KALKANDELENLİ MUÎ‘DÎ DİVANI ÜZERİNE BAĞLAMSAL DİZİN ÇALIŞMASI

BÜŞRA DEMİREL

T.C
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİŞEHİR, 2024

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Büşra Demirel tarafından hazırlanan **Kalkandelenli Mu'îdî Divanı Üzerine Bağlamsal Dizin Çalışması** başlıklı bu çalışma 27.06.2024 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında yüksek lisas tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Başkan Prof. Dr. Melike GÖKCAN	
Üye (Danışman) Üye Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU	
Üye Üye Dr. Öğr. Ü. Bekir BELENKUYU	

ONAY

.../... /202..

Prof. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Büşra DEMİREL

İmza

ÖZ

KALKANDELENLİ MU'ÎDÎ DİVANI ÜZERİNE BAĞLAMSAL DİZİN ÇALIŞMASI

DEMİREL, Büşra
Yüksek Lisans, 2024
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Klasik Türk Edebiyatı, kadim geçmişi ile kültür tarihimizin önemli bir yansımasıdır. Yaşadığı her dönemin siyasi ve kültürel olaylarını yazılı kaynaklar ile geleceğe taşımıştır. Şairler içerisinde bulundukları bu dairede ustalıklarını yarıştırarak kültürel mirasımıza katkıda bulunmuşlardır. Özellikle XVI. yüzyıl Osmanlı Devleti için siyasi, kültürel ve ekonomi anlamında altın çağı diyebileceğimiz bir devir yaşamıştır. Bu dönem içerisinde adlarını sıklıkla duyduğumuz, Bâkî, Fuzûlî, Hayâli, Zâtî gibi isimler yer almıştır. Bu şairlerin yanı sıra maalesef haklarında çok az bilgiye sahip olduğumuz şairler de vardır. Yapılan çalışmada bu şairlerden birisi olan Kalkandelenli Mu'îdî divanıdır.

Gülçin Tanrıbuyurdu tarafından transkripsiyonlu olarak yayımlanan Kalkandelenli Mu'îdî Divanının esas alındığı bu çalışmada, Türk kültür tarihi açısından hem kaynaklık edecek hem de geçmişe ışık tutacak pek çok deyim, kalıp ifade ve ikilemeler bulunmaktadır. Bilgisayar destekli olan LEHÇEDİZ projesi ile özellikle yaşadığı asrı anlamlandırma çalışmasında bulunan bütün nesiller için çok önemli bir miras tekrar gün yüzüne çıkmıştır. İncelenen tüm LEHÇEDİZ tezlerinde kelimeler anlamlandırılıp, parçalanmayacak olan kelimeler ve tamlamalar çoklu seçilerek birleştirilip bir anlam oluşturulmuştur. Proje kapsamında bir edebî metnin içeriği ve üslubu incelenirken şairin yaşadığı dönemin zihniyetine göre nasıl şekil aldığını veya nasıl farklı anlamlar kazandığını tespit edilmiştir. Mu'îdî Divanı üzerine yapılan bu çalışma 16. yüzyıl kelime dünyasını ve yapısını ortaya koyarken ileride yapılacak sözlük çalışmaları için de bir kaynak

olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Lehçediz, Kalkandelenli Mu‘îdî, Divan Edebiyatı

ABSTRACT

CONTEXTUAL INDEX STUDY ON THE MU'ÎDÎ DIVAN OF KALKANDELEN

DEMİREL, Büşra

Postgraduate -2024

Department of Turkish Language andLiterature
Department of OldTurkishLiterature

Supervisor: Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Old Turkish Literature is an important reflection of our cultural history with its ancient past. It has conveyed the political and cultural events of every period it lived in to the future through written sources. Poets have contributed to our cultural heritage by competing with their mastery within this circle. Especially in the 16th century. The 19th century was a period that we can call the golden age of the Ottoman Empire in terms of politics, culture, and economy. There are names such as Baki, Fuzulî, Hayâli, and Zatî that we often hear from this period. In addition to these poets, there are also poets about whom we unfortunately have very little information. In this study, one of these poets, the Divan of Tetovo Mu'îdî, is examined.

Based on the Kalkandelenli Mu'îdî Divan, published with transcription by Gülçin Tanrıbuyurdu, this study contains many idioms, formulaic expressions, and reduplications that will both serve as a source for Turkish cultural history and shed light on the past. Through the computer-supported LEHÇEDİZ project, a very important legacy is coming to light again, especially for all generations trying to make sense of the century they live in. In all LEHÇEDİZ theses examined, words were given meaning, and words and phrases that could not be broken down were selected and combined to create a meaning. While examining the content and style of a literary text within the scope of the project, it was determined how it took shape or acquired different meanings

according to the mentality of the period in which the poet lived. This study on the Mu'îdî Divan reveals the 16th-century word world and structure, and it will also be a source for future dictionary studies.

KeyWords: LEHÇEDİZ, Kalkandelenli Mu‘îdî, OldTurkishLiterature

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimi boyunca sadece beni değil bütün öğrencilerine inancı ve sevgisiyle bizi sarıp sarmalayarak mezun eden kıymetli hocam Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU'yla yüksek lisans için çalışmayı hep hayal etmiştim. Uzun ve emek isteyen bu çalışma sürecinde her zamanki güler yüzü ve anlayışı ile her sorumda yardımcı olan kıymetli hocam, danışmanım Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU'na, yine lisans eğitiminde kendisinin öğrencisi olmaktan büyük onur duyduğum Prof. Dr. Ahmet KARTAL'a, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü hocalarıma çok teşekkür ederim.

Tez çalışmama başladığım ilk günden bugüne her sorumda ve sorunumda hızlıca iletişim kurup yol gösteren kıymetli Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a proje kapsamında bütün sorularıma büyük bir özveri ve sabır ile yardımcı olan Arş. Gör. Dr. Enes İlhan'a çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca bana inanan, destekleyen çok değerli aileme özellikle annem ve babama, tez sürecinde yanımda olan arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ iii
ÖZ v
ABSTRACT vii
TEŞEKKÜR ix
İÇİNDEKİLER x
TABLOLAR LİSTESİ xii
KISALTMALAR LİSTESİ xiii
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 3
KALKANDELENLİ MU'ÎDÎ'NİN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ 3
1.1. Adı ve Mahlası 3
1.2. Hayatı 4
1.3. Edebi Kişiliği 6
1.4. Eserleri 7
1.4.1. Divan 7
1.4.2. Hamse 8
1.4.3. Şem' ü Pervâne 8
1.4.4. Vâmık u 'Azrâ 9
1.4.5. Gül ü Nevrûz 9
1.4.6. Hüsrev ü Şîrîn 10
1.4.7. 'Işk-efzâ (Leylâ vüMecnûn) 10
1.4.8. Miftâhü't-Teşbîh 10
İKİNCİ BÖLÜM 11
KELİMELERİN ANLAM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 11
2.1. Psikolojik Tasvir İfade Eden Kelimeler 11
2.1.1. Korku- Korkusuzluk 11
2.1.2. Sevinç 13
2.1.3. Üzüntü- Keder 14
2.1.4. Kızgınlık 16
2.1.5. Dua ve Beddua 17
2.1.6. Şaşkınlık 19
2.1.7. Sitem 21
2.1.8. Pişmanlık 23
2.1.9. Özlem 23
2.1.10. Şikâyet- Yakınma 25
2.1.11. Çaresizlik 27
2.1.12. Utanma 27
2.1.13. Beklenti - Hayal kırıklığı 28
2.2. Eylem ve Durum Tasviri İfade Eden Kelimeler 29
2.2.1. Ağlama 29
2.2.2. Konuşma 31
2.2.3. Yürüme 32
2.2.4. Uyuma 32

2.2.5. Yas Tutma 33
2.2.6. Yazı Yazma 34
2.2.7. Sarhoşluk 35
2.2.8. Vuslat 35
2.2.9. Hastalık ve Ölüm 36
2.3. Divanda Geçen Ülke İsimleri 39
2.3.1. Aden 39
2.3.2. Bedehşan 39
2.3.3. Çin 40
2.3.4. Hicaz 40
2.3.5. Habeş 41
2.3.6. Mısır 41
2.3.7. Yemen 42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 43
DİL ve ÜSLUP ÖZELLİKLERİ 43
3.1. Ünlem 43
3.2. Edat 43
3.3. Bağlaçlar 47
3.4. İkilemeler 49
3.5. Deyimler 58
3.6. Tamlamalar 62
3.6.1. Arapça Tamlamalar 62
3.6.2. Farsça Tamlamalar 63
3.7. Edebi Sanatlar 63
3.7.1. Teşbih 64
3.7.1.1 Teşbih-i Beliğ 64
3.7.2. Tevriye 65
3.7.3. İstiare 66
3.7.3.1 Açık İstiare 67
3.7.3.2 Kapalı İstiare 67
3.7.4. Kinaye 68
3.7.5. Hüsn-i talil 69
3.7.6. İstifham 69
3.7.7. Tezat 70
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 72
SONUÇ 72
KAYNAKÇA 74

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.....57
Tablo 2.....61

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.: Adı geçen eser
Ar.: Arapça
bkz.: Bakınız
C.: Cilt
Çev.: Çeviren
Fa.: Farsça
G.: Gazel
haz.: Hazırlayan
s.: Sayfa
ss.: Sayfa aralığı
vd.: Ve diğerleri
yy.: Yüzyıl

GİRİŞ

Klasik Türk edebiyatı şark ve islam sahasında meydana getirilmiş Türkçenin yanı sıra kadim dil olan Arapça ve Farsça dil unsurlarından da istifade etmiş bir edebiyattır. Altı asır boyunca Osmanlı medeniyetinin bünyesinde barındırdığı tarihî, dinî, felsefî, sosyal ve kültürel hayatı aktaran kudretli ve zengin bir edebiyat koludur. XIII. yüzyıldan, XIX. yüzyıla kadar içerisinde bulunduğu dönemin estetik değerleri ile gelişim göstermiştir. Birçok şair ve yazar tarafından kaleme alınan mesneviler, cönkler, kaside ve gazeller ile Klasik Türk edebiyatı medeniyeti nesilden nesile aktarılmıştır.

Nesilden nesile aktarılan bu kültürde özellikle şiir ciddi bir incelik ve titizlik ile meydana getirilmiştir. Tıpkı bir mimari yapıyı oluşturan, taş ve mermerin yontularak şekil verilmesi gibi şairler de söz ustalığı ile kelimeleri özenle seçerek şekil vermiştir. Klasik Türk şiiri okuyucuya varlığını soyut kavramlar ve mecâzi üslupla gösteren, müphem bir anlayış barındıran estetik bir yapıdır. Neticesinde Klasik Türk şirini ve eserlerini tek boyutlu düşünmek imkânsızdır.

Osmanlı Devleti, XVI. yüzyılda siyasi, ekonomik ve kültürel anlamda büyük başarılar elde etmiştir. Yönetimde kabiliyetli ve zeki padişahların bulunması ile altın çağını yaşamıştır. Devletin yöneticileri sadece siyasi ve ekonomik büyüme ile kalmayıp, edebî ve kültürel çalışmalarla da yol almıştır. Devlet yöneticileri edebiyatla ilgilenmiş ve bu dairede gelişmeler için pek çok adımlar atmıştır. Devleti sadece sınırlarını genişletmek yerine bilimsel ve sanatsal anlamda da geliştirmek ve büyütmek arzusunda olmuşlardır. Osmanlı sultanları bilimle ve sanatla uğraşan cevherleri keşfettiğinde himayesi altına almıştır. Şairler için devletin himayesine girmek refah düzeyinin artması ve edebî bir itibar kazanması demektir. Bu durum devletin himayesine girmeye çalışan şair ve yazarlar arasında rekabet oluşturmuştur. Mu‘îdî de bu dönemde yaşamış hünerlerini padişaha ispat etmek gayretinde olan bir şairdir.

Mu‘îdî ilmiye sınıfına erken yaşlarda dâhil olmuş gelenek dairesinde yetişmiş bir şairdir. Geleneksel formatın dışına çıkmayıp şiirlerinde halkın anlayabileceği sade bir dil kullanmıştır. Mu‘îdî’nin kelime dünyasını incelediğimizde sanat kaygısı gütmediği görülmüştür. Duygularını,

beklentilerini samimi bir üslup ile dile getirmiştir. Klasik şiirin bel kemiğini oluşturan başlıca konulara yer vermiştir. Tüm gayreti padişahın beğenisini kazanarak devletin himayesine girmek olmuştur. Bu hususta kelimelerini özenle seçerek eserlerini bir nizam ve incelik ile meydana getirmiştir.

Klasik Türk edebiyatı içerisinde soyut kavramlar barındıran, söz sanatları ve mecazlarla örülü estetik bir yapıdır. Edebî eserleri anlayabilmek için o dönemin dil ve üslup özellikleri ile şairin kullandığı kelimelere hâkim olmak gerekir. Bu noktada yapılan sözlük çalışması ile Mu'îdî'nin kelimelere yüklediği anlamları ve hangi bağlamda kullandığı ortaya koyulmuştur. İşlevsel sözlük ile kelimelerin okuyucuda yaşattığı sezgileri anlamlandırma çalışması yapılmıştır. Bu çalışma yapılırken sözcüklerin anlamlarını sözlükten bakarak tahayyül etmek eksik ya da hatalı olacaktır. Çünkü her şairin farklı bir bakış açısı ya da kelimelere yükledikleri farklı anlamları vardır. Bu noktada edebî eserlerin oluşması ve anlaşılması bir emek ister. Bu sebeple sözcüklerin anlamlarını metindeki anlama göre şekillendirip okuyucuya sunmak gerekir.

İnsanlar doğası gereği var olduğu günden beri bir anlam peşindedir. Okuduğunu anlayabilmek için de şairlerin kullandığı dile ve kelimelere hâkim olmalıdır. Bugüne kadar klasik Türk edebiyatı eserleri günümüz Türkçesine aktarılırken birçok çalışma yapılmıştır. Özellikle şiirlerin anlamlandırılmasında sözlük ve şerh yöntemi karşımıza çıkmıştır. Bazen mecaz bazen de gerçek anlamlarıyla estetik bir çerçeve ile oluşturulmuştur. Oluşturulan edebî eserlerin hangi bağlamda kullanıldığı bazı zamanlar bilinemediği bazı zamanlar da eksik bilgiler sonucunda anlam karmaşasına yol açmıştır. İşlevsel Sözlük sayesinde incelenen eserler günümüz Türkçesine aktarılırken oluşan sorunlar ortadan kalkacaktır aynı zamanda edebî kültürümüz açısından gelişmeler hızlanacaktır. Divan şiiri şairleri uzun yıllar aynı temaları, benzer mazmunları kullanmışlardır. Bağlamlı dizin ise aynı yüzyılda yaşamış ya da aynı konuları işleyen şairlerin hangi kelimeleri, hangi anlamda, ne sıklıkla kullandığını bizlere sunmuştur. Çalışmanın bir parçası olan LEHÇEDİZ projesiyle Türk dilinin ve kültürünün gelişmesine katkı sağladığımızı düşünmekteyiz. Bunun yanı sıra LEHÇEDİZ bizlere Türk kültürü, Türk dili ve Klasik Türk edebiyatı ile ilgili bir değerlendirme yaparken folklorik unsurları tespit edip tarihsel süreçte geçirdiği değişiklikleri takip ederek tarihsel bir sözlük oluşturmaya da olanak sağlamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
KALKANDELENLİ MU'ÎDÎ'NİN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. Adı ve Mahlası

Üsküp yakınlarında Kuzey Makedonya'nın kuzeybatısında, yer alan Kalkandelen kasabasındandır. Şairin asıl adı bilinmeyip adı ile ilgili çalışmalarda ve kaynaklarda herhangi bir bilgi verilmemiştir. Eserlerinde Mu'îdî mahlasını kullandığı için şairin asıl adının Kalkandelenli Mu'îdî olarak benimsenmesine yol açmıştır. Kimi kaynaklarda Muîd-zâde diye bilinen birinin oğlu olduğu için, kimilerinde Zenbilli Ali Çelebi'ye muid olduğu için, kimilerinde de babası muid olduğu için bu mahlası aldığı iddia edilmiştir.[1]

Sözlükte "asistan, yardımcı, deneyimli, tecrübeli, farkında" gibi anlamları olan mu'îd kelimesi Arapça "عاد" kökünden türemiştir. Mu'îd, esmâ-i hüsnâdandır ve "yaratılmışları yok ettikten sonra tekrar yaratan, vücut veren" anlamına gelmektedir. Klâsik şiir geleneğinde şairler, esmâ-i hüsnâdan 'Adl, Câmi', Celîl, Kuddûs, Latîf, Vâhid gibi bazı isimlerin sonlarına yâ-yınisbet ekleyerek kendilerine 'Adlî, Câmi'î, Celîlî, Kuddûsî, Latîfî, Vâhidî gibi mahlâslar edinmişlerdir. Genel itibarıyla bütün bu isimlerin "yaratıcısına bağlı, onun kulu" anlamına geldiği göz önünde tutulduğunda Mu'îdî'nin de bu güzel isimlerden birini kendisine mahlâs edindiği gözlenmektedir. (Tanrıbuyurdu, 2018).

[1]Mehmet Fatih Köksal, 'Muîdî', (Çevrim içi) https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muidi, 16 Nisan 2023

1.2. Hayatı

Kaynaklarda şairin memleketi ile ilgili bir ize rastlanmamıştır. II. Bayezid devri Üsküp şehrinde babasının müderrislik yapmış olması bizi Kalkandelen'e götürür. Mu'îdî divânında gördüğümüz kadarı ile kendi isteği dışında Isfahan, Mısır, Bursa, İstanbul, Horasan gibi farklı bölgelerde bulunmuştur. Hepsi ilim ve kültür merkezi olan bu şehirler arasında İstanbul ise Mu'îdî için ayrı bir öneme sahiptir. 16. yüzyıl Osmanlı için altın çağını yaşadığı refah düzeyinin arttığı bir dönemdir, edebiyatta bu gelişen refah düzeyinden payını almıştır. Padişahların ve devlet büyüklerinin edebiyatla ilgilenmeleri ve bu hususta emek veren sanatçıları destekleyip himaye altına almaları neticesinde sanatkârlar ve şairler de hünerlerini göstermek için bir yarış haline girmişlerdir. Böyle bir dönemde İstanbul'da bulunmuş olan Mu'îdî için oradan ayrılmak zorunda kalmak, sürgün edilmiş olmak şairi derinden üzmüş ve hayatının sonuna kadar da hasretle kavuşmayı arzulamıştır.

Mu'îdî'nin hangi tarihlerde İstanbul'a geldiği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak gerek divanında gerekse kaynaklarda yer alan bilgiler neticesinde şairin bir dönem İstanbul'da bulunduğunu görmekteyiz. Uzun süre İstanbul'da kalamayıp bir iftiraya uğrayarak padişahın gözünden düşmüştür. Kendisini ispat edemeyen müşkül duruma düşmüş olan Mu'îdî en sonunda Rodos Adası'na sürgün edilmiştir.

İy Mu'îdî gönlüme düşdi Sitanbul yolları
Āheger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ (G.192/7)

Mu'îdî'nin ilk eğitimi Üsküp'te uzun süre müderrislik yapmış olan babası Mu'îdzâde ile başlamıştır. Öğrenmeye hevesli bir genç olan Mu'îdî, Osmanlı ilmiye sınıfına çok erken yaşlarda dâhil olarak bu sınıfın mensuplarının bilgi ve birikiminden faydalanıp kendisini yetiştirmiştir. İyi bir öğrenim hayatından sonra 16. Yüzyılın büyük âlimlerinden olan Kazasker Mirim Çelebi'den mülazım olmuştur. Müfti Zenbilli Ali Çelebi'ye muîd olmuştur. Ali Çelebi'nin oğlu, yakın arkadaşı

Fazıl Çelebi'nin genç yaşta ölmesi üzerine ruhî bir depresyon geçirmiş, her şeyden vazgeçip hacca gitmiştir[2].

Mu'îdî'nin doğum tarihi ve ölüm tarihi konusunda elimizde herhangi bir kesin bilgi bulunmamaktadır. Fakat sürgün edildiği Rodos Adası'nın 1522 yılında fethedilmesi ve dönemin tezkire yazarlarından Âşık Çelebi'nin tezkiresini yazdığı yıllarda (1568) şairin vefat ettiğini belirtmesi üzerine şairin 1500'lü yılların başında doğmuş olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla şairin ölüm tarihi ile ilgili elimizde bulunan tek bilgi Âşık Çelebi tezkiresinin yazıldığı yıllarda (1568) hayatta olmadığıdır. Vefatıyla ile ilgili elimizde bulunan başka bir bilgi ise ilim yolunu terk ettikten kısa bir süre sonra başıboş bir hayat sürüp, Hac ziyareti sonrasında Mısır'a giderek uzun yıllar orada yaşayıp, Mısır'da beytülmal kâtibi iken vefat ettiğidir (Şentürk, 1999).

[2]*Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,* Dergâh yayınları, İstanbul, C.6.

1.3. Edebi Kişiliği

Mu‘îdî medrese tahsili yapmış gelenek dairesinde yetişmiş bir şairdir. Öğrenmeye ve yazmaya her daim hevesli birisi olmuştur. Mu‘îdî de diğer şairler gibi kendisini padişaha ispat edip devletin himayesi altına girmeyi arzulamıştır. Şair kendisini Acem şairleri ile kıyaslamış ve Anadolu’da kendisinden üstün bir şair olmadığını dile getirmiştir.

Rūm’dan varma teḫī-dest varuriseñ Acem’e
Gel Muʿiḏī ġazeliyyātını Selmān’e ilet (G.42/5).

Divanında kendisinin şiir söyleyebilme kabiliyetinden bahsetmiştir, sözcükleri kıymetli bir inci gibi ipe dizdiğini ifade ederken kendisini de bir sanatkâr ve büyücü olarak göstermiştir. Fakat Mu‘îdî talihsiz bir şairdir. İstanbul’da bulunmuş belki de padişahın himayesi altına girebilecek bir şairken rakiplerinin iftiraları neticesinde sürgün edilmiştir. Mu‘îdî sözleri birer mücevher iken değeri bilinmediği için zamanla yitip giden bir cevher olmuştur.

Edebi kimliği gelenek çerçevesinde şekillenen Mu‘îdî eserlerini anlaşılması güç olmayan akıcı bir üslupla yazmıştır. Yaşadığı bütün duyguları, sürgün edildiğinde hissettiği hasreti, hüznü, felekten şikâyetini, sevgiliye kavuşmak için rakiple ile olan mücadelesini dile getirirken açık ve yalın bir söyleyiş ile eserini meydana getirmiştir. Şiirlerinde İslam inancının etkisi ile Allah’ın yüceliğini dile getirirken peygamberlere yönelik övgüleri de görülmüştür. Sanat kaygısı gütmeyip uzun ve ağdalı cümleler kurmamıştır. Şiirde ahenk ve ritmi önemsemesine rağmen istediği başarıyı elde edememiştir.

Latîfî tezkiresinde Mu‘îdî için "pür-gûy" tabirini kullanmıştır. Onun sürekli yazdığını ve bu kadar çok yazacağına derli toplu bir çalışma yapmasının daha doğru olduğunu söylemiştir. Ona göre yazdıkları rağbet görmediği gibi şiirleri beğenilip şöhret kazanamamıştır.[3] Benzer ifadeleri

[3] Lâtîfî, *Tezkiretü’ş-Şu’arâ Ve Tabsıratü’n-Nuzamâ* (Tenkitli Metin), haz.,Rıdvan Canım, (Çevrim içi) https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0, 10 Nisan 2023.

Âşık Çelebi de dile getirmiştir. Çelebi de tezkiresinde "pür-gûy" tabirini kullanıp dünyada başka kimse yokmuşçasına davranan birisi olarak tarif etmiştir.[4]

1.4. Eserleri

1.4.1. Divan

‘‘Yapılan araştırmalar neticesinde aynı zamanda şairin kendisinin de belirttiği üzere Mu‘îdî’nin üç cilt Divanı olduğu tespit edilmiştir. Yalnız elimizde bulunan Divanın yalnızca tek nüshası mevcuttur. Paris Bibliotheque Nationale Türkçe Yazmaları Gaulmin/RegiusTurc 1317,4 numarada kayıtlı bulunan bu tek nüsha oldukça zarar görmüştür’’ (Ali, 2014).

Mu‘îdî Divân’ı üzerine yapılan akademik çalışma Gülçin Tanrıbuyurdu tarafından hazırlanan doktora tezidir. Tanrıbuyurdu’nun ifadesine göre Mu‘îdî’ye ait ulaşabildiği tek nüsha büyük ölçüde hasar görmüştür; hasar gören divan tamir edilmiştir. 50a ve 50b yapraklarındaki şiirler okunamayacak durumdadır. 52a ve 52b yaprakları da nüshanın bakım ve tamiri esnasında dijital kaynaklara eklenmemesi sebebiyle tamamen eksiktir. Divânda alfabenin tüm harflerinden 383 gazel bulunmaktadır. Divân’ın sonunda ise üç murabba, bir müstezâd ve üç kıt’a yer almaktadır.

Nüsha üzerinde yapılan çalışma sonucunda Divân’nın eksik olduğu kanısına varılmıştır. Şairin kendi ifadesi olan üç cilt olarak eserini meydana getirmiştir. Divan'ın oluşturulmasında esas metni teşkil eden nüshanın üçüncü cilt olduğu yönündeki beyanı, Mu‘îdî’nin üç cilt hacminde bir divan oluşturduğuna güçlü deliller sunmuştur. Ayrıca nüshada kaside nazım şekliyle yazılmış şiirler yer almadığı gibi Türkiye kütüphanelerinde yer alan belli başlı şiir mecmualarının taranması neticesinde elde edilen ve büyük çoğunluğu elimizdeki nüshada bulunmayan gazeller, tahmis ve kıt‘alar da söz konusu durum için ayrıca önem arz etmektedirler (Tanrıbuyurdu, 2018). Divan’a

[4] Âşık Çelebi, *Meşâ’irü’ş-Şu’arâ*, haz.,FilizKılıç, (Çevrimiçi)https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0, 10 Nisan 2023.

Gülçin Tanrıbuyurdu tarafından mecmualardan ilave olarak 95 şiir eklenmiştir. Çalışmamızda Gülçin Tanrıbuyurdu tarafından doktara tezi olarak hazırlanan Divân metni esas olarak alınmıştır.

1.4.2. Hamse

‘‘Latîfî, Hamse’nin Nizâmi-i Gencevî’ye ait Penc-genc’e nazire olarak yazıldığını bildirmiştir. Âşık Çelebi ve Gelibolulu Âlî Şairin Mahzenü’l-Esrâr bahrinde Vâmık u Azrâsı ve başkaca manzum hikâyeleri olduğunu yazmışlardır. Daha da önemlisi Mu‘îdî, Şem‘ ü Pervâne’de bizzat kendi dilinden Hamse sahibi olduğunu söylemekte ve kaynakları doğrularcasına Nizâmî’nin Penc-genc’ini de anmışlardır’’ (Tanrıbuyurdu, 2018).

Kâtip Çelebi onun hamsesi bulunduğunu bildirerek bu mesnevilerin isimlerini verir. Ancak ona ait olduğu bilinen Şem’ü Pervâne, Gül ü Nevrûz, Hüsrev ü Şîrin ve Vâmık u Azrâ’dan sadece ilk eser günümüze ulaşabilmiştir (Kartal, 2017).

Hamse içerisinde bulunan mesneviler şunlardır:

1.4.3. Şem‘ ü Pervâne

Mu‘îdî ile ilgili bilgi verilen hemen bütün kaynaklarda ve kütüphanelerde kayıtlı günümüze ulaşmış tek mesnevisidir. Latîfî’nin bahsettiği üzere edebiyatımızda Şem’ü Pervane yazan birçok ediplerimiz mevcuttur. Mevlânâ Lâmi‘î ve Zâtî’nin yanında Mu‘îdî’nin adını zikretmiştir (Tanrıbuyurdu, 2018). Mu‘îdî eserinin yazılış nedenini şöyle izah etmiştir:

“Bir bahar gününde her yer lale bahçesi idi. Yeni açmış gül dünyayı aydınlatmıştı. Bulut yağmur yağdırdıkça, güller coşardı. Bülbüller nağme çalar, güller kulak verip bu nağmeyi dinlerdi. Her taraf yeşillik içerisindeydi. Ben bu hali görünce, ağladım ve incindim. Gül bahçesine gittiğim zaman daha beter oldum. Şimdi bu ibretlik halimi dinle ve derdimin ne olduğunu öğren. Zihnim sefer etme fikriyle dolduğu için, artık yerimde duramadım, Hacc’a gitmeye karar verdim. Bir hayli zahmetle yol aldıktan sonra yolum Halep’e uğradı. Ben bu şehri çok beğendim ve bir süre orada kaldım. Ben orada bir köşede mum gibi dururken, günlerin zamanın emrine uyarak boş boş geçtiğini gördüm ve zamanı boş geçirmemek adına bu hikâyeyi yazdım.” (Kara).

1.4.4. Vâmık u ‘Azrâ

Kâtip Çelebi’nin ifadesine göre Vâmık ve Azrâ, Mu‘îdî hamseleri içerisinde yer alan fakat herhangi bir şekilde kütüphanelerde kaydı olmayıp günümüze kadar da ulaşılamamıştır. Vâmık ve Azrâ, Türk edebiyatında bütün kahramanlarının birbirine kavuştuğu bir mesnevi olarak hayli rağbet görmüştür. İçinde binbir gece masallarını andıran, hatta cinli, perili öğelerle fantastik konuları barındıran pek çok hikâye vardır (Ayan, 2012).

Adını başkahramanlarından alan kavuşmak için maceralarla sınanmış bir aşk hikâyesi olan Vâmık u ‘Azrâ ile ilgili Türk edebiyatında ilk yazan kişinin Ahmed Sinan Çelebi olduğu ifade edilse de eser kaynaklarda mevcut değildir. Türk edebiyatında ikinci olarak yazılan ve kaynaklarda yer alan Vâmık u ‘Azrâ’yı Lâmiî Çelebi yazmıştır. Ayrıca bu mesnevisini sonuna Kanûnî Sultan Süleyman için “Gül-i Sadberk” adlı bir kaside eklemiştir (Kut, 2003). Kalkandelenli Mu‘îdî’nin hamsesinin oluşturan mesnevilerden biri olan Vâmık u ‘Azrâ’da maalesef günümüzde kayıptır.

1.4.5. Gül ü Nevrûz

‘‘İlk örneği on dördüncü yüzyılda İranlı şair CelâleddînTabîb tarafından kaleme alınan Gül ü Nevrûz hikâyesi edebiyatımızda fazla rağbet görmemiş, çoğunluğu on altıncı yüzyılda olmak üzere birkaç şair tarafından işlenmiştir. Anadolu sahası dışında ilk Gül ü Nevrûz, on beşinci yüzyıl şairlerinden Mevlânâ Lutfî tarafından Çağatay Türkçesi ile yazılmıştır. On altıncı yüzyılda Kalkandelenli Mu‘îdî, Muhibbî Mehmet Efendi ve Abdî; on yedinci yüzyılda ise Sâbir Mehmet Pârsâ Anadolu Türkçesi ile Gül ü Nevrûz yazan şairlerdir’’ (Taşkın, 2014).

‘‘Mu‘îdî’nin 942/1535 tarihinde Kanunî Sultan Süleyman’a sunmak üzere kaleme aldığı Gül ü Nevrûz aruzun mefûlü/mefâilün/feûlün kalıbıyla yazılmış 2000 beyitlik çift kahramanlı alegorik bir mesnevidir. Mu‘îdî eserin yazılış tarihini “Hâtime” bölümünde bulunan şu beyitle bildirir’’ (Taşkın, 2014).

Heşt olsa tokuz yüz elliden tarh
Târîhinider bu gülşenüñ şerh (69a) (942/1535)

1.4.6. Hüsrev ü Şîrîn

Kaynaklarda adı geçen bu mesnevînin kütüphanelerde kaydı yoktur ve bugün itibarıyla bulunamamıştır (Tanrıbuyurdu, 2018).

1.4.7. ‘Işk-efzâ (Leylâ vüMecnûn)

Kaynaklarda ismi belirtilmeyen ve son yıllarda bulunarak kuvvetli bir ihtimalle ona ait olduğu belirtilen Mifâhü’t-teşbîh adlı edebi sanatlara dair risalede müellifin ifadesine göre ‘Işk-efzâ adlı bir eserinden başka bir de Leyla vü Mecnûn’u vardır. Bunlar muhtemelen kaynakların bahsedip ismini belirtmedikleri yedi kitabından ikisinin adı olmalıdır (Kartal, 2017).

Risaleyi neşreden İsmail Erünsal, şairin teşbihleri açıklamak üzere verdiği beyit örneklerinden ve şairin adlandırmasından yola çıkarak ‘Işk-efzâ adlı mesnevinin yanında şairin bir de Leylâ vü Mecnûn mesnevisini olabileceğini söylemektedir. Ancak risalede sevgilinin güzellik unsurlarını açıklamak üzere verilen bilgiler ve eserden seçilen beyit örnekleri incelendiğinde şairin ‘Işk-efzâ olarak adlandırdığı eserin şahıs kadrosunun Leylâ ile Mecnûn olduğu görülecek, dolayısıyla iki ayrı mesnevi değil tek bir eser olduğu anlaşılacaktır (Tanrıbuyurdu, 2018).

1.4.8. Miftâhü’t-Teşbîh

Belâgatın sadece teşbih bölümünü konu edinen bir risaledir. Erünsal’ın çalışmasına kadar Mu‘îdî’nin bu eserinden bahseden herhangi bir kaynağa veya Miftâhü’t-teşbih’e atıfta bulunan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır (Erünsal, 1988). Daha öncesinde bu eserle ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılmadığını belirten Prof. Dr. İsmail Erünsal’dır. Eserin bulunan tek nüshası 15x10 cm. ölçüsünde 19 varaktan meydana gelmektedir. Sonundaki bir mühürden bu nüshanın Darü'l-hilafe'de, yani İstanbul'da bulunan müderris Ahmed Ziyaeddin Efendi tarafından adı belirtilmeyen bir yere vakfedildiğini öğrenmekteyiz. (Erünsal, 1988)

İKİNCİ BÖLÜM
KELİMELERİN ANLAM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Psikolojik Tasvir İfade Eden Kelimeler

2.1.1. Korku- Korkusuzluk

Korku duygusu potansiyel bir tehlike ve tehditlerin sonucunda bireylerde gözlenen duyuşsal, davranışsal ve bilişsel davranış değişikliğidir. Evrensel bir duygu olan korku eğer kontrol altına alınamazsa birçok boyutta olumsuz sonuçlar doğurur. Dengeli bir korku bireyleri tehlikelerden korur. Fakat aşırıya kaçan bu duygu kişinin sosyal hayatını ve işlevselliğini ciddi bir boyutta olumsuz etkiler.

Klasik Türk şiirinde korku duygusu sevgili merkezinde gelişmiştir. Âşıklar rakipleri yüzünden sevgiliye kavuşamama ve yalnız kalmanın ortaya çıkardığı korkuyu işlemişlerdir. Bütün duygulardan daha güçlü olan korku âşıkları her daim tedirgin etmiştir. Bu tedirginlik eserlere yansımıştır. Klasik Türk şiirinde âşık mutluluktan bile korkmuştur, her an bu mutluluğun rakip tarafından ya da başka sebepler yüzünden bozulacağı düşüncesi ile rahat hareket edememiştir.

Mu‘îdî, divanında korku duygusunu ifade ederken ‘Havf, bîm, korkaram, vehm, bâk’ kelimelerini kullanmıştır. Şair korku duygusunu daha çok sevgili merkezinde işlemiştir.

Şairin iç dünyasında yaşadığı aşk acısının derinliği ve şiddeti onu hastalık derecesine ulaştırmıştır. Bu yüzden Mu‘îdî derdi çok olan bir hastadır. Sevgili uğruna aşk derdine düşen âşığı endişelendiren durum hastalığı değildir. Zavallı âşık hâlinin anlaşılmadan bir köşede kimse duymadan canını vereceğinden korkmuştur.

Muʿi̯di̯ ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskī̯ni der teslī̯m-i cān tenhā (G.3/7)

Sevgilinin güzel yüzünü görememek güzelliğinden mahrum kalmak âşıkları eksik ve yarım hissettirmiştir. Sevgiliyi görebilmek arzusu ile yaşayan âşıklar için bu hasretle baş edilmek oldukça güç olmuştur. Sevgiliyi göremeyen âşıklar hasretin vermiş olduğu kederle akıllarını dahi yitirerek savrulmuşlardır. Mu'îdî de sevgilinin yüzünü doyana kadar göremediğinde ansızın aklını kaybedeceğinden korktuğunu dile getirmiştir.

Ḳorḳaramʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña (G.11/4)

Rakip âşığın daima savaştığı düşmanıdır. Sevgili ile arasına girmesi âşığın en büyük korkusudur. Öyle ki âşıklar yeri geldiğinde ölümden değil sevgilinin rakip ile olmasından korkmuştur. Âşıkta düşmanın korkusu rakipte ise âşığın kini vardır. Bu yüzden her kime baksan hepsi bir derde tutulmuştur.

ʿĀşıḳ da bi̱m-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur (G.83/6)

Sevgilinin güzelliği son derece özel ve kıymetli nesnelerin saklandığı hazine olarak sembolik bir şekilde betimlenmiştir. Güzellik hazinesine kavuşabilmek sıradan bir olay değildir. Zor ve riskli olan bu yolda ona el sürenler yok olmuştur. Güzellik hazinesinde dolaşan âşık için hazineyi koruyan yılanlar dahi engel değildir. Çünkü bu değerli hazineye sahip olmayı arzulayanlar aynı zamanda canından geçmeyi de göze almışlardır. Bu beyitle âşığın cesareti ve korkusuz olması karşılaşabileceği hiçbir zorluğun onu durduramayacağına işaret edilmiştir.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy peri̱
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar (G.90/2)

Âşıklık, dünyevi kaygıların bir kenara bırakılıp aşkı uğruna her türlü zorluğa katlanılan yeri geldiğinde ölümü bile göze alabilen cesur ve fedakârlık barındıran bir hâldir. Derin bir bağlılık duyulan sevgili için rakibin tehditleri âşıkları korkutmamıştır. Burada da şair rakibe âşıkları kılıç

ile korkutmamasını söyleyerek uyarmıştır. Zaten âşıklar aşk yolunda canlarından çoktan vazgeçmişlerdir. Âşıklar sevgiliye canlarını feda etmekten çekinmeyecek kadar kendilerini adamışlardır.

Diñ raḳıbe tiġ ile ḳorḳutmasunʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer (G.118/6)

2.1.2. Sevinç

Sevinç duygusu olması istenen, beklenen veya hoşa giden bir olayın sonucunda ortaya çıkan bir duygudur (https://lugatim.com/s/sevin ,2024). Kişinin kendisini daha iyi hissetmesine, mutlu ve huzurlu olmasına yardımcı olur. İçte yaşanan bu mutluluk bireylerin sosyal hayatlarında ve fiziksel sağlıklarında da kendini göstererek dışa vurur. Sevinç beraberinde getirdiği olumlu duygular ile bireylerin ruh hâlini yükselterek stresi azaltırken yaşam kalitesini artırır.

Klasik Türk şiirinde mutluluk ve sevinç kaynağı elbette sevgilidir. Sevgiliyi görebilmek ve onunla beraber olmaktır. Aşk derdine düşen âşığın en büyük hayali sevgiliye kavuşmaktır fakat sevgiliye uluşabilmek oldukça güçtür. Bu yüzden âşıklar büyük bir heyecan ve coşku ile sevgilinin yakınında, mahallesinde yahut kapısında mesken tutmuşlardır. Sevgiliyi gördükleri vakit ise âşıklar için bayram olmuştur.

Mu‘îdî için en büyük mutluluk, en büyük servet sevgilinin yanında, yakınında olmaktır. Aşağıdaki beyitte de bunu dile getirmiştir. Öyle ki sevgilinin kapısında kul olmak onun için dünyalara sahip olmak kadar büyük bir nimettir.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür (G.92/6)

Mu‘îdî, aşk hastalığına yakalanan çaresiz ve zavallı âşığa müjde vererek sevinçli olmasını istemiştir. Çaresiz ve zavallı âşığın şifası sevgilinin mucizevi varlığı ile mümkündür. Zira

sevgilinin nefesi ölüleri dirilten, hastaları iyileştiren Hz. Îsâ'nın mucizesine sahiptir. Şair sevgilinin nefesini Hz. Îsâ'nın mucizelerine sahip gibi tasvir etmiştir. Sevgilinin varlığının âşık üzerindeki etkisi ve gücünü işaret ederek bağlantı kurmuştur. Âşık sevgilinin merhameti, şefkati ve varlığı ile yeniden can bularak kurtulacağı için sevinmiştir.

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesiḫā'dur gelen (G.369/1)

Âşık sevgili için acı çekmekten, kederli olmaktan çekinmemiştir. Aksine çektiği çileleri aşkının ispatı olarak görmüştür. Eğer âşığın kederli hâli sevgiliye ferahlık, mutluluk veriyorsa Mu'îdî için bundan daha ziyade bir mutluluk yoktur.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġam ġinligi cānān eferaḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānān eferaḥ (G.54/1)

2.1.3. Üzüntü- Keder

Üzüntü; kayıp, ayrılık, hoşa gitmeyen durumlar, hayal kırıklıkları veya travmatik olaylar sonucunda insan yaşamında hüzün ve kederli rûhî bir iz bırakan duygudur (https://lugatim.com/ , 2024). Üzüntü ve kederli olma hâli bireye fizyolojik anlamda zarar vererek yaşam kalitesinin etkiler. Olumsuz duygu durumların içerisinde sıkışan birey umutsuzluğa kapılır. Enerji kaybı yaşayan ve umutsuzluğa kapılan bireyler genellikle sosyal ilişkilerinde geriye çekilerek kendini yalnız ve çaresiz hisseder.

Klasik Türk şiirinde âşığın üzüntüsünün temel kaynağı sevgiliye duyulan hasret, kavuşamama ayrılık, hüzün gibi sebeplerdir. Fakat âşıkları en çok üzen merhametsiz olarak nitelendirdikleri sevgilinin rakibe ilgi göstermesidir. Mu'îdî divanında da hüzün teması yukarıdaki sebepler ile paraleldir. Divanda şair üzüntüsünü dile getirirken gussa, gam, keder, cevr, melâl, terahhum kelimelerini kullanmıştır.

Mu‘îdî, divanında üzüntüsünü dile getirirken aşkları ile şöhret kazanmış Ferhat ve Mecnun hikâyesi ile kendi aşkının büyüklüğü arasından bağ kurmuştur. O da en az onlar kadar acı çekmiştir. Bundan sonra ise hüzün devrinin sırası Mu‘îdî’ye geçmiştir.

Gidüp Ferhād nevbet bana döñdi
Belį her ʿāşıḳuñ bir nevbeti var (G70/4)

Âşığın vücudu aşk hastalığından kıl gibi incelmiş rahatlıktan hiçbir iz kalmamıştır. Âşık iç dünyasında yaşadığı acının ve aşkın etkisiyle bedensel olarak zayıf düşmüştür. Bu zayıflık, âşığın yaşadığı duygusal derinliğinin yansımasıdır. Âşık, yaşadığı aşk ızdırabının büyüklüğünü Mecnun’a benzeterek telmihte bulunmuştur. Leyla’ya büyük bir tutku ve aşkla bağlı olan Mecnun kavuşamayacağını anladığında aşk hastalığının tesiri ile zayıf düşmüştür. Bu beyitte de âşık tıpkı Mecnun gibi aşk hastalığı yüzünden bütün bedeniyle hüzne ve kedere dönüşmüştür.

Rekr ek tenüm ararsan yoḳdur eŝer feraḥdan
Mecnūn gibi muṣavverḥüzn ü melāle döndüm (G.302/2)

Âşığın halini bütün dünya anlayıp merhamet ederken canının parçası olan sevgili âşığa naz edip görmezden gelmiştir. İnsanların âşığın yaşadığı acıyı anlayarak yardımcı olmasına karşın sevgilinin ilgisiz davranarak âşığı görmezden gelmesi âşığa hayal kırıklığı yaşatmıştır. Sevgili âşığın yaşadığı acıyı ciddiye almayıp önemsememiş ve hatta yüzüne dahi bakmamıştır. Âşık yaşadığı bu görmezden gelinişe üzülmüştür.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāzidüp ol yār-i cānumuz (G.169/6)

Sevgiliden ayrı kalmanın verdiği acı ve hüzün ile âşığın gönlü hasret oklarıyla dolmuştur. Yüreği ok temrenleriyle dolu olan âşık ise sevgiliden yana merhamet görmemiştir. Sevgilinin âşığın hâlini anlamayıp ilgisiz davranması âşığı üzmüştür. Âşığı gönlündeki hasret okları değil sevgilinin aşkına karşılık vermeyip duyarsız kalması hüzne sürüklemiştir.

Peykān ile ṭoldı yüregüm ḥasret oḳından
Yoḳ sende teraḥḥum (Müstezâd 1/5)

Âşığı en çok üzen sevgiliden ayrı kalmaktır. Sevgiliye kavuşma hayali kuran âşık için ayrı kalmak ölümden daha beterdir. Âşık sevgiliden gelen her cefaya her eziyete katlanmayı göze alırken ayrılık derdine çare bulamamıştır.

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didim ümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl (G.278/5)

Şair sevgiliye beyciğim diyerek seslenmiştir. Âşık gideceğini bildiği için ayrılığın hüznünü ağlayarak yaşamıştır. Ayrılığın yaşattığı hüzün sonucunda ağlamasının yeri olduğunu vurgulamıştır. Ayrı kalmanın da gidişinin de üzüntüsünü âşık tek başına yaşamıştır. Ayrılığın acısını tek başına çekmesi ve karşı tarafa bu acının hiçbir etkisi olmadığını hissettiğinde, üzüntü ve sitemle bundan haberdar olmasının gereksiz olduğunu söylemiştir.

Gider oldum ben ağlasam yaraşur
Ġam baña dursaña ne begcegizüm (G.311/4)

2.1.4. Kızgınlık

Kızgınlık; haksızlığa uğranıldığında, olumsuz bir durumla karşılaşıldığında insanda ortaya çıkan bir duygudur. Kızgınlık, hiddet gibi şiddetli duyguları doğurur. Bireyler kendilerine zarar verildiğini hissettiklerinde, haksız yere incindiklerinde kontrollerini kaybederek öfkenin şiddetine yenilebilirler. Kızgınlık ve öfke genellikle kontrol altına alınması zor bir duygudur. Yanlış yönetildiğinde diğer bütün duygu durumları gibi kişisel hayatın birçok boyutunu olumsuz bir şekilde etkiler.

Klasik Türk şiirinde kızgınlık duygusunu baskın olarak yaşatan sevgilidir. Gelenekte sevgili âşığa genellikle kızan, hışma uğratan özellikleri ile bilinir. Sevgili konum itibari ile üstündür ve

âşığa karşı her daim öfkeli olup ona merhametsiz davranır. Âşık ise sevgiliden ne kadar eziyet görürse görsün şikâyet etmez. Yaşadığı haksızlıklara sesini çıkarmaz sevgiliye kızamaz. Âşıklar sevgiliden gelen her şeye razı olup lütuf bilir. Ancak âşıklar tek bir hususta sabırlı davranmayıp öfke duygusunu yaşarlar. Bu duyguyu ortaya çıkaran ise âşıkların ebedî düşmanları rakipleridir. Hilekâr ve birçok olumsuz sıfatlara sahip olan rakip, sevgili ile bir olurken âşıklar öfkeye kapılırlar. Sevgilinin âşığı görmeyip rakibe iltifatta bulunması kıskançlık duygusuyla beraber kızgınlığa dönüşmüştür. İncelenen divanda da bu bağlamda örnekler tespit edilmiş aşağıda örnek olarak verilmiştir.

Beyitte klasik Türk edebiyatında sıklıkla görülen âşık ve rakip çatışması işlenmiştir. Âşık her daim sevgilinin varlığını hissetmek onunla beraber olabilmek için sevgilinin mahallesine yerleşmek arzusundayken rakip engel olmaya çalışmıştır. Âşık rakibin kendi dengi olmadığını gücünü ve kararlığını vurgulamış ve âşığı sevgiliden alıkoymak rakibin haddi değildir diyerek kızmıştır.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿeyleraʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥŝ (G.46/3)

Âşığın gönlünde sevgilinin varlığından onun sevgisinden daha saygın hiçbir şey yoktur. Başka bir ifadeyle sevgili konum itibari ile âşıktan üstündür, sevgili bu durumu bilir ve âşığa öfke ile bakıp hançer çekebilir. Sevgilinin verdiği gam ve kederle âşık hasta olmuştur. Gönlü hasta âşık sevgilinin kendisine lütfetmesini kızmamasını istemiştir.

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit (G.37/6)

2.1.5. Dua ve Beddua

Duâ; zor zamanlarda insanların kendini güçsüz ve çaresiz hissettiklerinde ya da olmasını istedikleri durumlarda Allah'a yalvararak niyazda bulunmaktır (https://lugatim.com/s/dua ,2024).

Dua etmek kişinin içsel huzurunu artırarak duygusal olarak daha iyi hissetmesini sağlar. Özellikle yaşanan acı ve zor durumlarda kişiler dua etmenin psikolojik olarak iyileştirici etkisini ararlar. Beddua ise genellikle öfke, hırs veya haksızlık gibi yoğun duyguların sonucunda ortaya çıkar. İnsanlar karşılaştığı hayal kırıklıkları, ya da yaşadığı haksızlıkların doğurduğu öfkenin sonucunda kişi veya kişilere karşı olumsuz dileklerde bulunur. Psikolojik olarak kişinin kendisine zarar verenlere karşı zarar verme niyetiyle intikam alma duygusu da olabilir.

Klasik Türk şiirinde dua ve beddua âşıkların yaşadıkları duygusal karmaşıklıklar ve zorluklar neticesinde şekillenmiştir. Âşıklar sevgiliye duyulan özlemi ve ayrılığın verdiği acının duygusal derinliği ile Allah'a yönelmişlerdir. İçlerinde bulundukları bu kederli halden kurtulmak için Allah'a yalvararak niyazda bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra âşıklar aşk gibi güçlü bir duyguyu yaşadıkları için Allah'a şükretmeyi de ihmal etmemişlerdir. Çünkü bu duygu onlara bahşedilmiş bir armağandır. Bu armağan onlara sabır ve şükür gibi erdemleri kazandırmıştır. Beddua ise âşıkların sevgiliden yana hayal kırıklıklarına uğradıklarında ya da sevgilinin âşıkları kandırmaları sonucunda duyulan öfke ile Allah'a sığınma ile karşımıza çıkmıştır. Şairler aşklarının önüne çıkan bütün engellere hiddetlenerek beddua etmişlerdir.

Mu'îdî divanında dua ifadelerini daha çok etmek, kılmak, olmak gibi yardımcı eylemleri ile dile getirmiştir. Dualaların temelinde sevgili olmakla beraber devrin padişahına da duayı ihmal etmemiştir. Gelenekte şairler, şiirlerinde padişaha ve devlet büyüklerine dualar edip methiyeler dizmişlerdir. Mu'îdî de geleneğe uyarak devletin ve padişahın uzun ömürlü olması için dua etmiştir.

Şair biraz sitemli bir şekilde padişaha bir seslenmiştir. Güzellik meclisinde kullarını yazarken Mu'îdî'nin adını anmamıştır ama yine de devletinin ebedi ve uzun ömürlü olması için dua etmiştir.

Ḳul yazarken ḥüsn dı̈vānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vüʿömrüñ mezı̈d(G.59/6)

Sevgilinin güzellik unsurlarından olan göz âşıkları kolaylıkla tesiri altına alan en etkileyici uzuvlardan biridir. Sevgilinin gözleri zalim ve gaddar olup kan dökücü olarak karşımıza çıkmıştır.

Sevgilinin kâfir gözleri cefa kılıcını çektiğinde onu görenler şehit olmayı istemişlerdir. Âşıklar aşk derdiyle öldüklerinde şehit olduklarına inanırlar bu yüzden Allah'a şehitliğin nasip olması için niyazda bulunmuşlardır. Şair beyitte görmek eylemi ve şehadet kelimesi arasında şahitlik bağlamında ilişki kurmuştur.

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti (G.442/2)

Sevgili konum olarak âşıktan her daim üstündür, âşığa eziyet etmekten, acı çektirmekten geri durmamıştır. Âşık sevgiliden gelen her şeye razı olmuştur. Sevgili bir sultan iken âşık o sultana köledir. Köle olmayı da kendine lütuf bilmiştir. Bu sebeple âşık için sevgili bir ülkeyi yöneten padişah gibidir. Ancak sevgili, âşığı kul dahi saymayarak cihana rezil etmiştir. Âşığın ise yapacak hiçbir şeyi kalmayıp Allah'a havale etmiştir.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'aṣaldum ne diyem şāhum saña (G.21/6)

Âşık sevgiliyi öylesine sevmiştir ki, eğer sevgilinin mahallesinin külünü cennet gülüne değişirse, suyunun ve toprağının yok olması için kendisine beddua etmiştir.

Tiz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini (G.427/5)

2.1.6. Şaşkınlık

Şaşkınlık; beklenmedik bir anda genellikle kısada olsa şok veya şaşırma hissi ile ortaya çıkar. Bu his düşünme sürecini etkilediği için kişilerin yaşadıkları olayı anlamakta zorlanmasına

neden olur. Şaşkınlıkla beraber yaşanan endişe, korku veya belirsizlik kişinin davranışları üzerinde etkilidir. Kısa ve geçici bir duygu olan şaşkınlık insan psikolojisi üzerinde uzun etkiler bırakabilir.

Şaşkınlık duygusu diğer duygu durumlarından daha farklı bir şekilde karşımıza çıkmıştır. Ağlamak, gülmek, kızmak, korkmak gibi duyguların arkasında yapılan birtakım eylemler vardır. Şaşkınlık ise hiç beklenmedik bir anda olduğu için hafızalarda daha güçlü yer edinir. Divan edebiyatında âşıkları şaşkınlık duygusuna sürükleyen sevgilinin kendisine hayran edeceği güzelliğidir. Âşıklar sevgilinin yüzlerini gördüklerinde ne yapacaklarını bilemeyip şaşırıp kalmışlardır.

Mu‘îdî divanında şaşkınlık ifadelerini daha çok ‘N’ola acep mi, tan mı’gibi sorularla dile getirmiştir. Aşağıdaki beyitlerde örnekler gösterilmiştir.

Sevgilinin dudağı altın kadehe değmişken âşık üzüntüsünden kanlı gözyaşı dökse bu duruma şaşırılmaması gerektiğini söylemiştir.

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb (G.32/1)

Mu‘îdî peri gibi güzel olan sevgilinin güzelliği karşısında ne yapacağını bilememiştir. Sevgilinin güzelliğinin büyüsü ile şaşkına dönmüştür. Sevgiliye olan hayranlığını ifade etmek ve onun güzelliğini tasvir etmek istese de yaşadığı hayretten dili tutulmuştur. Onun güzelliğini tarif edecek kelime bulamamıştır. Bu beyitte Mu‘îdî’nin sevgilisinin güzelliği ve ona duyulan büyük hayranlığı vurgulanmıştır.

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perį-ruḫsārı kim
ʿAḳlanuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur (G.78/5)

Aşk ateşine düşmüş Mu‘îdî sevgiliye seslenmiştir. Yaşadığı aşkın içten içe kendisini nasıl yakıp kavurduğunu anlatmıştır. Şair kanlı yaşlar dökecek kadar derin bir aşk acısı çekmiştir. Bu yaşadığı acının çaresizliği ile âşık inlese bile şaşılmamalıdır.

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür (G.92/3)

Aşkın büyüsüne kapılmış ve aşk sarhoşu olan şair için şarap ve sevgiliden daha güzel bir şey yoktur. Şarap, insanı sarhoş edip başını döndüren bir içkidir. Sevgilinin varlığı ve güzelliği de âşıkları sarhoş ederek baş döndürür. Bu bağlamda şarap ve sevgili şairin duygularını tasvir ederken sembolik olarak kullanılmıştır. Âşık sarhoşken sevgilisiyle yaşadığı neşe ve mutluluk duygularını eş değer gördüğü için meyhaneye gitmiştir. Meyhane, içinde aşkın, şarabın ve sarhoşluğun bulunduğu bir atmosfer olduğu için âşıklar sıklıkla gittiği bir yer olmuştur. Bu sebeple şair, sevgiliyi gördüğünde yaşadığı duyguları yaşamak isteyen âşık bir meyhane köşesine yerleşse şaşılmaz demiştir.

Ṭutsam ʿacebmiʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel (G.270/6)

2.1.7. Sitem

Sitem duygusu bir kişinin sevdiği, dost olarak gördüğü insanların herhangi bir davranışından sonra yaşadığı hayal kırıklığı, kırılma, öfkelenmeden çıkışma olarak tanımlanır. (https://sozluk.gov.tr/, 2024) Dost olarak gördüğü insanların kişilerde yarattığı hayal kırıklığı psikolojik olarak umutsuzluğa ve pişmanlığa sürüklemiştir. Yaşanılan bu duygu durumlar insan davranışları üzerinde etkili olmuştur.

Klasik Türk şiirinde sevgili âşığa öfkelenebilir, kızabilir fakat âşık sevgiliye öfke duyamaz. Âşık sevgiliye öylesine büyük bir aşk ile bağlıdır ki sevgiliyi sultan, kendisini de kölesi olarak görmüştür. Sevgilinin bu üstün konumu her duyguda daha güçlü bir şekilde ortaya çıkarken âşık

için aynı şey söz konusu değildir. Çünkü divan şiirinde bir kölenin sultanına öfkelendiğine pek rastlanmamıştır. Âşık yaşadığı olaylar neticesinde sevgiliye kırılsa da kızsa da vereceği en büyük tepki sitem olmuştur.

Âşık sevgili uğruna insanı hüzne sürükleyen, ızdırap veren bir sürü acı yaşamıştır. Fakat sevgili bu acılara kayıtsız kalmıştır. Yaşadığı acıların aksine sevgilinin bu kayıtsızlığı Mu'îdî'nin sitem etmesine sebep olmuştur. Sevgilinin can bağışlayan dudağından medet ummuştur. Ancak âşığa son nefesindeyken bile can bağışlayabilen gönül hekimi derdine çare bulmamıştır.

İy ṭabi̯b-i cān ü dil gerçi Mesi̯hā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez (G.164/2)

Mu'îdî garip bir âşıktır. Zavallı âşık tek varlığı olan canını bile sevgili uğruna feda etmekten çekinmemiştir. Fakat aşkının büyüklüğü görülmemiştir öyle ki aşkı için öldüğünde dahi ona kimse acımamıştır. Şair yalnızlığına ve görülmemiş olmasına sitem etmiştir. Âşığın bu haline üzülen gözyaşları ve bağrındaki yaralardır.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġari̯b üftādeye
Aġlayup yanan hemi̯şe eşkle baġrum dāġıdur (G.125/4)

Âşık sevgilinin kulu olmayı göze almışken sevgili mecliste o kulun adını dahi yazmamıştır. Şair adını anmadığı sevgiliye sitem ederken yine de varlığının ebedi olması için dua etmeyi ihmal etmemiştir.

Ḳul yazarken ḥüsn di̯vānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vüʿömrüñ mezi̯d (G.59/6)

2.1.8. Pişmanlık

Pişmanlık; Yaptığı iş veya işlemin sonucunu beğenmeyip hayflanma, pişman olma, nedâmet (https://lugatim.com/s/ ,2024). Genellikle yapılan eylem veya davranışların hatalı ya da yanlış olduğu fark edilip ortaya çıkar. Bireyleri vicdani ve psikolojik olarak rahatsız eden bu duygu stresi ve mutsuzluğu beraberinde getirir. Keşkelerin döngüsüne kapılan bireyler gelecekte de aynı hataları yapacaklarını düşünüp depresyona girerler. Pişmanlık duygusu bazı bireyler de olumlu sonuçlar doğurabilir. Bireyler öz denetimi yapıp hatalarından ders alarak bir daha aynı eylem ve davranışı sergilememek için çaba gösterir. Pişmanlıklarından ders çıkararak kendisini geliştirir.

Klasik Türk edebiyatında âşık, sevgili için her daim fedakârdır. Sevgilinin bütün cevr ü cefasına katlanmıştır. Sevgiliden gelen acı, keder ve gözyaşını kendisine lütuf bilmiştir. En büyük serveti olan canından düşünmeden vazgeçmiştir. Sevgilinin eşiğinde kul olmayı hiçbir makam ile değişmemiştir. Bütün bunlara aşkı uğruna katlanmasına rağmen sevgilinin sahtekâr olması, onu kandırması âşığı pişman etmiştir.

Sevgili önce âşığın yüzüne gülmüş kendine bağlamıştır. Âşıkta sevgilinin gülen yüzüne aldanmıştır. Sonrasında âşığa acı çektirerek kan ağlatmıştır. Sevgilinin kendisini kandırdığını sonradan fark etmiştir. Şair kendisine bunca acıyı çektiren sahtekâr sevgiliye duyduğu aşk için pişman olmuştur.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursınʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni (G.436/5)

2.1.9. Özlem

Özlem duygusu bir kişinin uzakta olduğu, kaybettiği ya da ulaşamadığı birisine karşı duyduğu histir. Özlediklerine gönülden bağlanan ve bağlılık hisseden insanların sevdiklerinden

ayrı kalmanın hüznü içsel bir boşluğa düşmelerine sebep olur. Geçmişte yaşanan güzel anıları hatırlayıp özlem duyarlar. Bu his beraberinde iki seçenek doğurur, ya içerisinde bulunan içsel boşluğun yarattığı hüzne kapılıp ümitsizliğe düşerler ya da özlediklerine yeniden kavuşabilmek uzakta olan sevdiklerini yeniden bulabilmek için mücadele ederler.

Klasik Türk şiirinde âşıklar sevgiliye daima hasrettir. Sevgiliye kavuşmayı arzulamışlardır. Sevgiliden ayrı kalmanın hüznünü yaşadıkları gibi vuslatın hayaliyle de can bulmuşlardır. Sevgiliden uzakta kalarak içsel bir boşluğa düşen şairler eserlerini bu duygunun büyüklüğü ile meydana getirmişlerdir. Ayrılığın hasreti şairleri derinden etkilemiştir. Bu etki şairlerin özlem duygusunu zengin bir dile ifade etmesini sağlamıştır.

Mu‘îdî de gelenek şairleri gibi sevgiliye özlem duymuştur. Sevgiliden ayrı kalmak ona kavuşamamak şairi üzmüştür. Özlem duygusunun üzüntüsünü dile getirirken doğa tasvirlerinden yararlanmıştır. Aşağıdaki beyitte şairin özleminin büyüklüğünü deniz suyuyla ilişkilendirmesi ile örneklendirilmiştir.

Sevgili bulunması zahmetli eşsiz bir incidir, sevgili âşığın en kıymetli hazinesidir. Âşık adını anmasa da gözleri daima onu aramıştır. Hazinesine kavuşmayı arzulayan âşığın sevgiliye hasret kalması üzüntü duymasına neden olmuştur. Âşık özleminin büyüklüğü ifade etmek için de deniz suyu gibi yaş döktüğünü söyleyerek mübalağalı bir dil kullanmıştır.

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz (G.153/6)

Klasik Türk şiirinde sevgilinin güzellik unsurlarından özellikle dudağı can bağışlaması ve tatlılığı ile karşımıza çıkmıştır. Şairler sevgilinin dudağını şeker, bal, şerbet gibi lezzetlerle ilişkilendirmiştir. Bu beyitte sevgilinin güzellik unsurlarının âşığın üzerindeki etkisine işaret edilmiştir. Mu‘îdî, sevgilinin dudağının şerbetini tatmıştır. Sevgilinin saf kırmızı dudağının rengi ile şerbetin kızıllığını ilişkilendirmiştir. Dudağı yanı sıra aklı ve kalbi sevgilinin saçının kokusuyla da doludur. Artık bu özlemin tutsağı olmuştur. Ruh hali daima özlem içerisindedir.

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿiḏ n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine (G.396/7)

2.1.10. Şikâyet- Yakınma

Şikâyet veya yakınma duygusu kişilerin umdukları ya da hayal ettiklerinin sonucunda beklentilerinin karşılanmaması, yaşanılan durumdan memnuniyetsizlik, rahatsızlık hissedildiğinde ortaya çıkan bir duygudur. Bireyler hoşa gitmeyen durumlarda, rahatsız oldukları zorluklarla başa çıkmakta zorlandığında şikâyet ederek psikolojik olarak mücadele ettiklerini düşünebilirler. Bu duyguyu sürekli olarak hayatında barından bireylerin negatif duyguları güçlenirken insan ilişkileri ve özgüveni zayıflar. Bu durum beraberinde stresi depresyonu getirirken duygusal sorunlara sebep olabilir.

Klasik Türk şiirinde şikâyet duygusu hem âşıklar hem de sevgili cephesinde farklı sebepler neticesi ile karşımıza çıkmıştır. Sevgili kendisinin üstün konumunu bildiği için bazen naz ve şımarıklık yaparak hemen her şeyden şikâyet etmiştir. Âşıkların şikâyet duygusu ise daha çok yaşadığı talihsiz olaylar neticesinde şekillenmiştir. Bu olaylar kimi zaman aşkını görmeyen ve halini anlamayan sevgilinin merhametsizliğinden kimi zamanda da güçlü rakibin varlığından kaynaklanmıştır. Sevgiliye kavuşmayı arzulayan fakat bir türlü kavuşamayan âşıklar günün sonunda yalnızlıktan, hicrandan ve talihlerinden şikâyet etmişlerdir.

Klasik Türk şiirinde şairler sevgiliye kavuşamamalarını, başlarına gelen bahtsızlığa ya da talihsizliğe sebep olarak feleği işaret etmişlerdir. Şair de hali perişan âşığı günden güne daha da çok inleten felekten yakınmış ve şikâyette bulunmuştur.

Klasik Türk şiirinde âşığa engeller çıkaran sadece rakip değil feleğin varlığı da olmuştur. Felek âşığa eziyet eden, sevgiliyle arasında zorluklar çıkarıp huzurunu kaçıran bir unsurdur. Öyle

ki felek hâli perişan âşığı günden güne daha çok inletmiştir. Feleğin falı bir kez olsun kutlu çıkmamıştır.

Zāridüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārekfāl-i çerḫ (G.55/1)

Felek âşığı her an ağlatıp inletmiştir. Merhametsiz felek yüzünden bağrında yaralar açılsa şaşılmaz. Şair bağrındaki yaraların bunca acıya karşın oluşmasının kaçınılmaz olduğunu felekten yakınarak ifade etmiştir.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zāridüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur (G.109/3)

Sevgili, klasik Türk edebiyatında belirli kalıplar ve mazmunlarla karşımıza çıkmıştır. Şair bu beyitte gelenekte sevgili için kullanılan sıfatlara işaret etmiştir. Şair duygularını görmeyen, âşığı hayal kırıklığına uğratan kayıtsız sevgiliden şikâyet etmiştir. Sevgili âşığın duygularına karşılık vermeyen merhametsiz ve taş kalplidir. Âşık sevgilinin merhametsizliğini göze alırken rakiple bir olmasını kabul etmemiştir. Rakiple bir olup âşığa eziyet eden sevgili zalim birisidir, diyerek âşık içinde bulunduğu durumdan yakınmıştır.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tāṣ ubḥ olıcaḳ her gice bi̯dārlaruz biz (G.167/5)

Klasik Türk edebiyatında âşıklar sevgili uğruna acı ve çile çekmekten kaçmamıştır. Sevgili uğruna çekilen çileyi kendilerine lütuf bilmişlerdir. Âşıkları üzen çektikleri çile değil sevgilinin bir kez olsun âşıkların yüzüne bakmaması olmuştur. Bu beyitte de âşık yıllarca sevgilinin derdini çekerken can tabibi bir gün bile âşığa hatırını sorup derdine derman olmamıştır. Âşık can tabibinin bir gün olsun derman olmamasına yakınmıştır.

Çekmişem yıllarla derdin ol ṭabi̯b-i cānveli̯

Ḫāṭırum bir gün gelüp ṣormaġa dermān olmadı (G.475/4)

2.1.11. Çaresizlik

Çaresizlik elinden artık hiçbir şey gelememe, aciz kalma ve umutsuzluğun doğurduğu bir kavramdır (https://lugatim.com/s/ ,2024).Kişinin içerisinde bulunduğu durumla ilgili çözüm bulamaması ya da olayları kontrol edememesi insanların özgüvenini düşürerek mutsuzluğa sürükleyebilir. Mecbur olma çıkar yol bulamama hissi insanın gelecekteki başarısı şansını da düşürebilir.

Klasik Türk şiirinde âşıklar çaresizliği sevgili merkezinde yaşamıştır. Sevgilinin güzelliğinin büyüsüne kapılan âşıklar kavuşamamanın verdiği ızdırap ile umutsuzluğa düşmüştür. Umutsuzluğa kapılan âşıkların aciziyetleri ruh hallerine de yansıdığı için eserleri bu çerçeve de karşımıza çıkmıştır.

Mu‘îdî kendini kimsesiz ve çaresiz hissetmiştir. Kimsesi olmayan şair Allah’a kendisini koruması için niyaz etmiştir.

Bi̯-çāre Muʿi̯di̯ ḳaldı bi̯-kes
Anı yine sen esirge yā Rab (G.29/7)

Sevgili bazen nazları ile bazen de cefaları ile âşığı üzüp ağlatmıştır. Elinden bir şey gelmeyen çaresiz âşığın halini görenlerin acımaması mümkün değildir. Âşık öylesine inlemiştir ki görenler bu hal karşısında şaşırıp kalmıştır.

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen (G.333/6)

2.1.12. Utanma

Utanma; kişinin davranışları ve düşüncelerinin olumsuz bir değerlendirme yapılması sonucunda bireylerde görülen mahcup olma, küçük ve gülünç bir duruma düşme gibi şeklinde tanımlanabilir. Bu duygu kişinin kendini suçlu, yetersiz ve eksik hissetmesine sebep olur. Toplumsal normlarda kendini kabul görmemeye başlayıp öz saygısını yitirir. Sosyal ilişkilerinin de zayıflamasına yol açar.

Utanma hissinde insanlar, yaşadıkları olaylar neticesinde mahcup oldukları için yüzlerini gizlemişlerdir. İçinde bulundukları bu duygudan saklanarak kurtulduklarını düşünürler. Mu‘îdî de sevgilinin güle benzeyen yüzünü görüp utandığı için gizlenmeyi tercih etmiştir.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıđvān'dan eŝer (G.144/2)

Mu‘îdî kırmızıya çalan parlak dolunayı görünce aklına sevgili gelmiştir. Eksiksiz ve kusursuz olan dolunay, parlaklığı ve kızıllığı ile güneşe benzer. Âşığın karanlık gecesini aydınlatan da sevgilinin güneş gibi parlak yüzüdür. Sevgilinin yüzünü gören aşığın gözü utancından terlemiştir.

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velį̄
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm (G.292/4)

2.1.13. Beklenti - Hayal kırıklığı

Beklenti; Gerçekleşmesi beklenen, ümit edilen şey (https://lugatim.com/s/beklenti ,2024). Bireyler hayatlarının farklı dönemlerinde içsel olarak bazı istek ve hedeflere ulaşma arzusu duyarlar. Geleceğe dair umutları, beklentileri olan insanların motivasyonu arttığı için kendilerini daha mutlu hisseder ve başarıya sağlıklı bir şekilde ulaşırlar. Hedeflerine, arzularına ulaşabilmek için daha fazla çaba sarf ederler. Ancak bazen arzu edilen duyguların istediğimiz gibi sonuçlanmaması hayal kırıklığına neden olabilir. Beklenti içerisinde umudu, sevinci, sağlıklı birçok duyguyu barındırırken hayal kırıklığı, öfke, hüzün ve şikâyet gibi olumsuz duyguları

barındırır. İçerisinde bulunan bu duygu durumları kontrollü bir şekilde yaşanıldığında insan hayatında tecrübe ve deneyim kazanılmasına fayda sağlar.

Klasik Türk şiirinde şairler bazı hususlarda beklentiye kapılmışlardır. Bu hususlar ise eserlerini oluşturan temalara yansımıştır. Yaşadıkları dönemde devletin himayesine girmeyi hayal eden şairler padişahtan beklentilerini dile getirirken bazen rakibin hileleri bazen de talihsizliği sebebiyle yaşadığı hayal kırıklıklarını bir arada kullanmıştır. Şairlerin en büyük beklenti duygusu sevgiliye karşı olmuştur. Hayattan arzuladıkları sevgilinin gönlüne girebilmektir. Sevgilinin aşkına karşılık vermesi beklentisi ile eserlerini oluşturmuşlardır. Fakat sevgili beklentilerine karşılık vermeyip âşığı hayal kırıklığına uğratmıştır. Şairler sonunun hayal kırıklığı olacağını bildikleri hâlde beklentilerinden yine de vazgeçmemişlerdir.

Mu‘îdî sevgiliye kavuşmak için mücadele edip başarılı olamamıştır. Sevgiliden yana beklenti içerisine girmiş fakat talih bir kez olsun âşığın yüzüne gülmemiştir. Beklentilerinin sonuçları hayal kırıklığı olmuştur. Aşk yolunda ömrü harcanmıştır.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālümber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrümʿāḳıbet oldı bu sevdada telef (G.211/1)

2.2. Eylem ve Durum Tasviri İfade Eden Kelimeler

2.2.1. Ağlama

Ağlamak insanın yaşadığı bütün duygu durumlarının sonucunda verilmiş bir tepkidir. İnsanlar doğası gereği mutluluk, öfke, üzüntü, hayal kırıklığı, stres, korku gibi pek çok duyguyu tecrübe eden bir varlıktır. Yaşadıkları bu yoğun duygularla başa çıkmak istediklerinde ağlarlar. İçerisinde bulunulan duyguları ifade etmenin bir yolu olarak da kabul edilebilir. Ağlama eylemi insanların stresinin, zihinsel ve duyuşsal gerginliğinin azalmasına yardımcı olarak duygusal olarak rahatlamalarını sağlar.

Klasik Türk şiirinde ağlama eylemi âşığın sevgiliye olan hasreti, sevgiliye kavuşamama ve sevgiliden ayrılmanın neticesinde yaşadığı acı, keder, pişmanlık gibi hisleri ortaya koymuştur. Mu'îdî divanında ağlama eylemini sirişk, eşk, ağla-, eşk-i çeşm kelimeleri ile ifade etmiştir. Mu'îdî yukarıdaki kelimelerin yanında üzüntüsünü ve gözyaşını tasvir ederken sel, ırmak, tufan, deniz, yağmur kelimelerini de kullanarak mübalağalı bir anlatım sergilemiştir.

Âşığın ayrılık acısı öylesine fazladır ki gözyaşı adeta bir tufan gibi ortalığı kaplamıştır. Şair âşığın yaşadığı ayrılık acısının derinliğini vurgulamak için Nuh tufanına telmihte bulunmuştur. Sevgilinin yokluğunda âşığın döktüğü gözyaşı Nuh tufanındaki gibi her yeri sularla kaplayacak kadar çoktur. Âşığın bu halini görenler ise kıyametin kopmasından korkmuştur.

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşkümü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün (G.352/3)

Âşığın gözyaşlarının coşkunluğu sel suyu gibi tasavvur edilmiştir. Önüne gelen her şeyi sürükleyip yıkıp yok edip toprakları yarabilecek kadar şiddetlidir. Bu afet yeni felaketlere yol açmasın diye âşığın kirpikleri önüne set olmuştur.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd (G.60/6)

Ayrılığın acısı ile âşıkların gözyaşları genellikle kanlıdır. Mu'îdî de gelenekteki âşıklar gibidir. Artık kanlı gözyaşı dökmektedir. Gözyaşının devamlı akması acısının günden güne artması ile ırmak arasında ilişki kurmuştur. Ayrılığın verdiği ateş ile ırmak gibi kanlı gözyaşı dökmüştür.

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur (G.80/1)

Ağlamaktan kanla dolu olan göz afet koparsa Seyhun ırmağı utancından yere geçer.

Ṭūfān ḳoparsa dı̇de-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri (G.433/1)

2.2.2. Konuşma

Konuşma eylemi, insanların sosyal hayatta iletişim kurmalarında en temel yollardan biridir. İnsanlar duygularını, düşüncelerini, hissettiklerinin anlatmak, bildiklerini paylaşmak ihtiyacını duyarlar. İletişim sağladıklarında ilişkileri güçlenebilir ve birbirlerini daha iyi anlayabilirler. İletişimin içeriği ve kiminle kurulacağı konuşmanın ritmini değiştirir. Kelimeler içerisinde bulunulan durumların psikolojik olarak ifade edilmesidir. Vurgu ve tonlanmalarla da desteklenerek konuşmanın etkisi gözlenebilir.

Klasik Türk şiirinde konuşma eylemi, sevgili ve âşık merkezinde değerlendirilecek olunursa ikisinin de farklı yönleri karşımıza çıkar. Âşık sevgiliye beslediği aşk duygusunu ifade etmek için konuşur. Sevgiliye peri, güzel, sultan gibi yüceltici sıfatlarla seslenerek içinde bulunduğu halleri ifade etmek istemiştir. Sevgilinin konuşma eylemi ise âşığın benzetmeleri ile karşımıza çıkmıştır. Sevgilinin sözleri zehirli bile olsa âşık için naz ve edası ile şeker gibi tatlıdır. Onun konuşması âşığı tesiri altına almıştır. İncelenen divanda konuşma eylemi, tekellüm, güftâr, gûyâ, kelâm, söyle-,dir kelimeleri ile karşımıza çıkmıştır.

Mu‘îdî divanında konuşma eylemi genellikle sevgili ile karşımıza çıkmıştır. Sevgilinin dili şeker gibi tatlı ve nazlıdır. Sevgilinin tatlı dili ve işveli yürüyüşü âşığı etkilemiştir. Şeker gibi tatlı sözleri ve edalı yürüyüşü olmasa kayıtsız susam çiçeği gibi olan sevgiliye kimse dönüp bakmazdı.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şı̇ve-i reftārsuz (G.163/3)

Mu‘îdî divanında âşığı tatlı konuşmaları ile meşhur papağana benzetmiştir. Kafeste yaşayan papağanlar için şeker bir ödüldür. Sevgilinin fıstık gibi açık ağzı ve şeker gibi dudağını gören âşık da tıpkı papağan gibi konuşmaya başlamıştır.

Ṭūṭį gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pį̇ste-dehān ü şekkerį̇n-leb (G.29/6)

Sevgili âşığı konuşan papağan gibi her an söyletmek için dudaklarını şeker ile süslemiştir.

Ṭūṭį-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyį̇ne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş (G.188/3)

2.2.3. Yürüme

Klasik Türk şiirinde yürüme eylemi daha çok sevgilinin naz ve işvesinin zarafetiyle birleştirilerek işlenmiştir. Sevgilinin narin ve işveli yürüyüşü vurgulanmıştır. Şairler sevgilinin bu işveli yürüyüşüne hayranlıklarını dile getirirken doğa ile benzetme yoluna gitmişlerdir. Sevgilinin servi boyu ile tûbâ ağacına, salınarak edalı yürüyüşü ile bir kuğuya benzer.

Âşık sevgilinin yürüyüşünü tasvir ederken abartılı bir anlatım kullanmıştır. Öyle ki sevgilinin servi boyu ile salınarak yürüyüşü, cennetteki tûbâ ağacına galip gelmiştir. Cenneti gölgeleyen, kökleri yukarıda, dalları aşağıda olduğuna inanılan tûbâ ağacı servi boylu sevgilinin yürüyüşüne başını eğmiştir.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥŝ (G.46/4)

2.2.4. Uyuma

Uyku; ‘‘organizmanın, dinlenmenin ve toparlanabilmesini sağlamak üzere hasta ve dış dünyâdan gelen uyarıları ve geçici olarak idrak edememesi’’ durumudur (Lugatım.com, 2024).

Uyku insanlar için Allah'ın verdiği bir nimettir. İnsanın vücudunu toparlayabilmesi ayakta kalabilmesi için gerekli bir fizyolojik ihtiyaçtır. Klasik Türk şiirinde aşk için ayakta kalabilmek sevgilinin varlığı ile mümkündür. Gece gündüz onun hayali yaşayan âşık için uyku ikinci plandadır.

Mu'îdî de divanında haftalarca ve aylarca görmediği sevgilisinin hasreti içerisindedir. Sevgiliyi göremeyen âşık üzüntüsünden kan ağlamıştır. Artık sevgilinin hasreti ile kendisine uyku haramdır.

Heften'olsun ay olur göstermez ol meh-rūyüzin
İy gözüm ḳanaġla kim oldı ḥarām uyḫusaña (G.20/2)

Sevgilinin belirgin özelliklerinden birisi de âşığa olan merhametsizliğidir. Âşık şefkat göstermeyen sevgilinin üzüntüsünden sabaha kadar uykusuz kalmış. Gözüne uyku girmemiştir.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bi̯dārlaruz biz (G.167/5)

2.2.5. Yas Tutma

Yas tutma; ''ölüm veya çok büyük bir felaketten duyulan acı ve bu acıyı yönlendiren şeyler olmak üzere yapılan şeyler, mâtem'' (Lugatım.com, 2024) olarak tanımlanır.

Klasik Türk edebiyatında şairler acı, hüzün, ayrılık ve kayıplarının kendilerinde yarattıkları etkiyi yas tutarak işlemişlerdir. Eserlerinde duygusal bir derinlik yaratmak isteyen şairler bu temadan beslenmişlerdir. İşlenen bu tema ile şairler diğer duygulardan farklı bir bakış açısı ile okuyucusunun karşına geçerler. Ayrılığın ve ölümün kaçınılmaz bir son olduğunu kendi iç dünyasında yüzleşerek okuyucuya sunarlar.

Âşığı en çok üzen, yaralayan sevgiliden ayrı kalmaktır. Sevgiliden ayrı kalmak ölümden çok daha beter bir duygudur. Sevgili uğruna canını vermekten çekinmemiştir. Bu yolda can vermek şair için yas değil düğündür.

İy Muʿi̱dį̱ aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ düğündürʿāşıḳa mātem degül (G.259/7)

2.2.6. Yazı Yazma

Mu'îdî, yazmak eylemini beyitlerde daha çok sevgilinin güzellik unsurlularını ifade etmek için kullanmıştır. Aşağıdaki beyitte de sevgilinin ince beli ve yanaklarının ne kadar zarif ve hoş olduğunu övgüyle kaleme almıştır.

İnce bilüñle Muʿi̱dį̱ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur (G.106/5)

Başkalarının meclisi aydınlatan güneş ya da parlayan ay olarak yazmalarına karşın âşık sevgiliye seslenerek meclisi onun yüzünün nurunun aydınlattığını söylemiştir.

Cemālüñ nūrıcān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın (G.325/4)

Âşık başından geçen maceraları kıldan kalemle kederli gönlüne yazmıştır. Yazdıkları tıpkı sevgilinin saçlarının vasıfları gibi destan olsun istemiştir.

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perį̱şān üstine (G.400/2)

2.2.7. Sarhoşluk

Sarhoşluk; ‘‘alkollü bir içki veya içecek verici bir madde doldurularak az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş (kimse)’’ (https://lugatim.com/s/ ,2024) olarak tanımlanır.

Klasik Türk şiirinde âşıklık beraberinde sarhoşluğu getirmiştir. Aşk ve sarhoşluk insanı bambaşka hale getiren tesiri büyük ve güçlü duygulardır. Aşk duygusunun âşıkları tesiri altına alıp kendinden geçirişi ile sarhoşluğun kendinden geçirişi arasında ilişki kurulmuştur. Aşk badesinden içen âşıklar ve sarhoşluk temaları sıklıkla karşımıza çıkmıştır. Klasik şairler bazen gerçek anlamda bir şarap ile sarhoş olurken bazen de aşkın şarabı ile sarhoş olmuşlardır.

Şair ey saki diyerek sevgiliye seslenmiştir. Âşığı sarhoş eden bazen kadeh sunan gözleri bazen de şaraptır. Bir kez öpmesine izin verse kadehlerin ikisini feda etmekten çekinmeyecektir. Şair kadeh kelimesini tevriyeli kullanarak âşığın canını kastetmiştir.

Sāḳi yā geh bāde mest eyler beni gāhį̄ gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolıyāhū saña (G.20/4)

Sevgilinin dudağının renginin kırmızı olması ve dudağının âşığı sarhoş edici etkisi sebebi ile şaraba benzetilir. Mu‘îdî de bu bağlamda sevgilinin dudağı ve kadeh arasında ilişki kurmuştur. O dudak ki âşığı içmeden sarhoş edecek kadar güçlüdür.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ (G.243/5)

2.2.8. Vuslat

Klasik Türk şiirinde hemen her gazelde karşımıza çıkan vuslat ve ayrılık konuları Kalkandelenli Mu‘îdî Divanında da sıklıkla karşımıza çıkmıştır. Mu‘îdî vuslatı işaret ettiği her

beytinin arkasından ayrılığın acısını da vurgulamıştır. Bu iki duyguyu bir arada yaşamıştır. Vuslat ve ayrılık aşığın arafta kaldığı en önemli duygusu olmuştur.

Mu‘îdî her daim kavuşmayı arzulamıştır. Sevgiliye kavuşmak için dünyadaki tek varlığı olan canını feda etmiştir. Sevgiliye bir değil bin canı olsa da feda etmekten bir an bile şüphe duymamıştır.

İd-i vaṣla ir gürüp ḳurbān idersinʿāşıḳı
İy Muʿi̱dı̱ bir degül olsun fedā biñ cānaña (G.6/5)

Ayrılık ve kavuşmanın yarattığı duyguların ikileminde kalan âşık sevgiliyle seslenmiştir. Kendine dışarıdan bakarak kayıtsız bir âşık olduğunu söylemiştir. Çünkü âşık sevgiliden ayrılmanın korkusu ve kavuşmanın umudu ile yaşarken ne rakiplerden ne de bir başkasından korkmadığı gibi kimseden bir yardım da beklememiştir.

Lāubālı̱ ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bi̱m-i hicrānuñla ümmi̱d-i viṣālüñ var iken (G.331/6)

Mu‘îdî sevgiliye kavuştuğunda dahi sevinememiştir, çünkü her kavuşmanın sonunda bir ayrılık olduğunu bilir. Vuslatın verdiği mutluluk ve heyecanı ayrılığın kaçınılmaz tehdidi gölgelemiştir. Âşığın sevgiliye kavuşmasına bazen rakip bazen felek engel olmuştur. Âşık bunların yanı sıra vuslatın varlığının da kendisine bir engel olduğuna ifade etmiştir. Vuslat ve ayrılığın arasında sıkışan şair ayrılığı pusuda bekleyen bir düşmana benzetmiştir.

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿi̱dı̱
Ki fürḳat gibi düşmen var kemi̱nde (G.397/7)

2.2.9. Hastalık ve Ölüm

Hastalık; ‘‘Canlılarda organların yapılarında ve işleyişlerinde görülen bozukluk, sağlık bozukluğu benzetmeleri’’, ölüm; ‘‘bir canlıda hayatî duyguların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat’’ (https://lugatim.com/s/hastal%C4%B1k ,2024).

Klasik Türk şiirinde şairler aşkı ve aşkın doğurduğu acıları ifade ederken hastalık ve ölümün kaçınılmaz bir son olduğunu bilirler. Şairler sevgiliye kavuşmanın kolay olmadığını bu yolda yazgının genellikle ölüm olduğunu işlemiştir. Ayrılık, ayrılığın acısı, kavuşamama gibi yaşanan içsel sıkıntıları bedensel hastalığa dönüşmüştür. Aşk hastalığına yakalanmış âşık tasvir edilirken doğa tasvirlerinden yararlanılmıştır. Âşık her geçen gün bir bitki gibi solmuştur. Yüzü sararıp zayıf düşmüştür. Sevgilinin yanında baharda açan bir çiçekken ayrılığında sonbaharda yapraklarını döken cılız bir kuru ot olmuştur. Bu kuru toprağa can suyunu verecek ise sevgiliden başkası değildir.

Mu‘îdî aşk derdine düşmüş çaresiz bir âşıktır. Bu derde düşmüş her âşık gibi Mu‘îdî de bazen sevgilinin gamzesinden, kirpik oklarından ve cefa kılıcından bazen de felek ve talihin açtığı yaralardan payını almıştır. Âşığın bağrı, sinesi yaralar içindedir. Bu derdin şifası ise sevgiye kavuşmaktır.

Mu‘îdî sevgiliden ayrı kalmaktan, aşkın verdiği ızdıraptan zayıflayarak güçsüz bir hale gelmiştir. Sevgili âşığın bu hasta haline rağmen eziyetlerine devam etmiştir. Âşık biraz sitemkâr bir şekilde bu eziyetlere ve ayrılığa nasıl sabredeceğini sormuştur. Çünkü ayrılığın yükü öylesine büyük ve ağırdır ki onu sıradağların en yükseği Elbürz ve Kaf dağı bile çekemez.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf (G.213/6)

Âşığın artık iyileşeceğine dair umudu kalmamıştır. Hasta gönlü bu zayıflıkla yarına dahi çıkmadan bu gece öleceğini düşünür. Âşığı bu hale getiren hasta gönlünün hekimi olan sevgili artık gelse de onun için fayda etmeyecektir. Ölümü bekleyen âşık etrafındakilere hekime söyleyin zahmet edip gelmesin diyerek sevgiliye sitem de bulunmuştur.

Çıḳmaz bu gice irte yeżaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün (G.321/2)

Mu‘îdî sevgilinin gözlerindeki öfkeye düşmüş bir hastadır. Sevgilinin gözündeki öfkenin zehri âşığı esir almıştır. Âşığı iyileştirebilecek panzehir yine sevgilinin ceylan gözleridir. Âşığın şifası onu belaya sürükleyen güzel gözlerindedir.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur (G.138/1)

Âşık sevgilinin yokluğunda canından olacak kadar hasta olmuştur. Fakat bu durumdan şikâyetçi değildir. Çünkü bu hal onun aşkının en büyük delili olacaktır.

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳda ʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī(G.422/6)

Âşık sevgilinin yan bakış okunun hançeri ile yaralanmıştır. Ölmek üzere olan hastaların su istemesi gibi sevgiliden kendisine insaf edip bir yudum su istemiştir.

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur (G.151/5)

Âşığa can bağışlayacak, onun derdine tek çare sevgilinin varlığıdır. Mu‘îdî her fırsatta sevgiliden yardım istemiştir.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿiçredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm (G.289/1)

2.3. Divanda Geçen Ülke İsimleri

Klasik Türk edebiyatı birçok coğrafyanın gelenek ve kültürleri ile etkileşim içerisinde gelişmiştir. Coğrafya taşıdığı özellikleriyle edebî eserleri etkileyen unsurlar arasında yer almıştır. Şairler kurguladıkları temaları şehirlerin özellikleriyle bağdaştırmışlardır. Gelenekte âşık ya da sevgilinin gözyaşları tasvir edilirken Aden şehrine, sevgilinin güzelliği tasvir edilirken Mısır şehrine ya da hoş ve güzel kokudan bahsederken Hoten şehrine işaret edilmiştir. Mu‘îdî de divanında şehirlerin taşıdıkları değerleri ile kelimelerine anlam yüklemiştir. Divanında yer alan mekân isimleri aşağıda gösterilmiştir.

2.3.1. Aden

Arap yarımadasının güneybatısında Yemen’nin Kızıldenize yakın tarihi bir liman şehridir. Kızıldeniz ve Hint Okyanusunu birbirine bağlar. Limanda geçmişten bugüne kadar en güzel ve kaliteli inciler çıkar. Klasik Türk edebiyatında Aden incisi Sevgilinin dişlerine ya da âşığın gözyaşlarına benzer.

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur (G.87/2)

2.3.2. Bedehşan

Afgan Türkistan’ı olarak bilinen bölge Afganistan’ın kuzeydoğusunda yer alır. Kıymetli bir maden olan kırmızı parlak la‘l taşının en meşhur cinsi bu bölgeden çıkar. Gelenekte sevgilinin güzellik unsurlarından biri olan dudak ise parlak ve kırmızı renk olması sebebiyle la‘l taşına benzetilmiştir. Mu‘îdî bu bağlamda sevgilinin dudağından bahsederken Bedehşan şehrini işaret etmiştir.

Âşık sevgiliden ayrı kaldığı için dudağının yerini tutacak bir la‘l taşı ve saçının yerini tutacak güzel bir koku bulabilmek için Bedehşan şehrine gitmiştir.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña (G24/5)

Sevgilinin yüzünün nuru kâbe yolunu göstermiş, kırmızı dudağının aşkı ise Bedehşan ülkesini hatırlatmıştır.

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin (G.358/4)

2.3.3. Çin

Çin ülkesi mani dininin yaygın olarak görüldüğü şehirlerden biridir. Çin ülkesinde mani dininin etkisi ile büt ve heykeller yaygın ve meşhurdur. Edebiyatımızda da şairler sevgilinin güzelliğini tasvir etmek isterken büt, heykel, nigar gibi kelimelerini Çin ülkesine nispet ederek kullanmışlardır. Mu'îdî ise divanında daha çok Çin'e bağlı Sincan Uygur bölgesinin güneybatısında bulunan Hoten şehrinden bahsetmiştir. Güzel kokusu ile meşhurdur. Hoten ahularının göbeğinden çıkarılan misk güzel kokulu ve siyah renklidir. Bu bağlamda sevgilinin saçı ve benleri ile karşımıza çıkmıştır.

Mu'îdî divanını Hoten ülkesine benzetmiştir. Gazellerinin siyah mürekkebi Hoten'in güzel kokusunu saçmıştır.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur (G.87/6)

2.3.4. Hicaz

Hicaz bölgesi Mekke ve Medine'yi içine alması aynı zamanda Hz. Muhammed'in doğduğu, yaşadığı ve peygamberlik vahyine nail olması sebebi ile diğer coğrafyalardan farklı bir yere sahiptir. Kutsal topraktır. Müslümanlar kutsal topraklara her daim hasret içindedirler.

Kavuştuklarında ise vuslatın verdiği heyecan ile gözyaşı dökerler. Mu'îdî ise bu bağlamda sevgilinin mahallesini Kâbeye benzeterek Hicaz'ı dolaşanların hasret gözyaşlarının çeşme gibi aktığını ifade etmiştir.

Kūyuñ hevāsı ile seyr eyleyen Ḥicāz'ı
Gözyaşı çeşme gibi cismünden aḳa düşdi (G.472/3)

2.3.5. Habeş

Doğu Afrika'da 1555'te Osmanlılar tarafından kurulan bir eyalettir. Bugünkü Sudan'ın bir kısmını içine alır. Habeş, edebiyatımızda daha çok siyah rengi çağrıştırmıştır. Siyah renk ile sevgilinin saçı, gözü, kirpiği ve beni arasında bir ilişki kurulmuştur.

Gözün, güzelliğinin devletinde Habeş sultanı gibidir. Kirpiğin ise o sultanın meclisinde el pençe duran köledir.

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dı̈vān ṭurur müjgān aña (G.7/4)

2.3.6. Mısır

Klasik Türk şiirinde Mısır ülkesinin adı sıklıkla geçmiştir. Mısır, Hz. Yusuf ve Züleyhâ'nın hikâyesinin yaşandığı şehir olması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir. Güzelliği ile karşısındaki herkesi büyüleyen Hz. Yusuf Mısır ülkesini de güzelleştirmiştir. Şairler tarafından sevgilinin güzelliğinden bahsedilirken Mısır ülkesi ile aralarında bağ kurulmuştur.

Sevgilinin yanakları güzellik bahçesini taze bir gül yaprağı ile süslerken dudağı ise güzellik Mısır'ını şekerle süslemiştir.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş (G.187/1)

2.3.7. Yemen

Arap yarımadasının güneyinde yer alır. Yemen şehri Klasik Türk edebiyatında Yemen'de çıkan kıymetli süs taşı olan akik, parlaklığı ile meşhur Süheyl yıldızı, Aden incisi, kahve ve peygamber âşığı Veysel Karani ile karşımıza çıkmıştır. Mu'îdî ise Yemen'de çıkan kırmızı renkli akik taşı ile âşığın gözyaşları arasında ilgi kurmuştur. Âşık sevgilinin gamıyla o kadar çok ağlamıştır ki artık kanlı gözyaşları dökmüştür. Kanlı gözyaşlarını Yemen akiğine benzetmiştir.

Şol deñlü aġladum leb-i laʿlüñ ġamıyla kim
İki gözüm ḳızardıʿaḳīḳ-i Yemen gibi (G.448/2)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DİL ve ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

3.1. Ünlem

Söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlık, kıskançlık, özlem gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşısındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür (Korkmaz.2017).

Mu‘îdî divanında ünlemler daha çok nida sanatı olarak karşımıza çıkmıştır. Mu‘îdî yaşadığı aşkın çaresizliğini sevgiliye duyurmak ve duygularını ifade etmek isterken ünlemlerden yararlanmıştır. Ey, iy, hey, eyâ, meded, be hey, hayf, eyvâh, yazık gibi sözcükler divanda geçen ünlemlerdir.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen bañaderd ü ben belā oldum saña (G.16/1)

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni **hey** kāfir istersen ŝevāb (G.30/6)

Şol kemān-ebrūṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler **meded** (G.60/1)

3.2. Edat

Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan, ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlara sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hâkim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözlerdir: için, ile, gibi, kadar, göre, doğru, başka, dolayı, beri, ötürü, öte, yana,

itibaren, nazaran vb. edatların cümle içinde kurdukları anlam ilişkileri geçicidir. Bunlar benzerlik, beraberlik, başkalık, miktar, sebep, vasıta, zaman, mekân, yön gösterme vb. ilişkilerdir (Korkmaz, 2019).

Mu‘îdî divanında kelimelerin sonuna eklendiğinde birliktelik, araç-vasıta, sebep-sonuç, durum anlatan cümleler yapmayı sağlayan ile edatını 1221 kere kullanmıştır.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ **ile**
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vi̯rāndan yaña (G.24/2)

Tāb-ı mihr **ile** göñül teşne ciger yanmış iken
Büse virmez daḫi ol yüziḳamer leb-ber-leb (G.32/4)

Ol ki ḫışm **ile** hilāl ebrūlarına çi̯n ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyi̯nṣalup (G.35/1)

Klasik Türk şiirinin temeli teşbih sanatı üzerine kurulmuştur. Şairler duygularını abartılı bir şekilde yaşamıştır. Bu yüzden içerisinde bulundukları duyguları ifade ederken kendilerine denk ya da benzer gördükleri önemli olay, hadise ve kahramanlar arasında ilişki kurmuştur. Mu‘îdî de bu gelenekten beslenmiş ve benzetme edatlarını beyitlerin de sıklıkla kullanmıştır. Mu‘îdî divanında gibi edatının 992 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

ʿIşḳ ṭopın göge aġ durmaḳ dilersen gün **gibi**
Yirde yüzün ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgānaña (G.7/6)

Ebr-i ġamdanr üzgārum ti̯re dür zülfün **gibi**
Āhe gerarż olmaya ḥāl-i peri̯şānum saña (G.18/1)

Farsça son ek olan ‘veş edatı elendiği cümleye gibi anlamı katar.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam **şemʿveş**
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña (G.15/2)

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez bunca **perįveşle**rde bir dilber saña(G17/2)

İçün, -çün edatları da sebep-sonuç cümlelerinde 294 kez kullanılmıştır.

Yañılup ḫurşįdet eşbįh itdügi **çün**ʿārıżuñ
Baḳsaḳan derler ḥayādandįde-i giryānaña (G.8/2)

Vezn **içün** ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesilaʿlābnūsį bir terāzūdur baña (G.9/4)

Degül, (değil) edatı bulunduğu cümleye ret anlamı katan olumsuzluk bildiren bir edattır. Divanda 154 kez kullanılmıştır.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yirgörinen benler **degül**
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perįşāndan ṭamar (G.145/4)

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫ∨ābuñ **degül**
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ **degül**(G.258/1)

Mi (mu, mı, mü) soru edatı

Ġam-ı hecrüñ bana dermanı eceldür dirler
İy ṭabįb olmaya **mı** derdüme bir çare meded (G.62/4)

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ**mı** kim
Cāmeteb dįleyüpʿayyāreliḳ göñlüm diler (G.124/4)

Göñlüm al upāl ile döndün cefaya başladuñ
ʿĀşıḳuñ adlar **mı** böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan (G.339/6)

-e değin, -e dek, -den beri edatları durumların, eylemlerin başlangıç ve bitiş zamanını ifade eder.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥ**a değin** ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb (G.34/2)

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşr**e degin** ölmez imiş
Uşta biñ cānaña bir kez kuçayın tek bilini (G.427/4)

Evden çıḳup gelincey**e dek** yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz (G.170/1)

Öldür el**den** cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ (G.234/7)

-e göre edatı, yönelme hâl eki almış kelimelerle birlikte kullanılır. Cümleye karşılaştırma, görelik, görecelik anlamları katar.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña **göre** sözi yoḳ (G.222/1)

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüne **göre**
Yoḳdur gül-i semende letafet didükleri (434/3)

Ol **ḳadar** peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim

Sịne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña (G.12/3)

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol **deñlü** bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün (G.366/5)

3.3. Bağlaçlar

Türkçede çok geniş bir yer tutan bağlaçlar; kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yüklendikleri işlevleri ile bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer ögeleridir (Korkmaz.2019).

"Ki, kim, u/ü/vü, de/da, dahi, gâh/geh…gâh/geh, gâh/geh…gehî/gâhî, ger, eger, meger, gûyâ, velî, tek, ne…ne, bir…bir, kimi…kimi, ne…ne, biri…birisi, ya…ya, bârî, ammâ, gerçi, anunçün, anuniçün, şâyed" divanda kullanılan bağlaçlardır. Aşağıda bu bağlaçların kullanım alanları ile ilgili örnekler verilmiştir.

Ki veya kim bağlacı

Sịnemi çāk eyle billah tịġ-i müjgānuñla **kim**
Āşkār olsun ciğerde zaḥm-ı pinhānum saña (G.18/4)

Sāḳi yāşanma **ki** ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olup durcān u dil tekrār mest (G.41/2)

Günümüzde ve bağlacı olan u, ü, vü bağlaçları divanda sıklıkla kullanılan bağlaçlardandır.

Nāṣiḥā dünye **vü**ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzārbaña (G.13/4)

Ṣıḥḥatañ maiyṭabịb-i cān **ü** dil billāh kim

ʿĀşıḳ-ı bi̯māreder düñmāye-i dermān olur (G.76/6)

Ya…ya bağlacı ihtimal, olasılık bildirme, karşılaştırma, seçenek sunma gibi anlamlarında kullanılmaktadır. Aşağıda beyitte geçen kullanım örnekleri verilmiştir.

Ti̯r-i ġamdan ger ölem bir z̯erre mihr itmez ṭabi̯b
Ya benüm yoḳdur sitārem **ya** nifāḳ itdi raḳi̯b (G.33/1)

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫ∨āb-ālūdıāh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı **ya** banadur **ya** saña (G.23/4)

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñḥavādiŝti̯rine
Çerḫe**ya**ol **ya** aña bu çerḫ-i devran ögredür (G.132/6)

Ne…ne bağlacı cümlede yer alan kelime veya kelime gruplarında olmama, inkâr, ret görevlerinde kullanılır.

Ne tebessüm **ne** tekellüm gāhşi̯ ve gāhnāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳ dam ü şkildür baña (G.14/2)

3.4. İkilemeler

İkilemeler, dilimizin hemen her döneminde anlatımı zenginleştirmek için sıklıkla kullanılmıştır. İkilemeler kimi zaman aynı sözcüğün tekrar edilmesi kimi zaman da anlamca zıt kelimelerin tekrar edilmesi ile daha çok karşımıza çıkmıştır. Bu hususta Ufuk Deniz Aşcı ikileme Nedir? Sorusuna şöyle cevap vermiştir: İkilemeler,

a) Aynı sözcüğün tekrar edilmesiyle,
b) Anlamları birbirlerine yakın veya aynı anlam dairesindeki iki (veya daha fazla) sözcüğün tekrar edilmesiyle,
c) Anlamca birbirlerine zıt iki (veya daha fazla) sözcüğün tekrar edilmesiyle,
d) Bünyelerindeki sesleri birbirlerine benzeyen iki (veya daha fazla) sözcüğün tekrar edilmesiyle,
e) Genellikle sesçe uyum içindeki iki (veya daha fazla) sözcüğün tekrar edilmesiyle oluşturulan; a) Anlamı sağlamlaştırmak, b) Anlatımın gücün arttırmak, c) Kavramı/kavramları açıklamak veya zenginleştirmek,

Anlama ahenk kazandırmak, söyleyişe özel bir kimlik ve güzellik katmak için kullanılan kalıp ifadelerdir. (Aşcı)

Kendi başlarına bir anlam ifade etmeyen ikilemeler, cümle içerisinde ses açısından bir ritim ve ahenk oluşturarak anlatımı kuvvetlendirir. Divan şirinde de ahenk unsurlarından biri olan ikilemeler daha çok gazeller ile karşımıza çıkmıştır.

A	**allāh** **allāh**	3	Āşnālıḳlar virür her gördügibi̱-gāneye Allāh Allāh ol peri̱-peyker ne ḫoşinsān olur (G.79/2) Veh ne ḫandāndur yüzün taḫsi̱n atanan aña Allāh Allāh kim görüpdürʿādeme ferzengül (G.267/8)

			Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın Allāh Allāh ne şūḫ-ı fettānsın(G.323/1)
H	**ĥalḳa** **ĥalḳa**	9	Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine ḫmānum feda (G.1/1) Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden Ḥalḳa ḥalḳasün bülüñ yitmez mi iy gül dālaña (G.4/3) Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile Bir güzel tāvūsa beñzersin ki perzeyn eylemiş (188/2) Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk (G.230/3) Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur [Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih (G.382/5) Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perḫşānlar ile (G.389/2)

			ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḥalḳa sünbülüñ Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i ḏinüstine(G.404/2) Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ruḫsāruñ üzre dir gören Deste destesün bülüñ açmış cemālüñ bāġını (G.455/6) Ṭaġıdup gül yüzi üzre ḥalḳa ḥalḳasün bülin Āftābuñ sayebanı ebr-i ʿanber-bār idi (G.470/3)
G	**gice** **gündüz**	1	İy Muʿiḏi gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür (G.116/9)
C	**çāk çāk**	4	Dil ḫaste çāk çāk ü ciğer pare pāredür Gör tiḫ-i ġamzeñ ile neler pare pāredür (G.111/1) Biñ biñ urup cefa oḳın itdüñ beni helāk Dil pare pāredür naẓar it siḫne çāk çāk (G.230/1) Müjeñ ki baġrumı ḫançer ile çākçāk itdi Ḥayāt bāġını seyl-āba virdi ḫāk itdi (G.461/1) Muʿiḏi gül yüzüñi seyr idince lāle gibi Çeküp yaḳasını şevḳ ile çāk çāk itdi (G.461/5)
D	**dem-ā-** **dem**	12	İçerseñ nūş-ı cān olsun veliḫ vehm eyle andan kim

			Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bi̯-dil fiġān tenhā(G.3/5) Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña (G.17/4) Vehn içe fetvā virür bu çeşm ü bu ebru saña Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫūsaña (G.19/1) Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün Gözüm bir lāle-i si̯r-āba beñzer(G.88/5) Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳ al ālevü şebnem yiter Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar (G.145/2) Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni Siz dem-ā-dem ʿi̯şidüp tenhāca bayram eyleñüz(G.158/4) İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helak olmaḳ neden Bāri bi̯-ḫūş olalum sāḳi̯ dem-ā-dem ṣunayaġ (G.208/6) Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥŝi teselsülden degül (G.263/4)

			Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın(G.325/4) Bir cürʿan ile sāḳį ser-mest olup ṣūraḥį Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu(G.381/3) Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kįnde Behey kāfir ne dįnde var ne dįnde (G.397/1)
D	**dāne dāne**	6	Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem Dānedāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña (G.9/5) Ḥasretüñden dānedāne eşk ile ṭolmış gözüm Ben maḥabbet şahına gencįne-i gevher yiter (G.143/2) Bu ḳatre ḳatre gözyaşı laʿlüñ ġamı ile Gūyā ki dānedāne güherdür latįf ü pāk (G.230/4) Ḳatreḳatre yaş aḳıtdum dānedāne dürr gibi Kirpügine birisin aşmadı ol sįmįn-beden (G.342/3) Dānedāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum

			Berk-i āhumdur oda yaḳan vücudum ḫırmenin(G.353/5) Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile (G.389/2)
G	**gül gül**	1	Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür Ne ẕībālāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu (G.376/3)
G	**günden güne**	3	Zāridüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāliçerḫ Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārekfāl-i çerḫ (G.55/1) Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded (G.60/5) Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı(G.430/1)
H	**ḫam-be-ḫam**	1	Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yızülf-i ḫam-be-ḫam(G.300/6)
S	**ser-ā-ser**	10	

			Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña (G.20/3) Bāġbān bilseydi ʿarʿarḳad düne öykündügin Hep ḳırardık öküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ(G.58/3) İy Muʿiḏi görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı veli Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler (G.93/7) Hey ne kāfirdür gözüñ kim gamzeden ḫançer çeküp Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdi mānumdadur(G.142/4) ʿAceb mi sūsen-i çini dirüp degşürse vaṭanın Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş (G.191/7) ʿIşḳ meydanında ġamzeñ yaḳduġım iskiḏnleri Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ(G.232/6) Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi Yine baña bir firengi-cāmeinʿā meyledüñ(G.247/4) ʿĀrifiseñ al ele rengin ayaġı gül gibi Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl (G.275/4)

			İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm (G.307/4) Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın (G.325/5)
S	**ser-be-ser**	4	Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña (G.24/2) Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür (G.82/3) ʿĀşıḳ-ı dīvāne veş bir yerde ārām itmeyüp Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam(G.303/2) Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri(G.446/1)
K	**ḳatreḳatre**	4	Bu ḳatre ḳatre gözyaşı laʿlüñ ġamı ile Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk (G.230/4)

			Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dḭdeden Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm (G.281/2) Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dānedāne dürr gibi Kirpügine birisin aşmadı ol sḭmḭn-beden (G.342/3) Ġam defʿ olur gönülde sevincümden aġlasam Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine (G.402/4)
L	**leb-ber-leb**	5	N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb(G.32/1) Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim Sḭne-ber-sḭne ṣarup yāri öper leb-ber-leb (G.32/2) Serv-i nāzum gül-i nesrḭne döner özge degül Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb(G.32/3) Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken Būse virmez daḫi ol yüz iḳamer leb-ber-leb (G.32/4) İy Muʿḭdḭ reh-i dildāreni ŝār itmeg içün Dāmenin ḳıldı Güher dḭde-i ter leb-ber-leb (G.32/5)

Tablo 1

3.5. Deyimler

Deyimler, milletlerin karakterleri, milli ruhları hakkında önemli ipuçları veren dil birlikleridir. Bir dilden başka bir dile çeviri yapılırken karşılaşılan zorluklardan biri de deyimleri hakkıyla ve anlam kaybına uğramadan aktarılabilmektedir. Zira bazı dillerde ortak olanları müstesna kalmak kaydıyla tıpkı atasözleri gibi deyimler de milletin müşterek muhayyilesinin mahsuller, örf, adet, anlayış ve topyekûn kültür unsurlarının dilde yansımasını bulmuş hususi irtibat noktalarıdır. Bu bakımdan deyimler, ana dil'i bir başka dilden ayıran en temel farklılıklardandır (Köksal, 2005).

Mu'îdî divanında 476 tane deyim kullanmıştır. Aşağıda tabloda kullanılan deyimler gösterilmiştir.

Tablo 2

ağız aç-	bağrum del-	baş egmez	başdan çıḳ-
ağzı ṣuyın ıaḳ-	bağrum del-	baş egmez	başdan çıḳ-
ağzın aç-	bağruñı deldi	baş egmez	başdan çıḳ-
ağzın aç-	baḥŝ eyle	baş kes-	başdan çıḳar-
ağzına al-	baḥŝ eyle	baş ḳo	başına belā al-
āh eyle-	baḥŝ eyle-	baş ḳo-	başuma gel-
allāh allāh	baḥŝ eyle-	baş ḳoş-	başuma getürdi
ayağı çuḳurda	baḥŝ id-	baş ḳoş-	başuma gün ṭoġ-
ayaḳ baṣ-	baḥŝ id-	başḳoy-	ben bañа it-
ayaḳ ṭol-	baḥŝ id-	baş ḳoy-	bil bağla-
ayaḳ ṭolayalı	baş açuḳ	baş ṣal-	bilüm bük-
ayaḳ ṭolayalı	baş çek-	başüzreyirüñ	bir ḳarāre iki dem dur
ayaḳ tozı	baş eg-	baş aç-	
ayru düş-	baş eg-	başa çıḳ-	
Āzād it-	baş eg-	başdan ayaġa	
	Baş eg-	başdan çıḳ-	
	baş eg-		

boynum ḳıldan ince
cān al-
cān at-
cān atar
cān atar
cān bulmaḳ
cān gel-
cān ile diñ
Cānvir
cānvir-
cānvir-
cānvir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān vir-
cān- niŝār its-
cāna cān bağış-
cāna ḳalmaz
cāna ḳıymaḳ

cāna ḳıymaḳ
cānı çıḳ-
cānı yoḳdur
cānını ḳurbān
cānlar vir-
çāre ol
cārūb it-
dāme düşen
derdine yara
dil al-
dilbağla-
dil uz-
dil vir-
dil vir-
dil virüp
dilimüz varmaz
diller al-
dįne geldiyse
diş bil-
diş biler
diş biler
dįvān ṭur-
dįvāne gönlüm
dįvānesi ol-
döküp ṣaç-
ecelüm irdi
efġān it-
efġāne it-
eksük olmaz

el arḳası
el çek
el çek
el çek-
el ṣun-
el uzadup
el üzre ṭut-
el vir-
el vir-
el vir-
el yudum
el yuyan
elden git-
elden gitdi
elden ḳoma-
ele aldı
ele girmezse
feda ḳıl-
fedā ol-
fedā ols-
feryād eyle-
fiġān eyle-
Ġam yi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġamyi-
ġam yi-
ġam yi-

ġam yi-
ġam yi-
ġam yi-
ġam yi-
ġam yimez
ġam yimez
ġam yi-
ġam yi-
ġam [yimez]
ġarḳ olan
geceyi gündüze ḳatup
gird-āba düş-
göge çıḳ-
göklere boyan-
göñlüm açan
göñlüm al-
göñlüm al-
göñül al-
göz açdur-
göz degmesün
göz dik-
göz dik-
göz gör- gönül sev-
göz id-
göz id-
göz ḳamaşur
göz ḳarard
göz ḳarard-

göz ḳarard-
göz ucı-
gözine dik-
güç gelür
gül bitirür
gün gibi rūşen ḳıl-
gün mi göster-
gün mi gösterür
gün şay-
gün ṭoġ-
gün ṭoġar
gūşuña girmez
ẖaber virür
ẖaberin al-
ẖāk ile yeksān eyle-
ẖarf at-
ẖātıruma düş-
ẖātıruma düş-
ẖayrān ḳal
helāk ol-
ẖ∨āb gelmez
iẖāta eyle-
iki bük-
inkār itme
iş buyurmaz

ḳadem-renc̱deḳıl
ḳan yut-
ḳan aġla
ḳan aġla-
ḳan aġla-
ḳan ağlama
ḳan aġla-
ḳan aḳ-
ḳan dök-
ḳan ṭol-
ḳan ṭol-
ḳan yud-
ḳan yud-
ḳan yud-
ḳan yut-
ḳan yut-
ḳan yuṭ-
ḳan yuṭ-
ḳan yut-
ḳan yut-
ḳana gir-
ḳana gir-
ḳana yun-
ḳanına gir-
ḳanına gir-
ḳanına gir-
ḳanlar aġla-
ḳanlar aġla-
ḳanlar yut-
ḳanlar yut-
ḳanlu yaş

ḳanum iç-
ḳanuma gir-
ḳara baġr
ḳara baġr
ḳara baẖt
ḳara giy-
ḳara ẖaberüm
ḳara yaşlu
ḳaralar geymiş dür
ḳaralar geymiş dür
ḳaşd it-
kef geç-
kef geçer
ḳıl ḳadar
ḳıyāmet ḳoparur
ḳul ol-
ḳulaġ- aç-
ḳulaġuma gir-
ḳulaġuma girmez
ḳulaġuñda küpe olsun
ḳurbān olayın
ḳurbān olayın
küstāẖ ol

māt id-
menʿ eyler
mest eyler
mest ol-
mübārek ol
murāda ir-
naẕardan düş-
nūş-ı cān olsun
od şal-
ortaya a-r
öẕr id
perr ü bāl ol-
rāḥat ḳomadı
rızḳuñı ṭaşdan çıḳ--
rüsvāy ol-
şaf ṭut-
şaf ṭut-
saye şal-
ser virem sır aç-
ser virüp sırruñ dimezken
ser-firāz ol-
sevdā-yı mihr it-
sı̱neye çek-
söz aç-
söz gel-
söz götürür

söz ṭut-
sözden dön-
tesl̦im id-
tesl̦im-i cān id-
ṭūfān ḳop-
ülfet ṭut-
uzun uzaḳ
vāz gelsün
yād id-
yād id-
yā dit-
yād id-
yanup yaḳıl-
yār olmadı
yeksān olma
yile var-
yir id-
yir it-
yirden göge dek
yire geç-
yoḳ yire zaḥmet vir-
yüz bul-
yüz bul-
yüz çevir-
yüz döndür-
yüz döndür-
yüz döndür-
yüz ḳarası
yüz ḳızard-

yüz ḳızardup
yüz sür-
yüz sür-
yüz sür-
yüz ṣuyın dök-
yüz ṭutdı
yüz virme
yüz virme
zaḥmet çekme
zaḥmet virüp
zehr emiṣ ıd
ʿahd itdi
ʿahd itmiş
ʿaḳla uy-
ʿaḳlum al-
ʿār id-
ʿayb it-
ʿaynuma gel-
ʿaynuma gel-
ʿibret al

3.6. Tamlamalar

Osmanlı Türkçesinin şiir dilini Arapça, Farsça ve Türkçe tamlamalar oluşturmaktadır. Klasik şiir günlük konuşma dilinden ayrı olup aruz ve vezne göre şekil alan, estetiği ve ahengi olan bir dildir. Özellikle Arapça ve Farsça sözcüklerin yoğun olduğu, aruz vezni ile yazılan şiirlerde kafiye ve hece yapısına uygunluğu bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Bu hususta görülmektedir ki divan şiirinde neredeyse Arapça ve Farsça tamlamaların olmadığı hiçbir eser yoktur.

3.6.1. Arapça Tamlamalar

Arapça tamlamalarda önce muzâf, sonra muzâfunileyh gelir ve ikinci kısmın başına ise (el) tarif harfi getirilerek oluşturulur. Kalkandelenli Mu'îdî divanında Farsça tamlamaların aksine Arapça tamlamalar oldukça azdır. Bunlardan bazıları aşağıda gösterilmiştir.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabi̱b-i cānveli̱
Derdüme varup deva ṣorduḳ da virmezsin cevāb (G.30/3)

dārü'ş-şifā: Arapça bir Tamlamadır. (Beyitte sevgilinin eşiğini şifa kapısı olarak tasvir etmiştir)

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoşdārü'lemānum var imiş (G.182/6)

dārü'lemān: Arapça bir Tamlamadır. (Güvenli yer, Sığınılacak kapı)

Ḥüsn-i Leyli̱ kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm (G.281/4)

Ḳıṣṣa-i Mecnūn: Arapça bir tamlamadır. (Beyitte Leyla ve Mecnun kıssasının hikâyesi kastedilmiştir.)

3.6.2. Farsça Tamlamalar

Klasik Türk edebiyatının geneline bakıldığında Farsça'nın edebî dil olarak görülmesi neticesinde çoğunlukla Farsça tamlamalar ile oluştuğunu görmekteyiz. Kalkandelenli Mu'îdî divanında da Farsça tamlamalar diğer tamlamalara nazaran ciddi bir oranla karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda gösterilmiştir.

ḫande-i pinhān(G./1) /çeşm-i giryān (G.1/5) / ṭi̱r-i müjgān (G.2/3) /dil-i pervāne (G.3/6) /dest-i cefā (G.192/3) / cām-ı gülgūn (G.36/4) /leb-i laʿl (G.19/6) /ruḫ-ı cānān (G.140/3) / ḳadd-i ḥam (G.226/3) /ṣaḥn-ı si̱nem(G.212/5)/ ṣāḥ-ı ġam (G.128/2)/ gülzār-ı cennet(G.81/4)/ berg-i ḥazān(G.81/3)/ meh-i nā-mihr(G.76/1)/şehbāz-ı cān(G.468/1)/ lāle-i derd(G.125/1)/ dür-i yektā(G.152/5)/ bezm-i ʿālem(G.9/6)/ mülk-i ḥüsn(G.158/3)/ gülşen-i ḥüsn(G.160/6)/ mey-i tāze(G.162/3)/ ʿāşıḳ-ı bi̱mār(G.163/4)/ serv-i revān(G.170/2)/ kitāb-ı nāz(G.171/5)/ Şevḳ-i firāḳ(G.171/7)/ şarāb-ı nāz(G.173/4)/ diyār-ı ġurbet(G.186/6)/ mülk-i cān(G.190/1)/ sevdā-yızülf(G.192/6)/ bāġ-ı cemāl(G.197/4)/ ṭāḳ-ı ni̱l(G.197/8)/ āyi̱ne-i ruḫ(G.198/6)/ naḳd-i ʿömr(G.199/4)/ zülf-i yār(G.201/7)/ misk-i hoten(G.205/4)/ di̱de-i ter(G.207/1)/ şāh-ı cemāl(G.210/1)/ dürr-i naẓm(G.211/6)/ şarāb-ı gül(G220/3)/ çeşm-i mest(G.229/1)/ ṭi̱r-i ġamze(G.241/7)/ naḳd-i cān(G.244/6)/ serv-i revān(G.277/1)/ devr-i ḥüsn(G.280/2)/āteş-i ḥasret(G.339/2)/ ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ(G.339/3)/ ṭi̱ğ-i ġam(G.360/4)/ mülk-i dil(G.367/3)

3.7. Edebi Sanatlar

Klasik Türk şiirinde şair, bir sözü kuvvetli söylemek, anlamı etkili kılabilmek için edebî sanatlardan faydalanmıştır. Dil, düşünce ve hayal gibi öğeleri sanatında etkin kılmak isteyen şair, bu alanda marifetini gösterme arzusunda olmuştur. Özellikle İslâm medeniyeti tesiri altında gelişmeye başlayan bu dönemin başlangıcında şairlerimiz Arap ve İran edebiyatlarını örnek almışlardır. Bu ilk dönem şairleri, olgunluk derecesine ulaşmış olan bu edebiyatlara ulaşmaya ve sonra da bunları geçmeye çalışmışlardır (Külekçi, 1999).

3.7.1. Teşbih

Anlama güç katmak için, aralarında gerçek ya da mecaz, çeşitli yönlerden ilgi, benzerlik bulunan en az iki varlıktan zayıf olanı nitelik bakımından güçlü olana benzetme sanatıdır. Eğer özellik bakımından birbirine denk iki varlık arasında benzerlik ilişkisi kuruluyorsa buna teşabüh denir. Genellikle şairler, kendilerini etkileyen bir olay veya varlık karşısında heyecanlanır, bu heyecanı daha kuvvetli ve tesirli anlatabilmek için, o ruh halini okuyucuda daha iyi canlandırabilecek benzetmeler yapma yoluna giderler. Bunun sonucunda da teşbih sanatı meydana gelmiş olur (İsen, 2009).

Aşk meclisinde sevgilinin dudağından bir kadeh şarap içtiğinden beri inleyen âşığın iniltileri bir neyin iniltisine benzetilmiştir.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbet delebüñden
Biñ nāle vü zārį̄ iderüm nāya ber-ā-ber (G.139/5)

3.7.1.1 Teşbih-i Beliğ

Teşbihin sadece iki temel ögesinin yani benzeyen ve kendisine benzetilenin söylendiği benzetmelere teşbih-i beliğ veya beliğ teşbih adı verilir. Belâgatli teşbih anlamındadır. Batı retoriğine göre metafordurlar. Zira beliğ teşbihte, benzetme niyeti gizlenmiştir dolayısıyla istiarede olduğu gibi anlam aktarımı tam olarak gerçekleşir (Çoşkun, 2014).

Sevgilinin kirpiklerinin âşıkta bıraktığı etki ve bunun sonucunda yaşadığı duyguyu başka bir şeye benzetme ihtiyacı oluşmuştur.

Sen kemān-ebrū içünʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tį̄r-i müjgāndan cüda (G.2/3)

Sevgilinin ay gibi parlak yüzünü mehlikâ tasviri ile teşbih-i beliğ sanatı yapılmıştır.

Câme-i sincābi̱ kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i si̱mi̱ndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür (G.95/1)

3.7.2. Tevriye

Lugat anlamı bir haberi gizleyerek bir başka söz ve haberi öne çıkarmak olan tevriye, şiir ve düz yazıda yakın ve uzak iki anlamı bulunan bir lafzın zihne hemen gelen yakın anlamı değil uzak anlamı kastetmektedir (Saraç, 2013).

Leyli kelimesi ile hem sevgilinin saçının karanlığı hem de Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı kastedilmiştir.

Leyli̱-i zülfüñle olan mā-cerāsın gönlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb (G 30/4)

Şair hevâ kelimesine sevgilinin saçının sevdası ve yine sevgilinin saçının havası ile tevriyeli bir anlam kazandırmıştır

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmeg
ʿÖmri Muʿi̱diʿi̱ ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek(G226/7)

Aşağıdaki beyitlerde şair âl kelimesini hile ve kırmızı renk anlamlarıyla tevriyeli olarak kullanmıştır.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf (G.213/5)

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿacebāl eyledüñ (G.248/5)

3.7.3. İstiare

Bir sözün benzetme amacıyla başka bir sözün yerine kullanılmasıdır. İstiare hem mecaz hem de bir benzetme sanatıdır. Teşbihin en mükemmeli ögeleri en aza indirgenmiş şeklidir. Gerek divan şiirinde gerekse modern Türk şiirinde sıkça kullanılmıştır.

Benzetme ögeleri olan benzeyen (müşebbeh) ile kendisine benzetilen (müşebbehün bih) birinin söylenmemesiyle yapılan benzetmedir. Bir diğer tanıma göre istiare; bir şeyi kendi adının dışında, çeşitli yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anmadır. Bu iki yönlü özelliğe göre, bir istiarede şu üç niteliğin bulunması gerekir:

a) İlgili kelimenin (istiare yapılacak kelimenin) gerçek anlamının dışında herhangi bir kavram ya da nesneye ad olması.

b) İlgili kelimenin kendi gerçek anlamında kullanılmasının imkânsız olması ve bunu gösteren bir engelleyici ipucunun (karine-i mania) bulunması.

c) İlgili kelimenin benzetme amacının bulunması.

Nitelik bakımından zayıf olan bir varlığı veya unsuru daha kuvvetli veya üstün göstermek amacıyla yapılan bir benzetme olan istiarenin yine bu amaca yönelik olan teşbih sanatından farkı ise benzetme ögelerinden benzeyen ve kendisine benzetilenden sadece biri ile yapılmasıdır ve istiare bu ögelerden hangisi ile yapılmış ise ona göre isimler alır, çeşitlere ayrılır (İsen, 2009).

3.7.3.1 Açık İstiare

Açık istiare bir kavramın, herhangi bir bakımdan benzediği başka bir kavramın adıyla geçici (mecazî) olarak isimlendirmesidir. Diğer bir ifadeyle açık istiare, benzetme unsurlarından sadece kendisine benzetilenin söylenmesiyle ortaya çıkar (Çoşkun, 2014).

Şair sevgilinin saçını tabiat unsurlarından sümbüle benzetmiştir.

Ḳāmetüm lām oldugın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dālaña (G.4/3)

Mâh ile sevgilinin güzelliği arasında bir ilişki kurulmuştur. Sevgilini güzelliği karanlığı aydınlatan bir aydan farksızdır.

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirį binādur (G.88/3)

Servi kelimesi ile sevgilinin boyu kastedilmiştir.

Göricek reftāruñı baş eğdi Ṭūbān'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥŝ (G.46/4)

Peri kelimesi ile şair sevgilisini kastetmiştir.

Mescid ü meyḫāne bir dür iy perį yanumda kim
Oldı ben dį̈vāneye tesbį̈ḥ zencį̈rüñ senüñ (G.235/6)

3.7.3.2 Kapalı İstiare

Edebi sanatlarla ilgili kitaplarda kapalı istiare, benzeyenle birlikte kendisine benzetilenin bir özelliğinin söylendiği istiare çeşidi olarak tanımlanmıştır. Yani bir ifadeyle benzeyenle birlikte kendisine benzetilene ait bir unsur veya özellik kullanılmışsa, onda kapalı istiare vardır denilmektedir. Açık istiarede benzeyen yerine doğrudan kendisine

benzetilen söylenir. Kapalı istiarede ise kendisine benzetilen değil kendisine benzetilene ait bir özellik ödünç alınır (Çoşkun, 2014).

Sevgilinin dağınık saçları ile zulmettiğini, âşığın gönlünün nasıl parçaladığını ifade ederken kapalı istiare yapılmıştır.

Niçe bir gönlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişter işte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ (G.241/4)

3.7.4. Kinaye

Kelimenin lügatlardaki anlamı ‘bir fikri kapalı, dolaylı anlatan söz, üstü örtülü, dokunaklı söz’ şeklindedir. Edebiyatta: ‘’Bir maksattan dolayı sözü hem hakikî hem de mecazî anlamlara uygun olarak kullanılmaktadır. Kinâyede sözün gerçek manasını düşünmeye engel olacak bir karine de (ipucu) bulunmamalıdır ‘’ (Külekçi, 2016).

Şair Ferhat ve Şirin’nin hikâyesine telmihte bulunarak içerisinde bulunduğu durumu serzenişle ve dokunaklı bir şekilde ifade etmek için kanlar yutmak tabiri ile kinayeli bir anlatım kullanmıştır.

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād’dan (G.326/2)

Şair sözünün etkisini arttırmak için sevgilinin dudağının kenarındaki ayva tüylerinin hasreti ile kan yuttuğunu dile getirmiştir.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup (G.36/4)

Şair sevgiliye sitemde bulunmuştur. Saçının sevdası yüzünden ahunun göbeğindeki misk gibi göğsünü parçalamıştır. Bunu yüz karası olarak görmüştür. Yüz karasından kurtulamadığını kinayeli bir şekilde dile getirmiştir.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ (G.192/6)

3.7.5. Hüsn-i talil

Bir hadiseyi veya bir duruma, ifadeye güzellik katacak tarzda, kendi sebebi dışında bir sebep göstermektir. Olup bitenin, akla ve bilgiye dayanan bir açıklamasının yapılması yerine içinde bulunulan ruh halinin tesiri altında hayal ile açıklamasıdır (Saraç, 2013).

Şair göğsünün kan ile dolu olmasını gül mevsiminin gelmesine bağlamıştır. Sebebi dışında bir kullanım söz konusudur.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şişeveş ġamdan derūnum ṭop ṭolu ḳandur henüz (G.154/2)

Sevgilinin güzelliğinin seyretme sebebini bayramın gelişine bağlamıştır. Bayramın gelişine yakın hilâli gözlendiği gibi âşıkta sevgilinin hilâl kaşlarına bakmıştır.

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñden aẕarlar ṣalsam ebrūdan yaña (G.25/4)

Şair sevgilinin avladığı kuşun sevinç içinde taklalar atmasının sebebini sevgilinin kirpik okunun cana verdiği ferahlığı ile ilişkilendirmiştir.

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger ṭirüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçirüñ senüñ (G.235/1)

3.7.6. İstifham

Duygu ve heyecanın soru yoluyla ifade edildiği ancak karşılığında herhangi bir cevabın beklenmediği sanata istifham denir. Bazen şairler sevgi, hayret, öfke, kin, nefret, hayranlık, şaşkınlık, gibi duygularını ifade ederken sorular sorarlar ve bu şekilde duygu ve

heyecanı en üst düzeyde şiir diline yansıtma fırsatı bulurlar. Başarılı bir şekilde şiir diline yerleştirilen bir istifham okuyucunun dikkati çekmede, anlama güç katmada, ifadeyi güzelleştirmede, fikrin okuyucu tarafından kabul edilmesini sağlamada önemli bir araç olmaktadır (Kaplan, 2020).

Şair ikinci mısrada sağ olmaktan kastının ne olduğunu sorarak nedir kelimesiyle istifham sanatı yapmıştır.

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿi̯dį̄ yā nedür billāh dirlikden ġaraż(G.193/5)

Mu'îdî ilk mısrada dünyadan zevk aldıranın gül mü yoksa bülbül mü olduğunu, ikinci mısrada ise derdinin devasının gül mü yoksa bülbül mü olduğunu sormuştur. Soru edatı ile istifham sanatı yapmıştır.

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür (G.114/1)

3.7.7. Tezat

Bir beyit veya mısrada anlamca zıt kelimelerin kullanılmasına tezat denir. Zıtlık, kelimelerin gerçek anlamları arasında olabileceği gibi mecazi anlamları arasında da olabilir. Mesela: Alnım ak, bahtım kara ibaresinde olduğu gibi ak ve kara mecazi anlamda kullanıldıkları halde tezat oluşturmaktadırlar. Beyitte tezadı oluşturan sözcüklerin ortak bir noktaya bağlanması gerekir (İsen, 2009).

Her gecenin gündüzü var derken tezat sanatı yapılmıştır.

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ide şāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var (G.122/3)

Şair gamlı canında bulunana binlerce derdin devasını sormuştur. Dert ve deva kelimeleri ile tezat sanatı yapılmıştır.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerį̄-perverdedür (G.94/1)

Fürkat-vuslat ayrılık ve kavuşma kelimeleri ile tezat yapılmıştır. Şair bu dünyayı kimi zaman kavuşma kimi zamanda ayrılık günleri ile bir rüyaya benzetmiştir.

Gehį̄ eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿį̄dį̄ ḫ∨āba beñzer (G.88/6)

Ne zengin ne de fakir olur derken tezat sanatı yapılmıştır.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur (G.119/3)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇ

Çalışmamızda XVI. yüzyıl divan şairlerinden Kalkandelenli Mu'îdî Divan'ı, LEHÇEDİZ projesi kapsamında sözvarlığı ortaya çıkarılarak bağlamsal sözlüğü hazırlanmıştır. Divanda bulunan kalıp ifadeler, atasözleri, deyimler, ayetler, hadisler, dua sözleri ve kelâm-ı kibarlar tespit edilmiştir. Divanda geçen bütün kelime ve kelime grupları bağlamlarına göre tasnif edilmiştir. Bunların yanı sıra kelimelerin anlam açısından değerlendirme çalışması, üslup ve içerik yönünde de incelemesi yapılmıştır.

Yapılan çalışmada birinci bölümü şairin hayatı, edebî kişiliği ve edebî eserleri oluşturmuştur. Şairin hayatı ve edebî kişiliği incelenip eserin muhtevası ile karşılaştırılmış, bu da dil ve üslup tespitinin değerlendirilmesine kaynaklık etmiştir.

İkinci bölümünde şairin psikolojik tasvir yaptığı beyitler tespit edilerek incelenmiştir. Divan şiirinin başlıca konuları olan sevgili, rakip ve âşığın yaşadığı çatışmalar neticesinde Şairin yaşadığı duygu durumları tespit edilmiştir. Sevgiliye duyulan özlem, sitem, hayal ve beklentilere karşın rakibe duyulan kızgınlık ve öfke hisleri dile getirilmiştir. Bir yandan da âşığın yaşadığı meftunluk halinin tesiri olan hastalığının, sarhoşluğunun ve çaresizliğinin kelimelerin anlamsal açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bunların yanı sıra şair divanında bazı yerleşim isimlerine yer vermiştir. Kullandığı yerleşim yerlerinin tarihi ve kültürel özellikleri ile beyitlerini ilişkilendirmiştir. Kimi zaman sevgilinin güzelliğini bir heykel ya da put gibi mübalağa edip Çin ülkesine işaret ederken kimi zaman da sevgilinin dudağının parlak ve kırmızı rengini ifade etmek için Bedehşan ülkesini hatırlatmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümü ise dil ve üslup başlığını oluşturmuştur. Yapılan gramer incelemesinde deyimler, ikilemeler, ünlemler, edat ve bağlaçlar gibi sözcüklerin hangi sıklık ve bağlamda kullanıldığı ortaya koyulmuştur. Divan'ın bağlamlı dizin ve sözlüğü ile muhtelif kaynaklardan yola çıkılarak şairin üslubuna dair birtakım tespitlerde bulunulmuştur. Şairin kelime dünyasından hareketle dilinin sade ve anlaşılır olduğu tespit

edilmiştir. Aşağıdaki örnek beyitte de görüldüğü üzere Mu‘îdî’nin ağır bir dil kullanmayıp sanat kaygısı gütmediğine işaret edilmiştir.

Ḥasb-i ḥāl eyle Muʿi̱dį̱ ġazeliyyātuñı kim
Ḥālet-i sūz gerek sözde vüṣanʿat bāḳį̱ (G.474/7).

Çocuk yaştan itibaren gelenek dairesinde yetişen Mu‘îdî’nin aldığı edebî terbiye elbette divanına yansıtılmıştır. Fakat sanat sonraki iş demesinin sebebi yaşadığı durumlara karşı verdiği tepki olarak düşünülebilir. Çünkü şair içerisinde bulunduğu dönemde hak ettiği değeri göremeyip iftiraya uğramasıyla sanat hayatına zarar verenlere karşı kendini müdafaa etme gayretinde olmuştur. Yine de yapılan çalışmada Mu‘îdî’nin diğer divan edebiyatı şairleri gibi edebî sanatlarla kelimeleri anlamsal olarak zenginleştirdiği bu bölümde görülmüştür. Medrese eğitimi alan hemen her divan şairi gibi İslami değerler ve peygamber mucizeleri ile beyitlerini taçlandırmıştır.

Bu çalışma ile Kalkandelenli Mu‘îdî divanının bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü ile XVI. yüzyılda yaşamış bir şairin kelime dünyasından yola çıkarak yaşadığı dönemin kültürel ve tarihi yaşamına kaynaklık edilmiştir. Günümüz okurlarının kelimelerin anlamlandırılmasına farklı bir pencereden bakma olanağı sağlanmıştır. Bugün kullanılan kelimelerin ve kalıp ifadelerin geçmiş dönemlerde hangi bağlamda kullanıldığı ortaya koyulmuştur. Bütün bunların neticesinde zamanla değişen ya da kaybolan kelime ve kelime gruplarını anlamak gayretinde olan hemen herkese kaynaklık edecek bir sözlük oluşturulmuştur.

KAYNAKÇA

Ali, E. (2014). 1*6. yy. Şairi Muîdî'nin Şiirlerinde Nebatlar.* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Aşçı, U. D. (2015). İngiltere'deki Türkçe Konuşan Toplumun Konuşma Dilinde Rastlanılan İkilemeler Üzerine. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 221/246. **https://dergipark.org.tr/tr/pub/sutad/issue/17841/187048**

Ayan, G. (2012). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 42, s. 504-505) içinde, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Çelebi. (2018). *Meşâ'irü'şşu'arâ* (F.Kılıç,Haz.) **https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0**

Çoşkun, M. (2014). *Sözün Büyüsü Edebi Sanatlar.* İstanbul: Dergah Yay.

Devellioğlu, F. (2005). Osmanlıca-Türkçe lügat. Ankara: Aydın Yay.

Dikmen, M. (2021). *Peygamberler Tarihi.* İstanbul: Nesil.

Dilçin, C. (2013). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: TDK Yay.

Dilçin, C. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü,* Türk Dil Kurumu Yay., Ankara

Dilçin, C. (2007). *Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler,* İstanbul, Kabalcı Yay.

Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayım.

Erünsal,İ.(1988). Osmanlı Araştırmaları VII-VIII.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/112717

İsen, M. (2009). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı.* Ankara: Grafiker yayınları.

Kaplan, O. (2020). *Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler.* İstanbul: Kesit Yayınları.

Kara, N.(2009). Kalkandelenli Mu'îdî'nin Şem ü Pervâne Mesnevîsi.(Yüksek Lisans Tezi).
Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karahan, L. (2014). *Türkçede Söz Dizimi* (Cilt 20). Ankara:Akçağ yayınları.

Kartal, A. ve Şentürk, A. A (2017). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh.

Kazancı, A. L. (2007). *Peygamberler Tarihi.* İstanbul: İpek Yayınevi.

Kazancı, A. L. (2022). *Hazreti Âdem'den Hatemül'l-Enbiyâ'ya Peygamberler Tarihi.* Ensar Yay.

Kazancı, A. L. (2022). *Peygamberler Tarihi.* İstanbul: Ensar Yayınevi.

Korkmaz, Z. (2017). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü,* Ankara: TDK yay.

Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi,* Ankara: TDK yay.

Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türçesi Grameri Şekil Bilgisi,* Ankara: TDK yay.

Korkmaz, Z. (2019). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi,* Ankara: TDK yay.

Köksal, F. (2005). *Klâsik Türk Şiiri.* Ankara: Akçağ.

Köprülü, M.F. (2014). *Türk Edebiyatı Tarihi,* İstanbul, Alfa Yayınları.

Kurnaz, C. (1998). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi*. (C. 17, s. 411-412) içinde, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Kurnaz, C. (2004). *Eski Türk Edebiyatı.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Kurnaz ,C.(Haz.) (2009), Ahmet Talat Onay Açıklamaları Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, H Yay., İstanbul.

Kut, G. (2003). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 27, s. 96-97) içinde, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Külekçi, N. (2016). *Edebî Sanatlar*. Ankara: Akçağ

Köksal, M. F. (2014). "Muîdî", (Çevrim İçi) *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* **https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muidi06** Ocak 2023

Latîfî. (2018). Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ (Tenkitli Metin) (R. Canım, Dü.) **https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0**

Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı.* İstanbul: Enderun Kitabevi.

Okuyucu, C. (2006). *Divan Edebiyatı Estetiği* . İstanbul, L&M Yayınları.

Onay, A.T. (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı,* Ankara, Akçağ Yayınları

Özüdenli, O. G., & Beksaç, E. (2000). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 22, s. 497-504) içinde, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Pala, İ. (1999). *Divan Edebiyatı.* İstanbul: Ötüken yayınları.

Pala, İ. (2008). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü.* İstanbul, Kapı Yayınları.

Pala, İ. (2008). *Divan Edebiyatı.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Pala, İ. (2020). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 31, s. 523-525) Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Parlatır, İ. (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü.* Ankara: Yargı Yayınevi.

Saraç, M. (2013). *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat.* İstanbul: Gökkube Yayınları.

Saraç, M. Y. (2013). *Klasik Edebiyat Bilgisi.* İstanbul: Gökkube Yayınları.

Şentürk, A. A. (1999). *Osmanlı Şiiri Antolojisi.* İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Şentürk, A. A. (2014). *Osmanlı Şiiri Antolojisi.* İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Şentürk, A. A. (2016). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu.* İstanbul, Osedam Yay.

Şentürk, A. A. ve Kartal, A. (2014). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* İstanbul: Dergâh yayınları.

Tanrıbuyurdu, G. (2012). Mu'îdîDîvân Metin-Çeviri(Doktora Tezi) Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşkın, G. (2014). Kalkandelenli Mu'îdî'nin Gülü Nevrûz'u. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. İstanbul .

Tıraş, Y. C. (2017). Fehîm-i Kadîm Divânı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü. *6. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi* . Muş.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Cilt 6). (tarih yok). İstanbul: Dergah Yayınları .

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara,1998

Uludağ, S. (1991). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 4, s. 11-17) içinde, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Uludağ, S. (2002). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,* Kabalcı Yay, İstanbul

Uzun, M. İ. (2000). Mecmua. *TDV İslam Ansiklopedisi.* (C. 22, s. 473-475) içinde, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Zavotçu, G. (2018). Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü, Kocaeli, Umuttepe Yay.

EK

KALKANDELENLİ MUÎ‘DÎ DİVANI
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

EK-1 Sözlük

a:

1. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 2
Mısra: **8**
"O" 3. tekil şahıs zamirinin ayrılma hal eki almış biçimi.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 2
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

3. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3
Mısra: **2**
"Ey" anlamında seslenme edatı.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

4. **andan:**-*(n)dan*
Gazel 3
Mısra: **9**
"O" 3. tekil şahıs zamiri.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

5. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

6. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3
Mısra: **9**
O, kişi zamiri.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

7. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **8**
"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

8. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **1**
O II işaret zamiri.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

9. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

10. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

11. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

12. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

13. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

14. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

15. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **14**
O, işaret zamiri.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

16. **andan:**-*(n)dan*
Gazel 4
Mısra: **11**
O, 3. tekil şahıs zamiri.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

17. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 4
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

18. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **1**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne gönlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

19. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **4**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

20. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **6**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bülbül-i şūrīdedür gönlüm belā bāğında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

21. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **8**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

22. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **10**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

23. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **12**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi gönül
Rehber olmasa ceresler itdügi efgān aña

24. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **1**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne gönlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

25. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **2**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne gönlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

26. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **4**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez

senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

27. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **6**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

28. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **8**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

29. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **10**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

30. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **12**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

31. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **14**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

32. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **1**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

33. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **4**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

34. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **6**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḫ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

35. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **10**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

36. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **1**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

37. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 6

Mısra: **2**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Bir büt-i
naḳḳāşı sevdüm kim
fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān
ü ben ḥayrān aña

38. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 6

Mısra: **4**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne göñlüm
taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür
bugün sulṭān aña

39. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 6

Mısra: **6**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Bilmezem
esrār-ı ʿışḳum yāre kim
şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḥayrān olur insān aña

40. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 6

Mısra: **8**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Bende tedbīr-i
beden yoḳ dutma
nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin
idegör dermān aña

41. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 6

Mısra: **10**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

īd-i vaṣla
irgürüp ḳurbān idersin
ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān aña

42. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 6

Mısra: **2**

"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Bir büt-i
naḳḳāşı sevdüm kim
fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān
ü ben ḫayrān aña

43. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 6

Mısra: **2**

"O" işaret zamirinin tamlayan eki almış hali, onun (sevgili kastedilmiş).

Bir büt-i
naḳḳāşı sevdüm kim
fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān
ü ben ḥayrān aña

44. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **1**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i şīrīnüñ ki
dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān aña

45. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **2**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i şīrīnüñ ki
dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān aña

46. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **4**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Hīç egilmez
ḳaşlaruñ bāzū-yı
ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın ḳurbān
aña

47. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **6**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Bir perīye
mübtelā olmaġa dil
cānlar virür
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña

48. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **8**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Devlet-i
ḫüsnüñde çeşmüñ şan
Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña

49. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **10**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ḳıymet olmazdı
metaʿ-ı vaṣluña dünyāda
hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña

50. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **12**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün
gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña

51. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **14**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı
ġam
Hem-dem olursa yaraşur
nāle vü efġān aña

52. **aña:**-*n, -a*
Gazel 7
Mısra: **1**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i şīrīnüñ ki
dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḥayvān aña

53. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **2**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i şīrīnüñ ki
dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḥayvān aña

54. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **4**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Hīç egilmez
ḳaşlaruñ bāzū-yı
ārāmum şıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın ḳurbān
aña

55. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **6**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Bir perīye
mübtelā olmaġa dil
cānlar virür
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña

56. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **8**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Devlet-i
ḫüsnüñde çeşmüñ şan
Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña

57. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **10**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ḳıymet olmazdı
metaʿ-ı vaṣluña dünyāda
hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña

58. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **12**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

59. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **14**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

60. **aña:**-*u, -a*

Gazel 8

Mısra: **1**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

61. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **2**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

62. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **4**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Yañılup ḥurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

63. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **6**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

64. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **8**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n’olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

65. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **10**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

66. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **12**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña

67. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **14**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

68. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **1**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

69. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **2**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

70. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8c

Mısra: **4**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

71. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **6**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

72. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **8**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

73. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **10**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

74. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **12**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür ağlar çeşme-i ḥayvān aña

75. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 8

Mısra: **14**

Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

76. **andan:**-*n, -dan*

Gazel 25

Mısra: **3**

İşaret zamirinin ayrılma eki almış biçimi.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

77. **andan:**-*n, -dan*

Gazel 27

Mısra: **9**

İşaret sıfatı.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dā'imā

78. **anı:**-*n, -ı*

Gazel 29

Mısra: **14**

Onu anlamında şair kendini kastetmiştir.

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

79. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 42

Mısra: **6**

"O" 3. tekil şahıs zamiri. Sevgili.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

80. **anı:**-*n, -ı*

Gazel 44

Mısra: **11**

O, Sevgili.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

81. **anı:**-*n, -ı*

Gazel 45

Mısra: **10**

İşaret zamiri (Öpücük kastedilir.).

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı i<u>s</u>bāt içün itsem n'ola cān ile ba<u>ḥ</u>s

82. **anı:**-*n, -ı*

Gazel 55

Mısra: **14**

O, işaret zamiri.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öz̲r idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

83. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 55

Mısra: **3**

" O" işaret zamiri.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

84. **aña:**-*n, -a*

Gazel 74

Mısra: **6**

"O" 3. tekil şahıs zamiri.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

85. **andan:**-*n, -dan*

Gazel 82

Mısra: **2**

" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

86. **aña:**-*ña*

Gazel 83

Mısra: **10**

" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

87. **anda:**-*n, -da*

Gazel 103

Mısra: **12**

"A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi. II Sevgili.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

88. **anuñla:**-*nuñ, -la*

Gazel 108

Mısra: **8**

" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

89. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 141

Mısra: **5**

" O" işaret zamiri.

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber

90. **anuñçün:**-*nuñ, -çün*

Gazel 146

Mısra: **6**

O (3. tekil şahıs).

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül

Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

91. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 206
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.
Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

92. **anda:**-*n, -da*
Gazel 220
Mısra: **4**
" O " 3. teklik kişi zamiri.
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

93. **anuñ:**--*nuñ, -*
Gazel 228
Mısra: **4**
" O " üçüncü teklik şahıs zamiri.
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

94. **anuñ:**--*nuñ, -*
Gazel 233
Mısra: **12**
" O " üçüncü teklik şahıs zamiri.
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

95. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 244
Mısra: **12**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

96. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 247
Mısra: **9**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

97. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 248
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.
Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

98. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **10**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

99. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 258
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

100. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 259
Mısra: **13**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāṣıḳa mātem degül

101. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 261
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

102. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 272
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

103. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 290
Mısra: **9**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

104. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 295
Mısra: **2**
" A-na: o-na" işaret zamiri.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

105. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 304
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.
Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

106. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 305
Mısra: **2**
" A-na: o-na" işaret zamiri.
Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam

107. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 318
Mısra: **2**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından

108. **anuñdur:**-*n, -uñ, -dur*
Gazel 325
Mısra: **5**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

109. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 341
Mısra: **2**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

110. **anda:**-*n, -da*
Gazel 349
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.
Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

111. **anı:**--*n, --ı*
Gazel 351
Mısra: **2**
" A-n-ı: o-n-u" işaret zamiri.
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

112. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 357
Mısra: **13**
" O " 3. tekil kişi zamiri.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

113. **aña:**--*ñ, --a*
Gazel 362
Mısra: **4**
" A-n-a: o-n-a" işaret zamiri.
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı

dilde kim
Ol semenderdür ziyān
irmez aña bu oddan

114. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 425
Mısra: **11**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
İlāhī Mekke ş̲ev
ābın müyesser it aña
kim
Elüm alup ilede āstān-ı
yāre beni

115. **anda:**-*n, -da*
Taştir 1
Mısra: **20**
O, kişi zamiri.
Mezārum
ṭopraġın himmet ḳılup
müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna
be-ġāyet armaġandur bu

116. **anı:**-*n, -ı*
Taştir 1
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Bu müşkil
ʿuḳdemi dermān eliyle
ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm
yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

āb:

1. **āb:**
Gazel 57
Mısra: **10**
(akan) su.
Cūş itdi eşk ü
çeşme-i cānımda yoḳ
şafā
Ek̲ser olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ

2. **āb:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Su.
Devr-i güldür
münhezim ḳılmaġa tevbe
leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u
ḫançer çekdi bīd

3. **āba:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **1**
Su // nehir, akarsu.
Yaşum gülzār-ı
ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm
ṭōlāba beñzer

4. **āb:**
Gazel 157
Mısra: **12**
(Fars.) Su.
Āşiyān-ı dilde
miḥnet mürġi ögrensün
diyü
Dāne ḳor merdümlerüm
anuñ öñüne āb göz

5. **āb:**
Gazel 176
Mısra: **3**
1) su 2) Âşığın gözyaşı.
Şanemüñ āb ü
tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim
sevmez

6. **āb:**
Gazel 176
Mısra: **10**
(Fars.) Su.
Eşk ü āhı
yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim
sevmez

7. **āb:**
Gazel 228
Mısra: **12**
(Fars.) Su.
Eşküm ü āhum
görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr
iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb
ü hevāsın görmedük

8. **ābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 292
Mısra: **14**
Gözyaşı.
İy Muʿīdī sūz-ı
āhumdan yanardı şehr-i
dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm

9. **āb:**
Gazel 318
Mısra: **14**
(akan) su.
Muʿīdī künc-i
hecrüñde görür göz ü
göñülden ġam

İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

10. **āb:**
Gazel 427
Mısra: **9**
Yağmur, su.
Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini

āba:

1. **āba:**
Gazel 197
Mısra: **4**
Su.
Gör şanʿatin ki leblerüñe sāye şalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ

abdāl:

1. **abdālı:**-*ı*
Gazel 358
Mısra: **2**
Abdal, derviş.
İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOsmān illerin

[abdāl-ı:

1. **[abdāl-ı:**
Gazel 300
Mısra: **14**
Derviş.
İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem

abdāl-ı çerḫ:

1. **abdāl-ı çerḫ:**
Gazel 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin dervişi.
Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

ābdār:

1. **ābdār:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Far. Sulu; taze.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

ābdār it:

1. **ābdār it:**
Gazel 211
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarif, Güzel, Nükteli söz.
Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

ābdār-laʿl:

1. **ābdār-laʿl:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Zarif dudak.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

abdāl:

1. **abdāl:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Derviş, perişan âşık.
Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

ʿabdi'l- faḳīri'l- ḫaḳīr:

1. **ʿabdi'l- faḳīri'l- ḫaḳīr:**
Müfret 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fakir ve hakir kulu.
Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l- faḳīri'l- ḫaḳīr
mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene

āb-ı ḥayāt:

1. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

āb-ı ḥayvān:

1. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âb-ı hayat. Hayat suyu. İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

2. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu. Âb-ı hayat.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

3. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin dudakları.

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

4. **āb-ı ḥayvān:**-*dan*
Gazel 67
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu.

Zaḫm ile cānum acıtmazsañ ʿaceb olmaya kim
Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-ı ḥayvāndan leẕīẕ

5. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

6. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

7. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

8. **āb-ı ḥayvān:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

9. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 256

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

Saña ṣunmazlarsa kevs̲er iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

<u>āb-ı ḥayvān-:</u>

1. **āb-ı ḥayvān-:**-*dan*

Gazel 96

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan es̲er

2. **āb-ı ḥayvān-:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

3. **āb-ı ḥayvān-:**-*dan*

Gazel 144

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan es̲er

4. **āb-ı ḥayvān-:**--*dur*

Gazel 145

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

5. **āb-ı ḥayvān-:**-*dur*

Gazel 234

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

<u>āb-ı ḥayvān mı:</u>

1. **āb-ı ḥayvān mı:**

Gazel 116

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat suyu mu || sevgilinin dudağı; İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Daḫi durur lez̲z̲eti būseñ demāğumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

<u>āb-ı ḥayvāndan:</u>

1. **āb-ı ḥayvāndan:**-*ı, -dan*

Gazel 24

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âb-ı hayat. Hayat suyu.

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

<u>āb-ı ḥayvāndur:</u>

1. **āb-ı ḥayvāndur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçildiği zaman ölümsüzlük veren su, âb-ı hayat. İçeni ölümsüzlüğe

ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur bana

āb-ı ḫıżr:

1. **āb-ı ḫıżr:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızır aleyhisselamın bulduğuna inanılan ve ölümsüzlük iksiri olarak anılan su.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

āb-ı ḫızr'uñ:

1. **āb-ı ḫızr'uñ:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızır'ın suyu (İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su.).

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

āb-ı revān:

1. **āb-ı revān:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Akarsu.

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

2. **āb-ı revān:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akar su.

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

āb-ı ter-:

1. **āb-ı ter-:**--*dür*
Gazel 145
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze, yeni su.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

āb-ı zülāl-:

1. **āb-ı zülāl-:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Berrak su; kar suyu.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

ābın:

1. **ābın:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Güzellik, parlaklık.

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile

ʿabīr-:

1. **ʿabīrāsā:**-*āsā*
Gazel 90
Mısra: **6**
Güzel koku.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ:

1. **ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Taştir 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahallenin Kabe'sinin güzel kokusu.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu

ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

<u>ābnūsī:</u>

1. **ābnūsī:**

Gazel 9

Mısra: **8**

Siyah.

Vezn içün ḫāk-i
rehüñ küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur baña

2. **ābnūsī:**

Gazel 9

Mısra: **8**

Siyah.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

āb-rū:

1. **āb-rū:**

Gazel 80

Mısra: **2**

Yüz suyu, haysiyet, şeref.

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

[āb-rū]:

1. **[āb-rū]:**

Gazel 382

Mısra: **8**

Yüz suyu; yüz aklığı; şeref; değer.

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

aç:

1. **aç:**

Gazel 1

Mısra: **13**

Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **açupdur:**-*up, -dur*

Gazel 25

Mısra: **14**

Açık hale getirmek.

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

3. **açduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 28

Mısra: **12**

Açmak II ferahlatmak.

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

4. **açamaz:**-*a/u, -maz*

Gazel 34

Mısra: **11**

Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

5. **açduḳca:**-*duḳca*

Gazel 44

Mısra: **5**

Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

6. **aç:**

Gazel 47

Mısra: **7**

Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs

7. **açup:**-*up*

Gazel 49

Mısra: **1**

Açmak, açık hale getirmek.

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

8. **açmış:**-*mış*

Gazel 73

Mısra: **3**

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

9. **aç:**

Gazel 137

Mısra: **9**

Aç, muhtaç (kimse).

Ḫvān-ı vaṣla
Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ
görinür

10. **açdı:**-*dı*

Gazel 154

Mısra: **2**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Gerçi nevrūz
oldı çeşmüm ebr-i
giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın
göñlüm perīşāndur
henüz

11. **açup:**-*up*

Gazel 173

Mısra: **6**

Açık hale gelmek, açılmak.

Gül gibi māhir
olmaġa fenn-i fitende
yār
Açup cefā varaḳların
oḳur kitāb-ı nāz

12. **açılmış:**-*ıl, -mış*

Gazel 236

Mısra: **3**

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Ġonçe açılmış
ucında bir nihāl-i
tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ
üstinde her tīrüñ senüñ

13. **açmaġa:**-*ma, -ga*

Gazel 299

Mısra: **3**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Bāġa vardum
ḫaste göñlüm bāġını
açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum aġladum

14. **açdı:**-*dı*

Gazel 353

Mısra: **1**

Açık hale getirmek.

Yaḳasın çāk
idüp ol ḥūr açdı luṭfı
revzenin
Her baḳan ol revzene
seyr itdi cennet gülşenin

15. **açmaġa:**-*maġa*

Gazel 363

Mısra: **7**

(-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.

Şerm ider
açmaġa rāzın ʿāşıḳ-ı
mestāneler
Bezm-i ġamda bir iki
cām-ı maḥabbet
çekmeden

16. **açmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 366

Mısra: **1**

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Niḳāb açmazsa
yüzden ol hilāl-ebrū
ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir
şeb-i endūh-ı ġam bir
gün

17. **açılmış:**-*ı, -l, -mış*

Gazel 378

Mısra: **6**

Açmak, çiçeklenmek.

Şarāb-ı
erġavānīden ḳızarmış
yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne
raʿnā gülsitāndur bu

18. **açılmış:**-*ı, -l, -mış*

Gazel 380

Mısra: **4**

Açmak, çiçeklenmek.

Gözüñ altında
gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma
ḳarşu

19. **ac:**

Gazel 384

Mısra: **9**

Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

Ac ölürseñ
kimseye ʿarż itme hergiz

iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña
yitmez mi niʿmet ġam
yime

20. **açdı:**-*dı*
Gazel 395
Mısra: **6**
Açmak, göstermek.
Tāb-ı mihrüñle
derūnum şuʿledār olsa ne
ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde
açdı revzenler yine

21. **açdı:**-*dı*
Gazel 412
Mısra: **3**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
Sipihrüñ mihri
yüz açdı şafaḳdan yaḫūd
ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş
yaḳasın [ḳırmızı] vāle

22. **açmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 439
Mısra: **13**
Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek; görünür duruma getirmek.
Būse rāzın
açmasun dirseñ
Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy
dōst laʿlüñ ḫātemi

aç-:

1. **aç:**
Gazel 1
Mısra: **13**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
İy Muʿīdīnüñ
ümīdi aġzuñ aç kim
eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

2. **açubanı:**--*ubanı*
Gazel 271
Mısra: **11**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
Gül gibi göñlüm
açubanı şaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük
olupdur semen güzel

3. **açup:**-*up*
Gazel 290
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Açup gün yüzin
ol ser-keş bıraḳdı
cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş
dökilür eşk-i ġalṭānum

4. **açsa:**-*sa*
Gazel 341
Mısra: **3**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Yüzin açsa bir
naẓar biñ ʿaḳl ü dil
ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol
perī-sīmā yüzin

5. **açduḳca:**-*duḳca*
Gazel 358
Mısra: **6**
Açmak, paylaşmak.
Devlet-i
ʿışḳuñda çeşmüm bir
tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur
açduḳca iḥsān illerin

6. **açdı:**-*dı*
Gazel 438
Mısra: **11**
Çiçek bağlamında yaprağı kaldırmak. II sır bağlamında ifşa etmek, göstermek.
Uyanup ḫvāb-ı
ʿademden açdı nerges
gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden
daḫi ġaflet gitmedi

açdurma-:

1. **açdurmamaġ:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek || sevgilinin ağzını açarak gülmesi.
Gülşende
ġonçeye aġız
açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur
kitāb-ı nāz

ʿaceb:

1. **ʿaceb:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Acaba, hayret, şaşılacak şey.
Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **ʿaceb:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Akıl almayacak şey.
Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

3. **ʿaceb:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Şaşmak, şaşırmak.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

4. **ʿaceb:**
Gazel 84
Mısra: **13**
"Acaba" soru kelimesi.
Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

5. **ʿaceb:**
Gazel 102
Mısra: **11**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

6. **ʿaceb:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Acaba || Nasıl.
Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

7. **ʿaceb:**
Gazel 136
Mısra: **13**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

8. **ʿaceb:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Nasıl.
Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

9. **ʿaceb:**
Gazel 183
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

10. **ʿacebdür:**-*dür*
Gazel 223
Mısra: **14**
Şaşılır.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

11. **ʿaceb:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Nasıl.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül bāña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

12. **ʿaceb:**
Gazel 249
Mısra: **2**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.
Sen bāña bu cāme-i gülgūn ile āl

eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey
ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

13. **ʿaceb:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Acaba, hayret, gariplik şaşılacak şey.
Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

14. **ʿacebdür:**-*dür*
Gazel 291
Mısra: **8**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum

15. **ʿaceb:**
Gazel 304
Mısra: **9**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

16. **ʿaceb:**
Gazel 330
Mısra: **11**
"Acaba" soru kelimesi.
Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

17. **ʿaceb:**
Gazel 362
Mısra: **8**
"Acaba" soru kelimesi.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

18. **ʿaceb:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu

19. **ʿaceb:**
Gazel 376
Mısra: **12**
Saşılır.
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

20. **ʿaceb:**
Gazel 411
Mısra: **1**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

21. **ʿaceb:**
Gazel 416
Mısra: **6**
Acaba.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına

22. **ʿaceb:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Saşılır.
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

23. **ʿaceb:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Acaba.
Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

<u>ʿaceb mi:</u>

1. **ʿaceb mi:**
Gazel 111
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Bulansa ʿaceb
mi ḳanlara geydügi
pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter
pāre pāredür

2. **ʿaceb mi:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı?; Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā
ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi
ruḫlaruña āftāb-ı nāz

3. **ʿaceb mi:**
Gazel 191
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

ʿAceb mi sūsen-
i çīnī dirüp degşürse
vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden
ser-ā-ser gülsitān āteş

4. **ʿaceb mi:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Yir yir delindi
ney gibi hecrüñde
yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler
isem āh-ı derdnāk

5. **ʿaceb mi:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı?; Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Ṭutsam ʿaceb
mi ʿışḳ ile mey-ḫāne
küşesin
Eglence bulmadum mey
ü maḥbūbdan güzel

<u>ʿaceb ol:</u>

1. **ʿaceb ol:**
Gazel 56
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırmak,hayrete düşmek.

Ṭaʿn iderse
ʿaceb olmaya Muʿīdīye
raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān küstāḫ

<u>ʿaceb olmaya:</u>

1. **ʿaceb olmaya:**
Gazel 67
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmamalı.

Zaḫm ile cānum
acıtmazsañ ʿaceb olmaya
kim
Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-
ı ḥayvāndan leẕīẕ

2. **ʿaceb olmaya:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırmamalı.

Ṣabrum evrāḳın
yile virsem ʿaceb olmaya
kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz
serv-i gül-ruḫsāreler

<u>ʿaceb olmaz:</u>

1. **ʿaceb olmaz:-**
maz
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmak, şaşılma eylemi.

Bu ḫüsn ile
cihānuñ āftābıdur ʿaceb
olmaz
Seḫerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.

Tāb-ı
ḥüsnüñden ẓuhūr itse
ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur
elbette āteşden çıḳar

3. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.

Yāriyle
büyüklense Muʿīdī ʿaceb
olmaz

Bī-çāre ġarībüñ daḫi
ʿālemde nesi var

4. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

5. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

6. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz

7. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

8. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılacak bir şey yok.
Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

9. **ʿaceb olmaz:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

10. **ʿaceb olmaz:**-*maz*
Müfret 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmak, şaşılmak.
Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḫayā vü edeb olmaz

ʿacebdür:

1. **ʿacebdür:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Şaşılacak şeydir!.
Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

2. **ʿacebdür:**
Gazel 366
Mısra: **4**
Şaşılacak şeydir.
Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

acem:

1. **acem'e:**-*e*
Gazel 42
Mısra: **9**
İran, Acem ülkesi.
Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

ʿacem:

1. **ʿacem:**
Gazel 358
Mısra: **13**
Acem, İranlı.
Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma

Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOsmān illerin

acı:

1. **acı:**
Gazel 34
Mısra: **16**
Acı, üzüntü verici.
İy Muʿīdī gerçi
ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür
acı hicrānuñ görüb

2. **acıġum:**
Gazel 310
Mısra: **6**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
Düşmenle ṭatlu
dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma
kim çoḳdur acıġum

3. **acır:**-*r*
Gazel 318
Mısra: **3**
Acımak; birine zarar gelmesine üzülüp önleme isteği duymak, merhamet etmek.
Dem-ā-dem
giryeler ḳılup acır ʿışḳ
ehline deryā
Meger bir ḳaṭre
düşmüşdür gözümüñ
mā-cerāsından

4. **acı:**
Gazel 391
Mısra: **3**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
Güldürürseñ
beni demdür yiter
aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḥālüme baḳ şefḳat ile

acı-:

1. **acıyup:**-*yup*
Gazel 146
Mısra: **6**
Acımak, merhamet etmek.
Cümle iḥrāmı
yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi
kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi
anuñçün ḳaralar

acı acı:

1. **acı acı:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmeyen, incitici.
Şol acı acı
sögdügine ḥaẕẕ ider
göñül
Tūtīye nitekim
şekeristān olur leẕīẕ

acıdan:

1. **acıdan:**
Gazel 335
Mısra: **15**
Zulmeden, cefa çektiren.
Acıdan deryā
gibi sensin bu ṭatlu
cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm
dürr-i ġaltān eyleyen

açıl:

1. **açılup:**-*up*
Gazel 73
Mısra: **9**
(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
Ġonçe gibi
açılup giymiş
gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir
dil-sitān olmış gelür

2. **açılsa:**-*sa*
Gazel 133
Mısra: **3**
(çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.
Lāleler güller
açılsa eglenür göñlüm
velī
Baña ġurbet ʿālemin
bülbül fiġānı añdurur

3. **açılur:**-*ur*
Gazel 145
Mısra: **9**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.
Şāḥ-ı sūsenden
açılur bir gül-i terdür
baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi
ol tīr-i peykāndan ṭamar

4. **açılur:**-*ur*

Gazel 148

Mısra: **3**

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler

5. **açılsa:**-*sa*

Gazel 183

Mısra: **6**

(çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

6. **açılmaz:**-*maz*

Gazel 254

Mısra: **10**

(Kapı için) Açık hâle gelmek. II Sevgilinin gönlünü âşığa açması.

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz
Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

7. **açılmaz:**-*maz*

Gazel 259

Mısra: **6**

Açmak fiilinin olumsuz hali.

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

8. **açılmasun:**-*ma, -sun*

Gazel 270

Mısra: **5**

Çiçeklenmek.

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel

9. **açılup:**-*up*

Gazel 273

Mısra: **2**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

10. **açılur:**-*ur*

Gazel 327

Mısra: **12**

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

11. **açılup:**-*up*

Gazel 344

Mısra: **10**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun

12. **açılur:**-*ur*

Gazel 357

Mısra: **3**

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan

13. **açıldı:**-*dı*

Gazel 359

Mısra: **5**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

14. **açıldı:**-*dı*

Gazel 380

Mısra: **7**

Açılmak, neşelenmek.

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

15. **açılsa:**-*sa*

Gazel 420

Mısra: **1**

Meydana gelmek.

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

16. **açılsa:**-*sa*

Gazel 420

Mısra: **2**

Açılmak, çiçeklenmek.

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

17. **açılsa:**-*sa*

Gazel 420

Mısra: **10**

Çiçeğin açılması II açmak.

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

18. **açıldı:**-*dı*

Gazel 444

Mısra: **5**

Açmak, çiçeklenmek.

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

açıl-:

1. **açılmış:**-*mış*

Gazel 238

Mısra: **5**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

2. **açılmış:**-*mış*

Gazel 243

Mısra: **7**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

3. **açılmış:**-*mış*

Gazel 281

Mısra: **4**

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm

4. **açıldı:**-*dı*

Gazel 438

Mısra: **2**

Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi

açıldı:

1. **açıldı:**

Gazel 92

Mısra: **12**

Rahatlamak, Ferahlamak.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

açılma:

1. **açılmaz:**-*z*

Gazel 136

Mısra: **3**

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

açılmaz:

1. **açılmaz:**

Gazel 190

Mısra: **11**

Açılmamak II gösterişli ve daha görünür olmamak.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

açılmış:

1. **açılmış:**

Gazel 267

Mısra: **3**

Açmış; tomurcuk ve gonca hâlinden çıkmış.

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

acısından:

1. **acısından:**

Gazel 410

Mısra: **3**

Acısından, kederinden.

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

acıt-:

1. **acıtmadın:**-*madın*

Gazel 53

Mısra: **8**

Acı vermek II Canını yakmak.

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ şoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

acıt:

1. **acıtsa:**

Gazel 399

Mısra: **7**

Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda

ʿāciz:

1. **ʿāciz:**

Gazel 380

Mısra: **9**

Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

2. **ʿācizdür:**-*dür*

Gazel 415

Mısra: **14**

Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize

āciz ol-:

1. **āciz ol-:**-*mış, -dur*

Gazel 241

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz kalmak, çaresiz olmak.

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ

ācizdür:

1. **ācizdür:**

Gazel 234

Mısra: **3**

Güçsüz, kudretsiz. II Zavallı, bîçâre.

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

açma:

1. **açma:**

Gazel 46

Mısra: **13**

Bir kişiye sırrını ifşa etmek.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḫs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḫs

2. **açmaz:**-*z*

Gazel 175

Mısra: **8**

Açmamak, söylememek.

Ağzın açup söylemez hergiz rakīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

3. **açmasañ:**-*sa, -ñ*

Gazel 204

Mısra: **11**

Açmamak II

Kaldırmamak.

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

açmadın:

1. **açmadın:**

Gazel 301

Mısra: **5**

Konuşmak, söz söylemek.

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

açmaġ:

1. **açmaġ:**

Gazel 335

Mısra: **9**

Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

açmak:

1. **açup:**-*up*

Gazel 197

Mısra: **7**

(Çiçek için) açmak, gonca halinden çiçek haline geçmek.

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

açmış:

1. **açmış:**

Gazel 372

Mısra: **10**

Açmak.

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

açuġ:

1. **acuġ:**

Gazel 415

Mısra: **10**

Açık; bağlı, düğümlü olmayan.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

ʿacūze:

1. **ʿacūzedür:**-*dür*

Gazel 82

Mısra: **15**

Yaşlı kadın, kocakarı.

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

ad:

1. **adum:**-*um*

Gazel 72

Mısra: **10**

İsim, ad.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

2. **adına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 193

Mısra: **1**

Ad, isim.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż biʾẕ-ẕāt ü cevher biʾl-ʿaraż

3. **aduñ:**-*uñ*

Gazel 195

Mısra: **14**

Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

4. **adum:**-*um*

Gazel 233

Mısra: **11**

Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

5. **adımı:**-*ım, -ı*

Gazel 250

Mısra: **4**

İsim, nam.

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

6. **adını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 259

Mısra: **2**

Ad, isim, san.

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

7. **adın:**-*ın*

Gazel 276

Mısra: **4**

Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

8. **adına:**-*ına*

Gazel 285

Mısra: **10**

Ad, isim, san.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

9. **adımı:**-*um, -ı*

Gazel 294

Mısra: **7**

Ad, nam, ün.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

10. **ād:**

Gazel 315

Mısra: **2**

Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

11. **adını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 343

Mısra: **6**

1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden

12. **adumı:**-*um, -ı*

Gazel 343

Mısra: **13**

Ad, nam, ün.

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

13. **adum:**-*um*

Gazel 349

Mısra: **8**

Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

14. **adım:**-*ı, -m*

Gazel 364

Mısra: **11**

Ad, isim.

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

15. **adın:**-*(ı)n*

Gazel 443

Mısra: **9**

Isim, nam.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu

kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı ḳalmadı

<u>aʿdā:</u>

1. **aʿdā:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Düşman(lar) || rakip(ler).
Dīvāne Muʿīdīyi
ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān
beyti bozarlar

2. **aʿdādan:**-*dan*
Gazel 361
Mısra: **14**
Düşman, hasım.
Źevḳ ü
şādī öldürür ayrılma
ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ
gözlerler aʿdādan ṣaḳın

<u>ʿadāvet:</u>

1. **ʿadāvete:**-*e*
Gazel 99
Mısra: **6**
Düşmanlık.
Sīnemde dāġ-ı
ġamdan aḳar ḫūn-ı dil
revān
Dildāruña ʿadāvete bu
mā-cerā yiter

2. **ʿadāvet:**
Gazel 387
Mısra: **1**
Düşmanlık.
Ḥüsnüñe
maġrūr olup itme ʿadāvet
kimseye
Dōstum bāḳī degüldür
çünkim devlet kimseye

<u>ʿadem:</u>

1. **ʿadem:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Yokluk.
Görmesem
nāzük vücūduñ ḳatı
müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem
ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **ʿademsüz:**-*süz*
Gazel 55
Mısra: **3**
Yokluk, noksanlık. II sönmek.(ışık).
Ġırra olma kim
ʿademsüz bir vücūdı yoḳ
anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer
devlet ü iḳbāl-i çerḫ

3. **ʿademden:**-*den*
Gazel 102
Mısra: **1**
Hiçlik, yokluk.
İtsem ne var
ġamuñla ʿademden yaña
sefer
Evvel ḳadem bu yolda
gerek çünki terk-i ser

4. **ʿādeme:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **16**
1. insan 2. kişi || adam 3. insan || Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.
Veh ne
ḫandāndur yüzüñ taḫsīn
ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür
ʿādeme ferzend gül

5. **ʿadem:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Ar. Yokluk.
Āh kim artar
Muʿīdī żaʿfı gün gün
ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun

6. **ʿadem:**
Gazel 446
Mısra: **3**
Yokluk.
Cān u dil aġzuñ
arayup düşdi ʿadem
diyārına
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne bir ḫaberleri

<u>ādem:</u>

1. **ādeme:**-*e*
Gazel 31
Mısra: **4**
İnsanoğlu.
Çoḳdan
ölürdüm senüñ ʿışḳuñ
firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre
ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

2. **ādem:**

Gazel 80

Mısra: **10**

Adem, insan, insanoğlu, kişioğlu, adam.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

3. **ādeme:**-*e*

Gazel 98

Mısra: **6**

Adem, insan, insanoğlu.

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

4. **ādemī:**-*i*

Gazel 115

Mısra: **3**

1. insan 2. kişi || adam 3. insan || Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür

5. **ādem-i:**--*i*

Gazel 132

Mısra: **8**

İnsan.

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

6. **ādem:**

Gazel 168

Mısra: **5**

(Ar.) insan, kişi.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

7. **ādemdür:**-*dür*

Gazel 175

Mısra: **8**

Adam, insan, kişi, kimse.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

8. **ādem:**

Gazel 177

Mısra: **6**

(Ar.) insan, kişi.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

9. **ādemi:**-*i*

Gazel 230

Mısra: **10**

Adam, insan, kişi, kimse.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün
Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk

10. **ādem:**

Gazel 295

Mısra: **1**

A. insan, kişi.

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

11. **ādem:**

Gazel 321

Mısra: **10**

A. insan, kişi.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

12. **ādem:**

Gazel 322

Mısra: **6**

A. insan, kişi.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

13. **ādem:**

Gazel 341

Mısra: **4**

Adem, insan, insanoğlu, kişi.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

14. **ādem:**

Gazel 353

Mısra: **12**
(Ar.) insan, kişi.
Ol perī vaşlın dilerseñ ṭaġa düş
Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

15. **ādem:**
Gazel 364
Mısra: **11**
(Ar.) insan, kişi.
Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

16. **ādemde:**-*de*
Gazel 372
Mısra: **2**
İnsan.
Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

17. **ādemīlüġ:**-*lüġ*
Gazel 372
Mısra: **13**
İnsan.
Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

18. **ādem:**
Gazel 386
Mısra: **2**
Insan.
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

19. **ādem:**
Gazel 397
Mısra: **5**
İnsan.
Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

20. **ādemde:**-*de*
Gazel 415
Mısra: **11**
İnsan.
Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize

21. **ādem:**
Gazel 436
Mısra: **13**
1. insan 2. kişi || adam 3. insan || Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

<u>ādem degül:</u>

1. **ādem degül:**
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adam/insan değil.
Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

<u>ʿadem diyār-:</u>

1. **ʿadem diyār-:**
Gazel 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk diyarı.
Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

<u>ādem oġlanı:</u>

1. **ādem oġlanı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanoğlu.
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

2. **ādem oġlanı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanoğlu.
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur

şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur
ādem oğlanı baña

ādemī:

1. **ādemi:**
Gazel 433
Mısra: **4**
Ademoğlu, insanlar.
ʿAḳlum
uġurlasañ n'ola bu
ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn
didükleri

2. **ādemī:**
Gazel 439
Mısra: **8**
Ademoğlu, insanlar.
İy
perī ḳarşuñda ḥayrān
olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege
ṭāḳat getürmez ādemī

ādemī zāde:

1. **ādemī zāde:**
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ademoğlu.
Görüp cemālüñi
şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi yoḳ

ādemīlen-:

1. **ādemīlenmez:**-*mez*
Gazel 128
Mısra: **9**
Büyüklenmemek.
Göklere irse
Muʿīdī ādemīlenmez
saña
Hey melek yüzlüm senüñ
ol ayaġuñ ṭopraġıdur

ādemler öl-:

1. **ādemler öl-:**-*ür*
Gazel 84
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok sayıda kişiyi aşkından ölecek hâle getirmek.
Ġamzesi ġamza
şuruʿ eylese ādemler
ölür
Çeşmi ḫışma gelicek
laḥẓada biñ ḳan eyler

ādemüñ dilberi:

1. **ādemüñ dilberi:**
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilisi.
Ḫāṭırı ḫurrem ü
kendüsi yüce-himmet
olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i
gül-endām olıcaḳ

ʿādet:

1. **ʿādet:**
Gazel 131
Mısra: **12**
Adet, gelenek, töre.
Zār göñlümden
çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı
ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma
sulṭānum diyār elden
gider

2. **ʿādetüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **6**
Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.
Āh-ı şāmum
yazduġımdan añla her
dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe
ʿādetüm sen şāh içün

3. **ʿādetüñ:**-*üñ*
Gazel 436
Mısra: **3**
Alışkanlık haline getirilen davranış.
Ehl-i dillerden
ḳaçup hercāīliḳdür
ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün
böyle bilmezdüm seni

ādet:

1. **ādetidür:**-*idür*
Gazel 317
Mısra: **5**
Usul, görenek.
Bī-vefālar
ādetidür gāh şīve gāh
nāz

Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh enīn

ādın:

1. **adın:**
Gazel 153
Mısra: **11**
(onun) adını.
Añmaz oldum
gerçi kim ol dürr-i
şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur henüz

2. **adın:**
Gazel 244
Mısra: **7**
(onun) adını.
Kimse çün
Leylī adın añmazdı
Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy
meh senüñ zībālıġuñ

3. **adın:**
Gazel 248
Mısra: **6**
(onun) adını.
Efser olmışdur
cemālüñ nev-ʿarūsı
başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

ʿadl:

1. **ʿadl:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.
Çün ḥarāmīler
yataġıdur gözüñ şevḳiyle
dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü
zeber ḳıl dā'imā

aʿdū:

1. **aʿdū:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Düşman II Rakip.
Ben ser-i kūyuñ
sened ṭutsam ne menʿ
eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez
kendü aḳrānıyle baḥs

2. **aʿdū:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Düşman II Rakip.
Bir meh-i nā-
mihr içün dil şöyle ser-
gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur

ʿadū:

1. **ʿadūya:**-*y, -a*
Gazel 155
Mısra: **10**
(Ar.) Düşman.
Muʿīdī ḥāk-i
rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya
yenilmedüm hergiz

2. **ʿadū:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Ar. Düşman.
Boynuñ ışırmaġ
ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa
boynuña öldükde
ḳanumuz

3. **ʿadūdan:**-*dan*
Gazel 263
Mısra: **1**
Ar. Düşman.
Ben ʿadūdan
aġlaram sen şūḫ-ı şen
gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri gülden degül

4. **ʿadū:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Ar. Düşman.
Ḳaṣd-ı cān eyler
ʿadū yārüm daḫi yād
olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir
yavuz ād olmadın

āferīn:

1. **āferīn:**
Gazel 38
Mısra: **11**
Aferin, takdir ve övgü sözü.
Āferīn şol göñli
ṣınmış ḳaddi ḫam
şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst

2. **āferīn:**

Gazel 81

Mısra: **10**

"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

3. **āferīn:**

Gazel 84

Mısra: **5**

Aferin, bravo.

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

4. **āferīn:**

Gazel 130

Mısra: **15**

"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Āferīn ol bendeye kim pādṣāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

5. **āferīn:**

Gazel 245

Mısra: **5**

Aferin, takdir ve övgü sözü.

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

6. **āferīn:**

Gazel 268

Mısra: **17**

Takdir ve övgü sözü.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

7. **āferīn:**

Gazel 372

Mısra: **4**

Takdir ve övgü sözü.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

8. **āferīnüñ:**

Gazel 372

Mısra: **3**

Takdir ve övgü sözü.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

9. **āferīn:**

Gazel 422

Mısra: **13**

Takdir ve övgü sözü.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

10. **āferīn:**

Gazel 440

Mısra: **5**

Takdir ve övgü sözü.

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

<u>āferīn-bād id-:</u>

1. **āferīn-bād id-:**-*üp, -dür*

Gazel 66

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.

Gelelden bād ile iy gül selāmuñ
Beni iḥyā idüpdür āferīn-bād

<u>āferīn-bād İd-:</u>

1. **āferīn-bād İd-:**-*er*

Gazel 65

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.

Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
İder işidenler āferīn-bād

<u>āfet:</u>

1. **āfet:**

Gazel 17

Mısra: **6**

Güzel, sevgili.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

2. **āfet:**

Gazel 43

Mısra: **6**

Bela, musibet, felaket.

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

3. **āfetüñ:**-*üñ*

Gazel 72

Mısra: **9**

Aklı baştan alan güzel, sevgili.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

4. **āfete:**-*e*

Gazel 99

Mısra: **9**

Aklı baştan alan güzel. II Sevgili.

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

5. **āfeti:**-*i*

Gazel 161

Mısra: **5**

Afet.

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

6. **āfet:**

Gazel 184

Mısra: **8**

Afet. II Güzel, sevgili.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

7. **āfet:**

Gazel 271

Mısra: **4**

(Ar.) İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın.

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

8. **āfet:**

Gazel 286

Mısra: **4**

(Ar.) İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın.

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

9. **āfet:**

Gazel 404

Mısra: **1**

Bela.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

10. **āfeti:**-*i*

Gazel 442

Mısra: **10**

Güzel, sevgili.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

āfet-:

1. **āfetsüz:**-*süz*

Gazel 86

Mısra: **3**

Güzel, sevgili.

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

āfet-i cānı:

1. **āfet-i cānı:**-*i, -ı*

Gazel 11

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canın belası (olan güzel).

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

2. **āfet-i cānı:**-*ı*

Gazel 11

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

āfet-i devrān-ı ʿīd:

1. **āfet-i devrān-ı ʿīd:**

Gazel 61

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram günlerinin güzeli [sevgili].

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

āfet-seḥāb:

1. **āfet-seḥāb:**

Gazel 31

Mısra: **6**

Afet bulutu.

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

āftāb:

1. **āftābıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 3

Mısra: **3**

Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **āftābıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 3

Mısra: **3**

Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

3. **āftāb:**

Gazel 259

Mısra: **2**

(Fars.) Güneş II. Güzel yüz; güzel yüzlü sevgili, dilber.

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

4. **āftābından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 292

Mısra: **1**

Güneş.

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

5. **āftābı:**-*ı*

Gazel 306

Mısra: **3**

Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

6. **āftābum:**-*um*

Gazel 364

Mısra: **3**

Güneş II sevgili.

Āftābum ebr-i zülfüñsüz şorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

āftāb-ı ʿārıżuñsuz:

1. **āftāb-ı ʿārıżuñsuz:**-*uñ, -suz*

Gazel 31

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yanağının güneşi.

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

āftāb-ı nāz:

1. **āftāb-ı nāz:**

Gazel 172

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz güneşi. II Naz ve işvesiyle öne çıkan (kimse); sevgili.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

2. **āftāb-ı nāz:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı güneş.

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

3. **āftāb-ı nāz:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz güneşi. II Naz ve işvesiyle öne çıkan (kimse); sevgili.

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

<u>āftāb-talʿat:</u>

1. **āftāb-talʿat:**
Gazel 410
Mısra: **1**
Güneş yüzlü güzel.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

<u>aġ:</u>

1. **aġdurmaḳ:**-*dur, -mak*
Gazel 7
Mısra: **11**
Yükselmek, çıkmak.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **aġdurmaḳ:**-*dur, -mak*
Gazel 7
Mısra: **11**
Yükselmek, çıkmak.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **aġ:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Ak, beyaz.

İy
Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

<u>aġ germezdi:</u>

1. **aġ germezdi:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aġ germezdi.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

<u>aġ oldu-:</u>

1. **aġ oldu-:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ak, beyaz ol(mak).

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

<u>aġa:</u>

1. **aġa:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Ağa, bey, efendi.

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

2. **aġaya:**-*y, -a*
Gazel 139
Mısra: **12**
Ağa, bey, efendi.

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā

Bulam varıcaḳ anları
aġaya ber-ā-ber

aġaç:

1. **aġaçdur:**-*dur*
Gazel 222
Mısra: **2**
Ağaç.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

āgāh ol-:

1. **āgāh ol-:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberdar olmak, uyanık olmak, farkında olmak.
Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

aġalıḳ:

1. **aġalıḳdur:**-*dur*
Gazel 194
Mısra: **10**
Ağalık, efendilik, beylik.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

aġır:

1. **aġır:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Değerli.
Söz diyü gevher nis̲ār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

aġız:

1. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 49
Mısra: **1**
Ağız, dudak.
Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs̲
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs̲

2. **aġzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 52
Mısra: **13**
Sevgilinin nokta kadar olan ağzı.
Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

3. **aġız:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Ağız.
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

4. **aġzı:**-*ı*
Gazel 227
Mısra: **9**
Sevgilinin ağzı. Divan şiirinde görünmeyecek kadar küçüktür, bir noktadır, hatta hiç görünmeyebilir, hayaldir, rüyadır. Aşık onu düşünebilir ama asla ulaşamaz.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

5. **aġız:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Ağız (sevgilinin ağzı).
Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

aġız aġıza vir-:

1. **aġız aġıza vir-:**-*üp*
Gazel 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağız ağıza vermek (Öpüşmek bağlamında) II iki kişi birbirine pek yakın durarak başkaları işitmeyecek bir biçimde konuşmak.
Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ

Ağız ağıza virüp
söyleşicek ne sözi var

<u>ağla:</u>

1. **ağlaşduḳ:**-*ş, -du, -ḳ*

Gazel 3

Mısra: **12**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Ruḥuñ şemʿin
gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca ağlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **ağlaşduḳ:**-*ş, -duk*

Gazel 3

Mısra: **12**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Ruḥuñ şemʿin
gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca ağlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān tenhā

3. **ağlar:**-*r*

Gazel 8

Mısra: **12**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak || çok üzülmek, dert çekmek.

Laʿl-i nābuñdan
cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür ağlar
çeşme-i ḫayvān aña

4. **ağlar:**-*r*

Gazel 8

Mısra: **12**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Laʿl-i nābuñdan
cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür ağlar
çeşme-i ḫayvān aña

5. **ağlar:**-*r*

Gazel 18

Mısra: **1**

Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.

Yüz ḳızardup
derdüm ağlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı
öldür eşk-i ġalṭānum saña

6. **ağlasam:**-*sa, -m*

Gazel 19

Mısra: **7**

Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık ve benzeri etkisiyle gözyaşı dökmek.

Ṭañ degüldür
şemʿveş cānla gülerken ağlasam
Ḳorḳaram şād olduġım
nā-geh vire ḳayġu saña

7. **ağlarsın:**-*r, -sın*

Gazel 22

Mısra: **3**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Gāh kendü
ḫālüñ ağlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa
bir belā oldum saña

8. **ağlayalı:**-*(y), -alı*

Gazel 29

Mısra: **7**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Düşüp ayaġuña
ağlayalı
Müzeñde sirişküm oldı kebkeb

9. **ağlar:**-*r*

Gazel 76

Mısra: **2**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp ağlar aʿdū ḫandān olur

10. **ağladur:**-*dur*

Gazel 85

Mısra: **7**

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ağladur
ʿuşşāḳın ol meh-pāre
zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken
siḥr ile bārān yaġdurur

11. **ağlasun:**-*sun*

Gazel 96

Mısra: **5**

Gözyaşı dökmek.

Ağlar ise ehl-i dil ben derdmendi

ağlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer

12. **ağlayup:**-*y, -up*
Gazel 125
Mısra: **8**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Ağlayup yanan hemīşe eşkle bağrum dāġıdur

13. **ağladur:**-*dur*
Gazel 164
Mısra: **9**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Zār idüp gāh ağladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

14. **ağlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **18**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp ağlar şemʿ

15. **ağlama:**-*ma*
Gazel 259
Mısra: **13**
Ağlamak.
İy Muʿīdī ağlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

16. **ağlasam:**-*sa, -m*
Gazel 311
Mısra: **7**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Gider oldum ben ağlasam yaraşur Ġam bañadur saña ne begcegizüm

17. **ağlamazam:**
Gazel 320
Mısra: **12**
Gözyaşı dökmek.
Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz Yoluñda ağlamazam sīm ü zerden

18. **ağlamadan:**-*ma, -dan*
Gazel 363
Mısra: **13**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.
İy Muʿīdī gülmek umma ağlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

19. **ağlamağı:**-*maġ, -ı*
Gazel 369
Mısra: **5**
Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
Ḳo göñül ağlamağı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

20. **ağladı:**
Gazel 395
Mısra: **13**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ağladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

21. **ağlasun:**-*sun*
Gazel 415
Mısra: **10**
Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.
Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Ağlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

22. **ağlamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 432
Mısra: **11**
Ağlamak.

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün ağlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

23. **ağlar:**-*r*
Gazel 435
Mısra: **12**
Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

24. **ağladı:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

<u>ağla-:</u>

1. **ağlar:**-*r*
Gazel 96
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten göz yaşı dökmek.

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan e<u>ş</u>er

2. **ağla:**
Gazel 175
Mısra: **11**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

3. **ağlaram:**-*r, -am*
Gazel 263
Mısra: **1**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

4. **ağlarsam:**-*r, -sa, -m*
Gazel 272
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

5. **ağlar:**-*r*
Gazel 278
Mısra: **8**
(Acı ve kederden) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl

6. **ağlar:**-*r*
Gazel 278
Mısra: **13**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

7. **ağlar:**-*r*
Gazel 281
Mısra: **9**
(Acı ve kederden) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

8. **ağlaram:**-*r, -am*
Gazel 288
Mısra: **12**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

9. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **10**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum

10. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **8**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

11. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **6**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

12. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **4**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

13. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **2**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

14. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 298

Mısra: **1**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

15. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **1**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

16. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **2**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

17. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **4**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Bāġa vardum ḫaste gönlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

18. **ağladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **6**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Nev-bahār
eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum

19. **aġladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **8**

Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

20. **aġladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **10**

Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

21. **aġladum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **12**

Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̲mān'ı añdum aġladum

22. **aġla:**

Gazel 303

Mısra: **13**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

23. **aġlar:**-*r*

Gazel 303

Mısra: **13**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

24. **aġlaram:**-*r, -am*

Gazel 304

Mısra: **7**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

25. **aġlar:**-*r*

Gazel 305

Mısra: **3**

Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Güyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

26. **aġlamaḳla:**-*maḳ, -la*

Gazel 315

Mısra: **6**

(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

aġladuġ-:

1. **aġladuġım:**-*ım*

Gazel 119

Mısra: **10**

Ağlayışım.

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

2. **aġladuġım:**-*ım*

Gazel 211

Mısra: **10**

Ağlayışım.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī

Ağladuġım bu ki bulmaz
beni ol dilde ḫalef

ağladuġ:

1. **ağladuġıma:**
Gazel 310
Mısra: **6**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme ağladuġıma kim çoḳdur acıġum

ağladuġın:

1. **ağladuġın:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Ağladığını.
İy
Muʿīdī nedendür ağladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

ağlamaġ:

1. **ağlamaġ:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Ağlamak.
Ben ağlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyäżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

ağlamaḳ:

1. **ağlamaḳdan:**-*dan*
Gazel 293
Mısra: **12**
(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün
Ağlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm

ağlamaz:

1. **ağlamaz:**
Gazel 344
Mısra: **5**
Ağlamamak, gözyaşı dökmemek.
Ağlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

ağlar:

1. **ağlar:**
Gazel 161
Mısra: **1**
(Ayrılık kaynaklı) Göz yaşı döken / ağlayan.
Zülf ü ebrūñ içün ağlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

2. **ağlar:**
Gazel 298
Mısra: **2**
(Ayrılık kaynaklı) Göz yaşı döken / ağlayan.
Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm ağladum
Anı ağlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm ağladum

3. **ağlar:**
Gazel 404
Mısra: **12**
Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cüy-ı Şīr oldı revān
Bil ki ağlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

ağlarsa:

1. **ağlarsa:**--*rsa*
Gazel 381
Mısra: **1**
Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.
Ağlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu

ağlasa:

1. **ağlasa:**
Gazel 111
Mısra: **9**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Miskīn
Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

aġlasam:

1. **aġlasam:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

aġlat:

1. **aġladup:**-*up*
Gazel 368
Mısra: **9**
Ağlatmak, gözyaşı döktürmek.
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

2. **aġlatduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 391
Mısra: **3**
Birisinin ağlamasına sebep olmak. II üzmek, kederlendirmek.
Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

3. **aġlatma:**-*ma*
Gazel 398
Mısra: **9**
Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

aġu:

1. **aġulu:**-*lu*
Gazel 13
Mısra: **5**
Zehir, zehirli.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

2. **aġu:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Zehir, acı.
Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

3. **aġudur:**-*dur*
Gazel 128
Mısra: **6**
Zehir.
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

4. **aġu:**
Gazel 403
Mısra: **9**
Zehir II acı, dert, ıztırap.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine

āġūşa çek-:

1. **āġūşa çek-:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Koynuna çekmek II Oku göğsüne doğru çekmek.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

aġyār:

1. **aġyāruñ:**-*uñ*
Gazel 132
Mısra: **7**
Rakip.
Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

2. **aġyāra:**-*a*

Gazel 183

Mısra: **5**

(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

3. **aġyārumdur:**

Gazel 276

Mısra: **4**

Rakip.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

4. **aġyār:**

Gazel 289

Mısra: **13**

(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

5. **aġyār:**

Gazel 325

Mısra: **14**

(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

6. **aġyār:**

Gazel 338

Mısra: **10**

(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

7. **aġyāruñ:**-*uñ*

Gazel 338

Mısra: **9**

(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

8. **aġyār:**

Gazel 346

Mısra: **8**

(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

9. **aġyāre:**-*e*

Gazel 390

Mısra: **3**

Ar. 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

10. **aġyāruñ:**-*uñ*

Gazel 390

Mısra: **4**

Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

11. **aġyār:**

Gazel 418

Mısra: **14**

Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

12. **aġyāruñ:**-*uñ*

Gazel 442

Mısra: **11**

Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

aġyāra:

1. **aġyāra:**-*-a*
Gazel 437
Mısra: **6**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni

aġyār-ı bed-ḫvāhum:

1. **aġyār-ı bed-ḫvāhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) kötülüğünü isteyen rakip.
Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

aġz:

1. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **aġzın:**-*ı, -n*
Gazel 12
Mısra: **13**
Ağız, sevgilinin ağzı.
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

3. **aġzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 32
Mısra: **2**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı. III. Bir şeyin ağzı, tamamı.
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb

4. **aġzımuñ:**-*ım, -uñ*
Gazel 34
Mısra: **16**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

5. **aġzın:**-*ı, -n*
Gazel 34
Mısra: **11**
Ağız, dudak. II Sevgilinin nokta kadar, çok küçük olan ağzı.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

6. **aġzın:**-*ı, -n*
Gazel 41
Mısra: **7**
Ağız, dudak.
Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

7. **aġzum:**-*um*
Gazel 145
Mısra: **11**
Ağız.
Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

8. **aġzına:**-*ına*
Gazel 180
Mısra: **12**
Ağız.
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

9. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 180
Mısra: **13**
Ağız. II Dil.

Aġzuñ añsa
iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

10. **aġzına:**-*ına*
Gazel 181
Mısra: **6**
Ağız.
Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

11. **aġzuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 196
Mısra: **3**
Ağız.
Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

12. **aġzuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 212
Mısra: **3**
Ağız, dudak. II Sevgilinin nokta kadar, çok küçük olan ağzı.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

13. **aġzuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 291
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ağzı.
Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

14. **aġzumuzı:**
Gazel 301
Mısra: **5**
Ağız. II dil, konuşma.
Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

15. **aġzuma:**-*um, -a*
Gazel 368
Mısra: **5**
(Aşığın) ağzı. II dil, konuşma, özelliğini anlatma.
Aġzuma şunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden

16. **aġzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 372
Mısra: **10**
Ağız, dudak.
Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

17. **aġzına:**-*ına*
Gazel 439
Mısra: **14**
Ağız.
Būse rāzın açmasun dirseñ
Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

aġz- ḫaber-:

1. **aġz- ḫaber-:**-*uñ, -i, -ni, -*
Gazel 121
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Ağzının haberi, sırrı.
Aġzuñ ḫaberini ġonçeye açdıysa Muʿīdī
Şuçum ne benüm iy yüzi gül ne ḫaberüm var

aġzı:

1. **aġzı:**
Gazel 253
Mısra: **10**
(Sevgilinin) ağzı.
Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsufʾuñ

aġzı dad-:

1. **aġzı dad-:**-*ın*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağız tadı II Keyif.

Ağzı dadın
ḳande bulsun zehr-i
ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca
ḥelvādan ne ḥaẕẕ

ağzı ḳanlu:

1. **ağzı ḳanlu:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzı kanlı (şey). tîr bağlamında uç kısmı kanla bulanmış ok. (sevgilinin kirpikleri kastedilerek.).
İy kemān ebrū
n'ola ḳanlar dökerse her
ṭaraf
Ağzı ḳanlu bir ḥarāmīdür
bugün tīrüñ senüñ

ağzı suyını aḳ-:

1. **ağzı suyını aḳ-:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok beğenip imrenmek (SARAÇBAŞI).
Yā Rab ne
bādedür leb-i meygūn ki
dem-be-dem
Aḳıdup ağzı suyını
peymāne imrenür

ağzı şuyını aḳı-:

1. **ağzı ṣuyını aḳı-:**-*dur*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzının suyunu akıtmak II bir şeye karşı arzu duyulmasına neden olmak, imrendirmek.
Iraḳdan
imrenüp aḳıdur ağzı
ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi
cām-ı Cem senüñ

ağzın:

1. **ağzın:**
Gazel 375
Mısra: **13**
Ağız.
ʿUşşāḳa
Muʿīdī sen ağzın bilin ög
yārüñ
Her sözde gerek nükte
bezm-i zürefādur bu

ağzın açamaz:

1. **ağzın açamaz:**-*a, -maz*
Gazel 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmamak, tek kelime söylememek, susmak.
Mülzem olup
ġonçe ağzın açamaz dem-
bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i
dür-efşān ile baḥs

ağzın açup:

1. **ağzın açup:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzını açmak.
Ağzın açup
söylemez hergiz raḳīb-i
nākese
Ol perī ādemdür açmaz
degme bir ḥayvāna rāz

ağzına alur:

1. **ağzına alur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öpmek II Sevgilinin dudaklarından söz etmek.
Çoḳ alur şīrīn
lebin yārüñ
Muʿīdī ağzına
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı dürüst

ağzuñ:

1. **ağzuñ:**-*uñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
Ağız II Sevgilinin ağzı.
İy Muʿīdīnüñ
ümīdi ağzuñ aç kim
eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

ağzuña al:

1. **ağzuña al:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yemek, içmek; ağzına götürmek.

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

āh:

1. **āhumdur:**-*um, -dur*

Gazel 5

Mısra: **6**

Derinden bir soluk verme eylemi ile birlikte pişmanlık, beğenmeme, yakınma gibi duyguları ifade eden kök; acı ünlemi; âşığın aşk ateşiyle gönlünden çıkan duman. Dert, keder, hüzün gibi ruh hâllerine delâlet eder.

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

2. **āhumdur:**-*um, -dur*

Gazel 5

Mısra: **6**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

3. **āh:**

Gazel 8

Mısra: **5**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

4. **āh:**

Gazel 8

Mısra: **5**

Acı çekmeyi ifade eden bir ünlem.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

5. **āhumdan:**-*um, -dan*

Gazel 9

Mısra: **13**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

6. **āhumdan:**-*um, -dan*

Gazel 9

Mısra: **13**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

7. **āh:**

Gazel 18

Mısra: **4**

Eyvah, yazık anlamında bir acı ünlemi.

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

8. **āh:**

Gazel 20

Mısra: **10**

Ah, yazık.

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

9. **āhı:**-*ı*

Gazel 21

Mısra: **14**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat

ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

10. **āhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **2**
Ah etme, inleme, feryat. II Âşığın feryatları.

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

11. **āh:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Eyvah!.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

12. **āhum:**-*um*
Gazel 25
Mısra: **1**
Ah etme, inleme, feryat. II Âşığın feryatları.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

13. **āh:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

14. **āh:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Ah, eyvah, yazık!.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

15. **āh:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Yazıklar olsun!.

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

16. **āh:**
Gazel 82
Mısra: **7**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

17. **āhumdur:**-*um, -dur*
Gazel 99
Mısra: **3**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

18. **āh:**
Gazel 112
Mısra: **3**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

19. **āh:**
Gazel 112
Mısra: **11**
"Ah" acı, özlem ve hasret bildiren ünlem.

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

20. **āhum:**-*um*
Gazel 118
Mısra: **7**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe

Çünki pertāb eylesem ol
tīri mermerden geçer

21. **āh:**
Gazel 129
Mısra: **5**
"Ah!" sitem bildiren ünlem.
ʿÖmrüm güni
geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i
tābān gelür geçer

22. **āh:**
Gazel 132
Mısra: **3**
"Ah" üzüntü, feryat bildiren ünlem ifadesi.
Ḥüsn
meydānında diller
leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim
semend-i nāza cevlān
ögredür

23. **āh:**
Gazel 133
Mısra: **7**
"Heyhat, yazık!".
Yıllar oldı
unuduldum kūşe-i
ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña
ben nā-tüvānı añdurur

24. **āh:**
Gazel 135
Mısra: **6**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.
Riyā ile olan
zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür

25. **āh:**
Gazel 141
Mısra: **7**
ʿÂşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.
Derdiyle bir āh
itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-ber

26. **āh:**
Gazel 142
Mısra: **14**
ʿÂşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.
N'ola raḥm itse
Muʿīdī baña ol Şīrīn-
dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü
efġānumdadur

27. **āh:**
Gazel 143
Mısra: **1**
"Ah!" üzüntü, feryat.
Şāh-ı ʿışḳam āh
ü eşküm rāyet ü leşker
yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda
şuʿleler efser yiter

28. **āh:**
Gazel 144
Mısra: **6**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.
Girdi zülfüñ
ẓulmetine cānum
İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn
āb-ı ḥayvāndan eser

29. **āh:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Acı ve üzüntü bildiren bir ünlem.
Āh ol ruḫ u ol
çāh-ı zenaḫdānuñ
elinden
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu ḳazarlar

30. **āh:**
Gazel 156
Mısra: **12**
"Ah" acı, özlem ve hasret bildiren ünlem.
Ne miyānuñdan
nişān var ne dehānuñdan
eser
Āh eger olursa nā-peydā
göñül nā-yāb göz

31. **āh:**
Gazel 163
Mısra: **9**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.
Vaʿde-i vaṣlı
unutduñ yüzüme
baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy
ḳavli yalan iḳrārsuz

32. **āh:**

Gazel 165

Mısra: **13**

"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

33. **āh:**

Gazel 169

Mısra: **10**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz

34. **āh:**

Gazel 169

Mısra: **13**

"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

35. **āh:**

Gazel 172

Mısra: **6**

"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

36. **āhı:**-*ı*

Gazel 176

Mısra: **9**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

37. **āh:**

Gazel 179

Mısra: **1**

"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

38. **āh:**

Gazel 179

Mısra: **12**

"Heyhat, yazık!".

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

39. **āhum:**-*um*

Gazel 190

Mısra: **9**

"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

40. **āhumdan:**-*um, -dan*

Gazel 190

Mısra: **13**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī şanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

41. **āh:**

Gazel 191

Mısra: **7**

"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

42. **āhumdan:**-*um, -dan*

Gazel 191

Mısra: **9**

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Ne deñlü bağrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan

Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş

43. **āh:**
Gazel 192
Mısra: **14**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

İy
Muʿīdī gönlüme düşdi
Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam
Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

44. **āh:**
Gazel 198
Mısra: **3**
"Ah!" sitem bildiren ünlem.

Yaġmaya virdi
yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-
i zengbār ḫaṭṭ

45. **āh:**
Gazel 212
Mısra: **3**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Aġzuñ içün āh
idüp zülfüñ perīşān
eyledüm
Hey meded ʿömr-i
dırāzum yoḳ yire ḳıldum
telef

46. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 228
Mısra: **11**
(Âşığın) ahı, feryat figanı.

Eşküm ü āhum
görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr
iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb
ü hevāsın görmedük

47. **āhum:**-*um*
Gazel 231
Mısra: **9**
ʿÂşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Ḳāmetüñ
şimşādını āhum yilinden
ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ

48. **āh:**
Gazel 233
Mısra: **7**
"Ah!" sitem bildiren ünlem.

Baḳmaduñ
çihre-i zerdümle gözüm
yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ

49. **āh:**
Gazel 240
Mısra: **7**
"Heyhat, yazık!".

ʿÖmri şeb-i belā
ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi
bir ṣubḥ-dem senüñ

50. **āh:**
Gazel 240
Mısra: **11**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Çün eşk ü āh
yıḳmadı ġam ḳalʿasın
göñül
Bilsem nene gerek bu
sipāh ü ʿalem senüñ

51. **āh:**
Gazel 241
Mısra: **10**
"Heyhat, yazık!".

Gūy-ı ġaltāndur
başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün
añaçevgānuñ senüñ

52. **āh:**
Gazel 242
Mısra: **14**
"Ah!" üzüntü, feryat.

Söyleşürken
düşde ol māh ile uyarduñ
beni
Odlara yansun Muʿīdī āh
ü efġānuñ senüñ

53. **āh:**
Gazel 243
Mısra: **12**
"Ah!" üzüntü, feryat.

Söyleşürken
düşde ol māh ile uyarduñ
beni
Odlara yansun Muʿīdī āh
ü efġānuñ senüñ

54. **āhumla:**
Gazel 245
Mısra: **14**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat

ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

İy
Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

55. **āh:**
Gazel 250
Mısra: **11**
"Ah!" üzüntü, feryat.

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

56. **āh:**
Gazel 256
Mısra: **2**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

57. **āhum:**-*um*
Gazel 273
Mısra: **3**
(Âşığın) ahı.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

58. **āhum:**-*um*
Gazel 273
Mısra: **9**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān esdi yil

59. **āhum:**-*um*
Gazel 278
Mısra: **2**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

60. **āh:**
Gazel 279
Mısra: **1**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

61. **āh:**
Gazel 281
Mısra: **1**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm

62. **āh:**
Gazel 284
Mısra: **14**
"Ah!" üzüntü, feryat.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

63. **āh:**
Gazel 287
Mısra: **14**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

64. **āh:**
Gazel 289
Mısra: **4**
"Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

65. **āh:**
Gazel 290
Mısra: **6**
"Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

66. **āh:**
Gazel 292
Mısra: **9**
"Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

67. **āh:**
Gazel 299
Mısra: **11**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̲mān'ı añdum ağladum

68. **āh:**
Gazel 307
Mısra: **2**
"Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

69. **āh:**
Gazel 310
Mısra: **7**
"Ah" üzüntü, feryat bildiren ünlem ifadesi.

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

70. **āh:**
Gazel 314
Mısra: **5**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem

71. **āh:**
Gazel 315
Mısra: **10**
"Ah!" sitem bildiren ünlem.

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

72. **āh:**
Gazel 323
Mısra: **5**
"Ah!" üzüntü, feryat.

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

73. **āhum:**-*um*
Gazel 327
Mısra: **11**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Gül gibi ḫandān olur ġüş itse āhum ol ṣanem
Güyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

74. **āh:**
Gazel 328
Mısra: **3**
"Ah!" sitem bildiren ünlem.

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve neden

75. **āh:**
Gazel 333
Mısra: **10**
"Ah!" üzüntü, feryat.

Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

76. **āh:**
Gazel 337
Mısra: **6**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

77. **āh:**

Gazel 338

Mısra: **3**

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

78. **āhı:**-*ı*

Gazel 342

Mısra: **9**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

79. **āhına:**-*a, -n, -ı*

Gazel 344

Mısra: **9**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi || Âh ederek inlemek.

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

80. **āh:**

Gazel 348

Mısra: **9**

"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

81. **āhum:**-*um*

Gazel 352

Mısra: **5**

Ağlayıp inleme, feryat etme.

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

82. **āh:**

Gazel 354

Mısra: **9**

"Heyhat, yazık!".

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın

83. **āh:**

Gazel 356

Mısra: **10**

Feryad.

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

84. **āh:**

Gazel 361

Mısra: **9**

'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın

85. **āh:**

Gazel 369

Mısra: **9**

Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

86. **āh:**

Gazel 372

Mısra: **5**

Inilti, inleyiş (manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük).

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn

87. **āhum:**-*um*

Gazel 383

Mısra: **1**

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

N’ola āhum
boyanup göklere irse
felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı
göñül bir melege

88. **āh:**
Gazel 389
Mısra: **13**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ḳuluñ olmaġa
Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ
āh
Mīr-i naẓm olmış iken
defter ü dīvānlar ile

89. **āh:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).
Öldürüp ḳahr
ile bir ẕerrece mihr
itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi
şeb-i fürḳat ile

90. **āh:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
İy Muʿīdī ḫāl ile
ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

91. **āh:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).
İy Muʿīdī zülf-i
dilbersüz iñen āh itme
kim
Ḳorḳaram od düşe nā-
geh perr-i Cibrīl üstine

92. **āh:**
Gazel 407
Mısra: **4**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ḳıldı hem-dem
gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa
beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi
ḳaralar başuma

93. **āh:**
Gazel 414
Mısra: **4**
Ah etme, inleme.
Derd ile şöyle
żaʿīf oldum belā
küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum
āh ü efgān olmasa

94. **āh:**
Gazel 418
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh kim bir ṣubḥ
irişmez rişte-i maḳṣūda
el
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her gice

95. **āh:**
Gazel 423
Mısra: **1**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh kim ʿarż
olmadı ol yāre baġrum
yāresi
Sīnemi çāk itse bāri
ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

96. **āh:**
Gazel 424
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh kim
ḳapuñda redd itdüñ
gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā
düşürdüñ pādşālıḳdan
beni

97. **āh:**
Gazel 425
Mısra: **9**
Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

98. **āh:**
Gazel 430
Mısra: **10**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālığı

99. **āh:**
Gazel 433
Mısra: **13**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgün didükleri

100. **āh:**
Gazel 437
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

101. **āh:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Gönlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

102. **āh:**
Gazel 438
Mısra: **12**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

103. **āh:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşıḳın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).
Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

104. **āh:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
Eyvah, yazık anlamında bir acı ünlemi.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

105. **āhumla:**-*um, -la*
Tahmis 3
Mısra: **11**
1. Âşıḳın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

<u>āh diseñ:</u>

1. **āh diseñ:**
Gazel 71
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
- Bedduâ etmek.
Āhenīn-dildür güzeller āh e<u>s</u>er ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

<u>āh eyle-:</u>

1. **āh eyle-:**-*-se, --m*
Gazel 191
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah etmek.

Ne ḳılam
n'eyleyem yā Rab ölürem
āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez
ṭolar iki cihān āteş

<u>āh eylesem:</u>

1. **āh eylesem:**-*se, -m*

Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

<u>āh ider:</u>

1. **āh ider:**

Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ile içini çekmek.

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

<u>āh it-:</u>

1. **āh it-:**-*düm*

Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

2. **āh it-:**-*dük, -ce*

Gazel 252
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç çekmek, figan etmek.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

<u>āh itmedin:</u>

1. **āh itmedin:**-*me, -din*

Gazel 33
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç çekmek, figan etmek.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

<u>āh itmeyeyin:</u>

1. **āh itmeyeyin:**-*me, -eyin*

Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç çekmek, figan etmek.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

<u>āh its-:</u>

1. **āh its-:**-*se, -m*

Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah çekmek; derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

<u>āh kim:</u>

1. **āh kim:**

Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eyvah! Ah ki! Ne yazık ki!.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan e<u>s</u>er
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan e<u>s</u>er

<u>āh oḳ-:</u>

1. **āh oḳ-:**-*lar, -ı, -nı*

Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın inlemesiyle oluşan

ve sevgiliye ulaşması istenen ok.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

<u>āh ü nāle:</u>

1. **āh ü nāle:**
Gazel 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak ve inlemek.

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

<u>āh u nāleye:</u>

1. **āh u nāleye:**-*y, -e*
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etme ve inleme.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḫs

<u>āh ü yaşumdan:</u>

1. **āh ü yaşumdan:**-*um, -dan*
Tahmis 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın ah ederek ağlaması.

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfil yürür beñzer ki ben

<u>āh ü zār:</u>

1. **āh ü zār:**
Gazel 235
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

<u>āh ü zār itsem:</u>

1. **āh ü zār itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah edip inlemek.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

<u>ʿahd:</u>

1. **ʿahdüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 18
Mısra: **12**
Ahd, söz, yemin.

Ḳorḳıdup ʿuṣṣāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

2. **ʿahdüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 76
Mısra: **7**
Ahd, söz, yemin.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

3. **ʿahdi:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **11**
Ahd, söz, yemin.

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

4. **ʿahd:**
Gazel 335
Mısra: **8**
(Ar.) Yemin, ant II. Söz verme, söz.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

<u>ʿahd itdi:</u>

1. **ʿahd itdi:**-*di*
Gazel 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söz vermek, yemin etmek.

Ḳatlüme
ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

2. **ʿahd itdi:**

Gazel 183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vermek, yemin etmek.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

ʿahd itmiş:

1. **ʿahd itmiş:**-*miş*

Gazel 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söz vermek, yemin etmek.

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ

ʿahd ü peymānı:

1. **ʿahd ü peymānı:**-*ı*

Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vermek ve yemin etmek.

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

2. **ʿahd ü peymānı:**-*ı*

Gazel 40
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz ve yemin.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

āhen:

1. **āhen:**

Gazel 43
Mısra: **14**
Demir.

Muʿīdī yumuşa maz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

2. **āhenden:**-*den*

Gazel 180
Mısra: **10**
Demir.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

3. **āhen:**

Gazel 185
Mısra: **8**
(Fars.) Demir.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

4. **āhen:**

Gazel 187
Mısra: **4**
(Fars.) Demir.

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

āhen-dil:

1. **āhen-dil:**

Gazel 160
Mısra: **2**
(Fa.) Gönlü demir gibi katı.

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

āheng:

1. **āheng:**

Gazel 327
Mısra: **8**
Far. Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş; ahenk.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

āheng ider:

1. **āheng ider:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşlik etmek.
Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser

āhenīn-dil:

1. **āhenīn-dildür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **11**
Merhametsiz.
Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

āh-ı ʿāşıḳ:

1. **āh-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın ahı.
Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

āh-ı derdnāk:

1. **āh-ı derdnāk:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli ah.
Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

āh-ı şeb:

1. **āh-ı şeb:**
Gazel 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Gecenin ahı".
Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

āh-ı seḥer-gāhum:

1. **āh-ı seḥer-gāhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) sabah vakti ettiği feryatlar.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

āh-ı serd-:

1. **āh-ı serd-:**-*üm, -den*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğuk ah; sert, şiddetli feryat.
Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

āḫir:

1. **āḫir:**
Gazel 1
Mısra: **7**
En son, sonunda.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **āḫir:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet, sonuç itibariyle.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **āḫir:**
Gazel 1
Mısra: **7**
En son, sonunda.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **āḫir:**

Gazel 2

Mısra: **3**

En son, sonunda.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

5. **āḫir:**

Gazel 2

Mısra: **3**

En son, sonunda.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

6. **āḫir:**

Gazel 11

Mısra: **9**

En son, sonunda.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

7. **āḫir:**

Gazel 11

Mısra: **9**

En son, sonunda.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

8. **āḫire:**-*e*

Gazel 49

Mısra: **8**

En son, sonunda.

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaşfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs

9. **āḫir:**

Gazel 80

Mısra: **2**

"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

10. **āḫir:**

Gazel 133

Mısra: **11**

"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

11. **āḫir:**

Gazel 152

Mısra: **3**

Ar. 1. Son. 2.sonunda.

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

12. **āḫirinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 197

Mısra: **8**

Ar. Sonra, sonunda.

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

13. **āḫir:**

Gazel 226

Mısra: **11**

(Ar.) Son II. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" manasında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Cevri zamānı ol şanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

14. **āḫir:**

Gazel 235

Mısra: **6**

"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

15. **āḫir:**

Gazel 239

Mısra: **3**

(□□□□) sıf. (Ar. aḫir) Son, sonuncu, en sonra olan.

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum

ḥāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i
ābdāruñdur senüñ

16. **āḫir:**
Gazel 247
Mısra: **4**
"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken
güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir
şekerfām eyledüñ

17. **āḫir:**
Gazel 251
Mısra: **6**
"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

18. **āḫir:**
Gazel 269
Mısra: **12**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında söz.
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

19. **āḫir:**
Gazel 287
Mısra: **8**
(Ar.) Son, sonuncu, en sonra olan.
Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

20. **āḫir:**
Gazel 299
Mısra: **11**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̲mān'ı añdum aġladum

21. **āḫir:**
Gazel 302
Mısra: **2**
"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

22. **āḫir:**
Gazel 305
Mısra: **14**
(□□□□) sıf. (Ar. aḫir) Son, sonuncu, en sonra olan.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

23. **āḫir:**
Gazel 335
Mısra: **8**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında söz.
Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

24. **āḫir:**
Gazel 352
Mısra: **10**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

25. **āḫir:**
Gazel 359
Mısra: **12**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

26. **āḫir:**
Gazel 366
Mısra: **2**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün

Helāk eyler beni āḫir
şeb-i endūh-ı ġam bir
gün

27. **āḫir:**
Gazel 368
Mısra: **5**
"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.
Aġzuma
şunmazsañ āḫir laʿl-i
nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-
maḳāl itmek neden

28. **āḫir:**
Gazel 370
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
Ḳaçduġına
baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol
gözleri āhūyı ben

29. **āḫir:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Āḫir vücūdum
ḫānesin yoluñda ber-bād
itmege
Ebr-i belādan gözlerüm
seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

30. **āḫir:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Sonunda, nihayet.
Rūz-ı vaṣla
döner āḫir şām-ı hicrān
ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim
bulmaya pāyān ġam
yime

31. **āḫir:**
Gazel 402
Mısra: **18**
Sonunda, nihayet.
Daʿvā idüp ki
yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem
iḳrārum üstine

32. **āḫir:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Sonunda, nihayet.
Geldi gül-ruḫlar
hevāsından belālar
başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma

33. **āḫir:**
Gazel 408
Mısra: **12**
Sonunda, nihayet.
Gelmiş ol ḳaşda
ki dīnüm küfr ile pinhān
ide
Ne ḳara yazudur āḫir
ḫaṭṭ-ı dilber başuma

34. **āḫir:**
Gazel 413
Mısra: **1**
Sonunda, nihayet.
Dişleyüp
ḳarşumda laʿlüñ girme
āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür
bunca cezālar cānuma

35. **āḫir:**
Gazel 426
Mısra: **2**
Sonunda, nihayet.
Ṭaġıdup zülfüñ
perīşān-ı rūzgār itdüñ
beni
Āḫir ol dām-ı belā ile
şikār itdüñ beni

36. **āḫir:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Sonunda, nihayet.
Pādşāh olmaḳ
dilerseñ āḫir iy dil
başuña
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol yüri

37. **āḫir:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
Çünki maẓhar
düşdüm āḫir hey vefāsız
ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam
luṭfuñla ülfet kāşkī

38. **āḫir:**
Gazel 443
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Derdüme āḫir
ʿilāc itmekden el çekdi
ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim
artuḳ devāsı ḳalmadı

39. **āḫir:**

Tahmis 3

Mısra: **2**

En son, sonunda.

Ben ki bir meh-
rū içün biñ āh ü zār itsem
gerek
Cümle varum yoġ idüp
āḫir niṣār itsem gerek

40. **āḫir:**

Tahmis 3

Mısra: **16**

Sonunda, nihayet.

Ben ayaġuñ
tozına cānum niṣār itsem
gerek
Cān ümīd-i būse eyler
āḫir ol şeydāyı gör

41. **āḫir:**

Taştir 1

Mısra: **13**

Sonunda, nihayet, sonuç itibariyle.

Bugün sāyeñde
āsūde yaturken āḫir
incitme
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme

<u>āḫir zamān:</u>

1. **āḫir zamān:**

Gazel 198

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Son zaman II dünyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.

Ṭoldı zamāne
şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken
āşkār ḫaṭṭ

<u>aḫker-i gül-:</u>

1. **aḫker-i gül-:**

Gazel 191

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı gül.

ʿAceb mi sūsen-
i çīnī dirüp degşürse
vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden
ser-ā-ser gülsitān āteş

<u>aḫşām:</u>

1. **aḫşām:**

Gazel 215

Mısra: **6**

Akşam II akşam vakti.

ʿĀlem-i ʿışḳda
zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān
olur aḫşām olıcaḳ

2. **aḫşāma:**-*a*

Gazel 233

Mısra: **4**

Akşam II akşam vakti.

Gün yüzüñ vaḳt
ola ʿarż eyleyesin diyü
ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin reh-
güzerüñ

3. **aḫşāma:**-*a*

Gazel 380

Mısra: **2**

Akşam.

Baş egdüm zülf-
i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma
ḳarşu

4. **aḫşāma:**-*a*

Gazel 380

Mısra: **6**

Akşam.

Belürdi çün
ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma
ḳarşu

<u>aḫşam olsa:</u>

1. **aḫşam olsa:**

Gazel 80

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akşam vaktinin gelmesi,havanın kararması.

Ḥüsnüñ
teferrücinde şaçuñ ġam
virür dile
Bayram gün aḫşam olsa
kişi ḳayġulu olur

<u>aḫşamlar:</u>

1. **aḫşamlar:**

Gazel 419

Mısra: **8**

1. akşam vakti, 2. akşam(lar) boyunca.

Başuma gün
ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm
ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her gice

2. **aḫşāmlar:**
Gazel 433
Mısra: **9**
1. akşam vakti, 2. akşam(lar) boyunca.
Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

aḫter:

1. **aḫterdür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **12**
Yıldız, kevkeb.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

aḫterden:

1. **aḫterden:**
Gazel 116
Mısra: **14**
Talih, baht.
Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

âhû:

1. **āhū:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Ceylan (gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir).
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

2. **āhūyı:**-*y, -ı*
Gazel 34
Mısra: **7**
Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

3. **āhū-yı:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Ceylan.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḥıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

4. **āhūdur:**-*dur*
Gazel 131
Mısra: **1**
Ceylan.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

5. **āhū:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Ceylan gibi güzel, alımlı.
Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

6. **āhūya:**-*y, -a*
Gazel 320
Mısra: **9**
Ceylan.
Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden

7. **āhūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 364
Mısra: **6**
Ceylan gibi güzel gözlere sahip sevgili.
Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn

8. **āhūyı:**-*(y)ı*
Gazel 370
Mısra: **8**
Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

9. **āhū:**
Gazel 373
Mısra: **2**

Ceylan, gazal || dilber, güzel.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

10. **āhūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 375
Mısra: **3**
Ceylan gibi güzel gözlere sahip sevgili.

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu

11. **āhūlar:**-*lar*
Gazel 393
Mısra: **8**
Ceylan (gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir).

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

āhū-:

1. **āhūdadur:**-*da, --dur*
Gazel 138
Mısra: **2**
Ceylan.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

āhū bakış-:

1. **āhū bakış-:**-*lu*
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahu, ceylan bakışlı.

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū bakışlu ḳaşı gözi ḳareler

āhum şerār-:

1. **āhum şerār-:**--*ın, --dan*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahımın kıvılcımları.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

āhum yili:

1. **āhum yili:**-*ni*
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) ah rüzgârı, yeli.

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

āhū-yı çīn'dür:

1. **āhū-yı çīn'dür:**-*dür*
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çin ahusu, ceylan.

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

aḥvāl:

1. **aḥvālini:**-*ini*
Gazel 279
Mısra: **9**
"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm

aḳ:

1. **aḳdı:**-*dı*
Gazel 26
Mısra: **1**
Akmak; gözyaşı dökmek.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

2. **aḳup:**-*up*

Gazel 125

Mısra: **5**

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

3. **aḳ:**

Gazel 254

Mısra: **4**

Ak, beyaz renk.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

4. **aḳar:**-*ar*

Gazel 350

Mısra: **10**

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden

5. **aḳup:**-*up*

Gazel 375

Mısra: **5**

(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

6. **aḳar:**-*ar*

Gazel 376

Mısra: **14**

Akmak, dökülmek.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

7. **aḳar:**-*ar*

Gazel 382

Mısra: **3**

Akmak, (gözyaşı) dökmek.

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [şu] girih girih

8. **aḳmazdı:**-*maz, -dı*

Gazel 414

Mısra: **5**

Sıvı bir maddenin belli bir yere doğru dökülmesi, akmak. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa

9. **aḳdı:**-*dı*

Gazel 447

Mısra: **9**

Gözyaşı dökmek.

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

ak-:

1. **aḳar:**-*ar*

Gazel 99

Mısra: **5**

(Kan) akmak.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

2. **aḳar:**-*ar*

Gazel 210

Mısra: **8**

(Gözyaşı için) dökülmek, akmak, düşmek.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

3. **aḳar:**-*ar*

Gazel 226

Mısra: **6**

(Sıvı ya da çok ince taneli şeyler için) bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

4. **aḳmaz:**-*maz*

Gazel 319

Mısra: **6**

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

aḳar şu-:

1. **aḳar şu-:**

Gazel 110

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akarsu.

Dünyā begüm aḳar şuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

aḳçe:

1. **aḳçeler:**-*ler*

Gazel 304

Mısra: **1**

Para, gümüş para.

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḥisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm

2. **aḳçeler:**-*ler*

Gazel 305

Mısra: **4**

Para, gümüş para.

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

ʿāḳıbet:

1. **ʿāḳıbet:**

Gazel 55

Mısra: **7**

Ar. Sonunda.

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

2. **ʿāḳıbet:**

Gazel 114

Mısra: **8**

(Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

3. **ʿāḳıbet:**

Gazel 131

Mısra: **10**

(Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

4. **ʿāḳıbet:**

Gazel 211

Mısra: **2**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

5. **ʿāḳıbet:**

Gazel 225

Mısra: **2**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

6. **ʿāḳıbet:**

Gazel 251

Mısra: **2**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ

7. **ʿāḳıbet:**

Gazel 255

Mısra: **12**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

8. **ʿāḳıbet:**

Gazel 261

Mısra: **3**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

9. **ʿāḳıbet:**

Gazel 267

Mısra: **9**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫṣ-i ḥüsn içün her çend gül

10. **ʿāḳıbet:**

Gazel 268

Mısra: **2**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

11. **ʿāḳıbet:**

Gazel 287

Mısra: **6**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

12. **ʿāḳıbet:**

Gazel 308

Mısra: **12**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

13. **ʿāḳıbet:**

Gazel 336

Mısra: **8**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

14. **ʿāḳıbet:**

Gazel 346

Mısra: **5**

"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

15. **ʿāḳıbet:**

Gazel 404

Mısra: **2**

Sonunda.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

16. **ʿāḳıbet:**

Gazel 426

Mısra: **11**

Sonunda, nihayet.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

17. **ʿāḳıbet:**

Gazel 432

Mısra: **5**

Sonunda, nihayet.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

18. **ʿāḳıbet:**

Gazel 436

Mısra: **9**

Sonunda, nihayet.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

19. **ʿāḳıbet:**

Gazel 436

Mısra: **13**

Son, nihayet II Netice, sonuç.

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet

Luṭfı yoḳ dildār imişsün
böyle bilmezdüm seni

aḳıd-:

1. **aḳıdur:**-*(u)r*
Gazel 140
Mısra: **10**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

2. **aḳıdur:**-*(u)r*
Gazel 153
Mısra: **12**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

3. **aḳıdur:**-*(u)r*
Gazel 379
Mısra: **4**
Dökmek, gözyaşı dökmek.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

ʿāḳil:

1. **ʿāḳil:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Akıllı, aklı başında olan kimse.
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

2. **ʿāḳil:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Akıllı kimse, arif, irfan sahibi, olgun insan.
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

3. **ʿāḳil:**
Gazel 361
Mısra: **4**
(Ar.) Akıllı (kimse).
Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan şaḳın

4. **ʿāḳil:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Akıllı.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

aḳıt:

1. **aḳıtdum:**-*dum*
Gazel 342
Mısra: **5**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.
Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden

2. **aḳıtdı:**-*+dı*
Gazel 386
Mısra: **3**
(kan)Akıtmak, dökmek.
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

aḳıtduñ:

1. **aḳıtduñ:**
Gazel 435
Mısra: **7**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
Ser-keş oldukca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

ʿaḳl:

1. **ʿaḳlum:**-*um*
Gazel 11
Mısra: **7**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü. Âşığın aklı.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca

görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña

2. **ʿaḳlum:**-*um*
Gazel 11
Mısra: **7**
Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
Ḳorḳaram
ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña

3. **ʿaḳluñ:**-*uñ*
Gazel 15
Mısra: **10**
Akıl; düşünme, anlama ve kavrama gücü.
İy perī-peyker
Muʿīdīye vefālar ḳıl
didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña

4. **ʿaḳl:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Akıl, düşünce.
Ben niçe medḥ
idem ol ḫūr-ı perī-
ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih
nāṭıḳa ḥayrān olur

5. **ʿaḳlına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 81
Mısra: **10**
Akıl; düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
Dil ṣorar
yaṣdanmaġ içün işigüñ
ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş añdurur

6. **ʿaḳlumı:**-*um, -ı*
Gazel 84
Mısra: **10**
Akıl.
Yine bir şūḫ-ı
perī-çihre güzel sevdüm
kim
ʿAḳlumı ġāret idüp
göñlümi vīrān eyler

7. **ʿaḳl:**
Gazel 110
Mısra: **3**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.
Dil ʿaḳla hergiz
uymaz ü ʿaḳl aña şey
dimez
Söz diñlemez mi her
birisi bir aġa geçer

8. **ʿaḳla:**-*a*
Gazel 110
Mısra: **3**
Akıl.
Dil ʿaḳla hergiz
uymaz ü ʿaḳl aña şey
dimez
Söz diñlemez mi her
birisi bir aġa geçer

9. **ʿaḳl:**
Gazel 159
Mısra: **13**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.
ʿAḳl ü ṣabr
añma kerem eyle
Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile
yār olmaz

10. **ʿaḳl:**
Gazel 194
Mısra: **4**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.
Ceng iderken
leşker-i ʿışḳuñla bu
mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir
kethüdālıḳdur ġaraż

11. **ʿaḳlı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **4**
(Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.
Niçe taṣvīr
eylesün yā Rab seni
naḳḳāṣ kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül
ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

12. **ʿaḳlum:**-*um*
Gazel 244
Mısra: **4**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü. Âşığın aklı.
Baş açuḳ dīvāne
olsam iy perī ʿayb itme
kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın
ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

13. **ʿaḳla:**-*a*
Gazel 245

Mısra: **9**

Akıl.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

14. **ʿaḳl:**

Gazel 258

Mısra: **9**

Akıl.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

15. **ʿaḳlum:**-*um*

Gazel 308

Mısra: **11**

Akıl.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

16. **ʿaḳl:**

Gazel 316

Mısra: **7**

(Ar.) Akıl, düşünme gücü.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

17. **ʿaḳluñ:**-*uñ*

Gazel 326

Mısra: **14**

Akıl.

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

18. **ʿaḳl:**

Gazel 332

Mısra: **11**

(Ar.) Akıl, düşünme gücü.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

19. **ʿaḳlum:**-*um*

Gazel 334

Mısra: **10**

Akıl.

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

20. **ʿaḳl:**

Gazel 341

Mısra: **3**

Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

21. **ʿaḳla:**-*a*

Gazel 361

Mısra: **7**

Akıl.

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın

22. **ʿaḳlum:**

Gazel 433

Mısra: **3**

Akıl.

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

ʿaḳl-ı pīr:

1. **ʿaḳl-ı pīr:**

Gazel 75

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gün görmüş kişinin tecrübelerle dolu aklı (akıl vermesi, yol göstermesi).

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

ʿaḳlum al-:

1. **ʿaḳlum al-:**-*dı*-*um*

Gazel 236

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Aklı almak, aklını almak, aklını başından almak: bir şey birini düşünemeyecek bir

duruma getirmek, çok şaşırtmak.

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

aḳrān:

1. **aḳrān:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

2. **aḳrānıyle:**-*ı, -(y)le*
Gazel 46
Mısra: **6**
Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs

ʿaḳreb:

1. **ʿaḳreb:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Akrep.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

ʿaks:

1. **ʿaksiyle:**-*i, -le*
Gazel 5
Mısra: **9**
Bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi, yansıma.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **ʿaksiyle:**-*i, -(y)le*
Gazel 5
Mısra: **9**
Yansıma, bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **ʿaksidür:**-*idür, -*
Gazel 195
Mısra: **10**
Akis, yansıma.

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

4. **ʿaksin:**-*i, -n*
Gazel 255
Mısra: **7**
Akis, yansıma.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

5. **ʿaksiyle:**-*i, -(y)le*
Taştir 1
Mısra: **1**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

ʿaksi düş-:

1. **ʿaksi düş-:**-*i, -cek*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yansımak, gölgesi düşmek.

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

ʿaks-i ḫāl-:

1. **ʿaks-i ḫāl-:**-*üñ*
Gazel 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benin eksi/yansıması.

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i

ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

ʿaks-i ḥüsn:

1. **ʿaks-i ḥüsn:**-*üñ*

Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik yansıması.

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ

ʿaks-i laʿl-:

1. **ʿaks-i laʿl-:**-*üñ*

Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının aksi/yansıması.

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

ʿaks-i ruḫ-:

1. **ʿaks-i ruḫ-:**--*uñ*

Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağının yansıması.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

ʿaks-i rūyuñla:

1. **ʿaks-i rūyuñla:**-*i, -uñ, -la-uñ, -la*

Gazel 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzel yüzünün aksi.

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

al:

1. **alam:**-*am*

Gazel 19
Mısra: **9**
Almak, elde etmek.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

2. **alur:**-*ur*

Gazel 30
Mısra: **4**
İlham almak, benzemek.

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

3. **alur:**-*ur*

Gazel 35
Mısra: **10**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

4. **āl:**

Gazel 43
Mısra: **2**
Kırmızı, kızıl; bu renkte olan.

Giyüp gülgün ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

5. **āl:**

Gazel 52
Mısra: **3**
Hile.

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

6. **al:**

Gazel 52
Mısra: **8**
Kırmızı, kızıl; bu renkte olan.

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

7. **almazdı:**-*maz, -dı*

Gazel 52

Mısra: **3**

Hile, düzen, aldatma yolu ile elde etmek.

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

8. **alup:**-*up*

Gazel 52

Mısra: **1**

Eline almak, kavramak.

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

9. **ala:**-*a*

Gazel 83

Mısra: **7**

(Ecel, ölüm) ele alması, yaklaşması, gelmesi.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

10. **almaġa:**-*mag, -a*

Gazel 99

Mısra: **2**

(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

11. **āl:**

Gazel 130

Mısra: **8**

Açık kırmızı renk.

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

12. **āli:**-*i*

Gazel 131

Mısra: **7**

Hile, düzen, aldatma.

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

13. **alup:**-*up*

Gazel 136

Mısra: **5**

(Almak).

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem ṣūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

14. **alur:**

Gazel 142

Mısra: **3**

Almak.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

15. **alup:**-*up*

Gazel 146

Mısra: **14**

(Almak).

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

16. **alup:**-*up*

Gazel 149

Mısra: **13**

(Almak).

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

17. **almaġa:**-*mag, -a*

Gazel 151

Mısra: **4**

(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

18. **alup:**-*up*

Gazel 151

Mısra: **5**

(Almak).

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

19. **alsa:**-*sa*

Gazel 170

Mısra: **10**

Almak.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

20. **almış:**-*mış*

Gazel 171

Mısra: **10**

Almak.

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

21. **āl:**

Gazel 183

Mısra: **11**

Hile, düzen, aldatma.

Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

22. **āl:**

Gazel 189

Mısra: **7**

Kırmızı.

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

23. **alur:**

Gazel 200

Mısra: **6**

Almak.

Büse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

24. **alur:**

Gazel 200

Mısra: **12**

Almak.

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

25. **alup:**-*up*

Gazel 212

Mısra: **8**

(Almak).

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

26. **āl:**

Gazel 213

Mısra: **9**

"□□" âl.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

27. **almış:**-*mış*

Gazel 214

Mısra: **1**

Almak.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye gönlüm şikār zülf

28. **alur:**

Gazel 242

Mısra: **9**

Almak.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

29. **al:**

Gazel 244

Mısra: **11**

" (Buyur) al " anlamında kullanılmıştır.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

30. **aldum:**-*du, -m*

Gazel 273

Mısra: **12**

Almak, eline almak.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

31. **āl:**

Gazel 275

Mısra: **6**

(sevgilinin yanağı) kırmızı.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl

istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

32. **al:**
Gazel 275
Mısra: **7**
(ele) almak.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

33. **āl:**
Gazel 292
Mısra: **3**
Kırmızı.
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

34. **āl:**
Gazel 295
Mısra: **11**
Hile, düzen, aldatma.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

35. **almaz:**-*maz*
Gazel 306
Mısra: **3**
Almak.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

36. **alsa:**-*sa*
Gazel 315
Mısra: **2**
Almak, elde etmek.
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

37. **āl:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Hile, düzen, aldatma.
Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

38. **alsam:**-*sa, -m*
Gazel 370
Mısra: **2**
Almak; alsam.
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

39. **alup:**-*up*
Gazel 370
Mısra: **5**
Tutmak.
Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

40. **aldum:**-*du, -m*
Gazel 374
Mısra: **1**
Almak, elde etmek.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

41. **alup:**-*up*
Gazel 374
Mısra: **6**
Almak.
Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

42. **alup:**-*up*
Gazel 375
Mısra: **11**
Almak.
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

43. **al:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Kırmızı ipek kumaş.
Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

44. **alupdur:**--*up*, --*dur*

Gazel 397
Mısra: **9**
Ele geçirmek, etkilemek.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

45. **alur:**-*ur*
Gazel 401
Mısra: **5**
Almak, elde etmek.
Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine

46. **āl:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Hile, düzen, aldatma.
Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

47. **alamazdı:**-*a, -maz, -dı*
Gazel 414
Mısra: **11**
Almak, elde etmek.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

48. **āl:**
Gazel 417
Mısra: **5**
Hile, düzen, aldatma.
Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

49. **alup:**-*up*
Gazel 425
Mısra: **12**
Tutmak.
İlāhī Mekke sev ābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

50. **alur:**-*ur*
Gazel 425
Mısra: **14**
Almak, elde etmek.
Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni

51. **āl:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Hile, düzen, aldatma.
Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

al-:

1. **aldı:**-*dı*
Gazel 200
Mısra: **8**
(Bir duygunun etkisi altına) Girmek.
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẓẓ

2. **aldı:**-*dı*
Gazel 210
Mısra: **2**
(Bir şeyi) almak.
Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

3. **almaġ:**-*maġ*
Gazel 214
Mısra: **13**
Almak.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

4. **almasun:**-*ma, -sun*
Gazel 293
Mısra: **4**
Elde etmek, ele geçirmek; gidermek, yok etmek.
Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

5. **aldı:**-*dı*
Gazel 346
Mısra: **11**

(Bir duygunun etkisi altına) Girmek.

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

6. **alma:**-*ma*
Gazel 378
Mısra: **11**
Alma.

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

7. **alur:**-*ur*
Gazel 419
Mısra: **2**
Ele geçirmek.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

āl bayraḳ:

1. **āl bayraḳ:**
Gazel 268
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Al bayrak.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

āl eyle-:

1. **āl eyle-:**-*düñ*
Gazel 248
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile yapmak.

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

2. **āl eyle-:**-*düñ*
Gazel 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hîle yaparak aldatmak, oyun etmek.

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

3. **āl eyle-:**-*düñ*
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile yapmak.

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

4. **āl eyle-:**-*düñ*
Gazel 251
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kandırmak, oyun oynamak, aldatmak.

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

5. **āl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile yapmak.

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

āl id-:

1. **āl id-:**-*er, --ler*
Gazel 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aldatmak, hile yapmak.

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

2. **āl id-:**-*üp*
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âl etmek; hile yaparak aldatmak, oyun etmek.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil

Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

āl idüp:

1. **āl idüp:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile yaparak aldatmak, oyun etmek.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

āl ile:

1. **āl ile:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile ile.
Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

2. **āl ile:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hile ile.
Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

ʿalāḳa:

1. **ʿalāḳam:**-*m*
Gazel 205
Mısra: **5**
(Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbıta, münasebet.
Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

ʿalāmet:

1. **ʿalāmeti:**-*i*
Gazel 402
Mısra: **10**
İz, nişân, işâret.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

alan:

1. **alanlar:**-*lar*
Gazel 320
Mısra: **10**
Duyan, hisseden kimse.
Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden

alay ol-:

1. **alay ol-:**-*dı*
Tahmis 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alay, bölük, grup olmak.
Ṣalınup nāz ile ʿāşıḳlara ḳarşu begler
Bir alay oldı perī şīvelü āhū begler

alçaḳ:

1. **alçaḳdur:**-*dur*
Gazel 365
Mısra: **8**
Tevazu, kibirli olmamak.
Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

2. **alçaḳluġıma:**-*ıma*
Gazel 391
Mısra: **7**
Basit, sıradan.
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

ald:

1. **altına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 241
Mısra: **9**
Alt, alt bölüm.
Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

alda:

1. **aldar:**-*r*

Gazel 339

Mısra: **12**

Aldanmak, kanmak.

Gönlüm alup āl
ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle
şūḫ ü ʿayyār olmayan

aldan-:

1. **aldanma:**-*ma*

Gazel 55

Mısra: **8**

Aldanmak, inanmak.

Çün boyanur
ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

aldan:

1. **aldanma:**-*ma*

Gazel 105

Mısra: **6**

Aldanmak, kanmak, inanmak.

Vaṣluñı ṣatma
naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

2. **aldanma:**-*ma*

Gazel 110

Mısra: **12**

.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Dünyā begüm
aḳar ṣuya beñzer ş̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete
aldanma hā geçer

3. **aldanursan:**-*ur, -sa, -n*

Gazel 323

Mısra: **14**

Aldanmak, kanmak.

Pür maʿnāsın iy
Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan
oġlansın

4. **aldanur:**-*ur*

Gazel 335

Mısra: **8**

Aldanmak, kanmak, inanmak.

Öldürem dirsin
velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle
ʿahd ü peymān eyleyen

aldanma:

1. **aldanma:**

Gazel 129

Mısra: **3**

Kanma II inanma.

Ḥüsnüm
zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

2. **aldanma:**

Gazel 131

Mısra: **7**

Yanılma.

Āli çoḳdur
bādenüñ aldanma iy
āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

3. **aldanma:**

Gazel 361

Mısra: **3**

Kanma II inanma.

Çeşm-i yāre
meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

ʿālem:

1. **ʿāleme:**-*e*

Gazel 36

Mısra: **4**

Dünya, cihan; kainat, evren.

Gör ne ẕālimdür
benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

2. **ʿālemde:**-*de*

Gazel 43

Mısra: **4**

Dünya, cihan, evren.

Metāʿ-ı vaṣlı
cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

3. **ʿālemde:**-*de*

Gazel 53

Mısra: **7**

Dünya, âlem, cihan.

Her ṭaraf
ʿālemde germ-ā-germ

ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

4. **ʿālemi:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **9**
Dünya, cihan, kainat.
Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

5. **ʿālemin:**-*iñ*
Gazel 61
Mısra: **5**
Âlem, dünya.
Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd

6. **ʿālem:**
Gazel 76
Mısra: **14**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

7. **ʿālem:**
Gazel 78
Mısra: **8**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

8. **ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 112
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḥīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

9. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 123
Mısra: **10**
(Fâni, geçici) Dünya.
Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

10. **ʿālem:**
Gazel 126
Mısra: **1**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

11. **ʿālemin:**-*iñ*
Gazel 133
Mısra: **4**
Âlem, dünya.
Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

12. **ʿālem:**
Gazel 144
Mısra: **4**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eser

13. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 160
Mısra: **14**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

14. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 165
Mısra: **3**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Olmadı ʿālemde
bir dem geçmedi bir
laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ
biñ dürlü engīz eylemez

15. **ʿālemi:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **9**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Ṭutsa
Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz
n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi
fā'iḳ degül miyüz

16. **ʿālemler:**-*ler*
Gazel 192
Mısra: **9**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Genc-i vaṣluñ la
ne ʿālemler ideydüm
dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr
ejdehāsından ḫalāṣ

17. **ʿālem:**
Gazel 203
Mısra: **7**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Sūz-ı āhumdan
ṭolıpdur ʿālem encüm
ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner
yirde firāvān olsa şemʿ

18. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 205
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
Ẕerrece ḳalmadı
ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen
ġonçe-dehenden fāriġ

19. **ʿālem:**
Gazel 226
Mısra: **3**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
ʿĀlem cināna
beñzedi yir yoḳ
şaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile
gülistān gerek

20. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 227
Mısra: **8**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
Vaṣluñ
eyyāmında öldür şevḳ ile
ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek

21. **ʿalem:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.
Çün eşk ü āh
yıḳmadı ġam ḳalʿasın
göñül
Bilsem nene gerek bu
sipāh ü ʿalem senüñ

22. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 240
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Zencīr-i caʿd-ı
zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli
dīvāneñem senüñ

23. **ʿāleme:**-*e*
Gazel 244
Mısra: **14**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş
ider
Mest olup ol bādedendür
ʿāleme rüsvālıġuñ

24. **ʿālem:**
Gazel 248
Mısra: **4**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Ne hümāsın kim
daḫi üstüme sāye
ṣalmadın

Ḳurtarup ʿālem
ġamından fāriġü'l-bāl
eyledüñ

25. **ʿālem:**
Gazel 261
Mısra: **1**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ
baña ġam gösterür ʿālem
degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli
ḳayurmaz ġam degül

26. **ʿālem:**
Gazel 271
Mısra: **2**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Sevdüm hezār
cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel

27. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 275
Mısra: **2**
Âlem, dünya; herkes.
N'ola giyse ol
şeker-güftār ü ḫoş-bālā
yaşıl
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā yaşıl

28. **ʿālem:**
Gazel 299
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Nev-bahār
eyyāmı ʿālem ʿīş iderken
her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı
añdum aġladum

29. **ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **8**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
İtmeden esrār-ı
ʿışḳuñdan daḫi bir nükte
fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser
reng ü ḥayrān eyledüm

30. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 314
Mısra: **4**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Göñlüm ol
hercāīye virsem taʿaccüb
itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz n'eyleyem

31. **ʿālem:**
Gazel 329
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
Meger gīsū-yi
pür-çīnüñ ṭaġıdup
şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem
demāġın būy-i
ʿanberden

32. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 330
Mısra: **3**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Miḥnet-i
ʿışḳuñladur ʿālemde
çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü
bīmāruñ devā olmaḳ
neden

33. **ʿāleme:**-*e*
Gazel 336
Mısra: **7**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
Virmezem
ʿāleme zülfüñ ġamın
aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem
başumı çevgānuñ içün

34. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 337
Mısra: **10**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
Çünki ḳapuñda
Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü
ʿālemde ʿizz ü cāh içün

35. **ʿālemde:**-*de*

Gazel 345

Mısra: **14**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

36. **ʿālemde:**-*de*

Gazel 346

Mısra: **10**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

37. **ʿālemüñ:**-*üñ*

Gazel 359

Mısra: **4**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

38. **ʿalem:**

Gazel 366

Mısra: **6**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

39. **ʿālem:**

Gazel 366

Mısra: **11**

1. Durum, ortam. 2. Eğlence meclisi.

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

40. **ʿālem:**

Gazel 366

Mısra: **10**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

41. **ʿāleme:**-*e*

Gazel 367

Mısra: **2**

Âlem, dünya II Herkes.

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden

42. **ʿālemüñ:**-*üñ*

Gazel 394

Mısra: **11**

Ar. Evren, kainat.

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

43. **ʿālem:**

Gazel 396

Mısra: **4**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

44. **ʿālemi:**-*i*

Gazel 411

Mısra: **9**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

45. **ʿālemi:**-*i*

Gazel 413

Mısra: **13**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

İy Muʿīdī ʿālemi
tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar
ḳıl gel berü dīvānuma

46. **ʿālemüñ:**-*üñ*

Gazel 416

Mısra: **8**

Dünya.

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

47. **ʿālemüñ:**-*üñ*

Gazel 417

Mısra: **9**

Dünya.

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

48. **ʿālemi:**-*i*

Gazel 435

Mısra: **7**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

49. **ʿālem:**

Gazel 438

Mısra: **5**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi

50. **ʿālem:**

Gazel 443

Mısra: **12**

Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

51. **ʿālem:**

Tahmis 3

Mısra: **11**

Dünya, âlem, herkes.

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

alem:

1. **ālem:**

Gazel 325

Mısra: **11**

Alem, dünya, cihan.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

2. **ālem:**

Gazel 421

Mısra: **13**

Dünyâ.

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

ʿālemi:

1. **ʿālemi:**

Gazel 172

Mısra: **2**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

2. **ʿālemi:**

Gazel 196

Mısra: **7**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

3. **ʿālemi:**

Gazel 269

Mısra: **6**

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

4. **ʿālemi:**
Gazel 292
Mısra: **9**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

5. **ʿālemi:**
Gazel 295
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

ʿālem-i cān:

1. **ʿālem-i cān:**-*a*
Tahmis 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can alemi.

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden
Źikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen

ʿālem-i cānı:

1. **ʿālem-i cānı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlılar alemi.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

ʿālem-i ġam:

1. **ʿālem-i ġam:**-*dan*
Gazel 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder alemi.

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

ʿālem-i ʿışḳ-:

1. **ʿālem-i ʿışḳ-:**-*da*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ

ʿālem-i ʿışḳ:

1. **ʿālem-i ʿışḳ:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk âlemi.

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

ʿālem-i rūḥa:

1. **ʿālem-i rūḥa:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh âlemi.

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

ʿālemi yaḳ:

1. **ʿālemi yaḳ:**-*ar*
Gazel 63
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlemi, dünyayı yakmak.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

ʿālemü-ʿişret-fezā-:

1. **ʿālemü-ʿişret-fezā-:**-*üñ*

Gazel 114

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyadan Zevk aldıran, eğlendiren.

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür

ʿālemüñ ḥāli:

1. **ʿālemüñ ḥāli:**

Gazel 261

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlemin durumu, dünyanın hâli.

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

āleti:

1. **āleti:**-*i*

Gazel 29

Mısra: **10**

Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

āl-i çerḫ:

1. **āl-i çerḫ:**

Gazel 55

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin hilesi.

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

allāh:

1. **allāh'a:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **12**

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

2. **allāh'um:**-*um*

Gazel 21

Mısra: **10**

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

3. **allāh:**

Gazel 135

Mısra: **1**

Allah.

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

4. **allāh:**

Gazel 352

Mısra: **14**

Allah (c.c.).

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün

allāh allāh:

1. **allāh allāh:**

Gazel 79

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Şaşırma ifade etmek için kullanılır II Nasıl olur?.

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

2. **allāh allāh:**

Gazel 267

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırma ifade eden bir söz.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

3. **allāh allāh:**

Tahmis 2

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Usanç, bıkkınlık gibi duyguları ifade ederken kullanılan bir söz.

Ṭursa yüz yıl bu cihān içre nişīn ṭutmaz
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh

allāh'um ʿömürler vir-:

1. **allāh'um ʿömürler vir-:**-*e-um*

Gazel 21

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ömürler versin.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

alma:

1. **almaġa:**-*g, -a*

Gazel 146

Mısra: **8**

Almak.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma bāña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

almadum:

1. **almadum:**

Gazel 279

Mısra: **10**

(haber) alamadım.

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm

almaḳ:

1. **almaḳca:**-*ca*

Gazel 357

Mısra: **14**

Ele geçirmek.

Dil ḫalāş itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥışār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

almasa-:

1. **almasaydum:**

Gazel 319

Mısra: **3**

Almaz ise.

Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden

almış:

1. **almış:**

Gazel 187

Mısra: **11**

Almak.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

aln:

1. **alnuñ:**-*uñ*

Gazel 127

Mısra: **6**

Alın.

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

alt:

1. **altına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 35

Mısra: **8**

Bir şeyin yere bakan yüzü.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup

2. **altında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 262

Mısra: **7**

Alt kısım, alt taraf.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

3. **altında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 380

Mısra: **3**

Alt, aşağı.

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir

Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

altında:

1. **altında:**
Gazel 71
Mısra: **8**
Alt, altında.
Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

2. **altında:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Alt, altında.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

3. **altında:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Ağırlığının altında.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

4. **altında:**
Gazel 342
Mısra: **7**
(Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf II arka, art.
Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan

altun:

1. **altun:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Altın, kıymetli bir maden.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

2. **altun:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Altın, altın renginde.
Şūr ü şevḳüm ʿālemi süsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

3. **altunlu:**-*lu*
Gazel 61
Mısra: **9**
Altın, altın renginde.
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

4. **altun:**
Gazel 72
Mısra: **8**
"Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

5. **altun:**
Gazel 250
Mısra: **10**
"Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

6. **altun:**
Gazel 270
Mısra: **2**
"Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

7. **altun:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Altın.
Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

8. **altunlu:**-*lu*

Gazel 423

Mısra: **5**

Altın.

Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

9. **altun:**

Gazel 433

Mısra: **6**

Altın.

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

altun-ayaġ:

1. **altun-ayaġ:**

Gazel 131

Mısra: **3**

Altın ayak , Altın kadeh.

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

altun-ḳalem:

1. **altun-ḳalemle:**

Gazel 297

Mısra: **10**

Altın kalem.

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

ālūde-dāmān-:

1. **ālūde-dāmāndan:**--*dan*

Gazel 212

Mısra: **11**

Bulanık, berrak olmayan, bulaşık olmak, gibi görünmek.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

alup gitdi:

1. **alup gitdi:**

Gazel 228

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alıp gitmek, götürmek.

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

ʿamel:

1. **ʿamel:**

Gazel 272

Mısra: **14**

Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

āmil:

1. **āmildür:**-*dür*

Gazel 44

Mısra: **3**

Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

āmin:

1. **āmine:**-*e*

Gazel 317

Mısra: **8**

"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn

2. **āmīn:**

Gazel 336

Mısra: **11**

"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege

Ben duʿā ḳılsam el açup
gül-i ḫandānuñ içün

3. **āmīn:**

Gazel 358

Mısra: **10**

"Öyle olsun, Allah kabul etsin!" anlamlarına gelerek duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni sözü.

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin

ammā:

1. **ammā:**

Gazel 12

Mısra: **11**

Ama, fakat, lâkin, ancak. Ne yazık ki.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

2. **ammā:**

Gazel 39

Mısra: **7**

Ancak, ama, fakat.

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

3. **ammā:**

Gazel 83

Mısra: **5**

"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

4. **ammā:**

Gazel 101

Mısra: **8**

"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

5. **ammā:**

Gazel 104

Mısra: **7**

"ama, ancak, lakin" anlamlarına gelen bağlac.

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

6. **ammā:**

Gazel 105

Mısra: **8**

"Ama" bağlacı.

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

7. **ammā:**

Gazel 138

Mısra: **3**

"Ama" bağlacı.

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

8. **ammā:**

Gazel 139

Mısra: **11**

"Ama" bağlacı.

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

9. **ammā:**

Gazel 153

Mısra: **8**

"Ama" bağlacı.

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

10. **ammā:**

Gazel 173

Mısra: **10**

"Ama" bağlacı.

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

11. **ammā:**

Gazel 219

Mısra: **10**

"Ama" bağlacı.

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

12. **ammā:**

Gazel 220

Mısra: **14**

"Ama" bağlacı.

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ururſañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

13. **ammā:**

Gazel 226

Mısra: **12**

"Ama" bağlacı.

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

14. **ammā:**

Gazel 237

Mısra: **7**

"Ama" bağlacı.

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

15. **ammā:**

Gazel 260

Mısra: **3**

"Ama" bağlacı.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

16. **ammā:**

Gazel 265

Mısra: **9**

"Ama" bağlacı.

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

17. **ammā:**

Gazel 289

Mısra: **5**

"Ama" bağlacı.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

18. **ammā:**

Gazel 291

Mısra: **9**

"Ama" bağlacı.

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

19. **ammā:**

Gazel 329

Mısra: **9**

"Ama" bağlacı.

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

20. **ammā:**

Gazel 370

Mısra: **2**

Ancak, ama.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

21. **ammā:**

Gazel 420

Mısra: **3**

Ancak, ama.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

<u>añ:</u>

1. **añsalar:**-*sa, -lar*

Gazel 8

Mısra: **1**

Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

2. **añmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 10

Mısra: **1**

Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Belālu
bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

3. **añmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 10
Mısra: **1**
Adını söylemek, zikretmek.

Belālu
bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

4. **añma:**-*ma*
Gazel 15
Mısra: **5**
Anmak, zikretmek, hatırlatmak.

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

5. **añmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 49
Mısra: **2**
Hatırlamak, akla getirmek.

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

6. **añma:**-*ma*
Gazel 51
Mısra: **6**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

7. **añmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 59
Mısra: **11**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

8. **añma:**-*ma*
Gazel 76
Mısra: **11**
Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

9. **añup:**-*up*
Gazel 76
Mısra: **3**
Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

10. **añdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 81
Mısra: **8**
Hatırlamak, akla getirmek.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

11. **añdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 81
Mısra: **12**
Hatırlamak, akla getirmek.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

12. **añsam:**-*sam*
Gazel 161
Mısra: **3**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḥurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

13. **anup:**-*up*
Gazel 165

Mısra: **5**

1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ruḥlaruñ
gülzārın anup ḫār-ı
hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-
i seḥer-ḫīz eylemez

14. **añsa:**-*sa*

Gazel 180

Mısra: **13**

Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Aġzuñ añsa
iştiyāḳından Muʿīdī cān
virür
Görmedügi nesneye olur
kişi ġāyet heves

15. **añsam:**-*sam*

Gazel 204

Mısra: **5**

Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ne kerāmetdür
bu kim gün yüzüñ añsam
bir gice
Zeyn olur āhum
şerārından der ü dīvār
şemʿ

16. **añup:**-*up*

Gazel 225

Mısra: **1**

Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.

Bir gün ol māhı
añup terk-i diyār itsem
gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı
tārmār itsem gerek

17. **añmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 259

Mısra: **2**

Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Şol perī-peyker
ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem
degül
Āftāb olursa añmañ adını
ādem degül

18. **añsalar:**-*sa, -lar*

Gazel 264

Mısra: **10**

Adını söylemek, zikretmek.

Sen beni derd
ile Ferhād itdüginçün iy
ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña
intiḳāl eyler göñül

19. **añdum:**-*dum*

Gazel 298

Mısra: **7**

1. adını söylemek. 2. hatırlamak, akla getirmek.

Seyr-i deyr
eyler iken añdum [iñen]
kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm
aġladum

20. **añdum:**-*dum*

Gazel 299

Mısra: **1**

Hatırlamak, akla getirmek.

Dün gice aya
baḳup cānānı añdum
aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı
añdum aġladum

21. **añdum:**-*dum*

Gazel 299

Mısra: **2**

Hatırlamak, akla getirmek.

Dün gice aya
baḳup cānānı añdum
aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı
añdum aġladum

22. **añdum:**-*dum*

Gazel 299

Mısra: **4**

1. adını söylemek. 2. hatırlamak, akla getirmek.

Bāġa vardum
ḫaste göñlüm bāġını
açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum aġladum

23. **añdum:**-*dum*

Gazel 299

Mısra: **6**

Hatırlamak, akla getirmek.

Nev-bahār
eyyāmı ʿālem ʿīş iderken
her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı
añdum aġladum

24. **añdum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **8**

Hatırlamak, anmak.

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

25. **añdum:**-*du, -m*

Gazel 299

Mısra: **10**

1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

26. **añmadum:**-*ma, -du, -m*

Gazel 314

Mısra: **9**

Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

İy
Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

27. **añup:**-*up*

Gazel 319

Mısra: **1**

Adını söylemek, zikretmek.

Āh itsem añup yüzüñ cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden

28. **añmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 332

Mısra: **1**

Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken

29. **añup:**-*up*

Gazel 338

Mısra: **3**

1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

30. **añar:**-*ar*

Gazel 343

Mısra: **13**

Adını söylemek, zikretmek.

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

31. **añmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 355

Mısra: **2**

Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Muʿciz-i īsā gerekmez laʿl-i dilber var iken
Āb-ı Ḫıżr añmañ şarāb-ı rūḥ-perver var iken

32. **anasın:**-*a, -sın*

Gazel 378

Mısra: **14**

Hatırlamak, akla getirmek.

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

33. **añduḳça:**-*duk, -ça*

Gazel 419

Mısra: **10**

Hatırlamak, akla getirmek.

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol mehrū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

<u>añ-:</u>

1. **añıcaḳ:**-*ıcak*

Gazel 297

Mısra: **7**

Hatırlamak, akla getirmek.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü

Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

2. **añdı:**-*dı*

Gazel 389

Mısra: **5**

Hatırlamak, akla getirmek.

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

3. **añup:**-*up*

Gazel 399

Mısra: **3**

Hatırlamak, akla getirmek.

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

4. **añmayam:**-*ma, -(y)am*

Gazel 413

Mısra: **9**

Adını söylemek, zikretmek.

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma

5. **añdı:**-*dı*

Gazel 437

Mısra: **14**

Hatırlamak, akla getirmek.

Yaḳdı
Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

6. **añup:**-*up*

Gazel 446

Mısra: **14**

Hatırlamak, akla getirmek.

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı
Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

<u>ān ü melāḥat:</u>

1. **ān ü melāḥat:**

Gazel 224

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik, letafet.

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

<u>aña:</u>

1. **aña:**-*ña*

Gazel 4

Mısra: **2**

"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

2. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 4

Mısra: **1**

"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

3. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 4

Mısra: **14**

"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

4. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 4

Mısra: **12**

"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

5. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 4

Mısra: **10**

"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden

Dün gice ḫalvetde iken
olmasa bir ḫāl aña

6. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **6**
"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḫ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

7. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 4
Mısra: **4**
"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

8. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

9. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **14**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

10. **aña:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

11. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **8**
Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

12. **aña:**
Gazel 86
Mısra: **2**
" O" üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme durum eki almış hâli.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

13. **aña:**
Gazel 110
Mısra: **3**
" O" işaret adılı (zamir). Üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

14. **aña:**
Gazel 132
Mısra: **12**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

15. **aña:**
Gazel 140
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

16. **aña:**
Gazel 143
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

Cān-ı bīmārum
ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

17. **aña:**
Gazel 158
Mısra: **10**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ṣām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

18. **aña:**
Gazel 159
Mısra: **4**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

19. **aña:**
Gazel 160
Mısra: **8**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz

20. **aña:**
Gazel 171
Mısra: **2**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz

21. **aña:**
Gazel 185
Mısra: **14**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış

22. **aña:**
Gazel 189
Mısra: **3**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ṣāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

23. **aña:**
Gazel 202
Mısra: **2**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

24. **aña:**
Gazel 218
Mısra: **4**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

25. **aña:**
Gazel 240
Mısra: **2**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

26. **aña:**
Gazel 241
Mısra: **2**
" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

27. **aña:**

Gazel 267

Mısra: **4**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

28. **aña:**

Gazel 281

Mısra: **12**

" O " işaret zamiri.

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

29. **aña:**

Gazel 290

Mısra: **4**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

30. **aña:**

Gazel 300

Mısra: **7**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

31. **aña:**

Gazel 312

Mısra: **6**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

32. **aña:**

Gazel 318

Mısra: **8**

" O " işaret zamiri.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

33. **aña:**

Gazel 338

Mısra: **7**

" A-na: o-na" işaret zamiri.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̱ār içün

34. **aña:**

Gazel 347

Mısra: **6**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

35. **aña:**

Gazel 363

Mısra: **9**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

36. **ana:**

Gazel 412

Mısra: **14**

T. Ona.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

37. **aña:**

Gazel 427

Mısra: **8**

T. Ona.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

aña var:

1. **aña var:**-*up*

Gazel 62

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun [sevgilinin] yanına gitmek.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

añaçevgān:

1. **añaçevgānuñ:**-*uñ*

Gazel 241

Mısra: **10**

At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak sûretiyle oynanan çok eski bir oyun,.

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

anaña ataña taḫsīn:

1. **anaña ataña taḫsīn:**

Gazel 267

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Anana babana rahmet.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

ʿanber:

1. **ʿanbere:**-*e*

Gazel 90

Mısra: **5**

Güzel koku.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

2. **ʿanber:**

Gazel 342

Mısra: **3**

1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber şaçuña iy şanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

ʿanber ḳākül-:

1. **ʿanber ḳākül-:**-*üñ*

Gazel 232

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anber kokulu saç. II Güzel kokulu perçem.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

ʿanberden:

1. **ʿanberden:**

Gazel 411

Mısra: **6**

Anber kokusu.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meşel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

ʿanber-efşāñ:

1. **ʿanber-efşān:**

Gazel 71

Mısra: **10**

Anber yayan, güzel kokular saçan.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

2. **ʿanber-efşān:**

Gazel 165

Mısra: **14**

Anber yayan, güzel kokular saçan.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

3. **ʿanber-efşān:**

Gazel 273

Mısra: **6**

Amber saçan, güzel kokular saçan.

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

ʿanber-i sārā:

1. **ʿanber-i sārā:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah amber. Güzel koku.

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

ʿanberīn:

1. **ʿanberīn:**
Gazel 317
Mısra: **1**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

2. **ʿanberīn:**
Gazel 353
Mısra: **5**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

ʿanberīn-per:

1. **ʿanberīn-per:**
Gazel 44
Mısra: **14**
Kanatları mis kokmak.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

ancaḳ:

1. **ancaḳ:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Ancak, yalnızca, sadece.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **ancaḳ:**
Gazel 2
Mısra: **12**
"Olsa olsa, en çok, daha çok" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

3. **ancaḳ:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Ancak, yalnızca, sadece.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

4. **ancaḳ:**
Gazel 181
Mısra: **4**
"de/da" bağlacı.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

5. **ancaḳ:**
Gazel 258
Mısra: **4**
"Sadece" anlamında edat.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

6. **ancaḳ:**
Gazel 261
Mısra: **8**
"Sadece" anlamında edat.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

7. **ancaḳ:**

Gazel 313

Mısra: **4**

"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bir bağlaç.

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

8. **ancaḳ:**

Gazel 370

Mısra: **1**

1. öyle ki, onun gibi.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

anda:

1. **anda:**

Gazel 172

Mısra: **8**

" O " Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

2. **anda:**

Gazel 237

Mısra: **10**

" Orada " işaret zamiri.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

3. **anda:**

Gazel 419

Mısra: **14**

1. orada, o tarafta 2. oraya.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

andan:

1. **andan:**

Gazel 96

Mısra: **2**

"A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan e<u>s</u>er
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan e<u>s</u>er

2. **andan:**

Gazel 126

Mısra: **9**

" O" İşaret zamiri.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

3. **andan:**

Gazel 369

Mısra: **10**

Ondan.

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

4. **andan:**

Gazel 440

Mısra: **3**

Ondan.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

añdum:

1. **añdum:**

Gazel 299

Mısra: **12**

Hatırlamak, akla getirmek.

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿO<u>s</u>mān'ı añdum aġladum

añdur:

1. **añdurur:**-*ur*

Gazel 81

Mısra: **1**

Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur

Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

2. **añdurur:**-*ur*
Gazel 81
Mısra: **2**
Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek.
Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

3. **añdurur:**-*ur*
Gazel 81
Mısra: **4**
Hatırlatmak.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

4. **añdurur:**-*ur*
Gazel 81
Mısra: **6**
Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek.
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

5. **añdurur:**-*ur*
Gazel 81
Mısra: **14**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Şemʿveş pervānedür cānā
Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

6. **añdursa:**-*sa*
Gazel 132
Mısra: **7**
Hatırlatmak.
Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

7. **añdurur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **5**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

8. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133
Mısra: **1**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

9. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133
Mısra: **2**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

10. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133
Mısra: **4**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

11. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133
Mısra: **6**
Hatırlatmak.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

12. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133
Mısra: **8**
Andırmak, hatırlatmak.
Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

13. **añdurur:**-*ur*
Gazel 133

Mısra: **10**

Hatırlatmak.

Nev-bahār
eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur

14. **añdurur:**-*ur*

Gazel 133

Mısra: **14**

Hatırlatmak.

Sīnede yir yir
Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

15. **añdurur:**-*ur*

Gazel 358

Mısra: **8**

Andırmak, benzemek; hatırlatmak.

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

16. **añdurur:**-*ur*

Gazel 446

Mısra: **6**

Hatırlatmak.

Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

añdur-:

1. **añdurur:**-*ur*

Gazel 133

Mısra: **12**

Andırmak, çağrıştırmak.

Tevbemi bozmayup āḫir
n'eyleyem kim devr-i gül ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

anı:

1. **anı:**

Gazel 57

Mısra: **14**

Onu.

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

2. **anı:**

Gazel 60

Mısra: **14**

Onu // işaret zamiri.

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

3. **anı:**

Gazel 226

Mısra: **8**

" O " İşaret zamiri.

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

4. **anı:**

Gazel 303

Mısra: **10**

" O " İşaret zamiri.

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam

5. **anı:**

Gazel 308

Mısra: **12**

" O " İşaret zamiri.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

6. **anı:**

Gazel 318

Mısra: **6**

" O " İşaret zamiri.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

7. **anı:**

Gazel 330

Mısra: **10**

" O " İşaret zamiri.

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

8. **anı:**

Gazel 352

Mısra: **10**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme eki almış hali.

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

9. **anı:**

Gazel 389

Mısra: **11**

Onu.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

10. **anı:**

Gazel 391

Mısra: **14**

Onu.

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

11. **anı:**

Gazel 421

Mısra: **8**

Onu.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

12. **anı:**

Gazel 447

Mısra: **8**

Onu.

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

<u>añıl:</u>

1. **añılmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 195

Mısra: **14**

Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

2. **añıla:**-*a*

Gazel 296

Mısra: **11**

Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam

<u>añla:</u>

1. **añla:**

Gazel 19

Mısra: **5**

Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

2. **añladı:**-*dı*

Gazel 75

Mısra: **13**

Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

3. **añla:**

Gazel 85

Mısra: **11**

Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

4. **añladum:**-*dum*

Gazel 182

Mısra: **5**

Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

5. **añla:**

Gazel 236

Mısra: **7**

Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.

Dūd-ı āhum
göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

6. **añla:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Akıl erdirmek, fark etmek, idrak etmek.
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

7. **añla:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Anla, bil, kavra, fark et, idrak et.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

8. **añla:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

9. **añladum:**-*dum*
Gazel 417
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ bahāristānına

añlamaz:

1. **añlamaz:**
Gazel 177
Mısra: **13**
Anlamamak, kavramamak, idrak edememek.
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

anlar:

1. **anları:**-*ı*
Gazel 139
Mısra: **12**
''Onlar'' 3.tekil şahıs zamiri.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

2. **anlar:**
Gazel 209
Mısra: **10**
"Onlar" işaret zamiri.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

añma:

1. **añma:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ şal
Bilmez mi şanursın beni āḫir naẓarum var

2. **añma:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
ʿAḳl ü şabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

3. **añmaduñ:**-*duñ*
Gazel 178
Mısra: **5**
Hatırlamamak.
Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẓmete lāyıḳ degül miyüz

4. **añma:**
Gazel 215
Mısra: **13**
Anma, söz etme.
Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

5. **añma:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

6. **añma:**
Gazel 225
Mısra: **13**
Sözünü etmemek, hiç bahsetmemek, bir kenara koymak.
Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

7. **añma:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Anma, söz etme.
İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

8. **añma:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

9. **añma:**
Gazel 271
Mısra: **13**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

10. **añma:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

11. **añma:**
Gazel 279
Mısra: **13**
Sözünü etmemek, hiç bahsetmemek, bir kenara koymak.
İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

12. **añma:**
Gazel 315
Mısra: **7**
Anma, söz etme.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

13. **añma:**
Gazel 364
Mısra: **7**
Anma, söz etme.
Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

14. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **1**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

15. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **2**
Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

16. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

17. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **6**
Dile getirmek, söylemek; hatırlatmak, düşünmek.
Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

18. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **8**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
Ṣūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma

19. **añma:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Anma!.
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

20. **añma:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Anma, söz etme.
Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti

21. **añma:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

22. **añma:**
Gazel 444
Mısra: **2**
Anma, söz etme.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīṣān günleri

<u>añmaz:</u>

1. **añmaz:**
Gazel 72
Mısra: **10**
Düşünmez, hatırına getirmez.
Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

2. **añmaz:**
Gazel 134
Mısra: **11**
Hatırlamamak.
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

3. **añmaz:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Düşünmez, hatırına getirmez.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

4. **añmazdı:**-*dı*
Gazel 244
Mısra: **7**
Düşünmez, hatırına getirmez.
Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

5. **añmaz:**
Gazel 276

Mısra: **4**

Hatırlamamak.

Benden evvel
nāme yüzüñ gördügi çün
dōstum
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur ol

6. **añmaz:**

Gazel 358

Mısra: **12**

Düşünmez, hatırına getirmez.

Dil görüp Rūm-ı
cemālün eylemez Mışr'a
heves
Şām-ı zülfüñ var iken
añmaz Ḳaraman illerin

7. **añmazdum:**-*dum*

Gazel 443

Mısra: **9**

Anmazdım, söylemezdim.

ʿIşḳ adın
añmazdum artuḳ ger bu
kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı ḳalmadı

añsalar:

1. **añsalar:**-*sa, -lar*

Gazel 8

Mısra: **1**

Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Gerçi dermān
añsalar her ḫaste virür
cān aña
Ben şu derdi isterem kim
olmaya dermān aña

ansuz:

1. **ansuz:**

Gazel 83

Mısra: **2**

Onsuz, o olmadan.

Bezm-i cefāda
laʿlüñ ne cām-ı cān-
fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz
ʿömri güni ḳaradur

2. **ansuz:**

Gazel 332

Mısra: **2**

O'nsuz || Sevgili olmadan.

Nev-bahār
añmañ baña kūy-i
nigārum var iken
Gül gerekmez dilde
ansuz ḫārḫārum var
iken

anuñ:

1. **anuñ:**

Gazel 54

Mısra: **10**

"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Hep güler yüzi
gözi nerges ile tāze
gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ
geldi gülistāne feraḥ

2. **anuñ:**

Gazel 372

Mısra: **10**

Onun.

Leẕẕetinden
birbirine yapışupdur
lebleri
Anuñ içün aġzını açmış
durur ol nāzenīn

3. **anuñ:**

Gazel 376

Mısra: **1**

Onun.

Dehānuñ kim
anuñ vaṣfın işiden dir ki
cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin
alup gözden nihāndur bu

4. **anuñ:**

Gazel 412

Mısra: **10**

Onun.

Benüm derdüm
ne bilsün [kim tabībüm]
çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem
anuñ içün eylerem nāle

5. **anuñ:**

Gazel 427

Mısra: **4**

Onun.

Dilini emmege
virmez dime dildārum
içün
Baña ṣor ben bilürem iy
göñül anuñ dilini

6. **anuñ:**

Gazel 430

Mısra: **4**

Onun.

Ne yüz ile
öykünür gül ḫüsnüñe

kendüyi kim
Bir iki günden gider iy
māh anuñ zībālığı

7. **anuñ:**
Gazel 430
Mısra: **10**
Onun.
Yine bir meh-
rū-içün yaḳmış
Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i
ʿışḳ olup rüsvālığı

anuñçün:

1. **anuñçün:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Bu sebeple / bundan dolayı.
Hevā şemşīri
teʾsīrin cihānda bilmek
istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it
anuñçün baġrı ḳan olmış

2. **anuñçün:**
Gazel 257
Mısra: **1**
Onun için, bu yüzden.
Vücūdı şīşe
şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli
rebābuñ

anuñla:

1. **anuñls:**
Gazel 296
Mısra: **10**
Onunla.
Laʿlüñ piyālesin
göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı
rindāne yazmışam

2. **anuñla:**
Gazel 410
Mısra: **6**
Onunla.
Ruḫsār-ı
tābnāküñ cāna bir od
şalar kim
Her dem yanar anuñla dil
mülki ḫāne ḫāne

añup:

1. **añup:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Hatırlamak, akla getirmek.
Añup zülfüñ
fetilin dil dögünler
yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ
getürdi nā-gehān āteş

ʿār:

1. **ʿār:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Utanç duygusu, utanma, çekinme.
Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe
nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi
zihī ʿār baña

2. **ʿār:**
Gazel 215
Mısra: **14**
(□□□) i. (Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.
Añma taḳvā
yolın iy dōst Muʿīdīye
kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ
ile bed-nām olıcaḳ

3. **ʿārümden:**-*üm, -den*
Gazel 343
Mısra: **6**
Utanma, çekinme, mahcup olma II Utanılacak şey, ayıp.
Ṭaʿn-ı aġyāre
göñül ʿār idüp
incindügine
İncinüp adını yād
eylemezem ʿārümden

ʿār idüp:

1. **ʿār idüp:**-*üp*
Gazel 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak, çekinmek.
ʿĀr idüp
nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña

2. **ʿār idüp:**-*üp*
Gazel 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Utanmak.

ʿĀr idüp
nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña

<u>ʿār olmaz:</u>

1. **ʿār olmaz:**
Gazel 159
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar, utanma olmamak.
Geçmezüz
bādeden il ṭaʿn ile ne
dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār olmaz

<u>ʿār u nāmūs:</u>

1. **ʿār u nāmūs:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanma ve namus.
Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe
nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi
zihī ʿār baña

<u>ara:</u>

1. **arar:**-*r*
Gazel 5
Mısra: **14**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Yitdi ġālib
vaʿdesi cānā Muʿīdī-
ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

2. **arar:**-*r*
Gazel 5
Mısra: **14**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
Yitdi ġālib
vaʿdesi cānā Muʿīdī-
ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

3. **ara:**
Gazel 34
Mısra: **8**
1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe, iki şeyin arası. 2. İki vakit arasında zaman dilimi.
Gerçi ol gözleri
āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara
yirde raḳīb

4. **arar:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **13**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Cām-ı laʿlüñ
arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān
ister

5. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 123
Mısra: **3**
Ara, arasında.
Müjgānum
arasında nedür çeşm-i
pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası var

6. **arasından:**-*sı, -(n), -dan, -*
Gazel 130
Mısra: **13**
Ara, arasından.
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż
ider müjgān arasından
gözüm
Ṣan ḳafesden
ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer
gösterür

7. **arada:**-*da*
Gazel 151
Mısra: **8**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn II Bağlamda dünya ve ahiret arasındaki zaman dilimi.
İl temāşāya
baḳar öldürse ol kāfir
beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir
müselmān yoḳ mıdur

8. **aramaz:**-*maz*
Gazel 167
Mısra: **2**
Önem vermemek, gerek duymamak; bulmaya çalışmamak.
Tīġ-i müjeñ içün
ki dil-efgārlaruz biz

Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

9. **araya:**-*y, -a*
Gazel 198
Mısra: **12**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.
Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

10. **arada:**-*da*
Gazel 202
Mısra: **10**
Ara, arasında.
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

11. **arar:**-*r*
Gazel 223
Mısra: **8**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

12. **arayup:**-*yup*
Gazel 278
Mısra: **1**
Aramak, bulmaya çalışmak.
Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

13. **arasın:**-*sı , -n*
Gazel 354
Mısra: **10**
Ara, iki şeyin ortası.
Muʿīdī kimse ıṣlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuṣṣāḳ arasın

14. **arar:**-*r*
Gazel 379
Mısra: **2**
Bulmaya çalışmak.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

15. **arasañ:**-*ṣa, -ñ*
Gazel 410
Mısra: **2**
Bulmaya çalışmak.
İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

ara yir-:

1. **ara yir-:**-*de*
Gazel 236
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ara yer, ortada, orada,.
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek bağlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

ara yirde:

1. **ara yirde:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ara yerde; arada.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

ʿarab:

1. **ʿarab:**
Gazel 299
Mısra: **11**
Arap.
Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum ağladum

2. **ʿarab:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Arap ırkına mensup kimse.
Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün

Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān ile

ʿarab':

1. **ʿarab'dur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **13**
Arap kimse.
Ger ʿArab'dur
ger ʿAcem birisi gelmez
ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOsmān illerin

arada:

1. **arada:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Arada; iki şeyin arasında.
Bir yaña zülf-i
dilber ü bir yaña bend-i
ġam
Yā Rab arada n'eylesün
ādem delü olur

2. **arada:**
Gazel 208
Mısra: **6**
(iki kişi, şey vb.) arasında.
ʿĀşıḳ öldürmek
dilerseñ di
ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm
ne lāzımdur yaraġ

3. **arada:**
Gazel 349
Mısra: **6**
(iki kişi, şey vb.) arasında.
Mest ise
ġamzeñ senüñ dīvānedür
göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada
nā-gehān ḳan olmasun

4. **arada:**
Gazel 420
Mısra: **4**
İki şeyin arası.
Çoḳ fitne bilür
gerçi ruḫuñla şaçuñ
ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada seçilse

ʿaraḳ:

1. **ʿaraḳ:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Ter, taze.
Dirsem n'ola
caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde
kevkeb

2. **ʿaraḳ:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Ar. Ter.
Lāle-ruḥsāruñ
görüp dökdi ḥayādan gül
ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül

3. **ʿaraḳlar:**-*lar*
Gazel 393
Mısra: **9**
Ter.
Tāb-ı ḥüsn ile ki
zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur
gevher ü lü'lü'ler ile

ʿaraḳ-rīz:

1. **ʿaraḳ-rīz:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Terleyen, ter döken.
Tāb-ı
ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı
ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı
mücevher kākülüñ

2. **ʿaraḳ-rīz:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Terleyen, ter döken.
Teb-i ġamdan
ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḥālüme
cismümde her ḳıl

ʿaraḳ-rīz oldı:

1. **ʿaraḳ-rīz oldı:**-*dı*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ter içinde kalmak.
Tāb-ı
ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı
ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i
mücevher kākül-i
müşgīn-i dōst

arala-:

1. **aralar:**-*r*

Gazel 146

Mısra: **12**

Aralamak, ara vermek.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

aralar-:

1. **aralarsa:**--*sa*

Gazel 146

Mısra: **12**

Uzaklaştırmak.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

ārām:

1. **ārāmın:**-*ın*

Gazel 242

Mısra: **9**

Rahat, huzur.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

2. **ārāmum:**-*um*

Gazel 287

Mısra: **10**

Durma, dinlenme, rahat, huzur.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz şuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

3. **ārām:**

Gazel 303

Mısra: **3**

(Fars.) Rahat, huzur, sükûn, istirâhat.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

4. **ārām:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Rahat, huzur.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

ārām id-:

1. **ārām id-:**-*üñ*

Gazel 225

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

aramızda:

1. **aramızda:**

Gazel 72

Mısra: **12**

Aramızda.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

ʿarʿar:

1. **ʿarʿar:**

Gazel 58

Mısra: **5**

Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ

2. **ʿarʿar:**

Gazel 58

Mısra: **8**

Ar. Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

3. **ʿarʿarlar:**-*lar*

Gazel 282

Mısra: **11**

Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. II. Sevgilideki boy pos.

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

araya girdügi:

1. **araya girdügi:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etkili olmak, etkisini göstermek.
Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

ʿaraż:

1. **ʿaraż:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Aslında olmayıp bir şeye sonradan eklenen nitelik, ârız olan durum.
Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż biʾẕ-ẕāt ü cevher biʾl-ʿaraż

2. **ʿaraż:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Belirti ,iz.
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

ard:

1. **ardınca:**-*ınca*
Gazel 35
Mısra: **14**
Bir kimsenin arkasından, peşinden.
Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

2. **ardumca:**-*umca*
Gazel 150
Mısra: **4**
Arka.
Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

ardınca:

1. **ardınca:**
Gazel 160
Mısra: **14**
Akabinde, sonrasında, ardından, peşinden.
Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

ʿāre:

1. **ʿāre:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Utanma.
Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

aresi:

1. **aresi:**
Gazel 423
Mısra: **8**
Arasında.
Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi

ʿārif:

1. **ʿārif:**-*da*
Gazel 275
Mısra: **7**
Âlim, bilgin, marifet ehli II Allah'ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

ʿārif ol:

1. **ʿārif ol:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan sahibi olmak.
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

<u>ʿārıż:</u>

1. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 8
Mısra: **3**
Yanak, sevgilinin yanağı.
Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

2. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 8
Mısra: **3**
Yanak, sevgilinin yanağı.
Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

3. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 106
Mısra: **9**
(sevgilinin) yanağı.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

4. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **5**
(sevgilinin) yanağı.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭağıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

5. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
(sevgilinin) yanağı.
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

6. **ʿārıż:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Yanak II sevgilinin yanağı.
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

7. **ʿārıż:**
Gazel 287
Mısra: **11**
Yanak. II Sevgilinin yüzü.
Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm

8. **ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 344
Mısra: **3**
(sevgilinin) yanağı.
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

9. **ʿārıż:**
Gazel 377
Mısra: **1**
Yanak.
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

10. **ʿārıżın:**-*ıñ*
Gazel 381
Mısra: **4**
Sevgilinin yanağı.
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu

11. **ʿārıż:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Yanak.
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

12. **ʿārıżuñ:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Ârız: Yanak.
ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse ağızdan ağıza dilden dile

ʿārıżī:

1. **ʿārıżī:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Kalıcı olmayan, gelip geçici. II Sonradan ortaya çıkan.
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

ʿārıż-ı dilber-:

1. **ʿārıż-ı dilber-:**-*de*
Gazel 126
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağı.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

ʿārıż-ı ruḫsār:

1. **ʿārıż-ı ruḫsār:**
Tahmis 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzün yanağı.
ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst
Dūd-ı miskāsā durur kim āb u āteşden çıḳar

armaġan:

1. **armaġāndur:**-*dur*
Gazel 374
Mısra: **12**
Hediye, armağan; lütuf, ihsan.
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

2. **armaġandur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **20**
Armağan, hediye II lütuf, yardım.
Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

ʿarşa-i çemenden:

1. **ʿarşa-i çemenden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenlik olan yer.
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Şu gibi ʿarşa-i çemenden geç

ʿārsuz:

1. **ʿārsuz:**
Gazel 163
Mısra: **12**
Utanmaz, çekinmez, yüzsüz, huysuz.
Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

art:

1. **arturırsın:**-*ur, -ır, -sın*
Gazel 18
Mısra: **9**
Fazlalaşmak, çoğalmak.
Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

2. **arturmaduñ:**-*ur, -ma, -du, -ñ*
Gazel 21
Mısra: **9**
Fazlalaşmak, çoğalmak.
Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

3. **artursa:**-*ur, -sa*
Gazel 21
Mısra: **13**
Çoğaltmak, daha fazla hale getirmek; yükseltmek.
Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-

derdmend
Göklere irişdi āhı irmez
iy māhum saña

4. **artar:**-*ar*
Gazel 57
Mısra: **7**
Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.
Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

art-:

1. **artar:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Artmak.
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

2. **artar:**-*ar*
Gazel 214
Mısra: **10**
Artırmak, çoğaltmak.
Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

3. **artar:**-*ar*
Gazel 252
Mısra: **11**
Artırmak, çoğalmak.
Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

4. **artar:**-*ar*
Gazel 326
Mısra: **8**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.
Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

5. **artar:**-*ar*
Gazel 348
Mısra: **9**
Artırmak, çoğalmak.
Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

artuġ:

1. **artuġa:**-*a*
Gazel 110
Mısra: **10**
Fazla; -den fazla.
Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer

artuḳ:

1. **artuḳ:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Artık, bundan sonra.
ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

2. **artuḳ:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Bundan böyle, sonra, daha, yeter.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

3. **artuḳ:**
Gazel 443
Mısra: **4**
Bundan böyle, sonra, daha, yeter.
Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

4. **artuḳ:**
Gazel 443
Mısra: **9**
Bundan böyle, sonra, daha, yeter.
ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

artur:

1. **arturdı:**-*dı*
Gazel 154
Mısra: **13**
Artırmak, çoğaltmak.
Cūş idüp şevḳ
ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü giryāndur
henüz

2. **arturduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 194
Mısra: **7**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.
Sen
güzellendükce arturduñ
cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger
kim bī-vefālıḳdur ġaraż

3. **arturdı:**-*dı*
Gazel 338
Mısra: **3**
Artırmak, çoğaltmak || ses ve feryâd yükseltmek (âh u gulgul bağlamında).
Dil ser-i kūyuñ
añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-
i gülzār içün

4. **arturdı:**-*dı*
Gazel 395
Mısra: **7**
Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.
Ḥalḳa uġrı
baḳmaġı arturdı çeşmüñ
ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol
ḳanlu düşmenler yine

5. **arturdı:**-*dı*
Gazel 428
Mısra: **1**
Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.
Ża'fumı arturdı
gün gün rūzgāruñ
şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb
olmaz mı laʿlüñ şerbeti

arturup:

1. **arturup:**
Gazel 239
Mısra: **13**
Artırmak.
Arturup ḳadrin
Muʿīdī ḳuluña şöhret
viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma
ḥüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ

ʿarūs-ı tāze:

1. **ʿarūs-ı tāze:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gelin.
ʿAks-i ḥüsnüñ
bir ʿarūs-ı tāzedür kim
pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki
laʿl-ḫalḫāl eyledüñ

ʿarż:

1. **ʿarż:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Ar. Sunma, takdim etme.
Sevdügim
bilmezse āḫir ol büt-i
bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir
āşnāsı yoḳ mıdur

ʿarż eyle-:

1. **ʿarż eyle-:**-*ye, -sin, -*
Gazel 233
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, göstermek.
Gün yüzüñ vaḳt
ola ʿarż eyleyesin diyü
ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin reh-
güzerüñ

ʿarż id:

1. **ʿarż id:**-*e-ümi*
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifade etmek.
Bir kişi yoḳ ki
varup ḥālümi ʿarż ide
aña
Kimseden irmez ölürse
dil-i bīmāre meded

ʿarż id-:

1. **ʿarż id-:**-*er*
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek.
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

2. **ʿarż id-:**-*-mez, --sin*
Gazel 196
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, söylemek, anlatmak.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

3. **ʿarż id-:**-*üp*
Gazel 264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, söylemek, anlatmak.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

ʿarż ide:

1. **ʿarż ide:**-*e*
Gazel 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.
Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña

ʿarż idegör:

1. **ʿarż idegör:**-*(e)gör*
Gazel 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, söylemek, anlatmak.
Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

ʿarż ider:

1. **ʿarż ider:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

ʿarẓ itse:

1. **ʿarẓ itse:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arz etmek, sunmak.
ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

ʿarż ol-:

1. **ʿarż ol-:**-*am*
Gazel 219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ifade etmek.
Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

arż olmaya:

1. **arż olmaya:**-*ma, -(y), -a*
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, sunulmak, bildirmek.
Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

ʿarż-ı ʿārıż:

1. **ʿarż-ı ʿārıż:**
Gazel 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağını göstermesi.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

ʿarż-ı cemāl:

1. **ʿarż-ı cemāl:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzünü göstermek.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

ʿarż-ı ḥāl:

1. **ʿarż-ı ḥāl:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

ʿarż-ı ḥāl eyle:

1. **ʿarż-ı ḥāl eyle:**-*r, - iken*
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini anlatmak.
ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

ʿarż-ı ḥāl eyle-:

1. **ʿarż-ı ḥāl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini/durumunu söylemek/bildirmek.
Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül

ʿarż-ı ḥāl id-:

1. **ʿarż-ı ḥāl id-:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini bildirmek.
Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp

ārzū:

1. **ārzū-yı:**--*yı*
Gazel 109
Mısra: **9**
Ar. İstek, gönül meyli.
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

2. **ārzū-yı:**--*yı*
Gazel 182
Mısra: **6**
Ar. İstek, gönül meyli.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

3. **ārzūlar:**-*lar*
Gazel 438
Mısra: **9**
Ar. İstek, gönül meyli.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

ārzū eyler:

1. **ārzū eyler:**
Gazel 78
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, temenni etmek.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

aş:

1. **aş:**
Gazel 33
Mısra: **12**
Yemek, aş. II Aş ermek.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

2. **aşdı:**-*dı*
Gazel 44
Mısra: **4**
Asmak ll Takmak.
Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aşdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

3. **aşdı:**-*dı*
Gazel 220
Mısra: **10**
Aşmak, geçmek.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

4. **aşarlar:**-*arlar*
Gazel 336
Mısra: **7**
Asmak.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aşarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

5. **aşar:**-*ar*
Gazel 338
Mısra: **14**
Asmak.
Baş açuḳ dīvāne olmışdur
Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün

6. **aşdı:**-*dı*
Gazel 401
Mısra: **10**
Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.
Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aşdı ḳandīl üstine

aş-:

1. **aşup:**-*up*
Gazel 175
Mısra: **10**
Asmak, sallandırmak.
Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

2. **aşılasıdur:**-*s, -sı, -dur*
Gazel 360
Mısra: **12**
Asmak.
Gönlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

3. **aşmazam:**-*ma, -zam*
Gazel 404
Mısra: **9**
(Sürmeyi) sürmemek.
Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine

4. **aşdı:**-*dı*
Gazel 411
Mısra: **8**
Asmak.
Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aşdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

aʿşālar:

1. **aʿşālar:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Asmak.
Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿşālar başuma

āsān:

1. **āsān:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Kolay, kolayca, zahmetsiz.
Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

2. **āsān:**
Gazel 8
Mısra: **14**
Kolay, zahmetsiz.
Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

3. **āsān:**
Gazel 8
Mısra: **14**
Kolay, kolayca, zahmetsiz.
Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

4. **āsānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **12**
Kolay, zahmetsiz.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

5. **āsānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **12**
Kolay, zahmetsiz.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

6. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 131
Mısra: **13**
Kolay.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

7. **āsān:**
Gazel 132
Mısra: **10**
(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

8. **āsān:**
Gazel 216
Mısra: **14**
(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

9. **āsān:**
Gazel 274
Mısra: **14**
(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
İy
Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 333
Mısra: **5**
Kolay.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

11. **āsān:**
Gazel 348
Mısra: **2**
(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

12. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **14**
Kolay.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i

ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār
içün āsāndur bu

13. **āsān:**
Gazel 385
Mısra: **14**
Kolay.
İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse
yāre āsān ġam yime

14. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 394
Mısra: **14**
Kolay.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur yine

15. **āsān:**
Taştir 1
Mısra: **7**
Kolay, zahmetsiz.
Bu müşkil
ʿuḳdemi dermān eliyle
ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm
yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

<u>āsān degül:</u>

1. **āsān degül:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay değil.
Āsān degül ki
pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş
ḳolay olur

<u>āsān eyle-:</u>

1. **āsān eyle-:**-*mek*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaştırmak.
Ḥāli müşkildür
Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı
olmaz mı āsān eylemek

<u>āsān gelür:</u>

1. **āsān gelür:**-*ür*
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay görünmek, yapabileceğini düşünmek.
Bir perīye
mübtelā olmaġa dil
cānlar virür
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña

<u>āsān it-:</u>

1. **āsān it-:**-*di*
Gazel 269
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaştırmak.
İy Muʿīdī güç
gelürdi tevbemüz
bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz
āḫir āsān itdi gül

<u>āsān ol-:</u>

1. **āsān ol-:**-*sa*
Tahmis 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay, zahmetsiz olmak.
Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḥayy ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür

<u>āsāndur:</u>

1. **āsāndur:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Kolay.
Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

<u>ʿasel:</u>

1. **ʿasel:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Bal.
Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

ʿāşıḳ:

1. **ʿāşıḳam:**-*am*

Gazel 1

Mısra: **12**

Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **ʿāşıḳam:**-*am*

Gazel 1

Mısra: **12**

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **ʿāşıkuñ:**-*uñ*

Gazel 4

Mısra: **3**

Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

4. **ʿāşıkuñ:**-*uñ*

Gazel 4

Mısra: **3**

Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

5. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*

Gazel 5

Mısra: **7**

Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

6. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*

Gazel 5

Mısra: **7**

Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

7. **ʿāşıḳı:**-*ı*

Gazel 6

Mısra: **9**

Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

8. **ʿāşıḳı:**-*ı*

Gazel 6

Mısra: **9**

Âşık, Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

9. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 8

Mısra: **8**

Aşık, seven kişi.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

10. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 8

Mısra: **8**

Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

11. **ʿāşıḳlıġuñ:**-*lıġuñ, -uñ*

Gazel 11

Mısra: **12**

Aşık, seven kişi.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī

Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña

12. **ʿāşıḳlıġuñ:**-*lıġ, -uñ*

Gazel 11
Mısra: **12**
Âşık olanın durumu.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

13. **ʿāşıḳ:**

Gazel 19
Mısra: **2**
Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

14. **ʿāşıḳ:**

Gazel 19
Mısra: **12**
Âşık , seven kişi.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lü'lü' saña

15. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 23
Mısra: **10**
Âşık, seven.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

16. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 28
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

17. **ʿāşıḳdur:**-*dur*

Gazel 28
Mısra: **14**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

18. **ʿāşıḳ:**

Gazel 33
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

19. **ʿāşıḳın:**-*ıñ*

Gazel 33
Mısra: **9**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

20. **ʿāşıḳın:**-*ın*

Gazel 33
Mısra: **14**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

21. **ʿāşıḳı:**-*ı*

Gazel 37
Mısra: **2**
Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

22. **ʿāşıḳ:**

Gazel 38
Mısra: **5**
Âşık, meftun, tutkun.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

23. **ʿāşıḳlara:**-*lar, -a*

Gazel 38

Mısra: **9**

Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.

Şanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

24. **ʿāşıḳ:**

Gazel 40

Mısra: **3**

Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimseler.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

25. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 47

Mısra: **3**

Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş

26. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 52

Mısra: **5**

Aşık, seven kişi.

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

27. **ʿāşıḳdur:**-*dur*

Gazel 53

Mısra: **1**

Çok fazla seven, mübtela.

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

28. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*

Gazel 54

Mısra: **1**

(Sevgilinin) aşığı; seven kişi.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

29. **ʿāşıḳ:**

Gazel 71

Mısra: **13**

(□□□□) i. ve sıf. (Ar. ʿişḳ "çok sevmek, âşık olmak"tan ʿāşiḳ) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

30. **ʿāşıḳ:**

Gazel 71

Mısra: **4**

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

31. **ʿāşıḳa:**-*a*

Gazel 80

Mısra: **11**

'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

32. **ʿāşıḳ:**

Gazel 83

Mısra: **11**

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

33. **ʿāşıḳda:**-*da*

Gazel 83

Mısra: **11**

Aşık, seven kişi.

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

34. **ʿāşıḳ:**

Gazel 94

Mısra: **11**

'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Her ne vaż‘ eylerse ʿāşıḳ ṭa‘n ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

35. **ʿāşıḳ:**
Gazel 120
Mısra: **11**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

36. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 132
Mısra: **9**
'âşık.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

37. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **1**
'âşık.
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḥm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

38. **ʿāşıḳ:**
Gazel 149
Mısra: **6**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
Geh pend-i ehl-i zühd gehī ta‘n-ı müdde‘ī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

39. **ʿāşıḳların:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Ar. Âşık.
ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

40. **ʿāşıḳı:**-*ı*
Gazel 158
Mısra: **3**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

41. **ʿāşıḳın:**-*ın*
Gazel 159
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

42. **ʿāşıḳ:**
Gazel 160
Mısra: **5**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

43. **ʿāşıḳ:**
Gazel 178
Mısra: **1**
'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

44. **ʿāşıḳam:**-*am*
Gazel 206
Mısra: **9**
'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine mā’il degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

45. **ʿāşıḳ:**
Gazel 208
Mısra: **5**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḫarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

46. **ʿāşıḳ:**
Gazel 211
Mısra: **3**
(□□□□) i. ve sıf. (Ar. ‘işḳ “çok sevmek, âşık olmak”tan ‘āşik) Bir şeye veya birine

karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine dā'im hedef

47. **ʿāşıḳ:**
Gazel 215
Mısra: **3**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

48. **ʿāşıḳ:**
Gazel 218
Mısra: **6**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ

49. **ʿāşıḳ:**
Gazel 218
Mısra: **2**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Şarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḥi olmış saña ʿāşıḳ

50. **ʿāşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 227
Mısra: **7**
(Ar.) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

51. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 231
Mısra: **7**
'âşık.

Ruḥlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

52. **ʿāşıḳ:**
Gazel 255
Mısra: **1**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

53. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 259
Mısra: **14**
'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ düğündür ʿāşıḳa mātem degül

54. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **5**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

55. **ʿāşıḳlarda:**-*lar, -da*
Gazel 265
Mısra: **6**
Âşık.

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

56. **ʿāşıḳ:**
Gazel 317
Mısra: **10**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Serv-i gül-rūyum şalınduḳca ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn

57. **ʿāşıḳlaruña:**-*lar, -uñ , -a*
Gazel 330
Mısra: **6**
Aşık, seven kişi, sevgili'ye

gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Bu meseldür
her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

58. **ʿāşıḳam:**-*am*
Gazel 331
Mısra: **11**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Lāubālī ʿāşıḳam
ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

59. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 339
Mısra: **12**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

60. **ʿāşıḳsın:**-*sın*
Gazel 344
Mısra: **7**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Yāre ʿāşıḳsın
diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

61. **ʿāşıḳ:**
Gazel 352
Mısra: **7**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

62. **ʿāşıḳam:**-*am*
Gazel 360
Mısra: **3**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin

63. **ʿāşıḳ:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Birine sevgiyle bağlanan, tutulan.

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

64. **ʿāşıḳlara:**-*lara*
Gazel 372
Mısra: **1**
Seven, aşık.

Kīn idüp
ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

65. **ʿāşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 376
Mısra: **2**
Seven, aşık.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

66. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 390
Mısra: **3**
Âşık.

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

67. **ʿāşıḳam:**-*am*
Gazel 408
Mısra: **1**
Seven, aşık.

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

68. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 409
Mısra: **13**
Âşık.

Çün
Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

69. **ʿāşıḳ:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Seven, aşık.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

70. **ʿāşıḳ:**
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.
Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

71. **ʿāşıḳ:**
Tahmis 3
Mısra: **13**
Âşık , seven kişi.
Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

āşık:

1. **āşıḳ:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Âşık, bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

2. **āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 321
Mısra: **13**
Aşık II Sevgilinin aşığı.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

3. **āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **9**
Aşık II Sevgilinin aşığı.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

ʿāşıḳ göñl-:

1. **ʿāşıḳ göñl-:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

ʿāşıḳ oldum:

1. **ʿāşıḳ oldum:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.
ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur

ʿāşık olmışdur:

1. **ʿāşıḳ olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birine gönül bağlamak. Gönlünü vermek.
Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

ʿāşıḳda:

1. **ʿāşıḳda:**
Gazel 295
Mısra: **14**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

ʿāşıḳ-ı āzāde:

1. **ʿāşıḳ-ı āzāde:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hür, kayıtsız, başına buyruk âşık.
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

ʿāşıḳ-ı āzādeye:

1. **ʿāşıḳ-ı āzādeye:**-*y, -e*
Gazel 54
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özgür ruhlu âşık.
Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

ʿāşıḳ-ı bed-ḥāl:

1. **ʿāşıḳ-ı bed-ḥāl:**-*i*
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hali perişan, zavallı aşık.
Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

ʿāşıḳ-ı bī-çāre-:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-çāre-:**--*nüñ*
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zavallı âşık.
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

2. **ʿāşıḳ-ı bī-çāre-:**--*yi*
Gazel 157
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz aşık.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

ʿāşıḳ-i bī-çāre:

1. **ʿāşıḳ-i bī-çāre:**
Gazel 163
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz aşık.
Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

ʿāşıḳ-ı bī-çāreler:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-çāreler:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz, zavallı âşık.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

ʿāşıḳ-ı bīmār-:

1. **ʿāşıḳ-ı bīmār-:**-*e*
Gazel 76
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdinden hasta düşmüş olan, âşık.
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

ʿāşıḳ-ı bīmāre:

1. **ʿāşıḳ-ı bīmāre:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta aşık.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst:

1. **ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst:**

Tahmis 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin hasta aşığı.

Olmışam yüz cān u dilden ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst
Ṣunsa şerbet vaḳtidür laʿl-i şeker-güftār-ı dōst

ʿāşıḳ-ı dīdār:

1. **ʿāşıḳ-ı dīdār:**

Gazel 41

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Güzel yüzünün aşığı, meftunu.

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

2. **ʿāşıḳ-ı dīdār:**

Gazel 159

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Güzel yüzünün aşığı, meftunu.

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

ʿāşıḳ-ı dīdār-:

1. **ʿāşıḳ-ı dīdār-:**--*lar, --uz*

Gazel 167

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüze aşık olan.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste-:

1. **ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste-:**

Gazel 234

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta âşık.

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste:

1. **ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste:**-*ye*

Gazel 259

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta âşık.

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

ʿāşıḳ-ı dīvāne:

1. **ʿāşıḳ-ı dīvāne:**

Gazel 141

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklını yitirmiş, deli âşık II aşkın buyruğu altına girmiş olan çılgın âşık.

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

ʿāşıḳ-ı ḫaste-dil:

1. **ʿāşıḳ-ı ḫaste-dil:**-*em*

Tahmis 2

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasta gönüllü âşık.

Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene

ʿāşıḳ-ı miskīn-:

1. **ʿāşıḳ-ı miskīn-:**-*üñ*

Gazel 134

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âciz, zavallı âşık.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:**

Gazel 118

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadık âşık II hakiki âşık.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

2. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadık âşık II hakiki âşık.
Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

ʿāşıḳ-ı ser-geşte-:

1. **ʿāşıḳ-ı ser-geşte-:**-*ler*
Gazel 103
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın, Zavallı Aşıklar.
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

ʿāşıḳ-ı şūrīde:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīde:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan aşık.
Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

ʿāşıḳ-ı zārem:

1. **ʿāşıḳ-ı zārem:**-*em*
Taştir 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen bir âşık.
Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

ʿāşıḳ-ı zer-çihre:

1. **ʿāşıḳ-ı zer-çihre:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarı yüzlü âşıklar.
ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür

āşıḳuñ:

1. **āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 124
Mısra: **5**
Aşık.
Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

ʿāşıḳuñ:

1. **ʿāşıḳuñda:**
Gazel 334
Mısra: **3**
(Sevgilinin) aşığı; seven kişi.
Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

ʿāşıḳ:

1. **ʿāşıḳam:**-*am*
Gazel 274
Mısra: **7**
Aşığım.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

ʿāşıḳlar:

1. **ʿaşıḳlara:**-*a*
Gazel 253
Mısra: **9**
Aşıklar.
Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ

aşıl:

1. **aşılup:**-*up*
Gazel 92

Mısra: **8**

Asılı konumda olmak; bağlanmak, gönül vermek, sevdalanmak.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

2. **aşılup:**-*up*

Gazel 360

Mısra: **9**

Asılı konumda bulunmak.

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

aşıl-:

1. **aşılup:**-*up*

Gazel 94

Mısra: **9**

Asılmak (idam etmek bağlamında).

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

2. **aşılup:**-*up*

Gazel 216

Mısra: **7**

Asılmak.

Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

3. **aşılmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 366

Mısra: **4**

Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

āşinā:

1. **āşinā:**

Gazel 184

Mısra: **4**

Sevgili, yâr.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

āşiyān:

1. **āşiyān:**

Gazel 235

Mısra: **5**

1. Yuva. 2. Hane.

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

2. **āşiyānı:**-*ı*

Gazel 315

Mısra: **4**

1. Yuva. 2. Hane.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

3. **āşiyān:**

Gazel 405

Mısra: **8**

Yuva, ev, ikametgâh.

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine

āşiyān-ı dil-:

1. **āşiyān-ı dil-:**--*de*

Gazel 157

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül yuvası.

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

āşkār:

1. **āşkār:**

Gazel 198

Mısra: **8**

Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

2. **āşkār:**

Gazel 414

Mısra: **1**

Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

āşkār olsun:

1. **āşkār olsun:**-*sun*

Gazel 18

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydanda olmak.

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

āşkāre:

1. **āşkāre:**

Gazel 216

Mısra: **3**

Görünen, belli.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

2. **āşkāredür:**-*dür*

Gazel 367

Mısra: **9**

Açık, ayan, ortada.

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden

āşkāre ḳıl-:

1. **āşkāre ḳıl-:**-*an*

Gazel 99

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa vurmak: Saklı, gizli tuttuğu bir konuyu herkese duyurmak.

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

ʿasker:

1. **ʿasker:**

Gazel 17

Mısra: **1**

Orduda görev yapan herkes.

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

2. **ʿaskersüz:**-*süz*

Gazel 17

Mısra: **2**

Orduda görev yapan herkes.

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

aslı:

1. **aşlı:**

Gazel 295

Mısra: **12**

Asıl, doğru, gerçek.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aşlı var ola her söz yalān olmaz begüm

2. **aşlı:**

Gazel 327

Mısra: **13**

Asıl, doğru, gerçek.

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan

aşlına rāciʿ:

1. **aşlına rāciʿ:**

Gazel 201

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"sonunda her şey aslına rücu eder(döner)." ayet (DİPNOT).

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aşlına rāciʿ

aşmadı:

1. **aşmadı:**

Gazel 342

Mısra: **6**

Asmak, bir yere tutturmak.

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden

aşmaġa:

1. **aşmaġa:**

Gazel 214

Mısra: **16**

Asmak için, idam etmek için.

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

āsmān:

1. **āsmāna:**-*a*

Gazel 18

Mısra: **5**

Gökyüzü, sema.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

2. **āsmān-ı:**

Gazel 172

Mısra: **7**

Gökyüzü, sema.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

3. **āsmān:**

Gazel 190

Mısra: **14**

(Fars.) Gök, gökyüzü, semâ, felek.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

4. **āsmān:**

Gazel 211

Mısra: **13**

(Fars.) Gök, gökyüzü, semâ, felek.

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref

5. **āsmānın:**-*ın*

Gazel 325

Mısra: **8**

Gökyüzü, asuman.

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

6. **āsmāne:**-*e*

Gazel 410

Mısra: **4**

Ar. Gök, sema.

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

āsmānī-pīrehen:

1. **āsmānī-pīrehen:**

Gazel 342

Mısra: **10**

Mavi renkli elbise, gömlek.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

aşmayan:

1. **aşmayan:**

Gazel 344

Mısra: **13**

Asmayın.

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

āşnā:

1. **āşnā:**

Gazel 28

Mısra: **6**

Bildik, tanıdık II Âşık.

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

2. **āşnā:**

Gazel 33

Mısra: **3**
Âşina, bildik, tanıdık.
Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

3. **āşnā:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Âşina, bildik, tanıdık.
Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

4. **āşnā:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Âşina, bildik, tanıdık.
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

5. **āşnāsı:**-*sı*
Gazel 152
Mısra: **4**
Âşina, bildik, tanıdık.
Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

6. **āşnā:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Aşina, bildik, tanıdık.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

7. **āşnāyı:**-*yı*
Gazel 176
Mısra: **8**
Aşina, bildik, tanıdık.
Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

8. **āşnādur:**-*dur*
Gazel 179
Mısra: **8**
Âşinâ, bildik, tanıdık.
Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

9. **āşnā:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Âşina, bildik, tanıdık.
Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

10. **āşnāsı:**-*sı*
Gazel 253
Mısra: **12**
Âşina, bildik, tanıdık.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

11. **āşnālar:**-*lar*
Gazel 261
Mısra: **14**
Dost, arkadaş.
İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

12. **āşnā:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Bildik, tanıdık II Âşık.
Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

13. **āşnā:**
Gazel 266
Mısra: **18**
Aşina, bildik, tanıdık.
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

14. **āşnācıġum:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Aşina, bildik, tanıdık.
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

15. **āşnāsuz:**-*suz*

Gazel 314

Mısra: **2**

Dostsuz, kimsesiz.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem

16. **āşnā:**

Gazel 316

Mısra: **8**

Âşina, bildik, tanıdık.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

17. **āşnādan:**-*dan*

Gazel 326

Mısra: **12**

Aşina, bildik, tanıdık.

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

18. **āşnādan:**-*dan*

Gazel 327

Mısra: **14**

Aşina, bildik, tanıdık.

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan

19. **āşnā:**

Gazel 330

Mısra: **8**

Aşina, bildik, tanıdık.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

20. **āşnā:**

Gazel 376

Mısra: **4**

Tanıyan, yabancı olmayan.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

<u>āşnā-:</u>

1. **āşnādur:**-*dur*

Gazel 83

Mısra: **10**

Dost.

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

2. **āşnāsından:**

Gazel 183

Mısra: **2**

Aşina, bilindik, tanıdık, dost.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

<u>āşnā oldum:</u>

1. **āşnā oldum:**-*du, -m*

Gazel 16

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildik, tanıdık gelmek.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

2. **āşnā oldum:**-*du, -m*

Gazel 22

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanımak, bilmek.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

<u>āşnālıḳ:</u>

1. **āşnālıḳlar:**-*lar*

Gazel 79

Mısra: **3**

Aşinalık: Birbirini tanıma durumu, bildiklik tanışıklık.

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

2. **āşnālıḳ:**

Gazel 136

Mısra: **10**

Aşinalık, tanışıklık, tanıma.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

3. **āşnālıḳdur:**-*dur*
Gazel 194
Mısra: **14**
Aşinalık: Birbirini tanıma durumu, bildiklik tanışıklık.

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

4. **āşnālıḳ:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Aşinalık, tanışıklık, tanıma.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

5. **āşnālıḳ:**
Gazel 361
Mısra: **7**
Âşina, bildik, tanıdık.

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan şaḳın

6. **āşnālıḳdan:**-*dan*
Gazel 424
Mısra: **4**
Aşinalık, tanışıklık, tanıma.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

7. **āşnālıḳ:**
Gazel 432
Mısra: **6**
Aşinalık, tanışıklık, tanıma.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

aṣṣı:

1. **aṣṣı:**
Gazel 33
Mısra: **13**
Fayda, yarar; kâr.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

2. **aṣṣı:**
Gazel 327
Mısra: **14**
Fayda, kar.

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

aṣṣı yoḳ:

1. **aṣṣı yoḳ:**
Gazel 199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydası yok.

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ

2. **aṣṣı yoḳ:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydası yok.

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

āstān:

1. **āstānuñ:**-*uñ*
Gazel 18
Mısra: **5**
Eşik, huzur. II Sevgilinin kapısının eşiği.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

2. **āstānuñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **6**
(sevgilinin kapısının) önü/eşiği.

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür

çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı şeytān olmasun

3. **āstānum:**-*um*
Gazel 424
Mısra: **9**
Eşik, huzur.
Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni

4. **āstānun:**-*u, -ñ*
Gazel 436
Mısra: **7**
Eşik, dergah.
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni

āstīn:

1. **āstīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 40
Mısra: **9**
Yen, elbisenin kolu.
Āstīnüñden ʿiyān olduḳca
sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

āşūb:

1. **āşūb:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hâle sebep olan.
Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

āşūb-ı cāndur:

1. **āşūb-ı cāndur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canın belası.
Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

āşūb-ı cihān:

1. **āşūb-ı cihān:**-*dur*
Müstezad 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayı karıştıran (fitne sokan) kimse II sevgili.
Siḥr ile dil ü cān alur ol ġamze-i cāżū
Āşūb-ı cihāndur

āsūde:

1. **āsūde:**
Gazel 367
Mısra: **5**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

2. **āsūde:**
Taştir 1
Mısra: **13**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

āsūde ḳıla:

1. **āsūde ḳıla:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat, huzurlu hale getirmek.
Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

āşüfte:

1. **āşüfte:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem

Nāle ḥod āşüfte bülbüller
gibi ḥūdur baña

2. **āşüfte:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.

İncinür
āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller
gibi ḫūdur baña

3. **āşüfte:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.

Bu ʿiẕār u ḥüsn
içün āşüfte vü zār
olduġım
Kim ki seyr itdi baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

4. **āşüftedür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **8**
Dağılmış, perişan.

Bezm içinde bī-
tekellüf aġzın öp ḫavf
itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf
āşüftedür dildār mest

5. **āşüfte:**
Gazel 71
Mısra: **14**
Avare, dağılmış, perişan. II Gönül.

Ger Muʿīdī zühd
ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ
degül
Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte
destārı nedür

6. **āşüftenüñ:**-*nün*
Gazel 114
Mısra: **13**
Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir hâlde, azgın ve baştan çıkmış deli gibi olan, iffetsiz kadın II sevgili.

Zār olup
ġamdan yaḳasın çāk iden
āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül
midür bülbül midür

7. **āşüfte:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.

Ḥüsnüñüñ
ḳadrin bilen āşüfte gül
bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şürīde sāġerden geçer

8. **āşüfteler:**-*ler*
Gazel 127
Mısra: **11**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.

Sāḳiyā sünbül
ṣaçuña dil viren
āşüfteler
Câm-ı gülgündan
geçüpdür içdügi
reyḥānidür

9. **āşüfte:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.

Düşmen olur
istemez sevdüklerin
meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven
āşüfte vü bī-çāreler

10. **āşüfte:**
Gazel 360
Mısra: **4**
Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.

İki cihānda bir
büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür
āşüfte cān ipin

11. **āşüfte:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Far. 1. Deli gibi olan, perişan-hâl..

Ḫāke ṣalma
zülf-i miskīnüñ kesüp
raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin
pāymāl itmek neden

12. **āşüfte:**
Gazel 376
Mısra: **7**
Karışık, perişan.

Dime āşüfte
diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

13. **āşüfte:**
Tahmis 3
Mısra: **6**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

āşüfte dil:

1. **āşüfte dil:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü perişan olan, perişan gönüllü.
Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

2. **āşüfte dil:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan gönül.
Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

āşüfte göñl-:

1. **āşüfte göñl-:**-*üm*
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.
Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser

āşüfte göñl:

1. **āşüfte göñl:**-*üm*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.
Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

āşüfte ol:

1. **āşüfte ol:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan kimse.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

āşüfte vü ḥayrān ḳalup:

1. **āşüfte vü ḥayrān ḳalup:**-*up*
Taştir 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan olup hayretler içinde kalmak.
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

āşüfte-ḥāl:

1. **āşüfte-ḥālüz:**-*üz*
Gazel 49
Mısra: **7**
Hali perişan olan.
Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḫs

2. **āşüfte-ḥāl:**
Gazel 104
Mısra: **18**
Hali perişan olan.
Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur

3. **āşüfte-ḥāl:**
Gazel 367
Mısra: **1**

(sevdadan, aşktan) hâli perişan olan.

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden

at:

1. **atın:**-*ı, -n*

Gazel 24
Mısra: **12**
At, binek hayvanı.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

2. **atarsın:**-*ar, -sın*

Gazel 39
Mısra: **1**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

3. **atmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 71
Mısra: **5**
Atmak, fırlatmak.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

4. **atdum:**-*dum*

Gazel 111
Mısra: **3**
Atmak, fırlatmak.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

5. **atuñ:**-*uñ*

Gazel 241
Mısra: **9**
At.

Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

6. **atdı:**-*dı*

Gazel 266
Mısra: **11**
Atmak II bırakmak.

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

7. **atdı:**-*dı*

Gazel 310
Mısra: **7**
Atmak II bırakmak.

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

8. **atuñ:**-*uñ*

Gazel 312
Mısra: **3**
At, binek hayvanı.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

9. **atarsın:**-*arsın*

Gazel 345
Mısra: **5**
(Ok) atmak.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

10. **atup:**-*up*

Gazel 382
Mısra: **7**
Atmak, fırlatmak.

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

11. **atdı:**-*dı*

Gazel 383
Mısra: **10**
Atmak, fırlatmak.

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke

at segir-:

1. **at segir-:**-*düp*
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
At koşturmak.
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

atdı:

1. **atdılar:**-*lar*
Gazel 103
Mısra: **4**
Atmak, fırlatmak.
İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

āteş:

1. **āteşīn:**-*in*
Gazel 143
Mısra: **6**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.
İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

2. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **1**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

3. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **2**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

4. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **4**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

5. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Alev, od.
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

6. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **8**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm şaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

7. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **10**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.
Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

8. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Alev, od.
Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

9. **āteş:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Alev, od.
Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

10. **āteş:**
Gazel 191

Mısra: **6**

Alev, od.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş

11. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **14**

Alev, od.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

12. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **12**

Kor.

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

13. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **10**

Alev, od.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

14. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **8**

Alev, od, ateş.

Ne ḳılam
n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

15. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **4**

Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

16. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **2**

1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş

17. **āteş:**

Gazel 191

Mısra: **1**

Alev, od.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş

18. **āteşīn:**-*i, -n*

Gazel 204

Mısra: **9**

(Fars.) Odun, kömür vb. maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık.

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

19. **āteşden:**-*den*

Gazel 209

Mısra: **6**

1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

20. **āteşde:**-*de*

Gazel 232

Mısra: **4**

Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

21. **āteş:**

Gazel 239

Mısra: **4**

Alev, od; gönül yangını, aşk.

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

22. **āteş:**

Gazel 290

Mısra: **7**

1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı
cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

23. **āteşde:**-*de*

Gazel 308

Mısra: **3**

1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.

Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm

24. **āteşe:**-*e*

Gazel 326

Mısra: **8**

1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

āteş- çıḳar:

1. **āteş- çıḳar:**

Gazel 89

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş çıkarmak.

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

āteş üzre:

1. **āteş üzre:**

Gazel 80

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte) ateşe yakın olma,içinde olma anlamı kastedilmiştir.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

āteş-bāz:

1. **āteş-bāz:**

Gazel 190

Mısra: **13**

Ateşle oynayan. Hokkabaz.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

āteş-bāz-:

1. **āteş-bāzdur:**--*dur*

Gazel 203

Mısra: **9**

Ateşle oynayan. Hokkabaz.

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

āteşden çıḳ-:

1. **āteşden çıḳ-:**-*ar*

Gazel 90

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte Ateşten çıkan güzel kokunun dumanı kast edilmiştir.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

āteşden çıḳar:

1. **āteşden çıḳar:**

Gazel 90

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşden kurtar.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

āteş-feşān:

1. **āteş-feşān:**

Gazel 73

Mısra: **4**

Ateş şaçmak.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

āteşi]:

1. **āteşi]:**
Gazel 300
Mısra: **4**
Ateş (Aşk bağlamında).
Süz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

āteş-i āh-:

1. **āteş-i āh-:**-*um*
Gazel 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh ateşi.
Cān ḫalāş itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

āteş-i āh:

1. **āteş-i āh:**
Müstezad 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.
Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur

āteş-i hecrü-:

1. **āteş-i hecrü-:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Ayrılığının ateşi.
Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

āteş-i ʿışḳ-:

1. **āteş-i ʿışḳ-:**-*uñ-, -la*
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.
Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

āteş-i sūzān:

1. **āteş-i sūzān:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı ateş.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

āteşīn-gül:

1. **āteşīn-güldür:**
Gazel 290
Mısra: **4**
Yakıcı gül.
Göñül şürīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

āteş-pāre:

1. **āteş-pāre:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Ateş parçası.
Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

āvāre:

1. **āvāre:**
Gazel 62
Mısra: **6**
1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.
Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

2. **āvāreliḳ:**-*lik*
Gazel 124
Mısra: **6**
Işsiz güçsüz, başıboş, aylak II perişan, zavallı.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

3. **āvāredür:**-*-dür*
Gazel 209
Mısra: **2**
Başıboş, serseri, perişan.
Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

4. **āvāre:**
Gazel 332
Mısra: **12**
1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

5. **āvāresi:**-*si*
Gazel 423
Mısra: **6**
Serseri, aylak, boş gezen.
Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

6. **āvāre:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Perişan, derbeder, zavallı.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

āvāre dil:

1. **āvāre dil:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan gönül.
Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

āvārelik:

1. **āvāreliḳ:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Avare olma durumu, başıboşluk, serserilik.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

āvāz:

1. **āvāzın:**-*ı, -n*
Gazel 123
Mısra: **7**
Ses, feryat, bağırma.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

2. **āvāz:**
Gazel 364
Mısra: **10**
Ses, seda. II Feryat, inleme.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünün

avla-:

1. **avlar:**-*r*
Gazel 271
Mısra: **8**
Avlamak.
Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

avla:

1. **avladum:**-*du, -m*
Gazel 370
Mısra: **8**
Avlamak.Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

avuç:

1. **avcumda:**-*-um, --da*

Gazel 121

Mısra: **10**

T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

avut:

1. **avutmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 301

Mısra: **8**

Yatıştırmak.

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

ay:

1. **aya:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **9**

Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

2. **ay:**

Gazel 20

Mısra: **3**

Yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

3. **ayından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 30

Mısra: **4**

Sevgilinin aya benzeyen yüzü.

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

4. **ay:**

Gazel 101

Mısra: **4**

Ay (30 günlük süreç) veya kamer.

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

5. **aya:**-*a*

Gazel 139

Mısra: **8**

Ay.

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

6. **aydan:**-*dan*

Gazel 174

Mısra: **8**

Ay II Sevgilinin yüz güzelliği.

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

7. **ay:**

Gazel 201

Mısra: **3**

Ay II Kamer.

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

8. **aya:**

Gazel 299

Mısra: **1**

Ay, kamer.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

9. **ayından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 384

Mısra: **5**

Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

10. **aya:**-*a*
Gazel 400
Mısra: **9**
Kamer.
Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

ay-:

1. **aya:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **12**
Ay zaman.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

ay aln-:

1. **ay aln-:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay gibi parlak alnı.
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer

ay ider:

1. **ay ider:**-*er*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Aydur" şeklinde okunmuş olup, bir aydan beri anlamındadır.
Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

ay ol-:

1. **ay ol-:**-*ur*
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay olur. Ay (zaman) geçer.
Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

ay olur:

1. **ay olur:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay olur. Ay (zaman) geçer.
Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

2. **ay olur:**
Gazel 164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay olur. Ay (zaman) geçer.
ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

3. **ay olur:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay olur. Ay (zaman) geçer.
Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

ayaġ:

1. **ayaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 29
Mısra: **7**
Sevgilinin ayağı.
Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb

2. **ayaġ:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Kadeh,şarap.
Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

3. **ayaġın:**-*ın*
Gazel 134

Mısra: **9**

1. Ayak.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

4. **ayaġum:**-*um*

Gazel 157

Mısra: **5**

Ayak.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

5. **ayaġum:**-*um*

Gazel 192

Mısra: **5**

1. Ayak.

Oturup fārig̈ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

6. **ayaġuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 202

Mısra: **11**

(sevgilinin) ayağı.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

7. **ayaġ:**

Gazel 208

Mısra: **12**

Kadeh.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem şun ayaġ

8. **ayaġın:**-*ın*

Gazel 223

Mısra: **5**

1. Ayak. 2. Kadeh.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

9. **ayaġa:**-*a*

Gazel 230

Mısra: **5**

Ayak II Kadeh, ayaklı içki kadehi.

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

10. **ayaġı:**-*ı*

Gazel 241

Mısra: **9**

1. Ayak.

Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

11. **ayaġına:**-*ı, -ñ, -a*

Gazel 306

Mısra: **13**

(Sevgilinin) ayağı.

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

12. **ayaġı:**-*ı*

Gazel 329

Mısra: **12**

Ayak II Kadeh, şarap.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

13. **ayaġuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 338

Mısra: **8**

(sevgilinin) ayağı.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün

14. **ayaġı:**-*ı*

Gazel 355

Mısra: **13**

(sevgilinin) ayağı.

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

15. **ayaġuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 362

Mısra: **9**

(sevgilinin) ayağı.

Naḳd-i cānum ḳo nisār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

16. **ayağına:**-*ıñ, -a*
Gazel 375
Mısra: **5**
(sevgilinin) ayağı.
Her servüñ ayağına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

17. **ayağuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 375
Mısra: **10**
Sevgilinin ayağı; huzuru, eşiği.
Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

18. **ayağı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **14**
Ayak (Kişinin bedeni bağlamında).
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayağı üstine

19. **ayağına:**-*ıñ, -a*
Gazel 406
Mısra: **9**
(sevgilinin) ayağı.
Yüz sürüp yār ayağına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

20. **ayaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 435
Mısra: **7**
1. Ayak.
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

21. **ayağında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan kısmı. II Sevgilinin bastığı yer, onun ayağı.
Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

22. **ayaġuñ:**-*uñ*
Tahmis 3
Mısra: **15**
Ayak // Sevgilinin ayağı.
Ben ayaġuñ tozına cānum nisār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör

ayaġ almaḳdadur:

1. **ayaġ almaḳdadur:**--*da, --dur*
Gazel 208
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Ele) Şarap kadehi almak.
Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

ayaġ- çeker:

1. **ayaġ- çeker:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağını çeker.
Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el şunsam ayaġın çeker

ayaġ- toz-:

1. **ayaġ- toz-:**-*uñ, -ı, -n, -a, -, -*
Gazel 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak tozu, toprağı.
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

ayağı:

1. **ayağı:**--*ı*
Gazel 447
Mısra: **3**
Kadeh.
Ayağı şunmadın ol sāḳī-i cefā elüme

Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

ayaġı çuḳurda:

1. **ayaġı çuḳurda:**-*dur*

Gazel 252

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak, çok yaşlanmış olmak.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

ayaġın:

1. **ayaġın:**

Gazel 223

Mısra: **5**

Kadeh.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

ayaġın çeker:

1. **ayaġın çeker:**

Gazel 113

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmek. II Ayağını kaydırmak.

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker

ayaġ-ṭoprağı-:

1. **ayaġ-ṭoprağı-:**

Gazel 106

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağımın Toprağını.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

ayaġum al:

1. **ayaġum al:**-*mag*

Gazel 56

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağına bağ olmak II Bir kişiye manen yüklenmek, kötülüğüne çalışmak.

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

ayaġuñ:

1. **ayaġuñ:**

Gazel 408

Mısra: **8**

Ayak.

Başuma ṭopraġ yüzüm şuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma

ayaġuñ ṭopraġ-:

1. **ayaġuñ ṭopraġ-:**-*n*

Gazel 131

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili'nin ayağının tozu, toprağı.

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

ayaġuñ ṭopraġı-:

1. **ayaġuñ ṭopraġı-:**--*dur*

Gazel 128

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) ayağının toprağı.

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

ayaḳ:

1. **ayaḳda:**-*da*

Gazel 177

Mısra: **9**

Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

2. **ayaḳ:**

Gazel 190

Mısra: **11**

(sevgilinin) ayağı.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

3. **ayaḳlarda:**-*lar, -da*

Gazel 224

Mısra: **14**

Ayaklar altında.

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

4. **ayaġı:**-*ı*

Gazel 275

Mısra: **7**

Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh.

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

5. **ayaḳ:**

Gazel 407

Mısra: **9**

Ayak.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

ayaḳ ayaḳ:

1. **ayaḳ ayaḳ:**

Gazel 223

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adım adım.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

ayaḳ ṭol-:

1. **ayaḳ ṭol-:**-*ar*

Gazel 243

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayak dolamak. || (Birinin) İş yapmasına engel olmak.

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

ayaḳ ṭolayalı:

1. **ayaḳ ṭolayalı:**-*(y)alı*

Gazel 10

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

İftira ederek fena duruma düşürmek.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

2. **ayaḳ ṭolayalı:**-*(y)alı*

Gazel 10

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayak bağı olmak.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

ayaḳ ṭopraġ-:

1. **ayaḳ ṭopraġ-:**

Gazel 128

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altında kalmış, ezilmiş, hor ve hakir görülmüş kimse.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur

ayaḳda:

1. **ayaḳda:**

Gazel 391

Mısra: **11**

Ayaklar altında.

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

ayaḳla:

1. **ayaḳlar:**-*r*
Gazel 179
Mısra: **11**
1- Çiğnemek, ayak altına almak (TARAMA). 2- Kötülemek, ayak altına almak, kovmak (Derleme).
Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

aʿyān eyler:

1. **aʿyān eyler:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür hale getirmek, belli etmek, açıkça meydana çıkartmak.
Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

ʿayb:

1. **ʿayb:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Ar. Hata, kusur.
Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

2. **ʿayb:**
Gazel 396
Mısra: **5**
Utanılacak şey; kusur.
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

ʿayb eyle-:

1. **ʿayb eyle-:**-*meñ*
Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamayın.
Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

ʿayb it-:

1. **ʿayb it-:**-*me*
Gazel 125
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama.
Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine
Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur

2. **ʿayb it-:**-*me*
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.
Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

ʿayb itme:

1. **ʿayb itme:**-*me*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **ʿayb itme:**-*me*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

3. **ʿayb itme:**-*me*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

4. **ʿayb itme:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıplamak, kınamak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

5. **ʿayb itme:**
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak, kınamak.
Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

6. **ʿayb itme:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama, Kınama.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

7. **ʿayb itme:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama, Kınama.
Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

8. **ʿayb itme:**
Gazel 225
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

9. **ʿayb itme:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama, Kınama.
ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül

ʿayb-cū:

1. **ʿayb-cūdur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **13**
Far. Kişinin ayıbını arayan, eksiklik arayan.
Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur N'eyler dem urup kişi hünerden

ʿaybı:

1. **ʿaybı:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Ayıp, hata. II Noksan, kusur, eksiklik.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

āyet-i ḥüsn-:

1. **āyet-i ḥüsn-:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelilğin ayeti.
Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

ayılmadum:

1. **ayılmadum:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Ayılmadım.
Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

āyīn:

1. **āyīn:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Âdet, töre, yol, kanun. II Hamle.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup

Virdi cān mülkin ḫarāba
bir yeni āyīn ṣalup

<u>āyine:</u>

1. **āyīnesinde:**-*sin, -de*

Gazel 71
Mısra: **12**
Ayna.
Āhenīn-dildür güzeller āh eṣer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

2. **āyīnelü:**-*lü*

Gazel 127
Mısra: **8**
Far. Ayna.
Bir mübārızdur bu gönlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

3. **āyīne:**

Gazel 130
Mısra: **4**
Ayna.
Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

4. **āyīne:**

Gazel 140
Mısra: **6**
Ayna // gönül.
Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

5. **āyīne:**

Gazel 160
Mısra: **1**
Ayna.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

6. **āyīne:**

Gazel 172
Mısra: **7**
Ayna.
Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

7. **āyīne:**

Gazel 186
Mısra: **10**
Far. Ayna.
Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

8. **āyīneler:**-*ler*

Gazel 187
Mısra: **10**
Ayna.
Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

9. **āyīne:**

Gazel 188
Mısra: **6**
Ayna.
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

10. **āyīnedür:**-*dür*

Gazel 255
Mısra: **4**
Ayna.
İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

11. **āyīne:**

Gazel 266
Mısra: **16**
Ayna.
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

12. **āyine:**

Gazel 270
Mısra: **8**
Ayna.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

13. **āyīne:**

Gazel 379

Mısra: **7**

Far. Ayna.

Kesb-i ṣafā ḳıl iy gönül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

14. **āyine:**

Gazel 414

Mısra: **8**

Far. Ayna.

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı gönlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

15. **āyīnesinden:**-*(s)i, -(n)den*

Gazel 438

Mısra: **8**

Ayna || gönlün (saf ve temiz) aynası.

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Gönlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

<u>āyīne-:</u>

1. **āyīnelerden:**--*ler, --den*

Gazel 207

Mısra: **2**

Ayna. II bulunulan durumu gösteren iz.

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

<u>āyīne-i cānı:</u>

1. **āyīne-i cānı:**-*ı*

Gazel 38

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

2. **āyīne-i cānı:**-*ı*

Gazel 39

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

<u>āyīne-i ruḫ-:</u>

1. **āyīne-i ruḫ-:**-*uñ, --la*

Gazel 198

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanak aynası.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

<u>āyīne-i ṣāf:</u>

1. **āyīne-i ṣāf:**

Gazel 213

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, temiz ayna.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

<u>ʿayn:</u>

1. **ʿaynuma:**-*uma*

Gazel 206

Mısra: **3**

Göz.

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ

2. **ʿaynuma:**-*um, -a*

Gazel 306

Mısra: **3**

Ayna. || Gönül aynası, can aynası.

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

3. **ʿaynuma:**-*u, -m, -a*

Gazel 358

Mısra: **13**

Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma

Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOsmān illerin

ʿayn-ı vāḳiʿ:

1. **ʿayn-ı vāḳiʿ:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek kaynak.
Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

ʿaynuma gelmez:

1. **ʿaynuma gelmez:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne gelmemek.
Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

ayrı:

1. **ayrılma:**-*l, -ma*
Gazel 30
Mısra: **13**
Bir şeyden uzaklaşmak. Sevgiliden ayrılmak.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

ayrıl:

1. **ayrılma:**-*ma*
Gazel 31
Mısra: **13**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

2. **ayrılmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 239
Mısra: **9**
Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden ayrı düşmek: firak.
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ

3. **ayrılma:**-*ma*
Gazel 361
Mısra: **13**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

ayru:

1. **ayru:**
Gazel 151
Mısra: **9**
(Sevgiliden) Ayrı, uzak, ırak.
Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

2. **ayru:**
Gazel 343
Mısra: **4**
(Sevgiliden) Ayrı, uzak, ırak.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

ayru düş-:

1. **ayru düş-:**-*düm*
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak.
Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

ayruḳ:

1. **ayruḳdan:**-*dan*
Gazel 381
Mısra: **14**
Başka, gayri.

Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu

ʿayyār:

1. **ʿayyār:**
Gazel 339
Mısra: **12**
Aldatan, hileci || sevgili.
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

2. **ʿayyārıdur:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Aldatan, hileci, hilekâr, dolandırıcı.
Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile

ʿayyāre-:

1. **ʿayyāreliḳ:**-*liḳ*
Gazel 124
Mısra: **8**
Aldatan.
Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Câme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ gönlüm diler

ʿayyāre:

1. **ʿayyāreler:**-*ler*
Gazel 148
Mısra: **10**
Aldatan.
Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

ʿayyār-ı zülf-i yār:

1. **ʿayyār-ı zülf-i yār:**-*ı, -i*
Gazel 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hilekâr saçları.
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

2. **ʿayyār-ı zülf-i yār:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hilekâr saçları.
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

az:

1. **āz:**
Gazel 171
Mısra: **14**
"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

2. **āz:**
Gazel 172
Mısra: **14**
"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

3. **az:**
Gazel 175
Mısra: **11**
"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

4. **az:**
Gazel 175
Mısra: **12**
"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

az ḳal-:

1. **az ḳal-:**-*up*
Gazel 252
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok bulunmamak; kısa bir süre kalmak.
Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

āzād:

1. **āzād:**
Gazel 205
Mısra: **14**
Kurtulmuş, kurtulan; serbest bırakılmış.
Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

2. **āzād:**
Gazel 290
Mısra: **11**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

3. **āzād:**
Gazel 315
Mısra: **8**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

4. **āzād:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

āzād itmedüñ:

1. **āzād itmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kurtulmak, serbest olmak.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

āzād ol-:

1. **āzād ol-:**-*up*
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak; uzaklaşmak, ayrılmak.
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

āzād oldı:

1. **āzād oldı:**-*dı*
Gazel 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest olmak, kurtulmak.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

āzāde:

1. **āzāde:**
Gazel 113
Mısra: **4**
(Fars.) Hür, serbest.
Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

2. **āzāde:**
Gazel 138
Mısra: **11**
(Fars.) Hür, serbest.
Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

3. **āzāde:**

Gazel 163

Mısra: **5**

Far. s. Kurtulmuş. Serbest.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

4. **āzādedür:**-*dür*

Gazel 266

Mısra: **9**

Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

5. **āzāde:**

Gazel 306

Mısra: **2**

(Fars.) Hür, serbest.

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

āzār:

1. **azarlar:**-*la, -r*

Gazel 150

Mısra: **8**

İncitme.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

āzārum:

1. **āzārumdur:**

Gazel 276

Mısra: **1**

Bakış.

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

ʿazīz:

1. **ʿazīzüñ:**-*üñ*

Gazel 259

Mısra: **12**

1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

ʿazīzüm:

1. **ʿazīzüm:**

Gazel 429

Mısra: **1**

Saygın, yüce kimse.

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḫüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

ʿazm id-:

1. **ʿazm id-:**-*üp*

Gazel 109

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

ʿazm idem:

1. **ʿazm idem:**-*em*

Gazel 24

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, meyletmek.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

ʿazm idüpdür:

1. **ʿazm idüpdür:**-*üp, -dür*

Gazel 26

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, meyletmek.

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm

idüpdür göge īsā'dan yaña

ʿazm itdi:

1. **ʿazm itdi:**-*di*
Gazel 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

ʿazm-i gülzār eyle-:

1. **ʿazm-i gülzār eyle-:**-*se, --m*
Gazel 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesine yönelmek, gitmek.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

ʿazm-i meydān:

1. **ʿazm-i meydān:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.
Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

2. **ʿazm-i meydān:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak.
Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

3. **ʿazm-i meydān:**
Gazel 166
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

ʿaẕrā:

1. **ʿaẕrā:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri .
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

2. **ʿaẕrā:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Sevgili, mahbube. || Vâmık ile Azrâ hikâyesinin kadın kahramanı.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

āzürde:

1. **āzürde:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Far. İncitilmiş, incitilen.
Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

2. **āzürde:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Far. İncitilmiş, incitilen.
Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

a: *O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.*

İlāhī Mekke sevābın müyesser it **aña** kim / Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *O (3. tekil şahıs).*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi **anuñçün** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [anuñçün, -nuñ, -çün]*

a: *O, kişi zamiri.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma **andan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle **andan** kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

Bir hevāīdür kebūter bād ise **andan** beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [andan, -n, -dan]*

Mezārum ṭoprāġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim **anda** ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [anda, -n, -da]*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp **anı** revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [anı, -n, -ı]*

a: *"Ey" anlamında seslenme edatı.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup **andan** ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [andan, -n, -dan]*

a: *O, işaret zamiri.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup **andan** ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [andan, -n, -dan]*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl **aña** / Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *O, 3. tekil şahıs zamiri.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise **andan** beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [andan, -(n)dan]*

a: *"O" 3. tekil şahıs zamiri.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle **andan** kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [andan, -(n)dan]*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd ehli maḥaldür **aña** ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [aña, -n, -a]*

a: *"O" 3. tekil şahıs zamirinin ayrılma hal eki almış biçimi.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma **andan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [andan, -n, -dan]

a: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān **aña** / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān **aña** / İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl **anuñ** taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḥtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān **aña** / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin*

yönelme hâl eki almış biçimi.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān **aña** / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān **aña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān **aña** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān **aña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān **aña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān **aña** / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -u, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān **aña** / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān **aña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Ṣeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān **aña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān **aña** *(Kalkande*

lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *O II işaret zamiri.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl **aña** / Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān **aña** / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān **aña** / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān **aña** / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" işaret zamirinin tamlayan eki almış hali, onun (sevgili kastedilmiş).*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl **anuñ** taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān **aña** / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin*

yönelme hâl eki almış biçimi.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān **aña** / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [aña, -n, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān **aña** / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḫüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān **aña** / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān **aña** / Ben şu derdi isterem kim olmaya

dermān **aña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

a: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

a: *İşaret sıfatı.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül **andan** bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

a: *İşaret zamirinin ayrılma eki almış biçimi.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur **andan** vehm idüp / Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [andan, -n, -dan]*

a: *Onu anlamında şair kendini kastetmiştir.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes / **Anı** yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" 3. tekil şahıs zamiri. Sevgili.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / Öp elin benden **aña** cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

a: *O, Sevgili.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa **anı** / Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [anı, -n, -ı]*

a: *İşaret zamiri (Öpücük kastedilir.).*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben **anı** iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

a: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol **aña** āṣnā kim yār ile āṣnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [aña, -ña]*

a: *" O" işaret zamiri.*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan

/ Ḳorḳaram ġamzeñden özge **anda** peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [anda, -n, -da]*

a: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim **andan** bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [andan, -n, -dan]*

a: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / Cevr ile cānum acıdur **andan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [andan, -n, -dan]*

a: *"A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi. II Sevgili.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim / Bunca gedā vü şāh gelüp **anda** batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [anda, -n, -da]*

a: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Cihānda Merve ḫaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ **anuñdur** kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [anuñdur, -n, -uñ, -dur]*

a: *O, işaret zamiri.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez **anı** dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [anı, -n, -ı]*

a: *" O" işaret zamiri.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ **anuñ** / Pertev-i ṣebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Başına ber-ā-berdür **anuñ** zülfine baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

a: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Raḳīb ḫaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum **anuñla** gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [anuñla, -nuñ, -la]*

a: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur **anda** ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [anda, -n, -da]*

a: *" O " işaret zamiri.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ **andan** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [andan, -n, -dan]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram / Ṣol kebūter kim **anuñla** nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [anuñla, -nuñ, -la]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç **andan** ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç **andan** ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / Bāri gel bir būse vir **andan** bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün **andan** özge maḫremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

a: *" O " üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin / Biz hele **anuñ** dehān-ı

cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [anuñ, --nuñ, -]*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle **anuñ** gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [anuñ, --nuñ, -]*

a: *" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ **anuñ** / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı fırāḳından **anuñ** / Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]*

Benüm yādumda ol Leylī **anuñ** her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından / Ki sevdā ḳılmışam bir mūy **anuñ** zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

a: *" A-na: o-na" işaret zamiri.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm / Şükr **aña** kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam / Ger ḳatmasaydum **aña** siriş kümden āb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

a: *" O " 3. tekil kişi zamiri.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden **anuñ** / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]*

a: *" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup şaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben **anuñ** zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

a: *" A-n-a: o-n-a" işaret zamiri.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim / Ol semenderdür ziyān irmez **aña** bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [aña, --ñ, --a]*

a: *" A-n-ı: o-n-u" işaret zamiri.*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm **anı** ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [anı, --n, --ı]*

āb: *Yağmur, su.*

Tīz günde yile varsun göreyin **āb** ü gilüm / Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [āb,]*

āb: *Su.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler **āb** u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [āb,]*

āb: *1) su 2) Âşığın gözyaşı.*

Şanemüñ **āb** ü tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [āb,]*

āb: *Su // nehir, akarsu.*

Yaşum gülzār-ı ġamda **āba** beñzer / Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [āba, -a]*

āb: *Gözyaşı.*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Ger meded irgürmese her laḥẓa **ābından** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [ābından, -ı, -n, -dan]*

āb: *(akan) su.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekṣer olur rehe yaḳın yirde **āb** telḫ *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [āb,]*
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ **āb** ü hevāsından *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [āb,]*

āb: *(Fars.) Su.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne **āb** göz *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [āb,]*
Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle **āb** ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [āb,]*
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ **āb** ü hevāsın görmedük *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [āb,]*

āba: *Su.*

Gör ṣanʿatin ki lebleriüñe sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre **āba** sūre-i Kevṣer yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [āba,]*

abdāl: *Abdal, derviş.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin / Kim ḳoyup gitmez göñül **abdālı** ʿOṣmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [abdālı, -ı]*

ابdāl-ı: *Derviş.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ **[abdāl-ı** ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [[abdāl-ı,]*

abdāl-ı çerh: *Feleğin dervişi.*

Ebr-i şengerfī ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile **abdāl-ı çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [abdāl-ı çerḫ,]*

ābdār: *Far. Sulu; taze.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir **ābdār** ḫaṭṭ *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [ābdār,]*

ābdār it: *Zarif, Güzel, Nükteli söz.*

Dürr-i naẓmuñ **ābdār it** iy Muʿīdī şöyle kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [ābdār it,]*

ābdār-laʿl: *Zarif dudak.*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı / Ol **ābdār-laʿl** ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ābdār-laʿl,]*

abdāl: *Derviş, perişan âşık.*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı bir **abdāl** eyledüñ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [abdāl,]*

ʿabdi'l- faḳīri'l- ḥaḳīr: *Fakir ve hakir kulu.*

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿ**abdi'l-faḳīri'l-ḥaḳīr** mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī / evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 2). [ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr,]*

āb-ı ḥayāt: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.*

Ḳılıcı teşneye **āb-ı ḥayāt** içirdügiçün / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [āb-ı ḥayāt,]*

āb-ı ḥayvān: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II*

Sevgilinin yanakları.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār / Şan Mesīḥā'dur ki sözde **āb-ı ḥayvān** yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / **Āb-ı ḥayvān** ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [āb-ı ḥayvān, -uñ]*

Saña ṣunmazlarsa kevs̱er iç ṣarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise **āb-ı ḥayvān** ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu.*

Zaḫm ile cānum acıtmazsañ ʿaceb olmaya kim / Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-ı ḥayvāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān, -dan]*

āb-ı ḥayvān: *Âb-ı hayat. Hayat suyu. İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu. Âb-ı hayat.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs̱ / Söz açup iḥyādan eyler **āb-ı ḥayvān** ile baḥs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin dudakları.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāṣıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler **āb-ı ḥayvān** ile baḥs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ḥayvān-: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan es̱er *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān-, -dan]*

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān-, --dur]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat baġışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [āb-ı ḥayvān-, -dur]*

āb-ı ḥayvān-: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā / Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [āb-ı ḥayvān-, -dur]*

āb-ı ḥayvān-: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭaṅ / Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan es̱er *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [āb-ı ḥayvān-, -dan]

<u>āb-ı ḥayvān mı:</u> *Hayat suyu mu || sevgilinin dudağı; İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

Daḫi durur leẕẕeti büseñ demāġumda benüm / **Āb-ı ḥayvān mı** lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [āb-ı ḥayvān mı,]*

<u>āb-ı ḥayvāndan:</u> *Âb-ı hayat. Hayat suyu.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam **āb-ı ḥayvāndan** yaña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [āb-ı ḥayvāndan, -ı, -dan]*

<u>āb-ı ḥayvāndur:</u> *İçildiği zaman ölümsüzlük veren su, âb-ı hayat. İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem / Zehr ise dildār elinden **āb-ı ḥayvāndur** baña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [āb-ı ḥayvāndur, -dur]*

<u>āb-ı ḫıżr:</u> *Hızır aleyhisselamın bulduğuna inanılan ve ölümsüzlük iksiri olarak anılan su.*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [āb-ı ḫıżr,]*

<u>āb-ı ḫızr'uñ:</u> *Hızır'ın suyu (İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su.).*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur / Kim **āb-ı Ḫızr'uñ** ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [āb-ı ḫızr'uñ,]*

<u>āb-ı revān:</u> *1. Akarsu.*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide **āb-ı revān** āteş *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [āb-ı revān,]*

<u>āb-ı revān:</u> *Akar su.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb dönmege aḳar **āb-ı revān** gerek *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [āb-ı revān,]*

<u>āb-ı ter-:</u> *Taze, yeni su.*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [āb-ı ter-, --dür]*

<u>āb-ı zülāl-:</u> *Berrak su; kar suyu.*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [āb-ı zülāl-,]*

<u>ābın:</u> *Güzellik, parlaklık.*

ʿĀrıżuñ **ābın** görüp şekker ezilür dem-be-dem / Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [ābın,]*

<u>ʿabīr-:</u> *Güzel koku.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı **ʿabīrāsā** ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ʿabīrāsā, -āsā]*

<u>ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ:</u> *Mahallenin Kabe'sinin güzel kokusu.*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / **ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ** baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ, -uñ]*

<u>ābnūsī:</u> *Siyah.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl **ābnūsī** bir terāzūdur

baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ābnūsī,]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl **ābnūsī** bir terāzūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ābnūsī,]*

āb-rū: *Yüz suyu, haysiyet, şeref.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında baña **āb-rū** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [āb-rū,]*

[āb-rū]: *Yüz suyu; yüz aklığı; şeref; değer.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler / Olalı baḥr-i fitnede **[āb-rū]** girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 4). [[āb-rū],]*

aç: *Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.*

Sipihrüñ mihri yüz **açdı** şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [açdı, -dı]*

aç: *Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [ac,]*

aç: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ **aç** kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [aç,]*

aç: *Açmak, çiçeklenmek.*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar / **Açılmış** lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [açılmış, -ı, -l, -mış]*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / Gül **açılmış** iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [açılmış, -ı, -l, -mış]*

aç: *Açmak, göstermek.*

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ / Nāveküñ dil ḫānesinde **açdı** revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [açdı, -dı]*

aç: *Açık hale gelmek, açılmak.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / **Açup** cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [açup, -up]*

aç: *(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.*

Ġonçe **açılmış** ucında bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [açılmış, -ıl, -mış]*

aç: *Açık hale getirmek.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr **açdı** luṭfı revzenin / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [açdı, -dı]*

aç: *(-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.*

Şerm ider **açmaġa** rāzın ʿāşıḳ-ı mestāneler / Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 4). [açmaġa, -maġa]*

aç: *Açmak II ferahlatmak.*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber / Göñlümi gül gibi **açduñ** iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [açduñ, -du, -ñ]*

aç: *(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / **Açdı** gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

154, Beyit 1). [açdı, -dı]

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını **açmağa** dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [açmağa, -ma, -ga]*

aç: *Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek; görünür duruma getirmek.*

Būse rāzın **açmasun** dirseñ Muʿīdī kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [açmasun, -ma, -sun]*

aç: *Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.*

Ġonçe aġzın **açamaz** lāle ḫayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [açamaz, -a/u, -maz]*

aç: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Niḳāb **açmazsa** yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [açmazsa, -maz, -sa]*

aç: *Açmak, açık hale getirmek.*

Aġzuñ **açup** ki eyleye meclisde cām baḫs / Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [açup, -up]*

aç: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini **açmış** cemālin den yine / Ṣemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [açmış, -mış]*

aç: *Açık hale getirmek.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın üstād **açupdur** ḫüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [açupdur, -up, -dur]*

aç: *Aç, muhtaç (kimse).*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī **aç** ölüyor / Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [aç,]*

aç: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim **açduḳca** ider / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [açduḳca, -duḳca]*

aç: *Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ **aç** iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [aç,]*

aç-: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*

Gül gibi göñlüm **açubanı** ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [açubanı, --ubanı]*

aç-: *Açmak, paylaşmak.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr ü güher yaġdurur **açduḳca** iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [açduḳca, -duḳca]*

aç-: *Çiçek bağlamında yaprağı kaldırmak. II sır bağlamında ifşa etmek, göstermek.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden **açdı** nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [açdı, -dı]*

aç-: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi
aġzuñ **aç** kim eyleyem
/ Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [aç,]*
Açup gün yüzin ol ser-keş
bıraḳdı cānuma āteş /
Ṣabāḥa ḳarşu
kevkebveş dökilür eşk-i
ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [açup, -up]*
Yüzin **açsa** bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur /
Göremez ādem ṭoyınca
ol perī-sīmā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [açsa, -sa]*

açdurma-: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek || sevgilinin ağzını açarak gülmesi.*

Gülşende ġonçeye
ağız **açdurmamaġ** içü
n / Almış eline gül gibi
oḳur kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [açdurmamaġ,]*

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ
başum ḳatʿ eylesen
bāri / Reh-i ʿışḳ içre
boynumda ʿ**aceb** bār-ı
girāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [ʿaceb,]*
ʿAzm idüp n'eyler ʿ**aceb** ol
şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye /
Çünki yoḳdur varduġı
dünyāda kāfir
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

Hezārān meh-liḳā gördüm
cefā vü şīvede māhir /
Velīkin bī-
vefālarda ʿ**aceb** nā-
mihrbāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [ʿaceb,]*
Yüzüme evvel gülüp ḳan
aġladursın ʿāḳıbet /
Ne ʿ**aceb** mekkār
imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn
ṭutmış ḥarāmīler gibi /
İy ʿ**aceb** yine kimüñ
girseñ gerekdür
ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [ʿaceb,]*
Bu gice baḥr olup aḳdı
ṣabāḥ olınca yaşum
/ ʿ**Aceb** miyānuñı
kimler yine kenār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Şaşılır.*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir
sūz virdi kim / Dīvānı
yanmaz
ise ʿ**acebdür** varaḳ
varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [ʿacebdür, -dür]*

ʿ**aceb:** *Nasıl.*

Hecr oḳından ölmedüm
daḥi zamānum var imiş
/ İy kemān-
ebrū ʿ**aceb** miḫnetlü
cānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [ʿaceb,]*
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden
ḳana döndürdüñ yaşum
/ İy yüzi gül baña ḫoş
reng ü ʿ**aceb** āl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba || Nasıl.*

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir
yirde / Gitdi gün
ṭoġmadı
başına ʿ**aceb** yılduzı
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba, hayret, şaşılacak şey.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿ**aceb** olmaz /
Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Akıl almayacak şey.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña /
Ki ʿ**aceb** işler ider
çerḫ-i sitemkār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]

ʿaceb: *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *Şaşmak, şaşırmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem / Yil gibi
gitsem ʿ**aceb** mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *"Acaba" soru kelimesi.*

Ṭarz-ı naẓm içre
Muʿīdī ne ʿ**aceb** buldı
kemāl / Her ġazelde
göresin şīve-i Selmān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [ʿaceb,]*

Ḫāne-i dilde ʿ**aceb** n'eyler
ḫayāl-i zülf-i yār / Bir
ḳarıncanuñ ininde
ejdehā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn
ile āl eledüñ / Nesne
yoḳ ḥālümde hey
ẓālim ʿ**aceb** ḥāl
eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [ʿaceb,]*
Bir ʿ**aceb** gird-āba düşdüm
kim necāt imkānı yoḳ /
Ḳandesün hey ḳande iy
Ḫıżr-ı mübārek-
maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *Acaba, hayret, gariplik şaşılacak şey.*

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz
ṭolaşur /
Perī yüzlüm ʿ**aceb** dīvā
nedür
dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
/ ʿ**Acebdür** yire
dökmezse bir içim şu
gibi
ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [ʿacebdür, -dür]*

ʿaceb: *"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.*

Ol şemʿ-i ḥüsn
bezme ʿ**aceb** zeyn olup
gelür / Başında şeb-
külāh ü miyānında zer-
kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [ʿaceb,]*
Yār diyü sevdügim
dilber ʿ**aceb** dildār
imiş / Āşnāsından
ḳaçar bī-gānelerle yār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *"Acaba" soru kelimesi.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp
n'eyler ʿ**aceb** şeydā
göñül / İy Muʿīdī ḫod
bütün dünyā bilür
yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [ʿaceb,]*
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül / Baḫs idüp
n'eyler ʿ**aceb** maʿdūm
ile
mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿaceb mi: *Şaşılır mı.*

Bulansa ʿ**aceb mi** ḳanlara
geydügi pīrehen /
Hecrüñle sīne-i gül-i
ter pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ʿaceb mi,]*
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın /
Olupdur aḥker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [ʿaceb mi,]*
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm /
Dem dem ʿ**aceb**
mi eyler isem āh-ı

derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [ʿaceb mi,]*

ʿaceb mi: *Tuhaf mı?; Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ / Dirsem ʿ**aceb mi** ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [ʿaceb mi,]*

Ṭutsam ʿ**aceb mi** ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ʿaceb mi,]*

ʿaceb ol: *Şaşırmak,hayrete düşmek.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb / Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [ʿaceb ol,]*

ʿaceb olmaya: *Şaşırmamalı.*

Zaḫm ile cānum acıtmazsañ ʿ**aceb olmaya** kim / Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-ı ḥayvāndan lezīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [ʿaceb olmaya,]*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿ**aceb olmaya** kim / Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [ʿaceb olmaya,]*

ʿaceb olmaz: *Şaşılmaz.*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿ**aceb olmaz** / Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [ʿaceb olmaz,]*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿ**aceb olmaz** / Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [ʿaceb olmaz,]*

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿ**aceb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [ʿaceb olmaz,]*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿ**aceb olmaz** velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ʿaceb olmaz,]*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb / Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [ʿaceb olmaz,]*

ʿaceb olmaz: *Şaşılacak bir şey yok.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş / ʿ**Aceb olmaz** ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [ʿaceb olmaz,]*

ʿaceb olmaz: *Şaşılmaz.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿ**aceb olmaz** ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [ʿaceb olmaz,]*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿ**aceb olmaz** / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [ʿaceb olmaz,]*

ʿaceb olmaz: *Şaşmak, şaşılma eylemi.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿ**aceb olmaz** / Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ʿaceb olmaz, -maz]*

ʿaceb olmaz: *Şaşmak, şaşılmak.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿ**aceb olmaz** / Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [ʿaceb olmaz, -maz]*

ʿacebdür: *Şaşılacak şeydir!.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿ**acebdür** ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ʿacebdür,]*

ʿacebdür: *Şaşılacak şeydir.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿ**Acebdür** ger

aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [ʿacebdür,]*

acem: *İran, Acem ülkesi.*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ **Acem'e** / Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [acem'e, -e]*

ʿacem: *Acem, İranlı.*

Ger ʿArab'dur ger ʿ**Acem** birisi gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [ʿacem,]*

acı: *Elem, sıkıntı, acı çekme.*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur **acıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [acıġum,]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ **acı** / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [acı,]*

acı: *Acı, üzüntü verici.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile / Aġzımuñ dadı gidüpdür **acı** hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [acı,]*

acı: *Acımak; birine zarar gelmesine üzülüp önleme isteği duymak, merhamet etmek.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup **acır** ʻışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [acır, -r]*

acı-: *Acımak, merhamet etmek.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum **acıyup** geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [acıyup, -yup]*

acı acı: *Hoşa gitmeyen, incitici.*

Şol **acı acı** sögdügine ḥaẕẕ ider göñül / Tütīye nitekim şekeristān olur lezīz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [acı acı,]*

acıdan: *Zulmeden, cefa çektiren.*

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [acıdan,]*

açıl: *Açmak, çiçeklenmek.*

Lāleler güller **açıldı** ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [açıldı, -dı]*

açıl: *(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.*

Şāḥ-ı sūsenden **açılur** bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [açılur, -ur]*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller **açılur** yir yirin / Sīne-i mecrūḥuma urduḳça ġamzeñ yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [açılur, -ur]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür **açılur** bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [açılur, -ur]*

açıl: *Açılmak, neşelenmek.*

Görüp māh-ı ruḫuñ **açıldı** göñlüm / Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [açıldı, -dı]*

açıl: *Çiçeklenmek.*

Göñlüm bahār günleri **açılmasun** mı kim / Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [açılmasun, -ma, -sun]*

açıl: *Açılmak, çiçeklenmek.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre **açılsa** / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm **açılsa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [açılsa, -sa]*

açıl: *Çiçeğin açılması II açmak.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse **açılsa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [açılsa, -sa]*

açıl: *(çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.*

Lāleler güller **açılsa** eglenür göñlüm velī / Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [açılsa, -sa]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim **açılsa** bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [açılsa, -sa]*

açıl: *(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.*

Ġonçe gibi **açılup** giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [açılup, -up]*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil / **Açılup** yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [açılup, -up]*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / Gül iñende **açılup** ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [açılup, -up]*

açıl: *Meydana gelmek.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre **açılsa** / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm **açılsa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [açılsa, -sa]*

açıl: *(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir **açılur** / Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [açılur, -ur]*

açıl: *(Kapı için) Açık hâle gelmek. II Sevgilinin gönlünü âşığa açması.*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī **açılmaz** ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [açılmaz, -maz]*

açıl: *Açmak fiilinin olumsuz hali.*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm **açılmaz** ḫāṭıru m ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [açılmaz, -maz]*

açıl: *(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.*

Ġonçeler ḫandān olup **açıldı** yir yir lāleler / ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [açıldı, -dı]*

açıl-: *Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.*

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi / Lāle **açıldı** cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [açıldı, -dı]*

açıl-: *(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.*

Tāze **açılmış** gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [açılmış, -mış]*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür **açılmış** sebz ede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [açılmış, -mış]*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden / Bād-ı ḥasretle **açılmış** erġavā

numdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [açılmış, -mış]*

açıldı: *Rahatlamak, Ferahlamak.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp **açıldı** gönlüm ṣanasın cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [açıldı,]*

açılma: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Gül yüzüñsüz göñlüm **açılmaz** çeme n seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [açılmaz, -z]*

açılmaz: *Açılmamak II gösterişli ve daha görünür olmamak.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [açılmaz,]*

açılmış: *Açmış; tomurcuk ve gonca hâlinden çıkmış.*

Tāze **açılmış** ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [açılmış,]*

acısından: *Acısından, kederinden.*

Ġam zaḥmı **acısından** göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [acısından,]*

acıt-: *Acı vermek II Canını yakmak.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī / Cānumı **acıtmadın** vir mez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [acıtmadın, -madın]*

acıt: *Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.*

Laʿl-i dilber cānum **acıtsa** n'ola düşnām ile / Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [acıtsa,]*

ʿāciz: *Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.*

Muʿīdī ḳuluñı **ʿāciz** unutduñ / Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [ʿāciz,]*
Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ / Kim ʿilāc itmekde **ʿācizdür** Mesī ḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [ʿācizdür, -dür]*

āciz ol-: *Aciz kalmak, çaresiz olmak.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel / Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [āciz ol-, -mış, -dur]*

ācizdür: *Güçsüz, kudretsiz. II Zavallı, bîçâre.*

Ḳıymetin bilmekde **ācizdür** göñ ül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [ācizdür,]*

açma: *Açmamak, söylememek.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī ādemdür **açmaz** d egme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [açmaz, -z]*

açma: *Açmamak II Kaldırmamak.*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi **açmasañ** ruḫsā ruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [açmasañ, -sa, -ñ]*

açma: *Bir kişiye sırrını ifşa etmek.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken /
Baḥs idersen bāri eyle
bir süḥendān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [açma,]*

açmadın: *Konuşmak, söz söylemek.*

Ḥayretdeyem ki
aġzumuzı **açmadın** da
ḫi / Söz olmış ilde
söylenür esrārumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [açmadın,]*

açmaġ: *Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.*

Açmaġ ister gül gibi
nāzüklük ile dāġını /
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ
çāk-i girībān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [açmaġ,]*

açmak: *(Çiçek için) açmak, gonca halinden çiçek haline geçmek.*

Bāġ-ı cemālüñ içre **açup** ter
benefşeler / Gül
āḫirinde gösterür evvel
bahār
ḫatṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [açup, --up]*

açmış: *Açmak.*

Lezzetinden birbirine
yapışupdur lebleri /
Anuñ içün
aġzını **açmış** durur ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [açmış,]*

açuġ: *Açık; bağlı, düğümlü olmayan.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār
ise raḥm eylemez /
Aġlasun bu **acuġ** ile
cümle deryālar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [acuġ,]*

ʿacūze: *Yaşlı kadın, kocakarı.*

Dūşīze şanma çerḫi be-
ġāyet ʿ**acūzedür** / Bir
söyledüp göre ne
zemāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [ʿacūzedür, -dür]*

ad: *Isim, nam.*

ʿIşḳ **adın** añmazdum artuḳ
ger bu kez olsam ḫalāṣ
/ Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [adın, -(ı)n]*

ad: *İsim, nam.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi
cilve ḳılmadın baña
/ **Adımı** illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [adımı, -ım, -ı]*

ad: *İsim, ad.*

Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ /
Ölsem belā
ile **adum** añmaz belā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [adum, -um]*

ad: *Ad, isim.*

Şol nigār-ı sīmber
kim **adına** dirler ʿİvaż
/ Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [adına, -ı, -n, -a]*
Adım ādem olmasun
dünyāda nā-merdem
eger / Ṭartılup derdüm
ġam-ı Mecnūn'dan
olmazsa
füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [adım, -ı, -m]*

ad: *Ad, nam, ün.*

Ḳullaruñ
defterine **adumı** yazdu
ḳda benüm / Öyle
şandum ki cihān
mülkine sultān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [adumı, -um, -ı]*
İy Muʿīdī kim
añar **adumı** dildāre
meger / Kendü yazup
yañılup oḳuya
eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [adumı, -um, -ı]*

ad: *Ad, isim, san.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül /
Āftāb olursa
añmañ **adını** ādem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [adını, -ı, -n, -ı]*
Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur / Sāye
dirler **adına** bir
mihrbānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

285, Beyit 5). [adına, -ına]

ad: *Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden / **Aduñ** añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [aduñ, -uñ]*

Hey ne itdür varup **adum** geçe yanuñda raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [adum, -um]*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum **adın** iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [adın, -ın]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz **ād** olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [ād,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem / Ṣoñ nefesde **adum** iy dilber müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [adum, -um]*

ad: *1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine / İncinüp **adını** yād eylemezem ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [adını, -ı, -n, -ı]*

aʿdā: *Düşman(lar) ‖ rakip(ler).*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez **aʿdā** / Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [aʿdā,]*

aʿdā: *Düşman, hasım.*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler **aʿdādan** ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [aʿdādan, -dan]*

ʿadāvet: *Düşmanlık.*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme **ʿadāvet** kimseye / Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [ʿadāvet,]*

ʿadāvet: *Düşmanlık.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān / Dildāruña **ʿadāvete** bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [ʿadāvete, -e]*

ʿadem: *Yokluk.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi **ʿadem** diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [ʿadem,]*

ʿadem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür **ʿādeme** ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [ʿādeme, -e]*

ʿadem: *Hiçlik, yokluk.*

İtsem ne var ġamuñla **ʿademden** yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ʿademden, -den]*

ʿadem: *Yokluk.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla **ʿadem** ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [ʿadem,]*

ʿadem: *Ar. Yokluk.*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn **ʿadem** mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [ʿadem,]*

ʿadem: *Yokluk, noksanlık. II sönmek.(ışık).*

Ġırra olma
kim ʿ**ademsüz** bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [ʿademsüz, -süz]*

ādem: *İnsan.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne meylin **ādem-i** miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [ādem-i, --i]*
Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy perī **ādemde** kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [ādemde, -de]*
Ol perīveşden Muʿīdī **ādemīlüġ** umm a kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ādemīlüġ, -lüġ]*
Perī yüzlüm ne **ādem** cānısın kim / Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [ādem,]*
Çün vefā yoḳdur benī **ādemde** iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [ādemde, -de]*

ādem: *Insan.*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / **Ādem** helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün **ādemī** / Yā Rab ol ṣūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [ādemī, -i]*
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [ādem,]*

ādem: *İnsanoğlu.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / **Ādeme** gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ādeme, -e]*

ādem: *A. insan, kişi.*

Gerçi her laḥẓa bir **ādem** şādmān olmaz begüm / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [ādem,]*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / **Ādem** degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [ādem,]*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / **Ādem** degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [ādem,]*

ādem: *Adem, insan, insanoğlu, kişioğlu, adam.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam / Yā Rab arada n'eylesün **ādem** delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [ādem,]*

ādem: *Adem, insan, insanoğlu, kişi.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez **ādem** ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ādem,]*

ādem: *Adem, insan, insanoğlu.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī / Būstānında cihānuñ **ādeme** bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [ādeme, -e]*

ādem: *Adam, insan, kişi, kimse.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī **ādemdür** açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [ādemdür, -dür]*
Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ **ādemi** helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [ādemi, -i]*

ādem: *(Ar.) insan, kişi.*

Göñli ḳatıdur dise
bir **ādem** senüñ içün /
Başına üşüp her
yañadan ṭaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [ādem,]*
ʿÖẕr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī /
Mestüñ işine kim
ḳalur **ādem** degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [ādem,]*
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn gibi /
Ṭutsa maḥrūm
olmaz **ādem** bir
ulunuñ
dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ādem,]*
Adım **ādem** olmasun
dünyāda nā-merdem
eger / Ṭartılup derdüm
ġam-ı Mecnūn'dan
olmazsa
füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [ādem,]*

ādem degül: *Adam/insan değil.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül /
Āftāb olursa añmañ
adını **ādem**
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [ādem degül,]*

ʿadem diyār-: *Yokluk diyarı.*

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün / Derd
ü ġam ol misāfire zād-ı
sefer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [ʿadem diyār-,]*

ādem oġlanı: *İnsanoğlu.*

Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim /
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur **ādem**
oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [ādem oġlanı, -ı]*

ādem oğlanı: *İnsanoğlu.*

Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim /
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur **ādem**
oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [ādem oġlanı, -ı]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu
ġamzelerle sen /
Dīvāne
eyler **ādemi** efsūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [ādemi,]*
İy perī ḳarşuñda ḥayrān
olduġım ʿayb itme kim
/ Ḥüsnüñi seyr itmege
ṭāḳat
getürmez **ādemī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ādemī,]*

ādemī zāde: *Ademoğlu.*

Görüp cemālüñi şol vech ile
utandı perī / Ki
hergiz **ādemī zāde** gör
ünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [ādemī zāde,]*

ādemīlen-: *Büyüklenmemek.*

Göklere irse
Muʿīdī **ādemīlenmez** s
aña / Hey melek
yüzlüm senüñ ol
ayaġuñ
ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [ādemīlenmez, -mez]*

ādemler öl-: *Çok sayıda kişiyi aşkından ölecek hâle getirmek.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ
eylese ādemler ölür /
Çeşmi ḫışma gelicek
laḫẓada biñ ḳan
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ādemler öl-, -ür]*

ādemüñ dilberi: *Sevgilisi.*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi
yüce-himmet olur
/ **Ādemüñ dilberi** bir
serv-i gül-endām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [ādemüñ dilberi,]*

ʿādet: *Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.*

Āh-ı şāmum yazduġımdan
añla her dīvāre kim /
Āh ü efġāndur
hemīşe ʿ**ādetüm** sen
şāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [ʿādetüm, -üm]*

ʿādet: *Alışkanlık haline getirilen davranış.*

Ehl-i dillerden ḳaçup
hercāīliḳdür ʿ**ādetüñ** /
Gördüginle yār
imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [ʿādetüñ, -üñ]*

ʿādet: *Adet, gelenek, töre.*

Zār göñlümden çıḳar sen
cevr-i bī-pāyānı ḳo /
Ẓulmi ʿ**ādet** ḳılma
sulṭānum diyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [ʿādet,]*

ādet: *Usul, görenek.*

Bī-vefālar **ādetidür** gāh
ṣīve gāh nāz /
Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh
enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [ādetidür, -idür]*

ādın: *(onun) adını.*

Añmaz oldum gerçi kim ol
dürr-i şehvāruñ **adın** /
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [adın,]*
Kimse çün
Leylī **adın** añmazdı
Mecnūn olmasa /
Mihr-i cān-sūzumladur
iy meh senüñ
zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [adın,]*
Efser olmışdur cemālüñ
nev-ʿarūsı başına / Ol
ki **adın** cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [adın,]*

ʿadl: *Adalet, doğruluk, hakkaniyet.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil
/ ʿ**Adl** idüp ol ḫāneyi
zīr ü zeber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ʿadl,]*

aʿdū: *Düşman II Rakip.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān olur /
Dōstlar ḫālüm görüp
aġlar **aʿdū** ḫandān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [aʿdū,]*

aʿdū: *Düşman II Rakip.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ
eyler **aʿdū** / Ḥaddini
bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [aʿdū,]*

ʿadū: *Ar. Düşman.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün
ḳan ider ʿ**adū** /
Düşmez mi yoḫsa
boynuña öldükde
ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ʿadū,]*
Ben ʿ**adūdan** aġlaram sen
şūḫ-ı şen gülden degül
/ Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri gülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [ʿadūdan, -dan]*
Ḳaṣd-ı cān
eyler ʿ**adū** yārüm daḥi
yād olmadın /
Bāri Tañrı cānum alsa bir
yavuz ād
olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [ʿadū,]*

ʿadū: *(Ar.) Düşman.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı
ʿışḳ olalı velī / Sipāh-ı
ṭaʿn-
ı ʿ**adūya** yenilmedüm
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [ʿadūya, -y, -a]*

āferīn: *Takdir ve övgü sözü.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına
hezārān **āferīn** / Reng-
i naẓmuñdan senüñ
evrāḳ-ı dīvān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [āferīn,]*
Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ görmedüm /
Bu ne ʿizz ü nāz olur
yā Rab
hezārān **āferīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [āferīn,]*
Biñ niyāz itdüm
velī bir **āferīnüñ** görm
edüm / Bu ne ʿizz ü
nāz olur yā Rab
hezārān
āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [āferīnüñ,]*
Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān
ṭabʿuña kim / Dürr-i
meknūndur ne dirseñ
ger ġazeller
meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [āferīn,]*
Āferīn ol erġavānī cāmeye
üstünde kim / Oldı
renginden ḫacil yüz
būstānuñ
lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [āferīn,]*

āferīn: *Aferin, takdir ve övgü sözü.*

Āferīn şol göñli şınmış
ḳaddi ḫam şeydāya
kim / Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [āferīn,]*
Āferīn ḫüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı / Nūrı
yoḳ yılduzı düşkün
görinür mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [āferīn,]

āferīn: *Aferin, bravo.*

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān bağçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [āferīn,]*

āferīn: *"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña / **Āferīn** ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [āferīn,]*
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [āferīn,]*

āferīn-bād id-: *Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.*

Gelelden bād ile iy gül selāmuñ / Beni iḥyā idüpdür āferīn-bād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [āferīn-bād id-, -üp, -dür]*

āferīn-bād id-: *Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.*

Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı pāküñ / İder işidenler āferīn-bād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 7). [āferīn-bād id-, -er]*

āfet: *Bela.*

Dem-be-dem **āfet** ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [āfet,]*

āfet: *Güzel, sevgili.*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ **āfeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [āfeti, -i]*

āfet: *Afet.*

Görüñ ol **āfeti** ḥüsn atına olalı süvār / Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [āfeti, -i]*

āfet: *Aklı başdan alan güzel, sevgili.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol **āfetüñ** / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [āfetüñ, -üñ]*

āfet: *Aklı başdan alan güzel. II Sevgili.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen **āfete** / Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [āfete, -e]*

āfet: *Güzel, sevgili.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir **āfet** gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [āfet,]*

āfet: *Afet. II Güzel, sevgili.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe **āfet** ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [āfet,]*

āfet: *Bela, musibet, felaket.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim / Göz ü ḳaş ise fitne ġamze **āfet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [āfet,]*

āfet: *(Ar.) İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın.*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb **āfet** dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [āfet,]*
Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran / Ḳaşı fitne kirpigi **āfet** nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [āfet,]*

āfet-: *Güzel, sevgili.*

Bir lāle-ruḫ **āfetsüz** öldügüm içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [āfetsüz, -süz]*

āfet-i cānı: *Canın belası (olan güzel).*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol **āfet-i cānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [āfet-i cānı, -i, -ı]*

āfet-i cānı: *Eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol **āfet-i cānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [āfet-i cānı, -ı]*

āfet-i devrān-ı ʿīd: *Bayram günlerinin güzeli [sevgili].*

İy hilāl-ebrūlar ile **āfet-i devrān-ı ʿīd** / Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [āfet-i devrān-ı ʿīd,]*

āfet-seḫāb: *Afet bulutu.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir **āfet-seḫāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [āfet-seḫāb,]*

āftāb: *Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ **āftābıdur** ʿac eb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [āftābıdur, -ı, -dur]*

Bu ḥüsn ile cihānuñ **āftābıdur** ʿac eb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [āftābıdur, -ı, -dur]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [āftābı, -ı]*

āftāb: *Güneş.*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn **āftābından** gözü m / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [āftābından, -ı, -n, -dan]*

āftāb: *Güneş II sevgili.*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi / Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [āftābum, -um]*

āftāb: *(Fars.) Güneş II. Güzel yüz; güzel yüzlü sevgili, dilber.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / **Āftāb** olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [āftāb,]*

āftāb-ı ʿārıżuñsuz: *(Sevgilinin) yanağının güneşi.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [āftāb-ı ʿārıżuñsuz, -uñ, -suz]*

āftāb-ı nāz: *Nazlı güneş.*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā ile beni ol **āftāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [āftāb-ı nāz,]*

āftāb-ı nāz: *Naz güneşi. II Naz ve işvesiyle öne çıkan (kimse); sevgili.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ **āftāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [āftāb-ı nāz,]*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḥaṭuñ / Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña **āftāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [āftāb-ı nāz,]*

āftāb-talʿat: *Güneş yüzlü güzel.*

İy **āftāb-talʿat** söz yoḳdur
ol dehāne / Biñ arasañ
bulunmaz bir z̲errece
bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [āftāb-talʿat,]*

aġ: *Yükselmek, çıkmak.*

ʿIşḳ ṭopın
göge **aġdurmaḳ** dilers
en gün gibi / Yirde
yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [aġdurmaḳ, -dur, -mak]*
ʿIşḳ ṭopın
göge **aġdurmaḳ** dilers
en gün gibi / Yirde
yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [aġdurmaḳ, -dur, -mak]*

aġ: *Ak, beyaz.*

İy
Muʿīdī ṣaçlaruñ **aġ** old
uġından n'oldı kim /
Dem-be-dem lehv ile
yüzi ḳareliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [aġ,]*

aġ germezdi: *Ağ germezdi.*

Cān u dil mevc urmasa her
yaña māhīler gibi /
Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi
aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [aġ germezdi,]*

aġ oldu-: *Ak, beyaz ol(mak).*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ
siyeh olur kim / Aġ
olduġına yüzüm şāhid
kefen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [aġ oldu-,]*

aġa: *Ağa, bey, efendi.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü
ʿaḳl aña şey dimez /
Söz diñlemez mi her
birisi
bir **aġa** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [aġa,]*
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ
ẓulm iderler ammā /
Bulam varıcaḳ
anları **aġaya** ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [aġaya, -y, -a]*

aġac: *Ağaç.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem
ḳurı bir **aġaçdur** saña
göre sözi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [aġaçdur, -dur]*

āgāh ol-: *Haberdar olmak, uyanık olmak, farkında olmak.*

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur /
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [āgāh ol-, -uñ]*

aġalık: *Ağalık, efendilik, beylik.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin żabṭ eyle kim /
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç
gün **aġalıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [aġalıḳdur, -dur]*

aġır: *Değerli.*

Söz diyü gevher nis̲ār eyler
Muʿīdī dem-be-dem /
Göñlüni iḥyā ḳılursañ
bir **aġır** taḥsīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [aġır,]*

aġız: *Ağız.*

Gülşende
ġonçeye **aġız** açdurma
maġ içün / Almış eline
gül gibi oḳur kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [aġız,]*

aġız: *Ağız (sevgilinin ağzı).*

Çün derdmendüñem
bir **aġız** söyle baña
kim / Ol ḥoḳḳa-i
dehānda nihāndur
devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [aġız,]*

aġız: *Ağız, dudak.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām baḥs̲ /
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḥs̲ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [aġzuñ, -uñ]*

aġız: *Sevgilinin nokta kadar olan ağzı.*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef
geçer / Cān virür
gördükce ol miskīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [aġzuña, -uñ, -a]

<u>aġız:</u> *Sevgilinin ağzı. Divan şiirinde görünmeyecek kadar küçüktür, bir noktadır, hatta hiç görünmeyebilir, hayaldir, rüyadır. Aşık onu düşünebilir ama asla ulaşamaz.*

Kimse dildāruñ
Muʿīdī **aġzı** var dimez
velī / İşiden lafẓ-ı
güher-bārın ider yoḳ
yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [aġzı, -ı]*

<u>aġız aġıza vir-:</u> *Ağız ağıza vermek (Öpüşmek bağlamında) II iki kişi birbirine pek yakın durarak başkaları işitmeyecek bir biçimde konuşmak.*

Ḳan olur ortada iy dōst
lebüñle ḳadeḥüñ / Aġız
ağıza virüp söyleşicek
ne sözi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [aġız ağıza vir-, -üp]*

<u>aġla:</u> *Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār
ise raḥm eylemez
/ **Aġlasun** bu acuġ ile
cümle deryālar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [aġlasun, -sun]*

<u>aġla:</u> *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi /
Ṣabāḥ
olınca **aġlaşduḳ** ben ü
ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [aġlaşduḳ, -ş, -du, -ḳ]*
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi /
Ṣabāḥ
olınca **aġlaşduḳ** ben ü
ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [aġlaşduḳ, -ş, -duk]*
Laʿl-i nābuñdan cüdā cān
virdügiçün ḫaste-dil /
Ḳaralar
geymişdür **aġlar** çeşm
e-i ḥayvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [aġlar, -r]*
Düşüp ayaġuña **aġlayalı** /
Mūzeñde sirişküm oldı
kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [aġlayalı, -(y), -alı]*
Aġladı yārān görüp ḥālin
Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ
olınca diñmedi feryād
ü şīvenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [aġladı,]*
Başum ucında gözüm şol
ḳadardan **aġladı** kim /
Ṣu içre taḫta-i ten-şūyi
sāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [aġladı,]*

<u>aġla:</u> *Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.*

Lāle vü şebnem degül
ṣaḥrāda iy Mecnūn
göñül / Bil
ki **aġlar** dīde-i pür-ḫūn
ile ṣaḥrā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [aġlar, -r]*

<u>aġla:</u> *Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.*

Ḳo
göñül **aġlamaġı** şimde
ngirü ṣād ol yüri /
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [aġlamaġı, -maġ, -ı]*

<u>aġla:</u> *Ağlamak.*

Veh ne müşkildür şeb-i
hecrüñde her
gün **aġlamaḳ** /
Olmasam bāri ezel
vaṣluñla ḫandān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [aġlamaḳ, -maḳ]*

<u>aġla:</u> *Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.*

İy Muʿīdī gülmek
umma **aġlamadan** bir
zemān / Çün ḫuẓūr
olmaz cihān mülkinde
zaḥmet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [aġlamadan, -ma, -dan]*

<u>aġla:</u> *Ağlamak.*

İy Muʿīdī **aġlama** dāġ-ı
fırāḳından anuñ / Cān
fedā ḳılmaḳ dügündür
ʿāṣıḳa mātem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [aġlama, -ma]*

<u>aġla:</u> *Gözyaşı dökmek.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi **aġlasun** / Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [aġlasun, -sun]*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz / Yoluñda **aġlamazam** s īm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [aġlamazam,]*

aġla: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [aġladur, -dur]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak ‖ çok üzülmek, dert çekmek.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil / Ḳaralar geymişdür **aġlar** çeşm e-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [aġlar, -r]*

aġla: *Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.*

Yüz ḳızardup derdüm **aġlar** çeşm-i giryānum saña / Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [aġlar, -r]*

aġla: *Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık ve benzeri etkisiyle gözyaşı dökmek.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken **aġlasam** / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [aġlasam, -sa, -m]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

Gāh kendü ḫālüñ **aġlarsın** gehī de rdüm benüm / İy göñül ben daḥi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [aġlarsın, -r, -sın]*

aġla: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḫālüm görüp **aġlar** aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [aġlar, -r]*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / **Aġlayup** yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [aġlayup, -y, -up]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp **aġlar** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [aġlar, -r]*

Gider oldum ben **aġlasam** yaraşur / Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [aġlasam, -sa, -m]*

aġla: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Zār idüp gāh **aġladur** gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [aġladur, -dur]*

aġla-: *Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.*

Sen vedaʿ itdükce **aġlarsam** ne ṭañ / Ṣām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [aġlarsam, -r, -sa, -m]*

aġla-: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Ben ʿadūdan **aġlaram** sen şūḫ-ı şen gülden degül / Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [aġlaram, -r, -am]*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına **aġlar** / Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [aġlar, -r]*

aġla-: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Az gülüp çoḳ **aġla** iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [aġla,]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar / Öyle gül-reng **aġlaram** ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [aġlaram, -r, -am]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm **aġladum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [aġladum, -du, -m]*

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm **aġladum** / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm **aġladum** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [aġladum, -du, -m]*

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm **aġladum** / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm **aġladum** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [aġladum, -du, -m]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [aġladum, -du, -m]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [aġladum, -du, -m]*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum **aġladum** / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [aġladum, -du, -m]*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum **aġladum** / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [aġladum, -du, -m]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi **aġla** kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [aġla,]*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni / **Aġlamaḳla** geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [aġlamaḳla, -maḳ, -la]*

aġla-: *Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine / Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4). [aġladum, -du, -m]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [aġladum, -du, -m]*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum **aġladum** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [aġladum, -du, -m]*

aġla-: *Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.*

İy Muʿīdī **aġlar** iseñ ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [aġlar, -r]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup **aġlaram** / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [aġlaram, -r, -am]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm / Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [aġlar, -r]*

aġla-: *Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm **aġladum** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [aġladum, -du, -m]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā / Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm **aġladum** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [aġladum, -du, -m]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm **aġladum** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [aġladum, -du, -m]*

aġla-: *Acı, keder, pişmanlık ve*

bazen de sevinçten göz yaşı dökmek.

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun / Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [aġlar, -r]*

aġla-: *(Acı ve kederden) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma / Ki **aġlar** ḥālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [aġlar, -r]*
Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse **aġlar** yoḳ hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [aġlar, -r]*

aġladuġ-: *Ağlayışım.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / **Aġladuġım** budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [aġladuġım, -ım]*
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / **Aġladuġım** bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [aġladuġım, -ım]*

aġladuġ: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme **aġladuġıma** kim çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [aġladuġıma,]*

aġladuġın: *Ağladığını.*

İy Muʿīdī nedendür **aġladuġın** / ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [aġladuġın,]*

aġlamaġ: *Ağlamak.*

Ben **aġlamaġ** içün geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [aġlamaġ,]*

aġlamak: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün / **Aġlamaḳdan** sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 6). [aġlamaḳdan, -dan]*

aġlamaz: *Ağlamamak, gözyaşı dökmemek.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [aġlamaz,]*

aġlar: *Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki **aġlar** ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [aġlar,]*

aġlar: *(Ayrılık kaynaklı) Göz yaşı döken / ağlayan.*

Zülf ü ebrūñ içün **aġlar** kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [aġlar,]*
Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum / Anı **aġlar** dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [aġlar,]*

aġlarsa: *Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [aġlarsa, --rsa]*

aġlasa: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Miskīn Muʿīdī **aġlasa** ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [aġlasa,]*

ağlasam: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden **ağlasam** / Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [aġlasam,]*

ağlat: *Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.*

Muʿīdī ḳuluñı **ağlatma** it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [aġlatma, -ma]*

ağlat: *Birisinin ağlamasına sebep olmak. II üzmek, kederlendirmek.*

Güldürürseñ beni demdür yiter **ağlatduñ** acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [aġlatduñ, -du, -ñ]*

ağlat: *Ağlatmak, gözyaşı döktürmek.*

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār / Ḥāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [aġladup, -up]*

ağu: *Zehir II acı, dert, ıztırap.*

Bilmezem **aġu** mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [aġu,]*

ağu: *Zehir.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü **aġudur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [aġudur, -dur]*

ağu: *Zehir, zehirli.*

Ṭuymadum **aġulu** ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [aġulu, -lu]*

ağu: *Zehir, acı.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına **aġu** mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [aġu,]*

āġūşa çek-: *Koynuna çekmek II Oku göğsüne doğru çekmek.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb / Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [āġūşa çek-,]*

ağyār: *Ar. 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.*

N'ola **aġyāre** vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [aġyāre, -e]*

ağyār: *Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur **aġyār** ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [aġyār,]*

ağyār: *Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).*

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni **aġyāruñ** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [aġyāruñ, -uñ]*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma / Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 6). [aġyāruñ, -uñ]*

ağyār: *Rakip.*

Ṭan degüldür ḥālüñi añdursa **aġyāruñ** baña / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [aġyāruñ, -uñ]*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü **aġyārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276,*

Beyit 2). [aġyārumdur,]

aġyār: *(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda **aġyāruñ** ve lī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [aġyāruñ, -uñ]*

aġyār: *(Ar.) (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.*

Yār olursa çāre ne **aġyāra** yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [aġyāra, -a]*

Yār olup **aġyār** ile baḳmaz Muʿīdîden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [aġyār,]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma **aġyār** dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [aġyār,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen **aġyār** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [aġyār,]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi **aġyār** ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [aġyār,]*

aġyāra: *Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ / **Aġyāra** hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 3). [aġyāra, --a]*

aġyār-ı bed-ḥvāhum: *(Âşığın) kötülüğünü isteyen rakip.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni **aġyār-ı bed-ḫvāhum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [aġyār-ı bed-ḫvāhum, -um]*

aġz: *Ağız.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāş it **aġzına** düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [aġzına, -ına]*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña / Gözgü ṭut **aġzına** bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [aġzına, -ına]*

Ḫüsnüñi seyr itdügimden **aġzuñ** öp mekdür murād / Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [aġzuñ, -u, -ñ]*

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye / **Aġzına** mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [aġzına, -ına]*

aġz: *Ağız.*

Geldi **aġzum** dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [aġzum, -um]*

aġz: *Ağız, dudak.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ içün **aġzını** açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [aġzını, -ı, -n, -ı]*

aġz: *Ağız. II dil, konuşma.*

Ḥayretdeyem ki **aġzumuzı** açmadın daḫi / Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [aġzumuzı,]*

aġz: *(Sevgilinin) ağzı.*

Murādumdur senüñ **aġzuñ** benüm ḫurşīd-i raḫşānum / Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [aġzuñ, -u, -ñ]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı.*

İy Muʿīdīnüñ
ümīdi **aġzuñ** aç kim
eyleyem / Lafẓ-ı
gevher-bāruña naẓm-ı
dür-efşānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [aġzuñ, -uñ]*

aġz: *Ağız, dudak. II Sevgilinin nokta kadar, çok küçük olan ağzı.*

Ġonçe **aġzın** açamaz lāle
ḥayādan ḳızarur / ʿArż-
ı ʿārıż idicek nāz ile
gülşende
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [aġzın, -ı, -n]*
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān eyledüm / Hey
meded ʿömr-i dırāzum
yoḳ yire ḳıldum
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [aġzuñ, -u, -ñ]*

aġz: *Ağız, sevgilinin ağzı.*

Öpmedüm **aġzın** uyurken ol
gözi mestānenüñ / İy
Muʿīdī yoḳ yire bunlar
ne bühtāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [aġzın, -ı, -n]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı. III. Bir şeyin ağzı, tamamı.*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı
ciger leb-ber-leb /
Öper **aġzuñda** seni
şāġer-i zer leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [aġzuñda, -uñ, -da]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
/ **Aġzımuñ** dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [aġzımuñ, -ım, -uñ]*

aġz: *Ağız, dudak.*

Bezm içinde bī-
tekellüf **aġzın** öp ḫavf
itme kim / Ġamzeler
bīmār ü zülf āşüftedür
dildār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [aġzın, -ı, -n]*

aġz: *(Aşığın) ağzı. II dil, konuşma, özelliğini anlatma.*

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir
laʿl-i nābuñdan şeker /
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i
şīrīn-maḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 3). [aġzuma, -um, -a]*

aġz: *Ağız. II Dil.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür /
Görmedügi nesneye
olur kişi ġāyet
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [aġzuñ, -uñ]*

aġz- haber-: *(Sevgilinin) Ağzının haberi, sırrı.*

Aġzuñ ḫaberini ġonçeye
açdıysa Muʿīdī /
Ṣuçum ne benüm iy
yüzi gül ne ḫaberüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7). [aġz-ḫaber-, -uñ, -i, -ni, -]*

aġz- ḫaber-: *(Sevgilinin) Ağzının haberi, sırrı.*

Aġzuñ ḫaberini ġonçeye
açdıysa Muʿīdī /
Ṣuçum ne benüm iy
yüzi gül ne ḫaberüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7). [aġz-ḫaber-, -uñ, -i, -ni, -]*

aġzı: *(Sevgilinin) ağzı.*

Ẕerre deñlü görmedüm
ʿaşıḳlara mihr itdügin
/ **Aġzı** gibi var ise
yoḳdur vefāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [aġzı,]*

aġzı dad-: *Ağız tadı II Keyif.*

Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
/ Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [aġzı dad-, -ın]*

aġzı kanlu: *Ağzı kanlı (şey). tîr bağlamında uç kısmı kanla bulanmış ok. (sevgilinin kirpikleri kastedilerek.).*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf
/ **Aġzı ḳanlu** bir
ḫarāmīdür bugün tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

238, Beyit 4). [aġzı ḳanlu,]

aġzı suyını aḳ-: *Çok beğenip imrenmek (SARAÇBAŞI).*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [aġzı suyını aḳ-,]*

aġzı şuyını aḳı-: *Ağzının suyunu akıtmak II bir şeye karşı arzu duyulmasına neden olmak, imrendirmek.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [aġzı ṣuyını aḳı-, -dur]*

aġzın: *Ağız.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen **aġzın** bilin ög yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [aġzın,]*

aġzın açamaz: *Konuşmamak, tek kelime söylememek, susmak.*

Mülzem olup ġonçe **aġzın açamaz** dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [aġzın açamaz, -a, -maz]*

aġzın açup: *Ağzını açmak.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [aġzın açup,]*

aġzına alur: *Öpmek II Sevgilinin dudaklarından söz etmek.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [aġzına alur, -ur]*

aġzuñ: *Ağız II Sevgilinin ağzı.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi **aġzuñ** aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [aġzuñ, -uñ]*

aġzuña al: *Yemek, içmek; ağzına götürmek.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken / Meyi ne **aġzuña al** ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [aġzuña al,]*

āh: *[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.*

N'ola **āhum** boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [āhum, -um]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ **āh** / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [āh,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni / **Āh** kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [āh,]*

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi / Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [āh,]*

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı **āh** / Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 7). [āh,]*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre **āh** / Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [āh,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / **Āh** u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [āh,]*

āh: *Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.*

Benden ol yāre Muʿīdī **āh** u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [āh,]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden **āh** kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [āh,]

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [āh,]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [āh,]*

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların / **Āh** anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [āh,]*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā **āh** kim / Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [āh,]*

āh: *Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm **āh** eger ṣoñ ucı / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [āh,]*

āh: *Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ **āh** / İy dirīġa ki günüm geçdi ṣeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [āh,]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen **āh** itme kim / Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [āh,]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri **āh** / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [āh,]*

āh: *Ah etme, inleme.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum **āh** ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [āh,]*

āh: *Feryad.*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i **āh** ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [āh,]*

āh: *Inilti, inleyiş (manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük).*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden **āh** kim / Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [āh,]*

āh: *Derinden bir soluk verme eylemi ile birlikte pişmanlık, beğenmeme, yakınma gibi duyguları ifade eden kök; acı ünlemi; âşığın aşk ateşiyle gönlünden çıkan duman. Dert, keder, hüzün gibi ruh hâllerine delâlet eder.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd **āhumdur** gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [āhumdur, -um, -dur]*

āh: *1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur **āh** eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [āh,]*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül / Ṭutuşup dāmeni **āhumla** yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [āhumla,]*

āh: *'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ‖ Âh ederek inlemek.*

Derdiyle bir **āh** itdi göñül kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [āh,]*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı **āh** ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [āh,]*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı kimseyi **āh** ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [āh,]*

Eşk ü **āhı** yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [āhı, -ı]*

Bülbülüñ bir **āhına** döymez varur çünkim yile / Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [āhına, -a, -n, -ı]*

āh: *'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ǁ Âh ederek inlemek.*

Çün perīler per döker **āh** ü fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [āh,]*

Ben ḳara günlünüñ **āhı** boyanup dur göklere / Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [āhı, -ı]*

āh: *Acı çekmeyi ifade eden bir ünlem.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur **āh** eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [āh,]*

āh: *Eyvah, yazık anlamında bir acı ünlemi.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ / **Āh** kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [āh,]*

āh: *'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.*

İy kemān-ebrū neden kār itmez **āhum** göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [āhum, -um]*

Gel āteş-bāz **āhumdan** Muʿīdī ṣ anʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [āhumdan, -um, -dan]*

Ḳāmetüñ şimşādını **āhum** yilind en ṣaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [āhum, -um]*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme **āh** ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [āh,]*

Arayup sen mehi menzil-be-menzil / Yiler her yaña **āhum** nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [āhum, -um]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse **āhum** ol ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [āhum, -um]*

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [āh,]*

āh: *1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.*

İncinür **āhumdan** ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [āhumdan, -um, -dan]*

āh: *1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd **āhumdur** gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [āhumdur, -um, -dur]*

āh: *'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ǁ Âh ederek inlemek.*

İncinür **āhumdan** ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [āhumdan, -um, -dan]*

āh: *1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân*

etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bir güle baḳ
yüzüme **āhumla** ʿālem
ṭolmasun / Tāzedür
ḥüsnüñ güli ol bādeden
[kim]
ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [āhumla, -um, -la]*

āh: *Eyvah, yazık anlamında bir acı ünlemi.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum
tīredür zülfüñ gibi
/ **Āh** eger arż olmaya
ḥāl-i perīşānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [āh,]*

āh: *Ah, yazık.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül / **Āh** kim yüz
ṭutdı nā-geh bu ḳara
ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [āh,]*

āh: *Ah etme, inleme, feryat. II Âşıığın feryatları.*

Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña / Gitdi yanup
yaḳılup feryād
içün **āhum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [āhum, -um]*
Gitse **āhum** ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün düter ekser varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [āhum, -um]*

āh: *'Âşıığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi*

Âh ederek inlemek.

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend /
Göklere
irişdi **āhı** irmez iy
māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [āhı, -ı]*

āh: *'Âşıığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü
rāzumı / Bülbül ġamını
söylemeg içün belā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [āhumdur, -um, -dur]*
Oynadup dil-
fülkin **āhum** cūşa geldi
göz yaşı / Gūyiyā
mevc urdı deryālar
fırāvān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [āhum, -um]*
Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli **āh** ü
fiġānumdur benüm /
Cūş iden seyl-i bahār
eşk-i revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [āh,]*

āh: *Eyvah!.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı **āh** /
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaşdı
ya bañadur ya
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [āh,]*

āh: *Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.*

Ḫvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin ḫaste
göñül / **Āh** eger laʿl-i
lebüñ şerbeti olmaya
naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [āh,]*

āh: *Ah, eyvah, yazık!.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ **Āh** eger çekmezse bir
cerrāḥ peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [āh,]*

āh: *"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir
ʿArab mülkinde **āh** / İy
Muʿīdī milket-i
ʿOs̱mān'ı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [āh,]*
Āh-ı şāmum yazduġımdan
añla her dīvāre kim
/ **Āh** ü efġāndur
hemīşe ʿādetüm sen
şāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [āh,]*

āh: *Acı ve üzüntü bildiren bir ünlem.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden /
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu
ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [āh,]*

āh: *"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya /
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [āh,]*
Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider / **Āh** ol
nigār eger oḳur ise

kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [āh,]*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [āh,]*

Aġzuñ içün **āh** idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [āh,]*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin / **Āh** eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [āh,]*

āh: *"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.*

Ṣol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe **āh** / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [āh,]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere **āhum** / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [āhum, -um]*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem **āh** ḳılamazsam / Eger **āh** eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [āh,]*

Çün eşk ü **āh** yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [āh,]*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre **āh** / Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [āh,]*

āh: *(Âşığın) ahı, feryat figanı.*

Eşküm ü **āhum** görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [āhum, -(u)m]*

āh: *"Ah!" üzüntü, feryat.*

Şāh-ı ʿışḳam **āh** ü eşküm rāyet ü leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [āh,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī **āh** ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [āh,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī **āh** ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [āh,]*

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde **āh** / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [āh,]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi **āh** ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [āh,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ **āh** / Bir içim gerçi āb-ı ḫayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [āh,]*

Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye / **Āh** ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [āh,]*

āh: *Yazıklar olsun!.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken **āh** / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [āh,]*

āh: *"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.*

Vaʿde-i vaşlı unutduñ yüzüme baḳmazsın **āh** / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [āh,]*

Ne deñlü bağrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı **āhumdan** / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [āhumdan, -um, -dan]*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları / **Āh** eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [āh,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı **āh** ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [āh,]*

āh: *"Ah" üzüntü, feryat bildiren ünlem ifadesi.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi **āh** / Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [āh,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda **āh** / Ḥıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [āh,]*

āh: *"Ah" acı, özlem ve hasret bildiren ünlem.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [āh,]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser / **Āh** eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [āh,]*

āh: *"Heyhat, yazık!".*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde **āh** / Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [āh,]*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / **Āh** eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [āh,]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda **āh** / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [āh,]*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına / **Āh** eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [āh,]*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi **āh** / Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [āh,]*

āh: *"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle **āh** kim / Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [āh,]*

Riyā ile olan zühdi n'idersin / Derūn-ı dilden iren **āh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [āh,]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi / **Āh** eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [āh,]*

Derd-i derūndan **āh** ider olduñ Muʿīdī **āh** / Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [āh,]*

Āh kim artar Muʿīdī ża'fı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [āh,]*

āh: *"Ah!" sitem bildiren ünlem.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü **āh** ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [āh,]*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / **Āh** eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [āh,]*

āh: *"Ah!" sitem bildiren ünlem.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı **āh** / Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [āh,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına **āh** / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [āh,]*

Baḳmaz olduñ **āh** baña / Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [āh,]*

āh: *Ağlayıp inleme, feryat etme.*

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü **āhum** / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [āhum, -um]*

āh: *(Âşığın) ahı.*

Eşk ü **āhum** sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [āhum, -um]*

āh: *"Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez **āh** ü efgānum benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [āh,]

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur **āh** ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [āh,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm **āh** eger / Ḥaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [āh,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz **āh** ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [āh,]*

āh diseñ: - *Bedduâ etmek.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḥaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [āh diseñ,]*

āh eyle-: *Ah etmek.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [āh eyle-, --se, --m]*

āh eylesem: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede **āh eylesem** yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [āh eylesem, -se, -m]*

āh ider: *Acı ile içini çekmek.*

Derd-i derūndan **āh ider** olduñ Muʿīdī āh / Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [āh ider,]*

āh it-: *İç çekmek, figan etmek.*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ / Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [āh it-, -dük, -ce]*

āh it-: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [āh it-, -düm]*

āh itmedin: *İç çekmek, figan etmek.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aşşı ne **āh itmedin** / ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [āh itmedin, -me, -din]*

āh itmeyeyin: *İç çekmek, figan etmek.*

Niçe **āh itmeyeyin** derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [āh itmeyeyin, -me, -eyin]*

āh its-: *Ah çekmek; derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [āh its-, -se, -m]*

āh kim: *Eyvah! Ah ki! Ne yazık ki!.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser / **Āh kim** hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [āh kim,]*

āh oḳ-: *Âşığın inlemesiyle oluşan ve sevgiliye ulaşması istenen ok.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [āh oḳ-, -lar, -ı, -nı]*

āh ü nāle: *Ağlamak ve inlemek.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem **āh ü nāle** / Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [āh ü nāle,]*

āh u nāleye: *Ah etme ve inleme.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar **āh u nāleye** / Güyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [āh u nāleye, -y, -e]*

āh ü yaşumdan: *Âşığın ah ederek ağlaması.*

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten / Tīr-i āhumdan iñen ġāfīl yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [āh ü yaşumdan, -um, -dan]*

āh ü zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [āh ü zār,]*

āh ü zār itsem: *Ah edip inlemek.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ **āh ü zār itsem** gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [āh ü zār itsem, -se, -m]*

ʿahd: *Ahd, söz, yemin.*

Būse ʿ**ahdi** var iken ḳan yutdırursın dem-bedem / Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [ʿahdi, -i]*

ʿahd: *Ahd, söz, yemin.*

Öldürem dirsin velī ʿ**ahdüñe** ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [ʿahdüñe, -üñ, -e]*

ʿahd: *Ahd, söz, yemin.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿ**ahdüñe** şükrā nedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ʿahdüñe, -üñ, -e]*

ʿahd: *(Ar.) Yemin, ant II. Söz verme, söz.*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿ**ahd** ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [ʿahd,]*

ʿahd itdi: *Söz vermek, yemin etmek.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿ**ahd itdi** ammā ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ʿahd itdi, -di]*

ʿahd itdi: *Söz vermek, yemin etmek.*

Ḳatlüme ʿ**ahd itdi** yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [ʿahd itdi,]*

ʿahd itmiş: *Söz vermek, yemin etmek.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿ**ahd itmiş** iken būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [ʿahd itmiş, -miş]*

ʿahd ü peymānı: *Söz vermek ve yemin etmek.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿ**ahd ü peymānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ʿahd ü peymānı, -ı]*

ʿahd ü peymānı: *Söz ve yemin.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿ**ahd ü peymānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [ʿahd ü peymānı, -ı]*

āhen: *Demir.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūṭīye gūyā ki **āhenden** ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [āhenden, -den]

āhen: *Demir.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ / Ṣovuḳ **āhen** dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [āhen,]*

āhen: *(Fars.) Demir.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine **āhen** bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [āhen,]*
Ṣevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine / Ṣayrefī **āhen** ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [āhen,]*

āhen-dil: *(Fa.) Gönlü demir gibi katı.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz görüp **āhen-dil** olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [āhen-dil,]*

āheng: *Far. Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş; ahenk.*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī / İşidüp ḳumrılar **āheng** eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [āheng,]*

āheng ider: *Eşlik etmek.*

Nāleme **āheng ider** ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [āheng ider,]*

āhenīn-dil: *Merhametsiz.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [āhenīn-dildür, -dür]*

āh-ı ʿāşık: *Aşığın ahı.*

Dir gören zülfüñ ḫamında **āh-ı ʿāşıḳ** şuʿlesin / Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [āh-ı ʿāşıḳ,]*

āh-ı derdnāk: *Dertli ah.*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm / Dem dem ʿaceb mi eyler isem **āh-ı derdnāk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [āh-ı derdnāk,]*

āh-ı şeb: *"Gecenin ahı".*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı **āh-ı şeb** ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [āh-ı şeb,]*

āh-ı seḥer-gāhum: *(Âşığın) sabah vakti ettiği feryatlar.*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim / Gün gibi rūşen ḳılur **āh-ı seḥer-gāhum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [āh-ı seḥer-gāhum, -um]*

āh-ı serd-: *Soğuk ah; sert, şiddetli feryat.*

Āh-ı serdümden olur ḥaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [āh-ı serd-, -üm, -den]*

āhir: *Sonunda, nihayet.*

Ḳaçduġına baḳmayup **āḫir** düşürdüm dāmuma / Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [āḫir,]*
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege / Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [āḫir,]*
Rūz-ı vaṣla döner **āḫir** ṣām-ı hicrān ġam yime / Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [āḫir,]*
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / **Āḫir** Muʿīdī ölürem

iḳrārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [āḫir,]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma / Ne belādur yā Rab **āḫir** bu hevālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [āḫir,]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur **āḫir** ḫaṭṭ-ı dilber
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [āḫir,]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme **āḫir** ḳanuma / Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [āḫir,]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / **Āḫir** ol dām-ı belā ile şikār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [āḫir,]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ **āḫir** iy dil başuña / Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [āḫir,]*

Çünki maẕhar düşdüm **āḫir** hey vefāsız ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [āḫir,]*

Derdüme **āḫir** ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [āḫir,]*

<u>āḫir:</u> *En son, sonunda.*

Ġam degül cān virsem **āḫir** cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [āḫir,]*

Ġam degül cān virsem **āḫir** cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [āḫir,]*

Cān fedā ḳılmazsam **āḫir** dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [āḫir,]*

Cān fedā ḳılmazsam **āḫir** dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [āḫir,]*

Pīş-keş-i cān virdüm **āḫir** ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [āḫir,]*

Pīş-keş-i cān virdüm **āḫir** ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [āḫir,]*

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim / İrişdi meclis **āḫire** oldı tamām
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [āḫire, -e]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp **āḫir** niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [āḫir,]*

<u>āḫir:</u> *(□□□□) sıf. (Ar. aḫir)*

Son, sonuncu, en sonra olan.

Bād-ı āhumdur benüm **āḫir** vücūdum ḫāk iden / Āteş uran
cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [āḫir,]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp / Maḥrūm ḳomaz **āḫir** anı intisāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [āḫir,]*

<u>āḫir:</u> *Ar. 1. Son. 2.sonunda.*

Sevdügim bilmezse **āḫir** ol büt-i bīgāneveş / Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [āḫir,]*

<u>āhir:</u> *Sonunda, nihayet, sonuç itibariyle.*

Ġam degül cān virsem **āḫir** cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [āḫir,]*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken **āḫir** incitme / Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [āḫir,]*

<u>āhir:</u> *Sonunda, nihayet.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse
eyler **āḫir** ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [āḫir,]*

<u>āhir:</u> *Ar. Sonra, sonunda.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül **āḫirinde** gösterür evvel bahār

ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [āḫirinde, -i, -n, -de]*

āḫir: *"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / **Āḫir** hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [āḫir,]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün / Cismümi **āḫir** neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [āḫir,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün / Helāk eyler beni **āḫir** şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [āḫir,]*

āhir: *(Ar.) Son, sonuncu, en sonra olan.*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum / Gerçi mürġ-i zīr kim **āḫir** budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [āḫir,]*

āhir: *"Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.*

Tevbemi bozmayup **āḫir** n'eyle yem kim devr-i gül / ʿĪş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [āḫir,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu cevr ile **āḫir** şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [āḫir,]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında **āḫir** ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [āḫir,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm / Kim incelüp vücūdum **āḫir** ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [āḫir,]*

Aġzuma ṣunmazsañ **āḫir** laʿl-i nābuñdan şeker / Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 3). [āḫir,]*

āhir: *(Ar.) Son II. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" manasında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ **āḫir** olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [āḫir,]*

āhir: *"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında söz.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Lutf idüp ol müşkilümüz **āḫir** āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [āḫir,]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur **āḫir** senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [āḫir,]*

āhir: *"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.*

Kimse ḳadrüm bilmedi **āḫir** ʿArab mülkinde āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOṯmān'ı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [āḫir,]*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / **Āḫir** göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [āḫir,]*

Sāḳiyā gülgün lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim / Rūze-i hecr oldı **āḫir** ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [āḫir,]*

āhir zamān: *Son zaman II dünyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer **āḫir zamān** gibi / Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [āḫir zamān,]*

ahker-i gül-: *Kırmızı gül.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın / Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [aḥker-i gül-,]*

aḥşām: *Akşam.*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu / Kişi miskīn olur **aḫşāma** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 1). [aḫşāma, -a]*
Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ ey degül **aḫşāma** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [aḫşāma, -a]*

aḫşām: *Akşam II akşam vakti.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur **aḫşām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [aḫşām,]*
Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem **aḫşāma** degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [aḫşāma, -a]*

aḫşam olsa: *Akşam vaktinin gelmesi,havanın kararması.*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün **aḫşam olsa** kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [aḫşam olsa,]*

aḫşamlar: *1. akşam vakti, 2. akşam(lar) boyunca.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile **aḫşamlar** gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [aḫşamlar,]*
Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [aḫşāmlar,]*

ahter: *Yıldız, kevkeb.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki **aḫterdür** ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [aḫterdür, -dür]*

ahterden: *Talih, baht.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırāḳ iden beni / Bu ḳara günler baña kimdendür **aḫterden** midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [aḫterden,]*

âhû: *Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn olup taġlarda **āhū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [āhū,]*

âhû: *Ceylan.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür **āhū-yı** Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [āhū-yı,]*
Vaḥşī **āhūdur** ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [āhūdur, -dur]*
Olur Mecnūn gibi **āhūya** mūnis / Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [āhūya, -y, -a]*

âhû: *Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vahşī iken ol gözleri **āhūyı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [āhūyı, -(y)ı]*

âhû: *Ceylan gibi güzel gözlere sahip sevgili.*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / Kim ol **āhūnuñ** elinden oldı şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [āhūnuñ, -nuñ]*
Ol gözleri **āhūnuñ** seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin / Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 2). [āhūnuñ, -nuñ]*

âhû: *Ceylan gibi güzel, alımlı.*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / N'itsün ol **āhū** ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [āhū,]*

âhû: *Ceylan (gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā

n’içün egri baḳar ol gözleri **āhū** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [āhū,]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri **āhūlar** ile *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [āhūlar, -lar]*

âhû: *Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.*

Gerçi ol gözleri **āhūyı** ṣikār itdüm ben / Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [āhūyı, -y, -ı]*

āhū-: *Ceylan.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim **āhūdadur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [āhūdadur, -da, --dur]*

āhū baḳış-: *Ahu, ceylan bakışlı.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [āhū baḳış-, -lu]*

āhum şerār-: *Ahımın kıvılcımları.*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [āhum şerār-, --ın, --dan]*

āhum yili: *(Âşığın) ah rüzgârı, yeli.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [āhum yili, -ni]*

āhū-yı çīn’dür: *Çin ahusu, ceylan.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem / Ṣanasın **āhū-yı Çīn’dür** meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [āhū-yı çīn’dür, -dür]*

aḥvāl: *"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm **aḥvālini** / Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 5). [aḥvālini, -ini]*

ak: *Gözyaşı dökmek.*

Bu gice baḫr olup **aḳdı** ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [aḳdı, -dı]*

ak: *Akmak, dökülmek.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı **aḳar** diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [aḳar, -ar]*

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi **aḳup** göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [aḳup, -up]*

ak: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

Āh eylesem gözüm yaşı **aḳar** döne döne / Ḳatı yil esdüginee olur [ṣu] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 2). [aḳar, -ar]*

ak: *(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.*

Göz bıñarında **aḳup** yaşum dükenmezse n’ola / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [aḳup, -up]*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī / **Aḳar** yüz çeşme çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 5). [aḳar, -ar]*

ak: *Akmak; gözyaşı dökmek.*

Eşk-i çeşmüm **aḳdı** ol serv-i semensādan yaña / Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [aḳdı, -dı]*

ak: *Ak, beyaz renk.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / **Aḳ** dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [aḳ,]*

ak: *Sıvı bir maddenin belli bir yere doğru dökülmesi, akmak. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem **aḳmazdı** ḳan / Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [aḳmazdı, -maz, -dı]*

ak-: *(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.*

Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde / Ḳan **aḳmaz** idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [aḳmaz, -maz]*

ak-: *(Sıvı ya da çok ince taneli şeyler için) bir yerden başka bir yere doğru gitmek.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb dönmege **aḳar** āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [aḳar, -ar]*

ak-: *(Kan) akmak.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan **aḳar** ḫūn-ı dil revān / Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [aḳar, -ar]*

ak-: *(Gözyaşı için) dökülmek, akmak, düşmek.*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim ṭurmaz **aḳar** āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [aḳar, -ar]*

aḳar şu-: *Akarsu.*

Dünyā begüm aḳar şuya beñzer s̱ebātı yoḳ / Ṣaḳın bu ḫüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [aḳar şu-,]*

akçe: *Para, gümüş para.*

Her ne deñlü **aḳçeler** döksem ḫisāb olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [aḳçeler, -ler]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm / Gūyā ki **aḳçeler** döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [aḳçeler, -ler]*

ʿāḳıbet: *Sonunda, nihayet.*

Ocaġuma **ʿāḳıbet** hecr odı şu ḳoysun diyü / Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [ʿāḳıbet,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ **ʿāḳıbet** bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [ʿāḳıbet,]*

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın **ʿāḳıbet** / Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [ʿāḳıbet,]*

ʿāḳıbet: *Sonunda.*

Dem-be-dem āfet şalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya **ʿāḳıbet** ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

ʿāḳıbet: *Son, nihayet II Netice, sonuç.*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun **ʿāḳıbet** / Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [ʿāḳıbet,]*

ʿ**āḳıbet:** *Ar. Sonunda.*

Çün boyanur ʿ**āḳıbet** ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [ʿāḳıbet,]*

ʿ**āḳıbet:** *(Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [ʿāḳıbet,]*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿ**āḳıbet** dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [ʿāḳıbet,]*

ʿ**āḳıbet:** *"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿ**āḳıbet** oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuṣṣāḳı bed-ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿ**āḳıbet** helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [ʿāḳıbet,]*

Ben yoluñda ʿ**āḳıbet** ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [ʿāḳıbet,]*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿ**āḳıbet** / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [ʿāḳıbet,]*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿ**āḳıbet** n'olur serencāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [ʿāḳıbet,]*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [ʿāḳıbet,]*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [ʿāḳıbet,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿ**āḳıbet** / Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [ʿāḳıbet,]*

aḳıd-: *(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.*

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb **aḳıdur** her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [aḳıdur, -(u)r]*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar **aḳıdur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [aḳıdur, -(u)r]*

aḳıd-: *Dökmek, gözyaşı dökmek.*

Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege / Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb **aḳıdur** cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [aḳıdur, -(u)r]*

ʿ**āḳil:** *Akıllı.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [ʿāḳil,]*

ʿ**āḳil:** *Akıllı kimse, arif, irfan sahibi, olgun insan.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ʿāḳil,]*

ʿ**āḳil:** *Akıllı, aklı başında olan kimse.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine / ʿ**Āḳil** isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [ʿāḳil,]*

ʿ**āḳil:** *(Ar.) Akıllı (kimse).*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿ**Āḳil** iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [ʿāḳil,]*

akıt: *(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.*

Ḳatre ḳatre yaş **aḳıtdum** dāne dāne dürr gibi / Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [aḳıtdum, -dum]*

akıt: *(kan)Akıtmak, dökmek.*

Tīrüñ geçüp cigerden **aḳıtdı** gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [aḳıtdı, -+dı]*

akıtduñ: *Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.*

Ser-keş olduḳca **aḳıtduñ** ayaġ uña ʿālemi / Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [aḳıtduñ,]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿ**Aḳlumı** ġāret idüp gönlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [ʿaḳlumı, -um, -ı]*
ʿAḳla eydüñ ki delü gönlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [ʿaḳla, -a]*
ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [ʿaḳlum,]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Dil ʿ**aḳla** hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [ʿaḳla, -a]*
Āşnālıḳ virme ʿ**aḳla** naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [ʿaḳla, -a]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿ**aḳluñ** var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [ʿaḳluñ, -uñ]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Gerçi ʿ**aḳlum** bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [ʿaḳlum, -um]*
Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / Şevḳ ile ʿ**aḳlum** yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [ʿaḳlum, -um]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿ**aḳl** ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ʿaḳl,]*

ʿ**aḳl:** *Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿ**aḳl** ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ʿaḳl,]*

ʿ**aḳl:** *Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

Ḳorḳaram ʿ**aḳlum** gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ʿaḳlum, -um]

ʿ**akl:** *Akıl; düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿ**aḳlına** kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [ʿaḳlına, -ı, -(n)a]*

ʿ**akl:** *Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü. Âşığın aklı.*

Ḳorḳaram ʿ**aḳlum** gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ʿaḳlum, -um]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿ**aḳlum** yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [ʿaḳlum, -um]*

ʿ**akl:** *Akıl; düşünme, anlama ve kavrama gücü.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm / Didi ʿ**aḳluñ** yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [ʿaḳluñ, -uñ]*

ʿ**akl:** *Akıl, düşünce.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿ**Aḳl** anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ʿaḳl,]*

ʿ**akl:** *(Ar.) Akıl, düşünme gücü.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿ**aḳl** aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [ʿaḳl,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ʿaḳl,]*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil / ʿ**Aḳl** araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [ʿaḳl,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [ʿaḳl,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ʿaḳl,]*

ʿ**akl:** *(Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāṣ kim / Çāḳ olur ʿ**aḳlı** taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [ʿaḳlı, -ı]*

ʿ**akl-ı pīr:** *Gün görmüş kişinin tecrübelerle dolu aklı (akıl vermesi, yol göstermesi).*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne kim / Yoldaşı ʿ**aḳl-ı pīr** ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [ʿaḳl-ı pīr,]*

ʿ**aklum al-:** *Aklı almak, aklını almak, aklını başından almak: bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [ʿaḳlum al-, -dı-um]*

akrān: *Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler **aḳrān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [aḳrān,]*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū / Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü **aḳrānıyle** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [aḳrānıyle, -ı, -(y)le]*

ʿ**akreb:** *Akrep.*

Ṭuymadum aġulu ʿ**aḳreb** ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [ʿaḳreb,]*

ʿ**aks:** *Akis, yansıma.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿ**aksidür** gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [ʿaksidür, -idür, -]*

Ḳaşlaruñ ʿ**aksin** görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [ʿaksin, -i, -n]*

ʿ**aks:** *Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.*

Lebüñ ʿ**aksiyle** yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ʿaksiyle, -i, -(y)le]*

ʿ**aks:** *Bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi, yansıma.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿ**aksiyle** iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ʿaksiyle, -i, -le]*

ʿ**aks:** *Yansıma, bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿ**aksiyle** iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ʿaksiyle, -i, -(y)le]*

ʿ**aksi düş-:** *Yansımak, gölgesi düşmek.*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ʿaksi düş-, -i, -cek]*

ʿ**aks-i hāl-:** *Benin eksi/yansıması.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [ʿaks-i ḫāl-, -üñ]*

ʿ**aks-i ḥüsn:** *Güzellik yansıması.*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [ʿaks-i ḥüsn, -üñ]*

ʿ**aks-i laʿl-:** *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının aksi/yansıması.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [ʿaks-i laʿl-, -üñ]*

ʿ**aks-i ruḥ-:** *(Sevgilinin) yanağının yansıması.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [ʿaks-i ruḫ-, --uñ]*

ʿ**aks-i rūyuñla:** *(Sevgilinin) güzel yüzünün aksi.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [ʿaks-i rūyuñla, -i, -uñ, -la-uñ, -la]*

al: *Almak.*

Geçmeden rīv işlerin **alur** ḳarārum ṣu gibi / Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [alur,]*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp **alsa** cānu muz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [alsa, -sa]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün / **Almış** eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [almış, -mış]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince **alur** cānum ol remz-i nihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [alur,]

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet **alur** dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [alur,]*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [almış, -mış]*

Ḫalḳuñ ārāmın **alur** yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [alur,]*

Āftābı ẕerreveş hīç **almaz** idüm ʿaynuma / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [almaz, -maz]*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ **alup** gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [alup, -up]*

Sāzuñ elüñe **alup** yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [alup, -up]*

al: *Kırmızı ipek kumaş.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḫālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider **al** varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [al,]*

al: *Hile, düzen, aldatma.*

Ḳana girer **āl** ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [āl,]*

Göñlüm alup **āl** ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀṣıḳuñ aldar mı böyle ṣūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [āl,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz **āl** ile ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [āl,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp **āl** ile öldürdüñ beni / Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [āl,]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir **āl** ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [āl,]*

al: *Hile, düzen, aldatma.*

Yā ḳaşuñ göñlümi **āl** ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [āl,]*

al: *Kırmızı.*

Serv-i nāzum **āl** idüp **āl** üzre yaḳdı ḫalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [āl,]*

al: *Kırmızı.*

Yine bir **āl** ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [āl,]*

al: *Almak, elde etmek.*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum **alsa** bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [alsa, -sa]*

Geh metāʿ-ı cān **alur** geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [alur, -ur]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd **alur** ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [alur, -ur]*

al: *Tutmak.*

Ṣaçuñı **alup** gözüme sürmüşem ol deñlü kim / Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [alup, -up]*

İlāhī Mekke ṣevābın müyesser it aña kim / Elüm **alup** ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [alup, -up]*

al: *Almak, elde etmek.*

Yine bir būseñi **aldum** ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [aldum, -du, -m]*

al: *Açık kırmızı renk.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / **Āl** vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [āl,]*

al: *Almak, eline almak.*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden / Veh ki ben **aldum** ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [aldum, -du, -m]*

al: *Kırmızı, kızıl; bu renkte olan.*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur **āl** ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [āl,]*
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / Lāle gibi **al** berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [al,]*

al: *"□□" âl.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp **āl** ile nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [āl,]*

al: *(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / **Almaġa** bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [almaġa, -mag, -a]*
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / Memleketde ḫayfumı **almaġa** sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [almaġa, -mag, -a]*

al: *Almak; alsam.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma **alsam** olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [alsam, -sa, -m]*

al: *Ele geçirmek, etkilemek.*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan **alupdur** / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [alupdur, --up, --dur]*

al: *Almak, elde etmek.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy **alam** / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [alam, -am]*

al: *İlham almak, benzemek.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından **alur** ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [alur, -ur]*

al: *Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān **alur** diyār-ı sīneme şalġın şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [alur, -ur]*

al: *Eline almak, kavramak.*

Ṣubḥ-dem **alup** ele nesrīn ḳadeḥ / Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [alup, -up]*

al: *Hile.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi / Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [āl,]*

al: *Hile, düzen, aldatma yolu ile elde etmek.*

Āl ile **almazdı** sāḳī būseñi / Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [almazdı, -maz, -dı]*

al: *(Almak).*

Naḳd-i cān
virdüm **alup** mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [alup, -up]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme **alup** defter ü dīvān
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [alup, -up]*

Keḫḫāl bād
yoldan **alup** ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [alup, -up]*

Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān **alup** / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [alup, -up]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa / Nāy eline
nīzesin **alup** siper ṭaḳındı
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [alup, -up]*

al: *(sevgilinin yanağı) kırmızı.*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ **āl** ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [āl,]*

al: *(Ecel, ölüm) ele alması, yaklaşması, gelmesi.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup **ala** cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa
merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [ala, -a]*

al: *Hile, düzen, aldatma.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [āli, -i]*

al: *" (Buyur) al " anlamında kullanılmıştır.*

Naḳd-i cān **al** būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite
ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [al,]*

al: *(ele) almak.*

ʿĀrif iseñ **al** ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [al,]*

al: *Almak, elde etmek.*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop **alamazdı** ġabġabu ñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [alamazdı, -a, -maz, -dı]*

al-: *Almak.*

Ḳomaz ḳarārum **almaġ** ile baġlar uyḥumı / Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [almaġ, -maġ]*

al-: *Ele geçirmek.*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice / Dīn ü dil
naḳdin **alur** bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [alur, -ur]*

al-: *Elde etmek, ele geçirmek; gidermek, yok etmek.*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī / Kimse **almasun** diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [almasun, -ma, -sun]*

al-: *(Bir şeyi) almak.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin **aldı** şāh-ı cemāli ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [aldı, -dı]*

al-: *(Bir duygunun etkisi altına) Girmek.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / Ya Ḫıżr-ı zamān **aldı** ser-çeşme-i cāndan
ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [aldı, -dı]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḫasreti **aldı** beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

346, Beyit 6). [aldı, -dı]

al-: *Alma.*

Çeküp sīnemden **alma** iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [alma, -ma]*

āl bayrak: *Al bayrak.*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [āl bayraḳ,]*

āl eyle-: *Hile yapmak.*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [āl eyle-, -düñ]*

āl eyle-: *Hile yapmak.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [āl eyle-, -düñ]*
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [āl eyle-, -r]*

āl eyle-: *Kandırmak, oyun oynamak, aldatmak.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem / Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [āl eyle-, -düñ]*

āl eyle-: *Hîle yaparak aldatmak, oyun etmek.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [āl eyle-, -düñ]*

āl id-: *Aldatmak, hile yapmak.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [āl id-, --er, --ler]*

āl id-: *Âl etmek; hile yaparak aldatmak, oyun etmek.*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [āl id-, -üp]*

āl idüp: *Hile yaparak aldatmak, oyun etmek.*

Serv-i nāzum **āl idüp** āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [āl idüp,]*

āl ile: *Hile ile.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [āl ile,]*
Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḥvābuñ degül / **Āl ile** göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [āl ile,]*

ʿalāḳa: *(Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbıta, münasebet.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿ**alāḳam** līkin / Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [ʿalāḳam, -m]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile / Ölüm ʿ**alāmeti** dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ʿalāmeti, -i]*

alan: *Duyan, hisseden kimse.*

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis / Ṣaçuñ būyın **alanlar** müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [alanlar, -lar]*

alay ol-: *Alay, bölük, grup*

olmak.

Ṣalınup nāz ile ʿāṣıḳlara ḳarşu begler / Bir alay oldı perī şīvelü āhū begler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 2). [alay ol-, -dı]*

alçak: *Basit, sıradan.*

Baḳma **alçaḳlugıma** ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [alçaḳlugıma, -ıma]*

alçak: *Tevazu, kibirli olmamak.*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm **alçaḳdur** yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [alçaḳdur, -dur]*

ald: *Alt, alt bölüm.*

Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı **altına** / Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [altına, -ı, -n, -a]*

alda: *Aldanmak, kanmak.*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀṣıḳuñ **aldar** mı böyle ṣūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [aldar, -r]*

aldan-: *Aldanmak, inanmak.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp **aldanma** çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

aldan: *Aldanmak, kanmak.*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī / Ṣūrete **aldanursan** oġl ansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [aldanursan, -ur, -sa, -n]*

aldan: *.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer s̲ebātı yoḳ / Ṣaḳın bu ḫüsn ü devlete **aldanma** hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [aldanma, -ma]*

aldan: *Aldanmak, kanmak, inanmak.*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / **Aldanur** āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [aldanur, -ur]*

aldan: *Aldanmak, kanmak, inanmak.*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene / Ṣaḳın **aldanma** rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [aldanma, -ma]*

aldanma: *Kanma II inanma.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü **aldanma** devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [aldanma,]*
Çeşm-i yāre meyl idüp **aldanma** çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [aldanma,]*

aldanma: *Yanılma.*

Āli çoḳdur bādenüñ **aldanma** iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [aldanma,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿ**ālem** her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ʿālem,]*
Gerçi nevrūz oldı ʿ**ālem** ʿīş ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ʿālem,]*
Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿ**Ālem** içre itmedük bir yüz ḳarası

ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [ʿālem,]*

ʿālem: *Dünya.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿ**ālemüñ** dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [ʿālemüñ, -üñ]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿ**ālemüñ** / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿ**ālemi** / Berḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [ʿālemi, -i]*

İy Muʿīdī ʿ**ālemi** tīġ-i zebānum ṭutdı hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [ʿālemi, -i]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿ**ālemi** / Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Âlem, dünya.*

Ḥūr u cennet ʿ**ālemin** dünyāda görmek isteyen / Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [ʿālemin, -iñ]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī / Baña ġurbet ʿ**ālemin** bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [ʿālemin, -iñ]*

ʿālem: *Ar. Evren, kainat.*

ʿĪş ü nūşın ʿ**ālemüñ** yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Dünya, âlem, herkes.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿ**ālem** ṭolmasun / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [ʿālem,]*

ʿālem: *Dünya, cihan, kainat.*

Şūr ü şevḳüm ʿ**ālemi** vüsʿatdedür ol deñlü kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın gönül / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿ**alem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ʿalem,]*

ʿālem: *Dünya, âlem, cihan.*

Her ṭaraf ʿ**ālemde** germ-ā-germ şoḥbetdür velī / Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Âlem, dünya II Herkes.*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfteḥāl itmek neden / ʿ**Āleme** destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 1). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Dünya, cihan; kainat, evren.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿ**āleme** yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Dünya, cihan, evren.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen ol ʿ**ālemde** ṣāġ u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Âlem, dünya; herkes.*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿ**ālemde** eger ṭūtī-i gūyā

yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *(Fâni, geçici) Dünya.*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz / Bī-çāre ġarībüñ daḫi **ʿālemde** nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim / Gülse güller açılur **ʿālem** bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [ʿālem,]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳararup **ʿālem** baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [ʿālem,]*

Gördügi dil-ḫasteyi cāžū gibi tesḫīr içün / ʿ**Ālemüñ** efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [ʿālemüñ, -üñ]*

Ṭutsa Muʿīdī **ʿālemi** eşʿārım uz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ʿālemi, -i]*

Genc-i vaṣluñ la ne **ʿālemler** ideydüm dōstum / Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [ʿālemler, -ler]*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup ol bādedendür **ʿāleme** rüs vālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [ʿāleme, -e]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿ**Ālemüñ** ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [ʿālemüñ, -üñ]*

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil / ʿ**Ālemüñ** her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 2). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*

Virmezem **ʿāleme** zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı **ʿālemde** ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [ʿālemde, -de]*

Olmadı **ʿālemde** bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Ẕerrece ḳalmadı **ʿālemde** ʿalāḳam līkin / Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [ʿālemde, -de]*

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları / Çünki var **ʿālemde** bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü / ʿ**Ālemde** baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [ʿālemde, -de]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum **ʿālemde** bi r dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur **ʿālemde** çünkim dirligüm / Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü **ʿālemde** ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür / Var iken **ʿālemde** naẓmuñ

dürr-i meknūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [ʿālemde, -de]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿ**ālemde** g ülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿ**ālem** tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [ʿālem,]*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀ**lem** içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [ʿālem,]*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿ**ālem** encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fīrāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [ʿālem,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya / Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [ʿālem,]*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿ**ālem** ġamın dan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [ʿālem,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿ**ālem** degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ʿālem,]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿ**ālem** içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [ʿālem,]*

Nev-bahār eyyāmı ʿ**ālem** ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [ʿālem,]*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿ**ālem** demāġı n būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [ʿālem,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿ**ālem** ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [ʿālem,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿ**alem** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ʿalem,]*

ʿ**ālem:** *1. Durum, ortam. 2. Eğlence meclisi.*

Bu ʿişret-ḫānede ʿ**ālem** senüñdü r iy gedā göñlüm / Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [ʿālem,]*

alem: *Dünyâ.*

İy Muʿīdī **ālem** içre kimseden umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [ālem,]*

alem: *Alem, dünya, cihan.*

Egerçi ʿīd ile **ālem** ṭolup şādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ālem,]*

ʿ**ālemi:** *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿ**ālemi** eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [ʿālemi,]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿ**ālemi** sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ʿālemi,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀ**lemi** cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [ʿālemi,]*

Seyle virdi ʿ**ālemi** bārān-ı eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [ʿālemi,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿ**ālemi** / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [ʿālemi,]*

ʿālem-i cān: *Can alemi.*

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden / Ẓikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 22). [ʿālem-i cān, -a]*

ʿālem-i cānı: *Canlılar alemi.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider / ʿ**Ālem-i cānı** muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [ʿālem-i cānı, -ı]*

ʿālem-i ġam: *Keder alemi.*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [ʿālem-i ġam, -dan]*

ʿālem-i ʿışḳ-: *Aşk âlemi, âşıklar âlemi.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [ʿālem-i ʿışḳ-, -da]*

ʿālem-i ʿışk: *Aşk âlemi.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ʿālem-i ʿışḳ, -uñ]*

ʿālem-i rūḥa: *Ruh âlemi.*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿ**Ālem-i rūḥa** irüp oldı cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [ʿālem-i rūḥa,]*

ʿālemi yak: *Âlemi, dünyayı yakmak.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [ʿālemi yaḳ, -ar]*

ʿālemü-ʿişret-fezā-: *Dünyadan Zevk aldıran, eğlendiren.*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür / Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [ʿālemü-ʿişret-fezā-, -üñ]*

ʿālemü-ʿişret-fezā-: *Dünyadan Zevk aldıran, eğlendiren.*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür / Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [ʿālemü-ʿişret-fezā-, -üñ]*

ʿālemüñ ḥāli: *Âlemin durumu, dünyanın hâli.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül / Çünki budur ʿ**ālemüñ ḥāli** ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ʿālemüñ ḥāli,]*

ālet: *Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ / Ceng **āleti** cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [āleti, -i]*

āl-i çerḫ: *Feleğin hilesi.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur **āl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [āl-i çerḫ,]*

allāh: *Allah.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ **Allāh** yigdür / Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [allāh,]*

allāh: *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire **Allāh'um** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [allāh'um, -um]*

allāh: *Her şeyin yaratıcısı olan*

tek ve mutlak varlık.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni **Allāh'a** ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [allāh'a, -a]*

allāh: *Allah (c.c.).*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ / **Allāh** ögürüp derdüñe dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 7). [allāh,]*

allāh allāh: *Şaşırma ifade eden bir söz.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / **Allāh Allāh** kim görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [allāh allāh,]*

allāh allāh: *Şaşırma ifade etmek için kullanılır II Nasıl olur?.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / **Allāh Allāh** ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [allāh allāh,]*

allāh allāh: *Usanç, bıkkınlık gibi duyguları ifade ederken kullanılan bir söz.*

Ṭursa yüz yıl bu cihān içre nişīn ṭutmaz / Kimseye uymasun ulaşmasun **Allāh** **Allāh** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 7). [allāh allāh,]*

allāh'um ʿömürler vir-: *Allah ömürler versin.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [allāh'um ʿömürler vir-, -e-um]*

alma: *Almak.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın / Dili **almaġa** nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [almaġa, -g, -a]*

almadum: *(haber) alamadım.*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini / **Almadum** ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 5). [almadum,]*

almaḳ: *Ele geçirmek.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥışār **almaḳca** vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [almaḳca, -ca]*

almasa-: *Almaz ise.*

Gülzārı n'iderdüm **almasaydum** / Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2). [almasaydum,]*

almış: *Almak.*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın **almış** başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [almış,]*

alın: *Alın.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde **alnuñ** üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [alnuñ, -uñ]*

alt: *Alt, aşağı.*

Gözüñ **altında** gören ḫaddüñi dir / Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [altında, -ı, -n, -da]*

alt: *Bir şeyin yere bakan yüzü.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭoprāḳ düşevüz / Başınuñ **altına** seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [altına, -ı, -n, -a]*

alt: *Alt kısım, alt taraf.*

Ṭaşlar **altında** ḳaldı iki elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [altında, -ı, -n, -da]*

altında: *Ağırlığının altında.*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd **altında** āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [altında,]*

altında: *Alt, altında.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni **altında** büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [altında,]*
Zülfüñ **altında** ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [altında,]*

altında: *(Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf II arka, art.*

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n'ola **altında** kim / Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i żeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [altında,]*

altun: *Altın.*

Her gün **altunlu** giyüp seyr itdügiçün gün gibi / Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 3). [altunlu, -lu]*
Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni / Ḫāk-i siyāha degmedi **altun** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [altun,]*

altun: *Altın.*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi **altun** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [altun,]*

altun: *Altın, altın renginde.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr **altun** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [altun,]*
Çerḫ bir fīrūze ṭop **altunlu** çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [altunlu, -lu]*

altun: *Altın, kıymetli bir maden.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her **altun** ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [altun,]*

altun: *"Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / **Altun** olupdur iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [altun,]*
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ işin **altun** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [altun,]*
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel / Sensin yüzümi cevr ile **altun** iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [altun,]*

altun-ayaġ: *Altın ayak , Altın kadeh.*

Dem-be-dem **altun-ayaġ** ile getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [altun-ayaġ,]*

altun-ḳalem: *Altın kalem.*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / **Altun-ḳalemle** defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [altun-ḳalemle,]*

ālūde-dāmān-: *Bulanık, berrak olmayan, bulaşık olmak, gibi görünmek.*

Umma her **ālūde-dāmāndan** maḥabbet ṣīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [ālūde-dāmāndan, --dan]*

alup gitdi: *Alıp gitmek, götürmek.*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle **alup gitdi** kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [alup gitdi,]*

ʿamel: *Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın / Mūcib-i cennet degül miskīn **ʿamel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [ʿamel,]*

āmil: *Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.*

Ḥüsn zībāsını **āmildür** ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [āmildür, -dür]*

āmin: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.*

Ḳadd-i yāre ṣevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem / El açar **āmine** ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [āmine, -e]*

Sebze başdan ayaġa dil olur **āmīn** dimege / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [āmīn,]*

āmin: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin!" anlamlarına gelerek duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni sözü.*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā / Götürür **āmīn** içün serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [āmīn,]*

ammā: *Ancak, ama.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur **ammā** ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ammā,]*
Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ **ammā** / Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [ammā,]*

ammā: *Ancak, ama, fakat.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi **ammā** ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ammā,]*

ammā: *Ama, fakat, lâkin, ancak. Ne yazık ki.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge **ammā** n'eyleyem / Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [ammā,]*

ammā: *"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin **ammā** / Sevdā-yı zülfī dilde bir kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [ammā,]*
Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile / **Ammā** işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [ammā,]*

ammā: *"Ama" bağlacı.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin / Olur **ammā** ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [ammā,]*
Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde **ammā** ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [ammā,]*
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb **ammā** / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ammā,]*

ammā: *"ama, ancak, lakin" anlamlarına gelen bağlac.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān **ammā** / Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [ammā,]*

ammā: *"Ama" bağlacı.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle **ammā** n'eyles ün / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [ammā,]*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler **ammā** / Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [ammā,]*

Görseñ Muʿīdī ḫālin esirgerdüñ iy ṣanem / **Ammā** ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ammā,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider **ammā** ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [ammā,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ / Cān üzre yiri gelsün **ammā** ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [ammā,]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür **ammā** zam ān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [ammā,]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden **ammā** n'eyl esün / Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [ammā,]*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür **ammā** / Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [ammā,]*

Ġam baña nāfiʿ degül **ammā** niçe perhīz idem / Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [ammā,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür **ammā** daḫi / Zülfüñe beñzer perīṣāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [ammā,]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe **ammā** / Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [ammā,]*

añ: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş **añdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [añdurur, -dur, -ur]*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş **añdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [añdurur, -dur, -ur]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [añdum, -dum]*

Dün gice aya baḳup cānānı **añdum** aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [añdum, -dum]*

Dün gice aya baḳup cānānı **añdum** aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [añdum, -dum]*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki **anasın** benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [anasın, -a, -sın]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar **añduḳça** hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [añduḳça, -duk, -ça]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek.*

Belālu bülbülem **añmañ** gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [añmañ, -ma, -ñ]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem / **Añsalar** Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [añsalar, -sa, -lar]*

Āh itsem **añup** yüzüñ cigerden / Gökde ṭuṭulur güneş seherden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 1). [añup, -up]*

İy Muʿīdī kim **añar** adumı dildāre meger / Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [añar, -ar]*

añ: *Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.*

Ṣıḥḥat **añma** iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [añma, -ma]*

añ: *Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.*

Belālu bülbülem **añmañ** gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [añmañ, -ma, -ñ]*

Muʿciz-i īsā gerekmez laʿl-i dilber var iken / Āb-ı Ḫıżr **añmañ** ṣarāb-ı rūḥ-perver var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 1). [añmañ, -ma, -ñ]*

añ: *Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.*

Aġzuñ **añsa** iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [añsa, -sa]*

añ: *1. adını söylemek. 2. hatırlamak, akla getirmek.*

Seyr-i deyr eyler iken **añdum** [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [añdum, -dum]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [añdum, -dum]*

añ: *Hatırlamak, anmak.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine / Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4). [añdum, -du, -m]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

İy Muʿīdī **añmadum** cān mülkini cānānsuz / Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [añmadum, -ma, -du, -m]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp **añma** geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [añma, -ma]*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında **añmazsın** beni / Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [añmazsın, -maz, -sın]*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / Āftāb olursa **añmañ** adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [añmañ, -ma, -ñ]*

Nev-bahār **añmañ** baña kūy-i nigārum var iken / Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [añmañ, -ma, -ñ]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ **añsam** ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [añsam, -sam]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ **añsam** bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [añsam, -sam]*

añ: *Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.*

Gerçi dermān **añsalar** her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [añsalar, -sa, -lar]*

añ: *Anmak, zikretmek, hatırlatmak.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir **añma** cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [añma, -ma]*

añ: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs / Laʿlüñde kāmın **añmasa** olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [añmasa, -ma, -sa]*

añ: *Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.*

Laʿl-i meygūnuñ **añup** derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [añup, -up]*

Bir gün ol māhı **añup** terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [añup, -up]*

añ: *1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.*

Ruḥlaruñ gülzārın **anup** ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [anup, -up]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [añdum, -du, -m]*

Dil ser-i kūyuñ **añup** arturdı āh ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [añup, -up]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Pervāneler gibi **añıcaḳ** şemʿ-i ḥüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [añıcaḳ, -ıcak]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Gül yüzüñ **añdı** meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [añdı, -dı]*

Ḳaşuñ u zülfüñi **añup** secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [añup, -up]*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini / Meclisde **añdı** var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [añdı, -dı]*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların **añup** çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [añup, -up]*

añ-: *Adını söylemek, zikretmek.*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin / Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [añmayam, -ma, -(y)am]*

ān ü melāḥat: *Güzellik, letafet.*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī / Güzellerde **ān ü melāḥat** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [ān ü melāḥat,]*

aña: *T. Ona.*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer / **Ana** reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [ana,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān **aña** bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [aña,]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl **aña** / Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [aña, -ña]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl **aña** / Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Lāleveş yanup ḳarармışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Vecd ü ḥāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [aña, -ñ, -a]*

aña: *"Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

aña: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān **aña** / Olmışam pervāne gibi zār ü sergerdān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [aña,]*

aña: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

aña: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān **aña** / İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [aña,]*

aña: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān **aña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

aña: *" O" üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme durum eki almış hâli.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvekfigen olmışdur / Fitne buña şanʿatdür cevr **aña** fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [aña,]*

aña: *" O" işaret adılı (zamir). Üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl **aña** şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [aña,]*

aña: *" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiş tīrine / Çerḫe ya ol ya **aña** bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [aña,]*

Ṣām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından **aña** cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [aña,]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi **aña** iḳrār olmaz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [aña,]

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ **aña** başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [aña,]*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür ol **aña** devādur ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [aña,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi **aña** gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [aña,]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ **aña** / Tāze tāze dāġdan gülberg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [aña,]*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ / Degül biñ saʿy **aña** bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [aña,]*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḫarāmī / Bu **aña** ol buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [aña,]*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz biz **aña** efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [aña,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / Kim şeker virür **aña** bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [aña,]*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış **aña** peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [aña,]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür / **Aña** bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [aña,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim **aña** reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [aña,]*

Senden umarsa raḳīb-i rūsiyeh cān devletin / **Aña** bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [aña,]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben **aña** cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [aña,]*

Çoḳ **aña** kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [aña,]*

aña: *" O " işaret zamiri.*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ **aña** çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [aña,]*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş tenüm **aña** ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [aña,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ **aña** nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [aña,]*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm **aña** çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [aña,]*

aña: *" A-na: o-na" işaret zamiri.*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr **aña** kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [aña,]*

aña var: *Onun [sevgilinin] yanına gitmek.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḫālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [aña var, -up]*

añaçevgān: *At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak sûretiyle oynanan çok eski bir oyun,.*

Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına / Āh eger yitmezse bir gün **añaçevgānuñ** sen üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [añaçevgānuñ, -uñ]*

anaña ataña tahsīn: *Anana babana rahmet.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme

ferzend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [anaña ataña taḫsīn,]*

ʿanber: *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

Öykünürmüş dem-be-dem **ʿanber** ṣaçuña iy ṣanem / Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [ʿanber,]*

ʿanber: *Güzel koku.*

Kākülüñ şol **ʿanbere** beñzer ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ʿanbere, -e]*

ʿanber ḳākül-: *Anber kokulu saç. II Güzel kokulu perçem.*

Tāb-ı ḥüsnüñden **ʿ**araḳ-rīz oldı **ʿ**anber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [ʿanber ḳākül-, -üñ]*

ʿanberden: *Anber kokusu.*

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel **ʿanberden** olsa ḫalḳa-i der Ka**ʿ**be'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ʿanberden,]*

ʿanber-efşāñ: *Anber yayan, güzel kokular saçan.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / **ʿAnber-efşān** olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [ʿanber-efşān,]*
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Mu**ʿ**īdī yazmaya / **ʿAnber-efşān** eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [ʿanber-efşān,]*

ʿanber-efşāñ: *Amber saçan, güzel kokular saçan.*

Būy-i **ʿ**ömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān / Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın **ʿanber-efşān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ʿanber-efşān,]*

ʿanber-i sārā: *Siyah amber. Güzel koku.*

Ḫasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim / **ʿAnber-i sārā** olupdur bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [ʿanber-i sārā,]*

ʿanberīn: *(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).*

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın **ʿanberīn** / Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [ʿanberīn,]*
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye / Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [ʿanberīn,]*

ʿanberīn-per: *Kanatları mis kokmak.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları / Bir hümādur **ʿanberīn-per** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [ʿanberīn-per,]*

ancak: *1. öyle ki, onun gibi.*

Ẓālim **ancaḳ** bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ancaḳ,]*

ancak: *Ancak, yalnızca, sadece.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭa**ʿ**n-ı a**ʿ**dū / Başḳa derd **ancaḳ** baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [ancaḳ,]*
Sāḳiyā ṣanma ki **ancaḳ** bāde mest eyler beni / La**ʿ**l-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [ancaḳ,]*

ancak: *"Olsa olsa, en çok, daha çok" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin*

olmadığını gösteren bir söz.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd **ancaḳ** baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [ancaḳ,]*

ancak: *"de/da" bağlacı.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān / Ṣām-ı hicrānuñda **ancaḳ** nāle dür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [ancaḳ,]*

ancak: *"Sadece" anlamında edat.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde **ancaḳ** zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [ancaḳ,]*

ancak: *"Sadece" anlamında edat.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde **ancaḳ** zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [ancaḳ,]*

ancak: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bir bağlaç.*

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān / Ṣīvesi **ancaḳ** bañadur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [ancaḳ,]*

anda: *1. orada, o tarafta 2. oraya.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur **anda** mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [anda,]*

anda: *" O " Üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim / Olmışdur **anda** ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [anda,]*

anda: *" Orada " işaret zamiri.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / Tāze sūsenler diküpdür **anda** şemşīrü ñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [anda,]*

andan: *Ondan.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña **andan** miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [andan,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı **andan** cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [andan,]*

andan: *"A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün **andan** eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [andan,]*

andan: *" O" İşaret zamiri.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı **andan** cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [andan,]*

añdum: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı **añdum** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [añdum,]*

añdur: *Hatırlatmak.*

Ṭan degüldür ḫālüñi **añdursa** aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [añdursa, -sa]*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım / Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı **añdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [añdurur, -ur]*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf / Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı **añdurur** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [añdurur, -ur]*

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif / Erġavānī cāmelü serv-i revānı **añdurur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [añdurur, -ur]*

añdur: *Hatırlatmak.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş **añdurur** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [añdurur, -ur]*

Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül / Bülbüle ġulġul **añdurur** yaz güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [añdurur, -ur]*

añdur: *Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş **añdurur** / Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş **añdurur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [añdurur, -ur]*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş **añdurur** / Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş **añdurur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [añdurur, -ur]*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni / Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş **añdurur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [añdurur, -ur]*

añdur: *Andırmak, benzemek; hatırlatmak.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş **añdurur** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [añdurur, -ur]*

Mürşid-i ʿışḳ **añdurur** ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [añdurur, -ur]*

Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫmı nihānı **añdurur** / Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı **añdurur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [añdurur, -ur]*

Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫmı nihānı **añdurur** / Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı **añdurur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [añdurur, -ur]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī / Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı **añdurur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [añdurur, -ur]*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ **añdurur** cāna Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [añdurur, -ur]*

añdur: *Andırmak, hatırlatmak.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı **añdurur** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [añdurur, -ur]*

añdur-: *Andırmak, çağrıştırmak.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı **añdurur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [añdurur, -ur]*

anı: *Onu.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī **anı** itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [anı,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla **anı** kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [anı,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī **anı** ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [anı,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen gerekse **anı** benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [anı,]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ **anı** bir āl ile şikār

itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [anı,]*

anı: *Onu // işaret zamiri.*

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel /
Müddeʿī menʿ
eyler **anı** çünki
bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [anı,]*

anı: *" O " İşaret zamiri.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben żaʿīfe kim
/ **Anı** çeken efendi
cihān pehlüvān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [anı,]*
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz
sürmege saʿyüm bu
kim / **Anı** zer-kār ü
bunı derḥāl sīmāsā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [anı,]*
Gerçi ʿaḳlum bend idüp
eydürdi gizli rāzuñı /
ʿĀḳıbet göñlüme
uydum **anı** dāstān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [anı,]*
Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin / Çeküp
şemşīrin
ebrūlar **anı** bekler
ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [anı,]*
Çün ḫaṭādur ḫüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ iy
ṣanem / Gel ṭırāş
it **anı** muṣḥafda ḫaṭā
olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [anı,]*

anı: *" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme eki almış hali.*

Dildür beni bu resme yaḳan
genc-i ġamuñla / Āḫir
göreyin kim **anı** vīrān
ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [anı,]*

añıl: *Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.*

Destān-ı ʿışḳum **añıla** diyü
zamān ile / Mecnūn-
miṣāl ṣafḥa-i devrāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [añıla, -a]*

añıl: *Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın
umma kimseden /
Aduñ **añılmaḳ** yiter
naẓm-ı güherzādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [añılmaḳ, -maḳ]*

añla: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem
görüp **añla** anı kim /
Ḳara baġrum ṭoludur
nāvek ü peykānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [añla,]*
Ṣāḥ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş
egdüginden **añladum** /
Bāġ-ı cennet reşk ider
ḫüsnüñ
bahāristānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 4). [añladum, -dum]*

añla: *Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ
rāzın **añladı** / Zīrā ki
ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [añladı, -dı]*
Dişleyüp laʿlüñ baña göz
itdüginden **añladum** /
Ḳan yutar cevr ile bir
ārzū-yı cānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [añladum, -dum]*

añla: *Anlamak, fark etmek, farkına varmak.*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara
geydüginden **añla** kim
/ ʿAnber-i sārā olupdur
bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [añla,]*

añla: *Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan
dökdüginden **añla** kim
/ Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [añla,]*

añla: *Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.*

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından **añla** ki
m / Ḳara çulda ḳor
beni zülf-i girih-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [añla,]*

añla: *Anla, bil, kavra, fark et, idrak et.*

Āh-ı şāmum
yazduġımdan **añla** her
dīvāre kim / Āh ü
efġāndur hemīşe
ʿādetüm sen şāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [añla,]*

añla: *Akıl erdirmek, fark etmek, idrak etmek.*

Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden **añla** kim
/ Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḫm-ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [añla,]*

añlamaz: *Anlamamak, kavramamak, idrak edememek.*

N'içün
Muʿīdī n'itdügimüz **añ
lamaz** raḳīb / Ḳānūn-ı
ġamda çerḫ ile hem-
dem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [añlamaz,]*

anlar: *"Onlar" 3.tekil şahıs zamiri.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ
ẓulm iderler ammā /
Bulam
varıcaḳ **anları** aġaya
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [anları, -ı]*

anlar: *"Onlar" işaret zamiri.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ eyledüm
/ Sīne ġam
gülzārı **anlar** nilüferler
her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [anlar,]*

añma: *Hatırlamamak.*

Hīç **añmaduñ** ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum /
N'oldı ḳapuñda
hiẓmete lāyıḳ degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [añmaduñ, -duñ]*

añma: *Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı
feryād-ı nāyı **añma** /
Ādem helāk olur ol
zevḳ ü
ṣafāyı **añma** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [añma,]*

añma: *Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.*

Kühl **añma** baña gözlerüme
ḫāk-i rehüñ ṣal /
Bilmez mi ṣanursın
beni āḫir naẓarum
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [añma,]*
ʿAḳl ü ṣabr **añma** kerem
eyle Muʿīdīye kim ol /
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [añma,]*
Ferhād'ı **añma** iy dil kūh-ı
belā bizümdür /
Üstādlaruñ yanında ol
nā-bekāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [añma,]*
İy Muʿīdī ġam
sözin **añma** ḫıred bī-
gānedür / Āṣnālar
sırrına her bir kişi
maḫrem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [añma,]*
Billāh Muʿīdī **añma** baña
neng ü nāmı kim /
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [añma,]*
Zer ḳadeḫle çerḫ bezminde
mey-i nāb **añma** kim /
Baña şimdi görinür
devrān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [añma,]*
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı
feryād-ı nāyı **añma** /
Ādem helāk olur ol
zevḳ ü
ṣafāyı **añma** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [añma,]*
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı
gerçi ḳanum / Luṭf
eyle geç geçenden ol
mā-
cerāyı **añma** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [añma,]*
Ṣūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-
rūzgāre / Ḫaṭṭuñ ḳara
ḳażādur zülf-i dü-
tāyı **añma** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [añma,]*
İy ḫvāce genc ü māli
Muʿīdīye **añma** kim /
Virmez cihān sarāyına
künc-i
ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [añma,]*

añma: *Dile getirmek, söylemek; hatırlatmak, düşünmek.*

Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla /
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü
belāyı **añma** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [añma,]*

añma: *Sözünü etmemek, hiç bahsetmemek, bir kenara koymak.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin **añma** bañ
a / ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī üstüvār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [añma,]*
İy Muʿīdī ol perī-
peykerle **añma** ḥālümi
/ İşiden dīvāne olur
dāstānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [añma,]*

añma: *Anma, söz etme.*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol / ʿĀr
ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile
bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [añma,]*
İy Muʿīdī lāle
seyrin **añma** kim yirin
ṭutar / Cā-be-cā
sīnemde olan ʿışḳ dāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [añma,]*
Zülfünüñ cevri
dükenmez **añma** ḫaṭṭu
ñ fitnesin / Bir belādur
başuma birinden āzād
olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [añma,]*
Merhem **añma** kim ġam oḳı
çaḳ ciger-gāhumdadur
/ İy ṭabīb-i cān
oñulmaz degmeñüz
derd-i
derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [añma,]*

añma: *Anma!.*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile
ṭutdı şöhret / Hergiz
oḳınmaz oldı naẓm-ı
Nevāī **añma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [añma,]*

añma: *Anma, söz etme.*

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ
ne deñlü söyleseñ /
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem
baña **añma** cenneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 5). [añma,]*

añma: *Anma, söz etme.*

Şām-ı zülfüñden bedeldür
gerçi hicrān günleri /
Cānum ur
ger **añma** billāh ol
perīşān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [añma,]*

añmaz: *Düşünmez, hatırına getirmez.*

Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ /
Ölsem belā ile
adum **añmaz** belā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [añmaz,]*
Añmaz oldum gerçi kim ol
dürr-i şehvāruñ adın /
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [añmaz,]*
Kimse çün
Leylī adın **añmazdı** M
ecnūn olmasa / Mihr-i
cān-sūzumladur iy
meh senüñ
zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [añmazdı, -dı]*
Dil görüp Rūm-ı cemālün
eylemez Mıṣr'a heves /
Şām-ı zülfüñ var
iken **añmaz** Ḳaraman
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [añmaz,]*

añmaz: *Hatırlamamak.*

Dil ġamzeñi gözler
ölümün **añmaz** olupdu
r / Cānına ḳıyan
ḫançer-i bürrān ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [añmaz,]*
Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün dōstum
/ **Añmaz** oldum adın
iki yüzlü aġyārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [añmaz,]*

añmaz: *Anmazdım, söylemezdim.*

ʿIşḳ adın **añmazdum** artuḳ
ger bu kez olsam ḫalāṣ
/ Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
gönlüm iştihāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [añmazdum, -dum]*

añsalar: *Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.*

Gerçi dermān **añsalar** her
ḫaste virür cān aña /
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [añsalar, -sa, -lar]*

ansuz: *O'nsuz ‖ Sevgili olmadan.*

Nev-bahār añmañ baña kūy-
i nigārum var iken /
Gül gerekmez
dilde **ansuz** ḫārḫārum
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [ansuz,]*

ansuz: *Onsuz, o olmadan.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne
cām-ı cān-fezādur /
Kim āb-ı
Ḫızr'uñ **ansuz** ʿömri

güni
ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [ansuz,]*

anuñ: *Onun.*

Leẕẕetinden birbirine
yapışupdur lebleri
/ **Anuñ** içün aġzını
açmış durur ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [anuñ,]*
Dehānuñ kim **anuñ** vaṣfın
işiden dir ki cāndur bu
/ Niçe ʿāṣıḳlaruñ
göñlin alup gözden
nihāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [anuñ,]*
Benüm derdüm ne bilsün
[kim tabībüm] çāre-sāz
olmaz / Dögüp def gibi
sīnem **anuñ** içün
eylerem
nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [anuñ,]*
Dilini emmege virmez dime
dildārum içün / Baña
ṣor ben bilürem iy
göñül **anuñ** dilini *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [anuñ,]*
Ne yüz ile öykünür gül
ḫüsnüñe kendüyi kim /
Bir iki günden gider iy
māh **anuñ** zībālıġı *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [anuñ,]*
Yine bir meh-rū-içün
yaḳmış Muʿīdī ḳolların
/ Āh **anuñ** her yirde
mest-i ʿışḳ olup
rüsvālıġı *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [anuñ,]*

anuñ: *"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).*

Hep güler yüzi gözi nerges
ile tāze gülüñ / Devr-i
ḫüsnüñde **anuñ** geldi
gülistāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [anuñ,]*

anuñçün: *Onun için, bu yüzden.*

Vücūdı şīşe
ṣancılmış **anuñçün** /
İñilder derüñdür ḫāli
rebābuñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [anuñçün,]*

anuñçün: *Bu sebeple / bundan dolayı.*

Hevā şemşīri teʾs̱īrin
cihānda bilmek
istersen / Vücūdın
lālenüñ seyr
it **anuñçün** baġrı ḳan
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [anuñçün,]*

anuñla: *Onunla.*

Laʿlüñ piyālesin göreli
ḳalmadı ġamum
/ **Anuñls** ben
ḫumārumı rindāne
yazmışam *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [anuñls,]*
Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir
od ṣalar kim / Her dem
yanar **anuñla** dil mülki
ḫāne
ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [anuñla,]*

añup: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Añup zülfüñ fetilin dil
dögünler yaḳmaġ
isterken / Ḫayāl-i
ḫadd-i gülgünuñ
getürdi nā-gehān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [añup,]*

ʿār: *(□□□) i. (Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdîye kim ol
/ ʿ**Ār** ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ ile bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ʿār,]*

ʿār: *Utanma, çekinme, mahcup olma II Utanılacak şey, ayıp.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp
incindügine / İncinüp
adını yād
eylemezem ʿ**ārümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [ʿārümden, -üm, -den]*

ʿār: *Utanç duygusu, utanma, çekinme.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe
neng ü niçe nām / ʿĀr
u nāmūs dimek şimdi
zihī ʿ**ār** baña *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [ʿār,]*

ʿār idüp: *Utanmak, çekinmek.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāṣıḳuñ /
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿār idüp, -üp]*

ʿār idüp: *Utanmak.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāṣıḳuñ /
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

5, Beyit 4). [ʿār idüp, -üp]

ʿār olmaz: *Ar, utanma olmamak.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen **ʿār olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ʿār olmaz,]*

ʿār u nāmūs: *Utanma ve namus.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / **ʿĀr u nāmūs** dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [ʿār u nāmūs,]*

ara: *Bulmaya çalışmak.*

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı **arar** menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [arar, -r]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne / Biñ **arasañ** bulunmaz bir ẕerrece bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [arasañ, -ṣa, -ñ]*

ara: *Ara, iki şeyin ortası.*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ **arasın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [arasın, -sı , -n]*

ara: *Ara, arasında.*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe / **Arada** ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [arada, -da]*

ara: *1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe, iki şeyin arası. 2. İki vakit arasında zaman dilimi.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben / Daḥi ġāfil yiler it gibi **ara** yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [ara,]*

ara: *(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān **arar** yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [arar, -r]*

Cām-ı laʿlüñ **arar** Muʿīdī mü dām / Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [arar, -r]*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār / Ġam-ḫānesini sīnemüñ **arar** bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 4). [arar, -r]*

ara: *Aramak, bulmaya çalışmak.*

Arayup sen mehi menzil-be-menzil / Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [arayup, -yup]*

ara: *(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.*

Āyīne-i ruḥuñla göñül pür ṣafā iken / Bıraḳdı **araya** keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [araya, -y, -a]*

ara: *Ara, arasından.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān **arasından** göz üm / Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [arasından, -sı, -(n), -dan, -]*

ara: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān **arar** yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [arar, -r]*

ara: *(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn II Bağlamda dünya ve ahiret arasındaki zaman dilimi.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle **arada** bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [arada, -da]*

ara: *Ara, arasında.*

Müjgānum **arasında** nedür
çeşm-i pür-eşküm /
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası
var *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
123, Beyit 2).
[arasında, -sı, -n, -da]*

ara: *Önem vermemek, gerek duymamak; bulmaya çalışmamak.*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-
efgārlaruz biz /
Dermān **aramaz** bir
niçe bīmārlaruz
biz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
167, Beyit 1). [aramaz,
-maz]*

ara yir-: *Ara yer, ortada, orada,.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim
şekl-i ilmek bağlaya /
Ara yirde gün gibi
besbellüdür yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
236, Beyit 3). [ara yir-,
-de]*

ara yirde: *Ara yerde; arada.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine / Kim
düşer dīvāne
göñlüm **ara yirde** ḳan
olur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 3). [ara
yirde,]*

ʿarab: *Arap ırkına mensup kimse.*

Bir ʿ**Arab** ʿayyārıdur ḫālüñ
beni teftīş içün /
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān
ile *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
392, Beyit 4). [ʿarab,]*

ʿarab: *Arap.*

Kimse ḳadrüm bilmedi
āḫir ʿ**Arab** mülkinde
āh / İy Muʿīdī milket-i
ʿOs̱mān'ı añdum
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
299, Beyit 6). [ʿarab,]*

ʿarab': *Arap kimse.*

Ger ʿ**Arab'dur** ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
/ Ben
Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
358, Beyit 7).
[ʿarab'dur, -dur]*

arada: *İki şeyin arası.*

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla şaçuñ ammā /
Fettān olıcaḳ ḫaṭ
gibi **arada** seçilse *(Kal
kandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 420,
Beyit 2). [arada,]*

arada: *Arada; iki şeyin arasında.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir
yaña bend-i ġam / Yā
Rab **arada** n'eylesün
ādem delü
olur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 5). [arada,]*

arada: *(iki kişi, şey vb.) arasında.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di
ḫarāmī ġamzeñe
/ **Arada** iy gözleri
mestüm ne lāzımdur
yaraġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
208, Beyit 3). [arada,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ
dīvānedür göñlüm
benüm / El-ḥaẕer bir
gün **arada** nā-gehān
ḳan
olmasun *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
349, Beyit 3). [arada,]*

ʿ**araḳ:** *Ter.*

Tāb-ı ḫüsn ile ki
zülfüñde ʿ**araḳlar** dizil
ür / Rişte dür zeyn
olınur gevher ü
lü'lü'ler
ile *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
393, Beyit 5).
[ʿaraḳlar, -lar]*

ʿ**arak:** *Ter, taze.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe
şeb / Her
ḳatre ʿ**araḳ** yüzüñde
kevkeb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
29, Beyit 1). [ʿaraḳ,]*

ʿ**arak:** *Ar. Ter.*

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿ**araḳ** /
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem
degül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
259, Beyit 4). [ʿaraḳ,]*

ʿ**araḳ-rīz:** *Terleyen, ter döken.*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿ**araḳ-
rīz** oldı ʿanber ḳākülüñ
/ Sen güzeller şāhısın
tūġ-ı mücevher
kākülüñ *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
232, Beyit 1). [ʿaraḳ-
rīz,]*
Teb-i ġamdan ʿ**araḳ-
rīz** oldı şanma / Ki
aġlar ḫālüme
cismümde her
ḳıl *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

278, Beyit 4). [ʿaraḳ-rīz,]

ʿarak-rīz oldı: *Ter içinde kalmak.*

Tāb-ı ḥüsnüñden **ʿaraḳ-rīz oldı** ġonçe başına / Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ʿaraḳ-rīz oldı, -dı]*

arala-: *Aralamak, ara vermek.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ **aralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [aralar, -r]*

aralar-: *Uzaklaştırmak.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / **Aralarsa** bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [aralarsa, --sa]*

ārām: *Rahat, huzur.*

Ḫalḳuñ **ārāmın** alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [ārāmın, -ın]*

Bende ne **ārām** u ṣabr u sende ne mihr ü vefā / Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [ārām,]*

ārām: *Durma, dinlenme, rahat, huzur.*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü **ārāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ārāmum, -um]*

ārām: *(Fars.) Rahat, huzur, sükûn, istirâhat.*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde **ārām** itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ārām,]*

ārām id-: *Dinlenmek.*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [ārām id-, -üñ]*

aramızda: *Aramızda.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile **aramızda** olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [aramızda,]*

ʿarʿar: *Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. II. Sevgilideki boy pos.*

Kesdi **ʿarʿarlar** ḳolın çāk itdi güller yaḳasın / Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [ʿarʿarlar, -lar]*

ʿarʿar: *Ar. Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem yanardı **ʿarʿar** şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [ʿarʿar,]*

ʿarʿar: *Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.*

Bāġbān bilseydi **ʿarʿar** ḳaddüñ e öyküdügin / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [ʿarʿar,]*

araya girdügi: *Etkili olmak, etkisini göstermek.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil / ʿAḳl **araya girdügi** bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [araya girdügi,]*

ʿaraż: *Belirti ,iz.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur **ʿaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [ʿaraż,]*

ʿaraż: *Aslında olmayıp bir şeye sonradan eklenen nitelik, ârız*

olan durum.

Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż /
Laʿl-i
nābıdur ʿ**araż** bi'ẕ-ẕāt
ü cevher bi'l-
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [ʿaraż,]*

ard: *Arka.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden /
Yüze
gülüp **ardumca** velī ḳu
yu
ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [ardumca, -umca]*

ard: *Bir kimsenin arkasından, peşinden.*

Dil virüp ol serve
düşmüşdür
Muʿīdī pāyına /
Gūyiyā süglün
ḳovar **ardınca** bir
şāhīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [ardınca, -ınca]*

ardınca: *Akabinde, sonrasında, ardından, peşinden.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı Muʿīdī / Gün
ṭoġdı mı ʿālemde
ki **ardınca** şeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [ardınca,]*

ʿāre: *Utanma.*

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿ**āre** yir yoḳ /
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ʿāre,]*

aresi: *Arasında.*

Reh-zen olup gözlerüñ
yollar baṣalı kākülüñ /
Cāna derbend-i
belādur iki
ḳaşuñ **aresi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 4). [aresi,]*

ʿārif: *Âlim, bilgin, marifet ehli II Allah'ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul.*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi / Şimdi
kim oldı ser-ā-ser
dāmen-i ṣaḥrā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [ʿārif, -da]*

ʿārif ol: *İrfan sahibi olmak.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i
dilber var iken / Meyi
ne aġzuña al ne dil-i
nā-şāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [ʿārif ol,]*

ʿārıż: *Ârız: Yanak.*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker
ezilür dem-be-dem /
Vechi var düşse
aġızdan aġıza dilden
dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [ʿārıżuñ,]*

ʿārıż: *Yanak.*

Niçe ʿ**ārıż** niçe ruḫ-ṭalʿat-i
cānānedür bu / ʿIşḳ
bülbüllerine tāze
gülistāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [ʿārıż,]*
Taḥsīn cemāl ü ḥusnüñe iy
serv-i nāz kim
/ ʿ**Ārıż** güşāde kākül ü
gīsū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ʿārıż,]*

ʿārıż: *Sevgilinin yanağı.*

Yazuḳ degül mi bülbül
ḳılup fiġān u ġulġul /
ʿArż ide ʿ**ārızın** gül
her laḥza ḥāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [ʿārızın, -ıñ]*

ʿārıż: *Yanak II sevgilinin yanağı.*

Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
/ ʿ**Ārıż** güşāde zülf ü
leb āfet dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [ʿārıż,]*

ʿārıż: *Yanak, sevgilinin yanağı.*

Yañılup ḥurşīde teşbīḫ
itdügiçün ʿ**ārıżuñ** /
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ʿārıżuñ, -uñ]*
Yañılup ḥurşīde teşbīḥ
itdügiçün ʿ**ārıżuñ** /
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ʿārıżuñ, -uñ]*

ʿārıż: *(sevgilinin) yanağı.*

İnce bilüñle
Muʿīdī ʿ**ārıżuñ** vaṣfın

yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿ**ārıżuñ** / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Şükr aña kim ʿ**ārıżuñ** rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Ḥüsn içinde ʿ**ārıżuñ** şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [ʿārıżuñ, -uñ]*

ʿ**ārıż:** *Yanak. II Sevgilinin yüzü.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿ**ārıż** ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ʿārıż,]*

ʿ**ārıżī:** *Kalıcı olmayan, gelip geçici. II Sonradan ortaya çıkan.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿ**ārıżī** / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [ʿārıżī,]*

ʿ**ārıż-ı dilber-:** *Sevgilinin yanağı.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ serkeşliġ itse ġam degül / İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili
yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [ʿārıż-ı dilber-, -de]*

ʿ**ārıż-ı ruḫsār:** *Güzel yüzün yanağı.*

ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst / Dūd-ı miskāsā durur kim āb u āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 5). [ʿārıż-ı ruḫsār,]*

armaġan: *Hediye, armağan; lütuf, ihsan.*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe **armaġāndur** b u *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [armaġāndur, -dur]*

armaġan: *Armağan, hediye II lütuf, yardım.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-
ġāyet **armaġandur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [armaġandur, -dur]*

ʿ**arṣa-i çemenden:** *Çimenlik olan yer.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter / Şu gibi ʿ**arṣa-i çemenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [ʿarṣa-i çemenden, -den]*

ʿ**ārsuz:** *Utanmaz, çekinmez, yüzsüz, huysuz.*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre
olur ʿ**ārsuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [ʿārsuz,]*

art: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [arturırsın, -ur, -ır, -sın]*

art: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni **arturmaduñ** / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [arturmaduñ, -ur, -ma, -du, -ñ]*

art: *Çoğaltmak, daha fazla hale getirmek; yükseltmek.*

Yiridür **artursa** feryādın Muʿīdī-derdmend / Göklere irişdi āhı irmez iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [artursa, -ur, -sa]*

art: *Artmak, çoğalmak,*

fazlalaşmak.

Cevr itdügince
dilbere **artar** maḥabbe
tüm / Teʿsīr ider ne
deñlü kim olsa şarāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [artar, -ar]*

art-: *Artmak.*

Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür /
Kim hevā serd
olsa **artar** ḫaste
dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [artar,]*

art-: *1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.*

Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy perī /
Fi'l-meşel ol āteşe
beñzer
ki **artar** bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [artar, -ar]*

art-: *Artırmak, çoğalmak.*

Dem dem āh itdükce
ben **artar** senüñ
zībālıġuñ / Daḫi
rūşenter olur yilden
çerāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [artar, -ar]*
Āh kim **artar** Muʿīdī żaʿfı
gün gün ḳorḳaram /
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [artar, -ar]*

art-: *Artırmak, çoğaltmak.*

Cān meclisinde şemʿ-i
cemālüñ fetīlidür
/ **Artar** melāḥatüñ
olıcaḳ tārmār
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [artar, -ar]*

artuġ: *Fazla; -den fazla.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk /
Kirpiklerüñ ḥadengi
iñen **artuġa** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [artuġa, -a]*

artuḳ: *Bundan böyle, sonra, daha, yeter.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne
diyü göñlümi / ʿĀḳil
ise
itmesün **artuḳ** maḥabb
et
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [artuḳ,]*
Derdüme āḫir ʿilāc
itmekden el çekdi ṭabīb
/ N'eylesün bīçāre
kim **artuḳ** devāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [artuḳ,]*
ʿIşḳ adın
añmazdum **artuḳ** ger
bu kez olsam ḫalāṣ /
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [artuḳ,]*

artuḳ: *Artık, bundan sonra.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi
cānāne feraḥ / Ne sürūr
isteyem **artuḳ** daḫi
cānāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [artuḳ,]*

artur: *Artırmak, çoğaltmak ‖ ses ve feryâd yükseltmek (âh u gulgul bağlamında).*

Dil ser-i kūyuñ
añup **arturdı** āh ü
nāleyi / Bülbül-i şūrīde
gibi kūşe-i gülzār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [arturdı, -dı]*

artur: *Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.*

Ḥalḳa uġrı
baḳmaġı **arturdı** çeşm
üñ ḫışm ile / Ḳaşduma
itmiş kemīn ol ḳanlu
düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [arturdı, -dı]*
Żaʿfumı **arturdı** gün gün
rūzgāruñ şiddeti / Hey
meded öldüm naṣīb
olmaz mı laʿlüñ
şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [arturdı, -dı]*

artur: *Artırmak, çoğaltmak.*

Cūş idüp şevḳ
ile **arturdı** Muʿīdī nāle
sin / Ġonçeler ḫandān
ü miskīn zār ü
giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [arturdı, -dı]*

artur: *Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.*

Sen
güzellendükce **arturd**
uñ cefā vü cevrüñi /

Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [arturduñ, -du, -ñ]*

arturup: *Artırmak.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿr rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [arturup,]*

ʿ**arūs-ı tāze:** *Taze gelin.*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [ʿarūs-ı tāze, -dür]*

ʿ**arż:** *Ar. Sunma, takdim etme.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş / Ḥālümi ʿ**arż** itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [ʿarż,]*

ʿ**arż eyle-:** *Sunmak, göstermek.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [ʿarż eyle-, -ye, -sin, -]*

ʿ**arż id:** *Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifade etmek.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [ʿarż id, -e-ümi]*

ʿ**arż id-:** *Göstermek.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [ʿarż id-, -er]*

ʿ**arż id-:** *Bildirmek, söylemek, anlatmak.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [ʿarż id-, --mez, --sin]*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [ʿarż id-, -üp]*

ʿ**arż ide:** *Sunmak, takdim etmek, göstermek.*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem / Ḫālümi kim ʿ**arż ide** iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [ʿarż ide, -e]*

ʿ**arż idegör:** *Bildirmek, söylemek, anlatmak.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿ**arż idegör** / Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ʿarż idegör, -(e)gör]*

ʿ**arż idegör:** *Bildirmek, söylemek, anlatmak.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿ**arż idegör** / Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ʿarż idegör, -(e)gör]*

ʿ**arż ider:** *Sunmak.*

Ṣanʿatini ʿ**arż ider** gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [ʿarż ider,]*

ʿ**arz itse:** *Arz etmek, sunmak.*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [ʿarẓ itse,]*

ʿ**arż ol-:** *Ifade etmek.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ʿarż ol-, -am]*

arż olmaya: *Sunmak, sunulmak,*

bildirmek.

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi / Āh eger **arż olmaya** ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [arż olmaya, -ma, -(y), -a]*

ʿarż-ı ʿārıż: *(Sevgilinin) yanağını göstermesi.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿ**Arż-ı ʿārıż** idicek nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ʿarż-ı ʿārıż,]*

ʿarż-ı cemāl: *Güzel yüzünü göstermek.*

Gün gibi ʿ**arż-ı cemāl** idüp geçe meh-pāreler / İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [ʿarż-ı cemāl,]*

ʿarż-ı ḥāl: *Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ʿarż-ı ḥāl,]*

ʿarż-ı ḥāl eyle: *Halini anlatmak.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḥaste güle / Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -r, - iken]*

ʿarż-ı ḥāl eyle-: *Halini/durumunu söylemek/bildirmek.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [ʿarż-ı ḥāl eyle-, -r]*

ʿarż-ı ḥāl id-: *Halini bildirmek.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp / Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [ʿarż-ı ḥāl id-, -üp]*

ārzū: *Ar. İstek, gönül meyli.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ārzū-yı, --yı]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir **ārzū-yı** cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [ārzū-yı, --yı]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde gönlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [ārzūlar, -lar]*

ārzū eyler: *İstemek, temenni etmek.*

ʿīd-i vaṣluñ **ārzū eyler** Muʿīdī dem-be-dem / Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [ārzū eyler,]*

aş: *Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm / Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş **aşdı** ḳandīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 5). [aşdı, -dı]*

aş: *Asmak.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın **aşarlar** ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [aşarlar, -arlar]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram / Kendüyi bir gün **aşar** zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [aşar, -ar]*

aş: *Aşmak, geçmek.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden **aşdı** gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [aşdı, -dı]*

aş: *Yemek, aş. II Aş ermek.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / **Aş** yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [aş,]*

aş: *Asmak ll Takmak.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege / **Aşdı** yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [aşdı, -dı]*

aş-: *Asmak.*

Göñlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir **aşılasıdur** sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [aşılasıdur, -s, -sı, -dur]*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt / Perde **aşdı** sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4). [aşdı, -dı]*

aş-: *Asmak, sallandırmak.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda **aşup** olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [aşup, -up]*

aş-: *(Sürmeyi) sürmemek.*

Kirpigüme **aşmazam** kühl-i Ṣıfāhān'ı velī / Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [aşmazam, -ma, -zam]*

aʿşālar: *Asmak.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ **aʿşālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [aʿṣālar,]*

āsān: *Kolay.*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ **āsāndur** velī / İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [āsāndur, -dur]*

Saña **āsāndur** ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [āsāndur, -dur]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün **āsāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [āsāndur, -dur]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek / Her kime müşkil gelürse yāre **āsān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [āsān,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek **āsāndur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [āsāndur, -dur]*

āsān: *Kolay, zahmetsiz.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm **āsān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [āsān,]*

āsān: *(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise **āsān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [āsān,]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı **āsān** iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [āsān,]*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı olur **āsān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [āsān,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek **āsān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [āsān,]*

āsān: *Kolay, zahmetsiz.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en **āsānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 11, Beyit 6). [āsānı, -ı]

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur
en **āsānı** baña *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [āsānı, -ı]*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide **āsān** / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-
gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [āsān,]*

āsān: *Kolay, kolayca, zahmetsiz.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez
gelür **āsān** aña *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [āsān,]*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller
begüm **āsān** aña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [āsān,]*

āsān degül: *Kolay değil.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [āsān degül,]*

āsān eyle-: *Kolaylaştırmak.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [āsān eyle-, -mek]*

āsān gelür: *Kolay görünmek, yapabileceğini düşünmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [āsān gelür, -ür]*

āsān it-: *Kolaylaştırmak.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Lutf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [āsān it-, -di]*

āsān ol-: *Kolay, zahmetsiz olmak.*

Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḥayy ü ḳādirden gelür / Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 6). [āsān ol-, -sa]*

āsāndur: *Kolay.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına **āsāndur** velī / Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [āsāndur,]*

ʿasel: *Bal.*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges / Leblerüñden yiyeli
ḫālüñ ʿ**asel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [ʿasel,]*

ʿāşıḳ: *Seven, aşık.*

Kīn idüp ʿ**āşıḳlara** peyveste ḳaşuñ itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde
kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [ʿāşıḳlara, -lara]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu /
Niçe ʿ**āşıḳlaruñ** göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma / Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [ʿāşıḳam, -am]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [ʿāşıḳ,]*

ʿāşık: *Âşık.*

N'ola aġyāre vefā ʿ**āşıḳa** cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [ʿāşıḳa, -a]*

Çün Muʿīdī ʿ**āşıḳa** yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿāşık: *Birine sevgiyle bağlanan,*

tutulan.

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿ**āşıḳ** cān virür / Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [ʿāşıḳ,]*

ʿāşık: *Âşık.*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿ**āşıḳlarda** yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [ʿāşıḳlarda, -lar, -da]*

ʿāşık: *Aşık, seven kişi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿ**āşıḳa** yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [ʿāşıḳa, -a]*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿ**āşıḳlıġuñ** budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [ʿāşıḳlıġuñ, -lıġuñ, -uñ]*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [ʿāşıḳda, -da]*

Cevr ile ʿ**āşıḳın** öldürücü dilberlerde / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [ʿāşıḳın, -ın]*

ʿāşık: *'âşık.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ʿāşıḳa, -a]*

Gerçi merhem ʿ**āşıḳa** zaḫm-ı nihānı añdurur / Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [ʿāşıḳa, -a]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿ**āşıḳa** / Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿāşık: *Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿ**Āşıḳam** cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ʿāşıḳam, -am]*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿ**āşıkuñ** / Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [ʿāşıkuñ, -uñ]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿ**āşıḳuñ** / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

İd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿ**āşıḳı** / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [ʿāşıḳı, -ı]*

ʿāşıḳ: *Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿ**āşıḳın** / Ölicek bīmārı bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [ʿāşıḳın, -ıñ]*

Şorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿ**āşıḳ** öldürdi / Gelüp didi şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿāşık: *Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿ**āşıḳuñ** / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

ʿāşık: *'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿ**Āşıḳam** cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ʿāşıḳam, -am]*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿ**Āşıḳ** öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿ**āşıḳ** / Her bir kişiye

baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [ʿāşıḳ,]*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda **ʿāşıḳ** olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler **ʿāşıḳı** / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [ʿāşıḳı, -ı]*

Dil **ʿāşıḳ** olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ **ʿāşıḳ** ölür / Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger ol daḫi olmış saña **ʿāşıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / Ṣu gibi olmışam dīdāre **ʿāşıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile / Āh ider **ʿāşıḳ** gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 5). [ʿāşıḳ,]*

Lāubālī **ʿāşıḳam** ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [ʿāşıḳam, -am]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / **ʿĀşıḳuñ** aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Yāre **ʿāşıḳsın** diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [ʿāşıḳsın, -sın]*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene **ʿāşıḳ** / Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [ʿāşıḳ,]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze **ʿāşıḳam** / Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [ʿāşıḳam, -am]*

ʿāşık: *Âşık, seven.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni / **ʿĀşıḳa** dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿāşık: *Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür es-salāt ü **ʿāşıḳ** eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [ʿāşıḳ,]*

ʿāşık: *Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit / **ʿĀşıḳı** cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [ʿāşıḳı, -ı]*

ʿāşık: *Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḥüsnüñ **ʿāşıḳa** yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿāşık: *'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Her ne vaż**ʿ** eylerse **ʿāşıḳ** ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı

perdedür *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [ʿāşıḳ,]*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿ**āşıḳ** degül miyüz / ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [ʿāşıḳam, -am]*

ʿ**āşık:** *Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿ**āşıkuñ** / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [ʿāşıkuñ, -uñ]*

ʿ**āşık:** *Aşık, seven kişi, sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Bu meşeldür her kişi n'eylerse bulur dir iken / Cevr idüp ʿ**āşıḳlaruña** bī-vefā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [ʿāşıḳlaruña, -lar, -uñ , -a]*

ʿ**āşık:** *Âşık , seven kişi.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı iplidür ʿ**āşıḳ** geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [ʿāşıḳ,]*

Dāl-i devletdür bu kākül ʿ**āşıḳa** / Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [ʿāşıḳa, -a]*

Yoluña cān virmeyen ʿ**āşıḳ** murādı n bulmasun / Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *(□□□□) i. ve sıf. (Ar. 'işḳ "çok sevmek, âşık olmak"tan 'āşiḳ) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿ**āşıḳ** degül / Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ʿāşıḳ,]*

Sen kemān-ebrūya ʿ**āşıḳ** geçmesün lāyıḳ degül / İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *Âşık, meftun, tutkun.*

Her ne ʿ**āşıḳ** kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *Âşık, Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿ**āşıḳı** / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [ʿāşıḳı, -ı]*

ʿ**āşık:** *Âşık olanın durumu.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿ**āşıḳlıġuñ** budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [ʿāşıḳlıġuñ, -lıġ, -uñ]*

ʿ**āşık:** *Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿ**āşıḳ** öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe / Çoḳdan ol bī-çāre ʿ**āşıḳdur** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [ʿāşıḳdur, -dur]*

ʿ**āşık:** *Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin / ʿ**Āşıḳın** ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [ʿāşıḳın, -ın]*

ʿ**āşık:** *Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿ**āşıḳlara** / Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

ʿ**āşık:** *Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimseler.*

Her ne ʿ**āşıḳ** kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *Aşık, seven kişi.*

Geldi ḥaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿ**āşıḳa** / Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿ**āşıḳ:** *Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿ**āşıḳa** / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿ**āşık:** *Çok fazla seven, mübtela.*

Saña ʿ**āşıḳdur** mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ʿāşıḳdur, -dur]*

ʿ**āşık:** *(Sevgilinin) aşığı; seven kişi.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ / Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

ʿ**āşık:** *'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Ġam çekmek ile ʿ**āşıḳa** naḳş ire ṣanmağıl / Yanduḳca āteş üzre daḥi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [ʿāşıḳa, -a]*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿ**āşıḳa** māte m degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿ**āşık:** *(Ar.) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿ**āşıḳları** / Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

ʿ**āşık:** *Ar. Âşık.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [ʿāşıḳların,]*

āşık: *Aşık II Sevgilinin aşığı.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var **āşıḳuñ** geçer / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [āşıḳuñ, -uñ]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var **āşıḳuñ** geçer / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [āşıḳuñ, -uñ]*

āşık: *Âşık, bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [āşıḳ,]*

ʿ**āşık gönl-:** *Âşığın gönlü.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ʿāşıḳ gönl-,]*

ʿ**āşık oldum:** *Bir kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur

şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [ʿāşıḳ oldum,]*

ʿāşık olmışdur: *Birine gönül bağlamak. Gönlünü vermek.*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş / ʿ**Āşıḳ olmışdur** benüm şemʿ-i şebistānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [ʿāşıḳ olmışdur, -mış, -dur]*

ʿāşıkda: *'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿ**āşıḳda** cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [ʿāşıḳda,]*

ʿāşık-ı āzāde: *Hür, kayıtsız, başına buyruk âşık.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿ**āşıḳ-ı āzāde** getür *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı āzāde,]*

ʿāşık-ı āzādeye: *Özgür ruhlu âşık.*

Bendeyem cān ile ol ʿ**āşıḳ-ı āzādeye** kim / Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [ʿāşıḳ-ı āzādeye, -y, -e]*

ʿāşık-ı bed-ḥāl: *Hali perişan, zavallı aşık.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [ʿāşıḳ-ı bed-ḥāl, -i]*

ʿāşık-ı bī-çāre-: *Zavallı âşık.*

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [ʿāşıḳ-ı bī-çāre-, --nüñ]*

ʿāşık-ı bī-çāre-: *Çaresiz aşık.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı bī-çāre-, --yi]*

ʿāşıḳ-i bī-çāre: *Çaresiz aşık.*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün bilürsin ʿ**āşıḳ-i bī-çāre** olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [ʿāşıḳ-i bī-çāre,]*

ʿāşık-ı bī-çāreler: *Çaresiz, zavallı âşık.*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler / İstedügin yirde buldı ʿ**āşıḳ-ı bī-çāreler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [ʿāşıḳ-ı bī-çāreler,]*

ʿāşıḳ-ı bīmār-: *Aşk derdinden hasta düşmüş olan, âşık.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı bīmār-, -e]*

ʿāşık-ı bīmāre: *Hasta aşık.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim / Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı bīmāre,]*

ʿāşık-ı bīmār-ı dōst: *Sevgilinin hasta aşığı.*

Olmışam yüz cān u dilden ʿ**āşıḳ-ı bīmār-ı dōst** / Ṣunsa şerbet vaḳtidür laʿl-i şeker-güftār-ı dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst,]*

ʿāşık-ı dīdār: *(Sevgilinin) Güzel yüzünün aşığı, meftunu.*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb / Özge meyden olmışam ben ʿ**āşıḳ-ı dīdār** mest *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı dīdār,]*
Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Ṣu gibi kim ki saña ʿ**āşıḳ-ı**

dīdār olmaz *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı dīdār,]*

ʿāşıḳ-ı dīdār-: *Güzel yüze aşık olan.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ / Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı dīdār-, --lar, --uz]*

ʿāşık-ı dil-haste-: *Gönlü hasta âşık.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste-,]*

ʿāşık-ı dil-haste: *Gönlü hasta âşık.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste, -ye]*

ʿāşık-ı dīvāne: *Aklını yitirmiş, deli âşık II aşkın buyruğu altına girmiş olan çılgın âşık.*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿ**āşıḳ-ı dīvāne** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı dīvāne,]*

ʿāşık-ı haste-dil: *Hasta gönüllü âşık.*

Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler / ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 8). [ʿāşıḳ-ı ḫaste-dil, -em]*

ʿāşık-ı miskīn-: *Âciz, zavallı âşık.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı miskīn-, -üñ]*

ʿāşık-ı ṣādık: *Sadık âşık II hakiki âşık.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]*

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile / Sen bī-vefāya ʿ**āşıḳ-ı ṣādıḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]*

ʿāşık-ı ser-geşte-: *Çılgın, Zavallı Aşıklar.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı ser-geşte-, -ler]*

ʿāşık-ı şūrīde: *Perişan aşık.*

Her ʿ**āşıḳ-ı şūrīde** bir baḥr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı şūrīde,]*

ʿāşık-ı zārem: *İnleyen bir âşık.*

Bürehne ʿ**āşıḳ-ı zārem** kefenden pīrehen eyleñ / Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [ʿāşıḳ-ı zārem, -em]*

ʿāşık-ı zer-çihre: *Sarı yüzlü âşıklar.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür / Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı zer-çihre,]*

āşıḳuñ: *Aşık.*

Ḫānmān fikrin unutdum **āşıḳuñ** oldu m senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [āşıḳuñ, -uñ]*

ʿāşıkuñ: *(Sevgilinin) aşığı; seven kişi.*

Şād olurduñ sen ezel ʿ**āşıḳuñda** ġam göricek / Ol feraḥdur

şimdi ben miskīni ġamnāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [ʿāşıḳuñda,]*

ʿāşık: *Aşığım.*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ʿāşıḳam, -am]*

ʿāşıklar: *Aşıklar.*

Ẕerre deñlü görmedüm **ʿaşıḳlara** mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [ʿaşıḳlara, -a]*

aşıl: *Asılı konumda bulunmak.*

Dār-ı cefāda dil niçe bir **aşılup** ṭura / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [aşılup, -up]*

asıl: *Asılı konumda olmak; bağlanmak, gönül vermek, sevdalanmak.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / **Aşılup** ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [aşılup, -up]*

asıl-: *Asılmak (idam etmek bağlamında).*

Zülf-i yāre **aşılup** cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [aşılup, -up]*

asıl-: *Asılmak.*

Dil ṣaçuña **aşılup** virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [aşılup, -up]*

aşıl-: *Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger **aşılmazsa** çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [aşılmazsa, -maz, -sa]*

āşinā: *Sevgili, yâr.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa **āşinā** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [āşinā,]*

āşiyān: *1. Yuva. 2. Hane.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına **āşiyān** olma ġ içün / Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [āşiyān,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / **Āşiyānı** bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [āşiyānı, -ı]*

āşiyān: *Yuva, ev, ikametgâh.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā / **Āşiyān** idindi bülbül gül budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [āşiyān,]*

āşiyān-ı dil-: *Gönül yuvası.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [āşiyān-ı dil-, --de]*

āşkār: *Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne iken **āşkār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [āşkār,]*

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa / Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [āşkār,]*

āşkār olsun: *Açığa çıkmak, meydanda olmak.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim

/ **Āşkār olsun** cigerde zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [āşkār olsun, -sun]*

āşkāre: *Görünen, belli.*

Āşkāre çīn şalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [āşkāre,]*

āşkāre: *Açık, ayan, ortada.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi / Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [āşkāredür, -dür]*

āşkāre ḳıl-: *Açığa vurmak: Saklı, gizli tuttuğu bir konuyu herkese duyurmak.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [āşkāre ḳıl-, -an]*

ʿasker: *Orduda görev yapan herkes.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña / Çünki ʿ**askersüz** musa ḫḫardur yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [ʿaskersüz, -süz]*

ʿasker: *Orduda görev yapan herkes.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿ**asker** saña / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [ʿasker,]*

aslı: *Asıl, doğru, gerçek.*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor **aşlı** var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [aşlı,]*
İy Muʿīdī ne fīrāḳuñ **aşlı** var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [aşlı,]*

aşlına rāciʿ: *"sonunda her şey aslına rücu eder(döner)." ayet (DİPNOT).*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten / Belī her şey olur **aşlına rāciʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [aşlına rāciʿ,]*

aşmadı: *Asmak, bir yere tutturmak.*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi / Kirpügine birisin **aşmadı** ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [aşmadı,]*

asmaġa: *Asmak için, idam etmek için.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / Ḥażırlar **aşmaġa** dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [aşmaġa,]*

āsmān: *Ar. Gök, sema.*

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum **āsmāne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [āsmāne, -e]*

āsmān: *Gökyüzü, asuman.*

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken / Yazarlar **āsmānın** mih rin ü ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [āsmānın, -ın]*

āsmān: *Gökyüzü, sema.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [āsmāna, -a]*

āsmān: *Gökyüzü, sema.*

Āyīne **āsmān-ı** melāḥat degül mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [āsmān-ı,]*

āsmān: *(Fars.) Gök, gökyüzü, semâ, felek.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī şanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü **āsmān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [āsmān,]*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne **āsmān** / Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [āsmān,]*

āsmānī-pīrehen: *Mavi renkli elbise, gömlek.*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere / Ḳuçalı sen mehveşi bu **āsmānī-pīrehen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [āsmānī-pīrehen,]*

aşmayan: *Asmayın.*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini **aşm ayan** / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manşūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [aşmayan,]*

āşnā: *Tanıyan, yabancı olmayan.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīḥ'e **āşnā** iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [āşnā,]*

āşnā: *Aşina, bildik, tanıdık.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [āşnā,]*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm / N'eylesün **āşnāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [āşnāyı, -yı]*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ meger ki ol şaneme **āşnā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [āşnā,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh / Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy **āşnācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [āşnācıġum,]*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ / Fāriġem dünyāda şimdi **āşnādan** yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [āşnādan, -dan]*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur **āşnādan** yādda n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [āşnādan, -dan]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda **āşnā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [āşnā,]*

āşnā: *Bildik, tanıdık II Âşık.*

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim / Olmışuz rūz-ı ezelde **āşnā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [āşnā,]*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı **āşnā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [āşnā,]*

āşnā: *Âşina, bildik, tanıdık.*

Yanuma uġramaz oldı **āşnā** bī-gāneveş / Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [āşnā,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña **āşnā** kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [āşnā,]*

Ġam degül yād eylemezseñ **āşnā** iken beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [āşnā,]*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş / Ḥālümi ʿarż itmege bir **āşnāsı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [āşnāsı, -sı]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben derdmende olmış iken **āşnā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [āşnā,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum **āşnāsı** Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [āşnāsı, -sı]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm **āşnā** olsun dirin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [āşnā,]

āşnā: *Âşinâ, bildik, tanıdık.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / **Āşnādur** şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [āşnādur, -dur]*

āşnā: *Dost, arkadaş.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür / **Āşnālar** sırrına her bir kişi maḥrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [āşnālar, -lar]*

āşnā: *Dostsuz, kimsesiz.*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem / Bu ġarīb illerde ḳaldum **āşnāsuz** n'eyle yem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [āşnāsuz, -suz]*

āşnā-: *Aşina, bilindik, tanıdık, dost.*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş / **Āşnāsından** ḳaçar bī-gānelerle yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [āşnāsından,]*

āşnā-: *Dost.*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña āşnā kim yār ile **āşnādur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [āşnādur, -dur]*

āşnā oldum: *Bildik, tanıdık gelmek.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim **āşnā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [āşnā oldum, -du, -m]*

āşnā oldum: *Tanımak, bilmek.*

Cümleden bī-gāneyem tā **āşnā oldum** saña / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [āşnā oldum, -du, -m]*

āşnālık: *Aşinalık: Birbirini tanıma durumu, bildiklik tanışıklık.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [āşnālıḳlar, -lar]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / N'itsün ol āhū ile bir **āşnālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [āşnālıḳdur, -dur]*

āşnālık: *Âşina, bildik, tanıdık.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [āşnālıḳ,]*

āşnālıḳ: *Aşinalık, tanışıklık, tanıma.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / **Āşnālıḳ** virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [āşnālıḳ,]*

Yāde uyup **āşnālıḳ** virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [āşnālıḳ,]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup unutduñ **āşnālıḳdan** b eni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [āşnālıḳdan, -dan]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye / **Āşnālıḳ** itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [āşnālıḳ,]*

aṣṣı: *Fayda, kar.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca **aṣṣı** yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [aṣṣı,]*

aṣṣı: *Fayda, yarar; kâr.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī **aṣṣı** ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [aṣṣı,]*

aṣṣı yoḳ: *Faydası yok.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi / Çünki ḳılca **aṣṣı yoḳ** bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [aṣṣı yoḳ,]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde **aṣṣı yoḳ** / Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [aṣṣı yoḳ,]*

āstān: *(sevgilinin kapısının) önü/eşiği.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / **Āstānuñ** Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [āstānuñ, -uñ]*

āstān: *Eşik, dergah.*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem / Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [āstānun, -u, -ñ]*

āstān: *Eşik, huzur.*

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ / Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 5). [āstānum, -um]*

āstān: *Eşik, huzur. II Sevgilinin kapısının eşiği.*

Āsmāna **āstānuñ** var iken baş egmezem / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [āstānuñ, -uñ]*

āstīn: *Yen, elbisenin kolu.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [āstīnüñden, -üñ, -den]*

āşūb: *Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hâle sebep olan.*

Her ṭarafdan geldi yüz **āşūb** u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [āşūb,]*

āşūb-ı cāndur: *Canın belası.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile **āşūb-ı cāndur** bu / Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [āşūb-ı cāndur, -dur]*

āşūb-ı cihān: *Dünyayı karıştıran (fitne sokan) kimse II sevgili.*

Siḥr ile dil ü cān alur ol ġamze-i cāżū / Āşūb-ı cihāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1). [āşūb-ı cihān, -dur]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Mülk-i dil **āsūde** iken iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [āsūde,]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Bugün sāyeñde **āsūde** yaturken āḫir incitme / Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [āsūde,]*

āsūde kıla: *Rahat, huzurlu hale getirmek.*

Sāye-i zülfüñde bir dem gönlüm **āsūde ḳıla** / Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [āsūde ḳıla,]*

āşüfte: *Far. 1. Deli gibi olan, perişan-hâl..*

Ḫāke şalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize / Bir bölük **āşüfte** ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [āşüfte,]*

āşüfte: *Karışık, perişan.*

Dime **āşüfte** diller meyl ider yüzüñe zülfüñden / Sevād-ı Şām'dan

Rūm'a çekilmiş
kārvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn
içün **āşüfte** vü zār
olduġım / Kim ki seyr
itdi baña Vāmıḳ didi
ʿAẕrā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir hâlde, azgın ve baştan çıkmış deli gibi olan, iffetsiz kadın II sevgili.*

Zār olup ġamdan yaḳasın
çāk iden **āşüftenüñ** /
İy Muʿīdī muḳteżāsı
gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [āşüftenüñ, -nün]*

<u>āşüfte:</u> *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle
ḥod **āşüfte** bülbüller
gibi ḥūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [āşüfte,]*
Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek /
Olalı **āşüfte** gönlüm
bülbül-i gülzār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle
ḥod **āşüfte** bülbüller
gibi ḥūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Dağılmış, perişan.*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḥavf itme kim
/ Ġamzeler bīmār ü
zülf **āşüftedür** dildār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [āşüftedür, -dür]*

<u>āşüfte:</u> *Avare, dağılmış, perişan. II Gönül.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan
geçüp ʿāşıḳ degül /
Cāme-i ṣad-çāk
ile **āşüfte** destārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin
bilen **āşüfte** gül
bezmin n'ider /
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde sāġerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [āşüfte,]*
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pāreler / N'itsün ölsün
mi seven **āşüfte** vü bī-
çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [āşüfte,]*

<u>āşüfte:</u> *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil
viren **āşüfteler** / Cām-ı
gülgūndan geçüpdür
içdügi
reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [āşüfteler, -ler]*

<u>āşüfte:</u> *Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.*

İki cihānda bir büt-i cān-
bāze ʿāşıḳam / Kim
ʿömr-i cāvidān
bilür **āşüfte** cān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [āşüfte,]*

<u>āşüfte dil:</u> *Gönlü perişan olan, perişan gönüllü.*

Ṭutsam dehānum
incinür **āşüfte dil** velī /
Gelsem fiġāna rāz-ı
nihānum ʿiyān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [āşüfte dil,]*

<u>āşüfte dil:</u> *Perişan gönül.*

Āşüfte dil cemālüñi
gördükce germ olur /
Pervāne gibi şemʿ-i
şebistāne
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [āşüfte dil,]*

<u>āşüfte gönl-:</u> *(Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.*

Lāle seyrin istemez āşüfte
gönlüm var iken /
Sīne-i çākümde yir yir

dāġ-ı hicrāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [āşüfte göñl-, --üm]*

āşüfte göñl: *(Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy şanem / Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [āşüfte göñl, -üm]*

āşüfte ol: *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan kimse.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe **āşüfte ol** sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [āşüfte ol,]*

āşüfte vü ḥayrān kalup: *Perişan olup hayretler içinde kalmak.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı nabẕuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [āşüfte vü ḥayrān ḳalup, -up]*

āşüfte-ḥāl: *Hali perişan olan.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim / Ḳatı **āşüfte-ḥāl** ü şayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [āşüfte-ḥāl,]*

āşüfte-hāl: *(sevdadan, aşktan) hâli perişan olan.*

Leyle-i zülfüñ beni **āşüfte-ḥāl** itmek neden / ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 1). [āşüfte-ḥāl,]*

āşüfte-hāl: *Hali perişan olan.*

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim / İrişdi meclis āḫire oldı tamām
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [āşüfte-ḥālüz, -üz]*

at: *(Ok) atmak.*

Yay idüp
ḳaddüm **atarsın** ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [atarsın, -arsın]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Cānuma cevr
oḳın **atmazsa** kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [atmazsa, -maz, -sa]*
Her yaña **atdum** ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [atdum, -dum]*
Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler / Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 4). [atup, -up]*
Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen / Māhī-i derd ü belā ṣaydına **atdı** şebeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 5). [atdı, -dı]*

at: *At.*

Gūy-ı ġaltāndur
başum **atuñ** ayaġı altına / Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [atuñ, -uñ]*

at: *Atmak II bırakmak.*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden **atdı** ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [atdı, -dı]*
Dil fülki **atdı** ḳaraya deryā-yı ġamda āh / Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [atdı, -dı]*

at: *At, binek hayvanı.*

Ḳılıcuñ keskīn **atuñ** yügrük zemāne çākerüñ / Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [atuñ, -uñ]*

at: *At, binek hayvanı.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum **atın** eylendür se meydāndan

yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [atın, -ı, -n]*

at: *Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.*

İy kemān-ebrū **atarsın** tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [atarsın, -ar, -sın]*

at segir-: *At koşturmak.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [at segir-, -düp]*

atdı: *Atmak, fırlatmak.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın **atdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [atdılar, -lar]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān **āteş** / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [āteş,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān **āteş** / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [āteş,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim ol **āteşden** ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [āteşden, -den]*

āteş: *1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu **āteşīn** göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [āteşīn, -in]*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [āteş,]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [āteş,]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma **āteş** / Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [āteş,]*

Sevmezem didüm görüp **āteşde** naʿl-i zülfüñi / Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 2). [āteşde, -de]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel ol **āteşe** beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [āteşe, -e]*

āteş: *Alev, od; gönül yangını, aşk.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden / **Āteş** uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [āteş,]*

āteş: *(Fars.) Odun, kömür vb. maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür **āteşīn** / Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [āteşīn, -i, -n]*

āteş: *1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān **āteş** / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [āteş,]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [āteş,]*

āteş: *Alev, od. II Gönül yangını, aşk.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān **āteş** *(Kalkand*

elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [āteş,]

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün **āteşde** ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [āteşde, -de]*

āteş: *Alev, od.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [āteş,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [āteş,]*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [āteş,]*

Dil-i Ferhād sūzından eṣer yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [āteş,]*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [āteş,]*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [āteş,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān **āteş** / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [āteş,]*

āteş: *Alev, od, ateş.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [āteş,]*

āteş: *Kor.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın / Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān **āteş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [āteş,]*

āteş- çıḳar: *Ateş çıkarmak.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [āteş-çıḳar,]*

āteş üzre: *Beyitte) ateşe yakın olma,içinde olma anlamı kastedilmiştir.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl / Yanduḳca **āteş üzre** daḥi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [āteş üzre,]*

āteş-bāz: *Ateşle oynayan. Hokkabaz.*

Gel **āteş-bāz** āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [āteş-bāz,]*

āteş-bāz-: *Ateşle oynayan. Hokkabaz.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir **āteş-bāzdur** / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [āteş-bāzdur, --dur]*

āteşden çıḳ-: *Beyitte Ateşten çıkan güzel kokunun dumanı kast edilmiştir.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [āteşden çıḳ-, -ar]*

āteşden çıḳar: *Ateşden kurtar.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni **āteşden çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [āteşden çıḳar,]*

āteş-feşān: *Ateş şaçmak.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış
cemālinden yine /
Şemʿ gibi her
yaña **āteş-feşān** olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [āteş-feşān,]*

āteşil: *Ateş (Aşk bağlamında).*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol
deñlü başlar itdi kim /
İki ʿālem oda
ya[ḳar **āteşil**] āh
eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [āteşi],]*

āteş-i āh-: *Âh ateşi.*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ
meydānında kim /
Āteş-i āhum yalıñ
yaraḳlu dilsüz
yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [āteş-i āh-, -um]*

āteş-i āh: *(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.*

Nerm olmadı hīç **āteş-i āh** ile ol ebrū / Yā Rab ne
kemāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 10). [āteş-i āh,]*

āteş-i hecrü-: *(Sevgilinin) Ayrılığının ateşi.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i
hecrüñde cū olur / Āḫir
hevā yolında baña āb-
rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [āteş-i hecrü-,]*

āteş-i ʿışḳ-: *Aşk ateşi.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il
sözine bugün /
Dutuşdum āteş-i
ʿışḳuñla pehlüvān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [āteş-i ʿışḳ-, -uñ-, -la]*

āteş-i sūzān: *Yakıcı ateş.*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i
nālān ile oynar /
Hindū-beçedür **āteş-i sūzān** ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [āteş-i sūzān,]*

āteşīn-gül: *Yakıcı gül.*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi
feryād ü ġulġuldür /
Aña bir **āteşīn-güldür** cigerde dāġ-ı
pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [āteşīn-güldür,]*

āteş-pāre: *Ateş parçası.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i
Ferhād'dan ḳalan /
Tīşe-i đarb ile **āteş-pāre** kim ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [āteş-pāre,]*

āvāre: *Perişan, derbeder, zavallı.*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür / Müjde
iy **āvāre** göñlüm geldi
seyrān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [āvāre,]*

āvāre: *Serseri, aylak, boş gezen.*

Her gün altunlu giyüp seyr
itdügiçün gün gibi /
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı
mihrinüñ **āvāresi** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 3). [āvāresi, -si]*

āvāre: *Işsiz güçsüz, başıboş, aylak II perişan, zavallı.*

Ḫānmān fikrin unutdum
āşıḳuñ oldum senüñ /
Nev-bahār
eyyyāmıdur **āvāreliḳ** g
öñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [āvāreliḳ, -lik]*

āvāre: *1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.*

Dest-i ḥasretle çeküp
yaḳamı çāḳ itdi firāḳ /
Vaṭanum terk idüp
oldum
yine **āvāre** meded *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [āvāre,]*
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum
ḫālüm idrāk itmedin /
Gör
niçe **āvāre** düşdüm
kārbārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [āvāre,]*

āvāre: *Başıboş, serseri, perişan.*

Oldı zülfüñden perīşān
müşg-i terler her ṭaraf /
Nāfeveş **āvāredür** ḫūn
īn-cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [āvāredür, --dür]*

āvāre dil: *Perişan gönül.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy **āvāre dil** / Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [āvāre dil,]*

āvārelik: *Avare olma durumu, başıboşluk, serserilik.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler / Hīç yaḳışmaz ḫāneye **āvāreliḳ** göñlü m diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [āvāreliḳ,]*

āvāz: *Ses, feryat, bağırma.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [āvāzın, -ı, -n]*

āvāz: *Ses, seda. II Feryat, inleme.*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / Bāde eşk ü sāz olur **āvāz** zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [āvāz,]*

avla-: *Avlamak.*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ **avlar** iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [avlar, -r]*

avla: *Avlamak.Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / **Avladum** vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [avladum, -du, -m]*

avuç: *T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam **avcumda** zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [avcumda, --um, --da]*

avut: *Yatıştırmak.*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş / **Avutmaḳ** diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [avutmaḳ, -maḳ]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Oruc **ayından** uzundur gerçi hicrān gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [ayından, -ı, -n, -dan]*

ay: *Kamer.*

Ḥarf atarsa yaraşur genc **aya** müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [aya, -a]*

ay: *Ay, kamer.*

Dün gice **aya** baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [aya,]*

ay: *Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.*

Gerçi bu **aya** Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [aya, -a]*

ay: *Ay.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne güni **aya** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [aya, -a]*

ay: *Ay II Kamer.*

Düşümde dün gice **ay** görmüş idüm / Seḥer sen geldüñ oldı

ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [ay,]*

ay: *Ay II Sevgilinin yüz güzelliği.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz ol **aydan** ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [aydan, -dan]*

ay: *Yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.*

Hefte n'olsun **ay** olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [ay,]*

ay: *Sevgilinin aya benzeyen yüzü.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ **ayından** alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [ayından, -ı, -n, -dan]*

ay: *Ay (30 günlük süreç) veya kamer.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile ol **ay** ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ay,]*

ay-: *Ay zaman.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ serkeşliġ itse ġam degül / İy Muʿīdī **aya** varmaz Rūm ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [aya, -a]*

ay aln-: *Ay gibi parlak alnı.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gülberg-i aḥmerden geçer / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [ay aln-,]*

ay ider: *"Aydur" şeklinde okunmuş olup, bir aydan beri anlamındadır.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür / Görmedüm bir **ay ider** sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [ay ider, -er]*

ay ol-: *Ay olur. Ay (zaman) geçer.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ay ol-, -ur]*

ay olur: *Ay olur. Ay (zaman) geçer.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur ki görünmezsen **ay olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [ay olur,]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde **ay olur** bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ay olur,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez **ay olur** / Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [ay olur,]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ **ayaġın** / Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ayaġın, -ın]*

Oturup fāriġ çekerdüm **ayaġum** dā mānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [ayaġum, -um]*

Güy-ı ġaltāndur başum atuñ **ayaġı** altına / Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [ayaġı, -ı]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ **ayaġuña** ʿāle mi / Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [ayaġuña, -uñ, -a]*

ayaġ: *Kadeh.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş olalum

sāḳī dem-ā-dem
ṣun **ayaġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [ayaġ,]*

ayaġ: *Ayak.*

Mescid içre **ayaġum** yā Rab dürüst olur mı kim / Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [ayaġum, -um]*

ayaġ: *Ayak (Kişinin bedeni bağlamında).*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura **ayaġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ayaġı, -ı]*

ayaġ: *1. Ayak. 2. Kadeh.*

Evvel ele **ayaġın** al andan **ayaġın** öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [ayaġın, -ın]*

ayaġ: *(sevgilinin) ayağı.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol / Temāṣāya ḳuluñ iy ḥvāce ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [ayaġuñ, -(u)ñ]*
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var **ayaġuñ** tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [ayaġuñ, -(u)ñ]*
Ölmez iseñ iresin yārüñ **ayaġı** tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [ayaġı, -ı]*
Naḳd-i cānum ḳo nis̱ār olsun **ayaġuñ** tozına / Ben bu yolda geçdüm iy ḥvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [ayaġuñ, -(u)ñ]*
Her servüñ **ayaġına** ṣu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [ayaġına, -ıñ, -a]*
Yüz sürüp yār **ayaġına** pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [ayaġına, -ıñ, -a]*

ayaġ: *Ayak II Kadeh, şarap.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / Şu Mecnūn kim **ayaġı** var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [ayaġı, -ı]*

ayaġ: *Kadeh,şarap.*

Tā çemende lāleler laʿlīn **ayaġ** aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [ayaġ,]*

ayaġ: *Ayak // Sevgilinin ayağı.*

Ben **ayaġuñ** tozına cānum nis̱ār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol ṣeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [ayaġuñ, -uñ]*

ayaġ: *Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan kısmı. II Sevgilinin bastığı yer, onun ayağı.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çağında / Vardum göze göz elden baş ḳoydum **ayaġında** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [ayaġında, -ı, -n, -da]*

ayaġ: *Sevgilinin ayağı.*

Düşüp **ayaġuña** aġlayalı / Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [ayaġuña, -uñ, -a]*

ayaġ: *Ayak II Kadeh, ayaklı içki kadehi.*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca **ayaġa** / Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *(Sevgilinin) ayağı.*

Yār **ayaġına** Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭoprāḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [ayaġına, -ı, -ñ, -a]*

ayaġ: *Sevgilinin ayağı; huzuru, eşiği.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış **ayaġuñda** bir bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [ayaġuñda, -uñ, -da]*

ayaġ almaḳdadur: *(Ele) Şarap kadehi almak.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān **ayaġ almaḳdadur** / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [ayaġ almaḳdadur, --da, --dur]*

ayaġ- çeker: *Ayağını çeker.*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker / Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [ayaġ-çeker,]*

ayaġ- toz-: *Ayak tozu, toprağı.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ayaġ-toz-, -uñ, -ı, -n, -a, -, -]*

ayaġı: *Kadeh.*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme / Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ayaġı, --ı]*

ayaġı çuḳurda: *Yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak, çok yaşlanmış olmak.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [ayaġı çuḳurda, -dur]*

ayaġın: *Kadeh.*

Evvel ele **ayaġın** al andan **ayaġın** öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [ayaġın,]*

ayaġın çeker: *Şarap içmek. II Ayağını kaydırmak.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür / Bir daḫi bulınmaz **ayaġın çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [ayaġın çeker,]*

ayaġ-ṭoprağı-: *Ayağımın Toprağını.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [ayaġ-ṭoprağı-,]*

ayaġum al: *Ayağına bağ olmak II Bir kişiye manen yüklenmek, kötülüğüne çalışmak.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [ayaġum al, -mag]*

ayaġuñ: *Ayak.*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / **Ayaġuñ** tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [ayaġuñ,]*

ayaġuñ ṭoprağ-: *Sevgili'nin ayağının tozu, toprağı.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [ayaġuñ ṭoprağ-, -n]*

ayaġuñ ṭoprağı-: *(Sevgilinin) ayağının toprağı.*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña / Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [ayaġuñ ṭoprağı-, --dur]*

ayaḳ: *Ayak.*

[Ol Muʿīdīyem] ki **ayaḳ** ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [ayaḳ,]*

ayaḳ: *Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh.*

İki cihānı seyr iderüz bir **ayaḳda** biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [ayaḳda, -da]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn **ayaġı** gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayaklar altında.*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm / **Ayaḳlarda** ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [ayaḳlarda, -lar, -da]*

ayak: *(sevgilinin) ayağı.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum **ayaḳ** seyriyle kim sensüz / Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [ayaḳ,]*

ayak ayak: *Adım adım.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre **ayaḳ ayaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [ayaḳ ayaḳ,]*

ayak ṭol-: *Ayak dolamak. || (Birinin) İş yapmasına engel olmak.*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem / Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [ayaḳ ṭol-, -ar]*

ayak ṭolayalı: *İftira ederek fena duruma düşürmek.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / **Ayaḳ ṭolayalı** ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [ayaḳ ṭolayalı, -(y)alı]*

ayaḳ ṭolayalı: *Ayak bağı olmak.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / **Ayaḳ ṭolayalı** ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [ayaḳ ṭolayalı, -(y)alı]*

ayak ṭoprağ-: *Ayaklar altında kalmış, ezilmiş, hor ve hakir görülmüş kimse.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur / Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [ayaḳ ṭoprağ-,]*

ayakda: *Ayaklar altında.*

Elüm alup umaram ḳoymaya **ayaḳda** beni / Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [ayaḳda,]*

ayaḳla: *1- Çiğnemek, ayak altına almak (TARAMA). 2- Kötülemek, ayak altına almak, kovmak (Derleme).*

Yıllar olmışdur ki **ayaḳlar** sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [ayaḳlar, -r]*

aʿyān eyler: *Görünür hale getirmek, belli etmek, açıkça meydana çıkartmak.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña **aʿyān eyler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [aʿyān eyler,]*

ʿayb: *Ar. Hata, kusur.*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl / Sevdügim ʿ**ayb** itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 4). [ʿayb,]*

ʿayb: *Utanılacak şey; kusur.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿ**ayb** itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [ʿayb,]*

ʿ**ayb eyle-:** *Ayıplamayın.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [ʿayb eyle-, -meñ]*

ʿ**ayb it-:** *Kınamak, ayıplamak.*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb it-:** *Ayıplama.*

Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine / Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ʿayb it-, -me]*

ʿ**ayb itme:** *Ayıplamak.*

Sen kemān-ebrū içün ʿ**ayb itme** ḳurbān olduġım / Ḫaste gönlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ʿayb itme, -me]*

ʿ**ayb itme:** *Ayıplamak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿ**ayb itme** kim / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

9, Beyit 3). [ʿayb itme, -me]

ʿayb itme: *Ayıplamak.*

Sen kemān-ebrū içün ʿ**ayb itme** ḳurbān olduġım / Ḫaste gönlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ʿayb itme, -me]*

ʿayb itme: *Ayıplamak, kınamak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿ**ayb itme** kim / Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [ʿayb itme,]*

ʿayb itme: *Ayıplamak, kınamak.*

Māye-i cāndur disem ʿ**ayb itme** sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [ʿayb itme,]*

ʿayb itme: *Ayıplama, Kınama.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿ**ayb itme** dil-teng olduġım / Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [ʿayb itme,]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿ**ayb itme** kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [ʿayb itme,]*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim / Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [ʿayb itme,]*

ʿayb itme: *Ayıplama.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿ**ayb itme** kim / Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [ʿayb itme,]*

ʿayb-cū: *Far. Kişinin ayıbını arayan, eksiklik arayan.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿ**ayb-cūdur** / N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [ʿayb-cūdur, -dur]*

ʿaybı: *Ayıp, hata. II Noksan, kusur, eksiklik.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿ**aybı** yoḳ / Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ʿaybı,]*

āyet-i hüsn-: *Güzelilğin ayeti.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [āyet-i ḥüsn-, -üñ]*

ayılmadum: *Ayılmadım.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp / Bugün tamām bir aydur **ayılmadum** her giz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [ayılmadum,]*

āyīn: *Âdet, töre, yol, kanun. II Hamle.*

Ol ki ḥışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni **āyīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [āyīn,]*

āyine: *Far. Ayna.*

Bir mübārızdur bu gönlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ **āyīnelü** ḳalkanıd ur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [āyīnelü, -lü]*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti / **Āyīne** gibi gönlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [āyīne,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy gönül **āyīne** gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [āyīne,]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı gönlüm göz göre / Çeşmüm **āyine** yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [āyine,]*

āyine: *Ayna.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim biri **āyīne** vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [āyīne,]*
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [āyīne,]*
Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [āyīne,]*
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ **āyīne** vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [āyīne,]*
İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi / Ḳarşuda **āyīnedür** bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [āyīnedür, -dür]*
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar / **Āyīne** gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [āyīne,]*
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / **Āyine** gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [āyine,]*

āyine: *Ayna.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ **āyīnesinde** ḫaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [āyīnesinde, -sin, -de]*
Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm / Cā-be-cā dükkānına **āyīneler** ze yn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [āyīneler, -ler]*

āyine: *Ayna ‖ gönlün (saf ve temiz) aynası.*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim / Göñlümüñ **āyīnesinde n** jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [āyīnesinden, -(s)i, -(n)den]*

āyine: *Ayna // gönül.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / **Āyīne** gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [āyīne,]*

āyīne-: *Ayna. II bulunulan durumu gösteren iz.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan penbedür ki **āyīnelerden** yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [āyīnelerden, --ler, --den]*

āyīne-i cānı: *Gönül aynası.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst / Jeng-i ḥasret ḳapladı **āyīne-i cānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [āyīne-i cānı, -ı]*

āyīne-i cānı: *Gönül aynası.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim / Rūşen itdüm gün gibi **āyīne-i cānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [āyīne-i cānı, -ı]*

āyīne-i ruh-: *Yanak aynası.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken / Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [āyīne-i ruḫ-, -uñ, --la]*

āyīne-i ṣāf: *Saf, temiz ayna.*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar **āyīne-i ṣāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [āyīne-i ṣāf,]*

ʿayn: *Göz.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿ**aynuma** gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ʿaynuma, -uma]*

ʿayn: *Görme uzvu, göz, çeşm, dide.*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi

gelmez ʿ**aynuma** / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̲mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [ʿaynuma, -u, -m, -a]*

ʿayn: *Ayna. || Gönül aynası, can aynası.*

Āftābı z̲erreveş hīç almaz idüm ʿ**aynuma** / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [ʿaynuma, -um, -a]*

ʿayn-ı vāḳiʿ: *Gerçek kaynak.*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm / Seḥer sen geldüñ oldı ʿ**ayn-ı vāḳi**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [ʿayn-ı vāḳiʿ,]*

ʿaynuma gelmez: *Gözüne gelmemek.*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ʿaynuma gelmez,]*

ayrı: *Bir şeyden uzaklaşmak. Sevgiliden ayrılmak.*

Naḳd-i cān isterse vir **ayrılma** tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [ayrılma, -l, -ma]*

ayrıl: *Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.*

Źevḳ ü şādī öldürür **ayrılma** ġ amdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [ayrılma, -ma]*

ayrıl: *Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden ayrı düşmek: firak.*

Ṭan degüldür senden **ayrılmazsa** düş men devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [ayrılmazsa, -maz, -sa]*

ayrıl: *Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.*

Naḳd-i cān isterse vir **ayrılma** tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [ayrılma, -ma]*

ayru: *(Sevgiliden) Ayrı, uzak, ırak.*

Ḫançer-i ġamzeñden **ayru** teşne dür ġāyet göñül / Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [ayru,]*
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim / Diñmezem **ayru** düşel den berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [ayru,]*

ayru düş-: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [ayru düş-, -düm]*

ayruḳ: *Başka, gayri.*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim / **Ayruḳdan** işigüñe eyler neẕāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [ayruḳdan, -dan]*

ʿayyār: *Aldatan, hileci ‖ sevgili.*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿ**ayyār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ʿayyār,]*

ʿayyār: *Aldatan, hileci, hilekâr, dolandırıcı.*

Bir ʿArab ʿ**ayyārıdur** ḫālüñ beni teftīş içün / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [ʿayyārıdur,]*

ʿayyāre-: *Aldatan.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿ**ayyāreliḳ** gö ñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [ʿayyāreliḳ, -liḳ]*

ʿ**ayyāre:** *Aldatan.*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile / Dil-rübālar
şūḫlar ʿ**ayyāreler** meh -pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [ʿayyāreler, -ler]*

ʿ**ayyār-ı zülf-i yār:** *Sevgilinin hilekâr saçları.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿ**ayyār-ı zülf-i
yār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [ʿayyār-ı zülf-i yār, -ı, -i]*

ʿ**ayyār-ı zülf-i yār:** *Sevgilinin hilekâr saçları.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿ**ayyār-ı zülf-i
yār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [ʿayyār-ı zülf-i yār,]*

az: *"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.*

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın **āz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [āz,]*

az: *"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın **āz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [āz,]*
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [az,]*
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande **az** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [az,]*

az kal-: *Çok bulunmamak; kısa bir süre kalmak.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [az ḳal-, -up]*

āzād: *Kurtulmuş, kurtulan; serbest bırakılmış.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden **āzād** ü semenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [āzād,]*

āzād: *Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.*

Düşüp serv-i sehī bende olur **āzād** iken bende / Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [āzād,]*
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir belādur başuma birinden **āzād** olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [āzād,]*
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan **āzād** olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [āzād,]*

āzād itmedüñ: *Kurtulmak, serbest olmak.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan **āzād itmedüñ** / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [āzād itmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

āzād ol-: *Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak; uzaklaşmak, ayrılmak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [āzād ol-, -up]*

āzād oldı: *Serbest olmak, kurtulmak.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem **āzād oldı** kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [āzād oldı, -dı]*

āzāde: *Far. s. Kurtulmuş. Serbest.*

Kimse baḳmaz sūsen-i **āzāde** ile ġonçeye / Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [āzāde,]*

āzāde: *Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.*

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez / Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [āzādedür, -dür]*

āzāde: *(Fars.) Hür, serbest.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi / Oturup **āzāde** ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [āzāde,]*
Sūsen-i **āzāde** zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [āzāde,]*
İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm / Şīve-i reftār ile **āzāde** serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [āzāde,]*

āzār: *İncitme.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni **azarlar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [azarlar, -la, -r]*

āzārum: *Bakış.*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü **āzārumdur** ol / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [āzārumdur,]*

ʿazīz: *1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir **ʿazīzüñ** bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [ʿazīzüñ, -üñ]*

ʿazīzüm: *Saygın, yüce kimse.*

İy **ʿazīzüm** gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ʿazīzüm,]*

ʿazm id-: *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ʿazm id-, -üp]*

ʿazm idem: *Yönelmek, meyletmek.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz **ʿazm idem** tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [ʿazm idem, -em]*

ʿazm idüpdür: *Yönelmek, meyletmek.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / Dūd-ı āhum **ʿazm idüpdür** göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [ʿazm idüpdür, -üp, -dür]*

ʿazm itdi: *Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.*

Dil ki ser-gerdān olup **ʿazm itdi** cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [ʿazm itdi, -di]*

ʿazm-i gülzār eyle-: *Gül bahçesine yönelmek, gitmek.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım / Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [ʿazm-i gülzār eyle-, -se, --m]*

ʿazm-i meydān: *Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim **ʿazm-i meydān** eylemez / ʿAzm-i meydān

eyleyüp ḳarşumda cevlān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [ʿazm-i meydān,]*

ʿazm-i meydān: *-Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿ**azm-i meydān** eylemez *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [ʿazm-i meydān,]*

ʿazm-i meydān: *Ortaya çıkmak.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān
a: O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
1. İlāhī Mekke sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 11). [aña, -ñ, -a]

a: O (3. tekil şahıs).
1. Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [anuñçün, -nuñ, -çün]

a: O, kişi zamiri.
1. Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [andan, -n, -dan]
2. İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [andan, -n, -dan]
3. Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]
4. Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]
5. Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]
6. Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [andan, -n, -dan]
7. Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [anda, -n, -da]
8. Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḫall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [anı, -n, -ı]

a: "Ey" anlamında seslenme edatı.
1. Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [andan, -n, -dan]

a: O, işaret zamiri.
1. Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [andan, -n, -dan]
2. ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]
3. Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]
4. Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]
5. Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: O, 3. tekil şahıs zamiri.
1. Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [andan, -(n)dan]

a: "O" 3. tekil şahıs zamiri.
1. İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [andan, -(n)dan]
2. Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük

Derd ehli maḥaldür aña
ġam-ḫāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [aña, -n, -a]

a: "O" 3. tekil şahıs zamirinin ayrılma hal eki almış biçimi.
1. Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [andan, -n, -dan]

a: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi
mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü
ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur
bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur
gül ü reyhān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış
bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü
ben ḫayrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: "O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).
1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü
ben ḫayrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḥtına
Ol perī-peyker ḫayālidür
bugün sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān
olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur
olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür

N’eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur

Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç

Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi

Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam

Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña

Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [aña, -u, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña

Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Yañılup ḥurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ

Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger

Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n’olur

Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim

Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil

Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ

Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: O II işaret zamiri.

1. ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḫoş-ḥāl aña

Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne gönlüm cān aña

Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne gönlüm cān aña

Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ

Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim

Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ

Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm

Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül

Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ

Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña

İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: "O" işaret zamirinin tamlayan eki almış hali, onun (sevgili kastedilmiş).

1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña

İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña

İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına

Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye

Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb

Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāṣıḳı

İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña

Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [aña, -n, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña

Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı

Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür

N’eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur

Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

a: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

a: İşaret sıfatı.
1. Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [andan, -n, -dan]

a: İşaret zamirinin ayrılma eki almış biçimi.
1. Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [andan, -n, -dan]

a: Onu anlamında şair kendini kastetmiştir.
1. Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [anı, -n, -ı]

a: "O" 3. tekil şahıs zamiri. Sevgili.
1. Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

a: O, Sevgili.
1. Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere şalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [anı, -n, -ı]

a: İşaret zamiri (Öpücük kastedilir.).
1. Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı isbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [anı, -n, -ı]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
1. Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [aña, -ña]

a: " O" işaret zamiri.
1. Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı şancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [anda, -n, -da]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
1. Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Lîkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [andan, -n, -dan]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.
1. Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [andan, -n, -dan]

a: "A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi. II Sevgili.
1. Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [anda, -n, -da]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
1. Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [anuñdur, -n, -uñ, -dur]

a: O, işaret zamiri.
1. İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [anı, -n, -ı]

a: " O" işaret zamiri.
1. Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [anuñ, -nuñ]
2. Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [anuñ, -nuñ]

a: " O" üçüncü tekil şahıs zamiri.
1. Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [anuñla, -nuñ, -la]

a: " O " 3. teklik kişi zamiri.
1. Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [anda, -n, -da]

a: " O " işaret zamiri.
1. Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 14). [andan, -n, -dan]
2. Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [anuñla, -nuñ, -la]
3. Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [andan, -n, -dan]
4. Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [andan, -n, -dan]
5. Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [andan, -n, -dan]
6. Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [andan, -n, -dan]

a: " O " üçüncü teklik şahıs zamiri.
1. Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 4). [anuñ, --nuñ, -]
2. Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 12). [anuñ, --nuñ, -]

a: " O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

1. Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ

Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 9). [anuñ, -nuñ]

2. Büse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan

Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 10). [anuñ, -nuñ]

3. İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ

Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 13). [anuñ, -nuñ]

4. Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli

Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [anuñ, -nuñ]

5. Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından

Ki sevdā ḳılmışam bir müy anuñ zülf-i dü-tāsından (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]

a: " A-na: o-na" işaret zamiri.

1. Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm

Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

2. Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam

Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]

a: " O " 3. tekil kişi zamiri.

1. Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ

Bir ḥiṣār almaḳca vardur ceng ile küffārdan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 13). [anuñ, -nuñ]

a: " O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

1. Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup şaḥrā yüzin

Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]

a: " A-n-a: o-n-a" işaret zamiri.

1. Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim

Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [aña, --ñ, --a]

a: " A-n-ı: o-n-u" işaret zamiri.

1. Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden

Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 2). [anı, --n, --ı]

āb: Yağmur, su.

1. Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm

Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 9). [āb,]

āb: Su.

1. Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin

Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [āb,]

āb: 1) su 2) Âşığın gözyaşı.

1. Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken

Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 3). [āb,]

āb: Su // nehir, akarsu.

1. Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer

Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [āba, -a]

āb: Gözyaşı.

1. İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil

Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 14). [ābından, -ı, -n, -dan]

āb: (akan) su.

1. Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā

Ekser olur rehe yaḳın yirde āb telḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [āb,]

2. Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam

İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [āb,]

āb: (Fars.) Su.

1. Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü

Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [āb,]

2. Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz

Böyle āb ü hevāyı kim sevmez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 10). [āb,]

3. Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden

Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [āb,]

āba: Su.

1. Gör ṣanʿatin ki lebleriüñe sāye ṣalalı

Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevser yazar ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 4). [āba,]

abdāl: Abdal, derviş.
1. İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOsmān illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 2). [abdālı, -ı]

[abdāl-ı: Derviş.
1. İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 14). [[abdāl-ı,]

abdāl-ı çerḫ: Feleğin dervişi.
1. Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [abdāl-ı çerḫ,]

ābdār: Far. Sulu; taze.
1. Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫatṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [ābdār,]

ābdār it: Zarif, Güzel, Nükteli söz.
1. Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 11). [ābdār it,]

ābdār-laʿl: Zarif dudak.
1. Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 8). [ābdār-laʿl,]

abdāl: Derviş, perişan âşık.
1. Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [abdāl,]

ʿabdi'l- faḳīri'l- ḥaḳīr: Fakir ve hakir kulu.
1. Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 3). [ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr,]

āb-ı ḥayāt: İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
1. Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [āb-ı ḥayāt,]

āb-ı ḥayvān: İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.
1. Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 11). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.
1. Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.
1. Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 4). [āb-ı ḥayvān, -uñ]
2. Saña şunmazlarsa kevser iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 6). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu.
1. Zaḫm ile cānum acıtmazsañ ʿaceb olmaya kim
Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-ı ḥayvāndan leẕīẕ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [āb-ı ḥayvān, -dan]

āb-ı ḥayvān: Âb-ı hayat. Hayat suyu. İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçeni ölümsüzlüğe

ulaştırdığına inanılan hayat suyu. Âb-ı hayat.
1. Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān: İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin dudakları.
1. Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı ḥayvān-: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [āb-ı ḥayvān-, -dan]
2. Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [āb-ı ḥayvān-, --dur]
3. Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 12). [āb-ı ḥayvān-, -dur]

āb-ı ḥayvān-: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu -sevgilinin dudağı-.
1. Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [āb-ı ḥayvān-, -dur]

āb-ı ḥayvān-: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.
1. İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13). [āb-ı ḥayvān-, -dan]

āb-ı ḥayvān mı: Hayat suyu mu || sevgilinin dudağı; İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [āb-ı ḥayvān mı,]

āb-ı ḥayvāndan: Âb-ı hayat. Hayat suyu.
1. Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [āb-ı ḥayvāndan, -ı, -dan]

āb-ı ḥayvāndur: İçildiği zaman ölümsüzlük veren su, âb-ı hayat. İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [āb-ı ḥayvāndur, -dur]

āb-ı ḫıżr: Hızır aleyhisselamın bulduğuna inanılan ve ölümsüzlük iksiri olarak anılan su.
1. Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 7). [āb-ı ḫıżr,]

āb-ı ḫızr'uñ: Hızır'ın suyu (İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su.).
1. Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [āb-ı ḫızr'uñ,]

āb-ı revān: 1. Akarsu.
1. Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [āb-ı revān,]

āb-ı revān: Akar su.
1. Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 6). [āb-ı revān,]

āb-ı ter-: Taze, yeni su.
1. Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [āb-ı ter-, --dür]

āb-ı zülāl-: Berrak su; kar suyu.
1. Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 8). [āb-ı zülāl-,]

ābın: Güzellik, parlaklık.
1. ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [ābın,]

ʿabīr-: Güzel koku.
1. Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [ʿabīrāsā, -āsā]

ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ: Mahallenin Kabe'sinin güzel kokusu.
1. Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 16). [ʿabīr-i kaʿbe-i kūyuñ, -uñ]

ābnūsī: Siyah.
1. Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [ābnūsī,]
2. Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [ābnūsī,]

āb-rū: Yüz suyu, haysiyet, şeref.
1. Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [āb-rū,]

[āb-rū]: Yüz suyu; yüz aklığı; şeref; değer.
1. Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 8). [[āb-rū],]

aç: Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
1. Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [açdı, -dı]

aç: Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.
1. Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 9). [ac,]

aç: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
1. İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [aç,]

aç: Açmak, çiçeklenmek.
1. Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 6). [açılmış, -ı, -l, -mış]
2. Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 4). [açılmış, -ı, -l, -mış]

aç: Açmak, göstermek.
1. Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 6). [açdı, -dı]

aç: Açık hale gelmek, açılmak.
1. Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [açup, -up]

aç: (Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.
1. Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 3). [açılmış, -ıl, -mış]

aç: Açık hale getirmek.
1. Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [açdı, -dı]

aç: (-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.
1. Şerm ider açmaġa rāzın ʿāşıḳ-ı mestāneler
Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet çekmeden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 7). [açmaġa, -maġa]

aç: Açmak II ferahlatmak.
1. Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [açduñ, -du, -ñ]

aç: (Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
1. Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel

154, Mısra 2). [açdı, -dı]

2. Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün

Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [açmaġa, -ma, -ga]

aç: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek; görünür duruma getirmek.

1. Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye

Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [açmasun, -ma, -sun]

aç: Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.

1. Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur

ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [açamaz, -a/u, -maz]

aç: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

1. Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün

Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [açmazsa, -maz, -sa]

aç: Açmak, açık hale getirmek.

1. Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs

Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [açup, -up]

aç: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

1. Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine

Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [açmış, -mış]

aç: Açık hale getirmek.

1. Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim

Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [açupdur, -up, -dur]

aç: Aç, muhtaç (kimse).

1. Ḫ∨ān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor

Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [aç,]

aç: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

1. Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider

ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [açduḳca, -duḳca]

aç: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

1. Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī

Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [aç,]

aç-: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

1. Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel

Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [açubanı, --ubanı]

aç-: Açmak, paylaşmak.

1. Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim

Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 6). [açduḳca, -duḳca]

aç-: Çiçek bağlamında yaprağı kaldırmak. II sır bağlamında ifşa etmek, göstermek.

1. Uyanup ḫ∨āb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin

Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 11). [açdı, -dı]

aç-: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

1. İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem

Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [aç,]

2. Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş

Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [açup, -up]

3. Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur

Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [açsa, -sa]

açdurma-: Kapalı şeyi açık hâle getirmek || sevgilinin ağzını açarak gülmesi.

1. Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün

Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [açdurmamaġ,]

ʿaceb: Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.

1. Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri

Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 10). [ʿaceb,]

2. ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye

Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 1). [ʿaceb,]

ʿaceb: Saşılır.

1. Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir

Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 12). [ʿaceb,]

2. Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet

Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [ʿaceb,]

ʿaceb: Acaba.

1. Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi

İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 6). [ʿaceb,]

2. Bu gice baḫr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum

ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 10). [ʿaceb,]

ʿaceb: Şaşılır.

1. Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim

Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 14). [ʿacebdür, -dür]

ʿaceb: Nasıl.

1. Hecr oḳından ölmedüm daḥi zamānum var imiş

İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 2). [ʿaceb,]

2. Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum

İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [ʿaceb,]

ʿaceb: Acaba || Nasıl.

1. Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde

Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [ʿaceb,]

ʿaceb: Acaba, hayret, şaşılacak şey.

1. Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz

Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ʿaceb,]

ʿaceb: Akıl almayacak şey.

1. Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña

Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [ʿaceb,]

ʿaceb: Şaşmak, şaşırmak.

1. Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem

Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [ʿaceb,]

ʿaceb: Şaşmak, şaşırmak.

1. Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem

Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [ʿaceb,]

ʿaceb: Şaşmak, şaşırmak.

1. Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem

Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [ʿaceb,]

ʿaceb: Şaşmak, şaşırmak.

1. Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem

Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [ʿaceb,]

ʿaceb: "Acaba" soru kelimesi.

1. Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl

Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [ʿaceb,]

2. Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār

Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 11). [ʿaceb,]

ʿaceb: (Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.

1. Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ

Nesne yoḳ ḥālümde hey
ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
249, Mısra 2). [ʿaceb,]
2. Bir ʿaceb gird-āba
düşdüm kim necāt
imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy
Ḫıżr-ı mübārek-
maḳdemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 304,
Mısra 9). [ʿaceb,]

ʿaceb: Acaba, hayret,
gariplik şaşılacak şey.
1. Şaçuñ zencīrine
ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb
dīvānedür dil
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 278,
Mısra 6). [ʿaceb,]

ʿaceb: "Acaba, hayret,
şaşılacak şey"
anlamında zarf.
1. Çeküp ḫançerlerin
ġamzeñ baḳar mestāne
mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir
içim şu gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 291,
Mısra 8). [ʿacebdür, -
dür]

ʿaceb: "Acaba, hayret,
şaşılacak şey"
anlamında zarf.
1. Ol şemʿ-i ḥüsn bezme
ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü
miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 102,
Mısra 11). [ʿaceb,]
2. Yār diyü sevdügim
dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle yār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 183,
Mısra 1). [ʿaceb,]

ʿaceb: "Acaba" soru
kelimesi.
1. ʿIşḳ rāzın gizleyüp
n'eyler ʿaceb şeydā
göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā
bilür yārüm budur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 136,
Mısra 13). [ʿaceb,]
2. Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb
maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 362,
Mısra 8). [ʿaceb,]

ʿaceb mi: Şaşılır mı.
1. Bulansa ʿaceb mi
ḳanlara geydügi
pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter
pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 111,
Mısra 5). [ʿaceb mi,]
2. ʿAceb mi sūsen-i çīnī
dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-
ā-ser gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 191,
Mısra 11). [ʿaceb mi,]
3. Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler
isem āh-ı derdnāk
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 230,
Mısra 4). [ʿaceb mi,]

ʿaceb mi: Tuhaf mı?; Şaşılır
mı? (Şaşılmaz).
1. Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā
ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 174,
Mısra 6). [ʿaceb mi,]
2. Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ
ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü
maḥbūbdan güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 270,
Mısra 11). [ʿaceb mi,]

ʿaceb ol: Şaşırmak,hayrete
düşmek.
1. Ṭaʿn iderse ʿaceb
olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 56,
Mısra 13). [ʿaceb ol,]

ʿaceb olmaya: Şaşırmamalı.
1. Zaḫm ile cānum
acıtmazsañ ʿaceb
olmaya kim
Bir içim ṣudur ḳılıcuñ āb-ı
ḥayvāndan leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 67,
Mısra 5). [ʿaceb
olmaya,]
2. Ṣabrum evrāḳın yile
virsem ʿaceb olmaya
kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz
serv-i gül-ruḫsāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 107,
Mısra 3). [ʿaceb
olmaya,]

ʿaceb olmaz: Şaşılmaz.
1. Yāriyle büyüklense
Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi
ʿālemde nesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 123,
Mısra 9). [ʿaceb olmaz,
]
2. Āyīne saña olsa
muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil
olanda edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 160,
Mısra 1). [ʿaceb olmaz,
]
3. Fenn-i fiten içinde
ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña
binse ʿaceb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 160,
Mısra 8). [ʿaceb olmaz,
]
4. Gül yanında ḫār ü ḫas
olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü
ḫasdansın eḫas
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 180,
Mısra 3). [ʿaceb olmaz,
]
5. Ḫaddün āġūşa çekerse
ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir
müselmān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 229,
Mısra 9). [ʿaceb olmaz,
]

ʿaceb olmaz: Şaşılacak bir
şey yok.

1. Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [ʿaceb olmaz,]

ʿaceb olmaz: Şaşılmaz.
1. Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḥaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [ʿaceb olmaz,]
2. Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [ʿaceb olmaz,]

ʿaceb olmaz: Şaşmak, şaşılma eylemi.
1. Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ʿaceb olmaz, -maz]

ʿaceb olmaz: Şaşmak, şaşılmak.
1. Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 1). [ʿaceb olmaz, -maz]

ʿacebdür: Şaşılacak şeydir!.
1. Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [ʿacebdür,]

ʿacebdür: Şaşılacak şeydir.
1. Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [ʿacebdür,]

acem: İran, Acem ülkesi.
1. Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [acem'e, -e]

ʿacem: Acem, İranlı.
1. Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [ʿacem,]

acı: Elem, sıkıntı, acı çekme.
1. Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 6). [acıġum,]
2. Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [acı,]

acı: Acı, üzüntü verici.
1. İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [acı,]

acı: Acımak; birine zarar gelmesine üzülüp önleme isteği duymak, merhamet etmek.
1. Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 3). [acır, -r]

acı-: Acımak, merhamet etmek.
1. Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [acıyup, -yup]

acı acı: Hoşa gitmeyen, incitici.
1. Şol acı acı sögdügine ḥaẕẕ ider göñül
Tūtīye nitekim şekeristān olur leẕīẕ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [acı acı,]

acıdan: Zulmeden, cefa çektiren.
1. Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 15). [acıdan,]

açıl: Açmak, çiçeklenmek.
1. Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 5). [açıldı, -dı]

açıl: (Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.
1. Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [açılur, -ur]
2. Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [açılur, -ur]
3. Gül gibi ḫandān olur ġüş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 327, Mısra 12). [açılur, -ur]

açıl: Açılmak, neşelenmek.
1. Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 7). [açıldı, -dı]

açıl: Çiçeklenmek.
1. Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [açılmasun, -ma, -sun]

açıl: Açılmak, çiçeklenmek.
1. Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 2). [açılsa, -sa]

açıl: Çiçeğin açılması II açmak.
1. Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 10). [açılsa, -sa]

açıl: (çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.
1. Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [açılsa, -sa]
2. Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [açılsa, -sa]

açıl: (Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
1. Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [açılup, -up]
2. Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 2). [açılup, -up]
3. Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 10). [açılup, -up]

açıl: Meydana gelmek.
1. Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 1). [açılsa, -sa]

açıl: (Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.
1. Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 3). [açılur, -ur]

açıl: (Kapı için) Açık hâle gelmek. II Sevgilinin gönlünü âşığa açması.
1. Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 10). [açılmaz, -maz]

açıl: Açmak fiilinin olumsuz hali.
1. Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [açılmaz, -maz]

açıl: (Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
1. Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 5). [açıldı, -dı]

açıl-: Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.
1. Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 2). [açıldı, -dı]

açıl-: (Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
1. Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 5). [açılmış, -mış]
2. Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 7). [açılmış, -mış]
3. Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 4). [açılmış, -mış]

açıldı: Rahatlamak, Ferahlamak.

1. Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [açıldı,]

açılma: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
1. Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [açılmaz, -z]

açılmaz: Açılmamak II gösterişli ve daha görünür olmamak.
1. Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [açılmaz,]

açılmış: Açmış; tomurcuk ve gonca hâlinden çıkmış.
1. Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 3). [açılmış,]

acısından: Acısından, kederinden.
1. Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 3). [acısından,]

acıt-: Acı vermek II Canını yakmak.
1. Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [acıtmadın, -madın]

acıt: Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.
1. Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 7). [acıtsa,]

ʿāciz: Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.
1. Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 9). [ʿāciz,]
2. Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 14). [ʿācizdür, -dür]

āciz ol-: Aciz kalmak, çaresiz olmak.
1. Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 11). [āciz ol-, -mış, -dur]

ācizdür: Güçsüz, kudretsiz. II Zavallı, bîçâre.
1. Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül şarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 3). [ācizdür,]

açma: Açmamak, söylememek.
1. Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [açmaz, -z]

açma: Açmamak II Kaldırmamak.
1. Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 11). [açmasañ, -sa, -ñ]

açma: Bir kişiye sırrını ifşa etmek.
1. Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḫendān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [açma,]

açmadın: Konuşmak, söz söylemek.
1. Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 5). [açmadın,]

açmaġ: Açmak, kapalı şeyi açık duruma getirmek.
1. Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 9). [açmaġ,]

açmak: (Çiçek için) açmak, gonca halinden çiçek haline geçmek.
1. Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 7). [açup, --up]

açmış: Açmak.
1. Lezzetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [açmış,]

açuġ: Açık; bağlı, düğümlü olmayan.

1. Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [acuġ,]

ʿacūze: Yaşlı kadın, kocakarı.
1. Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 15). [ʿacūzedür, -dür]

ad: Isim, nam.
1. ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāş
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [adın, -(ı)n]

ad: İsim, nam.
1. Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 4). [adımı, -ım, -ı]

ad: İsim, ad.
1. Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [adum, -um]

ad: Ad, isim.
1. Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 1). [adına, -ı, -n, -a]
2. Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [adım, -ı, -m]

ad: Ad, nam, ün.
1. Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 7). [adumı, -um, -ı]
2. İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [adumı, -um, -ı]

ad: Ad, isim, san.
1. Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 2). [adını, -ı, -n, -ı]
2. Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [adına, -ına]

ad: Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.
1. İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 14). [aduñ, -uñ]
2. Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [adum, -um]
3. Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 4). [adın, -ın]
4. Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [ād,]
5. Naḳd-i ʿömrüm şaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Şoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 8). [adum, -um]

ad: 1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.
1. Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine
İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 6). [adını, -ı, -n, -ı]

aʿdā: Düşman(lar) ‖ rakip(ler).
1. Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [aʿdā,]

aʿdā: Düşman, hasım.
1. Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan şaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 14). [aʿdādan, -dan]

ʿadāvet: Düşmanlık.
1. Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 1). [ʿadāvet,]

ʿadāvet: Düşmanlık.
1. Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [ʿadāvete, -e]

ʿadem: Yokluk.
1. Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 3). [ʿadem,]

ʿadem: 1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.
1. Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [ʿādeme, -e]

ʿadem: Hiçlik, yokluk.
1. İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [ʿademden, -den]

ʿadem: Yokluk.
1. Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem şaḥrāsı menzildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ʿadem,]

ʿadem: Ar. Yokluk.
1. Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [ʿadem,]

ʿadem: Yokluk, noksanlık. II sönmek.(ışık).
1. Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [ʿademsüz, -süz]

ādem: İnsan.
1. Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [ādem-i, --i]
2. Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 2). [ādemde, -de]
3. Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 13). [ādemīlüġ, -lüġ]
4. Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 5). [ādem,]
5. Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 11). [ādemde, -de]

ādem: Insan.
1. İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 2). [ādem,]

ādem: 1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.
1. Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol ṣūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ādemī, -i]
2. Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 13). [ādem,]

ādem: İnsanoğlu.
1. Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫ∨āb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [ādeme, -e]

ādem: A. insan, kişi.
1. Gerçi her laḥẓa bir ādem ṣādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [ādem,]
2. Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 10). [ādem,]
3. Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 6). [ādem,]

ādem: Adem, insan, insanoğlu, kişioğlu, adam.
1. Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [ādem,]

ādem: Adem, insan, insanoğlu, kişi.

1. Yüzin açsa bir naẕar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur

Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 4). [ādem,]

ādem: Adem, insan, insanoğlu.

1. Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī

Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [ādeme, -e]

ādem: Adam, insan, kişi, kimse.

1. Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese

Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [ādemdür, -dür]

2. Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim

Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 10). [ādemi, -i]

ādem: (Ar.) insan, kişi.

1. Gönli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün

Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [ādem,]

2. ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī

Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 6). [ādem,]

3. Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi

Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 12). [ādem,]

4. Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger

Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [ādem,]

ādem degül: Adam/insan değil.

1. Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül

Āftāb olursa añmañ adını ādem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 2). [ādem degül,]

ʿadem diyār-: Yokluk diyarı.

1. Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün

Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 11). [ʿadem diyār-,]

ādem oġlanı: İnsanoğlu.

1. Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim

Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [ādem oġlanı, -ı]

ādem oġlanı: İnsanoğlu.

1. Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim

Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [ādem oġlanı, -ı]

ādemī: Ademoğlu, insanlar.

1. ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen

Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 4). [ādemi,]

2. İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim

Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 8). [ādemī,]

ādemī zāde: Ademoğlu.

1. Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī

Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 4). [ādemī zāde,]

ādemīlen-: Büyüklenmemek.

1. Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña

Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭoprağıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [ādemīlenmez, -mez]

ādemler öl-: Çok sayıda kişiyi aşkından ölecek hâle getirmek.

1. Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür

Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [ādemler öl-, -ür]

ādemüñ dilberi: Sevgilisi.

1. Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur

Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 10). [ādemüñ dilberi,]

ʿādet: Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.

1. Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim

Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [ʿādetüm, -üm]

ʿādet: Alışkanlık haline getirilen davranış.

1. Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ

Gördüginle yār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 3). [ʿādetüñ, -üñ]

ʿādet: Adet, gelenek, töre.
1. Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [ʿādet,]

ādet: Usul, görenek.
1. Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [ādetidür, -idür]

ādın: (onun) adını.
1. Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [adın,]
2. Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [adın,]
3. Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [adın,]

ʿadl: Adalet, doğruluk, hakkaniyet.
1. Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ʿadl,]

aʿdū: Düşman II Rakip.
1. Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [aʿdū,]

aʿdū: Düşman II Rakip.
1. Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [aʿdū,]

ʿadū: Ar. Düşman.
1. Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ʿadū,]
2. Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [ʿadūdan, -dan]
3. Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 1). [ʿadū,]

ʿadū: (Ar.) Düşman.
1. Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [ʿadūya, -y, -a]

āferīn: Takdir ve övgü sözü.
1. İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 17). [āferīn,]
2. Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [āferīn,]
3. Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 3). [āferīnüñ,]
4. Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller mesnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 13). [āferīn,]
5. Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 5). [āferīn,]

āferīn: Aferin, takdir ve övgü sözü.
1. Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [āferīn,]
2. Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 5). [āferīn,]

āferīn: Aferin, bravo.
1. Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [āferīn,]

āferīn: "Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.
1. Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [āferīn,]

2. Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [āferīn,]

āferīn-bād id-: Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.
1. Gelelden bād ile iy gül selāmuñ
Beni iḥyā idüpdür āferīn-bād (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [āferīn-bād id-, -üp, -dür]

āferīn-bād id-: Övüp takdir etmek ve aferin, bravo demek.
1. Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
İder işidenler āferīn-bād (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14). [āferīn-bād id-, -er]

āfet: Bela.
1. Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [āfet,]

āfet: Güzel, sevgili.
1. Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [āfeti, -i]

āfet: Afet.
1. Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [āfeti, -i]

āfet: Aklı başdan alan güzel, sevgili.
1. Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [āfetüñ, -üñ]

āfet: Aklı başdan alan güzel. II Sevgili.
1. Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [āfete, -e]

āfet: Güzel, sevgili.
1. Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [āfet,]

āfet: Afet. II Güzel, sevgili.
1. Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 8). [āfet,]

āfet: Bela, musibet, felaket.
1. Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [āfet,]

āfet: (Ar.) İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın.
1. Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [āfet,]
2. Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [āfet,]

āfet-: Güzel, sevgili.
1. Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [āfetsüz, -süz]

āfet-i cānı: Canın belası (olan güzel).
1. Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [āfet-i cānı, -i, -ı]

āfet-i cānı: Eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.
1. Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [āfet-i cānı, -ı]

āfet-i devrān-ı ʿīd: Bayram günlerinin güzeli [sevgili].
1. İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [āfet-i devrān-ı ʿīd,]

āfet-seḥāb: Afet bulutu.
1. Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [āfet-seḥāb,]

āftāb: Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.
1. Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [āftābıdur, -ı, -dur]
2. Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz

Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
3, Mısra 3). [āftābıdur,
-ı, -dur]
3. Āftābı ẕerreveş hīç
almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh
şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 306,
Mısra 3). [āftābı, -ı]

āftāb: Güneş.
1. Tā ki dūr olmışdur ol
ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam
seḥābından gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 292,
Mısra 1). [āftābından, -
ı, -n, -dan]

āftāb: Güneş II sevgili.
1. Āftābum ebr-i
zülfüñsüz ṣorar isen
ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı
siyāhum ser-nigūn
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 364,
Mısra 3). [āftābum, -
um]

āftāb: (Fars.) Güneş II.
Güzel yüz; güzel yüzlü
sevgili, dilber.
1. Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını
ādem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 259,
Mısra 2). [āftāb,]

āftāb-ı ʿārıżuñsuz:
(Sevgilinin) yanağının
güneşi.
1. Āftāb-ı ʿārıżuñsuz
şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem
zāhir eyler yüz şihāb
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 31,
Mısra 11). [āftāb-ı
ʿārıżuñsuz, -uñ, -suz]

āftāb-ı nāz: Nazlı güneş.
1. Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-
ı nāz (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
173, Mısra 4). [āftāb-ı
nāz,]

āftāb-ı nāz: Naz güneşi. II
Naz ve işvesiyle öne
çıkan (kimse); sevgili.
1. Āyīne āsmān-ı melāḥat
degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 172,
Mısra 8). [āftāb-ı nāz,]
2. Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā
ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 174,
Mısra 6). [āftāb-ı nāz,]

āftāb-talʿat: Güneş yüzlü
güzel.
1. İy āftāb-talʿat söz
yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir
ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 410,
Mısra 1). [āftāb-talʿat,
]

aġ: Yükselmek, çıkmak.
1. ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün
gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
7, Mısra 11).
[aġdurmaḳ, -dur, -mak
]
2. ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün
gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
7, Mısra 11).
[aġdurmaḳ, -dur, -mak
]

aġ: Ak, beyaz.
1. İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ
olduġından n’oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi
ḳareliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 124,
Mısra 9). [aġ,]

aġ germezdi: Ağ germezdi.
1. Cān u dil mevc urmasa
her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ
senüñ germezdi aġ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 208,
Mısra 4). [aġ
germezdi,]

aġ oldu-: Ak, beyaz
ol(mak).
1. Ṣūfī dime maḥşerde
nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid
kefen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 87,
Mısra 6). [aġ oldu-,]

aġa: Ağa, bey, efendi.
1. Dil ʿaḳla hergiz uymaz
ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi
bir aġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 110,
Mısra 4). [aġa,]
2. Ḳul oġlı güzeller baña
çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya
ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 139,
Mısra 12). [aġaya, -y, -
a]

aġaç: Ağaç.
1. Şeker lebüñe ḳaçan
öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur
saña göre sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 222,
Mısra 2). [aġaçdur, -
dur]

āgāh ol-: Haberdar olmak,
uyanık olmak, farkında
olmak.
1. Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim ṣūḫ-
ı sitemkārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 136,
Mısra 1). [āgāh ol-, -uñ
]

aġalıḳ: Ağalık, efendilik,
beylik.
1. Ḥüsn ü ḫulḳ ile
güzeller bölügin żabṭ
eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç
gün aġalıḳdur ġaraż

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 10). [aġalıḳdur, -dur]

aġır: Değerli.
1. Söz diyü gevher nisār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 10). [aġır,]

aġız: Ağız.
1. Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [aġız,]

aġız: Ağız (sevgilinin ağzı).
1. Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [aġız,]

aġız: Ağız, dudak.
1. Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [aġzuñ, -uñ]

aġız: Sevgilinin nokta kadar olan ağzı.
1. Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [aġzuña, -uñ, -a]

aġız: Sevgilinin ağzı. Divan şiirinde görünmeyecek kadar küçüktür, bir noktadır, hatta hiç görünmeyebilir, hayaldir, rüyadır. Aşık onu düşünebilir ama asla ulaşamaz.
1. Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [aġzı, -ı]

aġız aġıza vir-: Ağız ağıza vermek (Öpüşmek bağlamında) II iki kişi birbirine pek yakın durarak başkaları işitmeyecek bir biçimde konuşmak.
1. Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [aġız aġıza vir-, -üp]

aġla: Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.
1. Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [aġlasun, -sun]

aġla: Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [aġlaşduḳ, -ş, -du, -ḳ]
2. Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [aġlaşduḳ, -ş, -duk]
3. Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [aġlar, -r]
4. Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [aġlayalı, -(y), -alı]
5. Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [aġladı,]
6. Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḥta-i ten-şūyi sāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 7). [aġladı,]

aġla: Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
1. Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 12). [aġlar, -r]

aġla: Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
1. Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [aġlamaġı, -maġ, -ı]

aġla: Ağlamak.
1. Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 11). [aġlamaḳ, -maḳ]

aġla: Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.
1. İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 13). [aġlamadan, -ma, -dan]

aġla: Ağlamak.
1. İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 13). [aġlama, -ma]

aġla: Gözyaşı dökmek.
1. Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [aġlasun, -sun]
2. Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 12). [aġlamazam,]

aġla: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
1. Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [aġladur, -dur]

aġla: Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak ‖ çok üzülmek, dert çekmek.
1. Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [aġlar, -r]

aġla: Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.
1. Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [aġlar, -r]

aġla: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık ve benzeri etkisiyle gözyaşı dökmek.
1. Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [aġlasam, -sa, -m]

aġla: Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [aġlarsın, -r, -sın]

aġla: (Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [aġlar, -r]
2. Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [aġlayup, -y, -up]
3. Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [aġlar, -r]
4. Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 7). [aġlasam, -sa, -m]

aġla: (Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [aġladur, -dur]

aġla-: Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.
1. Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 3). [aġlarsam, -r, -sa, -m]

aġla-: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
1. Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [aġlaram, -r, -am]
2. Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 13). [aġlar, -r]

aġla-: (Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [aġla,]
2. Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [aġlaram, -r, -am]
3. Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī

Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [aġladum, -du, -m]

4. Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 2). [aġladum, -du, -m]

5. Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 1). [aġladum, -du, -m]

6. Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 6). [aġladum, -du, -m]

7. Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 4). [aġladum, -du, -m]

8. Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [aġladum, -du, -m]

9. Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [aġladum, -du, -m]

10. İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [aġla,]

11. Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes ṣād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 6). [aġlamaḳla, -maḳ, -la]

aġla-: Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

1. Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 8). [aġladum, -du, -m]

2. Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [aġladum, -du, -m]

3. Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 12). [aġladum, -du, -m]

aġla-: Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

1. İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [aġlar, -r]

2. Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 7). [aġlaram, -r, -am]

3. Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 3). [aġlar, -r]

aġla-: Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten göz yaşı dökmek.

1. Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [aġladum, -du, -m]

2. Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 6). [aġladum, -du, -m]

3. Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle ṣāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [aġladum, -du, -m]

aġla-: Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten göz yaşı dökmek.

1. Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [aġlar, -r]

aġla-: (Acı ve kederden) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

1. Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [aġlar, -r]

2. Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [aġlar, -r]

aġladuġ-: Ağlayışım.

1. Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [aġladuġım, -ım]
2. Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [aġladuġım, -ım]

aġladuġ: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
1. Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 6). [aġladuġıma,]

aġladuġın: Ağladığını.
1. İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 9). [aġladuġın,]

aġlamaġ: Ağlamak.
1. Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 9). [aġlamaġ,]

aġlamaḳ: (Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 12). [aġlamaḳdan, -dan]

aġlamaz: Ağlamamak, gözyaşı dökmemek.
1. Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [aġlamaz,]

aġlar: Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
1. Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 12). [aġlar,]

aġlar: (Ayrılık kaynaklı) Göz yaşı döken / ağlayan.
1. Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [aġlar,]
2. Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 2). [aġlar,]

aġlarsa: Göz yaşı dökmek, sızlanmak, yakınmak, feryat etmek.
1. Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 1). [aġlarsa, --rsa]

aġlasa: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
1. Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [aġlasa,]

aġlasam: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
1. Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 7). [aġlasam,]

aġlat: Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.
1. Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 9). [aġlatma, -ma]

aġlat: Birisinin ağlamasına sebep olmak. II üzmek, kederlendirmek.
1. Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme baḳ şefḳat ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [aġlatduñ, -du, -ñ]

aġlat: Ağlatmak, gözyaşı döktürmek.
1. Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 9). [aġladup, -up]

aġu: Zehir II acı, dert, ıztırap.
1. Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 9). [aġu,]

aġu: Zehir.
1. Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [aġudur, -dur]

aġu: Zehir, zehirli.
1. Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [aġulu, -lu]

aġu: Zehir, acı.
1. Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [aġu,]

āġūşa çek-: Koynuna çekmek II Oku göğsüne doğru çekmek.
1. Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 9). [āġūşa çek-,]

aġyār: Ar. 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.
1. N’ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 3). [aġyāre, -e]

aġyār: Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 14). [aġyār,]

aġyār: Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. N’ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 4). [aġyāruñ, -uñ]
2. Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 11). [aġyāruñ, -uñ]

aġyār: Rakip.
1. Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [aġyāruñ, -uñ]
2. Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 4). [aġyārumdur,]

aġyār: (Âşıġa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.
1. Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḫaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 9). [aġyāruñ, -uñ]

aġyār: (Ar.) (Âşıġa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.
1. Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 5). [aġyāra, -a]
2. Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [aġyār,]
3. Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 14). [aġyār,]
4. Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḫaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 10). [aġyār,]
5. Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 8). [aġyār,]

aġyāra: Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 6). [aġyāra, --a]

aġyār-ı bed-ḫ∨āhum: (Âşıġın) kötülüğünü isteyen rakip.
1. Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n’eyler beni aġyār-ı bed-ḫ∨āhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [aġyār-ı bed-ḫ∨āhum, -um]

aġz: Ağız.
1. Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ żikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [aġzına, -ına]
2. Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181,

Mısra 6). [aġzına, -ına]

3. Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād

Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 3). [aġzuñ, -u, -ñ]

4. Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye

Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 14). [aġzına, -ına]

aġz: Ağız.

1. Geldi aġzum dadı lafẕ-ı ābdāruñ gūş idüp

Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [aġzum, -um]

aġz: Ağız, dudak.

1. Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri

Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [aġzını, -ı, -n, -ı]

aġz: Ağız. II dil, konuşma.

1. Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi

Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 5). [aġzumuzı,]

aġz: (Sevgilinin) ağzı.

1. Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum

Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 1). [aġzuñ, -u, -ñ]

aġz: İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı.

1. İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem

Lafẕ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [aġzuñ, -uñ]

aġz: Ağız, dudak. II Sevgilinin nokta kadar, çok küçük olan ağzı.

1. Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur

ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [aġzın, -ı, -n]

2. Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm

Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 3). [aġzuñ, -u, -ñ]

aġz: Ağız, sevgilinin ağzı.

1. Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ

İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [aġzın, -ı, -n]

aġz: İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı. III. Bir şeyin ağzı, tamamı.

1. N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb

Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [aġzuñda, -uñ, -da]

aġz: İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

1. İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile

Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [aġzımuñ, -ım, -uñ]

aġz: Ağız, dudak.

1. Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim

Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [aġzın, -ı, -n]

aġz: (Aşığın) ağzı. II dil, konuşma, özelliğini anlatma.

1. Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker

Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 5). [aġzuma, -um, -a]

aġz: Ağız. II Dil.

1. Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür

Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 13). [aġzuñ, -uñ]

aġz- ḫaber-: (Sevgilinin) Ağzının haberi, sırrı.

1. Aġzuñ ḫaberini ġonçeye açdıysa Muʿīdī

Ṣuçum ne benüm iy yüzi gül ne ḫaberüm var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13). [aġz- ḫaber-, -uñ, -i, -ni, -]

aġz- ḫaber-: (Sevgilinin) Ağzının haberi, sırrı.

1. Aġzuñ ḫaberini ġonçeye açdıysa Muʿīdī

Ṣuçum ne benüm iy yüzi gül ne ḫaberüm var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13). [aġz- ḫaber-, -uñ, -i, -ni, -]

aġzı: (Sevgilinin) ağzı.

1. Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin

Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsufʾuñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [aġzı,]

aġzı dad-: Ağız tadı II Keyif.
1. Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẕẕ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 5). [aġzı dad-, -ın]

aġzı ḳanlu: Ağzı kanlı (şey). tîr bağlamında uç kısmı kanla bulanmış ok. (sevgilinin kirpikleri kastedilerek.).
1. İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 8). [aġzı ḳanlu,]

aġzı suyını aḳ-: Çok beğenip imrenmek (SARAÇBAŞI).
1. Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [aġzı suyını aḳ-,]

aġzı ṣuyını aḳı-: Ağzının suyunu akıtmak II bir şeye karşı arzu duyulmasına neden olmak, imrendirmek.
1. Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 9). [aġzı ṣuyını aḳı-, -dur]

aġzın: Ağız.
1. ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [aġzın,]

aġzın açamaz: Konuşmamak, tek kelime söylememek, susmak.
1. Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [aġzın açamaz, -a, -maz]

aġzın açup: Ağzını açmak.
1. Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [aġzın açup,]

aġzına alur: Öpmek II Sevgilinin dudaklarından söz etmek.
1. Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [aġzına alur, -ur]

aġzuñ: Ağız II Sevgilinin ağzı.
1. İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [aġzuñ, -uñ]

aġzuña al: Yemek, içmek; ağzına götürmek.
1. ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [aġzuña al,]

āh: [Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 1). [āhum, -um]
2. Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 13). [āh,]
3. Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 4). [āh,]
4. Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [āh,]
5. Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 13). [āh,]
6. İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [āh,]
7. Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [āh,]

āh: Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [āh,]
2. İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim

Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [āh,]

3. Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el

Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 9). [āh,]

4. Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni

Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 1). [āh,]

5. Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların

Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 10). [āh,]

6. Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim

Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 7). [āh,]

āh: Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).

1. Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı

Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 9). [āh,]

āh: Âh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).

1. Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh

İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 5). [āh,]

2. İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim

Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 13). [āh,]

3. Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh

Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 7). [āh,]

āh: Ah etme, inleme.

1. Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim

Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 4). [āh,]

āh: Feryad.

1. Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim

Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 10). [āh,]

āh: Inilti, inleyiş (manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük).

1. Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim

Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 5). [āh,]

āh: Derinden bir soluk verme eylemi ile birlikte pişmanlık, beğenmeme, yakınma gibi duyguları ifade eden kök; acı ünlemi; âşığın aşk ateşiyle gönlünden çıkan duman. Dert, keder, hüzün gibi ruh hâllerine delâlet eder.

1. Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim

Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [āhumdur, -um, -dur]

āh: 1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

1. ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger

Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [āh,]

2. İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül

Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 14). [āhumla,]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi Âh ederek inlemek.

1. Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı

Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [āh,]

2. N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān

Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [āh,]

3. Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü

Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [āh,]

4. Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz

Böyle āb ü hevāyı kim sevmez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 9). [āhı, -ı]

5. Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [āhına, -a, -n, -ı]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ‖ Âh ederek inlemek.
1. Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 1). [āh,]
2. Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 9). [āhı, -ı]

āh: Acı çekmeyi ifade eden bir ünlem.
1. ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [āh,]

āh: Eyvah, yazık anlamında bir acı ünlemi.
1. Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [āh,]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.
1. İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [āhum, -um]
2. Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [āhumdan, -um, -dan]
3. Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 9). [āhum, -um]
4. İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [āh,]
5. Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 2). [āhum, -um]
6. Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [āhum, -um]
7. Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 9). [āh,]

āh: 1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.
1. İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [āhumdan, -um, -dan]

āh: 1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.
1. Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [āhumdur, -um, -dur]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ‖ Âh ederek inlemek.
1. İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [āhumdan, -um, -dan]

āh: 1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.
1. Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [āh,]

āh: Ah, yazık.
1. Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [āh,]

āh: Ah etme, inleme, feryat. II Âşığın feryatları.

1. Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña

Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [āhum, -um]

2. Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña

Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [āhum, -um]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ‖ Âh ederek inlemek.

1. Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend

Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [āhı, -ı]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

1. Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı

Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [āhumdur, -um, -dur]

2. Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı

Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 9). [āhum, -um]

3. Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm

Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 1). [āh,]

āh: Eyvah!.

1. Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫ∨āb-ālūdı āh

Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [āh,]

āh: Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.

1. Ḫ∨āba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül

Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [āh,]

āh: Ah, eyvah, yazık!.

1. Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk

Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [āh,]

āh: "Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

1. Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh

İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [āh,]

2. Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim

Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [āh,]

āh: Acı ve üzüntü bildiren bir ünlem.

1. Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden

Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [āh,]

āh: "Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

1. Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya

ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [āh,]

2. Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider

Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [āh,]

3. Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves

Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [āh,]

4. Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm

Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 3). [āh,]

5. Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin

Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 14). [āh,]

āh: "Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

1. Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh

Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [āh,]

2. Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum

Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 9). [āhum, -um]

3. Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam

Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [āh,]

4. Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül

Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [āh,]

5. Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh

Uġradum bir derde kim
öldüm devāsuz
n’eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 314,
Mısra 5). [āh,]

āh: (Âşığın) ahı, feryat
figanı.
1. Eşküm ü āhum görüp
iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü
hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 228,
Mısra 11). [āhum, -
(u)m]

āh: "Ah!" üzüntü, feryat.
1. Şāh-ı ʿışḳam āh ü
eşküm rāyet ü leşker
yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda
şuʿleler efser yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 143,
Mısra 1). [āh,]
2. Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 242,
Mısra 14). [āh,]
3. Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 243,
Mısra 12). [āh,]
4. Ġamzelerle gönlümi
dutduñ ḫam-ı zülfüñde
āh
Bir iki kāfirle üstüme
şebīḫūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 250,
Mısra 11). [āh,]
5. İy Muʿīdī her gice
gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü
fiġānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 284,
Mısra 14). [āh,]
6. Ben dil-efgārı teşne-
leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı
ḥayvānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 323,
Mısra 5). [āh,]
7. Leblerüñ sözde ağız
açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen
mürġini ḫāmūş
eyleyen (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
333, Mısra 10). [āh,]

āh: Yazıklar olsun!.
1. Gice ḫayāl-i yār ile
ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi
ḫ∨āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 57,
Mısra 13). [āh,]

āh: "Ah!" özlem, sevgi,
üzüntü bildiren ünlem.
1. Vaʿde-i vaṣlı unutduñ
yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli
yalan iḳrārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 163,
Mısra 9). [āh,]
2. Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 191,
Mısra 9). [āhumdan, -
um, -dan]
3. İy Muʿīdī gönlüme
düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam
Rodos Adası’ndan
ḫalāṣ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
192, Mısra 14). [āh,]
4. Dil ser-i kūyuñ añup
arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i
gülzār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 338,
Mısra 3). [āh,]

āh: "Ah" üzüntü, feryat
bildiren ünlem ifadesi.
1. Ḥüsn meydānında
diller leşkerin çekişdi
āh
Şeh-süvārum kim semend-i
nāza cevlān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 132,
Mısra 3). [āh,]
2. Dil fülki atdı ḳaraya
deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy
āşnācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 310,
Mısra 7). [āh,]

āh: "Ah" acı, özlem ve
hasret bildiren ünlem.
1. Āh ile bülbül yaḳar
odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz
eyleyüp ḫoş-ḫ∨ān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 112,
Mısra 11). [āh,]
2. Ne miyānuñdan nişān
var ne dehānuñdan
eser
Āh eger olursa nā-peydā
göñül nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 156,
Mısra 12). [āh,]

āh: "Heyhat, yazık!".
1. Yıllar oldı unuduldum
kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben
nā-tüvānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 133,
Mısra 7). [āh,]
2. Yıllar olmışdur ki
ayaḳlar sipāh-ı ġam
beni
Āh eger sen şeh-süvāra
bulmayam bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 179,
Mısra 12). [āh,]
3. ʿÖmri şeb-i belā ile
geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir
ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 240,
Mısra 7). [āh,]
4. Güy-ı ġaltāndur başum
atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün
añaçevgānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 241,
Mısra 10). [āh,]
5. Muʿīdī kimse ışlāḥ
itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ
arasın (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
354, Mısra 9). [āh,]

āh: "Ah!" üzüntü bildiren
ünlem.
1. Bir ġarīb üftādeyem
ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek
üstüme Ḳur’ān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 112,
Mısra 3). [āh,]

2. Riyā ile olan zühdi n’idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [āh,]
3. Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [āh,]
4. Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [āh,]
5. Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 9). [āh,]

āh: "Ah!" sitem bildiren ünlem.
1. ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [āh,]
2. Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [āh,]

āh: "Ah!" sitem bildiren ünlem.
1. Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 3). [āh,]
2. Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 7). [āh,]
3. Baḳmaz olduñ āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 3). [āh,]

āh: Ağlayıp inleme, feryat etme.
1. Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 5). [āhum, -um]

āh: (Âşığın) ahı.
1. Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [āhum, -um]

āh: "Ah!" üzüntü ve feryat bildiren ünlem.
1. ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efġānum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 4). [āh,]
2. Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 6). [āh,]
3. Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 9). [āh,]
4. Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 2). [āh,]

āh diseñ: - Bedduâ etmek.
1. Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [āh diseñ,]

āh eyle-: Ah etmek.
1. Ne ḳılam n’eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 8). [āh eyle-, --se, --m]

āh eylesem: Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.
1. Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [āh eylesem, -se, -m]

āh ider: Acı ile içini çekmek.
1. Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [āh ider,]

āh it-: İç çekmek, figan etmek.
1. Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [āh it-, -dük, -ce]

āh it-: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.
1. Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 5). [āh it-, -düm]

āh itmedin: İç çekmek, figan etmek.
1. Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin

ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [āh itmedin, -me, -din]

āh itmeyeyin: İç çekmek, figan etmek.
1. Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [āh itmeyeyin, -me, -eyin]

āh its-: Ah çekmek; derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.
1. Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [āh its-, -se, -m]

āh kim: Eyvah! Ah ki! Ne yazık ki!.
1. Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [āh kim,]

āh oḳ-: Âşığın inlemesiyle oluşan ve sevgiliye ulaşması istenen ok.
1. Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [āh oḳ-, -lar, -ı, -nı]

āh ü nāle: Ağlamak ve inlemek.
1. N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [āh ü nāle,]

āh u nāleye: Ah etme ve inleme.
1. İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [āh u nāleye, -y, -e]

āh ü yaşumdan: Âşığın ah ederek ağlaması.
1. Āh ü yaşumdan oda cān şalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfil yürür beñzer ki ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 23). [āh ü yaşumdan, -um, -dan]

āh ü zār: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
1. Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 13). [āh ü zār,]

āh ü zār itsem: Ah edip inlemek.
1. Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir nisār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [āh ü zār itsem, -se, -m]

ʿahd: Ahd, söz, yemin.
1. Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 11). [ʿahdi, -i]

ʿahd: Ahd, söz, yemin.
1. Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [ʿahdüñe, -üñ, -e]

ʿahd: Ahd, söz, yemin.
1. Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [ʿahdüñe, -üñ, -e]

ʿahd: (Ar.) Yemin, ant II. Söz verme, söz.
1. Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [ʿahd,]

ʿahd itdi: Söz vermek, yemin etmek.
1. Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ʿahd itdi, -di]

ʿahd itdi: Söz vermek, yemin etmek.
1. Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [ʿahd itdi,]

ʿahd itmiş: Söz vermek, yemin etmek.
1. Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı isbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [ʿahd itmiş, -miş]

ʿahd ü peymānı: Söz vermek ve yemin etmek.

1. Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram

Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [ʿahd ü peymānı, -ı]

ʿahd ü peymānı: Söz ve yemin.

1. Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī

Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [ʿahd ü peymānı, -ı]

āhen: Demir.

1. Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline

Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [āhenden, -den]

āhen: Demir.

1. Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ

Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [āhen,]

āhen: (Fars.) Demir.

1. Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür

Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [āhen,]

2. Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine

Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 4). [āhen,]

āhen-dil: (Fa.) Gönlü demir gibi katı.

1. Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz

Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [āhen-dil,]

āheng: Far. Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş; ahenk.

1. Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī

İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 8). [āheng,]

āheng ider: Eşlik etmek.

1. Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise

Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 11). [āheng ider,]

āhenīn-dil: Merhametsiz.

1. Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ

Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [āhenīn-dildür, -dür]

āh-ı ʿāşıḳ: Aşığın ahı.

1. Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin

Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [āh-ı ʿāşıḳ,]

āh-ı derdnāk: Dertli ah.

1. Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm

Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 4). [āh-ı derdnāk,]

āh-ı şeb: "Gecenin ahı".

1. Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile

Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [āh-ı şeb,]

āh-ı seḥer-gāhum: (Âşığın) sabah vakti ettiği feryatlar.

1. Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim

Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [āh-ı seḥer-gāhum, -um]

āh-ı serd-: Soğuk ah; sert, şiddetli feryat.

1. Āh-ı serdümden olur ḥaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā

Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 5). [āh-ı serd-, -üm, -den]

āḫir: Sonunda, nihayet.

1. Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma

Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 7). [āḫir,]

2. Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege

Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 3). [āḫir,]

3. Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime

Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 1). [āḫir,]

4. Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm

Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 18). [āḫir,]

5. Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma

Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [āḫir,]

6. Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide

Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 12). [āḫir,]
7. Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 1). [āḫir,]
8. Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 2). [āḫir,]
9. Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 5). [āḫir,]
10. Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 7). [āḫir,]
11. Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 3). [āḫir,]

āḫir: En son, sonunda.
1. Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [āḫir,]
2. Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [āḫir,]
3. Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [āḫir,]
4. Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [āḫir,]
5. Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [āḫir,]
6. Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [āḫir,]
7. Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [āḫire, -e]
8. Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir nisār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [āḫir,]

āḫir: (اخير) sıf. (Ar. aḫir) Son, sonuncu, en sonra olan.
1. Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḥāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 3). [āḫir,]
2. İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 14). [āḫir,]

āḫir: Ar. 1. Son. 2.sonunda.
1. Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [āḫir,]

āḫir: Sonunda, nihayet, sonuç itibariyle.
1. Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [āḫir,]
2. Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 13). [āḫir,]

āḫir: Sonunda, nihayet.
1. Ben ayaġuñ tozına cānum nisār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [āḫir,]

āḫir: Ar. Sonra, sonunda.
1. Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 8). [āḫirinde, -i, -n, -de]

āḫir: "En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
1. Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [āḫir,]
2. Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 6). [āḫir,]
3. Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 366, Mısra 2). [āḫir,]

āḫir: (Ar.) Son, sonuncu, en sonra olan.
1. Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [āḫir,]

āḫir: "Sonra, en sonra, sonunda" anlamında kullanılan zarf.
1. Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [āḫir,]
2. Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [āḫir,]
3. Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 6). [āḫir,]
4. Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 2). [āḫir,]
5. Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 5). [āḫir,]

āḫir: (Ar.) Son II. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" manasında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
1. Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [āḫir,]

āḫir: "En son, sonunda, nihayetinde" anlamında söz.
1. İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [āḫir,]
2. Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [āḫir,]

āḫir: "En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
1. Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [āḫir,]
2. Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [āḫir,]
3. Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 12). [āḫir,]

āḫir zamān: Son zaman II dünyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.
1. Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 7). [āḫir zamān,]

aḫker-i gül-: Kırmızı gül.
1. ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 12). [aḫker-i gül-,]

aḫşām: Akşam.
1. Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 2). [aḫşāma, -a]
2. Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 6). [aḫşāma, -a]

aḫşām: Akşam II akşam vakti.
1. ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 6). [aḫşām,]
2. Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 4). [aḫşāma, -a]

aḫşam olsa: Akşam vaktinin gelmesi,havanın kararması.
1. Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [aḫşam olsa,]

aḫşamlar: 1. akşam vakti, 2. akşam(lar) boyunca.
1. Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [aḫşamlar,]

2. Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 9). [aḫşāmlar,]

aḫter: Yıldız, kevkeb.
1. Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [aḫterdür, -dür]

aḫterden: Talih, baht.
1. Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler bańa kimdendür aḫterden midür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 14). [aḫterden,]

âhû: Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
1. Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 2). [āhū,]

âhû: Ceylan.
1. Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [āhū-yı,]
2. Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [āhūdur, -dur]
3. Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 9). [āhūya, -y, -a]

âhû: Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.
1. Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [āhūyı, -(y)ı]

âhû: Ceylan gibi güzel gözlere sahip sevgili.
1. Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [āhūnuñ, -nuñ]
2. Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 3). [āhūnuñ, -nuñ]

âhû: Ceylan gibi güzel, alımlı.
1. Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [āhū,]

âhû: Ceylan (gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir).
1. Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [āhū,]
2. Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 8). [āhūlar, -lar]

âhû: Ceylanın gözlerinin güzelliği sevgiliye atfedilmiştir.
1. Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [āhūyı, -y, -ı]

āhū-: Ceylan.
1. Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [āhūdadur, -da, --dur]

āhū baḳış-: Ahu, ceylan bakışlı.
1. Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [āhū baḳış-, -lu]

āhum şerār-: Ahımın kıvılcımları.
1. Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 6). [āhum şerār-, --ın, --dan]

āhum yili: (Âşığın) ah rüzgârı, yeli.
1. Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 7). [āhum yili, -ni]

āhū-yı çīn'dür: Çin ahusu, ceylan.
1. Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [āhū-yı çīn'dür, -dür]

aḥvāl: "hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

1. Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 9). [aḥvālini, -ini]

aḳ: Gözyaşı dökmek.
1. Bu gice baḫr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [aḳdı, -dı]

aḳ: Akmak, dökülmek.
1. Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [aḳar, -ar]

aḳ: (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
1. Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [aḳup, -up]

aḳ: Akmak, (gözyaşı) dökmek.
1. Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [ṣu] girih girih (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 3). [aḳar, -ar]

aḳ: (Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.
1. Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [aḳup, -up]
2. Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pürneminden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 10). [aḳar, -ar]

aḳ: Akmak; gözyaşı dökmek.
1. Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [aḳdı, -dı]

aḳ: Ak, beyaz renk.
1. Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [aḳ,]

aḳ: Sıvı bir maddenin belli bir yere doğru dökülmesi, akmak. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. İy kemān-ebrū gözümden dem-bedem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 5). [aḳmazdı, -maz, -dı]

ak-: (Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.
1. Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 6). [aḳmaz, -maz]

ak-: (Sıvı ya da çok ince taneli şeyler için) bir yerden başka bir yere doğru gitmek.
1. Ḳadd-i ḫamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 6). [aḳar, -ar]

ak-: (Kan) akmak.
1. Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mācerā yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [aḳar, -ar]

ak-: (Gözyaşı için) dökülmek, akmak, düşmek.
1. Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 8). [aḳar, -ar]

aḳar ṣu-: Akarsu.
1. Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer sebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḫüsn ü devlete aldanma hā geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [aḳar ṣu-,]

aḳçe: Para, gümüş para.
1. Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḫmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pürnemüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [aḳçeler, -ler]
2. Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḫisāb-ı ġam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 4). [aḳçeler, -ler]

ʿāḳıbet: Sonunda, nihayet.
1. Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [ʿāḳıbet,]
2. Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bīgāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nāmüselmān kāşkī (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 5). [ʿāḳıbet,]
3. Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet

Ne ʿaceb mekkār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 436,
Mısra 9). [ʿāḳıbet,]

ʿāḳıbet: Sonunda.
1. Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ
begüm kīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 404,
Mısra 2). [ʿāḳıbet,]

ʿāḳıbet: Son, nihayet II
Netice, sonuç.
1. Ādem olmaduñ
Muʿīdīden ḳaçarsun
ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 436,
Mısra 13). [ʿāḳıbet,]

ʿāḳıbet: Ar. Sonunda.
1. Çün boyanur ʿāḳıbet
ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i
çerḫ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
55, Mısra 7). [ʿāḳıbet,]

ʿāḳıbet: (Ar.) Bir şeyin
sonu, nihayet, netice,
sonuç.
1. Bilmezem ḥüsnüñ mi
fāş eyler seni ya ġam
beni
ʿĀḳıbet destān olası gül
midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 114,
Mısra 8). [ʿāḳıbet,]
2. Cāme-i vaṣla neden
maġmūr olursın iy
göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-
ı yār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 131,
Mısra 10). [ʿāḳıbet,]

ʿāḳıbet: "Neticede, sonunda,
nihayet" anlamında
zarf.
1. Veh ki zülf-i yār ile
olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı
bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 211,
Mısra 2). [ʿāḳıbet,]
2. Bir gün ol māhı añup
terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār
itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 225,
Mısra 2). [ʿāḳıbet,]
3. Cīm-i zülfüñ noḳtasın
görmez iken ḫāl
eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı
bed- ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 251,
Mısra 2). [ʿāḳıbet,]
4. Dehr bāzārında sen
dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil
ʿāḳıbet helvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 255,
Mısra 12). [ʿāḳıbet,]
5. Ben yoluñda ʿāḳıbet
ḫāk olmaḳ umardum
velī
Seyl-i eşkümden binā-yı
ʿömr iñen muḥkem
degül (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
261, Mısra 3). [ʿāḳıbet,
]
6. Mülzem olup sürḫ-i rū
gitdi ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫs-i
ḥüsn içün her çend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 267,
Mısra 9). [ʿāḳıbet,]
7. Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden
perīşān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 268,
Mısra 2). [ʿāḳıbet,]
8. Bende ne cevre
taḥammül var ne sende
merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet
n’olur ser-encāmum
benüm (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
287, Mısra 6). [ʿāḳıbet,
]
9. Gerçi ʿaḳlum bend
idüp eydürdi gizli
rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı
dāstān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 308,
Mısra 12). [ʿāḳıbet,]
10. Virmezem ʿāleme
zülfüñ ġamın aṣarlar
ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı
çevgānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 336,
Mısra 8). [ʿāḳıbet,]
11. Cevr oḳı peykānlarıyla
ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir
miskīn hevādār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 346,
Mısra 5). [ʿāḳıbet,]

aḳıd-: (gözyaşı bağlamında)
dökmek, akmasını
sağlamak.
1. Hecrüñde gözüm oldı
iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 140,
Mısra 10). [aḳıdur, -
(u)r]
2. Añmaz oldum gerçi
kim ol dürr-i şehvāruñ
adın
Ḫasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 153,
Mısra 12). [aḳıdur, -
(u)r]

aḳıd-: Dökmek, gözyaşı
dökmek.
1. Āḫir vücūdum ḫānesin
yoluñda ber-bād
itmege
Ebr-i belādan gözlerüm
seyl-āb aḳıdur cū-be-
cū (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
379, Mısra 4). [aḳıdur,
-(u)r]

ʿāḳil: Akıllı.
1. Bende çekdi kākülüñ
dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ
maḥabbet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 387,
Mısra 8). [ʿāḳil,]

ʿāḳil: Akıllı kimse, arif,
irfan sahibi, olgun
insan.
1. Ehle baḳmaz nā-
maḥall gördükçe döner
üstine

ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [ʿāḳil,]

ʿāḳil: Akıllı, aklı başında olan kimse.
1. Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [ʿāḳil,]

ʿāḳil: (Ar.) Akıllı (kimse).
1. Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 4). [ʿāḳil,]

aḳıt: (gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.
1. Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 5). [aḳıtdum, -dum]

aḳıt: (kan)Akıtmak, dökmek.
1. Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 3). [aḳıtdı, -+dı]

aḳıtduñ: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
1. Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 7). [aḳıtduñ,]

ʿaḳl: Akıl.
1. Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [ʿaḳlumı, -um, -ı]
2. ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [ʿaḳla, -a]
3. ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 3). [ʿaḳlum,]

ʿaḳl: Akıl.
1. Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [ʿaḳla, -a]
2. Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ baṣarsa yaġmādan ṣaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 7). [ʿaḳla, -a]

ʿaḳl: Akıl.
1. Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 14). [ʿaḳluñ, -uñ]

ʿaḳl: Akıl.
1. Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 11). [ʿaḳlum, -um]
2. Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 10). [ʿaḳlum, -um]

ʿaḳl: Akıl.
1. Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [ʿaḳl,]

ʿaḳl: Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.
1. Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [ʿaḳl,]

ʿaḳl: Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
1. Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [ʿaḳlum, -um]

ʿaḳl: Akıl; düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
1. Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [ʿaḳlına, -ı, -(n)a]

ʿaḳl: Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü. Âşığın aklı.
1. Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [ʿaḳlum, -um]

2. Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 4). [ʿaḳlum, -um]

ʿaḳl: Akıl; düşünme, anlama ve kavrama gücü.
1. İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [ʿaḳluñ, -uñ]

ʿaḳl: Akıl, düşünce.
1. Ben niçe medḥ idem ol ḥūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [ʿaḳl,]

ʿaḳl: (Ar.) Akıl, düşünme gücü.
1. Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [ʿaḳl,]
2. ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [ʿaḳl,]
3. Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 4). [ʿaḳl,]
4. ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 7). [ʿaḳl,]
5. ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 11). [ʿaḳl,]

ʿaḳl: (Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.
1. Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 4). [ʿaḳlı, -ı]

ʿaḳl-ı pīr: Gün görmüş kişinin tecrübelerle dolu aklı (akıl vermesi, yol göstermesi).
1. Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [ʿaḳl-ı pīr,]

ʿaḳlum al-: Aklı almak, aklını almak, aklını başından almak: bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.
1. Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 1). [ʿaḳlum al-, -dı-um]

aḳrān: Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.
1. İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [aḳrān,]
2. Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [aḳrānıyle, -ı, -(y)le]

ʿaḳreb: Akrep.
1. Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [ʿaḳreb,]

ʿaks: Akis, yansıma.
1. Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 10). [ʿaksidür, -idür, -]
2. Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [ʿaksin, -i, -n]

ʿaks: Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
1. Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [ʿaksiyle, -i, -(y)le]

ʿaks: Bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi, yansıma.
1. Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ʿaksiyle, -i, -le]

ʿaks: Yansıma, bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü.
1. Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm

Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ʿaksiyle, -i, -(y)le]

ʿaksi düş-: Yansımak, gölgesi düşmek.
1. Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [ʿaksi düş-, -i, -cek]

ʿaks-i ḫāl-: Benin eksi/yansıması.
1. Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ʿaks-i ḫāl-, -üñ]

ʿaks-i ḥüsn: Güzellik yansıması.
1. ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 9). [ʿaks-i ḥüsn, -üñ]

ʿaks-i laʿl-: Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının aksi/yansıması.
1. ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 13). [ʿaks-i laʿl-, -üñ]

ʿaks-i ruḫ-: (Sevgilinin) yanağının yansıması.
1. Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [ʿaks-i ruḫ-, --uñ]

ʿaks-i rūyuñla: (Sevgilinin) güzel yüzünün aksi.
1. ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [ʿaks-i rūyuñla, -i, -uñ, -la-uñ, -la]

al: Almak.
1. Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [alur,]
2. Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [alsa, -sa]
3. Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [almış, -mış]
4. Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [alur,]
5. Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [alur,]
6. Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye gönlüm şikār zülf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 1). [almış, -mış]
7. Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [alur,]
8. Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 3). [almaz, -maz]
9. Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 6). [alup, -up]
10. Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [alup, -up]

al: Kırmızı ipek kumaş.
1. Ruḫ u eşküm saña çün ḫālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 8). [al,]

al: Hile, düzen, aldatma.
1. Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 11). [āl,]
2. Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle ṣūḫ ü ʿayyār olmayan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 11). [āl,]
3. Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [āl,]
4. Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 5). [āl,]

5. Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 8). [āl,]

al: Hile, düzen, aldatma.
1. Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [āl,]

al: Kırmızı.
1. Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [āl,]

al: Kırmızı.
1. Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 3). [āl,]

al: Almak, elde etmek.
1. Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [alsa, -sa]
2. Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 5). [alur, -ur]
3. Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 14). [alur, -ur]

al: Tutmak.
1. Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 5). [alup, -up]
2. İlāhī Mekke sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 12). [alup, -up]

al: Almak, elde etmek.
1. Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [aldum, -du, -m]

al: Açık kırmızı renk.
1. Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [āl,]

al: Almak, eline almak.
1. Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 12). [aldum, -du, -m]

al: Kırmızı, kızıl; bu renkte olan.
1. Giyüp gülgün ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [āl,]
2. Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [al,]

al: "ال" âl.
1. Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 9). [āl,]

al: (bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.
1. Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [almaġa, -mag, -a]
2. Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [almaġa, -mag, -a]

al: Almak; alsam.
1. Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [alsam, -sa, -m]

al: Ele geçirmek, etkilemek.
1. Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 9). [alupdur, --up, --dur]

al: Almak, elde etmek.
1. Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [alam, -am]

al: İlham almak, benzemek.
1. Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [alur, -ur]

al: Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

1. Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [alur, -ur]

al: Eline almak, kavramak.
1. Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [alup, -up]

al: Hile.
1. Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [āl,]

al: Hile, düzen, aldatma yolu ile elde etmek.
1. Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [almazdı, -maz, -dı]

al: (Almak).
1. Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [alup, -up]
2. Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [alup, -up]
3. Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [alup, -up]
4. Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [alup, -up]
5. Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [alup, -up]

al: (sevgilinin yanağı) kırmızı.
1. Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 6). [āl,]

al: (Ecel, ölüm) ele alması, yaklaşması, gelmesi.
1. Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [ala, -a]

al: Hile, düzen, aldatma.
1. Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [āli, -i]

al: " (Buyur) al " anlamında kullanılmıştır.
1. Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 11). [al,]

al: (ele) almak.
1. ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 7). [al,]

al: Almak, elde etmek.
1. Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 11). [alamazdı, -a, -maz, -dı]

al-: Almak.
1. Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı sihre daḫi el ḳarar zülf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 13). [almaġ, -maġ]

al-: Ele geçirmek.
1. Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [alur, -ur]

al-: Elde etmek, ele geçirmek; gidermek, yok etmek.
1. Ayaġuñ ṭoprāġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [almasun, -ma, -sun]

al-: (Bir şeyi) almak.
1. Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 2). [aldı, -dı]

al-: (Bir duygunun etkisi altına) Girmek.
1. Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẓẓ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [aldı, -dı]
2. ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 346, Mısra 11). [aldı, -dı]

al-: Alma.
1. Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 11). [alma, -ma]

āl bayraḳ: Al bayrak.
1. Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 7). [āl bayraḳ,]

āl eyle-: Hile yapmak.
1. Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [āl eyle-, -düñ]

āl eyle-: Hile yapmak.
1. Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 4). [āl eyle-, -düñ]
2. Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 14). [āl eyle-, -r]

āl eyle-: Kandırmak, oyun oynamak, aldatmak.
1. Būseʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 12). [āl eyle-, -düñ]

āl eyle-: Hîle yaparak aldatmak, oyun etmek.
1. Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 1). [āl eyle-, -düñ]

āl id-: Aldatmak, hile yapmak.
1. Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [āl id-, --er, --ler]

āl id-: Âl etmek; hile yaparak aldatmak, oyun etmek.
1. Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 8). [āl id-, -üp]

āl idüp: Hile yaparak aldatmak, oyun etmek.
1. Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [āl idüp,]

āl ile: Hile ile.
1. Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [āl ile,]
2. Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫ∨ābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 2). [āl ile,]

ʿalāḳa: (Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbıta, münasebet.
1. Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 5). [ʿalāḳam, -m]

ʿalāmet: İz, nişân, işâret.
1. Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 10). [ʿalāmeti, -i]

alan: Duyan, hisseden kimse.
1. Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 10). [alanlar, -lar]

alay ol-: Alay, bölük, grup olmak.
1. Ṣalınup nāz ile ʿāşıḳlara ḳarşu begler
Bir alay oldı perī şīvelü āhū begler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 4). [alay ol-, -dı]

alçaḳ: Basit, sıradan.
1. Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [alçaḳluġıma, -ıma]

alçaḳ: Tevazu, kibirli olmamak.
1. Her biri bir eşrefîdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 8). [alçaḳdur, -dur]

ald: Alt, alt bölüm.
1. Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 9). [altına, -ı, -n, -a]

alda: Aldanmak, kanmak.
1. Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [aldar, -r]

aldan-: Aldanmak, inanmak.
1. Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [aldanma, -ma]

aldan: Aldanmak, kanmak.
1. Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 14). [aldanursan, -ur, -sa, -n]

aldan: .... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.
1. Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer sebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [aldanma, -ma]

aldan: Aldanmak, kanmak, inanmak.
1. Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [aldanur, -ur]

aldan: Aldanmak, kanmak, inanmak.
1. Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [aldanma, -ma]

aldanma: Kanma II inanma.
1. Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [aldanma,]
2. Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 3). [aldanma,]

aldanma: Yanılma.
1. Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [aldanma,]

ʿālem: Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.
1. Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 4). [ʿālem,]
2. Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 5). [ʿālem,]
3. Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 12). [ʿālem,]

ʿālem: Dünya.
1. Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [ʿālemüñ, -üñ]
2. Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 9). [ʿālemüñ, -üñ]

ʿālem: Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.
1. Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 9). [ʿālemi, -i]
2. İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 13). [ʿālemi, -i]
3. Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 7). [ʿālemi, -i]

ʿālem: Âlem, dünya.
1. Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [ʿālemin, -iñ]
2. Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [ʿālemin, -iñ]

ʿālem: Ar. Evren, kainat.
1. ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394,

Mısra 11). [ʿālemüñ, -üñ]

ʿālem: Dünya, âlem, herkes.
1. Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 11). [ʿālem,]

ʿālem: Dünya, cihan, kainat.
1. Ṣūr ü ṣevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam ṣafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [ʿālemi, -i]

ʿālem: Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.
1. Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [ʿalem,]

ʿālem: Dünya, âlem, cihan.
1. Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ʿālemde, -de]

ʿālem: Âlem, dünya II Herkes.
1. Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-misāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 2). [ʿāleme, -e]

ʿālem: Dünya, cihan; kainat, evren.
1. Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [ʿāleme, -e]

ʿālem: Dünya, cihan, evren.
1. Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [ʿālemde, -de]

ʿālem: Âlem, dünya; herkes.
1. N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [ʿālemde, -de]

ʿālem: (Fâni, geçici) Dünya.
1. Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [ʿālemde, -de]

ʿālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
1. İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14). [ʿālem,]
2. Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [ʿālem,]
3. Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [ʿālemüñ, -üñ]
4. Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 9). [ʿālemi, -i]
5. Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 9). [ʿālemler, -ler]
6. Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 14). [ʿāleme, -e]
7. İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [ʿālemüñ, -üñ]
8. İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 4). [ʿālemüñ, -üñ]

ʿālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
1. Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 7). [ʿāleme, -e]

ʿālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.
1. Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [ʿālemde, -de]
2. Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim

Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [ʿālemde, -de]
3. Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 5). [ʿālemde, -de]
4. Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [ʿālemde, -de]

ʿālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.
1. Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 6). [ʿālemde, -de]
2. Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [ʿālemde, -de]
3. Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 3). [ʿālemde, -de]
4. Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 10). [ʿālemde, -de]
5. İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 14). [ʿālemde, -de]
6. Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [ʿālemde, -de]

ʿālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.
1. Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [ʿālem,]
2. Gül yüzüñden utanup ṣol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [ʿālem,]
3. Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 7). [ʿālem,]
4. ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 3). [ʿālem,]
5. Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 4). [ʿālem,]
6. ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [ʿālem,]
7. Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 2). [ʿālem,]
8. Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 5). [ʿālem,]
9. Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 6). [ʿālem,]
10. Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [ʿālem,]
11. Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [ʿalem,]

ʿālem: 1. Durum, ortam. 2. Eğlence meclisi.
1. Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā gönlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 11). [ʿālem,]

alem: Dünyâ.
1. İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 13). [ālem,]

alem: Alem, dünya, cihan.

1. Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam

Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 11). [ālem,]

ʿālemi: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

1. Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz

Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [ʿālemi,]

2. Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ

Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 7). [ʿālemi,]

3. Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim

ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [ʿālemi,]

4. Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger

Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 9). [ʿālemi,]

5. Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi

Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 5). [ʿālemi,]

ʿālem-i cān: Can alemi.

1. ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden

Żikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 43). [ʿālem-i cān, -a]

ʿālem-i cānı: Canlılar alemi.

1. Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider

ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [ʿālem-i cānı, -ı]

ʿālem-i ġam: Keder alemi.

1. Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña

Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 4). [ʿālem-i ġam, -dan]

ʿālem-i ʿışḳ-: Aşk âlemi, âşıklar âlemi.

1. ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni

Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 5). [ʿālem-i ʿışḳ-, -da]

ʿālem-i ʿışḳ: Aşk âlemi.

1. ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül

Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [ʿālem-i ʿışḳ, -uñ]

ʿālem-i rūḥa: Ruh âlemi.

1. Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ

ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 2). [ʿālem-i rūḥa,]

ʿālemi yaḳ: Âlemi, dünyayı yakmak.

1. Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar

İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [ʿālemi yaḳ, -ar]

ʿālemü-ʿişret-fezā-: Dünyadan Zevk aldıran, eğlendiren.

1. ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür

Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [ʿālemü-ʿişret-fezā-, -üñ]

ʿālemü-ʿişret-fezā-: Dünyadan Zevk aldıran, eğlendiren.

1. ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür

Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [ʿālemü-ʿişret-fezā-, -üñ]

ʿālemüñ ḥāli: Âlemin durumu, dünyanın hâli.

1. ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül

Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [ʿālemüñ ḥāli,]

ālet: Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.

1. Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ

Ceng āleti cümle var müretteb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [āleti, -i]

āl-i çerḫ: Feleğin hilesi.

1. Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere

Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [āl-i çerḫ,]

allāh: Allah.

1. Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür

Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [allāh,]

allāh: Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.
1. Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [allāh'um, -um]

allāh: Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.
1. Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [allāh'a, -a]

allāh: Allah (c.c.).
1. Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 14). [allāh,]

allāh allāh: Şaşırma ifade eden bir söz.
1. Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [allāh allāh,]

allāh allāh: Şaşırma ifade etmek için kullanılır II Nasıl olur?.
1. Āṣnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [allāh allāh,]

allāh allāh: Usanç, bıkkınlık gibi duyguları ifade ederken kullanılan bir söz.
1. Ṭursa yüz yıl bu cihān içre nişīn ṭutmaz
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 14). [allāh allāh,]

allāh'um ʿömürler vir-: Allah ömürler versin.
1. Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [allāh'um ʿömürler vir-, -e-um]

alma: Almak.
1. Çīn urup ḳaşlaruñı urma bāña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [almaġa, -g, -a]

almadum: (haber) alamadım.
1. Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 10). [almadum,]

almaḳ: Ele geçirmek.
1. Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [almaḳca, -ca]

almasa-: Almaz ise.
1. Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 3). [almasaydum,]

almış: Almak.
1. Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [almış,]

aln: Alın.
1. Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [alnuñ, -uñ]

alt: Alt, aşağı.
1. Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 3). [altında, -ı, -n, -da]

alt: Bir şeyin yere bakan yüzü.
1. Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭoprāḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [altına, -ı, -n, -a]

alt: Alt kısım, alt taraf.
1. Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 7). [altında, -ı, -n, -da]

altında: Ağırlığının altında.
1. Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 6). [altında,]

altında: Alt, altında.
1. Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [altında,]
2. Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [altında,]

altında: (Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf II arka, art.
1. Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 7). [altında,]

altun: Altın.
1. Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 5). [altunlu, -lu]
2. Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 6). [altun,]

altun: Altın.
1. Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 4). [altun,]

altun: Altın, altın renginde.
1. Şūr ü şevḳüm ʿālemi süsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [altun,]
2. Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [altunlu, -lu]

altun: Altın, kıymetli bir maden.
1. Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [altun,]

altun: "Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.
1. Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [altun,]
2. Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 10). [altun,]
3. İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 2). [altun,]

altun-ayaġ: Altın ayak , Altın kadeh.
1. Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [altun-ayaġ,]

altun-ḳalem: Altın kalem.
1. Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 10). [altun-ḳalemle,]

ālūde-dāmān-: Bulanık, berrak olmayan, bulaşık olmak, gibi görünmek.
1. Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 11). [ālūde-dāmāndan, --dan]

alup gitdi: Alıp gitmek, götürmek.
1. Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [alup gitdi,]

ʿamel: Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
1. Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 14). [ʿamel,]

āmil: Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.
1. Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [āmildür, -dür]

āmin: "Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.
1. Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 8). [āmine, -e]
2. Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 11). [āmīn,]

āmin: "Öyle olsun, Allah kabul etsin!" anlamlarına gelerek duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni sözü.

1. Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā

Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 10). [āmīn,]

ammā: Ancak, ama.

1. Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben

Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [ammā,]

2. Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā

Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [ammā,]

ammā: Ancak, ama, fakat.

1. Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram

Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ammā,]

ammā: Ama, fakat, lâkin, ancak. Ne yazık ki.

1. Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem

Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [ammā,]

ammā: "Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

1. Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā

Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [ammā,]

2. Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile

Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [ammā,]

ammā: "Ama" bağlacı.

1. Dem ola hem-dem olavüz dirsin

Olur ammā ki çoḳ zamān ister (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [ammā,]

2. Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān

Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [ammā,]

3. Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā

Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 9). [ammā,]

ammā: "ama, ancak, lakin" anlamlarına gelen bağlac.

1. Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā

Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [ammā,]

ammā: "Ama" bağlacı.

1. Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün

Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [ammā,]

2. Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā

Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [ammā,]

3. Görseñ Muʿīdī ḫālin esirgerdüñ iy ṣanem

Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫ∨āb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [ammā,]

4. Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür

Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 10). [ammā,]

5. Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ururseñ

Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 14). [ammā,]

6. Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa

Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 12). [ammā,]

7. Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün

Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 7). [ammā,]

8. Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā

Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [ammā,]

9. Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem

Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [ammā,]

10. Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi

Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [ammā,]

11. Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā

Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 9). [ammā,]

añ: Hatırlamak, akla getirmek.

1. Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile

Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [añdurur, -dur, -ur]

2. Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī

Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [añdurur, -dur, -ur]

3. Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf

Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 6). [añdum, -dum]

4. Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum

Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [añdum, -dum]

5. Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum

Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [añdum, -dum]

6. Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi

Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [anasın, -a, -sın]

7. Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī

Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [añduḳça, -duk, -ça]

añ: Adını söylemek, zikretmek.

1. Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña

Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [añmañ, -ma, -ñ]

2. Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem

Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 10). [añsalar, -sa, -lar]

3. Āh itsem añup yüzüñ cigerden

Gökde ṭuṭulur güneş seherden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 1). [añup, -up]

4. İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger

Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [añar, -ar]

añ: Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

1. Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim

ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [añma, -ma]

añ: Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

1. Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña

Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [añmañ, -ma, -ñ]

2. Muʿciz-i īsā gerekmez laʿl-i dilber var iken

Āb-ı Ḫıżr añmañ şarāb-ı rūḥ-perver var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 2). [añmañ, -ma, -ñ]

añ: Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

1. Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür

Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 13). [añsa, -sa]

añ: 1. adını söylemek. 2. hatırlamak, akla getirmek.

1. Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni

Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 7). [añdum, -dum]

2. Bāġa vardum ḫaste gönlüm bāġını açmaġa dün

Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 4). [añdum, -dum]

añ: Hatırlamak, anmak.

1. Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine

Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 8). [añdum, -du, -m]

añ: Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

1. İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz

Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 9). [añmadum, -ma, -du, -m]

añ: Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

1. Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum

Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [añma, -ma]

2. Ḳul yazarken ḫüsn dīvānında añmazsın beni

Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel

59, Mısra 11). [añmazsın, -maz, -sın]
3. Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 2). [añmañ, -ma, -ñ]
4. Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 1). [añmañ, -ma, -ñ]

añ: Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.
1. Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [añsam, -sam]
2. Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [añsam, -sam]

añ: Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.
1. Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [añsalar, -sa, -lar]

añ: Anmak, zikretmek, hatırlatmak.
1. Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [añma, -ma]

añ: Hatırlamak, akla getirmek.
1. Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [añmasa, -ma, -sa]

añ: Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.
1. Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [añup, -up]
2. Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 1). [añup, -up]

añ: 1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.
1. Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [anup, -up]
2. Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [añdum, -du, -m]
3. Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 3). [añup, -up]

añ-: Hatırlamak, akla getirmek.
1. Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 7). [añıcaḳ, -ıcak]

añ-: Hatırlamak, akla getirmek.
1. Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [añdı, -dı]
2. Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 3). [añup, -up]
3. Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 14). [añdı, -dı]
4. Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [añup, -up]

añ-: Adını söylemek, zikretmek.
1. Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 9). [añmayam, -ma, -(y)am]

ān ü melāḥat: Güzellik, letafet.
1. Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 6). [ān ü melāḥat,]

aña: T. Ona.
1. Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 14). [ana,]
2. Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş

Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [aña,]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [aña, -ña]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]

aña: "Ol" kişi zamirinin yönelme hâl eki almış şeklidir.
1. Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

aña: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [aña,]

aña: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]

aña: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [aña,]

aña: Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.
1. Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]

aña: " O" üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme durum eki almış hâli.
1. Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [aña,]

aña: " O" işaret adılı (zamir). Üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
1. Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [aña,]

aña: " A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
1. Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādis tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [aña,]
2. Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [aña,]
3. Ḫ∨āb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [aña,]
4. Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [aña,]
5. Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫ∨āb-ı nāz

Kim ḫastedür ol aña
devādur şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 171,
Mısra 2). [aña,]

6. Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
kim ḫayāl-engīz ü
rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi
aña gevher-feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 185,
Mısra 14). [aña,]

7. Şāh-ı ġamdur ḳollarum
kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i
ter zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 189,
Mısra 3). [aña,]

8. Keşīde olmasa iy māh
ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre
nāfiʿ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
202, Mısra 2). [aña,]

9. Gözüñ dil uġrusı
ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 218,
Mısra 4). [aña,]

10. Öldürse ġam degül bizi
yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña
efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 240,
Mısra 2). [aña,]

11. Ṭūṭī-i Hindūsitāndur
ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-
i ḫandānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 241,
Mısra 2). [aña,]

12. Tāze açılmış ciger
zaḫmında her tīrüñ
senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış
aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 267,
Mısra 4). [aña,]

13. Göñül şūrīde-
bülbüldür işi feryād ü
ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür
cigerde dāġ-ı
pinhānum
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 290,
Mısra 4). [aña,]

14. Veh ne rengīn ruḫlaruñ
var kim aña reşk
eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler
[gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 300,
Mısra 7). [aña,]

15. Senden umarsa raḳīb-i
rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-
ümīd olsun begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 312,
Mısra 6). [aña,]

16. Gevher-i vaṣlum
dilerse naḳd-i cān
virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol
peşīmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 347,
Mısra 6). [aña,]

17. Çoḳ aña kūyuñda
göñlüm sīnemüñ ġam-
ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez
kişi ġurbet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 363,
Mısra 9). [aña,]

aña: " O " işaret zamiri.

1. Ḳan aġlasa derdüñle
Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider
ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 140,
Mısra 14). [aña,]

2. Cān-ı bīmārum ki
mülk-i derd ü ġam
sulṭānıdur
Şaruluġ düşmüş tenüm aña
ḳabā-yı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 143,
Mısra 12). [aña,]

3. Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 281,
Mısra 12). [aña,]

4. Yanında oḳ ü yā
gördüm gözüñ türk
idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-
efşānum ḳarasından
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 318,
Mısra 8). [aña,]

aña: " A-na: o-na" işaret
zamiri.

1. Sīm ü zer yoġ ise elde
ġam degül şükr aña
kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ
tozına īsār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 338,
Mısra 7). [aña,]

aña var: Onun [sevgilinin]
yanına gitmek.

1. Bir kişi yoḳ ki varup
ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i
bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 62,
Mısra 3). [aña var, -up
]

añaçevgān: At üzerinde
değnekle yerdeki topa
vurmak sûretiyle
oynanan çok eski bir
oyun,.

1. Gūy-ı ġaltāndur başum
atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün
añaçevgānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 241,
Mısra 10).
[añaçevgānuñ, -uñ]

anaña ataña taḫsīn: Anana
babana rahmet.

1. Veh ne ḫandāndur
yüzüñ taḫsīn ataña
anaña
Allāh Allāh kim görüpdür
ʿādeme ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 267,
Mısra 15). [anaña
ataña taḫsīn,]

ʿanber: 1. Ada balığının
bağırsaklarından
çıkarılan ve misk gibi
kokan madde. 2. Güzel
koku.

1. Öykünürmüş dem-be-
dem ʿanber ṣaçuña iy
ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy
olduġı müşg-i Ḫoten
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 342,
Mısra 3). [ʿanber,]

ʿanber: Güzel koku.

1. Kākülüñ şol ʿanbere
beñzer ki şu üzre yüzer

Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [ʿanbere, -e]

ʿanber ḳākül-: Anber kokulu saç. II Güzel kokulu perçem.
1. Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 1). [ʿanber ḳākül-, -üñ]

ʿanberden: Anber kokusu.
1. Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-mesel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 6). [ʿanberden,]

ʿanber-efşāñ: Anber yayan, güzel kokular saçan.
1. Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [ʿanber-efşān,]
2. Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 14). [ʿanber-efşān,]

ʿanber-efşāñ: Amber saçan, güzel kokular saçan.
1. Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 6). [ʿanber-efşān,]

ʿanber-i sārā: Siyah amber. Güzel koku.
1. Ḫasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [ʿanber-i sārā,]

ʿanberīn: (Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).
1. İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 1). [ʿanberīn,]
2. ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [ʿanberīn,]

ʿanberīn-per: Kanatları mis kokmak.
1. Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [ʿanberīn-per,]

ancaḳ: 1. öyle ki, onun gibi.
1. Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 1). [ancaḳ,]

ancaḳ: Ancak, yalnızca, sadece.
1. Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [ancaḳ,]
2. Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ancaḳ,]

ancaḳ: "Olsa olsa, en çok, daha çok" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz.
1. Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [ancaḳ,]

ancaḳ: "de/da" bağlacı.
1. Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 4). [ancaḳ,]

ancaḳ: "Sadece" anlamında edat.
1. Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 4). [ancaḳ,]

ancaḳ: "Sadece" anlamında edat.
1. Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 8). [ancaḳ,]

ancaḳ: "Ama, fakat, lakin" anlamlarında bir bağlaç.
1. Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 4). [ancaḳ,]

anda: 1. orada, o tarafta 2. oraya.
1. Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā

Tekyedür eksük mi olur
anda mihmān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 14). [anda,]

anda: " O " Üçüncü teklik şahıs zamiri.
1. Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [anda,]

anda: " Orada " işaret zamiri.
1. Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 10). [anda,]

andan: Ondan.
1. Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [andan,]
2. Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [andan,]

andan: "A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi.
1. Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [andan,]

andan: " O" İşaret zamiri.
1. Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [andan,]

añdum: Hatırlamak, akla getirmek.
1. Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 12). [añdum,]

añdur: Hatırlatmak.
1. Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [añdursa, -sa]
2. ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [añdurur, -ur]
3. Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [añdurur, -ur]
4. Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 14). [añdurur, -ur]

añdur: Hatırlatmak.
1. Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [añdurur, -ur]
2. Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [añdurur, -ur]

añdur: Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek.
1. Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [añdurur, -ur]
2. Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [añdurur, -ur]
3. ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [añdurur, -ur]

añdur: Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
1. Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [añdurur, -ur]
2. Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [añdurur, -ur]
3. Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [añdurur, -ur]
4. Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133,

Mısra 2). [añdurur, -ur]

5. Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fıġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [añdurur, -ur]

6. Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 8). [añdurur, -ur]

añdur: Andırmak, hatırlatmak.

1. Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [añdurur, -ur]

añdur-: Andırmak, çağrıştırmak.

1. Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [añdurur, -ur]

anı: Onu.

1. Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫ∨āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [anı,]

2. Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [anı,]

3. Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 14). [anı,]

4. Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [anı,]

5. Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 8). [anı,]

anı: Onu // işaret zamiri.

1. Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [anı,]

anı: " O " İşaret zamiri.

1. Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 8). [anı,]

2. Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [anı,]

3. Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 12). [anı,]

4. Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [anı,]

5. Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [anı,]

anı: " A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme eki almış hali.

1. Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [anı,]

añıl: Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

1. Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-misāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 11). [añıla, -a]

añıl: Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek.

1. İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 14). [añılmaḳ, -maḳ]

añla: Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

1. Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [añla,]

2. Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ bahāristānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 7). [añladum, -dum]

añla: Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

1. Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [añladı, -dı]

2. Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum

Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 5). [añladum, -dum]

añla: Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

1. Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim

ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [añla,]

añla: Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.

1. Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim

Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [añla,]

añla: Anla, bil, kavra, fark et, bil, idrak et.

1. Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim

Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 7). [añla,]

añla: Anla, bil, kavra, fark et, idrak et.

1. Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim

Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 5). [añla,]

añla: Akıl erdirmek, fark etmek, idrak etmek.

1. Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim

Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [añla,]

añlamaz: Anlamamak, kavramamak, idrak edememek.

1. N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb

Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 13). [añlamaz,]

anlar: "Onlar" 3.tekil şahıs zamiri.

1. Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā

Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [anları, -ı]

anlar: "Onlar" işaret zamiri.

1. Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm

Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 10). [anlar,]

añma: Hatırlamamak.

1. Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum

N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 5). [añmaduñ, -duñ]

añma: Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

1. İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma

Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 2). [añma,]

añma: Dile getirmemek, söylememek, hatırlatmamak.

1. Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal

Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẕarum var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [añma,]

2. ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol

ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [añma,]

3. Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür

Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 11). [añma,]

4. İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür

Āşnālar sırrına her bir kişi maḫrem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 13). [añma,]

5. Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [añma,]

6. Zer ḳadeḫle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim

Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [añma,]

7. İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma

Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 1). [añma,]

8. Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum

Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 4). [añma,]

9. Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre

Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 8). [añma,]

10. İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim

Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [añma,]

añma: Dile getirmek, söylemek; hatırlatmak, düşünmek.
1. Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [añma,]

añma: Sözünü etmemek, hiç bahsetmemek, bir kenara koymak.
1. Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 13). [añma,]
2. İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 13). [añma,]

añma: Anma, söz etme.
1. Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 13). [añma,]
2. İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [añma,]
3. Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [añma,]
4. Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [añma,]

añma: Anma!.
1. Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 10). [añma,]

añma: Anma, söz etme.
1. Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 10). [añma,]

añma: Anma, söz etme.
1. Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīṣān günleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [añma,]

añmaz: Düşünmez, hatırına getirmez.
1. Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [añmaz,]
2. Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḫasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [añmaz,]
3. Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [añmazdı, -dı]
4. Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 12). [añmaz,]

añmaz: Hatırlamamak.
1. Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [añmaz,]
2. Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 4). [añmaz,]

añmaz: Anmazdım, söylemezdim.
1. ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [añmazdum, -dum]

añsalar: Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.
1. Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [añsalar, -sa, -lar]

ansuz: O'nsuz ‖ Sevgili olmadan.
1. Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 2). [ansuz,]

ansuz: Onsuz, o olmadan.
1. Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [ansuz,]

anuñ: Onun.
1. Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [anuñ,]

2. Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [anuñ,]
3. Benüm derdüm ne bilsün [kim tabîbüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sînem anuñ içün eylerem nāle (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 10). [anuñ,]
4. Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [anuñ,]
5. Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zîbālığı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 4). [anuñ,]
6. Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿîdî ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālığı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 10). [anuñ,]

anuñ: "O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).
1. Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [anuñ,]

anuñçün: Onun için, bu yüzden.
1. Vücūdı şîşe şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḫāli rebābuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 1). [anuñçün,]

anuñçün: Bu sebeple / bundan dolayı.
1. Hevā şemşîri teʾsîrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [anuñçün,]

anuñla: Onunla.
1. Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 10). [anuñls,]
2. Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 6). [anuñla,]

añup: Hatırlamak, akla getirmek.
1. Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgünuñ getürdi nā-gehān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 5). [añup,]

ʿār: (عار) i. (Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.
1. Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿîdîye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 14). [ʿār,]

ʿār: Utanma, çekinme, mahcup olma II Utanılacak şey, ayıp.
1. Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine
İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 6). [ʿārümden, -üm, -den]

ʿār: Utanç duygusu, utanma, çekinme.
1. Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿîdî niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [ʿār,]

ʿār idüp: Utanmak, çekinmek.
1. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ʿār idüp, -üp]

ʿār idüp: Utanmak.
1. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ʿār idüp, -üp]

ʿār olmaz: Ar, utanma olmamak.
1. Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [ʿār olmaz,]

ʿār u nāmūs: Utanma ve namus.
1. Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿîdî niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [ʿār u nāmūs,]

ara: Bulmaya çalışmak.
1. Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [arar, -r]
2. İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [arasañ, -ṣa, -ñ]

ara: Ara, iki şeyin ortası.
1. Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 10). [arasın, -sı , -n]

ara: Ara, arasında.
1. Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 10). [arada, -da]

ara: 1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe, iki şeyin arası. 2. İki vakit arasında zaman dilimi.
1. Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [ara,]

ara: (Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
1. Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [arar, -r]
2. Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefîdür hemîşe kān ister (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 13). [arar, -r]
3. Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sînemüñ arar bucaḳ bucaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 8). [arar, -r]

ara: Aramak, bulmaya çalışmak.
1. Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 1). [arayup, -yup]

ara: (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.
1. Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 12). [araya, -y, -a]

ara: Ara, arasından.
1. ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefî yāḳūt-ı aḥmer gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 13). [arasından, -sı, -(n), -dan, -]

ara: Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
1. Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [arar, -r]

ara: (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn II Bağlamda dünya ve ahiret arasındaki zaman dilimi.
1. İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [arada, -da]

ara: Ara, arasında.
1. Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [arasında, -sı, -n, -da]

ara: Önem vermemek, gerek duymamak; bulmaya çalışmamak.
1. Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [aramaz, -maz]

ara yir-: Ara yer, ortada, orada,.
1. Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 6). [ara yir-, -de]

ara yirde: Ara yerde; arada.
1. Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ara yirde,]

ʿarab: Arap ırkına mensup kimse.
1. Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 7). [ʿarab,]

ʿarab: Arap.
1. Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOsmān'ı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [ʿarab,]

ʿarab': Arap kimse.
1. Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [ʿarab'dur, -dur]

arada: İki şeyin arası.
1. Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā

Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 4). [arada,]

arada: Arada; iki şeyin arasında.
1. Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [arada,]

arada: (iki kişi, şey vb.) arasında.
1. ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 6). [arada,]
2. Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 6). [arada,]

ʿaraḳ: Ter.
1. Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 9). [ʿaraḳlar, -lar]

ʿaraḳ: Ter, taze.
1. Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [ʿaraḳ,]

ʿaraḳ: Ar. Ter.
1. Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [ʿaraḳ,]

ʿaraḳ-rīz: Terleyen, ter döken.
1. Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 1). [ʿaraḳ-rīz,]
2. Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḫālüme cismümde her ḳıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 7). [ʿaraḳ-rīz,]

ʿaraḳ-rīz oldı: Ter içinde kalmak.
1. Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [ʿaraḳ-rīz oldı, -dı]

arala-: Aralamak, ara vermek.
1. Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [aralar, -r]

aralar-: Uzaklaştırmak.
1. Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [aralarsa, --sa]

ārām: Rahat, huzur.
1. Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [ārāmın, -ın]
2. Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [ārām,]

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.
1. Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 10). [ārāmum, -um]

ārām: (Fars.) Rahat, huzur, sükûn, istirâhat.
1. ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 3). [ārām,]

ārām id-: Dinlenmek.
1. Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 9). [ārām id-, -üñ]

aramızda: Aramızda.
1. Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [aramızda,]

ʿarʿar: Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. II. Sevgilideki boy pos.
1. Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 11). [ʿarʿarlar, -lar]

ʿarʿar: Ar. Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.
1. Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [ʿarʿar,]

ʿarʿar: Servi, dağ servisi, dikenli ardıç.
1. Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküngügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [ʿarʿar,]

araya girdügi: Etkili olmak, etkisini göstermek.
1. Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 4). [araya girdügi,]

ʿaraż: Belirti ,iz.
1. Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [ʿaraż,]

ʿaraż: Aslında olmayıp bir şeye sonradan eklenen nitelik, ârız olan durum.
1. Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 2). [ʿaraż,]

ard: Arka.
1. Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [ardumca, -umca]

ard: Bir kimsenin arkasından, peşinden.
1. Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [ardınca, -ınca]

ardınca: Akabinde, sonrasında, ardından, peşinden.
1. Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [ardınca,]

ʿāre: Utanma.
1. Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 1). [ʿāre,]

aresi: Arasında.
1. Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 8). [aresi,]

ʿārif: Âlim, bilgin, marifet ehli II Allah’ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul.
1. ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 7). [ʿārif, -da]

ʿārif ol: İrfan sahibi olmak.
1. ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ʿārif ol,]

ʿārıż: Ârız: Yanak.
1. ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [ʿārıżuñ,]

ʿārıż: Yanak.
1. Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 1). [ʿārıż,]
2. Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 6). [ʿārıż,]

ʿārıż: Sevgilinin yanağı.
1. Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 4). [ʿārıżın, -ıñ]

ʿārıż: Yanak II sevgilinin yanağı.
1. Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [ʿārıż,]

ʿārıż: Yanak, sevgilinin yanağı.
1. Yañılup ḥurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ʿārıżuñ, -uñ]
2. Yañılup ḥurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ʿārıżuñ, -uñ]

ʿārıż: (sevgilinin) yanağı.
1. İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [ʿārıżuñ, -uñ]
2. Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166,

Mısra 5). [ʿārıżuñ, -uñ]

3. Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī

Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [ʿārıżuñ, -uñ]

4. Ḫüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī

Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 3). [ʿārıżuñ, -uñ]

ʿārıż: Yanak. II Sevgilinin yüzü.

1. Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür

ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [ʿārıż,]

ʿārıżī: Kalıcı olmayan, gelip geçici. II Sonradan ortaya çıkan.

1. Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī

Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [ʿārıżī,]

ʿārıż-ı dilber-: Sevgilinin yanağı.

1. ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül

İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [ʿārıż-ı dilber-, -de]

ʿārıż-ı ruḫsār: Güzel yüzün yanağı.

1. ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst

Dūd-ı miskāsā durur kim āb u āteşden çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 9). [ʿārıż-ı ruḫsār,]

armaġan: Hediye, armağan; lütuf, ihsan.

1. Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam

Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [armaġāndur, -dur]

armaġan: Armağan, hediye II lütuf, yardım.

1. Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ

Kim anda ḫūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [armaġandur, -dur]

ʿarṣa-i çemenden: Çimenlik olan yer.

1. Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter

Şu gibi ʿarṣa-i çemenden geç (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ʿarṣa-i çemenden, -den]

ʿārsuz: Utanmaz, çekinmez, yüzsüz, huysuz.

1. Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme

Çün bilürsin ʿāṣıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 12). [ʿārsuz,]

art: Fazlalaşmak, çoğalmak.

1. Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise

Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [arturırsın, -ur, -ır, -sın]

art: Fazlalaşmak, çoğalmak.

1. Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ

Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [arturmaduñ, -ur, -ma, -du, -ñ]

art: Çoğaltmak, daha fazla hale getirmek; yükseltmek.

1. Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend

Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [artursa, -ur, -sa]

art: Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

1. Cevr itdüginçe dilbere artar maḥabbetüm

Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [artar, -ar]

art-: Artmak.

1. Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür

Kim hevā serd olsa artar ḥaste dillerde maraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [artar,]

art-: 1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

1. Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī

Fi'l-mesel ol āteşe beñzer ki artar bāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [artar, -ar]

art-: Artırmak, çoğalmak.

1. Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ

Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [artar, -ar]

2. Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram

Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 348, Mısra 9). [artar, -ar]

art-: Artırmak, çoğaltmak.
1. Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 10). [artar, -ar]

artuġ: Fazla; -den fazla.
1. Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [artuġa, -a]

artuḳ: Bundan böyle, sonra, daha, yeter.
1. Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 8). [artuḳ,]
2. Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [artuḳ,]
3. ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [artuḳ,]

artuḳ: Artık, bundan sonra.
1. ʿĀṣıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [artuḳ,]

artur: Artırmak, çoğaltmak ‖ ses ve feryâd yükseltmek (âh u gulgul bağlamında).
1. Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 3). [arturdı, -dı]

artur: Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.
1. Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 7). [arturdı, -dı]
2. Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 1). [arturdı, -dı]

artur: Artırmak, çoğaltmak.
1. Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [arturdı, -dı]

artur: Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.
1. Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [arturduñ, -du, -ñ]

arturup: Artırmak.
1. Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿr rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 13). [arturup,]

ʿarūs-ı tāze: Taze gelin.
1. ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 9). [ʿarūs-ı tāze, -dür]

ʿarż: Ar. Sunma, takdim etme.
1. Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [ʿarż,]

ʿarż eyle-: Sunmak, göstermek.
1. Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 3). [ʿarż eyle-, -ye, -sin, -]

ʿarż id: Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifade etmek.
1. Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide añа
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [ʿarż id, -e-ümi]

ʿarż id-: Göstermek.
1. ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 13). [ʿarż id-, -er]

ʿarż id-: Bildirmek, söylemek, anlatmak.
1. İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 9). [ʿarż id-, --mez, --sin]
2. ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 7). [ʿarż id-, -üp]

ʿarż ide: Sunmak, takdim etmek, göstermek.
1. Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [ʿarż ide, -e]

ʿarż idegör: Bildirmek, söylemek, anlatmak.
1. Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [ʿarż idegör, -(e)gör]

ʿarż idegör: Bildirmek, söylemek, anlatmak.
1. Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [ʿarż idegör, -(e)gör]

ʿarż ider: Sunmak.
1. Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 9). [ʿarż ider,]

ʿarẓ itse: Arz etmek, sunmak.
1. ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [ʿarẓ itse,]

ʿarż ol-: Ifade etmek.
1. Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [ʿarż ol-, -am]

arż olmaya: Sunmak, sunulmak, bildirmek.
1. Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [arż olmaya, -ma, -(y), -a]

ʿarż-ı ʿārıż: (Sevgilinin) yanağını göstermesi.
1. Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ʿarż-ı ʿārıż,]

ʿarż-ı cemāl: Güzel yüzünü göstermek.
1. Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [ʿarż-ı cemāl,]

ʿarż-ı ḥāl: Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
1. ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ʿarż-ı ḥāl,]

ʿarż-ı ḥāl eyle: Halini anlatmak.
1. ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -r, - iken]

ʿarż-ı ḥāl eyle-: Halini/durumunu söylemek/bildirmek.
1. Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 4). [ʿarż-ı ḥāl eyle-, -r]

ʿarż-ı ḥāl id-: Halini bildirmek.
1. Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 14). [ʿarż-ı ḥāl id-, -üp]

ārzū: Ar. İstek, gönül meyli.
1. Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [ārzū-yı, --yı]
2. Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [ārzū-yı, --yı]
3. Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [ārzūlar, -lar]

ārzū eyler: İstemek, temenni etmek.
1. ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [ārzū eyler,]

aş: Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.
1. Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aşdı ḳandīl üstine (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 401, Mısra 10). [aṣdı, -dı]

aṣ: Asmak.
1. Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 7). [aṣarlar, -arlar]
2. Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 14). [aṣar, -ar]

aṣ: Aşmak, geçmek.
1. Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aṣdı gel intiẓāre yir yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 10). [aṣdı, -dı]

aṣ: Yemek, aş. II Aş ermek.
1. Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne bāña
Aş yir ḳanuma ol kāfir ṣarāb-ı nāz içüp (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [aş,]

aṣ: Asmak ll Takmak.
1. Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [aṣdı, -dı]

aṣ-: Asmak.
1. Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaṣsa yiridür
Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 12). [aṣılasıdur, -s, -sı, -dur]
2. Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 8). [aṣdı, -dı]

aṣ-: Asmak, sallandırmak.
1. Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [aṣup, -up]

aṣ-: (Sürmeyi) sürmemek.
1. Kirpigüme aṣmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 9). [aṣmazam, -ma, -zam]

aʿṣālar: Asmak.
1. Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 12). [aʿṣālar,]

āsān: Kolay.
1. ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 13). [āsāndur, -dur]
2. Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 5). [āsāndur, -dur]
3. İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür ṣīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 14). [āsāndur, -dur]
4. İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 14). [āsān,]
5. Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 14). [āsāndur, -dur]

āsān: Kolay, zahmetsiz.
1. Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [āsān,]

āsān: (آسان) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
1. ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [āsān,]
2. Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 14). [āsān,]
3. İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [āsān,]
4. Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 2). [āsān,]

āsān: Kolay, zahmetsiz.
1. Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı bāña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [āsānı, -ı]

2. Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [āsānı, -ı]
3. Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [āsān,]

āsān: Kolay, kolayca, zahmetsiz.
1. Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N’eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [āsān,]
2. Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [āsān,]

āsān degül: Kolay değil.
1. Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [āsān degül,]

āsān eyle-: Kolaylaştırmak.
1. Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 14). [āsān eyle-, -mek]

āsān gelür: Kolay görünmek, yapabileceğini düşünmek.
1. Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N’eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [āsān gelür, -ür]

āsān it-: Kolaylaştırmak.
1. İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [āsān it-, -di]

āsān ol-: Kolay, zahmetsiz olmak.
1. Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḥayy ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 12). [āsān ol-, -sa]

āsāndur: Kolay.
1. Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [āsāndur,]

ʿasel: Bal.
1. Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 8). [ʿasel,]

ʿāşıḳ: Seven, aşık.
1. Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 1). [ʿāşıḳlara, -lara]
2. Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 2). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]
3. ʿĀṢıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 1). [ʿāşıḳam, -am]
4. ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Âşık.
1. N’ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 3). [ʿāşıḳa, -a]
2. Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: Birine sevgiyle bağlanan, tutulan.
1. Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 11). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Âşık.
1. Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [ʿāşıḳlarda, -lar, -da]

ʿāşıḳ: Aşık, seven kişi.
1. Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n’olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [ʿāşıḳa, -a]
2. Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11,

Mısra 12). [ʿāşıḳlıġuñ, -lıġuñ, -uñ]
3. ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [ʿāşıḳda, -da]
4. Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [ʿāşıḳın, -ın]

ʿāşıḳ: 'âşık.
1. ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [ʿāşıḳa, -a]
2. Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḥm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [ʿāşıḳa, -a]
3. Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 7). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse(ler): 'âşık(lar).
1. Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [ʿāşıḳam, -am]
2. Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]
3. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ʿāşıḳuñ, -uñ]
4. īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ʿāşıḳı, -ı]

ʿāşıḳ: Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.
1. Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [ʿāşıḳın, -ıñ]
2. Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ʿāşıḳuñ, -uñ]

ʿāşıḳ: 'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [ʿāşıḳam, -am]
2. Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫ∨ārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [ʿāşıḳ,]
3. ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [ʿāşıḳ,]
4. ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [ʿāşıḳ,]
5. Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [ʿāşıḳ,]
6. Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [ʿāşıḳı, -ı]
7. Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde şafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]
8. ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]
9. Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [ʿāşıḳ,]
10. Şarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḥi olmış saña ʿāşıḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [ʿāşıḳ,]
11. Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 6). [ʿāşıḳ,]
12. ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [ʿāşıḳ,]

13. ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [ʿāşıḳuñ, -uñ]

14. Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 10). [ʿāşıḳ,]

15. Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [ʿāşıḳam, -am]

16. Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [ʿāşıḳuñ, -uñ]

17. Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 7). [ʿāşıḳsın, -sın]

18. Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 7). [ʿāşıḳ,]

19. İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 3). [ʿāşıḳam, -am]

ʿāşıḳ: Âşık, seven.

1. Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

1. Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [ʿāşıḳı, -ı]

ʿāşıḳ: Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.

1. Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: 'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Her ne vażʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [ʿāşıḳ,]

2. İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 1). [ʿāşıḳ,]

3. ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 9). [ʿāşıḳam, -am]

ʿāşıḳ: Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

1. Lāleveş yanup ḳarārmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]

ʿāşıḳ: Aşık, seven kişi, sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 6). [ʿāşıḳlaruña, -lar, -uñ , -a]

ʿāşıḳ: Âşık , seven kişi.

1. Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [ʿāşıḳ,]

2. Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [ʿāşıḳa, -a]

3. Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 13). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: (عاشق) i. ve sıf. (Ar. ‘işḳ “çok sevmek, âşık olmak”tan ‘āşiḳ) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Câme-i şad-çāk ile āşüfte destārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [ʿāşıḳ,]

2. Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül

İtmeyen cānın ḥavādis tīrine dā'im hedef (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 3). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Âşık, meftun, tutkun.

1. Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına

Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Âşık, Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı

İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ʿāşıḳı, -ı]

ʿāşıḳ: Âşık olanın durumu.

1. Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī

Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [ʿāşıḳlıġuñ, -lıġ, -uñ]

ʿāşıḳ: Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña

Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: 'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe

Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [ʿāşıḳdur, -dur]

ʿāşıḳ: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin

ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [ʿāşıḳın, -ın]

ʿāşıḳ: Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun.

1. Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara

Ṣūḥ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]

ʿāşıḳ: Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimseler.

1. Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına

Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [ʿāşıḳ,]

ʿāşıḳ: Aşık, seven kişi.

1. Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa

Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa

Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: Çok fazla seven, mübtela.

1. Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ

Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ʿāşıḳdur, -dur]

ʿāşıḳ: (Sevgilinin) aşığı; seven kişi.

1. ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ

Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ʿāşıḳuñ, -uñ]

ʿāşıḳ: 'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl

Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [ʿāşıḳa, -a]

2. İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ

Cān fedā ḳılmaḳ düğündür ʿāşıḳa mātem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [ʿāşıḳa, -a]

ʿāşıḳ: (Ar.) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları

Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 7). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]

ʿāşıḳ: Ar. Âşık.

1. ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine

Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [ʿāşıḳların,]

āşık: Aşık II Sevgilinin aşığı.

1. Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer

Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 13). [āşıḳuñ, -uñ]

2. Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 9). [āşıḳuñ, -uñ]

āşık: Âşık, bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.
1. Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [āşıḳ,]

ʿāşıḳ göñl-: Âşığın gönlü.
1. Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n’ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [ʿāşıḳ göñl-,]

ʿāşıḳ oldum: Bir kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.
1. ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [ʿāşıḳ oldum,]

ʿāşıḳ olmışdur: Birine gönül bağlamak. Gönlünü vermek.
1. Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [ʿāşıḳ olmışdur, -mış, -dur]

ʿāşıḳda: 'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 14). [ʿāşıḳda,]

ʿāşıḳ-ı āzāde: Hür, kayıtsız, başına buyruk âşık.
1. Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [ʿāşıḳ-ı āzāde,]

ʿāşıḳ-ı āzādeye: Özgür ruhlu âşık.
1. Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān’e feraḥ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 15). [ʿāşıḳ-ı āzādeye, -y, -e]

ʿāşıḳ-ı bed-ḥāl: Hali perişan, zavallı aşık.
1. Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [ʿāşıḳ-ı bed-ḥāl, -i]

ʿāşıḳ-ı bī-çāre-: Zavallı âşık.
1. Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā’sı yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [ʿāşıḳ-ı bī-çāre-, --nüñ]

ʿāşıḳ-ı bī-çāre-: Çaresiz aşık.
1. ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı bī-çāre-, --yi]

ʿāşıḳ-i bī-çāre: Çaresiz aşık.
1. Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 12). [ʿāşıḳ-i bī-çāre,]

ʿāşıḳ-ı bī-çāreler: Çaresiz, zavallı âşık.
1. Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [ʿāşıḳ-ı bī-çāreler,]

ʿāşıḳ-ı bīmār-: Aşk derdinden hasta düşmüş olan, âşık.
1. Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [ʿāşıḳ-ı bīmār-, -e]

ʿāşıḳ-ı bīmāre: Hasta aşık.
1. ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı bīmāre,]

ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst: Sevgilinin hasta aşığı.
1. Olmışam yüz cān u dilden ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst
Ṣunsa şerbet vaḳtidür laʿl-i şeker-güftār-ı dōst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst,]

ʿāşıḳ-ı dīdār: (Sevgilinin) Güzel yüzünün aşığı, meftunu.
1. Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [ʿāşıḳ-ı dīdār,]

2. Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin

Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [ʿāşıḳ-ı dīdār,]

ʿāşıḳ-ı dīdār-: Güzel yüze aşık olan.

1. Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ

Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [ʿāşıḳ-ı dīdār-, --lar, --uz]

ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste-: Gönlü hasta âşık.

1. Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ

Öyle ḫūn-ḫ∨ār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste-,]

ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste: Gönlü hasta âşık.

1. Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 4). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste, -ye]

ʿāşıḳ-ı dīvāne: Aklını yitirmiş, deli âşık II aşkın buyruğu altına girmiş olan çılgın âşık.

1. Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa

Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [ʿāşıḳ-ı dīvāne,]

ʿāşıḳ-ı ḫaste-dil: Hasta gönüllü âşık.

1. Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler

ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 16). [ʿāşıḳ-ı ḫaste-dil, -em]

ʿāşıḳ-ı miskīn-: Âciz, zavallı âşık.

1. Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın

Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ʿāşıḳ-ı miskīn-, -üñ]

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ: Sadık âşık II hakiki âşık.

1. ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider

Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]

2. Ne cevr idersen it severüz yine cān ile

Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 4). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]

ʿāşıḳ-ı ser-geşte-: Çılgın, Zavallı Aşıklar.

1. Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī

Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [ʿāşıḳ-ı ser-geşte-, -ler]

ʿāşıḳ-ı şūrīde: Perişan aşık.

1. Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḫr-i kerāmetdür

Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [ʿāşıḳ-ı şūrīde,]

ʿāşıḳ-ı zārem: İnleyen bir âşık.

1. Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ

Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 17). [ʿāşıḳ-ı zārem, -em]

ʿāşıḳ-ı zer-çihre: Sarı yüzlü âşıklar.

1. ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür

Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 11). [ʿāşıḳ-ı zer-çihre,]

āşıḳuñ: Aşık.

1. Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ

Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ gönlüm diler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [āşıḳuñ, -uñ]

ʿāşıḳuñ: (Sevgilinin) aşığı; seven kişi.

1. Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek

Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 3). [ʿāşıḳuñda,]

ʿāşıḳ: Aşığım.

1. ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ

Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [ʿāşıḳam, -am]

ʿāşıḳlar: Aşıklar.

1. Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin

Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 9). [ʿaşıḳlara, -a]

aşıl: Asılı konumda bulunmak.

1. Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura

Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 9). [aşılup, -up]

aşıl: Asılı konumda olmak; bağlanmak, gönül vermek, sevdalanmak.
1. Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [aşılup, -up]

aşıl-: Asılmak (idam etmek bağlamında).
1. Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [aşılup, -up]

aşıl-: Asılmak.
1. Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 7). [aşılup, -up]

aşıl-: Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.
1. Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [aşılmazsa, -maz, -sa]

āşinā: Sevgili, yâr.
1. Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [āşinā,]

āşiyān: 1. Yuva. 2. Hane.
1. Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 5). [āşiyān,]
2. Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 4). [āşiyānı, -ı]

āşiyān: Yuva, ev, ikametgâh.
1. Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 8). [āşiyān,]

āşiyān-ı dil-: Gönül yuvası.
1. Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [āşiyān-ı dil-, --de]

āşkār: Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.
1. Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 8). [āşkār,]
2. Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [āşkār,]

āşkār olsun: Açığa çıkmak, meydanda olmak.
1. Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [āşkār olsun, -sun]

āşkāre: Görünen, belli.
1. Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [āşkāre,]

āşkāre: Açık, ayan, ortada.
1. Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 9). [āşkāredür, -dür]

āşkāre ḳıl-: Açığa vurmak: Saklı, gizli tuttuğu bir konuyu herkese duyurmak.
1. Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [āşkāre ḳıl-, -an]

ʿasker: Orduda görev yapan herkes.
1. İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ʿaskersüz, -süz]

ʿasker: Orduda görev yapan herkes.
1. İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ʿasker,]

aslı: Asıl, doğru, gerçek.
1. Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [aṣlı,]
2. İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [aṣlı,]

aşlına rāciʿ: "sonunda her şey aslına rücu eder(döner)." ayet (DİPNOT).
1. Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aşlına rāciʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 10). [aşlına rāciʿ,]

aşmadı: Asmak, bir yere tutturmak.
1. Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 6). [aşmadı,]

aşmaġa: Asmak için, idam etmek için.
1. Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 16). [aşmaġa,]

āsmān: Ar. Gök, sema.
1. Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 4). [āsmāne, -e]

āsmān: Gökyüzü, asuman.
1. Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 8). [āsmānın, -ın]

āsmān: Gökyüzü, sema.
1. Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [āsmāna, -a]

āsmān: Gökyüzü, sema.
1. Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [āsmān-ı,]

āsmān: (Fars.) Gök, gökyüzü, semâ, felek.
1. Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 14). [āsmān,]
2. Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 13). [āsmān,]

āsmānī-pīrehen: Mavi renkli elbise, gömlek.
1. Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 10). [āsmānī-pīrehen,]

aşmayan: Asmayın.
1. Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 13). [aşmayan,]

āşnā: Tanıyan, yabancı olmayan.
1. Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 4). [āşnā,]

āşnā: Aşina, bildik, tanıdık.
1. Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [āşnā,]
2. Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 8). [āşnāyı, -yı]
3. Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [āşnā,]
4. Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 8). [āşnācıġum,]
5. Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 12). [āşnādan, -dan]
6. İy Muʿīdī ne fırāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [āşnādan, -dan]
7. Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 8). [āşnā,]

āşnā: Bildik, tanıdık II Âşık.
1. Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [āşnā,]
2. Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 12). [āşnā,]

āşnā: Âşina, bildik, tanıdık.

1. Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [āşnā,]
2. Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [āşnā,]
3. Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [āşnā,]
4. Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [āşnāsı, -sı]
5. Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 12). [āşnā,]
6. Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [āşnāsı, -sı]
7. ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [āşnā,]

āşnā: Âşinâ, bildik, tanıdık.
1. Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫ∨ār ile mīr-i ʿases (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 8). [āşnādur, -dur]

āşnā: Dost, arkadaş.
1. İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [āşnālar, -lar]

āşnā: Dostsuz, kimsesiz.
1. Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n’eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n’eyleyem (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 2). [āşnāsuz, -suz]

āşnā-: Aşina, bilindik, tanıdık, dost.
1. Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 2). [āşnāsından,]

āşnā-: Dost.
1. Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [āşnādur, -dur]

āşnā oldum: Bildik, tanıdık gelmek.
1. Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [āşnā oldum, -du, -m]

āşnā oldum: Tanımak, bilmek.
1. Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [āşnā oldum, -du, -m]

āşnālıḳ: Aşinalık: Birbirini tanıma durumu, bildiklik tanışıklık.
1. Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [āşnālıḳlar, -lar]
2. Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N’itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [āşnālıḳdur, -dur]

āşnālıḳ: Âşina, bildik, tanıdık.
1. Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan şaḳın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 7). [āşnālıḳ,]

āşnālıḳ: Aşinalık, tanışıklık, tanıma.
1. Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [āşnālıḳ,]
2. Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [āşnālıḳ,]
3. Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 4). [āşnālıḳdan, -dan]
4. Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 6). [āşnālıḳ,]

aṣṣı: Fayda, kar.
1. İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ

Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur
āşnādan yāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [aṣṣı,]

aṣṣı: Fayda, yarar; kâr.
1. Gerçi pīr olduñ Muʿīdī
aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki
oġlandur ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [aṣṣı,]

aṣṣı yoḳ: Faydası yok.
1. Naḳd-i ʿömrüm ḥarc
olup zülfüñ elüme
gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı
sevdādan ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [aṣṣı yoḳ,]
2. Gördi kim derd-i
derūnın gizlemekde
aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın
eyledi iẕhār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 3). [aṣṣı yoḳ,]

āstān: (sevgilinin kapısının) önü/eşiği.
1. İy perī ḳahr ile
kūyuñdan raḳībi sür
çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı
şeytān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 6). [āstānuñ, -uñ]

āstān: Eşik, dergah.
1. Āstānun ṭolanup zārī
ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle
bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 7). [āstānun, -u, -ñ]

āstān: Eşik, huzur.
1. Āstānum
ḳullarındandur Muʿīdī
dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin
gedālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 9). [āstānum, -um]

āstān: Eşik, huzur. II Sevgilinin kapısının eşiği.
1. Āsmāna āstānuñ var
iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü
sulṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [āstānuñ, -uñ]

āstīn: Yen, elbisenin kolu.
1. Āstīnüñden ʿiyān
olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ
ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [āstīnüñden, -üñ, -den]

āşūb: Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hâle sebep olan.
1. Her ṭarafdan geldi yüz
āşūb u fitne başuma
Tā ki şaldum bir naẕar ol
şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [āşūb,]

āşūb-ı cāndur: Canın belası.
1. Cihāndan el yuyan ehl-
i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden
seyl-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 3). [āşūb-ı cāndur, -dur]

āşūb-ı cihān: Dünyayı karıştıran (fitne sokan) kimse II sevgili.
1. Siḥr ile dil ü cān alur
ol ġamze-i cāżū
Āşūb-ı cihāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 2). [āşūb-ı cihān, -dur]

āsūde: Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
1. Mülk-i dil āsūde iken
iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ
pāy-māl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 5). [āsūde,]

āsūde: Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
1. Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 13). [āsūde,]

āsūde ḳıla: Rahat, huzurlu hale getirmek.
1. Sāye-i zülfüñde bir
dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü
perīşān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 7). [āsūde ḳıla,]

āşüfte: Far. 1. Deli gibi olan, perişan-hâl..
1. Ḫāke şalma zülf-i
miskīnüñ kesüp raḥm
it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin
pāymāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 8). [āşüfte,]

āşüfte: Karışık, perişan.
1. Dime āşüfte diller
meyl ider yüzüñe
zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a
çekilmiş kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 7). [āşüfte,]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.
1. Bu ʿiẕār u ḥüsn içün
āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [āşüfte,]

āşüfte: Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir hâlde, azgın ve baştan çıkmış deli gibi olan, iffetsiz kadın II sevgili.
1. Zār olup ġamdan
yaḳasın çāk iden
āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül
midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114,

Mısra 13). [āşüftenüñ, -nün]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.
1. İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [āşüfte,]
2. Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 6). [āşüfte,]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.
1. İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [āşüfte,]

āşüfte: Dağılmış, perişan.
1. Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [āşüftedür, -dür]

āşüfte: Avare, dağılmış, perişan. II Gönül.
1. Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [āşüfte,]

āşüfte: Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.
1. Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n’ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [āşüfte,]
2. Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N’itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [āşüfte,]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.
1. Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āşüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [āşüfteler, -ler]

āşüfte: Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.
1. İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 4). [āşüfte,]

āşüfte dil: Gönlü perişan olan, perişan gönüllü.
1. Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [āşüfte dil,]

āşüfte dil: Perişan gönül.
1. Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [āşüfte dil,]

āşüfte göñl-: (Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.
1. Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [āşüfte göñl-, --üm]

āşüfte göñl: (Âşığın) deli gibi seven, aşktan perişan olan, meftun gönlü.
1. Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 5). [āşüfte göñl, -üm]

āşüfte ol: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan kimse.
1. Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [āşüfte ol,]

āşüfte vü ḥayrān ḳalup: Perişan olup hayretler içinde kalmak.
1. Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 9). [āşüfte vü ḥayrān ḳalup, -up]

āşüfte-ḥāl: Hali perişan olan.
1. Göre gelseñ Muʿīdīyi n’ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 18). [āşüfte-ḥāl,]

āşüfte-ḥāl: (sevdadan, aşktan) hâli perişan olan.
1. Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-misāl itmek neden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 1). [āşüfte-ḥāl,]

āşüfte-ḥāl: Hali perişan olan.
1. Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḫs (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [āşüfte-ḥālüz, -üz]

at: (Ok) atmak.
1. Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 5). [atarsın, -arsın]

at: Atmak, fırlatmak.
1. Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [atmazsa, -maz, -sa]
2. Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [atdum, -dum]
3. Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 7). [atup, -up]
4. Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 10). [atdı, -dı]

at: At.
1. Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 9). [atuñ, -uñ]

at: Atmak II bırakmak.
1. Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 11). [atdı, -dı]
2. Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 7). [atdı, -dı]

at: At, binek hayvanı.
1. Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [atuñ, -uñ]

at: At, binek hayvanı.
1. Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [atın, -ı, -n]

at: Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.
1. İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [atarsın, -ar, -sın]

at segir-: At koşturmak.
1. Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 10). [at segir-, -düp]

atdı: Atmak, fırlatmak.
1. İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [atdılar, -lar]

āteş: 1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
1. Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [āteş,]
2. Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [āteş,]
3. Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 6). [āteşden, -den]

āteş: 1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.
1. İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [āteşīn, -in]
2. Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [āteş,]
3. Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [āteş,]
4. Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [āteş,]

5. Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 3). [āteşde, -de]
6. Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-mesel ol āteşe beñzer ki artar bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [āteşe, -e]

āteş: Alev, od; gönül yangını, aşk.
1. Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 4). [āteş,]

āteş: (Fars.) Odun, kömür vb. maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık.
1. Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [āteşīn, -i, -n]

āteş: 1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli.
1. Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [āteş,]
2. Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm şaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [āteş,]

āteş: Alev, od. II Gönül yangını, aşk.
1. Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 4). [āteş,]
2. Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [āteşde, -de]

āteş: Alev, od.
1. Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 14). [āteş,]
2. Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [āteş,]
3. Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 6). [āteş,]
4. Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 6). [āteş,]
5. Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [āteş,]
6. Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [āteş,]
7. Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [āteş,]

āteş: Alev, od, ateş.
1. Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 8). [āteş,]

āteş: Kor.
1. ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 12). [āteş,]

āteş- çıḳar: Ateş çıkarmak.
1. Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [āteş- çıḳar,]

āteş üzre: Beyitte) ateşe yakın olma,içinde olma anlamı kastedilmiştir.
1. Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire şanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [āteş üzre,]

āteş-bāz: Ateşle oynayan. Hokkabaz.
1. Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [āteş-bāz,]

āteş-bāz-: Ateşle oynayan. Hokkabaz.
1. Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 9). [āteş-bāzdur, --dur]

āteşden çıḳ-: Beyitte Ateşten çıkan güzel kokunun dumanı kast edilmiştir.
1. Kāküllüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [āteşden çıḳ-, -ar]

āteşden çıḳar: Ateşden kurtar.
1. Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [āteşden çıḳar,]

āteş-feşān: Ateş şaçmak.
1. Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yañа āteş-feşān olmış gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [āteş-feşān,]

āteşi]: Ateş (Aşk bağlamında).
1. Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 4). [āteşi],]

āteş-i āh-: Âh ateşi.
1. Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [āteş-i āh-, -um]

āteş-i āh: (Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.
1. Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 19). [āteş-i āh,]

āteş-i hecrü-: (Sevgilinin) Ayrılığının ateşi.
1. Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [āteş-i hecrü-,]

āteş-i ʿışḳ-: Aşk ateşi.
1. Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [āteş-i ʿışḳ-, -uñ-, -la]

āteş-i sūzān: Yakıcı ateş.
1. Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [āteş-i sūzān,]

āteşīn-gül: Yakıcı gül.
1. Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 4). [āteşīn-güldür,]

āteş-pāre: Ateş parçası.
1. Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i đarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [āteş-pāre,]

āvāre: Perişan, derbeder, zavallı.
1. Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [āvāre,]

āvāre: Serseri, aylak, boş gezen.
1. Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 6). [āvāresi, -si]

āvāre: Işsiz güçsüz, başıboş, aylak II perişan, zavallı.
1. Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [āvāreliḳ, -lik]

āvāre: 1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.
1. Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [āvāre,]
2. ʿAḳl ü şabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [āvāre,]

āvāre: Başıboş, serseri, perişan.
1. Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 2). [āvāredür, --dür]

āvāre dil: Perişan gönül.
1. Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [āvāre dil,]

āvārelik: Avare olma durumu, başıboşluk, serserilik.
1. Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫ∨āreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [āvāreliḳ,]

āvāz: Ses, feryat, bağırma.
1. Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [āvāzın, -ı, -n]

āvāz: Ses, seda. II Feryat, inleme.
1. Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 10). [āvāz,]

avla-: Avlamak.
1. Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 8). [avlar, -r]

avla: Avlamak.Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.
1. Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [avladum, -du, -m]

avuç: T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.
1. Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [avcumda, --um, --da]

avut: Yatıştırmak.
1. Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 8). [avutmaḳ, -maḳ]

ay: Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.
1. Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 5). [ayından, -ı, -n, -dan]

ay: Kamer.
1. Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 9). [aya, -a]

ay: Ay, kamer.
1. Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [aya,]

ay: Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.
1. Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [aya, -a]

ay: Ay.
1. Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [aya, -a]

ay: Ay II Kamer.
1. Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 3). [ay,]

ay: Ay II Sevgilinin yüz güzelliği.
1. Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [aydan, -dan]

ay: Yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.
1. Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [ay,]

ay: Sevgilinin aya benzeyen yüzü.
1. Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [ayından, -ı, -n, -dan]

ay: Ay (30 günlük süreç) veya kamer.
1. Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [ay,]

ay-: Ay zaman.
1. ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [aya, -a]

ay aln-: Ay gibi parlak alnı.
1. Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [ay aln-,]

ay ider: "Aydur" şeklinde okunmuş olup, bir aydan beri anlamındadır.
1. Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [ay ider, -er]

ay ol-: Ay olur. Ay (zaman) geçer.
1. Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 8). [ay ol-, -ur]

ay olur: Ay olur. Ay (zaman) geçer.
1. Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [ay olur,]
2. ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḫüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [ay olur,]
3. Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [ay olur,]

ayaġ: 1. Ayak.
1. Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ayaġın, -ın]
2. Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 5). [ayaġum, -um]
3. Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 9). [ayaġı, -ı]
4. Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 7). [ayaġuña, -uñ, -a]

ayaġ: Kadeh.
1. İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [ayaġ,]

ayaġ: Ayak.
1. Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [ayaġum, -um]

ayaġ: Ayak (Kişinin bedeni bağlamında).
1. Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 14). [ayaġı, -ı]

ayaġ: 1. Ayak. 2. Kadeh.
1. Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [ayaġın, -ın]

ayaġ: (sevgilinin) ayağı.
1. Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫ∨āce ḳānīʿ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 11). [ayaġuñ, -(u)ñ]
2. Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īsār içün (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 8). [ayaġuñ, -(u)ñ]
3. Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 13). [ayaġı, -ı]
4. Naḳd-i cānum ḳo nisār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫ∨āce ziyān ü sūddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 9). [ayaġuñ, -(u)ñ]
5. Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [ayaġına, -ıñ, -a]
6. Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 9). [ayaġına, -ıñ, -a]

ayaġ: Ayak II Kadeh, şarap.
1. Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [ayaġı, -ı]

ayaġ: Kadeh,şarap.
1. Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele

Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [ayaġ,]

ayaġ: Ayak // Sevgilinin ayağı.
1. Ben ayaġuñ tozına cānum nisār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 15). [ayaġuñ, -uñ]

ayaġ: Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan kısmı. II Sevgilinin bastığı yer, onun ayağı.
1. Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [ayaġında, -ı, -n, -da]

ayaġ: Sevgilinin ayağı.
1. Düşüp ayaġuña aġlayalı
Müzeñde sirişküm oldı kebkeb (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [ayaġuña, -uñ, -a]

ayaġ: Ayak II Kadeh, ayaklı içki kadehi.
1. Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi şalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 5). [ayaġa, -a]

ayaġ: (Sevgilinin) ayağı.
1. Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 13). [ayaġına, -ı, -ñ, -a]

ayaġ: Sevgilinin ayağı; huzuru, eşiği.
1. Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 10). [ayaġuñda, -uñ, -da]

ayaġ almaḳdadur: (Ele) Şarap kadehi almak.
1. Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 13). [ayaġ almaḳdadur, --da, --dur]

ayaġ- çeker: Ayağını çeker.
1. Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ayaġ-çeker,]

ayaġ- toz-: Ayak tozu, toprağı.
1. Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [ayaġ- toz-, -uñ, -ı, -n, -a, -, -]

ayaġı: Kadeh.
1. Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 3). [ayaġı, --ı]

ayaġı çuḳurda: Yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak, çok yaşlanmış olmak.
1. Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 6). [ayaġı çuḳurda, -dur]

ayaġın: Kadeh.
1. Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [ayaġın,]

ayaġın çeker: Şarap içmek. II Ayağını kaydırmak.
1. Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḥi bulınmaz ayaġın çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ayaġın çeker,]

ayaġ-ṭoprağı-: Ayağımın Toprağını.
1. Umma öpersin ayaġum ṭoprağın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [ayaġ-ṭoprağı-,]

ayaġum al: Ayağına bağ olmak II Bir kişiye manen yüklenmek, kötülüğüne çalışmak.
1. Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [ayaġum al, -mag]

ayaġuñ: Ayak.
1. Başuma ṭopraġ yüzüm şuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 8). [ayaġuñ,]

ayaġuñ ṭopraġ-: Sevgili'nin ayağının tozu, toprağı.
1. Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [ayaġuñ ṭopraġ-, -n]

ayaġuñ ṭopraġı-: (Sevgilinin) ayağının toprağı.
1. Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ayaġuñ ṭopraġı-, --dur]

ayaḳ: Ayak.
1. [Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mācerālar başuma (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 9). [ayaḳ,]

ayaḳ: Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh.
1. İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 9). [ayaḳda, -da]
2. ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 7). [ayaġı, -ı]

ayaḳ: Ayaklar altında.
1. Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 14). [ayaḳlarda, -lar, -da]

ayaḳ: (sevgilinin) ayağı.
1. Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [ayaḳ,]

ayaḳ ayaḳ: Adım adım.
1. Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 6). [ayaḳ ayaḳ,]

ayaḳ ṭol-: Ayak dolamak. || (Birinin) İş yapmasına engel olmak.
1. Niçe elden gitmesün āṣüfte gönlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 6). [ayaḳ ṭol-, -ar]

ayaḳ ṭolayalı: İftira ederek fena duruma düşürmek.
1. Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [ayaḳ ṭolayalı, -(y)alı]

ayaḳ ṭolayalı: Ayak bağı olmak.
1. Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [ayaḳ ṭolayalı, -(y)alı]

ayaḳ ṭopraġ-: Ayaklar altında kalmış, ezilmiş, hor ve hakir görülmüş kimse.
1. Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ayaḳ ṭopraġ-,]

ayaḳda: Ayaklar altında.
1. Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 11). [ayaḳda,]

ayaḳla: 1- Çiğnemek, ayak altına almak (TARAMA). 2- Kötülemek, ayak altına almak, kovmak (Derleme).
1. Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [ayaḳlar, -r]

aʿyān eyler: Görünür hale getirmek, belli etmek, açıkça meydana çıkartmak.
1. Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [aʿyān eyler,]

ʿayb: Ar. Hata, kusur.
1. Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 8). [ʿayb,]

ʿayb: Utanılacak şey; kusur.
1. Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 5). [ʿayb,]

ʿayb eyle-: Ayıplamayın.
1. Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [ʿayb eyle-, -meñ]

ʿayb it-: Kınamak, ayıplamak.
1. Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 3). [ʿayb it-, -me]

ʿayb it-: Ayıplama.
1. Mest ü rüsvāy olduġım ʿayb itme sūfī çün yine
Tāze gül devrānı zār ü mübtelālıḳ çaġıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11

1. Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 11). [ʿayb itme,]

ʿayb-cū: Far. Kişinin ayıbını arayan, eksiklik arayan.
1. Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N’eyler dem urup kişi hünerden (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 13). [ʿayb-cūdur, -dur]

ʿaybı: Ayıp, hata. II Noksan, kusur, eksiklik.
1. Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [ʿaybı,]

āyet-i ḥüsn-: Güzelilğin ayeti.
1. Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [āyet-i ḥüsn-, -üñ]

ayılmadum: Ayılmadım.
1. Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [ayılmadum,]

āyīn: Âdet, töre, yol, kanun. II Hamle.
1. Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn şalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn şalup (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [āyīn,]

āyine: Far. Ayna.
1. Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [āyīnelü, -lü]
2. Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [āyīne,]
3. Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 7). [āyīne,]
4. Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 8). [āyine,]

āyine: Ayna.
1. Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [āyīne,]
2. Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [āyīne,]
3. Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [āyīne,]
4. Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [āyīne,]
5. İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 4). [āyīnedür, -dür]
6. Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 16). [āyīne,]
7. Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 8). [āyine,]

āyine: Ayna.
1. Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [āyīnesinde, -sin, -de]
2. Berber-i hindū gibi eşküm ḫabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 10). [āyīneler, -ler]

āyine: Ayna ‖ gönlün (saf ve temiz) aynası.
1. Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 8). [āyīnesinden, -(s)i, -(n)den]

āyine: Ayna // gönül.
1. Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [āyīne,]

āyīne-: Ayna. II bulunulan durumu gösteren iz.
1. Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ

Ṣan penbedür ki
āyīnelerden yaḳar
çerāġ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
207, Mısra 2).
[āyīnelerden, --ler, --
den]

āyīne-i cānı: Gönül aynası.
1. Devr idüp ḫaṭṭ-ı
muʿanber ḫadd-i
cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i
cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 38,
Mısra 2). [āyīne-i cānı,
-ı]

āyīne-i cānı: Gönül aynası.
1. Faṣl-ı hicrānuñ
maḥaldür baña yeksān
olma kim
Rūşen itdüm gün gibi
āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 39,
Mısra 12). [āyīne-i
cānı, -ı]

āyīne-i ruḫ-: Yanak aynası.
1. Āyīne-i ruḫuñla göñül
pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-
bekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 198,
Mısra 11). [āyīne-i
ruḫ-, -uñ, --la]

āyīne-i ṣāf: Saf, temiz ayna.
1. Āh-ı serdümden olur
ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem
ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 213,
Mısra 6). [āyīne-i ṣāf,]

ʿayn: Göz.
1. ʿIşḳ ile yār olalı
ʿaynuma gelmez dil ü
cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı
cinândan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 206,
Mısra 3). [ʿaynuma, -
uma]

ʿayn: Görme uzvu, göz,
çeşm, dide.
1. Ger ʿArab'dur ger
ʿAcem birisi gelmez
ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOsmān
illerin (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
358, Mısra 13).
[ʿaynuma, -u, -m, -a]

ʿayn: Ayna. || Gönül aynası,
can aynası.
1. Āftābı ẕerreveş hīç
almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh
şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 306,
Mısra 3). [ʿaynuma, -
um, -a]

ʿayn-ı vāḳiʿ: Gerçek
kaynak.
1. Düşümde dün gice ay
görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı
vāḳiʿ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
201, Mısra 4). [ʿayn-ı
vāḳiʿ,]

ʿaynuma gelmez: Gözüne
gelmemek.
1. Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā
ki sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 270,
Mısra 4). [ʿaynuma
gelmez,]

ayrı: Bir şeyden
uzaklaşmak.
Sevgiliden ayrılmak.
1. Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Mısra 13).
[ayrılma, -l, -ma]

ayrıl: Ayrı olma,
birbirinden uzak
düşme durumu, firak.
1. Źevḳ ü şādī öldürür
ayrılma ġamdan bir
nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler
aʿdādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 361,
Mısra 13). [ayrılma, -
ma]

ayrıl: Bir yerden, bir
kimseden, bir şeyden
ayrı düşmek: firak.
1. Ṭan degüldür senden
ayrılmazsa düşmen
devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol
yanuñda ḥāruñdur
senüñ (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
239, Mısra 9).
[ayrılmazsa, -maz, -sa
]

ayrıl: Ayrı olma,
birbirinden uzak
düşme durumu, firak.
1. Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
31, Mısra 13).
[ayrılma, -ma]

ayru: (Sevgiliden) Ayrı,
uzak, ırak.
1. Ḫançer-i ġamzeñden
ayru teşnedür ġāyet
göñül
Hey meded öldüm bir içim
şuya dermān yoḳ
mıdur (Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
151, Mısra 9). [ayru,]
2. İñlemez görmese
bülbül güli gel gör
beni kim
Diñmezem ayru düşelden
berü dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 343,
Mısra 4). [ayru,]

ayru düş-: Ayrı kalmak,
uzak düşmek,
ayrılmak.
1. Ḫasretā derdā ki
senden ayru düşdüm iy
melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun
göreyin çerḫ-i felek
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 227,
Mısra 1). [ayru düş-, -
düm]

ayruḳ: Başka, gayri.
1. Vaṣl istemez Muʿīdī
miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler
neẕāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 381,

Mısra 14). [ayruḳdan, -dan]

ʿayyār: Aldatan, hileci ‖ sevgili.
1. Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [ʿayyār,]

ʿayyār: Aldatan, hileci, hilekâr, dolandırıcı.
1. Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 7). [ʿayyārıdur,]

ʿayyāre-: Aldatan.
1. Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ gönlüm diler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [ʿayyāreliḳ, -liḳ]

ʿayyāre: Aldatan.
1. Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ʿayyāreler, -ler]

ʿayyār-ı zülf-i yār: Sevgilinin hilekâr saçları.
1. Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār bana (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [ʿayyār-ı zülf-i yār, -ı, -i]

ʿayyār-ı zülf-i yār: Sevgilinin hilekâr saçları.
1. Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār bana (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [ʿayyār-ı zülf-i yār,]

az: "Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
1. Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [āz,]

az: "Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı.
1. Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫ∨ābın āz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [āz,]
2. Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [az,]
3. Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [az,]

az ḳal-: Çok bulunmamak; kısa bir süre kalmak.
1. Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 6). [az ḳal-, -up]

āzād: Kurtulmuş, kurtulan; serbest bırakılmış.
1. Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 14). [āzād,]

āzād: Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
1. Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 11). [āzād,]
2. Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [āzād,]
3. Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [āzād,]

āzād itmedüñ: Kurtulmak, serbest olmak.
1. Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [āzād itmedüñ, -me, -dü, -ñ]

āzād ol-: Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak; uzaklaşmak, ayrılmak.
1. Ġuṣṣadan āzād olup gönlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [āzād ol-, -up]

āzād oldı: Serbest olmak, kurtulmak.
1. Bīm-i cāndan ḫaste gönlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [āzād oldı, -dı]

āzāde: Far. s. Kurtulmuş. Serbest.

1. Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [āzāde,]

āzāde: Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
1. Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 9). [āzādedür, -dür]

āzāde: (Fars.) Hür, serbest.
1. Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [āzāde,]
2. Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [āzāde,]
3. İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 2). [āzāde,]

āzār: İncitme.
1. Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [azarlar, -la, -r]

āzārum: Bakış.
1. Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 1). [āzārumdur,]

ʿazīz: 1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost.
1. Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [ʿazīzüñ, -üñ]

ʿazīzüm: Saygın, yüce kimse.
1. İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [ʿazīzüm,]

ʿazm id-: Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.
1. Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [ʿazm id-, -üp]

ʿazm idem: Yönelmek, meyletmek.
1. Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ʿazm idem, -em]

ʿazm idüpdür: Yönelmek, meyletmek.
1. İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [ʿazm idüpdür, -üp, -dür]

ʿazm itdi: Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.
1. Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [ʿazm itdi, -di]

ʿazm-i gülzār eyle-: Gül bahçesine yönelmek, gitmek.
1. ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [ʿazm-i gülzār eyle-, -se, --m]

ʿazm-i meydān: Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.
1. Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [ʿazm-i meydān,]

ʿazm-i meydān: -Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.
1. Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [ʿazm-i meydān,]

ʿazm-i meydān: Ortaya çıkmak.
1. Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [ʿazm-i meydān,]

ʿaẕrā: Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri .
1. Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [ʿaẕrā,]

ʿaẕrā: Sevgili, mahbube. || Vâmık ile Azrâ hikâyesinin kadın kahramanı.

1. İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 2). [ʿaẕrā,]

āzürde: Far. İncitilmiş, incitilen.

1. Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 6). [āzürde,]
2. Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan (Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 9). [āzürde,]eylemez / ʿ**Azm-i meydān** eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [ʿazm-i meydān,]*

ʿazrā: *Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri .*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿ**Aẕrā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [ʿaẕrā,]*

ʿazrā: *Sevgili, mahbube.* || *Vâmık ile Azrâ hikâyesinin kadın kahramanı.*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz / ʿ**Aẕrā** bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [ʿaẕrā,]*

āzürde: *Far. İncitilmiş, incitilen.*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem kim ne umar **āzürde** cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [āzürde,]*
Nālesinden göñlümüñ **āzürde** olmazsañ ne ṭañ / Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [āzürde,]*

bāb:

1. **bāb:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Kapı, eşik.
İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

2. **bābuñ:**-*üñ*
Gazel 258
Mısra: **8**
Ar. Kapı.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

3. **bāb:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Ar. Kapı.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

4. **bābuñ:**-*üñ*
Gazel 261
Mısra: **10**
Ar. Kapı.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

babak babak:

1. **babaḳ babaḳ:**
Gazel 223
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korka korka. || *Çekine çekine.*
Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

bād:

1. **bād:**
Gazel 4
Mısra: **11**
Rüzgâr II zaman, devir; felek.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

2. **bād:**
Gazel 4

Mısra: **11**

Rüzgar, esinti, yel; hava.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

3. **bād:**

Gazel 149

Mısra: **13**

(Fars.) Rüzgâr, yel, fırtına.

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

4. **bāddan:**-*dan*

Gazel 326

Mısra: **8**

Rüzgar.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

5. **bāddan:**-*dan*

Gazel 327

Mısra: **12**

Rüzgar.

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

bādām:

1. **bādāma:**-*a*

Gazel 380

Mısra: **4**

Badem. II Sevgilinin güzel gözü.

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

bāde:

1. **bādeden:**-*den*

Gazel 4

Mısra: **9**

Şarap, içki.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **bādeden:**-*den*

Gazel 4

Mısra: **9**

Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

3. **bāde:**

Gazel 20

Mısra: **7**

Şarap, içki, mey.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

4. **bāde:**

Gazel 41

Mısra: **3**

Şarap, içki, mey.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

5. **bāde:**

Gazel 53

Mısra: **10**

Şarap, mey.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

6. **bādeye:**-*y*, -*e*

Gazel 78

Mısra: **5**

Şarap, içki, mey.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

7. **bāde:**

Gazel 100

Mısra: **7**

(Fars.) Şarap, içki, mey.

Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

8. **bādenüñ:**-*nüñ*

Gazel 131

Mısra: **7**

Kadeh, şarap.

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

9. **bādeden:**-*den*

Gazel 158

Mısra: **13**

(Fars.) Şarap, içki, mey.

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden

Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa
ibrām eyleñüz

10. **bādeden:**-*den*
Gazel 159
Mısra: **11**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Geçmezüz bādeden il
ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār
olmaz

11. **bādedendür:**-*den*, -*dür*
Gazel 244
Mısra: **14**
Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.
Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ

12. **bādeye:**-*ye*
Gazel 248
Mısra: **12**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Meclis-i ḥüsnüñde hep
mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle
ḳattāl eyledüñ

13. **bādeden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **2**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Nev-bahār eyyāmıdur
nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi
peşīmān itdi gül

14. **bādeden:**-*den*
Gazel 273
Mısra: **11**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Vāʿiẓüñ bārid sözi
meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i
şebistān esdi yil

15. **bāde:**
Gazel 359
Mısra: **11**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Sāḳiyā gülgūn
lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı
vuṣlatdur bugün

16. **bāde:**
Gazel 364
Mısra: **10**
(Fars.) Şarap, içki, mey.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i
dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i
cünūn

17. **bāde:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Şarap.
Zeyn olup deyr-i felek
zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i
Mesīḥā'dan yine

18. **bādeden:**-*den*
Gazel 440
Mısra: **8**
Şarap.
Sāḳiyā cām-ı lebüñ
şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-
i ṣad-sālesi

19. **bādeye:**-*ye*
Gazel 446
Mısra: **13**
Şarap.
Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni
hünerleri

20. **bādeden:**-*den*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.
Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden
[kim] ṣolmasun

bāde bāde:

1. **bāde bāde:**
Murabba 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh kadeh.
Bāde bāde içelüm
cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar
çāk idelüm

bāde getür:

1. **bāde getür:**
Gazel 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap getirmek.
Sāḳiyā güller açıldı
demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi
feryāde getür

2. **bāde getür:**

Gazel 117

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap getirmek.

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür

bāde nūş eyle-:

1. **bāde nūş eyle-:**-*r*

Gazel 112

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içer.

Ḫatṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

bāde-i gülgūn:

1. **bāde-i gülgūn:**

Gazel 37

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli şarap.

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

bāde-i gül-renge:

1. **bāde-i gül-renge:**-*e*

Gazel 12

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli şarap.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

bāde-i ʿışḳ:

1. **bāde-i ʿışḳ:**

Gazel 121

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı II aşk duygusu.

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

bāde-i miskīn şalup:

1. **bāde-i miskīn şalup:**-*up*

Gazel 36

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk şarabı doldurmak.

Ḫatṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdüginice bāde-i miskīn şalup

bāde-i nāz:

1. **bāde-i nāz:**

Murabba 2

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz şarabı.

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine

bādesüz:

1. **bādesüz:**

Gazel 254

Mısra: **10**

Şarapsız, şarap olmadan.

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

bād-ı āh:

1. **bād-ı āh:**-*um, -dur*

Gazel 239

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

bād-ı āhumdur:

1. **bād-ı āhumdur:**-*um, -dur*

Gazel 14

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) ahının rüzgârı.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

bād-ı ṣabā:

1. **bād-ı ṣabā:**

Gazel 93

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgarı.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

<u>bād-ı seher:</u>

1. **bād-ı seḥer:**

Gazel 189

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher rüzgarı.

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

<u>bāġ:</u>

1. **bāġında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 5

Mısra: **5**

Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

2. **bāġında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 5

Mısra: **5**

Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

3. **bāġı:**-*ı*

Gazel 51

Mısra: **3**

Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

4. **bāġ:**

Gazel 136

Mısra: **4**

Bağ II bahçe.

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

5. **bāġı:**-*ı*

Gazel 196

Mısra: **4**

Bağ II bahçe.

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

6. **bāġ:**

Gazel 199

Mısra: **3**

Bağ II bahçe.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

7. **bāġ:**

Gazel 205

Mısra: **12**

Bağ II bahçe.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

8. **bāġa:**-*a*

Gazel 258

Mısra: **5**

Bağ II bahçe.

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

9. **bāġ:**

Gazel 261

Mısra: **6**

Bağ II bahçe.

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

10. **bāġ:**

Gazel 273

Mısra: **1**

Bağ II bahçe.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

11. **bāġ:**

Gazel 286

Mısra: **8**

Bağ II bahçe.

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur benüm

12. **bāġa:**-*a*

Gazel 299

Mısra: **3**

Bağ II bahçe.

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

13. **bāġını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 299

Mısra: **3**

Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

14. **bāġa:**-*a*

Gazel 369

Mısra: **4**

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

15. **bāġında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 429

Mısra: **4**

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

16. **bāġınuñ:**-*ı, -nuñ*

Gazel 443

Mısra: **1**

Bahçe.

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

bāġ u būstāndur:

1. **bāġ u būstāndur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ ve bahçe.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

bāġ ü gülistānum:

1. **bāġ ü gülistānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bostan ve gül bahçesi.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. **bāġ ü gülistānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bostan ve gül bahçesi.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. **bāġ ü gülistānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bostan ve gül bahçesi.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

bāġbān:

1. **bāġbān:**

Gazel 58

Mısra: **5**

Bağcı, bahçıvan II Bekçi.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ

2. **bāġbān:**

Gazel 258

Mısra: **5**

(Fars.) Bağ bekçisi, bahçıvan.

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

3. **bāġbān:**

Gazel 261

Mısra: **6**

(Fars.) Bağ bekçisi, bahçıvan.

ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

bāġbānā:

1. **bāġbānā:**
Gazel 377
Mısra: **11**
Ey bahçıvan.
Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu

bāġbān-ı ʿışḳ:

1. **bāġbān-ı ʿışḳ:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk bahçıvanı.
Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

baġçe:

1. **baġçesini:**-*sini*
Gazel 84
Mısra: **6**
Bahçe.
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

baġdād:

1. **baġdād'dan:**-*'dan*
Gazel 327
Mısra: **4**
Bağdat şehri.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

bāġ-ı belā vü ḥasret-:

1. **bāġ-ı belā vü ḥasret-:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ve Hasret Bağı, Bahçesi.
Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

bāġ-ı cān-:

1. **bāġ-ı cān-:**-*dur*
Gazel 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bahçesi.
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

bāġ-ı cemāl-:

1. **bāġ-ı cemāl-:**-*üñ*
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi; sevgilinin yüzü.
Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

bāġ-ı cennet-:

1. **bāġ-ı cennet-:**-*de*
Gazel 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur

2. **bāġ-ı cennet-:**--*de*
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

bāġ-ı cinān-:

1. **bāġ-ı cinān-:**--*dan*
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

bāġ-ı ḥüsn-:

1. **bāġ-ı ḥüsn-:**--*üñ, --süz*
Gazel 164
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim bağruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

2. **bāġ-ı ḥüsn-:**--*e*

Gazel 187

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

bāġ-ı hüsnüñ:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñ:**-*ı, -üñ*

Gazel 8

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

2. **bāġ-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*

Gazel 8

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

bāġ-ı hüsnüñde:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 58

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

bāġı lāle:

1. **bāġı lāle:**-*üñ*

Gazel 252

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lale bahçesi. (Lale: Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II sevgilinin yanağı.).

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

bāġ-ı rıḍvān'-:

1. **bāġ-ı rıḍvān'-:**-*dan*

Gazel 144

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesi.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

bāġ-ı vaşl:

1. **bāġ-ı vaşl:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 259

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma bahçesi.

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

bāġ-ı zamānda:

1. **bāġ-ı zamānda:**-*ı, -da*

Tahmis 3

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devrin bahçesi.

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

bāġın:

1. **bāġın:**-*ın*

Gazel 280

Mısra: **2**

Bağ, bahçe, çimenlik.

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm

bağır:

1. **bağrumda:**-*um, -da*

Gazel 96

Mısra: **4**

Bağır, gönül, sine. II Aşığın gönlü.

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ

Olmasa bağrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser

2. **bağrı:**-*ı*

Gazel 111

Mısra: **10**

Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.

Miskīn Muʿīdī ağlasa ḳanlu aḳar yaşı
Bağrı cefālar ile meger pāre pāredür

bağış:

1. **bağışlar:**-*la, -r*

Gazel 47

Mısra: **3**

Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫs

2. **bağışlar:**-*lar*

Gazel 234

Mısra: **11**

Bağoşlamak.

Dem-be-dem şıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

bağışlä-:

1. **bağışlar:**-*r*

Gazel 145

Mısra: **5**

Bağışlamak, bahşetmek.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

bağla-:

1. **bağlar:**-*r*

Gazel 214

Mısra: **13**

Bağlamak, büyülemek.

Ḳomaz ḳarārum almağ ile bağlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

2. **bağla:**

Gazel 242

Mısra: **7**

Bağlamak.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

3. **bağla:**

Gazel 243

Mısra: **3**

Bağlamak.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

bağla:

1. **bağlaya:**-*ya*

Gazel 236

Mısra: **5**

Bağlamak, düğümlemek.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek bağlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

2. **bağlamışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 237

Mısra: **8**

Bağlamak, düğümlemek.

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

3. **bağladum:**-*dum*

Gazel 287

Mısra: **7**

Bağlamak.

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

4. **bağlandı:**-*n, -dı*

Gazel 305

Mısra: **7**

Bağlamak, âşık etmek.

Bağlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam

5. **bağladuñ:**-*du, -ñ*

Gazel 390

Mısra: **6**

Bağlamak.

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Bağladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile

6. **bağlamış:**-*mış*

Gazel 401

Mısra: **4**

Düzene girmek, yer tutmak.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

7. **bağlar:**-*r*

Gazel 401

Mısra: **1**

Bağlamak.

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

8. **bağladı:**-*dı*

Gazel 415

Mısra: **7**

Başka bir işle uğraşamaz durumda olmak, tutulmak.

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize

9. **bağladı:**-*dı*

Gazel 427

Mısra: **14**

İp ve benzeri şeylerle dolamak.

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile bağladı ecel maḥmilini

bağlan:

1. **bağlandı:**-*dı*

Gazel 405

Mısra: **7**

Tutunmak II bağlanmak II âşık olmak.

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña bağlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budağı üstine

bağr:

1. **bağruñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 7

Mısra: **13**

Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.

Ney gibi deldi Muʿīdī bağruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **bağrum:**-*um*

Gazel 53

Mısra: **3**

Bağır II Aşığın gönlü.

Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

3. **bağrumda:**-*um, -da*

Gazel 62

Mısra: **10**

Yürek, iç.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı bağrumda olan yāre meded

4. **bağrum:**-*(u)m*

Gazel 97

Mısra: **14**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Bağrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter

5. **bağrumda:**-*um, -da*

Gazel 109

Mısra: **5**

Bağır II Aşığın gönlü.

Ḳara ḳara dāġlar bağrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

6. **bağrum:**-*(u)m*

Gazel 125

Mısra: **8**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle bağrum dāġıdur

7. **bağrum:**-*(u)m*

Gazel 153

Mısra: **3**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar bağrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

8. **bağrum:**-*(u)m*

Gazel 154

Mısra: **12**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki bağrum ṭolu peykāndur henüz

9. **bağruma:**-*(u)m, -a*

Gazel 164

Mısra: **11**

Bağır II Aşığın gönlü.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

10. **baġrum:**-*(u)m*

Gazel 201

Mısra: **7**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

11. **baġrumda:**-*um*, -*da*

Gazel 208

Mısra: **2**

Bağır II Aşığın gönlü.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

12. **baġrumı:**-*um, -ı*

Gazel 214

Mısra: **7**

Bağır II Aşığın gönlü.

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

13. **baġrında:**-*ın, -da*

Gazel 252

Mısra: **1**

Bağır II Aşığın gönlü.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

14. **baġrum:**-*(u)m*

Gazel 300

Mısra: **9**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

15. **baġrum:**-*(u)m*

Gazel 345

Mısra: **6**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

16. **baġrum:**-*(u)m*

Gazel 346

Mısra: **1**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

17. **baġrum:**-*(u)m*

Gazel 364

Mısra: **1**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun

18. **baġrumda:**-*um*, -*da*

Gazel 378

Mısra: **2**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

19. **baġrum:**-*um*

Gazel 423

Mısra: **1**

Yürek, iç.

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

<u>baġrı:</u>

1. **baġrı:**

Gazel 185

Mısra: **10**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

2. **baġrı:**

Gazel 191

Mısra: **9**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

3. **baġrı:**

Gazel 290

Mısra: **13**

(Âşığın) bağrı, gönlü.

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur

Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

baġrı yanık:

1. **baġrı yanıḳ:**
Gazel 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok acılar, sıkıntılar, dertler çekmiş.
Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḥi olmış saña ʿāşıḳ

baġrum:

1. **baġrum:**
Gazel 388
Mısra: **5**
Sîne, göğüs, can evi.
Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḥi ol kākül-i pür-çīn ile

baġrum delüp:

1. **baġrum delüp:**-*üp*
Gazel 54
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşığın, sevgilinin bakışları ile bağrının delindiği zamanlar. Sevgili kirpiklerini bir ok gibi aşığın bağrına sapladığı için aşığın bağrı delik deşik oluyor.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

baġrum kebāb:

1. **baġrum kebāb:**
Gazel 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ciğeri kebap olmak" deyiminin karşılığı olarak büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yanıyor gibi olmak anlamında kullanılmıştır II aşk acısı çekmek.
Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

baġruñı deldi:

1. **baġruñı deldi:**-*uñ, -ı, -di*
Gazel 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağrını delmek, içini yakmak.
Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

bahāne:

1. **bahāne:**
Gazel 311
Mısra: **4**
Bahane, sebep.
Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm

2. **bahāne:**
Gazel 410
Mısra: **2**
Bahane, vesile, sebep.
İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

bahānesi:

1. **bahānesi:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Kusursuz.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

2. **baḫānesi:**
Gazel 271
Mısra: **3**
Kusursuz.
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

bahār:

1. **bahār:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Bahar (dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu bağlamında).
Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri şaḥn-ı çemenden geç

2. **bahār:**

Gazel 136

Mısra: **4**

Bahar mevsimi.

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

3. **bahār:**

Gazel 226

Mısra: **1**

(□□□□) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

4. **bahār:**

Gazel 270

Mısra: **5**

(□□□□) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen güzel

5. **bahārumdur:**-*um, -dur*

Gazel 286

Mısra: **8**

Bahar mevsimi.

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur benüm

6. **bahār:**

Gazel 306

Mısra: **1**

(□□□□) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

7. **bahārından:**-*ından*

Gazel 307

Mısra: **3**

Bahar mevsimi.

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm

8. **bahārı:**-*ı*

Gazel 398

Mısra: **3**

Bahar mevsimi.

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

bahār eyyāmı:

1. **bahār eyyāmı:**

Gazel 185

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar günleri.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ādem pür-fiġān olmış

bahār ü gül:

1. **bahār ü gül:**

Gazel 10

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(İlk)bahar ve gül.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

2. **bahār ü gül:**

Gazel 10

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar mevsimi ve gül.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

bahār-ı tāze:

1. **bahār-ı tāze:**

Gazel 155

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar.

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

bahāristān:

1. **bahāristān:**

Gazel 5

Mısra: **10**

İlkbaharın hüküm sürdüğü zaman, her ilkbahar.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **bahāristān:**
Gazel 5
Mısra: **10**
İlkbaharın hüküm sürdüğü zaman, her ilkbahar.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **bahāristān:**
Gazel 8
Mısra: **8**
İlkbahar mevsimi, yeşil ve çiçekli yer.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

4. **bahāristān:**
Gazel 8
Mısra: **8**
İlkbahar mevsimi, yeşil ve çiçekli yer.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

5. **bahāristānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 48
Mısra: **5**
Bahar bahçesi.
Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫs

6. **bahāristān:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Bahar mevsimi. II Çimenleri yeşermiş / çiçekleri açmış / bahar bahçesi.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

7. **bahāristānına:**
Gazel 417
Mısra: **8**
Bahar bahçesi.
Ṣāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḫüsnüñ bahāristānına

bahāristān olur:

1. **bahāristān olur:**
Gazel 76
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bahar ülkesi, bahar bahçesi, bahar mevsimi olmak.
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

bahis:

1. **baḥsi:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **8**
Üzerinde konuşulan şey, konu.
Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

baḥr:

1. **baḥr:**
Gazel 94
Mısra: **8**
(Ar.) Deniz.
Dīde vü dilden degül ḥālī ḥayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

2. **baḥre:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **4**
Ar. Deniz.
Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

3. **baḥr:**
Gazel 300
Mısra: **6**
(Ar.) Deniz, deryâ.
Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam

4. **baḥr:**
Gazel 301
Mısra: **9**
(Ar.) Deniz, deryâ.
Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr

eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

5. **baḥr:**
Gazel 319
Mısra: **12**
(Ar.) Deniz, deryâ.
Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

6. **baḥr:**
Gazel 365
Mısra: **9**
(Ar.) Deniz, deryâ.
Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

7. **baḥrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 406
Mısra: **5**
Deniz.
Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

baḥr-i cefā-:

1. **baḥr-i cefā-:**-*da*
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet,sıkıtı denizi.
Baḥr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar

baḥr-i eşkümde:

1. **baḥr-i eşkümde:**-*üm, -de*
Gazel 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi.
Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup

baḥr-i kerāmet-:

1. **baḥr-i kerāmet-:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keramet denizi.
Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

baḥr-i miḥnet ḳuş-:

1. **baḥr-i miḥnet ḳuş-:**-*lar, -ı*
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı denizinin kuşları.
Baḥr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

baḥr-i muʿallak:

1. **baḥr-i muʿallaḳ:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Asılı deniz. II Ağlayan göz.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

baḥs:

1. **baḥs:**
Gazel 47
Mısra: **12**
İddialaşma.
İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

2. **baḥs:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Bahsetmek, anlatmak.
Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

3. **baḥs:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Bahsetmek, anlatmak.
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

4. **baḥs:**
Gazel 49

Mısra: **8**

Bahsetmek, anlatmak.

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs̲

5. **baḥs̲:**

Gazel 210

Mısra: **10**

Ar. konuşulan şey, konu, söz.

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs̲ iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

baḥs eyle:

1. **baḥs̲ eyle:**

Gazel 46

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Deyim**

Söyleşmek, konuşmak.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs̲ idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs̲

2. **baḥs̲ eyle:**

Gazel 47

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

İddialaşmak, bahse girmek.

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs̲

bahs eyledi:

1. **baḥs̲ eyledi:**-*di*

Gazel 45

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs̲
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs̲

bahs eyleme:

1. **baḥs̲ eyleme:**

Gazel 45

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs̲

2. **baḥs̲ eyleme:**-*me*

Gazel 48

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs̲

bahs eylemezdi:

1. **baḥs̲ eylemezdi:**-*mez, -di*

Gazel 46

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs̲

baḥs eyler:

1. **baḥs̲ eyler:**-*r*

Gazel 45

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs̲

2. **baḥs̲ eyler:**-*r*

Gazel 46

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs̲
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs̲

3. **baḥs̲ eyler:**-*r*

Gazel 47

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs̲
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs̲

4. **baḥs̲ eyler:**-*r*

Gazel 47

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, çekişmek.

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

5. **baḥs eyler:**-*r*

Gazel 49

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

baḥs eylerem:

1. **baḥs eylerem:**-*r, -em*

Gazel 46

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

2. **baḥs eylerem:**-*r, -em*

Gazel 47

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

3. **baḥs eylerem:**-*r, -em*

Gazel 48

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Söyleşmek, konuşmak.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs

baḥs eylerüz:

1. **baḥs eylerüz:**-*r, -üz*

Gazel 47

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleşmek, konuşmak.

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs

baḥs eyleye:

1. **baḥs eyleye:**-*y, -e*

Gazel 49

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek .

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

baḥs eyleyemez:

1. **baḥs eyleyemez:**-*(y)e, -mez*

Gazel 46

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥs

baḥs id:

1. **baḥs id:**-*üp*

Gazel 60

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek, konuşmak. II Başa çıkmak.

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

baḥs ide:

1. **baḥs ide:**-*e*

Gazel 45

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, yarışmak.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

2. **baḥs ide:**-*e*

Gazel 48

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

baḥş idelüm:

1. **baḥş idelüm:**-*elüm*

Gazel 13

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiye ayırmak.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

bahs idemez:

1. **baḥş idemez:**-*e, -mez*

Gazel 48

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥş
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥş

2. **baḥş idemez:**-*e, -mez*

Gazel 48

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek. Konusunu açmak.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Tıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥş

3. **baḥş idemez:**

Gazel 221

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boy ölçüşemez, Yarışamaz.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥş idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

baḥs ider:

1. **baḥş ider:**-*er*

Gazel 47

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek, konuşmak.

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥş
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥş

2. **baḥş ider:**-*er*

Gazel 48

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekişmek, iddialaşmak.

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥş
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥş

3. **baḥş ider:**-*er*

Gazel 49

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek, konuşmak.

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥş

4. **baḫş ider:**-*er*

Gazel 58

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışlama, ihsanda bulunma.

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

bahs idersem:

1. **baḥş idersem:**-*er, -se, -m*

Gazel 46

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**

Söz etmek, konuşmak.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥş

bahs idersen:

1. **baḥş idersen:**-*er, -sen*

Gazel 46

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Deyim**

Söz etmek, konuşmak.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥş idersen bāri eyle bir süḫendān ile baḥş

bahs ideyin:

1. **baḥş ideyin:**-*eyin*

Gazel 45

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek, yarışmak.

Ögredüp laʿlüñ
rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre
Loḳmān ile baḥs

baḥs itmesün:

1. **baḥs itmesün:**-*me, -sün*

Gazel 45

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.

Vechi yoḳ māh
itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i
şebistān ile baḥs

baḥs itmez:

1. **baḥs itmez:**-*mez*

Gazel 46

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle baḥs

baḥs itsem:

1. **baḥs itsem:**-*se, -m*

Gazel 45

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.

Döndi çün sözden
lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola
cān ile baḥs

2. **baḥs itsem:**-*se, -m*

Gazel 45

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, söyleşmek.

Ol Muʿīdīyem ki
naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü
dīvān ile baḥs

baḥs ideyin:

1. **baḥs ideyin:**-*eyin*

Gazel 45

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddialaşmak, bahse girmek, yarışmak.

Ögredüp laʿlüñ
rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre
Loḳmān ile baḥs

baḥs ḳıldı:

1. **baḥs ḳıldı:**-*dı*

Gazel 46

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki
ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı
ḥayvān ile baḥs

baḥs olıcaḳ:

1. **baḫş olıcaḳ:**-*ıcak*

Gazel 47

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsan edilmek, bağışlanmak.

Ṭālib-i ʿirfān isen
erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü
dīvān ile baḥs

baḥs-i ḥüsn:

1. **baḥs-i ḥüsn:**

Gazel 267

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğinin bahsi.

Mülzem olup sürḫ-i rū
gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḥs-i ḥüsn
içün her çend gül

baḫt:

1. **baḫt-ı:**-*ı*

Gazel 75

Mısra: **12**

Şans, talih.

Pīr ü cüvāna meyl ide
mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān
olur

2. **baḫtum:**-*um*

Gazel 138

Mısra: **14**

1. Talih. 2. Tesadüf.

Bir gice yanumda
yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi
uyḳudadur

3. **baḫtına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 255
Mısra: **8**
Kader, talih, kısmet, şans.
Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp
çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde
balıġuñ

4. **baḫtuñ:**-*uñ*
Gazel 312
Mısra: **2**
1. Talih. 2. Tesadüf.
Mihr-i ḥüsnüñden
yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd
olsun begüm

5. **baḫtuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 367
Mısra: **11**
Baht, talih.
Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü
ḫāl itmek neden

6. **baḫt:**
Tahmis 3
Mısra: **3**
*Kısmet, talih, şans,
mutluluk.*
Baḫt yār olmadı ġurbet
iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār
itsem gerek

baht-ı bīdār:

1. **baḫt-ı bīdār:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyanık baht II Güzel talih.
Yāri uyurken bulup
öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı
bīdār iy göñül

bahtiyār:

1. **baḫtiyār:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Mutlu.
Bir māhı ḳoltuġına
alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār zülf

baʿīd:

1. **baʿīd:**
Gazel 312
Mısra: **1**
(Ar.) Uzak, ırak.
Mihr-i ḥüsnüñden
yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd
olsun begüm

bāʿis:

1. **bāʿis:**
Gazel 89
Mısra: **10**
*(Ar.)Sebep olucu, olan,
bâdî.*
Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿis cezā ol türk-i ser-
ḫoşdan çıḳar

baḳ:

1. **baḳıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 6
Mısra: **6**
*Bak-: Bakma, bakmak
eylemi.*
Bilmezem esrār-ı
ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur
insān aña

2. **baḳıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 6
Mısra: **6**
*Bakışı bir şey üzerine
çevirmek II bir şeyin durumunu,
oluşumunu gözlemek, seyretmek.*
Bilmezem esrār-ı
ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur
insān aña

3. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 8
Mısra: **4**
*Nazar etmek (gözleri bir şey
üzerine çevirmek).*
Yañılup ḫurşīde teşbīḫ
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i
giryān aña

4. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 8
Mısra: **4**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

5. **baḳıcaḳ:**-*ıcaḳ*

Gazel 11

Mısra: **6**

Bakmak; görmek, anlamak, idrak etmek.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

6. **baḳıcaḳ:**-*ıcak*

Gazel 11

Mısra: **6**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

7. **baḳsam:**-*sa, -m*

Gazel 12

Mısra: **8**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

8. **baḳar:**-*ar*

Gazel 20

Mısra: **2**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

9. **baḳamaz:**-*a, -maz*

Gazel 25

Mısra: **4**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

10. **baḳamazam:**-*a, -maz, -am*

Gazel 31

Mısra: **1**

Bakmak, nazar etmek.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

11. **baḳar:**-*ar*

Gazel 33

Mısra: **11**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

12. **baḳışlu:**-*ış, -lu*

Gazel 36

Mısra: **3**

...şekilde bakan, ...gibi bakan.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

13. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 37

Mısra: **7**

Bakmak, önemsemek.

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

14. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 45

Mısra: **11**

Aldırış etmemek, ciddiye almamak; önem vermemek.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

15. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 48

Mısra: **9**

Bakmak, nazar etmek.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

16. **baḳsa:**-*sa*

Gazel 71

Mısra: **9**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

17. **baḳsañ:**-*sa, -n*

Gazel 83

Mısra: **12**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

18. **baḳsa:**-*sa*

Gazel 108

Mısra: **2**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

19. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*

Gazel 137

Mısra: **8**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

20. **baḳduḳça:**-*duḳça*

Gazel 147

Mısra: **4**

Bakışı veya gözleri bir şeye çevirmek.

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳdukça görünmez ḳaralar

21. **baḳar:**-*ar*

Gazel 151

Mısra: **7**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

22. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 163

Mısra: **5**

Aldırış etmemek, ciddiye almamak; önem vermemek.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

23. **baḳmasañ:**-*ma,-sa,-n*

Gazel 199

Mısra: **2**

Bakmamak, ilgilenmemek.

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ

24. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 253

Mısra: **11**

Bakmak, meyletmek, ilgilenmek, dikkatle incelemek.

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

25. **baḳsa:**-*sa*

Gazel 254

Mısra: **6**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

26. **baḳar:**-*ar*

Gazel 291

Mısra: **7**

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum

27. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 329

Mısra: **7**

Bakmak, önemsemek.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

28. **baḳmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 333

Mısra: **6**

Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

29. **baḳan:**-*an*

Gazel 353

Mısra: **2**

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4.

Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak.

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

30. **baḳ:**
Gazel 391
Mısra: **4**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

31. **baḳma:**-*ma*
Gazel 391
Mısra: **7**
Aldırış etmemek.

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

32. **baḳ:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i şınāʿī olur

33. **baḳ:**
Tahmis 3
Mısra: **11**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

baḳ-:

1. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **13**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

2. **baḳup:**-*up*
Gazel 183
Mısra: **12**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

3. **baḳup:**-*up*
Gazel 299
Mısra: **1**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

4. **baḳmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 305
Mısra: **5**
Bakma eylemi. II Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.

Dünyāya baḳmasam n'ola iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne ḫvāb-ı ġam

5. **baḳma:**-*ma*
Gazel 311
Mısra: **9**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek, nazar etmek.

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

6. **baḳmaġı:**-*mag, -ı*
Gazel 395
Mısra: **7**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

7. **baḳup:**-*up*
Gazel 425
Mısra: **5**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

bāk id-:

1. **bāk id-:**-*elüm*
Murabba 4

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizleyelim.

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm

bakduġ-:

1. **baḳduġımca:**-*ımca*

Gazel 131

Mısra: **6**

Bakma, bakmak eylemi.

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

bāḳī:

1. **bāḳīdür:**-*dür*

Gazel 153

Mısra: **2**

Devamlı, sürekli.

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

2. **bāḳīdür:**-*dür*

Gazel 153

Mısra: **8**

Dâimî, kalıcı, sonsuz.

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

3. **bāḳī:**

Gazel 185

Mısra: **11**

Dâimî, kalıcı.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

4. **bāḳī:**

Gazel 387

Mısra: **2**

Ebedî, sonsuz.

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

5. **bāḳī:**

Gazel 431

Mısra: **2**

Ebedî, sonsuz.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

baḳış:

1. **baḳışuñ:**-*uñ*

Gazel 230

Mısra: **10**

(Sevgilinin yan) bakışı.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk

2. **baḳışlar:**-*lar*

Gazel 447

Mısra: **4**

Bakış; bakma işi.

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

baḳışlu:

1. **baḳışlu:**

Gazel 239

Mısra: **6**

...şekilde bakan, ...gibi bakan.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

bakmaduñ:

1. **baḳmaduñ:**

Gazel 233

Mısra: **7**

Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

baḳmayup:

1. **baḳmayup:**

Gazel 370

Mısra: **7**

Aldırış etmemek, bakmamak.

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

bakmaz:

1. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 129

Mısra: **6**

Aldırış etmek, ciddiye almak, önem vermek.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

2. **baḳmaz:**

Gazel 169

Mısra: **12**

Bakmamak.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

3. **baḳmaz:**

Gazel 287

Mısra: **3**

Bakmamak.

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

4. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 289

Mısra: **13**

Aldırış etmemek,önemsememek.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

5. **baḳmaz:**-*maz*

Gazel 328

Mısra: **3**

Aldırış etmemek,önemsememek.

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve neden

bal:

1. **balum:**-*um*

Gazel 51

Mısra: **12**

Bal, arının yaptığı tatlı madde.

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

2. **bāl:**

Gazel 368

Mısra: **4**

Bal.II tatlı, tatlılık, tatlı söz bağlamında.

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

bāl ü per:

1. **bāl ü per:**

Gazel 63

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kol ve kanat.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

bālā:

1. **bālā:**

Gazel 266

Mısra: **1**

(Sevgilinin) uzun boy(u).

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül

bālā-yı bülend-:

1. **bālā-yı bülend-:**

Gazel 161

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek, uzun boy.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ şalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

balıġ:

1. **balıġuñ:**-*uñ*

Gazel 255

Mısra: **8**

Balık.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

bālīn şalup:

1. **bālīn şalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yastık yapmak.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup

<u>bañ:</u>

1. **bañ:**-*a*

Gazel 3

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Göñüldür ʿışḳ yolında
bañа hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam
nā-gehān tenhā

2. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **1**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Būy-ı cān viren
müdām ol caʿd-ı gīsūdur bañа
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan
ġareż budur bañа

3. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **14**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

İncinür āhumdan ol
gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi
ḫūdur bañа

4. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur bañа

5. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür bañа

6. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur bañа

7. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur bañа

8. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur bañа

9. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Būy-ı cān viren
müdām ol caʿd-ı gīsūdur bañа
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan
ġareż budur bañа

10. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Būy-ı cān viren
müdām ol caʿd-ı gīsūdur bañа
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan
ġareż budur bañа

11. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **14**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

İncinür āhumdan ol
gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi
ḫūdur bañа

12. **bañ:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **12**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

13. **baña:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **10**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

14. **baña:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **8**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

15. **baña:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **4**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

16. **baña:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **2**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

17. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

18. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

19. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

20. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

21. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

22. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña

23. **baña:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña

24. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

25. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **14**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña

26. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

27. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

28. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

29. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

30. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n’eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

31. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

32. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

33. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

34. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

35. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf

Medḫ idüp n’eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

36. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

37. **baña:**-*a*

Gazel 11

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

38. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

39. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḥasret-i zülfʿü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña

40. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n’eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

41. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **14**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

42. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña

43. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

44. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

45. **baña:**-*a*

Gazel 12

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

46. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

47. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

48. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

49. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

50. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

51. **baña:**-*a*

Gazel 13

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

52. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

53. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

54. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

55. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

56. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

57. **baña:**-*a*

Gazel 14

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

58. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña

Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

59. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

60. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

61. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

62. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **7**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

63. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **8**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

64. **baña:**-*a*

Gazel 15

Mısra: **10**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

İy perī-peyker
Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

65. **baña:**-*a*

Gazel 16

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

66. **baña:**-*a*

Gazel 16

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

67. **baña:**-*a*

Gazel 17

Mısra: **6**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

68. **bañadur:**-*a, -dur*

Gazel 23

Mısra: **8**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

69. **baña:**-*a*

Gazel 33

Mısra: **11**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

70. **baña:**-*a, -*

Gazel 298

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

71. **baña:**-*a, -*
Gazel 299
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Nāleme raḥm eyleyüp
yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı
añdum aġladum

72. **baña:**-*a, -*
Gazel 300
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ney gibi baġrum
[delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn
olıpdur zīr ü bem

73. **baña:**-*a, -*
Gazel 310
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Çün derdmendüñem
bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur
devācıġum

74. **baña:**-*a, -*
Gazel 311
Mısra: **5**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Baña itdüklerüñ
bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm

75. **bañadur:**-*a, -dur*
Gazel 311
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gider oldum ben
aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne
begcegizüm

76. **baña:**-*a, -*
Gazel 313
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz
geldüm sevmezem

77. **bañadur:**-*a, -dur*
Gazel 313
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Meyl ider her
gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz
geldüm sevmezem

78. **baña:**-*a, -*
Gazel 314
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

İy Muʿīdī añmadum
cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez
Muṣṭafā'suz n'eyleyem

79. **baña:**-*a, -*
Gazel 328
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve neden

80. **baña:**-*a, -*
Gazel 332
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Nev-bahār añmañ baña
kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz
ḫārḫārum var iken

81. **baña:**-*a, -*
Gazel 342
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sāḥil-i vaṣluñ
ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü
yelkendür kefen

82. **baña:**-*a,* -

Gazel 344

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

83. **baña:**-*a,* -

Gazel 346

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

84. **baña:**-*a,* -

Gazel 347

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun

85. **baña:**-*a,* -

Gazel 347

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

86. **baña:**-*a,* -

Gazel 348

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

87. **baña:**-*a,* -

Gazel 350

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

88. **baña:**-*a,* -

Gazel 356

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

89. **baña:**-*a,* -

Gazel 365

Mısra: **13**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

baña:

1. **baña:**-*/a*

Gazel 2

Mısra: **12**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başka derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **baña:**-*a*

Gazel 9

Mısra: **6**

1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

3. **baña:**

Gazel 10

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

4. **baña:**

Gazel 10

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.

Belālu bülbülem
añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

5. **baña:**
Gazel 10
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

6. **baña:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥātıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

7. **baña:**
Gazel 10
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

8. **baña:**-*a*
Gazel 11
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.
Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

9. **baña:**-*a*
Gazel 11
Mısra: **14**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña

10. **baña:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Ben, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali. II Âşık.
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

11. **baña:**
Gazel 26
Mısra: **3**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

12. **baña:**
Gazel 39
Mısra: **11**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

13. **baña:**
Gazel 53
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

14. **baña:**
Gazel 101
Mısra: **1**
" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

15. **baña:**
Gazel 101
Mısra: **12**
" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).
Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi yalān gelür

16. **baña:**
Gazel 102
Mısra: **5**

" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

17. **baña:**

Gazel 102

Mısra: **10**

" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

18. **baña:**

Gazel 104

Mısra: **16**

" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur

19. **baña:**

Gazel 106

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

20. **baña:**

Gazel 108

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur

21. **baña:**

Gazel 110

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

22. **baña:**

Gazel 116

Mısra: **14**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

23. **baña:**

Gazel 121

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

24. **baña:**

Gazel 122

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

25. **baña:**

Gazel 132

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

26. **baña:**

Gazel 133

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

27. **baña:**

Gazel 139

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

28. **baña:**

Gazel 142

Mısra: **13**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

N'ola raḥm itse
Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

29. **baña:**

Gazel 143

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

30. **baña:**

Gazel 145

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

31. **baña:**

Gazel 145

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

32. **baña:**

Gazel 146

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

33. **baña:**

Gazel 152

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

34. **bana:**

Gazel 154

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

35. **baña:**

Gazel 159

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

36. **baña:**

Gazel 159

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

37. **baña:**

Gazel 180

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

38. **baña:**

Gazel 181

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

39. **baña:**

Gazel 181

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

40. **baña:**

Gazel 182

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

41. **baña:**

Gazel 186

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Öldüm firāḳ ile
demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

42. **baña:**

Gazel 186

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Bī-derd olana itme
ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

43. **baña:**

Gazel 200

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ

44. **baña:**

Gazel 200

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

45. **baña:**

Gazel 205

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

46. **baña:**

Gazel 206

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

47. **baña:**

Gazel 215

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

48. **baña:**

Gazel 227

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

49. **baña:**

Gazel 229

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

50. **baña:**

Gazel 246

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

51. **baña:**

Gazel 247

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

52. **baña:**

Gazel 248

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ġonçe-laʿlüñ ḫasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

53. **baña:**

Gazel 249

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sen baña bu cāme-i gülgün ile āl eyledüñ

Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim
ʿaceb ḥāl eyledüñ

54. **bağa:**
Gazel 250
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Veh ne Leylī'sin ki
daḫi cilve ḳılmadın bağa
Adımı illerde vü dillerde
Mecnūn eyledüñ

55. **bağa:**
Gazel 251
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Cām-ı laʿlüñden
zihī bir cürʿa ṣunmadın bağa
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan
fāriġü'l-bāl eyledüñ

56. **bağa:**
Gazel 252
Mısra: **7**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam
bağa ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı
lālenüñ

57. **bağa:**
Gazel 261
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ bağa
ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli
ḳayurmaz ġam degül

58. **bağa:**
Gazel 263
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ḳara baḫtumdur uzun
sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ bağa ol caʿd-ı
kākülden degül

59. **bağa:**
Gazel 263
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni
geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler bağa
mülden degül

60. **bağa:**
Gazel 265
Mısra: **9**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Ġam bağa nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne
bīmār iy göñül

61. **bağa:**
Gazel 266
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Baş egmez idüm ol
ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi bağa
göñül

62. **bağa:**
Gazel 270
Mısra: **7**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Gördüm ki bir ṣafā
naẓarı var anuñ bağa
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen
güzel

63. **bağa:**
Gazel 271
Mısra: **13**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Billāh Muʿīdī añma
bağa neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten
güzel

64. **bağa:**
Gazel 272
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Sen vedaʿ itdükce
aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür bağa rūz-ı ecel

65. **bağa:**
Gazel 274
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.
Zer ḳadeḥle çerḫ
bezminde mey-i nāb añma kim
Bağa şimdi görinür devrān ḳızıl
ṣaru yaşıl

66. **bağa:**
Gazel 277
Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

67. **bana:**

Gazel 280

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Bana tābiʿdür
Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

68. **baña:**

Gazel 283

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

69. **baña:**

Gazel 286

Mısra: **13**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm

70. **baña:**

Gazel 288

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

71. **baña:**

Gazel 289

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

72. **baña:**

Gazel 318

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından

73. **baña:**

Gazel 343

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden

74. **baña:**

Gazel 345

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

75. **baña:**

Gazel 369

Mısra: **10**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

76. **baña:**

Gazel 372

Mısra: **8**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn

77. **baña:**

Gazel 375

Mısra: **7**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

78. **baña:**

Gazel 379

Mısra: **5**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n’eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

79. **baña:**
Gazel 382
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih

80. **baña:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

81. **baña:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ’dan tāze bir cāndur yine

82. **baña:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

83. **baña:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n’eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

84. **baña:**
Gazel 409
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

85. **baña:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

86. **baña:**
Gazel 416
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

87. **baña:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

88. **baña:**
Gazel 418
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Şemʿi n’eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

89. **baña:**
Gazel 424
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña pend idüp n’idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni

90. **baña:**

Gazel 427

Mısra: **4**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

91. **baña:**

Gazel 428

Mısra: **10**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti

92. **baña:**

Gazel 428

Mısra: **11**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

93. **baña:**

Gazel 432

Mısra: **3**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

94. **baña:**

Gazel 437

Mısra: **12**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

95. **baña:**

Gazel 437

Mısra: **12**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

96. **baña:**

Gazel 442

Mısra: **10**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

97. **baña:**

Gazel 446

Mısra: **10**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

98. **baña:**

Taştir 1

Mısra: **16**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

bārān:

1. **bārān:**

Gazel 55

Mısra: **12**

Yağmur (ustura yağmuru).

Ebr-i şengerfī ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

2. **bārān:**

Gazel 129

Mısra: **8**

(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

3. **bārān:**

Gazel 203

Mısra: **4**

(□□□□□) i. (Fars.

bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

4. **bārān:**

Gazel 219

Mısra: **4**

(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

5. **bārān:**

Gazel 273

Mısra: **4**

(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

6. **bārān:**

Gazel 366

Mısra: **9**

(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

7. **bārān:**

Gazel 409

Mısra: **2**

Yağmur.

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

bārān olur:

1. **bārān olur:**

Gazel 76

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmur olup yağmak.

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

2. **bārān olur:**

Gazel 78

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmur yağar.

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur

bārān yaġdurur:

1. **bārān yaġdurur:**

Gazel 85

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmur yağdırmak. II Âşığı ağlatmak.

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

2. **bārān yaġdurur:**

Gazel 85

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmur yağdırmak. II Âşığı ağlatmak.

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

bāri:

1. **bāri:**

Gazel 27

Mısra: **9**

Bari, en azından, bir kere.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

2. **bāri:**

Gazel 46

Mısra: **14**

Bari, en azından, bir kere.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs

3. **bāri:**

Gazel 83

Mısra: **9**

"En azından, hiç olmazsa" anlamında kullanılan edat.

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

4. **bārī:**

Gazel 168

Mısra: **3**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

5. **bāri:**

Gazel 170

Mısra: **10**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında zarf.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

6. **bāri:**

Gazel 208

Mısra: **12**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

7. **bāri:**

Gazel 272

Mısra: **10**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

8. **bāri:**

Gazel 277

Mısra: **4**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

9. **bāri:**

Gazel 315

Mısra: **2**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

10. **bāri:**

Gazel 316

Mısra: **14**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

11. **bāri:**

Gazel 347

Mısra: **14**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

12. **bāri:**

Gazel 365

Mısra: **2**

"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken

13. **bāri:**

Gazel 374

Mısra: **9**

Bari, hiç olmazsa.

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu

14. **bāri:**

Gazel 375

Mısra: **12**

Bari, hiç olmazsa.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

15. **bāri:**

Gazel 423

Mısra: **2**

Bari, hiç olmazsa.

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

16. **bāri:**

Gazel 431

Mısra: **8**

Bari, hiç olmazsa.

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

17. **bāri:**

Gazel 432

Mısra: **12**

Bari, hiç olmazsa.

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

18. **bāri:**

Gazel 434

Mısra: **8**

Bari, hiç olmazsa.

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

bār-ı derd:

1. **bār-ı derd:**

Gazel 251

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert yükü.

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

bār-ı firāḳ-:

1. **bār-ı firāḳ-:**-*uñ*

Gazel 213

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yükü.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

bār-ı hicrānı:

1. **bār-ı hicrānı:**-*ı, -ı*

Gazel 11

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık (acısının) yükü.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

2. **bār-ı hicrānı:**-*ı*

Gazel 11

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısının yükü.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

bārid:

1. **bārid:**

Gazel 193

Mısra: **7**

Ar. Soğuk.

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

2. **bārid:**

Gazel 273

Mısra: **11**

Ar. Soğuk.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

barmaġ:

1. **barmaġuñ:**-*uñ*

Gazel 396

Mısra: **8**

T. Parmak.

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

baş:

1. **başum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **11**

T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **başum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **11**

İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 2

Mısra: **8**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

4. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 2

Mısra: **8**

Baş, kafa, ser.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

5. **başum:**-*um*

Gazel 8

Mısra: **5**

Kafa, ser // Kişinin kendi şahsı, zâtı. Âşığın kendisi.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

6. **başum:**-*um*

Gazel 8

Mısra: **5**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

7. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 10

Mısra: **3**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

8. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 10

Mısra: **3**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

9. **başınuñ:**-*ı, -nuñ*

Gazel 35

Mısra: **8**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

10. **başum:**-*um*

Gazel 37

Mısra: **5**

Akıl, fikir, şuur, zihin.

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

11. **başum:**-*um*

Gazel 39

Mısra: **5**

Kişinin kendi şahsı, zatı.

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

12. **başum:**-*um*

Gazel 40

Mısra: **7**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

13. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 43

Mısra: **11**

Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı. II Âşığın kendisi.

Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

14. **başına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 44

Mısra: **7**

Baş tarafı, baş kısmı.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst

15. **başına:**-*ıñ, -a*

Gazel 72

Mısra: **14**

Baş; başına: Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

16. **baş:**

Gazel 81

Mısra: **14**

Baş, kafa, ser; âşığın canı; âşığın kendi varlığı.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

17. **başda:**-*da*

Gazel 89

Mısra: **1**

Baş, kafa II Akıl, fikir, hayal.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

18. **başdur:**

Gazel 90

Mısra: **3**

Baş. || Beden.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

19. **başumda:**-*(u)m, -da*

Gazel 97

Mısra: **2**

(Âşığın) başı.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

20. **başında:**-*da, -n, -ı*

Gazel 99

Mısra: **10**

Baş.

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

21. **başında:**-*ı, -(n)da*

Gazel 102

Mısra: **12**

Baş II üzeri.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

22. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 116

Mısra: **2**

Baş II Kişinin kendisi.

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

23. **başumda:**-*um, -da*

Gazel 121

Mısra: **11**

Akıl, fikir, şuur, zihin.

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

24. **başa:**-*a*

Gazel 140

Mısra: **11**

(Ayak) basmak.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

25. **başına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 141

Mısra: **5**

Baş II sevgilinin başı.

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber

26. **başında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 141

Mısra: **3**

Baş, kafa; bir şeyin yakını veya çevresi.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

27. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 143

Mısra: **8**

Baş II Kişinin kendisi.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

28. **başumda:**-*(u)m, -da*

Gazel 143

Mısra: **2**

(Âşığın) başı.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

29. **başını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 151

Mısra: **6**

Baş.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup

Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

30. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 159
Mısra: **7**
Baş.
Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

31. **başın:**-*ı, -n*
Gazel 166
Mısra: **13**
(Âşığın) başı.
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

32. **başlaruz:**-*lar, -uz*
Gazel 168
Mısra: **4**
Kalender, serkeş âşık.
Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

33. **başın:**-*ı, -n*
Gazel 179
Mısra: **4**
(Âşığın) başı.
Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

34. **başın:**-*ı, -n*
Gazel 179
Mısra: **10**
(Âşığın) başı.
Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

35. **başda:**-*da*
Gazel 181
Mısra: **2**
(Âşığın) aklı, fikri.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

36. **başdan:**-*dan*
Gazel 181
Mısra: **10**
Akıl, sevda.
Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

37. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 182
Mısra: **14**
Baş II Kişinin kendisi.
Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

38. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 188
Mısra: **13**
Baş II Kişinin kendisi.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

39. **başına:**-*ın, -a*
Gazel 203
Mısra: **5**
Baş.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

40. **baş:**
Gazel 216
Mısra: **14**
Baş II Can.
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

41. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 218
Mısra: **5**
Akıl, fikir, şuur, zihin.
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ

42. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 231
Mısra: **3**
Baş II aşığın başı.
ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

43. **baş:**
Gazel 238
Mısra: **3**
(Ayak) basmak.
Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim

Gün gibi dördünci ḳat gökdür
begüm yirüñ senüñ

44. **başında:**-*da, -ı*
Gazel 239
Mısra: **2**
Baş (inleyen gönül bağlamında).
Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

45. **başum:**-*um*
Gazel 241
Mısra: **9**
Âşığın başı (Çevgan oyunundaki top niyetine).
Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

46. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 241
Mısra: **5**
Baş II Kişinin kendi bedeni.
Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

47. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 248
Mısra: **5**
Baş II sevgilinin başı.
Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

48. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 266
Mısra: **10**
Baş II Kişinin kendisi.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

49. **başum:**-*(u)m*
Gazel 284
Mısra: **4**
Baş II Üst, tepe.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

50. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 286
Mısra: **5**
Baş, kafa, ser. II Kişinin kendisi.
Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm

51. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 304
Mısra: **6**
Baş II Kişinin kendisi.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

52. **başum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **12**
Âşığın başı.
Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

53. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 306
Mısra: **14**
Baş. || Beden.
Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

54. **baş:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Baş II Can.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

55. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 315
Mısra: **8**
Baş; kişinin kendi şahsı.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

56. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 316
Mısra: **2**
Baş II Kişinin kendisi.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir ṣūḫa gedā olsun dirin

57. **başda:**-*da*

Gazel 326

Mısra: **14**

Akıl, fikir, hayal.

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise
üstāddan

58. **başına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 330

Mısra: **2**

Baş II Kişinin kendisi.

Gördügin maḥbūba iy
dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā
olmaḳ neden

59. **başum:**-*um*

Gazel 332

Mısra: **3**

Âşığın başı (Çevgan oyunundaki top niyetine).

Ḳanı ol devlet ki
meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-
süvārüm var iken

60. **başumı:**-*um, -ı*

Gazel 336

Mısra: **8**

Baş II aşığın başı.

Virmezem ʿāleme
zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı
çevgānuñ içün

61. **başını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 341

Mısra: **12**

Bir şeyin en yukarısı. II Bir şeyin başladığı yer.

Şehr için iy dil
n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it
gehī ṣaḥrā yüzin

62. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 356

Mısra: **7**

Baş, ser, kafa II Âşığın canı, gönlü.

Egerçi şām-ı zülfüñsüz
ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde bāña çoḳdur perīşān
rūzgārumdan

63. **başum:**-*(u)m*

Gazel 359

Mısra: **8**

Baş II Üst, tepe.

Evc-i eflāke irişdüm
ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı
devletdür bugün

64. **baş:**

Gazel 371

Mısra: **6**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Ḳuluñam dilden gerek
ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben

65. **başum:**-*um*

Gazel 371

Mısra: **4**

Baş. || Kişinin kendisi.

Şemʿ gibi odlara
yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm
bugün meydāne ben

66. **başum:**-*um*

Gazel 374

Mısra: **2**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Yine bir būseñi aldum
ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide
rāz-ı nihāndur bu

67. **başum:**-*um*

Gazel 374

Mısra: **9**

Baş. || Kişinin kendisi.

Çeküp şemşīr-i ḫūn-
rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb
bār-ı girāndur bu

68. **başından:**-*ından*

Gazel 384

Mısra: **4**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Ḫāk-i pāyın göresin ol
şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü
devlet ġam yime

69. **başuma:**-*uma*

Gazel 400

Mısra: **11**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Her ṭarafdan geldi yüz
āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı
fettān üstine

70. **başumda:**-*um, -da*

Gazel 402

Mısra: **13**

Baş, kafa.

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine

71. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **14**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

72. **başuma:**-*uma*

Gazel 406

Mısra: **12**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

73. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **10**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

74. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **8**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma

75. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **2**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma

76. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **1**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma

77. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 406

Mısra: **4**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

78. **başuma:**-*uma*

Gazel 407

Mısra: **1**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

79. **başuma:**-*uma*

Gazel 407

Mısra: **2**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

80. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 407

Mısra: **4**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

81. **başuma:**-*uma*

Gazel 407

Mısra: **6**

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

82. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 407

Mısra: **8**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

83. **başuma:**-*um, -a*

Gazel 407

Mısra: **10**

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ

Geldi yüz dürlü perīşān mā-
cerālar başuma

84. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 408
Mısra: **6**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Sen gözi cellāduñ
elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü
ḫançer başuma

85. **başuma:**-*uma*
Gazel 408
Mısra: **14**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Ol Muʿīdīyem ki cānā
düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-
miġfer başuma

86. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 408
Mısra: **12**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Gelmiş ol ḳaṣda ki
dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber
başuma

87. **başuma:**-*uma*
Gazel 408
Mısra: **10**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Seng-i bārānuñ ki yir
yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller
başuma

88. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 408
Mısra: **8**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Başuma ṭopraġ yüzüm
ṣuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-
ber başuma

89. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 408
Mısra: **7**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Başuma ṭopraġ yüzüm
ṣuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-
ber başuma

90. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 408
Mısra: **4**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Bir mübārız
pehlüvānam ʿışḳ meydānında
kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur
siyeh-per başuma

91. **başuma:**-*uma*
Gazel 408
Mısra: **1**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
ʿĀşıḳam terk-i cihān
olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy ṣūḫ-ı
sitemger başuma

92. **başumı:**-*umı*
Gazel 413
Mısra: **9**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Añmayam çevgān-ı
zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu
ser-gerdānuma

93. **başuma:**-*uma*
Gazel 419
Mısra: **7**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ
mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı
tābān her gice

94. **başuña:**-*uña*
Gazel 429
Mısra: **5**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Pādşāh olmaḳ dilerseñ
āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında
derbān ol yüri

95. **başı:**-*ı*
Gazel 439
Mısra: **12**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Bezm-i ḫüsne şemʿ
olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı
üzre perçemi

96. **baş:**
Gazel 444
Mısra: **11**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş şaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

97. **başın:**-*ı, -n*
Gazel 447
Mısra: **12**
Ser, kafa. II hayat, can.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṯār itdi

baş- aç-:

1. **baş- aç-:**-*um, -dum*
Gazel 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkusuz, pervasız abdal.
Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

baş açuk:

1. **baş açuḳ:**
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı açık olmak, başı açık bir şekilde II korkusuz, pervasız.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

2. **baş açuḳ:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Korkusuz, pervasız.
Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

3. **baş açuḳ:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkusuz, pervasız.
Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

baş- aşaġa:

1. **baş- aşaġa:**--*ı, --nı,* -
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş aşağı.
Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḫāl-i perīşānumdadur

baş çat-:

1. **baş çat-:**-*dı, -lar*
Gazel 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir araya gelen.
Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar

baş çek-:

1. **baş çek-:**-*üp*
Tahmis 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş kaldırmak, buyruk dinlememek, isyan etmek.
Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar

baş- çıkar-:

1. **baş- çıḳar-:**-*a, --dı*
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş etmek.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

baş eg:

1. **baş eg:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğmek.
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber

baş eg-:

1. **baş eg-:**-*el, -den*
Gazel 66

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

Baş eğmek. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak; direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Egelden serv-i ser-keş ḳaddüñe baş
Ḳapuñda bir gedādur adı āzād

2. **baş eg-:**-*üp*

Gazel 231

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmek.

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

baş egdi:

1. **baş egdi:**-*di*

Gazel 46

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek. II Gerçek manada ağacın başını aşağıya eğmesi.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

baş egme-:

1. **baş egme-:**-*yen*

Gazel 93

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmemek, itaat etmemek, direnip buyruk altına girmeyi kabul etmemek.

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

baş egmez:

1. **baş egmez:**-*mez*

Gazel 23

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

2. **baş egmez:**

Gazel 266

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Baş eğmek, boyun eğmek.

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

baş egmezem:

1. **baş egmezem:**-*mez, -em*

Gazel 18

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

baş egüp:

1. **baş egüp:**

Gazel 132

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmek 1) saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. 2) direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

2. **baş egüp:**

Gazel 212

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. II. Karşısındakinin üstünlüğünü kabul edip ona boyun eğmek, itâat etmek.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

baş kaldırur:

1. **baş ḳaldırur:**--*ur*

Gazel 163

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsyan etmek, karşı gelmek, ayaklanmak.

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

baş kesüp:

1. **baş kesüp:**-*üp*
Gazel 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can almak.

Ṣāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

baş koydum:

1. **baş ḳoydum:**-*du*, -*m*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şey uğrunda) canını öne sermek.

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

baş koyup:

1. **baş ḳoyup:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını bir yere dayamak. II ...için, uğruna ölümü göze almak. (ADS).

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār ṣemʿ

baş oynarsa:

1. **baş oynarsa:**-*r, -sa*
Tahmis 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını feda etmek.

Yoluña cān virmeyen ʿāṣıḳ murādın bulmasun
Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

baş üsti-:

1. **baş üsti-:**-*-ne*
Gazel 204
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başın üzeri, üst kısmı.

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār ṣemʿ

baş üzre yirüñ:

1. **baş üzre yirüñ:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.

Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

baş vir-:

1. **baş vir-:**-*ür, --ken*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

başa iletmeg-:

1. **başa iletmeg-:**-*e*
Gazel 226
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonuna kadar ulaştırmak.

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

baśar:

1. **basar:**
Gazel 427
Mısra: **1**
Baskın yapmak.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

başdan ayaġa:

1. **başdan ayaġa:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baştan ayağa, tamamen, bütünüyle.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

2. **başdan ayaġa:**

Gazel 232

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamen, tamamıyle, baştan aşağı, serâpâ.

Dürlü medḥ ile
Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

3. **başdan ayaġa:**

Gazel 264

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Baştan ayağa kadar, baştan aşağı: tamamen, tepeden tırnağa.

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül

başdan çık-:

1. **başdan çıḳ-:**

Gazel 90

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canından olmak, ölmek.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

2. **başdan çıḳ-:**-*ar*

Tahmis 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Baştan çıkmak; doğru yoldan ayrılmak, ahlakı bozulmak (Parlatır, 2007: 164); normal düzeninden çıkıp karmaşık bir duruma girmek; perişan olmak; âşık olmak.

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar

3. **başdan çıḳ-:**-*ar*

Tahmis 1

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Deyim**

Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.

Dolanup āṣüfte diller genc-i ruḥsāruñ senüñ
Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar

başdan çıkar:

1. **başdan çıḳar:**

Gazel 89

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yoldan sapmak II ayartılmak II âşık olmak.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āṣüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

2. **başdan çıḳar:**

Gazel 89

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru yoldan saptırmak.

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

başdı:

1. **başdı:**

Gazel 395

Mısra: **10**

Zapt etmek, işgal etmek.

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

başı ucı-:

1. **başı ucı-:**-*n*, --*da*

Gazel 203

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş ucu, yanı başı.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

başı üzre:

1. **başı üzre:**

Gazel 204

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başının üzerinde.

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

başılmay-:

1. **başılmayup:**

Gazel 108

Mısra: **9**

Aldırış etmemek, dinlememek.

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

başına:

1. **başına:**
Gazel 187
Mısra: **11**
Kişinin kendisine.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

başına belā al-:

1. **başına belā al-:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntı ve üzüntü verici olduğu sonradan anlaşılan bir işe kendi isteği ile girişmiş olmak; durup dururken belalı bir işe kalkışmak.

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül

başına gün ṭoġ-:

1. **başına gün ṭoġ-:**-*ma, -dı*
Gazel 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talihsiz, bahtsız, yüzü gülmeyen.

Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

başına üşüp:

1. **başına üşüp:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, birikmek, üşmek.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

başka:

1. **başḳa:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Başka, diğer.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **başḳa:**
Gazel 2
Mısra: **12**
1.Bilinenden gayri, diğer, sâir. 2.Bilinenlere benzemeyen, farklı, değişik.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

3. **başḳa:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Başka, farklı.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

başla:

1. **başlar:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **5**
Başlamak, harekete geçmek.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

2. **başlaruz:**-*r, -uz*
Gazel 168
Mısra: **1**
Başlamak, bir işi yapmak için harekete geçmek, girişmek.

Leylī şaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

3. **başladı:**-*dı*
Gazel 288
Mısra: **10**
Başlamak.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Lezzetinden şınmaġa başladı dendānum benüm

4. **başladuñ:**-*du, -n*
Gazel 339

Mısra: **11**

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

Gönlüm alup āl ile
döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü
ʿayyār olmayan

5. **başlar:**-*r*

Gazel 422

Mısra: **6**

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Ben fiġān itdükce
kūyuñ ṭolanur şeydā gönül
Nitekim başlar semāʿa nāy
işidüp mevlevī

başla-:

1. **başladı:**-*dı*

Gazel 146

Mısra: **10**

(Bir şey, bir davranış) Olur, yürür ve işler duruma gelmek.

Dīde merdümleri
yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden
ḳaralar

2. **başlar:**-*r*

Gazel 300

Mısra: **3**

(Bir şey, bir davranış) Olur, yürür ve işler duruma gelmek.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma
şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh
eylesem

başum:

1. **başum:**--*um*

Gazel 371

Mısra: **2**

Baş, kafa.

Çün bugün bil
bağladum bu zülf-i müşg-efşāne
ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum
ol çevgāne ben

2. **başum:**--*um*

Gazel 417

Mısra: **1**

Baş, kafa.

Tañ degül ṭop eylesem
başum şaçuñ çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā
meydanına

3. **başum:**--*um*

Gazel 419

Mısra: **11**

Baş, kafa.

Başum ucına gelüp
yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i
şebistān her gice

başuma:

1. **başuma:**

Gazel 408

Mısra: **2**

Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı.

ʿĀşıḳam terk-i cihān
olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı
sitemger başuma

başuña bin-:

1. **başuña bin-:**

Gazel 160

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başına binse, tepene çıksa.

Fenn-i fiten içinde
şaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse
ʿaceb olmaz

bat-:

1. **batdılar:**

Gazel 103

Mısra: **12**

Gömülmek, içe doğru gömülmek .

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu
deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda
batdılar

2. **batdı:**-*dı*

Gazel 421

Mısra: **7**

Batmak, saplanmak.

Batdı ḳaldı sīne
şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek
dilden dile

bat:

1. **batmış:**-*mış*

Gazel 138

Mısra: **8**

Batmak.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ
bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara
ḳayġudadur

bāṭıl:

1. **bāṭıl:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Ar. Boş, esassız.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

bay:

1. **bay:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Zengin / varlıklı.
El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

bayık:

1. **bayıḳ:**
Gazel 354
Mısra: **4**
Kuşkusuz; kesinlikle, asla.
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

bayrak:

1. **bayraḳ:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Bayrak.
Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

bayram:

1. **bayram:**
Gazel 11
Mısra: **14**
Mübarek ve muazzez addedilen dini ve millî günler.
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı bāña

2. **bayram:**
Gazel 11
Mısra: **14**
Mübarek ve muazzez addedilen dinî gün.
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı bāña

3. **bayrama:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **7**
Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler II büyük sevinç, sevinç vesilesi.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

4. **bayram:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Bayram II eğlence bağlamında.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

5. **bayram:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Bayram.
Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

6. **bayramum:**-*um*
Gazel 283
Mısra: **6**
Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. II Büyük sevinç, sevinç vesilesi.
Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm

7. **bayrama:**-*a*
Gazel 380
Mısra: **8**
Bayram ‖ çok mutlu olunan gün ve zaman.
Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

bayram gicesi:

1. **bayram gicesi:**
Gazel 204
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gecesi.

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

bayram gün:

1. **bayram gün:**

Gazel 80

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**

Bayram günü, bayram zamanı.

Ḥüsnüñ teferrücinde şaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

bayram ol-:

1. **bayram ol-:**-*ıcaḳ*

Gazel 215

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gelmek.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

bāzār:

1. **bāzārında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 7

Mısra: **10**

(□□□□□) i. (Fars. bāzār) [Kelime Türkçe'den Batı dillerine de geçmiştir] 1. Pazar kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli, çarşı, alış veriş yeri.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

2. **bāzārında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 7

Mısra: **10**

Pazar, çarşı, alışveriş yeri.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

3. **bāzār:**

Gazel 134

Mısra: **13**

(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

4. **bāzārum:**-*um*

Gazel 136

Mısra: **6**

Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

5. **bāzār:**

Gazel 252

Mısra: **8**

(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

6. **bāzār:**

Gazel 255

Mısra: **8**

(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

7. **bāzārum:**-*um*

Gazel 282

Mısra: **10**

Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak.

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

8. **bāzārdan:**-*dan*

Gazel 357

Mısra: **12**

(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

bāzār id-:

1. **bāzār id-:**-*er, -se*

Gazel 110

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışveriş yapmak.

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola

Zülfüñ miṣāli ol daḥi yüzi ḳara geçer

bāzū-yı ārāmum:

1. **bāzū-yı ārāmum:**-*yı, -um*

Gazel 7

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahatı kaçmak.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **bāzū-yı ārāmum:**-*um*

Gazel 7

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahatı kaçmak.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

becidd:

1. **becidd:**

Gazel 237

Mısra: **5**

Cidden, gerçekten.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

bed-:

1. **bed-:**

Gazel 248

Mısra: **1**

Fena, kötü, çirkin.

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

bed- ḥāl eyle-:

1. **bed- ḥāl eyle-:**-*düñ*

Gazel 251

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü hal etmek, perişan olmak.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuṣṣāḳı bed-ḥāl eyledüñ

bedaḫşān:

1. **bedaḫşān'dan:**-*dan*

Gazel 24

Mısra: **10**

Bugün bir kısmı Afganistan, bir kısmı da Rusya sınırları içinde yer alan yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kâbil ile Yarkent arasında dağlık bir memlekettir. Çok eski zamanlardan beri burada "bedaòş" denilen yakut madeni çıkarılır. Edebiyatta daima, kırmızı bir cins yakut olan "laèl" ile birlikte anılır.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

2. **bedaḫşān:**

Gazel 358

Mısra: **8**

Afganistan'da bir şehir.

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

beddu ʿā:

1. **beddu ʿā:**

Gazel 186

Mısra: **4**

Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme, ilenç, kargış; aşığın bedduası.

İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

bedel:

1. **bedel:**

Gazel 24

Mısra: **9**

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

2. **bedel:**

Gazel 27

Mısra: **9**

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

3. **bedel:**

Gazel 272

Mısra: **10**

Ar. Bir şeyin yerini tutan başka bir şey.

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

4. **bedelsin:**-*sin*

Gazel 398

Mısra: **8**

Karşılık, denk, eş.

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy şanem-i lāle-çihre sen yirine

5. **bedeldür:**-*dür*

Gazel 444

Mısra: **1**

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

beden:

1. **bedenden:**-*den*

Gazel 50

Mısra: **6**

Beden, vücut, cisim, ten.

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

bed-hū:

1. **bed-ḫūdur:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **14**

Kötü huylu, huysuz. // Sevgili.

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

bed-kīş:

1. **bed-kīş:**

Gazel 164

Mısra: **8**

Kötü dinli, çirkin mezhepli, acımasız kimse.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

bed-liḳā:

1. **bed-liḳā:**

Gazel 437

Mısra: **10**

Sevimsiz.

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

bed-mest:

1. **bed-mest:**

Gazel 113

Mısra: **5**

Far. Bed-hûy, sarhoş, cıvık, sulu.

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

2. **bed-mestüñ:**-*üñ*

Gazel 415

Mısra: **4**

Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize

bed-meste:

1. **bed-meste:**

Gazel 361

Mısra: **4**

Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

bed-nām:

1. **bed-nām:**

Gazel 215

Mısra: **14**

Adı kötüye çıkmış olan, şöhreti kötü olan (kimse).

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

2. **bed-nām:**

Gazel 247

Mısra: **2**

Adı kötüye çıkmış olan, şöhreti kötü olan (kimse).

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

bedr-i münīre:

1. **bedr-i münīre:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay.
Şol ḳıymeti güher ki saña gūşvāredür
Bedr-i münīre sāye ṣalar bir sitāredür

bed-sitāre:

1. **bed-sitāre:**
Gazel 425
Mısra: **2**
Uğursuz talih.
Daḥi ḳaçar görüp ol ṣūḥ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

beg:

1. **begüm:**-*üm*
Gazel 8
Mısra: **14**
A beyim !, Efendim.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **beglügin:**-*lüg, -i, -n*
Gazel 21
Mısra: **7**
Beylik, hükümdarlık.
Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

3. **begler:**-*ler*
Gazel 110
Mısra: **2**
Bey, efendi.
Şol bī-vefā ki ḫüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

4. **beglik:**-*lik*
Gazel 176
Mısra: **5**
Bey, hükümdar, efendi.
Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

5. **beg:**
Gazel 198
Mısra: **13**
Bey, efendi.
Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

6. **begler:**-*ler*
Gazel 213
Mısra: **7**
Bey, efendi.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

7. **begdür:**-*dür*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey. || *Sevgili.*
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

be-ġāyet:

1. **be-ġāyet:**
Gazel 82
Mısra: **15**
Oldukça.
Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

2. **be-ġāyet:**
Gazel 188
Mısra: **2**
"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

3. **be-ġāyet:**
Gazel 219
Mısra: **5**
"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.
Be-ġāyet bī-vefā ṣūḥ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep
velī benden peşīmān yoḳ

4. **be-ġāyet:**
Gazel 300
Mısra: **6**

"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam

5. **be-ġāyet:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Ziyadesiyle, haylice, gayet.

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḫāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

6. **be-ġāyet:**
Taştir 1
Mısra: **20**
Çok aşırı, son derece.

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

begcegiz:

1. **begcegizüm:**-*(ü)m*
Gazel 311
Mısra: **1**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

2. **begcegizüm:**-*(ü)m*
Gazel 311
Mısra: **2**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

3. **begcegizüm:**-*(ü)m*
Gazel 311
Mısra: **4**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Ġarezüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm

4. **begcegizüm:**-*(ü)m*
Gazel 311
Mısra: **6**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm

5. **begcegizüm:**-*(ü)m*
Gazel 311
Mısra: **10**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

begcegizüm:

1. **begcegizüm:**
Gazel 311
Mısra: **8**
Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm

begüm:

1. **begüm:**
Gazel 8
Mısra: **14**
A beyim !, Efendim.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **begüm:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Bey'im, efendim.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

3. **begüm:**
Gazel 10
Mısra: **6**
A beyim !, Efendim.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

4. **begüm:**
Gazel 36
Mısra: **12**
Bey'im, efendim.

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

5. **begüm:**

Gazel 50

Mısra: **8**

A beyim !, Efendim.

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

6. **begüm:**

Gazel 84

Mısra: **7**

A beyim !, Efendim.

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

7. **begüm:**

Gazel 108

Mısra: **7**

A beyim !, Efendim.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

8. **begüm:**

Gazel 110

Mısra: **11**

A beyim !, Efendim.

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer s̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

9. **begüm:**

Gazel 117

Mısra: **7**

A beyim !, Efendim.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

10. **begüm:**

Gazel 162

Mısra: **12**

A beyim !, Efendim.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

11. **begüm:**

Gazel 191

Mısra: **2**

A beyim !, Efendim.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

12. **begüm:**

Gazel 224

Mısra: **13**

A beyim !, Efendim.

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

13. **begüm:**

Gazel 238

Mısra: **4**

"efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

14. **begüm:**

Gazel 295

Mısra: **14**

"efendim, beyim" manasındadır.

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

15. **begüm:**

Gazel 295

Mısra: **12**

A beyim, efendim!.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

16. **begüm:**

Gazel 295

Mısra: **4**

A beyim !, Efendim.

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

17. **begüm:**

Gazel 295

Mısra: **10**

A beyim, efendim!.

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināş ü ḫurdedān olmaz begüm

18. **begüm:**

Gazel 295

Mısra: **8**

A beyim !, Efendim.

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

19. **begüm:**
Gazel 295
Mısra: **6**
"efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

20. **begüm:**
Gazel 295
Mısra: **2**
A beyim, efendim!.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

21. **begüm:**
Gazel 295
Mısra: **1**
A beyim !, Efendim.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

22. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **1**
A beyim !, Efendim.
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

23. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **2**
A beyim, efendim!.
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

24. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **4**
A beyim, efendim!.
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

25. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **6**
A beyim !, Efendim.
Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

26. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **8**
A beyim !, Efendim.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

27. **begüm:**
Gazel 312
Mısra: **10**
A beyim, efendim!.
El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm

28. **begüm:**
Gazel 377
Mısra: **8**
Efendim, canım.
N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

29. **begüm:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Bey'im, efendim.
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

30. **begüm:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Bey'im, efendim.
Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

31. **begüm:**
Gazel 409
Mısra: **11**
Efendim, canım.
Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm

Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

behā:

1. **behāda:**-*da*
Gazel 207
Mısra: **4**
Güzellik, zarafet.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

2. **behā:**
Gazel 377
Mısra: **3**
Paha, değer, kıymet.
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

3. **behā:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Paha; değer, kıymet.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

behālı:

1. **behālı:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Pahalı.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

behey:

1. **behey:**
Gazel 218
Mısra: **10**
"Hey! Ey! Be!" Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılan seslenme edatı.
N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

2. **behey:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır.
Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

bekle:

1. **bekle:**
Gazel 72
Mısra: **4**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek II istemek, ummak, ümit etmek.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

2. **bekler:**-*r*
Gazel 90
Mısra: **4**
Bekçilik etmek, yanında bulunup gözlemek, korumak, muhafaza etmek.
Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

3. **bekler:**-*r*
Gazel 142
Mısra: **11**
Bekçilik etmek, yanında bulunup gözlemek, korumak, muhafaza etmek.
Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

4. **bekler:**-*r*
Gazel 285
Mısra: **9**
Beklemek, durmak.
Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

5. **bekler:**-*r*
Gazel 418
Mısra: **6**
Nöbet tutmak.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

6. **bekler:**-*r*
Gazel 419
Mısra: **12**
Nöbet tutmak.

Başum ucına gelüp
yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i
şebistān her gice

bekle-:

1. **bekleyüp:**-*y, -(ü)p*

Gazel 204

Mısra: **18**

Beklemek, durmak.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp
aġlar şemʿ

2. **beklerem:**-*r, -em*

Gazel 233

Mısra: **4**

Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etme.

Gün yüzüñ vaḳt ola
ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma
degin reh-güzerüñ

bekler:

1. **bekler:**

Gazel 318

Mısra: **6**

(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak,.

Gözüñ bir ceng-cūdur
kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı
bekler ḳafasından

bel:

1. **belī:**-*i*

Gazel 137

Mısra: **7**

Bel, bedenin orta kısmı. II Sevgilinin ince beli.

Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

belā:

1. **belālar:**-*lar*

Gazel 2

Mısra: **8**

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma
andan cüdā

2. **belālar:**-*lar*

Gazel 2

Mısra: **8**

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma
andan cüdā

3. **belā:**

Gazel 5

Mısra: **5**

Gam, keder, dert.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü
reyhān aña

4. **belā:**

Gazel 5

Mısra: **5**

Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü
reyhān aña

5. **belālu:**-*lu*

Gazel 10

Mısra: **1**

Musibet, felaket, dert, gam, keder.

Belālu bülbülem
añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-
ʿiẕār baña

6. **belālu:**-*lu*

Gazel 10

Mısra: **1**

Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; âşık.

Belālu bülbülem
añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-
ʿiẕār baña

7. **belāya:**-*(y), -a*

Gazel 14

Mısra: **7**

Afet, musibet, dert, gam, keder.

Göz görüp göñlüm
sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i
dildür baña

8. **belāya:**-*(y), -a*

Gazel 16

Mısra: **4**

Afet, musibet, dert, gam, keder.

Hep senüñ
fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

9. **belā:**

Gazel 22

Mısra: **4**

Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.

Gāh kendü ḫālüñ
aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

10. **belāya:***-y, -a*

Gazel 22

Mısra: **2**

Afet, musibet, dert, gam, keder.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

11. **belā:**

Gazel 28

Mısra: **8**

Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

12. **belā:**

Gazel 28

Mısra: **8**

Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

13. **belā:**

Gazel 72

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

14. **belā:**

Gazel 72

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

15. **belā:**

Gazel 73

Mısra: **12**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

16. **belā:**

Gazel 95

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Geh fırāḳ olur
Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

17. **belā:**

Gazel 99

Mısra: **4**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

18. **belāya:***-y, -a*

Gazel 100

Mısra: **3**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç

durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

19. **belālar:**-*lar*

Gazel 137

Mısra: **2**

Ar. Felaket, afet.

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

20. **belā:**

Gazel 142

Mısra: **11**

A. içinden çıkılması zor, sakıncalı durum.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

21. **belādur:**-*dur*

Gazel 145

Mısra: **2**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

22. **belā:**

Gazel 161

Mısra: **7**

Acı keder. II Afet.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

23. **belādur:**-*dur*

Gazel 161

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

24. **belāya:**-*y*, -*a*

Gazel 179

Mısra: **2**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

25. **belāsından:**-*sından*

Gazel 192

Mısra: **2**

Ar. Felaket, afet.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

26. **belā:**

Gazel 219

Mısra: **2**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

27. **belā:**

Gazel 237

Mısra: **9**

Acı keder. II Afet.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḫnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

28. **belā:**

Gazel 253

Mısra: **12**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme

Ne belā idi ki oldum āşnāsı
Yūsufʾuñ

29. **belāyı:**-*y*, -*ı*

Gazel 266

Mısra: **8**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

30. **belāyı:**-*y*, -*ı*

Gazel 308

Mısra: **2**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm

31. **belādur:**-*dur*

Gazel 313

Mısra: **8**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

32. **belādur:**-*dur*

Gazel 315

Mısra: **8**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

33. **belāsından:**-*sı*, -*n*, -*dan*

Gazel 318

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

34. **belā:**

Gazel 330

Mısra: **2**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

35. **belā:**

Gazel 366

Mısra: **10**

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

36. **belādur:**-*dur*

Gazel 375

Mısra: **6**

Ar. Felaket, afet.

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

37. **belāyı:**-*y*, -*ı*

Gazel 386

Mısra: **6**

Bela.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

38. **belālar:**-*lar*

Gazel 403

Mısra: **14**

Musibet, felaket, dert, gam, keder.

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

39. **belādur:**-*dur*

Gazel 406

Mısra: **2**

Felaket, musibet.

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma

40. **belālar:**-*lar*

Gazel 406

Mısra: **1**

Musibet, felaket, dert, gam, keder.

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma

41. **belālar:**-*lar*

Gazel 407

Mısra: **8**

Felaket, musibet.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

42. **belā:**

Gazel 414

Mısra: **3**

Ar. Felaket, afet.

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

43. **belā:**

Gazel 419

Mısra: **13**

Ar. Felaket, afet.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

44. **belā:**

Gazel 421

Mısra: **12**

Ar. Felaket, afet.

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile

45. **belālar:**-*lar*

Gazel 441

Mısra: **6**

Musibet, felaket, dert, gam, keder.

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

46. **belāsı:**-*sı*

Gazel 443

Mısra: **8**

Felaket, afet.

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

belā būstān-:

1. **belā būstān-:**--*ı, --na*

Gazel 157

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder bahçesi,.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

belā çeker:

1. **belā çeker:**

Gazel 149

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

belā ırmaġı-:

1. **belā ırmaġı-:**-*dur*

Gazel 125

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela ırmağıdır.

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

belā oldum:

1. **belā oldum:**-*du, -m*

Gazel 16

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine dert, elem veya üzüntü vermek.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

belālu:

1. **belālu:**

Gazel 368

Mısra: **2**

Belalı, gamlı, âşık.

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

belā-yı siyāh:

1. **belā-yı siyāh:**-*yı*

Gazel 10

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bela.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

2. **belā-yı siyāh:**

Gazel 10

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bela, dert, keder, tasa.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

3. **belā-yı siyāh:**

Gazel 262

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bela.

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

belā-yıʿışḳ:

1. **belā-yıʿışḳ:**

Gazel 425

Mısra: **5**

Aşk belası.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

belī:

1. **belī:**

Gazel 135

Mısra: **8**

Evet 2) Doğrusu, gerçekte.

Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

2. **belī:**

Gazel 201

Mısra: **10**

"Öyle değil mi!" anlamına gelen tasdik etme manasında bir söz, evet.

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

belki:

1. **belki:**

Gazel 373

Mısra: **4**

Ola ki, bir ihtimal.

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

belür:

1. **belürmez:**-*mez*

Gazel 162

Mısra: **8**

Belirmemek, ortaya çıkmamak, meydana gelmemek.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

2. **belürdi:**-*di*

Gazel 380

Mısra: **5**

Meydana çıkmak, görünmek. II Bir şeyin varlığı iyice görünmek, açık bir durum almak.

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

bem:

1. **bem:**

Gazel 300

Mısra: **10**

Ar. Tambur benzeri sazların en kalın sesi veren teli.

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi

Baña efġan eylemek ḳānūn
olıpdur zīr ü bem

ben:

1. **baña:**-*a*

Gazel 2

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Bir yaña pend-i eḫibbā
bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **baña:**-*a*

Gazel 3

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Göñüldür ʿışḳ yolında
baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

3. **ben:**

Gazel 6

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Bir büt-i naḳḳāşı
sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben
ḫayrān aña

4. **ben:**

Gazel 6

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Bir büt-i naḳḳāşı
sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben
ḫayrān aña

5. **bende:**-*de*

Gazel 6

Mısra: **7**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Bende tedbīr-i beden
yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

6. **bende:**-*de*

Gazel 6

Mısra: **7**

Birinci tekil şahsı üzerine hâl eki almış şekli.

Bende tedbīr-i beden
yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

7. **ben:**

Gazel 8

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Gerçi dermān añsalar
her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

8. **ben:**

Gazel 8

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri, şairin kendisi.

Gerçi dermān añsalar
her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

9. **beñlerle:**-*ler, -(i)le*

Gazel 8

Mısra: **9**

Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

10. **beñlerle:**-*ler, -le*

Gazel 8

Mısra: **9**

T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl. Sevgilinin benleri.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

11. **ben:**

Gazel 16

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri, şairin kendisi.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

12. **benüm:**-*üm*

Gazel 18

Mısra: **14**

Birinci teklik şahıs zamiri (Âşığın yerine).

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

13. **beni:**-*i*

Gazel 20

Mısra: **7**

'Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali. (Âşığın kendisi kastedilmiştir.).

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

14. **ben:**

Gazel 21

Mısra: **12**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

15. **beni:**-*i*

Gazel 21

Mısra: **4**

1. tekil şahıs ekinin yükleme durum eki almış hali.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

16. **beni:**-*i*

Gazel 21

Mısra: **9**

Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hali.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

17. **beni:**-*i*

Gazel 21

Mısra: **11**

Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme hal eki almış şekli.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

18. **ben:**

Gazel 22

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri, şairin kendisi.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

19. **benüm:**-*üm*

Gazel 22

Mısra: **3**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

20. **beni:**-*i*

Gazel 23

Mısra: **9**

Ben birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hâli.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

21. **ben:**

Gazel 24

Mısra: **6**

Ben birinci teklik şahıs zamiri. II Âşık.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

22. **ben:**

Gazel 26

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşığın kendisi.).

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

23. **beni:**-*i*

Gazel 30

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ş̲evāb

24. **beni:**-*i*

Gazel 30

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ş̲evāb

25. **ben:**

Gazel 33

Mısra: **5**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

26. **beni:**-*i*

Gazel 33

Mısra: **4**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal almış şekli.

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

27. **benüm:**-*üm*

Gazel 33

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır. (Âşık).

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

28. **ben:**

Gazel 34

Mısra: **7**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

29. **beni:**-*i*

Gazel 36

Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali.(Âşığın kendisi.).

Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

30. **beni:**-*i*

Gazel 36

Mısra: **9**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirine belirtme eki eklenmesi.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

31. **benüm:**-*üm*

Gazel 36

Mısra: **3**

Âşığın sevgiliyi sahiplenme manasında kullandığı kelime. O sevgili benimdir.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

32. **ben:**

Gazel 37

Mısra: **8**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık).

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

33. **ben:**

Gazel 41

Mısra: **12**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşığın kendisi.).

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

34. **beni:**-*i*

Gazel 41

Mısra: **3**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali.(Âşığın kendisi.).

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

35. **beni:**-*i*

Gazel 41

Mısra: **5**

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış şekli. (Âşık).

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

36. **benden:**-*den*

Gazel 42

Mısra: **6**

"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli. II Âşığın kendisi.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

37. **ben:**

Gazel 43

Mısra: **11**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

38. **ben:**

Gazel 45

Mısra: **10**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık kendine söylenir.).

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ

39. **ben:**

Gazel 46

Mısra: **5**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri ll Şair kendisini kastetmektedir.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥṣ

40. **benden:**-*den*

Gazel 50

Mısra: **1**

Birinci teklik şahıs zamiri. Âşığın kendi.

İy gönül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç

41. **ben:**

Gazel 51

Mısra: **1**

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık kendine söylenir.).

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

42. **ben:**

Gazel 55

Mısra: **1**

Birinci teklik şahıs zamiri.II benim gibi.(aşığın yerine).

Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

43. **beni:**-*i*

Gazel 56

Mısra: **10**

Ben.

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

44. **beni:**-*i*

Gazel 59

Mısra: **11**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

45. **beni:**-*i*

Gazel 60

Mısra: **3**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

46. **baña:**-*a*

Gazel 62

Mısra: **7**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

47. **beni:**-*i*

Gazel 62

Mısra: **1**

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

48. **baña:**-*a*

Gazel 63

Mısra: **1**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

49. **baña:**-*a*

Gazel 72

Mısra: **2**

" Ben" birinci tekil kişi zamir (Ahmet Efendi).

Uydı hevā-yı ʿışḳa gönül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

50. **ben:**

Gazel 72

Mısra: **11**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

51. **beni:**-*i*

Gazel 72

Mısra: **3**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Agavni).

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

52. **baña:**-*a*

Gazel 74

Mısra: **8**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

53. **ben:**

Gazel 74

Mısra: **2**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

54. **beni:**-*i*

Gazel 74

Mısra: **3**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Acem çerçi).

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

55. **beni:**-*i*

Gazel 77

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Yār yolında ölmeden vehm ider şanmañ beni
Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

56. **baña:**-*a*

Gazel 78

Mısra: **8**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

57. **ben:**

Gazel 78

Mısra: **9**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

58. **baña:**-*a*

Gazel 80

Mısra: **2**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

59. **baña:**-*a*

Gazel 81

Mısra: **9**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

60. **beni:**-*i*

Gazel 81

Mısra: **5**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (aşık).

ʿIşḳ şaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

61. **beni:**-*i*

Gazel 84

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

62. **baña:**-*a*

Gazel 86

Mısra: **4**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

63. **ben:**
Gazel 92
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.
Bu çemende ben
Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

64. **beni:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

65. **beni:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

66. **beni:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

67. **benümdür:**-*(ü)m, -dür*
Gazel 92
Mısra: **1**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

68. **benümdür:**-*(ü)m, -dür*
Gazel 92
Mısra: **2**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

69. **benümdür:**-*(ü)m, -dür*
Gazel 92
Mısra: **4**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

70. **benümdür:**-*(ü)m, -dür*
Gazel 92
Mısra: **8**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

71. **benümdür:**-*(ü)m, -dür*
Gazel 92
Mısra: **12**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

72. **benümdür:**-*ümdür*
Gazel 92
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu çemende ben
Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

73. **beni:**-*i*
Gazel 94
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.
Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

74. **ben:**
Gazel 96

Mısra: **5**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer

75. **bende:**-*de*

Gazel 96

Mısra: **1**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eşer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eşer

76. **baña:**-*a*

Gazel 97

Mısra: **14**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter

77. **ben:**

Gazel 97

Mısra: **1**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

78. **baña:**-*a*

Gazel 98

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

79. **ben:**

Gazel 101

Mısra: **4**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

80. **beni:**-*i*

Gazel 107

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

81. **ben:**

Gazel 109

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

82. **beni:**-*i*

Gazel 109

Mısra: **6**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

83. **ben:**

Gazel 112

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

84. **beni:**-*i*

Gazel 114

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

85. **beni:**-*i*

Gazel 116

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

86. **benüm:**-*üm*

Gazel 116

Mısra: **5**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Daḫi durur lezzeti būseñ demāġumda benüm

Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

87. **beni:**-*i*

Gazel 117

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

88. **ben:**

Gazel 121

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

89. **beni:**-*i*

Gazel 121

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

90. **beni:**-*i*

Gazel 121

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

91. **ben:**

Gazel 125

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

92. **ben:**

Gazel 128

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḫazān yapraġıdur

93. **benüm:**-*üm*

Gazel 128

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

94. **benüm:**-*üm*

Gazel 129

Mısra: **11**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

95. **ben:**

Gazel 132

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

96. **ben:**

Gazel 133

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḫasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

97. **ben:**

Gazel 134

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

98. **beni:**-*i*

Gazel 136

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

99. **ben:**

Gazel 138

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

100. **ben:**

Gazel 139

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

101. **beni:**-*i*

Gazel 139

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

102. **ben:**

Gazel 142

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

103. **beñlerüñ:**-*ler, -üñ*

Gazel 142

Mısra: **9**

Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

104. **benüm:**-*üm*

Gazel 142

Mısra: **4**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

105. **ben:**

Gazel 143

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

106. **ben:**

Gazel 143

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

107. **ben:**

Gazel 143

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

108. **beni:**-*i*

Gazel 148

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

109. **beni:**-*i*

Gazel 149

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

110. **ben:**

Gazel 151

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

111. **beni:**-*i*

Gazel 151

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni

Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

112. **beni:**-*i*

Gazel 151

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

113. **ben:**

Gazel 152

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

114. **ben:**

Gazel 153

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

115. **benden:**-*den*

Gazel 153

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

116. **beni:**-*i*

Gazel 153

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

117. **ben:**

Gazel 158

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

118. **ben:**

Gazel 159

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

119. **beni:**-*i*

Gazel 162

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

120. **beni:**-*i*

Gazel 164

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

121. **beni:**-*i*

Gazel 164

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

122. **ben:**

Gazel 165

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

123. **beni:**-*i*

Gazel 166

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

124. **beni:**-*i*

Gazel 171

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

125. **beni:**-*i*

Gazel 173

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

126. **beni:**-*i*

Gazel 173

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

127. **ben:**

Gazel 175

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

128. **benüm:**-*üm*

Gazel 175

Mısra: **9**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz

129. **beni:**-*i*

Gazel 179

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

130. **ben:**

Gazel 182

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

131. **beni:**-*i*

Gazel 183

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Kaʿbe-i ḫüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

132. **beñler:**-*ler*

Gazel 184

Mısra: **1**

T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

133. **ben:**

Gazel 186

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

134. **beni:**-*i*

Gazel 186

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

135. **beni:**-*i*

Gazel 188

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

136. **beni:**-*i*

Gazel 190

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın

Ki yana yana şevḳüñle olupdur
bu zebān āteş

137. **beni:**-*i*

Gazel 192

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Niçe bir dildāra varup
cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ
iftirāsından ḫalāṣ

138. **ben:**

Gazel 197

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben aġlamaġ içün
geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-
ʿiẕār ḫaṭṭ

139. **benem:**-*em*

Gazel 206

Mısra: **10**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿĀṣıḳam serv ü semen
seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem
lālesitāndan fāriġ

140. **ben:**

Gazel 209

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḫamīde-ḳāmete
meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri
ḫaberler her ṭaraf

141. **beni:**-*i*

Gazel 211

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Öldürürdi tīġ-i lā-
teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-
i lā-teḫaf

142. **beni:**-*i*

Gazel 211

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Derd ü ġam fenninde
Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol
dilde ḫalef

143. **ben:**

Gazel 213

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben bu żaʿf ile niçe
ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ
Elbürz ile Ḳāf

144. **beni:**-*i*

Gazel 215

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ
ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām
olıcaḳ

145. **beni:**-*i*

Gazel 216

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Āşkāre çīn ṣalup
ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān
oynamaḳ

146. **ben:**

Gazel 219

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Viṣāle irmege çünkim
bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın
daḫi dermān yoḳ

147. **ben:**

Gazel 219

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ne yüzden varup ol
şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir
hefte dīvān yoḳ

148. **benden:**-*den*

Gazel 219

Mısra: **6**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı
cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep
velī benden peşīmān yoḳ

149. **benümle:**-*üm, -le*

Gazel 221

Mısra: **4**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḫs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

150. **baña:**-*a*

Gazel 225

Mısra: **13**

" Ben " birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

151. **ben:**

Gazel 225

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

152. **ben:**

Gazel 225

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

153. **ben:**

Gazel 226

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

154. **ben:**

Gazel 229

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

155. **beni:**-*i*

Gazel 229

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

156. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 229

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

157. **beni:**-*i*

Gazel 230

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

158. **ben:**

Gazel 235

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

159. **ben:**

Gazel 236

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

160. **beni:**-*i*

Gazel 236

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

161. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 239

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden

Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

162. **beni:**-*i*

Gazel 242

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

163. **beni:**-*i*

Gazel 242

Mısra: **13**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

164. **ben:**

Gazel 243

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

165. **beni:**-*i*

Gazel 243

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

166. **beni:**-*i*

Gazel 247

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa şunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

167. **ben:**

Gazel 248

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

168. **beni:**-*i*

Gazel 248

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

169. **beni:**-*i*

Gazel 249

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

170. **beni:**-*i*

Gazel 249

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

171. **ben:**

Gazel 250

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

172. **ben:**

Gazel 252

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

173. **beni:**-*i*

Gazel 253

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ

174. **ben:**

Gazel 254

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

175. **ben:**

Gazel 259

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

176. **ben:**

Gazel 261

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

177. **baña:**-*a*

Gazel 263

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

178. **ben:**

Gazel 263

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

179. **beni:**-*i*

Gazel 263

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīṣānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

180. **beni:**-*i*

Gazel 263

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

181. **beni:**-*i*

Gazel 264

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

182. **beni:**-*i*

Gazel 265

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül

183. **beni:**-*i*

Gazel 265

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

184. **ben:**

Gazel 266

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

185. **ben:**

Gazel 266

Mısra: **14**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

186. **ben:**

Gazel 273

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden

Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

187. **bende:**-*de*

Gazel 274

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

188. **benden:**-*den*

Gazel 276

Mısra: **3**

"Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

189. **beni:**-*i*

Gazel 276

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

190. **beni:**-*i*

Gazel 277

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ fırāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel

191. **beni:**-*i*

Gazel 278

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

192. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

193. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

194. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

195. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

196. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

197. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm

198. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm

199. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 279

Mısra: **14**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

200. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm

201. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm

202. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm

203. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

204. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

205. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 280
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

206. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm

207. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm

208. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm

209. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

210. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

211. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

212. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 281
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

213. **benüm:**-*(ü)m*
Gazel 281
Mısra: **14**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
Dürr-i naẓm ile
Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm

214. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

215. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

216. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm

217. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

218. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

219. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

220. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

221. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 282
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

222. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

223. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

224. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

225. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm

226. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

227. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

228. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

229. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 283
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

230. **ben:**
Gazel 284
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

231. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm

232. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm

233. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

234. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

235. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

236. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

237. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm

238. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḥuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

239. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Bezm-i ġamda şanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm

240. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Bezm-i ġamda şanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm

241. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

242. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḥm-ı nihānum var benüm

243. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

244. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

245. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Gün ṣayarsañ üstüme iy māh fürḳat gicesin
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum var benüm

246. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

247. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 285
Mısra: **16**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.
Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

248. **beni:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

249. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

‘Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

250. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

‘Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

251. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

252. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḫişārumdur benüm

253. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur benüm

254. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

255. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

256. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İy Muʿīdī n’eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm

257. **bende:**-*de*
Gazel 287
Mısra: **5**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n’olur ser-encāmum benüm

258. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

259. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

260. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

261. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n’olur ser-encāmum benüm

262. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

263. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

264. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

265. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 287
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

266. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm

267. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm

268. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

269. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

270. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

271. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm

272. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

273. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 288
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

274. **beni:**-*i*

Gazel 289

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

275. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

276. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

277. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **4**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

278. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḥi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

279. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

280. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

281. **benüm:**-*üm*

Gazel 289

Mısra: **12**

" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II âşık.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

282. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 289

Mısra: **14**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

283. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 290

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

284. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 291

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

285. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 291

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

286. **benüm:**--*üm,* -

Gazel 294

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

287. **ben:**

Gazel 295

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

288. **ben:**

Gazel 296

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

289. **ben:**

Gazel 296

Mısra: **10**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

290. **ben:**

Gazel 298

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

291. **ben:**

Gazel 300

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam

292. **ben:**

Gazel 302

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

293. **ben:**

Gazel 303

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

294. **ben:**

Gazel 303

Mısra: **13**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

295. **beni:**-*i*

Gazel 304

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

296. **ben:**

Gazel 306

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

297. **benüm:**--*üm, -*

Gazel 306

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

298. **ben:**

Gazel 307

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

299. **ben:**

Gazel 308

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

300. **benüm:**-*üm,* -

Gazel 308

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

301. **ben:**

Gazel 309

Mısra: **8**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

302. **ben:**

Gazel 310

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

303. **beni:**-*i*

Gazel 310

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum

304. **ben:**

Gazel 311

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

305. **ben:**

Gazel 311

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm

306. **beni:**-*i*

Gazel 315

Mısra: **5**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

307. **beni:**-*i*

Gazel 316

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin

308. **ben:**

Gazel 317

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn

309. **ben:**

Gazel 323

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

310. **ben:**

Gazel 323

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

311. **ben:**

Gazel 328

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

312. **benüm:**-*üm,* -
Gazel 329
Mısra: **9**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

313. **ben:**
Gazel 330
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

314. **ben:**
Gazel 330
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

315. **ben:**
Gazel 330
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

316. **benüm:**-*üm,* -
Gazel 330
Mısra: **7**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

317. **beni:**-*i*
Gazel 331
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

318. **beni:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **5**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ beni
Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken

319. **beni:**-*i*
Gazel 333
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

320. **ben:**
Gazel 334
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

321. **beni:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu gibi pāk eyleyen

322. **beni:**-*i*
Gazel 335
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen

323. **ben:**
Gazel 336
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün

324. **ben:**

Gazel 336

Mısra: **12**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün

325. **benüm:**-*-üm, -*

Gazel 337

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Hecr ile cān virdügim bilmez daḥi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

326. **ben:**

Gazel 338

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

327. **benüm:**-*-üm, -*

Gazel 338

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

328. **ben:**

Gazel 341

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

329. **ben:**

Gazel 342

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen

330. **ben:**

Gazel 342

Mısra: **9**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

331. **ben:**

Gazel 343

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

332. **beni:**-*i*

Gazel 343

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

333. **beni:**-*i*

Gazel 346

Mısra: **11**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḥi ġurbetde bīmār olmasun

334. **ben:**

Gazel 347

Mısra: **6**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

335. **benüm:**-*-üm, -*

Gazel 349

Mısra: **5**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

336. **beni:**-*i*

Gazel 350

Mısra: **7**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

337. **beni:**-*i*
Gazel 352
Mısra: **9**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

338. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 355
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

339. **ben:**
Gazel 356
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

340. **ben:**
Gazel 357
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan

341. **ben:**
Gazel 357
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

342. **ben:**
Gazel 358
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̱mān illerin

343. **ben:**
Gazel 359
Mısra: **9**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḫbetdür bugün

344. **ben:**
Gazel 362
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Naḳd-i cānum ḳo niṣ̱ār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

345. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 362
Mısra: **11**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Niçe gitsün jeng-i ġam ṣūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

346. **ben:**
Gazel 365
Mısra: **11**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

347. **bende:**-*de*
Gazel 365
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

348. **beni:**-*i*
Gazel 366
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

349. **benüm:**--*üm, -*

Gazel 366

Mısra: **14**

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

350. **beni:**-*i*

Gazel 367

Mısra: **1**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden

351. **beni:**-*i*

Gazel 367

Mısra: **3**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

352. **ben:**

Gazel 368

Mısra: **2**

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

353. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

354. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

355. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben

356. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

357. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

358. **ben:**

Gazel 370

Mısra: **10**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

359. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

360. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

361. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

362. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

363. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳande ise bir meh-i nāmihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben

364. **ben:**

Gazel 371

Mısra: **10**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

365. **beni:**-*i*

Gazel 371

Mısra: **7**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳande ise bir meh-i nāmihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben

366. **beni:**-*i*

Gazel 371

Mısra: **9**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

367. **beni:**-*i*

Gazel 375

Mısra: **11**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

368. **beni:**-*i*

Gazel 378

Mısra: **7**

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḫayāt-ı cāvidāndur bu

369. **ben:**

Gazel 386

Mısra: **7**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dütāyı añma

370. **beni:**-*i*

Gazel 388

Mısra: **3**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

371. **beni:**-*i*

Gazel 389

Mısra: **3**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār
Ḫalḳa ḫalḳa şalınan zülf-i perīşānlar ile

372. **beñlerüñ:**-*lerüñ*

Gazel 389

Mısra: **3**

T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār
Ḫalḳa ḫalḳa şalınan zülf-i perīşānlar ile

373. **beni:**-*i*

Gazel 390

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken

Hele bir görmedügin yig beni
aġyāruñ ile

374. **beni:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **8**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

375. **beni:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **11**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül bana ruḫsāruñ ile

376. **beni:**-*i*
Gazel 391
Mısra: **3**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

377. **beni:**-*i*
Gazel 391
Mısra: **11**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

378. **beni:**-*i*
Gazel 392
Mısra: **7**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile

379. **ben:**
Gazel 393
Mısra: **1**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile

380. **ben:**
Gazel 394
Mısra: **11**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

381. **beni:**-*i*
Gazel 397
Mısra: **7**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

382. **ben:**
Gazel 398
Mısra: **3**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

383. **beni:**-*i*
Gazel 402
Mısra: **9**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

384. **ben:**
Gazel 403
Mısra: **10**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

385. **ben:**
Gazel 404
Mısra: **2**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

386. **ben:**
Gazel 404

Mısra: **5**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

387. **ben:**

Gazel 406

Mısra: **13**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

388. **beni:**-*i*

Gazel 407

Mısra: **3**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

389. **ben:**

Gazel 408

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

390. **ben:**

Gazel 413

Mısra: **11**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

391. **ben:**

Gazel 413

Mısra: **12**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

392. **benī:**-*i*

Gazel 415

Mısra: **11**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize

393. **ben:**

Gazel 416

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

394. **ben:**

Gazel 417

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

395. **beni:**-*i*

Gazel 417

Mısra: **5**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

396. **beni:**-*i*

Gazel 418

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

397. **beni:**-*i*

Gazel 419

Mısra: **12**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice

398. **ben:**

Gazel 421

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Rūzgāruñ şiddetinden
mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr
iderüm dilden dile

399. **ben:**

Gazel 422

Mısra: **5**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben fiġān itdükce
kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy
işidüp mevlevī

400. **ben:**

Gazel 423

Mısra: **11**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

El urup nabżına ben
dil- ḥastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden
özge çāresi

401. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Āh kim ḳapuñda redd
itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ
pādşālıḳdan beni

402. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Āh kim ḳapuñda redd
itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ
pādşālıḳdan beni

403. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ
āşnālıḳdan beni

404. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Baña pend idüp
n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü
mübtelālıḳdan beni

405. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Āftāb-ı cām ile maḥv it
vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-
nümālıḳdan beni

406. **beni:**-*i*

Gazel 424

Mısra: **10**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Āstānum
ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin
gedālıḳdan beni

407. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Daḥi ḳaçar görüp ol
şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-
sitāre beni

408. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Daḥi ḳaçar görüp ol
şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-
sitāre beni

409. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **14**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

410. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **12**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

İlāhī Mekke ş̲evābın
müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

411. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **10**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

412. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

413. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

414. **beni:**-*i*

Gazel 425

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

415. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **1**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

416. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **2**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

417. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

418. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **6**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

419. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ beni

420. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **10**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

421. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **12**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı şu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

422. **beni:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **14**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni

423. **ben:**

Gazel 427

Mısra: **4**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün

Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

424. **ben:**
Gazel 429
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

425. **beni:**-*i*
Gazel 431
Mısra: **6**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

426. **bende:**-*de*
Gazel 432
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

427. **beni:**-*i*
Gazel 433
Mısra: **5**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

428. **beni:**-*i*
Gazel 435
Mısra: **5**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni

429. **ben:**
Gazel 437
Mısra: **2**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

430. **ben:**
Gazel 437
Mısra: **3**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

431. **ben:**
Gazel 437
Mısra: **12**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

432. **beni:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **8**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

433. **beni:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **11**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

434. **beni:**-*i*
Gazel 441
Mısra: **1**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

435. **ben:**
Gazel 442
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

436. **bende:**-*de*
Gazel 442
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

437. **ben:**
Gazel 447
Mısra: **2**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

438. **beni:**-*i*
Gazel 447
Mısra: **1**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

439. **benüm:**-*üm*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eṣʿārüm kim
İtmişdür eser nāle ile efġānum

440. **ben:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri .
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir nisār itsem gerek

441. **ben:**
Tahmis 3
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.
Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

442. **ben:**
Tahmis 3
Mısra: **15**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ayaġuñ tozına cānum nisār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör

443. **beni:**-*i*
Taştir 1
Mısra: **12**
"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.
Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

444. **benüm:**-*üm*
Taştir 1
Mısra: **9**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

445. **benüm:**-*üm*
Taştir 1
Mısra: **15**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.
Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

446. **benüm:**-*üm*
Taştir 1
Mısra: **15**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.
Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

447. **benüm:**-*üm*
Taştir 1
Mısra: **18**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.
Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

beñ-:

1. **beñlenmiş:**-*len, -miş*
Gazel 88
Mısra: **4**
Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah nokta II ben II hâl.

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

2. **benüm:**-*üm*
Gazel 378
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

3. **benüm:**-*üm*
Gazel 396
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḫamrādan yine

4. **benüm:**-*üm*
Gazel 397
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde

5. **benüm:**-*üm*
Gazel 401
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aṣdı ḳandīl üstine

6. **benüm:**-*üm*
Gazel 412
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

ben baña it-:

1. **ben baña it-:**--*dü, --düm*
Gazel 263
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendine etmek. Kendi yaptığı şeyler sonucunda yine kendisi zarar görmek.
Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

ben ü ol:

1. **ben ü ol:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben ve o(zamir).
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **ben ü ol:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın kendi ve sevgili.
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

bencileyin:

1. **bencileyin:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Benim gibi.
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

bend:

1. **bend:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Bağ, ip.
Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

2. **bendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 201
Mısra: **13**
Bağ, düğüm.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

3. **bend:**
Gazel 216
Mısra: **8**
(Fars.) Bağlama, bağlanma.
Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin

Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

4. **bend:**

Gazel 240

Mısra: **5**

(Fars.) Bağlama, bağlanma.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

5. **bende:**-*e*

Gazel 387

Mısra: **7**

Bağ.

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

bende:

1. **bende:**

Gazel 21

Mısra: **8**

Kul, köle, hizmetkâr ('âşıġın yerine).

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

2. **bendeñe:**-*ñ, -e*

Gazel 21

Mısra: **1**

Kul, köle, hizmetkâr.

Bendeñe ẓulm oldugın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

3. **bendeñe:**-*ñ, -e*

Gazel 28

Mısra: **13**

Kul, köle. II Âşık.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

4. **bendeyem:**-*(y), -em*

Gazel 54

Mısra: **15**

Birine mensup olan, onun hizmetinde bulunan.

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

5. **bendeyem:**-*y, -em*

Gazel 113

Mısra: **3**

Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

6. **bendeye:**-*y, -e*

Gazel 130

Mısra: **15**

(Fars.) Kul, köle II. Âşık.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

7. **bendeye:**-*y, -e*

Gazel 158

Mısra: **6**

(Fars.) Kul, köle.

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

8. **bendeñi:**-*ñi*

Gazel 234

Mısra: **13**

(Fars.) Köle, esir.

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

9. **bendesi:**-*si*

Gazel 259

Mısra: **12**

(Fars.) Kul, köle.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa ṣāhum ġam degül

10. **bendedür:**-*dür*

Gazel 275

Mısra: **5**

Kul, köle II âşık.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

11. **bendeñüñ:**-*ñ, -üñ*

Gazel 277

Mısra: **13**

(Fars.) Kul, köle.

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şināsı ü ḫurdedānum gitme gel

12. **bende:**

Gazel 290

Mısra: **11**

Kul, köle.

Düşüp serv-i
sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān
olsa cānānum

13. **bende:**

Gazel 290

Mısra: **11**

Kul, köle.

Düşüp serv-i
sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān
olsa cānānum

14. **bende:**

Gazel 336

Mısra: **14**

Kul, köle.

Ger Muʿīdīye
ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu
iḥsānuñ içün

15. **bendeyem:**-*yem*

Gazel 337

Mısra: **1**

Bağlı, köle, esir.

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur
gündüzüm ol māh içün

16. **bendeñe:**-*ñ, -e*

Gazel 366

Mısra: **13**

(Fars.) Kul, köle.

Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir gün

17. **bendesidür:**-*sidür*

Gazel 409

Mısra: **11**

Kul, köle.

Cān cemālüñ
bendesidür sürme ḳapuñdan
begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile
vīrān eyleme

bende-ḫāne:

1. **bende-ḫānemden:**-*m, -den*

Gazel 1

Mısra: **5**

Ben kölenin evi.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

2. **bende-ḫānemden:**-*m, -den*

Gazel 1

Mısra: **5**

(Âşığın kendini kastederek) bu kölenin evi.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

3. **bende-ḫānemden:**-*m, -den*

Gazel 1

Mısra: **5**

(Âşığın kendini kastederek) bu kölenin evi.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

bende-i hindū:

1. **bende-i hindū:**

Gazel 19

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenci (bir) köle.

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara
geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i
hindū saña

2. **bende-i hindū:**

Gazel 20

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenci (bir) köle.

Mātem-i ġamda ser-ā-
ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum
bende-i hindū saña

benden:

1. **benden:**

Gazel 205

Mısra: **4**

"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli.

Sīnemüñ yāresine
merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise
benden fāriġ

2. **benden:**

Gazel 369

Mısra: **9**

"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli.

Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

3. **benden:**

Gazel 421

Mısra: **8**

"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

benden mi dilberden midür:

1. **benden mi dilberden midür:**

Gazel 116

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benden mi, sevdiğim dilberden (güzel) midir?.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

bend-i ġam:

1. **bend-i ġam:**

Gazel 80

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam bağı.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n’eylesün ādem delü olur

beni:

1. **beni:**-*i*

Gazel 16

Mısra: **7**

Birinci tekil şahıs zamiri yükleme/belirtme hal eki almış biçimi. (Âşığın kendisi).

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **beni:**

Gazel 22

Mısra: **7**

"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

3. **beni:**

Gazel 59

Mısra: **8**

T. Birinci teklik şahıs zamiri.

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

4. **beni:**

Gazel 100

Mısra: **5**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meṣel didiler

5. **beni:**

Gazel 104

Mısra: **9**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

6. **beni:**

Gazel 105

Mısra: **10**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Ġamzeñe n’eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister

7. **beni:**

Gazel 116

Mısra: **13**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırāḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

8. **beni:**

Gazel 250

Mısra: **7**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

beni bende:

1. **beni bende:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini kaybetmek, benliğinden vazgeçmek; müptela olmak.

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

benler:

1. **benler:**-*ler*
Gazel 145
Mısra: **7**
Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

bennā:

1. **bennā:**
Gazel 156
Mısra: **8**
Ar. Binâ eden, mimar.

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

benüm:

1. **benüm:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Benim.

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

[benüm:

1. **[benüm:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

benümçün:

1. **benümçün:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Benim için, benden dolayı, benden ötürü.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

benümdür:

1. **benümdür:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Bana ait.

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

beñz:

1. **beñzi:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **2**
Beniz, yüz, yüzün rengi.

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

2. **beñzüm:**-*üm*
Gazel 82
Mısra: **6**
Beniz, yüz, yüzün rengi.

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

3. **beñzüm:**-*üm*
Gazel 126
Mısra: **10**
Beniz, yüz, yüzün rengi.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

4. **beñzüm:**-*üm*
Gazel 128
Mısra: **2**
Yüz, çehre.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur

5. **beñzüm:**-*üm*
Gazel 175
Mısra: **9**

1.Yüz, görünen kısım.
2.Yüzün rengi.

Sāz olup ża‘f ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

6. **beñzi:**-*i*

Gazel 215

Mısra: **12**

1.Yüz, görünen kısım.
2.Yüzün rengi.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuşṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

7. **beñzi:**-*i*

Gazel 218

Mısra: **1**

1.Yüz, görünen kısım.
2.Yüzün rengi.

Ṣarıdur beñzi şem‘üñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ‘āşıḳ

8. **beñzümi:**-*ü, -mi*

Gazel 247

Mısra: **4**

Beniz, yüz, yüzün rengi.

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

9. **beñzüm:**-*üm*

Gazel 318

Mısra: **9**

1.Yüz, görünen kısım.
2.Yüzün rengi.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

beñze:

1. **beñzemez:**-*mez*

Gazel 17

Mısra: **4**

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.

Şūḫlar cem‘indesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **beñzer:**-*r*

Gazel 17

Mısra: **6**

Andırmak, gibi olmak.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad ra‘nā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

3. **beñzerem:**-*r, -em*

Gazel 19

Mısra: **9**

Benzemek, andırmak.İki şey arasında kurulan benzerlik.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

4. **beñzer:**-*r*

Gazel 130

Mısra: **6**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ḥalḳa idüp şaçların yüz şīve ile şalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

5. **beñzer:**-*r*

Gazel 140

Mısra: **5**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ‘aceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

6. **beñzer:**-*r*

Gazel 147

Mısra: **4**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

7. **beñzer:**-*r*

Gazel 185

Mısra: **3**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

8. **beñzer:**-*r*

Gazel 187

Mısra: **5**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

9. **beñzedi:**-*di*

Gazel 226

Mısra: **3**

(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

10. **beñzer:**-*r*

Gazel 231

Mısra: **4**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

11. **beñzer:**-*r*

Gazel 232

Mısra: **4**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

12. **beñzer:**-*r*

Gazel 261

Mısra: **12**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

13. **beñzer:**-*r*

Gazel 306

Mısra: **12**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

14. **beñzer:**-*r*

Gazel 309

Mısra: **10**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

15. **beñzer:**-*r*

Gazel 317

Mısra: **2**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

16. **beñzer:**-*r*

Gazel 326

Mısra: **8**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

beñze-:

1. **beñzer:**-*r*

Gazel 87

Mısra: **11**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur

2. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **1**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer

3. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **14**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

4. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **12**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer

5. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **10**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

6. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **8**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

7. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **6**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

8. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **4**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

9. **beñzer:**-*r*

Gazel 88

Mısra: **2**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer

10. **beñzer:**-*r*

Gazel 90

Mısra: **5**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

11. **beñzer:**-*r*

Gazel 95

Mısra: **8**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

12. **beñzer:**-*r*

Gazel 110

Mısra: **11**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer s̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḫüsn ü devlete aldanma hā geçer

13. **beñzer:**-*r*

Gazel 112

Mısra: **10**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

14. **beñzer:**-*r*

Gazel 246

Mısra: **10**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ

15. **beñzer:**-*r*

Gazel 259

Mısra: **10**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

16. **beñzer:**-*r*

Gazel 289

Mısra: **6**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

17. **beñzetmeye:**-*t, -me, -ye*

Gazel 336

Mısra: **5**

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün

beñzed:

1. **beñzede:**-*e*

Gazel 72

Mısra: **6**

Benzemek.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

2. **beñzedür:**-*ür*

Gazel 351

Mısra: **3**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Beñzedür kendüyi gül ḫüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

beñzeden:

1. **beñzeden:**

Gazel 261

Mısra: **11**

Benzeten.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

beñzeme:

1. **beñzemez:**-*z*

Gazel 411

Mısra: **5**

Benzemez.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye

2. **beñzemez:**-*z*

Gazel 430

Mısra: **6**

Benzemez.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

beñzer:

1. **beñzer:**

Gazel 3

Mısra: **8**

... gibi görünmek.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer ṣarāb-ı erġavān tenhā

2. **beñzer:**

Gazel 3

Mısra: **8**

Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, müşâbih, eş, emsal.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

3. **beñzer:**

Gazel 55

Mısra: **4**

Andırmak, ...gibi görünmek, sanısını uyandırmak. || Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

4. **beñzer:**

Gazel 93

Mısra: **3**

... gibi görünmek, andırmak, benzemek, eş, denk.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

5. **beñzer:**

Gazel 94

Mısra: **8**

... gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Dīde vü dilden degül ḫālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

6. **beñzer:**

Gazel 120

Mısra: **8**

... gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

7. **beñzer:**

Gazel 121

Mısra: **6**

... gibi görünmek.

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

8. **beñzersin:**-*siñ*

Gazel 188

Mısra: **4**

Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

9. **beñzerin:**-*in*

Gazel 223

Mısra: **9**

Benzer, eş, denk.

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

10. **beñzer:**

Gazel 268

Mısra: **8**

... gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

11. **beñzer:**

Gazel 373

Mısra: **3**

Benzemek.

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

12. **beñzer:**

Gazel 388

Mısra: **2**

Benzemek.

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

13. **beñzer:**

Gazel 405

Mısra: **6**

Benzemek.

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer şu ḳabaġı üstine

14. **beñzer:**

Gazel 410

Mısra: **14**

Benzemek.

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

15. **beñzer:**

Gazel 412

Mısra: **13**

Benzemek.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

16. **beñzer:**

Gazel 439

Mısra: **12**

Benzemek.

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

beñzet-:

1. **beñzetsem:**-*se, -m*

Gazel 164

Mısra: **7**

Beñzetmek.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

2. **beñzetdüm:**-*dü, -m*

Gazel 292

Mısra: **7**

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

beñzüm:

1. **beñzüm:**

Gazel 390

Mısra: **11**

Yüz, görünen kısım.

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

ber:

1. **berdedür:**-*de, -dür*

Gazel 94

Mısra: **8**

Yer.

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

2. **berden:**-*den*

Gazel 319

Mısra: **12**

Kara, toprak.

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

ber-ā-ber:

1. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **2**

Bir, aynı.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

2. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **4**

Birlikte, beraber.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

3. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **6**

(Fars.) Beraber, birlikte.

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

4. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **8**

Beraber, birlikte II Eşit denk.

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

5. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **10**

Bir, aynı.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

6. **ber-ā-ber:**

Gazel 139

Mısra: **12**

(Fars.) Beraber, birlikte.

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā

Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

7. **ber-ā-ber:**
Gazel 139
Mısra: **14**
(Fars.) Beraber, birlikte.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

8. **ber-ā-ber:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Eşit, denk.
Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

9. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **8**
(Fars.) Beraber, birlikte.
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

10. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **14**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

11. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **12**
"... nın yanı sıra, birlikte" anlamlarında zarf.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

12. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Beraber, birlikte II Eşit denk, aynı seviyede II Aynı anda.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

13. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Beraber, birlikte || Eşit, denk.
Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

14. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **2**
"... nın yanı sıra, birlikte" anlamlarında zarf.
Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

15. **ber-ā-ber:**
Gazel 140
Mısra: **1**
Aynı anda.
Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

16. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **1**
Beraber, birlikte || Eşit, denk.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

17. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Beraber, birlikte. II Eşit, denk.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

18. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

19. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg

Rifʿatde olupdur meh-i tābāna
ber-ā-ber

20. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **8**
(Fars.) Beraber, birlikte.
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne
ber-ā-ber

21. **ber-ā-ber:**
Gazel 141
Mısra: **10**
(Fars.) Beraber, birlikte.
Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

22. **ber-ā-berdür:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna
ber-ā-ber

ber-ā-ber ol-:

1. **ber-ā-ber ol-:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir araya gelmek, aynı yerde bulunmak. II Karşı karşıya gelmek (Savaş meydanında).
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

ber-ā-ber ṭut-:

1. **ber-ā-ber ṭut-:***-ma, --y, --an, -*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir olmayan,, denk tutmayan.
Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

berāyiş:

1. **berāyiş:**
Gazel 364
Mısra: **14**
Hengâme.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

ber-bād:

1. **ber-bād:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

berber-i hindū:

1. **berber-i hindū:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hintli berber.
Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

berg:

1. **berg:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Yaprak.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

berg-i gül:

1. **berg-i gül:**
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprağı.
Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

2. **berg-i gül:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprağı.
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

3. **berg-i gül:**-*e*

Müstezad 1

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprağı; yanak.

Rengīn yanaġuñ gerçi ṭarāvetde nigār
Berg-i güle beñzer

4. **berg-i gül:**

Tahmis 3

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprağı.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi

berg-i ḥazān:

1. **berg-i ḥazān:**-*lar*

Gazel 241

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar yaprağı.

Yir yir iy gül başuma berg-i ḥazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

berg-i ḥazāndan:

1. **berg-i ḥazāndan:**-*dan*

Gazel 82

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar yaprağı. II Âşıkların sararıp solmuş yüzü.

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

berg-i semen:

1. **berg-i semen:**

Gazel 87

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin yaprağı. II Sevgilinin beyaz yanağı.

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

ber-ḫūrdār:

1. **ber-ḫūrdār:**

Gazel 362

Mısra: **6**

Mutlu, mesut etmek.

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan

berk:

1. **berk:**

Gazel 391

Mısra: **13**

Sert, sağlam, dayanıklı.

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

berk ur-:

1. **berḳ ur-:**-*alı*

Gazel 245

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimşek gibi çakmak, aniden ve çok etkileyici şekilde görünmek.

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

ber-ḳarār:

1. **ber-ḳarār:**

Gazel 411

Mısra: **10**

Kararlı, yerli, daimî, devamlı olsun.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

2. **ber-ḳarār:**

Gazel 431

Mısra: **14**

Devamlı.

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī

berḳ-i ḫāṭif:

1. **berḳ-i ḫāṭif:**

Gazel 109

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz kamaştıran şimşek.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim

Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

berḳ-i lāmiʿ:

1. **berḳ-i lāmiʿ:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak şimşek.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

ber-murād:

1. **ber-murād:**
Gazel 214
Mısra: **11**
Arzusuna kavuşturmak, dileğine eriştirmek.
Gönlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

ber-nişān:

1. **ber-nişān:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Bir ağaç ki yaradılışı acı, azameti cennet bağından işarettir.
Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

2. **ber-nişānam:**
Gazel 371
Mısra: **10**
Hedef.
İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

ber-ṭaraf:

1. **ber-ṭaraf:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Yok olmuş.
Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

berü:

1. **berü:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

2. **berü:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

3. **berü:**
Gazel 146
Mısra: **13**
"-den bu yana" anlamında edat.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

4. **berü:**
Gazel 160
Mısra: **5**
"-den bu yana" anlamında edat.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

5. **berü:**
Gazel 233
Mısra: **6**
"-den bu yana" anlamında edat.
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

6. **berü:**
Gazel 235
Mısra: **13**
"...den beri"; bu yana.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

7. **berü:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Beri, bu tarafa, bu yana.
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye

Cennet olmazsa müyesser şaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ

8. **berü:**

Gazel 294

Mısra: **5**

"-den bu yana" anlamında edat.

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

9. **berü:**

Gazel 343

Mısra: **4**

"-den bu yana" anlamında edat.

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

10. **berü:**

Gazel 413

Mısra: **14**

Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma

bes:

1. **besdür:**-*dür*

Gazel 23

Mısra: **10**

Yeter, yeterli, kâfî.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

besbellü:

1. **besbellüdür:**-*dür*

Gazel 236

Mısra: **6**

Açık, apaçık, çok belli.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

beşer:

1. **beşersin:**-*sin*

Gazel 30

Mısra: **3**

İnsanoğlu.

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

beslen:

1. **beslenür:**

Gazel 208

Mısra: **8**

Doyurulmak, yedirilip içirilmek; güçlenmek.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

beter:

1. **beter:**

Gazel 4

Mısra: **11**

Çok fenâ, daha fenâ.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

2. **beter:**

Gazel 4

Mısra: **11**

Çok fena, daha fena, çok kötü.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

beyān:

1. **beyānını:**-*ını*

Gazel 296

Mısra: **3**

Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

2. **beyāna:**-*a*

Gazel 434

Mısra: **10**

Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

beyān eyle-:

1. **beyān eyle-:**-*r*

Gazel 200

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ

beyāż:

1. **beyāżında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 147

Mısra: **7**

Beyaz.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

2. **beyāżına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 297

Mısra: **3**

Ak, beyaz.

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

beyāż it:

1. **beyāż it:**

Gazel 90

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazıyı temize çekmek.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳıṣṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

beyti:

1. **beyti:**-*i*

Gazel 150

Mısra: **10**

Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş nazım birimi.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

bezen:

1. **bezenür:**-*ür*

Gazel 393

Mısra: **6**

Bezenmek, süslenmek.

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile

2. **bezenmiş:**-*miş*

Gazel 441

Mısra: **4**

Süslenmek, donatılmak.

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

bezm:

1. **bezm:**

Gazel 36

Mısra: **5**

Eğlence meclisi.

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

2. **bezm:**

Gazel 40

Mısra: **10**

Eğlence meclisi.

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

3. **bezm:**

Gazel 41

Mısra: **7**

Eğlence meclisi.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āṣüftedür dildār mest

4. **bezmine:**-*i, -n, -*

Gazel 52

Mısra: **6**

Meclis, toplantı ve buluşma yeri.

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

5. **bezmine:**-*i, -n, -e*

Gazel 53

Mısra: **5**

Meclis, sohbet meclisi; içkili, eğlenceli meclis, toplantı.

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

6. **bezm:**

Gazel 76

Mısra: **4**

Içkili, eğlenceli meclis.

Laʿl-i meygūnuñ añup
derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan
sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

7. **bezmine:**-*i, -n, -e*

Gazel 100

Mısra: **7**

(Fars.) Topluluk, meclis II. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

8. **bezme:**-*e*

Gazel 102

Mısra: **11**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme
ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında
zer-kemer

9. **bezminde:**-*i, -n, -de*

Gazel 153

Mısra: **14**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ġam ḥumārından
Muʿīdī ḥaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā
bezminde sāḳīdür henüz

10. **bezm:**

Gazel 176

Mısra: **12**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde
inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim
sevmez

11. **bezmin:**-*in*

Gazel 189

Mısra: **12**

Eğlence meclisi.

Serv pīrūze-
ṣürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı
seḥer zeyn eylemiş

12. **bezm:**

Gazel 203

Mısra: **10**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā
bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-
efşān olsa şemʿ

13. **bezminde:**-*i, -n, -de*

Gazel 243

Mısra: **9**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ḥüsn bezminde lebüñ
yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i
fettānuñ senüñ

14. **bezme:**-*e*

Gazel 256

Mısra: **2**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

İy göñül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü
efġān ḥāżıruñ

15. **bezmine:**-*i, -n, -e*

Gazel 267

Mısra: **14**

(Fars.) Topluluk, meclis II. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Laʿl ü zer elde ne var
ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur
zihī nuḫsend gül

16. **bezmin:**-*in*

Gazel 268

Mısra: **14**

Meclis, ortam.

Her ṭaraf pervāneveş
çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i
şebistān oldı gül

17. **bezminde:**-*i, -n, -de*

Gazel 274

Mısra: **5**

(Fars.) Topluluk, meclis.

Zer ḳadeḥle çerḫ
bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl
ṣaru yaşıl

18. **bezm:**

Gazel 298

Mısra: **6**

(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Göñlüme düşüp
senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā

Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

19. **bezminde:**-*i, -n, -de*

Gazel 344

Mısra: **4**

(Fars.) Topluluk, meclis.

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

20. **bezmine:**-*in, -ne*

Gazel 395

Mısra: **3**

Sohbet, yaran sohbeti ǀ ziyafet, işret sohbeti.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

21. **bezmüñde:**-*üñ, -de*

Tahmis 3

Mısra: **14**

Sohbet, yaran sohbeti ǀ ziyafet, işret sohbeti. Meclis.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

bezm ehl-:

1. **bezm ehl-:**-*i, -ne*

Gazel 99

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence meclisine katılan kişi/kişiler.

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

2. **bezm ehl-:**

Gazel 116

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki ve eğlence meclisine katılanlar. II Âşıklar.

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

bezm içre:

1. **bezm içre:**

Gazel 226

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclis içinde, mecliste.

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

bezm ider:

1. **bezm ider:**-*er*

Gazel 53

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclis düzenlemek.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

bezm-i ʿālemden:

1. **bezm-i ʿālemden:**-*i, -den*

Gazel 9

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **bezm-i ʿālemden:**-*den*

Gazel 9

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

bezm-i belā:

1. **bezm-i belā:**-*da*

Tahmis 3

Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam, keder meclisi.

Acıyu ḳan aġlaram bezm-i belāda mül gibi
Bu perīşānlıḳda miskīn olmışam sünbül gibi

bezm-i belā-:

1. **bezm-i belā-:**--*da*

Gazel 207

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam, keder meclisi.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül

Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

bezm-i cefāda:

1. **bezm-i cefāda:**-*da*

Gazel 83

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet meclisi.

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

bezm-i çemen-:

1. **bezm-i çemen-:**-*de*

Gazel 223

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çimenlik meclisi; seyir, toplanma yeri.

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

bezm-i devrān:

1. **bezm-i devrān:**-*da*

Gazel 67

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

Bezm-i devrānda Muʿīdī telḫ-i ʿīş olmañ neden
Büseler al cām içüp ol ṣūḫ-ı fettāndan leẕīẕ

bezm-i firāḳuñda:

1. **bezm-i firāḳuñda:**

Gazel 75

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliden) Ayrılığın meclisinde.

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

bezm-i gül:

1. **bezm-i gül:**-*de*

Murabba 2

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül meclisi.

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine

bezm-i ḥasret:

1. **bezm-i ḥasret:**-*de*

Gazel 250

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık, özlem meclisi.

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

bezm-i ḥüsn-:

1. **bezm-i ḥüsn-:**--*üñ, --de*

Gazel 187

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik meclisi.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

2. **bezm-i ḥüsn-:**--*e*

Gazel 189

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik meclisi.

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

bezm-i ḥüsn:

1. **bezm-i ḥüsn:**

Gazel 247

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik meclisi.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

bezm-i ʿışḳ-:

1. **bezm-i ʿışḳ-:**--*u, --ñ, -da*

Gazel 124

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi.

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

2. **bezm-i ʿışḳ-:**-*a*

Gazel 216

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

bezm-i maḥabbet-:

1. **bezm-i maḥabbet-:**-*de*

Gazel 139

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi ǁ sohbet meclisi.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

bezm-i mey:

1. **bezm-i mey:**

Gazel 98

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Içki meclisi.

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

bezm-i ṣafā-:

1. **bezm-i ṣafā-:**--*da*

Gazel 149

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ü safâ meclisi.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

bezm-i ʿuṣṣāḳ-:

1. **bezm-i ʿuṣṣāḳ-:**-*a*

Gazel 233

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıklar meclisi.

Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

bezm-i yār-:

1. **bezm-i yār-:**-*e*

Gazel 166

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin meclisi.

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre ṣol bülbül ki efġān eylemez

bī-ʿahd ü bī-peymān:

1. **bī-ʿahd ü bī-peymān:**

Gazel 76

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözünde ve Yemininde durmayan -bī-ʿahd: Sözünde durmayan -ü: Ve bağlacı -bī-peymān: Yeminsiz.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

bī-ʿaḳl ü ser-gerdān:

1. **bī-ʿaḳl ü ser-gerdān:**

Taştir 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı kaybedip, baş dönmesiyle.

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

bi-ʿavni'llāhi teʿālā:

1. **bi-ʿavni'llāhi teʿālā:**

Müfret 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah'ın yardımıyla.

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l- faḳīri'l-ḥaḳīr mü'ellif-i ḥāẕihi'l-evrāḳ
Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene

bī-bāk ol-:

1. **bī-bāk ol-:**

Gazel 106

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuz / kaygısız olma. II [tas.] Kişinin Allah yolunda, tüm endişe ve düşüncelerinden sıyrılması.

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

2. **bī-bāk ol-:**

Gazel 106

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuz olmak.

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

bī-bedel:

1. **bī-bedeldür:**-*dür*

Gazel 238

Mısra: **2**

Eşi dengi olmayan, eşsiz.

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

2. **bī-bedeldür:**-*dür*

Gazel 313

Mısra: **11**

Benzeri olmayan, eşsiz.

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem

bıçaġ- çeker:

1. **bıçaġ- çeker:**

Gazel 113

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bıçak çeker, bıçağına davranır.

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker

bī-çāre:

1. **bī-çāre:**

Gazel 28

Mısra: **14**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

2. **bī-çāre:**

Gazel 29

Mısra: **13**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

3. **bī-çāre:**

Gazel 62

Mısra: **1**

Çaresiz II zavallı.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

4. **bī-çāre:**

Gazel 120

Mısra: **14**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḥi gördügi oġlane imrenür

5. **bī-çāre:**

Gazel 122

Mısra: **2**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

6. **bī-çāre:**

Gazel 123

Mısra: **10**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḥi ʿālemde nesi var

7. **bī-çāreler:**-*ler*

Gazel 148

Mısra: **2**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

bīçāre:

1. **bīçāre:**

Gazel 443

Mısra: **4**

1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

bī-çārelik:

1. **bī-çāreliḳ:**

Gazel 124

Mısra: **4**

Çaresiz II Aşığın gönlü.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

bīd:

1. **bīd:**

Gazel 59

Mısra: **6**

Far. is. Söğüt ağacı.

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

bī-dād:

1. **bī-dāddan:**-*dan*

Gazel 326

Mısra: **10**

Zulüm, eziyet, adaletsizlik.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

bīdād:

1. **bīdād:**

Gazel 422

Mısra: **9**

Zulüm, eziyet, adaletsizlik.

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

bīdār:

1. **bīdār:**

Gazel 138

Mısra: **14**

Bahtı, talihi açık, iyi talih.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur

2. **bīdār:**

Gazel 159

Mısra: **10**

İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

3. **bīdār:**

Gazel 204

Mısra: **12**

Bahtı, talihi açık, iyi talih.

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

4. **bīdār:**

Gazel 282

Mısra: **2**

Bahtı, talihi açık, iyi talih.

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

5. **bīdār:**

Gazel 339

Mısra: **8**

Far. sf. Uyanık, uykusuz.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

6. **bīdār:**

Gazel 346

Mısra: **14**

Far. sf. Uyanık, uykusuz.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

bīdār-:

1. **bīdārlaruz:**--*lar*, --*uz*

Gazel 167

Mısra: **10**

Far. sf. Uyanık, uykusuz.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

bīdār olup:

1. **bīdār olup:**

Gazel 157

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz olma.

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

bî-derd:

1. **bī-derd:**

Gazel 186

Mısra: **7**

Dertsiz II Derdi olmayanlar.

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

bī-dil:

1. **bī-dil:**

Gazel 3

Mısra: **10**

Âşık.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **bī-dil:**

Gazel 3

Mısra: **10**

Yüreği olmayan, cesaretsiz, moralsiz; korkak.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

bī-emān:

1. **bī-emān:**

Gazel 108

Mısra: **1**

Amansız, acımasız.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

bī-fitīl:

1. **bī-fitīl:**

Gazel 246

Mısra: **6**

Fitilsiz.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

bī-gāne:

1. **bī-gāneyem:**-*y, -em*

Gazel 22

Mısra: **1**

Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

2. **bī-gāne:**

Gazel 74

Mısra: **8**

Yabancı, aşina olmayan.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

3. **bī-gāneye:**-*ye*

Gazel 74

Mısra: **7**

Yabancı, umursamaz.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

4. **bī-gāneye:**

Gazel 79

Mısra: **3**

Yabancı, aşina olmayan.

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

5. **bī-gānelerle:**-*ler, -le*

Gazel 183

Mısra: **2**

Far. Yabancı, ecnebi, aşina değil.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

6. **bī-gāneler:**-*ler*

Gazel 186

Mısra: **11**

Yabancı.

Şalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

7. **bī-gāne:**

Gazel 218

Mısra: **9**

Far. Yabancı, ecnebi, aşina değil.

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

8. **bī-gānedür:**-*dür*

Gazel 261

Mısra: **13**

Kayıtsız, umursamaz. II Yabancı.

İy Muʿīdī ġam sözin
añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi
maḥrem degül

9. **bī-gāneye:**-*y, -e*
Gazel 432
Mısra: **5**
Far. Yabancı, ecnebi, aşina değil.
Çün bizi ḳoyup
uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān
kāşkī

bīgāne:

1. **bīgāneler:**-*ler*
Gazel 266
Mısra: **17**
(Fars.) Yabancı, âşinâ olmayan.
Bīgāneler gibi
ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā
göñül

2. **bīgāne:**
Gazel 424
Mısra: **3**
Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ
āşnālıḳdan beni

bī-gāneveş:

1. **bī-gāneveş:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Yabancılar gibi.
Sen bize bī-gāneveş
deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

2. **bī-gāneveş:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Yabancılar gibi.
Yanuma uġramaz oldı
āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen
eyledüñ iy meh ġarīb

3. **bī-gāneveş:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Yabancılar gibi.
Sen benüm eşküm
görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā
olmaḳ neden

bīgāneveş:

1. **bīgāneveş:**
Gazel 152
Mısra: **3**
Yabancı gibi.
Sevdügim bilmezse
āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı
yoḳ mıdur

bī-güneh:

1. **bī-günehdür:**-*dür*
Gazel 90
Mısra: **2**
(Fa.) Günahsız.
Her ne kāfirliḳ ki var
bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni
āteşden çıḳar

bī-ḥadd:

1. **bī-ḥadd:**
Gazel 343
Mısra: **11**
Hadsiz hesapsız.
N'ola bī-ḥadd ise
derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i
bīmārümden

bī-hūde:

1. **bī-ḥūdedür:**-*dür*
Gazel 321
Mısra: **7**
Beyhude, boşuna.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-
ḥūdedür sözi
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet
itmesün

bī-hūş:

1. **bī-hūş:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Akılsız, şuursuz.
Mest ü bī-hūş itmege
ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-
peymāneler zeyn eylemiş

2. **bī-ḫūş:**
Gazel 208
Mısra: **12**

Far. Akılsız, aklı başından gitmiş, aklı başında yok.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

3. **bī-hūş:**
Gazel 309
Mısra: **1**
.Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

4. **bī-hūş:**
Gazel 333
Mısra: **8**
Akılsız, kendinde olmayan, baygın; aklını kaybetmiş, şaşkın, sersem.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

5. **bī-hūş:**
Gazel 440
Mısra: **7**
Kendini kaybetmiş.

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi

bī-hūş iden:

1. **bī-hūş iden:**-*en*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

bī-hūş it-:

1. **bī-hūş it-:**-*meg, -e*
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

bī-hużūr:

1. **bī-ḥużūr:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Huzursuz.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

2. **bī-ḥużūr:**
Gazel 438
Mısra: **13**
Huzursuz.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

bī-ihtiyār:

1. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 131
Mısra: **5**
Elinde olmadan.

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭoprağın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

bī-ikrār:

1. **bī-ikrār:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Gerçeği söylemeyen, açık konuşmayan.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş

bī-kadr ol:

1. **bī-ḳadr ol:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz, itibarsız olmak.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

bī-karār:

1. **bī-ḳarāram:**-*am*
Gazel 340
Mısra: **1**
Karasız, huzursuz, tedirgin.

Bī-ḳarāram şu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

2. **bī-ḳarār:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Karasız, huzursuz, tedirgin.
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

3. **bī-ḳarār:**
Gazel 426
Mısra: **8**
Kararsız, huzursuz.
Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ beni

4. **bī-ḳarār:**
Gazel 447
Mısra: **1**
Kararsız, huzursuz.
Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

bī-kāruñ-:

1. **bī-kāruñam:**
Gazel 136
Mısra: **12**
Tek işim tek malım, tek zenginliğim.
Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

bī-kes ḳaldı:

1. **bī-kes ḳaldı:**-*dı*
Gazel 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimsesiz kalmak.
Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

bil:

1. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
Vücudun orta yeri, bel. II Sevgilinin ince beli.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
Vücudun orta yeri, bel. II sevgilinin ince beli.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
Bel, sevgilinin ince beli.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

4. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 5
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

5. **bilmezem:**-*mez , -em*
Gazel 5
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

6. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 6
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

7. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 6
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş

bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmezem esrār-ı
ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur
insān aña

8. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 6

Mısra: **8**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

9. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 6

Mısra: **8**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

10. **bilmez:**-*mez*

Gazel 7

Mısra: **6**

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

11. **bilmez:**-*mez*

Gazel 7

Mısra: **6**

Anlamak, vakıf olmak.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

12. **bilmezem:**-*mez* , -*em*

Gazel 11

Mısra: **10**

İdrak etmek, kavramak.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

13. **bilmezem:**-*mez*, -*em*

Gazel 11

Mısra: **10**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

14. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 15

Mısra: **2**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

15. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 16

Mısra: **1**

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

16. **bilseñe:**-*señ, -e*

Gazel 19

Mısra: **10**

İdrak etmek, kavramak.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

17. **bildürmege:**-*dür, -meg, -e*

Gazel 21

Mısra: **1**

Söylemek, haber vermek.

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

18. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 21

Mısra: **3**

Bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

19. **bilmezem:**-*mez*, -*em*

Gazel 23

Mısra: **11**

Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Dil perīşāndur
Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i
raʿnā saña

20. **bilmez:**-*mez*

Gazel 33

Mısra: **9**

Anlamak, idrak etmek, farkında olmak.

Ṣūḫ dilberdür n'içün
bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca
ṭabīb

21. **bilmez:**-*mez*

Gazel 33

Mısra: **14**

Anlamak, fark etmek.

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki
oġlandur ḥabīb

22. **bilür:**-*ür*

Gazel 33

Mısra: **10**

Anlamak, idrak etmek.

Ṣūḫ dilberdür n'içün
bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca
ṭabīb

23. **bilür:**-*ür*

Gazel 34

Mısra: **14**

Bilmek, öğrenmek; bilgi sahibi olmak.

İy Muʿīdī n'ola ger
nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür
ol Ḥayy-ı mucīb

24. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*

Gazel 40

Mısra: **5**

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

25. **bilmez:**-*mez*

Gazel 40

Mısra: **6**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

26. **bildi:**-*di*

Gazel 46

Mısra: **8**

Anlamak, fark etmek.

Göricek reftāruñı baş
egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i
ḫırāmān ile baḫs

27. **bilsüñ:**-*süñ*

Gazel 46

Mısra: **6**

Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle baḫs

28. **bilüp:**-*üp*

Gazel 46

Mısra: **11**

Sanmak, zannetmek, kabul görmek.

Nāy eger ḳānūn bilüp
söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda
efġān ile baḫs

29. **bilmez:**-*mez*

Gazel 49

Mısra: **9**

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Bilmez
Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām
baḫs

30. **bilmez:**-*mez*

Gazel 60

Mısra: **9**

Bilmek.

Gün gün efzūn oldı
ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl
öldüm meded

31. **bilinde:**-*i, -(n)de*

Gazel 71

Mısra: **8**

Bel, insan vücudunun orta kısmında göğüsle karın arasında

hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

32. **bilür:**-*ür*

Gazel 93

Mısra: **6**

Anlamak, bilmek, farkında olmak; bilir, anlar, farkında olur.

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

33. **bilmez:**-*mez*

Gazel 125

Mısra: **6**

Bilememek.

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

34. **bilürsin:**

Gazel 131

Mısra: **10**

Bil-, bilmek.

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

35. **bilümi:**-*ümi*

Gazel 137

Mısra: **7**

Bel.

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

36. **bilüp:**-*üp*

Gazel 151

Mısra: **13**

"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

37. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*

Gazel 155

Mısra: **2**

Anlamak, idrak etmek, kavramak.

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

38. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 163

Mısra: **12**

"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

39. **bilüp:**-*üp*

Gazel 169

Mısra: **11**

"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

40. **bilüñ:**-*üñ*

Gazel 177

Mısra: **3**

Bel, insan vücudunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

41. **bilüp:**-*üp*

Gazel 178

Mısra: **2**

"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

42. **bilesin:**-*e, -sin*

Gazel 182

Mısra: **3**

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

43. **bilür:**-*ü, -r*

Gazel 185

Mısra: **11**

Anlamak, idrak etmek, farkına varmak.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez

Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

44. **bilüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 188

Mısra: **12**

Bel.

Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

45. **bilüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 189

Mısra: **14**

Bel.

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

46. **bilmekdür:**-*mek, -dür*

Gazel 196

Mısra: **1**

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż

47. **bilür:**-*ür*

Gazel 198

Mısra: **10**

Anlamak, bilmek.

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

48. **bilüñ:**-*üñ*

Gazel 233

Mısra: **10**

Bel.

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

49. **bilmedüm:**-*me, -düm*

Gazel 239

Mısra: **8**

Bilmemek; bilmedim.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

50. **bilsem:**-*se, -m*

Gazel 240

Mısra: **12**

Anlama / kavrama / idrak etme.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

51. **bildüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 242

Mısra: **12**

Anlamak, bilmek, farkında olmak.

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

52. **bilür:**-*ür*

Gazel 260

Mısra: **3**

Anlamak, bilmek.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

53. **bilüñ:**-*üñ*

Gazel 264

Mısra: **1**

Bel.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

54. **bilüñi:**-*üñi*

Gazel 277

Mısra: **9**

Bel, sevgilinin ince beli.

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

55. **bil:**

Gazel 308

Mısra: **9**

"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber şaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

56. **bilsün:**-*sün*

Gazel 339

Mısra: **7**

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım

Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

57. **bilür:**-*ür*

Gazel 351

Mısra: **6**

1. Malumatı bulunmak. 2. Haberdar bulunmak. 3. Anlamak, fark etmek. 4. Doğru cevap vermek.

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

58. **bilmez:**-*mez*

Gazel 354

Mısra: **6**

"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

59. **bilür:**-*ür*

Gazel 360

Mısra: **4**

...olduğunu anlamak, idrak etmek.

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin

60. **bilüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 365

Mısra: **11**

Vücudun orta yeri, bel.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

61. **bilin:**-*i, -n*

Gazel 375

Mısra: **13**

Vücudun orta yeri, bel.

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

62. **bil:**

Gazel 401

Mısra: **1**

Vücudun orta yeri, bel.

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

63. **bilürdi:**-*ür, -di*

Gazel 414

Mısra: **2**

Bilmek.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

64. **bilür:**-*ür*

Gazel 420

Mısra: **3**

Bilmek.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

65. **bilini:**-*ini*

Gazel 427

Mısra: **8**

Vücudun orta yeri, bel.

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

66. **bilüp:**-*üp*

Gazel 432

Mısra: **13**

Bilmek.

Ḥālüm ol ẓālim bilüp ṣāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī

67. **bilsem:**-*se, -m*

Gazel 434

Mısra: **8**

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

68. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **12**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

69. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **8**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle
bilmezdüm seni

70. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **10**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Yüzüme evvel gülüp
ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle
bilmezdüm seni

71. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **6**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa
dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle
bilmezdüm seni

72. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **4**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ehl-i dillerden ḳaçup
hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle
bilmezdüm seni

73. **bilmezdüm:**-*me, -z, -dü, -m*

Gazel 436

Mısra: **14**

Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ādem olmaduñ
Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle
bilmezdüm seni

74. **bilüñi:**-*üñi*

Gazel 437

Mısra: **9**

Vücudun orta yeri, bel.

İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā
seni

75. **bilüñ:**-*üñ*

Gazel 441

Mısra: **1**

Bel.

Bilüñ gibi beni ġam bir
ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle
döndürdi

76. **bilürem:**-*ür, -em*

Gazel 442

Mısra: **10**

İdrak etmek, kavramak.

Biñ vaʿde itse birine
yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ
āfeti

77. **bildügin:**-*dig, -in*

Taştir 1

Mısra: **11**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-
ḥāl idüp gitme

78. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Taştir 1

Mısra: **23**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ
ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma
iy yüzi gülşen

bil-:

1. **bilseydi:**-*se, -(y), -di*

Gazel 58

Mısra: **5**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar
ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-
ser şāḫ şāḫ

2. **bilmezem:**-*mez, -em*

Gazel 79

Mısra: **9**

Bilmemek.

İy Muʿīdī bilmezem
ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum
diñleyen ḫayrān olur

3. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 101

Mısra: **7**

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

4. **bilmezem:**-*mez, -em*

Gazel 114

Mısra: **7**

Bilgisi olmamak, bilmemek, anlamamak.

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

5. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 115

Mısra: **5**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

6. **bilmezem:**-*mez, -em*

Gazel 116

Mısra: **8**

Bilgisi olmamak, bilmemek, anlamamak.

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi gönlüñ yoḫsa mermerden midür

7. **bildi:**-*di*

Gazel 124

Mısra: **4**

Anlamak, idrak etmek, fark etmek.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

8. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 159

Mısra: **2**

Anlama / kavrama / idrak etme.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

9. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 159

Mısra: **10**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

10. **bilmek:**-*mek*

Gazel 181

Mısra: **5**

"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

11. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 191

Mısra: **10**

"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

12. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 195

Mısra: **11**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Vāʿiẓā minber depüp ne çağırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

13. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 196

Mısra: **8**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

14. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 212

Mısra: **12**

"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

15. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 279

Mısra: **6**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

16. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 287

Mısra: **6**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

17. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*

Gazel 300

Mısra: **5**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam

18. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 318

Mısra: **7**

Anlama / kavrama / idrak etme.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

19. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 354

Mısra: **7**

Anlama / kavrama / idrak etme.

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

20. **bilürsiz:**-*ür, -siz*

Gazel 381

Mısra: **2**

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu

21. **bil:**

Gazel 404

Mısra: **12**

Bilmek.

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

22. **bilsem:**-*se, -m*

Gazel 425

Mısra: **8**

İdrak etmek, kavramak.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

23. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 431

Mısra: **11**

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Şimdi bildüm faẕl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

24. **bil:**

Gazel 435

Mısra: **12**

Bilmek.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

bil ki:

1. **bil ki:**

Gazel 73

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Kalıp söz. Bil ki, anla ki.

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

bi'l-ʿaraż:

1. **bi'l-ʿaraż:**

Gazel 193

Mısra: **2**

Belirti, alamet.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż

bildügim:

1. **bildügim:**

Gazel 132

Mısra: **10**

Bildiğim.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

bildür:

1. **bildürmedür:***-dür, -me, -dür*

Gazel 195

Mısra: **3**

Bildirmek, göstermek.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

bildürmeg:

1. **bildürmeg:**

Gazel 343

Mısra: **7**

Söylemek, haber vermek.

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden

bile:

1. **bile:**

Gazel 101

Mısra: **5**

"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

2. **bile:**

Gazel 419

Mısra: **8**

Birlikte, beraber.

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

3. **bile:**

Taştir 1

Mısra: **6**

Bağlama edatı. II İle.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

bilemedük:

1. **bilemedük:**

Gazel 177

Mısra: **3**

Bilememek.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

bileydi:

1. **bileydi:**

Gazel 442

Mısra: **1**

Bilseydi.

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

bili-:

1. **bilimedüm:***-me, -dü, -m*

Gazel 294

Mısra: **4**

Anlamamak, idrak etmemek,farkına varamamak.

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḫayrān oldum

billāh:

1. **billāh:**

Gazel 4

Mısra: **14**

Allah için, Allah aşkına.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **billāh:**

Gazel 4

Mısra: **14**

Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

3. **billāh:**

Gazel 15

Mısra: **6**

Allah için, Allah aşkına.

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin

Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

4. **billāh:**

Gazel 18

Mısra: **7**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

5. **billāh:**

Gazel 36

Mısra: **10**

Allah için.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

6. **billāh:**

Gazel 63

Mısra: **10**

Allah için.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

7. **billāh:**

Gazel 76

Mısra: **11**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

8. **billāh:**

Gazel 103

Mısra: **11**

Allah için, Allah aşkına.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

9. **billāh:**

Gazel 116

Mısra: **10**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

10. **billāh:**

Gazel 138

Mısra: **15**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

11. **billāh:**

Gazel 177

Mısra: **2**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

12. **billāh:**

Gazel 180

Mısra: **2**

Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

13. **billāh:**

Gazel 190

Mısra: **7**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

14. **billāh:**

Gazel 193

Mısra: **10**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

15. **billāh:**

Gazel 200

Mısra: **3**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḥaẓẓ

16. **billāh:**

Gazel 206

Mısra: **11**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

17. **billāh:**

Gazel 258

Mısra: **8**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

18. **billāh:**

Gazel 261

Mısra: **10**

Allah için, Allah aşkına.

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

19. **billāh:**

Gazel 271

Mısra: **13**

Allah için, Allah aşkına.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

20. **billāh:**

Gazel 283

Mısra: **6**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm

21. **billāh:**

Gazel 321

Mısra: **4**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

22. **billāh:**

Gazel 345

Mısra: **6**

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

23. **billāh:**

Gazel 378

Mısra: **1**

Allah için.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

24. **billāh:**

Gazel 401

Mısra: **12**

Allah için.

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

25. **billāh:**

Gazel 424

Mısra: **8**

Allah için.

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

26. **billāh:**

Gazel 444

Mısra: **2**

Allah için.

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

billāhi:

1. **billāhi:**

Taştir 1

Mısra: **25**

Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu

bilme:

1. **bilmedüm:***-dü, -m*

Gazel 155

Mısra: **6**

Bilmemek II anlamamak.

Görüp yol üzre seni
öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi
bilmedüm hergiz

2. **bilmedüm:**-*dü, -m*
Gazel 279
Mısra: **9**
Bilmemek II anlamamak.
Ol nigār-ı sebz-pūşuñ
bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i
revānumdan benüm

3. **bilmezem:**-*z, -em*
Gazel 370
Mısra: **1**
Bilmemek; bilmedim.
Ẓālim ancaḳ bilmezem
ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu
gīsūyı ben

4. **bilmezem:**-*z, -em*
Gazel 403
Mısra: **9**
Bilmemek; bilmedim.
Bilmezem aġu mı
ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben
ḫasteye derd üstine

5. **bilmez:**-*z*
Gazel 409
Mısra: **9**
Ne yapacağının idrakinde olamamak.
Cām-ı laʿlüñ şunma
her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi
nālān eyleme

6. **bilmezdi:**-*zdi*
Gazel 414
Mısra: **4**
Bilmemek.
Derd ile şöyle żaʿīf
oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü
efgān olmasa

bilmedi:

1. **bilmedi:**--*me, --di*
Gazel 299
Mısra: **11**
(Beyitte) Kıymetini bilememek,önemini kavrayamamak anlamında kullanılmıştır.
Kimse ḳadrüm bilmedi
āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̲mān'ı
añdum aġladum

bilmek:

1. **bilmek:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.
Hevā şemşīri teʾs̲īrin
cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün
baġrı ḳan olmış

2. **bilmekde:**-*de*
Gazel 234
Mısra: **3**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.
Ḳıymetin bilmekde
ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş
gevher-efşāndur lebüñ

bilmez:

1. **bilmezem:**-*em*
Gazel 77
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.
Bilmezem ne siḥr oḳur
cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-
i ser-tīz olur

2. **bilmezem:**-*em*
Gazel 145
Mısra: **14**
... bilgisine sahip olmama; anlamama.
Dem-be-dem ḫūn-āb
ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

3. **bilmezem:**-*em*
Gazel 250
Mısra: **1**
Bilmek fiilinin olumsuzu.bilmemek.
Bilmezem cāżū
gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı
meftūn eyledüñ

4. **bilmez:**
Gazel 287

Mısra: **4**

Anlamamak.

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

5. **bilmezem:**-*em*

Gazel 292

Mısra: **11**

... bilgisine sahip olmama; anlamama.

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

6. **bilmezem:**-*em*

Gazel 307

Mısra: **9**

... bilgisine sahip olmama; anlamama.

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

7. **bilmez:**

Gazel 337

Mısra: **3**

Bilmeyen.

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

8. **bilmez:**

Gazel 342

Mısra: **14**

Bilmemek.

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven

9. **bilmez:**

Gazel 362

Mısra: **7**

Bilmeyen (kişi).

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

10. **bilmez:**

Gazel 363

Mısra: **10**

İdrak etmemek, kavramamak.

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

11. **bilmezdüm:**-*düm*

Gazel 436

Mısra: **1**

Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmamak.

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

12. **bilmezdüm:**-*düm*

Gazel 436

Mısra: **2**

Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmamak.

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

bilmez idüm:

1. **bilmez idüm:**

Gazel 182

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmezdim.

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

bilmez iseñ:

1. **bilmez iseñ:**

Gazel 218

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmezsen.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

bilmez ki:

1. **bilmez ki:**

Gazel 57

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmez ki.

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

bilmez mi:

1. **bilmez mi:**

Gazel 121

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmiyor mu.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

bilmez misün:

1. **bilmez misün:**

Gazel 197

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmez misin.

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy gönül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

2. **bilmez misün:**

Gazel 241

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmez misin.

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

bilmezem:

1. **bilmezem:**

Gazel 91

Mısra: **9**

Bilmiyorum.

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

2. **bilmezem:**

Gazel 371

Mısra: **8**

Bilmiyorum.

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben

3. **bilmezem:**

Gazel 390

Mısra: **5**

Bilmiyorum.

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Bağladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile

[bilmezüz:

1. **[bilmezüz:**

Gazel 389

Mısra: **2**

Bilmemek.

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile

bilsem:

1. **bilsem:**

Gazel 335

Mısra: **5**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

bilür:

1. **bilür:**

Gazel 136

Mısra: **14**

Bil-, bilmek.

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

2. **bilür:**

Gazel 175

Mısra: **2**

Anlamak, bilmek, farkında olmak.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

3. **bilür:**

Gazel 270

Mısra: **14**

Bil-, bilmek.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

4. **bilür:**

Gazel 404

Mısra: **5**

Bil-, bilmek.

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

bilürem:

1. **bilürem:**

Gazel 427

Mısra: **4**

Bilirim.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

bilürsin:

1. **bilürsin:**

Gazel 208

Mısra: **13**

Çok iyi bildiğin gibi, bildiğin üzere; çok iyi bildiğimiz üzere.

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

2. **bilürsin:**

Gazel 357

Mısra: **7**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḥtirāz itmek neden ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan

3. **bilürsin:**

Gazel 372

Mısra: **2**

Bil-, bilmek.

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste ḳaṣuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

bīm:

1. **bīm-i:**

Gazel 83

Mısra: **11**

Korku.

ʿĀṣıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāṣıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

bī-mānend:

1. **bī-mānend:**

Gazel 267

Mısra: **12**

Far. Benzersiz.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

bīmār:

1. **bīmārı:**-*ı*

Gazel 33

Mısra: **10**

Hasta, dertli.

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

2. **bimāre:**-*e*

Gazel 35

Mısra: **7**

Hasta (Âşık).

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

3. **bīmār:**

Gazel 41

Mısra: **8**

Hasta. II Aşk derdine düşmüş olan.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āṣüftedür dildār mest

4. **bīmār:**

Gazel 156

Mısra: **5**

Far. Hasta.

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

5. **bīmāruñ:**-*uñ*

Gazel 181

Mısra: **6**

Far. Hasta.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

6. **bīmār:**

Gazel 183

Mısra: **14**

Far. Hasta.

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

7. **bīmār:**

Gazel 204

Mısra: **2**

Far. Hasta.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

8. **bīmārı:**-*ı*
Gazel 249
Mısra: **14**
Far. Hasta.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

9. **bīmār:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Far. Hasta.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

10. **bīmāre:**-*e*
Gazel 306
Mısra: **9**
Far. Hasta.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

11. **bīmāram:**-*am*
Gazel 310
Mısra: **9**
Far. Hasta.
Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

12. **bīmāruñ:**-*uñ*
Gazel 317
Mısra: **3**
Far. Hasta.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

13. **bīmār:**
Gazel 321
Mısra: **13**
Far. Hasta.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

14. **bīmār:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Far. Hasta.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

15. **bīmāruñ:**-*uñ*
Gazel 330
Mısra: **4**
Far. Hasta.
Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

16. **bīmār:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Far. Hasta.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

17. **bīmārem:**-*em*
Gazel 338
Mısra: **6**
Hasta, dertli.
Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

18. **bīmār:**
Gazel 339
Mısra: **10**
(manen) Hasta, dertli.
Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

19. **bīmār:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Far. Hasta.
ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

bīmār-:

1. **bīmārlaruz:**--*lar, --uz*
Gazel 167
Mısra: **2**
Far. Hasta.
Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

bīmār ol-:

1. **bīmār ol-:**-*ıcak*
Gazel 160
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hastalanmak, hasta olmak.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

bīmār ü nā-tüvān:

1. **bīmār ü nā-tüvān:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta ve güçsüz olmak (Sevgilinin süzgün bakışları kastedilmektedir).
Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister

bīmār ü şeydādan:

1. **bīmār ü şeydādan:**-*dan*
Gazel 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta ve çılgın.
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

bīm-i cāndan:

1. **bīm-i cāndan:**-*dan*
Gazel 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can korkusu.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

bīm-i düşmen:

1. **bīm-i düşmen:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman korkusu.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

bī-mihr:

1. **bī-mihr:**
Gazel 301
Mısra: **1**
Sevgisiz, merhametsiz.
Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

bī-misl ü bī-bedel:

1. **bī-misl ü bī-bedel:**
Gazel 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz ve benzersiz; Eşi ve benzeri olmayan.
Yāre bī-misl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

biñ:

1. **biñ:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

2. **biñ:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

3. **biñ:**
Gazel 10
Mısra: **3**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

4. **biñ:**
Gazel 10
Mısra: **3**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

5. **biñ:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

6. **biñ:**
Gazel 19
Mısra: **3**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

7. **biñ:**
Gazel 54
Mısra: **16**
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

8. **biñ:**
Gazel 84
Mısra: **12**
"Bin" sayı sıfatı. II "Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat (biñ fitne).
Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler

9. **biñ:**
Gazel 132
Mısra: **11**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya añа bu çerḫ-i devrān ögredür

10. **biñ:**
Gazel 139
Mısra: **10**
" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".
Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

11. **biñ:**
Gazel 180
Mısra: **7**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.
Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

12. **biñ:**
Gazel 202
Mısra: **2**
" Bin " sayı sıfatı.
Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

13. **biñ:**
Gazel 212
Mısra: **2**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

14. **biñ:**
Gazel 215
Mısra: **3**
" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

15. **biñ:**
Gazel 234
Mısra: **11**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.
Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

16. **biñ:**
Gazel 341
Mısra: **3**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

17. **biñ:**

Gazel 348

Mısra: **7**

" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

18. **biñ:**

Gazel 356

Mısra: **3**

" Bin " sayı sıfatı.

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

19. **biñ:**

Gazel 372

Mısra: **3**

Binlerce, pek çok.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu neʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

20. **biñ:**

Gazel 387

Mısra: **10**

Binlerce, pek çok.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

21. **biñ:**

Gazel 393

Mısra: **13**

Binlerce, pek çok.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı MuʿīdÎ ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

22. **biñ:**

Gazel 410

Mısra: **2**

Binlerce, pek çok.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

23. **biñ:**

Gazel 420

Mısra: **5**

Binlerce, pek çok.

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa

24. **biñ:**

Gazel 427

Mısra: **8**

Binlerce, pek çok.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

25. **biñ:**

Gazel 442

Mısra: **9**

Binlerce, pek çok.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

26. **biñ:**

Gazel 444

Mısra: **11**

Binlerce, pek çok.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

27. **biñ:**

Tahmis 3

Mısra: **1**

"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

biñ başlu ejder:

1. **biñ başlu ejder:**

Gazel 130

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bin başlı bir ejder II sevgili (sevgilinin saçının her biri yılana benzemesi bağlamında).

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

biñ biñ:

1. **biñ biñ:**

Gazel 69

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce, pek çok.

Yüzüñe baḳdum idi ezel ʿāḳıbet beni

Biñ biñ belāya uġradan ol bir neẕāredür

2. **biñ biñ:**

Gazel 83

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce, pek çok.

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

3. **biñ biñ:**

Gazel 94

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

4. **biñ biñ:**

Gazel 220

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce, pek çok.

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

5. **biñ biñ:**

Gazel 230

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce, pek çok.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

6. **biñ biñ:**

Gazel 254

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce, pek çok.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

biñ cān-:

1. **biñ cān-:**

Gazel 140

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bin can. II Binlerce can.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

biñ cān:

1. **biñ cān:**

Gazel 272

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok değerli olmak, karşılığında binlerce can verilebilmek.

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuşūṣā kim güzel

biñ dür-:

1. **biñ dür-:**

Gazel 95

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bin türlü, pek çok çeşit, farklı farklı pek çok.

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḫavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

biñ dürlü:

1. **biñ dürlü:**

Gazel 165

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir türlü, bin çeşit.

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

biñ kerre:

1. **biñ kerre:**

Gazel 213

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bin kere, çok kez.

Ḳapuñuñ ḫalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

biñ revān olmış:

1. **biñ revān olmış:-** *mış*

Gazel 73

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **-**

Çoşmuş su gibi olmuş.

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa gönlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

biñ yaşum:

1. **biñ yaşum:**-*um*
Gazel 73
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce Gözyaşı.
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

binā:

1. **binādur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **6**
Bina, yapı.
Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

2. **binā:**
Gazel 272
Mısra: **16**
(Ar.) Yapı, inşâ.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

binā ur-:

1. **binā ur-:**-*mış*
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnşa etmek.
Binā urmış ezelden ʿışḳa Ferhād
Zihī muḥkem binā ẕī-kāmil üstād

bıñarı çeşm-:

1. **bıñarı çeşm-:**-*ü, -m, -üñ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz Pınarı.
Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser

bıñarı çeşmüm-:

1. **bıñarı çeşmüm-:**-*üm, -üñ*
Gazel 145
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz Pınarı.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

binā-yı ʿömr:

1. **binā-yı ʿömr:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömür binası.
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

biñde bir-:

1. **biñde bir-:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin tanede biri, çok azı.
Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

bī-nevā:

1. **bī-nevā:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Çaresiz.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

bī-perr:

1. **bī-perr:**
Gazel 368
Mısra: **4**
Kolsuz kanatsız, korunmasız, çaresiz.
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

bī-pervālıġ:

1. **bī-pervālıġuñ:**-*uñ*
Gazel 244
Mısra: **1**
Pervâsızlık, kayıtsızlık, aldırmazlık, umursamazlık, ilgisizlik.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ

Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

2. **bī-pervālıġuñ:**-*uñ*

Gazel 255

Mısra: **1**

Pervâsızlık, kayıtsızlık, aldırmazlık, umursamazlık, ilgisizlik.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

bir:

1. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **5**

"Bir" sayı sıfatı.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **8**

"Bir" begisiz sıfat.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **5**

"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

4. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **8**

"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

5. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **5**

"Bir kez bile olsa" anlamında belgisiz sıfat.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

6. **bir:**

Gazel 1

Mısra: **8**

"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

7. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **10**

"Bir" belgisiz sıfat.

Câme gibi sîneni çâk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selâmet yaḳası ol pâk-dâmândan cüdâ

8. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **11**

"O" işaret sıfatı.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrândan cüdâ

9. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **11**

"O" işaret sıfatı.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrândan cüdâ

10. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **10**

"Bir" begisiz sıfat.

Câme gibi sîneni çâk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selâmet yaḳası ol pâk-dâmândan cüdâ

11. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **11**

1. Bir sayı sıfatı. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrândan cüdâ

12. **bir:**

Gazel 2

Mısra: **11**

1. Bir sayı sıfatı. 2.

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir yaña pend-i eḥibbā
bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

13. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **2**
"Bir" begisiz sıfat.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

14. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **10**
"Bir" begisiz sıfat.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

15. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **11**
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

16. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **14**
"Bir" begisiz sıfat.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

17. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **2**
"Bir" begisiz sıfat.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş- ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

18. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **10**
"Bir" belgisiz sıfat.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

19. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **11**
"Bir" begisiz sıfat.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

20. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **14**
"Bir" begisiz sıfat.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

21. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **1**
"Bir" begisiz sıfat.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

22. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **6**
"Bir" begisiz sıfat.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

23. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

24. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **1**
" Bir" belgisiz sıfat.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

25. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **6**
" Bir" belgisiz sıfat.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

26. **bir:**

Gazel 6

Mısra: **10**

"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

27. **bir:**

Gazel 7

Mısra: **2**

"Bir" begisiz sıfat.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

28. **bir:**

Gazel 7

Mısra: **5**

"Bir" belgisiz sıfat.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

29. **bir:**

Gazel 7

Mısra: **2**

" Bir" belgisiz sıfat.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

30. **bir:**

Gazel 7

Mısra: **5**

" Bir" belgisiz sıfat.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

31. **bir:**

Gazel 8

Mısra: **9**

Adeta, benzer.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

32. **bir:**

Gazel 8

Mısra: **9**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

33. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **4**

"Bir" begisiz sıfat.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

34. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **8**

"Bir", belgisiz sıfat.

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

35. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **9**

"Belirli bir" anlamında belgisiz sıfat.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

36. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **10**

"Bir" belgisiz sıfat.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

37. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **4**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

38. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **8**

" Bir" belgisiz sıfat.

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

39. **bir:**

Gazel 9

Mısra: **9**

" Bir" belgisiz sıfat.

Gerçi bir müflis
gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i
lüʾlüʾdür bağa

40. **bir:**
Gazel 9
Mısra: **10**
" Bir" belgisiz sıfat.
Gerçi bir müflis
gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i
lüʾlüʾdür bağa

41. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **5**
"Bir" belgisiz sıfat.
Bir perī hecriyle
cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem
oġlanı bağa

42. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **14**
T. Aynı, benzer.
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı bağa

43. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **5**
" Bir" belgisiz sıfat.
Bir perī hecriyle
cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem
oġlanı bağa

44. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **14**
" Bir" belgisiz sıfat.
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı bağa

45. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **2**
" Bir" belgisiz sıfat.
Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi
bāġ u būstāndur bağa
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre
zindāndur bağa

46. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **6**
" Bir" belgisiz sıfat.
Ol ḳadar peykānlaruñ
var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-
ḳalḳāndur bağa

47. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **9**
" Bir" belgisiz sıfat.
Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle
bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i
şebistāndur bağa

48. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **6**
"Azıcık da olsa" anlamında sıfat.
Bād-ı āhumdur iden
bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre
māʾildür bağa

49. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Bir" sayı sıfatı.
Gerçi bu aya
Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa
biñ yıldur bağa

50. **bir:**
Gazel 15
Mısra: **3**
" Bir" belgisiz sıfat.
Didüm iy meh niçe bir
yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne
söylersin bağa

51. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **3**
" Bir" belgisiz sıfat.
Hep senüñ
fikrüñdeyem bir kimse gelmez
yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā
oldum saña

52. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **6**
"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.
Bīm-i cāndan ḫaste
göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm
fedā oldum saña

53. **bir:**

Gazel 17

Mısra: **4**

" Bir" belgisiz sıfat.

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

54. **bir:**

Gazel 17

Mısra: **6**

" Bir" belgisiz sıfat.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

55. **bir:**

Gazel 19

Mısra: **3**

"Bir kez bile olsa" anlamında belgisiz sıfat.

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

56. **bir:**

Gazel 19

Mısra: **12**

"Bir" sayı sıfatı.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

57. **bir:**

Gazel 22

Mısra: **4**

" Bir" belgisiz sıfat.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

58. **bir:**

Gazel 22

Mısra: **9**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

59. **bir:**

Gazel 23

Mısra: **2**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

60. **bir:**

Gazel 24

Mısra: **4**

Bir kerecik.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

61. **bir:**

Gazel 24

Mısra: **5**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

62. **bir:**

Gazel 24

Mısra: **9**

" Bir" belgisiz sıfat.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

63. **bir:**

Gazel 25

Mısra: **2**

" Bir" belgisiz sıfat.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

64. **bir:**

Gazel 25

Mısra: **12**

" Bir" belgisiz sıfat.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

65. **bir:**

Gazel 27

Mısra: **3**

" Bir" belgisiz sıfat.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

66. **bir:**

Gazel 27

Mısra: **11**

" Bir" belgisiz sıfat.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege

Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

67. **bir:**
Gazel 30
Mısra: **8**
" Bir" belgisiz sıfat.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

68. **birdür:***-dür*
Gazel 30
Mısra: **14**
Aynı, benzer.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

69. **bir:**
Gazel 31
Mısra: **6**
" Bir" belgisiz sıfat.
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

70. **bir:**
Gazel 31
Mısra: **7**
" Bir" belgisiz sıfat.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

71. **bir:**
Gazel 31
Mısra: **8**
" Bir" belgisiz sıfat.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

72. **bir:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

73. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Bir kez, bir defa bile.
Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

74. **bir:**
Gazel 34
Mısra: **10**
" Bir" belgisiz sıfat.
Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

75. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **2**
" Bir" belgisiz sıfat.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

76. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **14**
"Bir tane" anlamında belgisiz sıfat.
Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

77. **bir:**
Gazel 37
Mısra: **1**
" Bir" belgisiz sıfat.
Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀṣıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

78. **bir:**
Gazel 37
Mısra: **14**
" Bir" belgisiz sıfat.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

79. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **4**
" Bir" belgisiz sıfat.
Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

80. **bir:**
Gazel 38

Mısra: **8**

" Bir" belgisiz sıfat.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

81. **bir:**

Gazel 39

Mısra: **3**

" Bir" belgisiz sıfat.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

82. **bir:**

Gazel 39

Mısra: **4**

" Bir" belgisiz sıfat.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

83. **bir:**

Gazel 40

Mısra: **12**

" Bir" belgisiz sıfat.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

84. **bir:**

Gazel 40

Mısra: **14**

" Bir" belgisiz sıfat.

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

85. **bir:**

Gazel 44

Mısra: **5**

" Bir" belgisiz sıfat.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

86. **bir:**

Gazel 44

Mısra: **11**

" Bir" belgisiz sıfat.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

87. **bir:**

Gazel 44

Mısra: **14**

" Bir" belgisiz sıfat.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

88. **bir:**

Gazel 44

Mısra: **15**

" Bir" belgisiz sıfat.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

89. **bir:**

Gazel 45

Mısra: **6**

" Bir" belgisiz sıfat.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

90. **bir:**

Gazel 46

Mısra: **3**

" Bir" belgisiz sıfat.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

91. **bir:**

Gazel 46

Mısra: **11**

" Bir" belgisiz sıfat.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

92. **bir:**

Gazel 46

Mısra: **14**

" Bir" belgisiz sıfat.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs

93. **bir:**

Gazel 47

Mısra: **5**

" Bir" belgisiz sıfat.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

94. **bir:**

Gazel 48

Mısra: **5**

" Bir" belgisiz sıfat.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs

95. **bir:**

Gazel 51

Mısra: **11**

" Bir" belgisiz sıfat.

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

96. **bir:**

Gazel 52

Mısra: **4**

"Öyle" anlamında belgisiz sıfat.

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

97. **bir:**

Gazel 52

Mısra: **7**

"Azıcık da olsa" anlamında sıfat.

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

98. **bir:**

Gazel 52

Mısra: **9**

" Bir" belgisiz sıfat.

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdüginçe ol nigār-i çīn ḳadeḥ

99. **bir:**

Gazel 55

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

100. **bir:**

Gazel 60

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

101. **bir:**

Gazel 61

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

102. **bir:**

Gazel 62

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

103. **bir:**

Gazel 63

Mısra: **4**

1. Bir sayı sıfatı. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

104. **bir:**

Gazel 73

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

105. **bir:**

Gazel 73

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

106. **bir:**

Gazel 75

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

107. **bir:**

Gazel 76

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur

Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

108. **bir:**
Gazel 76
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

109. **bir:**
Gazel 77
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

110. **bir:**
Gazel 77
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

111. **bir:**
Gazel 78
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

112. **bir:**
Gazel 82
Mısra: **18**
" Bir " belgisiz sıfat.
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

113. **bir:**
Gazel 83
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

114. **bir:**
Gazel 83
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

115. **bir:**
Gazel 83
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

116. **bir:**
Gazel 84
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

117. **bir:**
Gazel 86
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

118. **bir:**
Gazel 86
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

119. **bir:**
Gazel 87
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḫr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

120. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

121. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan

Tīşe-i đarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

122. **bir:**
Gazel 91
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

123. **bir:**
Gazel 96
Mısra: **8**
"Bir " belgisiz sıfat.
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

124. **bir:**
Gazel 99
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳaşuñ kemānı gönlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

125. **birdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **4**
Bir ve Tek olan.
Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

126. **bir:**
Gazel 101
Mısra: **10**
"Bir" belgisiz sıfat.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

127. **bir:**
Gazel 102
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

128. **bir:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Belirsizlik sıfatı.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

129. **bir:**
Gazel 117
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

130. **bir:**
Gazel 119
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

131. **bir:**
Gazel 121
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

132. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

133. **bir:**
Gazel 127
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

134. **bir:**
Gazel 127
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

135. **bir:**
Gazel 128
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Şāḫ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim

Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

136. **bir:**
Gazel 130
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

137. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

138. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

139. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

140. **bir:**
Gazel 135
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

141. **bir:**
Gazel 136
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

142. **bir:**
Gazel 137
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

143. **bir:**
Gazel 138
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

144. **bir:**
Gazel 139
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

145. **bir:**
Gazel 141
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

146. **bir:**
Gazel 143
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

147. **bir:**
Gazel 143
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

148. **bir:**
Gazel 144
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eşer

149. **bir:**
Gazel 145
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña

Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

150. **bir:**
Gazel 145
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

151. **bir:**
Gazel 146
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

152. **bir:**
Gazel 147
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar

153. **bir:**
Gazel 148
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

154. **bir:**
Gazel 149
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

155. **bir:**
Gazel 151
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

156. **bir:**
Gazel 151
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

157. **bir:**
Gazel 151
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

158. **bir:**
Gazel 152
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

159. **bir:**
Gazel 152
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

160. **bir:**
Gazel 152
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

161. **bir:**
Gazel 153
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

162. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

163. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

164. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

165. **bir:**
Gazel 157
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

166. **bir:**
Gazel 159
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

167. **bir:**
Gazel 159
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

168. **bir:**
Gazel 160
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat (eser).
Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

169. **bir:**
Gazel 162
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

170. **bir:**
Gazel 163
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

171. **bir:**
Gazel 164
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

172. **bir:**
Gazel 164
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

173. **bir:**
Gazel 165
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

174. **bir:**
Gazel 165
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

175. **bir:**
Gazel 166
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

176. **bir:**
Gazel 166
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

177. **bir:**
Gazel 166

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

178. **bir:**

Gazel 167

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat (Ferhad).

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

179. **bir:**

Gazel 168

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

180. **bir:**

Gazel 168

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

181. **bir:**

Gazel 174

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur Nāzıʿitāb ü şīvesi ḫışm-ıʿitāb-ı nāz

182. **bir:**

Gazel 175

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

183. **bir:**

Gazel 175

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḫayvāna rāz

184. **bir:**

Gazel 175

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz

185. **bir:**

Gazel 177

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

186. **bir:**

Gazel 177

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

187. **bir:**

Gazel 179

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

188. **bir:**

Gazel 180

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

189. **bir:**

Gazel 180

Mısra: **6**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

190. **bir:**

Gazel 181

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

191. **bir:**
Gazel 182
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

192. **bir:**
Gazel 182
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

193. **bir:**
Gazel 182
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

194. **bir:**
Gazel 183
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

195. **bir:**
Gazel 183
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

196. **bir:**
Gazel 184
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

197. **bir:**
Gazel 185
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

198. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

199. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

200. **bir:**
Gazel 187
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

201. **bir:**
Gazel 189
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

202. **bir:**
Gazel 192
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

203. **bir:**
Gazel 192
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

204. **bir:**
Gazel 194
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil

ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

205. **bir:**
Gazel 194
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

206. **bir:**
Gazel 195
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

207. **bir:**
Gazel 196
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

208. **bir:**
Gazel 197
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

209. **bir:**
Gazel 197
Mısra: **16**
" Bir " belgisiz sıfat.
Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

210. **bir:**
Gazel 199
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

211. **bir:**
Gazel 199
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

212. **bir:**
Gazel 201
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ

213. **bir:**
Gazel 203
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

214. **bir:**
Gazel 204
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ

215. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

216. **bir:**
Gazel 209
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf

217. **bir:**
Gazel 211
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

218. **bir:**
Gazel 212
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

İy kemān-ebrū n’ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

219. **bir:**
Gazel 212
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

220. **bir:**
Gazel 214
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

221. **bir:**
Gazel 215
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

222. **bir:**
Gazel 216
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

223. **bir:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

224. **bir:**
Gazel 220
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

225. **bir:**
Gazel 221
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

226. **bir:**
Gazel 222
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

227. **bir:**
Gazel 223
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

228. **bir:**
Gazel 227
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

229. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

230. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

231. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫaste-diller n’eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

232. **bir:**
Gazel 228

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

233. **bir:**

Gazel 229

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

234. **bir:**

Gazel 229

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

235. **bir:**

Gazel 232

Mısra: **13**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

236. **bir:**

Gazel 232

Mısra: **16**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

237. **bir:**

Gazel 233

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

238. **birdür:**-*dür*

Gazel 235

Mısra: **11**

Aynı, benzer, eş, denk.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

239. **bir:**

Gazel 236

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

240. **bir:**

Gazel 237

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

241. **bir:**

Gazel 238

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

242. **bir:**

Gazel 239

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

243. **bir:**

Gazel 240

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

244. **bir:**

Gazel 241

Mısra: **7**

" Bir " belgisiz sıfat.

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

245. **bir:**

Gazel 243

Mısra: **7**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

246. **bir:**

Gazel 244

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

247. **bir:**

Gazel 246

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

248. **bir:**

Gazel 247

Mısra: **6**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

249. **bir:**

Gazel 247

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

250. **bir:**

Gazel 249

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

251. **bir:**

Gazel 249

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

252. **bir:**

Gazel 249

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

253. **bir:**

Gazel 250

Mısra: **13**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

254. **bir:**

Gazel 251

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

255. **bir:**

Gazel 251

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḥalḫāl eyledüñ

256. **bir:**

Gazel 252

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

257. **bir:**

Gazel 253

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ

258. **bir:**

Gazel 254

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

259. **bir:**

Gazel 257

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ

260. **bir:**

Gazel 259

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa ṣāhum ġam degül

261. **bir:**

Gazel 261

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Egri söyler ḳaṣuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

262. **bir:**

Gazel 261

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āṣnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

263. **bir:**

Gazel 266

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

264. **bir:**

Gazel 267

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

265. **bir:**

Gazel 267

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

266. **bir:**

Gazel 269

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

267. **bir:**

Gazel 270

Mısra: **7**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

268. **bir:**

Gazel 270

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

269. **bir:**

Gazel 270

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

270. **bir:**

Gazel 271

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

271. **bir:**

Gazel 271

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

272. **bir:**

Gazel 272

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel

273. **bir:**

Gazel 272

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

274. **bir:**

Gazel 274

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

275. **bir:**

Gazel 274

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

276. **bir:**

Gazel 275

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

277. **bir:**

Gazel 279

Mısra: **7**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

278. **bir:**

Gazel 281

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

279. **bir:**

Gazel 282

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

280. **bir:**

Gazel 282

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

281. **bir:**

Gazel 284

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

282. **biri:**-*i*

Gazel 284

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

283. **bir:**

Gazel 285

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

284. **bir:**

Gazel 285

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

285. **bir:**

Gazel 288

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

286. **bir:**

Gazel 288

Mısra: **13**

" Bir " belgisiz sıfat.

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

287. **bir:**

Gazel 290

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gönül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

288. **bir:**

Gazel 290

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

289. **bir:**

Gazel 292

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

290. **bir:**

Gazel 293

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

291. **bir:**

Gazel 293

Mısra: **13**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm

292. **bir:**

Gazel 295

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

293. **bir:**

Gazel 295

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

294. **bir:**

Gazel 297

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

295. **bir:**

Gazel 298

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

296. **bir:**

Gazel 298

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

297. **bir:**

Gazel 301

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

298. **bir:**

Gazel 303

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

299. **bir:**

Gazel 304

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

300. **bir:**

Gazel 304

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

301. **bir:**

Gazel 305

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bağlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile

Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam

302. **bir:**
Gazel 305
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

303. **bir:**
Gazel 305
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

304. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

305. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

306. **bir:**
Gazel 307
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

307. **bir:**
Gazel 307
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

308. **bir:**
Gazel 308
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm

309. **bir:**
Gazel 308
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

310. **bir:**
Gazel 309
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

311. **bir:**
Gazel 310
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

312. **bir:**
Gazel 310
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

313. **bir:**
Gazel 312
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

314. **bir:**
Gazel 313
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

315. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n’eyleyem

316. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n’eyleyem

317. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n’eyleyem

318. **bir:**
Gazel 315
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

319. **bir:**
Gazel 315
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

320. **bir:**
Gazel 316
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

321. **bir:**
Gazel 316
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

322. **bir:**
Gazel 316
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle gönlüm āşnā olsun dirin

323. **bir:**
Gazel 316
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

324. **bir:**
Gazel 317
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

325. **bir:**
Gazel 318
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā’sından
Ki sevdā ḳılmışam bir müy anuñ zülf-i dü-tāsından

326. **bir:**
Gazel 318
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

327. **bir:**
Gazel 318
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

328. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳan eyledi laʿlveş derūnum
Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden

329. **bir:**
Gazel 322
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cānum çıḳa ṭurur
göreyin yāri bir naẕar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

330. **bir:**
Gazel 322
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

331. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

332. **bir:**
Gazel 324
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

333. **bir:**
Gazel 324
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

334. **bir:**
Gazel 325
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

335. **bir:**
Gazel 327
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

336. **bir:**
Gazel 327
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

337. **bir:**
Gazel 328
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

338. **bir:**
Gazel 329
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

339. **bir:**
Gazel 330
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

340. **bir:**
Gazel 331
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

341. **bir:**
Gazel 332
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

342. **bir:**
Gazel 332
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

343. **bir:**
Gazel 333
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem

Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi
ḫāṭırum ḫoş eyleyen

344. **bir:**
Gazel 335
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

345. **bir:**
Gazel 337
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

346. **bir:**
Gazel 338
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

347. **bir:**
Gazel 339
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

348. **bir:**
Gazel 341
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfat.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

349. **bir:**
Gazel 343
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḫāl-i siyehkārümden

350. **bir:**
Gazel 344
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun

351. **bir:**
Gazel 345
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

352. **bir:**
Gazel 346
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

353. **bir:**
Gazel 347
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān olmasun

354. **bir:**
Gazel 347
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir büse iḥsān eyle bühtān olmasun

355. **bir:**
Gazel 348
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

356. **bir:**
Gazel 350
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḫālümi bir maḥreminden

357. **bir:**
Gazel 353
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi

Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

358. **bir:**
Gazel 355
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde ṣol ḫāl-i muʿanber var iken

359. **bir:**
Gazel 357
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülzārdan

360. **bir:**
Gazel 357
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

361. **bir:**
Gazel 358
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin

362. **bir:**
Gazel 359
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

363. **bir:**
Gazel 359
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

364. **bir:**
Gazel 359
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

365. **bir:**
Gazel 360
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin

366. **bir:**
Gazel 360
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

367. **bir:**
Gazel 360
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dār-ı cefāda dil niçe bir aṣılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

368. **bir:**
Gazel 360
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

369. **bir:**
Gazel 362
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan

370. **bir:**
Gazel 363
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

371. **bir:**
Gazel 363
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muʿīdī gülmek
umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde
zaḥmet çekmeden

372. **bir:**
Gazel 365
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Her biri bir eşrefīdür
gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine māl ü
menālüm var iken

373. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Niḳāb açmazsa yüzden
ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i
endūh-ı ġam bir gün

374. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Niḳāb açmazsa yüzden
ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i
endūh-ı ġam bir gün

375. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dil-i āvāreyi dirler
ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu
müttehem bir gün

376. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ṭonatdum sīnemi yir
yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl
u ʿalem bir gün

377. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Hevā-yı mihr ile
çünkim vücūdum ẕerreden
kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül
kūy-ı ʿadem bir gün

378. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ġam-ı hecr ile
çeşmümden yaġar ol deñlü bārān
kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem
ḳorḳaram bir gün

379. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde
cām-ı Cem bir gün

380. **bir:**
Gazel 366
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir gün

381. **bir:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Ḫāke ṣalma zülf-i
miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl
itmek neden

382. **bir:**
Gazel 370
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Bülbül-i āşüfteyem
gülzārı sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i
ḫod-rūyı ben

383. **bir:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Ḳande ise bir meh-i nā-
mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu
çerḫ-i ser-gerdāne ben

384. **bir:**
Gazel 372
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Biñ niyāz itdüm
velī bir āferīnüñ görmedüm

Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

385. **bir:**

Gazel 373

Mısra: **4**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

386. **bir:**

Gazel 374

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

387. **bir:**

Gazel 374

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

388. **bir:**

Gazel 375

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

389. **bir:**

Gazel 375

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

390. **bir:**

Gazel 379

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

391. **bir:**

Gazel 381

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

392. **bir:**

Gazel 381

Mısra: **7**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

393. **bir:**

Gazel 383

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

394. **bir:**

Gazel 383

Mısra: **7**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezrağına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

395. **bir:**

Gazel 383

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

396. **bir:**

Gazel 384

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

397. **bir:**

Gazel 385

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

398. **bir:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

399. **bir:**
Gazel 387
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

400. **bir:**
Gazel 387
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

401. **bir:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

402. **bir:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Söz diyü gevher niṯār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

403. **bir:**
Gazel 391
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

404. **bir:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

405. **bir:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile

406. **bir:**
Gazel 393
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

407. **bir:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

408. **bir:**
Gazel 396
Mısra: **11**
T. is. Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

409. **bir:**
Gazel 399
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ

Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

410. **bir:**

Gazel 399

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda

411. **bir:**

Gazel 400

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

412. **bir:**

Gazel 400

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine

413. **bir:**

Gazel 400

Mısra: **12**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

414. **bir:**

Gazel 401

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

415. **bir:**

Gazel 401

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

416. **bir:**

Gazel 401

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

417. **bir:**

Gazel 402

Mısra: **12**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş baġladum eşʿārüm üstine

418. **bir:**

Gazel 404

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

419. **bir:**

Gazel 404

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

420. **bir:**

Gazel 405

Mısra: **12**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḫasret ʿışḳ dāġı üstine

421. **bir:**

Gazel 405

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

422. **bir:**

Gazel 405

Mısra: **16**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Çerḫ-i aṭlas bunca
rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

423. **bir:**

Gazel 406

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

424. **bir:**

Gazel 407

Mısra: **7**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

425. **bir:**

Gazel 408

Mısra: **3**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

426. **bir:**

Gazel 409

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

427. **bir:**

Gazel 410

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

428. **bir:**

Gazel 410

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne

429. **bir:**

Gazel 411

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

430. **bir:**

Gazel 412

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

431. **bir:**

Gazel 413

Mısra: **7**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma

432. **bir:**

Gazel 413

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma

433. **bir:**

Gazel 414

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa

434. **bir:**

Gazel 416

Mısra: **3**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem

Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

435. **bir:**

Gazel 417

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

436. **bir:**

Gazel 418

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

437. **bir:**

Gazel 418

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

438. **bir:**

Gazel 419

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

439. **bir:**

Gazel 422

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

440. **bir:**

Gazel 422

Mısra: **11**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī

441. **bir:**

Gazel 425

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

442. **bir:**

Gazel 425

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

443. **bir:**

Gazel 425

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni

444. **bir:**

Gazel 427

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

445. **bir:**

Gazel 427

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

446. **bir:**

Gazel 428

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

447. **bir:**

Gazel 429

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri

448. **bir:**

Gazel 430

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı

449. **bir:**

Gazel 430

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı

450. **bir:**

Gazel 431

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

451. **bir:**

Gazel 431

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

452. **bir:**

Gazel 431

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

453. **bir:**

Gazel 437

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

454. **bir:**

Gazel 438

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

455. **bir:**

Gazel 441

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

456. **bir:**

Gazel 442

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Fetḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti

457. **birine:**-*i, -n, -e*

Gazel 442

Mısra: **9**

Bir, belgisiz sıfat.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

458. **bir:**

Gazel 443

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

459. **bir:**

Gazel 443

Mısra: **12**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

460. **bir:**
Gazel 443
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
İy Muʿīdī ol perī teshīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

461. **bir:**
Gazel 444
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

462. **bir:**
Gazel 445
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

463. **bir:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

464. **bir:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

465. **bir:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

466. **bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
" Bir" belgisiz sıfat.
Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

467. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
" Bir" belgisiz sıfat.
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

468. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **4**
" Bir" belgisiz sıfat.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

469. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **7**
" Bir" belgisiz sıfat.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

470. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
" Bir" belgisiz sıfat.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

471. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **11**
"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

472. **bir:**
Tahmis 3
Mısra: **21**
" Bir" belgisiz sıfat.

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden

bir ādem:

1. **bir ādem:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir insan.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

bir aġız:

1. **bir aġız:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kere, bir defacık.

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

bir avuç:

1. **bir avuç:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir avuç.

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

2. **bir avuç:**
Gazel 191
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir avuç.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

bir ay-:

1. **bir ay-:**-*a*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir ay.

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

bir aydur:

1. **bir aydur:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir aydır.

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

bir- birine:

1. **bir- birine:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirine.

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar

bir būse:

1. **bir būse:**
Gazel 80
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir öpücük.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

bir būse-:

1. **bir būse-:**-*ñ*
Gazel 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir öpücük.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

bir cām:

1. **bir cām:**
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kadeh (şarap) içirmek.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

bir dāġ:

1. **bir dāġ:**

Gazel 136

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

bir daḫi:

1. **bir daḫi:**

Gazel 113

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bundan sonra, artık, bir daha.

Sāḳī-i meclis neʿaceb fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker

bir dāne:

1. **bir dāne:**

Gazel 38

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tane, tek bir tanecik.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

bir dem:

1. **bir dem:**

Gazel 74

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

2. **bir dem:**

Gazel 129

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

3. **bir dem:**

Gazel 165

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

4. **bir dem:**

Gazel 225

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

5. **bir dem:**

Gazel 229

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

6. **bir dem:**

Gazel 272

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

bir ġarīb üftāde-:

1. **bir ġarīb üftāde-:**

Gazel 112

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı bir düşkün.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

bir gice:

1. **bir gice:**

Gazel 138

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

2. **bir gice:**

Gazel 203

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed

Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

3. **bir gice:**

Gazel 204

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

bir gül:

1. **bir gül:**

Gazel 98

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gül.

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

bir gül-i raʿnā-:

1. **bir gül-i raʿnā-:**

Gazel 113

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir güzel gül; dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül II Sevgili.

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

bir gün:

1. **bir gün:**

Gazel 3

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **bir gün:**

Gazel 3

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **bir gün:**

Gazel 16

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir zaman, bir gün.

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

4. **bir gün:**

Gazel 43

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

5. **bir gün:**

Gazel 78

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

6. **bir gün:**

Gazel 133

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

7. **bir gün:**

Gazel 173

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

8. **bir gün:**

Gazel 183

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir zaman, bir gün.

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

9. **bir gün:**

Gazel 213

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

10. **bir gün:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman, bir gün.

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

11. **bir gün:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

12. **bir gün:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman, ilerde.

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

13. **bir gün:**
Gazel 264
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman, bir gün.

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

14. **bir gün:**
Tahmis 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Ḥaḳ ʿināyet ḳıla bir gün diyesin tevbe ʿaleyk
Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk

15. **bir gün:**
Tahmis 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi

bir güne:

1. **bir güne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün.

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

bir güzel:

1. **bir güzel:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir güzel.

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

bir ḥabbe:

1. **bir ḥabbe:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tahıl tanesi.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

bir hefte:

1. **bir hefte:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir haftada, bir hafta içinde.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

bir içim şu-:

1. **bir içim şu-:**--*y, --a*
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yudum su.

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

bir iki:

1. **bir iki:**

Gazel 196

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir iki; çok az sayıda, birkaç.

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

2. **bir iki:**

Gazel 250

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

3. **bir iki:**

Murabba 2

Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biraz.

Elde furṣat var iken ʿīş idegör bir iki dem
Bāġa gel kim ṭarf-i gülşen ḫūbdur merġūbdur

bir iki gün:

1. **bir iki gün:**

Gazel 119

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısa bir zaman dilimi, bir kaç gün, ‖ üç beş günlüğüne.

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

bir iş:

1. **bir iş:**

Gazel 141

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir iş.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

bir kaç:

1. **bir ḳaç:**

Tahmis 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kaç, az sayıda.

Cilve itdi yine bir ḳaç büt-i meh-rū begler
Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler

bir kaç gün:

1. **bir ḳaç gün:**

Gazel 194

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç gün.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

bir kadem varmak:

1. **bir ḳadem varmaḳ:**-*mak*

Gazel 53

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir adım ilerlemek, bir adım atmak.

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

bir karāre iki dem dur:

1. **bir ḳarāre iki dem dur:**

Gazel 55

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Iki vakit aynı şekilde durmak.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

bir katre:

1. **bir ḳaṭre:**

Gazel 197

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir damla II biraz, çok az.

Gör şanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ

bir kerre:

1. **bir kerre:**

Gazel 164

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kez, bir defa.

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

bir kez:

1. **bir kez:**

Gazel 20

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

2. **bir kez:**

Gazel 55

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

3. **bir kez:**

Gazel 99

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kez.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

4. **bir kez:**

Gazel 109

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

5. **bir kez:**

Gazel 191

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kez.

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

bir kişi:

1. **bir kişi:**

Gazel 62

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kişi, birisi.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

2. **bir kişi:**

Gazel 159

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir kişi.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

bir kişi-:

1. **bir kişi-:**-*nüñ*

Gazel 215

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kişi, birisi.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

bir kul:

1. **bir ḳul:**

Gazel 98

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kul.

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

bir laḥẓa:

1. **bir laḥẓa:**

Gazel 158

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

2. **bir laḥẓa:**

Gazel 165

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kısa bir an.

Olmadı ʿālemde bir
dem geçmedi bir laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü
engīz eylemez

3. **bir laḥẓa:**

Gazel 252

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir
laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı
lālenüñ

bir nazar:

1. **bir naẓar:**

Gazel 97

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kez bakarak, bir bakışta.

Her dem n'idersüñ
üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir
naẓar yiter

bir nefes:

1. **bir nefes:**

Gazel 94

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Dīde vü dilden degül
ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh
baḥr ü gāhī berdedür

2. **bir nefes:**

Gazel 127

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Gerçi kim vaḥşīdür iy
dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ
ne ādem cānıdur

3. **bir nefes:**

Gazel 180

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Bir nefes biñ gevher-i
yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle
iḥsān bir nefes

4. **bir nefes:**

Gazel 180

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Bir nefes biñ gevher-i
yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle
iḥsān bir nefes

5. **bir nefes:**

Gazel 192

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Genc-i vaṣluñ la ne
ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr
ejdehāsından ḫalāṣ

6. **bir nefes:**

Gazel 193

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz
bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki
cānlardur ʿaraż

7. **bir nefes:**

Gazel 272

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefes, bir an, bir soluk.

Bir nefes ḳaldı hemīn
cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme
gel

bir niçe:

1. **bir niçe:**

Gazel 107

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birçok, pek çok.

Āl ile gönlüm alup
dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi
ḳareler

bir pāre:

1. **bir pāre:**

Gazel 103

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir parça, biraz, birazcık.

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı
ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre
yatdılar

bir ramaḳ:

1. **bir ramaḳ:**

Gazel 96

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir parça, 2. bir şeyin olmasına bir parça (çok az) kalması,.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eṣer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eṣer

bir ṣanem:

1. **bir ṣanem:**-*dür*

Gazel 59

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir put.

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

bir söyledüp:

1. **bir söyledüp:**

Gazel 82

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir söyleyen, bir haber veren.

Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

bir ṭıfl-ı mekteb-:

1. **bir ṭıfl-ı mekteb-:**-*dür*

Gazel 112

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir mektep çocuğu.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

bir yañ-:

1. **bir yañ-:**-*a*

Gazel 209

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yan, bir taraf.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

2. **bir yañ-:**-*a*

Gazel 209

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir taraf.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

bir yaña:

1. **bir yaña:**

Gazel 80

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Bir yanda, bir tarafta, hem ... hem.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

2. **bir yaña:**

Gazel 80

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yandan.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

3. **bir yaña:**

Gazel 203

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana,tarafa.

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

4. **bir yaña:**

Gazel 266

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana,tarafa.

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

bir yer-:

1. **bir yer-:**-*de*

Gazel 100

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yer, herhangi bir yer.

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meşel didiler

bir yir-:

1. **bir yir-:**-*de*

Gazel 122

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yerde.

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

bir yir:

1. **bir yir:**

Gazel 152

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yer, herhangi bir yer.

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

bir yüz-:

1. **bir yüz-:**-*i*

Gazel 122

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün diğer tarafı, beyitte sevgilinin iki yüzlü olmasından bahseder şair.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

bir zamān:

1. **bir zamān:**

Gazel 191

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir zaman.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş

bir zerre:

1. **bir ẕerre:**

Gazel 167

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

2. **bir ẕerre:**

Gazel 171

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

3. **bir ẕerre:**

Gazel 202

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

bī-raḥmuñ-:

1. **bī-raḥmuñı:**

Gazel 164

Mısra: **7**

Acımasız, zalim.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

bıraḳ:

1. **bıraḳdı:**-*dı*

Gazel 191

Mısra: **4**

Bırakmak, koymak.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

2. **bıraḳdı:**-*dı*

Gazel 290

Mısra: **7**

... Durumda bulunmasına, ... durumda kalmasına, ... hâle gelmesine sebep olmak.

Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

bırak-:

1. **bıraḳdı:**

Gazel 198

Mısra: **12**

Bırakmak, terk etmek.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

biraz:

1. **biraz:**

Gazel 225

Mısra: **10**

"Bir miktar, biraz" anlamında zarf.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

birbir:

1. **birbirine:**-*i, -n, -e*

Gazel 372

Mısra: **9**

Birbiri.

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

birbiri:

1. **birbirine:**-*ne*

Gazel 187

Mısra: **6**

Birbiri.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

birdür:

1. **birdür:**

Gazel 31

Mısra: **14**

Tek; aynı; farksız.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

birer:

1. **birer:**

Gazel 412

Mısra: **2**

Birer tane.

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle

biri:

1. **biri:**

Gazel 130

Mısra: **4**

"Biri" belgisiz zamir.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

2. **birisi:**-*si*

Gazel 130

Mısra: **4**

"Biri" belgisiz zamir.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

3. **birisi:**-*si*

Gazel 270

Mısra: **4**

"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

4. **birin:**-*n*

Gazel 309

Mısra: **3**

"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

5. **birinden:**-*n, -den*

Gazel 315

Mısra: **8**

"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

6. **birisin:**-*sin*

Gazel 342

Mısra: **6**

"Bir diğeri, bir tanesi"

anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Ḳatre ḳatre yaş
aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol
sīmīn-beden

7. **birisi:**-*si*

Gazel 358

Mısra: **13**

"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Ger ʿArab'dur ger
ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya
ʿOs̲mān illerin

biribiri:

1. **biribirine:**

Gazel 175

Mısra: **2**

Birbiri.

Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz
u niyāz

bī-ṣabr:

1. **bī-ṣabr:**

Gazel 447

Mısra: **1**

Sabırsız.

Şikestelik beni bī-ṣabr
ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār
itdi

bī-sebeb:

1. **bī-sebeb:**

Gazel 160

Mısra: **4**

Sebepsiz, vesilesiz.

Ṣaf çekdi müjeñ
öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ
bī-sebeb olmaz

bī-şefḳat:

1. **bī-şefḳat:**

Gazel 242

Mısra: **11**

Şefkatsiz.

Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü
boynuña ḳanuñ senüñ

bī-ser:

1. **bī-ser:**

Gazel 375

Mısra: **10**

(Fa.) Başsız.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim
uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü
pādur bu

bister:

1. **bister:**

Gazel 44

Mısra: **10**

Yatak, döşek.

Şol ḳadar yüz buldı
kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i
müşgīn-i dōst

2. **bister:**

Gazel 143

Mısra: **14**

Yatak, döşek, yorgan.

Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña
bister yiter

3. **bīster:**

Gazel 382

Mısra: **2**

Yatak, döşek.

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe
gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū
girih girih

bit:

1. **bitmedi:**-*me, -di*

Gazel 139

Mısra: **2**

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Serv irmedi ol ḳāmet-i
bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya
ber-ā-ber

2. **bitmiş:**-*miş*

Gazel 243

Mısra: **8**

(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Ruḫlaruñ bir tāze
gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı
reyhānuñ senüñ

3. **bite:**-*e*

Gazel 244

Mısra: **12**

Sona ermek, tamamlanmak.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

4. **biter:**-*er*

Gazel 326

Mısra: **6**

(Ahiret ilmi) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan

5. **bitmiş:**-*miş*

Gazel 376

Mısra: **6**

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

6. **biten:**-*en*

Gazel 404

Mısra: **8**

Çıkmak, filizlenmek.

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

7. **bitse:**-*se*

Gazel 420

Mısra: **10**

(Bitkiler için) Büyümek, yetişmek.

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

8. **bitdi:**-*di*

Gazel 440

Mısra: **2**

Ortaya çıkmak, yetişmek.

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

bit-:

1. **bitdi:**-*di*

Gazel 154

Mısra: **5**

(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

2. **bitse:**-*se*

Gazel 271

Mısra: **10**

Büyümek, yetişmek.

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

3. **biter:**-*er*

Gazel 420

Mısra: **5**

Çıkmak, filizlenmek.

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa

bī-tekellüf:

1. **bī-tekellüf:**

Gazel 41

Mısra: **7**

Kolayca, zahmetsizce.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

bitmiş:

1. **bitmiş:**

Gazel 212

Mısra: **10**

(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek || Sonu gelmek; bitmek, tükenmek.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

bī-vefā:

1. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 9

Mısra: **12**

Vefasız güzeller.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 9

Mısra: **12**

Vefasız|| Sevgili.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

3. **bī-vefā:**

Gazel 19

Mısra: **13**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

4. **bī-vefānuñ:**-*nuñ*

Gazel 83

Mısra: **13**

Vefasız, sadakatsiz, sözünde durmayan; sevgili, dlber.

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

5. **bī-vefā:**

Gazel 110

Mısra: **1**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

6. **bī-vefā:**

Gazel 116

Mısra: **11**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

7. **bī-vefāya:**-*ya*

Gazel 118

Mısra: **14**

Vefasız.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

8. **bī-vefā:**

Gazel 170

Mısra: **9**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

9. **bī-vefāya:**-*ya*

Gazel 178

Mısra: **4**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

10. **bī-vefādur:**-*dur*

Gazel 183

Mısra: **4**

Vefasız.

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

11. **bī-vefā:**

Gazel 219

Mısra: **5**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

12. **bī-vefāyı:**-*y*, -*ı*

Gazel 226

Mısra: **9**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

13. **bī-vefā:**

Gazel 289

Mısra: **11**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

14. **bī-vefāya:**-*ya*

Gazel 309

Mısra: **10**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

15. **bī-vefā:**

Gazel 313

Mısra: **2**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

16. **bī-vefā:**

Gazel 313

Mısra: **2**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

17. **bī-vefā:**

Gazel 313

Mısra: **12**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

18. **bī-vefādur:**-*dur*

Gazel 313

Mısra: **1**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

19. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 317

Mısra: **5**

Vefasız.

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

20. **bī-vefā:**

Gazel 330

Mısra: **6**

Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..

Bu meṣeldür her kişi n’eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāṣıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

21. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 347

Mısra: **10**

Vefasız güzeller.

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

22. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 365

Mısra: **14**

Vefasız güzeller.

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

23. **bī-vefālar:**-*lar*

Gazel 407

Mısra: **6**

Vefasız.

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

24. **bī-vefā:**

Gazel 410

Mısra: **10**

Vefasız.

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

25. **bī-vefā:**

Gazel 436

Mısra: **1**

Vefasız.

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā’il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

<u>bī-vefālar:</u>

1. **bī-vefālarda:**

Gazel 376

Mısra: **12**

Vefasız, hayırsız; sözünde

durmayan (kimseler, güzeller, sevgililer).

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

bī-vefālık:

1. **bī-vefālıḳdur:**-*dur*

Gazel 194

Mısra: **8**

Vefasızlık.

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

biz:

1. **bize:**-*e*

Gazel 28

Mısra: **5**

I. Çokluk şahıs eki. (Âşıklar kastedilerek.).

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

2. **biz:**

Gazel 33

Mısra: **6**

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

3. **biz:**

Gazel 43

Mısra: **4**

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

4. **biz:**

Gazel 53

Mısra: **12**

Birinci çoğul şahıs zamiri, biz II içki içenler, sarhoşar; âşıklar.

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

5. **bizi:**-*i*

Gazel 98

Mısra: **4**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; Şair. II Âşıklar.

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

6. **bizümle:**-*üm, -le*

Gazel 130

Mısra: **1**

"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşıklar.

Şāh-ı ḫüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

7. **bizümle:**-*üm, -le*

Gazel 141

Mısra: **3**

"Ben" anlamında kullanılan birinci çoğul şahıs zamiri II Sevgili.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

8. **bizi:**-*i*

Gazel 146

Mısra: **12**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri, Şair. II İnsanlar, âşıklar.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

9. **bizde:**-*de*

Gazel 159

Mısra: **12**

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

10. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **4**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

11. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **14**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

12. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **12**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāṣıḳ-ı dīdārlaruz biz

13. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **10**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

14. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **8**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḥ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

15. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **6**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḥi bīzārlaruz biz

16. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **2**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

17. **biz:**

Gazel 167

Mısra: **1**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

18. **bize:**-*e*

Gazel 167

Mısra: **9**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

19. **bizi:**-*i*

Gazel 167

Mısra: **3**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; Şair. II Âşıklar.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaṣuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

20. **biz:**

Gazel 168

Mısra: **1**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

21. **biz:**

Gazel 168

Mısra: **2**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

22. **biz:**

Gazel 168

Mısra: **4**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

23. **biz:**

Gazel 168

Mısra: **6**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün

Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

24. **biz:**
Gazel 168
Mısra: **8**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

25. **biz:**
Gazel 168
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

26. **bizüm:**-*üm*
Gazel 170
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

27. **biz:**
Gazel 177
Mısra: **9**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

28. **biz:**
Gazel 178
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāṣıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

29. **biz:**
Gazel 178
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

30. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 184
Mısra: **3**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

31. **bizi:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **12**
"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri.
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

32. **biz:**
Gazel 202
Mısra: **14**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

33. **bizümdür:**-*ümdür*
Gazel 220
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

34. **biz:**
Gazel 228
Mısra: **4**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

35. **biz:**
Gazel 228
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

36. **bize:**-*e*
Gazel 239
Mısra: **5**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

37. **biz:**

Gazel 240

Mısra: **2**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

38. **bizi:**-*i*

Gazel 240

Mısra: **1**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

39. **bizi:**-*i*

Gazel 264

Mısra: **6**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṯāl eyler göñül

40. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **1**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

41. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **2**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

42. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **4**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

43. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **6**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

44. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **8**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

45. **bizüm:**-*üm*

Gazel 301

Mısra: **10**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

46. **bizi:**-*i*

Gazel 305

Mısra: **1**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .

Bizi yıḳardı bezm-i belāda ṣarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam

47. **biz:**

Gazel 321

Mısra: **9**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

48. **biz:**

Gazel 322

Mısra: **5**

"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb

Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

49. **bizi:**-*i*

Gazel 419

Mısra: **6**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

50. **bizi:**-*i*

Gazel 432

Mısra: **5**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

51. **bizden:**-*den*

Gazel 438

Mısra: **12**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

52. **bizümle:**-*üm, -(i)le*

Taştir 1

Mısra: **22**

1. Çoğul şahıs zamirinin vasıta hal eki almış şekli.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

bīzār-:

1. **bīzārlaruz:**--*lar, --uz*

Gazel 167

Mısra: **6**

Bıkmış, usanmış, bezmiş.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

bīzār:

1. **bīzār:**

Gazel 436

Mısra: **8**

Bıkmış, usanmış, bezmiş.

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni

bize:

1. **bize:**

Gazel 368

Mısra: **7**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden

2. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **1**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

3. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **2**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

4. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **4**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize

5. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **6**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

6. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **8**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı

Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize

7. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **10**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

8. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **12**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize

9. **bize:**

Gazel 415

Mısra: **14**

"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥāʾlar bize

bize ne:

1. **bize ne:**

Gazel 206

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bize ne ?.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

bizümle:

1. **bizümle:**

Gazel 403

Mısra: **4**

Bizimle birlikte.

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḥs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine

bi'z-zāt:

1. **bi'z-zāt:**

Gazel 193

Mısra: **2**

Ar. Kendisi.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'z-zāt ü cevher bi'l-ʿaraż

boġaz:

1. **boġazı:**-*ı*

Gazel 19

Mısra: **12**

Vücutta boyun bölgesinde bulunan organ.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

bölüg:

1. **bölügin:**-*i, -n*

Gazel 194

Mısra: **9**

Bölük, kısım.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

bölük:

1. **bölük:**

Gazel 368

Mısra: **8**

Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.

Ḫāke şalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden

boy:

1. **boyı:**-*ı*

Gazel 24

Mısra: **13**

Boy, uzunluk.

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

2. **boyuñı:**-*u, -ñ, -ı*

Gazel 266

Mısra: **1**

Boy, endam, kamet.

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül

boya:

1. **boyanduġım:**-*n, -duġ, -ım*

Gazel 20

Mısra: **5**

Bürünmek, kaplanmak.

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

2. **boyanur:**-*n, -ur*

Gazel 55

Mısra: **7**

Erişmek, uzanmak II Bulaşmak, karışmak.

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

boya-:

1. **boyanduġından:**

Gazel 236

Mısra: **7**

-Ah dumanı bağlamında- kara renk ile kaplamak.

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

boyan:

1. **boyandı:**-*dı*

Gazel 60

Mısra: **4**

Boyanmak II bürünmek, kaplanmak.

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

2. **boyanup:**-*up*

Gazel 383

Mısra: **1**

Bürünmek, kaplanmak.

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

boyan-:

1. **boyanupdur:**-*up, -dur*

Gazel 342

Mısra: **9**

Boyanmak.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

böyle:

1. **böyle:**

Gazel 15

Mısra: **8**

Böyle, bu şekilde.

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

2. **böyle:**

Gazel 62

Mısra: **1**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

3. **böyle:**

Gazel 172

Mısra: **5**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

4. **böyle:**

Gazel 176

Mısra: **10**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen durum zarfı.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

5. **böyle:**

Gazel 248

Mısra: **12**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

6. **böyle:**

Gazel 287

Mısra: **14**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

7. **böyle:**

Gazel 299

Mısra: **10**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

8. **böyle:**

Gazel 339

Mısra: **12**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

9. **böyle:**

Gazel 350

Mısra: **7**

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

10. **böyle:**

Gazel 368

Mısra: **12**

Böyle, bu şekilde.

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

11. **böyle:**

Gazel 387

Mısra: **14**

Böyle, bu şekilde.

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye

12. **böyle:**

Gazel 409

Mısra: **8**

Böyle, bu şekilde.

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

13. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **1**

Böyle, bu şekilde.

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

14. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **2**

Böyle, bu şekilde.

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

15. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **4**

Böyle, bu şekilde.

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

16. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **6**

Böyle, bu şekilde.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān gönlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

17. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **8**

Böyle, bu şekilde.

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni

18. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **10**

Böyle, bu şekilde.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

19. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **12**

Böyle, bu şekilde.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

20. **böyle:**

Gazel 436

Mısra: **14**

Böyle, bu şekilde.

Ādem olmaduñ Muʿīdden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

boyn:

1. **boynın:**-*ın*

Gazel 162

Mısra: **13**

Başı bedene bağlayan bölge.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

2. **boynuñ:**-*ūn*

Gazel 169

Mısra: **3**

Başı bedene bağlayan bölge.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

3. **boynuña:**-*uña*

Gazel 169

Mısra: **4**

Başı bedene bağlayan bölge.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

4. **boynuñ:**-*ūn*

Gazel 170

Mısra: **7**

Başı bedene bağlayan bölge.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

5. **boynında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 208

Mısra: **10**

Başı bedene bağlayan bölge.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

6. **boynına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 227

Mısra: **4**

Başı bedene bağlayan bölge.

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

7. **boynum:**-*um*

Gazel 276

Mısra: **5**

Başı bedene bağlayan bölge.

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

8. **boynuña:**-*uña*

Gazel 277

Mısra: **12**

Başı bedene bağlayan bölge.

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel

9. **boynumda:**-*um, -da*

Gazel 374

Mısra: **10**

Boyun.

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu

10. **boynumda:**-*um, -da*

Gazel 428

Mısra: **12**

Boyun.

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

boynum ḳıldan ince:

1. **boynum ḳıldan ince:**

Gazel 236

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Deyim**

Haksız olduğu anlaşıldığında verilecek her türlü cezaya razı olmak.

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

boynuña:

1. **boynuña:**

Gazel 242

Mısra: **12**

Bir işin sorumluluğunu yüklenme.

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

boyun:

1. **boyuña:**-*a*

Gazel 138

Mısra: **4**

Başı bedene bağlayan bölge.

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

2. **boynuña:**-*u, -n, -a*

Gazel 170

Mısra: **8**

Baş ile omuz arasında kalan bölge. II İrade / bir şeyi yapabilme gücü.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

boy(u)n:

1. **boynum:**-*um*

Gazel 227

Mısra: **3**

Boyun.

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

2. **boynuma:**-*um, -a*

Gazel 370

Mısra: **2**

Boyun.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

3. **boynum:**-*um*

Gazel 410

Mısra: **7**

Boyun.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

boyunca:

1. **boyuñca:**

Gazel 375

Mısra: **9**

Boyuna uygun, boyu kadar; baştan sona.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

boz:

1. **bozarlar:**-*ar, -lar*

Gazel 150

Mısra: **10**

Tahrip etmek, zarar vermek.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

bozar-:

1. **bozarmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 318

Mısra: **9**

Benzi uçma, rengi kaçmak, solmak.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

bu:

1. **bu:**

Gazel 1

Mısra: **10**

"Bu" işaret sıfatı.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **bu:**

Gazel 1

Mısra: **10**

"Bu" işaret sıfatı.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **bunlar:**-*n, -lar*

Gazel 2

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

4. **bunlar:**-*n, -lar*

Gazel 2

Mısra: **12**

"Bu" işaret zamiri.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū

Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

5. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **3**
"Bu" işaret sıfatı.
Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

6. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **3**
"Bu" işaret sıfatı.
Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

7. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **1**
"Bu" işaret sıfatı.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

8. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **13**
"Bu" işaret sıfatı.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña

9. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **1**
"Bu" işaret sıfatı.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

10. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **13**
"Bu" işaret sıfatı.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña

11. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **4**
"Bu" işaret sıfatı.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

12. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **8**
"Bu" işaret sıfatı.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

13. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **4**
"Bu" işaret sıfatı.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

14. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **8**
"Bu" işaret sıfatı.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

15. **budur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **2**
İşaret sıfatı.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

16. **budur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **2**
"Bu" işaret sıfatı.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

17. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **10**
"Bu" işaret sıfatı.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

18. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **10**
"Bu" işaret sıfatı.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

19. **budur:**-*dur*
Gazel 11
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

20. **budur:**-*dur*
Gazel 11
Mısra: **12**
"Bu" işaret sıfatı.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

21. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 11
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

22. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 11
Mısra: **2**
"Bu" işaret zamiri.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

23. **bunlar:**-*n, -lar*
Gazel 12
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

24. **bu:**
Gazel 13
Mısra: **4**
"Bu" işaret sıfatı.
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

25. **bu:**
Gazel 14
Mısra: **4**
"Bu" işaret sıfatı.
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

26. **bu:**
Gazel 14
Mısra: **9**
"Bu" işaret sıfatı.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

27. **bu:**
Gazel 16
Mısra: **12**
"Bu" işaret sıfatı.
Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

28. **bu:**
Gazel 19
Mısra: **1**
"Bu" işaret sıfatı.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

29. **bu:**
Gazel 19
Mısra: **1**
"Bu" işaret sıfatı.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

30. **bū:**
Gazel 19
Mısra: **10**
1) İşaret zamiri bu 2) Koku.
Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

31. **bu:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Bu işaret sıfatı.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

32. **bu:**
Gazel 21

Mısra: **8**

"Bu işaret sıfatı.

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

33. **bu:**

Gazel 23

Mısra: **3**

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

34. **bu:**

Gazel 24

Mısra: **4**

"Bu işaret sıfatı.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

35. **bu:**

Gazel 24

Mısra: **9**

"Bu işaret sıfatı.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan yaña

36. **bu:**

Gazel 26

Mısra: **4**

"Bu işaret sıfatı.

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

37. **bu:**

Gazel 28

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

38. **bu:**

Gazel 28

Mısra: **3**

"Bu" işaret sıfatı.

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

39. **bu:**

Gazel 28

Mısra: **7**

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

40. **bu:**

Gazel 29

Mısra: **5**

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

41. **bu:**

Gazel 33

Mısra: **9**

"Bu" işaret sıfatı.

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

42. **bu:**

Gazel 45

Mısra: **8**

" Bu" işaret sıfatı.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

43. **bu:**

Gazel 45

Mısra: **12**

" Bu" işaret sıfatı.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

44. **bu:**

Gazel 47

Mısra: **4**

" Bu" işaret sıfatı.

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

45. **bu:**

Gazel 48

Mısra: **10**

" Bu" işaret sıfatı.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

46. **bu:**

Gazel 50

Mısra: **1**

" Bu" işaret sıfatı.

İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç

47. **bu:**
Gazel 51
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

48. **bu:**
Gazel 51
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

49. **bu:**
Gazel 53
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

50. **bu:**
Gazel 56
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

51. **bu:**
Gazel 57
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.
Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

52. **bu:**
Gazel 61
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.
Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

53. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **1**
"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

54. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **2**
"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

55. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **4**
"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

56. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **6**
"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

57. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **8**
"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

58. **budur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **12**
"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

59. **budur:**-*dur*

Gazel 72

Mısra: **14**

"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.

Geçdi
Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

60. **bu:**

Gazel 73

Mısra: **10**

" Bu" işaret sıfatı.

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

61. **bu:**

Gazel 74

Mısra: **4**

" Bu" işaret adılı (zamir).

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

62. **bu:**

Gazel 74

Mısra: **12**

" Bu" işaret sıfatı.

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

63. **bu:**

Gazel 77

Mısra: **8**

" Bu" işaret sıfatı.

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

64. **bu:**

Gazel 78

Mısra: **4**

" Bu" işaret sıfatı.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

65. **bu:**

Gazel 80

Mısra: **14**

" Bu" işaret sıfatı (durum).

Dirgür Muʿīdī-ḥasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

66. **bu:**

Gazel 83

Mısra: **8**

" Bu" işaret sıfatı.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

67. **bu:**

Gazel 86

Mısra: **9**

" Bu" işaret sıfatı.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

68. **bu:**

Gazel 88

Mısra: **13**

" Bu" işaret sıfatı.

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

69. **bu:**

Gazel 89

Mısra: **1**

" Bu" işaret sıfatı.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

70. **bu:**

Gazel 90

Mısra: **1**

" Bu" işaret sıfatı.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

71. **bu:**

Gazel 90

Mısra: **8**

" Bu" işaret sıfatı.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

72. **bu:**

Gazel 91

Mısra: **2**

" Bu" işaret sıfatı.

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur

Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

73. **bu:**
Gazel 92
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.
Bu çemende ben
Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

74. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḳaşuñ kemānı
göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

75. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.
Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

76. **bu:**
Gazel 106
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

77. **bu:**
Gazel 109
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

78. **bu:**
Gazel 109
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

79. **bu:**
Gazel 114
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

80. **bu:**
Gazel 114
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

81. **budur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **3**
"Böyledir, işte budur" anlamında zamir.
Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

82. **budur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **10**
"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.
Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

83. **bu:**
Gazel 129
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.
İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

84. **bu:**
Gazel 131
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

85. **bu:**
Gazel 132
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

86. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **1**

" Bu" işaret zamiri.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

87. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **2**

" Bu" işaret zamiri.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

88. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **4**

"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.

Gül yüzüñsüz gönlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

89. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **6**

"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

90. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **8**

"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

91. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **10**

"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

92. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **12**

" Bu" işaret zamiri.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

93. **budur:**-*dur*

Gazel 136

Mısra: **14**

"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā gönül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

94. **bu:**

Gazel 138

Mısra: **12**

" Bu " işaret sıfatı.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

95. **bu:**

Gazel 138

Mısra: **15**

" Bu " işaret sıfatı.

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır gönlüm ol ebrūdadur

96. **bu:**

Gazel 139

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfatı.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

97. **bu:**

Gazel 143

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn gönlüm baña micmer yiter

98. **bu:**

Gazel 144

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfatı.

Nā-tüvān gönlümde buldum laʿl-i cānāndan eṣer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eṣer

99. **bu:**

Gazel 147

Mısra: **7**

" Bu " işaret sıfatı.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣ̲ālin ḳaralar

100. **bu:**

Gazel 151

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

101. **bu:**

Gazel 152

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

102. **bu:**

Gazel 152

Mısra: **10**

" Bu " işaret sıfatı.

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

103. **bu:**

Gazel 152

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

104. **bu:**

Gazel 152

Mısra: **13**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

105. **bu:**

Gazel 156

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

106. **bu:**

Gazel 161

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

107. **bu:**

Gazel 162

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

108. **bu:**

Gazel 163

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

109. **bu:**

Gazel 163

Mısra: **7**

" Bir " belgisiz sıfat.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

110. **bu:**

Gazel 166

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

111. **bu:**

Gazel 167

Mısra: **6**

" Bir " belgisiz sıfat.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

112. **budur:**-*dur*

Gazel 169

Mısra: **14**

"Bu" işaret zamiri (Bu şekilde, böyle).

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh

Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

113. **bu:**
Gazel 173
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz

114. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

115. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

116. **bu:**
Gazel 177
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.
Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

117. **bu:**
Gazel 179
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

118. **bu:**
Gazel 179
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

119. **bu:**
Gazel 180
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

120. **bu:**
Gazel 188
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

121. **bu:**
Gazel 190
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

122. **bu:**
Gazel 190
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

123. **bu:**
Gazel 191
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

124. **bu:**
Gazel 192
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

125. **bu:**
Gazel 194
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

126. **bu:**
Gazel 194
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile
güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün
aġalıḳdur ġaraż

127. **bu:**
Gazel 195
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.
Cennet içre ʿömr-i
cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i
semensādan ġaraż

128. **bu:**
Gazel 195
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.
Didüm ol müşgīn
ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru
sevdādan ġaraż

129. **bu:**
Gazel 195
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.
Vāʿiẓā minber depüp
ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu
ġavġādan ġaraż

130. **bu:**
Gazel 196
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü
inşādan ġaraż

131. **bu:**
Gazel 197
Mısra: **16**
" Bu " işaret sıfatı.
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-
nigār ḫaṭṭ

132. **bu:**
Gazel 199
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc
olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı
sevdādan ne ḥaẓẓ

133. **bu:**
Gazel 199
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı
dünyādan ne ḥaẓẓ

134. **bu:**
Gazel 200
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḫāşā ki delü göñlüm
kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu
lālesitāndan ḥaẓẓ

135. **bu:**
Gazel 200
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu
laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i
cāndan ḥaẓẓ

136. **bu:**
Gazel 200
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḥüsnüñi beyān eyler
şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i
beyāndan ḥaẓẓ

137. **bu:**
Gazel 202
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.
Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte
şāyiʿ

138. **bu:**
Gazel 204
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.
Ne kerāmetdür bu kim
gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü
dīvār şemʿ

139. **bu:**
Gazel 206
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḳaḫbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan
fāriġ

140. **bu:**
Gazel 208

Mısra: **7**

" Bu " işaret sıfatı.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣ̲āli beslenür ḳand ile zāġ

141. **bu:**

Gazel 211

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfatı.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

142. **bu:**

Gazel 211

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

143. **bu:**

Gazel 214

Mısra: **4**

" Bu " işaret sıfatı.

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

144. **bu:**

Gazel 214

Mısra: **8**

" Bu " işaret sıfatı.

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

145. **bu:**

Gazel 216

Mısra: **1**

" Bu " işaret sıfatı.

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

146. **bu:**

Gazel 218

Mısra: **4**

" Bu " işaret sıfatı.

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

147. **buña:**-*ñ, -a*

Gazel 218

Mısra: **4**

"Bu" işaret zamiri .

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

148. **bu:**

Gazel 219

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

149. **bu:**

Gazel 221

Mısra: **4**

" Bu " işaret sıfatı.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs̲ idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

150. **bu:**

Gazel 224

Mısra: **8**

" Bu " işaret sıfatı.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

151. **bu:**

Gazel 224

Mısra: **11**

" Bu " işaret sıfatı.

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

152. **bu:**

Gazel 225

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfatı.

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

153. **bu:**

Gazel 227

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

154. **bunuñ:**-*nuñ*

Gazel 228

Mısra: **12**

" Bu" işaret adılı (zamir).

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

155. **bu:**

Gazel 229

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

156. **bu:**

Gazel 230

Mısra: **7**

" Bu " işaret sıfatı.

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

157. **bu:**

Gazel 233

Mısra: **13**

" Bu " işaret sıfatı.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

158. **bu:**

Gazel 236

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür gönlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

159. **bu:**

Gazel 240

Mısra: **12**

" Bu " işaret sıfatı.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

160. **bu:**

Gazel 241

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfatı.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

161. **bu:**

Gazel 244

Mısra: **1**

" Bu " işaret sıfatı.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

162. **bu:**

Gazel 244

Mısra: **5**

" Bu " işaret sıfatı.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

163. **bu:**

Gazel 245

Mısra: **10**

" Bu " işaret sıfatı.

ʿAḳla eydüñ ki delü gönlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

164. **bu:**

Gazel 246

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

165. **bu:**

Gazel 247

Mısra: **4**

" Bu " işaret sıfatı.

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

166. **bu:**

Gazel 249

Mısra: **1**

" Bu " işaret sıfatı.

Sen baña bu câme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

167. **bu:**

Gazel 255

Mısra: **1**

" Bu " işaret sıfatı.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

168. **bu:**

Gazel 255

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

169. **bu:**

Gazel 255

Mısra: **14**

" Bu " işaret sıfatı.

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

170. **budur:**-*dur*

Gazel 255

Mısra: **10**

"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

171. **budur:**-*dur*

Gazel 261

Mısra: **2**

"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

172. **bu:**

Gazel 262

Mısra: **8**

İşaret sıfatı.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

173. **bu:**

Gazel 263

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīṣānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

174. **bu:**

Gazel 264

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

175. **bu:**

Gazel 265

Mısra: **4**

" Bu " işaret sıfatı.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül

176. **bū:**

Gazel 267

Mısra: **6**

Koku.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

177. **bu:**

Gazel 267

Mısra: **17**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

178. **bu:**

Gazel 269

Mısra: **5**

" Bu " işaret sıfatı.

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

179. **bu:**

Gazel 272

Mısra: **12**

" Bu " işaret sıfatı.

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

180. **bu:**

Gazel 272

Mısra: **12**

" Bu " işaret sıfatı.

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

181. **bu:**

Gazel 274

Mısra: **8**

" Bu " işaret sıfatı.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

182. **bu:**
Gazel 279
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

183. **bu:**
Gazel 281
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

184. **bu:**
Gazel 282
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

185. **bu:**
Gazel 283
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḥasretin zülfüñ unutdurdı bana
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

186. **bu:**
Gazel 286
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā bana
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm

187. **bu:**
Gazel 287
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı.
Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

188. **budur:**-*dur*
Gazel 287
Mısra: **8**
"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.
Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

189. **bu:**
Gazel 295
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

190. **bu:**
Gazel 296
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

191. **bu:**
Gazel 296
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫaṭ çekdi şanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam

192. **bu:**
Gazel 303
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam

193. **bunı:**-*n, -ı*
Gazel 303
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam

194. **bu:**
Gazel 306
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.
Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

195. **bu:**

Gazel 307

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

196. **bu:**

Gazel 309

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī ṣol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

197. **bu:**

Gazel 313

Mısra: **9**

" Bu " işaret sıfatı.

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

198. **buñlar:**-*n, -lar*

Gazel 313

Mısra: **8**

" Bu" işaret sıfatı.

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

199. **bu:**

Gazel 314

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n’eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n’eyleyem

200. **bu:**

Gazel 318

Mısra: **14**

" Bu " işaret sıfatı.

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

201. **bu:**

Gazel 319

Mısra: **6**

" Bu " işaret sıfatı.

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

202. **bu:**

Gazel 323

Mısra: **3**

" Bu " işaret sıfatı.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

203. **bu:**

Gazel 323

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

204. **bu:**

Gazel 324

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

205. **bu:**

Gazel 324

Mısra: **6**

" Bir " belgisiz sıfat.

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

206. **bu:**

Gazel 324

Mısra: **7**

" Bu " işaret sıfatı.

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

207. **bu:**

Gazel 329

Mısra: **1**

" Bu " işaret sıfatı.

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

208. **bu:**

Gazel 330

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bu meşeldür her kişi n’eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

209. **bu:**

Gazel 330

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña
olmaḳ neden

210. **bu:**

Gazel 334

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

Kimsenüñ sözin
işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın
ḫāk eyleyen

211. **bu:**

Gazel 335

Mısra: **14**

" Bu " işaret sıfat.

Sünbülüñden mū degül
bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa
destān eyleyen

212. **bu:**

Gazel 335

Mısra: **15**

" Bu " işaret sıfat.

Acıdan deryā gibi
sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i
ġaltān eyleyen

213. **bu:**

Gazel 335

Mısra: **18**

" Bu " işaret sıfat.

Gerçi yıllardur
Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür
bu efġān eyleyen

214. **bu:**

Gazel 336

Mısra: **10**

" Bu " işaret sıfat.

Küfr-i zülfüñle nihān
itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu
müselmānlıġa īmānuñ içün

215. **bu:**

Gazel 336

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ger Muʿīdīye
ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu
iḥsānuñ içün

216. **budur:**-*dur*

Gazel 338

Mısra: **11**

" Bu " işaret zamiri.

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-
güftār içün

217. **bu:**

Gazel 339

Mısra: **13**

1. İşaret Zamiri, bu.

Ḥaḳ bu kim vaṣf
idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-
bār olmayan

218. **bu:**

Gazel 341

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Yüz bulup dilber
yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i
müşgāsā yüzin

219. **bu:**

Gazel 342

Mısra: **4**

Koku.

Öykünürmüş dem-be-
dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy
olduġı müşg-i Ḫoten

220. **bu:**

Gazel 342

Mısra: **10**

İşaret sıfatı.

Ben ḳara günlünüñ āhı
boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-
pīrehen

221. **bu:**

Gazel 343

Mısra: **2**

" Bu " işaret sıfat.

Yār şimdi çevirür
yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz
idüm yārümden

222. **bu:**

Gazel 349

Mısra: **9**

" Bu " işaret sıfat.

Cānuma geçdi bu
göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan

Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

223. **bu:**
Gazel 352
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

224. **bu:**
Gazel 353
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

225. **bu:**
Gazel 354
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

226. **bu:**
Gazel 356
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfat.
Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan

227. **bu:**
Gazel 356
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfat.
Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

228. **bu:**
Gazel 357
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan

229. **bu:**
Gazel 360
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfat.
Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

230. **bu:**
Gazel 361
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfat (lutf).
İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

231. **bu:**
Gazel 362
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfat.
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

232. **bu:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

233. **bu:**
Gazel 365
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfat.
Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

234. **bu:**
Gazel 366
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfat.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

235. **bu:**
Gazel 366
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfat.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

236. **bu:**
Gazel 370
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.

Ẓālim ancaḳ bilmezem
ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu
gīsūyı ben

237. **bu:**
Gazel 371
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.

Çün bugün bil
baġladum bu zülf-i müşg-efşāne
ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum
ol çevgāne ben

238. **bu:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.

Ḳuluñam dilden gerek
ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben

239. **bu:**
Gazel 371
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.

Ḳande ise bir meh-i nā-
mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu
çerḫ-i ser-gerdāne ben

240. **bu:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.

Biñ niyāz itdüm
velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab
hezārān āferīn

241. **bu:**
Gazel 372
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-
i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze
dāġ-ı āteşīn

242. **bu:**
Gazel 373
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.

Görüp gözde ḫayālüñ
seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül
bu

243. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.

Yine bir būseñi aldum
ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide
rāz-ı nihāndur bu

244. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.

Yine bir būseñi aldum
ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide
rāz-ı nihāndur bu

245. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.

Ruḫ-ı zerdüm temāşā
ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḫüsnüñe ḳarşu ʿiyān
olmış ḫazāndur bu

246. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.

Ḫayāl-i ġamzeñ içün
dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür
peyk-i revāndur bu

247. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i
şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı
erġavāndur bu

248. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Çeküp şemşīr-i ḫūn-
rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb
bār-ı girāndur bu

249. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ
yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe
armaġāndur bu

250. **bu:**
Gazel 374

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

251. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

252. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

253. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu

254. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

255. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

256. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **10**

Bu, işaret sıfatı.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

257. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

258. **bu:**

Gazel 375

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

259. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

260. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

261. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

262. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

263. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

264. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **10**

Bu, işaret sıfatı.

Elif-ḳaddüñ
hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

265. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Hezārān meh-liḳā
gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

266. **bu:**

Gazel 376

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

267. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

268. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

269. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu

270. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **10**

Bu, işaret sıfatı.

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu

271. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

272. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

273. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

274. **bu:**

Gazel 377

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

275. **bu:**

Gazel 378

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

276. **bu:**

Gazel 378

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

277. **bu:**

Gazel 378

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

N’ola sulṭān-ı dil ḥālin
sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür
peyk-i revāndur bu

278. **bu:**
Gazel 378
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ṣarāb-ı erġavānīden
ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā
gülsitāndur bu

279. **bu:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ümīd-i būy-ı zülfüñdür
beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-
ı cāvidāndur bu

280. **bu:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫam-ı zülfüñde
ḫaddüñsüz mükedderdür göñül
ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet
nā-tüvāndur bu

281. **bu:**
Gazel 378
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Çeküp sīnemden alma
iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur bu

282. **bu:**
Gazel 378
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm
cānum cihāndur bu

283. **bu:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre
ḳarşu

284. **bū:**
Gazel 382
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı
yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih
girih

285. **bu:**
Gazel 383
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Pādşāh olmış iken
mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez
vāy bu leke

286. **[bu]:**
Gazel 383
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola
musallaṭ melege

287. **bu:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ya seferle defʿ olur
ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet
ġam yime

288. **bu:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Pāy-māl itse
Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu
ṣanʿat kimseye

289. **bu:**
Gazel 388
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Nāfeveş ḫūn oldı
baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i
pür-çīn ile

290. **bu:**
Gazel 391
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Yirüm od oldı ölüm
yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise
minnet ile

291. **bu:**
Gazel 391

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

292. **bu:**

Gazel 392

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

293. **bu:**

Gazel 396

Mısra: **9**

Bu, işaret sıfatı.

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

294. **bu:**

Gazel 397

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

295. **bu:**

Gazel 397

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

296. **bu:**

Gazel 397

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm gönlüm bu zülf-i ʿanberīnde

297. **bu:**

Gazel 402

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

298. **bu:**

Gazel 402

Mısra: **15**

Bu, işaret sıfatı.

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

299. **bu:**

Gazel 405

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

300. **bu:**

Gazel 406

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

301. **bu:**

Gazel 406

Mısra: **2**

Bu, işaret sıfatı.

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma

302. **bu:**

Gazel 407

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

303. **bu:**

Gazel 410

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

304. **bu:**

Gazel 411

Mısra: **5**

Bu, işaret sıfatı.

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

305. **bu:**

Gazel 412

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle

306. **bu:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen
gül-i ḫandānuma

307. **bu:**
Gazel 413
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Añmayam çevgān-ı
zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḫayf oldı bu
ser-gerdānuma

308. **bu:**
Gazel 415
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.

Gerçi yayın şundı ol
ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i
şehlālar bize

309. **bu:**
Gazel 415
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.

Dil virelden ġamzeñe
ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu
ġavġālar bize

310. **bu:**
Gazel 415
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Göz yaşı ṭūfāna döndi
yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle
deryālar bize

311. **bu:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.

El urup nabżına ben
dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden
özge çāresi

312. **bu:**
Gazel 425
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.

Daḫi ḳaçar görüp ol
şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-
sitāre beni

313. **bu:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre
beni

314. **bu:**
Gazel 425
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.

Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

315. **bu:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.

Kūy-ı faḳr içinde bu
devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda
bār-ı minneti

316. **bu:**
Gazel 431
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.

Fikr iderdüm kim irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu
niyyet kāşkī

317. **bu:**
Gazel 432
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.

Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı
müjgān kāşkī

318. **bu:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.

ʿAḳlum uġurlasañ
n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn
didükleri

319. **bu:**

Gazel 434

Mısra: **3**

Bu, işaret sıfatı.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

320. **bu:**

Gazel 435

Mısra: **1**

Bu, işaret sıfatı.

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

321. **bu:**

Gazel 435

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

322. **bu:**

Gazel 435

Mısra: **10**

Bu, işaret sıfatı.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

323. **bu:**

Gazel 438

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

324. **bu:**

Gazel 439

Mısra: **10**

Bu, işaret sıfatı.

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

325. **bu:**

Gazel 441

Mısra: **3**

Bu, işaret sıfatı.

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

326. **bu:**

Gazel 442

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Fetḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti

327. **bu:**

Gazel 443

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

328. **bu:**

Gazel 443

Mısra: **9**

Bu, işaret sıfatı.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

329. **bu:**

Gazel 445

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

330. **bu:**

Gazel 446

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

Bāġ-ı fırāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri

331. **bu:**

Gazel 447

Mısra: **9**

Bu, işaret sıfatı.

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

332. **bu:**

Kıt'a 1

Mısra: **1**

"Bu" işaret sıfatı.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

333. **bu:**

Kıt'a 4

Mısra: **1**

"Bu" işaret sıfatı.

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

334. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **1**

"Bu" işaret sıfatı.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

335. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **2**

"Bu" işaret sıfatı.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

336. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **3**

"Bu" işaret sıfatı.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

337. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **4**

"Bu" işaret sıfatı.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

338. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **5**

"Bu" işaret sıfatı.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

339. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **7**

"Bu" işaret sıfatı.

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

340. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **10**

"Bu" işaret sıfatı.

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

341. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **15**

"Bu" işaret sıfatı.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

342. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **15**

"Bu" işaret sıfatı.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

343. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **20**

"Bu" işaret sıfatı.

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

344. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **24**

"Bu" işaret sıfatı.

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

345. **bu:**

Taştir 1

Mısra: **25**

"Bu" işaret sıfatı.

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu

<u>bu ʿālem-:</u>

1. **bu ʿālem-:**-*de*

Gazel 97

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu âlem, dünya.

ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı
ciger yiter

bu cihān-:

1. **bu cihān-:**-*dur*
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya,alem,kainat.
Ġam-ı zülfüñ çekeyin
mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her
gicenüñ gündüzi var

bu da:

1. **bu da:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu da, bu dahi.
Gönlüm ṭolaşur silsile-i
zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne
disünler

bu defterden midür:

1. **bu defterden midür:**
Gazel 116
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu defterden midir? (bu defterde yeri var mıdır?).
Defter-i ʿuşşāḳa
yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu
defterden midür

bu dem:

1. **bu dem:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamanda,şimdi, bu mevsimde.
Gül gibi gönlüm
açubanı şaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur
semen güzel

bu deñlü:

1. **bu deñlü:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Böyle, bu şekilde.
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı
baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān
kim olur

2. **bu deñlü:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, bu kadar çok.
Ṣaf çekdi müjeñ
öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ
bī-sebeb olmaz

3. **bu deñlü:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli, bu kadar, bu kadar çok.
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu
deñlü ġavġādan ġaraż

bu dünyā:

1. **bu dünyā:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya, yaşadığımız geçici dünya, fani dünya.
Gehī eyyām-ı vuṣlat
gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba
beñzer

bu gīsū-:

1. **bu gīsū-:**-*dur*
Gazel 104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bı saçtır . (Fars. gisū) Omuza dökülen uzun saç.
Çeşm-i şūḫuñ egerçi
yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

bu gönlüm:

1. **bu gönlüm:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu gönül(aşığın gönlü).
Bir mübārızdur bu
gönlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü
ḳalkanıdur

bu gün:

1. **bu gün:**

Gazel 201

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gün.

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

2. **bu gün:**

Gazel 202

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan gün.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ

bu günāh benden midür:

1. **bu günāh benden midür:**

Gazel 116

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu günah benim midir?.

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

bu ḫüsn ü devlet-:

1. **bu ḫüsn ü devlet-:**

Gazel 110

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu güzellik ve devlete.

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

bu idi:

1. **bu idi:**

Gazel 80

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu işaret sıfatı.

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

bu ḳadar:

1. **bu ḳadar:**

Gazel 96

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eṣer

2. **bu ḳadar:**

Gazel 97

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu kadar.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

3. **bu ḳadar:**

Gazel 146

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli çok, bunca.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

bu ḳara gün-:

1. **bu ḳara gün-:**-*ler*

Gazel 116

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu kara günler.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

bu kez:

1. **bu kez:**

Gazel 59

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu defa, bu kez.

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

bu ki:

1. **bu ki:**

Gazel 134

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ki.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

2. **bu ki:**

Gazel 150

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ki.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

bu ṭarz-:

1. **bu ṭarz-:**-*a*

Gazel 100

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Böyle, bu şekilde, bu özellikte.

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

bu yaña:

1. **bu yaña:**

Gazel 186

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yan, bu taraf.

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

bu yol:

1. **bu yol:**-*da*

Gazel 56

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yolda || Bu uğurda.

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

bu yol-:

1. **bu yol-:**-*da*

Gazel 96

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yol, bu uğur || Bu amaç.

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eser

2. **bu yol-:**-*da*

Gazel 102

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yol, bu uğur || Bu amaç.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

3. **bu yol-:**-*da*

Gazel 137

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yol, bu uğur || Bu amaç.

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

4. **bu yol-:**-*lar, --ı*

Gazel 207

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yol, bu uğur || Bu amaç.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

bu yolda:

1. **bu yolda:**

Gazel 119

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yolda II aşk yolunda; bu uğurda.

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

bu żaʿf:

1. **bu żaʿf:**

Gazel 213

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu zayıflıkla.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

bucaḳ bucaḳ:

1. **bucaḳ bucaḳ:**

Gazel 223

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köşe bucak.

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

budāġ:

1. **budaġa:**-*a*

Gazel 271

Mısra: **7**

Dal.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

budak:

1. **budaġı:**-*ı*

Gazel 405

Mısra: **8**

İnce ve küçük dal.

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine

budur:

1. **budur:**

Gazel 72

Mısra: **10**

"Böyledir, bu şekildedir, böyle " anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

2. **būdur:**

Gazel 104

Mısra: **2**

BU , işaret zamiri (sevgilinin saçının kokusu).

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

bugün:

1. **bugün:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Bugün, içinde bulunulan zaman.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

2. **bugün:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

3. **bugün:**

Gazel 42

Mısra: **5**

Bugün, içinde bulunulan gün.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

4. **bugün:**

Gazel 55

Mısra: **5**

Bugün.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

5. **bugün:**

Gazel 80

Mısra: **4**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

6. **bugün:**

Gazel 96

Mısra: **2**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser

7. **bugün:**

Gazel 108

Mısra: **9**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

8. **bugün:**

Gazel 155

Mısra: **4**

Artık.

Ruḫuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

9. **bugün:**

Gazel 162

Mısra: **8**

Bugün II Bu zamanda.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

10. **bugün:**

Gazel 174

Mısra: **7**

Bu devirde, bu zamanda, bugün.

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

11. **bugün:**

Gazel 238

Mısra: **8**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

12. **bugün:**

Gazel 245

Mısra: **12**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

13. **bugün:**

Gazel 246

Mısra: **4**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

14. **bugün:**

Gazel 253

Mısra: **3**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḥtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

15. **bugün:**

Gazel 288

Mısra: **9**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm

16. **bugün:**

Gazel 325

Mısra: **12**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

17. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **1**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

18. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **2**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

19. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **4**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

20. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **6**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

21. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **8**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken

Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

22. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **10**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün

23. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **12**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

24. **bugün:**

Gazel 359

Mısra: **14**

"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

25. **bugün:**

Gazel 362

Mısra: **5**

1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan

26. **bugün:**

Gazel 371

Mısra: **1**

Bugün.

Çün bugün bil bağladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

27. **bugün:**

Gazel 371

Mısra: **4**

Bugün.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

28. **bugün:**

Gazel 429

Mısra: **14**

Bugün.

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri

29. **bugün:**

Taştir 1

Mısra: **13**

Bugün, bu dünyada, bu devirde, bu zamanda.

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

bühtān:

1. **bühtān:**

Gazel 5

Mısra: **4**

Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

2. **bühtān:**

Gazel 5

Mısra: **4**

Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

3. **bühtāndur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **14**

Yalan, iftira, asılsız söz.

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

4. **bühtān:**

Gazel 347

Mısra: **14**

İftira.

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

5. **bühtān:**

Gazel 349

Mısra: **12**

İftira.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

6. **bühtān:**
Gazel 409
Mısra: **8**
İftira.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

7. **bühtāndur:**
Gazel 435
Mısra: **10**
İftira.
ʿĀṣıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

bühtān id-:

1. **bühtān id-:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalan söylemek.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

buḫūr-ı meclis-ārā-:

1. **buḫūr-ı meclis-ārā-:**--*ya*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclisi süsleyen tütsü.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

bük:

1. **büküpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 428
Mısra: **6**
Eğmek.
Çāk olup ġamdan ḳara bağrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti

bükül:

1. **bükülmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 376
Mısra: **9**
Bir iş yapamaz duruma gelmek /gücü tükenmek.
Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

bul:

1. **bulmaduġı:**-*ma, -duġ, -ı*
Gazel 9
Mısra: **6**
Elde etmek, ulaşmak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

2. **bulmaduġı:**-*ma, -duġ, -ı*
Gazel 9
Mısra: **6**
Elde etmek, ulaşmak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

3. **bulalı:**-*alı*
Gazel 12
Mısra: **7**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

4. **bulmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 24
Mısra: **9**
Arayarak temin etmek; ermek, ulaşmak.
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

5. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 40
Mısra: **12**
Elde etmek, ulaşmak.
Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

6. **bulmaduñ:**-*ma, -duñ*

Gazel 60

Mısra: **14**

Var olmak, mevcut olmak.

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥṣ idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki
bulmaduñ sened

7. **buldı:**-*dı*

Gazel 84

Mısra: **13**

...haline gelmek.

Ṭarz-ı naẓm içre
Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin ṣīve-i
Selmān eyler

8. **buldı:**-*dı*

Gazel 96

Mısra: **14**

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak, ulaşmak.

İy Muʿīdī āb-ı
ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-
i cānāndan eser

9. **bulmış:**-*mış*

Gazel 127

Mısra: **5**

(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ya şafaḳdur māh-ı
tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre
ḳurbān ḳanıdur

10. **buldı:**-*dı*

Gazel 157

Mısra: **10**

(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Sürḫ ile resm
eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir
gevher-i nā-yāb göz

11. **buldı:**-*dı*

Gazel 191

Mısra: **14**

(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup
yaḳdı revān āteş

12. **buldı:**-*dı*

Gazel 192

Mısra: **1**

(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Buldı ṭut sen māh-ı
bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm
belāsından ḫalāṣ

13. **bulsun:**-*sun*

Gazel 199

Mısra: **5**

Bulmak.

Aġzı dadın ḳande
bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca
ḥelvādan ne ḥaẓẓ

14. **bulduġı:**-*dugı*

Gazel 211

Mısra: **14**

Arayarak temin etmek.

Reşk iderse yiridür
rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i
revānuñdan şeref

15. **bulmaz:**-*maz*

Gazel 211

Mısra: **10**

Bulmamak. II erişmemek.

Derd ü ġam fenninde
Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol
dilde ḫalef

16. **bulup:**-*up*

Gazel 214

Mısra: **15**

(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Göz göre genc-i ʿışḳı
bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār
zülf

17. **buldı:**-*dı*

Gazel 228

Mısra: **5**

Bulmak.

Her kişi buldı
tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla
merḥabāsın görmedük

18. **bulup:**-*up*

Gazel 265

Mısra: **5**

Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

19. **bulursa:**-*ur, -sa*

Gazel 321

Mısra: **2**

Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

20. **bulmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 324

Mısra: **3**

(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

21. **buldı:**-*dı*

Gazel 379

Mısra: **9**

Elde etmek, ulaşmak.

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

22. **bulmaya:**-*ma, -ya*

Gazel 385

Mısra: **2**

Arayarak temin etmek.

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

23. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*

Tahmis 3

Mısra: **8**

Arayarak temin etmek.

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

24. **bulmasun:**-*ma, -sun*

Tahmis 3

Mısra: **13**

Elde etmek, ulaşmak.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

bul-:

1. **bulam:**-*am*

Gazel 139

Mısra: **12**

(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

2. **buldum:**-*du, -m*

Gazel 144

Mısra: **1**

(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eser

3. **bulmazsa:**--*maz, --sa*

Gazel 144

Mısra: **6**

Bulmamak, bulmazsa, rastlamaz ise.

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser

4. **bulursın:**-*ur, -sın*

Gazel 311

Mısra: **5**

Bulmak, karşılaşmak.

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm

5. **bulmasa:**

Gazel 433

Mısra: **12**

Bulmak.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

6. **bulmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 444

Mısra: **14**

Ermek, ulaşmak.

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile

Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

bulan-:

1. **bulansa:**-*sa*

Gazel 111

Mısra: **5**

Bulamak, karışmak.

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

bulaş:

1. **bulaşmış:**-*mış*

Gazel 55

Mısra: **11**

Bulaşmak ,sürülmek, yapışmak.

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

bülbül:

1. **bülbül:**

Gazel 2

Mısra: **2**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **bülbül:**

Gazel 2

Mısra: **2**

1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **bülbüller:**-*ler*

Gazel 9

Mısra: **14**

Güzel sesli maruf kuş.

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

4. **bülbüller:**-*ler*

Gazel 9

Mısra: **14**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

5. **bülbülem:**-*em*

Gazel 10

Mısra: **1**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

6. **bülbülem:**-*em*

Gazel 10

Mısra: **1**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Âşık.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

7. **bülbül:**

Gazel 38

Mısra: **7**

Bülbül. II Âşık.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

8. **bülbüllere:**-*ler, -e*

Gazel 48

Mısra: **6**

Güzel sesiyle bilinen kuş. II Âşık.

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫş

9. **bülbülem:**-*em, -*

Gazel 92

Mısra: **13**

Bülbül.

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

10. **bülbül:**

Gazel 99

Mısra: **4**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

11. **bülbül:**

Gazel 112

Mısra: **11**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

12. **bülbülleri:**-*ler, -i*

Gazel 116

Mısra: **3**

Bülbül. II Âşık.

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

13. **bülbül:**

Gazel 120

Mısra: **2**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

14. **bülbül:**

Gazel 133

Mısra: **4**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

15. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 154

Mısra: **11**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

16. **bülbül:**

Gazel 158

Mısra: **3**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

17. **bülbül:**

Gazel 166

Mısra: **10**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

18. **bülbüle:**-*e*

Gazel 179

Mısra: **14**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

19. **bülbüller:**-*ler*

Gazel 185

Mısra: **12**

Bülbül. II Âşık, meftun, tutkun.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

20. **bülbüliyem:**-*i, -yem*

Gazel 206

Mısra: **4**

Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. || Âşık.

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

21. **bülbül:**

Gazel 220

Mısra: **5**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

22. **bülbül:**

Gazel 225

Mısra: **10**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede

Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

23. **bülbüli:**-*i*

Gazel 244

Mısra: **6**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

24. **bülbülüñi:**-*üñi*

Gazel 246

Mısra: **1**

Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. || Âşık.

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

25. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 263

Mısra: **2**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

26. **bülbül:**

Gazel 266

Mısra: **4**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

27. **bülbüller:**-*ler*

Gazel 268

Mısra: **13**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

28. **bülbül:**

Gazel 269

Mısra: **9**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaşdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

29. **bülbül:**

Gazel 277

Mısra: **7**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

30. **bülbüli:**-*i*

Gazel 281

Mısra: **1**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm

31. **bülbülem:**-*em*

Gazel 282

Mısra: **5**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

32. **bülbül:**

Gazel 284

Mısra: **14**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

33. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 307

Mısra: **13**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

34. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 309

Mısra: **8**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

35. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 315

Mısra: **4**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

36. **bülbül:**

Gazel 318

Mısra: **9**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

37. **bülbül:**

Gazel 325

Mısra: **10**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

38. **bülbül:**

Gazel 329

Mısra: **8**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık; bülbül.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

39. **bülbül:**

Gazel 332

Mısra: **14**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş (sanatçı Ümmügülsüm'ün sesine teşbih edilmiştir).

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

40. **bülbüli:**-*i*

Gazel 334

Mısra: **9**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

41. **bülbül:**

Gazel 339

Mısra: **8**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

42. **bülbül:**

Gazel 343

Mısra: **3**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

43. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 344

Mısra: **9**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

44. **bülbülüñ:**-*ün*

Gazel 355

Mısra: **6**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var iken

45. **bülbül:**

Gazel 357

Mısra: **2**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş (sanatçı

Ümmügülsüm'ün sesine teşbih edilmiştir).

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan

46. **bülbül:**

Gazel 361

Mısra: **11**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş (sanatçı Ümmügülsüm'ün sesine teşbih edilmiştir).

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

47. **bülbüle:**-*e*

Gazel 368

Mısra: **2**

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

48. **bülbülin:**-*i, -n*

Gazel 369

Mısra: **6**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

49. **bülbüle:**-*e*

Gazel 374

Mısra: **12**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

50. **bülbüllerine:**-*ler, -i, -n, -e*

Gazel 377

Mısra: **2**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

51. **bülbül:**

Gazel 381

Mısra: **3**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu

52. **bülbül:**

Gazel 389

Mısra: **5**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

53. **bülbül:**

Gazel 390

Mısra: **11**

Güzel sesiyle bilinen kuş.

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

54. **bülbül:**

Gazel 405

Mısra: **8**

Güzel sesiyle bilinen kuş.

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine

55. **bülbülüñ:**-*üñ*

Gazel 412

Mısra: **11**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle

56. **bülbül:**

Gazel 429

Mısra: **3**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

57. **bülbülüñ:**-*üñ*

Gazel 430

Mısra: **8**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı

58. **bülbülüñ:**-*üñ*

Gazel 438

Mısra: **3**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

59. **bülbül:**

Gazel 440

Mısra: **10**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

ʿĪş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

60. **bülbüle:**-*e*

Gazel 446

Mısra: **6**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

bülbül aġlar gül güler:

1. **bülbül aġlar gül güler:**

Gazel 115

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül ağlar, gül güler II aşık ağlar, sevgili güler.

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

bülbül gibi:

1. **bülbül gibi:**

Gazel 117

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül gibi (bülbülün vasfı olan inlemek).

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

bülbül ol-:

1. **bülbül ol-:**-*mış, -dur*

Gazel 98

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül gibi olmak.

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

bülbül-i āşüfte-ḥāl-:

1. **bülbül-i āşüfte-ḥāl-:**--*em*

Gazel 154

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan haldeki bülbül.

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

bülbül-i bāġ-ı vefā:

1. **bülbül-i bāġ-ı vefā:**-*yam*

Gazel 252

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa bağının bülbülü.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

bülbül-i bīdār:

1. **bülbül-i bīdār:**

Gazel 41

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyanık, ayık bülbül.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

bülbül-i dil:

1. **bülbül-i dil:**

Gazel 258

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

bülbül-i dil-haste:

1. **bülbül-i dil-ḫaste:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönüllü bülbül.

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

bülbül-i gülzār-ı ʿışk:

1. **bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ:**-*i, -ı*
Tahmis 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gül bahçesinin çılgın bülbülü.

Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte gönlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

bülbül-i haste-dil-:

1. **bülbül-i ḫaste-dil-:**--*em*
Gazel 205
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönüllü bülbül.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

bülbül-i ḫoş- ḥāl:

1. **bülbül-i ḫoş- ḥāl:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahatı yerinde bülbül.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

bülbül-i ḫoş-hāl:

1. **bülbül-i ḫoş-ḫāl:**-*i*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahatı yerinde olan bülbül.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

bülbül-i şeydā:

1. **bülbül-i şeydā:**
Tahmis 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın bülbül (aşık).

Baḳmazam bülbül-i şeydā gibi ṣaḥn-ı çemene
Āh kim ḥasret ile döndi yüzüm nesterene

bülbül-i şūrīd-:

1. **bülbül-i şūrīd-:**--*e*
Gazel 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın bülbül.

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

bülbül-i şūrīde:

1. **bülbül-i şūrīde:**-*i*
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1- Çılgın bülbül. 2-; Âşık anlamında.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

2. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın bülbül. II Âşık.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

3. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın bülbül.

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

bülbül-i şūrīdedür:

1. **bülbül-i şūrīdedür:**-*i, -dür*
Gazel 5
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın bülbül.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

2. **bülbül-i şūrīdedür:**-*dür*

Gazel 5

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın bülbül.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

bülbül-i ṭabʿum:

1. **bülbül-i ṭabʿum:**

Gazel 190

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül yaratılışlı.

Açılmaz bülbül-i
ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül
çemende erġavān āteş

bülbül-i zār-:

1. **bülbül-i zār-:**-*um*

Gazel 136

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen bülbül. || Aşık.

Gül yüzüñsüz göñlüm
açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü
gülzārum budur

bülbül-i zār:

1. **bülbül-i zār:**-*uñ*

Tahmis 1

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen bülbül. || Aşık.

Ḫaste eyler nergesi
çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i
zāruñ senüñ

bulınmaz:

1. **bulınmaz:**

Gazel 113

Mısra: **8**

Bulunmaz, ulaşılmaz.

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb
fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker

2. **bulınmaz:**

Gazel 271

Mısra: **6**

Bulunmaz, rastlanmaz, yoktur.

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum
u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i
mestāneden güzel

3. **bulınmaz:**

Gazel 421

Mısra: **7**

Bulunmaz, rastlanmaz, yoktur.

Batdı ḳaldı sīne
şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek
dilden dile

bulma:

1. **bulmadum:**-*dum*

Gazel 96

Mısra: **10**

Bulamamak, elde edememek, erişememek.

Kīmyā mıdur viṣālüñ
iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda
bulmadum andan eṣer

2. **bulmayam:**-*yam*

Gazel 179

Mısra: **12**

Erişmemek II bulmamak.

Yıllar olmışdur ki
ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra
bulmayam bir dest-res

3. **bulmadum:**-*dum*

Gazel 180

Mısra: **6**

Bulamamak, elde edememek, erişememek.

Yüzümi zülfüñ gibi
yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-
būsa dest-res

4. **bulmadum:**-*du, -m*

Gazel 270

Mısra: **12**

Görmemek, rastlamamak.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ
ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü
maḥbūbdan güzel

bulmadum:

1. **bulmadum:**

Gazel 314

Mısra: **4**

Bulmadım.

Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

2. **bulmadum:**

Gazel 363

Mısra: **11**

Bulmadım.

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden

bulmasam:

1. **bulmasam:**

Gazel 431

Mısra: **4**

Elde etmek, ulaşmak.

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

bulmayup:

1. **bulmayup:**--*ma, --y, --up*

Gazel 432

Mısra: **2**

Ulaşamamak, erişememek.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

bulmaz:

1. **bulmaz:**

Gazel 78

Mısra: **11**

Görmemek, Görmediği için anlamında kullanılır.

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

2. **bulmazdı:**-*dı*

Gazel 156

Mısra: **9**

Bulamamak.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

bulun:

1. **bulunır:**-*ır*

Gazel 355

Mısra: **14**

Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

bulunmaz:

1. **bulunmaz:**

Gazel 159

Mısra: **9**

Bulunmamak, rastlanmamak, görülmemek.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

2. **bulunmaz:**

Gazel 410

Mısra: **2**

Var olmamak II ele geçmemek.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

bulut:

1. **bulut:**

Gazel 76

Mısra: **10**

Bulut, Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

2. **bulut:**

Gazel 85

Mısra: **8**

Bulut, Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

3. **bulut:**

Gazel 280

Mısra: **5**

Bulut.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

4. **bulutlar:**-*lar*

Gazel 293

Mısra: **8**

Bulut.

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm

buña:

1. **buña:**

Gazel 86

Mısra: **2**

Buna || Ona.

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

bunca:

1. **bunca:**

Gazel 14

Mısra: **5**

1) Epey, çok. 2) Bu kadar, bu denli.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

2. **buñca:**-*n, -ca*

Gazel 17

Mısra: **4**

Bunca, bu kadar.

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

3. **bunca:**

Gazel 93

Mısra: **2**

"Bu kadar, böylesi" anlamında işaret sıfatı.

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

4. **bunca:**

Gazel 103

Mısra: **12**

Bu kadar çok, bunca.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

5. **bunca:**

Gazel 112

Mısra: **10**

"Bu kadar, böylesi" anlamında işaret sıfatı (bunca dem).

Dil yine zeyn itdi ṣemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

6. **bunca:**

Gazel 145

Mısra: **14**

"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

7. **buñca:**

Gazel 186

Mısra: **13**

"Bu kadar, böylesi" anlamında işaret sıfatı.

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

8. **bunca:**

Gazel 248

Mısra: **2**

"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

9. **bunca:**

Gazel 263

Mısra: **10**

"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

10. **bunca:**

Gazel 266

Mısra: **8**

"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.

Baş egmez idüm ol
ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

11. **bunca:**
Gazel 331
Mısra: **14**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Rūz-ı fürḳatdür
Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

12. **bunca:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Bu kadar çok, böylesi.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

13. **bunca:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Bu kadar çok, böylesi.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

14. **bunca:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Bu kadar çok, böylesi.
Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

bunca belā:

1. **bunca belā:**
Gazel 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar bela.
Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

bunda:

1. **bunda:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Burada, bu yerde.
Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

bunlar:

1. **bunlar:**
Gazel 104
Mısra: **16**
"Bu" işaret zamirinin çokluk eki almış biçimidir.
Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur

bünyād-:

1. **bünyādum:**-*(u)m*
Gazel 227
Mısra: **2**
Temel, bina. II gönül.
Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

bünyād:

1. **bünyād:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Bina etmek, kurmak.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

2. **bünyād:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Bina etmek, kurmak.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu

3. **bünyādın:**-*ı, -n*
Gazel 405
Mısra: **18**
F. Temel, esas. Yapı, binâ.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine

bünyād eyle:

1. **bünyād eyle:**
Gazel 272
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esas eylemek, temel

eylemek II Bina eylemek, yapı eylemek.

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

bur:

1. **bur:**
Gazel 360
Mısra: **6**
Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvırmak, bükmek.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān şaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

bürād eyle:

1. **bürād eyle:**
Gazel 51
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü soğuk etmek.

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

burc:

1. **burc-ı:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad, burç.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

2. **burcına:**-*ın, -a*
Gazel 369
Mısra: **8**
Burç, hareketsiz yıldızlar kümesi.

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

3. **burcınuñ:**-*ı, -n, -un*
Gazel 397
Mısra: **3**
Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde

bürehne:

1. **bürehne:**
Taştir 1
Mısra: **17**
Çıplak, açık, yalın.

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

bürhān:

1. **bürhānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 396
Mısra: **7**
Delil, ispat.

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

būriyā:

1. **būriyā:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Hasır (Osmanlı döneminde derdini padişaha açıklamak isteyen kişinin başında hasır yakması adetine telmih vardır).

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

bürḳaʿ-i şeb-rengi:

1. **bürḳaʿ-i şeb-rengi:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah Renkli Peçe Bürka: Kadınların yüzlerini gizlemek için kullandıkları örtü, peçe, nikap Şeb-reng (□□ □□□) birl. sıf. ve i. (Fars. reng ile) Gece renginde, siyah, kara, şebgûn.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

bürrān:

1. **bürrān:**
Gazel 134
Mısra: **12**
Keskin bakış.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur

Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

bursa şehr-:

1. **bursa şehr-:**
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bursa şehri.
Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

būse:

1. **būseye:**-*(y), -e*
Gazel 19
Mısra: **3**
Öpme, öpüş, öpücük.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

2. **būse:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Öpme, öpüş, öpücük.
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

3. **būseye:**-*y, -e*
Gazel 45
Mısra: **9**
Öpme, öpüş, öpücük.
Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ

4. **būseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 52
Mısra: **3**
Öpücük, öpmek.
Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

5. **būsede:**-*de*
Gazel 82
Mısra: **1**
Öpme, öpücük. II Sevgilinin öpücüğü.
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

6. **būseye:**-*y, -e*
Gazel 92
Mısra: **9**
Öpme, öpücük.
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

7. **būseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 141
Mısra: **2**
Öpme, öpücük.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

8. **būse:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Öpme, öpücük.
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḫaẕẕ

9. **būse:**
Gazel 251
Mısra: **11**
Far. is. Öpme, bir kere öpme.
Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

10. **būse:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Öpme, öpücük.
Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

11. **būse:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Far. is. Öpme, bir kere öpme.
Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

12. **būse:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Far. is. Öpme, bir kere öpme.
Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi

Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

13. **būse:**
Gazel 347
Mısra: **14**
Far. is. Öpme, bir kere öpme.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

14. **būse:**
Gazel 374
Mısra: **1**
Öpme, öpücük.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

15. **būseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 374
Mısra: **1**
Öpücük.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

16. **būse:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Öpme, öpücük.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

17. **būse:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Öpme, öpücük.
Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

būse-:

1. **būsesidür:**--*si, --dür*
Gazel 195
Mısra: **1**
Öpücük.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

būse dile:

1. **būse dile:**-*r*
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpücük istemek, arzulamak.
Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

būse-i cānān:

1. **būse-i cānān:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin öpücüğü.
Dirler egerçi kim dünyede cān olur leẕīẕ
Cānumdan ise būse-i cānān olur leẕīẕ

būse-i yār:

1. **būse-i yār:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden alınan öpücük.
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

būsesin al-:

1. **būsesin al-:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpücük almak, öpmek.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

būstān:

1. **būstān:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Bağ, bahçe.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẕẕ

2. **būstānuñ:**-*uñ*
Gazel 440
Mısra: **6**
Bahçe.
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim

Oldı renginden ḫacil yüz
būstānuñ lālesi

<u>būstān- cihān-:</u>

1. **būstān- cihān-:**-*n, -da, -uñ, -*

Gazel 98

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihanın bahçesi.

Serv-ḳadler çoḳ velīkin
sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir
gül yiter

<u>büt:</u>

1. **büt:**

Gazel 71

Mısra: **8**

(Fars. but): Put.

Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde
zünnārı nedür

2. **büt-i:**

Gazel 152

Mısra: **3**

Far. is. Put, sanem, dilber. put gibi durmak lâkırdı bilmemek ve tavır ve hareketten mahrum olmak.

Sevdügim bilmezse
āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı
yoḳ mıdur

3. **büt-i:**

Gazel 186

Mısra: **6**

Far. is. Put, sanem, dilber. put gibi durmak lâkırdı bilmemek ve tavır ve hareketten mahrum olmak.

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā
yitiş

4. **büt-i:**

Gazel 298

Mısra: **8**

Put gibi güzel sevgili.

Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm aġladum

<u>būte:</u>

1. **būtedür:**

Gazel 288

Mısra: **5**

Put II put gibi güzel sevgili.

Sünbülinden mū degül
bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i
ḫırāmānum benüm

<u>büt-hāne:</u>

1. **büt-ḫānesi:**-*si*

Gazel 236

Mısra: **9**

Puthane, putperest mabedi.

Ḫaḳ bu kim dārü'l-
melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh
taṣvīrüñ senüñ

<u>büt-i ʿayyāre:</u>

1. **büt-i ʿayyāre:**

Gazel 96

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekar put gibi güzel sevgili.

Kīmyā mıdur viṣālüñ
iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda
bulmadum andan eser

<u>büt-i ġonçe-dehen:</u>

1. **büt-i ġonçe-dehen:**-*i*

Tahmis 3

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gonca ağızlı (put gibi güzel) sevgili.

Göz görüp göñül
sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı
sīneden

<u>büt-i meh-pārenüñ:</u>

1. **büt-i meh-pārenüñ:**-*nüñ*

Gazel 12

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay parçası [gibi güzel] bir heykel. II Sevgili.

Ḫasret-i zülf ü ruḫıyle
bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i
şebistāndur baña

<u>büt-i meh-rū:</u>

1. **büt-i meh-rū:**

Gazel 138

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü put gibi güzel olan sevgili.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

2. **büt-i meh-rū:**

Tahmis 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü güzel.

Cilve itdi yine bir ḳaç büt-i meh-rū begler
Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler

büt-i mestāne:

1. **büt-i mestāne:**

Gazel 271

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş put gibi güzel (sevgili).

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

büt-i nakkāşı:

1. **büt-i naḳḳāşı:**-*i, -ı*

Gazel 6

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1- Nakkaş elinden çıkmış put, çok güzel çizilmiş heykel. 2- Sevgili.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

2. **büt-i naḳḳāşı:**-*ı*

Gazel 6

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nakkaş elinden çıkmış (kadar güzel) heykel.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

bütün:

1. **bütün:**

Gazel 136

Mısra: **14**

"Bütün, tüm" anlamında belgisiz sıfat.

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

2. **bütün:**

Gazel 169

Mısra: **11**

"Bütün, tüm" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

būy:

1. **būy:**

Gazel 19

Mısra: **9**

Koku; sevgilinin güzel kokusu.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

2. **būya:**-*a*

Gazel 201

Mısra: **12**

Far. Koku.

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ

3. **būy:**

Gazel 267

Mısra: **8**

Koku.

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

4. **būy:**

Gazel 267

Mısra: **8**

Far. Koku.

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

5. **būyın:**-*ı, -n*

Gazel 320

Mısra: **10**

(Sevgilinin) kokusu.

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden

6. **būyın:**-*ın*

Gazel 329

Mısra: **8**

Far. Koku.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

7. **būya:**-*a*

Gazel 335

Mısra: **13**

Far. Koku.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

8. **būya:**-*a*

Gazel 357

Mısra: **2**

Far. Koku.

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan

<u>būy-ı cān:</u>

1. **būy-ı cān:**

Gazel 9

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayata bağlamak.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

2. **būy-ı cān:**

Gazel 104

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can kokusu.

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

<u>būy-ı cān viren:</u>

1. **būy-ı cān viren:**-*ı, -en*

Gazel 9

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayata bağlamak.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

<u>būy-ı müşg:</u>

1. **būy-ı müşg:**

Gazel 197

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokusu.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

<u>būy-i ʿömr-i cāvidān:</u>

1. **būy-i ʿömr-i cāvidān:**

Gazel 231

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi ömrün kokusu.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

<u>būy-i zülf-:</u>

1. **būy-i zülf-:**-*üñ*

Gazel 136

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kokusu.

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

2. **būy-i zülf-:**-*üñ, --le*

Gazel 205

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kokusu.

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

<u>büyüklen-:</u>

1. **büyüklense:**-*se*

Gazel 123

Mısra: **9**

Kibirlenmek, büyüklük taslamak.

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

<u>buyur:</u>

1. **buyurmaz:**-*maz*

Gazel 11

Mısra: **2**

Emretmek, söylemek.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

2. **buyur:**

Gazel 31

Mısra: **8**

Buyurmak, söylemek.

Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

<u>bāb:</u> *Kapı, eşik.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb / Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb **bāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [bāb,]*

<u>bāb:</u> *Ar. Kapı.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ **bābuñ** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [bābuñ, -üñ]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ / Muʿīdī yār işigine iletme **bāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [bāb,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ **bābuñ** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [bābuñ, -üñ]*

<u>babak babak:</u> *Korka korka.* || *Çekine çekine.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür imiş **babaḳ babaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [babaḳ babaḳ,]*

<u>bād:</u> *Rüzgar.*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar **bāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [bāddan, -dan]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur **bāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [bāddan, -dan]*

<u>bād:</u> *Rüzgar, esinti, yel; hava.*

Bir hevāīdür kebūter **bād** ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [bād,]*

<u>bād:</u> *Rüzgâr II zaman, devir; felek.*

Bir hevāīdür kebūter **bād** ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [bād,]*

<u>bād:</u> *(Fars.) Rüzgâr, yel, fırtına.*

Keḥḥāl **bād** yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [bād,]*

<u>bādām:</u> *Bademi. II Sevgilinin güzel gözü.*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / Gül açılmış iki **bādāma** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [bādāma, -a]*

<u>bāde:</u> *Şarap.*

Zeyn olup deyr-i felek
zerrīn-çelīpādan yine / Ḫoş
nişāndur **bāde** āyīn-i
Mesīḥā'dan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [bāde,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle
bī-hūş olmasa
/ **Bādeden** geçmezdi
şehrüñ zāhid-i ṣad-
sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [bādeden, -den]*

Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların /
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni
hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [bādeye, -ye]*

bāde: *Şarap, içki.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi
ṣūfī **bādeden** / Dün
gice ḫalvetde iken
olmasa bir ḫāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [bādeden, -den]*

bāde: *Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi
ṣūfī **bādeden** / Dün
gice ḫalvetde iken
olmasa bir ḫāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [bādeden, -den]*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i
dilber fāş ider / Mest
olup
ol **bādedendür** ʿāleme
rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [bādedendür, -den, -dür]*

Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem
ṭolmasun / Tāzedür
ḫüsnüñ güli
ol **bādeden** [kim]
ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [bādeden, -den]*

bāde: *Kadeh, şarap.*

Āli
çoḳdur **bādenüñ** aldan
ma iy āvāre dil / Ol
ḥarāmīye uyarsañ
kārbān elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [bādenüñ, -nüñ]*

bāde: *Şarap, mey.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü
kim / Bezm ider olsam
şafaḳdur **bāde** mihr
altun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [bāde,]*

bāde: *Şarap, içki, mey.*

Sāḳiyā geh **bāde** mest eyler
beni gāhī gözüñ / Var
di bir kez öpmege iki
ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [bāde,]*

Sāḳiyā ṣanma ki
ancaḳ **bāde** mest eyler
beni / Laʿl-i nābuñdan
olupdur cān u dil
tekrār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [bāde,]*

bāde: *Şarap, içki, mey.*

Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī **bādeye** /
Zehr ise laʿlüñ
deminden çeşme-i
ḥayvān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [bādeye, -y, -e]*

bāde: *(Fars.) Şarap, içki, mey.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür
Muʿīdī **bādeden** / Yoḳ
dimez içer ise bir laḥẓa
ibrām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

158, Beyit 7). [bādeden, -den]

Geçmezüz **bādeden** il ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [bādeden, -den]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān / **Bādeye** sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [bādeye, -ye]*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül / **Bādeden** geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [bādeden, -den]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi **bādeden** / Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [bādeden, -den]*

bāde: *(Fars.) Şarap, içki, mey.*

Varmayalum mı **bāde** bezmine kim / Ḳağırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [bāde,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden **bāde** ṣun ʿuşşāḳa kim / Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [bāde,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / **Bāde** eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [bāde,]*

bāde bāde: *Kadeh kadeh.*

Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi bir / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [bāde bāde,]*

bāde getür: *Şarap getirmek.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür **bāde getür** / Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [bāde getür,]*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile **bāde getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [bāde getür,]*

bāde nūş eyle-: *Şarap içer.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ / Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [bāde nūş eyle-, -r]*

bāde-i gülgūn: *Gül renkli şarap.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [bāde-i gülgūn,]*

bāde-i gül-renge: *Gül renkli şarap.*

Tevbeliyem **bāde-i gül-renge** ammā n'eyleyem / Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [bāde-i gül-renge, -e]*

bāde-i ʿışḳ: *Aşk şarabı II aşk duygusu.*

Başumda iken **bāde-i ʿışḳ** itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [bāde-i ʿışḳ,]*

bāde-i miskīn ṣalup: *Misk şarabı doldurmak.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin / Cām-ı gülgūn içdüginçe **bāde-i miskīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [bāde-i miskīn ṣalup, -up]*

bāde-i nāz: *Naz şarabı.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine / **Bāde-i nāz** ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [bāde-i nāz,]*

bādesüz: *Şarapsız, şarap olmadan.*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan / **Bādesüz** sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [bādesüz,]*

bād-ı āh: *Ah rüzgârı. (Âşıḳın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden / Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [bād-ı āh, -um, -dur]*

bād-ı āhumdur: *(Âşıḳın) ahının rüzgârı.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [bād-ı āhumdur, -um, -dur]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

Her yaña müşgīn eser **bād-ı ṣabā** beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı seḥer: *Seher rüzgarı.*

Serv pīrūze-ṣūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze bezmin gör ne ḫoş **bād-ı seḥer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [bād-ı seḥer,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / **Bāġa** gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [bāġa, -a]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān **bāġında** ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [bāġında, -ı, -n, -da]*

bāġ: *Bahçe.*

Tā ki ʿömrüm **bāġınuñ** berg ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [bāġınuñ, -ı, -nuñ]*

bāġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā **bāġında** kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [bāġında, -ı, -n, -da]*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā **bāġında** kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [bāġında, -ı, -n, -da]*

bāġ: *Bağ II bahçe.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü **bāġ** ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [bāġ,]*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki şeftāludur **bāġı** temāşā dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [bāġı, -ı]*

Dil hevādāruñdur iy gül **bāġ** ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [bāġ,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem **bāġ** ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [bāġ,]*

Bülbül-i dil **bāġa** varup n'eylesün iy bāġbān / Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [bāġa, -a]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / **Bāġ** ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [bāġ,]*

Ḥamdülillāh yine **bāġ** içre gül-efşān esdi yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [bāġ,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng ile **bāġ** ü bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [bāġ,]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [bāġa, -a]*

bāġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur **bāġı** n'eylersün / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [bāġı, -ı]*

bāġ: *Bağ, bahçe, yeşillik yer.*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm **bāġını** açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [bāġını, -ı, -n, -ı]*

bāġ u būstāndur: *Bağ ve bahçe.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi **bāġ u būstāndur** baña / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [bāġ u būstāndur, -dur]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġbān: *Bağcı, bahçıvan II Bekçi.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [bāġbān,]*

bāġbān: *(Fars.) Bağ bekçisi, bahçıvan.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy **bāġbān** / Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [bāġbān,]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz olmayınca **bāġbān** ḫur rem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [bāġbān,]*

bāġbānā: *Ey bahçıvan.*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim / Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 6). [bāġbānā,]*

bāġbān-ı ʿışḳ: *Aşk bahçıvanı.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim **bāġbān-ı ʿışḳ** aña / Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [bāġbān-ı ʿışḳ,]*

baġçe: *Bahçe.*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān **baġçesini** pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [baġçesini, -sini]*

baġdād: *Bağdat şehri.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile **Baġdād'dan** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [baġdād'dan, -'dan]*

bāġ-ı belā vü ḥasret-: *Bela ve Hasret Bağı, Bahçesi.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ / Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [bāġ-ı belā vü ḥasret-, -e]*

bāġ-ı cān-: *Can bahçesi.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter / Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [bāġ-ı cān-, -dur]*

bāġ-ı cemāl-: *Güzellik bahçesi; sevgilinin yüzü.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [bāġ-ı cemāl-, -üñ]*

bāġ-ı cennet-: *Cennet bahçesi.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri / Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [bāġ-ı cennet-, -de]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [bāġ-ı cennet-, --de]*

bāġ-ı cinān-: *Cennet bahçesi.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [bāġ-ı cinān-, --dan]*

bāġ-ı ḥüsn-: *Güzellik bahçesi.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [bāġ-ı ḥüsn-, --üñ, --süz]*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş / Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [bāġ-ı ḥüsn-, --e]*

bāġ-ı hüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / **Bāġ-ı ḫüsnüñ** ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [bāġ-ı ḫüsnüñ, -ı, -üñ]*

bāġ-ı hüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / **Bāġ-ı ḫüsnüñ** ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [bāġ-ı ḫüsnüñ, -üñ]*

bāġ-ı ḥüsnüñde: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ / Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [bāġ-ı ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

bāġı lāle: *Lale bahçesi. (Lale: Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II sevgilinin yanağı.).*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek / Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [bāġı lāle, -üñ]*

bāġ-ı rıḍvān'-: *Cennet bahçesi.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

144, Beyit 2). [bāġ-ı rıḍvān'-, -dan]

bāġ-ı vaṣl: *Kavuşma bahçesi.*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [bāġ-ı vaṣl, -ı, -n, -dan]*

bāġ-ı zamānda: *Devrin bahçesi.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ / Āh kim **bāġ-ı zamānda** bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [bāġ-ı zamānda, -ı, -da]*

bāġın: *Bağ, bahçe, çimenlik.*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm / Zey iden ġam **bāġın** eşk-i lālegūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 1). [bāġın, -ın]*

bağır: *Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / **Bağrı** cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [baġrı, -ı]*

bağır: *Bağır, gönül, sine. II Aşığın gönlü.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / Olmasa **baġrumda** yir yir zaḫm-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [baġrumda, -um, -da]*

bağış: *Bağoşlamak.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat **bağışlar** biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [bağışlar, -lar]*

bağış: *Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar **bağışlar** ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [bağışlar, -la, -r]*

bağışlä-: *Bağışlamak, bahşetmek.*

Āb-ı ḥayvāndur **bağışlar** ba ña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [bağışlar, -r]*

bağla-: *Bağlamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem **bağla** kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [bağla,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem **bağla** kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [bağla,]*

bağla-: *Bağlamak, büyülemek.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile **bağlar** uyḫumı / Uş varı varı siḫre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

214, Beyit 7). [bağlar, -r]

<u>bağla:</u> *Bağlamak.*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil **bağladum** / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [bağladum, -dum]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum / **Bağladuñ** yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [bağladuñ, -du, -ñ]*

Dilberüm kim zer-kemer **bağlar** gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [bağlar, -r]*

<u>bağla:</u> *İp ve benzeri şeylerle dolamak.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile **bağladı** ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [bağladı, -dı]*

<u>bağla:</u> *Düzene girmek, yer tutmak.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın **bağlamış** yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [bağlamış, -mış]*

<u>bağla:</u> *Bağlamak, âşık etmek.*

Bağlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [bağlandı, -n, -dı]*

<u>bağla:</u> *Başka bir işle uğraşamaz durumda olmak, tutulmak.*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz **bağladı** / Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [bağladı, -dı]*

<u>bağla:</u> *Bağlamak, düğümlemek.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek **bağlaya** / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [bağlaya, -ya]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün / **Bağlamışdur** yolları n zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [bağlamışdur, -mış, -dur]*

<u>bağlan:</u> *Tutunmak II bağlanmak II âşık olmak.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña **bağlandı** göñ lüm gūyiyā / Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [bağlandı, -dı]*

<u>bağr:</u> *Yürek, iç.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı **bağrumda** o lan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [bağrumda, -um, -da]*

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre **bağrum** yāresi / Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [baġrum, -um]

<u>baġr:</u> *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

Ney gibi deldi
Muʿīdī **baġruñı** ḳānūn -ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [baġruñı, -uñ, -ı]*

<u>baġr:</u> *Bağır II Aşığın gönlü.*

Ḳara ḳara
dāġlar **baġrumda** olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [baġrumda, -um, -da]*
Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı
çünkim **baġruma** / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [baġruma, -(u)m, -a]*
Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı
olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük
degül **baġrumda** dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [baġrumda, -um, -da]*
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile **baġrumı** / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [baġrumı, -um, -ı]*

<u>baġr:</u> *Bağır II Aşığın gönlü.*

Ġonçeveş **baġrum** yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [baġrum, -um]*
Çün hevāñ ile
yanar **baġrında** dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [baġrında, -ın, -da]*

<u>baġr:</u> *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Delinmezdi firāḳ
odıyla **baġrum** / Hevāya olmasam ney gibi
tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [baġrum, -(u)m]*
Ḫārḫār-ı
ġuṣṣadan **baġrum** niçe pür ola ḫūn / Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı
ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 1). [baġrum, -(u)m]*

<u>baġr:</u> *(Âşığın) bağrı, gönlü.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / **Baġrum** kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [baġrum, -(u)m]*
Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle **baġrum** dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [baġrum, -(u)m]*
Cān virürken hecr ile göz mey
ṣunar **baġrum** kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [baġrum, -(u)m]*
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki **baġrum** ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [baġrum, -(u)m]*

Ney gibi **baġrum** [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [baġrum, -(u)m]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle **baġrum** niçe pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [baġrum, -(u)m]*

Delme **baġrum** ney gibi şeydā göñül zār olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [baġrum, -(u)m]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki **baġrumda** olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [baġrumda, -um, -da]*

baġrı: *(Âşıġın) sinesi, göğsü.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün **baġrı** ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [baġrı,]*

Ne deñlü **baġrı** ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [baġrı,]*

baġrı: *(Âşıġın) baġrı, gönlü.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan **baġrı** yanıḳ dur / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [baġrı,]*

baġrı yanık: *Çok acılar, sıkıntılar, dertler çekmiş.*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ **baġrı yanıḳ** / Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [baġrı yanık,]*

baġrum: *Sîne, göğüs, can evi.*

Nāfeveş ḫūn oldı **baġrum** bu uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [baġrum,]*

baġrum delüp: *Âşıġın, sevgilinin bakışları ile bağrının delindiği zamanlar. Sevgili kirpiklerini bir ok gibi aşığın bağrına sapladığı için aşığın bağrı delik deşik oluyor.*

Sāḳiyā cevr ile **baġrum delüp** iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [baġrum delüp, -üp]*

baġrum kebāb: *"Ciğeri kebap olmak" deyiminin karşılığı olarak büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yanıyor gibi olmak anlamında kullanılmıştır II aşk acısı çekmek.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [baġrum kebāb,]*

baġruñı deldi: *Bağrını delmek, içini yakmak.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü

efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [baġruñı deldi, -uñ, -ı, -di]*

bahāne: *Bahane, vesile, sebep.*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne / Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece **bahāne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [bahāne,]*

bahāne: *Bahane, sebep.*

Ġareżüm saña secde itmekdür / Yoḫsa mescid **bahāne** begceg izüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [bahāne,]*

bahānesi: *Kusursuz.*

Bir ḳıl ḳadar **bahānesi** bir ẕerre ʿaybı yoḳ / Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [bahānesi,]*
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur **baḫānesi** / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [baḫānesi,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum **bahār** ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [bahār,]*
Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ **bahārından** ḫa ber / Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [bahārından, -ından]*
Ben öldüm ol yüzi gülsüz **bahārı** n'eyley eyin / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [bahārı, -ı]*

bahār: *Bahar (dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu bağlamında).*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [bahār,]*

bahār: *(□□□□) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.*

Sāḳī **bahār** geldi mey-i ergavān gerek / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [bahār,]*
Göñlüm **bahār** günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [bahār,]*
İy göñül eglencesi tāze **bahār** ü gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [bahār,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü **bahārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [bahārumdur, -um, -dur]*

bahār eyyāmı: *Bahar günleri.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına

degmez / **Bahār eyyāmı** bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [bahār eyyāmı,]*

bahār ü gül: *(İlk)bahar ve gül.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / **Bahār ü gül** yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bahār ü gül,]*

bahār ü gül: *İlkbahar mevsimi ve gül.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / **Bahār ü gül** yiter ol serv-i gül-ʿiẓār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bahār ü gül,]*

bahār-ı tāze: *İlkbahar.*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim / **Bahār-ı tāze** gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [bahār-ı tāze,]*

bahāristān: *Bahar bahçesi.*

Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum / Bāġ-ı cennet reşk ider ḫüsnüñ **bahāristānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 4). [bahāristānına,]*

bahāristān: *İlkbahar mevsimi, yeşil ve çiçekli yer.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter **bahāristān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [bahāristān,]*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter **bahāristān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [bahāristān,]*

bahāristān: *Bahar bahçesi.*

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ **bahāristānını** / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [bahāristānını, -ı, -n, -ı]*

bahāristān: *İlkbaharın hüküm sürdüğü zaman, her ilkbahar.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış **bahāristān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [bahāristān,]*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış **bahāristān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [bahāristān,]*

bahāristān: *Bahar mevsimi. II Çimenleri yeşermiş / çiçekleri açmış / bahar bahçesi.*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / Gösterür tāze **bahāristān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [bahāristān,]*

bahāristān olur: *Bahar ülkesi, bahar bahçesi, bahar mevsimi olmak.*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim / Gülse güller açılur ʿālem **bahāristān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

76, Beyit 7). [bahāristān olur,]

bahis: *Üzerinde konuşulan şey, konu.*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ **baḥsi** teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [baḥsi, -i]*

baḥr: *Deniz.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet **baḥrine** / Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 3). [baḥrine, -i, -n, -e]*

baḥr: *Ar. Deniz.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol **baḥre** ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [baḥre, -e]*

baḥr: *(Ar.) Deniz.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḥayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh **baḥr** ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [baḥr,]*

baḥr: *(Ar.) Deniz, deryâ.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde **baḥr** ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [baḥr,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa **baḥr** eger / Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [baḥr,]*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse **baḥr** ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [baḥr,]*

Eşk-i çeşmüm **baḥr** eger olursa gelmez ʿaynuma / Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [baḥr,]*

bahr-i cefā-: *Eziyet,sıkıtı denizi.*

Baḥr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [baḥr-i cefā-, -da]*

bahr-i eşkümde: *Gözyaşı denizi.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [baḥr-i eşkümde, -üm, -de]*

baḥr-i kerāmet-: *Keramet denizi.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [baḥr-i kerāmet-, -dür]*

baḥr-i miḥnet ḳuş-: *Sıkıntı denizinin kuşları.*

Baḥr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün / Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [baḥr-i miḥnet ḳuş-, -lar, -ı]*

baḥr-i muʿallaḳ: *Asılı deniz. II Ağlayan göz.*

Hecrüñde gözüm oldı
ikі **baḥr-i muʿallaḳ** /
Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [baḥr-i muʿallaḳ,]*

bahs: *Bahsetmek, anlatmak.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām **baḥs** /
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur
ḥarām **baḥs** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [baḥs,]*
Mümkin degül ḳıyāsa gele
cevher-i lebüñ / Yüz
ursa ḫāke fikr ile ehl-i
kelām **baḥs** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [baḥs,]*
Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim /
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām **baḥs** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [baḥs,]*

bahs: *Ar. konuşulan şey, konu, söz.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili /
Yıllarla **baḥs** iderse
hevālı ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [baḥs,]*

bahs: *İddialaşma.*

İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin /
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān
ile **baḥs** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [baḥs,]*

bahs eyle: *Söyleşmek, konuşmak.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken /
Baḥs idersen bāri eyle
bir süḥendān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [baḥs eyle,]*

baḥs eyle: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra
gelsün müddeʿī / Kāfiri
ilzām idersin eyle
Ḳur’ān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [baḥs eyle,]*

bahs eyledi: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Vechi yoḳ māh itmesün
ruḫsār-ı cānān ile
baḥs / Ḳanġı şebtāb
eyledi şemʿ-i şebistān
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [baḥs eyledi, -di]*

bahs eyleme: *İddialaşmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
/ ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [baḥs eyleme,]*

baḥs eyleme: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
/ ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [baḥs eyleme, -me]*

bahs eylemezdi: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile
baḥs *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6).
[baḥs eylemezdi, -mez, -di]

baḥs eyler: *İddialaşmak.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3).*
[baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1).*
[baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1).*
[baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *İddialaşmak, çekişmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2).*
[baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin / Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3).*
[baḥs eyler, -r]

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2).*
[baḥs eylerem, -r, -em]

baḥs eylerem: *Söyleşmek, konuşmak.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).*
[baḥs eylerem, -r, -em]

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3).*
[baḥs eylerem, -r, -em]

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3).*
[baḥs eylerem, -r, -em]

baḥs eylerüz: *Söyleşmek, konuşmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

47, Beyit 5).
[baḥs eylerüz, -r, -üz]

baḥs eyleye: *Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek .*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām baḥs /
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1).*
[baḥs eyleye, -y, -e]

baḥs eyleyemez: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün /
Eyleyemez bildi ol
serv-i ḫırāmān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).*
[baḥs eyleyemez, -(y)e, -mez]

baḥs id: *Söz etmek, konuşmak. II Başa çıkmak.*

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥs idüp
ḳılma cedel /
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [baḥs id, -üp]*

baḥs ide: *Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler
egerçi şemʿ-i şeb /
Cānı yoḳdur kim ide ol
māh-ı tābān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [baḥs ide, -e]*

baḥs ide: *İddialaşmak, yarışmak.*

Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür /
Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-efşān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [baḥs ide, -e]*

baḥş idelüm: *İkiye ayırmak.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı
iki **baḥş idelüm** / Saña
cennet mey-i dil-cū ile
gülzār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [baḥş idelüm, -elüm]*

baḥs idemez: *Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.*

Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān ile baḥs /
Veh niçe şebtāb ider
şemʿ-i şebistān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1).*
[baḥs idemez, -e, -mez]

baḥs idemez: *Söz etmek. Konusunu açmak.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred /
Ṭıfl-ı nādān idemez
pīr-i suḫendān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4).*
[baḥs idemez, -e, -mez]

baḥs idemez: *Boy ölçüşemez, Yarışamaz.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-
ı dehr idi
/ **Baḥş idemez** benüml
e bu ṣanʿatde cānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2).*
[baḥs idemez,]

baḥs ider: *Söz etmek, konuşmak.*

Leblerüñ sögdükce gönlüm
eyler efġān ile baḥs /
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1).*
[baḥs ider, -er]

baḥs ider: *Çekişmek, iddialaşmak.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1).* *[baḥs ider, -er]*

baḥs ider: *Söz etmek, konuşmak.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5).* *[baḥs ider, -er]*

baḥs ider: *Bağışlama, ihsanda bulunma.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ / **Baḫş ider** ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [baḫş ider, -er]*

baḥs idersem: *Söz etmek, konuşmak.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5).* *[baḥs idersem, -er, -se, -m]*

baḥs idersen: *Söz etmek, konuşmak.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken / **Baḥs idersen** bāri eyle bir süḥendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7).* *[baḥs idersen, -er, -sen]*

baḥs ideyin: *İddialaşmak, bahse girmek, yarışmak.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2).* *[baḥs ideyin, -eyin]*

baḥs itmesün: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1).* *[baḥs itmesün, -me, -sün]*

baḥs itmez: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū / Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3).* *[baḥs itmez, -mez]*

baḥs itsem: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5).* *[baḥs itsem, -se, -m]*

bahs itsem: *Konuşmak, söyleşmek.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7).* *[baḥs itsem, -se, -m]*

bahs ideyin: *İddialaşmak, bahse*

girmek, yarışmak.

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [baḥs ideyin, -eyin]*

bahs kıldı: *Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [baḥs ḳıldı, -dı]*

bahş olıcak: *İhsan edilmek, bağışlanmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / **Baḫş olıcaḳ** eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [baḫş olıcaḳ, -ıcak]*

bahs-i ḥüsn: *Güzelliğinin bahsi.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet / Dilberümle geldi **baḥs-i ḥüsn** içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [baḥs-i ḥüsn,]*

baht: *1. Talih. 2. Tesadüf.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı **baḫtum** daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [baḫtum, -um]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü **baḫtuñ** saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [baḫtuñ, -uñ]*

baht: *Şans, talih.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile **baḫt-ı** cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [baḫt-ı, --ı]*

baht: *Kısmet, talih, şans, mutluluk.*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek / Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [baḫt,]*

baht: *Baht, talih.*

Tañ degül **baḫtuñ** siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [baḫtuñ, -u, -ñ]*

baht: *Kader, talih, kısmet, şans.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / **Baḫtına** bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [baḫtına, -ı, -n, -a]*

baht-ı bīdār: *Uyanık baht II Güzel talih.*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol **baḫt-ı bīdār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [baḫt-ı bīdār,]*

bahtiyār: *Mutlu.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī **baḫtiyār** zülf *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [baḫtiyār,]*

baʿīd: *(Ar.) Uzak, ırak.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler **baʿīd** olsun begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [baʿīd,]*

bāʿis: *(Ar.)Sebep olucu, olan, bâdî.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye **bāʿiş** cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [bāʿiş,]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḫ eyleye / Bir perīdür **baḳıcaḳ** ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [baḳıcaḳ, -ıcak]*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / **Baḳsa** ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [baḳsa, -sa]*

Gözlerüñ şīrāne **baḳsa** kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [baḳsa, -sa]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur / Lebüñe **baḳsa** bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [baḳsa, -sa]*

İl temāşāya **baḳar** öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [baḳar, -ar]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim **baḳsa** ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [baḳsa, -sa]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ **baḳar** mestān e mestāne / ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [baḳar, -ar]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme **baḳ** şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [baḳ,]*

Çeşm-i insāf ile bu deftere **baḳ** / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [baḳ,]*

Bir güle **baḳ** yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [baḳ,]*

bak: *Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).*

Yañılup ḫurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ / **Baḳsa** ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [baḳsa, -sa]*

bak: *Aldırış etmemek.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [baḳma, -ma]*

bak: *Bakmak, önemsemek.*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa **baḳmaz** / Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakmak; görmek, anlamak, idrak etmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / **Baḳıcaḳ** dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [baḳıcaḳ, -ıcaḳ]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek II bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, seyretmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür **baḳıcaḳ** ḥayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [baḳıcaḳ, -ıcak]*

bak: *1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı lutfı revzenin / Her **baḳan** ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [baḳan, -an]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye **baḳsañ** bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [baḳsañ, -sa, -n]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / **Baḳıcaḳ** dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [baḳıcaḳ, -ıcak]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / Ḳande **baḳsam** her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [baḳsam, -sa, -m]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri **baḳar** ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [baḳar, -ar]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp / Kimse ṭoġru **baḳamaz** ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [baḳamaz, -a, -maz]*

bak: *Bakmak, nazar etmek.*

Göz
ḳamaşur **baḳamazam**
yüzine iy āftāb / Pes ne
ḥācetdür cemālüñ
māhına ṭutmaḳ
niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [baḳamazam, -a, -maz, -am]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

Gözlerin
süzmüş **baḳar** mestāne
mestāne baña / Aş yir
ḳanuma ol kāfir şarāb-ı
nāz
içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [baḳar, -ar]*

baḳ: *...şekilde bakan, ...gibi bakan.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol
Cem **baḳışlu** dilberüm
/ Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [baḳışlu, -ış, -lu]*

bak: *Bakmak, önemsemek.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa **baḳmaz** yüzü
me / Sevdügimde gerçi
ol ṭıfl idi ben şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Aldırış etmemek, ciddiye almamak; önem vermemek.*

Ehle **baḳmaz** nā-maḥall
gördükce döner üstine
/ ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [baḳmaz, -maz]*
Kimse **baḳmaz** sūsen-i
āzāde ile ġonçeye / Bu
şeker-güftār ile ol şīve-i
reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakmak, nazar etmek.*

Ehle **baḳmaz** nā-maḥall
gördükçe döner üstine
/ ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [baḳmaz, -maz]*

baḳ: *Bakmamak, ilgilenmemek.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ
/ **Baḳmasañ** Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī'den ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [baḳmasañ, -ma,-sa,-n]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi / **Baḳsañ** ortada
nesne yoḳ
görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [baḳsañ, -sa, -ñ]*
Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem / Bir
ḳıya **baḳmaḳ** degül mi
ḫāṭırum ḫoş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [baḳmaḳ, -maḳ]*

bak: *Bakmak, meyletmek, ilgilenmek, dikkatle incelemek.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi **baḳmaz** yüzüme
/ Ne belā idi ki oldum
āşnāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakışı veya gözleri bir şeye çevirmek.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm / Beñzer
ol baḥre
ki **baḳduḳça** görünme

z
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [baḳduḳça, -duḳça]*

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-
nāre **baḳup** nūr ṣandum nār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [baḳup, -up]*

Dün gice aya **baḳup** cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [baḳup, -up]*

Ḥalḳa uġrı **baḳmaġı** arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [baḳmaġı, -mag, -ı]*

Yüzine bir **baḳup** oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [baḳup, -up]*

bak-: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.*

Aġzuña **baḳsa** Muʿīdī kef geçer / Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [baḳsa, -sa]*

bak-: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek, nazar etmek.*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile **baḳma** / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [baḳma, -ma]*

bak-: *Bakma eylemi. II Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.*

Dünyāya **baḳmasam** n'ola iy ḫvāce-i cemāl / Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne ḫvāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 3). [baḳmasam, -ma, -sa, -m]*

bāk id-: *Temizleyelim.*

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm / İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk
idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [bāk id-, -elüm]*

bakduġ-: *Bakma, bakmak eylemi.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭoprağın / Kim yüzüñe **baḳduġımca** i ḫtiyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [baḳduġımca, -ımca]*

bāḳī: *Ebedî, sonsuz.*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / Dōstum **bāḳī** degüldür çünkim devlet
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [bāḳī,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya göñülde
ḳalmasa **bāḳī** maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [bāḳī,]*

bāḳī: *Dâimî, kalıcı, sonsuz.*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde

ammā
ʿışḳı **bāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [bāḳīdür, -dür]*

bāḳī: *Devamlı, sürekli.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz **bāḳīdür** henüz *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [bāḳīdür, -dür]*

bāḳī: *Dâimî, kalıcı.*

Bilür kim vaṣl-ı gül **bāḳī** degül hicrānına degmez / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [bāḳī,]*

bakış: *Bakış; bakma işi.*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme / Ḳıya **baḳışlar** ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [bakışlar, -lar]*

bakış: *(Sevgilinin yan) bakışı.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya **baḳışuñ** ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [baḳışuñ, -uñ]*

bakışlu: *...şekilde bakan, ...gibi bakan.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize / Ol ḳıya **baḳışlu** çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [baḳışlu,]*

baḳmaduñ: *Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [baḳmaduñ,]*

baḳmayup: *Aldırış etmemek, bakmamak.*

Ḳaçduġına **baḳmayup** āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [baḳmayup,]*

baḳmaz: *Bakmamak.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān / **Baḳmaz** yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [baḳmaz,]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye **baḳmaz** yüzüme / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [baḳmaz,]*

baḳmaz: *Aldırış etmek, ciddiye almak, önem vermek.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile / **Baḳmaz** yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [baḳmaz, -maz]*

bakmaz: *Aldırış etmemek,önemsememek.*

Yār olup aġyār ile **baḳmaz** Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz

dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [baḳmaz, -maz]*

Baḳmaz olduñ āh baña / Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [baḳmaz, -maz]*

bal: *Bal, arının yaptığı tatlı madde.*

Niçe bir göz diküp ṭura vişālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm **balum** yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [balum, -um]*

bal: *Bal.II tatlı, tatlılık, tatlı söz bağlamında.*

Çün vişālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü **bāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [bāl,]*

bāl ü per: *Kol ve kanat.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [bāl ü per,]*

bālā: *(Sevgilinin) uzun boy(u).*

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül / Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [bālā,]*

bālā-yı bülend-: *Yüksek, uzun boy.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [bālā-yı bülend-,]*

balıġ: *Balık.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde **balıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [balıġuñ, -uñ]*

bālīn şalup: *Yastık yapmak.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭoprak düşevüz / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan **bālīn şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [bālīn şalup, -up]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Göñüldür ʿışḳ yolında **baña** hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [baña, -a]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [baña, -a]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [baña, -a]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [baña, -a]*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [bañа, -a]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [bañа, -a]*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [bañа, -a]*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **bañа** / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [bañа, -a]*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **bañа** / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [bañа, -a]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **bañа** / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bañа, -a]*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [bañа, -a]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [bañа, -a]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [bañа, -a]*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [bañа, -a]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bañа, -a]*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [bañа, -a]*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bañа, -a]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **bañа** / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bañа, -a]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **bañа** / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bañа, -a]*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur **bañа** / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [bañа, -a]*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur **bañа** / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre

zindāndur **bañā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [bañā, -a]*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī / Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur **bañā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [bañā, -a]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim / Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur **bañā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [bañā, -a]*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [bañā, -a]*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ / Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur **bañā** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [bañā, -a]*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n’eyleyem / Zehr ise dildār elinden āb-ı ḫayvāndur **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [bañā, -a]*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [bañā, -a]*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār **bañā** / Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār **bañā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [bañā, -a]*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār **bañā** / Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār **bañā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [bañā, -a]*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār **bañā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [bañā, -a]*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin kār **bañā** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [bañā, -a]*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār **bañā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [bañā, -a]*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār **bañā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [bañā, -a]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür **bañā** / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [bañā, -a]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür **bañā** / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [bañā, -a]*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür **bañā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [bañā, -a]*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür **bañā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [bañā, -a]*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen

kedersüz tīre-i
dildür **baña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [baña, -a]*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ
yıldur **baña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [baña, -a]*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne
söylersin **baña** / Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [baña, -a]*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne
söylersin **baña** / Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [baña, -a]*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam
şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [baña, -a]*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [baña, -a]*

Ḫōr baḳma **baña** iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden böyle güstāḫāne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [baña, -a]*

Ḫōr baḳma **baña** iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden böyle güstāḫāne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [baña, -a]*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne
söylersin **baña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [baña, -a]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / **Baña** yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [baña, -a]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen **baña** derd ü ben belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [baña, -a]*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ
velī / **Baña** bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [baña, -a]*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne
mestāne **baña** / Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz
içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [baña, -a]*

<u>bañ:</u> *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **baña** / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [baña, -a]*

<u>bañ:</u> *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i
yār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [baña, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm
şikār **bañ̈a** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece
ḳarār **bañ̈a** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi
rūzgār **bañ̈a** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **bañ̈a** / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **bañ̈a** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **bañ̈a** / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **bañ̈a** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur **bañ̈a** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur **bañ̈a** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i
lü'lü'dür **bañ̈a** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur **bañ̈a** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi
ḥūdur **bañ̈a** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7).*
[bañ̈a, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **baña** / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **baña** / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḫ idüp n’eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oğlanı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [bañа, -a]*

bañ: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya **bañadur** ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [bañadur, -a, -dur]*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur / Ġam **bañadur** saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [bañadur, -a, -dur]*

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān / Şīvesi ancaḳ **bañadur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [bañadur, -a, -dur]*

bañ: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Yāre cān virmek Muʿīdī **baña** güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [bañа, -a, -]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / **Baña** böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [bañа, -a, -]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / **Baña** efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [bańa, -a, -]

Çün derdmendüñem bir aġız söyle **bańa** kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [bańa, -a, -]*

Bańa itdüklerüñ bulursın hep / Kīne-cūdur zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 3). [bańa, -a, -]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam / **Bańa** buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [bańa, -a, -]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz / **Bańa** çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [bańa, -a, -]*

Baḳmaz olduñ āh **bańa** / Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [bańa, -a, -]*

Nev-bahār añmañ **bańa** kūy-i nigārum var iken / Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [bańa, -a, -]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā **bańa** tābūt ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [bańa, -a, -]*

Yāre ʿāṣıḳsın diyü her kişi düşmendür **bańa** / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [bańa, -a, -]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen **bańa** / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [bańa, -a, -]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen **bańa** dilber yitersin ḫūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [bańa, -a, -]*

Bańa yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim / Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [bańa, -a, -]*

Bańa biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [bańa, -a, -]*

Bańa merhem gerek iy cān ṭabībi / Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [bańa, -a, -]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu günlerde **bańa** çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [bańa, -a, -]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi **bańa** gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [bańa, -a, -]*

bańa: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / **Bańa** andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [bağa,]

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle vü güldür **bağa** her tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [bağa,]*

Var ise **bağa** kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [bağa,]*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur **bağa** / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [bağa,]*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine **bağa** ḳorḳaram / Cān riştesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [bağa,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / Yine āl eledüñ iy gül **bağa** ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [bağa,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm **bağa** Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [bağa,]*

Ṣarılduġında kefen **bağa** pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [bağa,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / Kefen yiter **bağa** çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [bağa,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir **bağa** / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [bağa,]*

Ne yapduġına ṣādum ne yıḳduġına ġamgīn / Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā **bağa** ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [bağa,]*

Luṭfı yüzinden **bağa** ṭoġmadı bir gün ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [bağa,]*

Gerçi derd oldı **bağa** ʿışḳuñ velī ṣūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [bağa,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur **bağa** / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [bağa,]*

Bağa pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ / Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [bağa,]*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün / **Bağa** ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [bağa,]*

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ / ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem **bağa** añma cenneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 5). [bağa,]*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet **bağa** yetmez mi kim / Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [bağa,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür **bağa** / Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān

kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [bańa,]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim /
Ben **bańa** eyledüm didilerdi **bańa** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [bańa,]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim /
Ben **bańa** eyledüm didilerdi **bańa** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [bańa,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben bilürem **bańa** ṣoruñ ol şūḫ
āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [bańa,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya **bańa** çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [bańa,]*

bańa: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Bir yańa pend-i eḥibbā bir yańa ṭaʿn-ı aʿdū /
Başḳa derd ancaḳ **bańa** bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bańa, -/a]*

bańa: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **bańa** / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bańa,]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **bańa** / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bańa,]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm
şikār **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [bańa,]*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece
ḳarār **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [bańa,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi
rūzgār **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [bańa,]*

bańa: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī / Cānumı acıtmadın virmez **bańa** gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [bańa,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ **bańa** ʿıṭr-ı kefen
eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [bańa,]*

bańa: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı
ṣudur **bańa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [bańa, -a]*

bańa: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda
fermānı **bańa** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [baña, -a]

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [baña, -a]*

baña: *Ben, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali. II Âşık.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte
vü zār olduġım / Kim
ki seyr
itdi **baña** Vāmıḳ didi
ʿAẕrā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [baña,]*

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Cān emānetdür **baña** gel
saña teslīm ideyin / Ḳıl
ḳadem-rence bu ben
bīmār ü şeydādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [baña,]*

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.*

Faṣl-ı hicrānuñ
maḥaldür **baña** yeksān
olma kim / Rūşen
itdüm gün gibi āyīne-i
cānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [baña,]*

baña: *" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim
/ **Baña** firāḳ günleri
daḥi yalān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [baña,]*
Her gün egerçi kim **baña** ol
dil-sitān gelür /
Görmez kimesne cān
gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [baña,]*
Raḥm it **baña** ki zülf ü
ruḫun ḥasreti ile /
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü
nāle-i
seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [baña,]*
Baġrum kebāb ü ḳanlu
yaşum olmadan şarāb /
Mestāne
ġamzelerle **baña** itmed
üñ
naẕar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [baña,]*
Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i
düşmen / **Baña** bunlar
daḥi ne
ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [baña,]*

baña: *" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin velī / El
virünce **baña** ol devlet
vücūdum ḫāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [baña,]*
Esīrüñ olalı yüz
ṭutdı **baña** leşker-i
ġam / Bu deñlü şevket
ile ḫıred-i cihān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [baña,]*
Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı / Nāz
eyle imdi ṭurma ki
nāzuñ **baña** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [baña,]*
Gözlerüm yaşı mıdur
senden ırak iden beni /
Bu ḳara
günler **baña** kimdendü
r aḫterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [baña,]*
Kühl añma **baña** gözlerüme
ḫāk-i rehüñ ṣal /
Bilmez mi ṣanursın

beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [baña,]*

Geh **baña** yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [baña,]*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ **baña** / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [baña,]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī / **Baña** ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [baña,]*

Ḳul oġlı güzeller **baña** çoḳ ẓulm iderler ammā / Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [baña,]*

N'ola raḥm itse Muʿīdī **baña** ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [baña,]*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm **baña** micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [baña,]*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar **baña** şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [baña,]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür **baña** / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [baña,]*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma **baña** ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [baña,]*

Şöyle cevr ider **baña** kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [baña,]*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ / **Bana** yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [bana,]*

Ṭāliʿümde **baña** ol māh-liḳā yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [baña,]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma **baña** / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [baña,]*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden **baña** / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [baña,]*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür **baña** / Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [baña,]*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan **baña** ġamdur hemān / Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [baña,]*

Dişleyüp laʿlüñ **baña** göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [baña,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel **baña** yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā

yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [bağa,]*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ **bağa** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [bağa,]*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur **bağa** sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [bağa,]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi **bağa** diş ḳışduñ / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [bağa,]*

Gül temāşāsı gerekmez **bağa** dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [bağa,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun **bağa** kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [bağa,]*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden **bağa** düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [bağa,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol **bağa** kim / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [bağa,]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez elinden **bağa** dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [bağa,]*

İtmeyen cānını ḳurbān **bağa** irmez dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [bağa,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine **bağa** bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [bağa,]*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül **bağa** ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [bağa,]*

Sen **bağa** bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [bağa,]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın **bağa** / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [bağa,]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın **bağa** / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [bağa,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam **bağa** ruḫsāru ñ gerek / Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [bağa,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ **bağa** ġam gösterür ʿālem degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [bağa,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīşānlıḳ **bağa** ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [bağa,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḫāletler **bağa** mülden degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [bańa,]

Ġam **bańa** nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem / Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [bańa,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep göñül itdi **bańa** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [bańa,]*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ **bańa** / Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [bańa,]*

Billāh Muʿīdī añma **bańa** neng ü nāmı kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīmten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [bańa,]*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ / Ṣām-ı hecrüñdür **bańa** rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [bańa,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / **Bańa** şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [bańa,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür **bańa** / Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [bańa,]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [bana,]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı **bańa** / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [bańa,]*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā **bańa** / Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 7). [bańa,]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez **bańa** / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [bańa,]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın **bańa** / Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [bańa,]*

Gerekmez tācir-i Çīn **bańa** müşg-i Ḫıṭā'sından / Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dütāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [bańa,]*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm **bańa** dermān itmeñ / Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [bańa,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın **bańa** / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [bańa,]*

bārān: *Yağmur.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḫasretle **bārān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [bārān,]*

bārān: *(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / Bir dem taḥammül eyle

ki **bārān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [bārān,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh **bārān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [bārān,]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü **bārān** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [bārān,]*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı **bārān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [bārān,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü **bārān** kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [bārān,]*

bārān: *Yağmur (ustura yağmuru).*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin **bārān** ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [bārān,]*

bārān: *Yağmur (ustura yağmuru).*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin **bārān** ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [bārān,]*

bārān olur: *Yağmur olup yağmak.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül / Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken **bārān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [bārān olur,]*

bārān olur: *Yağmur yağar.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḫüsnüñde gözüm giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü **bārān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [bārān olur,]*

bārān yaġdurur: *Yağmur yağdırmak. II Âşığı ağlatmak.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur / Esdügince ḳarayil dirler ki **bārān yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [bārān yaġdurur,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile **bārān yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [bārān yaġdurur,]*

bāri: *Bari, hiç olmazsa.*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen **bāri** / Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [bāri,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce **bāri** ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [bāri,]*

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi / Sīnemi çāk itse **bāri** ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [bāri,]*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña

/ **Bāri** evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [bāri,]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam **bāri** ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [bāri,]*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin / Bilsem neyiki **bāri** melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [bāri,]*

bāri: *Bari, en azından, bir kere.*

Teng-dest oldum lebüñsüz **bāri** gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [bāri,]*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken / Baḥs idersen **bāri** eyle bir süḥendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [bāri,]*

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese **bārī** / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [bārī,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / **Bāri** bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [bāri,]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / **Bāri** gel bir būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [bāri,]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / **Bāri** Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [bāri,]*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / Rūḫuma ṣoñ demde **bāri** bir duʿā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [bāri,]*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm / **Bāri** gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [bāri,]*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken / Ḥālümi ʿarż ideyin **bāri** mecālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 1). [bāri,]*

bāri: *"En azından, hiç olmazsa" anlamında kullanılan edat.*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle **bāri** / Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [bāri,]*

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / **Bāri** var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [bāri,]*

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında zarf.*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / **Bāri** ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [bāri,]*

bār-ı derd: *Dert yükü.*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı kim
/ **Bār-ı derd** altında
āḫir ḳaddümi dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [bār-ı derd,]*

bār-ı firāk-: *Ayrılık yükü.*

Ben bu ża'f ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim /
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile
Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [bār-ı firāḳ-, -uñ]*

bār-ı hicrānı: *Ayrılık (acısının) yükü.*

Dil n'ola yüklense her
dem **bār-ı**
hicrānı baña / Bundan
özge iş buyurmaz 'ışḳ
sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bār-ı hicrānı, -ı, -ı]*

bār-ı hicrānı: *Ayrılık acısının yükü.*

Dil n'ola yüklense her
dem **bār-ı**
hicrānı baña / Bundan
özge iş buyurmaz 'ışḳ
sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bār-ı hicrānı, -ı]*

bārid: *Ar. Soğuk.*

Vā'izüñ **bārid** sözinden
ḫāṭırum rencīdedür /
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [bārid,]*
Vā'iẓüñ **bārid** sözi meylüm
giderdi bādeden / Veh
ki ben aldum ele şem'-
i şebistān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [bārid,]*

barmaġ: *T. Parmak.*

Māh-ı nev gibi cemālüñ
'īdünüñ bürhānıdur /
İki **barmaġuñ** ki
rengīn oldı ḫınnādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [barmaġuñ, -uñ]*

baş: *T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.*

Şem'veş
kesseñ **başum** tīġüñle
yüz döndürmezem /
'Āşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [başum, -um]*

baş: *Baş, kafa.*

Zīnet yiter **başumda** ölicek
şerār-ı 'ışḳ / Güller
dizilmesün daḫi
destārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [başumda, -um, -da]*

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi
görseñ **başuma** andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*
'Işḳ meydānında **başum** ṭop
olupdur āh eger / Şeh-
süvār-ı ca'd-ı zülfüñ
urmaya çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [başum, -um]*
Raḥm it ol bimāre kim
derdüñle ṭoprak
düşevüz
/ **Başınuñ** altına seng-i
ġuṣṣadan bālīn
ṣalup *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [başınuñ, -ı, -nuñ]

Ṭop idüp oynatdı **başum** ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [başum, -um]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda **baş** u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [baş,]*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger **başum** gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [başum, -um]*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er **başından** eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [başından, -ından]*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [başuma, -uma]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar **başuma** / Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [başuma, -uma]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar **başuma** / Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [başuma, -uma]*

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [başuma, -uma]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser **başuma** / Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [başuma, -uma]*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [başuma, -uma]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [başuma, -uma]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ **başumı** ṭop itdügin / Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [başumı, -umı]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [başuma, -uma]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil **başuña** / Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [başuña, -uña]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ **baş** ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [baş,]*

baş: *Kişinin kendi şahsı, zâtı.*

Getürdi **başuma** yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

Getürdi **başuma** yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne **başuma** / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [başuma, -uma]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar **başuma** / Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [başuma, -um, -a]*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam / Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ / Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir ḥāl gelse mübtelālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [başuma, -um, -a]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar **başuma** / Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [başuma, -um, -a]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [başuma, -um, -a]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [başuma, -um, -a]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim / Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [başuma, -um, -a]*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber **başuma** *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [başuma, -um, -a]

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer **başı** üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [başı, -ı]*

baş: *Baş.* || *Kişinin kendisi.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / **Başum** ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [başum, -um]*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ **başum** ḳatʿ eylesen bāri / Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [başum, -um]*

baş: *Baş.* || *Beden.*

Ḳorḳusuz **başdur** ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [başdur,]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / **Başuma** ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [başuma, -um, -a]*

baş: *Akıl, sevda.*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye **başdan** heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [başdan, -dan]*

baş: *Baş.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup / **Başını** ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [başını, -ı, -n, -ı]*

Dün ü gün **başını** ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [başını, -ı, -n, -ı]*

baş: *Baş.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / Tāc-ı zer ol **başında** yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [başında, -da, -n, -ı]*

baş: *Baş; başına: Kişinin kendi şahsı, zâtı.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir **başına** pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [başına, -ıñ, -a]*

baş: *Baş (inleyen gönül bağlamında).*

Dil vefā beziminde şemʿ-i ṣuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ ile od yanar **başında** zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [başında, -da, -ı]*

baş: *Baş II üzeri.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / **Başında** şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [başında, -ı, -(n)da]*

baş: *Baş, kafa; bir şeyin yakını veya çevresi.*

Öpüşmedi
sāḳī ṭolu **başında** bizü
mle / Ol şūḫ bir iş itdi
yine ḳana ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [başında, -ı, -n, -da]*

baş: *Ser, kafa. II hayat, can.*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim /
Yoluñda zer yirine cān
ü **başın** niṣār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [başın, -ı, -n]*

baş: *Baş, kafa, ser.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi
görseñ **başuma** andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş II aşığın başı.*

ʿIşḳ meydānı
içinde **başumı** ṭop
itmeye / Elde çevgān
oynadur hindūya
beñzer
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [başumı, -um, -ı]*
Virmezem ʿāleme zülfüñ
ġamın aṣarlar ise /
ʿĀḳıbet ṭop
iderem **başumı** çevgān
uñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [başumı, -um, -ı]*

baş: *Baş; kişinin kendi şahsı.*

Zülfünüñ cevri dükenmez
añma ḫaṭṭuñ fitnesin /
Bir
belādur **başuma** birind
en āzād
olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ
ururlar **başına** / Vechi
vardur gāh ḫandān gāh
giryān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [başına, -ın, -a]*

baş: *Baş II Üst, tepe.*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç ile
/ **Başum** üstinde
ḳurulmış
sāyebānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [başum, -(u)m]*
Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i
bī-miḳdār iken / Her
ḳadeḥ
mey **başum** üzre tāc-ı
devletdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [başum, -(u)m]*

baş: *İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.*

Şemʿveş
kesseñ **başum** tīġüñle
yüz döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [başum, -um]*

baş: *Baş II Kişinin kendi bedeni.*

Yir yir iy gül **başuma** berg-
i ḫazānlar ṭaḳmadum /
Şuʿle virmişdür fetīl-i
dāġ-ı hicrānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [başuma, -um, -a]*

baş: *(Ayak) basmak.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol **başa** yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [başa, -a]*

Sīnede ṭurma ḳadem **baş** çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [baş,]*

baş: *Akıl, fikir, şuur, zihin.*

Daḫi çevgān urmadın meydānda **başum** ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [başum, -um]*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [başumda, -um, -da]*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [başumda, -um, -da]*

baş: *Kafa, ser // Kişinin kendi şahsı, zâtı. Âşığın kendisi.*

ʿIşḳ meydānında **başum** ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [başum, -um]*

baş: *Akıl, fikir, hayal.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren **başda** ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [başda, -da]*

baş: *Kişinin kendi şahsı, zatı.*

ʿIşḳ meydānında **başum** ort aya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [başum, -um]*

baş: *Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı. II Âşığın kendisi.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi / Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş tarafı, baş kısmı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe **başına** / Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [başına, -ı, -n, -a]*

baş: *(Âşığın) aklı, fikri.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / **Başda** sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [başda, -da]*

baş: *Baş II Kişinin kendisi.*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī **başına** / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [başına, -ı, -n, -a]*

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez / Oldı gedā iken **başına** pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [başına, -ı, -n, -a]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / **Başına** ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [başına, -ı, -n, -a]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden / Ben ġarībüñ **başına** dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [başına, -ı, -n, -a]*

baş: *Baş, kafa, ser. II Kişinin kendisi.*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥiṣārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş II sevgilinin başı.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [başına, -ı, -n, -a]*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı **başına** / Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [başına, -ı, -n, -a]*

baş: *(Âşığın) başı.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter / Hecr odı şuʿlesi **başumda** tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [başumda, -(u)m, -da]*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca **başumda** şu ʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [başumda, -(u)m, -da]*

Çün Muʿīdīnüñ **başın** ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [başın, -ı, -n]*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḫayretle **başın** ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [başın, -ı, -n]*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn / Nāḳalar **başın** ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [başın, -ı, -n]*

baş: *Baş, kafa II Akıl, fikir, hayal.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [başda, -da]*

baş: *Baş, kafa, ser; âşığın canı; âşığın kendi varlığı.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne **baş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [baş,]*

baş: *Bir şeyin en yukarısı. II Bir*

şeyin başladığı yer.

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar **başını** seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [başını, -ı, -n, -ı]*

baş: *Baş II Kişinin kendisi.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / **Başuma** bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [başuma, -um, -a]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün **başuma** sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / **Başuma** gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [başuma, -um, -a]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / **Başuma** sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş II Can.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī **baş** ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [baş,]*

Cān ü **baş** ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [baş,]*

baş: *Kalender, serkeş âşık.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi **başlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [başlaruz, -lar, -uz]*

baş: *Âşığın başı.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur **başum** üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [başum, -um]*

baş: *Âşığın başı (Çevgan oyunundaki top niyetine).*

Gūy-ı ġaltāndur **başum** atuñ ayaġı altına / Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [başum, -um]*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre **başum** ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [başum, -um]*

baş: *Baş, ser, kafa II Âşığın canı, gönlü.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı **başuma** / Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

baş- aç-: *Korkusuz, pervasız abdal.*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [baş- aç-, -um, -dum]

baş açuḳ: *Korkusuz, pervasız.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü / ʿĀlemde **baş açuḳ** deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [baş açuḳ,]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [baş açuḳ,]*

baş açuk: *Başı açık olmak, başı açık bir şekilde II korkusuz, pervasız.*

Mest-i ʿışḳam **baş açuḳ** seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [baş açuḳ,]*

baş- aşaġa: *Baş aşağı.*

Başını aşaġa ṣalup münkesirdür kākülüñ / Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [baş- aşaġa, --ı, --nı, -]*

baş çat-: *Bir araya gelen.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [baş çat-, -dı, -lar]*

baş çek-: *Baş kaldırmak, buyruk dinlememek, isyan etmek.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar / Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 1). [baş çek-, -üp]*

baş- çıḳar-: *Baş etmek.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [baş- çıḳar-, -a, --dı]*

baş eg: *Boyun eğmek.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine **baş eg** / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [baş eg,]*

baş eg-: *Boyun eğmek.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [baş eg-, -üp]*

baş eg-: *Baş eğmek. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak; direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Egelden serv-i ser-keş ḳaddüñe baş / Ḳapuñda bir gedādur adı āzād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [baş eg-, -el, -den]*

baş egdi: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek. II Gerçek manada ağacın başını aşağıya eğmesi.*

Göricek reftāruñı **baş egdi** Ṭūbā n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile

baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [baş egdi, -di]*

baş egme-: *Baş eğmemek, itaat etmemek, direnip buyruk altına girmeyi kabul etmemek.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [baş egme-, -yen]*

baş egmez: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña / Degme bir meh-rūya **baş egmez** göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [baş egmez, -mez]*

baş egmez: *Baş eğmek, boyun eğmek.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [baş egmez,]*

baş egmezem: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

Āsmāna āstānuñ var iken **baş egmezem** / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [baş egmezem, -mez, -em]*

baş egüp: *Baş eğmek 1) saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. 2) direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür / **Baş egüp** gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [baş egüp,]*

baş egüp: *I. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. II. Karşısındakinin üstünlüğünü kabul edip ona boyun eğmek, itâat etmek.*

Ḥaḳ budur kim **baş egüp** itmezdi ʿizzet her kişi / İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [baş egüp,]*

baş ḳaldırur: *İsyan etmek, karşı gelmek, ayaklanmak.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred **baş ḳaldırur** / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [baş ḳaldırur, --ur]*

baş kesüp: *Can almak.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem **baş kesüp** ḳan dökmege / Ṣaġlu şollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [baş kesüp, -üp]*

baş ḳoydum: *(Bir şey uğrunda) canını öne sermek.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çağında / Vardum göze göz elden **baş ḳoydum** ayağında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [baş ḳoydum, -du, -m]*

baş koyup: *Başını bir yere dayamak. II ...için, uğruna ölümü göze almak. (ADS).*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / **Baş ḳoyup** ortaya rāzın eyledi iẓhār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [baş ḳoyup,]*

baş oynarsa: *Başını feda etmek.*

Yoluña cān virmeyen ʿāṣıḳ murādın bulmasun / Ṣemʿ **baş oynarsa** bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [baş oynarsa, -r, -sa]*

baş üsti-: *Başın üzeri, üst kısmı.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine / Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [baş üsti-, --ne]*

baş üzre ṿirüñ: *"Büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.*

Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise / Gül-i tersin güzelüm gel berü **baş üzre yirüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [baş üzre yirüñ,]*

baş vir-: *Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [baş vir-, -ür, --ken]*

başa iletmeg-: *Sonuna kadar ulaştırmak.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [başa iletmeg-, -e]*

baśar: *Baskın yapmak.*

Şeh-süvārum ki **basar** ġamze ile ḥüsn ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [basar,]*

başdan ayaġa: *Tamamen, tamamıyle, baştan aşağı, serâpâ.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı **başdan ayaġa** bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [başdan ayaġa,]*

başdan ayaġa: *Baştan ayağa, tamamen, bütünüyle.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş **başdan ayaġa** cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [başdan ayaġa,]*

başdan ayaġa: *Baştan ayağa kadar, baştan aşağı: tamamen, tepeden tırnağa.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / Dil olup **başdan ayaġa** ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [başdan ayaġa,]*

başdan çıḳ-: *Canından olmak, ölmek.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [başdan çıḳ-,]*

başdan çık-: *Baştan çıkmak; doğru yoldan ayrılmak, ahlakı bozulmak (Parlatır, 2007: 164); normal düzeninden çıkıp karmaşık bir duruma girmek; perişan olmak; âşık olmak.*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 2). [başdan çıḳ-, -ar]*

başdan çık-: *Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.*

Dolanup āşüfte diller genc-i ruḫsāruñ senüñ / Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 10). [başdan çıḳ-, -ar]*

başdan çıḳar: *Yoldan sapmak II ayartılmak II âşık olmak.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile **başdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [başdan çıḳar,]*

başdan çıkar: *Doğru yoldan saptırmak.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ / Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan **başdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [başdan çıḳar,]*

basdı: *Zapt etmek, işgal etmek.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / **Başdı** yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [başdı,]*

başı ucı-: *Baş ucu, yanı başı.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [başı ucı-, -n, --da]*

başı üzre: *Başının üzerinde.*

Başı üzre dūd sünbül ṣuʿle güldür āteşīn / Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [başı üzre,]*

başılmav-: *Aldırış etmemek, dinlememek.*

Muʿīdīyem ki **başılmayup** il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [başılmayup,]*

başına: *Kişinin kendisine.*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış **başına** / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [başına,]*

başına belā al-: *Sıkıntı ve üzüntü verici olduğu sonradan anlaşılan bir işe kendi isteği ile girişmiş olmak; durup dururken belalı bir işe kalkışmak.*

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül / Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [başına belā al-, -dı]*

<u>başına gün ṭoġ-:</u> *Talihsiz, bahtsız, yüzü gülmeyen.*

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣığamaz bir
yirde / Gitdi gün
ṭoġmadı başına ʿaceb
yılduzı
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [başına gün ṭoġ-, -ma, -dı]*

<u>başına üşüp:</u> *Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, birikmek, üşmek.*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem
senüñ içün / **Başına üşüp** her yañadan
ṭaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [başına üşüp,]*

<u>başḳa:</u> *Başka, diğer.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
/ **Başḳa** derd ancaḳ
baña bunlar da
hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [başḳa,]*

<u>başka:</u> *Başka, farklı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm /
İy göñül ben
daḥi **başḳa** bir belā
oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [başḳa,]*

<u>başka:</u> *1.Bilinenden gayri, diğer, sâir. 2.Bilinenlere benzemeyen, farklı, değişik.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
/ **Başḳa** derd ancaḳ
baña bunlar da
hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [başḳa,]*

<u>başla:</u> *Başlamak.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice
dişlerdüm bugün /
Le<u>zz</u>etinden
ṣınmaġa **başladı** dendā
num
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [başladı, -dı]*

<u>başla:</u> *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ
ṭolanur şeydā göñül /
Nitekim **başlar** semāʿa
nāy işidüp
mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [başlar, -r]*

<u>başla:</u> *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.*

Göñlüm alup āl ile döndüñ
cefāya **başladuñ** /
ʿĀṣıḳuñ aldar mı böyle
ṣūḫ ü ʿayyār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [başladuñ, -du, -n]*

<u>başla:</u> *Başlamak, harekete geçmek.*

İtlerüñ ürdükçe
göñlüm **başlar** āh u
nāleye / Gūyiyā bir
ehl-i dildür eyler aḳrān
ile baḥ<u>s</u> *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [başlar, -r]*

<u>başla:</u> *Başlamak, bir işi yapmak için harekete geçmek, girişmek.*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına
kim **başlaruz** biz /
Mecnūn ile mektebde
sebaḳdaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [başlaruz, -r, -uz]*

<u>başla-:</u> *(Bir şey, bir davranış) Olur, yürür ve işler duruma gelmek.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür **başladı** gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [başladı, -dı]*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü **başlar** itdi kim / İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [başlar, -r]*

başum: *Baş, kafa.*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam ṭop itmeyince **başum** ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [başum, --um]*

Tañ degül ṭop eylesem **başum** ṣaçuñ çevgānına / Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [başum, --um]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [başum, --um]*

başuma: *Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı.*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser **başuma** / Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [başuma,]*

başuña bin-: *Başına binse, tepene çıksa.*

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [başuña bin-,]*

bat-: *Batmak, saplanmak.*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [batdı, -dı]*

bat-: *Gömülmek, içe doğru gömülmek .*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim / Bunca gedā vü şāh gelüp anda **batdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [batdılar,]*

bat: *Batmak.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / Gūyiyā zevraḳları **batmış** ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [batmış, -mış]*

bāṭıl: *Ar. Boş, esassız.*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol eger Mecnūn degül **bāṭıl** ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [bāṭıl,]*

bay: *Zengin / varlıklı.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne **bay** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [bay,]*

bayık: *Kuşkusuz; kesinlikle, asla.*

Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler / **Bayıḳ** tīrine gözle yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 2). [bayıḳ,]*

bayrak: *Bayrak.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / Üstüne **bayraḳ** gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [bayraḳ,]*

bayram: *Bayram ‖ çok mutlu olunan gün ve zaman.*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm / Sevinür ṭıfl olan **bayrama** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [bayrama, -a]*

bayram: *Mübarek ve muazzez addedilen dinî gün.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir ulu **bayram** dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bayram,]*

bayram: *Bayram II eğlence bağlamında.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca **bayram** eyleñ üz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [bayram,]*

bayram: *Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler II büyük sevinç, sevinç vesilesi.*

Çün meh-i nev gözlenür **bayrama** ḳar şu vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [bayrama, -a]*

bayram: *Mübarek ve muazzez addedilen dini ve millî günler.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir ulu **bayram** dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bayram,]*

bayram: *Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. II Büyük sevinç, sevinç vesilesi.*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden / Billāh iy meh rūzeye döndürme **bayramum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 3). [bayramum, -um]*

bayram: *Bayram.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları / Çünki var ʿālemde **bayram** olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [bayram,]*

bayram gicesi: *Bayram gecesi.*

Dir görenler yir yüzine indi yıldızlarla gök / Yandı **bayram gicesi** şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [bayram gicesi,]*

bayram gün: *Bayram günü, bayram zamanı.*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile

/ **Bayram gün** aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [bayram gün,]*

bayram ol-: *Bayram gelmek.*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [bayram ol-, -ıcaḳ]*

bāzār: *(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [bāzār,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek / Yoġ ise bir pula **bāzār** içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [bāzār,]*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına **bāzār** ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [bāzār,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol **bāzārdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [bāzārdan, -dan]*

bāzār: *Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak.*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı **bāzārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [bāzārum, -um]*

bāzār: *(□□□□□) i. (Fars. bāzār) [Kelime Türkçe'den Batı dillerine de geçmiştir] 1. Pazar kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli, çarşı, alış veriş yeri.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn **bāzārında** noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [bāzārında, -ı, -n, -da]*

bāzār: *Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle **bāzārum** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [bāzārum, -um]*

bāzār: *Pazar, çarşı, alışveriş yeri.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn **bāzārında** noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [bāzārında, -ı, -n, -da]*

bāzār id-: *Alışveriş yapmak.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [bāzār id-, -er, -se]*

bāzū-yı ārāmum: *Rahatı kaçmak.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ **bāzū-yı ārāmum** ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [bāzū-yı ārāmum, -yı, -um]*

bāzū-yı ārāmum: *Rahatı*

kaçmak.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ **bāzū-yı ārāmum** ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [bāzū-yı ārāmum, -um]*

becidd: *Cidden, gerçekten.*

Ḫāne-i dilde **becidd** ne maslaḥat var idi kim / Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [becidd,]*

bed-: *Fena, kötü, çirkin.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı **bed-** ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [bed-,]*

bed- hāl eyle-: *Kötü hal etmek, perişan olmak.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuṣṣāḳı bed-ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [bed- ḥāl eyle-, -düñ]*

bedahşān: *Bugün bir kısmı Afganistan, bir kısmı da Rusya sınırları içinde yer alan yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kâbil ile Yarkent arasında dağlık bir memlekettir. Çok eski zamanlardan beri burada "bedaòş" denilen yakut madeni çıkarılır. Edebiyatta daima, kırmızı bir cins yakut olan "laèl" ile birlikte anılır.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān **Bedaḥşān'dan** ya ña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [bedaḥşān'dan, -dan]*

bedahşān: *Afganistan'da bir şehir.*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna **Bedaḫşān** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [bedaḫşān,]*

beddu'ā: *Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme, ilenç, kargış; aşığın bedduası.*

İy pīr olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin **beddu'ā** yit iş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [beddu'ā,]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

Bu leb ü zülfe **bedel** bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [bedel,]*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan **bedel** / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [bedel,]*

Şām-ı zülfüñden **bedeldür** ge rçi hicrān günleri / Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [bedeldür, -dür]*

bedel: *Karşılık, denk, eş.*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz / **Bedelsin** iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

398, Beyit 4). [bedelsin, -sin]

bedel: *Ar. Bir şeyin yerini tutan başka bir şey.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / Bāri gel bir būse vir andan **bedel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [bedel,]*

beden: *Beden, vücut, cisim, ten.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin / Reh-güzerdür hele **bedenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [bedenden, -den]*

bed-hū: *Kötü huylu, huysuz. // Sevgili.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / Meh-i nā-mihrbān ü **bed-ḫūdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [bed-ḫūdur, -dur]*

bed-kīş: *Kötü dinli, çirkin mezhepli, acımasız kimse.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola / Şūḫ-ı **bed-kīş** olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [bed-kīş,]*

bed-liḳā: *Sevimsiz.*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı ol **bed-liḳā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [bed-liḳā,]*

bed-mest: *Far. Bed-hûy, sarhoş, cıvık, sulu.*

Veh niçe **bed-mest** olur ol ġamze kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [bed-mest,]*

bed-mest: *Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki **bed-mestüñ** ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [bed-mestüñ, -üñ]*

bed-meste: *Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ uyma ol **bed-meste** ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [bed-meste,]*

bed-nām: *Adı kötüye çıkmış olan, şöhreti kötü olan (kimse).*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile **bed-nām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [bed-nām,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü **bed-nām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [bed-nām,]*

bedr-i münīre: *Parlak ay.*

Şol ḳıymeti güher ki saña gūşvāredür / **Bedr-i münīre** sāye ṣalar bir sitāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [bedr-i münīre,]*

bed-sitāre: *Uğursuz talih.*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu **bed-sitāre** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [bed-sitāre,]*

beg: *Bey, efendi.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer / Yüz sürüp izi tozına **begler** gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [begler, -ler]*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın **beg** / Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [beg,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile **begler** gibidür / Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [begler, -ler]*

beg: *A beyim !, Efendim.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller **begüm** āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [begüm, -üm]*

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey. || Sevgili.*

İy güni ḳara ḳullar şorarsañuz ol māhı / **Begdür** geregi gibi ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [begdür, -dür]*

beg: *Beylik, hükümdarlık.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ **beglügin** / Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [beglügin, -lüg, -i, -n]*

beg: *Bey, hükümdar, efendi.*

Her kişi sāyesinde **beglik** ider / Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [beglik, -lik]*

be-ġāyet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi **be-ġāyet** nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [be-ġāyet,]*

be-ġāyet: *Çok aşırı, son derece.*

Mezārum ṭoprāġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna **be-ġāyet** armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [be-ġāyet,]*

be-ġāyet: *Oldukça.*

Dūşīze şanma çerḫi **be-ġāyet** ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [be-ġāyet,]*

be-ġāyet: *"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş **be-ġāyet** ḫūb ü

ter zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [be-ġāyet,]*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [be-ġāyet,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben **be-ġāyet** nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [be-ġāyet,]*

begcegiz: *Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".*

Cevri çoġ itme cāna **begcegizüm** / Ḳıyma ben nā-tüvāna **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [begcegizüm, -(ü)m]*

Cevri çoġ itme cāna **begcegizüm** / Ḳıyma ben nā-tüvāna **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [begcegizüm, -(ü)m]*

Ġarežüm saña secde itmekdür / Yoḫsa mescid bahāne **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [begcegizüm, -(ü)m]*

Baña itdüklerüñ bulursın hep / Kīne-cūdur zamāne **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 3). [begcegizüm, -(ü)m]*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma / Öldürüp girme ḳana **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [begcegizüm, -(ü)m]*

begcegizüm: *Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur / Ġam bañadur saña ne **begcegizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [begcegizüm,]*

begüm: *Efendim, canım.*

N’ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme **begüm** ḫüsnüñe devrāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [begüm,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan **begüm** / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [begüm,]*

begüm: *Bey'im, efendim.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur **begüm** şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [begüm,]*

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n’eylersün **begüm** şāhī n ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [begüm,]*

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ / **Begüm** bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn’de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [begüm,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ **begüm** kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [begüm,]*

begüm: *"efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür **begüm** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [begüm,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz **begüm** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [begüm,]*

begüm: *"efendim, beyim" manasındadır.*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz **begüm** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [begüm,]*

begüm: *A beyim !, Efendim.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller **begüm** āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [begüm,]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur **begüm** şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [begüm,]*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene / Kerem eyle **begüm** geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [begüm,]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi **begüm** / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [begüm,]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda **begüm** / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [begüm,]*

Dünyā **begüm** aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ / Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [begüm,]*

Ḳul mıdur ol ki **begüm** gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [begüm,]*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün / Bu şīveyi ḳul **begüm** götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [begüm,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı **begüm** ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [begüm,]*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al **begüm** / Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [begüm,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz **begüm** / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz **begüm** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [begüm,]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi / Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz **begüm** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 4). [begüm,]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ
būy-i müşg ile hergiz
nihān
olmaz **begüm** *(Kalkan
delenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 295, Beyit 2).
[begüm,]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd
olsun **begüm** / Ṭāliʿüñ
ferḫunde vü baḫtuñ
saʿīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 1).
[begüm,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin /
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 3).
[begüm,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile
şehā olduñ Ḥüseyn /
Saña yavuz ḳaṣd iden
kimse Yezīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 4).
[begüm,]*

begüm: *A beyim, efendim!.*

Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ yoḳ dime / Bir
ṣor aṣlı var ola her söz
yalān
olmaz **begüm** *(Kalkan
delenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 295, Beyit 6).
[begüm,]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün
gözüm bu yolda kim /
Sen ḳadar güher-şinās
ü ḫurdedān
olmaz **begüm** *(Kalkan
delenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 295, Beyit 5).
[begüm,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem
şādmān
olmaz **begüm** / Şükr
aña kim ġam cihānda
cāvidān
olmaz **begüm** *(Kalkan
delenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 295, Beyit 1).
[begüm,]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd
olsun **begüm** / Ṭāliʿüñ
ferḫunde vü baḫtuñ
saʿīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 1).
[begüm,]*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük
zemāne çākerüñ /
Devletüñ pāyende vü
ʿömrüñ mezīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 2).
[begüm,]*

El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā / Kim
giceñ ḳadr ü günüñ
nevrūz- ı ʿīd
olsun **begüm** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 312, Beyit 5).
[begüm,]*

behā: *Güzellik, zarafet.*

Rengīn lebüñ müferrih-i
yāḳūtīdür velī /
Ṣordum **behāda** laʿl ü
güherden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
207, Beyit 2). [behāda,
-da]*

behā: *Paha; değer, kıymet.*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz / Fāş itdi
derd ü ġam beni ḥüsn
ü **behā** seni *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 437, Beyit 4).
[behā,]*

behā: *Paha, değer, kıymet.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe **behā** / İy
ṣanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur
bu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
377, Beyit 2). [behā,]*

behālı: *Pahalı.*

Kefen **behālı** n'idersüz
gerekmez iy yārān /
Tenümi penbe-i dāġa
ṣaruñ kefen
yirine *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
398, Beyit 3). [behālı,
]*

behey: *Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / **Behey** kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [behey,]*

behey: *"Hey! Ey! Be!" Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılan seslenme edatı.*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin / **Behey** zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [behey,]*

bekle: *Nöbet tutmak.*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek **bekler** beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [bekler, -r]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek **bekler** beni şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [bekler, -r]*

bekle: *(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek II istemek, ummak, ümit etmek.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi / İy ḫaste **bekle** yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [bekle,]*

bekle: *Bekçilik etmek, yanında bulunup gözlemek, korumak, muhafaza etmek.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar **bekler** anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [bekler, -r]*

Ben gedāyı dem-be-dem **bekler** belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [bekler, -r]*

bekle: *Beklemek, durmak.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı **bekler** ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [bekler, -r]*

bekle-: *Beklemek, durmak.*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı **bekleyüp** aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [bekleyüp, -y, -(ü)p]*

bekle-: *Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etme.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher **beklerem** aḫşām a degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [beklerem, -r, -em]*

bekler: *(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak,.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı **bekler** ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [bekler,]

bel: *Bel, bedenin orta kısmı. II Sevgilinin ince beli.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [belī, -i]*

belā: *Ar. Felaket, afet.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür / Ki **belālar** bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [belālar, -lar]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm **belāsından** ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [belāsından, -sından]*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne **belādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [belādur, -dur]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum **belā** küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [belā,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh **belā** / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [belā,]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine / Var ḫaber vir iy **belā** cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ **belāsı** ḳalma dı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [belāsı, -sı]*

belā: *Felaket, musibet.*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma / Ne **belādur** yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [belādur, -dur]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ **belālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [belālar, -lar]*

belā: *Bela.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd ü **belāyı** añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Musibet, felaket, dert, gam, keder.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [belālu, -lu]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp / Ne **belālar** geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [belālar, -lar]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından **belālar** başuma / Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

406, Beyit 1). [belālar, -lar]

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül / **Belālar** ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [belālar, -lar]*

belā: *İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne **belālar** geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [belālar, -lar]*

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm **belā** bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [belā,]*

belā: *1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ / Ölsem **belā** ile adum añmaz **belā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [belā,]*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ / Ölsem **belā** ile adum añmaz **belā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [belā,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü **belā** bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [belā,]*

Geh firāḳ olur Muʿīdîye ḥavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü **belā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [belā,]*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg içün **belā** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [belā,]*

Başum açdum **belāya** n'olsa gerek / Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [belāya, -y, -a]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü **belādur** cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [belādur, -dur]*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı / Ne **belādur** bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [belādur, -dur]*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu **belāya** uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [belāya, -y, -a]*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / **Belā** vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [belā,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne **belā** idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [belā,]*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm /

Ol **belāyı** defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [belāyı, -y, -ı]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam / Baña buñlar ne **belādur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [belādur, -dur]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir **belādur** başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [belādur, -dur]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm **belāsından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [belāsından, -sı, -n, -dan]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden / Ben ġarībüñ başına dā'im **belā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [belā,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / **Belā** seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [belā,]*

belā: *A. içinden çıkılması zor, sakıncalı durum.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler **belā** vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [belā,]*

belā: *İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne **belālar** geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [belālar, -lar]*

belā: *Gam, keder, dert.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm **belā** bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [belā,]*

belā: *Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; âşık.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [belālu, -lu]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü **belāya** uġradum / Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [belāya, -(y), -a]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne **belāya** uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [belāya, -(y), -a]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña / Ne **belāya** uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

22, Beyit 1). [belāya, -y, -a]

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir **belā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [belā,]*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur **belā** üzre **belā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [belā,]*

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur **belā** üzre **belā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [belā,]*

belā: *Acı keder. II Afet.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u **belā** / Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [belā,]*

Bir **belā** gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [belā,]*

belā: *1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca **belāyı** hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [belāyı, -y, -ı]*

belā būstān-: *Keder bahçesi,.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [belā būstān-, --ı, --na]*

belā çeker: *Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ **belā çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [belā çeker,]*

belā ırmaġı-: *Bela ırmağıdır.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [belā ırmaġı-, -dur]*

belā oldum: *Birine dert, elem veya üzüntü vermek.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen baña derd ü ben **belā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [belā oldum, -du, -m]*

belālu: *Belalı, gamlı, âşık.*

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden / Ben **belālu** bülbüle bu yüzden āl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 1). [belālu,]*

belā-yı siyāh: *Kara bela.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ **belā-yı siyāh** /

Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [belā-yı siyāh, -yı]*
Oldı zülfüñ dile **belā-yı siyāh** / Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [belā-yı siyāh,]*

belā-yı siyāh: *Kara bela, dert, keder, tasa.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ **belā-yı siyāh** / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [belā-yı siyāh,]*

belā-yıʿışḳ: *Aşk belası.*

Yüzine bir baḳup oldum **belā-yıʿışḳ** ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [belā-yıʿışḳ,]*

belī: *Evet 2) Doğrusu, gerçekte.*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum
/ **Belī** encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [belī,]*

belī: *"Öyle değil mi!" anlamına gelen tasdik etme manasında bir söz, evet.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten / **Belī** her şey olur aṣlına
rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [belī,]*

belki: *Ola ki, bir ihtimal.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer /
Tefāvüt **belki** yoḳdur bir ser-i
mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [belki,]*

belür: *Meydana çıkmak, görünmek. II Bir şeyin varlığı iyice görünmek, açık bir durum almak.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ ey degül aḫşāma
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [belürdi, -di]*

belür: *Belirmemek, ortaya çıkmamak, meydana gelmemek.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil / Unutdı bugün geçen **belürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [belürmez, -mez]*

bem: *Ar. Tambur benzeri sazların en kalın sesi veren teli.*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr
ü **bem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [bem,]*

ben: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı **ben** / Boynuma alsam olur ammā ki bu
gīsūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ben,]*
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı **ben** / Boynuma alsam olur ammā ki bu
gīsūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ben,]*
Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm / Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-
rūyı **ben** *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 2). [ben,]

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim / Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [ben,]*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [ben,]*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [ben,]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne **ben** / Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ben,]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne **ben** / Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ben,]*

Ṣemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [ben,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ben,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [ben,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [ben,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler **beni** / Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [beni, -i]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber **beni** gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [beni, -i]*

Ṣūrīde-ṭāliʿümde **ben** tīre-rūzgāre / Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [ben,]*

Çeşm-i cellāduñ **beni** öldürse göñlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [beni, -i]*

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler **beni** zār / Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2). [beni, -i]*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig **beni** aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [beni, -i]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme **beni** şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [beni, -i]*

Yine bülbül gibi
yaḳduñ **beni** beñzüm
kül idüp / Yine āl
eyledüñ iy gül baña
ruḫsāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [beni, -i]*

Güldürürseñ **beni** demdür
yiter aġlatduñ acı / Bir
kemīne-ḳuluñam
ḫālüme baḳ şefḳat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [beni, -i]*

Elüm alup umaram
ḳoymaya ayaḳda **beni** /
Pādşāhum bu diyāre
gelicek devlet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [beni, -i]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur
ḫālüñ **beni** teftīş içün /
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [beni, -i]*

Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile /
Gözüme uyḫu
görinmez ḳara
ḳayġular
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ben,]*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād
itme **ben** Mecnūn'a
kim / Çeng-i meclis
naʿme[si tedbīr-i]
hicrāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ben,]*

Beni Mecnūn ider mestāne
ġamzeñ / Begüm bu
şīve yoḳ āhū-yı
Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [beni, -i]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz
bahārı n'eyleyeyin /
Kefen yiter baña çün
berg-i yāsemen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [ben,]*

Var iy ṭabīb ḳo **beni** kim
düşdi hecr ile / Ölüm
ʿalāmeti dil-i bīmārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [beni, -i]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb /
Kim ʿilācuñ derd
olur **ben** ḥasteye derd
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ben,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
/ **Ben** gedāya ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ben,]*

Şemʿ bilür
sūzişin **ben** ḫastenüñ
hecrümde kim / Niçe
yıllar baş ḳoduḳ bir
köhne-bālīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [ben,]*

İy Muʿīdī derd-i
ʿışḳa **ben** ne tedbīr
ideyin / Çün
yazılmışdur ezel bu
mā-cerālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [ben,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm
yüz āl ile ʿışḳa **beni** /
Āh kim ḳaṣd itmiş ol
yüzi ḳaralar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [beni, -i]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān
olmışdur efser başuma
/ Pādşāham **ben** de iy
şūḫ-ı sitemger
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [ben,]*

Ḥāline **ben** ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm /
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ben,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
/ **Ben** ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ben,]*

Çün vefā yoḳdur **benī** ādemde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [benī, -i]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [ben,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni / Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ **ben** ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ben,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ **beni** / Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [beni, -i]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler **beni** hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [beni, -i]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler **beni** şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [beni, -i]*

Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ / Zevraḳ-ı ḫasretle **ben** seyr iderüm dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 2). [ben,]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [ben,]*

El urup nabżına **ben** dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ben,]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan **beni** / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [beni, -i]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan **beni** / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [beni, -i]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [beni, -i]*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş / Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [beni, -i]*

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ / Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 5). [beni, -i]*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ / Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [beni, -i]*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre **beni** / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [beni, -i]*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre **beni** / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-

sitāre **beni** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [beni, -i]*

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm / İderler ise ḳulaġumca pāre
pāre **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 2). [beni, -i]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol
neẓāre **beni** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [beni, -i]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol
nigāre **beni** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [beni, -i]*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir
kenāre **beni** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [beni, -i]*

İlāhī Mekke ş̲evābın müyesser it aña kim / Elüm alup ilede āstān-ı yāre **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [beni, -i]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [beni, -i]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü / Kārbārum yile virüp ḫāksār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [beni, -i]*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [beni, -i]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [beni, -i]*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür / Ḳara bulutlar mi̲sāli bī-ḳarār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 4). [beni, -i]*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim / Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 2). [beni, -i]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ **beni** / Āḫir ol dām-ı belā ile şikār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [beni, -i]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ **beni** / Āḫir ol dām-ı belā ile şikār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [beni, -i]*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār
itdüñ **beni** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [beni, -i]*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün / Baña ṣor **ben** bilürem iy göñül anuñ
dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [ben,]*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy ecel itsen **beni** bir laḥẓa rāḥat
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [beni, -i]*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına **beni** / Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [beni, -i]*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ **beni** reşk öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [beni, -i]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān ile **ben** mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [ben,]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim / **Ben** baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [ben,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim / Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [ben,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz / Fāş itdi derd ü ġam **beni** ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [beni, -i]*

Öldür günāh yoḳ **beni** tīġ-i müjeñle kim / Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [beni, -i]*

Bilüñ gibi **beni** ġam bir ḫayāle döndürdi / Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [beni, -i]*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine **ben** dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [ben,]*

Şikestelik **beni** bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [bende, -de]*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın **beni** / Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [beni, -i]*

Ġam-ı hecrüñ **baña** dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [baña, -a]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ **beni** şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [beni, -i]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür **beni** cānland uran her dem / Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [beni, -i]*

Ḫār-ı endūh ile **ben** zār olayın bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [ben,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā / Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

432, Beyit 4). [bende, -de]

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
/ **Ben** bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ
āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [ben,]*

ben: *Ben.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
/ **Beni** luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [beni, -i]*

ben: *T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.*

Yüzüñ üzre siyeh **beñler** ki cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [beñler, -ler]*

Dāne dāne görinen **beñlerüñ** eyle r beni zār / Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīṣānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2). [beñlerüñ, -lerüñ]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḳu uçrılan fiġān **benümdür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [benümdür, -ümdür]*

İller bileydi **bende** olan derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [bende, -de]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ **beni** / Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber **beñlerüñ** / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [beñlerüñ, -ler, -üñ]*

ben: *Ben birinci teklik şahıs zamiri. II Âşık.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / **Ben** ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ **baña** bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [baña, -a]*

Göñüldür ʿışḳ yolında **baña** hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [baña, -a]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü **ben** ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ben,]*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña / **Ben** şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri .*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü **ben** ḥayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ben,]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [ben,]*

ben: *Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh **beñlerle** kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [beñlerle, -ler, -(i)le]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / **Beni** zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ʿömrüm **benüm** cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ / Şehīd oldum **benüm** naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Pür-sūz ise ṭañ mı **benüm** eşʿārüm kim / İtmişdür eşer nāle ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [benüm, -üm]*

ben: *Birinci tekil şahsı üzerine hâl eki almış şekli.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [bende, -de]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs*

zamiri, şairin kendisi.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / **Ben** şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [ben,]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen baña derd ü **ben** belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [ben,]*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül **ben** daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [ben,]*

ben: *T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl. Sevgilinin benleri.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh **beñlerle** kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [beñlerle, -ler, -le]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / **Ben** şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [ben,]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri (Âşığın yerine).*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş / ʿĀşıḳ olmışdur **benüm** şemʿ-i şebistānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [benüm, -üm]*

ben: *'Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali. (Âşığın kendisi kastedilmiştir.).*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler **beni** gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [beni, -i]*

ben: *1. tekil şahıs ekinin yükleme durum eki almış hali.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler **beni** aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hali.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ **beni** arturmadu ñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hali.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ **beni** arturmadu ñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme hal eki almış şekli.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ **beni** / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / **Ben** seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm **benüm** / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [benüm, -üm]*

ben: *Ben birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hâli.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam **beni** / ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış şekli. (Âşık).*

Tāb-ı ḥüsnüñdür **beni** her kūşede bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşığın kendisi.).*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu **ben** bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [ben,]*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb / Özge meyden olmışam **ben** ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel **beni** öldür **beni** he y kāfir istersen şevāb *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel **beni** öldür **beni** he y kāfir istersen şevāb *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır. (Âşık).*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir żerre mihr itmez ṭabīb / Ya **benüm** yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal almış şekli.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş / Kendü şehrümde **beni** sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Dil müjeñ tīrin
diler **ben** ḳara ḳaşuñ
yayını / Rūz ü şeb gāh
ol niyāz eyler gehī biz
yā
nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [ben,]*
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm **ben** / Daḫi ġāfil
yiler it gibi ara yirde
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [ben,]*
Başuma pādşāhum **ben** de
şimdi / Yiter ḫāk-i
rehüñ tāc-ı
saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali.(Âşığın kendisi.).*

Ol ṣanem n'eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup /
Çeşm-i mesti
ḫod **beni** öldürdi tīġ-i
kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [beni, -i]*
Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde
mest eyler **beni** / Laʿl-i
nābuñdan olupdur cān
u dil tekrār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *Âşığın sevgiliyi sahiplenme manasında kullandığı kelime. O sevgili benimdir.*

Gör ne ẓālimdür **benüm** ol
Cem baḳışlu dilberüm
/ Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirine belirtme eki eklenmesi.*

Çünkim öldürdüñ **beni** şol
uġrun uġrun ġamzeden
/ Yā n'idersin üstüme
billāh tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme / Sevdügimde
gerçi ol ṭıfl
idi **ben** şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [ben,]*

ben: *"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli. II Âşığın kendisi.*

Gel bugün gözüme yārüñ
izi tozını getür / Öp
elin **benden** aña cānı
faḳīrāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [benden, -den]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri. Âşığın kendi.*

İy göñül gel bu
yolda **benden** geç /
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-
fitenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık kendine söylenir.).*

Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
/ **Ben** anı iṣbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [ben,]*
Saña **ben** dimezem iy dil
nigār-ı pür-fitenden
geç / Görüp cān
virmemek ṣanʿat
degüldür gel bu fenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [ben,]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri ll Şair kendisini kastetmektedir.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū / Ḥaddini bilsüñ

ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan / Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [benüm, -(ü)m]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri .*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında **baña** āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [baña, -a]*

Aġlar ise ehl-i dil **ben** derdmendi aġlasun / Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [ben,]*

Gerçi dün var idi **bende** bir ramaḳ cāndan eser / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [bende, -de]*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter / Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [ben,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / **Ben** öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ben,]*

Gerçi **benden** yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān gönlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).*

Ḳomasın derd ile böyle **beni** bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ol ḳanum içdi **ben** lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ben,]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler / **Ben** mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ben,]*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Yār yolında ölmeden vehm ider şanmañ **beni** / Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [beni, -i]*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi / Baḥs idemez **benümle** bu şanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [benümle, -üm, -le]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i

cān **benümdür** / Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne
ziyān **benümdür** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i
cān **benümdür** / Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne
ziyān **benümdür** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim
nişān **benümdür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-
tüvān **benümdür** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın
cihān **benümdür** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

ben: *"Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [benden, -den]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (aşık).*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz **beni** / Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [beni, -i]*

Devr-i ruḫuñda **beni** gözlerüñ öldürdi begüm / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamir (Ahmet Efendi).*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden **baña** budur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [baña, -a]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.II benim gibi.(aşığın yerine).*

Zār idüp günden güne **ben** ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamir.*

Derd ile öldüm inanmaz **baña** dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [baña, -a]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim **baña** bī-gāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [baña, -a]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem **baña** zindān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

78, Beyit 4). [bańa, -a]

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın **bańa** /
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [bańa, -a]*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz
öldügüm içün tenhā /
Uşar penbe-i dāġ-ı
ġam **bańa** kefen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [bańa, -a]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb /
Baġrum kebāb u
mey **bańa** ḫūn-ı ciger
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [bańa, -a]*

Gülşene varmaġa yoḳtur
iḥtiyācum kim **bańa** /
Dāġ-ı sīnem lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [bańa, -a]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Agavni).*

Kūyuñda
göricek **beni** erbāb-ı
ġam didi / İy ḫaste
bekle yirüñi dār-ı şifā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Acem çerçi).*

İy ġamzesi kāfir **beni** öldür
ki görüp il / Ḥayf oldı
yazuḳlar bu
müselmāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Bu çemende **ben** Muʿīdī o
şikeste bülbülem kim /
Giceler gözüñden uyḫu
uçrılan fiġān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [ben,]*

ʿĀşıḳam serv ü semen
seyrine māʾil degülem
/ Dāġ-ı
şevḳüñle **benem** lālesit
āndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [benem, -em]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Daḫi durur lezzeti būseñ
demāġumda **benüm** /
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ
ya ḳand ü şekkerden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā
çeşm-i
ḫūnīnüm **benüm** /
Lāledür gūyā içinde
ʿaks-i ḫālüñ
dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [benüm, -üm]*

İy ḫvāce var **benüm** ṣıma
dīnüm serāyını / Zīrā
bu menzile niçe
mihmān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Geçmeden rīv işlerin alur
ḳarārum ṣu gibi / Şol
revişler
kim **benüm** serv-i
ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm
ḳıla döndi
çün **benüm** / Cānumı
bir ḳılda aṣup
olmayasın çāre-
sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n’ola naḳd-i cān benümdür / **Beni** kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [beni, -i]*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz **beni** / Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Oḳa dikmiş idi gerçi **beni** ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [beni, -i]*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle / **Beni** yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Āl ile gönlüm alup dīvāne itmişdür **beni** / Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [beni, -i]*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem **beni** bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [beni, -i]*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ **beni** / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [beni, -i]*

ben: *" Ben " birinci tekil kişi zamiri.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile **ben** / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ben,]*

Ġuṣṣadan āzād olup gönlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine **ben** ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [ben,]*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [ben,]*

Kimse raḥm itmez ölürsem **ben** ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [ben,]*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur / **Ben** ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [ben,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger **ben** bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ben,]*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ bir gün saña **ben** nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [ben,]*

Ṭaġıtmaġa **ben** ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ben,]*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı **ben** ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [ben,]*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [ben,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [ben,]*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm / **Ben** maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ben,]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [ben,]*

Çāk idüp n'eyler müjen **ben** dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ben,]*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur / **Ben** şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [ben,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / **Ben** bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [ben,]*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb / **Ben** yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [ben,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün **ben** siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [ben,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / **Ben** de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [ben,]*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [ben,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [ben,]*

Gice gündüz olmışam **ben** sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [ben,]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / **Ben** derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [ben,]*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [ben,]*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [ben,]*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ben,]*

Vişāle irmege çünkim bu **ben** dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [ben,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam **ben** kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ben,]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı **ben** meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [ben,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / **Ben** biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [ben,]*

Yükletme yā ḳaşın ġamını **ben** żaʿīfe kim / Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [ben,]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā **ben** senüñ / Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [ben,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı **ben** dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [ben,]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh ki **ben** miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [ben,]*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler **beni** / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [beni, -i]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ **beni** / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [beni, -i]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [ben,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ **beni** / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [beni, -i]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa şunmadın **beni** ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [beni, -i]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [ben,]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen **beni** kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [beni, -i]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ **beni** lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [beni, -i]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen **beni** zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [beni, -i]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile /

Pādşāhum **ben** gedānu ñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [ben,]*

Dem dem āh itdükce **ben** artar senüñ zībālıġuñ / Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [ben,]*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler **beni** / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [beni, -i]*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise / Olmaya bir **ben** ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [ben,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [ben,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [ben,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül / Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [ben,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan **beni** / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [beni, -i]*

Ḥüsn-i sāḳīdür **beni** geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [beni, -i]*

Sen **beni** derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [beni, -i]*

Ḫākī-i ḥasret **beni** itmezdi efkār iy gönül / Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [beni, -i]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo **beni** var iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [beni, -i]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya **ben** velī / Bunca belāyı hep gönül itdi baña gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [ben,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün / Mecrūḥ bir yañada **ben** ü bir yaña gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [ben,]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden / Veh ki **ben** aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [ben,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı **bende** yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [bende, -de]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde **beni** tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [beni, -i]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ fırāḳıdur **beni** mecrūḫ

iden / Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [beni, -i]*

Didüm öldür **beni** tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [beni, -i]*

Ṣāh-ı ʿışḳam **ben** gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile / Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [ben,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo **beni** hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [beni, -i]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [bende, -de]*

Ruḥlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ **beni** / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [beni, -i]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme **ben** dil-ḫasteyi / Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 4). [ben,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ben,]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls **ben** ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [ben,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni / **Ben** ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [ben,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / **Ben** be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [ben,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [ben,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / **Ben** ki ḫasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ben,]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ **ben** ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [ben,]*

Küşte-gīr itdüñ **beni** kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [beni, -i]*

Gözlerüñ cellādı **ben** bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ben,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [ben,]

Ol benüm dāġum ḳanatdı **ben** anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [ben,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ **ben** bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [ben,]*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi / Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [ben,]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ **beni** helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [beni, -i]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm / Ḳıyma **ben** nā-tüvāna begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [ben,]*

Gider oldum **ben** aġlasam yaraşur / Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [ben,]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel / Gel **beni** ḳatl eyle ḫālüm bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 6). [beni, -i]*

Ḳadd-i yāre ṣevḳ ile **ben** kim duʿālar eyleyem / El açar āmine ṣāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [ben,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh / Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [ben,]*

N'ola **ben** ebre girye ögretsem / Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [ben,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār ü ḫasteyem ḳatı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ben,]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden / **Ben** ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [ben,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine **ben** zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [ben,]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / **Ben** senüñ baḫr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [ben,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken / Teşne öldürdüñ **beni** āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [beni, -i]*

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ **beni** / Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [beni, -i]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy **beni** meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

333, Beyit 4). [beni, -i]

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek / Ol feraḥdur şimdi **ben** miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [ben,]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur **beni** ḫāk eyleyen / Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 1). [beni, -i]*

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin / Ḳāmetüñsüz iy **beni** ḫāk ile yeksān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 2). [beni, -i]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [ben,]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege / **Ben** duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [ben,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / **Ben** ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [ben,]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm **ben** anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ben,]*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla **ben** / Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [ben,]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere / Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [ben,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / **Ben** bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [ben,]*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör **beni** kim / Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [beni, -i]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı **beni** / Dōstlar düşmen daḥi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [beni, -i]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / **Ben** aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [ben,]*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm / İşitse ḥālümi bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [beni, -i]*

Dildür **beni** bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [beni, -i]*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse küze-ger küze **ben** öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [ben,]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya **ben** gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [ben,]*

Çün żarār yoḳdur bilürsin
ṣu gibi pāk olduġım /
İḥtirāz itmek
neden **ben** ʿāşıḳ-ı
dīdārdan *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
357, Beyit 4). [ben,]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
/ **Ben** Muʿīdī virmeze
m dünyāya ʿOs̱mān
illerin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
358, Beyit 7). [ben,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña **ben** /
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
359, Beyit 5). [ben,]*

Naḳd-i cānum ḳo nis̱ār
olsun ayaġuñ tozına
/ **Ben** bu yolda geçdüm
iy ḫvāce ziyān ü
sūddan *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
362, Beyit 5). [ben,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem
bilüñle cānā leblerüñ /
Her ġazelde nāzük ü
rengīn ḫayālüm var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
365, Beyit 6). [ben,]*

Hecre
düşdüm **bende** n'eyler
nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil /
ʿīş u nūş itmek revā
mıdur melālüm var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
365, Beyit 2). [bende, -
de]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol
hilāl-ebrū ṣanem bir
gün / Helāk
eyler **beni** āḫir şeb-i
endūh-ı ġam bir
gün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
366, Beyit 1). [beni, -i
]*

Leyle-i zülfüñ **beni** āşüfte-
ḥāl itmek neden /
ʿĀleme destān idüp
Mecnūn-mis̱āl itmek
neden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
367, Beyit 1). [beni, -i
]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna
yazmazsın **beni** / Ya
ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
367, Beyit 2). [beni, -i
]*

Tāb-ı mülden [iy
perī ruḫlaruñ] āl itmek
neden / **Ben** belālu
bülbüle bu yüzden āl
itmek
neden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
368, Beyit 1). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Be-ġāyet bī-vefā ṣūḫ-ı
cefākār olduġın içün /
Peşīmāndur sevenler
hep
velī **benden** peşīmān
yoḳ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
219, Beyit 3). [benden,
-den]*

ben: *" Ben " birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin
añma **baña** / ʿIşḳ
bünyādın
Muʿīdī üstüvār itsem
gerek *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
225, Beyit 7). [baña, -a
]*

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş
eyler seni ya
ġam **beni** / ʿĀḳıbet
destān olası gül midür
bülbül
midür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
114, Beyit 4). [beni, -i
]*

Düşmene uyma
didügümçün **beni** düş
men ṣanur / Dōstlar
billāh ṣuç benden mi
dilberden
midür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
116, Beyit 5). [beni, -i
]*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ
ol yāre **beni** / Saġ ilet
kūyına dil-ḫaste vü
üftāde

getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [beni, -i]*

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal /
Bilmez mi ṣanursın **beni** āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [beni, -i]*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat /
Vāʿiẓ **beni** incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [beni, -i]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken **beni** /
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [beni, -i]*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma **beni** kim /
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [beni, -i]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi **beni** öldürmege /
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [beni, -i]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker /
Cellādveş **beni** ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [beni, -i]*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ **beni** /
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [beni, -i]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir **beni** / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [beni, -i]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī **beni** ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [beni, -i]*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince / Ḫışm ile **beni** yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [beni, -i]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ **beni** /
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [beni, -i]*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz **beni** gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [beni, -i]*

İy kemān-ebrū **beni** ġam zaḫmı giryān eylemez / Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [beni, -i]*

Ol māh nāz ile **beni** şol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [beni, -i]*

Şol ġamzekār ider **beni** mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [beni, -i]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā ile **beni** ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [beni, -i]

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam **beni** / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [beni, -i]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür **beni** dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [beni, -i]*

İy pīr olası niçe bir incidesin **beni** / Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [beni, -i]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem **beni** / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [beni, -i]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [beni, -i]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl **beni** yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [beni, -i]*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ **beni** / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [beni, -i]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz **beni** ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [beni, -i]*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi **beni** / Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [beni, -i]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce **beni** / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [beni, -i]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ / Ne revādur sen **beni** bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [beni, -i]*

Özge derdüm var **benüm** şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ **beni** helāk / Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [beni, -i]*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim / Ḳara çulda ḳor **beni** zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [beni, -i]*

Bād-ı āhumdur **benüm** āḫir vücūdum ḫāk iden / Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan **benüm** / İy perī-peyker ḫaẓer ḳıl gitme

yanumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan **benüm** / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḫẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini / Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur / Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi / İşiden dīvāne olur dāstānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur **benüm** / Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur **benüm** / Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Devr-i ḥüsnüñde şaçuñ zencīrin istersem n'ola / Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur **benüm** / Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur **benüm** /

Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden / Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum **benüm** / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum **benüm** / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan / Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme / Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın / Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek / Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum **benüm** / Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283,*

Beyit 1). [benüm, --üm, -]

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum **benüm** / Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum **benüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını / Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden / Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum **benüm** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum **benüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur **benüm** / Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur **benüm** / Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile / Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ / Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden / Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284,*

Beyit 7). [benüm, --üm, -]

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var **benüm** / İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var **benüm** / İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Gün ṣayarsañ üstüme iy māh fürḳat gicesin / ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var **benüm** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [benüm, --üm, -]*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur **benüm** / Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur **benüm** / Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran / Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo

beni hicrān ile kim eski yārümdür **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña / Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum **benüm** / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum **benüm** / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum **benüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum **benüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum **benüm** / Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum **benüm** / Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum **benüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum **benüm** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum **benüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün / Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı
dendānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar / Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı
dīvānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür
cānum **benüm** / Gel yitiş öldüm meded hey derde
dermānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür
cānum **benüm** / Gel yitiş öldüm meded hey derde
dermānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez āh ü
efgānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü
cānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı
ḥayvānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı
tābānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı
dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Murādumdur senüñ aġzuñ **benüm** ḫurşīd-i raḫşānum / Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı
pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [benüm, --üm, -]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā / Anı ġam nārına
yaḳma **benüm** ṣemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda **benüm** / Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl / Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı
ʿazīzümsün **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306,*

Beyit 4). [benüm, --üm, -]

Ol **benüm** dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Sen **benüm** eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [benüm, --üm, -]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber **benüm** / Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Çoḳ nifāḳ eyler **benüm** ḥaḳḳumd a aġyāruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [benüm, --üm, -]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür gönlüm **benüm** / El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [benüm, --üm, -]*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ **benüm** / Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 2). [benüm, --üm, -]*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde gönlümden **benüm** / Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [benüm, --üm, -]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / **Benüm** devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [benüm, --üm, -]*

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben **baña** itdüm **baña** ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [baña, -a]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II âşık.*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzündur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [benüm, -üm]*

beñ-: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki anasın **benüm** cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [benüm, -üm]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm **benüm** / Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [benüm, -üm]*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
/ **Benüm** göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı
āhumdan **benüm** /
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aṣdı ḳandīl
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 5). [benüm, -üm]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem
nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [benüm, -üm]*

beñ-: *Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah nokta II ben II hâl.*

Ne ḫoşdur lebleriüñde ḫāl-i müşgīn /
Ki **beñlenmiş** güzel ʿunnāba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [beñlenmiş, -len, -miş]*

ben baña it-: *Kendine etmek. Kendi yaptığı şeyler sonucunda yine kendisi zarar görmek.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [ben baña it-, --dü, --düm]*

ben ü ol: *Ben ve o(zamir).*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca
aġlaşduḳ **ben ü ol** nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ben ü ol,]*

ben ü ol: *Âşığın kendi ve sevgili.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca
aġlaşduḳ **ben ü ol** nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ben ü ol,]*

bencileyin: *Benim gibi.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı
bir **bencileyin** ʿāşıḳ-ı āzāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [bencileyin,]*

bend: *Bağ.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [bende, -e]*

bend: *Bağ, ip.*

Ayaġum almaġ
içün **bend** ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [bend,]*

bend: *Bağ, düğüm.*

Muʿīdī zülf-i
yārüñ **bendini** gör / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı
żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [bendini, -i, -n, -i]*

bend: *(Fars.) Bağlama, bağlanma.*

Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir **bend** ile cān-bāze urġān

oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [bend,]*

Zencīr-i caʿd-ı
zülfüñe **bend** idesin
diyü / ʿĀlemde baş
açuḳ deli dīvāneñem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [bend,]*

bende: *Kul, köle.*

Düşüp serv-i
sehī **bende** olur āzād
iken **bende** / Eger nāz
ile gülşende ḫırāmān
olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [bende,]*

Düşüp serv-i
sehī **bende** olur āzād
iken **bende** / Eger nāz
ile gülşende ḫırāmān
olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [bende,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur
diyü cevr eyler iseñ /
Niçeler **bende** olur
saña bu iḥsānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [bende,]*

Cān
cemālüñ **bendesidür** s
ürme ḳapuñdan begüm
/ Dil ḫayālüñ taḫtıdur
ẓulm ile vīrān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [bendesidür, -sidür]*

bende: *Kul, köle II âşık.*

Gerçi dil
bir **bendedür** pīrūze
vü laʿl istemez / Olalı
ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı
müşgāsā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [bendedür, -dür]*

bende: *Bağlı, köle, esir.*

Baş egüp zencīr-i
ʿışḳa **bendeyem** bir
şāh içün / Veh ki tīre-
şām olupdur
gündüzüm ol māh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [bendeyem, -yem]*

bende: *Kul, köle, hizmetkâr.*

Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña / Gitdi yanup
yaḳılup feryād içün
āhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [bendeñe, -ñ, -e]*

bende: *Kul, köle, hizmetkâr ('âşıḳın yerine).*

Virseler göñlüm ḳabūl
itmez cihānuñ
beglügin
/ **Bende** olmaġ iledür
bu ʿizzet ü cāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [bende,]*

bende: *Kul, köle. II Âşık.*

N'ola raḥm itseñ
Muʿīdī **bendeñe** /
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [bendeñe, -ñ, -e]*

bende: *Birine mensup olan, onun hizmetinde bulunan.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı
āzādeye kim / Virseler
olmaya biñ mülk-i
Süleymān'e
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [bendeyem, -(y), -em]*

bende: *Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen
gibi / Oturup āzāde
ḳabaġun
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [bendeyem, -y, -em]*

bende: *(Fars.) Kul, köle II. Âşık.*

Āferīn ol **bendeye** kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [bendeye, -y, -e]*

bende: *(Fars.) Köle, esir.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī **bendeñi** / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [bendeñi, -ñi]*

bende: *(Fars.) Kul, köle.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince **bendeye** i ḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [bendeye, -y, -e]*
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ **bendesi** olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [bendesi, -si]*
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī **bendeñüñ** / İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [bendeñüñ, -ñ, -üñ]*
Muʿīdī **bendeñe** gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [bendeñe, -ñ, -e]*

bende-ḫāne: *Ben kölenin evi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bende-ḫānemden, -m, -den]*

bende-ḫāne: *(Âşığın kendini kastederek) bu kölenin evi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bende-ḫānemden, -m, -den]*
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bende-ḫānemden, -m, -den]*

bende-i hindū: *Zenci (bir) köle.*

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim / ʿAnber-i sārā olupdur **bende-i hindū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [bende-i hindū,]*

bende-i hindū: *Zenci (bir) köle.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım / Şol sebebdendür ki oldum **bende-i hindū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [bende-i hindū,]*

benden: *"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam ü yārān ise **benden** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [benden,]*
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [benden,]

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen gerekse anı **benden** şor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [benden,]*

benden mi dilberden midür: *Benden mi, sevdiğim dilberden (güzel) midir?.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur / Dōstlar billāh ṣuç **benden mi dilberden midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [benden mi dilberden midür,]*

bend-i ġam: *Gam bağı.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña **bend-i ġam** / Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [bend-i ġam,]*

beni: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine **beni** ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [beni,]*

beni: *Birinci tekil şahıs zamiri yükleme/belirtme hal eki almış biçimi. (Âşığın kendisi).*

Sünbül-i zülfüñ **beni** ṣalup uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [beni, -i]*

beni: *"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.*

Sünbül-i zülfüñ **beni** ṣaldı ḳurı sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [beni,]*

beni: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).*

Beni bir yerde yār ile göricek / Ehl-i diller niçe meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [beni,]*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı **beni** / Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [beni,]*

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa / **Beni** bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [beni,]*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden **beni** / Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [beni,]*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ **beni** / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [beni,]*

beni bende: *Kendini kaybetmek, benliğinden vazgeçmek; müptela olmak.*

Cām-ı şevḳüñ ki **beni bende** iken cān eyler / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [beni bende,]*

benler: *Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen **benler** degül / Noḳṭalardur ḫāme-i

zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [benler, -ler]*

bennā: *Ar. Binâ eden, mimar.*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur **bennā** göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [bennā,]*

benüm: *Benim.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda **benüm** / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [benüm,]*

[benüm: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem **[benüm** gibi] / Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [[benüm,]*

benümçün: *Benim için, benden dolayı, benden ötürü.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış / **Benümçün** menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [benümçün,]*

benümdür: *Bana ait.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle / Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān **benümdür** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [benümdür,]*

beñz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser / **Beñzüm** egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [beñzüm, -üm]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile **beñzüm** ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [beñzüm, -üm]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / **Beñzümi** bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [beñzümi, -ü, -mi]*

beñz: *Yüz, çehre.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur / Ben ayaḳ ṭoprağıyam **beñzüm** ḥ azān yapraġıdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [beñzüm, -üm]*

beñz: *1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.*

Sāz olup żaʿf ile **beñzüm** ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [beñzüm, -üm]*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ **beñzi** şekerfā m olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [beñzi, -i]*

Ṣarıdur **beñzi** şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

218, Beyit 1). [beñzi, -i]

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi **beñzüm** bozarmış dur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [beñzüm, -üm]*

beñz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden **beñzi** şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [beñzi, -i]*

beñze: *Andırmak, gibi olmak.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña **beñzer** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [beñzer, -r]*

beñze: *Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / **Beñzemez** buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [beñzemez, -mez]*

beñze: *Benzemek, andırmak.İki şey arasında kurulan benzerlik.*

Dir imişsün **beñzerem** zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [beñzerem, -r, -em]*

beñze: *(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.*

ʿĀlem cināna **beñzedi** yir yoḳ ṣaḳalluya / Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [beñzedi, -di]*

beñze: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / **Beñzer** ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [beñzer, -r]*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe **beñzer** ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [beñzer, -r]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / **Beñzer** ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce **beñzer** / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa **beñzer** ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [beñzer, -r]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur hindūya **beñzer** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle **beñzer** kākülüñ *(*

Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [beñzer, -r]

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir pāre **beñzer** kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd / Didi **beñzer** görmemiş dür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī / Saña **beñzer** bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [beñzer, -r]*

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn / Sünbül-i cānāneden **beñzer** getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [beñzer, -r]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel ol āteşe **beñzer** ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [beñzer, -r]*

beñze-: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Revişüñ Sidre'ye **beñzetmeye** varmaz dilimüz / Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [beñzetmeye, -t, -me, -ye]*

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya **beñzer** şebātı yoḳ / Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / **Beñzer** ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [beñzer, -r]*

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn / Ḳarāñū gicede mehtāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [beñzer, -r]*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat / Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba **beñzer** / Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [beñzer, -r]*

Kākülüñ şol ʿanbere **beñzer** ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [beñzer, -r]*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / **Beñzer** ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 95, Beyit 4). [beñzer, -r]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl /
Şöyle **beñzer** ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [beñzer, -r]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña **beñzer** dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [beñzer, -r]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe **beñzer** perīşā ndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [beñzer, -r]*

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.*

Mülk-i Ḫoten'e **beñzer** dīvān-ı Muʿīdī kim / Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [beñzer, -r]*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün / Gözüm bir lāle-i sīr-āba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [beñzer, -r]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer üzre yazılan elḳāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [beñzer, -r]*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba **beñzer** / Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [beñzer, -r]*

beñzed: *Benzemek.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya **beñzede** ḫaṭṭu ñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [beñzede, -e]*

beñzed: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [beñzedür, -ür]*

beñzeden: *Benzeten.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne **beñzeden** / Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [beñzeden,]*

beñzeme: *Benzemez.*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle **beñzemez** / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [beñzemez, -z]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / Kim Mesīh'e **beñzemez** ṭūtī lerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [beñzemez, -z]*

<u>beñzer:</u> *Benzemek.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma **beñzer** / Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [beñzer,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var ol ḳāfirüñ **beñzer** ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [beñzer,]*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ / Yazılu ṭāvūsa **beñzer** ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [beñzer,]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / **Beñzer** ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [beñzer,]*

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi **beñzer** / Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [beñzer,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya **beñzer** baş ı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [beñzer,]*

<u>beñzer:</u> *Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.*

Câme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa **beñzersin** ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [beñzersin, -siñ]*

<u>beñzer:</u> *... gibi görünmek.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce **beñzer** şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [beñzer,]*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / **Beñzer** ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [beñzer,]*

<u>beñzer:</u> *Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, müşâbih, eş, emsal.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce **beñzer** şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [beñzer,]*

<u>beñzer:</u> *Benzer, eş, denk.*

Gül **beñzerin** dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [beñzerin, -in]*

<u>beñzer:</u> *... gibi görünmek, andırmak, benzemek, eş, denk.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā **beñzer** yine / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [beñzer,]*

<u>beñzer:</u> *... gibi görünmek, andırmak, benzemek.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a **beñzer** kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [beñzer,]*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / **Beñzer** o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [beñzer,]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle **beñzer** kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [beñzer,]*

beñzer: *Andırmak, ...gibi görünmek, sanısını uyandırmak. || Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba **beñzer** devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [beñzer,]*

beñzet-: *Beñzetmek.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre **beñzetsem** n'o la / Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [beñzetsem, -se, -m]*

beñzet-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre **beñzetdüm** vel ī / Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [beñzetdüm, -dü, -m]*

beñzüm: *Yüz, görünen kısım.*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni **beñzüm** kül idüp / Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [beñzüm,]*

ber: *Yer.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī **berdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [berdedür, -de, -dür]*

ber: *Kara, toprak.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr ü **berden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [berden, -den]*

ber-ā-ber: *Aynı anda.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna **ber-ā-ber** / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Birlikte, beraber.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Bir, aynı.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya **ber-ā-ber** / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

139, Beyit 1). [ber-ā-ber,]

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Eşit, denk.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya **ber-ā-ber** / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte II Eşit denk.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne güni aya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [ber-ā-ber,]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ber-ā-ber,]*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / Ol ṣūḥ bir iş itdi yine ḳana **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ber-ā-ber,]*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [ber-ā-ber,]*

Başına **ber-ā-berdür** anuñ zülfine baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [ber-ā-berdür,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte II Eşit denk, aynı seviyede II Aynı anda.*

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte || Eşit, denk.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte || Eşit, denk.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna **ber-ā-ber** / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte. II Eşit, denk.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna **ber-ā-ber** / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *(Fars.) Beraber, birlikte.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [ber-ā-ber,]*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā / Bulam varıcaḳ anları aġaya **ber-ā-**

ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [ber-ā-ber,]*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar / Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [ber-ā-ber,]*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [ber-ā-ber,]*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [ber-ā-ber,]*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *"... nın yanı sıra, birlikte" anlamlarında zarf.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ber-ā-ber,]*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna **ber-ā-ber** / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber ol-: *Bir araya gelmek, aynı yerde bulunmak. II Karşı karşıya gelmek (Savaş meydanında).*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [ber-ā-ber ol-,]*

ber-ā-ber ṭut-: *Bir olmayan,, denk tutmayan.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [ber-ā-ber ṭut-, -ma, --y, --an, -]*

berāyiş: *Hengâme.*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ **berāyiş** da ḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [berāyiş,]*

ber-bād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda **ber-bād** itmege / Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [ber-bād,]*

berber-i hindū: *Hintli berber.*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm / Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [berber-i hindū,]*

berg: *Yaprak.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ **berg** ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [berg,]

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı **berg-i gül** üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [berg-i gül,]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre **berg-i gül** gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [berg-i gül,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek / Tāze tāze dāġ urup gögsüme **berg-i gül** gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [berg-i gül,]*

berg-i gül: *Gül yaprağı; yanak.*

Rengīn yanaġuñ gerçi ṭarāvetde nigār / Berg-i güle beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3). [berg-i gül, -e]*

berg-i ḥazān: *Sonbahar yaprağı.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum / Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [berg-i ḫazān, -lar]*

berg-i hazāndan: *Sonbahar yaprağı. II Âşıkların sararıp solmuş yüzü.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser / Beñzüm egerçi **berg-i ḫazāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [berg-i ḫazāndan, -dan]*

berg-i semen: *Yasemin yaprağı. II Sevgilinin beyaz yanağı.*

Tā çihre-i ḫandānuñ **berg-i semen** olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [berg-i semen,]*

ber-hūrdār: *Mutlu, mesut etmek.*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün / Kim ki **ber-ḫūrdār** olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 3). [ber-ḫūrdār,]*

berk: *Sert, sağlam, dayanıklı.*

Ġam degüldür ne ḳadar **berk** ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [berk,]*

berk ur-: *Şimşek gibi çakmak, aniden ve çok etkileyici şekilde görünmek.*

Āferīn ḫüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [berḳ ur-, -alı]*

ber-ḳarār: *Kararlı, yerli, daimî, devamlı olsun.*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / **Ber-ḳarār** olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [ber-ḳarār,]*

ber-ḳarār: *Devamlı.*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam

/ İy Muʿīdī **ber-ḳarār** olsa bu niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [ber-ḳarār,]*

berḳ-i hāṭif: *Göz kamaştıran şimşek.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / **Berḳ-i ḫāṭif** gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [berḳ-i ḫāṭif,]*

berk-i lāmiʿ: *Parlak şimşek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum / Görem dirseñ güc ile **berḳ-i lāmiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [berḳ-i lāmiʿ,]*

ber-murād: *Arzusuna kavuşturmak, dileğine eriştirmek.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı **ber-murād** / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [ber-murād,]*

ber-nişān: *Bir ağaç ki yaradılışı acı, azameti cennet bağından işarettir.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda **ber-nişān** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [ber-nişān,]*

ber-nişān: *Hedef.*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām / **Ber-nişānam** gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [ber-nişānam,]*

ber-ṭaraf: *Yok olmuş.*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm **ber-ṭaraf** / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [ber-ṭaraf,]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / Lāle gibi al **berü** laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [berü,]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel **berü** dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [berü,]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler / Gel **berü** şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [berü,]*

berü: *"...den beri"; bu yana.*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan **berü** / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [berü,]*

berü: *Beri, bu tarafa, bu yana.*

Mescide ḳoymazlar ise gel **berü** meyḫāneye / Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [berü,]*

berü: *"-den bu yana" anlamında edat.*

Vaṣf idelden **berü** ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter ü dīvān
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [berü,]*
Dil ʿāṣıḳ
olaldan **berü** sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [berü,]*
Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp
gitmeye meylüñ var ise / Gül-i tersin güzelüm gel **berü** baş üzre
yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [berü,]*
Ṭolaşaldan **berü** sen lāle-rūḫuñ sünbüline / Göñlümüñ ḳarası
gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [berü,]*
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim / Diñmezem ayru
düşelden **berü** dildārü mden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [berü,]*

bes: *Yeter, yeterli, kâfî.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni / ʿĀṣıḳa
dīdār **besdür** cennetü'l -meʾvā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [besdür, -dür]*

besbellü: *Açık, apaçık, çok belli.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya / Ara yirde gün
gibi **besbellüdür** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [besbellüdür, -dür]*

beşer: *İnsanoğlu.*

Ne saʿādetlü **beşersin** iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur
ḫurşīd-i ʿālem-tāb
tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [beşersin, -sin]*

beslen: *Doyurulmak, yedirilip içirilmek; güçlenmek.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā
miṣāli **beslenür** ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [beslenür,]*

beter: *Çok fena, daha fena, çok kötü.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan **beter** / Nāmemi yā Rab kimüñle
eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [beter,]*

beter: *Çok fenâ, daha fenâ.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan **beter** / Nāmemi yā Rab kimüñle
eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [beter,]*

beyān: *Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ **beyānını** / Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [beyānını, -ını]*
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / Gelmez **beyāna** vü cedele ḥālet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [beyāna, -a]*

beyān eyle-: *Açıklamak.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [beyān eyle-, -r]*

beyāż: *Beyaz.*

Ḫālüñ ol ḥüsn **beyāżında** bu müşgīn-ḥaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [beyāżında, -ı, -n, -da]*

beyāż: *Ak, beyaz.*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān **beyāżına** / Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [beyāżına, -ı, -n, -a]*

beyāż it: *Yazıyı temize çekmek.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın / Gel **beyāż it** naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [beyāż it,]*

beyti: *Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş nazım birimi.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri oḳımazlar da hemān **beyti** bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [beyti, -i]*

bezen: *Süslenmek, donatılmak.*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile **bezenmiş** nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [bezenmiş, -miş]*

bezen: *Bezenmek, süslenmek.*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ / **Bezenür** gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [bezenür, -ür]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.*

ʿīş ü nūş it gel çemen **bezmine** iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [bezmine, -in, -ne]*

bezm: *Meclis, ortam.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze **bezmin** zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [bezmin, -in]*

bezm: *Içkili, eğlenceli meclis.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / **Bezm** içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [bezm,]*

bezm: *Eğlence meclisi.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [bezm,]*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / Şevḳden **bezm** ehlinüñ

ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [bezm,]*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [bezm,]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti. Meclis.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun / Şemʿ baş oynarsa **bezmüñde** iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [bezmüñde, -üñ, -de]*

bezm: *Eğlence meclisi.*

Serv pīrūze-şürāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze **bezmin** gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [bezmin, -in]*

bezm: *Meclis, toplantı ve buluşma yeri.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ şun ʿāşıḳa / Yaraşur cān **bezmine** müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [bezmine, -i, -n, -]*

bezm: *Meclis, sohbet meclisi; içkili, eğlenceli meclis, toplantı.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī **bezmine** / Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [bezmine, -i, -n, -e]*

bezm: *(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Ol şemʿ-i ḫüsn **bezme** ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [bezme, -e]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā **bezminde** sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [bezminde, -i, -n, -de]*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / **Bezm** germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [bezm,]*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / **Bezm** içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [bezm,]*

Ḫüsn **bezminde** lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [bezminde, -i, -n, -de]*

İy göñül şāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ / Nāyzen gelmezse **bezme** āh ü efġān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [bezme, -e]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā / **Bezm** içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [bezm,]*

bezm: *(Fars.) Topluluk, meclis II. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Varmayalum mı bāde **bezmine** kim / Ḳaġırup ḫürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

100, Beyit 4). [bezmine, -i, -n, -e]

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar **bezmine** varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [bezmine, -i, -n, -e]*

bezm: *(Fars.) Topluluk, meclis.*

Zer ḳadeḥle çerḫ **bezminde** mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [bezminde, -i, -n, -de]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal **bezminde** manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [bezminde, -i, -n, -de]*

bezm ehl-: *Eğlence meclisine katılan kişi/kişiler.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [bezm ehl-, -i, -ne]*

bezm ehl-: *İçki ve eğlence meclisine katılanlar. II Âşıklar.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden / Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [bezm ehl-,]*

bezm içre: *Meclis içinde, mecliste.*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya / **Bezm içre** lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [bezm içre,]*

bezm ider: *Meclis düzenlemek.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim / **Bezm ider** olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [bezm ider, -er]*

bezm-i ʿālemden: *Dünya meclisi.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [bezm-i ʿālemden, -i, -den]*

bezm-i ʿālemden: *Dünya meclisi.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [bezm-i ʿālemden, -den]*

bezm-i belā: *Gam, keder meclisi.*

Acıyu ḳan aġlaram bezm-i belāda mül gibi / Bu perīşānlıḳda miskīn olmışam sünbül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 14). [bezm-i belā, -da]*

bezm-i belā-: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan gönül / Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [bezm-i belā-, --da]

bezm-i cefāda: *Eziyet meclisi.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [bezm-i cefāda, -da]*

bezm-i çemen-: *Çimenlik meclisi; seyir, toplanma yeri.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [bezm-i çemen-, -de]*

bezm-i devrān: *Dünya meclisi.*

Bezm-i devrānda Muʿīdī telḫ-i ʿīş olmañ neden / Būseler al cām içüp ol şūḫ-ı fettāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 7). [bezm-i devrān, -da]*

bezm-i firāḳuñda: *(Sevgiliden) Ayrılığın meclisinde.*

Her cām-ı mey ki **bezm-i firāḳuñda** nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [bezm-i firāḳuñda,]*

bezm-i gül: *Gül meclisi.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine / Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [bezm-i gül, -de]*

bezm-i ḥasret: *Ayrılık, özlem meclisi.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [bezm-i ḥasret, -de]*

bezm-i hüsn-: *Güzellik meclisi.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [bezm-i ḥüsn-, --üñ, --de]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [bezm-i ḥüsn-, --e]*

bezm-i hüsn: *Güzellik meclisi.*

Sen ki **bezm-i ḥüsn** içinde leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [bezm-i ḥüsn,]*

bezm-i ʿışḳ-: *Aşk meclisi.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ gönlüm diler / Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ gönlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [bezm-i ʿışḳ-, --u, --ñ, -da]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [bezm-i ʿışḳ-, -a]*

bezm-i mahabbet-: *Aşk meclisi ‖ sohbet meclisi.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [bezm-i maḥabbet-, -de]*

bezm-i mey: *Içki meclisi.*

Bāġ-ı cāndur **bezm-i mey** zerrīn-ḳadeḥler gül yiter / Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [bezm-i mey,]*

bezm-i ṣafā-: *Zevk ü safâ meclisi.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [bezm-i ṣafā-, --da]*

bezm-i ʿuṣṣāḳ-: *Aşıklar meclisi.*

Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise / Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [bezm-i ʿuṣṣāḳ-, -a]*

bezm-i yār-: *Sevgilinin meclisi.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḥendān olmayan / Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [bezm-i yār-, -e]*

bī-ʿahd ü bī-peymān: *Sözünde ve Yemininde durmayan -bī-ʿahd: Sözünde durmayan -ü: Ve bağlacı -bī-peymān: Yeminsiz.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler **bī-ʿahd ü bī-peymān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [bī-ʿahd ü bī-peymān,]*

bī-ʿakl ü ser-gerdān: *Aklı kaybedip, baş dönmesiyle.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp anı revān düşdüm yire **bī-ʿaḳl ü ser-gerdān** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [bī-ʿaḳl ü ser-gerdān,]*

bi-ʿavni'llāhi teʿālā: *Yüce Allah'ın yardımıyla.*

Temme **bi-ʿavni'llāhi teʿālā** bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḥāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī / evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 2). [bi-ʿavni'llāhi teʿālā,]*

bī-bāk ol-: *Korkusuz olmak.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [bī-bāk ol-,]*

bī-bāk ol-: *Korkusuz / kaygısız olma. II [tas.] Kişinin Allah yolunda, tüm endişe ve düşüncelerinden sıyrılması.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [bī-bāk ol-,]*

bī-bedel: *Eşi dengi olmayan, eşsiz.*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ

/ **Bī-bedeldür** gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [bī-bedeldür, -dür]*

bī-bedel: *Benzeri olmayan, eşsiz.*

İy Muʿīdī **bī-bedeldür** miṣli yoḳ yārüñ velī / Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 6). [bī-bedeldür, -dür]*

bıçaġ- çeker: *Bıçak çeker, bıçağına davranır.*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker / Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [bıçaġ-çeker,]*

bī-çāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

N’ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe / Çoḳdan ol **bī-çāre** ʿāṣıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [bī-çāre,]*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes / Anı yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [bī-çāre,]*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī / **Bī-çāre** daḫi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [bī-çāre,]*

Dil n’ider küḥl-i Ṣıfāhān’ı ki izüñ tozı var / N’oldı **bī-çāre** naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [bī-çāre,]*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz / **Bī-çāre** ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [bī-çāre,]*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler / N’itsün ölsün mi seven āşüfte vü **bī-çāreler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [bī-çāreler, -ler]*

bī-çāre: *Çaresiz II zavallı.*

Ḳomasın derd ile böyle beni **bī-çāre** meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [bī-çāre,]*

bīçāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N’eylesün **bīçāre** kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [bīçāre,]*

bī-çārelik: *Çaresiz II Aşığın gönlü.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin derdinüñ **bī-çāreliḳ** göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [bī-çāreliḳ,]*

bīd: *Far. is. Söğüt ağacı.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi **bīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [bīd,]*

bī-dād: *Zulüm, eziyet,*

adaletsizlik.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / İrte bir gün utanursın itdügin **bī-dāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [bī-dāddan, -dan]*

bīdād: *Zulüm, eziyet, adaletsizlik.*

Cān alur **bīdād** ile bir būse virmez ḳan-behā / Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [bīdād,]*

bīdār: *İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye **bīdār** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [bīdār,]*

bīdār: *Far. sf. Uyanık, uykusuz.*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım / Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice **bīdār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [bīdār,]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde **bīdār** olmas un *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [bīdār,]*

bīdār: *Bahtı, talihi açık, iyi talih.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki **bīdār** olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [bīdār,]*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ **bīdār** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [bīdār,]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm / Daḥi **bīdār** olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [bīdār,]*

bīdār-: *Far. sf. Uyanık, uykusuz.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice **bīdārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [bīdārlaruz, --lar, --uz]*

bīdār olup: *Uykusuz olma.*

ʿIşḳ ile **bīdār olup** ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [bīdār olup,]*

bî-derd: *Dertsiz II Derdi olmayanlar.*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [bī-derd,]*

bī-dil: *Âşık.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe **bī-dil** fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [bī-dil,]*

bī-dil: *Yüreği olmayan, cesaretsiz, moralsiz; korkak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe **bī-dil** fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [bī-dil,]*

bī-emān: *Amansız, acımasız.*

Gözüñi gözleyicek türk-i **bī-emān** kim olur / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [bī-emān,]*

bī-fitīl: *Fitilsiz.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / **Bī-fitīl** odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [bī-fitīl,]*

bī-gāne: *Far. Yabancı, ecnebi, aşina değil.*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş / Āşnāsından ḳaçar **bī-gānelerle** yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [bī-gānelerle, -ler, -le]*

N'içün **bī-gāne** gibi deprenürsin / Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [bī-gāne,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet **bī-gāneye** / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [bī-gāneye, -y, -e]*

bī-gāne: *Yabancı.*

Şalma diyār-ı ġurbete **bī-gāneler** gibi / Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [bī-gāneler, -ler]*

bī-gāne: *Yabancı, aşina olmayan.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim baña **bī-gāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [bī-gāne,]*

Āşnālıḳlar virür her gördügi **bī-gāneye** / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [bī-gāneye,]*

bī-gāne: *Yabancı, umursamaz.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [bī-gāneye, -ye]*

bī-gāne: *Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız.*

Cümleden **bī-gāneyem** tā āşnā oldum saña / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [bī-gāneyem, -y, -em]*

bī-gāne: *Kayıtsız, umursamaz. II Yabancı.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred **bī-gānedür** / Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [bī-gānedür, -dür]*

bīgāne: *Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.*

Añmaz olduñ cevr ile **bīgāne** gibi dōstum / Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [bīgāne,]*

bīgāne: *(Fars.) Yabancı, âşinâ olmayan.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [bīgāneler, -ler]*

bī-gāneveş: *Yabancılar gibi.*

Sen bize **bī-gāneveş** deprenme kim / Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [bī-gāneveş,]*

Yanuma uġramaz oldı āşnā **bī-gāneveş** / Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [bī-gāneveş,]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ **bī-gāneveş** / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [bī-gāneveş,]*

bīgāneveş: *Yabancı gibi.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i **bīgāneveş** / Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [bīgāneveş,]*

bī-güneh: *(Fa.) Günahsız.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / **Bī-günehdür** ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [bī-günehdür, -dür]*

bī-ḥadd: *Hadsiz hesapsız.*

N'ola **bī-ḥadd** ise derdüm baña dermān itmeñ / Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [bī-ḥadd,]*

bī-hūde: *Beyhude, boşuna.*

Dil vaṣla ṭālib olalı **bī-ḥūdedür** sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [bī-ḥūdedür, -dür]*

bī-hūş: *Kendini kaybetmiş.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle **bī-hūş** olmasa / Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *Far. Akılsız, aklı başından gitmiş, aklı başında yok.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri **bī-ḫūş** olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [bī-ḫūş,]*

bī-hūş: *Akılsız, şuursuz.*

Mest ü **bī-hūş** itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *Akılsız, kendinde*

olmayan, baygın; aklını kaybetmiş, şaşkın, sersem.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest ü **bī-hūş** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *.Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü **bī-hūş** iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [bī-hūş,]*

bī-hūş iden: *Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.*

Tāb-ı ḥusnüñdür beni her kūşede **bī-hūş iden** / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [bī-hūş iden, -en]*

bī-hūş it-: *Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [bī-hūş it-, -meg, -e]*

bī-ḥużūr: *Huzursuz.*

Niçe bir her güft ü gūdan **bī-ḥużūr** olsam gerek / İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [bī-ḥużūr,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī **bī-ḥużūr** olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [bī-ḥużūr,]*

bī-ihtiyār: *Elinde olmadan.*

Yiridür **bī-iḫtiyār** öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [bī-iḫtiyār,]*

bī-ikrār: *Gerçeği söylemeyen, açık konuşmayan.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir şūḫ-ı **bī-ikrār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [bī-ikrār,]*

bī-ḳadr ol: *Değersiz, itibarsız olmak.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [bī-ḳadr ol, -a]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür / Ḳara bulutlar miṣāli **bī-ḳarār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 4). [bī-ḳarār,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü **bī-ḳarār** itdi / Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [bī-ḳarār,]*

bī-karār: *Karasız, huzursuz, tedirgin.*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [bī-ḳarāram, -am]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez / **Bī-ḳarār** itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [bī-ḳarār,]*

bī-kāruñ-: *Tek işim tek malım, tek zenginliğim.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ **bī-kāruñam** kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [bī-kāruñam,]*

bī-kes kaldı: *Kimsesiz kalmak.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes / Anı yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [bī-kes ḳaldı, -dı]*

bil: *Bil-, bilmek.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy gönül / Ḫod **bilürsin** ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [bilürsin,]*

bil: *İdrak etmek, kavramak.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / **Bilmezem** daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bilmezem, -mez , -em]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben **bilürem** baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [bilürem, -ür, -em]*

bil: *Vücudun orta yeri, bel.*

Ben n'içün vaṣf itmeyem **bilüñle** cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [bilüñle, -üñ, -le]*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın **bilin** ög yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [bilin, -i, -n]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş **bil** üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [bil,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek **bilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [bilini, -ini]*

İnce **bilüñi** çekdi mi düşmen kenāre āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [bilüñi, -üñi]*

bil: *Bilmek.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse **bilmez** derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [bilmez, -mez]*

Ḥālüm ol ẓālim **bilüp** ṣāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān

kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [bilüp, -üp]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Dōstum rāz-ı
lebüñ **bilmekdür** iḥyā
dan ġaraż / Ṭatlu
güftāruñdur enfās-ı
Mesīḥā'dan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [bilmekdür, -mek, -dür]*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi
ḫāke dökmedin
/ **Bilsem** neyiki bāri
melāḥat
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [bilsem, -se, -m]*

bil: *Bilmek.*

Çoḳ fitne **bilür** gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā /
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada
seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [bilür, -ür]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı
zülfüñe öykünmez
senüñ
/ **Bilmezem** kimden
olupdur bu ḳuru
bühtān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [bilmezem, -mez , -em]*

Nāfe miskīndür ḫam-ı
zülfüñe öykünmez
senüñ
/ **Bilmezem** kimden
olupdur bu ḳuru
bühtān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [bilmezem, -mez, -em]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḥ eyleye /
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -em]*

Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
/ Yārdur
derdüm **bilürsin** idegö
r dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
/ Yārdur
derdüm **bilürsin** idegö
r dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [bilürsin, -ür, -sin]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
/ **Bilmezem** daḫi nedür
bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bilmezem, -mez, -em]*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne söylersin baña
/
Çün **bilürsin** ḳuluñam
şāhā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz **bildügin** itm
e / Beni zülf-i
siyāhuñsuz perīşān-
ḥāl idüp
gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [bildügin, -dig, -in]*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ
ḳuluñdur
ḫod **bilürsin** sen / Bu
sözler ġayrı vāḳiʿdür
inanma iy yüzi
gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa
dil cānlar virür /

N’eylesün
dīvānedür **bilmez** gelü
r āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle
tā kim **bilesin** /
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [bilesin, -e, -sin]*

bil: *Bel.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı
var **bilümi** / Baḳsañ
ortada nesne yoḳ
görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [bilümi, -ümi]*

Māh-ı nevdür görinen
ṣanma ki çerḫüñ
zergeri / Tuḥfe
içün **bilüñe** zerrīn
kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [bilüñe, -üñ, -e]*

Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış
yine /
Ṣemselerle **bilüñe** zerr
īn-kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [bilüñe, -üñ, -e]*

Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret ile / Ki
döne
döne **bilüñ** ḳarşuma
ḳuçar
kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [bilüñ, -üñ]*

Gerçi **bilüñ** ḳuçmaġı her
dem ḫayāl eyler göñül
/ Orta yirde nesne
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [bilüñ, -üñ]*

Bilüñ gibi beni ġam bir
ḫayāle döndürdi / Ki
rūze sen meh-i bedri
hilāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, vakıf olmak.*

Bir perīye mübtelā olmaġa
dil cānlar virür /
N’eylesün
dīvānedür **bilmez** gelü
r āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

bil: *Bilmemek; bilmedim.*

Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur
velī / **Bilmedüm** şol
yirleri kim reh-
güzāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [bilmedüm, -me, -düm]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, farkına varmak.*

Bilür kim vaṣl-ı gül
bāḳī degül hicrānına
degmez / Bahār
eyyāmı bülbüller dem-
ā-dem pür-fiġān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [bilür, -ü, -r]*

bil: *Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Ehl-i dillerden ḳaçup
hercāīliḳdür ʿādetüñ /
Gördüginle yār
imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

Ādem olmaduñ Muʿīdīden
ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı
yoḳ dildār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

Müddeʿīlerden kimesne
varımaz oldı saña /

Ḫārı çoḳ gülzār
imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

Yüzüme evvel gülüp ḳan
aġladursın ʿāḳıbet / Ne
ʿaceb mekkār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum
n'eyleyem / Zārdan
bīzār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-
tüvān göñlüm velī /
Didügince var imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

bil: *Bel, sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u
dil **bilüñ** ḥayāline
senüñ / Ḫāk-i pāyuñ
küḫline bu çeşm-i
giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bilüñ, -üñ]*

Görmeyelden **bilüñi** ḳılca
mecālüm ḳalmadı /
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [bilüñi, -üñi]*

bil: *Bilememek.*

Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola /
Kimse ḳandan
geldügin **bilmez** belā
ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

bil: *Bilmek.*

Āşkār olmazdı rāzum dīde
giryān olmasa / Mā-
cerāmı
kim **bilürdi** eşk-i
ġalṭān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [bilürdi, -ür, -di]*

bil: *1. Malumatı bulunmak. 2. Haberdar bulunmak. 3. Anlamak, fark etmek. 4. Doğru cevap vermek.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup /
Deñiz ehli **bilür** iy
māh yolın
yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [bilür, -ür]*

bil: *Bel, insan vücudunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ /
Dāmeni altında
büt **bilinde** zünnārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [bilinde, -i, -(n)de]*

Bu ten-i zerd ile
bilemedük **bilüñ** senüñ
/ Bir ḳılca yoḳ
taḫsīlimüz kem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, bilmek.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile
ḥüsnüñ cerīdesin /
Mecmūʿaya **bilür** ki
yaraşur ġubār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [bilür, -ür]*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān **bilür** ammā /
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

260, Beyit 2). [bilür, -ür]

bil: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḫ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -em]*

bil: *Vücudun orta yeri, bel. II Sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u
dil **bilüñ** ḫayāline
senüñ / Ḫāk-i pāyuñ
küḫline bu çeşm-i
giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Vücudun orta yeri, bel. II sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u
dil **bilüñ** ḫayāline
senüñ / Ḫāk-i pāyuñ
küḫline bu çeşm-i
giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*

ʿIşḳa meylüñ
çünki **bildüm** reh-
nümā oldum saña / İy
göñül sen baña derd ü
ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [bildüm, -dü, -m]*

bil: *İdrak etmek, kavramak.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i
nigāra būy alam
/ **Bilseñe** miskinligüñ
iy nāfe düşmez bū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [bilseñe, -señ, -e]*

bil: *Söylemek, haber vermek.*

Bendeñe ẓulm
olduġın **bildürmege** şā
hum saña / Gitdi yanup
yaḳılup feryād içün
āhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [bildürmege, -dür, -meg, -e]*

bil: *Bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.*

Çün **bilürsin** ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi /
Yā çeküp n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-
tüvāndur **bilmezem** /
Ḥālümi kim ʿarż ide iy
dilber-i raʿnā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [bilmezem, -mez, -em]*

bil: *Anlamak, fark etmek.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın
ḥālini **bilmez** çünki
oġlandur
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, farkında olmak.*

Ṣūḫ dilberdür
n'içün **bilmez** bu
gerçek ʿāṣıḳın / Ölicek
bīmārı bilür ḥāzıḳ
olınca
ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

33, Beyit 5). [bilmez, -mez]

bil: *Anlamak, idrak etmek.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez
bu gerçek ʿāşıḳın /
Ölicek
bīmārı **bilür** ḥāzıḳ
olınca
ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [bilür, -ür]*

bil: *Bilmek, öğrenmek; bilgi sahibi olmak.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ ise /
Ḥamdülillāh kim
niyāzum **bilür** ol
Ḥayy-ı
mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [bilür, -ür]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-
i ḫaṭṭuñ **bilmeyen** /
Geçmesün miḥrāba
bilmez çünki Ḳur'ān'ı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

bil: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-
i ḫaṭṭuñ bilmeyen /
Geçmesün
miḥrāba **bilmez** çünki
Ḳur'ān'ı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.*

Ḳande **bilsün** gül yüzüñ
hecrinde ḳanlar
yutduġım / Ṣubḥa dek
bülbül gibi her gice
bīdār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [bilsün, -sün]*

bil: *Anlamak, fark etmek.*

Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün /
Eyleyemez **bildi** ol
serv-i ḫırāmān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [bildi, -di]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū /
Ḥaddini **bilsüñ** ki
itmez kendü aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [bilsüñ, -süñ]*

bil: *Sanmak, zannetmek, kabul görmek.*

Nāy eger ḳānūn **bilüp** söz
ṭutsa cānā bir nefes /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [bilüp, -üp]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*

Bilmez Muʿīdī kimesne
ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her
kūşede gerçi ider ḫāṣ ü
ʿām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle
ḳılmadum hergiz / Ki
ḫaste olalı
kendümi **bilmedüm** he
rgiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

155, Beyit 1). [bilmedüm, -me, -dü, -m]

bil: *Anlamak, bilmek, farkında olmak; bilir, anlar, farkında olur.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N’eylesün kim yalıñuz olmaz **bilür** vīräneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [bilür, -ür]*

bil: *Anlama / kavrama / idrak etme.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / **Bilsem** nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [bilsem, -se, -m]*

bil: *"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Sevdügin **bilüp** Muʿīdīye iñen cevr eyleme / Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [bilüp, -üp]*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün **bilürsin** ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ḥālüm **bilüp** teraḥḥum iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [bilüp, -üp]*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz / ʿAẕrā **bilüp** cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [bilüp, -üp]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk / Ki bu melāḥ-ı dil **bilmez** ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

bil: *...olduğunu anlamak, idrak etmek.*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam / Kim ʿömr-i cāvidān **bilür** āşüfte cān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [bilür, -ür]*

bil: *"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.*

Gitmedi cismüm cihāndan **bil** ki dilber ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [bil,]*

bil: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

Dil-rübālar iy göñül bī-ṣefḳat ü ḫūn-rīz olur / Çünki **bildüñ** ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [bildüñ, -dü, -ñ]*

bil-: *İdrak etmek, kavramak.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer **bilsem** ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [bilsem, -se, -m]*

bil-: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu / Bārān

olur **bilürsiz** evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [bilürsiz, -ür, -siz]*

bil-: *Bilmek.*

Lāle vü şebnem degül şaḥrāda iy Mecnūn göñül / **Bil** ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile şaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [bil,]*

bil-: *Bilmek.*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / **Bil** ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [bil,]*

bil-: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [bildüm, -dü, -m]*

Şimdi **bildüm** fażl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [bildüm, -dü, -m]*

bil-: *Bilgisi olmamak, bilmemek, anlamamak.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [bilmezem, -mez, -em]*

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ / **Bilmezem** āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [bilmezem, -mez, -em]*

bil-: *Bilmemek.*

İy Muʿīdī **bilmezem** ḥālüm kime vaṣf eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḫayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [bilmezem, -mez, -em]*

bil-: *Anlamak, idrak etmek, fark etmek.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez / **Bildi** ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [bildi, -di]*

bil-: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Bāġbān **bilseydi** ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [bilseydi, -se, -(y), -di]*

bil-: *Anlama / kavrama / idrak etme.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / Ben de **bildüm** dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [bildüm, -dü, -m]*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin **bildüm** / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [bildüm, -dü, -m]*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi **bildüm** / Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [bildüm, -dü, -m]

bil-: *"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Zindeligüm **bilmek** isterseñ yüzüñ öpdür bana / Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [bilmek, -mek]*

bil-: *"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki **bilürsin** görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [bilürsin, -ür, -sin]*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün **bilürsin** dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil-: *(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı **bilmezem** / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken / **Bilmezem** dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın **bilmezem** / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / **Bilmezem** yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / **Bilmezem** kim ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / **Bilmezem** kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Niçe varam **bilmezem** ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

bil ki: *Kalıp söz. Bil ki, anla ki.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış **bil ki** sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [bil ki,]*

bi'l-ʿaraż: *Belirti, alamet.*

Ṣol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'z̲-z̲āt ü cevher **bi'l-ʿaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [bi'l-ʿaraż,]*

bildügim: *Bildiğim.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger ben **bildügim** yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [bildügim,]*

bildür: *Bildirmek, göstermek.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın **bildürmedür** / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [bildürmedür, -dür, -me, -dür]*

bildürmeg: *Söylemek, haber vermek.*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını **bildürmeg** iç ün / Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [bildürmeg,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / **Bile** aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [bile,]*

bile: *Bağlama edatı. II İle.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler ṭabībi kim **bile** derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [bile,]*

bile: *"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider **bile** / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [bile,]*

bilemedük: *Bilememek.*

Bu ten-i zerd ile **bilemedük** bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [bilemedük,]*

bileydi: *Bilseydi.*

İller **bileydi** bende olan derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [bileydi,]*

bili-: *Anlamamak, idrak etmemek,farkına varamamak.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek / Bir zamān **bilimedüm** ken dümi ḫayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 2). [bilimedüm, -me, -dü, -m]*

billāh: *Allah için.*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime **billāh** ne ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [billāh,]*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül **billāh** taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [billāh,]*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş / Sāḳiyā **billāh** ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [billāh,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / Cānum ur ger añma **billāh** ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [billāh,]*

billāh: *Allah için.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme **billāh** tīġ-i kīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [billāh,]*
Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun görüñ **billāh** defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Sīnemi çāk eyle **billāh** tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [billāh,]*

billāh: *Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā **billāh** şun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [billāh,]*
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / **Billāh** iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim / Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [billāh,]*
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā **billāh** şun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin / **Billāh** iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / **Billāh** iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil **billāh** kim / ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [billāh,]*
Sāḳiyā devri ḳo **billāh** ṭolu şun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [billāh,]*
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / **Billāh** iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin*

ifadesi.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur / Dōstlar **billāh** ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [billāh,]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [billāh,]*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / **Billāh** ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [billāh,]*

Beni söyletme **billāh** seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki yana yana ṣevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [billāh,]*

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür **billāh** dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [billāh,]*

N’eylersin ögüp cānā **billāh** cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [billāh,]*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden / **Billāh** iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 3). [billāh,]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / **Billāh** diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [billāh,]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña / **Billāh** insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [billāh,]*

billāhi: *Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.*

Yolında öldügüm vallāhi **billāhi** yalandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [billāhi,]*

bilme: *Ne yapacağının idrakinde olamamak.*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi **bilmez** nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [bilmez, -z]*

bilme: *Bilmemek; bilmedim.*

Ẓālim ancaḳ **bilmezem** ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [bilmezem, -z, -em]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [bilmezem, -z, -em]*

bilme: *Bilmemek II anlamamak.*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi **bilmedüm** hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [bilmedüm, -dü, -m]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ **bilmedüm** aḥvālini / Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

279, Beyit 5). [bilmedüm, -dü, -m]

bilme: *Bilmemek.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse **bilmezdi** vücūd um āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [bilmezdi, -zdi]*

bilmedi: *(Beyitte) Kıymetini bilememek,önemini kavrayamamak anlamında kullanılmıştır.*

Kimse ḳadrüm **bilmedi** āḫir ʿArab mülkinde āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [bilmedi, --me, --di]*

bilmek: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Hevā şemşīri teʾs̱īrin cihānda **bilmek** isterse n / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [bilmek,]*

Ḳıymetin **bilmekde** ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [bilmekde, -de]*

bilmez: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [bilmezem, -em]*

bilmez: *İdrak etmemek, kavramamak.*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini **bilmez** kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [bilmez,]*

bilmez: *Bilmeyen (kişi).*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin **bilmez** çün iy dilber göñül / Baḥs̱ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [bilmez,]*

bilmez: *Bilmeyen.*

Hecr ile cān virdügim **bilmez** daḫi dilber benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle ḫālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [bilmez,]*

bilmez: *Anlamamak.*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh ki **bilmez** doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [bilmez,]*

bilmez: *Bilmemek.*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī / Nā-revāndur ṣīve-i reftār **bilmez** nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [bilmez,]*

bilmez: *Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı*

olmamak.

Bī-vefā dildār imişsün böyle **bilmezdüm** seni / Mā'il-i aġyār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [bilmezdüm, -düm]*

Bī-vefā dildār imişsün böyle **bilmezdüm** seni / Mā'il-i aġyār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [bilmezdüm, -düm]*

bilmez: *... bilgisine sahip olmama; anlamama.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī **bilmezem** ḳand an ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [bilmezem, -em]*

Hīç dükenmez **bilmezem** ḳ andan gelür deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [bilmezem, -em]*

ʿIşḳ içinde **bilmezem** yā Rab ne ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [bilmezem, -em]*

bilmez: *Bilmek fiilinin olumsuzu.bilmemek.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [bilmezem, -em]*

bilmez idüm: *Bilmezdim.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / **Bilmez idüm** veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [bilmez idüm,]*

bilmez iseñ: *Bilmezsen.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen **bilmez iseñ** Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [bilmez iseñ,]*

bilmez ki: *Bilmez ki.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / **Bilmez ki** olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [bilmez ki,]*

bilmez mi: *Bilmiyor mu.*

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal / **Bilmez mi** ṣanursın beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [bilmez mi,]*

bilmez misün: *Bilmez misin.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / **Bilmez misün** ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [bilmez misün,]*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı **bilmez misün** / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [bilmez misün,]*

bilmezem: *Bilmiyorum.*

Bilmezem n’eyler
Muʿīdī sevdügin inkār idüp / Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [bilmezem,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / **Bilmezem** kim n’eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [bilmezem,]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum / Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [bilmezem,]*

[bilmezüz: *Bilmemek.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile] / **[Bilmezüz** n’eyleyelüm āfet-i] devrānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [[bilmezüz,]*

bilsem: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Didüm iy meh kim
irer **bilsem** viṣālüñ ʿīdine / Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [bilsem,]*

bilür: *Bil-, bilmek.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n’eyler ʿaceb şeydā göñül / İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā **bilür** yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [bilür,]*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye / Şīrīn’üñ işlerini **bilür** kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [bilür,]*

Şemʿ **bilür** sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [bilür,]*

bilür: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür **bilür** nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [bilür,]*

bilürem: *Bilirim.*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün / Baña ṣor ben **bilürem** iy göñül anuñ
dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [bilürem,]*

bilürsin: *Bil-, bilmek.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste ḳaṣuñ itme çīn / Kim eyü olmaz **bilürsin** iy perī ādemde
kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [bilürsin,]*

bilürsin: *Çok iyi bildiğin gibi, bildiğin üzere; çok iyi bildiğimiz üzere.*

Çün **bilürsin** rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [bilürsin,]*

bilürsin: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Çün żarār
yoḳdur **bilürsin** ṣu gibi
pāk olduġım / İḥtirāz
itmek neden ben ʿāṣıḳ-
ı
dīdārdan *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
357, Beyit 4).
[bilürsin,]*

bīm: *Korku.*

ʿĀṣıḳda **bīm-i** düşmen
düşmende jeng-i ʿāṣıḳ /
Her bir kişiye baḳsañ
bir derde
mübtelādur *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6).
[bīm-i,]*

bī-mānend: *Far. Benzersiz.*

Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile /
Nitekim ezhār içinde
oldı **bī-
mānend** gül *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 267, Beyit 6).
[bī-mānend,]*

bīmār: *Far. Hasta.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi **bīmār** olduġım /
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
156, Beyit 3). [bīmār,]*
Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña /
Gözgü ṭut
aġzına **bīmāruñ** gelür
mi gör
nefes *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
181, Beyit 3).
[bīmāruñ, -uñ]*
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün
dimedüñ **bīmār** imiş *(
Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 183,
Beyit 7). [bīmār,]*
Ṣararup olmazdı iy gül
nesteren ruḫsār-ı şemʿ
/ Lāleveş dāġ-ı
ġamuñdan
olmasa **bīmār** şemʿ *(K
alkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 204,
Beyit 1). [bīmār,]*
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin
Muʿīdīnüñ velī / Şimdi
ol **bīmārı** gözden
ṣavduñ ihmāl
eyledüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
249, Beyit 7). [bīmārı,
-ı]*
Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
/ Yimek isterken
muḫālif
nesne **bīmār** iy
göñül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
265, Beyit 5). [bīmār,]*
Gözlerüñ cellādı
ben **bīmāre** bir zaḫm
urdı kim / Ölmedin
dünyāyı ṭutmışdur
fiġān ü
şīvenüm *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
306, Beyit 5). [bīmāre,
-e]*
Ben yıllar oldı derd
ile **bīmāram** ol daḫi /
Bir gün gelüp dimez
nicesin
mübtelācıġum *(Kalkan
delenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 310, Beyit 5).
[bīmāram, -am]*
Ḳanġı **bīmāruñ** yine
girmek dilersin ḳanına
/ Kim ḥarāmī gibi
ḫūnī gözlerüñ ṭutmış
kemīn *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
317, Beyit 2).
[bīmāruñ, -uñ]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda iñen
ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
321, Beyit 7). [bīmār,]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda iñen
ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
322, Beyit 5). [bīmār,]*
Miḥnet-i ʿışḳuñladur
ʿālemde çünkim
dirligüm / Derdine ben
zār ü **bīmāruñ** devā
olmaḳ
neden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
330, Beyit 2).
[bīmāruñ, -uñ]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar **bīmār** isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫātırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [bīmār,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde **bīmār** olmas un *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [bīmār,]*

bīmār: *Hasta, dertli.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek **bīmārı** bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [bīmārı, -ı]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben ki **bīmārem** şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [bīmārem, -em]*

bīmār: *Hasta (Âşık).*

Raḥm it ol **bimāre** kim derdüñle ṭoprak düşevüz / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [bimāre, -e]*

bīmār: *Hasta. II Aşk derdine düşmüş olan.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler **bīmār** ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [bīmār,]*

bīmār: *(manen) Hasta, dertli.*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun / Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle **bīmār** olmay an *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [bīmār,]*

bīmār-: *Far. Hasta.*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe **bīmārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [bīmārlaruz, --lar, --uz]*

bīmār ol-: *Hastalanmak, hasta olmak.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [bīmār ol-, --ıcak]*

bīmār ü nā-tüvān: *Hasta ve güçsüz olmak (Sevgilinin süzgün bakışları kastedilmektedir).*

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa / Beni **bīmār ü nā-tüvān** ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [bīmār ü nā-tüvān,]*

bīmār ü şeydādan: *Hasta ve çılgın.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben **bīmār ü şeydādan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [bīmār ü şeydādan, -dan]*

bīm-i cāndan: *Can korkusu.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [bīm-i cāndan, -dan]*

bīm-i düşmen: *Düşman korkusu.*

ʿĀşıḳda **bīm-i düşmen** düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [bīm-i düşmen,]*

bī-mihr: *Sevgisiz, merhametsiz.*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [bī-mihr,]*

bī-misl ü bī-bedel: *Eşsiz ve benzersiz; Eşi ve benzeri olmayan.*

Yāre **bī-misl ü bī-bedel** didiler / Ne didilerse hep güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [bī-misl ü bī-bedel,]*

biñ: *Binlerce, pek çok.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [biñ,]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / Eylemez bir demde **biñ** ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [biñ,]*

Niçe **biñ** zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [biñ,]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne / **Biñ** arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [biñ,]*

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [biñ,]*

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta **biñ** cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [biñ,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [biñ,]*

Her ṭarafdan ṭop olur **biñ** baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [biñ,]*

biñ: *"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā **biñ** cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [biñ,]*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā **biñ** cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [biñ,]*

Getürdi başuma yüz fitne **biñ** belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [biñ,]*

Getürdi başuma yüz fitne **biñ** belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [biñ,]*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her

laḥẓa **biñ** yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [biñ,]*

Leblerüñ bir būseye **biñ** cān alursa ġam degül / Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [biñ,]*

Bendeyem cān ile olʿāşıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya **biñ** mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [biñ,]*

Ben ki bir meh-rū içün **biñ** āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [biñ,]*

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem **biñ** ḥavādiṣ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [biñ,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar **biñ** ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [biñ,]*

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.*

Bir nefes **biñ** gevher-i yekdānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [biñ,]*

Yüzin açsa bir naẓar **biñ** ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [biñ,]*

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe **biñ** cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [biñ,]*

biñ: *"Bin" sayı sıfatı. II "Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat (biñ fitne).*

Ġamzesi ġamza şürūʿ eylese ādemler ölür / Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada **biñ** ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [biñ,]*

biñ: *" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / **Biñ** nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [biñ,]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile **biñ** ʿāşıḳ ölür / Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [biñ,]*

Baña **biñ** kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [biñ,]*

biñ: *" Bin " sayı sıfatı.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ / Degül **biñ** saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [biñ,]*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına **biñ** yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 356, Beyit 2). [biñ,]

biñ başlu ejder: *Bin başlı bir ejder II sevgili (sevgilinin saçının her biri yılana benzemesi bağlamında).*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẕarda zülfüñe **biñ başlu ejder** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [biñ başlu ejder,]*

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

Yüzüñe baḳdum idi ezel ʿāḳıbet beni / **Biñ biñ** belāya uġradan ol bir neẕāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [biñ biñ,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / Bir ḫandesine **biñ biñ** cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [biñ biñ,]*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [biñ biñ,]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür naẕar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [biñ biñ,]*

Ṭaʿn ider terlikde **biñ biñ** yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [biñ biñ,]*

biñ biñ: *Binlerce.*

Gerçi **biñ biñ** derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [biñ biñ,]*

biñ cān-: *Bin can. II Binlerce can.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [biñ cān-,]*

biñ cān: *Çok değerli olmak, karşılığında binlerce can verilebilmek.*

Yine **biñ cān** ile sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [biñ cān,]*

biñ dür-: *Bin türlü, pek çok çeşit, farklı farklı pek çok.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [biñ dür-,]*

biñ dürlü: *Bir türlü, bin çeşit.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa gözüñ **biñ dürlü** engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [biñ dürlü,]*

biñ kerre: *Bin kere, çok kez.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi **biñ kerre** ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [biñ kerre,]*

biñ revān olmış: *Çoşmuş su gibi*

olmuş.

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin / Dīde mülkinden yaşum biñ **biñ revān olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [biñ revān olmış, -mış]*

biñ yaşum: *Binlerce Gözyaşı.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin / Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [biñ yaşum, -um]*

binā: *Bina, yapı.*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī **binādur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [binādur, -dur]*

binā: *(Ar.) Yapı, inşâ.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet ol **binā** bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [binā,]*

binā ur-: *İnşa etmek.*

Binā urmış ezelden ʿışḳa Ferhād / Zihī muḥkem binā ẕī-kāmil üstād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [binā ur-, -mış]*

bıñarı çeşm-: *Göz Pınarı.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [bıñarı çeşm-, --ü, -m, -üñ]*

bıñarı çeşmüm-: *Göz Pınarı.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [bıñarı çeşmüm-, --üm, --üñ]*

binā-yı ʿömr: *Ömür binası.*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden **binā-yı ʿömr** iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [binā-yı ʿömr,]*

biñde bir-: *Bin tanede biri, çok azı.*

Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek / Gerçi ḥaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [biñde bir-,]*

bī-nevā: *Çaresiz.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül **bī-nevā** budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [bī-nevā,]*

bī-perr: *Kolsuz kanatsız, korunmasız, çaresiz.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile **bī-perr** ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [bī-perr,]*

bī-pervālıġ: *Pervâsızlık, kayıtsızlık, aldırmazlık,*

umursamazlık, ilgisizlik.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü **bī-pervālıġuñ** / Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [bī-pervālıġuñ, -uñ]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü **bī-pervālıġuñ** / Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [bī-pervālıġuñ, -uñ]*

bir: *T. is. Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.*

Gör ne kec-rāyam ki **bir** kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [bir,]*

bir: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın gönlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı **bir** kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [bir,]*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize / **Bir** bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [bir,]*

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm / Virmezem iki cihāna **bir** gül-i ḫod-rūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 2). [bir,]*

Ḳande ise **bir** meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [bir,]*

Biñ niyāz itdüm velī **bir** āferīnüñ görmedüm / Bu neʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [bir,]*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer / Tefāvüt belki yoḳdur **bir** ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [bir,]*

Yine **bir** būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [bir,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül **bir** laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [bir,]*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm / **Bir** yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [bir,]*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda **bir** bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [bir,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile **bir** veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [bir,]*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣuraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [bir,]*

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm / Ḳul olanuñ ne sözi var

şehryāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [bir,]*

N’ola āhum boyanup
göklere irse felege / Ki
yine mihr ile ḳul oldı
göñül **bir** melege *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [bir,]*

Niçe **bir** zülfün ü ḫālüñ
ġamı cān mezraġına /
Ḫūşe-i ḥasret içün
toḫm-ı nedāmetler
eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [bir,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim /
Niçe **bir** yā ḳaşuñuñ
cevr ü cefāsını
çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [bir,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı
ġam ya ṣabr ile / Var
ola **bir** çāresi bu
derdüñ elbet ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [bir,]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi
yaḳmışdur ḳarāre
cismüñi / **Bir** ḳarāre
çün degül aḥvāl-i
devrān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [bir,]*

Mihr içün baş egmezem
gerdūna ḳahruñdan
ḳaçup / Ger ölürsem
itmezem **bir** ẕerre
minnet
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** emānsız
gözleri cellādı kim /
Eylemez **bir** demde
biñ ḳan itse şefḳat
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** emānsız
gözleri cellādı kim /
Eylemez **bir** demde
biñ ḳan itse şefḳat
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [bir,]*

Çeşm-i cellāduñ beni
öldürse göñlüm ġam
[yimez] / Çünki
[laʿlüñ]
irgürür **bir** ḫande-i
şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [bir,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem /
Göñlüni iḥyā
ḳılursañ **bir** aġır taḥsīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [bir,]*

Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
/ **Bir** kemīne-ḳuluñam
ḥālüme baḳ şefḳat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [bir,]*

Öldürüp ḳahr ile **bir** ẕerrece
mihr itmedüñ āh / İy
dirīġa ki günüm geçdi
şeb-i fürḳat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [bir,]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ
beni teftīş içün /
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [bir,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
/ **Bir** işāret ki nigār
eyleye ebrūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [bir,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes / Ölmüş
idüm baña Ḥaḳ’dan
tāze **bir** cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [bir,]*

Yār sözüm ṣıduġıçün
raġbeti yoḳ naẓmumuñ
/ Naḳṣ olur kesr
olıcaḳ **bir** güher-i nā-
yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 6). [bir,]*

İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
/ **Bir** gice ol māh-ı gül-
ruḫsārı görsem
ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [bir,]*

Ḫaste-dil **bir** būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
/ Gül gibi güldi vü didi
ḫoş ola cān
üstine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [bir,]

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum **bir** naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [bir,]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī **bir** ölümlü ḫastedür / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [bir,]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine / **Bir** güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [bir,]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi **bir** ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [bir,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün **bir** pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [bir,]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü taṣnīf ile yazup / **Bir** tāze naḳş baġladum eṣʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [bir,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ **bir** köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [bir,]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı **bir** rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [bir,]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm **bir** dāġ-ı ḫasret ʿışḳ dāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [bir,]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden **bir** ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [bir,]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar **bir** gölgelikd ür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [bir,]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer **bir** ḫāl gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [bir,]*

Görmedüm **bir** derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [bir,]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim / Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [bir,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / **Bir** müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [bir,]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne / Biñ arasañ bulunmaz **bir** ẕerrece bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [bir,]*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna **bir** od ṣalar kim / Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [bir,]*

Ḥaḳ bu kim **bir** ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [bir,]*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer

/ Ana reng
itdi **bir** mehveş nigār
çār-deh-
sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [bir,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ
itmeg içün ḫālümi /
Her ne peykān kim
ursun sīne-i
sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [bir,]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ
başumı ṭop itdügin /
Dir iseñ **bir** kerre ḥayf
oldı bu ser-
gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [bir,]*

İy Muʿīdī ol güle **bir** vaṣl
ümīdi var idi / Her
ṭarafdan ḫārveş mānīʿ
hezārān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [bir,]*

Luṭfı yüzinden baña
ṭoġmadı **bir** gün ol
ṣanem / Ne ḳażādan
uġradum yā Rab şeb-i
hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [bir,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden
çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā
ki itdüm **bir** naẓar
yārüñ leb ü
dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [bir,]*

Āh kim **bir** ṣubḥ irişmez
rişte-i maḳṣūda el /
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [bir,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden
ḫasteyem **bir** veche
kim / Ṣubḥa-dek bekler
beni hecrümde yārān
her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [bir,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice /
Dīn ü dil naḳdin
alur **bir** nā-müselmān
her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [bir,]*

Cān alur bīdād ile **bir** būse
virmez ḳan-behā / Dād
şol şīrīn lebüñden iy
güzeller
ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [bir,]*

Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından
velī / ʿIşḳ daʿvīsine
żaʿfum ḫüccet
olmışdur
ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [bir,]*

Yüzine **bir** baḳup oldum
belā-yıʿışḳ ile zār /
Hezār ġuṣṣaya uġratdı
ol neẓāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [bir,]*

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh eger ṣoñ
ucı / Bu rūzgār
çıḳarmazsa **bir** kenāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [bir,]*

Cigerdedür **bir** ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar /
Muʿīdī göz göre bu
derd alur ne çāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [bir,]*

Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile ḫüsn ilini /
Virmezem iki cihāna
şaçınuñ **bir** ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [bir,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre
degin ölmez imiş /
Uşta biñ cān
aña **bir** kez kuçayın
tek
bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [bir,]*

Ceyş-i ġam çekmiş
Muʿīdī sancaḳ-ı āhın
çözüp /
Degme **bir** sulṭānda
yoḳdur ol gedānuñ
şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [bir,]*

Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her **bir** ḫār ile /
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol
yüri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [bir,]

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / **Bir** gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [bir,]*

Yine **bir** meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların / Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [bir,]*

Niçe **bir** her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy ecel itsen beni **bir** laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [bir,]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ / Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin **bir** berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [bir,]*

Niçe **bir** her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy ecel itsen beni **bir** laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [bir,]*

Çün gördi **bir** naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [bir,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna **bir** gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [bir,]*

Bilüñ gibi beni ġam **bir** ḫayāle döndürdi / Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [bir,]*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen / Feth oldı **bir** naẓarda bu gönlüm vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [bir,]*

Veh ki dürd-i derd ile **bir** ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [bir,]*

Gāh gönlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem içre itmedük **bir** yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [bir,]*

İy Muʿīdī ol perī teshīrin ümmīd itme kim / Ehl-i vefḳüñ **bir** oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [bir,]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña / Ger sürerseñ alnuña **bir** ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [bir,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi **bir** gün müşerref gerçi kim / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [bir,]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār / Umulur **bir** ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [bir,]*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne **bir** ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [bir,]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi gönlüm / Ḳara gözüñ anı **bir** āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [bir,]*

bir: *T. Aynı, benzer.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / **Bir** ulu
bayram dügündür
göñlüm efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bir,]*

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*

Biñ vaʿde itse **birine** yārüñ
vefāsı yoḳ / Ben
bilürem baña ṣoruñ ol
ṣūḫ
āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [birine, -i, -n, -e]*

bir: *Belirsizlik sıfatı.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü
ʿaḳl aña şey dimez /
Söz diñlemez mi her
birisi **bir** aġa
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [bir,]*

bir: *Aynı, benzer.*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd çekme
kim **birdür** ḥisāb *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [birdür, -dür]*

bir: *Bir ve Tek olan.*

Başum açdum belāya n'olsa
gerek / **Birdür** iki
degül ecel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [birdür, -dür]*

bir: *Adeta, benzer.*

Ġabġabuñ **bir** sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim / Dānesi
yir yir görinür urmadın
dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [bir,]*

bir: *Bir kez, bir defa bile.*

Tīr-i ġamdan ger
ölem **bir** ẕerre mihr
itmez ṭabīb / Ya
benüm yoḳdur sitārem
ya nifāḳ itdi
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [bir,]*

bir: *"Bir" sayı sıfatı.*

Bende-ḫānemden yaña
tek **bir** ḳadem-rencīde
ḳıl / Yoluña nem var
ise devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bir,]*
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni **bir** laḥẓa vü her
laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [bir,]*
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ
ġamıyle yüregin
/ **Bir** boġazı iplidür
ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [bir,]*

bir: *1. Bir sayı sıfatı. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū /
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bir,]*
Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān
eyler ḥarāmī gözlerüñ
/ **Bir** müselmāna ḳıyar
ol iki kāfirler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [bir,]*

bir: *"O" işaret sıfatı.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū /
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bir,]*
Bir yaña pend-i
eḥibbā **bir** yaña ṭaʿn-ı
aʿdū / Başḳa derd
ancaḳ baña bunlar da

hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bir,]*

bir: *"Belirli bir" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi **bir** müflis gedāyam
devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk
ile **bir** silk-i lü'lü'dür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [bir,]*

bir: *"Azıcık da olsa" anlamında sıfat.*

Bād-ı āhumdur iden bunca
şovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol şāḫ-ı
gülüm **bir** pāre
māʾildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [bir,]*
Niçe **bir** nūş idelüm
reyḥāniyi / Lāle gibi al
berü laʿlīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [bir,]*

bir: *"Bir kez bile olsa" anlamında belgisiz sıfat.*

Bende-ḫānemden yaña
tek **bir** ḳadem-rencīde
ḳıl / Yoluña nem var
ise devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bir,]*
Leblerüñ **bir** būseye biñ cān
alursa ġam degül / Tek
hemīn söz gelmesüñ iy
gözleri ḳanlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [bir,]*

bir: *"Bir tane" anlamında belgisiz sıfat.*

Dil virüp ol serve
düşmüşdür
Muʿīdī pāyına /
Gūyiyā süglün ḳovar
ardınca **bir** şāhīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [bir,]*

bir: *"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.*

Bende-ḫānemden yaña
tek **bir** ḳadem-rencīde
ḳıl / Yoluña nem var
ise devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [bir,]*
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī **bir** degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [bir,]*
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm
ol dem āzād oldı kim
/ **Bir** naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [bir,]*
Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem
ṭolmasun / Tāzedür
ḥüsnüñ güli ol bādeden
[kim]
ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [bir,]*

bir: *"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam
sāḳiyā **bir** cürʿaña
ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [bir,]*
Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam
sāḳiyā **bir** cürʿaña
ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [bir,]*
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī **bir** degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [bir,]*

bir: *"Öyle" anlamında belgisiz sıfat.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi / Olmasa **bir** zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / **Bir** selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [bir,]*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [bir,]*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa **bir** ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [bir,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [bir,]*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [bir,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [bir,]*

bir: *"Bir", belgisiz sıfat.*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī **bir** terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [bir,]*

bir: *"Bir" begisiz sıfat.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā **bir** cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [bir,]*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / **Bir** selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [bir,]*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña / **Bir** ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [bir,]*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa **bir** ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [bir,]*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun **bir** cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [bir,]*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş- ḫāl aña / **Bir** ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [bir,]*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [bir,]*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun **bir** cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [bir,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [bir,]

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / **Bir** perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [bir,]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür **bir** teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [bir,]*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü **bir** serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [bir,]*

bir: *1. Bir sayı sıfatı. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Bir yaña pend-i eḥibbā **bir** yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bir,]*

bir: *" Bir" belgisiz sıfat.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [bir,]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / **Bir** perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [bir,]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür **bir** teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [bir,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [bir,]*

Ġabġabuñ **bir** sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [bir,]*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü **bir** serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [bir,]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī **bir** terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [bir,]*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [bir,]*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [bir,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [bir,]*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / **Bir** ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bir,]*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña / Çünki yoḳ **bir** sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [bir,]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim / Sīne-i ṣad-pāre **bir** pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [bir,]

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle **bir** büt-i meh-pārenüñ / Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [bir,]*

Didüm iy meh niçe **bir** yanam yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [bir,]*

Hep senüñ fikrüñdeyem **bir** kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [bir,]*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde **bir** dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [bir,]*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña **bir** āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [bir,]*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa **bir** belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [bir,]*

Ol Muʿīdīyem ki **bir** dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [bir,]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña / Degme **bir** meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [bir,]*

Ḳatlüme her serv olur **bir** nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [bir,]*

Bu leb ü zülfe bedel **bir** laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [bir,]*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña / Çün düter ekşer varur **bir** ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [bir,]*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / **Bir** zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [bir,]*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ **bir** nefes / Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [bir,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın **bir** dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [bir,]*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı **bir** kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [bir,]*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki **bir** āfet-seḫāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [bir,]*

Niçe **bir** ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe / İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle **bir** şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [bir,]*

Niçe **bir** ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe / İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle **bir** şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [bir,]

Gösterür oldı zenaḥdānuñı
remz ile ṣaçuñ
/ **Bir** ḳalender gibi kim
ḥalḳa tekellüf ḳıla
sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [bir,]*

Ol ki ḫışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup /
Virdi cān mülkin
ḫarāba **bir** yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** delüḳanlu
perī-sīmā yigit / ʿĀṣıḳı
cevr ile pür itmekde
nā-pervā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [bir,]*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan
Muʿīdī ġam degül /
Cām-ı ʿışḳ ile
ider **bir** ṣūḫ-ı müstesnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [bir,]*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz
ṣayarsam yiridür /
Görmedüm **bir** ay ider
sen māh-ı tābānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [bir,]*

Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin
laʿlüñüñ /
Şevḳden **bir** ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [bir,]*

Yine **bir** oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh eger
çekmezse **bir** cerrāḥ
peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [bir,]*

Yine **bir** oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh eger
çekmezse **bir** cerrāḥ
peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [bir,]*

Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre dil virdüm
velī /
Bulmadum **bir** ṭoġru
dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [bir,]*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı
rengīnin yazup / Gül
gibi çıḳdı yine **bir** tāze
dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [bir,]*

Her girih **bir** nāfe-i Çīn'dür
kim açduḳca ider /
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [bir,]*

Bir göñül şehbāzın uçurdum
oḳımaġa anı / Peftere
ṣalar muʿanber kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [bir,]*

Salṭanat bulsa maḥaldür
sāyesinde ḳulları
/ **Bir** hümādur
ʿanberīn-per kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [bir,]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum
perīşānlıḳda kim /
Ḥālüm itmişdür
mükedder kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [bir,]*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm
başlar āh u nāleye /
Gūyiyā **bir** ehl-i dildür
eyler aḳrān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [bir,]*

Seyr idelden **bir** naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ / Eylerem her
vech ile ḥikmetde
Loḳmān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [bir,]*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā **bir** nefes /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [bir,]*

Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken /

Baḥs idersen bāri eyle **bir** süḥendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [bir,]*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [bir,]*

Seyr idelden **bir** naẓar ḥüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [bir,]*

Niçe **bir** göz diküp ṭura vişālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [bir,]*

Gül bitirür gūyiyā **bir** serv-i nāz / Sürdüginceolnigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [bir,]*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında / Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [bir,]*

Ben ki **bir** meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [bir,]*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek / **Bir** gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [bir,]*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze **bir** güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum **bir** yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [bir,]*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze **bir** güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum **bir** yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [bir,]*

Göz görüp göñül sevüpdür **bir** büt-i ġonçe-dehen / Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 11). [bir,]*

bir: *Bir kerecik.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / **Bir** naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [bir,]*

bir: *"Bir " belgisiz sıfat.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi **bir** kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [bir,]*

bir: *Aynı, benzer, eş, denk.*

Mescid ü meyḫāne **birdür** iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [birdür, -dür]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ġırra olma kim ʿademsüz **bir** vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [bir,]*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür **bir** çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [bir,]*

Çerḫ **bir** fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl /

İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [bir,]*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme **bir** çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [bir,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile **bir** dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [bir,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā **bir** kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [bir,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile **bir** naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [bir,]*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [bir,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de **bir** cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada **bir** ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [bir,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh **bir** gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [bir,]*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ **bir** ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [bir,]*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum / Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [bir,]*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / **Bir** gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [bir,]*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfī dilde **bir** kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [bir,]*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her **bir** kişiye baḳsañ **bir** derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [bir,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / **Bir** ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [bir,]*

Yine **bir** şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [bir,]*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [bir,]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ **bir** nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [bir,]*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde **bir** baḥr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [bir,]*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün / Gözüm **bir** lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [bir,]

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [bir,]*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde **bir** genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [bir,]*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa bu vilāyeti **bir** yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [bir,]*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme / **Bir** siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [bir,]*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı **bir** bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [bir,]*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi **bir** oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [bir,]*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki **bir** pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [bir,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū / **Bir** tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [bir,]*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [bir,]*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḥadeng-i siḥr ucında **bir** ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [bir,]*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim / Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ **bir** ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [bir,]*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / **Bir** naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [bir,]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / **Bir** muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [bir,]*

Şükrüm bu ki **bir** sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [bir,]*

Sevdüm yine **bir** şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [bir,]*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / Kişiye **bir** dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [bir,]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / **Bir** dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [bir,]*

Cāna zaḫm urdı **bir** kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [bir,]*

Çīn-be-çīn olup
ḳaşuñ **bir** kimseye
mā'il degül / Gūyiyā
zevraḳları batmış ḳara
ḳayġudadur *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [bir,]*

Ger māl ü menālüm yoġ ise
n'ola Muʿīdī / **Bir** sīm-
berüm var iki dünyāya
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [bir,]*

Derdiyle **bir** āh itdi göñül
kim göge çıḳdı /
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [bir,]*

Ben ki meydān-ı
belāda **bir** dilāver-
bendeñem / Zīnet içün
başuma sevdā-yı
zülfüñ per
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [bir,]*

Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin /
Düşmenüñ her ṭaʿnı
ḫodʿuşşāḳa **bir** ḫançer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [bir,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum
yapmazdı **bir** fitne ile /
Olmasa ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan
eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [bir,]*

Şāḥ-ı sūsenden
açılur **bir** gül-i terdür
baña / Ḳan ki ġamzeñ
dökdügi ol tīr-i
peykāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [bir,]*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı
ābdāruñ gūş idüp /
Gūyiyā **bir** āb-ı terdür
çeşme-i cāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [bir,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl /
Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya **bir** iki
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [bir,]*

Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd /
Eksük olmaz daḫi
ne **bir** iki yüzi
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [bir,]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni
öldürmege / Cānuma
ḳaṣd eyledi **bir** niçe
yüzi
ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [bir,]*

Peyveste ḳaşlaruñı eger
kendüzine dil / **Bir** nā-
tüvānı gör ki iñen iki
yā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [bir,]*

Ẓulm eliyle niçe **bir** pāmāl
ide zülfüñ beni /
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [bir,]*

Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān alup /
Başını ṭop
itmege **bir** merd-i
meydān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [bir,]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol
kāfir beni / Ḥaḳḳ içün
söyle
arada **bir** müselmān
yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [bir,]*

Sevdügim bilmezse āḫir ol
büt-i bīgāneveş /
Ḥālümi ʿarż
itmege **bir** āşnāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [bir,]*

Niçe **bir** giryān olam
gelmez mi ḫaṭṭ-ı
ʿārıżuñ / İy dür-i yektā
bu deryānuñ ḳarası yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [bir,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn
ile pürdür gözlerüm /
Hey bu iki
ṭolunuñ **bir** merḥabāsı
yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [bir,]

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum **bir** nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [bir,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası gönlümüñ / Lāleveş **bir** ṣūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [bir,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / **Bir** gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [bir,]*

Nev-bahār eyyāmıdur **bir** serv-i gül-ruḫsuz velī / Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [bir,]*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük **bir** gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [bir,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / **Bir** senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [bir,]*

Nālişümden **bir** uyur kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [bir,]*

Üstümüze it raḳībi ürmez / **Bir** siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [bir,]*

Serv **bir** peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [bir,]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / **Bir** taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [bir,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim **bir** dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [bir,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur **bir** fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [bir,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler ki **bir** mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [bir,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [bir,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri **bir** cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [bir,]*

Hīç **bir** gün **bir** gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [bir,]*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / **Bir** niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [bir,]*

Gönli ḳatıdur dise **bir** ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [bir,]*

Sevdi Muʿīdī **bir** ṣanemi kim olupdur / Nāzı

ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [bir,]*

Bülbül-i şūrīde oldum **bir** gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [bir,]*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī ādemdür açmaz degme **bir** ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [bir,]*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı **bir** ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [bir,]*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / **Bir** ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [bir,]*

İki cihānı seyr iderüz **bir** ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [bir,]*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam **bir** dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [bir,]*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde **bir** feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [bir,]*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum **bir** laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [bir,]*

Dil hevesdür **bir** cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [bir,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile **bir** ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [bir,]*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular **bir** mihrbānu m var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [bir,]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n’eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez **bir** nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [bir,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa **bir** gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [bir,]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider **bir** şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [bir,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger **bir** lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [bir,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen **bir** ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [bir,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / **Bir** çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [bir,]*

İy pīr olası
niçe **bir** incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu‘ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [bir,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / **Bir** dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [bir,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā
ki **bir** tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [bir,]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [bir,]*

Niçe **bir** dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [bir,]*

Ceng iderken leşker-i ‘ışḳuñla bu mestāne dil / ‘Aḳl araya
girdügi **bir** kethüdālıḳ dur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [bir,]*

Kūy-ı dilberde Mu‘īdī sürünür itler gibi / N’itsün ol āhū ile **bir** āṣnālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [bir,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / **Bir** göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [bir,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ‘ālem-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [bir,]*

Çoḳ la‘l ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi
ḳanı **bir** ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [bir,]*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye **bir** zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [bir,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / **Bir** ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne
ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [bir,]*

İy Mu‘īdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe **bir** uṣanmaduñ mı şi‘r ü inşādan ne
ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [bir,]*

Mu‘anber sünbülüñden iy yüzi gül / Olupdur mürġ-i dil **bir** būya ḳāni‘ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [bir,]*

Ṣan‘atini ‘arż ider gūyā **bir** āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa
şem‘ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [bir,]*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / **Bir** yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār
şem‘ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [bir,]*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime / **Bir** mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [bir,]*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [bir,]*

Nāy-ı nālemle gice **bir** ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i

def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [bir,]*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / **Bir** ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [bir,]*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / **Bir** gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [bir,]*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [bir,]*

Ḫātırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi **bir** serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [bir,]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür **bir** bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [bir,]*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / **Bir** ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [bir,]*

Minnet bilür Muʿīdī **bir** oḳ daḫi ururṣañ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [bir,]*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna **bir** ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [bir,]*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem ḳurı **bir** aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [bir,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına **bir** sū z virdi kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [bir,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān içinde her deryāda **bir** sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [bir,]*

Yār ʿışḳı **bir** deñizdür kim ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [bir,]*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḫi **bir** göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [bir,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük **bir** vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [bir,]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki **bir** yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [bir,]*

Çeşm-i mestüñ niçe **bir** ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [bir,]*

Sāye-i zülfüñde **bir** dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe **bir** zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [bir,]*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede /

Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [bir,]*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa **bir** silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [bir,]*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim / Dil ü cāndan ḳulıdur **bir** ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [bir,]*

Ġonçe açılmış ucında **bir** nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [bir,]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [bir,]*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf / Aġzı ḳanlu **bir** ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [bir,]*

İçmeden mest eyleyen **bir** merhabā ṣunan bize / Ol ḳıya bakışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [bir,]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi **bir** ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [bir,]*

Niçe **bir** gönlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [bir,]*

Ruḫlaruñ **bir** tāze gülşendür açılmış sebzede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [bir,]*

Sen bu reng-i rūy ile **bir** serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [bir,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle **bir** āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [bir,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki **bir** ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [bir,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña **bir** firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [bir,]*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül **bir** göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [bir,]*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum **bir** naẓar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [bir,]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı **bir** abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [bir,]*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī **bir** nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn

eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [bir,]*

Cām-ı laʿlüñden
zihī **bir** cürʿa
ṣunmadın baña /
Ḳurtarup ʿālem-i
ġamdan fāriġü'l-bāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [bir,]*

ʿAks-i ḥüsnüñ **bir** ʿarūs-ı
tāzedür kim pāyına /
Ḥalḳa-i çeşmümden iki
laʿl-ḫalḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [bir,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam
baña ruḫsāruñ gerek /
Yoġ ise **bir** pula bāzār
içre bāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [bir,]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim /
Yalıñuz **bir** sen
degülsin mübtelāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [bir,]*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne
deñlü çoġ ise /
Olmaya **bir** ben ḳadar
dil-beste mecnūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [bir,]*

İşüñ hīç oñmadı yār
işiginde / Muʿīdī yoḳ
gibi **bir** feṯḥ-i
bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [bir,]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın
/ **Bir** ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [bir,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden /
Māh-ı nevdür
diseler **bir** pāre beñzer
kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [bir,]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred bī-gānedür /
Āşnālar sırrına
her **bir** kişi maḥrem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [bir,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün /
Mecrūḥ **bir** yañada
ben ü **bir** yaña
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [bir,]*

Tāze açılmış ciger
zaḫmında her tīrüñ
senüñ / **Bir** nihāl-i
tāzedür olmış aña
peyvend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [bir,]*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli /
V'ey cemālüñden
senüñ **bir** būy ile
ḫursend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [bir,]*

Her nihāl-i tāze **bir** oḳ oldı
bülbül ḳaṣdına /
Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [bir,]*

Gördüm ki **bir** ṣafā naẓarı
var anuñ baña / Āyine
gibi sīneye çekdüm
iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [bir,]*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ /
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [bir,]*

Bir ḳıl ḳadar
bahānesi **bir** ẕerre
ʿaybı yoḳ / Ḳāmet
yüce miyān ise ince
dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [bir,]*

Sevdüm hezār cān
ile **bir** sīm-ten güzel /
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [bir,]*

Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim /
Sevdüm hezār cān
ile **bir** sīm-ten
güzel *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [bir,]

Yine biñ cān ile sevdüm **bir** güzel / Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [bir,]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / Bāri gel **bir** būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [bir,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḫ / Zeyn idüp nakş itdi **bir** eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [bir,]*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / Dir ki sancaḳ çekdi **bir** sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [bir,]*

Gerçi dil **bir** bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [bir,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ **bir** ḫaber vir iy ṣabā / Kim ṭutuşdum ṣemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [bir,]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş **bir** kimse aġlar yoḳ hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [bir,]*

Nā-tüvān **bir** bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme / Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [bir,]*

Müşterīyem **bir** meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [bir,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa **bir** nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [bir,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / Her **biri** daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [biri, -i]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur / Sāye dirler adına **bir** mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [bir,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz **bir** uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [bir,]*

Sünbülinden mū degül **bir** būtedür virmez baña / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [bir,]*

Her ġazel **bir** ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [bir,]*

Göñül ṣūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür / Aña **bir** āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [bir,]*

Cüdā **bir** māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [bir,]*

Yine **bir** āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [bir,]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim **bir** ṭūtiyādur cevherī / Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [bir,]*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından **bir** büt-i meh-pārenüñ / Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 7). [bir,]*

Gerçi her laḥẓa **bir** ādem şādmān olmaz begüm / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [bir,]*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / **Bir** ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [bir,]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü / **Bir** şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [bir,]*

Ḫayr ola **bir** mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [bir,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh **bir** büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [bir,]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda **bir** daḫi yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [bir,]*

Niçe **bir** kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam / Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [bir,]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem **bir** daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [bir,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [bir,]*

Baġlandı gitdüginçe işüm zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki olmaya **bir** feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [bir,]*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede **bir** derd-otāġıdur / Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [bir,]*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / **Bir** tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [bir,]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma / Sen olayduñ **bir** gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [bir,]*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre **bir** zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [bir,]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi **bir** nükte fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm *(Kalkandelenli*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [bir,]

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / **Bir** gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [bir,]*

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil / Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [bir,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim / Yine **bir** mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [bir,]*

Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem **bir** ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [bir,]*

Çün derdmendüñem **bir** aġı z söyle baña kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [bir,]*

İy pīr-i ʿışḳ degme **bir** oġlana uymazam / Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [bir,]*

Senden umarsa raḳīb-i rūsiyeh cān devletin / Aña **bir** tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [bir,]*

Meyl ider her gördügine **bir** aḳar ṣudur hemān / Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [bir,]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde **bir** dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [bir,]*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / Uġradum **bir** derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [bir,]*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi / İtdügi iḳrāra durmaz **bir** vefāsuz n'eyleyem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [bir,]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum alsa **bir** yavuz ād olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [bir,]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / **Bir** belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [bir,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü **bir** şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [bir,]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme **bir** nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [bir,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / **Bir** perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [bir,]*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / Rūḫuma ṣoñ demde bāri **bir** duʿā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [bir,]*

Yine **bir** āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider / Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 6). [bir,]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından / Ki sevdā ḳılmışam **bir** mūy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [bir,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā / Meger **bir** ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [bir,]*

Gözüñ **bir** ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [bir,]*

Ḳan eyledi laʿlveş derūnum / **Bir** zerger-i ṣūḫ ü sīm-gerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 5). [bir,]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri **bir** naẓar / Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [bir,]*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz **bir** ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [bir,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh / **Bir** içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [bir,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile **bir** çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [bir,]*

Dün gice **bir** māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [bir,]*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger **bir** ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [bir,]*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ **bir** ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [bir,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / Gūyiyā **bir** ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [bir,]*

Bir güzel sever yine dil / Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [bir,]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise **bir** çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [bir,]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār / **Bir** ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [bir,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her **bir** ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [bir,]*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur **bir** şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [bir,]

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfîden göñül / **Bir** gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [bir,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / **Bir** ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [bir,]*

Sünbülüñden mū degül **bir** būya rāżı olmışam / Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [bir,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem **bir** şāh içün / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [bir,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum **bir** şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [bir,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül **bir** ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [bir,]*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış / **Bir** ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [bir,]*

Bülbülüñ **bir** āhına döymez varur çünkim yile / Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [bir,]*

Cevrüñi **bir** pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [bir,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya **bir** miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [bir,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda **bir** müselmān olmasun / Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [bir,]*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm / Bāri gel **bir** būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [bir,]*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram / **Bir** gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [bir,]*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm / İşitse ḥālümi **bir** maḥremind en *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [bir,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem **bir** ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [bir,]*

Cān ḫalāṣ olur mı **bir** dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [bir,]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan / Ḳāniʿem bülbül gibi **bir** būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [bir,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / **Bir** ḫışār almaḳca

vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [bir,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm **bir** tüvānger oldı kim / Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [bir,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [bir,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger **bir** yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [bir,]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ **bir** ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [bir,]*

İki cihānda **bir** büt-i cān-bāze ʿāṣıḳam / Kim ʿömr-i cāvidān bilür āṣüfte cān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [bir,]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel **bir** zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [bir,]*

Dār-ı cefāda dil niçe **bir** aşılup ṭura / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [bir,]*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / **Bir** aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [bir,]*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Ṣanki **bir** ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [bir,]*

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim / **Bir** ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [bir,]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan **bir** zemān / Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [bir,]*

Her biri **bir** eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [bir,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem **bir** gün / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [bir,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem **bir** gün / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [bir,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [bir,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [bir,]*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı

ʿadem **bir** gün *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [bir,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram **bir** gün *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [bir,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm / Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem **bir** gün *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [bir,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem **bir** gün *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan **bir** ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [bir,]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat (eser).*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin / **Bir** sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [bir,]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat (Ferhad).*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz **bir** niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [bir,]*

bir: *" Bir " sayı sıfat.*

Yüzin açsa **bir** naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [bir,]*

bir ādem: *Bir insan.*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur / Lebüñe baḳsa **bir ādem** ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [bir ādem,]*

bir aġız: *Bir defa, bir kere, bir defacık.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / **Bir aġız** dimedüñ ol ḫaste vü ṣeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [bir aġız,]*

bir avuç: *Bir avuç.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum **bir avuç** küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [bir avuç,]*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / **Bir avuç** ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [bir avuç,]*

bir ay-: *Bir ay.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [bir ay-, -a]*

bir aydur: *Bir aydır.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp / Bugün tamām **bir aydur** ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [bir aydur,]*

bir- birine: *Birbirine.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [bir-birine,]*

bir būse: *Bir öpücük.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi **bir būse** ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [bir būse,]*

bir būse-: *Bir öpücük.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [bir būse-, -ñ]*

bir cām: *Bir kadeh (şarap) içirmek.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [bir cām,]*

bir dāġ: *Bir daha.*

Oñmadan **bir dāġ** yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [bir dāġ,]*

bir daḫi: *Bundan sonra, artık, bir daha.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür / **Bir daḫi** bulınmaz ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [bir daḫi,]*

bir dāne: *Bir tane, tek bir tanecik.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış **bir dāne** dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [bir dāne,]*

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin **bir dem** cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [bir dem,]*

Sāye-i zülfüñde **bir dem** göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / **Bir**

dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [bir dem,]*

Olmadı ʿālemde **bir dem** geçmedi bir laḥẓa kim / Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Siz yatup ārām idüñ **bir dem** ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [bir dem,]*

bir ġarīb üftāde-: *Zavallı bir düşkün.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim / Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [bir ġarīb üftāde-,]*

bir gice: *Bir gece.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [bir gice,]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / **Bir gice** anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [bir gice,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam **bir gice** / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [bir gice,]*

bir gül: *Bir gül.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī / Būstānında cihānuñ ādeme **bir gül** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [bir gül,]*

bir gül-i raʿnā-: *Bir güzel gül; dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül II Sevgili.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp / Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [bir gül-i raʿnā-,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram **bir gün** / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [bir gün,]*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem / Kaʿbe-i kūyuñda **bir gün** ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [bir gün,]*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ **bir gün** saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [bir gün,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [bir gün,]*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına **bir gün** irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [bir gün,]*

İrişürse sāye-i dergāhuña **bir gün** elüm / Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [bir gün,]*

Ḥaḳ ʿināyet ḳıla **bir gün** diyesin tevbe ʿaleyk / Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 12). [bir gün,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek / Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [bir gün,]*

bir gün: *Bir zaman, bir gün.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe / Ṣormaduñ ḥālini **bir gün** dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [bir gün,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [bir gün,]*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram **bir gün** ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman, ilerde.*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına / Āh eger yitmezse **bir gün** añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [bir gün,]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram **bir gün** / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [bir gün,]*

bir gün: *Bir zaman, bir gün.*

Dimedüñ **bir gün** daḫi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur āl ile **bir gün** ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [bir gün,]*

bir güne: *Bir gün.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati **bir güne** güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [bir güne, -e]*

bir güzel: *Bir güzel.*

Câme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile / **Bir güzel** tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [bir güzel,]*

bir ḫabbe: *Bir tahıl tanesi.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / **Bir ḫabbe** ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

119, Beyit 3). [bir ḥabbe,]

bir hefte: *Bir haftada, bir hafta içinde.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur **bir hefte** dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [bir hefte,]*

bir içim su-: *Bir yudum su.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül / Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [bir içim ṣu-, --y, --a]*

bir iki: *Birkaç.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / **Bir iki** kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [bir iki,]*

bir iki: *Biraz.*

Elde furṣat var iken ʿīş idegör **bir iki** dem / Bāġa gel kim ṭarf-i gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 14). [bir iki,]*

bir iki: *Bir iki; çok az sayıda, birkaç.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / **Bir iki** şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [bir iki,]*

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimi, bir kaç gün, ‖ üç beş günlüğüne.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [bir iki gün,]*

bir iş: *Herhangi bir iş.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / Ol şūḫ **bir iş** itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [bir iş,]*

bir kaç: *Bir kaç, az sayıda.*

Cilve itdi yine **bir ḳaç** büt-i meh-rū begler / Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 1). [bir ḳaç,]*

bir kaç gün: *Birkaç gün.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde **bir ḳaç gün** aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [bir ḳaç gün,]*

bir ḳadem varmaḳ: *Bir adım ilerlemek, bir adım atmak.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine / Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [bir ḳadem varmaḳ, -mak]*

bir karāre iki dem dur: *Iki vakit aynı şekilde durmak.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [bir ḳarāre iki dem dur,]*

bir ḳaṭre: *Bir damla II biraz, çok az.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı / **Bir ḳaṭre** āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [bir ḳaṭre,]*

bir kerre: *Bir kez, bir defa.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol ṣeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde ay olur **bir kerre** dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di **bir kez** öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [bir kez,]*

Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı **bir kez** mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [bir kez,]*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [bir kez,]*

bir kez: *Bir kez.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın / **Bir kez** elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [bir kez,]*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem **bir kez** ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [bir kez,]*

bir kişi: *Bir kişi, birisi.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [bir kişi,]*

bir kişi: *Herhangi bir kişi.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / **Bir kişi** rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [bir kişi,]*

bir kişi-: *Bir kişi, birisi.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [bir kişi-, -nüñ]*

bir kul: *Bir kul.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye **bir ḳul** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [bir ḳul,]*

bir laḥẓa: *Çok kısa bir an.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi **bir laḥẓa** kim / Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [bir laḥẓa,]*

bir laḥza: *Bir an.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise **bir laḥẓa** ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [bir laḥẓa,]

Cām-ı laʿlīni ḳomaz **bir laḥẓa** elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [bir laḥẓa,]*

bir naẓar: *Bir kez bakarak, bir bakışta.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup / Öldürmeg ise ger ġareżüñ **bir naẓar** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [bir naẓar,]*

bir nefes: *Bir an.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ **bir nefes** / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [bir nefes,]*

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [bir nefes,]*

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān **bir nefes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [bir nefes,]*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum / Olıbilsem **bir nefes** hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [bir nefes,]*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz **bir nefes** ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [bir nefes,]*

bir nefes: *Bir an.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem olsañ **bir nefes** görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [bir nefes,]*

bir niçe: *Birçok, pek çok.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / **Bir niçe** āhū bakışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [bir niçe,]*

bir pāre: *Bir parça, biraz, birazcık.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile **bir pāre** yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [bir pāre,]*

bir ramaḳ: *Bir parça, 2. bir şeyin olmasına bir parça (çok az) kalması,.*

Gerçi dün var idi bende **bir ramaḳ** cāndan eser / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [bir ramaḳ,]*

bir şanem: *Bir put.*

Bir ṣanemdür sevdügim
deyr-i cihānda yine
kim / Naḳş-ı zībāsın
gören ḥayrān ḳalup
olur
ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [bir ṣanem, -dür]*

bir söyledüp: *Bir söyleyen, bir haber veren.*

Dūşīze ṣanma çerḫi be-
ġāyet ʿacūzedür / **Bir
söyledüp** göre ne
zemāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [bir söyledüp,]*

bir ṭıfl-ı mekteb-: *Bir mektep çocuğu.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
/ Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür çeküp
efġān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [bir ṭıfl-ı mekteb-, -dür]*

bir yañ-: *Bir taraf.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña hecr āteşi / ʿIşḳ
yolın gözle kim pürdür
ḫaṭarlar her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [bir yañ-, -a]*

bir yañ-: *Bir yan, bir taraf.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña hecr āteşi / ʿIşḳ
yolın gözle kim pürdür
ḫaṭarlar her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [bir yañ-, -a]*

bir yaña: *Bir yana,tarafa.*

Sīnede ġam var yanar
dil **bir yaña** cān **bir
yaña** / Her ṭarafdan
uyarurlar oda mihmān
olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [bir yaña,]*

Sīnede ġam var yanar
dil **bir yaña** cān **bir
yaña** / Her ṭarafdan
uyarurlar oda mihmān
olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [bir yaña,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün /
Mecrūḥ bir yañada ben
ü **bir
yaña** gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [bir yaña,]*

bir yaña: *Bir yandan.*

Bir yaña zülf-i dilber ü **bir
yaña** bend-i ġam / Yā
Rab arada n’eylesün
ādem delü
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [bir yaña,]*

bir yaña: *Bir yanda, bir tarafta, hem ... hem.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir
yaña bend-i ġam / Yā
Rab arada n’eylesün
ādem delü
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [bir yaña,]*

bir yer-: *Bir yer, herhangi bir yer.*

Beni bir yerde yār ile
göricek / Ehl-i diller
niçe meṣel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [bir yer-, -de]*

bir yir-: *Bir yerde.*

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir
yirde / Gitdi gün
ṭoġmadı başına ʿaceb
yılduzı

var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [bir yir-, -de]*

bir yir: *Bir yer, herhangi bir yer.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar **bir yir** olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [bir yir,]*

bir yüz-: *Yüzün diğer tarafı, beyitte sevgilinin iki yüzlü olmasından bahseder şair.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [bir yüz-, -i]*

bir zamān: *Bir zaman.*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri **bir zamān** yaḳdı begüm ṣu **bir zamān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [bir zamān,]*

bir zamān: *Bir zaman.*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri **bir zamān** yaḳdı begüm ṣu **bir zamān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [bir zamān,]*

bir ẕerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ / Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [bir ẕerre,]*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim / **Bir ẕerre** deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [bir ẕerre,]*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ / Degül biñ saʿy aña **bir ẕerre** nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [bir ẕerre,]*

bī-raḥmuñ-: *Acımasız, zalim.*

Ġamze-i **bī-raḥmuñı** küffāre beñzetsem n'ola / Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [bī-raḥmuñı,]*

bırak: *... Durumda bulunmasına, ... durumda kalmasına, ... hâle gelmesine sebep olmak.*

Açup gün yüzin ol ser-keş **bıraḳdı** cānuma āteş / Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [bıraḳdı, -dı]*

bırak: *Bırakmak, koymak.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ **bıraḳdı** nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [bıraḳdı, -dı]*

bırak-: *Bırakmak, terk etmek.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken / **Bıraḳdı** araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [bıraḳdı,]

biraz: *"Bir miktar, biraz" anlamında zarf.*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben **biraz** bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [biraz,]*

birbir: *Birbiri.*

Leẕẕetinden **birbirine** yapış updur lebleri / Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [birbirine, -i, -n, -e]*

birbiri: *Birbiri.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / **Birbirine** ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [birbirine, -ne]*

birdür: *Tek; aynı; farksız.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim **birdür** ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [birdür,]*

birer: *Birer tane.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle / Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler **birer** lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [birer,]*

biri: *"Biri" belgisiz zamir.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim **biri** āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [biri,]*

biri: *"Biri" belgisiz zamir.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim biri āyīne vü **birisi** şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [birisi, -si]*

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden **birin** ṣaḳınmaz uz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [birin, -n]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir belādur başuma **birinden** āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [birinden, -n, -den]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi / Kirpügine **birisin** aşm adı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [birisin, -sin]*

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem **birisi** gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [birisi, -si]*

biri: *"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez **birisi** ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [birisi, -si]*

biribiri: *Birbiri.*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / **Biribirine** münāsibd ür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [biribirine,]*

bī-ṣabr: *Sabırsız.*

Ṣikestelik beni **bī-ṣabr** ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [bī-ṣabr,]*

bī-sebeb: *Sebepsiz, vesilesiz.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ **bī-sebeb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [bī-sebeb,]*

bī-şefḳat: *Şefkatsiz.*

Dil-rübālar iy göñül **bī-şefḳat** ü ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [bī-şefḳat,]*

bī-ser: *(Fa.) Başsız.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir **bī-ser** ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [bī-ser,]*

bister: *Yatak, döşek.*

Ṣol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice / Döşenür yatduḳca **bister** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [bister,]*

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih / **Bīster** gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [bīster,]*

bister: *Yatak, döşek, yorgan.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña **bister** y iter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [bister,]*

bit: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir **bitdi** ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [bitdi, -di]*

bit: *Çıkmak, filizlenmek.*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül yüzüñ şevḳiyle **biten** lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [biten, -en]*

bit: *Sona ermek, tamamlanmak.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan **bite** ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [bite, -e]*

bit: *Büyümek, yetişmek, ortaya*

çıkmak.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül **bitmedi** bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [bitmedi, -me, -di]*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler **bitmiş** ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [bitmiş, -miş]*

bit: *(Ahiret ilmi) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / Ne ṭoġar māh-ı felekden ne **biter** şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [biter, -er]*

bit: *(Bitkiler için) Büyümek, yetişmek.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola **bitse** açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [bitse, -se]*

bit: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede / Sebzedür gülşende **bitmiş** ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [bitmiş, -miş]*

bit-: *Çıkmak, filizlenmek.*

Biñ cān **biter** her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [biter, -er]*

bit-: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [bitdi, -di]*

bit-: *Büyümek, yetişmek.*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / **Bitse** kenār-ı cūda olur nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [bitse, -se]*

bī-tekellüf: *Kolayca, zahmetsizce.*

Bezm içinde **bī-tekellüf** aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [bī-tekellüf,]*

bitmiş: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek || Sonu gelmek; bitmek, tükenmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki **bitmiş** tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [bitmiş,]*

bī-vefā: *Vefasız.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / Ol daḫi sen **bī-vefāya** mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

118, Beyit 7). [bī-vefāya, -ya]

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / **Bī-vefādur** dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [bī-vefādur, -dur]*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz / Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [bī-vefālar, -lar]*

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın urur **bī-vefālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [bī-vefālar, -lar]*

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn / Dil ḫānesi senüñdür iy **bī-vefā** baña ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [bī-vefā,]*

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni / Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [bī-vefā,]*

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam.*

Her **bī-vefā** cefālar idüp cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [bī-vefā,]*

Be-ġāyet **bī-vefā** şūḫ-ı cefākār oldugın içün / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [bī-vefā,]*

Şol **bī-vefāyı** sevme ger olmaya şīvekār / Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [bī-vefāyı, -y, -ı]*

bī-vefā: *Vefasız|| Sevgili.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / **Bī-vefālar** cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [bī-vefālar, -lar]*

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).*

Şol **bī-vefā** ki ḥüsn iline pādşā geçer / Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [bī-vefā,]*

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı / Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [bī-vefā,]*

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile / Sen **bī-vefāya** ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [bī-vefāya, -ya]*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzündur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [bī-vefā,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī / Saña beñzer **bī-vefāya** olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [bī-vefāya, -ya]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem

/ **Bī-vefā** sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [bī-vefā,]*

İy Muʿīdī bī-bedeldür mi̲sli yoḳ yārüñ velī / **Bī-vefā** sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 6). [bī-vefā,]*

Ol ṣanem çün **bī-vefādur** vāz geldüm sevmezem / Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [bī-vefādur, -dur]*

bī-vefā: *Vefasız, sadakatsiz, sözünde durmayan; sevgili, dlber.*

Yolında iy Muʿīdī ṣol **bī-vefānuñ** ol kim / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [bī-vefānuñ, -nuñ]*

bī-vefā: *Vefasız güzeller.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / **Bī-vefālar** cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [bī-vefālar, -lar]*

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim / Her kişiye **bī-vefālar** sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [bī-vefālar, -lar]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöz̲r itdi baña gerdūn-ı dūn / **Bī-vefālar** ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [bī-vefālar, -lar]*

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol **bī-vefā** / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [bī-vefā,]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem / **Bī-vefā** sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [bī-vefā,]*

Bu me̲seldür her kişi n’eylerse bulur dir iken / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña **bī-vefā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [bī-vefā,]*

bī-vefālar: *Vefasız, hayırsız; sözünde durmayan (kimseler, güzeller, sevgililer).*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir / Velīkin **bī-vefālarda** ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [bī-vefālarda,]*

bī-vefālık: *Vefasızlık.*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi / Dilber olmaḳdan meger kim **bī-vefālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [bī-vefālıḳdur, -dur]*

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.*

Ferhād’ı añma iy dil kūh-ı belā **bizümdür** / Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

220, Beyit 6). [bizümdür, -ümdür]

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken **bizi** cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [bizi, -i]*

Çün **bizi** ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [bizi, -i]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki **bizden** daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [bizden, -den]*

biz: *Birinci çoğul şahıs zamiri, biz II içki içenler, sarhoşar; âşıklar.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr ile memzūc idüp **biz** mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī **biz** yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [biz,]*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz **bizde** i ñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [bizde, -de]*

biz: *1. Çoğul şahıs zamirinin vasıta hal eki almış şekli.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür **bizümle** m ā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [bizümle, -üm, -(i)le]*

biz: *I. Çokluk şahıs eki. (Âşıklar kastedilerek.).*

Sen **bize** bī-gāneveş deprenme kim / Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen olʿālemde ṣāġu **biz** selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [biz,]*

biz: *"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşıklar.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim **bizümle** cenge leşker gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [bizümle, -üm, -le]*

biz: *"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem / **Bizi** ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [bizi, -i]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.*

Köpek raḳībledür şimdi **bizümle** ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [bizümle, -üm, -le]*

biz: *"Ben" anlamında kullanılan*

birinci çoğul şahıs zamiri II Sevgili.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında **bizümle** / Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [bizümle, -üm, -le]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri, Şair. II İnsanlar, âşıklar.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa **bizi** şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [bizi, -i]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; Şair. II Âşıklar.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya / **Bizi** bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [bizi, -i]*

Sevdāya ṣalupdur **bizi** ḳaşuñla gözüñ kim / Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [bizi, -i]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

Raḥm it **bize** kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [bize, -e]*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan **bize** / Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [bize, -e]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi cihānı dutdı **bizüm** dāstānum uz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [bizüm, -üm]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / **Bizi** bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [bizi, -i]*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar / Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz **bizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [bizüm, -üm]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] **bizüm** / İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz **bizüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [bizüm, -üm]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] **bizüm** / İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz **bizüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [bizüm, -üm]*

Ḫayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış ilde söylenür esrārumuz **bizüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [bizüm, -üm]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş / Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz **bizüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [bizüm, -üm]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḫr eger / Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz **bizüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [bizüm, -üm]*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam / Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 1). [bizi, -i]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [biz,]*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz **biz** / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [biz,]*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz **biz** / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [biz,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim / Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz **biz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [biz,]*

İḫyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz **biz** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [biz,]*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [biz,]*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ / Ṣu gibi saña ʿāṣıḳ-ı dīdārlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [biz,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz **biz** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [biz,]*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz **biz** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [biz,]*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz **biz** / Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz **biz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [biz,]*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz **biz** / Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz **biz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [biz,]*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz **biz** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [biz,]*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz **biz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [biz,]*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz **biz** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [biz,]*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda **biz** / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [biz,]*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde **biz** daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [biz,]*

İy gül-ʿiẕār **biz** saña ʿāşıḳ degül miyüz / ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [biz,]

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ olmışuz **biz** saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [biz,]*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / **Biz** daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [biz,]*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin / **Biz** hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [biz,]*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz **biz** aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [biz,]*

Bir görmesün raḳīb ile **biz** ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [biz,]*

Bir görmesün raḳīb ile **biz** ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [biz,]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Öldürse ġam degül **bizi** yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [bizi, -i]*

bīzār-: *Bıkmış, usanmış, bezmiş.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḫi **bīzārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [bīzārlaruz, --lar, --uz]*

bīzār: *Bıkmış, usanmış, bezmiş.*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem / Zārdan **bīzār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [bīzār,]*

bize: *"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it **bize** / Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [bize,]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar **bize** / Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [bize,]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar **bize** / Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [bize,]*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [bize,]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim / Ṣāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [bize,]*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz baġladı / Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [bize,]

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [bize,]*

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [bize,]*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [bize,]*

bize ne: *Bize ne ?.*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden **bize ne** / Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [bize ne,]*

bizümle: *Bizimle birlikte.*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred / Baḥs idüp n'eyler **bizümle** cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [bizümle,]*

bi'z-zāt: *Ar. Kendisi.*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż **bi'ẕ-ẕāt** ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [bi'ẕ-ẕāt,]*

boġaz: *Vücutta boyun bölgesinde bulunan organ.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir **boġazı** iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [boġazı, -ı]*

bölüg: *Bölük, kısım.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller **bölügin** żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [bölügin, -i, -n]*

bölük: *Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize / Bir **bölük** āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [bölük,]*

boy: *Boy, uzunluk.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen **boyı** servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [boyı, -ı]*

boy: *Boy, endam, kamet.*

Bālā **boyuñı** göreli düşdi saña göñül / Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [boyuñı, -u, -ñ, -ı]*

boya: *Erişmek, uzanmak II Bulaşmak, karışmak.*

Çün **boyanur** ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [boyanur, -n, -ur]*

boya: *Bürünmek, kaplanmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya **boyanduġım** / Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [boyanduġım, -n, -duġ, -ım]*

boya-: *-Ah dumanı bağlamında- kara renk ile kaplamak.*

Dūd-ı āhum göklere **boyanduġında n** añla kim / Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [boyanduġından,]*

boyan: *Boyanmak II bürünmek, kaplanmak.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum göklere **boyandı** iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [boyandı, -dı]*

boyan: *Bürünmek, kaplanmak.*

N'ola āhum **boyanup** gökler e irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [boyanup, -up]*

boyan-: *Boyanmak.*

Ben ḳara günlünüñ āhı **boyanupdur** gökle re / Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [boyanupdur, -up, -dur]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür / Ḫayr ḫod gelmez dilüñden **böyle** ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [böyle,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / **Böyle** el virmiş degül hergiz bu şanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [böyle,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur **böyle** bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [böyle,]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince var imişsün **böyle** bilmezd üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [böyle,]*

Bī-vefā dildār imişsün **böyle** bilmezd üm seni / Mā'il-i aġyār imişsün **böyle** bilmezd üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [böyle,]*

Bī-vefā dildār imişsün **böyle** bilmezd üm seni / Mā'il-i aġyār imişsün **böyle** bilmezd üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [böyle,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden **böyle** güstāḫ āne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [böyle,]*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ dildār imişsün **böyle** bilmezd üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [böyle,]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña /

Ḫārı çoḳ gülzār
imişsün **böyle** bilmezd
üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [böyle,]*

Yüzüme evvel gülüp ḳan
aġladursın ʿāḳıbet / Ne
ʿaceb mekkār
imişsün **böyle** bilmezd
üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [böyle,]*

Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum
n'eyleyem / Zārdan
bīzār
imişsün **böyle** bilmezd
üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [böyle,]*

Ehl-i dillerden ḳaçup
hercāīliḳdür ʿādetüñ /
Gördüginle yār
imişsün **böyle** bilmezd
üm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*

Ḳomasın derd
ile **böyle** beni bī-çāre
meded / Dōstlar
himmet idüp yalvaruñ
ol yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [böyle,]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest
ü ḫarāb oldı cihān /
Bādeye sāḳī ne
ḳatduñ **böyle** ḳattāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [böyle,]*

Güni gün ṣaymaz
Muʿīdī görmese meh-
pāresin / Āh
eger **böyle** güẕār
eylerse eyyāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen durum zarfı.*

Eşk ü āhı yirinde kim
ḳılmaz / **Böyle** āb ü
hevāyı kim
sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*

Nāzuñ kitābın
oḳımadın **böyle** nāz
ider / Āh ol nigār eger
oḳur ise kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [böyle,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar
yaḳılur gerçi dil /
Baña **böyle** yanduġıçün
n anı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [böyle,]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ
cefāya başladuñ /
ʿĀşıḳuñ aldar
mı **böyle** ṣūḫ ü ʿayyār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [böyle,]*

Beni itmezdi
ġālib **böyle** maḥrūm /
İşitse ḥālümi bir
maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [böyle,]*

boyn: *Boyun.*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ
başum ḳatʿ eylesen
bāri / Reh-i ʿışḳ
içre **boynumda** ʿaceb
bār-ı girāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [boynumda, -um, -da]*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet
baña yetmez mi kim /
Hīç yoḳdur
kimsenüñ **boynumda**
bār-ı
minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [boynumda, -um, -da]*

boyn: *Başı bedene bağlayan bölge.*

Çün saña
Muʿīdī ṭutdı **boynın** /
Çalsañ ḳılıç ile yüz
çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [boynın, -ın]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [boynuñ, -ūn]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe **boynuña** ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [boynuña, -uña]*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [boynuñ, -ūn]*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa / Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara **boynında** baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [boynında, -ı, -n, -da]*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur **boynına** eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [boynına, -ı, -n, -a]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram **boynum** revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [boynum, -um]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden / Nev-cüvānsın düşmesün **boynuña** ḳanum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [boynuña, -uña]*

boynum kıldan ince: *Haksız olduğu anlaşıldığında verilecek her türlü cezaya razı olmak.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta **boynum ḳıldan ince** uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [boynum ḳıldan ince,]*

boynuña: *Bir işin sorumluluğunu yüklenme.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü **boynuña** ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [boynuña,]*

boyun: *Başı bedene bağlayan bölge.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / **Boyuña** ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [boyuña, -a]*

boyun: *Baş ile omuz arasında kalan bölge. II İrade / bir şeyi yapabilme gücü.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa **boynuña** öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [boynuña, -u, -n, -a]*

boy(u)n: *Boyun.*

Ol perī **boynum** ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [boynum, -um]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / **Boynuma** alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [boynuma, -um, -a]*

Ger öldürem dir iseñ uş **boynum** uş ḳılıcuñ /

Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [boynum, -um]*

boyunca: *Boyuna uygun, boyu kadar; baştan sona.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı **boyuñca** / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [boyuñca,]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti **bozarlar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [bozarlar, -ar, -lar]*

bozar-: *Benzi uçma, rengi kaçmak, solmak.*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm **bozarmışdur** / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [bozarmışdur, -mış, -dur]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş / **Bu** söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [bu,]*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu öper **bu** zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [bu,]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk / Ki **bu** melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [bu,]*

Kimse başa çıḳmadı **bu** ṭurre-i ṭarrār ile / Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [bu,]*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına / Ben **bu** yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [bu,]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki **bu** gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [bu,]*

Çün bugün bil baġladum **bu** zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [bu,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam **bu** yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [bu,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / Bilmezem kim n'eyledüm **bu** çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [bu,]*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / **Bu** neʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [bu,]*

Bu ḫazān-ı ġussadaʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [bu,]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / Didi gitmek gerekdür yir degül **bu** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [bu,]*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur **bu** / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [bu,]*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur **bu** / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [bu,]*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur **bu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [bu,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [bu,]*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ / Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [bu,]*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri / Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [bu,]*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur **bu** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [bu,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur **bu** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [bu,]*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur **bu** / Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [bu,]*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur **bu** / Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [bu,]*

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin / Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 2). [bu,]*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [bu,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [bu,]*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur **bu** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [bu,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [bu,]*

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur **bu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 375, Beyit 7).
[bu,]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki
cāndur **bu** / Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden
nihāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1).*
[bu,]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki
cāndur **bu** / Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden
nihāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1).*
[bu,]

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-
tüvāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2).*
[bu,]

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā
gülsitāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3).*
[bu,]

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu
kemāndur **bu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5).*
[bu,]

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden / Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş
kārvāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4).*
[bu,]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne
ḳandur **bu** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7).*
[bu,]

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-
mihrbāndur **bu** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6).*
[bu,]

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür **bu** / ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1).*
[bu,]

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür **bu** / ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1).*
[bu,]

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān ü cihān naḳdine
erzāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2).*
[bu,]

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest ü seher zār ü
perīşāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3).*
[bu,]

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe
devrāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4).*
[bu,]

Dūd-ı āh [üzre ururʿışḳuña bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür ṣanki
Süleymān'dur **bu** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [bu,]*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim / Bir iki gün ḫurrem-i sebzede
mihmāndur **bu** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 6).*
[bu,]

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün
āsāndur **bu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7).*
[bu,]

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki anasın

benüm cānum cihāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [bu,]*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [bu,]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [bu,]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem / Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [bu,]*

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim / Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [bu,]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur **bu** / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [bu,]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur **bu** / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur **bu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [bu,]*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar / Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur **bu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [bu,]*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne **bu** yite r kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [bu,]*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram / Cān rişтesini eylemedin **bū** girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [bū,]*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy **bu** leke *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [bu,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur **[bu]** ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [[bu],]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var ola bir çāresi **bu** derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [bu,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş degül hergiz **bu** ṣanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [bu,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum **bu** uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [bu,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile / **Bu** cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [bu,]*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum **bu** diyāre gelicek devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [bu,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden /

Ya ḳırān itdi
ḳaşuñ **bu** ḫāl-i müşg-efşān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [bu,]*

Ḳana girmişdür **bu** niçe serv-i çālāküm benüm / Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [bu,]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / **Bu** nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [bu,]*

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ /
Begüm **bu** şīve yoḳ āhū-yı
Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [bu,]*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya / Benüm göñlüm **bu** zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [bu,]*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine / Ḫoş sikkedür
uruldı **bu** dīnārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [bu,]*

Kākül degül **bu** sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [bu,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / **Bu** ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [bu,]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma / Ne belādur yā Rab
āḫir **bu** hevālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [bu,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur
ezel **bu** mā-cerālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [bu,]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] /
Gerçi **bu** yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [bu,]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi
muṭrib **bu** şiʿr ile
terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [bu,]*

Ḥaḳ **bu** kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden
olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [bu,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum / **Bu** odı kimse defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı
seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [bu,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet **bu** kim / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [bu,]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin / Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı **bu** ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [bu,]*

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın urur
daḫi **bu** çeşm-i şehlālar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [bu,]*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ
ucındandur **bu** ġavġāla r bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [bu,]*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun **bu** acuġ ile
cümle deryālar

bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [bu,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / **Bu** ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [bu,]*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı **bu** bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [bu,]*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı / **Bu** rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [bu,]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre **bu** derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [bu,]*

Kūy-ı faḳr içinde **bu** devlet baña yetmez mi kim / Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [bu,]*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam / İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa **bu** niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [bu,]*

Ḫaḳ bilür şāhum **bu** dirlikden ölüm yigdür baña / Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [bu,]*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola **bu** ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [bu,]*

Söz yoḳ **bu** ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [bu,]*

Serv-i āzād itdügiçün **bu** yaşıl kemḫā seni / Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [bu,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi / Veh ne āfet eylemiş **bu** nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [bu,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī / Saña bühtāndur **bu** sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [bu,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / **Bu** cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [bu,]*

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḥoş geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz **bu** sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [bu,]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe **bu** ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [bu,]*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen / Fetḥ oldı bir naẓarda **bu** gönlüm vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [bu,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi **bu** ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [bu,]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger **bu** kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı gönlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [bu,]

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār / Umulur bir ḥādiṣe **bu** hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [bu,]*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī / Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül **bu** yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [bu,]*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [bu,]*

bu: *İşaret sıfatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż **budur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [budur, -dur]*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / Kimse **bu** resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [bu,]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere / Ḳuçalı sen mehveşi **bu** āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [bu,]*

bu: *1. İşaret Zamiri, bu.*

Ḥaḳ **bu** kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [bu,]*

bu: *Koku.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü **bū** içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [bū,]*

bu: *Koku.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem / **Bu** günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ **budur** en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [budur, -dur]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / **Bundan** özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bundan, -n, -dan]*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā / Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile / İy Muʿīdī **bu** göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḥline **bu** çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bu,]*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol

meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [bu,]*

ʿIşḳ gülşendür **bu** gönlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl aña / Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [bu,]*

Çün **bu** menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [bu,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince **bu** ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [bu,]*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur **bu** ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [bu,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince **bu** ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [bu,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḫi nedür **bu** yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bu,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi **bu** devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [bu,]*

Veh niçe fetvā virür **bu** çeşm ü **bu** ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [bu,]*

Veh niçe fetvā virür **bu** çeşm ü **bu** ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [bu,]*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez **bu** gerçek ʿāṣıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [bu,]*

Çeşm-i insāf ile **bu** deftere baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [bu,]*

Cemālüñ seyrine mānīʿ **bu** zülf tāb tāb olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [bu,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur **bu** / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [bu,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur **bu** / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [bu,]*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur **bu** / Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [bu,]*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur **bu** / Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [bu,]*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur **bu** / Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla

dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [bu,]*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [bu,]*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [bu,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur **bu** cihāndur **bu** / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [bu,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur **bu** cihāndur **bu** / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [bu,]*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [bu,]*

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / **Bu** sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [bu,]*

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña **bunlar** da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline **bu** çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bu,]*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [bu,]*

ʿIşḳ gülşendür **bu** gönlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [bu,]*

Çün **bu** menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [bu,]*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur **bu** ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [bu,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür **bu** yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż **budur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [budur, -dur]

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña **bunlar** da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *Bu işaret sıfatı.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh **bu** ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / **Bundan** özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [bundan, -n, -dan]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ **budur** en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [budur, -dur]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı **bu** dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [bu,]*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek **bu** ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [bu,]*

Gerçi **bu** aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [bu,]*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [bu,]*

Dāl-i devletdür **bu** kākül ʿāşıḳa / Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [bu,]*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [bu,]*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire **bunlar** ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *1) İşaret zamiri bu 2) Koku.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez **bū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [bū,]*

bu: *"Bu işaret sıfatı.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ

beglügin / Bende olmaġ iledür **bu** ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [bu,]*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā **bu** mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [bu,]*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [bu,]*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence **bu** ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide **bu** laʿl-i dür-efşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [bu,]*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme **bu** çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [bu,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / **Bu** ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [bu,]*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme **bu** çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [bu,]*

İy göñül gel **bu** yolda benden geç / Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [bu,]*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel **bu** fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [bu,]*

Gel iy dürr isteyen **bu** söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [bu,]*

Sāḳiyā **bu** ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [bu,]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā **budur** / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler **bu** seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [bu,]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān **bu** ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [bu,]*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn / Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [bu,]*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim /

Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [bu,]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam / Baña **buñlar** ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [buñlar, -n, -lar]*

bu: *" Bu" işaret adılı (zamir).*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar **bu** müselmān e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum **budur** / Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [budur, -dur]*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum **budur** / Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [budur, -dur]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā **budur** / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [budur, -dur]*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi / İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [budur, -dur]*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [budur, -dur]*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [budur, -dur]*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir başına pādşā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [budur, -dur]*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım **budur** ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [budur, -dur]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [budur, -dur]*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [budur, -dur]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir, işte budur"*

anlamında zamir.

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi **budur** / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret adılı (zamir).*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde **bunuñ** āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [bunuñ, -nuñ]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [budur, -dur]*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül / İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [budur, -dur]*

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen / Var ise işte **budur** gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek / Ḳatı yüz virdüñ olur **bu** ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [bu,]*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ **bu** ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [bu,]*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum **bu** nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [bu,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / **Bu** cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [bu,]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / Sābāş **bu** naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [bu,]*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım **bu** kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [bu,]*

Gülzār-ı maḥabbetdür **bu** sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [bu,]*

Başda her sevdā ki var **bu** zülf-i serkeşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [bu,]*

Her ne kāfirliḳ ki var **bu** zülf-i serkeşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol

miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [bu,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / **Bu** cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [bu,]*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim **bu** ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı (durum).*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi **bu** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri .*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḫarāmī / Bu aña ol **buña** yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [buña, -ñ, -a]*

bu: *"Bu" işaret zamiri (Bu şekilde, böyle).*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh / Ḳorḳum **budur** ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [budur, -dur]*

bu: *" Bu " işaret sıfatı.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār ü **bunı** derḫāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

bu: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Çünki yoḳdur **bu** cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [bu,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım **bu** ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [bu,]*

Ḫaṭ çekdi şanma **bu** ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [bu,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim / İtmeye ölince **bu** ẕevḳi ferāmūş iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [bu,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye **bu** ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [bu,]*

bu: *" Bu " işaret sıfatı.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa **bu** vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [bu,]*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān / Dildāruña ʿadāvete **bu** mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [bu,]*

Kimedür **bu** ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [bu,]*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem

beni **bu** çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [bu,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [bu,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü **bu** lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [bu,]*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā **bu** menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [bu,]*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh **bu** ṣikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [bu,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña **bu** çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [bu,]*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / **Bu** ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [bu,]*

Billāh iy müftī ne dirsin **bu** namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [bu,]*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi **bu** rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [bu,]*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā **bu** āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [bu,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser / Ḥamdülillāh var daḫi **bu** ḫastede cāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [bu,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında **bu** müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki misālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [bu,]*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā **bu** deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [bu,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye / **Bu** şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [bu,]*

Cāme-i sebz içre sen **bu** ḫalḳa ḫalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [bu,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / **Bu** şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [bu,]*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla **bu** mestāne dil / ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [bu,]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / **Bu** cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [bu,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü **bu** zülf-i semensādan

ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [bu,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi **bu** ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [bu,]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa **bu** ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [bu,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür **bu** ṣiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [bu,]*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün **bu** ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [bu,]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ / Cān bülbülidür itmez **bu** lālesitāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [bu,]*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye **bu** laʿl-i girān-māye

bāb: *Kapı, eşik.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb **bāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [bāb,]*

bāb: *Ar. Kapı.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ **bābuñ** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [bābuñ, -üñ]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ Muʿīdī yār işigine iletme **bāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 10). [bāb,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ **bābuñ** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [bābuñ, -üñ]*

babaḳ babak: *Korka korka. || Çekine çekine.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur Nerges gözüñe öykünür imiş **babaḳ babaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 10). [babaḳ babaḳ,]*

bād: *Rüzgar.*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar **bāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [bāddan, -dan]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur **bāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 12). [bāddan, -dan]*

bād: *Rüzgar, esinti, yel; hava.*

Bir hevāīdür kebūter **bād** ise andan beter Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [bād,]*

bād: *Rüzgâr II zaman, devir; felek.*

Bir hevāīdür kebūter **bād** ise andan beter Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [bād,]*

bād: *(Fars.) Rüzgâr, yel, fırtına.*

Keḥḥāl **bād** yoldan alup ḫāk-i pāyuñı Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [bād,]*

bādām: *Badem. II Sevgilinin güzel gözü.*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki **bādāma** ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 4). [bādāma, -a]

bāde: *Şarap.*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur **bāde** āyīn-i Mesīḥā'dan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 2). [bāde,]

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 8). [bādeden, -den]*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [bādeye, -ye]

bāde: *Şarap, içki.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī **bādeden**
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [bādeden, -den]

bāde: *Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī **bādeden**
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [bādeden, -den]

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol **bādedendür** ʿāleme rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 14). [bādedendür, -den, -dür]

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol **bādeden** [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [bādeden, -den]

bāde: *Kadeh, şarap.*

Āli çoḳdur **bādenüñ** aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [bādenüñ, -nüñ]

bāde: *Şarap, mey.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur **bāde** mihr altun ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [bāde,]

bāde: *Şarap, içki, mey.*

Sāḳiyā geh **bāde** mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [bāde,]

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ **bāde** mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [bāde,]

bāde: *Şarap, içki, mey.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī **bādeye**
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [bādeye, -y, -e]

bāde: *(Fars.) Şarap, içki, mey.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī **bādeden**
Yoḳ dimez içer ise bir

laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [bādeden, -den]*

Geçmezüz **bādeden** il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [bādeden, -den]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [bādeye, -ye]*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 2). [bādeden, -den]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi **bādeden**
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [bādeden, -den]*

bāde: *(Fars.) Şarap, içki, mey.*

Varmayalum mı **bāde** bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [bāde,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden **bāde** ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [bāde,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 10). [bāde,]*

bāde bāde: *Kadeh kadeh.*

Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 15). [bāde bāde,]*

bāde getür: *Şarap getirmek.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür **bāde getür**
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [bāde getür,]*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile **bāde getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [bāde getür,]*

bāde nūş eyle-: *Şarap içer.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [bāde nūş eyle-, -r]*

bāde-i gülgūn: *Gül renkli şarap.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [bāde-i gülgūn,]*

bāde-i gül-renge: *Gül renkli şarap.*

Tevbeliyem **bāde-i gül-renge** ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [bāde-i gül-renge, -e]*

bāde-i ʿışḳ: *Aşk şarabı II aşk duygusu.*

Başumda iken **bāde-i ʿışḳ** itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [bāde-i ʿışḳ,]*

bāde-i miskīn ṣalup: *Misk şarabı doldurmak.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdüginçe **bāde-i miskīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [bāde-i miskīn ṣalup, -up]*

bāde-i nāz: *Naz şarabı.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 22). [bāde-i nāz,]*

bādesüz: *Şarapsız, şarap olmadan.*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 10). [bādesüz,]*

bād-ı āh: *Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 3). [bād-ı āh, -um, -dur]*

bād-ı āhumdur: *(Âşığın) ahının rüzgârı.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [bād-ı āhumdur, -um, -dur]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

Her yaña müşgīn eser **bād-ı ṣabā** beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı seḥer: *Seher rüzgarı.*

Serv pīrūze-ṣürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş **bād-ı seḥer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [bād-ı seḥer,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 4). [bāġa, -a]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān **bāġında** ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 4). [bāġında, -ı, -n, -da]*

bāġ: *Bahçe.*

Tā kiʿömrüm **bāġınuñ** berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [bāġınuñ, -ı, -nuñ]*

bāġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā **bāġında** kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bāġında, -ı, -n, -da]*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā **bāġında** kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bāġında, -ı, -n, -da]*

bāġ: *Bağ II bahçe.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü **bāġ** ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [bāġ,]

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur **bāġı** temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 4). [bāġı, -ı]*

Dil hevādāruñdur iy gül **bāġ** ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 3). [bāġ,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem **bāġ** ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 12). [bāġ,]*

Bülbül-i dil **bāġa** varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 5). [bāġa, -a]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [bāġ,]*

Ḥamdülillāh yine **bāġ** içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [bāġ,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile **bāġ** ü bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 8). [bāġ,]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [bāġa, -a]*

bāġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur **bāġı** n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [bāġı, -ı]*

bāġ: *Bağ, bahçe, yeşillik yer.*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm **bāġını** açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [bāġını, -ı, -n, -ı]*

bāġ u būstāndur: *Bağ ve bahçe.*

Gerçi şoḥbet yiri şimdi **bāġ u būstāndur** baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [bāġ u būstāndur, -dur]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġ ü gülistānum: *Bostan ve gül bahçesi.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki **bāġ ü gülistānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [bāġ ü gülistānum, -um]*

bāġbān: *Bağcı, bahçıvan II Bekçi.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [bāġbān,]*

bāġbān: *(Fars.) Bağ bekçisi, bahçıvan.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy **bāġbān**
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 5). [bāġbān,]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca **bāġbān** ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [bāġbān,]*

bāġbānā: *Ey bahçıvan.*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 11). [bāġbānā,]*

bāġbān-ı ʿışḳ: *Aşk bahçıvanı.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim **bāġbān-ı ʿışḳ** aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 3). [bāġbān-ı ʿışḳ,]*

baġçe: *Bahçe.*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān **baġçesini** pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [baġçesini, -sini]*

baġdād: *Bağdat şehri.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile **Baġdād'dan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 4). [baġdād'dan, -'dan]*

bāġ-ı belā vü ḥasret-: *Bela ve Hasret Bağı, Bahçesi.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [bāġ-ı belā vü ḥasret-, -e]*

bāġ-ı cān-: *Can bahçesi.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [bāġ-ı cān-, -dur]*

bāġ-ı cemāl-: *Güzellik bahçesi; sevgilinin yüzü.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 7). [bāġ-ı cemāl-, -üñ]*

bāġ-ı cennet-: *Cennet bahçesi.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [bāġ-ı cennet-, -de]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer şaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 5). [bāġ-ı cennet-, --de]*

bāġ-ı cinān-: *Cennet bahçesi.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 4). [bāġ-ı cinān-, --dan]*

bāġ-ı ḥüsn-: *Güzellik bahçesi.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma

Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [bāġ-ı ḥüsn-, --üñ, --süz]*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 1). [bāġ-ı ḥüsn-, --e]*

bāġ-ı ḥüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [bāġ-ı ḥüsnüñ, -ı, -üñ]*

bāġ-ı hüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [bāġ-ı ḥüsnüñ, -üñ]*

bāġ-ı hüsnüñde: *(Sevgilinin) güzelliğinin bahçesi.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [bāġ-ı ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

bāġı lāle: *Lale bahçesi. (Lale: Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II sevgilinin yanağı.).*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 8). [bāġı lāle, -üñ]*

bāġ-ı rıḍvān'-: *Cennet bahçesi.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [bāġ-ı rıḍvān'-, -dan]*

bāġ-ı vaṣl: *Kavuşma bahçesi.*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 5). [bāġ-ı vaṣl, -ı, -n, -dan]*

bāġ-ı zamānda: *Devrin bahçesi.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ Āh kim **bāġ-ı zamānda** bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [bāġ-ı zamānda, -ı, -da]*

bāġın: *Bağ, bahçe, çimenlik.*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm Zey iden ġam **bāġın** eşk-i lālegūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 2). [bāġın, -ın]*

baġır: *Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [baġrı, -ı]*

baġır: *Bağır, gönül, sine. II Aşığın gönlü.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ Olmasa **baġrumda** yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [baġrumda, -um, -da]*

baġış: *Bağoşlamak.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat **bağışlar** biñ ölümlü ḫasteye Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [bağışlar, -lar]

bağış: *Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar **bağışlar** ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [bağışlar, -la, -r]*

bağışlä-: *Bağışlamak, bahşetmek.*

Āb-ı ḥayvāndur **bağışlar** baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [bağışlar, -r]*

bağla-: *Bağlamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem **bağla** kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 7). [bağla,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem **bağla** kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 3). [bağla,]*

bağla-: *Bağlamak, büyülemek.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile **bağlar** uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 13). [bağlar, -r]*

bağla: *Bağlamak.*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil **bağladum**
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [bağladum, -dum]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Bağladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 6). [bağladuñ, -du, -ñ]*

Dilberüm kim zer-kemer **bağlar** gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 1). [bağlar, -r]*

bağla: *İp ve benzeri şeylerle dolamak.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile **bağladı** ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 14). [bağladı, -dı]*

bağla: *Düzene girmek, yer tutmak.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın **bağlamış** yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 4). [bağlamış, -mış]*

bağla: *Bağlamak, âşık etmek.*

Bağlandı gitdüginee işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 7). [bağlandı, -n, -dı]*

bağla: *Başka bir işle uğraşamaz durumda olmak, tutulmak.*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz **bağladı**
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 7). [bağladı, -dı]*

bağla: *Bağlamak, düğümlemek.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek **bağlaya**
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [bağlaya, -ya]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 8). [bağlamışdur, -mış, -dur]*

<u>bağlan:</u> *Tutunmak II bağlanmak II âşık olmak.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña **bağlandı** göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budağı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 7). [bağlandı, -dı]*

<u>bağr:</u> *Yürek, iç.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı **bağrumda** olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [bağrumda, -um, -da]*

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre **bağrum** yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [bağrum, -um]*

<u>bağr:</u> *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

Ney gibi deldi Muʿīdī **bağruñı** ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [bağruñı, -uñ, -ı]*

<u>bağr:</u> *Bağır II Aşığın gönlü.*

Ḳara ḳara dāğlar **bağrumda** olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [bağrumda, -um, -da]*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim **bağruma**
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [bağruma, -(u)m, -a]*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül **bağrumda** dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 2). [bağrumda, -um, -da]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile **bağrumı**
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 7). [bağrumı, -um, -ı]*

<u>bağr:</u> *Bağır II Aşığın gönlü.*

Ġonçeveş **bağrum** yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [bağrum, -um]*

Çün hevāñ ile yanar **bağrında** dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 1). [bağrında, -ın, -da]*

<u>bağr:</u> *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Delinmezdi fırāḳ odıyla **bağrum**
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 7). [bağrum, -(u)m]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan **bağrum** niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 1). [bağrum, -(u)m]*

<u>bağr:</u> *(Âşığın) bağrı, gönlü.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb

Baġrum kebāb u mey
baña ḫūn-ı ciger yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [baġrum, -(u)m]

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle **baġrum** dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [baġrum, -(u)m]

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar **baġrum** kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [baġrum, -(u)m]*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki **baġrum** ṭolu peykāndur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [baġrum, -(u)m]

Ney gibi **baġrum** [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [baġrum, -(u)m]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle **baġrum** niçe pür-ḫūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 6). [baġrum, -(u)m]

Delme **baġrum** ney gibi ṣeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [baġrum, -(u)m]

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki **baġrumda** olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 2). [baġrumda, -um, -da]

baġrı: *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün **baġrı** ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [baġrı,]*

Ne deñlü **baġrı** ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 9). [baġrı,]*

baġrı: *(Âşığın) baġrı, gönlü.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan **baġrı** yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 13). [baġrı,]

baġrı yanıḳ: *Çok acılar, sıkıntılar, dertler çekmiş.*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ **baġrı yanıḳ**
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 1). [baġrı yanıḳ,]*

baġrum: *Sîne, göğüs, can evi.*

Nāfeveş ḫūn oldı **baġrum** bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 5). [baġrum,]*

baġrum delüp: *Âşığın, sevgilinin bakışları ile bağrının delindiği zamanlar. Sevgili kirpiklerini bir ok gibi aşığın bağrına sapladığı için aşığın bağrı delik deşik oluyor.*

Sāḳiyā cevr ile **baġrum delüp** iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54,*

Mısra 13). [baġrum delüp, -üp]

baġrum kebāb: *"Ciğeri kebap olmak" deyiminin karşılığı olarak büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yanıyor gibi olmak anlamında kullanılmıştır II aşk acısı çekmek.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [baġrum kebāb,]

baġruñı deldi: *Bağrını delmek, içini yakmak.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [baġruñı deldi, -uñ, -ı, -di]*

bahāne: *Bahane, vesile, sebep.*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece **bahāne**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [bahāne,]

bahāne: *Bahane, sebep.*

Ġarażüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid **bahāne** begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 4). [bahāne,]

bahānesi: *Kusursuz.*

Bir ḳıl ḳadar **bahānesi** bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [bahānesi,]

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur **baḫānesi**
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 3). [baḫānesi,]

bahār: *Bahar mevsimi.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum **bahār** ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [bahār,]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ **bahārından** ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 3). [bahārından, -ından]

Ben öldüm ol yüzi gülsüz **bahārı** n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [bahārı, -ı]

bahār: *Bahar (dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu bağlamında).*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [bahār,]

bahār: *(□□□□) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.*

Sāḳī **bahār** geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 1). [bahār,]

Göñlüm **bahār** günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [bahār,]

İy göñül eglencesi tāze **bahār** ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 1). [bahār,]

bahār: *Bahar mevsimi.*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ

ü **bahārumdur** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 8). [bahārumdur, -um, -dur]

bahār eyyāmı: *Bahar günleri.*
Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 12). [bahār eyyāmı,]

bahār ü gül: *(İlk)bahar ve gül.*
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [bahār ü gül,]

bahār ü gül: *İlkbahar mevsimi ve gül.*
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [bahār ü gül,]

bahār-ı tāze: *İlkbahar.*
Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [bahār-ı tāze,]

bahāristān: *Bahar bahçesi.*
Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ **bahāristānına**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 8). [bahāristānına,]

bahāristān: *İlkbahar mevsimi, yeşil ve çiçekli yer.*
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter **bahāristān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [bahāristān,]
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter **bahāristān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [bahāristān,]

bahāristān: *Bahar bahçesi.*
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ **bahāristānını**
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [bahāristānını, -ı, -n, -ı]

bahāristān: *İlkbaharın hüküm sürdüğü zaman, her ilkbahar.*
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış **bahāristān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [bahāristān,]
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış **bahāristān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [bahāristān,]

bahāristān: *Bahar mevsimi. II Çimenleri yeşermiş / çiçekleri açmış / bahar bahçesi.*
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze **bahāristān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 2). [bahāristān,]*

bahāristān olur: *Bahar ülkesi, bahar bahçesi, bahar mevsimi olmak.*
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem **bahāristān olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14). [bahāristān olur,]

bahis: *Üzerinde konuşulan şey, konu.*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ **baḥsi** teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 8). [baḥsi, -i]*

baḥr: *Deniz.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet **baḥrine**
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 5). [baḥrine, -i, -n, -e]*

baḥr: *Ar. Deniz.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol **baḥre** ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [baḥre, -e]*

bahr: *(Ar.) Deniz.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh **baḥr** ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [baḥr,]*

bahr: *(Ar.) Deniz, deryâ.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde **baḥr** ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 6). [baḥr,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa **baḥr** eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [baḥr,]*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse **baḥr** ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 12). [baḥr,]*

Eşk-i çeşmüm **baḥr** eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 9). [baḥr,]*

bahr-i cefā-: *Eziyet,sıkıtı denizi.*

Baḥr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [baḥr-i cefā-, -da]*

bahr-i eşkümde: *Gözyaşı denizi.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [baḥr-i eşkümde, -üm, -de]*

baḥr-i kerāmet-: *Keramet denizi.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [baḥr-i kerāmet-, -dür]*

bahr-i miḥnet kuş-: *Sıkıntı denizinin kuşları.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 5). [baḫr-i miḥnet ḳuş-, -lar, -ı]*

baḥr-i muʿallaḳ: *Asılı deniz. II Ağlayan göz.*

Hecrüñde gözüm oldı iki **baḥr-i muʿallaḳ**
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [baḥr-i muʿallaḳ,]*

baḥs: *Bahsetmek, anlatmak.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām **baḥs**
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām

baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [baḥs,]*

Mümkin degül ḳıyāsa gele
cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile
ehl-i kelām **baḥs**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [baḥs,]

Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām **baḥs**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [baḥs,]

baḥs: *Ar. konuşulan şey, konu, söz.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili
Yıllarla **baḥs** iderse
hevālı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 10). [baḥs,]

baḥs: *İddialaşma.*

İncinüp dīvāne gönlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile **baḥs**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [baḥs,]

baḥs eyle: *Söyleşmek, konuşmak.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle
bir süḥendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [baḥs eyle,]

baḥs eyle: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra
gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin
eyle Ḳur'ān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [baḥs eyle,]

baḥs eyledi: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Vechi yoḳ māh itmesün
ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi
şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [baḥs eyledi, -di]

baḥs eyleme: *İddialaşmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [baḥs eyleme,]

baḥs eyleme: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [baḥs eyleme, -me]

baḥs eylemezdi: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [baḥs eylemezdi, -mez, -di]

baḥs eyler: *İddialaşmak.*

İtlerüñ ürdükçe gönlüm
başlar āh u nāleye
Güyiyā bir ehl-i dildür
eyler aḳrān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḫyādan eyler
āb-ı ḥayvān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Leblerüñ sögdükce gönlüm
eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥs *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [baḥs eyler, -r]

baḥs eyler: *İddialaşmak, çekişmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar bagıışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [baḥs eyler, -r]*

baḥs eyler: *Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [baḥs eyler, -r]*

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [baḥs eylerem, -r, -em]*

baḥs eylerem: *Söyleşmek, konuşmak.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [baḥs eylerem, -r, -em]*

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [baḥs eylerem, -r, -em]*

baḥs eylerem: *İddialaşmak, bahse girmek.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [baḥs eylerem, -r, -em]*

baḥs eylerüz: *Söyleşmek, konuşmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [baḥs eylerüz, -r, -üz]*

baḥs eyleye: *Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek .*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [baḥs eyleye, -y, -e]*

baḥs eyleyemez: *Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [baḥs eyleyemez, -(y)e, -mez]*

baḥs id: *Söz etmek, konuşmak. II Başa çıkmak.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [baḥs id, -üp]*

baḥs ide: *Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [baḥs ide, -e]*

baḥs ide: *İddialaşmak, yarışmak.*

Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-efşān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [baḥs ide, -e]

baḥş idelüm: *İkiye ayırmak.*
Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki
baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār bańa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [baḥş idelüm, -elüm]

baḥs idemez: *Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.*
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [baḥs idemez, -e, -mez]

baḥs idemez: *Söz etmek. Konusunu açmak.*
ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [baḥs idemez, -e, -mez]

baḥs idemez: *Boy ölçüşemez, Yarışamaz.*
Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 4). [baḥs idemez,]

baḥs ider: *Söz etmek, konuşmak.*
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [baḥs ider, -er]*

baḥs ider: *Çekişmek, iddialaşmak.*
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [baḥs ider, -er]

baḥs ider: *Söz etmek, konuşmak.*
Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [baḥs ider, -er]

baḥs ider: *Bağışlama, ihsanda bulunma.*
Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber ṣāḥ ṣāḥ
Baḫş ider ʿuṣṣāḳa her dem sünbül-i ter ṣāḥ ṣāḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [baḫş ider, -er]*

baḥs idersem: *Söz etmek, konuşmak.*
Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [baḥs idersem, -er, -se, -m]*

baḥs idersen: *Söz etmek, konuşmak.*
Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḫendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [baḥs idersen, -er, -sen]

baḥs ideyin: *İddialaşmak, bahse girmek, yarışmak.*
Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [baḥs ideyin, -eyin]*

baḥs itmesün: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Vechi yoḳ māh itmesün
ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi
şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [baḥs itmesün, -me, -sün]*

baḥs itmez: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki
itmez kendü aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [baḥs itmez, -mez]*

baḥs itsem: *İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak; konuşmak.*

Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [baḥs itsem, -se, -m]*

baḥs itsem: *Konuşmak, söyleşmek.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum
diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola
tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [baḥs itsem, -se, -m]*

baḥs ideyin: *İddialaşmak, bahse girmek, yarışmak.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [baḥs ideyin, -eyin]*

baḥs ḳıldı: *Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler
āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [baḥs ḳıldı, -dı]*

baḥş olıcaḳ: *İhsan edilmek, bağışlanmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı
dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz
tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [baḫş olıcaḳ, -ıcak]*

baḥs-i ḥüsn: *Güzelliğinin bahsi.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi
baḥs-i ḥüsn içün her
çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [baḥs-i ḥüsn,]*

baht: *1. Talih. 2. Tesadüf.*

Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı
baḫtum daḥi
uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [baḫtum, -um]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [baḫtuñ, -uñ]*

baht: *Şans, talih.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi
şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile
baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [baḫt-ı, --ı]*

baht: *Kısmet, talih, şans, mutluluk.*

Baḫt yār olmadı ġurbet
iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı
zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 3). [baḫt,]*

baht: *Baht, talih.*

Tañ degül **baḫtuñ** siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf
ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [baḫtuñ, -u, -ñ]*

baht: *Kader, talih, kısmet, şans.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp
çeşmümde minnet
ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul
maz deñizde balıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 8). [baḫtına, -ı, -n, -a]

baht-ı bīdār: *Uyanık baht II Güzel talih.*

Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ
ol **baḫt-ı bīdār** iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [baḫt-ı bīdār,]*

bahtiyār: *Mutlu.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her
gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī **baḫtiyār** zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [baḫtiyār,]

baʿīd: *(Ar.) Uzak, ırak.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler **baʿīd** olsun
begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 1). [baʿīd,]*

bāʿis: *(Ar.)Sebep olucu, olan, bâdî.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī
rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye **bāʿis** cezā ol
türk-i ser-ḫoşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [bāʿis,]

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür **baḳıcaḳ**
ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [baḳıcaḳ, -ıcak]

Yañılup ḫurşīde teşbīh
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [baḳsa, -sa]*

Gözlerüñ şīrāne **baḳsa**
kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa
zülfüñ müşg-i tātārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [baḳsa, -sa]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān kim olur
Lebüñe **baḳsa** bir
ādem ṭabīb-i cān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [baḳsa, -sa]*

İl temāşāya **baḳar** öldürse
ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada
bir müselmān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [baḳar, -ar]*

Veh ne cāẕūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim **baḳsa** ol
meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [baḳsa, -sa]

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne
mestāne
ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim şu
gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 7). [baḳar, -ar]

Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḫālüme **baḳ** şefḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 4). [baḳ,]

Çeşm-i insāf ile bu deftere
baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i
şınāʿī olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1). [baḳ,]

Bir güle **baḳ** yüzüme
āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 11). [baḳ,]

bak: *Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).*
Yañılup ḥurşīde teşbīḥ
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [baḳsa, -sa]*

bak: *Aldırış etmemek.*
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [baḳma, -ma]

bak: *Bakmak, önemsemek.*
Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa **baḳmaz**
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 7). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakmak; görmek, anlamak, idrak etmek.*
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [baḳıcaḳ, -ıcaḳ]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek II bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, seyretmek.*
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür **baḳıcaḳ** ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [baḳıcaḳ, -ıcak]*

bak: *1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıitibâra almak.*
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her **baḳan** ol revzene seyr itdi cennet gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [baḳan, -an]

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.*
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye **baḳsañ** bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [baḳsañ, -sa, -n]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [baḳıcaḳ, -ıcak]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande **baḳsam** her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [baḳsam, -sa, -m]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri **baḳar** ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [baḳar, -ar]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*
Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru **baḳamaz** ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [baḳamaz, -a, -maz]

bak: *Bakmak, nazar etmek.*

Göz ḳamaşur **baḳamazam**
yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [baḳamazam, -a, -maz, -am]

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

Gözlerin süzmüş **baḳar**
mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [baḳar, -ar]

bak: *...şekilde bakan, ...gibi bakan.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol
Cem **baḳışlu** dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [baḳışlu, -ış, -lu]*

bak: *Bakmak, önemsemek.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa **baḳmaz**
yüzüme
Sevdügimde gerçi ol
ṭıfl idi ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Aldırış etmemek, ciddiye almamak; önem vermemek.*

Ehle **baḳmaz** nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [baḳmaz, -maz]*

Kimse **baḳmaz** sūsen-i
āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol
şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakmak, nazar etmek.*

Ehle **baḳmaz** nā-maḥall
gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakmamak, ilgilenmemek.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 2). [baḳmasañ, -ma,-sa,-n]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [baḳsañ, -sa, -ñ]*

Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya **baḳmaḳ**
degül mi ḫāṭırum ḫoş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 6). [baḳmaḳ, -maḳ]*

bak: *Bakmak, meyletmek, ilgilenmek, dikkatle incelemek.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi **baḳmaz** yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [baḳmaz, -maz]*

bak: *Bakışı veya gözleri bir şeye çevirmek.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki
baḳduḳça görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [baḳduḳça, -duḳça]*

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre **baḳup** nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [baḳup, -up]*

Dün gice aya **baḳup** cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [baḳup, -up]*

Ḥalḳa uġrı **baḳmaġı** arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 7). [baḳmaġı, -mag, -ı]*

Yüzine bir **baḳup** oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [baḳup, -up]*

bak-: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.*

Aġzuña **baḳsa** Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [baḳsa, -sa]*

bak-: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek, nazar etmek.*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile **baḳma**
Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 9). [baḳma, -ma]*

bak-: *Bakma eylemi. II Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.*

Dünyāya **baḳmasam** n'ola iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne ḫvāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 5). [baḳmasam, -ma, -sa, -m]*

bāk id-: *Temizleyelim.*

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 2). [bāk id-, -elüm]*

bakduġ-: *Bakma, bakmak eylemi.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe **baḳduġımca** iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [baḳduġımca, -ımca]*

bākī: *Ebedî, sonsuz.*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum **bāḳī** degüldür çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [bāḳī,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa **bāḳī** maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [bāḳī,]*

bākī: *Dâimî, kalıcı, sonsuz.*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı **bāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [bāḳīdür, -dür]*

bākī: *Devamlı, sürekli.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz **bāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [bāḳīdür, -dür]*

bākī: *Dâimî, kalıcı.*

Bilür kim vaṣl-ı gül **bāḳī** degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı

bülbüller dem-ā-dem
pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [bāḳī,]

bakış: *Bakış; bakma işi.*

Ayaġı şunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya **baḳışlar** ile mest ü pür-ḫumār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 4). [baḳışlar, -lar]

bakış: *(Sevgilinin yan) bakışı.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya **baḳışuñ** ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 10). [baḳışuñ, -uñ]

bakışlu: *...şekilde bakan, ...gibi bakan.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā şunan bize
Ol ḳıya **baḳışlu** çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 6). [baḳışlu,]

bakmaduñ: *Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 7). [baḳmaduñ,]*

bakmayup: *Aldırış etmemek, bakmamak.*

Ḳaçduġına **baḳmayup** āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 7). [baḳmayup,]

bakmaz: *Bakmamak.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [baḳmaz,]

Meyl idüp her gördügi kec-rāye **baḳmaz** yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 3). [baḳmaz,]*

baḳmaz: *Aldırış etmek, ciddiye almak, önem vermek.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [baḳmaz, -maz]*

baḳmaz: *Aldırış etmemek,önemsememek.*

Yār olup aġyār ile **baḳmaz** Muʿīdîden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [baḳmaz, -maz]

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 3). [baḳmaz, -maz]*

bal: *Bal, arının yaptığı tatlı madde.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm **balum** yüzüñ döndürdüginden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [balum, -um]

bal: *Bal.II tatlı, tatlılık, tatlı söz bağlamında.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü **bāl** itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [bāl,]

bāl ü per: *Kol ve kanat.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [bāl ü per,]

bālā: *(Sevgilinin) uzun boy(u).*

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [bālā,]

bālā-yı bülend-: *Yüksek, uzun boy.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [bālā-yı bülend-,]

balıġ: *Balık.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde **balıġuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 8). [balıġuñ, -uñ]

bālīn şalup: *Yastık yapmak.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan **bālīn şalup**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [bālīn şalup, -up]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Göñüldür ʿışḳ yolında **baña** hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [bañа, -a]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [bañа, -a]

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [bañа, -a]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bañа, -a]*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bañа, -a]

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadıġı ṣudur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [bañа, -a]

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bañа, -a]

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **baña**
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [bañа, -a]

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur **baña**
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [bañа, -a]

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **baña**
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bañа, -a]

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [bañа, -a]

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n’eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [baña, -a]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [baña, -a]*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [baña, -a]

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [baña, -a]

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [baña, -a]

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [baña, -a]

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **baña**
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [baña, -a]*

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **baña**
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [baña, -a]*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur **baña**
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [baña, -a]*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur **baña**
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [baña, -a]*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [baña, -a]

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [baña, -a]

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [baña, -a]

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [baña, -a]*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n’eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [baña, -a]

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [baña, -a]*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār **baña**
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [baña, -a]

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār **baña**
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [baña, -a]*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [baña, -a]*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [baña, -a]*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [baña, -a]*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [baña, -a]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür **baña**
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [baña, -a]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür **baña**
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [baña, -a]*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [baña, -a]*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḥ-ı gülüm bir pāre māʾildür **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [baña, -a]*

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [baña, -a]*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [baña, -a]*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin **baña**
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [baña, -a]*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin **baña**
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [baña, -a]*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [baña, -a]*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [baña, -a]*

Ḫōr baḳma **baña** iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [baña, -a]*

Ḫōr baḳma **baña** iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin **baña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [baña, -a]*

İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [baña, -a]

Tāc ü taḫtına cihānuñ
ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu
devlet kim gedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [baña, -a]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen **baña** derd
ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [baña, -a]

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [baña, -a]

Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne **baña**
Aş yir ḳanuma ol kāfir
şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [baña, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Belālu bülbülem añmañ gül
ü bahār **baña**
Bahār ü gül yiter ol
serv-i gül-ʿiżār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [baña, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Getürdi başuma yüz fitne
biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [baña, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Hevā dūzaġına göz yaşı
dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ
olupdur begüm şikār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [baña, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne
żerrece ḳarār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [baña, -a]

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [baña, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur **baña**
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [baña, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur **baña**
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [baña, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ
sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir
serv-i dil-cūdur **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [baña, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur **baña**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [bañа, -a]

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bañа, -a]*

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bañа, -a]*

bañ: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḥūdur **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **bañа**
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı **bañа**
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [bañа, -a]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı **bañа** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [bañа, -a]*

bañ: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya **bañadur** ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [bañadur, -a, -dur]*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam **bañadur** saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 8). [bañadur, -a, -dur]*

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ **bañadur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313,*

Mısra 4). [bañadur, -a, -dur]

<u>bañ:</u> *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. Ben şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Yāre cān virmek Muʿīdī
bañа güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 9). [bañа, -a, -]

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle
yanduġıçün anı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [bañа, -a, -]

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [bañа, -a, -]*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle **bañа** kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [bañа, -a, -]

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 5). [bañа, -a, -]

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 8). [bañа, -a, -]

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [bañа, -a, -]

Baḳmaz olduñ āh **bañа**
Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 3). [bañа, -a, -]*

Nev-bahār añmañ **bañа**
kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 1). [bañа, -a, -]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā **bañа**
tābūt ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 12). [bañа, -a, -]*

Yāre ʿāṣıḳsın diyü her kişi düşmendür **bañа**
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 7). [bañа, -a, -]

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen **bañа**
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [bañа, -a, -]

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen **bañа** dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [bañа, -a, -]

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 9). [bañа, -a, -]

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 7). [bañа, -a, -]

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 5). [bañа, -a, -]

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde **bañа** çoḳdur perīşān

rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [baña, -a, -]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi **baña** gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 13). [baña, -a, -]*

<u>baña:</u> *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [baña,]*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür **baña** her tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 8). [baña,]*

Var ise **baña** kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 7). [baña,]*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur **baña**
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 5). [baña,]*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine **baña** ḳorḳaram
Cān rişтesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 11). [baña,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül **baña** ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 12). [baña,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm **baña** Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [baña,]*

Ṣarılduġında kefen **baña** pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 1). [baña,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter **baña** çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 4). [baña,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir **baña**
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [baña,]*

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā **baña** ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 10). [baña,]*

Luṭfı yüzinden **baña** ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [baña,]*

Gerçi derd oldı **baña** ʿışḳuñ velī ṣūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 7). [baña,]*

Ṣemʿi n'eylersün keder ṣemʿ-i ṣebistāndur **baña**
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 7). [baña,]*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 5). [baña,]*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [bağa,]

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem **bağa** añma cenneti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 10). [bağa,]

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet **bağa** yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 11). [bağa,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür **bağa**
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [bağa,]

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben **bağa** eyledüm didilerdi **bağa** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [bağa,]

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben **bağa** eyledüm didilerdi **bağa** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [bağa,]

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem **bağa** ṣoruñ ol şūḫ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [bağa,]

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya **bağa** çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [bağa,]

bağa: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ **bağa** bunlar da hicrāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [bağa, -/a]

bağa: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirin yönelme eki almış şeklidir.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **bağa**
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār **bağa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bağa,]

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār **bağa**
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār **bağa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [bağa,]

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār **bağa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [bağa,]*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār **bağa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [bağa,]

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār **bağa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [bağa,]

bağa: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez **bağa** gerdün ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [bağa,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ **bağa** ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 16). [bağa,]

bağa: *1. teklik şahıs zamirinin yönelme hali eki almış hali.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur **bağa**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [baña, -a]

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [baña, -a]

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı **baña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [baña, -a]

baña: *Ben, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali. II Âşık.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi **baña** Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [baña,]

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Cān emānetdür **baña** gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [baña,]*

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şeklidir.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür **baña** yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [baña,]

baña: *" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, şair).*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [baña,]

Her gün egerçi kim **baña** ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [baña,]*

Raḫm it **baña** ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [baña,]

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle **baña** itmedüñ naẓar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [baña,]

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16). [baña,]

baña: *" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce **baña** ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [baña,]*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı **baña** leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [baña,]

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ **baña** geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [baña,]

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler **baña** kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 14). [baña,]*

Kühl añma **baña** gözlerüme ḫāk-i rehüñ şal
Bilmez mi şanursın beni āḫir naẓarum var
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [baña,]

Geh **baña** yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [baña,]

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ **baña**
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [baña,]

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [baña,]

Ḳul oġlı güzeller **baña** çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [baña,]

N'ola raḥm itse Muʿīdī **baña** ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [baña,]

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm **baña** micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [baña,]*

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar **baña** şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [baña,]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür **baña**
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [baña,]

Çīn urup ḳaşlaruñı urma **baña** ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [baña,]

Şöyle cevr ider **baña** kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [baña,]*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [bana,]*

Ṭāliʿümde **baña** ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [baña,]

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma **baña**
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [baña,]

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden **baña**
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 7). [baña,]*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür **baña**
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 5). [baña,]*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan **baña** ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [baña,]*

Dişleyüp laʿlüñ **baña** göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 5). [baña,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel **baña** yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [baña,]*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān

Ölmelü ḫasteyem
yitişürseñ **bańa** yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 8). [bańa,]

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur **bańa** sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [bańa,]

Būse ṭaleb itdükde gerçi **bańa** diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 5). [bańa,]

Gül temāşāsı gerekmez **bańa** dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 11). [bańa,]

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun **bańa** kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [bańa,]

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden **bańa** düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [bańa,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol **bańa** kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [bańa,]

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden **bańa** dermān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [bańa,]

İtmeyen cānını ḳurbān **bańa** irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 7). [bańa,]

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine **bańa** bir firengī-cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 8). [bańa,]

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül **bańa** ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [bańa,]

Sen **bańa** bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 1). [bańa,]*

Veh ne Leylī’sin ki daḥi cilve ḳılmadın **bańa**
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [bańa,]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın **bańa**
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü’l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [bańa,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam **bańa** ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 7). [bańa,]

ʿĀlem-i ʿışḳuñ **bańa** ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [bańa,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ **bańa** ol caʿd-ı kākülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [bańa,]

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler **bańa** mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [bańa,]*

Ġam **baña** nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [baña,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi **baña** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [baña,]*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ **baña**
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [baña,]*

Billāh Muʿīdī añma **baña**
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [baña,]*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Ṣām-ı hecrüñdür **baña** rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 4). [baña,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [baña,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür **baña**
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [baña,]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 9). [bana,]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı **baña**
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 7). [baña,]*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā **baña**
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 13). [baña,]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez **baña**
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [baña,]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın **baña**
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 3). [baña,]*

Gerekmez tācir-i Çīn **baña** müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 1). [baña,]*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm **baña** dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 11). [baña,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın **baña**
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [baña,]*

bārān: *Yağmur.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḫasretle **bārān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 2). [bārān,]*

bārān: *(□□□□□) i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki **bārān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [bārān,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy

māh **bārān** olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 4). [bārān,]

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü **bārān** yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 4). [bārān,]

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı **bārān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 4). [bārān,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü **bārān** kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 9). [bārān,]*

bārān: *Yağmur (ustura yağmuru).*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin **bārān** ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [bārān,]

bārān: *Yağmur (ustura yağmuru).*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin **bārān** ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [bārān,]

bārān olur: *Yağmur olup yağmak.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken **bārān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [bārān olur,]*

bārān olur: *Yağmur yağar.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḫüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü **bārān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [bārān olur,]*

bārān yaġdurur: *Yağmur yağdırmak. II Âşığı ağlatmak.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki **bārān yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [bārān yaġdurur,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile **bārān yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [bārān yaġdurur,]*

bāri: *Bari, hiç olmazsa.*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen **bāri**
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 9). [bāri,]

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce **bāri** ne hevādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 12). [bāri,]

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse **bāri** ġamze-i ḫūn-ḫvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 2). [bāri,]

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 8). [bāri,]

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam **bāri** ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [bāri,]

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi
ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki **bāri**
melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 8). [bāri,]

bāri: *Bari, en azından, bir kere.*
Teng-dest oldum lebüñsüz
bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [bāri,]*
Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken
Baḥs idersen **bāri** eyle
bir süḥendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [bāri,]

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*
Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ
eylese **bārī**
Bir niçe oñulmaz
yüregi başlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [bārī,]
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan
helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī
dem-ā-dem ṣun ayaġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [bāri,]
Naḳd-i cānum çünki tārāc
eyledüñ
Bāri gel bir būse vir
andan bedel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [bāri,]
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū
yārüm daḫi yād
olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa
bir yavuz ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [bāri,]
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı
yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde
bāri bir duʿā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 14). [bāri,]*
Öpdi dirsen gice uyurken
Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān
eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [bāri,]
Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz
vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin
bāri mecālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 2). [bāri,]

bāri: *"En azından, hiç olmazsa" anlamında kullanılan edat.*
Mümkin degüldür iy dil
irmek viṣāle **bāri**
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [bāri,]*

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.*
Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [bāri,]

bāri: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında zarf.*
Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp
alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [bāri,]

bār-ı derd: *Dert yükü.*
Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir
ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 6). [bār-ı derd,]

bār-ı firāk-: *Ayrılık yükü.*
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 12). [bār-ı firāḳ-, -uñ]

bār-ı hicrānı: *Ayrılık (acısının) yükü.*

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [bār-ı hicrānı, -ı, -ı]*

bār-ı hicrānı: *Ayrılık acısının yükü.*

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [bār-ı hicrānı, -ı]*

bārid: *Ar. Soğuk.*

Vāʿizüñ **bārid** sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 7). [bārid,]*

Vāʿiẓüñ **bārid** sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [bārid,]*

barmaġ: *T. Parmak.*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki **barmaġuñ** ki rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 8). [barmaġuñ, -uñ]*

baş: *T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.*

Şemʿveş kesseñ **başum** tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [başum, -um]*

baş: *Baş, kafa.*

Zīnet yiter **başumda** ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 13). [başumda, -um, -da]*

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ **başuma** andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [başuma, -um, -a]*

ʿIşḳ meydānında **başum** ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [başum, -um]*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭoprak düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [başınuñ, -ı, -nuñ]*

Ṭop idüp oynatdı **başum** ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [başum, -um]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda **baş** u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [baş,]*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger **başum** gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [başum, -um]*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er **başından** eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 4). [başından, -ından]*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm

Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 12). [başuma, -uma]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar **başuma**
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 1). [başuma, -uma]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar **başuma**
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 2). [başuma, -uma]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 6). [başuma, -uma]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser **başuma**
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 1). [başuma, -uma]*

Başuma ṭopraġ yüzüm şuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 8). [başuma, -um, -a]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 10). [başuma, -uma]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 14). [başuma, -uma]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ **başumı** ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḫayf oldı bu ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 9). [başumı, -umı]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 7). [başuma, -uma]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil **başuña**
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 5). [başuña, -uña]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ **baş** şaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 11). [baş,]*

baş: *Kişinin kendi şahsı, zâtı.*

Getürdi **başuma** yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār bańa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [başuma, -um, -a]*

Getürdi **başuma** yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār bańa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [başuma, -um, -a]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne **başuma**
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [başuma, -uma]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar **başuma**
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar **başuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [başuma, -um, -a]*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 4). [başuma, -um, -a]

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 8). [başuma, -um, -a]

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 10). [başuma, -um, -a]

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar **başuma**
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 1). [başuma, -um, -a]

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [başuma, -um, -a]

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [başuma, -um, -a]

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 4). [başuma, -um, -a]

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [başuma, -um, -a]

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 4). [başuma, -um, -a]

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 6). [başuma, -um, -a]

Başuma ṭopraġ yüzüm şuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 7). [başuma, -um, -a]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 12). [başuma, -um, -a]

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer **başı** üzre perçemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 12). [başı, -ı]

baş: *Baş. || Kişinin kendisi.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [başum, -um]

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ **başum** ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 9). [başum, -um]

baş: *Baş. || Beden.*

Ḳorḳusuz **başdur** ṭolanan
genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el
ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [başdur,]

Yār ayaġına Muʿīdī yüz
sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu
devlet ṭopraḳ olmadın
tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 14). [başuma, -um, -a]*

baş: *Akıl, sevda.*

Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [başdan, -dan]

baş: *Baş.*

Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir
merd-i meydān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [başını, -ı, -n, -ı]*

Dün ü gün **başını** ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [başını, -ı, -n, -ı]

baş: *Baş.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol **başında**
yanan būriyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [başında, -da, -n, -ı]

baş: *Baş; başına: Kişinin kendi şahsı, zâtı.*

Geçdi Muʿīdī kendüden
olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir
başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [başına, -ıñ, -a]

baş: *Baş (inleyen gönül bağlamında).*

Dil vefā beziminde şemʿ-i
şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar
başında zāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [başında, -da, -ı]*

baş: *Baş II üzeri.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü
miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12). [başında, -ı, -(n)da]

baş: *Baş, kafa; bir şeyin yakını veya çevresi.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu **başında**
bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine
ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [başında, -ı, -n, -da]

baş: *Ser, kafa. II hayat, can.*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü **başın** niṣār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 12). [başın, -ı, -n]

baş: *Baş, kafa, ser.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [başuma, -um, -a]

baş: *Baş II aşığın başı.*

ʿIşḳ meydānı içinde **başumı**
ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur
hindūya beñzer
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 3). [başumı, -um, -ı]

Virmezem ʿāleme zülfüñ
ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem

başumı çevgānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 8). [başumı, -um, -ı]

baş: *Baş; kişinin kendi şahsı.*
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur **başuma** birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [başuma, -um, -a]

baş: *Baş.*
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar **başına**
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 5). [başına, -ın, -a]*

baş: *Baş II Üst, tepe.*
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 4). [başum, -(u)m]
Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey **başum** üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 8). [başum, -(u)m]*

baş: *İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.*
Şemʿveş kesseñ **başum** tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [başum, -um]

baş: *Baş II Kişinin kendi bedeni.*
Yir yir iy gül **başuma** berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 5). [başuma, -um, -a]

baş: *(Ayak) basmak.*
Zülfi gibi ol şeh niçe yol **başa** yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [başa, -a]
Sīnede ṭurma ḳadem **baş** çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [baş,]*

baş: *Akıl, fikir, şuur, zihin.*
Daḥi çevgān urmadın meydānda **başum** ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [başum, -um]
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [başumda, -um, -da]
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 5). [başumda, -um, -da]*

baş: *Kafa, ser // Kişinin kendi şahsı, zâtı. Âşığın kendisi.*
ʿIşḳ meydānında **başum** ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [başum, -um]*

baş: *Akıl, fikir, hayal.*
Gel Muʿīdîden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Şanʿat ögren **başda** ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326,

Mısra 14). [başda, -da]

<u>baş:</u> *Kişinin kendi şahsı, zatı.*

ʿIşḳ meydānında **başum**
ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol
ṭopa çevgānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [başum, -um]

<u>baş:</u> *Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı. II Âşığın kendisi.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [başuma, -um, -a]*

<u>baş:</u> *Baş tarafı, baş kısmı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe **başına**
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [başına, -ı, -n, -a]*

<u>baş:</u> *(Âşığın) aklı, fikri.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [başda, -da]*

<u>baş:</u> *Baş II Kişinin kendisi.*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī **başına**
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 13). [başına, -ı, -n, -a]*

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken **başına** pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 10). [başına, -ı, -n, -a]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 6). [başına, -ı, -n, -a]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ **başına** dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [başına, -ı, -n, -a]*

<u>baş:</u> *Baş, kafa, ser. II Kişinin kendisi.*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 5). [başuma, -um, -a]*

<u>baş:</u> *Baş II sevgilinin başı.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [başına, -ı, -n, -a]*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı **başına**
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 5). [başına, -ı, -n, -a]*

<u>baş:</u> *(Âşığın) başı.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi **başumda** tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [başumda, -(u)m, -da]*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca **başumda** şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [başumda, -(u)m, -da]*

Çün Muʿīdīnüñ **başın** ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166,*

Mısra 13). [başın, -ı, -n]

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle **başın** ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 10). [başın, -ı, -n]*

Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar **başın** ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [başın, -ı, -n]*

baş: *Baş, kafa II Akıl, fikir, hayal.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [başda, -da]*

baş: *Baş, kafa, ser; âşığın canı; âşığın kendi varlığı.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne **baş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [baş,]*

baş: *Bir şeyin en yukarısı. II Bir şeyin başladığı yer.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar **başını** seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 12). [başını, -ı, -n, -ı]*

baş: *Baş II Kişinin kendisi.*

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [başuma, -um, -a]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün **başuma** sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [başuma, -um, -a]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 14). [başuma, -um, -a]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [başuma, -um, -a]*

baş: *Baş II Can.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī **baş** ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 14). [baş,]*

Cān ü **baş** ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [baş,]*

baş: *Kalender, serkeş âşık.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi **başlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [başlaruz, -lar, -uz]*

baş: *Âşığın başı.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur **başum** üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 12). [başum, -um]*

baş: *Âşığın başı (Çevgan oyunundaki top niyetine).*

Güy-ı ġaltāndur **başum** atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

241, Mısra 9). [başum, -um]

Ḳanı ol devlet ki meydān içre **başum** ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [başum, -um]*

baş: *Baş, ser, kafa II Âşığın canı, gönlü.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı **başuma**
Bu günlerde bana çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 7). [başuma, -um, -a]*

baş- aç-: *Korkusuz, pervasız abdal.*

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [baş-aç-, -um, -dum]*

baş açuk: *Korkusuz, pervasız.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde **baş açuḳ** deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 6). [baş açuḳ,]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 3). [baş açuḳ,]*

baş açuk: *Başı açık olmak, başı açık bir şekilde II korkusuz, pervasız.*

Mest-i ʿışḳam **baş açuḳ** seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 7). [baş açuḳ,]*

baş- aşaġa: *Baş aşağı.*

Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [baş- aşaġa, --ı, --nı, -]*

baş çat-: *Bir araya gelen.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [baş çat-, -dı, -lar]*

baş çek-: *Baş kaldırmak, buyruk dinlememek, isyan etmek.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 1). [baş çek-, -üp]*

baş- çıkar-: *Baş etmek.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [baş- çıḳar-, -a, --dı]*

baş eg: *Boyun eğmek.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine **baş eg**
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [baş eg,]*

baş eg-: *Boyun eğmek.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [baş eg-, -üp]*

baş eg-: *Baş eğmek. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak; direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Egelden serv-i ser-keş ḳaddüñe baş
Ḳapuñda bir gedādur adı āzād

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [baş eg-, -el, -den]

baş egdi: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek. II Gerçek manada ağacın başını aşağıya eğmesi.*

Göricek reftāruñı **baş egdi**
Ṭūbā n'eylesün Eyleyemez bildi ol
serv-i ḫırāmān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [baş egdi, -di]

baş egme-: *Baş eğmemek, itaat etmemek, direnip buyruk altına girmeyi kabul etmemek.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 12). [baş egme-, -yen]

baş egmez: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya **baş egmez** göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [baş egmez, -mez]*

baş egmez: *Baş eğmek, boyun eğmek.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 7). [baş egmez,]

baş egmezem: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

Āsmāna āstānuñ var iken **baş egmezem**
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [baş egmezem, -mez, -em]

baş egüp: *Baş eğmek 1) saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. 2) direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [baş egüp,]

baş egüp: *I. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. II. Karşısındakinin üstünlüğünü kabul edip ona boyun eğmek, itâat etmek.*

Ḥaḳ budur kim **baş egüp** itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 5). [baş egüp,]

baş ḳaldırur: *İsyan etmek, karşı gelmek, ayaklanmak.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred **baş ḳaldırur**
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 13). [baş ḳaldırur, --ur]

baş kesüp: *Can almak.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem **baş kesüp** ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [baş kesüp, -üp]

baş ḳoydum: *(Bir şey uğrunda) canını öne sermek.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çağında
Vardum göze göz elden **baş ḳoydum** ayağında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [baş ḳoydum, -du, -m]

baş koyup: *Başını bir yere dayamak. II ...için, uğruna ölümü göze almak. (ADS).*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 4). [baş ḳoyup,]

<u>baş oynarsa:</u> *Başını feda etmek.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ **baş oynarsa** bezmüñde iñen germ olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 14). [baş oynarsa, -r, -sa]

<u>baş üsti-:</u> *Başın üzeri, üst kısmı.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 15). [baş üsti-, --ne]*

<u>baş üzre yirüñ:</u> *"Büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü **baş üzre yirüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 6). [baş üzre yirüñ,]*

<u>baş vir-:</u> *Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 5). [baş vir-, -ür, --ken]*

<u>başa iletmeg-:</u> *Sonuna kadar ulaştırmak.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 13). [başa iletmeg-, -e]*

<u>baśar:</u> *Baskın yapmak.*

Şeh-süvārum ki **basar** ġamze ile ḫüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 1). [basar,]*

<u>başdan ayaġa:</u> *Tamamen, tamamıyle, baştan aşağı, serâpâ.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı **başdan ayaġa** bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 16). [başdan ayaġa,]*

<u>başdan ayaġa:</u> *Baştan ayağa, tamamen, bütünüyle.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş **başdan ayaġa** cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [başdan ayaġa,]*

<u>başdan ayaġa:</u> *Baştan ayağa kadar, baştan aşağı: tamamen, tepeden tırnağa.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup **başdan ayaġa** ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 4). [başdan ayaġa,]*

<u>başdan çık-:</u> *Canından olmak, ölmek.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḫüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [başdan çıḳ-,]*

<u>başdan çık-:</u> *Baştan çıkmak; doğru yoldan ayrılmak, ahlakı bozulmak (Parlatır, 2007: 164); normal düzeninden çıkıp karmaşık bir duruma girmek; perişan olmak; âşık olmak.*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 4). [başdan çıḳ-, -ar]*

<u>başdan çık-:</u> *Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.*

Dolanup āşüfte diller genc-i ruḫsāruñ senüñ
Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 20). [başdan çıḳ-, -ar]*

başdan çıkar: *Yoldan sapmak II ayartılmak II âşık olmak.*
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile **başdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [başdan çıḳar,]*

başdan çıkar: *Doğru yoldan saptırmak.*
Laʿlüñe ḳaşdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan **başdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [başdan çıḳar,]*

başdı: *Zapt etmek, işgal etmek.*
Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 10). [başdı,]*

başı ucı-: *Baş ucu, yanı başı.*
Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [başı ucı-, -n, --da]*

başı üzre: *Başının üzerinde.*
Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [başı üzre,]*

başılmay-: *Aldırış etmemek, dinlememek.*
Muʿīdīyem ki **başılmayup** il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [başılmayup,]*

başına: *Kişinin kendisine.*
Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış **başına**
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [başına,]*

başına belā al-: *Sıkıntı ve üzüntü verici olduğu sonradan anlaşılan bir işe kendi isteği ile girişmiş olmak; durup dururken belalı bir işe kalkışmak.*
Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 2). [başına belā al-, -dı]*

başına gün ṭoġ-: *Talihsiz, bahtsız, yüzü gülmeyen.*
Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [başına gün ṭoġ-, -ma, -dı]*

başına üşüp: *Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, birikmek, üşmek.*
Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [başına üşüp,]*

başka: *Başka, diğer.*
Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [başḳa,]*

başka: *Başka, farklı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi
başḳa bir belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [başḳa,]*

başka: *1.Bilinenden gayri, diğer, sâir. 2.Bilinenlere benzemeyen, farklı, değişik.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [başḳa,]*

başla: *Başlamak.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice
dişlerdüm bugün
Lezzetinden ṣınmaġa
başladı dendānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 10). [başladı, -dı]*

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ
ṭolanur şeydā göñül
Nitekim **başlar** semāʿa
nāy işidüp mevlevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 6). [başlar, -r]

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.*

Göñlüm alup āl ile döndüñ
cefāya **başladuñ**
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle
şūḫ ü ʿayyār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 11). [başladuñ, -du, -n]

başla: *Başlamak, harekete geçmek.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm
başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür
eyler aḳrān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [başlar, -r]

başla: *Başlamak, bir işi yapmak için harekete geçmek, girişmek.*

Leylī şaçuñuñ vaṣfına kim
başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde
sebaḳdaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [başlaruz, -r, -uz]

başla-: *(Bir şey, bir davranış) Olur, yürür ve işler duruma gelmek.*

Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān
Görinür **başladı** gūyā
ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [başladı, -dı]

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol
deñlü **başlar** itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar
āteşi] āh eylesem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 3). [başlar, -r]

başum: *Baş, kafa.*

Çün bugün bil baġladum bu
zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop
itmeyince **başum** ol
çevgāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 2). [başum, --um]

Tañ degül ṭop eylesem
başum ṣaçuñ
çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura
geldüm belā
meydanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 1). [başum, --um]

Başum ucına gelüp yār-ı
hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni
şemʿ-i şebistān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 11). [başum, --um]*

başuma: *Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı.*

ʿĀşıḳam terk-i cihān
olmışdur efser **başuma**
Pādşāham ben de iy
şūḫ-ı sitemger **başuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 2). [başuma,]

başuña bin-: *Başına binse, tepene çıksa.*

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ
oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña
binse ʿaceb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [başuña bin-,]

bat-: *Batmak, saplanmak.*
Batdı ḳaldı sīne şehrinde
bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı
benden ṣor gerek
dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [batdı, -dı]

bat-: *Gömülmek, içe doğru gömülmek .*
Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā
degül mi kim
Bunca gedā vü şāh
gelüp anda **batdılar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [batdılar,]

bat: *Batmak.*
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir
kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları
batmış ḳara
ḳayġudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [batmış, -mış]

bāṭıl: *Ar. Boş, esassız.*
Dil miyānuñdan kenār ister
didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül
bāṭıl ḫayāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [bāṭıl,]*

bay: *Zengin / varlıklı.*
El irmez ise dāne-i ḫālüñe
ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne
yoḳsul ne **bay** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [bay,]

bayıḳ: *Kuşkusuz; kesinlikle, asla.*
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze
eyler
Bayıḳ tīrine gözle
yayḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 4). [bayıḳ,]

bayraḳ: *Bayrak.*
Ḳāmetüñ şimşādını āhum
yilinden ṣaḳınup
Üstüne **bayraḳ** gibi
her laḥẓa ditrer
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 10). [bayraḳ,]

bayram: *Bayram ‖ çok mutlu olunan gün ve zaman.*
Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı
göñlüm
Sevinür ṭıfl olan
bayrama ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 8). [bayrama, -a]

bayram: *Mübarek ve muazzez addedilen dinî gün.*
Mātem-i ġamda Muʿīdī
yanduġımçün odlara
Bir ulu **bayram**
dügündür göñlüm
efġānı bāña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bayram,]

bayram: *Bayram II eğlence bağlamında.*
Rūze-i faḳr ile geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp
tenhāca **bayram**
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [bayram,]*

bayram: *Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler II büyük sevinç, sevinç vesilesi.*
Çün meh-i nev gözlenür
bayrama ḳarşu vechi
var
Devr-i ḫüsnüñde
naẓarlar ṣalsam
ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [bayrama, -a]

bayram: *Mübarek ve muazzez addedilen dini ve millî günler.*
Mātem-i ġamda Muʿīdī
yanduġımçün odlara
Bir ulu **bayram**
dügündür göñlüm

efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bayram,]

bayram: *Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. II Büyük sevinç, sevinç vesilesi.*
Meclis-i vaṣluñda
[maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme **bayramum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 6). [bayramum, -um]*

bayram: *Bayram.*
Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde **bayram** olsa ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [bayram,]

bayram gicesi: *Bayram gecesi.*
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı **bayram gicesi** şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 14). [bayram gicesi,]*

bayram gün: *Bayram günü, bayram zamanı.*
Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [bayram gün,]

bayram ol-: *Bayram gelmek.*
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 4). [bayram ol-, -ıcaḳ]*

bāzār: *(Fa.) Pazarlık, alışveriş; pazar yeri.*
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 13). [bāzār,]*
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula **bāzār** içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 8). [bāzār,]*
Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına **bāzār** ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 8). [bāzār,]*
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol **bāzārdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 12). [bāzārdan, -dan]*

bāzār: *Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak.*
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı **bāzārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 10). [bāzārum, -um]*

bāzār: *(□□□□□) i. (Fars. bāzār) [Kelime Türkçe'den Batı dillerine de geçmiştir] 1. Pazar kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli, çarşı, alış veriş yeri.*
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn **bāzārında** noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [bāzārında, -ı, -n, -da]*

bāzār: *Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.*
Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle **bāzārum** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [bāzārum, -um]*

bāzār: *Pazar, çarşı, alışveriş yeri.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn **bāzārında**
noḳṣān virmese hicrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [bāzārında, -ı, -n, -da]*

bāzār id-: *Alışveriş yapmak.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi
yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [bāzār id-, -er, -se]*

bāzū-yı ārāmum: *Rahatı kaçmak.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ **bāzū-yı ārāmum** ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [bāzū-yı ārāmum, -yı, -um]*

bāzū-yı ārāmum: *Rahatı kaçmak.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ **bāzū-yı ārāmum** ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [bāzū-yı ārāmum, -um]*

becidd: *Cidden, gerçekten.*

Ḫāne-i dilde **becidd** ne
maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice
sevdā-yı zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [becidd,]*

bed-: *Fena, kötü, çirkin.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı
bed- ḥāl eledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il
ʿömrini pā-māl
eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 1). [bed-,]*

bed- ḥāl eyle-: *Kötü hal etmek, perişan olmak.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın
görmez iken ḫāl
eledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız
ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl
eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 2). [bed-ḥāl eyle-, -düñ]*

bedaḥṣān: *Bugün bir kısmı Afganistan, bir kısmı da Rusya sınırları içinde yer alan yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kâbil ile Yarkent arasında dağlık bir memlekettir. Çok eski zamanlardan beri burada "bedaòş" denilen yakut madeni çıkarılır. Edebiyatta daima, kırmızı bir cins yakut olan "laèl" ile birlikte anılır.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḥṣān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [bedaḥṣān'dan, -dan]*

bedaḥṣān: *Afganistan'da bir şehir.*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı
cemālüñ gösterür
Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur
cāna **Bedaḫṣān** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 8). [bedaḥṣān,]*

beddu ʿā: *Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme, ilenç, kargış; aşığın bedduası.*

İy pīr olası niçe bir
incidesin beni
Tāze yigitsin
eylemedin **beddu ʿā**
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 4). [beddu ʿā,]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

Bu leb ü zülfe **bedel** bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḥṣān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [bedel,]*

Teng-dest oldum lebüñsüz
bāri gül andan **bedel**
Pertev-i mihrüñle
eşküm laʿl-i ter ḳıl

dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [bedel,]*

Şām-ı zülfüñden **bedeldür**
gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 1). [bedeldür, -dür]*

bedel: *Karşılık, denk, eş.*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 8). [bedelsin, -sin]*

bedel: *Ar. Bir şeyin yerini tutan başka bir şey.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan **bedel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [bedel,]*

beden: *Beden, vücut, cisim, ten.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele **bedenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [bedenden, -den]*

bed-hū: *Kötü huylu, huysuz. // Sevgili.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü **bed-ḫūdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [bed-ḫūdur, -dur]*

bed-kīş: *Kötü dinli, çirkin mezhepli, acımasız kimse.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı **bed-kīş** olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [bed-kīş,]*

bed-liḳā: *Sevimsiz.*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol **bed-liḳā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [bed-liḳā,]*

bed-mest: *Far. Bed-hûy, sarhoş, cıvık, sulu.*

Veh niçe **bed-mest** olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [bed-mest,]*

bed-mest: *Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki **bed-mestüñ** ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 4). [bed-mestüñ, -üñ]*

bed-meste: *Far. kendini bilmeyecek derecede sarhoş.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol **bed-meste** ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 4). [bed-meste,]*

bed-nām: *Adı kötüye çıkmış olan, şöhreti kötü olan (kimse).*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol ʿĀr ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ ile **bed-nām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 14). [bed-nām,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü **bed-nām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [bed-nām,]*

bedr-i münīre: *Parlak ay.*

Şol ḳıymeti güher ki saña gūşvāredür
Bedr-i münīre sāye ṣalar bir sitāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69,*

Mısra 2). [bedr-i münīre,]

bed-sitāre: *Uğursuz talih.*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu **bed-sitāre** beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [bed-sitāre,]

beg: *Bey, efendi.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına **begler** gedā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [begler, -ler]

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın **beg**
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [beg,]

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile **begler** gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 7). [begler, -ler]

beg: *A beyim !, Efendim.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller **begüm** āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [begüm, -üm]*

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey. || Sevgili.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [begdür, -dür]

beg: *Beylik, hükümdarlık.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ **beglügin**
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [beglügin, -lüg, -i, -n]

beg: *Bey, hükümdar, efendi.*

Her kişi sāyesinde **beglik** ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 5). [beglik, -lik]

be-ġāyet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi **be-ġāyet** nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [be-ġāyet,]*

be-ġāyet: *Çok aşırı, son derece.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna **be-ġāyet** armaġandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [be-ġāyet,]

be-ġāyet: *Oldukça.*

Dūşīze ṣanma çerḫi **be-ġāyet** ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 15). [be-ġāyet,]

be-ġāyet: *"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş **be-ġāyet** ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 2). [be-ġāyet,]*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 5). [be-ġāyet,]

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben **be-ġāyet** nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı

ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 6). [be-ġāyet,]*

begcegiz: *Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".*

Cevri çoġ itme cāna
begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 1). [begcegizüm, -(ü)m]

Cevri çoġ itme cāna
begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 2). [begcegizüm, -(ü)m]

Ġarežüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 4). [begcegizüm, -(ü)m]

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 6). [begcegizüm, -(ü)m]

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 10). [begcegizüm, -(ü)m]

begcegizüm: *Rumeli yöresine has bir söyleyiş "beyceğizim.".*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne
begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 8). [begcegizüm,]

begüm: *Efendim, canım.*

N’ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme **begüm**
ḫüsnüñe devrāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 8). [begüm,]

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan
begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [begüm,]

begüm: *Bey'im, efendim.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur **begüm** şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [begüm,]*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n’eylersün **begüm**
şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [begüm,]

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn’de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 8). [begüm,]

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ **begüm** kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 2). [begüm,]*

begüm: *"efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür **begüm** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [begüm,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [begüm,]*

begüm: *"efendim, beyim" manasındadır.*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 14). [begüm,]*

begüm: *A beyim !, Efendim.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller **begüm** āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [begüm,]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur **begüm** şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [begüm,]*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle **begüm** geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [begüm,]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi **begüm**
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [begüm,]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda **begüm**
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [begüm,]*

Dünyā **begüm** aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [begüm,]*

Ḳul mıdur ol ki **begüm** gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [begüm,]*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul **begüm** götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 12). [begüm,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı **begüm** ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [begüm,]*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al **begüm**
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 13). [begüm,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem ṣādmān olmaz **begüm**
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [begüm,]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 8). [begüm,]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 4). [begüm,]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun **begüm**
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 1). [begüm,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun **begüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 6). [begüm,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn

Saña yavuz ḳaṣd iden
kimse Yezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [begüm,]*

begüm: *A beyim, efendim!.*
Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her
söz yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [begüm,]*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün
gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās
ü ḫurdedān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [begüm,]*
Gerçi her laḥẓa bir ādem
şādmān olmaz **begüm**
Şükr aña kim ġam
cihānda cāvidān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [begüm,]*
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [begüm,]*
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük
zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü
ʿömrüñ mezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 4). [begüm,]*
El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü
günüñ nevrūz- ı ʿīd
olsun **begüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [begüm,]

behā: *Güzellik, zarafet.*
Rengīn lebüñ müferrih-i
yāḳūtīdür velī
Ṣordum **behāda** laʿl ü
güherden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [behāda, -da]

behā: *Paha; değer, kıymet.*
Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam
beni ḥüsn ü **behā** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [behā,]

behā: *Paha, değer, kıymet.*
Dil nedür kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe **behā**
İy ṣanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 3). [behā,]

behālı: *Pahalı.*
Kefen **behālı** n'idersüz
gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa
ṣaruñ kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 5). [behālı,]

behey: *Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır.*
Dem-ā-dem ādem olmaḳ
kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde
var ne dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [behey,]

behey: *"Hey! Ey! Be!" Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılan seslenme edatı.*
N'içün bī-gāne gibi
deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol
āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 10). [behey,]*

bekle: *Nöbet tutmak.*
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden
ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek **bekler** beni
hecrümde yārān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [bekler, -r]*
Başum ucına gelüp yār-ı
hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek **bekler** beni
şemʿ-i şebistān her

gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 12). [bekler, -r]*

bekle: *(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek II istemek, ummak, ümit etmek.*

Kūyuñda göricek beni
erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste **bekle** yirüñi
dār-ı şifā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [bekle,]

bekle: *Bekçilik etmek, yanında bulunup gözlemek, korumak, muhafaza etmek.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan
genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar **bekler** anı el
ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [bekler, -r]

Ben gedāyı dem-be-dem
bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol
melāmet leşkeri
yanumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [bekler, -r]

bekle: *Beklemek, durmak.*

Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir
mihrbānum var benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 9). [bekler, -r]

bekle-: *Beklemek, durmak.*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde
kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı
bekleyüp aġlar şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [bekleyüp, -y, -(ü)p]

bekle-: *Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etme.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher **beklerem**
aḫşāma degin reh-
güzerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 4). [beklerem, -r, -em]

bekler: *(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak,.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar
anı **bekler** ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [bekler,]

bel: *Bel, bedenin orta kısmı. II Sevgilinin ince beli.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [belī, -i]

belā: *Ar. Felaket, afet.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür
Ki **belālar** bu yolda
çoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [belālar, -lar]

Buldı ṭut sen māh-ı bed-
mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam
göñlüm **belāsından**
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [belāsından, -sından]*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi
aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez
yā Rab ne **belādur** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [belādur, -dur]

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 3). [belā,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī
geh nedāmet geh **belā**
Tekyedür eksük mi

olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [belā,]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy **belā** cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 12). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ **belāsı** ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 8). [belāsı, -sı]*

belā: *Felaket, musibet.*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne **belādur** yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [belādur, -dur]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ **belālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [belālar, -lar]*

belā: *Bela.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü **belāyı** añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Musibet, felaket, dert, gam, keder.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [belālu, -lu]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne **belālar** geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 14). [belālar, -lar]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından **belālar** başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 1). [belālar, -lar]*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 6). [belālar, -lar]*

belā: *İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne **belālar** geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [belālar, -lar]*

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm **belā** bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [belā,]*

belā: *1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem **belā** ile adum añmaz **belā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [belā,]*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem **belā** ile adum añmaz **belā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [belā,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim

Derd ü endūh ü **belā**
bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [belā,]

Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü **belā** üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [belā,]

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını
söylemeg içün **belā**
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [belā,]*

Başum açdum **belāya**
n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [belāya, -y, -a]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü **belādur** cām-ı hicrāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [belādur, -dur]

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne **belādur** bu ki bālā-yı bülendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [belādur, -dur]

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu **belāya** uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 2). [belāya, -y, -a]

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [belā,]

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne **belā** idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [belā,]

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol **belāyı** defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 2). [belāyı, -y, -ı]

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne **belādur** vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 8). [belādur, -dur]

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir **belādur** başuma birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [belādur, -dur]

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm **belāsından**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [belāsından, -sı, -n, -dan]

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im **belā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [belā,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [belā,]*

belā: *A. içinden çıkılması zor, sakıncalı durum.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler **belā** vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [belā,]

belā: *İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne **belālar** geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [belālar, -lar]*

belā: *Gam, keder, dert.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm **belā** bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [belā,]*

belā: *Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; âşık.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [belālu, -lu]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü **belāya** uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [belāya, -(y), -a]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne **belāya** uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [belāya, -(y), -a]*

belā: *Afet, musibet, dert, gam, keder.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne **belāya** uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [belāya, -y, -a]*

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir **belā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [belā,]*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur **belā** üzre **belā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [belā,]*

belā: *Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur **belā** üzre **belā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [belā,]*

belā: *Acı keder. II Afet.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u **belā**
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [belā,]*

Bir **belā** gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze süsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [belā,]*

belā: *1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca **belāyı** hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [belāyı, -y, -ı]*

belā būstān-: *Keder bahçesi,.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum
belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb
olıpdur kūze-i dōlāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [belā būstān-, --ı, --na]*

belā çeker: *Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī
taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ **belā çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [belā çeker,]

belā ırmaġı-: *Bela ırmağıdır.*

Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan
geldügin bilmez belā
ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [belā ırmaġı-, -dur]

belā oldum: *Birine dert, elem veya üzüntü vermek.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd
ü ben **belā oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [belā oldum, -du, -m]

belālu: *Belalı, gamlı, âşık.*

Tāb-ı mülden [iy perī
ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben **belālu** bülbüle bu
yüzden āl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 2). [belālu,]

belā-yı siyāh: *Kara bela.*

Getürdi başuma yüz fitne
biñ **belā-yı siyāh**
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [belā-yı siyāh, -yı]

Oldı zülfüñ dile **belā-yı siyāh**
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 3). [belā-yı siyāh,]*

belā-yı siyāh: *Kara bela, dert, keder, tasa.*

Getürdi başuma yüz fitne
biñ **belā-yı siyāh**
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [belā-yı siyāh,]

belā-yıʿışḳ: *Aşk belası.*

Yüzine bir baḳup oldum
belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı
ol neẕāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [belā-yıʿışḳ,]

belī: *Evet 2) Doğrusu, gerçekte.*

Güzel çoḳdur velī sensin
murādum
Belī encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [belī,]*

belī: *"Öyle değil mi!" anlamına gelen tasdik etme manasında bir söz, evet.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk
olup ten
Belī her şey olur aṣlına
rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 10). [belī,]*

belki: *Ola ki, bir ihtimal.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma
beñzer
Tefāvüt **belki** yoḳdur
bir ser-i mū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 4). [belki,]

belür: *Meydana çıkmak, görünmek. II Bir şeyin varlığı iyice görünmek, açık bir durum almak.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme
gözüñi
Uyumaḳ ey degül
aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 5). [belürdi, -di]

belür: *Belirmemek, ortaya çıkmamak, meydana gelmemek.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen **belürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [belürmez, -mez]*

bem: *Ar. Tambur benzeri sazların en kalın sesi veren teli.*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü **bem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [bem,]*

ben: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı **ben**
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 1). [ben,]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı **ben**
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [ben,]*

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 4). [ben,]*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 6). [ben,]*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [ben,]*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 10). [ben,]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne **ben**
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 1). [ben,]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne **ben**
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 2). [ben,]*

Ṣemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [ben,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [ben,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 8). [ben,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 10). [ben,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler **beni**
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 7). [beni, -i]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber **beni** gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 9). [beni, -i]*

Şūrīde-ṭāliʿümde **ben** tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 7). [ben,]

Çeşm-i cellāduñ **beni** öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 3). [beni, -i]

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler **beni** zār
Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 3). [beni, -i]

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig **beni** aġyāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 4). [beni, -i]

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme **beni** şīve-i reftāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 8). [beni, -i]

Yine bülbül gibi yaḳduñ **beni** beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [beni, -i]

Güldürürseñ **beni** demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [beni, -i]

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda **beni**
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 11). [beni, -i]

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ **beni** teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 7). [beni, -i]

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 1). [ben,]

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme **ben** Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 11). [ben,]

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 7). [beni, -i]

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [ben,]

Var iy ṭabīb ḳo **beni** kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 9). [beni, -i]

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur **ben** ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 10). [ben,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 2). [ben,]*

Şemʿ bilür sūzişin **ben** ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [ben,]

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa **ben** ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 13). [ben,]

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa **beni**
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [beni, -i]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham **ben** de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 2). [ben,]*

Ḥāline **ben** ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 11). [ben,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [ben,]*

Çün vefā yoḳdur **benī** ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 11). [benī, -i]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 1). [ben,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ **ben** ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 6). [ben,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ **beni**
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 5). [beni, -i]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler **beni** hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [beni, -i]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler **beni** şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 12). [beni, -i]*

Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle **ben** seyr iderüm dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 4). [ben,]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 5). [ben,]*

El urup nabżına **ben** dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 11). [ben,]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan **beni**
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 1). [beni, -i]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan **beni**
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 2). [beni, -i]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 4). [beni, -i]*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 8). [beni, -i]*

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ

Pādşāh-ı ʿālem
eylersin gedālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 10). [beni, -i]*

Baña pend idüp n’idersin düşmenümdür iy refîḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 6). [beni, -i]*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre **beni**
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 1). [beni, -i]

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre **beni**
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [beni, -i]

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 4). [beni, -i]

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 6). [beni, -i]

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 8). [beni, -i]

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [beni, -i]

İlāhī Mekke ṣevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 12). [beni, -i]

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 14). [beni, -i]

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 12). [beni, -i]

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 14). [beni, -i]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 10). [beni, -i]

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 8). [beni, -i]

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 4). [beni, -i]

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ **beni**
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 2). [beni, -i]

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ **beni**
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ **beni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 1). [beni, -i]

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ **beni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 6). [beni, -i]*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün

Baña ṣor **ben** bilürem
iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [ben,]

Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen **beni** bir
laḥẓa rāḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 6). [beni, -i]

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına **beni**
Ḫāk-i siyāha degmedi
altun didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 5). [beni, -i]

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ
beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü
nerges-i şehlā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 5). [beni, -i]

Çün gördi bir naẓar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [ben,]

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm
didilerdi baña seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [ben,]

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr ü gedā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 3). [ben,]

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam
beni ḥüsn ü behā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [beni, -i]

Öldür günāh yoḳ **beni** tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm
didilerdi baña seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 11). [beni, -i]

Bilüñ gibi **beni** ġam bir
ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i
bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [beni, -i]

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine **ben** dil-figāre kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 2). [ben,]

Şikestelik **beni** bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 1). [beni, -i]

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [bende, -de]*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın **beni**
Pādşāhum devletüñ
pāyende vü ʿömrüñ
mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [beni, -i]*

Ġam-ı hecrüñ **baña**
dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı
derdüme bir çāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [baña, -a]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ **beni** şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce
bāri ne hevādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [beni, -i]

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür **beni** cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste
göñlüme ḥayāt-ı
cāvidāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 7). [beni, -i]

Ḫār-ı endūh ile **ben** zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 3). [ben,]

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [bende, -de]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [ben,]*

ben: *Ben.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [beni, -i]*

ben: *T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.*

Yüzüñ üzre siyeh **beñler** ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [beñler, -ler]*

Dāne dāne görinen **beñlerüñ** eyler beni zār
Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 3). [beñlerüñ, -lerüñ]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān **benümdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [benümdür, -ümdür]*

İller bileydi **bende** olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 1). [bende, -de]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ **beni**
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [beni, -i]*

ben: *Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber **beñlerüñ**
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [beñlerüñ, -ler, -üñ]*

ben: *Ben birinci teklik şahıs zamiri. II Âşık.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ **baña** bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [baña, -a]*

Göñüldür ʿışḳ yolında **baña** hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [baña, -a]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü **ben** ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ben,]*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [ben,]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri .*

Bir büt-i naḵḵāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine
ḥayrān ü **ben** ḥayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ben,]*
Ben ki bir meh-rū içün biñ
āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp
āḫir niṣār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [ben,]

ben: *Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.*

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [beñlerle, -ler, -(i)le]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden
ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẕuma didi
ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 9). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.*

Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz bildügin
itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz
perīşān- ḥāl idüp gitme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 12). [beni, -i]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ʿömrüm benüm
cānum cihāndur bu
cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [benüm, -üm]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Benüm ʿömrüm **benüm**
cānum cihāndur bu
cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [benüm, -üm]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem
kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum **benüm**
naʿşum nihāl-i
Sidre'den eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [benüm, -üm]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Pür-sūz ise ṭañ mı **benüm**
eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile
efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [benüm, -üm]

ben: *Birinci tekil şahsı üzerine hâl eki almış şekli.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [bende, -de]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri, şairin kendisi.*

Gerçi dermān añsalar her
ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [ben,]*
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd
ü **ben** belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [ben,]
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül **ben** daḫi
başḳa bir belā oldum
saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [ben,]

ben: *T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl. Sevgilinin benleri.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [beñlerle, -ler, -le]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Tekye-i rūzī degüldür maḫrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 10). [ben,]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 15). [ben,]

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri (Âşığın yerine).*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur **benüm** şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [benüm, -üm]

ben: *'Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali. (Âşığın kendisi kastedilmiştir.).*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler **beni** gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [beni, -i]

ben: *1. tekil şahıs ekinin yükleme durum eki almış hali.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler **beni** aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [beni, -i]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hali.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ **beni** arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [beni, -i]

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hali.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ **beni** arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [beni, -i]

ben: *Birinci teklik şahıs zamirinin yükleme hal eki almış şekli.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ **beni**
Ben seni Allāh'a şaldum ne diyem şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [beni, -i]

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a şaldum ne diyem şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [ben,]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm **benüm**
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [benüm, -üm]*

ben: *Ben birinci teklik şahıs zamirinin yükleme eki almış hâli.*

Nāṣiḫā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam **beni**
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [beni, -i]

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış şekli. (Âşık).*

Tāb-ı ḥüsnüñdür **beni** her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşığın kendisi.).*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu **ben** bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [ben,]*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam **ben** ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel **beni** öldür **beni** hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Âşık).*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel **beni** öldür **beni** hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri ilgi hâl eki almıştır. (Âşık).*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya **benüm** yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal almış şekli.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde **beni** sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Dil müjeñ tīrin diler **ben** ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ben,]*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm **ben**
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [ben,]*

Başuma pādşāhum **ben** de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış hali.(Âşığın kendisi.).*

Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod **beni** öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [beni, -i]*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler **beni**
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [beni, -i]*

ben: *Âşığın sevgiliyi sahiplenme manasında kullandığı kelime. O sevgili benimdir.*

Gör ne ẓālimdür **benüm** ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamirine belirtme eki eklenmesi.*

Çünkim öldürdüñ **beni** şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi **ben** şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [ben,]*

ben: *"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli. II Âşığın kendisi.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin **benden** aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [benden, -den]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri. Âşığın kendi.*

İy gönül gel bu yolda **benden** geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. (Âşık kendine söylenir.).*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [ben,]*

Saña **ben** dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [ben,]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri ll Şair kendisini kastetmektedir.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i ṣāh-ı ḫurdedānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 14). [benüm, -(ü)m]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri .*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında **baña** āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [baña, -a]*

Aġlar ise ehl-i dil **ben** derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [ben,]*

Gerçi dün var idi **bende** bir ramaḳ cāndan eṣer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [bende, -de]*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [ben,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [ben,]*

Gerçi **benden** yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür

henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).*

Ḳomasın derd ile böyle
beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ol ḳanum içdi **ben** lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [ben,]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [ben,]*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ **beni**
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [beni, -i]*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez **benümle** bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 4). [benümle, -üm, -le]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān
benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān
benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

Yoḫ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [benümdür, -(ü)m, -dür]*

ben: *"Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aḫyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [benden, -den]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (aşık).*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz **beni**
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [beni, -i]*

Devr-i ruḫuñda **beni** gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [beni, -i]

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamir (Ahmet Efendi).*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden **bana** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [bana, -a]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.II benim gibi.(aşığın yerine).*

Zār idüp günden güne **ben** ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamir.*

Derd ile öldüm inanmaz **bana** dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [bana, -a]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim **bana** bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [bana, -a]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem **bana** zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [bana, -a]*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın **bana**
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [bana, -a]*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam **bana** kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [bana, -a]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey **bana** ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [bana, -a]*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim **bana**
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [bana, -a]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Agavni).*

Kūyuñda göricek **beni** erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Acem çerçi).*

İy ġamzesi kāfir **beni** öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Bu çemende **ben** Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [ben,]*

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle **benem** lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 10). [benem, -em]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Daḫi durur lezzeti būseñ demāġumda **benüm**
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [benüm, -üm]*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm

benüm
Lāledür gūyā içinde
ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [benüm, -üm]

İy ḫvāce var **benüm** ṣıma
dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe
mihmān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [benüm, -üm]

Geçmeden rīv işlerin alur
ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim
benüm serv-i
ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [benüm, -üm]

Sāz olup ża ʿf ile beñzüm
ḳıla döndi çün **benüm**
Cānumı bir ḳılda aṣup
olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [benüm, -üm]

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem
n'ola naḳd-i cān
benümdür
Beni kendü ḫālüme
ḳoñ size ne ziyān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [beni, -i]

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz **beni**
Şimdi tīġ almış eline
ḳaṣdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [beni, -i]

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Oḳa dikmiş idi gerçi **beni**
ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca
ġamzeñ didi kim nişān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [beni, -i]

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [beni, -i]

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Āl ile gönlüm alup dīvāne
itmişdür **beni**
Bir niçe āhū baḳışlu
ḳaşı gözi ḳareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [beni, -i]

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda
olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem **beni**
bu çerḫ-i gerdān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [beni, -i]

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ **beni**
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 5). [beni, -i]

ben: *" Ben " birinci tekil kişi zamiri.*

Kimedür bu ġamze diyü
ölürem reşk ile **ben**
Her ḳaçan ḳaşın gözin
ol ṣūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [ben,]

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm
niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine
ben ḳulın ol sulṭān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [ben,]*

Ben gerçi gedāyam ne
zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-
i sīm-berüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [ben,]

Kimse raḥm itmez ölürsem
ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe
eşkle baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [ben,]

Sen gül-i tersin yirüñ
firdevs-i cennet
bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam
beñzüm ḫazān

yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ben,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger **ben** bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [ben,]*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña **ben** nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [ben,]*

Ṭaġıtmaġa **ben** ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ben,]*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı **ben** ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [ben,]*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [ben,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [ben,]*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [ben,]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [ben,]*

Çāk idüp n'eyler müjen **ben** dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [ben,]*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [ben,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [ben,]*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [ben,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün **ben** siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [ben,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [ben,]*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 9). [ben,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [ben,]*

Gice gündüz olmışam **ben** sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 11). [ben,]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 186, Mısra 12). [ben,]

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 9). [ben,]*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 3). [ben,]*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [ben,]*

Viṣāle irmege çünkim bu **ben** dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 1). [ben,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam **ben** kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [ben,]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı **ben** meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [ben,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [ben,]*

Yükletme yā ḳaşın ġamını **ben** żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 7). [ben,]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā **ben** senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 5). [ben,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı **ben** dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 12). [ben,]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki **ben** miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [ben,]*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler **beni**
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [beni, -i]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ **beni**
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 13). [beni, -i]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [ben,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ **beni**
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 11). [beni, -i]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın **beni** ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [beni, -i]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 7). [ben,]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen **beni** kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

248, Mısra 8). [beni, -i]

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ **beni** lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [beni, -i]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen **beni** zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [beni, -i]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum **ben** gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 10). [ben,]*

Dem dem āh itdükce **ben** artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [ben,]*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler **beni**
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [beni, -i]*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir **ben** ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [ben,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 3). [ben,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 3). [ben,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [ben,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan **beni**
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 5). [beni, -i]*

Ḥüsn-i sāḳīdür **beni** geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [beni, -i]*

Sen **beni** derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 9). [beni, -i]*

Ḫākī-i ḥasret **beni** itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 1). [beni, -i]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo **beni** var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [beni, -i]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya **ben** velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 7). [ben,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada **ben** ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [ben,]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki **ben** aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 12). [ben,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı **bende** yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [bende, -de]

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde **beni** tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 10). [beni, -i]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur **beni** mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 11). [beni, -i]*

Didüm öldür **beni** tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 9). [beni, -i]*

Şāh-ı ʿışḳam **ben** gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 3). [ben,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo **beni** hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [beni, -i]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [bende, -de]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ **beni**
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 7). [beni, -i]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme **ben** dil-ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 7). [ben,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 5). [ben,]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls **ben** ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 10). [ben,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [ben,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 6). [ben,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [ben,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [ben,]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ **ben** ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [ben,]*

Küşte-gīr itdüñ **beni** kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 11). [beni, -i]*

Gözlerüñ cellādı **ben** bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [ben,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 1). [ben,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı **ben** anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [ben,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ **ben** bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 8). [ben,]*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [ben,]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ **beni** helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 5). [beni, -i]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma **ben** nā-tüvāna begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 2). [ben,]*

Gider oldum **ben** aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 7). [ben,]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel **beni** ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 12). [beni, -i]*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile **ben** kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 7). [ben,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 5). [ben,]*

N'ola **ben** ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 11). [ben,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı **ben** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 2). [ben,]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [ben,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine **ben** zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [ben,]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 8). [ben,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ **beni** āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 2). [beni, -i]*

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ **beni**
Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 5). [beni, -i]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy **beni** meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 8). [beni, -i]

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi **ben** miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 4). [ben,]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur **beni** ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 1). [beni, -i]*

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy **beni** ḫāk ile yeksān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 4). [beni, -i]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 1). [ben,]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 12). [ben,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 6). [ben,]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm **ben** anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [ben,]*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla **ben**
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 1). [ben,]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 9). [ben,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 2). [ben,]*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör **beni** kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [beni, -i]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı **beni**
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 11). [beni, -i]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [ben,]*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḫālümi bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 7). [beni, -i]*

Dildür **beni** bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 9). [beni, -i]*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze **ben** öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [ben,]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya **ben** gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [ben,]*

Çün żarār yoḳdur bilürsin
ṣu gibi pāk olduġım
İḥtirāz itmek neden
ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 8). [ben,]

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 14). [ben,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña **ben**
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [ben,]*

Naḳd-i cānum ḳo nis̱ār
olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm
iy ḫvāce ziyān ü
sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [ben,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem
bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü
rengīn ḫayālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [ben,]*

Hecre düşdüm **bende**
n'eyler nuḳl-ı ġamla
ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā
mıdur melālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 3). [bende, -de]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol
hilāl-ebrū ṣanem bir
gün
Helāk eyler **beni** āḫir
şeb-i endūh-ı ġam bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 2). [beni, -i]*

Leyle-i zülfüñ **beni** āşüfte-
ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp
Mecnūn-mis̱āl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 1). [beni, -i]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 3). [beni, -i]*

Tāb-ı mülden [iy perī
ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben belālu bülbüle bu
yüzden āl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 2). [ben,]

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri.*

Be-ġāyet bī-vefā ṣūḫ-ı
cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler
hep velī **benden**
peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [benden, -den]

ben: *" Ben " birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin añma
baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī
üstüvār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 13). [baña, -a]

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş
eyler seni ya ġam **beni**
ʿĀḳıbet destān olası
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [beni, -i]

Düşmene uyma
didügümçün **beni**
düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç
benden mi dilberden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [beni, -i]*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ
ol yāre **beni**
Saġ ilet kūyına dil-
ḫaste vü üftāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [beni, -i]

Kühl añma baña gözlerüme
ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın
beni āḫir naẓarum var
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [beni, -i]

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ **beni** incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [beni, -i]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken **beni**
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [beni, -i]*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma **beni** kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [beni, -i]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi **beni** öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [beni, -i]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş **beni** ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [beni, -i]*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ **beni**
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [beni, -i]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir **beni**
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [beni, -i]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī **beni** ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [beni, -i]*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile **beni** yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [beni, -i]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ **beni**
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [beni, -i]*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz **beni** gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [beni, -i]*

İy kemān-ebrū **beni** ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [beni, -i]*

Ol māh nāz ile **beni** şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [beni, -i]*

Şol ġamzekār ider **beni** mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [beni, -i]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile **beni** ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [beni, -i]*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam **beni**
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [beni, -i]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür **beni** dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vuṣḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 9). [beni, -i]*

İy pīr olası niçe bir incidesin **beni**
Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 3). [beni, -i]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem **beni**
Ruḫlaruñ āyīne vü la'lüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 5). [beni, -i]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [beni, -i]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl **beni** yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 8). [beni, -i]*

Öldürürdi tīġ-i lā-te'men çeküp çeşmüñ **beni**
Virmeseydi ḫande-i la'lüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 5). [beni, -i]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz **beni** ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [beni, -i]*

'Ālem-i 'ışḳda zülfüñ ġamı zār itdi **beni**
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 5). [beni, -i]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce **beni**
'Işḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [beni, -i]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen **beni** bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [beni, -i]*

Özge derdüm var **benüm** şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [benüm, --üm, -]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ **beni** helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 1). [beni, -i]*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor **beni** zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 8). [beni, -i]*

Bād-ı āhumdur **benüm** āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna la'l-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 3). [benüm, --üm, -]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan **benüm**
İy perī-peyker ḥaẓer ḳıl gitme yanumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan **benüm**
İy perī-peyker ḥaẓer ḳıl gitme yanumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Yāre düşmen ṭa'n idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur **benüm**
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur **benüm**
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Devr-i ḥüsnüñde şaçuñ zencīrin istersem n’ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Daḥı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur **benüm**
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur **benüm**
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 4). [benüm, --üm, -]

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum **benüm**
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum **benüm**
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum **benüm**
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum **benüm**
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī çün oḳur
dīvānum ol Ḫıżr-ı
zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm
cāndan gelür nāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur
benüm
Çeşme-i ḥayvān ü
ʿömr-i cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur
benüm
Çeşme-i ḥayvān ü
ʿömr-i cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde
ḳurulmış
sāyebānumdur **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 4). [benüm, --üm, -]

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ
kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi
nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa
bir nişānumdur **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 8). [benüm, --üm, -]

Söylenen ḫalḳuñ dilinde
şimdi ḫüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 10). [benüm, --üm, -]

Naḫl-bend olup nihāl-i
ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i
revānumdur **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 12). [benüm, --üm, -]

İy Muʿīdī her gice gözden
uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi
āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-
i ḫūn-feşānum var
benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı
erġavānum var **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 1). [benüm, --üm, -]

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-
i ḫūn-feşānum var
benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı
erġavānum var **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 2). [benüm, --üm, -]

Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 4). [benüm, --üm, -]

Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḥm-ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir
mihrbānum var **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [benüm, --üm, -]

Gün şayarsañ üstüme iy
māh fürḳat gicesin
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i
cāvidānum var **benüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 285, Mısra 12). [benüm, --üm, -]

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 16). [benüm, --üm, -]*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur **benüm**
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur **benüm**
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum **benüm**
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum **benüm**
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın

Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum **benüm**
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum **benüm**
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [benüm, --üm, -]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum **benüm**
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum **benüm**
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [benüm, --üm, -]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 4). [benüm, --üm, -]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [benüm, --üm, -]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 14). [benüm, --üm, -]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīṣān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [benüm, --üm, -]*

Murādumdur senüñ aġzuñ **benüm** ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 1). [benüm, --üm, -]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma **benüm** ṣemʿ-i ṣebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 10). [benüm, --üm, -]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda **benüm**
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 7). [benüm, --üm, -]*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 8). [benüm, --üm, -]*

Ol **benüm** dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [benüm, --üm, -]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 9). [benüm, --üm, -]*

Sen **benüm** eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [benüm, --üm, -]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḥi dilber **benüm**
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 3). [benüm, --üm, -]*

Çoḳ nifāḳ eyler **benüm** ḫaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 9). [benüm, --üm, -]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm **benüm**
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [benüm, --üm, -]*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ **benüm**
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [benüm, --üm, -]*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden **benüm**
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 11). [benüm, --üm, -]

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [benüm, --üm, -]

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben **baña** itdüm **baña** ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [baña, -a]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II âşık.*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum **benüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 12). [benüm, -üm]*

beñ-: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın **benüm** cānum cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [benüm, -üm]

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm **benüm**
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 9). [benüm, -üm]*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 12). [benüm, -üm]*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan **benüm**
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aşdı ḳandīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 9). [benüm, -üm]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 9). [benüm, -üm]*

beñ-: *Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah nokta II ben II hâl.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki **beñlenmiş** güzel ʿunnāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [beñlenmiş, -len, -miş]

ben baña it-: *Kendine etmek. Kendi yaptığı şeyler sonucunda yine kendisi zarar görmek.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [ben baña it-, --dü, --düm]*

ben ü ol: *Ben ve o(zamir).*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ **ben ü ol** nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ben ü ol,]*

ben ü ol: *Âşığın kendi ve sevgili.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ **ben ü ol** nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ben ü ol,]*

bencileyin: *Benim gibi.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir **bencileyin** ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [bencileyin,]

bend: *Bağ.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [bende, -e]

bend: *Bağ, ip.*

Ayaġum almaġ içün **bend** ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [bend,]

bend: *Bağ, düğüm.*

Muʿīdī zülf-i yārüñ **bendini** gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 13). [bendini, -i, -n, -i]

bend: *(Fars.) Bağlama, bağlanma.*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir **bend** ile cān-bāze urġān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 8). [bend,]

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe **bend** idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 5). [bend,]

bende: *Kul, köle.*

Düşüp serv-i sehī **bende** olur āzād iken **bende**
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 11). [bende,]

Düşüp serv-i sehī **bende** olur āzād iken **bende**
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 11). [bende,]

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler **bende** olur saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 14). [bende,]

Cān cemālüñ **bendesidür** sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [bendesidür, -sidür]

bende: *Kul, köle II âşık.*

Gerçi dil bir **bendedür** pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḥsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [bendedür, -dür]

bende: *Bağlı, köle, esir.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa **bendeyem** bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 1). [bendeyem, -yem]

bende: *Kul, köle, hizmetkâr.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [bendeñe, -ñ, -e]

bende: *Kul, köle, hizmetkâr ('âşığın yerine).*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [bende,]

bende: *Kul, köle. II Âşık.*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī **bendeñe**
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28,

Mısra 13). [bendeñe, -ñ, -e]

bende: *Birine mensup olan, onun hizmetinde bulunan.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 15). [bendeyem, -(y), -em]*

bende: *Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [bendeyem, -y, -em]*

bende: *(Fars.) Kul, köle II. Âşık.*

Āferīn ol **bendeye** kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi şūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [bendeye, -y, -e]*

bende: *(Fars.) Köle, esir.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī **bendeñi**
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 13). [bendeñi, -ñi]*

bende: *(Fars.) Kul, köle.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginçe **bendeye** iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [bendeye, -y, -e]*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ **bendesi** olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [bendesi, -si]*

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī **bendeñüñ**
İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 13). [bendeñüñ, -ñ, -üñ]*

Muʿīdī **bendeñe** gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [bendeñe, -ñ, -e]*

bende-hāne: *Ben kölenin evi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bende-ḫānemden, -m, -den]*

bende-ḫāne: *(Âşığın kendini kastederek) bu kölenin evi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bende-ḫānemden, -m, -den]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bende-ḫānemden, -m, -den]*

bende-i hindū: *Zenci (bir) köle.*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur **bende-i hindū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [bende-i hindū,]*

bende-i hindū: *Zenci (bir) köle.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum **bende-i hindū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [bende-i hindū,]*

benden: *"Ben" şahıs zamirinin ayrılma hali almış şekli.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise **benden** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 4). [benden,]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [benden,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı **benden** ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [benden,]*

benden mi dilberden midür: *Benden mi, sevdiğim dilberden (güzel) midir?.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç **benden mi dilberden midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [benden mi dilberden midür,]*

bend-i ġam: *Gam bağı.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña **bend-i ġam**
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [bend-i ġam,]*

beni: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine **beni** ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [beni,]*

beni: *Birinci tekil şahıs zamiri yükleme/belirtme hal eki almış biçimi. (Âşığın kendisi).*

Sünbül-i zülfüñ **beni** ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [beni, -i]*

beni: *"Ben" birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hâl eki almış biçimi.*

Sünbül-i zülfüñ **beni** ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [beni,]*

beni: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).*

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe mesel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [beni,]*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı **beni**
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [beni,]*

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [beni,]*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırāḳ iden **beni**
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 13). [beni,]*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ **beni**
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 7). [beni,]*

beni bende: *Kendini kaybetmek, benliğinden vazgeçmek; müptela olmak.*

Cām-ı şevḳüñ ki **beni bende** iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [beni bende,]*

benler: *Çoğu doğuştan, tende*

bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen **benler** degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [benler, -ler]

bennā: *Ar. Binâ eden, mimar.*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur **bennā** göñül ṭōlāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [bennā,]

benüm: *Benim.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda **benüm**
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [benüm,]

[benüm: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem **[benüm** gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 7). [[benüm,]*

benümçün: *Benim için, benden dolayı, benden ötürü.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 2). [benümçün,]*

benümdür: *Bana ait.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān **benümdür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [benümdür,]

beñz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [beñzüm, -üm]

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile **beñzüm** ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [beñzüm, -üm]

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [beñzümi, -ü, -mi]

beñz: *Yüz, çehre.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam **beñzüm** ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [beñzüm, -üm]

beñz: *1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.*

Sāz olup żaʿf ile **beñzüm** ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [beñzüm, -üm]

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ **beñzi** şekerfām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 12). [beñzi, -i]

Ṣarıdur **beñzi** şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 1). [beñzi, -i]

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi **beñzüm** bozarmışdur
Yanup odlara kül

oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [beñzüm, -üm]*

beñz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden **beñzi** ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [beñzi, -i]*

beñze: *Andırmak, gibi olmak.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña **beñzer** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [beñzer, -r]*

beñze: *Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [beñzemez, -mez]*

beñze: *Benzemek, andırmak.İki şey arasında kurulan benzerlik.*

Dir imişsün **beñzerem** zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [beñzerem, -r, -em]*

beñze: *(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.*

ʿĀlem cināna **beñzedi** yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 3). [beñzedi, -di]*

beñze: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [beñzer, -r]*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe **beñzer** ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [beñzer, -r]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [beñzer, -r]*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce **beñzer**
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 3). [beñzer, -r]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa **beñzer** ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 5). [beñzer, -r]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya **beñzer** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [beñzer, -r]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle **beñzer** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [beñzer, -r]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre **beñzer** kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [beñzer, -r]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd

Didi **beñzer**
görmemişdür ġamze-i
ṭīr-efgenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 12). [beñzer, -r]

Gün gibi hercāī meh-rūlar
iñen çoḳdur velī
Saña **beñzer** bī-vefāya
olmadum ṭuş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 10). [beñzer, -r]

İy ṣabā itdüñ yine cānum
dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden
beñzer getürdüñ
müşg-i Çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 2). [beñzer, -r]

Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe
beñzer ki artar bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [beñzer, -r]

beñze-: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Revişüñ Sidre'ye
beñzetmeye varmaz
dilimüz
Yücedür himmetimüz
serv-i ḫırāmānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 5). [beñzetmeye, -t, -me, -ye]

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer şebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü
devlete aldanma hā
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [beñzer, -r]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh
ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ
ḫayālin bunca mihmān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [beñzer, -r]*

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı
rengīn
Ḳarāñū gicede
mehtāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14). [beñzer, -r]

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh
fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī
ḫvāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12). [beñzer, -r]

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i
müşgīn
Ki beñlenmiş güzel
ʿunnāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [beñzer, -r]

Yaşum gülzār-ı ġamda āba
beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm
ṭōlāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [beñzer, -r]

Kākülüñ şol ʿanbere **beñzer**
ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā ki āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [beñzer, -r]*

Çenber-i zülfüñ ġamından
ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki
yiri hevā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [beñzer, -r]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri
olmadı ḳabūl
Şöyle **beñzer** ki
Muʿīdī ḳatı çoḳdur
günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [beñzer, -r]

Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [beñzer, -r]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ
gelür ammā daḫi

Zülfüñe **beñzer**
perīşāndur dil ü cānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [beñzer, -r]*

beñze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.*

Mülk-i Ḫoten'e **beñzer**
dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda
misk-i Ḫoten olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [beñzer, -r]

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [beñzer, -r]

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [beñzer, -r]

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba **beñzer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [beñzer, -r]*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba **beñzer**
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba **beñzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [beñzer, -r]

beñzed: *Benzemek.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya **beñzede** ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [beñzede, -e]*

beñzed: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 3). [beñzedür, -ür]

beñzeden: *Benzeten.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne **beñzeden**
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [beñzeden,]*

beñzeme: *Benzemez.*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle **beñzemez**
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [beñzemez, -z]

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e **beñzemez** ṭūtīlerüñ gūyālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 6). [beñzemez, -z]

beñzer: *Benzemek.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma **beñzer**
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 3). [beñzer,]

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ **beñzer** ki ehl-i dīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [beñzer,]

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa **beñzer** şu ḳabaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 6). [beñzer,]

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 410, Mısra 14). [beñzer,]

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi
beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-dehsāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [beñzer,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol Dūd-ı müşgāsāya **beñzer** başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 12). [beñzer,]*

beñzer: *Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.*

Câme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile Bir güzel tāvūsa **beñzersin** ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [beñzersin, -siñ]*

beñzer: *... gibi görünmek.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış İçersin gizlüce **beñzer** şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [beñzer,]*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [beñzer,]*

beñzer: *Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, müşâbih, eş, emsal.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış İçersin gizlüce **beñzer** şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [beñzer,]*

beñzer: *Benzer, eş, denk.*

Gül **beñzerin** dimiş yüzüñe vechi var mıdur Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 9). [beñzerin, -in]*

beñzer: *... gibi görünmek, andırmak, benzemek, eş, denk.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā **beñzer** yine Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [beñzer,]*

beñzer: *... gibi görünmek, andırmak, benzemek.*

Dîde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes Ḫıżr'a **beñzer** kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [beñzer,]*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [beñzer,]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine Öyle **beñzer** kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [beñzer,]*

beñzer: *Andırmak, ...gibi görünmek, sanısını uyandırmak. || Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ Pertev-i şebtāba **beñzer** devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [beñzer,]*

beñzet-: *Beñzetmek.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre **beñzetsem** n'ola Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [beñzetsem, -se, -m]*

beñzet-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre **beñzetdüm** velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 7). [beñzetdüm, -dü, -m]*

beñzüm: *Yüz, görünen kısım.*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni **beñzüm** kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [beñzüm,]*

ber: *Yer.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī **berdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [berdedür, -de, -dür]*

ber: *Kara, toprak.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü **berden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 12). [berden, -den]*

ber-ā-ber: *Aynı anda.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna **ber-ā-ber**
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Birlikte, beraber.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Bir, aynı.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya **ber-ā-ber**
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [ber-ā-ber,]*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Eşit, denk.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya **ber-ā-ber**
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [ber-ā-ber,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte II Eşit denk.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [ber-ā-ber,]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [ber-ā-ber,]*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol ṣūḫ bir iş itdi yine ḳana **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ber-ā-ber,]*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [ber-ā-ber,]*

Başına **ber-ā-berdür** anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [ber-ā-berdür,]*

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte II Eşit denk, aynı seviyede II Aynı anda.*

Hecrüñde gözüm oldı iki
baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte || Eşit, denk.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe
beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı
cānāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte || Eşit, denk.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna **ber-ā-ber**
Her būseñi ṭutsam
yaraşur cāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber: *Beraber, birlikte. II Eşit, denk.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna **ber-ā-ber**
Her būseñi ṭutsam
yaraşur cāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber: *(Fars.) Beraber, birlikte.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise
n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki
dünyāya **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [ber-ā-ber,]

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ
ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları
aġaya **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [ber-ā-ber,]

Nūrānī vü zulmānī iki serv
ṣanurlar
Yanuña düşüp
ṣalınıcaḳ sāye **ber-ā-ber** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [ber-ā-ber,]*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram
sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise
meydāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [ber-ā-ber,]

Derdiyle bir āh itdi göñül
kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [ber-ā-ber,]

Pervāne oda düşdi Muʿīdī
ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı
dīvāne **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber: *"... nın yanı sıra, birlikte" anlamlarında zarf.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol
başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile
dīvāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [ber-ā-ber,]

Bir būseñ olurken niçe biñ
cāna **ber-ā-ber**
Dünyāda ne var ol leb-
i ḫandāna **ber-ā-ber**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [ber-ā-ber,]

ber-ā-ber ol-: *Bir araya gelmek, aynı yerde bulunmak. II Karşı karşıya gelmek (Savaş meydanında).*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi
dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum
anuñla gör yalan kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [ber-ā-ber ol-,]*

ber-ā-ber ṭut-: *Bir olmayan,, denk tutmayan.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar
ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ
ṭutmayan īmāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [ber-ā-ber ṭut-, -ma, --y, --an, -]*

berāyiş: *Hengâme.*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ **berāyiş** daḫidür sevmez sükūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 14). [berāyiş,]

ber-bād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda **ber-bād** itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 3). [ber-bād,]

berber-i hindū: *Hintli berber.*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 9). [berber-i hindū,]

berg: *Yaprak.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ **berg** ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [berg,]

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı **berg-i gül** üzre kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [berg-i gül,]

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre **berg-i gül** gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [berg-i gül,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme **berg-i gül** gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 26). [berg-i gül,]*

berg-i gül: *Gül yaprağı; yanak.*

Rengīn yanaġuñ gerçi ṭarāvetde nigār
Berg-i güle beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 6). [berg-i gül, -e]

berg-i hazān: *Sonbahar yaprağı.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 5). [berg-i ḫazān, -lar]

berg-i ḫazāndan: *Sonbahar yaprağı. II Âşıkların sararıp solmuş yüzü.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi **berg-i ḫazāndan** ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [berg-i ḫazāndan, -dan]

berg-i semen: *Yasemin yaprağı. II Sevgilinin beyaz yanağı.*

Tā çihre-i ḫandānuñ **berg-i semen** olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [berg-i semen,]

ber-ḫūrdār: *Mutlu, mesut etmek.*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki **ber-ḫūrdār** olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 6). [ber-ḫūrdār,]

berk: *Sert, sağlam, dayanıklı.*

Ġam degüldür ne ḳadar **berk** ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 13). [berk,]

berḳ ur-: *Şimşek gibi çakmak, aniden ve çok etkileyici şekilde görünmek.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı
düşkün görinür mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 5). [berḳ ur-, -alı]*

ber-karār: *Kararlı, yerli, daimî, devamlı olsun.*

Dōstum hercāʿī olmasañ
ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün
baş egerler Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 10). [ber-ḳarār,]

ber-ḳarār: *Devamlı.*

Fikr iderdüm kim irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī **ber-ḳarār**
olsa bu niyyet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 14). [ber-ḳarār,]

berk-i hāṭif: *Göz kamaştıran şimşek.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı
āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde
tīġ-i ʿuryān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [berḳ-i ḫāṭif,]

berḳ-i lāmiʿ: *Parlak şimşek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum
Görem dirseñ güc ile
berḳ-i lāmiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 8). [berḳ-i lāmiʿ,]

ber-murād: *Arzusuna kavuşturmak, dileğine eriştirmek.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz
olurdı **ber-murād**
Genc-i ruḫuñ
ṭolanmasa mānend-i
mār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 11). [ber-murād,]

ber-nişān: *Bir ağaç ki yaradılışı acı, azameti cennet bağından işarettir.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i
derd ü belāda **ber-nişān** olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 2). [ber-nişān,]

ber-nişān: *Hedef.*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol
tīr ile peykāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 10). [ber-nişānam,]

ber-ṭaraf: *Yok olmuş.*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı
ḫālüm **ber-ṭaraf**
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet
oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 1). [ber-ṭaraf,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Niçe bir nūş idelüm
reyḥāniyi
Lāle gibi al **berü** laʿlīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [berü,]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i
zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum
naẓar ḳıl gel **berü**
dīvānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 14). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum
penbesinden ḫaymeler
Gel **berü** şāhum
temāşā eyle ordūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [berü,]*

berü: *"...den beri"; bu yana.*

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oġlandan

berü
İy Muʿīdī yoġ ise
Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 13). [berü,]*

berü: *Beri, bu tarafa, bu yana.*
Mescide ḳoymazlar ise gel **berü** meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 3). [berü,]*

berü: *"-den bu yana" anlamında edat.*
Vaṣf idelden **berü** ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [berü,]*
Dil ʿāṣıḳ olaldan **berü** sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [berü,]*
Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel **berü** baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 6). [berü,]*
Ṭolaşaldan **berü** sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Gönlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 5). [berü,]*
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden **berü** dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 4). [berü,]*

bes: *Yeter, yeterli, kâfi.*
Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār **besdür** cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [besdür, -dür]*

besbellü: *Açık, apaçık, çok belli.*
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi **besbellüdür** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 6). [besbellüdür, -dür]*

beşer: *İnsanoğlu.*
Ne saʿādetlü **beşersin** iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [beşersin, -sin]*

beslen: *Doyurulmak, yedirilip içirilmek; güçlenmek.*
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miş̱āli **beslenür** ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 8). [beslenür,]*

beter: *Çok fena, daha fena, çok kötü.*
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan **beter**
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [beter,]*

beter: *Çok fenâ, daha fenâ.*
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan **beter**
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [beter,]*

beyān: *Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.*
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ **beyānını**
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 3). [beyānını, -ını]*
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez **beyāna** vü cedele ḫālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434,*

Mısra 10). [beyāna, -a]

beyān eyle-: *Açıklamak.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 13). [beyān eyle-, -r]*

beyāż: *Beyaz.*

Ḫālüñ ol ḥüsn **beyāżında** bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miş̲ālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [beyāżında, -ı, -n, -da]*

beyāż: *Ak, beyaz.*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān **beyāżına**
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 3). [beyāżına, -ı, -n, -a]*

beyāż it: *Yazıyı temize çekmek.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel **beyāż it** naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [beyāż it,]*

beyti: *Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş nazım birimi.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān **beyti** bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [beyti, -i]*

bezen: *Süslenmek, donatılmak.*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile **bezenmiş** nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 4). [bezenmiş, -miş]*

bezen: *Bezenmek, süslenmek.*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 6). [bezenür, -ür]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.*

ʿīş ü nūş it gel çemen **bezmine** iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 3). [bezmine, -in, -ne]*

bezm: *Meclis, ortam.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze **bezmin** zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [bezmin, -in]*

bezm: *Içkili, eğlenceli meclis.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [bezm,]*

bezm: *Eğlence meclisi.*

Bezm içinde zer degül cānlar niş̲ār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [bezm,]*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden **bezm** ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [bezm,]*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [bezm,]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti. Meclis.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ
murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa **bezmüñde** iñen germ
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 14). [bezmüñde, -üñ, -de]

bezm: *Eğlence meclisi.*

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze **bezmin** gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [bezmin, -in]*

bezm: *Meclis, toplantı ve buluşma yeri.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ şun ʿāşıḳa
Yaraşur cān **bezmine** müşgīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [bezmine, -i, -n, -]

bezm: *Meclis, sohbet meclisi; içkili, eğlenceli meclis, toplantı.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī **bezmine**
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [bezmine, -i, -n, -e]

bezm: *(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Ol şemʿ-i ḥüsn **bezme** ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [bezme, -e]

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā **bezminde** sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [bezminde, -i, -n, -de]*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 12). [bezm,]

Şanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [bezm,]*

Ḥüsn **bezminde** lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [bezminde, -i, -n, -de]

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse **bezme** āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [bezme, -e]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 6). [bezm,]

bezm: *(Fars.) Topluluk, meclis II. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Varmayalum mı bāde **bezmine** kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [bezmine, -i, -n, -e]*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar **bezmine** varur zihī nuḫsend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [bezmine, -i, -n, -e]

bezm: *(Fars.) Topluluk, meclis.*

Zer ḳadeḥle çerḫ **bezminde** mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [bezminde, -i, -n, -de]

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i
şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal **bezminde** manẓūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [bezminde, -i, -n, -de]

bezm ehl-: *Eğlence meclisine katılan kişi/kişiler.*

Sāḳī getürme şemʿ-i
şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [bezm ehl-, -i, -ne]

bezm ehl-: *İçki ve eğlence meclisine katılanlar. II Âşıklar.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür
bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ
meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [bezm ehl-,]*

bezm içre: *Meclis içinde, mecliste.*

ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar
ile gülistān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 4). [bezm içre,]

bezm ider: *Meclis düzenlemek.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr
altun ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [bezm ider, -er]

bezm-i ʿālemden: *Dünya meclisi.*

Bezm-i ʿālemden geç iy
göñlüm ecel cāmın
içüp
Bī-vefālar cevrini
çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [bezm-i ʿālemden, -i, -den]*

bezm-i ʿālemden: *Dünya meclisi.*

Bezm-i ʿālemden geç iy
göñlüm ecel cāmın
içüp
Bī-vefālar cevrini
çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [bezm-i ʿālemden, -den]*

bezm-i belā: *Gam, keder meclisi.*

Acıyu ḳan aġlaram bezm-i
belāda mül gibi
Bu perīşānlıḳda miskīn
olmışam sünbül gibi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 27). [bezm-i belā, -da]

bezm-i belā-: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile
mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı
cigerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 9). [bezm-i belā-, --da]

bezm-i cefāda: *Eziyet meclisi.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne
cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ
ansuz ʿömri güni
ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [bezm-i cefāda, -da]*

bezm-i çemen-: *Çimenlik meclisi; seyir, toplanma yeri.*

Bezm-i çemende ġonçe-i
laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular
içer çanaḳ çanaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 11). [bezm-i çemen-, -de]

bezm-i devrān: *Dünya meclisi.*

Bezm-i devrānda Muʿīdī
telḫ-i ʿīş olmañ neden
Būseler al cām içüp ol
şūḫ-ı fettāndan leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [bezm-i devrān, -da]

bezm-i firāḳuñda: *(Sevgiliden) Ayrılığın meclisinde.*

Her cām-ı mey ki **bezm-i firāḳuñda** nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [bezm-i firāḳuñda,]

bezm-i gül: *Gül meclisi.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 21). [bezm-i gül, -de]

bezm-i ḥasret: *Ayrılık, özlem meclisi.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılığı ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [bezm-i ḥasret, -de]

bezm-i ḥüsn-: *Güzellik meclisi.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 7). [bezm-i ḥüsn-, --üñ, --de]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 6). [bezm-i ḥüsn-, --e]*

bezm-i ḥüsn: *Güzellik meclisi.*

Sen ki **bezm-i ḥüsn** içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 1). [bezm-i ḥüsn,]*

bezm-i ʿışḳ-: *Aşk meclisi.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [bezm-i ʿışḳ-, --u, --ñ, -da]

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 13). [bezm-i ʿışḳ-, -a]

bezm-i maḥabbet-: *Aşk meclisi ǁ sohbet meclisi.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [bezm-i maḥabbet-, -de]

bezm-i mey: *Içki meclisi.*

Bāġ-ı cāndur **bezm-i mey** zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [bezm-i mey,]

bezm-i ṣafā-: *Zevk ü safâ meclisi.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [bezm-i ṣafā-, --da]

bezm-i ʿuşşāḳ-: *Aşıklar meclisi.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 5). [bezm-i ʿuşşāḳ-, -a]

bezm-i yār-: *Sevgilinin meclisi.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [bezm-i yār-, -e]

bī-ʿahd ü bī-peymān: *Sözünde ve Yemininde durmayan -bī-ʿahd: Sözünde durmayan -ü: Ve bağlacı -bī-peymān: Yeminsiz.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler **bī-ʿahd ü bī-peymān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [bī-ʿahd ü bī-peymān,]*

bī-ʿakl ü ser-gerdān: *Aklı kaybedip, baş dönmesiyle.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire **bī-ʿaḳl ü ser-gerdān** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [bī-ʿaḳl ü ser-gerdān,]*

bi-ʿavni'llāhi teʿālā: *Yüce Allah'ın yardımıyla.*

Temme **bi-ʿavni'llāhi teʿālā** bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḥāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 3). [bi-ʿavni'llāhi teʿālā,]*

bī-bāk ol-: *Korkusuz olmak.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [bī-bāk ol-,]*

bī-bāk ol-: *Korkusuz / kaygısız olma. II [tas.] Kişinin Allah yolunda, tüm endişe ve düşüncelerinden sıyrılması.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [bī-bāk ol-,]*

bī-bedel: *Eşi dengi olmayan, eşsiz.*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 2). [bī-bedeldür, -dür]*

bī-bedel: *Benzeri olmayan, eşsiz.*

İy Muʿīdī **bī-bedeldür** miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 11). [bī-bedeldür, -dür]*

bıçaġ- çeker: *Bıçak çeker, bıçağına davranır.*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [bıçaġ-çeker,]*

bī-çāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol **bī-çāre** ʿāşıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [bī-çāre,]*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13). [bī-çāre,]*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [bī-çāre,]*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı **bī-çāre** naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [bī-çāre,]*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī
ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi
ʿālemde nesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [bī-çāre,]

Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven
āşüfte vü **bī-çāreler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [bī-çāreler, -ler]

bī-çāre: *Çaresiz II zavallı.*

Ḳomasın derd ile böyle beni
bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp
yalvaruñ ol yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [bī-çāre,]*

bīçāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

Derdüme āḫir ʿilāc
itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün **bīçāre** kim
artuḳ devāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [bīçāre,]

bī-çārelik: *Çaresiz II Aşığın gönlü.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince
dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [bī-çāreliḳ,]*

bīd: *Far. is. Söğüt ağacı.*

Devr-i güldür münhezim
ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler
āb u ḫançer çekdi **bīd**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [bīd,]

bī-dād: *Zulüm, eziyet, adaletsizlik.*

Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād
İrte bir gün utanursın
itdügin **bī-dāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 10). [bī-dāddan, -dan]

bīdād: *Zulüm, eziyet, adaletsizlik.*

Cān alur **bīdād** ile bir būse
virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden
iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 9). [bīdād,]

bīdār: *İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.*

Nālişümden bir uyur
kimesne bulunmaz
iken
Bilmezem dīde-i
baḫtum niye **bīdār**
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [bīdār,]*

bīdār: *Far. sf. Uyanık, uykusuz.*

Ḳande bilsün gül yüzüñ
hecrinde ḳanlar
yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi
her gice **bīdār**
olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [bīdār,]

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi
sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise
ʿömrinde **bīdār**
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 14). [bīdār,]

bīdār: *Bahtı, talihi açık, iyi talih.*

Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki **bīdār** olmadı
baḫtum daḫi
uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [bīdār,]

Zülf ile ʿömrüm geçerdi
açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde
ḳalurdum itmeseñ
bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 12). [bīdār,]

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle vü zārum benüm
Daḫi **bīdār** olmadı

baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 2). [bīdār,]*

bīdār-: *Far. sf. Uyanık, uykusuz.*
Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice **bīdārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [bīdārlaruz, --lar, --uz]*

bīdār olup: *Uykusuz olma.*
ʿIşḳ ile **bīdār olup** ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [bīdār olup,]*

bî-derd: *Dertsiz II Derdi olmayanlar.*
Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 7). [bī-derd,]*

bī-dil: *Âşık.*
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe **bī-dil** fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [bī-dil,]*

bī-dil: *Yüreği olmayan, cesaretsiz, moralsiz; korkak.*
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe **bī-dil** fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [bī-dil,]*

bī-emān: *Amansız, acımasız.*
Gözüñi gözleyicek türk-i **bī-emān** kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [bī-emān,]*

bī-fitīl: *Fitilsiz.*
Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 6). [bī-fitīl,]*

bī-gāne: *Far. Yabancı, ecnebi, aşina değil.*
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar **bī-gānelerle** yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 2). [bī-gānelerle, -ler, -le]*
N'içün **bī-gāne** gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 9). [bī-gāne,]*
Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet **bī-gāneye**
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 5). [bī-gāneye, -y, -e]*

bī-gāne: *Yabancı.*
Ṣalma diyār-ı ġurbete **bī-gāneler** gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 11). [bī-gāneler, -ler]*

bī-gāne: *Yabancı, aşina olmayan.*
Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña **bī-gāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [bī-gāne,]*
Āşnālıḳlar virür her gördügi **bī-gāneye**
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [bī-gāneye,]*

bī-gāne: *Yabancı, umursamaz.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol
şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña
bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [bī-gāneye, -ye]

bī-gāne: *Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız.*

Cümleden **bī-gāneyem** tā
āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum
kim mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [bī-gāneyem, -y, -em]*

bī-gāne: *Kayıtsız, umursamaz. II Yabancı.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred **bī-gānedür**
Āşnālar sırrına her bir
kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 13). [bī-gānedür, -dür]

bīgāne: *Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.*

Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup
unutduñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 3). [bīgāne,]*

bīgāne: *(Fars.) Yabancı, âşinâ olmayan.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın
Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol
ṣaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 17). [bīgāneler, -ler]

bī-gāneveş: *Yabancılar gibi.*

Sen bize **bī-gāneveş**
deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde
āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [bī-gāneveş,]*

Yanuma uġramaz oldı āşnā
bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni
sen eyledüñ iy meh
ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [bī-gāneveş,]*

Sen benüm eşküm görüp
raḥm itmedüñ **bī-gāneveş**
Ben senüñ baḥr-i
ġamuñda āşnā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [bī-gāneveş,]*

bīgāneveş: *Yabancı gibi.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol
büt-i **bīgāneveş**
Ḥālümi ʿarż itmege bir
āşnāsı yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [bīgāneveş,]

bī-güneh: *(Fa.) Günahsız.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol
miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [bī-günehdür, -dür]

bī-ḥadd: *Hadsiz hesapsız.*

N'ola **bī-ḥadd** ise derdüm
baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 11). [bī-ḥadd,]

bī-hūde: *Beyhude, boşuna.*

Dil vaṣla ṭālib olalı **bī-ḥūdedür** sözi
Bir daḫi uşlanursa perī
daʿvet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 7). [bī-ḥūdedür, -dür]

bī-hūş: *Kendini kaybetmiş.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle
bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi
şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 7). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *Far. Akılsız, aklı*

başından gitmiş, aklı başında yok.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri **bī-ḫūş** olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [bī-ḫūş,]*

bī-hūş: *Akılsız, şuursuz.*

Mest ü **bī-hūş** itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 5). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *Akılsız, kendinde olmayan, baygın; aklını kaybetmiş, şaşkın, sersem.*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü **bī-hūş** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 8). [bī-hūş,]*

bī-hūş: *.Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü **bī-hūş** iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [bī-hūş,]*

bī-hūş iden: *Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede **bī-hūş iden**
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [bī-hūş iden, -en]*

bī-hūş it-: *Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [bī-hūş it-, -meg, -e]*

bī-hużūr: *Huzursuz.*

Niçe bir her güft ü gūdan **bī-ḥużūr** olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 5). [bī-ḥużūr,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī **bī-ḥużūr** olma şaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [bī-ḥużūr,]*

bī-iḫtiyār: *Elinde olmadan.*

Yiridür **bī-iḫtiyār** öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [bī-iḫtiyār,]*

bī-ikrār: *Gerçeği söylemeyen, açık konuşmayan.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı **bī-ikrār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 8). [bī-ikrār,]*

bī-kadr ol: *Değersiz, itibarsız olmak.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [bī-ḳadr ol, -a]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli **bī-ḳarār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 8). [bī-ḳarār,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü **bī-ḳarār** itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 1). [bī-ḳarār,]

bī-ḳarār: *Karasız, huzursuz, tedirgin.*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 1). [bī-ḳarāram, -am]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 8). [bī-ḳarār,]*

bī-kāruñ-: *Tek işim tek malım, tek zenginliğim.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ **bī-kāruñam** kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [bī-kāruñam,]*

bī-kes kaldı: *Kimsesiz kalmak.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13). [bī-kes ḳaldı, -dı]*

bil: *Bil-, bilmek.*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy gönül
Ḫod **bilürsin** ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [bilürsin,]*

bil: *İdrak etmek, kavramak.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bilmezem, -mez , -em]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben **bilürem** baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [bilürem, -ür, -em]*

bil: *Vücudun orta yeri, bel.*

Ben n'içün vaṣf itmeyem **bilüñle** cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [bilüñle, -üñ, -le]*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın **bilin** ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [bilin, -i, -n]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş **bil** üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 1). [bil,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek **bilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [bilini, -ini]*

İnce **bilüñi** çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [bilüñi, -üñi]*

bil: *Bilmek.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse **bilmez** derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [bilmez, -mez]*

Ḫālüm ol ẓālim **bilüp** şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 13). [bilüp, -üp]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 1). [bilmekdür, -mek, -dür]*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 8). [bilsem, -se, -m]*

bil: *Bilmek.*

Çoḳ fitne **bilür** gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [bilür, -ür]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bilmezem, -mez , -em]*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bilmezem, -mez, -em]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [bilmezem, -mez, -em]*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm **bilürsin** idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm **bilürsin** idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [bilürsin, -ür, -sin]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bilmezem, -mez, -em]*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün **bilürsin** ḳuluñam şāhā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz **bildügin** itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 11). [bildügin, -dig, -in]*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod **bilürsin** sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür **bilmez** gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim **bilesin**
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 3). [bilesin, -e, -sin]*

bil: *Bel.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var **bilümi**

Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [bilümi, -ümi]*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün **bilüñe** zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 12). [bilüñe, -üñ, -e]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Ṣemselerle **bilüñe** zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 14). [bilüñe, -üñ, -e]*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne **bilüñ** ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [bilüñ, -üñ]*

Gerçi **bilüñ** ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [bilüñ, -üñ]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, vakıf olmak.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür **bilmez** gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

bil: *Bilmemek; bilmedim.*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm ṣol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [bilmedüm, -me, -düm]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, farkına varmak.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fīġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [bilür, -ü, -r]*

bil: *Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 4). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 12). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]*

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle **bilmezdüm** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 8). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]*

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī

Didügince var imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 6). [bilmezdüm, -me, -z, -dü, -m]

bil: *Bel, sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [bilüñ, -üñ]*

Görmeyelden **bilüñi** ḳılca
mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 9). [bilüñi, -üñi]*

bil: *Bilememek.*

Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan
geldügin **bilmez** belā
ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [bilmez, -mez]

bil: *Bilmek.*

Āşkār olmazdı rāzum dīde
giryān olmasa
Mā-cerāmı kim
bilürdi eşk-i ġalṭān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 2). [bilürdi, -ür, -di]*

bil: *1. Malumatı bulunmak. 2. Haberdar bulunmak. 3. Anlamak, fark etmek. 4. Doğru cevap vermek.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup
Deñiz ehli **bilür** iy
māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [bilür, -ür]

bil: *Bel, insan vücudunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt
bilinde zünnārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [bilinde, -i, -(n)de]

Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ
taḫsīlimüz kem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 3). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, bilmek.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile
ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya **bilür** ki
yaraşur ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 10). [bilür, -ür]

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān **bilür** ammā
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [bilür, -ür]

bil: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [bilmezem, -mez, -em]

bil: *Vücudun orta yeri, bel. II Sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Vücudun orta yeri, bel. II sevgilinin ince beli.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [bilüñ, -üñ]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*

ʿIşḳa meylüñ çünki **bildüm**
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [bildüm, -dü, -m]

bil: *İdrak etmek, kavramak.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [bilseñe, -señ, -e]

bil: *Söylemek, haber vermek.*

Bendeñe ẓulm olduġın **bildürmege** şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [bildürmege, -dür, -meg, -e]

bil: *Bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.*

Çün **bilürsin** ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur **bilmezem**
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [bilmezem, -mez, -em]

bil: *Anlamak, fark etmek.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini **bilmez** çünki oġlandur ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [bilmez, -mez]

bil: *Anlamak, idrak etmek, farkında olmak.*

Ṣūḥ dilberdür n'içün **bilmez** bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [bilmez, -mez]

bil: *Anlamak, idrak etmek.*

Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı **bilür** ḥāzıḳ olınca ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [bilür, -ür]

bil: *Bilmek, öğrenmek; bilgi sahibi olmak.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum **bilür** ol Ḥayy-ı mucīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [bilür, -ür]

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ **bilmeyen**
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

bil: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba **bilmez** çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.*

Ḳande **bilsün** gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 339, Mısra 7). [bilsün, -sün]

bil: *Anlamak, fark etmek.*

Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez **bildi** ol
serv-i ḫırāmān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [bildi, -di]

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū
Ḥaddini **bilsüñ** ki
itmez kendü aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [bilsüñ, -süñ]*

bil: *Sanmak, zannetmek, kabul görmek.*

Nāy eger ḳānūn **bilüp** söz
ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [bilüp, -üp]

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*

Bilmez Muʿīdī kimesne
ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider
ḫāṣ ü ʿām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [bilmez, -mez]

bil: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle
ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi
bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [bilmedüm, -me, -dü, -m]

bil: *Anlamak, bilmek, farkında olmak; bilir, anlar, farkında olur.*

Vehm ider dilde perīveşler
ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz
olmaz **bilür** vīräneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [bilür, -ür]

bil: *Anlama / kavrama / idrak etme.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam
ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu
sipāh ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [bilsem, -se, -m]

bil: *"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Sevdügin **bilüp** Muʿīdīye
iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü
suç itdi iḫsān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [bilüp, -üp]*

Günde yüz kez kūyuña
varsam taʿaccüb
eyleme
Çün **bilürsin** ʿāşıḳ-i
bī-çāre olur ʿārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 12). [bilürsin, -ür, -sin]

Ḥālüm **bilüp** teraḥḥum
iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz
idüp ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [bilüp, -üp]

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ
degül miyüz
ʿAẕrā **bilüp** cemālüñi
Vāmıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 2). [bilüp, -üp]

Ne deryādur cemālüñ iy
der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil
bilmez ḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 6). [bilmez, -mez]

bil: *...olduğunu anlamak, idrak etmek.*

İki cihānda bir büt-i cān-
bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān
bilür āşüfte cān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 4). [bilür, -ür]

bil: *"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.*

Gitmedi cismüm cihāndan **bil** ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [bil,]

bil: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

Dil-rübālar iy gönül bī-ṣefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki **bildüñ** ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [bildüñ, -dü, -ñ]*

bil-: *İdrak etmek, kavramak.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer **bilsem** ol nigāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 8). [bilsem, -se, -m]

bil-: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur **bilürsiz** evvel bahāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 2). [bilürsiz, -ür, -siz]

bil-: *Bilmek.*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 12). [bil,]

bil-: *Bilmek.*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 12). [bil,]*

bil-: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [bildüm, -dü, -m]

Şimdi **bildüm** faẓl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 11). [bildüm, -dü, -m]

bil-: *Bilgisi olmamak, bilmemek, anlamamak.*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [bilmezem, -mez, -em]

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [bilmezem, -mez, -em]

bil-: *Bilmemek.*

İy Muʿīdī **bilmezem** ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [bilmezem, -mez, -em]

bil-: *Anlamak, idrak etmek, fark etmek.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [bildi, -di]

bil-: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Bāġbān **bilseydi** ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [bilseydi, -se, -(y), -di]

bil-: *Anlama / kavrama / idrak etme.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de **bildüm** dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [bildüm, -dü, -m]*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin
bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [bildüm, -dü, -m]*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi
bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 7). [bildüm, -dü, -m]*

bil-: *"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Zindeligüm **bilmek** isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 5). [bilmek, -mek]*

bil-: *"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki **bilürsin** görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [bilürsin, -ür, -sin]*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün **bilürsin** dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 12). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil-: *(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı
bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın **bilmezem**
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 6). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 6). [bilmezem, -mez, -e, -m]*

Niçe varam **bilmezem** ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5).*

[bilmezem, -mez, -e, -m]

bil ki: *Kalıp söz. Bil ki, anla ki.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ
mānendi ḳan olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [bil ki,]*

bi'l-ʿaraż: *Belirti, alamet.*

Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi'ẕ-ẕāt ü cevher **bi'l-ʿaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 2). [bi'l-ʿaraż,]*

bildügim: *Bildiğim.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī
Yār eger ben **bildügim**
yār ise āsān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [bildügim,]

bildür: *Bildirmek, göstermek.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd
olduġın **bildürmedür**
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu
zülf-i semensādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 3). [bildürmedür, -dür, -me, -dür]*

bildürmeg: *Söylemek, haber vermek.*

Dilde peykān-ı müjeñ
zaḫmını **bildürmeg**
içün
Dökilür ḫūn-ı ciger
dīde-i ḫūn-bārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 7). [bildürmeg,]

bile: *Birlikte, beraber.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı
ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [bile,]

bile: *Bağlama edatı. II İle.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde
şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim
bile derdüm ḳıla
dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 6). [bile,]*

bile: *"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.*

Gitdükce yār ṣabr ü
ḳarārum gider **bile**
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [bile,]

bilemedük: *Bilememek.*

Bu ten-i zerd ile **bilemedük**
bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ
taḫsīlimüz kem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 3). [bilemedük,]*

bileydi: *Bilseydi.*

İller **bileydi** bende olan
derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u
Mecnūn ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 1). [bileydi,]

bili-: *Anlamamak, idrak etmemek,farkına varamamak.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını
güş eyleyicek
Bir zamān **bilimedüm**
kendümi ḫayrān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 4). [bilimedüm, -me, -dü, -m]

billāh: *Allah için.*

Görüp gözüm yaşın dem
dem dime **billāh** ne
ḳandur bu
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [billāh,]

Yol yaraġın şimdi görgeç
varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül
billāh taʿcīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 12). [billāh,]

Āftāb-ı cām ile maḥv it
vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā **billāh** ḳurtar
ḫod-nümālıḳdan beni

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 8). [billāh,]

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma **billāh** ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [billāh,]*

billāh: *Allah için.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme **billāh** tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [billāh,]*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḥaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ **billāh** defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Sīnemi çāk eyle **billāh** tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [billāh,]*

billāh: *Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā **billāh** ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [billāh,]*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [billāh,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā **billāh** ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [billāh,]*

billāh: *Allah için, Allah aşkına.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil **billāh** kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [billāh,]*

Sāḳiyā devri ḳo **billāh** ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [billāh,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [billāh,]*

billāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur

Dōstlar **billāh** ṣuç
benden mi dilberden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [billāh,]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [billāh,]

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı
mücessem degül
miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye
hem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 2). [billāh,]

Beni söyletme **billāh** seni
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle
olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [billāh,]

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-
ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür
billāh dirlikden ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [billāh,]

N’eylersin ögüp cānā **billāh**
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cinândan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [billāh,]

Meclis-i vaṣluñda
[maḥrūm] itme cām-ı
būseden
Billāh iy meh rūzeye
döndürme bayramum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 6). [billāh,]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 4). [billāh,]

Yay idüp ḳaddüm atarsın
ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle
baġrum niçe pür-ḫūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 6). [billāh,]

billāhi: *Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.*

Yolında öldügüm vallāhi
billāhi yalandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [billāhi,]

bilme: *Ne yapacağının idrakinde olamamak.*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her
kendüyi **bilmez** nākese
Bezm-i ġamda
göñlümi ney gibi nālān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 9). [bilmez, -z]*

bilme: *Bilmemek; bilmedim.*

Ẓālim ancaḳ **bilmezem** ol
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur
ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 1). [bilmezem, -z, -em]

Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḫasteye derd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 9). [bilmezem, -z, -em]

bilme: *Bilmemek II anlamamak.*

Görüp yol üzre seni öyle
vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp
geçdi **bilmedüm**
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [bilmedüm, -dü, -m]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ
bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber
serv-i revānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 9). [bilmedüm, -dü, -m]*

bilme: *Bilmemek.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse **bilmezdi**
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

414, Mısra 4). [bilmezdi, -zdi]

bilmedi: *(Beyitte) Kıymetini bilememek,önemini kavrayamamak anlamında kullanılmıştır.*

Kimse ḳadrüm **bilmedi** āḫir
ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i
ʿOs̲mān'ı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [bilmedi, --me, --di]

bilmek: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

Hevā şemşīri teʾs̲īrin
cihānda **bilmek**
istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it
anuñçün baġrı ḳan
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 9). [bilmek,]*

Ḳıymetin **bilmekde** ācizdür
göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime
ḫoş gevher-efşāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 3). [bilmekde, -de]*

bilmez: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū
gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ
bir ḫançer-i ser-tīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [bilmezem, -em]

bilmez: *İdrak etmemek, kavramamak.*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini
bilmez kişi ġurbet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [bilmez,]

bilmez: *Bilmeyen (kişi).*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḥs̲ idüp n'eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [bilmez,]

bilmez: *Bilmeyen.*

Hecr ile cān virdügim
bilmez daḫi dilber
benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle
ḥālüm iy refīḳ Allāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 3). [bilmez,]*

bilmez: *Anlamamak.*

Meyl idüp her gördügi kec-
rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki **bilmez** doġrılıḳ
serv-i gül-endāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 4). [bilmez,]*

bilmez: *Bilmemek.*

Nāreven dirsin Muʿīdī
ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur ṣīve-i
reftār **bilmez** nāreven
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 14). [bilmez,]

bilmez: *Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmamak.*

Bī-vefā dildār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
Mā'il-i aġyār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 1). [bilmezdüm, -düm]

Bī-vefā dildār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
Mā'il-i aġyār imişsün
böyle **bilmezdüm** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 2). [bilmezdüm, -düm]

bilmez: *... bilgisine sahip olmama; anlamama.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī

bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [bilmezem, -em]*

Hīç dükenmez **bilmezem** ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 11). [bilmezem, -em]*

ʿIşḳ içinde **bilmezem** yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 9). [bilmezem, -em]*

bilmez: *Bilmek fiilinin olumsuzu.bilmemek.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 1). [bilmezem, -em]*

bilmez idüm: *Bilmezdim.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 12). [bilmez idüm,]*

bilmez iseñ: *Bilmezsen.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen **bilmez iseñ** Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 14). [bilmez iseñ,]*

bilmez ki: *Bilmez ki.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [bilmez ki,]*

bilmez mi: *Bilmiyor mu.*

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [bilmez mi,]*

bilmez misün: *Bilmez misin.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [bilmez misün,]*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı **bilmez misün**
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 13). [bilmez misün,]*

bilmezem: *Bilmiyorum.*

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [bilmezem,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 8). [bilmezem,]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 5). [bilmezem,]*

]bilmezüz: *Bilmemek.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 2). [[bilmezüz,]*

bilsem: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Didüm iy meh kim irer
bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i
kūyumda ḳurbān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 5). [bilsem,]*

bilür: *Bil-, bilmek.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler
ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün
dünyā **bilür** yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [bilür,]*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor
Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini **bilür**
kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 14). [bilür,]

Şemʿ **bilür** sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [bilür,]

bilür: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür
bilür nāz u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [bilür,]

bilürem: *Bilirim.*

Dilini emmege virmez dime
dildārum içün
Baña ṣor ben **bilürem**
iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [bilürem,]

bilürsin: *Bil-, bilmek.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste
ḳaṣuñ itme çīn
Kim eyü olmaz
bilürsin iy perī
ādemde kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 2). [bilürsin,]

bilürsin: *Çok iyi bildiğin gibi, bildiğin üzere; çok iyi bildiğimiz üzere.*

Çün **bilürsin** rūz u şeb
devrān ayaġ
almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her
nesneden çekme ferāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 13). [bilürsin,]

bilürsin: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Çün żarār yoḳdur **bilürsin**
şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden
ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [bilürsin,]

bīm: *Korku.*

ʿĀṣıḳda **bīm-i** düşmen
düşmende jeng-i ʿāṣıḳ
Her bir kişiye baḳsañ
bir derde mübtelādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [bīm-i,]

bī-mānend: *Far. Benzersiz.*

Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde
oldı **bī-mānend** gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 12). [bī-mānend,]

bīmār: *Far. Hasta.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi **bīmār** olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [bīmār,]*

Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 6). [bīmāruñ, -uñ]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün dimedüñ **bīmār**
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 14). [bīmār,]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa **bīmār** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 2). [bīmār,]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol **bīmārı** gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 14). [bīmārı, -ı]*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne **bīmār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 10). [bīmār,]*

Gözlerüñ cellādı ben **bīmāre** bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [bīmāre, -e]*

Ben yıllar oldı derd ile **bīmāram** ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [bīmāram, -am]*

Ḳanġı **bīmāruñ** yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 3). [bīmāruñ, -uñ]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 13). [bīmār,]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 9). [bīmār,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü **bīmāruñ** devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [bīmāruñ, -uñ]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar **bīmār** isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 5). [bīmār,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde **bīmār** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [bīmār,]*

bīmār: *Hasta, dertli.*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek **bīmārı** bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [bīmārı, -ı]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki **bīmārem** şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 6). [bīmārem, -em]*

bīmār: *Hasta (Âşık).*

Raḥm it ol **bimāre** kim derdüñle ṭoprak düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [bimāre, -e]*

bīmār: *Hasta. II Aşk derdine düşmüş olan.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler **bīmār** ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [bīmār,]*

bīmār: *(manen) Hasta, dertli.*

Ġuṣṣaña cān virmeyen
ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle **bīmār** olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 10). [bīmār,]

bīmār-: *Far. Hasta.*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe **bīmārlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [bīmārlaruz, --lar, --uz]

bīmār ol-: *Hastalanmak, hasta olmak.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [bīmār ol-, --ıcak]

bīmār ü nā-tüvān: *Hasta ve güçsüz olmak (Sevgilinin süzgün bakışları kastedilmektedir).*

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni **bīmār ü nā-tüvān** ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [bīmār ü nā-tüvān,]

bīmār ü şeydādan: *Hasta ve çılgın.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben **bīmār ü şeydādan** yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [bīmār ü şeydādan, -dan]

bīm-i cāndan: *Can korkusu.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [bīm-i cāndan, -dan]*

bīm-i düşmen: *Düşman korkusu.*

ʿĀşıḳda **bīm-i düşmen** düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [bīm-i düşmen,]

bī-mihr: *Sevgisiz, merhametsiz.*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 1). [bī-mihr,]

bī-misl ü bī-bedel: *Eşsiz ve benzersiz; Eşi ve benzeri olmayan.*

Yāre **bī-misl ü bī-bedel** didiler
Ne didilerse hep güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [bī-misl ü bī-bedel,]*

biñ: *Binlerce, pek çok.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 3). [biñ,]

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde **biñ** ḳan itse şefḳat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [biñ,]

Niçe **biñ** zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [biñ,]

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [biñ,]

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende

Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire şaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [biñ,]

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta **biñ** cān aña bir kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [biñ,]

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña şoruñ ol şūḫ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 9). [biñ,]

Her ṭarafdan ṭop olur **biñ** baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 11). [biñ,]*

biñ: *"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā **biñ** cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [biñ,]

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā **biñ** cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [biñ,]

Getürdi başuma yüz fitne **biñ** belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [biñ,]

Getürdi başuma yüz fitne **biñ** belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [biñ,]

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa **biñ** yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [biñ,]*

Leblerüñ bir būseye **biñ** cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [biñ,]

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya **biñ** mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 16). [biñ,]*

Ben ki bir meh-rū içün **biñ** āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [biñ,]

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem **biñ** ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [biñ,]

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar **biñ** ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [biñ,]

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.*

Bir nefes **biñ** gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 7). [biñ,]*

Yüzin açsa bir naẓar **biñ** ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [biñ,]

biñ: *" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe **biñ** cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 2). [biñ,]*

biñ: *"Bin" sayı sıfatı. II "Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat (biñ fitne).*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫzada **biñ** ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [biñ,]

biñ: *" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [biñ,]

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile **biñ** ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [biñ,]*

Baña **biñ** kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 7). [biñ,]

biñ: *" Bin " sayı sıfatı.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ Degül **biñ** saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 2). [biñ,]

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına **biñ** yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [biñ,]

biñ başlu ejder: *Bin başlı bir ejder II sevgili (sevgilinin saçının her biri yılana benzemesi bağlamında).*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe **biñ başlu ejder** gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 12). [biñ başlu ejder,]

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

Yüzüñe baḳdum idi ezel ʿāḳıbet beni
Biñ biñ belāya uġradan ol bir neẓāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [biñ biñ,]

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine **biñ biñ** cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [biñ biñ,]

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [biñ biñ,]

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 1). [biñ biñ,]

Ṭaʿn ider terlikde **biñ biñ** yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 3). [biñ biñ,]

biñ biñ: *Binlerce.*

Gerçi **biñ biñ** derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe şordum devāsın şekkerī-perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [biñ biñ,]

biñ cān-: *Bin can. II Binlerce can.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [biñ cān-,]

biñ cān: *Çok değerli olmak, karşılığında binlerce can verilebilmek.*

Yine **biñ cān** ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā

kim güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 1). [biñ cān,]

biñ dür-: *Bin türlü, pek çok çeşit, farklı farklı pek çok.*
Geh firāḳ olur Muʿīdîye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [biñ dür-,]

biñ dürlü: *Bir türlü, bin çeşit.*
Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ **biñ dürlü** engīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [biñ dürlü,]

biñ kerre: *Bin kere, çok kez.*
Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Nezrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi **biñ kerre** ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 4). [biñ kerre,]*

biñ revān olmış: *Çoşmuş su gibi olmuş.*
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ **biñ revān olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 14). [biñ revān olmış, -mış]*

biñ yaşum: *Binlerce Gözyaşı.*
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 14). [biñ yaşum, -um]*

binā: *Bina, yapı.*
Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī **binādur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [binādur, -dur]

binā: *(Ar.) Yapı, inşâ.*
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol **binā** bulmaz ḫalel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 16). [binā,]

binā ur-: *İnşa etmek.*
Binā urmış ezelden ʿışḳa Ferhād
Zihī muḥkem binā ẕī-kāmil üstād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [binā ur-, -mış]

bıñarı çeşm-: *Göz Pınarı.*
Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [bıñarı çeşm-, --ü, -m, -üñ]*

bıñarı çeşmüm-: *Göz Pınarı.*
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13). [bıñarı çeşmüm-, --üm, --üñ]*

binā-yı ʿömr: *Ömür binası.*
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden **binā-yı ʿömr** iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 4). [binā-yı ʿömr,]*

biñde bir-: *Bin tanede biri, çok azı.*
Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [biñde bir-,]*

bī-nevā: *Çaresiz.*
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül **bī-nevā** budur

Yoḳdur günāhı
kimsenüñ iden baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [bī-nevā,]*

bī-perr: *Kolsuz kanatsız, korunmasız, çaresiz.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile **bī-perr** ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [bī-perr,]*

bī-pervālıġ: *Pervâsızlık, kayıtsızlık, aldırmazlık, umursamazlık, ilgisizlik.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü **bī-pervālıġuñ**
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 1). [bī-pervālıġuñ, -uñ]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü **bī-pervālıġuñ**
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [bī-pervālıġuñ, -uñ]*

bir: *T. is. Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.*

Gör ne kec-rāyam ki **bir** kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [bir,]*

bir: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı **bir** kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [bir,]*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āṣüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 8). [bir,]*

Bülbül-i āṣüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna **bir** gül-i ḫod-rūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 4). [bir,]*

Ḳande ise **bir** meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 7). [bir,]*

Biñ niyāz itdüm velī **bir** āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 3). [bir,]*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur **bir** ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 4). [bir,]*

Yine **bir** būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [bir,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül **bir** laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [bir,]*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [bir,]*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda **bir** bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 10). [bir,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile **bir** veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [bir,]*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [bir,]*

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 7). [bir,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül **bir** melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [bir,]*

Niçe **bir** zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezrāġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [bir,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe **bir** yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [bir,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola **bir** çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [bir,]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 8). [bir,]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem **bir** ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez **bir** demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez **bir** demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [bir,]*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür **bir** ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 4). [bir,]*

Söz diyü gevher niṯār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ **bir** aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 10). [bir,]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 4). [bir,]*

Öldürüp ḳahr ile **bir** ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 5). [bir,]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 7). [bir,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 14). [bir,]*

Ḫālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḫaḳ'dan tāze **bir** cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [bir,]*

Yār sözüm şıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ **bir** güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 399, Mısra 12). [bir,]

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 14). [bir,]

Ḫaste-dil **bir** būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 5). [bir,]

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum **bir** naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 12). [bir,]

Pīr olup gerçi Muʿīdī **bir** ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 13). [bir,]

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 2). [bir,]

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi **bir** ḳıl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 2). [bir,]

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün **bir** pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [bir,]

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 12). [bir,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ **bir** köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 6). [bir,]

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı **bir** rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 14). [bir,]

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm **bir** dāġ-ı ḫasret ʿışḳ dāġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 12). [bir,]

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden **bir** ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 13). [bir,]

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar **bir** gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 16). [bir,]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer **bir** ḥāl gelse mübtelālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 10). [bir,]

Görmedüm **bir** derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 7). [bir,]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 3). [bir,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [bir,]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz **bir** ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [bir,]

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna **bir** od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 5). [bir,]

Ḥaḳ bu kim **bir** ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [bir,]

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi **bir** mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 14). [bir,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [bir,]

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ **bir** kerre ḫayf oldı bu ser-gerdānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 10). [bir,]

İy Muʿīdī ol güle **bir** vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [bir,]

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı **bir** gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [bir,]

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm **bir** naẓar yārüñ leb ü dendānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 10). [bir,]

Āh kim **bir** ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 9). [bir,]*

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem **bir** veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [bir,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur **bir** nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [bir,]*

Cān alur bīdād ile **bir** būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 9). [bir,]

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [bir,]

Yüzine **bir** baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [bir,]

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa **bir** kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [bir,]

Cigerdedür **bir** ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [bir,]

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḫüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ **bir** ḳılını
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 2). [bir,]

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña **bir** kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [bir,]

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī
sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme **bir** sulṭānda
yoḳdur ol gedānuñ
şevketi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
428, Mısra 14). [bir,]*

Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her **bir** ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol yüri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 429,
Mısra 9). [bir,]*

Dil no'la Mecnūn olursa ol
perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür
bülbülüñ şeydālıġı
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 430,
Mısra 8). [bir,]*

Yine **bir** meh-rū-içün
yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde
mest-i ʿışḳ olup
rüsvālıġı
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 430,
Mısra 9). [bir,]*

Niçe **bir** her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni **bir**
laḥẓa rāḥat kāşkī
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 431,
Mısra 6). [bir,]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince
dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm
ḥırmenin **bir** berḳ-i
āfet kāşkī
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 431,
Mısra 10). [bir,]*

Niçe **bir** her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni **bir**
laḥẓa rāḥat kāşkī
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 431,
Mısra 5). [bir,]*

Çün gördi **bir** naẓar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 437,
Mısra 1). [bir,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna **bir** gelen
ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 438,
Mısra 14). [bir,]*

Bilüñ gibi beni ġam **bir**
ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i
bedri hilāle döndürdi
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 441,
Mısra 1). [bir,]*

Daḫi yüriyiş eylemedin
leşker-i müjen
Fetḥ oldı **bir** naẓarda
bu göñlüm vilāyeti
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 442,
Mısra 6). [bir,]*

Veh ki dürd-i derd ile **bir**
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ
ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 443,
Mısra 5). [bir,]*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük **bir**
yüz ḳarası ḳalmadı
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 443,
Mısra 12). [bir,]*

İy Muʿīdī ol perī teshīrin
ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ **bir**
oḳunmaduḳ duʿāsı
ḳalmadı
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 443,
Mısra 14). [bir,]*

İy kemān-ebrū ṣanem
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña
bir ḳatre ḳurbān
günleri *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
444, Mısra 10). [bir,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi **bir**
gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy
māh-ı tābān günleri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 445,
Mısra 5). [bir,]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur **bir** ḥādiṣe bu
hefte dīvān günleri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 445,
Mısra 8). [bir,]*

Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne **bir** ḫaberleri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 446,
Mısra 4). [bir,]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı **bir** āl ile şikār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 8). [bir,]

bir: *T. Aynı, benzer.*
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bir,]

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*
Biñ vaʿde itse **birine** yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 9). [birine, -i, -n, -e]

bir: *Belirsizlik sıfatı.*
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi **bir** aġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [bir,]

bir: *Aynı, benzer.*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim **birdür** ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [birdür, -dür]*

bir: *Bir ve Tek olan.*
Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [birdür, -dür]*

bir: *Adeta, benzer.*
Ġabġabuñ **bir** sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [bir,]

bir: *Bir kez, bir defa bile.*
Tīr-i ġamdan ger ölem **bir** ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [bir,]*

bir: *"Bir" sayı sıfatı.*
Bende-ḫānemden yaña tek **bir** ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bir,]
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni **bir** laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [bir,]*
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [bir,]

bir: *1. Bir sayı sıfatı. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*
Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [bir,]*
Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [bir,]

bir: *"O" işaret sıfatı.*
Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [bir,]*
Bir yaña pend-i eḫibbā **bir** yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [bir,]*

bir: *"Belirli bir" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lü'lü'dür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [bir,]

bir: *"Azıcık da olsa" anlamında sıfat.*

Bād-ı āhumdur iden bunca şovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm **bir** pāre māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [bir,]

Niçe **bir** nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [bir,]*

bir: *"Bir kez bile olsa" anlamında belgisiz sıfat.*

Bende-ḫānemden yaña tek **bir** ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bir,]

Leblerüñ **bir** būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [bir,]

bir: *"Bir tane" anlamında belgisiz sıfat.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca **bir** şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [bir,]

bir: *"Bir kez" anlamında sayı sıfatı.*

Bende-ḫānemden yaña tek **bir** ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [bir,]

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī **bir** degül olsun fedā biñ cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [bir,]

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [bir,]*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḫüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 11). [bir,]

bir: *"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā **bir** cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [bir,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā **bir** cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [bir,]*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī **bir** degül olsun fedā biñ cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [bir,]

bir: *"Öyle" anlamında belgisiz sıfat.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi Olmasa **bir** zālim ü bī-dīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [bir,]

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [bir,]

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter

Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [bir,]*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken
olmasa **bir** ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [bir,]

Bir perīye mübtelā olmaġa
dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [bir,]

Gerçi **bir** müflis gedāyam
devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile **bir**
silk-i lü'lü'dür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bir,]

Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [bir,]

bir: *"Bir", belgisiz sıfat.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī **bir**
terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [bir,]

bir: *"Bir" begisiz sıfat.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [bir,]*

Câme gibi sīneni çāk eyle iy
dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol
pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [bir,]

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [bir,]

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken
olmasa **bir** ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [bir,]

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun **bir**
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [bir,]

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [bir,]

Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [bir,]*

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun **bir**
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [bir,]

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine
ḫayrān ü ben ḫayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [bir,]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [bir,]

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş
biler yārān aña
Cān virür **bir** teşne
dildür çeşme-i ḫayvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [bir,]*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ
sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü **bir**
serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bir,]

bir: *1. Bir sayı sıfatı. 2.*

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Bir yaña pend-i eḥibbā **bir** yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [bir,]*

bir: *" Bir" belgisiz sıfat.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [bir,]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [bir,]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür **bir** teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [bir,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [bir,]*

Ġabġabuñ **bir** sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [bir,]*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü **bir** serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bir,]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī **bir** terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [bir,]*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [bir,]*

Gerçi **bir** müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile **bir** silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bir,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [bir,]*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bir,]*

Gerçi şoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ **bir** sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [bir,]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre **bir** pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [bir,]*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle **bir** büt-i meh-pārenüñ
Ṣuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [bir,]*

Didüm iy meh niçe **bir** yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [bir,]*

Hep senüñ fikrüñdeyem **bir** kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [bir,]*

Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde **bir** dilber saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [bir,]

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña **bir** āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [bir,]*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa **bir** belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [bir,]*

Ol Muʿīdīyem ki **bir** dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [bir,]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme **bir** meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [bir,]*

Ḳatlüme her serv olur **bir** nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [bir,]*

Bu leb ü zülfe bedel **bir** laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [bir,]*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekser varur **bir** ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [bir,]*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [bir,]*

Sāyesinde ser-fırāz olmaḳ dilerseñ **bir** nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [bir,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın **bir** dem ferāmūş itmege
Mey şunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [bir,]*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı **bir** kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [bir,]*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki **bir** āfet-seḫāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [bir,]*

Niçe **bir** ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḫabīb-i cān buyur luṭf eyle **bir** şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [bir,]*

Niçe **bir** ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḫabīb-i cān buyur luṭf eyle **bir** şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [bir,]*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile şaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [bir,]*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn şalup
Virdi cān mülkin ḫarāba **bir** yeni āyīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [bir,]*

Yine sevdüm **bir** delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [bir,]*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider **bir** şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [bir,]*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz şayarsam yiridür

Görmedüm **bir** ay ider
sen māh-ı tābānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [bir,]

Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden **bir** ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [bir,]

Yine **bir** oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse **bir** cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [bir,]

Yine **bir** oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse **bir** cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [bir,]

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum **bir** ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [bir,]*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine **bir** tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [bir,]

Her girih **bir** nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar
kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [bir,]

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [bir,]

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [bir,]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 15). [bir,]

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā **bir** ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [bir,]

Seyr idelden **bir** naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [bir,]*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā **bir** nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [bir,]

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle **bir** sühendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [bir,]

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [bir,]

Seyr idelden **bir** naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [bir,]

Niçe **bir** göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [bir,]

Gül bitirür gūyiyā **bir** serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [bir,]

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz

elden baş ḳoydum
ayaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 1). [bir,]

Ben ki **bir** meh-rū içün biñ
āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp
āḫir niṣār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [bir,]

Baḫt yār olmadı ġurbet
iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı
zülf-i yār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 4). [bir,]

Söylenür ḥaḳḳumda her gün
tāze **bir** güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum **bir** yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 7). [bir,]*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün
tāze **bir** güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum **bir** yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [bir,]*

Göz görüp göñül sevüpdür
bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş
dāġ-ı firāḳı sīneden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 21). [bir,]

bir: *Bir kerecik.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [bir,]*

bir: *"Bir " belgisiz sıfat.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm
eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher
yitmez mi **bir** kāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [bir,]*

bir: *Aynı, benzer, eş, denk.*

Mescid ü meyḫāne **birdür**
iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye
tesbīḥ zencīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [birdür, -dür]

bir: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ġırra olma kim ʿademsüz
bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer
devlet ü iḳbāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [bir,]

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür
bir çāre ḳıl öldüm
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [bir,]*

Çerḫ **bir** fīrūze ṭop altunlu
çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum
nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [bir,]

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı
eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı
derdüme **bir** çāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [bir,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş
gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile
bir dil-sitān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [bir,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne
şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā
bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [bir,]

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile
bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü
ne şūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [bir,]

Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [bir,]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de **bir** cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ortada **bir** ḳan
olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [bir,]

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh **bir** gedā
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider Pervīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [bir,]

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū
gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ
bir ḫançer-i ser-tīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [bir,]*

Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca
memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [bir,]

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 18). [bir,]

Terk eylemek olurdı ol māh
mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde
bir kāfirī binādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [bir,]

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen
düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her **bir** kişiye baḳsañ
bir derde mübtelādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [bir,]

Yolında iy Muʿīdī şol bī-
vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ
cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [bir,]

Yine **bir** şūḫ-ı perī-çihre
güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp
göñlümi vīrān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [bir,]

Bir lāle-ruḫ āfetsüz
öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı
ġam baña kefen
olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [bir,]

Gülzār-ı maḥabbetdür bu
sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ
bir nārven olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [bir,]

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde **bir** baḥr-i
kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı
dürr-i ʿAden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [bir,]

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ
olduġıçün
Gözüm **bir** lāle-i sīr-
āba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [bir,]

Bir eşerdür ṭaġda sūz-ı dil-i
Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-
pāre kim ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [bir,]

Ḳande bilsün giceler ḫāk
içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde **bir**
genc-i nihān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [bir,]*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme
cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti **bir**
yayḳara yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [bir,]

Nevk-i müjeñ ki dīdeden
uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler
iki şīşeden güẕer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [bir,]

Ḳul mıdur ol ki begüm
gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı **bir** bencileyin
ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [bir,]

Deryā ḫarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi **bir** oḳ ü yay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [bir,]

Ben gerçi gedāyam ne
zerüm ne güherüm var

Şükr aña ki **bir** pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [bir,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [bir,]*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [bir,]*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında **bir** ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [bir,]*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ **bir** ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [bir,]*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 12). [bir,]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [bir,]*

Şükrüm bu ki **bir** sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [bir,]*

Sevdüm yine **bir** şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [bir,]*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye **bir** dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [bir,]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [bir,]*

Cāna zaḥm urdı **bir** kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [bir,]*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ **bir** kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [bir,]*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [bir,]*

Derdiyle **bir** āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [bir,]*

Ben ki meydān-ı belāda **bir** dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [bir,]*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa **bir** ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [bir,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı **bir** fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 13). [bir,]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur **bir** gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [bir,]

Geldi aġzum dadı lafẕ-ı ābdāruñ gūş idüp
Güyiyā **bir** āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [bir,]

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya **bir** iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [bir,]

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne **bir** iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [bir,]

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi **bir** niçe yüzi ḳareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [bir,]

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [bir,]

Ẓulm eliyle niçe **bir** pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [bir,]*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege **bir** merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [bir,]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada **bir** müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [bir,]*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege **bir** āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [bir,]*

Niçe **bir** giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [bir,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ **bir** merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [bir,]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum **bir** nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [bir,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş **bir** şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [bir,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [bir,]*

Nev-bahār eyyāmıdur **bir** serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḫālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [bir,]*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük **bir** gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [bir,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [bir,]*

Nālişümden **bir** uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [bir,]

Üstümüze it raḳîbi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [bir,]*

Serv **bir** peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [bir,]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [bir,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim **bir** dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [bir,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur **bir** fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [bir,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki **bir** mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [bir,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [bir,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri **bir** cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [bir,]*

Hīç **bir** gün **bir** gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [bir,]*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [bir,]*

Göñli ḳatıdur dise **bir** ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [bir,]*

Sevdi Muʿīdī **bir** ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [bir,]*

Bülbül-i şūrīde oldum **bir** gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [bir,]*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme **bir** ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [bir,]*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı **bir** ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [bir,]*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 4). [bir,]*

İki cihānı seyr iderüz **bir** ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 9). [bir,]*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam **bir** dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [bir,]

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde **bir** feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [bir,]*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum **bir** laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [bir,]*

Dil hevesdür **bir** cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [bir,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile **bir** ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [bir,]*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Vardugımca ḳarşular **bir** mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 8). [bir,]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez **bir** nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 10). [bir,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa **bir** gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [bir,]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider **bir** şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 8). [bir,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger **bir** lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [bir,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen **bir** ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [bir,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [bir,]*

İy pīr olası niçe **bir** incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 3). [bir,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [bir,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki **bir** tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [bir,]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 3). [bir,]*

Niçe **bir** dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [bir,]*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi **bir** kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 4). [bir,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile **bir** āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [bir,]*

Ġonçe-lebler būsesidür
cām-ı şahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol
ẕevḳ ü temāşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 2). [bir,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile
mihr-i ʿālem-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 5). [bir,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [bir,]

Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye
bir zer-nigār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 16). [bir,]

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ
ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye
seyr ü temāşādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 4). [bir,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler
kimesne ḳalmadı
Niçe **bir** uşanmaduñ
mı şiʿr ü inşādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 14). [bir,]*

Muʿanber sünbülüñden iy
yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil **bir**
būya ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 12). [bir,]

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā **bir**
āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya
girse gül-efşān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 9). [bir,]*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i
ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü
güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 8). [bir,]*

Cān fedādur yoluña ġam
yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem
ḳayd-ı bedenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 10). [bir,]

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre
ṣancırsın cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [bir,]*

Nāy-ı nālemle gice **bir**
ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde
dögdüm sīnemi
mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [bir,]

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar
dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe
biñ cān-ı ʿāşıḳdur
hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 2). [bir,]*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı
zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki
bitmiş tāze sünbül her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 10). [bir,]*

Bir māhı ḳoltuġına alup her
gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 3). [bir,]

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi
yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi **bir**
serv-i gül-endām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 10). [bir,]*

Dil ṣaçuña aşılup virse
hevā-hengāmesin
Ögredür **bir** bend ile
cān-bāze urġān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 8). [bir,]

Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [bir,]

Minnet bilür Muʿīdī **bir** oḳ
daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā ne çāre yir yoḳ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 13). [bir,]

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna **bir** ṣıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [bir,]

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı **bir** aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [bir,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına **bir** sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [bir,]

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda **bir** sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [bir,]

Yār ʿışḳı **bir** deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [bir,]

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi **bir** göz ucıyla merḥabāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [bir,]

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük **bir** vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [bir,]

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki **bir** yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [bir,]

Çeşm-i mestüñ niçe **bir** ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 1). [bir,]

Sāye-i zülfüñde **bir** dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe **bir** zār ü perīşān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [bir,]

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 13). [bir,]

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa **bir** silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 16). [bir,]

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur **bir** ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 14). [bir,]

Ġonçe açılmış ucında **bir** nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 3). [bir,]

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda ṣemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [bir,]

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu **bir** ḫarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 8). [bir,]*

İçmeden mest eyleyen **bir** merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 5). [bir,]

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi **bir** ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 240, Mısra 8). [bir,]

Niçe **bir** göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 7). [bir,]

Ruḫlaruñ **bir** tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 7). [bir,]*

Sen bu reng-i rūy ile **bir** serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [bir,]

Dün gice ḥasret-i zülfüñle **bir** āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 5). [bir,]

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki **bir** ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 6). [bir,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña **bir** firengī-cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 8). [bir,]

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül **bir** göñül alınca yüz āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 4). [bir,]

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum **bir** naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [bir,]

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı **bir** abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [bir,]*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī **bir** nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [bir,]

Cām-ı laʿlüñden zihī **bir** cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [bir,]*

ʿAks-i ḥüsnüñ **bir** ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 9). [bir,]

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise **bir** pula bāzār içre bāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 8). [bir,]

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz **bir** sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 14). [bir,]

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya **bir** ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [bir,]

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi **bir** feṯḥ-i bābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 4). [bir,]

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [bir,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler **bir** pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [bir,]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her **bir**
kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [bir,]

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün
Mecrūḥ **bir** yañada
ben ü **bir** yaña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [bir,]

Tāze açılmış ciger
zaḫmında her tīrüñ
senüñ
Bir nihāl-i tāzedür
olmış aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 4). [bir,]

İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ **bir** būy ile
ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [bir,]

Her nihāl-i tāze **bir** oḳ oldı
bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [bir,]

Gördüm ki **bir** ṣafā naẓarı
var anuñ baña
Āyine gibi sīneye
çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [bir,]

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [bir,]

Bir ḳıl ḳadar bahānesi **bir**
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [bir,]

Sevdüm hezār cān ile **bir**
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [bir,]

Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [bir,]

Yine biñ cān ile sevdüm **bir**
güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā
kim güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 1). [bir,]

Naḳd-i cānum çünki tārāc
eyledüñ
Bāri gel **bir** būse vir
andan bedel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [bir,]

Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi **bir**
eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 4). [bir,]

Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi **bir**
sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [bir,]

Gerçi dil **bir** bendedür
pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü
ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [bir,]

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ
bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş
sūz-ı nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 7). [bir,]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş **bir**
kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen
dāġ-ı nihānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [bir,]*

Nā-tüvān **bir** bülbülem
raḥm eylemezsin
ḫālüme
Gūşuña girmez mi
yoḳsa nāle vü zārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 5). [bir,]*

Müşterīyem **bir** meh-i nā-
mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile

germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 9). [bir,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa **bir** nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 8). [bir,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her **biri** daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 8). [biri, -i]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına **bir** mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [bir,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz **bir** uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [bir,]*

Sünbülinden mū degül **bir** būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [bir,]*

Her ġazel **bir** ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [bir,]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña **bir** āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 4). [bir,]*

Cüdā **bir** māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [bir,]*

Yine **bir** āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 3). [bir,]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim **bir** ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 3). [bir,]*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından **bir** büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 13). [bir,]*

Gerçi her laḥẓa **bir** ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [bir,]*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [bir,]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [bir,]*

Ḫayr ola **bir** mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [bir,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh **bir** büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [bir,]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda **bir** daḫi yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 2). [bir,]*

Niçe **bir** kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam

Vaḳtidür varup ṭavāf-ı
Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 1). [bir,]

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre
yanup aġlaram
N'eyleyem **bir** daḫi
yoḳ çün andan özge
maḥremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [bir,]

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm
kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy
Ḫıżr-ı mübārek-
maḳdemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 9). [bir,]

Baġlandı gitdügince işüm
zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya
bir feṯḥ-i bāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 8). [bir,]

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede **bir**
derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm
elifden ṭınāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 9). [bir,]

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü
göñlüm rebāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 12). [bir,]

Āftābı ẕerreveş hīç almaz
idüm ʿaynuma
Sen olayduñ **bir** gice
iy māh şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 4). [bir,]

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre
bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı
ṭutmışdur fiġān ü
şīvenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [bir,]

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan
daḫi **bir** nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-
ser reng ü ḥayrān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 7). [bir,]

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden
uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice
şol deñlü efġān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [bir,]

Bir gül-i raʿnā ġamından
öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş
çāk-i girībān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 7). [bir,]

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde kim
Yine **bir** mehveş
ḫayālin dilde mihmān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [bir,]

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki
idem **bir** ḳadeḥ nūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 2). [bir,]*

Çün derdmendüñem **bir**
aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda
nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [bir,]

İy pīr-i ʿışḳ degme **bir**
oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ
güheriyle ḳulacıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 11). [bir,]

Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin
Aña **bir** tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 6). [bir,]*

Meyl ider her gördügine **bir**
aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 3). [bir,]

Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde
bir dilber cefāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [bir,]

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum **bir** derde kim öldüm devāsuz n’eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [bir,]

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz **bir** vefāsuz n’eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 8). [bir,]

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa **bir** yavuz ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [bir,]

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [bir,]

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü **bir** şūḫa gedā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [bir,]

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme **bir** nesneden yaʿnī devā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [bir,]

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [bir,]

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri **bir** duʿā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 14). [bir,]

Yine **bir** āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 11). [bir,]

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā’sından
Ki sevdā ḳılmışam **bir** müy anuñ zülf-i dütāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 2). [bir,]

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger **bir** ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [bir,]

Gözüñ **bir** ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [bir,]

Ḳan eyledi laʿlveş derūnum Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 10). [bir,]

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri **bir** naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 3). [bir,]

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz **bir** ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 6). [bir,]

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 6). [bir,]

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile **bir** çāre tedbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 2). [bir,]

Dün gice **bir** māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [bir,]

Dirildürdüñ revān iy meh
viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger **bir** ḳatre
sürseydüñ mübārek
elüñe ḳanın
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 325,
Mısra 2). [bir,]*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ **bir**
ṣūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ
uzundur ḳıṣṣa-i
Ferhād'dan
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 327,
Mısra 5). [bir,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş
itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā **bir** ġonçe-i
terdür açılur bāddan
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 327,
Mısra 12). [bir,]*

Bir güzel sever yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-
dehen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
328, Mısra 9). [bir,]*

Benüm derdüm degül ḳābil
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise **bir**
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 329,
Mısra 10). [bir,]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler
ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde
ejdehā olmaḳ neden
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 330,
Mısra 12). [bir,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her **bir** ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl
ü menālüñ var iken
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 331,
Mısra 9). [bir,]*

Ḳanı ol devlet ki meydān
içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur
bir şeh-süvārüm var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
332, Mısra 4). [bir,]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile
ḳavl ü ḳarārüm var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
332, Mısra 8). [bir,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül
mi ḫāṭırum ḫoş
eyleyen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
333, Mısra 6). [bir,]*

Sünbülüñden mū degül **bir**
būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü
rāzum ḫalḳa destān
eyleyen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
335, Mısra 13). [bir,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem **bir** şāh içün
Veh ki tīre-şām
olupdur gündüzüm ol
māh içün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 337,
Mısra 1). [bir,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh
geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār içün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 338,
Mısra 12). [bir,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül **bir**
ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana
düşmen yārüñe yār
olmayan
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 339,
Mısra 5). [bir,]*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı
perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger
ḫāl-i siyehkārümden
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 343,
Mısra 10). [bir,]*

Bülbülüñ **bir** āhına döymez
varur çünkim yile
Gül iñende açılup
ḫüsnine maġrūr
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 344,
Mısra 9). [bir,]*

Cevrüñi **bir** pāre ḳıl kim
nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe
dād eyle ḳānūn
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 345,
Mısra 1). [bir,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk
idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya **bir**
miskīn hevādār
olmasun

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [bir,]

Küfr-i zülfüñsüz cihānda **bir** müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 1). [bir,]

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel **bir** būse iḥsān eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [bir,]

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [bir,]

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi **bir** maḥreminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 8). [bir,]

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem **bir** ulunuñ dāmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 12). [bir,]

Cān ḫalāṣ olur mı **bir** dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 7). [bir,]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi **bir** būya ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [bir,]

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca vardur ceng ile küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [bir,]

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm **bir** tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 5). [bir,]

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [bir,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger **bir** yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [bir,]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ **bir** ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [bir,]

İki cihānda **bir** büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 3). [bir,]

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel **bir** zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [bir,]*

Dār-ı cefāda dil niçe **bir** aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 9). [bir,]

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 12). [bir,]

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki **bir** ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 2). [bir,]

Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 363, Mısra 6). [bir,]

İy Muʿīdī gülmek umma ağlamadan **bir** zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 13). [bir,]

Her biri **bir** eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 7). [bir,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem **bir** gün
Helāk eyler beni āḫır şeb-i endūh-ı ġam **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [bir,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem **bir** gün
Helāk eyler beni āḫır şeb-i endūh-ı ġam **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 2). [bir,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [bir,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [bir,]*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 8). [bir,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [bir,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [bir,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem **bir** gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan **bir** ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [bir,]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat (eser).*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [bir,]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat (Ferhad).*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz **bir** niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [bir,]*

bir: *" Bir " sayı sıfat.*

Yüzin açsa **bir** naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [bir,]*

bir ādem: *Bir insan.*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa **bir ādem** ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [bir ādem,]*

bir ağız: *Bir defa, bir kere, bir defacık.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek
efġān iderem
Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [bir aġız,]*

bir avuç: *Bir avuç.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum **bir avuç** küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [bir avuç,]*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [bir avuç,]*

bir ay-: *Bir ay.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [bir ay-, -a]*

bir aydur: *Bir aydır.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām **bir aydur** ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [bir aydur,]*

bir- birine: *Birbirine.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [bir- birine,]*

bir būse: *Bir öpücük.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi **bir būse** ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [bir būse,]*

bir būse-: *Bir öpücük.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [bir būse-, -ñ]*

bir cām: *Bir kadeh (şarap) içirmek.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [bir cām,]*

bir dāġ: *Bir daha.*

Oñmadan **bir dāġ** yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [bir dāġ,]*

bir dahi: *Bundan sonra, artık, bir daha.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [bir daḫi,]*

bir dāne: *Bir tane, tek bir tanecik.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış **bir dāne** dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [bir dāne,]*

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin **bir dem** cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 6). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [bir dem,]

Sāye-i zülfüñde **bir dem** göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 7). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [bir dem,]*

Olmadı ʿālemde **bir dem** geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Siz yatup ārām idüñ **bir dem** ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 9). [bir dem,]*

bir ġarīb üftāde-: *Zavallı bir düşkün.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [bir ġarīb üftāde-,]*

bir gice: *Bir gece.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [bir gice,]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [bir gice,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam **bir gice**
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [bir gice,]*

bir gül: *Bir gül.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme **bir gül** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [bir gül,]*

bir gül-i raʿnā-: *Bir güzel gül; dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül II Sevgili.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [bir gül-i raʿnā-,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram **bir gün**
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [bir gün,]*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda **bir gün** ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [bir gün,]*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ **bir gün** saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [bir gün,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [bir gün,]*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına **bir gün** irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 3). [bir gün,]

İrişürse sāye-i dergāhuña **bir gün** elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 3). [bir gün,]*

Ḥaḳ ʿināyet ḳıla **bir gün** diyesin tevbe ʿaleyk
Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 23). [bir gün,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 25). [bir gün,]*

bir gün: *Bir zaman, bir gün.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini **bir gün** dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 14). [bir gün,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 1). [bir gün,]*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram **bir gün** ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 12). [bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman, ilerde.*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse **bir gün** añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 10). [bir gün,]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram **bir gün**
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [bir gün,]*

bir gün: *Bir zaman, bir gün.*

Dimedüñ **bir gün** daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile **bir gün** ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [bir gün,]*

bir güne: *Bir gün.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati **bir güne** güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [bir güne, -e]*

bir güzel: *Bir güzel.*

Câme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [bir güzel,]*

bir ḫabbe: *Bir tahıl tanesi.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḫabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [bir ḫabbe,]*

bir hefte: *Bir haftada, bir hafta içinde.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur **bir hefte** dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

219, Mısra 8). [bir hefte,]

bir içim şu-: *Bir yudum su.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [bir içim şu-, --y, --a]*

bir iki: *Birkaç.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 12). [bir iki,]*

bir iki: *Biraz.*

Elde furṣat var iken ʿīş idegör **bir iki** dem
Bāġa gel kim ṭarf-i gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 27). [bir iki,]*

bir iki: *Bir iki; çok az sayıda, birkaç.*

Ḫüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 4). [bir iki,]*

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimi, bir kaç gün, ‖ üç beş günlüğüne.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [bir iki gün,]*

bir iş: *Herhangi bir iş.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ **bir iş** itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [bir iş,]*

bir kaç: *Bir kaç, az sayıda.*

Cilve itdi yine **bir ḳaç** büt-i meh-rū begler
Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 1). [bir ḳaç,]*

bir ḳaç gün: *Birkaç gün.*

Ḫüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde **bir ḳaç gün** aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 10). [bir ḳaç gün,]*

bir ḳadem varmaḳ: *Bir adım ilerlemek, bir adım atmak.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [bir ḳadem varmaḳ, -mak]*

bir karāre iki dem dur: *Iki vakit aynı şekilde durmak.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [bir ḳarāre iki dem dur,]*

bir ḳaṭre: *Bir damla II biraz, çok az.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevṣer yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 4). [bir ḳaṭre,]*

bir kerre: *Bir kez, bir defa.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur **bir kerre** dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di **bir kez** öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [bir kez,]

Zār idüp günden güne ben
ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı **bir kez** mübārek fāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [bir kez,]

Bir kez öpdürmez dehānın
ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol
bī-vefā cān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 13). [bir kez,]

bir kez: *Bir kez.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [bir kez,]

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem **bir kez** ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 8). [bir kez,]

bir kişi: *Bir kişi, birisi.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [bir kişi,]

bir kişi: *Herhangi bir kişi.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [bir kişi,]

bir kişi-: *Bir kişi, birisi.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 12). [bir kişi-, -nüñ]

bir kul: *Bir kul.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye **bir ḳul** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [bir ḳul,]

bir laḥẓa: *Çok kısa bir an.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi **bir laḥẓa** kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [bir laḥẓa,]

bir laḥza: *Bir an.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise **bir laḥẓa** ibrām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [bir laḥẓa,]

Cām-ı laʿlīni ḳomaz **bir laḥẓa** elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [bir laḥẓa,]*

bir naẓar: *Bir kez bakarak, bir bakışta.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ **bir naẓar** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [bir naẓar,]*

bir nefes: *Bir an.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ **bir nefes**
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [bir nefes,]

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 7). [bir nefes,]*

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān **bir nefes** *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 8). [bir nefes,]

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem **bir nefes** hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 10). [bir nefes,]*

Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz **bir nefes** ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 5). [bir nefes,]*

bir nefes: *Bir an.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ **bir nefes** görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 5). [bir nefes,]*

bir niçe: *Birçok, pek çok.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [bir niçe,]*

bir pāre: *Bir parça, biraz, birazcık.*

Ser-keşler idi ʿāṣıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile **bir pāre** yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [bir pāre,]*

bir ramak: *Bir parça, 2. bir şeyin olmasına bir parça (çok az) kalması,.*

Gerçi dün var idi bende **bir ramaḳ** cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [bir ramaḳ,]*

bir şanem: *Bir put.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [bir ṣanem, -dür]*

bir söyledüp: *Bir söyleyen, bir haber veren.*

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 16). [bir söyledüp,]*

bir ṭıfl-ı mekteb-: *Bir mektep çocuğu.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [bir ṭıfl-ı mekteb-, -dür]*

bir yañ-: *Bir taraf.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 11). [bir yañ-, -a]*

bir yañ-: *Bir yan, bir taraf.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 11). [bir yañ-, -a]*

bir yaña: *Bir yana,tarafa.*

Sīnede ġam var yanar dil **bir yaña** cān **bir yaña**
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [bir yaña,]*

Sīnede ġam var yanar dil
bir yaña cān **bir yaña**
Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [bir yaña,]
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben
ü **bir yaña** göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [bir yaña,]

bir yaña: *Bir yandan.*
Bir yaña zülf-i dilber ü **bir yaña** bend-i ġam
Yā Rab arada
n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [bir yaña,]*

bir yaña: *Bir yanda, bir tarafta, hem ... hem.*
Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada
n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [bir yaña,]*

bir yer-: *Bir yer, herhangi bir yer.*
Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meşel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [bir yer-, -de]*

bir yir-: *Bir yerde.*
Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [bir yir-, -de]*

bir yir: *Bir yer, herhangi bir yer.*
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar **bir yir** olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [bir yir,]*

bir yüz-: *Yüzün diğer tarafı, beyitte sevgilinin iki yüzlü olmasından bahseder şair.*
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [bir yüz-, -i]*

bir zamān: *Bir zaman.*
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri **bir zamān** yaḳdı begüm ṣu **bir zamān** āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [bir zamān,]

bir zamān: *Bir zaman.*
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri **bir zamān** yaḳdı begüm ṣu **bir zamān** āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [bir zamān,]

bir zerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.*
Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāṣıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [bir ẕerre,]*
Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [bir ẕerre,]*
Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña **bir ẕerre** nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 2). [bir ẕerre,]*

bī-raḥmuñ-: *Acımasız, zalim.*
Ġamze-i **bī-raḥmuñı** küffāre beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [bī-raḥmuñı,]

bırak: *... Durumda bulunmasına, ... durumda kalmasına, ... hâle gelmesine sebep olmak.*

Açup gün yüzin ol ser-keş
bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [bıraḳdı, -dı]

bırak: *Bırakmak, koymak.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ **bıraḳdı** nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 4). [bıraḳdı, -dı]

bırak-: *Bırakmak, terk etmek.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 12). [bıraḳdı,]

biraz: *"Bir miktar, biraz" anlamında zarf.*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben **biraz** bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [biraz,]*

birbir: *Birbiri.*

Leẕẕetinden **birbirine** yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 9). [birbirine, -i, -n, -e]

birbiri: *Birbiri.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 6). [birbirine, -ne]

birdür: *Tek; aynı; farksız.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim **birdür** ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [birdür,]*

birer: *Birer tane.*

Olup dāġ-ı fırāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler **birer** lāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 2). [birer,]

biri: *"Biri" belgisiz zamir.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim **biri** āyīne vü birisi şekker gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [biri,]

biri: *"Biri" belgisiz zamir.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü **birisi** şekker gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [birisi, -si]

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden **birin** ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [birin, -n]

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma **birinden** āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [birinden, -n, -den]

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine **birisin** aṣmadı ol sīmīn-beden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342,

Mısra 6). [birisin, -sin]

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [birisi, -si]*

biri: *"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez **birisi** ʿaynuma
illā ki sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 4). [birisi, -si]

biribiri: *Birbiri.*

Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür
bilür nāz u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [biribirine,]

bī-ṣabr: *Sabırsız.*

Şikestelik beni **bī-ṣabr** ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 1). [bī-ṣabr,]

bī-sebeb: *Sebepsiz, vesilesiz.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ **bī-sebeb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [bī-sebeb,]*

bī-şefkat: *Şefkatsiz.*

Dil-rübālar iy göñül **bī-şefḳat** ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 11). [bī-şefḳat,]*

bī-ser: *(Fa.) Başsız.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir **bī-ser** ü pādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 10). [bī-ser,]

bister: *Yatak, döşek.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca **bister** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [bister,]*

Şalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 2). [bīster,]

bister: *Yatak, döşek, yorgan.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña **bister** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 14). [bister,]*

bit: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir **bitdi** ḥasret lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 2). [bitdi, -di]

bit: *Çıkmak, filizlenmek.*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ ṣevḳiyle **biten** lāleler sīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [biten, -en]

bit: *Sona ermek, tamamlanmak.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan **bite** ḥelvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [bite, -e]

bit: *Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül **bitmedi** bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [bitmedi, -me, -di]

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler **bitmiş** ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [bitmiş, -miş]

bit: *(Ahiret ilmi) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne **biter** şimşāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 6). [biter, -er]

bit: *(Bitkiler için) Büyümek, yetişmek.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola **bitse** açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 10). [bitse, -se]

bit: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende **bitmiş** ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 8). [bitmiş, -miş]*

bit-: *Çıkmak, filizlenmek.*

Biñ cān **biter** her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [biter, -er]

bit-: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [bitdi, -di]*

bit-: *Büyümek, yetişmek.*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 10). [bitse, -se]

bī-tekellüf: *Kolayca, zahmetsizce.*

Bezm içinde **bī-tekellüf** aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [bī-tekellüf,]

bitmiş: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek || Sonu gelmek; bitmek, tükenmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki **bitmiş** tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 10). [bitmiş,]*

bī-vefā: *Vefasız.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen **bī-vefāya** mübtelālardan geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [bī-vefāya, -ya]

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 4). [bī-vefādur, -dur]

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [bī-vefālar, -lar]

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur **bī-vefālar** başuma *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 6). [bī-vefālar, -lar]

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy **bī-vefā** baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 10). [bī-vefā,]

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 1). [bī-vefā,]

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam.*

Her **bī-vefā** cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [bī-vefā,]

Be-ġāyet **bī-vefā** şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 5). [bī-vefā,]

Şol **bī-vefāyı** sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [bī-vefāyı, -y, -ı]

bī-vefā: *Vefasız|| Sevgili.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bī-vefālar, -lar]*

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).*

Şol **bī-vefā** ki ḫüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [bī-vefā,]

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 11). [bī-vefā,]*

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen **bī-vefāya** ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 4). [bī-vefāya, -ya]

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [bī-vefā,]

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer **bī-vefāya** olmadum ṭuş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 10). [bī-vefāya, -ya]

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 2). [bī-vefā,]

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 12). [bī-vefā,]

Ol ṣanem çün **bī-vefādur** vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 1). [bī-vefādur, -dur]

bī-vefā: *Vefasız, sadakatsiz, sözünde durmayan; sevgili, dlber.*

Yolında iy Muʿīdī şol **bī-vefānuñ** ol kim

Bir ḫandesine biñ biñ
cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [bī-vefānuñ, -nuñ]

bī-vefā: *Vefasız güzeller.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bī-vefālar, -lar]*

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye **bī-vefālar** sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 10). [bī-vefālar, -lar]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 14). [bī-vefālar, -lar]*

bī-vefā: *Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol **bī-vefā**
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [bī-vefā,]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 2). [bī-vefā,]*

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña **bī-vefā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 6). [bī-vefā,]*

bī-vefālar: *Vefasız, hayırsız; sözünde durmayan (kimseler, güzeller, sevgililer).*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin **bī-vefālarda** ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 12). [bī-vefālarda,]*

bī-vefālıḳ: *Vefasızlık.*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim **bī-vefālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [bī-vefālıḳdur, -dur]*

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā **bizümdür**
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 11). [bizümdür, -ümdür]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken **bizi** cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [bizi, -i]*

Çün **bizi** ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 5). [bizi, -i]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki **bizden** daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [bizden, -den]*

biz: *Birinci çoğul şahıs zamiri, biz II içki içenler, sarhoşar; âşıklar.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp **biz** mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını

Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī **biz** yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [biz,]

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz **bizde** iñen ʿār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [bizde, -de]

biz: *1. Çoğul şahıs zamirinin vasıta hal eki almış şekli.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür **bizümle** mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 22). [bizümle, -üm, -(i)le]

biz: *I. Çokluk şahıs eki. (Âşıklar kastedilerek.).*

Sen **bize** bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u **biz** selamet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [biz,]

biz: *"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşıklar.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim **bizümle** cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [bizümle, -üm, -le]

biz: *"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [bizi, -i]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.*

Köpek raḳībledür şimdi **bizümle** ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 3). [bizümle, -üm, -le]*

biz: *"Ben" anlamında kullanılan birinci çoğul şahıs zamiri II Sevgili.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında **bizümle**
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [bizümle, -üm, -le]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri, Şair. II İnsanlar, âşıklar.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa **bizi** şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [bizi, -i]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; Şair. II Âşıklar.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [bizi, -i]*

Sevdāya ṣalupdur **bizi** ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [bizi, -i]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

Raḥm it **bize** kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [bize, -e]

İçmeden mest eyleyen bir merhabā şunan **bize**
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 5). [bize, -e]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı **bizüm** dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [bizüm, -üm]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [bizi, -i]*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz **bizüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 4). [bizüm, -üm]

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] **bizüm**
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz **bizüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 1). [bizüm, -üm]

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] **bizüm**
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz **bizüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 2). [bizüm, -üm]

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz **bizüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 6). [bizüm, -üm]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz **bizüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 8). [bizüm, -üm]

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḫr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz **bizüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 10). [bizüm, -üm]

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 1). [bizi, -i]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [biz,]

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz **biz**
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [biz,]

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz **biz**
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [biz,]

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [biz,]

İḫyāda Mesīḥā iken ol ṣūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [biz,]

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [biz,]

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ

Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [biz,]

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [biz,]

Gönli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [biz,]

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz **biz**
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [biz,]

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz **biz**
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [biz,]

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [biz,]

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [biz,]

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz **biz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [biz,]

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda **biz**
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 9). [biz,]

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde **biz** daḫi fāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 10). [biz,]

İy gül-ʿiẕār **biz** saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 1). [biz,]

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz **biz** saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 14). [biz,]

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [biz,]

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 4). [biz,]

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz **biz** aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 2). [biz,]

Bir görmesün raḳīb ile **biz** ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 9). [biz,]

Bir görmesün raḳīb ile **biz** ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 5). [biz,]

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri.*

Öldürse ġam degül **bizi** yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [bizi, -i]

bīzār-: *Bıkmış, usanmış, bezmiş.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur

Bu derd ile cāndan
daḫi **bīzārlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [bīzārlaruz, --lar, --uz]

bīzār: *Bıkmış, usanmış, bezmiş.*
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan **bīzār** imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 8). [bīzār,]

bize: *"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.*
Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it **bize**
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 7). [bize,]*
Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar **bize**
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 1). [bize,]
Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar **bize**
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 2). [bize,]
Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 4). [bize,]
Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 6). [bize,]
Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 8). [bize,]
Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [bize,]
Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar **bize**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 12). [bize,]
Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar **bize** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 14). [bize,]*

bize ne: *Bize ne ?.*
Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden **bize ne**
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 7). [bize ne,]

bizümle: *Bizimle birlikte.*
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler **bizümle** cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 4). [bizümle,]*

bi'z-zāt: *Ar. Kendisi.*
Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż **bi'z-zāt** ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 2). [bi'z-zāt,]*

boġaz: *Vücutta boyun bölgesinde bulunan organ.*
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir **boġazı** iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [boġazı, -ı]

bölüg: *Bölük, kısım.*
Ḫüsn ü ḫulḳ ile güzeller **bölügin** żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 9). [bölügin, -i, -n]*

bölük: *Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir **bölük** āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 8). [bölük,]*

boy: *Boy, uzunluk.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen **boyı** servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [boyı, -ı]*

boy: *Boy, endam, kamet.*

Bālā **boyuñı** göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [boyuñı, -u, -ñ, -ı]*

boya: *Erişmek, uzanmak II Bulaşmak, karışmak.*

Çün **boyanur** ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [boyanur, -n, -ur]*

boya: *Bürünmek, kaplanmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya **boyanduġım**
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [boyanduġım, -n, -duġ, -ım]*

boya-: *-Ah dumanı bağlamında- kara renk ile kaplamak.*

Dūd-ı āhum göklere **boyanduġından** añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 7). [boyanduġından,]*

boyan: *Boyanmak II bürünmek, kaplanmak.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere **boyandı** iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [boyandı, -dı]*

boyan: *Bürünmek, kaplanmak.*

N'ola āhum **boyanup** göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 1). [boyanup, -up]*

boyan-: *Boyanmak.*

Ben ḳara günlünüñ āhı **boyanupdur** göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 9). [boyanupdur, -up, -dur]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden **böyle** ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [böyle,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu şanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [böyle,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur **böyle** bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [böyle,]*

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün **böyle** bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 6). [böyle,]*

Bī-vefā dildār imişsün **böyle** bilmezdüm seni

Mā’il-i aġyār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 2). [böyle,]
Bī-vefā dildār imişsün
böyle bilmezdüm seni
Mā’il-i aġyār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 1). [böyle,]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden **böyle** güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [böyle,]*
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün **böyle** bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [böyle,]
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün **böyle** bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 12). [böyle,]
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün **böyle** bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [böyle,]
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n’eyleyem
Zārdan bīzār imişsün **böyle** bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 8). [böyle,]
Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün **böyle** bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 4). [böyle,]

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*
Ḳomasın derd ile **böyle** beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [böyle,]*
Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ **böyle** ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [böyle,]
Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger **böyle** güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 14). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen durum zarfı.*
Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 10). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*
Nāzuñ kitābın oḳımadın **böyle** nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [böyle,]
Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña **böyle** yanduġıçün anı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [böyle,]
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı **böyle** şūḫ ü ʿayyār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [böyle,]
Beni itmezdi ġālib **böyle** maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 7). [böyle,]

boyn: *Boyun.*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ
başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre **boynumda** ʿaceb bār-ı girāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 10). [boynumda, -um, -da]

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ **boynumda** bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 12). [boynumda, -um, -da]*

boyn: *Başı bedene bağlayan bölge.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı **boynın**
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 13). [boynın, -ın]

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler şaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [boynuñ, -ūn]

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler şaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe **boynuña** ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [boynuña, -uña]

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [boynuñ, -ūn]

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara **boynında** baġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 10). [boynında, -ı, -n, -da]

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz şalınur **boynına** eyler dilek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [boynına, -ı, -n, -a]

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram **boynum** revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 5). [boynum, -um]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün **boynuña** ḳanum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 12). [boynuña, -uña]

boynum ḳıldan ince: *Haksız olduğu anlaşıldığında verilecek her türlü cezaya razı olmak.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta **boynum ḳıldan ince** uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 12). [boynum ḳıldan ince,]*

boynuña: *Bir işin sorumluluğunu yüklenme.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü **boynuña** ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [boynuña,]*

boyun: *Başı bedene bağlayan bölge.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [boyuña, -a]

boyun: *Baş ile omuz arasında kalan bölge. II İrade / bir şeyi yapabilme gücü.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa **boynuña** öldükde

ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [boynuña, -u, -n, -a]

<u>boy(u)n:</u> *Boyun.*

Ol perī **boynum** ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 3). [boynum, -um]

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [boynuma, -um, -a]

Ger öldürem dir iseñ uş **boynum** uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 7). [boynum, -um]

<u>boyunca:</u> *Boyuna uygun, boyu kadar; baştan sona.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı **boyuñca**
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 9). [boyuñca,]

<u>boz:</u> *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti **bozarlar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [bozarlar, -ar, -lar]

<u>bozar-:</u> *Benzi uçma, rengi kaçmak, solmak.*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm **bozarmışdur**
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [bozarmışdur, -mış, -dur]

<u>bu:</u> *Bu, işaret sıfatı.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 8). [bu,]

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper **bu** zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 8). [bu,]

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki **bu** melāḫ-ı dil bilmez ḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 6). [bu,]

Kimse başa çıḳmadı **bu** ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 5). [bu,]

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben **bu** yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [bu,]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki **bu** gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [bu,]

Çün bugün bil baġladum **bu** zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 1). [bu,]

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam **bu** yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [bu,]

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm **bu** çerḫ-i

ser-gerdāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 8). [bu,]

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [bu,]

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 7). [bu,]

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [bu,]

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur **bu**
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [bu,]

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur **bu**
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [bu,]

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḫüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 4). [bu,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 6). [bu,]

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 8). [bu,]

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 10). [bu,]

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [bu,]

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 14). [bu,]

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur **bu**
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [bu,]

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur **bu**
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 2). [bu,]

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 4). [bu,]

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [bu,]

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 8). [bu,]

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 375, Mısra 10). [bu,]

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 12). [bu,]

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 14). [bu,]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur **bu**
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [bu,]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur **bu**
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 2). [bu,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 4). [bu,]

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [bu,]

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 10). [bu,]*

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 8). [bu,]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [bu,]*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 12). [bu,]*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür **bu**
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 1). [bu,]

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür **bu**
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 2). [bu,]

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 4). [bu,]

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [bu,]

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 8). [bu,]

Dūd-ı āh [üzre ururʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 10). [bu,]*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 12). [bu,]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 14). [bu,]

Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın
benüm cānum
cihāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [bu,]

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū müjeñ
tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī
ġam-ı ʿışḳa nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [bu,]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz
mükedderdür gönül
ḫāli
Ṣabāḫa çıḳmaya gibi
be-ġāyet nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [bu,]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni
cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste
gönlüme ḫayāt-ı
cāvidāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 8). [bu,]

N’ola sulṭān-ı dil ḫālin
sirişkümden ṣorarsañ
kim
Ġam-ı ʿışḳuñ
diyārından gelür peyk-
i revāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 4). [bu,]

Görüp gözüm yaşın dem
dem dime billāh ne
ḳandur **bu**
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 2). [bu,]

Görüp gözüm yaşın dem
dem dime billāh ne
ḳandur **bu**
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [bu,]

Ṣarāb-ı erġavānīden
ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir
ne raʿnā gülsitāndur **bu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 6). [bu,]

Vaṣl istemez Muʿīdī
miskīne **bu** yiter kim
Ayruḳdan işigüñe
eyler neẕāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [bu,]

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine
baña ḳorḳaram
Cān riştesini
eylemedin **bū** girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 12). [bū,]*

Pādşāh olmış iken mülk-i
maḫabbetde gönül
Ġam sipāhīsini maġlūb
idemez vāy **bu** leke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 12). [bu,]

Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur **[bu]** ki dīv
ola musallaṭ melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [[bu],]

Ya seferle defʿ olur ālām-ı
ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi **bu**
derdüñ elbet ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [bu,]

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i
ṣiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül
hergiz **bu** ṣanʿat
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [bu,]

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum
bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi
ol kākül-i pür-çīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 5). [bu,]

Yirüm od oldı ölüm yüz
ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre
dirilmekden ise minnet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 2). [bu,]*

Elüm alup umaram
ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum **bu** diyāre
gelicek devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 12). [bu,]

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz
ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ **bu**
ḫāl-i müşg-efşān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 4). [bu,]

Ḳana girmişdür **bu** niçe
serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin
gülberg-i ḥamrādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 9). [bu,]*

Perī yüzlüm ne ādem
cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz
ḫūr-ı ʿīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 6). [bu,]

Beni Mecnūn ider mestāne
ġamzeñ
Begüm **bu** şīve yoḳ
āhū-yı Çīn'de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 8). [bu,]

Kimi Çīn'e varur kimi
Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm **bu**
zülf-i ʿanberīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 12). [bu,]

Naḳş itdi kebkebüñ yine
ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı **bu**
dīnārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 2). [bu,]

Kākül degül **bu** sünbül-i
ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 15). [bu,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [bu,]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [bu,]

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben
ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel
bu mā-cerālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [bu,]

Görmedüm bir derd-i
mühlik iy ṣanem
[benüm gibi]
Gerçi **bu** yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [bu,]*

Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib
bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 14). [bu,]

Ḫaḳ **bu** kim bir ḳılca ol zülf
ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṯel ʿanberden
olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [bu,]

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī
yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu odı kimse
defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [bu,]

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet **bu** kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [bu,]

Añmayam çevgān-ı zülfüñ
başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf
oldı **bu** ser-gerdānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 10). [bu,]

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı
kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi
bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 2). [bu,]

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı
aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ
ucındandur **bu**
ġavġālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 4). [bu,]

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun **bu** acuġ ile cümle deryālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [bu,]

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [bu,]

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı **bu** bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [bu,]

Miyān-ı baḫr-i ġama düşdüm āh eger şoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [bu,]

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre **bu** derd alur ne çāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 14). [bu,]

Kūy-ı faḳr içinde **bu** devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 11). [bu,]*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa **bu** niyyet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 14). [bu,]

Ḥaḳ bilür şāhum **bu** dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [bu,]

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola **bu** ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 3). [bu,]

Söz yoḳ **bu** ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [bu,]

Serv-i āzād itdügiçün **bu** yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 1). [bu,]

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş **bu** nāz ü istiġnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 8). [bu,]

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur **bu** sözler iy ṣanem ḫāşā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [bu,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [bu,]

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḥoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz **bu** sırruñ maḥremi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 10). [bu,]

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe **bu** ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 3). [bu,]

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṭḥ oldı bir naẓarda **bu** göñlüm vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 6). [bu,]

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi **bu** ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 6). [bu,]

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ
ger **bu** kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı
ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [bu,]

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe **bu**
hefte dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 8). [bu,]

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete
ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz
iy yüzi gül **bu** yirleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 12). [bu,]

Bu gice baḥr olup aḳdı
ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler
yine kenār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [bu,]

bu: *İşaret sıfatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [budur, -dur]

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse **bu** resme pāy-
māl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 8). [bu,]

Ben ḳara günlünüñ āhı
boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi **bu**
āsmānī-pīrehen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 10). [bu,]

bu: *1. İşaret Zamiri, bu.*

Ḥaḳ **bu** kim vaṣf idemez
yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī
gibi dürr-bār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [bu,]

bu: *Koku.*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-
ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü **bū** içün olur
meh-tāba ḥācetmend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [bū,]*

bu: *Koku.*

Öykünürmüş dem-be-dem
ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-
rūy olduġı müşg-i
Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 4). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [budur, -dur]

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [bundan, -n, -dan]*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya
hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur
gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin
ġurūr-ı 'ışḳ ile
İy Muʿīdī **bu** göñüldür
yüz ṣuyın ḫāk eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 14). [bu,]

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [bu,]*

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [bu,]*

ʿIşḳ gülşendür **bu** göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı

zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [bu,]*

Çün **bu** menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [bu,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince **bu** ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [bu,]*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur **bu** ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bu,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince **bu** ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [bu,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür **bu** yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bu,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi **bu** devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [bu,]*

Veh niçe fetvā virür **bu** çeşm ü **bu** ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [bu,]*

Veh niçe fetvā virür **bu** çeşm ü **bu** ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [bu,]*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez **bu** gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [bu,]*

Çeşm-i insāf ile **bu** deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1). [bu,]*

Cemālüñ seyrine māniʿ **bu** zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1). [bu,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur **bu**
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [bu,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur **bu**
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [bu,]*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur **bu**
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 3). [bu,]*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur **bu**
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 4). [bu,]*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur **bu**
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 5). [bu,]*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [bu,]*

Benüm ḫālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān

El urdı nabẕuma didi
ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 10). [bu,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur **bu** cihāndur **bu**
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [bu,]*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur **bu** cihāndur **bu**
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [bu,]*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [bu,]*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 24). [bu,]*

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur **bu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña **bunlar** da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline **bu** çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [bu,]*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [bu,]*

ʿIşḳ gülşendür **bu** göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [bu,]*

Çün **bu** menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [bu,]*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur **bu** ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bu,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür **bu** yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż **budur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [budur, -dur]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña **bunlar** da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *Bu işaret sıfatı.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh **bu** ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Dil n’ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [bundan, -n, -dan]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ **budur** en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [budur, -dur]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı **bu** dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [bu,]*
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek **bu** ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [bu,]*
Gerçi **bu** aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [bu,]*
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [bu,]*
Dāl-i devletdür **bu** kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [bu,]*
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [bu,]*
Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [bu,]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire **bunlar** ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *1) İşaret zamiri bu 2) Koku.*
Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez **bū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [bū,]*

bu: *"Bu işaret sıfatı.*
Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür **bu** ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [bu,]*
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā **bu** mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [bu,]*
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḫşān’dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [bu,]*
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence **bu** ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*
Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide **bu** laʿl-i dür-efşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [bu,]*
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme **bu**

çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [bu,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [bu,]*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine ʿĀḳil iseñ eyleme **bu** çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [bu,]*

İy göñül gel **bu** yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [bu,]*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel **bu** fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [bu,]*

Gel iy dürr isteyen **bu** söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [bu,]*

Sāḳiyā **bu** ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [bu,]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā **budur**
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler **bu** seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [bu,]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān **bu** ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [bu,]*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13). [bu,]*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [bu,]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña **buñlar** ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 8). [buñlar, -n, -lar]*

bu: *" Bu" işaret adılı (zamir).*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar **bu** müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum **budur**
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [budur, -dur]*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum **budur**
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [budur, -dur]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā **budur**
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [budur, -dur]*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [budur, -dur]*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [budur, -dur]*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [budur, -dur]*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [budur, -dur]*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım **budur** ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [budur, -dur]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [budur, -dur]*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [budur, -dur]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir, işte budur" anlamında zamir.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi **budur**
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret adılı (zamir).*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde **bunuñ** āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [bunuñ, -nuñ]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum **budur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [budur, -dur]*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n’eyler
ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [budur, -dur]*

Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür
görinen
Var ise işte **budur**
gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 10). [budur, -dur]

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [bu,]

Laʿlüñ suāl-i būseye virür
cevāb-ı telḫ
İtdüñ **bu** ṭatlu ʿīşümi iy
āftāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [bu,]

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum **bu**
nükteye pāyān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [bu,]

Ġonçe gibi açılup giymiş
gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir
dil-sitān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [bu,]

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile
rengīn ideyin kim
Sābāş **bu** naẓmuma
güher-efşāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [bu,]

Yār yolında ölmeden vehm
ider şanmañ beni
Cān ṣaḳındugım **bu**
kim vaḳtinde dest-āvīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [bu,]*

Gülzār-ı maḥabbetdür **bu**
sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ
bir nārven olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [bu,]

Başda her sevdā ki var **bu**
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā
ile başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [bu,]

Her ne kāfirliḳ ki var **bu**
zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol
miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [bu,]

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [bu,]

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü
ser-girān olmış yatur
Kim **bu** ġamdan niçe
ʿāşıḳ nā-tüvān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı (durum).*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm
gülerek didi **bu** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [bu,]

bu: *"Bu" işaret zamiri .*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḫarāmī
Bu aña ol **buña** yār-ı
muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 4). [buña, -ñ, -a]

bu: *"Bu" işaret zamiri (Bu şekilde, böyle).*

Derd-i derūndan āh ider
olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum **budur** ki oda
yanar ḫānmānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [budur, -dur]

bu: *" Bu " işaret sıfatı.*

Kaʿbe’nüñ dīvārına yüz
sürmege saʿyüm bu
kim

Anı zer-kār ü **bunı**
derḫāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [bunı, -n, -ı]

bu: *" Bir " belgisiz sıfat.*
Çünki yoḳdur **bu** cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [bu,]
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım **bu** ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [bu,]*
Ḫaṭ çekdi ṣanma **bu** ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 7). [bu,]
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince **bu** ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 14). [bu,]
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye **bu** ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 6). [bu,]

bu: *" Bu " işaret sıfatı.*
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa **bu** vilāyeti bir yayḳara yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [bu,]
Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete **bu** mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [bu,]
Kimedür **bu** ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol ṣūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [bu,]
Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni **bu** çerḫ-i gerdān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [bu,]
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [bu,]
Bu cemāl-i dil-keş ü **bu** lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [bu,]
İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā **bu** menzile niçe mihmān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [bu,]
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh **bu** şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [bu,]*
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña **bu** çerḫ-i devrān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [bu,]
Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [bu,]
Billāh iy müftī ne dirsin **bu** namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [bu,]
Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi **bu** rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [bu,]

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā **bu** āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [bu,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi **bu** ḫastede cāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [bu,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında **bu** müşgīn-ḫaṭ ile
Güyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [bu,]*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā **bu** deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [bu,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [bu,]*

Cāme-i sebz içre sen **bu** ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 3). [bu,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [bu,]*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla **bu** mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 3). [bu,]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 10). [bu,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü **bu** zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 4). [bu,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi **bu** ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [bu,]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa **bu** ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [bu,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür **bu** şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [bu,]*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün **bu** ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 16). [bu,]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez **bu** lālesitāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 2). [bu,]*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye **bu** laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [bu,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa **bu** ḥüsn-i beyāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 14). [bu,]*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod **bu** nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [bu,]

Ne kerāmetdür **bu** kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [bu,]*

Ḳaḫbe-zendür **bu** cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [bu,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm **bu** demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 7). [bu,]*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı **bu** sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 2). [bu,]*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [bu,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile **bu** müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 8). [bu,]*

Veh nedür **bu** ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [bu,]*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 4). [bu,]*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle **bu** ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 4). [bu,]*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 8). [bu,]*

Dilersen **bu** dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 11). [bu,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet **bu** kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 2). [bu,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [bu,]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni **bu** resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [bu,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 7). [bu,]*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye **bu** kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [bu,]*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek **bu** sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [bu,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña **bu** laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [bu,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider **bu** nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 1). [bu,]

Sen **bu** reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [bu,]

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez **bu** vilāyetde çün ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [bu,]

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi **bu** cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [bu,]

Sen baña **bu** câme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 1). [bu,]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam **bu** nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [bu,]

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı **bu** şeydālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 14). [bu,]

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [bu,]

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi **bu** sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [bu,]*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi **bu** resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [bu,]

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden **bu** demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [bu,]

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 12). [bu,]

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz **bu** rengīn ġazel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 12). [bu,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [bu,]

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler **bu** fiġānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 4). [bu,]

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 5). [bu,]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz **bu** cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 8). [bu,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem **bu** ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [bu,]

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm **bu** yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [bu,]*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 3). [bu,]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz **bu** devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 14). [bu,]*

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 9). [bu,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür **bu** yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [bu,]*

Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde
Ḳan aḳmaz idi **bu** çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 6). [bu,]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ **bu** cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [bu,]*

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 7). [bu,]*

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür fırāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 1). [bu,]*

bu: *" Bir "* *belgisiz sıfat.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid **bu** kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [bu,]*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise **bu** hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [bu,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben **bu** derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [bu,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey **bu** iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [bu,]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi **bu** düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [bu,]*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [bu,]*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur **bu** ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [bu,]*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 12). [bu,]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre **bu** dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [bu,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ **bu** kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [bu,]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [bu,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu şırça göñlümi şıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [bu,]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim **bu** vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [bu,]*

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 6). [bu,]*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 3). [bu,]*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 2). [bu,]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim **bu** meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 6). [bu,]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur **bu** zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [bu,]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür **bu** kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [bu,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum **bu** yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [bu,]*

Naḳd-i ʿömrüm ḫarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ **bu** ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [bu,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ **bu** dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 10). [bu,]*

Viṣāle irmege çünkim **bu** ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 1). [bu,]*

Ḥaḳ **bu** kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [bu,]*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür **bu** ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 4). [bu,]*

Ḥaḳ **bu** kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [bu,]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña

Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 8). [bu,]*

İy Muʿīdī n'eyledi **bu** zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 13). [bu,]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm **bu** kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 9). [bu,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür **bu** kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 9). [bu,]*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 2). [bu,]*

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı **bu** kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 9). [bu,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden **bu** derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 2). [bu,]*

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 5). [bu,]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye **bu** devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [bu,]*

Ger Muʿīdîye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña **bu** iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 14). [bu,]*

Dildür beni **bu** resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 9). [bu,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur **bu** kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [bu,]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki **budur** ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [budur, -dur]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir **budur** dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [budur, -dur]*

bu: *" Bu " işaret zamiri.*

Ḥaḳ **budur** kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [budur, -dur]*

bu: *" Bu " işaret sıfat (lutf).*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın **bu** sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [bu,]*

bu: *" Bu " işaret sıfat.*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 14). [bu,]*

Acıdan deryā gibi sensin **bu** ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 15). [bu,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür **bu** efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 18). [bu,]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ **bu** müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 10). [bu,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben **bu** düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 2). [bu,]*

Cānuma geçdi **bu** göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [bu,]*

Ölürsem ol yüzi gülsüz **bu** dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 1). [bu,]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [bu,]*

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem **bu** kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 8). [bu,]*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña **bu** oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [bu,]*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 10). [bu,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun **bu** ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [bu,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 11). [bu,]*

bu ʿālem-: *Bu âlem, dünya.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 13). [bu ʿālem-, -de]*

bu cihān-: *Bu dünya,alem,kainat.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [bu cihān-, -dur]*

bu da: *Bu da, bu dahi.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış **bu da** sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [bu da,]*

bu defterden midür: *Bu*

defterden midir? (bu defterde yeri var mıdır?).

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın rakībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol **bu defterden midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 16). [bu defterden midür,]*

bu dem: *Bu zamanda,şimdi, bu mevsimde.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [bu dem,]*

bu deñlü: *Bu kadar, bu kadar çok.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [bu deñlü,]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ **bu deñlü** yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [bu deñlü,]*

bu deñlü: *Bu denli, bu kadar, bu kadar çok.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür **bu deñlü** ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [bu deñlü,]*

bu deñlü: *Böyle, bu şekilde.*

Eṣīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [bu deñlü,]*

bu dünyā: *Bu dünya, yaşadığımız geçici dünya, fani dünya.*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12). [bu dünyā,]*

bu gīsū-: *Bı saçtır . (Fars. gisū) Omuza dökülen uzun saç.*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [bu gīsū-, -dur]*

bu göñlüm: *Bu gönül(aşığın gönlü).*

Bir mübārızdur **bu göñlüm** ʿışḳ meydānında kim Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [bu göñlüm,]*

bu gün: *İçinde bulunulan gün.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [bu gün,]*

bu gün: *Bu gün.*

Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḫüsn tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 1). [bu gün,]*

bu günāh benden midür: *Bu günah benim midir?.*

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 12). [bu günāh benden midür,]*

bu ḫüsn ü devlet-: *Bu güzellik ve devlete.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḫüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

110, Mısra 12). [bu ḥüsn ü devlet-,]

bu idi: *Bu işaret sıfatı.*

Dün ṭoġdı dünla **bu idi**
māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi
bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [bu idi,]

bu ḳadar: *Bu kadar.*

Reftār vaḳti çaḳ **bu ḳadar**
şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi
ḫod zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [bu ḳadar,]

bu ḳadar: *Bu denli çok, bunca.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ
bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [bu ḳadar,]

bu ḳadar: *Bu denli.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm
eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher
yitmez mi bir kāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [bu ḳadar,]*

bu ḳara gün-: *Bu kara günler.*

Gözlerüm yaşı mıdur
senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña
kimdendür aḫterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 14). [bu ḳara gün-, -ler]*

bu kez: *Bu defa, bu kez.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger **bu kez** olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [bu kez,]

bu ki: *Bu ki.*

Şükrüm **bu ki** bir sāʾil iken
hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr
ü mercān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [bu ki,]

bu ki: *Bu ki.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe
zehr ezer olmış
Ḳorḳum **bu ki** ġāfil
niçe miskīni azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [bu ki,]

bu ṭarz-: *Böyle, bu şekilde, bu özellikte.*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ
ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [bu ṭarz-, -a]

bu yaña: *Bu yan, bu taraf.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol **bu yaña** iy büt-i ḫūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [bu yaña,]

bu yol: *Bu yolda || Bu uğurda.*

Ayaġum almaġ içün bend
ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol
zülf-i perīşān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [bu yol, -da]

bu yol-: *Bu yol, bu uğur || Bu amaç.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy
büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu
yolda bulmadum
andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [bu yol-, -da]

İtsem ne var ġamuñla
ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda
gerek çünki terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [bu yol-, -da]

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür
Ki belālar bu yolda
çoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137,

Mısra 2). [bu yol-, -da]

Dervīş-i dil bu yolları
Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan
erden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 7). [bu yol-, -lar, --ı]

bu yolda: *Bu yolda II aşk yolunda; bu uğurda.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [bu yolda,]

bu żaʿf: *Bu zayıflıkla.*

Ben **bu żaʿf** ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [bu żaʿf,]

bucaḳ bucaḳ: *Köşe bucak.*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar **bucaḳ bucaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 8). [bucaḳ bucaḳ,]

budāġ: *Dal.*

Degme **budaġa** ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 7). [budaġa, -a]

budak: *İnce ve küçük dal.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āṣiyān idindi bülbül gül **budaġı** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 8). [budaġı, -ı]

budur: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle " anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā **budur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [budur,]

budur: *BU , işaret zamiri (sevgilinin saçının kokusu).*

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān **būdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [būdur,]

bugün: *Bugün.*

Sūr ile dün şād u mātemle **bugün** ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [bugün,]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm **bugün** meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [bugün,]

bugün: *Bugün.*

Çün **bugün** bil bağladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 1). [bugün,]

bugün: *Bugün.*

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur **bugün** ol māha ḳurbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 14). [bugün,]

bugün: *Bugün, içinde bulunulan gün.*

Gel **bugün** gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [bugün,]

bugün: *Bugün, içinde bulunulan zaman.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür **bugün** sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [bugün,]

bugün: *Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür **bugün** sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [bugün,]

bugün: *Bugün, bu dünyada, bu devirde, bu zamanda.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 13). [bugün,]*

bugün: *Bugün II Bu zamanda.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı **bugün** geçen belürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [bugün,]

bugün: *Artık.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [bugün,]*

bugün: *1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi **bugün** rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [bugün,]

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eṣer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı **bugün** andan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [bugün,]*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi **bugün** ol günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [bugün,]

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm **bugün**
Leẕẕetinden şınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 9). [bugün,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur **bugün**
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [bugün,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur **bugün**
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 2). [bugün,]*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı **bugün**
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 5). [bugün,]

bugün: *Bu devirde, bu zamanda, bugün.*

Yārüñ **bugün** ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [bugün,]

bugün: *"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine **bugün**
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [bugün,]*

bugün: *"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.*

İy kemān ebrū n’ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür **bugün** tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 8). [bugün,]*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger **bugün** gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [bugün,]*

Çün melāḥat Mıṣrı’nuñ taḫtında sulṭāndur **bugün**
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf’uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 3). [bugün,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [bugün,]*

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 4). [bugün,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 6). [bugün,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 8). [bugün,]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 10). [bugün,]*

Sāḳiyā gülgün lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 12). [bugün,]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür **bugün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [bugün,]*

bühtān: *İftira.*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña **bühtāndur** bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [bühtāndur,]*

bühtān: *Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru **bühtān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bühtān,]*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru **bühtān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [bühtān,]*

bühtān: *İftira.*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle **bühtān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [bühtān,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre **bühtān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [bühtān,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle **bühtān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [bühtān,]

bühtān: *Yalan, iftira, asılsız söz.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne **bühtāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [bühtāndur, -dur]*

bühtān id-: *Yalan söylemek.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [bühtān id-, -er]*

buhūr-ı meclis-ārā-: *Meclisi süsleyen tütsü.*

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [buḫūr-ı meclis-ārā-, --ya]*

bük: *Eğmek.*

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm **büküpdür** tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 6). [büküpdür, -üp, -dür]*

bükül: *Bir iş yapamaz duruma gelmek /gücü tükenmek.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından **bükülmişdür** ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 9). [bükülmişdür, -miş, -dür]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp **bulmaduġı** ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [bulmaduġı, -ma, -duġ, -ı]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret **buldı** kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [buldı, -dı]*

bul: *Arayarak temin etmek.*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 14). [bulduġı, -dugı]*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim **bulmaya** pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [bulmaya, -ma, -ya]*

bul: *Var olmak, mevcut olmak.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki **bulmaduñ** sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [bulmaduñ, -ma, -duñ]*

bul: *Bulmak.*

Aġzı dadın ḳande **bulsun** zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 5). [bulsun, -sun]*

Her kişi **buldı** tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 5). [buldı, -dı]*

bul: *Bulmak II erişmek II ulaşmak.*

Yāri uyurken **bulup** öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 5). [bulup, -up]

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum **bulursa** ẕerre ḳadar şefḳat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 2). [bulursa, -ur, -sa]

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [buldı, -dı]

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḥasen **buldı** urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [buldı, -dı]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

Serv-i nāzum özgeden **bulmaḳ** dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 3). [bulmaḳ, -maḳ]

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile **bulmış** iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [bulmış, -mış]

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 1). [buldı, -dı]*

Göz göre genc-i ʿışḳı **bulup** gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 15). [bulup, -up]

bul: *Bulmamak. II erişmemek.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki **bulmaz** beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [bulmaz, -maz]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp **bulmaduġı** ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [bulmaduġı, -ma, -duġ, -ı]

bul: *Arayarak temin etmek.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda **bulmadum** bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [bulmadum, -ma, -du, -m]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın **bulmasun**
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 13). [bulmasun, -ma, -sun]

bul: *T. Elde etmek, meydana gelmek.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet **bulalı**
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [bulalı, -alı]

bul: *Arayarak temin etmek; ermek, ulaşmak.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe **bulmaġa**
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [bulmaġa, -maġ, -a]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*
Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [bulmadum, -ma, -du, -m]*

bul: *...haline gelmek.*
Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb **buldı** kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [buldı, -dı]*

bul: *Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak, ulaşmak.*
İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [buldı, -dı]*

bul-: *Ermek, ulaşmak.*
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ **bulmadı** tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [bulmadı, -ma, -dı]*

bul-: *Bulmak.*
Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī **bulmasa** Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 12). [bulmasa,]*

bul-: *Bulmak, karşılaşmak.*
Baña itdüklerüñ **bulursın** hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 5). [bulursın, -ur, -sın]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [bulam, -am]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.*
Nā-tüvān göñlümde **buldum** laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [buldum, -du, -m]*

bul-: *Bulmamak, bulmazsa, rastlamaz ise.*
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger **bulmazsa** miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [bulmazsa, --maz, --sa]*

bulan-: *Bulamak, karışmak.*
Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [bulansa, -sa]*

bulaş: *Bulaşmak ,sürülmek, yapışmak.*
Ebr-i şengerfi ki var ḳana **bulaşmış** penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [bulaşmış, -mış]*

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş.*
Yine **bülbül** gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp

Yine āl eyledüñ iy gül
baña ruḫsāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [bülbül,]

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı göñlüm
gūyiyā
Āşiyān idindi **bülbül**
gül budaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 8). [bülbül,]

bülbül: *Güzel sesli maruf kuş.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [bülbüller, -ler]*

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.*

Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser
bülbül gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [bülbül,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [bülbüller, -ler]*

Belālu **bülbülem** añmañ gül
ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol
serv-i gül-ʿiżār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bülbülem, -em]

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 6). [bülbülin, -i, -n]*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ
yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste **bülbüle** gülden
hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [bülbüle, -e]

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i
cānānedür bu
ʿIşḳ **bülbüllerine** tāze
gülistāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 2). [bülbüllerine, -ler, -i, -n, -e]

Yazuḳ degül mi **bülbül**
ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her
laḥẓa ḫāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 3). [bülbül,]

Gül yüzüñ añdı meger dün
gice **bülbül** şanemā
Ki uyutmadı yine
şubḥa-dek efgānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [bülbül,]

Derūnum **bülbülüñ** pür-ḫūn
iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice
dişler lebini ġonçenüñ
jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 11). [bülbülüñ, -üñ]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın **bülbül** gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 3). [bülbül,]

Dil no'la Mecnūn olursa ol
perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür
bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 8). [bülbülüñ, -üñ]

Oldı rāḥat **bülbülüñ** cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 3). [bülbülüñ, -üñ]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
şubḥ olınca her gice
Gāh **bülbül** naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [bülbül,]

Görse bahār-ı ḥüsnde
ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur
yaz güninüñ seḥerleri

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [bülbüle, -e]

bülbül: *1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser **bülbül** gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [bülbül,]*

bülbül: *Bülbül. II Âşık.*

Oḳısam **bülbül** gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [bülbül,]*

bülbül: *Bülbül. II Âşık, meftun, tutkun.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı **bülbüller** dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 12). [bülbüller, -ler]*

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş II Âşık.*

Belālu **bülbülem** añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bülbülem, -em]*

bülbül: *Bülbül. II Âşık.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür **bülbülleri** nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [bülbülleri, -ler, -i]*

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş. II Âşık.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem **bülbüllere** ḳarşu gülistān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [bülbüllere, -ler, -e]*

bülbül: *Bülbül.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste **bülbülem** kim
Giceler gözüñden uyḳu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [bülbülem, -em, -]*

bülbül: *(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [bülbül,]*

Āh ile **bülbül** yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm serāġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [bülbül,]*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [bülbül,]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin **bülbül** fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [bülbül,]*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın **bülbülüñ**
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [bülbülüñ, -ün]*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [bülbül,]*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol **bülbül** ki efġān eylemez

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [bülbül,]

Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez
İy Muʿīdī **bülbüle**
gülşen gelür gülsüz
ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [bülbüle, -e]*

Bülbül şarāb-ı gülden mest
olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın
feryād ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 5). [bülbül,]

Siz yatup ārām idüñ bir dem
ḥarīm-i sebzede
Ben biraz **bülbül** gibi
feryād ü zār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [bülbül,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir
serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 6). [bülbüli, -i]

Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur **bülbülüñ**
nālişleri gülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 2). [bülbülüñ, -ün]

Gül-ruḫlaruña ḳarşu
terennümler itmege
Kūyuñda **bülbül** oldı
senüñ mübtelā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [bülbül,]

Bāġ-ı ʿışḳuñ **bülbüli** āh ü
fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār
eşk-i revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 1). [bülbüli, -i]*

Nā-tüvān bir **bülbülem**
raḥm eylemezsin
ḥālüme
Gūşuña girmez mi
yoḳsa nāle vü zārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 5). [bülbülem, -em]*

İy Muʿīdī her gice gözden
uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek **bülbül** gibi
āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 14). [bülbül,]*

İy Muʿīdī **bülbülüñ** gözden
uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice
şol deñlü efġān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 13). [bülbülüñ, -ün]

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm
iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben **bülbülüñ**
nālişlerin gūş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 8). [bülbülüñ, -ün]

Naġme-sāz idi göñül şevḳ
ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı **bülbülüñ** serv
üzre bünyād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 4). [bülbülüñ, -ün]

Ġamından ol gülüñ **bülbül**
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara kül
oldum yine göñlüm
belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [bülbül,]

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez **bülbül**
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 10). [bülbül,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn
eylemişdür **bülbüli**
Şevḳ ile ʿaḳlum
yaḳasın ġonçeveş çāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 9). [bülbüli, -i]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ
hecrinde ḳanlar
yutduġım
Ṣubḥa dek **bülbül** gibi
her gice bīdār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [bülbül,]

İñlemez görmese **bülbül**
güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü
dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [bülbül,]

Bülbülüñ bir āhına döymez
varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [bülbülüñ, -ün]

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber
niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 6). [bülbülüñ, -ün]*

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben belālu **bülbüle** bu yüzden āl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 2). [bülbüle, -e]

bülbül: *(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse **bülbüller** ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 13). [bülbüller, -ler]*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı **bülbül** ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [bülbül,]

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup **bülbül** gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum
gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 7). [bülbül,]

bülbül: *Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. || Âşık.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ **bülbüliyem** bāġ-ı cinândan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 4). [bülbüliyem, -i, -yem]

Öldürür **bülbülüñi** nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 1). [bülbülüñi, -üñi]

bülbül: *(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık; bülbül.*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy **bülbül** vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 8). [bülbül,]*

bülbül: *(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş (sanatçı Ümmügülsüm'ün sesine teşbih edilmiştir).*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse **bülbül** diñlemez feryād ü zārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 14). [bülbül,]

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem **bülbül** gibi bir būya ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [bülbül,]

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste **bülbül** fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [bülbül,]

bülbül aġlar gül güler: *Bülbül ağlar, gül güler II aşık ağlar, sevgili güler.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḫarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

115, Mısra 7). [bülbül ağlar gül güler,]

bülbül gibi: *Bülbül gibi (bülbülün vasfı olan inlemek).*

Sāḳiyā güller açıldı demidür
bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini
bülbül gibi feryāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [bülbül gibi,]*

bülbül ol-: *Bülbül gibi olmak.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey
zerrīn-ḳadeḥler gül
yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī
ḳulḳul-i ġulġul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [bülbül ol-, -mış, -dur]

bülbül-i āşüfte-ḥāl-: *Perişan haldeki bülbül.*

Nev-bahār eyyāmıdur bir
serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem
işüm efġāndur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [bülbül-i āşüfte-ḥāl-, --em]

bülbül-i bāġ-ı vefā: *Vefa bağının bülbülü.*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam
baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār
içre bāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 7). [bülbül-i bāġ-ı vefā, -yam]

bülbül-i bīdār: *Uyanık, ayık bülbül.*

Tā çemende lāleler laʿlīn
ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār
ü **bülbül-i bīdār** mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [bülbül-i bīdār,]

bülbül-i dil: *Gönül kuşu.*

Bülbül-i dil bāġa varup
n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż
gül-berg-i sīr-ābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 5). [bülbül-i dil,]*

bülbül-i dil-ḫaste: *Hasta gönüllü bülbül.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken
bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler
ġonçe-i ḫandān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [bülbül-i dil-ḫaste,]

bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ: *Aşkın gül bahçesinin çılgın bülbülü.*

Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm
bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 6). [bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ, -i, -ı]

bülbül-i ḫaste-dil-: *Hasta gönüllü bülbül.*

Gül temāşāsı gerekmez
baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem
bāġ ü çemenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 12). [bülbül-i ḫaste-dil-, --em]

bülbül-i ḫoş- ḥāl: *Rahatı yerinde bülbül.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḥāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [bülbül-i ḫoş- ḥāl,]

bülbül-i ḫoş-ḥāl: *Rahatı yerinde olan bülbül.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş-ḥāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [bülbül-i ḫoş-ḥāl, -i]

bülbül-i şeydā: *Çılgın bülbül (aşık).*

Baḳmazam **bülbül-i şeydā**
gibi ṣaḥn-ı çemene
Āh kim ḥasret ile
döndi yüzüm nesterene
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2,

Mısra 17). [bülbül-i şeydā,]

bülbül-i şūrīd-: *Çılgın bülbül.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [bülbül-i şūrīd-, --e]

bülbül-i şūrīde: *Çılgın bülbül.*

Ehl-i niyāzı **bülbül-i şūrīde** itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [bülbül-i şūrīde,]

bülbül-i şūrīde: *1- Çılgın bülbül. 2-; Âşık anlamında.*

Vāz gelsün **bülbül-i şūrīde** ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [bülbül-i şūrīde, -i]

bülbül-i şūrīde: *Çılgın bülbül. II Âşık.*

Vāz gelsün **bülbül-i şūrīde** ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [bülbül-i şūrīde,]

bülbül-i şūrīdedür: *Çılgın bülbül.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bülbül-i şūrīdedür, -i, -dür]*

bülbül-i şūrīdedür: *Çılgın bülbül.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bülbül-i şūrīdedür, -dür]*

bülbül-i şūrīdedür: *Çılgın bülbül.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bülbül-i şūrīdedür, -dür]*

bülbül-i şūrīdedür: *Çılgın bülbül.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [bülbül-i şūrīdedür, -dür]*

bülbül-i ṭabʿum: *Bülbül yaratılışlı.*

Açılmaz **bülbül-i ṭabʿum** ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [bülbül-i ṭabʿum,]

bülbül-i zār-: *İnleyen bülbül. || Aşık.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [bülbül-i zār-, -um]

bülbül-i zār: *İnleyen bülbül. || Aşık.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 18). [bülbül-i zār, -uñ]*

bulınmaz: *Bulunmaz, rastlanmaz, yoktur.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ **bulınmaz** ol

büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 6). [bulınmaz,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde
bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı
benden şor gerek
dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [bulınmaz,]

bulınmaz: *Bulunmaz, ulaşılmaz.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḫi **bulınmaz** ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [bulınmaz,]

bulma: *Erişmemek II bulmamak.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra **bulmayam** bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [bulmayam, -yam]

bulma: *Görmemek, rastlamamak.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence **bulmadum** mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 12). [bulmadum, -du, -m]*

bulma: *Bulamamak, elde edememek, erişememek.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda **bulmadum** andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [bulmadum, -dum]

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [bulmadum, -dum]*

bulmadum: *Bulmadım.*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [bulmadum,]

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān **bulmadum**
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 11). [bulmadum,]

bulmasam: *Elde etmek, ulaşmak.*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam **bulmasam** yıllarla ṣıḥḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [bulmasam,]

bulmayup: *Ulaşamamak, erişememek.*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm **bulmayup** derdüme dermān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 2). [bulmayup, --ma, --y, --up]

bulmaz: *Bulamamak.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā **bulmazdı** cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [bulmazdı, -dı]

bulmaz: *Görmemek, Görmediği için anlamında kullanılır.*

Bir vefā **bulmaz** ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [bulmaz,]

bulun: *Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime

efser **bulunır** ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 14). [bulunır, -ır]*

bulunmaz: *Var olmamak II ele geçmemek.*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ **bulunmaz** bir ẕerrece bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [bulunmaz,]*

bulunmaz: *Bulunmamak, rastlanmamak, görülmemek.*

Nālişümden bir uyur kimesne **bulunmaz** iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [bulunmaz,]*

bulut: *Bulut.*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara **bulutlar** gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 8). [bulutlar, -lar]*

bulut: *Bulut.*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen **bulut** gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 5). [bulut,]*

bulut: *Bulut, Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde **bulut** yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [bulut,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde **bulut** yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [bulut,]*

buña: *Buna || Ona.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne **buña** ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [buña,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*

Çerḫ-i aṭlas **bunca** rifʿat **bunca** zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 15). [bunca,]*

Çerḫ-i aṭlas **bunca** rifʿat **bunca** zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 15). [bunca,]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür **bunca** cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 2). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, bunca.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [bunca,]*

bunca: *1) Epey, çok. 2) Bu kadar, bu denli.*

Bād-ı āhumdur iden **bunca** ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [bunca,]*

bunca: *Bunca, bu kadar.*

Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez **buñca** perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [buñca, -n, -ca]*

bunca: *"Bu kadar, böylesi" anlamında işaret sıfatı (bunca dem).*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh
ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ
ḫayālin **bunca** mihmān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [bunca,]*

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı
bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ **bunca** il
ʿömrini pā-māl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 2). [bunca,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī **bunca**
ḥāletler baña mülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [bunca,]*

bunca: *"Bu kadar, böylesi" anlamında işaret sıfatı.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm
zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi
bunca güher-i yek-
dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [bunca,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ **buñca**
özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 13). [buñca,]

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī
bilmezem ḳandan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [bunca,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i
bālāya ben velī
Bunca belāyı hep
göñül itdi baña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [bunca,]

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç
ṣarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür
bunca melālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [bunca,]*

bunca belā: *Bu kadar bela.*

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i
sitemgerden midür
Başuma **bunca belā**
dilden mi dilberden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [bunca belā,]*

bunda: *Burada, bu yerde.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile
iy derde ṭabīb
Gelmişem **bunda**
vaṭan terkin idüp zār u
ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [bunda,]*

bunlar: *"Bu" işaret zamirinin çokluk eki almış biçimidir.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i
düşmen
Baña **bunlar** daḫi ne
ḳayġudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16). [bunlar,]

bünyād-: *Temel, bina. II gönül.*

Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı **bünyādum**
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 2). [bünyādum, -(u)m]*

bünyād: *F. Temel, esas. Yapı, binâ.*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān
Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet **bünyādın**
urmışdur yasaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 18). [bünyādın, -ı, -n]

bünyād: *Bina etmek, kurmak.*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ
ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv
üzre **bünyād** olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 4). [bünyād,]

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī]

Taḫtını yil götürür
ṣanki Süleymān'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 9). [bünyād,]

bünyād eyle: *Esas eylemek, temel eylemek II Bina eylemek, yapı eylemek.*

İy Muʿīdī ʿışḳa **bünyād eyle** kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 15). [bünyād eyle,]

bur: *Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvırmak, bükmek.*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ **bur** [ke]mān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [bur,]

bürād eyle: *Yüzü soğuk etmek.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [bürād eyle,]

burc: *Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.*

Melāḥat **burcınuñ** ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 3). [burcınuñ, -ı, -n, -un]

burc: *Burç, hareketsiz yıldızlar kümesi.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil **burcına** mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 8). [burcına, -ın, -a]*

burc: *Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad, burç.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [burc-ı,]

bürehne: *Çıplak, açık, yalın.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 17). [bürehne,]

bürhān: *Delil, ispat.*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ **bürhānıdur**
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 7). [bürhānıdur, -ı, -dur]

būriyā: *Hasır (Osmanlı döneminde derdini padişaha açıklamak isteyen kişinin başında hasır yakması adetine telmih vardır).*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan **būriyā** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [būriyā,]

bürḳaʿ-i şeb-rengi: *Siyah Renkli Peçe Bürka: Kadınların yüzlerini gizlemek için kullandıkları örtü, peçe, nikap Şeb-reng (□□ gner .sraF) .i ev .fıs .lrib (□□□ ile) Gece renginde, siyah, kara, şebgûn.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [bürḳaʿ-i şeb-rengi,]

bürrān: *Keskin bakış.*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i **bürrān** ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [bürrān,]

bursa şehr-: *Bursa şehri.*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 7). [bursa şehr-,]

būse: *Öpme, öpücük.*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥazẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 5). [būse,]

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [būse,]

Yine bir būseñi aldum ne **būse** nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [būse,]

Ḫaste-dil bir **būse** ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 5). [būse,]

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [būse,]

būse: *Far. is. Öpme, bir kere öpme.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 11). [būse,]

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir **būse** vir andan bedel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [būse,]

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 7). [būse,]*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir **būse** iḥsān eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [būse,]

būse: *Öpme, öpücük.*

Dehenüñ ki **būseye** cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [būseye, -y, -e]

būse: *Öpücük.*

Yine bir **būseñi** aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [būseñi, -ñ, -i]

būse: *Öpme, öpüş, öpücük.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [būse,]

būse: *Öpme, öpücük.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her **būseñi** ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [būseñi, -ñ, -i]

būse: *Öpme, öpüş, öpücük.*

Leblerüñ bir **būseye** biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [būseye, -(y), -e]

būse: *Öpücük, öpmek.*

Āl ile almazdı sāḳī **būseñi**
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [būseñi, -ñ, -i]

būse: *Öpme, öpüş, öpücük.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken **būseye**
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [būseye, -y, -e]*

būse: *Öpme, öpücük. II Sevgilinin öpücüğü.*

Şīrīn lebüñ ki **būsede** cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [būsede, -de]

būse-: *Öpücük.*

Ġonçe-lebler **būsesidür** cām-ı şahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 1). [būsesidür, --si, --dür]*

būse dile: *Öpücük istemek, arzulamak.*

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [būse dile, -r]*

būse-i cānān: *Sevgilinin öpücüğü.*

Dirler egerçi kim dünyede cān olur leẕīẕ
Cānumdan ise **būse-i cānān** olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [būse-i cānān,]*

būse-i yār: *Sevgiliden alınan öpücük.*

Naḳd-i cān al **būse-i yār** içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 11). [būse-i yār,]*

būsesin al-: *Öpücük almak, öpmek.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [būsesin al-,]*

būstān: *Bahçe.*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz **būstānuñ** lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [būstānuñ, -uñ]*

būstān: *Bağ, bahçe.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü **būstān** istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 3). [būstān,]*

būstān- cihān-: *Cihanın bahçesi.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [būstān-cihān-, -n, -da, -uñ, -]*

büt: *Far. is. Put, sanem, dilber. put gibi durmak lâkırdı bilmemek ve tavır ve hareketten mahrum olmak.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol **büt-i** bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [büt-i,]*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy **büt-i** ḥūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [büt-i,]

büt: *Put gibi güzel sevgili.*
Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir **büt-i** [mevzūnı] gördüm
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [büt-i,]

büt: *(Fars. but): Put.*
Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında **büt**
bilinde zünnārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [büt,]

būte: *Put II put gibi güzel sevgili.*
Sünbülinden mū degül bir
būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol
serv-i ḫırāmānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [būtedür,]*

büt-hāne: *Puthane, putperest mabedi.*
Ḫaḳ bu kim dārü'l-melikdür
göñlümüñ **büt-ḫānesi**
Naḳş olalı cā-be-cā iy
māh taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [büt-ḫānesi, -si]

büt-i ʿayyāre: *Hilekar put gibi güzel sevgili.*
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy
büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu
yolda bulmadum
andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [büt-i ʿayyāre,]

büt-i ġonçe-dehen: *Gonca ağızlı (put gibi güzel) sevgili.*
Göz görüp göñül sevüpdür
bir **büt-i ġonçe-dehen**
Eksük olmaz lāleveş
dāġ-ı firāḳı sīneden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 21). [büt-i ġonçe-dehen, -i]

büt-i meh-pārenüñ: *Ay parçası [gibi güzel] bir heykel. II Sevgili.*
Ḫasret-i zülf ü ruḫıyle bir
büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice
şemʿ-i şebistāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [büt-i meh-pārenüñ, -nüñ]*

büt-i meh-rū: *Ay yüzlü put gibi güzel olan sevgili.*
Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı
baḫtum daḫi
uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [büt-i meh-rū,]

büt-i meh-rū: *Ay yüzlü güzel.*
Cilve itdi yine bir ḳaç **büt-i meh-rū** begler
Niçe büt her biri bir
serv ü semen-bū begler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 1). [büt-i meh-rū,]

büt-i mestāne: *Sarhoş put gibi güzel (sevgili).*
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 6). [büt-i mestāne,]

büt-i naḳḳāşı: *1- Nakkaş elinden çıkmış put, çok güzel çizilmiş heykel. 2- Sevgili.*
Bir **büt-i naḳḳāşı** sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine
ḫayrān ü ben ḫayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [büt-i naḳḳāşı, -i, -ı]*

büt-i nakkāşı: *Nakkaş elinden çıkmış (kadar güzel) heykel.*
Bir **büt-i naḳḳāşı** sevdüm
kim fedādur cān aña

İl anuñ taṣvīrine
ḥayrān ü ben ḥayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [büt-i naḳḳāşı, -ı]*

bütün: *"Bütün, tüm" anlamında belgisiz sıfat.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler
ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod **bütün**
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [bütün,]*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken **bütün** cihān
Baḳmaz yüzüme nāz
idüp ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [bütün,]

būy: *Far. Koku.*

Muʿanber sünbülüñden iy
yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir
būya ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 12). [būya, -a]

İy ḳad-i bālāña ḥayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir **būy** ile
ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [būy,]

Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy
bülbül vefā **būyın** gül-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 8). [būyın, -ın]*

Sünbülüñden mū degül bir
būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü
rāzum ḫalḳa destān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [būya, -a]*

Sünbül-i zülfī hevāsıdur
ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi
bir **būya** ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [būya, -a]

būy: *Koku.*

İy ḳad-i bālāña ḥayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir **būy** ile
ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [būy,]

būy: *Koku; sevgilinin güzel kokusu.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i
nigāra **būy** alam
Bilseñe miskinligüñ iy
nāfe düşmez bū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [būy,]

būy: *(Sevgilinin) kokusu.*

Olur Mecnūn gibi āhūya
mūnis
Şaçuñ **būyın** alanlar
müşg-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 10). [būyın, -ı, -n]

būy-ı cān: *Can kokusu.*

Būy-ı cān viren ol ser-i
mūdur
Niçe mū ʿömr-i
cāvidān būdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [būy-ı cān,]

būy-ı cān: *Hayata bağlamak.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [būy-ı cān,]

būy-ı cān viren: *Hayata bağlamak.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [būy-ı cān viren, -ı, -en]

būy-ı müşg: *Misk kokusu.*

Çün ʿışḳ **būy-ı müşg** ile
olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ
mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 197, Mısra 17). [būy-ı müşg,]

<u>būy-i ʿömr-i cāvidān:</u> *Ebedi ömrün kokusu.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 8). [būy-i ʿömr-i cāvidān,]

<u>būy-i zülf-:</u> *Saç kokusu.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [būy-i zülf-, -üñ]

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 8). [būy-i zülf-, -üñ, --le]

<u>büyüklen-:</u> *Kibirlenmek, büyüklük taslamak.*

Yāriyle **büyüklense** Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [büyüklense, -se]

<u>buyur:</u> *Emretmek, söylemek.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş **buyurmaz** ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [buyurmaz, -maz]*

<u>buyur:</u> *Buyurmak, söylemek.*

Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān **buyur** luṭf eyle bir ṣāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [buyur,]*

<u>cā-be-cā:</u>

1. **cā-be-cā:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Far. Yer yer.

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

2. **cā-be-cā:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Far. Yer yer.

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

3. **cā-be-cā:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Far. Yer yer.

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

4. **cā-be-cā:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Bazen, kimi zaman, ara sıra.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

<u>caʿd-ı gīsūdur:</u>

1. **caʿd-ı gīsūdur:***-ı, -dur*
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kıvırcık saçları.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

2. **caʿd-ı gīsūdur:***-dur*
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kıvırcık saçları.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

<u>caʿd-ı kākül:</u>

1. **caʿd-ı kākül:***-den*
Gazel 263

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kakülünün buklesi, kıvırcığı.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

caʿd-ı zülf-:

1. **caʿd-ı zülf-:**-*üñ-, -süz*

Gazel 118

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kıvırcık saçları.

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer

2. **caʿd-ı zülf-:**-*üñ*

Gazel 216

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçının kıvrımı.

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

caʿd-ı zülfüñe:

1. **caʿd-ı zülfüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 29

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kıvırcık saçları.

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

caʿd-ı zülfüñi:

1. **caʿd-ı zülfüñi:**-*üñ, -i*

Gazel 33

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının kıvrımı.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

cām:

1. **cāmın:**-*ı, -n*

Gazel 9

Mısra: **11**

Kadeh II şarap.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **cāmuñ:**-*uñ*

Gazel 32

Mısra: **3**

Kadeh.

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

3. **cām:**

Gazel 49

Mısra: **1**

Şarap kadehi.

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḫs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḫs

4. **cām:**-*dan*

Gazel 158

Mısra: **10**

Cam.

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

5. **cām:**

Gazel 215

Mısra: **1**

Ar. 1. Kadeh.

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

6. **cām:**

Gazel 247

Mısra: **1**

(Ar.) Kadeh.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa şunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

cāme:

1. **cāme:**

Gazel 2

Mısra: **9**

Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **cāme:**

Gazel 2

Mısra: **9**

Yaka; elbise.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **cāmelü:**-*lü*

Gazel 9

Mısra: **4**

Örtü; libas, elbise.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

4. **cāmelü:**-*lü*

Gazel 9

Mısra: **4**

Libas, elbise.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

5. **cāme:**

Gazel 32

Mısra: **3**

Elbise. II beden, vücut.

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

6. **cāme-i:**--*i*

Gazel 71

Mısra: **14**

Libas, elbise.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür

7. **cāme:**

Gazel 124

Mısra: **8**

Elbise.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

8. **cāme-i:**--*i*

Gazel 131

Mısra: **9**

Libas, elbise.

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

9. **cāmesin:**-*si, -n*

Gazel 396

Mısra: **10**

Libas, elbise.

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

10. **cāmeye:**-*ye*

Gazel 440

Mısra: **5**

Libas, elbise.

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

cāme-ḫvāb:

1. **cāme-ḫvābında:**

Gazel 405

Mısra: **3**

Gecelik, yatak.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

cāme-i gülgūn:

1. **cāme-i gülgūn:**

Gazel 249

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli elbise; kırmızı elbise.

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

cāme-i sebz:

1. **cāme-i sebz:**

Gazel 188

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil elbise.

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

cāme-i sincābī:

1. **cāme-i sincābī:**

Gazel 95

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sincap Kürkünden yapılmış olan elbise.

Câme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

câme-i zer:

1. **câme-i zer:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın işlemeli elbise.

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup câme-i zer leb-ber-leb

câmelü:

1. **câmelü:**
Gazel 133
Mısra: **14**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī câmelü serv-i revānı añdurur

2. **câmelü:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī câmelü serv-i revānumdur benüm

câm-ı:

1. **câm-ı:**
Gazel 83
Mısra: **1**
Ar. 1. Kadeh.

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne câm-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

2. **câm-ı:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Ar. 1. Kadeh.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda câm-ı mey-i cān-fezā çeker

câmiʿ:

1. **câmiʿinde:**-*in, -de*
Gazel 439
Mısra: **6**
Cami.

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ câmiʿinde her ḫamı

câm-ı bâde-:

1. **câm-ı bâde-:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse câm-ı bâdeye olup ḫvāb-ı nāz

câm-ı bâde:

1. **câm-ı bâde:**-*dür*
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne câm-ı bâdedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

câm-ı belā-:

1. **câm-ı belā-:**--*yı*
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela kadehi.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Câm-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

câm-ı cem:

1. **câm-ı cem:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarabı icat eden Cem'in sihirli kadehi; [tas.] gönül. Bir kır gezintisi esnasında Cem, ayaklarına yılan dolanmış bir kuş görür. Okuyla kuşu, yılandan kurtarır. Kuşun ağzından yere bıraktığı çekirdekten asma büyür, o asmadan ilk şarap elde edilir. Cem'in kadehi, üzerinde yedi hikmeti bildiren yazılar bulunan bir kadehtir. İskender'in aynası gibi mevhum bir nesnedir. Câm-ı Cem, bütün evrendeki durumu, yedi feleğin sırrını açık ve ayrıntılı biçimde gösteren bir

kadeh sayılır. Cem, başka bir meziyeti olmadığı hâlde, şarap mucidi olarak edebiyata girmiş ve adını baki kılmıştır.

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

cām-ı gül:

1. **cām-ı gül:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap/kadeh.

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur

cām-ı gülgūn:

1. **cām-ı gülgūn:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap kadehi.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup

cām-ı gülgūn-:

1. **cām-ı gülgūn-:**-*ı*
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

2. **cām-ı gülgūn-:**-*dan*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli kadeh.

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür

cām-ı hicrān-:

1. **cām-ı hicrān-:**-*-dan*
Gazel 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık kadehi.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

cām-ı ʿışḳ:

1. **cām-ı ʿışḳ:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarabı.

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir ṣūḫ-ı müstesnā yigit

2. **cām-ı ʿışḳ:**
Gazel 188
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarabı.

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

cām-ı ʿışḳa:

1. **cām-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi.

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

cām-ı laʿl-:

1. **cām-ı laʿl-:**-*üñ*
Gazel 105
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağının şarabı.

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

2. **cām-ı laʿl-:**-*üñ-, -i*
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak kadehi.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur

cām-ı laʿl:

1. **cām-ı laʿl:**-*üñ, -den*

Gazel 251

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağının şarabı.

Cām-ı laʿlüñden
zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan
fāriġü'l-bāl eyledüñ

2. **cām-ı laʿl:**-*i, -ni*

Gazel 252

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağının şarabı.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

cām-ı laʿlüñ:

1. **cām-ı laʿlüñ:**-*ı, -üñ*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kadehi.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **cām-ı laʿlüñ:**-*ı, -üñ*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) dudağının kadehi.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **cām-ı laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) dudağının kadehi.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

cām-ı leb:

1. **cām-ı leb:**-*üñ*

Gazel 68

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudak kadehi.

Cām-ı lebüñ ḫayālini cānumda ṣaḳlaram
Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i pinhān olur leẕīẕ

cām-ı lebüñ-:

1. **cām-ı lebüñ-:**-*süz*

Gazel 102

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudak kadehi (sevgilinin şarap renkli dudağı).

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

cām-ı lebüñ:

1. **cām-ı lebüñ:**

Gazel 161

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudak kadehi.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

cām-ı lebüñsüz:

1. **cām-ı lebüñsüz:**

Gazel 199

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağının kadehinden ayrı olma.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ

cām-ı maḥabbetde:

1. **cām-ı maḥabbetde:**-*de*

Taştir 1

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

cām-ı māl-ā-māl:

1. **cām-ı māl-ā-māl:**-*ı*

Gazel 4

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağzına kadar şarap ile dolu kadeh.

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **cām-ı māl-ā-māl:**
Gazel 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzına kadar şarapla dolu bir kadeh.
Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

cām-ı mey:

1. **cām-ı mey:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

2. **cām-ı mey:**-*ı*
Müfret 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.
Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

3. **cām-ı mey:**-*üñ*
Murabba 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.
İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb

cām-ı şahbā-:

1. **cām-ı şahbā-:**--*dan*
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı şahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

cām-ı şarāb:

1. **cām-ı şarāb:**
Murabba 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.
İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb

cām-ı şarābı:

1. **cām-ı şarābı:**
Gazel 165
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül açan şarap kadehi.
Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

cām-ı şevḳüñ:

1. **cām-ı şevḳüñ:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu, istek kadehi. II Sevgiliye duyulan arzu, istek.
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

cām-ı zer:

1. **cām-ı zer:**
Murabba 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın kadeh.
ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer
Nerges-i maḫmūr ele aldı seherden cām-ı zer

cāmiʿ-i şınāʿī:

1. **cāmiʿ-i şınāʿī:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanat ürünü.
Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i şınāʿī olur

cāmın:

1. **cāmın:**
Gazel 9

Mısra: **11**

Kadeh II şarap.

Bezm-i ʿālemden geç
iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne
ḳayġudur baña

cān:

1. **cān:**

Gazel 1

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye
cānum fedā

2. **cān:**

Gazel 1

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye
cānum fedā

3. **cānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **1**

(Far.) Can, hayat, gönül.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

4. **cānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye
cānum fedā

5. **cānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **1**

Can, hayat (âşığın canı).

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

6. **cānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **1**

Aşığın canı.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

7. **cānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye
cānum fedā

8. **cān:**

Gazel 2

Mısra: **3**

(Aşığın) canı, ruhu.

Cān fedā ḳılmazsam
āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün
cāndan cüdā

9. **cān:**

Gazel 2

Mısra: **3**

(Aşığın) canı, ruhu.

Cān fedā ḳılmazsam
āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün
cāndan cüdā

10. **cāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **4**

Can, gönül.

Cān fedā ḳılmazsam
āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün
cāndan cüdā

11. **cāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **4**

Aşığın canı.

Cān fedā ḳılmazsam
āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün
cāndan cüdā

12. **cān:**

Gazel 6

Mısra: **1**

(Aşığın) canı, ruhu.

Bir büt-i naḳḳāşı
sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben
ḫayrān aña

13. **cān:**

Gazel 6

Mısra: **10**

(Aşığın) canı, ruhu.

īd-i vaṣla irgürüp
ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā
biñ cān aña

14. **cān:**

Gazel 6

Mısra: **1**

Beden, vücut, ten; gönül, yürek. II Âşığın canı.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña

15. **cān:**

Gazel 6

Mısra: **10**

(Aşığın) canı, ruhu.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

16. **cānlar:**-*lar*

Gazel 7

Mısra: **5**

Can, ruh, gönül.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

17. **cānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu.

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

18. **cānla:**-*la*

Gazel 19

Mısra: **7**

Gönül; beden, varlık.

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

19. **cānum:**-*um*

Gazel 22

Mısra: **6**

Can, hayat (âşığın canı).

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

20. **cān:**

Gazel 24

Mısra: **10**

Beden, vücut, ten; gönül, yürek. II Âşığın canı.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan yaña

21. **cān:**

Gazel 26

Mısra: **3**

(Aşığın) canı, ruhu.

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

22. **cāna:**-*a*

Gazel 28

Mısra: **8**

(Aşığın) canı, ruhu.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

23. **cān:**

Gazel 35

Mısra: **2**

(Aşığın) canı, ruhu.

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

24. **cānlar:**-*lar*

Gazel 36

Mısra: **5**

Aşık, seven, müptela. Âşığın canı.

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

25. **cāna:**-*a*

Gazel 39

Mısra: **3**

(Aşığın) canı, ruhu.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

26. **cānı:**-*ı*

Gazel 42

Mısra: **6**

(Aşığın) canı, ruhu.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

27. **cān:**

Gazel 45

Mısra: **10**

(Aşığın) canı, ruhu.

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs

28. **cāna:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **3**
Can, gönül, ruh. II Âşığın canı.
Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

29. **cānı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **8**
Bedenin canlılığını sağlayan ana unsur, ruh, hayat.
Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

30. **cānā:**-*ā*
Gazel 46
Mısra: **11**
Can, ruh; gönül.
Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

31. **cān:**
Gazel 47
Mısra: **2**
(Aşığın) canı, ruhu.
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs

32. **cānlar:**-*lar*
Gazel 47
Mısra: **3**
İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.
Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

33. **cānı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **5**
(Aşığın) canı, ruhu.
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

34. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 53
Mısra: **8**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın canı.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

35. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 53
Mısra: **8**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

36. **cān:**
Gazel 54
Mısra: **15**
(Aşığın) canı, ruhu.
Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

37. **cāne:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül. II Âşığın gönlü, canı.
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

38. **cānuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 71
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü.
Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

39. **cān:**
Gazel 79
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

40. **cān:**
Gazel 79
Mısra: **8**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

41. **cān:**
Gazel 81
Mısra: **14**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

42. **cāna:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **8**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

43. **cāndan:**-*dan*
Gazel 82
Mısra: **1**
(Aşığın) Canı, ruhu.

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

44. **cān:**
Gazel 83
Mısra: **8**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

45. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 83
Mısra: **7**
(Âşığın) canı.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

46. **cān:**
Gazel 84
Mısra: **1**
"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

47. **cāna:**-*a*
Gazel 85
Mısra: **12**
(Âşığın) canı.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

48. **cān:**
Gazel 101
Mısra: **2**
(Âşığın) canı,gönlü.

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

49. **cānlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Gazel 103
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

50. **cāna:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, gönlü.

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

51. **cān:**
Gazel 120
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

52. **cān:**
Gazel 125
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

53. **cān:**
Gazel 130

Mısra: **10**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẕīm idüp yir gösterür

54. **cān:**

Gazel 132

Mısra: **11**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

55. **cānına:**-*ı, -na*

Gazel 134

Mısra: **12**

(Âşığın) canı, gönlü.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

56. **cān:**

Gazel 138

Mısra: **17**

(Âşığın) bedeni.

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

57. **cānına:**-*ı, -na*

Gazel 138

Mısra: **18**

(Âşığın) canı, gönlü.

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

58. **cāna:**-*a*

Gazel 141

Mısra: **2**

(Âşığın) canı.

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

59. **cānum:**-*um*

Gazel 144

Mısra: **5**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer

60. **cānını:**-*ın, -ı*

Gazel 148

Mısra: **9**

(Âşığın) canı, gönlü.

Cānını miskīn-
Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

61. **cānuma:**-*uma*

Gazel 148

Mısra: **6**

(Âşığın) canı, gönlü.

Ḫatṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

62. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 153

Mısra: **1**

(Âşığın) canı, gönlü.

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

63. **cān:**

Gazel 156

Mısra: **9**

(Aşığın) canı.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

64. **cāna:**-*a*

Gazel 162

Mısra: **7**

(Âşığın) canı, gönlü.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

65. **cānuma:**-*uma*

Gazel 163

Mısra: **3**

(Âşığın) canı, gönlü.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

66. **cānuma:**-*uma*

Gazel 166

Mısra: **2**

(Âşığın) canı, gönlü.

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

67. **cāndan:**-*dan*

Gazel 167

Mısra: **6**

(Aşığın) Canı, ruhu.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

68. **cān:**

Gazel 168

Mısra: **7**

(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

69. **cāna:**-*a*

Gazel 170

Mısra: **9**

(Âşığın) canı, gönlü.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

70. **cānumuz:**-*umuz*

Gazel 170

Mısra: **10**

Aşığın canı.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

71. **cānumı:**-*(u)m, -ı*

Gazel 175

Mısra: **10**

(Âşığın) bedeni, cismi. II Âşığın gönlü.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

72. **cāna:**-*a*

Gazel 177

Mısra: **5**

(Âşığın) canı, gönlü.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

73. **cān:**

Gazel 178

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

74. **cān:**

Gazel 181

Mısra: **10**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

75. **cānum:**-*um*

Gazel 182

Mısra: **2**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

76. **cānum:**-*um*

Gazel 182

Mısra: **6**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

77. **cāna:**-*a*

Gazel 184

Mısra: **1**

(Âşığın) canı, gönlü.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

78. **cān:**

Gazel 185

Mısra: **1**

(Aşığın) canı.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

79. **cān:**

Gazel 191

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

80. **cān:**

Gazel 192

Mısra: **7**

(Aşığın) canı, ruhu.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

81. **cān:**

Gazel 193

Mısra: **9**

(Aşığın) canı.

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

82. **cānlardur:**-*lar*, -*dur*

Gazel 193

Mısra: **6**

Can, ruh, gönül.

Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

83. **cānumdan:**-*umdan*

Gazel 193

Mısra: **4**

Can.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

84. **cānuma:**-*uma*

Gazel 195

Mısra: **5**

(Aşığın) canı, ruhu.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

85. **cān:**

Gazel 200

Mısra: **12**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne lezzet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẓẓ

86. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 200

Mısra: **6**

(Âşığın) canı, gönlü.

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḫaẓẓ

87. **cān:**

Gazel 203

Mısra: **11**

(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

88. **cān:**

Gazel 206

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ

89. **cān:**

Gazel 206

Mısra: **8**

(Aşığın) canı, ruhu.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

90. **cāndan:**-*dan*

Gazel 206

Mısra: **1**

(Âşığın) canı, gönlü.

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

91. **cān:**

Gazel 208

Mısra: **3**

(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḫüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

92. **cānın:**-*ın*

Gazel 211

Mısra: **4**

Aşığın canı, varlığı.

Sen kemān-ebrūya ʿāṣıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḫavādiṣ tīrine dā'im hedef

93. **cāna:**-*a*

Gazel 215

Mısra: **1**

(Aşığın) canı, ruhu.

Sevinür ḫaste göñül
cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña
düşnām olıcaḳ

94. **cān:**

Gazel 216

Mısra: **4**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Āşkāre çīn ṣalup
ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān
oynamaḳ

95. **cān:**

Gazel 232

Mısra: **14**

(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bir ser-āmed
pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi
zirihler kākülüñ

96. **cānā:**-*a*

Gazel 234

Mısra: **13**

(Âşığın) canı.

Öldürelden cevr ile
cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi
ḫandāndur lebüñ

97. **cānına:**-*ı, -na*

Gazel 234

Mısra: **7**

(Aşığın) canı, ruhu.

Diş bilersin cānına her
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün
ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

98. **cāna:**-*a*

Gazel 237

Mısra: **11**

(Âşığın) canı, gönlü.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür
meger yirüñ senüñ

99. **cānına:**-*ı, -na*

Gazel 237

Mısra: **14**

(Âşığın) canı, gönlü.

Ġuṣṣadan ḳaddi
Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer
tīrüñ senüñ

100. **cāna:**-*a*

Gazel 238

Mısra: **3**

1-Far. Ruh, asl-ı hayat. 2-Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 3-Sevgili.

Sīnede ṭurma ḳadem
baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür
begüm yirüñ senüñ

101. **cāna:**-*a*

Gazel 239

Mısra: **4**

(Âşığın) canı, gönlü.

Bād-ı āhumdur benüm
āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur
senüñ

102. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 239

Mısra: **11**

(Âşığın) canı, gönlü.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre
gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim
yādgāruñdur senüñ

103. **cāna:**-*a*

Gazel 253

Mısra: **1**

(Âşığın) canı, gönlü.

Tā ki cāna od ṣalup
yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın
cefāsı Yūsuf'uñ

104. **cān:**

Gazel 258

Mısra: **9**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Hep nigāruñdur
Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim
kendü esbābuñ degül

105. **cān:**

Gazel 259

Mısra: **14**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı
firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa
mātem degül

106. **cānuma:**-*uma*

Gazel 268

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

107. **cānına:**-*ın, -a*

Gazel 269

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

108. **cān:**

Gazel 271

Mısra: **1**

(Âşığın) bedeni.

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

109. **cān:**

Gazel 271

Mısra: **14**

(Âşığın) bedeni.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

110. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 276

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

111. **cān:**

Gazel 277

Mısra: **5**

(Aşığın) canı.

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

112. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 277

Mısra: **4**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

113. **cānumdan:**-*um, -dan*

Gazel 279

Mısra: **6**

Can, beden, ruh. II Âşığın canı.

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

114. **cān:**

Gazel 280

Mısra: **5**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

115. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 285

Mısra: **4**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

116. **cān:**

Gazel 286

Mısra: **9**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

117. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 288

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm

118. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 289

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm

Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

119. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 289

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

120. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 290

Mısra: **2**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

121. **cānuma:**-*uma*

Gazel 290

Mısra: **7**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

122. **cān:**

Gazel 295

Mısra: **14**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

123. **cān:**

Gazel 297

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

124. **cāna:**-*a*

Gazel 300

Mısra: **12**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam

125. **cānuma:**-*uma*

Gazel 300

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

126. **cānumda:**-*um*, -*da*

Gazel 307

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Germ olup sen mehliḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm

127. **cān:**

Gazel 309

Mısra: **3**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

128. **cāna:**-*a*

Gazel 311

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

129. **cān:**

Gazel 312

Mısra: **5**

(Âşığın) bedeni.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

130. **cāndan:**-*dan*

Gazel 312

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

131. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 315

Mısra: **2**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

132. **cāndan:**-*dan*

Gazel 316

Mısra: **7**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

133. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 317

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

134. **cāna:**-*a*

Gazel 323

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın
Allāh Allāh ne şūḫ-ı fettānsın

135. **cānsın:**-*sın*

Gazel 323

Mısra: **10**

Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Ruḫ ü laʿlüñle ẕāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

136. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 324

Mısra: **4**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

137. **cānın:**-*ı, -ñ*

Gazel 325

Mısra: **6**

(Âşığın) canı, varlığı.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

138. **cānum:**-*(u)m*

Gazel 326

Mısra: **2**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan

139. **cān:**

Gazel 333

Mısra: **13**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen

140. **cānın:**-*ın*

Gazel 335

Mısra: **6**

(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

141. **cānumı:**-*(u)m, -ı*

Gazel 335

Mısra: **2**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

142. **cānumı:**-*(u)m, -ı*

Gazel 335

Mısra: **15**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

143. **cānā:**-*a*

Gazel 342

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün şaraydı penbe-i dāġum kefen

144. **cān:**

Gazel 347

Mısra: **6**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

145. **cān:**

Gazel 347

Mısra: **8**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

146. **cāna:**-*a*

Gazel 347

Mısra: **11**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

147. **cānuma:**-*uma*

Gazel 349

Mısra: **9**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı şancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

148. **cān:**

Gazel 350

Mısra: **5**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

149. **cān:**

Gazel 351

Mısra: **9**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

150. **cān:**

Gazel 355

Mısra: **7**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken

151. **cān:**

Gazel 357

Mısra: **12**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

152. **cāndan:**-*dan*

Gazel 357

Mısra: **11**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

153. **cāna:**-*a*

Gazel 358

Mısra: **8**

(Âşığın) canı, gönlü.

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

154. **cān:**

Gazel 360

Mısra: **1**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

155. **cān:**

Gazel 360

Mısra: **4**

"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin

156. **cān:**

Gazel 369

Mısra: **8**

Can, ruh, gönül.

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim

Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

157. **cāne:**-*e*
Gazel 371
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

158. **cānum:**-*um*
Gazel 373
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū

159. **cānda:**-*da*
Gazel 374
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

160. **cāndur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

161. **cān:**
Gazel 377
Mısra: **4**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

162. **cān:**
Gazel 383
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

163. **cān:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma

164. **cān:**
Gazel 387
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

165. **cānuma:**-*um*, -*a*
Gazel 389
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

166. **cān:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

167. **cāndur:**-*dur*
Gazel 394
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

168. **cānı:**-*ı*
Gazel 397
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

169. **cānısın:**-*ısın*
Gazel 397
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

170. **cānum:**-*um*
Gazel 399
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile

Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz
şarāb-ı nābda

171. **cān:**
Gazel 400
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

172. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 405
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine

173. **cān:**
Gazel 409
Mısra: **11**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

174. **cān:**
Gazel 410
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

175. **cāna:**-*a*
Gazel 410
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne

176. **cāne:**-*e*
Gazel 410
Mısra: **8**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

177. **cānum:**-*um*
Gazel 412
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

178. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 413
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

179. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 413
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

180. **cān:**
Gazel 416
Mısra: **2**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

181. **cānına:**-*ı, -na*
Gazel 416
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

182. **cān:**
Gazel 418
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

183. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 419
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

184. **cān:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa

185. **cānā:**-*a*
Gazel 421
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

186. **cāna:**-*a*
Gazel 423
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi

187. **cān:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

188. **cān:**
Gazel 427
Mısra: **8**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

189. **cān:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri

190. **cān:**
Gazel 432
Mısra: **10**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider
Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa cān kāşkī

191. **cānda:**-*da*
Gazel 432
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

192. **cān:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

193. **cānı:**-*ı*
Gazel 438
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

194. **cān:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

195. **cān:**
Gazel 442
Mısra: **8**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̲er āyeti

196. **cānum:**-*um*
Gazel 444
Mısra: **2**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

197. **cān:**
Gazel 446
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

198. **cān:**
Gazel 447

Mısra: **12**

Far. Ruh, asl-ı hayat.

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi

199. **cān:**

Tahmis 3

Mısra: **16**

(Aşığın) canı, ruhu.

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫır ol şeydāyı gör

200. **cān:**

Tahmis 3

Mısra: **23**

(Aşığın) canı, ruhu.

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfīl yürür beñzer ki ben

201. **cānum:**-*um*

Tahmis 3

Mısra: **15**

Can kelimesi; kişinin bedeni, vücudu. Âşığın canı.

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫır ol şeydāyı gör

202. **cānın:**-*ı, -n*

Taştir 1

Mısra: **21**

Can, ruh, gönül.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

203. **cānum:**-*um*

Taştir 1

Mısra: **15**

Aşığın canı.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

cān al-:

1. **cān al-:**

Gazel 92

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmek II öpmek istemek; canını verdirecek kadar memnun etmek; sıkıntıya sokmak.

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

2. **cān al-:**-*ur*

Gazel 242

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldüren, yok eden.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

cān alursa:

1. **cān alursa:**-*ur*, -*sa*

Gazel 19

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

Öldürmek, yok etmek.

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

cān at-:

1. **cān at-:**-*duñ*

Gazel 235

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**

Can atmak II ok atmak; gönül avlamak, kendisine âşık etmek; şiddetle arzu etmek, çok istemek.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

cān atar:

1. **cān atar:**-*ar*

Gazel 5

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeye erişmeyi çok istemek.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

2. **cān atar:**-*ar*

Gazel 5

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeyi çok istemek.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña

Olmışam pervāne gibi zār ü sergerdān aña

cān atup:

1. **cān atup:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

cān- belā:

1. **cān- belā:**-*ā*
Gazel 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canın, gönlün sıkıntısı, derdi, gamı.

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

cān bezm-:

1. **cān bezm-:**-*i, -ni*
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can meclis; gönül meclisi.

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

2. **cān bezm-:**--*i, --ni*
Gazel 188
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can meclisi.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

cān bülbül-:

1. **cān bülbül-:**--*i, --ne*
Gazel 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bülbülü.

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

cān bülbüli-:

1. **cān bülbüli-:**--*dür*
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bülbülü.

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ

cān bulmaḳ:

1. **cān bulmaḳ:**-*mak*
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ruh bulmak, maddi veya manevi varlık bulmak.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

cān çıḳ-:

1. **cān çıḳ-:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı çıkmak, ölmek.

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

cān degül:

1. **cān degül:**
Gazel 138
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can değil.

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

cān dīdesi:

1. **cān dīdesi:**-*ne*
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can gözü II Gönül gözü.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

cān fedā:

1. **cān fedā:**
Gazel 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāṣ añdurur

cān fedā-:

1. **cān fedā-:**--*dur*
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı feda etme, canı uğruna verme.

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

cān fedā ḳıl:

1. **cān fedā ḳıl:**-*dum*
Gazel 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek, hiçbir şeyini esirgememek.

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

cān gel-:

1. **cān gel-:**-*ür*
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlanmak, güçlenmek.

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

cān içre:

1. **cān içre:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can içinde.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

cān ile:

1. **cān ile:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan, gönülden.

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

cān ile diñ:

1. **cān ile diñ:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can kulağıyla dinlemek.II Çok dikkatli dinlemek:.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup ṣiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

cān ise:

1. **cān ise:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ise. II can almaksa [amacın].

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

cān meclisi-:

1. **cān meclisi-:**-*n*, --*de*
Gazel 214
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meclisi, gönül meclisi; aşığın gönlü.

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

cān mülk-:

1. **cān mülk-:**--*i*, --*n*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ülkesi.

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

2. **cān mülk-:**-*in*

Gazel 210

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ülkesi.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

cān- nisār itsem:

1. **cān- nis̲ār itsem:**-*sem-um, -sem*

Gazel 225

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Can feda etmek.

Nez̲rüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum nis̲ār itsem gerek

cān- oda atdum:

1. **cān- oda atdum:**

Gazel 116

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbini/ruhunu ateşe atmak. II. Âşık olmak.

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

cān oyna-:

1. **cān oyna-:**-*maḳ*

Gazel 216

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını feda etmeğe hazır olmak.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

2. **cān oyna-:**-*sañ*

Gazel 217

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını feda etmeğe hazır olmak.

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

cān oynad-:

1. **cān oynad-:**

Gazel 109

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin ve ya bir şeyin hayatıyla oynamak, canına kastetmek.

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur

2. **cān oynad-:**

Gazel 109

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin ve ya bir şeyin hayatıyla oynamak, canına kastetmek.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

cān ṣaḳın-:

1. **cān ṣaḳın-:**

Gazel 77

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını sakınmak, esirgemek.

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳındugım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

cān ü cihān:

1. **cān ü cihān:**

Gazel 83

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve dünya.(aşığın canı ve dünyası).

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

cān u dil:

1. **cān u dil:**

Gazel 1

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **cān u dil:**

Gazel 1

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) canı ve gönlü.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **cān u dil:**

Gazel 1

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın canı ve gönlü.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

4. **cān u dil:**

Gazel 41

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

cān u dil maʿmūre-:

1. **cān u dil maʿmūre-:**-*sin*

Gazel 225

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönlün mamur yeri, şehri.

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

cān ü dil mürġ:

1. **cān ü dil mürġ:**-*in*

Gazel 258

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül kuşu.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

2. **cān ü dil mürġ:**

Gazel 261

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül kuşu.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

cān ü dil ṭabīb-i:

1. **cān ü dil ṭabīb-i:**

Gazel 76

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül doktoru.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

cān ü dil zaḥm-:

1. **cān ü dil zaḥm-:**

Gazel 107

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve Gönül Yarası.

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī
Ṣūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

cān ü dilden:

1. **cān ü dilden:**

Gazel 136

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim ṣūḫ-ı sitemkārum budur

cān ü serde-:

1. **cān ü serde-:**-*dür*

Gazel 94

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığın) canı ve başı.

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

cān üstine:

1. **cān üstine:**

Gazel 76

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canıma, vücudun üstüne.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

2. **cān üstine:**

Gazel 79

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canıma, vücudun üstüne.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

<u>cān üzre:</u>

1. **cān üzre:**

Gazel 220

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can üstünde , üzerinde.

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ururсañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

<u>cān vir-:</u>

1. **cān vir-:***-düg, --i, --m*

Gazel 74

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

2. **cān vir-:***-eli*

Gazel 94

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek.

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

3. **cān vir-:***-eli*

Gazel 103

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek, ölmek.

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

4. **cān vir-:***-se*

Gazel 120

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek, ölmek.

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

5. **cān vir-:***--di*

Gazel 141

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek.

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

6. **cān vir-:***-ür, -üz*

Gazel 240

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek, bir değer uğruna canını feda etmek; gönül vermek, aşık olmak.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

7. **cān vir-:***-ür, -se*

Gazel 265

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

<u>cān vir:</u>

1. **cān vir:**

Gazel 68

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek; kendini paralamak, çaba göstermek.

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ

<u>cān virdügiçün:</u>

1. **cān virdügiçün:***-düg, -içün*

Gazel 8

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil

Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

2. **cān virdügiçün:**-*düg, -(i)çün*

Gazel 8

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

cān virdügümde:

1. **cān virdügümde:**

Gazel 197

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek, ölmek.

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

cān virmek:

1. **cān virmek:**

Gazel 132

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek, uğruna kendini feda etmek.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

cān virmemek:

1. **cān virmemek:**-*me, -mek*

Gazel 51

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

cān virmeyen:

1. **cān virmeyen:**-*me, -(y), -en*

Tahmis 3

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

cān virsem:

1. **cān virsem:**-*se, -m*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Can vermek, kurban olmak.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **cān virsem:**-*se, -m*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **cān virsem:**-*se, -m*

Gazel 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

cān virür:

1. **cān virür:**-*ür*

Gazel 7

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

2. **cān virür:**-*ür*

Gazel 7

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

3. **cān virür:**-*ür*

Gazel 8

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

4. **cān virür:**-*ür*

Gazel 8

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

5. **cān virür:**-*ür*

Gazel 52

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

6. **cān virür:**

Gazel 176

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek, ölmek.

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

7. **cān virür:**

Gazel 180

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeyi uğrunda ölecek kadar çok arzulamak.

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

cān virürken:

1. **cān virürken:**

Gazel 153

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek: Ölmek, hayatını kaybetmek.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

cānā:

1. **cānā:**

Gazel 5

Mısra: **13**

Ey can II ey sevgili.

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **cānā:**

Gazel 5

Mısra: **13**

Ey canım, sevgilim!.

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

3. **cānā:**

Gazel 81

Mısra: **13**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

4. **cānā:**

Gazel 128

Mısra: **7**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

5. **cāna:**

Gazel 137

Mısra: **5**

(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cāna zaḥm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

6. **cānā:**

Gazel 200

Mısra: **3**

(Ey) sevgili.

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḫaẕẕ

7. **cāna:**

Gazel 218

Mısra: **8**

(□□□□) ünl. (Fars. cān "ruh" ve nidâ elifi -ā ile cānā) Ey sevgili, ey cânım.

Dehānuñ sırrını
ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

8. **cānā:**

Gazel 223

Mısra: **13**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā Muʿīdī naẓmına
bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür
varaḳ varaḳ

9. **cānā:**

Gazel 229

Mısra: **5**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Ser virüp sırruñ
dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme
destān eylemek

10. **cānā:**

Gazel 270

Mısra: **13**

"Ey sevgili, ey can" anlamlarında sevgiliye hitap şekli.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel
ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken
güzel

11. **cānā:**

Gazel 297

Mısra: **9**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā Muʿīdī yazduġı
cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne
yazmışam

12. **cānā:**

Gazel 320

Mısra: **13**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Lebüñ mi vaṣf ider
cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

13. **cānā:**

Gazel 365

Mısra: **11**

"Ey sevgili, ey can" anlamlarında sevgiliye hitap şekli.

Ben n'içün vaṣf
itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn
ḫayālüm var iken

14. **cānā:**

Gazel 408

Mısra: **13**

Sevgilim, canım, ey dost.

Ol Muʿīdīyem ki cānā
düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-
miġfer başuma

15. **cānā:**

Gazel 409

Mısra: **3**

Sevgilim, canım, ey dost.

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz
virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-
yı īmān eyleme

<u>cāna cān bağış-:</u>

1. **cāna cān bağış-:**-*lar*

Gazel 255

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Cana can katmak, mutlu etmek, yaşama gücünü artırmak.

Laʿl-i nābuñ ḫande
itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-
efzālıġuñ

<u>cāna ḳalmaz:</u>

1. **cāna ḳalmaz:**

Murabba 3

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**

Can feda etmekten kaçınmamak, geri durmamak; cana önem vermemek.

Her birimüz cāna
ḳalmaz bir dilāverdür bizüm
Yanumuzda ġuṣṣa vü şādī ber-ā-
berdür bizüm

<u>cāna ḳıymaḳ:</u>

1. **cāna ḳıymaḳ:**-*mak*

Gazel 11

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**

Canana kıymak, canına kastetmek.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı bāña

2. **cāna ḳıymaḳ:**-*mak*

Gazel 11

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Sevgili yolunda) âşığın canından vazgeçmesi, canına kıyması.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı bāña

cāna ṣatmaz:

1. **cāna ṣatmaz:**-*maz*

Gazel 43

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canı pahasına satmak.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen olʿālemde ṣāġ u biz selamet

cānān:

1. **cānāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **1**

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **cānāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **1**

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **cānāndan:**-*dan*

Gazel 24

Mısra: **1**

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

4. **cānāne:**-*e*

Gazel 42

Mısra: **1**

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

5. **cānān:**

Gazel 48

Mısra: **1**

Sevgili, gönül verilmiş, ma'şuka.

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs

6. **cānāne:**-*e*

Gazel 54

Mısra: **1**

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ

7. **cānāne:**-*e*

Gazel 54

Mısra: **2**

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ

8. **cānāne:**-*e*

Gazel 74

Mısra: **1**

Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

9. **cānāne:**-*e*

Gazel 176

Mısra: **7**

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

Ġam-ı cānāne cān virür gönlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

10. **cānān:**

Gazel 203

Mısra: **14**

Canan, dilber, sevgili, gözde, gözbebeği.

Ḫastedür gerçi
Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

11. **cānān:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

12. **cānān:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Canan, dilber, sevgili, gözde, gözbebeği.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

13. **cānānum:**-*um*
Gazel 290
Mısra: **12**
Sevgili.
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

14. **cānāne:**-*e*
Gazel 296
Mısra: **6**
Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

15. **cānāne:**-*e*
Gazel 297
Mısra: **1**
Gönül verilen sevgili, yâr.
Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam

16. **cānānı:**-*ı*
Gazel 299
Mısra: **1**
Gönül verilen sevgili, yâr.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

17. **cānānsuz:**-*suz*
Gazel 314
Mısra: **9**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

18. **cānānın:**-*ıñ*
Gazel 325
Mısra: **12**
Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

19. **cānān:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Sevgili, yâr.
Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

cānāne:

1. **cānāneye:**-*ye*
Gazel 1
Mısra: **12**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **cānāneye:**-*y, -e*
Gazel 1
Mısra: **12**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **cānāneden:**-*den*
Gazel 30
Mısra: **13**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

4. **cānāneden:**-*den*
Gazel 31
Mısra: **13**

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

5. **cānāneler:**-*ler*

Gazel 93

Mısra: **1**

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

6. **cānāneden:**-*den*

Gazel 344

Mısra: **2**

Gönül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

7. **cānānesi:**-*si*

Gazel 346

Mısra: **8**

(Fars.) Sevgili, yar.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

cānānesüz:

1. **cānānesüz:**

Gazel 138

Mısra: **17**

Sevgili, maşuk, yâr olmadan.

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

cānānı:

1. **cānānı:**-*ı*

Gazel 299

Mısra: **6**

Gönül verilen sevgili.

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum

cān-bahş:

1. **cān-baḫş:**

Gazel 77

Mısra: **1**

Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren; can veren; cana can katan, sevgili.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

2. **cān-baḫş:**

Gazel 234

Mısra: **1**

Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

cân-bâze:

1. **cān-bāze:**

Gazel 95

Mısra: **8**

Cambaz, can otnayan.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

2. **cān-bāze:**

Gazel 216

Mısra: **8**

Cambaz, can otnayan.

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

cāndan:

1. **cāndan:**

Gazel 283

Mısra: **14**

"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

cāndan eser:

1. **cāndan eser:**

Gazel 96

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşam, canlılık belirtisi.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser

Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eşer

2. **cāndan eşer:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşam, canlılık belirtisi.
Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer

cāndan geç-:

1. **cāndan geç-:**-*medin*
Tahmis 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canından vazgeçmek, canını feda etmek.
Eyledüm küḫl-i başar ḫāk-i der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi

cān-fezā:

1. **cān-fezā:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Cana can katan.
İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

2. **cān-fezādur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **1**
Cana hayat veren, iç açan.
Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

3. **cān-fezā:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Cana hayat veren, iç açan.
Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

4. **cān-fezā:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Cana can katan, gönle ferahlık veren.
Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i şafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

5. **cān-fezādur:**-*dur*
Gazel 235
Mısra: **1**
Cana hayat veren, gönlü mutlu eden (şey).
Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

cānī:

1. **cānīlikden:**-*lik, -den*
Gazel 409
Mısra: **5**
Katil.
Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

cān-ı ʿāşık:

1. **cān-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın canı, gönlü.
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

cān-ı ʿāşık-:

1. **cān-ı ʿāşıḳ-:**-*dur*
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın canı.
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

cān-ı bīmār-:

1. **cān-ı bīmār-:**--*um*
Gazel 143
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta, yaralı gönül.
Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

cān-ı bülbül:

1. **cān-ı bülbül:**

Gazel 114

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbülün canı.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

cān-ı ġam-perver-:

1. **cān-ı ġam-perver-:**

Gazel 94

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamla beslenmiş aşığın canı.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

cān-ı mücessem:

1. **cān-ı mücessem:**

Gazel 177

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cisimlendirilmiş can.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

cānı yoḳ:

1. **cānı yoḳ:**

Gazel 221

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesareti yok, cesaret edemez; gücü yetmez.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

cānı yoḳdur:

1. **cānı yoḳdur:**

Gazel 48

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Cansız olmak, hareketsiz durmak, cesareti olmamak.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

cānın al:

1. **cānın al:**

Gazel 80

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmek, canını almak.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

cānına raḥmet:

1. **cānına raḥmet:**

Gazel 63

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah rahmet eylesin anlamında ölüler anılırken kullanılan bir iyi dilek sözü.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

cānını ḳurbān:

1. **cānını ḳurbān:**

Gazel 246

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Cânını fedâ etmek.

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

cānlan:

1. **cānlanduran:**-*dur, -an*

Gazel 378

Mısra: **7**

Can kazanmak, hayat bulmak, canlı duruma gelmek, dirilmek.

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu

cānlar bağışlar:

1. **cānlar bağışlar:**

Gazel 85

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can vermek, canlandırmak.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

cānlar vir-:

1. **cānlar vir-:**-*ür, -ken*

Gazel 242

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını ortaya koymak, biri veya bir şey büyük bir fedakarlık yapmak.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

2. **cānlar vir-:**-*ür*

Murabba 3

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını ortaya koymak, bir şey uğruna her şeyi göze almak.

Mest ü bed-nām olmışuz bir niçe ʿirfānīlerüz
Bādeye cānlar virür ẕevḳ ehli ʿOs̱mānīlerüz

cānlar virür:

1. **cānlar virür:**-*lar, -ür*

Gazel 7

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

cānsuz:

1. **cānsuz:**

Gazel 355

Mısra: **9**

Cansız, hareketsiz, durgun || güçsüz.

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

cānum:

1. **cānum:**

Gazel 378

Mısra: **14**

"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

cānum acıdur:

1. **cānum acıdur:**

Gazel 82

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzmek, canını yakmak.

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

cānum aġzuma gel-:

1. **cānum aġzuma gel-:**-*di*

Gazel 64

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bir tehlike karşısında ölecekmiş gibi bir korkuya kapılmak.

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

cānumı ḳurbān eyle-:

1. **cānumı ḳurbān eyle-:**-*mek*

Gazel 229

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını feda etmek, bir kimse veya değer uğruna ölmek.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Nez̲rüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

cārūb itmedin:

1. **cārūb itmedin:**--*din*

Gazel 180

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Süpürge etmeden.

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

cāsūs:

1. **cāsūsı:**

Gazel 421

Mısra: **12**

Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine

Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile

cāvidān:

1. **cāvidān:**
Gazel 226
Mısra: **14**
Ebedi, sonsuz.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

2. **cāvidān:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Daimî, ebedî.
Gerçi her laḥẓa bir ādem ṣādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

cāy ol-:

1. **cāy ol-:**-*ur*
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mesken, yer olmak.
V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

cây-ı:

1. **cāy-ı:**-*yer*
Gazel 261
Mısra: **11**
Yer, durum, ahval.
Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

câzu:

1. **cāżū:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Sihirbaz, büyücü.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını ṣol ġamze-i fettān oḳur

cāzū göz-:

1. **cāzū göz-:**-*üñ*
Gazel 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığı büyüleyen ve onda sihir etkisi yaratan göz; sevgilinin gözü.
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

cāżū göz:

1. **cāżū göz:**-*üñ, -le*
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cadı gibi büyüleyici olan Cadı göz.II Gözlerin büyüleyici ve insanı tesir altına alma etkisinden dolayı şairlerce, cazu olarak nitelendirİlmiştir.
Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ

cāzūlıḳ:

1. **cāżūlıḳ:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Büyücülük, sihirbazlık.
Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

cāżū-yı fettān:

1. **cāżū-yı fettān:**
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan büyücü.
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

cān:

1. **cān:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Beden, ruh, nefis insanın maddi manevi varlığı.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

cedel kıl:

1. **cedel ḳıl:**-*ma*
Gazel 60

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavga etmek.

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥṣ idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki
bulmaduñ sened

cefā:

1. **cefāsın:**-*sı, -n*

Gazel 17

Mısra: **9**

Eziyet, sıkıntı, acı.

Gördügüñ ḫūbuñ
cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd
ḳatar saña

2. **cefāsın:**-*sın*

Gazel 72

Mısra: **9**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā
budur

3. **cefāları:**-*lar*, -*ı*

Gazel 101

Mısra: **9**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Zülfüñ cefāları dile
ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān
gelür

4. **cefālar:**-*lar*

Gazel 111

Mısra: **10**

Ar. İncitme, eziyet.

Miskīn Muʿīdī aġlasa
ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre
pāredür

5. **cefāsı:**-*s*, -*ı*

Gazel 152

Mısra: **1**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı
var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum
devāsı yoḳ mıdur

6. **cefā:**

Gazel 153

Mısra: **14**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā
bezminde sāḳīdür henüz

7. **cefālar:**-*lar*

Gazel 170

Mısra: **9**

Ar. İncitme, eziyet.

Her bī-vefā cefālar
idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa
cānumuz

8. **cefā:**

Gazel 173

Mısra: **4**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

9. **cefā:**

Gazel 175

Mısra: **4**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Bülbül-i şūrīde oldum
bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz
cefā yüz dürlü nāz

10. **cefā:**

Gazel 194

Mısra: **7**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Sen güzellendükce
arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-
vefālıḳdur ġaraż

11. **cefā:**

Gazel 220

Mısra: **9**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Biñ biñ cefā vü cevre
ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre
yir yoḳ

12. **cefāsı:**-*s*, -*ı*

Gazel 253

Mısra: **2**

(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Tā ki cāna od ṣalup
yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ

Nīl idüpdür gözlerüm yaşın
cefāsı Yūsuf'uñ

13. **cefā:**
Gazel 260
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eziyeti.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

14. **cefāsuz:**-*suz*
Gazel 314
Mısra: **4**
Eziyet, sıkıntı, dert.
Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

15. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 339
Mısra: **11**
(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

16. **cefāsın:**-*sın*
Gazel 352
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eziyeti.
Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

17. **cefāsı:**-*s, -ı*
Gazel 374
Mısra: **11**
Ar. İncitme, eziyet.
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

18. **cefā:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Ar. İncitme, eziyet.
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

19. **cefāsını:**-*sı, -nı*
Gazel 383
Mısra: **14**
Ar. İncitme, eziyet.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

20. **cefāsı:**-*s, -ı*
Gazel 428
Mısra: **4**
Eziyet, sıkıntı.
Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḥmeti

21. **cefā:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Ar. İncitme, eziyet.
Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

22. **cefā:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Ar. İncitme, eziyet.
Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

cefā okı-:

1. **cefā oḳı-:**-*n*
Gazel 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa oku.
Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

cefā varak-:

1. **cefā varaḳ-:**-*ların, -*
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa sayfaları.
Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz

cefākār:

1. **cefākāra:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **9**
Cefa eden, eziyet veren.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

cefā-pīşe:

1. **cefā-pīşe:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Cefa etmeyi, cevretmeyi huy edinmiş olan, zalim II sevgili.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

cefā-yı laʿl:

1. **cefā-yı laʿl:**
Gazel 270
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağının cefasını.
Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Ṣīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

cellād:

1. **cellādı:**-*ı*
Gazel 306
Mısra: **9**
Ar. Cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

2. **cellāddan:**-*dan*
Gazel 326
Mısra: **2**
Ar. Cellatlar.
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan

3. **cellāddan:**-*dan*
Gazel 327
Mısra: **2**
Ar. Cellatlar.
Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

4. **cellādı:**-*ı*
Gazel 387
Mısra: **9**
İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.
Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

cellād-:

1. **cellāduñ:**-*(u)ñ*
Gazel 408
Mısra: **5**
İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.
Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma

cellādveş:

1. **cellādveş:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Cellat gibi.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

cemʿ:

1. **cemʿindesin:**-*i, -n, -de, -sin*
Gazel 17
Mısra: **3**
Topluluk.
Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **cemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 97
Mısra: **3**
Toplama, yığma, biriktirme.
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

3. **cemʿ:**
Gazel 236
Mısra: **5**
Bir araya getirmek, toplamak.
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya

Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

4. **cemʿin:**-*in*

Gazel 280

Mısra: **5**

Hepsi, tamamı, bütünü.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

cem:

1. **cem:**

Gazel 36

Mısra: **3**

İran hükümdarlarından şarabın mucidi sayılan Cem.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem bakışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

2. **cem:**

Gazel 177

Mısra: **10**

(□□□) i. (Ar. cem‘) 1. Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

cemāl:

1. **cemālüñ:**-*üñ*

Gazel 31

Mısra: **2**

Güzel yüz, sevgilinin güzel yüzü.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

2. **cemālinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 73

Mısra: **3**

Güzel yüz.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

3. **cemālini:**-*i, -n, -i*

Gazel 173

Mısra: **3**

(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

4. **cemālüñi:**-*üñ, -i*

Gazel 178

Mısra: **2**

Güzel yüz.

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

5. **cemālüñi:**-*üñ, -i*

Gazel 222

Mısra: **3**

Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

6. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 239

Mısra: **7**

(Sevgilinin) güzel yüzü.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

7. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 248

Mısra: **5**

(Sevgilinin) güzel yüzü.

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

8. **cemālüñden:**-*üñden*

Gazel 267

Mısra: **8**

(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V’ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

9. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 272

Mısra: **6**

(Sevgilinin) güzel yüzü.

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

10. **cemālüñdür:**-*üñ, -dür*

Gazel 281

Mısra: **7**

Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

11. **cemāl:**
Gazel 323
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

12. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 346
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

13. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 347
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Çün cemālüñ
Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfır görüp niçe müselmān olmasun

14. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 354
Mısra: **5**
(sevgilinin) yüzü.

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

15. **cemāl:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

16. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 396
Mısra: **7**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

17. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **11**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

18. **cemāle:**-*e*
Gazel 411
Mısra: **5**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

19. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 422
Mısra: **1**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

20. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 439
Mısra: **6**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

21. **cemālüñ:**-*üñ*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

cemāl ü ḥüsn:

1. **cemāl ü ḥüsn:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü ve Güzelliği.

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

cemāl-i dil-keş:

1. **cemāl-i dil-keş:**

Gazel 114

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül çeken güzellik.

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

cemālüñi gör-:

1. **cemālüñi gör-:**-*dük, -ce*

Gazel 120

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü gördükçe.

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

cemʿiyyet:

1. **cemʿiyyetüm:**-*üm*

Gazel 166

Mısra: **6**

Topluluk, meclis. II huzur, düzen.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

cenāze-:

1. **cenāzeñ:**

Gazel 214

Mısra: **17**

Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.

Raḥm itmese
Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

ceng:

1. **ceng:**

Gazel 29

Mısra: **10**

Savaş, muharebe.

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

2. **cenge:**-*e*

Gazel 130

Mısra: **1**

1. Savaş, muharebe.

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

3. **ceng:**

Gazel 268

Mısra: **15**

1. Savaş, muharebe.

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

4. **çeng:**

Gazel 282

Mısra: **14**

Çeng, çalgı aleti; aşığın boyu.

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

5. **ceng:**

Gazel 334

Mısra: **8**

1. Savaş, muharebe.

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

6. **ceng:**

Gazel 357

Mısra: **14**

1. Savaş, muharebe.

Dil ḫalāṣ itmek
Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḫişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

7. **ceng:**

Gazel 408

Mısra: **13**

Savaş, muharebe.

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

8. **ceng:**

Gazel 411

Mısra: **3**

Savaş, muharebe.

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

ceng id-:

1. **ceng id-:**-*er*

Gazel 103

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşmak.

Baḥr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar

2. **ceng id-:**-*er, --ken*

Gazel 194

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşmak.

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

3. **ceng id-:**-*üp*

Gazel 242

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşmak.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

ceng ü cidāli:

1. **ceng ü cidāli:**

Gazel 210

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücadele, savaş, -tartışma-.

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf

ceng-cū:

1. **ceng-cūdur:**-*dur*

Gazel 318

Mısra: **5**

Savaşçı; savaş için vesile arayan, kavgaya hazır.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

cennet:

1. **cennetdeki:**-*de, -ki*

Gazel 1

Mısra: **4**

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. **cennetdeki:**-*de, -ki*

Gazel 1

Mısra: **4**

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. **cennetdeki:**-*de, -ki*

Gazel 1

Mısra: **4**

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

4. **cennet:**

Gazel 11

Mısra: **3**

1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

5. **cennet:**

Gazel 11

Mısra: **3**

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir..

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

6. **cennet:**

Gazel 13

Mısra: **8**

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

7. **cennet:**

Gazel 15

Mısra: **5**

Cennet; âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

8. **cennet:**

Gazel 133

Mısra: **9**

Cennet, bahçe.

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur

9. **cennet:**

Gazel 195

Mısra: **3**

(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

10. **cennet:**

Gazel 241

Mısra: **4**

Ar. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.

Şükr añа kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

11. **cennet:**

Gazel 256

Mısra: **4**

(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ

12. **cennet:**

Gazel 269

Mısra: **6**

1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. 2. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

13. **cennet:**

Gazel 270

Mısra: **3**

1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

14. **cennet:**

Gazel 314

Mısra: **10**

1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

15. **cennet:**

Gazel 353

Mısra: **2**

(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

16. **cennet:**

Gazel 387

Mısra: **12**

Gölgelik bahçe anlamında

olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

17. **cenneti:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **10**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti

cennet bāġ-:

1. **cennet bāġ-:**-*ı, -dur*
Gazel 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

cennet bāġı-:

1. **cennet bāġı-:**-*dur*
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur

cennet bāġı:

1. **cennet bāġı:**-*dur*
Gazel 125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi. || *Sevgilinin yanağı.*

Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy ḫūr-ı gül-ruḫ fi'l-meṣel
Sidre üstinde açılmış tāze cennet bāġıdur

cennet-i kūyuñ:

1. **cennet-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) cennete [benzeyen] mahallesi.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

cennetü'l-meʾvā:

1. **cennetü'l-meʾvā:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Meʾvā cenneti.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

ceres:

1. **ceresler:**-*ler*
Gazel 5
Mısra: **12**
Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

2. **ceresler:**-*ler*
Gazel 5
Mısra: **12**
Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

3. **ceres:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Çan, çıngırak, zil. II Âşığın ağlayan, inleyen gönlü.

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

4. **ceres:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Çan.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

cerr:

1. **cerr:**
Gazel 188

Mısra: **9**

Toplamak, almak.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

cerrāḥ:

1. **cerrāḥ:**

Gazel 39

Mısra: **4**

Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

2. **cerrāḥı:**-*ı*

Gazel 353

Mısra: **8**

Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen; (mec.) sevgili; Allah.

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

cet:

1. **cedele:**-*ele*

Gazel 434

Mısra: **10**

Varmak, gelmek.

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

cevāb:

1. **cevāb:**

Gazel 31

Mısra: **8**

Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

2. **cevāb:**

Gazel 260

Mısra: **8**

1-Ar. Suale karşılık mukabele. 2-Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

3. **cevābı:**-*ı*

Gazel 260

Mısra: **8**

Ar. Suale karşılık mukabele..

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

4. **cevāb:**

Gazel 264

Mısra: **7**

Ar. Suale karşılık mukabele..

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

cevāb virmezsin:

1. **cevāb virmezsin:**-*mez, -sin*

Gazel 30

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılık vermek, icabet etmek.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

cevāb-ı telḫ vir:

1. **cevāb-ı telḫ vir:**-*ür*

Gazel 57

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı cevap vermek.

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿışümi iy āftāb telḫ

cevher:

1. **cevher:**

Gazel 28

Mısra: **9**

(Ar.) Cevher, elmas.

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

2. **cevher:**

Gazel 130

Mısra: **18**

Cevher II Değer, kıymet.

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭoprağı cevher gösterür

3. **cevherin:**-*üñ*

Gazel 136

Mısra: **5**

Ar. Maden, kaynak.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

4. **cevher:**

Gazel 193

Mısra: **2**

(Ar.) Cevher, elmas.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'z̧-z̧āt ü cevher bi'l-ʿaraż

5. **cevher:**

Gazel 193

Mısra: **6**

(Ar.) Cevher, elmas.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

6. **cevherden:**-*den*

Gazel 255

Mısra: **6**

(Ar.) Cevher, elmas.

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

7. **cevherī:**-*i*

Gazel 293

Mısra: **3**

(Ar.) Cevher, elmas.

Ayaġuñ ṭoprağı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

8. **cevher:**

Gazel 355

Mısra: **16**

Cevher, mücevher. II. Öz, yaratılış, varlığın özü.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden z̧ātuñda cevher var iken

9. **cevher:**

Gazel 358

Mısra: **3**

(Ar.) Cevher, elmas.

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin

cevher-ġazel:

1. **cevher-ġazelleri:**

Gazel 297

Mısra: **9**

Değerli (Kıymetli) Gazel.

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

cevherī:

1. **cevheri:**

Gazel 403

Mısra: **5**

Cevher, elmas.

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine

cevher-i ferd-i dehānuñ:

1. **cevher-i ferd-i dehānuñ:**-*uñ*

Gazel 46

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ağzındaki eşsiz cevher.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs

cevher-i lebüñ:

1. **cevher-i lebüñ:**-*üñ*

Gazel 49

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) dudağının cevheri.

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

cevherī-peymān-:

1. **cevherī-peymāneler:**

Gazel 189

Mısra: **6**

Değerli taşlarla işlenmiş kadeh.

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

cevlân:

1. **cevlān:**

Gazel 130

Mısra: **6**

Ar. Dolanma, gezinme, gezinti.

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

2. **cevlān:**

Gazel 132

Mısra: **4**

Ar. Dolanma, gezinme, gezinti.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

3. **cevlān:**

Gazel 187

Mısra: **6**

Gezmek, dolaşmak.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

4. **cevlānuñ:**-*uñ*

Gazel 242

Mısra: **10**

Dolaşma, gezinme.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

5. **cevlān:**

Gazel 275

Mısra: **3**

Ar. Dolanma, gezinme, gezinti.

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl

6. **cevlān:**

Gazel 444

Mısra: **12**

Gezmek, dolaşmak.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

7. **cevlān:**

Gazel 445

Mısra: **2**

Dolaşma, gidip gelme, gezinti, gezinme.

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

cevlān eylemez:

1. **cevlān eylemez:**

Gazel 164

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmaz.

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

cevlān iden:

1. **cevlān iden:**-*en*

Gazel 37

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmak, gezinmek, temaşa etmek.

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

cevlān it-:

1. **cevlān it-:**-*di*

Gazel 269

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezinmek, dolaşmak.

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

cevlān-ı ʿīd it:

1. **cevlān-ı ʿīd it:**-*me, -ge*

Gazel 61

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gezmesine çıkmak.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl

İtmege ol şeh-süvārum nāz ile
cevlān-ı ʿīd

cevlān-ı ʿīd it:

1. **cevlān-ı ʿīd it:**-*me, -ge*

Gazel 61

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gezmesine çıkmak.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile
cevlān-ı ʿīd

cevr:

1. **cevrini:**-*i, -n, -i*

Gazel 9

Mısra: **12**

Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **cevrini:**-*i, -n, -i*

Gazel 9

Mısra: **12**

Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

3. **cevr:**

Gazel 37

Mısra: **2**

Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

4. **cevr:**

Gazel 54

Mısra: **13**

Eza, cefa, eziyet.

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

5. **cevre:**-*e*

Gazel 56

Mısra: **1**

Sevgilinin verdiği eziyet cefa.

Ögrenüp cevre diler büse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

6. **cevre:**-*e*

Gazel 58

Mısra: **4**

Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

7. **cevr:**

Gazel 71

Mısra: **5**

Eziyet, azap; incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

8. **cevr:**

Gazel 82

Mısra: **2**

Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

9. **cevr:**

Gazel 86

Mısra: **2**

Eza, cefa, eziyet.

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-fīgen olmışdur
Fitne buña şanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

10. **cevr:**

Gazel 87

Mısra: **10**

Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

11. **cevr:**

Gazel 152

Mısra: **5**

(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez

ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

12. **cevr:**
Gazel 159
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

13. **cevr:**
Gazel 182
Mısra: **6**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

14. **cevrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 194
Mısra: **7**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

15. **cevrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 213
Mısra: **11**
Ar. Eza, sitem.
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

16. **cevre:**-*e*
Gazel 220
Mısra: **9**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

17. **cevri:**
Gazel 226
Mısra: **11**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

18. **cevrini:**-*ini*
Gazel 228
Mısra: **8**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

19. **cevr:**
Gazel 234
Mısra: **13**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

20. **cevrin:**-*iñ*
Gazel 244
Mısra: **9**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

21. **cevr:**
Gazel 247
Mısra: **4**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

22. **cevrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 260
Mısra: **3**
Ar. Eza, sitem.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

23. **cevr:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Ar. Eza, sitem.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

24. **cevre:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n’olur ser-encāmum benüm

25. **cevri:**
Gazel 311
Mısra: **1**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

26. **cevri:**
Gazel 315
Mısra: **7**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

27. **cevr:**
Gazel 336
Mısra: **13**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

28. **cevre:**-*e*
Gazel 341
Mısra: **13**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

29. **cevrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 345
Mısra: **1**
Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.
Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

30. **cevr:**
Gazel 346
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

31. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 348
Mısra: **2**
Ar. Eza, sitem.
Ḳā’ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

32. **cevr:**
Gazel 352
Mısra: **3**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

33. **cevr:**
Gazel 368
Mısra: **4**
Eza, eziyet, cefa.
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

34. **cevr:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Ar. Eza, sitem.
İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

35. **cevr:**
Gazel 383
Mısra: **14**
Ar. Eza, sitem.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

36. **cevr:**
Gazel 412
Mısra: **5**
Ar. Eza, sitem.
Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

37. **cevr:**
Gazel 424

Mısra: **3**

Ar. Eza, sitem.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

cevr eyleme:

1. **cevr eyleme:**

Gazel 151

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etme.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

cevr idersen:

1. **cevr idersen:**

Gazel 178

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulm etmek.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

cevr it:

1. **cevr it:**-*dügince*

Gazel 57

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

cevr it-:

1. **cevr it-:**-*se*

Gazel 99

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek.

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

cevr okı:

1. **cevr oḳı:**

Gazel 162

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

2. **cevr oḳı:**

Gazel 192

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet oku.

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

cevr ü cefāñı çek-:

1. **cevr ü cefāñı çek-:**-*me, -ge*

Gazel 80

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

cevr-çekmek:

1. **cevr-çekmek:**

Gazel 110

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet çekmek, zulüm görmek.

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer

cevr-i bī-pāyānı:

1. **cevr-i bī-pāyānı:**

Gazel 131

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bitmez tükenmez eza ve cefası.

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

cevr-i cānān:

1. **cevr-i cānān:**-*dan*

Gazel 67

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eziyeti.

Aldayup n’eylersin iy ḫvāce göñül ṭūṭīsini
Çün degül Mıṣr’uñ nebātı cevr-i cānándan leẕīẕ

cevr-i devr:

1. **cevr-i devr:**
Gazel 164
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönemin eziyeti.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

cevr-i devrān:

1. **cevr-i devrān:**
Gazel 104
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin eziyet ve sitemi, bahtın kötülüğü.
Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur

cevr-i yāre:

1. **cevr-i yāre:**-*i, -e*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilin cefaları.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **cevr-i yāre:**-*e*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin cefası.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

cezā:

1. **cezā:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Ar. Karşılık.
Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

2. **cezālar:**-*lar*
Gazel 413
Mısra: **2**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

ciger:

1. **cigerde:**-*de*
Gazel 18
Mısra: **8**
Ciğer, bağır, yürek II Âşığın yüreği.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

2. **ciger:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Bağır, iç, yürek.
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

3. **ciger:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Ciğer II Aşığın gönlü.
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

4. **ciger:**
Gazel 111
Mısra: **1**
(Âşığın) bağrı, yüreği.
Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

5. **cigerler:**-*ler*
Gazel 127
Mısra: **2**
Ciğer, bağır, yürek II acı, keder.
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

6. **cigerde:**-*de*
Gazel 144
Mısra: **10**
Ciğer II Aşığın gönlü.

Göricek ḳan aġladuġım
ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı
peykāndan eser

7. **cigerler:**-*ler*

Gazel 209

Mısra: **8**

Bağır, yürek, gönül.

Bir nihāle ġonçe zeyn
eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın
cigerler her ṭaraf

8. **ciger:**

Gazel 238

Mısra: **6**

(Âşıġın) bağrı, yüreği.

Tāze açılmış gül üzre
sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı
şemşīrüñ senüñ

9. **cigerde:**-*de*

Gazel 240

Mısra: **3**

Ciğer, bağır, yürek II aşığın yüreği.

Ṣorma cigerde yāre
görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy
ṣanem senüñ

10. **ciger:**

Gazel 267

Mısra: **3**

Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, iç.

Tāze açılmış ciger
zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña
peyvend gül

11. **cigerde:**-*de*

Gazel 276

Mısra: **1**

(Âşıġın) bağrı, yüreği.

Dāġ-ı ḥasret kim
cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-
bārumdur ol

12. **cigerde:**-*de*

Gazel 290

Mısra: **4**

(Âşıġın) bağrı, yüreği.

Göñül şūrīde-bülbüldür
işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde
dāġ-ı pinhānum

13. **cigerden:**-*den*

Gazel 319

Mısra: **1**

(Âşıġın) sinesi, göğsü.

Āh itsem añup yüzüñ
cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden

14. **cigerden:**-*den*

Gazel 320

Mısra: **6**

Bağır, iç, yürek.

Yanardum şemʿveş
başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem
cigerden

15. **cigerden:**-*den*

Gazel 386

Mısra: **3**

Ciğer, bağır, yürek.

Tīrüñ geçüp cigerden
aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-
cerāyı añma

16. **ciger:**

Gazel 412

Mısra: **1**

Bagır, yürek.

Olup dāġ-ı firāḳuñla
ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn
eyler birer lāle

17. **cigerde:**-*de*

Gazel 414

Mısra: **6**

Bagır, yürek.

İy kemān-ebrū
gözümden dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḥm-ı
peykān olmasa

18. **cigerde:**-*de*

Gazel 420

Mısra: **1**

Ciğer, bağır, yürek.

Ġamzeñ ile cigerde bir
iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi
göñlüm açılsa

19. **cigerdedür:**-*de, -dür*

Gazel 425

Mısra: **13**

Ciğer, bağır, yürek.

Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

20. **cigerden:**-*den*

Gazel 438

Mısra: **2**

Ciğer, bağır, yürek.

Devr-i güldür lîk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi

ciger kanı:

1. **ciger ḳanı:**

Gazel 150

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciğer kanı. Aşık ciğer kanını aşkın neden olduğu büyük üzüntü sonucunda gözünden ağlarken akıtır..

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

2. **ciger ḳanı:**-*n*

Gazel 264

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciğer kanı; gözyaşı.

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

ciger-gāh:

1. **ciger-gāhumda:**-*um, -da*

Gazel 39

Mısra: **2**

Ciğerin bulunduğu yer, sine.

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

2. **ciger-gāhumdadur:**-*um, -da, -dur*

Gazel 364

Mısra: **7**

Gönül; ciğerin bulunduğu yer, bağır, karın.

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

ciger-hūn:

1. **ciger-ḫūn:**

Gazel 334

Mısra: **9**

Ciğeri kan içinde. || Çok muzdarip, çok üzgün.

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

cigeri:

1. **cigeri:**

Gazel 140

Mısra: **8**

Yürek, cesaret.

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

cihān:

1. **cihānuñ:**-*uñ*

Gazel 3

Mısra: **3**

Dünya, âlem, cihân.

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **cihānuñ:**-*uñ*

Gazel 16

Mısra: **11**

Dünya, kâinat. Yeryüzü, zemin.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

3. **cihānuñ:**-*uñ*

Gazel 21

Mısra: **7**

Dünya, âlem, âlem-i fâni, geçici hayat.

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

4. **cihān:**

Gazel 35

Mısra: **9**

1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

5. **cihān:**

Gazel 51

Mısra: **7**

Âlem,, kâinat, dünya.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

6. **cihāna:**-*a*

Gazel 77

Mısra: **4**

1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

7. **cihāna:**-*a*

Gazel 85

Mısra: **14**

Âlem, dünya, yeryüzü.

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

8. **cihāndur:**-*dur*

Gazel 90

Mısra: **8**

Dünya.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

9. **cihān:**

Gazel 92

Mısra: **12**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

10. **cihāna:**-*a*

Gazel 129

Mısra: **1**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer

11. **cihānuñ:**-+*uñ*

Gazel 135

Mısra: **3**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

12. **cihānı:**-+*i*

Gazel 160

Mısra: **3**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz

13. **cihān:**

Gazel 168

Mısra: **7**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

14. **cihān:**

Gazel 169

Mısra: **11**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḫālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

15. **cihānı:**-+*i*

Gazel 170

Mısra: **6**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

16. **cihān:**

Gazel 175

Mısra: **13**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

17. **cihānda:**-*da*

Gazel 185

Mısra: **9**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Hevā şemşīri teʾs̲īrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

18. **cihāna:**-*a*

Gazel 194

Mısra: **2**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

19. **cihāndan:**-*dan*

Gazel 200

Mısra: **12**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

20. **cihāndan:**-*dan*

Gazel 200

Mısra: **1**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ

21. **cihānı:**-+*i*

Gazel 200

Mısra: **3**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ

22. **cihān:**

Gazel 206

Mısra: **13**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

23. **cihāndan:**-*dan*

Gazel 206

Mısra: **2**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

24. **cihāndan:**-*dan*

Gazel 206

Mısra: **8**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

25. **cihān:**

Gazel 227

Mısra: **6**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

26. **cihānda:**-*da*

Gazel 240

Mısra: **7**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

27. **cihān:**

Gazel 248

Mısra: **11**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

28. **cihān:**

Gazel 260

Mısra: **3**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā

Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

29. **cihān:**

Gazel 270

Mısra: **3**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

30. **cihān:**

Gazel 273

Mısra: **5**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

31. **cihāndur:**-*dur*

Gazel 274

Mısra: **8**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

32. **cihān:**

Gazel 294

Mısra: **8**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

33. **cihānda:**-*da*

Gazel 295

Mısra: **2**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Gerçi her laḥẓa bir ādem ṣādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

34. **cihānı:**-+*i*

Gazel 301

Mısra: **10**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

35. **cihāndan:**-*dan*

Gazel 308

Mısra: **9**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

36. **cihānda:**-*da*

Gazel 325

Mısra: **5**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

37. **cihānda:**-*da*

Gazel 347

Mısra: **1**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

38. **cihānuñ:**-+*uñ*

Gazel 350

Mısra: **2**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

39. **cihān:**

Gazel 363

Mısra: **14**

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

40. **cihān:**

Gazel 377

Mısra: **4**

Dünya, âlem, cihân.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

41. **cihāndur:**-*dur*

Gazel 378

Mısra: **14**

Dünya, âlem, cihân.

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

42. **cihān:**

Gazel 391

Mısra: **2**

Dünya.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

43. **cihān:**

Gazel 429

Mısra: **4**

Dünya.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

44. **cihān:**

Gazel 433

Mısra: **11**

Dünya.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

45. **cihāna:**-*a*

Gazel 438

Mısra: **14**

Dünya, âlem, cihân.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

46. **cihān:**

Gazel 442

Mısra: **14**

Dünya.

İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

47. **cihānı:**-*ı*

Gazel 446

Mısra: **2**

Dünya, âlem, cihân.

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

48. **cihāndan:**-*dan*

Taştir 1

Mısra: **3**

Dünya, âlem, cihân.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

49. **cihāndur:**-*dur*

Taştir 1

Mısra: **15**

Dünya, âlem, cihân.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

50. **cihāndur:**-*dur*

Taştir 1

Mısra: **15**

Dünya, âlem, cihân.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

cihān āşūb:

1. **cihān āşūb:**--*ı*

Gazel 73

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Cihan Kargaşası.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

cihān- bezm-:

1. **cihān- bezm-:**-*uñ,* --*i,* --*ne*

Gazel 232

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

cihān bezmi-:

1. **cihān bezmi-:**--*n, --de*

Gazel 180

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

cihān fettān-:

1. **cihān fettān-:**-*ı, --dur*

Gazel 127

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihanın büyücüsüdür.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

cihān milket-:

1. **cihān milket-:**-*in, -den, -*

Gazel 224

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya Ülkesi.

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek

cihān mülk-:

1. **cihān mülk-:**--*in, --de*

Gazel 194

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihan memleketi, dünya ülkesi.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

cihān pehlüvān:

1. **cihān pehlüvān:**

Gazel 226

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihan Pehlivanı.

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

cihānuñ:

1. **cihānuñ:**-*uñ*

Gazel 3

Mısra: **3**

1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

cilve:

1. **cilveler:**-*ler*

Gazel 151

Mısra: **5**

Cilve, işve, edâlı tavır.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

2. **cilve:**

Gazel 250

Mısra: **3**

Cilve, işve, edâlı tavır.

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

3. **cilve:**

Gazel 274

Mısra: **1**

İşvelenme.

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

cilve eyler:

1. **cilve eyler:**

Gazel 107

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek II Cilvelenmek.

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler

cilve id-:

1. **cilve id-:**-*üp*

Gazel 268

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz yapmak.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

cilve it-:

1. **cilve it-:**-*di*

Tahmis 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz ve eda ile hareket etmek.

Cilve itdi yine bir ḳaç büt-i meh-rū begler
Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler

cilvesi:

1. **cilvesi:**-*si*

Gazel 97

Mısra: **10**

Cilve, işve, edâlı tavır.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

cīm-i zülf:

1. **cīm-i zülf:**

Gazel 248

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

2. **cīm-i zülf:**-*üñ*

Gazel 251

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed-ḫāl eyledüñ

cinān:

1. **cināndan:**-*dan*

Gazel 82

Mısra: **12**

Cennetler.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

2. **cināna:**-*a*

Gazel 226

Mısra: **3**

(a.i. cennet'in c.):cennetler, uçmaklar; bahçeler. (Develioğlu, 2015:161).

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

cism:

1. **cismüm:**-*üm*

Gazel 11

Mısra: **5**

Beden, gövde, vücut. II Âşığın vücudu.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

2. **cismüm:**-*üm*

Gazel 11

Mısra: **5**

Beden, vücut.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

3. **cismi:**-*i*

Gazel 91

Mısra: **6**

Beden, vücut, gövde.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

4. **cismüm:**-*(ü)m*

Gazel 153

Mısra: **2**

(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

5. **cismümde:**-*üm, -de*

Gazel 193

Mısra: **4**

(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

6. **cismümi:**-*(ü)m, -i*

Gazel 235

Mısra: **6**

(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

7. **cismümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 247
Mısra: **7**
(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

8. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 277
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

9. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 278
Mısra: **8**
(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl

10. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 308
Mısra: **9**
(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

11. **cismüme:**-*üm, -e*
Gazel 323
Mısra: **10**
(Ar.) Cisim, gövde.

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

12. **cismüm:**-*üm*
Gazel 328
Mısra: **11**
(Ar.) Cisim, gövde.

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen

13. **cismüme:**-*üm, -e*
Gazel 342
Mısra: **2**
Beden, gövde, vücut.

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen

14. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 367
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

15. **cismüñi:**-*ün, -i*
Gazel 385
Mısra: **7**
Vücut, beden.

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

16. **cismimüz:**-*imüz*
Gazel 415
Mısra: **5**
Beden, vücut.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

17. **cismümde:**-*ümde*
Gazel 423
Mısra: **3**
Beden, vücut.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

cism-i efkārumda:

1. **cism-i efkārumda:**-*um, -da*
Gazel 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zihin, kişinin düşüncesi.

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

cism-i gül:

1. **cism-i gül:**
Gazel 114

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülün bedeni.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

cism-i muṣṭafā:

1. **cism-i muṣṭafā:**

Gazel 95

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mustafa'nın cismi, (Gövdesi, Bedeni).

Cāme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

cism-i zerd:

1. **cism-i zerd:**-*üm, -*

Gazel 249

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış beden.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

cism-i zerdüm:

1. **cism-i zerdüm:**-*üm*

Gazel 29

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) sararmış beden(i).

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

cū ol-:

1. **cū ol-:**

Gazel 80

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşlarının ırmak gibi fazla olması durumu.

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

cüdā:

1. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **2**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **14**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

3. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **12**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

4. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **10**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

5. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **8**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

6. **cüda:**

Gazel 2

Mısra: **6**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

7. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **4**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Cān fedā ḳılmazsam
āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün
cāndan cüdā

8. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **2**

Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.

Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

9. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **1**

Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.

Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

10. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **14**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

İy Muʿīdī ḫālümi
ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā

11. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **12**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Bir yaña pend-i eḫibbā
bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da
hicrāndan cüdā

12. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **10**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Cāme gibi sīneni çāk
eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-
dāmāndan cüdā

13. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **8**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma
andan cüdā

14. **cüda:**

Gazel 2

Mısra: **6**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Sen kemān-ebrū içün
ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

15. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: **1**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

16. **cüdā:**

Gazel 8

Mısra: **11**

Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Laʿl-i nābuñdan cüdā
cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i
ḫayvān aña

17. **cüdā:**

Gazel 8

Mısra: **11**

(Sevgiliden) ayrı düşmek.

Laʿl-i nābuñdan cüdā
cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i
ḫayvān aña

18. **cüdā:**

Gazel 126

Mısra: **9**

(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Veh ne gülşendür
yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān
yapraġıdur

19. **cüdā:**

Gazel 259

Mısra: **5**

(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Olalı ol serv-i nāzuñ
bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz
ḫāṭırum ḫurrem degül

20. **cüdā:**

Gazel 290

Mısra: **5**

(sevgiliden) ayrı düşmek.

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

21. **cüdā:**

Gazel 430

Mısra: **7**

Far. Ayrı.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı

22. **cüdā:**

Gazel 440

Mısra: **3**

Far. Ayrı.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

[cüdā]:

1. **[cüdā]:**

Gazel 377

Mısra: **5**

Uzak.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] şorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

cüdā eylesün:

1. **cüdā eylesün:**-*sün*

Gazel 2

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyden uzaklaşmak, ayırmak.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

cüdālıḳ:

1. **cüdālıḳ:**

Gazel 286

Mısra: **10**

Ayrı düşme, ayrılık, firak.

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

cüdālık dāġ-:

1. **cüdālıḳ dāġ-:**-*ı, -dur*

Gazel 125

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

cümle:

1. **cümleden:**-*den*

Gazel 22

Mısra: **1**

Bütün insanlar.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

2. **cümle:**

Gazel 29

Mısra: **10**

Bütün, hep, müstesnası olmayarak. // Tamamı, hepsi, bütünü.

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

3. **cümle:**

Gazel 146

Mısra: **5**

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

4. **cümle:**

Gazel 185

Mısra: **8**

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

5. **cümle:**

Gazel 260

Mısra: **3**

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

6. **cümle:**

Gazel 415

Mısra: **10**

Bütün.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

7. **cümle:**

Tahmis 3

Mısra: **2**

Bütün, hep, tüm.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

cürʿa:

1. **cürʿaña:**-*ñ, -a*

Gazel 1

Mısra: **8**

Bir yudum (şarap).

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **cürʿaña:**-*ñ, -a*

Gazel 1

Mısra: **8**

Kadehin dibinde kalan son yudum.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **cürʿaña:**-*ñ, -a*

Gazel 1

Mısra: **8**

Kadehin dibinde kalan son yudum.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **cürʿa:**

Gazel 145

Mısra: **6**

Ar. damla, yudum.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

5. **cürʿa:**

Gazel 247

Mısra: **2**

Ar. damla, yudum.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

6. **cürʿa:**

Gazel 251

Mısra: **3**

Ar. damla, yudum.

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

7. **cürʿan:**-*ñ*

Gazel 381

Mısra: **5**

Yudum, damla.

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

8. **cürʿaları:**-*lar, -ı*

Gazel 420

Mısra: **6**

Kadehin dibinde kalan son yudum, damla.

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa

9. **cürʿa:**

Gazel 434

Mısra: **7**

Yudum, içim, içildikten sonra kabın dibinde kalan bir miktar artık.

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

cürʿa-:

1. **cürʿa-i:**

Gazel 145

Mısra: **2**

Damla, yudum.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

cürʿa-i belā:

1. **cürʿa-i belā:**

Gazel 102

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela Şarabı.

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur

Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

cürʿa-i cām-ı leb-i:

1. **cürʿa-i cām-ı leb-i:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dudağının kadehinden akan bir damla.

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

cūş:

1. **cūşın:**-*ın*
Gazel 60
Mısra: **11**
Coşkunluk.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaş u ḫār ile sedd

2. **cūş:**
Gazel 161
Mısra: **3**
Coşma, coşkunluk.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

cūş idüp:

1. **cūş idüp:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

cūş it:

1. **cūş it:**-*di*
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekser olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

cūş it-:

1. **cūş it-:**-*düg, -in*
Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

cüst ü cū:

1. **cüst ü cū:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Arayıp sorma, araştırma, arama.

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

cüvān:

1. **cüvān:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Far. Genç.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

2. **cüvāndan:**-*dan*
Gazel 82
Mısra: **18**
Genç, delikanlı.

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

cüvānā:

1. **cüvāna:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Ey genç ve yakışıklı II Ey sevgili.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

cūy:

1. **cūy:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

cā-be-cā: *Far. Yer yer.*

Sīnemde **cā-be-cā** ḳonılan tāze tāze dāġ / Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [cā-be-cā,]*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm / **Cā-be-cā** dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [cā-be-cā,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş olalı **cā-be-cā** iy māh taşvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [cā-be-cā,]*

cā-be-cā: *Bazen, kimi zaman, ara sıra.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / **Cā-be-cā** sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [cā-be-cā,]*

caʿd-ı gīsūdur: *Sevgilinin kıvırcık saçları.*

Būy-ı cān viren müdām ol **caʿd-ı gīsūdur** baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [caʿd-ı gīsūdur, -ı, -dur]*

caʿd-ı gīsūdur: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Būy-ı cān viren müdām ol **caʿd-ı gīsūdur** baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [caʿd-ı gīsūdur, -dur]*

caʿd-ı kākül: *Kakülünün buklesi, kıvırcığı.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [caʿd-ı kākül, -den]*

caʿd-ı zülf-: *Saçının kıvrımı.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [caʿd-ı zülf-, -üñ]*

caʿd-ı zülf-: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-gönlüm ḫālini / Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [caʿd-ı zülf-, -üñ-, -süz]*

caʿd-ı zülfüñe: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Dirsem n'ola **caʿd-ı zülfüñe** şeb / Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [caʿd-ı zülfüñe, -üñ, -e]*

caʿd-ı zülfüñi: *Sevgilinin saçlarının kıvrımı.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile **caʿd-ı zülfüñi** / Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [caʿd-ı zülfüñi, -üñ, -i]*

cām: *Ar. 1. Kadeh.*

Sevinür ḫaste göñül cāna
lebüñ **cām** olıcaḳ / Ḫoş
lisāndur yine senden
baña düşnām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [cām,]*

cām: *Kadeh II şarap.*

Bezm-i ʿālemden geç iy
göñlüm
ecel **cāmın** içüp / Bī-
vefālar cevrini çekmek
ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [cāmın, -ı, -n]*

cām: *Cam.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
/ Zeyn içün eşküm
ḥabābından
aña **cām** eyleñüz *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [cām, -dan]*

cām: *Şarap kadehi.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde **cām** baḫs /
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

Câme vü **cāmuñ** elinden
oda yandum nitekim /
Sīne-ber-sīne ṣarup
yāri öper leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [cāmuñ, -uñ]*

cām: *(Ar.) Kadeh.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde
leblerüñ **cām** eyledüñ /
Cürʿa ṣunmadın beni
ser-mest ü bed-nām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [cām,]*

câme: *Elbise.*

Her gice zülfüñ ġamıyle
ḳare giysem ṭañ mı
kim / **Câme** tebdīl
eyleyüp ʿayyāreliḳ
göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [câme,]*

câme: *Libas, elbise.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ
sīneme çeksem n'ola /
Erġavānī **câmelü** bir
serv-i dil-cūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [câmelü, -lü]*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan
geçüp ʿāşıḳ degül
/ **Câme-i** ṣad-çāk ile
āşüfte destārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [câme-i, --i]*

Câme-i vaṣla neden
maġmūr olursın iy
göñül / Ḫod bilürsin
ʿāḳıbet dāmān-ı yār
elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [câme-i, --i]*

Ḳana girmişdür bu niçe
serv-i çālāküm benüm
/ Ya
idüpdür **câmesin** gülbe
rg-i ḥamrādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [câmesin, -si, -n]*

Āferīn ol
erġavānī **câmeye** üstün
de kim / Oldı
renginden ḫacil yüz
būstānuñ
lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [câmeye, -ye]*

câme: *Yaka; elbise.*

Câme gibi sīneni çāk eyle iy
dil çünki yoḳ / Bir

selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [cāme,]*

cāme: *Örtü; libas, elbise.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī **cāmelü** bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [cāmelü, -lü]*

cāme: *Elbise, çamaşır, giyecek şey.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [cāme,]*

cāme: *Elbise. II beden, vücut.*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim / Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [cāme,]*

cāme-ḫvāb: *Gecelik, yatak.*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [cāme-ḫvābında,]*

cāme-i gülgūn: *Gül renkli elbise; kırmızı elbise.*

Sen baña bu **cāme-i gülgūn** ile āl eledüñ / Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [cāme-i gülgūn,]*

cāme-i sebz: *Yeşil elbise.*

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [cāme-i sebz,]*

cāme-i sincābī: *Sincap Kürkünden yapılmış olan elbise.*

Cāme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [cāme-i sincābī,]*

cāme-i zer: *Altın işlemeli elbise.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül / Giyinüñce ṭonanup **cāme-i zer** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [cāme-i zer,]*

cāmelü: *Elbise, çamaşır, giyecek şey.*

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif / Erġavānī **cāmelü** serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [cāmelü,]*

Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden / Erġavānī **cāmelü** serv-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [cāmelü,]*

cām-ı: *Ar. 1. Kadeh.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne **cām-ı** cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [cām-ı,]

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda **cām-ı** mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [cām-ı,]*

cāmiʿ: *Cami.*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ **cāmiʿinde** her ḥamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [cāmiʿinde, -in, -de]*

cām-ı bāde-: *Şarap kadehi.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül / Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [cām-ı bāde-,]*

cām-ı bāde: *Şarap kadehi.*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [cām-ı bāde, -dür]*

cām-ı belā-: *Bela kadehi.*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [cām-ı belā-, --yı]*

cām-ı cem: *Şarabı icat eden Cem'in sihirli kadehi; [tas.] gönül. Bir kır gezintisi esnasında Cem, ayaklarına yılan dolanmış bir kuş görür. Okuyla kuşu, yılandan kurtarır. Kuşun ağzından yere bıraktığı çekirdekten asma büyür, o asmadan ilk şarap elde edilir. Cem'in kadehi, üzerinde yedi hikmeti bildiren yazılar bulunan bir kadehtir. İskender'in aynası gibi mevhum bir nesnedir. Cām-ı Cem, bütün evrendeki durumu, yedi feleğin sırrını açık ve ayrıntılı biçimde gösteren bir kadeh sayılır. Cem, başka bir meziyeti olmadığı hâlde, şarap mucidi olarak edebiyata girmiş ve adını baki kılmıştır.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe teşne gibi **cām-ı Cem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [cām-ı cem,]*

cām-ı gül: *Gül renkli şarap/kadeh.*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf / **Cām-ı gül** yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [cām-ı gül,]*

cām-ı gülgūn: *Gül renkli şarap kadehi.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin / **Cām-ı gülgūn** içdüginçe bāde-i miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [cām-ı gülgūn,]*

cām-ı gülgūn-: *Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [cām-ı gülgūn-, -ı]*

cām-ı gülgūn-: *Gül renkli kadeh.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler / Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [cām-ı gülgūn-, -dan]*

cām-ı hicrān-: *Ayrılık kadehi.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [cām-ı hicrān-, --dan]*

cām-ı ʿışḳ: *Aşk şarabı.*

Şevḳüñ ile dāğlar yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i **cām-ı ʿışḳ** olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [cām-ı ʿışḳ,]*

cām-ı ʿışk: *Aşk şarabı.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / **Cām-ı ʿışḳ** ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [cām-ı ʿışḳ,]*

cām-ı ʿışḳa: *Aşk kadehi.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [cām-ı ʿışḳa, -a]*

cām-ı laʿl-: *Dudağının şarabı.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām / Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [cām-ı laʿl-, -üñ]*

cām-ı laʿl-: *Dudak kadehi.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çağıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [cām-ı laʿl-, -üñ-, -i]*

cām-ı laʿl: *Dudağının şarabı.*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [cām-ı laʿl, -üñ, -den]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [cām-ı laʿl, -i, -ni]*

cām-ı laʿlüñ: *Sevgilinin dudağının kadehi.*

Ġam degül cān virsem āḫir **cām-ı laʿlüñ** şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cām-ı laʿlüñ, -ı, -üñ]*

cām-ı laʿlüñ: *(Sevgilinin) dudağının kadehi.*

Ġam degül cān virsem āḫir **cām-ı laʿlüñ** şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cām-ı laʿlüñ, -ı, -üñ]*

cām-ı laʿlüñ: *(Sevgilinin) dudağının kadehi.*

Ġam degül cān virsem āḫir **cām-ı laʿlüñ** şevḳine / Mest-i

ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cām-ı laʿlüñ, -üñ]*

cām-ı leb: *Dudak kadehi.*

Cām-ı lebüñ ḫayālini cānumda ṣaḳlaram / Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i pinhān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5). [cām-ı leb, -üñ]*

cām-ı lebüñ-: *Dudak kadehi (sevgilinin şarap renkli dudağı).*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur / Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [cām-ı lebüñ-, -süz]*

cām-ı lebüñ: *Dudak kadehi.*

Ṣabrı yoḳ **cām-ı lebüñ** añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [cām-ı lebüñ,]*

cām-ı lebüñsüz: *Dudağının kadehinden ayrı olma.*

Sāḳiyā **cām-ı lebüñsüz** derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [cām-ı lebüñsüz,]*

cām-ı mahabbetde: *Aşk kadehi.*

Yaḫūd **cām-ı maḥabbetde** ṣarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [cām-ı maḥabbetde, -de]*

cām-ı māl-ā-māl: *Ağzına kadar şarap ile dolu kadeh.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir **cām-ı māl-ā-māl** aña *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [cām-ı māl-ā-māl, -ı]*

cām-ı māl-ā-māl: *Ağzına kadar şarapla dolu bir kadeh.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir **cām-ı māl-ā-māl** aña *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [cām-ı māl-ā-māl,]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

Her **cām-ı mey** ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [cām-ı mey,]*

İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb / Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9). [cām-ı mey, -üñ]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz / Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [cām-ı mey, -ı]*

cām-ı şahbā-: *Şarap kadehi.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı şahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol

ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [cām-ı ṣahbā-, --dan]*

cām-ı şarāb: *Şarap kadehi.*

İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm **cām-ı şarāb** / Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9). [cām-ı şarāb,]*

cām-ı şarābı: *Gönül açan şarap kadehi.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind olan **cām-ı şarābı** şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [cām-ı şarābı,]*

cām-ı şevḳüñ: *Arzu, istek kadehi. II Sevgiliye duyulan arzu, istek.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [cām-ı şevḳüñ,]*

cām-ı zer: *Altın kadeh.*

ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer / Nerges-i maḫmūr ele aldı seherden **cām-ı zer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [cām-ı zer,]*

cāmiʿ-i şınāʿī: *Sanat ürünü.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş **cāmiʿ-i şınāʿī** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [cāmiʿ-i şınāʿī,]*

cāmiʿ-i şınāʿī: *Sanat ürünü.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş **cāmiʿ-i şınāʿī** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [cāmiʿ-i şınāʿī,]*

cāmın: *Kadeh II şarap.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel **cāmın** içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [cāmın,]*

cān: *Far. Ruh, asl-ı hayat.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem **cān** ü cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [cān,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı **cān** mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [cān,]*

Sīnemde gāh göñlüm geh **cān** yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [cān,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda **cān** ü dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [cān,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü **cān** eglenemez / Bī-ḳarār itme beni ṣīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [cān,]*

Perī yüzlüm ne ādem **cānısın** kim / Bu nāz u ṣīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

397, Beyit 3). [cānısın, -ısın]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir **cān** üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [cān,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [cān,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi **cāne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [cāne, -e]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / **Cān** ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [cān,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş **cān** her gice / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [cān,]*

Biñ **cān** biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [cān,]*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [cān,]*

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ **cān** aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [cān,]*

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi **cān** ṣükrāne vir / ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 7). [cān,]*

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider / Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa **cān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 5). [cān,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār **cān** ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [cān,]*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [cān,]*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin / Yazıldı **cān** ṣaḥīfesine Kevs̲er āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [cān,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / **Cānum** ur ger añma billāh ol perīṣān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [cānum, -um]*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [cān,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / Yoluñda zer yirine **cān** ü başın nis̲ār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [cān,]*

cān: *Can, ruh, gönül.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil **cānlar** virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [cānlar, -lar]*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki **cānlardur** ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [cānlardur, -lar, -dur]*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / **Cān** u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [cān,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u **cāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [cāne, -e]*

Ġam-ı hecr ile **cānum** çıḳmaludur / Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [cānum, -um]*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür **cānda** saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [cānda, -da]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki **cāndur** bu / Niçe ʿāşıḳlaruñ gönlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [cāndur, -dur]*

Yaraşur **cānuma** her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [cānuma, -um, -a]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir **cāndur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [cāndur, -dur]*

Dil ü **cānı** gözüñ çoḳdan alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [cānı, -ı]*

Laʿl-i dilber **cānum** acıtsa n'ola düşnām ile / Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [cānum, -um]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur **cānuma** çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [cānuma, -um, -a]*

ʿAyb itme gūş idersem **cān** ile vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [cān,]*

Ruḫsār-ı tābnāküñ **cāna** bir od ṣalar kim / Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [cāna, -a]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile **cānum** / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [cānum, -um]*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle **cānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [cānuma, -um, -a]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma / Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar **cānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [cānuma, -um, -a]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine **cānına** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [cānına, -ı, -na]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / **Cānuma** odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [cānuma, -um, -a]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa / Her ne söz kim söylenür **cānā** gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [cānā, -a]*

Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ / **Cāna** derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 4). [cāna, -a]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [cānda, -da]*

Oldı rāḥat bülbülüñ **cānı** irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [cānı, -ı]*

Necātī dōstdan **cānın** dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [cānın, -ı, -n]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla **cānlarını** oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [cānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

cān: *Aşığın canı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā / Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [cānum, -um]*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḫaḳ Teʿālā tīz günde eylesün **cāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cāndan, -dan]*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa **cānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [cānumuz, -umuz]*

Benüm ʿömrüm benüm **cānum** cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [cānum, -um]*

cān: *Can.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde **cānumdan** ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [cānumdan, -umdan]*

cān: *Can, ruh; gönül.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa **cānā** bir nefes / Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [cānā, -ā]*

cān: *Aşığın canı, varlığı.*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül /
İtmeyen **cānın** ḥavādiṯ
tīrine dā'im
hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [cānın, -ın]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam **cān** ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [cān,]*
Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam **cān** ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [cān,]*
Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye **cānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [cānum, -um]*
Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye **cānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [cānum, -um]*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir
dil-rübālar yolına /
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cān,]*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir
dil-rübālar yolına /
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cān,]*
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur **cān** aña /
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān ü ben ḫayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [cān,]*
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā
biñ **cān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [cān,]*
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā
biñ **cān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [cān,]*
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i
siyeh / **Cāna** olmışdur
belā üzre
belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [cāna, -a]*
Ol ki ḫışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup /
Virdi **cān** mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [cān,]*
Yine bir oḳ urdı
ġamzeñ **cāna** kim
oldum helāk / Āh eger
çekmezse bir cerrāḥ
peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [cāna, -a]*
Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
/ Ben anı iṯbāt içün
itsem n'ola **cān** ile
baḥṯ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [cān,]*
Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥṯ /
Niçe efġān itmesün
çün kim ider **cān** ile
baḥṯ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [cān,]*
Bendeyem **cān** ile olʿāşıḳ-ı
āzādeye kim / Virseler
olmaya biñ mülk-i
Süleymān'e
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [cān,]*
Niçe bir dildāra
varup **cān** dirīġ eyler
diye / Ḳıl beni yā Rab
raḳībüñ iftirāsından

ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [cān,]*

Nāvek olsun **cānuma** her ṣāḫ eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [cānuma, -uma]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz **cān** ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [cān,]*

Sevinür ḫaste göñül **cāna** lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [cāna, -a]*

Diş bilersin **cānına** her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [cānına, -ı, -na]*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / **Cān** ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [cān,]*

Āh ü yaşumdan oda **cān** ṣalayum deryāya ten / Tīr-i āhumdan iñen ġāfīl yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [cān,]*

cān: *Can, gönül.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḫaḳ Teʿālā tīz günde eylesün **cāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cāndan, -dan]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / Gözüme nūr ü cismüme **cānsın** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [cānsın, -sın]*

cān: *(Far.) Can, hayat, gönül.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [cānum, -um]*

cān: *Can, hayat (âşığın canı).*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [cānum, -um]*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper / Yoluña **cānum** revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [cānum, -um]*

cān: *Beden, vücut, ten; gönül, yürek. II Âşığın canı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur **cān** aña / İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [cān,]*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi **cān** Bedaḫşān'da n yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [cān,]*

cān: *Can kelimesi; kişinin bedeni, vücudu. Âşığın canı.*

Ben ayaġuñ tozına **cānum** niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı

gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [cānum, -um]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür **cānum** sañ a *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [cānum, -um]*

cān: *Gönül; beden, varlık.*

Ṭañ degüldür şemʿveş **cānla** gülerke n aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [cānla, -la]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [cān,]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [cān,]*

cān: *Aşık, seven, müptela. Âşığın canı.*

Bezm içinde zer degül **cānlar** niṣār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [cānlar, -lar]*

cān: *(Aşığın) canı.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı **cān** / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [cān,]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki **cān** olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [cān,]*

Çünki **cān** virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [cān,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü **cān** mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [cān,]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / Öp elin benden aña **cānı** faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [cānı, -ı]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Gerçi iy ġamze **cānı** gözlersin / Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [cānı, -ı]*

cān: *Can, gönül, ruh. II Âşığın canı.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın **cāna** eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [cāna, -a]*

cān: *Bedenin canlılığını sağlayan ana unsur, ruh, hayat.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / **Cānı** yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [cānı, -ı]*

cān: *İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.*

Merg didükçe leblerüñ **cānlar** baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [cānlar, -lar]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın canı.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-āgerm ṣoḥbetdür velī / **Cānumı** acıtmad ın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-āgerm ṣoḥbetdür velī / **Cānumı** acıtmad ın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-āgerm ṣoḥbetdür velī / **Cānumı** acıtmad ın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-āgerm ṣoḥbetdür velī / **Cānumı** acıtmad ın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Can, ruh, gönül. II Âşığın gönlü, canı.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür / Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren **cāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [cāne, -e]*

cān: *(Aşığın) Canı, ruhu.*

Şīrīn lebüñ ki būsede **cāndan** ḫaber virür / Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [cāndan, -dan]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile **cāndan** daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [cāndan, -dan]*

cān: *"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [cān,]*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü / Ḳaşlaruñ yayın görüp **cān** ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [cān,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne **cān** ü ne baş

añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [cān,]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / **Cān** bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [cān,]*

Dimeñ ki **cān** n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [cān,]*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [cān,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / **Cān** ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [cān,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [cān,]*

Ne cevr idersen it severüz yine **cān** ile / Sen bī-vefāya ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [cān,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / **Cān** eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [cān,]*

Dil ü **cān** raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [cān,]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne **cān** ü cihāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [cān,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü **cān** / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [cān,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü **cān** ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [cān,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü **cān** ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [cān,]*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı fırāḳından anuñ / **Cān** fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [cān,]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī / **Cānuma** sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [cānuma, -uma]*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ **cānına** / Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [cānına, -ın, -a]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda **cānum** fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [cānum, -(u)m]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde **cānum** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [cānum, -(u)m]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne **cānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [cānum, -(u)m]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [cān,]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş **cānum** ben üm / Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Çünki sensüz ḫālet-i nezʿ içredür **cānum** benüm / Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü **cānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [cānum, -(u)m]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş **cānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı **cānuma** āteş / Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [cānuma, -uma]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda **cān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [cān,]*

Yazdum lebüñ rivāyetini **cān** beyāžın a / Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [cān,]*

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü / **Cāna** dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 6). [cāna, -a]*

Sūz-ı ʿışḳuñ **cānuma** ṣol deñlü başlar itdi kim / İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [cānuma, -uma]*

Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine / Mühr-i ġamla mihrüñi **cānumda** pin hān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 3). [cānumda, -um, -da]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [cān,]*

Cevri çoġ itme **cāna** begcegizüm / Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [cāna, -a]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir tīġ ur ki **cāndan** nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [cāndan, -dan]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı **cānum** alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

315, Beyit 1). [cānum, -(u)m]

ʿAḳl u **cāndan** el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [cāndan, -dan]*

İy ṣabā itdüñ yine **cānum** dimāġın ʿanberīn / Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın / Allāh Allāh ne ṣūḫ-ı fettānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 1). [cāna, -a]*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz / **Cānum** içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [cānum, -(u)m]*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek **cānum** ürker nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye / Kim ṣarāb ṣevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [cān,]*

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu **cānumı** / Ṣevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [cānumı, -(u)m, -ı]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / **Cānumı** cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [cānumı, -(u)m, -ı]*

Dirligümde ölmesem **cānā** ġam-ı ʿışḳuñla ben / Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [cānā, -a]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i **cān** virsün dimiş / Ben aña **cān** virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [cān,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü **cān** ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [cān,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür **cāna** ṣafā / Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [cāna, -a]*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [cānuma, -uma]*

Baña merhem gerek iy **cān** ṭabībi / Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [cān,]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [cān,]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / Leblerüñ üstinde ṣol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [cān,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh **cāndan** müşterī / Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [cāndan, -dan]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam / Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte **cān** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [cān,]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [cān,]*

cān: *1-Far. Ruh, asl-ı hayat. 2-Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 3-Sevgili.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden **cāna** kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [cāna, -a]*

cān: *(Âşıḳın) canı.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala **cānum** / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [cānum, -(u)m]*

cān: *(Âşıḳın) canı, gönlü.*

Oda yaḳan **cānum** ol māh iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince alur **cānum** ol remz-i nihāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [cānum, -(u)m]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür **cānum** gibi / Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [cānum, -(u)m]*

cān: *Can, beden, ruh. II Âşıḳın canı.*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem kim ne umar āzürde **cānumdan** ben üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [cānumdan, -um, -dan]*

cān: *(Âşıḳın) gönlü.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [cānuma, -(u)m, -a]*

cān: *(Âşıḳın) canı,gönlü.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne **cān** gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [cān,]*

cān: *(Âşıḳın) canı, gönlü.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile / **Cāna** sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [cāna, -a]*

Muʿārıż oldı göñül **cāna** sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

108, Beyit 2). [cāna, -a]

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / **Cānına** ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [cānına, -ı, -na]*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy Muʿīdī cān degül **cānına** ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [cānına, -ı, -na]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile / Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [cānını, -ın, -ı]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / **Cānuma** ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [cānuma, -uma]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur **cānuma** / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [cānuma, -uma]*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez / **Cānuma** işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [cānuma, -uma]*

ʿÖẕr itse **cāna** geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [cāna, -a]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / **Cānına** görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [cānına, -ı, -na]*

cān: *(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.*

Ḫāk-i rehüñe **cān** ü cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [cān,]*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / Kim ṣıyup **cān** ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [cān,]*

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine / Didi **cānın** Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [cānın, -ın]*

cān: *"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken **cān** eyler / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [cān,]*

cān: *(Âşığın) bedeni.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz **cān** olmasun / İy Muʿīdī **cān** degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [cān,]*

Sevdüm hezār **cān** ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [cān,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim / Sevdüm hezār **cān** ile

bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [cān,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh **cān** devletin / Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [cān,]*

cān: *(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña **cān** bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [cān,]*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [cān,]*

cān: *(Âşığın) canı.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan **cāna** ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [cāna, -a]*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam yaraşur **cāna** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [cāna, -a]*

Öldürelden cevr ile **cānā** Muʿīdī bende ñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [cānā, -a]*

cān: *(Âşığın) bedeni, cismi. II Âşığın gönlü.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / **Cānumı** bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [cānumı, -(u)m, -ı]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.*

Girdi zülfüñ ẓulmetine **cānum** İske nder gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [cānum, -um]*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü **cānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [cānum, -um]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı **cānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [cānum, -um]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [cān,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / **Cān** ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [cān,]*

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Dün cevr oḳı **cāna** geçdügin dil / Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [cāna, -a]*

Her bī-vefā cefālar idüp **cāna** göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp

alsa
cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [cāna, -a]*

Yüzüñ üzre siyeh beñler
ki **cāna** pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [cāna, -a]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde
geldüñ **cāna** sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [cāna, -a]*

Bād-ı āhumdur benüm āḥir vücūdum ḥāk iden / Āteş uran **cāna** laʿl-i ābdāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [cāna, -a]*

Tā ki **cāna** od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [cāna, -a]*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ añdurur **cāna** Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [cāna, -a]*

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña **cāndan** fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [cāndan, -dan]*

cān: *(Âşığın) canı, varlığı.*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü **cānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [cānın, -ı, -ñ]*

cān al-: *Öldüren, yok eden.*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [cān al-, -ur]*

cān al-: *Öldürmek II öpmek istemek; canını verdirecek kadar memnun etmek; sıkıntıya sokmak.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [cān al-,]*

cān alursa: *Öldürmek, yok etmek.*

Leblerüñ bir būseye biñ **cān alursa** ġam degül / Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [cān alursa, -ur, -sa]*

cān at-: *Can atmak II ok atmak; gönül avlamak, kendisine âşık etmek; şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [cān at-, -duñ]*

cān atar: *Bir şeye erişmeyi çok istemek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān

aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [cān atar, -ar]*

cān atar: *Bir şeyi çok istemek.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [cān atar, -ar]*

cān atup: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister **cān atup** ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [cān atup,]*

cān- belā: *Canın, gönlün sıkıntısı, derdi, gamı.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [cān-belā, -ā]*

cān bezm-: *Can meclisi.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [cān bezm-, --i, --ni]*

cān bezm-: *Can meclis; gönül meclisi.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [cān bezm-, -i, -ni]*

cān bülbül-: *Can bülbülü.*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [cān bülbül-, --i, --ne]*

cān bülbüli-: *Can bülbülü.*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥazẓ / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [cān bülbüli-, --dür]*

cān bulmak: *Ruh bulmak, maddi veya manevi varlık bulmak.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze **cān bulmaḳ** yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [cān bulmaḳ, -mak]*

cān çık-: *Canı çıkmak, ölmek.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [cān çıḳ-,]*

cān degül: *Can değil.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy Muʿīdī **cān degül** cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [cān degül,]*

cān dīdesi: *Can gözü II Gönül gözü.*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim /

Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [cān dīdesi, -ne]*

cān fedā: *Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / **Cān fedā** ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [cān fedā,]*

cān fedā-: *Canı feda etme, canı uğruna verme.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime / Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [cān fedā-, --dur]*

cān fedā ḳıl: *Canını feda etmek, hiçbir şeyini esirgememek.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [cān fedā ḳıl, -dum]*

cān gel-: *Canlanmak, güçlenmek.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [cān gel-, -ür]*

cān içre: *Can içinde.*

İy ṣanem **cān içre** olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [cān içre,]*

cān ile: *Candan, gönülden.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi **cān ile** ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [cān ile,]*

cān ile diñ: *Can kulağıyla dinlemek.II Çok dikkatli dinlemek:.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile / Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [cān ile diñ, -ler]*

cān ise: *Can ise. II can almaksa [amacın].*

Ger murāduñ **cān ise** gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [cān ise,]*

cān meclisi-: *Aşk meclisi, gönül meclisi; aşığın gönlü.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür / Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [cān meclisi-, -n, --de]*

cān mülk-: *Can ülkesi.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [cān mülk-, --i, --n]*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [cān mülk-, -in]*

cān- nisār itsem: *Can feda etmek.*

Nez̲rüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum ni̲sār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [cān-ni̲sār itsem, -sem-um, -sem]*

cān- oda atdum: *Kalbini/ruhunu ateşe atmak. II. Âşık olmak.*

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı / Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [cān-oda atdum,]*

cān oyna-: *Canını feda etmeğe hazır olmak.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [cān oyna-, -maḳ]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [cān oyna-, -sañ]*

cān oynad-: *Birinin ve ya bir şeyin hayatıyla oynamak, canına kastetmek.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [cān oynad-,]*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [cān oynad-,]*

cān şaḳın-: *Canını sakınmak, esirgemek.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [cān ṣaḳın-,]*

cān ü cihān: *Can ve dünya.(aşığın canı ve dünyası).*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / Bir ḫandesine biñ biñ **cān ü cihān** fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [cān ü cihān,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Der-miyāndur **cān u dil** bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [cān u dil,]*

cān u dil: *(Âşığın) canı ve gönlü.*

Der-miyāndur **cān u dil** bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [cān u dil,]*

cān u dil: *Âşığın canı ve gönlü.*

Der-miyāndur **cān u dil** bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [cān u dil,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur **cān u dil** tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [cān u dil,]*

cān u dil maʿmūre-: *Can ve gönlün mamur yeri, şehri.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña / ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [cān u dil maʿmūre-, -sin]*

cān ü dil mürġ: *Can ve gönül kuşu.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [cān ü dil mürġ, -in]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [cān ü dil mürġ,]*

cān ü dil ṭabīb-i: *Can ve gönül doktoru.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [cān ü dil ṭabīb-i,]*

cān ü dil zaḥm-: *Can ve Gönül Yarası.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī / Ṣūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [cān ü dil zaḥm-,]*

cān ü dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur / **Cān ü dilden** sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [cān ü dilden,]*

cān ü serde-: *(Aşığın) canı ve başı.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [cān ü serde-, -dür]*

cān üstine: *Canıma, vücudun üstüne.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir **cān üstine** / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [cān üstine,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir **cān üstine** / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [cān üstine,]*

cān üzre: *Can üstünde , üzerinde.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ / **Cān**

üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [cān üzre,]*

cān vir-: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [cān vir-, -düg, --i, --m]*

cān vir-: *Ölmek.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [cān vir-, -eli]*

cān vir-: *Ölmek.*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [cān vir-, --di]*

cān vir-: *Can vermek, ölmek.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [cān vir-, -eli]*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [cān vir-, -se]*

cān vir-: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [cān vir-, -ür, -se]*

cān vir-: *Ölmek, bir değer uğruna canını feda etmek; gönül vermek, aşık olmak.*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [cān vir-, -ür, -üz]*

cān vir: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek; kendini paralamak, çaba göstermek.*

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile **cān vir** ki derd-i yār / Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 7). [cān vir,]*

cān virdügiçün: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā **cān virdügiçün** ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [cān virdügiçün, -düg, -içün]*

Laʿl-i nābuñdan cüdā **cān virdügiçün** ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [cān virdügiçün, -düg, -(i)çün]*

cān virdügümde: *Can vermek, ölmek.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün / **Cān virdügümde** zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [cān virdügümde,]*

cān virmek: *Ölmek, uğruna kendini feda etmek.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile **cān virmek** velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [cān virmek,]*

cān virmemek: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp **cān virmemek** ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [cān virmemek, -me, -mek]*

cān virmeyen: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yoluña **cān virmeyen** ʿāşıḳ murādın bulmasun / Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [cān virmeyen, -me, -(y), -en]*

cān virsem: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Ġam degül **cān virsem** āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cān virsem, -se, -m]*

Ġam degül **cān virsem** āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cān virsem, -se, -m]*

cān virsem: *Can vermek, kurban olmak.*

Ġam degül **cān virsem** āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cān virsem, -se, -m]*

cān virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña / **Cān virür** bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [cān virür, -ür]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / **Cān virür** bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [cān virür, -ür]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [cān virür, -ür]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [cān virür, -ür]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer / **Cān virür** gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [cān virür, -ür]*

cān virür: *Bir şeyi uğrunda ölecek kadar çok arzulamak.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī **cān virür** / Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [cān virür,]*

cān virür: *Can vermek, ölmek.*

Ġam-ı cānāne **cān virür** gönlüm / N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [cān virür,]*

cān virürken: *Can vermek: Ölmek, hayatını kaybetmek.*

Cān virürken hecr ile göz mey şunar bağrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [cān virürken,]*

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

Ol Muʿīdīyem ki **cānā** düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [cānā,]*
Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme **cānā** ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [cānā,]*

cānā: *Ey can II ey sevgili.*

Yitdi ġālib vaʿdesi **cānā** Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [cānā,]*

cānā: *(□□□□) ünl. (Fars. cān "ruh" ve nidâ elifi -ā ile cānā) Ey sevgili, ey cânım.*

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden / Ḫaberler virdi şöyle **cāna** lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [cāna,]*

cānā: *Ey canım, sevgilim!.*

Yitdi ġālib vaʿdesi **cānā** Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [cānā,]*

cānā: *(Ey) sevgili.*

N'eylersin ögüp **cānā** billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḫazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.*

Gülşen-i ʿışḳuñda **cānā** çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [cānā,]*
Lebüñ mi vaṣf ider **cānā** Muʿīdī / Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Şemʿveş pervānedür **cānā** Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [cānā,]*
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [cānā,]*

cānā: *(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [cāna,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa **cānā** ben senüñ / Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [cānā,]*

cānā: *"Ey sevgili, ey can" anlamlarında sevgiliye hitap şekli.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye / Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [cānā,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle **cānā** leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [cānā,]*

cāna cān bağış-: *Cana can katmak, mutlu etmek, yaşama gücünü artırmak.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [cāna cān bağış-, -lar]*

cāna kalmaz: *Can feda etmekten kaçınmamak, geri durmamak; cana önem vermemek.*

Her birimüz **cāna ḳalmaz** bir dilāverdür bizüm / Yanumuzda ġuṣṣa vü ṣādī ber-ā-berdür bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5). [cāna ḳalmaz,]*

cāna kıymak: *Canana kıymak, canına kastetmek.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [cāna ḳıymaḳ, -mak]*

cāna kıymak: *(Sevgili yolunda) âşığın canından vazgeçmesi, canına kıyması.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [cāna ḳıymaḳ, -mak]*

cāna ṣatmaz: *Canı pahasına satmak.*

Metāʿ-ı vaṣlı **cāna ṣatmaz** iseñ / Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [cāna ṣatmaz, -maz]*

cānān: *Sevgili, yâr.*

Sāḳiyā lāzım degüldür ṣemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi **cānān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [cānān,]*

cānān: *Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.*

Ġam-ı **cānāne** cān virür göñlüm / N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [cānāne, -e]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan ile **cānāne** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [cānāne, -e]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse **cānānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [cānānın, -ıñ]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Dil yine efġān ider derd ile **cānāndan** cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cānāndan, -dan]*

Dil yine efġān ider derd ile **cānāndan** cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cānāndan, -dan]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini **cānānsuz** / Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [cānānsuz, -suz]*

cānān: *Sevgili.*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende / Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa **cānānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [cānānum, -um]*

cānān: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili.*

Cān virdügimi hecr ile **cānāne** disünler / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi **cānāndan** yaña / Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [cānāndan, -dan]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri **cānāne** ilet / Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, ma'şuka.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü **cānān** ile baḫs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [cānān,]*

cānān: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi **cānāne** fer aḫ / Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi **cānāne** feraḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

ʿĀşıḳuñ ger vire
ġamgīnligi **cānāne** fer
aḥ / Ne sürūr isteyem
artuḳ
daḫi **cānāne** feraḥ *(Kal
kandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 54, Beyit
1). [cānāne, -e]*

cānān: *Dilber, sevgili.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü **cānān** oynamaḳ
/ Serv gibi ḳolların
ṣalup ḫırāmān
oynamaḳ *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
216, Beyit 1). [cānān,]*

cānān: *Canan, dilber, sevgili, gözde, gözbebeği.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ
olurdı tā ebed / Bir
gice anuñ başı
ucında **cānān** olsa
şemʿ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
203, Beyit 7). [cānān,]*
Cilve itdükce
giyüp **cānān** ḳızıl ṣaru
yaşıl / Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
274, Beyit 1). [cānān,]*

cānān: *Gönül verilen sevgili, yâr.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u
ṣanʿati **cānāne** yazmış
am / Ḥikmet mesā'ilin
varaḳ-ı cāne
yazmışam *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 297, Beyit 1).
[cānāne, -e]*
Dün gice aya
baḳup **cānānı** añdum
aġladum / Ol ṣafā ile
geçen devrānı añdum
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
299, Beyit 1). [cānānı,
-ı]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile
sen **cānāneye** cānum
fedā *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
1, Beyit 6). [cānāneye,
-ye]*
Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile
sen **cānāneye** cānum
fedā *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
1, Beyit 6). [cānāneye,
-y, -e]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma
tek **cānāneden** / İy
Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 7).
[cānāneden, -den]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma
tek **cānāneden** / İy
Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 7).
[cānāneden, -den]*

cānāne: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

Ḫabbeye ṣaymayup eşküm
zer diler **cānāneler** /
Veh ki hīçe gitdi bunca
güher-i yek-
dāneler *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
93, Beyit 1).
[cānāneler, -ler]*

cānāne: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.*

Yaḳın olmayan ġam ü
endūha mesrūr
olmasun / Derd ile
cānın
viren **cānāneden** dūr
olmasun *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
344, Beyit 1).
[cānāneden, -den]*

cānāne: *(Fars.) Sevgili, yar.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ **cānānesi** aġ yār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [cānānesi, -si]*

cānānesüz: *Sevgili, maşuk, yâr olmadan.*

Mey gerekmez n'ideyin **cānānesüz** cān olmasun / İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [cānānesüz,]*

cānānı: *Gönül verilen sevgili.*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi **cānānı** añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [cānānı, -ı]*

cān-bahş: *Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren; can veren; cana can katan, sevgili.*

Lebleri **cān-baḫş** olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [cān-baḫş,]*

cān-bahş: *Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren.*

Sözde **cān-baḫş** isem ölsek derde dermāndur lebüñ / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [cān-baḫş,]*

cân-bâze: *Cambaz, can otnayan.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer ol **cān-bāze** ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [cān-bāze,]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile **cān-bāze** urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [cān-bāze,]*

cāndan: *"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm **cāndan** gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [cāndan,]*

cāndan eser: *Yaşam, canlılık belirtisi.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ **cāndan eser** / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [cāndan eser,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser / Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede **cāndan eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [cāndan eser,]*

cāndan geç-: *Canından vazgeçmek, canını feda etmek.*

Eyledüm küḥl-i baṣar ḫāk-i der-i meyḫāneyi / Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Tahmis 3, Beyit 19). [cāndan geç-, -medin]

cān-fezā: *Cana hayat veren, iç açan.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı **cān-fezādur** / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [cān-fezādur, -dur]*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / **Cān-fezā** her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana can katan.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / **Cān-fezā** naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana can katan, gönle ferahlık veren.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i **cān-fezā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana hayat veren, gönlü mutlu eden (şey).*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ / Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḥçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [cān-fezādur, -dur]*

cānī: *Katil.*

Gül gibi her **cānīlikden** iḥtirāzu ñ var ise / Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [cānīlikden, -lik, -den]*

cān-ı ʿāşık: *Âşığın canı, gönlü.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [cān-ı ʿāşık,]*

cān-ı ʿāşık-: *Aşığın canı.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [cān-ı ʿāşık-, -dur]*

cān-ı bīmār-: *Hasta, yaralı gönül.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [cān-ı bīmār-, --um]*

cān-ı bülbül: *Bülbülün canı.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü **cān-ı bülbül** pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [cān-ı bülbül,]*

cān-ı ġam-perver-: *Gamla beslenmiş aşığın canı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [cān-ı ġam-perver-,]*

cān-ı mücessem: *Cisimlendirilmiş can.*

Ḳadd-i ḫam ile **cān-ı mücessem** degül miyüz / Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [cān-ı mücessem,]*

cānı yok: *Cesareti yok, cesaret edemez; gücü yetmez.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi / Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde **cānı yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [cānı yoḳ,]*

cānı yoḳdur: *Cansız olmak, hareketsiz durmak, cesareti olmamak.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb / **Cānı yoḳdur** kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [cānı yoḳdur,]*

cānın al: *Öldürmek, canını almak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya **cānın al** didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [cānın al,]*

cānına raḥmet: *Allah rahmet eylesin anlamında ölüler anılırken kullanılan bir iyi dilek sözü.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [cānına raḥmet,]*

cānını ḳurbān: *Cânını fedâ etmek.*

İtmeyen **cānını ḳurbān** baña irmez dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [cānını ḳurbān,]*

cānlan: *Can kazanmak, hayat bulmak, canlı duruma gelmek, dirilmek.*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni **cānlanduran** her dem / Meger kim ḫaste göñlüme ḫayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [cānlanduran, -dur, -an]*

cānlar bağışlar: *Can vermek, canlandırmak.*

Niçe yıllıḳ ölüye **cānlar bağışlar** laʿl-i yār / Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [cānlar bağışlar,]*

cānlar vir-: *Canını ortaya koymak, bir şey uğruna her şeyi göze almak.*

Mest ü bed-nām olmışuz bir niçe ʿirfānīlerüz / Bādeye cānlar virür ẕevḳ ehli ʿOsmānīlerüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [cānlar vir-, -ür]*

cānlar vir-: *Canını ortaya koymak, biri veya bir şey büyük bir fedakarlık yapmak.*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

242, Beyit 2). [cānlar vir-, -ür, -ken]

cānlar virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil **cānlar virür** / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [cānlar virür, -lar, -ür]*

cānsuz: *Cansız, hareketsiz, durgun || güçsüz.*

Veh ne **cānsuz** düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [cānsuz,]*

cānum: *"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki anasın benüm **cānum** cihāndu r bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [cānum,]*

cānum acıdur: *Üzmek, canını yakmak.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / Cevr ile **cānum acıdur** andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [cānum acıdur,]*

cānum aġzuma gel-: *Büyük bir tehlike karşısında ölecekmiş gibi bir korkuya kapılmak.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [cānum aġzuma gel-, -di]*

cānumı ḳurbān eyle-: *Canını feda etmek, bir kimse veya değer uğruna ölmek.*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm / Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [cānumı ḳurbān eyle-, -mek]*

cārūb itmedin: *Süpürge etmeden.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda **cārūb itmedin** / Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [cārūb itmedin, --din]*

cāsūs: *Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine / Var ḫaber vir iy belā **cāsūsı** ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [cāsūsı,]*

cāvidān: *Daimî, ebedî.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm / Şükr aña kim ġam cihānda **cāvidān** olma z begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [cāvidān,]*

cāvidān: *Ebedi, sonsuz.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ **cāvidān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [cāvidān,]*

cāy ol-: *Mesken, yer olmak.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [cāy ol-, -ur]*

cây-ı: *Yer, durum, ahval.*

Egri söyler ḳaşuñı **cāy-ı** kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [cāy-ı, -yer]*

câzu: *Sihirbaz, büyücü.*

Gördügi dil-ḫasteyi **cāżū** gibi tesḫīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [cāżū,]*

cāzū göz-: *Aşığı büyüleyen ve onda sihir etkisi yaratan göz; sevgilinin gözü.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [cāzū göz-, -üñ]*

cāżū göz: *Cadı gibi büyüleyici olan Cadı göz.II Gözlerin büyüleyici ve insanı tesir altına alma etkisinden dolayı şairlerce, cazu olarak nitelendirİlmiştir.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [cāżū göz, -üñ, -le]*

cāzūlıḳ: *Büyücülük, sihirbazlık.*

Veh ne **cāżūlıḳ** ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [cāżūlıḳ,]*

cāżū-yı fettān: *Gönül alan büyücü.*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir **cāżū-yı fettān** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [cāżū-yı fettān,]*

cān: *Beden, ruh, nefis insanın maddi manevi varlığı.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa / Yaraşur **cān** bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [cān,]*

cedel kıl: *Kavga etmek.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥṣ idüp ḳılma cedel / Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [cedel ḳıl, -ma]*

cefā: *Ar. İncitme, eziyet.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı **cefālar** ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [cefālar, -lar]*

Her bī-vefā **cefālar** idüp cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [cefālar, -lar]*

Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ yiridür cānda

saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [cefāsı, -s, -ı]*

Hezārān meh-liḳā gördüm **cefā** vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [cefā,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü **cefāsını** çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [cefāsını, -sı, -nı]*

Kāfir gözüñ **cefā** ḳılıcın çekse dir gören / Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [cefā,]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla **cefā** şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [cefā,]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı.*

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül / Serv-i gül-ruḫlar **cefāsı** ḫār-ı düşmen zaḫmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [cefāsı, -s, -ı]*

cefā: *(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Çoḳ çekmişem **cefāsın** eger çi ol āfetüñ / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [cefāsın, -sın]*

Zülfüñ **cefāları** dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [cefāları, -lar, -ı]*

Yā Rab ol şūḫuñ **cefāsı** var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [cefāsı, -s, -ı]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ **cefā** bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [cefā,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı **cefā** ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [cefā,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz **cefā** yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [cefā,]*

Sen güzellendükce arturduñ **cefā** vü cevrüñi / Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [cefā,]*

Biñ biñ **cefā** vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [cefā,]*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın **cefāsı** Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [cefāsı, -s, -ı]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ **cefāya** başladu ñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

339, Beyit 6). [cefāya, -y, -a]

cefā: *(Sevgilinin) eziyeti.*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā / Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [ceḍā,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü **cefāsın** / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [cefāsın, -sın]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı, dert.*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber **cefāsuz** n'eyley em *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [cefāsuz, -suz]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı, acı.*

Gördügüñ ḫūbuñ **cefāsın** yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [cefāsın, -sı, -n]*

cefā oḳı-: *Cefa oku.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [cefā oḳı-, -n]*

cefā varak-: *Cefa sayfaları.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [cefā varaḳ-, --ların, -]*

cefākār: *Cefa eden, eziyet veren.*

Dil hevesdür bir **cefākāra** Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [cefākāra, -a]*

cefā-pīşe: *Cefa etmeyi, cevretmeyi huy edinmiş olan, zalim II sevgili.*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / Bir senüñ gibi **cefā-pīşe** sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [cefā-pīşe,]*

cefā-yı laʿl: *Dudağının cefasını.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye / Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [cefā-yı laʿl,]*

cellād: *İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri **cellādı** kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [cellādı, -ı]*

cellād: *Ar. Cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey.*

Gözlerüñ **cellādı** ben bīmāre bir zaḥm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [cellādı, -ı]*

cellād: *Ar. Cellatlar.*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek cānum ürker nitekim **cellāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [cellāddan, -dan]*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan / Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān **cellāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 1). [cellāddan, -dan]*

cellād-: *İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.*

Sen gözi **cellāduñ** elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [cellāduñ, -(u)ñ]*

cellādveş: *Cellat gibi.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker / **Cellādveş** beni ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [cellādveş,]*

cemʿ: *Toplama, yığma, biriktirme.*

Māl ü menāl **cemʿine** saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [cemʿine, -i, -n, -e]*

cemʿ: *Topluluk.*

Şūḫlar **cemʿindesin** yıldızla r içre māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [cemʿindesin, -i, -n, -de, -sin]*

cemʿ: *Bir araya getirmek, toplamak.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [cemʿ,]*

cemʿ: *Hepsi, tamamı, bütünü.*

Cān ü dil **cemʿin** perīşān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [cemʿin, -in]*

cem: *İran hükümdarlarından şarabın mucidi sayılan Cem.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol **Cem** baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [cem,]*

cem: *(□□□) i. (Ar. cem') 1. Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme.*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli **Cem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [cem,]*

cemāl: *Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.*

Taḥsīn **cemāl** ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [cemāl,]*

Māh-ı nev
gibi **cemālüñ** ʿīdünüñ
bürhānıdur / İki
barmaġuñ ki rengīn
oldı ḫınnādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [cemālüñ, -üñ]*
Cān **cemālüñ** bendesidür
sürme ḳapuñdan
begüm / Dil ḫayālüñ
taḫtıdur ẓulm ile vīrān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [cemālüñ, -üñ]*
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf
ü **cemāle** beñzemez /
Fi'l-meşel ʿanberden
olsa ḫalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [cemāle, -e]*
Tā ki cām-ı dīdeden
düşdi **cemālüñ** pertevi
/ Kaʿbeveş pür-nūr
olupdur iy ṣanem
göñlüm
evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzellik, sevgilinin yüzü.*

Cān dimāġın dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar
ḳılmaġa / Ṭop-ı
micmerdür **cemālüñ** c
āmiʿinde her
ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [cemālüñ, -üñ]*
Cemālüñ seyrine māniʿ bu
zülf tāb tāb olmaz /
Fürūġ-ı māh-ı tābāna
ẓulām-ı şeb ḥicāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzel yüz.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini
açmış **cemālinden** yin
e / Şemʿ gibi her yaña
āteş-feşān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [cemālinden, -i, -n, -den]*

cemāl: *Güzel yüz.*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ
degül miyüz / ʿAẕrā
bilüp **cemālüñi** Vāmıḳ
degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [cemālüñi, -üñ, -i]*

cemāl: *(sevgilinin) yüzü.*

Ne deryādur **cemālüñ** iy
der-i pāk / Ki bu
melāḥ-ı dil bilmez
ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzel yüz, sevgilinin güzel yüzü.*

Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb / Pes ne
ḫācetdür **cemālüñ** māh
ına ṭutmaḳ
niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.*

Görüp **cemālüñi** şol vech
ile utandı perī / Ki
hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [cemālüñi, -üñ, -i]*
Ḥüsn-i Leylī kim
işidürsen **cemālüñdür**
senüñ / Ḳıṣṣa-i
Mecnūn ki dirler
dāstānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [cemālüñdür, -üñ, -dür]*

cemāl: *(Sevgilinin) güzel yüzü.*

Gözlerem her
dem **cemālüñ** gerçi
yıllardur velī /
Bilmedüm şol yirleri

kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Efser olmışdur **cemālüñ** nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin bir dem **cemālüñ** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Bülbül-i cāna **cemālüñ** çünki ḫūb eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Çün **cemālüñ** Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā / Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

cemāl: *(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.*

Bir gün gelüp **cemālini** göster mez ay olur / Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [cemālini, -i, -n, -i]*

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli / V'ey **cemālüñden** sen üñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [cemālüñden, -üñden]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu **cemāl** / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [cemāl,]*

cemāl ü ḥüsn: *Yüzü ve Güzelliği.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu **cemāl ü ḥüsn** ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [cemāl ü ḥüsn,]*

cemāl-i dil-keş: *Gönül çeken güzellik.*

Bu **cemāl-i dil-keş** ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [cemāl-i dil-keş,]*

cemālüñi gör-: *Yüzünü gördükçe.*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [cemālüñi gör-, -dük, -ce]*

cemʿiyyet: *Topluluk, meclis. II huzur, düzen.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup **cemʿiyyetüm** zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [cemʿiyyetüm, -üm]*

cenāze-: *Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.*

Raḥm itmese Muʿīdī **cenāzeñ** görüp senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [cenāzeñ,]*

ceng: *1. Savaş, muharebe.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle **cenge** leşker gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [cenge, -e]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle **ceng** içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ceng,]*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / **Ceng** içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [ceng,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur **ceng** ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile **ceng** içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [ceng,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ **ceng** içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [ceng,]*

ceng: *Çeng, çalgı aleti; aşığın boyu.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek / Oḳınurken **çeng** ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [çeng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ / **Ceng** āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [ceng,]*

ceng id-: *Savaşmak.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil / ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [ceng id-, --er, --ken]*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ / Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [ceng id-, -üp]*

ceng id-: *Savaşmak.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [ceng id-, -er]*

ceng ü cidāli: *Mücadele, savaş, -tartışma-.*

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede / Dillerle itdi **ceng ü cidāli** ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [ceng ü cidāli,]*

ceng-cū: *Savaşçı; savaş için vesile arayan, kavgaya hazır.*

Gözüñ bir **ceng-cūdur** kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 318, Beyit 3). [ceng-cūdur, -dur]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān /
Yüzüñe **cennetdeki** bā ġ ü gülistānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [cennetdeki, -de, -ki]*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen /
Hīç müyesser ola mı dünyāda **cennet** kimse ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [cennet,]*

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ /
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña
añma **cenneti** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 5). [cenneti, -i]*

cennet: *Ar. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī /
Tāzedür **cennet** gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān /
Yüzüñe **cennetdeki** bā ġ ü gülistānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [cennetdeki, -de, -ki]*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān /
Yüzüñe **cennetdeki** bā ġ ü gülistānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [cennetdeki, -de, -ki]*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm /
Saña **cennet** mey-i dil-cū ile gülzār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [cennet,]*

cennet: *Cennet; âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma **cennet** gülşenin /
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir..*

Gül yüzüñ şevḳiyle **cennet** olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [cennet,]*

cennet: *1. İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz / Baña
çün **cennet** gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [cennet,]*

cennet: *1. İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok*

güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Gül yüzüñ
şevḳiyle **cennet** olmış
iken her ṭaraf / Medḫ
idüp n'eyler ki vāʿiẓ
ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [cennet,]*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile
ṭola **cennet** gibi cihān /
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [cennet,]*

cennet: *(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd
olduġın bildürmedür /
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu
zülf-i semensādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [cennet,]*

Mescide ḳoymazlar ise gel
berü meyḫāneye
/ **Cennet** olmazsa
müyesser ṣaḥn-ı gülzār
ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [cennet,]*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr
açdı luṭfı revzenin /
Her baḳan ol revzene
seyr
itdi **cennet** gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [cennet,]*

cennet: *1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. 2. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim /
ʿĀlemi **cennet** gibi
ser-sebz ü ḫandān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [cennet,]*

cennet: *Cennet, bahçe.*

Nev-bahār
eyyāmı **cennet** olduġıç
ün her ṭaraf / Cām-ı
gül yārāna ʿīş-i
cāvidānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [cennet,]*

cennet bāġ-: *Cennet bahçesi.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem
tāze cennet bāġıdur /
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [cennet bāġ-, -ı, -dur]*

cennet bāġı-: *Cennet bahçesi.*

Sen gül-i tersin yirüñ
firdevs-i cennet
bāġıdur / Ben ayaḳ
ṭopraġıyam beñzüm
ḥazān
yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [cennet bāġı-, -dur]*

cennet bāġı: *Cennet bahçesi.* || *Sevgilinin yanağı.*

Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy ḫūr-
ı gül-ruḫ fi'l-meṣel /
Sidre üstinde açılmış
tāze cennet
bāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [cennet bāġı, -dur]*

cennet-i kūyuñ: *(Sevgilinin) cennete [benzeyen] mahallesi.*

Māniʿ olma terk
iderse **cennet-i**
kūyuñ raḳīb / Bir
zebānīdür ḳo gitsün
doġru ṭamudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

25, Beyit 6). [cennet-i kūyuñ, -uñ]

cennetü'l-meʾvā: *Meʾvā cenneti.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni /
ʿĀşıḳa dīdār
besdür **cennetü'l-meʾvā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [cennetü'l-meʾvā,]*

ceres: *Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül / Rehber
olmasa **ceresler** itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [ceresler, -ler]*
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül / Rehber
olmasa **ceresler** itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [ceresler, -ler]*

ceres: *Çan.*

Maḥmil-i
yāre **ceres** ṭaḳduḳca
yolda kārbān / Ḫaste-
dil reşkiyle eyler nāle
mānend-
i **ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [ceres,]*

ceres: *Çan, çıngırak, zil. II Âşığın ağlayan, inleyen gönlü.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn /
Nāḳalar başın ṣalup
dilden fiġān
eyler **ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [ceres,]*

cerr: *Toplamak, almak.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur
kim **cerr** idüp cān
bezmini / Ruḥlaruñdan
ortaya gül-berg-i ter
zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [cerr,]*

cerrāḥ: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh eger çekmezse
bir **cerrāḥ** peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [cerrāḥ,]*

cerrāh: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen; (mec.) sevgili; Allah.*

Cānum alup yüregüm
oynatmasun
ḫūnī gözüñ / Ya
müjeñ **cerrāḥı** dilden
çekmesün ġam
demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [cerrāḥı, -ı]*

cet: *Varmak, gelmek.*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin
iy Muʿīdī kim /
Gelmez beyāna
vü **cedele** ḥālet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [cedele, -ele]*

cevāb: *Ar. Suale karşılık mukabele..*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre
gerek /
Keder **cevābı** suʿāle
uyar cevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [cevābı, -ı]*
ʿArż idüp derdin diler göñ
lüñ ṭabībinden **cevāb** /
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [cevāb,]*

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade*

yoluyla verilen karşılık, yanıt.

Niçe bir ümmīdvār olam
şarāb-ı laʿlüñe / İy
ḥabīb-i cān buyur luṭf
eyle bir
şāfī **cevāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [cevāb,]*

cevāb: *1-Ar. Suale karşılık mukabele. 2-Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre
gerek / Keder cevābı
suʿāle
uyar **cevāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [cevāb,]*

cevāb virmezsin: *Karşılık vermek, icabet etmek.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy
ṭabīb-i cān velī /
Derdüme varup devā
ṣorduḳda virmezsin
cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [cevāb virmezsin, -mez, -sin]*

cevāb-ı telh vir: *Acı cevap vermek.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür
cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu
ṭatlu ʿīşümi iy āftāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [cevāb-ı telḫ vir, -ür]*

cevher: *(Ar.) Cevher, elmas.*

Ḫāk-i pāyuñ
gibi **cevher** var iken /
Ẕerrece gözüme
girmez
ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [cevher,]*
Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż /
Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi'ẕ-ẕāt ü **cevher** bi'l-
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [cevher,]*
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir
nefes ṭutmaz ḳarār
/ **Cevher** olmışdur lebi
gūyā ki cānlardur
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [cevher,]*
Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce
bağışlar cāna cān /
İki **cevherden** mükerre
r gibi rūḥ-
efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [cevherden, -den]*
Ayaġuñ ṭoprağı kim bir
ṭūtiyādur **cevherī** /
Kimse almasun diyü
gözler nigehbāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [cevherī, -i]*
Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi **cevher** tūtiyā
/ Gerçi seyr itdüm niçe
yıllar Ṣıfāhān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [cevher,]*

cevher: *Cevher II Değer, kıymet.*

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī ḳuluña /
Kīmyādur himmetüñ
ṭoprağı **cevher** gösterü
r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [cevher,]*

cevher: *Ar. Maden, kaynak.*

Naḳd-i cān virdüm alup
mihr ü
maḥabbet **cevherin** /
Müşterīyem şūḫ-ı
mehveşlerle bāzārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [cevherin, -üñ]*

cevher: *Cevher, mücevher. II. Öz, yaratılış, varlığın özü.*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i
ṭabʿuñ gerek / Yile vir
olmaḳ neden

ẕātuñda **cevher** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [cevher,]*

cevher-ġazel: *Değerli (Kıymetli) Gazel.*

Cānā Muʿīdī yazduġı **cevher -ġazelleri** / Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [cevher-ġazelleri,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ **cevheri** / Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [cevheri,]*

cevher-i ferd-i dehānuñ: *Sevgilinin ağzındaki eşsiz cevher.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [cevher-i ferd-i dehānuñ, -uñ]*

cevher-i lebüñ: *(Sevgilinin) dudağının cevheri.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele **cevher-i lebüñ** / Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [cevher-i lebüñ, -üñ]*

cevherī-peymān-: *Değerli taşlarla işlenmiş kadeh.*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḫüsne **cevherī-peymāneler** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [cevherī-peymāneler,]*

cevlân: *Gezmek, dolaşmak.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu **cevlān** ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [cevlān,]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile **cevlān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [cevlān,]*

cevlân: *Dolaşma, gidip gelme, gezinti, gezinme.*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri / ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi **cevlān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [cevlān,]*

cevlân: *Dolaşma, gezinme.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda **cevlānuñ** se nüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [cevlānuñ, -uñ]*

cevlân: *Ar. Dolanma, gezinme, gezinti.*

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim **cevlān** ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [cevlān,]*

Ḫüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh / Şeh-süvārum kim semend-i nāza **cevlān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [cevlān,]

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi **cevlān** eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [cevlān,]*

cevlān eylemez: *Dolaşmaz.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez / ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda **cevlān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [cevlān eylemez,]*

cevlān iden: *Dolaşmak, gezinmek, temaşa etmek.*

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile **cevlān iden** mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [cevlān iden, -en]*

cevlān it-: *Gezinmek, dolaşmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül / Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [cevlān it-, -di]*

cevlān-ı ʿīd it: *Bayram gezmesine çıkmak.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [cevlān-ı ʿīd it, -me, -ge]*

cevlān-ı ʿīd it: *Bayram gezmesine çıkmak.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [cevlān-ı ʿīd it, -me, -ge]*

cevr: *Ar. Eza, sitem.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin **cevrüñe** kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [cevrüñe, -ü, -ñ, -e]*

Cefā vü **cevrüñi** cümle cihān bilür ammā / Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [cevrüñi, -üñ, -i]*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel / Sensin yüzümi **cevr** ile altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [cevr,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ **cevrüñ** çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [cevrüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī ġam degül **cevr** oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [cevr,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ **cevr** ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [cevr,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur **cevr** ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [cevr,]*

Añmaz olduñ **cevr** ile bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup

unutduñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [cevr,]*

cevr: *Eziyet, azap; incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Cānuma **cevr** oḳın atmazsa kemān ḳaşdan /
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [cevr,]*

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-
vefālar **cevrini** çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [cevrini, -i, -n, -i]*
Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit /
ʿĀşıḳı **cevr** ile pür itmekde nā-pervā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [cevr,]*

cevr: *Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-
vefālar **cevrini** çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [cevrini, -i, -n, -i]*

cevr: *Eza, cefa, eziyet.*

Sāḳiyā **cevr** ile baġrum delüp iñletmez idüñ /
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [cevr,]*
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña
şanʿatdür **cevr** aña fenn
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [cevr,]*

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / **Cevre** yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [cevre, -e]*

cevr: *Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / **Cevr** ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [cevr,]*
Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre **cevr** aña fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [cevr,]*
Sen güzellendükce arturduñ cefā vü **cevrüñi** / Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [cevrüñi, -üñ, -i]*

cevr: *Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [cevrüñi, -üñ, -i]*

cevr: *(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.*

Şöyle **cevr** ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [cevr,]

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [cevr,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar **cevr** ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [cevr,]*

Biñ biñ cefā vü **cevre** ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [cevre, -e]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [cevri,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / **Cevrini** yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [cevrini, -ini]*

Öldürelden **cevr** ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [cevr,]*

Yār **cevrin** çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [cevrin, -iñ]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu **cevr** ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [cevr,]*

Bende ne **cevre** taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [cevre, -e]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm / Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [cevri,]*

Zülfünüñ **cevri** dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [cevri,]*

Ger Muʿīdîye ḳulumdur diyü **cevr** eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [cevr,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī **cevre** ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [cevre, -e]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [cevr,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin **cevr** ü cefāsın / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [cevr,]*

cevr: *Sevgilinin verdiği eziyet cefa.*

Ögrenüp **cevre** diler būse dil ü cān küstāḫ / Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [cevre, -e]*

cevr: *Eza, eziyet, cefa.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre

yaḳup **cevr** ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [cevr,]*

cevr eyleme: *Eziyet etme.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen **cevr eyleme** / Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [cevr eyleme,]*

cevr idersen: *Zulm etmek.*

Ne **cevr idersen** it severüz yine cān ile / Sen bī-vefāya ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [cevr idersen,]*

cevr it: *Eziyet etmek.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [cevr it, -dügince]*

cevr it-: *Eziyet etmek.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [cevr it-, -se]*

cevr okı: *Eziyet oku.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / **Cevr oḳı** kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [cevr oḳı,]*

cevr okı: *Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.*

Dün **cevr oḳı** cāna geçdügin dil / Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [cevr oḳı,]*

cevr ü cefāñı çek-: *Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī / İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [cevr ü cefāñı çek-, -me, -ge]*

cevr-çekmek: *Eziyet çekmek, zulüm görmek.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk / Kirpiklerüñ ḫadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [cevr-çekmek,]*

cevr-i bī-pāyānı: *Sevgilinin bitmez tükenmez eza ve cefası.*

Zār göñlümden çıḳar sen **cevr-i bī-pāyānı** ḳo / Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [cevr-i bī-pāyānı,]*

cevr-i cānān: *Sevgilinin eziyeti.*

Aldayup n'eylersin iy ḫvāce göñül ṭūṭīsini / Çün degül Mıṣr'uñ nebātı cevr-i cānāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 6). [cevr-i cānān, -dan]*

cevr-i devr: *Dönemin eziyeti.*

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī **cevr-i devr** ile velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [cevr-i devr,]*

cevr-i devrān: *Feleğin eziyet ve sitemi, bahtın kötülüğü.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen / Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [cevr-i devrān,]*

cevr-i yāre: *Sevgilin cefaları.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [cevr-i yāre, -i, -e]*

cevr-i yāre: *Sevgilinin cefası.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [cevr-i yāre, -e]*

cezā: *Ar. Karşılık.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiṣ **cezā** ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [cezā,]*

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma / Hey vefā bilmez nedür bunca **cezālar** cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [cezālar, -lar]*

ciger: *Bagır, yürek.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla **ciger** pergāle pergāle / Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [ciger,]*
İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan / Tīr-i ġamzenden **cigerde** za ḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [cigerde, -de]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek.*

Tīrüñ geçüp **cigerden** aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [cigerden, -den]*
Ġamzeñ ile **cigerde** bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [cigerde, -de]*
Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [cigerdedür, -de, -dür]*
Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi / Lāle açıldı **cigerden** dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [cigerden, -den]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II acı, keder.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem **cigerler** ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [cigerler, -ler]*

ciger: *Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, iç.*

Tāze açılmış **ciger** zaḥmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [ciger,]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II aşığın yüreği.*

Ṣorma **cigerde** yāre görüp rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [cigerde, -de]*

ciger: *Bağır, iç, yürek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne **ciger** yanmış iken / Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ciger,]*

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa / Eger āh itmesem dem dem **cigerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 3). [cigerden, -den]*

ciger: *Ciğer II Aşığın gönlü.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm **ciger** / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ciger,]*
Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi **cigerde** zaḥm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [cigerde, -de]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II Âşığın yüreği.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun **cigerde** zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [cigerde, -de]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II Âşığın yüreği.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun **cigerde** zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [cigerde, -de]*

ciger: *Bağır, yürek, gönül.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın **cigerler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [cigerler, -ler]*

ciger: *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Āh itsem añup yüzüñ **cigerden** / Gökde ṭuṭulur güneş seherden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 1). [cigerden, -den]*

ciger: *(Âşığın) bağrı, yüreği.*

Dil ḫaste çāk çāk ü **ciger** pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ciger,]*
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya **ciger** zaḥmında

mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [ciger,]*

Dāġ-ı ḥasret kim **cigerde** renc ü āzārumdur ol / Yādgāruñ oldugıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [cigerde, -de]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür / Aña bir āteşīn-güldür **cigerde** dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [cigerde, -de]*

ciger kanı: *Ciğer kanı. Aşık ciğer kanını aşkın neden olduğu büyük üzüntü sonucunda gözünden ağlarken akıtır..*

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre **ciger ḳanı** ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ciger ḳanı,]*

ciger kanı: *Ciğer kanı; gözyaşı.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [ciger ḳanı, -n]*

ciger-gāh: *Gönül; ciğerin bulunduğu yer, bağır, karın.*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ **ciger-gāhumdadur** / İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [ciger-gāhumdadur, -um, -da, -dur]*

ciger-gāh: *Ciğerin bulunduğu yer, sine.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ **ciger-gāhumda** işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [ciger-gāhumda, -um, -da]*

ciger-ḫūn: *Ciğeri kan içinde. || Çok muzdarip, çok üzgün.*

Ḫār-ı ḥasretde **ciger-ḫūn** eylemişdür bülbüli / Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [ciger-ḫūn,]*

cigeri: *Yürek, cesaret.*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün **cigeri** var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [cigeri,]*

cihān: *Dünya.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu **cihāndur** gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [cihāndur, -dur]*

Ne luʿb ile olurdı **cihān** pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [cihān,]*

cihān: *Dünya, âlem, cihân.*

Bu ḥüsn ile **cihānuñ** āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [cihānuñ, -uñ]*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy

ṣanem cān
ü **cihān** naḳdine
erzāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [cihān,]*

Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi /
Zamān ola ki anasın
benüm
cānum **cihāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [cihāndur, -dur]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḥużūr olma ṣaḳın /
Bu **cihāna** bir gelen
ḫoşnūd u rāḥat
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [cihāna, -a]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
/ Ṭutdı **cihānı** ser-be-
ser ʿışḳ odınuñ
şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [cihānı, -ı]*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile
āşūb-ı cāndur bu /
Hevā deryāsını pür-cūş
iden seyl-i revāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [cihāndan, -dan]*

Benüm ʿömrüm benüm
cānum **cihāndur** bu **ci**
hāndur bu / ʿAbīr-i
Kaʿbe-i kūyuñ baña
ʿıṭr-ı kefen
eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [cihāndur, -dur]*

Benüm ʿömrüm benüm
cānum **cihāndur** bu **ci**
hāndur bu / ʿAbīr-i
Kaʿbe-i kūyuñ baña
ʿıṭr-ı kefen
eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [cihāndur, -dur]*

cihān: *Dünya.*

Yirüm od oldı ölüm yüz
ṣuyıdur ḥasret ile /
Bu **cihān** içre
dirilmekden ise minnet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [cihān,]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi /
Sen gül-i
tersin **cihān** bāġında
ḫandān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [cihān,]*

İy ḫvāce genc ü māli
Muʿīdîye añma kim /
Virmez **cihān** sarāyına
künc-i
ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [cihān,]*

cihān: *Dünya, kâinat. Yeryüzü, zemin.*

Tāc ü
taḫtına **cihānuñ** ẕerrec
e meyl itmezem / Baña
yetmez mi bu devlet
kim gedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [cihānuñ, -uñ]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā /
Būsesin
alsa **cihāna** ḥükm ider
Pervīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [cihāna, -a]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Veh ne ẓālimdür **cihān** içre
maḥabbet şāhı kim /
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [cihān,]*

cihān: *Âlem,, kâinat, dünya.*

Bahār eyyāmıdur
şimdi **cihān** uçmaġa
dönmişdür / Dilerseñ
tāze cān bulmaḳ yüri
ṣaḥn-ı çemenden

geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [cihān,]*

cihān: *Dünya, âlem, âlem-i fâni, geçici hayat.*

Virseler gönlüm ḳabūl itmez **cihānuñ** beglügin / Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [cihānuñ, -uñ]*

cihān: *Âlem, dünya, yeryüzü.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden **cihāna** dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [cihāna, -a]*

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp açıldı gönlüm ṣanasın **cihān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [cihān,]*

Her kim **cihāna** mest ü perīşān gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [cihāna, -a]*

Hezārān māl mülkinden **cihānuñ** / Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [cihānuñ, -+uñ]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi **cihānı** / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [cihānı, -+i]*

Ḫālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün **cihān** / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [cihān,]*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi **cihānı** dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [cihānı, -+i]*

Ḳaḥpe ʿavretdür **cihān** meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [cihān,]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü **cihāndan** ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [cihāndan, -dan]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide **cihāndan** ḥaẓẓ / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [cihāndan, -dan]*

N'eylersin ögüp cānā billāh **cihānı** kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [cihānı, -+i]*

Ḳaḥbe-zendür bu **cihān** kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [cihān,]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü **cihāndan** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [cihāndan, -dan]*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı **cihāndan** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206,*

Beyit 1). [cihāndan, -dan]

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu **cihān** içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [cihān,]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı **cihān** / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [cihān,]*

Cefā vü cevrüñi cümle **cihān** bilür ammā / Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [cihān,]*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi **cihān** / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [cihān,]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı **cihān** / Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [cihān,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu **cihāndur** var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [cihāndur, -dur]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm / Öyle ṣandum ki **cihān** mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [cihān,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar **cihānı** sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [cihānı, -+i]*

Gitmedi cismüm **cihāndan** bil ki dilber ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [cihāndan, -dan]*

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından / **Cihānuñ** geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [cihānuñ, -+uñ]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān / Çün ḥużūr olmaz **cihān** mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [cihān,]*

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż / Ol gedālıḳdan **cihāna** pād şālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [cihāna, -a]*

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü **cihān** naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [cihān,]*

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Hevā şemşīri teʾsīrin **cihānda** bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün bağrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [cihānda, -da]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi **cihānda** āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-

dem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [cihānda, -da]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm / Şükr aña kim
ġam **cihānda** cāvidān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [cihānda, -da]*

Cihānda Merve ḥakḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḥalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [cihānda, -da]*

Küfr-i
zülfüñsüz **cihānda** bir müselmān olmasun / Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [cihānda, -da]*

cihān āşūb: *Cihan Kargaşası.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [cihān āşūb, --ı]*

cihān- bezm-: *Dünya meclisi.*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [cihān-bezm-, -uñ, --i, --ne]*

cihān bezmi-: *Dünya meclisi.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [cihān bezmi-, --n, --de]*

cihān fettān-: *Cihanın büyücüsüdür.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler
ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [cihān fettān-, -ı, --dur]*

cihān milket-: *Dünya Ülkesi.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime / Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [cihān milket-, -in, -den, -]*

cihān mülk-: *Cihan memleketi, dünya ülkesi.*

Ḥüsn ü ḥulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [cihān mülk-, --in, --de]*

cihān pehlüvān: *Cihan Pehlivanı.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim / Anı çeken efendi **cihān pehlüvān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [cihān pehlüvān,]*

cihānuñ: *1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.*

Bu ḥüsn
ile **cihānuñ** āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [cihānuñ, -uñ]*

cilve: *İşvelenme.*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [cilve,]*

cilve: *Cilve, işve, edâlı tavır.*

Yine yārüm **cilveler** eyler ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [cilveler, -ler]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi **cilve** ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [cilve,]*

cilve eyler: *Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek II Cilvelenmek.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim / **Cilve eyler** her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [cilve eyler,]*

cilve id-: *Naz yapmak.*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [cilve id-, -üp]*

cilve it-: *Naz ve eda ile hareket etmek.*

Cilve itdi yine bir ḳaç büt-i meh-rū begler / Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 1). [cilve it-, -di]*

cilvesi: *Cilve, işve, edâlı tavır.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa kendü **cilvesi** ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [cilvesi, -si]*

cīm-i zülf: *Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın **cīm-i zülf** ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [cīm-i zülf,]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed-ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [cīm-i zülf, -üñ]*

cinān: *Cennetler.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü **cināndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [cināndan, -dan]*

cinān: *(a.i. cennet'in c.):cennetler, uçmaklar; bahçeler. (Develioğlu, 2015:161).*

ʿĀlem **cināna** beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya / Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [cināna, -a]*

cism: *Vücut, beden.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre **cismüñi** / Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [cismüñi, -ün, -i]

cism: *(Ar.) Cisim, gövde.*

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / Gözüme nūr ü **cismüme** cānsın *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [cismüme, -üm, -e]*

Cismüm üzre penbe-i dāġ / Oldı mürde-cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [cismüm, -üm]*

cism: *Beden, vücut.*

Bir perī hecriyle **cismüm** z ār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [cismüm, -üm]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim / Ṣāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [cismimüz, -imüz]*

Dir gören **cismümde** iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [cismümde, -ümde]*

cism: *Beden, gövde, vücut.*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben / **Cismüme** n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [cismüme, -üm, -e]*

cism: *Beden, gövde, vücut. II Âşığın vücudu.*

Bir perī hecriyle **cismüm** z ār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [cismüm, -üm]*

cism: *Beden, vücut, gövde.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa **cismi** ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [cismi, -i]*

cism: *(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur **cismümde** cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [cismümde, -üm, -de]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser **cismümi** / Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [cismümi, -(ü)m, -i]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş **cismümde** cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [cismümde, -üm, -de]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma / Ki aġlar ḥālüme **cismümde** her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [cismümde, -üm, -de]*

Gitmedi **cismüm** cihāndan bil ki dilber ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [cismüm, -(ü)m]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın

beni / Ya ḫadeng-i ża'f ile **cismüm** hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [cismüm, -(ü)m]*

cism: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Oda yaḳan cānum ol māh işti yāḳıdur henüz / Şem'veş maḥv oldı **cismüm** sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [cismüm, -(ü)m]*

cism: *(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün / **Cismümi** āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [cismümi, -(ü)m, -i]*

cism-i efkārumda: *Zihin, kişinin düşüncesi.*

Ol ḳadar peykānlaruñ var **cism-i efkārumda** kim / Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [cism-i efkārumda, -um, -da]*

cism-i gül: *Gülün bedeni.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [cism-i gül,]*

cism-i muṣṭafā: *Mustafa'nın cismi, (Gövdesi, Bedeni).*

Câme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür / Ebr-i sīmīndür ki **cism-i Muṣṭafā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [cism-i muṣṭafā,]*

cism-i zerd: *Sararmış beden.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [cism-i zerd, -üm, -]*

cism-i zerdüm: *(Âşığın) sararmış beden(i).*

Bu ḳadd-i ḫam ile **cism-i zerdüm** / Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [cism-i zerdüm, -üm]*

cū ol-: *Gözyaşlarının ırmak gibi fazla olması durumu.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [cū ol-,]*

cüdā: *Far. Ayrı.*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden **cüdā** / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [cüdā,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan **cüdā** / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [cüdā,]*

cüdā: *Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā** / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cüdā,]*

cüdā: *Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā** / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cüdā,]*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan **cüdā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [cüdā,]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan **cüdā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [cüdā,]*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā** / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cüdā,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan **cüda** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [cüda,]*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma andan **cüdā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [cüdā,]*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan **cüdā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [cüdā,]*

Laʿl-i nābuñdan **cüdā** cān virdügiçün ḥaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [cüdā,]*

cüdā: *Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā** / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cüdā,]*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan **cüdā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cüdā,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan **cüda** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [cüda,]*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma andan **cüdā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [cüdā,]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan **cüdā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [cüdā,]*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan **cüdā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [cüdā,]*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan **cüdā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [cüdā,]*

cüdā: *(sevgiliden) ayrı düşmek.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [cüdā,]*

cüdā: *(Sevgiliden) ayrı düşmek.*

Laʿl-i nābuñdan **cüdā** cān virdügiçün ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [cüdā,]*

cüdā: *(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan **cüdā** / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [cüdā,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından **cüdā** / Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [cüdā,]*

[cüdā]: *Uzak.*

Çeşm ü zülfünden **[cüdā]** ṣorm a göñül ḫālini kim / Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [[cüdā],]*

cüdā eylesün: *Bir şeyden uzaklaşmak, ayırmak.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cüdā eylesün, -sün]*

cüdālık: *Ayrı düşme, ayrılık, firak.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim **cüdālıḳ** demlerin de ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [cüdālıḳ,]*

cüdālık dāġ-: *Ayrılık yarası.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [cüdālıḳ dāġ-, -ı, -dur]*

cümle: *Bütün.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile **cümle** deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [cümle,]*

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / **Cümle** varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [cümle,]*

cümle: *Bütün, hep, müstesnası olmayarak. // Tamamı, hepsi, bütünü.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ / Ceng āleti **cümle** var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [cümle,]*

cümle: *Bütün insanlar.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [cümleden, -den]*

cümle: *" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [cümle,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür **cümle** ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [cümle,]*

Cefā vü cevrüñi **cümle** cihān bilür ammā / Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [cümle,]*

cürʿa: *Yudum, içim, içildikten sonra kabın dibinde kalan bir miktar artık.*

Yüzüm ṣuyını **cürʿa** gibi ḫāke dökmedin / Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [cürʿa,]*

cürʿa: *Yudum, damla.*

Bir **cürʿan** ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [cürʿan, -ñ]*

cürʿa: *Ar. damla, yudum.*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her **cürʿa** kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [cürʿa,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ / **Cürʿa** ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [cürʿa,]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir **cürʿa** ṣunmadı n baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [cürʿa,]*

cürʿa: *Bir yudum (şarap).*

Ġam degül cān virsem āḥir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir **cürʿaña** ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cürʿaña, -ñ, -a]*

cürʿa: *Kadehin dibinde kalan son yudum.*

Ġam degül cān virsem āḥir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir **cürʿaña** ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cürʿaña, -ñ, -a]*

Ġam degül cān virsem āḥir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir **cürʿaña** ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [cürʿaña, -ñ, -a]*

cürʿa: *Kadehin dibinde kalan son yudum, damla.*

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ **cürʿaları** yire şaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [cürʿaları, -lar, -ı]*

cürʿa-: *Damla, yudum.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / **Cürʿa-i** derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [cürʿa-i,]

cürʿa-i belā: *Bela Şarabı.*

Geh **cürʿa-i belā** vü gehī ḳan yuṭup ṭurur / Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [cürʿa-i belā,]*

cürʿa-i cām-ı leb-i: *(Sevgilinin) dudağının kadehinden akan bir damla.*

ʿĀrif ol **cürʿa-i cām-ı leb-i** dilber var iken / Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [cürʿa-i cām-ı leb-i,]*

cūş: *Coşkunluk.*

Gördi **cūşın** eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḥaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [cūşın, -ın]*

cūş: *Coşma, coşkunluk.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider **cūş** u ḥurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [cūş,]*

cūş idüp: *Coşmak.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [cūş idüp,]*

cūş it: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [cūş it, -di]*

cūş it-: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [cūş it-, -düg, -in]*

cüst ü cū: *Arayıp sorma, araştırma, arama.*

İy Muʿīdī **cüst ü cū** kılmaġa göñlüm ġāʾibin / Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [cüst ü cū,]*

cüvān: *Genç, delikanlı.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / Bir gül yanaḳlu tāze **cüvāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [cüvāndan, -dan]*

cüvān: *Far. Genç.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı **cüvān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [cüvān,]*

cüvānā: *Ey genç ve yakışıklı II Ey sevgili.*

Pīr ü **cüvāna** meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [cüvāna,]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [cūy,]*

cā-be-cā: *Far. Yer yer.*

Sīnemde **cā-be-cā** ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [cā-be-cā,]*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 10). [cā-be-cā,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı **cā-be-cā** iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 10). [cā-be-cā,]*

cā-be-cā: *Bazen, kimi zaman, ara sıra.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 14). [cā-be-cā,]*

caʿd-ı gīsūdur: *Sevgilinin kıvırcık saçları.*

Būy-ı cān viren müdām ol **caʿd-ı gīsūdur** baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [caʿd-ı gīsūdur, -ı, -dur]*

caʿd-ı gīsūdur: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Būy-ı cān viren müdām ol **caʿd-ı gīsūdur** baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [caʿd-ı gīsūdur, -dur]*

caʿd-ı kākül: *Kakülünün buklesi, kıvırcığı.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [caʿd-ı kākül, -den]*

caʿd-ı zülf-: *Saçının kıvrımı.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 5). [caʿd-ı zülf-, -üñ]*

caʿd-ı zülf-: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [caʿd-ı zülf-, -üñ-, -süz]*

caʿd-ı zülfüñe: *(Sevgilinin) kıvırcık saçları.*

Dirsem n'ola **caʿd-ı zülfüñe** şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [caʿd-ı zülfüñe, -üñ, -e]*

caʿd-ı zülfüñi: *Sevgilinin saçlarının kıvrımı.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile **caʿd-ı zülfüñi**
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāṣıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [caʿd-ı zülfüñi, -üñ, -i]*

cām: *Ar. 1. Kadeh.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ **cām** olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [cām,]

cām: *Kadeh II şarap.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel **cāmın** içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [cāmın, -ı, -n]*

cām: *Cam.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña **cām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [cām, -dan]*

cām: *Şarap kadehi.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde **cām** baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

Cāme vü **cāmuñ** elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [cāmuñ, -uñ]*

cām: *(Ar.) Kadeh.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ **cām** eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 1). [cām,]*

cāme: *Elbise.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [cāme,]*

cāme: *Libas, elbise.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī **cāmelü** bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [cāmelü, -lü]*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [cāme-i, --i]*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [cāme-i, --i]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür **cāmesin** gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 10). [cāmesin, -si, -n]*

Āferīn ol erġavānī **cāmeye** üstünde kim
Oldı renginden ḥacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 5). [cāmeye, -ye]*

cāme: *Yaka; elbise.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [cāme,]*

cāme: *Örtü; libas, elbise.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī **cāmelü** bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [cāmelü, -lü]*

cāme: *Elbise, çamaşır, giyecek şey.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [cāme,]*

cāme: *Elbise. II beden, vücut.*

Cāme vü cāmuñ elinden
oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup
yāri öper leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [cāme,]

cāme-ḥvāb: *Gecelik, yatak.*

Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 3). [cāme-ḫvābında,]

cāme-i gülgūn: *Gül renkli elbise; kırmızı elbise.*

Sen baña bu **cāme-i gülgūn**
ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde
hey ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 1). [cāme-i gülgūn,]*

cāme-i sebz: *Yeşil elbise.*

Cāme-i sebz içre sen bu
ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 3). [cāme-i sebz,]*

cāme-i sincābī: *Sincap Kürkünden yapılmış olan elbise.*

Cāme-i sincābī kim ol meh-
liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-
i Muṣṭafā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [cāme-i sincābī,]

cāme-i zer: *Altın işlemeli elbise.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne
döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup
cāme-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [cāme-i zer,]

cāmelü: *Elbise, çamaşır, giyecek şey.*

Sīnede yir yir Muʿīdī
kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī **cāmelü** serv-
i revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 14). [cāmelü,]

Naḫl-bend olup nihāl-i
ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī **cāmelü** serv-
i revānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 12). [cāmelü,]

cām-ı: *Ar. 1. Kadeh.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne
cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ
ansuz ʿömri güni
ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [cām-ı,]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol
mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda **cām-ı**
mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [cām-ı,]

cāmiʿ: *Cami.*

Cān dimāġın dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar
ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür
cemālüñ **cāmiʿinde**
her ḫamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 6). [cāmiʿinde, -in, -de]

cām-ı bāde-: *Şarap kadehi.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [cām-ı bāde-,]

cām-ı bāde: *Şarap kadehi.*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā
Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest
olupdur çeşm-i
fettānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [cām-ı bāde, -dür]

cām-ı belā-: *Bela kadehi.*

İki cihānı seyr iderüz bir
ayaḳda biz

Cām-ı belāyı nūş ideli
Cem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 10). [cām-ı belā-, --yı]

cām-ı cem: *Şarabı icat eden Cem'in sihirli kadehi; [tas.] gönül. Bir kır gezintisi esnasında Cem, ayaklarına yılan dolanmış bir kuş görür. Okuyla kuşu, yılandan kurtarır. Kuşun ağzından yere bıraktığı çekirdekten asma büyür, o asmadan ilk şarap elde edilir. Cem'in kadehi, üzerinde yedi hikmeti bildiren yazılar bulunan bir kadehtir. İskender'in aynası gibi mevhum bir nesnedir. Cām-ı Cem, bütün evrendeki durumu, yedi feleğin sırrını açık ve ayrıntılı biçimde gösteren bir kadeh sayılır. Cem, başka bir meziyeti olmadığı hâlde, şarap mucidi olarak edebiyata girmiş ve adını baki kılmıştır.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi **cām-ı Cem** senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 10). [cām-ı cem,]

cām-ı gül: *Gül renkli şarap/kadeh.*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [cām-ı gül,]

cām-ı gülgūn: *Gül renkli şarap kadehi.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [cām-ı gülgūn,]

cām-ı gülgūn-: *Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [cām-ı gülgūn-, -ı]*

cām-ı gülgūn-: *Gül renkli kadeh.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [cām-ı gülgūn-, -dan]

cām-ı hicrān-: *Ayrılık kadehi.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [cām-ı hicrān-, --dan]

cām-ı ʿışḳ: *Aşk şarabı.*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i **cām-ı ʿışḳ** olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [cām-ı ʿışḳ,]*

cām-ı ʿışḳ: *Aşk şarabı.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [cām-ı ʿışḳ,]

cām-ı ʿışḳa: *Aşk kadehi.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [cām-ı ʿışḳa, -a]

cām-ı laʿl-: *Dudağının şarabı.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 13). [cām-ı laʿl-, -üñ]*

cām-ı laʿl-: *Dudak kadehi.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [cām-ı laʿl-, -üñ-, -i]*

cām-ı laʿl: *Dudağının şarabı.*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [cām-ı laʿl, -üñ, -den]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [cām-ı laʿl, -i, -ni]*

cām-ı laʿlüñ: *Sevgilinin dudağının kadehi.*

Ġam degül cān virsem āḫir **cām-ı laʿlüñ** şevḳine Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [cām-ı laʿlüñ, -ı, -üñ]*

cām-ı laʿlüñ: *(Sevgilinin) dudağının kadehi.*

Ġam degül cān virsem āḫir **cām-ı laʿlüñ** şevḳine Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [cām-ı laʿlüñ, -üñ]*

cām-ı leb: *Dudak kadehi.*

Cām-ı lebüñ ḫayālini cānumda ṣaḳlaram Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i pinhān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [cām-ı leb, -üñ]*

cām-ı lebüñ-: *Dudak kadehi (sevgilinin şarap renkli dudağı).*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [cām-ı lebüñ-, -süz]*

cām-ı lebüñ: *Dudak kadehi.*

Ṣabrı yoḳ **cām-ı lebüñ** añsam ider cūş u ḫurūş Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [cām-ı lebüñ,]*

cām-ı lebüñsüz: *Dudağının kadehinden ayrı olma.*

Sāḳiyā **cām-ı lebüñsüz** derd-i serdür ṣıḥḥatüm ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 9). [cām-ı lebüñsüz,]*

cām-ı maḥabbetde: *Aşk kadehi.*

Yaḫūd **cām-ı maḥabbetde** ṣarāb-ı erġavāndur bu Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 5). [cām-ı maḥabbetde, -de]*

cām-ı māl-ā-māl: *Ağzına kadar şarap ile dolu kadeh.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler Sāḳiyā billāh ṣun bir **cām-ı māl-ā-māl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [cām-ı māl-ā-māl, -ı]*

cām-ı māl-ā-māl: *Ağzına kadar şarapla dolu bir kadeh.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler Sāḳiyā billāh ṣun bir

cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [cām-ı māl-ā-māl,]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

Her **cām-ı mey** ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [cām-ı mey,]*

İy Muʿīdī berü gel
eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 18). [cām-ı mey, -üñ]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

Cām-ı mey öperse lebüñi
ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 1). [cām-ı mey, -ı]*

cām-ı şahbā-: *Şarap kadehi.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı şahbādan ġaraż
Bir gönül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 1). [cām-ı şahbā-, --dan]*

cām-ı şarāb: *Şarap kadehi.*

İy Muʿīdī berü gel
eyleyelüm **cām-ı şarāb**
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm miṣl-i ḥabāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 17). [cām-ı şarāb,]*

cām-ı şarābı: *Gönül açan şarap kadehi.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan **cām-ı şarābı** şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 12). [cām-ı şarābı,]*

cām-ı şevküñ: *Arzu, istek kadehi. II Sevgiliye duyulan arzu, istek.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [cām-ı şevḳüñ,]*

cām-ı zer: *Altın kadeh.*

ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer
Nerges-i maḫmūr ele aldı seherden **cām-ı zer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 6). [cām-ı zer,]*

cāmiʿ-i ṣınāʿī: *Sanat ürünü.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş **cāmiʿ-i ṣınāʿī** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [cāmiʿ-i ṣınāʿī,]*

cāmiʿ-i ṣınāʿī: *Sanat ürünü.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş **cāmiʿ-i ṣınāʿī** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [cāmiʿ-i ṣınāʿī,]*

cāmın: *Kadeh II şarap.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel **cāmın** içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [cāmın,]*

cān: *Far. Ruh, asl-ı hayat.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem **cān** ü cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 4). [cān,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı **cān** mezrāġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [cān,]

Sīnemde gāh göñlüm geh **cān** yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [cān,]

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda **cān** ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 3). [cān,]

Gitme iy serv-i revān kim dil ü **cān** eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 7). [cān,]

Perī yüzlüm ne ādem **cānısın** kim
Bu nāz u şīve olmaz ḥūr-ı ʿīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 5). [cānısın, -ısın]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir **cān** üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 1). [cān,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [cān,]

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi **cāne**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 8). [cāne, -e]

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 2). [cān,]

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş **cān** her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 1). [cān,]*

Biñ **cān** biter her gül yirine ṣaḫn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [cān,]

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle ṣu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 5). [cān,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ **cān** aña bir kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [cān,]

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi **cān** şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 13). [cān,]

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider
Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa **cān** kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 10). [cān,]

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār **cān** ile ben mübtelā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [cān,]

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [cān,]*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı **cān** ṣaḥīfesine Kevşer āyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 8). [cān,]

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [cānum, -um]

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 3). [cān,]

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine **cān** ü başın niṣār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 12). [cān,]

cān: *Can, ruh, gönül.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil **cānlar** virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [cānlar, -lar]

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki **cānlardur** ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [cānlardur, -lar, -dur]*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 8). [cān,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u **cāne** ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [cāne, -e]

Ġam-ı hecr ile **cānum** çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 11). [cānum, -um]

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür **cānda** saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [cānda, -da]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki **cāndur** bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [cāndur, -dur]*

Yaraşur **cānuma** her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 9). [cānuma, -um, -a]

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir **cāndur** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [cāndur, -dur]

Dil ü **cānı** gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 9). [cānı, -ı]

Laʿl-i dilber **cānum** acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 7). [cānum, -um]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur **cānuma** çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 11). [cānuma, -um, -a]

ʿAyb itme gūş idersem **cān** ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 11). [cān,]

Ruḫsār-ı tābnāküñ **cāna** bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 5). [cāna, -a]

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile **cānum**
Bu odı kimse

defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 5). [cānum, -um]

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle **cānuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 6). [cānuma, -um, -a]

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar **cānuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 2). [cānuma, -um, -a]

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine **cānına**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 10). [cānına, -ı, -na]

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [cānuma, -um, -a]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür **cānā** gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [cānā, -a]

Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 8). [cāna, -a]

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 1). [cānda, -da]

Oldı rāḥat bülbülüñ **cānı** irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 3). [cānı, -ı]*

Necātī dōstdan **cānın** dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [cānın, -ı, -n]

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḫaḳḳā ṭamaʿla **cānlarını** oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [cānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]

cān: *Aşığın canı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [cānum, -um]

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḫaḳ Teʿālā tīz günde eylesün **cāndan** cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [cāndan, -dan]

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa **cānumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [cānumuz, -umuz]

Benüm ʿömrüm benüm **cānum** cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [cānum, -um]

cān: *Can.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde **cānumdan** ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 4). [cānumdan, -umdan]*

cān: *Can, ruh; gönül.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa **cānā** bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [cānā, -ā]*

cān: *Aşığın canı, varlığı.*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen **cānın** ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 4). [cānın, -ın]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam **cān** ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [cān,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam **cān** ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [cān,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye **cānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [cānum, -um]*

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [cān,]*

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [cān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur **cān** aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [cān,]*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ **cān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [cān,]*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ **cān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [cān,]*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [cāna, -a]*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi **cān** mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [cān,]*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ **cāna** kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [cāna, -a]*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola **cān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [cān,]*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider **cān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [cān,]*

Bendeyem **cān** ile olʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 15). [cān,]*

Niçe bir dildāra varup **cān** dirīġ eyler diye

Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [cān,]*

Nāvek olsun **cānuma** her ṣāḥ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [cānuma, -uma]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz **cān** ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 8). [cān,]*

Sevinür ḫaste göñül **cāna** lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [cāna, -a]*

Diş bilersin **cānına** her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 7). [cānına, -ı, -na]*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol ṣeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [cān,]*

Āh ü yaşumdan oda **cān** ṣalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfīl yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 23). [cān,]*

cān: *Can, gönül.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün **cāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [cāndan, -dan]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme **cānsın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 10). [cānsın, -sın]*

cān: *(Far.) Can, hayat, gönül.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [cānum, -um]*

cān: *Can, hayat (âşığın canı).*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña **cānum** fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [cānum, -um]*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña **cānum** revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [cānum, -um]*

cān: *Beden, vücut, ten; gönül, yürek. II Âşığın canı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur **cān** aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [cān,]*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi **cān** Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [cān,]*

cān: *Can kelimesi; kişinin bedeni, vücudu. Âşığın canı.*

Ben ayaġuñ tozına **cānum** niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol ṣeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 15). [cānum, -um]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Ḳorḳıdup ʿuṣṣāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe

şükrānedür **cānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [cānum, -um]*

cān: *Gönül; beden, varlık.*

Ṭañ degüldür şemʿveş **cānla** gülerken
aġlasam
Ḳorḳaram şād oldugım nā-geh vire ḳaygu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [cānla, -la]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [cān,]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [cān,]*

cān: *Aşık, seven, müptela. Âşığın canı.*

Bezm içinde zer degül **cānlar** niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urdugınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [cānlar, -lar]*

cān: *(Aşığın) canı.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı **cān**
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [cān,]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki **cān** olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [cān,]*

Çünki **cān** virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [cān,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü **cān** mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 5). [cān,]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña **cānı** faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [cānı, -ı]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Gerçi iy ġamze **cānı** gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [cānı, -ı]*

cān: *Can, gönül, ruh. II Âşığın canı.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın **cāna** eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [cāna, -a]*

cān: *Bedenin canlılığını sağlayan ana unsur, ruh, hayat.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [cānı, -ı]*

cān: *İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.*

Merg didükçe leblerüñ **cānlar** baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [cānlar, -lar]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın canı.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. Âşığın gönlü.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [cānumı, -um, -ı]*

cān: *Can, ruh, gönül. II Âşığın gönlü, canı.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren **cāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [cāne, -e]*

cān: *(Aşığın) Canı, ruhu.*

Şīrīn lebüñ ki būsede **cāndan** ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [cāndan, -dan]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile **cāndan** daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [cāndan, -dan]*

cān: *"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [cān,]*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp **cān** ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [cān,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne **cān** ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [cān,]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [cān,]*

Dimeñ ki **cān** n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [cān,]*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [cān,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẕīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [cān,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḫavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [cān,]

Ne cevr idersen it severüz yine **cān** ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 3). [cān,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [cān,]*

Dil ü **cān** raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [cān,]*

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne **cān** ü cihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [cān,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü **cān**
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 3). [cān,]*

Āşkāre çīn şalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü **cān** ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 4). [cān,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü **cān** ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [cān,]*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [cān,]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [cānuma, -uma]*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ **cānına**
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 3). [cānına, -ın, -a]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda **cānum** fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 6). [cānum, -(u)m]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde **cānum** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [cānum, -(u)m]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne **cānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 4). [cānum, -(u)m]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [cān,]*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş **cānum** benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 1). [cānum, -(u)m]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür **cānum** benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 1). [cānum, -(u)m]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü **cānum** benüm

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [cānum, -(u)m]

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş
cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 2). [cānum, -(u)m]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı **cānuma** āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [cānuma, -uma]

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda **cān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 14). [cān,]*

Yazdum lebüñ rivāyetini **cān** beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 3). [cān,]

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 12). [cāna, -a]*

Sūz-ı ʿışḳuñ **cānuma** şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 3). [cānuma, -uma]

Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi **cānumda** pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 6). [cānumda, -um, -da]

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [cān,]

Cevri çoġ itme **cāna** begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 1). [cāna, -a]

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki **cāndan** nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 6). [cāndan, -dan]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı **cānum** alsa bir yavuz ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [cānum, -(u)m]

ʿAḳl u **cāndan** el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 7). [cāndan, -dan]*

İy ṣabā itdüñ yine **cānum** dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 1). [cānum, -(u)m]*

Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın
Allāh Allāh ne şūḫ-ı fettānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 1). [cāna, -a]

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 4). [cānum, -(u)m]

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek **cānum** ürker nitekim cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326,

Mısra 2). [cānum, -(u)m]

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 13). [cān,]*

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu **cānumı**
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 15). [cānumı, -(u)m, -ı]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 2). [cānumı, -(u)m, -ı]*

Dirligümde ölmesem **cānā** ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 1). [cānā, -a]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i **cān** virsün dimiş
Ben aña **cān** virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [cān,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü **cān** ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [cān,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür **cāna** ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 11). [cāna, -a]*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [cānuma, -uma]*

Baña merhem gerek iy **cān** ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 5). [cān,]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 9). [cān,]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 7). [cān,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh **cāndan** müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 11). [cāndan, -dan]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte **cān** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 4). [cān,]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 1). [cān,]*

cān: *1-Far. Ruh, asl-ı hayat. 2-Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 3-Sevgili.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden **cāna** kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [cāna, -a]*

cān: *(Âşığın) canı.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala **cānum**
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [cānum, -(u)m]

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Oda yaḳan **cānum** ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [cānum, -(u)m]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur **cānum** ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [cānum, -(u)m]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür **cānum** gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 11). [cānum, -(u)m]*

cān: *Can, beden, ruh. II Âşığın canı.*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde **cānumdan** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 6). [cānumdan, -um, -dan]*

cān: *(Âşığın) gönlü.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [cānuma, -(u)m, -a]*

cān: *(Âşığın) canı,gönlü.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne **cān** gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [cān,]*

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [cāna, -a]*

Muʿārıż oldı göñül **cāna** sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [cāna, -a]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [cānına, -ı, -na]*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül **cānına** ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 18). [cānına, -ı, -na]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [cānını, -ın, -ı]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [cānuma, -uma]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur **cānuma**
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [cānuma, -uma]*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [cānuma, -uma]*

ʿÖẕr itse **cāna** geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 5). [cāna, -a]

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ
kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne
işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [cānına, -ı, -na]

cān: *(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.*

Ḫāk-i rehüñe **cān** ü cihān
naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını
ḳallāşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [cān,]

Bir ser-āmed pehlüvāndur
pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup **cān** ḳalbini
giydi zirihler kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [cān,]

Didüm iy meh kim irer
bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi **cānın** Kaʿbe-i
kūyumda ḳurbān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 6). [cānın, -ın]*

cān: *"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende
iken **cān** eyler
Dile derd ü ġamuñı
māye-i dermān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [cān,]

cān: *(Âşığın) bedeni.*

Mey gerekmez n'ideyin
cānānesüz **cān**
olmasun
İy Muʿīdī **cān** degül
cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [cān,]

Sevdüm hezār **cān** ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [cān,]

Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār **cān** ile
bir sīm-ten güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [cān,]

Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh **cān** devletin
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 5). [cān,]*

cān: *(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.*

Sīnede ġam var yanar dil bir
yaña **cān** bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [cān,]

Cān u dil mevc urmasa her
yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi
aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [cān,]*

cān: *(Âşığın) canı.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan
dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan **cāna**
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [cāna, -a]

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam
yaraşur **cāna** ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [cāna, -a]

Öldürelden cevr ile **cānā**
Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm
gül gibi ḫandāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 13). [cānā, -a]*

cān: *(Âşığın) bedeni, cismi. II Âşığın gönlü.*

Sāz olup ża‘f ile beñzüm
ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup
olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [cānumı, -(u)m, -ı]

cān: *(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.*
Girdi zülfüñ ẓulmetine
cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [cānum, -um]*
Hecr oḳından ölmedüm
daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ‘aceb
miḫnetlü **cānum** var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 2). [cānum, -um]*
Dişleyüp la‘lüñ baña göz
itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir
ārzū-yı **cānum** var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [cānum, -um]*
Cān ü dil cem‘in perīşān
eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya
baḫt-ı ser-nigūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 5). [cān,]*
İy metā‘-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān
itmezsin ol bāzārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 12). [cān,]

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*
Dün cevr oḳı **cāna**
geçdügin dil
Unutdı bugün geçen
belürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [cāna, -a]
Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker
Bāri ecel Mu‘īdī gelüp
alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [cāna, -a]
Yüzüñ üzre siyeh beñler ki
cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp ṣuya ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [cāna, -a]
Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ **cāna**
sen
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür meger yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [cāna, -a]*
Bād-ı āhumdur benüm āḫir
vücūdum ḫāk iden
Āteş uran **cāna** la‘l-i
ābdāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 4). [cāna, -a]
Tā ki **cāna** od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsuf’uñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı Yūsuf’uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 1). [cāna, -a]
Ka‘be yolın gözüme nūr-ı
cemālüñ gösterür
Şevḳ-i la‘lüñ añdurur
cāna Bedaḫşān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 8). [cāna, -a]

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*
Göñül ögrendi ġam-ı
‘ışḳuña **cāndan** fāriġ
‘Ālem-i rūḥa irüp oldı
cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 1). [cāndan, -dan]

cān: *(Âşığın) canı, varlığı.*
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün
ṣafā vü ẕevḳ anuñdur
kim
Ḫalāṣ olmaġ içün
ġamdan fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 6). [cānın, -ı, -ñ]*

cān al-: *Öldüren, yok eden.*
Leblerüñ nükteyle söz vaḳti
helāk eyler beni
Cān alur cānlar
virürken āb-ı ḥayvānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

242, Mısra 4). [cān al-, -ur]

cān al-: *Öldürmek II öpmek istemek; canını verdirecek kadar memnun etmek; sıkıntıya sokmak.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [cān al-,]*

cān alursa: *Öldürmek, yok etmek.*

Leblerüñ bir būseye biñ **cān alursa** ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [cān alursa, -ur, -sa]*

cān at-: *Can atmak II ok atmak; gönül avlamak, kendisine âşık etmek; şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 9). [cān at-, -duñ]*

cān atar: *Bir şeye erişmeyi çok istemek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [cān atar, -ar]*

cān atar: *Bir şeyi çok istemek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [cān atar, -ar]*

cān atup: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister **cān atup** ḥurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [cān atup,]*

cān- belā: *Canın, gönlün sıkıntısı, derdi, gamı.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [cān- belā, -ā]*

cān bezm-: *Can meclisi.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [cān bezm-, --i, --ni]*

cān bezm-: *Can meclis; gönül meclisi.*

Vaṣf-ı leb ü ḥālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [cān bezm-, -i, -ni]*

cān bülbül-: *Can bülbülü.*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 2). [cān bülbül-, --i, --ne]*

cān bülbüli-: *Can bülbülü.*

Ḫāşā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 2). [cān bülbüli-, --dür]*

cān bulmak: *Ruh bulmak, maddi veya manevi varlık bulmak.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze **cān bulmaḳ** yüri ṣaḥn-ı

çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [cān bulmaḳ, -mak]*

cān çık-: *Canı çıkmak, ölmek.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 5). [cān çıḳ-,]*

cān degül: *Can değil.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī **cān degül** cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 18). [cān degül,]*

cān dīdesi: *Can gözü II Gönül gözü.*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 4). [cān dīdesi, -ne]*

cān fedā: *Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [cān fedā,]*

cān fedā-: *Canı feda etme, canı uğruna verme.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 9). [cān fedā-, --dur]*

cān fedā ḳıl: *Canını feda etmek, hiçbir şeyini esirgememek.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [cān fedā ḳıl, -dum]*

cān gel-: *Canlanmak, güçlenmek.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [cān gel-, -ür]*

cān içre: *Can içinde.*

İy ṣanem **cān içre** olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [cān içre,]*

cān ile: *Candan, gönülden.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi **cān ile** ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 14). [cān ile,]*

cān ile diñ: *Can kulağıyla dinlemek.II Çok dikkatli dinlemek:.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 13). [cān ile diñ, -ler]*

cān ise: *Can ise. II can almaksa [amacın].*

Ger murāduñ **cān ise** gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [cān ise,]*

cān meclisi-: *Aşk meclisi, gönül meclisi; aşığın gönlü.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214,*

Mısra 9). [cān meclisi-, -n, --de]

cān mülk-: *Can ülkesi.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [cān mülk-, --i, --n]*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 2). [cān mülk-, -in]*

cān- nisār itsem: *Can feda etmek.*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 4). [cān-niṣār itsem, -sem-um, -sem]*

cān- oda atdum:
Kalbini/ruhunu ateşe atmak. II. Âşık olmak.

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 11). [cān-oda atdum,]*

cān oyna-: *Canını feda etmeğe hazır olmak.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 14). [cān oyna-, -maḳ]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [cān oyna-, -sañ]*

cān oynad-: *Birinin ve ya bir şeyin hayatıyla oynamak, canına kastetmek.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [cān oynad-,]*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 14). [cān oynad-,]*

cān şaḳın-: *Canını sakınmak, esirgemek.*

Yār yolında ölmeden vehm ider şanmañ beni
Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [cān şaḳın-,]*

cān ü cihān: *Can ve dünya.(aşığın canı ve dünyası).*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ **cān ü cihān** fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [cān ü cihān,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Der-miyāndur **cān u dil** bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [cān u dil,]*

cān u dil: *(Âşığın) canı ve gönlü.*

Der-miyāndur **cān u dil** bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [cān u dil,]*

cān u dil: *Âşığın canı ve gönlü.*

Der-miyāndur **cān u dil**
bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [cān u dil,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde
mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan
olupdur **cān u dil**
tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [cān u dil,]

cān u dil maʿmūre-: *Can ve gönlün mamur yeri, şehri.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī
üstüvār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 13). [cān u dil maʿmūre-, -sin]

cān ü dil mürġ: *Can ve gönül kuşu.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 3). [cān ü dil mürġ, -in]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 7). [cān ü dil mürġ,]*

cān ü dil ṭabīb-i: *Can ve gönül doktoru.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü
dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ
māye-i dermān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [cān ü dil ṭabīb-i,]

cān ü dil zaḥm-: *Can ve Gönül Yarası.*

Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḥmına āsāndur velī
Ṣūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [cān ü dil zaḥm-,]*

cān ü dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [cān ü dilden,]*

cān ü serde-: *(Aşığın) canı ve başı.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline
ḳaşdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [cān ü serde-, -dür]

cān üstine: *Canıma, vücudun üstüne.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir **cān üstine**
Kim düşer dīvāne
göñlüm ortada bir ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [cān üstine,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir **cān üstine**
Kim düşer dīvāne
göñlüm ara yirde ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [cān üstine,]*

cān üzre: *Can üstünde , üzerinde.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ
daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 14). [cān üzre,]

cān vir-: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virdügimi hecr ile
cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi
Süleymān'e disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74,

Mısra 1). [cān vir-, -düg, --i, --m]

cān vir-: *Ölmek.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [cān vir-, -eli]

cān vir-: *Ölmek.*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [cān vir-, --di]

cān vir-: *Can vermek, ölmek.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı sergeşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [cān vir-, -eli]

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [cān vir-, -se]

cān vir-: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 13). [cān vir-, -ür, -se]

cān vir-: *Ölmek, bir değer uğruna canını feda etmek; gönül vermek, aşık olmak.*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 2). [cān vir-, -ür, -üz]

cān vir: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek; kendini paralamak, çaba göstermek.*

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile **cān vir** ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [cān vir,]

cān virdügiçün: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā **cān virdügiçün** ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [cān virdügiçün, -düg, -içün]*

Laʿl-i nābuñdan cüdā **cān virdügiçün** ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [cān virdügiçün, -düg, -(i)çün]*

cān virdügümde: *Can vermek, ölmek.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 14). [cān virdügümde,]

cān virmek: *Ölmek, uğruna kendini feda etmek.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile **cān virmek** velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [cān virmek,]

cān virmemek: *Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp **cān virmemek** ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [cān virmemek, -me, -mek]

cān virmeyen: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yoluña **cān virmeyen** ʿāşıḳ
murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 13). [cān virmeyen, -me, -(y), -en]

cān virsem: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Ġam degül **cān virsem** āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [cān virsem, -se, -m]

Ġam degül **cān virsem** āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [cān virsem, -se, -m]

cān virsem: *Can vermek, kurban olmak.*

Ġam degül **cān virsem** āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [cān virsem, -se, -m]

cān virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş
biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [cān virür, -ür]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş
biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [cān virür, -ür]*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [cān virür, -ür]*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [cān virür, -ür]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [cān virür, -ür]

cān virür: *Bir şeyi uğrunda ölecek kadar çok arzulamak.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī **cān virür**
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 13). [cān virür,]

cān virür: *Can vermek, ölmek.*

Ġam-ı cānāne **cān virür**
göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 7). [cān virür,]*

cān virürken: *Can vermek: Ölmek, hayatını kaybetmek.*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [cān virürken,]*

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

Ol Muʿīdīyem ki **cānā**
düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [cānā,]*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme **cānā** ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup

yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 3). [cānā,]*

cānā: *Ey can II ey sevgili.*

Yitdi ġālib vaʿdesi **cānā**
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [cānā,]*

cānā: *(□□□□) ünl. (Fars. cān "ruh" ve nidâ elifi -ā ile cānā) Ey sevgili, ey cânım.*

Dehānuñ sırrını şordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle **cāna** lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 8). [cāna,]*

cānā: *Ey canım, sevgilim!.*

Yitdi ġālib vaʿdesi **cānā**
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [cānā,]*

cānā: *(Ey) sevgili.*

N'eylersin ögüp **cānā** billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.*

Gülşen-i ʿışḳuñda **cānā** çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [cānā,]*

Lebüñ mi vaṣf ider **cānā** Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 13). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Şemʿveş pervānedür **cānā** Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 13). [cānā,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [cānā,]*

cānā: *(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.*

Cāna zaḥm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [cāna,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 9). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa **cānā** ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 5). [cānā,]*

cānā: *"Ey sevgili, ey can" anlamlarında sevgiliye hitap şekli.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel şor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 13). [cānā,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle **cānā** leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [cānā,]*

cāna cān bağış-: *Cana can katmak, mutlu etmek, yaşama gücünü artırmak.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālığuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 5). [cāna cān bağış-, -lar]

cāna ḳalmaz: *Can feda etmekten kaçınmamak, geri durmamak; cana önem vermemek.*

Her birimüz **cāna ḳalmaz** bir dilāverdür bizüm
Yanumuzda ġuṣṣa vü şādī ber-ā-berdür bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 9). [cāna ḳalmaz,]*

cāna kıymaḳ: *Canana kıymak, canına kastetmek.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlığuñ budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [cāna ḳıymaḳ, -mak]

cāna kıymaḳ: *(Sevgili yolunda) âşığın canından vazgeçmesi, canına kıyması.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlığuñ budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [cāna ḳıymaḳ, -mak]

cāna şatmaz: *Canı pahasına satmak.*

Metāʿ-ı vaṣlı **cāna şatmaz** iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [cāna şatmaz, -maz]

cānān: *Sevgili, yâr.*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi **cānān** her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [cānān,]

cānān: *Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.*

Ġam-ı **cānāne** cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 7). [cānāne, -e]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile **cānāne** yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 6). [cānāne, -e]

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse **cānānın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [cānānın, -ıñ]

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Dil yine efġān ider derd ile **cānāndan** cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [cānāndan, -dan]*

Dil yine efġān ider derd ile **cānāndan** cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [cānāndan, -dan]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini **cānānsuz**
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 9). [cānānsuz, -suz]

cānān: *Sevgili.*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa **cānānum**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [cānānum, -um]

cānān: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili.*

Cān virdügimi hecr ile **cānāne** disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi **cānāndan** yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [cānāndan, -dan]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri **cānāne** ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, ma'şuka.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü **cānān** ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [cānān,]*

cānān: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi **cānāne** feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḥi **cānāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [cānāne, -e]*

cānān: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi **cānāne** feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḥi **cānāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [cānāne, -e]*

cānān: *Dilber, sevgili.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü **cānān** oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [cānān,]*

cānān: *Canan, dilber, sevgili, gözde, gözbebeği.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında **cānān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [cānān,]*

Cilve itdükce giyüp **cānān** ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [cānān,]*

cānān: *Gönül verilen sevgili, yâr.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati **cānāne** yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 1). [cānāne, -e]*

Dün gice aya baḳup **cānānı** añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [cānānı, -ı]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen **cānāneye** cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [cānāneye, -ye]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen **cānāneye** cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [cānāneye, -y, -e]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek **cānāneden**
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13). [cānāneden, -den]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek **cānāneden**
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [cānāneden, -den]*

cānāne: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler **cānāneler**
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [cānāneler, -ler]*

cānāne: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren **cānāneden** dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 2). [cānāneden, -den]*

cānāne: *(Fars.) Sevgili, yar.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ **cānānesi** aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 8). [cānānesi, -si]*

cānānesüz: *Sevgili, maşuk, yâr olmadan.*

Mey gerekmez n'ideyin **cānānesüz** cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [cānānesüz,]*

cānānı: *Gönül verilen sevgili.*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi **cānānı** añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 6). [cānānı, -ı]*

cān-bahş: *Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren; can veren; cana can katan, sevgili.*

Lebleri **cān-baḫş** olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [cān-baḫş,]*

cān-bahş: *Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren.*

Sözde **cān-baḫş** isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [cān-baḫş,]*

cân-bâze: *Cambaz, can otnayan.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol **cān-bāze** ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [cān-bāze,]*

Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile **cān-bāze** urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 8). [cān-bāze,]*

cāndan: *"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm **cāndan** gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

283, Mısra 14). [cāndan,]

cāndan eser: *Yaşam, canlılık belirtisi.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ **cāndan eser**
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [cāndan eser,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede **cāndan eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [cāndan eser,]*

cāndan geç-: *Canından vazgeçmek, canını feda etmek.*

Eyledüm küḫl-i başar ḫāk-i der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 38). [cāndan geç-, -medin]*

cān-fezā: *Cana hayat veren, iç açan.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı **cān-fezādur**
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [cān-fezādur, -dur]*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana can katan.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana can katan, gönle ferahlık veren.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i **cān-fezā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [cān-fezā,]*

cān-fezā: *Cana hayat veren, gönlü mutlu eden (şey).*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 1). [cān-fezādur, -dur]*

cānī: *Katil.*

Gül gibi her **cānīlikden** iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 5). [cānīlikden, -lik, -den]*

cān-ı ʿāşıḳ: *Âşığın canı, gönlü.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 5). [cān-ı ʿāşıḳ,]*

cān-ı ʿāşık-: *Aşığın canı.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 2). [cān-ı ʿāşıḳ-, -dur]*

cān-ı bīmār-: *Hasta, yaralı gönül.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 11). [cān-ı bīmār-, --um]*

cān-ı bülbül: *Bülbülün canı.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü **cān-ı bülbül** pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [cān-ı bülbül,]

cān-ı ġam-perver-: *Gamla beslenmiş aşığın canı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret
cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [cān-ı ġam-perver-,]

cān-ı mücessem: *Cisimlendirilmiş can.*

Ḳadd-i ḫam ile **cān-ı mücessem** degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 1). [cān-ı mücessem,]

cānı yok: *Cesareti yok, cesaret edemez; gücü yetmez.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde **cānı yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 4). [cānı yoḳ,]

cānı yokdur: *Cansız olmak, hareketsiz durmak, cesareti olmamak.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [cānı yoḳdur,]

cānın al: *Öldürmek, canını almak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya **cānın al** didüm gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [cānın al,]

cānına raḥmet: *Allah rahmet eylesin anlamında ölüler anılırken kullanılan bir iyi dilek sözü.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [cānına raḥmet,]

cānını ḳurbān: *Cânını fedâ etmek.*

İtmeyen **cānını ḳurbān** baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 7). [cānını ḳurbān,]

cānlan: *Can kazanmak, hayat bulmak, canlı duruma gelmek, dirilmek.*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni **cānlanduran** her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 7). [cānlanduran, -dur, -an]

cānlar bağışlar: *Can vermek, canlandırmak.*

Niçe yıllıḳ ölüye **cānlar bağışlar** laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [cānlar bağışlar,]

cānlar vir-: *Canını ortaya koymak, bir şey uğruna her şeyi göze almak.*

Mest ü bed-nām olmışuz bir niçe ʿirfānīlerüz
Bādeye cānlar virür ẕevḳ ehli ʿOsmānīlerüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 2). [cānlar vir-, -ür]

cānlar vir-: *Canını ortaya koymak, biri veya bir şey büyük bir fedakarlık yapmak.*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

242, Mısra 4). [cānlar vir-, -ür, -ken]

cānlar virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil **cānlar virür**
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [cānlar virür, -lar, -ür]

cānsuz: *Cansız, hareketsiz, durgun || güçsüz.*

Veh ne **cānsuz** düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 9). [cānsuz,]

cānum: *"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm **cānum** cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [cānum,]

cānum acıdur: *Üzmek, canını yakmak.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile **cānum acıdur** andan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [cānum acıdur,]

cānum aġzuma gel-: *Büyük bir tehlike karşısında ölecekmiş gibi bir korkuya kapılmak.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [cānum aġzuma gel-, -di]

cānumı kurbān eyle-: *Canını feda etmek, bir kimse veya değer uğruna ölmek.*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Nezrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 4). [cānumı ḳurbān eyle-, -mek]

cārūb itmedin: *Süpürge etmeden.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda **cārūb itmedin**
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 5). [cārūb itmedin, --din]*

cāsūs: *Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā **cāsūsı** ol dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 12). [cāsūsı,]

cāvidān: *Daimî, ebedî.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda **cāvidān** olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [cāvidān,]

cāvidān: *Ebedi, sonsuz.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ **cāvidān** gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 14). [cāvidān,]

cāy ol-: *Mesken, yer olmak.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [cāy ol-, -ur]

cây-ı: *Yer, durum, ahval.*

Egri söyler ḳaşuñı **cāy-ı** kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [cāy-ı, -yer]

câzu: *Sihirbaz, büyücü.*

Gördügi dil-ḫasteyi **cāżū** gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [cāżū,]

cāzū göz-: *Aşığı büyüleyen ve onda sihir etkisi yaratan göz; sevgilinin gözü.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [cāzū göz-, -üñ]

cāżū göz: *Cadı gibi büyüleyici olan Cadı göz.II Gözlerin büyüleyici ve insanı tesir altına alma etkisinden dolayı şairlerce, cazu olarak nitelendirİlmiştir.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 1). [cāżū göz, -üñ, -le]

cāzūlıḳ: *Büyücülük, sihirbazlık.*

Veh ne **cāżūlıḳ** ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 5). [cāżūlıḳ,]

cāżū-yı fettān: *Gönül alan büyücü.*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir **cāżū-yı fettān** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [cāżū-yı fettān,]

cān: *Beden, ruh, nefis insanın maddi manevi varlığı.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa
Yaraşur **cān** bezmine müşgīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [cān,]

cedel ḳıl: *Kavga etmek.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [cedel ḳıl, -ma]*

cefā: *Ar. İncitme, eziyet.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı **cefālar** ile meger pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [cefālar, -lar]

Her bī-vefā **cefālar** idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [cefālar, -lar]

Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [cefāsı, -s, -ı]

Hezārān meh-liḳā gördüm **cefā** vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [cefā,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü **cefāsını** çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [cefāsını, -sı, -nı]

Kāfir gözüñ **cefā** ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 3). [cefā,]

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla **cefā** şemşīri āh

Başuma hep geldi
dünyānuñ belāsı
ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 7). [cefā,]

cefā: *Eziyet, sıkıntı.*

Bülbül-i şūrīdeyem kim
dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḥlar **cefāsı**
ḫār-ı düşmen zaḥmeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 4). [cefāsı, -s, -ı]

cefā: *(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Çoḳ çekmişem **cefāsın**
egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum
añmaz belā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [cefāsın, -sın]

Zülfüñ **cefāları** dile ṭoġrılsa
vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir
ulu ḳārbān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [cefāları, -lar, -ı]

Yā Rab ol şūḫuñ **cefāsı** var
vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk
oldum devāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [cefāsı, -s, -ı]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī
ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ
cefā bezminde sāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [cefā,]*

Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı **cefā** ile beni ol
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [cefā,]

Bülbül-i şūrīde oldum bir
gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe
eyler yüz **cefā** yüz
dürlü nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [cefā,]

Sen güzellendükce arturduñ
cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan
meger kim bī-
vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [cefā,]

Biñ biñ **cefā** vü cevre ṣabr
itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel
intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [cefā,]

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın **cefāsı** Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 2). [cefāsı, -s, -ı]

Göñlüm alup āl ile döndüñ
cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle
şūḫ ü ʿayyār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 11). [cefāya, -y, -a]

cefā: *(Sevgilinin) eziyeti.*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [cefā,]

Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü **cefāsın**
İtdügine şāyed ki
peşīmān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [cefāsın, -sın]

cefā: *Eziyet, sıkıntı, dert.*

Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber **cefāsuz**
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [cefāsuz, -suz]

cefā: *Eziyet, sıkıntı, acı.*

Gördügüñ ḫūbuñ **cefāsın**
yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş
eglence derd ḳatar saña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [cefāsın, -sı, -n]

cefā okı-: *Cefa oku.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 1). [cefā oḳı-, -n]

cefā varak-: *Cefa sayfaları.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [cefā varaḳ-, --ların, -]

cefākār: *Cefa eden, eziyet veren.*

Dil hevesdür bir **cefākāra** Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [cefākāra, -a]

cefā-pīşe: *Cefa etmeyi, cevretmeyi huy edinmiş olan, zalim II sevgili.*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi **cefā-pīşe** sitemkār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [cefā-pīşe,]

cefā-yı laʿl: *Dudağının cefasını.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 13). [cefā-yı laʿl,]

cellād: *İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri **cellādı** kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [cellādı, -ı]

cellād: *Ar. Cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey.*

Gözlerüñ **cellādı** ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [cellādı, -ı]

cellād: *Ar. Cellatlar.*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim **cellāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 2). [cellāddan, -dan]

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān **cellāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 2). [cellāddan, -dan]

cellād-: *İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.*

Sen gözi **cellāduñ** elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 5). [cellāduñ, -(u)ñ]

cellādveş: *Cellat gibi.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [cellādveş,]

cemʿ: *Toplama, yığma, biriktirme.*

Māl ü menāl **cemʿine** saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97,

Mısra 3). [cemʿine, -i, -n, -e]

cemʿ: *Topluluk.*

Şūḫlar **cemʿindesin**
yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [cemʿindesin, -i, -n, -de, -sin]*

cemʿ: *Bir araya getirmek, toplamak.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim
şekl-i ilmek bağlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [cemʿ,]*

cemʿ: *Hepsi, tamamı, bütünü.*

Cān ü dil **cemʿin** perīşān
eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 5). [cemʿin, -in]*

cem: *İran hükümdarlarından şarabın mucidi sayılan Cem.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol
Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [cem,]*

cem: *(□□□) i. (Ar. cemʿ) 1. Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme.*

İki cihānı seyr iderüz bir
ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli
Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 10). [cem,]*

cemāl: *Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.*

Taḥsīn **cemāl** ü ḥüsnüñe iy
serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 5). [cemāl,]*

Māh-ı nev gibi **cemālüñ**
ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 7). [cemālüñ, -üñ]*

Cān **cemālüñ** bendesidür
sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur
ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [cemālüñ, -üñ]*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf
ü **cemāle** beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden
olsa ḫalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [cemāle, -e]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem gönlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 1). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzellik, sevgilinin yüzü.*

Cān dimāġın dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür
cemālüñ cāmiʿinde
her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 6). [cemālüñ, -üñ]*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu
zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna
ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *Güzel yüz.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış
cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña
āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [cemālinden, -i, -n, -den]*

cemāl: *Güzel yüz.*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp **cemālüñi** Vāmıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 2). [cemālüñi, -üñ, -i]

cemāl: *(sevgilinin) yüzü.*

Ne deryādur **cemālüñ** iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 5). [cemālüñ, -üñ]

cemāl: *Güzel yüz, sevgilinin güzel yüzü.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür **cemālüñ** māhına ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [cemālüñ, -üñ]

cemāl: *Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.*

Görüp **cemālüñi** şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 3). [cemālüñi, -üñ, -i]

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen **cemālüñdür** senüñ Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 7). [cemālüñdür, -üñ, -dür]*

cemāl: *(Sevgilinin) güzel yüzü.*

Gözlerem her dem **cemālüñ** gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Efser olmışdur **cemālüñ** nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 5). [cemālüñ, -(ü)ñ]

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem **cemālüñ** gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 6). [cemālüñ, -(ü)ñ]

Bülbül-i cāna **cemālüñ** çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 9). [cemālüñ, -(ü)ñ]

Çün **cemālüñ** Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 11). [cemālüñ, -(ü)ñ]

cemāl: *(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.*

Bir gün gelüp **cemālini** göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [cemālini, -i, -n, -i]

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey **cemālüñden** senüñ bir būy ile ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [cemālüñden, -üñden]

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu **cemāl**
Saña kimdür diyen ki insānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [cemāl,]

cemāl ü ḥüsn: *Yüzü ve Güzelliği.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu **cemāl ü ḥüsn** ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [cemāl ü ḥüsn,]*

cemāl-i dil-keş: *Gönül çeken güzellik.*

Bu **cemāl-i dil-keş** ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [cemāl-i dil-keş,]

cemālüñi gör-: *Yüzünü gördükçe.*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [cemālüñi gör-, -dük, -ce]

cemʿiyyet: *Topluluk, meclis. II huzur, düzen.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup **cemʿiyyetüm** zār ü perīşān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [cemʿiyyetüm, -üm]

cenāze-: *Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.*

Raḥm itmese Muʿīdī **cenāzeñ** görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 17). [cenāzeñ,]

ceng: *1. Savaş, muharebe.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle **cenge** leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [cenge, -e]

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle **ceng** içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [ceng,]

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 8). [ceng,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca vardur **ceng** ile küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile **ceng** içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [ceng,]

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ **ceng** içün ṣaf baġlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 3). [ceng,]

ceng: *Çeng, çalgı aleti; aşığın boyu.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken **çeng** ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 14). [çeng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [ceng,]

ceng id-: *Savaşmak.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 3). [ceng id-, --er, --ken]

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 1). [ceng id-, -üp]*

ceng id-: *Savaşmak.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [ceng id-, -er]

ceng ü cidāli: *Mücadele, savaş, -tartışma-.*

Ṣaf baġlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi **ceng ü cidāli** ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 4). [ceng ü cidāli,]

ceng-cū: *Savaşçı; savaş için vesile arayan, kavgaya hazır.*

Gözüñ bir **ceng-cūdur** kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [ceng-cūdur, -dur]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe **cennetdeki** bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [cennetdeki, -de, -ki]

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda **cennet** kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [cennet,]

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma **cenneti**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 10). [cenneti, -i]

cennet: *Ar. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür **cennet** gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 4). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe **cennetdeki** bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [cennetdeki, -de, -ki]

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe **cennetdeki** bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [cennetdeki, -de, -ki]

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña **cennet** mey-i dil-cū ile gülzār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [cennet,]

cennet: *Cennet; âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma **cennet** gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [cennet,]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir..*

Gül yüzüñ şevḳiyle **cennet** olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [cennet,]*

cennet: *1. İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü*

tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün **cennet** gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [cennet,]

cennet: *1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.*

Gül yüzüñ şevḳiyle **cennet** olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [cennet,]*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola **cennet** gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 3). [cennet,]

cennet: *(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 3). [cennet,]*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 4). [cennet,]*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi **cennet** gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [cennet,]

cennet: *1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. 2. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi **cennet** gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [cennet,]*

cennet: *Cennet, bahçe.*

Nev-bahār eyyāmı **cennet** olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [cennet,]

cennet bāġ-: *Cennet bahçesi.*

Sāḳiyā mey şun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [cennet bāġ-, -ı, -dur]

cennet bāġı-: *Cennet bahçesi.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [cennet bāġı-, -dur]

cennet bāġı: *Cennet bahçesi.* || *Sevgilinin yanağı.*

Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy ḫūr-ı gül-ruḫ fi'l-meşel
Sidre üstinde açılmış tāze cennet bāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [cennet bāġı, -dur]

cennet-i kūyuñ: *(Sevgilinin) cennete [benzeyen] mahallesi.*

Mānis olma terk iderse **cennet-i kūyuñ** raḳīb
Bir zebānīdür ḳo

gitsün doġru ṭamudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [cennet-i kūyuñ, -uñ]*

cennetü'l-meʾvā: *Meʾvā cenneti.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür **cennetü'l-meʾvā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [cennetü'l-meʾvā,]*

ceres: *Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa **ceresler** itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [ceresler, -ler]*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa **ceresler** itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [ceresler, -ler]*

ceres: *Çan.*

Maḥmil-i yāre **ceres** ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i **ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 7). [ceres,]*

ceres: *Çan, çıngırak, zil. II Âşığın ağlayan, inleyen gönlü.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler **ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [ceres,]*

cerr: *Toplamak, almak.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim **cerr** idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [cerr,]*

cerrāh: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir **cerrāḥ** peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [cerrāḥ,]*

cerrāḫ: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen; (mec.) sevgili; Allah.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ **cerrāḫı** dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [cerrāḫı, -ı]*

cet: *Varmak, gelmek.*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü **cedele** ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 10). [cedele, -ele]*

cevāb: *Ar. Suale karşılık mukabele..*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder **cevābı** suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 8). [cevābı, -ı]*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden **cevāb**
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 7). [cevāb,]*

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī **cevāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [cevāb,]*

cevāb: *1-Ar. Suale karşılık mukabele. 2-Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve*

ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar **cevāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 8). [cevāb,]*

cevāb virmezsin: *Karşılık vermek, icabet etmek.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [cevāb virmezsin, -mez, -sin]*

cevāb-ı telḫ vir: *Acı cevap vermek.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [cevāb-ı telḫ vir, -ür]*

cevher: *(Ar.) Cevher, elmas.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi **cevher** var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [cevher,]*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü **cevher** bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 2). [cevher,]*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [cevher,]*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki **cevherden** mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 6). [cevherden, -den]*

Ayaġuñ ṭoprağı kim bir ṭūtiyādur **cevherī**
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 3). [cevherī, -i]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi **cevher** tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 3). [cevher,]*

cevher: *Cevher II Değer, kıymet.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭoprağı **cevher** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 18). [cevher,]*

cevher: *Ar. Maden, kaynak.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet **cevherin**
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [cevherin, -üñ]*

cevher: *Cevher, mücevher. II. Öz, yaratılış, varlığın özü.*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda **cevher** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 16). [cevher,]*

cevher-ġazel: *Değerli (Kıymetli) Gazel.*

Cānā Muʿīdī yazduġı **cevher-ġazelleri**
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 9). [cevher-ġazelleri,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ **cevheri**
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 5). [cevheri,]*

cevher-i ferd-i dehānuñ: *Sevgilinin ağzındaki eşsiz cevher.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [cevher-i ferd-i dehānuñ, -uñ]*

cevher-i lebüñ: *(Sevgilinin) dudağının cevheri.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele **cevher-i lebüñ**
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [cevher-i lebüñ, -üñ]*

cevherī-peymān-: *Değerli taşlarla işlenmiş kadeh.*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne **cevherī-peymāneler** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 6). [cevherī-peymāneler,]*

cevlân: *Gezmek, dolaşmak.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu **cevlān** ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 6). [cevlān,]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile **cevlān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 12). [cevlān,]*

cevlân: *Dolaşma, gidip gelme, gezinti, gezinme.*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi **cevlān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 2). [cevlān,]*

cevlân: *Dolaşma, gezinme.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda **cevlānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 10). [cevlānuñ, -uñ]*

cevlân: *Ar. Dolanma, gezinme, gezinti.*

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim **cevlān** ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [cevlān,]*
Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza **cevlān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [cevlān,]*
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi **cevlān** eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 3). [cevlān,]*

cevlān eylemez: *Dolaşmaz.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda **cevlān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [cevlān eylemez,]*

cevlān iden: *Dolaşmak, gezinmek, temaşa etmek.*

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile **cevlān iden** mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [cevlān iden, -en]*

cevlān it-: *Gezinmek, dolaşmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269,*

Mısra 1). [cevlān it-, -di]

cevlān-ı ʿīd it: *Bayram gezmesine çıkmak.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [cevlān-ı ʿīd it, -me, -ge]

cevlān-ı ʿīd it: *Bayram gezmesine çıkmak.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [cevlān-ı ʿīd it, -me, -ge]

cevr: *Ar. Eza, sitem.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin **cevrüñe** kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [cevrüñe, -ü, -ñ, -e]

Cefā vü **cevrüñi** cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [cevrüñi, -üñ, -i]

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi **cevr** ile altun iden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 2). [cevr,]

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ **cevrüñ** çeküp cān virmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 2). [cevrüñ, -üñ]

İy Muʿīdī ġam degül **cevr** oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [cevr,]

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ **cevr** ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [cevr,]

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur **cevr** ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 5). [cevr,]

Añmaz olduñ **cevr** ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 3). [cevr,]*

cevr: *Eziyet, azap; incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Cānuma **cevr** oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [cevr,]

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar **cevrini** çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [cevrini, -i, -n, -i]*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı **cevr** ile pür itmekde nā-pervā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [cevr,]

cevr: *Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar **cevrini** çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [cevrini, -i, -n, -i]*

cevr: *Eza, cefa, eziyet.*

Sāḳiyā **cevr** ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 13). [cevr,]

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür **cevr** aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [cevr,]

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [cevre, -e]*

cevr: *Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [cevr,]

Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre **cevr** aña fen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [cevr,]

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü **cevrüñi**
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [cevrüñi, -üñ, -i]

cevr: *Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [cevrüñi, -üñ, -i]

cevr: *(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.*

Şöyle **cevr** ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [cevr,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [cevr,]

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar **cevr** ile bir ārzū-yı cānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [cevr,]

Biñ biñ cefā vü **cevre** ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [cevre, -e]

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [cevri,]

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [cevrini, -ini]

Öldürelden **cevr** ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 13). [cevr,]*

Yār **cevrin** çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 9). [cevrin, -iñ]

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu **cevr** ile

āḫir şekerfām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [cevr,]

Bende ne **cevre** taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [cevre, -e]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 1). [cevri,]

Zülfünüñ **cevri** dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [cevri,]

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü **cevr** eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [cevr,]

Derdmendüñdür Muʿīdī **cevre** ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 13). [cevre, -e]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 5). [cevr,]

Yıllarla o māhuñ çekeyin **cevr** ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [cevr,]

cevr: *Sevgilinin verdiği eziyet cefa.*

Ögrenüp **cevre** diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [cevre, -e]

cevr: *Eza, eziyet, cefa.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup **cevr** ile bī-perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [cevr,]

cevr eyleme: *Eziyet etme.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen **cevr eyleme**
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [cevr eyleme,]*

cevr idersen: *Zulm etmek.*

Ne **cevr idersen** it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 3). [cevr idersen,]

cevr it: *Eziyet etmek.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [cevr it, -dügince]

cevr it-: *Eziyet etmek.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [cevr it-, -se]

cevr oḳı: *Eziyet oku.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [cevr oḳı,]

cevr oḳı: *Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.*

Dün **cevr oḳı** cāna geçdügin dil

Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [cevr oḳı,]*

cevr ü cefāñı çek-: *Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [cevr ü cefāñı çek-, -me, -ge]*

cevr-çekmek: *Eziyet çekmek, zulüm görmek.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [cevr-çekmek,]*

cevr-i bī-pāyānı: *Sevgilinin bitmez tükenmez eza ve cefası.*

Zār göñlümden çıḳar sen **cevr-i bī-pāyānı** ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [cevr-i bī-pāyānı,]*

cevr-i cānān: *Sevgilinin eziyeti.*

Aldayup n'eylersin iy ḫvāce göñül ṭūṭīsini
Çün degül Mıṣr'uñ nebātı cevr-i cānāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [cevr-i cānān, -dan]*

cevr-i devr: *Dönemin eziyeti.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī **cevr-i devr** ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [cevr-i devr,]*

cevr-i devrān: *Feleğin eziyet ve sitemi, bahtın kötülüğü.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15). [cevr-i devrān,]*

cevr-i yāre: *Sevgilin cefaları.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [cevr-i yāre, -i, -e]*

cevr-i yāre: *Sevgilinin cefası.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [cevr-i yāre, -e]*

cezā: *Ar. Karşılık.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş **cezā** ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [cezā,]*

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca **cezālar** cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 2). [cezālar, -lar]*

ciger: *Bagır, yürek.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla **ciger** pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 1). [ciger,]*

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden **cigerde** zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 6). [cigerde, -de]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek.*

Tīrüñ geçüp **cigerden** aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 3). [cigerden, -den]

Ġamzeñ ile **cigerde** bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 1). [cigerde, -de]

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [cigerdedür, -de, -dür]

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı **cigerden** dāġ-ı ḥasret gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 2). [cigerden, -den]

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II acı, keder.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem **cigerler** ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [cigerler, -ler]*

ciger: *Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, iç.*

Tāze açılmış **ciger** zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 3). [ciger,]

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II aşığın yüreği.*

Ṣorma **cigerde** yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 3). [cigerde, -de]

ciger: *Bağır, iç, yürek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne **ciger** yanmış iken
Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [ciger,]

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem **cigerden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 6). [cigerden, -den]

ciger: *Ciğer II Aşığın gönlü.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm **ciger**
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [ciger,]

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi **cigerde** zaḫm-ı peykāndan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [cigerde, -de]

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II Âşığın yüreği.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun **cigerde** zaḫm-ı pinhānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [cigerde, -de]

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II Âşığın yüreği.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun **cigerde** zaḫm-ı pinhānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [cigerde, -de]

ciger: *Bağır, yürek, gönül.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın **cigerler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 8). [cigerler, -ler]*

ciger: *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Āh itsem añup yüzüñ
cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 1). [cigerden, -den]

ciger: *(Âşığın) bağrı, yüreği.*

Dil ḫaste çāk çāk ü **ciger**
pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [ciger,]

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya **ciger** zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [ciger,]*

Dāġ-ı ḥasret kim **cigerde**
renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 1). [cigerde, -de]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür **cigerde** dāġ-ı pinhānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 4). [cigerde, -de]

ciger ḳanı: *Ciğer kanı. Aşık ciğer kanını aşkın neden olduğu büyük üzüntü sonucunda gözünden ağlarken akıtır..*

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre **ciger ḳanı** ile nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [ciger ḳanı,]

ciger ḳanı: *Ciğer kanı; gözyaşı.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [ciger ḳanı, -n]

ciger-gāh: *Gönül; ciğerin bulunduğu yer, bağır, karın.*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ **ciger-gāhumdadur**
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [ciger-gāhumdadur, -um, -da, -dur]

ciger-gāh: *Ciğerin bulunduğu yer, sine.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ **ciger-gāhumda** işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [ciger-gāhumda, -um, -da]*

ciger-ḫūn: *Ciğeri kan içinde. || Çok muzdarip, çok üzgün.*

Ḫār-ı ḥasretde **ciger-ḫūn** eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 9). [ciger-ḫūn,]*

cigeri: *Yürek, cesaret.*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün **cigeri** var ise meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [cigeri,]

cihān: *Dünya.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu **cihāndur** gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [cihāndur, -dur]

Ne luʿb ile olurdı **cihān** pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 11). [cihān,]

cihān: *Dünya, âlem, cihân.*

Bu ḥüsn ile **cihānuñ** āftābıdur ʿaceb olmaz

Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [cihānuñ, -uñ]*

Dil nedür kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü **cihān**
naḳdine erzāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 4). [cihān,]

Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın
benüm cānum
cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [cihāndur, -dur]

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḥużūr olma ṣaḳın
Bu **cihāna** bir gelen
ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [cihāna, -a]

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı **cihānı** ser-be-ser
ʿışḳ odınuñ şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 2). [cihānı, -ı]

Cihāndan el yuyan ehl-i dile
āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş
iden seyl-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 3). [cihāndan, -dan]

Benüm ʿömrüm benüm
cānum **cihāndur** bu
cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [cihāndur, -dur]

Benüm ʿömrüm benüm
cānum **cihāndur** bu
cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [cihāndur, -dur]

cihān: *Dünya.*

Yirüm od oldı ölüm yüz
ṣuyıdur ḥasret ile
Bu **cihān** içre
dirilmekden ise minnet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 2). [cihān,]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin **cihān**
bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 4). [cihān,]

İy ḫvāce genc ü māli
Muʿīdīye añma kim
Virmez **cihān** sarāyına
künc-i ferāġati
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 14). [cihān,]

cihān: *Dünya, kâinat. Yeryüzü, zemin.*

Tāc ü taḫtına **cihānuñ**
ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu
devlet kim gedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11). [cihānuñ, -uñ]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa **cihāna**
ḥükm ider Pervīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [cihāna, -a]

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Veh ne ẓālimdür **cihān** içre
maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [cihān,]

cihān: *Âlem,, kâinat, dünya.*

Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa
dönmişdür
Dilerseñ tāze cān
bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı
çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [cihān,]

cihān: *Dünya, âlem, âlem-i fâni, geçici hayat.*

Virseler göñlüm ḳabūl
itmez **cihānuñ**
beglügin
Bende olmaġ iledür bu
ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [cihānuñ, -uñ]

cihān: *Âlem, dünya, yeryüzü.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm
ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden **cihāna**
dürr ü mercān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 14). [cihāna, -a]

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm
ṣanasın **cihān**
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [cihān,]

Her kim **cihāna** mest ü
perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf
ile ḥayrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [cihāna, -a]

Hezārān māl mülkinden
cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [cihānuñ, -+uñ]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin
gibi **cihānı**
Bu deñlü yaraḳ bu
deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [cihānı, -+i]*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün **cihān**
Baḳmaz yüzüme nāz
idüp ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [cihān,]

Oḳınmaz oldı Leylī vü
Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi **cihānı** dutdı
bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [cihānı, -+i]

Ḳaḥpe ʿavretdür **cihān** meyl
itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek
ʿışḳ ehli merd-i pāk-
bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [cihān,]*

Her nesneden uṣandum zīrā
ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden
ne cān ü **cihāndan**
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [cihāndan, -dan]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb
ide **cihāndan** ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez
bu lālesitāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [cihāndan, -dan]*

N’eylersin ögüp cānā billāh
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cinândan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [cihānı, -+i]

Ḳaḫbe-zendür bu **cihān**
kimseye mihr itdügi
yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd
iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [cihān,]

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā
nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān
ü **cihāndan** fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 8). [cihāndan, -dan]

Göñül ögrendi ġam-ı
ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı
cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 2). [cihāndan, -dan]

Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim
Bu **cihān** içinde her
deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [cihān,]

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı **cihān**
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 11). [cihān,]

Cefā vü cevrüñi cümle **cihān** bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [cihān,]

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi **cihān**
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 3). [cihān,]

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı **cihān**
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 5). [cihān,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu **cihāndur** var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [cihāndur, -dur]

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki **cihān** mülkine sultān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [cihān,]

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar **cihānı** sūz ile eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 10). [cihānı, -+i]

Gitmedi cismüm **cihāndan** bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [cihāndan, -dan]

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 2). [cihānuñ, -+uñ]

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz **cihān** mülkinde zaḥmet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [cihān,]

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan **cihāna** pādşālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 2). [cihāna, -a]

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü **cihān** naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [cihān,]

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Hevā şemşīri teʾs̲īrin **cihānda** bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 9). [cihānda, -da]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi **cihānda** āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 7). [cihānda, -da]

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam **cihānda** cāvidān olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [cihānda, -da]

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü z̲evḳ anuñdur

kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [cihānda, -da]*

Küfr-i zülfüñsüz **cihānda** bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 1). [cihānda, -da]*

cihān āşūb: *Cihan Kargaşası.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [cihān āşūb, --ı]*

cihān- bezm-: *Dünya meclisi.*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 9). [cihān-bezm-, -uñ, --i, --ne]*

cihān bezmi-: *Dünya meclisi.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [cihān bezmi-, --n, --de]*

cihān fettān-: *Cihanın büyücüsüdür.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [cihān fettān-, -ı, --dur]*

cihān milket-: *Dünya Ülkesi.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 4). [cihān milket-, -in, -den, -]*

cihān mülk-: *Cihan memleketi, dünya ülkesi.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 10). [cihān mülk-, --in, --de]*

cihān pehlüvān: *Cihan Pehlivanı.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi **cihān pehlüvān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 8). [cihān pehlüvān,]*

cihānuñ: *1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.*

Bu ḫüsn ile **cihānuñ** āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [cihānuñ, -uñ]*

cilve: *İşvelenme.*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [cilve,]*

cilve: *Cilve, işve, edâlı tavır.*

Yine yārüm **cilveler** eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [cilveler, -ler]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi **cilve** ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [cilve,]*

cilve eyler: *Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya*

çıkmak, tecelli etmek II Cilvelenmek.

Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf
yüz serv-i gül-ruḫsāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [cilve eyler,]

cilve id-: *Naz yapmak.*

Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [cilve id-, -üp]*

cilve it-: *Naz ve eda ile hareket etmek.*

Cilve itdi yine bir ḳaç büt-i meh-rū begler
Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 1). [cilve it-, -di]

cilvesi: *Cilve, işve, edâlı tavır.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü **cilvesi** ḫod zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [cilvesi, -si]

cīm-i zülf: *Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın **cīm-i zülf** ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [cīm-i zülf,]

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuṣṣāḳı bed- ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 1). [cīm-i zülf, -üñ]*

cinān: *Cennetler.*

Sābāṣ ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü **cināndan** ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [cināndan, -dan]

cinān: *(a.i. cennet'in c.):cennetler, uçmaklar; bahçeler. (Develioğlu, 2015:161).*

ʿĀlem **cināna** beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 3). [cināna, -a]

cism: *Vücut, beden.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre **cismüñi**
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 7). [cismüñi, -ün, -i]*

cism: *(Ar.) Cisim, gövde.*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü **cismüme** cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 10). [cismüme, -üm, -e]*

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 11). [cismüm, -üm]*

cism: *Beden, vücut.*

Bir perī hecriyle **cismüm** zār olupdur şöyle kim
Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [cismüm, -üm]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 5). [cismimüz, -imüz]*

Dir gören **cismümde** iy gül
ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [cismümde, -ümde]

cism: *Beden, gövde, vücut.*

Dirligümde ölmesem cānā
ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün
ṣaraydı penbe-i dāġum
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 2). [cismüme, -üm, -e]*

cism: *Beden, gövde, vücut. II Âşıġın vücudu.*

Bir perī hecriyle **cismüm**
zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [cismüm, -üm]

cism: *Beden, vücut, gövde.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan
şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa
cismi ḳan olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [cismi, -i]

cism: *(Âşıġın) bedeni, cimi, gövdesi.*

Öldürür ḳaddüm kemān
idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur
cismümde cānumdan
ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 4). [cismümde, -üm, -de]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ
itdüñ ser-ā-ser
cismümi
Yine baña bir firengī-
cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 7). [cismümi, -(ü)m, -i]

Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [cismümde, -üm, -de]

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı
ṣanma
Ki aġlar ḥālüme
cismümde her ḳıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [cismümde, -üm, -de]

Gitmedi **cismüm** cihāndan
bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret
kemīngāhında pinhān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [cismüm, -(ü)m]

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 4). [cismüm, -(ü)m]*

cism: *(Âşıġın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Oda yaḳan cānum ol māh
işti yāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı
cismüm sūz bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [cismüm, -(ü)m]*

cism: *(Âşıġın) bedeni, cismi, vücudu.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān
eyledi tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 6). [cismümi, -(ü)m, -i]

cism-i efkārumda: *Zihin, kişinin düşüncesi.*

Ol ḳadar peykānlaruñ var
cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir
pūlād-ḳalḳāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [cism-i efkārumda, -um, -da]

cism-i gül: *Gülün bedeni.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü
cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı
gül midür bülbül midür

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [cism-i gül,]

cism-i muṣṭafā: *Mustafa'nın cismi, (Gövdesi, Bedeni).*

Câme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki **cism-i Muṣṭafā** üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [cism-i muṣṭafā,]

cism-i zerd: *Sararmış beden.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 9). [cism-i zerd, -üm, -]

cism-i zerdüm: *(Âşığın) sararmış beden(i).*

Bu ḳadd-i ḫam ile **cism-i zerdüm**
Kim görse kemān ṣanur müzehheb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [cism-i zerdüm, -üm]

cū ol-: *Gözyaşlarının ırmak gibi fazla olması durumu.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [cū ol-,]

cüdā: *Far. Ayrı.*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden **cüdā**
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [cüdā,]

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan **cüdā**
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [cüdā,]

cüdā: *Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā**
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [cüdā,]*

cüdā: *Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā**
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [cüdā,]*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan **cüdā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [cüdā,]

Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan **cüdā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [cüdā,]

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā**
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [cüdā,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan **cüda**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [cüda,]

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan **cüdā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [cüdā,]

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [cüdā,]*

Laʿl-i nābuñdan **cüdā** cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [cüdā,]

cüdā: *Ayrı kalmış, ayrılmış, uzak düşmüş.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan **cüdā**
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [cüdā,]*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [cüdā,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan **cüda** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [cüda,]*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [cüdā,]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [cüdā,]*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [cüdā,]*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan **cüdā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [cüdā,]*

cüdā: *(sevgiliden) ayrı düşmek.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [cüdā,]*

cüdā: *(Sevgiliden) ayrı düşmek.*

Laʿl-i nābuñdan **cüdā** cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [cüdā,]*

cüdā: *(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan **cüdā**
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [cüdā,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından **cüdā**
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 5). [cüdā,]*

[cüdā]: *Uzak.*

Çeşm ü zülfünden **[cüdā]** ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [[cüdā],]*

cüdā eylesün: *Bir şeyden uzaklaşmak, ayırmak.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [cüdā eylesün, -sün]*

cüdālıḳ: *Ayrı düşme, ayrılık, firak.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim **cüdālıḳ** demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 10). [cüdālıḳ,]*

cüdālık dāġ-: *Ayrılık yarası.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn

olmış maḥabbet
ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [cüdālıḳ dāġ-, -ı, -dur]*

cümle: *Bütün.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile **cümle** deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [cümle,]*

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [cümle,]*

cümle: *Bütün, hep, müstesnası olmayarak. // Tamamı, hepsi, bütünü.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti **cümle** var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [cümle,]*

cümle: *Bütün insanlar.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [cümleden, -den]*

cümle: *" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [cümle,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür **cümle** ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [cümle,]*

Cefā vü cevrüñi **cümle** cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [cümle,]*

cürʿa: *Yudum, içim, içildikten sonra kabın dibinde kalan bir miktar artık.*

Yüzüm şuyını **cürʿa** gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 7). [cürʿa,]*

cürʿa: *Yudum, damla.*

Bir **cürʿan** ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [cürʿan, -ñ]*

cürʿa: *Ar. damla, yudum.*

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her **cürʿa** kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [cürʿa,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa şunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [cürʿa,]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir **cürʿa** şunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [cürʿa,]*

cürʿa: *Bir yudum (şarap).*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir **cürʿaña** ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [cürʿaña, -ñ, -a]*

cürʿa: *Kadehin dibinde kalan son yudum.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine

Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir **cürʿaña** ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [cürʿaña, -ñ, -a]*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir **cürʿaña** ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [cürʿaña, -ñ, -a]*

cürʿa: *Kadehin dibinde kalan son yudum, damla.*

Biñ cān biter her gül yirine
ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire ṣaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 6). [cürʿaları, -lar, -ı]

cürʿa-: *Damla, yudum.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger
kim çeşm-i giryāndan
ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur
cām-ı hicrāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [cürʿa-i,]

cürʿa-i belā: *Bela Şarabı.*

Geh **cürʿa-i belā** vü gehī
ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [cürʿa-i belā,]

cürʿa-i cām-ı leb-i: *(Sevgilinin) dudağının kadehinden akan bir damla.*

ʿĀrif ol **cürʿa-i cām-ı leb-i**
dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne
dil-i nā-şāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [cürʿa-i cām-ı leb-i,]

cūş: *Coşkunluk.*

Gördi **cūşın** eşkümüñ raḥm
eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe
müjgānum ḫaş u ḫār
ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [cūşın, -ın]*

cūş: *Coşma, coşkunluk.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ
añsam ider **cūş** u ḥurūş
Delü göñlüm nic'idüp
n'eyleye kendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [cūş,]

cūş idüp: *Coşmak.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [cūş idüp,]*

cūş it: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [cūş it, -di]

cūş it-: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Dilden āh itsem yaşum cūş
itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā
deryā-yı ʿummān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [cūş it-, -düg, -in]

cüst ü cū: *Arayıp sorma, araştırma, arama.*

İy Muʿīdī **cüst ü cū** kılmaġa
göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum
biñ biñ revān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 13). [cüst ü cū,]*

cüvān: *Genç, delikanlı.*

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 18). [cüvāndan, -dan]

cüvān: *Far. Genç.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı **cüvān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [cüvān,]*

cüvānā: *Ey genç ve yakışıklı II Ey sevgili.*

Pīr ü **cüvāna** meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [cüvāna,]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [cūy,]*

çaġ:

1. **çaġıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 126

Mısra: **2**

Dönem, vakit, devir, zaman.

Sāḳiyā mey şun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

2. **çaġında:**-*ı, -n, -da*

Kıt'a 5

Mısra: **1**

(Sevgili kastedilerek) güzelliğinin en güzel çağı.

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

çaġıdur:

1. **çaġıdur:**

Gazel 126

Mısra: **4**

Dönem, zaman, vakit.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur

çaġır:

1. **çaġırursın:**-*ur, -sın*

Gazel 195

Mısra: **11**

Çağırmak, seslenmek.

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

çāh:

1. **cāh:**

Gazel 337

Mısra: **10**

(Ar.) Yüksek mevki, makam, rütbe.

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

2. **cāḥı:**-*ı*

Gazel 337

Mısra: **8**

Çene çukuru.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

çāh-ı zenahdān-:

1. **çāh-ı zenaḫdān-:**--*uñ*

Gazel 150

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çene çukuru.

Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

çak:

1. **çaḳ:**

Gazel 17

Mısra: **6**

Tam da anlamında uygunluk bildiren kelime.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

2. **çaḳ:**

Gazel 39

Mısra: **2**

Parça parça, yarık, yırtık.

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

3. **çaḳ:**

Gazel 97

Mısra: **9**

"-e kadar, -e değin, -e dek" anlamında edat.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

4. **çāk:**

Gazel 106

Mısra: **6**

Far. is. Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

5. **çaḳ:**

Gazel 146

Mısra: **8**

Öyleyse.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

6. **çaḳ:**

Gazel 241

Mısra: **12**

İşte, tam.

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ

7. **çāk:**

Gazel 288

Mısra: **8**

Far. Yarık, yırtık.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

8. **çaḳ:**

Gazel 328

Mısra: **4**

Öyleyse.

Baḳmaz olduñ āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden

9. **çāk:**

Gazel 349

Mısra: **11**

Far. Yarık, yırtık.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

10. **çaḳ:**

Gazel 364

Mısra: **7**

İşte, tam.

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

11. **çāk:**

Gazel 426

Mısra: **10**

Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

<u>çāk çāk:</u>

1. **çāk çāk:**

Gazel 111

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

2. **çāk çāk:**

Gazel 230

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

<u>çāk çāk it-:</u>

1. **çāk çāk it-:***-mek*

Murabba 1

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, paramparça etmek.

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden

<u>çāk eyle:</u>

1. **çāk eyle:**

Gazel 2

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Paramparça etmek.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **çāk eyle:**

Gazel 2

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakayı parçalamak. yırtmak.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **çāk eyle:**

Gazel 18

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtmak, parçalamak.

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña

4. **çāk eyle:**

Gazel 182

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtmak, parçalamak.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

<u>çāk id-:</u>

1. **çāk id-:**-*üp*

Gazel 143

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

2. **çāk id-:**-*er*

Gazel 244

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtmak, parçalamak.

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

3. **çāk id-:**-*elüm*

Murabba 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Naḳdi meyḫānede cārūb gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **çāk id-:**-*elüm*

Murabba 4

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

5. **çāk id-:**-*elüm*

Murabba 4

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde ḳadeh lāle gibi
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

6. **çāk id-:**-*elüm*

Murabba 4

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

7. **çāk id-:**-*elüm*

Murabba 4

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak, yırtmak.

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

<u>çāk it:</u>

1. **çāḳ it:**-*di*

Gazel 62

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtmak.

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi fırāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

<u>çāk ol-:</u>

1. **çāḳ ol-:**-*ur*

Gazel 235

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Paramparça olmak, mahvolmak. II. Âşık olmak.

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

çāk olsa:

1. **çāk olsa:**-*sa*

Gazel 3

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtmak, yırtılmak ve parçalamak.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **çāk olsa:**-*sa*

Gazel 3

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Yaka) yırtmak, parçalamak.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

çāk-dāmān ol-:

1. **çāk-dāmān ol-:**-*dı*

Gazel 268

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yırtık etekli olmak.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

çāker-:

1. **çākerler:**-*ler*

Gazel 291

Mısra: **6**

Kul, köle, bende.

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

çāker:

1. **çākerüñ:**-*ün*

Gazel 312

Mısra: **3**

Köle.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

çāḳ-ı girībān:

1. **çāḳ-ı girībān:**

Gazel 269

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka parçalamak, yırtmak.

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

çāk-ı sīnem-:

1. **çāk-ı sīnem-:**--*den*

Gazel 153

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sinem yırtık, parça parça.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

çal:

1. **çalsañ:**-*sa, -n*

Gazel 162

Mısra: **14**

Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

2. **çalar:**-*ar*

Gazel 305

Mısra: **12**

(Bir mûsikî eserini) Bir çalgı ile icrâ etmek.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

çal-:

1. **çalarsañ:**--*ar*, --*sañ*, -, -

Gazel 341

Mısra: **14**

Vurmak II Kılıç sallamak.

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

çālāk ol-:

1. **çālāk ol-:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızlı, çevik olmak.

Ġabġab ü zülfüñle
ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar
çālāk olur

çālāk ü şūh:

1. **çālāk ü şūḫ:**
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevik ve işveli sevgili.

Ārzū-yı ġabġab ü
zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü
çevgān oynadur

çaldurdı:

1. **çaldurdı:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Davul, def gibi vurmalı bir çalgı çaldırmak.

Cān riştesinden
eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı
hemān ipin

çalgu:

1. **çalgular:**-*lar*
Gazel 393
Mısra: **12**
Müzik enstrümanı, çalgı aleti.

Ḳan yudup inledügim
ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide
çalgular ile

çalmaġ:

1. **çalmaġ:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Vurmak, kılıç sallamak II çalmak.

Ol perī boynum
ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına
eyler dilek

çanak çanak:

1. **çanaḳ çanaḳ:**
Gazel 223
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çanak çanak, kadeh kadeh.

Bezm-i çemende
ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ
çanaḳ

çāpük ü raʿnā:

1. **çāpük ü raʿnā:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızlı ve güzel (sevgili).

Rāst-ḳadd ü kec-küleh
dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet
çāpük ü raʿnā yigit

çār-deh-sāle:

1. **çār-deh-sāle:**
Gazel 412
Mısra: **14**
On dört yaş.

Şafaḳ mānendi pür-
ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār
çār-deh-sāle

çāre:

1. **çāre:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

Kenāre çıḳmadı deryā-
yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār
baña

2. **çāre:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

Kenāre çıḳmadı deryā-
yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār
baña

3. **çāre:**
Gazel 13
Mısra: **6**

Çıkar yol, kurtuluş yolu, tedbir.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

4. **çāre:**
Gazel 19
Mısra: **14**
İlâç, devâ, tedbir. II Çare, çözüm.

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

5. **çāre:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Çare, çıkar yol; deva, ilaç.

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

6. **çāre:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Çare, ilaç, deva, derman.

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

7. **çāre:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Çare, çıkar yol; deva, ilaç.

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

8. **çāre:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Çare, çıkar yol; deva, ilaç.

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

9. **çāre:**
Gazel 265
Mısra: **11**
(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

10. **çāre:**
Gazel 278
Mısra: **11**
(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

11. **çāre:**
Gazel 295
Mısra: **6**
(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

12. **çāre:**
Gazel 324
Mısra: **2**
(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

13. **çāreñ:**-*ñ*
Gazel 329
Mısra: **10**
Çare, ilaç, deva, derman.

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

14. **çāresi:**-*si*
Gazel 384
Mısra: **8**
Çare.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

15. **çāresi:**-*si*
Gazel 423
Mısra: **12**
İlâç, tedbir.

El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

16. **çāre:**

Gazel 441

Mısra: **9**

Deva, çözüm, çıkar yol.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi

<u>çāre kıl:</u>

1. **çāre ḳıl:**

Gazel 60

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare bulmak, çare olmak.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

2. **çāre ḳıl:**

Gazel 64

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare bulmak, çare olmak.

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

<u>çāre ol:</u>

1. **çāre ol:**-*ma, -ya*

Gazel 62

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çare, derman, deva olmak.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

<u>çāre-sāz:</u>

1. **çāre-sāz:**

Gazel 175

Mısra: **10**

Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz

2. **çāre-sāz:**

Gazel 412

Mısra: **9**

Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

<u>çatma:</u>

1. **çatmalar:**-*lar*

Gazel 415

Mısra: **6**

Çiçekli kadife kumaş.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

<u>çāre:</u>

1. **çāre:**

Gazel 289

Mısra: **3**

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

<u>çek:</u>

1. **çekmek:**-*mek*

Gazel 9

Mısra: **12**

Katlanmak, tahammül etmek.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **çekmek:**-*mek*

Gazel 9

Mısra: **12**

Katlanmak, tahammül etmek.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

3. **çeksem:**-*se, -m*

Gazel 9

Mısra: **3**

Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

4. **çeksem:**-*se, -m*

Gazel 9

Mısra: **3**

(Sürme) çekmek, sürmek.

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

5. **çeküp:**-*üp*

Gazel 21

Mısra: **4**

(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

6. **çekme:**-*me*

Gazel 30

Mısra: **11**

Göndermek için (ok) çekmek.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen sevāb

7. **çekme:**-*me*

Gazel 30

Mısra: **14**

Zorlanmak. bir şeye karşı zorunlu olma hali.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

8. **çekmesün:**-*me, -sün*

Gazel 37

Mısra: **11**

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silahları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

9. **çekmezse:**-*mez, -se*

Gazel 39

Mısra: **4**

Bir şeyi olduğu yerden çıkartmak.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

10. **çekmeye:**-*me, -y, -e*

Gazel 40

Mısra: **3**

(Sevgilinin hayalini) düşünmek.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

11. **çeküp:**-+*üp*

Gazel 62

Mısra: **5**

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çekmek.

Dest-i ḫasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

12. **çekme:**-*me*

Gazel 76

Mısra: **5**

Çekmek (kılıç çekmek vb. bağlamda).

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

13. **çekme:**-*me*

Gazel 79

Mısra: **5**

Çekmek (kılıç çekmek vb. bağlamda).

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

14. **çekdükce:**-*dükçe*

Gazel 93

Mısra: **7**

Çekmek.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

15. **çeküp:**-*üp*

Gazel 112

Mısra: **2**

Söylemek,okumak.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

16. **çeker:**-*er*

Gazel 113

Mısra: **4**

(İçki) İçmek.

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

17. **çekeyin:**-*e, -yin*

Gazel 122

Mısra: **5**

Çekmek, "dert çekmek, sıkıntı çekmek bağlamında.".

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var

18. **çeker:**-*er*

Gazel 149

Mısra: **1**

(Saldırı amacıyla bıçak, balta vs.) Çıkarmak.

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

19. **çeker:**-*er*

Gazel 149

Mısra: **14**

(Sürme) Çekmek.

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

20. **çekemez:**-*e, -mez*

Gazel 161

Mısra: **2**

Germek, yay çekmek.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

21. **çeküp:**-*üp*

Gazel 184

Mısra: **7**

(Sürme) çekmek, sürmek.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

22. **çeküp:**-*üp*

Gazel 210

Mısra: **1**

(Asker, ordu, kuvvet gibi kelimelerle) Göndermek, sevk etmek.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

23. **çeküp:**-*üp*

Gazel 211

Mısra: **5**

(İp, yay gibi şeyleri) Germek.

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

24. **çekdük:**-*dü, -k*

Gazel 228

Mısra: **8**

Katlanmak, tahammül etmek.

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

25. **çekmede:**-*me, -de*

Gazel 244

Mısra: **9**

Katlanmak, tahammül etmek.

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

26. **çekdi:**-*di*

Gazel 268

Mısra: **7**

(Bayrak, sancak vb.) Asmak.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

27. **çekdi:**-*di*

Gazel 274

Mısra: **10**

(Bayrak, sancak vb.) Asmak.

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

28. **çeküp:**-*üp*

Gazel 291

Mısra: **7**

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum

29. **çekdüm:**-*dü, -m*

Gazel 305

Mısra: **10**

(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

30. **çeküp:**-*üp*

Gazel 318

Mısra: **6**

(ok) çekmek.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

31. **çeküp:**-*üp*

Gazel 322

Mısra: **1**

(ok) çekmek.

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

32. **çeker:**-*er*

Gazel 351

Mısra: **8**

(Dert) çekme.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

33. **çekeyin:**-*e, -yin*

Gazel 352

Mısra: **3**

Çekmek, "dert çekmek, sıkıntı çekmek bağlamında.".

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

34. **çekmesün:**-*me, -sün*

Gazel 353

Mısra: **8**

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

35. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **12**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden

36. **çekmeden:**-*me, -den*

Gazel 363

Mısra: **14**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

37. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **10**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

38. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **6**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

39. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **4**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden

40. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **2**

Bir duyguyu içinde yaşatmak.

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

41. **çekmeden:**-*meden*

Gazel 363

Mısra: **1**

Taşımak, yüklenmek II Katlanmak, tahammül etmek.

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden

Kimse irmez devlete iy ḫvāce
ẕillet çekmeden

42. **çeksün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **3**
Duymak, hissetmek.
Laʿlüñe meyl eyleyen
çeksün şaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i
ẓulmet çekmeden

43. **çeküp:**-*üp*
Gazel 366
Mısra: **6**
(Asker, ordu, kuvvet gibi kelimelerle) Göndermek, sevk etmek.
Ṭonatdum sīnemi yir
yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl
u ʿalem bir gün

44. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 370
Mısra: **10**
Katlanmak, tahammül etmek.
İy Muʿīdī ġam degül
cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara bağruma çekdüm ol
kemān-ebrūyı ben

45. **çeküp:**-*üp*
Gazel 374
Mısra: **9**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.
Çeküp şemşīr-i ḫūn-
rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb
bār-ı girāndur bu

46. **çeküp:**-*üp*
Gazel 378
Mısra: **11**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.
Çeküp sīnemden alma
iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur bu

47. **çeke:**-*e*
Gazel 383
Mısra: **14**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü
cefāsını çeke

48. **çekdi:**-*di*
Gazel 387
Mısra: **7**
Çekmek.
Bende çekdi kākülüñ
dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet
kimseye

49. **çekme:**-*me*
Gazel 400
Mısra: **1**
Çekmek (kılıç çekmek vb. bağlamda).
Çekme ġamzeñ
ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan
olur ḳan üstine

50. **çekdi:**-*di*
Gazel 407
Mısra: **1**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.
Tā ki çekdi nergesüñ
tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu
yaralar başuma

51. **çekmiş:**-*miş*
Gazel 428
Mısra: **13**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
Ceyş-i ġam çekmiş
Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol
gedānuñ şevketi

52. **çekdi:**-*di*
Gazel 437
Mısra: **9**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne şardı mı ol bed-liḳā
seni

53. **çekse:**--*se*
Gazel 442
Mısra: **3**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.
Kāfir gözüñ cefā
ḳılıcın çekse dir gören

Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

çek-:

1. **çeker:**-*-er*

Gazel 149

Mısra: **2**

Beyitte ipe çekmek anlamında kullanılmıştır.

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

2. **çeker:**-*er*

Gazel 149

Mısra: **8**

(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

3. **çeker:**-*er*

Gazel 149

Mısra: **10**

(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

4. **çeker:**-*er*

Gazel 149

Mısra: **12**

(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.

ʿArż itse naḳd-i cānı gönül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

5. **çekme:**-*me*

Gazel 208

Mısra: **14**

(geri) çekmek, uzaklaştırmak.

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

6. **çek:**

Gazel 360

Mısra: **13**

Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

7. **çekmeden:**-*me, -den*

Gazel 363

Mısra: **8**

İçmek.

Şerm ider açmaġa rāzın ʿāşıḳ-ı mestāneler
Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet çekmeden

8. **çekmeseñ:**

Gazel 368

Mısra: **13**

Çekmek; çekme.

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

çekdügim]:

1. **çekdügim]:**

Gazel 404

Mısra: **7**

Tahammül etmek, sıkıntı çekmek, katlanmak.

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

çekelden:

1. **çekelden:**

Gazel 198

Mısra: **4**

Çektiğinden beri.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ

2. **çekelden:**

Gazel 344

Mısra: **5**

Çektiğinden beri.

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

çekemez:

1. **çekemez:**

Gazel 213

Mısra: **12**

Taşıma gücü olmamak.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim

Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ
Elbürz ile Ḳāf

çeken:

1. **çeken:**
Gazel 226
Mısra: **8**
(Çile) çekmek anlamında kullanılmıştır.
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben ża'īfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

çeker:

1. **çeker:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Çekmek.
Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

çekerdüm:

1. **çekerdüm:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II ah çekmek.
Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

çekerseñ:

1. **çekerseñ:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Bir şeyi çekip yerinden çıkarmak. Kılıcı kınından çıkarmak.
Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

çekil:

1. **çekilmiş:**-*miş*
Gazel 376
Mısra: **8**
Gitmek.
Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

çekiş:

1. **çekişdi:**-*di*
Gazel 132
Mısra: **3**
Çekişmek, mücadele etmek.
Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

çekme:

1. **çekmeyince:**-*yince*
Gazel 162
Mısra: **5**
İçmek, yudumlamak.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

çekmek:

1. **çekmişem:**-*miş, -em*
Gazel 72
Mısra: **9**
Sıkıntı çekmek II sıkıntıya katlanmak.
Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

2. **çeker:**-*er*
Gazel 113
Mısra: **10**
(Dert) çekmek.
Bir gül-i ra'nāyı Mu'īdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

çekmeye:

1. **çekmeye:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Sıkıntılı bir durumu yaşamak, katlanmak.
Her ne 'āşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

çekmez-:

1. **çekmezsin:**-*sin*
Gazel 235
Mısra: **13**
Geri çekmek, vazgeçmek.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü

İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

<u>çekmez:</u>

1. **çekmez:**

Gazel 309

Mısra: **2**

İstemez.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

<u>çekseñ:</u>

1. **çekseñ:**

Gazel 203

Mısra: **3**

(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa ṣemʿ

<u>çeküp:</u>

1. **çeküp:**-*üp*

Gazel 229

Mısra: **1**

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak.

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

2. **çeküp:**-*üp*

Gazel 348

Mısra: **2**

(aşk sıkıntısı) çekmek.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

<u>çemen:</u>

1. **çemende:**-*de*

Gazel 41

Mısra: **9**

Ağaç ve çiçekleri olan yer.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

2. **çemen:**

Gazel 86

Mısra: **6**

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

3. **çemende:**-*de*

Gazel 92

Mısra: **13**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

4. **çemen:**

Gazel 136

Mısra: **3**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

5. **çemende:**-*de*

Gazel 154

Mısra: **7**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik; sevgilinin bulunduğu yer.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

6. **çemende:**-*de*

Gazel 190

Mısra: **12**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

7. **çemenden:**-*den*

Gazel 205

Mısra: **12**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

8. **çemen:**

Gazel 219

Mısra: **4**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

9. **çemende:**-*de*

Gazel 230

Mısra: **6**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

10. **çemen:**

Gazel 270

Mısra: **6**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel

11. **çemende:**-*de*

Gazel 327

Mısra: **7**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

12. **çemen:**

Gazel 333

Mısra: **10**

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

13. **çemen:**

Gazel 395

Mısra: **3**

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

çemen mülk:

1. **çemen mülk:**

Gazel 268

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşillik, çemenlik ülkesi.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

çemen olmış-:

1. **çemen olmış-:**-*dur*

Gazel 87

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil, ağaçlık, çiçekli (bir yer) olmak.

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

çenār:

1. **çenār:**

Gazel 433

Mısra: **7**

Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalındugınca ol ḳad-i mevzūn didükleri

çenber:

1. **çenberden:**-*den*

Gazel 50

Mısra: **3**

Cambazların gösteri yaptığı halka ǁ Güzelin saç kıvrımı.

Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

2. **çenberden:**-*den*

Gazel 118

Mısra: **6**

Cambazların gösteri yaptığı halka ǁ Güzelin saç kıvrımı.

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer

3. **çenberden:**-*den*

Gazel 329

Mısra: **14**

Cambazların gösteri yaptığı halka ǁ Güzelin saç kıvrımı.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı

Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

4. **çenbere:**-*e*

Gazel 360

Mısra: **7**

Halka; sevgilinin saç kıvrımı.

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

çenber-i zülf-:

1. **çenber-i zülf-:**-*üñ*

Gazel 95

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının çemberi, kıvrımı.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

çend:

1. **çend:**

Gazel 267

Mısra: **10**

Birkaç.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫṣ-i ḥüsn içün her çend gül

çerāġ:

1. **çerāġ:**

Gazel 207

Mısra: **1**

(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

2. **çerāġ:**

Gazel 207

Mısra: **4**

Alev.

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

3. **çerāġ:**

Gazel 207

Mısra: **8**

Çıra, kandil, mum.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

4. **çerāġ:**

Gazel 207

Mısra: **10**

Çerāġ (□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

5. **çerāġ:**

Gazel 207

Mısra: **14**

(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

6. **çerāġı:**-*ı*

Gazel 252

Mısra: **12**

Çıra, kandil, mum.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

7. **çerāġı:**-*ı*

Gazel 405

Mısra: **2**

Mum, kandil.

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

çerāġ yaḳar:

1. **çerāġ yaḳar:**

Gazel 207

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kandil yakmak; aydınlatmak.

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

2. **çerāġ yaḳar:**

Gazel 207

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kandil yakmak; aydınlatmak.

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

3. **çerāġ yaḳar:**

Gazel 207

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kandil yakmak; aydınlatmak.

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

<u>çerḫ:</u>

1. **çerḫ:**

Gazel 24

Mısra: **2**

Felek, gökyüzü, sema.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

2. **çerḫ:**

Gazel 55

Mısra: **1**

Felek, dünya.

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

3. **çerḫ:**

Gazel 61

Mısra: **9**

Felek, dünya.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

4. **çerḫi:**-*i*

Gazel 82

Mısra: **15**

Felek.

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

5. **çerḫüñ:**-*üñ*

Gazel 111

Mısra: **4**

Felek.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

6. **çerḫ-i:**--*i*

Gazel 132

Mısra: **12**

Felek, gökyüzü, sema.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

7. **çerḫe:**-*e*

Gazel 132

Mısra: **12**

Felek, talih.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

8. **çerḫ:**

Gazel 177

Mısra: **14**

F.çark, tekerlek, felek, gök, dönen talih.

N’içün Muʿīdī n’itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

9. **çerḫ:**

Gazel 274

Mısra: **5**

F.çark, tekerlek, felek, gök, dönen talih.

Zer ḳadeḫle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **çerḫ:**

Gazel 288

Mısra: **3**

F.çark, tekerlek, felek, gök, dönen talih.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

11. **çerḫ:**

Gazel 369

Mısra: **7**

Çark. II Dünya, âlem.

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

12. **çerḫ:**

Gazel 394

Mısra: **5**

Felek, gökyüzü, sema.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭoptolu ḳandur yine

<u>çerh ur-:</u>

1. **çerḫ ur-:**-*a*, -*maz*

Gazel 226

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemez.

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

<u>çerh-i devrān:</u>

1. **çerḫ-i devrān:**

Gazel 45

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönen felek. (Güvenilmez anlamında).

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

2. **çerḫ-i devrān:**

Gazel 48

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devreden, dönen gökyüzü.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

<u>çerh-i felek:</u>

1. **çerḫ-i felek:**

Gazel 227

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gök kubbe.

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

<u>çerh-i gerdān:</u>

1. **çerḫ-i gerdān:**

Gazel 109

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönen felek.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

<u>çerḫ-i gerdū-:</u>

1. **çerḫ-i gerdū-:**-*a*

Gazel 203

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönen felek, dünya.

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

<u>çerh-i sitemger-:</u>

1. **çerḫ-i sitemger-:**-*den*

Gazel 116

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zalim felek.

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

<u>çerh-i sitemkār:</u>

1. **çerḫ-i sitemkār:**

Gazel 13

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zalim felek, kahpe felek.

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār bańa
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār bańa

<u>çerhüñ zergeri:</u>

1. **çerḫüñ zergeri:**

Gazel 188

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin saraffı.

Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

<u>çeşm:</u>

1. **çeşmüñ:**-*üñ*

Gazel 7

Mısra: **7**

Göz, çeşm, ayn.

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān ańa

2. **çeşmüñ:**-*üñ*

Gazel 7

Mısra: **7**

Göz, ayn, dide.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

3. **çeşm:**

Gazel 19

Mısra: **1**

Göz, ayn, dide.

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

4. **çeşmüñ:**-*üñ*

Gazel 36

Mısra: **11**

Göz, ayn, çeşm. II

Sevgilinin can alan gözleri.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

5. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*

Gazel 81

Mısra: **1**

(Sevgilinin) gözü.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

6. **çeşmi:**-*i*

Gazel 84

Mısra: **12**

(Fars.) Göz.

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫẓada biñ ḳan eyler

7. **çeşmüm:**-*(ü)m*

Gazel 106

Mısra: **6**

(Âşığın) gözü.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

8. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*

Gazel 132

Mısra: **1**

(Sevgilinin) gözü.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

9. **çeşmüm:**-*üm*

Gazel 134

Mısra: **5**

Çeşm, göz.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

10. **çeşmüm:**-*(ü)m*

Gazel 154

Mısra: **1**

(Âşığın) gözü.

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur henüz

11. **çeşm:**

Gazel 156

Mısra: **5**

Görme organı, ayn, dide, çeşm.

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

12. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 160

Mısra: **9**

(Sevgilinin fitneci) gözü.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

13. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 162

Mısra: **5**

(Âşığın) gözü.

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

14. **çeşmüñi:**-*üñ, -i*

Gazel 172

Mısra: **9**

Göz.

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz

15. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 202

Mısra: **3**

(Sevgilinin fitneci) gözü.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ

16. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 211
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü.
Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

17. **çeşmüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 216
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.
Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

18. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 216
Mısra: **9**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

19. **çeşm:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Göz.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

20. **çeşmümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 255
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.
Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

21. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 301
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.
Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḫr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

22. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 320
Mısra: **11**
Çeşm, göz.
Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

23. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 320
Mısra: **3**
Bakış, nazar.
Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

24. **çeşmüñe:**-*üñe*
Gazel 328
Mısra: **1**
Göz.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

25. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 335
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

26. **çeşmümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 341
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

27. **çeşme:**-*e*
Gazel 350
Mısra: **10**
Far. Göz, dide, ayn.
Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden

28. **çeşm:**
Gazel 357
Mısra: **13**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḫiṣār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

29. **çeşmüm:**-*(ü)m*

Gazel 358

Mısra: **5**

(Âşığın) gözü.

Devlet-i ʿışḳuñda
çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca
iḥsān illerin

30. **çeşmümden:**-*üm, -den*

Gazel 366

Mısra: **9**

(Âşığın) gözü.

Ġam-ı hecr ile
çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem
ḳorḳaram bir gün

31. **çeşmümden:**-*ü, -m, -den*

Gazel 374

Mısra: **13**

(Fa.) Göz.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup
yā Rab ne kāndur bu

32. **çeşm:**

Gazel 377

Mısra: **5**

Göz.

Çeşm ü zülfünden
[cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü
perīşāndur bu

33. **çeşmüm:**-*üm*

Gazel 381

Mısra: **1**

Göz II göz çukuru.

Aġlarsa ṭan mı
çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre
ḳarşu

34. **çeşmüm:**-*(ü)m*

Gazel 394

Mısra: **1**

(Âşığın) gözü.

Merkez-i hecrüñde
çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i
[şebistāndur] yine

35. **çeşmüñ:**-*üñ*

Gazel 395

Mısra: **7**

Göz.

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı
arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu
düşmenler yine

36. **çeşmüm:**-*üm*

Gazel 414

Mısra: **8**

Göz.

Penbe gibi ṭutuşup
yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i
raḫşān olmasa

37. **çeşm:**

Gazel 415

Mısra: **2**

Göz.

Gerçi yayın ṣundı ol
ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i
şehlālar bize

38. **çeşm:**

Gazel 418

Mısra: **5**

Göz.

Çeşm ü zülfüñ
ḥasretinden ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde
yārān her gice

39. **çeşmüm:**-*üm*

Gazel 418

Mısra: **11**

Göz.

Yiridür çeşmüm ṭolu
ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı
tābān her gice

40. **çeşmüñ:**-*üñ*

Gazel 422

Mısra: **11**

Göz.

Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet
olmışdur ḳavī

41. **çeşmümden:**-*ü, -m, -den*

Gazel 438

Mısra: **4**

(Fa.) Göz.

Oldı rāḥat bülbülüñ
cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü
zaḥmet gitmedi

42. **çeşmüñüñ:**-*ü, -ñüñ*

Gazel 446

Mısra: **10**

Göz.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

<u>çeşm ü zülf:</u>

1. **çeşm ü zülf:**
Gazel 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gözleri ve saçı.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

<u>çeşme:</u>

1. **çeşmeyi:***-y, -i*
Gazel 303
Mısra: **6**
Çeşme; pınar; su kaynağı.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

<u>çeşme-i cān:</u>

1. **çeşme-i cān:***-ım, -da*
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can çeşmesi.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekṣer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

<u>çeşme-i cān-:</u>

1. **çeşme-i cān-:***--dan*
Gazel 145
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can veren, can bağışlayan çeşme.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

<u>çeşme-i cāndan:</u>

1. **çeşme-i cāndan:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can veren, can bağışlayan çeşme II ab-ı hayat II dudak.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

<u>çeşme-i ḥayvān:</u>

1. **çeşme-i ḫayvān:***-i*
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña

2. **çeşme-i ḫayvān:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

3. **çeşme-i ḫayvān:***-i*
Gazel 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña

4. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña

5. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 68
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayat çeşmesi; içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

ʿIşḳuñ şarābı leẕẕetini bilmez içmeyen
Sen Ḫıżr'a şor ki çeşme-i ḥayvān olur leẕīẕ

6. **çeşme-i ḥayvān:**

Gazel 78

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu. ll Sevgilinin dudağı.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

çeşme-i ḥayvān-:

1. **çeşme-i ḥayvān-:**-*a*

Gazel 141

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu; sevgilinin dudağı.

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

çeşm-i dil-:

1. **çeşm-i dil-:**-*den*

Gazel 238

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gözü.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

çeşm-i dilber:

1. **çeşm-i dilber:**

Gazel 44

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sevgilinin gözü.

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

çeşm-i dilberdür:

1. **çeşm-i dilberdür:**

Gazel 89

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan sevgilinin gözü.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

çeşm-i fettān:

1. **çeşm-i fettān:**-*uñ*

Gazel 242

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne çıkaran gözlü II sevgili.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

2. **çeşm-i fettān:**-*uñ*

Gazel 243

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne çıkaran göz.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

çeşm-i giryān-:

1. **çeşm-i giryān-:**--*dan*

Gazel 145

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, gözyaşı döken; göz.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

2. **çeşm-i giryān-:**--*dan*

Gazel 145

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

çeşm-i giryān:

1. **çeşm-i giryān:**

Gazel 256

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

çeşm-i giryānum:

1. **çeşm-i giryānum:**-*i, -um*

Gazel 1

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) ağlayan gözü.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **çeşm-i giryānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın kan ağlayan gözleri.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **çeşm-i giryānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) gözyaşları.

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varṣun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

<u>çeşm-i hūn-hvār:</u>

1. **çeşm-i ḫūn-ḫvār:**

Gazel 71

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **-**

Kan dökücü göz.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

<u>çeşm-i hūnīn-:</u>

1. **çeşm-i ḫūnīn-:**-*üm*

Gazel 128

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı göz. (Ağlamaktan kızaran gözler).

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

<u>çeşm-i hvāb-ālūdı:</u>

1. **çeşm-i ḫvāb-ālūdı:**-*ı*

Gazel 23

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin uykulu gözleri.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

<u>çeşm-i insāf:</u>

1. **çeşm-i insāf:**

Kıt'a 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet gözü.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

<u>çeşm-i kāfir:</u>

1. **çeşm-i kāfir:**-*den*

Tahmis 1

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâfir dinli göz II zalim, gaddar göz.

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür

<u>çeşm-i mest-:</u>

1. **çeşm-i mest-:**--*i*

Gazel 36

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.

Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

2. **çeşm-i mest-:**-*üñ*

Gazel 229

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

<u>çeşm-i mestüñe:</u>

1. **çeşm-i mestüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 37

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sarhoş gözü.

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

2. **çeşm-i mestüñe:**

Gazel 173

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sarhoş gözü.

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz

çeşm-ı nā-bīnāyı:

1. **çeşm-ı nā-bīnāyı:**-*ı, -yı*

Tahmis 3

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmeyen göz.

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

çeşm-i nerges rūşen-:

1. **çeşm-i nerges rūşen-:**

Gazel 114

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nergisin gözünü aydınlatan, ışıldatan.

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür

çeşm-i pür-eşk:

1. **çeşm-i pür-eşk:**-*üm, -de*

Gazel 271

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dolu olan göz.

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

çeşm-i pür-eşküm:

1. **çeşm-i pür-eşküm:**

Gazel 123

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı ile dolu olan göz.

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var

çeşm-i pür-hışm-:

1. **çeşm-i pür-ḫışm-:**-*uñ*

Gazel 138

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öfke dolu göz. II Sevgilinin gözü.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

çeşm-i pür-ḫumār-:

1. **çeşm-i pür-ḫumār-:**-*uñ, -dur*

Gazel 239

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş göz.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

çeşm-i pür-ḥvāb:

1. **çeşm-i pür-ḫvāb:**-*uñ*

Gazel 258

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykulu gözler.

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

çeşm-i ser-mest-:

1. **çeşm-i ser-mest-:**-*üñ*

Gazel 127

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş göz.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

2. **çeşm-i ser-mest-:**--*üñ*

Gazel 153

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş göz. II Sevgilinin baygın bakışları.

Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā
bezminde sāḳīdür henüz

<u>çeşm-i ser-mestüñ:</u>

1. **çeşm-i ser-mestüñ:**-*üñ*

Gazel 53
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) sarhoş gözü.

Çeşm-i ser-mestüñ
ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün
miskīn ḳadeḥ

<u>çeşm-i sitemkār:</u>

1. **çeşm-i sitemkār:**-*uñ*

Tahmis 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve cefa eden göz.

Ḫaste eyler nergesi
çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i
zāruñ senüñ

<u>çeşm-i şūh-:</u>

1. **çeşm-i şūḫ-:**--*uñ*

Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) işveli göz.

Çeşm-i şūḫuñ ile mest
ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-
tüvān olmış yatur

2. **çeşm-i şūḫ-:**-*uñ*

Gazel 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekici, güzel göz (sevgili).

Çeşm-i şūḫuñ egerçi
yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

<u>çeşm-i şūhuñ:</u>

1. **çeşm-i şūḫuñ:**

Gazel 187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelin gözü.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i
ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü
şeker zeyn eylemiş

<u>çeşm-i ulü'l-elbāb:</u>

1. **çeşm-i ulü'l-elbāb:**

Gazel 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl sahiplerinin gözü.

İy leb-i gevher-feşānuñ
nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i
ulü'l-elbāb bāb

<u>çevgān:</u>

1. **çevgān:**

Gazel 7
Mısra: **12**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. (Sevgilinin boyu bağlamında.).

ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān aña

2. **çevgān:**

Gazel 7
Mısra: **12**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek.

ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān aña

3. **çevgān:**

Gazel 8
Mısra: **6**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

ʿIşḳ meydānında
başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya
çevgān aña

4. **çevgān:**

Gazel 8
Mısra: **6**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

ʿIşḳ meydānında
başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya
çevgān aña

5. **çevgān:**

Gazel 29
Mısra: **4**

(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

6. **çevgān:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

7. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **6**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

8. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **8**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

9. **çevgāndur:**-*dur*
Gazel 61
Mısra: **9**
Ucu egri cirit sopası.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

10. **çevgān:**
Gazel 106
Mısra: **4**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

11. **çevgān:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

12. **çevgān:**
Gazel 231
Mısra: **4**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

13. **çevgān:**
Gazel 332
Mısra: **4**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

14. **çevgānuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 336
Mısra: **8**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aşarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

15. **çevgāne:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

16. **çevgān:**
Gazel 392

Mısra: **6**

Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek.

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

17. **çevgān:**

Gazel 414

Mısra: **12**

(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

18. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 417

Mısra: **1**

Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçına teşbih.

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına

19. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 444

Mısra: **11**

Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçına teşbih.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

<u>çevgān oynamaḳ:</u>

1. **çevgān oynamaḳ:**

Gazel 216

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çevgan oyununu oynamak.

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

<u>çevgān-ı heves:</u>

1. **çevgān-ı heves:**

Gazel 179

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveslerinin değeneği sopası.

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

<u>çevgān-ı ʻīd ol:</u>

1. **çevgān-ı ʻīd ol:**-*dı*

Gazel 59

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram çevganı olmak.

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd

<u>çevgān-ı każā:</u>

1. **çevgān-ı ḳażā:**

Gazel 166

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaderin ucu eğri sopası.

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

<u>çevir:</u>

1. **çevirür:**-*ür*

Gazel 343

Mısra: **1**

Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

<u>çevre:</u>

1. **çevremi:**-*m, -i*

Gazel 225

Mısra: **12**

Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

2. **çevresine:**-*sine*

Gazel 305

Mısra: **10**

Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

3. **çevreden:**-*den*

Gazel 372

Mısra: **11**

Yakın olan yerler, etraf, civar.

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḫātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

4. **çevresin:**-*si, -n*

Gazel 412

Mısra: **8**

Yakın olan yerler, etraf, civar.

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle

<u>çiçekler açılmış:</u>

1. **çiçekler açılmış:**-*ıl, -mış*

Gazel 58

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeklerin büyümesi, yetişmesi.

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler ṣāḫ ṣāḫ

<u>çigned:</u>

1. **çignedüp:**-*üp*

Gazel 161

Mısra: **6**

Çiğnetmek; ayakla veya bir taşıt altında ezilmesine sebep olmak, ezdirmek.

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

<u>çihre:</u>

1. **çihre-i:**--*i*

Gazel 87

Mısra: **1**

Yüz.

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

2. **çihreyle:**

Gazel 259

Mısra: **9**

1. Çehre, yüz.

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

3. **çihremüñ:**-*m, -ün*

Gazel 440

Mısra: **4**

Çehre, yüz.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

<u>çihre-:</u>

1. **çihreñüz:**

Gazel 158

Mısra: **4**

1. Çehre, yüz.

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

<u>çihre-i zerd-:</u>

1. **çihre-i zerd-:**-*üm, --le*

Gazel 233

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış, solgun yüz.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

<u>çık:</u>

1. **çıḳmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 10

Mısra: **9**

Çıkmak, bulunduğu yeri terk etmek.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **çıḳmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 10

Mısra: **9**

Çıkmak, bir yerden ayrılmak.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

3. **çıḳdı:**-*dı*

Gazel 40

Mısra: **14**

Ortaya çıkmak, görünmek.

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze
dīvānı dürüst

4. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 89
Mısra: **1**
Çıkmak.
Başda her sevdā ki var
bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan
çıḳar

5. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 89
Mısra: **10**
Doğmak, kaynaklanmak.
Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-
ḫoşdan çıḳar

6. **çıḳup:**-*up*
Gazel 123
Mısra: **5**
Bir şeyin üst kısmına çıkmak II yukarı doğru gitmek.
Kürsīye çıḳup
naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim
ḳafesi var

7. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 130
Mısra: **10**
.
Ḫānesine sīnemüñ
mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp
yir gösterür

8. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 141
Mısra: **7**
(Bulunduğu yerden) dışarı çıkmak.
Derdiyle bir āh itdi
göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne
ber-ā-ber

9. **çıḳup:**-*up*
Gazel 170
Mısra: **1**
(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.
Evden çıḳup gelinceye
dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı
cānumuz

10. **çıḳ:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Çıkmak.
Evvel ele ayaġın al
andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre
ayaḳ ayaḳ

11. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 240
Mısra: **4**
(Kan) çıkmak, akmak.
Ṣorma cigerde yāre
görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy
ṣanem senüñ

12. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 348
Mısra: **5**
(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.
İy perī ḳahr ile
kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı
şeytān olmasun

13. **çıḳsa:**-*sa*, -
Gazel 410
Mısra: **4**
Yükselmek.
Ġam zaḫmı acısından
göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum
āsmāne

14. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 425
Mısra: **13**
Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.
Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

15. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 446
Mısra: **14**
Ortaya çıkmak, gözükmek.
Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni
hünerleri

çık-:

1. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 321
Mısra: **3**
Ayrılmak, terk etmek.

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

2. **çıḳmaludur:**-*ma, -ludur*

Gazel 373

Mısra: **11**

Dışarı atmak, kaybetmek.

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū

3. **çıḳmaya:**-*ma, -ya*

Gazel 378

Mısra: **10**

Ulaşmak.

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḫāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

4. **çıḳdı:**-*dı*

Gazel 417

Mısra: **9**

Çıkmak.

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

çıkar:

1. **çıḳar:**

Gazel 90

Mısra: **1**

Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

2. **çıḳar:**

Gazel 131

Mısra: **11**

(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

çıkar-:

1. **çıḳarmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 425

Mısra: **10**

Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

çıkdı:

1. **çıḳdı:**

Gazel 385

Mısra: **6**

Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

çıḳduñ:

1. **çıḳduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 249

Mısra: **3**

Çıkmak.

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

çıkma:

1. **çıḳmayup:**-*y, -up*

Gazel 242

Mısra: **8**

Çıkmamak; ayrılmamak.

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

2. **çıḳmayup:**-*y, -up*

Gazel 243

Mısra: **4**

Çıkmamak; ayrılmamak.

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

çıkma-:

1. **çıḳmaz:**-*z*

Gazel 351

Mısra: **10**

(Dimağdan) dışarı çıkmamak, unutmamak.

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem

İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

<u>çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek:</u>

1. **çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek:**

Gazel 59

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Atasözü**

Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.

Yār ṣāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

<u>çıḳmaya:</u>

1. **çıḳmaya:**

Gazel 186

Mısra: **14**

Çıkmazsa.

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

<u>çīm-i zülf-:</u>

1. **çīm-i zülf-:**--*ü, --ñ*

Gazel 142

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

<u>çīn:</u>

1. **çīn:**

Gazel 72

Mısra: **5**

Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke. Klasik Türk şiirinde ceylanları, dolayısıyla da misk kokularıyla söz konusu edilmiştir.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

2. **çīndür:**--*dür, -*

Gazel 72

Mısra: **5**

Kıvrım.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

3. **çīnī:**-*i*

Gazel 191

Mısra: **11**

1. Saçın kıvrımı 2. sevgilinin saçının kokusu olan miskin çıkarıldığı Çin ülkesi.

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

4. **çīn:**

Gazel 216

Mısra: **3**

Buruşuk, çatık.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

5. **çīn:**

Gazel 271

Mısra: **5**

Çin ülkesi II güzelleri ile meşhur Çin ülkesi.

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

6. **çīn:**

Gazel 317

Mısra: **12**

İçin.

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

7. **çīninde:**-*i, -n, -de*

Gazel 395

Mısra: **9**

Kıvrım, büklüm.

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

8. **çīn'e:**-*'e*

Gazel 397

Mısra: **11**

Çin ülkesi.

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde

çīn şalup:

1. **çīn şalup:**-*up*
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kaşlarını) çatmak.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

2. **çīn şalup:**
Gazel 35
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kaşlarını) çatmak.
Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup

3. **çīn şalup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaşını çatmak, kızmak, öfkelenmek.
Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

çīn ur-:

1. **çīn ur-:**--*up*
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çatmak.
Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

çīn-be-çīn:

1. **çīn-be-çīn:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Kıvrım kıvrım.
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

çīni:

1. **çīnī:**
Gazel 395
Mısra: **4**
Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.
ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

çīnī-siper:

1. **çīnī-siper:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Mavi siper.
Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

çınrat:

1. **çıñratdı:**-*dı*
Gazel 237
Mısra: **6**
Çınlatmak, ses çıkartmak, şıngırdatmak.
Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

çiz:

1. **çizdi:**-*di*
Gazel 437
Mısra: **13**
Çizgi çekmek. II Yara açmak.
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

çizgin-:

1. **çizginse:**
Gazel 268
Mısra: **13**
Dönmek.
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

çoġ:

1. **çoġ:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Birçok, bir hayli, pek çok.
Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

2. **çoġ:**

Gazel 254

Mısra: **7**

1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

3. **çoġ:**

Gazel 311

Mısra: **1**

Aşırı, fazla.

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

4. **çoġ:**

Gazel 366

Mısra: **13**

1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

<u>coġal:</u>

1. **çoġaldı:**-*dı*

Gazel 386

Mısra: **6**

Artmak, fazlalaşmak.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma

<u>çoḳ:</u>

1. **çoḳ:**

Gazel 11

Mısra: **12**

1. Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. 2) Aşırı bir biçimde.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

2. **çoḳ:**

Gazel 11

Mısra: **12**

Çok fazla.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

3. **çoḳdur:**-*dur*

Gazel 23

Mısra: **1**

Pek çok, fazla.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

4. **çoḳdan:**-*dan*

Gazel 28

Mısra: **14**

"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

5. **çoḳ:**

Gazel 38

Mısra: **13**

"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

6. **çoḳ:**

Gazel 46

Mısra: **9**

"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥ<u>s</u>

7. **çoḳdur:**-*dur*

Gazel 55

Mısra: **8**

Çok II fazla.

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

8. **çoḳ:**

Gazel 72

Mısra: **9**

"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ

Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

9. **çoḳ:**
Gazel 98
Mısra: **5**
"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.
Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

10. **çoḳ:**
Gazel 100
Mısra: **10**
"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.
İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

11. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 131
Mısra: **7**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

12. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 135
Mısra: **7**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

13. **çoḳ:**
Gazel 136
Mısra: **8**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

14. **çoḳ:**
Gazel 137
Mısra: **2**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

15. **çoḳ:**
Gazel 139
Mısra: **11**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

16. **çoḳ:**
Gazel 140
Mısra: **14**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

17. **çoḳ:**
Gazel 149
Mısra: **6**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

18. **çoḳ:**
Gazel 152
Mısra: **7**
"Birçok pek çok, fazla, aşırı" anlamında belgisiz sıfat.
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

19. **çoḳ:**
Gazel 160
Mısra: **2**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

20. **çoḳ:**
Gazel 160
Mısra: **11**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

21. **çoḳ:**
Gazel 171
Mısra: **14**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Şemʿ olalı
Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın āz

22. **çoḳ:**
Gazel 175
Mısra: **11**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Az gülüp çoḳ aġla iy
dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye
çoḳdur ḫande az

23. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 175
Mısra: **12**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Az gülüp çoḳ aġla iy
dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye
çoḳdur ḫande az

24. **çoḳ:**
Gazel 197
Mısra: **5**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre
güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār
ḫaṭṭ

25. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 224
Mısra: **5**
Bir hayli, oldukça, pek çok, fazla.
Ḳaşı kirpügi ḳara
çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

26. **çoḳ:**
Gazel 244
Mısra: **9**
"Birçok, pek çok" anlamında belgisiz sıfat (çoḳ nihāl).
Yār cevrin çekmede
çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye
dānālıġuñ

27. **çoḳ:**
Gazel 246
Mısra: **9**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

28. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 246
Mısra: **10**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

29. **çoḳ:**
Gazel 253
Mısra: **11**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Yād iken çoḳ luṭf
iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı
Yūsuf'uñ

30. **çoḳ:**
Gazel 284
Mısra: **5**
"Birçok, pek çok" anlamında zarf.
Yaşı çoḳ olsun
gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm

31. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 309
Mısra: **9**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.
Gün gibi hercāī meh-
rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum
ṭuş iy ṣanem

32. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 310
Mısra: **6**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.
Düşmenle ṭatlu dirilüp
itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim
çoḳdur acıġum

33. **çoḳ:**
Gazel 327
Mısra: **6**
"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.
Ḥaddi yoḳdur
ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i
Ferhād'dan

34. **çoḳ:**

Gazel 333

Mısra: **12**

"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

35. **çoḳ:**

Gazel 338

Mısra: **9**

"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

36. **çoḳdur:**-*dur*

Gazel 356

Mısra: **8**

"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

37. **çoḳdur:**-*dur*

Gazel 361

Mısra: **3**

"Birçok pek çok, fazla, aşırı" anlamında belgisiz sıfat.

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

38. **çoḳ:**

Gazel 363

Mısra: **9**

"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

39. **çoḳ:**

Gazel 385

Mısra: **5**

Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

40. **çoḳ:**

Gazel 407

Mısra: **8**

Çok.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

41. **çoḳ:**

Gazel 413

Mısra: **12**

Çok.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

42. **çoḳ:**

Gazel 420

Mısra: **3**

Çok.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

43. **çoḳ:**

Gazel 436

Mısra: **12**

Çok.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

<u>çok çok:</u>

1. **çoḳ çoḳ:**

Gazel 21

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla anlamında ikileme.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

<u>çok yüz gör-:</u>

1. **çoḳ yüz gör-:**-*üp*

Gazel 140

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yüz gören.

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

<u>çok zamān iste-:</u>

1. **çoḳ zamān iste-:**-*r*

Gazel 105

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok zaman var.

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

<u>çokdan:</u>

1. **çoḳdan:**

Gazel 31

Mısra: **3**

"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

2. **çoḳdan:**

Gazel 397

Mısra: **9**

Çoktan beri, çok zamandan beri.

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

<u>çöz:</u>

1. **çöz:**

Gazel 61

Mısra: **2**

(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

2. **çöz:**

Gazel 195

Mısra: **7**

Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

<u>çöz-:</u>

1. **çözüp:**-*üp*

Gazel 428

Mısra: **13**

Çözmek, açmak.

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

<u>çü:</u>

1. **çü:**

Gazel 198

Mısra: **6**

"-dığı için, -dığından".

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ

<u>çün:</u>

1. **çün:**

Gazel 4

Mısra: **13**

"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirtir.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **çün:**

Gazel 4

Mısra: **13**

"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

3. **çün:**

Gazel 15

Mısra: **2**

Çünkü, için, zira. II Zaten.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

4. **çün:**

Gazel 19

Mısra: **13**

"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

5. **çün:**

Gazel 21

Mısra: **3**

"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi

Yā çeküp n’eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

6. **çün:**

Gazel 25

Mısra: **2**

"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

7. **çün:**

Gazel 25

Mısra: **7**

"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

8. **çün:**

Gazel 27

Mısra: **7**

"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

9. **çün:**

Gazel 35

Mısra: **5**

-diği için, -dığından dolayı.

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n’ider deryā-yı Nīl’e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

10. **çün:**

Gazel 41

Mısra: **13**

"Çünkü" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

11. **çün:**

Gazel 43

Mısra: **13**

"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

12. **çün:**

Gazel 44

Mısra: **1**

-dığı zaman, -dığında, ne zaman ki.

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

13. **çün:**

Gazel 44

Mısra: **17**

"-dığında", "-dığı zaman" .

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

14. **çün:**

Gazel 45

Mısra: **9**

...dığı halde, öyle olmasına karşın.

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı işbāt içün itsem n’ola cān ile baḥş

15. **çün:**

Gazel 47

Mısra: **2**

"Çünkü" bağlacı.

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥş
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥş

16. **çün:**

Gazel 53

Mısra: **13**

Bunun için, bu sebeple.

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

17. **çün:**

Gazel 55

Mısra: **7**

...dığı zaman.

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

18. **çün:**

Gazel 71

Mısra: **3**

"Çünkü" anlamında edat.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

19. **çün:**
Gazel 74
Mısra: **7**
"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için".
Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

20. **çün:**
Gazel 79
Mısra: **7**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

21. **çün:**
Gazel 110
Mısra: **5**
"Çünkü, zira" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.
Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

22. **çün:**
Gazel 126
Mısra: **3**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çağıdur

23. **çün:**
Gazel 141
Mısra: **1**
"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için".
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

24. **çün:**
Gazel 157
Mısra: **2**
"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

25. **çün:**
Gazel 162
Mısra: **13**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

26. **çün:**
Gazel 163
Mısra: **12**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

27. **çün:**
Gazel 166
Mısra: **13**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

28. **çün:**
Gazel 175
Mısra: **9**
"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.
Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

29. **çün:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.
Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

30. **çün:**
Gazel 177
Mısra: **11**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında edat.
Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

31. **çün:**
Gazel 185

Mısra: **5**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

32. **çün:**

Gazel 196

Mısra: **9**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

33. **çün:**

Gazel 197

Mısra: **17**

"Çünkü" anlamında bağlaç.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

34. **çün:**

Gazel 199

Mısra: **13**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḫaẕẕ

35. **çün:**

Gazel 200

Mısra: **13**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḫaẕẕ

36. **çün:**

Gazel 208

Mısra: **13**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

37. **çün:**

Gazel 211

Mısra: **14**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref

38. **çün:**

Gazel 212

Mısra: **12**

"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

39. **çün:**

Gazel 216

Mısra: **13**

"-dığı için".

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

40. **çün:**

Gazel 226

Mısra: **10**

"Çünkü" anlamında kullanılan bağlaç.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

41. **çün:**

Gazel 235

Mısra: **9**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

42. **çün:**

Gazel 240

Mısra: **11**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

43. **çün:**

Gazel 244

Mısra: **7**

"Çünkü" anlamında edat.

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

44. **çün:**

Gazel 245

Mısra: **10**

"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

45. **çün:**

Gazel 250

Mısra: **5**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

46. **çün:**

Gazel 252

Mısra: **1**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

47. **çün:**

Gazel 253

Mısra: **3**

"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

48. **çün:**

Gazel 259

Mısra: **11**

"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

49. **çün:**

Gazel 268

Mısra: **4**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

50. **çün:**

Gazel 276

Mısra: **3**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

51. **çün:**

Gazel 279

Mısra: **1**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḫaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

52. **çün:**

Gazel 283

Mısra: **13**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

53. **çün:**

Gazel 304

Mısra: **8**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

54. **çün:**

Gazel 307

Mısra: **3**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm

55. **çün:**

Gazel 309

Mısra: **1**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

56. **çün:**

Gazel 310

Mısra: **3**

"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamlarında bağlaç.

Çün derdmendüñem
bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

57. **çün:**

Gazel 313

Mısra: **1**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

58. **çün:**

Gazel 314

Mısra: **10**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

59. **çün:**

Gazel 319

Mısra: **13**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden

60. **çün:**

Gazel 327

Mısra: **3**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

61. **çün:**

Gazel 329

Mısra: **7**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

62. **çün:**

Gazel 330

Mısra: **9**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

63. **çün:**

Gazel 331

Mısra: **3**

"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

64. **çün:**

Gazel 345

Mısra: **3**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

65. **çün:**

Gazel 347

Mısra: **11**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

66. **çün:**

Gazel 351

Mısra: **1**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

67. **çün:**

Gazel 357

Mısra: **7**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

68. **çün:**

Gazel 362

Mısra: **7**

"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

69. **çün:**

Gazel 363

Mısra: **14**

"Çünkü" anlamında edat.

İy Muʿīdī gülmek
umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde
zaḥmet çekmeden

70. **çün:**

Gazel 366

Mısra: **4**

"-dan dolayı, -dan ötürü" anlamında bağlaç.

Dil-i āvāreyi dirler
ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu
müttehem bir gün

71. **çün:**

Gazel 368

Mısra: **3**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün viṣālüñ yüzini
görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl
itmek neden

72. **çün:**

Gazel 370

Mısra: **10**

Çünkü, nedeniyle.

İy Muʿīdī ġam degül
cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara bağruma çekdüm ol
kemān-ebrūyı ben

73. **çün:**

Gazel 371

Mısra: **1**

İçin.

Çün bugün bil
bağladum bu zülf-i müşg-efşāne
ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum
ol çevgāne ben

74. **çün:**

Gazel 379

Mısra: **6**

İçin.

Zülfüñ uzadup ẓulm
ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi
çün mū-be-mū

75. **çün:**

Gazel 380

Mısra: **5**

İçin.

Belürdi çün ḫaṭuñ
süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

76. **çün:**

Gazel 384

Mısra: **6**

Çünkü, nedeniyle.

Oruc ayından uzundur
gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i
vuṣlat ġam yime

77. **çün:**

Gazel 385

Mısra: **3**

İçin.

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün
yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ
gülistān ġam yime

78. **çün:**

Gazel 385

Mısra: **8**

İçin.

Dāġ-ı fürḳat gerçi
yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i
devrān ġam yime

79. **çün:**

Gazel 386

Mısra: **9**

İçin.

Çün defterüñ
Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı
Nevāī añma

80. **çün:**

Gazel 389

Mısra: **7**

İçin.

Ruḫ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl
ḳanlar ile

81. **çün:**

Gazel 396

Mısra: **3**

Olduğunda.

Çün hilāl-ebrūsını
gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü
temāşādan yine

82. **çün:**

Gazel 398

Mısra: **4**

Çünkü, nedeniyle.

Ben öldüm ol yüzi
gülsüz bahārı n'eyleyeyin

Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

83. **çün:**
Gazel 403
Mısra: **3**
İçin.
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine

84. **çün:**
Gazel 406
Mısra: **14**
Çünkü, nedeniyle.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

85. **çün:**
Gazel 409
Mısra: **13**
Çünkü, nedeniyle.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

86. **çün:**
Gazel 413
Mısra: **11**
İçin.
Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

87. **çün:**
Gazel 415
Mısra: **11**
İçin.
Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize

88. **çün:**
Gazel 429
Mısra: **7**
İçin.
Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

89. **çün:**
Gazel 432
Mısra: **5**
İçin.
Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

90. **çün:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

91. **çün:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

92. **çün:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
"Çünkü, mâdemki" anlamlarında edat.
Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

<u>çünki:</u>

1. **çünki:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.
Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **çünki:**
Gazel 2
Mısra: **9**
"Çünkü" bağlacı.
Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **çünki:**
Gazel 12
Mısra: **2**
"Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira" anlamlarında edat.
Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña

Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

4. **çünki:**

Gazel 16

Mısra: **1**

"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

5. **çünki:**

Gazel 17

Mısra: **2**

"Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira" anlamlarında edat.

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

6. **çünki:**

Gazel 33

Mısra: **14**

"Çünkü" bağlacı.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

7. **çünkim:**--*m*

Gazel 36

Mısra: **9**

-dığı için, -den dolayı, çünkü, bu sebeple.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

8. **çünki:**

Gazel 39

Mısra: **14**

"Çünkü" bağlacı.

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

9. **çünki:**

Gazel 40

Mısra: **6**

"Çünkü" bağlacı.

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst

10. **çünki:**

Gazel 46

Mısra: **9**

"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs

11. **çünki:**

Gazel 60

Mısra: **14**

"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

12. **çünki:**

Gazel 82

Mısra: **9**

"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

13. **çünki:**

Gazel 102

Mısra: **2**

"Çünkü" bağlacı.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

14. **çünki:**

Gazel 112

Mısra: **1**

"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

15. **çünki:**

Gazel 118

Mısra: **8**

Bağlaç, çünkü, zira.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum gönlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

16. **çünki:**

Gazel 180

Mısra: **1**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res

Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo
ġavġāyı kes

17. **çünki:**
Gazel 191
Mısra: **10**
"-dığında, -dığı zaman".
Ne deñlü bağrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her
kemān āteş

18. **çünki:**
Gazel 193
Mısra: **9**
"Çünkü, -dığı için, değil mi ki" anlamlarında bağlaç.
Çünki cān virmezsin ol
şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh
dirlikden ġaraż

19. **çünki:**
Gazel 199
Mısra: **8**
"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc
olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı
sevdādan ne ḥaẓẓ

20. **çünki:**
Gazel 227
Mısra: **8**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Vaṣluñ eyyāmında
öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa
ḳurbān eylemek

21. **çünkim:**-*m*
Gazel 231
Mısra: **1**
"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirten edat.
Ḫalḳa çünkim baş egüp
miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna
hem-ser kākülüñ

22. **çünki:**
Gazel 238
Mısra: **10**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".
İy Muʿīdī fikr idüp
ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri
tedbīrüñ senüñ

23. **çünki:**
Gazel 242
Mısra: **12**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.
Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü
boynuña ḳanuñ senüñ

24. **çünki:**
Gazel 247
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü
dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm
mürġini rām eyledüñ

25. **çünkim:**--*m*
Gazel 248
Mısra: **7**
-dığı için, -den dolayı, çünkü, bu sebeple.
Ben elif gibi reh-i
ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm
n'içün dāl eyledüñ

26. **çünki:**
Gazel 255
Mısra: **2**
"Çünkü, zira" anlamında kullanılan edat.
ʿĀşıḳ öldürse ne ġam
bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider
gūyālıġuñ

27. **çünki:**
Gazel 261
Mısra: **2**
"Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira" anlamlarında edat.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña
ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli
ḳayurmaz ġam degül

28. **çünki:**
Gazel 267
Mısra: **1**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".
Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña
mānend gül

29. **çünki:**

Gazel 272

Mısra: **9**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

30. **çünki:**

Gazel 287

Mısra: **11**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

31. **çünki:**

Gazel 289

Mısra: **1**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

32. **çünki:**

Gazel 313

Mısra: **5**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

33. **çünki:**

Gazel 321

Mısra: **11**

"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün

34. **çünki:**

Gazel 323

Mısra: **3**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki ḫūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

35. **çünki:**

Gazel 327

Mısra: **2**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

36. **çünki:**

Gazel 337

Mısra: **9**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

37. **çünki:**

Gazel 345

Mısra: **9**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

38. **çünki:**

Gazel 346

Mısra: **9**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

39. **çünki:**

Gazel 346

Mısra: **13**

"Bundan dolayı, bu yüzden, için" anlamlarında bağlaç.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

40. **çünki:**

Gazel 347

Mısra: **8**

"Çünkü", zira, zaten bağlamında bağlaç.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

41. **çünki:**

Gazel 367

Mısra: **3**

"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni

Ya ḫadeng-i ża‘f ile cismüm
hilāl itmek neden

42. **çünki:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Çünkü, zira.
Çeşm-i cellāduñ beni öldürse gönlüm ġam [yimez]
Çünki [la‘lüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

43. **çünki:**
Gazel 395
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

44. **çünki:**
Gazel 411
Mısra: **2**
Çünkü, zira.
‘Azm idüp n’eyler ‘aceb ol şūḫ-ı dilber Ka‘be’ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Ka‘be’ye

45. **çünki:**
Gazel 427
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

46. **çünki:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

<u>çünkim:</u>

1. **çünkim:**
Gazel 94
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.
Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭam‘a la‘l-i leb-i dilberdedür

2. **çünkim:**
Gazel 96
Mısra: **14**
-dığı için, nedeniyle.
İy Mu‘īdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı gönlüm Ḫıżr’ı çünkim la‘l-i cānāndan eşer

3. **çünkim:**
Gazel 164
Mısra: **11**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.
Nār-ı ‘ışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

4. **çünkim:**
Gazel 174
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.
Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ‘aceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

5. **çünkim:**
Gazel 219
Mısra: **1**
"-ınca, -ince" anlamında bağlaç.
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe mu‘tād olayın daḫi dermān yoḳ

6. **çünkim:**
Gazel 330
Mısra: **3**
"-dığı için" anlamında bir ifade.
Miḫnet-i ‘ışḳuñladur ‘ālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

7. **çünkim:**
Gazel 344
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun

8. **çünkim:**
Gazel 366
Mısra: **7**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Hevā-yı mihr ile
çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

9. **çünkim:**
Gazel 385
Mısra: **12**
Çünkü, nedeniyle.

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

10. **çünkim:**
Gazel 387
Mısra: **2**
Çünkü, nedeniyle.

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

11. **çünkim:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi

<u>çağ:</u> *Dönem, vakit, devir, zaman.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler **çağıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [çağıdur, -ı, -dur]*

<u>çağ:</u> *(Sevgili kastedilerek) güzelliğinin en güzel çağı.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi **çağında** / Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayağında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [çağında, -ı, -n, -da]*

<u>çağıdur:</u> *Dönem, zaman, vakit.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret **çağıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [çağıdur,]*

<u>çağır:</u> *Çağırmak, seslenmek.*

Vāʿiẓā minber depüp ne **çağırursın** bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [çağırursın, -ur, -sın]*

<u>çāh:</u> *(Ar.) Yüksek mevki, makam, rütbe.*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü **cāh** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [cāh,]*

<u>çāh:</u> *Çene çukuru.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü / Ḳāmetüm **cāḫı** kemān oldı ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [cāḫı, -ı]*

<u>çāh-ı zenaḫdān-:</u> *Çene çukuru.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [çāh-ı zenaḫdān-, --uñ]*

<u>çak:</u> *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā ile sīnem **çāk** ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [çāk,]*

çaḳ: *Parça parça, yarık, yırtık.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst / **Çaḳ** ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [çaḳ,]*

çak: *Tam da anlamında uygunluk bildiren kelime.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür **çaḳ** saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [çaḳ,]*

çak: *Far. is. Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir **çāk** ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [çāk,]*

çak: *Öyleyse.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür **çaḳ** bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [çaḳ,]*

Baḳmaz olduñ āh baña / **Çaḳ** bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [çaḳ,]*

çak: *"-e kadar, -e değin, -e dek" anlamında edat.*

Reftār vaḳti **çaḳ** bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [çaḳ,]*

çak: *Far. Yarık, yırtık.*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey şun ki **çāk** olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [çāk,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [çāk,]*

çak: *İşte, tam.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel / Hey meded **çaḳ** vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [çaḳ,]*

Merhem añma kim ġam oḳı **çaḳ** ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [çaḳ,]*

çāk çāk: *Parça parça.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür naẓar it sīne **çāk** **çāk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [çāk çāk,]*

çāk çāk: *Parça parça.*

Dil ḫaste **çāk çāk** ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [çāk çāk,]*

çāk çāk it-: *Parçalamak, paramparça etmek.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden / Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Murabba 1, Beyit 3). [çāk çāk it-, -mek]

<u>çāk eyle:</u> *Paramparça etmek.*

Câme gibi sîneni **çāk eyle** iy dil çünki yoḳ / Bir selâmet yaḳası ol pāk-dâmândan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [çāk eyle,]*

<u>çāk eyle:</u> *Yakayı parçalamak. yırtmak.*

Câme gibi sîneni **çāk eyle** iy dil çünki yoḳ / Bir selâmet yaḳası ol pāk-dâmândan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [çāk eyle,]*

<u>çāk eyle:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

Sînemi **çāk eyle** billāh tîġ-i müjgânuñla kim / Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhânum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [çāk eyle,]*

<u>çāk eyle:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

Lâle gibi gögsümi **çāk eyle** tā kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihânum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [çāk eyle,]*

<u>çāk id-:</u> *Parçalamak, yırtmak.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sînesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [çāk id-, -üp]*

Naḳdi meyḫânede cārūb gibi ḫāk idelüm / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [çāk id-, -elüm]*

Germ olup meclîs içinde yaḳalum ḳollarımuz / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [çāk id-, -elüm]*

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde ḳadeh lâle gibi / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [çāk id-, -elüm]*

Bâde bâde içelüm cāmumuzı gül gibi bir / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [çāk id-, -elüm]*

Ḳulḳul-i bâde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [çāk id-, -elüm]*

<u>çāk id-:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

Baş açuḳ dîvâne olsam iy perî ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bî-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [çāk id-, -er]*

<u>çāḳ it:</u> *Yırtmak.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi fırāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [çāḳ it, -di]*

<u>çāk ol-:</u> *Paramparça olmak, mahvolmak. II. Âşık olmak.*

Niçe taṣvîr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvîrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

235, Beyit 2). [çāḳ ol-, -ur]

<u>çāk olsa:</u> *Yırtmak, yırtılmak ve parçalamak.*

İle ḳarşu ḳabā gibi
yaḳam **çāk olsa** ṭañ
mıdur / Ḳuçar pīrāhen
ol Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [çāk olsa, -sa]*

<u>çāk olsa:</u> *(Yaka) yırtmak, parçalamak.*

İle ḳarşu ḳabā gibi
yaḳam **çāk olsa** ṭañ
mıdur / Ḳuçar pīrāhen
ol Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [çāk olsa, -sa]*

<u>çāk-dāmān ol-:</u> *Yırtık etekli olmak.*

Serv gibi ser-keş ol yüz
virme her nā-ehle kim
/ Ḫār ile yār olduġı çün
çāk-dāmān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [çāk-dāmān ol-, -dı]*

<u>çāker-:</u> *Kul, köle, bende.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın
menʿ itme ʿuṣṣāḳı /
Ḥarīm-i
şāha **çākerler** ḳarīb
olmaz mı
sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [çākerler, -ler]*

<u>çāker:</u> *Köle.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük
zemāne **çākerüñ** /
Devletüñ pāyende vü
ʿömrüñ mezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [çākerüñ, -ün]*

<u>çāk-ı girībān:</u> *Yaka parçalamak, yırtmak.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı
mihrüñ cānına / Kim
hevā kesb itmege **çāḳ-ı girībān** itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [çāḳ-ı girībān,]*

<u>çāk-ı sīnem-:</u> *Sinem yırtık, parça parça.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı
sīnemden geçüp gitdi
velī / Yüregüm pür-
ḫūn iden anuñ
fırāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [çāk-ı sīnem-, --den]*

<u>çal:</u> *Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı
boynın / **Çalsañ** ḳılıç
ile yüz
çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [çalsañ, -sa, -n]*

<u>çal:</u> *(Bir mûsikî eserini) Bir çalgı ile icrâ etmek.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya / Bir tār
ile **çalar** delü göñlüm
rebāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Vurmak II Kılıç sallamak.*

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr
itmek degül /
Ger **çalarsañ** tīġ ile
döndürmez ol şeydā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [çalarsañ, --ar, --sañ, - , -]*

<u>çālāk ol-:</u> *Hızlı, çevik olmak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [çālāk ol-,]*

çālāk ü şūh: *Çevik ve işveli sevgili.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her **çālāk ü şūḫ** / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [çālāk ü şūḫ,]*

çaldurdı: *Davul, def gibi vurmalı bir çalgı çaldırmak.*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin / **Çaldurdı** sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [çaldurdı,]*

çalgu: *Müzik enstrümanı, çalgı aleti.*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide **çalgular** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [çalgular, -lar]*

çalmaġ: *Vurmak, kılıç sallamak II çalmak.*

Ol perī boynum ḥamāilvār **çalmaġ** istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [çalmaġ,]*

çanak çanak: *Çanak çanak, kadeh kadeh.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular içer **çanaḳ çanaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [çanaḳ çanaḳ,]*

çāpük ü raʿnā: *Hızlı ve güzel (sevgili).*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet **çāpük ü raʿnā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [çāpük ü raʿnā,]*

çār-deh-sāle: *On dört yaş.*

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer / Ana reng itdi bir mehveş nigār **çār-deh-sāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [çār-deh-sāle,]*

çāre: *İlâç, tedbir.*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge **çāresi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [çāresi, -si]*

çāre: *Çare.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var ola bir **çāresi** bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [çāresi, -si]*

çāre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī **çāre** ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [çāre,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī **çāre** ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *Deva, çözüm, çıkar yol.*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme **çāre** ṣorduġımı / Ne **çāre** göñlümi çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *Çıkar yol, kurtuluş yolu, tedbir.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded **çāre** gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, devâ, tedbir. II Çare, çözüm.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī **çāre** ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *Çare, çıkar yol; deva, ilaç.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / **Çāre** ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [çāre,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / Bir **çāre** var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [çāre,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb **çāre** gerek / Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *Çare, ilaç, deva, derman.*

Ġamdan öldüm ġayrı **çāre** n'eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [çāre,]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir **çāreñ** devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [çāreñ, -ñ]*

<u>çāre:</u> *(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.*

Ne viṣāle **çāre** var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [çāre,]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla **çāre** / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [çāre,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / **Çāre** yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [çāre,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile bir **çāre** tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [çāre,]*

<u>çāre kıl:</u> *Çare bulmak, çare olmak.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir **çāre ḳıl** öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

60, Beyit 5). [çāre ḳıl,]

<u>çāre ḳıl:</u> *Çare bulmak, çare olmak.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma / İy ṭabībüm vaḳtidür bir **çāre ḳıl** öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [çāre ḳıl,]*

<u>çāre ol:</u> *Çare, derman, deva olmak.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [çāre ol, -ma, -ya]*

<u>çāre-sāz:</u> *Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın **çāre-sāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [çāre-sāz,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] **çāre-sāz** olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [çāre-sāz,]*

<u>çatma:</u> *Çiçekli kadife kumaş.*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur şanma kim / Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi **çatmalar** biz e *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [çatmalar, -lar]*

<u>çāre:</u> *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.*

ʿAynuña gelmez ölürsem **çāre** ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [çāre,]*

<u>çek:</u> *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme **çeksem** n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [çeksem, -se, -m]*

Ceyş-i ġam **çekmiş** Muʿīdī sa ncaḳ-ı āhın çözüp / Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [çekmiş, -miş]*

<u>çek:</u> *Öldürücü bir silahla cana kast etmek.*

Tā ki **çekdi** nergesüñ tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [çekdi, -di]*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın **çekse** dir gören / Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [çekse, --se]*

<u>çek:</u> *Katlanmak, tahammül etmek.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini **çekmek** ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [çekmek, -mek]*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini **çekmek** ne

ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [çekmek, -mek]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini
yıllarla **çekdük** bir vefāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [çekdük, -dü, -k]*

Yār cevrin **çekmede** çoḳ lāf
urarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına
degmeye
dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [çekmede, -me, -de]*

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam hedef / Çün ḳara
bağruma **çekdüm** ol
kemān-ebrūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [çekdüm, -dü, -m]*

çek: *Çekmek.*

Şemʿ meydāna
geçüp **çekdükce** tīġ-i
tābnāk / Perri
perrinden öñürdür
varmaġa
pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [çekdükce, -dükçe]*

Bende **çekdi** kākülüñ
dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ
maḥabbet
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [çekdi, -di]*

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir
derd-otāġıdur / Kim
çevresine **çekdüm** elif
den ṭınāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [çekdüm, -dü, -m]*

İnce bilüñi **çekdi** mi
düşmen kenāre āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı
ol bed-liḳā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [çekdi, -di]*

çek: *Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ
cevr ü
cefāsını **çeke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [çeke, -e]*

çek: *(Saldırı amacıyla bıçak, balta vs.) Çıkarmak.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i
cefā **çeker** / Cellādveş
beni ipe zülf-i dü-
tā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [çeker, -er]*

çek: *(Dert) çekme.*

Dil yüzün görse olur vālih ü
görmezse ölür / Veh ki
yüz dürlü ġam ü
ġuṣṣa **çeker** her
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [çeker, -er]*

çek: *(İp, yay gibi şeyleri) Germek.*

Öldürürdi tīġ-i lā-
teʾmen **çeküp** çeşmüñ
beni / Virmeseydi
ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i
lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [çeküp, -üp]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

Cānum alup yüregüm
oynatmasun
ḫūnī gözüñ / Ya müjeñ
cerrāḥı

dilden **çekmesün** ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [çekmesün, -me, -sün]*

çek: *Bir duyguyu içinde yaşatmak.*

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [çekmeden, -meden]*

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [çekmeden, -meden]*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat **çekmeden** / Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [çekmeden, -meden]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [çekmeden, -meden]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını / Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [çekmeden, -meden]*

çek: *Taşımak, yüklenmek II Katlanmak, tahammül etmek.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat **çekmeden** / Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [çekmeden, -meden]*

çek: *Çekmek (kılıç çekmek vb. bağlamda).*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [çekme, -me]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [çekme, -me]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [çekme, -me]*

çek: *(İçki) İçmek.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi / Oturup āzāde ḳabaġun **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [çeker, -er]*

çek: *Çekmek, "dert çekmek, sıkıntı çekmek bağlamında.".*

Ġam-ı zülfüñ **çekeyin** mihr ideşāyed yanaġuñ / Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [çekeyin, -e, -yin]*

Yıllarla o māhuñ **çekeyin** cevr ü cefāsın / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [çekeyin, -e, -yin]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline*

almak, kullanmaya davranmak.

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
/ ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim ṣu
gibi
ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [çeküp, -üp]*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ
başum ḳatʿ eylesen
bāri / Reh-i ʿışḳ içre
boynumda ʿaceb bār-ı
girāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [çeküp, -üp]*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū müjeñ
tīrin / Ki zīrā daʿvīye
maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [çeküp, -üp]*

çek: *(Sürme) çekmek, sürmek.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ
sīneme **çeksem** n'ola /
Erġavānī cāmelü bir
serv-i dil-cūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [çeksem, -se, -m]*

Sehī servüm **çeküp** ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
/ Teʿālallāh niçe āfet
ne mest-i dil-rübā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [çeküp, -üp]*

çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çekmek.*

Dest-i
ḫasretle **çeküp** yaḳamı
çāḳ itdi firāḳ /
Vaṭanum terk idüp
oldum yine āvāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [çeküp, -+üp]*

çek: *(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi /
Yā **çeküp** n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [çeküp, -üp]*

çek: *Göndermek için (ok) çekmek.*

Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ ḳatline /
Gel beni öldür beni
hey kāfır
istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [çekme, -me]*

çek: *Zorlanmak. bir şeye karşı zorunlu olma hali.*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd **çekme** kim
birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [çekme, -me]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silahları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile
ḫançer **çekmesün** /
Ḫastedür göñlüm
kerem ḳıl eyleme
ġavġā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [çekmesün, -me, -sün]*

çek: *Bir şeyi olduğu yerden çıkartmak.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh eger **çekmezse** bir
cerrāḥ peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [çekmezse, -mez, -se]*

çek: *(Sevgilinin hayalini)*

düşünmek.

Her ne ʿāşıḳ kim
ḫayālüñ **çekmeye** pehl
ūsına / Kāfirem ger var
ise gögsinde īmānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [çekmeye, -me, -y, -e]*

çek: *Bir duyguyu içinde yaşatmak.*

İy Muʿīdī gülmek umma
aġlamadan bir zemān /
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde
zaḥmet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [çekmeden, -me, -den]*

çek: *Söylemek,okumak.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
/ Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür **çeküp** efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [çeküp, -üp]*

çek: *(ok) çekmek.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
/ **Çeküp** şemşīrin
ebrūlar anı bekler
ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [çeküp, -üp]*
Tīġin **çeküp** iñende müjeñ
ḥiddet itmesün / Ẓulm
ile cān vilāyetini ġāret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [çeküp, -üp]*

çek: *Germek, yay çekmek.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin yiñemez / Ġam
kemānın **çekemez** nāle
kemendin
yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [çekemez, -e, -mez]*

çek: *(Sürme) Çekmek.*

Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş
Muʿīdī gözlerine
tūtiyā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [çeker, -er]*

çek: *Duymak, hissetmek.*

Laʿlüñe meyl
eyleyen **çeksün** ṣaçuñ
sevdāsını / Çeşme-i
ḥayvān içilmez renc-i
ẓulmet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [çeksün, -sün]*

çek: *(Asker, ordu, kuvvet gibi kelimelerle) Göndermek, sevk etmek.*

Leşker **çeküp** anuñ ḫaṭ ü
ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān
mülkin aldı şāh-ı
cemāli ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [çeküp, -üp]*
Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü eliflerle /
Emīr-i ʿışḳ olam
gibi **çeküp** ṭabl u
ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [çeküp, -üp]*

çek: *(Bayrak, sancak vb.) Asmak.*

Lāleler **çekdi** yanınca āl
bayraḳlar yine / Öyle
beñzer kim çemen
mülkinde sulṭān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [çekdi, -di]*
Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören /
Dir ki sancaḳ **çekdi** bir
sulṭān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

274, Beyit 5). [çekdi, -di]

çek-: *İçmek.*

Şerm ider açmaġa rāzın ʿāşıḳ-ı mestāneler / Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet **çekmeden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 4). [çekmeden, -me, -den]*

çek-: *(geri) çekmek, uzaklaştırmak.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden **çekme** ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [çekme, -me]*

çek-: *Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.*

Yol ḳıldan incedür **çek** elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī şalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [çek,]*

çek-: *Çekmek; çekme.*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre **çekmeseñ** / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḥayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [çekmeseñ,]*

çek-: *(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [çeker, -er]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [çeker, -er]*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [çeker, -er]*

çek-: *Beyitte ipe çekmek anlamında kullanılmıştır.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā **çeker** / Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [çeker, -- er]*

çekdügim]: *Tahammül etmek, sıkıntı çekmek, katlanmak.*

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden **çekdügim]** söyler saña / Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [çekdügim],]*

çekelden: *Çektiğinden beri.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker **çekelden** ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [çekelden,]*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer **çekelden** ḳatlü me / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [çekelden,]*

çekemez: *Taşıma gücü olmamak.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim / **Çekemez** bār-ı fırāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [çekemez,]

<u>çeken:</u> *(Çile) çekmek anlamında kullanılmıştır.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim / Anı **çeken** efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [çeken,]*

<u>çeker:</u> *Çekmek.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [çeker,]*

<u>çekerdüm:</u> *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II ah çekmek.*

Oturup fāriġ **çekerdüm** ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [çekerdüm,]*

<u>çekerseñ:</u> *Bir şeyi çekip yerinden çıkarmak. Kılıcı kınından çıkarmak.*

Ġamzeler tīġin **çekerseñ** ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [çekerseñ,]*

<u>çekil:</u> *Gitmek.*

Dime āṣüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden / Sevād-ı Şām'dan Rūm'a **çekilmiş** kārvān dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [çekilmiş, -miş]*

<u>çekiş:</u> *Çekişmek, mücadele etmek.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin **çekişdi** āh / Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [çekişdi, -di]*

<u>çekme:</u> *İçmek, yudumlamak.*

Çeşmüñ mey-i tāze **çekmeyince** / Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [çekmeyince, -yince]*

<u>çekmek:</u> *(Dert) çekmek.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp / Lāle gibi ġuṣṣası dāġın **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [çeker, -er]*

<u>çekmek:</u> *Sıkıntı çekmek II sıkıntıya katlanmak.*

Çoḳ **çekmişem** cefāsın egerçi ol āfetüñ / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [çekmişem, -miş, -em]*

<u>çekmeye:</u> *Sıkıntılı bir durumu yaşamak, katlanmak.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ **çekmeye** pehlüsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [çekmeye,]*

<u>çekmez-:</u> *Geri çekmek, vazgeçmek.*

Āh ü zār ider iseñ **çekmezsin** oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur

pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [çekmezsin, -sin]*

çekmez: *İstemez.*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum **çekmez** ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [çekmez,]*

çekseñ: *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

Ṭan degül giryem
görüp **çekseñ** niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [çekseñ,]*

çeküp: *(aşk sıkıntısı) çekmek.*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ
cevrüñ **çeküp** cān virmek āsān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [çeküp, -/üp]*

çeküp: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer **çeküp** ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [çeküp, -üp]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.*

ʿĪş ü nūş it
gel **çemen** bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular
çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür her yir
yaşıl **çemen** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [çemen,]*

çemen: *Ağaç ve çiçekleri olan yer.*

Tā **çemende** lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / Gözüme dūd olur
sünbül **çemende** erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [çemende, -de]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim **çemen** ser-sebz ü bārān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [çemen,]*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa / Olur **çemende** sünbül-i ter deste deste
ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [çemende, -de]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā **çemen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [çemen,]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm **çemende** rāstī / İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [çemende, -de]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye / Āh ü nālemdür **çemen** mürġ ini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [çemen,]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz **çemen** seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [çemen,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü **çemenden** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [çemenden, -den]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.*

Bu **çemende** ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik; sevgilinin bulunduğu yer.*

Dil ne meyl itsün **çemende** sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [çemende, -de]*

çemen mülk: *Yeşillik, çemenlik ülkesi.*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [çemen mülk,]*

çemen olmış-: *Yeşil, ağaçlık, çiçekli (bir yer) olmak.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [çemen olmış-, -dur]*

çenār: *Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp **çenār** / Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4). [çenār,]*

çenber: *Cambazların gösteri yaptığı halka ‖ Güzelin saç kıvrımı.*

Geçmelü olduñ uṣta **çenberden** / Heves-i zülf-i pür-şikenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [çenberden, -den]*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki **çenberden** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [çenberden, -den]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı /
Gören dir geçmelü
olmış ġarīb
üftāde **çenberden** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [çenberden, -den]*

<u>çenber:</u> *Halka; sevgilinin saç kıvrımı.*

Tīġ-i ġam
ile **çenbere** dönmezdi
ḳāmetüm / Seyr
itmesem bu kākül-i
ʿanber-feşān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [çenbere, -e]*

<u>çenber-i zülf-:</u> *Sevgilinin saçının çemberi, kıvrımı.*

Çenber-i zülfüñ ġamından
ṣorayın urġanını /
Beñzer ol cān-bāze ki
yiri hevā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [çenber-i zülf-, -üñ]*

<u>cend:</u> *Birkaç.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḥayādan ʿāḳıbet /
Dilberümle geldi baḫṣ-
i ḥüsn içün
her **çend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [çend,]*

<u>çerāġ:</u> *Mum, kandil.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine / Bu ne
ẓulmetdür ki düşmiş
gün **çerāġı** üstine *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [çerāġı, -ı]*

<u>çerāġ:</u> *Çıra, kandil, mum.*

Dervīş-i dil bu yolları
Mecnūn'dan ögrenür /
ʿIşḳ ocaġında er olan
erden
yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [çerāġ,]*
Dem dem āh itdükce ben
artar senüñ zībālıġuñ /
Daḥi rūşenter olur
yilden **çerāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [çerāġı, -ı]*

<u>çerāġ:</u> *(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden
yaḳar **çerāġ** / Ṣan
penbedür ki
āyīnelerden
yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [çerāġ,]*
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it
Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı
ġamda lāle-i terden
yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [çerāġ,]*

<u>cerāġ:</u> *Çerāġ (□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile
mest olan göñül /
Germ olduġınca dāġ-ı
cigerden
yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [çerāġ,]*

<u>çerāġ:</u> *Alev.*

Rengīn lebüñ müferrih-i
yāḳūtīdür velī /
Ṣordum behāda laʿl ü
güherden
yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [çerāġ,]*

<u>cerāġ yakar:</u> *Kandil yakmak; aydınlatmak.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden
yaḳar çerāġ / Ṣan
penbedür ki
āyīnelerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [çerāġ yaḳar,]

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [çerāġ yaḳar,]*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [çerāġ yaḳar,]*

<u>çerh:</u> *Felek, gökyüzü, sema.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür **çerḫ** urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [çerḫ,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu **çerḫ-i** devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [çerḫ-i, --i]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [çerḫ,]*

<u>çerh:</u> *Felek.*

Dūşīze şanma **çerḫi** be-ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [çerḫi, -i]*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / **Çerḫüñ** elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [çerḫüñ, -üñ]*

<u>çerh:</u> *Felek, talih.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine / **Çerḫe** ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [çerḫe, -e]*

<u>çerh:</u> *F.çark, tekerlek, felek, gök, dönen talih.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda **çerḫ** ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [çerḫ,]*

Zer ḳadeḥle **çerḫ** bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [çerḫ,]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [çerḫ,]*

<u>çerh:</u> *Çark. II Dünya, âlem.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile **çerḫ** ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [çerḫ,]*

<u>çerh:</u> *Felek, dünya.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli **çerḫ** / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i **çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [çerḫ,]*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [çerḫ,]*

çerh ur-: *Dönemez.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [çerḫ ur-, -a, -maz]*

çerh-i devrān: *Dönen felek. (Güvenilmez anlamında).*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme bu **çerḫ-i devrān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [çerḫ-i devrān,]*

çerh-i devrān: *Devreden, dönen gökyüzü.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu **çerḫ-i devrān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [çerḫ-i devrān,]*

çerh-i felek: *Gök kubbe.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin **çerḫ-i felek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [çerḫ-i felek,]*

çerh-i gerdān: *Dönen felek.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu **çerḫ-i gerdān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [çerḫ-i gerdān,]*

çerḫ-i gerdū-: *Dönen felek, dünya.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [çerḫ-i gerdū-, -a]*

çerḫ-i sitemger-: *Zalim felek.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [çerḫ-i sitemger-, -den]*

çerh-i sitemkār: *Zalim felek, kahpe felek.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña / Ki ʿaceb işler ider **çerḫ-i sitemkār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [çerḫ-i sitemkār,]*

çerhüñ zergeri: *Feleğin saraffı.*

Māh-ı nevdür görinen şanma ki **çerḫüñ zergeri** / Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [çerḫüñ zergeri,]*

çeşm: *Göz II göz çukuru.*

Aġlarsa ṭan mı **çeşmüm** ol gül-ʿizāre ḳarşu / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [çeşmüm, -üm]*

çeşm: *Göz.*

Ḳan ṭutsa ḫaste **çeşmüñi** incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [çeşmüñi, -üñ, -i]*

Ṭurmayup **çeşm** ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [çeşm,]*

Ḫışm olalı **çeşmüñe** fenn / Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [çeşmüñe, -üñe]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı **çeşmüñ** ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [çeşmüñ, -üñ]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre / **Çeşmüm** āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [çeşmüm, -üm]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / **Çeşm** oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [çeşm,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [çeşm,]*

Yiridür **çeşmüm** ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [çeşmüm, -üm]*

Bir ölümlü ḫasteyem **çeşmüñ** firā ḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [çeşmüñ, -üñ]*

<u>çeşm:</u> *(Fa.) Göz.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa **çeşmümden** / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste **çeşmümden** dirī ġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

<u>çeşm:</u> *Far. Göz, dide, ayn.*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī / Aḳar yüz **çeşme** çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 5). [çeşme, -e]*

<u>çeşm:</u> *Göz, ayn, dide.*

Devlet-i ḫüsnüñde **çeşmüñ** ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [çeşmüñ, -üñ]*

Veh niçe fetvā virür bu **çeşm** ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [çeşm,]*

<u>çeşm:</u> *Göz.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [çeşm,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya

baña **çeşmüñüñ** nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [çeşmüñüñ, -ü, -ñüñ]*

çeşm: *Göz, çeşm, ayn.*

Devlet-i ḥüsnüñde **çeşmüñ** ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [çeşmüñ, -üñ]*

çeşm: *Çeşm, göz.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı **çeşmüm** / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u **çeşmüm** ḳayurmaz / Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [çeşmüm, -üm]*

çeşm: *Görme organı, ayn, dîde, çeşm.*

Ḥırz-ı **çeşm** ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [çeşm,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī **çeşm** ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [çeşm,]*

çeşm: *Göz, ayn, çeşm. II Sevgilinin can alan gözleri.*

Göñlüme zülfüñde **çeşmüñ** ḫışm ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [çeşmüñ, -üñ]*

çeşm: *(Sevgilinin) gözü.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur / Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür / Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]*

çeşm: *Bakış, nazar.*

Göñüller mülkini yaġmaġa **çeşmüñ** / İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

çeşm: *(Âşıḳın) gözü.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir çāk ü **çeşmüm** dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [çeşmüm, -(ü)m]*

Gerçi nevrūz oldı **çeşmüm** ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [çeşmüm, -(ü)m]*

İy ḫumār-ı hecr ile **çeşmüm** ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

335, Beyit 1). [çeşmüm, -(ü)m]

Devlet-i ʿışḳuñda **çeşmüm** bir tüvānger oldı kim / Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [çeşmüm, -(ü)m]*

Merkez-i hecrüñde **çeşmüm** kev keb-efşāndur yine / Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 1). [çeşmüm, -(ü)m]*

çeşm: *(Sevgilinin) gözü.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp **çeşmüñ** beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

çeşm: *(Âşıġın) gözü.*

Ġam-ı hecr ile **çeşmümden** yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [çeşmümden, -üm, -den]*

çeşm: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa **çeşmüñ** dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [çeşmüñ, -üñ]*

çeşm: *(Sevgilinin fitneci) gözü.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi **çeşmüñ** / Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

Senüñ mirrīḫ **çeşmüñ** fitnesid ür / Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

çeşm: *(Fars.) Göz.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür / **Çeşmi** ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [çeşmi, -i]*

çeşm: *(Âşıġın) gözü.*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince / Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ **çeşmüme** gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [çeşmüme, -(ü)m, -e]*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp **çeşmümde** min net ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [çeşmümde, -(ü)m, -de]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

Ṭutdı **çeşmümde** ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā

yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [çeşmümde, -(ü)m, -de]*

<u>ceşm ü zülf:</u> *Sevgilinin gözleri ve saçı.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer / Sevdā-yı **çeşm ü zülf** ile ḥayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [çeşm ü zülf,]*

<u>ceşme:</u> *Çeşme; pınar; su kaynağı.*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol **çeşmeyi** deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [çeşmeyi, -y, -i]*

<u>ceşme-i cān:</u> *Can çeşmesi.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ek<u>ş</u>er olur rehe yaḳın yirde āb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [çeşme-i cān, -ım, -da]*

<u>ceşme-i cān-:</u> *Can veren, can bağışlayan çeşme.*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [çeşme-i cān-, --dan]*

<u>ceşme-i cāndan:</u> *Can veren, can bağışlayan çeşme II ab-ı hayat II dudak.*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān ü **çeşme-i cāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [çeşme-i cāndan,]*

<u>ceşme-i ḥayvān:</u> *Hayat çeşmesi; içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.*

ʿIşḳuñ şarābı leẕẕetini bilmez içmeyen / Sen Ḫıżr'a ṣor ki **çeşme-i ḥayvān** olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6). [çeşme-i ḥayvān,]*

<u>ceşme-i ḥayvān:</u> *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne dildür **çeşme-i ḥayvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [çeşme-i ḥayvān, -i]*

<u>çeşme-i ḥayvān:</u> *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar **çeşme-i ḥayvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [çeşme-i ḥayvān, -i]*

<u>çeşme-i ḥayvān:</u> *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne dildür **çeşme-i ḥayvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [çeşme-i ḥayvān,]*

<u>çeşme-i ḥayvān:</u> *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar **çeşme-i ḥayvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [çeşme-i ḥayvān,]*

çeşme-i ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu. ll Sevgilinin dudağı.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden **çeşme-i ḥayvān** olur *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [çeşme-i ḥayvān,]*

çeşme-i ḥayvān-: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu; sevgilinin dudağı.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [çeşme-i ḥayvān-, -a]*

çeşm-i dil-: *Gönül gözü.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [çeşm-i dil-, -den]*

çeşm-i dilber: *Güzel sevgilinin gözü.*

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün / **Çeşm-i dilber** fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [çeşm-i dilber,]*

çeşm-i dilberdür: *Gönül alan sevgilinin gözü.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [çeşm-i dilberdür,]*

çeşm-i fettān: *Fitne çıkaran gözlü II sevgili.*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ / Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [çeşm-i fettān, -uñ]*

çeşm-i fettān: *Fitne çıkaran göz.*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [çeşm-i fettān, -uñ]*

çeşm-i giryān-: *Ağlayan göz.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [çeşm-i giryān-, --dan]*

çeşm-i giryān-: *Ağlayan, gözyaşı döken; göz.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [çeşm-i giryān-, --dan]*

çeşm-i giryān: *Ağlayan göz.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise **çeşm-i giryān** ḥāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [çeşm-i giryān,]*

çeşm-i giryānum: *(Âşığın) ağlayan gözü.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu **çeşm-i giryānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [çeşm-i giryānum, -i, -um]*

çeşm-i giryānum: *Âşığın kan ağlayan gözleri.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu **çeşm-i giryānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [çeşm-i giryānum, -um]*

çeşm-i giryānum: *(Âşığın) gözyaşları.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar **çeşm-i giryānum** saña / Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [çeşm-i giryānum, -um]*

çeşm-i ḫūn-ḫvār: *Kan dökücü göz.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şîrîn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [çeşm-i ḫūn-ḫvār,]*

çeşm-i hūnīn-: *Kanlı göz. (Ağlamaktan kızaran gözler).*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [çeşm-i ḫūnīn-, -üm]*

çeşm-i ḥvāb-ālūdı: *Sevgilinin uykulu gözleri.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ **çeşm-i ḫvāb-ālūdı** āh / Ḫāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [çeşm-i ḫvāb-ālūdı, -ı]*

çeşm-i insāf: *Merhamet gözü.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [çeşm-i insāf,]*

çeşm-i kāfir: *Kâfir dinli göz II zalim, gaddar göz.*

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür / Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 7). [çeşm-i kāfir, -den]*

çeşm-i mest-: *Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.*

Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [çeşm-i mest-, --i]*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [çeşm-i mest-, -üñ]*

çeşm-i mestüñe: *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*

Hey di **çeşm-i mestüñe** ḫışm ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

37, Beyit 6). [çeşm-i mestüñe, -üñ, -e]

İy dōst **çeşm-i mestüñe** hey di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [çeşm-i mestüñe,]*

çeşm-ı nā-bīnāyı: *Görmeyen göz.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar **çeşm-ı nā-bīnāyı** gör / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [çeşm-ı nā-bīnāyı, -ı, -yı]*

çeşm-i nerges rūşen-: *Nergisin gözünü aydınlatan, ışıldatan.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür / Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 6). [çeşm-i nerges rūşen-,]*

çeşm-i pür-eşk: *Gözyaşı dolu olan göz.*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [çeşm-i pür-eşk, -üm, -de]*

çeşm-i pür-eşküm: *Gözyaşı ile dolu olan göz.*

Müjgānum arasında nedür **çeşm-i pür-eşküm** / Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [çeşm-i pür-eşküm,]*

çeşm-i pür-hışm-: *Öfke dolu göz. II Sevgilinin gözü.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [çeşm-i pür-ḫışm-, -uñ]*

çeşm-i pür-humār-: *Sarhoş göz.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize / Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [çeşm-i pür-ḫumār-, -uñ, -dur]*

çeşm-i pür-ḫvāb: *Uykulu gözler.*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül / Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [çeşm-i pür-ḫvāb, -uñ]*

çeşm-i ser-mest-: *Sarhoş göz. II Sevgilinin baygın bakışları.*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [çeşm-i ser-mest-, --üñ]*

çeşm-i ser-mest-: *Sarhoş göz.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [çeşm-i ser-mest-, -üñ]*

çeşm-i ser-mestüñ: *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne

göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [çeşm-i ser-mestüñ, -üñ]*

<u>çeşm-i sitemkār:</u> *Eziyet ve cefa eden göz.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ / Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 9). [çeşm-i sitemkār, -uñ]*

<u>çeşm-i şūh-:</u> *(Sevgilinin) işveli göz.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [çeşm-i şūḫ-, --uñ]*

<u>çeşm-i şūh-:</u> *Çekici, güzel göz (sevgili).*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni / Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [çeşm-i şūḫ-, -uñ]*

<u>çeşm-i şūhuñ:</u> *Güzelin gözü.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [çeşm-i şūḫuñ,]*

<u>çeşm-i ulü'l-elbāb:</u> *Akıl sahiplerinin gözü.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb / Görmedi ḳapuñ gibi **çeşm-i ulü'l-elbāb** bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [çeşm-i ulü'l-elbāb,]*

<u>çevgān:</u> *Ucu egri cirit sopası.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu **çevgāndur** hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [çevgāndur, -dur]*

<u>çevgān:</u> *(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [çevgān,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [çevgān,]*

Meydān senüñ oldı kim olupdur / **Çevgān** ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [çevgān,]*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü **çevgān** oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [çevgān,]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde **çevgān** oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [çevgān,]*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / Elde **çevgān** oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

332, Beyit 2). [çevgān,]

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde **çevgān** olma sa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [çevgān,]*

<u>çevgān:</u> *Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçına teşbih.*

Tañ degül ṭop eylesem başum şaçuñ **çevgānına** / Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [çevgānına, -ı, -n, -a]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş şaçuñ **çevgānına** / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [çevgānına, -ı, -n, -a]*

<u>çevgān:</u> *Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

Yine yārüm cilveler eyler ele **çevgān** alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [çevgān,]*

<u>çevgān:</u> *Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [çevgān,]*

<u>çevgān:</u> *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek.*

Daḥi **çevgān** urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [çevgān,]*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde **çevgānı** dürüs t *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [çevgānı, -ı]*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki **çevgān** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [çevgān,]*

<u>çevgān:</u> *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol **çevgāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [çevgāne,]*

<u>çevgān:</u> *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı **çevgānuñ** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [çevgānuñ, -(u)ñ]*

<u>çevgān:</u> *Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. (Sevgilinin boyu bağlamında.).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [çevgān,]*

çevgān: *Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa **çevgānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [çevgānı, -ı]*

çevgān oynamak: *Çevgan oyununu oynamak.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile **çevgān oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [çevgān oynamaḳ,]*

çevgān-ı heves: *Heveslerinin değeneği sopası.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa **çevgān-ı heves** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [çevgān-ı heves,]*

çevgān-ı ʻīd ol: *Bayram çevganı olmak.*

ʿĪş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [çevgān-ı ʻīd ol, -dı]*

çevgān-ı ḳażā: *Kaderin ucu eğri sopası.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi **çevgān-ı ḳażā** / Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [çevgān-ı ḳażā,]*

çevir: *Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.*

Yār şimdi **çevirür** yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [çevirür, -ür]*

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur / Kim **çevresine** çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [çevresine, -sine]*

çevre: *Yakın olan yerler, etraf, civar.*

Ḫaṭ degüldür **çevreden** ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan / Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [çevreden, -den]*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış **çevresin** hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [çevresin, -si, -n]*

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān oldugım ʿayb itme kim / **Çevremi** ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [çevremi, -m, -i]*

çiçekler açılmış: *Çiçeklerin büyümesi, yetişmesi.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören / Ġam

gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [çiçekler açılmış, -ıl, -mış]*

çigned: *Çiğnetmek; ayakla veya bir taşıt altında ezilmesine sebep olmak, ezdirmek.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār / **Çignedüp** ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [çignedüp, -üp]*

çihre: *1. Çehre, yüz.*

Gerçi ol **çihreyle** mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [çihreyle,]*

çihre: *Çehre, yüz.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / **Çihremüñ** nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [çihremüñ, -m, -ün]*

çihre: *Yüz.*

Tā **çihre-i** ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [çihre-i, --i]*

çihre-: *1. Çehre, yüz.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / **Çihreñüz** tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [çihreñüz,]*

çihre-i zerd-: *Sararmış, solgun yüz.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [çihre-i zerd-, -üm, --le]*

çık: *Ortaya çıkmak, gözükmek.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların añup **çıḳdı** yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [çıḳdı, -dı]*

çık: *Çıkmak.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp / **Çıḳ** nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [çıḳ,]*

çık: *Yükselmek.*

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh / **Çıḳsa** ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [çıḳsa, -sa, -]*

çık: *Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande **çıḳar** / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [çıḳar, -ar]*

çık: *Çıkmak.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden **çıḳar** / İy niçe

āşüfte ol sevdā ile başdan **çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [çıḳar, -ar]*

çık: *Doğmak, kaynaklanmak.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan **çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [çıḳar, -ar]*

çık: *(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Evden **çıḳup** gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [çıḳup, -up]*

çık: *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür **çıḳar** / Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [çıḳar, -ar]*

çık: *Bir şeyin üst kısmına çıkmak II yukarı doğru gitmek.*

Kürsīye **çıḳup** naġmeler itdükce o meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [çıḳup, -up]*

çık: .

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu **çıḳar** taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [çıḳar, -ar]*

çık: *Çıkmak, bulunduğu yeri terk etmek.*

Kenāre **çıḳmadı** deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [çıḳmadı, -ma, -dı]*

çık: *Çıkmak, bir yerden ayrılmak.*

Kenāre **çıḳmadı** deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [çıḳmadı, -ma, -dı]*

çık: *Ortaya çıkmak, görünmek.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / Gül gibi **çıḳdı** yine bir tāze dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [çıḳdı, -dı]*

çık: *(Kan) çıkmak, akmak.*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu **çıḳar** oḳuñ iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [çıḳar, -ar]*

çık: *(Bulunduğu yerden) dışarı çıkmak.*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge **çıḳdı** / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [çıḳdı, -dı]*

çık-: *Dışarı atmak, kaybetmek.*

Ġam-ı hecr ile cānum **çıḳmaludur** / Daḥi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [çıḳmaludur, -ma, -ludur]*

çık-: *Ulaşmak.*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli / Ṣabāḥa **çıḳmaya** gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [çıḳmaya, -ma, -ya]*

çık-: *Çıkmak.*

Dürr ü yāḳūtı gözümden **çıḳdı** iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [çıḳdı, -dı]*

çık-: *Ayrılmak, terk etmek.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [çıḳmaz, -maz]*

çıkar: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden **çıḳar** / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden **çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [çıḳar,]*

çıkar: *(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.*

Zār göñlümden **çıḳar** sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [çıḳar,]*

çıkar-: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı / Bu rūzgār **çıḳarmazsa** bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [çıḳarmazsa, -maz, -sa]*

çıkdı: *Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül / Oñulur zaḥmuñ içinden **çıḳdı** peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [çıḳdı,]*

çıkduñ: *Çıkmak.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne **çıḳduñ** geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [çıḳduñ, -du, -ñ]*

çıkma: *Çıkmamak; ayrılmamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim / **Çıḳmayup** ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [çıḳmayup, -y, -up]*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim / **Çıḳmayup** ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [çıḳmayup, -y, -up]

<u>çıkma-:</u> *(Dimağdan) dışarı çıkmamak, unutmamak.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem / İy perī ādem olan **çıḳmaz** ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [çıḳmaz, -z]*

<u>çıkmaduḳ cāndan ümīd kesmek:</u> *Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek,]*

<u>çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek:</u> *Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek,]*

<u>çıkmaya:</u> *Çıkmazsa.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / **Çıḳmaya** gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [çıḳmaya,]*

<u>çīm-i zülf-:</u> *Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.*

Çīm-i zülfüñ noḳtası yaʿni muʿanber beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [çīm-i zülf-, --ü, --ñ]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım, büklüm.*

Oldı gönlüm kārvānī ḳaşlaruñ **çīnin de** kim / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [çīninde, -i, -n, -de]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

Kimi **Çīn'e** varur kimi Ḫıṭā'ya / Benüm gönlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [çīn'e, -'e]*

<u>çīn:</u> *Buruşuk, çatık.*

Āşkāre **çīn** şalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke. Klasik Türk şiirinde ceylanları, dolayısıyla da misk kokularıyla söz konusu edilmiştir.*

Çīndür şaçuña **Çīn** dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi II güzelleri ile meşhur Çin ülkesi.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin / El-ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden

güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *1. Saçın kıvrımı 2. sevgilinin saçının kokusu olan miskin çıkarıldığı Çin ülkesi.*

ʿAceb mi sūsen-i **çīnī** dirüp degşürse vaṭanın / Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [çīnī, -i]*

<u>çīn:</u> *İçin.*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider / Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa **çīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 6). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [çīndür, --dür, -]*

<u>çīn ṣalup:</u> *(Kaşlarını) çatmak.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına **çīn ṣalup** / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [çīn ṣalup, -up]*

<u>çīn ṣalup:</u> *(Kaşlarını) çatmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm **çīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [çīn ṣalup,]*

<u>çīn ṣalup:</u> *Kaşını çatmak, kızmak, öfkelenmek.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına **çīn ṣalup** / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [çīn ṣalup, -up]*

<u>çīn ur-:</u> *Çatmak.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [çīn ur-, --up]*

<u>çīn-be-çīn:</u> *Kıvrım kıvrım.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [çīn-be-çīn,]*

<u>çīni:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

ʿĪş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular **çīnī** ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [çīnī,]*

<u>çīnī-siper:</u> *Mavi siper.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde **çīnī-siper** pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [çīnī-siper,]*

<u>çınrat:</u> *Çınlatmak, ses çıkartmak, şıngırdatmak.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim / Ḫalḳa **çıñratdı** gice sevdā-yı zencīrüñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [çıñratdı, -dı]*

<u>çiz:</u> *Çizgi çekmek. II Yara açmak.*

Yaḳdı
Muʿīdī ḳollarını **çizdi**
gögsini / Meclisde añdı
var ise iy bī-vefā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [çizdi, -di]*

<u>çizgin-:</u> *Dönmek.*

Her ṭaraf
pervāneveş **çizginse** bü
lbüller ne ṭañ / Sebze
bezmin zeyn içün
şemʿ-i şebistān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [çizginse,]*

<u>coġ:</u> *1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne
deñlü **çoġ** ise / Olmaya
bir ben ḳadar dil-beste
mecnūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [çoġ,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler **çoġ** eylersün
/ Benüm devletlü
sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [çoġ,]*

<u>çoġ:</u> *Aşırı, fazla.*

Cevri **çoġ** itme cāna
begcegizüm / Ḳıyma
ben nā-tüvāna
begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [çoġ,]*

<u>çoġ:</u> *Birçok, bir hayli, pek çok.*

Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim
/ **Çoġ** itdügince nāzını
eyler ʿitābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [çoġ,]*

<u>çoġal:</u> *Artmak, fazlalaşmak.*

Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla /
Evde **çoġaldı** ṣayr u
derd ü belāyı
añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [çoġaldı, -dı]*

<u>çok:</u> *Çok.*

Görmedüm bir derd-i
mühlik iy ṣanem
[benüm gibi] / Gerçi
bu yolda
gelüpdür **çoḳ** belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [çoḳ,]*
Ḥāline ben ḥastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm /
Ben ölürsem ġam
degül **çoḳ** yaşlar ol
giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [çoḳ,]*
Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā /
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada
seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [çoḳ,]*
Müddeʿīlerden kimesne
varımaz oldı saña /
Ḫārı **çoḳ** gülzār
imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ
cevr-i dilber **çoḳ** degül
/ Oñulur zaḫmuñ
içinden çıḳdı peykān
ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [çoḳ,]*

çok: *Çok II fazla.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma **çoḳdur** āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [çoḳdur, -dur]*

çok: *Çok fazla.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi **çoḳ** ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [çoḳ,]*

çok: *1. Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. 2) Aşırı bir biçimde.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi **çoḳ** ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [çoḳ,]*

çok: *Pek çok, fazla.*

Ḫūblar **çoḳdur** velī oldum görüp şeydā saña / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [çoḳdur, -dur]*

çok: *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.*

N’ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe / **Çoḳdan** ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [çoḳdan, -dan]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [çoḳ,]*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki **çoḳ** söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n’ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [çoḳ,]*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç / Gerçi bu ṭarza **çoḳ** ġazel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [çoḳ,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [çoḳ,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen **çoḳdur** velī / Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [çoḳdur, -dur]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.*

Serv-ḳadler **çoḳ** velīkin sen gereksin iy perī / Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [çoḳ,]*

çok: *"Birçok, pek çok" anlamında belgisiz sıfat (çoḳ nihāl).*

Yār cevrin çekmede **çoḳ** lāf urarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [çoḳ,]*

çok: *"Aşırı bir biçimde"*

anlamında zarf.

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür / Hem-
nefesler **çoḳ** velī yār-ı
vefādārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [çoḳ,]*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür / Ki belālar bu
yolda **çoḳ** görinür *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [çoḳ,]*

Ḳul oġlı güzeller
baña **çoḳ** ẓulm iderler
ammā / Bulam varıcaḳ
anları aġaya ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [çoḳ,]*

Ḳan aġlasa derdüñle
Muʿīdī yiridür kim /
Ġamzeñ aña **çoḳ** işler
ider ḳana ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [çoḳ,]*

Geh pend-i ehl-i zühd
gehī taʿn-ı müddeʿī /
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan **çoḳ** belā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [çoḳ,]*

Āyīne saña olsa muḳābil
ʿaceb olmaz / **Çoḳ** yüz
görüp āhen-dil olanda
edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [çoḳ,]*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn
içre velīkin / Bir
sencileyin sīb-ẕeḳan
ġonçe-leb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [çoḳ,]*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup
ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i
firāḳuñ eşkini **çoḳ** ḳıldı
ḫvābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [çoḳ,]*

Az gülüp **çoḳ** aġla iy dil
kimseden umma vefā /
Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande
az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [çoḳ,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı
lebüñ gibi ḳanı bir
ābdār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [çoḳ,]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri
olmadı ḳabūl / Şöyle
beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur
günehüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [çoḳ,]*

Yād iken **çoḳ** luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
/ Ne belā idi ki oldum
āşnāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *Bir hayli, oldukça, pek çok, fazla.*

Ḳaşı kirpügi
ḳara **çoḳdur** velī /
Güzellerde ān ü
melāḥat
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *"Birçok pek çok, fazla, aşırı" anlamında belgisiz sıfat.*

Nev-cüvānlarda kemān-
ebrū güzeller **çoḳ** velī /
Tīr-i āhumdan ḳaçar
bir yir olası yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [çoḳ,]*

Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma **çoḳdur** fitnes
i / ʿĀḳil iseñ uyma ol
bed-meste ġavġādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *"Birçok, pek çok" anlamında zarf.*

Yaşı **çoḳ** olsun gözümüñ
kim zebān-ı ḥāl ile /
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur
benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.*

Āli **çoḳdur** bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [çoḳdur, -dur]*

Güzel **çoḳdur** velī sensin murādum / Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [çoḳdur, -dur]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye **çoḳdur** ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [çoḳdur, -dur]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı **çoḳdur** gü nehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [çoḳdur, -dur]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim **çoḳdur** acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [çoḳdur, -dur]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu günlerde baña **çoḳdur** perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm **çoḳ** uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [çoḳ,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim / **Çoḳ** zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [çoḳ,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [çoḳ,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [çoḳ,]*

<u>çok çok:</u> *Çok fazla anlamında ikileme.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin **çoḳ çoḳ** ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [çoḳ çoḳ,]*

<u>çok çok:</u> *Çok fazla anlamında ikileme.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin **çoḳ çoḳ** ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [çoḳ çoḳ,]*

<u>çok yüz gör-:</u> *Çok yüz gören.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [çoḳ yüz gör-, -üp]*

çoḳ zamān iste-: *Çok zaman var.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin / Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [çoḳ zamān iste-, -r]*

çokdan: *Çoktan beri, çok zamandan beri.*

Dil ü cānı gözüñ **çoḳdan** alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [çoḳdan,]*

çokdan: *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [çoḳdan,]*

çöz: *(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / **Çöz** saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [çöz,]*

çöz: *Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ **çöz** kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [çöz,]*

çöz-: *Çözmek, açmak.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın **çözüp** / Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [çözüp, -üp]*

çü: *"-dığı için, -dığından".*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi gözümi girye **çü** ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [çü,]*

çün: *Için.*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [çün,]*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīṣānum saña ʿarż itdügi **çün** mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [çün,]*

Belürdi **çün** ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ ey degül aḫṣāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [çün,]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi / Bir ḳarāre **çün** degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [çün,]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin **çün** yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl / İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [çün,]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret / Hergiz

oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [çün,]*

Ruḥ u eşküm saña **çün** ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [çün,]*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın **çün** işitmişdür ḫıred / Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [çün,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ **çün** ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [çün,]*

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [çün,]*

Daʿvet eyler **çün** seni ol ṣūḫ ayaġı tozına / Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [çün,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [çün,]*

çün: *Çünkü, nedeniyle.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef / **Çün** ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [çün,]*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi / **Çün** olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [çün,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / Kefen yiter baña **çün** berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [çün,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / **Çün** yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [çün,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [çün,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [çün,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [çün,]*

çün: *Olduğunda.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [çün,]*

çün: *-dığı zaman, -dığında, ne zaman ki.*

Geydi **çün** Şāmī zirihler
kākül-i müşgīn-i dōst /
Rūm ilin itdi musaḫḫar
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [çün,]*

çün: *-diği için, -dığından dolayı.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-
yı yārüñ māh-ı nev /
Yā n'ider deryā-yı
Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [çün,]*

çün: *Bunun için, bu sebeple.*

Çeşm-i ser-mestüñ
ġamından **çün** Muʿīdī
ḫastedür / Ne göñül
ḫoşluġı eyā içmesün
miskīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [çün,]*

çün: *...dığı zaman.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr
ile āhuñ göklere /
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [çün,]*

çün: *Çünkü, için, zira. II Zaten.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne söylersin baña
/ **Çün** bilürsin
ḳuluñam şāhā ne
söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [çün,]*

çün: *"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.*

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup
geçmek diler / Sāḳiyā
billāh ṣun bir cām-ı
māl-ā-māl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [çün,]*
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı **çün** ol bī-vefā /
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [çün,]*
Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi /
Yā çeküp n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [çün,]*
Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil /
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [çün,]*
Muʿīdī yumuşamaz **çün** göñ
li yārüñ / Ṣovuḳ āhen
dögülmez ḳıl
ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"Çünkü" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül / Nev-
bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirtir.*

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup
geçmek diler / Sāḳiyā
billāh ṣun bir cām-ı
māl-ā-māl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
/ **Çün** düter ekṣer
varur bir ḫūb-ı meh-
rūdan
yaña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [çün,]

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḫs / Niçe efġān itmesün **çün** kim ider cān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [çün,]*

çün: *"Çünkü, mâdemki" anlamlarında edat.*

Naẓm ehli **çün** eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [çün,]*

çün: *"-dığında", "-dığı zaman"* .

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı **çün** / Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [çün,]*

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [çün,]*

çün: *...dığı halde, öyle olmasına karşın.*

Döndi **çün** sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / **Çün** bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [çün,]*

çün: *"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [çün,]*

çün: *"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için".*

Bī-gāneye **çün** meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [çün,]*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında edat.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [çün,]*

Kimse **çün** Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [çün,]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān / **Çün** ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend
eylemesün / Ḥükmi
geçmez bu
vilāyetde **çün** ol
pādşehüñ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı
boynın / Çalsañ ḳılıç
ile yüz
çevürmez *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [çün,]*
Günde yüz kez kūyuña
varsam taʿaccüb
eyleme / **Çün** bilürsin
ʿāşıḳ-i bī-çāre olur
ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [çün,]*
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş / Rāzum
ṭuyar ise ṭañ mıdur ol
müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [çün,]*

çün: *"-dığı için".*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine **çün** pervāney
üz / Oldı āsān iy
Muʿīdī baş ile cān
oynamaḳ *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü /
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [çün,]*
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
taḫtında sulṭāndur
bugün / Ṭan degül
ḫalḳ-ı cihān olsa
gedāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında kullanılan bağlaç.*

Şol bī-vefāyı sevme ger
olmaya şīvekār
/ **Çün** ḫūba dil virünce
kişi dil-sitān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna ṣafā /
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [çün,]*

çün: *"Çünkü, zira" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.*

Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı / Nāz
eyle imdi ṭurma ki
nāzuñ baña
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [çün,]*

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında edat.*

Lām oldı **çün** eliflerümüz
kimse lā dimez / Ṭarz-ı
maḥabbet içre
müsellem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [çün,]*

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ
geldi **çün** menʿ itme
cām-ı laʿlüñi / Sebze
vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı
ʿişret
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop
itdi çevgān-ı ḳażā / Yā
n'içün ol şeh-süvārüm

ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [çün,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī **çün** / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [çün,]*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [çün,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile yār olduġı **çün** çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [çün,]*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi **çün** dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [çün,]*

Virdi **çün** dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber / Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamlarında bağlaç.*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür **çün** giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [çün,]*

İy Muʿīdī **çün** oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [çün,]*

çün: *"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi **çün** ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [çün,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī **çün** gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [çün,]*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi **çün** benüm / Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [çün,]*

İy Muʿīdī yāre **çün** ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [çün,]*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [çün,]*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān / Bulduġı **çün** sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [çün,]*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [çün,]*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [çün,]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭoprāḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [çün,]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [çün,]*

İy Muʿīdī **çün** oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [çün,]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ **çün** andan özge maḫremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [çün,]*

Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫātırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [çün,]*

Ol ṣanem **çün** bī-vefādur vāz geldüm sevmezem / Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [çün,]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz / Baña **çün** cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [çün,]*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur / N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [çün,]*

Ṭutdı **çün** seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [çün,]*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz / Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [çün,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [çün,]*

Kīmyādur **çün** kara ṭopraġı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [çün,]*

Reng uġurladuġı **çün** ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [çün,]*

Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım / İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [çün,]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez **çün** iy dilber göñül / Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [çün,]*

çün: *"-dan dolayı, -dan ötürü" anlamında bağlaç.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ /

ʿAcebdür ger aṣılmazsa **çün** oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [çün,]*

çünki: *Çünkü, nedeniyle.*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [çünki,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [çünki,]*

Çünki maẕhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuña ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [çünki,]*

çünki: *Çünkü, zira.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez] / **Çünki** [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [çünki,]*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / **Çünki** yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [çünki,]*

çünki: *Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil **çünki** yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [çünki,]*

çünki: *-dığı için, -den dolayı, çünkü, bu sebeple.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [çünkim, --m]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda **çünkim** ṭoġru yam / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [çünkim, --m]*

çünki: *Bağlaç, çünkü, zira.*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe / **Çünki** pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira" anlamlarında edat.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña / **Çünki** yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [çünki,]*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña / **Çünki** ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [çünki,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül / **Çünki** budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil **çünki** yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [çünki,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın
ḥālini
bilmez **çünki** oġlandur
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [çünki,]*
Faẕlına söz yoḳ
müsellemdür
Muʿīdī naẓm ile
/ **Çünki** tekmīl eylemiş
üslūb-ı dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [çünki,]*
Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-
i ḫaṭṭuñ bilmeyen /
Geçmesün miḥrāba
bilmez **çünki** Ḳur'ān'ı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [çünki,]*
İtsem ne var ġamuñla
ʿademden yaña sefer /
Evvel ḳadem bu yolda
gerek **çünki** terk-i
ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

ʿIşḳa meylüñ **çünki** bildüm
reh-nümā oldum saña /
İy göñül sen baña derd
ü ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [çünki,]*
Cevher-i ferd-i
dehānuñ **çünki** çoḳ söz
götürür / Var ü yoḳ
diyü idersem n'ola
yārān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirten edat.*

Ḫalḳa **çünkim** baş egüp
miskīnlik eyler
kākülüñ / Vechi var
olsa meh-i tābāna hem-
ser
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [çünkim, -m]*

çünki: *"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
/ **Çünki** ḳılca aṣṣı yoḳ
bu ḳurı sevdādan ne
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥs idüp
ḳılma cedel /
Müddeʿī menʿ eyler
anı **çünki** bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [çünki,]*
Öldürdügüñe ġam
yimezem **çünki** leblerü
ñ / Āb-ı ḥayvān ü
çeşme-i cāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [çünki,]*
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām
eylemek ḥācet degül
/ **Çünki** bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.*

Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
/ **Çünki** bildüñ ḥāli
kendü boynuña ḳanuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.*

Meyḫāne ḳapusında
olur **çünki** feth-i bāb /
Pīr-i muġāna kişi niçe
ḫıdmet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, -dığı için, değil mi ki" anlamlarında bağlaç.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-
ı cihānuñ yolına / İy

Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden, için" anlamlarında bağlaç.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde **çünki** mürġ-ı cān oḳur / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü", zira, zaten bağlamında bağlaç.*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / **Çünki** düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [çünki,]*

çünki: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [çünki,]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / **Çünki** taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [çünki,]*

Naḳd-i cānum **çünki** tārāc eyledüñ / Bāri gel bir būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [çünki,]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [çünki,]*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [çünki,]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [çünki,]*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan / **Çünki** sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 1). [çünki,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī / Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [çünki,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ **çünki** ḫūb eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [çünki,]

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman".*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür **çünki** bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" sebep bağlacı.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları / **Çünki** var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, zira" anlamında kullanılan edat.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / **Çünki** iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [çünki,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ / Oldı **çünkim** rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [çünkim,]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / Dōstum bāḳī degüldür **çünkim** devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [çünkim,]*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı / Ne çāre gönlümi **çünkim** piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [çünkim,]*

çünkim: *-dığı için, nedeniyle.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ / Buldı gönlüm Ḫıżr'ı **çünkim** laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [çünkim,]*

çünkim: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne **çünkim** ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [çünkim,]*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı **çünkim** baġruma / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [çünkim,]*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḥaṭuñ / Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [çünkim,]*

Hevā-yı mihr ile **çünkim** vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [çünkim,]*

çünkim: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur **çünkim** yile / Gül iñende açılup

ḥüsnine maġrūr
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [çünkim,]*

çünkim: *"-ınca, -ince" anlamında bağlaç.*

Vişāle irmege **çünkim** bu
ben dil-ḫaste imkān
yoḳ / Belā vü derdüñe
muʿtād olayın daḫi
dermān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [çünkim,]*

çünkim: *"-dığı için" anlamında bir ifade.*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur
ʿālemde **çünkim** dirlig
üm / Derdine ben zār ü
bīmāruñ devā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [çünkim,]*

çaġ: *Dönem, vakit, devir, zaman.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem
tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler **çaġıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [çaġıdur, -ı, -dur]

çaġ: *(Sevgili kastedilerek) güzelliğinin en güzel çağı.*

Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm daḫi **çaġında**
Vardum göze göz
elden baş ḳoydum
ayaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 1). [çaġında, -ı, -n, -da]

çaġıdur: *Dönem, zaman, vakit.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün
menʿ itme cām-ı
laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş
eyyāmı ʿişret **çaġıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [çaġıdur,]

çaġır: *Çağırmak, seslenmek.*

Vāʿiẓā minber depüp ne
çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur
yoḫsa bu ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [çaġırursın, -ur, -sın]*

çāh: *(Ar.) Yüksek mevki, makam, rütbe.*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı
itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez
şimdengirü ʿālemde
ʿizz ü **cāh** içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 10). [cāh,]

çāh: *Çene çukuru.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār idem diyü
Ḳāmetüm **cāḫı** kemān
oldı ḫadeng-i āh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 8). [cāḫı, -ı]

çāh-ı zenahdān-: *Çene çukuru.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu ḳazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [çāh-ı zenaḫdān-, --uñ]

çak: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem
çāk ü zār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 10). [çāk,]

çak: *Parça parça, yarık, yırtık.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda
işler zaḫm-ı peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [çaḳ,]*

çak: *Tam da anlamında uygunluk bildiren kelime.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [çaḳ,]

çak: *Far. is. Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir **çāk** ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [çāk,]

çak: *Öyleyse.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür **çaḳ** bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [çaḳ,]

Baḳmaz olduñ āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 4). [çaḳ,]*

çaḳ: *"-e kadar, -e değin, -e dek" anlamında edat.*

Reftār vaḳti **çaḳ** bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [çaḳ,]

çak: *Far. Yarık, yırtık.*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki **çāk** olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [çāk,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [çāk,]

çak: *İşte, tam.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded **çaḳ** vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [çaḳ,]

Merhem añma kim ġam oḳı **çaḳ** ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [çaḳ,]

çāk çāk: *Parça parça.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne **çāk çāk**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 2). [çāk çāk,]

çāk çāk: *Parça parça.*

Dil ḫaste **çāk çāk** ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [çāk çāk,]

çāk çāk it-: *Parçalamak, paramparça etmek.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 6). [çāk çāk it-, -mek]*

çāk eyle: *Paramparça etmek.*

Cāme gibi sīneni **çāk eyle** iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [çāk eyle,]

çāk eyle: *Yakayı parçalamak. yırtmak.*

Cāme gibi sīneni **çāk eyle** iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [çāk eyle,]

çāk eyle: *Yırtmak, parçalamak.*

Sīnemi **çāk eyle** billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [çāk eyle,]

çāk eyle: *Yırtmak, parçalamak.*

Lāle gibi gögsümi **çāk eyle**
tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 3). [çāk eyle,]

<u>çāk id-:</u> *Parçalamak, yırtmak.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı
ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [çāk id-, -üp]*

Naḳdi meyḫānede cārūb
gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 4). [çāk id-, -elüm]

Germ olup meclīs içinde
yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 8). [çāk id-, -elüm]

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde
ḳadeh lāle gibi
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 12). [çāk id-, -elüm]

Bāde bāde içelüm
cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 16). [çāk id-, -elüm]

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 20). [çāk id-, -elüm]

<u>çāk id-:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḫüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 4). [çāk id-, -er]*

<u>çāk it:</u> *Yırtmak.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [çāḳ it, -di]*

<u>çāk ol-:</u> *Paramparça olmak, mahvolmak. II. Âşık olmak.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 4). [çāḳ ol-, -ur]*

<u>çāk olsa:</u> *Yırtmak, yırtılmak ve parçalamak.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [çāk olsa, -sa]

<u>çāk olsa:</u> *(Yaka) yırtmak, parçalamak.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [çāk olsa, -sa]

<u>çāk-dāmān ol-:</u> *Yırtık etekli olmak.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [çāk-dāmān ol-, -dı]

<u>çāker-:</u> *Kul, köle, bende.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha **çākerler** ḳarīb olmaz mı sulṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 6). [çākerler, -ler]

çāker: *Köle.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne **çākerüñ**
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [çākerüñ, -ün]*

çāk-ı girībān: *Yaka parçalamak, yırtmak.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege **çāḳ-ı girībān** itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 4). [çāḳ-ı girībān,]*

çāk-ı sīnem-: *Sinem yırtık, parça parça.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [çāk-ı sīnem-, --den]*

çal: *Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 14). [çalsañ, -sa, -n]*

çal: *(Bir mûsikî eserini) Bir çalgı ile icrâ etmek.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile **çalar** delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 12). [çalar, -ar]*

çal-: *Vurmak II Kılıç sallamak.*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger **çalarsañ** tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 14). [çalarsañ, --ar, --sañ, - , -]*

çālāk ol-: *Hızlı, çevik olmak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [çālāk ol-,]*

çālāk ü şūḫ: *Çevik ve işveli sevgili.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her **çālāk ü şūḫ**
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [çālāk ü şūḫ,]*

çaldurdı: *Davul, def gibi vurmalı bir çalgı çaldırmak.*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 2). [çaldurdı,]*

çalgu: *Müzik enstrümanı, çalgı aleti.*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide **çalgular** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 12). [çalgular, -lar]*

çalmaġ: *Vurmak, kılıç sallamak II çalmak.*

Ol perī boynum ḥamāilvār **çalmaġ** istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 3). [çalmaġ,]*

çanaḳ çanaḳ: *Çanak çanak, kadeh kadeh.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer **çanaḳ çanaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 12). [çanaḳ çanaḳ,]*

çāpük ü raʿnā: *Hızlı ve güzel (sevgili).*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet **çāpük ü raʿnā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [çāpük ü raʿnā,]*

çār-deh-sāle: *On dört yaş.*

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār **çār-deh-sāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 14). [çār-deh-sāle,]*

çāre: *İlâç, tedbir.*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge **çāresi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [çāresi, -si]*

çāre: *Çare.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir **çāresi** bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [çāresi, -si]*

çāre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil Muʿīdī **çāre** ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [çāre,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil Muʿīdī **çāre** ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [çāre,]*

çāre: *Deva, çözüm, çıkar yol.*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme **çāre** ṣorduġımı
Ne **çāre** göñlümi çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 9). [çāre,]*

çāre: *Çıkar yol, kurtuluş yolu, tedbir.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded **çāre** gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [çāre,]*

çāre: *İlâç, devâ, tedbir. II Çare, çözüm.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī **çāre** ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [çāre,]*

çāre: *Çare, çıkar yol; deva, ilaç.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [çāre,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir **çāre** var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [çāre,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb **çāre** gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 7). [çāre,]*

çāre: *Çare, ilaç, deva, derman.*

Ġamdan öldüm ġayrı **çāre** n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [çāre,]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir **çāreñ** devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 10). [çāreñ, -ñ]*

çāre: *(Fars.) İstenen noktaya*

varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.

Ne vişāle **çāre** var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [çāre,]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla **çāre**
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 11). [çāre,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [çāre,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir **çāre** tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 2). [çāre,]*

çāre ḳıl: *Çare bulmak, çare olmak.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir **çāre ḳıl** öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [çāre ḳıl,]*

çāre ḳıl: *Çare bulmak, çare olmak.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir **çāre ḳıl** öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [çāre ḳıl,]*

çāre ol: *Çare, derman, deva olmak.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [çāre ol, -ma, -ya]*

çāre-sāz: *Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın **çāre-sāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [çāre-sāz,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] **çāre-sāz** olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 9). [çāre-sāz,]*

çatma: *Çiçekli kadife kumaş.*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi **çatmalar** bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 6). [çatmalar, -lar]*

çāre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.*

ʿAynuña gelmez ölürsem **çāre** ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 3). [çāre,]*

çek: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme **çeksem** n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [çeksem, -se, -m]*

Ceyş-i ġam **çekmiş** Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 13). [çekmiş, -miş]*

çek: *Öldürücü bir silahla cana kast etmek.*

Tā ki **çekdi** nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 407, Mısra 1). [çekdi, -di]

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın
çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 3). [çekse, --se]

çek: *Katlanmak, tahammül etmek.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini **çekmek** ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [çekmek, -mek]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini **çekmek** ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [çekmek, -mek]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla **çekdük** bir vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [çekdük, -dü, -k]

Yār cevrin **çekmede** çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 9). [çekmede, -me, -de]

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma **çekdüm** ol kemān-ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 10). [çekdüm, -dü, -m]

çek: *Çekmek.*

Şemʿ meydāna geçüp **çekdükce** tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [çekdükce, -dükçe]

Bende **çekdi** kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [çekdi, -di]

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine **çekdüm** elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 10). [çekdüm, -dü, -m]*

İnce bilüñi **çekdi** mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [çekdi, -di]

çek: *Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını **çeke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [çeke, -e]*

çek: *(Saldırı amacıyla bıçak, balta vs.) Çıkarmak.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā **çeker**
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [çeker, -er]*

çek: *(Dert) çekme.*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa **çeker** her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [çeker, -er]*

çek: *(İp, yay gibi şeyleri) Germek.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen **çeküp** çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 211, Mısra 5). [çeküp, -üp]

<u>çek:</u> *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden **çekmesün** ġam demrenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [çekmesün, -me, -sün]

<u>çek:</u> *Bir duyguyu içinde yaşatmak.*

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 12). [çekmeden, -meden]

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 6). [çekmeden, -meden]

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat **çekmeden**
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 2). [çekmeden, -meden]

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [çekmeden, -meden]

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 4). [çekmeden, -meden]

<u>çek:</u> *Taşımak, yüklenmek II Katlanmak, tahammül etmek.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat **çekmeden**
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet **çekmeden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 1). [çekmeden, -meden]

<u>çek:</u> *Çekmek (kılıç çekmek vb. bağlamda).*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [çekme, -me]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [çekme, -me]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 1). [çekme, -me]*

<u>çek:</u> *(İçki) İçmek.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun **çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [çeker, -er]*

<u>çek:</u> *Çekmek, "dert çekmek, sıkıntı çekmek bağlamında.".*

Ġam-ı zülfüñ **çekeyin** mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [çekeyin, -e, -yin]*

Yıllarla o māhuñ **çekeyin** cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [çekeyin, -e, -yin]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestâne mestâne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 7). [çeküp, -üp]

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 9). [çeküp, -üp]

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 11). [çeküp, -üp]*

çek: *(Sürme) çekmek, sürmek.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme **çeksem** n'ola Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [çeksem, -se, -m]*

Sehī servüm **çeküp** ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [çeküp, -üp]*

çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çekmek.*

Dest-i ḥasretle **çeküp** yaḳamı çāḳ itdi firāḳ Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [çeküp, -+üp]*

çek: *(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi Yā **çeküp** n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [çeküp, -üp]*

çek: *Göndermek için (ok) çekmek.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline Gel beni öldür beni hey kāfir istersen sevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [çekme, -me]*

çek: *Zorlanmak. bir şeye karşı zorunlu olma hali.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden İy Muʿīdī hīç tereddüd **çekme** kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [çekme, -me]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silahları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḥışm ile ḫançer **çekmesün** Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [çekmesün, -me, -sün]*

çek: *Bir şeyi olduğu yerden çıkartmak.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk Āh eger **çekmezse** bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [çekmezse, -mez, -se]*

çek: *(Sevgilinin hayalini) düşünmek.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ **çekmeye** pehlūsına Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [çekmeye, -me, -y, -e]*

çek: *Bir duyguyu içinde yaşatmak.*

İy Muʿīdī gülmek umma
ağlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [çekmeden, -me, -den]

çek: *Söylemek,okumak.*
Gül yüzüñ medḥin seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür **çeküp**
efġān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [çeküp, -üp]

çek: *(ok) çekmek.*
Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar
anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [çeküp, -üp]
Tīġin **çeküp** iñende müjeñ
ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini
ġāret itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 1). [çeküp, -üp]

çek: *Germek, yay çekmek.*
Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin yiñemez
Ġam kemānın
çekemez nāle
kemendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [çekemez, -e, -mez]

çek: *(Sürme) Çekmek.*
Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī
gözlerine tūtiyā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [çeker, -er]

çek: *Duymak, hissetmek.*
Laʿlüñe meyl eyleyen
çeksün ṣaçuñ
sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān
içilmez renc-i ẓulmet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 3). [çeksün, -sün]

çek: *(Asker, ordu, kuvvet gibi kelimelerle) Göndermek, sevk etmek.*
Leşker **çeküp** anuñ ḫaṭ ü
ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı
cemāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 1). [çeküp, -üp]
Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [çeküp, -üp]*

çek: *(Bayrak, sancak vb.) Asmak.*
Lāleler **çekdi** yanınca āl
bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim
çemen mülkinde sulṭān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 7). [çekdi, -di]*
Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ **çekdi** bir
sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [çekdi, -di]

çek-: *İçmek.*
Şerm ider açmaġa rāzın
ʿāşıḳ-ı mestāneler
Bezm-i ġamda bir iki
cām-ı maḥabbet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 8). [çekmeden, -me, -den]

çek-: *(geri) çekmek, uzaklaştırmak.*
Çün bilürsin rūz u şeb
devrān ayaġ
almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her
nesneden **çekme** ferāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 14). [çekme, -me]

çek-: *Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.*

Yol ḳıldan incedür **çek** elüñ
zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī
ṣalındurma yan ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 13). [çek,]

çek-: *Çekmek; çekme.*
Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ
kenāre **çekmeseñ**
Şiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [çekmeseñ,]

çek-: *(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.*
ʿĀşıḳların siyāset ile
ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [çeker, -er]
Ḳan yutduġımı ne bilür ol
mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı
mey-i cān-fezā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [çeker, -er]
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül
saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin
her gedā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [çeker, -er]

çek-: *Beyitte ipe çekmek anlamında kullanılmıştır.*
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i
cefā **çeker**
Cellādveş beni ipe
zülf-i dü-tā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [çeker, --er]

çekdügim]: *Tahammül etmek, sıkıntı çekmek, katlanmak.*
Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden
çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle
biten lāleler sīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 7). [çekdügim],]

çekelden: *Çektiğinden beri.*
Yaġmaya virdi yine vü
tozlar ḳopardı āh
Leşker **çekelden** ol
melik-i zengbār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 4). [çekelden,]
Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer **çekelden**
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [çekelden,]

çekemez: *Taşıma gücü olmamak.*
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 12). [çekemez,]

çeken: *(Çile) çekmek anlamında kullanılmıştır.*
Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben żaʿīfe kim
Anı **çeken** efendi cihān
pehlüvān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 8). [çeken,]

çeker: *Çekmek.*
Peyveste ḳaşlaruñı eger
kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki
iñen iki yā **çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [çeker,]

çekerdüm: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II ah çekmek.*
Oturup fāriġ **çekerdüm**
ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ
dest-i cefāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 5). [çekerdüm,]

çekerseñ: *Bir şeyi çekip yerinden çıkarmak. Kılıcı kınından çıkarmak.*
Ġamzeler tīġin **çekerseñ**
ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā
ḳıl dir iseñ kārumdur
ol *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 5). [çekerseñ,]

çekil: *Gitmek.*

Dime āşüfte diller meyl ider
yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan
Rūm'a **çekilmiş**
kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 8). [çekilmiş, -miş]

çekiş: *Çekişmek, mücadele etmek.*

Ḥüsn meydānında diller
leşkerin **çekişdi** āh
Şeh-süvārum kim
semend-i nāza cevlān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [çekişdi, -di]*

çekme: *İçmek, yudumlamak.*

Çeşmüñ mey-i tāze
çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup
düşürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [çekmeyince, -yince]

çekmek: *(Dert) çekmek.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī
sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [çeker, -er]*

çekmek: *Sıkıntı çekmek II sıkıntıya katlanmak.*

Çoḳ **çekmişem** cefāsın
egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum
añmaz belā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [çekmişem, -miş, -em]

çekmeye: *Sıkıntılı bir durumu yaşamak, katlanmak.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [çekmeye,]

çekmez-: *Geri çekmek, vazgeçmek.*

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oğlandan
berü
İy Muʿīdī yoġ ise
Mecnūn mıdur pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 13). [çekmezsin, -sin]*

çekmez: *İstemez.*

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum **çekmez** ki
idem bir ḳadeḥ nūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 2). [çekmez,]*

çekseñ: *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ
yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 3). [çekseñ,]

çeküp: *(aşk sıkıntısı) çekmek.*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse
dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ
çeküp cān virmek āsān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 2). [çeküp, -/üp]

çeküp: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir
ḫançer **çeküp** ḳan
eylemek
Saña mı ḳaldı göñül
mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 1). [çeküp, -üp]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.*

ʿīş ü nūş it gel **çemen**
bezmine iy gül şimdi
kim

Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 3). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl **çemen** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [çemen,]*

çemen: *Ağaç ve çiçekleri olan yer.*

Tā **çemende** lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül **çemende** erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [çemende, -de]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim **çemen** ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 4). [çemen,]*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur **çemende** sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 6). [çemende, -de]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā **çemen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [çemen,]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm **çemende** rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 7). [çemende, -de]*

Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür **çemen** mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 10). [çemen,]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz **çemen** seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [çemen,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü **çemenden** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 12). [çemenden, -den]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.*

Bu **çemende** ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik; sevgilinin bulunduğu yer.*

Dil ne meyl itsün **çemende** sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [çemende, -de]*

çemen mülk: *Yeşillik, çemenlik ülkesi.*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

268, Mısra 8). [çemen mülk,]

çemen olmış-: *Yeşil, ağaçlık, çiçekli (bir yer) olmak.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [çemen olmış-, -dur]*

çenār: *Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp **çenār**
Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 7). [çenār,]*

çenber: *Cambazların gösteri yaptığı halka ‖ Güzelin saç kıvrımı.*

Geçmelü olduñ uşta **çenberden**
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [çenberden, -den]*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki **çenberden** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [çenberden, -den]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde **çenberden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [çenberden, -den]*

çenber: *Halka; sevgilinin saç kıvrımı.*

Tīġ-i ġam ile **çenbere** dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 7). [çenbere, -e]*

çenber-i zülf-: *Sevgilinin saçının çemberi, kıvrımı.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [çenber-i zülf-, -üñ]*

çend: *Birkaç.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her **çend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [çend,]*

çerāġ: *Mum, kandil.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün **çerāġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [çerāġı, -ı]*

çerāġ: *Çıra, kandil, mum.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 8). [çerāġ,]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden **çerāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [çerāġı, -ı]*

çerāġ: *(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar **çerāġ**
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 1). [çerāġ,]*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 14). [çerāġ,]*

çerāġ: *Çerāġ (□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 10). [çerāġ,]*

çerāġ: *Alev.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar **çerāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [çerāġ,]*

çerāġ yaḳar: *Kandil yakmak; aydınlatmak.*

Dil ʿışḳ içinde dîde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 2). [çerāġ yaḳar,]*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Ṣemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 6). [çerāġ yaḳar,]*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 12). [çerāġ yaḳar,]*

çerḫ: *Felek, gökyüzü, sema.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür **çerḫ** urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [çerḫ,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu **çerḫ-i** devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [çerḫ-i, --i]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 5). [çerḫ,]*

çerḫ: *Felek.*

Dūşīze şanma **çerḫi** be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 15). [çerḫi, -i]*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [çerḫüñ, -üñ]*

çerḫ: *Felek, talih.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [çerḫe, -e]*

çerḫ: *F.çark, tekerlek, felek, gök, dönen talih.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda **çerḫ** ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 14). [çerḫ,]*

Zer ḳadeḥle **çerḫ** bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [çerḫ,]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 3). [çerḫ,]*

çerḫ: *Çark. II Dünya, âlem.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile **çerḫ** ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [çerḫ,]

çerḫ: *Felek, dünya.*

Zār idüp günden güne ben
ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli **çerḫ**
Ṭāliʿümde olmadı bir
kez mübārek fāl-i **çerḫ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [çerḫ,]

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [çerḫ,]

çerḫ ur-: *Dönemez.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 5). [çerḫ ur-, -a, -maz]

çerḫ-i devrān: *Dönen felek. (Güvenilmez anlamında).*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu **çerḫ-i devrān** ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [çerḫ-i devrān,]

çerḫ-i devrān: *Devreden, dönen gökyüzü.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu **çerḫ-i devrān** ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [çerḫ-i devrān,]

çerḫ-i felek: *Gök kubbe.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin **çerḫ-i felek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 2). [çerḫ-i felek,]*

çerḫ-i gerdān: *Dönen felek.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu **çerḫ-i gerdān** oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [çerḫ-i gerdān,]

çerḫ-i gerdū-: *Dönen felek, dünya.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [çerḫ-i gerdū-, -a]

çerḫ-i sitemger-: *Zalim felek.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [çerḫ-i sitemger-, -den]*

çerḫ-i sitemkār: *Zalim felek, kahpe felek.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider **çerḫ-i sitemkār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [çerḫ-i sitemkār,]

çerḫüñ zergeri: *Feleğin saraffı.*

Māh-ı nevdür görinen şanma ki **çerḫüñ zergeri**
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 11). [çerḫüñ zergeri,]*

çeşm: *Göz II göz çukuru.*

Aġlarsa ṭan mı **çeşmüm** ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 1). [çeşmüm, -üm]

çeşm: *Göz.*

Ḳan ṭutsa ḫaste **çeşmüñi** incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172,

Mısra 9). [çeşmüñi, -üñ, -i]

Ṭurmayup **çeşm** ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [çeşm,]*

Ḫışm olalı **çeşmüñe** fenn Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 1). [çeşmüñe, -üñe]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı **çeşmüñ** ḫışm ile Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 7). [çeşmüñ, -üñ]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 8). [çeşmüm, -üm]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 2). [çeşm,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [çeşm,]*

Yiridür **çeşmüm** ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 11). [çeşmüm, -üm]*

Bir ölümlü ḫasteyem **çeşmüñ** firāḳından velī ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [çeşmüñ, -üñ]*

çeşm: *(Fa.) Göz.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa **çeşmümden**
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār Ḫaste **çeşmümden** dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

çeşm: *Far. Göz, dide, ayn.*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz **çeşme** çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 10). [çeşme, -e]*

çeşm: *Göz, ayn, dide.*

Devlet-i ḫüsnüñde **çeşmüñ** ṣan Ḥabeş sulṭānıdur Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [çeşmüñ, -üñ]*

Veh niçe fetvā virür bu **çeşm** ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [çeşm,]*

çeşm: *Göz.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [çeşm,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya bāña **çeşmüñüñ** nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [çeşmüñüñ, -ü, -ñüñ]*

çeşm: *Göz, çeşm, ayn.*

Devlet-i ḥüsnüñde **çeşmüñ**
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [çeşmüñ, -üñ]

çeşm: *Çeşm, göz.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken
hindū-yı **çeşmüm**
Şimdi ḳademüñde dürr
ü mercān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [çeşmüm, -üm]

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u
çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam
sīm ü zerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 11). [çeşmüm, -üm]

çeşm: *Görme organı, ayn, dîde, çeşm.*

Ḥırz-ı **çeşm** ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [çeşm,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī
çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca
vardur ceng ile
küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 13). [çeşm,]

çeşm: *Göz, ayn, çeşm. II Sevgilinin can alan gözleri.*

Göñlüme zülfüñde **çeşmüñ**
ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa
n'eylersün begüm
şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [çeşmüñ, -üñ]

çeşm: *(Sevgilinin) gözü.*

Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup
ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]

Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma ki müjgān
ögredür
Baş egüp gūşına şol
ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]

çeşm: *Bakış, nazar.*

Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var
ġamzelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

çeşm: *(Âşıġın) gözü.*

ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu
kim
Sīne yir yir çāk ü
çeşmüm dem-be-dem
nemnāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [çeşmüm, -(ü)m]

Gerçi nevrūz oldı **çeşmüm**
ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın
göñlüm perīşāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [çeşmüm, -(ü)m]*

İy ḫumār-ı hecr ile **çeşmüm**
ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı
lebüñdür mest ü
ḫayrān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 1). [çeşmüm, -(ü)m]

Devlet-i ʿışḳuñda **çeşmüm**
bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur
açduḳca iḥsān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 5). [çeşmüm, -(ü)m]

Merkez-i hecrüñde **çeşmüm**
kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek
şemʿ-i [şebistāndur]
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

394, Mısra 1). [çeşmüm, -(ü)m]

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen
çeküp **çeşmüñ** beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 5). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

<u>çeşm:</u> *(Âşığın) gözü.*

Ġam-ı hecr ile **çeşmümden**
yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 9). [çeşmümden, -üm, -den]*

<u>çeşm:</u> *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa **çeşmüñ** dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [çeşmüñ, -üñ]

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin fitneci) gözü.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi **çeşmüñ**
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

Senüñ mirrīḫ **çeşmüñ**
fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

<u>çeşm:</u> *(Fars.) Göz.*

Ġamzesi ġamza şūruʿ
eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [çeşmi, -i]

<u>çeşm:</u> *(Âşığın) gözü.*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ **çeşmüme** gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 11). [çeşmüme, -(ü)m, -e]

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp **çeşmümde** minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [çeşmümde, -(ü)m, -de]

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

Ṭutdı **çeşmümde** ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 5). [çeşmümde, -(ü)m, -de]*

<u>çeşm ü zülf:</u> *Sevgilinin gözleri ve saçı.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı **çeşm ü zülf** ile ḫayrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [çeşm ü zülf,]

<u>çeşme:</u> *Çeşme; pınar; su kaynağı.*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol **çeşmeyi** deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 6). [çeşmeyi, -y, -i]*

çeşme-i cān: *Can çeşmesi.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [çeşme-i cān, -ım, -da]

çeşme-i cān-: *Can veren, can bağışlayan çeşme.*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı
ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür
çeşme-i cāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [çeşme-i cān-, --dan]

çeşme-i cāndan: *Can veren, can bağışlayan çeşme II ab-ı hayat II dudak.*

Öldürdügüñe ġam yimezem
çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü **çeşme-i
cāndan** ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [çeşme-i cāndan,]

çeşme-i ḥayvān: *Hayat çeşmesi; içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.*

ʿIşḳuñ şarābı leẕẕetini
bilmez içmeyen
Sen Ḫıżr'a ṣor ki
çeşme-i ḥayvān olur
leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [çeşme-i ḥayvān,]*

çeşme-i ḥayvān: *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş
biler yārān aña
Cān virür bir teşne
dildür **çeşme-i ḫayvān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [çeşme-i ḫayvān, -i]*

çeşme-i ḥayvān: *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān
virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür
aġlar **çeşme-i ḫayvān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [çeşme-i ḫayvān, -i]*

çeşme-i ḥayvān: *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş
biler yārān aña
Cān virür bir teşne
dildür **çeşme-i ḫayvān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [çeşme-i ḫayvān,]*

çeşme-i ḥayvān: *Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān
virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür
aġlar **çeşme-i ḫayvān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [çeşme-i ḫayvān,]*

çeşme-i ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu. ll Sevgilinin dudağı.*

Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ
deminden **çeşme-i
ḫayvān** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [çeşme-i ḫayvān,]

çeşme-i ḥayvān-: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu; sevgilinin dudağı.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam
yaraşur cāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [çeşme-i ḫayvān-, -a]

çeşm-i dil-: *Gönül gözü.*

Sīnede ṭurma ḳadem baş
çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür begüm yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [çeşm-i dil-, -den]*

çeşm-i dilber: *Güzel sevgilinin gözü.*

Dīn ü dil mülkinden el çek
iy Muʿīdī oldı çün

Çeşm-i dilber fitne
kāfer kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 18). [çeşm-i dilber,]*

<u>çeşm-i dilberdür:</u> *Gönül alan sevgilinin gözü.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī
rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol
türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [çeşm-i dilberdür,]*

<u>çeşm-i fettān:</u> *Fitne çıkaran gözlü II sevgili.*

Ceng idüp dil almaġ içün
çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında
ṣaflar çekdi müjgānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 1). [çeşm-i fettān, -uñ]*

<u>çeşm-i fettān:</u> *Fitne çıkaran göz.*

Ḫüsn bezminde lebüñ yā
Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest
olupdur çeşm-i
fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 10). [çeşm-i fettān, -uñ]*

<u>çeşm-i giryān-:</u> *Ağlayan göz.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [çeşm-i giryān-, --dan]*

<u>çeşm-i giryān-:</u> *Ağlayan, gözyaşı döken; göz.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger
kim çeşm-i giryāndan
ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur
cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [çeşm-i giryān-, --dan]*

<u>çeşm-i giryān:</u> *Ağlayan göz.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse
bezme āh ü efġān
ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 1). [çeşm-i giryān,]*

<u>çeşm-i giryānum:</u> *(Âşıġın) ağlayan gözü.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu **çeşm-i giryānum**
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [çeşm-i giryānum, -i, -um]*

<u>çeşm-i giryānum:</u> *Âşıġın kan ağlayan gözleri.*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline
bu **çeşm-i giryānum**
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [çeşm-i giryānum, -um]*

<u>çeşm-i giryānum:</u> *(Âşıġın) gözyaşları.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar
çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varṣun
mı öldür eşk-i
ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [çeşm-i giryānum, -um]*

<u>çeşm-i hūn-ḫvār:</u> *Kan dökücü göz.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla
şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her
dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [çeşm-i ḫūn-ḫvār,]*

<u>çeşm-i hūnīn-:</u> *Kanlı göz. (Ağlamaktan kızaran gözler).*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā
çeşm-i ḫūnīnüm
benüm
Lāledür gūyā içinde
ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [çeşm-i ḫūnīn-, -üm]*

<u>çeşm-i ḫvāb-ālūdı:</u> *Sevgilinin uykulu gözleri.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı
ya bañadur ya saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [çeşm-i ḫvāb-ālūdı, -ı]

<u>çeşm-i insāf:</u> *Merhamet gözü.*
Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1). [çeşm-i insāf,]

<u>çeşm-i kāfir:</u> *Kâfir dinli göz II zalim, gaddar göz.*
Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ
çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol
ebrū-yı sāḥirden gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 13). [çeşm-i kāfir, -den]

<u>çeşm-i mest-:</u> *Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.*
Ol ṣanem n'eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [çeşm-i mest-, --i]
Çeşm-i mestüñ niçe bir
ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül
mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 1). [çeşm-i mest-, -üñ]

<u>çeşm-i mestüñe:</u> *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*
Hey di **çeşm-i mestüñe**
ḫışm ile ḫançer
çekmesün
Ḫastedür göñlüm
kerem ḳıl eyleme
ġavġā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [çeşm-i mestüñe, -üñ, -e]
İy dōst **çeşm-i mestüñe** hey
di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı
içüp ṣarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [çeşm-i mestüñe,]

<u>çeşm-ı nā-bīnāyı:</u> *Görmeyen göz.*
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḫüsn-ārāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 17). [çeşm-ı nā-bīnāyı, -ı, -yı]

<u>çeşm-i nerges rūşen-:</u> *Nergisin gözünü aydınlatan, ışıldatan.*
ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü
nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 12). [çeşm-i nerges rūşen-,]

<u>çeşm-i pür-eşk:</u> *Gözyaşı dolu olan göz.*
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-
eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur
nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 9). [çeşm-i pür-eşk, -üm, -de]

<u>çeşm-i pür-eşküm:</u> *Gözyaşı ile dolu olan göz.*
Müjgānum arasında nedür
çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [çeşm-i pür-eşküm,]

<u>çeşm-i pür-ḫışm-:</u> *Öfke dolu göz. II Sevgilinin gözü.*
Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i
ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr kim āhūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [çeşm-i pür-ḫışm-, -uñ]

<u>çeşm-i pür-humār-:</u> *Sarhoş göz.*
İçmeden mest eyleyen bir
merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i
pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 239, Mısra 6). [çeşm-i pür-ḫumār-, -uñ, -dur]

çeşm-i pür-ḫvāb: *Uykulu gözler.*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile gönlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 1). [çeşm-i pür-ḫvāb, -uñ]*

çeşm-i ser-mest-: *Sarhoş göz. II Sevgilinin baygın bakışları.*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [çeşm-i ser-mest-, --üñ]*

çeşm-i ser-mest-: *Sarhoş göz.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [çeşm-i ser-mest-, -üñ]*

çeşm-i ser-mestüñ: *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [çeşm-i ser-mestüñ, -üñ]*

çeşm-i sitemkār: *Eziyet ve cefa eden göz.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 17). [çeşm-i sitemkār, -uñ]*

çeşm-i şūḫ-: *(Sevgilinin) işveli göz.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [çeşm-i şūḫ-, --uñ]*

çeşm-i şūh-: *Çekici, güzel göz (sevgili).*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [çeşm-i şūḫ-, -uñ]*

çeşm-i şūhuñ: *Güzelin gözü.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 7). [çeşm-i şūḫuñ,]*

çeşm-i ulü'l-elbāb: *Akıl sahiplerinin gözü.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi **çeşm-i ulü'l-elbāb** bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [çeşm-i ulü'l-elbāb,]*

çevgān: *Ucu egri cirit sopası.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu **çevgāndur** hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [çevgāndur, -dur]*

çevgān: *(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [çevgān,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [çevgān,]*

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [çevgān,]*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü **çevgān** oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [çevgān,]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde **çevgān** oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [çevgān,]*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde **çevgān** oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 4). [çevgān,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde **çevgān** olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 12). [çevgān,]*

çevgān: *Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçına teşbih.*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ **çevgānına**
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 1). [çevgānına, -ı, -n, -a]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ **çevgānına**
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 11). [çevgānına, -ı, -n, -a]*

çevgān: *Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

Yine yārüm cilveler eyler ele **çevgān** alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [çevgān,]*

çevgān: *Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [çevgān,]*

çevgān: *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek.*

Daḥi **çevgān** urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [çevgān,]*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde **çevgānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [çevgānı, -ı]*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki **çevgān** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 6). [çevgān,]*

çevgān: *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol **çevgāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 2). [çevgāne,]*

çevgān: *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II*

Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı **çevgānuñ** içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 8). [çevgānuñ, -(u)ñ]

çevgān: *Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. (Sevgilinin boyu bağlamında.).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek **çevgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [çevgān,]*

çevgān: *Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa **çevgānı** dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [çevgānı, -ı]

çevgān oynamak: *Çevgan oyununu oynamak.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile **çevgān oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 6). [çevgān oynamaḳ,]

çevgān-ı heves: *Heveslerinin değeneği sopası.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa **çevgān-ı heves** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 6). [çevgān-ı heves,]*

çevgān-ı ʻīd ol: *Bayram çevganı olmak.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [çevgān-ı ʻīd ol, -dı]*

çevgān-ı każā: *Kaderin ucu eğri sopası.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi **çevgān-ı ḳażā**
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [çevgān-ı ḳażā,]*

çevir: *Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.*

Yār şimdi **çevirür** yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 1). [çevirür, -ür]

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim **çevresine** çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 10). [çevresine, -sine]*

çevre: *Yakın olan yerler, etraf, civar.*

Ḫaṭ degüldür **çevreden** ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 11). [çevreden, -den]*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış **çevresin** hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 8). [çevresin, -si, -n]*

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 12). [çevremi, -m, -i]

<u>çiçekler açılmış:</u> *Çiçeklerin büyümesi, yetişmesi.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [çiçekler açılmış, -ıl, -mış]*

<u>çigned:</u> *Çiğnetmek; ayakla veya bir taşıt altında ezilmesine sebep olmak, ezdirmek.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [çignedüp, -üp]*

<u>çihre:</u> *1. Çehre, yüz.*

Gerçi ol **çihreyle** mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [çihreyle,]*

<u>çihre:</u> *Çehre, yüz.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 4). [çihremüñ, -m, -ün]*

<u>çihre:</u> *Yüz.*

Tā **çihre-i** ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [çihre-i, --i]*

<u>çihre-:</u> *1. Çehre, yüz.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [çihreñüz,]*

<u>çihre-i zerd-:</u> *Sararmış, solgun yüz.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 7). [çihre-i zerd-, -üm, --le]*

<u>çık:</u> *Ortaya çıkmak, gözükmek.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup **çıḳdı** yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [çıḳdı, -dı]*

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 6). [çıḳ,]*

<u>çık:</u> *Yükselmek.*

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 4). [çıḳsa, -sa, -]*

<u>çık:</u> *Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande **çıḳar**
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [çıḳar, -ar]*

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden **çıḳar**
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan **çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [çıḳar, -ar]*

<u>çık:</u> *Doğmak, kaynaklanmak.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿi<u>ş</u> cezā ol türk-i ser-ḫoşdan **çıḳar**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Evden **çıḳup** gelinceye dek
yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret
ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [çıḳup, -up]

<u>çık:</u> *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan
raḳībi sür **çıḳar**
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı şeytān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *Bir şeyin üst kısmına çıkmak II yukarı doğru gitmek.*

Kürsīye **çıḳup** naġmeler
itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner
kim ḳafesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [çıḳup, -up]

<u>çık:</u> .

Ḫānesine sīnemüñ mihmān
olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu **çıḳar**
taʿẓīm idüp yir
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *Çıkmak, bulunduğu yeri terk etmek.*

Kenāre **çıḳmadı** deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [çıḳmadı, -ma, -dı]

<u>çık:</u> *Çıkmak, bir yerden ayrılmak.*

Kenāre **çıḳmadı** deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [çıḳmadı, -ma, -dı]

<u>çık:</u> *Ortaya çıkmak, görünmek.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī
naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi **çıḳdı** yine bir
tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [çıḳdı, -dı]

<u>çık:</u> *(Kan) çıkmak, akmak.*

Ṣorma cigerde yāre görüp
rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu **çıḳar**
oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 4). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *(Bulunduğu yerden) dışarı çıkmak.*

Derdiyle bir āh itdi göñül
kim göge **çıḳdı**
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [çıḳdı, -dı]

<u>çık-:</u> *Dışarı atmak, kaybetmek.*

Ġam-ı hecr ile cānum
çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol
şūḫ-ı bed-ḫū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 11). [çıḳmaludur, -ma, -ludur]

<u>çık-:</u> *Ulaşmak.*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz
mükedderdür göñül
ḥāli
Ṣabāḥa **çıḳmaya** gibi
be-ġāyet nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [çıḳmaya, -ma, -ya]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak.*

Dürr ü yāḳūtı gözümden
çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar
yārüñ leb ü dendānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 9). [çıḳdı, -dı]

<u>çık-:</u> *Ayrılmak, terk etmek.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 3). [çıḳmaz, -maz]

<u>çıkar:</u> *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden **çıḳar**
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden **çıḳar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [çıḳar,]

<u>çıkar:</u> *(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.*

Zār gönlümden **çıḳar** sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [çıḳar,]*

<u>çıkar-:</u> *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār **çıḳarmazsa** bir kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [çıḳarmazsa, -maz, -sa]

<u>çıkdı:</u> *Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden **çıḳdı** peykān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 6). [çıḳdı,]

<u>çıkduñ:</u> *Çıkmak.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne **çıḳduñ** geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [çıḳduñ, -du, -ñ]

<u>çıkma:</u> *Çıkmamak; ayrılmamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 8). [çıḳmayup, -y, -up]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 4). [çıḳmayup, -y, -up]*

<u>çıkma-:</u> *(Dimağdan) dışarı çıkmamak, unutmamak.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan **çıḳmaz** ölürse sözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 10). [çıḳmaz, -z]

<u>çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek:</u> *Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek,]

<u>çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek:</u> *Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [çıḳmaduḳ cāndan ümīd kesmek,]

<u>çıḳmaya:</u> *Çıkmazsa.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol

mübtelā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 14). [çıḳmaya,]

<u>çīm-i zülf-:</u> *Sevgilinin cim harfine benzeyen saçının kıvrımı.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni
muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki
sensüz nā-tüvān
cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [çīm-i zülf-, --ü, --ñ]

<u>çīn:</u> *Kıvrım, büklüm.*

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ **çīninde** kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 9). [çīninde, -i, -n, -de]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

Kimi **Çīn'e** varur kimi
Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu
zülf-i ʿanberīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 11). [çīn'e, -'e]

<u>çīn:</u> *Buruşuk, çatık.*

Āşkāre **çīn** ṣalup ḳaşına
gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān
ile pinhān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [çīn,]

<u>çīn:</u> *Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke. Klasik Türk şiirinde ceylanları, dolayısıyla da misk kokularıyla söz konusu edilmiştir.*

Çīndür ṣaçuña **Çīn** dise dil
ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya
beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi II güzelleri ile meşhur Çin ülkesi.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḫaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 5). [çīn,]

<u>çīn:</u> *1. Saçın kıvrımı 2. sevgilinin saçının kokusu olan miskin çıkarıldığı Çin ülkesi.*

ʿAceb mi sūsen-i **çīnī** dirüp
degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 11). [çīnī, -i]

<u>çīn:</u> *İçin.*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm
ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp
ebrūlarına ṣalsa **çīn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 12). [çīn,]

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil
ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya
beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [çīndür, --dür, -]*

<u>çīn ṣalup:</u> *(Kaşlarını) çatmak.*

Ol ki ḫışm ile hilāl
ebrūlarına **çīn ṣalup**
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [çīn ṣalup, -up]*

<u>çīn ṣalup:</u> *(Kaşlarını) çatmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm
zevraḳların ġarḳ
itmege
Mevc-i āfet ḳoparur
ḳaşına yārüm **çīn**
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [çīn ṣalup,]*

<u>çīn ṣalup:</u> *Kaşını çatmak, kızmak, öfkelenmek.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi
ebrūlarına **çīn ṣalup**
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [çīn ṣalup, -up]

çīn ur-: *Çatmak.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [çīn ur-, --up]

çīn-be-çīn: *Kıvrım kıvrım.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [çīn-be-çīn,]

çīni: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular **çīnī** şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 4). [çīnī,]*

çīnī-siper: *Mavi siper.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde **çīnī-siper** pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [çīnī-siper,]

cınrat: *Çınlatmak, ses çıkartmak, şıngırdatmak.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa **cınratdı** gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 6). [cınratdı, -dı]*

ciz: *Çizgi çekmek. II Yara açmak.*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını **cizdi** gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 13). [cizdi, -di]

cizgin-: *Dönmek.*

Her ṭaraf pervāneveş **cizginse** bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 13). [cizginse,]*

coġ: *1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü **coġ** ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 7). [coġ,]

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler **coġ** eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [coġ,]

coġ: *Aşırı, fazla.*

Cevri **coġ** itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 1). [coġ,]

coġ: *Birçok, bir hayli, pek çok.*

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [coġ,]

coġal: *Artmak, fazlalaşmak.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde **coġaldı** şayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [coġaldı, -dı]

cok: *Çok.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy şanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür **coḳ** belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [coḳ,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam
degül **çoḳ** yaşlar ol
giryānuma
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 413,
Mısra 12). [çoḳ,]*

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada seçilse
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 420,
Mısra 3). [çoḳ,]*

Müddeʿīlerden kimesne
varımaz oldı saña
Ḫārı **çoḳ** gülzār
imişsün böyle
bilmezdüm seni
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 436,
Mısra 12). [çoḳ,]*

çoḳ: *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ
cevr-i dilber **çoḳ** degül
Oñulur zaḫmuñ
içinden çıḳdı peykān
ġam yime
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 385,
Mısra 5). [çoḳ,]*

çok: *Çok II fazla.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr
ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma **çoḳdur** āl-i
çerḫ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
55, Mısra 8). [çoḳdur,
-dur]*

çok: *Çok fazla.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi **çoḳ** ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 11,
Mısra 12). [çoḳ,]*

çok: *1. Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. 2) Aşırı bir biçimde.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi **çoḳ** ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 11,
Mısra 12). [çoḳ,]*

çok: *Pek çok, fazla.*

Ḫūblar **çoḳdur** velī oldum
görüp ṣeydā saña
Degme bir meh-rūya
baş egmez göñül illā
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
23, Mısra 1). [çoḳdur,
-dur]*

çok: *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.*

N’ola raḥm itseñ Muʿīdī
bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur saña
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 28,
Mısra 14). [çoḳdan, -
dan]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.*

Çoḳ alur ṣīrīn lebin yārüñ
Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Mısra 13). [çoḳ,]*

Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki **çoḳ** söz götürür
Var ü yoḳ diyü
idersem n’ola yārān ile
baḫs *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
46, Mısra 9). [çoḳ,]*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi
hīç
Gerçi bu ṭarza **çoḳ**
ġazel didiler
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 100,
Mısra 10). [çoḳ,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.*

Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum
añmaz belā budur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 72,
Mısra 9). [çoḳ,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar
iñen **çoḳdur** velī
Saña beñzer bī-vefāya
olmadum ṭuş iy ṣanem
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 309,
Mısra 9). [çoḳdur, -dur
]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.*

Serv-ḳadler **çoḳ** velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [çoḳ,]

çok: *"Birçok, pek çok" anlamında belgisiz sıfat (çoḳ nihāl).*

Yār cevrin çekmede **çoḳ** lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 9). [çoḳ,]

çok: *"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler **çoḳ** velī yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [çoḳ,]

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda **çoḳ** görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [çoḳ,]

Ḳul oġlı güzeller baña **çoḳ** ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [çoḳ,]

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña **çoḳ** işler ider ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [çoḳ,]

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan **çoḳ** belā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [çoḳ,]

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [çoḳ,]

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [çoḳ,]

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini **çoḳ** ḳıldı ḫvābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [çoḳ,]

Az gülüp **çoḳ** aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [çoḳ,]

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [çoḳ,]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [çoḳ,]

Yād iken **çoḳ** luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [çoḳ,]

çok: *Bir hayli, oldukça, pek çok, fazla.*

Ḳaşı kirpügi ḳara **çoḳdur** velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 5). [çoḳdur, -dur]

çok: *"Birçok pek çok, fazla, aşırı" anlamında belgisiz sıfat.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller **çoḳ** velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [çoḳ,]

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma **çoḳdur**

fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 3). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *"Birçok, pek çok" anlamında zarf.*

Yaşı **çoḳ** olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 5). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.*

Āli **çoḳdur** bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [çoḳdur, -dur]*

Güzel **çoḳdur** velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [çoḳdur, -dur]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye **çoḳdur** ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [çoḳdur, -dur]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı **çoḳdur** günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [çoḳdur, -dur]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim **çoḳdur** acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 6). [çoḳdur, -dur]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña **çoḳdur** perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm **çoḳ** uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 6). [çoḳ,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 12). [çoḳ,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 9). [çoḳ,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 9). [çoḳ,]*

<u>çok çok:</u> *Çok fazla anlamında ikileme.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin **çoḳ çoḳ** ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [çoḳ çoḳ,]*

<u>çok çok:</u> *Çok fazla anlamında ikileme.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin **çoḳ çoḳ** ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [çoḳ çoḳ,]*

<u>çok yüz gör-:</u> *Çok yüz gören.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz

Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [çoḳ yüz gör-, -üp]*

<u>çoḳ zamān iste-:</u> *Çok zaman var.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [çoḳ zamān iste-, -r]*

<u>çokdan:</u> *Çoktan beri, çok zamandan beri.*

Dil ü cānı gözüñ **çoḳdan** alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 9). [çoḳdan,]*

<u>çokdan:</u> *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [çoḳdan,]*

<u>çöz:</u> *(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [çöz,]*

<u>çöz:</u> *Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ **çöz** kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [çöz,]*

<u>çöz-:</u> *Çözmek, açmak.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın **çözüp**
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 13). [çözüp, -üp]*

<u>çü:</u> *"-dığı için, -dığından".*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye **çü** ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 6). [çü,]*

<u>çün:</u> *Için.*

Çün bugün bil bağladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 1). [çün,]*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi **çün** mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 6). [çün,]*

Belürdi **çün** ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 5). [çün,]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre **çün** degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 8). [çün,]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin **çün** yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 3). [çün,]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 9). [çün,]*

Ruḫ u eşküm saña **çün** ḫālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [çün,]

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın **çün** işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 3). [çün,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ **çün** ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 11). [çün,]*

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 11). [çün,]*

Daʿvet eyler **çün** seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭursursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 7). [çün,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 5). [çün,]*

çün: *Çünkü, nedeniyle.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 10). [çün,]*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 6). [çün,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña **çün** berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 4). [çün,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [çün,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [çün,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [çün,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 9). [çün,]*

çün: *Olduğunda.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 3). [çün,]*

çün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 3). [çün,]*

çün: *-dığı zaman, -dığında, ne zaman ki.*

Geydi **çün** Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [çün,]*

çün: *-diği için, -dığından dolayı.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [çün,]*

çün: *Bunun için, bu sebeple.*

Çeşm-i ser-mestüñ
ġamından **çün** Muʿīdī
ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā
içmesün miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [çün,]

çün: *...dığı zaman.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr
ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [çün,]*

çün: *Çünkü, için, zira. II Zaten.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam
şāhā ne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [çün,]

çün: *"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.*

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [çün,]

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı **çün** ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [çün,]

Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [çün,]*

Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [çün,]

Muʿīdī yumuşamaz **çün**
göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez
ḳıl ferāġat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [çün,]

çün: *"Çünkü" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [çün,]*

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirtir.*

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [çün,]

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [çün,]*

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥş
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [çün,]*

çün: *"Çünkü, mâdemki" anlamlarında edat.*

Naẓm ehli **çün** eşʿārumı
ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise
tefsīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1). [çün,]

çün: *"-dığında", "-dığı zaman"* .

Dīn ü dil mülkinden el çek
iy Muʿīdī oldı **çün**
Çeşm-i dilber fitne
kāfer kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 17). [çün,]*

çün: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında edat.*

Çün meh-i nev gözlenür
bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam
ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [çün,]

çün: *...dığı halde, öyle olmasına karşın.*

Döndi **çün** sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [çün,]*

çün: *"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

Umma her ālūde-dāmāndan
maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i
ʿışḳa pāk-dillerdür
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 12). [çün,]*

çün: *"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [çün,]*

çün: *"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için".*

Bī-gāneye **çün** meyl ider ol
ṣūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña
bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [çün,]

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam
yaraşur cāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [çün,]

çün: *"Çünkü" anlamında edat.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla
şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her
dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [çün,]*

Kimse **çün** Leylī adın
añmazdı Mecnūn
olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur
iy meh senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [çün,]

İy Muʿīdī gülmek umma
aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [çün,]

çün: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend
eylemesün
Ḥükmi geçmez bu
vilāyetde **çün** ol
pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [çün,]

çün: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı
boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz
çevürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 13). [çün,]

Günde yüz kez kūyuña
varsam taʿaccüb
eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-
çāre olur ʿārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 12). [çün,]

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ
mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 17). [çün,]

çün: *"-dığı için".*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine **çün**
pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī
baş ile cān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 13). [çün,]

çün: *"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü

Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [çün,]

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 3). [çün,]

çün: *"Çünkü" anlamında kullanılan bağlaç.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [çün,]

çün: *"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 11). [çün,]

çün: *"Çünkü, zira" sebep sonuç cümlelerinde kullanılan bir bağlaçtır.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [çün,]

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında edat.*

Lām oldı **çün** eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [çün,]

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi **çün** menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [çün,]

çün: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [çün,]

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [çün,]

çün: *"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī **çün**
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 13). [çün,]*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 5). [çün,]

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı **çün** çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [çün,]

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi **çün** dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [çün,]

Virdi **çün** dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 3). [çün,]

çün: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamlarında bağlaç.*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [çün,]

<u>çün:</u> *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür **çün** giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [çün,]*

İy Muʿīdī **çün** oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı ṣiʿr ü inşādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [çün,]*

<u>çün:</u> *"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi **çün** ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [çün,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī **çün** gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [çün,]*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi **çün** benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [çün,]*

İy Muʿīdī yāre **çün** ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu ṣiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 9). [çün,]*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 13). [çün,]*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı **çün** sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 14). [çün,]*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 9). [çün,]*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [çün,]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprāḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 1). [çün,]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 1). [çün,]*

İy Muʿīdī **çün** oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 13). [çün,]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ **çün** andan özge maḫremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [çün,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫātırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [çün,]*

Ol ṣanem **çün** bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 1). [çün,]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña **çün** cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [çün,]

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 13). [çün,]

Ṭutdı **çün** seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 3). [çün,]

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 7). [çün,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [çün,]*

Kīmyādur **çün** kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 3). [çün,]

Reng uġurladuġı **çün** ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [çün,]

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [çün,]

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez **çün** iy dilber göñül
Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [çün,]

çün: *"-dan dolayı, -dan ötürü" anlamında bağlaç.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa **çün** oldu müttehem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [çün,]

çünki: *Çünkü, nedeniyle.*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 1). [çünki,]*

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [çünki,]

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 7). [çünki,]

çünki: *Çünkü, zira.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 4). [çünki,]

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [çünki,]

çünki: *Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.*

Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil **çünki** yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [çünki,]

çünki: *-dığı için, -den dolayı, çünkü, bu sebeple.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden

Yā n’idersin üstüme
billāh tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [çünkim, --m]

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n’içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 7). [çünkim, --m]*

çünki: *Bağlaç, çünkü, zira.*

İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem
ol tīri mermerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira" anlamlarında edat.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ
u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i
gül-çihre zindāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [çünki,]*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım
degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz
musaḫḫardur yidi
kişver saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [çünki,]

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam
gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ
ḥāli ḳayurmaz ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy
dil **çünki** yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol
pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [çünki,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez
çünki oġlandur ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [çünki,]

Faẓlına söz yoḳ
müsellemdür Muʿīdī
naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş
üslūb-ı dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14). [çünki,]

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-
i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba
bilmez **çünki** Ḳur’ān’ı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [çünki,]*

İtsem ne var ġamuñla
ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda
gerek **çünki** terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [çünki,]

çünki: *"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

ʿIşḳa meylüñ **çünki** bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd
ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [çünki,]

Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü
idersem n’ola yārān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, bu nedenle, bu yüzden" anlamlarında sebep sonuç belirten edat.*

Ḫalḳa **çünkim** baş egüp
miskīnlik eyler
kākülüñ
Vechi var olsa meh-i
tābāna hem-ser
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [çünkim, -m]

çünki: *"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ
bu ḳurı sevdādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı **çünki** bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [çünki,]*

Öldürdügüñe ġam yimezem **çünki** leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [çünki,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 6). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.*

Meyḫāne ḳapusında olur **çünki** feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 11). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü, -dığı için, değil mi ki" anlamlarında bağlaç.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden, için" anlamlarında bağlaç.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 13). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde **çünki** mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü", zira, zaten bağlamında bağlaç.*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [çünki,]*

çünki: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [çünki,]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 10). [çünki,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [çünki,]*

Naḳd-i cānum **çünki** tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 9). [çünki,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [çünki,]

Çünki sensüz ḫālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 1). [çünki,]*

Çünki ol hercāī ʿahdin
bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 5). [çünki,]

Çünki ḫūr u melekde yoḳ
bu cemāl
Saña kimdür diyen ki
insānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [çünki,]

Sen cefā ḳılsañ ne çāre
ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide
gelmez emān
cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 2). [çünki,]

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı
itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez
şimdengirü ʿālemde
ʿizz ü cāh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [çünki,]

Çünki zevraḳla nihān olduñ
naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün
deryā-yı Ceyhun
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 9). [çünki,]

Bülbül-i cāna cemālüñ
çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü
ʿālemde gülzār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 9). [çünki,]

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 3). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman".*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür **çünki** bilürsin
görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [çünki,]

çünki: *"Çünkü" sebep bağlacı.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür
şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [çünki,]

çünki: *"Çünkü, zira" anlamında kullanılan edat.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu
nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e
ṭaʿn ider gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 2). [çünki,]

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

Ẓulmet-ābād-ı belādur
şimdi gerçi menzilüñ
Oldı **çünkim** rehberüñ
zülf-i perīşān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 12). [çünkim,]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme
ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür
çünkim devlet
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [çünkim,]

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme
çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi
çünkim piyāle
döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 10). [çünkim,]

çünkim: *-dığı için, nedeniyle.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan
elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı
çünkim laʿl-i
cānāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [çünkim,]

<u>çünkim:</u> *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫātırum
Çāre ne **çünkim** ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [çünkim,]

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı **çünkim** baġruma
Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [çünkim,]

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [çünkim,]

Hevā-yı mihr ile **çünkim** vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 7). [çünkim,]*

<u>çünkim:</u> *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur **çünkim** yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [çünkim,]

<u>çünkim:</u> *"-ınca, -ince" anlamında bağlaç.*

Viṣāle irmege **çünkim** bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 1). [çünkim,]

<u>çünkim:</u> *"-dığı için" anlamında bir ifade.*

Miḫnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde **çünkim** dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 3). [çünkim,]*

<u>da:</u>

1. **da:**

Gazel 2

Mısra: **12**

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **da:**

Gazel 2

Mısra: **12**

"Dahi" anlamındaki bağlaç.

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

3. **da:**

Gazel 150

Mısra: **10**

"-da, -de" bağlacı.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

<u>dād:</u>

1. **dadı:**-*ı*

Gazel 34

Mısra: **16**

Tat, lezzet.

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

2. **dadı:**-*ı*

Gazel 128

Mısra: **5**

Tat, lezzet.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

3. **dadı:**-*ı*

Gazel 145

Mısra: **11**

Tad.

Geldi ağzum dadı lafẕ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

4. **dād:**
Gazel 315
Mısra: **10**
İyilik, lütuf, yardım.

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

5. **dād:**
Gazel 326
Mısra: **9**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

6. **dād:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Tad.

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

dāġ:

1. **dāġın:**-*ın*
Gazel 55
Mısra: **12**
Abdâl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. 'penbe-i dāġ', 'tāze dāġ', 'tāze tāze dāġ' md.

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

2. **dāġ:**
Gazel 60
Mısra: **7**
1. Yanık yarası. 2. Dağ.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

3. **dāġlar:**-*lar*
Gazel 109
Mısra: **5**
(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

4. **dāġıdur:**-*ıdur*
Gazel 125
Mısra: **8**
Yara.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

5. **dāġıdur:**-*ıdur*
Gazel 128
Mısra: **8**
Yara.

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

6. **dāġ:**
Gazel 143
Mısra: **2**
(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

7. **ṭaġlar:**-*lar*
Gazel 144
Mısra: **11**
Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi.

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer

8. **dāġ:**
Gazel 188
Mısra: **7**
(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

9. **dāġlar:**-*lar*

Gazel 188

Mısra: **13**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Şevḳüñ ile dāġlar
yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle
ser zeyn eylemiş

10. **dāġdan:**-*dan*

Gazel 189

Mısra: **4**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

11. **dāġ:**

Gazel 207

Mısra: **13**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

12. **dāġ:**

Gazel 208

Mısra: **2**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

13. **dāġın:**-*ın*

Gazel 306

Mısra: **5**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

14. **dāġlar:**-*lar*

Gazel 307

Mısra: **5**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm

15. **dāġum:**-*um*

Gazel 308

Mısra: **5**

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan. II Aşk yarası.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

16. **dāġlar:**-*lar*

Gazel 309

Mısra: **5**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

17. **dāġını:**-*ı(n), -ı*

Gazel 335

Mısra: **9**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

18. **dāġ:**

Gazel 339

Mısra: **3**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan

19. **dāġ:**

Gazel 366

Mısra: **5**

(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

20. **dāġdur:**-*dur*

Gazel 399

Mısra: **10**

Yara.

Ḳalb-i pür-ḫūnumda yir yir noḳṭa-i sevdā-yı ġam
Dāġdur ḳonmış derūn-ı lāle-i sīr-ābda

21. **dāġı:**-*ı*

Gazel 405

Mısra: **12**

Yara.

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek

Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine

22. **dāġlardur:**-*lar, -dur*

Gazel 415

Mısra: **5**

Yara.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur şanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

23. **dāġum:**-*um*

Gazel 423

Mısra: **3**

Yara.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

dāġ olupdur:

1. **dāġ olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 51

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara haline gelmek. II Acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

dāġ ü nāle-:

1. **dāġ ü nāle-:**

Gazel 114

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yarası ve iniltileri ile.

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür

dāġ ur-:

1. **dāġ ur-:**-*up*

Gazel 184

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara açmak, yaralamak. İfade beyitte "sıkıntılı hale sokmak, üzmek," anlamındadır.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

2. **dāġ ur-:**-*up*

Gazel 249

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağlamak, yaralamak.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

dāġ urdı:

1. **dāġ urdı:**

Gazel 164

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralamak, yara açmak.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

dāġ yaḳmaḳ-:

1. **dāġ yaḳmaḳ-:**--*dur*

Gazel 204

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağlamak II ateşle yara açmak.

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

dāġdār:

1. **dāġdār:**

Gazel 426

Mısra: **6**

Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

dāġ-ı cefā-:

1. **dāġ-ı cefā-:**--*dur*

Gazel 163

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa yarası.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

dāġ-ı ciger:

1. **dāġ-ı ciger:**-*i*

Tahmis 2

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer yarası.

Lāleveş tāzeledi her yaña dāġ-ı cigeri
Dökülürse yiridür ṭopraġa eşküm güheri

dāġ-ı ciger-:

1. **dāġ-ı ciger-:**--*den*
Gazel 207
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer yarası.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

dāġ-ı derd:

1. **dāġ-ı derd:**
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derd yarası.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

dāġ-ı firāk:

1. **dāġ-ı firāḳ:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 259
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yarası.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

dāġ-ı firāḳı:

1. **dāġ-ı firāḳı:**-*ı, -ı*
Tahmis 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yarası.

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden

dāġ-ı ġam-:

1. **dāġ-ı ġam-:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam/keder yarası.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

2. **dāġ-ı ġam-:**-*uñ, --dan*
Gazel 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yarası.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

dāġ-ı ḥasret-:

1. **dāġ-ı ḥasret-:**--*dür*
Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret yarası.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

dāġ-ı ḥasret:

1. **dāġ-ı ḥasret:**-*i*
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret dağı II Büyük hasret, hasret yarası.

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ
Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var

2. **dāġ-ı ḥasret:**-*le*
Gazel 263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret dağı II Büyük hasret, hasret yarası.

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

dāġ-ı hicrān-:

1. **dāġ-ı hicrān-:**--*dan*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yarası.

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer

2. **dāġ-ı hicrān-:**--*dur*

Gazel 154

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

dāġ-ı hicrān:

1. **dāġ-ı hicrān:**

Gazel 268

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

2. **dāġ-ı hicrān:**-*dur*

Murabba 1

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

N'ideyin gül-geşti ben kim bāġ zindāndur baña
Fürḳat eyyāmında lāle dāġ-ı hicrāndur baña

dāġ-ı hūn-ālū-:

1. **dāġ-ı ḫūn-ālū-:**-, -

Gazel 128

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana bulanmış yara.

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

dāġ-ı ʿışḳ-:

1. **dāġ-ı ʿışḳ-:**-*uñ*

Gazel 239

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yarası.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

dāġı lāle:

1. **dāġı lāle:**-*nüñ*

Gazel 252

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lale yarası.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

dāġ-ı nihān-:

1. **dāġ-ı nihān-:**--*um*

Gazel 182

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklı, gizli yara;dert.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

dāġ-ı şevḳ-:

1. **dāġ-ı şevḳ-:**-*üñ, --le*

Gazel 206

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevk yarası.

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

dāġ-ı sīnem:

1. **dāġ-ı sīnem:**

Gazel 98

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sinedeki yara || Gönül yarası, gönül derdi.

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

dahi:

1. **daḥi:**

Gazel 11

Mısra: **10**

Daha, fazla olarak, başka.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

2. **daḥi:**

Gazel 11

Mısra: **10**

Dahi, artık, daha.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

3. **daḥi:**

Gazel 16

Mısra: **13**

Bile, dahi, de/da.

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

4. **daḫi:**

Gazel 22

Mısra: **4**

"Da, de" bağlacı.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

5. **daḫi:**

Gazel 32

Mısra: **8**

"Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

6. **daḫi:**

Gazel 34

Mısra: **8**

Ancak, fakat, lakin, daha.

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

7. **daḫi:**

Gazel 36

Mısra: **1**

Hâlâ.

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

8. **daḫi:**

Gazel 37

Mısra: **5**

Bir kez bile.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

9. **daḫi:**

Gazel 42

Mısra: **7**

"Da, de" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

10. **daḫi:**

Gazel 54

Mısra: **2**

Dahi, bile, de/da.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

11. **daḫi:**

Gazel 80

Mısra: **12**

"Dahi" bağlaç; üstelik.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

12. **daḫi:**

Gazel 83

Mısra: **4**

"Daha, henüz" anlamında zarf.

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur

13. **daḫi:**

Gazel 101

Mısra: **12**

"Bile" anlamında bağlaç.

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür ṣu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür

14. **daḫi:**

Gazel 103

Mısra: **5**

"Dahi" bağlacı; bile, üstelik.

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

15. **daḫi:**

Gazel 104

Mısra: **16**

Da/de bağlacı.

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur

16. **daḫi:**

Gazel 110

Mısra: **8**

"-da, -de" bağlacı.

Bāzār iderse ḳalb ile ḫāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miş̱āli ol daḫi yüzi ḳara geçer

17. **daḫi:**

Gazel 116

Mısra: **5**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

18. **daḫi:**

Gazel 120

Mısra: **14**

"Dahi" bağlaç; üstelik, ayrıca.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür

19. **daḫi:**

Gazel 123

Mısra: **10**

"-da, -de" bağlacı.

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

20. **daḫi:**

Gazel 136

Mısra: **11**

"da, de" bağlacı.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

21. **daḫi:**

Gazel 138

Mısra: **14**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

22. **daḫi:**

Gazel 144

Mısra: **2**

"-da, -de" bağlacı.

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer

23. **daḫi:**

Gazel 144

Mısra: **10**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḫi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eşer

24. **daḫi:**

Gazel 147

Mısra: **6**

"-da, -de" bağlacı.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar

25. **daḫi:**

Gazel 167

Mısra: **6**

"Bile, -de,-de" bağlacı.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

26. **daḫi:**

Gazel 178

Mısra: **10**

"Bile, -de,-de" bağlacı.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

27. **daḫi:**

Gazel 182

Mısra: **1**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

28. **daḫi:**

Gazel 183

Mısra: **3**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

29. **daḫi:**

Gazel 192

Mısra: **12**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

30. **daḫi:**

Gazel 205

Mısra: **6**

"Daha, henüz" anlamında zarf.

Ƶerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

31. **daḫi:**

Gazel 214

Mısra: **14**

"Da, de" bağlacı.

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

32. **daḫi:**

Gazel 218

Mısra: **2**

"-da, -de" bağlacı.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

33. **daḫi:**

Gazel 219

Mısra: **2**

"-da, -de, bile " bağlacı.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

34. **daḫi:**

Gazel 220

Mısra: **13**

"Dahi" bağlaç; üstelik.

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

35. **daḫi:**

Gazel 228

Mısra: **6**

"Henüz, daha" anlamında zarf.

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

36. **daḫi:**

Gazel 248

Mısra: **3**

"Dahi" bağlacı; bile, üstelik.

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

37. **daḫi:**

Gazel 250

Mısra: **3**

"-da, -de, bile " bağlacı.

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

38. **daḫi:**

Gazel 252

Mısra: **12**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

39. **daḫi:**

Gazel 265

Mısra: **4**

"Dahi" bağlaç; üstelik.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

40. **daḫi:**

Gazel 280

Mısra: **7**

"-da, -de, bile" bağlacı.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

41. **daḫi:**

Gazel 282

Mısra: **2**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

42. **daḫi:**

Gazel 289

Mısra: **5**

"Daha, hala, yine." anlamında zarf.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

43. **daḫi:**

Gazel 301

Mısra: **2**

"-da, -de" bağlacı.

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

44. **daḫi:**

Gazel 301

Mısra: **5**

"-da, -de" bağlacı.

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

45. **daḫi:**

Gazel 304

Mısra: **8**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

46. **daḫi:**

Gazel 306

Mısra: **5**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

47. **daḫi:**

Gazel 307

Mısra: **7**

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

48. **daḫi:**

Gazel 310

Mısra: **9**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

49. **daḫi:**

Gazel 315

Mısra: **1**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

50. **daḫi:**

Gazel 320

Mısra: **14**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

51. **daḫi:**

Gazel 337

Mısra: **3**

"-da, -de, bile" bağlacı.

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḫālüm iy refīḳ Allāh içün

52. **daḫi:**

Gazel 346

Mısra: **12**

" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

53. **daḫidür:***-dür*

Gazel 364

Mısra: **14**

De, bir de.

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

54. **daḫi:**

Gazel 373

Mısra: **12**

Bu zamana kadar, Şimdiye dek.

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū

55. **daḫi:**

Gazel 388

Mısra: **6**

Bile, da/de.

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile

56. **daḫi:**

Gazel 400

Mısra: **14**

Hem, kezâlik, de.

Pīr olup gerçi
Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce
oġlan üstine

57. **daḫi:**
Gazel 402
Mısra: **14**
De, bir de.
Zīnet yiter başumda
ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum
üstine

58. **daḫi:**
Gazel 415
Mısra: **2**
De, bir de.
Gerçi yayın şundı ol
ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i
şehlālar bize

59. **daḫi:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Bu zamana kadar, Şimdiye dek.
Daḫi ḳaçar görüp ol
şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-
sitāre beni

60. **daḫi:**
Gazel 426
Mısra: **13**
Hem, kezâlik, de.
Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-
ḫumār itdüñ beni

61. **daḫi:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
İḳtibās-ı nūr içün her
gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi
māhiyyeti

62. **daḫi:**
Gazel 438
Mısra: **12**
De, bir de.
Uyanup ḫvāb-ı
ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi
ġaflet gitmedi

63. **daḫi:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi elif dimeden ʿışḳ
mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle
döndürdi

64. **daḫi:**
Gazel 442
Mısra: **5**
Bile, da/de.
Daḫi yüriyiş eylemedin
leşker-i müjen
Feṯḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm
vilāyeti

65. **dāḫi:**
Gazel 444
Mısra: **14**
T. e. Hem, kezâlik, de.
ʿÖmri ḫatm oldı
Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı
tābān günleri

66. **daḫi:**
Gazel 446
Mısra: **4**
T. e. Hem, kezâlik, de.
Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne
bir ḫaberleri

67. **daḫi:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
"De, da" bağlacı; bile.
Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz elden baş
ḳoydum ayaġında

dā’im:

1. **dā’im:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Daima, her zaman.
Laʿl-i şīrīnüñ ki dā’im
diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-
i ḫayvān aña

2. **dā’im:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Daima, her zaman.
Sen kemān-ebrūya
ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḫavādiṣ tīrine
dā’im hedef

3. **dā’im:**

Gazel 330

Mısra: **2**

(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā’im belā olmaḳ neden

dāʾim:

1. **dāʾim:**

Gazel 7

Mısra: **1**

Devam eden, devam üzere olan, sürekli.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

2. **dāʾim:**

Gazel 87

Mısra: **7**

(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

dāʾimā:

1. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **1**

Devam eden, devam üzere olan, sürekli.

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

2. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **2**

Devam eden, devam üzere olan, sürekli.

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

3. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **4**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

4. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **6**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḥaẕer ḳıl dāʾimā

5. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **8**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

6. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **10**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

7. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **12**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey şunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

8. **dāʾimā:**

Gazel 27

Mısra: **14**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

dā’imā:

1. **dā’imā:**

Gazel 428

Mısra: **3**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā’imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḥmeti

dāl:

1. **dāl:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Delil, kanıt.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **dāl:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Delil,kanıt. II Dal harfi.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **dāle:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **6**
Arap alfabesindeki "□" harfi II Aşığın "dal" harfi gibi bükülmüş boyu.
Daḥi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

dāl]:

1. **dāl]:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi. II Aşığın boyu.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

dāl eyle-:

1. **dāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 248
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Dal harfi gibi) İki büklüm etmek.
Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

2. **dāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 249
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
|.Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi, ||.(mec.) iki büklüm olmuş.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

3. **dāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 251
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
|.Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi, ||.(mec.) iki büklüm olmuş.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

dāl ol:

1. **dāl ol:**-*updur*
Gazel 61
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delalet etmek, delil olmak, işaret etmek.
Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

dāl-i devletdür:

1. **dāl-i devletdür:**-*dür*
Gazel 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devletin dal'i. (Harf manasında).
Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

dām:

1. **dām:**
Gazel 158
Mısra: **1**
(Fars.) Tuzak.
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

2. **dām:**
Gazel 158
Mısra: **2**
(Fars.) Tuzak.
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

3. **dām:**

Gazel 215

Mısra: **8**

(Fars.) Tuzak.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

4. **dāmına:**-*ı, -na*

Gazel 225

Mısra: **5**

(Fars.) Tuzak.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

5. **dām:**

Gazel 247

Mısra: **5**

(Fars.) Tuzak.

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

6. **dāmum:**-*um*

Gazel 287

Mısra: **8**

Tuzak, ağ.

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

7. **dāmı:**-*ı*

Gazel 331

Mısra: **4**

Tuzak.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

8. **dāma:**-*a*

Gazel 339

Mısra: **2**

Ağ, tuzak.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

9. **dāmuma:**

Gazel 370

Mısra: **7**

Tuzak.

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

dāmān:

1. **dāmānın:**-*ı, -n*

Gazel 37

Mısra: **3**

Elbise, etek II Etek, uç, kenar.

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

2. **dāmānuma:**-*um, -a*

Gazel 192

Mısra: **5**

Etek, çevre, mekan; sevgilinin mekanı.

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

3. **dāmānuñ:**-*uñ*

Gazel 243

Mısra: **2**

Elbise kenarı, etek.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

4. **dāmān:**

Gazel 274

Mısra: **12**

Elbise kenarı, etek.

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

5. **dāmānın:**-*ın*

Gazel 325

Mısra: **14**

Elbise kenarı, etek.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

6. **dāmāndur:**-*dur*

Gazel 349

Mısra: **11**

Etek.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

7. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 408

Mısra: **5**

Etek.

Sen gözi cellāduñ
elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü
ḫançer başuma

dāmān-ı yār:

1. **dāmān-ı yār:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eteği.
Cāme-i vaṣla neden
maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār
elden gider

dāme düş-:

1. **dāme düş-:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzağa düşürmek.
Ḫāl-i siyāh dilbere
göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne
imrenür

2. **dāme düş-:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.
Ḫāl-i siyāh dilbere
göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne
imrenür

dāme düşen:

1. **dāme düşen:**-*en*
Gazel 36
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.
Göñlüme zülfüñde
çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün
begüm şāhīn ṣalup

dāmen:

1. **dāmenin:**-*i, -n*
Gazel 32
Mısra: **10**
Etek II Sevgilinin eteği.
İy Muʿīdī reh-i dildāre
niṣār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter
leb-ber-leb

2. **dāmeni:**-*i*
Gazel 71
Mısra: **8**
Etek II sevgilinin eteği.
Āyet-i ḫüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde
zünnārı nedür

3. **dāmenüme:**-*üm, -e*
Gazel 182
Mısra: **7**
Elbise kenarı, etek.
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Vardugımca ḳarşular bir
mihrbānum var imiş

4. **dāmeni:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **14**
Elbise kenarı, etek.
İy Muʿīdī ḳızaran
gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar
ṣubḥ-gehüñ

5. **dāmenin:**-*in*
Gazel 353
Mısra: **12**
Elbise kenarı; etek.
Ol perī vaṣlın dilerseñ
ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir
ulunuñ dāmenin

6. **dāmenin:**-*in*
Gazel 374
Mısra: **7**
Etek.
Sipihrüñ dāmenin eşk-i
şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı
erġavāndur bu

dām-ı dil ü cān:

1. **dām-ı dil ü cān:**-*dur*
Müstezad 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can tuzağıdır.
Bağlar niçe miskīnleri
bu ḥalḳa-i gīsū
Dām-ı dil ü cāndur

dām-ı ḫüsn:

1. **dām-ı ḫüsn:**-*e*
Gazel 258
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tuzağı.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

2. **dām-ı ḥüsn:**-*e*

Gazel 261

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tuzağı.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

dām-ı ʿışḳ:

1. **dām-ı ʿışḳ:**-*a*

Gazel 265

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk tuzağı.

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

dānā:

1. **dānāya:**-*y, -a*

Gazel 47

Mısra: **12**

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nādān ile baḥs

dānālıġuñ:

1. **dānālıġuñ:**

Gazel 244

Mısra: **10**

Bilginlik, alimlik.

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

dāne:

1. **dānesi:**-*si*

Gazel 8

Mısra: **10**

Tane, adet, miktar.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

2. **dāneler:**-*ler*

Gazel 10

Mısra: **5**

Tane, adet, miktar.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

3. **dāneler:**-*ler*

Gazel 10

Mısra: **5**

Tane, adet, miktar.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

4. **dāne:**

Gazel 120

Mısra: **8**

Adet, miktar, tane; tohum.

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

5. **dāne:**

Gazel 132

Mısra: **8**

Adet, miktar, tane; tohum.

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

6. **dāne:**

Gazel 157

Mısra: **12**

Adet, tane.

Āṣiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

7. **dāne:**

Gazel 158

Mısra: **1**

Adet, tane.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

8. **dāne:**

Gazel 158

Mısra: **2**

Adet, miktar, tane.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

9. **dāne:**

Gazel 215

Mısra: **8**

Adet, tane.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n’ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

10. **dāne:**

Gazel 247

Mısra: **5**

Adet, miktar, tane.

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

11. **dāne:**

Gazel 258

Mısra: **3**

Adet, miktar, tane.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

12. **dāne:**

Gazel 261

Mısra: **7**

Adet, miktar, tane.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

13. **dāne:**

Gazel 331

Mısra: **4**

Sevgilinin vücudundaki siyah nokta, ben.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n’idersin zülf ü ḫālüñ var iken

14. **dānesine:**-*si, -ne*

Gazel 431

Mısra: **9**

Tane, adet, miktar.

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

dāne dāne:

1. **dāne dāne:**

Gazel 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tane tane.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü’lü’dür baña

2. **dāne dāne:**

Gazel 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tane tane, tek tek.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

3. **dāne dāne:**

Gazel 230

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tane tane ‖ damla damla.

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

dāne dāne eşk:

1. **dāne dāne eşk:**

Gazel 143

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) damla damla gözyaşı.

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

dāne-i ḫāl-:

1. **dāne-i ḫāl-:**-*ü-, --ñe*

Gazel 119

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ben tanesi.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

2. **dāne-i ḫāl-:**

Gazel 172

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ben tanesi.

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

dāne-i tesbīḥ:

1. **dāne-i tesbīḥ:**

Gazel 81

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tespih tanesi.

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

dānesi:

1. **dānesi:**

Gazel 8

Mısra: **10**

Tane, adet, miktar.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

dār:

1. **dār:**

Gazel 214

Mısra: **16**

Darağacı, idama mahkum olanları asmak için dikilen direk.

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

dāra çek-:

1. **dāra çek-:***-er, -se, -ñ*

Gazel 66

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asmak.

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan
Bu gönlüm kim olupdur aña muʿtād

dār-ı dünyā:

1. **dār-ı dünyā:**

Gazel 25

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya kapısı.

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

dār-ı dünyā-:

1. **dār-ı dünyā-:**--*dan*

Gazel 199

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya yurdu, yeryüzü.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ

dār-ı şifā:

1. **dār-ı şifā:**

Gazel 72

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa kapısı.

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

2. **dār-ı şifā:**

Gazel 101

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa kapısı.

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür

dār-ı zülf-:

1. **dār-ı zülf-:**--*üñ, --e*

Gazel 149

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın darağacı.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

dārū:

1. **dārū:**

Gazel 57

Mısra: **3**

İlaç.

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

dārü'l emān-:

1. **dārü'l emān-:**--*um*

Gazel 182

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenli yer, sığınılacak kapı.

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

dārü'l-emān:

1. **dārü'l-emānum:**-*um*

Gazel 285

Mısra: **16**

Güvenilir,sığınılabilir,emin yer.

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

dārü'l-melik-:

1. **dārü'l-melikdür:**--*dür*

Gazel 236

Mısra: **9**

Padişahın Kapısı, Saray.

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

dārü'ş-şifā:

1. **dārü'ş-şifādur:**-*dur*

Gazel 30

Mısra: **5**

Şifa kapısı.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

dārū-yı dermān:

1. **dārū-yı dermān:**-*dan*

Gazel 67

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derman ilacı.

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy ṣanem
Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ

dāstān:

1. **dāstānumuz:**-*umuz*

Gazel 169

Mısra: **6**

Destan, hikaye.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz

2. **dāstānumuz:**-*umuz*

Gazel 170

Mısra: **6**

Destan, hikaye.

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

3. **dāstānumdan:**-*um, -dan*

Gazel 279

Mısra: **14**

Destan II Aşk hikayesi.

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

4. **dāstānumdur:**-*umdur*

Gazel 281

Mısra: **8**

Destan II Aşk hikayesi.

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

5. **dāstānumdur:**-*umdur*

Gazel 284

Mısra: **10**

Destan II Aşk hikayesi.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

6. **dāstānum:**-*um*

Gazel 285

Mısra: **14**

Destan, hikaye.

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

7. **dāstānum:**-*um*

Gazel 290

Mısra: **10**

Destan, hikaye.

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

daʿvā:

1. **daʿvāsın:**-*sın*

Gazel 179

Mısra: **5**

İddia.

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

daʿvet:

1. **daʿvet:**
Gazel 321
Mısra: **8**
(Ar.) Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

2. **daʿvet:**
Gazel 322
Mısra: **8**
(Ar.) Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

daʿvī:

1. **daʿvīye:**-*y, -e*
Gazel 378
Mısra: **12**
Davacı, bir konuda iddia eden kimse; rakip.
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

daʿvī-i ʿışḳ:

1. **daʿvī-i ʿışḳ:**
Gazel 218
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk davası.
Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

dāvūdī zirih:

1. **dāvūdī zirih:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

de:

1. **derler:**-*r, -ler*
Gazel 8
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Yañılup ḥurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

2. **derler:**-*r, -ler*
Gazel 8
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Yañılup ḥurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

3. **de:**
Gazel 43
Mısra: **11**
"Da" bağlacı.
Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

4. **de:**
Gazel 159
Mısra: **2**
" dahi, de (bağlaç)".
Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

5. **derdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 282
Mısra: **7**
Demek, söylemek, dile getirmek.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

6. **de:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Dahi, de (bağlaç).
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

7. **de:**
Gazel 408

Mısra: **2**

Dahi, de (bağlaç).

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

def:

1. **def:**

Gazel 212

Mısra: **8**

Def; müzik aleti.

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

2. **def:**

Gazel 359

Mısra: **9**

Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı. || *Bağır, göğüs.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün

3. **def:**

Gazel 412

Mısra: **10**

Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

defʿ:

1. **defʿine:**-*in, -e*

Gazel 286

Mısra: **6**

Def etme, başından kovma, savma.

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm

2. **defʿ:**

Gazel 308

Mısra: **2**

Def etme, başından kovma, savma.

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm

defʿ it-:

1. **defʿ it-:**-*me, --ye*

Gazel 138

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak, yok etmek.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben şayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

2. **defʿ it-:**-*mek*

Tahmis 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak, kovmak; yok etmek, gidermek.

Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḥayy ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür

defʿ olınmaz:

1. **defʿ olınmaz:**-*ı, -n, -maz*

Gazel 41

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak, savulmak, bertaraf etmek.

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

defʿit-:

1. **defʿitmez:**-*mez*

Gazel 412

Mısra: **6**

Uzaklaştıramaz.

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yakıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

defter:

1. **defterler:**-*ler*

Gazel 63

Mısra: **10**

Şiir yazılan mecmua veya divan.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

2. **defter:**

Gazel 146

Mısra: **14**

Ar. Defter. II Resmî kayıtların tutulduğu belge.

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

3. **defter:**

Gazel 171

Mısra: **5**

Defter.

Biñde birisi defter olınmaya ḫaṣre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

4. **defter:**-*e*

Gazel 260

Mısra: **4**

Defter.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

5. **defter:**

Gazel 274

Mısra: **14**

Defter.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

6. **deftere:**-*e*

Gazel 285

Mısra: **14**

Defter.

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

7. **defterine:**-*i, -n, -e*

Gazel 294

Mısra: **7**

Defter || Aşk defteri.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

8. **defter:**

Gazel 297

Mısra: **10**

Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

9. **defterüñ:**-*üñ*

Gazel 386

Mısra: **9**

Şiir yazılan mecmua veya divan.

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

10. **defter:**

Gazel 389

Mısra: **14**

Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

11. **deftere:**-*e*

Kıt'a 1

Mısra: **1**

Defter || Aşk defteri.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

defter-i ʿuṣṣāka:

1. **defter-i ʿuṣṣāḳa:**

Gazel 116

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıklar defteri. || Aşıkların kaydının tutulduğu defter.

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

deg:

1. **degmeñüz:**-*me, -ñüz*

Gazel 180

Mısra: **12**

Değmek, dokunmak II engel olmak.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

2. **degmez:**-*mez*

Gazel 185

Mısra: **11**

...yanında değeri yoktur, ... değerinde değildir, kıymetli değildir.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

3. **degmedi:**-*me, -di*

Gazel 433

Mısra: **6**

Layık olmak.

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

degin:

1. **degin:**

Gazel 233

Mısra: **4**

"-e kadar, -e dek" anlamında edat.

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ

2. **degin:**

Gazel 427

Mısra: **7**

Değin, dek, kadar.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

degme:

1. **degme:**

Gazel 23

Mısra: **2**

Başka, başka bir.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

2. **degme:**

Gazel 175

Mısra: **8**

Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

3. **degmeye:**-*y, -e*

Gazel 244

Mısra: **10**

Değmez, kıymeti yoktur, bedel değildir.

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

4. **degme:**

Gazel 271

Mısra: **7**

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

5. **degme:**

Gazel 287

Mısra: **7**

Alelade, sıradan, gelişigüzel.

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

6. **degme:**

Gazel 306

Mısra: **11**

Alelade, sıradan, gelişigüzel.

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

7. **degme:**

Gazel 310

Mısra: **11**

Alelade, sıradan, gelişigüzel.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

8. **degmeñüz:**-*ñüz*

Gazel 364

Mısra: **8**

Dokunma, el sürme, değme.

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

9. **degme:**

Gazel 428

Mısra: **14**

Dokunma!.

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

degmeñüz:

1. **degmeñüz:**

Gazel 399

Mısra: **8**

Bırakın, boşverin.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n’ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda

degşür-:

1. **degşürse:**
Gazel 191
Mısra: **11**
Toplamak, derlemek.
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

degşür:

1. **degşürür:**-*ür*
Gazel 389
Mısra: **10**
Değiştirmek, dönüştürmek.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

degül:

1. **degül:**
Gazel 1
Mısra: **7**
"Değil" edatı.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **degül:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil II bulunmaz, yer almaz.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **degül:**
Gazel 1
Mısra: **7**
"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **degül:**
Gazel 2
Mısra: **6**
"Değil" edatı.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

5. **degül:**
Gazel 2
Mısra: **6**
"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

6. **degül:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

7. **degül:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

8. **degül:**
Gazel 17
Mısra: **1**
"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

9. **degül:**
Gazel 19
Mısra: **3**
Cümleye olumsuzluk katan edat.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

10. **degüldür:**-*dür*

Gazel 19

Mısra: **7**

Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

11. **degüldür:**-*dür*

Gazel 21

Mısra: **11**

Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil, bulunmaz, yer almaz.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

12. **degül:**

Gazel 25

Mısra: **1**

"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek maksatlı edat.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

13. **degül:**

Gazel 32

Mısra: **5**

"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

14. **degül:**

Gazel 36

Mısra: **5**

Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Bezm içinde zer degül cānlar nişār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

15. **degüldür:**-*dür*

Gazel 51

Mısra: **2**

Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

16. **degül:**

Gazel 71

Mısra: **13**

"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

17. **degül:**

Gazel 85

Mısra: **13**

"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

18. **degül:**

Gazel 94

Mısra: **7**

Beyitte eksik olmaz anlamında kullanılmıştır.

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

19. **degül:**

Gazel 100

Mısra: **4**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

20. **degüldür:**-*dür*

Gazel 118

Mısra: **9**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

21. **degül:**

Gazel 122

Mısra: **2**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

22. **degül:**

Gazel 145

Mısra: **7**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

23. **degül:**

Gazel 172

Mısra: **7**

"Değil" anlamına gelen soru eki.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

24. **degül:**

Gazel 185

Mısra: **11**

"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ādem pür-fiġān olmış

25. **degül:**

Gazel 194

Mısra: **11**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

26. **degül:**

Gazel 202

Mısra: **2**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

27. **degüldür:**-*dür*

Gazel 241

Mısra: **3**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

28. **degül:**

Gazel 245

Mısra: **13**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

29. **degül:**

Gazel 253

Mısra: **8**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ

30. **degülsin:**-*sin*

Gazel 253

Mısra: **14**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ

31. **degüldür:**-*dür*

Gazel 255

Mısra: **9**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

32. **degül:**

Gazel 258

Mısra: **1**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile gönlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

33. **degül:**
Gazel 258
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile gönlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

34. **degül:**
Gazel 258
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

35. **degül:**
Gazel 258
Mısra: **6**
"Değil" edatı. II Kaynaklanmaz.

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

36. **degül:**
Gazel 258
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

37. **degül:**
Gazel 258
Mısra: **10**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

38. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

39. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

40. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş gönlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

41. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **8**
"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

42. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

43. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **12**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın

Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa
şāhum ġam degül

44. **degül:**
Gazel 259
Mısra: **14**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

45. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **1**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim şevāb degül

46. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim şevāb degül

47. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **4**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

48. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **6**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

49. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **8**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

50. **degül:**
Gazel 260
Mısra: **10**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

51. **degül:**
Gazel 261
Mısra: **1**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

52. **degül:**
Gazel 261
Mısra: **2**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

53. **degül:**
Gazel 261
Mısra: **4**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

54. **degül:**
Gazel 261
Mısra: **6**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

55. **degül:**
Gazel 261
Mısra: **8**
"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

56. **degül:**

Gazel 261

Mısra: **10**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

57. **degül:**

Gazel 261

Mısra: **12**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

58. **degül:**

Gazel 261

Mısra: **14**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

59. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **1**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül

60. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **2**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül

61. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **4**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

62. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **6**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül

63. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **8**

"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

64. **degül:**

Gazel 262

Mısra: **10**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

65. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **1**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

66. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **2**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

67. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **4**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

68. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **6**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīṣānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

69. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **8**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Ṣimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥs̱i teselsülden degül

70. **degül:**

Gazel 263

Mısra: **10**

"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

71. **degül:**

Gazel 265

Mısra: **9**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

72. **degül:**

Gazel 268

Mısra: **9**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

73. **degül:**

Gazel 272

Mısra: **14**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

74. **degüldür:**-*dür*

Gazel 282

Mısra: **13**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

75. **degül:**

Gazel 285

Mısra: **15**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

76. **degül:**

Gazel 288

Mısra: **5**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

77. **degül:**

Gazel 291

Mısra: **2**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin z̲errece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

78. **degüldür:**-*dür*

Gazel 318

Mısra: **14**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

79. **degül:**

Gazel 329

Mısra: **9**

"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

80. **degül:**
Gazel 331
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

81. **degül:**
Gazel 333
Mısra: **6**
"Değil" anlamına gelen soru eki.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

82. **degül:**
Gazel 335
Mısra: **13**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

83. **degül:**
Gazel 336
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün

84. **degül:**
Gazel 338
Mısra: **7**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṯār içün

85. **degül:**
Gazel 339
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

86. **degül:**
Gazel 341
Mısra: **13**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

87. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **14**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

88. **degül:**
Gazel 346
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

89. **degüldür:**-*dür*
Gazel 356
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür iḫtiyārümle
Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden

90. **degül:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

91. **degül:**
Gazel 367
Mısra: **11**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

92. **degül:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Değil.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

93. **degül:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Değil.
İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

94. **degüldür:**-*dür*
Gazel 372
Mısra: **11**
Değil.
Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

95. **degül:**
Gazel 373
Mısra: **6**
Değil.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu

96. **degül:**
Gazel 374
Mısra: **13**
Değil.
Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

97. **degül:**
Gazel 380
Mısra: **6**
Değil.
Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

98. **degül:**
Gazel 385
Mısra: **5**
Değil.
Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

99. **degül:**
Gazel 385
Mısra: **8**
Değil.
Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

100. **degül:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Değil.
Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye

101. **degüldür:**-*dür*
Gazel 387
Mısra: **2**
Değil.
Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

102. **degüldür:**-*dür*
Gazel 391
Mısra: **13**
Değil.
Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

103. **degül:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Değil.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

104. **degüldür:**-*dür*
Gazel 399
Mısra: **1**

Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda

105. **degül:**
Gazel 402
Mısra: **6**
Değil.

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine

106. **degül:**
Gazel 402
Mısra: **15**
Değil.

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

107. **degül:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Değil.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

108. **degül:**
Gazel 413
Mısra: **12**
Değil.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

109. **degüldür:**-*dür*
Gazel 419
Mısra: **5**
Değil.

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

110. **degül:**
Gazel 428
Mısra: **3**
Değil.

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḫmeti

111. **degül:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Değil.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

112. **degüldür:**-*dür*
Tahmis 3
Mısra: **9**
Değil, olumsuzluk edatı.

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

degül mi:

1. **degül mi:**
Gazel 103
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil mi.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

degül midür:

1. **degül midür:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).

Dimeñ ki cān n'içün ruḥ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

degül miyüz:

1. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

2. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz

Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

3. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

4. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

5. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

6. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

7. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

8. **degül miyüz:**
Gazel 177
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

9. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

10. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

11. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

12. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

13. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

14. **degül miyüz:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil miyiz?.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

dehā:

1. **dehāne:**-*ne*

Gazel 410

Mısra: **1**

Ağız.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

dehān:

1. **dehānuñ:**-*uñ*

Gazel 10

Mısra: **7**

(Sevgili'nin) ağzı.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār bańa

2. **dehānuñ:**-*uñ*

Gazel 10

Mısra: **7**

Ağız. II Sevgilinin ağzı.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār bańa

3. **dehānuñ:**-*u, -ñ*

Gazel 101

Mısra: **7**

(□□□– .sraF) .i (□□□□ dehān > dehen) Ağız.

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

4. **dehān:**

Gazel 104

Mısra: **7**

(Sevgili'nin) ağzı.

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

5. **dehānuñdan:**-*(u)ñ, -dan*

Gazel 156

Mısra: **11**

Ağız.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

6. **dehānuñ:**-*u, -ñ*

Gazel 250

Mısra: **5**

(□□□– .sraF) .i (□□□□ dehān > dehen) Ağız.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

7. **dehānuñ:**-*uñ*

Gazel 373

Mısra: **3**

Ağız.

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

8. **dehānuñ:**-*uñ*

Gazel 376

Mısra: **1**

Ağız.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

dehān-ı cān-fezā-:

1. **dehān-ı cān-fezā-:**-*sın*

Gazel 228

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana ferahlık veren ağız.

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

dehānum ṭutsam:

1. **dehānum ṭutsam:**

Gazel 75

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın Dilinin susması, konuşmamak,.

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

dehānuñ sırrı-:

1. **dehānuñ sırrı-:**-*nı*

Gazel 218

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) ağzının sırrı.

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

dehen:

1. **dehenüñ:**-*üñ*

Gazel 92

Mısra: **9**

(Sevgilinin) ağzı.

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

2. **dehen:**

Gazel 270

Mısra: **10**

(Far.) Ağız.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

3. **dehen:**

Gazel 271

Mısra: **4**

(Far.) Ağız.

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

dehr bāzār:

1. **dehr bāzār:**-*ı, -n, -da*

Gazel 255

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya pazarı.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

dek:

1. **dek:**

Gazel 84

Mısra: **3**

"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

2. **dek:**

Gazel 170

Mısra: **1**

-e kadar.

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḫasret ile yarı cānumuz

3. **dek:**

Gazel 204

Mısra: **18**

"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

4. **dek:**

Gazel 211

Mısra: **8**

"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

5. **dek:**

Gazel 339

Mısra: **8**

"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

6. **dek:**

Gazel 394

Mısra: **2**

Kadar, değin, dek.

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine

del:

1. **deldi:**-*di*

Gazel 7

Mısra: **13**

Delik açmak,yırtmak, açmak.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **delmişdür:**-*miş, -dür*

Gazel 19

Mısra: **11**

Delik açmak,yırtmak, açmak.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

3. **deldi:**-*di*

Gazel 179

Mısra: **1**

Delik açmak, yaralamak.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

4. **delüpdür:**-*üpdür*

Gazel 183

Mısra: **11**

Delmek, (sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması).

Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

5. **delindi:**--*in, --di*

Gazel 230

Mısra: **3**

Delik açmak, yaralamak.

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

6. **deldi:**-*di*

Gazel 383

Mısra: **9**

Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke

7. **delüp:**-*üp*

Gazel 422

Mısra: **3**

Delik açmak,yırtmak, açmak.

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

del-:

1. **delme:**-*me*

Gazel 346

Mısra: **1**

Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Delme baġrum ney gibi şeydā gönül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

deli:

1. **delü:**

Gazel 305

Mısra: **12**

Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü gönlüm rebāb-ı ġam

2. **delü:**

Gazel 322

Mısra: **7**

Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.

Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

deli dīvāne:

1. **deli dīvāne:**-*ñ, -em*

Gazel 240

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın, aşırı deli (kimse). II Deli divane (aşık).

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

delin-:

1. **delinmezdi:**-*mez, --di*

Gazel 201

Mısra: **7**

Delinmek II yaralanmak, parçalanmak.

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

delin:

1. **delinmişdür:**-*miş, -dür*

Gazel 356

Mısra: **10**

Delinmek, yaralanmak.

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

dellāl-i çerh:

1. **dellāl-i çerḫ:**

Gazel 55

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felek tüccarı.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

dellāl-i ʿışḳ:

1. **dellāl-i ʿışḳ:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk tellalı, aşk satıcısı.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

delü göñl-:

1. **delü göñl-:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

2. **delü göñl-:**--*üm*
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ

delü göñl:

1. **delü göñl:**-*ü, -me*
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

delü ol-:

1. **delü ol-:**-*ur*
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli olmak.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

delükanlu:

1. **delüḳanlu:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Yiğit, delikanlı, genç.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀṣıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

[delüp:

1. **[delüp:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Delmek, yaralamak, yırtmak.

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

dem:

1. **dem:**
Gazel 11
Mısra: **1**
An, zaman, vakit.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

2. **dem:**
Gazel 11
Mısra: **1**
An, çok kısa zaman.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

3. **dem:**
Gazel 16
Mısra: **5**
An, vakit, zaman.

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

4. **dem:**

Gazel 22

Mısra: **9**

An, çok kısa zaman.

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

5. **dem:**

Gazel 27

Mısra: **11**

An, çok kısa zaman.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

6. **deminden:**-*i, -n, -den*

Gazel 85

Mısra: **10**

Nefes, soluk.

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

7. **demidür:**-*i, -dür*

Gazel 117

Mısra: **1**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

8. **demleri:**-*leri*

Gazel 117

Mısra: **12**

An, vakit, zaman.

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

9. **dem:**

Gazel 129

Mısra: **4**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

10. **demdür:**-*dür*

Gazel 169

Mısra: **1**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

11. **demidür:**-*i, -dür*

Gazel 186

Mısra: **1**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

12. **demde:**-*de*

Gazel 208

Mısra: **7**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣ̲āli beslenür ḳand ile zāġ

13. **demde:**-*de*

Gazel 269

Mısra: **5**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

14. **demlerinde:**-*ler, -i, -n, -de*

Gazel 286

Mısra: **10**

Zaman.

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

15. **deminden:**-*in, -den*

Gazel 350

Mısra: **4**

(Fars.) Nefes, soluk.

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden

16. **dem:**

Gazel 355

Mısra: **7**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken

17. **demdür:**-*dür*

Gazel 360

Mısra: **10**

(Fars.) An, vakit, zaman.

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura

Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

18. **demde:**-*de*
Gazel 387
Mısra: **10**
Zaman, an.
Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

19. **demidür:**
Gazel 442
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.
Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

20. **demi:**-*i*
Gazel 445
Mısra: **9**
Zaman, an.
İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

dem dem:

1. **dem dem:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.
Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

2. **dem dem:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.
Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

dem ola:

1. **dem ola:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman, an gelir.
Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

dem ur-:

1. **dem ur-:**-*up*
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nefes savurmak, üflemek II göstermek; bir şeyden söz etmek, konu açmak.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Ara sıra, zaman zaman.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Her vakit, dâima, her an.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Her vakit, dâima, her an.
Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

4. **dem-ā-dem:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Her vakit, dâima, her an.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

5. **dem-ā-dem:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Daima, her an.
Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

6. **dem-ā-dem:**
Gazel 145
Mısra: **4**

(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

7. **dem-ā-dem:**
Gazel 158
Mısra: **8**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

8. **dem-ā-dem:**
Gazel 185
Mısra: **12**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

9. **dem-ā-dem:**
Gazel 208
Mısra: **12**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

10. **dem-ā-dem:**
Gazel 263
Mısra: **7**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

11. **dem-ā-dem:**
Gazel 318
Mısra: **3**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

12. **dem-ā-dem:**
Gazel 325
Mısra: **7**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

13. **dem-ā-dem:**
Gazel 381
Mısra: **6**
Her zaman, daima, her an.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

14. **dem-ā-dem:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

demāġ-:

1. **demāġumda:**
Gazel 116
Mısra: **5**
1-Damak, ağız (Ağızdaki lezzet noktası bağlamında). 2-Zihin.

Daḥi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

demāġ:

1. **demāġın:**-*ın*
Gazel 329
Mısra: **6**
Burun.

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

dem-be-dem:

1. **dem-be-dem:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Daima, durmadan.

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

2. **dem-be-dem:**
Gazel 25
Mısra: **9**

Her an, her zaman, sık sık, sürekli.

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

3. **dem-be-dem:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Daima, durmadan.

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı 'īd

4. **dem-be-dem:**
Gazel 78
Mısra: **13**
Sürekli, her zaman.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

5. **dem-be-dem:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Daima, her zaman, sürekli.

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa bağrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser

6. **dem-be-dem:**
Gazel 106
Mısra: **6**
An be an.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

7. **dem-be-dem:**
Gazel 120
Mısra: **5**
An be an, her zaman.

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

8. **dem-be-dem:**
Gazel 124
Mısra: **10**
An be an, her zaman.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

9. **dem-be-dem:**
Gazel 131
Mısra: **3**
An be an, her zaman.

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

10. **dem-be-dem:**
Gazel 142
Mısra: **11**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Ṣāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

11. **dem-be-dem:**
Gazel 145
Mısra: **1**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

12. **dem-be-dem:**
Gazel 145
Mısra: **13**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

13. **dem-be-dem:**
Gazel 234
Mısra: **11**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

14. **dem-be-dem:**
Gazel 251
Mısra: **11**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

15. **dem-be-dem:**
Gazel 281
Mısra: **14**

(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dürr-i naẓm ile
Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı
ḫurdedānumdur benüm

16. **dem-be-dem:**
Gazel 285
Mısra: **9**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

17. **dem-be-dem:**
Gazel 287
Mısra: **11**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

18. **dem-be-dem:**
Gazel 300
Mısra: **2**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

19. **dem-be-dem:**
Gazel 333
Mısra: **7**
An be an, her zaman.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

20. **dem-be-dem:**
Gazel 342
Mısra: **3**
An be an, her zaman, sürekli.

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

21. **dem-be-dem:**
Gazel 364
Mısra: **13**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

22. **dem-be-dem:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Her zaman, daima, her an.

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

23. **dem-be-dem:**
Gazel 388
Mısra: **9**
Her zaman, daima, her an.

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

24. **dem-be-dem:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

25. **dem-be-dem:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Her zaman, daima, her an.

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa

26. **dem-be-dem:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Her zaman, daima, her an.

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile

27. **dem-be-dem:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Her zaman, daima, her an.

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

dem-beste:

1. **dem-beste:**
Gazel 11

Mısra: **6**

1- Suskun olma durumu, 2- Dili tutulma.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

2. **dem-beste:**

Gazel 11

Mısra: **6**

1- Suskun olma durumu, 2- Dili tutulma.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

3. **dem-bestedür:**-*dür*

Gazel 45

Mısra: **7**

Dudağı kapalı, suskun.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

4. **dem-beste:**

Gazel 244

Mısra: **6**

1- Suskun olma durumu, 2- Dili tutulma.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

5. **dem-beste:**

Gazel 420

Mısra: **2**

Suskun, sessiz.

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

demdür:

1. **demdür:**

Gazel 391

Mısra: **3**

Zaman, an.

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

deminden:

1. **deminden:**

Gazel 78

Mısra: **6**

Kan.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

demren:

1. **demrenin:**-*i, -n*

Gazel 353

Mısra: **8**

Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

dendān:

1. **dendān:**

Gazel 8

Mısra: **10**

Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişleri.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

2. **dendān:**

Gazel 8

Mısra: **10**

Diş.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

3. **dendānı:**-*ı*

Gazel 38

Mısra: **14**

Âşığın dişleri.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

4. **dendānı:**-*ı*

Gazel 167

Mısra: **13**

Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişi.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

5. **dendānum:**

Gazel 288

Mısra: **10**

Diş. (Parçalamak bağlamında).

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm

6. **dendānını:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 339
Mısra: **13**
Diş. II Sevgilinin dişleri.

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

7. **dendānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 417
Mısra: **10**
Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişleri.

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

denī:

1. **denīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 349
Mısra: **3**
Alçak, değersiz.

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun

deñiz:

1. **deñizden:**-*den*
Gazel 146
Mısra: **10**
Deniz tarafından, deniz içinden.

Dīde merdümleri yaṣum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

2. **deñizdür:**-*dür*
Gazel 228
Mısra: **1**
Deniz, bahr.

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

3. **deñizde:**-*de*
Gazel 255
Mısra: **8**
Deniz.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

4. **deñiz:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Deniz II Aşığın bulunduğu mekan.

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

5. **deñizinden:**-*i, -nden*
Gazel 420
Mısra: **7**
Deniz.

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

deñlü:

1. **deñlü:**
Gazel 171
Mısra: **12**
"Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

2. **deñlü:**
Gazel 253
Mısra: **9**
"Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ

3. **deñlü:**
Gazel 300
Mısra: **3**
Denli kadar, gibi.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

4. **deñlü:**
Gazel 304
Mısra: **1**
"Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm

5. **deñlü:**
Gazel 339
Mısra: **5**
"Ölçüsünde, derecesinde" anlamlarına gelen "kadar" edatı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

6. **deñlü:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Kadar, derece.
Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

dep:

1. **depüp:**-*üp*
Gazel 195
Mısra: **11**
İlerlemek.
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

depre:

1. **deprenme:**-*n, -me*
Gazel 28
Mısra: **5**
Kımıldamak, hareket etmek.
Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

depren-:

1. **deprenür:**-*ür*
Gazel 169
Mısra: **2**
Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.
Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

2. **deprenürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 218
Mısra: **9**
Kımıldamak, hareket etmek.
N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

depren:

1. **deprenüp:**-*üp*
Gazel 181
Mısra: **2**
Deprenmek, kımıldamak, harekete geçmek.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

der:

1. **der:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Dergâh, kapı, eşik.
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

2. **derler:**-*ler*
Gazel 292
Mısra: **8**
Ter, ter damlası.
Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

der-āġūş:

1. **der-āġūş:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Kucaklamak, sarılmak.
Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

2. **der-āġūş:**
Gazel 309
Mısra: **6**
Far. is. Kucaklama.
Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

3. **der-āġūş:**
Gazel 333
Mısra: **2**
Kucaklama, kolları ile sarma.

Āb-ı ḥayvāndur
ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-
āġūş eyleyen

derbân:

1. **derbānı:**-*ı*
Gazel 348
Mısra: **6**
Bekçi II Sevgilinin mahallesinin bekçisi.
İy perī ḳahr ile
kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı
şeytān olmasun

derbānlıġ:

1. **derbānlıġın:**-*ın*
Gazel 330
Mısra: **13**
Kapıcılık, bekçilik.
Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña
olmaḳ neden

der-bend:

1. **der-bendinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 395
Mısra: **10**
Geçit, dar boğaz.
Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde
reh-zenler yine

derd:

1. **derd:**
Gazel 2
Mısra: **1**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.
Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

2. **derd:**
Gazel 2
Mısra: **12**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.
Bir yaña pend-i eḫibbā
bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da
hicrāndan cüdā

3. **derd:**
Gazel 2
Mısra: **1**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.
Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

4. **derd:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Aşkın neden olduğu keder, üzüntü, sıkıntı.
Bir yaña pend-i eḫibbā
bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da
hicrāndan cüdā

5. **derdi:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **13**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.
Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān tenhā

6. **derdi:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **13**
Dert, sıkıntı, keder.
Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān tenhā

7. **derdüm:**-*üm*
Gazel 6
Mısra: **8**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.
Bende tedbīr-i beden
yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör
dermān aña

8. **derdüm:**-*üm*
Gazel 6
Mısra: **8**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.
Bende tedbīr-i beden
yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör
dermān aña

9. **derdi:**-*i*
Gazel 8

Mısra: **2**

Keder, acı, zahmet. II aşk marazı.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

10. **derdi:**-*i*

Gazel 8

Mısra: **2**

1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

11. **derdi:**-*i*

Gazel 11

Mısra: **12**

İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

12. **derdi:**-*i*

Gazel 11

Mısra: **12**

İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

13. **derd:**

Gazel 16

Mısra: **2**

Aşkın neden olduğu keder, üzüntü, sıkıntı.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

14. **derd:**

Gazel 17

Mısra: **10**

Acı, üzüntü, keder.

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

15. **derdüm:**-*üm*

Gazel 18

Mısra: **1**

İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

16. **derdüm:**-*üm*

Gazel 22

Mısra: **3**

Dert, keder, sıkıntı.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

17. **derdüme:**-*üm, -e*

Gazel 30

Mısra: **6**

Dert, üzüntü, sıkıntı.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā şorduḳda virmezsin cevāb

18. **derd:**

Gazel 34

Mısra: **1**

Bela, sıkıntı, zahmet; aşk derdi.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

19. **derdüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 35

Mısra: **7**

Dert, sıkıntı, keder.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup

20. **derd:**

Gazel 42

Mısra: **8**

Bela, sıkıntı, zahmet; aşk derdi.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

21. **derdini:**-*i, -n, -i*

Gazel 42

Mısra: **3**

Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

22. **derdümi:**-*üm, -i*

Gazel 60

Mısra: **9**

1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

23. **derd:**

Gazel 62

Mısra: **1**

1. Keder, gam, sıkıntı. II 2. İlahi aşk. "Derdli olmak" tasavvuf ehlince istenen bir haldir.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

24. **derdüme:**-*üm, -e*

Gazel 62

Mısra: **8**

1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

25. **derd:**

Gazel 73

Mısra: **12**

(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

26. **derd:**

Gazel 76

Mısra: **3**

(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

27. **derdüñ:**-*üñ*

Gazel 76

Mısra: **12**

Aşk acısı, aşkın sebep olduğu sıkıntı ve keder.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

28. **derd:**

Gazel 120

Mısra: **12**

1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

29. **derdinüñ:**-*i, -(n)üñ*

Gazel 124

Mısra: **4**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

30. **derd:**

Gazel 128

Mısra: **6**

(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

31. **derd:**

Gazel 132

Mısra: **9**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

32. **derdüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 140

Mısra: **13**

Acı, üzüntü, keder II Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

33. **derdiyle:**-*i, -y, -le*

Gazel 141

Mısra: **7**

(Fars.) İnsana ıstırap veren

her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

34. **derd:**

Gazel 142

Mısra: **11**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

35. **derd:**

Gazel 145

Mısra: **2**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

36. **derd:**

Gazel 152

Mısra: **2**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

37. **derdüme:**-*üm, -e*

Gazel 164

Mısra: **4**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

38. **derd:**

Gazel 167

Mısra: **6**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫı bīzārlaruz biz

39. **derde:**-*e*

Gazel 167

Mısra: **8**

(Ayrılıktan dolayı çekilen) dert, keder.

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

40. **derdüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 183

Mısra: **13**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

41. **derdüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 219

Mısra: **2**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫı dermān yoḳ

42. **derdüm:**-*üm*

Gazel 229

Mısra: **11**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

43. **derde:**-*e*

Gazel 234

Mısra: **1**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

44. **derdüñ:**-*üñ*

Gazel 262

Mısra: **1**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül

45. **derd:**
Gazel 264
Mısra: **9**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

46. **derdin:**-*i*, -*n*
Gazel 264
Mısra: **7**
(Aşk) derdi.

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

47. **derdüm:**-*üm*
Gazel 276
Mısra: **7**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

48. **derd:**
Gazel 287
Mısra: **1**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

49. **derde:**-*e*
Gazel 289
Mısra: **2**
(Aşk) derdi, belası.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

50. **derdüm:**-*üm*
Gazel 289
Mısra: **11**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzündur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

51. **derdüm:**-*üm*
Gazel 299
Mısra: **7**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

52. **derd:**
Gazel 304
Mısra: **14**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

İrdüm ol ḥāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

53. **derdi:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **3**
'âşığın Sevgili'den dolayı çektiği gam, keder ‖ ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek 'âşığın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.).

Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

54. **derd:**
Gazel 310
Mısra: **9**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

55. **derde:**-*e*
Gazel 314
Mısra: **6**
(Fars.) İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem

56. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 316

Mısra: **4**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

57. **derd:**

Gazel 324

Mısra: **2**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḫālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

58. **derdüm:**-*üm*

Gazel 329

Mısra: **9**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

59. **derdine:**-*i, -ñe*

Gazel 330

Mısra: **4**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

60. **derdüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 339

Mısra: **10**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

61. **derdüm:**-*üm*

Gazel 343

Mısra: **11**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden

62. **derd:**

Gazel 344

Mısra: **2**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

63. **derdümden:**-*ü, -m, -den*

Gazel 346

Mısra: **2**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

64. **derd:**

Gazel 348

Mısra: **8**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

65. **derdine:**-*i, -ñe*

Gazel 348

Mısra: **1**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

66. **derdine:**-*i, -ñe*

Gazel 349

Mısra: **1**

(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

67. **derdüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 352

Mısra: **14**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ṣabr eyle
Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān
ola bir gün

68. **derdüm:**-*üm*
Gazel 364
Mısra: **12**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.
Adım ādem olmasun
dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı
Mecnūn'dan olmazsa füzūn

69. **derdüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 373
Mısra: **14**
Dert, gam.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun
lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

70. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 384
Mısra: **8**
Dert, gam.
Ya seferle defʿ olur
ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet
ġam yime

71. **derdine:**-*i, -ne*
Gazel 385
Mısra: **13**
Dert, gam.
İy Muʿīdī ḫaste-dil
derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre
āsān ġam yime

72. **derd:**
Gazel 386
Mısra: **6**
Dert, gam.
Sīnemde gāh göñlüm
geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü
belāyı añma

73. **derd:**
Gazel 403
Mısra: **10**
Dert, gam.
Bilmezem aġu mı
ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben
ḫasteye derd üstine

74. **derdüm:**-*üm*
Gazel 412
Mısra: **9**
Dert, gam.
Benüm derdüm ne
bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz
olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün
eylerem nāle

75. **derd:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet.
Derd ile şöyle żaʿīf
oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü
efgān olmasa

76. **derde:**-*e*
Gazel 415
Mısra: **13**
Dert, gam.
Laʿl-i dilbersüz
Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür
Mesīḥā'lar bize

77. **derdi:**-*i*
Gazel 416
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Gerçi derd oldı baña
ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ
dermānına

78. **derd:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Dert, gam.
El urup nabżına ben
dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden
özge çāresi

79. **derd:**
Gazel 425
Mısra: **14**
Dert, gam.
Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

80. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 432
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Cānda olsa tendeki her
dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme
dermān kāşkī

81. **derd:**

Gazel 437

Mısra: **8**

Dert, gam.

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

82. **derd:**

Gazel 438

Mısra: **13**

Dert, gam.

Derd ile ölseñ
Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

83. **derd:**

Gazel 442

Mısra: **1**

Dert, gam.

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

84. **derdüme:**-*üm, -e*

Gazel 443

Mısra: **3**

1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

85. **derdüm:**-*üm*

Taştir 1

Mısra: **6**

Sıkıntı, tasa. II Sevgilinin neden olduğu dert, aşk derdi.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

derd ehli:

1. **derd ehli:**

Gazel 74

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**

Sıkıntı çeken, dertli kimseler.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

derd ile:

1. **derd ile:**

Gazel 63

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntı ile.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

derd ü ġam:

1. **derd ü ġam:**

Gazel 97

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntı ve keder.

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

2. **derd ü ġam:**

Gazel 211

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve keder.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

derd ü ġama:

1. **derd ü ġama:**-*a*

Gazel 54

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve üzüntü.

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

derd ü ġamla:

1. **derd ü ġamla:**-*la*

Gazel 8

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve üzüntü.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **derd ü ġamla:**-*la*

Gazel 8

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve üzüntü.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ

Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

derd ü ġamuñı:

1. **derd ü ġamuñı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden gelen her türlü eziyet,cefa ve sıkıntılar.
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

derd ü ḥasret:

1. **derd ü ḥasret:**
Gazel 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve hasret.
Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

derdā:

1. **derdā:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Dert, acı, zahmet.
Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

derde mübtelādur:

1. **derde mübtelādur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derde düşen, dert tutkunu.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

[derdi:

1. **[derdi:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Üzüntü, tasa, keder.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

derd-i derūn-:

1. **derd-i derūn-:**--*dan*
Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.
Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

2. **derd-i derūn-:**-*ın*
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.
Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

derd-i dil:

1. **derd-i dil:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.
Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

derd-i hecr:

1. **derd-i hecr:**
Gazel 265
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık derdi.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

2. **derd-i hecr:**-*üñ, -e*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık derdi.
ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül

derd-i hicrān:

1. **derd-i hicrān:**
Gazel 156
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık derdi.

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

derd-i ʿışḳ:

1. **derd-i ʿışḳ:**-*uñ*
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy ṣanem
Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ

derd-i ser-:

1. **derd-i ser-:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ

derd-i serüm:

1. **derd-i serüm:**
Gazel 121
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlaki dert, mevcut olan dert.

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

derd-i yār:

1. **derd-i yār:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili derdi.

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ

derdine dermān:

1. **derdine dermān:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derdine dermen, çare, ilaç.

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

derdine yara:

1. **derdine yara:**-*r*
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Derdine yararı olmak. II şifa vermek.

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

derdmend:

1. **derdmendi:**-*i*
Gazel 95
Mısra: **10**
Dertli, kederli (âşık).

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

2. **derdmendi:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **5**
Derdi olan, dertli, üzüntülü.

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer

3. **derdmendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 341
Mısra: **13**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

derdmende:

1. **derdmende:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Dertli aşık.

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

derdmendüñ:

1. **derdmendüñem:**
Gazel 310

Mısra: **3**

Derdi olan, dertli, üzüntülü.

Çün derdmendüñem
bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur
devācıġum

derd-otāġı:

1. **derd-otāġıdur:**-*dur*

Gazel 305

Mısra: **9**

Dert çadırı.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede
bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden
ṭınāb-ı ġam

dergāh:

1. **dergāh:**

Gazel 135

Mısra: **2**

Huzur, makam, eşik.

Ẓahīrüm gerçi yoḳ
Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

derḥāl:

1. **derḥāl:**

Gazel 13

Mısra: **3**

Hemen, o anda, şimdi.

Gice kim ḫvāba varam
nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār
baña

2. **derḥāl:**

Gazel 303

Mısra: **10**

Far. Hemen.

Kaʿbe'nüñ dīvārına
yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā
ḳılam

derle:

1. **derledi:**-*di*

Gazel 255

Mısra: **9**

Terlemek.

Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ
zībālıġuñ

dermān:

1. **dermān:**

Gazel 5

Mısra: **14**

Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Yitdi ġālib vaʿdesi
cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān
arar yārān aña

2. **dermān:**

Gazel 5

Mısra: **14**

Derman, ilaç, çare.

Yitdi ġālib vaʿdesi
cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān
arar yārān aña

3. **dermān:**

Gazel 6

Mısra: **8**

Çare, ilaç, devâ.

Bende tedbīr-i beden
yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör
dermān aña

4. **dermān:**

Gazel 8

Mısra: **1**

Çâre, devâ ‖ Sevgili'nin sebep olduğu dert ('aşk derdinin dermânı bağlamında).

Gerçi dermān añsalar
her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya
dermān aña

5. **dermān:**

Gazel 8

Mısra: **2**

1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Gerçi dermān añsalar
her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya
dermān aña

6. **dermān:**

Gazel 8

Mısra: **1**

1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Gerçi dermān añsalar
her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya
dermān aña

7. **dermān:**

Gazel 8

Mısra: **2**

1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Gerçi dermān añsalar
her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya
dermān aña

8. **dermānı:**-*ı*
Gazel 62
Mısra: **7**
İlâç, çare.
Ġam-ı hecrüñ baña
dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir
çāre meded

9. **dermān:**
Gazel 76
Mısra: **12**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i
cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i
dermān olur

10. **dermān:**
Gazel 76
Mısra: **12**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i
cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i
dermān olur

11. **dermāndan:**-*dan*
Gazel 96
Mısra: **6**
Çare, ilaç, devâ.
Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur
ne dermāndan eşer

12. **dermāne:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **12**
İlaç, şifa, deva, çare.
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege
cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne
imrenür

13. **dermān:**
Gazel 124
Mısra: **3**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var
ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ
göñlüm diler

14. **dermān:**
Gazel 151
Mısra: **10**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.
Ḫançer-i ġamzeñden
ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya
dermān yoḳ mıdur

15. **dermān:**
Gazel 167
Mısra: **2**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.
Tīġ-i müjeñ içün ki dil-
efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe
bīmārlaruz biz

16. **dermān:**
Gazel 229
Mısra: **12**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.
Özge derdüm var
benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña
dermān eylemek

17. **dermāndur:**-+*dur*
Gazel 234
Mısra: **1**
Çare, ilaç, devâ.
Sözde cān-baḫş isem
ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i
cāndur lebüñ

18. **dermānuñ:**-*un*
Gazel 241
Mısra: **12**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
Āciz olmışdur
ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise
dermānuñ senüñ

19. **dermānum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **2**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
Çünki sensüz ḥālet-i
nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde
dermānum benüm

20. **dermān:**
Gazel 343
Mısra: **11**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.

N’ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden

21. **dermān:**
Gazel 348
Mısra: **1**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.
Ḳā’ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

22. **dermān:**
Gazel 349
Mısra: **1**
(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

23. **dermān:**
Gazel 385
Mısra: **13**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime

24. **dermānına:**-*ına*
Gazel 416
Mısra: **8**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

25. **dermān:**
Gazel 432
Mısra: **2**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

26. **dermān:**
Taştir 1
Mısra: **7**
Çâre, hal yolu, çıkış yolu.
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

dermān-:

1. **dermānlar:**-*lar*
Gazel 389
Mısra: **10**
Çare, ilaç, devâ.
Yaraşur cānuma her niçe ʿazāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

dermān eylemez:

1. **dermān eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare olmaz.
İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā’dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

dermān idegör:

1. **dermān idegör:**-*e, -gör*
Gazel 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeye çare buluvermek.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

dermān kıla:

1. **dermān ḳıla:**-*a*
Taştir 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derde derman bulmak. Çare olmak.
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

dermān ol-:

1. **dermān ol-:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, çare olmak.
Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ

dermān yoḳ:

1. **dermān yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare Yok.
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

der-miyān:

1. **der-miyāndur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **9**
Açık, ortada.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **der-miyāndur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **9**
Canını ortaya koyma.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **der-miyāndur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **9**
Ortada, meydanda.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

der-miyān itmiş:

1. **der-miyān itmiş:**-*miş*
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya sermek, ortaya dökmek.
Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

derūn:

1. **derūnı:**-*ı*
Gazel 4
Mısra: **3**
İç, içeri; gönül, kalp.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **derūnı:**-*ı*
Gazel 4
Mısra: **3**
Kalp, yürek, iç.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

3. **derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 51
Mısra: **3**
İç. ll Kalp (aşığın gönlü bağlamında).
Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

4. **derūnum:**-*u, -m*
Gazel 154
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü.
Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

5. **derūnum:**-*u, -m*
Gazel 179
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü.
Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

6. **derūnum:**-*(u)m*
Gazel 184
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek || aşığın gönlü.
Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

7. **derüñdür:**-*dür, -*
Gazel 257
Mısra: **2**
Diplerde, derinde.
Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḫāli rebābuñ

8. **derūnum:**-*u, -m*
Gazel 290

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü.

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

9. **derūnum:**-*u, -m*

Gazel 319

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü.

Ḳan eyledi laʿlveş derūnum
Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden

10. **derūnum:**-*u, -m*

Gazel 334

Mısra: **2**

(Âşığın) gönlü.

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum şu gibi pāk eyleyen

11. **derūnı:**-*ı*

Gazel 339

Mısra: **3**

Gönül, insanın iç alemi.

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan

12. **derūnumı:**-*um, -ı*

Gazel 382

Mısra: **14**

Gönül.

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

13. **derūnum:**-*um*

Gazel 394

Mısra: **6**

1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

14. **derūnum:**-*um*

Gazel 395

Mısra: **5**

Gönül.

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine

15. **derūnum:**-*um*

Gazel 412

Mısra: **11**

Gönül.

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle

derūn-ı dil-:

1. **derūn-ı dil-:**-*den*

Gazel 135

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin derinlikleri, yürek.

Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

dervīş:

1. **dervīş:**

Gazel 130

Mısra: **16**

1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

2. **dervīşin:**-*üñ*

Gazel 292

Mısra: **5**

Far. Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse.

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm

dervīş-i dil:

1. **dervīş-i dil:**

Gazel 207

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül dervişi.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

deryā:

1. **deryā:**
Gazel 119
Mısra: **3**
(Far.) Deniz.
Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

2. **deryānuñ:**-*nuñ*
Gazel 152
Mısra: **10**
(Far.) Deniz.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

3. **deryālar:**-*lar*
Gazel 153
Mısra: **12**
Deniz II Gözyaşının çok olması.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

4. **deryā:**
Gazel 156
Mısra: **4**
(Far.) Deniz.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

5. **deryāya:**-*ya*
Gazel 158
Mısra: **9**
(Far.) Deniz.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

6. **deryāda:**-*da*
Gazel 216
Mısra: **12**
(Fars.) Deniz.
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

7. **deryāda:**-*da*
Gazel 227
Mısra: **6**
(Fars.) Deniz.
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

8. **deryālar:**-*lar*
Gazel 273
Mısra: **10**
Bahr, deniz.
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān esdi yil

9. **deryā:**
Gazel 303
Mısra: **6**
(Far.) Deniz.
Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

10. **deryā:**
Gazel 318
Mısra: **3**
(Far.) Deniz.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

11. **deryā:**
Gazel 335
Mısra: **15**
(Far.) Deniz.
Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

12. **deryā:**
Gazel 341
Mısra: **6**
(Far.) Deniz.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

13. **deryādur:**-*dur*
Gazel 354
Mısra: **5**
(Far.) Deniz.
Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

14. **deryāsını:**-*sı, -n, -ı*
Taştir 1
Mısra: **4**
Deniz. II Genişlik, büyüklük.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

deryālar:

1. **deryālar:**--*lar*
Gazel 415
Mısra: **10**
Deniz.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

deryā-yı ġamda:

1. **deryā-yı ġamda:**-*yı, -da*
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder denizi.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **deryā-yı ġamda:**-*da*
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kederinin denizi.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

deryā-yı ʿışḳ:

1. **deryā-yı ʿışḳ:**-*uñ, -a*
Gazel 266
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

deryā-yı nīl'e:

1. **deryā-yı nīl'e:**-*e*
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nil Nehri.

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

deryā-yı ʿummān:

1. **deryā-yı ʿummān:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Umman denizi.

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

dest:

1. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 40
Mısra: **8**
(Sevgilinin) eli.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

2. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 355
Mısra: **12**
(Sevgilinin) eli.

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken

3. **deşt:**
Gazel 393
Mısra: **7**
Kır, ova.

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

4. **destüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 414
Mısra: **12**
Far. El, yed.

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

destān:

1. **destān:**
Gazel 400
Mısra: **3**
Hikaye, söylence, efsanevi anlatı.

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine

destān eyle-:

1. **destān eyle-:**-*mek*

Gazel 229

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikaye etmek.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

destān ol-:

1. **destān ol-:**

Gazel 114

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Destan olmak, ağızdan ağıza, nesilden nesile anlatılmak.

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

destār:

1. **destārı:**-*ı*

Gazel 71

Mısra: **14**

Başa sarılan sargı, sarık.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

2. **destārum:**-*um*

Gazel 402

Mısra: **14**

Başa sarılan sargı II tülbent II örgü.

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine

dest-āvīz ol-:

1. **dest-āvīz ol-:**

Gazel 77

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hediye, armağan olmak.

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

deste deste:

1. **deste deste:**

Gazel 230

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Demet demet.

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

dest-gīr:

1. **dest-gīr:**

Gazel 250

Mısra: **7**

Düşenin elinden turan kişi.

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ

dest-i cefā-:

1. **dest-i cefā-:**--*sı, --n, --dan*

Gazel 192

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Cefa eli.

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

dest-i ḥasret:

1. **dest-i ḥasret:**-*le*

Gazel 62

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret eli.

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

2. **dest-i ḥasret:**-*le*

Gazel 272

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret çölü.

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

dest-i ḥayret-:

1. **dest-i ḥayret-:**--*le*

Gazel 179

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayret çölünde.

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

dest-res:

1. **dest-resi:**-*i*

Gazel 123

Mısra: **1**

İstediğine ulaşan, eli yetişen.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

2. **dest-res:**

Gazel 179

Mısra: **12**

Ulaşma, erişme.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

3. **dest-res:**

Gazel 180

Mısra: **6**

Erişen, ulaşan.

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

devā:

1. **devā:**

Gazel 30

Mısra: **6**

Derman, ilaç, tedavi.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

2. **devāsın:**-*sın*

Gazel 94

Mısra: **2**

Çare, derman.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

3. **devādur:**-*dur*

Gazel 171

Mısra: **2**

Çare / derman.

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz

4. **devādan:**-*dan*

Gazel 289

Mısra: **12**

Çare, derman.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

5. **devācıġum:**

Gazel 310

Mısra: **4**

Tedbir, çare, derman.

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

6. **devā:**

Gazel 316

Mısra: **4**

(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

7. **devā:**

Gazel 330

Mısra: **4**

(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

8. **devādur:**-*dur*

Gazel 373

Mısra: **14**

Tedbir, çare, derman.

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

9. **devāsı:**-*sı*

Gazel 443

Mısra: **4**

Tedbir, çare, derman.

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

devāsı:

1. **devāsı:**

Gazel 152

Mısra: **2**

Ar. ilâç -çare, derman-.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

devāsuz:

1. **devāsuz:**

Gazel 314

Mısra: **6**

Çaresiz, şifa bulmaz, onulmaz.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem

devlet:

1. **devletlü:**-*lü*

Gazel 1

Mısra: **6**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **devletlü:**-*lü*

Gazel 1

Mısra: **6**

Kutlu ve ikbal sâhibi.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **devletüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 9

Mısra: **9**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

4. **devletüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 9

Mısra: **9**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

5. **devlet:**

Gazel 16

Mısra: **12**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

6. **devletlü:**-*lü*

Gazel 18

Mısra: **6**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

7. **devletüñ:**-*üñ*

Gazel 59

Mısra: **12**

Devlet, saltanat.

Ḳul yazarken ḫüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vüʿömrüñ mezīd

8. **devletinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 82

Mısra: **14**

1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

9. **devlet:**

Gazel 106

Mısra: **8**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

10. **devlet:**

Gazel 158

Mısra: **5**

Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke.

Devlet ile mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginee bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

11. **devletdür:**-*dür*

Gazel 283

Mısra: **9**

Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam. || *Mutluluk, saadet, talih, baht.*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

12. **devlet:**

Gazel 306

Mısra: **14**

1. Mutluluk. 2. Talih.

Yār ayaġına
Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet
ṭopraḳ olmadın tenüm

13. **devletin:**-*iñ*

Gazel 312

Mısra: **5**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

14. **devletüñ:**-*üñ*

Gazel 312

Mısra: **4**

Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; saltanat, hüküm sürülen topraklar.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

15. **devletüñ:**-*üñ*

Gazel 316

Mısra: **10**

Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

16. **devlet:**

Gazel 330

Mısra: **14**

Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

17. **devlet:**

Gazel 332

Mısra: **3**

Baht, talih.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

18. **devlete:**-*e*

Gazel 363

Mısra: **2**

Baht, talih, büyük saadet, büyük mutluluk.

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

19. **devletlü:**-*lü*

Gazel 366

Mısra: **14**

Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; mutluluk, talih.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

20. **devlet:**

Gazel 384

Mısra: **4**

Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

21. **devlet:**

Gazel 387

Mısra: **2**

Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

22. **devlet:**

Gazel 391

Mısra: **12**

Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

23. **devletüñde:**-*ü, -ñ, -de*

Gazel 395

Mısra: **12**

Devlet.

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

24. **devlet:**

Gazel 402

Mısra: **16**

Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

25. **devlet:**

Gazel 428

Mısra: **11**

Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

devlet ü iḳbāl-i çerḫ:

1. **devlet ü iḳbāl-i çerḫ:**

Gazel 55

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin talihi ve devleti.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

devlet-i ḥüsn:

1. **devlet-i ḥüsn:**-*üñ, -de*

Murabba 2

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesi.

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

devlet-i hüsnüñde:

1. **devlet-i ḫüsnüñde:**-*i, -üñ, -de*

Gazel 7

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) güzelliğinin devleti.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

2. **devlet-i ḫüsnüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 7

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgili kastedilerek) güzelliğin devleti, güzelliğin bahtı.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

devlet-i ʿışḳ:

1. **devlet-i ʿışḳ:**-*uñ, -da*

Gazel 250

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Senin) aşkının devleti.

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

devlet-i ʿışḳuñda:

1. **devlet-i ʿışḳuñda:**-*i, -uñ, -da*

Gazel 8

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Senin- sevgilinin) aşkının devletinde.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **devlet-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 8

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Senin) aşkının devleti.

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

devletlü:

1. **devletlü:**-*lü*

Gazel 1

Mısra: **6**

Kutlu, ikbal sahibi (sultan).

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

devr:

1. **devrinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 41

Mısra: **2**

Devir, zaman, vakit, çağ.

Şevḳ-i ruḥsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest

2. **devr-i:**--*i*

Gazel 129

Mısra: **10**

Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

3. **devre:**-*e*

Gazel 129

Mısra: **3**

Zaman, devir, çağ.

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

4. **devr:**

Gazel 154

Mısra: **3**

(Ar.) Dönme, kendi ekseni etrafında hareket etme.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

5. **devri:**-*i*

Gazel 214

Mısra: **4**

Ar. Zaman, dönem.

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

6. **devrinde:**-*in, -de*

Gazel 263

Mısra: **7**

Çevre, etraf, yan.

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥs̱i teselsülden degül

devr idüp:

1. **devr idüp:**-*üp*

Gazel 38

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşatmak, sarmak, etrafını çevirmek.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

devrān:

1. **devrānı:**-*ı*

Gazel 40

Mısra: **1**

Dünya, felek.

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

2. **devrān:**

Gazel 85

Mısra: **4**

1) Zaman, devir. 2) Felek.

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

3. **devrān:**

Gazel 129

Mısra: **4**

(Ar.) Devir, çağ, dünya.

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

4. **devrān:**

Gazel 132

Mısra: **12**

(Ar.) Devir, çağ, dünya.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ̱ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

5. **devrān:**

Gazel 208

Mısra: **13**

(Ar.) Devir, çağ, dünya.

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

6. **devrān:**

Gazel 274

Mısra: **6**

(Ar.) Devir, çağ, dünya.

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

7. **devrānı:**-*ı*

Gazel 299

Mısra: **2**

Devir, çağ, zaman, dönem.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

8. **devrāndur:**-*dur*

Gazel 377

Mısra: **8**

Devir, çağ, zaman, dönem.

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

devrān āfet-:

1. **devrān āfet-:**-*i*

Gazel 73

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın Güzeli.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

devrān-ı gül:

1. **devrān-ı gül:**

Murabba 2

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül devri (gençlik zamanı).

Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

devr-i gül:

1. **devr-i gül:**-*dür*

Gazel 59

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ilkbahar mevsiminin gelmesi.

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

2. **devr-i gül:**

Gazel 133

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, ilkbahar.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

3. **devr-i gül:**

Gazel 239

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, ilkbahar.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

devr-i gül-:

1. **devr-i gül-:**-*dür*

Gazel 202

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, ilkbahar.

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

devr-i güldür:

1. **devr-i güldür:**-*dür*

Gazel 52

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül devri; güzellik, tazelik, gençlik dönemi.

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ

devr-i ḥüsn-:

1. **devr-i ḥüsn-:**-*üñ, --de*

Gazel 216

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

devr-i ḥüsnüñde:

1. **devr-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 25

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin devresi, zamanı.

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar şalsam ebrūdan yaña

2. **devr-i ḫüsnüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 54

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

devri ḳo:

1. **devri ḳo:**

Gazel 206

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadehi döndürmeyi bırak.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

devr-i ruḫuñ-:

1. **devr-i ruḫuñ-:**--*da*

Gazel 146

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yanağın devri/ zamanı (bkz.: devr-i kamer, kamer devri).

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

2. **devr-i ruḫuñ-:**--*da*

Gazel 171

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağının devri, zamanı.

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

devr-i ruḫuñda:

1. **devr-i ruḫuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 49

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş olan yanağın zamanı.

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u ṣām baḥs

2. **devr-i ruḫuñda:**

Gazel 84

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağın çevresi.

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

devr-i zamān-:

1. **devr-i zamān-:**--*dan*

Gazel 197

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan zaman.

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

devr-i zemān:

1. **devr-i zemān:**

Gazel 120

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman, dönem II talih, baht.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür

devr-i zemān-:

1. **devr-i zemān-:**--*dan*

Gazel 206

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman, dönem.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

deyr:

1. **deyrinüñ:**-*i, -nüñ*

Gazel 423

Mısra: **10**

Kilise, manastır.

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

deyr-i cihān:

1. **deyr-i cihān:**-*da*

Gazel 59

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya kilisesi.

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

di:

1. **dirler:**-*r, -ler*

Gazel 11

Mısra: **11**

Demek, söylemek, hitap etmek.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña

2. **dirler:**-*r, -ler*

Gazel 11

Mısra: **11**

Demek, söylemek.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña

3. **dimek:**-*mek*

Gazel 13

Mısra: **10**

1. Demek, söylemek.

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

4. **didi:**-*di*

Gazel 15

Mısra: **10**

(Cevaben) demek, söylemek.

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

5. **didüm:**-*dü, -m*

Gazel 15

Mısra: **9**

Demek, açıklamak, izah etmek.

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

6. **didüm:**-*dü, -m*

Gazel 15

Mısra: **3**

Söylemek, söz söylemek II Uyarmak, ikaz etmek.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

7. **dimedüñ:**-*me, -dü, -ñ*

Gazel 16

Mısra: **13**

Demek, söylemek.

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

8. **dirsin:**-*r, -sin*

Gazel 18

Mısra: **11**

Demek, söylemek.

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

9. **dir:**-*r*

Gazel 19

Mısra: **9**

Demek, dile getirmek, söylemek.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

10. **di:**

Gazel 20

Mısra: **8**

Söylemek.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

11. **diyen:**-*(y), -en*

Gazel 20

Mısra: **12**

Demek, söylemek.

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

12. **diyem:**-*(y), -em*

Gazel 21

Mısra: **12**

Demek, söylemek.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

13. **dirmiş:**-*r, -miş*

Gazel 24

Mısra: **13**

Demek, söylemek.

Eyledüm dirmiş
Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı
yalāndan yaña

14. **dirsem:**-*r, -se, -m*

Gazel 29

Mısra: **1**

Demek, söylemek.
Adlandırmak.

Dirsem n'ola caʿd-ı
zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

15. **dirler:**-*r, -ler*

Gazel 30

Mısra: **10**

Demek, söylemek.

Gün yüzüñ gördüm
n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler
duʿālar müstecāb

16. **di:**

Gazel 37

Mısra: **11**

Demek, söylemek.

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl
eyleme ġavġā yigit

17. **didükçe:**-*dükce*

Gazel 47

Mısra: **3**

Demek, söylemek.

Merg didükçe leblerüñ
cānlar bağışlar ʿāṣıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı
ḥayvān ile baḥs

18. **dir:**--*r*

Gazel 60

Mısra: **5**

Demek.

Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme
erbāb-ı raṣad

19. **dir:**-*r*

Gazel 72

Mısra: **14**

1. Demek, söylemek.

Geçdi
Muʿīdī kendüden olup gedā-yı
ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā
budur

20. **dimege:**-*meg, -e*

Gazel 74

Mısra: **14**

1. Demek, söylemek.

Sūz ile sözüñ meclīsi
germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne
disünler

21. **dirsin:**-*rsin*

Gazel 76

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Öldürem dirsin
velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü
bī-peymān olur

22. **diye:**-*ye*

Gazel 77

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü
ḫayāl-engīz olur

23. **didi:**-*di*

Gazel 80

Mısra: **14**

(cevaben) demek, söylemek.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi
bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi
bu olur

24. **didüm:**-*düm*

Gazel 80

Mısra: **14**

1. Demek, söylemek.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi
bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi
bu olur

25. **dimedüñ:**-*me, -dü, -ñ*

Gazel 84

Mısra: **4**

Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

İşigüñde giceler ṣubḥ
dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü
şeydā eyler

26. **didiler:**-*di, -ler*

Gazel 100

Mısra: **1**

1. Demek, söylemek.

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

27. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 100
Mısra: **8**
1. Demek, söylemek.
Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

28. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 100
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.
İy Muʿīdī naẕīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

29. **dirlerdi:**-*r, -ler, -di*
Gazel 101
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

30. **dirsin:**-*rsin*
Gazel 105
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

31. **dirsin:**-*rsin*
Gazel 106
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Umma öpersin ayaġum ṭoprağın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

32. **dirmiş:**-*r, -miş*
Gazel 140
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

33. **di:**
Gazel 173
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu şırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

34. **didi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **9**
(cevaben) demek, söylemek.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

35. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 183
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

36. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 193
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż

37. **didi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **8**
(cevaben) demek, söylemek.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

38. **dirseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 202
Mısra: **8**
İstemek.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

39. **di:**
Gazel 208
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

40. **didi:**-*di*
Gazel 220

Mısra: **8**

(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm miyānuñ iy
meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre
yir yoḳ

41. **diseler:**-*seler*

Gazel 261

Mısra: **12**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

42. **dir:**-*r*

Gazel 274

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

43. **dir:**-*r*

Gazel 276

Mısra: **6**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ġamzeler tīġin
çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

44. **diyem:**-*ye, -m*

Gazel 283

Mısra: **12**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

45. **dirüm:**

Gazel 306

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yār ayaġına
Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

46. **didükce:**-*dükce*

Gazel 307

Mısra: **10**

Söylemek. II Söyledikçe.

ʿIşḳ içinde bilmezem
yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

47. **didüklerin:**-*dük, -ler, -i, -n*

Gazel 316

Mısra: **3**

Söylemek.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

48. **dirin:**-*r, -in*

Gazel 316

Mısra: **1**

Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

49. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **2**

1. Demek, söylemek.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

50. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **4**

1. Demek, söylemek.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

51. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **6**

1. Demek, söylemek.

Baş virürsem
geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun dirin

52. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **8**

1. Demek, söylemek.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

53. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **10**

1. Demek, söylemek.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

54. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **12**

1. Demek, söylemek.

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin

55. **dirin:**

Gazel 316

Mısra: **14**

1. Demek, söylemek.

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḥuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

56. **dir:**-*r*

Gazel 329

Mısra: **14**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

57. **dir:**-*r*

Gazel 330

Mısra: **5**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

58. **didüm:**-+*dü,* -+*m*

Gazel 335

Mısra: **5**

Didi: De-, demek, söylemek.

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

59. **dirsin:**-*rsin*

Gazel 335

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

60. **dimege:**-*meg, -e*

Gazel 336

Mısra: **11**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün

61. **dirsin:**-*rsin*

Gazel 342

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven

62. **dimezem:**-*mez, -em*

Gazel 351

Mısra: **9**

Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

63. **dimezse:**-*mez, -se*

Gazel 351

Mısra: **4**

Demek, dile getirmek, söylemek.

Beñzedür kendüyi gül ḫüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

64. **dir:**-*r*

Gazel 351

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

65. **dirler:**-*r, -ler*

Gazel 366

Mısra: **3**

...diye söylemek, ... diye anlatmak.

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün

66. **dime:**-*me*

Gazel 368

Mısra: **11**

Söyleme!.

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

67. **dir:**-*r*

Gazel 376

Mısra: **1**

Söylemek.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

68. **didügüñ:**-*düg, -ü, -ñ*

Gazel 377

Mısra: **14**

Söylemek, dile getirmek, demek.

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

69. **dir:**-*r*

Gazel 424

Mısra: **9**

Söylemek.

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni

70. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **2**

Demek, söylemek.

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri

71. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **4**

Demek, söylemek.

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

72. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **6**

Demek, söylemek.

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

73. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **8**

Demek, söylemek.

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri

74. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **10**

Demek, söylemek.

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

75. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **12**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

76. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 433

Mısra: **14**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri

77. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **1**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

78. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **2**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

79. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **4**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

80. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **6**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

81. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **8**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Yüzüm şuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

82. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*

Gazel 434

Mısra: **10**

... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

83. **didügince:**-*düg, -ince*

Gazel 436

Mısra: **6**

Demek, söylemek.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

84. **didilerdi:**-*di, -ler, -di*

Gazel 437

Mısra: **12**

Demek, söylemek.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

85. **dimeden:**-*me, -den*

Gazel 441

Mısra: **5**

Demek, söylemek.

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

86. **dirüz:**-*r, -üz*

Gazel 446

Mısra: **11**

1. Demek, söylemek.

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri

87. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*

Kıt'a 1

Mısra: **3**

1. Demek, söylemek.

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

88. **diyemezler:**-*(y)e, -mez, -ler*

Kıt'a 1

Mısra: **4**

1. Demek, söylemek.

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

89. **didi:**-*di*

Kıt'a 4

Mısra: **4**

Demek, söylemek.

Şorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz

90. **didüm:**-*dü, -m*

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Söylemek, söz söylemek.

Şorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz

91. **didi:**-*di*

Taştir 1

Mısra: **10**

Demek, söylemek.

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

92. **dimiş:**-*miş*

Taştir 1

Mısra: **21**

1. Demek, söylemek.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

93. **dir:**-*r*

Taştir 1

Mısra: **1**

1. Demek, söylemek.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

di-:

1. **didi:**-*di*

Gazel 51

Mısra: **6**

Demek, söylemek.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

2. **didüm:**-*dü, -m*

Gazel 51

Mısra: **5**

Demek, dile getirmek, söylemek.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

3. **dimezem:**-*mez, -em*

Gazel 51

Mısra: **1**

Demek, dile getirmek, söylemek.

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

4. **dir:**-*r*

Gazel 58

Mısra: **9**

Demek, söylemek.

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

5. **didi:**--*di, -*

Gazel 72

Mısra: **3**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

6. **dise:**-*se*

Gazel 72

Mısra: **5**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

7. **diñüz:**-*ñ, -(ü)z*

Gazel 74

Mısra: **8**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

8. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **1**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

9. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **2**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

10. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il

Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

11. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **6**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

12. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **8**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

13. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

14. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **12**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

15. **disünler:**-*sün, -ler*

Gazel 74

Mısra: **14**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

16. **disem:**-*se, -m*

Gazel 78

Mısra: **5**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

17. **dir:**-*r*

Gazel 85

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

18. **dirler:**-*r, -ler*

Gazel 85

Mısra: **2**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

19. **dime:**-*me*

Gazel 87

Mısra: **5**

Demek, dile getirmek, söylemek.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

20. **didi:**--*di*, -

Gazel 92

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

21. **didüm:**--*dü, --m*

Gazel 92

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

22. **didi:**--*di*, -

Gazel 94

Mısra: **14**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

23. **didiler:**--*di, --ler*

Gazel 100

Mısra: **2**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yāre bī-mi̲sl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

24. **didiler:**--*di*, --*ler*

Gazel 100

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

25. **didiler:**--*di*, --*ler*

Gazel 100

Mısra: **6**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe me̲sel didiler

26. **dir:**-*r*

Gazel 108

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

27. **diyü:**--*(y)ü*, -

Gazel 109

Mısra: **3**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

28. **diñ:**-*ñ*

Gazel 118

Mısra: **11**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

29. **didüm:**--*dü*, --*m*

Gazel 127

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi
Ṣāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

30. **didi:**--*di*, -

Gazel 129

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

31. **didi:**--*di*, -

Gazel 144

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan e̲ser

32. **dirseñüz:**-*rseñüz*

Gazel 158

Mısra: **3**

Demek, söylemek.

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

33. **dir:**-*r*

Gazel 159

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

34. **disem:**-*se*, -*m*

Gazel 164

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

35. **didi:**--*di*, -

Gazel 165

Mısra: **11**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

36. **didüm:**--*dü*, --*m*

Gazel 165

Mısra: **11**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-
būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-
āmīz eylemez

37. **dise:**-*se*

Gazel 168

Mısra: **5**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göñli ḳatıdur dise bir
ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz
biz

38. **diñ:**-*ñ*

Gazel 170

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gül ruḫlarını ḳande
görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i
revānumuz

39. **dirsem:**-*r*, -*se*, -*m*

Gazel 174

Mısra: **6**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-
ı nāz

40. **didüm:**-*dü*, -*m*

Gazel 182

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ġamdan öldüm ġayrı
çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-
tüvānum var imiş

41. **dirdüm:**-*r*, -*dü*, -*m*

Gazel 183

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳatlüme ʿahd itdi
yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-
ikrār imiş

42. **didüm:**-*dü*, -*m*

Gazel 195

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ol müşgīn
ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru
sevdādan ġaraż

43. **dir:**-*r*

Gazel 204

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir görenler yir yüzine
indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol
miḳdār şem

44. **dir:**-*r*

Gazel 216

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya
ḳalḳan oynamaḳ

45. **didüm:**-*dü*, -*m*

Gazel 220

Mısra: **7**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm miyānuñ iy
meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre
yir yoḳ

46. **dimiş:**-*miş*

Gazel 223

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gül beñzerin dimiş
yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş
babaḳ babaḳ

47. **dir:**-*r*

Gazel 228

Mısra: **3**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimi öpdüm kimi
emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-
fezāsın görmedük

48. **dir:**-*r*

Gazel 228

Mısra: **12**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eşküm ü āhum görüp
iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden

Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

49. **dirler:**-*r*, -*ler*

Gazel 253

Mısra: **8**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

50. **dirler:**-*r*, -*ler*

Gazel 259

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

51. **dirken:**-*r*, -*ken*

Gazel 273

Mısra: **13**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

52. **didüm:**--*dü*, --*m*

Gazel 278

Mısra: **9**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

53. **dirler:**-*r*, -*ler*

Gazel 281

Mısra: **8**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

54. **dirler:**-*r*, -*ler*

Gazel 285

Mısra: **10**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

55. **dirlerse:**-*r*, -*ler*, -*se*

Gazel 295

Mısra: **11**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

56. **didüm:**--*dü*, --*m*

Gazel 308

Mısra: **3**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm

57. **dirseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*

Gazel 309

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

58. **didi:**-*di*

Gazel 316

Mısra: **9**

Dedi, demek, söylemek.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

59. **diñ:**-*ñ*

Gazel 321

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

60. **direm:**-*r*, -*em*

Gazel 321

Mısra: **1**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

61. **diñ:**-*ñ*

Gazel 322

Mısra: **4**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẕar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

62. **diyen:**-*(y)en*
Gazel 323
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

63. **dimiş:**-*miş*
Gazel 347
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

64. **dirsen:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 347
Mısra: **13**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

65. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 349
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler
Süleymān olmasun

66. **didüm:**-*-dü, --m*
Gazel 367
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

67. **disem:**-*sem*
Gazel 374
Mısra: **2**
Söylemek.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

68. **dimeyem:**-*me, -(y)em*
Gazel 393
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem
Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile

69. **dirler:**-*ler, -r*
Gazel 435
Mısra: **9**
Söylemek.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

70. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 436
Mısra: **5**
Söylemek.
Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

dīdār:

1. **dīdār:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Güzel yüz, güzellik. || *Sevgili.*
Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

2. **dīdār:**
Gazel 205
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzel yüzü.
Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

3. **dīdāre:**-*e*
Gazel 218
Mısra: **6**
Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ

4. **dīdār:**
Gazel 340
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḥsār ḥaḳḳı çün inan

dīde:

1. **dīdeden:**-*den*
Gazel 25
Mısra: **9**
Göz.II Âşığın kanlı gözleri.
Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḥayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

2. **dīdeden:**-*den*
Gazel 75
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
Ṣol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

3. **dīdeden:**-*den*
Gazel 79
Mısra: **1**
Görme organı, göz.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

4. **dīde:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.
Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

5. **dīdeden:**-*den*
Gazel 85
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

6. **dīde:**
Gazel 146
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

7. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 147
Mısra: **3**
Göz, çeşm, ayn.
Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

8. **dīdeden:**-*den*
Gazel 281
Mısra: **3**
Görme organı göz. || Aşığın gözü.
Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm

9. **dīde:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Görme organı, göz, çeşm.
Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

10. **dīde:**
Gazel 351
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

11. **dīde:**
Gazel 414
Mısra: **1**
Göz.
Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

12. **dīdeden:**-*den*
Gazel 426
Mısra: **3**
Göz.
Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

dīde mülk-:

1. **dīde mülk-:**-*i, --n, --den*
Gazel 73
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden.

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

dīde vü dil-:

1. **dīde vü dil-:**-*den*
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz ve gönül.

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

dīdeden:

1. **dīdeden:**-*den*
Gazel 102
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yaralayıcı gözleri.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

dīde-i baḫt-:

1. **dīde-i baḫt-:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baht gözü.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

dīde-i giryān:

1. **dīde-i giryān:**-*i*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) Ağlayan gözleri.

Yañılup ḥurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

2. **dīde-i giryān:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) ağlayan gözü.

Yañılup ḥurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

dīde-i hūn-bār:

1. **dīde-i ḫūn-bār:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) kan ağlayan gözleri.

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

dīde-i ter:

1. **dīde-i ter:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

İy Muʿīdī reh-i dildāre nişār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb

dīde-i ter-:

1. **dīde-i ter-:**-*den*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşlı/ıslak göz.

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

dīde-i terden mi-:

1. **dīde-i terden mi-:**-*dür*
Gazel 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan gözün mü ?.

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

didi:

1. **didi:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Dedi,demek, söylemek.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

2. **didi:**

Gazel 23

Mısra: **4**

Demek, adlandırmak.

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

3. **didi:**

Gazel 127

Mısra: **13**

(cevaben) söylemek.

Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi
Şāʿirüñ şınmaḳ gerek gönli ki gevher kānıdur

4. **didi:**

Gazel 278

Mısra: **10**

"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.

Didüm öldür beni tek şalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

5. **didi:**

Gazel 285

Mısra: **8**

"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

6. **didi:**

Gazel 306

Mısra: **12**

"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya şayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

7. **didi:**

Gazel 335

Mısra: **6**

"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

8. **didi:**

Gazel 367

Mısra: **7**

"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

9. **didi:**

Gazel 373

Mısra: **6**

Didi: De-, demek, söylemek.

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu

10. **didi:**

Gazel 400

Mısra: **6**

Didi: De-, demek, söylemek.

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

didi:

1. **didi:**

Gazel 423

Mısra: **11**

Didi: De-, demek, söylemek.

El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

didügi:

1. **didügin:**-*(n)*

Gazel 183

Mısra: **8**

Dediği, söylediği.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

didügümçün:

1. **didügümçün:**

Gazel 116

Mısra: **9**

Dediğim için.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen şanur
Dōstlar billāh şuç benden mi dilberden midür

didükleri:

1. **didükleri:**

Gazel 433

Mısra: **1**

Denilen, isminde.

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri

didüklerince:

1. **didüklerince:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Dediklerince, dedikleri kadar.
Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

didüm:

1. **didüm:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Dedim.
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

2. **didüm:**
Gazel 306
Mısra: **11**
Dedim.
Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

3. **didüm:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Dedim.
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

4. **didüm:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Dedim.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

5. **didüm:**
Gazel 402
Mısra: **17**
Dedim.
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

digergūn:

1. **digergūn:**
Gazel 345
Mısra: **12**
Değişmek, başkalaşmak.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

digergūn eyle-:

1. **digergūn eyle-:**-*düñ*
Gazel 250
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vaziyetini değiştirmek, bambaşka bir hâl almak. II Perişan olmak, acınacak duruma gelmek.
Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ

dik-:

1. **diküpdür:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl.
Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda ṣemṣīrüñ senüñ

dik:

1. **dik:**
Gazel 371
Mısra: **5**
Dikmek ll geçirmek (mızrak bağlamında).
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

2. **diküp:**-*üp*
Gazel 383
Mısra: **13**
Dikmek, geçirmek.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

3. **dikdi:**-*di*

Gazel 411

Mısra: **7**

Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aşdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

diken:

1. **dikenden:**-*den*

Gazel 90

Mısra: **8**

Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

2. **dikensiz:**-*siz*

Gazel 325

Mısra: **13**

Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

diken ol-:

1. **diken ol-:**-*mış, -dur*

Gazel 86

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**

Diken, rahatsız edici husus olmak.

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

dikkatle:

1. **diḳḳatle:**

Gazel 197

Mısra: **11**

Dikkat ederek, dikkatli bir şekilde.

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

dil:

1. **dil:**

Gazel 2

Mısra: **1**

Gönül, yürek; aşık.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **dil:**

Gazel 2

Mısra: **1**

(Aşığın) gönlü.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **dil:**

Gazel 4

Mısra: **5**

Gönül, kalp, yürek.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

4. **dil:**

Gazel 4

Mısra: **5**

Gönül, kalp, yürek.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

5. **dil:**

Gazel 7

Mısra: **5**

(Aşığın) gönlü.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

6. **dil:**

Gazel 7

Mısra: **5**

(Aşığın) gönlü.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

7. **dildür:**-*dür*

Gazel 7

Mısra: **2**

Gönül II Dil.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña

8. **dildür:**-*dür*

Gazel 7

Mısra: **2**

Gönül II Dil.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim
diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-
i ḥayvān aña

9. **dil:**

Gazel 11

Mısra: **1**

(Aşığın) gönlü.

Dil n'ola yüklense her
dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ
sulṭānı baña

10. **dil:**

Gazel 11

Mısra: **1**

(Aşığın) gönlü.

Dil n'ola yüklense her
dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ
sulṭānı baña

11. **dil:**

Gazel 14

Mısra: **4**

*Aşk ve sevginin kaynağı,
dil, yürek.*

Ne tebessüm ne
tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda
müşkildür baña

12. **dilde:**-*de*

Gazel 21

Mısra: **5**

*Gönül, kalp, yürek. II
Âşığın gönlü.*

Dilde mihrüñ olduġın
iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-
gāhum saña

13. **dil:**

Gazel 23

Mısra: **11**

(Aşığın) gönlü.

Dil perīşāndur
Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḫālümi kim ʿarż ide iy dilber-i
raʿnā saña

14. **dil:**

Gazel 24

Mısra: **1**

(Aşığın) gönlü.

Dil ki ser-gerdān olup
ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i
tābāndan yaña

15. **dil:**

Gazel 24

Mısra: **10**

(Aşığın) gönlü.

Bu leb ü zülfe bedel bir
laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña

16. **dil:**

Gazel 27

Mısra: **7**

(Aşığın) gönlü.

Çün ḥarāmīler
yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber
ḳıl dāʾimā

17. **dil:**

Gazel 33

Mısra: **5**

Gönül. || Aşığın gönlü.

Dil müjeñ tīrin diler
ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler
gehī biz yā nasīb

18. **dilden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **5**

*Gönül, yürek, kalp. Âşığın
gönlü.*

Didüm tīr-i müjen
dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma
geçenden geç

19. **dil:**

Gazel 57

Mısra: **11**

Gönül.

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i
ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb
telḫ

20. **dilde:**-*de*

Gazel 61

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü.

Şöyle ṭolmışdur şeker-
lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya
dükkān-ı ʿīd

21. **dilde:**-*de*

Gazel 62

Mısra: **9**

Gönül.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı bağrumda olan yāre meded

22. **dil:**
Gazel 72
Mısra: **5**
(Aşığın) gönlü.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

23. **dil:**
Gazel 72
Mısra: **8**
(Aşığın) gönlü.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

24. **dil:**
Gazel 76
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

25. **dil:**
Gazel 79
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

26. **dile:**-*e*
Gazel 80
Mısra: **7**
(Aşığın) gönlü.
Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

27. **dil:**
Gazel 81
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

28. **dilde:**-*de*
Gazel 83
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü.
Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

29. **dile:**-*e*
Gazel 84
Mısra: **2**
(Aşığın) gönlü.
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

30. **dile:**-*e*
Gazel 92
Mısra: **4**
(Fars. dil) Gönül, yürek.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

31. **dilde:**-*de*
Gazel 93
Mısra: **5**
(Fars. dil) Gönül, yürek.
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

32. **dile:**-*e*
Gazel 101
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

33. **dil:**
Gazel 103
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

34. **dilden:**-*den*
Gazel 109
Mısra: **11**
(Fars. i.) Gönül, yürek.
Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

35. **dil:**
Gazel 110
Mısra: **3**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

36. **dil:**

Gazel 112

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

37. **dilde:**-*de*

Gazel 115

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü.

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

38. **dilde:**-*de*

Gazel 121

Mısra: **3**

(Fars. dil) Gönül, yürek.

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

39. **dil:**

Gazel 122

Mısra: **1**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

40. **dil:**

Gazel 126

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

41. **dil:**

Gazel 130

Mısra: **10**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

42. **diller:**-*ler*

Gazel 132

Mısra: **3**

(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

43. **dilde:**-*de*

Gazel 133

Mısra: **2**

(Âşığın) gönlü.

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

44. **dil:**

Gazel 134

Mısra: **11**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

45. **dil:**

Gazel 140

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

46. **dili:**-*i*

Gazel 146

Mısra: **8**

(Âşığın) gönlü.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

47. **dil:**

Gazel 149

Mısra: **3**

(Far.) Gönül.

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

48. **dil:**

Gazel 154

Mısra: **7**

(Far.) Gönül.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

49. **dil:**

Gazel 160

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

50. **dilde:**-*de*

Gazel 161

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

51. **dil:**

Gazel 162

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

52. **dilden:**

Gazel 163

Mısra: **13**

(Âşığın) gönlü.

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

53. **dil:**

Gazel 165

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

54. **dil:**

Gazel 169

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz

55. **dil:**

Gazel 177

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

56. **dil:**

Gazel 179

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

57. **dilden:**

Gazel 179

Mısra: **4**

(Âşığın) gönlü.

Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

58. **dilden:**-*den*

Gazel 180

Mısra: **11**

1. söz, ifade etme, söyleme 2. gönül.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

59. **dil:**

Gazel 181

Mısra: **2**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

60. **dil:**

Gazel 181

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

61. **dil:**

Gazel 187

Mısra: **11**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

62. **dil:**

Gazel 190

Mısra: **5**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgünuñ getürdi nā-gehān āteş

63. **dil:**
Gazel 191
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

64. **dil:**
Gazel 195
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Didüm ol müşgīn şaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

65. **dil:**
Gazel 199
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẕẕ

66. **dilden:**-*den*
Gazel 200
Mısra: **12**
(Fars. i.) Gönül, yürek.
Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

67. **dil:**
Gazel 203
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

68. **dil:**
Gazel 206
Mısra: **3**
(Far.) Gönül.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ

69. **dil:**
Gazel 207
Mısra: **1**
(Far.) Gönül.
Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Şan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

70. **dil:**
Gazel 208
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.
Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḫüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

71. **dillerle:**-*lerle*
Gazel 210
Mısra: **4**
Gönül.
Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf

72. **dilde:**-*de*
Gazel 211
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

73. **dil:**
Gazel 215
Mısra: **7**
(Far.) Gönül.
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

74. **dil:**
Gazel 216
Mısra: **4**
(Far.) Gönül.
Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

75. **dil:**
Gazel 216
Mısra: **7**
(Far.) Gönül.
Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

76. **dilden:**

Gazel 220

Mısra: **3**

(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

77. **dil:**

Gazel 223

Mısra: **2**

(Far.) Gönül.

Yazdı ruḫumda ḥālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ

78. **dilden:**-*den*

Gazel 223

Mısra: **3**

(Fars.) Gönül, yürek.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

79. **dile:**-*e*

Gazel 223

Mısra: **3**

(Fars. dil) Gönül, yürek.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

80. **dil:**

Gazel 228

Mısra: **9**

(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

81. **dil:**

Gazel 230

Mısra: **2**

(Fars. i.) Gönül, yürek.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẕar it sīne çāk çāk

82. **dil:**

Gazel 234

Mısra: **12**

(Fars. i.) Gönül, yürek.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

83. **dil:**

Gazel 237

Mısra: **11**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

84. **dil:**

Gazel 239

Mısra: **1**

(Far.) Gönül.

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

85. **dil:**

Gazel 245

Mısra: **4**

(Far.) Gönül.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n’ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

86. **dile:**-*e*

Gazel 245

Mısra: **11**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

87. **dillerde:**-*ler*, -*de*

Gazel 250

Mısra: **4**

Dil, söz. konuşma dili.

Veh ne Leylī’sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

88. **dil:**

Gazel 255

Mısra: **3**

(Aşığın) gönlü.

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḫüsn-i bī-hemtālıġuñ

89. **dil:**

Gazel 258

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Hep nigāruñdur
Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil

Çek elüñ ḥükm itme sen kim
kendü esbābuñ degül

90. **dile:**-*e*
Gazel 262
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Oldı zülfüñ dile belā-yı
siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

91. **dil:**
Gazel 264
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Sīne-i ṣad-çāk de
peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl
eyler göñül

92. **dil:**
Gazel 275
Mısra: **5**
(Far.) Gönül.
Gerçi dil bir bendedür
pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı
müşgāsā yaşıl

93. **dil:**
Gazel 277
Mısra: **5**
(Far.) Gönül.
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı
zemānum gitme gel

94. **dil:**
Gazel 278
Mısra: **6**
(Far.) Gönül.
Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz
ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

95. **dil:**
Gazel 280
Mısra: **5**
*(Âşığın) gönlü, yüreği,
kalbi.*
Cān ü dil cemʿin
perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-
nigūnumdur benüm

96. **dillerle:**-*ler*, -*le*
Gazel 283
Mısra: **12**
Söz, ifade etme, söyleme.
Gāh girye gāh nā-gāh
maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-
encāmum benüm

97. **dil:**
Gazel 284
Mısra: **7**
(Fars. i.) Gönül, yürek.
Dil nişān-ı tīr olup
gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir
nişānumdur benüm

98. **dilinde:**-*in*,-*de*
Gazel 284
Mısra: **9**
*Ağız (bir konu insanların
ağzında dolaşmak).*
Söylenen ḫalḳuñ
dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur benüm

99. **dilde:**-*de*
Gazel 285
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Gözlerüm yaş yirine
ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı
nihānum var benüm

100. **dil:**
Gazel 287
Mısra: **7**
(Far.) Gönül.
Degme yire ḳonmaz
iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur
dāmum benüm

101. **dil:**
Gazel 289
Mısra: **6**
(Far.) Gönül.
Fālüme gerçi elif-
ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü
cānum benüm

102. **dil:**
Gazel 292
Mısra: **5**
(Far.) Gönül.
Devlet-i ʿışḳuñda dil
dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i
nābından gözüm

103. **dil:**
Gazel 299
Mısra: **9**
(Far.) Gönül.
Nāleme raḥm eyleyüp
yanar yaḳılur gerçi dil

Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

104. **dilde:**-*de*
Gazel 308
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

105. **dil:**
Gazel 309
Mısra: **3**
(Far.) Gönül.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

106. **dil:**
Gazel 316
Mısra: **1**
(Far.) Gönül.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

107. **dil:**
Gazel 319
Mısra: **11**
(Far.) Gönül.
Diñle dil ü dīde mā-cerāsın Efsāne gerekse baḥr ü berden

108. **dilde:**-*de*
Gazel 319
Mısra: **5**
(Fars.) Gönül, yürek.
Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

109. **dil:**
Gazel 321
Mısra: **7**
(Fars.) Gönül, yürek.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḫūdedür sözi Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

110. **dil:**
Gazel 325
Mısra: **6**
(Far.) Gönül.
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim Ḥalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

111. **dil:**
Gazel 328
Mısra: **9**
(Far.) Gönül.
Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

112. **dil:**
Gazel 330
Mısra: **1**
(Far.) Gönül.
Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

113. **dilde:**-*de*
Gazel 332
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü.
Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken

114. **dil:**
Gazel 336
Mısra: **11**
Dil, lisan. Konuşma dili.
Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün

115. **dil:**
Gazel 338
Mısra: **3**
(Far.) Gönül.
Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

116. **dil:**
Gazel 341
Mısra: **3**
(Far.) Gönül.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

117. **dil:**
Gazel 341
Mısra: **11**
(Far.) Gönül.
Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

118. **dilde:**-*de*

Gazel 343

Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden

119. **dil:**

Gazel 345

Mısra: **7**

(Far.) Gönül.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun

120. **dil:**

Gazel 347

Mısra: **8**

(Far.) Gönül.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

121. **dil:**

Gazel 348

Mısra: **1**

(Far.) Gönül.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

122. **dil:**

Gazel 351

Mısra: **7**

(Far.) Gönül.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

123. **dildür:**-*dür*

Gazel 352

Mısra: **9**

(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

124. **dilden:**-*den*

Gazel 353

Mısra: **8**

(Fars. i.) Gönül, yürek.

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

125. **dil:**

Gazel 355

Mısra: **5**

(Far.) Gönül.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var iken

126. **dil:**

Gazel 357

Mısra: **11**

(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

127. **dil:**

Gazel 357

Mısra: **13**

(Far.) Gönül.

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

128. **dil:**

Gazel 358

Mısra: **11**

(Far.) Gönül.

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mışr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin

129. **dil:**

Gazel 359

Mısra: **2**

(Far.) Gönül.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

130. **dil:**

Gazel 360

Mısra: **9**

(Far.) Gönül.

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

131. **dil:**

Gazel 361

Mısra: **1**

(Ey) Gönül seslenme nida anlamında tecrid yapılmıştır.

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

132. **dil:**
Gazel 367
Mısra: **7**
(Far.) Gönül.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

133. **dilüñden:**-*ü, -n, -den*
Gazel 368
Mısra: **12**
Ağız, söz.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

134. **dil:**
Gazel 369
Mısra: **8**
Gönül.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

135. **dilden:**-*den*
Gazel 371
Mısra: **5**
Gönül.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

136. **dil:**
Gazel 374
Mısra: **5**
Gönül.
Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

137. **dil:**
Gazel 375
Mısra: **2**
Gönül.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

138. **dil:**
Gazel 376
Mısra: **3**
Gönül.
Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

139. **diller:**-*ler*
Gazel 376
Mısra: **7**
Gönül.
Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

140. **dil:**
Gazel 377
Mısra: **3**
Gönül.
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

141. **dil:**
Gazel 387
Mısra: **3**
Gönül.
Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

142. **dilden:**-*den*
Gazel 387
Mısra: **11**
Gönül.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

143. **dil:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Gönül.
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

144. **dil:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Gönül.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

145. **dil:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Gönül.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

146. **dil:**
Gazel 405
Mısra: **9**
Gönül.
Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine

147. **dil:**
Gazel 409
Mısra: **4**
Gönül.
Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme

148. **dil:**
Gazel 409
Mısra: **12**
Gönül.
Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

149. **dil:**
Gazel 410
Mısra: **6**
Gönül.
Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne

150. **dil:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Gönül.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma

151. **dil:**
Gazel 416
Mısra: **2**
Gönül.
Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

152. **dil:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Gönül.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

153. **dil:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Gönül.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

154. **dilde:**-*de*
Gazel 419
Mısra: **13**
Gönül.
Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

155. **dil:**
Gazel 421
Mısra: **11**
Gönül.
Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile

156. **dilde:**-*de*
Gazel 421
Mısra: **9**
Gönül.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

157. **dile:**-*e*
Gazel 421
Mısra: **9**
Gönül.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

158. **diller:**-*ler*
Gazel 422
Mısra: **3**
Gönül.
Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

159. **dil:**
Gazel 423

Mısra: **9**

Gönül.

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

160. **dilini:**-*i, -n, -i*

Gazel 427

Mısra: **3**

Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

161. **dilini:**-*ini*

Gazel 427

Mısra: **4**

Dil.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

162. **dil:**

Gazel 430

Mısra: **7**

Gönül.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı

163. **dilden:**-*den*

Gazel 435

Mısra: **2**

Gönül.

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

164. **dilden:**-*den*

Gazel 438

Mısra: **1**

Gönül.

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi

165. **dil:**

Gazel 439

Mısra: **3**

Gönül.

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi

166. **dil:**

Gazel 446

Mısra: **3**

Gönül.

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

167. **dil:**

Tahmis 3

Mısra: **18**

(Aşığın) gönlü.

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

dil al-:

1. **dil al-:**-*maġ*

Gazel 242

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlü ele geçirmek, aşık etmek; kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek; düşmanın durumunu söyletmek için sorguya çekilmek üzere tutsak almak..

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

dil bülbül-:

1. **dil bülbül-:**-*i, --(n), --e*

Gazel 129

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bülbülü; aşık.

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

dil ġamnāk:

1. **dil ġamnāk:**

Gazel 106

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

dil ḫaste:

1. **dil ḫaste:**

Gazel 111

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. Gönül hastası II. Aşık.

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

dil naḳd-:

1. **dil naḳd-:***-i, -ni*

Gazel 134

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül sermayesi.

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

dil şehr-:

1. **dil şehr-:***--üñ, --den*

Gazel 237

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül şehri.

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**

Gazel 42

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

2. **dil ü cān:**

Gazel 56

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

3. **dil ü cān:**

Gazel 84

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

dil ü cān-:

1. **dil ü cān-:***-dan*

Gazel 233

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

dil uġru-:

1. **dil uġru-:***-sı*

Gazel 218

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Hırsızı.

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

dil uzadup:

1. **dil uzadup:***-up*

Gazel 48

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥş

dil vir-:

1. **dil vir-:***-en*

Gazel 127

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek, sevmek.

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgündan geçüpdür içdügi reyḫānidür

2. **dil vir-:**

Gazel 152

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden

Dōstum maḫbūb olanuñ
mübtelāsı yoḳ mıdur

3. **dil vir-:**-*ünce*
Gazel 226
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Ṣol bī-vefāyı sevme
ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

dil virdüm:

1. **dil virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 40
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, sevmek.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

dil virme-:

1. **dil virme-:**--*sün*
Gazel 169
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz

dil virüp:

1. **dil virüp:**-*üp*
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek, sevmek.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Güyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

dil virüp-:

1. **dil virüp-:**--*dür*
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek. II Âşık olmak.

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

dil-āver:

1. **dil-āverdür:**--*dür*
Gazel 187
Mısra: **12**
Yiğit, yürekli.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

dilāver-bende-:

1. **dilāver-bendeñem:**-*ñem, -*
Gazel 143
Mısra: **7**
Yürekli, cesur asker.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

dilber:

1. **dilber:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Gönül alan güzel (sevgili).

Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **dilberdür:**-*dür*
Gazel 33
Mısra: **9**
Gönül alan, güzel.

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

3. **dilberüm:**-*üm*
Gazel 36
Mısra: **3**
Gönül alan güzel || Sevgili.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

4. **dilberdür:**-*dür*
Gazel 38
Mısra: **10**
Gönül alan, gönlü kendine çeken.

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

5. **dilber:**
Gazel 40

Mısra: **12**

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

6. **dilbere:**-*e*

Gazel 57

Mısra: **7**

Gönül alan güzel || sevgili.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

7. **dilberler:**-*ler*

Gazel 63

Mısra: **1**

Gönül alan, gönül çeken, güzel.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

8. **dilber:**

Gazel 104

Mısra: **13**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

9. **dilber:**

Gazel 115

Mısra: **9**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

10. **dilber:**

Gazel 117

Mısra: **9**

Aşık olunan, gönlü kendine çeken.

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

11. **dilbere:**-*e*

Gazel 120

Mısra: **7**

Gönül alan güzel || Sevgili.

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

12. **dilberlerde:**-*ler*, -*de*

Gazel 159

Mısra: **5**

Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

13. **dilberden:**-*den*

Gazel 165

Mısra: **7**

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel. II Sevgili.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

14. **dilber:**

Gazel 183

Mısra: **1**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

15. **dilber:**

Gazel 194

Mısra: **8**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

16. **dilberüñ:**-*üñ*

Gazel 228

Mısra: **13**

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

17. **dilberlere:**-*ler*, -*e*

Gazel 237

Mısra: **3**

Aşık olunan, gönlü kendine çeken.

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

18. **dilber:**

Gazel 254

Mısra: **4**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel (Bedi‘ü’l-Cemâl).

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

19. **dilberümle:**-*üm, -le*

Gazel 267

Mısra: **10**

(Gönül alan, gönül çeken) Sevgili.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫs-i ḥüsn içün her çend gül

20. **dilber:**

Gazel 308

Mısra: **9**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

21. **dilber:**

Gazel 314

Mısra: **4**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n’eyleyem

22. **dilber:**

Gazel 329

Mısra: **7**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

23. **dilber:**

Gazel 337

Mısra: **3**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

24. **dilber:**

Gazel 341

Mısra: **7**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

25. **dilber:**

Gazel 347

Mısra: **4**

Âşık olunan, gönlü kendine çeken. (Sevgili).

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun

26. **dilber:**

Gazel 349

Mısra: **8**

Âşık olunan, gönlü kendine çeken. (Sevgili).

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

27. **dilber:**

Gazel 352

Mısra: **2**

Âşık olunan, gönlü kendine çeken. (Sevgili).

Vaḳt oldı ki ġam ṣāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

28. **dilber:**

Gazel 355

Mısra: **5**

(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var iken

29. **dilber:**

Gazel 362

Mısra: **7**

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n’eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

30. **dilber:**

Gazel 394

Mısra: **9**

Gönül alan, güzel.

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

31. **dilberümden:**-*den, -üm*

Gazel 400

Mısra: **7**

Gönül alan, güzel.

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

32. **dilberüm:**-*üm*

Gazel 401

Mısra: **1**

Gönül alan güzel || Sevgili.

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

33. **dilber:**

Gazel 405

Mısra: **5**

Gönül alan, güzel.

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine

34. **dilberüñ:**-*üñ*

Gazel 429

Mısra: **6**

Gönül alan, güzel.

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

35. **dilber:**

Taştir 1

Mısra: **11**

Gönül alan güzel (sevgili).

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

dilberā:

1. **dilberā:**

Gazel 183

Mısra: **11**

Ey gönül alan II. Ey sevgili.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

2. **dilberā:**

Gazel 417

Mısra: **3**

Ey gönül alan(sevgili).

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına

dilberden mi-:

1. **dilberden mi-:**

Gazel 116

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden mi?.

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

dilber-i:

1. **dilber-i:**

Gazel 169

Mısra: **1**

Gönlü kendine çeken, güzel.

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

dilber-i çār-ebrū:

1. **dilber-i çār-ebrū:**

Kıt'a 5

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilal kaşlı bir güzel. II Sevgili.

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çağında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

dilber-i mekkār:

1. **dilber-i mekkār:**-*um, -ı*

Tahmis 3

Mısra: **32**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekâr sevgili.

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı
Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı

dil-beste:

1. **dil-beste:**

Gazel 254

Mısra: **8**

Gönül bağlama. gönül verme. kendini kaptırma.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

dil-beydak:

1. **dil-beydaḳın:**

Gazel 280

Mısra: **8**

Gönül piyonu.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

dildār:

1. **dildār:**

Gazel 12

Mısra: **12**

Gönül alan sevgili, maşuk.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

2. **dildār:**

Gazel 41

Mısra: **8**

Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

3. **dildāre:**-*e*

Gazel 42

Mısra: **3**

Gönül alan sevgili.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

4. **dildāruña:**-*uñ, -a*

Gazel 99

Mısra: **6**

Sevgili.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

5. **dildārum:**-*um*

Gazel 136

Mısra: **1**

Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

6. **dildāre:**-*e*

Gazel 150

Mısra: **2**

(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

7. **dildār:**

Gazel 183

Mısra: **1**

(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

8. **dildāra:**-*a*

Gazel 192

Mısra: **7**

Birinin gönlüne malik olan maşuka.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

9. **dildāruñ:**-*uñ*

Gazel 227

Mısra: **9**

Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

10. **dildārum:**-*um*

Gazel 282

Mısra: **4**

Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm

11. **dildāre:**-*e*

Gazel 292

Mısra: **7**

(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī

Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

12. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 293
Mısra: **11**
Birinin gönlüne malik olan ma'şuka, güzel // Sevgili.
Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm

13. **dildāre:**-*e*
Gazel 343
Mısra: **13**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.
İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

14. **dildārümden:**-*üm, -den*
Gazel 343
Mısra: **4**
Güzel, sevgili.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

15. **dildārı:**-*ı*
Gazel 418
Mısra: **14**
Güzel ‖ sevgili.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

16. **dildārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **3**
Güzel ‖ sevgili.
Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

17. **dildār:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

18. **dildār:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

dildārsuz:

1. **dildārsuz:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Gönül alan olmadan, sevgilisiz.
Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

[dildārumuz]:

1. **[dildārumuz]:**
Gazel 301
Mısra: **1**
Sevgili.
Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

dilde:

1. **dilde:**
Gazel 96
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü.
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eser

dilden mi:

1. **dilden mi:**
Gazel 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülden mi.
Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

dile:

1. **diler:**-*r*
Gazel 4
Mısra: **13**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzulamak, talep etmek.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **dilersen:**-*r, -sen*

Gazel 7

Mısra: **11**

Dilemek, istemek, arzulamak.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **dilersen:**-*r, -sen*

Gazel 7

Mısra: **11**

Dilemek, istemek, arzulamak.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

4. **dilerseñ:**-*er, -se, -ñ*

Gazel 27

Mısra: **3**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

5. **diler:**-*r*

Gazel 33

Mısra: **5**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

6. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*

Gazel 53

Mısra: **5**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

7. **diler:**-*r*

Gazel 83

Mısra: **3**

Arzu etmek, istemek, talep etmek, plânlamak, düşünmek.

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur

8. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **1**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

9. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **2**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

10. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **6**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

11. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **8**

Arzu etmek, istemek, talep etmek, plânlamak, düşünmek.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Câme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

12. **dilerdüm:**-*r, -dü, -m*

Gazel 164

Mısra: **5**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

13. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*

Gazel 208

Mısra: **5**

Arzu etme / isteme.

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

14. **dilersen:**-*r, -se, -ñ*

Gazel 224

Mısra: **11**

Arzu etme / isteme.

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

15. **diledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 246
Mısra: **9**
Dilemek, istemek, arzu etmek.
Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ

16. **diler:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **7**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

17. **dilersin:**-*r, -sin*
Gazel 317
Mısra: **3**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

18. **dilerse:**-*r, -se*
Gazel 324
Mısra: **3**
Arzu etmek / istemek. II Çabalamak / gayret sarfetmek.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

19. **dilerse:**-*r, -se*
Gazel 347
Mısra: **5**
Arzu etmek, erişmeyi istemek.
Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

20. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 353
Mısra: **11**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

21. **dilersen:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 364
Mısra: **13**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

22. **diler:**-*r*
Gazel 389
Mısra: **7**
Istemek, arzulamak.
Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

23. **dile:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Istemek, arzulamak.
İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

24. **diler:**-*r*
Gazel 423
Mısra: **9**
Istemek, arzulamak.
Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

25. **dilese:**-*se*
Gazel 427
Mısra: **5**
Istemek, arzulamak.
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

dile-:

1. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 51
Mısra: **8**

Talep etmek; istemek; arzulamak.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

2. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **4**

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

3. **diler:**-*r*

Gazel 124

Mısra: **10**

Arzu etmek, istemek.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

4. **dilerseñ:**-*r, -señ*

Gazel 379

Mısra: **8**

Istemek, arzulamak.

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

5. **dilerseñ:**-*r, -señ*

Gazel 381

Mısra: **9**

Istemek, arzulamak.

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

6. **dilerseñ:**-*r, -señ*

Gazel 429

Mısra: **5**

Istemek, arzulamak.

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

dil-efgār:

1. **dil-efgār:**

Gazel 136

Mısra: **12**

Gönlü yaralı (aşık).

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

2. **dil-efgārı:**-*ı*

Gazel 323

Mısra: **5**

Gönlü yaralı II Aşık.

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

3. **dil-efgār:**

Gazel 394

Mısra: **5**

Gönlü yaralı II Aşık.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭoptolu ḳandur yine

dil-efgār-:

1. **dil-efgārlaruz:**--*lar, --uz*

Gazel 167

Mısra: **1**

Gönlü yaralı II Aşık.

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

dilek:

1. **dilek:**

Gazel 227

Mısra: **4**

Dilek, arzu istek, temenni II Dua.

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

diler:

1. **diler:**

Gazel 4

Mısra: **13**

"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **diler:**

Gazel 93

Mısra: **1**

"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

3. **diler:**

Gazel 274

Mısra: **11**

"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **diler:**

Gazel 301

Mısra: **8**

"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

dil-figār:

1. **dil-figāruñ:**-*uñ*

Gazel 143

Mısra: **9**

Gönlü yaralı II âşık.

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḥançer yiter

2. **dil-figār:**

Gazel 426

Mısra: **4**

Gönlü yaralı II Âşık.

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

3. **dil-figāre:**-*e*

Gazel 447

Mısra: **2**

Gönlü yaralı II Âşık.

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

dil-fülkin:

1. **dil-fülkin:**

Gazel 273

Mısra: **9**

Gönül gemisi.

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil

dil-haste:

1. **dil-ḫasteyi:**-*yi*

Gazel 112

Mısra: **5**

Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

2. **dil-ḫasteler:**-*ler*

Gazel 165

Mısra: **8**

Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

3. **dil-ḫaste:**

Gazel 172

Mısra: **11**

Far. Gönlü hasta, hasta gönüllü, üzgün.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

4. **dil-ḫaste:**

Gazel 219

Mısra: **1**

Far. Gönlü hasta, hasta gönüllü, üzgün.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

dil-haste-:

1. **dil-ḫastemüzüñ:**-*müz, -üñ*

Gazel 123

Mısra: **1**

Far. gönlü hasta.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

dil-haste vü üftāde:

1. **dil-ḫaste vü üftāde:**

Gazel 117

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta ve Düşkün.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

dil-i āgāh:

1. **dil-i āgāh:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp gözü açık gönül.
Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

dil-i ʿāşık-:

1. **dil-i ʿāşıḳ-:**-*da*
Gazel 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.
Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur

dil-i bīmār:

1. **dil-i bīmār:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) hasta gönlü.
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār bana

dil-i bīmār-:

1. **dil-i bīmār-:**-*e*
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) hasta gönlü.
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

2. **dil-i bīmār-:**--*u*, --*ma*
Gazel 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül.
Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

dil-i bīmāre:

1. **dil-i bīmāre:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta (dertli) gönül.
Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

dil-i ferhād:

1. **dil-i ferhād:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhād'ın gönlü.
Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

dil-i miskīn-:

1. **dil-i miskīn-:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zavallı, aciz gönül.
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

dil-i mürde:

1. **dil-i mürde:**
Müstezad 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmüş gönül. II Âşığın gönlü.
Bir būseñ ile zinde olur biñ dil-i mürde
ʿĀşıḳlar içinde

dil-i nālān:

1. **dil-i nālān:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inleyen gönül.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

dil-i nā-şāde:

1. **dil-i nā-şāde:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederli gönül.
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken

Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

dil-i nā-tüvān:

1. **dil-i nā-tüvān:**
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf gönül.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup şaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

dil-i pervāne:

1. **dil-i pervāne:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pervane gönül.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **dil-i pervāne:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pervane gönül.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

dil-i pür-ḫūn:

1. **dil-i pür-ḫūn:**-*da*
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dolu gönül. II Gönlü aşk derdiyle dolu olan âşık.

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ
Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var

2. **dil-i pür-ḫūn:**-*umı*
Gazel 267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dolu gönül. II Gönlü aşk derdiyle dolu olan âşık.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

dil-i sevdā-zedemüñ:

1. **dil-i sevdā-zedemüñ:**-*m, -üñ*
Gazel 54
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevdaya tutulmuş gönül.

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

dil-i şeydāya:

1. **dil-i şeydāya:**-*y, -a*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli, divane, çılgın gönül.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

dil-i şūrīde:

1. **dil-i şūrīde:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan gönül.

Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

diller al-:

1. **diller al-:**-*up*
Murabba 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül almak: Kendine bağlamak, âşık etmek.

Ġam degül diller alup ḳılsa gözüñ yaġmā-yı dīn
Yine yüz cān ile ḳapuñda gedāyuz kemterīn

diller mürġ-:

1. **diller mürġ-:**-*ı, -nı*
Gazel 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

dil-rübā:

1. **dil-rübālar:**-*lar*
Gazel 2

Mısra: **3**

Gönül alan sevgili.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

2. **dil-rübālar:**-*lar*

Gazel 2

Mısra: **3**

Gönül kapan, gönül alan sevgili.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

3. **dil-rübālar:**-*lar*

Gazel 148

Mısra: **10**

Gönül alan II güzel.

Cānını miskīn-
Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

4. **dil-rübā:**

Gazel 149

Mısra: **8**

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

5. **dil-rübāyı:**-*yı*

Gazel 176

Mısra: **1**

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

6. **dil-rübā:**

Gazel 184

Mısra: **8**

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

7. **dil-rübā:**

Gazel 186

Mısra: **2**

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

8. **dil-rübālar:**-*lar*

Gazel 242

Mısra: **11**

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

9. **dil-rübā:**

Gazel 266

Mısra: **6**

Gönül alan sevgili.

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül

10. **dil-rübālar:**-*lar*

Gazel 406

Mısra: **4**

Gönül çalan, gönül hırsızı ‖ güzel, sevgili.

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

11. **dil-rübā:**

Gazel 437

Mısra: **1**

Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

12. **dil-rübālar:**-*lar*

Gazel 438

Mısra: **10**

Gönül çalan, gönül hırsızı ‖ güzel, sevgili.

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

dil-rübāsuz:

1. **dil-rübāsuz:**

Gazel 314

Mısra: **1**

Sevgilisiz.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz

n’eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n’eyleyem

dil-sitān:

1. **dil-sitān:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftûn eden II sevgili.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

2. **dil-sitān:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Gönül alan.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

3. **dil-sitān:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftûn eden II sevgili.
Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

4. **dil-sitān:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Gönül alan.
Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

5. **dil-sitān:**
Gazel 360
Mısra: **1**
Gönül alan.
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

dilsüz:

1. **dilsüz:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Gönül yakan, yürek yakıcı.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

dil-teng:

1. **dil-teng:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

dil-teşne:

1. **dil-teşne:**
Gazel 290
Mısra: **14**
Bağrı yanık, susamış gönül.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan bağrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

dilüm ṭutsam:

1. **dilüm ṭutsam:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmamak, susmak.
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miş̱āli beslenür ḳand ile zāġ

dimāġ:

1. **dimāġum:**-*um*
Gazel 249
Mısra: **11**
Akıl, zihin.
Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

2. **dimāġın:**-*ın*
Gazel 317
Mısra: **1**
Şuur, bilinç, akıl.
İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

3. **dimāġı:**-*ı*
Gazel 359
Mısra: **13**
Akıl, zihin.

Ter ṭutarken bāde-i
ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı
ġayretdür bugün

4. **dimāġı:**-*ı*
Gazel 396
Mısra: **14**
Ar. is. Beyin, akıl, şuur.
Laʿl-i nābuñ şerbetin
özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı
sevdādan yine

5. **dimāġın:**-*ı, -n*
Gazel 439
Mısra: **5**
Zihin, akıl, şuur.
Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ
cāmiʿinde her ḫamı

dimāġ-ı ʿālem:

1. **dimāġ-ı ʿālem:**
Gazel 260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlemin, dünyanın dimağı.
Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

dime:

1. **dimedüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 183
Mısra: **14**
Söylememek, sormamak.
Gerçi yıllardur
Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün
dimedüñ bīmār imiş

2. **dime:**
Gazel 213
Mısra: **1**
Deme.
Ġamze tīġin ṣavarum
dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

3. **dime:**
Gazel 295
Mısra: **11**
Deme, düşünme.
Ḳana girer āl ile
dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

4. **dime:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Söyleme.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime
şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

5. **dime:**
Gazel 376
Mısra: **7**
Söyleme, sorma.
Dime āşüfte diller
meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a
çekilmiş kārvāndur bu

6. **dime:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Söyleme, sorma.
Görüp gözüm yaşın
dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

7. **dime:**
Gazel 427
Mısra: **3**
Söyleme, düşünme.
Dilini emmege virmez
dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

dimedüñ:

1. **dimedüñ:**
Gazel 335
Mısra: **18**
Söylememek, sormamak.
Gerçi yıllardur
Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

dimen:

1. **dimeñ:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Demeyin, söylemeyin, düşünmeyin.
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

dimez:

1. **dimez:**

Gazel 177

Mısra: **11**

Demez, söylemez, dillendirmez, itiraf etmez.

Lām oldı çün
eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem
degül miyüz

2. **dimez:**

Gazel 227

Mısra: **9**

Dememek II istememek.

Kimse dildāruñ
Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ
yire şekk

3. **dimez:**

Gazel 310

Mısra: **10**

Söylememek.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

din:

1. **dinmedi:**-*me, -di*

Gazel 100

Mısra: **9**

Söylenmek, ifade edilmek.

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

2. **dīn:**

Gazel 309

Mısra: **3**

(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste gönlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

3. **diñmez:**-*mez*

Gazel 355

Mısra: **6**

Duraksatmak, Kesmek.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken

4. **diñmez:**-*mez*

Gazel 376

Mısra: **14**

Bitmemek.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

5. **diñmedi:**-*me, -di*

Gazel 395

Mısra: **14**

Sona ermek, bitmek, durmak.

Aġladı yārān görüp ḫālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

6. **dīnde:**

Gazel 397

Mısra: **2**

Din.

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

7. **dīnde:**

Gazel 397

Mısra: **2**

Din.

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

8. **dinsün:**-*sün*

Gazel 401

Mısra: **7**

Söylenmek, ifade edilmek.

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

9. **dīn:**

Gazel 404

Mısra: **1**

Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

10. **dīnüm:**-*üm*

Gazel 408

Mısra: **11**

İnanç, inanma.

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

11. **dīn:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

12. **dīn:**
Gazel 423
Mısra: **9**
Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.
Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

dīn düşmen-:

1. **dīn düşmen-:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din düşmanı.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

dīn ehli:

1. **dīn ehli:**-*i*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müslümanlar.
Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

dīn ü dil:

1. **dīn ü dil:**
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve gönül.
Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

2. **dīn ü dil:**
Gazel 253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve gönül.
Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ

3. **dīn ü dil:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve gönül.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

dīn ü dil mülkinden:

1. **dīn ü dil mülkinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 44
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve gönül ülkesi.
Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

dīn üzre:

1. **dīn üzre:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din yolunda.
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

dīnār:

1. **dīnārum:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **2**
Yaklaşık bir çeyrek lira değerinde eski bir altın sikke.
Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

dīne geldiyse:

1. **dīne geldiyse:**-*di, -, -se*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**

Hak dini olan İslâm`ı kabul etmek.

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

diñle:

1. **diñler:**-*r*
Gazel 34
Mısra: **13**
Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

2. **diñleyen:**-*y, -en*
Gazel 45
Mısra: **13**
İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak.

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs

3. **diñler:**-*r*
Gazel 199
Mısra: **13**
Dinlemek, kulak vermek.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

4. **diñlemez:**-*mez*
Gazel 332
Mısra: **14**
Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

diñle-:

1. **diñlemez:**-*mez*
Gazel 47
Mısra: **11**
Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nādān ile baḫs

2. **diñle:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.

Diñle dil ü dīde mācerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

diñleme:

1. **diñleme:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Dinlememek ‖ kulak asmamak, önemsememek, umursamamak.

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

diñlemek:

1. **diñlemez:**-*mez*
Gazel 325
Mısra: **9**
Dinlemek ‖ kulak asmamak, önemsememek.

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

diñlemez-:

1. **diñlemezsin:**-*sin*
Gazel 247
Mısra: **3**
Dinlemezsin kulak asmamak.

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

2. **diñlemezsin:**-*sin*
Gazel 265
Mısra: **8**
Dinlemezsin kulak asmamak.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

diñlen-:

1. **diñlenme:**-*me*
Gazel 250
Mısra: **13**
Durmak, bir vakit durmak, beklemek.

Bezm-i ḥasretde
Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılığı ney gibi ḳānūn eyledüñ

diñlesün:

1. **diñlesün:**
Gazel 211
Mısra: **12**
Kulak vermek, dinlemek.
Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

diñleyen:

1. **diñleyen:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Dinleyen kişi.
İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur

diñmez-:

1. **diñmezem:**-*em*
Gazel 343
Mısra: **4**
Bitmemek.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

dinsüz:

1. **dinsüz:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Dinsiz, Allah'ı inkar eden.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

dīnüm serāy-:

1. **dīnüm serāy-:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinimin sarayı.
İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

dīnümüz-:

1. **dīnümüzde:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Din, inanç.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

dir:

1. **dirligi:**-*lig, -i*
Gazel 8
Mısra: **13**
Dirilme, hayat kazanma. II Keyif, mutluluk.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **dirler:**-*ler*
Gazel 62
Mısra: **7**
De-, der, söyler.
Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

3. **dir:**
Gazel 127
Mısra: **9**
"-dIr" bildirme eki.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

4. **dir:**
Gazel 165
Mısra: **7**
"-dIr" bildirme eki.
Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

5. **dir:**
Gazel 380
Mısra: **3**
De-, der, söyler.
Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

6. **dir:**
Gazel 403
Mısra: **7**
De-, der, söyler.
Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı

Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

7. **dir:**
Gazel 410
Mısra: **7**
De-, der, söyler.
Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

8. **dir:**
Gazel 411
Mısra: **13**
De-, der, söyler.
Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

9. **dir:**
Gazel 413
Mısra: **5**
De-, der, söyler.
Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

10. **dir:**
Gazel 413
Mısra: **10**
De-, der, söyler.
Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma

11. **dirseñ:**-*señ*
Gazel 422
Mısra: **14**
Dersen.
Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

12. **dir:**
Gazel 423
Mısra: **3**
De-, der, söyler.
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

13. **dirseñ:**-*señ*
Gazel 439
Mısra: **13**
Dersen.
Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

14. **dir:**
Gazel 442
Mısra: **3**
De-, der, söyler.
Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

dir-:

1. **dirüp:**-*üp*
Gazel 191
Mısra: **11**
Dermek, toplamak.
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

dir i-:

1. **dir i-:**-*düm*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylerdim, derdim.
Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergūn eyledüñ

dir imiş:

1. **dir imiş:**
Gazel 213
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Demek, söylemek.
Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

2. **dir imiş:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylermiş.
İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

dir iseñ:

1. **dir iseñ:**
Gazel 117
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dersen.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

dirgür:

1. **dirgür:**

Gazel 80

Mısra: **13**

Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

2. **dirgür:**

Gazel 277

Mısra: **5**

Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

dirīġ:

1. **dirīġ:**

Gazel 27

Mısra: **13**

Eyvah, yazık!.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

2. **dirīġ:**

Gazel 192

Mısra: **7**

"Eyvahlar olsun, yazık!" anlamında bir söz.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

3. **dirīġ:**

Gazel 289

Mısra: **14**

"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

4. **dirīġ:**

Gazel 425

Mısra: **2**

Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

Daḥi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

5. **dirīġ:**

Gazel 437

Mısra: **5**

Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni

dirīġ eyler:

1. **dirīġ eyler:**-*r*

Taştir 1

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, korumak.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

dirīġā:

1. **dirīġā:**

Gazel 3

Mısra: **2**

Çok yazık!, eyvahlar olsun!.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **dirīġā:**

Gazel 3

Mısra: **2**

"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

3. **dirīġā:**

Gazel 135

Mısra: **9**

"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

4. **dirīġā:**

Gazel 278

Mısra: **12**

Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

5. **dirīġā:**

Gazel 290

Mısra: **1**

"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

6. **dirīġa:**

Gazel 391

Mısra: **6**

Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

7. **dirīġā:**

Gazel 438

Mısra: **4**

Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

diril:

1. **dirilür:**-*ür*

Gazel 123

Mısra: **7**

Canlanmak, hayat bulmak.

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

2. **dirilüp:**-*üp*

Gazel 310

Mısra: **5**

Canlandırmak, yaşar duruma getirmek, hayat vermek.

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum

3. **dirilmekden:**-*mek, -den*

Gazel 391

Mısra: **2**

Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

dirildür-:

1. **dirildürdüñ:**

Gazel 325

Mısra: **1**

Diriltmek, dirilmesini sağlamak.Canlandırmak. mec.ölüye yeniden can vermek.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

dirlig:

1. **dirligi:**-*i*

Gazel 8

Mısra: **13**

Huzur, esenlik.

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **dirligüm:**-*üm*

Gazel 213

Mısra: **7**

Hayat, yaşam.

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

3. **dirligüm:**-*üm*

Gazel 330

Mısra: **3**

Dirlik; düzen.

Miḫnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

4. **dirligümde:**-*üm, -de*

Gazel 342

Mısra: **1**

Diri olmak, yaşamak.

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen

dirlik:

1. **dirlik:**

Gazel 163

Mısra: **7**

Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

2. **dirlikden:**-*den*

Gazel 193

Mısra: **10**

Yaşama, hayat.

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

3. **dirlik:**

Gazel 306

Mısra: **7**

Dirlik, düzen, rahat.

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

4. **dirlikden:**-*den*

Gazel 432

Mısra: **3**

Yaşam.

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

diş:

1. **dişüñ:**-*üñ*

Gazel 88

Mısra: **8**

Diş II sevgilinin dişleri. Klasik Türk şiirinde çoğunlukla inci ile ilişkili olarak kullanılır.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

diş bil-:

1. **diş bil-:**-*er, --sin*

Gazel 234

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok istek duymak.

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

diş biler:

1. **diş biler:**-*r*

Gazel 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok istek duymak.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

2. **diş biler:**-*r*

Gazel 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok istek duymak.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

diş kışduñ:

1. **diş ḳışduñ:**

Gazel 200

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudakla sus (!) işareti yapmak (TARAMA).

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

dişle:

1. **dişleyüp:**-*yüp*

Gazel 182

Mısra: **5**

Isırmak.

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

2. **dişler:**-*r*, -

Gazel 412

Mısra: **12**

Isırmak.

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle

3. **dişleyüp:**-*yüp*

Gazel 413

Mısra: **1**

Isırmak.

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

4. **dişleyüp:**-*yüp*

Gazel 420

Mısra: **9**

Isırmak.

Vaṣluñda lebüñ
dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse
açılsa

dişler:

1. **dişlerdüm:**

Gazel 288

Mısra: **9**

Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

Leblerüñ pālūdesin dün
gice dişlerdüm bugün
Lez̲z̲etinden şınmaġa başladı
dendānum benüm

ditre-:

1. **ditrer:**-*r*

Gazel 231

Mısra: **10**

Titremek.

Ḳāmetüñ şimşādını
āhum yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa
ditrer kākülüñ

dīv:

1. **dīv:**

Gazel 234

Mısra: **9**

Şeytan, dev, cin.

Ṭañ degüldür dīv ü
düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i
Süleymān'dur lebüñ

2. **dīv:**

Gazel 383

Mısra: **4**

Şeytan, dev.

Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola
musallaṭ melege

dīvān:

1. **dīvānı:**-*ı*

Gazel 40

Mısra: **14**

Divan şairlerinin kaleme aldığı şiir kitabı.

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze
dīvānı dürüst

2. **dīvānda:**-*da*

Gazel 84

Mısra: **8**

Büyük meclis.

Devr-i ruḥuñda beni
gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān
eyler

3. **dīvāna:**-*a*

Gazel 140

Mısra: **12**

Büyük kıyamet günü, herkesin dirilip toplandığı gün; büyük meclis.

Zülfi gibi ol şeh niçe
yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna
ber-ā-ber

4. **dīvān:**

Gazel 146

Mısra: **14**

(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Vaṣf idelden berü
ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān
ḳaralar

5. **dīvān:**

Gazel 151

Mısra: **12**

(Fars.) Büyük meclis, yüksek meclis.

Niçe gündür kim varup
ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān
yoḳ mıdur

6. **dīvān:**

Gazel 219

Mısra: **8**

(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Ne yüzden varup ol
şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim

Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

7. **dīvānı:**-*ı*

Gazel 223

Mısra: **14**

(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

8. **dīvānum:**

Gazel 283

Mısra: **13**

(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

9. **dīvāne:**

Gazel 296

Mısra: **14**

Şiir kitabı.

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

10. **dīvāne:**

Gazel 297

Mısra: **10**

Şiir kitabı.

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

11. **dīvānlar:**-*lar*

Gazel 389

Mısra: **14**

İçerisinde kaside, gazel, murabba gibi klasik Türk edebiyatı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin bulunduğu defter.

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

12. **dīvānuma:**-*um, -a*

Gazel 413

Mısra: **14**

Şiir kitabı.

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma

13. **dīvānına:**-*ı, -na*

Gazel 417

Mısra: **14**

Şiir kitabı.

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

14. **dīvān:**

Gazel 445

Mısra: **8**

Büyük meclis.

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

15. **dīvānum:**-*um*

Kıt'a 2

Mısra: **2**

Şairlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

16. **dīvānımuñ:**-*ım, -uñ*

Kıt'a 3

Mısra: **3**

Şairlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken
Ḫayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

dīvān eylemez:

1. **dīvān eylemez:**

Gazel 164

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divan düzenlemez.

ʿArż-ı ḥāl itmek
dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

dīvān oḳu-:

1. **dīvān oḳu-:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir okur.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler
gehī dīvān oḳur

dīvān ṭurur:

1. **dīvān ṭurur:**-*ur*
Gazel 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El pençe divan durmak.
Devlet-i ḥüsnüñde
çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur
müjgān aña

2. **dīvān ṭurur:**-*ur*
Gazel 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
El pençe divan durmak deyimidir. Saygı ile el bağlamak.
Devlet-i ḥüsnüñde
çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur
müjgān aña

dīvāne:

1. **dīvāne:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

2. **dīvāne:**
Gazel 5
Mısra: **1**
'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

3. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 7
Mısra: **6**
Divane. II Aşık.
Bir perīye mübtelā
olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez
gelür āsān aña

4. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 7
Mısra: **6**
'Âşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.
Bir perīye mübtelā
olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez
gelür āsān aña

5. **dīvāne:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Çılgın, deli, mecnun.
İy perī-peyker
Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne
söylersin baña

6. **dīvāneyem:**-*(y), -em*
Gazel 26
Mısra: **7**
Deli, mecnûn. II Âşık.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

7. **dīvāne:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Tutkun, mecnun, düşkün .
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

8. **dīvāne:**
Gazel 54
Mısra: **12**
Aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.
Dil-i sevdā-zedemüñ
güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

9. **dīvāne:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Çılgın, deli, mecnun II kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu

altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

10. **dīvāneler:**-*ler*

Gazel 93

Mısra: **12**

(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

11. **dīvāne:**

Gazel 150

Mısra: **6**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

12. **dīvāne:**

Gazel 150

Mısra: **9**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

13. **dīvāneye:**-*y*, -*e*

Gazel 235

Mısra: **12**

(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

14. **dīvāne:**

Gazel 244

Mısra: **3**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

15. **dīvānedür:**-*dür*

Gazel 278

Mısra: **6**

'Âşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

16. **dīvāne:**

Gazel 279

Mısra: **14**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

17. **dīvāneyem:**-*y*, -*em*

Gazel 300

Mısra: **14**

'aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [şuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem

18. **dīvāne:**

Gazel 316

Mısra: **7**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

19. **dīvānedür:**-*dür*

Gazel 324

Mısra: **7**

'Âşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

20. **dīvāne:**

Gazel 338

Mısra: **13**

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün

21. **dīvānedür:**-*dür*

Gazel 349

Mısra: **5**

1. Çılgın, deli, mecnun 2. i. ve sıf. mec. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḫaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

22. **dīvāne:**
Gazel 361
Mısra: **2**
(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.
İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

23. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 363
Mısra: **11**
'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.
ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden

24. **dīvāne:**
Gazel 375
Mısra: **2**
Deli, mecnun.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

25. **dīvāne:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Deli, mecnun.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

26. **dīvāne:**
Gazel 400
Mısra: **2**
Deli, mecnun.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

dīvāne göñlüm:

1. **dīvāne göñlüm:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Âşığın) deli, divane, çılgın gönlü.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

2. **dīvāne göñlüm:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) deli, divane, çılgın gönlü.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

dīvāne it-:

1. **dīvāne it-:**-*miş, -dür*
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

dīvāneye ṭaş añdurur:

1. **dīvāneye ṭaş añdurur:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Deliye taş hatırlatmak.
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

dīvān-ı muʿīdī:

1. **dīvān-ı muʿīdī:**
Gazel 87
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mu'îdi Divanı.
Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur

dīvār:

1. **dīvārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 303
Mısra: **9**
Duvar.
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam

2. **dīvāre:**-*e*

Gazel 337

Mısra: **5**

Duvar.

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

dīvār şemʿ:

1. **dīvār şemʿ:**

Gazel 204

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Duvar mumu.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

diyār:

1. **diyār:**

Gazel 131

Mısra: **12**

Ar. memleket, ülke.

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

2. **diyārın:**-*ın*

Gazel 331

Mısra: **5**

Ar. memleket, ülke.

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

3. **diyārümden:**-*üm, -den*

Gazel 356

Mısra: **5**

Memleket.

Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür iḫtiyārümle
Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden

4. **diyārından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 378

Mısra: **4**

Memleket, ülke, belde.

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

5. **diyāre:**-*e*

Gazel 391

Mısra: **12**

Ar. memleket, ülke.

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

6. **diyārına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 446

Mısra: **3**

Memleket ülke.

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

diyār-ı ġurbet-:

1. **diyār-ı ġurbet-:**--*e*

Gazel 186

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbet diyarı.Yabancı memleket.

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

diyār-ı sīne-:

1. **diyār-ı sīne-:**--*me*

Gazel 191

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül diyarı, ülkesi.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

diyār-ı sīneme:

1. **diyār-ı sīneme:**-*m, -e*

Gazel 35

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül diyarı, ülkesi.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

diye:

1. **diye:**

Gazel 177

Mısra: **2**

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz

Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

2. **diye:**

Gazel 192

Mısra: **7**

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

<u>diyü:</u>

1. **diyü:**

Gazel 21

Mısra: **11**

"Diye" zarf, diyerek.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

2. **diyü:**

Gazel 46

Mısra: **10**

"Diye" zarf, diyerek.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs

3. **diyü:**

Gazel 52

Mısra: **11**

"Diye" zarf, diyerek.

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ

4. **diyü:**

Gazel 79

Mısra: **7**

"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

5. **diyü:**

Gazel 99

Mısra: **7**

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

6. **diyü:**

Gazel 127

Mısra: **2**

"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

7. **diyü:**

Gazel 129

Mısra: **3**

"Diye" zarf, diyerek.

Ḫüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

8. **diyü:**

Gazel 154

Mısra: **3**

"Diye" zarf.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

9. **diyü:**

Gazel 157

Mısra: **11**

"Diye" zarf, diyerek.

Āṣıyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

10. **diyü:**

Gazel 159

Mısra: **3**

"Diye" zarf, diyerek.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

11. **diyü:**

Gazel 169

Mısra: **9**

"Diye" zarf, diyerek.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü fiġānumuz

12. **diyü:**

Gazel 178

Mısra: **5**

"Diye" zarf, diyerek.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

13. **diyü:**

Gazel 182

Mısra: **7**

"Diye" zarf.

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

14. **diyü:**

Gazel 183

Mısra: **1**

"Diye" zarf, diyerek.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

15. **diyü:**

Gazel 183

Mısra: **10**

"Diye" zarf.

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

16. **diyü:**

Gazel 197

Mısra: **15**

"Diye" zarf, diyerek.

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

17. **diyü:**

Gazel 214

Mısra: **15**

"Diye" zarf, diyerek.

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

18. **diyü:**

Gazel 223

Mısra: **7**

"Diye" zarf, diyerek.

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

19. **diyü:**

Gazel 233

Mısra: **3**

"Diye" zarf.

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ

20. **diyü:**

Gazel 240

Mısra: **5**

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

21. **diyü:**

Gazel 264

Mısra: **13**

"Diye" zarf, diyerek.

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

22. **diyü:**

Gazel 274

Mısra: **3**

(diyü, deyi, diyi): Diye.

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

23. **diyü:**

Gazel 289

Mısra: **9**

"Diye" zarf, diyerek.

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

24. **diyü:**

Gazel 293

Mısra: **4**

"Diye" zarf, diyerek.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

25. **diyü:**

Gazel 296

Mısra: **11**

"Diye" zarf, diyerek.

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam

26. **diyü:**

Gazel 300

Mısra: **11**

"Diyerek, diyip" anlamında zarf.

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam

27. **diyü:**
Gazel 303
Mısra: **8**
"Diye" zarf, diyerek.
Ḥācılar ḫayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

28. **diyü:**
Gazel 336
Mısra: **13**
"Diye" zarf, diyerek.
Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

29. **diyü:**
Gazel 337
Mısra: **7**
"Diye" zarf, diyerek.
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

30. **diyü:**
Gazel 344
Mısra: **7**
"Diye" zarf.
Yāre ʿāṣıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

31. **diyü:**
Gazel 349
Mısra: **11**
"Diye" zarf, diyerek.
Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

32. **diyü:**
Gazel 364
Mısra: **9**
"Diye" zarf, diyerek.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn

33. **diyü:**
Gazel 387
Mısra: **7**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

34. **diyü:**
Gazel 388
Mısra: **9**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

35. **diyü:**
Gazel 406
Mısra: **3**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

36. **diyü:**
Gazel 409
Mısra: **7**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

37. **diyü:**
Gazel 426
Mısra: **11**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

38. **diyü:**
Gazel 435
Mısra: **6**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni

diz:

1. **diz:**
Gazel 328
Mısra: **13**
Dizmek, nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.
Diz Muʿīdī söz yirine Silk-i naẓma dürr-i ʿAden

2. **dizmişem:**-*miş, -em*
Gazel 406

Mısra: **8**

Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma

diz-:

1. **dizdüñ:**-*düñ*

Gazel 408

Mısra: **10**

Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

dizil:

1. **dizilür:**-*ü, -r*

Gazel 393

Mısra: **9**

Dizilmek, sıralanmak.

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

dizil-:

1. **dizilmesün:**-*me, -sün*

Gazel 402

Mısra: **14**

Sıralanmak.

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi destārum üstine

dög:

1. **dögülmez:**-*ül, -mez*

Gazel 43

Mısra: **14**

(Demir) dövmek.

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

2. **döger:**-*er*

Gazel 179

Mısra: **10**

Dövmek.

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

3. **dögüp:**-*üp*

Gazel 209

Mısra: **9**

Dövmek.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

4. **dögdüm:**-*düm*

Gazel 211

Mısra: **8**

Dövmek.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

5. **döger:**-*er*

Gazel 359

Mısra: **9**

Dövmek, vurmak.

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

6. **dögüp:**-*üp*

Gazel 412

Mısra: **10**

Dövmek.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

doġrılık:

1. **doġrılıḳ:**

Gazel 287

Mısra: **4**

Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet.

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

doġru:

1. **doġru:**

Gazel 25

Mısra: **12**

-e doğru anlamında edat.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

dögün:

1. **dögünler:**-*ler*

Gazel 190

Mısra: **5**

Yakı, dağlamakla açılan yara.

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

dök:

1. **dökilür:**-*il, -ür*

Gazel 31

Mısra: **5**

Dökülmek (gözyaşı vb.).

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

2. **döküp:**-*üp*

Gazel 92

Mısra: **5**

(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

3. **dökmegi:**-*megi*

Gazel 132

Mısra: **1**

Dökmek, bırakmak, salmak.

Çeşmüñe ḳan dökmegi şanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

4. **dökdügi:**-*düg, -i*

Gazel 145

Mısra: **10**

Akıtmak, dökmek.

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

5. **dökeli:**-*eli*

Gazel 146

Mısra: **9**

Akıtmak, dökmek, serpmek.

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

6. **döküp:**-*üp*

Gazel 171

Mısra: **6**

Dökmek.

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

7. **döküp:**-*üp*

Gazel 172

Mısra: **4**

Akıtmak, dökmek.

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

8. **döküp:**-*üp*

Gazel 267

Mısra: **13**

Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

9. **döker:**-*e, -r*

Gazel 272

Mısra: **7**

(gözyaşı) dökme.

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

10. **dökdüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 289

Mısra: **10**

(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

11. **dökilür:**-*il, -ü, -r*

Gazel 290

Mısra: **8**

(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

12. **döksem:**-*sem*

Gazel 300

Mısra: **13**

Saçmak, serpmek.

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem

13. **döksem:**-*sem*

Gazel 304

Mısra: **1**

Saçmak, serpmek.

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḥisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm

14. **dökse:**-*se*

Gazel 432

Mısra: **4**

Akıtmak, dökmek.

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

15. **dökmedin:**-*me*, -*din*

Gazel 434

Mısra: **7**

Dökmek.

Yüzüm şuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

dök-:

1. **dökdi:**-*di*

Gazel 191

Mısra: **1**

(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş

2. **dökerse:**-*er*, -*se*

Gazel 238

Mısra: **7**

Akıtmak, dökmek.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḫarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

3. **dökmiş:**-*miş*

Gazel 258

Mısra: **3**

Akıtmak, dökmek, serpmek.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

4. **dökdi:**-*di*

Gazel 259

Mısra: **7**

(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

5. **dökmiş:**-*miş*

Gazel 261

Mısra: **7**

Akıtmak, dökmek.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

6. **dökelden:**

Gazel 287

Mısra: **9**

Akıtmak, dökmek.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz şuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

7. **dökmezse:**

Gazel 291

Mısra: **8**

Akıtmak, dökmek.

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi ḳanum

8. **döküp:**-*üp*

Gazel 305

Mısra: **4**

Saçmak, serpmek, koymak.

Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

9. **dökelden:**

Gazel 325

Mısra: **3**

Akıtmak, dökmek.

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

dökdüġi-:

1. **dökdüginden:**-*n*, -*den*

Gazel 85

Mısra: **11**

Akıtmak, dökmek.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim

Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

2. **dökdüginden:**-*n, -den*

Gazel 285

Mısra: **5**

Akıtmak, dökmek.

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

döker:

1. **döker:**

Gazel 264

Mısra: **13**

(Kan ağlamak) dökmek, akıtmak.

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

dökil:

1. **dökilür:**-*ür*

Gazel 343

Mısra: **8**

(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.

Dilde peykān-ı müjeñ zaḫmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden

dökül:

1. **dökülsün:**-*sün*

Gazel 408

Mısra: **7**

Dökülmek.

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma

döküldükçe:

1. **döküldükce:**

Gazel 190

Mısra: **9**

Döküldükçe.

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

döküp:

1. **döküp:**

Gazel 146

Mısra: **2**

(Gözyaşı, kan) Dökmek. II Ağlamak.

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

döküp şaç-:

1. **döküp şaç-:**-*ma, -dın*

Tahmis 1

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Deyim**

Dağıtmak, ziyan etmek.

Yār ile ʿīş it
Muʿīdī gizlü rāzıñ açmadın
Cān ṣafāsın sür göñül naḳdini döküp ṣaçmadın

dôlāb:

1. **dōlāb:**

Gazel 157

Mısra: **4**

Dönerek iş gören çark, çıkrık.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

2. **dōlāb:**

Gazel 157

Mısra: **4**

Su değirmeni.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

3. **dōlāb:**

Gazel 226

Mısra: **6**

Bostan sulamak için gözleri bağlı bir beygir tarafından döndürülmek suretiyle bostan kuyusundan su çekmeye yarayan düzenek.

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

dön:

1. **dönmeyüp:**-*me, -(y), -üp*

Gazel 22

Mısra: **5**

Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

2. **döner:**-*er*

Gazel 32

Mısra: **5**

Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

3. **döner:**-*er*

Gazel 45

Mısra: **11**

Vermiş olduğu sözden caymak. Sözünden dönmek.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs

4. **döner:**-*er*

Gazel 48

Mısra: **9**

Devretmek,dolaşmak.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs

5. **döner:**-*er*

Gazel 123

Mısra: **6**

Benzemek.

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

6. **dönmeye:**-*me, -y, -e*

Gazel 183

Mısra: **7**

Vazgeçmek, caymak.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

7. **döner:**-*er*

Gazel 203

Mısra: **8**

Dahası II bir eksende hareket etmek, dönmek.

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

8. **dönmüşdür:**

Gazel 275

Mısra: **10**

Benzemek II dönüşmek.

Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

9. **döndüm:**-*düm*

Gazel 302

Mısra: **2**

Benzemek II dönüşmek.

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḥayāle döndüm

10. **döndi:**-*di*

Gazel 305

Mısra: **11**

...gibi olmak, benzemek.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

11. **döndüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 339

Mısra: **11**

Dönmek, fikir değiştirmek, fikrinden caymak.

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

12. **döner:**-*er*

Gazel 385

Mısra: **1**

Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

13. **döndi:**-*di*

Gazel 415

Mısra: **9**

Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

14. **döneydi:**-*e, -y, -di*

Gazel 433

Mısra: **10**

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

15. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **1**
Benzetmek, çevirmek.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

16. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **2**
Benzetmek, çevirmek.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

17. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **4**
Benzetmek, çevirmek.

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

18. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **6**
Benzetmek, çevirmek.

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

19. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **8**
Benzetmek, çevirmek.

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Ṣu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

20. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **10**
Benzetmek, çevirmek.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi

21. **döndürdi:**-*dürdi*
Gazel 441
Mısra: **12**
Benzetmek, çevirmek.

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi

dön-:

1. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 51
Mısra: **7**
Dönmek, dönüşmek.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

2. **dönüp:**-*üp*
Gazel 301
Mısra: **3**
(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

3. **dönmezdi:**--*mez, --di*
Gazel 360
Mısra: **7**
Dönmek, dönüşmek.

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

4. **dönüşüm:**-*üşüm*
Gazel 425
Mısra: **3**
Vazgeçmek, caymak.

Gedā-yı ḫalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

donan:

1. **donanup:**-*up*
Gazel 146
Mısra: **1**
Donanmak; giyinip kuşanmak, süslenmek.

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

döndi:

1. **döndi:**

Gazel 314

Mısra: **7**

Değişmek.

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem

döndüm:

1. **döndüm:**-*dü, -m*

Gazel 302

Mısra: **1**

Başka bir şey halini almak, dönüşmek.

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

döndür:

1. **döndürme:**-*me*

Gazel 283

Mısra: **6**

Döndürmek, çevirmek.

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm

2. **döndürsün:**-*sün*

Gazel 381

Mısra: **11**

Dönmesini sağlamak; bir tarafa doğru yöneltmek, çevirmek; durumuna getirmek, benzer duruma sokmak.

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu

3. **döndürdi:**-*di*

Gazel 441

Mısra: **14**

Benzetmek.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

döne döne:

1. **döne döne:**

Gazel 233

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne.

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

döner-:

1. **dönersem:**-*se, -m*

Gazel 233

Mısra: **9**

Dönmek, dönüşmek.

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

dönmeg:

1. **dönmege:**--*e*

Gazel 226

Mısra: **6**

(bir yandan bir yana) dönmek.

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

dördünci:

1. **dördünci:**

Gazel 237

Mısra: **12**

Dördüncü.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

dördünci kat gök-:

1. **dördünci ḳat gök-:**-*dür*

Gazel 238

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzünün dördüncü katı, Güneş'in bulunduğu kat.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

döşe:

1. **döşenür:**-*n, -ür*

Gazel 44

Mısra: **10**

Yayılmak, serilmek.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

2. **döşer:**-*r*

Gazel 87

Mısra: **7**

Sermek.

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

döşen:

1. **döşen:**

Gazel 143

Mısra: **13**

Örtünmek; üstünü örtmek.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

döşenmiş:

1. **döşenmiş:**

Gazel 91

Mısra: **8**

Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

dōst:

1. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 62

Mısra: **2**

[A] Dostlar.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

2. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 76

Mısra: **2**

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

3. **dōst:**

Gazel 95

Mısra: **5**

Sevgili, yar.

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

4. **dōstum:**-*um*

Gazel 98

Mısra: **10**

Arkadaş, dost.

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

5. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 116

Mısra: **10**

Arkadaş, dost.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

6. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 136

Mısra: **1**

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

7. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 158

Mısra: **11**

Arkadaş, dost.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

8. **dōst:**

Gazel 173

Mısra: **7**

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

9. **dōstum:**-*um*

Gazel 338

Mısra: **10**

Arkadaş, dost.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

10. **dōst:**

Gazel 345

Mısra: **11**

Arkadaş,dost.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

11. **dōstlar:**-*lar*

Gazel 346

Mısra: **12**

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḫasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

12. **dōst:**

Gazel 350

Mısra: **4**

Arkadaş; hitap ifadesi.

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden

13. **dōst:**

Gazel 383

Mısra: **13**

Dost II Sevgili.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

14. **dōstum:**-*um*

Gazel 387

Mısra: **2**

Dost II Sevgili.

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

15. **dōstum:**-*um*

Gazel 401

Mısra: **7**

Dost II Sevgili.

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

16. **dōstum:**-*um*

Gazel 411

Mısra: **9**

Dost II Sevgili.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

17. **dōstum:**-*um*

Gazel 424

Mısra: **3**

Dost II Sevgili.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

18. **dōstdan:**-*dan*

Taştir 1

Mısra: **21**

Dost II Sevgili.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

dostlar:

1. **dōstlar:**

Gazel 14

Mısra: **8**

Dostlar! Ey dostlar!.

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

2. **dōstlar:**

Gazel 324

Mısra: **7**

Dostlar! Ey dostlar!.

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

dostluk:

1. **dōstluḳ:**

Gazel 372

Mısra: **14**

Dostluk, yakınlık.

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

dōstu:

1. **dōstum:**-*m*

Gazel 15

Mısra: **1**

Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse; sevgili.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

dōstum:

1. **dōstum:**
Gazel 61
Mısra: **12**
[A] dostum!.
Ṣubḥ-ı şādîye sevinme
şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye
pāyān-ı ʿīd

2. **dōstum:**
Gazel 152
Mısra: **14**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.
Ger Muʿîdî saña dil
virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ
mübtelāsı yoḳ mıdur

3. **dōstum:**
Gazel 172
Mısra: **9**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.
Ḳan ṭutsa ḫaste
çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp
şarāb-ı nāz

4. **dōstum:**
Gazel 178
Mısra: **5**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.
Hīç añmaduñ ḳulum
diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ
degül miyüz

5. **dōstum:**
Gazel 192
Mısra: **9**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.
Genc-i vaṣluñ la ne
ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr
ejdehāsından ḫalāṣ

6. **dōstum:**
Gazel 196
Mısra: **1**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.
Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı
Mesīḥā'dan ġaraż

7. **dōstum:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Dostum, hitap sözü.
Ḳanum içmek
ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül

8. **dōstum:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Dostum! Ey arkadaş!.
Benden evvel nāme
yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü
aġyārumdur ol

döyme:

1. **döymez:**-*z*
Gazel 344
Mısra: **9**
Dayanamamak, katlanamamak, tahammül edememek.
Bülbülüñ bir āhına
döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine
maġrūr olmasun

duʿā:

1. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 30
Mısra: **10**
Allah'a yalvarma; niyaz.
Gün yüzüñ gördüm
n'içün olmaz müyesser ḫācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler
duʿālar müstecāb

2. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 246
Mısra: **9**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿîdî ḳatı
çoḳdur günehüñ

3. **duʿā:**
Gazel 316
Mısra: **14**
Allah'a yalvarma, niyaz.
İy Muʿîdî isterem
düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḥuma ṣoñ demde bāri bir duʿā
olsun dirin

4. **duʿālar:**-*lar*

Gazel 317

Mısra: **7**

Allah' a yalvarma, niyâz.

Ḳadd-i yāre şevḳ ile
ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den
Rūhü'l-emīn

5. **duʿā:**

Gazel 358

Mısra: **9**

(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Baş açup ṣaḥn-ı
çemende ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün serv-i
ḫırāmān illerin

6. **duʿādur:**-*dur*

Gazel 375

Mısra: **8**

Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.

Var ise baña kīnüñ
düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr
duʿādur bu

7. **duʿālar:**-*lar*

Gazel 406

Mısra: **8**

Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün
duʿālar başuma

8. **duʿāsı:**-*sı*

Gazel 443

Mısra: **14**

Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.

İy Muʿīdī ol
perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ
duʿāsı ḳalmadı

dūd:

1. **dūd:**

Gazel 5

Mısra: **6**

Duman (Ateş bağlamında) II keder, acı; kargaşa, mücadele.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

2. **dūd:**

Gazel 5

Mısra: **6**

Duman, tütün.

Bülbül-i şūrīdedür
göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

3. **dūd:**

Gazel 89

Mısra: **4**

Duman.

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr
itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette
āteşden çıḳar

4. **dūd:**

Gazel 190

Mısra: **12**

Duman.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül
çemende erġavān āteş

5. **dūd:**

Gazel 204

Mısra: **9**

Duman.

Başı üzre dūd sünbül
şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

6. **dūddan:**-*dan*

Gazel 362

Mısra: **2**

(Kara) duman.

Göñlümi ḳayġu
başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi
ḳararmış dūddan

dūd-ı:

1. **dūd-ı:**

Gazel 90

Mısra: **6**

Duman,.

Kākülüñ şol ʿanbere
beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki
āteşden çıḳar

dūd-ı āfet:

1. **dūd-ı āfet:**-*dür*

Tahmis 1

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dumanı.

Ebr-i ḫatṭ kim baş
çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup
āteşden çıḳar

dūd-ı āh:

1. **dūd-ı āh:**-*um*
Gazel 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah dumanı.

Merḥamet ḳıl nār-ı
hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy
ḫurşīd-ḫadd

dūd-ı āh-:

1. **dūd-ı āh-:**-*um*
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahın dumanı.

Dūd-ı āhum dīdeden
her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān
yaġdurur

2. **dūd-ı āh-:**--*um*
Gazel 146
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahın dumanı.

Cümle iḥrāmı yaḳup
nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi
anuñçün ḳaralar

3. **dūd-ı āh-:**-*um*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahın dumanı.

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-
gīrüñ senüñ

dūd-ı āhum:

1. **dūd-ı āhum:**-*um*
Gazel 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıġın ahının dumanı.

İy ṣanem senden
şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür
göge īsā'dan yaña

dūd-ı āhumdan:

1. **dūd-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıġın ahının dumanı.

Dūd-ı āhumdan dökilür
ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir
āfet-seḥāb

dūd-ı dil-:

1. **dūd-ı dil-:**-*üm*
Gazel 98
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.

Gülşene varmaġa
yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm
sünbül yiter

dūd-ı miskāsā:

1. **dūd-ı miskāsā:**
Tahmis 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk dumanı.

ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde
ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst
Dūd-ı miskāsā durur kim āb u
āteşden çıḳar

dügün:

1. **dügündür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **14**
Evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

2. **dügündür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **14**
Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence II Coşku veren eğlendirici gösteri, şenlik.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

3. **dügündür:**-*dür*

Gazel 259

Mısra: **14**

Düğün.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

duhān:

1. **duḫān:**

Gazel 422

Mısra: **7**

Duman.

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi

düken-:

1. **dükenmezse:**-*mez, -se*

Gazel 125

Mısra: **5**

Tükenmezse.

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

düken:

1. **dükenmez:**-*mez*

Gazel 315

Mısra: **7**

Bitmek, sona ermek.

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

dükenmez:

1. **dükenmez:**

Gazel 292

Mısra: **11**

Tükenmeyen, bitmeyen.

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

2. **dükenmez:**

Gazel 374

Mısra: **14**

Tükenmez, bitmez.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

dükkān-ı ʿīd:

1. **dükkān-ı ʿīd:**

Gazel 61

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram dükkanları.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

dükkānına:

1. **dükkānına:**

Gazel 187

Mısra: **10**

Dükkan, iş yeri.

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

dün:

1. **dün:**

Gazel 4

Mısra: **10**

Bir önceki gün, geçmiş zaman.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **dün:**

Gazel 4

Mısra: **10**

Bugünden bir önceki gün, dün.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

3. **dün:**

Gazel 55

Mısra: **5**

Dün.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

4. **dün:**

Gazel 80

Mısra: **3**

Aşağıda, altta II değersiz, kıymetsiz (şey).

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

5. **dün:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Bugünden bir önceki gün.
Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eṣer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eṣer

6. **dün:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Bir önceki gün.
Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

7. **dün:**
Gazel 162
Mısra: **7**
Bir önceki gün.
Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

8. **dün:**
Gazel 245
Mısra: **11**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

9. **dün:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Bugünden bir önceki gün, geçmiş.
Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

10. **dün:**
Gazel 298
Mısra: **4**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

11. **dün:**
Gazel 299
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

12. **dün:**
Gazel 299
Mısra: **3**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

13. **dün:**
Gazel 307
Mısra: **14**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice ṣol deñlü efġān eyledüm

14. **dün:**
Gazel 324
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

15. **dün:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Dün, önceki gün.
Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

dün-:

1. **dünla:**-*la*
Gazel 80
Mısra: **3**
Gece.
Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

dün gice:

1. **dün gice:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dün gece.
Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

2. **dün gice:**
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dün gece.
Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

dü-nīm:

1. **dü-nīm:**
Gazel 232
Mısra: **5**
İki parça, ikiye bölünmüş.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

dünki oġlan:

1. **dünki oġlan:**
Gazel 164
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünkü çocuk, tecrübesiz, toy.
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

dünyā:

1. **dünyāda:**-*da*
Gazel 7
Mısra: **9**
Âlem, yeryüzü; dünyaya ait her şey.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

2. **dünyāda:**-*da*
Gazel 7
Mısra: **9**
Cihan, dünyaya ait her şey.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

3. **dünyā:**
Gazel 27
Mısra: **11**
Âlem, yeryüzü, dünyaya ait her şey.
Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

4. **dünyāda:**-*da*
Gazel 38
Mısra: **12**
Dünya, felek, yeryüzü.
Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

5. **dünyāda:**-*da*
Gazel 61
Mısra: **5**
(Fani, geçici olan) dünya II dünya hayatı.
Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd

6. **dünyā:**
Gazel 110
Mısra: **11**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

7. **dünyā:**
Gazel 136
Mısra: **14**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

8. **dünyāda:**-*da*
Gazel 140
Mısra: **2**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

9. **dünyāda:**-*da*
Gazel 163
Mısra: **7**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

10. **dünyāda:**-*da*
Gazel 224
Mısra: **11**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

11. **dünyāya:**-*(y), -a*
Gazel 305
Mısra: **5**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Dünyāya baḳmasam n'ola iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne ḫvāb-ı ġam

12. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 306
Mısra: **10**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

13. **dünyāda:**-*da*
Gazel 326
Mısra: **12**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

14. **dünyāda:**-*da*
Gazel 364
Mısra: **11**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.
Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

15. **dünyāda:**-*da*
Gazel 385
Mısra: **2**
Dünya.
Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

16. **dünyāda:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Dünya.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

17. **dünyāda:**
Gazel 411
Mısra: **2**
Dünya.
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur vardugı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

18. **dünyā:**
Gazel 437
Mısra: **7**
Dünya.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

19. **dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 443
Mısra: **8**
Dünya.
Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

dünye:

1. **dünyede:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **2**
Dünya, dünya hayatı.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

2. **dünyede:**-*de*

Gazel 9

Mısra: **2**

İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan .

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

3. **dünyede:**-*de*

Gazel 205

Mısra: **2**

(fani ve güven olmaz) dünya.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

4. **dünyeden:**-*den*

Gazel 212

Mısra: **13**

Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem || Fâni dünya.

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

dünye vü ʿuḳbāyı:

1. **dünye vü ʿuḳbāyı:**-*yı*

Gazel 13

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ve ahiret.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

dünyeden git:

1. **dünyeden git:**-*di*

Gazel 63

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyadan gitmek, ölmek.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

dūr:

1. **dūr:**

Gazel 2

Mısra: **7**

Uzak, uzaklık.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **dürlü:**-*lü*

Gazel 14

Mısra: **7**

Türlü, çeşitli; birçok.

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

3. **durmaz:**-*maz*

Gazel 157

Mısra: **14**

Ara vermeden sürekli olarak.

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa gönlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz

4. **dūr:**

Gazel 292

Mısra: **1**

(Fars.) Uzak.

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

5. **dūr:**

Gazel 344

Mısra: **2**

(Fars.) Uzak.

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

dūr olmaġ:

1. **dūr olmaġ:**-*maġ*

Gazel 2

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliden) uzak olmak.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

dūr olup:

1. **dūr olup:**-*(u)p*

Gazel 3

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak, uzak kalmak.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā

Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **dūr olup:**-*up*

Gazel 3

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

dür-efşān:

1. **dür-efşān:**

Gazel 167

Mısra: **14**

İnci saçan.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

dür-i yektā:

1. **dür-i yektā:**

Gazel 152

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz inci.

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

dürlü:

1. **dürlü:**

Gazel 232

Mısra: **15**

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

2. **dürlü:**

Gazel 351

Mısra: **8**

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

3. **dürlü:**

Gazel 407

Mısra: **10**

Türlü.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

dürlü dürlü:

1. **dürlü dürlü:**

Gazel 70

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çesit çesit, farklı farklı.

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var

2. **dürlü dürlü:**

Murabba 2

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşit çeşit.

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

durmayınca:

1. **durmayınca:**

Gazel 175

Mısra: **6**

Durulmazsa.

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

dürr:

1. **dürr:**

Gazel 51

Mısra: **13**

İnci.

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

2. **dürr:**

Gazel 134

Mısra: **6**

Ar. İnci.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

3. **dürr:**

Gazel 295

Mısra: **9**

Ar. İnci.

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināS ü ḫurdedān olmaz begüm

4. **dürr:**

Gazel 342

Mısra: **5**

Ar. İnci.

Ḳatre ḳatre yaş
aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol
sīmīn-beden

5. **dürr:**

Gazel 358

Mısra: **6**

Ar. İnci.

Devlet-i ʿışḳuñda
çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca
iḥsān illerin

6. **dürr:**

Gazel 417

Mısra: **9**

Ar. İnci.

Dürr ü yāḳūtı
gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü
dendānına

dürr ü mercān:

1. **dürr ü mercān:**

Gazel 85

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci ve mercan || Güzel söz, şiir.

Sāḥir olmışdur
Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü
mercān yaġdurur

dürr-bār:

1. **dürr-bār:**

Gazel 339

Mısra: **14**

İnci yağdırmak.

Ḥaḳ bu kim vaṣf
idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-
bār olmayan

dürr-i ʿaden:

1. **dürr-i ʿaden:**

Gazel 87

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aden incisi. Yemen'in güneyinde, Ummân Denizi ve Hazar denizi ile başka yerlerde de çıkmaktadır. Bu inciler arasında en makbulu Dürr-i Aden denilen kasabada çıkan incilerdir. Dürr-i Aden kasabasından çıkan inciler büyük olmaları ile meşhur olmuştur.

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir
baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i
ʿAden olmışdur

dürr-i ʿaden'den:

1. **dürr-i ʿaden'den:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aden'den çıkartılan inci II Sevgilinin dişleri.

Gel iy dürr isteyen bu
söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın
dürr-i ʿAden'den geç

dürr-i ʿışḳ-:

1. **dürr-i ʿışḳ-:**

Gazel 212

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın incisi II sevgilinin aşkı.

Umma her ālūde-
dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-
dillerdür ṣadef

dürr-i nāba:

1. **dürr-i nāba:**-*a*

Gazel 88

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf inci.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı
revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

dürr-i naẓm-:

1. **dürr-i naẓm-:**-*uñ*

Gazel 211

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inci gibi dizili şiir.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it
iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı
deryādan ṣadef

dürr-i şehvār-:

1. **dürr-i şehvār-:**--*uñ*
Gazel 153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahlara layık olan iri taneli inci.

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

dürr-i sīr-āb:

1. **dürr-i sīr-āb:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf inci.

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

durur:

1. **durur:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Bulunmak, durmak II Bildirme eki olan "dur" ekinin Eski Türkiye Türkçesindeki kullanım şekli.

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

2. **durur:**
Gazel 372
Mısra: **10**
-dır, -dir, -dur, -dür.

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

3. **durur:**
Gazel 402
Mısra: **15**
-dır, -dir, -dur, -dür.

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

dürüst:

1. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Yeterli, kâfî derecede.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

2. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Yeterli derecede.

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

3. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

4. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Düzgünce.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

5. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Bütün.

Ṣanma ḫüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

6. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **12**
Doğru, düzgün; hatasız.

Āferīn şol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

7. **dürüst:**
Gazel 38
Mısra: **14**
Sağlam.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

8. **dürüst:**

Gazel 38

Mısra: **1**

Doğru, gerçek.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı
muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı
dürüst

9. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **6**

Dosdoğruca.

ʿIşḳ meydānında
başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa
çevgānı dürüst

10. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **14**

Kurallara uygun, yanlışsız.

Faẓlına söz yoḳ
müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı
dīvānı dürüst

11. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **12**

Doğru, düzgün, sağlam.

Faṣl-ı hicrānuñ
maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i
cānı dürüst

12. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **10**

Doğru, düzgün; hatasız.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli
Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı
reyhānī dürüst

13. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **4**

Doğrusu, gerçekten .

Yine bir oḳ urdı
ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ
peykānı dürüst

14. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **2**

Dosdoğru, düzgünce.

İy kemān-ebrū atarsın
tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı
peykānı dürüst

15. **dürüst:**

Gazel 39

Mısra: **1**

Dosdoğru, düzgünce.

İy kemān-ebrū atarsın
tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı
peykānı dürüst

16. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **1**

Baştan başa.

İy perī ṭutsañ n'ola gün
gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst

17. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **2**

Doğru, gerçek.

İy perī ṭutsañ n'ola gün
gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst

18. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **4**

Layıkıyla, hakkını vererek.

Her ne ʿāşıḳ kim
ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

19. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **6**

Doğru, düzgün; hatasız.

Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

20. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **8**

Doğru, düzgün açıkça, sağlam.

Ṭop idüp oynatdı
başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde
çevgānı dürüst

21. **dürüst:**

Gazel 40

Mısra: **12**

Doğru, gerçek.

Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre dil virdüm velī

Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

22. **dürüst:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

23. **dürüst:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Doğru.
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

dürüst ḳalmaz:

1. **dürüst ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 40
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam kalmak.
Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

dürüst olmaz:

1. **dürüst olmaz:**-*maz*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde, yemininde sağlam olmak.
Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

2. **dürüst olmaz:**
Gazel 175
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dürüst olmamak.
Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

düş:

1. **düşdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 15
Mısra: **4**
Düşmek II Maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

2. **düşmez:**-*mez*
Gazel 19
Mısra: **10**
Bir hakka sahip olmak, haddi olmak, Layık olmak. Pay sahibi olmak.
Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

3. **düşme:**-*me*
Gazel 27
Mısra: **5**
Kapılmak, müptelâ olmak.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

4. **düşüp:**-*üp*
Gazel 29
Mısra: **7**
Düşmek, istenmeyen bir duruma uğramak.
Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb

5. **düşevüz:**-*evüz*
Gazel 35
Mısra: **7**
Düşmek, sendelemek.
Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

6. **düşer:**-*e, -r*
Gazel 79
Mısra: **6**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ara yirde ḳan olur

7. **düşüme:**-*üme*
Gazel 121
Mısra: **5**
Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

8. **düşüp:**-*üp*
Gazel 139
Mısra: **6**
(Yere) düşmek.
Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

9. **düşmüş:**-*müş*
Gazel 142
Mısra: **2**
Bir nesnenin yukarıdan aşağıya inmesi.
Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

10. **düşmüş:**-*müş*
Gazel 143
Mısra: **12**
Düşmek.
Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

11. **düşüp:**-*üp*
Gazel 155
Mısra: **3**
... içine düşmek.
Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

12. **düşürmez:**-*ür, -mez*
Gazel 162
Mısra: **6**
Düşürmemek.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

13. **düşde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **9**
Düş, hayal, rüya.
Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz

14. **düşe:**-*e*
Gazel 169
Mısra: **4**
... içine düşmek.
Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

15. **düşse:**-*se*
Gazel 180
Mısra: **12**
(Bir yere) düşmek.
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

16. **düşüp:**-*üp*
Gazel 184
Mısra: **2**
... içine düşmek.
Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

17. **düşe:**-*e*
Gazel 195
Mısra: **7**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

18. **düşen:**-*en*
Gazel 200
Mısra: **11**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.
Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ

19. **düşümde:**-*üm, -de*
Gazel 201
Mısra: **3**
Düş, rüya.
Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

20. **düşde:**-*de*
Gazel 242
Mısra: **13**
Düş, hayal, rüya.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

21. **düşde:**-*de*

Gazel 243

Mısra: **11**

Düş, hayal, rüya.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

22. **düşmesün:**-*me, -sün*

Gazel 277

Mısra: **12**

(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ fırāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel

23. **düşeli:**-*eli*

Gazel 297

Mısra: **5**

(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam

24. **düşdüm:**-*dü, -m*

Gazel 332

Mısra: **12**

(kötü bir durum yüzünden) istenmeyecek bir hâlde bulunmak.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

25. **düşelden:**-*el, -den*

Gazel 343

Mısra: **4**

Düştüğünden beri.

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

26. **düş:**

Gazel 353

Mısra: **11**

(yol bağlamında) girmek, koyulmak, yürümek, katetmek.

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

27. **düşdi:**-*di*

Gazel 374

Mısra: **5**

Yakalanmak, ele geçmek.

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

28. **düşer:**-*e, -r*

Gazel 400

Mısra: **2**

(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan üstine

29. **düşer:**-*er*

Gazel 400

Mısra: **8**

Uygun olmak, yakışmak.

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

30. **düşe:**-*e*

Gazel 401

Mısra: **14**

Düşmek.

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

31. **düşdi:**-*di*

Gazel 402

Mısra: **9**

Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

32. **düşmiş:**-*miş*

Gazel 405

Mısra: **2**

Düşmiş: düş-, düşmek.

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

33. **düşdüginceː**-*düg, -ince*

Gazel 417

Mısra: **12**

İstenmeyen bir durumda bulunmak.

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına

34. **düşmezüz:**-*me, -z, -üz*

Gazel 421

Mısra: **2**

İstenmeyen bir durumda bulunmak.

Şevḳ-i ḥüsnüñ sūz-ı ʿışḳum berḳ urur dilden dile
Ol sebebden düşmezüz rüsvāy olup dilden dile

35. **düşse:**-*se*

Gazel 421

Mısra: **6**

Damlamak, dökülmek.

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile

36. **düşdi:**-*di*

Gazel 422

Mısra: **1**

Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

37. **düşürdüñ:**-*ür, -dü, -ñ*

Gazel 424

Mısra: **2**

Düşmek II maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni

38. **düşdüm:**-*dü, -m*

Gazel 425

Mısra: **9**

İstenmeyen bir durumda bulunmak.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

39. **düşdi:**-*di*

Gazel 437

Mısra: **5**

Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni

40. **düşüp:**-*üp*

Gazel 446

Mısra: **13**

Gelmek.

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

41. **düşmüşde:**-*müş, -de*

Müfret 1

Mısra: **2**

Önem, kıymet vermek.

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

42. **düşdüm:**-*dü, -m*

Taştir 1

Mısra: **8**

Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

düş-:

1. **düşer:**-*er*

Gazel 76

Mısra: **6**

(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

2. **düşdi:**-*di*

Gazel 192

Mısra: **13**

(Bir duruma) Düşmek.

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

3. **düşdüm:**-*düm*

Gazel 365

Mısra: **3**

Ayrı kalmak.

Hecre düşdüm bende n’eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

4. **düşdügim:**-*düg, -im*
Gazel 396
Mısra: **5**
Uğramak, rast gelmek.
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

5. **düşdi:**-*di*
Gazel 446
Mısra: **3**
Düşmek, sendelemek.
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

düşdi:

1. **düşdi:**
Gazel 141
Mısra: **9**
(Aşk ateşi) Düşmek.
Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

2. **düşdi:**
Gazel 180
Mısra: **9**
Beyitte aklına gelmek anlamında kullanılmıştır.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb gönline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

3. **düşdi:**
Gazel 266
Mısra: **1**
(Aşk ateşi) Düşmek.
Bālā boyuñı göreli düşdi saña gönül
Kendü eliyle başına aldı belā gönül

düşdüg:

1. **düşdügince:**-*ince*
Gazel 158
Mısra: **6**
Düşmek, sendelemek.
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

düşīze:

1. **düşīze:**
Gazel 82
Mısra: **15**
El değmemiş, bâkir.
Düşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

düşkün:

1. **düşkün:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Şanssızlık, bahtsızlık.
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

düşmen:

1. **düşmen:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.
Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

2. **düşmen:**
Gazel 51
Mısra: **11**
Dost olmayan, yağı, düşman.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

3. **düşmen:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Dost olmayan, hasım, düşman.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

4. **düşmende:**-*de*
Gazel 83
Mısra: **11**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

5. **düşmen:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

6. **düşmeni:**-*i*
Gazel 98
Mısra: **9**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, dost karşıtı.
Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

7. **düşmenüme:**-*üm, -e*
Gazel 122
Mısra: **3**
Dost olmayan, hasım, rakip, düşman.
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

8. **düşmenüñ:**-*üñ*
Gazel 143
Mısra: **10**
Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

9. **düşmen:**
Gazel 148
Mısra: **1**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

10. **düşmenlik:**-*lik*
Gazel 152
Mısra: **13**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

11. **düşmen:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḫükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

12. **düşmen:**
Gazel 239
Mısra: **9**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

13. **düşmen:**
Gazel 279
Mısra: **5**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

14. **düşmen:**
Gazel 288
Mısra: **11**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

15. **düşmenle:**-*le*
Gazel 310
Mısra: **5**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk

ʿAyb itme aġladuġıma kim
çoḳdur acıġum

16. **düşmene:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **5**
"Rakip; düşman".
Çünki ol hercāī ʿahdin
bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz
geldüm sevmezem

17. **düşmen:**
Gazel 339
Mısra: **6**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir
ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe
yār olmayan

18. **düşmenüñ:**-*ün*
Gazel 339
Mısra: **6**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir
ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe
yār olmayan

19. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 344
Mısra: **7**
Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.
Yāre ʿāşıḳsın diyü her
kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse
meşhūr olmasun

20. **düşmen:**
Gazel 345
Mısra: **11**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Düşmen oldum ḫalḳ ile
sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli
digergūn olmasun

21. **düşmen:**
Gazel 346
Mısra: **12**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
ʿIşḳ içinde çeşm-i
yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde
bīmār olmasun

22. **düşmen:**
Gazel 349
Mısra: **12**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.
Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre
bühtān olmasun

23. **düşmene:**-*e*
Gazel 388
Mısra: **7**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Ġamze idüp düşmene
uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i
kīn ile

24. **düşmenler:**-*ler*
Gazel 395
Mısra: **8**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Ḥalḳa uġrı baḳmaġı
arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu
düşmenler yine

25. **düşmen:**
Gazel 397
Mısra: **14**
Düşman.
Sevinme devlet-i vaṣla
Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var
kemīnde

26. **düşmen:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Düşman.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma
it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle
seven yirine

27. **düşmen:**
Gazel 408
Mısra: **13**
Düşman.

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

28. **düşmene:**-*e*
Gazel 424
Mısra: **4**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

29. **düşmenümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 424
Mısra: **5**
Düşman. II Rakip.
Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni

30. **düşmen:**
Gazel 437
Mısra: **9**
Düşman ‖ rakip.
İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

31. **düşmeni:**-*i*
Gazel 445
Mısra: **7**
Dost olmayan, hasım.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

32. **düşmen:**
Taştir 1
Mısra: **22**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

33. **düşmen:**
Taştir 1
Mısra: **21**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

34. **düşmendür:**-*dür*
Taştir 1
Mısra: **22**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

düşmen ṣan-:

1. **düşmen ṣan-:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman sanır.
Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

düşmen- uy-:

1. **düşmen- uy-:**-*ma*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmana, Rakip Kişiye uyma.
Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

düşmen-bakış- yār-:

1. **düşmen-baḳış- yār-:**--*lu, --e*
Gazel 158
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman bakışlı sevgili.
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

düşmen-i bed-ḥvāh:

1. **düşmen-i bed-ḫvāh:**
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü niyetli düşman.
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

düşmenlig:

1. **düşmenligi:**-*i*

Gazel 343

Mısra: **2**

Düşmanlık.

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

düşmez:

1. **düşmez:**

Gazel 170

Mısra: **8**

Düşmezdi.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

2. **düşmez:**

Gazel 174

Mısra: **4**

Eksik olmaz.

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

düşmezdi:

1. **düşmezdi:**

Gazel 169

Mısra: **7**

Düşmezdi.

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

düşmüş:

1. **düşmüşdür:**-*dür*

Gazel 318

Mısra: **4**

Düşmek.

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

2. **düşmüşdür:**-*dür*

Gazel 347

Mısra: **8**

Düşmek.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

düşnām:

1. **düşnāmuñ:**-*uñ*

Gazel 27

Mısra: **13**

Sövme, sövüp sayma, ta'n.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

2. **düşnām:**

Gazel 215

Mısra: **2**

Küfür, sövüp sayma.

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

3. **düşnām:**

Gazel 375

Mısra: **7**

Sövme, sövüp sayma, ta'n.

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

4. **düşnām:**

Gazel 399

Mısra: **7**

Sövme, sövüp sayma, ta'n.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz ṣarāb-ı nābda

düşnām-ı laʿl-i yār:

1. **düşnām-ı laʿl-i yār:**-*e*

Gazel 259

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ağzından çıkan küfürler.

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

düşse:

1. **düşse:**

Gazel 171

Mısra: **8**

Düşmek II düşer ise.

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

düşüp:

1. **düşüp:**

Gazel 107

Mısra: **10**

(Derdine) düşmek.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

2. **düşüp:**

Gazel 290

Mısra: **11**

(Aşka) düşmek.

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

3. **düşüp:**

Gazel 298

Mısra: **5**

(Aşka) düşmek.

Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

4. **düşüp:**

Gazel 393

Mısra: **7**

Gelmek, ulaşmak, varmak.

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

düşür:

1. **düşürdüm:**-*dü, -m*

Gazel 351

Mısra: **2**

Düşmek. (Gözyaşı bağlamında).

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

düşürdüm:

1. **düşürdüm:**

Gazel 370

Mısra: **7**

Bir durum haline sokmak.

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

dut:

1. **dutma:**-*ma*

Gazel 6

Mısra: **7**

Durdurmak, engellemek.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

2. **dutma:**-*ma*

Gazel 6

Mısra: **7**

Durdurmak, engellemek.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

3. **düter:**-*er*

Gazel 25

Mısra: **2**

Tütmek, duman çıkarmak.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

4. **dutar:**-*ar*

Gazel 374

Mısra: **7**

Tutmak.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

dut-:

1. **dutdı:**-*dı*

Gazel 170

Mısra: **6**

Bir durumun gerçekleşmesi.

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

2. **dutduñ:**-*duñ*

Gazel 250

Mısra: **11**

Tutmak, zapdetmek, kaplamak.

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

dü-tā:

1. **dü-tādur:**-*dur*

Gazel 88

Mısra: **2**

Iki kat, iki büklüm, ikiye bükülmüş.

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer

2. **dü-tā:**
Gazel 184
Mısra: **6**
(Fars.) İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.
Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

3. **dü-tā:**
Gazel 392
Mısra: **10**
Far. sf. İki kat, bükülmüş, kambur.
İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

dutalum:

1. **dutalum:**
Gazel 116
Mısra: **15**
Farz edelim, öyleymiş gibi kabul edelim.
Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

2. **dutalum:**
Gazel 151
Mısra: **14**
Varsayalım ki, farzedelim.
Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme Dutalum öldürmelü suç itdi iḥsān yoḳ mıdur

dutuş:

1. **dutuşdum:**-*du, -m*
Gazel 108
Mısra: **10**
Tutuşmak, yanmak.
Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

duy-:

1. **duyamaz:**-*a, -maz*
Gazel 282
Mısra: **8**
Işitmek.
Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

düz:

1. **düzerse:**-*er, -se*
Gazel 356
Mısra: **4**
Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

dūzaġ:

1. **dūzaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 10
Mısra: **5**
Tuzak.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

2. **dūzaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 10
Mısra: **5**
Tuzak.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

düzd-i maḥabbet:

1. **düzd-i maḥabbet:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hırsızı.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

düzdīde:

1. **düzdīde:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Gizli, kaçamak(bakış).
Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

da: *"Dahi, bile" anlamında bağlaç.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar **da** hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [da,]*

da: *"Dahi" anlamındaki bağlaç.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar **da** hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [da,]*

da: *"-da, -de" bağlacı.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri oḳımazlar **da** hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [da,]*

dād: *Tat, lezzet.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile / Aġzımuñ **dadı** gidüpd ür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [dadı, -ı]*

dād: *Tad.*

Geldi aġzum **dadı** lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [dadı, -ı]*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā / **Dād** şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [dād,]*

dād: *Tat, lezzet.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [dadı, -ı]*

dād: *"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā **dād** eyle **dād** / İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [dād,]*

dād: *İyilik, lütuf, yardım.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe **dād** olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [dād,]*

dāġ: *Yara.*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ **dāġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [dāġı, -ı]*

dāġ: *Yara.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum **dāġıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [dāġıdur, -ıdur]*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ **dāġıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [dāġıdur, -ıdur]*

Ḳalb-i pür-ḫūnumda yir yir noḳṭa-i sevdā-yı ġam / **Dāġdur** ḳonmış derūn-ı lāle-i sīr-ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 5). [dāġdur, -dur]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu **dāġum** mühresi n / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [dāġum, -um]*

dāġ: *Abdâl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. 'penbe-i dāġ', 'tāze dāġ', 'tāze tāze dāġ' md.*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı **dāġın** yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [dāġın, -ın]*

dāġ: *(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.*

Ḳara ḳara **dāġlar** baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [dāġlar, -lar]*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter / **Dāġ** yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [dāġ,]*

Sīne pür **dāġ** ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [dāġ,]*

Şevḳüñ ile **dāġlar** yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [dāġlar, -lar]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / Tāze tāze **dāġdan** gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [dāġdan, -dan]*

Ḫūn-ı sirişk ü **dāġ** ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [dāġ,]*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda **dāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [dāġ,]*

Sīnemüñ **dāġın** görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi / Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [dāġın, -ın]*

Germ olup sen meh-liḳāya **dāġlar** yaḳdum yine / Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 3). [dāġlar, -lar]*

Şemselerdür **dāġlar** zerrīn kemerdür ḳollarum / Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [dāġlar, -lar]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile **dāġını** / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [dāġını, -ı(n), -ı]*

Āteş-i ḥasretle **dāġ** olsun derūnı lāleveş / Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 2). [dāġ,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine **dāġ** ü eliflerle /

Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [dāġ,]*

dāġ: *Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi.*

Nāleme āheng
ider **ṭaġlar** ḳalupdur
var ise / Ḫaste-Ferhād
itdügi feryād ü
efġāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [ṭaġlar, -lar]*

dāġ: *Yara.*

Cismimüz başdan
ayaġa **dāġlardur** ṣanm
a kim / Şāh-ı ʿışḳ iḥsān
idüp geydürdi çatmalar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [dāġlardur, -lar, -dur]*

dāġ: *1. Yanık yarası. 2. Dağ.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde
yaḳdum **dāġ** kim /
Nāmede mühr olmasa
olmaz iñende
muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [dāġ,]*

dāġ: *Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan. II Aşk yarası.*

Ol benüm **dāġum** ḳanatdı
ben anuñ nāzük lebin /
Var mıdur yā Rab
ḫaṭāsı ḳan içün ḳan
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [dāġum, -um]*

dāġ olupdur: *Yara haline gelmek. II Acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.*

Derūnuñ lāleveş pür **dāġ olupdur** bāġı
n'eylersün / Nigāruñ
ḳadd ü ruḫsārın görüp
serv ü semenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [dāġ olupdur, -up, -dur]*

dāġ ü nāle-: *Aşk yarası ve iniltileri ile.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü
nālesiyle eglenür /
Çeşm-i nerges rūşenāsı
gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 6). [dāġ ü nāle-,]*

dāġ ur-: *Yara açmak, yaralamak. İfade beyitte "sıkıntılı hale sokmak, üzmek," anlamındadır.*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
/ Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [dāġ ur-, -up]*

dāġ ur-: *Dağlamak, yaralamak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ
mühr ile ṭurmaġ içün /
Lāle gibi dāġ urup
yaḳduñ beni lāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [dāġ ur-, -up]*

dāġ urdı: *Yaralamak, yara açmak.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş **dāġ urdı** çünkim baġruma /
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni
gül seyri ḫandān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [dāġ urdı,]*

dāġ yakmak-: *Dağlamak II ateşle yara açmak.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı
baş üstine / Dāġ
yaḳmaḳdur murādı
ʿışḳuña iy yār
şemʿ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [dāġ yaḳmaḳ-, --dur]

dāġdār: *Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle şu resme **dāġdār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [dāġdār,]*

dāġ-ı cefā-: *Cefa yarası.*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [dāġ-ı cefā-, --dur]*

dāġ-ı ciger: *Ciğer yarası.*

Lāleveş tāzeledi her yaña dāġ-ı cigeri / Dökülürse yiridür ṭopraġa eşküm güheri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 4). [dāġ-ı ciger, -i]*

dāġ-ı ciger-: *Ciğer yarası.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül / Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [dāġ-ı ciger-, --den]*

dāġ-ı derd: *Derd yarası.*

Cism-i gül pür **dāġ-ı derd** ü cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [dāġ-ı derd,]*

dāġ-ı firāk: *Ayrılık yarası.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ düġündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [dāġ-ı firāḳ, -ı, -n, -dan]*

dāġ-ı firāḳı: *Ayrılık yarası.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen / Eksük olmaz lāleveş **dāġ-ı firāḳı** sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 11). [dāġ-ı firāḳı, -ı, -ı]*

dāġ-ı ġam-: *Gam yarası.*

Şararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [dāġ-ı ġam-, -uñ, --dan]*

dāġ-ı ġam-: *Gam/keder yarası.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān / Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [dāġ-ı ġam-, -dan]*

dāġ-ı ḥasret-: *Hasret yarası.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [dāġ-ı ḥasret-, --dür]*

dāġ-ı ḥasret: *Hasret dağı II Büyük hasret, hasret yarası.*

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ / Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [dāġ-ı ḥasret, -i]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür
ḳana yunsam lāleveş /
Ben baña itdüm baña
ṣuç ol yüzi gülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [dāġ-ı ḥasret, -le]*

dāġ-ı hicrān-: *Ayrılık yarası.*

Lāle seyrin istemez āşüfte
göñlüm var iken /
Sīne-i çākümde yir yir
dāġ-ı hicrāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [dāġ-ı hicrān-, --dan]*
Bitdi yir yir sebzeler gitmez
ḳarası göñlümüñ /
Lāleveş bir şūḫ içün
pür dāġ-ı hicrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [dāġ-ı hicrān-, --dur]*

dāġ-ı hicrān: *Ayrılık yarası.*

N'ideyin gül-geşti ben kim
bāġ zindāndur baña /
Fürḳat eyyāmında lāle
dāġ-ı hicrāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [dāġ-ı hicrān, -dur]*

dāġ-ı hicrān: *Ayrılık yarası.*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i
bāġ itdüm velī /
Cānuma sen lāle-
ruḫsuz **dāġ-ı hicrān** oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [dāġ-ı hicrān,]*

dāġ-ı hūn-ālū-: *Kana bulanmış yara.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı
sīne ṣaḥrāsında kim /
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum
anuñ bir ḳızıl
otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [dāġ-ı ḫūn-ālū-, -, -]*

dāġ-ı ʿışḳ-: *Aşk yarası.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre
gizlüdür cānum gibi /
Kimseye göstermezem
kim yādgāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [dāġ-ı ʿışḳ-, -uñ]*

dāġı lāle: *Lale yarası.*

Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ /
Ṭaş u ṭoprāḳ olsa
yiridür ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [dāġı lāle, -nüñ]*

dāġ-ı nihān-: *Saklı, gizli yara;dert.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle
tā kim bilesin /
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [dāġ-ı nihān-, --um]*

dāġ-ı şevk-: *Şevk yarası.*

ʿĀşıḳam serv ü semen
seyrine māʾil degülem
/ Dāġ-ı şevḳüñle
benem lālesitāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [dāġ-ı şevḳ-, -üñ, --le]*

dāġ-ı sīnem: *Sinedeki yara || Gönül yarası, gönül derdi.*

Gülşene varmaġa yoḳtur
iḫtiyācum kim baña
/ **Dāġ-ı sīnem** lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [dāġ-ı sīnem,]*

dahi: *T. e. Hem, kezâlik, de.*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ
şeb-i endūh ile / Veh
ki **dāḫi** hecrinüñ
bulmadı tābān
günleri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [dāḫi,]

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / **Daḫi** gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [daḫi,]*

dahi: *Hem, kezâlik, de.*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür / Kef geçer miskīn **daḫi** gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [daḫi,]*

Ol Muʿīdīyem ki **daḫi** bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ ṣevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [daḫi,]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ **daḫi** māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [daḫi,]*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [daḫi,]*

dahi: *De, bir de.*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş **daḫidür** sevm ez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [daḫidür, -dür]*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün **daḫi** destār um üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [daḫi,]*

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın urur **daḫi** bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [daḫi,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden **daḫi** ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [daḫi,]*

dahi: *Bile, da/de.*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum **daḫi** ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [daḫi,]*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen / Feth oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [daḫi,]*

dahi: *Bu zamana kadar, Şimdiye dek.*

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur / **Daḫi** raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [daḫi,]*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [daḫi,]*

dahi: *"da, de" bağlacı.*

Oñmadan bir dāġ yirin **daḫi** yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [daḫi,]*

dahi: *"Da, de" bağlacı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm /

İy göñül
ben **daḫi** başḳa bir
belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [daḫi,]*

Ḫaṭṭ-ı
cānāne **daḫi** gelmedin
irdi ecelüm / Yüri ḳara
ḫaberüm derd ile
yārāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [daḫi,]*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile
bağlar uyḥumı / Uş
varı varı siḥre **daḫi** el
ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [daḫi,]*

dahi: *Dahi, artık, daha.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına /
Bilmezem **daḫi** nedür
bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [daḫi,]*

dahi: *Da/de bağlacı.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i
düşmen / Baña
bunlar **daḫi** ne
ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [daḫi,]*

dahi: *Bile, dahi, de/da.*

Dimedüñ bir
gün **daḫi** miskīn
Muʿīdī nicesin / Gerçi
yıllardur ki zār u
mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [daḫi,]*

dahi: *"Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne
ciger yanmış iken /
Būse virmez **daḫi** ol
yüzi ḳamer leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [daḫi,]*

dahi: *Dahi, bile, de/da.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi
cānāne feraḥ / Ne sürūr
isteyem
artuḳ **daḫi** cānāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [daḫi,]*

dahi: *"De, da" bağlacı; bile.*

Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm **daḫi** çaġında /
Vardum göze göz
elden baş ḳoydum
ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [daḫi,]*

dahi: *Daha, fazla olarak, başka.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına /
Bilmezem **daḫi** nedür
bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [daḫi,]*

dahi: *"Dahi" bağlaç; üstelik.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş
ire şanmaġıl /
Yanduḳca āteş
üzre **daḫi** zer eyü
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [daḫi,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir
oḳ **daḫi** ursursañ / Cān
üzre yiri gelsün ammā
ne çāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [daḫi,]*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u
ḳarārum ḳalmadı /
Olmasun kāfir **daḫi** bu
resme nā-çār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [daḫi,]*

dahi: *"Dahi" bağlacı; bile, üstelik.*

Dil şöyle geçdi kim
gelemez
kendüye **daḫi** / Yoġ
ise ʿışḳ cāmına aġu mı
ḳatdılar *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [daḥi,]

Ne hümāsın
kim **daḥi** üstüme sāye
ṣalmadın / Ḳurtarup
ʿālem ġamından
fāriġü'l-bāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [daḥi,]*

dahi: *"Dahi, bile" anlamında bağlaç.*

İtmeden esrār-ı
ʿışḳuñdan **daḥi** bir
nükte fāş / ʿĀlemüñ
ḥalḳın ser-ā-ser reng ü
ḥayrān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [daḥi,]*

dahi: *Ancak, fakat, lakin, daha.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben / **Daḥi** ġāfil
yiler it gibi ara yirde
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [daḥi,]*

dahi: *Hâlâ.*

Ol ṣanem
n'eyler **daḥi** ebrūlarına
çīn ṣalup / Çeşm-i
mesti ḫod beni öldürdi
tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [daḥi,]*

dahi: *Bir kez bile.*

Daḥi çevgān urmadın
meydānda başum ḳıldı
ṭop / Şol semend-i nāz
ile cevlān iden mirzā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [daḥi,]*

dahi: *"Dahi" bağlaç; üstelik, ayrıca.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i
zemān velī / Bī-
çāre **daḥi** gördügi
oġlane
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [daḥi,]*

dahi: *"Bile" anlamında bağlaç.*

Göñlüm ḥayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim /
Baña firāḳ
günleri **daḥi** yalān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [daḥi,]*

dahi: *"Daha, henüz" anlamında zarf.*

Gerçi saña girībān olmaḳ
diler meh-i nev /
Ḥaddini bilmez ol
kim **daḥi** yeñi
yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [daḥi,]*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde
ʿalāḳam līkin /
Olımadum **daḥi** sen
ġonçe-dehenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [daḥi,]*

dahi: *"Henüz, daha" anlamında zarf.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü
müşg-i yārdan /
Biz **daḥi** bir göz ucıyla
merḥabāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [daḥi,]*

dahi: *"-da, -de" bağlacı.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola / Zülfüñ
miṣāli ol **daḥi** yüzi
ḳara
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [daḥi,]*
Yāriyle büyüklense
Muʿīdī ʿaceb olmaz /
Bī-çāre
ġarībüñ **daḥi** ʿālemde
nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [daḥi,]*
Nā-tüvān göñlümde buldum
laʿl-i cānāndan eṣer /
Ḥamdülillāh
var **daḥi** bu ḫastede
cāndan
eṣer *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [daḫi,]

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz **daḫi** ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [daḫi,]*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger ol **daḫi** olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [daḫi,]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda bir **daḫi** yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [daḫi,]*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın **daḫi** / Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile" bağlacı.*

Hecr ile cān virdügim bilmez **daḫi** dilber benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [daḫi,]*

dahi: *"Bile, -de,-de" bağlacı.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan **daḫi** bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [daḫi,]*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz **daḫi** fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [daḫi,]*

dahi: *"Daha, hala, yine." anlamında zarf.*

Daḫi durur lezzeti būseñ demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [daḫi,]*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum **daḫi** uyḳudadu r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [daḫi,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / **Daḫi** var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [daḫi,]*

Hecr oḳından ölmedüm **daḫi** zamānu m var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [daḫi,]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez **daḫi** / Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [daḫi,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ / Veh ki **daḫi** olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [daḫi,]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm / **Daḫi** bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [daḫi,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā **daḫi** / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile " bağlacı.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın **daḫi** dermān yoḳ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [daḫi,]

Veh ne Leylī'sin
ki **daḫi** cilve ḳılmadın
baña / Adımı illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile" bağlacı.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt
olmadan ferzānevār /
Ḫālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [daḫı,]*

dahi: *" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Dem dem āh itdükce ben
artar senüñ zībālıġuñ
/ **Daḫi** rūşenter olur
yilden çerāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [daḫi,]*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre
yanup aġlaram /
N'eyleyem
bir **daḫi** yoḳ çün andan
özge
maḫremüm *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [daḫi,]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm
itmedüñ bir dem **daḫi** /
Lāleveş çāk oldı biñ
kez ḳarşuña
pīrāhenüm *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [daḫi,]*

Ben yıllar oldı derd ile
bīmāram ol **daḫi** / Bir
gün gelüp dimez
nicesin
mübtelācıġum *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [daḫi,]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū
yārüm **daḫi** yād
olmadın / Bāri Tañrı
cānum alsa bir yavuz
ād
olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [daḫi,]*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā
Muʿīdī / Ki
sözi **daḫi** şīrīndür
şekerden *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [daḫi,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ
ḥasreti aldı beni /
Dōstlar
düşmen **daḫi** ġurbetde
bīmār
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [daḫi,]*

dā'im: *Daima, her zaman.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki **dā'im** diş
biler yārān aña / Cān
virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [dā'im,]*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül /
İtmeyen cānın
ḥavādiş tīrine **dā'im** he
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [dā'im,]*

dā'im: *(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Gördügin maḥbūba iy dil
mübtelā olmaḳ neden /
Ben ġarībüñ
başına **dā'im** belā
olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [dā'im,]*

dāʾim: *Devam eden, devam üzere olan, sürekli.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki **dāʾim** diş
biler yārān aña / Cān
virür bir teşne dildür
çeşme-i ḫayvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [dāʾim,]*

dāʾim: *(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.*

Seccādesini zülfüñ od üzre
döşer **dāʾim** / Kāfirde
kerāmetler yā Rab
neden
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [dāʾim,]*

dāʾimā: *Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes / Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [dāʾimā,]*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [dāʾimā,]*

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [dāʾimā,]*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [dāʾimā,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [dāʾimā,]*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdîden dirīġ / Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [dāʾimā,]*

dāʾimā: *Devam eden, devam üzere olan, sürekli.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl **dāʾimā** / Ol iki ẓālim seni gözler ḫaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [dāʾimā,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl **dāʾimā** / Ol iki ẓālim seni gözler ḫaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [dāʾimā,]*

dā'imā: *Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Bülbül-i şūrīdeyem kim **dā'imā** eksük degül / Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḥmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [dā'imā,]*

dāl: *Delil, kanıt.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül **dāl** aña *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [dāl,]*

dāl: *Delil,kanıt. II Dal harfî.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül **dāl** aña *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [dāl,]*

dāl: *Arap alfabesindeki "□" harfî II Aşığın "dal" harfî gibi bükülmüş boyu.*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül / Belālar ile bilüm bükdi **dāle** döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [dāle, -e]*

dāl]: *Arap alfabesindeki "□" harfînin ismi. II Aşığın boyu.*

Ney gibi baġrum [delüp **dāl]** itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur

zīr ü
bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [dāl],]*

dāl eyle-: *|.Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi, ||.(mec.) iki büklüm olmuş.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [dāl eyle-, -düñ]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [dāl eyle-, -düñ]*

dāl eyle-: *(Dal harfi gibi) İki büklüm etmek.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [dāl eyle-, -düñ]*

dāl ol: *Delalet etmek, delil olmak, işaret etmek.*

Ṣubḥ-ı ṣādīye sevinme ṣām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [dāl ol, -updur]*

dāl-i devletdür: *Devletin dal'i. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa / Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [dāl-i devletdür, -dür]*

dāl-i devletdür: *Devletin dal'i. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa / Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [dāl-i devletdür, -dür]*

dām: *Tuzak, ağ.*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur **dāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [dāmum, -um]*

dām: *Tuzak.*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / Dāne vü **dāmı** n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [dāmı, -ı]*

dām: *Ağ, tuzak.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol **dāma** giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [dāma, -a]*

dām: *(Fars.) Tuzak.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ **dāmına** şehb āz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [dāmına, -ı, -na]*

dām: *(Fars.) Tuzak.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz **dām** eyleñüz / Dāne vü **dām** ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [dām,]*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz **dām** eyleñüz / Dāne vü **dām** ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [dām,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile **dām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [dām,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü **dām** eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [dām,]*

dām: *Tuzak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm **dāmuma** / Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [dāmuma,]*

dāmān: *Etek.*

Çāk **dāmāndur** diyü el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [dāmāndur, -dur]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam **dāmānını** / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [dāmānını, -ı, -n, -ı]*

dāmān: *Elbise kenarı, etek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı yüzüme geçdükce **dāmānuñ** se nüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [dāmānuñ, -uñ]*

Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger **dāmān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [dāmān,]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār **dāmānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [dāmānın, -ın]*

dāmān: *Etek, çevre, mekan; sevgilinin mekanı.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum **dāmānuma** / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [dāmānuma, -um, -a]*

dāmān: *Elbise, etek II Etek, uç, kenar.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh **dāmānın** itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [dāmānın, -ı, -n]*

dāmān-ı yār: *Sevgilinin eteği.*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet **dāmān-ı yār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [dāmān-ı yār,]*

dāme düş-: *Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

120, Beyit 4). [dāme düş-, -er]

dāme düş-: *Tuzağa düşürmek.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [dāme düş-, -er]*

dāme düşen: *Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün / **Dāme düşen** murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [dāme düşen, -en]*

dāmen: *Etek.*

Sipihrüñ **dāmenin** eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ / Ki ol pīrüze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [dāmenin, -in]*

dāmen: *Elbise kenarı, etek.*

Gitme diyü **dāmenüme** yapış ur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [dāmenüme, -üm, -e]*

dāmen: *Etek II sevgilinin eteği.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / **Dāmeni** altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Etek II Sevgilinin eteği.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün / **Dāmenin** ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [dāmenin, -i, -n]*

dāmen: *Elbise kenarı, etek.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül / Ṭutuşup **dāmeni** āhum la yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Elbise kenarı; etek.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ **dāmenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [dāmenin, -in]*

dām-ı dil ü cān: *Gönül ve can tuzağıdır.*

Baġlar niçe miskīnleri bu ḥalḳa-i gīsū / Dām-ı dil ü cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [dām-ı dil ü cān, -dur]*

dām-ı ḥüsn: *Güzellik tuzağı.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [dām-ı ḥüsn, -e]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [dām-ı ḥüsn, -e]*

dām-ı ʿışk: *Aşk tuzağı.*

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [dām-ı ʿışḳ, -a]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür **dānāya** nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [dānāya, -y, -a]*

dānālıġuñ: *Bilginlik, alimlik.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına degmeye **dānālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [dānālıġuñ,]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / **Dānesi** yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [dānesi, -si]*

Hevā dūzaġına göz yaşı **dāneler** ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [dāneler, -ler]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince **dānesine** e şkümüñ / Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [dānesine, -si, -ne]*

dāne: *Sevgilinin vücudundaki siyah nokta, ben.*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / **Dāne** vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [dāne,]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*

Hevā dūzaġına göz yaşı **dāneler** ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [dāneler, -ler]*

dāne: *Adet, miktar, tane; tohum.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer **dāne** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [dāne,]*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / **Dāne** meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [dāne,]*

dāne: *Adet, tane.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / **Dāne** ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [dāne,]*

Ḫālüñüz **dāne** kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [dāne,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı **dāne** ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [dāne,]*

dāne: *Adet, miktar, tane.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / **Dāne** vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [dāne,]*

Ḫāl ü zülfüñ **dāne** vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [dāne,]*

Dām-ı ḥüsne **dāne** dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [dāne,]*

Dām-ı ḥüsne **dāne** dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane ‖ damla damla.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki **dāne dāne** güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [dāne dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / **Dāne dāne** eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [dāne dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane, tek tek.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / **Dāne dāne** eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [dāne dāne,]*

dāne dāne eşk: *(Âşıġın) damla damla gözyaşı.*

Ḫasretüñden **dāne dāne eşk** ile ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [dāne dāne eşk,]*

dāne-i ḫāl-: *Ben tanesi.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [dāne-i ḫāl-, -ü-, --ñe]*

dāne-i ḫāl-: *Ben tanesi.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [dāne-i ḫāl-,]*

dāne-i tesbīḥ: *Tespih tanesi.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [dāne-i tesbīḥ,]*

dānesi: *Tane, adet, miktar.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / **Dānesi** yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [dānesi,]*

dār: *Darağacı, idama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü /

Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni **dār** zülf *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [dār,]*

dāra çek-: *Asmak.*

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan / Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [dāra çek-, -er, -se, -ñ]*

dār-ı dünyā: *Dünya kapısı.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī **dār-ı dünyā** içre kim / Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [dār-ı dünyā,]*

dār-ı dünyā-: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [dār-ı dünyā-, --dan]*

dār-ı şifā: *Şifa kapısı.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi / İy ḫaste bekle yirüñi **dār-ı şifā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [dār-ı şifā,]*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [dār-ı şifā,]*

dār-ı zülf-: *Saçın darağacı.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [dār-ı zülf-, --üñ, --e]*

dārū: *İlaç.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [dārū,]*

dārü'l emān-: *Güvenli yer, sığınılacak kapı.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [dārü'l emān-, --um]*

dārü'l-emān: *Güvenilir,sığınılabilir,emin yer.*

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā gibi **dārü'l-emānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [dārü'l-emānum, -um]*

dārü'l-melik-: *Padişahın Kapısı, Saray.*

Ḥaḳ bu kim **dārü'l-melikdür** göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [dārü'l-melikdür, --dür]*

dārü'ş-şifā: *Şifa kapısı.*

İşigüñ **dārü'ş-şifādur** iy ṭabīb-i cān velī / Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

30, Beyit 3). [dārü'ş-şifādur, -dur]

dārū-yı dermān: *Derman ilacı.*

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy şanem / Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [dārū-yı dermān, -dan]*

dāstān: *Destan, hikaye.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / İllerde ḳıṣṣadur oḳınur **dāstānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [dāstānumuz, -umuz]*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi cihānı dutdı bizüm **dāstānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [dāstānumuz, -umuz]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun **dāstānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [dāstānum, -um]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı **dāstānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [dāstānum, -um]*

dāstān: *Destan II Aşk hikayesi.*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi / İşiden dīvāne olur **dāstānumdan** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [dāstānumdan, -um, -dan]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler **dāstānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [dāstānumdur, -umdur]*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ / Oḳınan hengāmelerde **dāstānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [dāstānumdur, -umdur]*

daʿvā: *İddia.*

ʿIşḳ **daʿvāsın** idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [daʿvāsın, -sın]*

daʿvet: *(Ar.) Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī **daʿvet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [daʿvet,]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür / Bir daḫi uṣlanursa perī **daʿvet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [daʿvet,]*

daʿvī: *Davacı, bir konuda iddia eden kimse; rakip.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / Ki zīrā **daʿvīye** maʿnī ġa m-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [daʿvīye, -y, -e]*

daʿvī-i ʿışḳ: *Aşk davası.*

Muʿīdī **daʿvī-i ʿışḳ** eyledügin / Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

218, Beyit 7). [daʿvī-i ʿışḳ,]

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [dāvūdī zirih,]*

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [dāvūdī zirih,]*

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [dāvūdī zirih,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen **de** kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [de,]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma / Pādşāham ben **de** iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [de,]*

de: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem **derdüm** velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [derdüm, -r, -dü, -m]*

de: *Demek, söylemek.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan **derler** ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [derler, -r, -ler]*

de: *Demek, söylemek.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan **derler** ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [derler, -r, -ler]*

de: *"Da" bağlacı.*

Başuma pādşāhum ben **de** şimdi / Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [de,]*

de: *" dahi, de (bağlaç)".*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / Ben **de** bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [de,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp **def** gibi sīnem anuñ içün eylerem

nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı. || Bağır, göğüs.*

Bir yaña şevḳ ile
gögsin **def** döger bir
yaña ben / Naʿrelerden
ṭoldı meclis özge
şoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [def,]*

def: *Def; müzik aleti.*

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm
leşkerin ṭaġıtmaġa /
Nāy eline nīzesin alup
siper
ṭaḳındı **def** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [def,]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

Başuma eṭfāl üşüp
yaġdurduġı seng-i cefā
/ Leşker-i
ġam **defʿine** ṭaşdan
ḥişārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [defʿine, -in, -e]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

Fürḳatüñden vehm idüp
terk-i dil ü cān
eyledüm / Ol
belāyı **defʿ** içün bir iki
ḳurbān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [defʿ,]*

defʿ it-: *Uzaklaştırmak, kovmak; yok etmek, gidermek.*

Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı
ḥayy ü ḳādirden gelür /
Evvelīn defʿ itmek
āsān olsa āḫirden
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 6). [defʿ it-, -mek]*

defʿ it-: *Uzaklaştırmak, yok etmek.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i
ḳahrı ben şayrudadur /
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr kim
āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [defʿ it-, -me, --ye]*

defʿ olınmaz: *Uzaklaştırmak, savulmak, bertaraf etmek.*

Çekme zaḥmet kim
ḫumārum **defʿ**
olınmaz iy ṭabīb /
Özge meyden olmışam
ben ʿāşıḳ-ı dīdār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [defʿ olınmaz, -ı, -n, -maz]*

defʿit-: *Uzaklaştıramaz.*

Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile
cānum / Bu odı
kimse **defʿitmez** kim
[ol] yāḳūt-ı
seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [defʿitmez, -mez]*

defter: *Defter.*

Biñde
birisi **defter** olınmaya
ḫaşre dek / Gerçi ḫaṭuñ
raḳam döküp eyler
ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [defter,]*
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
/ **Defter** evrāḳı olur
āsān ḳızıl şaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [defter,]*

defter: *Şiir yazılan mecmua veya divan.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-
ḫaste raḥmet cānına /
Żāyiʿ olmasun görüñ
billāh **defterler** meded

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [defterler, -ler]

Çün **defterüñ** Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [defterüñ, -üñ]*

defter: *Defter || Aşk defteri.*

Ḳullaruñ **defterine** adumı yazduḳda benüm / Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [defterine, -i, -n, -e]*

Çeşm-i insāf ile bu **deftere** baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [deftere, -e]*

defter: *Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken **defter** ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [defter,]*

defter: *Defter.*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā / Eger ki **deftere** ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [deftere, -e]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / **Deftere** ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [deftere, -e]*

defter: *Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle **defter** ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [defter,]*

defter: *Ar. Defter. II Resmî kayıtların tutulduğu belge.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup **defter** ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [defter,]*

defter-i ʿuşşāḳa: *Aşıklar defteri. || Aşıkların kaydının tutulduğu defter.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum / Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [defter-i ʿuşşāḳa,]*

deg: *Layık olmak.*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni / Ḫāk-i siyāha **degmedi** altun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [degmedi, -me, -di]*

deg: *Değmek, dokunmak II engel olmak.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / **Degmeñüz** olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [degmeñüz, -me, -ñüz]*

deg: *...yanında değeri yoktur, ... değerinde değildir, kıymetli değildir.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül

hicrānına **degmez** / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [degmez, -mez]*

degin: *Değin, dek, kadar.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre **degin** ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [degin,]*

degin: *"-e kadar, -e dek" anlamında edat.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma **degin** reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [degin,]*

degme: *Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [degme,]*

degme: *Dokunma!.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp / **Degme** bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [degme,]*

degme: *Değmez, kıymeti yoktur, bedel değildir.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına **degmeye** dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [degmeye, -y, -e]*

degme: *Dokunma, el sürme, değme.*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān oñulmaz **degmeñüz** de rd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [degmeñüz, -ñüz]*

degme: *Başka, başka bir.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña / **Degme** bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [degme,]*

degme: *Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī ādemdür açmaz **degme** bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [degme,]*

degme: *Alelade, sıradan, gelişigüzel.*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [degme,]*

Didüm olmaz mürġ-i dil **degme** kemān-ebrūya ṣayd / Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [degme,]*

İy pīr-i ʿışḳ **degme** bir oġlana uymazam / Pürdür nasīḥatüñ güheriyle

ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [degme,]*

degmeñüz: *Bırakın, boşverin.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsan n’ola düşnām ile / **Degmeñüz** telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [degmeñüz,]*

degşür-: *Toplamak, derlemek.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp **degşürse** vaṭ anın / Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [degşürse,]*

degşür: *Değiştirmek, dönüştürmek.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / **Degşürür** [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [degşürür, -ür]*

degül: *Değil.*

Źerre iseñ ġam **degül** şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [degül,]*

İy Muʿīdī ġam **degül** cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [degül,]*

Ḫaṭ **degüldür** çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan / Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [degüldür, -dür]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / Didi gitmek gerekdür yir **degül** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [degül,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük **degül** bir laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [degül,]*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ ey **degül** aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [degül,]*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ **degül** / Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [degül,]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi / Bir ḳarāre çün **degül** aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [degül,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş **degül** hergiz bu ṣanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [degül,]*

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / Dōstum bāḳī **degüldür** çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [degüldür, -dür]*

Ġam **degüldür** ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [degüldür, -dür]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup /

Yazuḳ **degül** mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [degül,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ / Minnet **degül** mi dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [degül,]*

Kākül **degül** bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [degül,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet **degül** mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [degül,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam **degül** çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [degül,]*

Sāḳiyā lāzım **degüldür** şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [degüldür, -dür]*

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük **degül** / Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḫmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [degül,]*

Lāle vü şebnem **degül** ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [degül,]*

degül: *Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

Bezm içinde zer **degül** cānlar nis̲ār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [degül,]*

Ḫaṭ **degüldür** görinen ol rūy-ı āteş-tābda / Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 1). [degüldür, -dür]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil II bulunmaz, yer almaz.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [degül,]*

degül: *Değil, olumsuzluk edatı.*

Tekye-i rūzī **degüldür** maḥrem -i esrār-ıʿışḳ / Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).*

İy Muʿīdī ḫātıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen **degülsin** mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [degülsin, -sin]*

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh / Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [degül,]*

degül: *"Değil" bulunduğu*

cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan
geçüp ʿāşıḳ **degül** /
Cāme-i ṣad-çāk ile
āşüfte destārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [degül,]*

degül: *Cümleye olumsuzluk katan edat.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān
alursa ġam **degül** / Tek
hemīn söz gelmesüñ iy
gözleri ḳanlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [degül,]*

degül: *"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir **degül** olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [degül,]*
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir **degül** olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [degül,]*
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġum /
Ḫaste göñlüm
ḫoş **degül** ol tīr-i
müjgāndan
cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [degül,]*
İy güzeller ḫüsrevi
lāzım **degül** ʿasker
saña / Çünki ʿaskersüz
musaḫḫardur yidi
kişver
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [degül,]*
Serv-i nāzum gül-i nesrīne
döner özge **degül** /
Giyinüñce ṭonanup
cāme-i zer leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [degül,]*
Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ /
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i
şebnem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [degül,]*
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġum /
Ḫaste göñlüm
ḫoş **degül** ol tīr-i
müjgāndan
cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [degül,]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Ṭañ **degüldür** şemʿveş
cānla gülerken
aġlasam / Ḳorḳaram
şād olduġım nā-geh
vire ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [degüldür, -dür]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Ṭañ **degüldür** şemʿveş
cānla gülerken
aġlasam / Ḳorḳaram
şād olduġım nā-geh
vire ḳayġu
saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [degüldür, -dür]

<u>degül:</u> *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil, bulunmaz, yer almaz.*

Ḳul **degüldür** diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [degüldür, -dür]*

<u>degül:</u> *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil, bulunmaz, yer almaz.*

Ḳul **degüldür** diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [degüldür, -dür]*

<u>degül:</u> *"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek maksatlı edat.*

Gitse āhum ṭañ **degül** sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña / Çün düter ek<u>ş</u>er varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [degül,]*

<u>degül:</u> *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür iki **degül** ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [degül,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ **degüldür** kendü ye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [degüldür, -dür]*

Gül ḥayādan derledi şebnem **degüldür** göri nen / Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [degüldür, -dür]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [degül,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [degül,]*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl **degül** / Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [degül,]*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ / Dōstum Tañrı'dan ḥelāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [degül,]*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın / ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [degül,]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [degül,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [degül,]*

Ġam baña nāfiʿ **degül** ammā niçe perhīz idem / Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy

göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [degül,]*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil **degüldür** gizlem ek / Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [degüldür, -dür]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / İñen şākir **degüldür** bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" anlamına gelen soru eki.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat **degül** mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [degül,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ **degül** mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [degül,]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat **degüldür** gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir **degül** / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler **degül** / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [degül,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil **degül** / Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [degül,]*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ / **Degül** biñ saʿy añа bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [degül,]*

Şükr añа kim ʿārıżuñ rengi **degüldür** ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [degüldür, -dür]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ **degül** / Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [degül,]*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem **degül** / Āftāb olursa añmañ adını ādem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [degül,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [degül,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 259, Beyit 5). [degül,]

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem **degül** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [degül,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb **degül** / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ş̲evāb **degül** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [degül,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ **degül** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [degül,]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür / Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [degül,]*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl **degül** / Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [degül,]*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın / Mūcib-i cennet **degül** miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [degül,]*

Şām-ı zülfüñ ġam **degül** ṭoldıysa fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [degül,]*

Sünbülinden mū **degül** bir būtedür virmez baña / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [degül,]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum / Velīkin ẕerrece rūşen **degül** maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [degül,]*

Benüm derdüm **degül** ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [degül,]*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ **degül** / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [degül,]*

Sünbülüñden mū **degül** bir būya rāżı olmışam / Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [degül,]*

Geçürürsem günümi ṭañ **degül** eyvāy ile kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [degül,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam **degül** şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına ī̲sār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [degül,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ **degül** bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [degül,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek **degül** / Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [degül,]*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan / Ḳul **degül** sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [degül,]

Bülbül-i cāna cemālüñ
çünki ḫūb eglencedür /
Ġam **degül** şimdengirü
ʿālemde gülzār
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [degül,]*

Diyārümden sefer
ḳılmaḳ **degüldür** iḫtiy
ārümle / Ne çāre Ḥaḳ
bilür cāna geçüpdür
derd-i
yārümden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 3). [degüldür, -dür]*

Tañ **degül** baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül /
Her gice sevdā-yı zülf
ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.*

Bilür kim vaṣl-ı gül
bāḳī **degül** hicrānına
degmez / Bahār
eyyāmı bülbüller dem-
ā-dem pür-fiġān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [degül,]*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā /
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem
ḥisāb **degül** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [degül,]*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
/ Kimse bu resme pāy-
māl **degül** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [degül,]*

degül: *"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.*

Müşterīyem gerçi eşk-i
çeşm ü rūy-ı zerd ile /
Veh ki sīm ü
zer **degül** dirler behāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [degül,]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür
çeşm-i pür-
ḫvābuñ **degül** / Āl ile
göñlüm alan sensüñ
leb-i
nābuñ **degül** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [degül,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl
ü ṣabr ü cān ü dil / Çek
elüñ ḥükm itme sen
kim kendü
esbābuñ **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [degül,]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın /
Bir ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum
ġam **degül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [degül,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb **degül** /
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma
kim ş̲evāb **degül** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [degül,]*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer
muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ
hevāsıdur iy dōst
müşg-i
nāb **degül** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [degül,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre
gerek / Keder cevābı
suʿāle uyar
cevāb **degül** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [degül,]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ /
Muʿīdī yār işigine
iletme
bāb **degül** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [degül,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam
gösterür ʿālem **degül** /
Çünki budur ʿālemüñ
ḫāli ḳayurmaz
ġam **degül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [degül,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam
gösterür ʿālem **degül** /

Çünki budur ʿālemüñ
ḥāli ḳayurmaz
ġam **degül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [degül,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī /
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen
muḥkem **degül** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [degül,]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ
gelmedin ruḫsāruña /
Bāġ ser-sebz
olmayınca bāġbān
ḫurrem **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [degül,]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur /
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i
pertābuñ **degül** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [degül,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden /
Māh-ı nevdür diseler
bir pāre beñzer
kem **degül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [degül,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen
gülden **degül** /
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri
gülden **degül** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [degül,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen
gülden **degül** /
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri
gülden **degül** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [degül,]*

Ruḥlaruñ devrinde
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen / Şimdi ehl-i
ḥikmetüñ baḫ<u>ş</u>i
teselsülden **degül** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [degül,]*

Ḫüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden /
İy Muʿīdī bunca
ḫāletler baña
mülden **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [degül,]*

<u>degül:</u> *"Değil" edatı. II Kaynaklanmaz.*

Bülbül-i dil bāġa varup
n'eylesün iy bāġbān /
Rūy-i dilberden ġaraż
gül-berg-i sīr-
ābuñ **degül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [degül,]*

<u>degül:</u> *Beyitte eksik olmaz anlamında kullanılmıştır.*

Dīde vü
dilden **degül** ḥālī ḫayāl
üñ bir nefes / Ḫıżr'a
beñzer kim revān geh
baḥr ü
gāhī berdedür *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [degül,]*

<u>degül:</u> *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı
ki izüñ tozı var /
N'oldı bī-çāre
naẓarsuz **degül** āḫir
gözi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [degül,]*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde
şafaḳ rengi **degül** /
Ṭutuşup dāmeni
āhumla yanar ṣubḥ-
gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [degül,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı
vaṣlından cüdā /
Ġonçeveş göñlüm
açılmaz ḫāṭırum
ḫurrem **degül** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [degül,]*

Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem **degül** /
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı

gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [degül,]*

degül: *Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol eger
Mecnūn **degül** bāṭıl ḫayāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [degül,]*

degül mi: *Değil mi.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā **degül mi** kim / Bunca gedā vü şāh gelüp anda
batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [degül mi,]*

degül midür: *Değil midir (Tasdik ettirme makamında).*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül **degül midür** gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [degül midür,]*

degül miyüz: *Değil miyiz?.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem **degül miyüz** / Billāh ṭoġrı söyle diye hem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [degül miyüz,]*
Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem **degül miyüz** / Billāh ṭoġrı söyle diye hem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [degül miyüz,]*
Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [degül miyüz,]*
ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ işine kim ḳalur ādem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [degül miyüz,]*
Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı / Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [degül miyüz,]*
İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [degül miyüz,]*
Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [degül miyüz,]*
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [degül miyüz,]*
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ **degül miyüz** / ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [degül miyüz,]*
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ **degül miyüz** / ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ **degül miyüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [degül miyüz,]*
Ne cevr idersen it severüz yine cān ile / Sen bī-

vefāya ʿāşıḳ-ı
şādıḳ **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [degül miyüz,]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum /
N'oldı ḳapuñda
hiẕmete lāyıḳ **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [degül miyüz,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz
n'içün olmaya / Rind ü
levend ü müflis
ḫalāʾiḳ **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [degül miyüz,]*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi
eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-
ı ġazelde biz daḫi
fāʾiḳ **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [degül miyüz,]*

dehā: *Ağız.*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur
ol **dehāne** / Biñ arasañ
bulunmaz bir ẕerrece
bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [dehāne, -ne]*

dehān: *Ağız.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma
beñzer / Tefāvüt belki
yoḳdur bir ser-i
mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [dehānuñ, -uñ]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın
işiden dir ki cāndur bu
/ Niçe ʿāşıḳlaruñ
göñlin alup gözden
nihāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [dehānuñ, -uñ]*

dehān: *Ağız.*

Ne miyānuñdan nişān var
ne **dehānuñdan** eser /
Āh eger olursa nā-
peydā göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [dehānuñdan, -(u)ñ, -dan]*

dehān: *(Sevgili'nin) ağzı.*

Miyānuñ
ile **dehānuñ** düşince
ḥāṭıruma / Ne ḳılca
ṣabr ola ne żerrece
ḳarār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [dehānuñ, -uñ]*

Āb-ı ḥayvāndur
ol **dehān** ammā /
Ötesin ṣorma kim
ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [dehān,]*

dehān: *(□□□– .i (□□□□ (Fars. dehān > dehen) Ağız.*

Bildüm **dehānuñ** olmaduġı
nı taʿyīn ile / Ammā
işitdügimce kelāmuñ
gümān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [dehānuñ, -u, -ñ]*

Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ **dehānuñ** ṣıf
rını / Ehl-i ʿışḳa
fitnenüñ her birisin on
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [dehānuñ, -u, -ñ]*

dehān: *Ağız. II Sevgilinin ağzı.*

Miyānuñ
ile **dehānuñ** düşince
ḥāṭıruma / Ne ḳılca
ṣabr ola ne ẕerrece
ḳarār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [dehānuñ, -uñ]*

dehān-ı cān-fezā-: *Cana ferahlık veren ağız.*

Kimi öpdüm kimi emdüm
dir nigāruñ leblerin /
Biz hele anuñ dehān-ı

cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [dehān-ı cān-fezā-, -sın]*

dehānum ṭutsam: *Aşığın Dilinin susması, konuşmamak,.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī / Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [dehānum ṭutsam,]*

dehānuñ sırrı-: *(Sevgilinin) ağzının sırrı.*

Dehānuñ sırrını şordum lebüñden / Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [dehānuñ sırrı-, -nı]*

dehen: *(Sevgilinin) ağzı.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [dehenüñ, -üñ]*

dehen: *(Far.) Ağız.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ / Ḳāmet yüce miyān ise ince **dehen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [dehen,]*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet **dehen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [dehen,]*

dehr bāzār: *Dünya pazarı.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [dehr bāzār, -ı, -n, -da]*

dek: *Kadar, değin, dek.*

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine / Berḳ-i āhum ṣubḥa **dek** şemʿ-i [şebistāndur] yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 1). [dek,]*

dek: *-e kadar.*

Evden çıḳup gelinceye **dek** yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [dek,]*

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

İşigüñde giceler ṣubḥ **dek** efġān iderem / Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü ṣeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [dek,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim / Ṣubḥa **dek** ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [dek,]*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḥa **dek** meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [dek,]*

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım / Ṣubḥa **dek** bülbül gibi her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [dek,]*

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

Ney
gibi **deldi** Muʿīdī baġr
uñı ḳānūn-ı ġam /
Hem-dem olursa
yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [deldi, -di]*
Sīneler ḳaṣrın **delüp** diller
uġurlar her gice /
Ġamze-i ʿayyār ile
zülf-i siyāhuñ şeb-
revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [delüp, -üp]*

del: *Delmek, (sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması).*

Yā ḳaşuñ gönlümi āl
ile **delüpdür** dilberā /
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [delüpdür, -üpdür]*

del: *Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.*

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi
peykān-ı müjen /
Māhī-i derd ü belā
ṣaydına atdı
şebeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 5). [deldi, -di]*

del: *Delik açmak, yaralamak.*

Āh kim **deldi** derūnum ney
gibi tīr-i heves / Bu
belāya uġramazdum
ger ezel ṭutsam
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [deldi, -di]*
Yir yir **delindi** ney gibi
hecrüñde yüregüm /
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [delindi, --in, --di]*

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

Gerçi **delmişdür** leb-i
laʿlüñ ġamıyle yüregin
/ Bir boġazı iplidür
ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [delmişdür, -miş, -dür]*

del-: *Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.*

Delme baġrum ney gibi
şeydā gönül zār
olmasun / El-emānet
kimse derdümden
ḫaberdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [delme, -me]*

deli: *Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya / Bir tār ile
çalar **delü** gönlüm
rebāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [delü,]*
Gönlüm seni
oḳur **delü** olursa
yiridür / Bir daḫi
uṣlanursa perī daʿvet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [delü,]*

deli dīvāne: *Çılgın, aşırı deli (kimse). II Deli divane (aşık).*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend
idesin diyü / ʿĀlemde
baş açuḳ deli
dīvāneñem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [deli dīvāne, -ñ, -em]*

delin-: *Delinmek II yaralanmak, parçalanmak.*

Delinmezdi fırāḳ odıyla
baġrum / Hevāya
olmasam ney gibi
tābiʿ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [delinmezdi, -mez, --di]

delin: *Delinmek, yaralanmak.*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum **delinmişdür** ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [delinmişdür, -miş, -dür]*

dellāl-i çerh: *Felek tüccarı.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẕmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı **dellāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [dellāl-i çerḫ,]*

dellāl-i ʿışḳ: *Aşk tellalı, aşk satıcısı.*

Dehr bāzārında sen **dellāl-i ʿışḳ** olduñ velī / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [dellāl-i ʿışḳ,]*

delü göñl-: *Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [delü göñl-,]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [delü göñl-, --üm]*

delü göñl: *Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [delü göñl, -ü, -me]*

delü ol-: *Deli olmak.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam / Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [delü ol-, -ur]*

delüḳanlu: *Yiğit, delikanlı, genç.*

Yine sevdüm bir **delüḳanlu** perī-sīmā yigit / ʿĀṣıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [delüḳanlu,]*

[delüp: *Delmek, yaralamak, yırtmak.*

Ney gibi baġrum **[delüp** dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [[delüp,]*

dem: *Zaman.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim cüdālıḳ **demlerinde** ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [demlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

dem: *An, vakit, zaman.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol **dem** āzād oldı kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [dem,]*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören / Yā Rab müyesser eyle **demidür** şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [demidür,]*

dem: *Zaman, an.*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / Eylemez bir **demde** biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [demde, -de]*

İy Muʿīdī her **demi** yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [demi, -i]*

dem: *Nefes, soluk.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāṣıḳ ṣuʿlesin / Ejdehādur kim **deminden** nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [deminden, -i, -n, -den]*

dem: *An, çok kısa zaman.*

Dil n'ola yüklense her **dem** bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [dem,]*

Ol Muʿīdīyem ki bir **dem** ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [dem,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir **dem** ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [dem,]*

dem: *An, zaman, vakit.*

Dil n'ola yüklense her **dem** bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [dem,]*

dem: *An, vakit, zaman.*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz **demleri** hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [demleri, -leri]*

dem: *(Fars.) Nefes, soluk.*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum / Ṣaḳın iy dōst ejderhā **deminden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 2). [deminden, -in, -den]*

dem: *(Fars.) An, vakit, zaman.*

Sāḳiyā güller açıldı **demidür** bāde getür / Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]*

Ḫüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç **dem** ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [dem,]*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz / Laḫẓa-be-laḫẓa

deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [demdür, -dür]*

Öldüm firāḳ ile **demidür** gel baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu **demde** kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [demde, -de]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu **demde** kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [demde, -de]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir **dem** dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [dem,]*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura / **Demdür** keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [demdür, -dür]*

dem dem: *Zaman zaman.*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm / **Dem dem** ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [dem dem,]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ / Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [dem dem,]*

dem ola: *Zaman, an gelir.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin / Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [dem ola,]*

dem ur-: *Nefes savurmak, üflemek II göstermek; bir şeyden söz etmek, konu açmak.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [dem ur-, -up]*

dem-ā-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī / Boyun çeker **dem-ā-dem** sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Her vakit, dâima, her an.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / **Dem-ā-dem** ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [dem-ā-dem,]*

Şāh-ı ẓālimsin **dem-ā-dem** baş kesüp ḳan dökmege / Ṣaġlu şollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer

saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [dem-ā-dem,]*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim **dem-ā-dem** ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Ara sıra, zaman zaman.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / **Dem-ā-dem** ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Daima, her an.*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün / Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *(Fars.) Her vakit, dâima, her an.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim **dem-ā-dem** çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [dem-ā-dem,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz **dem-ā-dem** ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [dem-ā-dem,]*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez / Bahār eyyāmı bülbüller **dem-ā-dem** pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [dem-ā-dem,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī **dem-ā-dem** ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [dem-ā-dem,]*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür **dem-ā-dem** söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [dem-ā-dem,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [dem-ā-dem,]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin **dem-ā-dem** rūşen eylerken / Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [dem-ā-dem,]*

demāġ-: *1-Damak, ağız (Ağızdaki lezzet noktası bağlamında). 2-Zihin.*

Daḫi durur lezzeti būseñ **demāġumda** be nüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [demāġumda,]*

demāġ: *Burun.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem **demāġın** būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [demāġın, -ın]*

dem-be-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi **dem-be-**

dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [dem-be-dem,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī **dem-be-dem** / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [dem-be-dem,]*

İy kemān-ebrū gözümden **dem-be-dem** aḳmazdı ḳan / Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür **dem-be-dem** / Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

Cān dimāġın **dem-be-dem** zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Daima, durmadan.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña / **Dem-be-dem** varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [dem-be-dem,]*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün **dem-be-dem** / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Sürekli, her zaman.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī **dem-be-dem** / Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Her an, her zaman, sık sık, sürekli.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli **dem-be-dem** / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an, her zaman.*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki **dem-be-dem** / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / **Dem-be-dem** lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [dem-be-dem,]*

Şīşe gibi **dem-be-dem** ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [dem-be-dem,]

dem-be-dem: *An be an.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir çāk ü çeşmüm **dem-be-dem** nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Daima, her zaman, sürekli.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *(Fars.) Her vakit, dâima, her an.*

Ben gedāyı **dem-be-dem** bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [dem-be-dem,]*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın **dem-be-dem** / Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [dem-be-dem,]*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan / **Dem-be-dem** taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

Çünki ẕikrüm **dem-be-dem** bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [dem-be-dem,]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden **dem-be-dem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [dem-be-dem,]*

Yār işigin **dem-be-dem** ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an, her zaman, sürekli.*

Öykünürmüş **dem-be-dem** ʿanber ṣaçuña iy ṣanem / Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i

Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [dem-be-dem,]*

dem-beste: *Suskun, sessiz.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa / **Dem-beste** iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [dem-beste,]*

dem-beste: *1- Suskun olma durumu, 2- Dili tutulma.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ **dem-beste** ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [dem-beste,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ **dem-beste** ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [dem-beste,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli **dem-beste** eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [dem-beste,]*

dem-beste: *Dudağı kapalı, suskun.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz **dem-bestedür** / Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [dem-bestedür, -dür]*

demdür: *Zaman, an.*

Güldürürseñ beni **demdür** yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [demdür,]*

deminden: *Kan.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ **deminden** çeşm e-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [deminden,]*

demren: *Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ / Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam **demrenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [demrenin, -i, -n]*

dendān: *Diş.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın **dendān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [dendān,]*

dendān: *Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişi.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü **dendānı** Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [dendānı, -ı]*

dendān: *Diş. (Parçalamak bağlamında).*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün / Lezzetinden şınmaġa başladı **dendānum** ben üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

288, Beyit 5). [dendānum,]

dendān: *Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişleri.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın **dendān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [dendān,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü **dendānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [dendānına, -ı, -n, -a]*

dendān: *Âşığın dişleri.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne **dendānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [dendānı, -ı]*

dendān: *Diş. II Sevgilinin dişleri.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü **dendānını** / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [dendānını, -ı, -ñ, -ı]*

denī: *Alçak, değersiz.*

Her **denīnüñ** ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim / Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 2). [denīnüñ, -nüñ]*

deñiz: *Deniz.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz **deñizde** balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [deñizde, -de]*

deñiz: *Deniz, bahr.*

Yār ʿışḳı bir **deñizdür** kim ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [deñizdür, -dür]*

deñiz: *Deniz tarafından, deniz içinden.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki **deñizden** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [deñizden, -den]*

deñiz: *Deniz.*

Yaşum **deñizinden** ötesi gerçi görinür / Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [deñizinden, -i, -nden]*

deñiz: *Deniz II Aşığın bulunduğu mekan.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup / **Deñiz** ehli bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [deñiz,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli / Ne **deñlü** var ise naḳṣı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [deñlü,]*

deñlü: *Denli kadar, gibi.*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol **deñlü** başlar itdi kim / İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [deñlü,]*

deñlü: *"Ölçüsünde, derecesinde" anlamlarına gelen "kadar" edatı.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre **deñlü** mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [deñlü,]*

deñlü: *"Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre **deñlü** ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [deñlü,]*

Ẕerre **deñlü** görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [deñlü,]*

Her ne **deñlü** aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [deñlü,]*

dep: *İlerlemek.*

Vāʿiẓā minber **depüp** ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [depüp, -üp]*

depre: *Kımıldamak, hareket etmek.*

Sen bize bī-gāneveş **deprenme** kim / Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [deprenme, -n, -me]*

depren-: *Kımıldamak, hareket etmek.*

N'içün bī-gāne gibi **deprenürsin** / Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [deprenürsin, -ür, -sin]*

depren-: *Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz / Laḥẓa-be-laḥẓa **deprenür** oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [deprenür, -ür]*

depren: *Deprenmek, kımıldamak, harekete geçmek.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā **deprenüp** eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [deprenüp, -üp]*

der: *Ter, ter damlası.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin gördükce ḳan **derler** ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [derler, -ler]*

der: *Dergâh, kapı, eşik.*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından **der** ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [der,]*

der-āġūş: *Far. is. Kucaklama.*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum / Cism-i sīmīnüñ ne var itsem **der-āġūş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [der-āġūş,]*

der-āġūş: *Kucaklama, kolları ile sarma.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ ölmez **der-āġūş** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [der-āġūş,]*

der-āġūş: *Kucaklamak, sarılmak.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [der-āġūş,]*

derbân: *Bekçi II Sevgilinin mahallesinin bekçisi.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ Kaʿbe'dür **derbānı** şey tān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [derbānı, -ı]*

derbānlıġ: *Kapıcılık, bekçilik.*

Umma ol ṣāhuñ Muʿīdī ḳapusı **derbānlıġın** / Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [derbānlıġın, -ın]*

der-bend: *Geçit, dar boğaz.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / Başdı yolum fitne **der-bendinde** reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [der-bendinde, -i, -n, -de]*

derd: *Keder, acı, zahmet.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [derd,]*
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez ol **derdi** ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [derdi, -i]*
Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup **derdüme** de rmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *Dert, gam.*

Muʿīdī teşne-dildür şun lebüñ kim / Devādur **derdüñe** ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [derdüñe, -(ü)ñ, -e]*
Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var ola bir çāresi bu **derdüñ** elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [derdüñ, -üñ]*
İy Muʿīdī ḫaste-dil **derdine** dermān eylemek / Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [derdine, -i, -ne]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u **derd** ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [derd,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ **derd** olur ben ḥasteye **derd** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [derd,]*

Benüm **derdüm** ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [derdüm, -üm]*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge **derde** uġr aduḳ / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [derde, -e]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne **derd** olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [derd,]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu **derd** alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [derd,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz / Fāş itdi **derd** ü ġam beni ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [derd,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [derd,]*

İller bileydi bende olan **derd** ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [derd,]*

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*

Dil yine efġān ider **derd** ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [derd,]*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa **derd** ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [derd,]*

Muʿīdī ḥastenüñ **derdi** öküş dür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [derdi, -i]*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña / Ben şu **derdi** isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [derdi, -i]*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / **Derd** ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [derd,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *'âşığın Sevgili'den dolayı çektiği gam, keder ǁ ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek 'âşığın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.).*

Göñlümüñ **derdi** oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 304, Beyit 2). [derdi, -i]

derd: *1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Dil yine efġān ider **derd** ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [derd,]*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez **derdümi** / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [derdümi, -üm, -i]*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı **derdüme** bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / **Derd** ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [derd,]*

Laʿl-i meygūnuñ añup **derd** ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [derd,]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne **derd** ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [derd,]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*

Muʿīdī ḫastenüñ **derdi** öküş dür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [derdi, -i]*

derd: *Aşkın neden olduğu keder, üzüntü, sıkıntı.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa **derd** ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [derd,]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen baña **derd** ü ben belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [derd,]*

derd: *Aşk acısı, aşkın sebep olduğu sıkıntı ve keder.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀṣıḳ-ı bīmāre **derdüñ** māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [derdüñ, -üñ]*

derd: *Acı, üzüntü, keder.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence **derd** ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [derd,]*

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur **derdüm** bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [derdüm, -üm]*

derd: *İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü,*

hastalık.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / **Derdi** çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [derdi, -i]*

derd: *Sıkıntı, tasa. II Sevgilinin neden olduğu dert, aşk derdi.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler ṭabībi kim bile **derdüm** ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [derdüm, -üm]*

derd: *İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur **derdüm** bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [derdüm, -üm]*

derd: *Keder, acı, zahmet. II aşk marazı.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu **derdi** isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [derdi, -i]*

derd: *İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / **Derdi** çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [derdi, -i]*

derd: *İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Yüz ḳızardup **derdüm** aġlar çeşm-i giryānum saña / Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [derdüm, -üm]*

derd: *Dert, keder, sıkıntı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī **derdüm** benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [derdüm, -üm]*

derd: *Dert, üzüntü, sıkıntı.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī / **Derdüme** varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *Bela, sıkıntı, zahmet; aşk derdi.*

Niçe āh itmeyeyin **derd** ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [derd,]*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm / Yüri ḳara ḫaberüm **derd** ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [derd,]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*

Raḥm it ol bimāre kim **derdüñle** ṭopraḳ düşevüz / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

35, Beyit 4). [derdüñle, -üñ, -le]

derd: *Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

Dil ü cān **derdini** dildāre varup ʿarż idegör / Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [derdini, -i, -n, -i]*

derd: *1. Keder, gam, sıkıntı. II 2. İlahi aşk. "Derdli olmak" tasavvuf ehlince istenen bir haldir.*

Ḳomasın **derd** ile böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [derd,]*

derd: *Acı, üzüntü, keder II Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

Ḳan aġlasa **derdüñle** Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [derdüñle, -üñ, -le]*

derd: *(Ayrılıktan dolayı çekilen) dert, keder.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü **derde** giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [derde, -e]*

derd: *(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Sözde cān-baḫş isem ölsek **derde** dermāndu r lebüñ / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [derde, -e]*

Sen beni **derd** ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [derd,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü **derdüm** var iken / ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [derdüm, -üm]*

Her ṭaraf **derd** ehline yitmezdi peyġāmum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [derd,]*

Bī-vefā yārā ġam ü **derdüm** füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [derdüm, -üm]*

Gizlü **derdüm** uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine / Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4). [derdüm, -üm]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp **derd** ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [derd,]*

Ben yıllar oldı **derd** ile bīmāram ol daḥi / Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [derd,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu **derd** ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [derd,]*

Benüm **derdüm** degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [derdüm, -üm]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / **Derdine** ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [derdine, -i, -ñe]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun / Görmesün ṣıḥḥat yüzin **derdüñle** bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [derdüñle, -üñ, -le]*

N'ola bī-ḥadd ise **derdüm** baña dermān itmeñ / Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [derdüm, -üm]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun / **Derd** ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [derd,]*

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne **derd** olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [derd,]*

Ḳā'ilem dil **derdine** ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [derdine, -i, -ñe]*

Yoluña cān virmeyen **derdine** der mān olmasun / Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [derdine, -i, -ñe]*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger / Ṭartılup **derdüm** ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [derdüm, -üm]*

derd: *(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ / Hey meded öldüm disem **derdüme** dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür **derdüñe** / Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [derdüñe, -üñ, -e]*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü **derdüñe** muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [derdüñe, -üñ, -e]*

Özge **derdüm** var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [derdüm, -üm]*

Her ki **derdüñ** ile ḫaste-ḥāl degül / Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [derdüñ, -üñ]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / **Derdüme** bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ / Allāh ögürüp **derdüñe** derm ān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 7). [derdüñe, -üñ, -e]*

derd: *(Fars.) İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / Uġradum bir **derde** kim öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [derde, -e]*

derd: *(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin **derdinüñ** bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [derdinüñ, -i, -(n)üñ]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür **derd** ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [derd,]*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [derdiyle, -i, -y, -le]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü **derd** ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [derd,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i **derd** ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [derd,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu **derd** ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [derd,]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu **derd** ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [derd,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun / El-emānet kimse **derdümden** ḫab erdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [derdümden, -ü, -m, -den]*

derd: *(Aşk) derdi, belası.*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded hey **derde** dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [derde, -e]*

derd: *(Aşk) derdi.*

ʿArż idüp **derdin** diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [derdin, -i, -n]*

derd ehli: *Sıkıntı çeken, dertli kimseler.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük / **Derd ehli** maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [derd ehli,]*

derd ile: *Sıkıntı ile.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [derd ile,]*

derd ü ġam: *Sıkıntı ve keder.*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün / **Derd ü ġam** ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [derd ü ġam,]*

derd ü ġam: *Dert ve keder.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [derd ü ġam,]*

derd ü ġama: *Dert ve üzüntü.*

İy perī tañlama şād olduġımı **derd ü ġama** / Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [derd ü ġama, -a]*

derd ü ġamla: *Dert ve üzüntü.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [derd ü ġamla, -la]*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [derd ü ġamla, -la]*

derd ü ġamuñı: *Sevgiliden gelen her türlü eziyet,cefa ve sıkıntılar.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler / Dile **derd ü ġamuñı** māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [derd ü ġamuñı, -ı]*

derd ü ḥasret: *Dert ve hasret.*

Gerçi biñ biñ **derd ü ḥasret** cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe şordum devāsın şekkerī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [derd ü ḥasret,]*

derdā: *Dert, acı, zahmet.*

Ḥasretā **derdā** ki senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [derdā,]*

derde mübtelādur: *Derde düşen, dert tutkunu.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir **derde mübtelādur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [derde mübtelādur, -dur]*

[derdi: *Üzüntü, tasa, keder.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür **[derdi** ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [[derdi,]*

derd-i derūn-: *Gönül derdi.*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh / Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [derd-i derūn-, --dan]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẕhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [derd-i derūn-, -ın]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [derd-i dil,]*

derd-i hecr: *Ayrılık derdi.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [derd-i hecr,]*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim / Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [derd-i hecr, -üñ, -e]*

derd-i hicrān: *Ayrılık derdi.*

İy Muʿīdī **derd-i hicrān** ile ṣorma ḫālümi / Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [derd-i hicrān,]*

derd-i ʿışḳ: *Aşk derdi.*

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy ṣanem / Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [derd-i ʿışḳ, -uñ]*

derd-i ser-: *Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḫazẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [derd-i ser-, --dür]*

derd-i serüm: *Başlaki dert, mevcut olan dert.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter **derd-i serüm** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [derd-i serüm,]*

derd-i yār: *Sevgili derdi.*

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki **derd-i yār** / Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 7). [derd-i yār,]*

derdine dermān: *Derdine dermen, çare, ilaç.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḫāṭıruñ **derdine dermān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [derdine dermān,]*

derdine yara: *Derdine yararı olmak. II şifa vermek.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar /

Verhemle eylese n’ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [derdine yara, -r]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Aġlar ise ehl-i dil ben **derdmendi** aġlasu n / Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [derdmendi, -i]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [derdmendüñdür, -üñ, -dür]*

derdmend: *Dertli, kederli (âşık).*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel / **Derdmendi** gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [derdmendi, -i]*

derdmende: *Dertli aşık.*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben **derdmende** olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [derdmende,]*

derdmendüñ: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Çün **derdmendüñem** bir aġız söyle baña kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [derdmendüñem,]*

derd-otāġı: *Dert çadırı.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir **derd-otāġıdur** / Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [derd-otāġıdur, -dur]*

dergāh: *Huzur, makam, eşik.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür / Ḳamudan ol yüce **dergāh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [dergāh,]*

derḥāl: *Hemen, o anda, şimdi.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi **derḥāl** uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [derḥāl,]*

derḥāl: *Far. Hemen.*

Kaʿbe’nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār ü bunı **derḥāl** sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [derḥāl,]*

derle: *Terlemek.*

Gül ḥayādan **derledi** şebne m degüldür görinen / Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [derledi, -di]*

dermān: *1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.*

Gerçi **dermān** añsalar her ḥaste virür cān aña /

Ben şu derdi isterem kim
olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [dermān,]*

Gerçi **dermān** añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim
olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [dermān,]*

Gerçi **dermān** añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim
olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [dermān,]*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i **dermān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [dermān,]*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel / Hey meded çaḳ vaḳtidür var
ise **dermānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [dermānuñ, -un]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded hey
derde **dermānum** ben üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [dermānum, -um]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine **dermān** eylem ek / Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [dermān,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ **dermānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [dermānına, -ına]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme **dermān** kāşk ī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [dermān,]*

dermān: *İlâç, çare.*

Ġam-ı hecrüñ baña **dermānı** eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [dermānı, -ı]*

dermān: *Çare, ilaç, devâ.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun / Kim ne zaḥmetden nişān vardur
ne **dermāndan** eser *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [dermāndan, -dan]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde **dermāndur** lebü ñ / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [dermāndur, -+dur]*

dermān: *Çâre, devâ ‖ Sevgili'nin sebep olduğu dert ('aşk derdinin dermânı bağlamında).*

Gerçi **dermān** añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim
olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [dermān,]*

dermān: *İlaç, şifa, deva, çare.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan
kişi **dermāne** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [dermāne, -e]*

dermān: *Çâre, hal yolu, çıkış yolu.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ

yire zaḥmet
virüp **dermān** arar
yārān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [dermān,]*

Bu müşkil
ʿuḳdemi **dermān** eliyl
e ḥall ide āsān / Görüp
anı revān düşdüm yire
bī-ʿaḳl ü ser-
gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [dermān,]*

dermān: *Çare, ilaç, devâ.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
/ Yārdur derdüm
bilürsin
idegör **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [dermān,]*

dermān: *Derman, ilaç, çare.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ
yire zaḥmet
virüp **dermān** arar
yārān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [dermān,]*

dermān: *(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet göñül /
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya **dermān** yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [dermān,]*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-
efgārlaruz biz
/ **Dermān** aramaz bir
niçe bīmārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [dermān,]*

Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb / Kimsenüñ
gelmez elinden
baña **dermān** eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [dermān,]*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm
baña **dermān** itmeñ /
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i
bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [dermān,]*

Ḳā'ilem dil derdine
ölmezse **dermān** olma
sun / Tek senüñ cevrüñ
çeküp cān virmek āsān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [dermān,]*

Yoluña cān virmeyen
derdine **dermān** olmas
un / Zār u giryān
olmayan ʿışḳuñla
ḫandān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [dermān,]*

dermān: *1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü
dil billāh kim / ʿĀşıḳ-ı
bīmāre derdüñ māye-
i **dermān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [dermān,]*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var
ölince **dermān** istemez
/ Bildi ḳadrin derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [dermān,]*

dermān-: *Çare, ilaç, devâ.*

Yaraşur cānuma her niçe
ʿaẕāb eyler iseñ /
Degşürür [derdi ṭabīb
itdü]
gi **dermānlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [dermānlar, -lar]*

dermān eylemez: *Çare olmaz.*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi
Mesīhā'dur lebüñ /
Hey meded öldüm
disem
derdüme **dermān**
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

164, Beyit 2). [dermān eylemez,]

dermān idegör: *Bir şeye çare buluvermek.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [dermān idegör, -e, -gör]*

dermān ḳıla: *Derde derman bulmak. Çare olmak.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [dermān ḳıla, -a]*

dermān ol-: *Şifa vermek, çare olmak.*

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki derd-i yār / Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 7). [dermān ol-, -ur]*

dermān yoḳ: *Çare Yok.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi **dermān yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [dermān yoḳ,]*

der-miyān: *Açık, ortada.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān: *Canını ortaya koyma.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān: *Ortada, meydanda.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān itmiş: *Ortaya sermek, ortaya dökmek.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [der-miyān itmiş, -miş]*

derūn: *Gönül.*

Tāb-ı mihrüñle **derūnum** şuʿledār olsa ne ṭañ / Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [derūnum, -um]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam / Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [derūnum, -um]*

derūn: *1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ gibi **derūnum** ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [derūnum, -um]

derūn: *Gönül, insanın iç alemi.*

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun **derūnı** lāleveş / Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 2). [derūnı, -ı]*

derūn: *Kalp, yürek, iç.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur **derūnı** ʿāşıkuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [derūnı, -ı]*

derūn: *Gönül.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı **derūnumı** ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [derūnumı, -um, -ı]*

derūn: *İç, içeri; gönül, kalp.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur **derūnı** ʿāşıkuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [derūnı, -ı]*

derūn: *Diplerde, derinde.*

Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün / İñilder **derüñdür** ḥāli rebābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [derüñdür, -dür, -]*

derūn: *İç. ll Kalp (aşığın gönlü bağlamında).*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [derūnuñ, -uñ]*

derūn: *(Âşığın) gönlü.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan **derūnum** ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [derūnum, -u, -m]*

Āh kim deldi **derūnum** ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [derūnum, -u, -m]*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden **derūnum** yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [derūnum, -u, -m]*

Ḳan eyledi laʿlveş **derūnum** / Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 5). [derūnum, -u, -m]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen / Nār-ı şevḳüñdür **derūnum** ṣu gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 1). [derūnum, -u, -m]*

derūn: *Gönül, kalp, yürek || aşığın gönlü.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [derūnum, -(u)m]*

derūn-ı dil-: *Kalbin derinlikleri, yürek.*

Riyā ile olan zühdi n'idersin / Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [derūn-ı dil-, -den]*

dervīş: *1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde **dervīş** ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [dervīş,]*

dervīş: *Far. Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse.*

Devlet-i ʿışḳuñda dil **dervīşin** itmişdür ġani / Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 3). [dervīşin, -üñ]*

dervīş-i dil: *Gönül dervişi.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür / ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [dervīş-i dil,]*

deryā: *Deniz. II Genişlik, büyüklük.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āṣūb-ı cāndur bu / Hevā **deryāsını** pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [deryāsını, -sı, -n, -ı]*

deryā: *Deniz II Gözyaşının çok olması.*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm **deryālar** aḳı dur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [deryālar, -lar]*

deryā: *Bahr, deniz.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı / Gūyiyā mevc urdı **deryālar** fırāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [deryālar, -lar]*

deryā: *(Fars.) Deniz.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur **deryāda** ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [deryāda, -da]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān içinde her **deryāda** bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [deryāda, -da]*

deryā: *(Far.) Deniz.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [deryā,]*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā

bu **deryānuñ** ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [deryānuñ, -nuñ]*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile **deryā** göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [deryā,]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm **deryāya** zev raḳ yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [deryāya, -ya]*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi **deryā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [deryā,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline **deryā** / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [deryā,]*

Acıdan **deryā** gibi sensin bu ṭatlu cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [deryā,]*

Ṭutdı çeşmümde ḥayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile **deryā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [deryā,]*

Ne **deryādur** cemālüñ iy der-i pāk / Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [deryādur, -dur]*

deryālar: *Deniz.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle **deryālar** bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [deryālar, --lar]*

deryā-yı ġamda: *Gam, keder denizi.*

Kenāre çıḳmadı **deryā-yı ġamda** zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [deryā-yı ġamda, -yı, -da]*

deryā-yı ġamda: *Aşk kederinin denizi.*

Kenāre çıḳmadı **deryā-yı ġamda** zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [deryā-yı ġamda, -da]*

deryā-yı ʿışḳ: *Aşk denizi.*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [deryā-yı ʿışḳ, -uñ, -a]*

deryā-yı nīl’e: *Nil Nehri.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / Yā n’ider **deryā-yı Nīl’e** zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [deryā-yı nīl’e, -e]*

deryā-yı ʿummān: *Umman denizi.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā **deryā-yı ʿummān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109,*

Beyit 6). [deryā-yı ʿummān,]

dest: *Far. El, yed.*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi **destüñde** çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [destüñde, -üñ, -de]*

dest: *Kır, ova.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [deşt,]*

dest: *(Sevgilinin) eli.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ **destinde** çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [destinde, -i, -n, -de]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp / Meste ḳarşu kim varur **destinde** ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [destinde, -i, -n, -de]*

destān: *Hikaye, söylence, efsanevi anlatı.*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi **destān** itmege / Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 2). [destān,]*

destān eyle-: *Hikaye etmek.*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ / Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [destān eyle-, -mek]*

destān ol-: *Destan olmak, ağızdan ağıza, nesilden nesile anlatılmak.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [destān ol-,]*

destār: *Başa sarılan sargı II tülbent II örgü.*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün daḫi **destārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [destārum, -um]*

destār: *Başa sarılan sargı, sarık.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte **destārı** nedür *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [destārı, -ı]*

dest-āvīz ol-: *Hediye, armağan olmak.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [dest-āvīz ol-,]*

deste deste: *Demet demet.*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa / Olur çemende sünbül-i ter **deste deste** ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [deste deste,]*

dest-gīr: *Düşenin elinden turan kişi.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [dest-gīr,]*

dest-i cefā-: *Cefa eli.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [dest-i cefā-, --sı, --n, --dan]*

dest-i ḥasret: *Hasret çölü.*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges / Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [dest-i ḥasret, -le]*

dest-i hasret: *Hasret eli.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [dest-i ḥasret, -le]*

dest-i ḥayret-: *Hayret çölünde.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [dest-i ḥayret-, --le]*

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile **dest-resi** var / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [dest-resi, -i]*

dest-res: *Ulaşma, erişme.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir **dest-res** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [dest-res,]*

dest-res: *Erişen, ulaşan.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa **dest-res** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [dest-res,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur **devācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [devācıġum,]*

Muʿīdī teşne-dildür şun lebüñ kim / **Devādur** derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [devādur, -dur]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün bīçāre kim artuḳ **devāsı** ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [devāsı, -sı]*

devā: *Çare, derman.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe şordum **devāsın** şekker ī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [devāsın, -sın]*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür **devādan** şi mdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [devādan, -dan]*

devā: *Derman, ilaç, tedavi.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī / Derdüme varup **devā** şorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [devā,]*

devā: *Çare / derman.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür ol aña **devādur** şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [devādur, -dur]*

devā: *(Ar.) İlâç, derman, şifâ.*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme bir nesneden yaʿnī **devā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [devā,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben zār ü bīmāruñ **devā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [devā,]*

devāsı: *Ar. ilâç -çare, derman-.*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum **devāsı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [devāsı,]*

devāsuz: *Çaresiz, şifa bulmaz, onulmaz.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / Uġradum bir derde kim öldüm **devāsuz** n'eyle yem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [devāsuz,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum bu diyāre gelicek **devlet** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [devlet,]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / **Devlet** hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz tāc ü **devlet** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [devlet,]*

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / Dōstum bāḳī degüldür çünkim **devlet** kimsey e *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [devlet,]*

Kūy-ı faḳr içinde bu **devlet** baña yetmez mi kim / Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [devlet,]*

devlet: *Devlet.*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm / **Devletüñde** ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6).*

[devletüñde, -ü, -ñ, -de]

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

Gerçi bir müflis gedāyam **devletüñde** h er müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [devletüñde, -üñ, -de]*

devlet: *Baht, talih.*

Ḳanı ol **devlet** ki meydān içre başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [devlet,]*

devlet: *Devlet, saltanat.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / Pādşāhum **devletüñ** pā yende vüʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise **devletlü** sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [devletlü, -lü]*

Gerçi bir müflis gedāyam **devletüñde** h er müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [devletüñde, -üñ, -de]*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol **devlet** vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [devlet,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān **devletin** / Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [devletin, -iñ]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu **devlet** olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu **devlet** kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [devlet,]*

devlet: *1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh **devletinde** emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [devletinde, -i, -n, -de]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / **Devletüñ** pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Bağımsız idare olunan*

hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; mutluluk, talih.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm **devletlü** sulṭān um n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [devletlü, -lü]*

devlet: *Kutlu ve ikbal sâhibi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise **devletlü** sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [devletlü, -lü]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / İntisābum sañadur **devletlü** sulṭā num saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [devletlü, -lü]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, büyük mutluluk.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden / Kimse irmez **devlete** iy ḫvāce ẕillet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [devlete, -e]*

devlet: *Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.* || *Mutluluk, saadet, talih, baht.*

Ulu **devletdür** seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [devletdür, -dür]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [devlet,]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; saltanat, hüküm sürülen topraklar.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ / **Devletüñ** pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *1. Mutluluk. 2. Talih.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu **devlet** ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [devlet,]*

devlet ü ikbāl-i çerh: *Feleğin talihi ve devleti.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer **devlet ü iḳbāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [devlet ü iḳbāl-i çerḫ,]*

devlet-i ḥüsn: *Güzellik ülkesi.*

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [devlet-i ḥüsn, -üñ, -de]*

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgilinin)*

güzelliğinin devleti.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur /
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [devlet-i ḫüsnüñde, -i, -üñ, -de]*

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgili kastedilerek) güzelliğin devleti, güzelliğin bahtı.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur /
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [devlet-i ḫüsnüñde, -üñ, -de]*

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgili kastedilerek) güzelliğin devleti, güzelliğin bahtı.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur /
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [devlet-i ḫüsnüñde, -üñ, -de]*

devlet-i ʿışk: *(Senin) aşkının devleti.*

Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile /
Pādşāhum ben
gedānuñ işin altun
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [devlet-i ʿışḳ, -uñ, -da]*

devlet-i ʿışḳuñda: *(Senin-sevgilinin) aşkının devletinde.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur
Muʿīdī-ḥastenüñ
/ **Devlet-i**
ʿ**ışḳuñda** müşkiller
begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [devlet-i ʿışḳuñda, -i, -uñ, -da]*

devlet-i ʿışḳuñda: *(Senin) aşkının devleti.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur
Muʿīdī-ḥastenüñ
/ **Devlet-i**
ʿ**ışḳuñda** müşkiller
begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [devlet-i ʿışḳuñda, -uñ, -da]*

devletlü: *Kutlu, ikbal sahibi (sultan).*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña nem var
ise **devletlü** sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [devletlü, -lü]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā
ruḫuñ yiter / Faṣl-ı
bahār ü **devr-i** gülistān
gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [devr-i, -i]*

devr: *Zaman, devir, çağ.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma **devre** kim /
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [devre, -e]*

devr: *Devir, zaman, vakit, çağ.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest /
Tāze
gül **devrinde** kimdür
olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr: *Çevre, etraf, yan.*

Ruḥlaruñ **devrinde** zülfüñd
ür dem-ā-dem

söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [devrinde, -in, -de]*

devr: *Ar. Zaman, dönem.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu **devri** ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [devri, -i]*

devr: *(Ar.) Dönme, kendi ekseni etrafında hareket etme.*

Vaḳt-i güldür diyü **devr** eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [devr,]*

devr idüp: *Kuşatmak, sarmak, etrafını çevirmek.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst / Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [devr idüp, -üp]*

devrān: *(Ar.) Devir, çağ, dünya.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü **devrān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [devrān,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i **devrān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [devrān,]*

Çün bilürsin rūz u şeb **devrān** ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [devrān,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür **devrān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [devrān,]*

devrān: *1) Zaman, devir. 2) Felek.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme **devrān** yaġdur ur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [devrān,]*

devrān: *Dünya, felek.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi **devrānı** dürüst / Nakş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [devrānı, -ı]*

devrān: *Devir, çağ, zaman, dönem.*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā ile geçen **devrānı** añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [devrānı, -ı]*

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe **devrāndur** b u *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [devrāndur, -dur]*

devrān āfet-: *Zamanın Güzeli.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı

cihān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [devrān āfet-, --i]*

devrān-ı gül: *Gül devri (gençlik zamanı).*

Geldi çün **devrān-ı gül** nūş it şarāb-ı lāle-reng / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [devrān-ı gül,]*

devr-i gül: *Ilkbahar mevsiminin gelmesi.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [devr-i gül, -dür]*

devr-i gül: *Gül mevsimi, ilkbahar.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim **devr-i gül** / ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [devr-i gül,]*
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen **devr-i gül** / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [devr-i gül,]*

devr-i gül-: *Gül mevsimi, ilkbahar.*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [devr-i gül-, --dür]*

devr-i güldür: *Gül devri; güzellik, tazelik, gençlik dönemi.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [devr-i güldür, -dür]*

devr-i ḫüsn-: *Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.*

Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [devr-i ḫüsn-, -üñ, --de]*

devr-i ḫüsnüñde: *Güzelliğin devresi, zamanı.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / **Devr-i ḫüsnüñde** naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [devr-i ḫüsnüñde, -üñ, -de]*

devr-i ḫüsnüñde: *Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / **Devr-i ḫüsnüñde** anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [devr-i ḫüsnüñde, -üñ, -de]*

devri ḳo: *Kadehi döndürmeyi bırak.*

Sāḳiyā **devri ḳo** billāh ṭolu ṣun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [devri ḳo,]*

devr-i ruhuñ-: *(Sevgilinin) yanağın devri/ zamanı (bkz.: devr-i kamer, kamer devri).*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [devr-i ruḫuñ-, --da]*

devr-i ruhuñ-: *Yanağının devri, zamanı.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [devr-i ruḫuñ-, --da]*

devr-i ruhuñda: *Yanağın çevresi.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [devr-i ruḫuñda,]*

devr-i ruhuñda: *Güneş olan yanağın zamanı.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin / Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [devr-i ruḫuñda, -uñ, -da]*

devr-i zamān-: *İçinde bulunulan zaman.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [devr-i zamān-, --dan]*

devr-i zemān: *Zaman, dönem II talih, baht.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi **devr-i zemān** velī / Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [devr-i zemān,]*

devr-i zemān-: *Zaman, dönem.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu şun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [devr-i zemān-, --dan]*

deyr: *Kilise, manastır.*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler / Hey meded iy fitne **deyrinüñ** büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [deyrinüñ, -i, -nüñ]*

deyr-i cihān: *Dünya kilisesi.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim / Naḳş-ı zībāsın gören ḫayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [deyr-i cihān, -da]*

di: *Söylemek.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var **di** bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [di,]*

Zehr ise nūş eylerem **didüklerin** şe rbet gibi / Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [didüklerin, -dük, -ler, -i, -n]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden **dir** ki cāndur bu / Niçe ʿāşıḳlaruñ gönlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [dir, -r]

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī **dir** iseñ / Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 5). [dir, -r]*

di: *1. Demek, söylemek.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse **dir** başına pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [dir, -r]*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / Şiʿri **dimege** şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [dimege, -meg, -e]*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya cānın al **didüm** gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [didüm, -düm]*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç / Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [didiler, -di, -ler]*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḥürmet ile gel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [didiler, -di, -ler]*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel **didiler** / Ne didilerse hep güzel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [didiler, -di, -ler]*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / **Dirlerdi** Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi **dirmiş** / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [dirmiş, -r, -miş]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey **di** ki ḥışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [di,]*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ **di** ḥarāmī ġam zeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [di,]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [dirin,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun **dirin** / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [dirin,]*

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan / Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 3). [dirin,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [dirin,]*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [dirin,]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 316, Beyit 5). [dirin,]

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel / Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 6). [dirin,]*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm **dirüz** velī / Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [dirüz, -r, -üz]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim / Diyemezler utanma vākiʿ olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [dimesünler, -me, -sün, -ler]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim / **Diyemezler** utanma vākiʿ olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [diyemezler, -(y)e, -mez, -ler]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler **dimiş** düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [dimiş, -miş]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler **dir** ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [dir, -r]*

di: *Demek, söylemek.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn **didükleri** / Yire geçer ḥayā ile Seyḥun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 1). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni / Ḫāk-i siyāha degmedi altun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār / Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Aḫṣāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi üstüme gerdūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim / Ben baña eyledüm **didilerdi** bañ a seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [didilerdi, -di, -ler, -di]*

Daḫi elif **dimeden** ʿışḳ mektebinde göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [dimeden, -me, -den]*

di: *Söylemek, dile getirmek, demek.*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / **Didügüñ** ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]*

di: *Demek, söylemek.*

Merg **didükçe** leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫs *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [didükçe, -dükce]

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm
velī / **Didügince** var imişsün böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [didügince, -düg, -ince]*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi / Gelüp **didi** şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [didi, -di]*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı nabẕuma **didi** ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [didi, -di]*

di: *Demek, söylemek, hitap etmek.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur **dirler** velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [dirler, -r, -ler]*

di: *İstemek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum / Görem **dirseñ** güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [dirseñ, -r, -se, -ñ]*

di: *Söylemek, söz söylemek.*

Ṣorup **didüm** ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi / Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

di: *Söyleme!.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāṣıḳ cān virür / Ḫayr ḥod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [dime, -me]*

di: *Demek.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre **dir** gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [dir, --r]*

di: *... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.*

Şol nigār-ı sīmber kim adına **dirler** ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh / Tāze bahār ile mey-i gülgūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 7). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / Gelmez beyāna vü cedele ḫālet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yüzüm şuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin / Bilsem neyiki bāri

melāḥat **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre / Yoḳdur gül-i semende letāfet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet **didükleri** / Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet **didükleri** / Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

di: *(cevaben) demek, söylemek.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek **didi** bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [didi, -di]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm **didi** / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [didi, -di]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi **didi** bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [didi, -di]*

di: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine / Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [didüm, -+dü, -+m]*

di: *(Cevaben) demek, söylemek.*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez / Düzdīde ḫande idüp **didi** kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [didi, -di]*

di: *Söylemek. II Söyledikçe.*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam **didükce** dāst ān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [didükce, -dükce]*

di: *...diye söylemek, ... diye anlatmak.*

Dil-i āvāreyi **dirler** ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

di: *Demek, söylemek.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur **dirler** velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [dirler, -r, -ler]*

di: *1. Demek, söylemek.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr

u nāmūs **dimek** şimdi zihī ʿār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [dimek, -mek]*

di: *Söylemek, söz söylemek II Uyarmak, ikaz etmek.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

di: *Demek, açıklamak, izah etmek.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl **didüm** / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]*

di: *(Cevaben) demek, söylemek.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm / **Didi** ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [didi, -di]*

di: *Demek, söylemek.*

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [dimedüñ, -me, -dü, -ñ]*

di: *Demek, söylemek.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek **dirsin** velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [dirsin, -r, -sin]*

di: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [dir, -r]*
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña / Yüzüñe
n'ola **dimezse** utanur yüz
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [dimezse, -mez, -se]*

di: *Demek, söylemek.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur **diyen** uṣl u saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [diyen, -(y), -en]*

di: *Demek, söylemek.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne **diyem** şāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [diyem, -(y), -em]*

di: *Demek, söylemek.*

Eyledüm **dirmiş** Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [dirmiş, -r, -miş]*

di: *Demek, söylemek. Adlandırmak.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe ṣeb / Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde
kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

29, Beyit 1). [dirsem, -r, -se, -m]

di: *Demek, söylemek.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur **dirler** duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*

di: *Demek, söylemek.*

Hey **di** çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [di,]*

di: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Öldürem **dirsin** velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [dirsin, -rsin]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim **diye** pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [diye, -ye]*

Dem ola hem-dem olavüz **dirsin** / Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [dirsin, -rsin]*

Umma öpersin ayaġum ṭoprağın **dirsin** velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [dirsin, -rsin]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur **dirdi** il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [dirdi, -r, -di]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür **diseler** bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [diseler, -seler]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne **diyem** dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [diyem, -ye, -m]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem **dirüm** velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭoprāḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [dirüm,]*

Öldürem **dirsin** velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [dirsin, -rsin]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn **dimege** / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [dimege, -meg, -e]*

Nāreven **dirsin** Muʿīdī ḳadd ine yārüñ velī / Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [dirsin, -rsin]*

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun **dirin** / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [dirin, -r, -in]*

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ **dimezem** / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [dimezem, -mez, -em]*

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / Bir aġız **dimedüñ** ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [dimedüñ, -me, -dü, -ñ]*

di: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / **Dir** ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [dir, -r]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl **dir** iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [dir, -r]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı / Gören **dir** geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [dir, -r]*

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur **dir** iken / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [dir, -r]*

Cān fedā eyle Muʿīdī **dir** iseñ yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [dir, -r]*

di-: *Söylemek.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / **Disem** olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [disem, -sem]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var **dirler** velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [dirler, -ler, -r]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa **dirdi** nā-tüvān gönlüm velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [dirdi, -r, -di]*

di-: *Demek, söylemek.*

Bülbül olsun **dirseñüz** iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [dirseñüz, -rseñüz]*

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Ṣūfī **dime** maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim / Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [dime, -me]*

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Saña ben **dimezem** iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden

geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [dimezem, -mez, -em]*

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]*

di-: *Demek, söylemek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / **Didi** ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [didi, -di]*

di-: *Demek, söylemek.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre **dir** gören / Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [dir, -r]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Çīndür ṣaçuña Çīn **dise** dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [dise, -se]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna **diñüz** kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [diñüz, -ñ, -(ü)z]*

Beni bir yerde yār ile göricek / Ehl-i diller niçe meṣel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür iki degül ecel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [didiler, --di, --ler]*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel **didiler** / Ne didilerse hep güzel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [didiler, --di, --ler]*

Göñli ḳatıdur **dise** bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [dise, -se]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye **dirdüm** velī / Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [dirdüm, -r, -dü, -m]*

Ḳana girer āl ile **dirlerse** laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [dirlerse, -r, -ler, -se]*

Çünki ḫūr u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür **diyen** ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [diyen, -(y)en]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe **didüm** eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma **didüm** didi / Şāʿirüñ ṣınmaḳ gerek

gönli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [didüm, --dü, --m]*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir **didüm** didi / Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [didüm, --dü, --m]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem **didüm** didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez / Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Sevmezem **didüm** görüp āteşde naʿl-i zülfüñi / Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 2). [didüm, --dü, --m]*

Dil miyānuñdan kenār ister **didüm** geldi didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam **didi** / İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ **didi** kim nişān benümdür *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek ehl-i naẓar **didi** yaraşur zerdedür *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [didi, --di, -]*

Ḫoş gör **didi** niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [didi, --di, -]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū **didi** / Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm **didi** / Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [didi, --di, -]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Kimedür bu ġamze **diyü** ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [diyü, --(y)ü, -]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne **dirseñ** ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [dirseñ, -r, -se, -ñ]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāṣıḳ ṣuʿlesin / Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [dir, -r]*

Raḳīb ḫaḳḳuma ölimez mi **dir** yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [dir, -r]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını **dir** mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [dir, -r]*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [dir, -r]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ **dir** gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [dir, -r]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / **Dir** ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [dir, -r]*

Kimi öpdüm kimi emdüm **dir** nigāruñ leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [dir, -r]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Māye-i cāndur **disem** ʿayb itme sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [disem, -se, -m]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ / Hey meded öldüm **disem** derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [disem, -se, -m]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Gül beñzerin **dimiş** yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [dimiş, -miş]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Ḫūnī gözüñe gerçi **direm** ḥiddet itmesün / Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [direm, -r, -em]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ / **Dirsem** ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [dirsem, -r, -se, -m]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir **dimeyem** /
Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [dimeyem, -me, -(y)em]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem **dirken** seher /
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [dirken, -r, -ken]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur /
Esdüginçe ḳarayil **dirler** ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*
Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile /
Veh ki sīm ü zer degül **dirler** behāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer **dirler** ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*
Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ /
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki **dirler** dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*
Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur /
Sāye **dirler** adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*
Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün **dimiş** / Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [dimiş, -miş]*
Öpdi **dirsen** gice uyurken Muʿīdī leblerüm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [dirsen, -r, -se, -ñ]*
İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / Ḥüsn ili sulṭānıdur **dirler** Süleymān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [dirler, -r, -ler]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [diñ, -ñ]*
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım /
ʿUṣṣāḳa **diñ** gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [diñ, -ñ]*
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil /
Billāh **diñ** ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [diñ, -ñ]*
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar /
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [diñ, -ñ]*

di-: *Dedi, demek, söylemek.*

Görinüp ol şeh-süvārum **didi** ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [didi, -di]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne **disünler** / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [disünler, -sün, -ler]*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [disünler, -sün, -ler]*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [disünler, -sün, -ler]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim baña bī-gāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [disünler, -sün, -ler]*

Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā ile dīvāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [disünler, -sün, -ler]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / Sābāṣ bu naẓmuma güher-efşāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [disünler, -sün, -ler]*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece mestāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [disünler, -sün, -ler]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne **disünler** / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [disünler, -sün, -ler]*

dīdār: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / Ṣu gibi olmışam **dīdāre** ʿāṣıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [dīdāre, -e]*

dīdār: *Güzel yüz, güzellik. || Sevgili.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni / ʿĀṣıḳa **dīdār** besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [dīdār,]*

dīdār: *(Sevgilinin) güzel yüzü.*

Gül temāṣāsı gerekmez baña **dīdār** yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [dīdār,]*

Bī-ḳarāram ṣu gibi **dīdār** ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [dīdār,]*

dīde: *Göz.*

Pāre pāre **dīdeden** ḳan aḳduġın ʿayb itme kim / Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 2). [dīdeden, -den]*

dīde: *Göz.*

Āşkār olmazdı
rāzum **dīde** giryān
olmasa / Mā-cerāmı
kim bilürdi eşk-i ġalṭān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [dīde,]*

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

Diñle dil ü **dīde** mā-cerāsın
/ Efsāne gerekse baḥr ü
berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [dīde,]*

dīde: *Göz.II Âşığın kanlı gözleri.*

Eksük
olmaz **dīdeden** ġamze
ñ ḫayāli dem-be-dem /
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür
meyl ider ṣudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [dīdeden, -den]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān /
Görinür başladı gūyā
ki deñizden
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [dīde,]*

dīde: *Göz, çeşm, ayn.*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ
ile **dīdelerüm** / Beñzer
ol baḥre ki baḳduḳça
görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [dīdelerüm, -ler, -üm]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Şol dem ki **dīdeden** leb-i
laʿlüñ nihān olur / Nūş
itdügim zülāl ise
içimde ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [dīdeden, -den]*
Dūd-ı āhum **dīdeden** her
laḥẓa ṭūfān yaġdurur /
Esdüginçe ḳarayil
dirler ki bārān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [dīdeden, -den]*

dīde: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Güllerle **dīde** gülşeni zeyn
oldı ser-be-ser /
Beñzüm egerçi berg-i
ḫazāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [dīde,]*

dīde: *Görme organı, göz.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan
kim **dīdeden** pinhān
olur / Her ḳadeḥ kim
nūş idem ġamdan
içinde ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [dīdeden, -den]*

dīde: *Görme organı göz. || Aşığın gözü.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan
ki ṭamlar **dīdeden** /
Bād-ı ḥasretle açılmış
erġavānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [dīdeden, -den]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Gördi zülfüñ
ḳarasın **dīde** yaşum
rehber olup / Deñiz
ehli bilür iy māh yolın
yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [dīde,]*

dīde mülk-: *Gözden.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa
göñlüm ġāʾibin / Dīde
mülkinden yaşum biñ
biñ revān olmış

gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [dīde mülk-, -i, --n, --den]*

dīde vü dil-: *Göz ve gönül.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [dīde vü dil-, -den]*

dīdeden: *(Sevgilinin) yaralayıcı gözleri.*

Nevk-i müjeñ ki **dīdeden** uġradı göñlüme / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [dīdeden, -den]*

dīde-i baḫt-: *Baht gözü.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [dīde-i baḫt-, --um]*

dīde-i giryān: *(Âşığın) Ağlayan gözleri.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan **dīde-i giryān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [dīde-i giryān, -i]*

dīde-i giryān: *(Âşığın) ağlayan gözü.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan **dīde-i giryān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [dīde-i giryān,]*

dīde-i hūn-bār: *(Âşığın) kan ağlayan gözleri.*

Niçe ḳan aġlamasun **dīde-i ḫūn-bār** baña / Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [dīde-i ḫūn-bār,]*

dīde-i ter: *Ağlayan göz, yaşlı göz.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre nisār itmeg içün / Dāmenin ḳıldı güher **dīde-i ter** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [dīde-i ter,]*

dīde-i ter-: *Yaşlı/ıslak göz.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [dīde-i ter-, --den]*

dīde-i terden mi-: *Ağlayan gözün mü ?.*

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı / Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [dīde-i terden mi-, -dür]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / **Didi** gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [didi,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm / Gül gibi güldi vü **didi** ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [didi,]*

didi: *Dedi,demek, söylemek.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / **Didi** kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [didi,]*

didi: *Demek, adlandırmak.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ **didi** ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [didi,]*

didi: *(cevaben) söylemek.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm **didi** / Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [didi,]*

didi: *"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre / **Didi** mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [didi,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / **Didi** gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [didi,]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd / **Didi** beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [didi,]*

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine / **Didi** cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [didi,]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi **didi** / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ **didi** ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [didi,]*

didügi: *Dediği, söylediği.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / **Didügin** inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [didügin, -(n)]*

didügümçün: *Dediğim için.*

Düşmene uyma **didügümçün** be ni düşmen ṣanur / Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [didügümçün,]*

didükleri: *Denilen, isminde.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn **didükleri** / Yire geçer ḫayā ile Seyḥun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 1). [didükleri,]*

didüklerince: *Dediklerince, dedikleri kadar.*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi il **didüklerince** var imiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [didüklerince,]

didüm: *Dedim.*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden **didüm** / Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [didüm,]*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā **didüm** / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [didüm,]*

didüm: *Dedim.*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur **didüm** / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [didüm,]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd / Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [didüm,]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün **didüm** / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [didüm,]*

digergūn: *Değişmek, başkalaşmak.*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli **digergūn** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [digergūn,]*

digergūn eyle-: *Vaziyetini değiştirmek, bambaşka bir hâl almak. II Perişan olmak, acınacak duruma gelmek.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [digergūn eyle-, -düñ]*

dik-: *Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / Tāze sūsenler **diküpdür** and a şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [diküpdür,]*

dik: *Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme **dikdi** nebāt / Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4). [dikdi, -di]*

dik: *Dikmek ll geçirmek (mızrak bağlamında).*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa **dik** / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [dik,]*

dik: *Dikmek, geçirmek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi **diküp** oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [diküp, -üp]*

diken: *Bazı nebatatta bulunan*

sivri ve batan iğne.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [dikensiz, -siz]*

diken: *Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur gül **dikenden** laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [dikenden, -den]*

diken ol-: *Diken, rahatsız edici husus olmak.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [diken ol-, -mış, -dur]*

dikkatle: *Dikkat ederek, dikkatli bir şekilde.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [diḳḳatle,]*

dil: *Gönül.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [dilde, -de]*

Ṣaf baġlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede / **Dillerle** itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [dillerle, -lerle]*

Ḳuluñam **dilden** gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [dilden, -den]*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün **dil** sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [dil,]*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime ṣol zülfe ḫaṭādur bu / Dīvāne misin iy **dil** zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [dil,]*

Dime āşüfte **diller** meyl ider yüzüñe zülfüñden / Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [diller, -ler]*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [dil,]*

Ḳanda irer vaṣla **dilden** yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [dilden, -den]*

Gitme iy serv-i revān kim **dil** ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [dil,]*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [dil,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ **dil** ü dīn

üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [dil,]*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde **dil** / Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [dil,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / **Dil** ḥayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [dil,]*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḥaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān ü **dil** ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [dil,]*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim / Her dem yanar anuñla **dil** mülki ḫāne
ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [dil,]*

Bir **dil** olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi / Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [dil,]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān ü **dil** naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [dil,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [dilde, -de]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine **dil** şehrine / Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [dil,]*

Adın añmazdum dile **dilde** ḫayālüñ olmasa / Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [dilde, -de]*

Adın añmazdum **dile** dilde ḫayālüñ olmasa / Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden **dile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [dile, -e]*

Sīneler ḳaṣrın delüp **diller** uġurlar her gice / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [diller, -ler]*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [dil,]*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni / Yaḳasın yırtar sevüp **dilden** gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [dilden, -den]*

Devr-i güldür līk **dilden** ḫār-ı miḫnet gitmedi / Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [dilden, -den]*

dil: *Gönül.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [dil,]*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān u **dil** burcına mihr-i ʿālem-ārādur

gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [dil,]*

Lebüñ şevḳiyle **dil** ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [dil,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü **dil** / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [dil,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde **dil** / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [dil,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice / Dīn ü **dil** naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [dil,]*

Küfr-i zülfüñ dīn ü **dil** mülkin ḫarāb itmek diler / Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [dil,]*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle **dil** gülzārınuñ / Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 2). [dil,]*

Cān u **dil** aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [dil,]*

dil: *Dil, lisan. Konuşma dili.*

Sebze başdan ayaġa **dil** olur āmīn dimege / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [dil,]*

dil: *Dil, söz. konuşma dili.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü **dillerde** Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [dillerde, -ler, -de]*

dil: *Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün / Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [dilini, -i, -n, -i]*

dil: *Gönül, kalp, yürek.*

Ḳāmetüm lām olduġın **dil** ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [dil,]*

Ḳāmetüm lām olduġın **dil** ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [dil,]*

dil: *Söz, ifade etme, söyleme.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem **dillerle** şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [dillerle, -ler, -le]*

dil: *Gönül II Dil.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne **dildür** çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

7, Beyit 1). [dildür, -dür]

dil: *Dil.*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün / Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ **dilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [dilini, -ini]*

dil: *(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.*

Hep māsivāyı **dilden** sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [dilden,]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [dil,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh **dil** gāh cāndan müşterī / Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [dil,]*

dil: *1. söz, ifade etme, söyleme 2. gönül.*

Vechi var **dilden** ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [dilden, -den]*

dil: *(Aşığın) gönlü.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [dil,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa **dil** cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [dil,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa **dil** cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [dil,]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [dil,]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [dil,]*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem / Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [dil,]*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [dil,]*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / **Dil** Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [dil,]*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle **dil** / ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [dil,]*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise **dil** ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [dil,]*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy **dil** işüñ

kīmyā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [dil,]*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür **dile** /
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [dile, -e]*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
/ **Dile** derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [dile, -e]*

İy şeker-leb vechi var söylese **dil** ṭūtī gibi /
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [dil,]*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör /
İrmek ister **dil** ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [dil,]*

dil: *Gönül, yürek; aşık.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā /
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [dil,]*

dil: *Ağız, söz.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür /
Ḫayr ḥod gelmez **dilüñden** böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [dilüñden, -ü, -n, -den]*

dil: *(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.*

Ḥüsn meydānında **diller** leşkerin çekişdi āh / Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [diller, -ler]*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [dildür, -dür]*

dil: *Gönül II Dil.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne **dildür** çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [dildür, -dür]*

dil: *Aşk ve sevginin kaynağı, dil, yürek.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / **Dil** ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [dil,]*

dil: *Gönül, kalp, yürek. II Âşığın gönlü.*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [dilde, -de]*

dil: *Gönül. || Aşığın gönlü.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [dil,]*

dil: *Gönül, yürek, kalp. Âşığın gönlü.*

Didüm tīr-i müjen **dilden** geçüp

dökdi yire ḳanum /
Didi ol mācerāyı luṭf
idüp añma geçenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [dilden, -den]*

dil: *Ağız (bir konu insanların ağzında dolaşmak).*

Söylenen
ḫalḳuñ **dilinde** şimdi
ḥüsnüñdür senüñ /
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [dilinde, -in,-de]*

dil: *(Âşıḳın) gönlü.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın
/ **Dili** almaġa nedür
çaḳ bu ḳadar
yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [dili, -i]*
ʿIşḳ **dilden** gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur / İy
Muʿīdī olmasın hīç
memleket
ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [dilden,]*
Göreli ḫālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn /
Nāḳalar başın
ṣalup **dilden** fiġān
eyler
ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [dilden,]*

dil: *(Âşıḳın) gönlü.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler
ḫayāli **dilde** kim /
Şekker ile ol ḳadar
zeyn olmaya dükkān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [dilde, -de]*
Terk eylemek olurdı ol māh
mihrin ammā / Sevdā-
yı zülfi **dilde** bir
kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [dilde, -de]*
İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi **dilde** sen misin /
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [dilde, -de]*
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur /
Ḥasret oḳı **dilde** ol
ebrū-kemānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [dilde, -de]*
Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā /
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [dilde, -de]*
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde kim /
Yine bir mehveş
ḫayālin **dilde** mihmān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [dilde, -de]*
Nev-bahār añmañ baña kūy-
i nigārum var iken /
Gül
gerekmez **dilde** ansuz
ḫārḫārum var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [dilde, -de]*

dil: *(Âşıḳın) gönlü, kalbi.*

Bir meh-i nā-mihr
içün **dil** şöyle ser-
gerdān olur / Dōstlar
ḫālüm görüp aġlar aʿdū
ḫandān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [dil,]*
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü /
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile **dil** ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [dil,]*
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña /
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş

añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [dil,]*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [dil,]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [dil,]*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var / N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [dil,]*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan **dil** niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [dil,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü **dil** ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [dil,]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [dil,]*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [dil,]*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [dil,]*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin **dil** / Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [dil,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre **dil** / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [dil,]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı **dil** / İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [dil,]*

Sünbül saçuñ hevāsına **dil** hem-dem olalı / Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [dil,]*

Añup zülfüñ fetilin **dil** dögünler yaḳmaġ isterken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [dil,]*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [dil,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya **dil** / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [dil,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [dil,]*

Sīnede ġam var yanar **dil** bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [dil,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni

ol **dilde** ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [dilde, -de]*

Ṭurmayup çeşm ü **dil** ü sînemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [dil,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü **dil** / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [dil,]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / **Dil** olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [dil,]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / **Dilde** ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [dilde, -de]*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḫmını bildürmeg içün / Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [dilde, -de]*

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [dil,]*

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Ġam geldi sīneden dile **dilden** revānuma / Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [dilden, -den]*

dil: *(Fars. dil) Gönül, yürek.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / **Dile** zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [dile, -e]*

Ġam geldi sīneden **dile** dilden revānuma / Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [dile, -e]*

dil: *(Ey) Gönül seslenme nida anlamında tecrid yapılmıştır.*

İpe çek iy **dil** elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın / Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [dil,]*

dil: *(Fars. dil) Gönül, yürek.*

Vehm ider **dilde** perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [dilde, -de]*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı **dilde** mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [dilde, -de]*

dil: *(Fars. i.) Gönül, yürek.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [dilden, -den]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur **dilden** ne cān ü cihāndan

ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [dilden, -den]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / **Dil** pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [dil,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü **dil** ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [dil,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [dil,]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ / Ya müjeñ cerrāḥı **dilden** çekmes ün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [dilden, -den]*

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Zülfüñ cefāları **dile** ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [dile, -e]*

dil: *(Far.) Gönül.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine **dil** / Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [dil,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [dil,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez **dil** ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [dil,]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / Şan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [dil,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [dil,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın **dil** ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [dil,]*

Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [dil,]*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ / Oḳudı ġam risālesini **dil** sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [dil,]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [dil,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / Ṭūṭiyādur **dil** ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [dil,]*

Gerçi **dil** bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [dil,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür **dil** ü cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme

gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [dil,]*

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur / Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür **dil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [dil,]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe **dil** baġladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [dil,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīşāndur **dil** ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [dil,]*

Devlet-i ʿışḳuñda **dil** dervīşin itmişdür ġani / Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 3). [dil,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi **dil** / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [dil,]*

Cān ü baş ü dīn ü **dil** senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [dil,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [dil,]*

Diñle **dil** ü dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [dil,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla **dil** ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [dil,]*

Bir güzel sever yine **dil** / Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [dil,]*

Gördügin maḥbūba iy **dil** mübtelā olmaḳ neden / Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [dil,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [dil,]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü **dil** ḫayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [dil,]*

Şehr için iy **dil** n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [dil,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice / Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [dil,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür **dil** ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [dil,]*

Ḳā'ilem **dil** derdine ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [dil,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [dil,]*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün / Bülbülüñ zārılıġı

diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [dil,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [dil,]*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [dil,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy **dil** ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [dil,]*

Dār-ı cefāda **dil** niçe bir aṣılup ṭura / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [dil,]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [dil,]*

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Olmasa ġam oḳı zaḫmı **dilde** / Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [dilde, -de]*

dil: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [dil,]*

Ġamzeñe **dil** hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [dil,]*

Her ḳaçan taḫrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya **dil** heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [dil,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [dil,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [dil,]*

Cān u **dil** mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḫrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [dil,]*

Cān ü **dil** cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [dil,]*

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [dile, -e]*

Oldı zülfüñ **dile** belā-yı siyāh / Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [dile, -e]*

dil al-: *Gönlü ele geçirmek, aşık etmek; kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek; düşmanın durumunu söyletmek için sorguya çekilmek üzere tutsak almak..*

Ceng idüp dil almaġ içün
çeşm-i fettānuñ senüñ /
Fitne meydānında
ṣaflar çekdi müjgānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [dil al-, -maġ]*

dil bülbül-: *Gönül bülbülü; aşık.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā
ruḫuñ yiter / Faṣl-ı
bahār ü devr-i gülistān
gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [dil bülbül-, -i, --(n), --e]*

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āṣıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur /
Gözlerüm nemnāk
ü **dil ġamnāk** ü sīnem
çāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [dil ġamnāk,]*

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āṣıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur /
Gözlerüm nemnāk
ü **dil ġamnāk** ü sīnem
çāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [dil ġamnāk,]*

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āṣıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur /
Gözlerüm nemnāk
ü **dil ġamnāk** ü sīnem
çāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [dil ġamnāk,]*

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āṣıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur /
Gözlerüm nemnāk
ü **dil ġamnāk** ü sīnem
çāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [dil ġamnāk,]*

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āṣıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur /
Gözlerüm nemnāk
ü **dil ġamnāk** ü sīnem
çāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [dil ġamnāk,]*

dil haste: *I. Gönül hastası II. Aşık.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger
pāre pāredür / Gör tīġ-i
ġamzeñ ile neler pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [dil ḫaste,]*

dil naḳd-: *Gönül sermayesi.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ
ile Muʿīdī / Dil naḳdini
yoluñda seng-i cān ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [dil naḳd-, -i, -ni]*

dil şehr-: *Gönül şehri.*

Gitmek ister gerçi dil
şehrüñden ammā
n'eylesün /
Bağlamışdur yolların
zülf-i girih-gīrün
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [dil şehr-, --üñ, --den]*

dil ü cān: *Gönül ve can.*

Dil ü cān derdini dildāre
varup ʿarż idegör /
Ḫaberin ẕerrelerüñ
mihr-i dıraḫşāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [dil ü cān,]*

Ögrenüp cevre diler
būse **dil ü cān** küstāḫ /
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [dil ü cān,]*
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki
ʿaksi düşicek / **Dil ü cān** baġçesini pür gül ü reyḥān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [dil ü cān,]*

dil ü cān-: *Gönül ve can.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi
Muʿīdīye bu kim / Dil ü cāndan ḳulıdur bir
ṣanem-i
sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [dil ü cān-, -dan]*

dil uġru-: *Gönül Hırsızı.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḥarāmī / Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [dil uġru-, -sı]*

dil uzadup: *Bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler
egerçi şemʿ-i şeb /
Cānı yoḳdur kim ide ol
māh-ı tābān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [dil uzadup, -up]*

dil vir-: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu
düşmenlik neden /
Dōstum maḥbūb
olanuñ mübtelāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [dil vir-,]*
Şol bī-vefāyı sevme ger
olmaya şīvekār / Çün
ḫūba dil virünce kişi
dil-sitān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [dil vir-, -ünce]*

dil vir-: *Gönül vermek, sevmek.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil
viren āşüfteler / Cām-ı
gülgūndan geçüpdür
içdügi
reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [dil vir-, -en]*

dil virdüm: *Gönül vermek, sevmek.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre **dil**
virdüm velī /
Bulmadum bir ṭoġru
dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [dil virdüm, -dü, -m]*

dil virme-: *Gönül vermek.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil
virmesün diyü /
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü
fiġānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [dil virme-, --sün]*

dil virüp: *Gönül vermek, sevmek.*

Dil virüp ol serve
düşmüşdür
Muʿīdī pāyına /
Gūyiyā süglün ḳovar
ardınca bir şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [dil virüp, -üp]*

dil virüp-: *Gönül vermek. II Âşık olmak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün dimedüñ bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [dil virüp-, --dür]*

dil-āver: *Yiğit, yürekli.*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir **dil-āverdür** ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [dil-āverdür, --dür]*

dilāver-bende-: *Yürekli, cesur asker.*

Ben ki meydān-ı belāda bir **dilāver-bendeñem** / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [dilāver-bendeñem, -ñem, -]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Şūḫ **dilberdür** n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [dilberdür, -dür]*

Sensüz iy **dilber** niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [dilber,]*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [dilberümden, -den, -üm]*

Çeşm-i pür-eşkümde iy **dilber** ḫayāli zülfüñüñ / Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [dilber,]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña / Şimdiden o **dilberüñ** kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [dilberüñ, -üñ]*

dilber: *Gönül alan, gönül çeken, güzel.*

Derd ile öldüm inanmaz baña **dilberler** meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [dilberler, -ler]*

dilber: *Güzel (gönlü kendine çeken)* ‖ *sevgili.*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü **dilberlerde** / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [dilberlerde, -ler, -de]*

dilber: *Gönül alan güzel* || *Sevgili.*

Ḫāl-i siyāh **dilbere** gönlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [dilbere, -e]*

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [dilberüm, -üm]*

dilber: *Gönül alan güzel* || *sevgili.*

Cevr itdügince **dilbere** artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [dilbere, -e]*

dilber: *(Gönül alan, gönül*

çeken) Sevgili.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet / **Dilberümle** geldi baḫṣ-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [dilberümle, -üm, -le]*

dilber: *Gönül alan, gönlü kendine çeken.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara / Ṣūḫ **dilberdür** ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [dilberdür, -dür]*

dilber: *Gönül alan güzel (sevgili).*

Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir **dilber** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [dilber,]*

Ne var olduñ ise **dilber** ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīṣān- ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [dilber,]*

dilber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum bir ṭoġru **dilber** ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan güzel || Sevgili.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu **dilberüm** / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [dilberüm, -üm]*

dilber: *Gönlü çelen sevgili, güzel.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [dilberüñ, -üñ]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy **dilber** göñül / Baḫṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [dilber,]*

dilber: *(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim **dilber** / Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [dilber,]*

İy Muʿīdī söyleyen **dilber** mi dilde sen misin / İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [dilber,]*

Yār diyü sevdügim **dilber** ʿaceb dildār imiş / Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [dilber,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi / **Dilber** olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [dilber,]*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki **dilber** ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān

eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [dilber,]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir **dilber** cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [dilber,]*

Çün ehl-i nāz olan **dilber** niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz / Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [dilber,]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi **dilber** benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [dilber,]*

Yüz bulup **dilber** yanında şöyle küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [dilber,]*

Dil senüñ ḳarşuñda iy **dilber** niçe āh itmesün / Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [dilber,]*

dilber: *Aşık olunan, gönlü kendine çeken.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i **dilber** var iken / Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [dilber,]*

Nev-cüvān **dilberlere** olma zduñ iy dil mübtelā / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [dilberlere, -ler, -e]*

dilber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel. II Sevgili.*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa **dilberden** ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [dilberden, -den]*

dilber: *(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel (Bedi'ü'l-Cemâl).*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ **dilber** kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [dilber,]*

dilber: *Âşık olunan, gönlü kendine çeken. (Sevgili).*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña **dilber** yitersin ḥūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [dilber,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem / Ṣoñ nefesde adum iy **dilber** müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [dilber,]*

Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün / Ġam-ḫāneme **dilber** gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [dilber,]*

dilberā: *Ey gönül alan(sevgili).*

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim / Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 2). [dilberā,]*

dilberā: *Ey gönül alan II. Ey sevgili.*

Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür **dilberā** / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [dilberā,]*

dilberden mi-: *Sevgiliden mi?.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [dilberden mi-,]*

dilber-i: *Gönlü kendine çeken, güzel.*

Demdür görünse **dilber-i** ebrū-kemānumuz / Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [dilber-i,]*

dilber-i çār-ebrū: *Hilal kaşlı bir güzel. II Sevgili.*

Bir **dilber-i çār-ebrū** gördüm daḫi çaġında / Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [dilber-i çār-ebrū,]*

dilber-i mekkār: *Hilekâr sevgili.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı / Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 16). [dilber-i mekkār, -um, -ı]*

dil-beste: *Gönül bağlama. gönül verme. kendini kaptırma.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise / Olmaya bir ben ḳadar **dil-beste** mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [dil-beste,]*

dil-beydaḳ: *Gönül piyonu.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār / Ḫālüñe **dil-beydaḳın** virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [dil-beydaḳın,]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Niçe bir **dildāra** varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [dildāra, -a]*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ **dildār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [dildār,]*

Bī-vefā **dildār** imişsün böyle bilmezdüm seni / Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [dildār,]*

dildār: *Güzel ‖ sevgili.*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile **dildārı** ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [dildārı, -ı]*

Dilini emmege virmez dime **dildārum** içün / Baña şor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [dildārum, -um]*

dildār: *Birinin gönlüne malik*

olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi **dildārum** budur
/ Cān ü dilden
sevdügim şūḫ-ı
sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [dildārum, -um]*

Kimse **dildāruñ** Muʿīdī aġz
ı var dimez velī /
İşiden lafẓ-ı güher-
bārın ider yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [dildāruñ, -uñ]*

dildār: *Güzel, sevgili.*

İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni kim /
Diñmezem ayru
düşelden
berü **dildārümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [dildārümden, -üm, -den]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan ma'şuka, güzel // Sevgili.*

Ḫātem-i
ʿışḳına **dildāruñ** nigīn
olmaġ içün /
Aġlamaḳdan sürḫ olup
laʿl-i Bedaḫşān'dur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 6). [dildāruñ, -uñ]*

dildār: *Sevgili.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar
ḫūn-ı dil revān
/ **Dildāruña** ʿadāvete
bu mā-cerā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [dildāruña, -uñ, -a]*

dildār: *Gönül alan sevgili, maşuk.*

Tevbeliyem bāde-i gül-
renge ammā
n'eyleyem / Zehr
ise **dildār** elinden āb-ı
ḥayvāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [dildār,]*

dildār: *Gönül alan sevgili.*

Dil ü cān
derdini **dildāre** varup
ʿarż idegör / Ḫaberin
ẕerrelerüñ mihr-i
dıraḫşāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [dildāre, -e]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
/ Ġamzeler bīmār ü
zülf
āşüftedür **dildār** mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [dildār,]*

dildār: *Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.*

Ḥaḳ budur kim yüz
çevirmezdi raḳīb-i
ḫārdan / Pāk-dāmān
olmasa gül
gibi **dildārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 2). [dildārum, -um]*

dildār: *(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.*

Merdümleri şanma ki
ġamum sürḫin ezerler
/ **Dildāre** ciger ḳanı ile
nāme
yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [dildāre, -e]*

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb **dildār** imiş /
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle yār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [dildār,]*

Māhı bedr olmış
görüp **dildāre** beñzetd
üm velī / Gün yüzin

gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [dildāre, -e]*

İy Muʿīdī kim añar adumı **dildāre** meger / Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [dildāre, -e]*

dildārsuz: *Gönül alan olmadan, sevgilisiz.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram **dildārsuz** / Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [dildārsuz,]*

[dildārumuz]: *Sevgili.*

Bī-mihr iken sevenlere **[dildārumuz]** bizüm / İki cihānda bir daḥi yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [[dildārumuz],]*

dilde: *(Âşığın) gönlü.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle **dilde** ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [dilde,]*

dilden mi: *Gönülden mi.*

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / Başuma bunca belā **dilden mi** dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [dilden mi,]*

dile: *Istemek, arzulamak.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek **diler** / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [diler, -r]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden **dile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [dile,]*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek **diler** / Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [diler, -r]*

Cilve itmek **dilese** bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [dilese, -se]*

dile: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ **dilersen** gü n gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [dilersen, -r, -sen]*

dile: *Bir şeye erişmeyi istemek, arzulamak, talep etmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek **diler** / Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [diler, -r]*

dile: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ **dilersen** gü n gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek

çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [dilersen, -r, -sen]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Sāyesinde ser-firāz
olmaḳ **dilerseñ** bir
nefes / Yolına ol serv-i
nāzuñ terk-i ser ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [dilerseñ, -er, -se, -ñ]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Dil müjeñ tīrin **diler** ben
ḳara ḳaşuñ yayını /
Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī biz yā
nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [diler, -r]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Bir ḳadem
varmaḳ **dilerseñ** vaṣl-ı
Leylī bezmine / Kāse-i
serden gerekdür iy dil-i
Mecnūn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ
göñlüm **diler** / Hīç
yaḳışmaz ḫāneye
āvāreliḳ
göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [diler, -r]*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ
göñlüm **diler** / Hīç
yaḳışmaz ḫāneye
āvāreliḳ
göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [diler, -r]*

Ḫānmān fikrin unutdum
āşıḳuñ oldum senüñ /
Nev-bahār eyyyāmıdur
āvāreliḳ
göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [diler, -r]*

ʿArż-ı ḥāl
itmek **dilerdüm** ol
şeh-i ḥüsne velī /
Ṭāliʿümde ay olur bir
kerre dīvān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [dilerdüm, -r, -dü, -m]*

Ḳangı bīmāruñ yine
girmek **dilersin** ḳanına
/ Kim ḥarāmī gibi
ḫūnī gözlerüñ ṭutmış
kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [dilersin, -r, -sin]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek, plânlamak, düşünmek.*

Gerçi saña girībān
olmaḳ **diler** meh-i nev
/ Ḥaddini bilmez ol
kim daḫi yeñi
yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [diler, -r]*

Her gice zülfüñ ġamıyle
ḳare giysem ṭañ mı
kim / Câme tebdīl
eyleyüp ʿayyāreliḳ
göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [diler, -r]*

dile: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

Çoḳ duʿālar **diledüñ** hīç biri
olmadı ḳabūl / Şöyle
beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur
günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [diledüñ, -dü, -ñ]*

dile: *Arzu etme / isteme.*

ʿĀşıḳ öldürmek **dilerseñ** di
ḥarāmī ġamzeñe /
Arada iy gözleri
mestüm ne lāzımdur
yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

208, Beyit 3). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr / Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

dile: *Arzu etmek / istemek. II Çabalamak / gayret sarfetmek.*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ **dilerse** imtiyāz / Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [dilerse, -r, -se]*

dile: *1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.*

ʿArż idüp derdin **diler** göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [diler, -r]*

Ol perī vaṣlın **dilerseñ** ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan **dilersen** feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

dile: *Arzu etmek, erişmeyi istemek.*

Gevher-i vaṣlum **dilerse** naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [dilerse, -r, -se]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ **dilerseñ** gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -señ]*

İy dil nişān **dilerseñ** meydān -ı ʿışḳ içinde / Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [dilerseñ, -r, -señ]*

Pādşāh olmaḳ **dilerseñ** āḫir iy dil başuña / Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [diler, -r]*

dile-: *Talep etmek; istemek; arzulamak.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / **Dilerseñ** tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

dile-: *Arzu etmek, istemek.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ

gönlüm **diler** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [diler, -r]*

dil-efgār: *Gönlü yaralı II Aşık.*

Ben **dil-efgārı** teşne-leb ḳoduñ āh / Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [dil-efgārı, -ı]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur **dil-efgār** olduġım / Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [dil-efgār,]*

dil-efgār: *Gönlü yaralı (aşık).*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir **dil-efgār** oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [dil-efgār,]*

dil-efgār-: *Gönlü yaralı II Aşık.*

Tīġ-i müjeñ içün ki **dil-efgārlaruz** biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [dil-efgārlaruz, --lar, --uz]*

dilek: *Dilek, arzu istek, temenni II Dua.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler **dilek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [dilek,]*

diler: *"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek **diler** / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [diler,]*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer **diler** cānāneler / Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [diler,]*

Ḥalḳa reng itmek **diler** zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [diler,]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş / Avutmaḳ **diler** meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [diler,]*

dil-figār: *Gönlü yaralı II Âşık.*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim / Uġrın uġrın ġamzelerle **dil-figār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 2). [dil-figār,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine ben **dil-figāre** kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [dil-figāre, -e]*

dil-figār: *Gönlü yaralı II âşık.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben **dil-figāruñ** sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [dil-figāruñ, -uñ]*

dil-fülkin: *Gönül gemisi.*

Oynadup **dil-fülkin** āhum cūşa geldi göz yaşı / Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

273, Beyit 5). [dil-fülkin,]

dil-haste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.*

Gördügi **dil-ḫasteyi** cāżū gibi tesḫīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [dil-ḫasteyi, -yi]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol **dil-ḫasteler** ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [dil-ḫasteler, -ler]*

dil-haste: *Far. Gönlü hasta, hasta gönüllü, üzgün.*

Yüz fitne uyanup niçe **dil-ḫaste** kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [dil-ḫaste,]*

Viṣāle irmege çünkim bu ben **dil-ḫaste** imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [dil-ḫaste,]*

dil-haste-: *Far. gönlü hasta.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [dil-ḫastemüzüñ, -müz, -üñ]*

dil-haste vü üftāde: *Gönlü hasta ve Düşkün.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni / Saġ ilet kūyına **dil-ḫaste vü üftāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [dil-ḫaste vü üftāde,]*

dil-i āgāh: *Kalp gözü açık gönül.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / Kişiye bir **dil-i āgāh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [dil-i āgāh,]*

dil-i ʿāşık-: *Âşığın gönlü.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri / Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [dil-i ʿāşıḳ-, -da]*

dil-i bīmār: *(Âşığın) hasta gönlü.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı bu **dil-i bīmār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [dil-i bīmār,]*

dil-i bīmār-: *Hasta gönül.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [dil-i bīmār-, --u, --ma]*

dil-i bīmār-: *(Âşığın) hasta gönlü.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [dil-i bīmār-, -e]*

dil-i bīmāre: *Hasta (dertli) gönül.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse **dil-i bīmāre** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [dil-i bīmāre,]*

dil-i ferhād: *Ferhād'ın gönlü.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [dil-i ferhād,]*

dil-i miskīn-: *Zavallı, aciz gönül.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [dil-i miskīn-, -i]*

dil-i mürde: *Ölmüş gönül. II Âşıġın gönlü.*

Bir būseñ ile zinde olur biñ **dil-i mürde** / ʿĀşıḳlar içinde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [dil-i mürde,]*

dil-i nālān: *Ağlayıp inleyen gönül.*

Ḥāl-i siyehüñ kim **dil-i nālān** ile oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [dil-i nālān,]*

dil-i nā-şāde: *Kederli gönül.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken / Meyi ne aġzuña al ne **dil-i nā-şāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [dil-i nā-şāde,]*

dil-i nā-tüvān: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf gönül.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup saçuñda ḳalan **dil-i nā-tüvān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [dil-i nā-tüvān,]*

dil-i pervāne: *Pervane gönül.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh **dil-i pervāne** yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [dil-i pervāne, -i]*

dil-i pervāne: *Pervane gönül.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh **dil-i pervāne** yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [dil-i pervāne,]*

dil-i pür-hūn: *Kan dolu gönül. II Gönlü aşk derdiyle dolu olan âşık.*

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ / Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [dil-i pür-ḫūn, -da]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [dil-i pür-ḫūn, -umı]*

dil-i sevdā-zedemüñ: *Sevdaya tutulmuş gönül.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ /

Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [dil-i sevdā-zedemüñ, -m, -üñ]*

dil-i şeydāya: *Deli, divane, çılgın gönül.*

ʿIşḳ feninden **dil-i şeydāya** söz açamaz ḫıred / Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [dil-i şeydāya, -y, -a]*

dil-i şūrīde: *Perişan gönül.*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister / Ḳuru tendür ki tāze cān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [dil-i şūrīde,]*

diller al-: *Gönül almak: Kendine bağlamak, âşık etmek.*

Ġam degül diller alup ḳılsa gözüñ yaġmā-yı dīn / Yine yüz cān ile ḳapuñda gedāyuz kemterīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9). [diller al-, -up]*

diller mürġ-: *Gönül kuşu.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [diller mürġ-, --ı, --nı]*

dil-rübā: *Far. Gönül kapıcı, mahbube.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / Göñlümi dār-ı zülfüñe ol **dil-rübā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [dil-rübā,]*

Ḳāmet-i **dil-rübāyı** kim sevmez / Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [dil-rübāyı, -yı]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i **dil-rübā** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [dil-rübā,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy **dil-rübā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [dil-rübā,]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül çalan, gönül hırsızı ‖ güzel, sevgili.*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam / Cemʿ olur hengāme gibi **dil-rübālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [dil-rübālar, -lar]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī / **Dil-rübālar** ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy **dil-rübā** seni / Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

437, Beyit 1). [dil-rübā,]

dil-rübā: *Gönül alan sevgili.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir **dil-rübālar** yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [dil-rübālar, -lar]*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim / Göz görmeyince ḳatlanur iy **dil-rübā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [dil-rübā,]*

dil-rübā: *Gönül alan II güzel.*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile / **Dil-rübālar** şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül kapan, gönül alan sevgili.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir **dil-rübālar** yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübāsuz: *Sevgilisiz.*

Künc-i ġamdur meskenüm ol **dil-rübāsuz** n'eyleyem / Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [dil-rübāsuz,]*

dil-sitān: *Gönül alan.*

Her gün egerçi kim baña ol **dil-sitān** gelür / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [dil-sitān,]*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār / Çün ḫūba dil virünce kişi **dil-sitān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [dil-sitān,]*

Cān riştesinden eyleyüp ol **dil-sitān** ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [dil-sitān,]*

dil-sitān: *Gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftûn eden II sevgili.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir **dil-sitān** olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [dil-sitān,]*

Dil-i şūrīde **dil-sitān** ister / Ḳuru tendür ki tāze cān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [dil-sitān,]*

dilsüz: *Gönül yakan, yürek yakıcı.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki **dilsüz** yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [dilsüz,]*

dil-teng: *Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme **dil-teng** olduġım / Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [dil-teng,]*

dil-teşne: *Bağrı yanık, susamış gönül.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur
ġamuñdan bağrı
yanıḳdur / Ḳoma **dil-teşne** yazuḳdur yetiş iy
āb-ı
ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [dil-teşne,]*

dilüm ṭutsam: *Konuşmamak, susmak.*

Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim /
Ṭūtī-i gūyā miṣāli
beslenür ḳand ile
zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [dilüm ṭutsam,]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler
Muʿīdī n'eylesün /
Būy-i
zülfüñle **dimāġı** ṭoldı
sevdādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Akıl, zihin.*

Ṭoludur sevdā-yı
zülfüñle **dimāġum** iy
perī / Sen beni zencīre
urmalı bir abdāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [dimāġum, -um]*
Ter ṭutarken bāde-i
ṣāfī **dimāġı** gül gibi /
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir
ḳurı ġayretdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Şuur, bilinç, akıl.*

İy ṣabā itdüñ yine
cānum **dimāġın** ʿanber
īn / Sünbül-i
cānāneden beñzer
getürdüñ müşg-i
Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [dimāġın, -ın]*

dimāġ: *Zihin, akıl, şuur.*

Cān **dimāġın** dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar
ḳılmaġa / Ṭop-ı
micmerdür cemālüñ
cāmiʿinde her
ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [dimāġın, -ı, -n]*

dimāġ-ı ʿālem: *Âlemin, dünyanın dimağı.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer
muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ
hevāsıdur iy dōst
müşg-i nāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [dimāġ-ı ʿālem,]*

dime: *Söyleme, sorma.*

Dime āşüfte diller meyl ider
yüzüñe zülfüñden /
Sevād-ı Şām'dan
Rūm'a çekilmiş
kārvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [dime,]*
Görüp gözüm yaşın dem
dem **dime** billāh ne
ḳandur bu / Ki
bağrumda olan zaḫm-ı
ḫadengüñden nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [dime,]*

dime: *Söylememek, sormamak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün **dimedüñ** bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [dimedüñ, -dü, -ñ]*

dime: *Söyleme.*

Gel müşg-i Ḫıṭā **dime** şol
zülfe ḫaṭādur bu /

Dīvāne misin iy dil
zencīr-i belādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [dime,]*

dime: *Söyleme, düşünme.*

Dilini emmege
virmez **dime** dildārum
içün / Baña ṣor ben
bilürem iy göñül anuñ
dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [dime,]*

dime: *Deme.*

Ġamze tīġin
ṣavarum **dime** idüp lāf
ü güzāf / Ṣaḳın iy dil
utanursın ölicek rūz-ı
maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [dime,]*

dime: *Deme, düşünme.*

Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ yoḳ **dime** / Bir
ṣor aṣlı var ola her söz
yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [dime,]*

dimedüñ: *Söylememek, sormamak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney
gibi iñler
velī / **Dimedüñ** bir gün
görüñ kimdür bu efġān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [dimedüñ,]*

dimen: *Demeyin, söylemeyin, düşünmeyin.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı
cānāne imrenür /
Bülbül degül midür
gül-i ḫandāne
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [dimeñ,]*

dimez: *Söylememek.*

Ben yıllar oldı derd ile
bīmāram ol daḫi / Bir
gün
gelüp **dimez** nicesin
mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [dimez,]*

dimez: *Dememek II istememek.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı
var **dimez** velī / İşiden
lafẓ-ı güher-bārın ider
yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [dimez,]*

dimez: *Demez, söylemez, dillendirmez, itiraf etmez.*

Lām oldı çün eliflerümüz
kimse lā **dimez** / Ṭarz-
ı maḥabbet içre
müsellem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [dimez,]*

din: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil
ü **dīn** üstine / Ben
gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ
begüm kīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [dīn,]*
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
/ **Dīn** ü dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [dīn,]*
Küfr-i zülfüñ **dīn** ü dil
mülkin ḫarāb itmek
diler / Hey meded iy
fitne deyrinüñ büt-i
ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [dīn,]*

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

İy
Muʿīdī naẓīre **dinmedi**
hīç / Gerçi bu ṭarza
çoḳ ġazel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

100, Beyit 5). [dinmedi, -me, -di]

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki **dinsün** dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [dinsün, -sün]*

din: *Duraksatmak, Kesmek.*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün / Bülbülüñ zārılıġı **diñmez** gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [diñmez, -mez]*

din: *İnanç, inanma.*

Gelmiş ol ḳaşda ki **dīnüm** küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [dīnüm, -üm]*

din: *Sona ermek, bitmek, durmak.*

Aġladı yārān görüp ḫālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca **diñmedi** feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [diñmedi, -me, -di]*

din: *Din.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / Behey kāfir ne **dīnde** var ne **dīnde** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [dīnde,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / Behey kāfir ne **dīnde** var ne **dīnde** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [dīnde,]*

din: *Bitmemek.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar **diñmez** ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [diñmez, -mez]*

din: *(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.*

Cān ü baş ü **dīn** ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [dīn,]*

dīn düşmen-: *Din düşmanı.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [dīn düşmen-, -i]*

dīn ehli: *Müslümanlar.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [dīn ehli, -i]*

dīn ü dil: *Din ve gönül.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [dīn ü dil,]*

dīn ü dil: *Din ve gönül.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline

ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [dīn ü dil,]*

Gitdi elden **dīn ü dil** ṣabr u ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [dīn ü dil,]*

dīn ü dil mülkinden: *Din ve gönül ülkesi.*

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün / Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [dīn ü dil mülkinden, -i, -n, -den]*

dīn üzre: *Din yolunda.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [dīn üzre,]*

dīnār: *Yaklaşık bir çeyrek lira değerinde eski bir altın sikke.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine / Ḫoş sikkedür uruldı bu **dīnārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [dīnārum, -um]*

dīne geldiyse: *Hak dini olan İslâm`ı kabul etmek.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [dīne geldiyse, -di, -, -se]*

diñle: *Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim / Kimse bülbül **diñlemez** feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [diñlemez, -mez]*

diñle: *Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.*

İy Muʿīdī n’ola ger nāle mi **diñler** yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [diñler, -r]*

diñle: *Dinlemek, kulak vermek.*

İy Muʿīdī çün oḳur **diñler** kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [diñler, -r]*

diñle: *İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum **diñleyen** teslīm ider / Söz yazup itsem n’ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [diñleyen, -y, -en]*

diñle-: *Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.*

İncinüp dīvāne göñlüm **diñlemez** nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [diñlemez, -mez]*

diñle-: *Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince*

davranmak.

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḫr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [diñle,]*

diñleme: *Dinlememek ‖ kulak asmamak, önemsememek, umursamamak.*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb / Sözini **diñleme** luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [diñleme,]*

diñlemek: *Dinlemek ‖ kulak asmamak, önemsememek.*

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i ḫırāmān **diñlemez** yine / Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [diñlemez, -mez]*

diñlemez-: *Dinlemezsin kulak asmamak.*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [diñlemezsin, -sin]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat **diñlemezsin** ḳ o beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [diñlemezsin, -sin]*

diñlen-: *Durmak, bir vakit durmak, beklemek.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes **diñlenme** kim / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [diñlenme, -me]*

diñlesün: *Kulak vermek, dinlemek.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim / **Diñlesün** açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [diñlesün,]*

diñleyen: *Dinleyen kişi.*

İy Muʿīdī bilmezem ḫālüm kime vaṣf eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum **diñleyen** ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [diñleyen,]*

diñmez-: *Bitmemek.*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim / **Diñmezem** ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [diñmezem, -em]*

dinsüz: *Dinsiz, Allah'ı inkar eden.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni **dinsüz** ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [dinsüz,]*

dīnüm serāy-: *Dinimin sarayı.*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [dīnüm serāy-, --ı, --n, --ı]*

dīnüm serāy-: *Dinimin sarayı.*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [dīnüm serāy-, --ı, --n, --ı]*

dīnümüz-: *Din, inanç.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb / **Dīnümüzde** yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [dīnümüzde,]*

dir: *De-, der, söyler.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür **dirler** / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [dirler, -ler]*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi **dir** / Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [dir,]*

Şol kemān-ebrūlar ile **dir** gören ruḫsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [dir,]*

Ger öldürem **dir** iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [dir,]*

Ḥaddüñ üzre **dir** gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [dir,]*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [dir,]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin / **Dir** iseñ bir kerre ḫayf oldı bu ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [dir,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [dir,]*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse **dir** gören / Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [dir,]*

dir: *Dersen.*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim / Dürr-i meknūndur ne **dirseñ** ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [dirseñ, -señ]*

Būse rāzın açmasun **dirseñ** Muʿīdī kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [dirseñ, -señ]*

dir: *Dirilme, hayat kazanma. II Keyif, mutluluk.*

Derd ü ġamla **dirligi** ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [dirligi, -lig, -i]*

dir: *"-dIr" bildirme eki.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ **dir** gören / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 127, Beyit 5). [dir,]

Gerçi perhīz eyle **dir** ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [dir,]*

dir-: *Dermek, toplamak.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī **dirüp** degşürse vaṭanın / Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [dirüp, -üp]*

dir i-: *Söylerdim, derdim.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [dir i-, -düm]*

dir imiş: *Söylermiş.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez **dir imiş** / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [dir imiş,]*

dir imiş: *Demek, söylemek.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī **dir imiş** / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [dir imiş,]*

dir iseñ: *Dersen.*

İy ṣabā ger yarayum **dir iseñ** ol yāre beni / Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [dir iseñ,]*

dirgür: *Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [dirgür,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ **dirgür** dil ü cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [dirgür,]*

dirīġ: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Daḥi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni / **Dirīġ** oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [dirīġ,]*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey **dirīġ** / Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 3). [dirīġ,]*

dirīġ: *Eyvah, yazık!.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdîden **dirīġ** / Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [dirīġ,]*

dirīġ: *"Eyvahlar olsun, yazık!" anlamında bir söz.*

Niçe bir dildāra varup cān **dirīġ** eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [dirīġ,]*

dirīġ: *"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz **dirīġ** ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [dirīġ,]*

dirīġ eyler: *Esirgemek, korumak.*

Necātī dōstdan cānın **dirīġ eyler** dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [dirīġ eyler, -r]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy **dirīġa** ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [dirīġa,]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden **dirīġā** ren c ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [dirīġā,]*

dirīġā: *Çok yazık!, eyvahlar olsun!.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / **Dirīġā** dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [dirīġā,]*

dirīġā: *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / **Dirīġā** dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [dirīġā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / **Dirīġā** oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [dirīġā,]*

dirīġā: *"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [dirīġā,]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [dirīġā,]*

diril: *Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.*

Yirüm od oldı ölüm yüz şuyıdur ḥasret ile / Bu cihān içre **dirilmekden** ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [dirilmekden, -mek, -den]*

diril: *Canlanmak, hayat bulmak.*

Āvāzın işitse **dirilür** mürde göñüller / ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [dirilür, -ür]*

diril: *Canlandırmak, yaşar duruma getirmek, hayat vermek.*

Düşmenle ṭatlu **dirilüp** itdüñ beni helāk / ʿAyb itme

ağladuġıma kim
çoḳdur
acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [dirilüp, -üp]*

dirildür-: *Diriltmek, dirilmesini sağlamak.Canlandırmak. mec.ölüye yeniden can vermek.*

Dirildürdüñ revān iy meh
viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ /
Eger bir ḳatre
sürseydüñ mübārek
elüñe
ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [dirildürdüñ,]*

dirlig: *Dirlik; düzen.*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur
ʿālemde
çünkim **dirligüm** /
Derdine ben zār ü
bīmāruñ devā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [dirligüm, -üm]*

dirlig: *Hayat, yaşam.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür /
Yiter ölince gedā
göñlüme ol deñlü
kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [dirligüm, -üm]*

dirlig: *Huzur, esenlik.*

Derd ü ġamla **dirligi** ḫoşdur
Muʿīdī-ḥastenüñ /
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [dirligi, -i]*

dirlig: *Diri olmak, yaşamak.*

Dirligümde ölmesem cānā
ġam-ı ʿışḳuñla ben /
Cismüme n'içün
ṣaraydı penbe-i dāġum
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [dirligümde, -üm, -de]*

dirlik: *Yaşam.*

Ḥaḳ bilür şāhum
bu **dirlikden** ölüm
yigdür baña / Yire
dökse ḳanumı cellād-ı
müjgān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [dirlikden, -den]*

dirlik: *Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre
bu **dirlik** midür
dünyāda kim /
Söylemezsin ger
ölürsem ḳarşuña iy yār
söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [dirlik,]*

dirlik: *Dirlik, düzen, rahat.*

Sensüzin **dirlik** ḥarām
olmışdur iy Yūsuf-
cemāl / Sevdügim ʿayb
itme kim cān-ı
ʿazīzümsün
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 4). [dirlik,]*

dirlik: *Yaşama, hayat.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-
ı cihānuñ yolına / İy
Muʿīdī yā nedür
billāh **dirlikden** ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [dirlikden, -den]

diş: *Diş II sevgilinin dişleri. Klasik Türk şiirinde çoğunlukla inci ile ilişkili olarak kullanılır.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı
revāndur / **Dişüñ** laʿl
içre dürr-i nāba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [dişüñ, -üñ]*

diş bil-: *Çok istek duymak.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [diş bil-, -er, --sin]*

diş biler: *Çok istek duymak.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im **diş biler** yārān aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [diş biler, -r]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim **diş biler** yārān aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [diş biler, -r]*

diş ḳışduñ: *Dudakla sus (!) işareti yapmak (TARAMA).*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña **diş ḳışduñ** / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [diş ḳışduñ,]*

dişle: *Isırmak.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [dişleyüp, -yüp]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam / Sebeb ne her gice **dişler** lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [dişler, -r, -]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma / Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [dişleyüp, -yüp]*

Vaṣluñda lebüñ **dişleyüp** emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [dişleyüp, -yüp]*

dişler: *Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice **dişlerdüm** bugün / Leẕẕetinden şınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [dişlerdüm,]*

ditre-: *Titremek.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden şaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa **ditrer** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [ditrer, -r]*

dīv: *Şeytan, dev.*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki **dīv** ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [dīv,]*

dīv: *Şeytan, dev, cin.*

Ṭañ degüldür **dīv** ü düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [dīv,]*

dīvān: *Büyük meclis.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm / Ẓulmi **dīvānda** yine ḳuluña aʿyān

eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [dīvānda, -da]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār / Umulur bir ḥādiṣe bu hefte **dīvān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [dīvān,]*

dīvān: *Şiir kitabı.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini **dīvāne** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [dīvāne,]*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter ü **dīvāne** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [dīvāne,]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü **dīvānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [dīvānuma, -um, -a]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile **dīvānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [dīvānına, -ı, -na]*

dīvān: *İçerisinde kaside, gazel, murabba gibi klasik Türk edebiyatı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin bulunduğu defter.*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü **dīvānlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [dīvānlar, -lar]*

dīvān: *Şairlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / Yā Rab ne içün yanmaz oda **dīvānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [dīvānum, -um]*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken / Ḫayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dīvānımuñ, -ım, -uñ]*

dīvān: *Divan şairlerinin kaleme aldığı şiir kitabı.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / Gül gibi çıḳdı yine bir tāze **dīvānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [dīvānı, -ı]*

dīvān: *(Fars.) Büyük meclis, yüksek meclis.*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte **dīvān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [dīvān,]*

dīvān: *(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter ü **dīvān** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [dīvān,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte **dīvān** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [dīvān,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim / **Dīvānı** yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [dīvānı, -ı]*

İy Muʿīdī çün oḳur **dīvānum** ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [dīvānum,]*

dīvān: *Büyük kıyamet günü, herkesin dirilip toplandığı gün; büyük meclis.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile **dīvāna** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [dīvāna, -a]*

dīvān eylemez: *Divan düzenlemez.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde ay olur bir kerre **dīvān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [dīvān eylemez,]*

dīvān oḳu-: *Şiir okur.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ / Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [dīvān oḳu-, -r]*

dīvān ṭurur: *El pençe divan durmak.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup **dīvān ṭurur** müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [dīvān ṭurur, -ur]*

dīvān ṭurur: *El pençe divan durmak deyimidir. Saygı ile el bağlamak.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup **dīvān ṭurur** müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [dīvān ṭurur, -ur]*

dīvāne: *Deli, mecnun.*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu / **Dīvāne** misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [dīvāne,]*

Bende çekdi kākülüñ **dīvāne** diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [dīvāne,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer **dīvāne** göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [dīvāne,]*

dīvāne: *Divane. II Aşık.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün **dīvānedür** bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar **dīvāne** göñlüm cān aña / Olmışam

pervāne gibi zār ü sergerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [dīvāne,]*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti
bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [dīvāne,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās / **Dīvāne** olup ṭaġ ile ṭaşlarda
gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [dīvāne,]*

Baş açuḳ **dīvāne** olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [dīvāne,]*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi / İşiden **dīvāne** olur dāstānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [dīvāne,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp **dīvāne** olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [dīvāne,]*

Baş açuḳ **dīvāne** olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram / Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [dīvāne,]*

ʿIşḳ ile **dīvāneler** içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [dīvāneler, -ler]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [şuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] **dīvāneyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [dīvāneyem, -y, -em]*

dīvāne: *1. Çılgın, deli, mecnun 2. i. ve sıf. mec. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Mest ise ġamzeñ senüñ **dīvānedür** göñlüm benüm / El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *Deli, mecnûn. II Âşık.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında
kim **dīvāneyem** / Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [dīvāneyem, -(y), -em]*

dīvāne: *Çılgın, deli, mecnun II kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā
ile **dīvāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [dīvāne,]*

dīvāne: *Aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar **dīvāne** göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü sergerdān
aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [dīvāne,]

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur niteki **dīvāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [dīvāne,]*

dīvāne: *'Âşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün **dīvānedür** bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [dīvānedür, -dür]*

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur / Perī yüzlüm ʿaceb **dīvānedür** dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [dīvānedür, -dür]*

Bu göñül **dīvānedür** uşlan sa olmaz dōstlar / Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *Çılgın, deli, mecnun.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur **dīvāne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [dīvāne,]*

dīvāne: *Tutkun, mecnun, düşkün .*

İncinüp **dīvāne** göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [dīvāne,]*

dīvāne: *(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen **dīvāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [dīvāneler, -ler]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben **dīvāneye** tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [dīvāneye, -y, -e]*

dīvāne: *(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın / Nāgehān **dīvāne** olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [dīvāne,]*

dīvāne göñlüm: *(Âşığın) deli, divane, çılgın gönlü.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer **dīvāne göñlüm** ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [dīvāne göñlüm,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer **dīvāne göñlüm** ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [dīvāne göñlüm,]*

dīvāne it-: *Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [dīvāne it-, -miş, -dür]*

dīvāneye ṭaş añdurur: *Deliye taş hatırlatmak.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına

kim **dīvāneye ṭaş añdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [dīvāneye ṭaş añdurur,]*

dīvān-ı muʿīdī: *Mu'îdi Divanı.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer **dīvān-ı Muʿīdī** kim / Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [dīvān-ı muʿīdī,]*

dīvār: *Duvar.*

Kaʿbe'nüñ **dīvārına** yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [dīvārına, -ı, -n, -a]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her **dīvāre** kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [dīvāre, -e]*

dīvār şemʿ: *Duvar mumu.*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü **dīvār şemʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [dīvār şemʿ,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem **diyārına** / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [diyārına, -ı, -n, -a]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim / Ġam-ı ʿışḳuñ **diyārından** gel ür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [diyārından, -ı, -n, -dan]*

diyār: *Memleket.*

Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür iḫtiyārümle / Ne çāre Ḫaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 3). [diyārümden, -üm, -den]*

diyār: *Ar. memleket, ülke.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum **diyār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [diyār,]*

Ẓulm ile göñlüm **diyārın** yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [diyārın, -ın]*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum bu **diyāre** gelicek devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [diyāre, -e]*

diyār-ı ġurbet-: *Gurbet diyarı.Yabancı memleket.*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [diyār-ı ġurbet-, --e]*

diyār-ı sīne-: *Gönül diyarı,*

ülkesi.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [diyār-ı sīne-, --me]*

<u>diyār-ı sīneme:</u> *Gönül diyarı, ülkesi.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur **diyār-ı sīneme** ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [diyār-ı sīneme, -m, -e]*

<u>diye:</u> *"Diye, diyerek" anlamında zarf.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh ṭoġrı söyle **diye** hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [diye,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler **diye** / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [diye,]*

<u>diyü:</u> *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Geldi gül devri **diyü** ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḫ / Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [diyü,]*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne **diyü** göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [diyü,]*

Söz **diyü** gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [diyü,]*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf **diyü** vaṣf-ı cemālüñ oḳısam / Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [diyü,]*

Yolıma ölmez **diyü** cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [diyü,]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun **diyü** / Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [diyü,]*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken göre **diyü** nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [diyü,]*

<u>diyü:</u> *"Diye" zarf.*

Vaḳt-i güldür **diyü** devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [diyü,]*

Gitme **diyü** dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [diyü,]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa **diyü** medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [diyü,]*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin **diyü** ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [diyü,]*

Yāre ʿāşıḳsın **diyü** her kişi
düşmendür baña /
Töhmet-i ʿışḳ ile yā
Rab kimse meşhūr
olmasun *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
344, Beyit 4). [diyü,]*

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür /
Var ü
yoḳ **diyü** idersem n'ola
yārān ile
baḥs *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
46, Beyit 5). [diyü,]*
Devr-i güldür iç **diyü** gül-
ruḫlara / Göz ider
ibrām idüp zerrīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 6). [diyü,]*
Ḥüsnüm
zamānıdur **diyü** aldan
ma devre kim / Yoḳdur
ḳarārı hīç dem ü
devrān gelür
geçer *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
129, Beyit 2). [diyü,]*
Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi
ögrensün **diyü** / Dāne
ḳor merdümlerüm
anuñ öñüne āb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
157, Beyit 6). [diyü,]*
Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi **diyü** ṣorma baña /
Bir kişi rāzını dir mi
aña iḳrār
olmaz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
159, Beyit 2). [diyü,]*
Düşde yüzüñ görüp saña dil
virmesün **diyü** /
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü
figānumuz *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 169, Beyit 5).
[diyü,]*
Hīç añmaduñ
ḳulum **diyü** ʿuṣṣāḳı
dōstum / N'oldı
ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ
degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
178, Beyit 3). [diyü,]*
Yār **diyü** sevdügim dilber
ʿaceb dildār imiş /
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle yār
imiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
183, Beyit 1). [diyü,]*
Mihr umma **diyü** devr-i
zamāndan yazar güneş
/ Her gün bu ṭāḳ-ı
nīlīye bir zer-nigār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
197, Beyit 8). [diyü,]*
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup
gizledüñ **diyü** /
Ḥażırlar aşmaġa dil-i
miskīni dār
zülf *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
214, Beyit 8). [diyü,]*
Gizlendi **diyü** düzd-i
maḥabbet ḫadeng-i yār
/ Ġam-ḫānesini
sīnemüñ arar bucaḳ
bucaḳ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
223, Beyit 4). [diyü,]*
Gerçi ḳalmadı
yaşum **diyü** ciger
ḳanın döker / İy
Muʿīdī hīç inanmaḳ
olmaz āl eyler
göñül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
264, Beyit 7). [diyü,]*
Gözlerüm ṣayru görüp
ḳurbāna
gelmezsin **diyü** / Yāre
urup sīneme dökdüñ
yire ḳanum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
289, Beyit 5). [diyü,]*
Ayaġuñ ṭopraġı kim bir
ṭūtiyādur cevherī /
Kimse
almasun **diyü** gözler
nigehbāndur
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
293, Beyit 2). [diyü,]*
Destān-ı ʿışḳum
añıla **diyü** zamān ile /
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i
devrāne
yazmışam *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 296, Beyit 6).
[diyü,]*
Ḥācılar ḫayret eliyle çāk ide
iḥrāmını / Baş açup
lebbeyk **diyü** ol ḳadar
ġavġā
ḳılam *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
303, Beyit 4). [diyü,]*
Ger Muʿīdīye
ḳulumdur **diyü** cevr

eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [diyü,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem **diyü** / Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [diyü,]*

Çāk dāmāndur **diyü** el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [diyü,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün **diyü** / Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [diyü,]*

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Ḳul degüldür **diyü** rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [diyü,]*

diyü: *"Diye, diyerek" anlamında zarf.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe **diyü** / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [diyü,]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin **diyü** / ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [diyü,]*

diyü: *"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur **diyü** / Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [diyü,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey **diyü** nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [diyü,]*

diyü: *"Diyerek, diyip" anlamında zarf.*

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun **diyü** / Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 6). [diyü,]*

diz: *Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ / **Dizmişem** defʿ-i belā içün duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [dizmişem, -miş, -em]*

diz: *Dizmek, nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Diz Muʿīdī söz yirine / Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 7). [diz,]*

diz-: *Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā **dizdüñ** elüñle tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [dizdüñ, -düñ]*

dizil: *Dizilmek, sıralanmak.*

Tāb-ı ḫüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar **dizilür** / Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

393, Beyit 5). [dizilür, -ü, -r]

dizil-: *Sıralanmak.*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ /
Güller **dizilmesün** daḫi destārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [dizilmesün, -me, -sün]*

dög: *Dövmek.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz **döger** miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [döger, -er]*

Ṭaş ile gögsüm **dögüp** yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [dögüp, -üp]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / **Dögüp** def gibi sīnem anuñ içün eylerem
nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [dögüp, -üp]*

dög: *Dövmek, vurmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def **döger** bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [döger, -er]*

dög: *Dövmek.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḥa dek meclisde **dögdüm** sīne mi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [dögdüm, -düm]*

dög: *(Demir) dövmek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ / Ṣovuḳ āhen **dögülmez** ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [dögülmez, -ül, -mez]*

doġrılık: *Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet.*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh ki bilmez **doġrılıḳ** serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [doġrılıḳ,]*

doġru: *-e doğru anlamında edat.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün **doġru** ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [doġru,]*

dögün: *Yakı, dağlamakla açılan yara.*

Añup zülfüñ fetilin dil **dögünler** yaḳmaġ isterken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [dögünler, -ler]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ **dökdügi** ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [dökdügi, -düg, -i]*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / **Döküp** ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı

nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [döküp, -üp]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña /
Yire **dökse** ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [dökse, -se]*

dök: *(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre urup sīneme **dökdüñ** yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [dökdüñ, -dü, -ñ]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş / Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş **dökilür** eşk -i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [dökilür, -il, -ü, -r]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke **döksem** yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [döksem, -sem]*

Her ne deñlü aḳçeler **döksem** ḫisāb olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [döksem, -sem]*

dök: *Dökmek.*

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek / Gerçi ḫaṭuñ raḳam **döküp** eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [döküp, -üp]*

dök: *Dökmek, bırakmak, salmak.*

Çeşmüñe ḳan **dökmegi** ṣanma ki müjgān ögredür / Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [dökmegi, -megi]*

dök: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*

Dīde merdümleri yaşum **dökeli** oldı ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [dökeli, -eli]*

dök: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.*

Laʿl ü zer elde ne var ise **döküp** ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [döküp, -üp]*

dök: *Dökmek.*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke **dökmedin** / Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [dökmedin, -me, -din]*

dök: *Dökülmek (gözyaşı vb.).*

Dūd-ı āhumdan **dökilür** ḳatre -ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [dökilür, -il, -ür]*

dök: *(gözyaşı) dökme.*

Dest-i ḥasretle **döker** yaşın meges / Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [döker, -e, -r]*

dök: *(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar **döküp** itsem āh ü nāle / Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [döküp, -üp]*

dök-: *Akıtmak, dökmek.*

Dām-ı ḥüsne dāne **dökmiş** cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [dökmiş, -miş]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke **dökelden** yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [dökelden,]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne / ʿAcebdür yire **dökmezse** bir içim ṣu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [dökmezse,]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī / Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [dökelden,]*

dök-: *(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.*

Yaşum **dökdi** göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [dökdi, -di]*

Lāle-ruḥsāruñ görüp **dökdi** ḥayādan gül ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [dökdi, -di]*

dök-: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*

Dām-ı ḥüsne dāne **dökmiş** cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [dökmiş, -miş]*

dök-: *Akıtmak, dökmek.*

İy kemān ebrū n’ola ḳanlar **dökerse** her ṭaraf / Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [dökerse, -er, -se]*

dök-: *Saçmak, serpmek, koymak.*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm / Gūyā ki aḳçeler **döküp** eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [döküp, -üp]*

dökdügi-: *Akıtmak, dökmek.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan **dökdüginden** añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [dökdüginden, -n, -den]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan **dökdüginden** añla kim / Dilde ġamzeñsüz

niçe zaḥm-ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [dökdüginden, -n, -den]*

<u>döker:</u> *(Kan ağlamak) dökmek, akıtmak.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın **döker** / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [döker,]*

<u>dökil:</u> *(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg içün / **Dökilür** ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [dökilür, -ür]*

<u>dökül:</u> *Dökülmek.*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı **dökülsün** yirlere / Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [dökülsün, -sün]*

<u>döküldükçe:</u> *Döküldükçe.*

Yire yaşum **döküldükce** iri ṣe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [döküldükce,]*

<u>döküp:</u> *(Gözyaşı, kan) Dökmek. II Ağlamak.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler
ki **döküp** ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [döküp,]*

<u>döküp ṣaç-:</u> *Dağıtmak, ziyan etmek.*

Yār ile ʿīş it Muʿīdī gizlü rāzıñ açmadın / Cān ṣafāsın sür göñül naḳdini döküp ṣaçmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 11). [döküp ṣaç-, -ma, -dın]*

<u>dôlāb:</u> *Su değirmeni.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm **dōlāb** olıpd ur küze-i **dōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [dōlāb,]*

<u>dôlāb:</u> *Dönerek iş gören çark, çıkrık.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm **dōlāb** olıpd ur küze-i **dōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [dōlāb,]*

<u>dôlāb:</u> *Bostan sulamak için gözleri bağlı bir beygir tarafından döndürülmek suretiyle bostan kuyusundan su çekmeye yarayan düzenek.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / **Dōlāb** dönmege aḳar āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [dōlāb,]*

<u>dön:</u> *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün **döneydi** üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [döneydi, -e, -y, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Göz yaşı ṭūfāna **döndi** yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [döndi, -di]*

dön: *Benzetmek, çevirmek.*

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [döndürdi, -dürdi]*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre şorduġımı / Ne çāre göñlümi çünkim piyāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [döndürdi, -dürdi]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim / Ṣu içre taḫta-i ten-şūyi sāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [döndürdi, -dürdi]*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [döndürdi, -dürdi]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [döndürdi, -dürdi]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle **döndürdi** / Ki rūze sen meh-i bedri hilāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [döndürdi, -dürdi]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle **döndürdi** / Ki rūze sen meh-i bedri hilāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [döndürdi, -dürdi]*

dön: *Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.*

Rūz-ı vaṣla **döner** āḫir şām-ı hicrān ġam yime / Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [döner, -er]*

dön: *Devretmek,dolaşmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe **döner** üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [döner, -er]*

dön: *...gibi olmak, benzemek.*

Żaʿf ile tāre **döndi** tenüm sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek II dönüşmek.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim / Ḫıżra **dönmüşdür** giy üp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [dönmüşdür,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle **döndüm** / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle **döndüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [döndüm, -düm]*

dön: *Vazgeçmek, caymak.*

Ḳatlüme ʿahd itdi
yārüm **dönmeye** dirdü
m velī / Didügin inkār
ider bir şūḫ-ı bī-ikrār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [dönmeye, -me, -y, -e]*

dön: *Dönmek, fikir değiştirmek, fikrinden caymak.*

Gönlüm alup āl
ile **döndüñ** cefāya
başladuñ / ʿĀşıḳuñ
aldar mı böyle şūḫ ü
ʿayyār
olmayan *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [döndüñ, -dü, -ñ]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden
sīnemi ḳıldum siper /
Yoluña cānum revān
idüp fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [dönmeyüp, -me, -(y), -üp]*

dön: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.*

Serv-i nāzum gül-i
nesrīne **döner** özge
degül / Giyinüñce
ṭonanup cāme-i zer
leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [döner, -er]*

dön: *Vermiş olduğu sözden caymak. Sözünden dönmek.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce **döner** üstine
/ ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [döner, -er]*

dön: *Benzemek.*

Kürsīye çıḳup naġmeler
itdükce o meh-rū / Bir
tūtī-i
gūyāya **döner** kim
ḳafesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [döner, -er]*

dön: *Dahası II bir eksende hareket etmek, dönmek.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur
ʿālem encüm ṭoġmasun
/ Çerḫ-i
gerdūna **döner** yirde
firāvān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*

Tīġ-i ġam ile
çenbere **dönmezdi** ḳā
metüm / Seyr itmesem
bu kākül-i ʿanber-feşān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [dönmezdi, --mez, --di]*

dön-: *Vazgeçmek, caymak.*

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem
nigāre yoḳ **dönüşüm** /
İderler ise ḳulaġumca
pāre pāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 2). [dönüşüm, -üşüm]*

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*

Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān
uçmaġa **dönmişdür** /
Dilerseñ tāze cān
bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı
çemenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [dönmişdür, -miş, -dür]*

dön-: *(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.*

Cān virsevüz
önüñde **dönüp** itmeye naẓar / Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [dönüp, -üp]*

donan: *Donanmak; giyinip kuşanmak, süslenmek.*

Lāle-ruḫlar **donanup** nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [donanup, -up]*

döndi: *Değişmek.*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken **döndi** inkār eyledi / İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [döndi,]*

döndüm: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek.*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle **döndüm** / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle **döndüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [döndüm, -dü, -m]*

döndür: *Benzetmek.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli / Ne deñlü var ise naḳşı kemāle **döndürdi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [döndürdi, -di]*

döndür: *Dönmesini sağlamak; bir tarafa doğru yöneltmek, çevirmek; durumuna getirmek, benzer duruma sokmak.*

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm **döndürsün** eh l-i diller / Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 6). [döndürsün, -sün]*

döndür: *Döndürmek, çevirmek.*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden / Billāh iy meh rūzeye **döndürme** bay ramum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 3). [döndürme, -me]*

döne döne: *Döne döne.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile / Ki **döne döne** bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [döne döne,]*

döner-: *Dönmek, dönüşmek.*

Mūy-ı bārike **dönersem** yirid ür ḥasret ile / Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [dönersem, -se, -m]*

dönmeg: *(bir yandan bir yana) dönmek.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb **dönmege** aḳar āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [dönmege, --e]*

dördünci: *Dördüncü.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi **dördünci** ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

237, Beyit 6). [dördünci,]

dördünci ḳat gök-: *Gökyüzünün dördüncü katı, Güneş'in bulunduğu kat.*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [dördünci ḳat gök-, -dür]*

döşe: *Sermek.*

Seccādesini zülfüñ od üzre **döşer** dāʾim / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [döşer, -r]*

döşe: *Yayılmak, serilmek.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice / **Döşenür** yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [döşenür, -n, -ür]*

döşen: *Örtünmek; üstünü örtmek.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler **döşen** / Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [döşen,]*

döşenmiş: *Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül ü nerges **döşenmiş** rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [döşenmiş,]*

dōst: *Dost II Sevgili.*

Öldür iy **dōst** Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [dōst,]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / **Dōstum** bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [dōstum, -um]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün **dōstum** / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [dōstum, -um]*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Berḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [dōstum, -um]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi **dōstum** / Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [dōstum, -um]*

Necātī **dōstdan** cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [dōstdan, -dan]*

dōst: *Arkadaş,dost.*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen **dōst** olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [dōst,]*

dōst: *Arkadaş, dost.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken

/ **Dōstum** muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [dōstum, -um]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl ne söyler **dōstum** ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [dōstum, -um]*

dōst: *1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / **Dōstlar** ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [dōstlar, -lar]*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur / Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [dōstlar, -lar]*

İy **dōst** çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [dōst,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / **Dōstlar** düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [dōstlar, -lar]*

dōst: *Sevgili, yar.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı **dōst** / Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [dōst,]*

dōst: *Arkadaş, dost.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur / **Dōstlar** billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [dōstlar, -lar]*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy **dōstlar** / Ḥālüm ol düşmen-bakışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [dōstlar, -lar]*

dōst: *[A] Dostlar.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded / **Dōstlar** himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [dōstlar, -lar]*

dōst: *Arkadaş; hitap ifadesi.*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum / Ṣaḳın iy **dōst** ejderhā deminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 2). [dōst,]*

dostlar: *Dostlar! Ey dostlar!.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / **Dōstlar** düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [dōstlar,]*

Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz **dōstlar** / Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [dōstlar,]*

dostluk: *Dostluk, yakınlık.*

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ
umma kim
/ **Dōstluḳ** gösterdügüm
ce ol ider kibr ile
kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [dōstluḳ,]*

dōstu: *Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse; sevgili.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne söylersin baña
/ Çün bilürsin ḳuluñam
şāhā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [dōstum, -m]*

dōstum: *Dostum! Ey arkadaş!.*

Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün **dōstum** /
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [dōstum,]*

dōstum: *"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu
düşmenlik neden
/ **Dōstum** maḫbūb
olanuñ mübtelāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [dōstum,]*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi
incinme **dōstum** / Ḫoş
mıydı ḳanlar itdügi
içüp şarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [dōstum,]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı **dōstum** /
N'oldı ḳapuñda
hiẕmete lāyıḳ degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [dōstum,]*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler
ideydüm **dōstum** /
Olıbilsem bir nefes
hecr ejdehāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [dōstum,]*

Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür iḥyādan
ġaraż / Ṭatlu
güftāruñdur enfās-ı
Mesīḥā'dan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [dōstum,]*

dōstum: *[A] dostum!.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-
ı ġamdan ḳıl ḥazer /
Dāl
olupdur **dōstum** bu
nükteye pāyān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [dōstum,]*

dōstum: *Dostum, hitap sözü.*

Ḳanum içmek
ḥarāmī ġamzelerüñ
/ **Dōstum** Tañrı'dan
ḥelāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [dōstum,]*

döyme: *Dayanamamak, katlanamamak, tahammül edememek.*

Bülbülüñ bir
āhına **döymez** varur
çünkim yile / Gül
iñende açılup ḥüsnine
maġrūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [döymez, -z]*

duʿā: *Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.*

Var ise baña kīnüñ düşnām
ile teskīn it / Kim defʿ-
i belā içün
meşhūr **duʿādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [duʿādur, -dur]*

Başum [üzre ser-i zülf-i]
ḫūblar sevdāsı yoḳ /
Dizmişem defʿ-i belā

içün **duʿālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [duʿālar, -lar]*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ **duʿāsı** ḳal madı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [duʿāsı, -sı]*

duʿā: *Allah'a yalvarma, niyaz.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir **duʿā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [duʿā,]*

duʿā: *Allah'a yalvarma; niyaz.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler **duʿālar** müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [duʿālar, -lar]*

duʿā: *Allah' a yalvarma, niyâz.*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim **duʿālar** eyleyem / El açar āmine ṣāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [duʿālar, -lar]*

duʿā: *(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Çoḳ **duʿālar** diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [duʿālar, -lar]*

Baş açup ṣaḫn-ı çemende ḳaddüñe itsem **duʿā** / Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [duʿā,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem **dūd** āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [dūd,]*

dūd: *Duman.*

Tāb-ı ḫüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / **Dūd** kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [dūd,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / Gözüme **dūd** olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [dūd,]*

Başı üzre **dūd** sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [dūd,]*

dūd: *Duman (Ateş bağlamında) II keder, acı; kargaşa, mücadele.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem **dūd** āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [dūd,]*

dūd: *(Kara) duman.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Şanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış **dūddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [dūddan, -dan]*

dūd-ı: *Duman,.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol **dūd-ı** ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [dūd-ı,]*

dūd-ı āfet: *Bela dumanı.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar / Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 1). [dūd-ı āfet, -dür]*

dūd-ı āh: *Ah dumanı.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [dūd-ı āh, -um]*

dūd-ı āh-: *Ahın dumanı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur / Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [dūd-ı āh-, -um]*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [dūd-ı āh-, --um]*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim / Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [dūd-ı āh-, -um]*

dūd-ı āhum: *Âşığın ahının dumanı.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / **Dūd-ı āhum** ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [dūd-ı āhum, -um]*

dūd-ı āhumdan: *Âşığın ahının dumanı.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḫāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [dūd-ı āhumdan, -um, -dan]*

dūd-ı dil-: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [dūd-ı dil-, -üm]*

dūd-ı miskāsā: *Misk dumanı.*

ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst / **Dūd-ı miskāsā** durur kim āb u āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 5). [dūd-ı miskāsā,]*

düğün: *Düğün.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ **düğündür** ʿāşı ḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [düğündür, -dür]*

düğün: *Evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün

odlara / Bir ulu bayram **dügündür** göñ lüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [dügündür, -dür]*

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence II Coşku veren eğlendirici gösteri, şenlik.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir ulu bayram **dügündür** göñ lüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [dügündür, -dür]*

duhān: *Duman.*

Ẓulmet-i şebden **duḫān** olmazdı peydā her ṭaraf / Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 4). [duḫān,]*

düken-: *Tükenmezse.*

Göz bıñarında aḳup yaşum **dükenmezse** n' ola / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [dükenmezse, -mez, -se]*

düken: *Bitmek, sona ermek.*

Zülfünüñ cevri **dükenmez** añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [dükenmez, -mez]*

dükenmez: *Tükenmez, bitmez.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden / **Dükenmez** laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [dükenmez,]*

dükenmez: *Tükenmeyen, bitmeyen.*

Hīç **dükenmez** bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [dükenmez,]*

dükkān-ı ʿīd: *Bayram dükkanları.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya **dükkān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [dükkān-ı ʿīd,]*

dükkānına: *Dükkan, iş yeri.*

Berber-i hindū gibi eşküm ḫabābından gözüm / Cā-be-cā **dükkānına** āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [dükkānına,]*

dün: *Dün, önceki gün.*

Gül yüzüñ añdı meger **dün** gice bülbül şanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [dün,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün, dün.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / **Dün** gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [dün,]

dün: *1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña **dün** varduġıçün / Yine ʿözrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [dün,]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda **dün** gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [dün,]*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [dün,]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa **dün** / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [dün,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül içün **dün** gice ṣol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [dün,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [dün,]*

dün: *Bir önceki gün.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [dün,]*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil / Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [dün,]*

dün: *Aşağıda, altta II değersiz, kıymetsiz (şey).*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [dün,]*

dün: *Bir önceki gün, geçmiş zaman.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / **Dün** gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [dün,]*

dün: *Dün.*

Sūr ile **dün** şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [dün,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün.*

Gerçi **dün** var idi bende bir ramaḳ cāndan eser / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [dün,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün, geçmiş.*

Ḫāṭır-ı yār içün **dün** seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [dün,]*

dün-: *Gece.*

Dün ṭoġdı **dünla** bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

80, Beyit 2). [dūnla, -la]

dün gice: *Dün gece.*

Düşümde **dün gice** ay görmüş idüm / Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [dün gice,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [dün gice,]*

dü-nīm: *İki parça, ikiye bölünmüş.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden **dü-nīm** olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [dü-nīm,]*

dünki oğlan: *Dünkü çocuk, tecrübesiz, toy.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim bir **dünki oğlan** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [dünki oğlan,]*

dünyā: *Dünya.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı **dünyāda** cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [dünyāda,]*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / Çünki yoḳdur varduġı **dünyāda** kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [dünyāda,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz / Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [dünyā,]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi **dünyānuñ** belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [dünyānuñ, -nuñ]*

dünyā: *Dünya.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir ṣām-ı hicrān ġam yime / Nesne yoḳ **dünyāda** kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Dünya, felek, yeryüzü.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam ṣeydāya kim / Rāst olur vaʿdesi **dünyāda** peym ānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Cihan, dünyaya ait her şey.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña **dünyāda** hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Âlem, yeryüzü, dünyaya ait her şey.*

Sāḳiyā **dünyā** ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [dünyā,]*

dünyā: *Âlem, yeryüzü; dünyaya*

ait her şey.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña **dünyāda** hīç /
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

dünyā: *(Fani, geçici olan) dünya II dünya hayatı.*

Ḥūr u cennet
ʿālemin **dünyāda** gör
mek isteyen / Sen perī-
peykerle varup eylesün
seyrān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [dünyāda, -da]*

dünyā: *(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer ş̲ebātı yoḳ /
Ṣaḳın bu ḥüsn ü
devlete aldanma hā
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [dünyā,]*
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler
ʿaceb ṣeydā göñül / İy
Muʿīdī ḥod
bütün **dünyā** bilür
yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [dünyā,]*
Bir būseñ olurken niçe biñ
cāna ber-ā-ber
/ **Dünyāda** ne var ol
leb-i ḫandāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [dünyāda, -da]*
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre bu dirlik
midür **dünyāda** kim /
Söylemezsin ger
ölürsem ḳarşuña iy yār
söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [dünyāda, -da]*
Dilersen bu **dünyāda** genc-i
ḫużūr / Ḫudā virdügine
ḳanāʿat
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [dünyāda, -da]*
Dünyāya baḳmasam n'ola
iy ḫvāce-i cemāl / Göz
açdurur mı ʿāṣıḳ-ı
miskīne ḫvāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 3). [dünyāya, -(y), -a]*
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre
bir zaḫm urdı kim /
Ölmedin **dünyāyı** ṭutm
ışdur fiġān ü
şīvenüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [dünyāyı, -y, -ı]*
Göz yaşıyla el yudum
hicrān ü vaṣluñda
senüñ /
Fāriġem **dünyāda** şim
di āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [dünyāda, -da]*
Adım ādem
olmasun **dünyāda** nā-
merdem eger / Ṭartılup
derdüm ġam-ı
Mecnūn'dan olmazsa
füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [dünyāda, -da]*

dünye: *Dünya, dünya hayatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
/ **Dünyede** ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [dünyede, -de]*

dünye: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ /
Görmedük ne
diyelüm **dünyede** send
en fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [dünyede, -de]*

dünye: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan .*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
/ **Dünyede** ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [dünyede, -de]*

dünye: *Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem || Fâni dünya.*

Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn **dünyeden** iy
ehl-i derd /
Ḥamdülillāh ki
Muʿīdī gibi var
ḫayrü'l-
ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [dünyeden, -den]*

dünye vü ʿuḳbāyı: *Dünya ve ahiret.*

Nāṣiḥā **dünye vü**
ʿ**uḳbāyı** iki baḫş
idelüm / Saña cennet
mey-i dil-cū ile gülzār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [dünye vü ʿuḳbāyı, -yı]*

dünyeden git: *Dünyadan gitmek, ölmek.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-
ḫaste raḥmet cānına /
Żāyiʿ olmasun görüñ
billāh defterler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [dünyeden git, -di]*

dūr: *Uzak, uzaklık.*

Cevr-i yāre
incinüp **dūr** olmaġ
isterdüm velī / Ne
belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [dūr,]*

dūr: *Türlü, çeşitli; birçok.*

Göz görüp göñlüm
sevüp **dürlü** belāya
uġradum / Dōstlar
düşmen kedersüz tīre-i
dildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [dürlü, -lü]*

dūr: *(Fars.) Uzak.*

Tā ki **dūr** olmışdur ol ḥüsn
āftābından gözüm /
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet
ġam seḥābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [dūr,]*
Yaḳın olmayan ġam ü
endūha mesrūr
olmasun / Derd ile
cānın viren
cānāneden **dūr** olmasu
n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [dūr,]*

dūr: *Ara vermeden sürekli olarak.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa göñlüm vechi var
/ Meclis-i ġamda
şunar **durmaz** şarāb-ı
nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [durmaz, -maz]*

dūr olmaġ: *(Sevgiliden) uzak olmak.*

Cevr-i yāre incinüp **dūr**
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [dūr olmaġ, -maġ]*

dūr olup: *Uzaklaşmak, uzak kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā /
Dirīġā **dūr olup** andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [dūr olup, -(u)p]*

dūr olup: *Uzaklaşmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā **dūr olup** andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [dūr olup, -up]*

dür-efşān: *İnci saçan.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre **dür-efşān** ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [dür-efşān,]*

dür-i yektā: *Eşsiz inci.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy **dür-i yektā** bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [dür-i yektā,]*

dürlü: *Türlü.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz **dürlü** perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [dürlü,]*

dürlü: *"Türlü", çeşit çeşit, farklı.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [dürlü,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz **dürlü** ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [dürlü dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çesit çesit, farklı farklı.*

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet / Bu deyrüñ **dürlü dürlü** ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [dürlü dürlü,]*

durmayınca: *Durulmazsa.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / **Durmayınca** ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [durmayınca,]*

dürr: *Ar. İnci.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde **dürr** ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [dürr,]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [dürr,]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne **dürr** gibi / Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [dürr,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / **Dürr** ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [dürr,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [dürr,]*

dürr: *İnci.*

Gel iy **dürr** isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [dürr,]*

dürr ü mercān: *İnci ve mercan || Güzel söz, şiir.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna **dürr ü mercān** yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [dürr ü mercān,]*

dürr-bār: *İnci yağdırmak.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi **dürr-bār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [dürr-bār,]*

dürr-i ʿaden: *Aden incisi. Yemen'in güneyinde, Ummân Denizi ve Hazar denizi ile başka yerlerde de çıkmaktadır. Bu inciler arasında en makbulu Dürr-i Aden denilen kasabada çıkan incilerdir. Dürr-i Aden kasabasından çıkan inciler büyük olmaları ile meşhur olmuştur.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı **dürr-i ʿAden** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [dürr-i ʿaden,]*

dürr-i ʿaden'den: *Aden'den çıkartılan inci II Sevgilinin dişleri.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın **dürr-i ʿAden'den** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [dürr-i ʿaden'den, -den]*

dürr-i ʿışḳ-: *Aşkın incisi II sevgilinin aşkı.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [dürr-i ʿışḳ-,]*

dürr-i nāba: *Saf inci.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl içre **dürr-i nāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [dürr-i nāba, -a]*

dürr-i naẓm-: *Inci gibi dizili şiir.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [dürr-i naẓm-, -uñ]*

dürr-i şehvār-: *Şahlara layık olan iri taneli inci.*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [dürr-i şehvār-, --uñ]*

dürr-i sīr-āb: *Saf inci.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler

geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [dürr-i sīr-āb,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ içün aġzını açmış **durur** ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [durur,]*
Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup **durur** / Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [durur,]*

durur: *Bulunmak, durmak II Bildirme eki olan "dur" ekinin Eski Türkiye Türkçesindeki kullanım şekli.*

Daḫi **durur** leẕẕeti būseñ demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [durur,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*

Her neʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [dürüst,]*
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [dürüst,]*
Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [dürüst,]*

dürüst: *Sağlam.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru.*

Mescid içre ayaġum yā Rab **dürüst** olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [dürüst,]*

dürüst: *Bütün.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara / Ṣūḥ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [dürüst,]*

dürüst: *Düzgünce.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, gerçek.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı **dürüst** / Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [dürüst,]*
Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [dürüst,]*
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı **dürüst** / Naḳş

olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün; hatasız.*

Āferīn şol göñli şınmış
ḳaddi ḫam şeydāya
kim / Rāst olur vaʿdesi
dünyāda
peymānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [dürüst,]*
Ḫatṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı
vaḳt olup göñül /
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle
ḫatṭ-ı
reyhānī **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [dürüst,]*
Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫatṭuñ bilmeyen /
Geçmesün miḥrāba
bilmez çünki
Ḳur'ān'ı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [dürüst,]*

dürüst: *Yeterli, kâfî derecede.*

Devr idüp ḫatṭ-ı muʿanber
ḫadd-i cānānı **dürüst** /
Jeng-i ḥasret ḳapladı
āyīne-i
cānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Yeterli derecede.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz
ṣayarsam yiridür /
Görmedüm bir ay ider
sen māh-ı
tābānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı **dürüst** / Çaḳ
ciger-gāhumda işler
zaḫm-ı
peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı **dürüst** / Çaḳ
ciger-gāhumda işler
zaḫm-ı
peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı **dürüst** / Çaḳ
ciger-gāhumda işler
zaḫm-ı
peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Doğrusu, gerçekten .*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh eger çekmezse bir
cerrāḥ
peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğruca.*

ʿIşḳ meydānında başum
ortaya atdum velī /
Rāst urur kāküllerüñ ol
ṭopa
çevgānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün, sağlam.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür
baña yeksān olma kim
/ Rūşen itdüm gün gibi
āyīne-i
cānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [dürüst,]*

dürüst: *Kurallara uygun, yanlışsız.*

Faẓlına söz yoḳ
müsellemdür
Muʿīdī naẓm ile /

Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı **dürüst** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [dürüst,]*

dürüst: *Baştan başa.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı **dürüst** / Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [dürüst,]*

dürüst: *Layıkıyla, hakkını vererek.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [dürüst,]*

dürüst kalmaz: *Sağlam kalmak.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [dürüst ḳalmaz, -maz]*

dürüst olmaz: *Dürüst olmamak.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu **dürüst olmaz** namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [dürüst olmaz,]*

dürüst olmaz: *Sözünde, yemininde sağlam olmak.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [dürüst olmaz, -maz]*

düş: *Düşmiş: düş-, düşmek.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki **düşmiş** gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [düşmiş, -miş]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭoprak **düşevüz** / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [düşevüz, -evüz]*

düş: *Düşmek.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ **düşmüş** tenü m aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [düşmüş, -müş]*

düş: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim **düşer** dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [düşer, -e, -r]*

düş: *Gelmek.*

Bādeye köp **düşüp** yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [düşüp, -üp]*

düş: *Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.*

İki gicedür **düşüme** zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [düşüme, -üme]*

düş: *Yakalanmak, ele geçmek.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe **düşdi** / Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [düşdi, -di]*

düş: *(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim **düşer** dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [düşer, -e, -r]*

düş: *Düşmek.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim / Ḳorḳaram od **düşe** nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [düşe, -e]*

düş: *İstenmeyen bir durumda bulunmak.*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum / Sāye ol serv-i revānuñ **düşdügince** y anına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [düşdügince, -düg, -ince]*

Ṣevḳ-i ḥüsnüñ sūz-ı ʿışḳum berḳ urur dilden dile / Ol sebebden **düşmezüz** rü svāy olup dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 1). [düşmezüz, -me, -z, -üz]*

Miyān-ı baḥr-i ġama **düşdüm** āh eger ṣoñ ucı / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [düşdüm, -dü, -m]*

düş: *Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp anı revān **düşdüm** yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [düşdüm, -dü, -m]*

düş: *Düşmek, istenmeyen bir duruma uğramak.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı / Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [düşüp, -üp]*

düş: *Bir nesnenin yukarıdan aşağıya inmesi.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer **düşmüş** ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [düşmüş, -müş]*

düş: *Uygun olmak, yakışmak.*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim / Müstaḳīm olmaḳ **düşer** serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [düşer, -er]*

düş: *Önem, kıymet vermek.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz /

Elden
ele **düşmüşde** ḥayā vü edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [düşmüşde, -müş, -de]*

düş: *Damlamak, dökülmek.*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem / Vechi
var **düşse** aġızdan ağıza dilden
dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [düşse, -se]*

düş: *Düşmek II maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni / Ẓulm idüp
gūyā **düşürdüñ** pādşāl ıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [düşürdüñ, -ür, -dü, -ñ]*

düş: *Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim **düşdi** hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [düşdi, -di]*

Tā ki cām-ı dīdeden **düşdi** cemālü ñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm
evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [düşdi, -di]*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer **düşdi** hey dirīġ / Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 3). [düşdi, -di]*

düş: *Düş, rüya.*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm / Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [düşümde, -üm, -de]*

düş: *(yol bağlamında) girmek, koyulmak, yürümek, katetmek.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa **düş** Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ
dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [düş,]*

düş: *... içine düşmek.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına ṣarāba **düşüp** / Bugün tamām bir aydur ayılmadum
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [düşüp, -üp]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf eylemez
misin **düşe** boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [düşe, -e]*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış / Ṣerār-ı āteş-i
dildür **düşüp** ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek II Maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam ṣemʿveş / Didi
kendüñ **düşdüñ** oda yā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [düşdüñ, -dü, -ñ]*

düş: *Bir hakka sahip olmak, haddi olmak, Layık olmak. Pay sahibi olmak.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe **düşmez** bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [düşmez, -mez]*

düş: *Kapılmak, müptelâ olmak.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp **düşme** sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [düşme, -me]*

düş: *(kötü bir durum yüzünden) istenmeyecek bir hâlde bulunmak.*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre **düşdüm** kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [düşdüm, -dü, -m]*

düş: *Düş, hayal, rüya.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [düşde, -de]*

Söyleşürken **düşde** ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [düşde, -de]*

Söyleşürken **düşde** ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [düşde, -de]*

düş: *Düşürmemek.*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince / Ḫışm ile beni yıḳup **düşürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [düşürmez, -ür, -mez]*

düş: *(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim **düşe** sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [düşe, -e]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki **düşen** ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [düşen, -en]*

Zülfüñ hevāsına **düşeli** sürḫ-i eşk ile / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [düşeli, -eli]*

düş: *Düştüğünden beri.*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim / Diñmezem ayru **düşelden** berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [düşelden, -el, -den]*

düş: *(Bir yere) düşmek.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına **düşse** meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [düşse, -se]*

düş: *(Yere) düşmek.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar /

Yanuña **düşüp** ṣalınıca ḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [düşüp, -üp]*

düş: *(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden / Nev-cüvānsın **düşmesün** bo ynuña ḳanum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [düşmesün, -me, -sün]*

düş-: *Düşmek, sendelemek.*

Cān u dil aġzuñ arayup **düşdi** ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [düşdi, -di]*

düş-: *Uğramak, rast gelmek.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp **düşdügim** ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [düşdügim, -düg, -im]*

düş-: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim **düşer** dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [düşer, -er]*

düş-: *Ayrı kalmak.*

Hecre **düşdüm** bende n’eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [düşdüm, -düm]*

düş-: *(Bir duruma) Düşmek.*

İy Muʿīdī göñlüme **düşdi** Sitanbul yolları / Āh eger kim olmayam Rodos Adası’ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [düşdi, -di]*

düşdi: *(Aşk ateşi) Düşmek.*

Pervāne oda **düşdi** Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [düşdi,]*

Bālā boyuñı göreli **düşdi** saña göñül / Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [düşdi,]*

düşdi: *Beyitte aklına gelmek anlamında kullanılmıştır.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri **düşdi** her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [düşdi,]*

düşdüg: *Düşmek, sendelemek.*

Devlet ile mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī / **Düşdügince** ben deye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [düşdügince, -ince]*

dūşīze: *El değmemiş, bâkir.*

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [dūşīze,]

<u>düşkün:</u> *Şanssızlık, bahtsızlık.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ
yılduzı **düşkün** görinü r mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [düşkün,]*

<u>düşmen:</u> *Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.*

ʿĀşıḳda bīm-i
düşmen **düşmende** jen g-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [düşmende, -de]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu **düşmenlik** neden / Dōstum maḥbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [düşmenlik, -lik]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur
acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [düşmenle, -le]*

Ġamze
idüp **düşmene** uşşāḳı mecrūḥ eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [düşmene, -e]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol
ḳanlu **düşmenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [düşmenler, -ler]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum / **Düşmene** uyup unutduñ āşnālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [düşmene, -e]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş **düşmen** / Zihī **düşmen** ki düşmendür bizümle mā-
teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [düşmen,]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş **düşmen** / Zihī **düşmen** ki düşmendür bizümle mā-
teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [düşmen,]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki **düşmendür** bizüml e mā-
teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [düşmendür, -dür]*

<u>düşmen:</u> *Düşman.*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / Ki fürḳat gibi **düşmen** var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [düşmen,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi
ki **düşmen** güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [düşmen,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā **düşmen** ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [düşmen,]*

<u>düşmen:</u> *Dost olmayan, hasım.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār / Umulur bir ḥādi<u>ş</u>e bu hefte dīvān
günleri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [düşmeni, -i]

düşmen: *Düşman ‖ rakip.*

İnce bilüñi çekdi mi **düşmen** kenāre āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [düşmen,]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi **düşmendür** baña / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [düşmendür, -dür]*

düşmen: *Dost olmayan, hasım, düşman.*

ʿĀşıḳda bīm-i **düşmen** düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [düşmen,]*

düşmen: *Dost olmayan, yağı, düşman.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına **düşmen** / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [düşmen,]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / **Düşmenüñ** her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [düşmenüñ, -üñ]*

düşmen: *Dost olmayan, hasım, rakip, düşman.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī **düşmenüme** / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [düşmenüme, -üm, -e]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar **düşmen** keder süz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [düşmen,]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, dost karşıtı.*

Yār idinme **düşmeni** ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [düşmeni, -i]*

düşmen: *"Rakip; düşman".*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup **düşmene** / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [düşmene, -e]*

düşmen: *Düşman. II Rakip.*

Baña pend idüp n'idersin **düşmenümdür** iy refīḳ / Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [düşmenümdür, -üm, -dür]*

düşmen: *Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli **düşmen** / İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [düşmen,]*

Ṭañ degüldür dīv ü **düşmen** rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [düşmen,]*

düşmen: *(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler / N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [düşmen,]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa **düşmen** de vr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [düşmen,]*

Yāre **düşmen** ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [düşmen,]*

Cām-ı laʿlüñ **düşmen** emdükce Muʿīdī ḳan yudar / Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [düşmen,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana **düşmen** yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [düşmen,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / **Düşmenüñ** olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [düşmenüñ, -ün]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [düşmen,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar **düşmen** daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [düşmen,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın **düşmen** sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [düşmen,]*

düşmen şan-: *Düşman sanır.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur / Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [düşmen şan-, -ur]*

düşmen- uy-: *Düşmana, Rakip Kişiye uyma.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur / Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [düşmen- uy-, -ma]*

düşmen-bakış- yār-: *Düşman bakışlı sevgili.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [düşmen-baḳış- yār-, --lu, --e]*

düşmen-i bed-hvāh: *Kötü niyetli düşman.*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī / Yanuñda **düşmen-i bed-ḫvāh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [düşmen-i bed-ḫvāh,]*

düşmenlig: *Düşmanlık.*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu **düşmenligi** hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [düşmenligi, -i]*

düşmez: *Eksik olmaz.*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / Gül gibi hīç **düşmez** elüñden kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [düşmez,]*

düşmez: *Düşmezdi.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū / **Düşmez** mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [düşmez,]*

düşmezdi: *Düşmezdi.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [düşmezdi,]*

düşmüş: *Düşmek.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre **düşmüşdür** gözü müñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [düşmüşdür, -dür]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki **düşmüşdür** dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [düşmüşdür, -dür]*

düşnām: *Küfür, sövüp sayma.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden baña **düşnām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [düşnām,]*

düşnām: *Sövme, sövüp sayma, ta'n.*

Gāh ü bī-gāh itme **düşnāmuñ** Muʿīd īden dirīġ / Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [düşnāmuñ, -uñ]*

Var ise baña kīnüñ **düşnām** ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [düşnām,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola **düşnām** ile / Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

399, Beyit 4). [düşnām,]

düşnām-ı laʿl-i yār: *Sevgilinin ağzından çıkan küfürler.*

Ben n'içün mecrūḥ olam
düşnām-ı laʿl-i yāre
kim / ʿĀşıḳ-ı dil-
ḫasteye merhemdür ol
verhem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [düşnām-ı laʿl-i yār, -e]*

düşse: *Düşmek II düşer ise.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül /
Köp **düşse** cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [düşse,]*

düşüp: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

Deşt ü ṣaḥrāya **düşüp** her
yaña ṭurmaz yilerem /
Hem-dem olalı göñül
gözleri āhūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [düşüp,]*

düşüp: *(Derdine) düşmek.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem /
Ḫāk-i
pāyına **düşüp** niçe niçe
yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [düşüp,]*

düşüp: *(Aşka) düşmek.*

Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende /
Eger nāz ile gülşende
ḫırāmān olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [düşüp,]*
Göñlüme **düşüp** senüñle
itdügim ẕevḳ ü ṣafā /
Bezm içinde bāde-i
gülgūnı gördüm
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [düşüp,]*

düşür: *Düşmek. (Gözyaşı bağlamında).*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu
yaşum ol yüzden / Yire
depdüm anı ḳahr
ile **düşürdüm** gözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [düşürdüm, -dü, -m]

düşürdüm: *Bir durum haline sokmak.*

Ḳaçduġına baḳmayup
āḫir **düşürdüm** dāmu
ma / Avladum
vaḥşī iken ol gözleri
āhūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [düşürdüm,]*

dut: *Tutmak.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i
şafaḳ-
rengüm **dutar** ṣanmañ
/ Ki ol pīrūze-cām içre
şerāb-ı erġavāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [dutar, -ar]*

dut: *Durdurmak, engellemek.*

Bende tedbīr-i beden
yoḳ **dutma** nabżum iy
ṭabīb / Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [dutma, -ma]*
Bende tedbīr-i beden
yoḳ **dutma** nabżum iy
ṭabīb / Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [dutma, -ma]*

dut: *Tütmek, duman çıkarmak.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün **düter** ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan

yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [düter, -er]*

dut-: *Tutmak, zapdetmek, kaplamak.*

Ġamzelerle göñlümi **dutduñ** ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [dutduñ, -duñ]*

dut-: *Bir durumun gerçekleşmesi.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi cihānı **dutdı** bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [dutdı, -dı]*

dü-tā: *Far. sf. İki kat, bükülmüş, kambur.*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür **dü-tā** dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [dü-tā,]*

dü-tā: *Iki kat, iki büklüm, ikiye bükülmüş.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer / **Dü-tādur** ḳāmetüm ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [dü-tādur, -dur]*

dü-tā: *(Fars.) İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi **dü-tā** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [dü-tā,]*

dutalum: *Varsayalım ki, farzedelim.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme / **Dutalum** öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [dutalum,]*

dutalum: *Farz edelim, öyleymiş gibi kabul edelim.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi **dutalum** / Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [dutalum,]*

dutuş: *Tutuşmak, yanmak.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / **Dutuşdum** āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [dutuşdum, -du, -m]*

duy-: *Işitmek.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī / Żaʿfı vardır **duyamaz** bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [duyamaz, -a, -maz]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / **Düzerse** kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [düzerse, -er, -se]*

dūzaġ: *Tuzak.*

Hevā **dūzaġına** göz yaşı
dāneler ṣaçalı / Hümā-
yı ʿışḳuñ olupdur
begüm şikār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [dūzaġına, -ı, -n, -a]*

dūzaġ: *Tuzak.*

Hevā **dūzaġına** göz yaşı
dāneler ṣaçalı / Hümā-
yı ʿışḳuñ olupdur
begüm şikār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [dūzaġına, -ı, -n, -a]*

düzd-i maḥabbet: *Aşk hırsızı.*

Gizlendi diyü **düzd-i maḥabbet** ḫadeng-i
yār / Ġam-ḫānesini
sînemüñ arar bucaḳ
bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 4). [düzd-i maḥabbet,]*

düzdīde: *Gizli, kaçamak(bakış).*

Didüm miyānuñ iy meh
n'içün kenāre gelmez
/ **Düzdīde** ḫande idüp
didi kenāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [düzdīde,]*

da: *"Dahi, bile" anlamında bağlaç.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar **da** hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [da,]*

da: *"Dahi" anlamındaki bağlaç.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar **da** hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [da,]*

da: *"-da, -de" bağlacı.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl
eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar **da**
hemān beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [da,]

dād: *Tat, lezzet.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ **dadı**
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [dadı, -ı]*

dād: *Tad.*

Geldi aġzum **dadı** lafẓ-ı
ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür
çeşme-i cāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [dadı, -ı]
Cān alur bīdād ile bir būse
virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden
iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [dād,]

dād: *Tat, lezzet.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı
şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile
peymāne derd ü
aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [dadı, -ı]*

dād: *"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.*

Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā **dād**
eyle **dād**
İrte bir gün utanursın
itdügin bī-dāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 9). [dād,]

dād: *İyilik, lütuf, yardım.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse
ẓulmüñe **dād** olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [dād,]

dāġ: *Yara.*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur
cānuma çerḫ-ı felek

Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ **dāġı** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 12). [dāġı, -ı]

dāġ: *Yara.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum **dāġıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [dāġıdur, -ıdur]

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ **dāġıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [dāġıdur, -ıdur]

Ḳalb-i pür-ḫūnumda yir yir noḳṭa-i sevdā-yı ġam
Dāġdur ḳonmış derūn-ı lāle-i sīr-ābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 10). [dāġdur, -dur]

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu **dāġum** mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [dāġum, -um]

dāġ: *Abdâl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. 'penbe-i dāġ', 'tāze dāġ', 'tāze tāze dāġ' md.*

Ebr-i şengerfī ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı **dāġın** yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [dāġın, -ın]

dāġ: *(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.*

Ḳara ḳara **dāġlar** baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [dāġlar, -lar]

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [dāġ,]*

Sīne pür **dāġ** ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [dāġ,]

Şevḳüñ ile **dāġlar** yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 13). [dāġlar, -lar]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze **dāġdan** gül-berg-i ter zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 4). [dāġdan, -dan]

Ḫūn-ı sirişk ü **dāġ** ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 13). [dāġ,]

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda **dāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 2). [dāġ,]*

Sīnemüñ **dāġın** görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 5). [dāġın, -ın]

Germ olup sen meh-liḳāya **dāġlar** yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307,

Mısra 5). [dāġlar, -lar]

Şemselerdür **dāġlar** zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 5). [dāġlar, -lar]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile **dāġını**
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 9). [dāġını, -ı(n), -ı]*

Āteş-i ḥasretle **dāġ** olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 3). [dāġ,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine **dāġ** ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 5). [dāġ,]*

dāġ: *Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi.*

Nāleme āheng ider **ṭaġlar** ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 11). [ṭaġlar, -lar]*

dāġ: *Yara.*

Cismimüz başdan ayaġa **dāġlardur** ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 5). [dāġlardur, -lar, -dur]*

dāġ: *1. Yanık yarası. 2. Dağ.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum **dāġ** kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [dāġ,]*

dāġ: *Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan. II Aşk yarası.*

Ol benüm **dāġum** ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [dāġum, -um]*

dāġ olupdur: *Yara haline gelmek. II Acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.*

Derūnuñ lāleveş pür **dāġ olupdur** bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [dāġ olupdur, -up, -dur]*

dāġ ü nāle-: *Aşk yarası ve iniltileri ile.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 11). [dāġ ü nāle-,]*

dāġ ur-: *Yara açmak, yaralamak. İfade beyitte "sıkıntılı hale sokmak, üzmek," anlamındadır.*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 9). [dāġ ur-, -up]*

dāġ ur-: *Dağlamak, yaralamak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [dāġ ur-, -up]*

dāġ urdı: *Yaralamak, yara açmak.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş **dāġ urdı** çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [dāġ urdı,]

dāġ yaḳmak-: *Dağlamak II ateşle yara açmak.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 16). [dāġ yaḳmaḳ-, --dur]*

dāġdār: *Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme **dāġdār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 6). [dāġdār,]*

dāġ-ı cefā-: *Cefa yarası.*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [dāġ-ı cefā-, --dur]

dāġ-ı ciger: *Ciğer yarası.*

Lāleveş tāzeledi her yaña dāġ-ı cigeri
Dökülürse yiridür ṭopraġa eşküm güheri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 7). [dāġ-ı ciger, -i]

dāġ-ı ciger-: *Ciğer yarası.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 10). [dāġ-ı ciger-, --den]

dāġ-ı derd: *Derd yarası.*

Cism-i gül pür **dāġ-ı derd** ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [dāġ-ı derd,]

dāġ-ı firāḳ: *Ayrılık yarası.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 13). [dāġ-ı firāḳ, -ı, -n, -dan]

dāġ-ı firāḳı: *Ayrılık yarası.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş **dāġ-ı firāḳı** sīneden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 22). [dāġ-ı firāḳı, -ı, -ı]

dāġ-ı ġam-: *Gam yarası.*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 2). [dāġ-ı ġam-, -uñ, --dan]

dāġ-ı ġam-: *Gam/keder yarası.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [dāġ-ı ġam-, -dan]

dāġ-ı ḥasret-: *Hasret yarası.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [dāġ-ı ḥasret-, --dür]

dāġ-ı ḥasret: *Hasret dağı II Büyük hasret, hasret yarası.*

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ
Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [dāġ-ı ḥasret, -i]

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 3). [dāġ-ı ḥasret, -le]*

dāġ-ı hicrān-: *Ayrılık yarası.*

Lāle seyrin istemez āṣüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [dāġ-ı hicrān-, --dan]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [dāġ-ı hicrān-, --dur]*

dāġ-ı hicrān: *Ayrılık yarası.*

N'ideyin gül-geşti ben kim bāġ zindāndur baña
Fürḳat eyyāmında lāle dāġ-ı hicrāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 18). [dāġ-ı hicrān, -dur]*

dāġ-ı hicrān: *Ayrılık yarası.*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz **dāġ-ı hicrān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [dāġ-ı hicrān,]*

dāġ-ı ḫūn-ālū-: *Kana bulanmış yara.*

Ṣāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [dāġ-ı ḫūn-ālū-, -, -]*

dāġ-ı ʿışḳ-: *Aşk yarası.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 11). [dāġ-ı ʿışḳ-, -uñ]*

dāġı lāle: *Lale yarası.*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprak olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 1). [dāġı lāle, -nüñ]*

dāġ-ı nihān-: *Saklı, gizli yara;dert.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 4). [dāġ-ı nihān-, --um]*

dāġ-ı şevḳ-: *Şevk yarası.*

ʿĀṣıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 10). [dāġ-ı şevḳ-, -üñ, --le]*

dāġ-ı sīnem: *Sinedeki yara || Gönül yarası, gönül derdi.*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [dāġ-ı sīnem,]*

dahi: *T. e. Hem, kezâlik, de.*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki **dāḫi** hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [dāḫi,]*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [daḫi,]*

dahi: *Hem, kezâlik, de.*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn **daḫi** gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 14). [daḫi,]

Ol Muʿīdīyem ki **daḫi** bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 13). [daḫi,]*

İḫtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ **daḫi** māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 8). [daḫi,]

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 5). [daḫi,]

daḫi: *De, bir de.*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş **daḫidür** sevmez sükūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 14). [daḫidür, -dür]

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün **daḫi** destārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 14). [daḫi,]

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur **daḫi** bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 2). [daḫi,]

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden **daḫi** ġaflet gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [daḫi,]

dahi: *Bile, da/de.*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum **daḫi** ol kākül-i pür-çīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 6). [daḫi,]

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Fetḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 5). [daḫi,]

dahi: *Bu zamana kadar, Şimdiye dek.*

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 12). [daḫi,]

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 1). [daḫi,]

dahi: *"da, de" bağlacı.*

Oñmadan bir dāġ yirin **daḫi** yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [daḫi,]*

dahi: *"Da, de" bağlacı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben **daḫi** başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [daḫi,]*

Ḫaṭṭ-ı cānāne **daḫi** gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [daḫi,]

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḫumı
Uş varı varı siḥre **daḫi** el ḳarar zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 14). [daḫi,]

dahi: *Dahi, artık, daha.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına

Bilmezem **daḫi** nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [daḫi,]

dahi: *Da/de bağlacı.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar **daḫi** ne ḳayġudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16). [daḫi,]

dahi: *Bile, dahi, de/da.*

Dimedüñ bir gün **daḫi** miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [daḫi,]

daḫi: *"Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Büse virmez **daḫi** ol yüzi ḳamer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [daḫi,]

dahi: *Dahi, bile, de/da.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ **daḫi** cānāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [daḫi,]

dahi: *"De, da" bağlacı; bile.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm **daḫi** çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 1). [daḫi,]

dahi: *Daha, fazla olarak, başka.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem **daḫi** nedür bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [daḫi,]

dahi: *"Dahi" bağlaç; üstelik.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire şanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre **daḫi** zer eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [daḫi,]

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ **daḫi** ursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 13). [daḫi,]

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir **daḫi** bu resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [daḫi,]

dahi: *"Dahi" bağlacı; bile, üstelik.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye **daḫi**
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [daḫi,]

Ne hümāsın kim **daḫi** üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [daḫi,]*

dahi: *"Dahi, bile" anlamında bağlaç.*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan **daḫi** bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 7). [daḫi,]

daḫi: *Ancak, fakat, lakin, daha.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [daḫi,]

dahi: *Hâlâ.*

Ol ṣanem n'eyler **daḫi** ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [daḫi,]

dahi: *Bir kez bile.*

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [daḫi,]

dahi: *"Dahi" bağlaç; üstelik, ayrıca.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre **daḫi** gördügi oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [daḫi,]

dahi: *"Bile" anlamında bağlaç.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña fırāḳ günleri **daḫi** yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [daḫi,]

daḫi: *"Daha, henüz" anlamında zarf.*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim **daḫi** yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [daḫi,]

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum **daḫi** sen ġonçe-dehenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 6). [daḫi,]

dahi: *"Henüz, daha" anlamında zarf.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz **daḫi** bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [daḫi,]

dahi: *"-da, -de" bağlacı.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol **daḫi** yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [daḫi,]

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ **daḫi** ʿālemde nesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [daḫi,]

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eṣer
Ḥamdülillāh var **daḫi** bu ḫastede cāndan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [daḫi,]

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḫasūd
Eksük olmaz **daḫi** ne bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [daḫi,]

Şarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol **daḫi** olmış saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [daḫi,]

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir **daḫi** yoḳ varumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 2). [daḫi,]

Ḫayretdeyem ki aġzumuzı açmadın **daḫi**
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 5). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile" bağlacı.*

Hecr ile cān virdügim bilmez **daḫi** dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḫālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 3). [daḫi,]*

dahi: *"Bile, -de,-de" bağlacı.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan **daḫi** bīzārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [daḫi,]

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz **daḫi** fāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 178, Mısra 10). [daḫi,]

dahi: *"Daha, hala, yine." anlamında zarf.*

Daḫi durur leẕẕeti büseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [daḫi,]*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum **daḫi** uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [daḫi,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [daḥi,]*

Hecr oḳından ölmedüm **daḫi** zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 1). [daḫi,]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez **daḫi**
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 3). [daḫi,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki **daḫi** olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [daḫi,]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 2). [daḫi,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā **daḫi**
Zülfüñe beñzer perīṣāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile " bağlacı.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın **daḫi** dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [daḫi,]*

Veh ne Leylī'sin ki **daḫi** cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [daḫi,]*

dahi: *"-da, -de, bile" bağlacı.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [daḫı,]*

dahi: *" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūṣenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [daḫi,]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir **daḫi** yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [daḫi,]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem **daḫi**
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 5). [daḫi,]*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol **daḫi**
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [daḫi,]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm **daḫi** yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 315, Mısra 1). [daḫi,]

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi **daḫi** şīrīndür şekerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 14). [daḫi,]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen **daḫi** ġurbetde bīmār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [daḫi,]

dā'im: *Daima, her zaman.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki **dā'im** diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [dā'im,]*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine **dā'im** hedef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 4). [dā'im,]

dā'im: *(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına **dā'im** belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [dā'im,]*

dāʾim: *Devam eden, devam üzere olan, sürekli.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki **dāʾim** diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [dāʾim,]*

dāʾim: *(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.*

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer **dāʾim**
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [dāʾim,]*

dāʾimā: *Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [dāʾimā,]*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [dāʾimā,]*

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [dāʾimā,]*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [dāʾimā,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [dāʾimā,]*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [dāʾimā,]*

dāʾimā: *Devam eden, devam üzere olan, sürekli.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl **dāʾimā**
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl **dāʾimā**
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl **dāʾimā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

27, Mısra 2). [dāʾimā,]

dā’imā: *Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Bülbül-i şūrīdeyem kim
dā’imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı
ḫār-ı düşmen zaḥmeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 3). [dā’imā,]

dāl: *Delil, kanıt.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil
ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ
yitmez mi iy gül **dāl**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [dāl,]*

dāl: *Delil,kanıt. II Dal harfî.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil
ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ
yitmez mi iy gül **dāl**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [dāl,]*

dāl: *Arap alfabesindeki "□" harfî II Aşığın "dal" harfî gibi bükülmüş boyu.*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ
mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi
dāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 6). [dāle, -e]

dāl]: *Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi. II Aşığın boyu.*

Ney gibi baġrum [delüp
dāl] itdügiçün
ḳaddümi
Baña efġan eylemek
ḳānūn olıpdur zīr ü
bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [dāl],]*

dāl eyle-: *|.Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi, ||.(mec.) iki büklüm olmuş.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum
bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter
ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 6). [dāl eyle-, -düñ]

Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir
ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 6). [dāl eyle-, -düñ]

dāl eyle-: *(Dal harfî gibi) İki büklüm etmek.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n’içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [dāl eyle-, -düñ]*

dāl ol: *Delalet etmek, delil olmak, işaret etmek.*

Ṣubḥ-ı ṣādīye sevinme ṣām-
ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu
nükteye pāyān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [dāl ol, -updur]

dāl-i devletdür: *Devletin dal'i. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [dāl-i devletdür, -dür]

dāl-i devletdür: *Devletin dal'i. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [dāl-i devletdür, -dür]

dām: *Tuzak, ağ.*

Degme yire ḳonmaz iken
zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim
āḫir budur **dāmum**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [dāmum, -um]*

dām: *Tuzak.*

Çün murāduñ mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī
Dāne vü **dāmı**

n’idersin zülf ü ḫālüñ
var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [dāmı, -ı]

dām: *Ağ, tuzak.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından
siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol
dāma giriftār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [dāma, -a]

dām: *(Fars.) Tuzak.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ
dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges
niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [dāmına, -ı, -na]

dām: *(Fars.) Tuzak.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz **dām** eyleñüz
Dāne vü **dām** ile diller
mürġını rām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [dām,]

Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz **dām** eyleñüz
Dāne vü **dām** ile diller
mürġını rām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [dām,]

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n’ola
Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne ile **dām** olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [dām,]

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü **dām**
eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [dām,]*

dām: *Tuzak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm **dāmuma**
Avladum vahşī iken ol
gözleri āhūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 7). [dāmuma,]

dāmān: *Etek.*

Çāk **dāmāndur** diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [dāmāndur, -dur]

Sen gözi cellāduñ elden
ḳomayam **dāmānını**
Ger ḥavāle itseler yüz
ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 5). [dāmānını, -ı, -n, -ı]

dāmān: *Elbise kenarı, etek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse
hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme
geçdükce **dāmānuñ**
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 2). [dāmānuñ, -uñ]*

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [dāmān,]

Dikensiz tāze gül yoḳdur
eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden
ḳoma aġyār **dāmānın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 14). [dāmānın, -ın]

dāmān: *Etek, çevre, mekan; sevgilinin mekanı.*

Oturup fāriġ çekerdüm
ayaġum **dāmānuma**
Ger yaḳam olsa anuñ
dest-i cefāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 5). [dāmānuma, -um, -a]

dāmān: *Elbise, etek II Etek, uç, kenar.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh
dāmānın itmiş der-
miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda
ġāyet çāpük ü raʿnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [dāmānın, -ı, -n]*

dāmān-ı yār: *Sevgilinin eteği.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet **dāmān-ı yār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [dāmān-ı yār,]*

dāme düş-: *Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [dāme düş-, -er]*

dāme düş-: *Tuzağa düşürmek.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [dāme düş-, -er]*

dāme düşen: *Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [dāme düşen, -en]*

dāmen: *Etek.*

Sipihrüñ **dāmenin** eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 7). [dāmenin, -in]*

dāmen: *Elbise kenarı, etek.*

Gitme diyü **dāmenüme** yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 7). [dāmenüme, -üm, -e]*

dāmen: *Etek II sevgilinin eteği.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Etek II Sevgilinin eteği.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre nis̱ār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [dāmenin, -i, -n]*

dāmen: *Elbise kenarı, etek.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup **dāmeni** āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 14). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Elbise kenarı; etek.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ **dāmenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 12). [dāmenin, -in]*

dām-ı dil ü cān: *Gönül ve can tuzağıdır.*

Baġlar niçe miskīnleri bu ḥalḳa-i gīsū
Dām-ı dil ü cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 4). [dām-ı dil ü cān, -dur]*

dām-ı ḥüsn: *Güzellik tuzağı.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 3). [dām-ı ḥüsn, -e]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

261, Mısra 7). [dām-ı ḥüsn, -e]

dām-ı ʿışḳ: *Aşk tuzağı.*

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 12). [dām-ı ʿışḳ, -a]

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür **dānāya** nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [dānāya, -y, -a]*

dānālıġuñ: *Bilginlik, alimlik.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye **dānālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 10). [dānālıġuñ,]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [dānesi, -si]*

Hevā dūzaġına göz yaşı **dāneler** ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [dāneler, -ler]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince **dānesine** eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 9). [dānesine, -si, -ne]*

dāne: *Sevgilinin vücudundaki siyah nokta, ben.*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [dāne,]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*

Hevā dūzaġına göz yaşı **dāneler** ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [dāneler, -ler]*

dāne: *Adet, miktar, tane; tohum.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer **dāne** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [dāne,]*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [dāne,]*

dāne: *Adet, tane.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [dāne,]*

Ḫālüñüz **dāne** kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [dāne,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı **dāne** ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [dāne,]*

dāne: *Adet, miktar, tane.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [dāne,]*

Ḫāl ü zülfüñ **dāne** vü dām
eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [dāne,]*

Dām-ı ḥüsne **dāne** dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 3). [dāne,]*

Dām-ı ḥüsne **dāne** dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 7). [dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane ‖ damla damla.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki **dāne dāne**
güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [dāne dāne,]

dāne dāne: *Tane tane.*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir
silk-i lü'lü'dür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [dāne dāne,]

dāne dāne: *Tane tane, tek tek.*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir
silk-i lüʾlüʾdür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [dāne dāne,]

dāne dāne eşk: *(Âşığın) damla damla gözyaşı.*

Ḥasretüñden **dāne dāne eşk**
ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına
gencīne-i gevher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [dāne dāne eşk,]

dāne-i ḫāl-: *Ben tanesi.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe
ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne
yoḳsul ne bay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [dāne-i ḫāl-, -ü-, --ñe]

dāne-i ḫāl-: *Ben tanesi.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o
nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış
eylemek ister ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [dāne-i ḫāl-,]*

dāne-i tesbīḥ: *Tespih tanesi.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü
mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol
göz ile ḳaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [dāne-i tesbīḥ,]

dānesi: *Tane, adet, miktar.*

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [dānesi,]

dār: *Darağacı, idama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup
gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i
miskīni **dār** zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 16). [dār,]

dāra çek-: *Asmak.*

Çekerseñ dāra el çekmez
şaçuñdan
Bu göñlüm kim
olupdur aña muʿtād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [dāra çek-, -er, -se, -ñ]

dār-ı dünyā: *Dünya kapısı.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [dār-ı dünyā,]

dār-ı dünyā-: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿĪş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 10). [dār-ı dünyā-, --dan]

dār-ı şifā: *Şifa kapısı.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi **dār-ı şifā** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [dār-ı şifā,]

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 13). [dār-ı şifā,]

dār-ı zülf-: *Saçın darağacı.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [dār-ı zülf-, --üñ, --e]

dārū: *İlaç.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [dārū,]

dārü'l emān-: *Güvenli yer, sığınılacak kapı.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 12). [dārü'l emān-, --um]*

dārü'l-emān:
Güvenilir,sığınılabilir,emin yer.

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi **dārü'l-emānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 16). [dārü'l-emānum, -um]*

dārü'l-melik-: *Padişahın Kapısı, Saray.*

Ḥaḳ bu kim **dārü'l-melikdür** göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [dārü'l-melikdür, --dür]*

dārü'ş-şifā: *Şifa kapısı.*

İşigüñ **dārü'ş-şifādur** iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [dārü'ş-şifādur, -dur]*

dārū-yı dermān: *Derman ilacı.*

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy ṣanem
Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [dārū-yı dermān, -dan]*

dāstān: *Destan, hikaye.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur **dāstānumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [dāstānumuz, -umuz]

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm **dāstānumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [dāstānumuz, -umuz]

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun **dāstānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [dāstānum, -um]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı

dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 10). [dāstānum, -um]

dāstān: *Destan II Aşk hikayesi.*
İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur **dāstānumdan** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 14). [dāstānumdan, -um, -dan]
Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler **dāstānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 8). [dāstānumdur, -umdur]*
Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde **dāstānumdur** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 10). [dāstānumdur, -umdur]

daʿvā: *İddia.*
ʿIşḳ **daʿvāsın** idersin terk-i ser ḳıl iy gönül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 5). [daʿvāsın, -sın]*

daʿvet: *(Ar.) Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī **daʿvet** itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 8). [daʿvet,]
Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī **daʿvet** itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 8). [daʿvet,]

daʿvī: *Davacı, bir konuda iddia eden kimse; rakip.*
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā **daʿvīye** maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [daʿvīye, -y, -e]*

daʿvī-i ʿışḳ: *Aşk davası.*
Muʿīdī **daʿvī-i ʿışḳ** eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 13). [daʿvī-i ʿışḳ,]

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [dāvūdī zirih,]

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [dāvūdī zirih,]

dāvūdī zirih: *Davut peygamberin demiri eriterek yaptığı sağlam zırh. II Davud peygamberin zırhını andıran bir zırh.*
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [dāvūdī zirih,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen **de** kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur

gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [de,]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben **de** iy şūḫ-ı sitemger başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 2). [de,]

de: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem **derdüm** velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [derdüm, -r, -dü, -m]*

de: *Demek, söylemek.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan **derler** ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [derler, -r, -ler]*

de: *Demek, söylemek.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan **derler** ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [derler, -r, -ler]*

de: *"Da" bağlacı.*

Başuma pādşāhum ben **de** şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [de,]*

de: *" dahi, de (bağlaç)".*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben **de** bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [de,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp **def** gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 10). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı. || Bağır, göğüs.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin **def** döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [def,]*

def: *Def; müzik aleti.*

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı **def** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [def,]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam **defʿine** ṭaşdan ḥışārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 6). [defʿine, -in, -e]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı **defʿ** içün bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 2). [defʿ,]*

defʿ it-: *Uzaklaştırmak, kovmak; yok etmek, gidermek.*

Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḫayy ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 12). [defʿ it-, -mek]*

defʿ it-: *Uzaklaştırmak, yok etmek.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben şayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138,*

Mısra 2). [defʿ it-, -me, --ye]

defʿ olınmaz: *Uzaklaştırmak, savulmak, bertaraf etmek.*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum **defʿ olınmaz** iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [defʿ olınmaz, -ı, -n, -maz]

defʿit-: *Uzaklaştıramaz.*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse **defʿitmez** kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [defʿitmez, -mez]

defter: *Defter.*

Biñde birisi **defter** olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [defter,]

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [defter,]

defter: *Şiir yazılan mecmua veya divan.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh **defterler** meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [defterler, -ler]

Çün **defterüñ** Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 9). [defterüñ, -üñ]

defter: *Defter || Aşk defteri.*

Ḳullaruñ **defterine** adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 7). [defterine, -i, -n, -e]

Çeşm-i insāf ile bu **deftere** baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1). [deftere, -e]

defter: *Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken **defter** ü dīvānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 14). [defter,]

defter: *Defter.*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki **deftere** ḳayd itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [deftere, -e]

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [deftere, -e]*

defter: *Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle **defter** ü dīvāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 10). [defter,]

defter: *Ar. Defter. II Resmî kayıtların tutulduğu belge.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup **defter** ü dīvān ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [defter,]

defter-i ʿuşşāka: *Aşıklar defteri.*

|| *Aşıkların kaydının tutulduğu defter.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın
raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle
andan ol bu defterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 15). [defter-i ʿuşşāḳa,]*

deg: *Layık olmak.*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ
tozına beni
Ḫāk-i siyāha **degmedi**
altun didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 6). [degmedi, -me, -di]

deg: *Değmek, dokunmak II engel olmak.*

Vechi var dilden ḳomazsa
ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ
it aġzına düşse meges
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [degmeñüz, -me, -ñüz]

deg: *...yanında değeri yoktur, ... değerinde değildir, kıymetli değildir.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī
degül hicrānına
degmez
Bahār eyyāmı
bülbüller dem-ā-dem
pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [degmez, -mez]

degin: *Değin, dek, kadar.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre
degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir
kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [degin,]

degin: *"-e kadar, -e dek" anlamında edat.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma **degin** reh-
güzerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 4). [degin,]

degme: *Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.*

Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 7). [degme,]

degme: *Dokunma!.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī
sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda
yoḳdur ol gedānuñ
şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [degme,]*

degme: *Değmez, kıymeti yoktur, bedel değildir.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf
urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına
degmeye dānālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 10). [degmeye, -y, -e]

degme: *Dokunma, el sürme, değme.*

Merhem añma kim ġam oḳı
çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz
degmeñüz derd-i
derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 8). [degmeñüz, -ñüz]*

degme: *Başka, başka bir.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum
görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya
baş egmez göñül illā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [degme,]*

degme: *Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.*

Aġzın açup söylemez hergiz
raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz
degme bir ḥayvāna rāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [degme,]

degme: *Alelade, sıradan, gelişigüzel.*

Degme yire ḳonmaz iken
zülfüñe dil bağladum
Gerçi mürġ-i zīr kim
āḫir budur dāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [degme,]*

Didüm olmaz mürġ-i dil
degme kemān-ebrūya
ṣayd
Didi beñzer
görmemişdür ġamze-i
ṭīr-efgenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 11). [degme,]

İy pīr-i ʿışḳ **degme** bir
oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ
güheriyle ḳulacıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 11). [degme,]

degmeñüz: *Bırakın, boşverin.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa
n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ
olmamaḳ olmaz şarāb-
ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 8). [degmeñüz,]*

degşür-: *Toplamak, derlemek.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 11). [degşürse,]

degşür: *Değiştirmek, dönüştürmek.*

Yaraşur cānuma her niçe
ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb
itdü] gi dermānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 10). [degşürür, -ür]

degül: *Değil.*

Źerre iseñ ġam **degül** şevḳ
ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına
mihr-i ʿālem-ārādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [degül,]*

İy Muʿīdī ġam **degül** cevr
oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol kemān-
ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [degül,]

Ḫaṭ **degüldür** çevreden ol
ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür
yāḳūt-ı nāb olmış nigīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 11). [degüldür, -dür]

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i
eşküm
Didi gitmek gerekdür
yir **degül** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [degül,]

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa
çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [degül,]

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme
gözüñi
Uyumaḳ ey **degül**
aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 6). [degül,]

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ
cevr-i dilber çoḳ **degül**
Oñulur zaḫmuñ
içinden çıḳdı peykān
ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 5). [degül,]

Dāġ-ı fürḳat gerçi
yaḳmışdur ḳarāre
cismüñi
Bir ḳarāre çün **degül**
aḥvāl-i devrān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 8). [degül,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i
şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş **degül**
hergiz bu şanʿat
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [degül,]

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme
ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī **degüldür**

çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [degüldür, -dür]*

Ġam **degüldür** ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 13). [degüldür, -dür]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ **degül** mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [degül,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet **degül** mi dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 6). [degül,]*

Kākül **degül** bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 15). [degül,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet **degül** mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 8). [degül,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam **degül** çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [degül,]*

Sāḳiyā lāzım **degüldür** şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [degüldür, -dür]*

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük **degül**
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḥmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 3). [degül,]*

Lāle vü şebnem **degül** ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [degül,]*

degül: *Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

Bezm içinde zer **degül** cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [degül,]*

Ḫaṭ **degüldür** görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 1). [degüldür, -dür]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil II bulunmaz, yer almaz.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [degül,]*

degül: *Değil, olumsuzluk edatı.*

Tekye-i rūzī **degüldür** maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 9). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen **degülsin** mübtelāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253,*

Mısra 14). [degülsin, -sin]

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 4). [degül,]*

degül: *"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ **degül**
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [degül,]*

degül: *Cümleye olumsuzluk katan edat.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam **degül**
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [degül,]*

degül: *"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir **degül** olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [degül,]*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir **degül** olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [degül,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş **degül** ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [degül,]*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım **degül** ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [degül,]*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge **degül**
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [degül,]*

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 8). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı.*

Ġam **degül** cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [degül,]*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş **degül** ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [degül,]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Ṭañ **degüldür** şemʿveş cānla gülerken ağlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [degüldür, -dür]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Ṭañ **degüldür** şemʿveş cānla gülerken ağlasam

Ḳorḳaram şād olduġım
nā-geh vire ḳayġu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [degüldür, -dür]

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil, bulunmaz, yer almaz.*

Ḳul **degüldür** diyü rüsvā-yı
cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [degüldür, -dür]

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil, bulunmaz, yer almaz.*

Ḳul **degüldür** diyü rüsvā-yı
cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [degüldür, -dür]

degül: *"Değil" bulunduğu cümledeki bir husûsu ret etmek maksatlı edat.*

Gitse āhum ṭañ **degül** sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).*

Başum açdum belāya n'olsa
gerek
Birdür iki **degül** ecel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [degül,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ **degüldür**
kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her
kim ʿışḳ-ı dilberden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [degüldür, -dür]*

Gül ḫayādan derledi
şebnem **degüldür**
görinen
Var ise işte budur
gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 9). [degüldür, -dür]

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 4). [degül,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ
itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç
andan ol senüñ bābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [degül,]*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḫāl
degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 2). [degül,]*

Ḳanum içmek ḥarāmī
ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan
ḥelāl **degül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 6). [degül,]

İy Muʿīdī nedendür
aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 10). [degül,]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür
ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña
ṣuç ol yüzi gülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [degül,]*

Ḳara baḫtumdur uzun
sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol
caʿd-ı kākülden **degül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [degül,]

Ġam baña nāfiʿ **degül**
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

265, Mısra 9). [degül,]

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 13). [degüldür, -dür]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir **degüldür** bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" anlamına gelen soru eki.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat **degül** mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [degül,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ **degül** mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 6). [degül,]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime. Değil edatı.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat **degüldür** gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir **degül**
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 13). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler **degül**
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [degül,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil **degül**
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [degül,]*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 2). [degül,]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi **degüldür** ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [degüldür, -dür]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ **degül**
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 2). [degül,]*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem **degül**
Āftāb olursa añmañ adını ādem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [degül,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 4). [degül,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [degül,]*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ

dügündür ʿāṣıḳa mātem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [degül,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb **degül**
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ş̲evāb **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 2). [degül,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [degül,]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [degül,]*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl **degül**
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 1). [degül,]*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mücib-i cennet **degül** miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 14). [degül,]*

Şām-ı zülfüñ ġam **degül** ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 15). [degül,]*

Sünbülinden mū **degül** bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [degül,]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen **degül** maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 2). [degül,]*

Benüm derdüm **degül** ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 9). [degül,]*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ **degül**
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [degül,]*

Sünbülüñden mū **degül** bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [degül,]*

Geçürürsem günümi ṭañ **degül** eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 3). [degül,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam **degül** şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına ī̲sār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [degül,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ **degül** bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 5). [degül,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek **degül**
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 13). [degül,]*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul **degül** sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [degül,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam **degül** şimdengirü ʿālemde gülzār

olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [degül,]

Diyārümden sefer ḳılmaḳ **degüldür** iḫtiyārümle
Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 5). [degüldür, -dür]

Tañ **degül** baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī **degül** hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [degül,]

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb **degül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [degül,]

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāymāl **degül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 8). [degül,]

degül: *"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer **degül** dirler behāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [degül,]

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ **degül**
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 1). [degül,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [degül,]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [degül,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb **degül**
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 1). [degül,]*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 6). [degül,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 8). [degül,]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 10). [degül,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem **degül**
Çünki budur ʿālemüñ ḫāli ḳayurmaz ġam **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [degül,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem **degül**
Çünki budur ʿālemüñ ḫāli ḳayurmaz ġam **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [degül,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem **degül** *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 4). [degül,]

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [degül,]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 8). [degül,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [degül,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden **degül**
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [degül,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden **degül**
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 2). [degül,]*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 8). [degül,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı. II Kaynaklanmaz.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 6). [degül,]*

degül: *Beyitte eksik olmaz anlamında kullanılmıştır.*

Dīde vü dilden **degül** ḫālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz **degül** āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [degül,]*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi **degül**
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 13). [degül,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem **degül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [degül,]*

Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem **degül**
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 9). [degül,]*

degül: *Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn **degül** bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [degül,]*

degül mi: *Değil mi.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā
degül mi kim
Bunca gedā vü şāh
gelüp anda batdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [degül mi,]

degül midür: *Değil midir (Tasdik ettirme makamında).*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı
cānāne imrenür
Bülbül **degül midür**
gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [degül midür,]

degül miyüz: *Değil miyiz?.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı
mücessem **degül**
miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye
hem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 1). [degül miyüz,]

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı
mücessem **degül**
miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye
hem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 2). [degül miyüz,]

Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ
taḫsīlimüz kem **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 4). [degül miyüz,]*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 6). [degül miyüz,]

Sünbül saçuñ hevāsına dil
hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi
ḫurrem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 8). [degül miyüz,]

İki cihānı seyr iderüz bir
ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli
Cem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 10). [degül miyüz,]

Lām oldı çün eliflerümüz
kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre
müsellem **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 12). [degül miyüz,]

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz
añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ
ile hem-dem **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 14). [degül miyüz,]*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ
degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi
Vāmıḳ **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 1). [degül miyüz,]

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ
degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi
Vāmıḳ **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 2). [degül miyüz,]

Ne cevr idersen it severüz
yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı
şādıḳ **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 4). [degül miyüz,]

Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda
hiẕmete lāyıḳ **degül**
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 6). [degül miyüz,]*

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz
n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis
ḫalāʾiḳ **degül miyüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 8). [degül miyüz,]

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi
eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi
fāʾiḳ **degül miyüz**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 10). [degül miyüz,]

dehā: *Ağız.*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol **dehāne**
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 1). [dehāne, -ne]

dehān: *Ağız.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 3). [dehānuñ, -uñ]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [dehānuñ, -uñ]*

dehān: *Ağız.*

Ne miyānuñdan nişān var ne **dehānuñdan** eşer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [dehānuñdan, -(u)ñ, -dan]*

dehān: *(Sevgili'nin) ağzı.*

Miyānuñ ile **dehānuñ** düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [dehānuñ, -uñ]

Āb-ı ḥayvāndur ol **dehān** ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [dehān,]

dehān: *(□□□– .i (□□□□ (Fars. dehān > dehen) Ağız.*

Bildüm **dehānuñ** olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [dehānuñ, -u, -ñ]

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ **dehānuñ** ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 5). [dehānuñ, -u, -ñ]

dehān: *Ağız. II Sevgilinin ağzı.*

Miyānuñ ile **dehānuñ** düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [dehānuñ, -uñ]

dehān-ı cān-fezā-: *Cana ferahlık veren ağız.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 4). [dehān-ı cān-fezā-, -sın]

dehānum ṭutsam: *Aşığın Dilinin susması, konuşmamak,.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [dehānum ṭutsam,]

dehānuñ sırrı-: *(Sevgilinin) ağzının sırrı.*

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 7). [dehānuñ sırrı-, -nı]

dehen: *(Sevgilinin) ağzı.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [dehenüñ, -üñ]

dehen: *(Far.) Ağız.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince **dehen** güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 10). [dehen,]

Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb
āfet **dehen** güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [dehen,]

dehr bāzār: *Dünya pazarı.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i
ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy
dil ʿāḳıbet helvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 11). [dehr bāzār, -ı, -n, -da]

dek: *Kadar, değin, dek.*

Merkez-i hecrüñde çeşmüm
kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa
dek şemʿ-i
[şebistāndur] yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 2). [dek,]

dek: *-e kadar.*

Evden çıḳup gelinceye **dek**
yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret
ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [dek,]

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

İşigüñde giceler ṣubḥ **dek**
efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol
ḫaste vü şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [dek,]

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde
kim
Ṣubḥa **dek** ol nā-tüvānı
bekleyüp aġlar şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [dek,]

Nāy-ı nālemle gice bir
ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḫa **dek** meclisde
dögdüm sīnemi
mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 8). [dek,]

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

Ḳande bilsün gül yüzüñ
hecrinde ḳanlar
yutduġım
Ṣubḫa **dek** bülbül gibi
her gice bīdār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [dek,]

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

Ney gibi **deldi** Muʿīdī
baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa
yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [deldi, -di]*

Sīneler ḳaṣrın **delüp** diller
uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile
zülf-i siyāhuñ şeb-revi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [delüp, -üp]

del: *Delmek, (sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması).*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile
delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [delüpdür, -üpdür]*

del: *Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.*

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi
peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā
ṣaydına atdı şebeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 9). [deldi, -di]

del: *Delik açmak, yaralamak.*

Āh kim **deldi** derūnum ney
gibi tīr-i heves
Bu belāya
uġramazdum ger ezel
ṭutsam nefes
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [deldi, -di]

Yir yir **delindi** ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [delindi, --in, --di]

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

Gerçi **delmişdür** leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [delmişdür, -miş, -dür]

del-: *Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [delme, -me]

deli: *Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar **delü** göñlüm rebāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 12). [delü,]

Göñlüm seni oḳur **delü** olursa yiridür
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [delü,]

deli dīvāne: *Çılgın, aşırı deli (kimse). II Deli divane (aşık).*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 6). [deli dīvāne, -ñ, -em]

delin-: *Delinmek II yaralanmak, parçalanmak.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 7). [delinmezdi, -mez, --di]

delin: *Delinmek, yaralanmak.*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum **delinmişdür** ḫadeng-i āh ü zārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 10). [delinmişdür, -miş, -dür]

dellāl-i çerḫ: *Felek tüccarı.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẕmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı **dellāl-i çerḫ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [dellāl-i çerḫ,]

dellāl-i ʿışḳ: *Aşk tellalı, aşk satıcısı.*

Dehr bāzārında sen **dellāl-i ʿışḳ** olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 11). [dellāl-i ʿışḳ,]

delü göñl-: *Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [delü göñl-,]

Ḫāşā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḫaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḫaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [delü göñl-, --üm]

delü göñl: *Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend
eylemesün
Ḥükmi geçmez bu
vilāyetde çün ol
pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [delü göñl, -ü, -me]

delü ol-: *Deli olmak.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir
yaña bend-i ġam
Yā Rab arada
n'eylesün ādem delü
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [delü ol-, -ur]*

delüḳanlu: *Yiğit, delikanlı, genç.*

Yine sevdüm bir **delüḳanlu**
perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür
itmekde nā-pervā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [delüḳanlu,]

[delüp: *Delmek, yaralamak, yırtmak.*

Ney gibi baġrum **[delüp**
dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek
ḳānūn olıpdur zīr ü
bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [[delüp,]*

dem: *Zaman.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam
ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 10). [demlerinde, -ler, -i, -n, -de]

dem: *An, vakit, zaman.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm
ol **dem** āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [dem,]*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın
çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle
demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 4). [demidür,]

dem: *Zaman, an.*

Yine sevdüm bir emānsız
gözleri cellādı kim
Eylemez bir **demde**
biñ ḳan itse şefḳat
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [demde, -de]

İy Muʿīdī her **demi** yüz
ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler
olur vaṣl-ı cānān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [demi, -i]*

dem: *Nefes, soluk.*

Dir gören zülfüñ ḫamında
āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim
deminden nār-ı sūzān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [deminden, -i, -n, -den]

dem: *An, çok kısa zaman.*

Dil n'ola yüklense her **dem**
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [dem,]*

Ol Muʿīdīyem ki bir **dem**
ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [dem,]

Sāḳiyā dünyā ġamın bir
dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı
mest ü bī-ḫaber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [dem,]*

dem: *An, zaman, vakit.*

Dil n'ola yüklense her **dem**
bār-ı hicrānı baña

Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [dem,]*

dem: *An, vakit, zaman.*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz **demleri** hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [demleri, -leri]*

dem: *(Fars.) Nefes, soluk.*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā **deminden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 4). [deminden, -in, -den]*

dem: *(Fars.) An, vakit, zaman.*

Sāḳiyā güller açıldı **demidür** bāde getür
Ṣūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [demidür, -i, -dür]*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç **dem** ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [dem,]*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [demdür, -dür]*

Öldüm firāḳ ile **demidür** gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [demidür, -i, -dür]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu **demde** kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 7). [demde, -de]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu **demde** kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [demde, -de]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir **dem** dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 7). [dem,]*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 10). [demdür, -dür]*

dem dem: *Zaman zaman.*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 4). [dem dem,]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [dem dem,]*

dem ola: *Zaman, an gelir.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [dem ola,]*

dem ur-: *Nefes savurmak, üflemek II göstermek; bir şeyden söz etmek, konu açmak.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 6). [dem ur-, -up]*

dem-ā-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 1). [dem-ā-dem,]

dem-ā-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker **dem-ā-dem** sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 6). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Her vakit, dâima, her an.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [dem-ā-dem,]*

Şāh-ı ẓālimsin **dem-ā-dem** baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [dem-ā-dem,]*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim **dem-ā-dem** ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Ara sıra, zaman zaman.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Daima, her an.*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *(Fars.) Her vakit, dâima, her an.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim **dem-ā-dem** çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [dem-ā-dem,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz **dem-ā-dem** ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [dem-ā-dem,]*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller **dem-ā-dem** pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 12). [dem-ā-dem,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī **dem-ā-dem** ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [dem-ā-dem,]*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür **dem-ā-dem** söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 7). [dem-ā-dem,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 3). [dem-ā-dem,]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin **dem-ā-dem** rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı

tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 7). [dem-ā-dem,]*

demāġ-: *1-Damak, ağız (Ağızdaki lezzet noktası bağlamında). 2-Zihin.*

Daḫi durur leẕẕeti büseñ
demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [demāġumda,]*

demāġ: *Burun.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ
ʿālem **demāġın** būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 6). [demāġın, -ın]*

dem-be-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi **dem-be-dem**
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 7). [dem-be-dem,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī **dem-be-dem**
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir ağır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 9). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [dem-be-dem,]*

İy kemān-ebrū gözümden **dem-be-dem** aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 5). [dem-be-dem,]*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür **dem-be-dem**
Vechi var düşse ağızdan ağıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [dem-be-dem,]*

Cān dimāġın **dem-be-dem** zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Daima, durmadan.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [dem-be-dem,]*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün **dem-be-dem**
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Sürekli, her zaman.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī **dem-be-dem**
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Her an, her zaman, sık sık, sürekli.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli **dem-be-dem**
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an, her zaman.*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki **dem-be-dem**
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [dem-be-dem,]

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-ṣarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

Ṣīṣe gibi **dem-be-dem** ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 7). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm **dem-be-dem** nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *Daima, her zaman, sürekli.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *(Fars.) Her vakit, dâima, her an.*

Ben gedāyı **dem-be-dem** bekler belā vü derd ü ġam
Ṣāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [dem-be-dem,]*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın **dem-be-dem**
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 11). [dem-be-dem,]*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 14). [dem-be-dem,]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 9). [dem-be-dem,]*

Çünki ẕikrüm **dem-be-dem** bu ʿārıż ü ol ṭurredür ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [dem-be-dem,]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden **dem-be-dem**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 2). [dem-be-dem,]

Yār işigin **dem-be-dem** ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 13). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an, her zaman, sürekli.*

Öykünürmüş **dem-be-dem** ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

dem-beste: *Suskun, sessiz.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 2). [dem-beste,]*

dem-beste: *1- Suskun olma durumu, 2- Dili tutulma.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ **dem-beste** ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [dem-beste,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ **dem-beste** ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [dem-beste,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli **dem-beste** eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 6). [dem-beste,]*

dem-beste: *Dudağı kapalı, suskun.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz **dem-bestedür**
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [dem-bestedür, -dür]*

demdür: *Zaman, an.*

Güldürürseñ beni **demdür** yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [demdür,]*

deminden: *Kan.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ **deminden** çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [deminden,]*

demren: *Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam **demrenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [demrenin, -i, -n]*

dendān: *Diş.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın **dendān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [dendān,]*

dendān: *Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişi.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü **dendānı** Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [dendānı, -ı]*

dendān: *Diş. (Parçalamak bağlamında).*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden şınmaġa başladı **dendānum** benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 10). [dendānum,]

dendān: *Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişleri.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın **dendān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [dendān,]

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü **dendānına**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 10). [dendānına, -ı, -n, -a]

dendān: *Âşığın dişleri.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne **dendānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [dendānı, -ı]*

dendān: *Diş. II Sevgilinin dişleri.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü **dendānını**
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [dendānını, -ı, -ñ, -ı]

denī: *Alçak, değersiz.*

Her **denīnüñ** ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 3). [denīnüñ, -nüñ]

deñiz: *Deniz.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz **deñizde** balıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 8). [deñizde, -de]

deñiz: *Deniz, bahr.*

Yār ʿışḳı bir **deñizdür** kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [deñizdür, -dür]

deñiz: *Deniz tarafından, deniz içinden.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki **deñizden** ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [deñizden, -den]

deñiz: *Deniz.*

Yaşum **deñizinden** ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 7). [deñizinden, -i, -nden]

deñiz: *Deniz II Aşığın bulunduğu mekan.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [deñiz,]

deñlü: *Kadar, derece.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne **deñlü** var ise naḳṣı kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [deñlü,]

deñlü: *Denli kadar, gibi.*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol **deñlü** başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 3). [deñlü,]

deñlü: *"Ölçüsünde, derecesinde" anlamlarına gelen "kadar" edatı.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre **deñlü** mihri yoḳ
Düşmenüñ olana

düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 5). [deñlü,]*

deñlü: *"Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre **deñlü** ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [deñlü,]*

Ẕerre **deñlü** görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 9). [deñlü,]*

Her ne **deñlü** aḳçeler döksem ḥisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [deñlü,]*

dep: *İlerlemek.*

Vāʿiẓā minber **depüp** ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [depüp, -üp]*

depre: *Kımıldamak, hareket etmek.*

Sen bize bī-gāneveş **deprenme** kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [deprenme, -n, -me]*

depren-: *Kımıldamak, hareket etmek.*

N'içün bī-gāne gibi **deprenürsin**
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 9). [deprenürsin, -ür, -sin]*

depren-: *Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa **deprenür** oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [deprenür, -ür]*

depren: *Deprenmek, kımıldamak, harekete geçmek.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā **deprenüp** eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [deprenüp, -üp]*

der: *Ter, ter damlası.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan **derler** ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 8). [derler, -ler]*

der: *Dergâh, kapı, eşik.*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından **der** ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 6). [der,]*

der-āġūş: *Far. is. Kucaklama.*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem **der-āġūş** iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 6). [der-āġūş,]*

der-āġūş: *Kucaklama, kolları ile sarma.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez **der-āġūş** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 2). [der-āġūş,]*

der-āġūş: *Kucaklamak, sarılmak.*

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ
ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [der-āġūş,]

derbân: *Bekçi II Sevgilinin mahallesinin bekçisi.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan
raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı şeytān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 6). [derbānı, -ı]

derbānlıġ: *Kapıcılık, bekçilik.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī
ḳapusı **derbānlıġın**
Kimseye bu devlet
olmayup saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 13). [derbānlıġın, -ın]*

der-bend: *Geçit, dar boğaz.*

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne **der-bendinde** reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 10). [der-bendinde, -i, -n, -de]*

derd: *Keder, acı, zahmet.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 3). [derd,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ
velī şūrīde dil
Virmez ol **derdi** ölürse
ʿālemüñ dermānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [derdi, -i]

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup
derdüme dermān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 2). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *Dert, gam.*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun
lebüñ kim
Devādur **derdüñe** ol
nūş-dārū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 14). [derdüñe, -(ü)ñ, -e]

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu
derdüñ elbet ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [derdüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil **derdine**
dermān eylemek
Her kime müşkil
gelürse yāre āsān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 13). [derdine, -i, -ne]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [derd,]

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ **derd** olur
ben ḫasteye **derd**
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 10). [derd,]*

Benüm **derdüm** ne bilsün
[kim tabībüm] çāre-sāz
olmaz
Dögüp def gibi sīnem
anuñ içün eylerem nāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 9). [derdüm, -üm]

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge **derde** uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde
ʿācizdür Mesīḥā'lar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 13). [derde, -e]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne **derd** olur ki yoḳ
ölmekden özge çāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [derd,]

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu

derd alur ne çāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 14). [derd,]

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi **derd** ü ġam beni ḥüsn ü behā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [derd,]

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [derd,]

İller bileydi bende olan **derd** ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 1). [derd,]

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*

Dil yine efġān ider **derd** ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [derd,]*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa **derd** ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [derd,]

Muʿīdī ḥastenüñ **derdi** öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [derdi, -i]

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu **derdi** isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [derdi, -i]*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [derd,]

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 3). [derdüme, -üm, -e]

derd: *'âşığın Sevgili'den dolayı çektiği gam, keder ‖ ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek 'âşığın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.).*

Gönlümüñ **derdi** oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 3). [derdi, -i]

derd: *1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Dil yine efġān ider **derd** ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [derd,]*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez **derdümi**
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [derdümi, -üm, -i]

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı **derdüme** bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [derd,]

Laʿl-i meygūnuñ añup **derd** ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan

sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [derd,]
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne **derd** ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [derd,]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*
Muʿīdī ḫastenüñ **derdi** öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [derdi, -i]

derd: *Aşkın neden olduğu keder, üzüntü, sıkıntı.*
Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa **derd** ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [derd,]
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña **derd** ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [derd,]

derd: *Aşk acısı, aşkın sebep olduğu sıkıntı ve keder.*
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre **derdüñ** māye-i dermān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [derdüñ, -üñ]

derd: *Acı, üzüntü, keder.*
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence **derd** ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [derd,]*

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur **derdüm** bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [derdüm, -üm]*

derd: *İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.*
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [derdi, -i]

derd: *Sıkıntı, tasa. II Sevgilinin neden olduğu dert, aşk derdi.*
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile **derdüm** ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 6). [derdüm, -üm]*

derd: *İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.*
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur **derdüm** bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [derdüm, -üm]*

derd: *Keder, acı, zahmet. II aşk marazı.*
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu **derdi** isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [derdi, -i]*

derd: *İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [derdi, -i]

derd: *İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*
Yüz ḳızardup **derdüm** aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varṣun

mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [derdüm, -üm]*

derd: *Dert, keder, sıkıntı.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī **derdüm** benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [derdüm, -üm]*

derd: *Dert, üzüntü, sıkıntı.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [derdüme, -üm, -e]*

derd: *Bela, sıkıntı, zahmet; aşk derdi.*

Niçe āh itmeyeyin **derd** ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [derd,]*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm **derd** ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [derd,]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*

Raḫm it ol bimāre kim **derdüñle** ṭoprāḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [derdüñle, -üñ, -le]*

derd: *Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

Dil ü cān **derdini** dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [derdini, -i, -n, -i]*

derd: *1. Keder, gam, sıkıntı. II 2. İlahi aşk. "Derdli olmak" tasavvuf ehlince istenen bir haldir.*

Ḳomasın **derd** ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [derd,]*

derd: *Acı, üzüntü, keder II Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

Ḳan aġlasa **derdüñle** Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [derdüñle, -üñ, -le]*

derd: *(Ayrılıktan dolayı çekilen) dert, keder.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü **derde** giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [derde, -e]*

derd: *(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Sözde cān-baḫş isem ölsek **derde** dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [derde, -e]*

Sen beni **derd** ile Ferhād itdügınçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 9). [derd,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü **derdüm** var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 7). [derdüm, -üm]*

Her ṭaraf **derd** ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda

ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 1). [derd,]*

Bī-vefā yārā ġam ü **derdüm** füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [derdüm, -üm]*

Gizlü **derdüm** uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 7). [derdüm, -üm]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp **derd** ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 14). [derd,]*

Ben yıllar oldı **derd** ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [derd,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu **derd** ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 2). [derd,]*

Benüm **derdüm** degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 9). [derdüm, -üm]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [derdine, -i, -ñe]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin **derdüñle** bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 10). [derdüñle, -üñ, -le]*

N'ola bī-ḥadd ise **derdüm** baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 11). [derdüm, -üm]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 2). [derd,]*

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne **derd** olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 8). [derd,]*

Ḳā'ilem dil **derdine** ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [derdine, -i, -ñe]*

Yoluña cān virmeyen **derdine** dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 1). [derdine, -i, -ñe]*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup **derdüm** ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 12). [derdüm, -üm]*

derd: *(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi
Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem **derdüme**
dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [derdüme, -üm, -e]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür **derdüñe**
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 13). [derdüñe, -üñ, -e]*

Viṣāle irmege çünkim bu
ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü **derdüñe**
muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [derdüñe, -üñ, -e]*

Özge **derdüm** var benüm
şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [derdüm, -üm]*

Her ki **derdüñ** ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 1). [derdüñ, -üñ]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [derdüme, -üm, -e]*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp **derdüñe**
dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 14). [derdüñe, -üñ, -e]*

derd: *(Fars.) İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir **derde**
kim öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [derde, -e]*

derd: *(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin **derdinüñ**
bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [derdinüñ, -i, -(n)üñ]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür **derd**
ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [derd,]*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [derdiyle, -i, -y, -le]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü **derd** ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [derd,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i **derd** ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [derd,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu **derd** ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [derd,]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu **derd** ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [derd,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār

olmasun
El-emānet kimse
derdümden ḫaberdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 2). [derdümden, -ü, -m, -den]

derd: *(Aşk) derdi, belası.*
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded
hey **derde** dermānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [derde, -e]*

derd: *(Aşk) derdi.*
ʿArż idüp **derdin** diler göñ
lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 7). [derdin, -i, -n]*

derd ehli: *Sıkıntı çeken, dertli kimseler.*
Bir dem ġam ü derd
olmayıcaḳ sīneden
eksük
Derd ehli maḥaldür
aña ġam-ḫāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [derd ehli,]

derd ile: *Sıkıntı ile.*
Derd ile öldüm inanmaz
baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar
īmānum isterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [derd ile,]

derd ü ġam: *Sıkıntı ve keder.*
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 12). [derd ü ġam,]

derd ü ġam: *Dert ve keder.*
Derd ü ġam fenninde
Mecnūn'uñ yirin
ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki
bulmaz beni ol dilde
ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 9). [derd ü ġam,]*

derd ü ġama: *Dert ve üzüntü.*
İy perī tañlama şād
olduġımı **derd ü ġama**
Niçe insān ola kim
olmaya iḥsāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [derd ü ġama, -a]

derd ü ġamla: *Dert ve üzüntü.*
Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [derd ü ġamla, -la]*
Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [derd ü ġamla, -la]*

derd ü ġamuñı: *Sevgiliden gelen her türlü eziyet,cefa ve sıkıntılar.*
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende
iken cān eyler
Dile **derd ü ġamuñı**
māye-i dermān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [derd ü ġamuñı, -ı]

derd ü ḥasret: *Dert ve hasret.*
Gerçi biñ biñ **derd ü ḥasret**
cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum
devāsın şekkerī-
perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [derd ü ḥasret,]

derdā: *Dert, acı, zahmet.*
Ḥasretā **derdā** ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 1). [derdā,]*

derde mübtelādur: *Derde düşen, dert tutkunu.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir **derde mübtelādur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [derde mübtelādur, -dur]*

[derdi: *Üzüntü, tasa, keder.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür **[derdi** ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 10). [[derdi,]*

derd-i derūn-: *Gönül derdi.*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [derd-i derūn-, --dan]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẕhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 3). [derd-i derūn-, -ın]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [derd-i dil,]*

derd-i hecr: *Ayrılık derdi.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 13). [derd-i hecr,]*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 5). [derd-i hecr, -üñ, -e]*

derd-i hicrān: *Ayrılık derdi.*

İy Muʿīdī **derd-i hicrān** ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [derd-i hicrān,]*

derd-i ʿışḳ: *Aşk derdi.*

Cevr ü nāzuñ ʿāşıḳa mihr ü vefādur iy ṣanem
Derd-i ʿışḳuñ ḫasteye dārū-yı dermāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [derd-i ʿışḳ, -uñ]*

derd-i ser-: *Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 9). [derd-i ser-, --dür]*

derd-i serüm: *Başlaki dert, mevcut olan dert.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter **derd-i serüm** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [derd-i serüm,]*

derd-i yār: *Sevgili derdi.*

Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān vir ki **derd-i yār** Āḫir bu yolda olana dermān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [derd-i yār,]*

derdine dermān: *Derdine dermen, çare, ilaç.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ **derdine dermān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [derdine dermān,]*

derdine yara: *Derdine yararı olmak. II şifa vermek.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ
derdine yarar
Verhemle eylese n'ola
ol laʿl-i nāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [derdine yara, -r]

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [derdmendi, -i]

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.*

Derdmendüñdür Muʿīdī
cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 13). [derdmendüñdür, -üñ, -dür]*

derdmend: *Dertli, kederli (âşık).*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [derdmendi, -i]

derdmende: *Dertli aşık.*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben **derdmende** olmış iken āşnā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 12). [derdmende,]

derdmendüñ: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Çün **derdmendüñem** bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [derdmendüñem,]

derd-otāġı: *Dert çadırı.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir **derd-otāġıdur**
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 9). [derd-otāġıdur, -dur]

dergāh: *Huzur, makam, eşik.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce **dergāh** yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [dergāh,]

derḫāl: *Hemen, o anda, şimdi.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi **derḫāl** uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [derḫāl,]

derḫāl: *Far. Hemen.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı **derḫāl** sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [derḫāl,]

derle: *Terlemek.*

Gül ḥayādan **derledi** şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 9). [derledi, -di]

dermān: *1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.*

Gerçi **dermān** añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [dermān,]*

Gerçi **dermān** añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya **dermān** aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [dermān,]

Gerçi **dermān** añsalar her
ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya **dermān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [dermān,]*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i **dermān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [dermān,]*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise **dermānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [dermānuñ, -un]*

Çünki sensüz ḫālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde **dermānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [dermānum, -um]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine **dermān** eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 13). [dermān,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ **dermānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [dermānına, -ına]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme **dermān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 2). [dermān,]*

dermān: *İlâç, çare.*

Ġam-ı hecrüñ baña **dermānı** eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [dermānı, -ı]*

dermān: *Çare, ilaç, devâ.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne **dermāndan** eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [dermāndan, -dan]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde **dermāndur** lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [dermāndur, -+dur]*

dermān: *Çâre, devâ ‖ Sevgili'nin sebep olduğu dert ('aşk derdinin dermânı bağlamında).*

Gerçi **dermān** añsalar her
ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya **dermān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [dermān,]*

dermān: *İlaç, şifa, deva, çare.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi **dermāne** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [dermāne, -e]*

dermān: *Çâre, hal yolu, çıkış yolu.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp **dermān** arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [dermān,]*

Bu müşkil ʿuḳdemi **dermān** eliyle ḫall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [dermān,]*

dermān: *Çare, ilaç, devâ.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm

bilürsin idegör
dermān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [dermān,]

dermān: *Derman, ilaç, çare.*
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [dermān,]

dermān: *(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.*
Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya **dermān** yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [dermān,]*
Tīġ-i müjeñ içün ki dil-
efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir
niçe bīmārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [dermān,]
Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb
Kimsenüñ gelmez
elinden baña **dermān**
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [dermān,]
N'ola bī-ḥadd ise derdüm
baña **dermān** itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 11). [dermān,]
Ḳā'ilem dil derdine ölmezse
dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ
çeküp cān virmek āsān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [dermān,]
Yoluña cān virmeyen
derdine **dermān**
olmasun
Zār u giryān olmayan
ʿışḳuñla ḫandān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 1). [dermān,]

dermān: *1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.*
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü
dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ
māye-i **dermān** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [dermān,]
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince
dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [dermān,]

dermān-: *Çare, ilaç, devâ.*
Yaraşur cānuma her niçe
ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb
itdü] gi **dermānlar** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 10). [dermānlar, -lar]

dermān eylemez: *Çare olmaz.*
İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi
Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm
disem derdüme
dermān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [dermān eylemez,]

dermān idegör: *Bir şeye çare buluvermek.*
Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [dermān idegör, -e, -gör]*

dermān ḳıla: *Derde derman bulmak. Çare olmak.*
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde
şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim
bile derdüm ḳıla
dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 6). [dermān ḳıla, -a]*

dermān ol-: *Şifa vermek, çare olmak.*
Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān
vir ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana
dermān olur leẕīẕ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [dermān ol-, -ur]

dermān yoḳ: *Çare Yok.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi **dermān yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [dermān yoḳ,]

der-miyān: *Açık, ortada.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān: *Canını ortaya koyma.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān: *Ortada, meydanda.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [der-miyāndur, -dur]*

der-miyān itmiş: *Ortaya sermek, ortaya dökmek.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [der-miyān itmiş, -miş]*

derūn: *Gönül.*

Tāb-ı mihrüñle **derūnum** şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 5). [derūnum, -um]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 11). [derūnum, -um]*

derūn: *1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi **derūnum** ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [derūnum, -um]*

derūn: *Gönül, insanın iç alemi.*

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun **derūnı** lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 3). [derūnı, -ı]*

derūn: *Kalp, yürek, iç.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur **derūnı** ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [derūnı, -ı]*

derūn: *Gönül.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı **derūnumı** ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 14). [derūnumı, -um, -ı]*

derūn: *İç, içeri; gönül, kalp.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur **derūnı** ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [derūnı, -ı]*

derūn: *Diplerde, derinde.*

Vücūdı şīşe şancılmış anuñçün

İñilder **derüñdür** ḥāli rebābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 2). [derüñdür, -dür, -]

derūn: *İç. ll Kalp (aşığın gönlü bağlamında).*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [derūnuñ, -uñ]

derūn: *(Âşığın) gönlü.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan **derūnum** ṭopṭolu ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [derūnum, -u, -m]

Āh kim deldi **derūnum** ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [derūnum, -u, -m]

Cüdā bir māh-ṭalʿatden **derūnum** yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [derūnum, -u, -m]

Ḳan eyledi laʿlveş **derūnum**
Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 9). [derūnum, -u, -m]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür **derūnum** ṣu gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 2). [derūnum, -u, -m]*

derūn: *Gönül, kalp, yürek || aşığın gönlü.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 5). [derūnum, -(u)m]

derūn-ı dil-: *Kalbin derinlikleri, yürek.*

Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [derūn-ı dil-, -den]*

dervīş: *1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde **dervīş** ü ḳalender gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 16). [dervīş,]

dervīş: *Far. Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse.*

Devlet-i ʿışḳuñda dil **dervīşin** itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 5). [dervīşin, -üñ]*

dervīş-i dil: *Gönül dervişi.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 7). [dervīş-i dil,]

deryā: *Deniz. II Genişlik, büyüklük.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile
āşūb-ı cāndur bu
Hevā **deryāsını** pür-
cūş iden seyl-i
revāndur bu
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Taştir 1, Mısra
4). [deryāsını, -sı, -n, -
ı]*

deryā: *Deniz II Gözyaşının çok olması.*

Añmaz oldum gerçi kim ol
dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur henüz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 153,
Mısra 12). [deryālar, -
lar]*

deryā: *Bahr, deniz.*

Oynadup dil-fülkin āhum
cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı
deryālar firāvān esdi
yil *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
273, Mısra 10).
[deryālar, -lar]*

deryā: *(Fars.) Deniz.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ
çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur
deryāda ʿüryān
oynamaḳ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 216,
Mısra 12). [deryāda, -
da]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim
Bu cihān içinde her
deryāda bir sāhil
gerek *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
227, Mısra 6).
[deryāda, -da]*

deryā: *(Far.) Deniz.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi bir oḳ ü yay olur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 119,
Mısra 3). [deryā,]*

Niçe bir giryān olam
gelmez mi ḫaṭṭ-ı
ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu
deryānuñ ḳarası yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
152, Mısra 10).
[deryānuñ, -nuñ]*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine
ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile
deryā göñül ġarḳ-āb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
156, Mısra 4). [deryā,
]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ
yüridür
Zeyn içün eşküm
ḥabābından aña cām
eyleñüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
158, Mısra 9).
[deryāya, -ya]*

Şevḳ ile zemzem kenārında
ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi
deryā ḳılam
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 303,
Mısra 6). [deryā,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup
acır ʻışḳ ehline **deryā**
Meger bir ḳaṭre
düşmüşdür gözümüñ
mā-cerāsından
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 318,
Mısra 3). [deryā,]*

Acıdan **deryā** gibi sensin
bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür
sirişküm dürr-i ġaltān
eyleyen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
335, Mısra 15).
[deryā,]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ
kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā
ḳamışdan sāl ile **deryā**
yüzin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
341, Mısra 6). [deryā,
]*

Ne **deryādur** cemālüñ iy
der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil
bilmez ḳarasın
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 354,
Mısra 5). [deryādur, -
dur]*

deryālar: *Deniz.*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār
ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile
cümle **deryālar** bize
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 415, Mısra 10). [deryālar, --lar]

deryā-yı ġamda: *Gam, keder denizi.*

Kenāre çıḳmadı **deryā-yı ġamda** zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [deryā-yı ġamda, -yı, -da]

deryā-yı ġamda: *Aşk kederinin denizi.*

Kenāre çıḳmadı **deryā-yı ġamda** zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [deryā-yı ġamda, -da]

deryā-yı ʿışk: *Aşk denizi.*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā gönül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 12). [deryā-yı ʿışḳ, -uñ, -a]

deryā-yı nīl'e: *Nil Nehri.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider **deryā-yı Nīl'e** zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [deryā-yı nīl'e, -e]*

deryā-yı ʿummān: *Umman denizi.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā **deryā-yı ʿummān** oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [deryā-yı ʿummān,]

dest: *Far. El, yed.*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi **destüñde** çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 12). [destüñde, -üñ, -de]*

dest: *Kır, ova.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 7). [deşt,]

dest: *(Sevgilinin) eli.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ **destinde** çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [destinde, -i, -n, -de]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur **destinde** ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [destinde, -i, -n, -de]*

destān: *Hikaye, söylence, efsanevi anlatı.*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi **destān** itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 3). [destān,]

destān eyle-: *Hikaye etmek.*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [destān eyle-, -mek]

destān ol-: *Destan olmak, ağızdan ağıza, nesilden nesile anlatılmak.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [destān ol-,]

destār: *Başa sarılan sargı II tülbent II örgü.*

Zīnet yiter başumda ölicek
şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi **destārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 14). [destārum, -um]*

destār: *Başa sarılan sargı, sarık.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte **destārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [destārı, -ı]*

dest-āvīz ol-: *Hediye, armağan olmak.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [dest-āvīz ol-,]*

deste deste: *Demet demet.*

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter **deste deste** ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 6). [deste deste,]*

dest-gīr: *Düşenin elinden turan kişi.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 7). [dest-gīr,]*

dest-i cefā-: *Cefa eli.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [dest-i cefā-, --sı, --n, --dan]*

dest-i ḥasret: *Hasret çölü.*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 7). [dest-i ḥasret, -le]*

dest-i ḥasret: *Hasret eli.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [dest-i ḥasret, -le]*

dest-i ḥayret-: *Hayret çölünde.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 10). [dest-i ḥayret-, --le]*

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile **dest-resi** var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [dest-resi, -i]*

dest-res: *Ulaşma, erişme.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir **dest-res** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [dest-res,]*

dest-res: *Erişen, ulaşan.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa **dest-res** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [dest-res,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur **devācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 4). [devācıġum,]*

Muʿīdī teşne-dildür şun
lebüñ kim
Devādur derdüñe ol
nūş-dārū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 14). [devādur, -dur]

Derdüme āḫir ʿilāc
itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim
artuḳ **devāsı** ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [devāsı, -sı]

devā: *Çare, derman.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret
cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe şordum
devāsın şekkerī-
perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [devāsın, -sın]

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm
füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür
devādan şimdi
yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 12). [devādan, -dan]

devā: *Derman, ilaç, tedavi.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy
ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup **devā**
şorduḳda virmezsin
cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [devā,]*

devā: *Çare / derman.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola
eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña
devādur şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [devādur, -dur]

devā: *(Ar.) İlâç, derman, şifâ.*

Zehr ise nūş eylerem
didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī **devā** olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [devā,]

Miḫnet-i ʿışḳuñladur
ʿālemde çünkim
dirligüm
Derdine ben zār ü
bīmāruñ **devā** olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [devā,]*

devāsı: *Ar. ilâç -çare, derman-.*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk
oldum **devāsı** yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [devāsı,]*

devāsuz: *Çaresiz, şifa bulmaz, onulmaz.*

Ayaġa düşdüm el irmez
dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde
kim öldüm **devāsuz**
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [devāsuz,]

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Elüm alup umaram
ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre
gelicek **devlet** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 12). [devlet,]

Kākül degül bu sünbül-i
ḫoş-bū şalup durur
Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 16). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol
şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük
olmaz tāc ü **devlet**
ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 4). [devlet,]

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme
ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür
çünkim **devlet**
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [devlet,]

Kūy-ı faḳr içinde bu **devlet**
baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ

boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 11). [devlet,]*

devlet: *Devlet.*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 12). [devletüñde, -ü, -ñ, -de]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [devletüñde, -üñ, -de]*

devlet: *Baht, talih.*

Ḳanı ol **devlet** ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [devlet,]*

devlet: *Devlet, saltanat.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum **devletüñ** pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise **devletlü** sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [devletlü, -lü]*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [devletüñde, -üñ, -de]*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol **devlet** vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [devlet,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān **devletin**
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 5). [devletin, -iñ]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu **devlet** olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ
ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu **devlet** kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [devlet,]*

devlet: *1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh **devletinde** emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [devletinde, -i, -n, -de]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; mutluluk, talih.*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm **devletlü** sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [devletlü, -lü]

devlet: *Kutlu ve ikbal sâhibi.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise **devletlü** sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [devletlü, -lü]

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur **devletlü** sulṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [devletlü, -lü]

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, büyük mutluluk.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez **devlete** iy ḫvāce ẕillet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 2). [devlete, -e]

devlet: *Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam. || Mutluluk, saadet, talih, baht.*

Ulu **devletdür** seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 9). [devletdür, -dür]

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [devlet,]

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; saltanat, hüküm sürülen topraklar.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 4). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *1. Mutluluk. 2. Talih.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu **devlet** ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 14). [devlet,]*

devlet ü iḳbāl-i çerh: *Feleğin talihi ve devleti.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer **devlet ü iḳbāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [devlet ü iḳbāl-i çerḫ,]*

devlet-i ḫüsn: *Güzellik ülkesi.*

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 15). [devlet-i ḫüsn, -üñ, -de]

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgilinin) güzelliğinin devleti.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [devlet-i ḫüsnüñde, -i, -üñ, -de]

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgili kastedilerek) güzelliğin devleti, güzelliğin bahtı.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [devlet-i ḥüsnüñde, -üñ, -de]

devlet-i hüsnüñde: *(Sevgili kastedilerek) güzelliğin devleti, güzelliğin bahtı.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [devlet-i ḥüsnüñde, -üñ, -de]

devlet-i ʿışḳ: *(Senin) aşkının devleti.*

Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben
gedānuñ işin altun
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 9). [devlet-i ʿışḳ, -uñ, -da]*

devlet-i ʿışḳuñda: *(Senin-sevgilinin) aşkının devletinde.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur
Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [devlet-i ʿışḳuñda, -i, -uñ, -da]*

devlet-i ʿışkuñda: *(Senin) aşkının devleti.*

Derd ü ġamla dirligi ḥoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [devlet-i ʿışḳuñda, -uñ, -da]*

devletlü: *Kutlu, ikbal sahibi (sultan).*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [devletlü, -lü]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā
ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü **devr-i**
gülistān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [devr-i, --i]

devr: *Zaman, devir, çağ.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma **devre** kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [devre, -e]

devr: *Devir, zaman, vakit, çağ.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül **devrinde**
kimdür olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr: *Çevre, etraf, yan.*

Ruḥlaruñ **devrinde**
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ
baḥṣi teselsülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 7). [devrinde, -in, -de]

devr: *Ar. Zaman, dönem.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her
gice yatur
Bu **devri** ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [devri, -i]

devr: *(Ar.) Dönme, kendi ekseni etrafında hareket etme.*

Vaḳt-i güldür diyü **devr**
eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan
derūnum ṭopṭolu
ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [devr,]

devr idüp: *Kuşatmak, sarmak, etrafını çevirmek.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber
ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı
āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [devr idüp, -üp]

devrān: *(Ar.) Devir, çağ, dünya.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü **devrān** gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [devrān,]

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i **devrān** ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [devrān,]

Çün bilürsin rūz u şeb **devrān** ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 13). [devrān,]

Zer ḳadeḫle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür **devrān** ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [devrān,]

devrān: *1) Zaman, devir. 2) Felek.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme **devrān** yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [devrān,]

devrān: *Dünya, felek.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi **devrānı** dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [devrānı, -ı]*

devrān: *Devir, çağ, zaman, dönem.*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen **devrānı** añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [devrānı, -ı]

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullarıña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe **devrāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 8). [devrāndur, -dur]*

devrān āfet-: *Zamanın Güzeli.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [devrān āfet-, --i]

devrān-ı gül: *Gül devri (gençlik zamanı).*

Geldi çün **devrān-ı gül** nūş it ṣarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 19). [devrān-ı gül,]

devr-i gül: *Ilkbahar mevsiminin gelmesi.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [devr-i gül, -dür]

devr-i gül: *Gül mevsimi, ilkbahar.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim **devr-i gül** ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [devr-i gül,]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen **devr-i gül** Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 9). [devr-i gül,]*

devr-i gül-: *Gül mevsimi, ilkbahar.*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 13). [devr-i gül-, --dür]

devr-i güldür: *Gül devri; güzellik, tazelik, gençlik dönemi.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [devr-i güldür, -dür]

devr-i ḥüsn-: *Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 11). [devr-i ḥüsn-, -üñ, --de]

devr-i ḥüsnüñde: *Güzelliğin devresi, zamanı.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [devr-i ḥüsnüñde, -üñ, -de]

devr-i ḫüsnüñde: *Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [devr-i ḫüsnüñde, -üñ, -de]

devri ḳo: *Kadehi döndürmeyi bırak.*

Sāḳiyā **devri ḳo** billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [devri ḳo,]

devr-i ruḥuñ-: *(Sevgilinin) yanağın devri/ zamanı (bkz.: devr-i kamer, kamer devri).*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [devr-i ruḫuñ-, --da]

devr-i ruḫuñ-: *Yanağının devri, zamanı.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [devr-i ruḫuñ-, --da]

devr-i ruhuñda: *Yanağın çevresi.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [devr-i ruḫuñda,]

devr-i ruhuñda: *Güneş olan yanağın zamanı.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [devr-i ruḫuñda, -uñ, -da]

devr-i zamān-: *İçinde bulunulan zaman.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 15). [devr-i zamān-, --dan]

devr-i zemān: *Zaman, dönem II talih, baht.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi **devr-i zemān** velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [devr-i zemān,]

devr-i zemān-: *Zaman, dönem.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 12). [devr-i zemān-, --dan]*

deyr: *Kilise, manastır.*
Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne **deyrinüñ** büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 10). [deyrinüñ, -i, -nüñ]*

deyr-i cihān: *Dünya kilisesi.*
Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḫayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [deyr-i cihān, -da]*

di: *Söylemek.*
Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var **di** bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [di,]*
Zehr ise nūş eylerem **didüklerin** şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 3). [didüklerin, -dük, -ler, -i, -n]*
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden **dir** ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [dir, -r]*
Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī **dir** iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 9). [dir, -r]*

di: *1. Demek, söylemek.*
Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse **dir** başına pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [dir, -r]*
Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri **dimege** şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [dimege, -meg, -e]*
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al **didüm** gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [didüm, -düm]*
İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [didiler, -di, -ler]*
Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [didiler, -di, -ler]*
Yāre bī-miṣl ü bī-bedel **didiler**
Ne didilerse hep güzel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [didiler, -di, -ler]*
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi **dirmiş**
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [dirmiş, -r, -miş]*
İy dōst çeşm-i mestüñe hey **di** ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [di,]

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ **di**
ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 5). [di,]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [dirin,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun **dirin**
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [dirin,]*

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 6). [dirin,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [dirin,]*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 14). [dirin,]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [dirin,]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 12). [dirin,]*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm **dirüz** velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 11). [dirüz, -r, -üz]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 3). [dimesünler, -me, -sün, -ler]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 4). [diyemezler, -(y)e, -mez, -ler]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler **dimiş** düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [dimiş, -miş]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler **dir** ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [dir, -r]*

di: *Demek, söylemek.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn **didükleri**
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 2). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 4). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 6). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalındugınca ol ḳad-i

mevzūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 8). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 10). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm **didilerdi** baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [didilerdi, -di, -ler, -di]*

Daḫi elif **dimeden** ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 5). [dimeden, -me, -den]*

di: *Söylemek, dile getirmek, demek.*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 14). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]*

di: *Demek, söylemek.*

Merg **didükçe** leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [didükçe, -dükce]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 6). [didügince, -düg, -ince]*

Şorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp **didi** şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4). [didi, -di]*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma **didi** ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 10). [didi, -di]*

di: *Demek, söylemek, hitap etmek.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur **dirler** velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*

di: *İstemek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem **dirseñ** güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 8). [dirseñ, -r, -se, -ñ]*

di: *Söylemek, söz söylemek.*

Şorup **didüm** ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [didüm, -dü, -m]*

di: *Söyleme!.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 11). [dime, -me]*

di: *Demek.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre **dir** gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [dir, --r]*

di: *... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.*

Şol nigār-ı sīmber kim adına **dirler** ʿİvaż

Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 12). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 14). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 10). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 8). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 6). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 4). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet **didükleri**
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 2). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet **didükleri**
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 1). [didükleri, -dük, -ler, -i]*

di: *(cevaben) demek, söylemek.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek **didi** bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [didi, -di]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n’eylerem didüm **didi**
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [didi, -di]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi **didi** bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [didi, -di]*

di: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 5). [didüm, -+dü, -+m]*

di: *(Cevaben) demek, söylemek.*

Didüm miyānuñ iy meh n’içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp **didi** kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 8). [didi, -di]*

di: *Söylemek. II Söyledikçe.*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam **didükce** dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 10). [didükce, -dükce]*

di: *...diye söylemek, ... diye anlatmak.*

Dil-i āvāreyi **dirler** ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger

aṣılmazsa çün oldu
müttehem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 3). [dirler, -r, -ler]

di: *Demek, söylemek.*
Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur **dirler** velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]

di: *1. Demek, söylemek.*
Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe
neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs **dimek**
şimdi zihī ʿār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [dimek, -mek]

di: *Söylemek, söz söylemek II Uyarmak, ikaz etmek.*
Didüm iy meh niçe bir
yanam yaḳılam
şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ
oda yā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [didüm, -dü, -m]*

di: *Demek, açıklamak, izah etmek.*
İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl **didüm**
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [didüm, -dü, -m]

di: *(Cevaben) demek, söylemek.*
İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [didi, -di]

di: *Demek, söylemek.*
Dimedüñ bir gün daḫi
miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [dimedüñ, -me, -dü, -ñ]

di: *Demek, söylemek.*
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem
gerek **dirsin** velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe
şükrānedür cānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [dirsin, -r, -sin]*

di: *Demek, dile getirmek, söylemek.*
Dir imişsün beñzerem zülf-i
nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy
nāfe düşmez bū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [dir, -r]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola **dimezse**
utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 4). [dimezse, -mez, -se]

di: *Demek, söylemek.*
Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı
Mecnūn'dur **diyen**
uṣlu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [diyen, -(y), -en]

di: *Demek, söylemek.*
Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı
cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne **diyem**
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [diyem, -(y), -em]

di: *Demek, söylemek.*
Eyledüm **dirmiş** Muʿīdī sen
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [dirmiş, -r, -miş]

di: *Demek, söylemek. Adlandırmak.*

Dirsem n’ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [dirsem, -r, -se, -m]*

di: *Demek, söylemek.*

Gün yüzüñ gördüm n’içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur **dirler** duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*

di: *Demek, söylemek.*

Hey **di** çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [di,]*

di: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Öldürem **dirsin** velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [dirsin, -rsin]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim **diye** pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [diye, -ye]*

Dem ola hem-dem olavüz **dirsin**
Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [dirsin, -rsin]*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın **dirsin** velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [dirsin, -rsin]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur **dirdi** il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 4). [dirdi, -r, -di]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür **diseler** bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [diseler, -seler]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne **diyem** dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [diyem, -ye, -m]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem **dirüm** velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 13). [dirüm,]*

Öldürem **dirsin** velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 7). [dirsin, -rsin]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn **dimege**
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 11). [dimege, -meg, -e]*

Nāreven **dirsin** Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [dirsin, -rsin]*

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun **dirin**
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun **dirin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316,*

Mısra 1). [dirin, -r, -in]

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ **dimezem**
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 9). [dimezem, -mez, -em]

di: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız **dimedüñ** ol ḫaste vü şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [dimedüñ, -me, -dü, -ñ]

di: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [dir, -r]

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl **dir** iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 6). [dir, -r]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören **dir** geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [dir, -r]

Bu meseldür her kişi n’eylerse bulur **dir** iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 5). [dir, -r]

Cān fedā eyle Muʿīdī **dir** iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 9). [dir, -r]

di-: *Söylemek.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [disem, -sem]

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var **dirler** velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [dirler, -ler, -r]*

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa **dirdi** nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [dirdi, -r, -di]

di-: *Demek, söylemek.*

Bülbül olsun **dirseñüz** iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [dirseñüz, -rseñüz]

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Ṣūfī **dime** maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [dime, -me]

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Saña ben **dimezem** iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [dimezem, -mez, -em]

di-: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf

idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [didüm, -dü, -m]*

di-: *Demek, söylemek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [didi, -di]*

di-: *Demek, söylemek.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre **dir** gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [dir, -r]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Çīndür ṣaçuña Çīn **dise** dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [dise, -se]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna **diñüz** kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [diñüz, -ñ, -(ü)z]*

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meṣel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [didiler, --di, --ler]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [didiler, --di, --ler]*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel **didiler**
Ne didilerse hep güzel **didiler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [didiler, --di, --ler]*

Göñli ḳatıdur **dise** bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [dise, -se]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye **dirdüm** velī
Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [dirdüm, -r, -dü, -m]*

Ḳana girer āl ile **dirlerse** laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 11). [dirlerse, -r, -ler, -se]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür **diyen** ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 4). [diyen, -(y)en]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe **didüm** eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [didüm, --dü, --m]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma **didüm** didi
Şāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [didüm, --dü, --m]*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir **didüm** didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 11). [didüm, --dü, --m]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem **didüm** didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

182, Mısra 9). [didüm, --dü, --m]

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [didüm, --dü, --m]

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 7). [didüm, --dü, --m]

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 9). [didüm, --dü, --m]

Sevmezem **didüm** görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 3). [didüm, --dü, --m]

Dil miyānuñdan kenār ister **didüm** geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [didüm, --dü, --m]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam **didi**
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [didi, --di, -]

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ **didi** kim nişān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [didi, --di, -]

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar **didi** yaraşur zerdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [didi, --di, -]

Ḫoş gör **didi** niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [didi, --di, -]

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū **didi**
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [didi, --di, -]

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm **didi**
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 11). [didi, --di, -]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Kimedür bu ġamze **diyü** ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol ṣūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [diyü, --(y)ü, -]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne **dirseñ** ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 4). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ ṣuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [dir, -r]

Raḳīb ḫaḳḳuma ölimez mi **dir** yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [dir, -r]

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını **dir** mi aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [dir, -r]

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 13). [dir, -r]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ **dir** gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [dir, -r]

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [dir, -r]

Kimi öpdüm kimi emdüm **dir** nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [dir, -r]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Māye-i cāndur **disem** ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [disem, -se, -m]

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm **disem** derdüme dermān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [disem, -se, -m]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Gül beñzerin **dimiş** yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 9). [dimiş, -miş]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Ḫūnī gözüñe gerçi **direm** ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 1). [direm, -r, -em]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [dirsem, -r, -se, -m]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir **dimeyem**
Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 3). [dimeyem, -me, -(y)em]

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem **dirken** seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 13). [dirken, -r, -ken]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil **dirler** ki bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile

Veh ki sīm ü zer degül **dirler** behāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer **dirler** ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki **dirler** dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye **dirler** adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün **dimiş**
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 5). [dimiş, -miş]*

Öpdi **dirsen** gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 13). [dirsen, -r, -se, -ñ]*

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur **dirler** Süleymān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 14). [dirler, -r, -ler]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [diñ, -ñ]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa **diñ** gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [diñ, -ñ]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh **diñ** ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 4). [diñ, -ñ]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [diñ, -ñ]*

di-: *Dedi, demek, söylemek.*

Görinüp ol şeh-süvārum **didi** ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 9). [didi, -di]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne **disünler**
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [disünler, -sün, -ler]*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [disünler, -sün, -ler]*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [disünler, -sün, -ler]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña

bī-gāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [disünler, -sün, -ler]*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [disünler, -sün, -ler]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [disünler, -sün, -ler]*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [disünler, -sün, -ler]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne **disünler**
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e **disünler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [disünler, -sün, -ler]*

dīdār: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam **dīdāre** ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 6). [dīdāre, -e]*

dīdār: *Güzel yüz, güzellik. || Sevgili.*

Nāşiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa **dīdār** besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [dīdār,]*

dīdār: *(Sevgilinin) güzel yüzü.*

Gül temāşāsı gerekmez baña **dīdār** yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 11). [dīdār,]*

Bī-ḳarāram şu gibi **dīdār** ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 1). [dīdār,]*

dīde: *Göz.*

Pāre pāre **dīdeden** ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 3). [dīdeden, -den]*

dīde: *Göz.*

Āşkār olmazdı rāzum **dīde** giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [dīde,]*

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

Diñle dil ü **dīde** mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 11). [dīde,]*

dīde: *Göz.II Âşığın kanlı gözleri.*

Eksük olmaz **dīdeden** ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Şanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider şudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [dīdeden, -den]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [dīde,]*

dīde: *Göz, çeşm, ayn.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile **dīdelerüm**
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [dīdelerüm, -ler, -üm]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Şol dem ki **dīdeden** leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [dīdeden, -den]

Dūd-ı āhum **dīdeden** her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdüginᴄe ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [dīdeden, -den]

dīde: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Güllerle **dīde** gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [dīde,]

dīde: *Görme organı, göz.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim **dīdeden** pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [dīdeden, -den]

dīde: *Görme organı göz.* || *Aşığın gözü.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar **dīdeden**
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 3). [dīdeden, -den]

dīde: *(Âşığın) gözü.*

Gördi zülfüñ ḳarasın **dīde** yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 5). [dīde,]

dīde mülk-: *Gözden.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 14). [dīde mülk-, -i, --n, --den]*

dīde vü dil-: *Göz ve gönül.*

Dīde vü dilden degül ḫālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [dīde vü dil-, -den]

dīdeden: *(Sevgilinin) yaralayıcı gözleri.*

Nevk-i müjeñ ki **dīdeden** uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [dīdeden, -den]

dīde-i baḥt-: *Baht gözü.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [dīde-i baḫt-, --um]*

dīde-i giryān: *(Âşığın) Ağlayan gözleri.*

Yañılup ḥurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan **dīde-i giryān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [dīde-i giryān, -i]*

dīde-i giryān: *(Âşığın) ağlayan gözü.*

Yañılup ḥurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan **dīde-i giryān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [dīde-i giryān,]*

dīde-i hūn-bār: *(Âşığın) kan ağlayan gözleri.*

Niçe ḳan ağlamasun **dīde-i ḫūn-bār** baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [dīde-i ḫūn-bār,]*

dīde-i ter: *Ağlayan göz, yaşlı göz.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher **dīde-i ter** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [dīde-i ter,]*

dīde-i ter-: *Yaşlı/ıslak göz.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 1). [dīde-i ter-, --den]*

dīde-i terden mi-: *Ağlayan gözün mü ?.*

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 12). [dīde-i terden mi-, -dür]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [didi,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü **didi** ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 6). [didi,]*

didi: *Dedi,demek, söylemek.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam
şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [didi,]*

didi: *Demek, adlandırmak.*

Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ **didi** ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [didi,]*

didi: *(cevaben) söylemek.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm **didi**
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [didi,]*

didi: *"Didi" söyleyiş tarzıyla oluşturulmuş beyit.*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 10). [didi,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [didi,]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 12). [didi,]*

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 6). [didi,]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi **didi**
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ **didi** ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 11). [didi,]*

didügi: *Dediği, söylediği.*
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 8). [didügin, -(n)]*

didügümçün: *Dediğim için.*
Düşmene uyma **didügümçün** beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [didügümçün,]*

didükleri: *Denilen, isminde.*
Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn **didükleri**
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun **didükleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 1). [didükleri,]*

didüklerince: *Dediklerince, dedikleri kadar.*
Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il **didüklerince** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 4). [didüklerince,]*

didüm: *Dedim.*
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden **didüm**
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 5). [didüm,]*
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā **didüm**
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 17). [didüm,]*

didüm: *Dedim.*
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur **didüm**
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [didüm,]*
Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 11). [didüm,]*
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün **didüm**
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 9). [didüm,]*

digergün: *Değişmek, başkalaşmak.*
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli **digergün** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [digergün,]*

digergün eyle-: *Vaziyetini değiştirmek, bambaşka bir hâl almak. II Perişan olmak, acınacak duruma gelmek.*
Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Ṣol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 8). [digergün eyle-, -düñ]*

dik-: *Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl.*
Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḫnı kim
Tāze sūsenler **diküpdür** anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 10). [diküpdür,]*

dik: *Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme **dikdi** nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 7). [dikdi, -di]

dik: *Dikmek ll geçirmek (mızrak bağlamında).*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa **dik**
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [dik,]

dik: *Dikmek, geçirmek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi **diküp** oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [diküp, -üp]

diken: *Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne.*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [dikensiz, -siz]

diken: *Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül **dikenden** laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [dikenden, -den]

diken ol-: *Diken, rahatsız edici husus olmak.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [diken ol-, -mış, -dur]

dikkatle: *Dikkat ederek, dikkatli bir şekilde.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 11). [diḳḳatle,]

dil: *Gönül.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [dilde, -de]*

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 4). [dillerle, -lerle]

Ḳuluñam **dilden** gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [dilden, -den]

Ḫayāl-i ġamzeñ için **dil** sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 5). [dil,]

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy **dil** zencīr-i belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 2). [dil,]

Dime āşüfte **diller** meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 7). [diller, -ler]

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 3). [dil,]

Ḳanda irer vaṣla **dilden** yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 11). [dilden, -den]

Gitme iy serv-i revān kim **dil** ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 7). [dil,]

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 9). [dil,]

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ **dil** ü dīn üstine
Ben gedāyaʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [dil,]*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde **dil**
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 9). [dil,]

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 12). [dil,]

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü **dil** ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 4). [dil,]

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla **dil** mülki ḫāne ḫāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 6). [dil,]

Bir **dil** olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [dil,]

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü **dil** naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 2). [dil,]

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [dilde, -de]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine **dil** şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 11). [dil,]

Adın añmazdum dile **dilde** ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 9). [dilde, -de]

Adın añmazdum **dile** dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden **dile**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 9). [dile, -e]

Sīneler ḳaṣrın delüp **diller** uġurlar her gice
Ġamze-iʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [diller, -ler]

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [dil,]

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp **dilden** gül-i raʿnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435,

Mısra 2). [dilden, -den]

Devr-i güldür līk **dilden** ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 1). [dilden, -den]*

dil: *Gönül.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [dil,]*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u **dil** burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 8). [dil,]*

Lebüñ şevḳiyle **dil** ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [dil,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü **dil**
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 3). [dil,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde **dil**
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 7). [dil,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü **dil** naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [dil,]*

Küfr-i zülfüñ dīn ü **dil** mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 9). [dil,]*

Ḫasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle **dil** gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 3). [dil,]*

Cān u **dil** aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 3). [dil,]*

dil: *Dil, lisan. Konuşma dili.*

Sebze başdan ayaġa **dil** olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 11). [dil,]*

dil: *Dil, söz. konuşma dili.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü **dillerde** Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 4). [dillerde, -ler, -de]*

dil: *Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña şor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 3). [dilini, -i, -n, -i]*

dil: *Gönül, kalp, yürek.*

Ḳāmetüm lām olduġın **dil** ṭıflı şerḫ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [dil,]*

Ḳāmetüm lām olduġın **dil** ṭıflı şerḫ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [dil,]*

dil: *Söz, ifade etme, söyleme.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam

Ne diyem **dillerle** şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [dillerle, -ler, -le]*

dil: *Gönül II Dil.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne **dildür** çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [dildür, -dür]*

dil: *Dil.*

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ **dilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [dilini, -ini]*

dil: *(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.*

Hep māsivāyı **dilden** sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [dilden,]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 9). [dil,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh **dil** gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 11). [dil,]*

dil: *1. söz, ifade etme, söyleme 2. gönül.*

Vechi var **dilden** ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [dilden, -den]*

dil: *(Aşığın) gönlü.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [dil,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa **dil** cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [dil,]*

Bir perīye mübtelā olmaġa **dil** cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [dil,]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [dil,]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [dil,]*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [dil,]*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [dil,]*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [dil,]*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle **dil**
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [dil,]*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise **dil** ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā

budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [dil,]*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy **dil** işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [dil,]

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür **dile**
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [dile, -e]

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [dile, -e]

İy şeker-leb vechi var söylese **dil** ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 3). [dil,]

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister **dil** ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 18). [dil,]

dil: *Gönül, yürek; aşık.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [dil,]*

dil: *Ağız, söz.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḥod gelmez **dilüñden** böyle ḫāk itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [dilüñden, -ü, -n, -den]

dil: *(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.*

Ḥüsn meydānında **diller** leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [diller, -ler]*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 9). [dildür, -dür]

dil: *Gönül II Dil.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne **dildür** çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [dildür, -dür]*

dil: *Aşk ve sevginin kaynağı, dil, yürek.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [dil,]*

dil: *Gönül, kalp, yürek. II Âşığın gönlü.*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [dilde, -de]

dil: *Gönül. || Aşığın gönlü.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [dil,]

dil: *Gönül, yürek, kalp. Âşığın gönlü.*

Didüm tīr-i müjen **dilden** geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [dilden, -den]*

dil: *Ağız (bir konu insanların ağzında dolaşmak).*

Söylenen ḫalḳuñ **dilinde**
şimdi ḫüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [dilinde, -in,-de]

dil: *(Âşığın) gönlü.*
Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ
bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [dili, -i]
ʿIşḳ **dilden** gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket ḫünkārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 13). [dilden,]
Göreli ḫālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup
dilden fiġān eyler
ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [dilden,]*

dil: *(Âşığın) gönlü.*
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler
ḫayāli **dilde** kim
Şekker ile ol ḳadar
zeyn olmaya dükkān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [dilde, -de]*
Terk eylemek olurdı ol māh
mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi **dilde** bir
kāfirī binādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [dilde, -de]
İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi **dilde** sen misin
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [dilde, -de]
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḥm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı **dilde** ol
ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [dilde, -de]
Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [dilde, -de]
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş
ḫayālin **dilde** mihmān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [dilde, -de]
Nev-bahār añmañ baña kūy-
i nigārum var iken
Gül gerekmez **dilde**
ansuz ḫārḫārum var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 2). [dilde, -de]*

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*
Bir meh-i nā-mihr içün **dil**
şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [dil,]
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile **dil** ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [dil,]
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [dil,]
Dil şöyle geçdi kim
gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına
aġu mı ḳatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [dil,]
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh
ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ
ḫayālin bunca mihmān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [dil,]*
Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı
ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre
naẓarsuz degül āḫir
gözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [dil,]

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan **dil** niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [dil,]

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü **dil** ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [dil,]

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [dil,]

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [dil,]

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [dil,]

Dün cevr oḳı cāna geçdügin **dil**
Unutdı bugün geçen belürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [dil,]

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫārı hicrān içre **dil**
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [dil,]

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı **dil**
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [dil,]

Sünbül saçuñ hevāsına **dil** hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 7). [dil,]

Añup zülfüñ fetilin **dil** dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 5). [dil,]

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [dil,]

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya **dil**
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [dil,]

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 3). [dil,]*

Sīnede ġam var yanar **dil** bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [dil,]

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol **dilde** ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [dilde, -de]*

Ṭurmayup çeşm ü **dil** ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [dil,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü **dil**
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [dil,]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa

ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 4). [dil,]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḥm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 6). [dilde, -de]*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 7). [dilde, -de]*

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 7). [dil,]*

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Ġam geldi sīneden dile **dilden** revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [dilden, -den]*

dil: *(Fars. dil) Gönül, yürek.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [dile, -e]*

Ġam geldi sīneden **dile** dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [dile, -e]*

dil: *(Ey) Gönül seslenme nida anlamında tecrid yapılmıştır.*

İpe çek iy **dil** elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 1). [dil,]*

dil: *(Fars. dil) Gönül, yürek.*

Vehm ider **dilde** perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [dilde, -de]*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı **dilde** mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [dilde, -de]*

dil: *(Fars. i.) Gönül, yürek.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [dilden, -den]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur **dilden** ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [dilden, -den]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 2). [dil,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü **dil** ya āb-ı ḫayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 12). [dil,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 7). [dil,]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı **dilden** çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353,*

Mısra 8). [dilden, -den]

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Zülfüñ cefāları **dile** ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [dile, -e]*

dil: *(Far.) Gönül.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine **dil**
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [dil,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [dil,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez **dil** ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 3). [dil,]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 1). [dil,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [dil,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın **dil** ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 4). [dil,]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 7). [dil,]*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini **dil** sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 2). [dil,]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 1). [dil,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur **dil** ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 4). [dil,]*

Gerçi **dil** bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [dil,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür **dil** ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 5). [dil,]*

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür **dil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 6). [dil,]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe **dil** baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [dil,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur **dil** ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [dil,]*

Devlet-i ʿışḳuñda **dil** dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 5). [dil,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi **dil**
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [dil,]

Cān ü baş ü dīn ü **dil** senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [dil,]

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 1). [dil,]

Diñle **dil** ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 11). [dil,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla **dil** ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 6). [dil,]*

Bir güzel sever yine **dil**
Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 9). [dil,]*

Gördügin maḥbūba iy **dil** mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [dil,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 3). [dil,]

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü **dil** ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [dil,]

Şehr için iy **dil** n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 11). [dil,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 7). [dil,]

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür **dil** ü cān ortada ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [dil,]

Ḳā'ilem **dil** derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [dil,]

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [dil,]*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 5). [dil,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 13). [dil,]

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 11). [dil,]

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy **dil** ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 2). [dil,]*

Dār-ı cefāda **dil** niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 360, Mısra 9). [dil,]

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [dil,]

dil: *(Fars.) Gönül, yürek.*

Olmasa ġam oḳı zaḫmı **dilde**
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 5). [dilde, -de]

dil: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [dil,]

Ġamzeñe **dil** hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [dil,]

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya **dil** heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [dil,]

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [dil,]

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [dil,]*

Cān u **dil** mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [dil,]*

Cān ü **dil** cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 5). [dil,]*

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿözrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 11). [dile, -e]*

Oldı zülfüñ **dile** belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 3). [dile, -e]*

dil al-: *Gönlü ele geçirmek, aşık etmek; kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek; düşmanın durumunu söyletmek için sorguya çekilmek üzere tutsak almak..*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında şaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 1). [dil al-, -maġ]*

dil bülbül-: *Gönül bülbülü; aşık.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [dil bülbül-, -i, --(n), --e]

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü **dil ġamnāk** ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [dil ġamnāk,]

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü **dil ġamnāk** ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [dil ġamnāk,]

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü **dil ġamnāk** ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [dil ġamnāk,]

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü **dil ġamnāk** ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [dil ġamnāk,]

dil ġamnāk: *Gönül dertlenir, gamlanır, kederlenir.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü **dil ġamnāk** ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [dil ġamnāk,]

dil ḫaste: *I. Gönül hastası II. Aşık.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [dil ḫaste,]

dil naḳd-: *Gönül sermayesi.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 14). [dil naḳd-, -i, -ni]

dil şehr-: *Gönül şehri.*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 7). [dil şehr-, --üñ, --den]

dil ü cān: *Gönül ve can.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin z̲errelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [dil ü cān,]

Ögrenüp cevre diler būse **dil ü cān** küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [dil ü cān,]

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [dil ü cān,]

dil ü cān-: *Gönül ve can.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 14). [dil ü cān-, -dan]

dil uġru-: *Gönül Hırsızı.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 3). [dil uġru-, -sı]

dil uzadup: *Bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [dil uzadup, -up]

dil vir-: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [dil vir-,]

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [dil vir-, -ünce]

dil vir-: *Gönül vermek, sevmek.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḫānidür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [dil vir-, -en]

dil virdüm: *Gönül vermek, sevmek.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre **dil virdüm** velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [dil virdüm, -dü, -m]*

dil virme-: *Gönül vermek.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü fiġānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [dil virme-, --sün]

dil virüp: *Gönül vermek, sevmek.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [dil virüp, -üp]

dil virüp-: *Gönül vermek. II Âşık olmak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḫālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 13). [dil virüp-, --dür]*

dil-āver: *Yiğit, yürekli.*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir **dil-āverdür** ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [dil-āverdür, --dür]*

dilāver-bende-: *Yürekli, cesur asker.*

Ben ki meydān-ı belāda bir **dilāver-bendeñem**
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [dilāver-bendeñem, -ñem, -]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Şūḫ **dilberdür** n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [dilberdür, -dür]

Sensüz iy **dilber** niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 9). [dilber,]

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 7). [dilberümden, -den, -üm]

Çeşm-i pür-eşkümde iy **dilber** ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 5). [dilber,]

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o **dilberüñ** kūyında derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429,

Mısra 6). [dilberüñ, -üñ]

dilber: *Gönül alan, gönül çeken, güzel.*

Derd ile öldüm inanmaz baña **dilberler** meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [dilberler, -ler]

dilber: *Güzel (gönlü kendine çeken)* ‖ *sevgili.*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü **dilberlerde**
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [dilberlerde, -ler, -de]

dilber: *Gönül alan güzel* || *Sevgili.*

Ḫāl-i siyāh **dilbere** göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [dilbere, -e]

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 1). [dilberüm, -üm]

dilber: *Gönül alan güzel* || *sevgili.*

Cevr itdügince **dilbere** artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [dilbere, -e]

dilber: *(Gönül alan, gönül çeken) Sevgili.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [dilberümle, -üm, -le]*

dilber: *Gönül alan, gönlü kendine çeken.*

Şanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḫ **dilberdür** ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [dilberdür, -dür]

dilber: *Gönül alan güzel (sevgili).*

Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir **dilber** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [dilber,]*

Ne var olduñ ise **dilber** ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 11). [dilber,]

dilber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru **dilber** ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan güzel* || *Sevgili.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu **dilberüm**
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [dilberüm, -üm]*

dilber: *Gönlü çelen sevgili, güzel.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 13). [dilberüñ, -üñ]

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy **dilber** göñül

Baḫs idüp n’eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [dilber,]

dilber: *(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim **dilber**
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [dilber,]

İy Muʿīdī söyleyen **dilber**
mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [dilber,]

Yār diyü sevdügim **dilber**
ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 1). [dilber,]

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [dilber,]

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki **dilber** ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [dilber,]

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir **dilber** cefāsuz n’eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [dilber,]

Çün ehl-i nāz olan **dilber** niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 7). [dilber,]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi **dilber** benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 3). [dilber,]*

Yüz bulup **dilber** yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [dilber,]

Dil senüñ ḳarşuñda iy **dilber** niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 5). [dilber,]*

dilber: *Aşık olunan, gönlü kendine çeken.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i **dilber** var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [dilber,]

Nev-cüvān **dilberlere** olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 3). [dilberlere, -ler, -e]*

dilber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel. II Sevgili.*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa **dilberden** ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [dilberden, -den]

dilber: *(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel (Bedi‘ü’l-Cemâl).*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ **dilber** kim libāsı ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [dilber,]

dilber: *Âşık olunan, gönlü kendine çeken. (Sevgili).*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña **dilber** yitersin ḥūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [dilber,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy **dilber** müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 8). [dilber,]*

Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme **dilber** gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 2). [dilber,]*

dilberā: *Ey gönül alan(sevgili).*

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāṣıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 3). [dilberā,]*

dilberā: *Ey gönül alan II. Ey sevgili.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür **dilberā**
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [dilberā,]*

dilberden mi-: *Sevgiliden mi?.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [dilberden mi-,]*

dilber-i: *Gönlü kendine çeken, güzel.*

Demdür görünse **dilber-i** ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [dilber-i,]*

dilber-i çār-ebrū: *Hilal kaşlı bir güzel. II Sevgili.*

Bir **dilber-i çār-ebrū** gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 1). [dilber-i çār-ebrū,]*

dilber-i mekkār: *Hilekâr sevgili.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı
Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 32). [dilber-i mekkār, -um, -ı]*

dil-beste: *Gönül bağlama. gönül verme. kendini kaptırma.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar **dil-beste** mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [dil-beste,]*

dil-beydak: *Gönül piyonu.*

Daḥı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe **dil-beydaḳın** virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 8). [dil-beydaḳın,]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Niçe bir **dildāra** varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [dildāra, -a]*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ **dildār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [dildār,]

Bī-vefā **dildār** imişsün
böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün
böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 1). [dildār,]

dildār: *Güzel ǁ sevgili.*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur
Muʿīdī-derdmend
Şarılur aġyār ile
dildārı ʿüryān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 14). [dildārı, -ı]

Dilini emmege virmez dime
dildārum içün
Baña şor ben bilürem
iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 3). [dildārum, -um]

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.*

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi **dildārum** budur
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [dildārum, -um]*

Kimse **dildāruñ** Muʿīdī
aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-
bārın ider yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [dildāruñ, -uñ]*

dildār: *Güzel, sevgili.*

İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 4). [dildārümden, -üm, -den]

dildār: *Birinin gönlüne malik olan ma'şuka, güzel // Sevgili.*

Ḫātem-i ʿışḳına **dildāruñ**
nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup
laʿl-i Bedaḫşān'dur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 11). [dildāruñ, -uñ]*

dildār: *Sevgili.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar
ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu
mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [dildāruña, -uñ, -a]

dildār: *Gönül alan sevgili, maşuk.*

Tevbeliyem bāde-i gül-
renge ammā
n'eyleyem
Zehr ise **dildār** elinden
āb-ı ḥayvāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [dildār,]

dildār: *Gönül alan sevgili.*

Dil ü cān derdini **dildāre**
varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ
mihr-i dıraḫşāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [dildāre, -e]

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf
āşüftedür **dildār** mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [dildār,]

dildār: *Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.*

Ḥaḳ budur kim yüz
çevirmezdi raḳīb-i
ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül
gibi **dildārum** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [dildārum, -um]

dildār: *(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.*

Merdümleri şanma ki
ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile
nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [dildāre, -e]

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb **dildār** imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 1). [dildār,]

Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 7). [dildāre, -e]*

İy Muʿīdī kim añar adumı
dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [dildāre, -e]

dildārsuz: *Gönül alan olmadan, sevgilisiz.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram **dildārsuz**
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [dildārsuz,]

[dildārumuz]: *Sevgili.*

Bī-mihr iken sevenlere **[dildārumuz]** bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 1). [[dildārumuz],]

dilde: *(Âşıġın) gönlü.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle **dilde** ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [dilde,]*

dilden mi: *Gönülden mi.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā **dilden mi** dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [dilden mi,]*

dile: *Istemek, arzulamak.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek **diler**
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [diler, -r]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden **dile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 14). [dile,]*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek **diler**
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 9). [diler, -r]

Cilve itmek **dilese** bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 5). [dilese, -se]

dile: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ **dilersen** gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [dilersen, -r, -sen]*

dile: *Bir şeye erişmeyi istemek, arzulamak, talep etmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek **diler**
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [diler, -r]*

dile: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ **dilersen** gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [dilersen, -r, -sen]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ
dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ
terk-i ser ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [dilerseñ, -er, -se, -ñ]

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Dil müjeñ tīrin **diler** ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [diler, -r]

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Bir ḳadem varmaḳ **dilerseñ** vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ göñlüm **diler**
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm **diler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [diler, -r]

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ göñlüm **diler**
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm **diler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [diler, -r]

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm **diler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [diler, -r]

ʿArż-ı ḥāl itmek **dilerdüm** ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [dilerdüm, -r, -dü, -m]

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek **dilersin** ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 3). [dilersin, -r, -sin]

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek, plânlamak, düşünmek.*

Gerçi saña girībān olmaḳ **diler** meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [diler, -r]

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [diler, -r]*

dile: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

Çoḳ duʿālar **diledüñ** hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [diledüñ, -dü, -ñ]

dile: *Arzu etme / isteme.*

ʿĀşıḳ öldürmek **dilerseñ** di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 5). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 11). [dilersen, -r, -se, -ñ]

dile: *Arzu etmek / istemek. II Çabalamak / gayret sarfetmek.*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ **dilerse** imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 3). [dilerse, -r, -se]

dile: *1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2.*

Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

ʿArż idüp derdin **diler** göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 7). [diler, -r]*

Ol perī vaṣlın **dilerseñ** ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan **dilersen** feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 13). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

dile: *Arzu etmek, erişmeyi istemek.*

Gevher-i vaṣlum **dilerse** naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 5). [dilerse, -r, -se]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ **dilerseñ** gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 8). [dilerseñ, -r, -señ]*

İy dil nişān **dilerseñ** meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 9). [dilerseñ, -r, -señ]*

Pādşāh olmaḳ **dilerseñ** āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 5). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [diler, -r]*

dile-: *Talep etmek; istemek; arzulamak.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

dile-: *Arzu etmek, istemek.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm **diler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [diler, -r]*

dil-efgār: *Gönlü yaralı II Aşık.*

Ben **dil-efgārı** teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 5). [dil-efgārı, -ı]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur **dil-efgār** olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 5). [dil-efgār,]*

dil-efgār: *Gönlü yaralı (aşık).*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir **dil-efgār** oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [dil-efgār,]*

dil-efgār-: *Gönlü yaralı II Aşık.*

Tīġ-i müjeñ içün ki **dil-efgārlaruz** biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [dil-efgārlaruz, --lar, --uz]

dilek: *Dilek, arzu istek, temenni II Dua.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler **dilek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [dilek,]

diler: *"Dilemek" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek **diler**
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [diler,]

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer **diler** cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [diler,]

Ḥalḳa reng itmek **diler** zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 11). [diler,]

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ **diler** meger ki dil-i zārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 8). [diler,]

dil-figār: *Gönlü yaralı II Âşık.*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle **dil-figār** itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 4). [dil-figār,]

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben **dil-figāre** kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 2). [dil-figāre, -e]

dil-figār: *Gönlü yaralı II âşık.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben **dil-figāruñ** sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuṣṣāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [dil-figāruñ, -uñ]*

dil-fülkin: *Gönül gemisi.*

Oynadup **dil-fülkin** āhum cūṣa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 9). [dil-fülkin,]*

dil-haste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.*

Gördügi **dil-ḫasteyi** cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [dil-ḫasteyi, -yi]

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol **dil-ḫasteler** ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [dil-ḫasteler, -ler]

dil-haste: *Far. Gönlü hasta, hasta gönüllü, üzgün.*

Yüz fitne uyanup niçe **dil-ḫaste** kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [dil-ḫaste,]

Viṣāle irmege çünkim bu ben **dil-ḫaste** imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 1). [dil-ḫaste,]

dil-haste-: *Far. gönlü hasta.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var

Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [dil-ḫastemüzüñ, -müz, -üñ]*

dil-haste vü üftāde: *Gönlü hasta ve Düşkün.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına **dil-ḫaste vü üftāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [dil-ḫaste vü üftāde,]*

dil-i āgāh: *Kalp gözü açık gönül.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir **dil-i āgāh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [dil-i āgāh,]*

dil-i ʿāşık-: *Âşığın gönlü.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [dil-i ʿāşıḳ-, -da]*

dil-i bīmār: *(Âşığın) hasta gönlü.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu **dil-i bīmār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [dil-i bīmār,]*

dil-i bīmār-: *Hasta gönül.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [dil-i bīmār-, --u, --ma]*

dil-i bīmār-: *(Âşığın) hasta gönlü.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [dil-i bīmār-, -e]*

dil-i bīmāre: *Hasta (dertli) gönül.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse **dil-i bīmāre** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [dil-i bīmāre,]*

dil-i ferhād: *Ferhād'ın gönlü.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 5). [dil-i ferhād,]*

dil-i miskīn-: *Zavallı, aciz gönül.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 16). [dil-i miskīn-, -i]*

dil-i mürde: *Ölmüş gönül. II Âşığın gönlü.*

Bir būseñ ile zinde olur biñ **dil-i mürde**
ʿĀşıḳlar içinde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 9). [dil-i mürde,]*

dil-i nālān: *Ağlayıp inleyen gönül.*

Ḫāl-i siyehüñ kim **dil-i nālān** ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [dil-i nālān,]*

dil-i nā-şāde: *Kederli gönül.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne **dil-i nā-şāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [dil-i nā-şāde,]*

dil-i nā-tüvān: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf gönül.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup şaçuñda ḳalan **dil-i nā-tüvān** benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [dil-i nā-tüvān,]

dil-i pervāne: *Pervane gönül.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh **dil-i pervāne** yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [dil-i pervāne, -i]*

dil-i pervāne: *Pervane gönül.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh **dil-i pervāne** yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [dil-i pervāne,]*

dil-i pür-hūn: *Kan dolu gönül. II Gönlü aşk derdiyle dolu olan âşık.*

Gül anmañ baña kim bir lāle-rūyuñ
Dil-i pür-ḫūnda dāġ-ı ḥasreti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [dil-i pür-ḫūn, -da]

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 5). [dil-i pür-ḫūn, -umı]*

dil-i sevdā-zedemüñ: *Sevdaya tutulmuş gönül.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [dil-i sevdā-zedemüñ, -m, -üñ]

dil-i şeydāya: *Deli, divane, çılgın gönül.*

ʿIşḳ feninden **dil-i şeydāya** söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [dil-i şeydāya, -y, -a]

dil-i şūrīde: *Perişan gönül.*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [dil-i şūrīde,]

diller al-: *Gönül almak: Kendine bağlamak, âşık etmek.*

Ġam degül diller alup ḳılsa gözüñ yaġmā-yı dīn
Yine yüz cān ile ḳapuñda gedāyuz kemterīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 17). [diller al-, -up]

diller mürġ-: *Gönül kuşu.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [diller mürġ-, --ı, --nı]

dil-rübā: *Far. Gönül kapıcı, mahbube.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol **dil-rübā** çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [dil-rübā,]

Ḳāmet-i **dil-rübāyı** kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 1). [dil-rübāyı, -yı]

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i **dil-rübā** olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 8). [dil-rübā,]

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy **dil-rübā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [dil-rübā,]*
Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 11). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül çalan, gönül hırsızı ‖ güzel, sevgili.*
Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi **dil-rübālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 4). [dil-rübālar, -lar]*
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 10). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).*
Çün gördi bir naẓar gözüm iy **dil-rübā** seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [dil-rübā,]*

dil-rübā: *Gönül alan sevgili.*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir **dil-rübālar** yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [dil-rübālar, -lar]*
ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy **dil-rübā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 6). [dil-rübā,]*

dil-rübā: *Gönül alan II güzel.*
Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül kapan, gönül alan sevgili.*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir **dil-rübālar** yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübāsuz: *Sevgilisiz.*
Künc-i ġamdur meskenüm ol **dil-rübāsuz** n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 1). [dil-rübāsuz,]*

dil-sitān: *Gönül alan.*
Her gün egerçi kim baña ol **dil-sitān** gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [dil-sitān,]*
Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi **dil-sitān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [dil-sitān,]*
Cān rişte sinden eyleyüp ol **dil-sitān** ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 1). [dil-sitān,]*

dil-sitān: *Gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftûn eden II sevgili.*
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir **dil-sitān** olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [dil-sitān,]*
Dil-i şūrīde **dil-sitān** ister
Ḳuru tendür ki tāze

cān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [dil-sitān,]

dilsüz: *Gönül yakan, yürek yakıcı.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki **dilsüz** yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [dilsüz,]*

dil-teng: *Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme **dil-teng** olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [dil-teng,]*

dil-teşne: *Bağrı yanık, susamış gönül.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan bağrı yanıḳdur
Ḳoma **dil-teşne** yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 14). [dil-teşne,]*

dilüm ṭutsam: *Konuşmamak, susmak.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 7). [dilüm ṭutsam,]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle **dimāġı** ṭoldı sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 14). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Akıl, zihin.*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle **dimāġum** iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 11). [dimāġum, -um]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī **dimāġı** gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 13). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Şuur, bilinç, akıl.*

İy ṣabā itdüñ yine cānum **dimāġın** ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 1). [dimāġın, -ın]*

dimāġ: *Zihin, akıl, şuur.*

Cān **dimāġın** dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [dimāġın, -ı, -n]*

dimāġ-ı ʿālem: *Âlemin, dünyanın dimağı.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 5). [dimāġ-ı ʿālem,]*

dime: *Söyleme, sorma.*

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 7). [dime,]*

Görüp gözüm yaşın dem dem **dime** billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [dime,]*

dime: *Söylememek, sormamak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün **dimedüñ** bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 14). [dimedüñ, -dü, -ñ]*

dime: *Söyleme.*

Gel müşg-i Ḫıṭā **dime** ṣol
zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil
zencīr-i belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [dime,]

dime: *Söyleme, düşünme.*

Dilini emmege virmez **dime**
dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem
iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 3). [dime,]

dime: *Deme.*

Ġamze tīġin ṣavarum **dime**
idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın
ölicek rūz-ı maşāff
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 1). [dime,]

dime: *Deme, düşünme.*

Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ yoḳ **dime**
Bir ṣor aṣlı var ola her
söz yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 11). [dime,]*

dimedüñ: *Söylememek, sormamak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney
gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün
görüñ kimdür bu efġān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 18). [dimedüñ,]*

dimen: *Demeyin, söylemeyin, düşünmeyin.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı
cānāne imrenür
Bülbül degül midür
gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [dimeñ,]

dimez: *Söylememek.*

Ben yıllar oldı derd ile
bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp **dimez**
nicesin mübtelācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 10). [dimez,]

dimez: *Dememek II istememek.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı
var **dimez** velī
İşiden lafẓ-ı güher-
bārın ider yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [dimez,]*

dimez: *Demez, söylemez, dillendirmez, itiraf etmez.*

Lām oldı çün eliflerümüz
kimse lā **dimez**
Ṭarz-ı maḥabbet içre
müsellem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [dimez,]

din: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü **dīn**
üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [dīn,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [dīn,]*

Küfr-i zülfüñ **dīn** ü dil
mülkin ḫarāb itmek
diler
Hey meded iy fitne
deyrinüñ büt-i
ʿayyāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 9). [dīn,]

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

İy Muʿīdī naẓīre **dinmedi**
hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ
ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [dinmedi, -me, -di]

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki **dinsün** dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 7). [dinsün, -sün]

din: *Duraksatmak, Kesmek.*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı **diñmez** gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 6). [diñmez, -mez]*

din: *İnanç, inanma.*

Gelmiş ol ḳaşda ki **dīnüm** küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [dīnüm, -üm]*

din: *Sona ermek, bitmek, durmak.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca **diñmedi** feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [diñmedi, -me, -di]*

din: *Din.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne **dīnde** var ne **dīnde** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [dīnde,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne **dīnde** var ne **dīnde** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [dīnde,]*

din: *Bitmemek.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar **diñmez** ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [diñmez, -mez]*

din: *(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.*

Cān ü baş ü **dīn** ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [dīn,]*

dīn düşmen-: *Din düşmanı.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [dīn düşmen-, -i]*

dīn ehli: *Müslümanlar.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [dīn ehli, -i]*

dīn ü dil: *Din ve gönül.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [dīn ü dil,]*

dīn ü dil: *Din ve gönül.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [dīn ü dil,]*

Gitdi elden **dīn ü dil** ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 3). [dīn ü dil,]*

dīn ü dil mülkinden: *Din ve gönül ülkesi.*

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 17). [dīn ü dil mülkinden, -i, -n, -den]*

dīn üzre: *Din yolunda.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 5). [dīn üzre,]*

dīnār: *Yaklaşık bir çeyrek lira değerinde eski bir altın sikke.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu **dīnārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 2). [dīnārum, -um]*

dīne geldiyse: *Hak dini olan İslâm`ı kabul etmek.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [dīne geldiyse, -di, -, -se]*

diñle: *Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül **diñlemez** feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 14). [diñlemez, -mez]*

diñle: *Dinlemek, dikkate almamak, umursamamak, önemsememek.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi **diñler** yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [diñler, -r]*

diñle: *Dinlemek, kulak vermek.*

İy Muʿīdī çün oḳur **diñler** kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [diñler, -r]*

diñle: *İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum **diñleyen** teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [diñleyen, -y, -en]*

diñle-: *Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.*

İncinüp dīvāne göñlüm **diñlemez** nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [diñlemez, -mez]*

diñle-: *Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 11). [diñle,]*

diñleme: *Dinlememek ǁ kulak asmamak, önemsememek, umursamamak.*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini **diñleme** luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 12). [diñleme,]*

diñlemek: *Dinlemek ǁ kulak asmamak, önemsememek.*

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān **diñlemez** yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

325, Mısra 9). [diñlemez, -mez]

diñlemez-: *Dinlemezsin kulak asmamak.*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 3). [diñlemezsin, -sin]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat **diñlemezsin** ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [diñlemezsin, -sin]*

diñlen-: *Durmak, bir vakit durmak, beklemek.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes **diñlenme** kim
Kendüñe zārılığı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [diñlenme, -me]*

diñlesün: *Kulak vermek, dinlemek.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 12). [diñlesün,]*

diñleyen: *Dinleyen kişi.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum **diñleyen** ḫayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [diñleyen,]*

diñmez-: *Bitmemek.*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 4). [diñmezem, -em]*

dinsüz: *Dinsiz, Allah'ı inkar eden.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni **dinsüz** ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 9). [dinsüz,]*

dīnüm serāy-: *Dinimin sarayı.*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [dīnüm serāy-, --ı, --n, --ı]*

dīnüm serāy-: *Dinimin sarayı.*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [dīnüm serāy-, --ı, --n, --ı]*

dīnümüz-: *Din, inanç.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 10). [dīnümüzde,]*

dir: *De-, der, söyler.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür **dirler**
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [dirler, -ler]*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi **dir**
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 3). [dir,]*

Şol kemān-ebrūlar ile **dir** gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 7). [dir,]*

Ger öldürem **dir** iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ

Sen ḳaṣd-ı cān idince
minnet degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 7). [dir,]

Ḥaddüñ üzre **dir** gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile
gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 13). [dir,]

Dir imişsin ḳolların yaḳmış
içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne
eylersem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 5). [dir,]*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ
başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḫayf
oldı bu ser-gerdānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 10). [dir,]

Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [dir,]

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın
çekse **dir** gören
Yā Rab müyesser eyle
demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 3). [dir,]

dir: *Dersen.*

Āferīn olsun Muʿīdī
ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne
dirseñ ger ġazeller
meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 14). [dirseñ, -señ]

Būse rāzın açmasun **dirseñ**
Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün
iy dōst laʿlüñ ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [dirseñ, -señ]

dir: *Dirilme, hayat kazanma. II Keyif, mutluluk.*

Derd ü ġamla **dirligi** ḫoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda
müşkiller begüm āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [dirligi, -lig, -i]*

dir: *"-dIr" bildirme eki.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh
nevʿ-i ġamzeñ **dir**
gören
Ol ḫadeng-i siḥr
ucında bir ḳażā
peykānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [dir,]

Gerçi perhīz eyle **dir**
ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler
ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [dir,]

dir-: *Dermek, toplamak.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī **dirüp**
degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 11). [dirüp, -üp]

dir i-: *Söylerdim, derdim.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-
māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi
ḫālüm digergün
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 7). [dir i-, -düm]*

dir imiş: *Söylermiş.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña
irmez **dir imiş**
Bu söz içün ḳulı
ḳurbānıyam ol
pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 7). [dir imiş,]

dir imiş: *Demek, söylemek.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla
Muʿīdī **dir imiş**
ʿAceb olmaz ḳo
geçinsün yaraşur şāʿire
lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 13). [dir imiş,]*

dir iseñ: *Dersen.*

İy ṣabā ger yarayum **dir iseñ** ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [dir iseñ,]

dirgür: *Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [dirgür,]

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ **dirgür** dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 5). [dirgür,]*

dirīġ: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [dirīġ,]

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey **dirīġ**
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 5). [dirīġ,]

dirīġ: *Eyvah, yazık!.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden **dirīġ**
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [dirīġ,]

dirīġ: *"Eyvahlar olsun, yazık!" anlamında bir söz.*

Niçe bir dildāra varup cān **dirīġ** eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [dirīġ,]*

dirīġ: *"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz **dirīġ** ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 14). [dirīġ,]*

dirīġ eyler: *Esirgemek, korumak.*

Necātī dōstdan cānın **dirīġ eyler** dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [dirīġ eyler, -r]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy **dirīġa** ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 6). [dirīġa,]

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden **dirīġā** renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [dirīġā,]*

dirīġā: *Çok yazık!, eyvahlar olsun!.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [dirīġā,]*

dirīġā: *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [dirīġā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 12). [dirīġā,]

dirīġā: *"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.*
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [dirīġā,]
Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 1). [dirīġā,]*

diril: *Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.*
Yirüm od oldı ölüm yüz şuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre **dirilmekden** ise minnet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 2). [dirilmekden, -mek, -den]

diril: *Canlanmak, hayat bulmak.*
Āvāzın işitse **dirilür** mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [dirilür, -ür]

diril: *Canlandırmak, yaşar duruma getirmek, hayat vermek.*
Düşmenle ṭatlu **dirilüp** itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 5). [dirilüp, -üp]

dirildür-: *Diriltmek, dirilmesini sağlamak.Canlandırmak. mec.ölüye yeniden can vermek.*
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 1). [dirildürdüñ,]

dirlig: *Dirlik; düzen.*
Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim **dirligüm**
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 3). [dirligüm, -üm]*

dirlig: *Hayat, yaşam.*
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 7). [dirligüm, -üm]

dirlig: *Huzur, esenlik.*
Derd ü ġamla **dirligi** ḫoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [dirligi, -i]*

dirlig: *Diri olmak, yaşamak.*
Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 1). [dirligümde, -üm, -de]*

dirlik: *Yaşam.*
Ḥaḳ bilür şāhum bu **dirlikden** ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [dirlikden, -den]

dirlik: *Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.*
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre bu **dirlik** midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [dirlik,]

dirlik: *Dirlik, düzen, rahat.*

Sensüzin **dirlik** ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 7). [dirlik,]*

dirlik: *Yaşama, hayat.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh **dirlikden** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [dirlikden, -den]*

diş: *Diş II sevgilinin dişleri. Klasik Türk şiirinde çoğunlukla inci ile ilişkili olarak kullanılır.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [dişüñ, -üñ]*

diş bil-: *Çok istek duymak.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 7). [diş bil-, -er, --sin]*

diş biler: *Çok istek duymak.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim **diş biler** yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [diş biler, -r]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim **diş biler** yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [diş biler, -r]*

diş kışduñ: *Dudakla sus (!) işareti yapmak (TARAMA).*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña **diş ḳışduñ**
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 5). [diş ḳışduñ,]*

dişle: *Isırmak.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 5). [dişleyüp, -yüp]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice **dişler** lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [dişler, -r, -]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 1). [dişleyüp, -yüp]*

Vaṣluñda lebüñ **dişleyüp** emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [dişleyüp, -yüp]*

dişler: *Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice **dişlerdüm** bugün
Lezzetinden şınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 9). [dişlerdüm,]*

ditre-: *Titremek.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa **ditrer** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 10). [ditrer, -r]*

dīv: *Şeytan, dev.*

Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki **dīv**
ola musallaṭ melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [dīv,]

dīv: *Şeytan, dev, cin.*

Ṭañ degüldür **dīv** ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 9). [dīv,]*

dīvān: *Büyük meclis.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi **dīvānda** yine ḳuluña aʿyān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [dīvānda, -da]

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte **dīvān** günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 8). [dīvān,]

dīvān: *Şiir kitabı.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini **dīvāne** yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 14). [dīvāne,]

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü **dīvāne** yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 10). [dīvāne,]

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü **dīvānuma**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 14). [dīvānuma, -um, -a]

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile **dīvānına**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 14). [dīvānına, -ı, -na]

dīvān: *İçerisinde kaside, gazel, murabba gibi klasik Türk edebiyatı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin bulunduğu defter.*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü **dīvānlar** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 14). [dīvānlar, -lar]

dīvān: *Şairlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda **dīvānum**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [dīvānum, -um]

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 3). [dīvānımuñ, -ım, -uñ]

dīvān: *Divan şairlerinin kaleme aldığı şiir kitabı.*

Vaṣf-ı ḫüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze **dīvānı** dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [dīvānı, -ı]

dīvān: *(Fars.) Büyük meclis, yüksek meclis.*

Niçe gündür kim varup ol ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte **dīvān** yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [dīvān,]

dīvān: *(Ar.) Dîvân Şairlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son*

harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter
ü **dīvān** ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [dīvān,]

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte **dīvān** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 8). [dīvān,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 14). [dīvānı, -ı]

İy Muʿīdī çün oḳur **dīvānum** ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 13). [dīvānum,]*

dīvān: *Büyük kıyamet günü, herkesin dirilip toplandığı gün; büyük meclis.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile **dīvāna** ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [dīvāna, -a]

dīvān eylemez: *Divan düzenlemez.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre **dīvān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [dīvān eylemez,]*

dīvān oku-: *Şiir okur.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [dīvān oḳu-, -r]*

dīvān ṭurur: *El pençe divan durmak.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup **dīvān ṭurur** müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [dīvān ṭurur, -ur]*

dīvān ṭurur: *El pençe divan durmak deyimidir. Saygı ile el bağlamak.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup **dīvān ṭurur** müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [dīvān ṭurur, -ur]*

dīvāne: *Deli, mecnun.*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 2). [dīvāne,]*

Bende çekdi kākülüñ **dīvāne** diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [dīvāne,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer **dīvāne** göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 2). [dīvāne,]*

dīvāne: *Divane. II Aşık.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün **dīvānedür** bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar **dīvāne** göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi

zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [dīvāne,]*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [dīvāne,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [dīvāne,]*

Baş açuḳ **dīvāne** olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 3). [dīvāne,]*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden **dīvāne** olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 14). [dīvāne,]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp **dīvāne** olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 7). [dīvāne,]*

Baş açuḳ **dīvāne** olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 13). [dīvāne,]*

ʿIşḳ ile **dīvāneler** içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 11). [dīvāneler, -ler]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [şuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ]
dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 14). [dīvāneyem, -y, -em]*

dīvāne: *1. Çılgın, deli, mecnun 2. i. ve sıf. mec. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Mest ise ġamzeñ senüñ **dīvānedür** göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *Deli, mecnûn. II Âşık.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim **dīvāneyem**
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [dīvāneyem, -(y), -em]*

dīvāne: *Çılgın, deli, mecnun II kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile **dīvāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [dīvāne,]*

dīvāne: *Aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.*

Şemʿi-i ḥüsnüñ kim atar **dīvāne** göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [dīvāne,]*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki **dīvāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [dīvāne,]*

dīvāne: *'Âşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün **dīvānedür** bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [dīvānedür, -dür]

Şaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb **dīvānedür** dil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 6). [dīvānedür, -dür]

Bu göñül **dīvānedür** uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 7). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *Çılgın, deli, mecnun.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur **dīvāne** söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [dīvāne,]

dīvāne: *Tutkun, mecnun, düşkün .*

İncinüp **dīvāne** göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [dīvāne,]*

dīvāne: *(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen **dīvāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 12). [dīvāneler, -ler]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben **dīvāneye** tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 12). [dīvāneye, -y, -e]*

dīvāne: *(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān **dīvāne** olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [dīvāne,]*

dīvāne göñlüm: *(Âşığın) deli, divane, çılgın gönlü.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer **dīvāne göñlüm** ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [dīvāne göñlüm,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer **dīvāne göñlüm** ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [dīvāne göñlüm,]*

dīvāne it-: *Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [dīvāne it-, -miş, -dür]*

dīvāneye ṭaş añdurur: *Deliye taş hatırlatmak.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim **dīvāneye ṭaş añdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [dīvāneye ṭaş añdurur,]*

dīvān-ı muʿīdī: *Mu'îdi Divanı.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer **dīvān-ı Muʿīdī** kim Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [dīvān-ı muʿīdī,]*

dīvār: *Duvar.*

Kaʿbe'nüñ **dīvārına** yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 9). [dīvārına, -ı, -n, -a]

Āh-ı şāmum yazdugımdan añla her **dīvāre** kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 5). [dīvāre, -e]

dīvār şemʿ: *Duvar mumu.*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü **dīvār şemʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 6). [dīvār şemʿ,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem **diyārına**
Daḥi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 3). [diyārına, -ı, -n, -a]

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ **diyārından** gelür peyk-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 4). [diyārından, -ı, -n, -dan]

diyār: *Memleket.*

Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür iḫtiyārümle
Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 5). [diyārümden, -üm, -den]

diyār: *Ar. memleket, ülke.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum **diyār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [diyār,]*

Ẓulm ile göñlüm **diyārın** yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [diyārın, -ın]

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu **diyāre** gelicek devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 12). [diyāre, -e]

diyār-ı ġurbet-: *Gurbet diyarı.Yabancı memleket.*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 11). [diyār-ı ġurbet-, --e]

diyār-ı sīne-: *Gönül diyarı, ülkesi.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 4). [diyār-ı sīne-, --me]

diyār-ı sīneme: *Gönül diyarı, ülkesi.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur **diyār-ı sīneme** ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [diyār-ı sīneme, -m, -e]

diye: *"Diye, diyerek" anlamında zarf.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle **diye** hem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 2). [diye,]

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler **diye**
Ḳıl beni yā Rab

raḳībüñ iftirāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [diye,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Geldi gül devri **diyü** ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 3). [diyü,]

Bende çekdi kākülüñ dīvāne
diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ
maḥabbet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [diyü,]

Söz **diyü** gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ
bir aġır taḥsīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 9). [diyü,]

Ḳıṣṣa-i Yūsuf **diyü** vaṣf-ı
cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme
gibi dil-rübālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 3). [diyü,]

Yolıma ölmez **diyü** cevr
itme hey kāfir baña
Bir müselmāna
yazuḳdur böyle bühtān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [diyü,]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı
ṣu ḳoysun **diyü**
Kārbārum yile virüp
ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [diyü,]

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ
beni reşk öldürür
Seyr iderken göre **diyü**
nerges-i şehlā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 6). [diyü,]

diyü: *"Diye" zarf.*

Vaḳt-i güldür **diyü** devr
eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Ṣīṣeveş ġamdan
derūnum ṭoptolu
ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [diyü,]

Gitme **diyü** dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 7). [diyü,]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vuṣḳa **diyü**
medḥ itdügim zünnār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 10). [diyü,]*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin **diyü** ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin reh-
güzerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 3). [diyü,]

Yāre ʿāşıḳsın **diyü** her kişi
düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā
Rab kimse meşhūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 7). [diyü,]

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ **diyü**
idersem n'ola yārān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [diyü,]*

Devr-i güldür iç **diyü** gül-
ruḫlara
Göz ider ibrām idüp
zerrīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [diyü,]

Ḥüsnüm zamānıdur **diyü**
aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [diyü,]

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi
ögrensün **diyü**
Dāne ḳor
merdümlerüm anuñ
öñüne āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [diyü,]

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi **diyü** ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi
aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [diyü,]

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün **diyü**
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [diyü,]

Hīç añmaduñ ḳulum **diyü**
ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 5). [diyü,]*

Yār **diyü** sevdügim dilber
ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 1). [diyü,]

Mihr umma **diyü** devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 15). [diyü,]

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ **diyü**
Ḫażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 15). [diyü,]

Gizlendi **diyü** düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 7). [diyü,]

Gerçi ḳalmadı yaşum **diyü**
ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [diyü,]

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin **diyü**
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 9). [diyü,]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun **diyü** gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [diyü,]*

Destān-ı ʿışḳum añıla **diyü** zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 11). [diyü,]

Ḫācılar ḫayret eliyle çāk ide iḫrāmını
Baş açup lebbeyk **diyü** ol ḳadar ġavġā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 8). [diyü,]

Ger Muʿīdīye ḳulumdur **diyü** cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḫsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [diyü,]

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem **diyü**
Ḳāmetüm cāḫı kemān oldı ḫadeng-i āh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 7). [diyü,]

Çāk dāmāndur **diyü** el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [diyü,]

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün **diyü**
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 9). [diyü,]

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Ḳul degüldür **diyü** rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem ṣāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [diyü,]

diyü: *"Diye, diyerek" anlamında zarf.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe **diyü**
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [diyü,]

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin **diyü**

ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 5). [diyü,]*

diyü: *"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur **diyü**
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [diyü,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey **diyü** nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [diyü,]*

diyü: *"Diyerek, diyip" anlamında zarf.*

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun **diyü**
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 11). [diyü,]*

diz: *Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 8). [dizmişem, -miş, -em]*

diz: *Dizmek, nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Diz Muʿīdī söz yirine
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 13). [diz,]*

diz-: *Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā **dizdüñ** elüñle tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 10). [dizdüñ, -düñ]*

dizil: *Dizilmek, sıralanmak.*

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar **dizilür**
Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 9). [dizilür, -ü, -r]*

dizil-: *Sıralanmak.*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller **dizilmesün** daḥi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 14). [dizilmesün, -me, -sün]*

dög: *Dövmek.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz **döger** miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 10). [döger, -er]*

Ṭaş ile gögsüm **dögüp** yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 9). [dögüp, -üp]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 10). [dögüp, -üp]*

dög: *Dövmek, vurmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def **döger** bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [döger, -er]*

dög: *Dövmek.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde **dögdüm** sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211,*

Mısra 8). [dögdüm, -düm]

dög: *(Demir) dövmek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen **dögülmez** ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [dögülmez, -ül, -mez]*

doġrılık: *Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet.*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez **doġrılıḳ** serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 4). [doġrılıḳ,]*

doġru: *-e doğru anlamında edat.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün **doġru** ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [doġru,]*

dögün: *Yakı, dağlamakla açılan yara.*

Añup zülfüñ fetilin dil **dögünler** yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 5). [dögünler, -ler]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ **dökdügi** ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [dökdügi, -düg, -i]*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [döküp, -üp]*

Ḥaḳ bilür ṣāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire **dökse** ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 4). [dökse, -se]*

dök: *(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme **dökdüñ** yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [dökdüñ, -dü, -ñ]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş **dökilür** eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 8). [dökilür, -il, -ü, -r]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke **döksem** yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 13). [döksem, -sem]*

Her ne deñlü aḳçeler **döksem** ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [döksem, -sem]*

dök: *Dökmek.*

Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam **döküp** eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [döküp, -üp]*

dök: *Dökmek, bırakmak, salmak.*

Çeşmüñe ḳan **dökmegi** ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına ṣol

ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [dökmegi, -megi]

dök: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*
Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā
ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [dökeli, -eli]

dök: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.*
Laʿl ü zer elde ne var ise
döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḥlar bezmine
varur zihī nuḫsend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [döküp, -üp]

dök: *Dökmek.*
Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi
ḫāke **dökmedin**
Bilsem neyiki bāri
melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 7). [dökmedin, -me, -din]

dök: *Dökülmek (gözyaşı vb.).*
Dūd-ı āhumdan **dökilür**
ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur
gūyā ki bir āfet-seḥāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [dökilür, -il, -ür]

dök: *(gözyaşı) dökme.*
Dest-i ḥasretle **döker** yaşın
meges
Leblerüñden yiyeli
ḫālüñ ʿasel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 7). [döker, -e, -r]

dök: *(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.*
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [döküp, -üp]

dök-: *Akıtmak, dökmek.*
Dām-ı ḥüsne dāne **dökmiş**
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 7). [dökmiş, -miş]*
Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke
dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü
ṣabr ü ārāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 9). [dökelden,]
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim ṣu
gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 8). [dökmezse,]
Dökelden ḳanumı ḳurbān
gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn
itdüm senüñ ʿışḳuñ
gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 3). [dökelden,]

dök-: *(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.*
Yaşum **dökdi** göñülüme
ġamuñ ṣaldı hemān
āteş
Bu şehri bir zamān
yaḳdı begüm ṣu bir
zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [dökdi, -di]
Lāle-ruḥsāruñ görüp **dökdi**
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [dökdi, -di]

dök-: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*
Dām-ı ḥüsne dāne **dökmiş**
cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 3). [dökmiş, -miş]*

dök-: *Akıtmak, dökmek.*

İy kemān ebrū n’ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 7). [dökerse, -er, -se]*

dök-: *Saçmak, serpmek, koymak.*
Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler **döküp** eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 4). [döküp, -üp]*

dökdügi-: *Akıtmak, dökmek.*
Yāre gibi gözlerüm ḳan **dökdüginden** añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [dökdüginden, -n, -den]*
Gözlerüm yaş yirine ḳan **dökdüginden** añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḥm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [dökdüginden, -n, -den]*

döker: *(Kan ağlamak) dökmek, akıtmak.*
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın **döker**
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [döker,]*

dökil: *(Gözyaşı) Dökmek. II Ağlamak.*
Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 8). [dökilür, -ür]*

dökül: *Dökülmek.*
Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı **dökülsün** yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 7). [dökülsün, -sün]*

döküldükçe: *Döküldükçe.*
Yire yaşum **döküldükce** irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 9). [döküldükce,]*

döküp: *(Gözyaşı, kan) Dökmek. II Ağlamak.*
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki **döküp** ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [döküp,]*

döküp şaç-: *Dağıtmak, ziyan etmek.*
Yār ile ʿīş it Muʿīdī gizlü rāzıñ açmadın
Cān ṣafāsın sür göñül naḳdini döküp ṣaçmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 22). [döküp şaç-, -ma, -dın]*

dôlāb: *Su değirmeni.*
Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm **dōlāb** olıpdur kūze-i **dōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [dōlāb,]*

dôlāb: *Dönerek iş gören çark, çıkrık.*
Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm **dōlāb** olıpdur kūze-i **dōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [dōlāb,]*

dôlāb: *Bostan sulamak için gözleri bağlı bir beygir tarafından döndürülmek suretiyle bostan kuyusundan su çekmeye yarayan düzenek.*
Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar

āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 6). [dōlāb,]

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün **döneydi**
üstüme gerdūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 10). [döneydi, -e, -y, -di]

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Göz yaşı ṭūfāna **döndi** yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 9). [döndi, -di]

dön: *Benzetmek, çevirmek.*

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 12). [döndürdi, -dürdi]

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 10). [döndürdi, -dürdi]

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Ṣu içre taḫta-i ten-şūyi sāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 8). [döndürdi, -dürdi]

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 6). [döndürdi, -dürdi]

Ne ḫoş yaraṣdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 4). [döndürdi, -dürdi]

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle **döndürdi**
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [döndürdi, -dürdi]

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle **döndürdi**
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 2). [döndürdi, -dürdi]

dön: *Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.*

Rūz-ı vaṣla **döner** āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 1). [döner, -er]

dön: *Devretmek,dolaşmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe **döner** üstine ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [döner, -er]

dön: *...gibi olmak, benzemek.*

Żaʿf ile tāre **döndi** tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 11). [döndi, -di]

dön: *Benzemek II dönüşmek.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra **dönmüşdür** giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 10). [dönmüşdür,]

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle **döndüm**
Kim incelüp vücūdum

āḫir ḫayāle **döndüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 2). [döndüm, -düm]

dön: *Vazgeçmek, caymak.*
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm **dönmeye** dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [dönmeye, -me, -y, -e]

dön: *Dönmek, fikir değiştirmek, fikrinden caymak.*
Göñlüm alup āl ile **döndüñ**
cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle
şūḫ ü ʿayyār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 11). [döndüñ, -dü, -ñ]

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*
Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [dönmeyüp, -me, -(y), -üp]

dön: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.*
Serv-i nāzum gül-i nesrīne **döner** özge degül
Giyinüñce ṭonanup
cāme-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [döner, -er]

dön: *Vermiş olduğu sözden caymak. Sözünden dönmek.*
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce **döner** üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [döner, -er]

dön: *Benzemek.*
Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya **döner** kim ḳafesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [döner, -er]

dön: *Dahası II bir eksende hareket etmek, dönmek.*
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna **döner** yirde firāvān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [döner, -er]

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*
Tīġ-i ġam ile çenbere **dönmezdi** ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 7). [dönmezdi, --mez, --di]*

dön-: *Vazgeçmek, caymak.*
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ **dönüşüm**
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 3). [dönüşüm, -üşüm]

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*
Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa **dönmişdür**
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri şaḥn-ı çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [dönmişdür, -miş, -dür]

dön-: *(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.*
Cān virsevüz önüñde **dönüp** itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 3). [dönüp, -üp]

donan: *Donanmak; giyinip kuşanmak, süslenmek.*
Lāle-ruḫlar **donanup** nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146,

Mısra 1). [donanup, -up]

döndi: *Değişmek.*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz
bir vefāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 7). [döndi,]

döndüm: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek.*

Ben nāleden miyānuñ
hecrinde nāle **döndüm**
Kim incelüp vücūdum
āḫir ḫayāle **döndüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [döndüm, -dü, -m]

döndür: *Benzetmek.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle **döndürdi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [döndürdi, -di]

döndür: *Dönmesini sağlamak; bir tarafa doğru yöneltmek, çevirmek; durumuna getirmek, benzer duruma sokmak.*

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm
döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 11). [döndürsün, -sün]

döndür: *Döndürmek, çevirmek.*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye **döndürme** bayramum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 6). [döndürme, -me]*

döne döne: *Döne döne.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki **döne döne** bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [döne döne,]

döner-: *Dönmek, dönüşmek.*

Mūy-ı bārike **dönersem** yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 9). [dönersem, -se, -m]

dönmeg: *(bir yandan bir yana) dönmek.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz gönül
Dōlāb **dönmege** aḳar āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 6). [dönmege, --e]

dördünci: *Dördüncü.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi **dördünci** ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [dördünci,]*

dördünci ḳat gök-: *Gökyüzünün dördüncü katı, Güneş'in bulunduğu kat.*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [dördünci ḳat gök-, -dür]*

döşe: *Sermek.*

Seccādesini zülfüñ od üzre **döşer** dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [döşer, -r]

döşe: *Yayılmak, serilmek.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

44, Mısra 10). [döşenür, -n, -ür]

döşen: *Örtünmek; üstünü örtmek.*

Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler **döşen**
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī
ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [döşen,]

döşenmiş: *Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür
vegerni sebzede
Sünbül ü nerges
döşenmiş rāygān
olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [döşenmiş,]

dōst: *Dost II Sevgili.*

Öldür iy **dōst** Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ
cevr ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [dōst,]

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme
ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür
çünkim devlet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [dōstum, -um]

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam
ḳıl ki dinsün **dōstum**
Köpri yapdı ḫayr içün
bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 7). [dōstum, -um]

Dōstum hercāʿī olmasañ
ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün
baş egerler Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 9). [dōstum, -um]

Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi **dōstum**
Düşmene uyup
unutduñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 3). [dōstum, -um]*

Necātī **dōstdan** cānın dirīġ
eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki
düşmendür bizümle
mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [dōstdan, -dan]

dōst: *Arkadaş,dost.*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen
dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi
ḥāli digergūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [dōst,]

dōst: *Arkadaş, dost.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ
kişiye bir ḳul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [dōstum, -um]

Çoḳ nifāḳ eyler benüm
ḫaḳḳumda aġyāruñ
velī
İl ne söyler **dōstum**
ġūş eylesen aġyār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 10). [dōstum, -um]

dōst: *1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [dōstlar, -lar]

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [dōstlar, -lar]*

İy **dōst** çeşm-i mestüñe hey
di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı
içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [dōst,]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ
ḫasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi
ġurbetde bīmār

olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [dōstlar, -lar]

dōst: *Sevgili, yar.*
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı **dōst**
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [dōst,]

dōst: *Arkadaş, dost.*
Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [dōstlar, -lar]*
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy **dōstlar**
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [dōstlar, -lar]*

dōst: *[A] Dostlar.*
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [dōstlar, -lar]*

dōst: *Arkadaş; hitap ifadesi.*
Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy **dōst** ejderhā deminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 4). [dōst,]

dostlar: *Dostlar! Ey dostlar!.*
Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [dōstlar,]*
Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz **dōstlar**
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 7). [dōstlar,]*

dostluḳ: *Dostluk, yakınlık.*
Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 14). [dōstluḳ,]

dōstu: *Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse; sevgili.*
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam ṣāhā ne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [dōstum, -m]

dōstum: *Dostum! Ey arkadaş!.*
Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün **dōstum**
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [dōstum,]

dōstum: *"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.*
Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [dōstum,]*
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme **dōstum**
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [dōstum,]
Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı **dōstum**
N'oldı ḳapuñda hiẓmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 5). [dōstum,]*
Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm **dōstum**
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından

ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 9). [dōstum,]*

Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 1). [dōstum,]*

dōstum: *[A] dostum!.*

Ṣubḥ-ı ṣādīye sevinme ṣām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur **dōstum** bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [dōstum,]*

dōstum: *Dostum, hitap sözü.*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 6). [dōstum,]*

döyme: *Dayanamamak, katlanamamak, tahammül edememek.*

Bülbülüñ bir āhına **döymez** varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [döymez, -z]*

duʿā: *Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr **duʿādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 8). [duʿādur, -dur]*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün **duʿālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 8). [duʿālar, -lar]*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ **duʿāsı** ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 14). [duʿāsı, -sı]*

duʿā: *Allah'a yalvarma, niyaz.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir **duʿā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 14). [duʿā,]*

duʿā: *Allah'a yalvarma; niyaz.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler **duʿālar** müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [duʿālar, -lar]*

duʿā: *Allah' a yalvarma, niyâz.*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim **duʿālar** eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 7). [duʿālar, -lar]*

duʿā: *(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Çoḳ **duʿālar** diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [duʿālar, -lar]*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem **duʿā**
Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 9). [duʿā,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem **dūd** āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [dūd,]

dūd: *Duman.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [dūd,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme **dūd** olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [dūd,]*

Başı üzre **dūd** sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [dūd,]*

dūd: *Duman (Ateş bağlamında) II keder, acı; kargaşa, mücadele.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem **dūd** āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [dūd,]*

dūd: *(Kara) duman.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış **dūddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 2). [dūddan, -dan]*

dūd-ı: *Duman,.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol **dūd-ı** ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [dūd-ı,]*

dūd-ı āfet: *Bela dumanı.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 2). [dūd-ı āfet, -dür]*

dūd-ı āh: *Ah dumanı.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [dūd-ı āh, -um]*

dūd-ı āh-: *Ahın dumanı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [dūd-ı āh-, -um]*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [dūd-ı āh-, --um]*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 7). [dūd-ı āh-, -um]*

dūd-ı āhum: *Âşığın ahının dumanı.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [dūd-ı āhum, -um]*

dūd-ı āhumdan: *Âşığın ahının dumanı.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [dūd-ı āhumdan, -um, -dan]*

dūd-ı dil-: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Gülşene varmağa yoḳtur
iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [dūd-ı dil-, -üm]*

dūd-ı miskāsā: *Misk dumanı.*
ʿĀrıż-ı ruḥsār içinde ḫaṭṭ-ı
ʿanber-bār-ı dōst
Dūd-ı miskāsā durur
kim āb u āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 10). [dūd-ı miskāsā,]

dügün: *Düğün.*
İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı
fırāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ
dügündür ʿāşıḳa
mātem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [dügündür, -dür]

dügün: *Evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*
Mātem-i ġamda Muʿīdī
yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [dügündür, -dür]

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence II Coşku veren eğlendirici gösteri, şenlik.*
Mātem-i ġamda Muʿīdī
yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [dügündür, -dür]

duḫān: *Duman.*
Ẓulmet-i şebden **duḫān**
olmazdı peydā her
ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od
urmasa ḥüsnüñ pertevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 7). [duḫān,]

düken-: *Tükenmezse.*
Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan
geldügin bilmez belā
ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [dükenmezse, -mez, -se]

düken: *Bitmek, sona ermek.*
Zülfünüñ cevri **dükenmez**
añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma
birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [dükenmez, -mez]

dükenmez: *Tükenmez, bitmez.*
Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa
çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 14). [dükenmez,]

dükenmez: *Tükenmeyen, bitmeyen.*
Hīç **dükenmez** bilmezem
ḳandan gelür deryā-yı
dürr
İle ḫarc-ı sīm ider
genc-i ḫarābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 11). [dükenmez,]*

dükkān-ı ʿīd: *Bayram dükkanları.*
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler
ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar
zeyn olmaya **dükkān-ı**
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [dükkān-ı ʿīd,]*

dükkānına: *Dükkan, iş yeri.*
Berber-i hindū gibi eşküm
ḥabābından gözüm
Cā-be-cā **dükkānına**
āyīneler zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187,

Mısra 10). [dükkānına,]

dün: *Dün, önceki gün.*

Gül yüzüñ añdı meger **dün** gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [dün,]

dün: *Bugünden bir önceki gün, dün.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [dün,]

dün: *1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña **dün** varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 11). [dün,]

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda **dün** gice Mecnūn'ı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [dün,]

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [dün,]

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa **dün**
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [dün,]

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün **dün** gice ṣol deñlü efgān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [dün,]

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [dün,]

dün: *Bir önceki gün.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [dün,]

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [dün,]

dün: *Aşağıda, altta II değersiz, kıymetsiz (şey).*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [dün,]

dün: *Bir önceki gün, geçmiş zaman.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [dün,]

dün: *Dün.*

Sūr ile **dün** şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḫāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [dün,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün.*

Gerçi **dün** var idi bende bir ramaḳ cāndan eşer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [dün,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün, geçmiş.*

Ḫāṭır-ı yār içün **dün** seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-

ruḫsuz dāġ-ı hicrān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 5). [dün,]*

dūn-: *Gece.*

Dün ṭoġdı **dūnla** bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [dūnla, -la]*

dün gice: *Dün gece.*

Düşümde **dün gice** ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 3). [dün gice,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 5). [dün gice,]*

dü-nīm: *İki parça, ikiye bölünmüş.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden **dü-nīm** olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [dü-nīm,]*

dünki oġlan: *Dünkü çocuk, tecrübesiz, toy.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī
cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir **dünki oġlan** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [dünki oġlan,]*

dünyā: *Dünya.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı **dünyāda** cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [dünyāda,]*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı **dünyāda** kāfır Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [dünyāda,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 7). [dünyā,]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi **dünyānuñ** belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 8). [dünyānuñ, -nuñ]*

dünyā: *Dünya.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ **dünyāda** kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Dünya, felek, yeryüzü.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi **dünyāda** peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Cihan, dünyaya ait her şey.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña **dünyāda** hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [dünyāda, -da]*

dünyā: *Âlem, yeryüzü, dünyaya ait her şey.*

Sāḳiyā **dünyā** ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [dünyā,]*

dünyā: *Âlem, yeryüzü; dünyaya ait her şey.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña **dünyāda** hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [dünyāda, -da]

dünyā: *(Fani, geçici olan) dünya II dünya hayatı.*

Ḥūr u cennet ʿālemin
dünyāda görmek
isteyen
Sen perī-peykerle
varup eylesün seyrān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [dünyāda, -da]*

dünyā: *(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer s̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü
devlete aldanma hā
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [dünyā,]*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler
ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [dünyā,]*

Bir būseñ olurken niçe biñ
cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-
i ḫandāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [dünyāda, -da]

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik
midür **dünyāda** kim
Söylemezsin ger
ölürsem ḳarşuña iy yār
söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [dünyāda, -da]*

Dilersen bu **dünyāda** genc-i
ḫużūr
Ḫudā virdügine
ḳanāʿat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 11). [dünyāda, -da]

Dünyāya baḳmasam n'ola
iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı
miskīne ḫvāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 5). [dünyāya, -(y), -a]

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre
bir zaḫm urdı kim
Ölmedin **dünyāyı**
ṭutmışdur fiġān ü
şīvenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 10). [dünyāyı, -y, -ı]

Göz yaşıyla el yudum
hicrān ü vaṣluña
senüñ
Fāriġem **dünyāda**
şimdi āşnādan yāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 12). [dünyāda, -da]

Adım ādem olmasun
dünyāda nā-merdem
eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı
Mecnūn'dan olmazsa
füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [dünyāda, -da]*

dünye: *Dünya, dünya hayatı.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [dünyede, -de]

dünye: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm
dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 2). [dünyede, -de]

dünye: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan .*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [dünyede, -de]

dünye: *Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem || Fâni dünya.*

Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn **dünyeden** iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 13). [dünyeden, -den]

dünye vü ʿukbāyı: *Dünya ve ahiret.*

Nāṣiḥā **dünye vü ʿuḳbāyı** iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [dünye vü ʿuḳbāyı, -yı]

dünyeden git: *Dünyadan gitmek, ölmek.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [dünyeden git, -di]

dūr: *Uzak, uzaklık.*

Cevr-i yāre incinüp **dūr** olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [dūr,]

dūr: *Türlü, çeşitli; birçok.*

Göz görüp göñlüm sevüp **dürlü** belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [dürlü, -lü]*

dūr: *(Fars.) Uzak.*

Tā ki **dūr** olmışdur ol ḫüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 1). [dūr,]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden **dūr** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 2). [dūr,]

dūr: *Ara vermeden sürekli olarak.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar **durmaz** ṣarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [durmaz, -maz]*

dūr olmaġ: *(Sevgiliden) uzak olmak.*

Cevr-i yāre incinüp **dūr olmaġ** isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [dūr olmaġ, -maġ]

dūr olup: *Uzaklaşmak, uzak kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā **dūr olup** andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [dūr olup, -(u)p]*

dūr olup: *Uzaklaşmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā **dūr olup** andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [dūr olup, -up]*

dür-efşān: *İnci saçan.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre **dür-efşān** ü güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [dür-efşān,]

dür-i yektā: *Eşsiz inci.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy **dür-i yektā** bu

deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [dür-i yektā,]*

dürlü: *Türlü.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz **dürlü** perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [dürlü,]*

dürlü: *"Türlü", çeşit çeşit, farklı.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [dürlü,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz **dürlü** ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 11). [dürlü dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çesit çesit, farklı farklı.*

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet
Bu deyrüñ **dürlü dürlü** ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12). [dürlü dürlü,]*

durmayınca: *Durulmazsa.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [durmayınca,]*

dürr: *Ar. İnci.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde **dürr** ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [dürr,]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [dürr,]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne **dürr** gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 5). [dürr,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 6). [dürr,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 9). [dürr,]*

dürr: *İnci.*

Gel iy **dürr** isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [dürr,]*

dürr ü mercān: *İnci ve mercan || Güzel söz, şiir.*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna **dürr ü mercān** yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 14). [dürr ü mercān,]*

dürr-bār: *İnci yağdırmak.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi **dürr-bār** olmayan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 14). [dürr-bār,]

dürr-i ʿaden: *Aden incisi. Yemen'in güneyinde, Ummân Denizi ve Hazar denizi ile başka yerlerde de çıkmaktadır. Bu inciler arasında en makbulu Dürr-i Aden denilen kasabada çıkan incilerdir. Dürr-i Aden kasabasından çıkan inciler büyük olmaları ile meşhur olmuştur.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı **dürr-i ʿAden** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [dürr-i ʿaden,]*

dürr-i ʿaden'den: *Aden'den çıkartılan inci II Sevgilinin dişleri.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın **dürr-i ʿAden'den** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [dürr-i ʿaden'den, -den]*

dürr-i ʿışḳ-: *Aşkın incisi II sevgilinin aşkı.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 12). [dürr-i ʿışḳ-,]*

dürr-i nāba: *Saf inci.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre **dürr-i nāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [dürr-i nāba, -a]*

dürr-i naẓm-: *Inci gibi dizili şiir.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 11). [dürr-i naẓm-, -uñ]*

dürr-i şehvār-: *Şahlara layık olan iri taneli inci.*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [dürr-i şehvār-, --uñ]*

dürr-i sīr-āb: *Saf inci.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 1). [dürr-i sīr-āb,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış **durur** ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [durur,]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup **durur**
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 15). [durur,]*

durur: *Bulunmak, durmak II Bildirme eki olan "dur" ekinin Eski Türkiye Türkçesindeki kullanım şekli.*

Daḥi **durur** leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [durur,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [dürüst,]*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī
naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir
tāze dīvānı **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 40,
Mısra 14). [dürüst,]*
Ṭop idüp oynatdı başum ol
ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ
destinde çevgānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
40, Mısra 8). [dürüst,]*

dürüst: *Sağlam.*
Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ
Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Mısra 14). [dürüst,
]*

dürüst: *Doğru.*
Mescid içre ayaġum yā Rab
dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya
vālih gözlemez miḥrāb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
157, Mısra 5). [dürüst,
]*

dürüst: *Bütün.*
Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol
serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ
itmiş gülistānı **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 38,
Mısra 10). [dürüst,]*

dürüst: *Düzgünce.*
Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin
laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 38,
Mısra 8). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, gerçek.*
Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber
ḫadd-i cānānı **dürüst**
Jeng-i ḥasret ḳapladı
āyīne-i cānı **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 38,
Mısra 1). [dürüst,]*
Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru
dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
40, Mısra 12). [dürüst,
]*
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi
devrānı **dürüst**
Naḳş olupdur laʿlüñe
mühr-i Süleymānī
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
40, Mısra 2). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün; hatasız.*
Āferīn şol göñli şınmış
ḳaddi ḫam şeydāya
kim
Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Mısra 12). [dürüst,
]*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı
vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle
ḫaṭṭ-ı reyhānī **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 39,
Mısra 10). [dürüst,]*
Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-
i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba
bilmez çünki Ḳur'ān'ı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
40, Mısra 6). [dürüst,]*

dürüst: *Yeterli, kâfi derecede.*
Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber
ḫadd-i cānānı **dürüst**
Jeng-i ḥasret ḳapladı
āyīne-i cānı **dürüst**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 38,
Mısra 2). [dürüst,]*

dürüst: *Yeterli derecede.*
Ṣubḥ olınca giceler yılduz
ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider
sen māh-ı tābānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Mısra 4). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*
İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı **dürüst**
Çaḳ ciger-gāhumda
işler zaḫm-ı peykānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
39, Mısra 1). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı **dürüst**
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğru, düzgünce.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı **dürüst**
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [dürüst,]*

dürüst: *Doğrusu, gerçekten .*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [dürüst,]*

dürüst: *Dosdoğruca.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün, sağlam.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [dürüst,]*

dürüst: *Kurallara uygun, yanlışsız.*

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14). [dürüst,]*

dürüst: *Baştan başa.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı **dürüst**
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [dürüst,]*

dürüst: *Layıkıyla, hakkını vererek.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı **dürüst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [dürüst,]*

dürüst kalmaz: *Sağlam kalmak.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [dürüst ḳalmaz, -maz]*

dürüst olmaz: *Dürüst olmamak.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu **dürüst olmaz** namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [dürüst olmaz,]*

dürüst olmaz: *Sözünde, yemininde sağlam olmak.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [dürüst olmaz, -maz]*

düş: *Düşmiş: düş-, düşmek.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki **düşmiş** gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [düşmiş, -miş]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ **düşevüz**
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [düşevüz, -evüz]*

düş: *Düşmek.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i
derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ **düşmüş**
tenüm aña ḳabā-yı zer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 12). [düşmüş, -müş]*

düş: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim **düşer** dīvāne
göñlüm ḳan olur ḳan
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 2). [düşer, -e, -r]*

düş: *Gelmek.*

Bādeye köp **düşüp** yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [düşüp, -üp]

düş: *Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.*

İki gicedür **düşüme** zülfüñ
girer oldı
Beñzer ki yine uzun
uzaḳ bir seferüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [düşüme, -üme]

düş: *Yakalanmak, ele geçmek.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil
sevād-ı zülfüñe **düşdi**
Uzaḳ menzilden oḳ
alup gelür peyk-i
revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 5). [düşdi, -di]

düş: *(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim **düşer** dīvāne
göñlüm ara yirde ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [düşer, -e, -r]*

düş: *Düşmek.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od **düşe** nā-
geh perr-i Cibrīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 14). [düşe, -e]

düş: *İstenmeyen bir durumda bulunmak.*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi
sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ
düşdügince yanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 12). [düşdügince, -düg, -ince]

Şevḳ-i ḫüsnüñ sūz-ı ʿışḳum
berḳ urur dilden dile
Ol sebebden
düşmezüz rüsvāy olup
dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 2). [düşmezüz, -me, -z, -üz]

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh eger ṣoñ
ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa
bir kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 9). [düşdüm, -dü, -m]

düş: *Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān
eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān
düşdüm yire bī-ʿaḳl ü
ser-gerdān
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [düşdüm, -dü, -m]

düş: *Düşmek, istenmeyen bir duruma uğramak.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı
kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [düşüp, -üp]*

düş: *Bir nesnenin yukarıdan aşağıya inmesi.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm
nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer
düşmüş ney-
istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [düşmüş, -müş]

düş: *Uygun olmak, yakışmak.*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ **düşer** serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 8). [düşer, -er]*

düş: *Önem, kıymet vermek.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele **düşmüşde** ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 2). [düşmüşde, -müş, -de]*

düş: *Damlamak, dökülmek.*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var **düşse** aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 6). [düşse, -se]*

düş: *Düşmek II maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā **düşürdüñ** pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 2). [düşürdüñ, -ür, -dü, -ñ]*

düş: *Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim **düşdi** hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 9). [düşdi, -di]*

Tā ki cām-ı dīdeden **düşdi** cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy şanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 1). [düşdi, -di]*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer **düşdi** hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 5). [düşdi, -di]*

düş: *Düş, rüya.*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 3). [düşümde, -üm, -de]*

düş: *(yol bağlamında) girmek, koyulmak, yürümek, katetmek.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa **düş** Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [düş,]*

düş: *... içine düşmek.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba **düşüp**
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [düşüp, -üp]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin **düşe** boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [düşe, -e]*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür **düşüp** ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 2). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek II Maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ **düşdüñ** oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [düşdüñ, -dü, -ñ]*

düş: *Bir hakka sahip olmak,*

haddi olmak, Layık olmak. Pay sahibi olmak.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe **düşmez** bū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [düşmez, -mez]

düş: *Kapılmak, müptelâ olmak.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp **düşme** sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [düşme, -me]*

düş: *(kötü bir durum yüzünden) istenmeyecek bir hâlde bulunmak.*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre **düşdüm** kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [düşdüm, -dü, -m]*

düş: *Düş, hayal, rüya.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [düşde, -de]*

Söyleşürken **düşde** ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 13). [düşde, -de]*

Söyleşürken **düşde** ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 11). [düşde, -de]*

düş: *Düşürmemek.*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup **düşürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [düşürmez, -ür, -mez]*

düş: *(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim **düşe** sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [düşe, -e]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki **düşen** ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 11). [düşen, -en]*

Zülfüñ hevāsına **düşeli** sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 5). [düşeli, -eli]*

düş: *Düştüğünden beri.*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru **düşelden** berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 4). [düşelden, -el, -den]*

düş: *(Bir yere) düşmek.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına **düşse** meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [düşse, -se]*

düş: *(Yere) düşmek.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña **düşüp** ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [düşüp, -üp]*

düş: *(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın **düşmesün** boynuña ḳanum gitme gel

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 12). [düşmesün, -me, -sün]

düş-: *Düşmek, sendelemek.*

Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 3). [düşdi, -di]

düş-: *Uğramak, rast gelmek.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 5). [düşdügim, -düg, -im]*

düş-: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim **düşer** dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [düşer, -er]*

düş-: *Ayrı kalmak.*

Hecre **düşdüm** bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 3). [düşdüm, -düm]*

düş-: *(Bir duruma) Düşmek.*

İy Muʿīdī göñlüme **düşdi**
Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam
Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 13). [düşdi, -di]*

düşdi: *(Aşk ateşi) Düşmek.*

Pervāne oda **düşdi** Muʿīdī
ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [düşdi,]*

Bālā boyuñı göreli **düşdi**
saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [düşdi,]*

düşdi: *Beyitte aklına gelmek anlamında kullanılmıştır.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri **düşdi**
her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [düşdi,]*

düşdüg: *Düşmek, sendelemek.*

Devlet ile mülk-i ḫüsne
pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḫsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [düşdügince, -ince]*

dūşīze: *El değmemiş, bâkir.*

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 15). [dūşīze,]*

düşkün: *Şanssızlık, bahtsızlık.*

Āferīn ḫüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı **düşkün** görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [düşkün,]*

düşmen: *Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen
düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [düşmende, -de]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu
düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [düşmenlik, -lik]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 5). [düşmenle, -le]

Ġamze idüp **düşmene** uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 7). [düşmene, -e]

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu **düşmenler** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [düşmenler, -ler]

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 4). [düşmene, -e]

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş **düşmen**
Zihī **düşmen** ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 22). [düşmen,]

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş **düşmen**
Zihī **düşmen** ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [düşmen,]

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki **düşmendür** bizümle mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 22). [düşmendür, -dür]

düşmen: *Düşman.*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi **düşmen** var kemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [düşmen,]

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki **düşmen** güle seven yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [düşmen,]

Ol Muʿīdīyem ki cānā **düşmen** ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [düşmen,]

düşmen: *Dost olmayan, hasım.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 7). [düşmeni, -i]

düşmen: *Düşman ‖ rakip.*

İnce bilüñi çekdi mi **düşmen** kenāre āh
Sīne-be-sīne şardı mı ol bed-liḳā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [düşmen,]

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi **düşmendür** baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 7). [düşmendür, -dür]

düşmen: *Dost olmayan, hasım, düşman.*

ʿĀşıḳda bīm-i **düşmen** düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [düşmen,]

düşmen: *Dost olmayan, yağı, düşman.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına **düşmen**
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [düşmen,]

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [düşmenüñ, -üñ]*

düşmen: *Dost olmayan, hasım, rakip, düşman.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī **düşmenüme**
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [düşmenüme, -üm, -e]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar **düşmen** kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [düşmen,]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, dost karşıtı.*

Yār idinme **düşmeni** ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [düşmeni, -i]*

düşmen: *"Rakip; düşman".*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup **düşmene**
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 5). [düşmene, -e]*

düşmen: *Düşman. II Rakip.*

Baña pend idüp n'idersin **düşmenümdür** iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 5). [düşmenümdür, -üm, -dür]*

düşmen: *Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli **düşmen**
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [düşmen,]*

Ṭañ degüldür dīv ü **düşmen** rām olursa ḫükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 9). [düşmen,]*

düşmen: *(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [düşmen,]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa **düşmen** devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 9). [düşmen,]*

Yāre **düşmen** ṭaʿn idüp her laḫẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 5). [düşmen,]*

Cām-ı laʿlüñ **düşmen** emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

288, Mısra 11). [düşmen,]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana **düşmen** yārüñe yār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [düşmen,]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [düşmenüñ, -ün]

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [düşmen,]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar **düşmen** daḫi ġurbetde bīmār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [düşmen,]

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın **düşmen** sözidür yāre bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [düşmen,]

düşmen şan-: *Düşman sanır.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [düşmen ṣan-, -ur]*

düşmen- uy-: *Düşmana, Rakip Kişiye uyma.*

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [düşmen- uy-, -ma]*

düşmen-baḳış- yār-: *Düşman bakışlı sevgili.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [düşmen-baḳış- yār-, --lu, --e]*

düşmen-i bed-ḥvāh: *Kötü niyetli düşman.*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda **düşmen-i bed-ḫvāh** yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [düşmen-i bed-ḫvāh,]

düşmenlig: *Düşmanlık.*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu **düşmenligi** hīç ummaz idüm yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 2). [düşmenligi, -i]

düşmez: *Eksik olmaz.*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç **düşmez** elüñden kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [düşmez,]

düşmez: *Düşmezdi.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [düşmez,]

düşmezdi: *Düşmezdi.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [düşmezdi,]

düşmüş: *Düşmek.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre

düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [düşmüşdür, -dür]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki **düşmüşdür** dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [düşmüşdür, -dür]*

düşnām: *Küfür, sövüp sayma.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña **düşnām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [düşnām,]*

düşnām: *Sövme, sövüp sayma, ta'n.*

Gāh ü bī-gāh itme **düşnāmuñ** Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [düşnāmuñ, -uñ]*

Var ise baña kīnüñ **düşnām** ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 7). [düşnām,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola **düşnām** ile
Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 7). [düşnām,]*

düşnām-ı laʿl-i yār: *Sevgilinin ağzından çıkan küfürler.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 3). [düşnām-ı laʿl-i yār, -e]*

düşse: *Düşmek II düşer ise.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp **düşse** cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [düşse,]*

düşüp: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

Deşt ü ṣaḥrāya **düşüp** her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 7). [düşüp,]*

düşüp: *(Derdine) düşmek.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına **düşüp** niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [düşüp,]*

düşüp: *(Aşka) düşmek.*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 11). [düşüp,]*

Göñlüme **düşüp** senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 5). [düşüp,]*

düşür: *Düşmek. (Gözyaşı bağlamında).*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile **düşürdüm** gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 2). [düşürdüm, -dü, -m]*

düşürdüm: *Bir durum haline sokmak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir **düşürdüm** dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 370, Mısra 7). [düşürdüm,]

dut: *Tutmak.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm **dutar** ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 7). [dutar, -ar]*

dut: *Durdurmak, engellemek.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ **dutma** nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [dutma, -ma]*

Bende tedbīr-i beden yoḳ **dutma** nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [dutma, -ma]*

dut: *Tütmek, duman çıkarmak.*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün **düter** ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [düter, -er]*

dut-: *Tutmak, zapdetmek, kaplamak.*

Ġamzelerle göñlümi **dutduñ** ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 11). [dutduñ, -duñ]*

dut-: *Bir durumun gerçekleşmesi.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı **dutdı** bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [dutdı, -dı]*

dü-tā: *Far. sf. İki kat, bükülmüş, kambur.*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür **dü-tā** dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 10). [dü-tā,]*

dü-tā: *Iki kat, iki büklüm, ikiye bükülmüş.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [dü-tādur, -dur]*

dü-tā: *(Fars.) İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi **dü-tā** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [dü-tā,]*

dutalum: *Varsayalım ki, farzedelim.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [dutalum,]*

dutalum: *Farz edelim, öyleymiş gibi kabul edelim.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi **dutalum**
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 15). [dutalum,]*

dutuş: *Tutuşmak, yanmak.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [dutuşdum, -du, -m]*

duy-: *Işitmek.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır **duyamaz** bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 8). [duyamaz, -a, -maz]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [düzerse, -er, -se]*

dūzaġ: *Tuzak.*

Hevā **dūzaġına** göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [dūzaġına, -ı, -n, -a]*

dūzaġ: *Tuzak.*

Hevā **dūzaġına** göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [dūzaġına, -ı, -n, -a]*

düzd-i maḥabbet: *Aşk hırsızı.*

Gizlendi diyü **düzd-i maḥabbet** ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 7). [düzd-i maḥabbet,]*

düzdīde: *Gizli, kaçamak(bakış).*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 8). [düzdīde,]*

ebr:

1. **ebre:**-*e*

Gazel 323
Mısra: **11**
Bulut.

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

ebr-i bahār:

1. **ebr-i bahār:**

Gazel 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar bulutu.

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫatṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫatṭ

2. **ebr-i bahār:**

Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar bulutu.

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫatṭ

ebr-i çeşm:

1. **ebr-i çeşm:**-*üm*

Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz bulutu.

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

ebr-i ġamdan:

1. **ebr-i ġamdan:**-*dan*

Gazel 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder bulutu.

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḫāl-i perīşānum saña

ebr-i giryān-:

1. **ebr-i giryān-:**--*dur*

Gazel 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan bulut olmak. Bu ifadeyle aşığın sevgili için

buluttan yağmurun yağması gibi gözyaşı döktüğü belirtilmiştir.

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur henüz

ebr-i ḥaṭṭ:

1. **ebr-i ḥaṭṭ:**

Tahmis 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayva tüylerin bulutu.

Ebr-i ḥaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar

ebr-i kilki-:

1. **ebr-i kilki-:**-*n, -den*

Gazel 85

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem bulutu.

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

ebr-i şengerf:

1. **ebr-i şengerf:**-*i*

Gazel 55

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şengerf [Zincifre, kırmızı] renkli bulut.

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

ebr-i sīmīn-:

1. **ebr-i sīmīn-:**-*dür*

Gazel 95

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüşten bulut.

Cāme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

ebr-i zülf:

1. **ebr-i zülf:**-*ün*

Gazel 60

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç bulutu. II Sevgilinin kara buluta benzeyen ve yüzünü kapatan siyah saçları.

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

ebr-i zülf-:

1. **ebr-i zülf-:**-*üñ*

Gazel 137

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç bulutu.

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Gönül āyīnesi ṭonuḳ görinür

ebrū:

1. **ebrū:**

Gazel 19

Mısra: **1**

Kaş; sevgilinin kaşları.

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

2. **ebrūdan:**-*dan*

Gazel 25

Mısra: **8**

Kaş; sevgilinin kaşları.

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

3. **ebrūlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*

Gazel 35

Mısra: **1**

Kaş; sevgilinin kaşları.

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

4. **ebrūlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*

Gazel 36

Mısra: **1**

Kaş; sevgilinin kaşları.

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

5. **ebrūlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 39

Mısra: **7**

Kaş; sevgilinin kaşları.

Ḳatlüme ebrūlaruñ
ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

6. **ebrū-yı:**--*yı*

Gazel 71

Mısra: **6**

Kaş // Sevgilinin yay gibi kaşları.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

7. **ebrūlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*

Gazel 103

Mısra: **8**

(Sevgilinin yay gibi kavisli) kaşı.

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar

8. **ebrū:**

Gazel 139

Mısra: **3**

(Sevgilinin) kaş (kılıca benzerliği yönünden).

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

9. **ebrū:**

Gazel 147

Mısra: **10**

Far. Kaş.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

10. **ebrūya:**-*y, -a*

Gazel 157

Mısra: **6**

Kaş.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

11. **ebrūñ:**-*n*

Gazel 161

Mısra: **1**

Kaş.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

12. **ebrūsın:**-*sı, -n*

Gazel 307

Mısra: **11**

Hilale benzeyen kaş.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey şun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

13. **ebrūlarına:**-*lar, -ıñ, -a*

Gazel 317

Mısra: **12**

Kaş. || Sevgilinin kaşı.

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

14. **ebrūlar:**-*lar*

Gazel 393

Mısra: **14**

Kaş.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

ebrū-:

1. **ebrūdadur:**-*da, --dur*

Gazel 138

Mısra: **16**

Kaş (Mihraba benzerliği yönünden).

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

ebrū-kemān-:

1. **ebrū-kemānı:**-*ı*

Gazel 133

Mısra: **2**

Kemân kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

2. **ebrū-kemānumuz:**--*umuz, -*

Gazel 169

Mısra: **1**

Keman kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

ebrū-kemān:

1. **ebrū-kemānuñ:**-*uñ*
Gazel 353
Mısra: **14**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı. || *Sevgili.*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin

ebrûlar:

1. **ebrūlar:**-*kaş*
Gazel 318
Mısra: **6**
(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

ebrū-yı dü-tā:

1. **ebrū-yı dü-tā:**
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ikiye bölünmüş kaşı.

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

ebrū-yı fettān:

1. **ebrū-yı fettān:**
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitneci, fitne çıkaran kaş.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

ebrū-yı sāḥir:

1. **ebrū-yı sāḥir:**-*den*
Tahmis 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) büyüleyici kaşları.

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür

ebrū-yı yārüñ:

1. **ebrū-yı yārüñ:**-*üñ*
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşları.

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

ebter:

1. **ebter:**
Gazel 303
Mısra: **11**
Bir işe yaramayan, faydasız, kötü.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

ebvāb:

1. **ebvāb:**
Gazel 156
Mısra: **1**
I. Kapılar. II. Bölümler, kısımlar.

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

ecel:

1. **ecel:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **ecel:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

3. **eceldür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **7**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler

İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

4. **ecel:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Ar. Ölüm.
Geh firāḳ olur
Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

5. **ecel:**
Gazel 100
Mısra: **4**
Ar. Ölüm.
Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

6. **ecel:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Ar. Ölüm.
Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

7. **ecel:**
Gazel 427
Mısra: **14**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile bağladı ecel maḥmilini

8. **ecel:**
Gazel 431
Mısra: **6**
Ölüm.
Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

ecelüm irdi:

1. **ecelüm irdi:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eceli yetmek, hayatı sona ermek.
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

edeb:

1. **edeble:**-*le*
Gazel 56
Mısra: **3**
Edep, terbiye, haya.
Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

edeb olmaz:

1. **edeb olmaz:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Edep olmamak.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

efendi:

1. **efendi:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Efendi II Bir hitap sözü.
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

efendicigüm:

1. **efendicigüm:**
Gazel 310
Mısra: **14**
Efendim, sevgilim, hitap sözü.
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum

efendü:

1. **efendüm:**-*m*
Gazel 240
Mısra: **2**
Bir hitap sözü, efendi.
Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

efġān:

1. **efġān:**
Gazel 5
Mısra: **12**
Feryat, figan.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

2. **efġān:**
Gazel 5
Mısra: **12**
Feryat, figan.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

3. **efġānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **14**
Feryat, inleyiş.
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña

4. **efġānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **14**
Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.
Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña

5. **efġān:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.
Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

6. **efġān:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Istırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs

7. **efġān:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

8. **efġānumdadur:**-*um, -da, -dır*
Gazel 142
Mısra: **14**
Feryat, haykırma.
N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

9. **efġāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **12**
(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.
Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer

10. **efġāndur:**-*dur*
Gazel 154
Mısra: **10**
Feryat, inleyiş.
Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

11. **efġān:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

12. **efġānuñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **14**
Feryat, figan, inleyiş.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

13. **efġānuñ:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **12**
Feryat, figan, inleyiş.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

14. **efġān:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

15. **efgānum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **4**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

16. **efġānum:**-*um*
Gazel 290
Mısra: **6**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

17. **efġan:**
Gazel 300
Mısra: **10**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

18. **efġān:**
Gazel 307
Mısra: **2**
Acı ile bağırıp çağırma, acıyla haykırma.
Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

19. **efġān:**
Gazel 307
Mısra: **14**
Acı ile bağırıp çağırma, acıyla haykırma.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḳusın
Bir gül içün dün gice ṣol deñlü efġān eyledüm

20. **efġānın:**-*ın*
Gazel 325
Mısra: **10**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

21. **efġāndur:**-*dur*
Gazel 337
Mısra: **6**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

22. **efġāndur:**-*dur*
Gazel 369
Mısra: **9**
Feryat, haykırma.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

23. **efgānlar:**-*lar*
Gazel 389
Mısra: **6**
Feryat, haykırma.
Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

24. **efgān:**
Gazel 414
Mısra: **4**
Feryat, inleyiş.
Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

25. **efġānum:**-*um*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eser nāle ile efġānum

efġān ider:

1. **efġān ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **efġān ider:**-*er*
Gazel 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertle inlemek, feryat etmek.

Dil yine efġān ider
derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül
gülistāndan cüdā

efġān iderem:

1. **efġān iderem:**-*em*

Gazel 84

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

İşigüñde giceler şubḥ
dek efġān iderem
Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü
şeydā eyler

efġān itmesün:

1. **efġān itmesün:**-*me, -sün*

Gazel 47

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Leblerüñ sögdükce
göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider
cān ile baḥs

efġāne itdügi:

1. **efġāne itdügi:**-*düg, -i*

Gazel 54

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat figan etmek.

Sāḳiyā cevr ile baġrum
delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi
efġāne feraḥ

efkār:

1. **efkār:**

Gazel 265

Mısra: **1**

Düşünceler, fikirler.

Ḫākī-i ḥasret beni
itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam
hevādār iy göñül

eflāke çık-:

1. **eflāke çıḳ-:**-*dı*

Gazel 102

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göklere çıkmak; göğe yükselmek.

Raḥm it baña ki zülf ü
ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i
seher

efsāne:

1. **efsāne:**

Gazel 15

Mısra: **6**

Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.

Vaṣl-ı dilberden ḫaber
vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne
söylersin baña

2. **efsāne:**

Gazel 319

Mısra: **12**

(Fars.) Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye.

Diñle dil ü dīde mā-
cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

efsāneler:

1. **efsāneler:**

Gazel 93

Mısra: **14**

1. Asılsız, hayal mahsûlü hikâye, söylence, masal, fesâne2. edeb. Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye, Efsane kişiler, efsaneleşmiş kişiler.

İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser
yazduġım efsāneler

efser:

1. **efser:**

Gazel 143

Mısra: **2**

Far. Taç.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü
eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler
efser yiter

2. **efser:**

Gazel 248

Mısra: **5**

Far. Taç.

Efser olmışdur
cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

3. **efser:**

Gazel 355

Mısra: **14**

Far. Taç.

Ölmez iseñ iresin
yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

4. **efser:**

Gazel 408

Mısra: **1**

Taç.

ʿĀşıḳam terk-i cihān
olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

efsūn:

1. **efsūnını:**-*ın, -ı*

Gazel 112

Mısra: **6**

Sihir, büyü.

Gördügi dil-ḫasteyi
cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

2. **efsūn:**

Gazel 433

Mısra: **4**

Sihir, büyü.

ʿAḳlum uġurlasañ
n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

3. **efsūn:**

Tahmis 3

Mısra: **20**

Sihir, büyü.

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

efsūn eyle-:

1. **efsūn eyle-:**-*düñ*

Gazel 250

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülemek.

Bilmezem cāżū
gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ

efzūn:

1. **efzūn:**

Gazel 190

Mısra: **10**

Daha fazla, daha çok.

Yire yaşum
döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

2. **efzūn:**

Gazel 326

Mısra: **7**

Artmak, çoğalmak.

Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

3. **efzūn:**

Gazel 345

Mısra: **1**

(Fa.) Fazla, artık.

Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

efzūn ol:

1. **efzūn ol:**-*dı*

Gazel 60

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Gün gün efzūn oldı
ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl
öldüm meded

eg:

1. **egilmez:**-*il, -mez*

Gazel 7

Mısra: **3**

Düz durumda olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ
bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **egilmez:**-*il, -mez*

Gazel 7

Mısra: **3**

Düz durumda olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

eğer:

1. **eger:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Şart edatıdır; eğer, şâyet anlamındadır.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **eger:**
Gazel 4
Mısra: **4**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

3. **eger:**
Gazel 8
Mısra: **5**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

4. **eger:**
Gazel 8
Mısra: **5**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

5. **eger:**
Gazel 18
Mısra: **4**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

6. **eger:**
Gazel 34
Mısra: **4**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

7. **eger:**
Gazel 39
Mısra: **4**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

8. **eger:**
Gazel 46
Mısra: **11**
"Eğer, şayet" anlamlarındaki şart edatı.
Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

9. **eger:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Fars (eger) edat, şayet.
Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür

10. **egerçi:**-*çi*
Gazel 101
Mısra: **1**
"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

11. **eger:**
Gazel 132
Mısra: **10**
"Eğer" edatı.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

12. **eger:**
Gazel 144
Mısra: **6**
"Eğer" edatı.
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer

13. **eger:**
Gazel 149

Mısra: **3**

Eğer II doğrusu.

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

14. **eger:**

Gazel 156

Mısra: **12**

"Eğer" edatı.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eṣer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

15. **eger:**

Gazel 165

Mısra: **13**

"Eğer" edatı.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

16. **eger:**

Gazel 172

Mısra: **6**

"Eğer" edatı.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

17. **eger:**

Gazel 179

Mısra: **12**

"Eğer" edatı.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

18. **eger:**

Gazel 181

Mısra: **10**

"Eğer" edatı.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

19. **eger:**

Gazel 191

Mısra: **8**

"Eğer" edatı.

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

20. **eger:**

Gazel 192

Mısra: **14**

"Eğer" edatı.

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

21. **eger:**

Gazel 195

Mısra: **5**

"Eğer" edatı.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

22. **eger:**

Gazel 218

Mısra: **14**

"Eğer" edatı.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

23. **egerçi:**-*çi*

Gazel 221

Mısra: **3**

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḫs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

24. **eger:**

Gazel 231

Mısra: **12**

"Eğer" edatı.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

25. **eger:**

Gazel 241

Mısra: **10**

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

26. **eger:**

Gazel 260

Mısra: **4**

"Eğer" edatı.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

27. **eger:**

Gazel 274

Mısra: **12**

-sa / -se.

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

28. **eger:**

Gazel 275

Mısra: **2**

-sa / -se.

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

29. **eger:**

Gazel 287

Mısra: **14**

"Eğer" edatı.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

30. **eger:**

Gazel 290

Mısra: **12**

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

31. **eger:**

Gazel 292

Mısra: **9**

"Eğer" edatı.

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

32. **eger:**

Gazel 301

Mısra: **9**

"Eğer" edatı.

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

33. **eger:**

Gazel 303

Mısra: **14**

"Eğer" şart edatı.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

34. **eger:**

Gazel 305

Mısra: **8**

"Eğer" edatı.

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam

35. **eger:**

Gazel 315

Mısra: **10**

"Eğer" edatı.

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

36. **eger:**

Gazel 320

Mısra: **6**

"Eğer" edatı.

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem cigerden

37. **eger:**

Gazel 325

Mısra: **2**

"Eğer" edatı.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

38. **eger:**

Gazel 325

Mısra: **13**

"Eğer" edatı.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

39. **egerçi:**-*çi*

Gazel 325

Mısra: **11**

"Eğer" edatı.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

40. **egerçi:**-*çi*

Gazel 356

Mısra: **7**

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

41. **eger:**
Gazel 364
Mısra: **11**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

42. **eger:**
Gazel 365
Mısra: **9**
"Eğer" edatı.
Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

43. **eger:**
Gazel 366
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

44. **eger:**
Gazel 367
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

45. **eger:**
Gazel 374
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

46. **eger:**
Gazel 381
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

47. **eger:**
Gazel 425
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

48. **eger:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Naẓm ehli çün eṣʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

egerçi:

1. **egerçi:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Şayet.
Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḫş

2. **egerçi:**
Gazel 72
Mısra: **9**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.
Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

3. **egerçi:**
Gazel 82
Mısra: **6**
F.gerçi, ise de.
Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

4. **egerçi:**
Gazel 104
Mısra: **9**
F.gerçi, ise de.
Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

5. **egerçi:**
Gazel 260

Mısra: **9**

-dığı için.

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

6. **egerçi:**

Gazel 447

Mısra: **7**

Her ne kadar, ise de, gerçi.

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

egil:

1. **egilüp:**-*üp*

Gazel 81

Mısra: **1**

Eğilmek.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

2. **egilür:**-*ür*

Gazel 191

Mısra: **10**

Bükülmek, eğilmek.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

eglen:

1. **eglenür:**-*ür*

Gazel 114

Mısra: **11**

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür

2. **eglenür:**-*ür*

Gazel 133

Mısra: **3**

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

eğlen-:

1. **eglence:**-*ce*

Gazel 270

Mısra: **12**

Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

2. **eglenemez:**-*e, -mez*

Gazel 390

Mısra: **7**

Eğlenemez.

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

eglence:

1. **eglence:**

Gazel 17

Mısra: **10**

Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

eglence yok:

1. **eglence yoḳ:**

Gazel 112

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence olmaması.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

eglencedür:

1. **eglencedür:**

Gazel 346

Mısra: **9**

Eğlencedir.

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

egri:

1. **egri:**

Gazel 20

Mısra: **2**

Doğru olmayan, kötü, fena. Ters ters (bakmak.).

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

2. **egri:**

Gazel 261

Mısra: **11**

(Boyun için) Eğri olmak; suçlu ve hatalı olmak.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

egri haber-:

1. **egri ḫaber-:**-*ler*

Gazel 209

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanlış haber.

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

ehaş:

1. **eḫas:**

Gazel 180

Mısra: **4**

En seçkin kimseler.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

ehil:

1. **ehlin:**-*i, -n*

Gazel 440

Mısra: **9**

Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.

ʿĪş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

ehl:

1. **ehli:**-*i*

Gazel 4

Mısra: **9**

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar. II Hakikati gören, doğru yolda yürüyen.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **ehlinüñ:**-*i, -nüñ*

Gazel 40

Mısra: **10**

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

3. **ehle:**-*e*

Gazel 45

Mısra: **11**

Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs

4. **ehle:**-*e*

Gazel 48

Mısra: **9**

Ehil, bir işten anlayan.

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫs

5. **ehline:**-*i, -n, -e*

Gazel 287

Mısra: **1**

(Ar.) Sâhip, mâlik.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

6. **ehline:**-*i, -n, -e*

Gazel 318

Mısra: **3**

(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ʻışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

7. **ehline:**-*i, -n, -e*

Gazel 325

Mısra: **12**

(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

8. **ehli:**-*i*

Gazel 351

Mısra: **6**

(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup

Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

9. **ehli:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.
Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:**
Gazel 212
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli olanlar‖ âşıklar.
Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser

ehl-i dil-:

1. **ehl-i dil-:**-*ler*
Gazel 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe mesel didiler

ehl-i dildür:

1. **ehl-i dildür:**-*dür*
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi uyanık, basîreti ziyade olan, gönül ehli.
İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Güyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

ehl-i dile:

1. **ehl-i dile:**-*e*
Taştir 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli kimseler, hakikat yolunu yolcusu.
Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

ehl-i ḥikmet:

1. **ehl-i ḥikmet:**-*üñ*
Gazel 263
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hikmet ehli, bilge kimseler.
Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

ehl-i ḫıred:

1. **ehl-i ḫıred:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl sahibi.
Gülse güldür söylese bülbül dil-ārāmum benüm
Pes ne bilsün ol mehüñ māhiyyetin ehl-i ḫıred

ehl-i ʿīş:

1. **ehl-i ʿīş:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeme içme, eğlence ehli.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

ehl-i ʿışk:

1. **ehl-i ʿışḳ:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.
Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

2. **ehl-i ʿışḳ:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar.

Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

ehl-i ḳadem:

1. **ehl-i ḳadem:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak ehli.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

ehl-i kelām:

1. **ehl-i kelām:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz sahipleri.

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

ehl-i kerāmet-:

1. **ehl-i kerāmet-:**-*em*
Gazel 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kerâmet gücüne sâhip ermiş kimse, velî.

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur

ehl-i maʿnā:

1. **ehl-i maʿnā:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mana ehli, işin iç yüzünü bilenler.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur

ehl-i nār:

1. **ehl-i nār:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş ehli/ Cehennemlikler.

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

ehl-i naẓar:

1. **ehl-i naẓar:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler, görüş sahipleri II Ârif.

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

2. **ehl-i naẓar:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakış ehli. II Gönül gözü açık olanlar; arifler.

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

ehl-i niyāzı:

1. **ehl-i niyāzı:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakaranlar, dua edenler.

Ehl-i niyāzı bülbül-i ṣūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

ehl-i re'y:

1. **ehl-i re'y:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görüş sahipleri,.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur

ehl-i ṣafā-:

1. **ehl-i ṣafā-:**-*n, -uñ*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi temiz. F.D.Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Syf:209.

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ

ehl-i zühd:

1. **ehl-i zühd:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zahitler, kaba sofular.
Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

ejdehā:

1. **ejdehādur:**-*dur*
Gazel 85
Mısra: **10**
Büyük yılan II sevgilinin saçları. II Aşığın ah dumanı.
Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

2. **ejdehālar:**-*lar*
Gazel 90
Mısra: **4**
Büyük yılan, ejderha.
Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

3. **ejdehā:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Büyük yılan ll Sevgilinin güzellik hazinesi koruyan yılana benzer saçları.
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

4. **ejdehā:**
Gazel 330
Mısra: **12**
Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.
Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

ejder:

1. **ejder:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Büyük yılan. II Sevgilinin yüzünün iki yanından sarkan saçları.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

2. **ejderler:**-*ler*
Gazel 280
Mısra: **10**
Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.
Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

3. **ejder:**
Gazel 355
Mısra: **10**
1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.
Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

ejderhā:

1. **ejderhā:**
Gazel 350
Mısra: **4**
Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.
Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden

ek-:

1. **eke:**-*e*
Gazel 383
Mısra: **8**
Toprağa tohum atmak veya gömmek.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

ekser:

1. **ekser:**
Gazel 25

Mısra: **2**

Genellikle, umumiyetle, ekseriyetle.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

ekser ol:

1. **ekşer ol:**-*ur*

Gazel 57

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğunlukta olunur.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

eksük:

1. **eksüklügim:**-*lüg, -im*

Gazel 21

Mısra: **9**

Eksik olma durumu, ayıp, noksan, kusur.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

2. **eksük:**

Gazel 74

Mısra: **5**

Eksik olmamak; her vakit bulunmak.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

3. **eksük:**

Gazel 309

Mısra: **12**

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

4. **eksük:**

Gazel 344

Mısra: **12**

İhtiyaç duyulan şey.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

5. **eksük:**

Gazel 374

Mısra: **13**

Mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan (kimse veya şey), noksan.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

6. **eksük:**

Gazel 419

Mısra: **14**

Eksik.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

7. **eksük:**

Gazel 428

Mısra: **3**

Eksik.

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḥmeti

eksük degül:

1. **eksük degül:**

Gazel 161

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik değil, her zaman var.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

2. **eksük degül:**

Gazel 208

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik değil.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

eksük olmaz:

1. **eksük olmaz:**-*maz*

Gazel 25

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**

Her zaman bulunur olmak.

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

2. **eksük olmaz:**

Gazel 146

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmamak; her zaman var olmak, hep bulunmak.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

3. **eksük olmaz:**

Gazel 147

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar

4. **eksük olmaz:**-*maz*

Tahmis 3

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden

el:

1. **elinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 12

Mısra: **12**

El II Sevgilinin kendisinden.

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

2. **elde:**-*de*

Gazel 17

Mısra: **10**

Başkası, yabancı, tanımadık.

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

3. **elinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 32

Mısra: **3**

(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

4. **elin:**-*i, -n*

Gazel 42

Mısra: **6**

(Sevgilinin) eli.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

5. **ele:**-*e*

Gazel 52

Mısra: **1**

İnsanın bir uzvu. El.

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

6. **elden:**-*den*

Gazel 107

Mısra: **9**

(Mec.) Elden bırakmamak.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

7. **elde:**-*de*

Gazel 109

Mısra: **8**

(Sevgilinin) eli.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

8. **elinde:**-*i, -(n)de*

Gazel 111

Mısra: **4**

"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

9. **elüm:**-*üm*

Gazel 134

Mısra: **3**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar

10. **eline:**-*ine*

Gazel 146

Mısra: **14**

Bedenin bir uzvu, el.

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

11. **elinden:**-*in, -den*

Gazel 150

Mısra: **3**

(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

12. **ele:**-*e*

Gazel 151

Mısra: **5**

Bedenin bir uzvu, el.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

13. **eline:**-*ine*

Gazel 171

Mısra: **10**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

14. **elüñden:**-*ü, -ñ, -den*

Gazel 174

Mısra: **4**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

15. **elüme:**-*üm, -e*

Gazel 199

Mısra: **7**

: (Âşığın) eli.

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẕ

16. **elde:**-*de*

Gazel 209

Mısra: **14**

Bedenin bir uzvu, el.

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

17. **eline:**-*ine*

Gazel 212

Mısra: **8**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

18. **elüm:**-*üm*

Gazel 213

Mısra: **3**

Bedenin bir uzvu, el.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

19. **ele:**-*e*

Gazel 214

Mısra: **1**

Bedenin bir uzvu, el.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

20. **elüm:**-*üm*

Gazel 229

Mısra: **3**

Bedenin bir uzvu, el.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

21. **elüm:**-*üm*

Gazel 262

Mısra: **7**

Bedenin bir uzvu, el.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

22. **elde:**-*de*

Gazel 267

Mısra: **13**

"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

23. **eli:**-*i*

Gazel 267

Mısra: **7**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

24. **ele:**-*e*

Gazel 275

Mısra: **7**

Bedenin bir uzvu.

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

25. **elüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 325

Mısra: **2**

Bedenin bir uzvu, el.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

26. **elinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 329

Mısra: **12**

El, bedenin bir uvzu.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

27. **elde:**-*de*

Gazel 332

Mısra: **4**

1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

28. **elde:**-*de*

Gazel 338

Mısra: **7**

"Sahiplik, mülkiyet" anlamında.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün

29. **elin:**-*i, -n*

Gazel 359

Mısra: **1**

(Sevgilinin) eli.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

30. **elüñ:**-*üñ*

Gazel 360

Mısra: **13**

Bedenin bir uzvu, el.

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

31. **elüñ:**-*üñ*

Gazel 361

Mısra: **1**

Bedenin bir uzvu, el.

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

32. **elüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 366

Mısra: **12**

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

33. **elinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 372

Mısra: **5**

Ondan. onun elinden.

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn

34. **elüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 375

Mısra: **11**

El.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

35. **elinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 392

Mısra: **9**

Ondan. onun elinden.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

36. **elüñle:**-*ün, -le*

Gazel 408

Mısra: **10**

El.

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

37. **el:**

Gazel 418

Mısra: **9**

El.

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el

Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

38. **elüm:**-*üm*
Gazel 425
Mısra: **12**
El.
İlāhī Mekke sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

39. **elüme:**-*üm, -e*
Gazel 447
Mısra: **3**
El.
Ayaġı şunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya bakışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

40. **elden:**-*den*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
İnsanın bir uzvu, el.
Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında

41. **el:**
Taştir 1
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu, el.
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

42. **eliyle:**-*i, -(y)le*
Taştir 1
Mısra: **7**
İnsanın uzvu anlamında "el" II Sahip olunan güç.
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

el çek:

1. **el çek:**
Gazel 44
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.
Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

2. **el çek:**-*üñ*
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.
Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

el çek-:

1. **el çek-:**-*mez*
Gazel 66
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçmez.
Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan
Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād

el çeküp:

1. **el çeküp:**--*üp*
Gazel 208
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.
Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

el- ḥak:

1. **el- ḥaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusu.
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

el irmez:

1. **el irmez:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaşmamak II yetişmemek II uzanmamak.
El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

el karar:

1. **el ḳarar:**

Gazel 214

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahatı bozulmak.

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

el şun-:

1. **el şun-:**-*sam*

Gazel 113

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

El uzatmak.

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el şunsam ayaġın çeker

el şunan:

1. **el şunan:**

Gazel 89

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deyim. El uzatmak.

Laʿlüñe ḳaşdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Şan Süleymān ḫātemidür el şunan başdan çıḳar

2. **el şunan:**

Gazel 90

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deyim. El uzatmak.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḫüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el şunan başdan çıḳar

el şunsa:

1. **el şunsa:**

Gazel 83

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

El uzatmak, dokunmak, tutmak.

Yār ol hevādadur kim el şunup ala cānum
Cān bu şafādadur kim el şunsa merḥabādur

el şunup:

1. **el şunup:**

Gazel 83

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

El uzatmak, el sürmek, dokunmak.

Yār ol hevādadur kim el şunup ala cānum
Cān bu şafādadur kim el şunsa merḥabādur

el uzad-:

1. **el uzad-:**-*up*

Gazel 134

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokunmak için el uzatmak.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

2. **el uzad-:**-*up*

Gazel 251

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçına dokunmak kastedilir.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

el uzadup:

1. **el uzadup:**-*up*

Tahmis 3

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Deyim**

El uzatmak, Birinden bir hakkı almaya kalkışmak.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

el uzat-:

1. **el uzat-:**-*ma, -sa*

Gazel 245

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendisine ait olmayan bir şey üzerinde hak iddia etmek.

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

el vir-:

1. **el vir-:**-*ünce*

Gazel 106

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, fırsat vermek.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

el virmezse:

1. **el virmezse:**
Gazel 202
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün olmamak.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

el virüp:

1. **el virüp:**-*üp*
Gazel 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
(İmkân) sağlamak, izin vermek.

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

el yudı:

1. **el yudı:**
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Kararından vazgeçmek, yapmakta olduğu işi artık yapmama durumuna geçmek. II. Bir şeyle ilgisini kesmek.

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

el- yur-:

1. **el- yur-:**-*üm, -sa, -m*
Gazel 96
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek II Vazgeçmek.

İy Muʿīdī āb-ı ḫayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer

el yuyan:

1. **el yuyan:**-*(y)an*
Taştir 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçmek.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

elbet:

1. **elbet:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Mutlaka.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

elbette:

1. **elbette:**
Gazel 89
Mısra: **4**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan zarf..

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

elbürz:

1. **elbürz:**
Gazel 213
Mısra: **12**
İran'ın kuzeyinde yer alıp kuzeybatıda Azerbaycan sınırından başlayıp Hazar Denizi'nin güney kıyısı boyunca ilerleyip doğuda Türkmenistan ve Afganistan sınırında sonlanan, Kafkas sıradağlarının en yükseğidir, hakkında türlü rivayetler anlatılan Kaf Dağı da aynı isimle anılır.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

elde:

1. **elde:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu, el, elinde.

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

2. **elde:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu, el, elinde.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

elden:

1. **elden:**
Gazel 252
Mısra: **5**
(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.
Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

elden ele:

1. **elden ele:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin devamlı el değiştirmesi. Elden ele, koldan kola olması.
Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

elden gider:

1. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden kaçırmak.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

2. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden kaçırmak.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

3. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden kaçırmak.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

4. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İradeyi kaybetmek.
Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

5. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yitirmek.
Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

6. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden gitmek.
Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

7. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaybetmek.
Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

8. **elden gider:**
Gazel 131
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olup gitmek.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

elden gitdi:

1. **elden gitdi:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül

elden gitme-:

1. **elden gitme-:**-*sün*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Niçe elden gitmesün āşüfte gönlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

ele:

1. **ele:**--*e*
Gazel 273
Mısra: **12**
Aşığın eli.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

ele al-:

1. **ele al-:**-*üm, -up-up*
Gazel 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

2. **ele al-:**-*up*
Gazel 266
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

ele al:

1. **ele al:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, eline almak.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

ele aldı:

1. **ele aldı:**-*dı*
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinde tutmak, eline almak.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

ele gir-:

1. **ele gir-:**-*di*
Murabba 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elde etmek, ulaşmak, erişmek.

İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine

ele girmezse:

1. **ele girmezse:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ

el-emānet:

1. **el-emānet:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Birine, geri alınmak üzere, geçici olarak bırakılan, teslim alan kişice korunması gereken eşya, kimse.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

elfāz:

1. **elfāẓ:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Ar. Sözler.

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

elhak:

1. **elḥaḳ:**
Gazel 167
Mısra: **11**

Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

el-ḥaẕer:

1. **el-ḥaẕer:**

Gazel 349

Mısra: **6**

"Sakın, sakınalım, sakınınız," mânâsına kullanılır.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

eli:

1. **elini:**

Gazel 99

Mısra: **14**

El.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

elif-:

1. **eliflerümüz:**

Gazel 177

Mısra: **11**

Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

elif:

1. **elifler:**-*ler*

Gazel 184

Mısra: **9**

(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḥ serv-i revāna mübtelā olmış

2. **elifdür:**-*dür*

Gazel 188

Mısra: **7**

(Aşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

3. **elif:**

Gazel 248

Mısra: **7**

Arap alfabesinde bulunan "elif (□)" harfi. II Elif gibi dosdoğru olan kişi.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

4. **elifden:**-*den*

Gazel 305

Mısra: **10**

Arap alfabesinin ilk harfi. II Sevgilinin elif harfi gibi düzgün, uzun boyu.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

5. **elif:**

Gazel 324

Mısra: **4**

Arap alfabesinin ilk harfi (metinde kelime oyunuyla "câن" kelimesinin içerisindeki elif kastedilmiştir).

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

6. **eliflerle:**-*ler, -le*

Gazel 366

Mısra: **5**

Arap alfabesinin ilk harfi olan elif'in şekline benzeyen göğüse kanlı yaralar açmak bağlamında.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

7. **elif:**

Gazel 441

Mısra: **5**

Elif. Elifbanın birinci harfi. Ebcet hesabında 1 rakamına muadildir.

Daḥi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

elif-ḳadd:

1. **elif-ḳaddüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 250

Mısra: **5**

Elif gibi olan boy.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

elif-ḳaddüñ:

1. **elif-ḳaddüñ:**

Gazel 289

Mısra: **5**

(Sevgilinin) elif gibi olan boyu.

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīṣāndur dil ü cānum benüm

2. **elif-ḳaddüñ:**

Gazel 376

Mısra: **9**

(Sevgilinin) elif gibi olan boyu.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

elifler kes-:

1. **elifler kes-:**

Gazel 96

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sine üzerine elif şeklinde yaralar açmak.

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eṣer

elin al:

1. **elin al:**

Gazel 224

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

elin çekdi:

1. **elin çekdi:**

Gazel 206

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elini çekmek.

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

elinden:

1. **elinden:**

Gazel 199

Mısra: **11**

(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ

2. **elinden:**

Gazel 229

Mısra: **12**

(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

3. **elinden:**

Gazel 364

Mısra: **6**

(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından; yüzünden.

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn

eliyle:

1. **eliyle:**

Gazel 151

Mısra: **3**

(zarf) Aracılığıyla.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

2. **eliyle:**

Gazel 303

Mısra: **7**

Aracılığıyla.

Ḥācılar ḫayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

elkāb-:

1. **elḳāba:**-*a*

Gazel 88

Mısra: **6**

Lakaplar, ünvanlar.

Yüzüm üstinde nakş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

elüñ çek:

1. **elüñ çek:**

Gazel 51

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek.

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

elüñ öp:

1. **elüñ öp:**-*er , -isem*

Gazel 56

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elini öpmek (sevgilinin).

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

elvān:

1. **elvān:**

Gazel 274

Mısra: **8**

Ar. Renkler. II Çeşit çeşit.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

em:

1. **emdüm:**-*dü, -m*

Gazel 72

Mısra: **11**

Emmek.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

2. **emdükce:**-*dük, -çe*

Gazel 288

Mısra: **11**

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

em-:

1. **emdüm:**

Gazel 228

Mısra: **3**

Emmek, sevmek, öpmek.

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

2. **emsen:**-*se, -n*

Gazel 420

Mısra: **9**

Emmek.

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

em ol-:

1. **em ol-:**-*ur*

Gazel 104

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare olmak, bir derde deva olmak.

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur

emān-:

1. **emāndan:**-*dan*

Gazel 82

Mısra: **14**

Güven, emniyet.

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

emān:

1. **emān:**

Gazel 190

Mısra: **4**

Aman dileme II. merhamet isteme.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

2. **emān:**

Gazel 327

Mısra: **2**

Aman dileme II. merhamet isteme.

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

emān iste-:

1. **emān iste-:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aman İstemek, Yardım dilemek.
Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

emānet:

1. **emānetdür:**-*dür*
Gazel 26
Mısra: **3**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

emānsız:

1. **emānsız:**
Gazel 387
Mısra: **9**
Öldürücü, cana kıyıcı.
Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

emmeg:

1. **emmege:**-*e*
Gazel 427
Mısra: **3**
Öpmek II emmek.
Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

emn:

1. **emn:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Emniyet, güven.
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

eñ:

1. **en:**
Gazel 11
Mısra: **12**
En üstünlük zarfı, en.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

2. **en:**
Gazel 11
Mısra: **12**
En, sıfatların başına gelerek üstün derece olduğunu gösterir.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

encam:

1. **encāmı:**-*ı*
Gazel 364
Mısra: **2**
Son, nihayet, akıbet.
Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan bağrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun

encüm:

1. **encümden:**-*den*
Gazel 135
Mısra: **8**
Yıldızlar.
Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

2. **encüm:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa şemʿ

endīşe:

1. **endīşesi:**-*s*, -*i*
Gazel 142
Mısra: **6**
Düşünce, fikir.
Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḫāl-i perīşānumdadur

endüh:

1. **endūh:**

Gazel 73

Mısra: **12**

Far. Keder, elem, gam, gussa, kaygı, sıkıntı, ıztırab, üzüntü.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

2. **endūh:**

Gazel 161

Mısra: **7**

Far. Gam, iç sıkıntısı.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

3. **endūha:**-*a*

Gazel 344

Mısra: **1**

Keder, elem, sıkıntı, ıstırap.

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

4. **endūh:**

Gazel 369

Mısra: **10**

Far. Gam, iç sıkıntısı.

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

enfās-ı mesīhā'-:

1. **enfās-ı mesīḥā'-:**--*dan*

Gazel 196

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. İsa'nın ölüleri dirilten nefesi.

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż

engīz eylemez:

1. **engīz eylemez:**

Gazel 165

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karıştırmak, fesat çıkarmak.

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

enīn:

1. **enīn:**

Gazel 317

Mısra: **6**

Far. is. İnlemek. İnilti.

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

enīs:

1. **enīs:**

Gazel 181

Mısra: **3**

Ar. Dost, arkadaş.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

er:

1. **er:**

Gazel 207

Mısra: **8**

Asker, yiğit, erkek.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

2. **erden:**-*den*

Gazel 207

Mısra: **8**

Adam, erkek, yiğit.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

3. **er:**

Gazel 384

Mısra: **4**

Yiğit, erkek.

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

erbāb-ı dilden:

1. **erbāb-ı dilden:**-*den*

Gazel 47

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül sahipleri, âşıklar, şairler.

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim

Baḫş olıcaḳ eylerüz tümār ü dīvān ile baḫs

erbāb-ı ġam:

1. **erbāb-ı ġam:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dert sahipleri. II Âşıklar.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

erbāb-ı raşad:

1. **erbāb-ı raşad:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökbilimciler.
Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

erġavān:

1. **erġavān:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Baklagillerden, eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, güzel bir süs ağacı.
Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

2. **erġavānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 281
Mısra: **4**
Erguvan çiçeği.
Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm

erġavānī:

1. **erġavānī:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Erguvan çiçeği renkli yakut.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

2. **erġavānī:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Erguvan renginde, kıpkırmızı.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

3. **erġavānī:**
Gazel 133
Mısra: **14**
Erguvan renginde, kıpkırmızı.
Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

4. **ergavānīler:**-*ler*
Gazel 189
Mısra: **8**
Erguvan çiçeği rengindeki, kıpkırmızı olan.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

5. **erġavānī:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Erguvan renginde, kıpkırmızı.
Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm

6. **erġavānī:**
Gazel 440
Mısra: **5**
Erguvan renginde, kıpkırmızı.
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

erzān:

1. **erzāndur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **4**
Uygun, lâyık, değer.
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

es:

1. **esdügince:**-*düg, -ince*

Gazel 85

Mısra: **2**

Esmek.

Dūd-ı āhum dīdeden
her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān
yaġdurur

2. **esdükce:**-*dükçe*

Gazel 109

Mısra: **12**

(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

3. **esdi:**-*di*

Gazel 273

Mısra: **1**

(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

4. **esdi:**-*di*

Gazel 273

Mısra: **10**

Esmek.

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil

5. **esdi:**-*di*

Gazel 273

Mısra: **14**

Esmek.

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

6. **esdügince:**-*düg, -ince*

Gazel 382

Mısra: **4**

Esmek.

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [ṣu] girih girih

eşʿār:

1. **eşʿārın:**-*ın*

Gazel 86

Mısra: **14**

Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

2. **eşʿārımuz:**-*ı, -muz*

Gazel 178

Mısra: **9**

Şiirler.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz nʾola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

3. **eşʿārum:**-*um*

Gazel 282

Mısra: **14**

Şiirler.

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

4. **eşʿārumuz:**-*umuz*

Gazel 301

Mısra: **10**

Şiirler.

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

5. **eşʿārümden:**-*üm, -den*

Gazel 343

Mısra: **14**

Şiirler.

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

6. **eşʿārüñ:**-*uñ*

Gazel 390

Mısra: **14**

Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

7. **eşʿārüm:**

Gazel 402

Mısra: **12**

Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile yazup

Bir tāze naḳş baġladum eşʿārüm üstine

8. **eşʿārı:**-*ı*
Gazel 417
Mısra: **13**
Şiirler.
Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

9. **eşʿārüm:**-*üm*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Şiirler, manzum sözler.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim İtmişdür eser nāle ile efġānum

10. **eşʿārumı:**-*um, -ı*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Şiirler, manzum sözler.
Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

esbāb:

1. **esbābuñ:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Ar. Esvâb; elbiseler.
Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

eser:

1. **eser:**
Gazel 71
Mısra: **11**
Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz.
Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

2. **eserdür:**-*dür*
Gazel 89
Mısra: **7**
Eser, yapıt, iz, nişan.
Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

3. **eser:**-*(e)r*
Gazel 93
Mısra: **3**
(Rüzgar için) bir yerden bir yere hareket etmek, esmek.
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

4. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **14**
Belirti, iz, nişan.
İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser

5. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **12**
Eser, belirti, iz.
Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eser

6. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Belirti, iz, nişan.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eser

7. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Belirti, iz, nişan.
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eser

8. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Belirti / iz / alâmet.
Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser

9. **eser:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Belirti / iz / alâmet.
Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ Olmasa baġrumda yir yir zaḥm-ı hicrāndan eser

10. **eşer:**

Gazel 96

Mısra: **2**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eşer
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eşer

11. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **1**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḥi bu ḫastede cāndan eşer

12. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **4**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

13. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **6**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer

14. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **8**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer

15. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **10**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eşer

16. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **12**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer

17. **eşer:**

Gazel 144

Mısra: **14**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eşer

18. **eşer:**

Gazel 156

Mısra: **11**

Belirti, iz, nişan.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eşer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

19. **eşer:**

Gazel 191

Mısra: **5**

(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

20. **eşer:**

Kıt'a 2

Mısra: **4**

Tesir etmek, etki etmek.

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum

esīr- ol-:

1. **esīr- ol-:***-üñ, -alı*

Gazel 108

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur

esirge:

1. **esirge:**
Gazel 29
Mısra: **14**
Korumak, himaye etmek, vikaye etmek.
Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

2. **esirgerdüñ:**-*r, -dü, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **9**
Korumak, himaye etmek.
Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

esīr-i mübtelā:

1. **esīr-i mübtelā:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağımlı bir esir.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

eşk:

1. **eşk:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Gözyaşı II Aşığın gözyaşları.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

2. **eşk:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Gözyaşı.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

3. **eşküm:**-*ü, -m*
Gazel 27
Mısra: **10**
Gözyaşı II Âşığın gözyaşları.
Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

4. **eşk:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Gözyaşı.
Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ şafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

5. **eşkümüñ:**-*ümüñ*
Gazel 60
Mısra: **11**
Göz yaşı.
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaş u ḫār ile sedd

6. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 78
Mısra: **3**
(Âşığın) gözyaşı.
Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

7. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 93
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.
Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

8. **eşkle:**-*le*
Gazel 125
Mısra: **8**
Göz yaşı.
Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

9. **eşküm:**-*ü, -m*
Gazel 143
Mısra: **1**
Far. Göz yaşı, dem'.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

10. **eşkümden:**-*ü, -m, -den*
Gazel 156

Mısra: **7**

Âşığın gözyaşları.

Şu götürmek ister
eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül
ṭōlāb göz

11. **eşküm:**-*ü, -m*

Gazel 158

Mısra: **10**

Far. Göz yaşı, dem'.

Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından
aña cām eyleñüz

12. **eşkini:**-*in, -i*

Gazel 171

Mısra: **14**

Far. Göz yaşı, dem'.

Şemʿ olalı
Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın āz

13. **eşk:**

Gazel 176

Mısra: **9**

(Fars.) Göz yaşı.

Eşk ü āhı yirinde kim
ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

14. **eşküm:**-*ü, -m*

Gazel 187

Mısra: **9**

Far. Göz yaşı, dem'.

Berber-i hindū gibi
eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler
zeyn eylemiş

15. **eşküm:**-*ü, -m*

Gazel 200

Mısra: **9**

Far. Göz yaşı, dem'.

Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü
fiġāndan ḥaẕẕ

16. **eşküm:**-*ü, -m*

Gazel 223

Mısra: **1**

Far. Göz yaşı, dem'.

Yazdı ruḫumda ḥālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ
sebaḳ

17. **eşküm:**-*ü, -m*

Gazel 228

Mısra: **11**

Far. Göz yaşı, dem'.

Eşküm ü āhum görüp
iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü
hevāsın görmedük

18. **eşk:**

Gazel 240

Mısra: **11**

(Fars.) Göz yaşı.

Çün eşk ü āh yıḳmadı
ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü
ʿalem senüñ

19. **eşk:**

Gazel 273

Mısra: **3**

(Fars.) Göz yaşı.

Eşk ü āhum sākin
olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı
bārān esdi yil

20. **eşküm:**-*(ü)m*

Gazel 292

Mısra: **6**

(Âşığın) gözyaşı.

Devlet-i ʿışḳuñda dil
dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i
nābından gözüm

21. **eşküm:**-*üm*

Gazel 330

Mısra: **7**

(Âşığın) gözyaşları.

Sen benüm eşküm
görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā
olmaḳ neden

22. **eşküm:**-*(ü)m*

Gazel 352

Mısra: **5**

(Âşığın) gözyaşı.

Sen gitmege ṭurduḳda
gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola
bir gün

23. **eşküm:**-*(ü)m*

Gazel 361

Mısra: **9**

(Âşığın) gözyaşı.

Āh ü eşküm var iken
umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i
deryādan şaḳın

24. **eşk:**

Gazel 364

Mısra: **10**

(Fars.) Göz yaşı.

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn

25. **eşküm:**-*üm*

Gazel 389

Mısra: **7**

Göz yaşı.

Ruḥ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

26. **eşkümüñ:**-*üm, -üñ*

Gazel 431

Mısra: **9**

Göz yaşı.

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

27. **eşküm:**-*üm*

Gazel 440

Mısra: **4**

Göz yaşı.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

<u>eşk- şarāb:</u>

1. **eşk- şarāb:**-*üm*

Gazel 119

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşım şarap.

Ṣoḥbet ḳılur
Muʿīdī ḥayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

<u>eski:</u>

1. **eski:**

Gazel 286

Mısra: **12**

"Önceki, evvelki" anlamında sıfat.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

2. **eski:**

Gazel 446

Mısra: **14**

Çok zaman geçmiş olan, kadim.

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

<u>eşk-i çeşm:</u>

1. **eşk-i çeşm:**

Gazel 253

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

<u>eşk-i çeşmüm:</u>

1. **eşk-i çeşmüm:**

Gazel 26

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

<u>eşk-i dīde-:</u>

1. **eşk-i dīde-:**-*si, --n, --den, -*

Gazel 138

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

<u>eşk-i ġalṭan-:</u>

1. **eşk-i ġalṭan-:**--*um*

Gazel 157

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp giden gözyaşları.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

<u>eşk-i ġaltānum:</u>

1. **eşk-i ġalṭānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp giden gözyaşları.

Yüz ḳızardup derdüm
aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür
eşk-i ġalṭānum saña

eşk-i ḥasret:

1. **eşk-i ḥasret:**
Gazel 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret gözyaşı.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

eşk-i ḫūnīn-:

1. **eşk-i ḫūnīn-:**-*üm*
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

eşk-i meygūn:

1. **eşk-i meygūn:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap renkli gözyaşı.

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gözyaşı, her an dökülen gözyaşı.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

2. **eşk-i ter:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gözyaşı, her an dökülen gözyaşı.

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

esrâr:

1. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 294
Mısra: **3**
(Ar.) Sırlar, gizler.

Müddeʿīden lebüñ esrārını güş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḥayrān oldum

2. **esrārumuz:**-*umuz*
Gazel 301
Mısra: **6**
Sırlar, gizler.

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

esrār-ı ʿışḳum:

1. **esrār-ı ʿışḳum:**-*ı, -um*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırları.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña

2. **esrār-ı ʿışḳum:**-*um*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırları.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña

3. **esrār-ı ʿışḳum:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırları.

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur

eşref:

1. **eşrefīdür:**-*i, -dür*
Gazel 365
Mısra: **7**

En şerefli, daha şerefli || Diğerlerine göre üstün meziyetli.

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

<u>es-salāt:</u>

1. **es-salāt:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Hz. Muhammed'e salavat getirme.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

2. **es-salāt:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

<u>es-salīb:</u>

1. **es-salīb:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Haç.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

<u>et:</u>

1. **et:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Et.

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

2. **itmez:**-*mez*
Gazel 375
Mısra: **6**
Eylemek fiilinin olumsuzu.

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup gönlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

3. **itmez:**-*mez*
Gazel 387
Mısra: **4**
Eylemek fiilinin olumsuzu.

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

<u>etek:</u>

1. **etek:**
Gazel 342
Mısra: **7**
1. Elbisenin belden aşağı kısmı: 2. Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik, jüp: 3. Bir elbise veya etekliğin alt kenarı:.

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan

<u>etfāl:</u>

1. **eṭfāl:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Ar.ç. çocuklar, taze fidanlar.

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur benüm

<u>etibbā-yı ecel:</u>

1. **eṭibbā-yı ecel:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ecel tabipleri.

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ

<u>ev:</u>

1. **evden:**-*den*
Gazel 170
Mısra: **1**
Ev, hane, mesken.

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

2. **evde:**-*de*
Gazel 386
Mısra: **6**
Ev,konut, hane.

Sīnemde gāh gönlüm geh cān yanar ġamuñla

Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

3. **evi:**-*i*

Gazel 422

Mısra: **2**

Konut, hane. mec. Beden, vücut.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

<u>evā'il-i cemāziye'l-ūlā:</u>

1. **evā'il-i cemāziye'l-ūlā:**

Müfret 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cemâziyelevvel ayında.

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l- faḳīri'l-ḫaḳīr mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ
Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene

<u>evrāk:</u>

1. **evrāḳı:**-*ı*

Gazel 274

Mısra: **14**

Sayfalar.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

2. **evrāḳında:**-*ı(n), -da*

Gazel 330

Mısra: **9**

Yapraklar, sayfalar.

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

<u>evrāḳ-ı dīvān:</u>

1. **evrāḳ-ı dīvān:**

Gazel 268

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divan sayfaları.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

<u>evrāk-ı hayāle:</u>

1. **evrāḳ-ı ḫayāle:**-*e*

Gazel 39

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayali varaklar, yapraklar.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

<u>evrāk-ı reng-:</u>

1. **evrāḳ-ı reng-:**-*in*

Gazel 209

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renkli yapraklar.

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

<u>evvel:</u>

1. **evvel:**

Gazel 223

Mısra: **5**

"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

2. **evvel:**

Gazel 276

Mısra: **3**

"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

3. **evvel:**

Gazel 431

Mısra: **8**

Önce.

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

4. **evvel:**

Gazel 432

Mısra: **8**

Önce.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

5. **evvel:**

Gazel 436

Mısra: **9**

Önce.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

evvel bahār:

1. **evvel bahār:**

Gazel 197

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ilkbahar.

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

evvel ḳadem:

1. **evvel ḳadem:**

Gazel 102

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ilk başta, ilk olarak, ilk adımda.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

evvel-i vaṣfuñda:

1. **evvel-i vaṣfuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 49

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birini övmekte başlarda olmak.

Āṣüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs

evvelki:

1. **evvelki:**

Gazel 133

Mısra: **12**

Eski, önceki.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

ey:

1. **ey:**

Gazel 380

Mısra: **6**

Iyi.

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

eyā:

1. **eyā:**

Gazel 53

Mısra: **14**

Ey, hey!.

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne gönül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

eyd:

1. **eydür:**-*ür*

Gazel 33

Mısra: **8**

Söylemek, demek.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

2. **eydür:**-*ür*

Gazel 33

Mısra: **8**

Söylemek, demek.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

eyd-:

1. **eydüñ:**-*üñ*

Gazel 245

Mısra: **9**

Demek, söylemek.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

2. **eydürdi:**-*ür, -di*

Gazel 308

Mısra: **11**

Anlatmak, söylemek.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

3. **eydüñ:**--*üñ, -*

Gazel 324

Mısra: **6**

Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.

Dün gice bir māh ile
hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı
taʿbīr eylesün

eydür:

1. **eydür:**
Gazel 134
Mısra: **3**
"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̱uʿbān ile oynar

2. **eydür:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Söylemek, der ki.
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

eyit:

1. **eyitdi:**-*di*
Gazel 92
Mısra: **10**
Cevaplamak, yanıtlamak, söylemek.
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

eyl:

1. **eylerse:**-*erse*
Gazel 171
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz

eyle:

1. **eyleyem:**-*y*, -*em*
Gazel 1
Mısra: **13**
Yardımcı fiil (yapmak, etmek).
İy Muʿīdinüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **eyleyem:**-*ye*, -*m*
Gazel 1
Mısra: **13**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
İy Muʿīdinüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

3. **eylesün:**-*sün*
Gazel 2
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

4. **eylemedin:**-*me*, -*din*
Gazel 13
Mısra: **6**
Yapmak, etmek II Yardımcı fiil.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

5. **eyledüm:**-*dü*, -*m*
Gazel 24
Mısra: **13**
Yapmak, kurmak.
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miş̱āli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

6. **eylendürse:**-*n*, -*dür*, -*se*
Gazel 24
Mısra: **12**
Vakit geçirmek.
Kendin atar ṭop olup ortaya ṣevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

7. **eyledüñ:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 33
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.
Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

8. **eyler:**-*r*

Gazel 36

Mısra: **14**

Etmek, eylemek, kılmak yardımcı fiili.

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

9. **eyler:**-*r*

Gazel 48

Mısra: **3**

Etmek, eylemek, kılmak yardımcı fiili.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi ṣemʿ-i ṣeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

10. **eyleyem:**-*y, -em*

Gazel 79

Mısra: **9**

Demek, söylemek.

İy Muʿīdī bilmezem ḫālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur

11. **eyledi:**-*di*

Gazel 146

Mısra: **5**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

12. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 147

Mısra: **9**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

13. **eyleñüz:**-*ñüz*

Gazel 158

Mısra: **1**

Etmek, eylemek, döndürmek.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

14. **eyleñüz:**-*ñüz*

Gazel 158

Mısra: **6**

Etmek, yapmak.

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginçe bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

15. **eyleñüz:**-*ñüz*

Gazel 158

Mısra: **12**

Etmek, yapmak.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḫālüm ol düşmen-bakışlu yāre iʿlām eyleñüz

16. **eyle:**

Gazel 159

Mısra: **13**

"Etmek" anlamında yardımcı fiil.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

17. **eylemez:**-*mez*

Gazel 169

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

18. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 180

Mısra: **10**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

19. **eylemiş:**-*miş*

Gazel 187

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

20. **eylemiş:**-*miş*

Gazel 187

Mısra: **6**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

21. **eylemiş:**-*miş*

Gazel 188

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

22. **eylemekdür:**-*mek, -dür*

Gazel 196

Mısra: **5**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

23. **eyledi:**-*di*

Gazel 197

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

24. **eyledi:**-*di*

Gazel 204

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

25. **eyledügin:**-*düg, -i, -n*

Gazel 218

Mısra: **13**

Etmek, yapmak.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

26. **eyledi:**-*di*

Gazel 235

Mısra: **6**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

27. **eylemez:**-*mez*

Gazel 238

Mısra: **10**

Yapmamak II etmemek.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

28. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 247

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

29. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 247

Mısra: **2**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

30. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 247

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

31. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 247

Mısra: **8**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

32. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 247

Mısra: **10**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

33. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 248

Mısra: **14**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sūz-ı naẓmuñdan
kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme
irsāl eyledüñ

34. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 248
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Meclis-i ḥüsnüñde hep
mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle
ḳattāl eyledüñ

35. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 248
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ṭaġıdup zülfüñ yine
ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-
māl eyledüñ

36. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 248
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ne hümāsın kim daḫi
üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından
fāriġü'l-bāl eyledüñ

37. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 249
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ġamzeñe ışmarladuñ
ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ
ihmāl eyledüñ

38. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 249
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ṭoludur sevdā-yı
zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl
eyledüñ

39. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Bilmezem cāżū
gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı
meftūn eyledüñ

40. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Veh ne Leylī'sin ki
daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde
Mecnūn eyledüñ

41. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin
altun eyledüñ

42. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ġamzelerle gönlümi
dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn
eyledüñ

43. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 251
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Cām-ı laʿlüñden
zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan
fāriġü'l-bāl eyledüñ

44. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 251
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
El uzadup zülfüñe
sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u
pā-māl eyledüñ

45. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 251
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
ʿAks-i ḥüsnüñ bir
ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-
ḫalḫāl eyledüñ

46. **eyleseñ:**-*se, -n*

Gazel 309

Mısra: **8**

" Etmek, yapmak " anlamında yardımcı fiil.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

47. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 329

Mısra: **6**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

48. **eyler:**

Gazel 372

Mısra: **6**

Eylemek, yapmak.

Zülf-i kāfır-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn

49. **eyler:**

Gazel 381

Mısra: **14**

Eylemek, yapmak.

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu

50. **eyler:**-*r*

Tahmis 3

Mısra: **16**

Etmek, yapmak.

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḥir ol şeydāyı gör

51. **eyleñ:**-*ñ*

Taştir 1

Mısra: **16**

Etmek, yapmak.

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

52. **eyleñ:**-*ñ*

Taştir 1

Mısra: **17**

Etmek,yapmak.

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

53. **eyleñ:**-*ñ*

Taştir 1

Mısra: **18**

Etmek, yapmak.

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

54. **eyleñ:**-*ñ*

Taştir 1

Mısra: **19**

Etmek, yapmak.

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

eyle-:

1. **eyler:**-*r*

Gazel 82

Mısra: **7**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şol kim ḥamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

2. **eyler:**-*r*

Gazel 84

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

3. **eyler:**-*r*

Gazel 84

Mısra: **14**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

4. **eyler:**-*r*

Gazel 84

Mısra: **2**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

5. **eyler:**-*r*
Gazel 84
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü ṣeydā eyler

6. **eyler:**-*r*
Gazel 102
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı gönlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

7. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 115
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen gönlümi yaġmā gül midür bülbül midür

8. **eyler:**-*r*
Gazel 130
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

9. **eyler:**-*r*
Gazel 147
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

10. **eyler:**-*r*
Gazel 151
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

11. **eyler:**-*r*
Gazel 154
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

12. **eyleñüz:**-*ñüz*
Gazel 158
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

13. **eyleñüz:**-*ñüz*
Gazel 158
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

14. **eyleñüz:**-*ñüz*
Gazel 158
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

15. **eyleñüz:**-*ñüz*
Gazel 158
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

16. **eyler:**-*r*
Gazel 160
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ

Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

17. **eylesem:**-*se, -m*
Gazel 163
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

18. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Gazel 164
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

19. **eyler:**-*r*
Gazel 165
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

20. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Gazel 165
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

21. **eyler:**-*r*
Gazel 171
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

22. **eyler:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

23. **eyler:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

24. **eyler:**-*r*
Gazel 174
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

25. **eyler:**-*r*
Gazel 175
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

26. **eyler:**-*r*
Gazel 181
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

27. **eyler:**-*r*
Gazel 181
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.
Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

28. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Gazel 185
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamlarında kullanılan yardımcı fiil.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

29. **eyler:**-*r*

Gazel 192

Mısra: **7**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

30. **eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 209

Mısra: **9**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

31. **eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 212

Mısra: **3**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

32. **eyleye:**-*y, -e*

Gazel 214

Mısra: **2**

"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

33. **eyler:**-*r*

Gazel 227

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ol perī boynum ḫamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

34. **eyler:**-*r*

Gazel 230

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

35. **eyler:**-*r*

Gazel 230

Mısra: **10**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk

36. **eyler:**-*r*

Gazel 231

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

37. **eyler:**-*r*

Gazel 232

Mısra: **12**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

38. **eylesün:**-*sün*

Gazel 235

Mısra: **3**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

39. **eyleye:**-*y, -e*

Gazel 241

Mısra: **8**

"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

40. **eyler:**-*r*

Gazel 244

Mısra: **6**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Sen bu reng-i rūy ile
bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler
ġonçeveş gūyālıġuñ

41. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 248

Mısra: **6**

"Etmek, kılmak" anlamında yardımcı fiil.

Efser olmışdur
cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i
ḫāl eyledüñ

42. **eyler:**-*r*

Gazel 264

Mısra: **6**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i
zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl
eyler göñül

43. **eylese:**-*se*

Gazel 275

Mısra: **3**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā
gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer
kemhā yaşıl

44. **eylesem:**-*se, -m*

Gazel 276

Mısra: **8**

"Etme,yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ
dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme
iḳrārumdur ol

45. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 286

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

‘Azm-i meydān
eyleyen kim şeh-süvārumdur
benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında
iftiḫārumdur benüm

46. **eyler:**-*r*

Gazel 298

Mısra: **7**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm aġladum

47. **eyleyüp:**-*(y)üp*

Gazel 299

Mısra: **9**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nāleme raḥm eyleyüp
yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı
añdum aġladum

48. **eyleyüp:**-*(y)üp*

Gazel 300

Mısra: **7**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Veh ne rengīn ruḫlaruñ
var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler
[gülist]ān-ı İrem

49. **eyler:**-*r*

Gazel 305

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Aġlar yaşın yaşın
göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler
ḥisāb-ı ġam

50. **eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 307

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Virdi çün dil bülbüli
vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i
girībān eyledüm

51. **eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 307

Mısra: **14**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İy Muʿīdī bülbülüñ
gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü
efġān eyledüm

52. **eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 307

Mısra: **12**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

53. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 307
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

54. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 307
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

55. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 307
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

56. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 308
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm

57. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 308
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

58. **eyler:**-*r*
Gazel 315
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

59. **eyleyem:**--*(y)em, -*
Gazel 317
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn

60. **eyledi:**-*di*
Gazel 327
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

61. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 331
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

62. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 333
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen

63. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 333
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

64. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 333
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun

İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

65. **eylemişdür:**-*miş, -dür*

Gazel 334

Mısra: **9**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

66. **eylesün:**-*sün*

Gazel 334

Mısra: **5**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine ol zehri tiryāk eyleyen

67. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **10**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

68. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **16**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

69. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **12**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫatṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

70. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **8**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

71. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **2**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen

72. **eyleyen:**-*(y)en*

Gazel 335

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen

73. **eylemezem:**-*mez, -em*

Gazel 343

Mısra: **6**

Etmek, eylemek anlamına gelen yardımcı fiilinin olumsuzu.

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine
İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden

74. **eyleyüp:**-*(y)üp*

Gazel 360

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

75. **eyledüm:**-*düm*

Gazel 370

Mısra: **6**

Etmek, yapmak.

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

76. **eylemek:**-*mek*

Gazel 385

Mısra: **13**

Etmek, yapmak.

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime

77. **eylemez:**-*mez*

Gazel 387

Mısra: **10**

Eylemek fiilinin olumsuzu.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

78. **eyledüm:**-*düm*

Gazel 437

Mısra: **12**

Etmek, yapmak.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

79. **eyleseñ:**-*señ*

Gazel 444

Mısra: **12**

Eylemek, yapmak.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

eyleme:

1. **eylemesün:**-*sün*

Gazel 245

Mısra: **9**

Yapmamak II etmemek.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

2. **eyleme:**

Gazel 388

Mısra: **7**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Ġamze idüp düşmene uṣṣāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

3. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **1**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

4. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **2**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

5. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **4**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme

6. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **8**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

7. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **10**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

8. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **12**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

9. **eyleme:**

Gazel 409

Mısra: **14**

Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

eyleme-:

1. **eylemedin:**-*din*

Gazel 382

Mısra: **12**

Yapmak, etmek.

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram

Cān riştesini eylemedin bū girih girih

eylemedin:

1. **eylemedin:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Eylemeden.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş

2. **eylemedin:**
Gazel 442
Mısra: **5**
Eylemeden.
Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feth oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti

eylemek:

1. **eylemek:**
Gazel 172
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Na'ṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

2. **eylemek:**
Gazel 229
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

3. **eylemek:**
Gazel 229
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

4. **eylemek:**
Gazel 247
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

5. **eylemek:**
Gazel 300
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

eylemez:

1. **eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Etmez, eylemez, yapmaz.
Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

2. **eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Etmez, eylemez, yapmaz.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür 'ışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

3. **eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **14**
Etmez, eylemez, yapmaz.
Gerçi pīr olduñ Mu'īdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

4. **eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Etmek. eylemek.
Şeh-süvārum ḳandedür kim 'azm-i meydān eylemez
'Azm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

5. **eylemez:**
Gazel 165
Mısra: **14**
Etmez, eylemez, yapmaz.
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Mu'īdī yazmaya
'Anber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

6. **eylemez:**
Gazel 165

Mısra: **12**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-
būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-
āmīz eylemez

7. **eylemez:**

Gazel 165

Mısra: **10**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Ben perīşān olduġım iy
māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-
āvīz eylemez

8. **eylemez:**

Gazel 165

Mısra: **6**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Ruḥlaruñ gülzārın anup
ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-
ḫīz eylemez

9. **eylemez:**

Gazel 165

Mısra: **2**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i
ḫūn-rīz eylemez

10. **eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **4**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Bir naẓarda ḫalḳı
meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı
fettān eylemez

11. **eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **8**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Zülfüñüñ küfrin
görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı
müselmān eylemez

12. **eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **10**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Bezm-i yāre gelmesün
rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki
efġān eylemez

13. **eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **12**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Ḳaṭʿ iderse kendü
luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān
eylemez

14. **eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **14**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Çün Muʿīdīnüñ başın
ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i
meydān eylemez

15. **eylemez:**

Gazel 236

Mısra: **14**

Etmez, eylemez, yapmaz.

İy Muʿīdī fikr idüp
ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri
tedbīrüñ senüñ

16. **eylemez:**

Gazel 266

Mısra: **9**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Āzādedür zamāne
ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā
göñül

17. **eylemez:**

Gazel 358

Mısra: **11**

Etmez, eylemez, yapmaz.

Dil görüp Rūm-ı
cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Ṣām-ı zülfüñ var iken añmaz
Ḳaraman illerin

<u>eyleñüz:</u>

1. **eyleñüz:**

Gazel 158

Mısra: **10**

Eylemek, etmek.

Ṣām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından
aña cām eyleñüz

<u>eyler:</u>

1. **eyler:**

Gazel 336

Mısra: **13**

"Etmek, eylemek" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ger Muʿīdīye
ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu
iḥsānuñ içün

eylersüñ:

1. **eylersün:**
Gazel 366
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir gün

eyleyelden:

1. **eyleyelden:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Ettiğinden beri.
Sürḫ ile resm
eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir
gevher-i nā-yāb göz

eyleyeli:

1. **eyleyeli:**
Gazel 167
Mısra: **13**
Yaptığından beri.
Vaṣf eyleyeli ol leb ü
dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-
bārlaruz biz

eyü ol-:

1. **eyü ol-:**-*ur*
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi olmak.
Ġam çekmek ile ʿāşıḳa
naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḥi zer eyü
olur

eyvān:

1. **eyvān:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.
Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān
ḳızıl ṣaru yaşıl

eyvāy:

1. **eyvāy:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Eyvah, yazık.
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne
imrenür

2. **eyvāy:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Eyvah.
Baġlandı gitdügince
işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṭḥ-i
bāb-ı ġam

3. **eyvāy:**
Gazel 336
Mısra: **3**
Eyvah, yazık.
Geçürürsem günümi
ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i
zenaḫdānuñ içün

eyyām:

1. **eyyāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 26
Mısra: **7**
Günler. II Zaman, devir.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u
ṣaḥrādan yaña

2. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 41
Mısra: **14**
Günler, zaman, devir.
Çün Muʿīdī vaṣluña
irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ
gerek iy yār mest

3. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 51
Mısra: **7**
Günler. II Zaman, devir.
Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri
ṣaḥn-ı çemenden geç

4. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 53
Mısra: **4**
Günler, zaman, devir.

Ġonçeveş bağrum yiter
ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür
gülgūn ḳadeḥ

5. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 126

Mısra: **4**

Günler, devir, zaman.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı
ʿişret çağıdur

6. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 126

Mısra: **7**

Günler, vakitler.

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yağıdur

7. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 133

Mısra: **9**

Günler, devir, zaman.

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur

8. **eyyāmın:**-*ın*

Gazel 133

Mısra: **12**

Günler; zaman, devir.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

9. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 154

Mısra: **9**

Günler, devir, zaman.

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

10. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 269

Mısra: **1**

Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

11. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 280

Mısra: **4**

Günler, devir, zaman.

Devr-i ḥüsnüñde şaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm

12. **eyyāmum:**-*um*

Gazel 283

Mısra: **1**

Günler, gündüzler; zaman.

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

13. **eyyāmum:**-*um*

Gazel 287

Mısra: **14**

Günler, gündüzler; zaman.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

14. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 299

Mısra: **5**

Günler, devir, zaman.

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum

15. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 359

Mısra: **6**

Günler, devir, zaman.

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

16. **eyyāmı:**-*ı*

Gazel 445

Mısra: **1**

Zaman, devir.

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

<u>eyyām-ı vuṣlat:</u>

1. **eyyām-ı vuṣlat:**

Gazel 88

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma günleri.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer

ez:

1. **ezerler:**-*er, -ler*

Gazel 150

Mısra: **1**

Ezmek, eritmek.

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

ezel:

1. **ezel:**

Gazel 179

Mısra: **2**

(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

2. **ezel:**

Gazel 334

Mısra: **3**

Çok eskiden beri, öteden beri; başlangıcı olmayan.

Ṣād olurduñ sen ezel ʿāṣıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur ṣimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

3. **ezel:**

Gazel 380

Mısra: **10**

Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

4. **ezel:**

Gazel 402

Mısra: **17**

Çok eskiden beri.

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

5. **ezel:**

Gazel 406

Mısra: **14**

Çok eskiden beri.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mācerālar başuma

6. **ezel:**

Gazel 432

Mısra: **12**

Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

ezer:

1. **ezer:**

Gazel 150

Mısra: **7**

Ezmek.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

ezhār:

1. **ezhār:**

Gazel 267

Mısra: **12**

Çiçekler.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḫüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

ezil-:

1. **ezilür:**

Gazel 421

Mısra: **5**

Karşısında çaresiz kalmak, ezik hissetmek.

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile

ebr: *Bulut.*

N'ola ben **ebre** girye ögretsem / Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [ebre, -e]*

ebr-i bahār: *Bahar bulutu.*

Gerçi gözümi eyledi **ebr-i bahār** ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [ebr-i bahār,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi gözümi girye çü **ebr-i bahār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [ebr-i bahār,]*

ebr-i çeşm: *Göz bulutu.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [ebr-i çeşm, -üm]*

ebr-i ġamdan: *Gam, keder bulutu.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi / Āh eger arż olmaya ḫāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [ebr-i ġamdan, -dan]*

ebr-i giryān-: *Ağlayan bulut olmak. Bu ifadeyle aşığın sevgili için buluttan yağmurun yağması gibi gözyaşı döktüğü belirtilmiştir.*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [ebr-i giryān-, --dur]*

ebr-i ḫaṭṭ: *Ayva tüylerin bulutu.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar / Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 1). [ebr-i ḫaṭṭ,]*

ebr-i kilki-: *Kalem bulutu.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [ebr-i kilki-, -n, -den]*

ebr-i şengerf: *Şengerf [Zincifre, kırmızı] renkli bulut.*

Ebr-i şengerfī ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ebr-i şengerf, -i]*

ebr-i sīmīn-: *Gümüşten bulut.*

Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [ebr-i sīmīn-, -dür]*

ebr-i zülf: *Saç bulutu. II Sevgilinin kara buluta benzeyen ve yüzünü kapatan siyah saçları.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [ebr-i zülf, -ün]*

ebr-i zülf-: *Saç bulutu.*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı / Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [ebr-i zülf-, -üñ]*

ebrū: *Kaş.*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam / Bir

işāret ki nigār eyleye **ebrūlar** ile *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ebrūlar, -lar]*

ebrū: *Kaş.*

Zülf ü **ebrūñ** içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [ebrūñ, -n]*

ebrū: *Kaş.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Gönlüm ol **ebrūya** vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [ebrūya, -y, -a]*

ebrū: *Hilale benzeyen kaş.*

Yārüñ **ebrūsın** görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [ebrūsın, -sı, -n]*

ebrū: *Kaş // Sevgilinin yay gibi kaşları.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol **ebrū-yı** mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [ebrū-yı, --yı]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu **ebrū** saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [ebrū,]*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam **ebrūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [ebrūdan, -dan]*

Ol ki ḫışm ile hilāl **ebrūlarına** çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ebrūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi **ebrūlarına** çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ebrūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*

Ḳatlüme **ebrūlaruñ** ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ebrūlaruñ, -lar, -uñ]*

ebrū: *(Sevgilinin yay gibi kavisli) kaşı.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / **Ebrūlaruñ** ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [ebrūlaruñ, -lar, -(u)ñ]*

ebrū: *(Sevgilinin) kaş (kılıca benzerliği yönünden).*

Ol ġamze vü **ebrū** ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ebrū,]*

ebrū: *Far. Kaş.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü **ebrū** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ebrū,]*

ebrū: *Kaş. || Sevgilinin kaşı.*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider / Çeşm-i tātārın süzüp **ebrūlarına** ṣalsa çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 6). [ebrūlarına, -lar, -ıñ, -a]*

ebrū-: *Kaş (Mihraba benzerliği yönünden).*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol **ebrūdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [ebrūdadur, -da, --dur]*

ebrū-kemān-: *Kemân kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫmı nihānı añdurur / Ḥasret oḳı dilde ol **ebrū-kemānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [ebrū-kemānı, -ı]*

ebrū-kemān-: *Keman kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.*

Demdür görünse dilberi **ebrū-kemānumuz** / Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [ebrū-kemānumuz, --umuz, -]*

ebrū-kemān: *Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı. || Sevgili.*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile / Görseñ ol **ebrū-kemānuñ** ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [ebrū-kemānuñ, -uñ]*

ebrûlar: *(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin **ebrūlar** anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [ebrūlar, -kaş]*

ebrū-yı dü-tā: *(Sevgilinin) ikiye bölünmüş kaşı.*

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa / Rā-yı raḥmetdür ol **ebrū-yı dü-tā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [ebrū-yı dü-tā,]*

ebrū-yı fettān: *Fitneci, fitne çıkaran kaş.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür / Baş egüp gūşına şol **ebrū-yı fettān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [ebrū-yı fettān,]*

ebrū-yı sāḥir: *(Sevgilinin) büyüleyici kaşları.*

Ḥışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür / Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 7). [ebrū-yı sāḥir, -den]*

ebrū-yı yārüñ: *Sevgilinin kaşları.*

Çün ḳarasın göremez **ebrū-yı yārüñ** māh-ı nev / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [ebrū-yı yārüñ, -üñ]*

ebter: *Bir işe yaramayan, faydasız, kötü.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası **ebter** ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ebter,]*

ebvāb: *I. Kapılar. II. Bölümler, kısımlar.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül **ebvāb** göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ebvāb,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı **eceldür** dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [eceldür, -dür]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile baġladı **ecel** maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [ecel,]*

ecel: *Ölüm.*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy **ecel** itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [ecel,]*

ecel: *Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm **ecel** cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ecel,]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm **ecel** cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ecel,]*

ecel: *Ar. Ölüm.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh **ecel** / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [ecel,]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür iki degül **ecel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [ecel,]*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / Bāri **ecel** Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [ecel,]*

ecelüm irdi: *Eceli yetmek, hayatı sona ermek.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm / Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ecelüm irdi,]*

edeb: *Edep, terbiye, haya.*

Yüz **edeble** ṭolanurken gice māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [edeble, -le]*

edeb olmaz: *Edep olmamak.*

Āyīne saña olsa muḳābil
ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz
görüp āhen-dil
olanda **edeb**
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [edeb olmaz,]*

efendi: *Efendi II Bir hitap sözü.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben żaʿīfe kim / Anı
çeken **efendi** cihān
pehlüvān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [efendi,]*

efendicigüm: *Efendim, sevgilim, hitap sözü.*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam
gün mi gösterür /
Yazuḳdur
iy **efendicigüm** pādşāc
ıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 7). [efendicigüm,]*

efendü: *Bir hitap sözü, efendi.*

Öldürse ġam degül bizi
yoluñda ġam senüñ /
Cān virürüz biz
aña **efendüm** kerem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [efendüm, -m]*

efġān: *Feryat, inleyiş.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim /
Kimse bilmezdi
vücūdum āh
ü **efgān** olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [efgān,]*

efġān: *Feryat, haykırma.*

N'ola raḥm itse
Muʿīdī baña ol Şīrīn-
dehān / Nāle-i Ferhād
sūzı āh
ü **efġānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [efġānumdadur, -um, -da, -dır]*
Benden ol yāre Muʿīdī āh
u **efġāndur** giden /
Baña andan miḥnet ü
endūh u ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [efġāndur, -dur]*
Gül yüzüñ añdı meger dün
gice bülbül ṣanemā /
Ki uyutmadı yine
ṣubḥa-
dek **efgānlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [efgānlar, -lar]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda **efġān** ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [efġān,]*

efġān: *Feryat, inleyiş.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
dügündür
göñlüm **efġānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [efġānı, -ı]*
Nev-bahār eyyāmıdur bir
serv-i gül-ruḥsuz velī /
Bülbül-i āşüfte-ḥālem
işüm **efġāndur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [efġāndur, -dur]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm
eşʿārüm kim / İtmişdür
eşer nāle
ile **efġānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [efġānum, -um]*

efġān: *Feryat, figan.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül / Rehber
olmasa ceresler
itdügi **efġān** aña *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 5, Beyit
6). [efġān,]*
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül / Rehber
olmasa ceresler
itdügi **efġān** aña *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 5, Beyit
6). [efġān,]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
/ Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür
çeküp **efġān** oḳur *(Kal
kandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 1). [efġān,]*
Bezm-i yāre gelmesün rind-
i suḥendān olmayan /
Varmasun gülzāre şol
bülbül
ki **efġān** eylemez *(Kal
kandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 166,
Beyit 5). [efġān,]*
İy göñül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḥāżıruñ /
Nāyzen gelmezse
bezme āh
ü **efġān** ḥāżıruñ *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 256, Beyit 1).
[efġān,]*
ʿAynuña gelmez ölürsem
çāre ḳılmazsın baña /
Var ise gūşuña girmez
āh
ü **efgānum** benüm *(Ka
lkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 289,
Beyit 2). [efgānum, -
um]*
Cüdā bir māh-ṭalʿatden
derūnum yandı
ḥasretden / Duḫān-ı
nār-ı fürḳatden
nişāndur āh
ü **efġānum** *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 290, Beyit 3).
[efġānum, -um]*
Ney gibi baġrum [delüp
dāl] itdügiçün ḳaddümi
/ Baña **efġan** eylemek
ḳānūn olıpdur zīr ü
bem *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
300, Beyit 5). [efġan,]*
Āh-ı şāmum yazduġımdan
añla her dīvāre kim /
Āh ü **efġāndur** hemīşe
ʿādetüm sen şāh
içün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
337, Beyit 3).
[efġāndur, -dur]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
dügündür
göñlüm **efġānı** baña *(K
alkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit
7). [efġānı, -ı]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler **efġān** ile baḫs /
Niçe **efġān** itmesün
çün kim ider cān ile
baḫs *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
47, Beyit 1). [efġān,]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.*

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
/ Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez
bülbül **efġānın** *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 325, Beyit 5).
[efġānın, -ın]*

efġān: *(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar
ḳalupdur var ise /
Ḫaste-Ferhād itdügi
feryād
ü **efġāndan** eser *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 144,
Beyit 6). [efġāndan, -
dan]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma,*

acıyla haykırma.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü **efġān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [efġān,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül içün dün gice ṣol deñlü **efġān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [efġān,]*

efġān: *Feryat, figan, inleyiş.*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü **efġānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [efġānuñ, -uñ]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü **efġānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [efġānuñ, -uñ]*

efġān ider: *Feryat etmek.*

Dil yine **efġān ider** derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [efġān ider, -er]*

efġān ider: *Dertle inlemek, feryat etmek.*

Dil yine **efġān ider** derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [efġān ider, -er]*

efġān iderem: *Ağlayıp inlemek.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek **efġān iderem** / Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [efġān iderem, -em]*

efġān itmesün: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḫs / Niçe **efġān itmesün** çün kim ider cān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [efġān itmesün, -me, -sün]*

efġāne itdügi: *Feryat figan etmek.*

Sāḳiyā cevr ile bağrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [efġāne itdügi, -düg, -i]*

efkār: *Düşünceler, fikirler.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi **efkār** iy göñül / Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [efkār,]*

eflāke çık-: *Göklere çıkmak; göğe yükselmek.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [eflāke çık-, -dı]*

efsāne: *Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ

niçe **efsāne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [efsāne,]*

efsāne: *(Fars.) Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın / **Efsāne** gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [efsāne,]*

efsāneler: *1. Asılsız, hayal mahsûlü hikâye, söylence, masal, fesâne2. edeb. Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye, Efsane kişiler, efsaneleşmiş kişiler.*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī / Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım **efsāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [efsāneler,]*

efser: *Taç.*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur **efser** başuma / Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [efser,]*

efser: *Far. Taç.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler **efser** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [efser,]*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [efser,]*

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına / İy göñül ġam yime **efser** bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [efser,]*

efsūn: *Sihir, büyü.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün / ʿĀlemüñ **efsūnını** şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [efsūnını, -ın, -ı]*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi **efsūn** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [efsūn,]*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / Mūr iken **efsūn** okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [efsūn,]*

efsūn eyle-: *Büyülemek.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [efsūn eyle-, -düñ]*

efzūn: *(Fa.) Fazla, artık.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem **efzūn** olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [efzūn,]*

efzūn: *Daha fazla, daha çok.*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim **efzūn** ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [efzūn,]

efzūn: *Artmak, çoğalmak.*

Sūz-ı dil **efzūn** olur āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [efzūn,]*

efzūn ol: *Artmak, çoğalmak.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [efzūn ol, -dı]*

eg: *Düz durumda olan bir şeyi eğik duruma getirmek.*

Hīç **egilmez** ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [egilmez, -il, -mez]*

Hīç **egilmez** ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [egilmez, -il, -mez]*

eğer: *Şart edatı, şayet.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz **eger** başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [eger,]*

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd **eger** ḳabūlüm / Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [eger,]*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh **eger** ṣoñ ucı / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [eger,]*

eğer: *Eğer II doğrusu.*

Peyveste ḳaşlaruñı **eger** kendüzi ne dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [eger,]*

eğer: *Şart edatıdır; eğer, şâyet anlamındadır.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy **eger** kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [eger,]*

eğer: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy **eger** kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [eger,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh **eger** / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [eger,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh **eger** / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [eger,]*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi / Āh **eger** arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [eger,]*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḥaste göñül / Āh **eger** laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [eger,]*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
/ Āh **eger** çekmezse bir
cerrāḥ peykānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [eger,]*

Naẓm ehli çün eşʿārumı
ṭaḥrīr ideler /
Taḳsīri **eger** var ise
tefsīr
ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [eger,]*

eğer: *"Eğer, şayet" anlamlarındaki şart edatı.*

Nāy **eger** ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [eger,]*

eğer: *"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.*

Her gün **egerçi** kim baña ol
dil-sitān gelür /
Görmez kimesne cān
gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [egerçi, -çi]*

eğer: *"Eğer" edatı.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī /
Yār **eger** ben bildügim
yār ise āsān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [eger,]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine
cānum İskender gibi /
Āh **eger** bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [eger,]*

Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan eser /
Āh **eger** olursa nā-
peydā göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [eger,]*

Āh **eger** zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya /
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [eger,]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider / Āh ol
nigār **eger** oḳur ise
kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [eger,]*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar
sipāh-ı ġam beni /
Āh **eger** sen şeh-
süvāra bulmayam bir
dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [eger,]*

Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim /
Cān **eger** tenden
giderse gitmeye
başdan
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [eger,]*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam
/ **Eger** āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [eger,]*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi
Sitanbul yolları /
Āh **eger** kim olmayam
Rodos Adası'ndan
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [eger,]*

Nāvek olsun cānuma her
şāḫ **eger** kim olmasa /
Ḳadd-i yārüñ seyri
serv-i gülşen-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [eger,]*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ
eyledügin / **Eger** sen
bilmez iseñ Tañrı
ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [eger,]*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı
sebzüñ Ḫıżr olur /
Ḫüsn-i
ruḫsāruñ **eger** genc ise
ejder
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [eger,]*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā
/ **Eger** ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb
degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [eger,]

Güni gün ṣaymaz
Muʿīdī görmese meh-pāresin /
Āh **eger** böyle güẕār eylerse eyyāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [eger,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh **eger** /
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [eger,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr **eger** /
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [eger,]*

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile /
Eyvāy **eger** ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [eger,]*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ /
Āh **eger** miskīn ölürse ẓulmüñe dād
olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [eger,]*

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa / **Eger** āh
itmesem dem dem
cigerden *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 3). [eger,]*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / **Eger** bir ḳatre
sürseydüñ mübārek elüñe
ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [eger,]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur **eger** yār ise maḳṣūduñ /
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār
dāmānın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [eger,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [egerçi, -çi]*

Eşk-i çeşmüm
baḥr **eger** olursa gelmez ʿaynuma / Bu neyistān müjemden iki sālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şart edatı.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim /
Kimse raḥm
itmez **eger** yıllarla yanam
yaḳılam *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [eger,]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu günlerde baña çoḳdur perīşān
rūzgārumdan *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [egerçi, -çi]*

eğer: *Fars (eger) edat, şayet.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür /
Serv **eger** olmaz revān ol şūḫ-reftārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [eger,]*

eğer: *-sa / -se.*

Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger
girībāndur **eger** dāmān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [eger,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde **eger** ṭūtī-i gūyā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı*

veren edat.

Ferhād **egerçi** ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi /
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [egerçi, -çi]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende / **Eger** nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [eger,]*
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm / **Eger** ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [eger,]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem **eger** / Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [eger,]*
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol **eger** Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayağı altına /
Āh **eger** yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [eger,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [egerçi,]*

egerçi: *-dığı için.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ **egerçi** ḳıymeti yoḳ / Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [egerçi,]*

egerçi: *F.gerçi, ise de.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser /
Beñzüm **egerçi** berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [egerçi,]*
Çeşm-i şūḫuñ **egerçi** yaḳdı beni / Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [egerçi,]*

egerçi: *Şayet.*

Dil uzadup lāf-ı ḫüsn eyler **egerçi** şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [egerçi,]*

egerçi: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Çoḳ çekmişem cefāsın **egerçi** ol āfetüñ / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [egerçi,]*

egil: *Eğilmek.*

Çeşmüñe
gerçi **egilüp** fitneyi ḳaş
añdurur / Kirpigüñ
ḫançer ṣunup ol meste
ṣavaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [egilüp, -üp]*

egil: *Bükülmek, eğilmek.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
/ **Egilür** çünki bilürsin
görince her kemān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [egilür, -ür]*

eglen: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü
nālesiyle **eglenür** /
Çeşm-i nerges rūşenāsı
gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 6). [eglenür, -ür]*
Lāleler güller
açılsa **eglenür** göñlüm
velī / Baña ġurbet
ʿālemin bülbül fiġānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [eglenür, -ür]*

eğlen-: *Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin
/ **Eglence** bulmadum
mey ü maḥbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [eglence, -ce]*

eğlen-: *Eğlenemez.*

Gitme iy serv-i revān kim
dil ü cān **eglenemez** /
Bī-ḳarār itme beni
şīve-i reftāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [eglenemez, -e, -mez]*

eglence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın
yazup eylersin ḥisāb /
İy Muʿīdī elde
ḫoş **eglence** derd ḳatar
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [eglence,]*

eglence yok: *Eğlence olmaması.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi
kim **eglence yoḳ** /
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [eglence yoḳ,]*

eglencedür: *Eğlencedir.*

Bülbül-i cāna cemālüñ
çünki
ḫūb **eglencedür** / Ġam
degül şimdengirü
ʿālemde gülzār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [eglencedür,]*

egri: *(Boyun için) Eğri olmak; suçlu ve hatalı olmak.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden /
Māh-ı nevdür diseler
bir pāre beñzer kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [egri,]*

egri: *Doğru olmayan, kötü, fena. Ters ters (bakmak.).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ
gibi ṭoġru saña / Yā
n'içün **egri** baḳar ol
gözleri āhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [egri,]*

egri haber-: *Yanlış haber.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [egri ḫaber-, -ler]*

ehaṣ: *En seçkin kimseler.*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın **eḫas** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [eḫas,]*

ehil: *Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

ʿīş ü nūş **ehlin** uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [ehlin, -i, -n]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ **ehline** deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [ehline, -i, -n, -e]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup ṣādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ **ehline** mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ehline, -i, -n, -e]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup / Deñiz **ehli** bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [ehli, -i]*

Naẓm **ehli** çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [ehli, -i]*

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ehle, -e]*

ehl: *Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [ehle, -e]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar. II Hakikati gören, doğru yolda yürüyen.*

Vecd ü ḫāl **ehli** geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [ehli, -i]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / Şevḳden bezm **ehlinüñ** ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [ehlinüñ, -i, -nüñ]*

ehl: *(Ar.) Sâhip, mâlik.*

Her ṭaraf derd **ehline** yitmezdi peyġāmum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl-i derd: *Dertli olanlar*‖

âşıklar.

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy **ehl-i derd** / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [ehl-i derd,]*

ehl-i dil: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

Aġlar ise **ehl-i dil** ben derdmendi aġlasun / Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [ehl-i dil,]*

ehl-i dil-: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

Beni bir yerde yār ile göricek / Ehl-i diller niçe meşel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [ehl-i dil-, -ler]*

ehl-i dildür: *Kalbi uyanık, basîreti ziyade olan, gönül ehli.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir **ehl-i dildür** eyler aḳrān ile baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ehl-i dildür, -dür]*

ehl-i dildür: *Kalbi uyanık, basîreti ziyade olan, gönül ehli.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir **ehl-i dildür** eyler aḳrān ile baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ehl-i dildür, -dür]*

ehl-i dile: *Gönül ehli kimseler, hakikat yolunu yolcusu.*

Cihāndan el yuyan **ehl-i dile** āşūb-ı cāndur bu / Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [ehl-i dile, -e]*

ehl-i ḥikmet: *Hikmet ehli, bilge kimseler.*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥşi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [ehl-i ḥikmet, -üñ]*

ehl-i ḥıred: *Akıl sahibi.*

Gülse güldür söylese bülbül dil-ārāmum benüm / Pes ne bilsün ol mehüñ māhiyyetin **ehl-i ḫıred** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [ehl-i ḫıred,]*

ehl-i ʿīş: *Yeme içme, eğlence ehli.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ / **Ehl-i ʿīş** olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [ehl-i ʿīş,]*

ehl-i ʿışḳ: *Âşıklar.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [ehl-i ʿışḳ, -a]*

ehl-i ʿışk: *Aşk ehli.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [ehl-i ʿışḳ,]

ehl-i ḳadem: *Ayak ehli.*

Diñ raḳîbe tîġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim / ʿIşḳ yolından geçen **ehl-i ḳadem** serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [ehl-i ḳadem,]*

ehl-i kelām: *Söz sahipleri.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke fikr ile **ehl-i kelām** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [ehl-i kelām,]*

ehl-i kerāmet-: *Kerâmet gücüne sâhip ermiş kimse, velî.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ehl-i kerāmet-, -em]*

ehl-i maʿnā: *Mana ehli, işin iç yüzünü bilenler.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [ehl-i maʿnā,]*

ehl-i nār: *Ateş ehli/ Cehennemlikler.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur **ehl-i nār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [ehl-i nār,]*

ehl-i naẓar: *Bakış ehli. II Gönül gözü açık olanlar; arifler.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek **ehl-i naẓar** didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [ehl-i naẓar,]*

ehl-i naẓar: *Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler, görüş sahipleri II Ârif.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin / Eyler hemīşe **ehl-i naẓar** ṣubḥ u şām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [ehl-i naẓar,]*

ehl-i niyāzı: *Yakaranlar, dua edenler.*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [ehl-i niyāzı,]*

ehl-i re'y: *Görüş sahipleri,.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi gice mehüñ **ehl-i re'y** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [ehl-i re'y,]*

ehl-i ṣafā-: *Kalbi temiz. F.D.Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Syf:209.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [ehl-i ṣafā-, -n, -uñ]*

ehl-i zühd: *Zahitler, kaba sofular.*

Geh pend-i **ehl-i zühd** gehī taʿn-ı müddeʿī / ʿIṣḳuñ yoluñda ʿāṣıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [ehl-i zühd,]*

ejdehā: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ ininde **ejdehā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan, ejderha.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / **Ejdehālar** bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [ejdehālar, -lar]*

ejdehā: *Büyük yılan II sevgilinin saçları. II Aşığın ah dumanı.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāṣıḳ ṣuʿlesin / **Ejdehādur** kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan ll Sevgilinin güzellik hazinesi koruyan yılana benzer saçları.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki **ejdehā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [ejdehā,]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi **ejderler** zebūnu mdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [ejderler, -ler]*

ejder: *1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki **ejder** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [ejder,]*

ejder: *Büyük yılan. II Sevgilinin yüzünün iki yanından sarkan saçları.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise **ejder** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [ejder,]*

ejderhā: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum / Ṣaḳın iy dōst **ejderhā** deminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 2). [ejderhā,]*

ek-: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler **eke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [eke, -e]*

ekser: *Genellikle, umumiyetle, ekseriyetle.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün düter **ekşer** varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ekşer,]*

ekser ol: *Çoğunlukta olunur.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ şafā /
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ekşer ol, -ur]*

eksük: *Mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan (kimse veya şey), noksan.*

Muʿīdī ḳanlu
yaş **eksük** degül bir
laḥẓa çeşmümden /
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [eksük,]*

eksük: *Eksik.*

Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā /
Tekyedür **eksük** mi
olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [eksük,]*

Bülbül-i şūrīdeyem kim
dā'imā **eksük** degül /
Serv-i gül-ruḥlar cefāsı
ḫār-ı düşmen
zaḫmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [eksük,]*

eksük: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
/ **Eksük** olmaz yaza
ḳarşu seyl-i pür-cūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [eksük,]*

eksük: *Eksik olma durumu, ayıp, noksan, kusur.*

Niçe
kez **eksüklügim** gördü
ñ beni arturmaduñ /
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [eksüklügim, -lüg, -im]*

eksük: *İhtiyaç duyulan şey.*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül
/ **Eksük** ise gāh mest
gāh maḫmūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [eksük,]*

eksük: *Eksik olmamak; her vakit bulunmak.*

Bir dem ġam ü derd
olmayıcaḳ
sīneden **eksük** / Derd
ehli maḥaldür aña
ġam-ḫāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [eksük,]*

eksük degül: *Eksik değil, her zaman var.*

Dilde kim ʿışḳ ola **eksük
degül** endūh u belā /
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [eksük degül,]*

eksük degül: *Eksik değil.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı
olduġıçün tāze bāġ /
Ġayretümden
lāleveş **eksük
degül** baġrumda
dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [eksük degül,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd

/ **Eksük olmaz** daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [eksük olmaz,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Eksük olmaz dîdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [eksük olmaz, -maz]*

eksük olmaz: *Eksik olmamak; her zaman var olmak, hep bulunmak.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [eksük olmaz,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen / **Eksük olmaz** lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 11). [eksük olmaz, -maz]*

el: *El.*

Sāzuñ **elüñe** alup yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [elüñe, -üñ, -e]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā dizdüñ **elüñle** tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [elüñle, -ün, -le]*

İlāhī Mekke ş̲evābın müyesser it aña kim / **Elüm** alup ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [elüm, -üm]*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā **elüme** / Ḳıya bakışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [elüme, -üm, -e]*

el: *El.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda **el** / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [el,]*

el: *Ondan. onun elinden.*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ **elinden** āh kim / Leşker-i ḫüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş **elinden** āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Bedenin bir uzvu.*

ʿĀrif iseñ al **ele** rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [ele, -e]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi **elde** götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

209, Beyit 7). [elde, -de]

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek **elüñe** ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [elüñe, -üñ, -e]*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / **El** urdı nabẕuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [el,]*

el: *İnsanın bir uzvu, el.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çağında / Vardum göze göz **elden** baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [elden, -den]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ **elinde** çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [elinde, -i, -(n)de]*

Laʿl ü zer **elde** ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [elde, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / **Eline** ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [eline, -ine]*

Yol ḳıldan incedür çek **elüñ** zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [elüñ, -üñ]*

İpe çek iy dil **elüñ** zülf-i semensādan ṣaḳın / Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [elüñ, -üñ]*

el: *El, bedenin bir uvzu.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / Şu Mecnūn kim ayaġı var **elinde** kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse **elüm** / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [elüm, -üm]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün **elüm** / Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [elüm, -üm]*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki **elüm** / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [elüm, -üm]*

el: *İnsanın uzvu anlamında "el" II Sahip olunan güç.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān **eliyle** ḥall ide āsān / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [eliyle, -i, -(y)le]*

el: *El II Sevgilinin kendisinden.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n’eyleyem / Zehr ise dildār **elinden** āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Başkası, yabancı, tanımadık.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī **elde** ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [elde, -de]*

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ **elinden** / Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [elinden, -in, -den]*

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Cāme vü cāmuñ **elinden** oda yandum nitekim / Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *(Sevgilinin) eli.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / Öp **elin** benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [elin, -i, -n]*

Düş ayaġa öp **elin** yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

el: *İnsanın bir uzvu. El.*

Ṣubḥ-dem alup **ele** nesrīn ḳadeḥ / Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [ele, -e]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Yine yārüm cilveler eyler **ele** çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [ele, -e]*

Almış **ele** kemendin idüp tābdār zülf / İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [ele, -e]*

el: *1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / **Elde** çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [elde, -de]*

el: *(Sevgilinin) eli.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭıf gibi **elde** tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [elde, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu olan el, yed.*

Yalvarup **elüm** zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [elüm, -üm]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün / Almış **eline** gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [eline, -ine]*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / Gül gibi hīç düşmez **elüñden** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [elüñden, -ü, -ñ, -den]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa / Nāy **eline** nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [eline, -ine]*

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ **eli** / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [eli, -i]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm / Eger ṣunmaz ise nā-gāh **elüñde** cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [elüñde, -üñ, -de]*

el: *(Mec.) Elden bırakmamak.*

İy Muʿīdī yaḳañı **elden** ḳ oyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [elden, -den]*

el: *: (Âşıġın) eli.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ **elüme** gireydi / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [elüme, -üm, -e]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamında.*

Sīm ü zer yoġ ise **elde** ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [elde, -de]*

el çek: *Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [el çek, -üñ]*

el çek: *Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.*

Dīn ü dil mülkinden **el çek** iy Muʿīdī oldı çün / Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [el çek,]*

el çek-: *Vazgeçmez.*

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan / Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [el çek-, -mez]*

el çeküp: *Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī **el çeküp** her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [el çeküp, --üp]*

el- ḥaḳ: *Doğrusu.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin / **El- ḥaḳ** bulınmaz ol

büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [el- ḥaḳ,]*

el irmez: *Ulaşmamak II yetişmemek II uzanmamak.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [el irmez,]*

el karar: *Rahatı bozulmak.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı / Uş varı varı siḥre daḫi **el ḳarar** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [el ḳarar,]*

el şun-: *El uzatmak.*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker / Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [el ṣun-, -sam]*

el şunan: *Deyim. El uzatmak.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ / Ṣan Süleymān ḫātemidür **el şunan** başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [el ṣunan,]*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler anı **el şunan** başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [el ṣunan,]*

el şunsa: *El uzatmak, dokunmak, tutmak.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim **el şunsa** merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [el ṣunsa,]*

el şunup: *El uzatmak, el sürmek, dokunmak.*

Yār ol hevādadur kim **el şunup** ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [el ṣunup,]*

el uzad-: *Dokunmak için el uzatmak.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīṣān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [el uzad-, -up]*

el uzad-: *(Beyitte) sevgilinin saçına dokunmak kastedilir.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [el uzad-, -up]*

el uzadup: *El uzatmak, Birinden bir hakkı almaya kalkışmak.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [el uzadup, -up]*

el uzat-: *Kendisine ait olmayan bir şey üzerinde hak iddia etmek.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

245, Beyit 1). [el uzat-, -ma, -sa]

el vir-: *Yardım etmek, fırsat vermek.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [el vir-, -ünce]*

el virmezse: *Mümkün olmamak.*

Ayaġuñ öpmek **el virmezse** ṣāġ ol / Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [el virmezse,]*

el virüp: *(İmkân) sağlamak, izin vermek.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / **El virüp** iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [el virüp, -üp]*

el yudı: *I. Kararından vazgeçmek, yapmakta olduğu işi artık yapmama durumuna geçmek. II. Bir şeyle ilgisini kesmek.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el / Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [el yudı,]*

el- yur-: *Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek II Vazgeçmek.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ / Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [el- yur-, -üm, -sa, -m]*

el yuyan: *Vazgeçmek.*

Cihāndan **el yuyan** ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu / Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [el yuyan, -(y)an]*

elbet: *Mutlaka.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var ola bir çāresi bu derdüñ **elbet** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [elbet,]*

elbette: *"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan zarf..*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur **elbette** āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [elbette,]*

elbürz: *İran'ın kuzeyinde yer alıp kuzeybatıda Azerbaycan sınırından başlayıp Hazar Denizi'nin güney kıyısı boyunca ilerleyip doğuda Türkmenistan ve Afganistan sınırında sonlanan, Kafkas sıradağlarının en yükseğidir, hakkında türlü rivayetler anlatılan Kaf Dağı da aynı isimle anılır.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ **Elbürz** ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [elbürz,]*

elde: *Bedenin bir uzvu, el, elinde.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / **Elde** çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [elde,]

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa ṭutar **elde** gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [elde,]*

elden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa **elden** gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [elden,]*

elden ele: *Bir şeyin devamlı el değiştirmesi. Elden ele, koldan kola olması.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz / **Elden ele** düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [elden ele,]*

elden gider: *Yok olup gitmek.*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī / İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [elden gider,]*

elden gider: *Bir şeyi yitirmek.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [elden gider,]*

elden gider: *İradeyi kaybetmek.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [elden gider,]*

elden gider: *Kaybetmek.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [elden gider,]*

elden gider: *Elinden kaçırmak.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār **elden gider** / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [elden gider,]*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār **elden gider** / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [elden gider,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [elden gider,]*

elden gider: *Elinden gitmek.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [elden gider,]*

elden gitdi: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

265, Beyit 2). [elden gitdi,]

elden gitme-: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem / Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [elden gitme-, -sün]*

ele: *Aşığın eli.*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden / Veh ki ben aldum **ele** şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [ele, --e]*

ele al-: *Elinde tutmak, eline almak.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ele al-, -üm, -up-up]*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar / Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [ele al-, -up]*

ele al: *Tutmak, eline almak.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [ele al,]*

ele aldı: *Elinde tutmak, eline almak.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [ele aldı, -dı]*

ele gir-: *Elde etmek, ulaşmak, erişmek.*

İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine / Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḫnāküz yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 13). [ele gir-, -di]*

ele girmezse: *Ele geçmek.*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār **ele girmezse** yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ele girmezse,]*

el-emānet: *Birine, geri alınmak üzere, geçici olarak bırakılan, teslim alan kişice korunması gereken eşya, kimse.*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun / **El-emānet** kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [el-emānet,]*

elfāz: *Ar. Sözler.*

Bu **elfāẓ** içreki maʿnā-yı rengīn / Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [elfāz,]*

elḥaḳ: *Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz **elḥaḳ** / Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [elḥaḳ,]*

el-hazer: *"Sakın, sakınalım,*

sakınınız," mânâsına kullanılır.

Mest ise ġamzeñ senüñ
dīvānedür göñlüm
benüm / **El-ḥaẕer** bir
gün arada nā-gehān
ḳan
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [el-ḥaẕer,]*

eli: *El.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol
yāri ḳuçasın / Bir
kez **elini** öpmek ölince
saña
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [elini,]*

elif-: *Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.*

Lām oldı
çün **eliflerümüz** kimse
lā dimez / Ṭarz-ı
maḥabbet içre
müsellem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [eliflerümüz,]*

elif: *Elif. Elifbanın birinci harfi. Ebcet hesabında 1 rakamına muadildir.*

Daḫi **elif** dimeden ʿışḳ
mektebinde göñül /
Belālar ile bilüm bükdi
dāle
döndürdi *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [elif,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi olan elif'in şekline benzeyen göğüse kanlı yaralar açmak bağlamında.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü **eliflerle** /
Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [eliflerle, -ler, -le]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi (metinde kelime oyunuyla "cân" kelimesinin içerisindeki elif kastedilmiştir).*

Serv-i nāzum özgeden
bulmaḳ dilerse imtiyāz
/ Cānum içine **elif** gibi
gidüp yir
eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [elif,]*

elif: *(Aşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Sīne pür dāġ
ü **elifdür** gūyiyā
peygār-ı dil / Şöhret
içün ḫāneye tīġ ü siper
zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [elifdür, -dür]*

elif: *(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Muʿīdī gögsine
geçmiş **elifler** dāġ urup
yir yir / Meger bir lāle-
ruḫ serv-i revāna
mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [elifler, -ler]*

elif: *Arap alfabesinde bulunan "elif (□)" harfi. II Elif gibi dosdoğru olan kişi.*

Ben **elif** gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam / Sen
beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n'içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [elif,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi. II Sevgilinin elif harfi gibi düzgün, uzun boyu.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir
derd-otāġıdur / Kim
çevresine
çekdüm **elifden** ṭınāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [elifden, -den]*

elif-kadd: *Elif gibi olan boy.*

Çün **elif-ḳaddüñle** gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [elif-ḳaddüñle, -üñ, -le]*

elif-ḳaddüñ: *(Sevgilinin) elif gibi olan boyu.*

Fālüme gerçi **elif-ḳaddüñ** gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīṣāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [elif-ḳaddüñ,]*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [elif-ḳaddüñ,]*

elifler kes-: *Sine üzerine elif şeklinde yaralar açmak.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [elifler kes-,]*

elin al: *Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.*

Muʿīdī ḳuluñdur **elin al** begüm / Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [elin al,]*

elin çekdi: *Elini çekmek.*

Her hevādan uṣanup göñlüm **elin çekdi** velī / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [elin çekdi,]*

elinden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.*

Nerges-i şehlā **elinden** ger içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [elinden,]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez **elinden** baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [elinden,]*

elinden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından; yüzünden.*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / Kim ol āhūnuñ **elinden** oldı şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [elinden,]*

eliyle: *(zarf) Aracılığıyla.*

Ẓulm **eliyle** niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [eliyle,]*

eliyle: *Aracılığıyla.*

Ḥācılar ḫayret **eliyle** çāk ide iḥrāmını / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [eliyle,]*

elkāb-: *Lakaplar, ünvanlar.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer üzre yazılan **elḳāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [elḳāba, -a]

elüñ çek: *Vazgeçmek.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ / Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [elüñ çek,]*

elüñ öp: *Elini öpmek (sevgilinin).*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ / Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [elüñ öp, -er , -isem]*

elvān: *Ar. Renkler. II Çeşit çeşit.*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe **elvān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [elvān,]*

em: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen **emdükce** Muʿīdī ḳan yudar / Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [emdükce, -dük, -çe]*

em: *Emmek.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ **emdüm** şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [emdüm, -dü, -m]*

em-: *Emmek.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp **emsen** ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [emsen, -se, -n]*

em-: *Emmek, sevmek, öpmek.*

Kimi öpdüm kimi **emdüm** dir nigāruñ leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [emdüm,]*

em ol-: *Çare olmak, bir derde deva olmak.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ / Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [em ol-, -ur]*

emān-: *Güven, emniyet.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn ü **emāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [emāndan, -dan]*

emān: *Aman dileme II. merhamet isteme.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç **emān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [emān,]*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan / Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez **emān** cellādda n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 1). [emān,]*

emān iste-: *Aman İstemek, Yardım dilemek.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm / Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [emān iste-, -r]*

emānet: *Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Cān **emānetdür** baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [emānetdür, -dür]*

emānsız: *Öldürücü, cana kıyıcı.*

Yine sevdüm bir **emānsız** gözleri cellādı kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [emānsız,]*

emmeg: *Öpmek II emmek.*

Dilini **emmege** virmez dime dildārum içün / Baña şor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [emmege, -e]*

emn: *Emniyet, güven.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde **emn** ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [emn,]*

eñ: *En üstünlük zarfı, en.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur **en** āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [en,]*

eñ: *En, sıfatların başına gelerek üstün derece olduğunu gösterir.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur **en** āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [en,]*

encam: *Son, nihayet, akıbet.*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn / Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürür **encāmı** ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 1). [encāmı, -ı]*

encüm: *Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem **encüm** ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [encüm,]*

encüm: *Yıldızlar.*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum / Belī **encümden** ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [encümden, -den]*

endīşe: *Düşünce, fikir.*

Başını aşaġa ṣalup münkesirdür kākülüñ / Var ise **endīşesi** ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [endīşesi, -s, -i]*

endüh: *Far. Gam, iç sıkıntısı.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül **endūh** u belā /

Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [endūh,]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü **endūh** u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [endūh,]*

endüh: *Far. Keder, elem, gam, gussa, kaygı, sıkıntı, ıztırab, üzüntü.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü **endūh** ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [endūh,]*

endüh: *Keder, elem, sıkıntı, ıstırap.*

Yaḳın olmayan ġam ü **endūha** mesrūr olmasun / Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [endūha, -a]*

enfās-ı mesīhā'-: *Hz. İsa'nın ölüleri dirilten nefesi.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [enfās-ı mesīḥā'-, --dan]*

engīz eylemez: *Karıştırmak, fesat çıkarmak.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü **engīz eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [engīz eylemez,]*

enīn: *Far. is. İnlemek. İnilti.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz / Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh **enīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [enīn,]*

enīs: *Ar. Dost, arkadaş.*

Rūz-ı miḥnetde **enīs** olan baña ġamdur hemān / Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [enīs,]*

er: *Yiğit, erkek.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / **Er** başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [er,]*

er: *Asker, yiğit, erkek.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür / ʿIşḳ ocaġında **er** olan erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [er,]*

er: *Adam, erkek, yiğit.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür / ʿIşḳ ocaġında er olan **erden** yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [erden, -den]*

erbāb-ı dilden: *Gönül sahipleri, âşıklar, şairler.*

Ṭālib-i ʿirfān isen **erbāb-ı dilden** ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [erbāb-ı dilden, -den]*

erbāb-ı ġam: *Dert sahipleri. II*

Âşıklar.

Kūyuñda göricek
beni **erbāb-ı ġam** didi
/ İy ḫaste bekle yirüñi
dār-ı şifā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [erbāb-ı ġam,]*

erbāb-ı raṣad: *Gökbilimciler.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
/ Gün ṭutulmasın yazar
taḳvīme **erbāb-ı raṣad** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [erbāb-ı raṣad,]*

erġavān: *Erguvan çiçeği.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan
ki ṭamlar dīdeden /
Bād-ı ḥasretle
açılmış **erġavānumdu**
r benüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [erġavānumdur, -um, -dur]*

erġavān: *Baklagillerden, eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, güzel bir süs ağacı.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum
ayaḳ seyriyle kim
sensüz / Gözüme dūd
olur sünbül
çemende **erġavān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [erġavān,]*

erġavānī: *Erguvan renginde, kıpkırmızı.*

Āferīn ol **erġavānī** cāmeye
üstünde kim / Oldı
renginden ḫacil yüz
būstānuñ
lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [erġavānī,]*

erġavānī: *Erguvan çiçeği renkli yakut.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ
sīneme çeksem n'ola
/ **Erġavānī** cāmelü bir
serv-i dil-cūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [erġavānī,]*

erġavānī: *Erguvan renginde, kıpkırmızı.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ
sīneme çeksem n'ola
/ **Erġavānī** cāmelü bir
serv-i dil-cūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [erġavānī,]*
Sīnede yir yir
Muʿīdī kesdügim
ḳanlu elif
/ **Erġavānī** cāmelü
serv-i revānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [erġavānī,]*
Naḫl-bend olup nihāl-i
ḥüsne güller zeyn iden
/ **Erġavānī** cāmelü
serv-i revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [erġavānī,]*

erġavānī: *Erguvan çiçeği rengindeki, kıpkırmızı olan.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḥalḳı kim
/ **Ergavānīler** giyüp
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [ergavānīler, -ler]*

erzān: *Uygun, lâyık, değer.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā / İy
şanem cān ü cihān
naḳdine **erzāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [erzāndur, -dur]*

es: *Esmek.*

Dūd-ı āhum dīdeden her
laḥẓa ṭūfān yaġdurur
/ **Esdügince** ḳarayil

dirler ki bārān
yaġdurur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [esdügince, -düg, -ince]*

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne / Ḳatı yil **esdügince** olur [şu] girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 2). [esdügince, -düg, -ince]*

es: *(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı **esdükce** ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [esdükce, -dükçe]*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān **esdi** yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü
reyḥān **esdi** yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [esdi, -di]*

es: *Esmek.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı / Gūyiyā mevc urdı deryālar
firāvān **esdi** yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [esdi, -di]*

Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i
ḫandān **esdi** yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [esdi, -di]*

eşʿār: *Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp **eşʿārın** şekker-şiken
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [eşʿārın, -ın]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar **eşʿārüñ** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [eşʿārüñ, -uñ]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü taṣnīf ile yazup / Bir tāze naḳş
bağladum **eşʿārüm** üst ine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [eşʿārüm,]*

eşʿār: *Şiirler.*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ **eşʿārı** kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [eşʿārı, -ı]*

eşʿār: *Şiirler.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek / Oḳınurken çeng ile meclisde **eşʿārum** ben üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [eşʿārum, -um]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz ile **eşʿārumuz** bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [eşʿārumuz, -umuz]*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger / Kendü yazup yañılup oḳuya **eşʿārümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [eşʿārümden, -üm, -den]*

eşʿār: *Şiirler.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi **eşʿārım uz** n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḥi fāʿiḳ degül

miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [eşʿārımuz, -ı, -muz]*

eşʿār: *Şiirler, manzum sözler.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm **eşʿārüm** kim / İtmişdür eser nāle ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [eşʿārüm, -üm]*

Naẓm ehli çün **eşʿārumı** ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [eşʿārumı, -um, -ı]*

esbāb: *Ar. Esvâb; elbiseler.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü **esbābuñ** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [esbābuñ,]*

eser: *Tesir etmek, etki etmek.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim / İtmişdür **eser** nāle ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [eser,]*

eser: *Eser, belirti, iz.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [eser,]*

eser: *(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan **eser** / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [eser,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [eser,]*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [eser,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [eser,]*

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken / Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [eser,]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [eser,]*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [eser,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan **eser** / Ḥamdülillāh var daḥi bu ḫastede cāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [eser,]*

Dil-i Ferhād sūzından **eser** yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [eser,]*

eser: *Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz.*

Āhenīn-dildür güzeller
āh **eser** ḳılmaz diseñ /
Gün yüzüñ āyīnesinde
ḫaṭṭ-ı jengārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [eser,]*

eser: *Belirti / iz / alâmet.*

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun /
Kim ne zaḥmetden
nişān vardur ne
dermāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [eser,]*
Dem-be-dem ḳan ile
ṭolmazdı bıñarı
çeşmümüñ / Olmasa
baġrumda yir yir
zaḥm-ı
hicrāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [eser,]*

eser: *Belirti, iz, nişan.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan
elüm yursam ne ṭañ /
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı
çünkim laʿl-i
cānāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [eser,]*
Kīmyā mıdur vişālüñ iy
büt-i ʿayyāre kim /
Ḫarc idüp varum bu
yolda bulmadum
andan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [eser,]*
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm
eyle dilde ʿışḳuñı / Bu
ḳadar laʿl ü güher
yitmez mi bir
kāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [eser,]*

eser: *(Rüzgar için) bir yerden bir yere hareket etmek, esmek.*

Her yaña müşgīn **eser** bād-ı
ṣabā beñzer yine /
Ṣubḥ-dem ol meh
ṭurup sünbül ṣaçını
şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [eser, -(e)r]*

eser: *Eser, yapıt, iz, nişan.*

Bir **eserdür** ṭaġda sūz-ı dil-i
Ferhād'dan ḳalan /
Tīşe-i ḍarb ile āteş-
pāre kim ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [eserdür, -dür]*

eser: *Belirti, iz, nişan.*

Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan **eser** /
Āh eger olursa nā-
peydā göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [eser,]*

esīr- ol-: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña
leşker-i ġam / Bu
deñlü şevket ile ḫıred-i
cihān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [esīr- ol-, -üñ, -alı]*

esirge: *Korumak, himaye etmek, vikaye etmek.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
/ Anı yine
sen **esirge** yā
Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [esirge,]*

esirge: *Korumak, himaye etmek.*

Görseñ
Muʿīdī ḥālin **esirgerdü**
ñ iy ṣanem / Ammā ne
çāre saña göz
açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [esirgerdüñ, -r, -dü, -ñ]

esīr-i mübtelā: *Bağımlı bir esir.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur **esīr-i mübtelā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [esīr-i mübtelā,]*

eşk: *Far. Göz yaşı, dem'.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü **eşküm** rāyet ü leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [eşküm, -ü, -m]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn içün **eşküm** ḥabābında n aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [eşküm, -ü, -m]*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ **eşkini** çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [eşkini, -in, -i]*

Berber-i hindū gibi **eşküm** ḥabābında n gözüm / Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [eşküm, -ü, -m]*

Raḳṣ itse n'ola **eşküm** meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [eşküm, -ü, -m]*

Yazdı ruḫumda ḥālümi **eşküm** varaḳ varaḳ / Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [eşküm, -ü, -m]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [eşküm, -ü, -m]*

eşk: *Göz yaşı.*

Gördi cūşın **eşkümüñ** raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaş u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [eşkümüñ, -ümüñ]*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe **eşkle** baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [eşkle, -le]*

Ruḫ u **eşküm** saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [eşküm, -üm]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine **eşkümüñ** / Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [eşkümüñ, -üm, -üñ]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi **eşküm** jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [eşküm, -üm]*

eşk: *Gözyaşı.*

Cūş itdi **eşk** ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [eşk,]

eşk: *Gözyaşı.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne **eşk** ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [eşk,]*

eşk: *Gözyaşı II Aşığın gözyaşları.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne **eşk** ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [eşk,]*

eşk: *Gözyaşı II Âşığın gözyaşları.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle **eşküm** laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [eşküm, -ü, -m]*

eşk: *(Âşığın) gözyaşı.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i **eşküm** ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [eşküm, -(ü)m]*

Ḥabbeye ṣaymayup **eşküm** zer diler cānāneler / Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [eşküm, -(ü)m]*

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani / Dürr-i şehvārından **eşküm** laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 3). [eşküm, -(ü)m]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören **eşküm** ü āhum / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [eşküm, -(ü)m]*

Āh ü **eşküm** var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [eşküm, -(ü)m]*

eşk: *Âşığın gözyaşları.*

Ṣu götürmek ister **eşkümden** maḥab bet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [eşkümden, -ü, -m, -den]*

eşk: *(Fars.) Göz yaşı.*

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [eşk,]*

Çün **eşk** ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [eşk,]*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [eşk,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / Bāde **eşk** ü sāz olur āvāz zencīr-i cünün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [eşk,]*

eşk: *(Âşığın) gözyaşları.*

Sen benüm **eşküm** görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [eşküm, -üm]*

eşk- şarāb: *Gözyaşım şarap.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḥayālüñle her gice / Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [eşk-şarāb, -üm]*

eski: *Çok zaman geçmiş olan, kadim.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / **Eski** zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [eski,]*

eski: *"Önceki, evvelki" anlamında sıfat.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile kim **eski** yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [eski,]*

eşk-i çeşm: *Gözyaşı.*

Müşterīyem gerçi **eşk-i çeşm** ü rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [eşk-i çeşm,]*

eşk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña / Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [eşk-i çeşmüm,]*

eşk-i dīde-: *Gözyaşı.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [eşk-i dīde-, -si, --n, --den, -]*

eşk-i ġalṭan-: *Akıp giden gözyaşları.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [eşk-i ġalṭan-, --um]*

eşk-i ġalṭānum: *Akıp giden gözyaşları.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña / Dem-be-dem varṣun mı öldür **eşk-i ġalṭānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [eşk-i ġalṭānum, -um]*

eşk-i ḥasret: *Hasret gözyaşı.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / **Eşk-i ḥasret** kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [eşk-i ḥasret,]*

eşk-i ḫūnīn-: *Kanlı gözyaşı.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [eşk-i ḫūnīn-, -üm]*

eşk-i meygūn: *Şarap renkli gözyaşı.*

Leblerüñsüz **eşk-i meygūn** ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [eşk-i meygūn,]*

eşk-i ter: *Taze gözyaşı, her an dökülen gözyaşı.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh **eşk-i ter** yiter / Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [eşk-i ter,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim **eşk-i ter** zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [eşk-i ter,]*

esrâr: *Sırlar, gizler.*

Ḫayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış ilde söylenür **esrārumuz** bi züm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [esrārumuz, -umuz]*

esrâr: *(Ar.) Sırlar, gizler.*

Müddeʿīden lebüñ **esrārını** gūş eyleyicek / Bir zamān bilimedüm kendümi ḫayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 2). [esrārını, -ı, -n, -ı]*

esrār-ı ʿışḳum: *Aşkın sırları.*

Bilmezem **esrār-ı ʿışḳum** yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür bakıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [esrār-ı ʿışḳum, -ı, -um]*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem / Söylesem **esrār-ı ʿışḳum** diñleyen ḫayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [esrār-ı ʿışḳum,]*

esrār-ı ʿışkum: *Aşkın sırları.*

Bilmezem **esrār-ı ʿışḳum** yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür bakıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [esrār-ı ʿışḳum, -um]*

eşref: *En şerefli, daha şerefli || Diğerlerine göre üstün meziyetli.*

Her biri bir **eşrefīdür** gerçi dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [eşrefīdür, -i, -dür]*

es-salāt: *Hz. Muhammed'e salavat getirme.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür **es-salāt** ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [es-salāt,]*

eş-şalāt: *Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür **es-salāt** ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [es-salāt,]*

es-salīb: *Haç.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür **es-salīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [es-salīb,]*

et: *Et.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl **et** pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [et,]*

et: *Eylemek fiilinin olumsuzu.*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup gönlüm / Bir yirde ḳarār **itmez** yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [itmez, -mez]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil / Sāḳī-i hicrānuñ **itmez** gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [itmez, -mez]*

etek: *1. Elbisenin belden aşağı kısmı: 2. Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik, jüp: 3. Bir elbise veya etekliğin alt kenarı:.*

Bāġbān-ı zülf **etek** ṭutsa n'ola altında kim / Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [etek,]*

etfāl: *Ar.ç. çocuklar, taze fidanlar.*

Başuma **eṭfāl** üşüp yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [etfāl,]*

eṭibbā-yı ecel: *Ecel tabipleri.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan **eṭibbā-yı ecel** / Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [eṭibbā-yı ecel,]*

ev: *Ev,konut, hane.*

Sīnemde gāh gönlüm geh cān yanar ġamuñla / **Evde** çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [evde, -de]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem gönlüm **evi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [evi, -i]*

ev: *Ev, hane, mesken.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [evden, -den]*

evā'il-i cemāziye'l-ūlā: *Cemâziyelevvel ayında.*

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī / **evā'il-i cemāziye'l-ūlā** sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 2). [evā'il-i cemāziye'l-ūlā,]*

evrāk: *Sayfalar.*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter **evrāḳı** olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [evrāḳı, -ı]*

evrāk: *Yapraklar, sayfalar.*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ **evrāḳında** ḫaṭṭ uñ iy ṣanem / Gel ṭıraş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [evrāḳında, -ı(n), -da]*

evrāk-ı dīvān: *Divan sayfaları.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ **evrāḳ-ı dīvān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [evrāḳ-ı dīvān,]*

evrāḳ-ı ḫayāle: *Hayali varaklar, yapraklar.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül / Yazar **evrāḳ-ı ḫayāle** ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [evrāḳ-ı ḫayāle, -e]*

evrāk-ı reng-: *Renkli yapraklar.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [evrāḳ-ı reng-, -in]*

evvel: *Önce.*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña / Bāri **evvel** ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [evvel,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā / Bir gün **evvel** gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [evvel,]*

Yüzüme **evvel** gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [evvel,]*

evvel: *"Önce" anlamında kullanılan zarf.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [evvel,]*

Benden **evvel** nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [evvel,]*

evvel bahār: *Ilkbahar.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül āḫirinde gösterür **evvel bahār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [evvel bahār,]*

evvel ḳadem: *Ilk başta, ilk olarak, ilk adımda.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer / **Evvel ḳadem** bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [evvel ḳadem,]*

evvel-i vaṣfuñda: *Birini övmekte başlarda olmak.*

Āşüfte-ḫālüz **evvel-i vaṣfuñda** gerçi kim / İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [evvel-i vaṣfuñda, -uñ, -da]

evvelki: *Eski, önceki.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿīş ü nūş eyyāmın **evvelki** zamā nı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [evvelki,]*

ey: *Iyi.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ **ey** degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [ey,]*

eyā: *Ey, hey!.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı **eyā** içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [eyā,]*

eyd: *Söylemek, demek.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid **eydür** es-salāt ü ʿāşıḳ **eydür** es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [eydür, -ür]*

eyd: *Söylemek, demek.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid **eydür** es-salāt ü ʿāşıḳ **eydür** es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [eydür, -ür]*

eyd-: *Demek, söylemek.*

ʿAḳla **eydüñ** ki delü göñlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [eydüñ, -üñ]*

eyd-: *Anlatmak, söylemek.*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp **eydürdi** gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [eydürdi, -ür, -di]*

eyd-: *Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / **Eydüñ** ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [eydüñ, --üñ, -]*

eydür: *Söylemek, der ki.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen **eydür** / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [eydür,]*

eydür: *"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören **eydür** / Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [eydür,]*

eyit: *Cevaplamak, yanıtlamak, söylemek.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm **eyitdi** yime ġam zimān

benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [eyitdi, -di]*

eyl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Maḫmūr gözlerüñ
n'ola **eylerse** ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür ol
aña devādur şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [eylerse, -erse]*

eyle: *Eylemek, yapmak.*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ
elinden āh kim / Leşker-i ḥüsn
ile **eyler** her ṭaraf
yaġmā-yı
dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [eyler,]*
Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu
yiter kim / Ayruḳdan
işigüñe **eyler** neẕāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [eyler,]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum
luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-
baḳışlu yāre
iʿlām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [eyleñüz, -ñüz]*
Devlet ile mülk-i ḥüsne
pādşehlersüz velī / Düşdüginee bendeye
iḥsān u
inʿām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [eyleñüz, -ñüz]*

eyle: *Demek, söylemek.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf **eyleyem** / Söylesem esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [eyleyem, -y, -em]*

eyle: *Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim **eyleyem** / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [eyleyem, -ye, -m]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem
kefenden
pīrehen **eyleñ** / Şehīd oldum benüm naʿşum
nihāl-i
Sidre'den **eyleñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [eyleñ, -ñ]*
Mezārum ṭopraġın himmet
ḳılup müşg-i
Ḫoten **eyleñ** / Kim
anda ḥūr u rıḍvāna be-
ġāyet armaġandur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [eyleñ, -ñ]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Benüm ʿömrüm benüm
cānum cihāndur bu
cihāndur bu / ʿAbīr-i
Kaʿbe-i kūyuñ baña
ʿıṭr-ı
kefen **eyleñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [eyleñ, -ñ]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Muʿīdī daʿvī-i
ʿışḳ **eyledügin** / Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [eyledügin, -düg, -i, -n]*

eyle: *Yapmamak II etmemek.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n’idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr **eylemez** taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [eylemez, -mez]*

eyle: *Yapmak, kurmak.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [eyledüm, -dü, -m]*

eyle: *Etmek, eylemek, döndürmek.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām **eyleñüz** / Dāne vü dām ile diller mürġını rām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [eyleñüz, -ñüz]*

eyle: *Yardımcı fiil (yapmak, etmek).*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim **eyleyem** / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [eyleyem, -y, -em]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde **eylesün** cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [eylesün, -sün]*

eyle: *Etmek,yapmak.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen **eyleñ** / Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre’den **eyleñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [eyleñ, -ñ]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse **eyler** āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [eyler, -r]*

eyle: *Yapmak, etmek II Yardımcı fiil.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek **eylemedin** kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [eylemedin, -me, -din]*

eyle: *Vakit geçirmek.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın **eylendürse** meydā ndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [eylendürse, -n, -dür, -se]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş / Kendü şehrümde beni sen **eyledüñ** iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle: *Etmek, eylemek, kılmak yardımcı fiili.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ **eyler** ḳılıcuñ her yirde ol miskīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [eyler, -r]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn **eyler** egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [eyler, -r]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / **Eyledüñ** ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn **eylemiş** / Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn **eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [eylemiş, -miş]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn **eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [eylemiş, -miş]*

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn **eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [eylemiş, -miş]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā **eylemekdür** iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [eylemekdür, -mek, -dür]*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir firengī-cāme inʿām **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām **eyledüñ** / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām **eyledüñ** / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl **eyledüñ** / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram / Şol kebūter kim anuñla

nāme
irsāl **eyledüñ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı bir abdāl **eyledüñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ
ihmāl **eyledüñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn **eyledüñ** / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı
meftūn **eyledüñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde
Mecnūn **eyledüñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ işin
altun **eyledüñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn **eyledüñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-
ḫalḫāl **eyledüñ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-
māl **eyledüñ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-
bāl **eyledüñ** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim /
Muʿaṭṭar **eyledüñ** ʿāle m demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ **eyledi** kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [eyledi, -di]*

Gerçi gözümi **eyledi** ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [eyledi, -di]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / Baş ḳoyup ortaya rāzın **eyledi** iẓhār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [eyledi, -di]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āṣiyān olmaġ içün / Cismümi āḫir neyistān **eyledi** tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [eyledi, -di]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf **eylemez** misin

düşe boynuña
ḳanumuz *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [eylemez, -mez]*

eyle: *"Etmek" anlamında yardımcı fiil.*

ʿAḳl ü ṣabr añma
kerem **eyle** Muʿīdīye
kim ol / ʿIşḳ
dīvānesidür kimse ile
yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [eyle,]*

eyle: *" Etmek, yapmak " anlamında yardımcı fiil.*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm
iderdüñ ḥālüme
/ **Eyleseñ** ben bülbülüñ
nālişlerin gūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [eyleseñ, -se, -n]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ
baş ṣaçuñ çevgānına /
ʿAzm-i
meydān **eyleseñ** nāz ile
cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [eyleseñ, -señ]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ṣaçuñı alup gözüme
sürmüşem ol deñlü
kim / Tār-ı
müjgān **eyledüm** her
mūy-ı ʿanber-būyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [eyledüm, -düm]*
İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine
dermān **eylemek** / Her
kime müşkil gelürse
yāre āsān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [eylemek, -mek]*
Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i
müjeñle kim / Ben
baña **eyledüm** didilerd
i baña
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [eyledüm, -düm]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Olmasa lebüñ
fitneler **eyler** midi
çeşmüñ / Mey
olmayıcaḳ fitne vü şūr
ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [eyler, -r]*
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-
dāġ **eyledüm** / Sīne
ġam gülzārı anlar
nilüferler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [eyledüm, -dü, -m]*
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān **eyledüm** / Hey
meded ʿömr-i dırāzum
yoḳ yire ḳıldum
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [eyledüm, -dü, -m]*
Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ
bahārından ḫaber /
Ġonçeveş ḫandān olup
çāk-i
girībān **eyledüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [eyledüm, -dü, -m]*
Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i
gülistān **eyledüm** / Gül
yüzüñ hecriyle yüz yüz
āh ü
efġān **eyledüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [eyledüm, -dü, -m]*
Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i
gülistān **eyledüm** / Gül
yüzüñ hecriyle yüz yüz
āh ü
efġān **eyledüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [eyledüm, -dü, -m]*
İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan
daḫi bir nükte fāş /

ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān **eyledüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [eyledüm, -dü, -m]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān **eyledüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [eyledüm, -dü, -m]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül içün dün gice ṣol deñlü efġān **eyledüm** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [eyledüm, -dü, -m]*

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil / Māteminde lāleveş çāk-i girībān **eyledüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [eyledüm, -dü, -m]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī ṣemʿ uyar yüz yirde kim / Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān **eyledüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [eyledüm, -dü, -m]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ṣol kim ḫamīde-ḳadd olup **eyler** hemīşe āh / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [eyler, -r]*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez / ʿAzm-i meydān **eyleyüp** ḳarşu mda cevlān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [eyleyüp, -(y)üp]*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān **eyleyüp** naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [eyleyüp, -(y)üp]*

Niçe taṣvīr **eylesün** yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [eylesün, -sün]*

Nāleme raḥm **eyleyüp** yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [eyleyüp, -(y)üp]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk **eyleyüp** / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar **eyleyem** / El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [eyleyem, --(y)em, -]*

eyle-: *"Etme,yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿIşḳa inkār **eylesem** incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [eylesem, -se, -m]*

eyle-: *"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān **eyler** / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān **eyler** *(Kalkand*

elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [eyler, -r]

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān **eyler** / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān **eyler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [eyler, -r]*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü ṣeydā **eyler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [eyler, -r]*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin ṣīve-i Selmān **eyler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [eyler, -r]*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme / Bir siḥr oḳıdur **eyler** iki ṣīṣeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [eyler, -r]*

Ne ṭılısm **eyler** ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [eyler, -r]*

Ne revādur ki ḳaṣuñ **eyler** iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [eyler, -r]*

Yine yārüm cilveler **eyler** ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [eyler, -r]*

Vaḳt-i güldür diyü devr **eyler** ḳadeḥler her ṭaraf / Ṣīṣeveṣ ġamdan derūnum ṭoptolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [eyler, -r]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler **eyler** ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [eyler, -r]*

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek / Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp **eyler** ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [eyler, -r]*

Ṣol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim / Çoġ itdügince nāzını **eyler** ʿitābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [eyler, -r]*

Ṣol sāḳī-i cefā ki içüpdür ṣarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿālemi **eyler** ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [eyler, -r]*

Ṣol nāzenīn ki mest ola içüp ṣarāb-ı nāz / **Eyler** ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [eyler, -r]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe **eyler** yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [eyler, -r]*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp **eyler** hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [eyler, -r]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / Ḫaste-dil reşkiyle **eyler** nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [eyler, -r]

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ **eyler** diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [eyler, -r]*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına **eyler** dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [eyler, -r]*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm / Dem dem ʿaceb mi **eyler** isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [eyler, -r]*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / **Eyler** ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [eyler, -r]*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik **eyler** kākülü ñ / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [eyler, -r]*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri / Göz açınca ḳayd-ı bend **eyler** ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [eyler, -r]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste **eyler** ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [eyler, -r]*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl **eyler** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [eyler, -r]*

Seyr-i deyr **eyler** iken añdum [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [eyler, -r]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm / Gūyā ki aḳçeler döküp **eyler** ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [eyler, -r]*

Ḳaṣd-ı cān **eyler** ʿadū yārüm daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [eyler, -r]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī / İşidüp ḳumrılar āheng **eyledi** şimşādda n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [eyledi, -di]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür / **Eyleyen** göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin **eylesem** sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [eylesem, -se, -m]*

'Azm-i meydān **eyleyen** kim şeh-süvārumdur benüm / Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn **eylemişdür** bülbül i / Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [eylemişdür, -miş, -dür]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān **eylese** / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [eylese, -se]*

eyle-: *"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster meger ki **eyleye** gönlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [eyleye, -y, -e]*

Niçe bir gönlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte **eyleye** zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [eyleye, -y, -e]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār **eyleyen** / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [eyleyen, -(y)en]*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş **eyleyen** / Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña / Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [eyleyen, -(y)en]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [eyleyen, -(y)en]*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse **eylesün** / Cām-ı laʿlüñdür yine ol zehri tiryāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 3). [eylesün, -sün]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [eyleyen, -(y)en]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [eyleyen, -(y)en]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [eyleyen, -(y)en]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan **eyleyen** / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan **eyleyen** / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 335, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān **eyleyen** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [eyleyen, -(y)en]*

Cān rişṭesinden **eyleyüp** ol dil-sitān ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamlarında kullanılan yardımcı fiil.*

Der-āġūş **eyleyüp** yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyle-: *Etmek, eylemek.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [eyleñüz, -ñüz]*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [eyleñüz, -ñüz]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [eyleñüz, -ñüz]*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām **eyleñüz** / Dāne vü dām ile diller mürġını rām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [eyleñüz, -ñüz]*

eyle-: *"Etmek, kılmak" anlamında yardımcı fiil.*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle-: *Etmek, eylemek anlamına gelen yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine / İncinüp adını yād **eylemezem** ʿārüm den *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [eylemezem, -mez, -em]*

eyle-: *Eylemek fiilinin olumsuzu.*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / **Eylemez** bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [eylemez, -mez]*

eyleme: *Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ **eyleme** / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [eyleme,]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān **eyleme** / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [eyleme,]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān **eyleme** / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān **eyleme** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [eyleme,]

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [eyleme,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [eyleme,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [eyleme,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [eyleme,]*

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān **eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [eyleme,]*

eyleme: *Yapmamak II etmemek.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend **eylemesün** / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [eylemesün, -sün]*

eyleme-: *Yapmak, etmek.*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram / Cān riştesini **eylemedin** bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [eylemedin, -din]*

eylemedin: *Eylemeden.*

İy pīr olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin **eylemedin** bed duʿā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [eylemedin,]*

Daḥi yüriyiş **eylemedin** leşker-i müjen / Feṭḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [eylemedin,]*

eylemek: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / Döküp ṭaġıtmış **eylemek** ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [eylemek,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān **eylemek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [eylemek,]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān **eylemek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [eylemek,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām **eylemek** ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [eylemek,]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan **eylemek** ḳānūn olıpdur zīr ü

bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [eylemek,]*

eylemez: *Etmek. eylemek.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān **eylemez** / ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [eylemez,]*

eylemez: *Etmez, eylemez, yapmaz.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n’ola / Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [eylemez,]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [eylemez,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [eylemez,]*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [eylemez,]*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [eylemez,]*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [eylemez,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [eylemez,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz **eylemez** / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [eylemez,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [eylemez,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ n’içün anı müselmān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [eylemez,]*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan / Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [eylemez,]*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri kimse müselmān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [eylemez,]*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n’içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān **eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [eylemez,]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n’idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür **eylemez** taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [eylemez,]

Āzādedür zamāne ġamından söz **eylemez** / Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [eylemez,]*

Dil görüp Rūm-ı cemālün **eylemez** Mışr 'a heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [eylemez,]*

eyleñüz: *Eylemek, etmek.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından añа cām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [eyleñüz,]*

eyler: *"Etmek, eylemek" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr **eyler** iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [eyler,]*

eylersüñ: *Etmek, eylemek.*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ **eylersün** / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [eylersün,]*

eyleyelden: *Ettiğinden beri.*

Sürḫ ile resm **eyleyelden** laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [eyleyelden,]*

eyleyeli: *Yaptığından beri.*

Vaṣf **eyleyeli** ol leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [eyleyeli,]*

eyü ol-: *İyi olmak.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl / Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [eyü ol-, -ur]*

eyvān: *Gök, gökyüzü.*

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḫ / Zeyn idüp nakş itdi bir **eyvān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [eyvān,]*

eyvāy: *Eyvah.*

Baġlandı gitdüginçe işüm zülf-i yār ile / **Eyvāy** eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [eyvāy,]*

eyvāy: *Eyvah, yazık.*

Ġam nārına yanup güni **eyvāy** ile geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [eyvāy,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül **eyvāy** ile kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [eyvāy,]*

eyyām: *Günler, vakitler.*

Nev-
bahār **eyyāmıdur** şimd
i gül ü sūsen yine /
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu
yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.*

Nev-bahār **eyyāmıdur** nāz
ile cevlān itdi gül /
Bādeden geçmişleri
geldi peşīmān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Zaman, devir.*

Ḥamdülillāh irdi
ʿīd **eyyāmı** seyrān
günleri / ʿAzm-i
meydān eyle imdi
geldi cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Günler, devir, zaman.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün
menʿ itme cām-ı
laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş
ü nūş **eyyāmı** ʿişret
çağıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmı** cennet
olduġıçün her ṭaraf /
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i
cāvidānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmıdur** bir
serv-i gül-ruḫsuz velī /
Bülbül-i āşüfte-ḥālem
işüm efġāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

Devr-i ḫüsnüñde ṣaçuñ
zencīrin istersem n'ola
/ Nev-
bahār **eyyāmı** hengām-
ı cünūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmı** ʿālem ʿīş
iderken her ṭaraf / Ebr-
i nīsānlar gibi cānānı
añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [eyyāmı, -ı]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı
yir yir lāleler / ʿīş ü
nūş **eyyāmı** geldi vaḳt-
i ʿişretdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Günler, gündüzler; zaman.*

Tīre olsa ṭañ degül şeb
gibi **eyyāmum** benüm
/ Żerrece mihr eylemez
māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [eyyāmum, -um]*

Güni gün ṣaymaz
Muʿīdī görmese meh-
pāresin / Āh eger böyle
güẕār
eylerse **eyyāmum** ben
üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [eyyāmum, -um]*

eyyām: *Günler; zaman, devir.*

Tevbemi bozmayup āḫir
n'eyleyem kim devr-i
gül / ʿīş ü
nūş **eyyāmın** evvelki
zamānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [eyyāmın, -ın]*

eyyām: *Günler. II Zaman, devir.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ **eyyāmında** ki m dīvāneyem / Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [eyyāmında, -ı, -n, -da]*

eyyām: *Günler, zaman, devir.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül / Nev-bahār **eyyāmıdur** olma ḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Günler. II Zaman, devir.*

Bahār **eyyāmıdur** şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Günler, zaman, devir.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār **eyyāmıdur** sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām-ı vuṣlat: *Kavuşma günleri.*

Gehī **eyyām-ı vuṣlat** gāh fürḳat / Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [eyyām-ı vuṣlat,]*

ez: *Ezmek, eritmek.*

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin **ezerler** / Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ezerler, -er, -ler]*

ezel: *Çok eskiden beri.*

Daʿvā idüp ki yāre **ezel** cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [ezel,]*
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur **ezel** bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [ezel,]*

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / **Ezel** gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [ezel,]*
Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam bāri **ezel** vaṣluñla ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [ezel,]*

ezel: *Çok eskiden beri, öteden beri; başlangıcı olmayan.*

Şād olurduñ sen **ezel** ʿāşıḳuñda ġam göricek / Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [ezel,]*

ezel: *(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger **ezel** ṭutsam nefes *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [ezel,]

ezer: *Ezmek.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr **ezer** olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [ezer,]*

ezhār: *Çiçekler.*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile / Nitekim **ezhār** içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [ezhār,]*

ezil-: *Karşısında çaresiz kalmak, ezik hissetmek.*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker **ezilür** dem-be-dem / Vechi var düşse ağızdan ağıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [ezilür,]*

ebr: *Bulut.*

N'ola ben **ebre** girye ögretsem Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 11). [ebre, -e]*

ebr-i bahār: *Bahar bulutu.*

Gerçi gözümi eyledi **ebr-i bahār** ḫaṭṭ Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 1). [ebr-i bahār,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine İtdi gözümi girye çü **ebr-i bahār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 6). [ebr-i bahār,]*

ebr-i çeşm: *Göz bulutu.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [ebr-i çeşm, -üm]*

ebr-i ġamdan: *Gam, keder bulutu.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [ebr-i ġamdan, -dan]*

ebr-i giryān-: *Ağlayan bulut olmak. Bu ifadeyle aşığın sevgili için buluttan yağmurun yağması gibi gözyaşı döktüğü belirtilmiştir.*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [ebr-i giryān-, --dur]*

ebr-i ḫaṭṭ: *Ayva tüylerin bulutu.*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 1). [ebr-i ḫaṭṭ,]*

ebr-i kilki-: *Kalem bulutu.*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 14). [ebr-i kilki-, -n, -den]*

ebr-i şengerf: *Şengerf [Zincifre, kırmızı] renkli bulut.*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ebr-i şengerf, -i]*

ebr-i sīmīn-: *Gümüşten bulut.*

Câme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [ebr-i sīmīn-, -dür]*

ebr-i zülf: *Saç bulutu. II Sevgilinin kara buluta benzeyen ve yüzünü kapatan siyah saçları.*
Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [ebr-i zülf, -ün]*

ebr-i zülf-: *Saç bulutu.*
Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ebr-i zülf-, -üñ]*

ebrū: *Kaş.*
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye **ebrūlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 14). [ebrūlar, -lar]*

ebrū: *Kaş.*
Zülf ü **ebrūñ** içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [ebrūñ, -n]*

ebrū: *Kaş.*
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol **ebrūya** vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [ebrūya, -y, -a]*

ebrū: *Hilale benzeyen kaş.*
Yārüñ **ebrūsın** görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [ebrūsın, -sı, -n]*

ebrū: *Kaş // Sevgilinin yay gibi kaşları.*
Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında ṣol **ebrū-yı** mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [ebrū-yı, --yı]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu **ebrū** saña
Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [ebrū,]*
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam **ebrūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [ebrūdan, -dan]*
Ol ki ḫışm ile hilāl **ebrūlarına** çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [ebrūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*
Ol ṣanem n'eyler daḫi **ebrūlarına** çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [ebrūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ebrū: *Kaş; sevgilinin kaşları.*
Ḳatlüme **ebrūlaruñ** ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ebrūlaruñ, -lar, -uñ]*

ebrū: *(Sevgilinin yay gibi kavisli) kaşı.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur
ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine
baş çatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [ebrūlaruñ, -lar, -(u)ñ]

ebrū: *(Sevgilinin) kaş (kılıca benzerliği yönünden).*
Ol ġamze vü **ebrū** ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi
oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [ebrū,]

ebrū: *Far. Kaş.*
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü **ebrū** ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [ebrū,]

ebrū: *Kaş.* || *Sevgilinin kaşı.*
Yine bir āşūb-ı dil sevdüm
ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp
ebrūlarına ṣalsa çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 12). [ebrūlarına, -lar, -ıñ, -a]

ebrū-: *Kaş (Mihraba benzerliği yönünden).*
Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 16). [ebrūdadur, -da, --dur]

ebrū-kemān-: *Kemân kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.*
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol
ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [ebrū-kemānı, -ı]

ebrū-kemān-: *Keman kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.*
Demdür görünse dilber-i
ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa
deprenür oldı
nişānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [ebrū-kemānumuz, --umuz, -]

ebrū-kemān: *Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.* || *Sevgili.*
İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān
olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol **ebrū-kemānuñ** ġamze-i tīr-
efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 14). [ebrū-kemānuñ, -uñ]*

ebrûlar: *(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.*
Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin
ebrūlar anı bekler
ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [ebrūlar, -kaş]

ebrū-yı dü-tā: *(Sevgilinin) ikiye bölünmüş kaşı.*
Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [ebrū-yı dü-tā,]

ebrū-yı fettān: *Fitneci, fitne çıkaran kaş.*
Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma ki müjgān
ögredür
Baş egüp gūşına şol
ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [ebrū-yı fettān,]

ebrū-yı sāḥir: *(Sevgilinin) büyüleyici kaşları.*
Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ
çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol
ebrū-yı sāḥirden gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 14). [ebrū-yı sāḥir, -den]

ebrū-yı yārüñ: *Sevgilinin kaşları.*

Çün ḳarasın göremez **ebrū-yı yārüñ** māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [ebrū-yı yārüñ, -üñ]*

ebter: *Bir işe yaramayan, faydasız, kötü.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası **ebter** ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [ebter,]*

ebvāb: *I. Kapılar. II. Bölümler, kısımlar.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül **ebvāb** göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [ebvāb,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı **eceldür** dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [eceldür, -dür]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı **ecel** maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 14). [ecel,]*

ecel: *Ölüm.*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy **ecel** itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 6). [ecel,]*

ecel: *Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm **ecel** cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [ecel,]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm **ecel** cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [ecel,]*

ecel: *Ar. Ölüm.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh **ecel**
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [ecel,]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül **ecel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [ecel,]*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri **ecel** Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [ecel,]*

ecelüm irdi: *Eceli yetmek, hayatı sona ermek.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [ecelüm irdi,]*

edeb: *Edep, terbiye, haya.*

Yüz **edeble** ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [edeble, -le]*

edeb olmaz: *Edep olmamak.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda **edeb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160,*

Mısra 2). [edeb olmaz,]

efendi: *Efendi II Bir hitap sözü.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken **efendi** cihān pehlüvān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 8). [efendi,]

efendicigüm: *Efendim, sevgilim, hitap sözü.*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy **efendicigüm** pādşācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 14). [efendicigüm,]

efendü: *Bir hitap sözü, efendi.*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña **efendüm** kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 2). [efendüm, -m]

efġān: *Feryat, inleyiş.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü **efgān** olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 4). [efgān,]*

efġān: *Feryat, haykırma.*

N’ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü **efġānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [efġānumdadur, -um, -da, -dır]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u **efġāndur** giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [efġāndur, -dur]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek **efgānlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 6). [efgānlar, -lar]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda **efġān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [efġān,]*

efġān: *Feryat, inleyiş.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm **efġānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [efġānı, -ı]*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm **efġāndur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [efġāndur, -dur]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile **efġānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 4). [efġānum, -um]*

efġān: *Feryat, figan.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi **efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [efġān,]*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi **efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [efġān,]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Güyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp

efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [efġān,]*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki **efġān** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [efġān,]*

İy gönül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü **efġān** ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [efġān,]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü **efġānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 4). [efġānum, -um]*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü **efġānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 6). [efġānum, -um]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña **efġan** eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [efġan,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü **efġāndur** hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [efġāndur, -dur]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram düğündür göñlüm **efġānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [efġānı, -ı]*

efġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler **efġān** ile baḥs
Niçe **efġān** itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [efġān,]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.*

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül **efġānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 10). [efġānın, -ın]*

efġān: *(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü **efġāndan** eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 12). [efġāndan, -dan]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, acıyla haykırma.*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü **efġān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 2). [efġān,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice ṣol deñlü **efġān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [efġān,]*

efġān: *Feryat, figan, inleyiş.*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü **efġānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 14). [efġānuñ, -uñ]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī

āh ü **efġānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 12). [efġānuñ, -uñ]*

efġān ider: *Feryat etmek.*

Dil yine **efġān ider** derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [efġān ider, -er]*

efġān ider: *Dertle inlemek, feryat etmek.*

Dil yine **efġān ider** derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [efġān ider, -er]*

efġān iderem: *Ağlayıp inlemek.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek **efġān iderem**
Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [efġān iderem, -em]*

efġān itmesün: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe **efġān itmesün** çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [efġān itmesün, -me, -sün]*

efġāne itdügi: *Feryat figan etmek.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 14). [efġāne itdügi, -düg, -i]*

efkār: *Düşünceler, fikirler.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi **efkār** iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 1). [efkār,]*

eflāke çıḳ-: *Göklere çıkmak; göğe yükselmek.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [eflāke çıḳ-, -dı]*

efsāne: *Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe **efsāne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [efsāne,]*

efsāne: *(Fars.) Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 12). [efsāne,]*

efsāneler: *1. Asılsız, hayal mahsûlü hikâye, söylence, masal, fesâne2. edeb. Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye, Efsane kişiler, efsaneleşmiş kişiler.*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım **efsāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 14). [efsāneler,]*

efser: *Taç.*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur **efser** başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 1). [efser,]*

efser: *Far. Taç.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler **efser**
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [efser,]*

Efser olmışdur cemālüñ
nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 5). [efser,]

Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır ser var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 14). [efser,]*

efsūn: *Sihir, büyü.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū
gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ **efsūnını** şol
ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [efsūnını, -ın, -ı]

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu
ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi
efsūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 4). [efsūn,]

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı
gör
Mūr iken **efsūn** okıyup
ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 20). [efsūn,]

efsūn eyle-: *Büyülemek.*

Bilmezem cāżū gözüñle
niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına
ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 1). [efsūn eyle-, -düñ]

efzūn: *(Fa.) Fazla, artık.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim
nālem **efzūn** olmasun
Pādṣāhum ẓulmüñe
dād eyle ḳānūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [efzūn,]

efzūn: *Daha fazla, daha çok.*

Yire yaşum döküldükce
irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim
efzūn ide āb-ı revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [efzūn,]*

efzūn: *Artmak, çoğalmak.*

Sūz-ı dil **efzūn** olur āh
itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe
beñzer ki artar bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 7). [efzūn,]

efzūn ol: *Artmak, çoğalmak.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [efzūn ol, -dı]

eg: *Düz durumda olan bir şeyi eğik duruma getirmek.*

Hīç **egilmez** ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [egilmez, -il, -mez]

Hīç **egilmez** ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [egilmez, -il, -mez]

eğer: *Şart edatı, şayet.*

Yine bir būseñi aldum ne
būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz **eger**
başum gide rāz-ı
nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [eger,]

Bir boynı bağlu ḳulam
merdūd **eger** ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 7). [eger,]

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh **eger** ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa
bir kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 9). [eger,]

eğer: *Eğer II doğrusu.*

Peyveste ḳaşlaruñı **eger**
kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki
iñen iki yā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [eger,]

eğer: *Şart edatıdır; eğer, şâyet anlamındadır.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy **eger** kim ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [eger,]

eğer: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy **eger** kim ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [eger,]

ʿIşḳ meydānında başum ṭop
olupdur āh **eger**
Şeh-süvār-ı caʿd-ı
zülfüñ urmaya çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [eger,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop
olupdur āh **eger**
Şeh-süvār-ı caʿd-ı
zülfüñ urmaya çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [eger,]*

Ebr-i ġamdan rūzgārum
tīredür zülfüñ gibi
Āh **eger** arż olmaya
ḥāl-i perīşānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [eger,]

Ḫvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin ḫaste
göñül
Āh **eger** laʿl-i lebüñ
şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [eger,]

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
Āh **eger** çekmezse bir
cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [eger,]

Naẓm ehli çün eşʿārumı
ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri **eger** var ise
tefsīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 2). [eger,]

eğer: *"Eğer, şayet" anlamlarındaki şart edatı.*

Nāy **eger** ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [eger,]

eğer: *"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.*

Her gün **egerçi** kim baña ol
dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān
gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [egerçi, -çi]*

eğer: *"Eğer" edatı.*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī
Yār **eger** ben bildügim
yār ise āsān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [eger,]

Girdi zülfüñ ẓulmetine
cānum İskender gibi
Āh **eger** bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [eger,]*

Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan eser
Āh **eger** olursa nā-
peydā göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [eger,]*

Āh **eger** zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [eger,]

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār **eger** oḳur ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [eger,]

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh **eger** sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [eger,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān **eger** tenden giderse gitmeye başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [eger,]

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 8). [eger,]

İy Muʿīdī gönlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh **eger** kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 14). [eger,]*

Nāvek olsun cānuma her ṣāḫ **eger** kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [eger,]*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 14). [eger,]

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ **eger** genc ise ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 12). [eger,]

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [eger,]

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh **eger** böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 14). [eger,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh **eger**
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 9). [eger,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr **eger**
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [eger,]

Baġlandı gitdüginçe işüm zülf-i yār ile
Eyvāy **eger** ki olmaya bir feṭḥ-i bāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 8). [eger,]

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh **eger** miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [eger,]

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem cigerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 6). [eger,]

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [eger,]

Dikensiz tāze gül yoḳdur **eger** yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [eger,]

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

325, Mısra 11). [egerçi, -çi]

Eşk-i çeşmüm baḥr **eger** olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 9). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şart edatı.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez **eger** yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [eger,]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 7). [egerçi, -çi]*

eğer: *Fars (eger) edat, şayet.*

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv **eger** olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [eger,]*

eğer: *-sa / -se.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur **eger** dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [eger,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde **eger** ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.*

Ferhād **egerçi** ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 3). [egerçi, -çi]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [eger,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā gönlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [eger,]*

eğer: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem **eger**
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [eger,]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol **eger** Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh **eger** yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 10). [eger,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 7). [egerçi,]*

egerçi: *-dığı için.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine
iletme bāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 9). [egerçi,]

egerçi: *F.gerçi, ise de.*
Güllerle dīde gülşeni zeyn
oldı ser-be-ser
Beñzüm **egerçi** berg-i
ḥazāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [egerçi,]
Çeşm-i şūḫuñ **egerçi** yaḳdı
beni
Ḳara çulda ḳoyan bu
gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [egerçi,]*

egerçi: *Şayet.*
Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler
egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol
māh-ı tābān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [egerçi,]

egerçi: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*
Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum
añmaz belā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [egerçi,]

egil: *Eğilmek.*
Çeşmüñe gerçi **egilüp**
fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup
ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [egilüp, -üp]

egil: *Bükülmek, eğilmek.*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [egilür, -ür]

eglen: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*
ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü
nālesiyle **eglenür**
Çeşm-i nerges rūşenāsı
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 11). [eglenür, -ür]
Lāleler güller açılsa
eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin
bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [eglenür, -ür]

eğlen-: *Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.*
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum
mey ü maḥbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 12). [eglence, -ce]*

eğlen-: *Eğlenemez.*
Gitme iy serv-i revān kim
dil ü cān **eglenemez**
Bī-ḳarār itme beni
şīve-i reftāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 7). [eglenemez, -e, -mez]

eglence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.*
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın
yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş
eglence derd ḳatar
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [eglence,]*

eglence yoḳ: *Eğlence olmaması.*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī
gördi kim **eglence yoḳ**
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [eglence yoḳ,]

eglencedür: *Eğlencedir.*
Bülbül-i cāna cemālüñ
çünki ḫūb **eglencedür**
Ġam degül şimdengirü
ʿālemde gülzār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 346, Mısra 9). [eglencedür,]

egri: *(Boyun için) Eğri olmak; suçlu ve hatalı olmak.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [egri,]*

egri: *Doğru olmayan, kötü, fena. Ters ters (bakmak.).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün **egri** baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [egri,]*

egri haber-: *Yanlış haber.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 4). [egri ḫaber-, -ler]*

eḫas: *En seçkin kimseler.*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın **eḫas** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 4). [eḫas,]*

ehil: *Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

ʿīş ü nūş **ehlin** uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 9). [ehlin, -i, -n]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ **ehline** deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 3). [ehline, -i, -n, -e]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ **ehline** mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [ehline, -i, -n, -e]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz **ehli** bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [ehli, -i]*

Naẓm **ehli** çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Takṣīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1). [ehli, -i]*

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [ehle, -e]*

ehl: *Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [ehle, -e]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar. II Hakikati gören, doğru yolda yürüyen.*

Vecd ü ḫāl **ehli** geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [ehli, -i]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm **ehlinüñ** ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [ehlinüñ, -i, -nüñ]*

ehl: *(Ar.) Sâhip, mâlik.*

Her ṭaraf derd **ehline**
yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 1). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl-i derd: *Dertli olanlar‖ âşıklar.*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy **ehl-i derd**
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 13). [ehl-i derd,]*

ehl-i dil: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

Aġlar ise **ehl-i dil** ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [ehl-i dil,]*

ehl-i dil-: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meşel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [ehl-i dil-, -ler]*

ehl-i dildür: *Kalbi uyanık, basîreti ziyade olan, gönül ehli.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir **ehl-i dildür** eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [ehl-i dildür, -dür]*

ehl-i dildür: *Kalbi uyanık, basîreti ziyade olan, gönül ehli.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir **ehl-i dildür** eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [ehl-i dildür, -dür]*

ehl-i dile: *Gönül ehli kimseler, hakikat yolunu yolcusu.*

Cihāndan el yuyan **ehl-i dile** āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 3). [ehl-i dile, -e]*

ehl-i ḫikmet: *Hikmet ehli, bilge kimseler.*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḫşi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 8). [ehl-i ḥikmet, -üñ]*

ehl-i ḫıred: *Akıl sahibi.*

Gülse güldür söylese bülbül dil-ārāmum benüm
Pes ne bilsün ol mehüñ māhiyyetin **ehl-i ḫıred** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [ehl-i ḫıred,]*

ehl-i ʿīş: *Yeme içme, eğlence ehli.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 14). [ehl-i ʿīş,]*

ehl-i ʿışḳ: *Âşıklar.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 6). [ehl-i ʿışḳ, -a]*

ehl-i ʿışḳ: *Aşk ehli.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [ehl-i ʿışḳ,]*

ehl-i ḳadem: *Ayak ehli.*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı

kim
ʿIşḳ yolından geçen
ehl-i ḳadem serden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [ehl-i ḳadem,]*

ehl-i kelām: *Söz sahipleri.*
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile **ehl-i kelām** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [ehl-i kelām,]*

ehl-i kerāmet-: *Kerâmet gücüne sâhip ermiş kimse, velî.*
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ehl-i kerāmet-, -em]*

ehl-i maʿnā: *Mana ehli, işin iç yüzünü bilenler.*
Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 11). [ehl-i maʿnā,]*

ehl-i nār: *Ateş ehli/ Cehennemlikler.*
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur **ehl-i nār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [ehl-i nār,]*

ehl-i nazar: *Bakış ehli. II Gönül gözü açık olanlar; arifler.*
Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek **ehl-i naẓar** didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [ehl-i naẓar,]*

ehl-i naẓar: *Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler, görüş sahipleri II Ârif.*
Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe **ehl-i naẓar** ṣubḥ u şām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [ehl-i naẓar,]*

ehl-i niyāzı: *Yakaranlar, dua edenler.*
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [ehl-i niyāzı,]*

ehl-i re'y: *Görüş sahipleri,.*
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ **ehl-i re'y** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [ehl-i re'y,]*

ehl-i ṣafā-: *Kalbi temiz. F.D.Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Syf:209.*
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 7). [ehl-i ṣafā-, -n, -uñ]*

ehl-i zühd: *Zahitler, kaba sofular.*
Geh pend-i **ehl-i zühd** gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [ehl-i zühd,]*

ejdehā: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*
Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde **ejdehā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 12). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan, ejderha.*
Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḫüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [ejdehālar, -lar]

ejdehā: *Büyük yılan II sevgilinin saçları. II Aşığın ah dumanı.*

Dir gören zülfüñ ḫamında
āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim
deminden nār-ı sūzān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [ejdehādur, -dur]

ejdehā: *Büyük yılan ll Sevgilinin güzellik hazinesi koruyan yılana benzer saçları.*

Hey niçe gencīnedür ḫüsn-i
cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki
ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [ejdehā,]

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i
yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi
ejderler zebūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 10). [ejderler, -ler]*

ejder: *1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.*

Veh ne cānsuz düzd olur
ḫālüñ ki her dem ḳaṣd
ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre
yatur iki **ejder** var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 10). [ejder,]

ejder: *Büyük yılan. II Sevgilinin yüzünün iki yanından sarkan saçları.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı
sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger
genc ise **ejder** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 12). [ejder,]

ejderhā: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı
āhum
Ṣaḳın iy dōst **ejderhā**
deminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 4). [ejderhā,]

ek-: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ
ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün
toḫm-ı nedāmetler **eke**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 8). [eke, -e]

ekser: *Genellikle, umumiyetle, ekseriyetle.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter **ekser** varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [ekser,]*

ekser ol: *Çoğunlukta olunur.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā
Ekser olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [ekser ol, -ur]

eksük: *Mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan (kimse veya şey), noksan.*

Muʿīdī ḳanlu yaş **eksük**
degül bir laḥẓa
çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [eksük,]

eksük: *Eksik.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī
geh nedāmet geh belā
Tekyedür **eksük** mi
olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 14). [eksük,]*

Bülbül-i şūrīdeyem kim
dā'imā **eksük** degül
Serv-i gül-ruḥlar cefāsı
ḫār-ı düşmen zaḥmeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 3). [eksük,]

eksük: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza
ḳarşu seyl-i pür-cūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 12). [eksük,]*

eksük: *Eksik olma durumu, ayıp, noksan, kusur.*

Niçe kez **eksüklügim**
gördüñ beni
arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [eksüklügim, -lüg, -im]

eksük: *İhtiyaç duyulan şey.*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest
gāh maḫmūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [eksük,]

eksük: *Eksik olmamak; her vakit bulunmak.*

Bir dem ġam ü derd
olmayıcaḳ sīneden
eksük
Derd ehli maḥaldür
aña ġam-ḫāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [eksük,]

eksük degül: *Eksik değil, her zaman var.*

Dilde kim ʿışḳ ola **eksük**
degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [eksük degül,]

eksük degül: *Eksik değil.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı
olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş
eksük degül baġrumda
dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 2). [eksük degül,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne
bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Eksük olmaz dīdeden
ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür
meyl ider ṣudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [eksük olmaz, -maz]

eksük olmaz: *Eksik olmamak; her zaman var olmak, hep bulunmak.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile
ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i
ġam-ı ʿışḳ aralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Göz görüp göñül sevüpdür
bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş
dāġ-ı fırāḳı sīneden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 22). [eksük olmaz, -maz]

el: *El.*

Sāzuñ **elüñe** alup yaḳduñ
beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce
bāri ne hevādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [elüñe, -üñ, -e]

Seng-i bārānuñ ki yir yir
açdı ḳanlu yāreler

Gūyiyā dizdüñ **elüñle** tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 10). [elüñle, -ün, -le]*

İlāhī Mekke şevābın müyesser it aña kim Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 12). [elüm, -üm]*

Ayaġı şunmadın ol sāḳī-i cefā **elüme** Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 3). [elüme, -üm, -e]*

el: *El.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda **el** Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 9). [el,]*

el: *Ondan. onun elinden.*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ **elinden** āh kim Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 5). [elinden, -i, -n, -den]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş **elinden** āh kim Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Bedenin bir uzvu.*

ʿĀrif iseñ al **ele** rengīn ayaġı gül gibi Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 7). [ele, -e]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim Gül gibi **elde** götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 14). [elde, -de]*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek **elüñe** ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [elüñe, -üñ, -e]*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 10). [el,]*

el: *İnsanın bir uzvu, el.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çağında Vardum göze göz **elden** baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [elden, -den]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim Çerḫüñ **elinde** çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [elinde, -i, -(n)de]*

Laʿl ü zer **elde** ne var ise döküp ṣaçmaġ ile Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [elde, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [eline, -ine]*

Yol ḳıldan incedür çek **elüñ** zülf-i yārdan Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 13). [elüñ, -üñ]*

İpe çek iy dil **elüñ** zülf-i semensādan ṣaḳın Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan

ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 1). [elüñ, -üñ]*

el: *El, bedenin bir uvzu.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var **elinde** kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse **elüm**
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 3). [elüm, -üm]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün **elüm**
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 3). [elüm, -üm]*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki **elüm**
Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 7). [elüm, -üm]*

el: *İnsanın uzvu anlamında "el" II Sahip olunan güç.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān **eliyle** ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [eliyle, -i, -(y)le]*

el: *El II Sevgilinin kendisinden.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār **elinden** āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Başkası, yabancı, tanımadık.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī **elde** ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [elde, -de]*

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ **elinden**
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [elinden, -in, -den]*

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Cāme vü cāmuñ **elinden** oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *(Sevgilinin) eli.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp **elin** benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [elin, -i, -n]*

Düş ayaġa öp **elin** yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [elin, -i, -n]*

el: *İnsanın bir uzvu. El.*

Ṣubḥ-dem alup **ele** nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [ele, -e]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Yine yārüm cilveler eyler **ele** çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [ele, -e]*

Almış **ele** kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm ṣikār zülf

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 1). [ele, -e]

el: *1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 4). [elde, -de]*

el: *(Sevgilinin) eli.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi **elde** tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [elde, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu olan el, yed.*

Yalvarup **elüm** zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [elüm, -üm]*

Gülşende ġonçeye ağız açdurmamaġ içün
Almış **eline** gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [eline, -ine]*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez **elüñden** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [elüñden, -ü, -ñ, -den]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy **eline** nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [eline, -ine]*

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ **eli**
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 7). [eli, -i]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā gönlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh **elüñde** cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [elüñde, -üñ, -de]*

el: *(Mec.) Elden bırakmamak.*

İy Muʿīdī yaḳañı **elden** ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [elden, -den]*

el: *: (Âşığın) eli.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ **elüme** gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 7). [elüme, -üm, -e]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamında.*

Sīm ü zer yoġ ise **elde** ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına ī̲sār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [elde, -de]*

el çek: *Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [el çek, -üñ]*

el çek: *Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, uzak durmak.*

Dīn ü dil mülkinden **el çek** iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 17). [el çek,]*

el çek-: *Vazgeçmez.*

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan
Bu gönlüm kim olupdur aña muʿtād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66,*

Mısra 5). [el çek-, -mez]

el çeküp: *Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī **el çeküp** her nesneden çekme ferāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 14). [el çeküp, --üp]

el- ḥaḳ: *Doğrusu.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 6). [el- ḥaḳ,]

el irmez: *Ulaşmamak II yetişmemek II uzanmamak.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [el irmez,]

el karar: *Rahatı bozulmak.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi **el ḳarar** zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 14). [el ḳarar,]

el şun-: *El uzatmak.*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [el ṣun-, -sam]

el şunan: *Deyim. El uzatmak.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür **el şunan** başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [el ṣunan,]

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı **el şunan** başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [el ṣunan,]

el şunsa: *El uzatmak, dokunmak, tutmak.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim **el şunsa** merḥabādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [el ṣunsa,]

el şunup: *El uzatmak, el sürmek, dokunmak.*

Yār ol hevādadur kim **el şunup** ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [el ṣunup,]

el uzad-: *Dokunmak için el uzatmak.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīṣān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [el uzad-, -up]

el uzad-: *(Beyitte) sevgilinin saçına dokunmak kastedilir.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 7). [el uzad-, -up]*

el uzadup: *El uzatmak, Birinden bir hakkı almaya kalkışmak.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 19). [el uzadup, -up]

el uzat-: *Kendisine ait olmayan bir şey üzerinde hak iddia etmek.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 245, Mısra 1). [el uzat-, -ma, -sa]

el vir-: *Yardım etmek, fırsat vermek.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [el vir-, -ünce]*

el virmezse: *Mümkün olmamak.*

Ayaġuñ öpmek **el virmezse** ṣāġ ol
Temāṣāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 11). [el virmezse,]*

el virüp: *(İmkân) sağlamak, izin vermek.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [el virüp, -üp]*

el yudı: *I. Kararından vazgeçmek, yapmakta olduğu işi artık yapmama durumuna geçmek. II. Bir şeyle ilgisini kesmek.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 7). [el yudı,]*

el- yur-: *Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek II Vazgeçmek.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13). [el- yur-, -üm, -sa, -m]*

el yuyan: *Vazgeçmek.*

Cihāndan **el yuyan** ehl-i dile āṣūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 3). [el yuyan, -(y)an]*

elbet: *Mutlaka.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ **elbet** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [elbet,]*

elbette: *"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan zarf..*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur **elbette** āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [elbette,]*

elbürz: *İran'ın kuzeyinde yer alıp kuzeybatıda Azerbaycan sınırından başlayıp Hazar Denizi'nin güney kıyısı boyunca ilerleyip doğuda Türkmenistan ve Afganistan sınırında sonlanan, Kafkas sıradağlarının en yükseğidir, hakkında türlü rivayetler anlatılan Kaf Dağı da aynı isimle anılır.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ **Elbürz** ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 12). [elbürz,]*

elde: *Bedenin bir uzvu, el, elinde.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [elde,]*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar **elde** gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 10). [elde,]*

elden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa **elden** gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [elden,]

elden ele: *Bir şeyin devamlı el değiştirmesi. Elden ele, koldan kola olması.*

Cām-ı mey öperse lebüñi
ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḫayā vü edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 2). [elden ele,]

elden gider: *Yok olup gitmek.*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār **elden gider**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 14). [elden gider,]

elden gider: *Bir şeyi yitirmek.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān **elden gider**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [elden gider,]

elden gider: *İradeyi kaybetmek.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār **elden gider**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [elden gider,]

elden gider: *Kaybetmek.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [elden gider,]*

elden gider: *Elinden kaçırmak.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār **elden gider**
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [elden gider,]*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār **elden gider**
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [elden gider,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-ṣarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār **elden gider**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [elden gider,]

elden gider: *Elinden gitmek.*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār **elden gider** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [elden gider,]*

elden gitdi: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 3). [elden gitdi,]

elden gitme-: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

Niçe elden gitmesün āṣüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīṣānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 5). [elden gitme-, -sün]

ele: *Aşığın eli.*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum **ele** şemʿ-i şebistān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 12). [ele, --e]

ele al-: *Elinde tutmak, eline almak.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [ele al-, -üm, -up-up]

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 15). [ele al-, -up]

ele al: *Tutmak, eline almak.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [ele al,]

ele aldı: *Elinde tutmak, eline almak.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [ele aldı, -dı]

ele gir-: *Elde etmek, ulaşmak, erişmek.*

İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 26). [ele gir-, -di]

ele girmezse: *Ele geçmek.*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār **ele girmezse** yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 10). [ele girmezse,]*

el-emānet: *Birine, geri alınmak üzere, geçici olarak bırakılan, teslim alan kişice korunması gereken eşya, kimse.*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 2). [el-emānet,]

elfāz: *Ar. Sözler.*

Bu **elfāẓ** içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13). [elfāz,]

elḥaḳ: *Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz **elḥaḳ**
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [elḥaḳ,]

el-ḥazer: *"Sakın, sakınalım, sakınınız," mânâsına kullanılır.*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 6). [el-ḥaẕer,]

eli: *El.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez **elini** öpmek ölince saña yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [elini,]

elif-: *Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.*

Lām oldı çün **eliflerümüz** kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [eliflerümüz,]

elif: *Elif. Elifbanın birinci harfi. Ebcet hesabında 1 rakamına muadildir.*

Daḥi **elif** dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 5). [elif,]

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi olan elif'in şekline benzeyen göğüse kanlı yaralar açmak bağlamında.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü **eliflerle**
Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 5). [eliflerle, -ler, -le]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi (metinde kelime oyunuyla "cân" kelimesinin içerisindeki elif kastedilmiştir).*

Serv-i nāzum özgeden
bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine **elif** gibi
gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 4). [elif,]*

elif: *(Aşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Sīne pür dāġ ü **elifdür**
gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ
ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [elifdür, -dür]*

elif: *(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 9). [elifler, -ler]*

elif: *Arap alfabesinde bulunan "elif (□)" harfi. II Elif gibi dosdoğru olan kişi.*

Ben **elif** gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n'içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 7). [elif,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi. II Sevgilinin elif harfi gibi düzgün, uzun boyu.*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir
derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm
elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 10). [elifden, -den]*

elif-ḳadd: *Elif gibi olan boy.*

Çün **elif-ḳaddüñle**
gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her
birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 5). [elif-ḳaddüñle, -üñ, -le]*

elif-kaddüñ: *(Sevgilinin) elif gibi olan boyu.*

Fālüme gerçi **elif-ḳaddüñ**
gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer
perīşāndur dil ü cānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [elif-ḳaddüñ,]*

Elif-ḳaddüñ hevāsından
bükülmişdür ten-i
zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne
ṣaru tozlu kemāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 9). [elif-ḳaddüñ,]*

elifler kes-: *Sine üzerine elif şeklinde yaralar açmak.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11). [elifler kes-,]*

elin al: *Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.*

Muʿīdī ḳuluñdur **elin al**
begüm
Ayaḳlarda ḳaldı
ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 13). [elin al,]*

elin çekdi: *Elini çekmek.*

Her hevādan uṣanup
göñlüm **elin çekdi** velī
Hamdülillāh ki degül
ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 5). [elin çekdi,]*

elinden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından.*

Nerges-i şehlā **elinden** ger
içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i
dil-ārādan ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 11). [elinden,]

Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb
Kimsenüñ gelmez
elinden baña dermān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [elinden,]

elinden: *(Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından; yüzünden.*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol
ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ **elinden**
oldı şīr-i dil zebūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [elinden,]

eliyle: *(zarf) Aracılığıyla.*

Ẓulm **eliyle** niçe bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [eliyle,]*

eliyle: *Aracılığıyla.*

Ḥācılar ḫayret **eliyle** çāk ide
iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü
ol ḳadar ġavġā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 7). [eliyle,]

elkāb-: *Lakaplar, ünvanlar.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı
kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan
elḳāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [elḳāba, -a]

elüñ çek: *Vazgeçmek.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [elüñ çek,]

elüñ öp: *Elini öpmek (sevgilinin).*

Ṭolu içüp n'ola mestāne
öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy
gözi fettān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [elüñ öp, -er , -isem]

elvān: *Ar. Renkler. II Çeşit çeşit.*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [elvān,]

em: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen
emdükce Muʿīdī ḳan
yudar
Öyle gül-reng aġlaram
ṣuçum ne sulṭānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 11). [emdükce, -dük, -çe]*

em: *Emmek.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ
emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan
mā-cerā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [emdüm, -dü, -m]

em-: *Emmek.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp
emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı
n'ola bitse açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [emsen, -se, -n]

em-: *Emmek, sevmek, öpmek.*

Kimi öpdüm kimi **emdüm**
dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı
cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [emdüm,]

em ol-: *Çare olmak, bir derde deva olmak.*

Em olur ḫaste cānuma söz
yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-

dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [em ol-, -ur]*

emān-: *Güven, emniyet.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü **emāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [emāndan, -dan]*

emān: *Aman dileme II. merhamet isteme.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç **emān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [emān,]*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez **emān** cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 2). [emān,]*

emān iste-: *Aman İstemek, Yardım dilemek.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 12). [emān iste-, -r]*

emānet: *Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Cān **emānetdür** baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [emānetdür, -dür]*

emānsız: *Öldürücü, cana kıyıcı.*

Yine sevdüm bir **emānsız** gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [emānsız,]*

emmeg: *Öpmek II emmek.*

Dilini **emmege** virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 3). [emmege, -e]*

emn: *Emniyet, güven.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde **emn** ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [emn,]*

eñ: *En üstünlük zarfı, en.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur **en** āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [en,]*

eñ: *En, sıfatların başına gelerek üstün derece olduğunu gösterir.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur **en** āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [en,]*

encam: *Son, nihayet, akıbet.*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürür **encāmı** ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 2). [encāmı, -ı]*

encüm: *Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem **encüm** ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 7). [encüm,]*

encüm: *Yıldızlar.*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum

Belī **encümden** ise
māh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [encümden, -den]

endīşe: *Düşünce, fikir.*
Başını aşaġa ṣalup münkesirdür kākülüñ
Var ise **endīşesi** ḥāl-i perīşānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [endīşesi, -s, -i]

endüh: *Far. Gam, iç sıkıntısı.*
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül **endüh** u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [endüh,]
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü **endüh** u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [endüh,]*

endüh: *Far. Keder, elem, gam, gussa, kaygı, sıkıntı, ıztırab, üzüntü.*
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü **endüh** ü belā bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [endüh,]

endüh: *Keder, elem, sıkıntı, ıstırap.*
Yaḳın olmayan ġam ü **endüha** mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [endüha, -a]

enfās-ı mesīḥā'-: *Hz. İsa'nın ölüleri dirilten nefesi.*
Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 2). [enfās-ı mesīḥā'-, --dan]*

engīz eylemez: *Karıştırmak, fesat çıkarmak.*
Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü **engīz eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [engīz eylemez,]

enīn: *Far. is. İnlemek. İnilti.*
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh **enīn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [enīn,]

enīs: *Ar. Dost, arkadaş.*
Rūz-ı miḥnetde **enīs** olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [enīs,]*

er: *Yiğit, erkek.*
Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 4). [er,]*

er: *Asker, yiğit, erkek.*
Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında **er** olan erden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 8). [er,]

er: *Adam, erkek, yiğit.*
Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan **erden** yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 8). [erden, -den]

erbāb-ı dilden: *Gönül sahipleri, âşıklar, şairler.*

Ṭālib-i ʿirfān isen **erbāb-ı dilden** ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [erbāb-ı dilden, -den]

erbāb-ı ġam: *Dert sahipleri. II Âşıklar.*

Kūyuñda göricek beni **erbāb-ı ġam** didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [erbāb-ı ġam,]

erbāb-ı raṣad: *Gökbilimciler.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme **erbāb-ı raṣad**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [erbāb-ı raṣad,]

erġavān: *Erguvan çiçeği.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış **erġavānumdur** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 4). [erġavānumdur, -um, -dur]

erġavān: *Baklagillerden, eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, güzel bir süs ağacı.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende **erġavān** āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [erġavān,]

erġavānī: *Erguvan renginde, kıpkırmızı.*

Āferīn ol **erġavānī** cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 5). [erġavānī,]

erġavānī: *Erguvan çiçeği renkli yakut.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [erġavānī,]

erġavānī: *Erguvan renginde, kıpkırmızı.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [erġavānī,]

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 14). [erġavānī,]

Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 12). [erġavānī,]

erġavānī: *Erguvan çiçeği rengindeki, kıpkırmızı olan.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 8). [ergavānīler, -ler]*

erzān: *Uygun, lâyık, değer.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine **erzāndur** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 4). [erzāndur, -dur]

es: *Esmek.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [esdügince, -düg, -ince]

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil **esdügince** olur

[ṣu] girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 4). [esdügince, -düg, -ince]

es: *(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı **esdükce** ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [esdükce, -dükçe]

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān **esdi** yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān **esdi** yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [esdi, -di]

es: *Esmek.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān **esdi** yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 10). [esdi, -di]

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān **esdi** yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [esdi, -di]

eşʿār: *Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp **eşʿārın** şekker-şiken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [eşʿārın, -ın]

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar **eşʿārüñ** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 14). [eşʿārüñ, -uñ]

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş bağladum **eşʿārüm** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 12). [eşʿārüm,]*

eşʿār: *Şiirler.*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ **eşʿārı** kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [eşʿārı, -ı]

eşʿār: *Şiirler.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde **eşʿārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 14). [eşʿārum, -um]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile **eşʿārumuz** bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 10). [eşʿārumuz, -umuz]

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya **eşʿārümden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 14). [eşʿārümden, -üm, -den]

eşʿār: *Şiirler.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi **eşʿārımuz** n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 9). [eşʿārımuz, -ı, -muz]

eşʿār: *Şiirler, manzum sözler.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm **eşʿārüm** kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [eşʿārüm, -üm]

Naẓm ehli çün **eşʿārumı** ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1). [eşʿārumı, -um, -ı]

esbāb: *Ar. Esvâb; elbiseler.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü **esbābuñ** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [esbābuñ,]

eser: *Tesir etmek, etki etmek.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür **eser** nāle ile efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 4). [eser,]

eser: *Eser, belirti, iz.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [eser,]*

eser: *(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan **eser**
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [eser,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 14). [eser,]*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 12). [eser,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [eser,]*

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [eser,]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [eser,]*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [eser,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan **eser**
Ḥamdülillāh var daḥi bu ḫastede cāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [eser,]*

Dil-i Ferhād sūzından **eser** yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 5). [eser,]*

eser: *Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz.*

Āhenīn-dildür güzeller āh **eser** ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [eser,]*

eser: *Belirti / iz / alâmet.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [eser,]*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [eser,]*

eser: *Belirti, iz, nişan.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı

çünkim laʿl-i cānāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [eser,]*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [eser,]*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan **eser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [eser,]*

eser: *(Rüzgar için) bir yerden bir yere hareket etmek, esmek.*

Her yaña müşgīn **eser** bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [eser, -(e)r]*

eser: *Eser, yapıt, iz, nişan.*

Bir **eserdür** ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i đarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [eserdür, -dür]*

eser: *Belirti, iz, nişan.*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan **eser**
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [eser,]*

esīr- ol-: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [esīr- ol-, -üñ, -alı]*

esirge: *Korumak, himaye etmek, vikaye etmek.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen **esirge** yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [esirge,]*

esirge: *Korumak, himaye etmek.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin **esirgerdüñ** iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [esirgerdüñ, -r, -dü, -ñ]*

esīr-i mübtelā: *Bağımlı bir esir.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur **esīr-i mübtelā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [esīr-i mübtelā,]*

eşk: *Far. Göz yaşı, dem'.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü **eşküm** rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [eşküm, -ü, -m]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün **eşküm** ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [eşküm, -ü, -m]*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ **eşkini** çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [eşkini, -in, -i]*

Berber-i hindū gibi **eşküm** ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 9). [eşküm, -ü, -m]*

Raḳṣ itse n'ola **eşküm** meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200,*

Mısra 9). [eşküm, -ü, -m]

Yazdı ruḫumda ḥālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 1). [eşküm, -ü, -m]

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 11). [eşküm, -ü, -m]

eşk: *Göz yaşı.*

Gördi cūşın **eşkümüñ** raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [eşkümüñ, -ümüñ]*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe **eşkle** baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [eşkle, -le]

Ruḥ u **eşküm** saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [eşküm, -üm]

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine **eşkümüñ**
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 9). [eşkümüñ, -üm, -üñ]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi **eşküm** jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 4). [eşküm, -üm]

eşk: *Gözyaşı.*

Cūş itdi **eşk** ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [eşk,]

eşk: *Gözyaşı.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne **eşk** ile bir silk-i lü'lü'dür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [eşk,]

eşk: *Gözyaşı II Aşığın gözyaşları.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne **eşk** ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [eşk,]

eşk: *Gözyaşı II Âşığın gözyaşları.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle **eşküm** laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [eşküm, -ü, -m]*

eşk: *(Âşığın) gözyaşı.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i **eşküm** ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [eşküm, -(ü)m]

Ḥabbeye ṣaymayup **eşküm** zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [eşküm, -(ü)m]

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından **eşküm** laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 6). [eşküm, -(ü)m]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören **eşküm** ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 352, Mısra 5). [eşküm, -(ü)m]

Āh ü **eşküm** var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 9). [eşküm, -(ü)m]

eşk: *Âşığın gözyaşları.*

Şu götürmek ister **eşkümden** maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [eşkümden, -ü, -m, -den]

eşk: *(Fars.) Göz yaşı.*

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 9). [eşk,]*

Çün **eşk** ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [eşk,]

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [eşk,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde **eşk** ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 10). [eşk,]

eşk: *(Âşığın) gözyaşları.*

Sen benüm **eşküm** görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [eşküm, -üm]*

eşk- şarāb: *Gözyaşım şarap.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [eşk- şarāb, -üm]

eski: *Çok zaman geçmiş olan, kadim.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [eski,]

eski: *"Önceki, evvelki" anlamında sıfat.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim **eski** yārümdür benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [eski,]

eşk-i çeşm: *Gözyaşı.*

Müşterīyem gerçi **eşk-i çeşm** ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 7). [eşk-i çeşm,]

eşk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [eşk-i çeşmüm,]*

eşk-i dīde-: *Gözyaşı.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [eşk-i dīde-, -si, --n, --den, -]

eşk-i ġalṭan-: *Akıp giden gözyaşları.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

157, Mısra 3). [eşk-i ġalṭan-, --um]

<u>eşk-i ġalṭānum:</u> *Akıp giden gözyaşları.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar
çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun
mı öldür **eşk-i**
ġalṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [eşk-i ġalṭānum, -um]

<u>eşk-i ḥasret:</u> *Hasret gözyaşı.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [eşk-i ḥasret,]

<u>eşk-i hūnīn-:</u> *Kanlı gözyaşı.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm
eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher
yitmez mi bir kāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [eşk-i ḫūnīn-, -üm]*

<u>eşk-i meygūn:</u> *Şarap renkli gözyaşı.*

Leblerüñsüz **eşk-i meygūn**
ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir
merḥabāsı yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [eşk-i meygūn,]

<u>eşk-i ter:</u> *Taze gözyaşı, her an dökülen gözyaşı.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh
eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi
başumda tāc-ı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [eşk-i ter,]

Kirpigüm üzre gözüm kim
eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 1). [eşk-i ter,]*

<u>esrâr:</u> *Sırlar, gizler.*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı
açmadın daḫi
Söz olmış ilde
söylenür **esrārumuz**
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 6). [esrārumuz, -umuz]*

<u>esrâr:</u> *(Ar.) Sırlar, gizler.*

Müddeʿîden lebüñ **esrārını**
gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm
kendümi ḫayrān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 3). [esrārını, -ı, -n, -ı]

<u>esrār-ı ʿışḳum:</u> *Aşkın sırları.*

Bilmezem **esrār-ı ʿışḳum**
yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [esrār-ı ʿışḳum, -ı, -um]

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf eyleyem
Söylesem **esrār-ı**
ʿ**ışḳum** diñleyen
ḫayrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [esrār-ı ʿışḳum,]

<u>esrār-ı ʿışḳum:</u> *Aşkın sırları.*

Bilmezem **esrār-ı ʿışḳum**
yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ
ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [esrār-ı ʿışḳum, -um]

<u>eşref:</u> *En şerefli, daha şerefli || Diğerlerine göre üstün meziyetli.*

Her biri bir **eşrefīdür** gerçi
dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine
māl ü menālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 7). [eşrefīdür, -i, -dür]*

<u>es-salāt:</u> *Hz. Muhammed'e salavat getirme.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile
caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür **es-salāt** ü
ʿāşıḳ eydür es-salīb
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [es-salāt,]

es-salāt: *Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür **es-salāt** ü ʿāşıḳ eydür es-salīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [es-salāt,]

es-salīb: *Haç.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür **es-salīb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [es-salīb,]

et: *Et.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl **et** pāresidür görmedi çün ḫvāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [et,]

et: *Eylemek fiilinin olumsuzu.*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup gönlüm
Bir yirde ḳarār **itmez** yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [itmez, -mez]

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ **itmez** gibi ḥürmet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 4). [itmez, -mez]

etek: *1. Elbisenin belden aşağı kısmı: 2. Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik, jüp: 3. Bir elbise veya etekliğin alt kenarı:.*

Bāġbān-ı zülf **etek** ṭutsa n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 7). [etek,]

etfāl: *Ar.ç. çocuklar, taze fidanlar.*

Başuma **eṭfāl** üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 5). [eṭfāl,]*

eṭibbā-yı ecel: *Ecel tabipleri.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan **eṭibbā-yı ecel**
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 11). [eṭibbā-yı ecel,]

ev: *Ev,konut, hane.*

Sīnemde gāh gönlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [evde, -de]

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem gönlüm **evi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [evi, -i]

ev: *Ev, hane, mesken.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [evden, -den]

evā'il-i cemāziye'l-ūlā: *Cemâziyelevvel ayında.*

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḫāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 4). [evā'il-i cemāziye'l-ūlā,]*

evrāk: *Sayfalar.*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter **evrāḳı** olur āsān ḳızıl şaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [evrāḳı, -ı]

<u>evrāk:</u> *Yapraklar, sayfalar.*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [evrāḳında, -ı(n), -da]*

<u>evrāk-ı dīvān:</u> *Divan sayfaları.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ **evrāḳ-ı dīvān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 18). [evrāḳ-ı dīvān,]*

<u>evrāk-ı ḫayāle:</u> *Hayali varaklar, yapraklar.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar **evrāḳ-ı ḫayāle** ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [evrāḳ-ı ḫayāle, -e]*

<u>evrāḳ-ı reng-:</u> *Renkli yapraklar.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 13). [evrāḳ-ı reng-, -in]*

<u>evvel:</u> *Önce.*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri **evvel** ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 8). [evvel,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün **evvel** gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 8). [evvel,]*

Yüzüme **evvel** gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 9). [evvel,]*

<u>evvel:</u> *"Önce" anlamında kullanılan zarf.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [evvel,]*

Benden **evvel** nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [evvel,]*

<u>evvel bahār:</u> *Ilkbahar.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür **evvel bahār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 8). [evvel bahār,]*

<u>evvel kadem:</u> *Ilk başta, ilk olarak, ilk adımda.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [evvel ḳadem,]*

<u>evvel-i vaṣfuñda:</u> *Birini övmekte başlarda olmak.*

Āşüfte-ḫālüz **evvel-i vaşfuñda** gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [evvel-i vaşfuñda, -uñ, -da]*

<u>evvelki:</u> *Eski, önceki.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın **evvelki** zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [evvelki,]*

<u>ey:</u> *Iyi.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ **ey** degül aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 6). [ey,]

eyā: *Ey, hey!.*
Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı **eyā** içmesün miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [eyā,]

eyd: *Söylemek, demek.*
Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid **eydür** es-salāt ü ʿāşıḳ **eydür** es-salīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [eydür, -ür]

eyd: *Söylemek, demek.*
Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid **eydür** es-salāt ü ʿāşıḳ **eydür** es-salīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [eydür, -ür]

eyd-: *Demek, söylemek.*
ʿAḳla **eydüñ** ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [eydüñ, -üñ]

eyd-: *Anlatmak, söylemek.*
Gerçi ʿaḳlum bend idüp **eydürdi** gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 11). [eydürdi, -ür, -di]

eyd-: *Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.*
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 6). [eydüñ, --üñ, -]

eydür: *Söylemek, der ki.*
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen **eydür**
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 5). [eydür,]

eydür: *"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.*
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören **eydür**
Yā Rab ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [eydür,]

eyit: *Cevaplamak, yanıtlamak, söylemek.*
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm **eyitdi** yime ġam zimān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [eyitdi, -di]

eyl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*
Maḫmūr gözlerüñ n'ola **eylerse** ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [eylerse, -erse]

eyle: *Eylemek, yapmak.*
Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile **eyler** her ṭaraf yaġmā-yı dīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 6). [eyler,]
Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe **eyler** neẕāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 14). [eyler,]

eyle: *Etmek, yapmak.*
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām

eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [eyleñüz, -ñüz]
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginçe bendeye iḥsān u inʿām **eyleñüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [eyleñüz, -ñüz]

eyle: *Demek, söylemek.*
İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf **eyleyem**
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [eyleyem, -y, -em]

eyle: *Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.*
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim **eyleyem**
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [eyleyem, -ye, -m]*

eyle: *Etmek, yapmak.*
Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen **eyleñ**
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i
Sidre'den **eyleñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [eyleñ, -ñ]
Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten **eyleñ**
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 19). [eyleñ, -ñ]

eyle: *Etmek, yapmak.*
Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen **eyleñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 16). [eyleñ, -ñ]

eyle: *Etmek, yapmak.*
Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ **eyledügin**
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 13). [eyledügin, -düg, -i, -n]

eyle: *Yapmamak II etmemek.*
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr **eylemez** taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 10). [eylemez, -mez]

eyle: *Yapmak, kurmak.*
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [eyledüm, -dü, -m]

eyle: *Etmek, eylemek, döndürmek.*
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām **eyleñüz**
Dāne vü dām ile diller mürġını rām **eyleñüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [eyleñüz, -ñüz]

eyle: *Yardımcı fiil (yapmak, etmek).*
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim **eyleyem**
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [eyleyem, -y, -em]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde **eylesün** cāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [eylesün, -sün]

eyle: *Etmek,yapmak.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen
eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den **eyleñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 17). [eyleñ, -ñ]

eyle: *Etmek, yapmak.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse **eyler**
āḫir ol şeydāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [eyler, -r]

eyle: *Yapmak, etmek II Yardımcı fiil.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek **eylemedin** kār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [eylemedin, -me, -din]

eyle: *Vakit geçirmek.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın **eylendürse**
meydāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [eylendürse, -n, -dür, -se]

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen **eyledüñ** iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle: *Etmek, eylemek, kılmak yardımcı fiili.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḫüñ **eyler** ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [eyler, -r]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn **eyler** egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḫṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [eyler, -r]

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn **eylemiş**
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn **eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 1). [eylemiş, -miş]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn **eylemiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 6). [eylemiş, -miş]

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn **eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [eylemiş, -miş]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā **eylemekdür** iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 5). [eylemekdür, -mek, -dür]*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 10). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ
itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 8). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām **eyledüñ**
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām **eyledüñ**
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl **eyledüñ**
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Sūz-ı naẕmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 14). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn **eyledüñ**
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 2). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 10). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 12). [eyledüñ, -dü, -ñ]

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 10). [eyledüñ, -dü, -ñ]

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 8). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl **eyledüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar **eyledüñ** ʿālem demāġın būy-i ʿanberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 6). [eyledüñ, -dü, -ñ]

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ **eyledi** kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [eyledi, -di]

Gerçi gözümi **eyledi** ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 1). [eyledi, -di]

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın **eyledi** iẓhār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 4). [eyledi, -di]

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān **eyledi** tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 6). [eyledi, -di]

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf **eylemez** misin düşe boynuña ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [eylemez, -mez]

eyle: *"Etmek" anlamında yardımcı fiil.*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem **eyle** Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [eyle,]

eyle: *" Etmek, yapmak " anlamında yardımcı fiil.*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 8). [eyleseñ, -se, -n]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān **eyleseñ** nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 12). [eyleseñ, -señ]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān **eyledüm** her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 6). [eyledüm, -düm]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān **eylemek**
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 13). [eylemek, -mek]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña **eyledüm** didilerdi baña seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [eyledüm, -düm]

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Olmasa lebüñ fitneler **eyler**
midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [eyler, -r]

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ
eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar
nilüferler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 9). [eyledüm, -dü, -m]

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān **eyledüm**
Hey meded ʿömr-i
dırāzum yoḳ yire
ḳıldum telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 3). [eyledüm, -dü, -m]

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ
bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup
çāk-i girībān **eyledüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 4). [eyledüm, -dü, -m]

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i gülistān
eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz
yüz āh ü efġān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 1). [eyledüm, -dü, -m]

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i gülistān
eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz
yüz āh ü efġān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 2). [eyledüm, -dü, -m]

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan
daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [eyledüm, -dü, -m]

Yārüñ ebrūsın görüp
miḥrāba meylüm
ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 12). [eyledüm, -dü, -m]

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden
uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice
ṣol deñlü efġān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [eyledüm, -dü, -m]

Bir gül-i raʿnā ġamından
öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş
çāk-i girībān **eyledüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 8). [eyledüm, -dü, -m]

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş
ḫayālin dilde mihmān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [eyledüm, -dü, -m]

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ṣol kim ḫamīde-ḳadd olup
eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü
kemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [eyler, -r]

Şeh-süvārum ḳandedür kim
ʿazm-i meydān
eylemez
ʿAzm-i meydān
eyleyüp ḳarşumda
cevlān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [eyleyüp, -(y)üp]

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān **eyleyüp**
naẓma güher-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 14). [eyleyüp, -(y)üp]

Niçe taṣvīr **eylesün** yā Rab
seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül
ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [eylesün, -sün]

Nāleme raḥm **eyleyüp**
yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [eyleyüp, -(y)üp]

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk **eyleyüp**
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [eyleyüp, -(y)üp]

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar **eyleyem**
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 7). [eyleyem, --(y)em, -]

eyle-: *"Etme,yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār **eylesem** incinme iḳrārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 8). [eylesem, -se, -m]

eyle-: *"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān **eyler**
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān **eyler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [eyler, -r]

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān **eyler**
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān **eyler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [eyler, -r]

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā **eyler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [eyler, -r]

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān **eyler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [eyler, -r]

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur **eyler** iki şīşeden güẕer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [eyler, -r]

Ne ṭılısm **eyler** ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 11). [eyler, -r]

Ne revādur ki ḳaşuñ **eyler** iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [eyler, -r]

Yine yārüm cilveler **eyler** ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [eyler, -r]*

Vaḳt-i güldür diyü devr **eyler** ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [eyler, -r]

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler **eyler** ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [eyler, -r]

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp **eyler** ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [eyler, -r]*

Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını
eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [eyler, -r]

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [eyler, -r]

Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [eyler, -r]

Bülbül-i şūrīde oldum bir
gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe
eyler yüz cefā yüz
dürlü nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [eyler, -r]

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [eyler, -r]

Maḥmil-i yāre ceres
ṭaḳduḳca yolda kārbān
ḪAste-dil reşkiyle
eyler nāle mānend-i
ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 8). [eyler, -r]*

Niçe bir dildāra varup cān
dirīġ **eyler** diye
Ḳıl beni yā Rab
raḳībüñ iftirāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [eyler, -r]*

Ol perī boynum ḥamāilvār
çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur
boynına **eyler** dilek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [eyler, -r]

Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 4). [eyler, -r]

Ol ġamze ġamza başlasa
n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya
baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 10). [eyler, -r]

ḪAlḳa çünkim baş egüp
miskīnlik **eyler**
kākülüñ
Vechi var olsa meh-i
tābāna hem-ser
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [eyler, -r]

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı
bend **eyler** ser-ā-ser
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 12). [eyler, -r]

Sen bu reng-i rūy ile bir
serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 6). [eyler, -r]

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile
Mecnūn-miṣāl **eyler**
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [eyler, -r]*

Seyr-i deyr **eyler** iken
añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 7). [eyler, -r]

Aġlar yaşın yaşın göreli
ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp
eyler ḥisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 4). [eyler, -r]

Ḳaṣd-ı cān **eyler** ʿadū
yārüm daḫi yād
olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa
bir yavuz ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 1). [eyler, -r]

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend
itdüm çemende rāstī

İşidüp ḳumrılar āheng **eyledi** şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 8). [eyledi, -di]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [eyleyen, -(y)en]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin **eylesem** sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [eylesem, -se, -m]*

‘Azm-i meydān **eyleyen** kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 1). [eyleyen, -(y)en]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn **eylemişdür** bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 9). [eylemişdür, -miş, -dür]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān **eylese**
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 3). [eylese, -se]*

eyle-: *"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki **eyleye** göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [eyleye, -y, -e]*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte **eyleye** zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 8). [eyleye, -y, -e]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār **eyleyen**
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 7). [eyleyen, -(y)en]*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş **eyleyen**
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 2). [eyleyen, -(y)en]*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 4). [eyleyen, -(y)en]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygün-lebünden mest ü bī-hūş **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 8). [eyleyen, -(y)en]*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse **eylesün**
Cām-ı laʿlüñdür yine ol zehri tiryāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 5). [eylesün, -sün]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 12). [eyleyen, -(y)en]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ

çāk-i girībān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 10). [eyleyen, -(y)en]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [eyleyen, -(y)en]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan **eyleyen**
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 2). [eyleyen, -(y)en]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan **eyleyen**
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 1). [eyleyen, -(y)en]*

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān **eyleyen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 16). [eyleyen, -(y)en]*

Cān riştesinden **eyleyüp** ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 1). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamlarında kullanılan yardımcı fiil.*

Der-āġūş **eyleyüp** yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyle-: *Etmek, eylemek.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [eyleñüz, -ñüz]*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [eyleñüz, -ñüz]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [eyleñüz, -ñüz]*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām **eyleñüz**
Dāne vü dām ile diller mürġını rām **eyleñüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [eyleñüz, -ñüz]*

eyle-: *"Etmek, kılmak" anlamında yardımcı fiil.*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl **eyledüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle-: *Etmek, eylemek anlamına gelen yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine
İncinüp adını yād **eylemezem** ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 6). [eylemezem, -mez, -em]*

eyle-: *Eylemek fiilinin olumsuzu.*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [eylemez, -mez]*

eyleme: *Yapma. (Olumsuzluk bildirir.).*

Ġamze idüp düşmene
uşşāḳı mecrūḥ **eyleme**
Pādşāhum ḳullaruñ
öldürme tīġ-i kīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 7). [eyleme,]

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre
perīşān **eyleme**
Rūz ü şeb göz yaşın ol
ḥasretle bārān **eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 1). [eyleme,]

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre
perīşān **eyleme**
Rūz ü şeb göz yaşın ol
ḥasretle bārān **eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 2). [eyleme,]

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz
virme cānā ḥaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup
yaġmā-yı īmān **eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 4). [eyleme,]

Yolıma ölmez diyü cevr
itme hey kāfir baña
Bir müselmāna
yazuḳdur böyle bühtān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [eyleme,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her
kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda
göñlümi ney gibi nālān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 10). [eyleme,]*

Cān cemālüñ bendesidür
sürme ḳapuñdan
begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur
ẓulm ile vīrān **eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 12). [eyleme,]

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī
bīm-i hicrān **eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 14). [eyleme,]

eyleme: *Yapmamak II etmemek.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend
eylemesün
Ḥükmi geçmez bu
vilāyetde çün ol
pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [eylemesün, -sün]

eyleme-: *Yapmak, etmek.*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine
baña ḳorḳaram
Cān rištesini
eylemedin bū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 12). [eylemedin, -din]*

eylemedin: *Eylemeden.*

İy pīr olası niçe bir
incidesin beni
Tāze yigitsin
eylemedin beddu ʿā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 4). [eylemedin,]*

Daḫi yüriyiş **eylemedin**
leşker-i müjen
Fetḥ oldı bir naẓarda
bu göñlüm vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 5). [eylemedin,]

eylemek: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o
nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış
eylemek ister ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [eylemek,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem
göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir
zār ü perīşān **eylemek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [eylemek,]

Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb
Kimsenüñ gelmez
elinden baña dermān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [eylemek,]

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām
eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

247, Mısra 5). [eylemek,]

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan **eylemek**
ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [eylemek,]*

eylemez: *Etmek. eylemek.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān
eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda
cevlān **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [eylemez,]

eylemez: *Etmez, eylemez, yapmaz.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [eylemez,]

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [eylemez,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [eylemez,]

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 14). [eylemez,]

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 12). [eylemez,]

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 10). [eylemez,]

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [eylemez,]

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz **eylemez**
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [eylemez,]

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [eylemez,]

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḥayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [eylemez,]

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [eylemez,]

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [eylemez,]

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān **eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [eylemez,]

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür **eylemez** taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 14). [eylemez,]

Āzādedür zamāne ġamından
söz **eylemez**
Oldı gedā iken başına
pādşā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 9). [eylemez,]
Dil görüp Rūm-ı cemālün
eylemez Mışr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken
añmaz Ḳaraman illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 11). [eylemez,]

eyleñüz: *Eylemek, etmek.*
Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm
ḥabābından aña cām
eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [eyleñüz,]

eyler: *"Etmek, eylemek" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*
Ger Muʿīdīye ḳulumdur
diyü cevr **eyler** iseñ
Niçeler bende olur
saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [eyler,]

eylersüñ: *Etmek, eylemek.*
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ **eylersün**
Benüm devletlü
sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [eylersün,]

eyleyelden: *Ettiğinden beri.*
Sürḫ ile resm **eyleyelden**
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [eyleyelden,]

eyleyeli: *Yaptığından beri.*
Vaṣf **eyleyeli** ol leb ü
dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü
güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [eyleyeli,]

eyü ol-: *İyi olmak.*
Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş
ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre
daḥi zer eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [eyü ol-, -ur]

eyvān: *Gök, gökyüzü.*
Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 4). [eyvān,]

eyvāy: *Eyvah.*
Baġlandı gitdügince işüm
zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya
bir feṯḥ-i bāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 8). [eyvāy,]

eyvāy: *Eyvah, yazık.*
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Ṣol ḫaste veh ki sīb-i
zenaḫdāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [eyvāy,]
Geçürürsem günümi ṭañ
degül **eyvāy** ile kim
Nār-ı ġamda yanaram
sīb-i zenaḫdānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 3). [eyvāy,]

eyyām: *Günler, vakitler.*
Nev-bahār **eyyāmıdur**
şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [eyyāmıdur, -ı, -dur]

eyyām: *Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.*
Nev-bahār **eyyāmıdur** nāz
ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri

geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 1). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Zaman, devir.*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd **eyyāmı** seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 1). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Günler, devir, zaman.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş **eyyāmı** ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmı** cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmıdur** bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār **eyyāmı** hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 4). [eyyāmı, -ı]*

Nev-bahār **eyyāmı** ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 5). [eyyāmı, -ı]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş **eyyāmı** geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 6). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Günler, gündüzler; zaman.*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi **eyyāmum** benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 1). [eyyāmum, -um]*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse **eyyāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 14). [eyyāmum, -um]*

eyyām: *Günler; zaman, devir.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş **eyyāmın** evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [eyyāmın, -ın]*

eyyām: *Günler. II Zaman, devir.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ **eyyāmında** kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [eyyāmında, -ı, -n, -da]*

eyyām: *Günler, zaman, devir.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār **eyyāmıdur** olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Günler. II Zaman, devir.*

Bahār **eyyāmıdur** şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām: *Günler, zaman, devir.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār **eyyāmıdur** sāḳī getür gülgūn

ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*

eyyām-ı vuṣlat: *Kavuşma günleri.*

Gehī **eyyām-ı vuṣlat** gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [eyyām-ı vuṣlat,]*

ez: *Ezmek, eritmek.*

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin **ezerler**
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ezerler, -er, -ler]*

ezel: *Çok eskiden beri.*

Daʿvā idüp ki yāre **ezel** cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 17). [ezel,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur **ezel** bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [ezel,]*

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ Ezel gerçi gelürdi
nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 10). [ezel,]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri **ezel** vaṣluña ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [ezel,]*

ezel: *Çok eskiden beri, öteden beri; başlangıcı olmayan.*

Şād olurduñ sen **ezel** ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 3). [ezel,]*

ezel: *(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger **ezel** ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 2). [ezel,]*

ezer: *Ezmek.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr **ezer** olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [ezer,]*

ezhār: *Çiçekler.*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim **ezhār** içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 12). [ezhār,]*

ezil-: *Karşısında çaresiz kalmak, ezik hissetmek.*

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker **ezilür** dem-be-dem
Vechi var düşse ağızdan ağıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [ezilür,]*

fāʾik:

1. **fāʾiḳ:**

Gazel 178

Mısra: **10**

Ar. Üstün, seçkin.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

faḳīrāne:

1. **faḳīrāne:**

Gazel 42

Mısra: **6**

Fakir bir şekilde, fakirce.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür

Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

fāl:

1. **fālüme:**

Gazel 289

Mısra: **5**

Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, bakı (GTS).

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

fāl-i çerh:

1. **fāl-i çerḫ:**

Gazel 55

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin falı.

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

fāriġ:

1. **fāriġ:**

Gazel 192

Mısra: **5**

Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

2. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **1**

Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

3. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **2**

Dünyadan elini ayağını kesme işi.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

4. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **4**

Dünyadan elini ayağını kesme işi.

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

5. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **8**

Vazgeçmek.

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

6. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **10**

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

7. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **12**

Vazgeçmek.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

8. **fāriġ:**

Gazel 205

Mısra: **14**

Vazgeçmiş.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

9. **fāriġ:**

Gazel 206

Mısra: **2**

Vazgeçmiş, çekilmiş, el etek çekmiş.

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

10. **fāriġ:**

Gazel 206

Mısra: **14**

Vazgeçmek.

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ

İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

11. **fāriġ:**
Gazel 206
Mısra: **12**
Vazgeçen, vazgeçmiş.
Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

12. **fāriġ:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Vazgeçmiş, çekilmiş, el etek çekmiş.
ʿĀṣıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

13. **fāriġ:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Vazgeçmiş.
Āb-ı Ḫızr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

14. **fāriġ:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

15. **fāriġ:**
Gazel 206
Mısra: **1**
Vazgeçmek.
Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

16. **fāriġ:**
Gazel 236
Mısra: **13**
Gāile ve gürültüden uzak, rahat, âsûde.
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

17. **fāriġem:**-*em*
Gazel 326
Mısra: **12**
Elini eteğini çekmiş, vazgeçmiş.
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

18. **fāriġ:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Sıkıntısız, rahat olma durumu.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

fāriġ degül:

1. **fāriġ degül:**
Gazel 206
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmiş değil.
Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

fāriġ ol:

1. **fāriġ ol:**
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat olmak, sakinleşmek.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

2. **fāriġ ol:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat ol!.
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

3. **fāriġ ol:**
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmek, el çekmek.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

fāriġ olımadum:

1. **fāriġ olımadum:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmedim.
Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

fāriġu'l-bāl:

1. **fāriġü'l-bāl:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Her türlü kayıttan kurtulmuş II gönül rahatlığı.
Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

2. **fāriġü'l-bāl:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Her türlü kayıttan kurtulmuş II gönül rahatlığı.
Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

fark:

1. **farḳı:**-*ı*
Gazel 259
Mısra: **9**
Ayırma, seçme, ayırt etme.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

fark it-:

1. **farḳ it-:**-*mek*
Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırt etmek, ayırmak.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

2. **farḳ it-:**-*mek*
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırt etmek, ayırmak.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

fāş:

1. **fāş:**
Gazel 197
Mısra: **17**
Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek, belli etmek.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

2. **fāş:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Açığa çıkarmak, belli etmek.
İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

3. **fāş:**
Gazel 307
Mısra: **7**
Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek, belli etmek.
İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

4. **fāş:**
Gazel 446
Mısra: **7**
Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

fāş eyle-:

1. **fāş eyle-:**-*r*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.
Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

fāş id-:

1. **fāş id-:**-*en*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

2. **fāş id-:**-*er*

Gazel 244

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ

fāş itme:

1. **fāş itme:**

Gazel 220

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarma, meydana getirme.

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

faṣl-ı bahār:

1. **faṣl-ı bahār:**

Gazel 129

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

faṣl-ı hicrānuñ:

1. **faṣl-ı hicrānuñ:**-*uñ*

Gazel 39

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık devri.

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

faẕl:

1. **faẕlına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 39

Mısra: **13**

Bilim, hüner, marifet.

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

2. **faẕl:**

Gazel 431

Mısra: **11**

Ar. Ziyadelik, artıklık, meziyet.

Şimdi bildüm faẕl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

fedā:

1. **feda:**

Gazel 1

Mısra: **2**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **14**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

3. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **12**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

4. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **10**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline bu çeşm-i giryānum fedā

5. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **8**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine

Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

6. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

7. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **4**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

8. **feda:**

Gazel 1

Mısra: **2**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

9. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **1**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

10. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **8**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

11. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

12. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **4**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

13. **feda:**

Gazel 1

Mısra: **2**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

14. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **1**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

15. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **14**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

16. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **12**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

17. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **10**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

18. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **8**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ġam degül cān virsem āḥir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

19. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Bende-ḥānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

20. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **4**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

21. **fedā:**

Gazel 1

Mısra: **1**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Ṭatlu ṭatlu ḥande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

22. **fedādur:**-*dur*

Gazel 6

Mısra: **1**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña

23. **fedādur:**-*dur*

Gazel 6

Mısra: **1**

Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña

24. **fedādur:**-*dur*

Gazel 83

Mısra: **14**

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḥandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

25. **fedā:**

Gazel 102

Mısra: **4**

Bir arzu uğruna bir değerden vazgeçmek. II Yerde ve gökte ne varsa sevgili uğruna feda etmek.

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

26. **fedā:**

Gazel 168

Mısra: **7**

Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

27. **fedādur:**-*dur*

Gazel 416

Mısra: **2**

Feda, uğruna verme.

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

fedā ḳıl-:

1. **fedā ḳıl-:**-*maḳ*

Gazel 259

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı fırāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

fedā ḳılmazsam:

1. **fedā ḳılmazsam:**-*maz, -sa, -m*

Gazel 2

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feda etmek, bir şey yolunda canını kurban etmek.

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

2. **fedā ḳılmazsam:**-*maz, -sa, -m*

Gazel 2

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

Âşığın canını sevgili uğruna feda etmesi. Canından vazgeçmesi.

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

fedā oldum:

1. **fedā oldum:**-*du, -m*

Gazel 16

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Âşığın sevgili uğruna) canından vazgeçmesi, canını vermesi.

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

2. **fedā oldum:**-*du, -m*

Gazel 22

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını (sevgili yolunda) feda etmek.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

fedā olsun:

1. **fedā olsun:**-*sun*

Gazel 6

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgili) uğrunda her şeyi feda etmek, canından vazgeçmek.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

2. **fedā olsun:**-*sun*

Gazel 6

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Sevgili) uğruna canından vazgeçmek.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

fehm ey-:

1. **fehm ey-:**-*le*

Gazel 96

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak; idrak etmek.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

feleḡ:

1. **felege:**-*e*

Gazel 383

Mısra: **1**

Felek, gökyüzü.

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

felek:

1. **felegüñ:**-*ü, -ñ*

Gazel 105

Mısra: **11**

Âlem, dünya, gökyüzü, baht, talih.

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

2. **felek:**

Gazel 418

Mısra: **3**

Ar. Gök, asuman.

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice

fen:

1. **feninden:**-*i, -n, -den*

Gazel 48

Mısra: **7**

Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu; hüner, marifet, sanat.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

2. **fenden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **2**

Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

Saña ben dimezem iy
dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat
degüldür gel bu fenden geç

3. **fen:**
Gazel 87
Mısra: **10**
İlim.
Kimden sebaḳ
almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña
fen olmışdur

4. **fende:**-*de*
Gazel 168
Mısra: **10**
Fen, ilim.
Kim ola Muʿīdī ile
Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki
ḳardaşlaruz biz

5. **fenlerin:**-*ler, -iñ*
Gazel 326
Mısra: **13**
Hüner, mârifet, sanat.
Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise
üstāddan

fenn:

1. **fenn:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Fen, ilim.
Ol ḳaş ile kirpik kim
nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña
fenn olmışdur

2. **fenninde:**-*in, -de*
Gazel 211
Mısra: **9**
Fen, ilim.
Derd ü ġam fenninde
Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol
dilde ḫalef

3. **fenn:**
Gazel 328
Mısra: **1**
İlim, hüner, sanat, marifet.
Ḫışm olalı çeşmüñe
fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

4. **fenninden:**-*in, -den*
Gazel 367
Mısra: **13**
Bilgi.
ʿIşḳ fenninden
Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl
itmek neden

fenn-i fiten:

1. **fenn-i fiten:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne sanatı.
Fenn-i fiten içinde
ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse
ʿaceb olmaz

fenn-i fiten-:

1. **fenn-i fiten-:**--*de*
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne sanatı.
Gül gibi māhir olmaġa
fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı
nāz

fer:

1. **fer:**
Gazel 348
Mısra: **4**
Parlaklık, aydınlık, nur.
Mey gerekmez var
iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i
şebistān olmasun

ferāġ:

1. **ferāġ:**
Gazel 208
Mısra: **14**
Ar. 1. Fariğ olma, vaz geçme, 2. El çekme, 3. Eli boş, işsiz olma.
Çün bilürsin rūz u şeb
devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden
çekme ferāġ

ferāġat:

1. **ferāġat:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Fariğ olmak, vazgeçmek, bırakmak, el çekmek.

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek

<u>ferāġat ḳıl:</u>

1. **ferāġat ḳıl:**
Gazel 43
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.
Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

<u>ferah:</u>

1. **feraḥ:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Sevinç ve mutluluk.
ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

2. **feraḥ:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Sevinç ve mutluluk.
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

3. **feraḥ:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Sevinç ve mutluluk.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

4. **feraḥ:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

5. **feraḥ:**
Gazel 54
Mısra: **16**
Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

6. **feraḥdur:**-*dur*
Gazel 334
Mısra: **4**
Sevinç ve mutluluk.
Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

<u>ferah olmaya:</u>

1. **ferah olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.
Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah

2. **feraḥ olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

<u>ferah olur:</u>

1. **feraḥ olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

2. **feraḥ olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.
Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

feraḥ vire:

1. **feraḥ vire:**-*e*

Gazel 54

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç açmak, rahatlık hissettirmek II zevk, keyif vermek.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

ferāmūş:

1. **ferāmūş:**

Gazel 309

Mısra: **14**

Far. Unutma, nisyân.

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

ferāmūş itmege:

1. **ferāmūş itmege:**-*meg, -e*

Gazel 27

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutma, hatırdan çıkarma.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

ferhād:

1. **ferhād'dan:**-*dan*

Gazel 89

Mısra: **7**

Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

2. **ferhād'ı:**-*ı*

Gazel 220

Mısra: **11**

Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

3. **ferhād:**

Gazel 221

Mısra: **3**

"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

4. **ferhād:**

Gazel 264

Mısra: **9**

"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

5. **ferḫād:**

Gazel 303

Mısra: **11**

"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

6. **ferhād:**

Gazel 341

Mısra: **11**

"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

ferhād ü mecnūn kıṣṣası:

1. **ferhād ü mecnūn ḳıṣṣası:**-*n, -dan*

Gazel 55

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferhat ve Mecnun'un hikayesi.

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

ferhād ü mecnūn'ı:

1. **ferhād ü mecnūn'ı:**

Gazel 93

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferhat ve Mecnûn (Ünlü aşk mesnevilerinin erkek kahramanları).

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī

Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser
yazduġım efsāneler

<u>ferḫunde:</u>

1. **ferḫunde:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Uğurlu, kutlu.
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

2. **ferḫundedür:**-*dür*
Gazel 419
Mısra: **7**
Kutlu, mübarek.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

<u>fermān:</u>

1. **fermānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **10**
Emir, irade, buyruk.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

2. **fermānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **10**
Emir, irade, buyruk.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

<u>ferr:</u>

1. **ferr:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Parlaklık, aydınlık.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

<u>fersūde:</u>

1. **fersūdedür:**-*dür*
Gazel 138
Mısra: **18**
Yıpranmak.
Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

<u>feryād-:</u>

1. **feryād-res:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Far. İmdada yetişen, imdatçı.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

2. **feryād-res:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Far. İmdada yetişen, imdatçı.
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

<u>feryād:</u>

1. **feryād:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Bağırıp çağırmak, yardım istemek.
Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

2. **feryādın:**-*ı, -n*
Gazel 21
Mısra: **13**
Şikayet etmek, haykırmak, inlemek.
Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

3. **feryāde:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **2**
Yüksek sesle bağırma, haykırış, çığlık; şikâyet etme, inleme, sızlanma.
Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

4. **feryād:**
Gazel 144
Mısra: **12**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser

5. **feryādı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **2**
Ah, sıkıntı, inleme.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

6. **feryād:**
Gazel 200
Mısra: **10**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ

7. **feryād:**
Gazel 220
Mısra: **6**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

8. **feryād:**
Gazel 225
Mısra: **10**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

9. **feryād:**
Gazel 290
Mısra: **3**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

10. **feryāddan:**-*dan*
Gazel 327
Mısra: **10**
Bağırıp çağırma, yüksek sesle yardım istemek.
Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

11. **feryād:**
Gazel 332
Mısra: **14**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

12. **feryādı:**-*ı*
Gazel 362
Mısra: **14**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

13. **feryād:**
Gazel 395
Mısra: **14**
Haykırış, çığlık, bağırtı.
Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

14. **feryādlar:**-*lar*
Gazel 410
Mısra: **13**
Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.
Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

15. **feryādum:**-*um*
Gazel 410
Mısra: **4**
Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.
Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

feryād eyle-:

1. **feryād eyle-:**-*se*, --*m*
Gazel 194
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

feryād u efġānum:

1. **feryād u efġānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat ve inleme.

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

ferzānevār:

1. **ferzānevār:**

Gazel 280

Mısra: **7**

Bilgili, iyi yetişmiş kimse II Satrançta vezir.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

ferzend:

1. **ferzend:**

Gazel 267

Mısra: **16**

Far. Erkek çocuk. II Derviş.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

fesāne:

1. **fesāne:**

Gazel 410

Mısra: **12**

Efsane, destan, hikaye.

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

feth-i bāb:

1. **fetḥ-i bāb:**-*uñ*

Gazel 257

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapıların açılması.

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir fetḥ-i bābuñ

fetīl:

1. **fetīl:**

Gazel 204

Mısra: **15**

Kandil fitili || (Aşığın) can ipliği.

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

2. **fetīlidür:**-*i, -dür*

Gazel 214

Mısra: **9**

Mum fitili.

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

fetīl-i dāġ-ı hicrān:

1. **fetīl-i dāġ-ı hicrān:**-*uñ*

Gazel 241

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarasının fitili.

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

fetvā virür:

1. **fetvā virür:**-*ür*

Gazel 19

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaz vermek, Haber vermek, malumat.

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

fevt it-:

1. **fevt it-:**-*mez, -üz*

Murabba 3

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden kaçırmayız.

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp

fiġān-:

1. **figānumuz:**-*(u)muz*

Gazel 169

Mısra: **10**

Acı inilti, çığlık.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz

fiġān:

1. **fiġān:**

Gazel 92

Mısra: **14**

("ga" uzun okunur. f.i.) : ıztırap ile bağırıp çağırma,inleme.

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

2. **fiġānı:**-*ı*

Gazel 133

Mısra: **4**

Far. Ağlama, inleme.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

3. **fiġān:**

Gazel 167

Mısra: **5**

("ga" uzun okunur. f.i.) : ıztırap ile bağırıp çağırma,inleme.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

4. **fiġāndan:**-*dan*

Gazel 200

Mısra: **10**

Feryat, figan.

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ

5. **fiġānum:**--*um*

Gazel 277

Mısra: **8**

(Aşk sebebiyle ıstırap içinde sarfedilen) Feryat, haykırış, bağırtı.

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

6. **fiġānumdan:**-*um, -dan*

Gazel 279

Mısra: **1**

Feryat, acı ile inleme.

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

7. **fiġānumdan:**-*um, -dan*

Gazel 279

Mısra: **4**

Feryat, acı ile inleme.

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

8. **fiġānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 281

Mısra: **1**

Feryat, figan, ağlama, inleme.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm

9. **fiġānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 284

Mısra: **14**

Feryat, figan, ağlama, inleme.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

10. **fiġān:**

Gazel 306

Mısra: **10**

(Âşığın) feryat figanı.

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

11. **fiġān:**

Gazel 381

Mısra: **3**

Acı inilti, çığlık.

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḫẓa ḥāre ḳarşu

12. **fiġān:**

Gazel 422

Mısra: **5**

Feryat, figan.

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

fiġān eyle-:

1. **fiġān eyle-:**-*r*

Gazel 179

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntü ile bağırıp çağırmak, feryat etmek.

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın şalup dilden fiġān eyler ceres

fiġān eyler:

1. **fiġān eyler:**-*r*

Gazel 3

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haykırıp bağırma.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **fiġān eyler:**-*r*

Gazel 3

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**

Haykırıp bağırmak, feryat etmek.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

fiġāna gel:

1. **fiġāna gel:**

Gazel 75

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**

Feryat etmeye başlamak.

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

fikr:

1. **fikrüñdeyem:**-*üñ, -de, -(y), -em*

Gazel 16

Mısra: **3**

Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

2. **fikr:**

Gazel 49

Mısra: **4**

Düşünce, endişe, hayal.

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

3. **fikri:**-*i*

Gazel 104

Mısra: **5**

(Ar.) Düşünce.

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur

4. **fikrin:**-*iñ*

Gazel 124

Mısra: **5**

(Ar.) Düşünce.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

5. **fikri:**-*i*

Gazel 180

Mısra: **9**

(Ar.) Düşünce.

Ḫatṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

fikr eyle-:

1. **fikr eyle-:**-*r, -em*

Tahmis 3

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

Gerçi kim fikr eylerem her ḥalḳada ol māhı ben
Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen

fikr id-:

1. **fikr id-:**-*üp*

Gazel 236

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n’idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

2. **fikr id-:**-*üp*
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, anlamaya çalışmak.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n’idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

fikr-i beden:

1. **fikr-i beden:**
Tahmis 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beden fikri.

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden
Źikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen

fikr-i ruḥsār-ı nigār it-:

1. **fikr-i ruḫsār-ı nigār it-:**-*se, -m, -*
Tahmis 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağını düşünmek.

Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

fiʿl-ḥāl:

1. **fiʿl-ḥāl:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Bu halde, bu durumda.

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

fi’l-mesel:

1. **fi’l-meşel:**
Gazel 326
Mısra: **8**
Diyelim ki, farz edelim ki.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi’l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

fi’l-mesel:

1. **fi’l-meşel:**
Gazel 411
Mısra: **6**
Mesela.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi’l-meşel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe’ye

firāḳ:

1. **firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 14
Mısra: **2**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma durumu.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **firāḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 31
Mısra: **3**
Ayrılık; sevgiliden ayrı olma durumu, hicran.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

3. **firāḳ:**
Gazel 62
Mısra: **5**
Ar. Ayrılık, hicran.

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

4. **firāḳ:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Ar. Ayrılık, hicran.

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

5. **firāḳa:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **9**
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, firkat.

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

6. **firāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 153
Mısra: **6**
Ar. Ayrılık, hicran.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

7. **firāḳ:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Ar. ayrılık, hicran.
Öldüm firāḳ ile demidür gel bana yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

8. **firāḳ:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Ar. ayrılık, hicran.
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

9. **firāḳa:**-*a*
Gazel 265
Mısra: **11**
Ar. Ayrılık, hicran.
Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

10. **firāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 277
Mısra: **11**
Ar. Ayrılık, hicran.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel

11. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **13**
Ar. Ayrılık, hicran.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan

12. **firāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 422
Mısra: **11**
Ar. Ayrılık, hicran.
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī

firāk gün-:

1. **firāḳ gün-:**-*ler, -i*
Gazel 101
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık günleri.
Gönlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür

firāḳ odı-:

1. **firāḳ odı-:**-*y, --la*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık, hicran ateşi.
Delinmezdi firāḳ odıyla bağrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

firāk ol-:

1. **firāḳ ol-:**-*ur*
Gazel 95
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrı olmak.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḫavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

firāk-ı çeşm-:

1. **firāḳ-ı çeşm-:**--*üñ*
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün ayrılığı, sevgilinin gözünden ayrı kalma.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

firâvân:

1. **firāvān:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Bol, aşırı, çok.
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

2. **firāvān:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.

Oynadup dil-fülkin
āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar
fırāvān esdi yil

3. **firāvān:**
Gazel 385
Mısra: **10**
Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.
Ḫurrem ol kim ʿişret
esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam
fırāvān ġam yime

firdevs:

1. **firdevs-i:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Bahçe; cennet, cennetin en güzel yeri.
Sen gül-i tersin yirüñ
firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm
ḥazān yapraġıdur

2. **firdevse:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **3**
Bahçe; cennet, cennetin en güzel yeri.
Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u
ġılmān olmasun

firdevs-i aʿlādan:

1. **firdevs-i aʿlādan:**-*dan*
Gazel 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i
kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i
aʿlādan yaña

firengī-câme:

1. **firengī-câme:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Firenk işi elbise.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana
ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-câme inʿām
eyledüñ

fırsat:

1. **fırşatuñ:**-*uñ*
Gazel 361
Mısra: **14**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.
Źevḳ ü şādī öldürür
ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırşatuñ gözlerler
aʿdādan ṣaḳın

fîrûze:

1. **fîrûze:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Firuze rengi, mavi renk.
Çerḫ bir fîrûze ṭop
altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile
cevlān-ı ʿīd

fitne:

1. **fitne:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
Getürdi başuma yüz
fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār
baña

2. **fitne:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.
Getürdi başuma yüz
fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār
baña

3. **fitne:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Ara bozucu, kışkırtıcı.
Niçe yaġmāya
varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

4. **fitne:**
Gazel 44
Mısra: **18**
Ara bozucu, kışkırtıcı.
Dīn ü dil mülkinden el
çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i
müşgīn-i dōst

5. **fitneyi:**--*yi*
Gazel 81
Mısra: **1**

I. Karışıklık, fesat, kargaşalık. II. Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın (yüz, göz vb.), âfet.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

6. **fitne:**

Gazel 86

Mısra: **2**

A. fitne, fesat.

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

7. **fitneye:**-*ye*

Gazel 89

Mısra: **10**

Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

8. **fitne:**

Gazel 144

Mısra: **13**

Ar. Karışıklık, fitne.

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eşer

9. **fitne:**

Gazel 146

Mısra: **3**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

10. **fitne:**

Gazel 160

Mısra: **10**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

11. **fitneler:**-*ler*

Gazel 160

Mısra: **9**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

12. **fitne:**

Gazel 165

Mısra: **2**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

13. **fitne:**

Gazel 198

Mısra: **8**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

14. **fitnesidür:**-*si*, -*dür*

Gazel 202

Mısra: **3**

Karışıklık, fesat.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ

15. **fitne:**

Gazel 242

Mısra: **2**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

16. **fitnenüñ:**-*nüñ*

Gazel 250

Mısra: **6**

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

17. **fitnedür:**-*dür*

Gazel 258

Mısra: **4**

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

Dām-ı ḫüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur

Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

18. **fitnedür:**-*dür*

Gazel 261

Mısra: **8**

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

19. **fitne:**

Gazel 262

Mısra: **4**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

20. **fitne:**

Gazel 285

Mısra: **15**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

21. **fitne:**

Gazel 286

Mısra: **4**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

22. **fitne:**

Gazel 301

Mısra: **4**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

23. **fitnesin:**-*sin*

Gazel 315

Mısra: **7**

Fitne, fesat.

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

24. **fitne:**

Gazel 357

Mısra: **3**

(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan

25. **fitnedür:**-*dür*

Gazel 361

Mısra: **12**

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

26. **fitnesi:**-*si*

Gazel 361

Mısra: **3**

Ar. Karışıklık, fitne.

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

27. **fitne:**

Gazel 395

Mısra: **10**

Belâ, mihnet.

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

28. **fitne:**

Gazel 400

Mısra: **11**

Belâ, mihnet.

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

29. **fitne:**

Gazel 420

Mısra: **3**

Bela, musibet.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

30. **fitne:**

Gazel 423

Mısra: **10**

Belâ, mihnet.

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

fitne hançerl-:

1. **fitne ḫançerl-:**-*ler, --i, --ne*

Gazel 213

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne Hançerleri.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

fitne kopdı:

1. **fitne ḳopdı:**-*dı*

Gazel 35

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkilik ve kargaşa ortamının meydana gelmesi.

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

fitne-i āḫir zamān:

1. **fitne-i āḫir zamān:**-*dur*

Gazel 73

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın bir zamanda olacak olan fitne ve kargaşa. II Sevgilinin bakışı.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

fürḳat:

1. **fürḳat:**

Gazel 88

Mısra: **11**

Ayrılık.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer

2. **fürḳate:**-*e*

Gazel 160

Mısra: **13**

Ayrılık, hicran.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

3. **fürḳatüñden:**-*(ü)ñ, -den*

Gazel 308

Mısra: **1**

(Sevgiliden) ayrılık.

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm

4. **fürḳat:**

Gazel 397

Mısra: **14**

Ayrılık.

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde

5. **fürḳat:**

Gazel 438

Mısra: **6**

Ayrılık.

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi

furṣat:

1. **furṣatı:**-*ı*

Gazel 131

Mısra: **2**

(Ar.) Fırsat, uygun zaman.

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu ṣikār elden gider

2. **furṣat:**

Gazel 359

Mısra: **2**

(Ar.) Fırsat, uygun zaman.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

3. **furṣatdur:**-*dur*

Gazel 359

Mısra: **1**

Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesîle.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

4. **furṣat:**

Gazel 406

Mısra: **11**

Fırsat, aralık.

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

fürūġ-ı cemāl-:

1. **fürūġ-ı cemāl-:**-*üñ*

Gazel 99

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin parlaklığı.

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

fürūġ-ı māh-ı tābāna:

1. **fürūġ-ı māh-ı tābāna:**-*a*

Kıt'a 4

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ayın ışığı.

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

füsūn:

1. **füsūn:**

Gazel 134

Mısra: **4**

Büyü.

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̱uʿbān ile oynar

füzūn:

1. **füzūndur:**-*dur*

Gazel 289

Mısra: **11**

Çok fazla, bir hayli, aşırı.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

2. **füzūn:**

Gazel 364

Mısra: **12**

(f.s.) pek çok, pek fazla.

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

faʾik: *Ar. Üstün, seçkin.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi **fāʾiḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [fāʾiḳ,]*

faḳīrāne: *Fakir bir şekilde, fakirce.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / Öp elin benden aña cānı **faḳīrāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [faḳīrāne,]*

fāl: *Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, bakı (GTS).*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīṣāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [fālüme,]*

fāl-i çerḫ: *Feleğin falı.*

Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḫāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek **fāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [fāl-i çerḫ,]*

fāriġ: *Vazgeçmiş.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [fāriġ,]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 206, Beyit 4). [fārigˌ]

fāriġ: *Sıkıntısız, rahat olma durumu.*

Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy ḫaste bülbül **fāriġ** ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [fārigˌ]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, çekilmiş, el etek çekmiş.*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan **fāriġ** / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan **fāriġ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [fārigˌ]*

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan **fāriġ** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [fārigˌ]*

fāriġ: *Vazgeçmek.*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden **fāriġ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [fārigˌ]*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el / Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den **fāriġ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [fārigˌ]*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan **fāriġ** / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan **fāriġ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [fārigˌ]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan **fāriġ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [fārigˌ]*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan **fāriġ** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [fārigˌ]*

fāriġ: *Gāile ve gürültüden uzak, rahat, âsûde.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin **fāriġ** ol / Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [fārigˌ]*

fāriġ: *Elini eteğini çekmiş, vazgeçmiş.*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ / **Fāriġem** dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [fārigˌem, -em]*

fāriġ: *Dünyadan elini ayağını kesme işi.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden **fāriġ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [fārigˌ]*

Her perī-peyker olur gerçi sevenden **fāriġ** / Görmedük ne diyelüm dünyede senden **fāriġ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [fārigˌ]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.*

Oturup **fāriġ** çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [fārigˌ]*

Her perī-peyker olur gerçi sevenden **fāriġ** / Görmedük ne diyelüm dünyede senden **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [fāriġ,]*

fāriġ: *Uzak kalmak, vazgeçmek.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime / Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [fāriġ,]*

fāriġ: *Vazgeçen, vazgeçmiş.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [fāriġ,]*

fāriġ degül: *Vazgeçmiş değil.*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [fāriġ degül,]*

fāriġ ol: *Rahat olmak, sakinleşmek.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ **fāriġ ol** / Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [fāriġ ol,]*

fāriġ ol: *Vazgeçmek, el çekmek.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [fāriġ ol,]*

fāriġ ol: *Rahat ol!.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin **fāriġ ol** / Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [fāriġ ol,]*

fāriġ olımadum: *Vazgeçmedim.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin / Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [fāriġ olımadum,]*

fāriġu'l-bāl: *Her türlü kayıttan kurtulmuş II gönül rahatlığı.*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından **fāriġü'l-bāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [fāriġü'l-bāl,]*

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan **fāriġü'l-bāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [fāriġü'l-bāl,]*

farḳ: *Ayırma, seçme, ayırt etme.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ **farḳı** yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [farḳı, -ı]*

farḳ it-: *Ayırt etmek, ayırmak.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

258, Beyit 4). [farḳ it-, -mek]

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [farḳ it-, -mek]*

fāş: *Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḥaṭuñ hevāsı **fāş** / Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [fāş,]*

fāş: *Açığa çıkarmak, belli etmek.*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel / Lāleveş **fāş** olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [fāş,]*

fāş: *Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek, belli etmek.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī **fāş** / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḥaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [fāş,]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḥi bir nükte **fāş** / ʿĀlemüñ ḥalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [fāş,]*

fāş eyle-: *(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [fāş eyle-, -r]*

fāş id-: *Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [fāş id-, -en]*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [fāş id-, -er]*

fāş itme: *Ortaya çıkarma, meydana getirme.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / **Fāş itme** ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [fāş itme,]*

faṣl-ı bahār: *Bahar mevsimi.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter / **Faṣl-ı bahār** ü devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [faṣl-ı bahār,]*

faṣl-ı hicrānuñ: *Ayrılık devri.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim / Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [faṣl-ı hicrānuñ, -uñ]*

faẓl: *Ar. Ziyadelik, artıklık, meziyet.*

Şimdi bildüm **faẓl** u irfān mūcib-i ḥırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [fażl,]

<u>fażl:</u> *Bilim, hüner, marifet.*

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile / Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [fażlına, -ı, -n, -a]*

<u>fedā:</u> *Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā** / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [fedā,]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [feda,]*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [fedā,]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [fedā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [fedā,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān **fedādur** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [fedādur, -dur]*

<u>fedā:</u> *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [feda,]*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum **fedā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [fedā,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum **fedā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [fedā,]*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum **fedā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [fedā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [fedā,]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [fedā,]*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [fedā,]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [feda,]

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā** / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [fedā,]*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [fedā,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [fedā,]*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [fedā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [fedā,]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [fedā,]*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [fedā,]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā** / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [fedā,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim **fedādur** cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [fedādur, -dur]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim **fedādur** cān aña / İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [fedādur, -dur]*

fedā: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi **fedā** kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [fedā,]*

fedā: *Feda, uğruna verme.*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān ü dil naḳdi **fedādur** ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [fedādur, -dur]*

fedā: *Bir arzu uğruna bir değerden vazgeçmek. II Yerde ve gökte ne varsa sevgili uğruna feda etmek.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm / Yoluñda hep **fedā** ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [fedā,]*

fedā ḳıl-: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [fedā ḳıl-, -maḳ]

fedā ḳılmazsam: *Feda etmek, bir şey yolunda canını kurban etmek.*

Cān **fedā ḳılmazsam** āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [fedā ḳılmazsam, -maz, -sa, -m]*

fedā kılmazsam: *Âşığın canını sevgili uğruna feda etmesi. Canından vazgeçmesi.*

Cān **fedā ḳılmazsam** āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [fedā ḳılmazsam, -maz, -sa, -m]*

fedā oldum: *(Âşığın sevgili uğruna) canından vazgeçmesi, canını vermesi.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm **fedā oldum** saña *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [fedā oldum, -du, -m]*

fedā oldum: *Canını (sevgili yolunda) feda etmek.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper / Yoluña cānum revān idüp **fedā oldum** saña *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [fedā oldum, -du, -m]*

fedā olsun: *(Sevgili) uğrunda her şeyi feda etmek, canından vazgeçmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [fedā olsun, -sun]*

fedā olsun: *(Sevgili) uğruna canından vazgeçmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı / İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [fedā olsun, -sun]*

fehm ey-: *Anlamak; idrak etmek.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [fehm ey-, -le]*

feleḳ: *Felek, gökyüzü.*

N'ola āhum boyanup göklere irse **felege** / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [felege, -e]*

felek: *Ar. Gök, asuman.*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz **felek** yılduzla rı / Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [felek,]*

felek: *Âlem, dünya, gökyüzü, baht, talih.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm / Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [felegüñ, -ü, -ñ]*

fen: *İlim.*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr
aña **fen** olmışdur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [fen,]*

fen: *Hüner, mârifet, sanat.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn
maḥabbet **fenlerin** / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise
üstāddan *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [fenlerin, -ler, -iñ]*

fen: *Fen, ilim.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır /
Her **fende** müsellem iki ḳardaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [fende, -de]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu; hüner, marifet, sanat.*

ʿIşḳ **feninden** dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred /
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [feninden, -i, -n, -den]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel
bu **fenden** geç *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [fenden, -den]*

fenn: *Fen, ilim.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr
aña **fenn** olmışdur *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [fenn,]*
Derd ü ġam **fenninde** Mecnūn 'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [fenninde, -in, -de]*

fenn: *İlim, hüner, sanat, marifet.*

Ḫışm olalı çeşmüñe **fenn** / Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [fenn,]*

fenn: *Bilgi.*

ʿIşḳ **fenninden** Muʿīdī çek elüñ yār istemez / İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [fenninden, -in, -den]*

fenn-i fiten: *Fitne sanatı.*

Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [fenn-i fiten,]*

fenn-i fiten-: *Fitne sanatı.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [fenn-i fiten-, --de]*

fer: *Parlaklık, aydınlık, nur.*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr u **fer** ḥüsnüñ

yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [fer,]*

<u>ferāġ:</u> *Ar. 1. Fariğ olma, vaz geçme, 2. El çekme, 3. Eli boş, işsiz olma.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme **ferāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [ferāġ,]*

<u>ferāġat:</u> *Fariğ olmak, vazgeçmek, bırakmak, el çekmek.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime / Cihān milketinden **ferāġat** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [ferāġat,]*

<u>ferāġat ḳıl:</u> *Hakkından vazgeçmek, el çekmek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ / Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [ferāġat ḳıl,]*

<u>ferah:</u> *Sevinç ve mutluluk.*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek / Ol **feraḥdur** şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [feraḥdur, -dur]*

<u>ferah:</u> *Sevinç ve mutluluk.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne **feraḥ** / Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [feraḥ,]*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḥandesidür / Ġonçe-laʿlüñ ḥaberidür getüren cāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [feraḥ,]*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [feraḥ,]*

<u>ferah:</u> *Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.*

Sāḳiyā cevr ile bağrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [feraḥ,]*

Bendeyem cān ile olʿāşıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [feraḥ,]*

<u>ferah olmaya:</u> *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür / N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [ferah olmaya, -ma, -y, -a]*

<u>ferah olmaya:</u> *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [feraḥ olmaya, -ma, -y, -a]*

<u>feraḥ olur:</u> *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur

niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [feraḥ olur, -ur]*

<u>feraḥ olur:</u> *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine / Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [feraḥ olur, -ur]*

<u>feraḥ vire:</u> *İç açmak, rahatlık hissettirmek II zevk, keyif vermek.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ / Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [feraḥ vire, -e]*

<u>ferāmūş:</u> *Far. Unutma, nisyân.*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḥaẕẕ itdi kim / İtmeye ölince bu ẕevḳı **ferāmūş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [ferāmūş,]*

<u>ferāmūş itmege:</u> *Unutma, hatırdan çıkarma.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem **ferāmūş itmege** / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [ferāmūş itmege, -meg, -e]*

<u>ferhād:</u> *Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i **Ferhād'dan** ḳalan / Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ferhād'dan, -dan]*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [ferhād'ı, -ı]*

<u>ferhād:</u> *"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi / Baḫs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ferhād,]*

Sen beni derd ile **Ferhād** itdüginçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [ferhād,]*

Vāmıḳ ü **Ferḥād** ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẕm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ferḥād,]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile **Ferhād** iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ferhād,]*

<u>ferhād ü mecnūn kıṣṣası:</u> *Ferhat ve Mecnun'un hikayesi.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül / Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [ferhād ü mecnūn ḳıṣṣası, -n, -dan]*

<u>ferhād ü mecnūn'ı:</u> *Ferhat ve Mecnûn (Ünlü aşk mesnevilerinin erkek*

kahramanları).

İy
Muʿīdī görmedüm **Ferhād ü Mecnūn'ı** velī /
Ḥasb-i ḥālümdür ser-āser yazduġım
efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [ferhād ü mecnūn'ı,]*

ferhunde: *Kutlu, mübarek.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm **ferḫundedür** /
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ferḫundedür, -dür]*

ferhunde: *Uğurlu, kutlu.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm /
Ṭāliʿüñ **ferḫunde** vü baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [ferḫunde,]*

fermān: *Emir, irade, buyruk.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına /
Bilmezem daḥi nedür bu
yolda **fermānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [fermānı, -ı]*
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına /
Bilmezem daḥi nedür bu
yolda **fermānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [fermānı, -ı]*

ferr: *Parlaklık, aydınlık.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü **ferr** ile /
Muḫtaṣar bir
gölgelikdür şāh otaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [ferr,]*

fersūde: *Yıpranmak.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy
Muʿīdī cān degül cānına
ten **fersūdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [fersūdedür, -dür]*

feryād-: *Far. İmdada yetişen, imdatçı.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir **feryādres** / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı
kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [feryādres,]*
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān /
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür **feryādres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [feryādres,]*

feryād: *Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.*

Nāy iy
Muʿīdī yine **feryādlar** ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile
terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [feryādlar, -lar]*

feryād: *Haykırış, çığlık, bağırtı.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca
diñmedi **feryād** ü şīvenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [feryād,]*

feryād: *Bağırıp çağırma, yüksek sesle yardım istemek.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ / Ḫazż ider ṣayyād
olan mürġ
itdügi **feryāddan** *(Kal*

kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [feryāddan, -dan]

<u>feryād:</u> *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, fîgan.*

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç ile **feryādum** āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [feryādum, -um]*

<u>feryād:</u> *Bağırıp çağırmak, yardım istemek.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña / Gitdi yanup yaḳılup **feryād** içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [feryād,]*

<u>feryād:</u> *Şikayet etmek, haykırmak, inlemek.*

Yiridür artursa **feryādın** Muʿīd ī-derdmend / Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [feryādın, -ı, -n]*

<u>feryād:</u> *Ah, sıkıntı, inleme.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel **feryādı** ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [feryādı, -ı]*

<u>feryād:</u> *Yüksek sesle bağırma, haykırış, çığlık; şikâyet etme, inleme, sızlanma.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür / Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi **feryāde** getür *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [feryāde, -e]*

<u>feryād:</u> *(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, fîgan.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi **feryād** ü efġāndan e<u>s</u>er *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [feryād,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim **feryād** ü fiġāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [feryād,]*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın **feryād** ü zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [feryād,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi **feryād** ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [feryād,]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi **feryād** ü ġulġuldür / Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [feryād,]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim / Kimse bülbül diñlemez **feryād** ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [feryād,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'<u>s</u>īr itdi kim / ʿIşḳ **feryādı** gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

362, Beyit 7). [feryādı, -ı]

<u>feryād eyle-:</u> *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [feryād eyle-, -se, --m]*

<u>feryād u efġānum:</u> *Feryat ve inleme.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül gelür **feryād u efġānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [feryād u efġānum, -um]*

<u>ferzānevār:</u> *Bilgili, iyi yetişmiş kimse II Satrançta vezir.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan **ferzānevār** / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [ferzānevār,]*

<u>ferzend:</u> *Far. Erkek çocuk. II Derviş.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme **ferzend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [ferzend,]*

<u>fesāne:</u> *Efsane, destan, hikaye.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter **fesāne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [fesāne,]*

<u>feth-i bāb:</u> *Kapıların açılması.*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde / Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [feṯḥ-i bāb, -uñ]*

<u>fetīl:</u> *Mum fitili.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ **fetīlidür** / Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [fetīlidür, -i, -dür]*

<u>fetīl:</u> *Kandil fitili || (Aşığın) can ipliği.*

Rişte-i cānın **fetīl** idüp ḳodı baş üstine / Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [fetīl,]*

<u>fetīl-i dāġ-ı hicrān:</u> *Ayrılık yarasının fitili.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum / Ṣuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [fetīl-i dāġ-ı hicrān, -uñ]*

<u>fetvā virür:</u> *Cevaz vermek, Haber vermek, malumat.*

Veh niçe **fetvā virür** bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [fetvā virür, -ür]*

<u>fevt it-:</u> *Elden kaçırmayız.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp / Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [fevt it-, -mez, -üz]

fiġān-: *Acı inilti, çığlık.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı kimseyi āh ü **figānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [fiġānumuz, -(u)muz]*

fiġān: *Acı inilti, çığlık.*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup **fiġān** u ġulġul / ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [fiġān,]*

fiġān: *Feryat, acı ile inleme.*

Çün perīler per döker āh ü **fiġānumdan** benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [fiġānumdan, -um, -dan]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / Uyumaz gökde melekler bu **fiġānumdan** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [fiġānumdan, -um, -dan]*

fiġān: *("ga" uzun okunur. f.i.) : ıztırap ile bağırıp çağırma,inleme.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḳu uçrılan **fiġān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [fiġān,]*

Zārī vü **fiġān** itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [fiġān,]*

fiġān: *Feryat, figan, ağlama, inleme.*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü **fiġānumdur** benüm / Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [fiġānumdur, -um, -dur]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḳuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü **fiġānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [fiġānumdur, -um, -dur]*

fiġān: *Feryat, figan.*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād ü **fiġāndan** ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [fiġāndan, -dan]*

Ben **fiġān** itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [fiġān,]*

fiġān: *(Aşk sebebiyle ıstırap içinde sarfedilen) Feryat, haykırış, bağırtı.*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi / Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz **fiġānum** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [fiġānum, --um]*

fiġān: *(Âşığın) feryat figanı.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur **fiġān** ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [fiġān,]*

fiġān: *Far. Ağlama, inleme.*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī / Baña ġurbet ʿālemin bülbül **fiġānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [fiġānı, -ı]*

fiġān eyle-: *Üzüntü ile bağırıp çağırmak, feryat etmek.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn / Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [fiġān eyle-, --r]*

fiġān eyler: *Haykırıp bağırma.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [fiġān eyler, -r]*

fiġān eyler: *Haykırıp bağırmak, feryat etmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [fiġān eyler, -r]*

fiġāna gel: *Feryat etmeye başlamak.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī / Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [fiġāna gel,]*

fikr: *(Ar.) Düşünce.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ **fikri** / Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [fikri, -i]*

Ḫānmān **fikrin** unutdum āşıḳuñ oldum senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [fikrin, -iñ]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ **fikri** düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [fikri, -i]*

fikr: *Düşünce, endişe, hayal.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke **fikr** ile ehl-i kelām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [fikr,]*

fikr: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.*

Hep senüñ **fikrüñdeyem** bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [fikrüñdeyem, -üñ, -de, -(y), -em]*

fikr eyle-: *Düşünmek.*

Gerçi kim fikr eylerem her ḥalḳada ol māhı ben / Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 21). [fikr eyle-, -r, -em]*

fikr id-: *Düşünmek, anlamaya çalışmak.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [fikr id-, -üp]*

fikr id-: *Düşünmek.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ
n'idersin fāriġ ol / Hīç
teġayyür eylemez
taḳdīri tedbīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [fikr id-, -üp]*

fikr-i beden: *Beden fikri.*

ʿĀlem-i cāna irişdüm
ḳalmadı **fikr-i beden** /
Źikr-i fikr isterseñ
Aḥmed uşta ḫalvet uşta
sen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 22). [fikr-i beden,]*

fikr-i ruhsār-ı nigār it-: *Sevgilinin yanağını düşünmek.*

Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı
nigār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 23). [fikr-i ruḫsār-ı nigār it-, -se, -m, -]*

fiʿl-ḫāl: *Bu halde, bu durumda.*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken seher /
Ṣaçdı **fiʿl-ḫāl** üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [fiʿl-ḥāl,]*

fi'l-mesel: *Diyelim ki, farz edelim ki.*

Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy
perī / **Fi'l-meşel** ol
āteşe beñzer ki artar
bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [fi'l-meşel,]*

fi'l-mesel: *Mesela.*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf
ü cemāle beñzemez
/ **Fi'l-meşel** ʿanberden
olsa ḫalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [fi'l-meşel,]*

firāḳ: *Ar. Ayrılık, hicran.*

Dest-i ḥasretle çeküp
yaḳamı çāḳ itdi **firāḳ** /
Vaṭanum terk idüp
oldum yine āvāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [firāḳ,]*
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-
geşteler velī / Cān
vireli **firāḳ** ile bir pāre
yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [firāḳ,]*
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı
sīnemden geçüp gitdi
velī / Yüregüm pür-
ḫūn iden
anuñ **firāḳıdur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [firāḳıdur, -ı, -dur]*
Ne viṣāle çāre var ü
ne **firāḳa** ṭāḳatüm /
Dām-ı ʿışḳa olmasun
kimse giriftār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [firāḳa, -a]*
Çeşm-i ḫūn-
rīzüñ **firāḳıdur** beni
mecrūḥ iden / Nev-
cüvānsın düşmesün
boynuña ḳanum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [firāḳıdur, -ı, -dur]*
İy Muʿīdī ne **firāḳuñ** aṣlı
var ne vuṣlatuñ / Şimdi
ḳılca aşşı yoḳdur
āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [firāḳuñ, -uñ]*
Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ **firāḳından** vel
ī / ʿIşḳ daʿvīsine
żaʿfum ḫüccet
olmışdur
ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6).*

[firāḳından, -ı, -n, -dan]

firāḳ: *Ar. ayrılık, hicran.*

Öldüm **firāḳ** ile demidür gel baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [firāḳ,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek / Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [firāḳ,]*

firāk: *Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, firkat.*

Bir iki gün **firāḳa** taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [firāḳa, -a]*

firāk: *Ayrılık, sevgiliden ayrı olma durumu.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim **firāḳuñla** ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [firāḳuñla, -uñ, -la]*

firāk: *Ayrılık; sevgiliden ayrı olma durumu, hicran.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ **firāḳında** velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [firāḳında, -ı, -n, -da]*

firāk gün-: *Ayrılık günleri.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim / Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [firāḳ gün-, -ler, -i]*

firāk odı-: *Ayrılık, hicran ateşi.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [firāḳ odı-, -y, --la]*

firāk ol-: *Ayrı olmak.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḫavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [firāḳ ol-, -ur]*

firāk-ı çeşm-: *Gözün ayrılığı, sevgilinin gözünden ayrı kalma.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz / Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [firāḳ-ı çeşm-, --üñ]*

firâvân: *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı / Gūyiyā mevc urdı deryālar **firāvān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [firāvān,]*

Ḫurrem ol kim ʿışret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam **firāvān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [firāvān,]*

firâvân: *Bol, aşırı, çok.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde **firāvān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

203, Beyit 4). [firāvān,]

firdevs: *Bahçe; cennet, cennetin en güzel yeri.*

Sen gül-i tersin yirüñ **firdevs-i** cennet bāġıdur / Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [firdevs-i,]*

Var iken kūyuñ senüñ **firdevse** meyl itmez göñül / Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [firdevse, -e]*

firdevs-i aʿlādan: *Cennet.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol / Zāhidā var yüri sen **firdevs-i aʿlādan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [firdevs-i aʿlādan, -dan]*

firengī-câme: *Firenk işi elbise.*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir **firengī-câme** inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [firengī-câme,]*

fırşat: *Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī **fırşatuñ** gözler ler aʿdādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [fırşatuñ, -uñ]*

fīrūze: *Firuze rengi, mavi renk.*

Çerḫ bir **fīrūze** ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [fīrūze,]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / Başdı yolum **fitne** der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [fitne,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u **fitne** başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [fitne,]*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler / Hey meded iy **fitne** deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [fitne,]*

fitne: *Bela, musibet.*

Çoḳ **fitne** bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā / Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [fitne,]*

fitne: *Karışıklık, fesat.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ **fitnesidür** / Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [fitnesidür, -si, -dür]*

fitne: *Fitne, fesat.*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ **fitnesin** / Bir belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [fitnesin, -sin]*

fitne: *Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Getürdi başuma
yüz **fitne** biñ belā-yı
siyāh / Ayaḳ ṭolayalı
ʿayyār-ı zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
10, Beyit 2). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.*

Getürdi başuma
yüz **fitne** biñ belā-yı
siyāh / Ayaḳ ṭolayalı
ʿayyār-ı zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
10, Beyit 2). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
/ **Fitnedür** ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
258, Beyit 2).
[fitnedür, -dür]*
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş
cān ü dil mürġin oḳur
/ **Fitnedür** ḫālüñde
ancaḳ zülf-i pertābuñ
degül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
261, Beyit 4).
[fitnedür, -dür]*
Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy
ḥaste bülbül fāriġ ol /
İki yüzlü **fitnedür** gül-
berg-i ḥamrādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
361, Beyit 6).
[fitnedür, -dür]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı.*

Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim / Göz ü ḳaş
ise **fitne** ġamze
āfet *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
43, Beyit 3). [fitne,]*
Dīn ü dil mülkinden el çek
iy Muʿīdī oldı çün /
Çeşm-i
dilber **fitne** kāfer
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 9). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.*

Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş
iden
/ **Fitneye** bāʿiṣ cezā ol
türk-i ser-ḫoşdan
çıḳar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
89, Beyit 5). [fitneye, -
ye]*

fitne: *A. fitne, fesat.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-
figen olmışdur
/ **Fitne** buña ṣanʿatdür
cevr aña fenn
olmışdur *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 1). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.*

Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ dehānuñ
şıfrını / Ehl-i
ʿışḳa **fitnenüñ** her
birisin on
eyledüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
250, Beyit 3).
[fitnenüñ, -nüñ]*

fitne: *Ar. Karışıklık, fitne.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı
bir **fitne** ile / Olmasa
ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan
eser *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
144, Beyit 7). [fitne,]*
Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma
çoḳdur **fitnesi** / ʿĀḳil
iseñ uyma ol bed-
meste ġavġādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
361, Beyit 2). [fitnesi, -
si]*

fitne: *(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Fitne ḳopardı yine devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl /
Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya bir iki
ḳaralar *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [fitne,]

Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ / Mey
olmayıcaḳ **fitne** vü şūr
ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [fitne,]*

Olmasa lebüñ **fitneler** eyler
midi çeşmüñ / Mey
olmayıcaḳ fitne vü şūr
ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [fitneler, -ler]*

Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
/ Var mıdur
bir **fitne** kim ol türk-i
ḫūn-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [fitne,]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir
zamān gibi / Oldı
nihān **fitne** iken āşkār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [fitne,]*

Ceng idüp dil almaġ içün
çeşm-i fettānuñ senüñ
/ **Fitne** meydānında
ṣaflar çekdi müjgānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [fitne,]*

Oldı zülfüñ dile belā-yı
siyāh /
Yalıñuz **fitne** ḫaṭ ü ḫāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [fitne,]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül
ṭoldıysa **fitne** her ṭaraf
/ Dergeh-i Pāşā gibi
dārü'l-emānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [fitne,]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem
yüregüme oḳ uran /
Ḳaşı **fitne** kirpigi āfet
nigārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [fitne,]*

Cān virsevüz önüñde dönüp
itmeye naẓar /
Şol **fitne** gözlü şūḫ-ı
sitemkārumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [fitne,]*

Lālelerdür **fitne** gülzārında
yir yir açılur / Tāb-ı
mey kim ẓāhir olur her
dem ol
ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [fitne,]*

fitne: *I. Karışıklık, fesat, kargaşalık. II. Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın (yüz, göz vb.), âfet.*

Çeşmüñe gerçi
egilüp **fitneyi** ḳaş
añdurur / Kirpigüñ
ḫançer ṣunup ol meste
ṣavaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [fitneyi, --yi]*

fitne hançerl-: *Fitne Hançerleri.*

Ḫam-ı ebrūsını reng
eyleyüp āl ile nigār /
Fitne ḫançerlerine
itmiş iki sebz-
ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [fitne ḫançerl-, -ler, --i, --ne]*

fitne kopdı: *İkilik ve kargaşa ortamının meydana gelmesi.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan
ruḫuñda **fitne**
ḳopdı her ṭaraf / Rūm
ilin ġavġāya virdüñ
leşker-i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [fitne ḳopdı, -dı]*

fitne-i āhir zamān: *Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın bir zamanda olacak olan fitne ve kargaşa. II Sevgilinin bakışı.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā
ṣalup dīn ehline /
Fitne-i āḫir zamāndur
kim ʿiyān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [fitne-i āḫir zamān, -dur]*

fürḳat: *Ayrılık.*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / Ki **fürḳat** gibi düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [fürḳat,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü **fürḳat** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [fürḳat,]*

fürḳat: *Ayrılık, hicran.*

Vuṣlaṭda iken **fürḳate** uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [fürḳate, -e]*

fürḳat: *Ayrılık.*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh **fürḳat** / Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [fürḳat,]*

fürḳat: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm / Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [fürḳatüñden, -(ü)ñ, -den]*

furṣat: *(Ar.) Fırsat, uygun zaman.*

Vaḥṣī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / **Furṣatı** ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [furṣatı, -ı]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın **furṣat** ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [furṣat,]*

furṣat: *Fırsat, aralık.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [furṣat,]*

furṣat: *Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesîle.*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki **furṣatdur** bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [furṣatdur, -dur]*

fürūġ-ı cemāl-: *Güzelliğin parlaklığı.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [fürūġ-ı cemāl-, -üñ]*

fürūġ-ı māh-ı tābāna: *Parlak ayın ışığı.*

Cemālüñ seyrine mānīʿ bu zülf tāb tāb olmaz / **Fürūġ-ı māh-ı tābāna** ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [fürūġ-ı māh-ı tābāna, -a]*

füsūn: *Büyü.*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne **füsūn** itdi ki şuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [füsūn,]*

füzūn: *(f.s.) pek çok, pek fazla.*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem
eger / Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa **füzūn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [füzūn,]*

füzūn: *Çok fazla, bir hayli, aşırı.*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm **füzūndur** şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [füzūndur, -dur]*

fāʾik: *Ar. Üstün, seçkin.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi **fāʾiḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 10). [fāʾiḳ,]*

fakīrāne: *Fakir bir şekilde, fakirce.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı **faḳīrāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [faḳīrāne,]*

fāl: *Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, bakı (GTS).*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [fālüme,]*

fāl-i çerḫ: *Feleğin falı.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek **fāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [fāl-i çerḫ,]*

fāriġ: *Vazgeçmiş.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 14). [fāriġ,]*
Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 8). [fāriġ,]*

fāriġ: *Sıkıntısız, rahat olma durumu.*

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül **fāriġ** ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [fāriġ,]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, çekilmiş, el etek çekmiş.*

Gönül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan **fāriġ**
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 2). [fāriġ,]*
ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 10). [fāriġ,]*

fāriġ: *Vazgeçmek.*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 12). [fāriġ,]*
Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 8). [fāriġ,]*
Gönül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan **fāriġ**
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 1). [fāriġ,]*
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 4). [fāriġ,]*
Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan **fāriġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 14). [fāriġ,]*

fāriġ: *Gāile ve gürültüden uzak, rahat, âsûde.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin **fāriġ** ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 13). [fāriġ,]*

fāriġ: *Elini eteğini çekmiş, vazgeçmiş.*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 12). [fāriġem, -em]*

fāriġ: *Dünyadan elini ayağını kesme işi.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden **fāriġ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 4). [fāriġ,]

Her perī-peyker olur gerçi sevenden **fāriġ**
Görmedük ne diyelüm dünyede senden **fāriġ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 2). [fāriġ,]

fāriġ: *Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.*

Oturup **fāriġ** çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 5). [fāriġ,]

Her perī-peyker olur gerçi sevenden **fāriġ**
Görmedük ne diyelüm dünyede senden **fāriġ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [fāriġ,]

fāriġ: *Uzak kalmak, vazgeçmek.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden **fāriġ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 10). [fāriġ,]

fāriġ: *Vazgeçen, vazgeçmiş.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan **fāriġ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 12). [fāriġ,]

fāriġ degül: *Vazgeçmiş değil.*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 6). [fāriġ degül,]

fāriġ ol: *Rahat olmak, sakinleşmek.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ **fāriġ ol**
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [fāriġ ol,]

fāriġ ol: *Vazgeçmek, el çekmek.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [fāriġ ol,]

fāriġ ol: *Rahat ol!.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin **fāriġ ol**
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 9). [fāriġ ol,]

fāriġ olımadum: *Vazgeçmedim.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 6). [fāriġ olımadum,]

fāriġu'l-bāl: *Her türlü kayıttan kurtulmuş II gönül rahatlığı.*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından **fāriġü'l-bāl** eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 4). [fāriġü'l-bāl,]

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan **fāriġü'l-bāl** eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 4). [fāriġü'l-bāl,]

fark: *Ayırma, seçme, ayırt etme.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ **farḳı** yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [farḳı, -ı]

fark it-: *Ayırt etmek, ayırmak.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 7). [farḳ it-, -mek]

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 9). [farḳ it-, -mek]

fāş: *Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı **fāş**
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [fāş,]

fāş: *Açığa çıkarmak, belli etmek.*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş **fāş** olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 2). [fāş,]

fāş: *Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek, belli etmek.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī **fāş**
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 17). [fāş,]

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte **fāş**
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 307, Mısra 7). [fāş,]

fāş eyle-: *(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [fāş eyle-, -r]

fāş id-: *Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [fāş id-, -en]

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 13). [fāş id-, -er]

fāş itme: *Ortaya çıkarma, meydana getirme.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 6). [fāş itme,]

faṣl-ı bahār: *Bahar mevsimi.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [faṣl-ı bahār,]

faṣl-ı hicrānuñ: *Ayrılık devri.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [faṣl-ı hicrānuñ, -uñ]

faẓl: *Ar. Ziyadelik, artıklık, meziyet.*

Şimdi bildüm **faẓl** u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 11). [faẓl,]

faẓl: *Bilim, hüner, marifet.*

Faẓlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [faẓlına, -ı, -n, -a]

fedā: *Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā**
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [fedā,]

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [feda,]

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [fedā,]

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [fedā,]

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [fedā,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān **fedādur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [fedādur, -dur]

fedā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [feda,]

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [fedā,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [fedā,]

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline bu çeşm-i giryānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [fedā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [fedā,]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [fedā,]

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [fedā,]

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum **feda**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [feda,]

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā**
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [fedā,]

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [fedā,]*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [fedā,]

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [fedā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum **fedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [fedā,]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [fedā,]

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum **fedā**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [fedā,]

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum **fedā**
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [fedā,]

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim **fedādur** cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [fedādur, -dur]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim **fedādur** cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [fedādur, -dur]*

fedā: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi **fedā** kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [fedā,]

fedā: *Feda, uğruna verme.*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi **fedādur** ḫande-i pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 2). [fedādur, -dur]

fedā: *Bir arzu uğruna bir değerden vazgeçmek. II Yerde ve gökte ne varsa sevgili uğruna feda etmek.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep **fedā** ne ki var ise sīm ü zer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [fedā,]

fedā kıl-: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [fedā ḳıl-, -maḳ]

fedā kılmazsam: *Feda etmek, bir şey yolunda canını kurban etmek.*

Cān **fedā ḳılmazsam** āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [fedā ḳılmazsam, -maz, -sa, -m]

fedā kılmazsam: *Âşıḳın canını sevgili uğruna feda etmesi. Canından vazgeçmesi.*

Cān **fedā ḳılmazsam** āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [fedā ḳılmazsam, -maz, -sa, -m]

fedā oldum: *(Âşıḳın sevgili uğruna) canından vazgeçmesi, canını vermesi.*

Bīm-i cāndan ḫaste gönlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm **fedā oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [fedā oldum, -du, -m]

fedā oldum: *Canını (sevgili yolunda) feda etmek.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp **fedā oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [fedā oldum, -du, -m]

fedā olsun: *(Sevgili) uğrunda her şeyi feda etmek, canından vazgeçmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [fedā olsun, -sun]

fedā olsun: *(Sevgili) uğruna canından vazgeçmek.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [fedā olsun, -sun]*

fehm ey-: *Anlamak; idrak etmek.*
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [fehm ey-, -le]*

feleġ: *Felek, gökyüzü.*
N'ola āhum boyanup göklere irse **felege**
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 1). [felege, -e]*

felek: *Ar. Gök, asuman.*
Ṭañ olınca gözlerin yummaz **felek** yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 3). [felek,]*

felek: *Âlem, dünya, gökyüzü, baht, talih.*
Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 11). [felegüñ, -ü, -ñ]*

fen: *İlim.*
Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña **fen** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [fen,]*

fen: *Hüner, mârifet, sanat.*
Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet **fenlerin**
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [fenlerin, -ler, -iñ]*

fen: *Fen, ilim.*
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her **fende** müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [fende, -de]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu; hüner, marifet, sanat.*
ʿIşḳ **feninden** dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [feninden, -i, -n, -den]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu **fenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [fenden, -den]*

fenn: *Fen, ilim.*
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña **fenn** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [fenn,]*
Derd ü ġam **fenninde** Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 9). [fenninde, -in, -de]*

fenn: *İlim, hüner, sanat, marifet.*
Ḫışm olalı çeşmüñe **fenn** Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 1). [fenn,]*

fenn: *Bilgi.*
ʿIşḳ **fenninden** Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 13). [fenninden, -in, -den]*

fenn-i fiten: *Fitne sanatı.*
Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [fenn-i fiten,]*

fenn-i fiten-: *Fitne sanatı.*
Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [fenn-i fiten-, --de]*

fer: *Parlaklık, aydınlık, nur.*
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u **fer** ḫüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 4). [fer,]*

ferāġ: *Ar. 1. Fariğ olma, vaz geçme, 2. El çekme, 3. Eli boş, işsiz olma.*
Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme **ferāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 14). [ferāġ,]*

ferāġat: *Fariğ olmak, vazgeçmek, bırakmak, el çekmek.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden **ferāġat** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 4). [ferāġat,]*

ferāġat kıl: *Hakkından vazgeçmek, el çekmek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [ferāġat ḳıl,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol **feraḥdur** şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 4). [feraḥdur, -dur]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne **feraḥ**
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [feraḥ,]*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [feraḥ,]*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ geldi gülistāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [feraḥ,]*

ferah: *Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 14). [feraḥ,]*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e **feraḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 16). [feraḥ,]*

ferah olmaya: *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [ferah olmaya, -ma, -y, -a]*

ferah olmaya: *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [feraḥ olmaya, -ma, -y, -a]*

ferah olur: *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [feraḥ olur, -ur]*

ferah olur: *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 18). [feraḥ olur, -ur]*

ferah vire: *İç açmak, rahatlık hissettirmek II zevk, keyif vermek.*

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [feraḥ vire, -e]*

ferāmūş: *Far. Unutma, nisyân.*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫazẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi **ferāmūş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 14). [ferāmūş,]*

ferāmūş itmege: *Unutma, hatırdan çıkarma.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem **ferāmūş itmege**
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [ferāmūş itmege, -meg, -e]*

ferhād: *Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i **Ferhād'dan** ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [ferhād'dan, -dan]*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 11). [ferhād'ı, -ı]*

ferhād: *"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḫş idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 3). [ferhād,]*

Sen beni derd ile **Ferhād** itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 9). [ferhād,]*

Vāmıḳ ü **Ferḥād** ü Mecnūn
ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi
geh naẓm ü gāh inşā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [ferḥād,]*
Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile **Ferhād** iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 11). [ferhād,]

ferhād ü mecnūn ḳıṣṣası: *Ferhat ve Mecnun'un hikayesi.*
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn
ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış
pīre-zendür zāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [ferhād ü mecnūn ḳıṣṣası, -n, -dan]

ferhād ü mecnūn'ı: *Ferhat ve Mecnûn (Ünlü aşk mesnevilerinin erkek kahramanları).*
İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı
velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 13). [ferhād ü mecnūn'ı,]

ferḫunde: *Kutlu, mübarek.*
Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı
ṭāliʿüm **ferḫundedür**
Bile aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 7). [ferḫundedür, -dür]

ferḫunde: *Uğurlu, kutlu.*
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
Ṭāliʿüñ **ferḫunde** vü
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [ferḫunde,]*

fermān: *Emir, irade, buyruk.*
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda **fermānı** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [fermānı, -ı]
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda **fermānı** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [fermānı, -ı]

ferr: *Parlaklık, aydınlık.*
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat
bunca zīb ü **ferr** ile
Muḫtaṣar bir
gölgelikdür şāh otaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 15). [ferr,]*

fersūde: *Yıpranmak.*
Mey gerekmez n'ideyin
cānānesüz cān
olmasun
İy Muʿīdī cān degül
cānına ten **fersūdedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 18). [fersūdedür, -dür]

feryād-: *Far. İmdada yetişen, imdatçı.*
Çünki yoḳdur bu cihān
bezminde bir **feryād-res**
Billāh iy ney vāz gel
feryādı ḳo ġavġāyı kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [feryād-res,]
Rūz-ı miḥnetde enīs olan
baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda
ancaḳ nāledür **feryād-res** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 4). [feryād-res,]*

feryād: *Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.*
Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib
bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 13). [feryādlar, -lar]

feryād: *Haykırış, çığlık, bağırtı.*
Aġladı yārān görüp ḥālin
Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi
feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [feryād,]

feryād: *Bağırıp çağırma, yüksek sesle yardım istemek.*
Nālesinden göñlümüñ
āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḥaẓẓ ider ṣayyād olan
mürġ itdügi **feryāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 10). [feryāddan, -dan]

feryād: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.*
Ġam zaḥmı acısından göz
yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile
feryādum āsmāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 4). [feryādum, -um]

feryād: *Bağırıp çağırmak, yardım istemek.*
Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña
Gitdi yanup yaḳılup
feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [feryād,]

feryād: *Şikayet etmek, haykırmak, inlemek.*
Yiridür artursa **feryādın**
Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı
irmez iy māhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21,

Mısra 13). [feryādın, -ı, -n]

feryād: *Ah, sıkıntı, inleme.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel **feryādı** ḳo ġavġāyı kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [feryādı, -ı]

feryād: *Yüksek sesle bağırma, haykırış, çığlık; şikâyet etme, inleme, sızlanma.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi **feryāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [feryāde, -e]*

feryād: *(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi **feryād** ü efġāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 12). [feryād,]

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim **feryād** ü fiġāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [feryād,]

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın **feryād** ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 6). [feryād,]

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi **feryād** ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [feryād,]*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi **feryād** ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 3). [feryād,]

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez **feryād** ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 14). [feryād,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'sīr itdi kim
ʿIşḳ **feryādı** gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 14). [feryādı, -ı]

feryād eyle-: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 5). [feryād eyle-, -se, --m]*

feryād u efġānum: *Feryat ve inleme.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür **feryād u efġānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [feryād u efġānum, -um]*

ferzānevār: *Bilgili, iyi yetişmiş kimse II Satrançta vezir.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan **ferzānevār**
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [ferzānevār,]*

ferzend: *Far. Erkek çocuk. II Derviş.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme **ferzend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [ferzend,]*

fesāne: *Efsane, destan, hikaye.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter **fesāne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 12). [fesāne,]*

feṯḥ-i bāb: *Kapıların açılması.*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 4). [feṯḥ-i bāb, -uñ]*

fetīl: *Mum fitili.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ **fetīlidür**
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 9). [fetīlidür, -i, -dür]*

fetīl: *Kandil fitili || (Aşığın) can ipliği.*

Rişte-i cānın **fetīl** idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 15). [fetīl,]*

fetīl-i dāġ-ı hicrān: *Ayrılık yarasının fitili.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 6). [fetīl-i dāġ-ı hicrān, -uñ]*

fetvā virür: *Cevaz vermek, Haber vermek, malumat.*

Veh niçe **fetvā virür** bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [fetvā virür, -ür]*

fevt it-: *Elden kaçırmayız.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 13). [fevt it-, -mez, -üz]

fiġān-: *Acı inilti, çığlık.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü **figānumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [figānumuz, -(u)muz]

fiġān: *Acı inilti, çığlık.*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup **fiġān** u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 3). [fiġān,]

fiġān: *Feryat, acı ile inleme.*

Çün perīler per döker āh ü **fiġānumdan** benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 1). [fiġānumdan, -um, -dan]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu **fiġānumdan** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 4). [fiġānumdan, -um, -dan]

fiġān: *("ga" uzun okunur. f.i.) : ıztırap ile bağırıp çağırma,inleme.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan **fiġān** benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [fiġān,]

Zārī vü **fiġān** itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [fiġān,]

fiġān: *Feryat, figan, ağlama, inleme.*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh ü **fiġānumdur** benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 1). [fiġānumdur, -um, -dur]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü **fiġānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 14). [fiġānumdur, -um, -dur]*

fiġān: *Feryat, figan.*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim feryād ü **fiġāndan** ḥaẕż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [fiġāndan, -dan]*

Ben **fiġān** itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 5). [fiġān,]

fiġān: *(Aşk sebebiyle ıstırap içinde sarfedilen) Feryat, haykırış, bağırtı.*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz **fiġānum** gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 8). [fiġānum, --um]

fiġān: *(Âşığın) feryat figanı.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur **fiġān** ü şīvenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 10). [fiġān,]

fiġān: *Far. Ağlama, inleme.*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül **fiġānı** añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [fiġānı, -ı]

fiġān eyle-: *Üzüntü ile bağırıp çağırmak, feryat etmek.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın şalup dilden fiġān eyler ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [fiġān eyle-, --r]

fiġān eyler: *Haykırıp bağırma.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [fiġān eyler, -r]*

fiġān eyler: *Haykırıp bağırmak, feryat etmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [fiġān eyler, -r]*

fiġāna gel: *Feryat etmeye başlamak.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [fiġāna gel,]

fikr: *(Ar.) Düşünce.*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ **fikri**
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [fikri, -i]
Ḫānmān **fikrin** unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [fikrin, -iñ]
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ **fikri** düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [fikri, -i]

fikr: *Düşünce, endişe, hayal.*
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke **fikr** ile ehl-i kelām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [fikr,]

fikr: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.*
Hep senüñ **fikrüñdeyem** bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [fikrüñdeyem, -üñ, -de, -(y), -em]

fikr eyle-: *Düşünmek.*
Gerçi kim fikr eylerem her ḥalḳada ol māhı ben
Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 41). [fikr eyle-, -r, -em]

fikr id-: *Düşünmek, anlamaya çalışmak.*
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 9). [fikr id-, -üp]

fikr id-: *Düşünmek.*
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 13). [fikr id-, -üp]

fikr-i beden: *Beden fikri.*
ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı **fikr-i beden**
Żikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 43). [fikr-i beden,]*

fikr-i ruhsār-ı nigār it-: *Sevgilinin yanağını düşünmek.*
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 45). [fikr-i ruḫsār-ı nigār it-, -se, -m, -]

fiʿl-ḥāl: *Bu halde, bu durumda.*
Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı **fiʿl-ḥāl** üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [fiʿl-ḥāl,]*

fi'l-mesel: *Diyelim ki, farz edelim ki.*
Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-mesel ol āteşe beñzer ki artar bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [fi'l-mesel,]

fi'l-mesel: *Mesela.*
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-mesel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 6). [fi'l-mesel,]

firāḳ: *Ar. Ayrılık, hicran.*
Dest-i ḫasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi **firāḳ**
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [firāḳ,]*
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli **firāḳ** ile bir pāre yatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [firāḳ,]
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ **firāḳıdur** henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [firāḳıdur, -ı, -dur]
Ne viṣāle çāre var ü ne **firāḳa** ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [firāḳa, -a]
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ **firāḳıdur** beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 11). [firāḳıdur, -ı, -dur]
İy Muʿīdī ne **firāḳuñ** aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [firāḳuñ, -uñ]*
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ **firāḳından** velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [firāḳından, -ı, -n, -dan]

firāḳ: *Ar. ayrılık, hicran.*
Öldüm **firāḳ** ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded

iy dil-rübā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [firāḳ,]
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 7). [firāḳ,]

firāk: *Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, firkat.*
Bir iki gün **firāḳa** taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [firāḳa, -a]

firāk: *Ayrılık, sevgiliden ayrı olma durumu.*
Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim **firāḳuñla** ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [firāḳuñla, -uñ, -la]

firāk: *Ayrılık; sevgiliden ayrı olma durumu, hicran.*
Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ **firāḳında** velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [firāḳında, -ı, -n, -da]

firāḳ gün-: *Ayrılık günleri.*
Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [firāḳ gün-, -ler, -i]

firāḳ odı-: *Ayrılık, hicran ateşi.*
Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 7). [firāḳ odı-, -y, --la]

firāḳ ol-: *Ayrı olmak.*
Geh firāḳ olur Muʿīdîye ḫavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [firāḳ ol-, -ur]

firāk-ı çeşm-: *Gözün ayrılığı, sevgilinin gözünden ayrı kalma.*
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [firāḳ-ı çeşm-, --üñ]

firâvân: *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar **firāvān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 10). [firāvān,]*
Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam **firāvān** ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 10). [firāvān,]

firâvân: *Bol, aşırı, çok.*
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde **firāvān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [firāvān,]*

firdevs: *Bahçe; cennet, cennetin en güzel yeri.*
Sen gül-i tersin yirüñ **firdevs-i** cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭoprağıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [firdevs-i,]
Var iken kūyuñ senüñ **firdevse** meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 3). [firdevse, -e]

firdevs-i aʿlādan: *Cennet.*
Ḳo Muʿīdîyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen **firdevs-i aʿlādan** yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [firdevs-i aʿlādan, -dan]

firengī-câme: *Firenk işi elbise.*
Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir **firengī-câme** inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 8). [firengī-câme,]

fırşat: *Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.*
Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī **fırşatuñ** gözlerler aʿdādan şaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 14). [fırşatuñ, -uñ]

fîrûze: *Firuze rengi, mavi renk.*
Çerḫ bir **fîrûze** ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [fîrûze,]

fitne: *Belâ, mihnet.*
Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum **fitne** der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

395, Mısra 10). [fitne,]

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u **fitne** başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [fitne,]

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy **fitne** deyrinüñ büt-i ʿayyāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 10). [fitne,]

fitne: *Bela, musibet.*

Çoḳ **fitne** bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [fitne,]

fitne: *Karışıklık, fesat.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ **fitnesidür**
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 3). [fitnesidür, -si, -dür]

fitne: *Fitne, fesat.*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ **fitnesin**
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [fitnesin, -sin]

fitne: *Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Getürdi başuma yüz **fitne** biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [fitne,]

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.*

Getürdi başuma yüz **fitne** biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [fitne,]

fitne: *Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 4). [fitnedür, -dür]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 8). [fitnedür, -dür]*

Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü **fitnedür** gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 12). [fitnedür, -dür]

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise **fitne** ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [fitne,]

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber **fitne** kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 18). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [fitneye, -ye]

fitne: *A. fitne, fesat.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [fitne,]

fitne: *Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını
Ehl-i ʿışḳa **fitnenüñ** her birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 6). [fitnenüñ, -nüñ]

fitne: *Ar. Karışıklık, fitne.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir **fitne** ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 13). [fitne,]

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur **fitnesi**
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 3). [fitnesi, -si]*

fitne: *(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [fitne,]

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ **fitne** vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [fitne,]

Olmasa lebüñ **fitneler** eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [fitneler, -ler]

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir **fitne** kim ol türk-i ḫūn-rīz

eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [fitne,]

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān **fitne** iken āşkār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 8). [fitne,]

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 2). [fitne,]*

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz **fitne** ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 4). [fitne,]*

Ṣām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa **fitne** her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 15). [fitne,]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı **fitne** kirpigi āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [fitne,]*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol **fitne** gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 4). [fitne,]*

Lālelerdür **fitne** gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 3). [fitne,]*

fitne: *I. Karışıklık, fesat, kargaşalık. II. Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın (yüz, göz vb.), âfet.*

Çeşmüñe gerçi egilüp **fitneyi** ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [fitneyi, --yi]

fitne hançerl-: *Fitne Hançerleri.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 10). [fitne ḫançerl-, -ler, --i, --ne]*

fitne kopdı: *İkilik ve kargaşa ortamının meydana gelmesi.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda **fitne ḳopdı** her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [fitne ḳopdı, -dı]*

fitne-i āhir zamān: *Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın bir zamanda olacak olan fitne ve kargaşa. II Sevgilinin bakışı.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [fitne-i āḫir zamān, -dur]*

fürkat: *Ayrılık.*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki **fürḳat** gibi düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [fürḳat,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü **fürḳat** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 6). [fürḳat,]*

fürkat: *Ayrılık, hicran.*

Vuṣlaṭda iken **fürḳate** uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [fürḳate, -e]*

fürkat: *Ayrılık.*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh **fürḳat**
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [fürḳat,]*

fürkat: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 1). [fürḳatüñden, -(ü)ñ, -den]*

furşat: *(Ar.) Fırsat, uygun zaman.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [furṣatı, -ı]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın **furṣat** ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 2). [furṣat,]*

furşat: *Fırsat, aralık.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 11). [furṣat,]*

furşat: *Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesîle.*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki **furṣatdur** bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın

furṣat ġanīmetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [furṣatdur, -dur]*

<u>fürūġ-ı cemāl-:</u>
Güzelliğin parlaklığı.
Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [fürūġ-ı cemāl-, -üñ]*

<u>fürūġ-ı māh-ı tābāna:</u>
Parlak ayın ışığı.
Cemālüñ seyrine mānīʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 2). [fürūġ-ı māh-ı tābāna, -a]*

<u>füsūn:</u> *Büyü.*
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne **füsūn** itdi ki s̲uʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [füsūn,]*

<u>füzūn:</u> *(f.s.) pek çok, pek fazla.*
Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa **füzūn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 12). [füzūn,]*

<u>füzūn:</u> *Çok fazla, bir hayli, aşırı.*
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm **füzūndur** şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [füzūndur, -dur]*

<u>ġabġab:</u>

1. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 8
Mısra: **9**
Gabgab, sevgilinin çene altı demektir. Burada ise sevgilinin kendisi kastedilmiştir.
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

2. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 8
Mısra: **9**
Çene altı. II Sevgilinin gerdanı.
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

3. **ġabġab:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Ar. Çene altı.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

4. **ġabġab:**
Gazel 109
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Çene altı.
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

5. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **5**
(Ar.) Çene altı, gerdan.
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

6. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 414
Mısra: **11**
Ar. Çene altı.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

<u>ġadr:</u>

1. **ġadr:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Zulüm, cevr, haksız muamele.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **ġadr:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Zulüm, cevr, haksız muamele.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

<u>ġāfil:</u>

1. **ġāfil:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Ar. Dikkatsiz, dalgın.
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

<u>ġāfil yiler:</u>

1. **ġāfil yiler:**-*er*
Gazel 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşu boşuna koşturup durmak.
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

<u>ġaflet:</u>

1. **ġaflet:**
Gazel 438
Mısra: **12**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet gitmedi

<u>gāh:</u>

1. **gāh:**

Gazel 22
Mısra: **3**
Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi
başḳa bir belā oldum
saña

2. **gāh:**

Gazel 33
Mısra: **6**
"Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.

Dil müjeñ tīrin diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī biz yā nasīb

3. **gāh:**

Gazel 86
Mısra: **11**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Gāh oda ṣalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur

4. **gāh:**

Gazel 88
Mısra: **11**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh
fürḳat
Bu dünyā iy
Muʿīdī ḫvāba beñzer

5. **gāh:**

Gazel 147
Mısra: **5**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne
bir iki yüzi ḳaralar

6. **gāh:**

Gazel 147
Mısra: **5**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne
bir iki yüzi ḳaralar

7. **gāh:**

Gazel 164
Mısra: **9**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Zār idüp gāh aġladur gāh
iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider
kim ḳula sulṭān
eylemez

8. **gāh:**

Gazel 164
Mısra: **9**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Zār idüp gāh aġladur gāh
iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider
kim ḳula sulṭān
eylemez

9. **gāh:**

Gazel 203
Mısra: **6**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ
ururlar başına
Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ

10. **gāh:**

Gazel 203
Mısra: **6**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ
ururlar başına
Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ

11. **gāh:**

Gazel 249
Mısra: **3**
"Gâh ... gâh ..." bağlacı, bazen, ara sıra.

Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ

12. **gāh:**

Gazel 283
Mısra: **11**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.

Gāh girye gāh nā-gāh
maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ
olmaz ser-encāmum
benüm

13. **gāh:**

Gazel 283
Mısra: **11**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.

Gāh girye gāh nā-gāh
maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ
olmaz ser-encāmum
benüm

14. **gāh:**

Gazel 283
Mısra: **11**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.

Gāh girye gāh nā-gāh
maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ
olmaz ser-encāmum
benüm

15. **gāh:**

Gazel 303
Mısra: **12**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn
ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi
geh naẓm ü gāh inşā
ḳılam

16. **gāh:**

Gazel 313
Mısra: **7**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.

Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem

17. **gāh:**

Gazel 313

Mısra: **7**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem

18. **gāh:**
Gazel 313
Mısra: **7**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem

19. **gāh:**
Gazel 313
Mısra: **7**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem

20. **gāh:**
Gazel 317
Mısra: **5**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh enīn

21. **gāh:**
Gazel 317
Mısra: **5**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh enīn

22. **gāh:**
Gazel 317
Mısra: **6**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh enīn

23. **gāh:**
Gazel 317
Mısra: **6**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür
gāh nāle gāh enīn

24. **gāh:**
Gazel 341
Mısra: **12**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin

25. **gāh:**
Gazel 344
Mısra: **12**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest
gāh maḫmūr olmasun

26. **gāh:**
Gazel 344
Mısra: **12**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest
gāh maḫmūr olmasun

27. **gāh:**
Gazel 357
Mısra: **11**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān
itmezsin ol bāzārdan

28. **gāh:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü belāyı añma

29. **gāh:**
Gazel 409
Mısra: **14**
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü
gāhī bīm-i hicrān
eyleme

30. **gāh:**
Gazel 440
Mısra: **10**
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

31. **gāh:**
Gazel 443
Mısra: **11**
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir
yüz ḳarası ḳalmadı

<u>gāh gāh:</u>

1. **gāh gāh:**
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, ara ara anlamında zarftır.
Ne tebessüm ne tekellüm
gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu
ortalıḳda müşkildür
baña

<u>gāh olur kim:</u>

1. **gāh olur kim:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bazen, kimi zaman olur ki.
Zülfüñ ucın kesdügüñce
girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde
bulut yoġ iken bārān
olur

gāh ü bī-gāh:

1. **gāh ü bī-gāh:**
Gazel 27
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yerli yersiz. Zamanlı zamansız.
Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

gāhī:

1. **gāhī:**
Gazel 20
Mısra: **7**
Bazen, ara sıra, zaman zaman.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

2. **gāhī:**
Gazel 94
Mısra: **8**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

3. **gāhī:**
Gazel 263
Mısra: **9**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Ḫüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

4. **gāhī:**
Gazel 409
Mısra: **14**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

5. **gāhī:**
Gazel 440
Mısra: **10**
Ara sıra, bazen, zaman olur.
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

ġāʾibin gönlüm:

1. **ġāʾibin gönlüm:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kayıp Gönül.
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa gönlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

ġālib:

1. **ġālib:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Üstün, baskın.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **ġālib:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Galiba, herhalde, ihtimal ki.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

3. **ġālibdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **6**
Üstün, baskın, güçlü.
Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-gönlüm ḫālini
Żaʿfı ġālibdür ki çenberden geçer

4. **ġālibdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **17**
Üstün, baskın, güçlü.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

5. **ġālib:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Üstün gelme, yenme.
Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḫālümi bir maḥreminden

ġalṭān ol-:

1. **ġalṭān ol-:**--*du, --ġım*
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yuvarlanmak.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

ġam:

1. **ġam:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Dert, keder, hüzün.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **ġam:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **ġam:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Ar. Kaygı,tasa,keder,iç darlığı.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **ġam:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

5. **ġam:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Aşkın neden olduğu tasa, sıkıntı, keder.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

6. **ġam:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

7. **ġam:**
Gazel 19
Mısra: **3**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

8. **ġamıyle:**-*ı, -(y), -le*
Gazel 19
Mısra: **11**
Keder, tasa, kaygı, dert.
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

9. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 22
Mısra: **9**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

10. **ġamın:**-*ı, -n*
Gazel 27
Mısra: **11**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

11. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 37
Mısra: **13**
Dert ve sıkıntıdan dolayı.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

12. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 53
Mısra: **13**
Aşkın neden olduğu keder, üzüntü.
Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

13. **ġam:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Acı, keder.
İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

14. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 58
Mısra: **7**
Dert, keder. II Sevgilinin aşk derdi.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

15. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 78
Mısra: **11**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

16. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 79
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

17. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 91
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

18. **ġam:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

19. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 95
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

20. **ġam:**
Gazel 97
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

21. **ġamını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 99
Mısra: **4**

(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

22. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 102
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

23. **ġam:**
Gazel 114
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

24. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 114
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür

25. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 117
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

26. **ġam:**
Gazel 130
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẕīm idüp yir gösterür

27. **ġamında:**-*ın, -da*
Gazel 137
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür

28. **ġam:**
Gazel 142
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

29. **ġamum:**-*um*
Gazel 150
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

30. **ġam:**
Gazel 153
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

31. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 154
Mısra: **4**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

32. **ġamında:**-*ın, -da*
Gazel 155
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

33. **ġam:**
Gazel 167
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

34. **ġam-ı:**--*ı*
Gazel 176
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

35. **ġamdur:**-*dur*
Gazel 181
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

36. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 182
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

37. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 191
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

38. **bī-ġam:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Dertsiz, kaygısız.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın

Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

39. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

40. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 220
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

41. **ġam:**
Gazel 223
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

42. **ġam:**
Gazel 240
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

43. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 248
Mısra: **4**
Dert, keder, tasa, kaygı.
Ne hümāsın kim daḥi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

44. **ġam:**
Gazel 255
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿĀṣıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

45. **ġam:**
Gazel 256
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.
ʿĪş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

46. **ġam:**
Gazel 259
Mısra: **12**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

47. **ġam:**
Gazel 261
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

48. **ġam:**
Gazel 261
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

49. **ġam:**
Gazel 261
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
İy Muʿīdī ġam sözin añma ḥıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

50. **ġam:**
Gazel 265
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

51. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 266
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

52. **ġam:**
Gazel 280
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm

53. **ġam:**
Gazel 280
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Daḥı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

54. **ġam:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

55. **ġam:**
Gazel 285
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

56. **ġam:**
Gazel 285
Mısra: **15**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Şām-ı zülfüñ ġam degül
ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi
dārü'l-emānum var
benüm

57. **ġam:**
Gazel 289
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm
füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür
devādan şimdi
yārānum benüm

58. **ġamuñdan:**-*(u)ñ, -dan*
Gazel 290
Mısra: **13**
(Sevgilinin aşkının verdiği) dert, keder.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur
ġamuñdan bağrı
yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne
yazuḳdur yetiş iy āb-ı
ḥayvānum

59. **ġam:**
Gazel 291
Mısra: **10**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Muʿīdī gerçi pervāne
olupdur ḥüsnüñe
ammā
Anı ġam nārına yaḳma
benüm şemʿ-i
şebistānum

60. **ġam:**
Gazel 292
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn
āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet
ġam seḥābından
gözüm

61. **ġam:**
Gazel 295
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Gerçi her laḥẓa bir ādem
şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam
cihānda cāvidān olmaz
begüm

62. **ġamum:**-*um*
Gazel 296
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.
Laʿlüñ piyālesin göreli
ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı
rindāne yazmışam

63. **ġam:**
Gazel 297
Mısra: **6**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Zülfüñ hevāsına düşeli
sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i
perīşāne yazmışam

64. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 304
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ ṭutsun mātemüm

65. **ġamum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.
Her ne deñlü akçeler
döksem ḥisāb olmaz
ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp
n'eyler ki çeşm-i pür-
nemüm

66. **ġamum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **14**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.
İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum

67. **ġam:**
Gazel 310
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam
gün mi gösterür
Yazuḳdur iy
efendicigüm
pādşācıġum

68. **ġam:**
Gazel 311
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Gider oldum ben aġlasam
yaraşur
Ġam bañadur saña ne
begcegizüm

69. **ġam:**
Gazel 313
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem

70. **ġam:**
Gazel 318
Mısra: **12**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Gözüme rūz-ı rūşenler gice
gibi olur tīre
Meded irmezse ġam
şāmı sevād-ı
tūtiyāsından

71. **ġam:**
Gazel 318
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Muʿīdī künc-i hecrüñde
görür göz ü göñülden
ġam
İñen şākir degüldür bu
yirüñ āb ü hevāsından

72. **ġam:**
Gazel 325
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın

73. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 325
Mısra: **6**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün
ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

74. **ġam:**
Gazel 334
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ṣād olurduñ sen ezel ʿāṣıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

75. **ġamın:**-*ıñ*
Gazel 336
Mısra: **7**
(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

76. **ġam:**
Gazel 338
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṯār içün

77. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 339
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

78. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 342
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.
Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

79. **ġam:**
Gazel 344
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

80. **ġam:**
Gazel 346
Mısra: **10**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

81. **ġam:**
Gazel 351
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

82. **ġam:**
Gazel 352
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Vaḳt oldı ki ġam ṣāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

83. **ġam:**
Gazel 353
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Cānum alup yüregüm oynatmasun
ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

84. **ġamında:**-*ın, -da*
Gazel 356
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

85. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 361
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

86. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 363
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

87. **ġam:**
Gazel 364
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.
Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

88. **ġam:**
Gazel 368
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

89. **ġam:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

90. **ġam:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol kemān-
ebrūyı ben

91. **ġamı:**-*ı*
Gazel 383
Mısra: **7**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ
ġamı cān mezrāġına
Ḫūşe-i ḥasret içün
toḫm-ı nedāmetler eke

92. **ġam:**
Gazel 384
Mısra: **10**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Ac ölürseñ kimseye ʿarż
itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña
yitmez mi niʿmet ġam
yime

93. **ġamuñla:**-*uñ, -ile*
Gazel 386
Mısra: **5**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u
derd ü belāyı añma

94. **ġam:**
Gazel 391
Mısra: **13**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Ġam degüldür ne ḳadar
berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ
itmek olur ṣanʿat ile

95. **ġamında:**-*ında*
Gazel 399
Mısra: **5**
Kaygı, tasa,
keder.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim
ʿīş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda

96. **ġam:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Ġam defʿ olur göñülde
sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu
serpilür nārum üstine

97. **ġam:**
Gazel 407
Mısra: **6**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Niçe diñsün ḥunḳ-i bend
itmegle zaḥmum ḳanı
kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın
urur bī-vefālar başuma

98. **ġam:**
Gazel 410
Mısra: **3**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Ġam zaḥmı acısından göz
yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile
feryādum āsmāne

99. **ġam:**
Gazel 413
Mısra: **12**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Ḫāline ben ḥastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma

100. **ġam:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice

101. **ġam:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Kaygı, tasa,.
Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu
derd alur ne çāre beni

102. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kaygı, tasa,
keder.
Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem
çāk ü zār itdüñ beni

103. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 428
Mısra: **5**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Çāk olup ġamdan ḳara
baġrum niçe ḳan
ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm
büküpdür tīr-i ġamzeñ
ḥasreti

104. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 431
Mısra: **1**
Kaygı, tasa,.
Öldürüp ḳurtarsa ġamdan
tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa
bāḳī maḥabbet kāşkī

105. **ġamda:**
Gazel 435
Mısra: **14**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü
ġamda görmeyen
şeydā seni

106. **ġam:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam
beni ḥüsn ü behā seni

107. **ġamı:**-*ı*
Gazel 439
Mısra: **2**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.
İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

108. **ġam:**
Gazel 441
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa,
endûh, gussa.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

ġam çekme:

1. **ġam çekme:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çekmek: Kederlenmek, üzülmek.

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam

ġam çekmek:

1. **ġam çekmek:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Üzülmek, tasalanmak, kaygılanmak.

Ġam çekmek ile ʿāṣıḳa naḳṣ ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

ġam çeşme-:

1. **ġam çeşme-:**-*si, --dür*
Gazel 123
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çeşmesi.

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var

ġam degül:

1. **ġam degül:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma.

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

2. **ġam degül:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zararı yok II dert değil.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

3. **ġam degül:**
Gazel 126
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ne önemi var II zararı yok.

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

4. **ġam degül:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Önemsememe, kederlenmeme anlamına gelen bir söz.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

5. **ġam degül:**
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zararı yok II dert değil.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

ġam gülzār-:

1. **ġam gülzār-:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam bahçesi.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

ġam ḫumārından:

1. **ġam ḫumārından:**-*n, -dan*
Gazel 53
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keder sersemliği.

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

ġam kalʿa-:

1. **ġam ḳalʿa-:**-*sı, -n*
Gazel 240
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kalesi. II Gönül.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

ġam kemānı-:

1. **ġam kemānı-:**--*n*
Gazel 161
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kemanı.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

ġam nār-:

1. **ġam nār-:**-*ı, -na*
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

ġam risāle-:

1. **ġam risāle-:**-*si, -ni*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ve kederden bahseden risaleler.

Yazdı ruḫumda ḥālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ

ġam şāh-:

1. **ġam şāh-:**-*ı, -dur*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam padişahı.
Ġam şāhıdur şikāyete varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol başında
yanan būriyā yiter

ġam şemʿi-:

1. **ġam şemʿi-:**-*ne*
Gazel 216
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam Mumu.
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine çün
pervāneyüz
Oldı āsān iy
Muʿīdī baş ile cān
oynamaḳ

ġam sipāhī-:

1. **ġam sipāhī-:**-*si*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, dert askeri.
Yaġmaya virdi mülk-i dili
ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre
ḳonalı ṭaraf ṭaraf

ġam ü derd:

1. **ġam ü derd:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve keder.
Bir dem ġam ü derd
olmayıcaḳ sīneden
eksük
Derd ehli maḥaldür
aña ġam-ḫāne disünler

ġam var:

1. **ġam var:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keder var.
Sīnede ġam var yanar dil bir
yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān olsa şemʿ

ġam virür:

1. **ġam virür:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzüntü vermek,
dertlendirmek.
Ḥüsnüñ teferrücinde şaḳuñ
ġam virür dile
Bayram gün aḫşam
olsa kişi ḳayġulu olur

ġam vime-:

1. **ġam yime-:**-*ñ*
Gazel 212
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Üzülmemek.
Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy
ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki
Muʿīdī gibi var
ḫayrü'l-ḫalef

ġam yimez:

1. **ġam yimez:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek,
kaygılanmamak,
üzülmemek.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre
n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez
bir nā-tüvānum var
imiş

ġam yimezem:

1. **ġam yimezem:**-*z, -em*
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Gam yememek,
tasa etmemek,
kaygılanmamak,
üzülmemek.
Öldürdügüñe ġam yimezem
çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i
cāndan ḫaber virür

2. **ġam yimezem:**
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Dertlenmemek,
kederlenmemek,
tasalanmamak.
Cān fedādur yoluña ġam
yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem
ḳayd-ı bedenden fāriġ

ġam zaḫmı:

1. **ġam zaḫmı:**--*ı*
Gazel 166
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yarası.
İy kemān-ebrū beni ġam
zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer
tīrüñ hemīn ḳan
eylemez

ġamda:

1. **ġamda:**--*da, -*
Gazel 78
Mısra: **3**
Dert, keder, tasa,
kaygı.
Burc-ı ġamda kevkeb-i
eşküm ḳırānın seyr
idüp
Yazdı taḳvīme
müneccimler bu seyl
ṭūfān olur

ġamgīn:

1. **ġamgīnligi:**-*lig, -i*
Gazel 54
Mısra: **1**
Gamlı, kederli,
üzüntülü hâl.
ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi
cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ
daḥi cānāne feraḥ

2. **ġamgīn:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Gamlı, kederli.
Sūr ile dün şād u mātemle
bugün ġamgīn ider

Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

3. **ġamgīn:**
Gazel 410
Mısra: **9**
Gamlı, kederli, üzüntülü.
Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

ġam-güsār:

1. **ġam-güsārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 286
Mısra: **10**
Dert ortağı, gam ve kederi def eden.
Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

ġam-ḫāne:

1. **ġam-ḫāne:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Gam evi, dert evi. II Âşığın dertli gönlü.
Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

2. **ġam-ḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 112
Mısra: **9**
Gam evi, gam yuvası//gönül.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

3. **ġam-ḫānesini:**-*si, -ni*
Gazel 223
Mısra: **8**
I. Gam yuvası. II. Dünya.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

4. **ġam-ḫāneme:**-*m, -e*
Gazel 352
Mısra: **2**
Gam evi, dert evi. II Âşığın dertli gönlü.
Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

5. **ġam-ḫānedür:**-*dür*
Gazel 362
Mısra: **2**
Gam, keder evi. II Dünya.
Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan

6. **ġam-ḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 363
Mısra: **9**
Gam evi, gam yuvası//gönül.
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

7. **ġam-ḫānemi:**-*m, -i*
Gazel 445
Mısra: **5**
Keder evi II Gönül.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

ġam-ı hecr:

1. **ġam-ı hecr:**-*üñ*
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın üzüntüsü.
Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

ġam-ı hicrān:

1. **ġam-ı hicrān:**
Gazel 229
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık acısı.
Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

2. **ġam-ı hicrān:**-*ı*
Gazel 251
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın kederi.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

ġam-ı ʿışḳ-:

1. **ġam-ı ʿışḳ-:**-*uñ*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gamı.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

2. **ġam-ı ʿışḳ-:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi, gamı.
Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

3. **ġam-ı ʿışḳ-:**--*uña*
Gazel 206
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın derdi, gamı.
Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

ġam-ı ʿışḳ:

1. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi, gamı.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz

Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur:

1. **ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Görülmemiş bir kara sevda.
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẕuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

ġam-ı zülf-:

1. **ġam-ı zülf-:**-*üñ*
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçından dolayı duyulan keder.
Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var

2. **ġam-ı zülf-:**-*üñ, --de*
Gazel 202
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

ġam-ı zülfüñle:

1. **ġam-ı zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının gamı.
Ġam-ı zülfüñle ẕulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

ġamından:

1. **ġamından:**
Gazel 308
Mısra: **7**
(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.
Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm

2. **ġamından:**
Gazel 318
Mısra: **9**
(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.
Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

3. **ġamından:**
Gazel 350
Mısra: **1**
(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.
Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

ġamza başla-:

1. **ġamza başla-:**-*sa*
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kaş ve gözle bir şeyler anlatmak, dikkat çekmek.
Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk

ġamze:

1. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 15
Mısra: **1**
Sevgilinin yan bakışı.
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

2. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 25
Mısra: **9**
Bakış II
Sevgilinin süzgün bakışı.
Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

3. **ġamzeñ:**-*n*
Gazel 29
Mısra: **9**
Bakış II
Sevgilinin süzgün bakışı.
Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

4. **ġamzeden:**-*den*
Gazel 36
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

5. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 39
Mısra: **3**
Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

6. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 41
Mısra: **8**
Süzgün bakış, yan bakış.
Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

7. **ġamze:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Bakış II
Sevgilinin süzgün bakışı.
Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

8. **ġamze:**
Gazel 50
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

9. **ġamzeden:**-*den*
Gazel 61
Mısra: **3**
Sevgilinin süzgün yan bakışı.
Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

10. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 71
Mısra: **6**
Göz kırpma, gözle işaret yapma; süzgün bakış, naz ve işve ile göz süzerek bakma II etkili, yaralayıcı bakış.
Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

11. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 76
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

12. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 79
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

13. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 84
Mısra: **11**
(Sevgilinin) yan bakışı.
Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler

14. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 85
Mısra: **12**
(Sevgilinin) yan bakışı.
Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

15. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 92
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yan bakışı.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

16. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 99
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

17. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 102
Mısra: **10**
Sevgilinin süzgün yan bakışı.
Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

18. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 105
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister

19. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 106
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

20. **ġamze:**
Gazel 109
Mısra: **3**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

21. **ġamze:**
Gazel 130
Mısra: **2**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

22. **ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 134
Mısra: **11**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

23. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 140
Mısra: **14**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

24. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 140
Mısra: **7**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

25. **ġamzeden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim
ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur

26. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 145
Mısra: **10**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir
gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ
dökdügi ol tīr-i
peykāndan ṭamar

27. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 146
Mısra: **7**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ
bu ḳadar yayḳaralar

28. **ġamze:**
Gazel 147
Mısra: **10**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrū ḳaralar

29. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 147
Mısra: **2**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler
iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ
ḳanumı ḫāke ḳaralar

30. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 148
Mısra: **4**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḥuma
urduḳça ġamzeñ
yāreler

31. **ġamzedür:**-*dür*
Gazel 157
Mısra: **8**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile
ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü
ḫançer ġamzedür
ḳaṣṣāb göz

32. **ġamze-i:**--*i*
Gazel 164
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre
beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan
yaġmā-yı īmān
eylemez

33. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 171
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı nāz

34. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 177
Mısra: **5**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
ʿÖẕr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem degül miyüz

35. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 179
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ġamzeñe dil hem-dem olup
şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-
ḫvār ile mīr-i ʿases

36. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 191
Mısra: **3**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Dil ü cān raḫtını ġamzeñ
levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ
bıraḳdı nāgehān āteş

37. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 210
Mısra: **3**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ṣaf bağlayunca ġamzesi
meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü
cidāli ṭaraf ṭaraf

38. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 218
Mısra: **3**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḫarāmī
Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ

39. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 221
Mısra: **1**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

40. **ġamze:**
Gazel 230
Mısra: **9**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Ol ġamze ġamza başlasa
n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya
baḳışuñ ādemi helāk

41. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 232
Mısra: **11**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı
bend eyler ser-ā-ser
kākülüñ

42. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 247
Mısra: **9**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy ne iḳdām
eyledüñ

43. **ġamzeyle:**-*y, -le*
Gazel 247
Mısra: **6**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām
eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ

44. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 249
Mısra: **13**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin
Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı
gözden ṣavduñ ihmāl
eyledüñ

45. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 250
Mısra: **11**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.
Ġamzelerle göñlümi dutduñ
ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme
şebīḫūn eyledüñ

46. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 262
Mısra: **5**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ḳanum içmek
ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan
ḥelāl degül

47. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 266
Mısra: **13**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben
ü bir yaña göñül

48. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 276
Mısra: **5**
(Sevgilinin yaralayıcı) yan bakışı.
Ġamzeler tīġin çekerseñ
ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā
ḳıl dir iseñ kārumdur
ol

49. **ġamzenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 282
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm

50. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 285
Mısra: **3**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var benüm

51. **ġamzeñsüz:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḫm-ı nihānum var
benüm

52. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 291
Mısra: **7**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim ṣu
gibi ḳanum

53. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 295
Mısra: **13**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu
varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan
ʿāşıḳda cān olmaz
begüm

54. **ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 304
Mısra: **3**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki
peykān oldı yine
merhemüm

55. **ġamze:**
Gazel 345
Mısra: **5**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Yay idüp ḳaddüm atarsın
ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle
baġrum niçe pür-ḫūn
olmasun

56. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 347
Mısra: **7**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
İy kemān-ebrū iñen
yaġdurma ġamzeñ
oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü
cān ortada ḳan
olmasun

57. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 349
Mısra: **5**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.
Mest ise ġamzeñ senüñ
dīvānedür göñlüm
benüm
El-ḥaẕer bir gün arada
nā-gehān ḳan olmasun

58. **ġamzeñden:**-*ñden*
Gazel 349
Mısra: **10**
(Sevgilinin)
süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden
özge anda peykān
olmasun

59. **ġamzene:**-*ñ, -e*
Gazel 352

Mısra: **7**
(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

60. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 405
Mısra: **9**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine

61. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 415
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize

62. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 425
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

63. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 426
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

64. **ġamze:**
Gazel 427
Mısra: **1**
Süzgün bakış, yan bakış.
Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını

65. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 433
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

66. **ġamzeye:**-*ye*
Gazel 434
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

ġamze eyler:

1. **ġamze eyler:**-*r*
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Dünyaya) yan bakmak.
Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

ġamze tīġ-:

1. **ġamze tīġ-:**-*in*
Gazel 213
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakış kılıcı.
Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

ġamze-i cādū:

1. **ġamze-i cādū:**
Tahmis 2
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüleyici, büyü yapan yan bakış.
Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene

ġamze-i cāżū:

1. **ġamze-i cāżū:**
Müstezad 1
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cadı gibi büyüleyen yan bakış.
Siḥr ile dil ü cān alur ol ġamze-i cāżū
Āşūb-ı cihāndur

ġamze-i fettān:

1. **ġamze-i fettān:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Fitneci yan bakış || Sevgilinin bakışları.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

ġamze-i hūn-hvār-ı dōst:

1. **ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst:**
Tahmis 1
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kan dökücü yan bakışı.
Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i ser-ḫōşdan çıḳar
Ḳatlüme ḳaṣd eyleyelden ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst

ġamze-i hūn-rīz:

1. **ġamze-i ḫūn-rīz:**-*üñ, -e*
Tahmis 1
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökücü, zalim yan bakış.
Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar

ġamze-i hūn-rīzine:

1. **ġamze-i ḫūn-rīzine:**-*i, -n, -e*

Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kan dökücü yan bakışları.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

ġamze-i hūn-rīzüñ-:

1. **ġamze-i ḫūn-rīzüñ-:**-*e*
Gazel 236
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökücü yan bakış.
Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

ġamze-i hūn-rīzüñi:

1. **ġamze-i ḫūn-rīzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 36
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kan dökücü yan bakışı.
Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

ġamze-i mestāne-:

1. **ġamze-i mestāne-:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş, kendinden geçmiş süzgün yan bakış.
Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

ġamzekār:

1. **ġamzekār:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Gamzeli, süzgün bakışlı.
Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẕarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

2. **ġamzekār:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Gamzeli, süzgün bakışlı.
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

ġamzekāre:

1. **ġamzekāre:**
Gazel 381
Mısra: **6**
Fitneci yanbakış.
Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

gamzelerden:

1. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 320
Mısra: **4**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yaralayan yan bakışı.
Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

gamzeñ:

1. **ġamzeñ:**
Gazel 397
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu ṣīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

2. **ġamzeñ:**
Gazel 400
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

3. **ġamzeñ:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

4. **ġamzeñ:**
Gazel 411
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

5. **ġamzeñ:**
Gazel 420
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

ġanī:

1. **ġani:**
Gazel 292
Mısra: **5**
(Ar.) Zengin.
Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm

ġanīmet:

1. **ġanīmetdür:**-*dür*
Gazel 359
Mısra: **2**
(Ar.) Emeksiz kazanç,ele geçen fırsat.
Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

ġaraż:

1. **ġaraż:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Amaç, arzu, maksat, niyet, kasıt.
Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

2. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādṣālıḳdur ġaraż

3. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādṣālıḳdur ġaraż

4. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Amaç.
Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

5. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

6. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Amaç.
Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

7. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Arzu, istek, maksat.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

8. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **12**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

9. **ġaraż:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āṣnālıḳdur ġaraż

10. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

11. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **14**
Amaç, aslında.
İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

12. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

13. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

14. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Nāvek olsun cānuma her ṣāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

15. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **4**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

16. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

17. **ġaraż:**
Gazel 195
Mısra: **1**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

18. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż

Ṭatlu güftāruñdur
enfās-ı Mesīḥā'dan
ġaraż

19. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür iḥyādan
ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur
enfās-ı Mesīḥā'dan
ġaraż

20. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Ḥüsnüñi seyr itdügimden
aġzuñ öpmekdür
murād
Bir iki şeftāludur bāġı
temāşādan ġaraż

21. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Amaç, arzu, maksat, niyet, kasıt.
Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile
mihr-i ʿālem-ārādan
ġaraż

22. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż

23. **ġaraż:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż

24. **ġaraż:**
Gazel 258
Mısra: **6**
Amaç, arzu, maksat, niyet.
Bülbül-i dil bāġa varup
n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż
gül-berg-i sīr-ābuñ
degül

25. **ġaraż:**
Gazel 399
Mısra: **3**
Gaye, maksat, amaç.
Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde
itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin
ḳomaḳdan kūşe-i
miḥrābda

26. **ġaraż:**
Gazel 409
Mısra: **13**
Gaye, maksat, amaç.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü
gāhī bīm-i hicrān
eyleme

gāret:

1. **ġāret:**
Gazel 322
Mısra: **2**
(Ar.) Çapul, yağma.
Tīġin çeküp iñende müjeñ
ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini
ġāret itmesün

ġāret idüp:

1. **ġāret idüp:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.
Yine bir şūḫ-ı perī-çihre
güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp
göñlümi vīrān eyler

ġareż:

1. **ġareż:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Amaçlanan şey.
Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña

2. **ġareż:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Amaçlanan şey.
Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña

3. **ġareżüm:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Gaye, maksat, istek.
Ġareżüm saña secde
itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne
begcegizüm

ġareż-:

1. **ġareżüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **8**
Amaçlanan şey.
Her dem n'idersüñ üstüme
tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar yiter

ġarīb:

1. **ġarīb:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Garip, zavallı, biçare.
Yanuma uġramaz oldı āşnā
bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni
sen eyledüñ iy meh
ġarīb

2. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 123
Mısra: **10**
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.
Yāriyle büyüklense
Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḥi
ʿālemde nesi var

3. **ġarībi:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **11**

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

4. **ġarībi:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **13**
1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşıığı derviş.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

5. **ġarīb:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Çaresiz, zavallı, kimsesiz.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem

6. **ġarīb:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Acayip, garip.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

7. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 330
Mısra: **2**
Düşkün, kimsesiz, zavallı, biçare || âşık; Mecnûn.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

8. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 417
Mısra: **6**
Kimsesiz, zavallı, biçare.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

ġarīb üftāde-:

1. **ġarīb üftāde-:**-*(y)e*
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zavallı, çaresiz, düşkün âşık.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

garīblik:

1. **ġarībliḳ:**
Gazel 447
Mısra: **2**
Kimsesizlik, zavallılık.

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

gark:

1. **ġarḳ:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batmış, boğulmuş halde bulunma.

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

2. **ġarḳ:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Batırmak, boğmak.

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş

3. **ġarḳ:**
Gazel 247
Mısra: **7**
Batırmak, boğmak.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser
cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

4. **ġarḳ:**
Gazel 338
Mısra: **1**
Batırmak, boğmak.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

5. **ġarḳ:**
Gazel 406
Mısra: **5**
Suya batma, boğulma.

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

ġark itmege:

1. **ġarḳ itmege:**-*meg, -e*
Gazel 35
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Batırmak, sular altında bırakmak.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup

ġark ol-:

1. **ġarḳ ol-:**-*dum*
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Boğulmak, batmak.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

2. **ġarḳ ol-:**-*mış*
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak.

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

ġarḳ olan:

1. **ġarḳ olan:**-*an*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Boğulmak, batmak.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur bāña

2. **ġarḳ olan:**-*an*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Boğulmak, batmak.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur bāña

ġark-āb göz:

1. **ġarḳ-āb göz:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sulara batmış göz.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā gönül ġarḳ-āb göz

ġarra:

1. **ġarrā:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Parlak.
Gönlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel

2. **ġarrā:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Güzel, latif, gösterişli; manalı.
Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel

ġarrālık:

1. **ġarrālıġı:**-*ı*
Gazel 430
Mısra: **2**
Parlaklık, alımlılık.
Ṣol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı

ġavġā:

1. **ġavġādan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **7**
Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

2. **ġavġādan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **7**
Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

3. **ġavġāya:**-*y*, -*a*
Gazel 35
Mısra: **4**
Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.
Ḫāl ü ḥaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

4. **ġavġāya:**-*y*, -*a*
Gazel 146
Mısra: **4**
Far. Döğüşme, gürültü.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

5. **ġavġāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 180
Mısra: **2**
Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

6. **ġavġādan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **12**
Far. Döğüşme, gürültü.
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

7. **ġavġādan:**-*dan*
Gazel 196
Mısra: **8**
Far. Döğüşme, gürültü.
Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

8. **ġavġāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 224
Mısra: **9**
Döğüşme, gürültü.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

9. **ġavġā:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Döğüşme, gürültü, mücadele.
Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

10. **ġavġādan:**-*dan*
Gazel 361
Mısra: **4**
Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.
Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

11. **ġavġādur:**-*dur*
Gazel 369
Mısra: **10**
Kavga, dövüş.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

12. **ġavġālar:**-*lar*
Gazel 415
Mısra: **4**
Döğüşme, gürültü.
Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize

ġavġā-:

1. **ġavġālarumuz:**--*lar*, --*umuz*, -
Gazel 146
Mısra: **11**
Far. Döğüşme, gürültü.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

ġavġā eyleme:

1. **ġavġā eyleme:**-*me*
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavga etmek; birbiriyle atışmak, dövüşmek.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

ġavvāş-ı cān:

1. **ġavvāş-ı cān:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Can dalgıcı.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāş-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

ġāyet:

1. **ġāyet:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Çok, epey, oldukça.
Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

2. **ġāyet:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Çok, epey, oldukça.
Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

3. **ġāyet:**
Gazel 151
Mısra: **9**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

4. **ġāyet:**
Gazel 180
Mısra: **14**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

5. **ġāyet:**
Gazel 184
Mısra: **7**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

6. **ġāyet:**
Gazel 298
Mısra: **10**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum

7. **ġāyet:**
Gazel 313
Mısra: **10**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

ġayret:

1. **ġayretümden:**-*üm, -den*
Gazel 208
Mısra: **2**
Çaba, azim.
Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı oldugıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

2. **ġayretdür:**-*dür*
Gazel 359
Mısra: **14**
Çaba.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

3. **ġayret:**
Gazel 391
Mısra: **10**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.
Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

ġayret-i gülzār:

1. **ġayret-i gülzār:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetin Gül bahçesinin çabası.
Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

ġayret-i serv-i revān:

1. **ġayret-i serv-i revān:**-*dur*
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Uzun boylu sevgilinin) Salınan servi çabası, gayreti.
Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i ġulgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

gayrı:

1. **ġayrı:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Artık.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

2. **ġayrı:**
Taştir 1
Mısra: **24**
-den başka.
Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

ġazel:

1. **ġazel:**
Gazel 77
Mısra: **10**
Divan edebiyatında 5-10 beyit arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.
İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

2. **ġazel:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Divan edebiyatının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısraları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısraları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibaret ünlü nazım şekli. II Nazım, manzume, şiir.
İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

3. **ġazel:**
Gazel 251
Mısra: **14**
Ar. Divan edebiyatında, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

4. **ġazel:**
Gazel 272
Mısra: **12**
Divan edebiyatının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısraları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısraları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibaret ünlü nazım şekli. II Nazım, manzume, şiir.
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

5. **ġazel:**
Gazel 288
Mısra: **13**
1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.
Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

6. **ġazelde:**-*de*
Gazel 365
Mısra: **12**
Bir nevi âşıkâne şiir ki 5-9 beyit arasında değişen tür.
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

7. **ġazeller:**-*ler*
Gazel 422
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

ġazel-i sūzānum:

1. **ġazel-i sūzānum:**-*um*
Kıt'a 2
Mısra: **1**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı(içli) gazeller.
ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

ġazeliyyāt:

1. **ġazeliyyātını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 42
Mısra: **10**
Divanda yer alan gazeller.
Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

geç:

1. **geçmek:**
Gazel 4
Mısra: **13**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **geçmek:**-*mek*
Gazel 4
Mısra: **13**
Gitmek, uzaklaşmak.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

3. **geçmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 4
Mısra: **9**
Vazgeçmemek, devam ettirmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

4. **geçmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 4
Mısra: **9**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

5. **geçüp:**-*üp*
Gazel 4
Mısra: **9**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

6. **geçüp:**-*üp*
Gazel 4
Mısra: **9**
Vazgeçmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

7. **geçmez:**-*mez*
Gazel 6
Mısra: **3**
İşlemek, nakşetmek.
Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

8. **geçmez:**-*mez*
Gazel 6
Mısra: **3**
Etki yapmak, işlemek; bir duruma uğramak, konu olmak.
Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

9. **geç:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Gitmek, uzaklaşmak.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

10. **geç:**
Gazel 9
Mısra: **11**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

11. **geçer:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **12**
Takılmak, geçinmek.
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

12. **geçsün:**-*sün*
Gazel 24
Mısra: **7**
Vaktin ilerlemesi.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

13. **geçmesün:**-*me, -sün*
Gazel 40
Mısra: **6**
Bir bölüme geçmek.
Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst

14. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **1**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç

15. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Vazgeçmek. Geçmek.
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

16. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Vazgeç, aldırış etme.
Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

17. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **6**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

18. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

19. **geç:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Vazgeçmek.
İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç

20. **geçenden:**-*en, -den*
Gazel 50
Mısra: **8**
Geçmek, bir yerden bir yere gitmek.
Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

21. **geçene:**-*en, -e*
Gazel 50
Mısra: **7**
Bir yerden gelip geçene.
Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

22. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

23. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **14**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

24. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **12**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

25. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **10**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

26. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **8**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

27. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.
Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

28. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

29. **geç:**
Gazel 51
Mısra: **6**
(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.
Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

30. **geçüp:**-*üp*
Gazel 51
Mısra: **5**
Vazgeçmek, uzaklaşmak.
Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

31. **geçüp:**-*üp, -*
Gazel 71
Mısra: **13**
Vazgeçmek.
Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür

32. **geçdi:**-*di*
Gazel 103
Mısra: **5**
(Bir şeyin) Etkisi altına girmek.
Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi

Yoġ ise ʿışḳ cāmına
aġu mı ḳatdılar

33. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **6**
Bir şeyin kapsamına girmek, dâhil olmak.
Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki
nāzuñ baña geçer

34. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **14**
"..... diye, ... şeklinde" anılmak.
Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya
ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste
olup mübtelā geçer

35. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **12**
(hızlı) geçmesi.
Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer ş̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḫüsn ü
devlete aldanma hā
geçer

36. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **10**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi
iñen artuġa geçer

37. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **8**
"..... diye, ... şeklinde" anılmak.
Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miş̲āli ol daḫi
yüzi ḳara geçer

38. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **4**
"..... diye, ... şeklinde" anılmak.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü
ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her
birisi bir aġa geçer

39. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **2**
"..... diye, ... şeklinde" anılmak.
Ṣol bī-vefā ki ḥüsn iline
pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına
begler gedā geçer

40. **geçer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **1**
"..... diye, ... şeklinde" anılmak.
Ṣol bī-vefā ki ḥüsn iline
pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına
begler gedā geçer

41. **geçen:**-*en*
Gazel 118
Mısra: **12**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
Diñ raḳībe tīġ ile
ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı
kim
ʿIşḳ yolından geçen
ehl-i ḳadem serden
geçer

42. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek.
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer

43. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **14**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya
mübtelālardan geçer

44. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür
kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her
kim ʿışḳ-ı dilberden
geçer

45. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **6**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ
ḫaste-gönlüm ḫālini
Żaʿfı ṣol vech ile
ġālibdür ki çenberden
geçer

46. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek.
Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin
n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde sāġerden geçer

47. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek.
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer

48. **geçer:**-*er*
Gazel 118
Mısra: **8**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum gönlüñe
Çünki pertāb eylesem
ol tīri mermerden
geçer

49. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 120
Mısra: **9**
(Bir durumda) yaşamak.
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Ṣol ḫaste veh ki sīb-i
zenaḫdāne imrenür

50. **geçüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 127

Mısra: **12**
Vazgeçmek.
Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḫānidür

51. **geçer:**-*er*
Gazel 129
Mısra: **1**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer

52. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 129
Mısra: **2**
(Bir durumda) yaşamak.
Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer

53. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 129
Mısra: **5**
(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.
ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḫayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

54. **geçmeden:**-*me, -den*
Gazel 142
Mısra: **3**
Dolaşmak, karışmak.
Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

55. **geçsün:**-*sün*
Gazel 158
Mısra: **7**
Akmak, ilerlemek II Zamanın geçip gitmesi.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

56. **geçmezüz:**-*me, -züz*
Gazel 159
Mısra: **11**
Vazgeçmek.
Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

57. **geçdügin:**-*düg, -i, -n*
Gazel 162
Mısra: **7**
Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

58. **geçen:**--*en*
Gazel 162
Mısra: **8**
(Bir olay, bir iş) Vukū bulmak, cereyan etmek.
Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

59. **geçer:**-*er*
Gazel 166
Mısra: **2**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

60. **geçmiş:**-*miş*
Gazel 184
Mısra: **9**
(Gönülden) geçmek.
Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

61. **geçmiş:**-*miş*
Gazel 188
Mısra: **2**
Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

62. **geçerdi:**-*er, -di*
Gazel 204
Mısra: **11**
(Zaman bağlamında) aşmak, geride bırakmak, harcamak.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

63. **geçdi:**-*di*
Gazel 211
Mısra: **7**
Akmak, ilerlemek II Zamanın geçip gitmesi.
Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

64. **geçmesün:**-*me, -sün*
Gazel 211
Mısra: **3**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef

65. **geçe:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **11**
... hâline gelmek.
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

66. **geçer:**-*er*
Gazel 237
Mısra: **14**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

67. **geçdi:**-*di*
Gazel 283
Mısra: **8**

(Bir şeyin) Etkisi altına girmek.

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

68. **geçmezem:**-+*mezem*
Gazel 316
Mısra: **5**
Vazgeçmek.

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun dirin

69. **geçer:**-*er*
Gazel 321
Mısra: **13**
... bilinmek, ... şeklinde anılmak.

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

70. **geçer:**-*er*
Gazel 322
Mısra: **9**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

71. **geçmek:**-*mek*
Gazel 332
Mısra: **7**
Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek. II Başka bir kısma geçmek.

Ṣūfīyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

72. **geçdi:**-*di*
Gazel 349
Mısra: **9**
(Bir şeyin) Etkisi altına girmek.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

73. **geçmişem:**-*miş, -em*
Gazel 350
Mısra: **2**
Vazgeçmek, bırakmak, terketmek.

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

74. **geçdüm:**-*dü, -m*
Gazel 362
Mısra: **10**
(Bir yerden) geçmek.

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

75. **geç:**
Gazel 386
Mısra: **4**
İlerleme, gezinme.

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

76. **geçüp:**-*üp*
Gazel 386
Mısra: **3**
(Bir yerden) geçmek.

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

77. **geçdi:**-*di*
Gazel 391
Mısra: **6**
Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

78. **geçdüm:**-*dü, -m*
Gazel 406
Mısra: **11**
Vazgeçmek II bir taraftan başka bir tarafa geçmek.

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

79. **geçilse:**-*ilse*
Gazel 420
Mısra: **8**
Karşıya geçmek.

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

80. **geçer:**-*er*
Gazel 425
Mısra: **8**
Yaşanmak, hissedilmek.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

81. **geçmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 440
Mısra: **8**
Geçmemek.

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi

geç-:

1. **geçenden:**-*en, -den*
Gazel 51
Mısra: **6**
Vazgeçen, terk eden.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

2. **geçse:**-*se*
Gazel 54
Mısra: **17**
Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.

Ḫaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

3. **geçe:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **1**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

4. **geçer:**-*er*
Gazel 147

Mısra: **5**
(Bir yerden) geçmek.
Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar

5. **geçüp:**-*üp*
Gazel 153
Mısra: **5**
(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

6. **geçmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 158
Mısra: **13**
Geçmek, vazgeçmek, bırakmak, terk etmek, bağışlamak, yaşamak, ömür sürmek, öne almak, zikrolunmak.
Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

7. **geçdi:**-*di*
Gazel 163
Mısra: **2**
(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.
Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

8. **geçdüm:**--*dü, --m*
Gazel 236
Mısra: **11**
Bırakmak, vazgeçmek.
Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

9. **geçdi:**-*di*
Gazel 240
Mısra: **7**
(Zaman için) Harcamak, geçirmek.
ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

10. **geçdükce:**-*dükce*
Gazel 243
Mısra: **2**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

11. **geç:**
Gazel 258
Mısra: **8**
"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

12. **geç:**
Gazel 261
Mısra: **10**
"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

13. **geçmişleri:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Vazgeçmek, uzaklaşmak.
Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

14. **geç:**
Gazel 331
Mısra: **13**
"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

15. **geçenden:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

geçdüg-:

1. **geçdügine:**
Gazel 177
Mısra: **5**
Geçmek, gitmek, yürümek.
ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

geçdüm:

1. **geçdüm:**
Gazel 327
Mısra: **4**
Vazgeçmek, bırakmak.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḥaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

geçen:

1. **geçen:**
Gazel 299
Mısra: **2**
(zaman anlamında) geçmek.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

2. **geçen:**
Gazel 439
Mısra: **9**
Yaşanan, deneyimlenen.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

geçer:

1. **geçer:**
Gazel 320
Mısra: **8**

Vazgeçmek, ilgilenmemek.

Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden

geceyi gündüze katup:

1. **geceyi gündüze ḳatup:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Geceyi gündüze katmak. || Bütün gece bütün gündüz.

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

geçin-:

1. **geçinsün:**-*sün*
Gazel 213
Mısra: **14**
Uzlaşmak, anlaşmak.

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

geçme-:

1. **geçmedi:**-*di*
Gazel 165
Mısra: **3**
Kullanımı olmamak, geçerli sayılmamak.

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

geçmelü:

1. **geçmelü:**
Gazel 50
Mısra: **3**
(Vaz)geçecek gibi olmak.

Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

2. **geçmelü:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Geçebilecek düzeyde olmak.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

geçmez:

1. **geçmez:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Geçmemek.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

geçür-:

1. **geçürürsem:**
Gazel 336
Mısra: **3**
Vakit geçirmek.

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün

gedā:

1. **gedāyam:**-*y, -am*
Gazel 9
Mısra: **9**
Düşkün, dilenci, âşık.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

2. **gedāyam:**-*(y)am*
Gazel 9
Mısra: **9**
Düşkün, dilenci, âşık.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

3. **gedā:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Dilenci, fakir, muhtaç, zavallı kimseler.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

4. **gedā:**
Gazel 77
Mısra: **3**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

5. **gedā:**
Gazel 110
Mısra: **2**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

6. **gedāyam:**-*y, -am*
Gazel 121
Mısra: **1**
Dilenci, fakir, köle.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

7. **gedāyı:**-*y, -ı*
Gazel 142
Mısra: **11**
Dilenci, fakir, köle.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

8. **gedā:**
Gazel 149
Mısra: **12**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

9. **gedā:**
Gazel 213
Mısra: **8**

(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür
Yiter ölince gedā
göñlüme ol deñlü kefāf

10. **gedā:**
Gazel 224
Mısra: **3**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.
Gedā olmaġ istersen ol
ẕālime
Cihān milketinden
ferāġat gerek

11. **gedānuñ:**-*nuñ*
Gazel 250
Mısra: **10**
Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.
Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben
gedānuñ işin altun
eyledüñ

12. **gedāsı:**-*sı*
Gazel 253
Mısra: **4**
Dilenci, fakir, köle.
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
taḫtında sulṭāndur
bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān
olsa gedāsı Yūsuf'uñ

13. **gedāsı:**-*sı*
Gazel 254
Mısra: **7**
Dilenci, geda, yoksul, fakir.
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne
deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar
dil-beste mecnūnı anuñ

14. **gedā:**
Gazel 266
Mısra: **10**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.
Āzādedür zamāne ġamından
söz eylemez
Oldı gedā iken başına
pādşā göñül

15. **gedā:**
Gazel 284
Mısra: **3**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde
ḳurulmış
sāyebānumdur benüm

16. **gedā:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Dilenci, kul, köle. || Aşık.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine
mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir
şūḫa gedā olsun dirin

17. **gedā:**
Gazel 366
Mısra: **11**
(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-
gāh elüñde cām-ı Cem
bir gün

18. **gedāya:**-*ya*
Gazel 404
Mısra: **2**
Kul, köle.
Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine

19. **gedānuñ:**-*ñuñ*
Gazel 428
Mısra: **14**
Kul, köle II Aşık.
Ceyş-i ġam çekmiş
Muʿīdī sancaḳ-ı āhın
çözüp
Degme bir sulṭānda
yoḳdur ol gedānuñ
şevketi

20. **gedā:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Kul, köle.
Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr ü gedā seni

21. **gedānuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 447
Mısra: **11**
Düşkün, zavallı.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü başın niṯār itdi

gedā oldum:

1. **gedā oldum:**-*du, -m*
Gazel 16
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kul köle olmak.
Tāc ü taḫtına cihānuñ
ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu
devlet kim gedā oldum
saña

gedā vü şāh:

1. **gedā vü şāh:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dilenci ve padişah.
Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā
degül mi kim
Bunca gedā vü şāh
gelüp anda batdılar

gedālıḳ-:

1. **gedālıḳdan:**--*dan*
Gazel 194
Mısra: **2**
Dilenci, köle; kul.
Yār ʿışḳın istedügimden
gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna
pādşālıḳdur ġaraż

2. **gedālıḳdur:**--*dur*
Gazel 194
Mısra: **1**
Dilenci, köle; kul.
Yār ʿışḳın istedügimden
gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna
pādşālıḳdur ġaraż

3. **gedālıḳdan:**--*dan*
Gazel 424
Mısra: **1**
Dilenci, köle; kul.

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ
gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā
düşürdüñ pādşālıḳdan
beni

4. **gedālıḳdan:**--*dan*
Gazel 424
Mısra: **10**
Dilenci, köle; kul.
Āstānum ḳullarındandur
Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem
eylersin gedālıḳdan
beni

gedā-yı ʿışḳ:

1. **gedā-yı ʿışḳ:**
Gazel 72
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kölesi.
Geçdi Muʿīdī kendüden
olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir
başına pādşā budur

2. **gedā-yı ʿışḳ:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kölesi.
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice
mehüñ ehl-i re’y olur

geh:

1. **geh:**
Gazel 20
Mısra: **7**
Bazen, ara sıra.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler
beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege
iki ṭolı yāhū saña

2. **geh:**
Gazel 94
Mısra: **8**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Dīde vü dilden degül
ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr’a beñzer kim
revān geh baḥr ü
gāhī berdedür

3. **geh:**
Gazel 95
Mısra: **9**
"Gâh ... gâh ..." bazen, ara sıra anlamında bağlaç.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā üstindedür

4. **geh:**
Gazel 95
Mısra: **9**
"Gâh ... gâh ..." bazen, ara sıra anlamında bağlaç.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā üstindedür

5. **geh:**
Gazel 102
Mısra: **13**
"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen de, kimi zaman da.
Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler çeker

6. **geh:**
Gazel 112
Mısra: **14**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi kim
eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur

7. **geh:**
Gazel 122
Mısra: **3**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Geh baña yüz görür ol serv
gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim
her ṭarafa bir yüzi var

8. **geh:**
Gazel 134
Mısra: **8**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile oynar

9. **geh:**
Gazel 149
Mısra: **5**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Geh pend-i ehl-i zühd
gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā çeker

10. **geh:**
Gazel 249
Mısra: **3**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ

11. **geh:**
Gazel 263
Mısra: **9**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Ḫüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña mülden
degül

12. **geh:**
Gazel 303
Mısra: **12**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn
ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi
geh naẓm ü gāh inşā
ḳılam

13. **geh:**
Gazel 357
Mısra: **11**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı

veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān
itmezsin ol bāzārdan

14. **geh:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Bazen.
Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü belāyı añma

15. **geh:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Fars. Bazen, bazı.
Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Ṣāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine

16. **geh:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Fars. Bazen, bazı.
Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Ṣāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine

17. **geh:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Fars. Bazen, bazı.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice

18. **geh:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Fars. Bazen, bazı.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice

19. **geh:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Fars. Bazen, bazı.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice

<u>geh gāh:</u>

1. **geh gāh:**
Gazel 266
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ara sıra.
Geh gāh ele alup naẓar
itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese
kesb-i ṣafā göñül

<u>gehī:</u>

1. **gehī:**
Gazel 22
Mısra: **3**
Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi
başḳa bir belā oldum
saña

2. **gehī:**
Gazel 33
Mısra: **6**
"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen, kimi zaman.
Dil müjeñ tīrin diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī biz yā nasīb

3. **gehī:**
Gazel 86
Mısra: **11**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Gāh oda ṣalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur

4. **gehī:**
Gazel 88
Mısra: **11**
"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen, kimi zaman.
Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh
fürḳat
Bu dünyā iy
Muʿīdī ḫvāba beñzer

5. **gehī:**
Gazel 102
Mısra: **13**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler çeker

6. **gehī:**
Gazel 112
Mısra: **14**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi kim
eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur

7. **gehī:**
Gazel 122
Mısra: **3**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Geh baña yüz görür ol serv
gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim
her ṭarafa bir yüzi var

8. **gehī:**
Gazel 134
Mısra: **8**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile oynar

9. **gehī:**
Gazel 149
Mısra: **5**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.
Geh pend-i ehl-i zühd
gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā çeker

10. **gehī:**

Gazel 341
Mısra: **12**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin

11. **gehī:**

Gazel 443
Mısra: **11**
Far. Bazen, ara sıra.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir
yüz ḳarası ḳalmadı

gel:

1. **geldi:**-*di*

Gazel 2
Mısra: **8**
Gelmek, meydana gelmek, gerçekleşmek, katılmak, gelip çatmak, ortaya çıkmak, doğmak, ulaşmak, varmak, gönderilmek.

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā

2. **geldi:**-*di*

Gazel 2
Mısra: **8**
(Kötü durumlar için) arız olmak.

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā

3. **gelür:**-*ür*

Gazel 7
Mısra: **6**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.

Bir perīye mübtelā olmaġa
dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña

4. **gelmez:**-*mez*

Gazel 16
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir
kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum
kim āşnā oldum saña

5. **gelür:**-*ür*

Gazel 18
Mısra: **10**
Ses için ulaşmak, işitmek anlamında.

Arturırsın zārumı her laḥẓa
iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür
feryād u efġānum saña

6. **geldügin:**-*düg, -i, -n*

Gazel 20
Mısra: **9**
Gelmek, ortaya çıkmak.

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-
geh bu ḳara ḳayġu
saña

7. **gel:**

Gazel 25
Mısra: **6**
Beri gel, yakına gel.

Şaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum
penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā
eyle ordūdan yaña

8. **gel:**

Gazel 26
Mısra: **3**
"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.

Cān emānetdür baña gel
saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu
ben bīmār ü şeydādan
yaña

9. **gel:**

Gazel 30
Mısra: **12**
Gel II Haydi.

Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni
hey kāfir
istersen ṣevāb

10. **gelmişem:**-*miş, -em*

Gazel 34
Mısra: **2**
Buyurmak, yaklaşmak, huzura varmak.

Niçe āh itmeyeyin derd ile
iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan
terkin idüp zār u ġarīb

11. **gel:**

Gazel 42
Mısra: **5**
"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.

Gel bugün gözüme yārüñ
izi tozını getür
Öp elin benden aña
cānı faḳīrāne ilet

12. **gel:**

Gazel 42
Mısra: **10**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e ilet

13. **gelmedin:**-*medin*

Gazel 42
Mısra: **7**
Gelmeden (önce).

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin
irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm
derd ile yārāne ilet

14. **gel:**

Gazel 50
Mısra: **1**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

İy göñül gel bu yolda
benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-
fitenden geç

15. **gel:**

Gazel 51
Mısra: **2**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir

davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

16. **gel:**
Gazel 51
Mısra: **13**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

17. **gel:**
Gazel 63
Mısra: **5**
"Buyur / haydi".

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

18. **geldi:**-*di*
Gazel 80
Mısra: **4**
(Fikir, hayal vb.) Gelmek, hâsıl olmak, ilham olmak.

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

19. **gel:**
Gazel 90
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫatṭ-ı müşevveşden çıḳar

20. **gel:**
Gazel 100
Mısra: **8**
"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet sözü.

Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

21. **geldükce:**-*dükce*
Gazel 101
Mısra: **6**
Geldiği zaman.

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

22. **gelür:**
Gazel 101
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

23. **gelür:**-*ür*
Gazel 101
Mısra: **12**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi yalān gelür

24. **gelüp:**-*(ü)p*
Gazel 103
Mısra: **12**
Bir maksat için bir yerden bir yere gitmek.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

25. **gel:**
Gazel 116
Mısra: **16**
"gel vazgeç, boş ver, yapma" anlamında kullanılmıştır.

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

26. **geldi:**-*di*
Gazel 126
Mısra: **3**
.

Ḫatṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çağıdur

27. **gelür:**-*ür*
Gazel 129
Mısra: **1**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

28. **geldükce:**-*dükce*
Gazel 130
Mısra: **9**
Geldiği zaman.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿzīm idüp yir gösterür

29. **gelür:**-*ür*
Gazel 132
Mısra: **9**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

30. **gelüp:**-*üp*
Gazel 138
Mısra: **13**
(Bir yere) gelmek.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur

31. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 140
Mısra: **6**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

32. **geldi:**-*di*
Gazel 145
Mısra: **11**
.
Geldi aġzum dadı lafẕ-ı
ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür
çeşme-i cāndan ṭamar

33. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 149
Mısra: **14**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek, gelmek.
Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş
Muʿīdī gözlerine tūtiyā
çeker

34. **geldi:**-*di*
Gazel 156
Mısra: **6**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz

35. **gelmesün:**-*mesün*
Gazel 166
Mısra: **9**
Gelmemek II uğramamak.
Bezm-i yāre gelmesün rind-
i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol
bülbül ki efġān
eylemez

36. **gelinceye:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Gelmek.
Evden çıḳup gelinceye dek
yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret
ile yarı cānumuz

37. **gelüp:**-*üp*
Gazel 173
Mısra: **3**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.
Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol
āftāb-ı nāz
İy dōst ḥadden aşdı gel
intiẓāre yir yoḳ

38. **geldi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **13**
(başına bir olay) gelmek.
Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh
üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş

39. **gel:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Gelmek.
Öldüm firāḳ ile demidür gel
baña yitiş
Bir çāre var ise meded
iy dil-rübā yitiş

40. **gel:**
Gazel 190
Mısra: **13**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat ögren
kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar
zemīn ü āsmān āteş

41. **geldüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 201
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Düşümde dün gice ay
görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı
ʿayn-ı vāḳiʿ

42. **gel:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Bak, dinle.
Başı üzre dūd sünbül şuʿle
güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış
ġayret-i gülzār şemʿ

43. **gel:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Gel !.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi

44. **gelsün:**-*sün*
Gazel 220
Mısra: **14**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ
daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā ne çāre yir yoḳ

45. **gel:**
Gazel 224
Mısra: **9**
"Gel vazgeç, boşver, yapma" anlamında kullanılmıştır.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı
ḥālet gerek

46. **geldi:**-*di*
Gazel 226
Mısra: **1**
.
Sāḳī bahār geldi mey-i
ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-
dilem nūş-ı cān gerek

47. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 232
Mısra: **9**
Gel, gelmiş.
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş
cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar
elde gül-i ter kākülüñ

48. **gel:**
Gazel 233
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!".
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm
gel berü baş üzre yirüñ

49. **geldüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 237
Mısra: **11**
(Bir maksatla bir

yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

50. **gel:**
Gazel 256
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!".
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ

51. **geldi:**-*di*
Gazel 269
Mısra: **2**
(Bahar mevsiminin) Gelmesi, başlaması.
Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

52. **gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 269
Mısra: **11**
Gelmek.
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

53. **gel:**
Gazel 270
Mısra: **13**
"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet ve çağırma ifadesi.
Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

54. **gel:**
Gazel 271
Mısra: **11**
Gelmek.
Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

55. **gel:**
Gazel 272
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!".
Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

56. **gel:**
Gazel 272
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.
Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

57. **geldi:**-*di*
Gazel 274
Mısra: **3**
(Bahar mevsiminin) Gelmesi, başlaması.
Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

58. **gel:**
Gazel 277
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.
İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

59. **gel:**
Gazel 277
Mısra: **2**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.
İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

60. **gel:**
Gazel 277
Mısra: **4**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.
Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

61. **gel:**
Gazel 277
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!".
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

62. **gel:**
Gazel 277
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!".
Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

63. **gelür:**-*ür*
Gazel 283
Mısra: **14**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.
İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

64. **gel:**
Gazel 289
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

65. **gelür:**-*ür*
Gazel 289
Mısra: **5**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.
Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

66. **gel:**
Gazel 293
Mısra: **6**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.
Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm

67. **gelüp:**-*üp*
Gazel 310
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.
Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

68. **gel:**
Gazel 311
Mısra: **9**
"Buyur, gel" anlamlarında kullanılan davet ve çağırma ifadesi.
Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

69. **gel:**
Gazel 316
Mısra: **12**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.
Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḫālüm bir yana olsun dirin

70. **gelüp:**-*üp*
Gazel 321
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

71. **gel:**
Gazel 326
Mısra: **13**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.
Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

72. **gel:**
Gazel 330
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭıraş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

73. **gel:**
Gazel 343
Mısra: **3**
"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

74. **gel:**
Gazel 347
Mısra: **14**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

75. **gelmez:**-*mez*
Gazel 358
Mısra: **13**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.
Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̱mān illerin

76. **gel:**
Gazel 360
Mısra: **6**
"Buyur, gel" anlamlarında kullanılan davet ve çağırma ifadesi.
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

77. **geldi:**-*di*
Gazel 367
Mısra: **7**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

78. **gelen:**-*en*
Gazel 369
Mısra: **10**
Gelmek.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

79. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 371
Mısra: **4**
Gelmek.
Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

80. **gelür:**-*ür*
Gazel 374
Mısra: **6**
Gelmek.
Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

81. **gel:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Gel hele! ‖ hadi.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

82. **gel:**
Gazel 376

Mısra: **3**
Gel hele! ‖ *hadi.*
Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

83. **gelür:**-*ür*
Gazel 377
Mısra: **13**
Görünmek, zannolunmak.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

84. **gelür:**-*ür*
Gazel 378
Mısra: **4**
Gelmek.
N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

85. **gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 380
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

86. **gelür:**-*ür*
Gazel 391
Mısra: **7**
Gelmek. II Öyle düşünmek.
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

87. **gel:**
Gazel 395
Mısra: **3**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

88. **gel:**
Gazel 403
Mısra: **13**
Gel hele! ‖ *hadi.*
Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

89. **geldi:**-*di*
Gazel 403
Mısra: **14**
Gelmek, ortaya çıkmak.
Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

90. **gelse:**-*se*
Gazel 406
Mısra: **10**
Gelmek.
Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

91. **gelüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 407
Mısra: **8**
Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.
Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

92. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 408
Mısra: **11**
(Bir kimse veya yer üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

93. **gelmiş:**
Gazel 411
Mısra: **14**
Gelmek.
Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

94. **gel:**
Gazel 413
Mısra: **14**
Gelmek.
İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma

95. **geldüm:**-*d, -üm*
Gazel 417
Mısra: **2**
Gelmek.
Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına

96. **gelür:**-*ür*
Gazel 421
Mısra: **10**
Gelmek.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

97. **gel:**
Gazel 427
Mısra: **13**
Gel hele! ‖ *hadi.*
Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini

98. **gel:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Gel hele! ‖ *hadi.*
İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

99. **gelse:**-*se*
Gazel 432
Mısra: **8**
Gelmek.
Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

100. **geldükce:**-*dükce*
Gazel 445

Mısra: **4**
Geldiği zaman.
Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri

101. **gelüp:**-*üp*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Gelmek, ulaşmak, varmak.
Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

gel-:

1. **geldi:**-*di*
Gazel 54
Mısra: **10**
Belirmek, ortaya çıkmak.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

2. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

3. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **14**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

4. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **12**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

5. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **6**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

6. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

7. **gelür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

8. **gelür:**-*ür*
Gazel 101
Mısra: **1**
Gelse.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

9. **gelür:**-*ür*
Gazel 101
Mısra: **4**
Bir maksatla bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

10. **gelür:**-*ür*
Gazel 101
Mısra: **14**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.
Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür

11. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 121
Mısra: **9**
Bir maksatla bir yere uğramak,gelmek, ziyaret etmek..
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

12. **geldügin:**-*düg, -in*
Gazel 125
Mısra: **6**
Gelmek.
Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

13. **gelüp:**-*üp*
Gazel 170
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.
Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

14. **gelür:**-*ür*
Gazel 170
Mısra: **4**
(Bir yere) Gelmek.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre oldugım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

15. **gelür:**-*ür*
Gazel 179
Mısra: **14**
(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

16. **gel:**
Gazel 180

Mısra: **8**
"Gel" çağırma sözü.
Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

17. **geldi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

18. **gelse:**-*se*
Gazel 216
Mısra: **11**
1. Belirmek, ortaya çıkmak. 2.Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak.
Devr-i ḥüsnüñde ḥayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

19. **geldi:**-*di*
Gazel 223
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak II Uçmak.
Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

20. **gel:**
Gazel 256
Mısra: **9**
"Gel" çağırma sözü.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

21. **geldi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **8**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

22. **geldi:**-*di*
Gazel 267
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫṣ-i ḥüsn içün her çend gül

23. **gelür:**-*ür*
Gazel 292
Mısra: **11**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

24. **geldi:**-*di*
Gazel 297
Mısra: **8**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.
Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

25. **gele:**--
Gazel 352
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.
Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

26. **gelmez:**-*mez*
Gazel 353
Mısra: **5**
Bir hal bir kimseye hakim olmak , iyi durumlar için kaplamak, olumlu etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

27. **geldi:**-*di*
Gazel 359
Mısra: **6**
(Belli bir zamanın) Gelmesi.
Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

28. **gelmez:**-*mez*
Gazel 366
Mısra: **14**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.
Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

29. **gelen:**-*en*
Gazel 369
Mısra: **2**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen

30. **gelen:**-*en*
Gazel 369
Mısra: **4**
Gelmek.
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

31. **gelen:**-*en*
Gazel 369
Mısra: **6**
Gelmek.
Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

32. **gelen:**-*en*
Gazel 369

Mısra: **8**
Gelmek.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ
ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına
mihr-i ʿālem-ārādur
gelen

33. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 381
Mısra: **11**
Gelmek, ulaşmak, varmak.
Ḥālāt-ı nezʿa geldüm
döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı
kūy-ı nigāre ḳarşu

34. **geldi:**-*di*
Gazel 394
Mısra: **7**
Gelmek.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña
Ḥaḳ'dan tāze bir
cāndur yine

35. **geldi:**-*di*
Gazel 400
Mısra: **11**
Gelmek.
Her ṭarafdan geldi yüz āşūb
u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar
ol şūḫ-ı fettān üstine

36. **geldi:**--*di*
Gazel 406
Mısra: **1**
Bulmak, karşılaşmak.
Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma

37. **geldi:**--*di*
Gazel 407
Mısra: **10**
Bulmak, karşılaşmak.
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ
ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü
perīşān mā-cerālar
başuma

38. **gelüp:**-*üp*
Gazel 419
Mısra: **8**
Gelmek, ortaya çıkmak.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı
ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her gice

39. **gelüp:**--*üp*
Gazel 419
Mısra: **11**
Gelmek.
Başum ucına gelüp yār-ı
hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni
şemʿ-i şebistān her
gice

40. **gelüp:**-*üp*
Gazel 427
Mısra: **6**
Gelmek, ortaya çıkmak.
Cilve itmek dilese bir gice
ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur
zeyn içün menzilini

41. **gelen:**-*en*
Gazel 438
Mısra: **14**
Gelmek.
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen
ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

42. **geldi:**-*di*
Gazel 444
Mısra: **6**
Gelmek, ortaya çıkmak.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre gönlüm
geldi seyrān günleri

43. **geldi:**-*di*
Gazel 445
Mısra: **2**
Gelmek.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı
seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle
imdi geldi cevlān
günleri

44. **geldi:**-*di*
Gazel 446
Mısra: **4**
Gelmek.
Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne bir ḫaberleri

gel imdi:

1. **gel imdi:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gel şimdi II
Dikkatini ver.
Muʿārıż oldı göñül cāna
sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ
ortada kāmrān kim
olur

geldi:

1. **geldi:**
Gazel 52
Mısra: **5**
(Vakti, zamanı) gelmek. Ortaya çıkmak.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun
ʿāṣıḳa
Yaraşur cān bezmine
müşgīn ḳadeḥ

gelemez kendü-:

1. **gelemez kendü-:**-*ye*
Gazel 103
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kendine gelemez.
Dil şöyle geçdi kim
gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına
aġu mı ḳatdılar

gelen:

1. **gelen:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Ulaşan, uğrayan (kişi).
Müjde iy dil- ḫaste kim yār-
ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider
devr-i Mesīhā'dur
gelen

geleydi:

1. **geleydi:**
Gazel 431
Mısra: **3**
Gelseydi.
Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam

bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī

gelicek:

1. **gelicek:**
Gazel 391
Mısra: **12**
Gelince, ortaya çıkınca.
Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

gelme:

1. **gelmeyince:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Gelmemek, uğramamak.
Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

gelmedin:

1. **gelmedin:**
Gazel 261
Mısra: **5**
Gelmeden, yaklaşmadan.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḥsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

gelmez:

1. **gelmez:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Gelmez.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

2. **gelmez:**
Gazel 229
Mısra: **12**
Gelmez.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

3. **gelmezse:**-*se*
Gazel 256
Mısra: **2**
Gelmezse.
İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

4. **gelmez:**
Gazel 327
Mısra: **2**
Gelmez (beklenmez).
Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

5. **gelmezsin:**
Gazel 329
Mısra: **3**
Gelmez, uğramaz.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

6. **gelmez:**-*mez*
Gazel 368
Mısra: **12**
Bulunmaz.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

7. **gelmez:**--*mez*
Gazel 434
Mısra: **10**
Gelmez, uğramaz.
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

gelmez mi:

1. **gelmez mi:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelmez mi, bulunmaz mı.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

gelmezsin:

1. **gelmezsin:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Söz konusu şeye sahip olma tutkusu içinde bulunmamak; önem vermemek; hiçbir şeye değer verecek durumda olmamak.
Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

gelüp geçdi:

1. **gelüp geçdi:**
Gazel 155
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek (zamanın hızla geçmesi bağlamında).
Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

gelüp gitme-:

1. **gelüp gitme-:**-*me, -ye*
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip gitmek II Güneş için doğup batmak.
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

gelür:

1. **gelür:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Gelmek ll doğmak, yaşamak.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

2. **gelür:**
Gazel 73

Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.
Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

3. **gelür:**
Gazel 102
Mısra: **11**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.
Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

4. **gelür:**
Gazel 129
Mısra: **2**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.
Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

5. **gelür:**
Gazel 276
Mısra: **9**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.
Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

6. **gelür:**
Gazel 362
Mısra: **14**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

gelür geçer:

1. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelir geçer (hızlı anlamında).
Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

2. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek.
ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

3. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek.
Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

4. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek.
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

5. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek.
İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

6. **gelür geçer:**
Gazel 129
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelip geçmek.
Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

gelür mi:

1. **gelür mi:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gelir mi.
Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

genc:

1. **genc-i:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Far. Hazine, define, kenz.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

2. **genc:**
Gazel 231
Mısra: **12**
(Fars.) Hazîne.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḥaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḫüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

3. **gencin:**-*in*
Gazel 281
Mısra: **6**
Far. Hazine, define, kenz.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

4. **genc:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Far. Hazine, define, kenz.
Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

5. **genc:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Far. Hazine, define, kenz.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

genc-i firāvāne:

1. **genc-i firāvāne:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hazinenin bolluğu.

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah

genc-i ġam-ı ʿışḳ:

1. **genc-i ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdinin hazinesi. II Aşkın derdi, kederi.

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ṣevāb degül

genc-i ḥüsnüñ:

1. **genc-i ḥüsnüñ:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

genc-i ḫużūr:

1. **genc-i ḫużūr:**
Gazel 224
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur hazinesi.

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

genc-i ʿışḳ-:

1. **genc-i ʿışḳ-:**-*ı*
Gazel 214
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hazinesi.

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

genc-i mihr:

1. **genc-i mihr:**-*üñ*
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneşin hazinesi II sevgilinin hazinesi.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

genc-i ruḥ-:

1. **genc-i ruḫ-:**-*uñ*
Gazel 214
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının hazinesi.

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

genc-i ruḥsār:

1. **genc-i ruḫsār:**-*uñ*
Tahmis 1
Mısra: **19**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının hazinesi.

Dolanup āşüfte diller genc-i ruḫsāruñ senüñ
Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar

genc-i vaṣl-:

1. **genc-i vaṣl-:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşmanın kıymeti,hazinesi.

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ

gencīne:

1. **gencīnedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **5**
Hazine.

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

gencīne-i gevher:

1. **gencīne-i gevher:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mücevher hazinesi.

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

gencīne-i hüsn-:

1. **gencīne-i hüsn-:**-*üñ, --de*
Gazel 130
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

ger:

1. **ger:**
Gazel 18
Mısra: **12**
Eğer, şayet, ancak.

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

2. **ger:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Eğer, şayet, şart edatı.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur

sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

3. **ger:**

Gazel 34
Mısra: **13**
"Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

4. **ger:**

Gazel 38
Mısra: **6**
"Eğer" kelimesinin kısaltılmışı.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

5. **ger:**

Gazel 40
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan şekli.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

6. **ger:**

Gazel 54
Mısra: **1**
Eğer, şayet, ancak.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ

7. **ger:**

Gazel 59
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan şekli.

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

8. **ger:**

Gazel 63
Mısra: **5**
"Eğer" edatı.

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

9. **ger:**

Gazel 71
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

10. **ger:**

Gazel 97
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter

11. **ger:**

Gazel 117
Mısra: **5**
"Eğer" bağlacı.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

12. **ger:**

Gazel 139
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

13. **ger:**

Gazel 152
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

14. **ger:**

Gazel 163
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

15. **ger:**

Gazel 179
Mısra: **2**
"Eğer" bağlacı.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

16. **ger:**

Gazel 192
Mısra: **6**
"Eğer" edatı.

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

17. **ger:**

Gazel 199
Mısra: **11**
"Eğer" edatı.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḫaẓẓ

18. **ger:**

Gazel 226
Mısra: **9**
"Eğer" bağlacı.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

19. **ger:**

Gazel 246
Mısra: **4**
"Eğer" bağlacı.

Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

20. **ger:**

Gazel 270
Mısra: **3**
"Eğer, şayet, diyelim ki, ise, -se bile, -sA" anlamındaki şart edatı.

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen güzel

21. **ger:**

Gazel 274
Mısra: **12**
"Eğer" anlamında bağlaç.

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

22. **ger:**

Gazel 292
Mısra: **14**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm

23. **ger:**

Gazel 304
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ ṭutsun mātemüm

24. **ger:**

Gazel 305
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Bizi yıḳardı bezm-i belāda
ṣarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña
sirişkümden āb-ı ġam

25. **ger:**

Gazel 336
Mısra: **13**
"Eğer" anlamında bağlaç.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur
diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur
saña bu iḥsānuñ içün

26. **ger:**

Gazel 341
Mısra: **14**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr
itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile
döndürmez ol şeydā
yüzin

27. **ger:**

Gazel 349
Mısra: **7**
"Eğer" bağlacı.

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ
küfrine ger ḥarc
itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy
dilber müselmān
olmasun

28. **ger:**

Gazel 352
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne
ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḥarāb ise
gülistān ola bir gün

29. **ger:**

Gazel 354
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Göñül ger istemezseñ yüz
ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el
ḳarasın

30. **ger:**

Gazel 358
Mısra: **13**
"Eğer" bağlacı.

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin

31. **ger:**

Gazel 358
Mısra: **13**
"Eğer" bağlacı.

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin

32. **ger:**

Gazel 366
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı
zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger
aşılmazsa çün oldu
müttehem bir gün

33. **ger:**

Gazel 368
Mısra: **13**
Eğer, şayet.

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ
kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden

34. **ger:**

Gazel 371
Mısra: **6**
Eğer, şayet.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa
gerekse oḳa dik
Ger ölürsem
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben

35. **ger:**

Gazel 387
Mısra: **6**
Eğer, şayet.

Mihr içün baş egmezem
gerdūna ḳahruñdan
ḳaçup
Ger ölürsem itmezem
bir ẕerre minnet
kimseye

36. **ger:**

Gazel 408
Mısra: **6**
Eğer, şayet.

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma

37. **ger:**

Gazel 410
Mısra: **7**
Eğer, şayet.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

38. **ger:**

Gazel 422
Mısra: **14**
Eğer, şayet.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

39. **ger:**

Gazel 443
Mısra: **9**
Eğer, şayet.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

40. **ger:**

Gazel 444
Mısra: **2**
Eğer, şayet.

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

41. **ger:**

Gazel 444
Mısra: **10**
Eğer, şayet.

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

42. **ger:**

Müfret 1
Mısra: **1**
Eğer, şayet; şart edatı.

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

gerçek:

1. **gerçek:**

Gazel 33
Mısra: **9**
Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

Şūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

gerçi:

1. **gerçi:**

Gazel 8
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

2. **gerçi:**

Gazel 8
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

3. **gerçi:**

Gazel 9
Mısra: **9**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

4. **gerçi:**

Gazel 9
Mısra: **9**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

5. **gerçi:**

Gazel 12
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

6. **gerçi:**

Gazel 14
Mısra: **9**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

7. **gerçi:**

Gazel 16
Mısra: **14**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

8. **gerçi:**

Gazel 19
Mısra: **11**
Aslında, hakikatte.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

9. **gerçi:**

Gazel 22
Mısra: **10**
Aslında, hakikatte.

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

10. **gerçi:**

Gazel 33
Mısra: **13**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez
çünki oġlandur ḥabīb

11. **gerçi:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi
ara yirde raḳīb

12. **gerçi:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb

13. **gerçi:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.
Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme
Sevdügimde gerçi ol
ṭıfl idi ben şeydā yigit

14. **gerçi:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Aslına bakılırsa, aslında.
Bilmez Muʿīdī kimesne
ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider
ḫāṣ ü ʿām baḥs

15. **gerçi:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.
Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām baḥs

16. **gerçi:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Gerçi, aslında.
Gerçi iy ġamze cānı
gözlersin
Reh-güzerdür hele
bedenden geç

17. **gerçi:**
Gazel 55
Mısra: **13**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.
İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ
metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād
itmez anı dellāl-i çerḫ

18. **gerçi:**
Gazel 57
Mısra: **5**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb
eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ
oldı kebāb telḫ

19. **gerçi:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Ama.
Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaṣ añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup
ol meste ṣavaş añdurur

20. **gerçi:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Ama.
Gerçi saña girībān olmaḳ
diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim
daḥi yeñi yaḳadur

21. **gerçi:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Ama.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni
ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca
ġamzeñ didi kim nişān
benümdür

22. **gerçi:**
Gazel 94
Mısra: **1**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.
Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret
cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum
devāsın şekkerī-
perverdedür

23. **gerçi:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında.
Gerçi dün var idi bende bir
ramaḳ cāndan eşer
Āh kim hecrüñle
ḳalmadı bugün andan
eşer

24. **gerçi:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Aslına bakılırsa, aslında. II Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat..
İy Muʿīdī naẓīre dinmedi
hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ
ġazel didiler

25. **gerçi:**
Gazel 105
Mısra: **3**
Aslına bakılırsa, aslında. II Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat..
Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye
ziyān ister

26. **gerçi:**
Gazel 109
Mısra: **1**
...ise de.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān oynadur

27. **gerçi:**
Gazel 121
Mısra: **1**
"Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ben gerçi gedāyam ne
zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-
i sīm-berüm var

28. **gerçi:**
Gazel 127
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi kim vaḫşīdür iy dil ol
perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir

nefes görseñ ne ādem
cānıdur

29. **gerçi:**
Gazel 133
Mısra: **1**
(Şart anlamı taşıyan cümlelerde) Her ne kadar, ... ise de, vakıa.
Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḥm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

30. **gerçi:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında, doğrusu.
Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

31. **gerçi:**
Gazel 137
Mısra: **10**
"Aslında" anlamında zarf.
Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

32. **gerçi:**
Gazel 153
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān gönlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

33. **gerçi:**
Gazel 153
Mısra: **11**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

34. **gerçi:**
Gazel 154
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

35. **gerçi:**
Gazel 158
Mısra: **13**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

36. **gerçi:**
Gazel 164
Mısra: **13**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

37. **gerçi:**
Gazel 164
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

38. **gerçi:**
Gazel 165
Mısra: **1**
...ise de.
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

39. **gerçi:**
Gazel 165
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

40. **gerçi:**
Gazel 171
Mısra: **6**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḥaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

41. **gerçi:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Ama.
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

42. **gerçi:**
Gazel 197
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

43. **gerçi:**
Gazel 200
Mısra: **5**
"Her ne kadar" anlamında zarf.
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẓẓ

44. **gerçi:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Aslına bakılırsa, aslında || Her ne kadar, ...ise de || Ama, ancak, fakat, lâkin.
Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

45. **gerçi:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Gerçi.
Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ

Görmedük ne diyelüm
dünyede senden fāriġ

46. **gerçi:**
Gazel 236
Mısra: **11**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ

47. **gerçi:**
Gazel 237
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.
Gitmek ister gerçi dil
şehrüñden ammā
n'eylesün
Baġlamışdur yolların
zülf-i girih-gīrün senüñ

48. **gerçi:**
Gazel 239
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ

49. **gerçi:**
Gazel 244
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz
ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine
güldükce rūḥ-efzālıġuñ

50. **gerçi:**
Gazel 252
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir
laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri
çuḳurdadur ayaġı
lālenüñ

51. **gerçi:**
Gazel 253
Mısra: **7**
1. her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
Müşterīyem gerçi eşk-i
çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül
dirler behāsı Yūsuf'uñ

52. **gerçi:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Ama.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise kem
degül

53. **gerçi:**
Gazel 264
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her
dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül

54. **gerçi:**
Gazel 264
Mısra: **13**
"Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü
ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ
olmaz āl eyler göñül

55. **gerçi:**
Gazel 268
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül

56. **gerçi:**
Gazel 271
Mısra: **7**
Aslında, zaten, gerçi.
Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen güzel

57. **gerçi:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
Gerçi dil bir bendedür
pīrüze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü
ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

58. **gerçi:**
Gazel 279
Mısra: **3**
"Her ne kadar ... ise de" anlamında zarf.
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez
nālem ol meh gerçi
kim
Uyumaz gökde
melekler bu
fiġānumdan benüm

59. **gerçi:**
Gazel 282
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı
baḫt-ı siyehkārum
benüm

60. **gerçi:**
Gazel 284
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Dil nişān-ı tīr olup gerçi
nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa
bir nişānumdur benüm

61. **gerçi:**
Gazel 287
Mısra: **8**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Degme yire ḳonmaz iken
zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim
āḫir budur dāmum
benüm

62. **gerçi:**
Gazel 289
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḥi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

63. **gerçi:**
Gazel 291
Mısra: **9**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

64. **gerçi:**
Gazel 293
Mısra: **17**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gönlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

65. **gerçi:**
Gazel 295
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

66. **gerçi:**
Gazel 299
Mısra: **9**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

67. **gerçi:**
Gazel 308
Mısra: **11**
...ise de.
Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet gönlüme uydum anı dāstān eyledüm

68. **gerçi:**
Gazel 321
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

69. **gerçi:**
Gazel 323
Mısra: **6**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

70. **gerçi:**
Gazel 335
Mısra: **17**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

71. **gerçi:**
Gazel 358
Mısra: **4**
"Her ne kadar ... ise de" anlamında zarf.
Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin

72. **gerçi:**
Gazel 365
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.
Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

73. **gerçi:**
Gazel 366
Mısra: **13**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

74. **gerçi:**
Gazel 378
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

75. **gerçi:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

76. **gerçi:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

77. **gerçi:**
Gazel 385
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

78. **gerçi:**
Gazel 385
Mısra: **11**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

79. **gerçi:**
Gazel 386
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

80. **gerçi:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Gerçi müşkildür ża‘īf olmaḳ Mu‘īdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

81. **gerçi:**
Gazel 400
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

82. **gerçi:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Pīr olup gerçi Mu‘īdī bir ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine

83. **gerçi:**
Gazel 405
Mısra: **11**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ‘ışḳ dāġı üstine

84. **gerçi:**
Gazel 407
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

85. **gerçi:**
Gazel 415
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

86. **gerçi:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Gerçi derd oldı baña ‘ışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ‘ālemüñ dermānına

87. **gerçi:**
Gazel 420
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

88. **gerçi:**
Gazel 420
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā’ide imkān olup ol yaña geçilse

89. **gerçi:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Gerçi nevrūz oldı ‘ālem ‘īş ile ‘işretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi

90. **gerçi:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

91. **gerçi:**
Gazel 445
Mısra: **5**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

92. **gerçi:**
Gazel 446
Mısra: **7**

Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

93. **gerçi:**
Gazel 447
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

gerden:

1. **gerden:**-*üm*
Gazel 207
Mısra: **12**
Boyun.
Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

2. **gerdenin:**-*in*
Gazel 353
Mısra: **4**
Boyun, gerdan.
Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-şürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

gerd-i melāl:

1. **gerd-i melāl:**
Murabba 1
Mısra: **23**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzün, keder tozu.
Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

gerd-i riyā:

1. **gerd-i riyā:**-*dan*
Murabba 4
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Riya tozu.
Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm

gerdūn:

1. **gerdūn:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Dünya; felek, baht.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

2. **gerdūna:**-*a*
Gazel 387
Mısra: **5**
Dünya, felek.
Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

3. **gerdūn:**
Gazel 433
Mısra: **10**
Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.
Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

gereg:

1. **geregi:**-*i*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Gerektiği gibi, icabınca.
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

gerek:

1. **gerek:**
Gazel 7
Mısra: **12**
Elzem, lazım, olmalı.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **gerek:**
Gazel 7
Mısra: **12**
Elzem, lazım, olmalı.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **gerek:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Elzem, lazım, olmalı.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

4. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 17
Mısra: **6**
Gerek, lazım.
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

5. **gerek:**
Gazel 18
Mısra: **11**
Gerek, -malı, meli.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

6. **gerek:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Gerek, -malı, meli.
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

7. **gerek:**
Gazel 36
Mısra: **5**

Gerek, -malı, meli.

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

8. **gerek:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Gerek, -malı, meli.

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

9. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **6**
Gerekli olmak.

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

10. **gereksin:**-*sin*
Gazel 98
Mısra: **5**
Gerekli, lazım.

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

11. **gerek:**
Gazel 102
Mısra: **2**
"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "İster" anlamında kullanılır.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

12. **gerek:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Gerek.

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür

13. **gerek:**
Gazel 127
Mısra: **14**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

14. **gerek:**
Gazel 162
Mısra: **3**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaṣuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

15. **gerek:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Ḳaḥpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

16. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 203
Mısra: **1**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

17. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 205
Mısra: **11**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

18. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **1**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

19. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **2**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

20. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **4**
"Herhâlde" anlamında olup şart cümlelerinde üstün ihtimali bildirir.

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek

21. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **6**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

22. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Gerek.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

23. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Gerek, gerekli.

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

24. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **12**
Gerek.

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

25. **gerek:**
Gazel 224
Mısra: **14**
Gerek.
Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

26. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Gerek.
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḲıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

27. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **2**
Gerek.
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḲıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

28. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **4**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṯār itsem gerek

29. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **6**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

30. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Gerek, lazım.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

31. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **10**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

32. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **12**
Gerek, -malı, meli.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

33. **gerek:**
Gazel 225
Mısra: **14**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

34. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Elzem, lazım, olmalı.
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

35. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Gerek.
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

36. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Gerek, gerekli.
ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

37. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Gerek, lazım.
Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

38. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **8**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

39. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Gerek, lazım.
Ṣol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

40. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **12**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

41. **gerek:**
Gazel 226
Mısra: **14**
-malı, -meli .
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

42. **gerek:**
Gazel 227
Mısra: **6**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

43. **gerek:**
Gazel 240
Mısra: **12**
"Olmalı"

anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

44. **gerek:**
Gazel 252
Mısra: **7**
Elzem, lazım, olmalı.
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

45. **gerek:**
Gazel 260
Mısra: **7**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

46. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 274
Mısra: **13**
Gerek, lazım, olmalı.
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

47. **gerek:**
Gazel 288
Mısra: **7**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.
Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

48. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 318
Mısra: **1**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dütāsından

49. **gerekse:**-*se*
Gazel 319
Mısra: **12**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

50. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 332
Mısra: **2**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken

51. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 348
Mısra: **3**
Gerek değil, lazım değil.
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

52. **gerek:**
Gazel 350
Mısra: **5**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.
Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

53. **gerek:**
Gazel 355
Mısra: **15**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.
İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

54. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 355
Mısra: **1**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Muʿciz-i īsā gerekmez laʿl-i dilber var iken
Āb-ı Ḫıżr añmañ şarāb-ı rūḥ-perver var iken

55. **gerek:**
Gazel 371
Mısra: **3**
Gerekli, lazım.
Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

56. **gerek:**
Gazel 371
Mısra: **5**
Lazım, elzem.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

57. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 373
Mısra: **6**
Lazım, elzem.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu

58. **gerek:**
Gazel 375
Mısra: **14**
Lazım, elzem.
ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

59. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 381
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

60. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 395
Mısra: **2**
Lazım, elzem.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān

gerekdür pāk-dāmenler yine

61. **gerekmez:**--*mez*
Gazel 398
Mısra: **5**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

62. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 416
Mısra: **6**
Olmalı.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına

63. **gerek:**
Gazel 421
Mısra: **8**
Gerekli, lazım.
Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

64. **gerek:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Lazım, elzem.
Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

65. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **20**
Gerek, -malı, meli.
El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

66. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **15**
Gerek, -malı, meli.
Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol ṣeydāyı gör

67. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **10**
Gerek, -malı, meli.
Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

68. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **5**
Gerek, -malı, meli.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

69. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **4**
Gerek, -malı, meli.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

70. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **3**
Gerek, -malı, meli.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

71. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **2**
Gerek, -malı, meli.
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṯār itsem gerek

72. **gerek:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
Gerek, -malı, meli.
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṯār itsem gerek

gerekmez:

1. **gerekmez:**
Gazel 138
Mısra: **17**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

2. **gerekmez:**
Gazel 229
Mısra: **11**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

3. **gerekmez:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi; lazım değil, lüzum yok II istemez.
İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

gerekse:

1. **gerekse:**-*se*
Gazel 371
Mısra: **5**
Gerekirse.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

2. **gerekse:**-*se*
Gazel 421
Mısra: **8**
Gerekirse.
Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

germ:

1. **germ:**
Gazel 74

Mısra: **13**
Far. Sıcak, hararet.
Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

2. **germ:**
Gazel 176
Mısra: **12**
Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.
Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

3. **germ:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

4. **germ:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Far. Sıcak, hararet.
Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

5. **germ:**
Tahmis 3
Mısra: **14**
Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.
Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

germ ol-:

1. **germ ol-:**-*ur*
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.
Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

2. **germ ol-:**-*up*
Murabba 4
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.
Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

germ-ā-germ:

1. **germ-ā-germ:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Sımsıcak, kızışıp ısınmış, pek kızışmış.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

getür:

1. **getürdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **3**
Getirmek, taşımak.
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

2. **getürdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **3**
Taşımak, getirmek; sunmak, takdim etmek.
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña

3. **getür:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Getirmek, nakletmek.
Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

4. **getür:**
Gazel 53
Mısra: **4**
(Bir şeyi) getirmek.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

5. **getür:**
Gazel 117
Mısra: **2**
...haline erişmek.
Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

6. **getür:**
Gazel 117
Mısra: **6**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.
İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

7. **getür:**
Gazel 117
Mısra: **8**
(Bir şeyi) getirmek.
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

8. **getür:**
Gazel 117
Mısra: **10**
(Bir şeyi) getirmek.
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

9. **getür:**
Gazel 131
Mısra: **3**
(Bir şeyi) getirmek.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

10. **getürdiler:**-*di, -ler*
Taştir 1
Mısra: **6**
Gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

getür-:

1. **getüren:**-*en*
Gazel 54
Mısra: **4**
Eriştirmek, ulaştırmak.
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

2. **getür:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Gelmesini sağlamak.
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

3. **getür:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Getir.
Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

4. **getürdi:**-*di*
Gazel 190
Mısra: **6**
(Bir araya) Getirmek, birleştirmek.
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgünuñ getürdi nā-gehān āteş

5. **getürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 317
Mısra: **2**
Eriştirmek, ulaştırmak.
İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

getürme:

1. **getürme:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Getirmemek II ulaştırmamak.
Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

2. **getürme:**
Gazel 99
Mısra: **11**
Getirmemek II ulaştırmamak.
Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

getürmez:

1. **getürmez:**
Gazel 439
Mısra: **8**
Getirme.
İy perī ḳarşuñda ḫayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

gevher:

1. **gevherdür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **14**
Cevher, mücevher, elmas, inci.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

2. **gevher:**
Gazel 127
Mısra: **14**
(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.
Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

3. **gevher:**
Gazel 388
Mısra: **9**
Far. Mücevher, elmas.
Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

4. **gevher:**
Gazel 393
Mısra: **10**
Far. Mücevher, elmas.
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

gevher-efşān-:

1. **gevher-efşāndur:**-*dur*
Gazel 234
Mısra: **4**
Cevher saçan.
Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

gevher-efşān:

1. **gevher-efşān:**
Gazel 390
Mısra: **10**
İnci saçmak.
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

gevher-feşān:

1. **gevher-feşān:**
Gazel 185
Mısra: **14**
Far. inci saçan.
Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış

gevher-i nā-yāb:

1. **gevher-i nā-yāb:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**

Benzeri olmayan eşsiz bir inci.

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

gevher-i ter-:

1. **gevher-i ter-:**--*den*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze cevher.

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

gevher-i yegāne:

1. **gevher-i yegāne:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz mücevher.

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

gevher-i yek-dāne-:

1. **gevher-i yek-dāne-:**--*dür*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eşi olmayan tek taneli cevher.

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

gey:

1. **geydi:**-*di*
Gazel 44
Mısra: **1**
Giymek, bürünmek.

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

2. **geyüp:**
Gazel 417
Mısra: **5**
Giymek.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

gey-:

1. **geydi:**-*di*
Gazel 146
Mısra: **6**
Giyinmek, bürünmek.

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

2. **geyer:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **10**
Giyinmek, kuşanmak.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

geydügi:

1. **geydügi:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Giydiği.

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

geydür:

1. **geydürdi:**-*di*
Gazel 415
Mısra: **6**
Giydirmek.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

gez:

1. **gezerler:**-*er*, -*ler*
Gazel 150
Mısra: **6**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

2. **gezer:**-*er*
Gazel 290
Mısra: **1**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

3. **gezer:**-*er*
Gazel 373
Mısra: **2**
Dolaşmak.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

gezmeg:

1. **gezmegi:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **8**
Gezmek.

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

gezmiş-:

1. **gezmişe:**-*e*
Gazel 140
Mısra: **5**
Gezmek, dolaşmak, seyretmek.

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḥ-ı cānāna ber-ā-ber

gibi:

1. **gibi:**
Gazel 2
Mısra: **9**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **gibi:**

Gazel 2
Mısra: **9**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **gibi:**

Gazel 3
Mısra: **5**
"-e benzer"anlamında benzetme edatı; -e yakışır biçimde, -e uygun.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

4. **gibi:**

Gazel 3
Mısra: **5**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

5. **gibi:**

Gazel 5
Mısra: **2**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

6. **gibi:**

Gazel 5
Mısra: **2**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

7. **gibi:**

Gazel 7
Mısra: **11**
Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

8. **gibi:**

Gazel 7
Mısra: **13**
-e benzer. Benzerlik bildirir.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

9. **gibi:**

Gazel 7
Mısra: **11**
Benzetme edatı "gibi" (-e benzer).

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

10. **gibi:**

Gazel 7
Mısra: **13**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

11. **gibi:**

Gazel 9
Mısra: **14**
"-e benzer"anlamında benzetme edatı; -e yakışır biçimde, -e uygun.

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

12. **gibi:**

Gazel 9
Mısra: **14**
Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

13. **gibi:**

Gazel 18
Mısra: **3**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

14. **gibi:**

Gazel 20
Mısra: **1**
Benzetme edatı II -e benzer.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

15. **gibi:**

Gazel 21
Mısra: **3**
Benzetme edatı ll -e benzer.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

16. **gibi:**

Gazel 23
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

17. **gibi:**

Gazel 24
Mısra: **7**
Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse.

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

18. **gibi:**

Gazel 26
Mısra: **2**
"-e benzer"

anlamında kullanılan bir benzetme edatı.
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

19. **gibi:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Benzetme edatı II -e benzer.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

20. **gibi:**
Gazel 28
Mısra: **9**
"Gibi" edatı.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

21. **gibi:**
Gazel 28
Mısra: **12**
"Gibi" edatı.
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

22. **gibi:**
Gazel 29
Mısra: **11**
"Gibi" edatı.
Benzerlik anlamı verir.
Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

23. **gibi:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Benzetme edatı, gibi II -e benzer; tıpkı, aynı şekilde.
İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

24. **gibi:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Benzerlik edatı.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

25. **gibi:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Gibi benzetme edatı.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

26. **gibi:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Gibi, misali, benzeri anlamındaki edat.
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

27. **gibi:**
Gazel 34
Mısra: **10**
"Gibi" edatı.
Benzerlik anlamı verir.
Gösterür oldı zenaḥdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

28. **gibi:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse.
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

29. **gibi:**
Gazel 39
Mısra: **12**
"Gibi" edatı.
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

30. **gibi:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Benzetme edatı ll Gibi.
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst

31. **gibi:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Benzerlik edatı.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

32. **gibi:**
Gazel 50
Mısra: **10**
-e benzer.
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

33. **gibi:**
Gazel 52
Mısra: **8**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

34. **gibi:**
Gazel 61
Mısra: **13**
"Gibi" benzetme edatı.
Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

35. **gibi:**
Gazel 72
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

36. **gibi:**
Gazel 73
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında

kullanılan bir benzetme edatı.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

37. **gibi:**
Gazel 73
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

38. **gibi:**
Gazel 73
Mısra: **9**
"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

39. **gibi:**
Gazel 79
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

40. **gibi:**
Gazel 85
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

41. **gibidür:**--*dür, -*
Gazel 95
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür

42. **gibi:**
Gazel 101
Mısra: **2**
"- e benzer, misal" anlamında edat.

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

43. **gibi:**
Gazel 109
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

44. **gibi:**
Gazel 112
Mısra: **5**
"gibi" benzetme edatı.

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

45. **gibi:**
Gazel 116
Mısra: **7**
"gibi" benzetme edatı.

İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi gönlüñ yoḫsa mermerden midür

46. **gibi:**
Gazel 117
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür

47. **gibi:**
Gazel 119
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

48. **gibi:**
Gazel 122
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

49. **gibi:**
Gazel 123
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

50. **gibi:**
Gazel 130
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

51. **gibi:**
Gazel 138
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

52. **gibi:**
Gazel 140
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

53. **gibi:**
Gazel 144
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Girdi zülfüñ ẓulmetine
cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
eser

54. **gibi:**
Gazel 144
Mısra: **10**
"- e benzer,
misal" anlamında edat.
Göricek ḳan aġladuġım ol
kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde
zaḥm-ı peykāndan eser

55. **gibi:**
Gazel 159
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü
dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-
pīşe sitemkār olmaz

56. **gibi:**
Gazel 159
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

57. **gibi:**
Gazel 160
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin
gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu
deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz

58. **gibi:**
Gazel 163
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
Mevsim-i güldür yine ḳan
aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi
geçdi günüm gülzārsuz

59. **gibi:**
Gazel 167
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ
meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı
dīdārlaruz biz

60. **gibi:**
Gazel 171
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Gülşende ġonçeye aġız
açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi
oḳur kitāb-ı nāz

61. **gibi:**
Gazel 179
Mısra: **1**
"- e benzer"
anlamında edat.
Āh kim deldi derūnum ney
gibi tīr-i heves
Bu belāya
uġramazdum ger ezel
ṭutsam nefes

62. **gibi:**
Gazel 180
Mısra: **5**
"- e benzer"
anlamında edat.
Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res

63. **gibi:**
Gazel 184
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Derūnum nāvek-i hicrān ile
olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim
ḳaddüm kemān gibi
dü-tā olmış

64. **gibi:**
Gazel 186
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti
Āyīne gibi göñlüme
virüp ṣafā yitiş

65. **gibi:**
Gazel 186
Mısra: **11**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-
gāneler gibi
Ben derdmende olmış
iken āşnā yitiş

66. **gibi:**
Gazel 186
Mısra: **14**
"- e benzer"
anlamında edat.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca
özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā yitiş

67. **gibi:**
Gazel 187
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Berber-i hindū gibi eşküm
ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına
āyīneler zeyn eylemiş

68. **gibi:**
Gazel 188
Mısra: **5**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege
her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü
laʿlüñ şeker zeyn
eylemiş

69. **gibi:**
Gazel 194
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş
ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi
ḫod-nümālıḳdur ġaraż

70. **gibi:**
Gazel 194
Mısra: **13**
"- e benzer"
anlamında edat.
Kūy-ı dilberde
Muʿīdī sürünür itler
gibi
N'itsün ol āhū ile bir
āşnālıḳdur ġaraż

71. **gibi:**
Gazel 197
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār ḫaṭṭ

72. **gibi:**
Gazel 198
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir
zamān gibi
Oldı nihān fitne iken
āşkār ḫaṭṭ

73. **gibi:**
Gazel 200
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ

74. **gibi:**
Gazel 201
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Delinmezdi firāḳ odıyla
baġrum
Hevāya olmasam ney
gibi tābiʿ

75. **gibi:**
Gazel 207
Mısra: **5**
"- e benzer"
anlamında edat.
Pervāne gibi yirini od itdi
göñlümüñ
Ṣemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı
ḳamerden yaḳar çerāġ

76. **gibi:**
Gazel 207
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
Zülfüñ şebinde meclis-i
ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi
gerden yaḳar çerāġ

77. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Cān u dil mevc urmasa her
yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi
aġ

78. **gibi:**
Gazel 209
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre
ṣancırsın cigerler her
ṭaraf

79. **gibi:**
Gazel 212
Mısra: **14**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy
ehl-i derd
Ḫamdülillāh ki
Muʿīdī gibi var
ḫayrü'l-ḫalef

80. **gibidür:**-*dür*
Gazel 213
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür
Yiter ölince gedā
göñlüme ol deñlü kefāf

81. **gibi:**
Gazel 214
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile
baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu
müşg-bār zülf

82. **gibi:**
Gazel 216
Mısra: **2**
"- e benzer, misal" anlamında edat.
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān oynamaḳ

83. **gibi:**
Gazel 218
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-
būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre
ʿāşıḳ

84. **gibi:**
Gazel 218
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
N'içün bī-gāne gibi
deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol
āşnālıḳ

85. **gibi:**
Gazel 225
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Siz yatup ārām idüñ bir dem
ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi
feryād ü zār itsem
gerek

86. **gibi:**
Gazel 230
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk

87. **gibi:**
Gazel 231
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḳāmetüñ şimşādını āhum
yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ

88. **gibi:**
Gazel 233
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Baḳmaduñ çihre-i zerdümle
gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ

89. **gibilerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 233
Mısra: **12**
Benzetme edatı.
Hey ne itdür varup adum
geçe yanuñda raḳīb

Sözini diñleme luṭf
eyle anuñ gibilerüñ

90. **gibi:**
Gazel 237
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

91. **gibi:**
Gazel 238
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

92. **gibi:**
Gazel 238
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

93. **gibi:**
Gazel 239
Mısra: **11**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

94. **gibi:**
Gazel 240
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

95. **gibi:**
Gazel 241
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

96. **gibi:**
Gazel 242
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

97. **gibi:**
Gazel 248
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

98. **gibi:**
Gazel 249
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

99. **gibi:**
Gazel 249
Mısra: **10**
"-e benzer"
anlamında edat.
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

100. **gibi:**
Gazel 250
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

101. **gibi:**
Gazel 250
Mısra: **14**
"- e benzer"
anlamında edat.
Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

102. **gibi:**
Gazel 251
Mısra: **13**
"- e benzer"
anlamında edat.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

103. **gibi:**
Gazel 253
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı
Yūsuf'uñ

104. **gibi:**
Gazel 255
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

105. **gibi:**
Gazel 255
Mısra: **6**
"- e benzer, misal" anlamında edat.
Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce baġışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

106. **gibi:**
Gazel 257
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ

107. **gibi:**
Gazel 258
Mısra: **7**

"- e benzer" anlamında edat.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

108. **gibi:**
Gazel 259
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.
Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

109. **gibi:**
Gazel 261
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

110. **gibi:**
Gazel 266
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

111. **gibi:**
Gazel 266
Mısra: **17**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

112. **gibi:**
Gazel 267
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

113. **gibi:**
Gazel 268
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

114. **gibi:**
Gazel 269
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

115. **gibi:**
Gazel 270
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.
Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

116. **gibi:**
Gazel 270
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

117. **gibi:**
Gazel 271
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.
Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

118. **gibi:**
Gazel 275
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl

119. **gibi:**
Gazel 275
Mısra: **7**
"- e benzer, misal" anlamında edat.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

120. **gibi:**
Gazel 277
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.
Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

121. **gibi:**
Gazel 280
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.
Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

122. **gibi:**
Gazel 282
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.
Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm

123. **gibi:**
Gazel 283
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.
Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

124. **gibi:**
Gazel 284
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

125. **gibi:**
Gazel 285
Mısra: **16**
"- e benzer"
anlamında edat.
Şām-ı zülfüñ ġam degül
ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi
dārü'l-emānum var
benüm

126. **gibi:**
Gazel 286
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Cān gibi sīnemde saḳlarsam
ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm

127. **gibi:**
Gazel 288
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz
olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda
yatur māh-ı tābānum
benüm

128. **gibi:**
Gazel 290
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḫayli perīşān oldı
dāstānum

129. **gibi:**
Gazel 291
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim şu
gibi ḳanum

130. **gibi:**
Gazel 292
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Yine bir āl ile zeyn idüp
maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur
laʿlüñ şarābından
gözüm

131. **gibi:**
Gazel 293
Mısra: **5**
"- e benzer"
anlamında edat.
Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi
rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm

132. **gibi:**
Gazel 293
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her
laḥẓa giryāndur gözüm

133. **gibi:**
Gazel 294
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene
mihmān oldum
Bāġ-ı fırdevse girüp
gül gibi ḫandān oldum

134. **gibi:**
Gazel 294
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ
ile ḳurbān oldum

135. **gibi:**
Gazel 296
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile
cānāne yazmışam

136. **gibi:**
Gazel 297
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Pervāneler gibi añıcaḳ
şemʿ-i ḫüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña
kim yāne yazmışam

137. **gibi:**
Gazel 298
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice
Mecnūn'ı gördüm
aġladum

138. **gibi:**
Gazel 299
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş
iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi
cānānı añdum aġladum

139. **gibi:**
Gazel 300
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ney gibi baġrum [delüp
dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek
ḳānūn olıpdur zīr ü
bem

140. **gibi:**
Gazel 316
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Zehr ise nūş eylerem
didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

141. **gibi:**
Gazel 317
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek
dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi
ḫūnī gözlerüñ ṭutmış
kemīn

142. **gibi:**
Gazel 317
Mısra: **10**
"- e benzer"
anlamında edat.
Serv-i gül-rūyum
şalınduḳca ḳabā-yı

sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ gibi
ṭāvūs-ı firdevs-i berīn

143. **gibi:**
Gazel 318
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm
belāsından

144. **gibi:**
Gazel 318
Mısra: **11**
"- e benzer"
anlamında edat.
Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı
tūtiyāsından

145. **gibi:**
Gazel 320
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden

146. **gibi:**
Gazel 322
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

147. **gibi:**
Gazel 323
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

148. **gibi:**
Gazel 324
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

149. **gibi:**
Gazel 325
Mısra: **3**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

150. **gibi:**
Gazel 327
Mısra: **11**
"- e benzer"
anlamında edat.
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

151. **gibi:**
Gazel 329
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

152. **gibi:**
Gazel 331
Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

153. **gibi:**
Gazel 333
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

154. **gibi:**
Gazel 334
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu gibi pāk eyleyen

155. **gibi:**
Gazel 335
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

156. **gibi:**
Gazel 335
Mısra: **15**
"- e benzer"
anlamında edat.
Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

157. **gibi:**
Gazel 335
Mısra: **17**
"- e benzer"
anlamında edat.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

158. **gibi:**
Gazel 337
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

159. **gibi:**
Gazel 338
Mısra: **4**
"- e benzer"
anlamında edat.
Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

160. **gibi:**
Gazel 339

Mısra: **8**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

161. **gibi:**
Gazel 339
Mısra: **14**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

162. **gibi:**
Gazel 340
Mısra: **1**
"- e benzer"
anlamında edat.
Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

163. **gibi:**
Gazel 341
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

164. **gibi:**
Gazel 342
Mısra: **5**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aṣmadı ol sīmīn-beden

165. **gibi:**
Gazel 345
Mısra: **12**
"- e benzer"
anlamında edat.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

166. **gibi:**
Gazel 346
Mısra: **1**
"- e benzer"
anlamında edat.
Delme baġrum ney gibi
şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

167. **gibi:**
Gazel 347
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

168. **gibi:**
Gazel 353
Mısra: **11**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

169. **gibi:**
Gazel 357
Mısra: **7**
"- e benzer"
anlamında edat.
Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan

170. **gibi:**
Gazel 357
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

171. **gibi:**
Gazel 357
Mısra: **2**
"- e benzer"
anlamında edat.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan

172. **gibi:**
Gazel 359
Mısra: **13**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

173. **gibi:**
Gazel 365
Mısra: **14**
"- e benzer"
anlamında edat.
İy Muʿīdī veh kiʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālarʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

174. **gibi:**
Gazel 366
Mısra: **6**
"- e benzer"
anlamında edat.
Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-iʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl uʿalem bir gün

175. **gibi:**
Gazel 367
Mısra: **9**
"- e benzer"
anlamında edat.
Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden

176. **gibi:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Benzetme edatı.
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

177. **gibi:**
Gazel 371
Mısra: **3**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

178. **gibi:**
Gazel 375
Mısra: **5**

T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

179. **gibi:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

180. **gibi:**
Gazel 379
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

181. **gibi:**
Gazel 387
Mısra: **4**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

182. **gibi:**
Gazel 389
Mısra: **11**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

183. **gibi:**
Gazel 390
Mısra: **9**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

184. **gibi:**
Gazel 390
Mısra: **11**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

185. **gibi:**
Gazel 391
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

186. **gibi:**
Gazel 394
Mısra: **6**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

187. **gibi:**
Gazel 395
Mısra: **2**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

188. **gibi:**
Gazel 396
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

189. **gibi:**
Gazel 397
Mısra: **14**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde

190. **gibi:**
Gazel 400
Mısra: **6**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

191. **gibi:**
Gazel 400
Mısra: **3**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine

192. **gibi:**
Gazel 401
Mısra: **6**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẕālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine

193. **gibi:**
Gazel 402
Mısra: **3**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine

194. **gibi:**
Gazel 406
Mısra: **4**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

195. **gibi:**
Gazel 407
Mısra: **2**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

196. **gibi:**
Gazel 409
Mısra: **5**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.

Gül gibi her cānīlikden
iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān eyleme

197. **gibi:**
Gazel 409
Mısra: **10**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Cām-ı laʿlüñ ṣunma her
kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda
göñlümi ney gibi nālān
eyleme

198. **gibi:**
Gazel 412
Mısra: **10**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Benüm derdüm ne bilsün
[kim tabībüm] çāre-sāz
olmaz
Dögüp def gibi sīnem
anuñ içün eylerem nāle

199. **gibi:**
Gazel 414
Mısra: **12**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa

200. **gibi:**
Gazel 414
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Penbe gibi ṭutuşup
yanmazdı göñlüm göz
göre
Çeşmüm āyine yüzüñ
ḫurşīd-i raḫşān olmasa

201. **gibi:**
Gazel 416
Mısra: **5**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn
ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ
girseñ gerekdür ḳanına

202. **gibi:**
Gazel 417
Mısra: **11**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi
sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ
düşdüginçe yanına

203. **gibi:**
Gazel 419
Mısra: **6**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Sāḳiyā lāzım degüldür
şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen
ḳılurken bizi cānān her
gice

204. **gibi:**
Gazel 419
Mısra: **11**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Başum ucına gelüp yār-ı
hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni
şemʿ-i şebistān her
gice

205. **gibi:**
Gazel 420
Mısra: **2**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki
yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe
gibi göñlüm açılsa

206. **gibi:**
Gazel 420
Mısra: **4**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada seçilse

207. **gibi:**
Gazel 423
Mısra: **5**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Her gün altunlu giyüp seyr
itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı
mihrinüñ āvāresi

208. **gibi:**
Gazel 424
Mısra: **3**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup
unutduñ āşnālıḳdan
beni

209. **gibi:**
Gazel 428
Mısra: **8**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi
māhuñ daḫi māhiyyeti

210. **gibi:**
Gazel 428
Mısra: **6**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çāk olup ġamdan ḳara
baġrum niçe ḳan
ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm
büküpdür tīr-i ġamzeñ
ḥasreti

211. **gibi:**
Gazel 429
Mısra: **2**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri

212. **gibi:**
Gazel 429
Mısra: **3**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol yüri

213. **gibi:**
Gazel 429
Mısra: **9**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol yüri

214. **gibi:**
Gazel 434

Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi
ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri
melāḥat didükleri

215. **gibi:**
Gazel 441
Mısra: **1**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Bilüñ gibi beni ġam bir
ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i
bedri hilāle döndürdi

216. **gibi:**
Gazel 445
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu
hefte dīvān günleri

217. **gibi:**
Gazel 446
Mısra: **10**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Çün ışırup ḳanatmadum
laʿl-i güher-feşānuñı
Ya bāña çeşmüñüñ
nedür ḳanlu gibi
naẓarları

218. **gibi:**
Gazel 447
Mısra: **7**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Egerçi yüksek uçardı hümā
gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl
ile şikār itdi

219. **gibi:**
Gazel 447
Mısra: **11**
T. Benzetme ve örnek ifade eder.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü başın nisār itdi

220. **gibi:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
"Gibi" edatı.
İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi
ḥükmüñde yasaġında

221. **gibi:**
Tahmis 3
Mısra: **5**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm
bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

gibi]:

1. **gibi]:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Benzetme edatı.
Görmedüm bir derd-i
mühlik iy ṣanem
[benüm gibi]
Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma

gice:

1. **gice:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā

2. **gice:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Gece, gece vakti.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā

3. **gice:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Gece, geceleyin, gece vaktinde.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken
olmasa bir ḫāl aña

4. **gice:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken
olmasa bir ḫāl aña

5. **gice:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Gece vakti.
Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir
büt-i meh-pārenüñ
Ṣuʿle-i āhum gice
şemʿ-i şebistāndur
bāña

6. **gice:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Gece, geceleyin.
Gice kim ḫvāba varam
nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu
dil-i bīmār bāña

7. **gice:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Gece, geceleyin.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp
düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice
karānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā

8. **giceler:**-*ler*
Gazel 34
Mısra: **3**
Gece, geceler boyunca.
Ḫvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin ḫaste
göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ
şerbeti olmaya naṣīb

9. **giceler:**-*ler*
Gazel 38
Mısra: **3**
Gece boyunca.
Ṣubḥ olınca giceler yılduz
ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider
sen māh-ı tābānı dürüst

10. **gice:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Gece vakti.
Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

11. **gice:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Gece.
Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

12. **gice:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Gece - Sevgilinin saçı -.
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

13. **giceler:**-*ler*
Gazel 104
Mısra: **11**
Gece.
Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

14. **gice:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Gece vakti.
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i reʾy olur

15. **gice:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Gece.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

16. **gice:**
Gazel 211
Mısra: **7**
Gece.
Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḫa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

17. **gice:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Gece.
Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

18. **gicelerdür:**-*lerdür*
Gazel 293
Mısra: **15**
Gece.
Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan şancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm

19. **gice:**
Gazel 298
Mısra: **4**
1. gece, gece vakti, geceleyin, 2. gece(ler) boyu beklemek.
Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

20. **gice:**
Gazel 299
Mısra: **1**
1. gece, gece vakti, geceleyin, 2. gece(ler) boyu beklemek.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

21. **gice:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Gece II geceleyin.
Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

22. **gice:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Gece.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

23. **gice:**
Gazel 307
Mısra: **14**
Gece.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

24. **giceñ:**-*ñ*
Gazel 312
Mısra: **10**
Gece.
El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz- ı ʿīd olsun begüm

25. **gice:**
Gazel 318
Mısra: **11**
Gece.
Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

26. **gice:**
Gazel 324
Mısra: **5**
Gece II geceleyin.
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḫa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

27. **gice:**
Gazel 338
Mısra: **5**
Gece.
Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

28. **gice:**
Gazel 345
Mısra: **7**
Gece.
Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün

ol bī-çāre Mecnūn
olmasun

29. **gice:**
Gazel 347
Mısra: **13**
Gece.
Öpdi dirsen gice uyurken
Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān
eyle bühtān olmasun

30. **gice:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Gece.
Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı
gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun

31. **gice:**
Gazel 367
Mısra: **12**
Gece.
Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf
ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden

32. **giceler:**-*ler*
Gazel 377
Mısra: **6**
Gece.
Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher
zār ü perīşāndur bu

33. **gicesi:**-*s, -i*
Gazel 384
Mısra: **5**
Gece.
Oruc ayından uzundur gerçi
hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün
ʿīd-i vuṣlat ġam yime

34. **gice:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Gece.
Gül yüzüñ añdı meger dün
gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine
ṣubḥa-dek efgānlar ile

35. **giceler:**-*ler*
Gazel 393
Mısra: **12**
Gece.
Ḳan yudup inledügim ne
bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş
ide çalgular ile

36. **giceler:**-*ler*
Gazel 394
Mısra: **3**
Gece.
Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü
ḥālüm perīşāndur yine

37. **gice:**
Gazel 395
Mısra: **13**
Gece.
Aġladı yārān görüp ḥālin
Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi
feryād ü şīvenler yine

38. **gice:**
Gazel 399
Mısra: **14**
Gece.
İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-
ruḫsārı görsem ḫvābda

39. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **8**
Gece.
Şemʿi n'eylersün keder
şemʿ-i şebistāndur
baña
Ḳollarum üstinde
yanan dāġ-ı hicrān her
gice

40. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **14**
Gece.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur
Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı
ʿüryān her gice

41. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **12**
Gece.
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan
olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider
ol māh-ı tābān her gice

42. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **10**
Gece.
Āh kim bir ṣubḥ irişmez
rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice

43. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **6**
Gece.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden
ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek bekler beni
hecrümde yārān her
gice

44. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **4**
Gece.
Ṭañ olınca gözlerin
yummaz felek
yılduzları
Derd-i dilden eylerem
ol deñlü efgān her gice

45. **gice:**
Gazel 418
Mısra: **2**
Gece.
Yansa reşkinden ne ṭañ
pervāneveş cān her
gice
Yār ile ḫalvetdedür
şemʿ-i şebistān her
gice

46. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Gece.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice

47. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Gece.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice

48. **gice:**
Gazel 419

Mısra: **4**
Gece.
Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice

49. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Gece.
Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

50. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **8**
Gece.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

51. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Gece.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

52. **gice:**
Gazel 419
Mısra: **12**
Gece.
Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice

53. **gice:**
Gazel 422
Mısra: **3**
Gece.
Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

54. **gice:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Gece.
İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti

55. **gice:**
Gazel 447
Mısra: **9**
Gece.
Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

56. **gice:**
Tahmis 3
Mısra: **4**
Gece, geceleyin.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

gice gündüz:

1. **gice gündüz:**
Gazel 182
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.
Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

gice gündüz durmayup:

1. **gice gündüz durmayup:**
Gazel 116
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gece gündüz durmadan;sürekli.
İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

giceler:

1. **giceler:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Gece boyunca, geceleyin.
İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

2. **giceler:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Gece, gece vakti, geceleyin // bütün gece, geceler boyunca.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

3. **giceler:**
Gazel 92
Mısra: **14**
Gece vakti, geceleyin.
Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

4. **giceler:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Gece boyunca, geceleyin.
Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün

gid:

1. **gide:**-*e*
Gazel 11
Mısra: **7**
Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

2. **gide:**-*e*
Gazel 11
Mısra: **7**
Yitmek, yitirmek. (Aklını) kaybetmek.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

3. **gidüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 34
Mısra: **16**
Gitmek, uzaklaşmak.

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb

4. **gider:**-*er*
Gazel 101
Mısra: **5**
Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.
Gitdükce yār ṣabr ü
ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān gelür

5. **gidicek:**-*icek*
Gazel 277
Mısra: **3**
Gitmek.
Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel

6. **giden:**-*en*
Gazel 369
Mısra: **9**
Gitmek.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u
efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü
endūh u ġavġādur
gelen

7. **gidem:**-*em*
Gazel 390
Mısra: **5**
Gitmek.
Bilmezem ḳande gidem veh
ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı
zülf-i siyehkāruñ ile

8. **giderse:**-*er, -se*
Gazel 398
Mısra: **7**
Uzaklaşmak, terk etmek.
Giderse cān-ı ʿazīzüm
ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i
lāle-çihre sen yirine

9. **gider:**-*er*
Gazel 427
Mısra: **13**
Uzaklaşmak.
Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki
uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile
baġladı ecel maḥmilini

10. **gider:**-*er*
Gazel 430
Mısra: **4**
Gitmek.
Ne yüz ile öykünür gül
ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy
māh anuñ zībālıġı

11. **gider:**-*er*
Gazel 446
Mısra: **4**
Gitmek.
Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne bir ḫaberleri

gid-:

1. **giderek:**-*erek*
Gazel 56
Mısra: **11**
Git gide, yavaş yavaş.
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

2. **gidüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 325
Mısra: **11**
Yok olmak, eser kalmamak.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın

ġıdā:

1. **ġıdāyı:**-*y, -ı*
Gazel 363
Mısra: **6**
Besin, yiyecek.
Ḫaste-dil ġamdan
uṣanmışdur tekellüf
ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur
yimek ṭabīʿat
çekmeden

gidemez:

1. **gidemez:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Gidemez. gidememek.
Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḫizān esdi yil

giden:

1. **giden:**
Gazel 97
Mısra: **11**
Giden II yola koyulan.
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter

gider-:

1. **giderdi:**-*di*
Gazel 220
Mısra: **3**
Gidermek, ortadan kaldırmak.
Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir yoḳ

gil:

1. **gilüm:**-*üm*
Gazel 427
Mısra: **9**
Balçık, çamur, kil.
Tīz günde yile varsun
göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini

ġılmān:

1. **ġılmāna:**-*a*
Gazel 246
Mısra: **3**
Cennette hizmet edeceğine inanılan delikanlı, cennet erkeği.
Tūtiyā tuḫfe virem ḫūr ile
ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ

2. **ġılmān:**
Gazel 347
Mısra: **4**
(Ar.) Cennetteki erkek köle.
Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez
göñül

Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun

gir:

1. **girmez:**-*mez*
Gazel 28
Mısra: **10**
Girmek, dahil olmak.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

2. **girüp:**-*üp*
Gazel 129
Mısra: **7**
1. Girmek, dahil olmak.
Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

3. **girdi:**-*di*
Gazel 144
Mısra: **5**
1. Girmek, dahil olmak.
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser

4. **gireydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 199
Mısra: **7**
1. Girmek, dahil olmak.
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ

5. **girse:**-*se*
Gazel 203
Mısra: **10**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

6. **girüp:**--*üp*
Gazel 294
Mısra: **2**
Bir yere,mekana girmek, gitmek.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

7. **girmez:**-*mez*
Gazel 334
Mısra: **8**
Girmemek, dahil olmamak.
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

gir-:

1. **girüp:**-*üp*
Gazel 441
Mısra: **11**
Girmek, yer tutmak.
Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i ża ʿīfimüzi nāle nāle döndürdi

gird-āb-ı ġam-:

1. **gird-āb-ı ġam-:**--*da*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam girdabı. II Keder çıkmazı.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

girer ol-:

1. **girer ol-:**-*dı*
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Girer oldu.
İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

girībān:

1. **girībānı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **8**
Yaka, elbise yakası.
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

2. **girībānı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **10**
Elbise yakası.
Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

3. **girībāndur:**-*dur*
Gazel 274
Mısra: **12**
Yaka, elbise yakası.
Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **girībānum:**-*um*
Gazel 288
Mısra: **8**
Elbisenin yakası.
Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

girībān olmak:

1. **girībān olmaḳ:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.
Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur

giriftār-:

1. **giriftārlaruz:**--*lar, --uz*
Gazel 167
Mısra: **8**
Esir, tutsak.

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

giriftār:

1. **giriftār:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Düşkün, âşık, tutkun.
Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy gönül

2. **giriftār:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Aşık, tutkun.
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

girih:

1. **girih:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Düğüm. II Saç bağı, saç kıvrımı.
Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

ġırra ol:

1. **ġırra ol:**-*ma*
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kibirli olmak.
Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

ġırre:

1. **ġırre:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Gururlu, kibirli.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

giryān:

1. **giryāndur:**-*dur*
Gazel 154
Mısra: **14**
Ağlayan, gözyaşı döken.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

2. **giryān:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Ağlamaklı, ağlayan.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

3. **giryān:**
Gazel 268
Mısra: **10**
Ağlayan (kimse).
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

4. **giryāndur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **8**
Ağlamaklı, ağlayan.
Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm

5. **giryān:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Ağlamaklı.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

6. **giryān:**
Gazel 349
Mısra: **2**
Ağlamaklı,üzüntülü.
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

7. **giryānuma:**-*um, -a*
Gazel 413
Mısra: **12**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

8. **giryān:**
Gazel 414
Mısra: **1**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

giryān eylemez:

1. **giryān eylemez:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamaz.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

giryān ol-:

1. **giryān ol-:**--*am*
Gazel 152
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

2. **giryān ol-:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola
Ḫār-ı ġamdan

ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola

giryān olduġ-:

1. **giryān olduġ-:**-*ım*
Gazel 225
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

giryān olur:

1. **giryān olur:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur

girye:

1. **giryeden:**-*den*
Gazel 129
Mısra: **7**
Ağlama, ağlayış. II Gözyaşı.
Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

2. **girye:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

3. **girye:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ

4. **giryem:**-*m*
Gazel 203
Mısra: **3**
Ağlama, gözyaşı.
Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa ṣemʿ

5. **giryesüz:**-*süz*
Gazel 226
Mısra: **5**
Ağlama, gözyaşı.
Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

6. **giryeden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **5**
Ağlama.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

7. **girye:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

8. **giryeden:**-*den*
Gazel 301
Mısra: **9**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

9. **girye:**
Gazel 313
Mısra: **7**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

10. **giryeler:**-*ler*
Gazel 318
Mısra: **3**
Ağlama, gözyaşı.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ʻışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

11. **girye:**
Gazel 323
Mısra: **11**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

girye itsem:

1. **girye itsem:**
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.
Zülfüñ ucın kesdügünce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

gīsū:

1. **gīsūya:**-*y, --a*
Gazel 84
Mısra: **5**
Sevgilinin omuza dökülen siyah uzun saçı.
Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

2. **gīsūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 89
Mısra: **5**
(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.
Laʿlüñe ḳaşdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

3. **gīsūlaruñ:**-*laruñ*
Gazel 103
Mısra: **14**
Kadınların arkalarına saldıkları

saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü II sevgilinin saçları.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ
ipini uzatdılar

4. **gīsūyı:**-*yı*
Gazel 370
Mısra: **2**
Omuz üstüne dökülen saç.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur
ammā ki bu gīsūyı ben

5. **gīsū:**
Gazel 382
Mısra: **1**
Omuz üstüne dökülen saç.

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū
girih girih
Bīster gül üzre sünbül-
i ḫoş-bū girih girih

6. **gīsū:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Omuz üstüne dökülen saç.

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy
serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü
gīsū girih girih

gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār:

1. **gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin mis kokulu saçları.

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ

git:

1. **gitse:**-*se*
Gazel 3
Mısra: **4**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā

2. **gitse:**-*se*
Gazel 3
Mısra: **4**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā

3. **gitdi:**-*di*
Gazel 21
Mısra: **2**
Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.

Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña
Gitdi yanup yaḳılup
feryād içün āhum saña

4. **gitdi:**-*di*
Gazel 24
Mısra: **2**
Bir yere doğru yönelmek; ulaşmak, varmak II yükselmek.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña

5. **gitdi:**-*di*
Gazel 24
Mısra: **10**
Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña

6. **gitse:**-*se*
Gazel 25
Mısra: **1**
Gitmek, uzaklaşmak.

Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña

7. **gitsün:**-*sün*
Gazel 25
Mısra: **12**
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.

Mānıʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo
gitsün doġru ṭamudan
yaña

8. **gitdi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **2**
Ayrılmak, uzaklaşmak; sona ermek.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i
semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi
mihr-i ʿālem-ārādan
yaña

9. **gitsem:**-*se, -m*
Gazel 26
Mısra: **8**
Gitmek, varmak, ulaşmak.

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña

10. **gider:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **3**
1. -e Bir yere doğru yönelmek. 2. -den Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. -e Çıkmak, ulaşmak: 4. -e Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. 5-e Yakışmak, yaraşmak. 6.-e, mecaz Bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak:.

Cām-ı gülgūnı gider
sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege
şevḳ-i cemālüñ mül
yiter

11. **gidüp:**-*üp*
Gazel 101
Mısra: **3**
Ayrılmak, gitmek.

Bir aya vaʿde virdi gidüp
ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile
ol ay ḳaçan gelür

12. **gitdükce:**-*dükçe*
Gazel 101
Mısra: **5**
Gitmek, uzaklaşmak.
Gitdükce yār ṣabr ü
ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān gelür

13. **gitdi:**-*di*
Gazel 122
Mısra: **10**
"Bir türlü olmadı, oldu bitti" anlamını pekiştiren fiil.
Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir
yirde
Gitdi gün ṭoġmadı
başına ʿaceb yılduzı
var

14. **gitmeye:**-+*me, -+(y)e*
Gazel 181
Mısra: **10**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.
Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan heves

15. **gitme:**-*me*
Gazel 182
Mısra: **7**
Ayrılmak.
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş

16. **gitdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 212
Mısra: **13**
Gitmek.
Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy
ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki
Muʿīdī gibi var
ḫayrü'l-ḫalef

17. **gidelüm:**-*elü, -m*
Gazel 256
Mısra: **9**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḥāżıruñ

18. **gitdi:**-*di*
Gazel 267
Mısra: **9**
"Bir türlü olmadı, oldu bitti." anlamını pekiştiren fiil.
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-
i ḥüsn içün her çend
gül

19. **giderdi:**-*er, -di*
Gazel 273
Mısra: **11**
1. -e Bir yere doğru yönelmek. 2. -den Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. -e Çıkmak, ulaşmak: 4. -e Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. 5-e Yakışmak, yaraşmak. 6.-e, mecaz Bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak:.
Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm
giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele
şemʿ-i şebistān esdi yil

20. **giden:**-*en*
Gazel 277
Mısra: **1**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.
İy revān olup giden serv-i
revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun
dāġ-ı nihānum gitme
gel

21. **gitmez:**-*mez*
Gazel 294
Mısra: **6**
Gitme(me)k. Bir düşüncenin hayalin gönülden gitmemesi.
Ṭolaşaldan berü sen lāle-
rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası
gitmez ne perīşān
oldum

22. **gider:**-*er*
Gazel 311
Mısra: **7**
(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.
Gider oldum ben aġlasam
yaraşur
Ġam bañadur saña ne
begcegizüm

23. **gide:**-*e*
Gazel 374
Mısra: **2**
Gitmek.
Yine bir būseñi aldum ne
būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger
başum gide rāz-ı
nihāndur bu

24. **gitmedi:**-*me, -di*
Gazel 438
Mısra: **1**
Gitmek, uzaklaşmak.
Devr-i güldür līk dilden
ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden
dāġ-ı ḥasret gitmedi

25. **gitdi:**-*di*
Gazel 443
Mısra: **6**
Sona ermek.
Veh ki dürd-i derd ile bir
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ
ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

26. **gitme:**-*me*
Taştir 1
Mısra: **12**
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.
Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz bildügin
itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz
perīşān- ḥāl idüp gitme

git-:

1. **gitdi:**-*di*
Gazel 153
Mısra: **5**
(Belli bir yönde)

Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

2. **gitmez:**-*mez*
Gazel 154
Mısra: **5**
.
Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası gönlümüñ
Lāleveş bir ṣūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

3. **gider:**-*er*
Gazel 161
Mısra: **6**
"Bir durum için" devam etmek.
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

4. **gidicek:**-*icek*
Gazel 163
Mısra: **13**
Gitmek.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

5. **giderse:**-*er, -se*
Gazel 181
Mısra: **10**
Ahirete göç etmek.
Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

6. **gitdi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **12**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

7. **gidüp:**-*üp*
Gazel 322
Mısra: **4**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẕar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

8. **gidüp:**-*üp*
Gazel 324
Mısra: **4**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

9. **gitmege:**-*meg, -e*
Gazel 352
Mısra: **5**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.
Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

10. **gitmek:**-*mek*
Gazel 373
Mısra: **6**
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu

11. **gitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 373
Mısra: **10**
Gitmek, uzaklaşmak.
Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū

12. **gitdi:**--*di*
Gazel 429
Mısra: **13**
Sona ermek.
İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri

gitdi:

1. **gitdi:**
Gazel 62
Mısra: **10**
Gitdi: gitti.
Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

2. **gitdi:**
Gazel 332
Mısra: **11**
Sona ermek, yok olmak.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

3. **gitdi:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Gitdi: gitti.
Ārzūlar gitdi hep ṣūrīde gönlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

gitdi māniʿ:

1. **gitdi māniʿ:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mani, Engel kalmadı.
Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

gitdügince:

1. **gitdügince:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Gittikçe.
Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṭḥ-i bāb-ı ġam

gitme:

1. **gitme:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Gitmemek.
Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa

Göreyin bir dem
cemālüñ gitme gel

2. **gitme:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Gitme! (emir).
İy revān olup giden serv-i
revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun
dāġ-ı nihānum gitme
gel

3. **gitme:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Gitme! (emir).
İy revān olup giden serv-i
revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun
dāġ-ı nihānum gitme
gel

4. **gitme:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Gitme! (emir).
Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür bana
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel

5. **gitme:**
Gazel 277
Mısra: **6**
Gitme! (emir).
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil ü cān
mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü
Ḫıżr-ı zemānum gitme
gel

6. **gitme:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Gitme! (emir).
Görmeyelden bilüñi ḳılca
mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum gitme
gel

7. **gitme:**
Gazel 279
Mısra: **2**
Gitme! (emir).
Çün perīler per döker āh ü
fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer
ḳıl gitme yanumdan
benüm

8. **gitmedi:**
Gazel 308
Mısra: **9**
Gitmemek,
ayrılmamak.
Gitmedi cismüm cihāndan
bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret
kemīngāhında pinhān
eyledüm

9. **gitme:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Gitme! (emir).
Gitme iy serv-i revān kim
dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni
şīve-i reftāruñ ile

gitmeden:

1. **gitmeden:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Gitmeden.
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı
yāri gitmeden
Rūḥuma ṣoñ demde
bāri bir duʿā olsun
dirin

gitmedi:

1. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Devr-i güldür līk dilden
ḫār-ı miḥnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden
dāġ-ı ḥasret gitmedi

2. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi

3. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş
ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan
ḫazān-ı derd ü fürḳat
gitmedi

4. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **8**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Gökyüzi āyīneveş oldı
mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden
jeng-i ḥasret gitmedi

5. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde
göñlümden velī
Dil-rübālar ḫüsnine
meyl ü maḥabbet
gitmedi

6. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **12**
Gidemedi,
kalmaya devam ediyor.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden
açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden
daḫi ġaflet gitmedi

7. **gitmedi:**
Gazel 438
Mısra: **14**
Gitmek, ayrılmak,
terk etmek,
uzaklaşmak.
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḫużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen
ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

gitmeg:

1. **gitmege:**-*e*
Gazel 415
Mısra: **7**
Gitmek için.
Gitmege ʿazm eyledükce
yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine
zülf-i semensālar bize

gitmek:

1. **gitmek:**
Gazel 237
Mısra: **7**
(Belli bir yönde)

Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

gitsün:

1. **gitsün:**
Gazel 362
Mısra: **11**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

giy:

1. **giyinüñce:**-*in, -üñce*
Gazel 32
Mısra: **6**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

2. **giyüp:**-*üp*
Gazel 43
Mısra: **1**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

3. **giyse:**-*se*
Gazel 146
Mısra: **1**
Giymek.
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

4. **giyüp:**-*üp*
Gazel 189
Mısra: **8**
Giyinmek.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

5. **giydi:**-*di*
Gazel 232
Mısra: **14**
Giymek, bürünmek.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

6. **giyüp:**-*üp*
Gazel 249
Mısra: **3**
Giyinmek.
Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

7. **giyüp:**-*üp*
Gazel 274
Mısra: **1**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

8. **giyer:**-*er*
Gazel 275
Mısra: **4**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl

9. **giyse:**-*se*
Gazel 275
Mısra: **1**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

10. **giyüp:**-*üp*
Gazel 275
Mısra: **10**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

11. **giyüp:**-*üp*
Gazel 412
Mısra: **4**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

12. **giyüp:**-*üp*
Gazel 423
Mısra: **5**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

13. **giyer:**-*er*
Gazel 444
Mısra: **4**
Giymek.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdüginçe katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

giy-:

1. **giydi:**-*di*
Gazel 59
Mısra: **6**
Giymek.
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

2. **giymiş:**-*miş*
Gazel 73
Mısra: **9**
Giymek.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

3. **giysem:**-*se, -m*
Gazel 124
Mısra: **7**
Giymek.
Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

ġıybet:

1. **ġıybet:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Dedikodu, çekiştirme.
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

giydir:

1. **giydirür:**-*ür*
Gazel 408
Mısra: **14**
Giyme işini yaptırmak.
Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

giz:

1. **gizlüce:**-*lü, -ce*
Gazel 3
Mısra: **8**
Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

gizle:

1. **gizleyüp:**-*yüp*
Gazel 85
Mısra: **7**
Gizlemek, saklamak.
Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

2. **gizleyüp:**-*yüp*
Gazel 136
Mısra: **13**
Gizlemek, saklamak.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

3. **gizledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 214
Mısra: **15**
Gizlemek, saklamak.
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

4. **gizlendi:**-*n, -di*
Gazel 223
Mısra: **7**
Gizlemek, saklamak.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

gizle-:

1. **gizler:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **5**
Gizle, saklamak.
Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

2. **gizlemek:**-*mek*
Gazel 282
Mısra: **13**
Gizlemek, saklamak.
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

3. **gizler:**-*r*
Gazel 300
Mısra: **8**
Gizle, saklamak.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim añа reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

gizlemek-:

1. **gizlemekde:**--*de*
Gazel 204
Mısra: **3**
Sır, saklamak. II Bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek.
Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

gizli:

1. **gizli:**
Gazel 308
Mısra: **11**
Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.
Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

gizlü:

1. **gizlüce:**-*ce*
Gazel 3
Mısra: **8**
Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

2. **gizlüdür:**-*dür*
Gazel 239
Mısra: **11**
Gizli, saklı, başkaları tarafından bilinmeyen.
Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

3. **gizlü:**
Gazel 299
Mısra: **7**
"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.
Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

4. **gizlü:**
Gazel 307
Mısra: **10**
"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

5. **gizlü:**
Gazel 335
Mısra: **14**
"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḥalḳa destān eyleyen

gizlü rāz-:

1. **gizlü rāz-:**-*um, -ı*
Gazel 99
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli sır.
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

gizlüce:

1. **gizlüce:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Gizlice.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

göc:

1. **göçerler:**-*er, -ler*
Gazel 223
Mısra: **4**
Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek.
Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

gög:

1. **göge:**-*e*
Gazel 7
Mısra: **11**
Gökyüzü, gökyüzünün her bir katmanı.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **göge:**-*e*
Gazel 7
Mısra: **11**
Gök, gökyüzü.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

gögs:

1. **gögsinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 38
Mısra: **6**
Bağır, sine; kalp, gönül.
Her ne ʿāşıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

2. **gögsinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 40
Mısra: **4**
Göğüs; insan bedeninin önden gerdanıyla bel arasındaki kısmı, sine; yürek, kalp, gönül.
Her ne ʿāşıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

3. **gögsüm:**-*üm*
Gazel 139
Mısra: **4**
Gögüs.
Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

4. **gögsüm:**-*üm*
Gazel 209
Mısra: **9**
Gögüs.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

5. **gögsini:**-*i, -n, -i*
Gazel 437
Mısra: **13**
Göğüs.
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

gögs-:

1. **gögsine:**-*i, -(n)e*
Gazel 184
Mısra: **9**
Göğüs, bağır.
Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

gögüs:

1. **gögsüme:**-*üme*
Gazel 96
Mısra: **11**
Bağır, sine; kalp, gönül.
Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eser

2. **gögsümi:**
Gazel 182
Mısra: **3**
Göğüs, sine, bağır.
Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

3. **gögsin:**-*in*
Gazel 359
Mısra: **9**
Göğüs.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

gök:

1. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 21
Mısra: **14**
Gökyüzü, sema.
Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

2. **göge:**-*e*
Gazel 26
Mısra: **6**
Gökyüzü, sema, asuman.
İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

3. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 55
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü || yukarı.
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

4. **göklere:**-*lere*
Gazel 60
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

5. **gökde:**-*de*
Gazel 76
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.
Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

6. **gökde:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, âsmân, semâ.
Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

7. **gökdedür:**-*de, -dür*
Gazel 94
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.
Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

8. **göklere:**-*lere*
Gazel 128
Mısra: **9**
Gök, gökyüzü.
Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

9. **göge:**-*e*
Gazel 141
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü, sema.
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

10. **gök:**
Gazel 204
Mısra: **13**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü, sema.
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

11. **gökdür:**-*dür*
Gazel 237
Mısra: **12**
Gök, gökyüzü.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

12. **göklerde:**-*ler, -de*
Gazel 238
Mısra: **1**
Gök, gökyüzü, sema.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḫüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

13. **gökde:**-*de*
Gazel 245
Mısra: **13**
Âsmân, semâ.
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

14. **gökde:**-*de*
Gazel 279
Mısra: **4**
Âsmân, semâ.
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

15. **gökde:**-*de*
Gazel 319
Mısra: **2**
Âsmân, semâ.
Āh itsem añup yüzüñ cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden

16. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 383
Mısra: **1**
Gök, gökyüzü.
N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

17. **gök:**
Gazel 412
Mısra: **4**
Gökyüzü.
Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

gökce:

1. **gökcedür:**-*dür*
Gazel 259
Mısra: **9**
Yer ve gök gibi.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

gök-dāġ:

1. **gök-dāġ:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Göğermiş yara.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

gökle:

1. **göklere:**-*re*
Gazel 190
Mısra: **9**
1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.
Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

2. **göklere:**-*re*
Gazel 236
Mısra: **7**
1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.
Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

3. **göklere:**-*re*
Gazel 342
Mısra: **9**
1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.
Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

gökyüzi:

1. **gökyüzi:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Gökyüzü, sema.
Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

gölge:

1. **gölgesin:**-*si, -n*
Gazel 402
Mısra: **16**
Kendisine tabi olunan hükümdarın kudreti.
Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

gölgelik:

1. **gölgelikdür:**-*dür*
Gazel 405
Mısra: **16**
Gölge yapmaya yarayan, güneş ışığına maruz kalmayan yer.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaşar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

ġonça:

1. **ġonçeler:**-*lar*
Gazel 154
Mısra: **14**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

ġonce:

1. **ġonçe:**
Gazel 34
Mısra: **11**
Açmamış gül, gonca.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

2. **ġonçenüñ:**-*nüñ*
Gazel 38
Mısra: **8**
Açmamış gül, gonca.
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

3. **ġonçe:**
Gazel 44
Mısra: **7**
Açmamış gül, gonca.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst

4. **ġonçe:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Açmamış gül, gonca.
Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

5. **ġonçe:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Açmamış gül, gonca.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

6. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 133
Mısra: **6**
Gonca, henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

7. **ġonçeye:**-*ye*
Gazel 163

Mısra: **5**
Açılmamış gül.
Kimse baḳmaz sūsen-i
āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol
şīve-i reftārsuz

8. **ġonçeye:**-*ye*
Gazel 171
Mısra: **9**
Açılmamış gül.
Gülşende ġonçeye ağız
açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi
oḳur kitāb-ı nāz

9. **ġonçe:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Açılmamış gonca II kapalılık, gizli bir sırrı barındıran.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre
ṣancırsın cigerler her
ṭaraf

10. **ġonçedür:**-*dür*
Gazel 234
Mısra: **5**
Açılmamış gül, tomurcuk.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-
dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ
şekkeristāndur lebüñ

11. **ġonçe:**
Gazel 236
Mısra: **3**
Açılmamış gül.
Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ
üstinde her tīrüñ senüñ

12. **ġonçe:**
Gazel 267
Mısra: **1**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.
Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-ḫande
gül
Pes ne vech ile olur yā
Rab saña mānend gül

13. **ġonçe:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Açılmamış gül.
Gül gibi gönlüm açubanı
ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe
nāzük olupdur semen
güzel

14. **ġonçe:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Açılmamış gül.
Bāġa vardum ḫaste gönlüm
bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum
aġladum

15. **ġonçelerden:**-*ler, -den*
Gazel 319
Mısra: **4**
Gonca; henüz açılmamış gül tomurcuğu.
Gülzārı n'iderdüm
almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini
ġonçelerden

16. **ġonçe:**
Gazel 323
Mısra: **12**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.
N'ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın

17. **ġonçeye:**-*ye*
Gazel 333
Mısra: **9**
Açılmamış gül.
Leblerüñ sözde ağız
açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen
mürġini ḫāmūş
eyleyen

18. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 359
Mısra: **5**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.
Ġonçeler ḫandān olup açıldı
yir yir lāleler
ʿĪş ü nūş eyyāmı geldi
vaḳt-i ʿişretdür bugün

19. **ġonçe:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.
Sensüz iy dilber niçe gül-
geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze
gülbün ġonçe
peykāndur yine

20. **ġonçenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 412
Mısra: **12**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn
iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice
dişler lebini ġonçenüñ
jāle

21. **ġonçe:**
Gazel 420
Mısra: **2**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki
yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe
gibi gönlüm açılsa

<u>ġonçe-aġz:</u>

1. **ġonçe-aġzuñdan:**
Gazel 268
Mısra: **12**
Gonca ağız.
Ḳāmetüñ servin mi gördi
raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber
mi aldı ḫandān oldı gül

<u>gonce-dehen:</u>

1. **ġonçe-dehenden:**-*den*
Gazel 205
Mısra: **6**
Gonca ağızlı.
Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde
ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen
ġonçe-dehenden fāriġ

2. **ġonçe-dehen:**
Gazel 246

Mısra: **2**
Gonca ağızlı (sevgili).
Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

3. **ġonçe-dehen:**
Gazel 328
Mısra: **10**
Gonca ağızlı (sevgili).
Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

<u>ġonçe-i handān:</u>

1. **ġonçe-i ḫandān:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açılmış gül.
ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

<u>ġonçe-i laʿl-:</u>

1. **ġonçe-i laʿl-:***-üñ*
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağın goncası.
Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

<u>ġonçe-i nev-rest:</u>

1. **ġonçe-i nev-rest:**
Gazel 269
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.
Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

<u>ġonçe-laʿl:</u>

1. **ġonçe-laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 54
Mısra: **4**
Gonca dudak.
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

2. **ġonçe-laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 248
Mısra: **9**
Gonca dudak.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

3. **ġonçe-laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 272
Mısra: **11**
Gonca dudak.
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

<u>ġonçe-laʿlü:</u>

1. **ġonçe-laʿlüñden:***-ñ, -den*
Gazel 400
Mısra: **5**
Gonca dudak.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

<u>ġonçe-leb:</u>

1. **ġonçe-lebler:***-ler*
Gazel 158
Mısra: **3**
Gonca dudaklı (kimse).
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāṣıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

2. **ġonçe-leb:**
Gazel 160
Mısra: **12**
1) gonca dudaklı 2) sevgili.
Çoḳ serv yine gülşen-i ḫüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

3. **ġonçe-lebler:***-ler*
Gazel 195
Mısra: **1**
Gonca dudaklı (kimse).
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

4. **ġonçe-lebüñ:***-üñ*
Gazel 296
Mısra: **1**
Gonca dudaklı (kimse).
Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

<u>ġonce-lebün:</u>

1. **ġonçe-lebüñ:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Gonca dudaklı sevgili.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

<u>ġonceveş:</u>

1. **ġonçeveş:**
Gazel 53
Mısra: **3**
Gonca gibi.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

2. **ġonçeveş:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Gonca gibi.
Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

3. **ġonçeveş:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Gonca gibi.
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

4. **ġonçeveş:**
Gazel 307
Mısra: **4**
Gonca gibi.

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ
bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup
çāk-i girībān eyledüm

5. **ġonçeveş:**
Gazel 334
Mısra: **10**
Gonca gibi.
Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn
eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum
yaḳasın ġonçeveş çāk
eyleyen

göñl:

1. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 4
Mısra: **1**
Gönül II Aşığın gönlü.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña

2. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **1**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi
zār ü ser-gerdān aña

3. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **5**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm
belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña

4. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **1**
Gönül II Aşığın gönlü.
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi
zār ü ser-gerdān aña

5. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **5**
Gönül II Aşığın gönlü.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm
belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña

6. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 6
Mısra: **3**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2-Âşığın kalbi.
Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün sulṭān
aña

7. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 6
Mısra: **3**
Gönül II Aşığın gönlü.
Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün sulṭān
aña

8. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 11
Mısra: **14**
Gönül II Aşığın gönlü.
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña

9. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 11
Mısra: **14**
Gönül, kalp, yürek. II Âşığın gönlü.
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña

10. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 12
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II Âşığın gönlü.
Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña

11. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 16
Mısra: **5**
(Aşığın) gönlü.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm
ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña

12. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 21
Mısra: **7**
Gönül II Aşığın gönlü.
Virseler göñlüm ḳabūl
itmez cihānuñ
beglügin
Bende olmaġ iledür bu
ʿizzet ü cāhum saña

13. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 24
Mısra: **3**
Aşığın gönlü. II Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp.
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña

14. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 29
Mısra: **11**
Gönül, kalp, yürek. Âşığın gönlü.
Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü
şekkerīn-leb

15. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 30
Mısra: **7**
Âşığın gönlü.
Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir kitāb

16. **göñlümün:**-*üm, -ün*
Gazel 31

Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. Âşığın gönlü.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın gönlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

17. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 36
Mısra: **11**
Gönül II Aşığın gönlü.
Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm
şāhīn ṣalup

18. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 37
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür gönlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

19. **gönli:**-*i*
Gazel 38
Mısra: **11**
Gönül, kalp, yürek.
Āferīn ṣol gönli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

20. **gönli:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **13**
Gönül, kalp, yürek.
Muʿīdī yumuşamaz çün gönli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

21. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 45
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek. Âşığın gönlü.
İtlerüñ ürdükçe gönlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

22. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 74
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

23. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 78
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

24. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 84
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp gönlümi vīrān eyler

25. **gönlüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 90
Mısra: **7**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.
Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla gönlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

26. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 115
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen gönlümi yaġmā gül midür bülbül midür

27. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 124
Mısra: **4**
(Âşığın) duygu merkezi.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ gönlüm diler

28. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 124
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ gönlüm diler

29. **gönli:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek gönli ki gevher kānıdur

30. **gönli:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek gönli ki gevher kānıdur

31. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 133
Mısra: **3**
(Âşığın) duygu merkezi.
Lāleler güller açılsa eglenür gönlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

32. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 138
Mısra: **16**
(Âşığın) duygu merkezi.
Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẕır gönlüm ol ebrūdadur

33. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 149
Mısra: **8**
(aşığın) gönlü, yüreği.
ʿĀṣıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine

Gönlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā çeker

34. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 157
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Mescid içre ayaġum yā Rab
dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya
vālih gözlemez miḥrāb
göz

35. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 157
Mısra: **13**
(Âşığın) duygu merkezi.
İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa gönlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar
durmaz ṣarāb-ı nāb göz

36. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 173
Mısra: **8**
(aşığın) gönlü, yüreği.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey
di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı
içüp ṣarāb-ı nāz

37. **gönline:**-*ine*
Gazel 180
Mısra: **9**
(aşığın) gönlü, yüreği.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her
şekker-leb gönline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā
ki āhenden ḳafes

38. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 183
Mısra: **11**
(aşığın) gönlü, yüreği.
Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile
delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş

39. **gönlüni:**-*ün, -i*
Gazel 204
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i
ṣafānuñ gönlüni
Bir yalın yüzlü
güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār
şemʿ

40. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 241
Mısra: **7**
(aşığın) gönlü, yüreği.
Niçe bir gönlüm yaḳasına
uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i
perīşānuñ senüñ

41. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 250
Mısra: **11**
(aşığın) gönlü, yüreği.
Ġamzelerle gönlümi dutduñ
ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme
şebīḫūn eyledüñ

42. **gönl:**-*üñ*
Gazel 264
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül, kalp, yürek.
ʿArż idüp derdin diler göñ
lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül

43. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 331
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.
Ẓulm ile gönlüm diyārın
yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı
ḫayālüñ var iken

44. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 362
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Gönlümi ḳaygu başupdur
āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür
içi ḳararmış dūddan

45. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 387
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne
diyü gönlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ
maḥabbet kimseye

46. **gönlüni:**-*ün, -i*
Gazel 388
Mısra: **10**
Gönül.
Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ
bir aġır taḥsīn ile

47. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 405
Mısra: **7**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı gönlüm
gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül
gül budaġı üstine

48. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 409
Mısra: **10**
Gönül, kalp, yürek.
Cām-ı laʿlüñ ṣunma her
kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda
gönlümi ney gibi nālān
eyleme

49. **gönlümden:**-*ü, -m, -den*
Gazel 438
Mısra: **9**
Gönül.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde
gönlümden velī
Dil-rübālar ḫüsnine
meyl ü maḥabbet
gitmedi

50. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 441
Mısra: **10**
Gönül.
Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme
çāre ṣorduġımı
Ne çāre gönlümi
çünkim piyāle
döndürdi

51. **gönlüm:**-*üm*
Tahmis 3
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek

Olalı āşüfte gönlüm
bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

gönl- ḫıżr'ı:

1. **gönl- ḫıżr'ı:**-*üm*
Gazel 96
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlümün Hızır'ı.
İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan
elüm yursam ne ṭañ
Buldı gönlüm Ḫıżr'ı
çünkim laʿl-i cānāndan
eser

gönleg:

1. **gönlegüm:**-*üm*
Gazel 96
Mısra: **12**
Gömlek.
Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Gönlegüm üstinde ḫatṭ
ḫatṭ olmasa ḳandan
eser

gönli ḳatı-:

1. **gönli ḳatı-:**--*dur*
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz.
Gönli ḳatıdur dise bir ādem
senüñ içün
Başına üşüp her
yañadan ṭaşlaruz biz

gönlüm:

1. **gönlüm:**
Gazel 2
Mısra: **6**
(Aşığın) gönlü.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

2. **gönlüm:**
Gazel 14
Mısra: **7**
(Aşığın) gönlü.
Göz görüp gönlüm sevüp
dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen
kedersüz tīre-i dildür
baña

3. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 92
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı gönlüm
şanasın cihān
benümdür

4. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 101
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Gönlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi
yalān gelür

5. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 105
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Felegüñ ẓulmüni görince
gönlüm
Yüz ṭutup ḳapuña
emān ister

6. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 112
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Ġuṣṣadan āzād olup gönlüm
niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine
ben ḳulın ol sulṭān
oḳur

7. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 124
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-
ḫvāreliḳ gönlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye
āvāreliḳ gönlüm diler

8. **gönlüm:**
Gazel 124
Mısra: **10**
(Aşığın) gönlü.
İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ
olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile
yüzi ḳareliḳ gönlüm
diler

9. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 154
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm
ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın
gönlüm perīşāndur
henüz

10. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 214
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Almış ele kemendin idüp
tābdār zülf
İster meger ki eyleye
gönlüm şikār zülf

11. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 214
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Gönlüm ġarībi şübhesiz
olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ
ṭolanmasa mānend-i
mār zülf

12. **gönlüm:**
Gazel 259
Mısra: **6**
(Aşığın) gönlü.
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı
vaṣlından cüdā
Ġonçeveş gönlüm
açılmaz ḫāṭırum
ḫurrem degül

13. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 320
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.
Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi gönlüm
ol ḫaberden

gönlüm açan:

1. **gönlüm açan:**-*an*
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Gönlünü açmak: Ferahlık vermek, sıkıntısını giderip neşelendirmek, içini açmak.

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

göñlüm al-:

1. **göñlüm al-:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kendine aşık etmek, bağlamak.
Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

2. **göñlüm al-:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül almak:1. Sevindirmek, hoşnut ettirmek. 2. Kırılan, gücenen bir kimseyi güzel söz ve davranışlarla yeniden hoşnut etmek.
Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

3. **göñlüm al-:**-*an*
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Kendine aşık etmek, bağlamak.
Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

göñlüm mürġi:

1. **göñlüm mürġi:**-*ni*
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

gönlüme:

1. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 82
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.
Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

2. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 99
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

3. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 102
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.
Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

4. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 186
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

gönlümün:

1. **göñlümüñ:**
Gazel 154
Mısra: **5**
(aşığın) gönlü.
Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

2. **göñlümüñ:**
Gazel 207
Mısra: **5**
(aşığın) gönlü.
Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

3. **göñlümüñ:**
Gazel 236
Mısra: **9**
(aşığın) gönlü.
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

4. **göñlümüñ:**
Gazel 293
Mısra: **17**
(aşığın) gönlü.
Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

5. **göñlümüñ:**
Gazel 294
Mısra: **6**
(aşığın) gönlü.
Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

6. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Gazel 304
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

göñlüñ āhen mi:

1. **göñlüñ āhen mi:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün demirden mi ?.
İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür

göñül:

1. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 2

Mısra: **6**
Aşığın, aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer; iman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. II [tas.] Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **gönüldür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **1**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

3. **gönüldür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

4. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 4
Mısra: **1**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

5. **gönül:**
Gazel 5
Mısra: **11**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, 2- yürek, 3-dil.4-Âşığın gönlü.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

6. **gönül:**
Gazel 5
Mısra: **11**
(Aşığın) gönlü.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

7. **gönül:**
Gazel 20
Mısra: **9**
(Aşığın) gönlü.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

8. **gönül:**
Gazel 23
Mısra: **2**
Âşığın gönlü.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

9. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 28
Mısra: **12**
(Aşığın) gönlü.
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

10. **gönül:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Gönül, yürek, kalp. Âşığın gönlü.
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

11. **gönül:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, dil. II Âşığın gönlü.
Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

12. **göñül:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

13. **göñül:**
Gazel 43
Mısra: **5**
(Aşığın) gönlü.
Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

14. **göñül:**
Gazel 44
Mısra: **11**
(Aşığın) gönlü.
Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

15. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 47
Mısra: **1**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḫs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḫs

16. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 47
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.
İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḫs

17. **gönül:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Gönül. II Âşığın gönlü.
Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

18. **gönül:**
Gazel 72
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

19. **gönül:**
Gazel 108
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

20. **gönül:**
Gazel 117
Mısra: **13**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

21. **göñlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 118
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

22. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 119
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
V'ey ol perī ḥayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

23. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 120
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

24. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 124
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yakışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

25. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 124
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

26. **göñlümden:**-*üm, -den*
Gazel 131
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

27. **gönül:**
Gazel 131
Mısra: **9**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

28. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 136
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

29. **göñül:**
Gazel 138
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

30. **göñül:**
Gazel 141
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü ,yüreği, kendisi.
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

31. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 143
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

32. **göñlinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 144
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eser

33. **göñül:**
Gazel 149
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

34. **göñül:**
Gazel 151
Mısra: **9**
(Âşığın) duygu merkezi.

Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya dermān yoḳ
mıdur

35. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **1**
Âşığın gönlü.
İy ḫayālüñ şāhına me’vā
göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu
sevdā göñül ḫūn-āb
göz

36. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **2**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği.*
İy ḫayālüñ şāhına me’vā
göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu
sevdā göñül ḫūn-āb
göz

37. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **4**
.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine
ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile
deryā göñül ġarḳ-āb
göz

38. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **6**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği.*
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz

39. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **8**
.
Ṣu götürmek ister
eşkümden maḥabbet
bāġına
Bu hevā ile olur bennā
göñül ṭōlāb göz

40. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **10**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği, kendisi.*
Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā
bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i
ʿulyā göñül mīzāb göz

41. **göñül:**
Gazel 156
Mısra: **12**
*(aşığın) gönlü,
yüreği.*
Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-
peydā göñül nā-yāb
göz

42. **göñül:**
Gazel 171
Mısra: **7**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği.*
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı nāz

43. **göñülde:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **12**
*(aşığın) gönlü,
yüreği.*
Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz

44. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 176
Mısra: **7**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Ġam-ı cānāne cān virür
göñlüm
N’eylesün āşnāyı kim
sevmez

45. **göñülde:**-*de*
Gazel 184
Mısra: **4**
*(aşığın) gönlü,
yüreği.*
Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne ṣūḫa āşınā
olmış

46. **göñlünde:**--*ün, --de*
Gazel 187
Mısra: **3**
*(Âşığın) gönlü,
yüreği.*
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş

47. **göñülüme:**-*üme*
Gazel 191
Mısra: **1**
Gönül.
Yaşum dökdi göñülüme
ġamuñ ṣaldı hemān
āteş
Bu şehri bir zamān
yaḳdı begüm ṣu bir
zamān āteş

48. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 192
Mısra: **2**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Buldı ṭut sen māh-ı bed-
mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam
göñlüm belāsından
ḫalāṣ

49. **göñül:**
Gazel 197
Mısra: **11**
*"Ey gönül!" "Ey
kişi!" anlamlarında bir
ifade.*
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze
żarardur ġubār ḫaṭṭ

50. **göñül:**
Gazel 198
Mısra: **11**
*"Ey gönül!" "Ey
kişi!" anlamlarında bir
ifade.*
Āyīne-i ruḫuñla göñül pür
ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol
nā-bekār ḫaṭṭ

51. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 201
Mısra: **9**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Lebüñe vardı göñlüm ḫāk
olup ten
Belī her şey olur aṣlına
rāciʿ

52. **göñül:**
Gazel 205
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Büy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

53. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 206
Mısra: **5**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.
Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

54. **göñül:**
Gazel 206
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

55. **göñül:**
Gazel 207
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği.
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

56. **göñül:**
Gazel 224
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

57. **göñül:**
Gazel 226
Mısra: **5**
Âşığın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşığın gönlü, kalbi.
Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

58. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 229
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

59. **göñül:**
Gazel 240
Mısra: **11**
"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.
Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

60. **göñül:**
Gazel 260
Mısra: **1**
(Âşığın) duygu merkezi.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül

61. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

62. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **2**
"Ey gönül" / "Ey âşık" anlamlarında bir ifade.
Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

63. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü ,yüreği, kendisi.
Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül

64. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **6**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

65. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

66. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

67. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

68. **göñül:**
Gazel 264
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü ,yüreği.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

69. **göñül:**
Gazel 265
Mısra: **2**
"Ey âşık!".

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy gönül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy gönül

70. **gönül:**
Gazel 265
Mısra: **6**
"Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.
Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy gönül

71. **gönül:**
Gazel 265
Mısra: **8**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy gönül

72. **gönül:**
Gazel 265
Mısra: **12**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy gönül

73. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **1**
(Âşıḳın) gönlü ,yüreği, kendisi.
Bālā boyuñı göreli düşdi saña gönül
Kendü eliyle başına aldı belā gönül

74. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **2**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Bālā boyuñı göreli düşdi saña gönül
Kendü eliyle başına aldı belā gönül

75. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Âşıḳın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşıḳın gönlü.
Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā gönül

76. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **8**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep gönül itdi baña gönül

77. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **8**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep gönül itdi baña gönül

78. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **10**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā gönül

79. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **12**
(Âşıḳın) gönlü ,yüreği, kendisi.
Ten fülki mevc-i ḥādiṩeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā gönül

80. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **14**
(Âşıḳın) duygu merkezi.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña gönül

81. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **16**
(aşıḳın) gönlü, yüreği.
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā gönül

82. **gönül:**
Gazel 266
Mısra: **18**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā gönül

83. **gönlüm:***-ü, -m*
Gazel 270
Mısra: **5**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Gönlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen güzel

84. **gönlüm:***-ü, -m*
Gazel 271
Mısra: **11**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Gül gibi gönlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

85. **gönül:**
Gazel 290
Mısra: **3**
((Âşıḳın) Gönlü, yüreği.
Gönül ṣūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

86. **gönlüm:***-ü, -m*
Gazel 299
Mısra: **3**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.
Bāġa vardum ḫaste gönlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

87. **gönlüm:***-ü, -m*
Gazel 305
Mısra: **12**
(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü
göñlüm rebāb-ı ġam

88. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 309
Mısra: **4**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden
birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste
göñlüm yoḳ dimez ḫoş
iy ṣanem

89. **göñül:**
Gazel 313
Mısra: **9**
(Âşıġın) gönlü ,yüreği.
Bu göñül meh-pāreler
mihrinde yüz
aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur
vāz geldüm sevmezem

90. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 314
Mısra: **3**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz
n'eyleyem

91. **göñül:**
Gazel 315
Mısra: **3**
((Âşıġın) Gönlü, yüreği.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ
ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv
üzre bünyād olmadın

92. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 316
Mısra: **8**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
ʿAḳl u cāndan el çeküp
dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle
göñlüm āşnā olsun
dirin

93. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 318
Mısra: **10**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara kül
oldum yine göñlüm
belāsından

94. **göñül:**
Gazel 318
Mısra: **5**
((Âşıġın) Gönlü, yüreği.
Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar
anı bekler ḳafasından

95. **göñülden:**-*den*
Gazel 318
Mısra: **13**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
Muʿīdī künc-i hecrüñde
görür göz ü göñülden
ġam
İñen şākir degüldür bu
yirüñ āb ü hevāsından

96. **göñüller:**-*ler*
Gazel 320
Mısra: **3**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2-Âşıġın kalbi.
Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var
ġamzelerden

97. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 322
Mısra: **7**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
Göñlüm seni oḳur delü
olursa yiridür
Bir daḥi uşlanursa
perī daʿvet itmesün

98. **göñül:**
Gazel 324
Mısra: **7**
(Âşıġın) gönlü ,yüreği.
Bu göñül dīvānedür uşlansa
olmaz dōstlar
Kākülüñden ol
perī yüzüñde zencīr
eylesün

99. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 327
Mısra: **9**
(Âşıġın) gönlü.
Nālesinden göñlümüñ
āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫazz ider ṣayyād olan
mürġ itdügi feryāddan

100. **göñül:**
Gazel 331
Mısra: **10**
"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl
ü menālüñ var iken

101. **göñül:**
Gazel 332
Mısra: **7**
(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.
Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile
ḳavl ü ḳarārüm var
iken

102. **göñüldür:**-*dür*
Gazel 334
Mısra: **14**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
Kimsenüñ sözin işitmezsin
ġurūr-ı 'ışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür
yüz ṣuyın ḫāk eyleyen

103. **göñül:**
Gazel 343
Mısra: **5**
((Âşıġın) Gönlü, yüreği.
Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp
incindügine
İncinüp adını yād
eylemezem ʿārümden

104. **göñül:**
Gazel 346
Mısra: **1**
((Âşıġın) Gönlü, yüreği.
Delme baġrum ney gibi
şeydā göñül zār
olmasun

El-emānet kimse
derdümden ḫaberdār
olmasun

105. **göñül:**
Gazel 347
Mısra: **3**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği.*
Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez
göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun

106. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 349
Mısra: **5**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Mest ise ġamzeñ senüñ
dīvānedür göñlüm
benüm
El-ḥaẕer bir gün arada
nā-gehān ḳan olmasun

107. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 349
Mısra: **9**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden
özge anda peykān
olmasun

108. **göñül:**
Gazel 349
Mısra: **11**
*"Ey gönül!" "Ey
kişi!" anlamlarında bir
ifade.*
Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun

109. **göñül:**
Gazel 350
Mısra: **1**
*((Âşığın) Gönlü,
yüreği.*
Göñül mest olalı laʿlüñ
ġamından
Cihānuñ geçmişem
cām-ı Cem'inden

110. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 353
Mısra: **5**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu
kim unutdı miskīn
meskenin

111. **göñül:**
Gazel 354
Mısra: **1**
*"Ey gönül!"
anlamlarında bir ifade.*
Göñül ger istemezseñ yüz
ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el
ḳarasın

112. **göñül:**
Gazel 355
Mısra: **14**
*"Ey gönül!"
anlamlarında bir ifade.*
Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır ser var
iken

113. **göñül:**
Gazel 358
Mısra: **2**
*(Âşığın)
gönlü,yüreği.*
İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez
göñül abdālı ʿOs̱mān
illerin

114. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 360
Mısra: **11**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Göñlüm ṣaçuñ kemendine
ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol
nā-tüvān ipin

115. **göñül:**
Gazel 360
Mısra: **5**
*"Ey gönül!" "Ey
kişi!" anlamlarında bir
ifade.*
Germ oldı iy göñül yine
hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög
anuñ bur [ke]mān ipin

116. **göñlümden:**-*üm, -den*
Gazel 362
Mısra: **11**
*(Âşığın) gönlü,
yüreği.*
Niçe gitsün jeng-i ġam
şūrīde göñlümden
benüm
Mihr yüzin görmedüm
āyīne-i maḳṣūddan

117. **göñül:**
Gazel 362
Mısra: **7**
*(Âşığın) gönlü
,yüreği, kendisi.*
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Bah̲s̱ idüp n'eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan

118. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 363
Mısra: **9**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini
bilmez kişi ġurbet
çekmeden

119. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 365
Mısra: **8**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Her biri bir eşrefīdür gerçi
dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine
māl ü menālüm var
iken

120. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 366
Mısra: **11**
*(Âşığın) gönlü,
kalbi, yüreği.*
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-
gāh elüñde cām-ı Cem
bir gün

121. **göñül:**
Gazel 367
Mısra: **11**
*"Ey gönül!"
anlamlarında bir ifade.*
Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf

ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

122. **gönül:**
Gazel 368
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kendisi.
Çün viṣālüñ yüzini görmez gönül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

123. **gönül:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Gönül, yürek.
Ḳo göñül aġlamağı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

124. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 375
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

125. **gönül:**
Gazel 377
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Çeşm ü zülfünden [cüdā] şorma gönül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

126. **gönlüme:**-*üme*
Gazel 378
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḫayāt-ı cāvidāndur bu

127. **gönül:**
Gazel 378
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

128. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 380
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

129. **gönül:**
Gazel 383
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

130. **gönül:**
Gazel 383
Mısra: **11**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

131. **gönül:**
Gazel 385
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

132. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 386
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

133. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 388
Mısra: **3**
Göñül.
Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

134. **gönül:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Gönül.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

135. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 395
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

136. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 397
Mısra: **12**
Göñül.
Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde

137. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 400
Mısra: **2**
Göñül.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

138. **gönül:**
Gazel 401
Mısra: **12**
Göñül.
Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

139. **göñülde:**-*de*
Gazel 402

Mısra: **7**
Gönül.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

140. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 414
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

141. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 418
Mısra: **10**
Göñül.
Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

142. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 420
Mısra: **2**
Göñül.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

143. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 422
Mısra: **2**
Göñül.
Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

144. **göñül:**
Gazel 422
Mısra: **5**
Gönül.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

145. **göñül:**
Gazel 429
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

146. **göñülde:**-*de*
Gazel 431
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

147. **göñül:**
Gazel 435
Mısra: **11**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile ṣaḥrā seni

148. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 436
Mısra: **5**
Göñül.
Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

149. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 438
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

150. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 439
Mısra: **1**
Göñül.
İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

151. **göñül:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Kalb.
Daḥi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

152. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 442
Mısra: **6**
Göñül.
Daḥi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṯḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti

153. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 443
Mısra: **10**
Göñül.
ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāş
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

154. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 443
Mısra: **11**
Göñül.
Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

155. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 444
Mısra: **6**
Göñül.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

156. **göñlümüz:**-*ümüz*
Gazel 446
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri

157. **göñül:**
Gazel 446
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Görse bahār-ı ḥüsnde ruḥlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

158. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 447
Mısra: **7**
Göñül.
Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

<u>göñ(ü)l:</u>

1. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 132
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

2. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 192
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

3. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 213
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

4. **göñli:**-*i*
Gazel 217
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, dil, kalp.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

5. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 298
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

6. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 308
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.
Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

<u>göñül açmaḳ-:</u>

1. **göñül açmaḳ-:**-*-dur*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ferahlığı.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

<u>göñül al-:</u>

1. **göñül al-:**-*ınca*
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Birini kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.
Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

<u>göñül āyīne-:</u>

1. **göñül āyīne-:**-*si*
Gazel 137
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası.
Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür

<u>göñül hoşluġı:</u>

1. **göñül ḫoşluġı:**
Gazel 53
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hoşluğu.
Gönlü razı ol-.
Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün
Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

<u>göñül iḳlīm:</u>

1. **göñül iḳlīm:**-*i*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yurdu, gönül diyarı.
Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ

<u>göñül mülki-:</u>

1. **göñül mülki-:**-*ni*
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.
Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

<u>göñül murġı:</u>

1. **göñül murġı:**
Gazel 82
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

<u>göñül pervānesi-:</u>

1. **göñül pervānesi-:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Pervane gibi dönen gönül.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur

virmez kişiye hīç emān āteş

göñül ṣarrāfı:

1. **göñül ṣarrāfı:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül saraffı.
Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

göñül zaḥm:

1. **göñül zaḥm:**-*ı, -nı*
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarası.
Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.
İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

göñül zaḥmı:

1. **göñül zaḥmı:**-*ı, -n, -ı-ı, -nı*
Gazel 242
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarası.
Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.
İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

göñül zevraḳı:

1. **göñül zevraḳı:**
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kayığı.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

gör:

1. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 2
Mısra: **8**
Bakmak, görmek.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 8
Mısra: **10**
Görmek ‖ fark etmek, idrak etmek.
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

3. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 8
Mısra: **10**
Görmek, farketmek.
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

4. **görmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 11
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

5. **görmeyem:**-*me, -(y), -em*
Gazel 11
Mısra: **7**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak. Bakmak.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

6. **görmesem:**-*me, -se, -m*
Gazel 14
Mısra: **1**
Görmek. II Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.
Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

7. **görüp:**-*üp*
Gazel 14
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

8. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 16
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

9. **gördügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 17
Mısra: **9**
Bakmak, tanık olmak.
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

10. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 20
Mısra: **9**
Bakmak, görmek.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

11. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 21
Mısra: **9**
Yaşamak, tecrübe etmek.
Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

12. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 21

Mısra: **10**
Görmek, şahit olmak.
Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

13. **görüp:**-*üp*
Gazel 23
Mısra: **1**
Bakmak, tanık olmak.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

14. **görüp:**-*üp*
Gazel 27
Mısra: **5**
Görmek, fark etmek.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

15. **görse:**-*se*
Gazel 29
Mısra: **6**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.
Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

16. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 30
Mısra: **9**
Görmek, tanık olmak.
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

17. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 30
Mısra: **2**
Görmek l Tanık olmak, şahit olmak.
İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

18. **görüb:**-*üb*
Gazel 34
Mısra: **16**
Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

19. **göremez:**-*e, -mez*
Gazel 35
Mısra: **5**
İdrak etmek, düşünmek, görmek.
Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

20. **gör:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Bak, gör, anla, idrak et.
Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

21. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 38
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.
Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

22. **göreli:**-*eli*
Gazel 39
Mısra: **9**
Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

23. **görinse:**-*in, -se*
Gazel 43
Mısra: **7**
Görünmek, belirmek.
N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

24. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 45
Mısra: **11**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

25. **göricek:**-*icek*
Gazel 46
Mısra: **7**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.
Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥs

26. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 48
Mısra: **9**
Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

27. **görüp:**-*üp*
Gazel 51
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

28. **görüp:**-*üp*
Gazel 55
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

29. **gören:**-*en*
Gazel 59
Mısra: **10**
Görmek.
Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

30. **göresin:**-*esin*
Gazel 59
Mısra: **13**
Görmek, bakmak.
Yār ṣāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

31. **gördi:**-*di*
Gazel 60
Mısra: **11**
Görmek.
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḥaṣ u ḫār ile sedd

32. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 63
Mısra: **10**
Anlamak, idrak etmek.
Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḥaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

33. **görüp:**-*üp*
Gazel 71
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

34. **göricek:**-*icek*
Gazel 72
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

35. **görüp:**-*üp*
Gazel 74
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

36. **gör:**
Gazel 75
Mısra: **10**
"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.
Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

37. **görüp:**-*üp*
Gazel 75
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

38. **görüp:**-*üp*
Gazel 76
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

39. **görüp:**-*üp*
Gazel 79
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naşīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

40. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 81
Mısra: **12**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.
Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

41. **görseñ:**-*señ*
Gazel 86
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

42. **görüp:**-*üp*
Gazel 89
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

43. **göricek:**-*icek*
Gazel 94
Mısra: **14**
Bakmak, görmek.
Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

44. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 103
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar

45. **görince:**-*ince*
Gazel 105
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

46. **gör:**
Gazel 108
Mısra: **8**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

47. **gördi:**-*di*
Gazel 110
Mısra: **13**
(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.
Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḥaste olup mübtelā geçer

48. **gör:**
Gazel 111
Mısra: **2**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.
Dil ḥaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

49. **gördi:**-*di*
Gazel 112
Mısra: **13**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

50. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 112
Mısra: **5**
Bakmak, görmek.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

51. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 113
Mısra: **6**
Bakmak, görmek.
Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

52. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 116
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.
İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür

53. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 120
Mısra: **14**
Bakmak, görmek.
Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḥi gördügi oġlane imrenür

54. **gören:**-*en*
Gazel 126
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

55. **gören:**--*en*
Gazel 127
Mısra: **9**
Bakmak, görmek, tanık olmak.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

56. **gören:**-*en*
Gazel 134
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar

57. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 137
Mısra: **1**
1. Görünmek.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

58. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 137
Mısra: **4**
1. Görünmek.
Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür

59. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 137
Mısra: **8**
1. Görünmek.
Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

60. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 137
Mısra: **10**
1. Görünmek.
Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

61. **göricek:**-*icek*
Gazel 144
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan e̲ser

62. **görinmez:**-*in, -mez*
Gazel 144
Mısra: **4**
Görülmez, rastlanılmaz.
Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan e̲ser

63. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 146
Mısra: **10**
1. Görünmek.

Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā
ki deñizden ḳaralar

64. **görünmez:**-*ün, -mez*
Gazel 147
Mısra: **4**
Görünmez.
Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki
baḳduḳça görünmez
ḳaralar

65. **gör:**
Gazel 149
Mısra: **4**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
Peyveste ḳaşlaruñı eger
kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki
iñen iki yā çeker

66. **görüp:**-*üp*
Gazel 155
Mısra: **5**
(Birini) görmek.
Görüp yol üzre seni öyle
vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp
geçdi bilmedüm hergiz

67. **gördi:**-*di*
Gazel 156
Mısra: **5**
(Bir şeyi) görmek.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz

68. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 161
Mısra: **5**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına
olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider
yaʿni semendin
yiñemez

69. **görüp:**-*üp*
Gazel 169
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Düşde yüzüñ görüp saña dil
virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü figānumuz

70. **görüp:**-*üp*
Gazel 170
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gül ruḫlarını ḳande görüp
ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine
serv-i revānumuz

71. **görseñ:**-*señ*
Gazel 173
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz

72. **göreli:**-*eli*
Gazel 179
Mısra: **3**
(Bir şeyi) görmek.
Göreli ḥālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup
dilden fiġān eyler ceres

73. **gör:**
Gazel 181
Mısra: **6**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.
Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes

74. **görinen:**-*i, -nen*
Gazel 185
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Görinen her ṭaraf yaşlu
gözümde ṣanma
kirpikdür
Naẓar mürġine āhen
bir ḳafesdür cümle ḳan
olmış

75. **gör:**
Gazel 189
Mısra: **12**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
Serv pīrūze-ṣürāḫī lāledür
laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne
ḫoş bād-ı seḥer zeyn
eylemiş

76. **görince:**-*ince*
Gazel 191
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş

77. **gör:**
Gazel 197
Mısra: **3**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.
Gör ṣanʿatin ki leblerüñe
sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i
Kevs̱er yazar ḫaṭṭ

78. **gördi:**-*di*
Gazel 198
Mısra: **13**
(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.
Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk
olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara
geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

79. **gör:**
Gazel 201
Mısra: **13**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini
gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm
oldı żāyiʿ

80. **görmüş:**-*müş*
Gazel 201
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna)

Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

81. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 204
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

82. **görüp:**-*üp*
Gazel 214
Mısra: **17**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

83. **görse:**-*se*
Gazel 215
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

84. **gören:**-*en*
Gazel 219
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḥayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

85. **görüp:**-*üp*
Gazel 222
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

86. **gör:**
Gazel 223
Mısra: **4**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.
Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

87. **görürsem:**-*ürsem*
Gazel 225
Mısra: **3**
Görmek.
Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

88. **görüp:**-*üp*
Gazel 228
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

89. **gör:**
Gazel 233
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ

90. **gör:**
Gazel 235
Mısra: **7**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḥm-ı şemşīrüñ senüñ

91. **görseñ:**
Gazel 237
Mısra: **14**
Bakmak, görmek.
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

92. **görinen:**-*i, -n, -en*
Gazel 259
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.
Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

93. **görüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 267
Mısra: **16**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

94. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 270
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ bāña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

95. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 271
Mısra: **5**
(Bir şeyi) görmek.
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

96. **görince:**-*ince*
Gazel 273
Mısra: **3**
Bakmak, görmek.

Eşk ü āhum sākin olmadı
görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ
olınca yaġdı bārān esdi
yil

97. **gören:**-*en*
Gazel 274
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir
sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

98. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 276
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur ol

99. **gör:**
Gazel 279
Mısra: **11**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim
ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm

100. **görinmez:**-*in, -mez*
Gazel 285
Mısra: **7**
Görülmez, rastlanılmaz.
Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm

101. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 292
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce
ḳan derler ḥicābından
gözüm

102. **görüp:**-*üp*
Gazel 292
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce
ḳan derler ḥicābından
gözüm

103. **göreli:**-*eli*
Gazel 296
Mısra: **9**
Bakmak, görmek.
Laʿlüñ piyālesin göreli
ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı
rindāne yazmışam

104. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **1**
(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.
Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı
gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-
ḫūnı gördüm aġladum

105. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **4**
(Bir şeyi) görmek.
Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice
Mecnūn'ı gördüm
aġladum

106. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **6**
(Bir şeyi) görmek.
Göñlüme düşüp senüñle
itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i
gülgūnı gördüm
aġladum

107. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **8**
(Bir şeyi) görmek.
Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm
aġladum

108. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **10**
(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.
Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç
gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

109. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 299
Mısra: **4**
(Bir şeyi) görmek.
Bāġa vardum ḫaste göñlüm
bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum
aġladum

110. **görüp:**-*üp*
Gazel 300
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.
Dāne-i ḫālüñ görüp dil
murġı [ṣayd] olsun
diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur
sevdā-yı zülf-i ḫam-
be-ḫam

111. **görüp:**-*üp*
Gazel 304
Mısra: **14**
Bakma / şahit olma.
İrdüm ol ḫāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum

112. **görmemişdür:**-*me, -miş, -dür*
Gazel 306
Mısra: **12**
Görmemek.
Didüm olmaz mürġ-i dil
degme kemān-ebrūya
ṣayd
Didi beñzer
görmemişdür ġamze-i
ṭīr-efgenüm

113. **görüp:**-*üp*
Gazel 308
Mısra: **3**
Bakma / şahit olma.
Sevmezem didüm görüp
āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden
kendüme bühtān
eyledüm

114. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 318
Mısra: **7**
(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.
Yanında oḳ ü yā gördüm
gözüñ türk idügin
bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i
dür-efşānum
ḳarasından

115. **gör:**
Gazel 326
Mısra: **13**
"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.
Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin
Ṣanʿat ögren başda
ʿaḳluñ var ise üstāddan

116. **gören:**-*en*
Gazel 329
Mısra: **14**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü
olmış ġarīb üftāde
çenberden

117. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 329
Mısra: **1**
1. Görünmek.
Bu iki ḳara merdüm kim
görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı
ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i
dilberden

118. **görüp:**-*üp*
Gazel 329
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar
pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināb uñ var
gibi taşvīr olan yirden

119. **gördügin:**-*düg, -in*
Gazel 330
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördügin maḥbūba iy dil
mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına
dā'im belā olmaḳ
neden

120. **görüp:**-*üp*
Gazel 330
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Sen benüm eşküm görüp
raḥm itmedüñ bī-
gāneveş
Ben senüñ baḥr-i
ġamuñda āşnā olmaḳ
neden

121. **gör:**
Gazel 332
Mısra: **12**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum
ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm
kārbārüm var iken

122. **gören:**-*en*
Gazel 333
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde
ḳalur nālemi gūş
eyleyen

123. **göricek:**-*icek*
Gazel 334
Mısra: **3**
Bakmak, görmek.
Şād olurduñ sen ezel
ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben
miskīni ġamnāk
eyleyen

124. **görüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 335
Mısra: **18**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney
gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün
görüñ kimdür bu efġān
eyleyen

125. **gör:**
Gazel 343
Mısra: **3**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden

126. **gör:**
Gazel 344
Mısra: **6**
"Bak!" anlamında bir ünlem.
Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun

127. **görüp:**-*üp*
Gazel 347
Mısra: **12**
(Bir şeyi) Görmek, tanık olmak, bakmak.
Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun

128. **gördi:**-*di*
Gazel 351
Mısra: **5**
(Bir şeyi) görmek.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh
yolın yılduzdan

129. **görmezse:**-*mez, -se*
Gazel 351
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna

veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

130. **görse:**-*se*
Gazel 351
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

131. **gören:**-*en*
Gazel 352
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

132. **görince:**-*ince*
Gazel 354
Mısra: **7**
Gördüğü zaman.

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

133. **görüp:**-*üp*
Gazel 358
Mısra: **11**
(Bir şeyi) Görmek, tanık olmak, bakmak.

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin

134. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 361
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

135. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 362
Mısra: **12**
Görmek, şahit olmak.

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

136. **görmedüm:**-*me, -, -m*
Gazel 372
Mısra: **3**
Görmemek.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

137. **görüp:**-*üp*
Gazel 373
Mısra: **5**
Görmek.

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu

138. **gör:**
Gazel 376
Mısra: **3**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

139. **gördüm:**-*düm*
Gazel 376
Mısra: **11**
Görmek, gördüm.

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

140. **görüp:**-*üp*
Gazel 378
Mısra: **1**
Görmek.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

141. **görüp:**-*üp*
Gazel 380
Mısra: **7**
Görmek.

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

142. **göricek:**-*icek*
Gazel 384
Mısra: **2**
Görmek.

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime

143. **görmiş:**-*miş*
Gazel 385
Mısra: **4**
Görmek.

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

144. **görüp:**-*üp*
Gazel 389
Mısra: **11**
Görmek.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

145. **görüp:**-*üp*
Gazel 395
Mısra: **13**
Görmek.

Aġladı yārān görüp ḫālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

146. **gör:**
Gazel 396
Mısra: **11**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

147. **görüp:**-*üp*
Gazel 403

Mısra: **13**
Görmek.
Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim
lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine

148. **görüp:**-*üp*
Gazel 405
Mısra: **3**
Görmek.
Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine

149. **gör:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Gör!.
Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye

150. **gör:**
Gazel 415
Mısra: **8**
Gör!.
Gitmege ʿazm eyledükce
yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine
zülf-i semensālar bize

151. **görüp:**-*üp*
Gazel 421
Mısra: **5**
Görmek.
ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker
ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse
aġızdan aġıza dilden
dile

152. **görüp:**-*üp*
Gazel 425
Mısra: **1**
Görmek.
Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı
māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı
bu bed-sitāre beni

153. **görüp:**-*üp*
Gazel 430
Mısra: **5**
Görmek.
Açamaz aġzın güzeller
şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e
beñzemez ṭūtīlerüñ
gūyālıġı

154. **görmege:**-*mek, -e*
Gazel 431
Mısra: **3**
Görmek.
Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam
bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī

155. **göre:**-*e*
Gazel 435
Mısra: **6**
Görmek.
Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ
beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü
nerges-i şehlā seni

156. **gördi:**-*di*
Gazel 437
Mısra: **1**
Görmek.
Çün gördi bir naẓar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni

157. **görse:**-*se*
Gazel 446
Mısra: **5**
Görmek.
Görse bahār-ı ḫüsnde
ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur
yaz güninüñ seḥerleri

158. **gördüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 5
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.
Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm daḫi çaġında
Vardum göze göz
elden baş ḳoydum
ayaġında

159. **gör:**
Tahmis 3
Mısra: **16**
Bakmak, farkına varmak.
Ben ayaġuñ tozına cānum
niṯār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler
āḫir ol ṣeydāyı gör

160. **gör:**
Tahmis 3
Mısra: **17**
Görmek, anlamak, fark etmek.
Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı gör

161. **gör:**
Tahmis 3
Mısra: **18**
Bak! Gör! Seyret!.
Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı gör

162. **gör:**
Tahmis 3
Mısra: **19**
Gör! Anla! Fark et!.
El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı
gör
Mūr iken efsūn okıyup
ṣayd-ı mār itsem gerek

163. **görenler:**-*en, -ler*
Taştir 1
Mısra: **1**
Görmek, farketmek.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir ki ḳandur
bu
Ne ḳan olsun ki
hecrüñde helāk oldum
nişāndur bu

164. **görüp:**-*üp*
Taştir 1
Mısra: **8**
Görmek, farketmek.
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān
eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān
düşdüm yire bī-ʿaḳl ü
ser-gerdān

gör-:

1. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 2
Mısra: **8**
Görmek, farketmek.
Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī

Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā

2. **göreli:**-*eli*
Gazel 49
Mısra: **5**
Gördüğünden beri.
Devr-i ruḫuñda göreli
zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i
naẕar ṣubḥ u şām baḥṣ

3. **görüp:**-*üp*
Gazel 51
Mısra: **2**
Bir şeyin vaziyetini görmek, haline tanık olmak.
Saña ben dimezem iy dil
nigār-ı pür-fitenden
geç
Görüp cān virmemek
ṣanʿat degüldür gel bu
fenden geç

4. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 52
Mısra: **14**
Gördüğü zaman, her gördüğünde.
Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef
geçer
Cān virür gördükce ol
miskīn ḳadeḥ

5. **göricek:**-*icek*
Gazel 54
Mısra: **5**
Gördüğü zaman, görünce.
Sīm-i eşküm göricek
merdüm-i çeşmüm
sevinür
N'içün olmaya kişi
genc-i firāvāne ferah

6. **görse:**-*se*
Gazel 54
Mısra: **11**
Görmek.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni
ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur
niteki dīvāne feraḥ

7. **gören:**-*en*
Gazel 58
Mısra: **9**
Bakan, gören, şahit olan.
İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir
gören
Ġam gülistānında
açılmış çiçekler şāḫ
şāḫ

8. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 72
Mısra: **14**
Görme gücü ile varlıkları bütünüyle algılamak. II Görme gücüne sahip olmak. III Anlamak, Fethetmek. IV Ziyaret etmek. V Görevini yerine getirmek. VI Denemek, tecrübe etmek. VII Gezmek, bulunmak. VIII Almak, edinmek.
Geçdi Muʿīdī kendüden
olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir
başına pādşā budur

9. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 84
Mısra: **14**
Görmek, farketmek.
Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne
ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān eyler

10. **göricek:**-*icek*
Gazel 92
Mısra: **7**
Gördüğü zaman, görünce.
Göricek tīre-i baḫtum saña
rūşen olsun ol kim
Aṣılup ṣaçuñda ḳalan
dil-i nā-tüvān
benümdür

11. **görinür:**-*-i-nür*
Gazel 137
Mısra: **6**
Belirmek, görünür duruma gelmek.
Cāna zaḫm urdı bir kemān-
ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ
görinür

12. **görmez:**-*mez*
Gazel 162
Mısra: **10**
"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".
Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i
pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı
görmez

13. **görünse:**-*ün, -se*
Gazel 169
Mısra: **1**
Görmek.
Demdür görünse dilber-i
ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa
deprenür oldı
nişānumuz

14. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 227
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek

15. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 235
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.
Çün maḥabbet nārına cān
atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola
pervāneveş yirüñ
senüñ

16. **görüp:**-*üp*
Gazel 245
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Görüp āhum yilini şemʿ-i
ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā
ḫam-ı zülf-i siyehüñ

17. **görmez:**-*mez*
Gazel 251
Mısra: **1**
"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".
Cīm-i zülfüñ noḳtasın
görmez iken ḫāl
eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız
ʿuşşāḳı bed- ḫāl
eyledüñ

18. **görüp:**-*üp*
Gazel 255
Mısra: **7**
Bakmak, görmek, fark etmek.
Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

19. **görmez:**-*-mez*
Gazel 256
Mısra: **8**
"Görmek" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Görmemek".
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

20. **görüp:**-*üp*
Gazel 259
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

21. **gördi:**-*di*
Gazel 268
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

22. **göreyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 272
Mısra: **6**
Bakmak, görmek.
Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

23. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 287
Mısra: **3**
Görmek.
Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

24. **görüp:**-*üp*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

25. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **2**
(Bir olayı) Yaşamak, tecrübe edinmek.
Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

26. **görür:**-*ür*
Gazel 318
Mısra: **13**
(Bir duyguyu) Yaşıyor olmak, hissetmek.
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

27. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 322
Mısra: **3**
..... olduğunu görmek, ...ğuna şahit olmak.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

28. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 352
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.
Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

29. **görseñ:**-*se, -n*
Gazel 353
Mısra: **14**
Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.
İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin

30. **görmez:**-*mez*
Gazel 368
Mısra: **3**
"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

31. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 384
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

32. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 399
Mısra: **14**
Görmek.
İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda

gör ki:

1. **gör ki:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gör ki.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḫavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

gör ne:

1. **gör ne:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gör nasıl, bak ne...

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

gördi:

1. **gördi:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Görünce.

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār ṣemʿ

gördüg:

1. **gördügine:**-*i, -n, -e*
Gazel 313
Mısra: **3**
Rast geldiği, karşılaştığı.

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

gördüginle:

1. **gördüginle:**
Gazel 436
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

gördükce:

1. **gördükce:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Gördüğü müddetçe.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

2. **gördükce:**
Gazel 218
Mısra: **11**
Her gördüğünde.

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

3. **gördükce:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Gördüğün zaman, her gördüğünde, müşahede ettikçe, tanık oldukça.

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

4. **gördükce:**
Gazel 400
Mısra: **14**
Gördüğü müddetçe.

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine

gördükde:

1. **gördükde:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Gördüğünde.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

göre:

1. **göre:**
Gazel 222
Mısra: **2**
"-e göre" Açısından.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

2. **göre:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Nispetle.

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

göre gel-:

1. **göre gel-:**--*se, --ñ*
Gazel 104
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ziyaret etmek, görmeye gelmek.

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur

göre!:

1. **göre:**
Gazel 82
Mısra: **16**
"Görsün, anlasın!" anlamlarında kullanılan bir ifade.

Düşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

görel:

1. **görelden:**-*den*
Gazel 166
Mısra: **7**
Gördüğümden beri.

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

göreli:

1. **göreli:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Gördüğümden beri.

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

2. **göreli:**
Gazel 205
Mısra: **13**
Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fārig

3. **göreli:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.
Bālā boyuñı göreli düşdi
saña göñül
Kendü eliyle başına
aldı belā göñül

4. **göreli:**
Gazel 305
Mısra: **3**
Gördüğümden beri.
Aġlar yaşın yaşın göreli
ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp
eyler ḥisāb-ı ġam

5. **göreli:**
Gazel 435
Mısra: **4**
Gördükten beri.
Baş şalup ḥayrān ḳalıpdur
şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende
serv-i ḫoş-bālā seni

<u>görem:</u>

1. **görem:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Görmek.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum
Görem dirseñ güc ile
berḳ-i lāmiʿ

<u>göremez:</u>

1. **göremez:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Göremez.
Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca
ol perī-sīmā yüzin

<u>gören:</u>

1. **gören:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Gören kimse.
Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar
taḳvīme erbāb-ı raṣad

2. **gören:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Bakan, gören (kimse).
Dir gören zülfüñ ḫamında
āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim
deminden nār-ı sūzān
yaġdurur

3. **gören:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Bakan, gören (kimse).
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer

4. **gören:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Bakan, gören, şahit olan.
Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir
gören
Ṣanʿat olmış ol iki
hindūya ḳalḳan
oynamaḳ

5. **gören:**
Gazel 309
Mısra: **1**
Bakan, gören (kimse).
Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki
idem bir ḳadeḥ nūş iy
ṣanem

6. **gören:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Gören kişi.
Gözüñ altında gören
ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma
ḳarşu

7. **gören:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Gören kişi.
Şol kemān-ebrūlar ile dir
gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev
mihr-i cihān-gird
üstine

8. **gören:**
Gazel 411
Mısra: **13**
Gören kişi.
Ḫaddüñ üzre dir gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile
gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye

9. **gören:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Gören kişi.
Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi

10. **gören:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Gören kişi.
Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın
çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle
demidür şehādeti

<u>göreyin:</u>

1. **göreyin:**
Gazel 427
Mısra: **9**
Göreyim.
Tīz günde yile varsun
göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini

<u>görgec:</u>

1. **görgeç:**
Gazel 401
Mısra: **11**
Gördüğünde, görünce anlamında belirteç.
Yol yaraġın şimdi görgeç
varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül
billāh taʿcīl üstine

<u>göricek:</u>

1. **göricek:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Gördüğü zaman, görünce.
Beni bir yerde yār ile
göricek

Ehl-i diller niçe meşel didiler

2. **göricek:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Gördüğü zaman, görünce.
İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

3. **göricek:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Gördüğü zaman, görünce.
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan

<u>görin:</u>

1. **görinüp:**-*üp*
Gazel 59
Mısra: **1**
Görünmek, ortaya çıkmak, yansımak.
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

2. **görinür:**-*ür*
Gazel 137
Mısra: **2**
Belirmek, görünmek.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

3. **görinür:**-*ür*
Gazel 274
Mısra: **6**
...olarak görünmek.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **görinür:**-*ür*
Gazel 390
Mısra: **9**
Görünür.
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

5. **görinür:**-*ür*
Gazel 412
Mısra: **7**
Görünür.
Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle

6. **görinür:**-*ür*
Gazel 420
Mısra: **7**
Görünür.
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

<u>görin-:</u>

1. **görinen:**-*en*
Gazel 145
Mısra: **7**
1. Görünmek.
Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

2. **görinen:**-*en*
Gazel 188
Mısra: **11**
1. Görünmek.
Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

3. **görinür:**-*ür*
Gazel 245
Mısra: **6**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

4. **görinüp:**-*üp*
Gazel 316
Mısra: **9**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

<u>görinen:</u>

1. **görinen:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Görmek, görünür hale gelmek.
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

2. **görinen:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Görünen, görünür halde olan.
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

3. **görinen:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Görünen, görünür halde olan.
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḫasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

4. **görinen:**-*inen*
Gazel 389
Mısra: **3**
Görünen.
Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār
Ḫalḳa ḫalḳa şalınan zülf-i perīşānlar ile

5. **görinen:**-*inen*
Gazel 399
Mısra: **1**
Görünen.
Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda

<u>görinmez:</u>

1. **görinmez:**
Gazel 393
Mısra: **2**

Görünmemek II bulunmamak.
Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara
ḳayġular ile

<u>görinür:</u>

1. **görinür:**
Gazel 232
Mısra: **5**
Görünmek.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden
dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar
mānend-i ejder
kākülüñ

<u>görme:</u>

1. **görmesem:***-se, -m*
Gazel 78
Mısra: **7**
Görmemek.
Öyle oldum kim
zenaḫdānuñla zülfüñ
görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup
ʿālem baña zindān olur

2. **görmedüm:***-düm*
Gazel 93
Mısra: **13**
Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.
İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı
velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

3. **görmedügi:***-düg, -i*
Gazel 180
Mısra: **14**
Görmediği, tanık olmadığı || gizli.
Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye
olur kişi ġāyet heves

4. **görmedük:***-dü, -k*
Gazel 285
Mısra: **8**
Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.
Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm

5. **görmese:***-se*
Gazel 343
Mısra: **3**
Görmemek.
İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden

6. **görmedüm:***-dü, -m*
Gazel 358
Mısra: **3**
Görememek II İstediğine kavuşamamak.
Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe
yıllar Ṣıfāhān illerin

7. **görmedüm:***-düm*
Gazel 397
Mısra: **4**
Görmemek.
Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi
sensün
Naẓīrüñ görmedüm
rūy-i zemīnde

8. **görmedüm:***-düm*
Gazel 405
Mısra: **12**
Görmemek.
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur
cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı
ḥasret ʿışḳ dāġı üstine

9. **görmedüm:***-düm*
Gazel 407
Mısra: **7**
Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.
Görmedüm bir derd-i
mühlik iy ṣanem
[benüm gibi]
Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma

10. **görmeyen:***-yen*
Gazel 435
Mısra: **14**
Görmemek (bir şeyin olduğuna tanıklık etmemek bağlamında).
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü
ġamda görmeyen
şeydā seni

<u>görmeden:</u>

1. **görmeden:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Bakmadan, müşahede etmeden.
Görmeden öykünmüş idi
ḫüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden
ḳızarmışdur yanaġı
lālenüñ

<u>görmedi:</u>

1. **görmedi:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Bakmamak, görmemek II Gönül vermemek.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine
ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür
görmedi çün ḫvāb göz

<u>görmedük:</u>

1. **görmedük:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Görmedik, rastlamadık.
Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb göz

2. **görmedük:**
Gazel 205
Mısra: **2**
Görmedik, duymadık, rastlamadık.
Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm
dünyede senden fāriġ

3. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Görmedik, duymadık, rastlamadık.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim
ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp
zülf-i dü-tāsın
görmedük

4. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Görmedik, rastlamadık.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

5. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

6. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Görmedik, rastlamadık.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

7. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Görmedik, rastlamadık.
Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

8. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **10**
Görmedik, rastlamadık.
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

9. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Görmedik, rastlamadık.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

10. **görmedük:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Görmedik, duymadık, rastlamadık.
Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

görmedüm:

1. **görmedüm:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Görmemek.
Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ

görmek iste:

1. **görmek iste:**-*yen*
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görmek istemek, görmeyi arzulamak.
Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd

görmese:

1. **görmese:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Görmemek, bakmamak.
Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

görmeyelden:

1. **görmeyelden:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Görmediğimden beri.
Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

görmeyince:

1. **görmeyince:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Görmeyince.
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

görmez:

1. **görmez:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Görmemek II rastlamamak.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

2. **görmezem:**-*em*
Gazel 151
Mısra: **11**
Görmez.
Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

görmezse:

1. **görmezse:**
Gazel 325
Mısra: **12**
Görmemek.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

görseñ:

1. **görseñ:**
Gazel 127
Mısra: **4**
Bakmak, görmek, tanık olmak.
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

görün:

1. **görünmege:**-*mege*
Gazel 222
Mısra: **4**
Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.
Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

görünmedi:

1. **görünmedi:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Görünmedi.
ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

görünmez-:

1. **görünmezsen:**-*mez, -se*
Gazel 119
Mısra: **10**
Görünmez.
Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

görüp:

1. **görüp:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Gördüğü vakit, görünce.
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

2. **görüp:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

3. **görüp:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Bilme, görme.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

4. **görüp:**
Gazel 203
Mısra: **3**
Görünce.
Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa ṣemʿ

5. **görüp:**
Gazel 215
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

6. **görüp:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Bakmak, görmek.
Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

7. **görüp:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Bakmak, görmek.
Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

8. **görüp:**
Gazel 307
Mısra: **11**
Bakmak, görmek.
Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

9. **görüp:**
Gazel 326
Mısra: **3**
Bakmak, görmek, tanık olmak || sevgilinin dudağını görmek.
Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

görürsin:

1. **görürsin:**
Gazel 228
Mısra: **13**
Görmek.
Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

göster:

1. **göstermeñüz:**-*me, -ñüz*
Gazel 11
Mısra: **8**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

2. **göstermeñüz:**-*me, -ñüz*
Gazel 11
Mısra: **8**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

3. **göstermez:**-*mez*
Gazel 20
Mısra: **3**
Göstermek , izhar, ibraz etmek.
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

4. **gösterür:**-*ür*
Gazel 34
Mısra: **9**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.
Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

5. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **16**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

6. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **18**
Görülmesine yol açmak, ortaya çıkarmak.
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

7. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **14**
Görünmek.
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

8. **gösterür:**-*(ü)r*
Gazel 130
Mısra: **12**
...gibi göstermek.
Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

9. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **10**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.
Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

10. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **8**
Görünmek, belirmek.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

11. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **6**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.
Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

12. **gösterür:**-*ü, -r*
Gazel 130
Mısra: **4**
Görülmesini sağlamak//yansıtmak.
Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

13. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **2**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

14. **gösterür:**-*ür*
Gazel 197
Mısra: **8**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

15. **gösterdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **5**
Görülmesine yol açmak, ortaya çıkarmak.
Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

16. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 251
Mısra: **12**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.
Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

17. **gösterür:**-*ür*
Gazel 261
Mısra: **1**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḫāli ḳayurmaz ġam degül

18. **gösterür:**-*ür*
Gazel 274
Mısra: **2**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

19. **gösterür:**-*ür*
Gazel 293
Mısra: **5**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm

20. **gösterür:**-*ür*
Gazel 301
Mısra: **7**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

21. **gösterür:**-*ür*
Gazel 358
Mısra: **7**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri

önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.
Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

22. **gösterdi:**-*di*
Gazel 395
Mısra: **1**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

23. **gösterdi:**-*di*
Gazel 396
Mısra: **3**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

göster-:

1. **gösterür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **1**
Açığa çıkartmak, ortaya koymak.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

2. **gösterdügümce:**-*düg, -, -*
Gazel 372
Mısra: **14**
Gösterdikçe.
Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

göstermez:

1. **göstermez:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Göstermemek.
Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

2. **göstermez:**
Gazel 214
Mısra: **18**
Göstermemek.
Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

göstermez-:

1. **göstermezem:**-*em*
Gazel 239
Mısra: **12**
Göstermemek.
Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

götür:

1. **götürür:**-*ür*
Gazel 29
Mısra: **9**
Götürmek.
Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

2. **götürmek:**-*mek*
Gazel 156
Mısra: **7**
Götürmek.
Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

3. **götürmez:**-*mez*
Gazel 162
Mısra: **12**
Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.
Tenhā şalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

4. **götürür:**-*ür*
Gazel 377
Mısra: **10**
Taşımak, kaldırmak.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu

götür-:

1. **götürsin:**-*sin*
Gazel 209
Mısra: **14**
Götürmek, ulaştırmak.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

2. **götürür:**-*ür*
Gazel 358
Mısra: **10**
Götürmek.
Baş açup şaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin

göynüklü-:

1. **göynüklüdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **13**
Yanmış ‖ bağrı yanık, 'aşk acısıyla dağlanmış.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol şaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

göz:

1. **gözüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **9**
Göz, görme organı.
Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **gözüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **9**
Göz, görme organı (aşığın gözü).
Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 9
Mısra: **7**

Göz, görme organı (aşığın gözü).
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

4. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 9
Mısra: **7**
Göz, görme organı. II Âşığın gözleri.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

5. **gözi:**-*i*
Gazel 12
Mısra: **13**
Görme organı: göz (sevgilinin gözü).
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

6. **gözüm:**-*üm*
Gazel 12
Mısra: **7**
Göz, görme organı (âşığın gözü).
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

7. **göz:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.
Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

8. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 20
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

9. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **7**
Görme organı; sevgilinin süzgün bakışlı gözü.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

10. **gözlenür:**-*le, -n, -ür*
Gazel 25
Mısra: **7**
Gözlemek, bakmak.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẕarlar ṣalsam ebrūdan yaña

11. **gözler:**-*le, -r*
Gazel 27
Mısra: **2**
Gözlemek, gözetlemek.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

12. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 27
Mısra: **7**
Göz II Sevgilinin gözü.
Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

13. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 28
Mısra: **10**
Âşığın gözü.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

14. **gözüm:**-*üm*
Gazel 31
Mısra: **11**
Görme uzvu, ayn, çeşm.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

15. **gözüm:**-*üm*
Gazel 32
Mısra: **1**
Görme organı, göz, ayn. II Âşığın kanlı gözleri.
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb

16. **gözlerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 33
Mısra: **11**
Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir ṣarāb-ı nāz içüp

17. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 34
Mısra: **7**
Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

18. **gözüm:**-*üm*
Gazel 35
Mısra: **11**
Görme uzvu, ayn, çeşm. Âşığın gözü.
Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup

19. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 42
Mısra: **5**
Âşığın gözü.
Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

20. **gözi:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **2**
(Kadehin) gözü.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

21. **gözi:**-*i*
Gazel 54

Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

22. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 61
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözleri, bakışları.
Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

23. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 71
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözleri, bakışları.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

24. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 75
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.
Her cām-ı mey ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

25. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 76
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.
Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

26. **göz:**
Gazel 78
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

27. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 78
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur

28. **göz:**
Gazel 81
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

29. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 84
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözleri.
Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

30. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 85
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.
Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

31. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 88
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.
Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

32. **gözüñden:**-*ün, -den*
Gazel 92
Mısra: **14**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.
Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

33. **gözden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **2**
Görme organı, ayn.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

34. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 104
Mısra: **12**
Âşığın gözü.
Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

35. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 106
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

36. **gözi:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **8**
(Sevgilinin) gözü.
Āl ile gönlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

37. **gözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 108
Mısra: **1**
Görme organı: göz (sevgilinin gözü).
Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

38. **gözin:**-*in*
Gazel 109
Mısra: **4**
Göz. II Sevgilinin gözü.
Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

39. **gözlerüme:**-*ler, -ü, -m, -e*
Gazel 121
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.
Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ şal
Bilmez mi şanursın beni āḫir naẓarum var

40. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 130

Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

41. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 138
Mısra: **16**
(Âşığın) gözü.
Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

42. **gözüm:**-*üm*
Gazel 140
Mısra: **9**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

43. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 142
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur

44. **gözüm:**-*üm*
Gazel 143
Mısra: **3**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

45. **gözlerine:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Görme organı, göz.
Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş
Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

46. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 152
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

47. **göz:**
Gazel 153
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.
Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

48. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 153
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

49. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

50. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

51. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **6**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

52. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.
Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

53. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.
Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

54. **göz:**
Gazel 156
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.
Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

55. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **1**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

56. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Bakış, göz.
Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

57. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

58. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü

ḫançer ġamzedür
ḳaṣṣāb göz

59. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **10**
(Âşıġın) gözü.
Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb göz

60. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **12**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi
ögrensün diyü
Dāne ḳor
merdümlerüm anuñ
öñüne āb göz

61. **göz:**
Gazel 157
Mısra: **14**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar
durmaz ṣarāb-ı nāb göz

62. **gözler:**-*ler*
Gazel 157
Mısra: **10**
Bakış, nazar, göz.
Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb göz

63. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 158
Mısra: **9**
(Âşıġın) gözü.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm
ḥabābından aña cām
eyleñüz

64. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 162
Mısra: **9**
(Âşıġın) gözü.
Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i
pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı
görmez

65. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 165
Mısra: **4**
(Âşıġın) gözü.
Olmadı ʿālemde bir dem
geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ
biñ dürlü engīz
eylemez

66. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 167
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü, bakışları.
Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü
siyehkārlaruz biz

67. **gözden:**-*den*
Gazel 169
Mısra: **7**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Düşmezdi yire her gice
gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i
nā-mihrbānumuz

68. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 187
Mısra: **9**
(Âşıġın) gözü.
Berber-i hindū gibi eşküm
ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına
āyīneler zeyn eylemiş

69. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 189
Mısra: **1**
(Âşıġın) gözü.
Kirpigüm üzre gözüm kim
eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş

70. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 190
Mısra: **12**
(Âşıġın) gözü.
Açılmaz bülbül-i ṭabʿum
ayaḳ seyriyle kim
sensüz
Gözüme dūd olur
sünbül çemende
erġavān āteş

71. **göze:**-*e*
Gazel 197
Mısra: **12**
(Âşıġın) gözü.
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze
żarardur ġubār ḫaṭṭ

72. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 197
Mısra: **1**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Gerçi gözümi eyledi ebr-i
bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı
güzel sebzezār ḫaṭṭ

73. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 198
Mısra: **6**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Gül yüzüñe niḳāb-ı
muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ

74. **gözüñden:**-*ün, -den*
Gazel 202
Mısra: **6**
Bakış, nazar.
Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu
nükte şāyiʿ

75. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 205
Mısra: **7**
(Âşıġın) gözü.
Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül
misk-i Ḫoten'den fāriġ

76. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 210
Mısra: **7**
(Âşıġın) gözü.
Ḳūyuñ gözüm yaşıyla
meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı
zülāli ṭaraf ṭaraf

77. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 218
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḫarāmī
Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ

78. **gözden:**-*den*
Gazel 220

Mısra: **3**
Görme organı, ayn, çeşm.
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

79. **gözüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 223
Mısra: **10**
(Sevgilinin) gözü, bakışı.
Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

80. **gözüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 231
Mısra: **6**
Göz.
Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

81. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 234
Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.
Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

82. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 246
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.
Tūtiyā tuḫfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

83. **gözden:**-*den*
Gazel 284
Mısra: **13**
Görme organı, ayn, çeşm.
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

84. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 284
Mısra: **5**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

85. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 285
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

86. **göz:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Bakış, göz.
Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

87. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.
Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

88. **gözüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 291
Mısra: **4**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.
Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum

89. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 292
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.
Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

90. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 292
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.
Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

91. **gözüm:**-*üm*
Gazel 292
Mısra: **4**
Âşığın gözü.
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

92. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 292
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.
Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm

93. **gözüm:**-*üm*
Gazel 292
Mısra: **8**
Âşığın gözü.
Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

94. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 292
Mısra: **10**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

95. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 292
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

96. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 292

Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.
İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm

97. **gözüm:**-*üm*
Gazel 293
Mısra: **1**
Âşığın gözü.
Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle
ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda
cām-ı hicrāndur gözüm

98. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 293
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.
Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle
ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda
cām-ı hicrāndur gözüm

99. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 293
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.
Ayaġuñ ṭopraġı kim bir
ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü
gözler nigehbāndur
gözüm

100. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 293
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.
Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi
rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm

101. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 293
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.
Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her
laḥẓa giryāndur gözüm

102. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 293
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.
Resm olalı ḳanlu yaşumla
ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn
olmış gülistāndur
gözüm

103. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 293
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.
Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ
nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup
laʿl-i Bedaḫşān'dur
gözüm

104. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 293
Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.
Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara
yanmış dāġ-ı hicrāndur
gözüm

105. **gözüm:**-*üm*
Gazel 293
Mısra: **16**
Âşığın gözü.
Gicelerdür kirpigüñ
hecrinde bir dem
uyumaz
Ṭurmadan şancır
şanasın ṭolu peykāndur
gözüm

106. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 293
Mısra: **18**
(Âşığın) gözü.
Gönlümüñ odın
söyündürmez
Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile
baḥr-i ʿummāndur
gözüm

107. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 295
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün
gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināş
ü ḫurdedān olmaz
begüm

108. **gözlerin:**-*ler, -i, -ñ*
Gazel 298
Mısra: **10**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.
Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç
gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

109. **gözümden:**-*ü, -m, -den*
Gazel 300
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.
Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup
ṭamlar gözümden dem-be-dem

110. **gözlü:**-*lü*
Gazel 301
Mısra: **4**
Görme organı, göz.
Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

111. **gözüm:**-*ü, -m*
Gazel 305
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.
Aġlar yaşın yaşın göreli
ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp
eyler ḥisāb-ı ġam

112. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 306
Mısra: **9**
(Sevgilinin acımasız, gaddar) bakışları.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre
bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı
ṭutmışdur fiġān ü
şīvenüm

113. **gözden:**-*den*
Gazel 307
Mısra: **13**
Görme organı / göz.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden
uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice
şol deñlü efġān
eyledüm

114. **gözler:**-*ler*
Gazel 312
Mısra: **1**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü

baḫtuñ saʿīd olsun begüm

115. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 317
Mısra: **4**
(Sevgilinin) gözleri, bakışları.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

116. **göz:**
Gazel 318
Mısra: **13**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

117. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 318
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.
Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

118. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 318
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

119. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 318
Mısra: **5**
(Sevgilinin acımasız, merhametsiz, gaddar) bakışı.
Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

120. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 318
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü, bakışları.
Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

121. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 323
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.
Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

122. **gözi:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **8**
(Sevgilinin) gözü.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

123. **gözi:**-*i*
Gazel 333
Mısra: **13**
(Sevgilinin) gözü.
Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen

124. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 344
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Gözü, bakışı.
Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

125. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 345
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.
Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n’içün deryā-yı Ceyhun olmasun

126. **gözle:**-*le*
Gazel 350
Mısra: **3**
Bakış, nazar.
Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden

127. **gözden:**-*den*
Gazel 351
Mısra: **2**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

128. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 353
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü, bakışları.
Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

129. **gözi:**-*i*
Gazel 354
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü.
Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

130. **gözle:**-*le*
Gazel 354
Mısra: **4**
Bakış, nazar.
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

131. **gözüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 355
Mısra: **11**
(Sevgilinin) gözü, bakışı.
Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken

132. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 358
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.
Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

133. **gözlünüñ:**-*lü, -nüñ*
Gazel 361
Mısra: **5**
Bakış, nazar; göz.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ
oḳ ile yādan ṣaḳın

134. **gözi:**-*i*
Gazel 369
Mısra: **3**
Göz.
Yüzi gözi hep güler berg-i
gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol
serv-i bālādur gelen

135. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 370
Mısra: **8**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken ol
gözleri āhūyı ben

136. **gözüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 370
Mısra: **5**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Ṣaçuñı alup gözüme
sürmüşem ol deñlü
kim
Tār-ı müjgān eyledüm
her mūy-ı ʿanber-būyı
ben

137. **gözde:**-*de*
Gazel 373
Mısra: **5**
Göz II aşığın
gözü.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i
eşküm
Didi gitmek gerekdür
yir degül bu

138. **gözüm:**-*üm*
Gazel 373
Mısra: **7**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Gözüm yaşını menʿ itme
ḳapuñdan
Şeref virmez mi
gülzāre aḳar ṣu

139. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 373
Mısra: **10**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Kenār-ı ābda serv olsa
ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol
ḳadd-i dil-cū

140. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 375
Mısra: **3**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Ol gözleri āhūnuñ seyr it
ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur
ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu

141. **gözden:**--*den*
Gazel 376
Mısra: **2**
Göz.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın
işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin
alup gözden nihāndur
bu

142. **gözlerüñ:**
Gazel 376
Mısra: **14**
T. Görme organı.
Muʿīdī yoġ ise kanlu
cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı
aḳar diñmez ne ḳandur
bu

143. **gözüm:**-*üm*
Gazel 378
Mısra: **1**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Görüp gözüm yaşın dem
dem dime billāh ne
ḳandur bu
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur bu

144. **gözlerüm:**-*lerüm*
Gazel 379
Mısra: **4**
Gözlerim.
Āḫir vücūdum ḫānesin
yoluñda ber-bād
itmege
Ebr-i belādan
gözlerüm seyl-āb
aḳıdur cū-be-cū

145. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 380
Mısra: **3**
Göz.
Gözüñ altında gören
ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma
ḳarşu

146. **gözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 380
Mısra: **5**
Göz II sevgilinin
gözü.
Belürdi çün ḫaṭuñ süzme
gözüñi
Uyumaḳ ey degül
aḫşāma ḳarşu

147. **gözleri:**-*leri*, -
Gazel 387
Mısra: **9**
T. Görme organı.
Yine sevdüm bir emānsız
gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ
ḳan itse şefḳat kimseye

148. **gözleri:**-*leri*
Gazel 393
Mısra: **8**
T. Görme organı.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her
yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül
gözleri āhūlar ile

149. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 393
Mısra: **2**
Göz.
Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu
görinmez ḳara
ḳayġular ile

150. **gözüm:**-*üm*
Gazel 395
Mısra: **11**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile
ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ
cemʿ itdi maḫzenler
yine

151. **gözüñ:**-*ün*
Gazel 397
Mısra: **9**
T. Görme organı.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan
alupdur

Velī şimdi naẕar
yaġmā-yı dînde

152. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **5**
T. Görme organı.
Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Ṣāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine

153. **gözlerüm:**-*lerüm*
Gazel 407
Mısra: **3**
Gözlerim.
Ḳıldı hem-dem gözlerüm
yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol
yüzi ḳaralar başuma

154. **gözi:**-*i*
Gazel 408
Mısra: **5**
T. Görme organı.
Sen gözi cellāduñ elden
ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz
ṭīġ ü ḫançer başuma

155. **gözi:**-*i*
Gazel 412
Mısra: **13**
Göz.
Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur
Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir
mehveş nigār çār-deh-
sāle

156. **gözlerüm:**-*lerüm*
Gazel 413
Mısra: **11**
Gözlerim.
Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma

157. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 414
Mısra: **5**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
İy kemān-ebrū gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı peykān
olmasa

158. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 417
Mısra: **9**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Dürr ü yāḳūtı gözümden
çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẕar
yārüñ leb ü dendānına

159. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 423
Mısra: **7**
(Sevgilinin)
gözleri.
Reh-zen olup gözlerüñ
yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i
belādur iki ḳaşuñ aresi

160. **göz:**
Gazel 425
Mısra: **7**
T. Görme organı.
Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḥāl ü ḥaṭı
Ne yüzi ḳara geçer
bilsem ol nigāre beni

161. **gözüm:**-*üm*
Gazel 437
Mısra: **1**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Çün gördi bir naẕar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni

162. **gözlerin:**
Gazel 438
Mısra: **11**
Göz.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden
açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden
daḫi ġaflet gitmedi

163. **gözüm:**-*üm*
Gazel 441
Mısra: **7**
Görme uzvu,
ayn,çeşm.
Başum ucında gözüm şol
ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi
sāle döndürdi

göz açdurmaz:

1. **göz açdurmaz:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir şey
yapma fırsatı
vermemek.
Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz

göz açınca:

1. **göz açınca:**
Gazel 232
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz açıp
kapayıncaya kadar.
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı
bend eyler ser-ā-ser
kākülüñ

göz bıñarı-:

1. **göz bıñarı-:**-*n, -da*
Gazel 125
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz pınarı, göz.
Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan
geldügin bilmez belā
ırmaġıdur

göz diker:

1. **göz diker:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi ele
geçirmeyi düşünmek,
istemek.
Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp
alsa cānumuz

göz diküp:

1. **göz diküp:**-*üp*
Gazel 51
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Göz koymak.

Niçe bir göz diküp ṭura
viṣālüñ ḫvānına
düşmen
Bürād eyle gülüm
balum yüzüñ
döndürdüginden geç

göz göre:

1. **göz göre:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz göre göre, ulu orta, alenen.
Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ
budur en āsānı baña

2. **göz göre:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşikâr olan, açıkta, meydanda olan.
Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ
budur en āsānı baña

3. **göz göre:**
Gazel 214
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz göre göre.
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup
gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i
miskīni dār zülf

4. **göz göre:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz göre göre.
Ben ġarībi göz göre böyle
helāk itmek neden
Hāy efendüm hey
begüm ḳan eyle ḳānūn
eyleme

göz görmeyince göñül ḳatlanur:

1. **göz görmeyince göñül ḳatlanur:**-*ur*
Gazel 266
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Atasözü**
Göz görmeyince gönül katlanır.
ʿAyb itme derd-i hecrüñe
uġraduġıma kim
Göz görmeyince
ḳatlanur iy dil-rübā
göñül

göz görüp göñül sevüpdür:

1. **göz görüp göñül sevüpdür:**-*üp, -üp, -dür*
Tahmis 3
Mısra: **21**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Göz görmüş gönül sevmiştir.
Göz görüp göñül sevüpdür
bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş
dāġ-ı firāḳı sīneden

göz göze:

1. **göz göze:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir varlık ile) karşı karşıya gelmek.
Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm daḥi çağında
Vardum göze göz
elden baş ḳoydum
ayağında

göz ider:

1. **göz ider:**-*er*
Gazel 23
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Göz kırpmak.
Gül gibi nūş it şarāb-ı
erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden
yüz nerges-i şehlā saña

2. **göz ider:**-*er*
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Göz kırpmak.
Devr-i güldür iç diyü gül-
ruḫlara
Göz ider ibrām idüp
zerrīn ḳadeḥ

göz itdügin-:

1. **göz itdügin-:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz işaretleriyle bir şeyler anlatmak, işaret vermek.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz
itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir
ārzū-yı cānum var imiş

göz ḳamaşur:

1. **göz ḳamaşur:**-*ur*
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Bir şeye odaklanamamak, (ışık vb. neden ile) gözleri net görmemek.
Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür
cemālüñ māhına
ṭutmaḳ niḳāb

göz karard:

1. **göz ḳarard:**-*up*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Korkmamak, çekinmemek.
Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān
eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar
ol iki kāfirler meded

göz ḳarard-:

1. **göz ḳarard-:**-*up*
Gazel 247
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Korkmamak, çekinmemek.
Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy ne iḳdām
eyledüñ

göz maḫzen-:

1. **göz maḫzen-:**-*i, -n, -de*
Gazel 97
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz mahzeni.
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḫzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

göz merdüm-:

1. **göz merdüm-:**--*ler, --in*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözbebeği.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

göz- ser-ḫoş:

1. **göz- ser-ḫoş:**-*i*
Gazel 113
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş, baygın bakışlı (Sevgili).
Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker

göz ü ḳaş:

1. **göz ü ḳaş:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) göz ve kaşı.
Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

göz ucı-:

1. **göz ucı-:**-*y, --la*
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz ucu.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

2. **göz ucı-:**-*yla*
Gazel 253
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Başını çevirmeden, önemsizce bakış, yan bakış.
Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ

göz yaş:

1. **göz yaş:**
Gazel 253
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ

göz yaşı:

1. **göz yaşı:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

2. **göz yaşı:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk. II Âşığın kanlı gözyaşları.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

3. **göz yaşı:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

göz- yaşı-:

1. **göz- yaşı-:**
Gazel 94
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

göz yaşı-:

1. **göz yaşı-:**-*na*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

göz yaşın:

1. **göz yaşın:**-*ı, -n*
Gazel 58
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.
İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

gözden sav-:

1. **gözden şav-:**-*duñ*
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden uzaklaştırmak.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

gözet:

1. **gözet:**
Gazel 360
Mısra: **14**
1. gözetmek. 2. riayet etmek, göz önünde bulundurmak.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

gözgü:

1. **gözgü:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Ayna.
Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

gözi görmez:

1. **gözi görmez:**
Gazel 162
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Görü görmez, ilgilenmez.
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

gözi ṭoḳ:

1. **gözi ṭoḳ:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözü tok, daha fazlasını istemeyen.
Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

gözi yaşı-:

1. **gözi yaşı-:***-y, -la*
Gazel 122
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣığamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

gözin dik-:

1. **gözin dik-:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkatlice bakmak.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

gözine dik-:

1. **gözine dik-:***-elüm*
Murabba 4
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Birine görünerek onu rahatsız etmek, gözüne batmak deyimi. (Armağan).
Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz

gözle:

1. **gözlersin:***-r, -sin*
Gazel 50
Mısra: **5**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

2. **gözleye:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

3. **gözler:***-r*
Gazel 134
Mısra: **11**
Beklemek, gözlemek.
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

4. **gözlemez:***-mez*
Gazel 157
Mısra: **6**
Bakmamak, gözetlememek.
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

5. **gözlersem:***-r, -se, -m*
Gazel 175
Mısra: **5**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.
Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

6. **gözle:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Bak! Gör! Seyret!.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

7. **gözle:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

8. **gözlerem:***-r, -em*
Gazel 239
Mısra: **7**

Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

9. **gözler:**-*r*
Gazel 371
Mısra: **9**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

10. **gözlemek:**-*mek*
Gazel 402
Mısra: **5**
Gözlemek, seyretmek.

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine

gözle-:

1. **gözleyicek:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Gözlemek, seyretmek.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

2. **gözler:**-*r*
Gazel 285
Mısra: **8**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

3. **gözler:**-*r*
Gazel 293
Mısra: **4**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

4. **gözlerler:**-*r, -ler*
Gazel 361
Mısra: **14**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

gözleri mest-:

1. **gözleri mest-:**-*üm*
Gazel 208
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) sarhoş gözü.

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

gözleri yaşına:

1. **gözleri yaşına:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün yaşı.

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş

gözlerinüñ yaşı:

1. **gözlerinüñ yaşı:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) gözyaşı.

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

gözlerüm yaşı:

1. **gözlerüm yaşı:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) Gözlerinin yaşı.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırāḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

gözlerüm yaşı-:

1. **gözlerüm yaşı-:**-*na*
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

gözüm gülzārı-:

1. **gözüm gülzārı-:**-*na*
Gazel 138
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözümün Gülbahçesi.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

gözüm nūrı:

1. **gözüm nūrı:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz nuru kadar kıymetli olan.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

2. **gözüm nūrı:**
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim

Ṭūṭiyādur dil ü cān
dīdesine ḫāk-i rehüñ

gözüm yaşı-:

1. **gözüm yaşı-:**-*na*
Gazel 233
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Baḳmaduñ çihre-i zerdümle
gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ

gözüñ aç:

1. **gözüñ aç:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçeği,hakikati görmek.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ

gözyaşı:

1. **gözyaşı:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Gözyaşı.
Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı
zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam

gū:

1. **gū:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Konuşma, söz.
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż

ġubār:

1. **ġubār:**
Gazel 197
Mısra: **12**
Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli; yüzde ayva tüylerinin oluşturduğu karartı; toz.
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze
żarardur ġubār ḫaṭṭ

2. **ġubār:**
Gazel 198
Mısra: **9**
1. Toz, ince toprak. 2. Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile
ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki
yaraşur ġubār ḫaṭṭ

3. **ġubāre:**-*e*
Gazel 220
Mısra: **4**
Toz, ince toprak.
Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir yoḳ

4. **ġubārumdan:**-*+umdan*
Gazel 356
Mısra: **4**
1) Toz, toprak 2) sürme.
İçinden ṣu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ
yıl
Düzerse kūze-ger kūze
ben öldükde
ġubārumdan

ġubār ḫaṭṭ:

1. **ġubār ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gubar hattı.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile
ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki
yaraşur ġubār ḫaṭṭ

güc:

1. **güç:**
Gazel 166
Mısra: **12**
Güçlük, zorluk.
Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur
ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse
müselmān eylemez

2. **güc:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Güç, iktidar, kuvvet.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum
Görem dirseñ güc ile
berḳ-i lāmiʿ

3. **güç:**
Gazel 269
Mısra: **11**
Güç, iktidar, kuvvet.
İy Muʿīdī güç gelürdi
tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol
müşkilümüz āḫir āsān
itdi gül

4. **güç:**
Gazel 410
Mısra: **4**
Zor, zor olan.
Ġam zaḫmı acısından göz
yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile
feryādum āsmāne

güç gelür:

1. **güç gelür:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Zor gelmek.
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile baḫş

ġuft:

1. **güft:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Laf. II Dedikodu.
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż

güftār:

1. **güftārum:**-*um*
Gazel 136
Mısra: **10**
Far. Söz, kelâm.
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

2. **güftārumı:**-*um, -ı*
Gazel 247
Mısra: **3**
Far. Söz, kelâm.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

3. **güftārumdan:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Far. Söz, kelâm.
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

güftār-ı ʿışḳ:

1. **güftār-ı ʿışḳ:**-*ı*
Tahmis 3
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk güftesi.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

güher:

1. **güher:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Cevher, inci.
İy Muʿīdī reh-i dildāre nis̱ār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb

2. **güher:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Cevher, inci.
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

3. **güherüm:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **1**
İnci, cevher.
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

4. **güher:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Cevher, elmas, mücevher, inci.
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

5. **güher:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Cevher, değerli maden.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

6. **güher:**
Gazel 189
Mısra: **2**
Cevher, elmas, mücevher, inci.
Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

7. **güherden:**-*den*
Gazel 207
Mısra: **4**
Cevher, inci.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

8. **güherdür:**-*dür*
Gazel 230
Mısra: **8**
Cevher, inci II Güzel söz.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

9. **güheriyle:**-*iyle*
Gazel 310
Mısra: **12**
Cevher.
İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

10. **güher:**
Gazel 358
Mısra: **6**
Cevher II Aşığın gözyaşları.
Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin

11. **güherleri:**-*ler, -i*
Gazel 446
Mısra: **1**
İnci, cevher II göz yaşı.
Şanma şaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

güher-bār-:

1. **güher-bārlaruz:**--*lar, --uz*
Gazel 167
Mısra: **14**
1. Cevher saçan.
Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

güher-efşāne:

1. **güher-efşāne:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Cevher Saçan Gevher (Güher)-efşan (-feşan),birl. sıf. - Gevher: Cevher, mücevher, elmas, inci - (Fars. efşān > feşān "saçma" ile).
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

güher-i yek-dāne-:

1. **güher-i yek-dāne-:**-*ler*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eşi, benzeri olmayan elmas,mücevher.
Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

güher-rīz:

1. **güher-rīz:**
Gazel 165
Mısra: **14**
Cevher döken II gözyaşı döken.
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

güher-şinās:

1. **güher-şinās:**
Gazel 295
Mısra: **10**
Cevheri tanıyan.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

gül:

1. **gül:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Gül II Sevgilinin yüzü.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **gül:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Divan şiirinde en çok sözü edilen çiçektir (sevgilinin yanağı ile renk ve koku bakımından münasebet kurulur).
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **gül:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek II güzel yüzlü sevgili.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

4. **gül:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Çiçek. II Sevgili.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

5. **gül:**
Gazel 16
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

6. **gülerken:**-*er, -ken*
Gazel 19
Mısra: **7**
Gülmek.
Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram ṣād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

7. **gül:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Gül II Çiçek.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

8. **gül:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Gül II Çiçek.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

9. **gül:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Gülmek, tebessüm etmek.
Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

10. **gül:**
Gazel 28
Mısra: **12**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

11. **gül:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Gül.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

12. **gül:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest

13. **gülüm:**-*üm*
Gazel 51
Mısra: **12**
Gül. II Sevgili.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

14. **güle:**-*e*
Gazel 56

Mısra: **7**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II Sevgili.

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

15. **güle:**-*e*

Gazel 56

Mısra: **7**

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

16. **güler:**-*er*

Gazel 56

Mısra: **8**

Alaylı bir şekilde gülmek.

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

17. **gülse:**-*se*

Gazel 76

Mısra: **14**

Gülmek eylemi.

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

18. **güllerle:**-*ler, -le*

Gazel 82

Mısra: **5**

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür

19. **gül:**

Gazel 90

Mısra: **8**

(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

20. **gül:**

Gazel 98

Mısra: **1**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. II Mevcut olan tüm güzellikler kendi güzelliğinin bir tecellisi olan ilahi sevgili (tasavvufi bağlamda).

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

21. **güller:**-*ler*

Gazel 133

Mısra: **3**

(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

22. **gül:**

Gazel 139

Mısra: **2**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

23. **gül:**

Gazel 154

Mısra: **11**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

24. **gül:**

Gazel 163

Mısra: **3**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. II Mevcut olan tüm güzellikler kendi güzelliğinin bir tecellisi olan ilahi sevgili (tasavvufi bağlamda).

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

25. **gül:**

Gazel 164

Mısra: **12**

(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

26. **gül:**

Gazel 171

Mısra: **10**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

27. **gülüp:**-*üp*

Gazel 175

Mısra: **11**

Gülmek.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā

Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande az

28. **gül:**
Gazel 180
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa
ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen
ḫār ü ḫasdansın eḫas

29. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Gül.
Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir
gül hem-nişīni ḫār imiş

30. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 188
Mısra: **14**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle ser zeyn
eylemiş

31. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 189
Mısra: **8**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḫalḳı kim
Ergavānīler giyüp
güllerle ser zeyn
eylemiş

32. **gül:**
Gazel 197
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter
benefşeler
Gül āḫirinde gösterür
evvel bahār ḫaṭṭ

33. **güldür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **9**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.
Başı üzre dūd sünbül şuʿle
güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış
ġayret-i gülzār şemʿ

34. **gül:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.
Gül beñzerin dimiş yüzüñe
vechi var mıdur
Nerges gözüñe
öykünür imiş babaḳ
babaḳ

35. **gül:**
Gazel 238
Mısra: **5**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği. II Kişi, zat.
Tāze açılmış gül üzre sāye-i
sūsen midür
Ya ciger zaḫmında
mesken ṭutdı şemşīrüñ
senüñ

36. **güldükce:**-*dükçe*
Gazel 244
Mısra: **2**
Gülmek,tebessüm etmek.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz
ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine
güldükce rūḥ-efzālıġuñ

37. **gül:**
Gazel 255
Mısra: **9**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.
Gül ḫayādan derledi
şebnem degüldür
görinen
Var ise işte budur
gülden senüñ zībālıġuñ

38. **gül:**
Gazel 259
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül

39. **gülmez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **5**
Gülmemek.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ
gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz
olmayınca bāġbān
ḫurrem degül

40. **gülden:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **1**
Gül çiçeği II Gülün rengi (Sevgilinin yüzü).
Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri gülden degül

41. **gülden:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **2**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.
Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri gülden degül

42. **gül:**
Gazel 267
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.
Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-ḫande
gül

Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

43. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir. II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

44. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

45. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül

46. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

47. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül

48. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

49. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

50. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **16**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. || Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

51. **gül:**

Gazel 267
Mısra: **18**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Ḫaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

52. **gül:**

Gazel 268
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

53. **gül:**

Gazel 268
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

54. **gül:**

Gazel 268
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği"

olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

55. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **6**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

56. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **8**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

57. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **10**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

58. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **12**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

59. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **14**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

60. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **16**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

61. **gül:**

Gazel 268

Mısra: **18**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

62. **gül:**

Gazel 269

Mısra: **1**

(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II kırmızı renkli oluşu.

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

63. **gül:**

Gazel 269

Mısra: **2**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

64. **gül:**

Gazel 269

Mısra: **4**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ol ḳadar virdi ḫarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

65. **gül:**

Gazel 269

Mısra: **6**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. II Mevcut olan tüm güzellikler kendi güzelliğinin bir tecellisi olan ilahi sevgili (tasavvufi bağlamda).

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

66. **gül:**

Gazel 269

Mısra: **8**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu

kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

67. **gül:**
Gazel 269
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

68. **gül:**
Gazel 269
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

69. **gül:**
Gazel 271
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

70. **gül:**
Gazel 274
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

71. **gül:**
Gazel 282
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm

72. **güller:**-*ler*
Gazel 282
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

73. **gül:**
Gazel 283
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

74. **güller:**-*ler*
Gazel 284
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Naḫl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm

75. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 293
Mısra: **10**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

76. **gül:**
Gazel 294
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

77. **gül:**
Gazel 307
Mısra: **14**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II Sevgili.

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice ṣol deñlü efġān eyledüm

78. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 318
Mısra: **9**
Çiçek II Sevgili.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

79. **gül:**
Gazel 325
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

80. **gül:**
Gazel 325

Mısra: **13**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

81. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 325
Mısra: **4**
1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

82. **gül:**
Gazel 327
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

83. **gül:**
Gazel 332
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken

84. **güller:**-*ler*
Gazel 332
Mısra: **9**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

85. **gülse:**-*se*
Gazel 332
Mısra: **9**
(Gül) açmak; yetişmek.
Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

86. **gül:**
Gazel 335
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.
Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

87. **güli:**-*i*
Gazel 343
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu beyitte "yüzün gülmesi" de kastedilir.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

88. **gül:**
Gazel 344
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

89. **gülden:**-*den*
Gazel 349
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.
Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

90. **gül:**
Gazel 351
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

91. **gül:**
Gazel 359
Mısra: **13**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

92. **gül:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

93. **güler:**-*er*
Gazel 369
Mısra: **3**
Gülmek.
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ

Bāġa gūyā seyr içün ol
serv-i bālādur gelen

94. **güldür:**-*dür*
Gazel 372
Mısra: **8**
Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.
Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i
bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña
her tāze dāġ-ı āteşīn

95. **gülden:**-*den*
Gazel 374
Mısra: **12**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ
yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden
hemīşe armaġāndur bu

96. **güli:**-*i*
Gazel 377
Mısra: **11**
Gül, çiçek, sevgili.
Bāġbānā güli el üzre ṭutup
ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i
sebzede mihmāndur bu

97. **gül:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Gözüñ altında gören
ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma
ḳarşu

98. **gül:**
Gazel 381
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Yazuḳ degül mi bülbül
ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her
laḥẓa ḥāre ḳarşu

99. **gül:**
Gazel 382
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū
girih girih
Bīster gül üzre sünbül-
i ḫoş-bū girih girih

100. **gül:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Çünki cennet-i zīnet
gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān
gerekdür pāk-dāmenler
yine

101. **güle:**-*e*, -
Gazel 398
Mısra: **10**
Gülmek.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it
raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki
düşmen güle seven
yirine

102. **gül:**
Gazel 400
Mısra: **6**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ḫaste-dil bir būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi
ḫoş ola cān üstine

103. **güldi:**-*di*
Gazel 400
Mısra: **6**
Gülmek.
Ḫaste-dil bir būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi
ḫoş ola cān üstine

104. **güller:**-*ler*
Gazel 402
Mısra: **14**
Gül.
Zīnet yiter başumda ölicek
şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi
destārum üstine

105. **gül:**
Gazel 404
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden
çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle
biten lāleler sīn üstine

106. **gül:**
Gazel 405
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı göñlüm
gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül
gül budaġı üstine

107. **gül:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i
cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi
ḳanlu yaralar başuma

108. **güller:**-*ler*
Gazel 408
Mısra: **10**
Gül.
Seng-i bārānuñ ki yir yir
açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle
tāze güller başuma

109. **gül:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Gül gibi her cānīlikden
iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān eyleme

110. **güle:**-*e*
Gazel 414
Mısra: **13**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
māniʿ hezārān olmasa

111. **gül:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin

ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Biñ cān biter her gül yirine
ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire ṣaçılsa

112. **gül:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Gül.
Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi

113. **gül:**
Gazel 430
Mısra: **3**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ne yüz ile öykünür gül
ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy
māh anuñ zībālıġı

114. **gülüp:**-*üp*
Gazel 436
Mısra: **9**
Gülmek.
Yüzüme evvel gülüp ḳan
aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār
imişsün böyle
bilmezdüm seni

115. **gül:**
Gazel 441
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
Ne ḫoş yaraşdı senüñ
ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş
nihāle döndürdi

116. **güller:**-*ler*
Gazel 444
Mısra: **5**
Gül.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm
geldi seyrān günleri

117. **güle:**-*e*
Tahmis 3
Mısra: **11**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. II Sevgilinin âşığa gülümsemesi.
Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem
ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol
bādeden [kim]
ṣolmasun

118. **güli:**-*i*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Gül, mecazen sevgilinin yanağı.
Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem
ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol
bādeden [kim]
ṣolmasun

gül-:

1. **gülerek:**-*erek*
Gazel 80
Mısra: **14**
Gülmek.
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm
gülerek didi bu olur

2. **gülmek:**-*mek*
Gazel 363
Mısra: **13**
1. Gülmek. 2. Mutulu olmak.
İy Muʿīdī gülmek umma
aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden

gül bezm-:

1. **gül bezm-:**-*in*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül meclisi (Gül bahçesi bağlamında) II içki meclisi, meyhane.
Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āṣüfte gül bezmin
n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde sāġerden geçer

gül bitirür:

1. **gül bitirür:**-*ir, -ür*
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Gül yetiştirmek; gülün yetişmesi, büyümesi.
Gül bitirür gūyiyā bir serv-i
nāz
Sürdügince ol nigār-i
çīn ḳadeḥ

gül eyyām-:

1. **gül eyyām-:**-*ı, --dur*
Gazel 224
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül zamanı; bahar.
Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu
ṣun
Bu mevsimde kişi
melāmet gerek

gül gibi:

1. **gül gibi:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
İy sāḳī-i meh-peyker gül
gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir
yaşıl çemen olmışdur

2. **gül gibi:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Gül gibi māhir olmaġa
fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların
oḳur kitāb-ı nāz

3. **gül gibi:**
Gazel 174
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde
itmege
Gül gibi hīç düşmez
elüñden kitāb-ı nāz

4. **gül gibi:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

5. **gül gibi:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

6. **gül gibi:**
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

7. **gül gibi:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

8. **gül gibi:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

9. **gül gibi:**
Gazel 234
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi. (Gülümseme bağlamında).
Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

10. **gül gibi:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

<u>gül mecmūʿasın:</u>

1. **gül mecmūʿasın:**
Gazel 112
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül defteri.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm serāġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

2. **gül mecmūʿasın:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprakları.
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

<u>gül midür bülbül midür:</u>

1. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür

2. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür

3. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

4. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

5. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

6. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür

7. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **14**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür

8. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür

9. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür

10. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol ṣūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür

11. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

12. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

gül midür bülbül midür:

1. **gül midür bülbül midür:**
Gazel 114
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül müdür, bülbül müdür?.
ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür

gül ruh-:

1. **gül ruḫ-:**--*lar, --ı, --nı*
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli II kırmızı yanak.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

gül temāşā-:

1. **gül temāşā-:**--*sı*
Gazel 205
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül seyri.
Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

gül ü bahār:

1. **gül ü bahār:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(İlk)bahar ve gül.
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña

2. **gül ü bahār:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve bahar mevsimi.
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

gül ü reyḥān:

1. **gül ü reyḥān:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve reyhan (kokusu kadar güzel).
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyḥān aña

2. **gül ü reyḥān:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve reyhan.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyḥān aña

gül ü reyḥān eyle-:

1. **gül ü reyḥān eyle-:**-*r*
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve reyhan bahçesine çevirmek.
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān bağçesini pür gül ü reyḥān eyler

gül ü sūsen:

1. **gül ü sūsen:**
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve susen çiçeği.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi
gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu yaġıdur

gül yanaḳlu:

1. **gül yanaḳlu:**
Gazel 82
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yanaklı, yanağı güle benzeyen.
Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür

gül yapraġında:

1. **gül yapraġında:**-*ı, -n, -da-n, -da*
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprağı.
Şol ḳadar yüz buldı kim gül
yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca
bister kākül-i müşgīn-i
dōst

gül yüz-:

1. **gül yüz-:**-*üñ*
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü.
Gül yüzüñ medḥin seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür çeküp
efġān oḳur

2. **gül yüz-:**-*üñ, --süz*
Gazel 136
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüz.
Gül yüzüñsüz gönlüm
açılmaz çemen
seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü
bāġ ü gülzārum budur

3. **gül yüz-:**--*üñ, --den*
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.
Gül yüzüñden utanup şol
resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez
bāġ-ı Rıḍvān'dan eser

4. **gül yüz-:**-*üñ, --e*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüz.
Gül yüzüñe niḳāb-ı
muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ

5. **gül yüz-:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma
gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem
bāġ-ı cināndan fāriġ

6. **gül yüz-:**-*lü*
Gazel 216
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü.
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların şalup
ḫırāmān oynamaḳ

7. **gül yüz-:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu
yaşumdan lālezār
itsem gerek

gül yüz:

1. **gül yüz:**-*üñ*
Tahmis 1
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.
Ḫaste eyler nergesi çeşm-i
sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden
olur bülbül-i zāruñ
senüñ

2. **gül yüz:**-*üñ*
Tahmis 3
Mısra: **29**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi yüz.
Gül yüzüñ çün nāle vü
feryād idüp bülbül gibi
Merġzār içre seḥer ki
mürġzār itsem gerek

gül yüzüñüñ:

1. **gül yüzüñüñ:**-*ü, -nüñ*
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.
Ḳayġulu göñlüm açan gül
yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür
getüren cāne feraḥ

gül-berg-i:

1. **gül-berg-i:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Gül yaprağı.
Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḫāl üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil

gül-berg-i aḥmer-:

1. **gül-berg-i aḥmer-:**-*den*
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı olan gül yaprağı(sevgilinin yüzü.).
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer

gül-berg-i aḥmer biter:

1. **gül-berg-i aḥmer biter:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı bir gül yaprağı yetişmek.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

gül-berg-i handāndur:

1. **gül-berg-i ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açılmış bir gül yaprağı.
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

gül-berg-i raʿnā-:

1. **gül-berg-i raʿnā-:**--*dan*
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Renkli gül yaprağı.
Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

gül-berg-i sīr-āb:

1. **gül-berg-i sīr-āb:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taptaze gül yaprağı.
Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

gül-berg-i tarī:

1. **gül-berg-i tarī:**
Murabba 3
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī
Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri

gül-berg-i ter:

1. **gül-berg-i ter:**
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

2. **gül-berg-i ter:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

3. **gül-berg-i ter:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

4. **gül-berg-i ter:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

5. **gül-berg-i ter:**
Murabba 2
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı.
İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın gül-berg-i ter
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

gülbün:

1. **gülbün:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Far. 1. Gül fidanı.
Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

gül-būse:

1. **gül-būse:**
Gazel 165
Mısra: **11**
Gül öpüşlü, öpmesi gül hissi veren.
Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

gülden:

1. **gülden:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Çiçeklerin en makbûlü ve hoş kokulusu; sevgili.
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

güldükçe:

1. **güldükce:**-*dükçe*
Gazel 133
Mısra: **6**
Gülmek, tebessüm etmek.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

güldür-:

1. **güldürürseñ:**-*ür, -señ*
Gazel 391
Mısra: **3**
Güldürmek.

Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḥālüme baḳ şefḳat ile

gül-efşān:

1. **gül-efşān:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Gül saçan; patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek.
Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar
zemīn ü āsmān āteş

2. **gül-efşān:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek; bkz. ONAY, s. 175; STEINGASS.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

3. **gül-efşān:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Gül saçan.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

gül-endām:

1. **gül-endāmuñ:**-*uñ*
Gazel 154
Mısra: **8**
Gül endamlı.
Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

gülfām:

1. **gülfām:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Gül renkli.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

gül-geşt id-:

1. **gül-geşt id-:**-*er, -se, -ñ*
Murabba 2
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gülbahçesinde gezintiye çıkmak.
Nev-bahār eyyāmı kim her ẕevḳ aña mensūbdur
Çın seherden yil gibi gül-geşt iderseñ ḫūbdur

ġulġul:

1. **ġulġul:**-*an*
Gazel 98
Mısra: **2**
Gulgule, gürültü, şamata.
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

2. **ġulġuldür:**
Gazel 290
Mısra: **3**
Kuru gürültü.
Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

3. **ġulġul:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele, kuru gürültü.
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu

4. **ġulġul:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Kuru gürültü.
Görse bahār-ı ḥüsnde ruḥlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

gülgūn:

1. **gülgūn:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Gül renkli.
Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

2. **gülgūn:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Pembe, açık kırmızı. Gül renkli.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

3. **gülgūn:**
Gazel 359
Mısra: **11**
Gül renkli.
Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

gülgūn otāġı:

1. **gülgūn otāġı:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli otağ. || *Kırmızı çadır.*
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

gülgūnī:

1. **gülgūnī:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Gül renkli // Kırmızı, kızıl.
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

gülgūn-şarāb:

1. **gülgūn-şarāb:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Gül renkli şarap.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

gül-i handān-:

1. **gül-i ḫandān-:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açılmış gül / sevgili.
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

gül-i ḫandāne:

1. **gül-i ḫandāne:**-*e*
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açılmış gül II Sevgili.
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

gül-i nāzük-beden:

1. **gül-i nāzük-beden:**-*e*
Tahmis 2
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Nazik vücutlu gül, zarif bedenli sevgili.
Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀṣıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene

gül-i nesrīne:

1. **gül-i nesrīne:**-*e*
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yaban gülü.
Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

gül-i raʿnā:

1. **gül-i raʿnā:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

gül-i raʿnā-:

1. **gül-i raʿnā-:**-*sın*
Gazel 239
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

gül-i raʿnāya:

1. **gül-i raʿnāya:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki renkli gül.
Bülbül-i şūride oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül.
Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

2. **gül-i ter:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül.
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

gül-i ter-:

1. **gül-i ter-:**-*sin*
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül.
Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭoprağıyam beñzüm ḫazān yapraġıdur

2. **gül-i ter-:**--*dür*
Gazel 145
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül.
Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

gül-i ters-:

1. **gül-i ters-:**-*i*, --*n*
Gazel 233
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül II Genç güzel.
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

gülistān:

1. **gülistāndan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **gülistāndan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **2**

Gül bahçesi. II Sevgilinin yurdu.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **gülistāndan:**-*dan*
Gazel 24
Mısra: **6**
Gül bahçesi. II Sevgilinin yurdu.
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

4. **gülistānı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

5. **gülistān:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Gül bahçesi II Sevgilinin yüzü.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫs

6. **gülistāne:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **10**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

7. **gülistānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 58
Mısra: **10**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

8. **gülistān:**
Gazel 129
Mısra: **10**
(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

9. **gülistāndur:**-*dur*
Gazel 212
Mısra: **10**
Gül bahçesi.
Şaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

10. **gülistān:**
Gazel 226
Mısra: **4**
(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.
ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

11. **gülistānuñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **4**
Gül bahçesi.
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

12. **gülistāndur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḥadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

13. **gülistānın:**-*ıñ*
Gazel 325
Mısra: **4**
Gül bahçesi.
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

14. **gülistān:**
Gazel 352
Mısra: **12**
(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.
Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün

15. **gülistāndur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

16. **gülistān:**
Gazel 385
Mısra: **4**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

gülistān':

1. **gülistān'e:**
Gazel 296
Mısra: **2**
Gül bahçesi II aşığın yaralarla dolu göğsü, yüreği.
Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

2. **gülistān'e:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Gül bahçesi II aşığın yaralarla dolu göğsü, yüreği.
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

gülistānī:

1. **gülistānī:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Far. Güllük, gül bahçesi, gül tarlası. ("gülistân" lam'ın sükûnu, sin'in kesriyle de okunur).

Ġonçe gibi açılup giymiş
gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir
dil-sitān olmış gelür

gül-ʿizâr:

1. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Gül yanaklı.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ
degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi
Vāmıḳ degül miyüz

2. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Gül yanaklı.
Ben aġlamaġ içün geceyi
gündüze ḳatup
Yazduñ semen
beyāżına iy gül-ʿiẕār
ḫaṭṭ

3. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Gül yanaklı.
Māh-ı cemālüñe olalı
perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi
gösterür iy gül-ʿiẕār
ḫaṭṭ

4. **gül-ʿizāre:**--*e*
Gazel 381
Mısra: **1**
Gül yanaklı.
Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol
gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz
evvel bahāre ḳarşu

güller aç-:

1. **güller aç-:**-*ıl-, -dı*
Gazel 117
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güllerin açılması, çiçeklenmek.
Sāḳiyā güller açıldı demidür
bāde getür
Ṣūr ü şevḳ ehlini
bülbül gibi feryāde
getür

güller açılur:

1. **güller açılur:**
Gazel 76
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güllerin açılması, çiçeklenmek.
İy Muʿīdī sev severseñ ol
semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur
ʿālem bahāristān olur

gül-nār:

1. **gül-nāre:**-*e*
Gazel 183
Mısra: **12**
Nar çiçeği.
Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile
delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş

gül-reng:

1. **gül-reng:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Gül renkli, kırmızı.
Cām-ı laʿlüñ düşmen
emdükce Muʿīdī ḳan
yudar
Öyle gül-reng aġlaram
ṣuçum ne sulṭānum
benüm

gül-ruh:

1. **gül-ruḫ:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Gül yüzlü II gül yanaklı II güzel.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña

2. **gül-ruḫ:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña

3. **gül-ruḫlara:**-*lar, -a*
Gazel 52
Mısra: **11**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklar, güzeller.
Devr-i güldür iç diyü gül-
ruḫlara
Göz ider ibrām idüp
zerrīn ḳadeḥ

4. **gül-ruḫ:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından
şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem
yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

5. **gül-ruḫlaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 266
Mısra: **3**
Gül yanaklı.
Gül-ruḫlaruña ḳarşu
terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı
senüñ mübtelā göñül

6. **gül-ruḫlar:**-*lar*
Gazel 406
Mısra: **1**
Gül yanaklı.
Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma

gülse güldür söylese bülbül:

1. **gülse güldür söylese bülbül:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gülse güldür, konuşsa bülbül.
Gülse güldür söylese bülbül
ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā
gül midür bülbül midür

gülşen:

1. **gülşendür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **1**
Gül bahçesi ‖ Sevgili'nin (kendisi,

bulunduğu yer, makâmı).
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

2. **gülşendür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **1**
Gül bahçesi, güllük gülistanlık.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

3. **gülşenin:**-*in*
Gazel 15
Mısra: **5**
Bahçe, gül bahçesi.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

4. **gülşende:**-*de*
Gazel 34
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

5. **gülşende:**-*de*
Gazel 38
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

6. **gülşen:**
Gazel 58
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer ṣāḫ ṣāḫ

7. **gülşeni:**-*ī*
Gazel 82
Mısra: **5**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

8. **gülşendür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **9**
Gül bahçesi, gülistan.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur

9. **gülşende:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **9**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

10. **gülşen:**
Gazel 179
Mısra: **14**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

11. **gülşende:**-*de*
Gazel 243
Mısra: **8**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

12. **gülşendür:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.
Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

13. **gülşene:**-*e*
Gazel 256
Mısra: **7**
Far. Gül bahçesi.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ

14. **gülşende:**-*de*
Gazel 268
Mısra: **1**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

15. **gülşende:**-*de*
Gazel 290
Mısra: **12**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

16. **gülşenüm:**-*üm*
Gazel 306
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

17. **gülşenin:**-*in*
Gazel 353
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

18. **gülşeninde:**-*in*, -*de*
Gazel 368
Mısra: **9**
Bahçe, gül bahçesi.

Aġladup cān bülbülin ġam
gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi
ʿarż-ı cemāl itmek
neden

19. **gülşenler:**-*ler*
Gazel 395
Mısra: **1**
Gül bahçesi ‖ bahçe.
Çünki cennet-i zīnet
gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān
gerekdür pāk-dāmenler
yine

20. **gülşendür:**-*dür*
Gazel 440
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
Veh ne gülşendür yüzüñ
kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini
ġarḳ itdi eşküm jālesi

gülşen- var-:

1. **gülşen- var-:**-*ma, -ġa*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gül bahçesine gitmek kastedilmiştir.
Gülşene varmaġa yoḳtur
iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter

gülşen-i dil-:

1. **gülşen-i dil-:**--*de*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün gül bahçesi.
Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḥuma
urduḳça ġamzeñ
yāreler

gülşen-i ḥüsn:

1. **gülşen-i ḥüsn:**
Gazel 160
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.
Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn
içre velīkin
Bir sencileyin sīb-
ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

gülşen-i ʿışḳ-:

1. **gülşen-i ʿışḳ-:**-*uñ, --da*
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gül bahçesi.
Gülşen-i ʿışḳuñda cānā
çeşm-i ḫūnīnüm
benüm
Lāledür gūyā içinde
ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

gülşen-i kūy-:

1. **gülşen-i kūy-:**-*uñ, --da*
Gazel 194
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.
Ṭañ degül her laḥẓa feryād
eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda
mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur
ġaraż

gülsitān:

1. **gülsitān:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Gül bahçesi.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir
yir ḳızarmış gülsitān
olmış

2. **gülsitān:**
Gazel 191
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān āteş

3. **gülsitāndur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **6**
Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.
Olup meyden yüzin gül gül
teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş
ne raʿnā gülsitāndur bu

4. **gülsitāndur:**-*dur*
Gazel 378
Mısra: **6**
Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.
Şarāb-ı erġavānīden
ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir
ne raʿnā gülsitāndur bu

gülsitān ol-:

1. **gülsitān ol-:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesine dönmek, gül bahçesi haline gelmek.
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ
ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her
ṭarafum gülsitān olur

gülsüz:

1. **gülsüz:**
Gazel 179
Mısra: **14**
Gülden ayrı; sevgiliden ayrı.
Yār kūyın yārsuz şūrīde
gönlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes

2. **gülsüz:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Gülden ayrı; sevgiliden ayrı.
N'eylersin ögüp cānā billāh
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cinândan ḥaẓẓ

3. **gülsüz:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Gül çiçeği II sevgili.

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n’eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

gülzār:

1. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 12
Mısra: **7**
Gül bahçesi, gülşen.
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

2. **gülzār:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.
Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

3. **gülzārum:**-*um*
Gazel 136
Mısra: **4**
Gül bahçesi II sevgili.
Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

4. **gülzārsuz:**-*suz*
Gazel 163
Mısra: **2**
Gül bahçesi. || *Sevgilinin güzel yüzü.*
Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

5. **gülzārın:**-*ın*
Gazel 165
Mısra: **5**
Bahçe, gül bahçesi.
Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

6. **gülzāre:**-*e*
Gazel 166
Mısra: **10**
Gül bahçesi.
Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḥendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

7. **gülzār:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Bahçe, gül bahçesi.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

8. **gülzārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 237
Mısra: **9**
Gül bahçesi.
Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

9. **gülzārumdur:**
Gazel 276
Mısra: **14**
Gül bahçesi.
Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḫālem tāze gülzārumdur ol

10. **gülzāre:**-*e*
Gazel 282
Mısra: **12**
Gül bahçesi.
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

11. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 319
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
Gülzārı n’iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden

12. **gülzāre:**-*e*
Gazel 332
Mısra: **13**
Gül bahçesi.
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam
gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

13. **gülzār:**
Gazel 346
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi.
Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

14. **gülz̲ārdan:**-*dan*
Gazel 357
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülz̲ārdan

15. **gülzārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 357
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim z̲āhir olur her dem ol ruḫsārdan

16. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 370
Mısra: **3**
Gül bahçesi.
Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n’ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben

17. **gülzāre:**-*e*
Gazel 373
Mısra: **8**
Gül bahçesi ‖ bahçe.
Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar şu

18. **gülzāre:**-*e*
Gazel 435
Mısra: **5**
Gül bahçesi ‖ bahçe.
Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür

Seyr iderken göre diyü
nerges-i şehlā seni

19. **gülzār:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Gül bahçesi ‖ bahçe.
Müddeʿīlerden kimesne
varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār
imişsün böyle
bilmezdüm seni

20. **gülzārınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Gazel 439
Mısra: **3**
Gülbahçesi.
Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle
dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür
eşk-i dīdem şebnemi

gülzār-ı:

1. **gülzār-ı:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Gül bahçesi.
Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül
midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi
yaġmā gül midür
bülbül midür

gülzār-ı cemālüñde:

1. **gülzār-ı cemālüñde:**-*de*
Gazel 87
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzünün gül bahçesi.
Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i
semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde
ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

gülzār-ı cennet:

1. **gülzār-ı cennet:**
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetin gül bahçesi.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet
olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i
zülfüñ uzun yaş
añdurur

2. **gülzār-ı cennet:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet gül bahçesi.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet
olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān
virür muʿanber
kākülüñ

gülzār-ı cinān-:

1. **gülzār-ı cinān-:**-*-dan*
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçeleri.
N'eylersin ögüp cānā billāh
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cināndan ḥaẕẕ

gülzār-ı ġamda:

1. **gülzār-ı ġamda:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keder gül bahçesi.
Yaşum gülzār-ı ġamda āba
beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm
ṭōlāba beñzer

gülzār-ı ʿışḳ-:

1. **gülzār-ı ʿışḳ-:**-*-a*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gül bahçesi.
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar

gülzār-ı maḥabbetdür:

1. **gülzār-ı maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gülbahçesi.
Gülzār-ı maḥabbetdür bu
sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ
bir nārven olmışdur

gümān gel-:

1. **gümān gel-:**
Gazel 101
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphelenmek, kuşkulanmak.
Bildüm dehānuñ
olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce
kelāmuñ gümān gelür

gümüş:

1. **gümüş:**
Gazel 401
Mısra: **1**
Gümüş.
Dilberüm kim zer-kemer
baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider
kendüyi bir ḳıl üstine

2. **gümüş:**
Gazel 447
Mısra: **11**
Gümüş.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü başın nisār itdi

gümüş sāġer:

1. **gümüş sāġer:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş Kadeh.
Nesterenler gibi şevḳ ile
zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş
sāġer ile bāde getür

gün:

1. **günde:**-*de*
Gazel 2
Mısra: **4**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir
dil-rübālar yolına

Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan cüdā

2. **günde:**-*de*
Gazel 2
Mısra: **4**
Belirsiz zaman dilimi.
Cān fedā ḳılmazsam āḥir
dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan cüdā

3. **gün:**
Gazel 7
Mısra: **11**
Güneş / Parlak, aydınlık.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña

4. **gün:**
Gazel 7
Mısra: **11**
Güneş; Aydınlık, parlaklık.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña

5. **güni:**-*i*
Gazel 14
Mısra: **10**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi; zaman, vakit, dönem.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü
her laḥẓa biñ yıldur
baña

6. **günüm:**-*üm*
Gazel 24
Mısra: **7**
Gün, zaman, vakit, an.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña

7. **gün:**
Gazel 39
Mısra: **12**
Güneş, gündüz.
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür
baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi
āyīne-i cānı dürüst

8. **gün:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Apaçık; belli. II Güneş.
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi
devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe
mühr-i
Süleymānī dürüst

9. **gün:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Aydınlık, nur.
Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider
şemʿ-i şebistān ile baḥs

10. **güni:**-*i*
Gazel 54
Mısra: **11**
Güneş.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni
ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur
niteki dīvāne feraḥ

11. **gün:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Gün, güneş, aydınlık, parlak.
Ḳarşudan gün gibi ol meh
kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı
cihān olmış gelür

12. **güni:**-*i*
Gazel 120
Mısra: **9**
Gün, vakit.
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i
zenaḫdāne imrenür

13. **güni:**-*i*
Gazel 139
Mısra: **8**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
Ben müddet-i hecrüñ niçe
şayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne
güni aya ber-ā-ber

14. **gündür:**-*dür*
Gazel 151
Mısra: **11**
Gün.
Niçe gündür kim varup ol
ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur

15. **güni:**-*i*
Gazel 158
Mısra: **7**
An, vakit, zaman.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp
tenhāca bayram
eyleñüz

16. **gün:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Bugün.
Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

17. **günde:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **11**
An, vakit, zaman.
Günde yüz kez kūyuña
varsam taʿaccüb
eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-
çāre olur ʿārsuz

18. **günüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **2**
Belirsiz bir zaman, an, vakit.
Mevsim-i güldür yine ḳan
aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi
geçdi günüm gülzārsuz

19. **gününde:**-*ün, -de*
Gazel 216
Mısra: **12**
. Zaman, gün.
Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ
çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur
deryāda ʿüryān
oynamaḳ

20. **gün:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Gün, güneş.

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin reh-
güzerüñ

21. **gün:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Gün, güneş.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna
sen
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür meger yirüñ
senüñ

22. **gün:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Gün, güneş.
İy perī göklerde olsa
yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi
ḥüsn-i cihān-gīrüñ
senüñ

23. **gün:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Gün, güneş.
Sīnede ṭurma ḳadem baş
çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür begüm yirüñ
senüñ

24. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 252
Mısra: **3**
An, vakit, zaman.
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü
temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede
gülgūn otāġı lālenüñ

25. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 270
Mısra: **5**
An, vakit, zaman.
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu
ġarrā çemen güzel

26. **günlerinde:**-*lerinde*
Gazel 285
Mısra: **9**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) bu zaman parçasının belli bir olayı göstereni.
Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir
mihrbānum var benüm

27. **gün:**
Gazel 287
Mısra: **13**
(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.
Güni gün şaymaz
Muʿīdī görmese meh-
pāresin
Āh eger böyle güẕār
eylerse eyyāmum
benüm

28. **güni:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **13**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
Güni gün şaymaz
Muʿīdī görmese meh-
pāresin
Āh eger böyle güẕār
eylerse eyyāmum
benüm

29. **gün:**
Gazel 293
Mısra: **5**
Gün, güneş.
Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi
rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm

30. **günüñ:**-*üñ*
Gazel 312
Mısra: **10**
Gün II Zaman.
El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü
günüñ nevrūz- ı ʿīd
olsun begüm

31. **günümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 336
Mısra: **3**
Zaman, vakit.
Geçürürsem günümi ṭañ
degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram
sīb-i zenaḫdānuñ içün

32. **günler:**-*ler*
Gazel 341
Mısra: **1**
Gün, dönem.
Ḳanı ol günler ki dem dem
ṭolanup şaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi
yārüm ben anuñ zībā
yüzin

33. **gün:**
Gazel 346
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güneş gibi parlak, güzel (yüzü).
Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şürīde vü
rūzum şeb-i tār
olmasun

34. **günlerde:**-*ler, -de*
Gazel 356
Mısra: **8**
Zaman, vakit.
Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara
gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña
çoḳdur perīşān
rūzgārumdan

35. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **1**
(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.
Niḳāb açmazsa yüzden ol
hilāl-ebrū şanem bir
gün
Helāk eyler beni āḫir
şeb-i endūh-ı ġam bir
gün

36. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **14**
(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü
sulṭānum n'içün
gelmez kerem bir gün

37. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **12**
(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm
Eger şunmaz ise nā-
gāh elüñde cām-ı Cem
bir gün

38. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **10**
(Bir) Gün II.
Belirsiz zaman dilimi.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

39. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **6**
(Bir) Gün II.
Belirsiz zaman dilimi.
Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

40. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **4**
(Bir) Gün II.
Belirsiz zaman dilimi.
Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

41. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **2**
(Bütün) Gün II
Belirsiz zaman dilimi.
Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

42. **gün:**
Gazel 366
Mısra: **8**
(Bir) Gün.
Belirsiz zaman dilimi.
Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

43. **gün:**
Gazel 367
Mısra: **9**
Apaçık; belli.
Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden

44. **gün:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Güneş.
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

45. **günüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

46. **gün:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Gün.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

47. **gün:**
Gazel 409
Mısra: **1**
Güneş.
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

48. **gün:**
Gazel 416
Mısra: **3**
Gün.
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

49. **gün:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Güneş.
Sāḳiyā lāzım degüldür ṣemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

50. **gün:**
Gazel 423
Mısra: **5**
Güneş.
Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

51. **günde:**-*de*
Gazel 427
Mısra: **9**
Zaman, vakit.
Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini

52. **gün:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Güneş.
İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti

53. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **14**
Zaman, vakit.
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

54. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **2**
Güneş.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

55. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **12**
Zaman, vakit.
Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

56. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **10**
Gün, zaman.
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

57. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **8**
Zaman, vakit.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

58. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

59. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **4**
Gün, zaman.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

60. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 444
Mısra: **1**
Gün, zaman.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

61. **gün:**
Gazel 445
Mısra: **5**
Gün, zaman.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

62. **günler:**-*ler*
Gazel 445
Mısra: **10**
Gün, zaman.
İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

63. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **1**
Zaman, vakit.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

64. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **2**
Zaman, vakit.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

65. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **4**
Gün, zaman.
Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri

66. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **6**
Gün, zaman.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

67. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **8**
Gün, zaman.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

68. **günleri:**-*ler, -i*
Gazel 445
Mısra: **10**
Gün, zaman.
İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

69. **güninüñ:**-*i, -nün*
Gazel 446
Mısra: **6**
Zaman, vakit.
Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

gün gibi:

1. **gün gibi:**
Gazel 69
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşikar, ortada.
Gizler Muʿīdī gerçi seni sevdügin velī
Hīç örtülür mi gün gibi çün āşkāredür

2. **gün gibi:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşikar, ortada.
Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḫasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

3. **gün gibi:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

4. **gün gibi:**
Gazel 236
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açık, ortada.
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

gün gibi rūşen ḳılur:

1. **gün gibi rūşen ḳılur:**-*ur*
Gazel 21
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Gün gibi ortaya çıkma, ayan beyan olmak.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

gün gün:

1. **gün gün:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Günden güne.
Gün gün efzūn oldı ẕaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

gün mi göster-:

1. **gün mi göster-:**-*ür*
Gazel 198
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Rahat yüzü göstermemek, dert ve sıkıntı içinde yaşatmak.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

gün ṭoġdı:

1. **gün ṭoġdı:**
Gazel 160
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş doğmak.
Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

2. **gün ṭoġdı:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş doğmak.
Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

gün ṭutul:

1. **gün ṭutul:**-*ma, -sı*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayın, yer ile güneş arasına girmesinden dolayı güneşin yeryüzünden kararmış olarak görünmesi; sevgilinin yanağındaki ışıltının görünmemesi.
Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

gün yüz:

1. **gün yüz:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.
Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

2. **gün yüz:**
Gazel 271
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi yüz.
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

gün yüzüñ:

1. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü.
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḫācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

2. **gün yüzüñ:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi yüz.
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

günāh:

1. **günāhı:**-*ı*
Gazel 72
Mısra: **2**
Suç, kabahat, hata.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

2. **günāh:**
Gazel 437
Mısra: **11**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

gün-be-gün:

1. **gün-be-gün:**
Gazel 430
Mısra: **2**
Günden güne.
Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı

günde]:

1. **günde]:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Bir günde; güneşte, güneş karşısında; her gün, sürekli II sevgilinin karşısında.
Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

günden güne:

1. **günden güne:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.
Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḫāli çerḫ

Ṭāliʿümde olmadı bir
kez mübārek fāl-i çerḫ

gündüz:

1. **gündüzüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **2**
Gündüz.
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām
olupdur gündüzüm ol
māh içün

güneh:

1. **günehüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **12**
Günah.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol günehüñ

2. **günehüñ:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **2**
Günah.
Öldürür bülbülüñi nerges-i
çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen
ẕerrece yoḳdur
günehüñ

3. **günehüñ:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **10**
Günah.
Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri
olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki
Muʿīdī ḳatı çoḳdur
günehüñ

4. **günehdendür:**
Gazel 342
Mısra: **4**
Günah, suç, hata.
Öykünürmüş dem-be-dem
ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-
rūy olduġı müşg-i
Ḫoten

güneş:

1. **güneş:**
Gazel 24
Mısra: **11**
*Güneş // Parlak,
aydınlık.*
Kendin atar ṭop olup ortaya
şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña

2. **güneş:**
Gazel 197
Mısra: **15**
*1. Güneş 2.
Sevgili.*
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye
bir zer-nigār ḫaṭṭ

3. **güneş:**
Gazel 402
Mısra: **3**
Güneş.
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i
naḥsum güneş gibi
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i
siyehkārum üstine

ġurbet:

1. **ġurbet:**
Gazel 133
Mısra: **4**
*Bir kimsenin
memleketinden başka
yer, yabancı diyar.*
Lāleler güller açılsa eglenür
göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin
bülbül fiġānı añdurur

2. **ġurbetde:**-*de*
Gazel 215
Mısra: **6**
*Ar. Yabancı
memleket, yad el.*
ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı
zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān
olur aḫşām olıcaḳ

3. **ġurbetde:**-*de*
Gazel 346
Mısra: **12**
*(Ar.) Yabancı
memleket, yad el II.
Memleketinden uzak
olma, vatanından ayrı
yaşama hâlinin verdiği
duygu, gariplik,
yabancılık.*
ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ
ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi
ġurbetde bīmār
olmasun

4. **ġurbet:**
Gazel 363
Mısra: **10**
*Bir kimsenin
memleketinden başka
yer, yabancı diyar.*
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini
bilmez kişi ġurbet
çekmeden

5. **ġurbet:**
Tahmis 3
Mısra: **3**
*Yurdundan,
memleketinden başka
yerde bulunma .*
Baḫt yār olmadı ġurbet
iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı
zülf-i yār itsem gerek

ġurbet ʿālemin:

1. **ġurbet ʿālemin:**
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gurbet alemi.
Lāleler güller açılsa eglenür
göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin
bülbül fiġānı añdurur

gūş:

1. **gūşına:**-*ına*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kulak.
Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma ki müjgān
ögredür
Baş egüp gūşına şol
ebrū-yı fettān ögredür

2. **gūşı:**-*ı*
Gazel 279
Mısra: **12**
*Far. 1. Kulak,
üzn.*
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim
ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm

3. **güş:**
Gazel 309
Mısra: **8**

Dinleme, kulak verme.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

4. **ġūş:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Dinleme, kulak verme.

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

<u>gūş idüp:</u>

1. **gūş idüp:**
Gazel 145
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

<u>güşāde:</u>

1. **güşāde:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Ferah, şen, Açılmış, açık.

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

2. **güşāde:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Far. 1. Açık, açılmış.

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

<u>ġuṣṣa:</u>

1. **ġuṣṣasuz:**-*suz*
Gazel 81
Mısra: **5**
Gam, keder, hüzün, tasa.

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

2. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 112
Mısra: **7**
(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

3. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 215
Mısra: **12**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

4. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 237
Mısra: **13**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

5. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 254
Mısra: **9**
(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.

Büse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sākī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

6. **ġuṣṣamuñ:**-+*muñ*
Gazel 327
Mısra: **5**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

7. **ġuṣṣaña:**-*ñ, -a*
Gazel 339
Mısra: **9**
Gam, keder, hüzün, tasa.

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

8. **ġuṣṣa:**
Gazel 351
Mısra: **8**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

9. **ġuṣṣaya:**-*ya*
Gazel 425
Mısra: **6**
Gam, keder, tasa.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

10. **ġuṣṣa:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Keder.

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

<u>ġuṣṣa- dāġ-:</u>

1. **ġuṣṣa- dāġ-:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Derdinin Yarası.

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

<u>ġuṣṣa derd- devāsı:</u>

1. **ġuṣṣa derd- devāsı:**-*nüñ*
Gazel 114
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keder derdinin devası.

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür

<u>güstaḫāne:</u>

1. **güstāḫāne:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Küstahça II edepsizce.
Ḫōr baḳma bana iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin bana

gūyā:

1. **gūyā:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Sanki, galiba, adeta.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **gūyā:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Sanki, âdeta.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **gūyā:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Sanki, güya.
Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

4. **gūyā:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Sanki, adeta.
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

5. **gūyā:**
Gazel 128
Mısra: **8**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

6. **gūyā:**
Gazel 130
Mısra: **8**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

7. **gūyā:**
Gazel 146
Mısra: **10**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

8. **gūyā:**
Gazel 180
Mısra: **10**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

9. **gūyā:**
Gazel 188
Mısra: **5**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

10. **gūyā:**
Gazel 189
Mısra: **10**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

11. **gūyā:**
Gazel 193
Mısra: **6**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

12. **gūyā:**
Gazel 203
Mısra: **9**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

13. **gūyā:**
Gazel 208
Mısra: **8**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miş̱āli beslenür ḳand ile zāġ

14. **gūyā:**
Gazel 230
Mısra: **8**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

15. **gūyā:**
Gazel 275
Mısra: **2**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

16. **gūyā:**
Gazel 278
Mısra: **14**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

17. **gūyā:**
Gazel 305
Mısra: **4**
(Fars.) Sözde, sanki.
Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

18. **gūyā:**
Gazel 341
Mısra: **6**

"Adeta, sanki, gibi" edatı.

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

19. **gūyā:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Far. Sanki, faraza, sözde.

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

20. **gūyā:**
Gazel 424
Mısra: **2**
Sanki, âdeta.

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni

gūyālıġı:

1. **gūyālıġı:**
Gazel 430
Mısra: **6**
Çok konuşmak.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

gūyālıḳ:

1. **gūyālıġuñ:**-*du*
Gazel 244
Mısra: **6**
Konuşan, söyleyen.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

2. **gūyālıġuñ:**-*du*
Gazel 255
Mısra: **2**
Konuşan, söyleyen.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

gūy-ı ġaltān:

1. **gūy-ı ġaltān:**-*dur*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yuvarlanan top yapmak, hâline getirmek.

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

gūyiyā:

1. **gūyiyā:**
Gazel 35
Mısra: **14**
Sanki, âdeta.

Dil virüp ol serve düşmüşdür
Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

2. **gūyiyā:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Güya, sanki, sözde.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

3. **gūyiyā:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Adeta, sanki.

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdüginçe ol nigār-i çīn ḳadeḥ

4. **gūyiyā:**
Gazel 112
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

5. **gūyiyā:**
Gazel 138
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

6. **gūyiyā:**
Gazel 145
Mısra: **12**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ güş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

7. **gūyiyā:**
Gazel 147
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḫabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

8. **gūyiyā:**
Gazel 188
Mısra: **7**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

9. **gūyiyā:**
Gazel 232
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

10. **gūyiyā:**
Gazel 232
Mısra: **9**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine

Saña ṣunmaġa ṭutar
elde gül-i ter kākülüñ

11. **gūyiyā:**
Gazel 249
Mısra: **9**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

12. **gūyiyā:**
Gazel 273
Mısra: **10**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān esdi yil

13. **gūyiyā:**
Gazel 327
Mısra: **12**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

14. **gūyiyā:**
Gazel 353
Mısra: **3**
"Adeta, sanki, gibi" edatı.
Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣūrāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

15. **gūyiyā:**
Gazel 405
Mısra: **7**
Gûyiyâ: Sanki.
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña bağlandı gönlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine

16. **gūyiyā:**
Gazel 408
Mısra: **10**
Gûyiyâ: Sanki.
Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

güzel:

1. **güzeller:**-*ler*
Gazel 11
Mısra: **9**
Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

2. **güzeller:**-*ler*
Gazel 11
Mısra: **9**
Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

3. **güzeller:**-*ler*
Gazel 17
Mısra: **5**
Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

4. **güzeller:**-*ler*
Gazel 20
Mısra: **1**
Güzel, hoş kimseler.
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

5. **güzeller:**-*ler*
Gazel 71
Mısra: **11**
Çekici olma durumu II Sevgililer.
Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

6. **güzel:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Dilber. || Sevgili.
Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp gönlümi vīrān eyler

7. **güzel:**
Gazel 88
Mısra: **4**
1.Göze ve kulağa hoş gelen. 2.Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan.
Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

8. **güzel:**
Gazel 100
Mısra: **2**
Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran; hoşa giden, beğenilen; ayıpsız, kusursuz.
Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

9. **güzel:**
Gazel 135
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse (özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).
Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

10. **güzeller:**-*ler*
Gazel 152
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır.
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

11. **güzeldür:**-*dür*
Gazel 184
Mısra: **7**
Göze hoş gelen, hayranlık uyandıran.

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne
mest-i dil-rübā olmış

12. **güzeller:**-*ler*
Gazel 187
Mısra: **11**
Çekici olma durumu II Sevgililer.
Dil güzeller zülfinüñ
sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki
sorġuç ile ser zeyn
eylemiş

13. **güzeller:**-*ler*
Gazel 194
Mısra: **9**
Çekici olma durumu II Sevgililer.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż

14. **güzel:**
Gazel 197
Mısra: **2**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Gerçi gözümi eyledi ebr-i
bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı
güzel sebzezār ḫaṭṭ

15. **güzel:**
Gazel 197
Mısra: **5**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār ḫaṭṭ

16. **güzeldür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **8**
Dilber.
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i
ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü
güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār
şemʿ

17. **güzellerde:**-*ler*, -*de*
Gazel 224
Mısra: **6**
Dilber, sevgili, mahbub.
Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur
velī
Güzellerde ān ü
melāḥat gerek

18. **güzeller:**-*ler*
Gazel 232
Mısra: **2**
Çekici olma durumu II Sevgililer.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz
oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın
tūġ-ı mücevher
kākülüñ

19. **güzeller:**-*ler*
Gazel 234
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen
rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın
mühr-i Süleymān'dur
lebüñ

20. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.
Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen güzel

21. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **14**
Çekici, câzip kimse (Özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).
Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor
Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür
kūhken güzel

22. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **12**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum
mey ü maḥbūbdan
güzel

23. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **10**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel

24. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı
var anuñ bāña
Āyine gibi sīneye
çekdüm iñen güzel

25. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **6**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu
ġarrā çemen güzel

26. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Çekici, cazip kimse.
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel

27. **güzel:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel

28. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-
eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur
nāreven güzel

29. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **14**
Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.

Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten güzel

30. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **12**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Gül gibi göñlüm açubanı
ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe
nāzük olupdur semen
güzel

31. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.
Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen güzel

32. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Çekici, cazip kimse (özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel

33. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **4**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb
āfet dehen güzel

34. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **2**
Göze hoş görünen, alımlı. II Sevgili.
Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel

35. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse (Sevgili).
Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel

36. **güzellerin:**-*ler, -in*
Gazel 271
Mısra: **5**
Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı; güzel kız veya kadın.
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel

37. **güzel:**
Gazel 272
Mısra: **1**
Dilber, sevgili, mahbub.
Yine biñ cān ile sevdüm bir
güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā
kim güzel

38. **güzel:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Dilber; sevgili.
Yine biñ cān ile sevdüm bir
güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā
kim güzel

39. **güzel:**
Gazel 310
Mısra: **1**
"Güzel, hoş" anlamında sıfat.
İy ḳaşları kemān ü güzel
Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım
ṣanem-i bī-vefācıġum

40. **güzel:**
Gazel 328
Mısra: **9**
"Güzel sevgili" anlamında adlaşmış sıfat.
Bir güzel sever yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-
dehen

41. **güzeldür:**-*dür*
Gazel 401
Mısra: **2**
Güzel, hoş.
Dilberüm kim zer-kemer
baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider
kendüyi bir ḳıl üstine

42. **güzeller:**-*ler*
Gazel 422
Mısra: **10**
Güzel.
Cān alur bīdād ile bir būse
virmez ḳan-behā
Dād ṣol şīrīn lebüñden
iy güzeller ḫusrevi

43. **güzeller:**-*ler*
Gazel 430
Mısra: **5**
Dilber.
Açamaz aġzın güzeller
şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e
beñzemez ṭūtīlerüñ
gūyālıġı

44. **güzelde:**-*de*
Gazel 434
Mısra: **3**
Güzel. || Dilber.
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat didükleri

45. **güzeller:**-*ler*
Taştir 1
Mısra: **14**
Güzel, hoş (kimse) manasında adlaşmış sıfat.
Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme

güzellen:

1. **güzellendükce:**-*dükce*
Gazel 194
Mısra: **7**
Güzelleşmek.
Sen güzellendükce arturduñ
cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan
meger kim bī-
vefālıḳdur ġaraż

güzeller:

1. **güzeller:**
Gazel 333
Mısra: **4**

Çekici, alımlı kimse.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

2. **güzeller:**
Gazel 341
Mısra: **9**
Çekici, alımlı kimse.

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

güzeller ʿışḳı:

1. **güzeller ʿışḳı:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller aşkına, güzeller için.

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

güzellerden:

1. **güzellerden:**-*ler, -den*
Gazel 116
Mısra: **18**
Güzel, dilber, sevgili.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

güzelüm:

1. **güzelüm:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. II Sevgili.

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var

2. **güzelüm:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

güzer:

1. **güẕer:**
Gazel 102
Mısra: **8**
Geçilen yer, geçme, geçiş.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı gönlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

ġabġab: *Ar. Çene altı.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ġabġab,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı **ġabġabuñ** / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġabġab: *Gabgab, sevgilinin çene altı demektir. Burada ise sevgilinin kendisi kastedilmiştir.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġabġab: *Çene altı. II Sevgilinin gerdanı.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġabġab: *(Sevgilinin) Çene altı.*

Ārzū-yı **ġabġab** ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ġabġab,]*

ġabġab: *(Ar.) Çene altı, gerdan.*

Caʿd-ı zülfüñ **ġabġabuñ** üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġadr: *Zulüm, cevr, haksız muamele.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne **ġadr** itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [ġadr,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne **ġadr** itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [ġadr,]*

ġāfil: *Ar. Dikkatsiz, dalgın.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış / Ḳorḳum bu ki **ġāfil** niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [ġāfil,]*

ġāfil yiler: *Boşu boşuna koşturup durmak.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben / Daḥi **ġāfil yiler** it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [ġāfil yiler, -er]*

ġaflet: *Farkında olmama hali, bilinçsizlik.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḥi **ġaflet** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [ġaflet,]*

gāh: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Sīnemde **gāh** göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [gāh,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / **Gāh** ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [gāh,]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / **Gāh** bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [gāh,]*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [gāh,]*

gāh: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb **gāh** ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [gāh,]*

gāh: *Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḥi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [gāh,]*

gāh: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı, bazen, ara sıra.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [gāh,]*

gāh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [gāh,]*

Gehī eyyām-ı vuṣlat **gāh** fürḳat / Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [gāh,]*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer **gāh** ḥasūd / Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [gāh,]*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [gāh,]*

Zār idüp **gāh** aġladur **gāh** i ñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [gāh,]*

Zār idüp **gāh** aġladur **gāh** i ñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [gāh,]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur **gāh** ḫandān **gāh** giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [gāh,]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur **gāh** ḫandān **gāh** giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [gāh,]*

gāh: *"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.*

Gāh girye **gāh** nā-gāh maḥabbet **gāh** ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [gāh,]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [gāh,]*

Gāh girye **gāh** nā-gāh maḥabbet **gāh** ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [gāh,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü **gāh** inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [gāh,]*

Gāh nāle **gāh** girye **gāh** mi ḫnet **gāh** ġam / Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [gāh,]*

Gāh
nāle **gāh** girye **gāh** mi
ḥnet **gāh** ġam / Baña
buñlar ne belādur vāz
geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [gāh,]*

Gāh
nāle **gāh** girye **gāh** mi
ḥnet **gāh** ġam / Baña
buñlar ne belādur vāz
geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [gāh,]*

Gāh nāle gāh girye gāh
miḥnet gāh ġam / Baña
buñlar ne belādur vāz
geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [gāh,]*

Bī-vefālar
ādetidür **gāh** ṣīve **gāh**
nāz / Mübtelālar
ṣanʿatidür **gāh** nāle **gā**
h enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [gāh,]*

Bī-vefālar
ādetidür **gāh** ṣīve **gāh**
nāz / Mübtelālar
ṣanʿatidür **gāh** nāle **gā**
h enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [gāh,]*

Bī-vefālar
ādetidür **gāh** ṣīve **gāh**
nāz / Mübtelālar
ṣanʿatidür **gāh** nāle **gā**
h enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [gāh,]*

Bī-vefālar
ādetidür **gāh** ṣīve **gāh**
nāz / Mübtelālar
ṣanʿatidür **gāh** nāle **gā**
h enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [gāh,]*

gāh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
/ **Gāh** ṭaġlar başını
seyr it gehī ṣaḥrā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [gāh,]*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül /
Eksük
ise **gāh** mest **gāh** maḫ
mūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [gāh,]*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül /
Eksük
ise **gāh** mest **gāh** maḫ
mūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [gāh,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh
dil **gāh** cāndan
müşterī / Cān ile ṭut
kim ziyān itmezsin ol
bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [gāh,]*

gāh gāh: *Bazen, ara ara anlamında zarftır.*

Ne tebessüm ne tekellüm
gāh ṣīve gāh nāz / Dil
ḫulūṣ itmek bu
ortalıḳda müşkildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [gāh gāh,]*

gāh olur kim: *Bazen, kimi zaman olur ki.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce
girye itsem ṭañ degül
/ **Gāh olur kim** gökde
bulut yoġ iken bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [gāh olur kim,]*

gāh ü bī-gāh: *Yerli yersiz. Zamanlı zamansız.*

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ Muʿīdīden
dirīġ / Ṭuʿmesin ol
ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [gāh ü bī-gāh,]*

gāhī: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż / Gāh
ümīd-i vaṣl
ü **gāhī** bīm-i hicrān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice /
Gāh bülbül
naġmesi **gāhī** Muʿīdī n
ālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [gāhī,]*

gāhī: *Bazen, ara sıra, zaman zaman.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler
beni **gāhī** gözüñ / Var
di bir kez öpmege iki
ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [gāhī,]*

gāhī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Dīde vü dilden degül
ḥālī ḫayālüñ bir nefes /
Ḫıżr'a beñzer kim
revān geh baḥr
ü **gāhī** berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [gāhī,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü **gāhī** mest iden
/ İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña mülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [gāhī,]*

ġāʾibin gönlüm: *Kayıp Gönül.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa
gönlüm ġāʾibin / Dīde
mülkinden yaşum biñ
biñ revān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

73, Beyit 7). [ġāʾibin göñlüm,]

<u>ġālib:</u> *Üstün, baskın.*

Yitdi **ġālib** vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [ġālib,]*

<u>ġālib:</u> *Galiba, herhalde, ihtimal ki.*

Yitdi **ġālib** vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [ġālib,]*

<u>ġālib:</u> *Üstün, baskın, güçlü.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / Żaʿfı ṣol vech
ile **ġālibdür** ki çenberden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [ġālibdür, -dür]*
Żaʿfı **ġālibdür** Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [ġālibdür, -dür]*

<u>ġālib:</u> *Üstün gelme, yenme.*

Beni itmezdi **ġālib** böyle maḥrūm / İşitse ḫālümi bir
maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [ġālib,]*

<u>ġalṭān ol-</u>
<u>:</u> *Yuvarlanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ġalṭān ol-, --du, --ġım]*

<u>ġam:</u> *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar **ġamuñla** / Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı
añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [ġamuñla, -uñ, -ile]*

<u>ġam:</u> *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ ṣevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ġam,]*
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [ġam,]*
Aġladup cān
bülbülin **ġam** gülşenin de zār ü zār / Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [ġam,]*
Źerre iseñ **ġam** degül ṣevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [ġam,]*
İy Muʿīdī **ġam** degül cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [ġam,]*
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ **ġamı** cān mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler
eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [ġamı, -ı]*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy Muʿīdī **ġam** saña yitmez mi
niʿmet **ġam** yime *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [ġam,]*
Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [ġam,]*
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam / Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [ġam,]*
Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim /
Ṭurmadan **ġam** ṭaşın urur bī-vefālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [ġam,]*
Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum
āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [ġam,]*
Ḫāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben
ölürsem **ġam** degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ġam,]*
Dilde geh **ġam** var
Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [ġam,]*
Çāk olup **ġamdan** ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun / Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ
ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [ġamdan, -dan]*
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin / Bī-

sütūn-ı derd
ü **ġamda** görmeyen
şeydā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7). [ġamda,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz / Fāş itdi
derd ü **ġam** beni ḥüsn
ü behā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ġam,]*

İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi /
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-
çīnüñ **ġamı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [ġamı, -ı]*

Bilüñ gibi beni **ġam** bir
ḥayāle döndürdi /
Ki rūze sen meh-i bedri
hilāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa,.*

Cigerdedür bir
ucı **ġam** ḥadengi ḳande
çıḳar / Muʿīdī göz göre
bu derd alur ne çāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [ġam,]*

Öldürüp
ḳurtarsa **ġamdan** tīr-i
ḥasret kāşkī / Ya
göñülde ḳalmasa
bāḳī maḥabbet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder.*

Zülf ü
ruḫsāruñ **ġamında** ḳan
yuṭarsam ṭañ mı kim /
ʿīş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i
mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ġamında, -ında]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḥaṭṭuñ **ġamından** ḫām
eveş / Tīġ-i sevdā ile
sīnem çāk ü zār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Dertsiz, kaygısız.*

Sīnemüñ yāresine merhemi
kimden umayın / Yār
ise **bī-ġam** ü yārān ise
benden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [bī-ġam,]*

ġam: *Keder, tasa, kaygı, dert.*

Gerçi delmişdür leb-i
laʿlüñ **ġamıyle** yüregin
/ Bir boġazı iplidür
ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [ġamıyle, -ı, -(y), -le]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Bir vefā
bulmaz **ġamından** yıḳı
lupdur ḥāṭırum /
Pādşāh ẓālim olınca
memleket vīrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *Aşkın neden olduğu tasa, sıkıntı, keder.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül / Rehber
olmasa ceresler itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [ġam,]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen
ki **ġam** sulṭānıyam /
Ne sebebden böyle
güstāḫāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [ġam,]*

Leblerüñ bir būseye biñ cān
alursa **ġam** degül / Tek
hemīn söz gelmesüñ iy
gözleri ḳanlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [ġam,]*

Sāḳiyā dünyā **ġamın** bir
dem ferāmūş itmege /
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı
mest ü bī-ḫaber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [ġamın, -ı, -n]*

ġam: *Dert, keder, hüzün.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ġam,]*

ġam: *Ar. Kaygı,tasa,keder,iç darlığı.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ġam,]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ol Muʿīdīyem ki bir
dem **ġamdan** āzād
itmedüñ / Gerçi
yıllardur esīr-i mübtelā
oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Acı, keder.*

İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir
gören

/ **Ġam** gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [ġam,]*

ġam: *Dert ve sıkıntıdan dolayı.*

Her ne deñlü pīr ise **ġamdan** Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Aşkın neden olduğu keder, üzüntü.*

Çeşm-i ser-mestüñ **ġamından** çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Dert, keder. II Sevgilinin aşk derdi.*

Sīnem ol gül-ruḫ **ġamından** şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Ebr-i zülfüñ **ġamında** nem ḳapalı / Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [ġamında, -ın, -da]*

Merdümleri şanma ki **ġamum** sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ġamum, -um]*

Ruḫuñ **ġamında** lebüñ yādına şarāba düşüp / Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [ġamında, -ın, -da]*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm / N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [ġam-ı, --ı]*

Āzādedür zamāne **ġamından** söz eylemez / Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña **ġamdur** hemān / Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [ġamdur, -dur]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem **ġamuñla** pürdü r ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ġamuñla, -uñ, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

İtsem ne var **ġamuñla** ʿademde n yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ġamuñla, -uñ, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Yaşum dökdi göñülüme **ġamuñ** şaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [ġamuñ, -uñ]*

ġam: *(Sevgilinin aşkının verdiği) dert, keder.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur **ġamuñdan** ba ġrı yanıḳdur / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [ġamuñdan, -(u)ñ, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem **ġamdan** içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [ġamdan, -dan]*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm eyitdi yime **ġam** zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [ġam,]*

Çenber-i zülfüñ **ġamından** ṣora yın urġanını / Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [ġamından, -ın, -dan]*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri hep yāde

getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [ġamuñ, -uñ]*

Zülf ü ruḫsāruñ **ġamından** ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ġamından, -ın, -dan]*

Sāḥil-i vaṣluñ **ġamından** iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül **ġamını** söylem eg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [ġamını, -ı, -n, -ı]*

ġam: *(Ar.) Acı, keder, üzüntü.*

ʿīş ü nūş it **ġam** yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ġam,]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı **ġamum** / Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [ġamum, -um]*

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz **ġamum** / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pürnemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [ġamum, -um]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü **ġamum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ġamum, -um]*

ġam: *(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu **ġamdan** niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [ġamdan, -dan]*

Giden ʿadem diyārına **ġam** yir mi zād içün / Derd ü **ġam** ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [ġam,]*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya **ġam** beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [ġam,]*

Zār olup **ġamdan** yaḳasın çāk iden āşüftenüñ / İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [ġamdan, -dan]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce **ġam** / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [ġam,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü **ġam** / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [ġam,]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur / Çeşm-i sermestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [ġam,]*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş **ġamdan** derün um ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [ġamdan, -dan]*

İḫyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü **ġam** ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ġam,]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [ġamdan, -dan]*

İşidüp il ṭaʿnesin **ġamdan** helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ādem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [ġamdan, -dan]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma / Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [ġam,]*

Öldürse **ġam** degül bizi yoluñda **ġam** senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [ġam,]*

ʿĀşıḳ öldürse ne **ġam** bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider güyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ġam,]*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum **ġam** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [ġam,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña **ġam** gösterür ʿālem degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz **ġam** degül *(*

Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ġam,]

ʿĀlem-i ʿışḳuñ
baña **ġam** gösterür
ʿālem degül / Çünki
budur ʿālemüñ ḥāli
ḳayurmaz **ġam** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ġam,]*

İy Muʿīdī **ġam** sözin añma
ḫıred bī-gānedür /
Āşnālar sırrına her bir
kişi maḥrem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [ġam,]*

Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
/ Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [ġam,]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı
derūnumdur benüm /
Zey iden **ġam** bāġın
eşk-i lālegūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 1). [ġam,]*

Daḫı **ġam** naṭʿında şehmāt
olmadan ferzānevār /
Ḫālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [ġam,]*

Dem-be-
dem **ġam** günlerinde
yanumı bekler ṭurur /
Sāye dirler adına bir
mihrbānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [ġam,]*

Şām-ı zülfüñ **ġam** degül
ṭoldıysa fitne her ṭaraf
/ Dergeh-i Pāşā gibi
dārü'l-emānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [ġam,]*

Bī-vefā yārā **ġam** ü derdüm
füzūndur şöyle kim /
Vāz gelmişdür
devādan şimdi
yārānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [ġam,]*

Muʿīdī gerçi pervāne
olupdur ḥüsnüñe
ammā /
Anı **ġam** nārına yaḳma
benüm şemʿ-i
şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [ġam,]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn
āftābından gözüm /
Yaġdurur ṭūfān-ı
āfet **ġam** seḥābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [ġam,]*

Gerçi her laḥza bir ādem
şādmān olmaz begüm /
Şükr aña
kim **ġam** cihānda
cāvidān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [ġam,]*

Zülfüñ hevāsına düşeli
sürḫ-i eşk ile
/ **Ġam** sözlerini levḥ-i
perīşāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [ġam,]*

Sensüz ḳuluñ
Muʿīdīye **ġam** gün mi
gösterür / Yazuḳdur iy
efendicigüm
pādşācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 7). [ġam,]*

Gider oldum ben aġlasam
yaraşur / **Ġam** bañadur
saña ne
begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [ġam,]*

Gāh nāle gāh girye gāh
miḫnet gāh **ġam** /
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [ġam,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice
gibi olur tīre / Meded
irmezse **ġam** şāmı
sevād-ı
tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [ġam,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde
görür göz ü
göñülden **ġam** / İñen
şākir degüldür bu yirüñ
āb ü
hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [ġam,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür **ġam** /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ġam,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün
ṣafā vü ẕevḳ anuñdur
kim / Ḫalāṣ olmaġ
içün **ġamdan** fedā ḳıla
dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ġamdan, -dan]*

Şād olurduñ sen ezel
ʿāşıḳuñda **ġam** göricek
/ Ol feraḥdur şimdi ben
miskīni ġamnāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [ġam,]*

Sīm ü zer yoġ ise
elde **ġam** degül şükr
aña kim / Naḳd-i
cānum var ayaġuñ
tozına īṣār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [ġam,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından
siyehkār olmayan
/ **Ġamdan** āzād olmaz
ol dāma giriftār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [ġamdan, -dan]*

Yaḳın olmayan **ġam** ü
endūha mesrūr
olmasun / Derd ile
cānın viren cānāneden
dūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [ġam,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ
çünki ḫūb eglencedür
/ **Ġam** degül
şimdengirü ʿālemde
gülzār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [ġam,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü
görmezse ölür / Veh ki
yüz dürlü **ġam** ü ġuṣṣa
çeker her
yüzden *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ġam,]

Vaḳt oldı ki **ġam** şāmına pāyān ola bir gün / Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [ġam,]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ / Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün **ġam** demren in *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [ġam,]*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma **ġamdan** bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [ġamdan, -dan]*

Ḫaste-dil **ġamdan** uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [ġamdan, -dan]*

Merhem añma kim **ġam** oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [ġam,]*

ġam: *(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ **ġamın** aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [ġamın, -ıñ]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh **ġam** / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [ġam,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū **ġamında** ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ġamında, -ın, -da]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ne hümāsın kim daḥi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem **ġamından** fāriġ ü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam çekme: *Gam çekmek: Kederlenmek, üzülmek.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem / Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [ġam çekme,]*

ġam çekmek: *Üzülmek, tasalanmak, kaygılanmak.*

Ġam çekmek ile ʿāṣıḳa naḳṣ ire ṣanmağıl / Yanduḳca āteş üzre daḥi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [ġam çekmek,]*

ġam çeşme-: *Gam çeşmesi.*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm / Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [ġam çeşme-, --si, --dür]*

ġam degül: *Zararı yok II dert değil.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe **ġam degül** / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [ġam degül,]*

Öldürse **ġam degül** bizi yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [ġam degül,]*

ġam degül: *Ne önemi var II zararı yok.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse **ġam degül** / İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [ġam degül,]*

ġam degül: *Önemsememe, kederlenmeme anlamına gelen bir söz.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [ġam degül,]*

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, aldırma.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī **ġam degül** / Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ġam degül,]*

ġam gülzār-: *Gam bahçesi.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [ġam gülzār-, -ı]*

ġam humārından: *Keder sersemliği.*

Sāḳiyā bu **ġam ḫumārından** ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ġam ḫumārından, -n, -dan]*

ġam ḳalʿa-: *Gam kalesi. II Gönül.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ġam ḳalʿa-, -sı, -n]*

ġam kemānı-: *Gam kemanı.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [ġam kemānı-, --n]*

ġam nār-: *Gam ateşi.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / Ṣol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [ġam nār-, -ı, -na]*

ġam risāle-: *Gam ve kederden bahseden risaleler.*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ / Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [ġam risāle-, -si, -ni]*

ġam şāh-: *Gam padişahı.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [ġam şāh-, -ı, -dur]*

ġam şemʿi-: *Gam Mumu.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [ġam şemʿi-, -ne]*

ġam sipāhī-: *Gam, dert askeri.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [ġam sipāhī-, -si]*

ġam ü derd: *Dert ve keder.*

Bir dem **ġam ü derd** olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [ġam ü derd,]*

ġam var: *Keder var.*

Sīnede **ġam var** yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [ġam var,]*

ġam virür: *Üzüntü vermek, dertlendirmek.*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ **ġam virür** dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [ġam virür,]*

ġam yime-: *Üzülmemek.*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [ġam yime-, -ñ]*

ġam yimez: *Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi / Öldügine **ġam yimez** bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [ġam yimez,]*

ġam yimezem: *Gam yememek, tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.*

Öldürdügüñe **ġam yimezem** çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [ġam yimezem, -z, -em]*

ġam yimezem: *Dertlenmemek, kederlenmemek, tasalanmamak.*

Cān fedādur yoluña **ġam yimezem** öldügime / Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [ġam yimezem,]*

ġam zaḥmı: *Gam yarası.*

İy kemān-ebrū beni **ġam zaḥmı** giryān eylemez / Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [ġam zaḥmı, --ı]*

ġamda: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Burc-ı **ġamda** kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [ġamda, --da, -]*

ġamgīn: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına **ġamgīn** / Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [ġamgīn,]*

ġamgīn: *Gamlı, kederli.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün **ġamgīn** ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ġamgīn,]*

ġamgīn: *Gamlı, kederli, üzüntülü hâl.*

ʿĀşıḳuñ ger vire **ġamgīnligi** cānāne feraḥ / Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [ġamgīnligi, -lig, -i]*

ġam-güsār: *Dert ortağı, gam ve kederi def eden.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim cüdālıḳ demlerinde **ġam-güsārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [ġam-güsārumdur, -um, -dur]*

ġam-hāne: *Keder evi II Gönül.*

İtmedüñ **ġam-ḫānemi** bir gün müşerref gerçi kim / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [ġam-ḫānemi, -m, -i]*

ġam-hāne: *Gam evi, gam yuvası//gönül.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile **ġam-ḫānesin** / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [ġam-ḫānesin, -si, -n]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ **ġam-ḫānesin** / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [ġam-ḫānesin, -si, -n]*

ġam-ḫāne: *Gam, keder evi. II Dünya.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Ṣanki bir **ġam-ḫānedür** içi ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [ġam-ḫānedür, -dür]*

ġam-hāne: *Gam evi, dert evi. II Âşığın dertli gönlü.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd ehli maḥaldür aña **ġam-ḫāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [ġam-ḫāne,]*

Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün / **Ġam-ḫāneme** dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [ġam-ḫāneme, -m, -e]*

ġam-hāne: *I. Gam yuvası. II. Dünya.*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār / **Ġam-ḫānesini** sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 4). [ġam-ḫānesini, -si, -ni]*

ġam-ı hecr: *Ayrılığın üzüntüsü.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [ġam-ı hecr, -üñ]*

ġam-ı hicrān: *Ayrılık acısı.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ **ġam-ı hicrān** ile / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [ġam-ı hicrān,]*

ġam-ı hicrān: *Ayrılığın*

kederi.

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [ġam-ı hicrān, -ı]*

ġam-ı ʿışḳ-: *Aşk derdi, gamı.*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [ġam-ı ʿışḳ-, -a]*

ġam-ı ʿışk-: *Aşkın derdi, gamı.*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [ġam-ı ʿışḳ-, --uña]*

ġam-ı ʿışk-: *Aşkın gamı.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür / Ki belālar bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [ġam-ı ʿışḳ-, -uñ]*

ġam-ı ʿışk: *Aşk derdi, gamı.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i **ġam-ı ʿışḳ** aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ġam-ı ʿışḳ,]*

ġam-ı ʿışk-ı fülāndur: *Görülmemiş bir kara sevda.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı nabżuma didi **ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur, -dur]*

ġam-ı zülf-: *Sevgilinin saçından dolayı duyulan keder.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ / Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [ġam-ı zülf-, -üñ]*

ġam-ı zülf-: *Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum / Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [ġam-ı zülf-, -üñ, --de]*

ġam-ı zülfüñle: *(Sevgilinin) saçının gamı.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum / Uyarmasa ruḥuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [ġam-ı zülfüñle, -üñ, -le]*

ġamından: *(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.*

Bir gül-i raʿnā **ġamından** öldüg içün mürġ-i dil / Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [ġamından,]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [ġamından,]*

Göñül mest olalı laʿlüñ **ġamından** / Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [ġamından,]*

ġamza başla-: *Kaş ve gözle bir şeyler anlatmak, dikkat çekmek.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [ġamza başla-, -sa]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış.*

Şeh-süvārum ki basar **ġamze** ile ḥüsn ilini / Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ġamze,]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Dil virelden **ġamzeñe** ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2).
[ġamzeñe, -ñ, -e]

Göz ile **ġamzesi** mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4).*
[ġamzesi, -si]

ġamze: *Sevgilinin süzgün yan bakışı.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2).*
[ġamzeden, -den]

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb / Mestāne **ġamzelerle** b aña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5).*
[ġamzelerle, -ler, -le]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer **ġamzedür** ḳaṣṣ āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4).*
[ġamzedür, -dür]

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde **ġamzeñsüz** niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3).*
[ġamzeñsüz,]

Söz yoḳ bu ḳaş u **ġamzeye** ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2).*
[ġamzeye, -ye]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim / Uġrın uġrın **ġamzelerle** dil-figār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 2).*
[ġamzelerle, -ler, -le]

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu **ġamzelerle** sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2).*
[ġamzelerle, -ler, -le]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Gerçi iy **ġamze** cānı gözlersin / Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [ġamze,]*

Dil **ġamzeñi** gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6).*
[ġamzeñi, -ñ, -i]

Laʿlüñle **ġamzeñüñ** göreli ʿişvesin gönül / Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4).*
[ġamzeñüñ, -n, -üñ]

Tā ölince **ġamzenüñ** zaḫ mın yiyem derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4).*
[ġamzenüñ, -n, -üñ]

Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince **ġamzeñi** / Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2).*
[ġamzeñi, -ñ, -i]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun **ġamzeden** / Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5).*
[ġamzeden, -den]

Hey ne kāfirdür gözüñ kim **ġamzeden** ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [ġamzeden, -den]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup **ġamzelerüñ** ḳanu mı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1).*
[ġamzelerüñ, -ler, -üñ]

Ṣaf baġlayunca **ġamzesi** m eydān-ı fitnede / Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2).*
[ġamzesi, -s, -i]

Göz ḳarardup **ġamzesi** ḳalb ine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5).*
[ġamzesi, -s, -i]

Ḳanum içmek ḫarāmī **ġamzelerüñ** / Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3).*
[ġamzelerüñ, -ler, -üñ]

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan /
Ḳorḳaram **ġamzeñden** özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [ġamzeñden, -ñden]*

ġamze: *Göz kırpma, gözle işaret yapma; süzgün bakış, naz ve işve ile göz süzerek bakma II etkili, yaralayıcı bakış.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / **Ġamzesi** yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [ġamzesi, -si]*

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla **ġamzeñ** / Ceng āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [ġamzeñ, -n]*

ġamze: *Sevgilinin yan bakışı.*

Dōstum **ġamzeñ** süzüp mestāne söylersin baña / Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Eksük olmaz dīdeden **ġamzeñ** ḫayāl i dem-be-dem / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze: *Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.*

Yine bir oḳ urdı **ġamzeñ** cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim / Göz ü ḳaş ise fitne **ġamze** āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [ġamze,]*

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / **Ġamzeler** bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [ġamzeler, -ler]*

ġamze: *(Sevgilinin) yan bakışı.*

Ġamzesi ġamza şuruʿ eylese ādemler ölür / Çeşmi ḫışma gelicek laḫẓada biñ ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ġamzesi, -si]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

Āşıḳ öldürmekde **ġamzeñ** h er ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ġamzeñ, -ñ]*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola / Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [ġamze-i, --i]*

ġamze: *(Sevgilinin) yan bakışı.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan cāna **ġamzeñ** tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [ġamzeñ, -ñ]*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḥm urınca **ġamzeñ** didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze: *Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [ġamzelerle, -ler, -le]*

ġamze: *(Sevgilinin)*

can alıcı yan bakışı,.

Kimedür bu **ġamze** diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ġamze,]*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür **ġamze** ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [ġamze,]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / **Ġamzeñ** aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ġamzeñ, -ñ]*

Dil **ġamzeñe** ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki **ġamzeñ** dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ġamzeñ, -ñ]*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña **ġamzeñ** oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [ġamzeñ, -ñ]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol **ġamze** vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ġamze,]*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin / Sīne-i mecrūḥuma urduḳça **ġamzeñ** yārel er *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine **ġamzeñ** iy perī / Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

Dil ü cān raḫtını **ġamzeñ** levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

Gözüñ dil uġrusı **ġamzeñ** ḥarāmī / Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

Oḳ sepdi **ġamzeñ** üstüme hergiz īmānı yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [ġamzeñ, -ñ]*

Ol **ġamze** ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [ġamze,]*

ʿIşḳ meydānında **ġamzeñ** y aḳduġı miskīnleri / Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [ġamzeñ, -ñ]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın **ġamze** oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [ġamze,]*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise **ġamzene** ʿāşıḳ / Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [ġamzene, -ñ, -e]*

ġamze: *(Sevgilinin yaralayıcı) yan bakışı.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [ġamzeler, -ler]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür **ġamzeñe** diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa / Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir **ġamzeyle** göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [ġamzeyle, -y, -le]*

ġamze: *(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün / Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [ġamzeñ, -ñ]*

Leblerüñ üstinde **ġamzeñ** nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

Çeküp ḫançerlerin **ġamzeñ** ba ḳar mestāne mestāne / ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [ġamzeñ, -ñ]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [ġamzeñ, -ñ]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma **ġamzeñ** oḳl arın / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [ġamzeñ, -ñ]*

Mest ise **ġamzeñ** senüñ dīvānedür göñlüm benüm / El-ḥaẓer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze eyler: *(Dünyaya) yan bakmak.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem bakışlu dilberüm / **Ġamze eyler** ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ġamze eyler, -r]*

ġamze tīġ-: *Sevgilinin yan bakış kılıcı.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf / Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [ġamze tīġ-, -in]*

ġamze-i cādū: *Büyüleyici, büyü yapan yan bakış.*

Zülf-i bī-dīn ile ol **ġamze-i cādū** begler / ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 8). [ġamze-i cādū,]*

ġamze-i cāżū: *Cadı gibi büyüleyen yan bakış.*

Siḥr ile dil ü cān alur ol **ġamze-i cāżū** / Āşūb-ı cihāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1). [ġamze-i cāżū,]*

ġamze-i fettān: *Fitneci yan bakış || Sevgilinin bakışları.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını ṣol **ġamze-i fettān** oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [ġamze-i fettān,]*

ġamze-i hūn-ḥvār-ı dōst: *Sevgilinin kan dökücü yan bakışı.*

Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i ser-ḫōşdan çıḳar / Ḳatlüme ḳaṣd eyleyelden **ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 3). [ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst,]*

ġamze-i hūn-rīz: *Kan dökücü, zalim yan bakış.*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 2). [ġamze-i ḫūn-rīz, -üñ, -e]*

ġamze-i hūn-rīzine: *(Sevgilinin) kan dökücü yan bakışları.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā / Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [ġamze-i ḫūn-rīzine, -i, -n, -e]*

ġamze-i hūn-rīzüñ-: *Kan dökücü yan bakış.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [ġamze-i ḫūn-rīzüñ-, -e]*

ġamze-i hūn-rīzüñi: *(Sevgilinin) Kan dökücü yan bakışı.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī **ġamze-i ḫūn-rīzüñi** / Medḫüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ġamze-i ḫūn-rīzüñi, -üñ, -i]*

ġamze-i mestāne-: *Sarhoş, kendinden*

geçmiş süzgün yan bakış.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām / Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [ġamze-i mestāne-,]*

ġamzekār: *Gamzeli, süzgün bakışlı.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe **ġamzekār** ü ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [ġamzekār,]*

Ṣol **ġamzekār** ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ġamzekār,]*

ġamzekāre: *Fitneci yanbakış.*

Bir cürʾan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḫī / Boyun çeker dem-ā-dem sen **ġamzekāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [ġamzekāre,]*

gamzelerden: *(Sevgili nin) süzerek göz ucu ile yaralayan yan bakışı.*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ / İki ṣaf leşkeri var **ġamzelerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [ġamzelerden, -ler, -den]*

gamzeñ: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Beni Mecnūn ider mestāne **ġamzeñ** / Begüm bu ṣīve yoḳ āhū-yı Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [ġamzeñ,]*

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [ġamzeñ,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar **ġamzeñ** dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ġamzeñ,]*

Ruḫlaruñ üstinde **ġamzeñ** ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [ġamzeñ,]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [ġamzeñ,]*

ġanī: *(Ar.) Zengin.*

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür **ġani** / Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 3). [ġani,]*

ġanīmet: *(Ar.) Emeksiz kazanç,ele geçen fırsat.*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat **ġanīmetdür** bug ün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [ġanīmetdür, -dür]*

ġaraż: *Gaye, maksat, amaç.*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür **ġaraż** / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [ġaraż,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur **ġaraż** / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, aslında.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [ġaraż,]*

ġaraż: *Arzu, istek, maksat.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan **ġaraż** / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil / ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [ġaraż,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi / Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur **ġaraż** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, kasıt.*

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [ġaraż,]*

Bir naẓar yüzüñ temāṣā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur **ġaraż** / Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [ġaraż,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [ġaraż,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [ġaraż,]*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [ġaraż,]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur **ġaraż** / Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [ġaraż,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan **ġaraż** / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ġaraż,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ġaraż,]*

Nāvek olsun cānuma her ṣāḫ eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [ġaraż,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [ġaraż,]*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [ġaraż,]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [ġaraż,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan **ġaraż** / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ġaraż,]*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan **ġaraż** / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [ġaraż,]*

Ḥusnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [ġaraż,]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ġaraż,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān / Rūy-i dilberden **ġaraż** gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [ġaraż,]*

gāret: *(Ar.) Çapul, yağma.*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün / Ẓulm ile cān vilāyetini **ġāret** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [ġāret,]*

ġāret idüp: *Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı **ġāret idüp** göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

84, Beyit 5). [ġāret idüp,]

<u>ġareż:</u> *Amaçlanan şey.*

Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña /
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan **ġareż** bud
ur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ġareż,]*
Būy-ı cān viren müdām ol
caʿd-ı gīsūdur baña /
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan **ġareż** bud
ur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ġareż,]*

<u>ġareż:</u> *Gaye, maksat, istek.*

Ġareżüm saña secde
itmekdür / Yoḫsa
mescid bahāne
begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [ġareżüm,]*

<u>ġareż-:</u> *Amaçlanan şey.*

Her dem n'idersüñ üstüme
tīġ-i cefā ṣalup /
Öldürmeg ise
ger **ġareżüñ** bir naẓar
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [ġareżüñ, -üñ]*

<u>ġarīb:</u> *Kimsesiz, zavallı, biçare.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile
öldürdüñ beni / Veh ki
nā-ḥaḳ yire girdüñ
ben **ġarībüñ** ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ġarībüñ, -üñ]*

<u>ġarīb:</u> *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

Yāriyle büyüklense
Muʿīdī ʿaceb olmaz /
Bī-çāre **ġarībüñ** daḫi
ʿālemde nesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [ġarībüñ, -üñ]*

Gönlüm **ġarībi** şübhesiz
olurdı ber-murād /
Genc-i ruḫuñ
ṭolanmasa mānend-i
mār
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [ġarībi, -i]*

<u>ġarīb:</u> *Garip, zavallı, biçare.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā
bī-gāneveş / Kendü
şehrümde beni sen
eyledüñ iy
meh **ġarīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [ġarīb,]*

<u>ġarīb:</u> *Acayip, garip.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı /
Gören dir geçmelü
olmış **ġarīb** üftāde
çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [ġarīb,]*

<u>ġarīb:</u> *1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ
ben **ġarībi** aġla kim /
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam
yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [ġarībi, -i]*

<u>ġarīb:</u> *Düşkün, kimsesiz, zavallı, biçare || âşık; Mecnûn.*

Gördügin maḥbūba iy dil
mübtelā olmaḳ neden /
Ben **ġarībüñ** başına
dā'im belā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [ġarībüñ, -üñ]*

<u>ġarīb:</u> *Çaresiz, zavallı, kimsesiz.*

Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-rübāsuz
n'eyleyem /
Bu **ġarīb** illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [ġarīb,]*

<u>ġarīb üftāde-:</u> *Zavallı, çaresiz, düşkün âşık.*

Kimse raḥm itmez ölürsem
ben ġarīb üftādeye /
Aġlayup yanan hemīşe
eşkle baġrum
dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [ġarīb üftāde-, -(y)e]*

<u>garīblik:</u> *Kimsesizlik, zavallılık.*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-
ḳarār itdi
/ **Ġarībliḳ** yine ben
dil-figāre kār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [ġarībliḳ,]*

<u>gark:</u> *Batırmak, boğmak.*

Gözleri yaşına **ġarḳ** itmiş
Muʿīdī ḳaddini / Sīm
ile şāh-ı ḫayālüñe
kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [ġarḳ,]*
Zaḫm-ı ġamdan
ḳana **ġarḳ** itdüñ ser-ā-
ser cismümi / Yine
baña bir firengī-cāme
inʿām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [ġarḳ,]*
Dāġ-ı ġamdan
ḳana **ġarḳ** oldı
vücūdum yār içün /
Sīne-çāküm lāleveş ol
serv-i gül-ruḫsār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [ġarḳ,]*

gark: *Suya batma, boğulma.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine / Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 3). [ġarḳ,]*

gark: *Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batmış, boğulmuş halde bulunma.*

Dem-ā-dem ḳanlara **ġarḳ** olduġıçün / Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [ġarḳ,]*

ġark itmege: *Batırmak, sular altında bırakmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların **ġarḳ itmege** / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [ġarḳ itmege, -meg, -e]*

ġark ol-: *Boğulmak, batmak.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [ġarḳ ol-, -dum]*

ġark ol-: *Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak.*

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [ġarḳ ol-, -mış]*

ġark olan: *Boğulmak, batmak.*

Ḳana **ġarḳ olan** ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ġarḳ olan, -an]*

Ḳana **ġarḳ olan** ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ġarḳ olan, -an]*

ġark-āb göz: *Sulara batmış göz.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül **ġarḳ-āb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [ġarḳ-āb göz,]*

ġarra: *Parlak.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf ü şu **ġarrā** çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [ġarrā,]*

ġarra: *Güzel, latif, gösterişli; manalı.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel / Her yiri **ġarrā** ḥuşūşā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [ġarrā,]*

ġarrālık: *Parlaklık, alımlılık.*

Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı / Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur **ġarrālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 1). [ġarrālıġı, -ı]*

ġavġā: *Far. Döğüşme, gürültü.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḥuñda ḥaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini **ġavġāya** bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ġavġāya, -y, -a]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu **ġavġādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [ġavġādan, -dan]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü **ġavġādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa **ġavġāyı** ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [ġavġāyı, -y, -ı]*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ ucındandur bu **ġavġālar** bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [ġavġālar, -lar]*

ġavġā: *Kavga, dövüş.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u **ġavġādur** gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [ġavġādur, -dur]*

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde **ġavġādan** n'olur / Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste **ġavġādan** ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo **ġavġāyı** kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [ġavġāyı, -y, -ı]*

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde **ġavġādan** n'olur / Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm ilin **ġavġāya** virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ġavġāya, -y, -a]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü, mücadele.*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar **ġavġā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [ġavġā,]*

ġavġā-: *Far. Döğüşme, gürültü.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile **ġavġālarumuz** / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ġavġālarumuz, --lar, --umuz, -]*

ġavġā eyleme: *Kavga etmek; birbiriyle atışmak, dövüşmek.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ġavġā eyleme, -me]*

ġavvāş-ı cān: *Can dalgıcı.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine **ġavvāş-ı cān** / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [ġavvāş-ı cān,]*

ġāyet: *Çok, epey, oldukça.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda **ġāyet** çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, epey, oldukça.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe **ġāyet** / Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ġāyet,]*

ġāyet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür **ġāyet** göñül / Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [ġāyet,]*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi nesneye olur kişi **ġāyet** heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [ġāyet,]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi **ġāyet** / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [ġāyet,]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin **ġāyet** vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [ġāyet,]*

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz / Ṭāliʿüm **ġāyet** ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [ġāyet,]*

ġavret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama,*

didinme, çaba.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol **ġayret** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ġayret,]*

ġayret: *Çaba, azim.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / **Ġayretümden** lāleve ş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ġayretümden, -üm, -den]*

ġayret: *Çaba.*

Ter ṭutarken bāde-i şāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī şūfīliḳ bir ḳurı **ġayretdür** bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [ġayretdür, -dür]*

ġayret-i gülzār: *Cennetin Gül bahçesinin çabası.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel temāşā ḳıl ki olmış **ġayret-i gülzār** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [ġayret-i gülzār,]*

ġayret-i serv-i revān: *(Uzun boylu sevgilinin) Salınan servi çabası, gayreti.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ / Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [ġayret-i serv-i revān, -dur]*

ġayrı: *-den başka.*

Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler **ġayrı** vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [ġayrı,]*

ġayrı: *Artık.*

Ġamdan öldüm **ġayrı** çāre n’eylerem didüm didi / Öldüğine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [ġayrı,]*

ġazel: *Bir nevi âşıkâne şiir ki 5-9 beyit arasında değişen tür.*

Ben n’içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her **ġazelde** nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [ġazelde, -de]*

ġazel: *Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger **ġazeller** mesnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ġazeller, -ler]*

ġazel: *Divan edebiyatında 5-10 beyit arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her **ġazel** kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ġazel,]*

ġazel: *Divan edebiyatının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısraları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısraları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibaret ünlü nazım şekli. II Nazım, manzume, şiir.*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç / Gerçi bu ṭarza çoḳ **ġazel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [ġazel,]*

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur / Bu ḫayāl-engīz bu rengīn **ġazel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 6). [ġazel,]*

ġazel: *1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.*

Her **ġazel** bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [ġazel,]*

ġazel: *Ar. Divan edebiyatında, ilk*

beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her **ġazel** kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [ġazel,]*

ġazel-i sūzānum: *Yakıcı(içli) gazeller.*

ʿUṣṣāḳı yaḳarken **ġazel-i sūzānum** / Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [ġazel-i sūzānum, -um]*

ġazelivyāt: *Divanda yer alan gazeller.*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e / Gel Muʿīdī **ġazeliyyātını** S elmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [ġazeliyyātını, -ı, -n, -ı]*

geç: *Vazgeçmek.*

Vecd ü ḥāl ehli **geçüp** geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [geçüp, -üp]*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler / Cām-ı gülgūndan **geçüpdür** i çdügi reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [geçüpdür, -üp, -dür]*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [geçmezüz, -me, -züz]*

Baş virürsem **geçmezem** se vdā-yi zülf-i yārdan / Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 3). [geçmezem, -+mezem]*

gec: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup **geçmek** diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [geçmek, -mek]*

Bezm-i ʿālemden **geç** iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [geç,]*

gec: *Vaktin ilerlemesi.*

Āb-ı ḥayvān gibi **geçsün** ẓulmet-i ġamda günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [geçsün, -sün]*

gec: *(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.*

ʿÖmrüm güni **geçerse** ne ṭañ ḥayf ü āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [geçerse, -er, -se]*

gec: *Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm **geçdi** şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [geçdi, -di]*

geç: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup **geçmek** diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [geçmek,]*

Bezm-i ʿālemden **geç** iy göñlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [geç,]*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim / ʿIşḳ yolından **geçen** ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [geçen, -en]*

Sen kemān-ebrūya ʿāṣıḳ **geçmesün** lāyıḳ degül / İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [geçmesün, -me, -sün]*

geç: *İlerleme, gezinme.*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle **geç** geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [geç,]*

geç: *Karşıya geçmek.*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür / Ne

fā’ide imkān olup ol yaña **geçilse** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [geçilse, -ilse]*

geç: *İşlemek, nakşetmek.*

Ḥükmi **geçmez** kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [geçmez, -mez]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

Dün cevr oḳı cāna **geçdügin** dil / Unutdı bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [geçdügin, -düg, -i, -n]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler **geçmiş** be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [geçmiş, -miş]*

geç: *Yaşanmak, hissedilmek.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara **geçer** bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp **geçmezdi** ṣūfī b ādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [geçmezdi, -mez, -di]*

Vecd ü ḫāl ehli **geçüp** geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [geçüp, -üp]*

geç: *Vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Didüm tīr-i müjen dilden **geçüp** dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [geçüp, -üp]*

geç: *Bir şeyin kapsamına girmek, dâhil olmak.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek II bir taraftan başka bir tarafa geçmek.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine **geçdüm** / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [geçdüm, -dü, -m]*

geç: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden **geçer** / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [geçer, -er]*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n’ider / Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan ṣūrīde sāġerden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [geçer, -er]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [geçer, -er]*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden **geçer** / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [geçer, -er]*

geç: *Etki yapmak, işlemek; bir duruma uğramak, konu olmak.*

Ḥükmi **geçmez** kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [geçmez, -mez]*

geç: *(Gönülden) geçmek.*

Muʿīdī gögsine **geçmiş** elifler dāġ urup yir yir / Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [geçmiş, -miş]*

geç: *(Bir olay, bir iş) Vukū bulmak, cereyan etmek.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil / Unutdı bugün **geçen** belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [geçen, --en]*

geç: *(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden **geçer** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [geçer, -er]*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / Ża ʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden **geçer** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [geçer, -er]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına görseñ ki ne işler **geçer** tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [geçer, -er]*

<u>geç:</u> *Dolaşmak, karışmak.*

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi / Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [geçmeden, -me, -den]*

<u>geç:</u> *(Bir durumda) yaşamak.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile **geçer** / Ṣol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [geçer, -(e)r]*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür **geçer** / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [geçer, -(e)r]*

<u>geç:</u> *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk / Kirpiklerüñ ḫadengi iñen artuġa **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [geçer, -er]*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [geçer, -er]*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür **geçer** / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [geçer, -er]*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez / Cānuma işler **geçer** tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [geçer, -er]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ **geçer** / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [geçer, -er]*

<u>geç:</u> *Vazgeçmemek, devam ettirmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp **geçmezdi** ṣūfī b ādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [geçmezdi, -mez, -di]*

<u>geç:</u> *Takılmak, geçinmek.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ **geçer** lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [geçer, -er]*

<u>geç:</u> *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

İy göñül gel bu yolda benden **geç** / Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [geç,]*

<u>geç:</u> *(Bir şeyin) Etkisi altına girmek.*

Dil şöyle **geçdi** kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [geçdi, -di]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda **geçdi** ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [geçdi, -di]*

Cānuma **geçdi** bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [geçdi, -di]*

<u>geç:</u> *Bir bölüme geçmek.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen / **Geçmesün** miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [geçmesün, -me, -sün]*

<u>geç:</u> *Vazgeçmek.*

İy göñül gel bu yolda benden **geç** / Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [geç,]*

<u>geç:</u> *Vazgeçmek.*

Geçmelü olduñ uşta çenberden / Heves-i zülf-i pür-şikenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin / Reh-güzerdür hele bedenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [geç,]*

geç: *Bir yerden gelip geçene.*

Sögme kūyūñı ṭolanup **geçene** / Kerem eyle begüm geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [geçene, -en, -e]*

geç: *Geçmek, bir yerden bir yere gitmek.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene / Kerem eyle begüm **geçenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [geçenden, -en, -den]*

geç: *Vazgeç, aldırış etme.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene / Kerem eyle begüm geçenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [geç,]*

geç: *Vazgeçmek. Geçmek.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter / Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [geç,]*

geç: *Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden **geç** / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [geç,]*

geç: *Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden **geç** / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [geç,]*

geç: *Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ / Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [geç,]*

geç: *"..... diye, ... şeklinde" anılmak.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā **geçer** / Yüz sürüp izi tozına begler gedā **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [geçer, -er]*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā **geçer** / Yüz sürüp izi tozına begler gedā **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [geçer, -er]*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [geçer, -er]*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḥuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḥi yüzi ḳara **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [geçer, -er]*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḥaste olup mübtelā **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [geçer, -er]*

geç: *Akmak, ilerlemek II Zamanın geçip gitmesi.*

Rūze-i faḳr ile **geçsün** ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [geçsün, -sün]*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz **geçdi** kim / Ṣubḫa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [geçdi, -di]*

geç: *(hızlı) geçmesi.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ / Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek, bırakmak, terketmek.*

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından / Cihānuñ **geçmişem** cā m-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [geçmişem, -miş, -em]*

geç: *(Zaman bağlamında) aşmak, geride bırakmak, harcamak.*

Zülf ile ʿömrüm **geçerdi** açmas añ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [geçerdi, -er, -di]*

geç: *Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek. II Başka bir kısma geçmek.*

Ṣūfiyā **geçmek** olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [geçmek, -mek]*

geç: *... hâline gelmek.*

Hey ne itdür varup adum **geçe** yanuñda raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [geçe, -e]*

geç: *... bilinmek, ... şeklinde anılmak.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āṣıḳuñ **geçer** / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan **geçüp** ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [geçüp, -üp, -]*

geç: *(Bir yerden) geçmek.*

Tīrüñ **geçüp** cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmemek.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa / Bādeden **geçmezdi** şeh rüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [geçmezdi, -mez, -di]*

geç: *(Bir yerden) geçmek.*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına / Ben bu yolda **geçdüm** iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [geçdüm, -dü, -m]*

geç-: *(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi **geçdi** günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [geçdi, -di]*

geç-: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp **geçe** meh-pāreler / İstedügin yirde buldı ʿāṣıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [geçe, -e]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı yüzüme **geçdükce** dām ānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [geçdükce, -dükce]*

geç-: *Vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül / Bādeden **geçmişleri** ge ldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [geçmişleri,]*

geç-: *(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden **geçüp** gitdi velī / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ fīrāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [geçüp, -üp]*

geç-: *Geçmek, vazgeçmek, bırakmak, terk etmek, bağışlamak, yaşamak, ömür sürmek, öne almak, zikrolunmak.*

Tevbe idüp gerçi **geçmişdür** Muʿī dī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [geçmişdür, -miş, -dür]*

geç-: *Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç **geçenden** ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [geçenden,]*

geç-: *Vazgeçen, terk eden.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma **geçenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [geçenden, -en, -den]*

geç-: *Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.*

Ḥaẕẕ ider **geçse** Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine / Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [geçse, -se]*

geç-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Gerçi incinmekle **geçdüm** ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [geçdüm, --dü, --m]*

geç-: *(Zaman için) Harcamak, geçirmek.*

ʿÖmri şeb-i belā ile **geçdi** cihānda āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [geçdi, -di]*

geç-: *"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ **geç** andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [geç,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ **geç** andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [geç,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī **geç** şarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [geç,]*

geç-: *(Bir yerden) geçmek.*

Gāh yanuña senüñ sāye **geçer** gāh ḥasūd / Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [geçer, -er]*

geçdüg-: *Geçmek, gitmek, yürümek.*

ʿÖẕr itse cāna **geçdügine** ġamze ñ iy perī / Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [geçdügine,]*

geçdüm: *Vazgeçmek, bırakmak.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise **geçdüm** Ṣām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [geçdüm,]*

geçen: *Yaşanan, deneyimlenen.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş **geçen** / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [geçen,]

geçen: *(zaman anlamında) geçmek.*

Dün gice aya baḳup cānānı
añdum aġladum / Ol
ṣafā ile **geçen** devrānı
añdum
aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [geçen,]*

geçer: *Vazgeçmek, ilgilenmemek.*

Kime kim el virürse pāy-
būsuñ / **Geçer** pervā-yı
ten sevdā-yı
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 4). [geçer,]*

geceyi gündüze katup: *Geceyi gündüze katmak. || Bütün gece bütün gündüz.*

Ben aġlamaġ içün **geceyi
gündüze ḳatup** /
Yazduñ semen
beyāżına iy gül-ʿiẕār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [geceyi gündüze ḳatup,]*

geçin-: *Uzlaşmak, anlaşmak.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla
Muʿīdī dir imiş / ʿAceb
olmaz
ḳo **geçinsün** yaraşur
şāʿire
lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [geçinsün, -sün]*

geçme-: *Kullanımı olmamak, geçerli sayılmamak.*

Olmadı ʿālemde bir
dem **geçmedi** bir laḥẓa
kim / Göñlüm almaġa
gözüñ biñ dürlü engīz
eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [geçmedi, -di]*

geçmelü: *(Vaz)geçece k gibi olmak.*

Geçmelü olduñ uşta
çenberden / Heves-i
zülf-i pür-şikenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [geçmelü,]*

geçmelü: *Geçebilecek düzeyde olmak.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı /
Gören
dir **geçmelü** olmış
ġarīb üftāde
çenberden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [geçmelü,]*

geçmez: *Geçmemek.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend
eylemesün /
Ḥükmi **geçmez** bu
vilāyetde çün ol
pādşehüñ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [geçmez,]*

geçür-: *Vakit geçirmek.*

Geçürürsem günümi ṭañ
degül eyvāy ile kim /
Nār-ı ġamda yanaram
sīb-i zenaḫdānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [geçürürsem,]*

gedā: *Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.*

Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile /
Pādşāhum
ben **gedānuñ** işin altun
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [gedānuñ, -nuñ]*

gedā: *Kul, köle.*

Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
/ Ben **gedāya** ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [gedāya, -ya]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim /
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr
ü **gedā** seni *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [gedā,]*

gedā: *Düşkün, zavallı.*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun
ol **gedānuñ** kim /
Yoluñda zer yirine cān
ü başın niṣār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [gedānuñ, -n, -uñ]*

gedā: *(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir **gedā** /
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider Pervīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [gedā,]*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline
pādşā geçer / Yüz
sürüp izi tozına
begler **gedā** geçer *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [gedā,]*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül
saña ṭañ degül / Sulṭān
öñüne pīş-keşin
her **gedā** çeker *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [gedā,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür /
Yiter
ölince **gedā** göñlüme
ol deñlü
kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [gedā,]*

Gedā olmaġ istersen ol
ẓālime / Cihān
milketinden ferāġat
gerek *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [gedā,]

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez /
Oldı **gedā** iken başına pādşā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [gedā,]*

Şāh-ı ʿışḳam ben **gedā** kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile /
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [gedā,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür
iy **gedā** gönlüm / Eger ṣunmaz ise nā-gāh
elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [gedā,]*

gedā: *Kul, köle II Aşık.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın
çözüp / Degme bir sulṭānda yoḳdur
ol **gedānuñ** şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [gedānuñ, -ñuñ]*

gedā: *Dilenci, geda, yoksul, fakir.*

Leyle-i zülfüñ **gedāsı** her ne deñlü çoġ ise / Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [gedāsı, -sı]*

gedā: *Dilenci, fakir, köle.*

Ben gerçi **gedāyam** ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [gedāyam, -y, -am]*

Ben **gedāyı** dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [gedāyı, -y, -ı]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün / Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān
olsa **gedāsı** Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [gedāsı, -sı]*

gedā: *Dilenci, fakir, muhtaç, zavallı kimseler.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā / Sāye ṣalsa pādşāh
olur **gedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [gedā,]*

gedā: *Düşkün, dilenci, âşık.*

Gerçi bir müflis **gedāyam** devlet üñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [gedāyam, -(y)am]*

gedā: *Düşkün, dilenci, âşık.*

Gerçi bir müflis **gedāyam** devlet üñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [gedāyam, -y, -am]*

gedā: *Dilenci, kul, köle. || Aşık.*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḫa **gedā** olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [gedā,]*

gedā oldum: *Kul köle olmak.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet kim **gedā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [gedā oldum, -du, -m]*

gedā vü şāh: *Dilenci ve padişah.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim /
Bunca **gedā vü şāh** gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [gedā vü şāh,]*

gedālık-: *Dilenci, köle; kul.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż /
Ol **gedālıḳdan** cihāna pādşālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [gedālıḳdan, --dan]*

Yār ʿışḳın istedügimden **gedālıḳdur** ġaraż / Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [gedālıḳdur, --dur]*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ **gedālıḳdan** beni / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [gedālıḳdan, --dan]*

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ /
Pādşāh-ı ʿālem eylersin **gedālıḳdan** be ni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 5). [gedālıḳdan, --dan]*

gedā-yı ʿışḳ: *Aşk kölesi.*

Geçdi Muʿīdī kendüden
olup **gedā-yı ʿışḳ** / Her
kim görürse dir başına
pādşā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [gedā-yı ʿışḳ,]*
Rā ḳaşlaruña meyl ider
olan **gedā-yı ʿışḳ** / Zīrā
nedīmi gice mehüñ
ehl-i re'y
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [gedā-yı ʿışḳ,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

Geh metāʿ-ı cān
alur **geh** ḳaṣd-ı dīn
ister gözüñ / Şāh-ı
ẓālim gibi ṣalġınlar
ṣalar il
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [geh,]*
Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ /
Şāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [geh,]*
Dilde **geh** ġam var
Muʿīdī **geh** nedāmet **ge h** belā / Tekyedür
eksük mi olur anda
mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [geh,]*
Dilde **geh** ġam var
Muʿīdī **geh** nedāmet **ge h** belā / Tekyedür
eksük mi olur anda
mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [geh,]*
Dilde **geh** ġam var
Muʿīdī **geh** nedāmet **ge h** belā / Tekyedür
eksük mi olur anda
mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [geh,]*

geh: *Bazen.*

Sīnemde gāh
göñlüm **geh** cān yanar
ġamuñla / Evde
çoġaldı ṣayr u derd ü
belāyı
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [geh,]*

geh: *Bazen, ara sıra.*

Sāḳiyā **geh** bāde mest eyler
beni gāhī gözüñ / Var
di bir kez öpmege iki
ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [geh,]*

geh: *"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen de, kimi zaman da.*

Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup ṭurur /
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [geh,]*

geh: *"Gâh ... gâh ..." bazen, ara sıra anlamında bağlaç.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel /
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [geh,]*
Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle **geh** ecel /
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [geh,]*

geh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Dīde vü dilden degül
ḥālī ḫayālüñ bir nefes /
Ḫıżr'a beñzer kim
revān **geh** baḥr ü
gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [geh,]*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi kim
eglence yoḳ /
Oturup **geh** bāde nūş
eyler gehī dīvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [geh,]*
Geh baña yüz görür ol serv
gehī düşmenüme /
Gül-i raʿnā gibi kim
her ṭarafa bir yüzi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [geh,]*
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
/ **Geh** tīġ ü gehī nīze
vü ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [geh,]*
Geh pend-i ehl-i zühd
gehī taʿn-ı müddeʿī /
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [geh,]*
Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ **geh** ḳızıl / İy
yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [geh,]*
Ḥüsn-i sāḳīdür
beni **geh** vecd ü
gāhī mest iden / İy
Muʿīdī bunca ḥāletler
baña mülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [geh,]*
Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn
ḳıṣṣası ebter ḳalur /
Ben ki ḥasb-i
ḥālümi **geh** naẓm ü
gāh inşā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [geh,]*
İy metāʿ-ı vaṣla **geh** dil gāh
cāndan müşterī / Cān
ile ṭut kim ziyān
itmezsin ol
bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [geh,]*

geh gāh: *Ara sıra.*

Geh gāh ele alup naẓar
itmezdi ḥūblar / Āyīne
gibi itmese kesb-i ṣafā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

266, Beyit 8). [geh gāh,]

gehī: *Far. Bazen, ara sıra.*

Gāh gönlüm bāde-nūş oldı **gehī** peşmīne-pūş / ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [gehī,]*

gehī: *"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen, kimi zaman.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler **gehī** biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [gehī,]*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat / Bu dünyā iy Muʿīdī ḥvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [gehī,]*

gehī: *Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın **gehī** derdüm benüm / İy göñül ben daḥi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [gehī,]*

gehī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde **gehī** ṣuya / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [gehī,]*

Geh cürʿa-i belā vü **gehī** ḳan yuṭup ṭurur / Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [gehī,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ / Oturup geh bāde nūş eyler **gehī** dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [gehī,]*

Geh baña yüz görür ol serv **gehī** düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [gehī,]*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü **gehī** nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [gehī,]*

Geh pend-i ehl-i zühd **gehī** taʿn-ı müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [gehī,]*

gehī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it **gehī** ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [gehī,]*

gel: *Gelmek.*

Evden çıḳup **gelinceye** dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [gelinceye,]*

İy Muʿīdī güç **gelürdi** tev bemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [gelürdi, -ür, -di]*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa **gel** / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [gel,]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup **geldüm** bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [geldüm, -dü, -m]*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ alup **gelür** peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [gelür, -ür]*

N'ola sulṭān-ı dil ḫālin sirişkümden ṣorarsañ kim / Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından **gelür** peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [gelür, -ür]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir ḫāl **gelse** mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [gelse, -se]*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Şām'dan mektūb ile **gelmiş** kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [gelmiş,]*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına / Ölmek içün raḳṣ ura **geldüm** belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [geldüm, -d, -üm]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa / Her ne söz kim söylenür cānā **gelür** dilden

dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [gelür, -ür]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā / Bir gün evvel **gelse** ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [gelse, -se]*

gel: .

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ **geldi** çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çağıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [geldi, -di]*

Geldi ağzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [geldi, -di]*

Sāḳī bahār **geldi** mey-i ergavān gerek / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp / Ne belālar **geldi** cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

ʿīş ü nūş it **gel** çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [gel,]*

gel: *Görünmek, zannolunmak.*

İy Muʿīdī saña müşkil mi **gelür** şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek.*

Öldüm firāḳ ile demidür **gel** baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [gel,]*

gel: *Gelmek.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [gelen, -en]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl **gel** berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [gel,]*

gel: *Gel hele! ‖ hadi.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar **gel** ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [gel,]*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [gel,]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [gel,]*

İy ʿazīzüm **gel** göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [gel,]*

gel: *Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / Ezel gerçi **gelürdi** nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [gelürdi, -ür, -di]*

gel: *Geldiği zaman.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / **Geldükce** nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [geldükce, -dükce]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup **geldükce** ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [geldükce, -dükce]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur / Güni ṭoġar sā'ilüñ **geldükce** ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 2). [geldükce, -dükce]*

gel: *Gel hele! ‖ hadi.*

Gel müşg-i Ḫıtā dime şol zülfe ḫaṭādur bu / Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [gel,]*

gel: *Gelmek, ulaşmak,*

varmak.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi / **Gelüp** didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelmek. II Öyle düşünmek.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi **gelür** / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [gelür, -ür]*

gel: *Bak, dinle.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / **Gel** temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [gel,]*

gel: *Gelmemek II uğramamak.*

Bezm-i yāre **gelmesün** rind-i suḫendān olmayan / Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [gelmesün, -mesün]*

gel: *(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne **gelürse** ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [gelürse, -ür, -se]*

gel: *(Fikir, hayal vb.) Gelmek, hâsıl olmak, ilham olmak.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla **geldi** bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [geldi, -di]*

gel: *... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan **gelür** nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, meydana gelmek, gerçekleşmek, katılmak, gelip çatmak, ortaya çıkmak, doğmak, ulaşmak, varmak, gönderilmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar **geldi** görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel: *Gel II Haydi.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / **Gel** beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [gel,]*

gel: *Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / Gerçi bu yolda **gelüpdür** çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [gelüpdür, -üp, -dür]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*

Bir gün **gelüp** cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

gel: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi urursañ / Cān üzre yiri **gelsün** ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [gelsün, -sün]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi **gelmez** ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOṣmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [gelmez, -mez]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm **geldi** didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [gelmiş, -miş]*

gel: *(Kötü durumlar*

için) arız olmak.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar **geldi** görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel: *... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez **gelür** āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse **gelmez** yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [gelmez, -mez]*

gel: *Ses için ulaşmak, işitmek anlamında.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül **gelür** feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Ḫaṭṭ-ı dilber **geldügin** gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [geldügin, -düg, -i, -n]*

gel: *"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.*

Cān emānetdür baña **gel** saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü ṣeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [gel,]*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [gel,]*

gel: *"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e / **Gel** Muʿīdī ġazeliyyā tını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [gel,]*

İy göñül **gel** bu yolda benden geç / Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [gel,]*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür **gel** bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [gel,]*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [gel,]*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [gel,]*

gel: *Beri gel, yakına gel.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler / **Gel** berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [gel,]*

gel: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi yalān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [gelür, -ür]*

Her kim cihāna mest ü perīşān **gelür** geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān **gelür** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [gelür, -ür]*

ʿĀşıḳa müşkil **gelür** derd ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [gelür, -ür]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ **gelür** ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [gelür, -ür]*

gel: *Buyurmak, yaklaşmak, huzura varmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / **Gelmişem** bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [gelmişem, -miş, -em]*

gel: *Gelmeden (önce).*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi **gelmedin** irdi ecelüm / Yüri ḳara

ḫaberüm derd ile yārāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [gelmedin, -medin]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / **Geldi** ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [geldi, -di]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [gelür,]*

gel: *"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.*

İñlemez görmese bülbül güli **gel** gör beni kim / Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [gel,]*

gel: *Bir maksat için bir yerden bir yere gitmek.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim / Bunca gedā vü şāh **gelüp** anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [gelüp, -(ü)p]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi / Bir gün **gelüp** dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [gelüp, -üp]*

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm / Seḥer sen **geldüñ** oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [geldüñ, -dü, -ñ]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde **geldüñ** cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [geldüñ, -dü, -ñ]*

gel: *"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet sözü.*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḫürmet
ile **gel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [gel,]*

gel: *"Bırak, dön" anlamında bir söz.*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme **gel** / Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [gel,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [gel,]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür / **Gel** temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [gel,]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel / **Gel** beni ḳatl eyle ḫālüm bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 6). [gel,]*

gel: *Gel, gelmiş.*

Gūyiyā reyhāncıdur **gelmiş** cih ānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [gelmiş, -miş]*

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / Billāh diñ ṭabībe **gelüp** zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

gel: *"Buyur / haydi".*

Ger murāduñ cān ise **gel** saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın / **Gel** beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [gel,]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek, gelmek.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / **Gelmiş** Muʿīdī gözler

ine tūtiyā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [gelmiş, -miş]*

gel: *"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet ve çağırma ifadesi.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi **gel** ṣor
Muʿīdīye / Ṣīrīn'üñ
işlerini bilür kūhken
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [gel,]*

gel: *(Bahar mevsiminin) Gelmesi, başlaması.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz
ile cevlān itdi gül /
Bādeden
geçmişleri **geldi** peşīm
ān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [geldi, -di]*
Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ /
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [geldi, -di]*

gel: *"Buyur, haydi gel!".*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye meylüñ var ise
/ Gül-i tersin
güzelüm **gel** berü baş
üzre
yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [gel,]*
Mescide ḳoymazlar
ise **gel** berü
meyḫāneye / Cennet
olmazsa müyesser
ṣaḫn-ı gülzār
ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [gel,]*
Bir nefes ḳaldı hemīn cān
çıḳmaġa / Göreyin bir
dem cemālüñ
gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [gel,]*
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil ü cān
mürdesin / İy Mesīḥ-i
ʿālem ü Ḫıżr-ı
zemānum
gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [gel,]*
Görmeyelden bilüñi ḳılca
mecālüm ḳalmadı /
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum
gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc
eyledüñ / Bāri **gel** bir
būse vir andan
bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [gel,]*
İy revān olup giden serv-i
revānum gitme **gel** /
Lāleveş fāş olmasun
dāġ-ı nihānum
gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [gel,]*
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
/ **Gel** yitiş öldüm
meded hey derde
dermānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [gel,]*
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ iy
ṣanem / **Gel** ṭırāş it anı
muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [gel,]*

gel: *(Bir yere) gelmek.*

Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū **gelüp** /
Veh ki bīdār olmadı
baḫtum daḥi
uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [gelüp, -üp]*

gel: *(başına bir olay) gelmek.*

Ummaz idüm iy
Muʿīdī **geldi** ol māh
üstüme / Başuma gün
ṭoġdı niçe kāmrānum
var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [geldi, -di]*

gel: *"gel vazgeç, boş ver, yapma" anlamında kullanılmıştır.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın
raḳībi dutalum
/ **Gel** sen inṣāf eyle
andan ol bu defterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [gel,]*

gel: *"Gel vazgeç, boşver, yapma" anlamında kullanılmıştır.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo / Ḳuru
naʿradan n'oldı ḥālet
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [gel,]*

gel: *Gel !.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi / İy dōst
ḥadden
aṣdı **gel** intiẓāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin / Ṣanʿat ögren
başda ʿaḳluñ var ise
üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [gel,]*
Öpdi dirsen gice uyurken
Muʿīdī leblerüm /
Bāri **gel** bir būse iḥsān

eyle bühtān
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [gel,]*

gel: *"Buyur, gel" anlamlarında kullanılan davet ve çağırma ifadesi.*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [gel,]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / **Gel** bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [gel,]*

gel-: *Gelmek.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur **gelen** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [gelen, -en]*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur **gelen** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [gelen, -en]*

Ḥālet-i nezʿümde iken **geldi** ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [geldi, -di]*

Her ṭarafdan **geldi** yüz āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [geldi, -di]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḫużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir **gelen** ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [gelen, -en]*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri / ʿAzm-i meydān eyle imdi **geldi** cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [geldi, -di]*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler **geldi** ne bir ḫaberleri *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar **gelüp** ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [gelüp, -üp]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh **gelüp** şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm **geldi** seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur **gelen** / Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur **gelen** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 1). [gelen, -en]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma / Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [geldi, --di]*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / **Geldi** yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [geldi, --di]*

gel-: *Gelmek.*

Başum ucına **gelüp** yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola / Kimse ḳandan **geldügin** bilme z belā ırmaġıdur *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [geldügin, -düg, -in]*

gel-: *Gelmek.*

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur **gelen** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

Ḥālāt-ı nezʿa **geldüm** döndürs ün ehl-i diller / Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

381, Beyit 6). [geldüm, -dü, -m]

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak.*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile **geldi** didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin / Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [gelür, -ür]*

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan **gelür** deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [gelür, -ür]*

gel-: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ **geldi** gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış **gelür** / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [gelür, -ür]*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine / Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [gelür, -ür]*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [gelür, -ür]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [gelür, -ür]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [gelür, -ür]*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [gelür, -ür]*

gel-: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün / Ġam-ḫāneme dilber **gele** mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [gele, --]*

gel-: *Bir hal bir kimseye hakim olmak , iyi durumlar için kaplamak, olumlu etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı **gelmez** sīneye / Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [gelmez, -mez]*

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak,gelmek, ziyaret etmek..*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına **geldüm** / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [geldüm, -dü, -m]*

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan **gelür** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [gelür, -ür]*

gel-: *"Gel" çağırma sözü.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña / **Gel** zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [gel,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime **gel** kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [gel,]*

gel-: *(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez / İy Muʿīdī bülbüle gülşen **gelür** gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [gelür, -ür]*

gel-: *1. Belirmek, ortaya çıkmak.*

2.Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak.

Devr-i ḥüsnüñde ḥayālüñ çeşmüme **gelse** n'ola / Yaz gününde ḥūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [gelse, -se]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün **gelmez** kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [gelmez, -mez]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet / Dilberümle **geldi** baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü / Bir şevḳ **geldi** ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī **gelüp** alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelse.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān **gelür** / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [gelür, -ür]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak II Uçmak.*

Ġam **geldi** sīneden dile dilden revānuma / Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir yere) Gelmek.*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım / ʿUşşāḳa diñ **gelür** yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [gelür, -ür]*

gel-: *(Belli bir zamanın) Gelmesi.*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿīş ü nūş eyyāmı **geldi** vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür **geldi** ḥikmetde n ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel imdi: *Gel şimdi II Dikkatini ver.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / **Gel imdi** oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [gel imdi,]*

geldi: *(Vakti, zamanı) gelmek. Ortaya çıkmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa / Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [geldi,]*

gelemez kendü-: *Kendine gelemez.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [gelemez kendü-, -ye]*

gelen: *Ulaşan, uğrayan (kişi).*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur **gelen** / Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 1). [gelen,]*

geleydi: *Gelseydi.*

Bir gün ol nā-mihrbān ṣāyed **geleydi** görmege / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāṣkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [geleydi,]*

gelicek: *Gelince, ortaya çıkınca.*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum bu diyāre **gelicek** devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [gelicek,]*

gelme: *Gelmemek, uğramamak.*

Mürġ-i vaṣluñ **gelmeyince** dān esine eşkümüñ / Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [gelmeyince,]*

gelmedin: *Gelmeden, yaklaşmadan.*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḥaṭ **gelmedin** ruḥsāruñ a / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḥurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [gelmedin,]*

gelmez: *Gelmez.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma **gelmez** dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [gelmez,]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / Kimsenüñ **gelmez** elin den baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [gelmez,]*

gelmez: *Gelmez, uğramaz.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya **gelmezsin** / Meleksin içtināḥuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [gelmezsin,]*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / **Gelmez** beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [gelmez, --mez]*

gelmez: *Gelmez (beklenmez).*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan / Çünki sulṭān ḥükm ide **gelmez** emān cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 1). [gelmez,]*

gelmez: *Bulunmaz.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür / Ḫayr ḫod **gelmez** dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [gelmez, -mez]*

gelmez: *Gelmezse.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / Nāyzen **gelmezse** bez me āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [gelmezse, -se]*

gelmez mi: *Gelmez mi, bulunmaz mı.*

Niçe bir giryān olam **gelmez mi** ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [gelmez mi,]*

gelmezsin: *Söz konusu şeye sahip olma tutkusu içinde bulunmamak; önem vermemek; hiçbir şeye değer verecek durumda olmamak.*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna **gelmezsin** diy ü / Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [gelmezsin,]*

gelüp geçdi: *Gelip geçmek (zamanın hızla geçmesi bağlamında).*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim / Bahār-ı tāze **gelüp geçdi** bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [gelüp geçdi,]*

gelüp gitme-: *Gelip gitmek II Güneş için doğup batmak.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise / Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [gelüp gitme-, -me, -ye]*

gelür: *Gelmek ll doğmak, yaşamak.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış **gelür** / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [gelür,]*

gelür: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.*

Her kim cihāna mest ü perīşān **gelür** geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile

ḥayrān **gelür** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [gelür,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'sīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı **gelür** her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [gelür,]*

gelür: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [gelür,]*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup **gelür** / Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [gelür,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda **gelür** sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [gelür,]*

gelür geçer: *Gelip geçmek.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [gelür geçer,]*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / Bir dem taḥammül eyle ki bārān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [gelür geçer,]*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [gelür geçer,]*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile niçe mihmān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [gelür geçer,]*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i vişāl ü rūze-i hicrān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [gelür geçer,]*

gelür geçer: *Gelir geçer (hızlı anlamında).*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [gelür geçer,]*

gelür mi: *Gelir mi.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña / Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ **gelür mi** gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [gelür mi,]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir **genc-i** nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [genc-i,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ **gencin** ḥıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [gencin, -in]*

Ḥarf atarsa yaraşur **genc** aya müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [genc,]*

İy ḫvāce **genc** ü māli Muʿīdīye añma kim / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [genc,]*

genc: *(Fars.) Hazîne.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger **genc** ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [genc,]*

genc-i firāvāne: *Hazinenin bolluğu.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür / N'içün olmaya kişi **genc-i firāvāne** ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [genc-i firāvāne,]*

genc-i ġam-ı ʿışḳ: *Aşk derdinin hazinesi. II Aşkın derdi, kederi.*

Göñül ki **genc-i ġam-ı ʿışḳ** ile ḫarāb degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [genc-i ġam-ı ʿışḳ,]*

genc-i ḥüsnüñ: *Güzellik hazinesi.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan **genc-i ḥüsnüñ** iy perī / Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [genc-i ḥüsnüñ,]*

genc-i huẓūr: *Huzur*

hazinesi.

Dilersen bu dünyāda **genc-i ḫużūr** / Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [genc-i ḫużūr,]*

genc-i ʿışḳ-: *Aşk hazinesi.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [genc-i ʿışḳ-, -ı]*

genc-i mihr: *Güneşin hazinesi II sevgilinin hazinesi.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [genc-i mihr, -üñ]*

genc-i ruḥ-: *Sevgilinin yanağının hazinesi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [genc-i ruḫ-, -uñ]*

genc-i ruḥsār: *Sevgilinin yanağının hazinesi.*

Dolanup āşüfte diller genc-i ruḫsāruñ senüñ / Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 10). [genc-i ruḫsār, -uñ]*

genc-i vaṣl-: *Kavuşmanın kıymeti,hazinesi.*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum / Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [genc-i vaṣl-,]*

gencīne: *Hazine.*

Hey niçe **gencīnedür** ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [gencīnedür, -dür]*

gencīne-i gevher: *Mücevher hazinesi.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına **gencīne-i gevher** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [gencīne-i gevher,]*

gencīne-i ḥüsn-: *Güzellik hazinesi.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẕarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [gencīne-i hüsn-, -üñ, --de]*

ger: *Eğer, şayet.*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [ger,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / **Ger** ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ger,]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / **Ger** ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [ger,]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / **Ger** ḫavāle itseler yüz tīġ ü ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [ger,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [ger,]*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ **ger** ġazeller meṣnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ger,]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ **ger** bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ger,]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña / **Ger** sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [ger,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / Cānum ur **ger** añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet, şart edatı.*

Tīr-i ġamdan **ger** ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" kelimesinin kısaltılmışı.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem **ger** var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet; şart edatı.*

Cām-ı mey öperse lebüñi **ger** ʿaceb olmaz / Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet, ancak.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / **Ger** ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ger,]*
ʿĀşıḳuñ **ger** vire ġamgīnligi cānāne feraḥ / Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.*

İy Muʿīdī n'ola **ger** nāle mi diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan şekli.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem **ger** var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [ger,]*
Görinüp ḳaşuñ hilāli **ger** bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatı.*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [ger,]*
Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / **Ger** yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [ger,]*
Nerges-i şehlā elinden **ger** içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim / Söylemezsin **ger** ölürs em ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ger,]*
Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup / Öldürmeg ise **ger** ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [ger,]*

ger: *"Eğer" bağlacı.*

İy ṣabā **ger** yarayum dir iseñ ol yāre beni / Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [ger,]*
Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum **ger** ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [ger,]*
Şol bī-vefāyı sevme **ger** olmaya şīvekār / Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [ger,]*
Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile ġılmāna yarın / **Ger** bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ger,]*
Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine **ger** ḫarc itmeyem / Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [ger,]*
Ger ʿArab'dur **ger** ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [ger,]*
Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [ger,]*

ger: *"Eğer, şayet, diyelim ki, ise, -se bile,*

-sA" anlamındaki şart edatı.

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / **Ger** çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından **ger** ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ger,]*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda ṣarāb-ı ġam / **Ger** ḳatmasaydum añа sirişkümden āb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 1). [ger,]*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler / **Ger** şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 6). [ger,]*

Göñül **ger** istemezseñ yüz ḳarasın / Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [ger,]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / **Ger** meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [ger,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür **ger** aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [ger,]*

ger: *"Eğer" anlamında bağlaç.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / **Ger** girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ger,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḫsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [ger,]*

gerçek: *Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu **gerçek** ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [gerçek,]*

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı **gerçi** ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [gerçi,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [gerçi,]*

Pīr olup **gerçi** Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür / Kef geçer miskīn daḥi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [gerçi,]*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar **gerçi** kim / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [gerçi,]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [gerçi,]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / **Gerçi** bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [gerçi,]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın urur daḥi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [gerçi,]*

Çoḳ fitne bilür **gerçi** ruḫuñla ṣaçuñ ammā / Fettān olıcaḳ ḥaṭ gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [gerçi,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿışretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [gerçi,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür **gerçi** hicrān günleri / Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [gerçi,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref **gerçi** kim / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [gerçi,]*

ʿIşḳumı **gerçi** müşgveş ḳıldı ḥaṭuñ hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / Ezel **gerçi** gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

Oruc ayından uzundur **gerçi** hicrān gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [gerçi,]*

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi **gerçi** menzilüñ / Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [gerçi,]*

Dāġ-ı fürḳat **gerçi** yaḳmışdur ḳarāre cismüñi / Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [gerçi,]*

Yaşum deñizinden ötesi **gerçi** görinür / Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [gerçi,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile **gerçi** irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [gerçi,]*

gerçi: *1. her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

Müşterīyem **gerçi** eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Ferāmūş eyledüñ **gerçi** Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [gerçi,]*

gerçi: *Ama.*

Oḳa dikmiş idi **gerçi** beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [gerçi,]*

gerçi: *Gerçi.*

Her perī-peyker olur **gerçi** sevenden fāriġ / Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *Gerçi, aslında.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin / Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her kūşede **gerçi** ider ḫāş ü ʿām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *Aslında, hakikatte.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem
ġamdan āzād itmedüñ
/ **Gerçi** yıllardur esīr-i
mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
/ Dāne dāne eşk ile bir
silk-i lüʾlüʾdür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [gerçi,]*
Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
/ Dāne dāne eşk ile bir
silk-i lü'lü'dür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [gerçi,]*
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni bir laḥẓa vü her
laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [gerçi,]*
Dimedüñ bir gün daḥi
miskīn Muʿīdī nicesin
/ **Gerçi** yıllardur ki zār
u mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [gerçi,]*
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın
ḥālini bilmez çünki
oġlandur
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [gerçi,]*
İy Muʿīdī **gerçi** ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile /
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [gerçi,]*
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben / Daḥi ġāfil
yiler it gibi ara yirde
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [gerçi,]*
Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme /
Sevdügimde **gerçi** ol
ṭıfl idi ben şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [gerçi,]*
Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda **gerçi** kim /
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *Ama.*

Çeşmüñe **gerçi** egilüp
fitneyi ḳaş añdurur /
Kirpigüñ ḫançer şunup
ol meste ṣavaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [gerçi,]*
Gerçi saña girībān olmaḳ
diler meh-i nev /
Ḥaddini bilmez ol kim
daḫi yeñi
yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [gerçi,]*
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḫālini bir
gün dimedüñ bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [gerçi,]*
Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür /
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.*

Gerçi dermān añsalar her
ḫaste virür cān aña /
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ
u būstāndur baña /
Çünki yoḳ bir sāḳī-i
gül-çihre zindāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslında, hakikatte.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ
ġamıyle yüregin / Bir
boġazı iplidür ʿāşıḳ
geçer lüʾlüʾ
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [gerçi,]*

gerçi: *Aslında, zaten, gerçi.*

Degme budaġa ḳonmaz
idi **gerçi** mürġ-i dil /
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında.*

Gerçi dün var idi bende bir
ramaḳ cāndan eser /
Āh kim hecrüñle
ḳalmadı bugün andan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, doğrusu.*

Ẓahīrüm **gerçi** yoḳ Allāh
yigdür / Ḳamudan ol
yüce dergāh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında. II Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat..*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi
hīç / **Gerçi** bu ṭarza
çoḳ ġazel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [gerçi,]*
Virürem ʿışḳa
varumı **gerçi** / Kimse
yoḳ kendüye ziyān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında || Her ne*

kadar, ...ise de || Ama, ancak, fakat, lâkin.

Ḫastedür **gerçi** Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar" anlamında zarf.*

Būse ṭaleb itdükde **gerçi** baña diş ḳışduñ / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslında" anlamında zarf.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor / Ṣūretā **gerçi** gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.*

Her biri bir eşrefīdür **gerçi** dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.*

İy Muʿīdī **gerçi** ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẕmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [gerçi,]*
Tennūr-ı ġamda **gerçi** kebāb eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [gerçi,]*
Gitmek ister **gerçi** dil şehrüñden ammā n'eylesün / Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [gerçi,]*

gerçi: *...ise de.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [gerçi,]*
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [gerçi,]*
Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [gerçi,]*

gerçi: *(Şart anlamı taşıyan cümlelerde) Her ne kadar, ... ise de, vakıa.*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫmı nihānı añdurur / Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [gerçi,]*

gerçi: *" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Añmaz oldum **gerçi** kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [gerçi,]*

gerçi: *" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [gerçi,]*
Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [gerçi,]*
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [gerçi,]*
Tevbe idüp **gerçi** geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [gerçi,]*
İy ṭabīb-i cān ü dil **gerçi** Mesīhā'dur lebüñ / Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [gerçi,]*
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [gerçi,]*
Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [gerçi,]*

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek / **Gerçi** ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [gerçi,]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [gerçi,]*

Gözlerem her dem cemālüñ **gerçi** yıllardu r velī / Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [gerçi,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [gerçi,]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden **gerçi** kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [gerçi,]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [gerçi,]*

Cilve idüp **gerçi** kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm / Daḥi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [gerçi,]*

Dil nişān-ı tīr olup **gerçi** nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [gerçi,]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum / **Gerçi** mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [gerçi,]*

Fālüme **gerçi** elif-ḳaddüñ gelür ammā daḥi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [gerçi,]*

Muʿīdī **gerçi** pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā / Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [gerçi,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī **gerçi** kim / Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [gerçi,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [gerçi,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur **gerçi** dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [gerçi,]*

Ḫūnī gözüñe **gerçi** direm ḥiddet itmesün / Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [gerçi,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh / Bir içim **gerçi** āb-ı ḫayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [gerçi,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [gerçi,]*

Muʿīdī bendeñe **gerçi** sitāyi şler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Ben **gerçi** gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar ... ise de" anlamında zarf.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh **gerçi** kim / Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [gerçi,]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā / **Gerçi** seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [gerçi,]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā / Işırup yir yir ḳanatsam ol

nigāruñ **gerdenin** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [gerdenin, -in]*

gerden: *Boyun.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün / Kāfūrī şemʿler gibi **gerden** yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [gerden, -üm]*

gerd-i melāl: *Hüzün, keder tozu.*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun **gerd-i melāl** / Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [gerd-i melāl,]*

gerd-i riyā: *Riya tozu.*

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm / İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [gerd-i riyā, -dan]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi üstüme **gerdūn** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [gerdūn,]*

gerdūn: *Dünya, felek.*

Mihr içün baş egmezem **gerdūna** ḳah ruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [gerdūna, -a]*

gerdūn: *Dünya; felek, baht.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī / Cānumı acıtmadın virmez baña **gerdūn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [gerdūn,]*

gereg: *Gerektiği gibi, icabınca.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı / Begdür **geregi** gibi ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [geregi, -i]*

gerek: *Lazım, elzem.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ / Her sözde **gerek** nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [gerek,]*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde / Sīnen siper **gerekdür** peykān -ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [gerekdür, -dür]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / Gül gibi ḫandān **gerekdür** pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [gerekdür, -dür]*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam **gerek** / İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [gerek,]*

gerek: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

İy gözüm nūrı **gerekmez** māh-ı tābān olsa şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [gerekmez, --mez]*

Gül temāşāsı **gerekmez** ba ña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [gerekmez, --mez]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından / Ki sevdā ḳılmışam bir müy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [gerekmez, --mez]*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken / Gül **gerekmez** dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [gerekmez, --mez]*

Muʿciz-i īsā **gerekmez** laʿl-i dilber var iken / Āb-ı Ḫızır añmañ şarāb-ı rūḥ-perver var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 1). [gerekmez, --mez]*

Kefen behālı n'idersüz **gerekmez** iy yārān / Tenümi penbe-i dāġa şaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [gerekmez, --mez]*

gerek: *Lazım, elzem.*

Ḳuluñam dilden **gerek** ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [gerek,]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / Didi

gitmek **gerekdür** yir degül
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerekli, lazım.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen **gereksin** iy perī / Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [gereksin, -sin]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem **gerek** / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [gerek,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen gerekse anı benden
ṣor **gerek** dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Olmalı.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi / İyʿaceb yine kimüñ girseñ **gerekdür** ḳanın a *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [gerekdür, -dür]*

gerek: *-malı, -meli .*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdīʿışḳ erinüñ cāvidān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [gerek,]*

gerek: *Gerekli olmak.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine / Kāse-i serden **gerekdür** iy dil-i Mecnūn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın / Efsāne **gerekse** baḥr ü
berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [gerekse, -se]*

gerek: *Gerek, lazım.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet **gerekdür** çaḳ saña beñzer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerek, lazım.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [gerek,]*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [gerek,]*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār / Çün ḫūba dil virünce kişi dil-
sitān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [gerek,]*

gerek: *Elzem, lazım, olmalı.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ **gerek** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gerek,]*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ **gerek** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gerek,]*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre **gerek** eylemedin kār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [gerek,]*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān **gerek** / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı
cān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [gerek,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ **gerek** / Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Gerek.*

Nāz-ı dilber mi **gerek** yoḳsa niyāzum iy göñül / Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [gerek,]*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun / Bu mevsimde kişi
melāmet **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [gerek,]*

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr / Ḫudā virdügine ḳanāʿat **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [gerek,]*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm / Ayaḳlarda ḳaldı
ʿināyet **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [gerek,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem **gerek** / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [gerek,]*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem **gerek** / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [gerek,]*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān **gerek** / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān **gerek** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [gerek,]*

gerek: *Gerek, -malı, meli.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem **gerek** dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [gerek,]*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem **gerek** yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [gerek,]*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ **gerek** / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [gerek,]*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ **gerek** iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [gerek,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [gerek,]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem **gerek** / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [gerek,]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem **gerek** / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [gerek,]*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem **gerek** / Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [gerek,]*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem **gerek** / Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [gerek,]*

Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem **gerek** / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [gerek,]*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [gerek,]*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem **gerek** / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [gerek,]*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [gerek,]*

gerek: *"Herhâlde" anlamında olup şart cümlelerinde üstün ihtimali bildirir.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime / Cihān milketinden ferāġat **gerek** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [gerek,]*

gerek: *"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "İster" anlamında kullanılır.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda **gerek** çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [gerek,]*

gerek: *"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi / Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ **gerek** göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [gerek,]*

Serkeş **gerek** iy ṣanem ḳaşuñ kim / Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [gerek,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün **gerek** ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [gerek,]*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet **gerek** / Yolına ölürsin ḳıyāmet **gerek** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [gerek,]*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet **gerek** / Yolına ölürsin ḳıyāmet **gerek** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [gerek,]

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin añma baña
/ ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī üstüvār
itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [gerek,]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ
dāmına şehbāz-ı ḳuds /
Yā Rab anı ben meges
niçe şikār
itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [gerek,]*

Nez̲rüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
şükrāneye / Sīm ile zer
yirine cānum nis̲ār
itsem **gerek** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [gerek,]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı
gelincedür ammā
zamān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [gerek,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim / Bu cihān içinde
her deryāda bir
sāhil **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [gerek,]*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam
ḳalʿasın göñül / Bilsem
nene **gerek** bu sipāh ü
ʿalem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [gerek,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb
çāre **gerek** / Keder
cevābı suʿāle uyar
cevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Gerek, lazım, olmalı.*

İy Muʿīdī sözlerüñ
rengīn **gerekdür** yoġ
ise / Defter evrāḳı olur
āsān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerek, gerekli.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo / Ḳuru
naʿradan n'oldı
ḥālet **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [gerek,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya / Bezm
içre lāle-ruḫlar ile
gülistān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [gerek,]*

gerek: *"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben żaʿīfe kim / Anı
çeken efendi cihān
pehlüvān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [gerek,]*

Baña merhem **gerek** iy cān
ṭabībi / Ki mecrūḥam
raḳībüñ
verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [gerek,]*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i
ṭabʿuñ **gerek** / Yile vir
olmaḳ neden z̲ātuñda
cevher var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [gerek,]*

gerek: *"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur
velī / Güzellerde ān ü
melāḥat **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [gerek,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem
ḥarīm-i sebzede / Ben
biraz bülbül gibi
feryād ü zār
itsem **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [gerek,]*

Dāġ-ı sīnem germ olup
ḳarşuñda ʿarż
itsem **gerek** / Sāḳiyā
mey ṣun ki çāk olsun
girībānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Gerek değil, lazım değil.*

Mey **gerekmez** var iken
meclisde iy sāḳi lebüñ
/ Nūr u fer ḥüsnüñ
yiter şemʿ-i şebistān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [gerekmez, -mez]*

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

Özge derdüm var benüm
şerbet **gerekmez** iy
ṭabīb / Kimsenüñ
gelmez elinden baña
dermān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [gerekmez,]*

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

Mey **gerekmez** n'ideyin
cānānesüz cān
olmasun / İy
Muʿīdī cān degül
cānına ten
fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [gerekmez,]*

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi; lazım değil, lüzum yok II istemez.*

İy Muʿīdī añmadum cān
mülkini cānānsuz /
Baña çün
cennet **gerekmez** Muṣṭ
afā'suz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 314, Beyit 5). [gerekmez,]

gerekse: *Gerekirse.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa **gerekse** oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [gerekse, -se]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen **gerekse** anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [gerekse, -se]*

germ: *Far. Sıcak, hararet.*

Sūz ile sözüñ meclīsi **germ** itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [germ,]*

Dāġ-ı sīnem **germ** olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [germ,]*

germ: *Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / Bezm **germ** olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [germ,]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül / **Germ** olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [germ,]*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun / Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen **germ** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [germ,]*

germ ol-: *Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.*

Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [germ ol-, -up]*

germ ol-: *Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [germ ol-, -ur]*

germ-ā-germ: *Sımsıcak, kızışıp ısınmış, pek kızışmış.*

Her ṭaraf ʿālemde **germ-ā-germ** ṣoḥbetdür velī / Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [germ-ā-germ,]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni / Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [getür,]*

getür: *Getirmek, taşımak.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [getürdi, -di]*

getür: *(Bir şeyi) getirmek.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī **getür** gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [getür,]*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [getür,]*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken / Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [getür,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile **getür** gülgūn-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [getür,]*

getür: *Gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu / **Getürdiler** ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Taşımak, getirmek; sunmak, takdim etmek.*

Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh / Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı

zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını **getür** / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [getür,]*

getür: *...haline erişmek.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde **getür** / Ṣūr ü ṣevḳ ehlini bülbül gibi feryāde **getür** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [getür,]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*

İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn / Sünbül-i cānāneden beñzer **getürdüñ** müşg -i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

getür-: *Gelmesini sağlamak.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi **getür** sāġer / ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [getür,]*

getür-: *Getir.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün
üstāde **getür** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [getür,]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḥandesidür / Ġonçe-laʿlüñ ḥaberidür **getüren** cān e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [getüren, -en]*

getür-: *(Bir araya) Getirmek, birleştirmek.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken / Ḥayāl-i ḥadd-i
gülgūnuñ **getürdi** nā-gehān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [getürdi, -di]*

getürme: *Getirmemek II ulaştırmamak.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī **getürme** ortaya / Bizi bī-hūş itmege ṣevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [getürme,]*
Sāḳī **getürme** ṣemʿ-i ṣebistānı ortaya / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [getürme,]*

getürmez: *Getirme.*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim / Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat **getürmez** ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [getürmez,]*

gevher: *Far. Mücevher, elmas.*

Söz diyü **gevher** niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [gevher,]*
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Rişṭedür zeyn olınur **gevher** ü lü'lü'ler
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [gevher,]*

gevher: *Cevher, mücevher, elmas, inci.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı **gevherd ür** yazın dürr-i
ʿAden'den
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [gevherdür, -dür]*

gevher: *(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi / Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli
ki **gevher** kānıdur *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [gevher,]*

gevher-efşān-: *Cevher saçan.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta'n kime ḫoş **gevher-efşāndur** lebüñ *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [gevher-efşāndur, -dur]*

gevher-efşān: *İnci saçmak.*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān / **Gevher-efşān** olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [gevher-efşān,]*

gevher-feşān: *Far.*

inci saçan.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim
ḫayāl-engīz ü
rengīndür / Meger laʿl-
i lebüñ medḥi
aña **gevher-
feşān** olmış *(Kalkande
lenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 185, Beyit 7).
[gevher-feşān,]*

**gevher-i nā-
yāb:** *Benzeri olmayan
eşsiz bir inci.*

Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini /
Buldı gözler görmedük
bir **gevher-i nā-
yāb** göz *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
157, Beyit 5). [gevher-i
nā-yāb,]*

gevher-i ter-: *Taze
cevher.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
/ Būy-i zülfüñle göñül
misk-i Ḫoten'den
fāriġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
205, Beyit 4). [gevher-i
ter-, --den]*

**gevher-i
yegāne:** *Benzersiz
mücevher.*

İy **gevher-i yegāne** ve iy
sīm-ten güzel / Sensin
yüzümi cevr ile altun
iden
güzel *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
270, Beyit 1). [gevher-i
yegāne,]*

**gevher-i yek-dāne-
:** *Eşi olmayan tek
taneli cevher.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-
dānedür senden baña /
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ
içün eyle iḥsān bir
nefes *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
180, Beyit 4). [gevher-i
yek-dāne-, --dür]*

gev: *Giymek.*

Ḳırmızı-ḫilʿat **geyüp** āl ile
öldürdüñ beni / Veh ki
nā-ḥaḳ yire girdüñ ben
ġarībüñ
ḳanına *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
417, Beyit 3). [geyüp,]*

gey: *Giymek,
bürünmek.*

Geydi çün Şāmī zirihler
kākül-i müşgīn-i dōst /
Rūm ilin itdi musaḫḫar
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 1). [geydi, -di
]*

gey-: *Giyinmek,
bürünmek.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı
ġamuñ eyledi kül /
Dūd-ı āhum
acıyup **geydi** anuñçün
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
146, Beyit 3). [geydi, -
di]*

gey-: *Giyinmek,
kuşanmak.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk / Anuñ
içün **geyer** ol ġamze
vü ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
147, Beyit 5). [geyer, -
er]*

geydügi: *Giydiği.*

Bulansa ʿaceb mi
ḳanlara **geydügi** pīrehe
n / Hecrüñle sīne-i gül-
i ter pāre
pāredür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 3).
[geydügi,]*

geydür: *Giydirmek.*

Cismimüz başdan ayaġa
dāġlardur ṣanma kim /
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān
idüp **geydürdi** çatmala
r bize *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
415, Beyit 3).
[geydürdi, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-
ḫū / **Gezer** Mecnūn
olup taġlarda
āhū *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
373, Beyit 1). [gezer, -
er]*

gez: *(Bir yerde) Bir
yöne doğru sürekli yer
değiştirmek, hareket
etmek, yürümek,
dolaşmak.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne
olup ṭaġ ile
taşlarda **gezerler** *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 150,
Beyit 3). [gezerler, -er,
-ler]*

Dirīġā her gice
meclis **gezer** şemʿ-i
şebistānum / Anuñ çün
zār ü ser-gerdān olur
pervāneveş
cānum *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
290, Beyit 1). [gezer, -
er]*

gezmeg: *Gezmek.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
/ **Gezmegi** iş güç
idinmiş ol iki
āvāreler *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
148, Beyit 4).
[gezmegi, -i]*

gezmiş-: *Gezmek,
dolaşmak, seyretmek.*

Çoḳ yüz görüp
il **gezmişe** beñzer
ʿaceb olmaz / Āyīne
gelürse ruḫ-ı cānāna
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
140, Beyit 3).
[gezmişe, -e]*

gibi: *T. Benzetme ve örnek ifade eder.*

Şemʿ **gibi** odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [gibi,]*

Her servüñ ayaġına ṣu **gibi** aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [gibi,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne **gibi** dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [gibi,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez **gibi** ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [gibi,]*

Yā **gibi** ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [gibi,]*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün **gibi** ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [gibi,]*

Yine bülbül **gibi** yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [gibi,]*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam **gibi** gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [gibi,]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ **gibi** derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [gibi,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / Gül **gibi** ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [gibi,]*

Māh-ı nev **gibi** cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur / İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [gibi,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / Ki fürḳat **gibi** düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [gibi,]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ **gibi** destān itmege / Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 2). [gibi,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm / Gül **gibi** güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [gibi,]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Şāh-ı ẓālim **gibi** ṣalġınlar ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [gibi,]*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş **gibi** / Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [gibi,]*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam / Cemʿ olur hengāme **gibi** dil-rübālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [gibi,]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur gül **gibi** ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [gibi,]*

Gül **gibi** her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [gibi,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney **gibi** nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [gibi,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def **gibi** sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [gibi,]*

Penbe **gibi** ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [gibi,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ **gibi** destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [gibi,]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḫarāmīler **gibi** / İyʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [gibi,]*

Tīġ-i reşk ile şanevber **gibi** sīnem ṭoġrarum / Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [gibi,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün **gibi** rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [gibi,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum **gibi** /

Ṣubḥa-dek bekler beni
şemʿ-i şebistān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [gibi,]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki
yāre açılsa / Dem-beste
iken
ġonçe **gibi** göñlüm
açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [gibi,]*

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā /
Fettān olıcaḳ
ḫaṭ **gibi** arada
seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [gibi,]*

Her gün altunlu giyüp seyr
itdügiçün gün **gibi** /
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı
mihrinüñ
āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 3). [gibi,]*

Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne **gibi** dōstum /
Düşmene uyup
unutduñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [gibi,]*

Çāk olup ġamdan ḳara
baġrum niçe ḳan
ṭolmasun /
Yā **gibi** ḳaddüm
büküpdür tīr-i ġamzeñ
ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [gibi,]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ ṭolanur / Oldı
rūşen gün **gibi** māhuñ
daḫi
māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [gibi,]*

İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol
yüri / Ḥüsn ile
Yūsuf **gibi** āşūb-ı
devrān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [gibi,]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül **gibi** /
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [gibi,]*

Serv **gibi** çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile /
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [gibi,]*

Yüzüm ṣuyını
cürʿa **gibi** ḫāke
dökmedin / Bilsem
neyiki bāri melāḥat
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [gibi,]*

Bilüñ **gibi** beni ġam bir
ḫayāle döndürdi / Ki
rūze sen meh-i bedri
hilāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [gibi,]*

Düşmeni ḳatl ide **gibi** cemʿ
idüp ʿuṣṣāḳı yār /
Umulur bir ḥādiṣe bu
hefte dīvān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [gibi,]*

Çün ışırup ḳanatmadum
laʿl-i güher-feşānuñı /
Ya baña çeşmüñüñ
nedür
ḳanlu **gibi** naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [gibi,]*

Gümüş **gibi** yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim /
Yoluñda zer yirine cān
ü başın niṣār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [gibi,]*

Egerçi yüksek uçardı
hümā **gibi** göñlüm /
Ḳara gözüñ anı bir āl
ile şikār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [gibi,]*

gibi: *Benzetme ve örnek ifade eder.*

Gül **gibi** nūş it şarāb-ı
erġavānī kim yine /
Göz ider her kūşeden
yüz nerges-i şehlā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [gibi,]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz
mükedderdür göñül
ḥāli / Ṣabāḥa
çıḳmaya **gibi** be-ġāyet
nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı.*

Hey ne itdür varup adum
geçe yanuñda raḳīb /
Sözini diñleme luṭf
eyle
anuñ **gibilerüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [gibilerüñ, -ler, -üñ]*

Aġladup cān bülbülin ġam
gülşeninde zār ü zār /
Ḫāre ḳarşu
gül **gibi** ʿarż-ı cemāl
itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *-e benzer. Benzerlik bildirir.*

Ney **gibi** deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-
ı ġam / Hem-dem
olursa yaraşur nāle vü
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı II -e benzer.*

Yār iken iy dil güzeller
oḳ **gibi** ṭoġru saña / Yā
n'içün egri baḳar ol
gözleri āhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [gibi,]*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem /
Yil **gibi** gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer"anlamında benzetme edatı; -e yakışır biçimde, -e uygun.*

İle ḳarşu ḳabā **gibi** yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol

Yūsuf-cemāli her zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [gibi,]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller **gibi** ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün **gibi** / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gibi,]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller **gibi** ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *"Gibi" edatı.*

Ḫāk-i pāyuñ **gibi** cevher var iken / Ẕerrece gözüme girmez
ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [gibi,]*
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber / Göñlümi gül **gibi** açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [gibi,]*
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim / Rūşen itdüm gün **gibi** āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [gibi,]*
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı / Begdür geregi **gibi** ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Cāme **gibi** sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [gibi,]*
Cāme **gibi** sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [gibi,]*
İle ḳarşu ḳabā **gibi** yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [gibi,]*
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam
pervāne **gibi** zār ü ser-gerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [gibi,]*
Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam
pervāne **gibi** zār ü ser-gerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [gibi,]*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña / Gitdi
şebnem **gibi** mihr-i ʿālem-ārādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [gibi,]*
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / Lāle **gibi** al berü laʿlīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [gibi,]*
Müşg **gibi** ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [gibi,]*

gibi: *Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse.*

Āb-ı ḥayvān **gibi** geçsün ẓulmet-i ġamda günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [gibi,]*
Oḳısam bülbül **gibi** gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı "gibi" (-e benzer).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün **gibi** / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ney **gibi** deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ **gibi** / Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [gibi,]*

gibi: *-e benzer.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter / Şu **gibi** ʿarşa-i çemenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı ll*

-e benzer.

Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında
oḳ **gibi** / Yā çeküp
n'eyler beni aġyār-ı
bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.*

Ġonçe **gibi** açılup giymiş
gülistānī ḳabā / Bu
cemāl ü ḥüsn ile bir
dil-sitān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *"Gibi" edatı. Benzerlik anlamı verir.*

Ṭūṭī **gibi** göñlüm itdi gūyā /
Ol pīste-dehān ü
şekkerīn-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [gibi,]*
Gösterür oldı zenaḫdānuñı
remz ile ṣaçuñ / Bir
ḳalender **gibi** kim
ḥalḳa tekellüf ḳıla
sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı, gibi II -e benzer; tıpkı, aynı şekilde.*

İy leb-i gevher-feşānuñ
nitekim ʿunnāb-ı nāb /
Görmedi
ḳapuñ **gibi** çeşm-i
ulü'l-elbāb
bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [gibi,]*

gibi: *Benzerlik edatı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ /
Ḳıṣṣa-i
Mecnūn **gibi** yazsam
olurdı bir
kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [gibi,]*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı
rengīnin yazup /
Gül **gibi** çıḳdı yine bir
tāze dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *Gibi benzetme edatı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümün /
Ḳıṣṣa-i
Mecnūn **gibi** yazsam
olurdı bir
kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *Gibi, misali, benzeri anlamındaki edat.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben / Daḫi ġāfil
yiler it **gibi** ara yirde
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [gibi,]*

gibi: *Benzetme edatı ll Gibi.*

İy perī ṭutsañ n'ola
gün **gibi** devrānı dürüst
/ Naḳş olupdur laʿlüñe
mühr-i
Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ
emdüm şeker **gibi** /
Yār ile aramızda olan
mā-cerā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [gibi,]*
Ḳarşudan gün **gibi** ol meh
kim ʿiyān olmış gelür /
Āfet-i devrān ü āşūb-ı
cihān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [gibi,]*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış
cemālinden yine /
Şemʿ **gibi** her yaña
āteş-feşān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [gibi,]*
Cān **gibi** laʿlüñ ḳaçan kim
dīdeden pinhān olur /
Her ḳadeḥ kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [gibi,]*
Yāre **gibi** gözlerüm ḳan
dökdüginden añla kim
/ Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [gibi,]*
Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı
āfet ṣaldı kim / Berḳ-i
ḫāṭif **gibi** elde tīġ-i
ʿuryān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [gibi,]*
Bīgāneler **gibi** ḳılınursın
Muʿīdīye / Olduñ
meger ki ol ṣaneme
āşnā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i
Süleymān **gibidür** /
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i
cān-fezā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [gibidür, --dür, -]*

gibi: *"Gibi" benzetme edatı.*

Ḫuṭbe **gibi** her kişi diñler
Muʿīdī cān ile /
Oḳıyup şiʿrüm ser-
āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer"*

anlamında edat.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer **gibi** ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *"- e benzer" anlamında edat.*

Nesterenler **gibi** ṣevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [gibi,]*

Deryā ḥarāmī **gibi** yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [gibi,]*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā **gibi** kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [gibi,]*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā **gibi** ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [gibi,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum **gibi** sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [gibi,]*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña ḫaṭṭuñ **gibi** dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [gibi,]*

Zülfi **gibi** ol şeh niçe yol başa yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [gibi,]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender **gibi** / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [gibi,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / Bir senüñ **gibi** cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [gibi,]*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Ṣu **gibi** kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [gibi,]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin **gibi** cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [gibi,]*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller **gibi** geçdi günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [gibi,]*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ / Ṣu **gibi** saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [gibi,]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün / Almış eline gül **gibi** oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [gibi,]*

Āh kim deldi derūnum ney **gibi** tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [gibi,]*

Yüzümi zülfüñ **gibi** yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [gibi,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān **gibi** dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [gibi,]*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti / Āyīne **gibi** göñlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [gibi,]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler **gibi** / Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [gibi,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / Çıḳmaya **gibi** irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [gibi,]*

Berber-i hindū **gibi** eşküm ḥabābından gözüm / Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [gibi,]*

Ṭūtī-i gūyā **gibi** söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [gibi,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne **gibi** ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [gibi,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler **gibi** / N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [gibi,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ **gibi** ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [gibi,]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān **gibi** / Oldı nihān fitne iken āşkār

ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [gibi,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney **gibi** itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [gibi,]*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya olmasam ney **gibi** tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [gibi,]*

Pervāne **gibi** yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿi ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [gibi,]*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün / Kāfūrī şemʿler **gibi** ger den yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [gibi,]*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler **gibi** / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [gibi,]*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler **gibi** reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [gibi,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī **gibi** var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [gibi,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler **gibidür** / Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [gibidür, -dür]*

Ṭoldurdı nāfeler **gibi** ḳan ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [gibi,]*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / Ṣu **gibi** olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [gibi,]*

N'içün bī-gāne **gibi** deprenürsin / Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [gibi,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül **gibi** feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [gibi,]*

Yir yir delindi ney **gibi** hecrüñde yüregüm / Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [gibi,]*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / Üstüne bayraḳ **gibi** her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [gibi,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur **gibi** yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [gibi,]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün **gibi** dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [gibi,]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ / Bī-bedeldür gün **gibi** ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [gibi,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim / Gün **gibi** dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [gibi,]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum **gibi** / Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [gibi,]*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe teşne **gibi** cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [gibi,]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet **gibi** her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [gibi,]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül **gibi** / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [gibi,]*

Ben elif **gibi** reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [gibi,]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün / Lāle **gibi** dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [gibi,]*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ **gibi** ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [gibi,]*

Bezm-i ḫasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı ney **gibi** ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [gibi,]*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn **gibi** göynüklü dür / Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl

eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [gibi,]*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı **gibi** var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [gibi,]*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī **gibi** / Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [gibi,]*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde / Muʿīdī yoḳ **gibi** bir fetḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [gibi,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin **gibi** / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [gibi,]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf **gibi** sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [gibi,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin **gibi** / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [gibi,]*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar / Āyīne **gibi** itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [gibi,]*

Çünki laʿlüñ **gibi** itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [gibi,]*

Serv **gibi** ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [gibi,]*

Fārigˌ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀlemi cennet **gibi** ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [gibi,]*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet **gibi** cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [gibi,]*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / Āyine **gibi** sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [gibi,]*

Gül **gibi** göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [gibi,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā **gibi** cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [gibi,]*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül **gibi** / Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [gibi,]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut **gibi** / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [gibi,]*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan / Pāk-dāmān olmasa gül **gibi** dildārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 2). [gibi,]*

Tīre olsa ṭañ degül şeb **gibi** eyyāmum benüm / Ẓerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [gibi,]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül **gibi** āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [gibi,]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā **gibi** dārü'l-emānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [gibi,]*

Cān **gibi** sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [gibi,]*

Çerḫ **gibi** ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [gibi,]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn **gibi** ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [gibi,]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne / ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu **gibi** ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [gibi,]*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe **gibi** reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [gibi,]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün **gibi** rūşen gösterür / Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur

gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [gibi,]*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar **gibi** her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [gibi,]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı fırdevse girüp gül **gibi** ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [gibi,]*

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī **gibi** kim / ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [gibi,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme **gibi** ḳan ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [gibi,]*

Pervāneler **gibi** añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [gibi,]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur **gibi** / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [gibi,]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar **gibi** cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [gibi,]*

Ney **gibi** baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [gibi,]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet **gibi** / Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [gibi,]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / Kim ḥarāmī **gibi** ḫūnī gözle rüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [gibi,]*

Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile / Āh ider ʿāşıḳ **gibi** ṭāvūs-ı fırdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 5). [gibi,]*

Ġamından ol gülüñ bülbül **gibi** beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [gibi,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice **gibi** olur tīre / Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [gibi,]*

Olur Mecnūn **gibi** āhūya mūnis / Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [gibi,]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar / Diñ yāre ʿömr **gibi** gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [gibi,]*

N'ola ben ebre girye ögretsem / Hele sen ġonçe **gibi** ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [gibi,]*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz / Cānum içine elif **gibi** gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [gibi,]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān **gibi** ol nerges-i ḫūnī / Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [gibi,]*

Gül **gibi** ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [gibi,]*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtinābuñ var **gibi** taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [gibi,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen / Ṣol kemān-ebrū **gibi** müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [gibi,]*

Ṣīşe **gibi** dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [gibi,]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen / Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu **gibi** pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 1). [gibi,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney **gibi** iñler velī / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [gibi,]*

Acıdan deryā **gibi** sensin bu ṭatlu cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [gibi,]*

Açmaġ ister gül **gibi** nāzüklük ile dāġını / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [gibi,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ **gibi** ḫōr / Ġam

yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [gibi,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde **gibi** kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [gibi,]*

Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẕm-ı pāk ile Muʿīdī **gibi** dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [gibi,]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım / Ṣubḥa dek bülbül **gibi** her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [gibi,]*

Bī-ḳarāram ṣu **gibi** dīdār ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [gibi,]*

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz **gibi** / Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [gibi,]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr **gibi** / Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [gibi,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm **gibi** ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [gibi,]*

Delme bağrum ney **gibi** şeydā göñül zār olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [gibi,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun / Kimsenüñ ḥālüm **gibi** ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [gibi,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn **gibi** / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [gibi,]*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' **gibi** / Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [gibi,]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan / Ḳāniʿem bülbül **gibi** bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [gibi,]*

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu **gibi** pāk olduġım / İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [gibi,]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül **gibi** / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [gibi,]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı **gibi** ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [gibi,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam **gibi** çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [gibi,]*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün **gibi** / Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *"- e benzer, misal" anlamında edat.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān **gibi** gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [gibi,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var **gibi** cigerde zaḫm-ı peykāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [gibi,]*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ / Serv **gibi** ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [gibi,]*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce baġışlar cāna cān / İki cevherden mükerrer **gibi** rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [gibi,]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül **gibi** / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [gibi,]*

gibi: *"gibi" benzetme edatı.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāẕū **gibi** teshīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [gibi,]*

İstedügim **gibi** gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [gibi,]*

gibi]: *Benzetme edatı.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm **gibi]** / Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [gibi],]*

gice: *Gece.*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [gicelerdür, -lerdür]*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā / Kim **giceñ** ḳadr ü günüñ nevrūz- ı ʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [giceñ, -ñ]*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / **Giceler** mest ü seher zār ü perīşāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [giceler, -ler]*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān **gicesi** / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [gicesi, -s, -i]*

Gül yüzüñ añdı meger dün **gice** bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [gice,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ olınca **giceler** ʿīş ide çalgular
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [giceler, -ler]*

Uyımazam **giceler** sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [giceler, -ler]*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ **gice** / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [gice,]*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın / Bir **gice** ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem
ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [gice,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her **gice** / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [gice,]*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları / Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [gice,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [gice,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [gice,]*

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [gice,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [gice,]*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [gice,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [gice,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [gice,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [gice,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [gice,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her **gice** / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [gice,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her **gice** / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [gice,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān
her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [gice,]*

Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar her **gice** / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [gice,]*

İḳtibās-ı nūr içün her **gice** kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫı

māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [gice,]*

Bu **gice** baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [gice,]*

gice: *Gece.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [gice,]*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem **giceler** / Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [giceler, -ler]*

Hīç bir gün bir **gice** yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [gice,]*

Nāy-ı nālemle **gice** bir ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḫa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [gice,]*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim / Ḫalḳa çıñratdı **gice** sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [gice,]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma / Sen olayduñ bir **gice** iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [gice,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül içün dün **gice** ṣol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [gice,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler **gice** gibi olur tīre / Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [gice,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her **gice** / Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [gice,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her **gice** / Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [gice,]*

Öpdi dirsen **gice** uyurken Muʿīdī leblerüm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [gice,]*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir **gice** miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [gice,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her **gice** sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [gice,]*

gice: *Gece, geceleyin.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [gice,]*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun **gice** ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [gice,]*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek / Bir **gice** sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [gice,]*

gice: *Gece II geceleyin.*

Her **gice** ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [gice,]*

Dün **gice** bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḫa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [gice,]*

gice: *Gece, gece vakti.*

Ruḥuñ şemʿin **gice** nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḫ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [gice,]*

gice: *Gece, geceleyin, gece vaktinde.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün **gice** ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [gice,]*

gice: *Gece - Sevgilinin saçı -.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni / Ḳorḫulu yolda kişiye **gice** yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [gice,]*

gice: *Gece, geceler boyunca.*

Ḫvāba varmaz **giceler** ṣubḫa degin ḫaste göñül / Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti

olmaya
naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [giceler, -ler]*

gice: *Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.*

Ruḫuñ şemʿin **gice** nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [gice,]*
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün **gice** ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [gice,]*

gice: *1. gece, gece vakti, geceleyin, 2. gece(ler) boyu beklemek.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün **gice** Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [gice,]*
Dün **gice** aya baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [gice,]*

gice: *Gece vakti.*

Ḫasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ / Ṣuʿle-i āhum **gice** şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [gice,]*
Yüz edeble ṭolanurken **gice** māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [gice,]*
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi **gice** mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [gice,]*

gice: *Gece boyunca.*

Ṣubḥ olınca **giceler** yılduz ṣayarsam yiridür / Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [giceler, -ler]*

gice gündüz: *Gece ve gündüz.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [gice gündüz,]*

gice gündüz durmayup: *Gece gündüz durmadan;sürekli.*

İy Muʿīdī **gice gündüz durmayup** ḳan aġlamaḳ / Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [gice gündüz durmayup,]*

giceler: *Gece, gece vakti, geceleyin // bütün gece, geceler boyunca.*

Ḳande bilsün **giceler** ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [giceler,]*

giceler: *Gece vakti, geceleyin.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / **Giceler** gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [giceler,]*

giceler: *Gece boyunca, geceleyin.*

İşigüñde **giceler** ṣubḥ dek efġān iderem / Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [giceler,]*
Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün / Uyumazam **giceler** zül f-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [giceler,]*

gid: *Gitmek.*

Ne yüz ile öykünür gül ḫüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden **gider** iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [gider, -er]*
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi **gider** ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [gider, -er]*

gid: *Uzaklaşmak, terk etmek.*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz / Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 4). [giderse, -er, -se]*

gid: *Uzaklaşmak.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola **gider** / Resen-i hecr ile

bağladı ecel
maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [gider, -er]*

gid: *Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.*

Ḳorḳaram
ʿaḳlum **gide** yüzin
ṭoyınca görmeyem /
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [gide, -e]*
Gitdükce yār ṣabr ü
ḳarārum **gider** bile /
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [gider, -er]*

gid: *Gitmek.*

Sen **gidicek** hecr ile ölmek
muḳarrerdür baña /
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [gidicek, -icek]*

gid: *Gitmek.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u
efġāndur **giden** / Baña
andan miḥnet ü endūh
u ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [giden, -en]*
Bilmezem ḳande **gidem** veh
ne perīşān oldum /
Baġladuñ yollarumı
zülf-i siyehkāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [gidem, -em]*

gid: *Yitmek, yitirmek. (Aklını) kaybetmek.*

Ḳorḳaram
ʿaḳlum **gide** yüzin
ṭoyınca görmeyem /
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [gide, -e]*

gid: *Gitmek, uzaklaşmak.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile /
Aġzımuñ
dadı **gidüpdür** acı
hicrānuñ
görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [gidüpdür, -üp, -dür]*

gid-: *Yok olmak, eser kalmamak.*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī **gidüpdür** ġam /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [gidüpdür, -üp, -dür]*

gid-: *Git gide, yavaş yavaş.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm **giderek** /
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyhān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [giderek, -erek]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*

Ḫaste-dil ġamdan
uṣanmışdur tekellüf
ḳılma kim /
Bir **ġıdāyı** güç olur
yimek ṭabīʿat
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [ġıdāyı, -y, -ı]*

gidemez: *Gidemez. gidememek.*

Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim /
Sürʿat
ile **gidemez** üftān ü
ḫizān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [gidemez,]*

giden: *Giden II yola koyulan.*

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün / Derd
ü ġam ol misāfire zād-ı
sefer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [giden,]*

gider-: *Gidermek, ortadan kaldırmak.*

Hep māsivāyı dilden
sildi **giderdi** gözden /
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [giderdi, -di]*

gil: *Balçık, çamur, kil.*

Tīz günde yile varsun
göreyin āb ü **gilüm** /
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [gilüm, -üm]*

ġılmān: *(Ar.) Cennetteki erkek köle.*

Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez
göñül / Sen baña dilber
yitersin ḥūr
u **ġılmān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [ġılmān,]*

ġılmān: *Cennette hizmet edeceğine inanılan delikanlı, cennet erkeği.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr
ile **ġılmāna** yarın / Ger
bugün gözüme ḳoysañ
ölicek ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ġılmāna, -a]*

gir: *1. Girmek, dahil*

olmak.

Sīnem
otaġına **girüp** incitme giryeden / Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [girüp, -üp]*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [girdi, -di]*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme **gireydi** / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [gireydi, -e, -y, -di]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken / Ẕerrece gözüme **girmez** ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [girmez, -mez]*

gir: *Bir yere,mekana girmek, gitmek.*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı firdevse **girüp** gül gibi ḫandān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [girüp, --üp]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya **girse** gül-efşān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [girse, -se]*

gir: *Girmemek, dahil olmamak.*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng içün meydāne **girmez** yāred en bāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [girmez, -mez]*

gir-: *Girmek, yer tutmak.*

Ḳalem içine **girüp** dest-i pāküñ öpmegiçün / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [girüp, -üp]*

gird-āb-ı ġam-: *Gam girdabı. II Keder çıkmazı.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded / Ḫızır ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [gird-āb-ı ġam-, --da]*

girer ol-: *Girer oldu.*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [girer ol-, -dı]*

girībān: *Elbise yakası.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz **girībānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [girībānı, -ı]*

girībān: *Elbisenin yakası.*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey ṣun ki çāk
olsun **girībānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [girībānum, -um]*

girībān: *Yaka, elbise yakası.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın /
Ger **girībāndur** eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [girībāndur, -dur]*

girībān: *Yaka, elbise yakası.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz **girībānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [girībānı, -ı]*

girībān olmaḳ: *Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.*

Gerçi saña **girībān olmaḳ** diler meh-i nev / Ḥaddini bilmez ol kim daḥi yeñi
yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [girībān olmaḳ,]*

giriftār-: *Esir, tutsak.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü
derde **giriftārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [giriftārlaruz, --lar, --uz]*

giriftār: *Düşkün, âşık, tutkun.*

Ne vişāle çāre var ü ne fırāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse **giriftār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [giriftār,]*

giriftār: *Aşık, tutkun.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma **giriftār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [giriftār,]*

girih: *Düğüm. II Saç bağı, saç kıvrımı.*

Her **girih** bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [girih,]*

ġırra ol: *Kibirli olmak.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [ġırra ol, -ma]*

ġırre: *Gururlu, kibirli.*

Gül ruḫlarını ḳande görüp **ġırre** olduġım / ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [ġırre,]*

giryān: *Gözyaşı döken, ağlayan.*

Āşkār olmazdı rāzum dīde **giryān** olmasa / Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [giryān,]*

giryān: *Ağlamaklı.*

Gül yüzüñ şevḳiyle **giryān** olduġı m ʿayb itme kim / Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [giryān,]*

giryān: *Gözyaşı döken, ağlayan.*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar ağlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol **giryānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [giryānuma, -um, -a]*

giryān: *Ağlamaklı, ağlayan.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh **giryān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [giryān,]*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa **giryāndur** gözü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [giryāndur, -dur]*

giryān: *Ağlayan, gözyaşı döken.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü **giryāndur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [giryāndur, -dur]*

giryān: *Ağlayan (kimse).*

Görinen üstünde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül / Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle **giryān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [giryān,]*

giryān: *Ağlamaklı,üzüntülü.*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u **giryān** olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [giryān,]*

giryān eylemez: *Ağlamaz.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı **giryān eylemez** / Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [giryān eylemez,]*

giryān ol-: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [giryān ol-, --am]*

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola / Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [giryān ol-, -a]*

giryān olduġ-: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

225, Beyit 6). [giryān olduġ-, -ım]

<u>giryān olur:</u> *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde
gözüm **giryān olur** /
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [giryān olur,]*

<u>girye:</u> *Ağlama, gözyaşı.*

Ṭan degül **giryem** görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [giryem, -m]*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz **giryesüz** göñül / Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [giryesüz, -süz]*

Dem-ā-dem **giryeler** ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-
cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [giryeler, -ler]*

<u>girye:</u> *Ağlama, ağlayış. II Gözyaşı.*

Sīnem otaġına girüp incitme **giryeden** / Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [giryeden, -den]*

<u>girye:</u> *Ağlama.*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm **giryeden** bu demde kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [giryeden, -den]*

<u>girye:</u> *Ağlama, ağlayış, gözyaşı.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre **girye** çoḳdur ḫande
az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [girye,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi gözümi **girye** çü ebr-i bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [girye,]*

Gāh **girye** gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [girye,]*

Çeşmüñ
Muʿīdī **giryeden** olma zsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz ile
eşʿārumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [giryeden, -den]*

Gāh nāle gāh **girye** gāh miḥnet gāh ġam / Baña buñlar ne belādur vāz geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [girye,]*

N’ola ben
ebre **girye** ögretsem / Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [girye,]*

<u>girye itsem:</u> *Ağlamak.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce **girye itsem** ṭañ degül / Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [girye itsem,]*

<u>gīsū:</u> *Omuz üstüne dökülen saç.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki
bu **gīsūyı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [gīsūyı, -yı]*

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe **gīsū** girih girih / Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [gīsū,]*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül
ü **gīsū** girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [gīsū,]*

<u>gīsū:</u> *Kadınların arkalarına saldıkları saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü II sevgilinin saçları.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / **Gīsūlaruñ** tek anuñ ipini
uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [gīsūlaruñ, -laruñ]*

<u>gīsū:</u> *Sevgilinin omuza dökülen siyah uzun saçı.*

Āferīn ol ruḥ ü **gīsūya** ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [gīsūya, --y, --a]*

<u>gīsū:</u> *(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ **gīsūlaruñ** / Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [gīsūlaruñ, -lar, -uñ]*

gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār: *Sevgilinin mis kokulu saçları.*

Veh ne cāżūlıḳ ider **gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār** / Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār,]*

git: *Sona ermek.*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / **Gitdi** bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek.*

Ġam yimeñ **gitdiyse** Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [gitdiyse, -di, -y, -se]*

git: *Gitmek.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger başum **gide** rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [gide, -e]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet **gitmedi** / Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [gitmedi, -me, -di]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [gitdükce, -dükçe]*

git: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse **gitmeye** başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [gitmeye, -+me, -+(y)e]*

git: *Ayrılmak.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [gitme, -me]*

git: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*

İy revān olup **giden** serv-i revānum gitme gel / Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [giden, -en]*

git: *Bir yere doğru yönelmek; ulaşmak, varmak II yükselmek.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ urdı **gitdi** mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, uzaklaşmak; sona ermek.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña / **Gitdi** şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, gitmek.*

Bir aya vaʿde virdi **gidüp** ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [gidüp, -üp]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āfātābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre **gitse** ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [gitse, -se]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āfātābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre **gitse** ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [gitse, -se]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl

idüp **gitme** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [gitme, -me]*

git: *Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña / **Gitdi** yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [gitdi, -di]*

git: *Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine **gitdi** cān Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek, varmak, ulaşmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi **gitsem** ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [gitsem, -se, -m]*

git: *Gitmek, varmak, ulaşmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi **gitsem** ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [gitsem, -se, -m]*

git: *(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur / Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [gider, -er]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña / Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [gitse, -se]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo **gitsün** doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [gitsün, -sün]*

git: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

ʿIş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre **gidelüm** / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [gidelüm, -elü, -m]*

git: *"Bir türlü olmadı, oldu bitti." anlamını pekiştiren fiil.*

Mülzem olup sürḫ-i rū **gitdi** ḥayādan ʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫs-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [gitdi, -di]*

git: *"Bir türlü olmadı, oldu bitti" anlamını pekiştiren fiil.*

Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde / **Gitdi** gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [gitdi, -di]*

git: *1. -e Bir yere doğru yönelmek. 2. -den Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. -e Çıkmak, ulaşmak: 4. -e Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. 5-e Yakışmak, yaraşmak. 6.-e, mecaz Bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak:.*

Cām-ı gülgūnı **gider** sāḳī getürme ortaya / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [gider, -er]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm **giderdi** bāded en / Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [giderdi, -er, -di]*

git: *Gitme(me)k. Bir düşüncenin hayalin gönülden gitmemesi.*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline / Gönlümüñ ḳarası **gitmez** ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [gitmez, -mez]*

git-: *Sona ermek.*

İy Muʿīdī rūze-i ġam **gitdi** cān şükrāne vir / ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 7). [gitdi, --di]

<u>git-:</u> *Gitmek.*

ʿIşḳ dilden **gidicek** hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [gidicek, -icek]*

<u>git-:</u> *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / Didi **gitmek** gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [gitmek, -mek]*

<u>git-:</u> .

Bitdi yir yir sebzeler **gitmez** ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [gitmez, -mez]*

<u>git-:</u> *Gitmek, uzaklaşmak.*

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur / Gözümden **gitmesün** o l ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 5). [gitmesün, -me, -sün]*

<u>git-:</u> *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar / Diñ yāre ʿömr gibi **gidüp** sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [gidüp, -üp]*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz / Cānum içine elif gibi **gidüp** yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [gidüp, -üp]*

<u>git-:</u> *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp **gitdi** velī / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [gitdi, -di]*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü **gitdi** bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [gitdi, -di]*

Sen **gitmege** ṭurduḳda gören eşküm ü āhum / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [gitmege, -meg, -e]*

<u>git-:</u> *Ahirete göç etmek.*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden **giderse** gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [giderse, -er, -se]*

<u>git-:</u> *"Bir durum için" devam etmek.*

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār / Çignedüp ḫalḳı **gider** yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [gider, -er]*

<u>gitdi:</u> *Gitdi: gitti.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / **Gitdi** oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [gitdi,]*

Ārzūlar **gitdi** hep şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [gitdi,]*

<u>gitdi:</u> *Sona ermek, yok olmak.*

ʿAḳl ü ṣabrum **gitdi** ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [gitdi,]*

<u>gitdi mānīʿ:</u> *Mani, Engel kalmadı.*

Bu gün ol māha irdüm **gitdi mānīʿ** / Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [gitdi mānīʿ,]*

<u>gitdügince:</u> *Gittikçe.*

Baġlandı **gitdügince** işüm zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [gitdügince,]*

<u>gitme:</u> *Gitmemek.*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin bir dem cemālüñ **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [gitme,]*

<u>gitme:</u> *Gitmemek,*

ayrılmamak.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [gitmedi,]*

gitme: *Gitme! (emir).*

İy revān olup giden serv-i revānum **gitme** gel / Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [gitme,]*

İy revān olup giden serv-i revānum **gitme** gel / Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [gitme,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde cānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [gitme,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [gitme,]*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı / Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [gitme,]*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl **gitme** yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [gitme,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni ṣīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [gitme,]*

gitmeden: *Gitmeden.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri **gitmeden** / Rūḥuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [gitmeden,]*

gitmedi: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek, uzaklaşmak.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [gitmedi,]*

gitmedi: *Gidemedi, kalmaya devam ediyor.*

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet **gitmedi** / Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [gitmedi,]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [gitmedi,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [gitmedi,]*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim / Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [gitmedi,]*

Ārzūlar gitdi hep ṣūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [gitmedi,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [gitmedi,]*

gitmeg: *Gitmek için.*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz baġladı / Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [gitmege, -e]*

gitmek: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün / Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [gitmek,]*

gitsün: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

Niçe **gitsün** jeng-i ġam ṣūrīde göñlümden benüm / Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [gitsün,]*

giy: *Giymek.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile **giyse** ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [giyse, -se]*

giy: *Giymek.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme / Ṣāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgün **giyer** ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [giyer, -er]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül / **Giyinüñce** ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [giyinüñce, -in, -üñce]*

Cilve itdükce **giyüp** cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [giyüp, -üp]*

N'ola **giyse** ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [giyse, -se]*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim / Ḫıżra dönmüşdür **giyüp** ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [giyüp, -üp]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / **Giyüp** gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [giyüp, -üp]*

Her gün altunlu **giyüp** seyr itdügiçün gün gibi / Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 3). [giyüp, -üp]*

giy: *Giyinmek.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim / Ergavānīler **giyüp** güll erle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [giyüp, -üp]*

Gāh nārencī **giyüp** seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [giyüp, -üp]*

giy: *Giymek, bürünmek.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / Kim ṣıyup cān ḳalbini **giydi** zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [giydi, -di]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Giyüp gülgün ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [giyüp, -üp]*

giy: *(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile **giyer** kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [giyer, -er]*

giy-: *Giymek.*

Ġonçe gibi açılup **giymiş** gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [giymiş, -miş]*

giy-: *Giymek.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / **Giydi** dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [giydi, -di]*

giy-: *Giymek.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare **giysem** ṭañ mı kim / Câme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [giysem, -se, -m]*

ġıybet: *Dedikodu, çekiştirme.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi **ġıybet** / Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [ġıybet,]*

giydir: *Giyme işini yaptırmak.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum **giydirür** pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [giydirür, -ür]*

giz: *Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve*

âşikâr olmayan, meçhul.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış /
İçersin **gizlüce** beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [gizlüce, -lü, -ce]*

gizle: *Gizlemek, saklamak.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin **gizleyüp** / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [gizleyüp, -yüp]*
ʿIşḳ rāzın **gizleyüp** n'eyler ʿaceb şeydā göñül / İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [gizleyüp, -yüp]*
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup **gizledüñ** diyü / Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [gizledüñ, -dü, -ñ]*
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār / Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 4). [gizlendi, -n, -di]*

gizle-: *Gizlemek, saklamak.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür **gizlemek** / Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [gizlemek, -mek]*

gizle-: *Gizle, saklamak.*

Niye **gizler** lebüñ mey içdügüñi / Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [gizler, -r]*
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi **gizler** [gülist] ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [gizler, -r]*

gizlemek-: *Sır, saklamak. II Bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek.*

Gördi kim derd-i derūnın **gizlemekde** aş ṣı yoḳ / Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [gizlemekde, --de]*

gizli: *Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi **gizli** rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [gizli,]*

gizlü: *Gizli, saklı, başkaları tarafından bilinmeyen.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre **gizlüdür** cānum gibi / Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [gizlüdür, -dür]*

gizlü: *Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış /
İçersin **gizlüce** beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [gizlüce, -ce]*

gizlü: *"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine / Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4). [gizlü,]*
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim / **Gizlü** rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [gizlü,]*
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam / Bu hevādur **gizlü** rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [gizlü,]*

gizlü rāz-: *Gizli sır.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [gizlü rāz-, -um, -ı]*

gizlüce: *Gizlice.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin **gizlüce** beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [gizlüce,]*

göç: *Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka*

yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma / Ol kārbānı gör ki **göçerler** ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [göçerler, -er, -ler]*

<u>gög:</u> *Gökyüzü, gökyüzünün her bir katmanı.*

ʿIşḳ ṭopın **göge** aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [göge, -e]*

<u>gög:</u> *Gök, gökyüzü.*

ʿIşḳ ṭopın **göge** aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [göge, -e]*

<u>gögs:</u> *Gögüs.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / **Gögsüm** ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [gögsüm, -üm]*

Ṭaş ile **gögsüm** dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [gögsüm, -üm]*

<u>gögs:</u> *Göğüs.*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi **gögsini** / Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [gögsini, -i, -n, -i]*

<u>gögs:</u> *Bağır, sine; kalp, gönül.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise **gögsinde** īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [gögsinde, -i, -n, -de]*

<u>gögs:</u> *Göğüs; insan bedeninin önden gerdanıyla bel arasındaki kısmı, sine; yürek, kalp, gönül.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise **gögsinde** īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [gögsinde, -i, -n, -de]*

<u>gögs-:</u> *Göğüs, bağır.*

Muʿīdī **gögsine** geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [gögsine, -i, -(n)e]*

<u>gögüs:</u> *Göğüs.*

Bir yaña şevḳ ile **gögsin** def döger bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḫbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [gögsin, -in]*

<u>gögüs:</u> *Bağır, sine; kalp, gönül.*

Kim bilürdi **gögsüme** yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [gögsüme, -üme]*

<u>gögüs:</u> *Göğüs, sine, bağır.*

Lāle gibi **gögsümi** çāk eyle tā kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [gögsümi,]*

<u>gök:</u> *Gökyüzü.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp **gök** pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [gök,]*

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül / Gāh olur kim **gökde** bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [gökde, -de]*

N'ola āhum boyanup **göklere** irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [göklere, -ler, -e]*

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum **göklere** boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [göklere, -lere]*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne **gökdedür** ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [gökdedür, -de, -dür]*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña / Hey melek

yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [göklere, -lere]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sînemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat **gökdür** meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [gökdür, -dür]*

gök: *Âsmân, semâ.*

İy Muʿīdī ḳızaran **gökde** şafaḳ rengi degül / Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [gökde, -de]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / Uyumaz **gökde** melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [gökde, -de]*

Āh itsem añup yüzüñ cigerden / **Gökde** ṭuṭulur güneş seherden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 1). [gökde, -de]*

gök: *Gök, gökyüzü || yukarı.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ **göklere** / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [göklere, -ler, -e]*

gök: *Gökyüzü, sema, asuman.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür **göge** īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [göge, -e]*

gök: *Gök, gökyüzü, sema.*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim **göge** çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [göge, -e]*

İy perī **göklerde** olsa yaraşur yirüñ senüñ / Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [göklerde, -ler, -de]*

gök: *Gökyüzü, sema.*

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend / **Göklere** irişdi āhı irmez iy māhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [göklere, -ler, -e]*

gök: *Gök, gökyüzü, âsmân, semâ.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / **Gökde** bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [gökde, -de]*

gök: *Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü, sema.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla **gök** / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [gök,]*

gökce: *Yer ve gök gibi.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü **gökcedür** / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [gökcedür, -dür]*

gök-dāġ: *Göğermiş yara.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde **gök-dāġ** eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [gök-dāġ,]*

gökle: *1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.*

Yire yaşum döküldükce irişe **göklere** āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [göklere, -re]*

Dūd-ı āhum **göklere** boyandu ġından añla kim / Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [göklere, -re]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur **göklere** / Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [göklere, -re]*

gökyüzi: *Gökyüzü, sema.*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim / Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [gökyüzi,]*

gölge: *Kendisine tabi olunan hükümdarın kudreti.*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı **gölgesin** ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [gölgesin, -si, -n]*

gölgelik: *Gölge yapmaya yarayan, güneş ışığına maruz kalmayan yer.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar bir **gölgelikdür** şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [gölgelikdür, -dür]*

ġonça: *Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / **Ġonçeler** ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ġonçeler, -lar]*

ġonce: *Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam / Sebeb ne her gice dişler lebini **ġonçenüñ** jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [ġonçenüñ, -n, -üñ]*

ġonce: *Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her tāze gülbün **ġonçe** peykānd ur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [ġonçe,]*

ġonce: *Gonca, henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım / **Ġonçeler** güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [ġonçeler, -ler]*

ġonce: *Henüz açılmamış gül tomurcuğu.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken **ġonçe** gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [ġonçe,]*

ġonce: *Gonca; henüz açılmamış gül tomurcuğu.*

Gülzārı n'iderdüm almasaydum / Laʿlüñ ḫaberini **ġonçelerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2). [ġonçelerden, -ler, -den]*

ġonce: *Açmamış gül, gonca.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ġonçe,]*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı **ġonçe** başına / Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ġonçe,]*

Mülzem olup **ġonçe** aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [ġonçe,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḫüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [ġonçe,]*

ġonce: *Açmamış gül, gonca.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir **ġonçenüñ** ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [ġonçenüñ, -nüñ]*

ġonce: *Açılmamış gül.*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile **ġonçeye** / Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [ġonçeye, -ye]*

Gülşende **ġonçeye** aġız açdurmamaġ içün / Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [ġonçeye, -ye]*

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [ġonçe,]*

Gül gibi göñlüm açubanı şaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki **ġonçe** nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [ġonçe,]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı **ġonçeye** / Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [ġonçeye, -ye]*

ġonce: *1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez **ġonçe** şekker-ḥande gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [ġonçe,]*

N'ola ben ebre girye ögretsem / Hele sen **ġonçe** gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [ġonçe,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿĪş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [ġonçeler, -ler]*

ġonce: *Açılmamış gonca II kapalılık, gizli bir sırrı barındıran.*

Bir nihāle **ġonçe** zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [ġonçe,]*

ġonce: *Açılmamış gül, tomurcuk.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ **ġonçedür** / Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [ġonçedür, -dür]*

ġonce: *Açılmamış gül.*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / **Ġonçe** gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [ġonçe,]*

ġonçe-aġz: *Gonca ağız.*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven / **Ġonçe-aġzuñdan** ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [ġonçe-aġzuñdan,]*

gonce-dehen: *Gonca ağızlı (sevgili).*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy **ġonçe-dehen** ẕerrece yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [ġonçe-dehen,]*

Bir güzel sever yine dil / Lāle-rūy ü **ġonçe-dehen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [ġonçe-dehen,]*

gonce-dehen: *Gonca ağızlı.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin / Olımadum daḥi sen **ġonçe-dehenden** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [ġonçe-dehenden, -den]*

ġonçe-i ḫandān: *Açılmış gül.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle / Ṭurduġı yirde güler **ġonçe-i ḫandān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [ġonçe-i ḫandān,]*

ġonçe-i laʿl-: *Dudağın goncası.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [ġonçe-i laʿl-, -üñ]*

ġonçe-i nev-rest: *Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [ġonçe-i nev-rest,]*

ġonçe-laʿl: *Gonca dudak.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür / **Ġonçe-laʿlüñ** ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

Ġonçe-laʿlüñ ḫasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

İnce bilüñ **ġonçe-laʿlüñ** vaṣfıdur / Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 6). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

ġonçe-laʿlü: *Gonca dudak.*

Ḫaste-dil bir būse ister **ġonçe-laʿlüñden** didüm / Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [ġonçe-laʿlüñden, -ñ, -den]*

ġonçe-leb: *Gonca dudaklı (kimse).*

Bülbül olsun dirseñüz iy **ġonçe-lebler** ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [ġonçe-lebler, -ler]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ġonçe-lebler, -ler]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam / Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [ġonçe-lebüñ, -üñ]*

ġonçe-leb: *1) gonca dudaklı 2) sevgili.*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin / Bir sencileyin sīb-ẕeḳan **ġonçe-leb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [ġonçe-leb,]*

ġonce-lebün: *Gonca dudaklı sevgili.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā gibi ol **ġonçe-lebüñ** ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [ġonçe-lebüñ,]*

ġonceveş: *Gonca gibi.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [ġonçeveş,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste eyler **ġonçeveş** gūyālıġ uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [ġonçeveş,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / **Ġonçeveş** göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [ġonçeveş,]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber / **Ġonçeveş** ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [ġonçeveş,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın **ġonçeveş** çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [ġonçeveş,]*

göñl: *Gönül.*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı / Ne çāre **göñlümi** çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü **göñlümi** / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda **göñlümi** ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [göñlümi, -üm, -i]*

göñl: *Gönül.*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / **Göñlüni** iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [göñlüni, -ün, -i]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde **göñlümden** velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [göñlümden, -ü, -m, -den]*

göñl: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı **göñlüm** gūyi yā / Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [göñlüm, -üm]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Āferīn şol **göñli** şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim / Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [göñli, -i]*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [göñl, -üñ]*

göñl: *İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.*

Bülbül-i şūrīdedür **göñlüm** belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

5, Beyit 3). [gönlüm, -üm]

<u>gönl:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.*

Umar isem yiridür
ḫaṭṭuñla **gönlüñden** ve
fā / Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [gönlüñden, -üñ, -den]*

<u>gönl:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne **gönlüm** cān
aña / Olmışam pervāne
gibi zār ü ser-gerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Aşığın gönlü. II Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp.*

Ṭoldı **gönlüm** ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile /
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Gönül II Aşığın gönlü.*

ʿIşḳ gülşendür
bu **gönlüm** bülbül-i
ḫoş- ḥāl aña / Bir
ḥazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [gönlüm, -üm]*
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne **gönlüm** cān
aña / Olmışam pervāne
gibi zār ü ser-gerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [gönlüm, -üm]*
Bülbül-i
şūrīdedür **gönlüm** belā
bāġında kim / Sūz-ı
sīnem dūd āhumdur
gül ü reyhān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [gönlüm, -üm]*
Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne **gönlüm** taḫtına
/ Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [gönlüm, -üm]*
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
düğündür **gönlüm** efġā
nı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [gönlüm, -üm]*
Göñlüme zülfüñde çeşmüñ
ḫışm ile ḳaṣd itmesün /
Dāme düşen murġa
n'eylersün begüm
şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [gönlüme, -üm, -e]*

<u>gönl:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2- Âşığın kalbi.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne **gönlüm** taḫtına
/ Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer
çekmesün /
Ḫastedür **gönlüm** kere
m ḳıl eyleme ġavġā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [gönlüm, -üm]*
Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek /
Olalı
āşüfte **gönlüm** bülbül-i
gülzār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Gönül, kalp, yürek. II Âşığın gönlü.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
düğündür **gönlüm** efġā
nı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II Âşığın gönlü.*

Yalıñuz künc-i
belāda **gönlüm** irgürdi
velī / Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *(Aşığın) gönlü.*

Bīm-i cāndan
ḫaste **gönlüm** ol dem
āzād oldı kim / Bir
naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Gönül II Aşığın gönlü.*

Virseler **gönlüm** ḳabūl
itmez cihānuñ
beglügin / Bende
olmaġ iledür bu ʿizzet
ü cāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [gönlüm, -üm]*

<u>gönl:</u> *Gönül, kalp,*

yürek. Âşığın gönlü.

Ṭūṭī gibi **göñlüm** itdi gūyā / Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [göñlüm, -üm]*

göñl: *Âşığın gönlü.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın **göñlümüñ** / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [göñlümüñ, -üm, -üñ]*

göñl: *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. Âşığın gönlü.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın **göñlümün** / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [göñlümün, -üm, -ün]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün **göñli** yārüñ / Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [göñli, -i]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek. Âşığın gönlü.*

İtlerüñ ürdükçe **göñlüm** başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

göñl: *(aşığın) gönlü, yüreği.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / **Göñlümi** dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile / Bu şırça **göñlümi** şıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb **göñline** / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [göñline, -ine]*

Yā ḳaşuñ **göñlümi** āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

Niçe bir **göñlüm** yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [göñlüm, -(ü)m]*

Ġamzelerle **göñlümi** dutdu ñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

göñl: *(Âşığın) duygu merkezi.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ **göñlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [göñlüm, -(ü)m]*

Lāleler güller açılsa eglenür **göñlüm** velī / Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [göñlüm, -(ü)m]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır **göñlüm** ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [göñlüm, -(ü)m]*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa **göñlüm** vechi var / Meclis-i ġamda şunar durmaz şarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [göñlüm, -(ü)m]*

göñl: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi / Şāʿirüñ şınmaḳ gerek **göñli** ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [göñli, -i]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi / Şāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [göñli, -i]*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i şafānuñ **göñlüni** / Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [göñlüni, -ün, -i]*

göñl: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp **göñlümi** vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür / Eyleyen **göñlümi** yaġ mā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

115, Beyit 1). [gönlümi, -(ü)m, -i]

Gönlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [gönlümi, -(ü)m, -i]*

gönl: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [gönlüm, -(ü)m]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü **gönlüm** ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [gönlüm, -(ü)m]*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ **gönlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [gönlüm, -(ü)m]*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / **Gönlüm** ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [gönlüm, -(ü)m]*

Ẓulm ile **gönlüm** diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [gönlüm, -(ü)m]*

gönl-hıżr'ı: *Gönlümün Hızır'ı.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ / Buldı gönlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [gönl-ḫıżr'ı, -üm]*

gönleg: *Gömlek.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / **Gönlegüm** üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [gönlegüm, -üm]*

gönli katı-: *Merhametsiz.*

Gönli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [gönli ḳatı-, --dur]*

gönlüm: *(Aşığın) gönlü.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste **gönlüm** ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [gönlüm,]*

Göz görüp **gönlüm** sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [gönlüm,]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ **gönlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [gönlüm,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş **gönlüm** açıl maz ḫātırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [gönlüm,]*

gönlüm: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp açıldı **gönlüm** ṣanasın cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [gönlüm, -(ü)m]*

Gönlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [gönlüm, -(ü)m]*

Felegüñ ẓulmüni görince **gönlüm** / Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [gönlüm, -(ü)m]*

Ġuṣṣadan āzād olup **gönlüm** niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [gönlüm, -(ü)m]*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ **gönlüm** diler / Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ **gönlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [gönlüm, -(ü)m]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın **gönlüm** p erīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [gönlüm, -(ü)m]*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster meger ki eyleye **gönlüm** şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [gönlüm, -(ü)m]*

Gönlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār

zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [göñlüm, -(ü)m]*

Kenār olduġın işitdüm kemerden / Ḫayāle düşdi **göñlüm** ol ḫaberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [göñlüm, -(ü)m]*

göñlüm açan: *Gönlünü açmak: Ferahlık vermek, sıkıntısını giderip neşelendirmek, içini açmak.*

Ḳayġulu **göñlüm açan** gül yüzüñüñ ḫandesidür / Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [göñlüm açan, -an]*

göñlüm al-: *Gönül almak:1. Sevindirmek, hoşnut ettirmek. 2. Kırılan, gücenen bir kimseyi güzel söz ve davranışlarla yeniden hoşnut etmek.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [göñlüm al-,]*

göñlüm al-: *Kendine aşık etmek, bağlamak.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū bakışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [göñlüm al-,]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül / Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [göñlüm al-, -an]*

göñlüm mürġi: *Gönül kuşu.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [göñlüm mürġi, -ni]*

gönlüme: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda **göñlüme** kān dan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [göñlüme, -üm, -e]*

Ḳaşuñ kemānı **göñlüme** cānā belā yiter / Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [göñlüme, -üm, -e]*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı **göñlüme** / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [göñlüme, -üm, -e]*

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti / Āyīne gibi **göñlüme** virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [göñlüme, -üm, -e]*

gönlümün: *(aşığın) gönlü.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası **göñlümüñ** / Lāleveş bir ṣūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [göñlümüñ,]*

Pervāne gibi yirini od itdi **göñlümüñ** / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [göñlümüñ,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür **göñlümüñ** b üt-ḫānesi / Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [göñlümüñ,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim / Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [göñlümüñ,]*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline / **Göñlümüñ** ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [göñlümüñ,]*

gönlümün: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [göñlümüñ, -üm, -ün]*

göñlüñ āhen mi: *Gönlün demirden mi ?.*

İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [göñlüñ āhen mi,]*

göñül: *Kalb.*

Daḥi elif dimeden ʿışḳ mektebinde **göñül** / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [göñül,]

<u>göñül:</u> *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup **göñlüm** / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma **göñül** ḥālini kim / Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [göñül,]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem / Meger kim ḫaste **göñlüme** ḥayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [göñlüme, -üme]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür **göñül** ḥā li / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [göñül,]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı **göñlüm** / Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [göñlüm, -üm]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı **göñül** bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [göñül,]*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde **göñül** / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [göñül,]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāṣ-ı ḫāyāl / İy ḫazān görmiş **göñül** olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [göñül,]*

Sīnemde gāh **göñlüm** geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

Oldı **göñlüm** kārvānī ḳaşlar uñ çīninde kim / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [göñlüm, -üm]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı **göñlüm** göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [göñlüm, -üm]*

İy ʿazīzüm gel **göñül** Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āṣūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [göñül,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya **göñülde** ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [göñülde, -de]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn **göñül** / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [göñül,]*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim / **Göñlümüñ** āyīnesind en jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [göñlümüñ, -üm, -üñ]*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī / Sevmedi hīç **göñlümüz** iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [göñlümüz, -ümüz]*

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider **göñül** / Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [göñül,]*

<u>göñül:</u> .

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā **göñül** ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [göñül,]*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā **göñül** ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile / İy Muʿīdī bu **göñüldür** y üz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [göñüldür, -dür]*

<u>göñül:</u> *Gönül.*

Yaşum dökdi **göñülüme** ġamu ñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [göñülüme, -üme]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı **göñül** gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [göñül,]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā **göñül** / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [göñül,]*

göñül: *Göñül.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse **göñülüm** ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [göñlüm, -üm]*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya / Benüm **göñlüm** bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [göñlüm, -üm]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne **göñlüm** ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [göñlüm, -üm]*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur **göñlüm** perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [göñlüm, -üm]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken ġonçe gibi **göñlüm** açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [göñlüm, -üm]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem **göñlüm** evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [göñlüm, -üm]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān **göñlüm** velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

İy müjen peykānı **göñlüm** yāresi nüñ merhemi / Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [göñlüm, -üm]*

Daḥi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen / Feṯḥ oldı bir naẓarda bu **göñlüm** vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı **göñlüm** iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [göñlüm, -üm]*

Gāh **göñlüm** bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [göñlüm, -üm]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre **göñlüm** geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi **göñlüm** / Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [göñlüm, -üm]*

göñül: *Göñül.*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy **göñül** billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [göñül,]*

göñül: *Gönül, yürek.*

Ḳo **göñül** aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [göñül,]*

göñül: *Gönül.*

Ġam defʿ olur **göñülde** sevincüm den aġlasam / Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [göñülde, -de]*

göñül: *"Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [göñül,]*

göñül: *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [göñüldür, -dür]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü **göñülden** ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [göñülden, -den]*

göñül: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā /
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [göñüldür, -dür]*

<u>göñül:</u> *(Aşığın) gönlü.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi **göñül** / Rehber
olmasa ceresler itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [göñül,]*
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk
olduñ **göñül** / Āh kim
yüz ṭutdı nā-geh bu
ḳara ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [göñül,]*
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı
ḫaber / **Gönlümi** gül
gibi açduñ iy
ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [gönlümi, -üm, -i]*
Niçe yaġmāya
varmasun **göñül** kim /
Göz ü ḳaş ise fitne
ġamze
āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [göñül,]*
Bir **göñül** şehbāzın
uçurdum oḳımaġa anı /
Peftere ṣalar muʿanber
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Âşığın gönlü.*

İy ḫayālüñ şāhına
me’vā **göñül** ebvāb
göz / Zülf ü laʿlüñsüz
ṭolu sevdā **göñül** ḫūn-
āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Aşığın, aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer; iman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. II [tas.] Cenâb-ı Hakk’ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım /
Ḫaste **göñlüm** ḥoş
degül ol tīr-i
müjgāndan
cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.*

Her hevādan
uşanup **göñlüm** elin
çekdi velī /
Hamdülillāh ki degül
ʿışḳ ḳalandan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.*

ʿIşḳ gülşendür
bu **göñlüm** bülbül-i
ḥoş-ḫāl aña / Bir ḫazān
yapraġı rūy-ı zerd ü
eşk-i āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, 2- yürek, 3-dil.4-Âşığın gönlü.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi **göñül** / Rehber
olmasa ceresler itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2-Âşığın kalbi.*

Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ / İki ṣaf leşkeri
var
ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [göñüller, -ler]*

<u>göñül:</u> *Âşığın gönlü.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum
görüp şeydā saña /
Degme bir meh-rūya
baş egmez **göñül** illā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Gönül, yürek, kalp. Âşığın gönlü.*

Tāb-ı mihr ile **göñül** teşne
ciger yanmış iken /
Būse virmez daḥi ol
yüzi ḳamer leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, dil. II Âşığın gönlü.*

Ḫvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin
ḫaste **göñül** / Āh eger
laʿl-i lebüñ şerbeti
olmaya
naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı
vaḳt olup **göñül** /
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle
ḫaṭṭ-ı
reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [göñül,]*

<u>gönül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.*

Leblerüñ
sögdükce **gönlüm** eyle
r efġān ile baḥs / Niçe
efġān itmesün çün kim
ider cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [gönlüm, -üm]*

<u>gönül:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.*

İncinüp
dīvāne **gönlüm** diñlem
ez nāṣiḥ sözin / İy
Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [gönlüm, -üm]*

<u>gönül:</u> *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy **gönül** /
Bilmez misün ki göze
żarardur ġubār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [gönül,]*
Āyīne-i ruḫuñla **gönül** pür
ṣafā iken / Bıraḳdı
araya keder ol nā-
bekār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [gönül,]*
Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol
gülden **gönül** / Key
ṣaḳın düşmen sözidür
yāre bühtān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [gönül,]*

<u>gönül:</u> *Gönül. II Âşığın gönlü.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
/ **Gönül** sevdā-yı
serden çek elüñ pervā-
yı tenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [gönül,]*

<u>gönül:</u> *(aşığın) gönlü, yüreği.*

Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan eser /
Āh eger olursa nā-
peydā **gönül** nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [gönül,]*
Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim / Bir
żerre deñlü
ḳalmadı **gönülde** tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [gönülde, -de]*
Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
/ **Gönülde** yir ider yā
Rab ne şūḫa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [gönülde, -de]*
Geh gāh ele alup naẓar
itmezdi ḫūblar / Āyīne
gibi itmese kesb-i
ṣafā **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [gönül,]*

<u>gönül:</u> *(Âşığın) duygu merkezi.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet **gönül** /
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya dermān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [gönül,]*
Gönül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb degül /
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim sevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [gönül,]*
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün /
Mecrūḥ bir yañada ben
ü bir
yaña **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [gönül,]*

<u>gönül:</u> *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum **gönlüñe** /
Çünki pertāb eylesem
ol tīri mermerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [gönlüñe, -üñ, -e]*
Zār **gönlümden** çıḳar sen
cevr-i bī-pāyānı ḳo /
Ẓulmi ʿādet ḳılma
sulṭānum diyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [gönlümden, -üm, -den]*
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı
bir fitne ile / Olmasa ol
kāfirüñ **gönlinde** īmān
dan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [gönlinde, -i, -n, -de]*
Şevḳ-i laʿlüñ
ḫūblar **gönlünde** yir
itmiş yine /
Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [gönlünde, --ün, --de]*
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile
mest olan **gönül** /
Germ olduġınca dāġ-ı
cigerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [gönül,]*
Niçe gitsün jeng-i ġam
şūrīde **gönlümden** ben
üm / Mihr yüzin
görmedüm āyīne-i
maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [gönlümden, -üm, -den]*

<u>gönül:</u> *(Âşığın) gönlü,yüreği.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin / Kim
ḳoyup
gitmez **gönül** abdālı
ʿOsmān
illerin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [göñül,]

göñül: *"Ey gönül" / "Ey âşık" anlamlarında bir ifade.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḥayāl
eyler **göñül** / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl
eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [göñül,]*

göñül: *"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa **göñül** bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [göñül,]*
Ṣor Muʿīdīye **göñül** ʿışḳ ṭarīḳın ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [göñül,]*
Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek / Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [göñül,]*
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḥarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [göñül,]*
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy **göñül** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [göñül,]*
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [göñül,]*
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme **göñül** māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü, kendisi.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez **göñül** pervāne si / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [göñül,]*
Bālā boyuñı göreli düşdi saña **göñül** / Kendü eliyle başına aldı belā **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [göñül,]*
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep **göñül** itdi baña **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [göñül,]*
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez / Oldı gedā iken başına pādşā **göñül** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [göñül,]*
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden **göñül** / Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü ,yüreği, kendisi.*

Derdiyle bir āh itdi **göñül** kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [göñül,]*
Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā **göñül** mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [göñül,]*
Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [göñül,]*
Bālā boyuñı göreli düşdi saña **göñül** / Kendü eliyle başına aldı belā **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [göñül,]*
Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā **göñül** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [göñül,]*
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber **göñül** / Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [göñül,]*

göñül: *Âşığın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşığın gönlü, kalbi.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz **göñül** / Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [göñül,]*

göñül: *"Ey âşık!".*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy **göñül** / Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār

iy **gönül** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [gönül,]*

gönül: *Âşığın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşığın gönlü.*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [gönül,]*

gönül: *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın **gönül** / Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [gönül,]*

Germ oldı iy **gönül** yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [gönül,]*

gönül: *(Âşığın) gönlü ,yüreği.*

Muʿārıż oldı **gönül** cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [gönül,]*

Başa çıḳardı **gönül** zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [gönül,]*

ʿArż itse naḳd-i cānı **gönül** saña ṭañ degül / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [gönül,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā **gönül** ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā **gönül** ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [gönül,]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār oldugım / Geldi ister cān atup ḫurmā **gönül** ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [gönül,]*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿışvesin **gönül** / Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [gönül,]*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el / Būy-i zülfüñle **gönül** misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [gönül,]*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [gönül,]*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [gönül,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdügınçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [gönül,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [gönül,]*

Bu **gönül** meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz / Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [gönül,]*

Bu **gönül** dīvānedür uṣlansa olmaz dōstlar / Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [gönül,]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez **gönül** / Sen baña dilber yitersin ḫūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [gönül,]*

gönül: *"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy **gönül** / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [gönül,]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler **gönül** / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [gönül,]*

Ne viṣāle çāre var ü ne fırāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [gönül,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep **gönül** itdi baña **gönül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [gönül,]*

Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın / Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 1). [gönül,]*

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına / İy **gönül** ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [göñül,]

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā **göñül** / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / **Göñlüm** ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Ḫāl-i siyāh dilbere **göñlüm** ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ **göñlüm** diler / Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ **göñlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ **göñlüm** dile r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Gül yüzüñsüz **göñlüm** açıl maz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [göñlüm, -ü, -m]*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu āteşīn **göñlüm** baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [göñlüm, -ü, -m]*

Ġam-ı cānāne cān virür **göñlüm** / N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭālīʿ kim olam **göñlüm** belāsınd an ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Lebüñe vardı **göñlüm** ḫāk olup ten / Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [göñlüm, -ü, -m]*

Sāye-i zülfüñde bir dem **göñlüm** āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [göñlüm, -ü, -m]*

Gül gibi **göñlüm** açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [göñlüm, -ü, -m]*

Bāġa vardum ḫaste **göñlüm** bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [göñlüm, -ü, -m]*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü **göñlüm** rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [göñlüm, -ü, -m]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste **göñlüm** yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [göñlüm, -ü, -m]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle **göñlüm** āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine **göñlüm** belāsında n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür / Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür **göñlüm** ben üm / El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [göñlüm, -ü, -m]*

Cānuma geçdi bu **göñlüm** zaḫmı ṣancır ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [göñlüm, -ü, -m]*

ʿAnberīn zülfüñde **göñlüm** ḳaldı gelmez sīneye / Veh ne

sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [gönlüm, -ü, -m]*

Gönlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [gönlüm, -ü, -m]*

Çoḳ aña kūyuñda **gönlüm** sīne müñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [gönlüm, -ü, -m]*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ / **Gönlüm** alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [gönlüm, -ü, -m]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā **gönlüm** / Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [gönlüm, -ü, -m]*

gönül: *(Âşıġın) gönlü.*

Nālesinden **gönlümüñ** āzür de olmazsañ ne ṭañ / Ḥaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [gönlümüñ, -üm, -üñ]*

gönül: *((Âşıġın) Gönlü, yüreği.*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür / Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [göñül,]*

Naġme-sāz idi **göñül** şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [göñül,]*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf **göñül** ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [göñül,]*

Ṭaʿn-ı aġyāre **göñül** ʿār idüp incindügine / İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [göñül,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā **göñül** zār olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [göñül,]*

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından / Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [göñül,]*

göñ(ü)l: *Aşk ve sevginin kaynağı, dil, kalp.*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [göñli, -i]*

göñ(ü)l: *(Âşıġın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın **gönlüme** / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [gönlüme, -üm, -e]*

İy Muʿīdī **gönlüme** düşdi Sitanbul yolları / Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [gönlüme, -üm, -e]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür / Yiter ölince gedā **gönlüme** ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [gönlüme, -üm, -e]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā / Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [gönlüme, -üm, -e]*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet **gönlüme** uydu m anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [gönlüme, -üm, -e]*

gönül açmak-: *Gönül ferahlığı.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [göñül açmaḳ-, --dur]*

gönül al-: *Birini kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [göñül al-, -ınca]*

gönül āyīne-: *Gönül aynası.*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı / Göñül āyīnesi ṭonuḳ

görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [göñül āyīne-, -si]*

göñül hoşluġı: *Gönül hoşluğu. Gönlü razı ol-.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne **göñül ḫoşluġı** eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [göñül ḫoşluġı,]*

göñül iḳlīm: *Gönül yurdu, gönül diyarı.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı / İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [göñül iḳlīm, -i]*

göñül mülki-: *Gönül ülkesi, âşığın gönlü.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [göñül mülki-, -ni]*

göñül murġı: *Gönül kuşu.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile **göñül murġı** yār olup / Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [göñül murġı,]*

göñül pervānesi-: *Pervane gibi dönen gönül.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [göñül pervānesi-,]*

göñül şarrāfı: *Gönül saraffı.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür **göñül şarrāfı** kim / Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [göñül ṣarrāfı,]*

göñül zaḫm: *Gönül yarası. Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [göñül zaḫm, -ı, -nı]*

göñül zaḫmı: *Gönül yarası. Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [göñül zaḫmı, -ı, -n, -ı-ı, -nı]*

göñül zevrakı: *Gönül kayığı.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı **göñül zevraḳı** meded / Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [göñül zevraḳı,]*

gör: *Görmek.*

Neẕrüm oldur kim **görürsem** yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [görürsem, -ürsem]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm / Didi gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm / Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Şāyet ol ḫūnī **göricek** ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [göricek, -icek]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem **görüp** añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [görüp, -üp]*

Aġladı yārān **görüp** ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [görüp, -üp]*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḫmın **görüp** / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

403, Beyit 7). [görüp, -üp]

Câme-ḫvābında **görüp** ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [görüp, -üp]*

ʿĀrıżuñ ābın **görüp** şekker ezilür dem-be-dem / Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Daḫi ḳaçar **görüp** ol şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ **görüp** / Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi **görmege** / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [görmege, -mek, -e]*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken **göre** diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [göre, -e]*

Çün **gördi** bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [gördi, -di]*

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül / Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [görse, -se]*

gör: *Gör!.*

Ḫūn nakşı [levh-i dilde] yazdı nakḳāş-ı ḫayāl / **Gör** ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [gör,]*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı / **Gör** ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [gör,]*

gör: *Görmek, gördüm.*

Hezārān meh-liḳā **gördüm** cefā vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [gördüm, -düm]*

gör: *1. Görünmek.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ **görinür** / Ki belālar bu yolda çoḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [görinür, -in, -ür]*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı / Göñül āyīnesi ṭonuḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [görinür, -in, -ür]*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ ortada nesne yoḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [görinür, -in, -ür]*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor / Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [görinür, -in, -ür]*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / **Görinür** başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [görinür, -in, -ür]*

Bu iki ḳara merdüm kim **görinür** dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [görinür, -in, -ür]*

gör: *Görmek, idrak etmek, düşünmek.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti **gör** kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [gör,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [gör,]*

gör: *Görmek.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim / Naḳş-ı zībāsın **gören** ḫayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [gören, -en]*

gör: *Görmek.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [gördi, -di]*

gör: *Görmemek.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ **görmedüm** / Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [görmedüm, -me, -, -m]

gör: *Görmek, bakmak.*

Yār şāyed seyre
çıḳup **göresin** zībā yüzin / İy
Muʿīdī kesmek olmaz
çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [göresin, -esin]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī / Ne belālar
geldi **görseñ** başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [görseñ, -se, -ñ]*
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin
ṭoyınca **görmeyem** / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [görmeyem, -me, -y, -em]*
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [gördügi, -düg, -i]*
Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
/ **Gördügi** miskīne yaraġın
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [gördügi, -düg, -i]*
Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī / Bī-çāre daḫi **gördügi** oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [gördügi, -düg, -i]*
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına **görseñ** ki ne işler geçer tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [görseñ,]*
Eşk ü āhum sākin
olmadı **görince** yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [görince, -ince]*
Laʿlüñ
piyālesin **göreli** ḳalma dı ġamum / Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [göreli, -eli]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.*

Dāne-i ḫālüñ **görüp** dil murġı [ṣayd] olsun diyü / Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-
ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 6). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
/ **Göricek** ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [göricek, -icek]*
Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda
ġam **göricek** / Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [göricek, -icek]*

gör: *Görmek, farketmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir
yir **görinür** urmadın
dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [görinür, -in, -ür]*
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı **görenler** dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [görenler, -en, -ler]*
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / **Görüp** anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-
gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [görüp, -üp]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile / Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ **görüb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [görüb, -üb]*

gör: *Görmek, anlamak, fark etmek.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı **gör** / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-
ārāyı **gör** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [gör,]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.*

Felegüñ ẓulmüni **görince** göñlüm / Yüz ṭutup ḳapuña emān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [görince, -ince]*

gör: *Gördüğü zaman.*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm / Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [görince, -ince]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Āyet-i ḥüsnüñ **görüp** geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [görüp, -üp]*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki **görüp** il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḥālüm **görüp** aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Gül ruḫlarını ḳande **görüp** ġırre olduġım / ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ **görüp** senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [görüp, -üp]*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī / Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Sen benüm eşküm **görüp** raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [görüp, -üp]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Kūyuñda **göricek** beni erbāb-ı ġam didi / İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [göricek, -icek]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [göricek, -icek]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / **Gören** taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [gören, -en]*

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum **gören** / Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [gören, -en]*

Ḥāl-i nā-çārüm **gören** raḥm itmemek olur mı kim / Çoḳ zamān ḫayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [gören, -en]*

gör: *Görmek, şahit olmak.*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde gönlümden benüm / Mihr yüzin **görmedüm** āyīn e-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

gör: *Görmek.*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl / İy ḫazān **görmiş** göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [görmiş, -miş]*

gör: *Görmemek.*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd / Didi beñzer **görmemişdür** ġamze-i tīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [görmemişdür, -me, -miş, -dür]*

gör: *Anlamak, idrak etmek.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun **görüñ** billāh defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [görüñ, -üñ]*

gör: *Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / Kim **görse** kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [görse, -se]*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [göricek, -icek]*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa
meyl eyler velī / Cān
fedā ṣol naḳṣa
kim **gördükce** naḳḳāṣ
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [gördükce, -dükce]*

gör: *Görünmez.*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm / Beñzer
ol baḫre ki
baḳduḳça **görünmez** ḳ
aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [görünmez, -ün, -mez]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ
olupdur bāġı
n'eylersün / Nigāruñ
ḳadd ü
ruḫsārın **görüp** serv ü
semenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [görüp, -üp]*
Laʿlüñe ḳaṣdın **görüp** ḳaṭʿ
eyledüñ gīsūlaruñ /
Ṣan Süleymān
ḫātemidür el ṣunan
baṣdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [görüp, -üp]*
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber /
Anı **gören** pādşāh olur
ılan
ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [gören, -en]*
Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam **gören** eydür /
Yā Rab ne füsūn itdi
ki suʿbān ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [gören, -en]*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan / Egilür
çünki
bilürsin **görince** her
kemān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [görince, -ince]*
Dir **görenler** yir yüzine indi
yılduzlarla gök / Yandı
bayram gicesi
şehrüñde ol miḳdār
şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [görenler, -en, -ler]*
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ /
Gözüñ aç seyr
ide **gör** var ise iy dil
naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [gör,]*
Veh ne ḫandāndur yüzüñ
taḫsīn ataña anaña /
Allāh Allāh
kim **görüpdür** ʿādeme
ferzend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [görüpdür, -üp, -dür]*
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı
var anuñ baña / Āyine
gibi sīneye çekdüm
iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*
Māhı bedr
olmış **görüp** dildāre
beñzetdüm velī / Gün
yüzin gördükce ḳan
derler ḥicābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [görüp, -üp]*
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı
/ **Gören** dir geçmelü
olmış ġarīb üftāde
çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [gören, -en]*
Dil yüzün **görse** olur vālih ü
görmezse ölür / Veh ki
yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa
çeker her
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [görse, -se]*
Sen gitmege
ṭurduḳda **gören** eşküm
ü āhum / Ḳorḳar ki
ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [gören, -en]*
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek neden /
Kirpük ü
ḳaşını **gördüñ** oḳ ile
yādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü /
Ḳaşlaruñ
yayın **görüp** cān ile dil
ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [görüp, -üp]*
Düşde yüzüñ **görüp** saña
dil virmesün diyü /
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü
figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [görüp, -üp]*
Görinen her ṭaraf yaşlu
gözümde ṣanma
kirpikdür / Naẓar
mürġine āhen bir
ḳafesdür cümle ḳan
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [görinen, -i, -nen]*
Düşümde dün gice
ay **görmüş** idüm /
Seḥer sen geldüñ oldı
ʿayn-ı
vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [görmüş, -müş]*
Benden evvel nāme
yüzüñ **gördügi** çün
dōstum / Añmaz
oldum adın iki yüzlü
aġyārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [gördügi, -düg, -i]*
Ḫayālüñ
sīnede **görüp** ḳaçar

pehlūya gelmezsin / Meleksin içtināb̃uñ var gibi taşvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [görüp, -üp]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre anı **görseñ** niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [görseñ, -señ]*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı **gördükce** it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [gördükce, -dükce]*

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem / Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [görseñ, -señ]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [görse, -se]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin **gördükce** ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [gördükce, -dükce]*

gör: *Bak! Gör! Seyret!.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı **gör** / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı **gör** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [gör,]*

gör: *Görülmez, rastlanılmaz.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde **görinmez** bāġ-ı Rıđvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [görinmez, -in, -mez]*

Ḳılca **görinmez** miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [görinmez, -in, -mez]*

gör: *Görmek ǁ fark etmek, idrak etmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir **görinür** urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [görinür, -in, -ür]*

gör: *Gör! Anla! Fark et!.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı **gör** / Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [gör,]*

gör: *Bakmak, farkına varmak.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı **gör** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [gör,]*

gör: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak. Bakmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca **görmeyem** / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [görmeyem, -me, -(y), -em]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Yüzüñ **görüp** Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [görüp, -üp]*

İstedügim gibi **gördüm** ḥālüme raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*

Eşküm ü āhum **görüp** iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [görüp, -üp]*

Bir dilber-i çār-ebrū **gördüm** daḫi çaġında / Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *Görmek. II Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla ʿadem şaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

14, Beyit 1). [görmesem, -me, -se, -m]

gör: *Bakmak, görmek.*

Göz **görüp** göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [görüp, -üp]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir naẕar ḫūnī-gözüñ **gördüm** fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [gördügüñ, -düg, -üñ]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin **gördüñ** helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

Niçe kez eksüklügim **gördüñ** be ni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *Görmek, şahit olmak.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / **Göreyin** çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [göreyin, -eyin]*

gör: *Bak, gör, anla, idrak et.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [gör,]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum **görüp** şeyd ā saña / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum **görüp** şeyd ā saña / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [görüp, -üp]*

gör: *"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī **gör** ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [gör,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī / Dimedüñ bir gün **görüñ** kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [görüñ, -ü, -ñ]*

gör: *Görmek, fark etmek.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ **görüp** düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [görüp, -üp]*

gör: *Görmek l Tanık olmak, şahit olmak.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb / **Görmedi** ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [görmedi, -me, -di]*

gör: *Görmek, tanık olmak.*

Gün yüzüñ **gördüm** n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *İdrak etmek, düşünmek, görmek.*

Çün ḳarasın **göremez** ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [göremez, -e, -mez]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede*

etmek.

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür / **Görmedüm** bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

gör: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ **göreli** Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül / Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [göreli, -eli]*

gör: *Görünmek, belirmek.*

N'ola şīrīn **görinse** ḫvān-ı ḥüsnüñ / Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [görinse, -in, -se]*

gör: *Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall **gördükce** döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [gördükce, -dükce]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall **gördükçe** döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [gördükçe, -dükçe]*

gör: *Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin **görüp** aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, görmek, tanık olmak.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir **gören** / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [gören, --en]*

gör: *"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.*

Gel Muʿīdîden **gör** iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [gör,]*

gör: *Bakma / şahit olma.*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān **görüp** derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [görüp, -üp]*

Sevmezem didüm **görüp** āteşde naʿl-i zülfüñi / Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 2). [görüp, -üp]*

gör: *"Bak!" anlamında bir ünlem.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla **gör** yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [gör,]*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı **gör** ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [gör,]*

Serv pīrūze-şūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze bezmin **gör** ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [gör,]*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini **gör** / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [gör,]*

İñlemez görmese bülbül güli gel **gör** beni kim / Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [gör,]*

gör: *"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / **Gör** niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [gör,]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden / Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [gördügin, -düg, -in]*

gör: *"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına
olalı süvār / Çignedüp
ḫalḳı gider yaʿni
semendin
yiñemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
161, Beyit 3). [görüñ, -
üñ]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna
veya var olduğuna)
Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak II
yaşamak, tecrübe
etmek.*

Dil yüzün görse olur vālih
ü **görmezse** ölür / Veh
ki yüz dürlü ġam ü
ġuṣṣa çeker her
yüzden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
351, Beyit 4).
[görmezse, -mez, -se]*

gör: *Bir şeyin varlığını
göz yardımıyla
algılamak, görmek.*

Ḫatṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī **gördi** kim
eglence yoḳ / Oturup
geh bāde nūş eyler
gehī dīvān
oḳur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 7). [gördi, -
di]*

gör: *(Bir olaya, bir
duruma) şahit olmak,
görmek.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya
ṭaʿn ider / Miskīn
Muʿīdī ḫaste olup
mübtelā
geçer *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
110, Beyit 7). [gördi, -
di]*
Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk
olduġın beg / Mātem
ṭutar ḳara geyüp iy
ṣīvekār
ḫatṭ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
198, Beyit 7). [gördi, -
di]*

gör: *"Bak!, Gör!,
Seyret!" anlamlarında
bir ünlem.*

Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña /
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür
mi **gör** nefes *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 181, Beyit 3).
[gör,]*
Gör ṣanʿatin ki leblerüñe
sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre
āba sūre-i Kevs̱er
yazar
ḫatṭ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
197, Beyit 2). [gör,]*
Ġam geldi sīneden dile
dilden revānuma / Ol
kārbānı **gör** ki göçerler
ḳonaḳ
ḳonaḳ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
223, Beyit 2). [gör,]*
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum
ḫālüm idrāk itmedin
/ **Gör** niçe āvāre
düşdüm kārbārüm var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
332, Beyit 6). [gör,]*

gör: *"Bak, fark et,
anla!" anlamlarında
bir ünlem.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger
pāre pāredür / **Gör** tīġ-
i ġamzeñ ile neler pāre
pāredür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 1). [gör,]*
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim
ṣadefveş zeyn olur /
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
279, Beyit 6). [gör,]*

gör: *(Birini) görmek.*

Görüp yol üzre seni öyle
vālih oldum kim /
Bahār-ı tāze gelüp
geçdi bilmedüm
hergiz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
155, Beyit 3). [görüp, -
üp]*

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Göreli ḫālüm yoluñda iy
meh-i maḫmil-nişīn /
Nāḳalar başın ṣalup
dilden fiġān eyler
ceres *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
179, Beyit 2). [göreli, -
eli]*

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ
ile **gördi** bīmār
olduġım / Geldi ister
cān atup ḫurmā göñül
ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
156, Beyit 3). [gördi, -
di]*
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaṣum rehber olup /
Deñiz ehli bilür iy māh
yolın
yılduzdan *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 351, Beyit 3).
[gördi, -di]*

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Çīn ü Ḥıṭā'ya vardum
u **gördüm** güzellerin /
El- ḫaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden
güzel *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
271, Beyit 3).
[gördüm, -dü, -m]*
Göñlüme düşüp senüñle
itdügim ẕevḳ ü ṣafā /
Bezm içinde bāde-i
gülgūnı **gördüm** aġlad
um *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
298, Beyit 3).
[gördüm, -dü, -m]*
Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
/ Ben ki nā-geh bir büt-
i
[mevzūnı] **gördüm** aġl
adum *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
298, Beyit 4).
[gördüm, -dü, -m]*
Bāġa vardum ḫaste göñlüm
bāġını açmaġa dün /
Ġonçe **gördüm** ol gül-
i ḫandānı añdum
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
299, Beyit 2).
[gördüm, -dü, -m]*

gör: *(Gözle ve ışık
yardımı ile) Bir nesne
veya kimsenin varlığını*

algılamak, hissetmek.

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ / **Görinen** üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [görinen, -i, -n, -en]*

gör: *(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.*

Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı **gördüm** aġla dum / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı **gördüm** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī **gördüm** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

Yanında oḳ ü yā **gördüm** gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *"Bak!" anlamında bir ünlem.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri **gör** kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [gör,]*

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı **gördüm** aġl adum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *(Bir şeyi) Görmek, tanık olmak, bakmak.*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā / Yüzüñi kāfir **görüp** niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [görüp, -üp]*

Dil **görüp** Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [görüp, -üp]*

gör-: *Görmek.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar **görse** yüzüñ / Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [görse, -se]*

Meyl idüp her **gördügi** kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [gördügi, -düg, -i]*

gör-: *Görmek.*

Demdür **görünse** dilber-i ebrū-kemānumuz / Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [görünse, -ün, -se]*

gör-: *Görmek.*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın / Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı **görsem** ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [görsem, -se, -m]*

gör-: *Bakmak, görmek.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Lāle-ruḥsāruñ **görüp** dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa / **Göreyin** bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [göreyin, -e, -y, -in]*

gör-: *Görmek, farketmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / Ne belālar geldi **görseñ** başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [görseñ, -se, -ñ]*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde **göresin** şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [göresin, -e, -sin]*

gör-: *..... olduğunu görmek, ...ğuna şahit olmak.*

Cānum çıḳa ṭurur **göreyin** yāri bir naẓar / Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [göreyin, -eyin]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ḳāmetüñ servin
mi **gördi** raḳṣa girdi nāreven / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [gördi, -di]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ḫāk-i pāyın **göresin** ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [göresin, -e, -sin]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun **göreyin** çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [göreyin, -eyin]*
Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / **Göreyin** kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [göreyin, -eyin]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [göricek, -icek]*

gör-: *Gördüğünden beri.*

Devr-i
ruḫuñda **göreli** zülfüñ teselsülin / Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [göreli, -eli]*

gör-: *Bir şeyin vaziyetini görmek, haline tanık olmak.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / **Görüp** cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [görüp, -üp]*

gör-: *Gördüğü zaman, her gördüğünde.*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer / Cān
virür **gördükce** ol miskīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [gördükce, -dükce]*

gör-: *Bakan, gören, şahit olan.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir **gören** / Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḥ
şāḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [gören, -en]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Sīm-i
eşküm **göricek** merdü m-i çeşmüm sevinür / N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne
ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [göricek, -icek]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Sīm-i
eşküm **göricek** merdü m-i çeşmüm sevinür / N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne
ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [göricek, -icek]*

gör-: *"Görmek" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Görmemek".*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı
vaşlın **görmez** iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [görmez, --mez]*

gör-: *Belirmek, görünür duruma gelmek.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne
oḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [görinür, --i-nür]*

gör-: *Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile / **Görseñ** ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [görseñ, -se, -n]*

gör-: *Görme gücü ile varlıkları bütünüyle algılamak. II Görme gücüne sahip olmak. III Anlamak, Fethetmek. IV Ziyaret etmek. V Görevini yerine getirmek. VI*

Denemek, tecrübe etmek. VII Gezmek, bulunmak. VIII Almak, edinmek.

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim **görürse** dir başına pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [görürse, -ür, -se]*

gör-: *Bakmak, görmek, fark etmek.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin **görüp** çeşmümd e minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [görüp, -üp]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir **göreyin** kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [göreyin, -eyin]*

gör-: *"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ / Şimdengirü tūtiyāyı **görmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [görmez, -mez]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın **görmez** iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [görmez, -mez]*

Çün viṣālüñ yüzini **görmez** göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [görmez, -mez]*

gör-: *(Bir olayı) Yaşamak, tecrübe edinmek.*

Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı **gördüm** aġla dum / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı **gördüm** aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

gör-: *(Bir duyguyu) Yaşıyor olmak, hissetmek.*

Muʿīdī künc-i hecrüñde **görür** göz ü göñülden ġam / İñen ṣākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [görür, -ür]*

gör-: *(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.*

Gözlerüm ṣayru **görüp** ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [görüp, -üp]*

gör ki: *Gör ki.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel / Derdmendi **gör ki** biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [gör ki,]*

gör ne: *Gör nasıl, bak ne...*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / **Gör ne** ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [gör ne,]*

gördi: *Görünce.*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [gördi,]*

gördüg: *Rast geldiği, karşılaştığı.*

Meyl ider her **gördügine** bir aḳar ṣudur hemān / Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [gördügine, -i, -n, -e]*

gördüginle: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ / **Gördüginle** yār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [gördüginle,]*

gördükce: *Gördüğü müddetçe.*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına **gördükce** beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [gördükce,]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür / Kef geçer miskīn daḫi **gördükce** oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

400, Beyit 7). [gördükce,]

gördükce: *Her gördüğünde.*

Ḥayādan maḥv
olur **gördükce** laʿlüñ /
Ne deñlü kelle ise
şehd-i
fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [gördükce,]*

gördükce: *Gördüğün zaman, her gördüğünde, müşahede ettikçe, tanık oldukça.*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende
kerāmet olmasa / Baş
egüp **gördükce** virmez
di selām ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [gördükce,]*

gördükde: *Gördüğünde.*

Zülfüñüñ
zencīrini **gördükde** me
cnūn olmasa / Sünbül-i
miskīnüñ olmazdı ḳara
boynında
baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [gördükde,]*

göre: *Nispetle.*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken
yüzüñe **göre** / Yoḳdur
gül-i semende letāfet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [göre,]*

göre: *"-e göre" Açısından.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem
ḳurı bir aġaçdur
saña **göre** sözi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [göre,]*

göre gel-: *Ziyaret etmek, görmeye gelmek.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola
kim / Ḳatı āşüfte-ḥāl ü
ṣayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [göre gel-, --se, --ñ]*

göre!: *"Görsün, anlasın!" anlamlarında kullanılan bir ifade.*

Dūşīze ṣanma çerḫi be-
ġāyet ʿacūzedür / Bir
söyledüp **göre** ne
zemāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [göre,]*

görel: *Gördüğümden beri.*

Zülfüñüñ
küfrin **görelden** ḳaldu
m ol ḫayretde kim /
Muġbeçe ḥüsnüñ
n'içün anı müselmān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [görelden, -den]*

göreli: *Gördükten beri.*

Baş ṣalup ḫayrān ḳalıpdur
şīve-i reftāruña
/ **Göreli** ṣaḫn-ı
çemende serv-i ḫoş-
bālā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 2). [göreli,]*

göreli: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

Ḳadd ü ḫaddün **göreli** oldı
Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i
serv itmeden āzād ü
semenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [göreli,]*
Bālā boyuñı **göreli** düşdi
saña göñül / Kendü
eliyle başına aldı belā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [göreli,]*

göreli: *Gördüğümden beri.*

Laʿlüñle
ġamzeñüñ **göreli** ʿişve
sin göñül / Köp düşse
cām-ı bādeye olup
ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [göreli,]*
Aġlar yaşın
yaşın **göreli** ḫālümi
gözüm / Güyā ki
aḳçeler döküp eyler
ḥisāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [göreli,]*

görem: *Görmek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum / **Görem** dirseñ
güc ile berḳ-i
lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [görem,]*

göremez: *Göremez.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
/ **Göremez** ādem
ṭoyınca ol perī-sīmā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [göremez,]*

gören: *Gören kişi.*

Gözüñ
altında **gören** ḫaddüñi
dir / Gül açılmış iki
bādāma
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [gören,]*
Şol kemān-ebrūlar ile
dir **gören** ruḫsāruñı /
Ṭoġdı iki māh-ı nev
mihr-i cihān-gird
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [gören,]*
Ḥaddüñ üzre
dir **gören** ṭūmār-ı zülf
ü ḫālüñil / Şām'dan
mektūb ile gelmiş
kebūter
Kaʿbe'ye *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [gören,]

Dir **gören** cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [gören,]*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir **gören** / Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [gören,]*

gören: *Gören kimse.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir **gören** / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [gören,]*

gören: *Bakan, gören, şahit olan.*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir **gören** / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [gören,]*

gören: *Bakan, gören (kimse).*

Dir **gören** zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāṣıḳ ṣuʿlesin / Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [gören,]*

Lāle-ruḫsāruñ **gören** gül-berg-i aḥmerden geçer / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [gören,]*

Çün yüzüñ **gören** olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [gören,]*

göreyin: *Göreyim.*

Tīz günde yile varsun **göreyin** āb ü gilüm / Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [göreyin,]*

görgec: *Gördüğünde, görünce anlamında belirteç.*

Yol yaraġın şimdi **görgeç** varmaya sın menzile / Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [görgeç,]*

göricek: *Gördüğü zaman, görünce.*

Beni bir yerde yār ile **göricek** / Ehl-i diller niçe meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [göricek,]*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / **Göricek** taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [göricek,]*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim **göricek** cānum ürker nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [göricek,]*

görin: *Görünür.*

Naẓm-ı pervīn **görinür** ẕerrede gün gibi ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [görinür, -ür]*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [görinür, -ür]*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi **görinür** / Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [görinür, -ür]*

görin: *Görünmek, ortaya çıkmak, yansımak.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [görinüp, -üp]*

görin: *...olarak görünmek.*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi **görinür** devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [görinür, -ür]*

görin: *Belirmek, görünmek.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ **görinür** / Ki belālar bu yolda çoḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir **görinen** benler degül / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

145, Beyit 4).
[görinen, -en]

Māh-ı
nevdür **görinen** ṣanma
ki çerḫüñ zergeri /
Tuḥfe içün bilüñe
zerrīn kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6).*
[görinen, -en]

<u>görin-:</u> *Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.*

Görinüp ol şeh-süvārum
didi ne dirsün didüm /
Devletüñ pāyende
yarıcın Ḫudā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5).*
[görinüp, -üp]

<u>görin-:</u> *. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı / Nūrı
yoḳ yılduzı
düşkün **görinür** mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [görinür, -ür]*

<u>görinen:</u> *Görünen.*

Dāne
dāne **görinen** beñlerüñ
eyler beni zār / Ḥalḳa
ḥalḳa ṣalınan zülf-i
perīşānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2).*
[görinen, -inen]
Ḫaṭ degüldür **görinen** ol
rūy-ı āteş-tābda /
Sebzedür kim āşkār
olmış kenār-ı
ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 1).*
[görinen, -inen]

<u>görinen:</u> *Görmek, görünür hale gelmek.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle /
Beni yaḳduñ
ol **görinen** şerer ü
duḫān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3).*
[görinen,]

<u>görinen:</u> *Görünen, görünür halde olan.*

Gül ḥayādan derledi
şebnem
degüldür **görinen** / Var
ise işte budur gülden
senüñ
zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5).*
[görinen,]
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül /
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5).*
[görinen,]

<u>görinmez:</u> *Görünmemek II bulunmamak.*

Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile /
Gözüme
uyḫu **görinmez** ḳara
ḳayġular
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1).*
[görinmez,]

<u>görinür:</u> *Görünmek.*

Şanma
yüzüñ **görinür** yilden
dü-nīm olduḳca zülf /
Dem urup odlar şaçar
mānend-i ejder
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [görinür,]*

<u>görme:</u> *Görmemek.*

İñlemez **görmese** bülbül
güli gel gör beni kim /
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2).*
[görmese, -se]

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi
sensün /
Naẓīrüñ **görmedüm** rū
y-i
zemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 2).*
[görmedüm, -düm]
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur
cānuma çerḫ-ı felek
/ **Görmedüm** bir dāġ-ı
ḥasret ʿışḳ dāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6).*
[görmedüm, -düm]

<u>görme:</u> *Görmemek (bir şeyin olduğuna tanıklık etmemek bağlamında).*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḥāletin / Bī-
sütūn-ı derd ü
ġamda **görmeyen** şeyd
ā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7).*
[görmeyen, -yen]

<u>görme:</u> *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm /
Didi
gözler **görmedük** nāzü
k miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4).*
[görmedük, -dü, -k]

<u>görme:</u> *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*

İy
Muʿīdī **görmedüm** Fer
hād ü Mecnūn'ı velī /
Ḫasb-i ḥālümdür ser-ā-
ser yazduġım
efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7).*
[görmedüm, -düm]
Görmedüm bir derd-i
mühlik iy şanem
[benüm gibi] / Gerçi
bu yolda gelüpdür çoḳ
belālar
başuma *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [görmedüm, -düm]

<u>görme:</u> *Görmediği, tanık olmadığı || gizli.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / **Görmedügi** nesneye olur kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [görmedügi, -düg, -i]*

<u>görme:</u> *Görmemek.*

Öyle oldum kim zenaḥdānuñla zülfüñ **görmesem** / Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [görmesem, -se, -m]*

<u>görme:</u> *Görememek II İstediğine kavuşamamak.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā / Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [görmedüm, -dü, -m]*

<u>görmeden:</u> *Bakmadan, müşahede etmeden.*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [görmeden,]*

<u>görmedi:</u> *Bakmamak, görmemek II Gönül vermemek.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür **görmedi** çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [görmedi,]*

<u>görmedük:</u> *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [görmedük,]*

<u>görmedük:</u> *Görmedik, duymadık, rastlamadık.*

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ / **Görmedük** ne diyelüm dünyede senden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [görmedük,]*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın **görmedük** / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [görmedük,]*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [görmedük,]*

<u>görmedük:</u> *Görmedik, rastlamadık.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler **görmedük** bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [görmedük,]*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın **görmedük** / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [görmedük,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [görmedük,]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Ṣöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [görmedük,]*

<u>görmedük:</u> *Görmedik, rastlamadık.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḥi bir göz ucıyla merḥabāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [görmedük,]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın **görmedük** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [görmedük,]*

<u>görmedüm:</u> *Görmemek.*

Ẕerre deñlü **görmedüm** ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [görmedüm,]*

<u>görmek iste:</u> *Görmek istemek, görmeyi arzulamak.*

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen / Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [görmek iste, -yen]*

görmese: *Görmemek, bakmamak.*

Güni gün ṣaymaz
Muʿīdī **görmese** meh-pāresin / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [görmese,]*

görmeyelden: *Görmed iğimden beri.*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı / Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [görmeyelden,]*

görmeyince: *Görmeyince.*

Göñlümüñ derdi
oñulmaz **görmeyince** ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine
merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [görmeyince,]*

görmez: *Görmez.*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn
ṣāhın **görmezem** / Ṭāliʿümde yoḳ ise bu hefte dīvān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [görmezem, -em]*

görmez: *Görmemek II rastlamamak.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / **Görmez** kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [görmez,]*

görmezse: *Görmemek.*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup ṣādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem
olur **görmezse** cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [görmezse,]*

görseñ: *Bakmak, görmek, tanık olmak.*

Gerçi kim vaḥṣīdür iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem olsañ bir nefes **görseñ** ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [görseñ,]*

görün: *Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.*

Görüp cemālüñi ṣol vech ile utandı perī / Ki hergiz ādemī zāde **görünmeg e** yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [görünmege, -mege]*

görünmedi: *Görünmedi.*

ʿÖmri ṣeb-i belā ile geçdi cihānda āh / Mihr-i ruḥuñ **görünmedi** bir ṣubḥ-dem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [görünmedi,]*

görünmez-: *Görünmez.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur
ki **görünmezsen** ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [görünmezsen, -mez, -se]*

görüp: *Görünce.*

Ṭan degül
giryem **görüp** çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa
ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [görüp,]*

görüp: *Bakmak, görmek.*

Eşk-i ḫūnīnüm **görüp** fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [görüp,]*
Dil **görüp** ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [görüp,]*
Ṣorma cigerde
yāre **görüp** rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [görüp,]*
Sīnemüñ dāġın **görüp** raḥm itmedüñ bir dem daḥi / Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña
pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [görüp,]*
Yārüñ
ebrūsın **görüp** miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [görüp,]*

görüp: *Bilme, görme.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz **görüp** āhen-dil olanda edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [görüp,]*

görüp: *Gördüğü vakit, görünce.*

Ḫaṭṭ-ı
şemşīrüñ **görüp** sīnem de yaḳdum dāġ kim / Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [görüp,]*

görüp: *Bakmak, görmek, tanık olmak || sevgilinin dudağını görmek.*

Laʿl-i şīrīnüñ **görüp** şūr ile ḳanlar yutduġım / Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [görüp,]*

görürsin: *Görmek.*

Dilberüñ
tenhā **görürsin** ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [görürsin,]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Çünki cennet-i
zīnet **gösterdi** gülşenler yine / Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [gösterdi, -di]*
Çün hilāl-ebrūsını **gösterdi** ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf zevḳ ü temāşādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [gösterdi, -di]*

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān **göstermeñüz** ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [göstermeñüz, -me, -ñüz]*

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẕīm idüp
yir **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [gösterür, -ür]*

göster: *Görünmek, belirmek.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesini sağlamak//yansıtmak.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [gösterür, -ü, -r]*

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü
ḳalender **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [gösterür, -ür]*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül āḫirinde **gösterür** evvel bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [gösterür, -ür]*
Nerrād-ı ʿışḳ **gösterür** oldı hezār naḳş / Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesine yol açmak, ortaya çıkarmak.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı
cevher **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [gösterür, -ür]*
Çün elif-ḳaddüñle **gösterdüñ** dehānuñ ṣıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [gösterdüñ, -dü, -ñ]*

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-bedem / Zehr içirdüñ nūş-dārū **gösterüp** āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [gösterüp, -üp]*

göster: *Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve ile ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [gösterür, -ür]*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker **gösterür** / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer **gösterür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [gösterür, -ür]*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / **Gösterür** tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [gösterür, -ür]*

göster: *...gibi göstermek.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [gösterür, -(ü)r]*

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān **göstermeñüz** ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [göstermeñüz, -me, -ñüz]*

göster: *Göstermek , izhar, ibraz etmek.*

Hefte n'olsun ay olur **göstermez** ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [göstermez, -mez]*

göster: *Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [gösterür, -ür]*

göster: *Görünmek.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer **gösterür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [gösterür, -ür]*

göster: *1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ **gösterür** / Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [gösterür, -ür]*

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam **gösterür** ʿālem degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [gösterür, -ür]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen **gösterür** / Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [gösterür, -ür]*

göster-: *Açığa çıkartmak, ortaya koymak.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker **gösterür** / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer **gösterür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [gösterür, -ür]*

göster-: *Gösterdikçe.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ **gösterdügüm ce** ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [gösterdügümce, -düg, -, -]*

göstermez: *Gösterme mek.*

Bir gün gelüp cemālini **göstermez** ay olur / Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [göstermez,]*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / **Göstermez** idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [göstermez,]*

göstermez-: *Göstermemek.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi / Kimseye **göstermeze m** kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [göstermezem, -em]*

götür: *Götürmek.*

Şu **götürmek** ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

156, Beyit 4). [götürmek, -mek]

<u>götür:</u> *Taşımak, kaldırmak.*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī] / Taḫtını yil **götürür** ṣanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [götürür, -ür]*

<u>götür:</u> *Götürmek.*

Yay oḳ **götürür** ḳaşuñla ġamzeñ / Ceng āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [götürür, -ür]*

<u>götür:</u> *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün / Bu şīveyi ḳul begüm **götürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [götürmez, -mez]*

<u>götür-:</u> *Götürmek.*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳadduñe itsem duʿā / **Götürür** āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [götürür, -ür]*

<u>götür-:</u> *Götürmek, ulaştırmak.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde **götürsin** sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [götürsin, -sin]*

<u>göynüklü-:</u> *Yanmış ‖ bağrı yanık, 'aşk acısıyla dağlanmış.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi **göynüklüdür** / Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [göynüklüdür, -dür]*

<u>göz:</u> *T. Görme organı.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün **gözlerüñ** yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [gözlerüñ,]*

Yine sevdüm bir emānsız **gözleri** cellādı kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [gözleri, -leri, -]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül **gözleri** āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [gözleri, -leri]*

Dil ü cānı **gözüñ** çoḳdan alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [gözüñ, -ün]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister **gözüñ** / Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [gözüñ, -üñ]*

Sen **gözi** cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [gözi, -i]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [göz,]*

<u>göz:</u> *Gözlerim.*

Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege / Ebr-i belādan **gözlerüm** seyl -āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [gözlerüm, -lerüm]*

Ḳıldı hem-dem **gözlerüm** yüz āl ile ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [gözlerüm, -lerüm]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar **gözlerüm** / Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [gözlerüm, -lerüm]*

<u>göz:</u> *1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.*

Hecrüñde **gözüm** oldı iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [gözüm, -üm]*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış **gözüm** / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [gözüm, -üm]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [göz,]*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb **göz** / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi

çün
ḫvāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [göz,]*
Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne
āb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [göz,]*
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı
nāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [göz,]*
Düşmezdi yire her gice **gözden** sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i nā-
mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [gözden, -den]*
Gerçi **gözümi** eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [gözümi, -üm, -i]*
Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi **gözümi** girye çü ebr-i bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [gözümi, -üm, -i]*
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür **göz** ü göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [göz,]*
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm **gözden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [gözden, -den]*

göz: *Göz.*

Yüzi **gözi** hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [gözi, -i]*
Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [gözüñ, -üñ]*
Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile / **Gözüme** uyḫu görinmez ḳara ḳayġular
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [gözüme, -üm, -e]*
Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ **gözi** beñzer / Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [gözi, -i]*
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges **gözlerin** / Āh u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [gözlerin,]*

göz: *Göz.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu / Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin
alup **gözden** nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [gözden, --den]*

göz: *Görme uzvu, ayn,çeşm.*

Mihr-i ḫüsnüñden yavuz **gözler** baʿīd olsun begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [gözler, -ler]*
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vahşī iken ol **gözleri** āhūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]*
Şaçuñı
alup **gözüme** sürmüşe m ol deñlü kim / Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [gözüme, -ü, -m, -e]*
Gözüm yaşını menʿitme ḳapuñdan / Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 4). [gözüm, -üm]*
Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
/ **Gözümden** gitmesün ol ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 5). [gözümden, -üm, -den]*
Ol **gözleri** āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin / Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]*
Görüp **gözüm** yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [gözüm, -üm]*
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur **gözüm** / Devletüñde ol senüñ cemʿitdi maḫzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [gözüm, -üm]*
İy kemān-
ebrū **gözümden** dem-be-dem aḳmazdı ḳan / Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [gözümden, -üm, -den]*

Dürr ü
yāḳūtı **gözümden** çıḳd
ı iki ʿālemüñ / Tā ki
itdüm bir naẓar yārüñ
leb ü
dendānına *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 417, Beyit 5).
[gözümden, -üm, -den
]*
Çün gördi bir
naẓar **gözüm** iy dil-
rübā seni / Sevdüm
hezār cān ile ben
mübtelā
seni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
437, Beyit 1). [gözüm,
-üm]*
Başum ucında **gözüm** şol
ḳadardan aġladı kim /
Ṣu içre taḫta-i ten-şūyi
sāle
döndürdi *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
441, Beyit 4). [gözüm,
-üm]*

göz: *Bakış, nazar.*

Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
/ **Gözüñden** oldı ḫod
bu nükte
şāyiʿ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
202, Beyit 3).
[gözüñden, -ün, -den]*
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze
eyler / Bayıḳ
tīrine **gözle** yayḳarasın
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 354,
Beyit 2). [gözle, -le]*

göz: *Göz, görme
organı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy
dilber **gözüm** / Ṣīşedür
gūyā ki zeyn olmış
bahāristān
aña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
5, Beyit 5). [gözüm, -
üm]*

göz: *Göz.*

Gül gibi ḥüsnüñ
bahāristānını tezyīn
içün / Nerges-i
şehlā **gözüñdür** sünbül
-i ter
kākülüñ *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
231, Beyit 3).
[gözüñdür, -üñ, -dür]*

göz: *Bakış, nazar.*

Ser-i zülfüñde **gözle** dūd-ı
āhum / Ṣaḳın iy dōst
ejderhā
deminden *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 350, Beyit 2).
[gözle, -le]*

göz: *Görme organı:
göz (sevgilinin gözü).*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān kim olur /
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i cān kim
olur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
108, Beyit 1). [gözüñi,
-üñ, -i]*

göz: *Göz II aşığın
gözü.*

Görüp **gözde** ḫayālüñ seyl-i
eşküm / Didi gitmek
gerekdür yir degül
bu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
373, Beyit 3). [gözde, -
de]*

göz: *Göz II sevgilinin
gözü.*

Belürdi çün ḫaṭuñ
süzme **gözüñi** /
Uyumaḳ ey degül
aḫṣāma
ḳarşu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
380, Beyit 3). [gözüñi,
-üñ, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne
itmişdür beni / Bir niçe
āhū bakışlu
ḳaşı **gözi** ḳareler *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 107,
Beyit 4). [gözi, -i]*
Görince ol **gözi** ḫūn-rīzi
bildüm / Ḳızıl ḳanum
ḳara yire
ḳarasın *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
354, Beyit 4). [gözi, -i
]*

göz: *Görme uzvu, ayn,
çeşm, dide.*

Göz görüp göñlüm sevüp
dürlü belāya uġradum /
Dōstlar düşmen
kedersüz tīre-i dildür
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
14, Beyit 4). [göz,]*

göz: *Bakış, nazar, göz.*

Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini /
Buldı **gözler** görmedü
k bir gevher-i nā-yāb
göz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
157, Beyit 5). [gözler, -
ler]*

göz: *Göz, görme
organı (aşığın gözü).*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline
ḳaşum **gözlerüm** /
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
9, Beyit 4). [gözlerüm,
-ler, -üm]*

göz: *Göz, görme
organı (aşığın gözü).*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy
dilber **gözüm** / Ṣīşedür
gūyā ki zeyn olmış
bahāristān
aña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
5, Beyit 5). [gözüm, -
üm]*

göz: *Göz, görme
organı. II Âşığın
gözleri.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline
ḳaşum **gözlerüm** /
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

9, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

göz: *Göz, görme organı (âşığın gözü).*

ʿAks-i
rūyuñla **gözüm** gülzārı zīnet bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [gözüm, -üm]*

göz: *Görme organı: göz (sevgilinin gözü).*

Öpmedüm aġzın uyurken ol **gözi** mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [gözi, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar ol **gözleri** āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [gözleri, -ler, -i]*

göz: *Görme organı; sevgilinin süzgün bakışlı gözü.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī **gözüñ** / Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

göz: *Gözlemek, gözetlemek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā / Ol iki ẓālim seni **gözler** ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [gözler, -le, -r]*

göz: *Göz II Sevgilinin gözü.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur **gözüñ** şevḳi yle dil / ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

göz: *Gözlemek, bakmak.*

Çün meh-i nev **gözlenür** bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḫüsnüñde naẕarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [gözlenür, -le, -n, -ür]*

göz: *Âşığın gözü.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken / Ẕerrece **gözüme** girme z ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [gözüme, -üm, -e]*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler / Sensüz uyḫu **gözüme** uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [gözüme, -üm, -e]*

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde **gözüm** / İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [gözüm, -üm]*

göz: *Görme organı, göz, ayn. II Âşığın kanlı gözleri.*

N'ola olursa **gözüm** ḫūn-ı ciger leb-ber-leb / Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [gözüm, -üm]*

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma ol kāfir ṣarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [gözlerin, -ler, -i, -n]*

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.*

Gerçi ol **gözleri** āhūyı şikār itdüm ben / Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]*

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm. Âşığın gözü.*

Baḫr-i eşkümde **gözüm** zevra ḳların ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [gözüm, -üm]*

göz: *Âşığın gözü.*

Gel bugün **gözüme** yārüñ izi tozını getür / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [gözüme, -üm, -e]*

göz: *(Kadehin) gözü.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi şarudur **gözi** pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [gözi, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Hep güler yüzi **gözi** nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [gözi, -i]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfîden göñül / Bir **gözi** ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [gözi, -i]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol **gözi** mestāne ye / Kim ṣarāb ṣevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [gözi, -i]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Öyle oldum kim zenaḥdānuñla zülfüñ görmesem / **Göz** ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [göz,]*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol **göz** ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [göz,]*

Cān virürken hecr ile **göz** mey ṣunar baġrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [göz,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb **göz** / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [göz,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb **göz** / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [göz,]*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [göz,]*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [göz,]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eṣer / Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [göz,]*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [göz,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [göz,]*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [göz,]*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki **göze** żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [göze, -e]*

göz: *(Sevgilinin) gözleri, bakışları.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı **gözlerüñ** / Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / Kim ḫarāmī gibi ḫūnī **gözlerüñ** ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin acımasız, gaddar) bakışları.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözü, bakışları.*

Sevdāya şalupdur bizi ḳaşuñla **gözüñ** kim / Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [gözüñ, -üñ]*

Yanında oḳ ü yā gördüm **gözüñ** türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī **gözüñ** / Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

göz: *Göz. II Sevgilinin*

gözü.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın **gözin** ol ṣūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [gözin, -in]*

göz: *(Sevgilinin) gözleri.*

Devr-i ruḫuñda beni **gözlerüñ** öldürdi begüm / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

Reh-zen olup **gözlerüñ** yollar başalı kākülüñ / Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 4). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar **gözüm** / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [gözüm, -(ü)m]*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde **gözüm** giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün / **Gözüm** bir lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından **gözüm** / Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūtı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [gözüm, -(ü)m]*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından **gözüm** / Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

Kirpigüm üzre **gözüm** kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Şevḳ-i laʿlüñle **gözüm** gevher-i terden yudı el / Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [gözüm, -(ü)m]*

Ḳūyuñ **gözüm** yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [gözüm, -(ü)m]*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur **gözüm** gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [gözüm, -(ü)m]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından **gözüm** / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [gözüm, -(ü)m]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür / Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [gözüm, -(ü)m]*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [gözüm, -(ü)m]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün **gözüm** bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şināsı ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Her cām-ı mey ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla **gözümden** re vān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [gözümden, -(ü)m, -den]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Kühl añma baña **gözlerüme** ḫāk-i rehüñ ṣal / Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür **gözümüñ** mā-cerāsından *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [gözümüñ, -üm, -üñ]

göz: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / Giceler **gözüñden** uyḫ u uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [gözüñden, -ün, -den]*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet / **Gözüñdür** rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 2). [gözüñdür, -üñ, -dür]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / **Gözlerin** ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [gözlerin, -ler, -i, -ñ]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Yāre gibi **gözlerüm** ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / **Gözlerüm** nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / **Gözlerüm** miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür **gözlerüm** / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden **gözlerüm** deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Şām-ı hecrüñ **gözlerüm** dery āya zevraḳ yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī / **Gözlerüm** yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

göz: *Görme organı, göz. II Âşığın gözü.*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Hey ne kāfirdür **gözüñ** kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [gözüñ, -(ü)ñ]*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa **gözüñ** biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [gözüñ, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin acımasız, merhametsiz, gaddar) bakışı.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [gözüñ, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḫarāmī / Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [gözüñ, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözü, bakışı.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges **gözüñe** öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [gözüñe, -(ü)ñ, -e]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm

idüp / Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [gözüñe, -(ü)ñ, -e]*

göz: *Bakış, nazar; göz.*

Şol ḥarāmī **gözlünüñ** üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [gözlünüñ, -lü, -nüñ]*

göz: *Görme organı / göz.*

İy
Muʿīdī bülbülüñ **gözde n** uçurdum uyḫusın / Bir gül içün dün gice ṣol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [gözden, -den]*

göz: *Görme organı, göz. II Âşığın gözü.*

Yaşı çoḳ
olsun **gözümüñ** kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [gözümüñ, -üm, -üñ]*

göz: *Bakış, göz.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb **göz** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [göz,]*
Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur **göz** ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [göz,]*

göz: *Görme organı, göz.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī **gözlerine** tūtiy ā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [gözlerine,]*

göz: *Görme organı, ayn.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān gibi **gözden** nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [gözden, -den]*

göz: *Görme organı, ayn, çeşm.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi **gözden** / Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [gözden, -den]*
İy Muʿīdī her
gice **gözden** uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [gözden, -den]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Ḫoş geldi **gözüme** ḫāk-i pāyuñ / Şimdengirü tūtiyāyı
görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [gözüme, -üm, -e]*
Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / **Gözüme** dūd olur sünbül çemende erġavān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [gözüme, -üm, -e]*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın / Ger bugün **gözüme** ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [gözüme, -üm, -e]*
Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre / Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı
tūtiyāsından *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [gözüme, -üm, -e]*
Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / **Gözüme** nūr ü cismüme
cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [gözüme, -üm, -e]*
Kaʿbe yolın **gözüme** nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [gözüme, -üm, -e]*

göz: *Âşığın gözü.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe gibi reng alur laʿlüñ
şarābından **gözüm** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [gözüm, -üm]*
Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından **gözüm** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [gözüm, -üm]*
Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu
ḳandur **gözüm** / Var ise bezm-i belāda cām-ı
hicrāndur **gözüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [gözüm, -üm]*
Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur **gözüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [gözüm, -üm]

<u>göz:</u> *(Âşığın) gözü.*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından **gözüm** / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [gözüm, -ü, -m]*

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani / Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 3). [gözüm, -ü, -m]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Germeded irgürmese her laḥẓa ābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [gözüm, -ü, -m]*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur **gözüm** / Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [gözüm, -ü, -m]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī / Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [gözüm, -ü, -m]*

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün / Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 6). [gözüm, -ü, -m]*

Ḫasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ / Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 7). [gözüm, -ü, -m]*

Gönlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim / Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [gözüm, -ü, -m]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi **gözüm** / Gūyā ki akçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [gözüm, -ü, -m]*

<u>göz:</u> *(Âşığın) gözü.*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar **gözümden** dem -be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [gözümden, -ü, -m, -den]*

<u>göz:</u> *Görme organı, göz.*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar / Şol fitne **gözlü** şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [gözlü, -lü]*

<u>göz:</u> *(Sevgilinin) Gözü, bakışı.*

Aġlamaz oldum **gözüñ** ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [gözüñ, -üñ]*

<u>göz açdurmaz:</u> *Herhangi bir şey yapma fırsatı vermemek.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem / Ammā ne çāre saña **göz açdurmaz** ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [göz açdurmaz,]*

<u>göz açınca:</u> *Göz açıp kapayıncaya kadar.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri / **Göz açınca** ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [göz açınca,]*

<u>göz bıñarı-:</u> *Göz pınarı, göz.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [göz bıñarı-, -n, -da]*

<u>göz diker:</u> *Bir şeyi ele geçirmeyi düşünmek, istemek.*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna **göz diker** / Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [göz diker,]*

<u>göz diküp:</u> *Göz koymak.*

Niçe bir **göz diküp** ṭura vişālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [göz diküp, -üp]*

<u>göz göre:</u> *Göz göre*

göre.

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [göz göre,]*

Ben ġarībi **göz göre** böyle helāk itmek neden / Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [göz göre,]*

göz göre: *Göz göre göre, ulu orta, alenen.*

Cāna ḳıymaḳ **göz göre** müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [göz göre,]*

göz göre: *Âşikâr olan, açıkta, meydanda olan.*

Cāna ḳıymaḳ **göz göre** müşkil olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [göz göre,]*

göz görmeyince gönül ḳatlanur: *Göz görmeyince gönül katlanır.*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim / Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [göz görmeyince gönül ḳatlanur, -ur]*

göz görüp gönül sevüpdür: *Göz görmüş gönül sevmiştir.*

Göz görüp gönül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen / Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 11). [göz görüp gönül sevüpdür, -üp, -üp, -dür]*

göz göze: *(Bir varlık ile) karşı karşıya gelmek.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çağında / Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [göz göze,]*

göz ider: *Göz kırpmak.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine / **Göz ider** her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [göz ider, -er]*

göz ider: *Göz kırpmak.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / **Göz ider** ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [göz ider, -er]*

göz itdügin-: *Göz işaretleriyle bir şeyler anlatmak, işaret vermek.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [göz itdügin-,]*

göz kamaşur: *Bir şeye odaklanamamak, (ışık vb. neden ile) gözleri net görmemek.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [göz ḳamaşur, -ur]*

göz karard: *Korkmamak, çekinmemek.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [göz ḳarard, -up]*

göz karard-: *Korkmamak, çekinmemek.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aḳ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [göz ḳarard-, -up]*

göz maḥzen-: *Göz mahzeni.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [göz maḥzen-, -i, -n, -de]*

göz merdüm-: *Gözbebeği.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [göz merdüm-, --ler, --in]*

göz- ser-hoş: *Sarhoş, baygın bakışlı*

(Sevgili).

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker / Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [göz-ser-ḫoş, -i]*

göz ü kaş: *(Sevgilinin) göz ve kaşı.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim / **Göz ü ḳaş** ise fitne ġamze āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [göz ü ḳaş,]*

göz ucı-: *Göz ucu.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [göz ucı-, -y, --la]*

göz ucı-: *Başını çevirmeden, önemsizce bakış, yan bakış.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [göz ucı-, -yla]*

göz yaş: *Gözyaşı.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [göz yaş,]*

göz yaşı: *Gözyaşı.*

Bu ḳatre ḳatre **göz yaşı** laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [göz yaşı,]*

göz yaşı: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Hevā dūzaġına **göz yaşı** dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [göz yaşı,]*

göz yaşı: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk. II Âşıġın kanlı gözyaşları.*

Hevā dūzaġına **göz yaşı** dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [göz yaşı,]*

göz- yaşı-: *Gözyaşı.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [göz-yaşı-,]*

göz yaşı-: *Gözyaşı.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [göz yaşı-, -na]*

göz yaşın: *Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.*

İy Muʿīdī **göz yaşın** müjgānum üzre dir gören / Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [göz yaşın, -ı, -n]*

gözden şav-: *Gözden uzaklaştırmak.*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [gözden şav-, -duñ]*

gözet: *1. gözetmek. 2. riayet etmek, göz önünde bulundurmak.*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān **gözet** Muʿīdī ṣa lındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [gözet,]*

gözgü: *Ayna.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña / **Gözgü** ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [gözgü,]*

gözi görmez: *Görü görmez, ilgilenmez.*

Üstümüze it raḳībi ürmez / Bir siḥr oḳıdum ki **gözi görmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [gözi görmez,]*

gözi ṭok: *Gözü tok, daha fazlasını istemeyen.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor / Ṣūretā gerçi **gözi**

ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [gözi ṭoḳ,]*

gözi yaşı-: *Gözyaşı.*

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde / Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [gözi yaşı-, -y, -la]*

gözin dik-: *Dikkatlice bakmak.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [gözin dik-,]*

gözine dik-: *Birine görünerek onu rahatsız etmek, gözüne batmak deyimi. (Armağan).*

Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz / Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3). [gözine dik-, -elüm]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

Ḳul mıdur ol ki begüm **gözleye** nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāṣıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [gözleye,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni **gözler** müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [gözler, -r]*

gözle: *Gözlemek, seyretmek.*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ **gözlemek** se nüñ / Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [gözlemek, -mek]*

gözle: *Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.*

Vechi var mescidde **gözlersem** ḳ aşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [gözlersem, -r, -se, -m]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī / Bilmedüm ṣol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [gözlerem, -r, -em]*

gözle: *Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın **gözle** kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [gözle,]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.*

Gerçi iy ġamze cānı **gözlersin** / Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [gözlersin, -r, -sin]*

gözle: *Bakmamak, gözetlememek.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih **gözlemez** miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [gözlemez, -mez]*

gözle: *Bak! Gör! Seyret!.*

Ġam-ı zülfüñde **gözle** sūz-ı āhum / Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [gözle,]*

gözle: *Beklemek, gözlemek.*

Dil ġamzeñi **gözler** ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [gözler, -r]*

gözle-: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ **gözlerler** aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [gözlerler, -r, -ler]*

gözle-: *Gözlemek, seyretmek.*

Gözüñi **gözleyicek** türk-i bī-emān kim olur / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [gözleyicek,]*

gözle-: *(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle*

takip etmek.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi **gözler** görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [gözler, -r]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī / Kimse almasun diyü **gözler** nigehbānd ur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [gözler, -r]*

gözleri mest- **:** *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [gözleri mest-, -üm]*

gözleri yaşına: *Gözün yaşı.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini / Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [gözleri yaşına,]*

gözlerinüñ yaşı: *(Âşıġın) gözyaşı.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür / Kim **gözlerinüñ yaşı** dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [gözlerinüñ yaşı,]*

gözlerüm yaşı: *(Âşıġın) Gözlerinin yaşı.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni / Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [gözlerüm yaşı,]*

gözlerüm yaşı- **:** *Gözyaşı.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol bāña kim / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [gözlerüm yaşı-, -na]*

gözüm gülzārı- **:** *Gözümün Gülbahçesi.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [gözüm gülzārı-, -na]*

gözüm nūrı: *Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).*

İy **gözüm nūrı** yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [gözüm nūrı,]*

gözüm nūrı: *Göz nuru kadar kıymetli olan.*

İy **gözüm nūrı** gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [gözüm nūrı,]*

gözüm yaşı-: *Gözyaşı.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [gözüm yaşı-, -na]*

gözüñ aç: *Gerçeği,hakikati görmek.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ / **Gözüñ aç** seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [gözüñ aç,]*

gözyaşı: *Gözyaşı.*

Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre **gözyaşı** / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [gözyaşı,]*

gū: *Konuşma, söz.*

Güft ü **gū** ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [gū,]*

ġubār: *1. Toz, ince toprak. 2. Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli.*

Ḫaṭṭuñ yazar **ġubār** ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur **ġubār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, ince toprak.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur anda **ġubāre** yir

yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [ġubāre, -e]*

<u>ġubār:</u> *1) Toz, toprak 2) sürme.*

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde **ġubārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [ġubārumdan, -+umdan]*

<u>ġubār:</u> *Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli; yüzde ayva tüylerinin oluşturduğu karartı; toz.*

Dikḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki göze żarardur **ġubār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [ġubār,]*

<u>ġubār ḫaṭṭ:</u> *Gubar hattı.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur **ġubār ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ġubār ḫaṭṭ,]*

<u>güc:</u> *Zor, zor olan.*

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ **güç** ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [güç,]*

<u>güc:</u> *Güç, iktidar, kuvvet.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum / Görem dirseñ **güc** ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [güc,]*

İy Muʿīdī **güç** gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [güç,]*

<u>güc:</u> *Güçlük, zorluk.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / **Güç** ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [güç,]*

<u>güç gelür:</u> *Zor gelmek.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī **güç gelür** dānāya nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [güç gelür,]*

<u>ġuft:</u> *Laf. II Dedikodu.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [güft,]*

<u>güftār:</u> *Far. Söz, kelâm.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde **güftārum** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [güftārum, -um]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken **güftārumı** / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [güftārumı, -um, -ı]*

Yār şimdi çevirür yüzini **güftārumdan** / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [güftārumdan,]*

<u>güftār-ı ʿışḳ:</u> *Aşk güftesi.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir **güftār-ı ʿışḳ** / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [güftār-ı ʿışḳ, -ı]*

<u>güher:</u> *Cevher.*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam / Pürdür nasīḥatüñ **güheriyle** ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [güheriyle, -iyle]*

<u>güher:</u> *Cevher, inci II Güzel söz.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne **güherdür** latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [güherdür, -dür]*

<u>güher:</u> *İnci, cevher II göz yaşı.*

Şanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum **güherleri** / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [güherleri, -ler, -i]*

<u>güher:</u> *Cevher, inci.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün / Dāmenin ḳıldı **güher** dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [güher,]

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm **güher** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [güher,]*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda laʿl ü **güherden** yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [güherden, -den]*

güher: *İnci, cevher.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne **güherüm** var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [güherüm, -üm]*

güher: *Cevher II Aşığın gözyaşları.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr ü **güher** yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [güher,]*

güher: *Cevher, değerli maden.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ **güher** zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [güher,]*

güher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine / Ṣayrefī āhen ḳafeslerde **güher** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [güher,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde **güher** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [güher,]*

güher-bār-: *1. Cevher saçan.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü **güher-bārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [güher-bārlaruz, --lar, --uz]*

güher-efşāne: *Cevher Saçan Gevher (Güher)-efşan (-feşan),birl. sıf. - Gevher: Cevher, mücevher, elmas, inci - (Fars. efşān > feşān "saçma" ile).*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma **güher-efşāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [güher-efşāne,]*

güher-i yek-dāne-: *Eşi, benzeri olmayan elmas,mücevher.*

Ḫabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler / Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [güher-i yek-dāne-, -ler]*

güher-rīz: *Cevher döken II gözyaşı döken.*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma **güher-rīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [güher-rīz,]*

güher-şināş: *Cevheri tanıyan.*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar **güher-şināş** ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [güher-şināş,]*

gül: *Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.*

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār / Ḫāre ḳarşu **gül** gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [gül,]*

Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Ṣikeste bülbüle **gülden** hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [gülden, -den]*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / **Gül** açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [gül,]*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul / ʿArż ide ʿārızın **gül** her laḥẓa ḫāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [gül,]*

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih / Bīster **gül** üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [gül,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / **Gül** gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [gül,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm / **Gül** gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [gül,]

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / **Gül** yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [gül,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā / Āşiyān idindi bülbül **gül** budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [gül,]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur **gül** gibi ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [gül,]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [gül,]*

İy Muʿīdī ol **güle** bir vaṣl ümīdi var idi / Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [güle, -e]*

Biñ cān biter her **gül** yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [gül,]*

Ne yüz ile öykünür **gül** ḫüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [gül,]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl **gül** ile bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [gül,]*

gül: *Gül.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir **gül** hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [gül,]*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / **Güller** dizilmesün daḫi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [güller, -ler]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze **güller** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [güller, -ler]*

Lāleler **güller** açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [güller, -ler]*

gül: *Gül, çiçek, sevgili.*

Bāġbānā **güli** el üzre ṭutup ḫoş gör kim / Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 6). [güli, -i]*

gül: *Gül.*

Dir gören cismümde iy **gül** ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [gül,]*

gül: *Gülmek.*

Yüzi gözi hep **güler** berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [güler, -er]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi ki düşmen **güle** seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [güle, -e, -]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm / Gül gibi **güldi** vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [güldi, -di]*

Yüzüme evvel **gülüp** ḳan aġladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [gülüp, -üp]*

gül: *Gül II Sevgilinin yüzü.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [gül,]*

gül: *Gül, mecazen sevgilinin yanağı.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḫüsnüñ **güli** ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [güli, -i]*

gül: *Çiçek II Sevgili.*

Ġamından ol **gülüñ** bülbül gibi beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [gülüñ, -üñ]*

gül: *Gülmek.*

Az **gülüp** çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [gülüp, -üp]

gül: *Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [gül,]*

gül: *(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Umar isem yiridür ḥaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur **gül** dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [gül,]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen **gülden** degül / Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri **gülden** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [gülden, -den]*

gül: *Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle vü **güldür** baña her tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [güldür, -dür]*

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste **güle** / Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [güle, -e]*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser / Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [güllerle, -ler, -le]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup **güllerle** ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [güllerle, -ler, -le]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḫalḳı kim / Ergavānīler giyüp **güllerle** ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [güllerle, -ler, -le]*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle **güldür** āteşīn / Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [güldür, -dür]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler **güllerle** zeyn olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [güllerle, -ler, -le]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī / Ḳızıl **güllerle** zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [güllerle, -ler, -le]*

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber / Göñlümi **gül** gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / **Gül** yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [gül,]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [gül,]*

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II Sevgili.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste **güle** / Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [güle, -e]*

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek II güzel yüzlü sevgili.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [gül,]*

gül: *Çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest / Tāze **gül** devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [gül,]*

gül: *Alaylı bir şekilde gülmek.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle / Ṭurduġı yirde **güler** ġonçe-i ḫandān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

56, Beyit 4). [güler, -er]

gül: *Gülmek,tebessüm etmek.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var yine **güldükce** rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [güldükce, -dükçe]*

gül: *Gül II Çiçek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara / **Gül** yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [gül,]*

Gül gibi nūş it şarāb-ı ergavānī kim yine / Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [gül,]*

gül: *Gülmek eylemi.*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim / **Gülse** güller açılur ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [gülse, -se]*

gül: *Divan şiirinde en çok sözü edilen çiçektir (sevgilinin yanağı ile renk ve koku bakımından münasebet kurulur).*

Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [gül,]*

gül: *Gül. II Sevgili.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle **gülüm** balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [gülüm, -üm]*

gül: *Gül çiçeği II Gülün rengi (Sevgilinin yüzü).*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen **gülden** degül / Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri **gülden** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [gülden, -den]*

gül: *Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. II Sevgilinin âşığa gülümsemesi.*

Bir **güle** baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḫüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [güle, -e]*

gül: *Çiçek. II Sevgili.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [gül,]*

gül: *Gülmek.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla **gülerken** aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [gülerken, -er, -ken]*

gül: *Gülmek, tebessüm etmek.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri **gül** andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [gül,]*

gül: *Gül.*

Vaṣf-ı ḫüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / **Gül** gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün / Almış eline **gül** gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [gül,]*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [gül,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande **gül** / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [gül,]*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [gül,]*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı **gül** / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [gül,]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen

mülkinde sulṭān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [gül,]*
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [gül,]*
Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi **gül** / Bādeden geçmişleri geldi peşīmān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [gül,]*
Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına / Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [gül,]*
Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [gül,]*
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / **Gül** iñende açılup ḥüsnine maġrūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [gül,]*

gül: *Gülmemek.*

ʿĀşıḳuñ **gülmez** yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [gülmez, -mez]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / **Gül** āḫirinde gösterür evvel bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [gül,]*
Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi ḫayādan **gül** ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [gül,]*
İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile
ḫursend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [gül,]*
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḫayādan ʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her
çend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [gül,]*
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile / Nitekim ezhār içinde oldı bī-
mānend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [gül,]*
Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur
zihī nuḫsend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [gül,]*
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ
pergend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [gül,]*
Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı **gül** / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [gül,]*
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [gül,]*
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül / Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [gül,]*
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [gül,]*
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [gül,]*
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [gül,]*
Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḫn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [gül,]*
ʿĀşıḳam serv ü **gül** ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [gül,]*
Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan / Pāk-dāmān olmasa **gül** gibi dildārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 2). [gül,]*
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi **güller** yaḳasın / Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [güller, -ler]*
Serv reftārın unutdı **gül** muṭarrāluġı nı / Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [gül,]*
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı fırdevse girüp **gül** gibi

ḫandān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [gül,]*

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine / Ser-ā-ser **gül** ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [gül,]*

Dikensiz tāze **gül** yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [gül,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [gül,]*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken / **Gül** gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [gül,]*

Serv reftār itse **güller** gülse luṭf ü rengi yoḳ / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [güller, -ler]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı **gül** gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. || Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḥsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Merhem-i sürḫ ile **gül** ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen / Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [gül,]*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [gül,]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [gül,]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [gül,]*

Beñzedür kendüyi **gül** ḫüsn ü leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Naḫl-bend olup nihāl-i ḫüsne **güller** zeyn iden / Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [güller, -ler]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol **gülden** göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [gülden, -den]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni **gül** seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [gül,]*

Açmaġ ister **gül** gibi nāzüklük ile dāġını /

Ḳarşuña iy lāle-ruḫ
çāk-i girībān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [gül,]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Lāleler **güller** açılsa eglenür
göñlüm velī / Baña
ġurbet ʿālemin bülbül
fiġānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [güller, -ler]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i
bālāya ber-ā-ber
/ **Gül** bitmedi bu rūy-i
dil-ārāya ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. II Mevcut olan tüm güzellikler kendi güzelliğinin bir tecellisi olan ilahi sevgili (tasavvufi bağlamda).*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey
zerrīn-
ḳadeḥler **gül** yiter /
Bülbül olmışdur
şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [gül,]*

Serv bir peykān ü **gül** dāġ-ı
cefādur cānuma /
Sebze seyrin eylesem
sen serv-i gül-
ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [gül,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim / ʿĀlemi cennet
gibi ser-sebz ü ḫandān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [gül,]*

gül: *(Gül) açmak; yetişmek.*

Serv reftār itse
güller **gülse** luṭf ü
rengi yoḳ / Ol melāḥat
kānı serv-i gül-ʿiẕārüm
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [gülse, -se]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği. II Kişi, zat.*

Tāze açılmış **gül** üzre sāye-i
sūsen midür / Ya ciger
zaḫmında mesken ṭutdı
şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir. II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-
ḫande **gül** / Pes ne
vech ile olur yā Rab
saña
mānend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [gül,]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II kırmızı renkli oluşu.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz
ile cevlān itdi **gül** /
Bādeden geçmişleri
geldi peşīmān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [gül,]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II Sevgili.*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden
uçurdum uyḫusın /
Bir **gül** içün dün gice
şol deñlü efġān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu beyitte "yüzün gülmesi" de kastedilir.*

İñlemez görmese
bülbül **güli** gel gör
beni kim / Diñmezem
ayru düşelden berü
dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [güli, -i]*

gül-: *Gülmek.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu virüp / Ya
cānın al
didüm **gülerek** didi bu
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [gülerek, -erek]*

gül-: *1. Gülmek. 2. Mutulu olmak.*

İy Muʿīdī **gülmek** umma
ağlamadan bir zemān /
Çün ḫuẕūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 363, Beyit 7). [gülmek, -mek]

gül bezm-: *Gül meclisi (Gül bahçesi bağlamında) II içki meclisi, meyhane.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [gül bezm-, -in]*

gül bitirür: *Gül yetiştirmek; gülün yetişmesi, büyümesi.*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz / Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [gül bitirür, -ir, -ür]*

gül eyyām-: *Gül zamanı; bahar.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun / Bu mevsimde kişi melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [gül eyyām-, -ı, --dur]*

gül gibi: *Gül gibi. (Gülümseme bağlamında).*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm **gül gibi** ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [gül gibi,]*

gül gibi: *Gül gibi.*

İy sāḳī-i meh-peyker **gül gibi** getür sāġer / ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [gül gibi,]*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [gül gibi,]*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı / Şevḳ-i ruḫuñla **gül gibi** ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [gül gibi,]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür **gül gibi** ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [gül gibi,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / **Gül gibi** elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [gül gibi,]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider **gül gibi** ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [gül gibi,]*

Gül gibi ḫüsnüñ bahāristānını tezyīn içün / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [gül gibi,]*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān **gül gibi** / Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [gül gibi,]*

gül gibi: *Gül gibi.*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / **Gül gibi** hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [gül gibi,]*

gül mecmūʿasın: *Gül defteri.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara **gül mecmūʿasın** / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [gül mecmūʿasın,]*

gül mecmūʿasın: *Gül yaprakları.*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı **gül mecmūʿasın** göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [gül mecmūʿasın,]*

gül midür bülbül midür: *Gül müdür, bülbül müdür?.*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı **gül midür bülbül midür** / Ġuṣṣa derdinüñ devāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [gül midür bülbül midür,]*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı **gül midür bülbül midür** / Ġuṣṣa derdinüñ devāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [gül midür bülbül midür,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [gül midür bülbül midür,]*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı **gül midür bülbül**

midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [gül midür bülbül midür,]*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [gül midür bülbül midür,]*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül / Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [gül midür bülbül midür,]*

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ / İy Muʿīdī muḳteżāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [gül midür bülbül midür,]*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā **gül midür bülbül midür** / Eyleyen göñlümi yaġmā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [gül midür bülbül midür,]*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā **gül midür bülbül midür** / Eyleyen göñlümi yaġmā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [gül midür bülbül midür,]*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī / Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [gül midür bülbül midür,]*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [gül midür bülbül midür,]*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / İllere şimdi temāşā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [gül midür bülbül midür,]*

gül midür bülbül midür: *Gül müdür, bülbül müdür?.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür / Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 6). [gül midür bülbül midür,]*

gül ruh-: *Gül renkli II kırmızı yanak.*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım / ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [gül ruḫ-, --lar, --ı, --nı]*

gül temāşā-: *Gül seyri.*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [gül temāşā-, --sı]*

gül ü bahār: *(İlk)bahar ve gül.*

Belālu bülbülem añmañ **gül ü bahār** baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [gül ü bahār,]*

gül ü bahār: *Gül ve bahar mevsimi.*

Belālu bülbülem añmañ **gül ü bahār** baña / Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẓār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [gül ü bahār,]*

gül ü reyhān: *Gül ve reyhan.*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur **gül ü reyhān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [gül ü reyhān,]*

gül ü reyhān: *Gül ve reyhan (kokusu kadar güzel).*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim / Sūz-ı sīnem dūd āhumdur **gül ü reyhān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [gül ü reyhān,]*

gül ü reyhān eyle-: *Gül ve reyhan bahçesine çevirmek.*

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān bağçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [gül ü reyḥān eyle-, -r]*

gül ü sūsen: *Gül ve susen çiçeği.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi **gül ü sūsen** yine / Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [gül ü sūsen,]*

gül yanaḳlu: *Gül yanaklı, yanağı güle benzeyen.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / Bir **gül yanaḳlu** tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [gül yanaḳlu,]*

gül yapraġında: *Gül yaprağı.*

Şol ḳadar yüz buldı kim **gül yapraġında** her gice / Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [gül yapraġında, -ı, -n, -da-n, -da]*

gül yüz-: *Gül yüzlü.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [gül yüz-, -üñ]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [gül yüz-, -üñ]*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ / Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [gül yüz-, -lü]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [gül yüz-, -üñ]*

gül yüz-: *Gül yüz.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [gül yüz-, -üñ, --süz]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [gül yüz-, -üñ, --e]*

gül yüz-: *Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [gül yüz-, --üñ, --den]*

gül yüz: *Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ / Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 9). [gül yüz, -üñ]*

gül yüz: *Gül gibi yüz.*

Gül yüzüñ çün nāle vü feryād idüp bülbül gibi / Merġzār içre seḥer ki mürġzār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 15). [gül yüz, -üñ]*

gül yüzüñüñ: *(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

Ḳayġulu göñlüm açan **gül yüzüñüñ** ḫandesidür / Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [gül yüzüñüñ, -ü, -nüñ]*

gül-berg-i: *Gül yaprağı.*

Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine **gül-berg-i** ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [gül-berg-i,]*

gül-berg-i aḥmer-: *Kırmızı olan gül yaprağı(sevgilinin yüzü.).*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [gül-berg-i aḥmer-, -den]*

gül-berg-i aḥmer biter: *Kırmızı bir gül yaprağı yetişmek.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [gül-berg-i aḥmer biter, -er]*

gül-berg-i handāndur: *Açılmış bir gül yaprağı.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf **gül-berg-i ḫandāndur** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [gül-berg-i ḫandāndur, -dur]*

gül-berg-i raʿnā-: *Renkli gül yaprağı.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [gül-berg-i raʿnā-, --dan]

gül-berg-i sīr-āb: *Taptaze gül yaprağı.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān / Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [gül-berg-i sīr-āb, -uñ]*

gül-berg-i tarī: *Taze gül yaprağı.*

ʿĪş ü nūş eyyāmıdur açıldı **gül-berg-i tarī** / Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3). [gül-berg-i tarī,]*

gül-berg-i ter: *Taze gül yaprağı.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ / Bāġ-ı belā vü ḥasrete **gül-berg-i ter** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [gül-berg-i ter,]*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş / Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [gül-berg-i ter,]*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḫlaruñdan ortaya **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [gül-berg-i ter,]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / Tāze tāze dāġdan **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [gül-berg-i ter,]*

İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın **gül-berg-i ter** / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḥūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [gül-berg-i ter,]*

gülbün: *Far. 1. Gül fidanı.*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her tāze **gülbün** ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [gülbün,]*

gül-būse: *Gül öpüşlü, öpmesi gül hissi veren.*

Ṭolu içüp sāḳīye **gül-būse** vir didüm didi / Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [gül-būse,]*

gülden: *Çiçeklerin en makbûlü ve hoş kokulusu; sevgili.*

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen / Var ise işte budur **gülden** senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [gülden,]*

güldükçe: *Gülmek, tebessüm etmek.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım / Ġonçeler **güldükce** sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [güldükce, -dükçe]*

güldür-: *Güldürmek.*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [güldürürseñ, -ür, -señ]*

gül-efşān: *Patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek; bkz. ONAY, s. 175; STEINGASS.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse **gül-efşān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [gül-efşān,]*

gül-efşān: *Gül saçan.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre **gül-efşān** esdi yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [gül-efşān,]*

gül-efşān: *Gül saçan; patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / **Gül-efşān** olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [gül-efşān,]*

gül-endām: *Gül endamlı.*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir **gül-endāmuñ** ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [gül-endāmuñ, -uñ]*

gülfām: *Gül renkli.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı /
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb
ile **gülfām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [gülfām,]*

gül-geşt id-: *Gülbahçesinde gezintiye çıkmak.*

Nev-bahār eyyāmı kim her ẕevḳ aña mensūbdur /
Çın seherden yil gibi gül-geşt iderseñ ḫūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [gül-geşt id-, -er, -se, -ñ]*

ġulġul: *Kuru gürültü.*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü **ġulġuldür** /
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [ġulġuldür,]*

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül /
Bülbüle **ġulġul** añduru r yaz güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [ġulġul,]*

ġulġul: *Gulgule, gürültü, şamata.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter / Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i **ġulġul** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [ġulġul, -an]*

ġulġul: *Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele, kuru gürültü.*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u **ġulġul** /
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [ġulġul,]*

gülgūn: *Gül renkli.*

Sāḳiyā **gülgūn** lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim /
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [gülgūn,]*

gülgūn: *Pembe, açık kırmızı. Gül renkli.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam /
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür **gülgūn** ḳade ḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [gülgūn,]*

gülgūn: *Gül renkli.*

Giyüp **gülgūn** ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [gülgūn,]*

gülgūn otāġı: *Gül renkli otağ. || Kırmızı çadır.*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede **gülgūn otāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [gülgūn otāġı,]*

gülgūnī: *Gül renkli // Kırmızı, kızıl.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola **gülgūnī** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [gülgūnī,]*

gülgūn-şarāb: *Gül renkli şarap.*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür **gülgūn-şarāb** / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [gülgūn-şarāb,]*

gül-i handān-: *Açılmış gül / sevgili.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [gül-i ḫandān-, -e]*

gül-i ḫandāne: *Açılmış gül II Sevgili.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet / Mürġ-i dil-ḫaste selāmın **gül-i ḫandāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [gül-i ḫandāne, -e]*

gül-i nāzük-beden: *Nazik vücutlu gül, zarif bedenli sevgili.*

Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler / ʿĀṣıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 8). [gül-i nāzük-beden, -e]*

gül-i nesrīne: *Yaban gülü.*

Serv-i nāzum **gül-i nesrīne** döner özge degül / Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [gül-i nesrīne, -e]*

gül-i raʿnā: *Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / **Gül-i raʿnā** gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [gül-i raʿnā,]*

gül-i raʿnā-: *Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [gül-i raʿnā-, -sın]*

gül-i raʿnāya: *İki renkli gül.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir **gül-i raʿnāya** kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [gül-i raʿnāya,]*

gül-i ter: *Taze gül.*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen / Hecrüñle sīne-i **gül-i ter** pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [gül-i ter,]*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña şunmaġa ṭutar elde **gül-i ter** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [gül-i ter,]*

gül-i ter-: *Taze gül.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur / Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [gül-i ter-, -sin]*

gül-i ter-: *Taze gül.*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [gül-i ter-, --dür]*

gül-i ters-: *Taze gül II Genç güzel.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise / Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [gül-i ters-, -i, --n]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem **gülistānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [gülistānuñ, -uñ]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi **gülistāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [gülistāne, -e]*

Lāle-ruḫlar şūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl / İy ḥazān görmiş göñül olduñ **gülistān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [gülistān,]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿIşḳ bülbüllerine tāze **gülistāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [gülistāndur, -dur]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Şaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir **gülistāndur** ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [gülistāndur, -dur]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī / Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ **gülistānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [gülistānın, -uñ]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler güllerle zeyn olmış **gülistāndur** göz üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [gülistāndur, -dur]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül **gülistāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [gülistāndan, -dan]*

gülistān: *Gül bahçesi. II Sevgilinin yurdu.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül **gülistāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [gülistāndan, -dan]*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki **gülistāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [gülistāndan, -dan]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara / Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş **gülistānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [gülistānı, -ı]*

gülistān: *Gül bahçesi II Sevgilinin yüzü.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu **gülistān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören / Ġam **gülistānında** açıl mış çiçekler şāḥ şāḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [gülistānında, -ı, -n, -da]*

gülistān: *(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār ü devr-i **gülistān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [gülistān,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya / Bezm içre lāle-ruḫlar ile **gülistān** gerek *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [gülistān,]*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler / Ger şimdi ḫarāb ise **gülistān** ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 6). [gülistān,]*

gülistān': *Gül bahçesi II aşığın yaralarla dolu göğsü, yüreği.*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam / Rengīn-laṭīfedür ki **Gülistān'e** yazmışa m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [gülistān'e,]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / Rengīn latīfedür ki **Gülistān'e** yazmışa m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [gülistān'e,]*

gülistānī: *Far. Güllük, gül bahçesi, gül tarlası. ("gülistân" lam'ın sükûnu, sin'in kesriyle de okunur).*

Ġonçe gibi açılup giymiş **gülistānī** ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [gülistānī,]*

gül-ʿizâr: *Gül yanaklı.*

İy **gül-ʿiẕār** biz saña ʿāṣıḳ degül miyüz / ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [gül-ʿiẕār,]*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy **gül-ʿiẕār** ḫaṭṭ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [gül-ʿiẕār,]*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ / ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy **gül-ʿiẕār** ḫaṭṭ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [gül-ʿiẕār,]*

gül-ʿizâr: *Gül yanaklı.*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol **gül-ʿizāre** ḳarşu / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [gül-ʿizāre, --e]*

güller aç-: *Güllerin açılması, çiçeklenmek.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür / Ṣūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [güller aç-, -ıl-, -dı]*

güller açılur: *Güllerin açılması, çiçeklenmek.*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim / Gülse **güller açılur** ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [güller açılur,]*

gül-nār: *Nar çiçeği.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı **gül-nāre** baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [gül-nāre, -e]*

gül-reng: *Gül renkli, kırmızı.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar / Öyle **gül-reng** aġlaram ṣuçum

ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [gül-reng,]*

gül-ruh: *Gül yanaklı.*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [gül-ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]*

Geldi **gül-ruḫlar** hevāsından belālar başuma / Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [gül-ruḫlar, -lar]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*

Sīnem ol **gül-ruḫ** ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül yüzlü II gül yanaklı II güzel.*

İncinür āhumdan ol **gül-ruḫ** Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*

İncinür āhumdan ol **gül-ruḫ** Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklar, güzeller.*

Devr-i güldür iç diyü **gül-ruḫlara** / Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [gül-ruḫlara, -lar, -a]*

gülse güldür söylese bülbül: *Gülse güldür, konuşsa bülbül.*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī / Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [gülse güldür söylese bülbül,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Ruḫlaruñ bir tāze **gülşendür** açılmış sebzede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [gülşendür,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār ü **gülşenüm** / Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [gülşenüm, -üm]*

Aġladup cān bülbülin ġam **gülşeninde** zār ü zār / Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [gülşeninde, -in, -de]*

Veh ne **gülşendür** yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Gül bahçesi ‖ bahçe.*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi **gülşenler** yine / Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [gülşenler, -ler]*

gülşen: *Gül bahçesi, güllük gülistanlık.*

ʿIşḳ **gülşendür** bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [gülşen,]*

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet **gülşenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [gülşenin, -in]*

gülşen: *Gül bahçesi, gülistan.*

Veh ne **gülşendür** yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Gül bahçesi ‖ Sevgili'nin (kendisi, bulunduğu yer, makâmı).*

ʿIşḳ **gülşendür** bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl

aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir
añma cennet **gülşenin** /
Billāh iy vāʿiẓ niçe
efsāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [gülşenin, -in]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle
ḫayādan ḳızarur / ʿArż-
ı ʿārıż idicek nāz
ile **gülşende** ḫabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [gülşende, -de]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Oḳısam bülbül
gibi **gülşende** medḥin
laʿlüñüñ / Şevḳden bir
ġonçenüñ ḳalmaz
girībānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [gülşende, -de]*

gülşen: *(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.*

Gülşende ġonçeye aġız
açdurmamaġ içün /
Almış eline gül gibi
oḳur kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [gülşende, -de]*
Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez / İy
Muʿīdī bülbüle **gülşen**
gelür gülsüz
ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [gülşen,]*
Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür
açılmış sebzede /
Sebzedür **gülşende** bit
miş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [gülşende, -de]*
Cilve idüp gerçi
kim **gülşende** ḫandān
oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-
i cemālüñden perīşān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [gülşende, -de]*
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende /
Eger nāz
ile **gülşende** ḫırāmān
olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [gülşende, -de]*

gülşen: *(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.*

Güllerle dīde **gülşeni** zeyn
oldı ser-be-ser /
Beñzüm egerçi berg-i
ḫazāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [gülşeni, -ī]*

gülşen: *Far. Gül bahçesi.*

Varmaz
iseñ **gülşene** pīşüñde
külḫān gül gibi / Nūr-ı
vaṣlın görmez iseñ nār-
ı hicrān
ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [gülşene, -e]*

gülşen- var-: *(Beyitte) gül bahçesine gitmek kastedilmiştir.*

Gülşene varmaġa yoḳtur
iḥtiyācum kim baña /
Dāġ-ı sīnem lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [gülşen-var-, -ma, -ġa]*

gülşen-i dil-: *Gönlün gül bahçesi.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin / Sīne-i
mecrūḥuma urduḳça
ġamzeñ
yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [gülşen-i dil-, --de]*

gülşen-i ḫüsn: *Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.*

Çoḳ serv yine **gülşen-i ḫüsn** içre velīkin / Bir
sencileyin sīb-ẕeḳan
ġonçe-leb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [gülşen-i ḫüsn,]*

gülşen-i ʿışḳ-: *Aşkın gül bahçesi.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā
çeşm-i ḫūnīnüm
benüm / Lāledür gūyā
içinde ʿaks-i ḫālüñ
dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [gülşen-i ʿışḳ-, -uñ, --da]*

gülşen-i kūy-: *Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād
eylesem iy lāle-ruḫ /
Gülşen-i kūyuñda
mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [gülşen-i kūy-, -uñ, --da]*

gülsitān: *Bahçe, gül bahçesi.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın /
Olupdur aḫker-i
gülden ser-ā-
ser **gülsitān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [gülsitān,]*

gülsitān: *Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā **gülsitāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [gülsitāndur, -dur]*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar / Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā **gülsitāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [gülsitāndur, -dur]*

gülsitān: *Gül bahçesi.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış **gülsitān** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [gülsitān,]*

gülsitān ol-: *Gül bahçesine dönmek, gül bahçesi haline gelmek.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [gülsitān ol-, -ur]*

gülsüz: *Gül çiçeği II sevgili.*

Ben öldüm ol yüzi **gülsüz** bahārı n'eyleyeyin / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [gülsüz,]*

gülsüz: *Gülden ayrı; sevgiliden ayrı.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez / İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür **gülsüz** ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [gülsüz,]*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen **gülsüz** gülzār-ı cinândan ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [gülsüz,]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū ile **gülzār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [gülzār,]*

Ruḫlaruñ **gülzār** ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür / Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [gülzār,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿālemde **gülzār** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [gülzār,]*

gülzār: *Gül bahçesi ‖ bahçe.*

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan / Şeref virmez mi **gülzāre** aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 4). [gülzāre, -e]*

Nāz ile **gülzāre** ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [gülzāre, -e]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña / Ḫārı çoḳ **gülzār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [gülzār,]*

gülzār: *Gülbahçesi.*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil **gülzārınuñ** / Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 2). [gülzārınuñ, -ı, -n, -uñ]*

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bülbül-i āşüfteyem **gülzārı** sens üz n'ideyüm / Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 2). [gülzārı, -ı]*

gülzār: *Gül bahçesi. || Sevgilinin güzel yüzü.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi geçdi günüm **gülzārsuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [gülzārsuz, -suz]*

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bir belā **gülzārıdur** hecrüñde sīnem ṣaḫnı kim / Tāze süsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [gülzārıdur, -ı, -dur]*

gülzār: *Gül bahçesi II sevgili.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü **gülzārum** budur *(Ka*

lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [gülzārum, -um]

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan / Varmasun **gülzāre** ṣol bülbül ki efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [gülzāre, -e]*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın / Varalı **gülzāre** serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [gülzāre, -e]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam **gülzāre** kim / Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [gülzāre, -e]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben **gülẕārdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [gülẕārdan, -dan]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*

Ruḥlaruñ **gülzārın** anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [gülzārın, -ın]*

Gülzārı n'iderdüm almasaydum / Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2). [gülzārı, -ı]*

Lālelerdür fitne **gülzārında** yir yir açılur / Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [gülzārında, -ı, -n, -da]*

gülzār: *Gül bahçesi.*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde-ḥālem tāze **gülzārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [gülzārumdur,]*

gülzār: *Gül bahçesi, gülşen.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm **gülzārı** zīnet bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [gülzārı, -ı]*

gülzār-ı: *Gül bahçesi.*

Zīnet-i **gülzār-ı** ṣaḥrā gül midür bülbül midür / Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [gülzār-ı,]*

gülzār-ı cemālüñde: *Güzel yüzünün gül bahçesi.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / **Gülzār-ı cemālüñde** ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [gülzār-ı cemālüñde, -de]*

gülzār-ı cennet: *Cennet gül bahçesi.*

Ruḫlaruñ **gülzār-ı cennet** olduġıçün ʿāṣıḳa / Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [gülzār-ı cennet,]*

gülzār-ı cennet: *Cennetin gül bahçesi.*

Ruḫlaruñ **gülzār-ı cennet** olduġıçün ḫüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [gülzār-ı cennet,]*

gülzār-ı cinān-: *Cennet bahçeleri.*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [gülzār-ı cinān-, --dan]*

gülzār-ı ġamda: *Keder gül bahçesi.*

Yaşum **gülzār-ı ġamda** āba beñzer / Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [gülzār-ı ġamda,]*

gülzār-ı ʿışḳ-: *Aşkın gül bahçesi.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [gülzār-ı ʿışḳ-, --a]*

gülzār-ı mahabbetdür: *Aşkın*

gülbahçesi.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [gülzār-ı maḥabbetdür, -dür]*

gümān gel-: *Şüphelenmek, kuşkulanmak.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [gümān gel-,]*

gümüş: *Gümüş.*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar **gümüş** bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [gümüş,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / Yoluñda zer yirine cān ü başın nis̲ār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [gümüş,]*

gümüş sāġer: *Gümüş Kadeh.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde **gümüş sāġer** ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [gümüş sāġer,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz **günde** eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [günde, -de]*

gün: *Güneş.*

Naẕm-ı pervīn görinür ẕerrede **gün** gibi ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [gün,]*

Ebr-i zülfüñ **gün** yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [gün,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / **Gün** gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [gün,]*

Her **gün** altunlu giyüp seyr itdügiçün **gün** gibi / Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 3). [gün,]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen **gün** gibi māhuñ daḫi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [gün,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān **günleri** / Cānum ur ger añma billāh ol perīşān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [günleri, -ler, -i]*

gün: *Gün, zaman.*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki **günüm** geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [günüm, -üm]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña / Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [günleri, -ler, -i]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [günleri, -ler, -i]*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdüginçe katlüme / Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgün giyer ḳan **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [günleri, -ler, -i]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān **günleri** / Cānum ur ger añma billāh ol perīşān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [günleri, -ler, -i]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir **gün** müşerref gerçi kim / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [gün,]*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek **günler** olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [günler, -ler]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur / Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 2). [günleri, -ler, -i]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [günleri, -ler, -i]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār / Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān **günleri** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [günleri, -ler, -i]

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa ṣāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān **günleri** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [günleri, -ler, -i]*

gün: *Zaman, vakit.*

Geçürürsem **günümi** ṭañ degül eyvāy ile kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [günümi, -(ü)m, -i]*

Egerçi ṣām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu **günlerde** baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [günlerde, -ler, -de]*

Tīz **günde** yile varsun göreyin āb ü gilüm / Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [günde, -de]*

Ḥālet-i ṣevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim / Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [günleri, -ler, -i]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [günleri, -ler, -i]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ ṣeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [günleri, -ler, -i]*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān **günleri** / ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [günleri, -ler, -i]*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān **günleri** / ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [günleri, -ler, -i]*

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül / Bülbüle ġulġul añdurur yaz **güninüñ** seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [güninüñ, -i, -nün]*

gün: *Gün.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş **gün** çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [gün,]*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir **gün** ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [gün,]*

gün: *Gün, zaman, vakit, an.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda **günüm** / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [günüm, -üm]*

gün: *Gün.*

Niçe **gündür** kim varup ol ḫüsn ṣāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [gündür, -dür]*

gün: *1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne **güni** aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [güni, -i]*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [güni, -i]*

gün: *(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) bu zaman parçasının belli bir olayı göstereni.*

Dem-be-dem ġam **günlerinde** yanu mı bekler ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [günlerinde, -lerinde]*

gün: *Gün, güneş, aydınlık, parlak.*

Ḳarşudan **gün** gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [gün,]*

gün: *Güneş / Parlak, aydınlık.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen **gün** gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gün,]*

gün: *Gün II Zaman.*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā / Kim giceñ ḳadr ü **günüñ** nevrūz- ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [günüñ, -üñ]*

gün: *Belirsiz zaman dilimi.*

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā tīz **günde** eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [günde, -de]*

gün: *Güneş; Aydınlık, parlaklık.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen **gün** gibi / Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [gün,]*

gün: *Apaçık; belli.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı **gün** gibi / Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [gün,]*

gün: *Aydınlık, nur.*

Māh-ı tābān idemez **gün** yüzlü cānān ile baḫs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [gün,]*

gün: *Bugün.*

Dün ü **gün** başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [gün,]*

gün: *Gün, vakit.*

Ġam nārına yanup **güni** eyvāy ile geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [güni, -i]*

gün: *Gün, dönem.*

Ḳanı ol **günler** ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [günler, -ler]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi; zaman, vakit, dönem.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her **güni** bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [güni, -i]*

gün: *Güneş, gündüz.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim / Rūşen itdüm **gün** gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [gün,]*

gün: *Apaçık; belli. II Güneş.*

İy perī ṭutsañ n'ola **gün** gibi devrānı dürüst / Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [gün,]*

gün: *Belirsiz bir zaman, an, vakit.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi geçdi **günüm** gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [günüm, -üm]*

gün: *Güneş.*

Dil-i sevdā-zedemüñ **güni** ṭoġar görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [güni, -i]*

gün: *An, vakit, zaman.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ **güni** / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [güni, -i]*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [günde, -de]*

gün: . *Zaman, gün.*

Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz **gününde** ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [gününde, -ün, -de]*

gün: *Gün, güneş.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [gün,]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / **Gün** gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [gün,]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ / Bī-bedeldür **gün** gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [gün,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim / **Gün** gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [gün,]*

Pertev-i ruḫsāruñı **gün** gibi rūşen gösterür / Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [gün,]*

gün: *(Sevgilinin) güneş gibi parlak, güzel (yüzü).*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [gün,]*

gün: *(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.*

Güni **gün** ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [gün,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [gün,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm / Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [gün,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [gün,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [gün,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [gün,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir **gün** / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [gün,]*

gün: *(Bütün) Gün II Belirsiz zaman dilimi.*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir **gün** / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [gün,]*

gün: *An, vakit, zaman.*

ʿīş ü ʿişret **günleri** ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [günleri, -ler, -i]*

Göñlüm bahār **günleri** açılmasun mı kim / Olmış hevā latîf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [günleri, -ler, -i]*

gün: *(Bir) Gün. Belirsiz zaman dilimi.*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [gün,]*

gün gibi: *Âşikar, ortada.*

Gizler Muʿīdī gerçi seni sevdügin velī / Hīç örtülür mi **gün gibi** çün āşkāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [gün gibi,]*

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp / Ḥasb-i ḥāli **gün gibi** çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [gün gibi,]*

gün gibi: *Açık, ortada.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya / Ara yirde **gün gibi** besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [gün gibi,]*

gün gibi: *Güneş gibi.*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler / İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [gün gibi,]*

gün gibi rūşen kılur: *Gün gibi ortaya çıkma, ayan beyan olmak.*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim / **Gün gibi rūşen ḳılur** āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

21, Beyit 3). [gün gibi rūşen ḳılur, -ur]

gün gün: *Günden güne.*

Gün gün efzūn oldı ẕaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [gün gün,]*

gün mi göster-: *Rahat yüzü göstermemek, dert ve sıkıntı içinde yaşatmak.*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ / ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [gün mi göster-, --ür]*

gün toġdı: *Güneş doğmak.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / **Gün ṭoġdı** mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [gün ṭoġdı,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / Başuma **gün ṭoġdı** niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [gün ṭoġdı,]*

gün tutul: *Ayın, yer ile güneş arasına girmesinden dolayı güneşin yeryüzünden kararmış olarak görünmesi; sevgilinin yanağındaki ışıltının görünmemesi.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [gün ṭutul, -ma, -sı]*

gün yüz: *Güneş gibi parlak yüz.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [gün yüz, -üñ]*

gün yüz: *Güneş gibi yüz.*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [gün yüz,]*

gün yüzüñ: *Güneş gibi yüz.*

Ne kerāmetdür bu kim **gün yüzüñ** añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [gün yüzüñ,]*

gün yüzüñ: *Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [gün yüzüñ, -üñ]*

günāh: *Suç, Allah katında yasaklanan şey.*

Öldür **günāh** yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim / Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [günāh,]*

günāh: *Suç, kabahat, hata.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur **günāhı** kimse nüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [günāhı, -ı]*

gün-be-gün: *Günden güne.*

Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı / Māh-ı nevdür **gün-be-gün** efzūn olur ġarrālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 1). [gün-be-gün,]*

günde]: *Bir günde; güneşte, güneş karşısında; her gün, sürekli II sevgilinin karşısında.*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur / [Yanduḳda **günde]** mā r-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [günde],]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

Zār idüp **günden güne** ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [günden güne,]*

gündüz: *Gündüz.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / Veh ki tīre-şām olupdur **gündüzüm** ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [gündüzüm, -üm]*

güneh: *Günah.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol **günehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [günehüñ, -üñ]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur **günehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [günehüñ, -üñ]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur **günehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [günehüñ, -üñ]*

güneh: *Günah, suç, hata.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem / Bu **günehdendür** siye h-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [günehdendür,]*

güneş: *Güneş.*

Mesʿūd olurdı ṭālīʿ-i naḫsum **güneş** gibi / Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [güneş,]*

güneş: *Güneş // Parlak, aydınlık.*

Kendin atar ṭop olup ortaya ṣevḳ ile **güneş** / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [güneş,]*

güneş: *1. Güneş 2. Sevgili.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar **güneş** / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [güneş,]*

ġurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma .*

Baḫt yār olmadı **ġurbet** iḫtiyār itsem gerek / Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [ġurbet,]*

ġurbet: *(Ar.) Yabancı memleket, yad el II. Memleketinden uzak olma, vatanından ayrı yaşama hâlinin verdiği duygu, gariplik, yabancılık.*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi **ġurbetde** bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [ġurbetde, -de]*

ġurbet: *Ar. Yabancı memleket, yad el.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi **ġurbetde** perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [ġurbetde, -de]*

ġurbet: *Bir kimsenin memleketinden başka yer, yabancı diyar.*

Lāleler güller açılsa eglenür gönlüm velī / Baña **ġurbet** ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [ġurbet,]*

Çoḳ aña kūyuñda gönlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi **ġurbet** çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [ġurbet,]*

ġurbet ʿālemin: *Gurbet alemi.*

Lāleler güller açılsa eglenür gönlüm velī / Baña **ġurbet** ʿ**ālemin** bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [ġurbet ʿālemin,]*

güş: *Far. 1. Kulak, üzn.*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur / Sīm-berler **güşı** naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [güşı, -ı]*

güş: *Kulak.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür / Baş egüp **güşına** ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [güşına, -ına]*

güş: *Dinleme, kulak verme.*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin **güş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [güş,]*

Gül gibi ḫandān olur **ġüş** itse āhum ol ṣanem / Güyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [ġüş,]*

gūş idüp: *Dinlemek.*

Geldi aġzum dadı lafẕ-ı ābdāruñ **gūş idüp** / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [gūş idüp,]*

güşāde: *Far. 1. Açık, açılmış.*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż **güşāde** kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [güşāde,]*

güşāde: *Ferah, şen, Açılmış, açık.*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż **güşāde** zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [güşāde,]*

ġussa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.*

Ḥaddi yoḳdur **ġuṣṣamuñ** bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [ġuṣṣamuñ, -+muñ]*

ġussa: *Keder.*

İy Muʿīdī her demi yüz **ġuṣṣa** ṣāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [ġuṣṣa,]*

ġussa: *Gam, keder, tasa.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār **ġuṣṣaya** uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [ġuṣṣaya, -ya]*

ġuṣṣa: *Gam, keder, hüzün, tasa.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ **ġuṣṣasuz** ḳoma z beni / Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [ġuṣṣasuz, -suz]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun / Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [ġuṣṣaña, -ñ, -a]*

ġussa: *Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / **Ġuṣṣadan** bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [ġuṣṣadan, -dan]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [ġuṣṣadan, -dan]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü **ġuṣṣa** çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ġuṣṣa,]*

ġussa: *(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [ġuṣṣadan, -dan]*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī **ġuṣṣadan** / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [ġuṣṣadan, -dan]*

ġussa- dāġ-: *Derdinin Yarası.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp / Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [ġuṣṣa-dāġ-,]*

ġuṣṣa derd-devāsı: *Keder derdinin devası.*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür / Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [ġuṣṣa derd- devāsı, -nüñ]*

güstahāne: *Küstahça II edepsizce.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden böyle **güstāḫāne** söyle rsin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [güstāḫāne,]*

güyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa **güyā** seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [güyā,]*

gūyā: *Sanki, âdeta.*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni / Ẓulm idüp **gūyā** düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, âdeta.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür **gūyā** ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, galiba, adeta.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür **gūyā** ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, güya.*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi **gūyā** / Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, adeta.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur **gūyā** ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [gūyā,]*

gūyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*

Ṣanʿatini ʿarż ider **gūyā** bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [gūyā,]*

gūyā: *(Fars.) Sözde, sanki.*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm / **Gūyā** ki akçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [gūyā,]*

gūyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür **gūyā** içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [gūyā,]*
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre **gūyā** müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [gūyā,]*
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür başladı **gūyā** ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [gūyā,]*
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye **gūyā** ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [gūyā,]*
Ṭūtī-i **gūyā** gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [gūyā,]*
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur **gūyā** ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [gūyā,]*
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi **gūyā** ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [gūyā,]*
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i **gūyā** miş̲āli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [gūyā,]*
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / **Gūyā** ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [gūyā,]*
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i **gūyā** yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [gūyā,]*
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar / Maḥabbet mestidür **gūyā** ki ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [gūyā,]*
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider **gūyā** ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [gūyā,]*

güyālıġı: *Çok konuşmak.*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ **güyālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [güyālıġı,]*

güyālık: *Konuşan, söyleyen.*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş **güyālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [güyālıġuñ, -du]*
ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ /

Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider **gūyālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [gūyālıġuñ, -du]*

gūy-ı ġaltān: *Yuvarlanan top yapmak, hâline getirmek.*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına / Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [gūy-ı ġaltān, -dur]*

gūyiyā: *Gûyiyâ: Sanki.*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm **gūyiyā** / Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [gūyiyā,]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / **Gūyiyā** dizdüñ elüñle tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Sanki, âdeta.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına / **Gūyiyā** süglün ḳovar ardınca bir şāhīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Güya, sanki, sözde.*

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye / **Gūyiyā** bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Adeta, sanki.*

Gül bitirür **gūyiyā** bir serv-i nāz / Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur / **Gūyiyā** bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [gūyiyā,]*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / **Gūyiyā** zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [gūyiyā,]*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / **Gūyiyā** bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [gūyiyā,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / **Gūyiyā** ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [gūyiyā,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür **gūyiyā** peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [gūyiyā,]*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / **Gūyiyā** ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [gūyiyā,]*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı / **Gūyiyā** mevc urdı deryālar firāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [gūyiyā,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem / **Gūyiyā** bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [gūyiyā,]*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḫī **gūyiyā** / Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim **gūyiyā** / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [gūyiyā,]*

güzel: *Güzel, hoş.*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine / Bir **güzeldür** zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [güzeldür, -dür]*

güzel: *Güzel.*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā / Dād ṣol şīrīn lebüñden

iy **güzeller** ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Dilber.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın
yüzlü **güzeldür** ṣūḫ-ı şīrīnkār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [güzeldür, -dür]*

Açamaz
aġzın **güzeller** şekkerī n laʿlüñ görüp / Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ
gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [güzeller, -ler]*

güzel: *Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol **güzeller** şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Çekici, cazip kimse (özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum /
Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [güzel,]*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin / El-ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [güzel,]*

güzel: *Güzel. || Dilber.*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı **güzelde** var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [güzelde, -de]*

güzel: *Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā **güzeller** ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [güzeller, -ler]*

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir **güzel** / Her yiri ġarrā ḥuṣūṣā
kim **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī / **Güzellerde** ān ü melāḥat
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [güzellerde, -ler, -de]*

güzel: *Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm
iñen **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [güzel,]*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar
iñen **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [güzel,]*

güzel: *Çekici, câzip kimse (Özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdîye / Ṣīrīn'üñ işlerini bilür
kūhken **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [güzel,]*

güzel: *Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran; hoşa giden, beğenilen; ayıpsız, kusursuz.*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler / Ne didilerse hep **güzel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Dilber; sevgili.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir **güzel** / Her yiri ġarrā ḥuṣūṣā
kim **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *1.Göze ve kulağa hoş gelen. 2.Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş **güzel** ʿunnā ba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [güzel,]*

güzel: *Çekici olma durumu II Sevgililer.*

Āhenīn-dildür **güzeller** āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

71, Beyit 6). [güzeller, -ler]

Dil **güzeller** zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [güzeller, -ler]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile **güzeller** bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen **güzeller** şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [güzeller, -ler]*

güzel: *Güzel, hoş (kimse) manasında adlaşmış sıfat.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme / **Güzeller** pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [güzeller, -ler]*

güzel: *Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol **güzeller** şāhına / Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [güzel,]*

güzel: *Güzel, hoş kimseler.*

Yār iken iy dil **güzeller** oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [güzeller, -ler]*

güzel: *Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı; güzel kız veya kadın.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm **güzellerin** / El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [güzellerin, -ler, -in]*

güzel: *Göze hoş gelen, hayranlık uyandıran.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet **güzeldür** gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [güzeldür, -dür]*

güzel: *Çekici, cazip kimse (Sevgili).*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten **güzel** / Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Dilber. || Sevgili.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre **güzel** sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [güzel,]*

güzel: *Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū **güzeller** çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [güzeller, -ler]*

güzel: *Çekici, cazip kimse.*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten **güzel** / Sensin yüzümi cevr ile altun iden **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Çekici, cazip kimse.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen **güzeller** şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *"Güzel, hoş" anlamında sıfat.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre **güzel** mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [güzel,]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline oldı **güzel** sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [güzel,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [güzel,]*

Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim /
Olmış hevā latīf ü ṣu
ġarrā
çemen **güzel** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [güzel,]*
Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi /
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb
āfet
dehen **güzel** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [güzel,]*
Gül gibi göñlüm açubanı
ṣaḫn-ı bāġa gel / Bu
dem ki ġonçe nāzük
olupdur
semen **güzel** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [güzel,]*

güzel: *Göze hoş görünen, alımlı. II Sevgili.*

Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten **güzel** / Yoḳdur
nazīri ʿālem içinde
iñen **güzel** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *"Güzel, hoş" anlamında sıfat.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ /
Ḳāmet yüce miyān ise
ince
dehen **güzel** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [güzel,]*
İy ḳaşları kemān
ü **güzel** Muṣṭafā'cıġum
/ Ḳurbānlar olduġım
ṣanem-i bī-
vefācıġum *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.*

İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten **güzel** / Sensin
yüzümi cevr ile altun
iden **güzel** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [güzel,]*
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-
eşkümde yaraşur /
Bitse kenār-ı cūda olur
nāreven **güzel** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [güzel,]*
Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim /
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-
ten **güzel** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [güzel,]*

güzel: *"Güzel sevgili" anlamında adlaşmış sıfat.*

Bir **güzel** sever yine dil /
Lāle-rūy ü ġonçe-
dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [güzel,]*

güzellen: *Güzelleşmek .*

Sen **güzellendükce** arturdu
ñ cefā vü cevrüñi /
Dilber olmaḳdan
meger kim bī-
vefālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [güzellendükce, -dükce]*

güzeller: *Çekici, alımlı kimse.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul
yazıpdur ḳapuña /
Sen **güzeller** şāhını
serv-i ḳabā-pūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [güzeller,]*
Ṭurduġı
yirde **güzeller** maḥv
olur yılduz gibi /
Nāgehān ʿarż itse ol
mihr-i cihān-ārā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [güzeller,]*

güzeller

ʿışḳı: *Güzeller aşkına, güzeller için.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ
güzeller ʿışḳını / İy
Muʿīdī yoḳ mıdur
pāyānı bu
şeydālıġuñ *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [güzeller ʿışḳı,]*

güzellerden: *Güzel, dilber, sevgili.*

İy Muʿīdī gice gündüz
durmayup ḳan
aġlamaḳ / Kendü
kendüñden midür
yoḫsa **güzellerden** mid
ür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [güzellerden, -ler, -den]*

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. II Sevgili.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr
ideşāyed yanaġuñ / Bu
cihāndur **güzelüm** her
gicenüñ gündüzi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [güzelüm,]*

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye meylüñ var ise
/ Gül-i
tersin **güzelüm** gel
berü baş üzre
yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [güzelüm,]*

güzer: *Geçilen yer, geçme, geçiş.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden
uġradı göñlüme / Bir
siḥr okıdur eyler iki
şīşeden **güzer** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [güzer,]*

ġabġab: *Ar. Çene altı.*
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ
göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān
oynamaḳda şūḫlar
çālāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [ġabġab,]
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop
alamazdı **ġabġabuñ**
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 11). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġabġab: *Gabgab, sevgilinin çene altı demektir. Burada ise sevgilinin kendisi kastedilmiştir.*
Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [ġabġabuñ, -uñ]

ġabġab: *Çene altı. II Sevgilinin gerdanı.*
Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [ġabġabuñ, -uñ]

ġabġab: *(Sevgilinin) Çene altı.*
Ārzū-yı **ġabġab** ü zülfüñle
her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı
ḥüsne ṭop ü çevgān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [ġabġab,]

ġabġab: *(Ar.) Çene altı, gerdan.*
Caʿd-ı zülfüñ **ġabġabuñ**
üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 5). [ġabġabuñ, -uñ]

ġadr: *Zulüm, cevr, haksız muamele.*
Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne **ġadr**
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ġadr,]
Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne **ġadr**
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ġadr,]

ġāfil: *Ar. Dikkatsiz, dalgın.*
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe
zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki **ġāfil**
niçe miskīni azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [ġāfil,]

ġāfil yiler: *Boşu boşuna koşturup durmak.*
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben
Daḥi **ġāfil yiler** it gibi
ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [ġāfil yiler, -er]

ġaflet: *Farkında olmama hali, bilinçsizlik.*
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden
açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden
daḥi **ġaflet** gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [ġaflet,]

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*
Sīnemde **gāh** göñlüm geh
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u
derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [gāh,]
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī
bīm-i hicrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 14). [gāh,]
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [gāh,]
Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir
yüz ḳarası ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 11). [gāh,]

gāh: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.*
Dil müjeñ tīrin diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb **gāh** ol niyāz
eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [gāh,]

gāh: *Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.*
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın
gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḥi
başḳa bir belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [gāh,]*

gāh: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı, bazen, ara sıra.*
Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [gāh,]

gāh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*
Gāh oda ṣalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [gāh,]

Gehī eyyām-ı vuṣlat **gāh** fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [gāh,]

Gāh yanuña senüñ sāye geçer **gāh** ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [gāh,]

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [gāh,]

Zār idüp **gāh** aġladur **gāh** iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [gāh,]

Zār idüp **gāh** aġladur **gāh** iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [gāh,]

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur **gāh** ḫandān **gāh** giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [gāh,]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur **gāh** ḫandān **gāh** giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [gāh,]*

gāh: *"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.*

Gāh girye **gāh** nā-gāh maḥabbet **gāh** ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [gāh,]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [gāh,]*

Gāh girye **gāh** nā-gāh maḥabbet **gāh** ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [gāh,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü **gāh** inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [gāh,]*

Gāh nāle **gāh** girye **gāh** miḥnet **gāh** ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [gāh,]

Gāh nāle **gāh** girye **gāh** miḥnet **gāh** ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [gāh,]

Gāh nāle **gāh** girye **gāh** miḥnet **gāh** ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [gāh,]

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [gāh,]

Bī-vefālar ādetidür **gāh** şīve **gāh** nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür **gāh** nāle **gāh** enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [gāh,]

Bī-vefālar ādetidür **gāh** şīve **gāh** nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür **gāh** nāle **gāh** enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [gāh,]

Bī-vefālar ādetidür **gāh** şīve **gāh** nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür **gāh** nāle **gāh** enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [gāh,]

Bī-vefālar ādetidür **gāh** şīve **gāh** nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür **gāh** nāle **gāh** enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [gāh,]

gāh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 12). [gāh,]

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise **gāh** mest **gāh** maḫmūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [gāh,]

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise **gāh** mest **gāh** maḫmūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [gāh,]

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil **gāh** cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 11). [gāh,]

gāh gāh: *Bazen, ara ara anlamında zarftır.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [gāh gāh,]*

gāh olur kim: *Bazen, kimi zaman olur ki.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [gāh olur kim,]*

gāh ü bī-gāh: *Yerli yersiz. Zamanlı zamansız.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdîden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [gāh ü bī-gāh,]*

gāhī: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü **gāhī** bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 14). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi **gāhī** Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [gāhī,]*

gāhī: *Bazen, ara sıra, zaman zaman.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni **gāhī** gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [gāhī,]*

gāhī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Dîde vü dilden degül ḥālī ḥayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü **gāhī** berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [gāhī,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü **gāhī** mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [gāhī,]*

ġāʾibin gönlüm: *Kayıp Gönül.*

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa gönlüm ġāʾibin
Dîde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 13). [ġāʾibin gönlüm,]*

ġālib: *Üstün, baskın.*

Yitdi **ġālib** vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [ġālib,]*

ġālib: *Galiba, herhalde, ihtimal ki.*

Yitdi **ġālib** vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [ġālib,]*

ġālib: *Üstün, baskın, güçlü.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḥaste-gönlüm ḥālini
Żaʿfı ṣol vech ile **ġālibdür** ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [ġālibdür, -dür]*

Żaʿfı **ġālibdür** Muʿīdī-ḥastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 17). [ġālibdür, -dür]*

ġālib: *Üstün gelme, yenme.*

Beni itmezdi **ġālib** böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 7). [ġālib,]*

ġalṭān ol-: *Yuvarlanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [ġalṭān ol-, --du, --gım]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Sīnemde gāh gönlüm geh cān yanar **ġamuñla**
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [ġamuñla, -uñ, -ile]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ġam,]*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [ġam,]*

Aġladup cān bülbülin **ġam** gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 9). [ġam,]*

Źerre iseñ **ġam** degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [ġam,]*

İy Muʿīdī **ġam** degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [ġam,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ **ġamı** cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [ġamı, -ı]*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc

İy Muʿīdī **ġam** saña
yitmez mi niʿmet **ġam**
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 10). [ġam,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 13). [ġam,]*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 7). [ġam,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim
Ṭurmadan **ġam** ṭaşın urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 6). [ġam,]*

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 3). [ġam,]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem **ġam** degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [ġam,]*

Dilde geh **ġam** var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [ġam,]*

Çāk olup **ġamdan** ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḫasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 5). [ġamdan, -dan]*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü **ġamda** görmeyen ṣeydā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 14). [ġamda,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü **ġam** beni ḫüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [ġam,]*

İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ **ġamı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 2). [ġamı, -ı]*

Bilüñ gibi beni **ġam** bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa,.*

Cigerdedür bir ucı **ġam** ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [ġam,]*

Öldürüp ḳurtarsa **ġamdan** tīr-i ḫasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 1). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder.*

Zülf ü ruḫsāruñ **ġamında** ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 5). [ġamında, -ında]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ **ġamından** ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 9). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Dertsiz, kaygısız.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise **bī-ġam** ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 4). [bī-ġam,]*

ġam: *Keder, tasa, kaygı, dert.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ **ġamıyle** yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [ġamıyle, -ı, -(y), -le]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Bir vefā bulmaz **ġamından** yıḳılupdur ḫātırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *Aşkın neden olduğu tasa, sıkıntı, keder.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [ġam,]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki **ġam** sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ġam,]*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa **ġam** degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [ġam,]*

Sāḳiyā dünyā **ġamın** bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı

mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [ġamın, -ı, -n]*

ġam: *Dert, keder, hüzün.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ġam,]*

ġam: *Ar. Kaygı,tasa,keder,iç darlığı.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ġam,]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem **ġamdan** āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Acı, keder.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [ġam,]*

ġam: *Dert ve sıkıntıdan dolayı.*

Her ne deñlü pīr ise **ġamdan** Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Aşkın neden olduğu keder, üzüntü.*

Çeşm-i ser-mestüñ **ġamından** çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Dert, keder. II Sevgilinin aşk derdi.*

Sīnem ol gül-ruḫ **ġamından** şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Ebr-i zülfüñ **ġamında** nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ġamında, -ın, -da]*

Merdümleri şanma ki **ġamum** sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ġamum, -um]*

Ruḫuñ **ġamında** lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [ġamında, -ın, -da]*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 7). [ġam-ı, --ı]*

Āzādedür zamāne **ġamından** söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 9). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña **ġamdur** hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [ġamdur, -dur]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem **ġamuñla** pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 2). [ġamuñla, -uñ, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

İtsem ne var **ġamuñla** ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [ġamuñla, -uñ, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Yaşum dökdi göñülüme **ġamuñ** ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [ġamuñ, -uñ]*

ġam: *(Sevgilinin aşkının verdiği) dert, keder.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur **ġamuñdan** baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 13). [ġamuñdan, -(u)ñ, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem **ġamdan** içinde

ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [ġamdan, -dan]

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime **ġam** zimān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [ġam,]

Çenber-i zülfüñ **ġamından** ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [ġamından, -ın, -dan]

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [ġamuñ, -uñ]

Zülf ü ruḫsāruñ **ġamından** ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [ġamından, -ın, -dan]

Sāḥil-i vaṣluñ **ġamından** iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 11). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam: *(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül **ġamını** söylemeg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [ġamını, -ı, -n, -ı]*

ġam: *(Ar.) Acı, keder, üzüntü.*

ʿīş ü nūş it **ġam** yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [ġam,]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı **ġamum**
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 9). [ġamum, -um]*

Her ne deñlü akçeler döksem ḥisāb olmaz **ġamum**
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [ġamum, -um]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü **ġamum**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 14). [ġamum, -um]

ġam: *(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu **ġamdan** niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [ġamdan, -dan]*

Giden ʿadem diyārına **ġam** yir mi zād içün
Derd ü **ġam** ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 11). [ġam,]*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya **ġam** beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ġam,]*

Zār olup **ġamdan** yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 13). [ġamdan, -dan]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce **ġam**
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [ġam,]

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü **ġam**
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [ġam,]

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [ġam,]*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş **ġamdan** derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [ġamdan, -dan]

İḫyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü **ġam** ü derde giriftārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [ġam,]

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [ġamdan, -dan]*

İşidüp il ṭaʿnesin **ġamdan** helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 11). [ġamdan, -dan]

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [ġam,]

Öldürse **ġam** degül bizi yoluñda **ġam** senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [ġam,]

ʿĀşıḳ öldürse ne **ġam** bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider güyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [ġam,]

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum **ġam** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [ġam,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ bana **ġam** gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz **ġam** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [ġam,]*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ bana **ġam** gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz **ġam** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [ġam,]*

İy Muʿīdī **ġam** sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 13). [ġam,]

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [ġam,]*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden **ġam** bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 2). [ġam,]*

Daḫı **ġam** naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [ġam,]*

Dem-be-dem **ġam** günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 9). [ġam,]*

Şām-ı zülfüñ **ġam** degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 15). [ġam,]*

Bī-vefā yārā **ġam** ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [ġam,]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı **ġam** nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 10). [ġam,]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet **ġam** seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 2). [ġam,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr añа kim **ġam** cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [ġam,]*

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 6). [ġam,]*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye **ġam** gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 13). [ġam,]*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 8). [ġam,]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh **ġam**
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [ġam,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse **ġam** şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 12). [ġam,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden **ġam**
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 13). [ġam,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür **ġam**
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 11). [ġam,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün **ġamdan** fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 6). [ġamdan, -dan]*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda **ġam** göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 3). [ġam,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde **ġam** degül şükr añа kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̲ār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [ġam,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [ġamdan, -dan]*

Yaḳın olmayan **ġam** ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr

olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [ġam,]

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [ġam,]

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü **ġam** ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [ġam,]*

Vaḳt oldı ki **ġam** şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 1). [ġam,]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün **ġam** demrenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [ġam,]

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma **ġamdan** bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 13). [ġamdan, -dan]

Ḫaste-dil **ġamdan** uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 5). [ġamdan, -dan]

Merhem añma kim **ġam** oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [ġam,]

ġam: *(Ar.) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ **ġamın** aṣarlar ise ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 7). [ġamın, -ıñ]

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh **ġam**
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [ġam,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū **ġamında** ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḥadeng-i āh ü zārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [ġamında, -ın, -da]

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Ne hümāsın kim daḥi üstüme sāye ṣalmadın Ḳurtarup ʿālem **ġamından** fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 4). [ġamından, -ın, -dan]*

ġam çekme: *Gam çekmek: Kederlenmek, üzülmek.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 26). [ġam çekme,]*

ġam çekmek: *Üzülmek, tasalanmak, kaygılanmak.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl Yanduḳca āteş üzre daḥi zer eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [ġam çekmek,]

ġam çeşme-: *Gam çeşmesi.*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [ġam çeşme-, --si, --dür]

ġam degül: *Zararı yok II dert değil.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe **ġam degül**
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [ġam degül,]

Öldürse **ġam degül** bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [ġam degül,]

ġam degül: *Ne önemi var II zararı yok.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse **ġam degül**
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [ġam degül,]

ġam degül: *Önemsememe, kederlenmeme anlamına gelen bir söz.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [ġam degül,]

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, aldırma.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī **ġam degül**
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [ġam degül,]

ġam gülzār-: *Gam bahçesi.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 10). [ġam gülzār-, -ı]

ġam ḫumārından: *Keder sersemliği.*

Sāḳiyā bu **ġam ḫumārından** ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [ġam ḫumārından, -n, -dan]*

ġam kalʿa-: *Gam kalesi. II Gönül.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [ġam ḳalʿa-, -sı, -n]

ġam kemānı-: *Gam kemanı.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [ġam kemānı-, --n]

ġam nār-: *Gam ateşi.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [ġam nār-, -ı, -na]

ġam risāle-: *Gam ve kederden bahseden risaleler.*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 2). [ġam risāle-, -si, -ni]

ġam şāh-: *Gam padişahı.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [ġam şāh-, -ı, -dur]

ġam şemʿi-: *Gam Mumu.*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 13). [ġam şemʿi-, -ne]

ġam sipāhī-: *Gam, dert askeri.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 5). [ġam sipāhī-, -si]

ġam ü derd: *Dert ve keder.*

Bir dem **ġam ü derd** olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [ġam ü derd,]

ġam var: *Keder var.*

Sīnede **ġam var** yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [ġam var,]

ġam virür: *Üzüntü vermek, dertlendirmek.*

Ḥüsnüñ teferrücinde şaçuñ **ġam virür** dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [ġam virür,]

ġam yime-: *Üzülmemek.*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 13). [ġam yime-, -ñ]

ġam yimez: *Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine **ġam yimez** bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 10). [ġam yimez,]*

ġam yimezem: *Gam yememek, tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.*

Öldürdügüñe **ġam yimezem** çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [ġam yimezem, -z, -em]

ġam yimezem: *Dertlenmemek, kederlenmemek, tasalanmamak.*

Cān fedādur yoluña **ġam yimezem** öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 9). [ġam yimezem,]

ġam zaḫmı: *Gam yarası.*

İy kemān-ebrū beni **ġam zaḫmı** giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [ġam zaḥmı, --ı]

ġamda: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Burc-ı **ġamda** kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [ġamda, --da, -]

ġamgīn: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına **ġamgīn**
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [ġamgīn,]

ġamgīn: *Gamlı, kederli.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün **ġamgīn** ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [ġamgīn,]*

ġamgīn: *Gamlı, kederli, üzüntülü hâl.*

ʿĀşıḳuñ ger vire **ġamgīnligi** cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ġamgīnligi, -lig, -i]

ġam-güsār: *Dert ortağı, gam ve kederi def eden.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde **ġam-güsārumdur** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 10). [ġam-güsārumdur, -um, -dur]

ġam-hāne: *Keder evi II Gönül.*

İtmedüñ **ġam-ḫānemi** bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 5). [ġam-ḫānemi, -m, -i]

ġam-hāne: *Gam evi, gam yuvası//gönül.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile **ġam-ḫānesin**
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [ġam-ḫānesin, -si, -n]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ **ġam-ḫānesin**
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 9). [ġam-ḫānesin, -si, -n]

ġam-hāne: *Gam, keder evi. II Dünya.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir **ġam-ḫānedür** içi ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 2). [ġam-ḫānedür, -dür]*

ġam-hāne: *Gam evi, dert evi. II Âşığın dertli gönlü.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña **ġam-ḫāne** disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [ġam-ḫāne,]

Vaḳt oldı ki ġam ṣāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 2). [ġam-ḫāneme, -m, -e]*

ġam-ḫāne: *I. Gam yuvası. II. Dünya.*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 8). [ġam-ḫānesini, -si, -ni]

ġam-ı hecr: *Ayrılığın üzüntüsü.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [ġam-ı hecr, -üñ]*

ġam-ı hicrān: *Ayrılık acısı.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ **ġam-ı hicrān** ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 13). [ġam-ı hicrān,]

ġam-ı hicrān: *Ayrılığın kederi.*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 5). [ġam-ı hicrān, -ı]

ġam-ı ʿışḳ-: *Aşk derdi, gamı.*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [ġam-ı ʿışḳ-, -a]

ġam-ı ʿışk-: *Aşkın derdi, gamı.*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 1). [ġam-ı ʿışḳ-, --uña]

ġam-ı ʿışk-: *Aşkın gamı.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [ġam-ı ʿışḳ-, -uñ]

ġam-ı ʿışk: *Aşk derdi, gamı.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i **ġam-ı ʿışḳ** aralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [ġam-ı ʿışḳ,]

ġam-ı ʿışk-ı fülāndur: *Görülmemiş bir kara sevda.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẕuma didi **ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 10). [ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur, -dur]*

ġam-ı zülf-: *Sevgilinin saçından dolayı duyulan keder.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [ġam-ı zülf-, -üñ]*

ġam-ı zülf-: *Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 7). [ġam-ı zülf-, -üñ, --de]*

ġam-ı zülfüñle: *(Sevgilinin) saçının gamı.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ġam-ı zülfüñle, -üñ, -le]*

ġamından: *(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.*

Bir gül-i raʿnā **ġamından** öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 7). [ġamından,]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [ġamından,]*

Göñül mest olalı laʿlüñ **ġamından**
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 1). [ġamından,]*

ġamza başla-: *Kaş ve gözle bir şeyler anlatmak, dikkat çekmek.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [ġamza başla-, -sa]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 9). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış.*

Şeh-süvārum ki basar **ġamze** ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 1). [ġamze,]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Dil virelden **ġamzeñe** ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 3). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Göz ile **ġamzesi** mi ġamz ider ya ḥāl ü ḥaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [ġamzesi, -si]*

ġamze: *Sevgilinin süzgün yan bakışı.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [ġamzeden, -den]*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne **ġamzelerle** baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [ġamzelerle, -ler, -le]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer **ġamzedür** ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [ġamzedür, -dür]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde **ġamzeñsüz** niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 6). [ġamzeñsüz,]*

Söz yoḳ bu ḳaş u **ġamzeye** ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [ġamzeye, -ye]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın **ġamzelerle** dil-figār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 4). [ġamzelerle, -ler, -le]

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu **ġamzelerle** sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 3). [ġamzelerle, -ler, -le]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Gerçi iy **ġamze** cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [ġamze,]

Dil **ġamzeñi** gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [ġamzeñi, -ñ, -i]

Laʿlüñle **ġamzeñüñ** göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [ġamzeñüñ, -n, -üñ]

Tā ölince **ġamzenüñ** zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [ġamzenüñ, -n, -üñ]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince **ġamzeñi** Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 3). [ġamzeñi, -ñ, -i]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun **ġamzeden**
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [ġamzeden, -den]

Hey ne kāfirdür gözüñ kim **ġamzeden** ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [ġamzeden, -den]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup **ġamzelerüñ** ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [ġamzelerüñ, -ler, -üñ]

Ṣaf bağlayunca **ġamzesi** meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 3). [ġamzesi, -s, -i]

Göz ḳarardup **ġamzesi** ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 9). [ġamzesi, -s, -i]

Ḳanum içmek ḥarāmī **ġamzelerüñ**
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 5). [ġamzelerüñ, -ler, -üñ]

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan Ḳorḳaram **ġamzeñden** özge anda peykān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [ġamzeñden, -ñden]

ġamze: *Göz kırpma, gözle işaret yapma; süzgün bakış, naz ve işve ile göz süzerek bakma II etkili, yaralayıcı bakış.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [ġamzesi, -si]

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla **ġamzeñ**
Ceng āleti cümle var müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [ġamzeñ, -n]

ġamze: *Sevgilinin yan bakışı.*

Dōstum **ġamzeñ** süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [ġamzeñ, -ñ]

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Eksük olmaz dīdeden **ġamzeñ** ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [ġamzeñ, -ñ]

ġamze: *Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.*

Yine bir oḳ urdı **ġamzeñ** cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir

cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]

ġamze: *Bakış II Sevgilinin süzgün bakışı.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne **ġamze** āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [ġamze,]

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [ġamzeler, -ler]

ġamze: *(Sevgilinin) yan bakışı.*

Ġamzesi ġamza şuruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫzada biñ ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [ġamzesi, -si]

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [ġamzeñ, -ñ]*

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [ġamzeñ, -ñ]*

Āşıḳ öldürmekde **ġamzeñ** her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [ġamzeñ, -ñ]

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [ġamze-i, --i]

ġamze: *(Sevgilinin) yan bakışı.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna **ġamzeñ** tīr ü peykān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [ġamzeñ, -ñ]

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca **ġamzeñ** didi kim nişān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [ġamzeñ, -ñ]

ġamze: *Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 11). [ġamzelerle, -ler, -le]

ġamze: *(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.*

Kimedür bu **ġamze** diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [ġamze,]

Şāh-ı ḫüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür **ġamze** ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [ġamze,]

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [ġamzeñ, -ñ]

Dil **ġamzeñe** ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [ġamzeñe, -ñ, -e]

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki **ġamzeñ** dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ġamzeñ, -ñ]

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña **ġamzeñ** oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [ġamzeñ, -ñ]

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol **ġamze** vü ebrū ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [ġamze,]

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça **ġamzeñ** yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [ġamzeñ, -ñ]*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine **ġamzeñ** iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 5). [ġamzeñ, -ñ]

Dil ü cān raḫtını **ġamzeñ** levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]

Gözüñ dil uġrusı **ġamzeñ** ḫarāmī
Bu aña ol buña yār-ı

muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]

Oḳ sepdi **ġamzeñ** üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir şıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 1). [ġamzeñ, -ñ]

Ol **ġamze** ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [ġamze,]

ʿIşḳ meydānında **ġamzeñ** yaḳdugı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 11). [ġamzeñ, -ñ]

Yay idüp ḳaddüm atarsın **ġamze** oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 5). [ġamze,]

Biñ kez hedef olmaḳdan ise **ġamzene** ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 7). [ġamzene, -ñ, -e]*

ġamze: *(Sevgilinin yaralayıcı) yan bakışı.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 5). [ġamzeler, -ler]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür **ġamzeñe** diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [ġamzeñe, -ñ, -e]

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 13). [ġamzeñe, -ñ, -e]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir **ġamzeyle** gönlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 6). [ġamzeyle, -y, -le]*

ġamze: *(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 13). [ġamzeñ, -ñ]*

Leblerüñ üstinde **ġamzeñ** nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]*

Çeküp ḫançerlerin **ġamzeñ** baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 7). [ġamzeñ, -ñ]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 13). [ġamzeñ, -ñ]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma **ġamzeñ** oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 7). [ġamzeñ, -ñ]

Mest ise **ġamzeñ** senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [ġamzeñ, -ñ]

ġamze eyler: *(Dünyaya) yan bakmak.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [ġamze eyler, -r]*

ġamze tīġ-: *Sevgilinin yan bakış kılıcı.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 1). [ġamze tīġ-, -in]*

ġamze-i cādū: *Büyüleyici, büyü yapan yan bakış.*

Zülf-i bī-dīn ile ol **ġamze-i cādū** begler
ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 15). [ġamze-i cādū,]*

ġamze-i cāżū: *Cadı gibi büyüleyen yan bakış.*

Siḥr ile dil ü cān alur ol
ġamze-i cāżū
Āşūb-ı cihāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 1). [ġamze-i cāżū,]

ġamze-i fettān: *Fitneci yan bakış || Sevgilinin bakışları.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol
ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [ġamze-i fettān,]

ġamze-i hūn-ḥvār-ı dōst: *Sevgilinin kan dökücü yan bakışı.*

Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i ser-ḫōşdan çıḳar
Ḳatlüme ḳaṣd eyleyelden **ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 6). [ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst,]

ġamze-i ḫūn-rīz: *Kan dökücü, zalim yan bakış.*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 4). [ġamze-i ḫūn-rīz, -üñ, -e]*

ġamze-i ḫūn-rīzine: *(Sevgilinin) kan dökücü yan bakışları.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [ġamze-i ḫūn-rīzine, -i, -n, -e]

ġamze-i ḫūn-rīzüñ-: *Kan dökücü yan bakış.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 11). [ġamze-i ḫūn-rīzüñ-, -e]*

ġamze-i hūn-rīzüñi: *(Sevgilinin) Kan dökücü yan bakışı.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī
ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ġamze-i ḫūn-rīzüñi, -üñ, -i]*

ġamze-i mestāne-: *Sarhoş, kendinden geçmiş süzgün yan bakış.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [ġamze-i mestāne-,]*

ġamzekār: *Gamzeli, süzgün bakışlı.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe **ġamzekār** ü ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [ġamzekār,]*

Şol **ġamzekār** ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [ġamzekār,]*

ġamzekāre: *Fitneci yanbakış.*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen **ġamzekāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 6). [ġamzekāre,]*

gamzelerden: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yaralayan yan bakışı.*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var **ġamzelerden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 4). [ġamzelerden, -ler, -den]

gamzeñ: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

Beni Mecnūn ider mestāne **ġamzeñ**
Begüm bu ṣīve yoḳ āhū-yı Çīn'de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 7). [ġamzeñ,]

Çekme **ġamzeñ** ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 1). [ġamzeñ,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar **ġamzeñ** dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [ġamzeñ,]*

Ruḫlaruñ üstinde **ġamzeñ** ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 3). [ġamzeñ,]

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi gönlüm açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 1). [ġamzeñ,]

ġanī: *(Ar.) Zengin.*

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür **ġani**
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 5). [ġani,]*

ġanīmet: *(Ar.) Emeksiz kazanç,ele geçen fırsat.*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat **ġanīmetdür** bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 2). [ġanīmetdür, -dür]*

ġaraż: *Gaye, maksat, amaç.*

Ḳaṣuñ u zülfüñi añup secde itmekdür **ġaraż**
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 3). [ġaraż,]*

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ rıżāsıdur **ġaraż**
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, aslında.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 14). [ġaraż,]*

ġaraż: *Arzu, istek, maksat.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 10). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan **ġaraż**
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 1). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 4). [ġaraż,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, kasıt.*

Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [ġaraż,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 6). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur **ġaraż**
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 1). [ġaraż,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [ġaraż,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 12). [ġaraż,]*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 6). [ġaraż,]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur **ġaraż**
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 2). [ġaraż,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan **ġaraż**
Bir göñül açmaḳdur ol zevḳ ü temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 2). [ġaraż,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 4). [ġaraż,]*

Nāvek olsun cānuma her ṣāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 6). [ġaraż,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [ġaraż,]*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 10). [ġaraż,]*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [ġaraż,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan **ġaraż**
Bir göñül açmaḳdur ol zevḳ ü temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 1). [ġaraż,]*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan

ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 2). [ġaraż,]*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 4). [ġaraż,]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [ġaraż,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan **ġaraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [ġaraż,]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden **ġaraż** gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 6). [ġaraż,]*

gāret: *(Ar.) Çapul, yağma.*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini **ġāret** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 2). [ġāret,]*

ġāret idüp: *Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı **ġāret idüp** göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [ġāret idüp,]*

ġareż: *Amaçlanan şey.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan **ġareż** budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [ġareż,]*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan **ġareż** budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [ġareż,]*

ġareż: *Gaye, maksat, istek.*

Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 3). [ġareżüm,]*

ġareż-: *Amaçlanan şey.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger **ġareżüñ** bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [ġareżüñ, -üñ]*

ġarīb: *Kimsesiz, zavallı, biçare.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben **ġarībüñ** ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 6). [ġarībüñ, -üñ]*

ġarīb: *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre **ġarībüñ** daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [ġarībüñ, -üñ]*

Göñlüm **ġarībi** şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 11). [ġarībi, -i]*

ġarīb: *Garip, zavallı, biçare.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eledüñ iy meh **ġarīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [ġarīb,]*

ġarīb: *Acayip, garip.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış **ġarīb** üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [ġarīb,]*

ġarīb: *1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben **ġarībi** aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yakılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [ġarībi, -i]*

ġarīb: *Düşkün, kimsesiz, zavallı, biçare || âşık; Mecnûn.*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben **ġarībüñ** başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [ġarībüñ, -üñ]*

ġarīb: *Çaresiz, zavallı, kimsesiz.*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu **ġarīb** illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 2). [ġarīb,]*

ġarīb üftāde-: *Zavallı, çaresiz, düşkün âşık.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [ġarīb üftāde-, -(y)e]

garīblik: *Kimsesizlik, zavallılık.*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 2). [ġarībliḳ,]

gark: *Batırmak, boğmak.*

Gözleri yaşına **ġarḳ** itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe kemer zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 13). [ġarḳ,]

Zaḫm-ı ġamdan ḳana **ġarḳ** itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 7). [ġarḳ,]

Dāġ-ı ġamdan ḳana **ġarḳ** oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 1). [ġarḳ,]

gark: *Suya batma, boğulma.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 5). [ġarḳ,]

gark: *Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batmış, boğulmuş halde bulunma.*

Dem-ā-dem ḳanlara **ġarḳ** olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [ġarḳ,]

ġark itmege: *Batırmak, sular altında bırakmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların **ġarḳ itmege**
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [ġarḳ itmege, -meg, -e]

ġark ol-: *Boğulmak, batmak.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [ġarḳ ol-, -dum]

ġark ol-: *Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 7). [ġarḳ ol-, -mış]

ġark olan: *Boğulmak, batmak.*

Ḳana **ġarḳ olan** ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ġarḳ olan, -an]

Ḳana **ġarḳ olan** ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ġarḳ olan, -an]

ġark-āb göz: *Sulara batmış göz.*

Āşnā olmaġa vaşluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül **ġarḳ-āb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [ġarḳ-āb göz,]*

ġarra: *Parlak.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu **ġarrā** çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [ġarrā,]

ġarra: *Güzel, latif, gösterişli; manalı.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri **ġarrā** ḥuşūşā kim güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 2). [ġarrā,]

ġarrālık: *Parlaklık, alımlılık.*

Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur **ġarrālıġı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 2). [ġarrālıġı, -ı]

ġavġā: *Far. Döğüşme, gürültü.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Şaldı Rūm ilini **ġavġāya** bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [ġavġāya, -y, -a]

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu **ġavġādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [ġavġādan, -dan]*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü **ġavġādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı
ḥālet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 9). [ġavġāyı, -y, -ı]

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı
aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ
ucındandur bu
ġavġālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 4). [ġavġālar, -lar]

ġavġā: *Kavga, dövüş.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u
efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü
endūh u **ġavġādur**
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [ġavġādur, -dur]*

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa
yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [ġavġādan, -dan]

ġavġā: *Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.*

Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol
bed-meste **ġavġādan**
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 4). [ġavġādan, -dan]*

ġavġā: *Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.*

Çünki yoḳdur bu cihān
bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel
feryādı ḳo **ġavġāyı** kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [ġavġāyı, -y, -ı]

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḥüsnüñ ʿāşıḳa
yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [ġavġādan, -dan]

ġavġā: *Gürültü, patırtı; tartışma, dalaşma.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin **ġavġāya**
virdüñ leşker-i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [ġavġāya, -y, -a]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü, mücadele.*

Ḫācılar ḫayret eliyle çāk ide
iḫrāmını
Baş açup lebbeyk diyü
ol ḳadar **ġavġā** ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 8). [ġavġā,]

ġavġā-: *Far.*
Döğüşme, gürültü.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile
ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i
ġam-ı ʿışḳ aralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [ġavġālarumuz, --lar, --umuz, -]

ġavġā eyleme: *Kavga etmek; birbiriyle atışmak, dövüşmek.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer
çekmesün
Ḫastedür gönlüm
kerem ḳıl eyleme
ġavġā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [ġavġā eyleme, -me]

ġavvāş-ı cān: *Can dalgıcı.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine
ġavvāş-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile
deryā gönül ġarḳ-āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [ġavvāş-ı cān,]*

ġāyet: *Çok, epey, oldukça.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh
dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda
ġāyet çāpük ü raʿnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, epey, oldukça.*

Gönlüm ṭolaşur silsile-i
zülfüñe **ġāyet**
Olmış bu da sevdā ile
dīvāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [ġāyet,]

ġāyet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür **ġāyet** gönül
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya dermān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [ġāyet,]*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye
olur kişi **ġāyet** heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [ġāyet,]

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi **ġāyet**
Teʿālallāh niçe āfet ne
mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [ġāyet,]

Yāre cān virmek Muʿīdī
baña güç gelmez velī
Gözlerin **ġāyet** vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [ġāyet,]

Bu gönül meh-pāreler
mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm **ġāyet** ḳaradur
vāz geldüm sevmezem

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 10). [ġāyet,]

ġayret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol **ġayret** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 10). [ġayret,]

ġayret: *Çaba, azim.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 2). [ġayretümden, -üm, -den]*

ġayret: *Çaba.*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı **ġayretdür** bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [ġayretdür, -dür]

ġayret-i gülzār: *Cennetin Gül bahçesinin çabası.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış **ġayret-i gülzār** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 10). [ġayret-i gülzār,]

ġayret-i serv-i revān: *(Uzun boylu sevgilinin) Salınan servi çabası, gayreti.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 2). [ġayret-i serv-i revān, -dur]

ġayrı: *-den başka.*

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler **ġayrı** vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 24). [ġayrı,]

ġayrı: *Artık.*

Ġamdan öldüm **ġayrı** çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [ġayrı,]*

ġazel: *Bir nevi âşıkâne şiir ki 5-9 beyit arasında değişen tür.*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her **ġazelde** nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 12). [ġazelde, -de]*

ġazel: *Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger **ġazeller** meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 14). [ġazeller, -ler]

ġazel: *Divan edebiyatında 5-10 beyit arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her **ġazel** kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [ġazel,]*

ġazel: *Divan edebiyatının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısraları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısraları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibaret ünlü nazım şekli. II Nazım, manzume, şiir.*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ **ġazel** didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [ġazel,]

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn **ġazel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 12). [ġazel,]

ġazel: *1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.*

Her **ġazel** bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [ġazel,]*

ġazel: *Ar. Divan edebiyatında, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.*

İy Muʿīdī ḳışṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
Her **ġazel** kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 14). [ġazel,]

ġazel-i sūzānum:
Yakıcı(içli) gazeller.
ʿUşşāḳı yaḳarken **ġazel-i sūzānum**
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 1). [ġazel-i sūzānum, -um]

ġazeliyyāt: *Divanda yer alan gazeller.*
Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī **ġazeliyyātını**
Selmān'e ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [ġazeliyyātını, -ı, -n, -ı]

geç: *Vazgeçmek.*
Vecd ü ḥāl ehli **geçüp**
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken
olmasa bir ḥāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [geçüp, -üp]
Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil
viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan
geçüpdür içdügi
reyḥānidür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [geçüpdür, -üp, -dür]
Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [geçmezüz, -me, -züz]
Baş virürsem **geçmezem**
sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek
müşg-i Ḫıṭā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 5). [geçmezem, -+mezem]

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*
Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup **geçmek**
diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [geçmek, -mek]
Bezm-i ʿālemden **geç** iy
göñlüm ecel cāmın
içüp
Bī-vefālar cevrini
çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [geç,]*

geç: *Vaktin ilerlemesi.*
Āb-ı ḥayvān gibi **geçsün**
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [geçsün, -sün]

geç: *(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.*
ʿÖmrüm güni **geçerse** ne
ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol
meh-i tābān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [geçerse, -er, -se]*

geç: *Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.*
Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece
mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm
geçdi ṣeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 6). [geçdi, -di]

geç: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*
Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup **geçmek**
diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [geçmek,]

Bezm-i ʿālemden **geç** iy
göñlüm ecel cāmın
içüp
Bī-vefālar cevrini
çekmek ne ḳayġudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [geç,]*
Diñ raḳībe tīġ ile
ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı
kim
ʿIşḳ yolından **geçen**
ehl-i ḳadem serden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [geçen, -en]*
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṣ
tīrine dā'im hedef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 3). [geçmesün, -me, -sün]

geç: *İlerleme, gezinme.*
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı
gerçi ḳanum
Luṭf eyle **geç** geçenden
ol mā-cerāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 4). [geç,]

geç: *Karşıya geçmek.*
Yaşum deñizinden ötesi
gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup
ol yaña **geçilse**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 8). [geçilse, -ilse]

geç: *İşlemek, nakşetmek.*
Ḥükmi **geçmez** kimsenüñ
vīrāne göñlüm taḥtına
Ol perī-peyker
ḥayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [geçmez, -mez]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*
Dün cevr oḳı cāna
geçdügin dil
Unutdı bugün geçen
belürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162,

Mısra 7). [geçdügin, -düg, -i, -n]

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler **geçmiş** be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 2). [geçmiş, -miş]*

geç: *Yaşanmak, hissedilmek.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara **geçer** bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 8). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp **geçmezdi** ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [geçmezdi, -mez, -di]*

Vecd ü ḫāl ehli **geçüp** geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [geçüp, -üp]*

geç: *Vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Didüm tīr-i müjen dilden **geçüp** dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [geçüp, -üp]*

geç: *Bir şeyin kapsamına girmek, dâhil olmak.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek II bir taraftan başka bir tarafa geçmek.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine **geçdüm**
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 11). [geçdüm, -dü, -m]*

geç: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden **geçer**
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [geçer, -er]*

Ḫüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan ṣūrīde sāġerden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [geçer, -er]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [geçer, -er]*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden **geçer**
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [geçer, -er]*

geç: *Etki yapmak, işlemek; bir duruma uğramak, konu olmak.*

Ḥükmi **geçmez** kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [geçmez, -mez]*

geç: *(Gönülden) geçmek.*

Muʿīdī gögsine **geçmiş** elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 9). [geçmiş, -miş]*

geç: *(Bir olay, bir iş) Vukū bulmak, cereyan etmek.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün **geçen** belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [geçen, --en]*

geç: *(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [geçer, -er]*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [geçer, -er]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler **geçer** tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [geçer, -er]*

geç: *Dolaşmak, karışmak.*

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [geçmeden, -me, -den]*

geç: *(Bir durumda) yaşamak.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile **geçer**
Ṣol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120,*

Mısra 9). [geçer, -(e)r]

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür **geçer**
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [geçer, -(e)r]

geç: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḫadengi iñen artuġa **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [geçer, -er]

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [geçer, -er]

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür **geçer**
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [geçer, -er]

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler **geçer** tīrüñ hemīn ḳan eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [geçer, -er]

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ **geçer**
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 9). [geçer, -er]

geç: *Vazgeçmemek, devam ettirmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp **geçmezdi** ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [geçmezdi, -mez, -di]

geç: *Takılmak, geçinmek.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ **geçer** lüʿlüʿ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [geçer, -er]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

İy göñül gel bu yolda benden **geç**
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [geç,]

geç: *(Bir şeyin) Etkisi altına girmek.*

Dil şöyle **geçdi** kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [geçdi, -di]

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda **geçdi** ṣubḥ ile şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 8). [geçdi, -di]

Cānuma **geçdi** bu göñlüm zaḫmı şancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [geçdi, -di]

geç: *Bir bölüme geçmek.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [geçmesün, -me, -sün]*

geç: *Vazgeçmek.*

İy göñül gel bu yolda benden **geç**
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [geç,]

geç: *Vazgeçmek.*

Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [geç,]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [geç,]

geç: *Bir yerden gelip geçene.*

Sögme kūyūñı ṭolanup **geçene**
Kerem eyle begüm geçenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [geçene, -en, -e]

geç: *Geçmek, bir yerden bir yere gitmek.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm **geçenden** geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [geçenden, -en, -den]

geç: *Vazgeç, aldırış etme.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [geç,]

geç: *Vazgeçmek. Geçmek.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Şu gibi ʿarṣa-i çemenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [geç,]

geç: *Bırakmak;*

vazgeçmek || Terk etmek.

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden **geç**
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [geç,]

geç: *Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden **geç**
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [geç,]

geç: *Bırakmak; vazgeçmek || Terk etmek.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [geç,]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden **geç** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [geç,]*

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [geç,]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [geç,]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [geç,]

geç: *(Bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den **geç**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [geç,]

geç: *"..... diye, ... şeklinde" anılmak.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā **geçer**
Yüz sürüp izi tozına begler gedā **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [geçer, -er]

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā **geçer**
Yüz sürüp izi tozına begler gedā **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [geçer, -er]

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [geçer, -er]

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [geçer, -er]

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā **geçer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [geçer, -er]

geç: *Akmak, ilerlemek II Zamanın geçip gitmesi.*

Rūze-i faḳr ile **geçsün** ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [geçsün, -sün]*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz **geçdi** kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [geçdi, -di]

geç: *(hızlı) geçmesi.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā **geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek, bırakmak, terketmek.*

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ **geçmişem** cām-ı Cem'inden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 2). [geçmişem, -miş, -em]

geç: *(Zaman bağlamında) aşmak, geride bırakmak, harcamak.*

Zülf ile ʿömrüm **geçerdi** açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 11). [geçerdi, -er, -di]

geç: *Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek. II Başka bir kısma geçmek.*

Ṣūfiyā **geçmek** olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 7). [geçmek, -mek]*

geç: *... hâline gelmek.*

Hey ne itdür varup adum **geçe** yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [geçe, -e]*

geç: *... bilinmek, ... şeklinde anılmak.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āṣıḳuñ **geçer**
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 13). [geçer, -er]*

geç: *Vazgeçmek.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan **geçüp** ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [geçüp, -üp, -]*

geç: *(Bir yerden) geçmek.*

Tīrüñ **geçüp** cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 3). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmemek.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden **geçmezdi** şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 8). [geçmezdi, -mez, -di]*

geç: *(Bir yerden) geçmek.*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda **geçdüm** iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [geçdüm, -dü, -m]*

geç-: *(Yılları) geçmek, (ömrü) tüketmek.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi **geçdi** günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [geçdi, -di]*

geç-: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp **geçe** meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāṣıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [geçe, -e]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme **geçdükce** dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 2). [geçdükce, -dükce]*

geç-: *Vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden **geçmişleri** geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 2). [geçmişleri,]*

geç-: *(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden **geçüp** gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [geçüp, -üp]*

geç-: *Geçmek, vazgeçmek, bırakmak, terk etmek, bağışlamak, yaşamak, ömür sürmek, öne almak, zikrolunmak.*

Tevbe idüp gerçi **geçmişdür** Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [geçmişdür, -miş, -dür]*

geç-: *Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç **geçenden** ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 4). [geçenden,]*

geç-: *Vazgeçen, terk eden.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma **geçenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [geçenden, -en, -den]*

geç-: *Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.*

Ḥaẓẓ ider **geçse** Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 17). [geçse, -se]*

geç-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Gerçi incinmekle **geçdüm** ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 11). [geçdüm, --dü, --m]*

geç-: *(Zaman için) Harcamak, geçirmek.*

ʿÖmri şeb-i belā ile **geçdi**
cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 7). [geçdi, -di]

geç-: *"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.*
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ **geç** andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [geç,]*
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ **geç** andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [geç,]*
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī **geç** ṣarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 13). [geç,]

geç-: *(Bir yerden) geçmek.*
Gāh yanuña senüñ sāye **geçer** gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [geçer, -er]

geçdüg-: *Geçmek, gitmek, yürümek.*
ʿÖẕr itse cāna **geçdügine** ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 5). [geçdügine,]

geçdüm: *Vazgeçmek, bırakmak.*
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise **geçdüm** Şām ile Baġdād'dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 4). [geçdüm,]

geçen: *Yaşanan, deneyimlenen.*
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḥoş **geçen**
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 9). [geçen,]

geçen: *(zaman anlamında) geçmek.*
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile **geçen** devrānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [geçen,]

geçer: *Vazgeçmek, ilgilenmemek.*
Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 8). [geçer,]

geceyi gündüze ḳatup: *Geceyi gündüze katmak. || Bütün gece bütün gündüz.*
Ben aġlamaġ içün **geceyi gündüze ḳatup**
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 9). [geceyi gündüze ḳatup,]*

geçin-: *Uzlaşmak, anlaşmak.*
Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo **geçinsün** yaraşur şāʿire lāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [geçinsün, -sün]

geçme-: *Kullanımı olmamak, geçerli sayılmamak.*
Olmadı ʿālemde bir dem **geçmedi** bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [geçmedi, -di]

geçmelü: *(Vaz)geçecek gibi olmak.*
Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [geçmelü,]

geçmelü: *Geçebilecek düzeyde olmak.*
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir **geçmelü** olmış ġarīb üftāde çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [geçmelü,]

geçmez: *Geçmemek.*
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi **geçmez** bu vilāyetde çün ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [geçmez,]

geçür-: *Vakit geçirmek.*
Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 3). [geçürürsem,]

gedā: *Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.*
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben **gedānuñ** işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 10). [gedānuñ, -nuñ]*

gedā: *Kul, köle.*
Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine

Ben **gedāya** ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 2). [gedāya, -ya]*
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü **gedā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 4). [gedā,]*

gedā: *Düşkün, zavallı.*
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol **gedānuñ** kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 11). [gedānuñ, -n, -uñ]*

gedā: *(□□□) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.*
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir **gedā** Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [gedā,]*
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler **gedā** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [gedā,]*
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her **gedā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [gedā,]*
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince **gedā** göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [gedā,]*
Gedā olmaġ istersen ol ẕālime
Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 3). [gedā,]*
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı **gedā** iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 10). [gedā,]*
Şāh-ı ʿışḳam ben **gedā** kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 3). [gedā,]*
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy **gedā** göñlüm
Eger şunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 11). [gedā,]*

gedā: *Kul, köle II Aşık.*
Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol **gedānuñ** şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [gedānuñ, -ñuñ]*

gedā: *Dilenci, geda, yoksul, fakir.*
Leyle-i zülfüñ **gedāsı** her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 7). [gedāsı, -sı]*

gedā: *Dilenci, fakir, köle.*
Ben gerçi **gedāyam** ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [gedāyam, -y, -am]*
Ben **gedāyı** dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [gedāyı, -y, -ı]*
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa **gedāsı** Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 4). [gedāsı, -sı]*

gedā: *Dilenci, fakir, muhtaç, zavallı kimseler.*
Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye şalsa pādşāh olur **gedā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [gedā,]*

gedā: *Düşkün, dilenci, âşık.*
Gerçi bir müflis **gedāyam** devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [gedāyam, -(y)am]*

gedā: *Düşkün, dilenci, âşık.*
Gerçi bir müflis **gedāyam** devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [gedāyam, -y, -am]*

gedā: *Dilenci, kul, köle. || Aşık.*
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa **gedā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [gedā,]*

gedā oldum: *Kul köle olmak.*
Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim **gedā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [gedā oldum, -du, -m]*

gedā vü şāh: *Dilenci ve padişah.*
Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca **gedā vü şāh** gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [gedā vü şāh,]

<u>gedālıḳ-:</u> *Dilenci, köle; kul.*

Yār ʿışḳın istedügimden
gedālıḳdur ġaraż
Ol **gedālıḳdan** cihāna
pādşālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 2). [gedālıḳdan, --dan]

Yār ʿışḳın istedügimden
gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna
pādşālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 1). [gedālıḳdur, --dur]

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ
gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā
düşürdüñ pādşālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 1). [gedālıḳdan, --dan]*

Āstānum ḳullarındandur
Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem
eylersin **gedālıḳdan**
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 10). [gedālıḳdan, --dan]*

<u>gedā-yı ʿışḳ:</u> *Aşk kölesi.*

Geçdi Muʿīdī kendüden
olup **gedā-yı ʿışḳ**
Her kim görürse dir
başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [gedā-yı ʿışḳ,]

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice
mehüñ ehl-i re'y olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [gedā-yı ʿışḳ,]

<u>geh:</u> *Fars. Bazen, bazı.*

Geh metāʿ-ı cān alur **geh**
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 5). [geh,]

Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 5). [geh,]

Dilde **geh** ġam var Muʿīdī
geh nedāmet **geh** belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [geh,]*

Dilde **geh** ġam var Muʿīdī
geh nedāmet **geh** belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [geh,]*

Dilde **geh** ġam var Muʿīdī
geh nedāmet **geh** belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [geh,]*

<u>geh:</u> *Bazen.*

Sīnemde gāh göñlüm **geh**
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [geh,]

<u>geh:</u> *Bazen, ara sıra.*

Sāḳiyā **geh** bāde mest eyler
beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege
iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [geh,]

<u>geh:</u> *"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen de, kimi zaman da.*

Geh cürʿa-i belā vü gehī
ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [geh,]

<u>geh:</u> *"Gâh ... gâh ..." bazen, ara sıra anlamında bağlaç.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [geh,]

Geh firāḳ olur Muʿīdīye
ḥavāle **geh** ecel
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [geh,]

<u>geh:</u> *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Dīde vü dilden degül ḥālī
ḥayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim
revān **geh** baḥr ü gāhī
berdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [geh,]

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī
gördi kim eglence yoḳ
Oturup **geh** bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [geh,]

Geh baña yüz görür ol serv
gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim
her ṭarafa bir yüzi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [geh,]

Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [geh,]

Geh pend-i ehl-i zühd gehī
taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [geh,]

Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ **geh** ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [geh,]

Ḫüsn-i sāḳīdür beni **geh**
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña mülden
degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [geh,]

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi **geh** naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [geh,]*

İy metāʿ-ı vaṣla **geh** dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 11). [geh,]*

geh gāh: *Ara sıra.*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 15). [geh gāh,]*

gehī: *Far. Bazen, ara sıra.*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı **gehī** peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 11). [gehī,]*

gehī: *"Geh ... geh ..." bağlacı. Bazen, kimi zaman.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler **gehī** biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [gehī,]*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [gehī,]*

gehī: *Bazen, arada bir, kimi zaman anlamında bir bağlaç.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın **gehī** derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [gehī,]*

gehī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde **gehī** ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [gehī,]*

Geh cürʿa-i belā vü **gehī** ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [gehī,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler **gehī** dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [gehī,]*

Geh baña yüz görür ol serv **gehī** düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [gehī,]*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü **gehī** nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [gehī,]*

Geh pend-i ehl-i zühd **gehī** taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [gehī,]*

gehī: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it **gehī** ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 12). [gehī,]*

gel: *Gelmek.*

Evden çıḳup **gelinceye** dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [gelinceye,]*

İy Muʿīdī güç **gelürdi** tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 11). [gelürdi, -ür, -di]*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa **gel**
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [gel,]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup **geldüm** bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [geldüm, -dü, -m]*

Ḫayāl-i ġamzeñ için dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup **gelür** peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 6). [gelür, -ür]*

N'ola sulṭān-ı dil ḫālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından **gelür** peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 4). [gelür, -ür]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḫāl **gelse** mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 10). [gelse, -se]*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile **gelmiş** kebūter
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 14). [gelmiş,]*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına
Ölmek için raḳş ura **geldüm** belā meydanına

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 2). [geldüm, -d, -üm]

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā **gelür** dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [gelür, -ür]

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel **gelse** ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 8). [gelse, -se]*

gel: .

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ **geldi** çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [geldi, -di]*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [geldi, -di]*

Sāḳī bahār **geldi** mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 1). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar **geldi** cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 14). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

ʿīş ü nūş it **gel** çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 3). [gel,]*

gel: *Görünmek, zannolunmak.*

İy Muʿīdī saña müşkil mi **gelür** şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 13). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek.*

Öldüm firāḳ ile demidür **gel** baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [gel,]*

gel: *Gelmek.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [gelen, -en]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl **gel** berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 14). [gel,]*

gel: *Gel hele! ǁ hadi.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar **gel** ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [gel,]*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [gel,]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 13). [gel,]*

İy ʿazīzüm **gel** göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [gel,]*

gel: *Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ Ezel gerçi **gelürdi** nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 10). [gelürdi, -ür, -di]*

gel: *Geldiği zaman.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [geldükce, -dükce]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup **geldükce** ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [geldükce, -dükce]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ **geldükce** ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 4). [geldükce, -dükce]*

gel: *Gel hele! ǁ hadi.*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [gel,]*

gel: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelmek. II Öyle düşünmek.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi **gelür**
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [gelür, -ür]

gel: *Bak, dinle.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 10). [gel,]

gel: *Gelmemek II uğramamak.*

Bezm-i yāre **gelmesün** rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [gelmesün, -mesün]

gel: *(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne **gelürse** ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [gelürse, -ür, -se]

gel: *(Fikir, hayal vb.) Gelmek, hâsıl olmak, ilham olmak.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla **geldi** bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [geldi, -di]

gel: *... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan **gelür** nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 14). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, meydana gelmek, gerçekleşmek, katılmak, gelip çatmak, ortaya çıkmak, doğmak, ulaşmak, varmak, gönderilmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar **geldi** görseñ başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [geldi, -di]

gel: *Gel II Haydi.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen sevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [gel,]*

gel: *Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda **gelüpdür** çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [gelüpdür, -üp, -dür]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*

Bir gün **gelüp** cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [gelüp, -üp]

gel: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ
Cān üzre yiri **gelsün** ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 14). [gelsün, -sün]

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi **gelmez** ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [gelmez, -mez]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm **geldi** didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [geldi, -di]

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [gelmiş, -miş]

gel: *(Kötü durumlar için) arız olmak.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar **geldi** görseñ başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [geldi, -di]

gel: *... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez **gelür** āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [gelür, -ür]

gel: *Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse **gelmez** yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [gelmez, -mez]

gel: *Ses için ulaşmak, işitmek anlamında.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül **gelür** feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Ḫatṭ-ı dilber **geldügin** gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [geldügin, -düg, -i, -n]*

gel: *"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.*

Cān emānetdür baña **gel** saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [gel,]*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [gel,]*

gel: *"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [gel,]*

İy göñül **gel** bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [gel,]*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür **gel** bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [gel,]*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [gel,]*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [gel,]*

gel: *Beri gel, yakına gel.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü ṣāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [gel,]*

gel: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi yalān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [gelür, -ür]*

Her kim cihāna mest ü perīşān **gelür** geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān **gelür** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [gelür, -ür]*

ʿĀşıḳa müşkil **gelür** derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [gelür, -ür]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ **gelür** ammā daḥi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [gelür, -ür]*

gel: *Buyurmak, yaklaşmak, huzura varmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [gelmişem, -miş, -em]*

gel: *Gelmeden (önce).*

Ḫatṭ-ı cānāne daḥi **gelmedin** irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [gelmedin, -medin]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [geldi, -di]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [gelür,]*

gel: *"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.*

İñlemez görmese bülbül güli **gel** gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [gel,]*

gel: *Bir maksat için bir yerden bir yere gitmek.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh **gelüp** anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103,*

Mısra 12). [gelüp, -(ü)p]

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün **gelüp** dimez nicesin mübtelācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 10). [gelüp, -üp]

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen **geldüñ** oldı ʿayn-ı vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 4). [geldüñ, -dü, -ñ]

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde **geldüñ** cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [geldüñ, -dü, -ñ]*

gel: *"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet sözü.*

Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile **gel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [gel,]*

gel: *"Bırak, dön" anlamında bir söz.*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme **gel**
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 2). [gel,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme **gel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [gel,]

Pertev-i ruḥsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 6). [gel,]

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 12). [gel,]*

gel: *Gel, gelmiş.*

Gūyiyā reyhāncıdur **gelmiş** cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 9). [gelmiş, -miş]

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe **gelüp** zaḥmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 4). [gelüp, -üp]

gel: *"Buyur / haydi".*

Ger murāduñ cān ise **gel** saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [gel,]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek, gelmek.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [gelmiş, -miş]*

gel: *"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet ve çağırma ifadesi.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi **gel** ṣor Muʿīdîye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 13). [gel,]

gel: *(Bahar mevsiminin) Gelmesi, başlaması.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri **geldi** peşīmān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 2). [geldi, -di]

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 3). [geldi, -di]

gel: *"Buyur, haydi gel!".*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm **gel** berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 6). [gel,]

Mescide ḳoymazlar ise **gel** berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 3). [gel,]*

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme **gel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 6). [gel,]

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 6). [gel,]*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme

gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 10). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri **gel** bir būse vir andan bedel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [gel,]

İy revān olup giden serv-i revānum gitme **gel**
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme **gel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 1). [gel,]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [gel,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [gel,]*

gel: *(Bir yere) gelmek.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū **gelüp**
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [gelüp, -üp]

gel: *(başına bir olay) gelmek.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī **geldi** ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 13). [geldi, -di]

gel: *"gel vazgeç, boş ver, yapma" anlamında kullanılmıştır.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 16). [gel,]*

gel: *"Gel vazgeç, boşver, yapma" anlamında kullanılmıştır.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 9). [gel,]

gel: *Gel !.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı **gel** intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 10). [gel,]

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [gel,]

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri **gel** bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [gel,]

gel: *"Buyur, gel" anlamlarında kullanılan davet ve çağırma ifadesi.*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 9). [gel,]

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [gel,]

gel-: *Gelmek.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur **gelen**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 4). [gelen, -en]

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 8). [gelen, -en]*

Ḥālet-i nezʿümde iken **geldi** ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 7). [geldi, -di]

Her ṭarafdan **geldi** yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [geldi, -di]

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḫużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir **gelen** ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [gelen, -en]

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi **geldi** cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 2). [geldi, -di]*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḥi gider ne kendüler **geldi** ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar **gelüp** ol māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [gelüp, -üp]

Cilve itmek dilese bir gice
ol zühre-cebīn
Meh **gelüp** şemʿ
uyarur zeyn içün
menzilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 6). [gelüp, -üp]
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm
geldi seyrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*
Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur **gelen**
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 2). [gelen, -en]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*
Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 1). [geldi, --di]
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [geldi, --di]*

gel-: *Gelmek.*
Başum ucına **gelüp** yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 11). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*
Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan **geldügin** bilmez belā ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [geldügin, -düg, -in]

gel-: *Gelmek.*
Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 6). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*
Ḥālāt-ı nezʿa **geldüm**
döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 11). [geldüm, -dü, -m]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak.*
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile **geldi** didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 14). [gelür, -ür]*
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan **gelür** deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 11). [gelür, -ür]*

gel-: *Belirmek, ortaya çıkmak.*
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ **geldi** gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış **gelür**
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [gelür, -ür]
Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [gelür, -ür]
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [gelür, -ür]*
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥusn ile bir dil-sitān olmış **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [gelür, -ür]
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [gelür, -ür]
Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [gelür, -ür]

gel-: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*
Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber **gele** mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 2). [gele, --]*

gel-: *Bir hal bir kimseye hakim olmak , iyi durumlar için kaplamak, olumlu*

etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı **gelmez** sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [gelmez, -mez]

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak,gelmek, ziyaret etmek..*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına **geldüm**
Ya'ni ki ḥarīdāruñam avcumda zerüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [geldüm, -dü, -m]

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan **gelür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [gelür, -ür]

gel-: *"Gel" çağırma sözü.*

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 8). [gel,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime **gel** kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [gel,]

gel-: *(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen **gelür** gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [gelür, -ür]*

gel-: *1. Belirmek, ortaya çıkmak. 2.Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme **gelse** n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 11). [gelse, -se]

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün **gelmez** kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [gelmez, -mez]

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle **geldi** baḥş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ **geldi** ḳuluña kim yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [geldi, -di]

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī **gelüp** alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [gelüp, -üp]

gel-: *Gelse.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān **gelür**
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [gelür, -ür]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak II Uçmak.*

Ġam **geldi** sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir yere) Gelmek.*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ **gelür** yine serv-i revānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [gelür, -ür]

gel-: *(Belli bir zamanın) Gelmesi.*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı **geldi** vaḳt-i ʿişretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 6). [geldi, -di]

gel-: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür **geldi** ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 8). [geldi, -di]*

gel imdi: *Gel şimdi II Dikkatini ver.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [gel imdi,]

geldi: *(Vakti, zamanı) gelmek. Ortaya çıkmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa
Yaraṣur cān bezmine müṣgīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [geldi,]

gelemez kendü-: *Kendine gelemez.*

Dil ṣöyle geçdi kim gelemez kendüye daḥi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [gelemez kendü-, -ye]

gelen: *Ulaşan, uğrayan (kişi).*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur **gelen**
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur **gelen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 1). [gelen,]*

geleydi: *Gelseydi.*

Bir gün ol nā-mihrbān ṣāyed **geleydi** görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāṣkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 3). [geleydi,]

gelicek: *Gelince, ortaya çıkınca.*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādṣāhum bu diyāre **gelicek** devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 12). [gelicek,]

gelme: *Gelmemek, uğramamak.*

Mürġ-i vaṣluñ **gelmeyince** dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāṣkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 9). [gelmeyince,]*

gelmedin: *Gelmeden, yaklaşmadan.*

ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ **gelmedin** ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [gelmedin,]

gelmez: *Gelmez.*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma **gelmez** dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 3). [gelmez,]

Özge derdüm var benüm ṣerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ **gelmez** elinden baña dermān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [gelmez,]

gelmez: *Gelmez, uğramaz.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya **gelmezsin**
Meleksin içtināb uñ var gibi taṣvīr olan yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [gelmezsin,]

Ḫālüm ne resme ṣerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḫālet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 10). [gelmez, --mez]

gelmez: *Gelmez (beklenmez).*

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide **gelmez** emān cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 2). [gelmez,]

gelmez: *Bulunmaz.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāṣıḳ cān virür
Ḫayr ḫod **gelmez** dilüñden böyle ḫāk itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [gelmez, -mez]

gelmez: *Gelmezse.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ
Nāyzen **gelmezse** bezme āh ü efġān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [gelmezse, -se]*

gelmez mi: *Gelmez mi, bulunmaz mı.*

Niçe bir giryān olam **gelmez mi** ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [gelmez mi,]*

gelmezsin: *Söz konusu şeye sahip olma tutkusu içinde bulunmamak; önem vermemek; hiçbir şeye değer verecek durumda olmamak.*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna **gelmezsin** diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 9). [gelmezsin,]*

gelüp geçdi: *Gelip geçmek (zamanın hızla geçmesi bağlamında).*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze **gelüp geçdi** bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [gelüp geçdi,]

gelüp gitme-: *Gelip gitmek II Güneş için doğup batmak.*

Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm

gel berü baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 5). [gelüp gitme-, -me, -ye]*

gelür: *Gelmek ll doğmak, yaşamak.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış **gelür**
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [gelür,]*

gelür: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.*

Her kim cihāna mest ü perīşān **gelür** geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān **gelür** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [gelür,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’s̲īr itdi kim
ʿIşḳ feryādı **gelür** her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 14). [gelür,]*

gelür: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış **gelür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [gelür,]*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup **gelür**
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [gelür,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda **gelür** sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 9). [gelür,]*

gelür geçer: *Gelip geçmek.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [gelür geçer,]*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [gelür geçer,]*

Dil bülbüline z̲evḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [gelür geçer,]*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [gelür geçer,]*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [gelür geçer,]*

gelür geçer: *Gelir geçer (hızlı anlamında).*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān **gelür geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [gelür geçer,]*

gelür mi: *Gelir mi.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ **gelür mi** gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 6). [gelür mi,]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir **genc-i** nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [genc-i,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ **gencin** ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 6). [gencin, -in]*

Ḥarf atarsa yaraşur **genc** aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 9). [genc,]*

İy ḫvāce **genc** ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [genc,]*

genc: *(Fars.) Hazîne.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḥsāruñ eger **genc** ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 12). [genc,]*

genc-i firāvāne: *Hazinenin bolluğu.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N’içün olmaya kişi **genc-i firāvāne** ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [genc-i firāvāne,]*

genc-i ġam-ı ʿışḳ: *Aşk derdinin hazinesi. II Aşkın derdi, kederi.*

Göñül ki **genc-i ġam-ı ʿışḳ** ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim s̲evāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 1). [genc-i ġam-ı ʿışḳ,]*

genc-i ḫüsnüñ: *Güzellik hazinesi.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan **genc-i ḫüsnüñ** iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [genc-i ḥüsnüñ,]

genc-i ḫużūr: *Huzur hazinesi.*

Dilersen bu dünyāda **genc-i ḫużūr**
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 11). [genc-i ḫużūr,]

genc-i ʿışḳ-: *Aşk hazinesi.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 15). [genc-i ʿışḳ-, -ı]

genc-i mihr: *Güneşin hazinesi II sevgilinin hazinesi.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 7). [genc-i mihr, -üñ]*

genc-i ruḫ-: *Sevgilinin yanağının hazinesi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 12). [genc-i ruḫ-, -uñ]

genc-i ruhsār: *Sevgilinin yanağının hazinesi.*

Dolanup āşüfte diller genc-i ruḫsāruñ senüñ
Birgün ol bī-çāreler zülfüñ gibi başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 19). [genc-i ruḫsār, -uñ]*

genc-i vaṣl-: *Kavuşmanın kıymeti,hazinesi.*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 9). [genc-i vaṣl-,]*

gencīne: *Hazine.*

Hey niçe **gencīnedür** ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [gencīnedür, -dür]

gencīne-i gevher: *Mücevher hazinesi.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına **gencīne-i gevher** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [gencīne-i gevher,]

gencīne-i hüsn-: *Güzellik hazinesi.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 11). [gencīne-i hüsn-, -üñ, --de]

ger: *Eğer, şayet.*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [ger,]

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [ger,]

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [ger,]

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḫavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 6). [ger,]

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 7). [ger,]

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ **ger** ġazeller meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 14). [ger,]

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ **ger** bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [ger,]

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 10). [ger,]

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur **ger** añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet, şart edatı.*

Tīr-i ġamdan **ger** ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" kelimesinin kısaltılmışı.*

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem **ger** var ise

gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet; şart edatı.*

Cām-ı mey öperse lebüñi
ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 1). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet, ancak.*

Ḳorḳıdup ʿuṣṣāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [ger,]*

ʿĀṣıḳuñ **ger** vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.*

İy Muʿīdī n'ola **ger** nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan şekli.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḥayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem **ger** var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [ger,]*

Görinüp ḳaṣuñ hilāli **ger** bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatı.*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [ger,]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [ger,]*

Nerges-i şehlā elinden **ger** içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 11). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.*

ʿĀṣıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin **ger** ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [ger,]*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise **ger** ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [ger,]*

ger: *"Eğer" bağlacı.*

İy ṣabā **ger** yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [ger,]*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum **ger** ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 2). [ger,]*

Şol bī-vefāyı sevme **ger** olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [ger,]*

Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [ger,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine **ger** ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 7). [ger,]*

Ger ʿArab'dur **ger** ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [ger,]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 13). [ger,]*

ger: *"Eğer, şayet, diyelim ki, ise, -se bile, -sA" anlamındaki şart edatı.*

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 3). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir || "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 14). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [ger,]

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından **ger** ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [ger,]

Bizi yıḳardı bezm-i belāda ṣarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 2). [ger,]

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 12). [ger,]

Göñül **ger** istemezseñ yüz ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḥbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [ger,]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 14). [ger,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür **ger** aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [ger,]

ger: *"Eğer" anlamında bağlaç.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [ger,]

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [ger,]

gerçek: *Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu **gerçek** ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [gerçek,]

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı **gerçi** ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 3). [gerçi,]

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [gerçi,]*

Pīr olup **gerçi** Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḥi gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 13). [gerçi,]

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar **gerçi** kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 7). [gerçi,]

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 11). [gerçi,]

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [gerçi,]*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḥi bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 1). [gerçi,]

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 7). [gerçi,]

Çoḳ fitne bilür **gerçi** ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [gerçi,]

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿışretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 5). [gerçi,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür **gerçi** hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 1). [gerçi,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref **gerçi** kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 445, Mısra 5). [gerçi,]

ʿIşḳumı **gerçi** müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [gerçi,]

gerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel **gerçi** gelürdi nāme ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 10). [gerçi,]

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).*

Oruc ayından uzundur **gerçi** hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 5). [gerçi,]

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi **gerçi** menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 11). [gerçi,]*

Dāġ-ı fürḳat **gerçi** yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 7). [gerçi,]*

Yaşum deñizinden ötesi **gerçi** görinür
Ne fā’ide imkān olup ol yaña geçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 7). [gerçi,]

Ṣalāḥ ü zühd ile **gerçi** irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 13). [gerçi,]

gerçi: *1. her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).*

Müşterīyem **gerçi** eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf’uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 7). [gerçi,]

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Ferāmūş eyledüñ **gerçi** Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 13). [gerçi,]

gerçi: *Ama.*

Oḳa dikmiş idi **gerçi** beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [gerçi,]

gerçi: *Gerçi.*

Her perī-peyker olur **gerçi** sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [gerçi,]

gerçi: *Gerçi, aslında.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [gerçi,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede **gerçi** ider ḫāş ü ʿām baḫş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [gerçi,]

gerçi: *Aslında, hakikatte.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [gerçi,]

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü’lü’dür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [gerçi,]

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [gerçi,]*

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [gerçi,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aşşı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [gerçi,]

İy Muʿīdī **gerçi** ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ

görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [gerçi,]*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [gerçi,]

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde **gerçi** ol ṭıfl idi ben şeydā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [gerçi,]

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda **gerçi** kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [gerçi,]

gerçi: *Ama.*

Çeşmüñe **gerçi** egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [gerçi,]

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [gerçi,]

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 13). [gerçi,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, fîlvâki.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslında, hakikatte.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [gerçi,]

gerçi: *Aslında, zaten, gerçi.*

Degme budaġa ḳonmaz idi **gerçi** mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 7). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [gerçi,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında, doğrusu.*

Ẓahīrüm **gerçi** yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında. II Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat..*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [gerçi,]

Virürem ʿışḳa varumı **gerçi** Kimse yoḳ kendüye ziyān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında || Her ne kadar, ...ise de || Ama, ancak, fakat, lâkin.*

Ḫastedür **gerçi** Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 13). [gerçi,]

gerçi: *"Her ne kadar" anlamında zarf.*

Būse ṭaleb itdükde **gerçi** baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 5). [gerçi,]

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [gerçi,]

gerçi: *"Aslında" anlamında zarf.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā **gerçi** gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.*

Her biri bir eşrefīdür **gerçi** dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 7). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına*

bakılırsa" anlamında zarf.

İy Muʿīdī **gerçi** ḳıymet yoḳ
metāʿ-ı naẕmuña
Veh ki öẕr idüp mezād
itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [gerçi,]

Tennūr-ı ġamda **gerçi**
kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ
oldı kebāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [gerçi,]

Gitmek ister **gerçi** dil
şehrüñden ammā
n'eylesün
Baġlamışdur yolların
zülf-i girih-gīrün senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 7). [gerçi,]

gerçi: *...ise de.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [gerçi,]

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī
gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [gerçi,]

Gerçi ʿaḳlum bend idüp
eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme
uydum anı dāstān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 11). [gerçi,]

gerçi: *(Şart anlamı taşıyan cümlelerde) Her ne kadar, ... ise de, vakıa.*

Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol
ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [gerçi,]

gerçi: *" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Añmaz oldum **gerçi** kim ol
dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [gerçi,]

gerçi: *" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir
nefes görseñ ne ādem
cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [gerçi,]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol
meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde
ammā ʿışḳı bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [gerçi,]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm
ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın
göñlüm perīşāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [gerçi,]*

Tevbe idüp **gerçi** geçmişdür
Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir
laḥẓa ibrām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [gerçi,]

İy ṭabīb-i cān ü dil **gerçi**
Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm
disem derdüme
dermān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [gerçi,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī
cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim
bir dünki oġlan
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [gerçi,]

Gerçi perhīz eyle dir
ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler
ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [gerçi,]

Biñde birisi defter olınmaya
ḥaşre dek
Gerçi ḥaṭuñ raḳam
döküp eyler ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [gerçi,]

Gerçi gözümi eyledi ebr-i
bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı
güzel sebzezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 1). [gerçi,]

Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 11). [gerçi,]*

Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [gerçi,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz
ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine
güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 1). [gerçi,]

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir
laḥẓa elden **gerçi** kim
Az ḳalup ʿömri
çuḳurdadur ayaġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [gerçi,]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her
dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [gerçi,]*

Cilve idüp **gerçi** kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [gerçi,]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı
baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [gerçi,]*

Dil nişān-ı tīr olup **gerçi**
nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa

bir nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 7). [gerçi,]

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [gerçi,]*

Fālüme **gerçi** elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 5). [gerçi,]*

Muʿīdī **gerçi** pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 9). [gerçi,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī **gerçi** kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [gerçi,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [gerçi,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur **gerçi** dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [gerçi,]*

Ḫūnī gözüñe **gerçi** direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 1). [gerçi,]*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim **gerçi** āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 6). [gerçi,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [gerçi,]*

Muʿīdī bendeñe **gerçi** sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.*

Ben **gerçi** gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [gerçi,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar ... ise de" anlamında zarf.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh **gerçi** kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 3). [gerçi,]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 4). [gerçi,]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ **gerdenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 4). [gerdenin, -in]*

gerden: *Boyun.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi **gerden** yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 12). [gerden, -üm]*

gerd-i melāl: *Hüzün, keder tozu.*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun **gerd-i melāl**
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 23). [gerd-i melāl,]*

gerd-i riyā: *Riya tozu.*

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 2). [gerd-i riyā, -dan]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme **gerdūn** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 10). [gerdūn,]*

gerdūn: *Dünya, felek.*

Mihr içün baş egmezem **gerdūna** ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 5). [gerdūna, -a]*

gerdūn: *Dünya; felek, baht.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ şoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña **gerdūn**

ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [gerdūn,]*

gereg: *Gerektiği gibi, icabınca.*

İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol māhı
Begdür **geregi** gibi
ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [geregi, -i]*

gerek: *Lazım, elzem.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın
bilin ög yārüñ
Her sözde **gerek** nükte
bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 14). [gerek,]*

İy dil nişān dilerseñ
meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper **gerekdür**
peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 10). [gerekdür, -dür]*

Çünki cennet-i zīnet
gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḥandān
gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [gerekdür, -dür]*

Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam **gerek**
İy ecel itsen beni bir
laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 5). [gerek,]*

gerek: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

İy gözüm nūrı **gerekmez**
māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḥāne señsüz
karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 1). [gerekmez, --mez]*

Gül temāşāsı **gerekmez**
baña dīdār yiter
Bülbül-i ḥaste-dilem
bāġ ü çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 11). [gerekmez, --mez]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña
müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir
mūy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 1). [gerekmez, --mez]*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül **gerekmez** dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 2). [gerekmez, --mez]*

Muʿciz-i īsā **gerekmez** laʿl-i dilber var iken
Āb-ı Ḫıżr añmañ şarāb-ı rūḥ-perver var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 1). [gerekmez, --mez]*

Kefen behālı n'idersüz
gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa
ṣaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 5). [gerekmez, --mez]*

gerek: *Lazım, elzem.*

Ḳuluñam dilden **gerek** ṭaşa
gerekse oḳa dik
Ger ölürsem
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [gerek,]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek **gerekdür**
yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerekli, lazım.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen
gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ
ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [gereksin, -sin]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ
nedür ölsem **gerek**
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [gerek,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde
bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı
benden ṣor **gerek**
dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [gerek,]*

gerek: *Olmalı.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn
ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ
girseñ **gerekdür**
ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 6). [gerekdür, -dür]*

gerek: *-malı, -meli .*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ
erinüñ cāvidān **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 14). [gerek,]*

gerek: *Gerekli olmak.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ
vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden
gerekdür iy dil-i
Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.*

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne **gerekse** baḥr ü
berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 12). [gerekse, -se]*

gerek: *Gerek, lazım.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet **gerekdür**

çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [gerekdür, -dür]

gerek: *Gerek, lazım.*
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 8). [gerek,]
Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 6). [gerek,]
Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [gerek,]

gerek: *Elzem, lazım, olmalı.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ **gerek** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [gerek,]*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ **gerek** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [gerek,]*
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre **gerek** eylemedin kār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [gerek,]
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān **gerek**
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 1). [gerek,]
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ **gerek**
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 7). [gerek,]

gerek: *Gerek.*
Nāz-ı dilber mi **gerek** yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [gerek,]
Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 8). [gerek,]
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 12). [gerek,]
Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 14). [gerek,]
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem **gerek**
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 1). [gerek,]
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem **gerek**
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 2). [gerek,]
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān **gerek**
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 2). [gerek,]

gerek: *Gerek, -malı, meli.*
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem **gerek** dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [gerek,]*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem **gerek** yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [gerek,]
Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ **gerek**
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [gerek,]*
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ **gerek** iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [gerek,]*
Gül yüzüñ ṣevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 12). [gerek,]
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem **gerek**
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [gerek,]
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem **gerek**
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [gerek,]
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem **gerek**
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 3). [gerek,]
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem **gerek**
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 4). [gerek,]
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem **gerek**
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 5). [gerek,]

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 10). [gerek,]

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem **gerek**
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 15). [gerek,]

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 20). [gerek,]

gerek: *"Herhâlde" anlamında olup şart cümlelerinde üstün ihtimali bildirir.*

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 4). [gerek,]

gerek: *"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "İster" anlamında kullanılır.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda **gerek** çünki terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [gerek,]

gerek: *"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ **gerek** göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [gerek,]

Serkeş **gerek** iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [gerek,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme şaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün **gerek** ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [gerek,]*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet **gerek**
Yolına ölürsin ḳıyāmet **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 2). [gerek,]*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet **gerek**
Yolına ölürsin ḳıyāmet **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 1). [gerek,]*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 14). [gerek,]

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [gerek,]

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 4). [gerek,]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 12). [gerek,]

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [gerek,]

Çün eşḳ ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene **gerek** bu sipāh ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [gerek,]

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre **gerek**
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 7). [gerek,]

gerek: *Gerek, lazım, olmalı.*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn **gerekdür** yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 13). [gerekdür, -dür]

gerek: *Gerek, gerekli.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 10). [gerek,]

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 4). [gerek,]

gerek: *"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 8). [gerek,]

Baña merhem **gerek** iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 5). [gerek,]

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ **gerek**
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 15). [gerek,]*

gerek: *"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat **gerek**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 6). [gerek,]

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem **gerek** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [gerek,]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem **gerek**
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 7). [gerek,]*

gerek: *Gerek değil, lazım değil.*

Mey **gerekmez** var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 3). [gerekmez, -mez]

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

Özge derdüm var benüm şerbet **gerekmez** iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [gerekmez,]

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

Mey **gerekmez** n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [gerekmez,]

gerekmez: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi; lazım değil, lüzum yok II istemez.*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet **gerekmez** Muṣṭafā'suz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [gerekmez,]

gerekse: *Gerekirse.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa **gerekse** oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [gerekse, -se]

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen **gerekse** anı benden ṣor gerek dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [gerekse, -se]

germ: *Far. Sıcak, hararet.*

Sūz ile sözüñ meclīsi **germ** itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [germ,]

Dāġ-ı sīnem **germ** olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 7). [germ,]*

germ: *Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm **germ** olsa nāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 12). [germ,]

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 10). [germ,]

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen **germ** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 14). [germ,]

germ ol-: *Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.*

Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 7). [germ ol-, -up]

germ ol-: *Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [germ ol-, -ur]

germ-ā-germ: *Sımsıcak, kızışıp ısınmış, pek kızışmış.*

Her ṭaraf ʿālemde **germ-ā-germ** ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [germ-ā-germ,]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde **getür**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [getür,]

getür: *Getirmek, taşımak.*
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [getürdi, -di]

getür: *(Bir şeyi) getirmek.*
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī **getür** gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [getür,]*
Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [getür,]*
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [getür,]*
Dem-be-dem altun-ayaġ ile **getür** gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [getür,]*

getür: *Gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 6). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Taşımak, getirmek; sunmak, takdim etmek.*
Getürdi başuma yüz fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [getürdi, -di]

getür: *Getirmek, nakletmek.*
Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını **getür**
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [getür,]*

getür: *...haline erişmek.*
Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde **getür**
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [getür,]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*
İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer **getürdüñ** müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 2). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

getür-: *Gelmesini sağlamak.*
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi **getür** sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [getür,]*

getür-: *Getir.*
Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde **getür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [getür,]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür **getüren** cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [getüren, -en]*

getür-: *(Bir araya) Getirmek, birleştirmek.*
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ **getürdi** nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 6). [getürdi, -di]*

getürme: *Getirmemek II ulaştırmamak.*
Cām-ı gülgūnı gider sāḳī **getürme** ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [getürme,]*
Sāḳī **getürme** şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [getürme,]*

getürmez: *Getirme.*
İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat **getürmez** ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 8). [getürmez,]*

gevher: *Far. Mücevher, elmas.*
Söz diyü **gevher** niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 9). [gevher,]*
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur **gevher** ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 10). [gevher,]*

gevher: *Cevher, mücevher, elmas, inci.*
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı

gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [gevherdür, -dür]*

gevher: *(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ
ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek
göñli ki **gevher**
kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [gevher,]*

gevher-efşān-: *Cevher saçan.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür
göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime
ḫoş **gevher-efşāndur**
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [gevher-efşāndur, -dur]*

gevher-efşān: *İnci saçmak.*

Naẓm-ı pervīn görinür
ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ
laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 10). [gevher-efşān,]*

gevher-feşān: *Far. inci saçan.*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim
ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ
medḥi aña **gevher-feşān** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 14). [gevher-feşān,]*

gevher-i nā-yāb: *Benzeri olmayan eşsiz bir inci.*

Sürḫ ile resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir **gevher-i nā-yāb**
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [gevher-i nā-yāb,]*

gevher-i ter-: *Taze cevher.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül
misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 7). [gevher-i ter-, --den]*

gevher-i yegāne: *Benzersiz mücevher.*

İy **gevher-i yegāne** ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 1). [gevher-i yegāne,]*

gevher-i yek-dāne-: *Eşi olmayan tek taneli cevher.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ
içün eyle iḥsān bir
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 7). [gevher-i yek-dāne-, --dür]*

gey: *Giymek.*

Ḳırmızı-ḫilʿat **geyüp** āl ile
öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire
girdüñ ben ġarībüñ
ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 5). [geyüp,]*

gey: *Giymek, bürünmek.*

Geydi çün Ṣāmī zirihler
kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar
kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [geydi, -di]*

gey-: *Giyinmek, bürünmek.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı
ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup
geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [geydi, -di]*

gey-: *Giyinmek, kuşanmak.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün **geyer** ol
ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [geyer, -er]*

geydügi: *Giydiği.*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara
geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i
ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [geydügi,]*

geydür: *Giydirmek.*

Cismimüz başdan ayaġa
dāġlardur ṣanma kim
Ṣāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp
geydürdi çatmalar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 6). [geydürdi, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 2). [gezer, -er]*

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile
ṭaşlarda **gezerler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [gezerler, -er, -ler]*

Dirīġā her gice meclis **gezer**
şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş
cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 1). [gezer, -er]*

gezmeg: *Gezmek.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [gezmegi, -i]*

gezmiş-: *Gezmek, dolaşmak, seyretmek.*

Çoḳ yüz görüp il **gezmişe** beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [gezmişe, -e]*

gibi: *T. Benzetme ve örnek ifade eder.*

Şemʿ **gibi** odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [gibi,]*

Her servüñ ayaġına şu **gibi** aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [gibi,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne **gibi** dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 7). [gibi,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez **gibi** ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 4). [gibi,]*

Yā **gibi** ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [gibi,]*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün **gibi** ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 9). [gibi,]*

Yine bülbül **gibi** yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [gibi,]*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam **gibi** gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [gibi,]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ **gibi** derūnum ṭoptolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [gibi,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül **gibi** ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [gibi,]*

Māh-ı nev **gibi** cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 7). [gibi,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat **gibi** düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [gibi,]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ **gibi** destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 3). [gibi,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül **gibi** güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 6). [gibi,]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẕālim **gibi** ṣalġınlar ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 6). [gibi,]*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş **gibi**
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 3). [gibi,]*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme **gibi** dil-rübālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 4). [gibi,]*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül **gibi** ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 2). [gibi,]*

Gül **gibi** her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḥār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 5). [gibi,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney **gibi** nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 10). [gibi,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def **gibi** sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 10). [gibi,]*

Penbe **gibi** ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 7). [gibi,]*

Mihr ü mehden ḫüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ **gibi** destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 12). [gibi,]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler **gibi**
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 5). [gibi,]*

Tīġ-i reşk ile şanevber **gibi**
sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 11). [gibi,]

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün **gibi** rūşen ḳılurken bizi cānān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [gibi,]

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum **gibi**
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 11). [gibi,]

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe **gibi** göñlüm açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 2). [gibi,]

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ **gibi** arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 4). [gibi,]

Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün **gibi**
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 5). [gibi,]

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne **gibi** dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 3). [gibi,]

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā **gibi** ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 6). [gibi,]

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün **gibi** māhuñ daḫi māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 8). [gibi,]

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf **gibi** āşūb-ı devrān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 2). [gibi,]

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül **gibi**
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 3). [gibi,]

Serv **gibi** çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 9). [gibi,]

Yüzüm ṣuyını cürʿa **gibi** ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 7). [gibi,]

Bilüñ **gibi** beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [gibi,]

Düşmeni ḳatl ide **gibi** cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 7). [gibi,]

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu **gibi** naẓarları
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [gibi,]

Gümüş **gibi** yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 11). [gibi,]

Egerçi yüksek uçardı hümā **gibi** göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 7). [gibi,]

gibi: *Benzetme ve örnek ifade eder.*

Gül **gibi** nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [gibi,]

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḫāli
Ṣabāḥa çıḳmaya **gibi** be-ġāyet nā-tüvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı.*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ **gibilerüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 12). [gibilerüñ, -ler, -üñ]

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül **gibi** ʿarż-ı cemāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *-e benzer. Benzerlik bildirir.*

Ney **gibi** deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı II -e benzer.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ **gibi** ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [gibi,]

Nev-bahār-ı ḫüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil **gibi** gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [gibi,]

gibi: *"-e*

benzer"anlamında benzetme edatı; -e yakışır biçimde, -e uygun.

İle ḳarşu ḳabā **gibi** yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [gibi,]

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller **gibi** ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [gibi,]*

gibi: *Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün **gibi**
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [gibi,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller **gibi** ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [gibi,]*

gibi: *"Gibi" edatı.*

Ḫāk-i pāyuñ **gibi** cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [gibi,]

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül **gibi** açduñ iy ṣabā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [gibi,]

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün **gibi** āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [gibi,]

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi **gibi** ḥükmüñde yasaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [gibi,]

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Câme **gibi** sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [gibi,]

Câme **gibi** sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [gibi,]

İle ḳarşu ḳabā **gibi** yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [gibi,]

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne **gibi** zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [gibi,]

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne **gibi** zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [gibi,]

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem **gibi** mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [gibi,]*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle **gibi** al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [gibi,]*

Müşg **gibi** ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 5). [gibi,]

gibi: *Aynen, aynı şekilde, nasıl idiyse.*

Āb-ı ḥayvān **gibi** geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [gibi,]

Oḳısam bülbül **gibi** gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı "gibi" (-e benzer).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün **gibi**
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ney **gibi** deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ **gibi**
Āh eger arż olmaya ḫāl-i perīşānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [gibi,]

gibi: *-e benzer.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Şu **gibi** ʿarṣa-i çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı ll -e benzer.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ **gibi**
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [gibi,]

gibi: *"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.*

Ġonçe **gibi** açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [gibi,]

gibi: *"Gibi" edatı. Benzerlik anlamı verir.*

Ṭūṭī **gibi** göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [gibi,]

Gösterür oldı zenaḥdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender **gibi** kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı, gibi II -e benzer; tıpkı, aynı şekilde.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ **gibi** çeşm-i ulü'l-elbāb bāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [gibi,]

gibi: *Benzerlik edatı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn **gibi** yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [gibi,]

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül **gibi** çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [gibi,]

gibi: *Gibi benzetme edatı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn **gibi** yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *Gibi, misali, benzeri anlamındaki edat.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it **gibi** ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [gibi,]

gibi: *Benzetme edatı ll Gibi.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün **gibi** devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker **gibi**
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [gibi,]

Ḳarşudan gün **gibi** ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [gibi,]

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ **gibi** her yaña āteş-feşān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [gibi,]

Cān **gibi** laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [gibi,]

Yāre **gibi** gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [gibi,]

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭıf **gibi** elde tīġ-i ʿuryān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [gibi,]

Bīgāneler **gibi** ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 17). [gibi,]

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān **gibidür**
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [gibidür, --dür, -]

gibi: *"Gibi" benzetme edatı.*

Ḫuṭbe **gibi** her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 13). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında edat.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer **gibi** ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 10). [gibi,]

gibi: *"- e benzer" anlamında edat.*

Nesterenler **gibi** şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [gibi,]

Deryā ḥarāmī **gibi** yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [gibi,]

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā **gibi** kim her ṭarafa bir yüzi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [gibi,]

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā **gibi** ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [gibi,]

Ṭūtī-i ṭabʿum **gibi** sāz eyler ol ruḥsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [gibi,]

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ **gibi** dīn düşmeni pusudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [gibi,]

Zülfi **gibi** ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [gibi,]

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender **gibi**
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [gibi,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ **gibi** cefā-pīşe sitemkār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [gibi,]

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu **gibi** kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [gibi,]

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin **gibi** cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [gibi,]*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller **gibi** geçdi günüm gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [gibi,]

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Şu **gibi** saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [gibi,]

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül **gibi** oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [gibi,]

Āh kim deldi derūnum ney **gibi** tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [gibi,]

Yüzümi zülfüñ **gibi** yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 5). [gibi,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile oldıġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān **gibi** dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [gibi,]

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne **gibi** göñlüme virüp ṣafā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [gibi,]

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler **gibi**
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 11). [gibi,]

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var
Çıḳmaya **gibi** irteye ol mübtelā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 14). [gibi,]

Berber-i hindū **gibi** eşküm ḫabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 9). [gibi,]

Ṭūtī-i gūyā **gibi** söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 5). [gibi,]*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne **gibi** ḫod-nümālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 12). [gibi,]

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler **gibi**
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 13). [gibi,]

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ **gibi** ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [gibi,]

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān **gibi**
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 7). [gibi,]

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Ṣol ney **gibi** itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [gibi,]

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney **gibi** tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 8). [gibi,]

Pervāne **gibi** yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 5). [gibi,]

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler **gibi** gerden yaḳar çerāġ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 12). [gibi,]

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler **gibi**
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [gibi,]*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler **gibi** reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [gibi,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī **gibi** var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [gibi,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler **gibidür**
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 7). [gibidür, -dür]*

Ṭoldurdı nāfeler **gibi** ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 7). [gibi,]*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu **gibi** olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 6). [gibi,]*

N'içün bī-gāne **gibi** deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 9). [gibi,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül **gibi** feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [gibi,]*

Yir yir delindi ney **gibi** hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [gibi,]*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ **gibi** her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 10). [gibi,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur **gibi** yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [gibi,]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün **gibi** dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [gibi,]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün **gibi** ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 2). [gibi,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün **gibi** dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [gibi,]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum **gibi**
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 11). [gibi,]*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne **gibi** cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 10). [gibi,]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet **gibi** her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 4). [gibi,]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül **gibi**
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [gibi,]*

Ben elif **gibi** reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 7). [gibi,]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle **gibi** dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [gibi,]*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Ṣol ḳara zülfüñ **gibi** ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 8). [gibi,]*

Bezm-i ḫasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney **gibi** ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 14). [gibi,]*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn **gibi** göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 13). [gibi,]*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı **gibi** var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [gibi,]*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī **gibi**
Ḳarşuda āyīnedür bu ḫüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 3). [gibi,]*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ **gibi** bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 4). [gibi,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin **gibi**
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 7). [gibi,]

Çün melāḥat Mışrı'nuñ
Yūsuf **gibi** sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [gibi,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ
itmek istersin **gibi**
Billāh iy vāʿiẓ geç
andan ol senüñ bābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 9). [gibi,]*

Geh gāh ele alup naẓar
itmezdi ḥūblar
Āyīne **gibi** itmese
kesb-i ṣafā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 16). [gibi,]

Çünki laʿlüñ **gibi** itmez
ġonçe şekker-ḫande
gül
Pes ne vech ile olur yā
Rab saña mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [gibi,]

Serv **gibi** ser-keş ol yüz
virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün
çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [gibi,]

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim
ʿĀlemi cennet **gibi** ser-
sebz ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [gibi,]

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet **gibi** cihān
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 3). [gibi,]

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı
var anuñ baña
Āyine **gibi** sīneye
çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 8). [gibi,]

Gül **gibi** göñlüm açubanı
ṣaḫn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe
nāzük olupdur semen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [gibi,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā **gibi**
cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki
nāz ile giyer kemhā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 3). [gibi,]*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb
zār olup bülbül **gibi**
Kimseyi bir laḫẓa
uyutmaz fiġānum
gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 7). [gibi,]

Cān ü dil cemʿin perīşān
eyleyen bulut **gibi**
Ya ser-i zülfüñ ya
baḫt-ı ser-nigūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 5). [gibi,]*

Ḥaḳ budur kim yüz
çevirmezdi raḳīb-i
ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül
gibi dildārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [gibi,]

Tīre olsa ṭañ degül şeb **gibi**
eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez
māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 1). [gibi,]*

İy Muʿīdī her gice gözden
uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül **gibi**
āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 14). [gibi,]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül
ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā **gibi**
dārü'l-emānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 16). [gibi,]*

Cān **gibi** sīnemde saḳlarsam
ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [gibi,]

Çerḫ **gibi** ṭāliʿüm pīrūz
olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda
yatur māh-ı tābānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 3). [gibi,]*

Benüm yādumda ol Leylī
anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn **gibi**
ḫayli perīşān oldı
dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 10). [gibi,]

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ
baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire
dökmezse bir içim ṣu
gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 8). [gibi,]

Yine bir āl ile zeyn idüp
maḥabbet meclisin
Şīşe **gibi** reng alur
laʿlüñ şarābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 4). [gibi,]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün **gibi**
rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 5). [gibi,]

Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar **gibi** her
laḫẓa giryāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 8). [gibi,]

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene
mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp
gül **gibi** ḫandān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 2). [gibi,]

Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī **gibi** kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ
ile ḳurbān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 9). [gibi,]

Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp yine
Ser-nāme **gibi** ḳan ile
cānāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 6). [gibi,]

Pervāneler **gibi** añıcaḳ
şemʿ-i ḫüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña

kim yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 7). [gibi,]

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur **gibi**
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [gibi,]

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar **gibi** cānānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 6). [gibi,]

Ney **gibi** baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [gibi,]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet **gibi**
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 3). [gibi,]

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī **gibi** ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 4). [gibi,]

Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ **gibi** ṭāvūs-ı firdevs-i berīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 10). [gibi,]

Ġamından ol gülüñ bülbül **gibi** beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [gibi,]

Gözüme rūz-ı rūşenler gice **gibi** olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 11). [gibi,]

Olur Mecnūn **gibi** āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 9). [gibi,]

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr **gibi** gidüp sürʿat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [gibi,]

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe **gibi** ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 12). [gibi,]

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif **gibi** gidüp yir eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 4). [gibi,]

Dökelden ḳanumı ḳurbān **gibi** ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 3). [gibi,]

Gül **gibi** ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [gibi,]

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var **gibi** taṣvīr olan yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 4). [gibi,]

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū **gibi** müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [gibi,]*

Şīşe **gibi** dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 7). [gibi,]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu **gibi** pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 2). [gibi,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney **gibi** iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [gibi,]*

Acıdan deryā **gibi** sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 15). [gibi,]*

Açmaġ ister gül **gibi** nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 9). [gibi,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ **gibi** ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [gibi,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde **gibi** kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 4). [gibi,]*

Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī **gibi** dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 14). [gibi,]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül **gibi** her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [gibi,]*

Bī-ḳarāram ṣu **gibi** dīdār ḫaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḫaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 1). [gibi,]*

Ṭurduġı yirde güzeller
maḥv olur yılduz **gibi**
Nāgehān ʿarż itse ol
mihr-i cihān-ārā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 9). [gibi,]

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum
dāne dāne dürr **gibi**
Kirpügine birisin
aşmadı ol sīmīn-beden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 5). [gibi,]

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen
dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm **gibi**
ḫāli digergün olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [gibi,]

Delme baġrum ney **gibi**
şeydā göñül zār
olmasun
El-emānet kimse
derdümden ḫaberdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [gibi,]

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir
müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm **gibi**
ḫāli perīşān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [gibi,]

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn **gibi**
Ṭutsa maḥrūm olmaz
ādem bir ulunuñ
dāmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [gibi,]

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma
pīrāyedür lü'lü' **gibi**
Her ne söz kim işidem
ol laʿl-i gevher-bārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 9). [gibi,]

Sünbül-i zülfi hevāsıdur
ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül **gibi**
bir būya ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [gibi,]

Çün żarār yoḳdur bilürsin
şu **gibi** pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden
ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [gibi,]

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī
dimāġı gül **gibi**
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir
ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 13). [gibi,]

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı **gibi**
ḫoş kemālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 14). [gibi,]

Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam **gibi**
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [gibi,]*

Āşḳāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün **gibi**
Ḫurde-bīnler yoḳ yire
pes ḳīl ü ḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 9). [gibi,]*

gibi: *"- e benzer, misal" anlamında edat.*

Her gün egerçi kim baña ol
dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān
gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [gibi,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol
kemān-ebrū didi
Daḥi var **gibi** cigerde
zaḫm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [gibi,]

Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv **gibi** ḳolların
şalup ḫırāmān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [gibi,]

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce
bağışlar cāna cān
İki cevherden
mükerrer **gibi** rūḥ-
efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 6). [gibi,]

ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül **gibi**
Şimdi kim oldı ser-ā-
ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 7). [gibi,]

gibi: *"gibi" benzetme edatı.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū
gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol
ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [gibi,]

İstedügim **gibi** gördüm
ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi
göñlüñ yoḫsa
mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [gibi,]

gibi]: *Benzetme edatı.*

Görmedüm bir derd-i
mühlik iy şanem
[benüm **gibi]**
Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 7). [gibi],]*

gice: *Gece.*

Gicelerdür kirpigüñ
hecrinde bir dem
uyumaz
Ṭurmadan şancır
şanasın ṭolu peykāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 15). [gicelerdür, -lerdür]*

El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā
Kim **giceñ** ḳadr ü
günüñ nevrūz- ı ʿīd
olsun begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [giceñ, -ñ]

Çeşm ü zülfünden [cüdā]
şorma göñül ḫālini kim
Giceler mest ü seher
zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [giceler, -ler]

Oruc ayından uzundur gerçi
hicrān **gicesi**
Çün olur pāyān bir gün
ʿīd-i vuṣlat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 384, Mısra 5). [gicesi, -s, -i]

Gül yüzüñ añdı meger dün **gice** bülbül şanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [gice,]

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca **giceler** ʿîş ide çalgular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 12). [giceler, -ler]

Uyımazam **giceler** sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 3). [giceler, -ler]

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ **gice**
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [gice,]

İy Muʿīdī istemezdüm ḥaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir **gice** ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 14). [gice,]

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her **gice**
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 2). [gice,]*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her **gice**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 4). [gice,]

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her **gice**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 14). [gice,]

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her **gice**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 12). [gice,]

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [gice,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 8). [gice,]*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 10). [gice,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [gice,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 12). [gice,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [gice,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 4). [gice,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her **gice**
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [gice,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her **gice**
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 1). [gice,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her **gice** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [gice,]*

Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar her **gice**
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [gice,]*

İḳtibās-ı nūr içün her **gice** kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḥi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 7). [gice,]*

Bu **gice** baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [gice,]*

gice: *Gece.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [gice,]

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem **giceler**
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [giceler, -ler]*

Hīç bir gün bir **gice** yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [gice,]*

Nāy-ı nālemle **gice** bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi

mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [gice,]

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı **gice** sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 6). [gice,]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir **gice** iy māh şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 4). [gice,]

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün **gice** şol deñlü efġān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [gice,]

Gözüme rūz-ı rūşenler **gice** gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 11). [gice,]

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her **gice**
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 5). [gice,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her **gice**
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 7). [gice,]

Öpdi dirsen **gice** uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 13). [gice,]

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir **gice** miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [gice,]

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her **gice** sevdā-yı zülf ü ḫatṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 12). [gice,]*

gice: *Gece, geceleyin.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [gice,]

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun **gice** ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [gice,]*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir **gice** sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 4). [gice,]

gice: *Gece II geceleyin.*

Her **gice** ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 7). [gice,]

Dün **gice** bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [gice,]

gice: *Gece, gece vakti.*

Ruḫuñ şemʿin **gice** nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [gice,]*

gice: *Gece, geceleyin, gece vaktinde.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün **gice** ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [gice,]

gice: *Gece - Sevgilinin saçı -.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye **gice** yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [gice,]

gice: *Gece, geceler boyunca.*

Ḫvāba varmaz **giceler** ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [giceler, -ler]

gice: *Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.*

Ruḫuñ şemʿin **gice** nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [gice,]*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün **gice** ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [gice,]

gice: *1. gece, gece vakti, geceleyin, 2. gece(ler) boyu beklemek.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün **gice** Mecnūn'ı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [gice,]

Dün **gice** aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 299, Mısra 1). [gice,]

gice: *Gece vakti.*
Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum **gice** şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [gice,]*
Yüz edeble ṭolanurken **gice** māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [gice,]*
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi **gice** mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [gice,]*

gice: *Gece boyunca.*
Ṣubḥ olınca **giceler** yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [giceler, -ler]*

gice gündüz: *Gece ve gündüz.*
Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 11). [gice gündüz,]*

gice gündüz durmayup: *Gece gündüz durmadan;sürekli.*
İy Muʿīdī **gice gündüz durmayup** ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 17). [gice gündüz durmayup,]*

giceler: *Gece, gece vakti, geceleyin // bütün gece, geceler boyunca.*
Ḳande bilsün **giceler** ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [giceler,]*

giceler: *Gece vakti, geceleyin.*
Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [giceler,]*

giceler: *Gece boyunca, geceleyin.*
İşigüñde **giceler** ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [giceler,]*
Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam **giceler** zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 2). [giceler,]*

gid: *Gitmek.*
Ne yüz ile öykünür gül ḫüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden **gider** iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 4). [gider, -er]*
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi **gider** ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [gider, -er]*

gid: *Uzaklaşmak, terk etmek.*
Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 7). [giderse, -er, -se]*

gid: *Uzaklaşmak.*
Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola **gider**
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 13). [gider, -er]*

gid: *Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.*
Ḳorḳaram ʿaḳlum **gide** yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [gide, -e]*
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum **gider** bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [gider, -er]*

gid: *Gitmek.*
Sen **gidicek** hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [gidicek, -icek]*

gid: *Gitmek.*
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur **giden**
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [giden, -en]*
Bilmezem ḳande **gidem** veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 5). [gidem, -em]*

gid: *Yitmek, yitirmek. (Aklını) kaybetmek.*
Ḳorḳaram ʿaḳlum **gide** yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [gide, -e]

gid: *Gitmek, uzaklaşmak.*
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı **gidüpdür** acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [gidüpdür, -üp, -dür]*

gid-: *Yok olmak, eser kalmamak.*
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī **gidüpdür** ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 11). [gidüpdür, -üp, -dür]*

gid-: *Git gide, yavaş yavaş.*
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm **giderek**
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḥaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [giderek, -erek]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*
Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir **ġıdāyı** güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 6). [ġıdāyı, -y, -ı]*

gidemez: *Gidemez. gidememek.*
Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile **gidemez** üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 8). [gidemez,]*

giden: *Giden II yola koyulan.*
Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 11). [giden,]*

gider-: *Gidermek, ortadan kaldırmak.*
Hep māsivāyı dilden sildi **giderdi** gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [giderdi, -di]*

gil: *Balçık, çamur, kil.*
Tīz günde yile varsun göreyin āb ü **gilüm**
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 9). [gilüm, -üm]*

ġılmān: *(Ar.) Cennetteki erkek köle.*
Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u **ġılmān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [ġılmān,]*

ġılmān: *Cennette hizmet edeceğine inanılan delikanlı, cennet erkeği.*
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile **ġılmāna** yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 3). [ġılmāna, -a]*

gir: *1. Girmek, dahil olmak.*
Sīnem otaġına **girüp** incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [girüp, -üp]*
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [girdi, -di]*
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme **gireydi**
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 7). [gireydi, -e, -y, -di]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme **girmez** ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [girmez, -mez]*

gir: *Bir yere,mekana girmek, gitmek.*
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse **girüp** gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 2). [girüp, --üp]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.*
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya **girse** gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [girse, -se]*

gir: *Girmemek, dahil olmamak.*
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne **girmez** yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 8). [girmez, -mez]*

gir-: *Girmek, yer tutmak.*
Ḳalem içine **girüp** dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441,*

Mısra 11). [girüp, -üp]

gird-āb-ı ġam-: *Gam girdabı. II Keder çıkmazı.*
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 5). [gird-āb-ı ġam-, --da]*

girer ol-: *Girer oldu.*
İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [girer ol-, -dı]*

girībān: *Elbise yakası.*
Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz **girībānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [girībānı, -ı]*

girībān: *Elbisenin yakası.*
Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun **girībānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [girībānum, -um]*

girībān: *Yaka, elbise yakası.*
Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın Ger **girībāndur** eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [girībāndur, -dur]*

girībān: *Yaka, elbise yakası.*
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz **girībānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [girībānı, -ı]*

girībān olmak: *Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.*
Gerçi saña **girībān olmaḳ** diler meh-i nev Ḥaddini bilmez ol kim daḥi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [girībān olmaḳ,]*

giriftār-: *Esir, tutsak.*
İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḫ sebeb ne Yüz dürlü ġam ü derde **giriftārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [giriftārlaruz, --lar, --uz]*

giriftār: *Düşkün, âşık, tutkun.*
Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse **giriftār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 12). [giriftār,]*

giriftār: *Aşık, tutkun.*
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan Ġamdan āzād olmaz ol dāma **giriftār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [giriftār,]*

girih: *Düğüm. II Saç bağı, saç kıvrımı.*
Her **girih** bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [girih,]*

ġırra ol: *Kibirli olmak.*
Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ Pertev-i ṣebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [ġırra ol, -ma]*

ġırre: *Gururlu, kibirli.*
Gül ruḫlarını ḳande görüp **ġırre** olduġım ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [ġırre,]*

giryān: *Gözyaşı döken, ağlayan.*
Āşkār olmazdı rāzum dīde **giryān** olmasa Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [giryān,]*

giryān: *Ağlamaklı.*
Gül yüzüñ şevḳiyle **giryān** olduġım ʿayb itme kim Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 11). [giryān,]*

giryān: *Gözyaşı döken, ağlayan.*
Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol **giryānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [giryānuma, -um, -a]*

giryān: *Ağlamaklı, ağlayan.*
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına Vechi vardur gāh ḫandān gāh **giryān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [giryān,]*
Zülfüñ ucından perīṣān olduġıçün ṭāliʿüm Ḳara bulutlar gibi her laḫẓa **giryāndur** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 8). [giryāndur, -dur]*

giryān: *Ağlayan, gözyaşı döken.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü
giryāndur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [giryāndur, -dur]

giryān: *Ağlayan (kimse).*
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle **giryān** oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 10). [giryān,]

giryān:
Ağlamaklı,üzüntülü.
Yoluña cān virmeyen
derdine dermān
olmasun
Zār u **giryān** olmayan
ʿışḳuñla ḫandān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 2). [giryān,]

giryān eylemez:
Ağlamaz.
İy kemān-ebrū beni ġam
zaḫmı **giryān eylemez**
Cānuma işler geçer
tīrüñ hemīn ḳan
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [giryān eylemez,]

giryān ol-: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*
Niçe bir giryān olam
gelmez mi ḫaṭṭ-ı
ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu
deryānuñ ḳarası yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [giryān ol-, --am]*
Niçe bir sen lāle-ruḫsuz
gözlerüm giryān ola
Ḫār-ı ġamdan
ġonçeveş sīnem leb-ā-
leb ḳan ola
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 13). [giryān ol-, -a]

giryān olduġ-:
Gözyaşı dökmek, ağlamak.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu
yaşumdan lālezār
itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 11). [giryān olduġ-, -ım]

giryān olur: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*
ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i
ḫüsnüñde gözüm
giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur
şimdengirü bārān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [giryān olur,]

girye: *Ağlama, gözyaşı.*
Ṭan degül **giryem** görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 3). [giryem, -m]
Ḳadd-i ḫamıyla çerḫ
uramaz **giryesüz** göñül
Dōlāb dönmege aḳar
āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 5). [giryesüz, -süz]
Dem-ā-dem **giryeler** ḳılup
acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre
düşmüşdür gözümüñ
mā-cerāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 3). [giryeler, -ler]

girye: *Ağlama, ağlayış. II Gözyaşı.*
Sīnem otaġına girüp incitme
giryeden
Bir dem taḫammül
eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [giryeden, -den]*

girye: *Ağlama.*
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-
sebz ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [giryeden, -den]

girye: *Ağlama, ağlayış, gözyaşı.*
Az gülüp çoḳ aġla iy dil
kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande az
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [girye,]
Gül yüzüñe niḳāb-ı
muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi **girye** çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 6). [girye,]
Gāh **girye** gāh nā-gāh
maḫabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ
olmaz ser-encāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [girye,]*
Çeşmüñ Muʿīdī **giryeden**
olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile
eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [giryeden, -den]
Gāh nāle gāh **girye** gāh
miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [girye,]
N’ola ben ebre **girye**
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 11). [girye,]

girye itsem: *Ağlamak.*
Zülfüñ ucın kesdügüñce
girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde
bulut yoġ iken bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

76, Mısra 9). [girye itsem,]

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu **gīsūyı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [gīsūyı, -yı]*
Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe **gīsū** girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 1). [gīsū,]*
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü **gīsū** girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 6). [gīsū,]*

gīsū: *Kadınların arkalarına saldıkları saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü II sevgilinin saçları.*
Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [gīsūlaruñ, -laruñ]*

gīsū: *Sevgilinin omuza dökülen siyah uzun saçı.*
Āferīn ol ruḥ ü **gīsūya** ki
ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [gīsūya, --y, --a]*

gīsū: *(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.*
Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ **gīsūlaruñ**
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [gīsūlaruñ, -lar, -uñ]*

gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār: *Sevgilinin mis kokulu saçları.*
Veh ne cāżūlıḳ ider **gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār**
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 5). [gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār,]*

git: *Sona ermek.*
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 6). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek.*
Ġam yimeñ **gitdiyse**
Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 13). [gitdiyse, -di, -y, -se]*

git: *Gitmek.*
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum **gide** rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [gide, -e]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*
Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḥnet **gitmedi**
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 1). [gitmedi, -me, -di]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [gitdükce, -dükçe]*

git: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*
Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse **gitmeye** başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [gitmeye, -+me, -+(y)e]*

git: *Ayrılmak.*
Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġumca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 7). [gitme, -me]*

git: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*
İy revān olup **giden** serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 1). [giden, -en]*

git: *Bir yere doğru yönelmek; ulaşmak, varmak II yükselmek.*
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı **gitdi** mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, uzaklaşmak; sona ermek.*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, gitmek.*

Bir aya vaʿde virdi **gidüp** ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [gidüp, -üp]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz Seḥerden seyre **gitse** ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [gitse, -se]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz Seḥerden seyre **gitse** ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [gitse, -se]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp **gitme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 12). [gitme, -me]*

git: *Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [gitdi, -di]*

git: *Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine **gitdi** cān Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek, varmak, ulaşmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi **gitsem** ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [gitsem, -se, -m]*

git: *Gitmek, varmak, ulaşmak.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi **gitsem** ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [gitsem, -se, -m]*

git: *(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.*

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 7). [gider, -er]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Gitse āhum ṭañ degül sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [gitse, -se]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo **gitsün** doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [gitsün, -sün]*

git: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre **gidelüm**
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [gidelüm, -elü, -m]*

git: *"Bir türlü olmadı, oldu bitti." anlamını pekiştiren fiil.*

Mülzem olup sürḫ-i rū **gitdi** ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḫüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 9). [gitdi, -di]*

git: *"Bir türlü olmadı, oldu bitti" anlamını pekiştiren fiil.*

Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [gitdi, -di]*

git: *1. -e Bir yere doğru yönelmek. 2. -den Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. -e Çıkmak, ulaşmak: 4. -e Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. 5-e Yakışmak, yaraşmak. 6.-e, mecaz Bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak:.*

Cām-ı gülgūnı **gider** sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [gider, -er]*

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm **giderdi** bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [giderdi, -er, -di]*

git: *Gitme(me)k. Bir düşüncenin hayalin gönülden gitmemesi.*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Gönlümüñ ḳarası **gitmez** ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 6). [gitmez, -mez]*

git-: *Sona ermek.*
İy Muʿīdī rūze-i ġam **gitdi** cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 13). [gitdi, --di]*

git-: *Gitmek.*
ʿIşḳ dilden **gidicek** hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 13). [gidicek, -icek]*

git-: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi **gitmek** gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [gitmek, -mek]*

git-: .
Bitdi yir yir sebzeler **gitmez** ḳarası gönlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [gitmez, -mez]*

git-: *Gitmek, uzaklaşmak.*
Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden **gitmesün** ol ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 10). [gitmesün, -me, -sün]*

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẕar
Diñ yāre ʿömr gibi **gidüp** sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [gidüp, -üp]*
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi **gidüp** yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 4). [gidüp, -üp]*

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp **gitdi** velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [gitdi, -di]*
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü **gitdi** bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [gitdi, -di]*
Sen **gitmege** ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 5). [gitmege, -meg, -e]*

git-: *Ahirete göç etmek.*
Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden **giderse** gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [giderse, -er, -se]*

git-: *"Bir durum için" devam etmek.*
Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı **gider** yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [gider, -er]*

gitdi: *Gitdi: gitti.*
Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [gitdi,]*
Ārzūlar **gitdi** hep şūrīde gönlümden velī
Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [gitdi,]*

gitdi: *Sona ermek, yok olmak.*
ʿAḳl ü ṣabrum **gitdi** ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 11). [gitdi,]*

gitdi mānīʿ: *Mani, Engel kalmadı.*
Bu gün ol māha irdüm **gitdi mānīʿ**
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḫüsn tālīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 1). [gitdi mānīʿ,]*

gitdügince: *Gittikçe.*
Baġlandı **gitdügince** işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṭḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 7). [gitdügince,]*

gitme: *Gitmemek.*
Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 6). [gitme,]*

gitme: *Gitmemek, ayrılmamak.*
Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [gitmedi,]

gitme: *Gitme! (emir).*
İy revān olup giden serv-i revānum **gitme** gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 1). [gitme,]*
İy revān olup giden serv-i revānum **gitme** gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 2). [gitme,]*
Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [gitme,]*
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 6). [gitme,]*
Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum **gitme** gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 10). [gitme,]*
Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl **gitme** yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 2). [gitme,]*
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 7). [gitme,]*

gitmeden: *Gitmeden.*
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri **gitmeden**
Rūḥuma şoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 13). [gitmeden,]*

gitmedi: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek, uzaklaşmak.*
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma şaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [gitmedi,]*

gitmedi: *Gidemedi, kalmaya devam ediyor.*
Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet **gitmedi**
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 2). [gitmedi,]*
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [gitmedi,]*
Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 6). [gitmedi,]*
Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 8). [gitmedi,]*
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 10). [gitmedi,]*
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet **gitmedi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [gitmedi,]*

gitmeg: *Gitmek için.*
Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 7). [gitmege, -e]*

gitmek: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*
Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 7). [gitmek,]*

gitsün: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*
Niçe **gitsün** jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 11). [gitsün,]*

giy: *Giymek.*
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile **giyse** ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [giyse, -se]*

giy: *Giymek.*
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdüginçe katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn **giyer** ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 4). [giyer, -er]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*
Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [giyinüñce, -in, -üñce]

Cilve itdükce **giyüp** cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [giyüp, -üp]*

N'ola **giyse** ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [giyse, -se]*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḥıżra dönmüşdür **giyüp** ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 10). [giyüp, -üp]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [giyüp, -üp]*

Her gün altunlu **giyüp** seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 5). [giyüp, -üp]*

giy: *Giyinmek.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler **giyüp** güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 8). [giyüp, -üp]*

Gāh nārencī **giyüp** seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [giyüp, -üp]*

giy: *Giymek, bürünmek.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḥt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini **giydi** zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [giydi, -di]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [giyüp, -üp]*

giy: *(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile **giyer** kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 4). [giyer, -er]*

giy-: *Giymek.*

Ġonçe gibi açılup **giymiş** gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [giymiş, -miş]*

giy-: *Giymek.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḥançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [giydi, -di]*

giy-: *Giymek.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare **giysem** ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [giysem, -se, -m]*

ġıybet: *Dedikodu, çekiştirme.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi **ġıybet**
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [ġıybet,]*

giydir: *Giyme işini yaptırmak.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum **giydirür** pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 14). [giydirür, -ür]*

giz: *Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin **gizlüce** beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [gizlüce, -lü, -ce]*

gizle: *Gizlemek, saklamak.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin **gizleyüp**
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [gizleyüp, -yüp]*

ʿIşḳ rāzın **gizleyüp** n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [gizleyüp, -yüp]*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup **gizledüñ** diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 15). [gizledüñ, -dü, -ñ]*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār

Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 7). [gizlendi, -n, -di]*

gizle-: *Gizlemek, saklamak.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür **gizlemek**
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 13). [gizlemek, -mek]*

gizle-: *Gizle, saklamak.*

Niye **gizler** lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyıʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 5). [gizler, -r]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi **gizler** [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 8). [gizler, -r]*

gizlemek-: *Sır, saklamak. II Bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek.*

Gördi kim derd-i derūnın **gizlemekde** aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 3). [gizlemekde, --de]*

gizli: *Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi **gizli** rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 11). [gizli,]*

gizlü: *Gizli, saklı, başkaları tarafından bilinmeyen.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre **gizlüdür** cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 11). [gizlüdür, -dür]*

gizlü: *Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin **gizlüce** beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [gizlüce, -ce]*

gizlü: *"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 7). [gizlü,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum şaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 10). [gizlü,]*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur **gizlü** rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 14). [gizlü,]*

gizlü rāz-: *Gizli sır.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [gizlü rāz-, -um, -ı]*

gizlüce: *Gizlice.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin **gizlüce** beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 3). [gizlüce,]*

göç: *Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek.*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki **göçerler** ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [göçerler, -er, -ler]*

gög: *Gökyüzü, gökyüzünün her bir katmanı.*

ʿIşḳ ṭopın **göge** aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [göge, -e]*

gög: *Gök, gökyüzü.*

ʿIşḳ ṭopın **göge** aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [göge, -e]*

gögs: *Gögüs.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [gögsüm, -üm]*

Ṭaş ile **gögsüm** dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 9). [gögsüm, -üm]*

gögs: *Göğüs.*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi
gögsini
Meclisde añdı var ise
iy bī-vefā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 13). [gögsini, -i, -n, -i]

<u>gögs:</u> *Bağır, sine; kalp, gönül.*
Her neʿāşıḳ kim ḥayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [gögsinde, -i, -n, -de]

<u>gögs:</u> *Göğüs; insan bedeninin önden gerdanıyla bel arasındaki kısmı, sine; yürek, kalp, gönül.*
Her neʿāşıḳ kim ḥayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [gögsinde, -i, -n, -de]

<u>gögs-:</u> *Göğüs, bağır.*
Muʿīdī **gögsine** geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 9). [gögsine, -i, -(n)e]*

<u>gögüs:</u> *Göğüs.*
Bir yaña şevḳ ile **gögsin** def
döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [gögsin, -in]*

<u>gögüs:</u> *Bağır, sine; kalp, gönül.*
Kim bilürdi **gögsüme** yir
yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11). [gögsüme, -üme]*

<u>gögüs:</u> *Göğüs, sine, bağır.*
Lāle gibi **gögsümi** çāk eyle
tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 3). [gögsümi,]

<u>gök:</u> *Gökyüzü.*
Sipihrüñ mihri yüz açdı
şafaḳdan yaḫūd ol
meh-rū
Giyüp **gök** pīrehen
itmiş yaḳasın [ḳırmızı]
vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [gök,]*

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü.*
Zülfüñ ucın kesdügüñce
girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim **gökde**
bulut yoġ iken bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [gökde, -de]*
N'ola āhum boyanup
göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul
oldı göñül bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 1). [göklere, -ler, -e]

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü.*
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum **göklere**
boyandı iy ḫurşīd-ḫadd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [göklere, -lere]
Zülf-i yāre aşılup cān vireli
Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup
ne **gökdedür** ne
yirdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [gökdedür, -de, -dür]
Göklere irse Muʿīdī
ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm
senüñ ol ayaġuñ
ṭopraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [göklere, -lere]
Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna
sen
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür meger yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [gökdür, -dür]*

<u>gök:</u> *Âsmân, semâ.*
İy Muʿīdī ḳızaran **gökde**
şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni
āhumla yanar ṣubḥ-
gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 13). [gökde, -de]*
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez
nālem ol meh gerçi
kim
Uyumaz **gökde**
melekler bu
fiġānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 4). [gökde, -de]
Āh itsem añup yüzüñ
cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş
seherden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 2). [gökde, -de]

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü || yukarı.*
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr
ile āhuñ **göklere**
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [göklere, -ler, -e]*

<u>gök:</u> *Gökyüzü, sema, asuman.*
İy ṣanem senden şikāyetler
idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm
idüpdür **göge** īsā'dan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [göge, -e]*

<u>gök:</u> *Gök, gökyüzü, sema.*
Derdiyle bir āh itdi göñül
kim **göge** çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı

keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [göge, -e]*

İy perī **göklerde** olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 1). [göklerde, -ler, -de]*

gök: *Gökyüzü, sema.*

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [göklere, -ler, -e]*

gök: *Gök, gökyüzü, âsmân, semâ.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [gökde, -de]*

gök: *Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü, sema.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla **gök**
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 13). [gök,]*

gökce: *Yer ve gök gibi.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü **gökcedür**
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [gökcedür, -dür]*

gök-dāġ: *Göğermiş yara.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde **gök-dāġ** eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 9). [gök-dāġ,]*

gökle: *1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.*

Yire yaşum döküldükce irişe **göklere** āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 9). [göklere, -re]*

Dūd-ı āhum **göklere** boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 7). [göklere, -re]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur **göklere**
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 9). [göklere, -re]*

gökyüzi: *Gökyüzü, sema.*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 7). [gökyüzi,]*

gölge: *Kendisine tabi olunan hükümdarın kudreti.*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı **gölgesin** ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 16). [gölgesin, -si, -n]*

gölgelik: *Gölge yapmaya yarayan, güneş ışığına maruz kalmayan yer.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaşar bir **gölgelikdür** şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 16). [gölgelikdür, -dür]*

ġonça: *Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ġonçeler, -lar]*

ġonce: *Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini **ġonçenüñ** jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [ġonçenüñ, -n, -üñ]*

ġonce: *Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün **ġonçe** peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 10). [ġonçe,]*

ġonce: *Gonca, henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ġonçeler, -ler]*

ġonce: *Henüz açılmamış gül tomurcuğu.*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken **ġonçe** gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 2). [ġonçe,]*

ġonce: *Gonca; henüz açılmamış gül tomurcuğu.*

Gülzārı n’iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini **ġonçelerden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 4). [ġonçelerden, -ler, -den]

ġonce: *Açmamış gül, gonca.*
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [ġonçe,]
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı **ġonçe** başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [ġonçe,]
Mülzem olup **ġonçe** aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [ġonçe,]
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [ġonçe,]

ġonce: *Açmamış gül, gonca.*
Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir **ġonçenüñ** ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [ġonçenüñ, -nüñ]

ġonce: *Açılmamış gül.*
Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile **ġonçeye**
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [ġonçeye, -ye]
Gülşende **ġonçeye** aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [ġonçeye, -ye]
Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 3). [ġonçe,]
Gül gibi gönlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki **ġonçe** nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [ġonçe,]*
Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı **ġonçeye**
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 9). [ġonçeye, -ye]*

ġonce: *1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.*
Çünki laʿlüñ gibi itmez **ġonçe** şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [ġonçe,]
N’ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen **ġonçe** gibi ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 12). [ġonçe,]
Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿışretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 5). [ġonçeler, -ler]

ġonce: *Açılmamış gonca II kapalılık, gizli bir sırrı barındıran.*
Bir nihāle **ġonçe** zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [ġonçe,]*

ġonce: *Açılmamış gül, tomurcuk.*
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ **ġonçedür**
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 5). [ġonçedür, -dür]

ġonce: *Açılmamış gül.*
Bāġa vardum ḫaste gönlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 4). [ġonçe,]

ġonçe-aġz: *Gonca ağız.*
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [ġonçe-aġzuñdan,]

gonce-dehen: *Gonca ağızlı (sevgili).*
Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy **ġonçe-dehen** ẕerrece yoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 2). [ġonçe-dehen,]
Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü **ġonçe-dehen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 10). [ġonçe-dehen,]*

gonce-dehen: *Gonca ağızlı.*
Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḥi sen **ġonçe-dehenden** fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205,

Mısra 6). [ġonçe-dehenden, -den]

ġonçe-i handān: *Açılmış gül.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler **ġonçe-i ḫandān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [ġonçe-i ḫandān,]*

ġonçe-i laʿl-: *Dudağın goncası.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 11). [ġonçe-i laʿl-, -üñ]*

ġonçe-i nev-rest: *Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 10). [ġonçe-i nev-rest,]*

ġonçe-laʿl: *Gonca dudak.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

Ġonçe-laʿlüñ ḫasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 9). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

İnce bilüñ **ġonçe-laʿlüñ** vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 11). [ġonçe-laʿlüñ, -üñ]*

ġonçe-laʿlü: *Gonca dudak.*

Ḫaste-dil bir būse ister **ġonçe-laʿlüñden** didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 5). [ġonçe-laʿlüñden, -ñ, -den]*

ġonçe-leb: *Gonca dudaklı (kimse).*

Bülbül olsun dirseñüz iy **ġonçe-lebler** ʿāṣıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [ġonçe-lebler, -ler]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 1). [ġonçe-lebler, -ler]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 1). [ġonçe-lebüñ, -üñ]*

ġonçe-leb: *1) gonca dudaklı 2) sevgili.*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan **ġonçe-leb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [ġonçe-leb,]*

ġonce-lebün: *Gonca dudaklı sevgili.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol **ġonçe-lebüñ** ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [ġonçe-lebüñ,]*

ġonceveş: *Gonca gibi.*

Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [ġonçeveş,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler **ġonçeveş** gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 6). [ġonçeveş,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [ġonçeveş,]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 4). [ġonçeveş,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın **ġonçeveş** çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 10). [ġonçeveş,]*

göñl: *Gönül.*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre **göñlümi** çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 10). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü **göñlümi**
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [göñlümi, -üm, -i]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda **göñlümi** ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 409, Mısra 10). [gönlümi, -üm, -i]

gönl: *Gönül.*

Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ
bir ağır taḥsīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 10). [gönlüni, -ün, -i]

Ārzūlar gitdi hep şūrīde
gönlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine
meyl ü maḥabbet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [gönlümden, -ü, -m, -den]*

gönl: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Ḳadd-i ḥoş-reftāruña
baġlandı **gönlüm**
gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül
gül budaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 7). [gönlüm, -üm]

gönl: *Gönül, kalp, yürek.*

Āferīn şol **gönli** şınmış
ḳaddi ḥam şeydāya
kim
Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [gönli, -i]*

ʿArż idüp derdin diler göñ
lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 7). [göñl, -üñ]*

gönl: *İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.*

Bülbül-i şūrīdedür **gönlüm**
belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [gönlüm, -üm]*

gönl: *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
gönlüñden vefā
Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [gönlüñden, -üñ, -den]

gönl: *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne **gönlüm** cān
aña
Olmışam pervāne gibi
zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [gönlüm, -üm]

gönl: *Aşığın gönlü. II Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp.*

Ṭoldı **gönlüm** ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [gönlüm, -üm]*

gönl: *Gönül II Aşığın gönlü.*

ʿIşḳ gülşendür bu **gönlüm**
bülbül-i ḥoş- ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [gönlüm, -üm]

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne **gönlüm** cān
aña
Olmışam pervāne gibi
zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [gönlüm, -üm]

Bülbül-i şūrīdedür **gönlüm**
belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [gönlüm, -üm]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne **gönlüm** taḫtına
Ol perī-peyker
ḥayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [gönlüm, -üm]*

Mātem-i ġamda Muʿīdī
yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram
düğündür **gönlüm**
efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [gönlüm, -üm]

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ
ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa
n'eylersün begüm
şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [gönlüme, -üm, -e]

gönl: *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2- Âşığın kalbi.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne **gönlüm** taḫtına
Ol perī-peyker
ḥayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [gönlüm, -üm]*

gönl: *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer
çekmesün
Ḫastedür **gönlüm**
kerem ḳıl eyleme
ġavġā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [gönlüm, -üm]

Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek
Olalı āşüfte **gönlüm**

bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 6). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *Gönül, kalp, yürek. II Âşıḳın gönlü.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür **göñlüm** efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II Âşıḳın gönlü.*

Yalıñuz künc-i belāda **göñlüm** irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *(Aşıḳın) gönlü.*

Bīm-i cāndan ḫaste **göñlüm** ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *Gönül II Aşıḳın gönlü.*

Virseler **göñlüm** ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *Gönül, kalp, yürek. Âşıḳın gönlü.*

Ṭūṭī gibi **göñlüm** itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *Âşıḳın gönlü.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın **göñlümüñ**
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [göñlümüñ, -üm, -üñ]*

<u>göñl:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. Âşıḳın gönlü.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın **göñlümün**
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [göñlümün, -üm, -ün]*

<u>göñl:</u> *Gönül, kalp, yürek.*

Muʿīdī yumuşamaz çün **göñli** yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [göñli, -i]*

<u>göñl:</u> *Gönül, kalp, yürek. Âşıḳın gönlü.*

İtlerüñ ürdükçe **göñlüm** başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [göñlüm, -üm]*

<u>göñl:</u> *(aşıḳın) gönlü, yüreği.*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça **göñlümi** ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb **göñline**
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [göñline, -ine]*

Yā ḳaşuñ **göñlümi** āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

Niçe bir **göñlüm** yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 7). [göñlüm, -(ü)m]*

Ġamzelerle **göñlümi** dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 11). [göñlümi, -(ü)m, -i]*

<u>göñl:</u> *(Âşıḳın) duygu merkezi.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ **göñlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [göñlüm, -(ü)m]*

Lāleler güller açılsa eglenür **göñlüm** velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [göñlüm, -(ü)m]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır **göñlüm** ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 16). [göñlüm, -(ü)m]*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa **göñlüm** vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [göñlüm, -(ü)m]*

gönl: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ
ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek
göñli ki gevher
kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [göñli, -i]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ
ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek
göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [göñli, -i]

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i
ṣafānuñ **göñlüni**
Bir yalın yüzlü
güzeldür ṣūḫ-ı ṣīrīnkār
ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 7). [göñlüni, -ün, -i]*

göñl: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre
güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp
göñlümi vīrān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [göñlümi, -(ü)m, -i]

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül
midür bülbül midür
Eyleyen **göñlümi**
yaġmā gül midür
bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [göñlümi, -(ü)m, -i]

Göñlümi ḳayġu başupdur
āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür
içi ḳararmış dūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 1). [göñlümi, -(ü)m, -i]

göñl: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i
zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile
dīvāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [göñlüm, -(ü)m]

Öyle oldum kim
zenaḫdānuñla zülfüñ
görmesem
Göz ü **göñlüm** ḳararup
ʿālem baña zindān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [göñlüm, -(ü)m]

Ḫānmān fikrin unutdum
āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur
āvāreliḳ **göñlüm** diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [göñlüm, -(ü)m]

Mescid içre ayaġum yā Rab
dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya
vālih gözlemez miḥrāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [göñlüm, -(ü)m]*

Ẓulm ile **göñlüm** diyārın
yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı
ḫayālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [göñlüm, -(ü)m]

göñl- ḫıżr'ı:
Gönlümün Hızır'ı.

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan
elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı
çünkim laʿl-i cānāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [göñl-ḫıżr'ı, -üm]*

göñleg: *Gömlek.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [göñlegüm, -üm]*

göñli ḳatı-:
Merhametsiz.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem
senüñ içün
Başına üşüp her
yañadan ṭaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [göñli ḳatı-, --dur]

göñlüm: *(Aşığın) gönlü.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste **göñlüm** ḫoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [göñlüm,]

Göz görüp **göñlüm** sevüp
dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen
kedersüz tīre-i dildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [göñlüm,]*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ
olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile
yüzi ḳareliḳ **göñlüm**
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [göñlüm,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı
vaṣlından cüdā
Ġonçeveş **göñlüm**
açılmaz ḫāṭırum
ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [göñlüm,]

göñlüm: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı **göñlüm**
ṣanasın cihān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [göñlüm, -(ü)m]

Göñlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim
Baña fırāḳ günleri daḫi
yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [göñlüm, -(ü)m]

Felegüñ ẓulmüni görince
göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña
emān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 11). [göñlüm, -(ü)m]

Ġuṣṣadan āzād olup
göñlüm niçe

yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [göñlüm, -(ü)m]*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ **göñlüm** diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ **göñlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [göñlüm, -(ü)m]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın **göñlüm** perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [göñlüm, -(ü)m]*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye **göñlüm** şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [göñlüm, -(ü)m]*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 11). [göñlüm, -(ü)m]*

Kenār olduġın işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi **göñlüm** ol ḫaberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 2). [göñlüm, -(ü)m]*

göñlüm açan: *Gönlünü açmak: Ferahlık vermek, sıkıntısını giderip neşelendirmek, içini açmak.*

Ḳayġulu **göñlüm açan** gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [göñlüm açan, -an]*

göñlüm al-: *Gönül almak:1. Sevindirmek, hoşnut ettirmek. 2. Kırılan, gücenen bir kimseyi güzel söz ve davranışlarla yeniden hoşnut etmek.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [göñlüm al-,]*

göñlüm al-: *Kendine aşık etmek, bağlamak.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [göñlüm al-,]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 2). [göñlüm al-, -an]*

göñlüm mürġi: *Gönül kuşu.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 6). [göñlüm mürġi, -ni]*

gönlüme: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda **göñlüme** kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [göñlüme, -üm, -e]*

Ḳaşuñ kemānı **göñlüme** cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [göñlüme, -üm, -e]*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı **göñlüme**
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [göñlüme, -üm, -e]*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi **göñlüme** virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [göñlüme, -üm, -e]*

gönlümün: *(aşığın) gönlü.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası **göñlümüñ**
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [göñlümüñ,]*

Pervāne gibi yirini od itdi **göñlümüñ**
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 5). [göñlümüñ,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür **göñlümüñ** büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [göñlümüñ,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [göñlümüñ,]*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 6). [göñlümüñ,]*

gönlümün: *(Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine

merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 3). [göñlümüñ, -üm, -ün]

göñlüñ āhen mi:
Gönlün demirden mi ?.

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [göñlüñ āhen mi,]

göñül: *Kalb.*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde **göñül**
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 5). [göñül,]

göñül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup **göñlüm**
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [göñlüm, -üm]

Çeşm ü zülfünden [cüdā] şorma **göñül** ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [göñül,]

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste **göñlüme** ḥayāt-ı cāvidāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 8). [göñlüme, -üme]

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür **göñül**
ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 9). [göñül,]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı **göñlüm**
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 7). [göñlüm, -üm]

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı **göñül** bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [göñül,]

Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde **göñül**
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 11). [göñül,]

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş **göñül** olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 4). [göñül,]*

Sīnemde gāh **göñlüm** geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [göñlüm, -üm]

Oldı **göñlüm** kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 9). [göñlüm, -üm]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı **göñlüm** göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 7). [göñlüm, -üm]

İy ʿazīzüm gel **göñül**
Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḫüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [göñül,]

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya **göñülde** ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [göñülde, -de]

Lāle vü şebnem degül şaḥrāda iy Mecnūn **göñül**
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile şaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [göñül,]

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 8). [göñlümüñ, -üm, -üñ]

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç **göñlümüz** iy yüzi gül bu yirleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 12). [göñlümüz, -ümüz]

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider **göñül**
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 5). [göñül,]

göñül: .

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā **göñül** ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [göñül,]*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā **göñül** ṭōlāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [göñül,]

göñül: *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu **göñüldür** yüz şuyın ḫāk eyleyen

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 14). [göñüldür, -dür]

<u>göñül:</u> *Gönül.*

Yaşum dökdi **göñülüme**
ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [göñülüme, -üme]

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı **göñül** gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 8). [göñül,]

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur ṣeydā **göñül**
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 5). [göñül,]

<u>göñül:</u> *Göñül.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse **göñlüm** ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 3). [göñlüm, -üm]

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm **göñlüm** bu zülf-i ʿanberīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 12). [göñlüm, -üm]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne **göñlüm** ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 2). [göñlüm, -üm]*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur **göñlüm** perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 10). [göñlüm, -üm]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi **göñlüm** açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 2). [göñlüm, -üm]

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem **göñlüm** evi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [göñlüm, -üm]

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān **göñlüm** velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [göñlüm, -üm]

İy müjen peykānı **göñlüm** yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 1). [göñlüm, -üm]

Daḥi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṭḥ oldı bir naẓarda bu **göñlüm** vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 6). [göñlüm, -üm]

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı **göñlüm** iştihāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 10). [göñlüm, -üm]

Gāh **göñlüm** bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 11). [göñlüm, -üm]

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre **göñlüm** geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [göñlüm, -üm]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi **göñlüm**
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 7). [göñlüm, -üm]

<u>göñül:</u> *Göñül.*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy **göñül** billāh taʿcīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 12). [göñül,]

<u>göñül:</u> *Gönül, yürek.*

Ḳo **göñül** aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Gönül.*

Ġam defʿ olur **göñülde** sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 7). [göñülde, -de]

<u>göñül:</u> *"Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [göñül,]

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [göñüldür, -dür]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü **göñülden**

ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 13). [göñülden, -den]*

<u>göñül:</u> *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [göñüldür, -dür]*

<u>göñül:</u> *(Aşığın) gönlü.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi **göñül**
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [göñül,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ **göñül**
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [göñül,]*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [göñlümi, -üm, -i]*

Niçe yaġmāya varmasun **göñül** kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [göñül,]*

Bir **göñül** şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Âşığın gönlü.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā **göñül** ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā **göñül** ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Aşığın, aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer; iman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. II [tas.] Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste **göñlüm** ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.*

Her hevādan uşanup **göñlüm** elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 5). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.*

ʿIşḳ gülşendür bu **göñlüm** bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [göñlüm, -üm]*

<u>göñül:</u> *Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, 2- yürek, 3-dil.4-Âşığın gönlü.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi **göñül**
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2-Âşığın kalbi.*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 3). [göñüller, -ler]*

<u>göñül:</u> *Âşığın gönlü.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez **göñül** illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Gönül, yürek, kalp. Âşığın gönlü.*

Tāb-ı mihr ile **göñül** teşne ciger yanmış iken
Büse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, dil. II Âşığın gönlü.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste **göñül**
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup **göñül**
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan*

duyguların kaynağı. Âşığın gönlü.

Leblerüñ sögdükce **göñlüm** eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [göñlüm, -üm]*

göñül: *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.*

İncinüp dīvāne **göñlüm** diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [göñlüm, -üm]*

göñül: *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

Dikḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy **göñül**
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 11). [göñül,]*

Āyīne-i ruḫuñla **göñül** pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 11). [göñül,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden **göñül**
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [göñül,]*

göñül: *Gönül. II Âşığın gönlü.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [göñül,]*

göñül: *(aşığın) gönlü, yüreği.*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā **göñül** nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [göñül,]*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir żerre deñlü ḳalmadı **göñülde** tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [göñülde, -de]*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne ṣūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [göñülde, -de]*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 16). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) duygu merkezi.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet **göñül**
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [göñül,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 1). [göñül,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum **göñlüñe**
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [göñlüñe, -üñ, -e]*

Zār **göñlümden** çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [göñlümden, -üm, -den]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ **göñlinde** īmāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 14). [göñlinde, -i, -n, -de]*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar **göñlünde** yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 3). [göñlünde, --ün, --de]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan **göñül**
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 9). [göñül,]*

Niçe gitsün jeng-i ġam ṣūrīde **göñlümden** benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 11). [göñlümden, -üm, -den]*

göñül: *(Âşığın) gönlü,yüreği.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez **göñül** abdālı ʿOsmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 2). [göñül,]*

göñül: *"Ey gönül" / "Ey âşık" anlamlarında bir ifade.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler **göñül**
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

264, Mısra 2). [göñül,]

<u>göñül:</u> *"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa **göñül**
bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı
kimsenüñ iden baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [göñül,]*

Ṣor Muʿīdîye **göñül** ʿışḳ
ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [göñül,]

Göñül sevdügin serv-ḳāmet
gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 1). [göñül,]*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḥarc idüp
Bizi bu sevdā ile
Mecnūn-miṣāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [göñül,]*

Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [göñül,]

Bīgāneler gibi ḳılınursın
Muʿīdîye
Olduñ meger ki ol
ṣaneme āşnā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [göñül,]

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme **göñül** māl
ü menālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 10). [göñül,]

<u>göñül:</u> *(Âşıḳın) gönlü, kendisi.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-
perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [göñül,]

<u>göñül:</u> *(Âşıḳın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Rūze-i hicrān ile oldum
nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i
zerdüm hilāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 12). [göñül,]*

Bālā boyuñı göreli düşdi
saña **göñül**
Kendü eliyle başına
aldı belā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 2). [göñül,]

Baş egmez idüm ol ḳad-i
bālāya ben velī
Bunca belāyı hep
göñül itdi baña **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [göñül,]

Āzādedür zamāne ġamından
söz eylemez
Oldı gedā iken başına
pādşā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 10). [göñül,]

Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfīden **göñül**
Bir gözi ser-mest ile
ḳavl ü ḳarārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 7). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *(Âşıḳın) gönlü ,yüreği, kendisi.*

Derdiyle bir āh itdi **göñül**
kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [göñül,]

Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā
bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i
ʿulyā **göñül** mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [göñül,]

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı
güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa
ʿarż-ı ḥāl eyler **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 4). [göñül,]

Bālā boyuñı göreli düşdi
saña **göñül**
Kendü eliyle başına
aldı belā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [göñül,]

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden
atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı
āşnā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 12). [göñül,]

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḫṣ idüp n'eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [göñül,]

<u>göñül:</u> *Âşıḳın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşıḳın gönlü, kalbi.*

Ḳadd-i ḥamıyla çerḫ
uramaz giryesüz **göñül**
Dōlāb dönmege aḳar
āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 5). [göñül,]

<u>göñül:</u> *"Ey âşık!".*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi
efkār iy **göñül**
Ol kemān-ebrūya
olmasam hevādār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 2). [göñül,]*

<u>göñül:</u> *Âşıḳın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yer ll âşıḳın gönlü.*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu
terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı
senüñ mübtelā **göñül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [göñül,]

<u>göñül:</u> *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın **göñül**
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [göñül,]*

Germ oldı iy **göñül** yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 5). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü ,yüreği.*

Muʿārıż oldı **göñül** cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [göñül,]*

Başa çıḳardı **göñül** zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [göñül,]*

ʿArż itse naḳd-i cānı **göñül** saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [göñül,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā **göñül** ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā **göñül** ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [göñül,]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā **göñül** ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [göñül,]*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin **göñül**
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [göñül,]*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle **göñül** misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 8). [göñül,]*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 1). [göñül,]*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 8). [göñül,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 10). [göñül,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 14). [göñül,]*

Bu **göñül** meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 9). [göñül,]*

Bu **göñül** dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 7). [göñül,]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez **göñül**
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 3). [göñül,]*

göñül: *"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.*

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy **göñül**
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [göñül,]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler **göñül**
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [göñül,]*

Ne viṣāle çāre var ü ne fırāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 12). [göñül,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep **göñül** itdi baña **göñül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [göñül,]*

Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 1). [göñül,]*

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy **göñül** ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 14). [göñül,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā **göñül**
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [göñül,]*

göñül: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile şırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [göñlüm, -ü, -m]*

Ḫāl-i siyāh dilbere **göñlüm** ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [göñlüm, -ü, -m]

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ **göñlüm** diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ **göñlüm** diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ **göñlüm** diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [göñlüm, -ü, -m]*

Gül yüzüñsüz **göñlüm** açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [göñlüm, -ü, -m]*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn **göñlüm** baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [göñlüm, -ü, -m]*

Ġam-ı cānāne cān virür **göñlüm**
N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 7). [göñlüm, -ü, -m]*

Buldı ṭut sen māh-ı bedmihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam **göñlüm** belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [göñlüm, -ü, -m]*

Lebüñe vardı **göñlüm** ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 9). [göñlüm, -ü, -m]*

Sāye-i zülfüñde bir dem **göñlüm** āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 7). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [göñlüm, -ü, -m]*

Gül gibi **göñlüm** açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [göñlüm, -ü, -m]*

Bāġa vardum ḫaste **göñlüm** bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [göñlüm, -ü, -m]*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü **göñlüm** rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 12). [göñlüm, -ü, -m]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste **göñlüm** yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 4). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 3). [göñlüm, -ü, -m]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġum bu kim
Bir perī-peykerle **göñlüm** āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [göñlüm, -ü, -m]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine **göñlüm** belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḥi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [göñlüm, -ü, -m]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür **göñlüm** benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [göñlüm, -ü, -m]*

Cānuma geçdi bu **göñlüm** zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [göñlüm, -ü, -m]*

ʿAnberīn zülfüñde **göñlüm** ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [göñlüm, -ü, -m]*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 11). [göñlüm, -ü, -m]*

Çoḳ aña kūyuñda **göñlüm** sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 9). [göñlüm, -ü, -m]*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 8). [gönlüm, -ü, -m]

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā
gönlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 11). [gönlüm, -ü, -m]*

<u>gönül:</u> *(Âşığın) gönlü.*

Nālesinden **gönlümüñ**
āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḥaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryādden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 9). [gönlümüñ, -üm, -üñ]*

<u>gönül:</u> *((Âşığın) Gönlü, yüreği.*

Göñül ṣūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 3). [gönül,]*

Naġme-sāz idi **gönül** ṣevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āṣiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 3). [gönül,]*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf **gönül** ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [gönül,]*

Ṭaʿn-ı aġyāre **gönül** ʿār idüp incindügine
İncinüp adını yād eylemezem ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 5). [gönül,]*

Delme baġrum ney gibi ṣeydā **gönül** zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [gönül,]*

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 1). [göñül,]*

<u>göñ(ü)l:</u> *Aşk ve sevginin kaynağı, dil, kalp.*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [göñli, -i]*

<u>göñ(ü)l:</u> *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın **gönlüme**
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [gönlüme, -üm, -e]*

İy Muʿīdī **gönlüme** düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 13). [gönlüme, -üm, -e]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā **gönlüme** ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [gönlüme, -üm, -e]*

Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 5). [gönlüme, -üm, -e]*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet **gönlüme** uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 12). [gönlüme, -üm, -e]*

<u>gönül açmaḳ-:</u> *Gönül ferahlığı.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 2). [göñül açmaḳ-, --dur]*

<u>gönül al-:</u> *Birini kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 4). [göñül al-, -ınca]*

<u>gönül āyīne-:</u> *Gönül aynası.*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [göñül āyīne-, -si]*

<u>gönül ḫoşluġı:</u> *Gönül hoşluğu. Gönlü razı ol-.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne **gönül ḫoşluġı** eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [göñül ḫoşluġı,]*

<u>gönül iḳlīm:</u> *Gönül yurdu, gönül diyarı.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 5). [göñül iḳlīm, -i]*

<u>gönül mülki-:</u> *Gönül ülkesi, âşığın gönlü.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 2). [göñül mülki-, -ni]

<u>göñül murġı:</u> *Gönül kuşu.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile **göñül murġı** yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [göñül murġı,]*

<u>göñül pervānesi-:</u> *Pervane gibi dönen gönül.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 3). [göñül pervānesi-,]*

<u>göñül şarrāfı:</u> *Gönül saraffı.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür **göñül ṣarrāfı** kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 3). [göñül ṣarrāfı,]*

<u>göñül zaḥm:</u> *Gönül yarası. Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 3). [göñül zaḥm, -ı, -nı]*

<u>göñül zaḥmı:</u> *Gönül yarası. Kişiyi çok derin üzüntü içinde bırakan acı.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 7). [göñül zaḥmı, -ı, -n, -ı-ı, -nı]*

<u>göñül zevrakı:</u> *Gönül kayığı.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı **göñül zevraḳı** meded Ḫızır ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 5). [göñül zevraḳı,]*

<u>gör:</u> *Görmek.*

Neẕrüm oldur kim **görürsem** yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṯār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [görürsem, -ürsem]*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 5). [görüp, -üp]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [görüp, -üp]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 7). [görüp, -üp]*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Ṣāyet ol ḥūnī **göricek** ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 2). [göricek, -icek]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem **görüp** añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [görüp, -üp]*

Aġladı yārān **görüp** ḫālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [görüp, -üp]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın **görüp**
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [görüp, -üp]*

Cāme-ḫvābında **görüp** ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 3). [görüp, -üp]*

ʿĀrıżuñ ābın **görüp** şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [görüp, -üp]*

Daḫi ḳaçar **görüp** ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 1). [görüp, -üp]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ **görüp**
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 5). [görüp, -üp]*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi **görmege**
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 3). [görmege, -mek, -e]*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken **göre** diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 6). [göre, -e]*

Çün **gördi** bir naẕar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [gördi, -di]

Görse bahār-ı ḥüsnde
ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur
yaz güninüñ seḥerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 5). [görse, -se]

gör: *Gör!.*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 12). [gör,]

Gitmege ʿazm eyledükce
yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine
zülf-i semensālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 8). [gör,]

gör: *Görmek, gördüm.*

Hezārān meh-liḳā **gördüm**
cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda
ʿaceb nā-mihrbāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [gördüm, -düm]*

gör: *1. Görünmek.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür
Ki belālar bu yolda
çoḳ **görinür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [görinür, -in, -ür]

Ebr-i zülfüñ ġamında nem
ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ
görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [görinür, -in, -ür]

Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ **görinür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [görinür, -in, -ür]

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç
ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ
görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [görinür, -in, -ür]

Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā
ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [görinür, -in, -ür]

Bu iki ḳara merdüm kim
görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 1). [görinür, -in, -ür]

gör: *Görmek, idrak etmek, düşünmek.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar
yutar gel ḥikmeti **gör**
kim
Mesīh'e āşnā iken
ölümlü nā-tüvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [gör,]

Gör ne kec-rāyam ki bir kez
ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol
serv-i bālādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [gör,]

gör: *Görmek.*

Bir ṣanemdür sevdügim
deyr-i cihānda yine
kim
Naḳş-ı zībāsın **gören**
ḫayrān ḳalup olur
ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [gören, -en]*

gör: *Görmek.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm
eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe
müjgānum ḫaş u ḫār
ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [gördi, -di]*

gör: *Görmemek.*

Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ **görmedüm**
Bu neʿizz ü nāz olur
yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 3). [görmedüm, -me, -, -m]

gör: *Görmek, bakmak.*

Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [göresin, -esin]

gör: *Bakmak, görmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi
görseñ başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [görseñ, -se, -ñ]*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [görmeyem, -me, -y, -em]

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū
gibi teshīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol
ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [gördügi, -düg, -i]

Veh niçe bed-mest olur ol
ġamze kim
Gördügi miskīne
yaraġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [gördügi, -düg, -i]

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i
zemān velī
Bī-çāre daḫi **gördügi**
oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [gördügi, -düg, -i]

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ
kemān olsa n'ola
Cānına **görseñ** ki ne

işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [görseñ,]*

Eşk ü āhum sākin olmadı **görince** yüzüñi
Dün gice tā şubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [görince, -ince]*

Laʿlüñ piyālesin **göreli** ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḥumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 9). [göreli, -eli]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.*

Dāne-i ḥālüñ **görüp** dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḥam-be-ḥam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 11). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [göricek, -icek]*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam **göricek**
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 3). [göricek, -icek]*

gör: *Görmek, farketmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir **görinür** urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [görinür, -in, -ür]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı **görenler** dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [görenler, -en, -ler]*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [görüp, -üp]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ **görüb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [görüb, -üb]*

gör: *Görmek, anlamak, fark etmek.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı **gör**
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı **gör** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 17). [gör,]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.*

Felegüñ ẓulmüni **görince** göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 11). [görince, -ince]*

gör: *Gördüğü zaman.*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 7). [görince, -ince]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Āyet-i ḥüsnüñ **görüp** geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [görüp, -üp]*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki **görüp** il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [görüp, -üp]*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm **görüp** aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [görüp, -üp]*

Gül ruḫlarını ḳande **görüp** ġırre oldugım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [görüp, -üp]*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ **görüp** senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 17). [görüp, -üp]*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 3). [görüp, -üp]*

Sen benüm eşküm **görüp** raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [görüp, -üp]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Kūyuñda **göricek** beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [göricek, -icek]*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [göricek, -icek]

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 10). [gören, -en]

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum **gören**
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 9). [gören, -en]

Ḥāl-i nā-çārüm **gören** raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḫayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 11). [gören, -en]*

gör: *Görmek, şahit olmak.*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin **görmedüm** āyīne-i maḳṣūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 12). [görmedüm, -me, -dü, -m]

gör: *Görmek.*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān **görmiş** göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 4). [görmiş, -miş]*

gör: *Görmemek.*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer **görmemişdür** ġamze-i ṭīr-efgenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 12). [görmemişdür, -me, -miş, -dür]

gör: *Anlamak, idrak etmek.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun **görüñ** billāh defterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [görüñ, -üñ]

gör: *Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim **görse** kemān ṣanur müzehheb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [görse, -se]

Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [göricek, -icek]

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim **gördükce** naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [gördükce, -dükce]*

gör: *Görünmez.*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça **görünmez** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [görünmez, -ün, -mez]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın **görüp** serv ü semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [görüp, -üp]

Laʿlüñe ḳaşdın **görüp** ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [görüp, -üp]

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı **gören** pādşāh olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [gören, -en]

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam **gören** eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [gören, -en]

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin **görince** her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [görince, -ince]*

Dir **görenler** yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 13). [görenler, -en, -ler]*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide **gör** var ise iy dil naẓaruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 2). [gör,]

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḥsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim **görüpdür** ʿādeme ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [görüpdür, -üp, -dür]

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [gördüm, -dü, -m]

Māhı bedr olmış **görüp** dildāre beñzetdüm velī

Gün yüzin gördükce
ḳan derler ḥicābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 7). [görüp, -üp]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü
olmış ġarīb üftāde
çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [gören, -en]

Dil yüzün **görse** olur vālih ü
görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam
ü ġuṣṣa çeker her
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [görse, -se]*

Sen gitmege ṭurduḳda
gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet
ḳopa ṭūfān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 5). [gören, -en]

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını
gördüñ oḳ ile yādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın **görüp**
cān ile dil ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [görüp, -üp]

Düşde yüzüñ **görüp** saña
dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü figānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [görüp, -üp]

Görinen her ṭaraf yaşlu
gözümde ṣanma
kirpikdür
Naẓar mürġine āhen
bir ḳafesdür cümle ḳan
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 7). [görinen, -i, -nen]*

Düşümde dün gice ay
görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı
ʿayn-ı vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 3). [görmüş, -müş]

Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [gördügi, -düg, -i]

Ḫayālüñ sīnede **görüp**
ḳaçar pehlūya
gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var
gibi taşvīr olan yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [görüp, -üp]

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin
dikeli düşmen
İl içre anı **görseñ** niçe
diken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [görseñ, -señ]

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ
ipini uzatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [gördükce, -dükce]

Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [görseñ, -señ]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ
ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [görse, -se]*

Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin **gördükce**
ḳan derler ḥicābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 8). [gördükce, -dükce]*

gör: *Bak! Gör! Seyret!.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı **gör**
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı **gör**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 18). [gör,]

gör: *Görülmez, rastlanılmaz.*

Gül yüzüñden utanup şol
resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde
görinmez bāġ-ı
Rıḍvān'dan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [görinmez, -in, -mez]

Ḳılca **görinmez** miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [görinmez, -in, -mez]*

gör: *Görmek ‖ fark etmek, idrak etmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir **görinür**
urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [görinür, -in, -ür]

gör: *Gör! Anla! Fark et!.*

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı
gör
Mūr iken efsūn okıyup
ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 19). [gör,]

gör: *Bakmak, farkına varmak.*

Ben ayaġuñ tozına cānum
niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler
āḫir ol ṣeydāyı **gör**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [gör,]

gör: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak. Bakmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [görmeyem, -me, -(y), -em]

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Yüzüñ **görüp** Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [görüp, -üp]

İstedügim gibi **gördüm** ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [gördüm, -dü, -m]

Eşküm ü āhum **görüp** iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 11). [görüp, -üp]

Bir dilber-i çār-ebrū **gördüm** daḥi çağında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayağında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]

gör: *Görmek. II Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [görmesem, -me, -se, -m]

gör: *Bakmak, görmek.*

Göz **görüp** göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [görüp, -üp]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ **gördüm** fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [gördügüñ, -düg, -üñ]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin **gördüñ** helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

Niçe kez eksüklügim **gördüñ** beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör: *Görmek, şahit olmak.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [göreyin, -eyin]*

gör: *Bak, gör, anla, idrak et.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [gör,]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum **görüp** ṣeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, tanık olmak.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum **görüp** ṣeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [görüp, -üp]*

gör: *"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī **gör** ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 7). [gör,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün **görüñ** kimdür bu efġān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 18). [görüñ, -ü, -ñ]

gör: *Görmek, fark etmek.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ **görüp**
düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [görüp, -üp]*

gör: *Görmek l Tanık olmak, şahit olmak.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [görmedi, -me, -di]*

gör: *Görmek, tanık olmak.*

Gün yüzüñ **gördüm** n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *İdrak etmek, düşünmek, görmek.*

Çün ḳarasın **göremez** ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [göremez, -e, -mez]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

gör: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ **göreli** Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [göreli, -eli]*

gör: *Görünmek, belirmek.*

N'ola şīrīn **görinse** ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [görinse, -in, -se]*

gör: *Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall **gördükce** döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [gördükce, -dükce]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall **gördükçe** döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [gördükçe, -dükçe]*

gör: *Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin **görüp** aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak, görmek, tanık olmak.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir **gören**
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [gören, --en]*

gör: *"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.*

Gel Muʿīdīden **gör** iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [gör,]*

gör: *Bakma / şahit olma.*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān **görüp** derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 14). [görüp, -üp]*

Sevmezem didüm **görüp** āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 3). [görüp, -üp]*

gör: *"Bak!" anlamında bir ünlem.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla **gör** yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [gör,]*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı **gör** ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [gör,]*

Serv pīrūze-şūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin **gör** ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [gör,]*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini **gör**
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 13). [gör,]*

İñlemez görmese bülbül güli gel **gör** beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [gör,]

gör: *"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [gör,]

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [gördügin, -düg, -in]*

gör: *"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [görüñ, -üñ]

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.*

Dil yüzün görse olur vālih ü **görmezse** ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [görmezse, -mez, -se]*

gör: *Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī **gördi** kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [gördi, -di]

gör: *(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 13). [gördi, -di]

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy ṣīvekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [gördi, -di]

gör: *"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi **gör** nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 6). [gör,]*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevṣer yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [gör,]

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı **gör** ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [gör,]

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [gör,]

gör: *"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [gör,]

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 11). [gör,]*

gör: *(Birini) görmek.*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [görüp, -üp]

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 3). [göreli, -eli]

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile **gördi** bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [gördi, -di]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 5). [gördi, -di]

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u **gördüm** güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 5). [gördüm, -dü, -m]

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 6). [gördüm, -dü, -m]

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298,

Mısra 8). [gördüm, -dü, -m]

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe **gördüm** ol gül-i ḫandānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 4). [gördüm, -dü, -m]

gör: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 8). [görinen, -i, -n, -en]

gör: *(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.*

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı **gördüm** aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [gördüm, -dü, -m]

Yanında oḳ ü yā **gördüm** gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [gördüm, -dü, -m]

gör: *"Bak!" anlamında bir ünlem.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri **gör** kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [gör,]

gör: *(Bir şeyi) görmek.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [gördüm, -dü, -m]

gör: *(Bir şeyi) Görmek, tanık olmak, bakmak.*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfır **görüp** niçe müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 12). [görüp, -üp]

Dil **görüp** Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 11). [görüp, -üp]

gör-: *Görmek.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar **görse** yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [görse, -se]

Meyl idüp her **gördügi** kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 3). [gördügi, -düg, -i]

gör-: *Görmek.*

Demdür **görünse** dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [görünse, -ün, -se]

gör-: *Görmek.*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı **görsem** ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 14). [görsem, -se, -m]

gör-: *Bakmak, görmek.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 7). [görüp, -üp]

Lāle-ruḥsāruñ **görüp** dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [görüp, -üp]

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 6). [göreyin, -e, -y, -in]

gör-: *Görmek, farketmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi **görseñ** başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [görseñ, -se, -ñ]

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde **göresin** şīve-i Selmān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [göresin, -e, -sin]

gör-: *..... olduğunu görmek, ...ğuna şahit olmak.*

Cānum çıḳa ṭurur **göreyin** yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 3). [göreyin, -eyin]

gör-: *(Bir şeyin*

oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Ḳāmetüñ servin mi **gördi**
raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [gördi, -di]

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ḫāk-i pāyın **göresin** ol
şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 3). [göresin, -e, -sin]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun **göreyin** çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 2). [göreyin, -eyin]*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 10). [göreyin, -eyin]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup şaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [göricek, -icek]

gör-: *Gördüğünden beri.*

Devr-i ruḫuñda **göreli**
zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [göreli, -eli]

gör-: *Bir şeyin vaziyetini görmek, haline tanık olmak.*

Saña ben dimezem iy dil
nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [görüp, -üp]

gör-: *Gördüğü zaman, her gördüğünde.*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür **gördükce** ol miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [gördükce, -dükce]

gör-: *Bakan, gören, şahit olan.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir **gören**
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [gören, -en]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Sīm-i eşküm **göricek**
merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [göricek, -icek]

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Sīm-i eşküm **göricek**
merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [göricek, -icek]

gör-: *"Görmek" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Görmemek".*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaşlın **görmez** iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 8). [görmez, --mez]*

gör-: *Belirmek, görünür duruma gelmek.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ **görinür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [görinür, --i-nür]

gör-: *Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 14). [görseñ, -se, -n]*

gör-: *Görme gücü ile varlıkları bütünüyle algılamak. II Görme gücüne sahip olmak. III Anlamak, Fethetmek. IV Ziyaret etmek. V Görevini yerine getirmek. VI Denemek, tecrübe etmek. VII Gezmek, bulunmak. VIII Almak, edinmek.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim **görürse** dir başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [görürse, -ür, -se]

gör-: *Bakmak, görmek, fark etmek.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin **görüp**
çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [görüp, -üp]

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir **göreyin** kim anı vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [göreyin, -eyin]

gör-: *"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı **görmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 10). [görmez, -mez]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın **görmez** iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 1). [görmez, -mez]*

Çün viṣālüñ yüzini **görmez** göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [görmez, -mez]

gör-: *(Bir olayı) Yaşamak, tecrübe edinmek.*

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı **gördüm** aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı **gördüm** aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 2). [gördüm, -dü, -m]

gör-: *(Bir duyguyu) Yaşıyor olmak, hissetmek.*

Muʿīdī künc-i hecrüñde **görür** göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 13). [görür, -ür]

gör-: *(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.*

Gözlerüm ṣayru **görüp** ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 9). [görüp, -üp]*

gör ki: *Gör ki.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi **gör ki** biñ dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [gör ki,]

gör ne: *Gör nasıl, bak ne...*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [gör ne,]

gördi: *Görünce.*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār ṣemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 3). [gördi,]

gördüg: *Rast geldiği, karşılaştığı.*

Meyl ider her **gördügine** bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 3). [gördügine, -i, -n, -e]

gördüginle: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle
bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 4). [gördüginle,]

gördükce: *Gördüğü müddetçe.*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına **gördükce** beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [gördükce,]

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḥi **gördükce** oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 14). [gördükce,]

gördükce: *Her gördüğünde.*

Ḥayādan maḥv olur **gördükce** laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise ṣehd-i fā'iḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 11). [gördükce,]

gördükce: *Gördüğün zaman, her gördüğünde, müşahede ettikçe, tanık oldukça.*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp **gördükce** virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 14). [gördükce,]*

gördükde: *Gördüğünde.*

Zülfüñüñ zencīrini **gördükde** mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 9). [gördükde,]*

göre: *Nispetle.*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe **göre**
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 5). [göre,]

göre: *"-e göre" Açısından.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña **göre** sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [göre,]

göre gel-: *Ziyaret etmek, görmeye gelmek.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 17). [göre gel-, --se, --ñ]

göre!: *"Görsün, anlasın!" anlamlarında kullanılan bir ifade.*

Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp **göre** ne zemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 16). [göre,]

görel: *Gördüğümden beri.*

Zülfüñüñ küfrin **görelden** ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [görelden, -den]

göreli: *Gördükten beri.*

Baş ṣalup ḫayrān ḳalıpdur ṣīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 4). [göreli,]

göreli: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

Ḳadd ü ḫaddün **göreli** oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [göreli,]

Bālā boyuñı **göreli** düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [göreli,]

göreli: *Gördüğümden beri.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ **göreli** ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [göreli,]

Aġlar yaşın yaşın **göreli** ḫālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 3). [göreli,]

görem: *Görmek.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 8). [görem,]

göremez: *Göremez.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 4). [göremez,]

gören: *Gören kişi.*

Gözüñ altında **gören** ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 3). [gören,]*

Şol kemān-ebrūlar ile dir **gören** ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 7). [gören,]*

Ḫaddüñ üzre dir **gören** ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 13). [gören,]

Dir **gören** cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [gören,]

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir **gören**
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 3). [gören,]

gören: *Gören kimse.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir **gören**
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [gören,]

gören: *Bakan, gören, şahit olan.*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir **gören**
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [gören,]

gören: *Bakan, gören (kimse).*

Dir **gören** zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [gören,]

Lāle-ruḫsāruñ **gören** gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [gören,]*

Çün yüzüñ **gören** olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [gören,]*

göreyin: *Göreyim.*
Tīz günde yile varsun **göreyin** āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 9). [göreyin,]*

görgec: *Gördüğünde, görünce anlamında belirteç.*
Yol yaraġın şimdi **görgeç** varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 11). [görgeç,]*

göricek: *Gördüğü zaman, görünce.*
Beni bir yerde yār ile **göricek**
Ehl-i diller niçe meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [göricek,]*
İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 10). [göricek,]*
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim **göricek** cānum ürker nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 2). [göricek,]*

görin: *Görünür.*
Naẓm-ı pervīn **görinür** ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 9). [görinür, -ür]*
Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 7). [görinür, -ür]*
Yaşum deñizinden ötesi gerçi **görinür**
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 7). [görinür, -ür]*

görin: *Görünmek, ortaya çıkmak, yansımak.*
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [görinüp, -üp]*

görin: *...olarak görünmek.*
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi **görinür** devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [görinür, -ür]*

görin: *Belirmek, görünmek.*
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ **görinür**
Ki belālar bu yolda çoḳ **görinür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*
Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir **görinen** benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [görinen, -en]*
Māh-ı nevdür **görinen** ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 11). [görinen, -en]*

görin-: *Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.*
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 9). [görinüp, -üp]*

görin-: *. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.*
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün **görinür** mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [görinür, -ür]*

görinen: *Görünen.*
Dāne dāne **görinen** beñlerüñ eyler beni zār
Ḫalḳa ḫalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 3). [görinen, -inen]*
Ḫaṭ degüldür **görinen** ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 1). [görinen, -inen]*

görinen: *Görmek, görünür hale gelmek.*
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol **görinen** ṣerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [görinen,]*

görinen: *Görünen, görünür halde olan.*
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür

görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 9). [görinen,]
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 9). [görinen,]

görinmez:
Görünmemek II bulunmamak.
Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu **görinmez** ḳara ḳayġular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 2). [görinmez,]

görinür: *Görünmek.*
Şanma yüzüñ **görinür** yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar şaçar mānend-i ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [görinür,]

görme: *Görmemek.*
İñlemez **görmese** bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [görmese, -se]
Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ **görmedüm** rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 4). [görmedüm, -düm]
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 12). [görmedüm, -düm]

görme: *Görmemek (bir şeyin olduğuna tanıklık etmemek bağlamında).*
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda **görmeyen** şeydā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 14). [görmeyen, -yen]

görme: *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler **görmedük** nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [görmedük, -dü, -k]*

görme: *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*
İy Muʿīdī **görmedüm** Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 13). [görmedüm, -düm]
Görmedüm bir derd-i mühlik iy şanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 7). [görmedüm, -düm]*

görme: *Görmediği, tanık olmadığı || gizli.*
Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [görmedügi, -düg, -i]

görme: *Görmemek.*
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ **görmesem**
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [görmesem, -se, -m]

görme: *Görememek II İstediğine kavuşamamak.*
Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 3). [görmedüm, -dü, -m]

görmeden:
Bakmadan, müşahede etmeden.
Görmeden öykünmüş idi ḫüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 9). [görmeden,]*

görmedi: *Bakmamak, görmemek II Gönül vermemek.*
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür **görmedi** çün ḫvāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [görmedi,]

görmedük: *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 4). [görmedük,]

görmedük: *Görmedik, duymadık, rastlamadık.*
Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 2). [görmedük,]
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın **görmedük**
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın **görmedük**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [görmedük,]

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 14). [görmedük,]

görmedük: *Görmedik, rastlamadık.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler **görmedük** bir gevher-i nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [görmedük,]

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın **görmedük**
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 2). [görmedük,]

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [görmedük,]

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [görmedük,]

görmedük: *Görmedik, rastlamadık.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [görmedük,]

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın **görmedük**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [görmedük,]

görmedüm: *Görmemek.*

Ẕerre deñlü **görmedüm** ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 9). [görmedüm,]

görmek iste: *Görmek istemek, görmeyi arzulamak.*

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [görmek iste, -yen]*

görmese: *Görmemek, bakmamak.*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī **görmese** meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [görmese,]*

görmeyelden: *Görmediğimden beri.*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 9). [görmeyelden,]*

görmeyince: *Görmeyince.*

Göñlümüñ derdi oñulmaz **görmeyince** ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 3). [görmeyince,]

görmez: *Görmez.*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın **görmezem**
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [görmezem, -em]

görmez: *Görmemek II rastlamamak.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [görmez,]*

görmezse: *Görmemek.*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup ṣādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur **görmezse** cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [görmezse,]*

görseñ: *Bakmak, görmek, tanık olmak.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes **görseñ** ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [görseñ,]*

görün: *Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.*

Görüp cemālüñi ṣol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde **görünmege** yüzi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 4). [görünmege, -mege]

görünmedi: *Görünmedi.*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ **görünmedi** bir ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 8). [görünmedi,]

görünmez-:
Görünmez.

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki **görünmezsen** ay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [görünmezsen, -mez, -se]

görüp: *Görünce.*

Ṭan degül giryem **görüp** çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre şaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 3). [görüp,]

görüp: *Bakmak, görmek.*

Eşk-i ḫūnīnüm **görüp** fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [görüp,]*

Dil **görüp** ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [görüp,]

Ṣorma cigerde yāre **görüp** rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 3). [görüp,]

Sīnemüñ dāġın **görüp** raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 5). [görüp,]

Yārüñ ebrūsın **görüp** miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [görüp,]

görüp: *Bilme, görme.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz **görüp** āhen-dil olanda edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [görüp,]

görüp: *Gördüğü vakit, görünce.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ **görüp** sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [görüp,]

görüp: *Bakmak, görmek, tanık olmak || sevgilinin dudağını görmek.*

Laʿl-i şīrīnüñ **görüp** şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 3). [görüp,]

görürsin: *Görmek.*

Dilberüñ tenhā **görürsin** ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 13). [görürsin,]

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Çünki cennet-i zīnet **gösterdi** gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 1). [gösterdi, -di]*

Çün hilāl-ebrūsını **gösterdi** ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 3). [gösterdi, -di]

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān **göstermeñüz** ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [göstermeñüz, -me, -ñüz]

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿzīm idüp yir **gösterür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [gösterür, -ür]

göster: *Görünmek, belirmek.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer **gösterür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [gösterür, -ür]

göster: *Görülmesini sağlamak//yansıtmak.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker **gösterür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [gösterür, -ü, -r]

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi şūretde dervīş ü ḳalender **gösterür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 16). [gösterür, -ür]

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde **gösterür** evvel bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 8). [gösterür, -ür]

Nerrād-ı ʿışḳ **gösterür** oldı hezār naḳş

Avutmaḳ diler meger
ki dil-i zārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 7). [gösterür, -ür]

göster: *Görülmesine yol açmak, ortaya çıkarmak.*

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ
ṭopraġı cevher
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 18). [gösterür, -ür]

Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ dehānuñ
ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her
birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 5). [gösterdüñ, -dü, -ñ]

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.*

Būse ʿahdi var iken ḳan
yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū
gösterüp āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 12). [gösterüp, -üp]

göster: *Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve
ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim
cevlān ile per **gösterür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [gösterür, -ür]

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle
cenge leşker **gösterür**
Ol ḫam-ı kākül
zirihdür ġamze ḫançer
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [gösterür, -ür]

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 2). [gösterür, -ür]*

göster: *...gibi göstermek.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ
gencīne-i hüsnüñde
kim
Bir naẓarda zülfüñe
biñ başlu ejder
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 12). [gösterür, -(ü)r]

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i
cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [göstermeñüz, -me, -ñüz]

göster: *Göstermek , izhar, ibraz etmek.*

Hefte n'olsun ay olur
göstermez ol meh-rū
yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim
oldı ḥarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [göstermez, -mez]

göster: *Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı
remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim
ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [gösterür, -ür]

göster: *Görünmek.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider
müjgān arasından
gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī
yāḳūt-ı aḥmer
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 14). [gösterür, -ür]

göster: *1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı
cemālüñ **gösterür**
Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur
cāna Bedaḫşān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 7). [gösterür, -ür]

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam
gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ
ḥāli ḳayurmaz ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 1). [gösterür, -ür]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi
rūşen **gösterür**
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 5). [gösterür, -ür]

göster-: *Açığa çıkartmak, ortaya koymak.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle
cenge leşker **gösterür**
Ol ḫam-ı kākül
zirihdür ġamze ḫançer
gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [gösterür, -ür]

göster-: *Gösterdikçe.*

Ol perīveşden Muʿīdī
ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ
gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 14).

[gösterdügümce, -düg, -, -]

göstermez:
Göstermemek.
Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [göstermez,]
Raḫm itmese Muʿīdī
cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara
geyüp inkisār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 18). [göstermez,]

göstermez-:
Göstermemek.
Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre
gizlüdür cānum gibi
Kimseye
göstermezem kim
yādgāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 12). [göstermezem, -em]

götür: *Götürmek.*
Ṣu **götürmek** ister
eşkümden maḥabbet
bāġına
Bu hevā ile olur bennā
göñül ṭōlāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [götürmek, -mek]

götür: *Taşımak, kaldırmak.*
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī]
Taḫtını yil **götürür**
ṣanki Süleymān'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 10). [götürür, -ür]

götür: *Götürmek.*
Yay oḳ **götürür** ḳaşuña
ġamzeñ
Ceng āleti cümle var
müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [götürür, -ür]

götür: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*
Tenhā ṣalınup ne seyr
idersün
Bu şīveyi ḳul begüm
götürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 12). [götürmez, -mez]

götür-: *Götürmek.*
Baş açup ṣaḫn-ı çemende
ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün
serv-i ḫırāmān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 10). [götürür, -ür]

götür-: *Götürmek, ulaştırmak.*
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde **götürsin**
sīm-berler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 14). [götürsin, -sin]

göynüklü-: *Yanmış ‖ bağrı yanık, 'aşk acısıyla dağlanmış.*
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi **göynüklüdür**
Her ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 13). [göynüklüdür, -dür]

göz: *T. Görme organı.*
Muʿīdī yoḳ ise kanlu
cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün **gözlerüñ** yaşı
aḳar diñmez ne ḳandur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [gözlerüñ,]*
Yine sevdüm bir emānsız
gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ
ḳan itse şefḳat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [gözleri, -leri, -]
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her
yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül
gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 8). [gözleri, -leri]
Dil ü cānı **gözüñ** çoḳdan
alupdur
Velī şimdi naẓar
yaġmā-yı dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 9). [gözüñ, -ün]
Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister **gözüñ**
Ṣāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 5). [gözüñ, -üñ]
Sen **gözi** cellāduñ elden
ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz
ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 5). [gözi, -i]
Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer
bilsem ol nigāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [göz,]

göz: *Gözlerim.*
Āḫir vücūdum ḫānesin
yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan
gözlerüm seyl-āb
aḳıdur cū-be-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 4). [gözlerüm, -lerüm]
Ḳıldı hem-dem **gözlerüm**
yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol
yüzi ḳaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [gözlerüm, -lerüm]
Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar **gözlerüm**
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 11). [gözlerüm, -lerüm]

göz: *1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.*

Hecrüñde **gözüm** oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [gözüm, -üm]

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış **gözüm**
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [gözüm, -üm]

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [göz,]*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb **göz**
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb **göz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [göz,]

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb **göz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [göz,]

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda şunar durmaz şarāb-ı nāb **göz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [göz,]

Düşmezdi yire her gice **gözden** sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [gözden, -den]

Gerçi **gözümi** eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 1). [gözümi, -üm, -i]

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi **gözümi** girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 6). [gözümi, -üm, -i]

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür **göz** ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 13). [göz,]

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm **gözden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 2). [gözden, -den]

göz: *Göz.*

Yüzi **gözi** hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 3). [gözi, -i]

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 3). [gözüñ, -üñ]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 2). [gözüme, -üm, -e]

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ **gözi** beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [gözi, -i]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges **gözlerin**
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 11). [gözlerin,]

göz: *Göz.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup **gözden** nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 2). [gözden, --den]*

göz: *Görme uzvu, ayn,çeşm.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz **gözler** baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 1). [gözler, -ler]*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol **gözleri** āhūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [gözleri, -ler, -i]

Şaçuñı alup **gözüme** sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 5). [gözüme, -ü, -m, -e]*

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar şu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 7). [gözüm, -üm]

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 10). [gözümden, -üm, -den]

Ol **gözleri** āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 3). [gözleri, -ler, -i]

Görüp **gözüm** yaşın dem dem dime billāh ne

ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḥadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [gözüm, -üm]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur **gözüm**
Devletüñde ol senüñ cemʿitdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 11). [gözüm, -üm]*

İy kemān-ebrū **gözümden** dem-be-dem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 5). [gözümden, -üm, -den]*

Dürr ü yāḳūtı **gözümden** çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 9). [gözümden, -üm, -den]*

Çün gördi bir naẓar **gözüm** iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [gözüm, -üm]*

Başum ucında **gözüm** şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 7). [gözüm, -üm]*

göz: *Bakış, nazar.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [gözüñden, -ün, -den]*

Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine **gözle** yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 4). [gözle, -le]*

göz: *Göz, görme organı.*

Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [gözüm, -üm]*

göz: *Göz.*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā **gözüñdür** sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 6). [gözüñdür, -üñ, -dür]*

göz: *Bakış, nazar.*

Ser-i zülfüñde **gözle** dūd-ı āhum
Şaḳın iy dōst ejderhā deminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 3). [gözle, -le]*

göz: *Görme organı: göz (sevgilinin gözü).*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [gözüñi, -üñ, -i]*

göz: *Göz II aşığın gözü.*

Görüp **gözde** ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 5). [gözde, -de]*

göz: *Göz II sevgilinin gözü.*

Belürdi çün ḥaṭuñ süzme **gözüñi**
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 5). [gözüñi, -üñ, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Āl ile gönlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı **gözi** ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [gözi, -i]*

Görince ol **gözi** ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 7). [gözi, -i]*

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.*

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [göz,]*

göz: *Bakış, nazar, göz.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı **gözler**
görmedük bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [gözler, -ler]*

göz: *Göz, görme organı (aşığın gözü).*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [gözlerüm, -ler, -üm]*

göz: *Göz, görme organı (aşığın gözü).*

Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [gözüm, -üm]*

göz: *Göz, görme*

organı. II Âşığın gözleri.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [gözlerüm, -ler, -üm]

göz: *Göz, görme organı (âşığın gözü).*

ʿAks-i rūyuñla **gözüm**
gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [gözüm, -üm]

göz: *Görme organı: göz (sevgilinin gözü).*

Öpmedüm aġzın uyurken ol **gözi** mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [gözi, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol **gözleri** āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [gözleri, -ler, -i]

göz: *Görme organı; sevgilinin süzgün bakışlı gözü.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī **gözüñ**
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [gözüñ, -üñ]

göz: *Gözlemek, gözetlemek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni **gözler** ḫaẕer ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [gözler, -le, -r]

göz: *Göz II Sevgilinin gözü.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur **gözüñ** şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [gözüñ, -üñ]

göz: *Gözlemek, bakmak.*

Çün meh-i nev **gözlenür** bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẕarlar ṣalsam ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [gözlenür, -le, -n, -ür]

göz: *Âşığın gözü.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece **gözüme** girmez ṭūtiyā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [gözüme, -üm, -e]

Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu **gözüme** uyḫudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [gözüme, -üm, -e]

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde **gözüm**
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [gözüm, -üm]

göz: *Görme organı, göz, ayn. II Âşığın kanlı gözleri.*

N'ola olursa **gözüm** ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [gözüm, -üm]

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [gözlerin, -ler, -i, -n]

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.*

Gerçi ol **gözleri** āhūyı şikār itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [gözleri, -ler, -i]

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm. Âşığın gözü.*

Baḥr-i eşkümde **gözüm** zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [gözüm, -üm]

göz: *Âşığın gözü.*

Gel bugün **gözüme** yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [gözüme, -üm, -e]

göz: *(Kadehin) gözü.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur **gözi** pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [gözi, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Hep güler yüzi **gözi** nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [gözi, -i]

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfîden göñül
Bir **gözi** ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 8). [gözi, -i]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol **gözi** mestāneye
Kim ṣarāb ṣevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 13). [gözi, -i]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [göz,]*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol **göz** ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [göz,]*

Cān virürken hecr ile **göz** mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [göz,]*

İy ḫayālüñ şāhına meʾvā göñül ebvāb **göz**
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [göz,]*

İy ḫayālüñ şāhına meʾvā göñül ebvāb **göz**
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [göz,]*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [göz,]*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [göz,]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eṣer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [göz,]*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [göz,]*

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi ṣevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [göz,]*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb **göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [göz,]*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki **göze** żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [göze, -e]*

göz: *(Sevgilinin) gözleri, bakışları.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı **gözlerüñ**
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḫarāmī gibi ḫūnī **gözlerüñ** ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 4). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin acımasız, gaddar) bakışları.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözü, bakışları.*

Sevdāya şalupdur bizi ḳaşuñla **gözüñ** kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [gözüñ, -üñ]*

Yanında oḳ ü yā gördüm **gözüñ** türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [gözüñ, -üñ]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī **gözüñ**
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 7). [gözüñ, -üñ]*

göz: *Göz. II Sevgilinin gözü.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın **gözin** ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [gözin, -in]*

göz: *(Sevgilinin) gözleri.*

Devr-i ruḫuñda beni **gözlerüñ** öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84,*

Mısra 7). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]

Reh-zen olup **gözlerüñ** yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 7). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]

göz: *(Âşığın) gözü.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar **gözüm**
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [gözüm, -(ü)m]

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde **gözüm** giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [gözüm, -(ü)m]

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [gözüm, -(ü)m]

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından **gözüm**
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 13). [gözüm, -(ü)m]

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından **gözüm**
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 9). [gözüm, -(ü)m]

Kirpigüm üzre **gözüm** kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 1). [gözüm, -(ü)m]*

Şevḳ-i laʿlüñle **gözüm** gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 7). [gözüm, -(ü)m]

Ḳūyuñ **gözüm** yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 7). [gözüm, -(ü)m]

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur **gözüm** gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 14). [gözüm, -(ü)m]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından **gözüm**
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 2). [gözüm, -(ü)m]*

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 12). [gözüm, -(ü)m]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 6). [gözüm, -(ü)m]*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 8). [gözüm, -(ü)m]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [gözüm, -(ü)m]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün **gözüm** bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [gözüm, -(ü)m]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Her cām-ı mey ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla **gözümden** revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [gözümden, -(ü)m, -den]

göz: *(Âşığın) gözü.*

Kühl añma baña **gözlerüme** ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür **gözümüñ** mā-cerāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [gözümüñ, -üm, -üñ]

göz: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler **gözüñden** uyḫu uçrılan fiġān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [gözüñden, -ün, -den]

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 4). [gözüñdür, -üñ, -dür]

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [gözlerin, -ler, -i, -ñ]

göz: *(Âşığın) gözü.*

Yāre gibi **gözlerüm** ḳan
dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 85,
Mısra 11). [gözlerüm,
-ler, -(ü)m]*
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ
her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü
dil ġamnāk ü sīnem
çāk olur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 106,
Mısra 2). [gözlerüm, -
ler, -(ü)m]*
Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 138,
Mısra 16). [gözlerüm,
-ler, -(ü)m]*
Leblerüñsüz eşk-i meygūn
ile pürdür **gözlerüm**
Hey bu iki ṭolunuñ bir
merḥabāsı yoḳ mıdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 152,
Mısra 11). [gözlerüm,
-ler, -(ü)m]*
Añmaz oldum gerçi kim ol
dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden **gözlerüm**
deryālar aḳıdur henüz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 153,
Mısra 12). [gözlerüm,
-ler, -(ü)m]*
Şām-ı hecrüñ **gözlerüm**
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm
ḥabābından aña cām
eyleñüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
158, Mısra 9).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m
]*
Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḥm-ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
285, Mısra 5).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m
]*
Gözlerüm ṣayru görüp
ḳurbāna gelmezsin
diyü
Yāre urup sīneme
dökdüñ yire ḳanum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
289, Mısra 9).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m
]*
Çünki zevraḳla nihān olduñ
naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün
deryā-yı Ceyhun
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 345,
Mısra 10). [gözlerüm,
-ler, -(ü)m]*

göz: *Görme organı,
göz. II Âşıġın gözü.*
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı
eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege
ḥüsnüñ kitābından
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
292, Mısra 10).
[gözüm, -(ü)m]*

göz: *(Âşıġın) gözü.*
Hey ne kāfirdür **gözüñ** kim
ġamzeden ḫançer
çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-
ā-ser ḳaṣdı
īmānumdadur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 142,
Mısra 7). [gözüñ, -(ü)ñ
]*
Olmadı ʿālemde bir dem
geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa **gözüñ**
biñ dürlü engīz
eylemez
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 165,
Mısra 4). [gözüñ, -(ü)ñ
]*

göz: *(Sevgilinin
acımasız, merhametsiz,
gaddar) bakışı.*
Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar
anı bekler ḳafasından
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 318,
Mısra 5). [gözüñ, -(ü)ñ
]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḫarāmī
Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 218,
Mısra 3). [gözüñ, -(ü)ñ
]*

göz: *(Sevgilinin) gözü,
bakışı.*
Gül beñzerin dimiş yüzüñe
vechi var mıdur
Nerges **gözüñe**
öykünür imiş babaḳ
babaḳ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
223, Mısra 10).
[gözüñe, -(ü)ñ, -e]*
Gözüñe görinmez oldum
kirpügüñden vehm
idüp
Meste ḳarşu kim varur
destinde ḫançer var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
355, Mısra 11).
[gözüñe, -(ü)ñ, -e]*

göz: *Bakış, nazar; göz.*
Şol ḫarāmī **gözlünüñ** üstine
cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ
oḳ ile yādan şaḳın
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 361,
Mısra 5). [gözlünüñ, -
lü, -nüñ]*

göz: *Görme organı /
göz.*
İy Muʿīdī bülbülüñ **gözden**
uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice
şol deñlü efġān
eyledüm
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 307,
Mısra 13). [gözden, -
den]*

göz: *Görme organı,
göz. II Âşıġın gözü.*
Yaşı çoḳ olsun **gözümüñ**
kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 284,
Mısra 5). [gözümüñ, -
üm, -üñ]*

göz: *Bakış, göz.*
Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum
belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb
olıpdur küze-i dōlāb
göz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [göz,]

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur **göz** ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [göz,]*

göz: *Görme organı, göz.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī **gözlerine** tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [gözlerine,]*

göz: *Görme organı, ayn.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi **gözden** nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [gözden, -den]*

göz: *Görme organı, ayn, çeşm.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi **gözden**
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [gözden, -den]*

İy Muʿīdī her gice **gözden** uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 13). [gözden, -den]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Ḫoş geldi **gözüme** ḫāk-i pāyuñ
Ṣimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 9). [gözüme, -üm, -e]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [gözüme, -üm, -e]*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün **gözüme** ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [gözüme, -üm, -e]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam ṣāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 11). [gözüme, -üm, -e]*

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 10). [gözüme, -üm, -e]*

Kaʿbe yolın **gözüme** nūr-ı cemālüñ gösterür
Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 7). [gözüme, -üm, -e]*

göz: *Âşığın gözü.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Ṣīşe gibi reng alur laʿlüñ ṣarābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 4). [gözüm, -üm]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 8). [gözüm, -üm]*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur **gözüm**
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 1). [gözüm, -üm]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 16). [gözüm, -üm]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından **gözüm**
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 1). [gözüm, -ü, -m]*

Devlet-i ʿışḳuñda dil dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından eşküm laʿl-i nābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 6). [gözüm, -ü, -m]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 14). [gözüm, -ü, -m]*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur **gözüm**
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 2). [gözüm, -ü, -m]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [gözüm, -ü, -m]*

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 12). [gözüm, -ü, -m]*

Ḫasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

293, Mısra 14). [gözüm, -ü, -m]

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur **gözüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 18). [gözüm, -ü, -m]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi **gözüm**
Gūyā ki akçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 3). [gözüm, -ü, -m]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy şanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar **gözümden** dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 2). [gözümden, -ü, -m, -den]*

göz: *Görme organı, göz.*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne **gözlü** şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 4). [gözlü, -lü]*

göz: *(Sevgilinin) Gözü, bakışı.*

Aġlamaz oldum **gözüñ** ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [gözüñ, -üñ]*

göz açdurmaz: *Herhangi bir şey yapma fırsatı vermemek.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy şanem
Ammā ne çāre saña **göz açdurmaz** ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [göz açdurmaz,]*

göz açınca: *Göz açıp kapayıncaya kadar.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 12). [göz açınca,]*

göz bıñarı-: *Göz pınarı, göz.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [göz bıñarı-, -n, -da]*

göz diker: *Bir şeyi ele geçirmeyi düşünmek, istemek.*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna **göz diker**
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [göz diker,]*

göz diküp: *Göz koymak.*

Niçe bir **göz diküp** ṭura vişālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [göz diküp, -üp]*

göz göre: *Göz göre göre.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḫażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 15). [göz göre,]*

Ben ġarībi **göz göre** böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 7). [göz göre,]*

göz göre: *Göz göre göre, ulu orta, alenen.*

Cāna ḳıymaḳ **göz göre** müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [göz göre,]*

göz göre: *Âşikâr olan, açıkta, meydanda olan.*

Cāna ḳıymaḳ **göz göre** müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [göz göre,]*

göz görmeyince göñül ḳatlanur: *Göz görmeyince gönül katlanır.*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 6). [göz görmeyince göñül ḳatlanur, -ur]*

göz görüp göñül sevüpdür: *Göz görmüş gönül sevmiştir.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 21). [göz görüp göñül sevüpdür, -üp, -üp, -dür]*

göz göze: *(Bir varlık ile) karşı karşıya gelmek.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [göz göze,]*

göz ider: *Göz kırpmak.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [göz ider, -er]

göz ider: *Göz kırpmak.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [göz ider, -er]

göz itdügin-: *Göz işaretleriyle bir şeyler anlatmak, işaret vermek.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 5). [göz itdügin-,]

göz ḳamaşur: *Bir şeye odaklanamamak, (ışık vb. neden ile) gözleri net görmemek.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [göz ḳamaşur, -ur]

göz ḳarard: *Korkmamak, çekinmemek.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [göz ḳarard, -up]

göz ḳarard-: *Korkmamak, çekinmemek.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 9). [göz ḳarard-, -up]

göz maḥzen-: *Göz mahzeni.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [göz maḥzen-, -i, -n, -de]

göz merdüm-: *Gözbebeği.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḥm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 3). [göz merdüm-, --ler, --in]

göz- ser-ḫoş: *Sarhoş, baygın bakışlı (Sevgili).*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [göz- ser-ḫoş, -i]

göz ü kaş: *(Sevgilinin) göz ve kaşı.*

Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [göz ü ḳaş,]

göz ucı-: *Göz ucu.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [göz ucı-, -y, --la]

göz ucı-: *Başını çevirmeden, önemsizce bakış, yan bakış.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 6). [göz ucı-, -yla]

göz yaş: *Gözyaşı.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 2). [göz yaş,]

göz yaşı: *Gözyaşı.*

Bu ḳatre ḳatre **göz yaşı** laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 7). [göz yaşı,]

göz yaşı: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Hevā dūzaġına **göz yaşı** dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [göz yaşı,]*

göz yaşı: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk. II Âşığın kanlı gözyaşları.*

Hevā dūzaġına **göz yaşı** dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [göz yaşı,]*

göz- yaşı-: *Gözyaşı.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [göz- yaşı-,]

göz yaşı-: *Gözyaşı.*
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 3). [göz yaşı-, -na]

göz yaşın: *Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.*
İy Muʿīdī **göz yaşın** müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [göz yaşın, -ı, -n]*

gözden şav-: *Gözden uzaklaştırmak.*
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden şavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 14). [gözden şav-, -duñ]*

gözet: *1. gözetmek. 2. riayet etmek, göz önünde bulundurmak.*
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān **gözet** Muʿīdī şalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 14). [gözet,]*

gözgü: *Ayna.*
Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 6). [gözgü,]*

gözi görmez: *Görü görmez, ilgilenmez.*
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki **gözi görmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [gözi görmez,]*

gözi ṭoḳ: *Gözü tok, daha fazlasını istemeyen.*
Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi **gözi ṭoḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [gözi ṭoḳ,]*

gözi yaşı-: *Gözyaşı.*
Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [gözi yaşı-, -y, -la]*

gözin dik-: *Dikkatlice bakmak.*
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [gözin dik-,]*

gözine dik-: *Birine görünerek onu rahatsız etmek, gözüne batmak deyimi. (Armağan).*
Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 5). [gözine dik-, -elüm]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*
Ḳul mıdur ol ki begüm **gözleye** nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [gözleye,]*
İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni **gözler** müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 9). [gözler, -r]*

gözle: *Gözlemek, seyretmek.*
Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ **gözlemek** senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 5). [gözlemek, -mek]*

gözle: *Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.*
Vechi var mescidde **gözlersem** ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [gözlersem, -r, -se, -m]*
Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [gözlerem, -r, -em]*

gözle: *Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.*
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın **gözle** kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 12). [gözle,]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.*
Gerçi iy ġamze cānı **gözlersin**
Reh-güzerdür hele bedenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [gözlersin, -r, -sin]*

gözle: *Bakmamak, gözetlememek.*
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih **gözlemez** miḥrāb

göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [gözlemez, -mez]*

gözle: *Bak! Gör! Seyret!.*

Ġam-ı zülfüñde **gözle** sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 7). [gözle,]*

gözle: *Beklemek, gözlemek.*

Dil ġamzeñi **gözler** ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [gözler, -r]*

gözle-: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ **gözlerler** aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 14). [gözlerler, -r, -ler]*

gözle-: *Gözlemek, seyretmek.*

Gözüñi **gözleyicek** türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [gözleyicek,]*

gözle-: *(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi **gözler** görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [gözler, -r]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü **gözler** nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [gözler, -r]*

gözleri mest-: *(Sevgilinin) sarhoş gözü.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 6). [gözleri mest-, -üm]*

gözleri yaşına: *Gözün yaşı.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 13). [gözleri yaşına,]*

gözlerinüñ yaşı: *(Âşığın) gözyaşı.*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim **gözlerinüñ yaşı** dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [gözlerinüñ yaşı,]*

gözlerüm yaşı: *(Âşığın) Gözlerinin yaşı.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırāḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 13). [gözlerüm yaşı,]*

gözlerüm yaşı-: *Gözyaşı.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [gözlerüm yaşı-, -na]*

gözüm gülzārı-: *Gözümün Gülbahçesi.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [gözüm gülzārı-, -na]*

gözüm nūrı: *Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).*

İy **gözüm nūrı** yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 3). [gözüm nūrı,]*

gözüm nūrı: *Göz nuru kadar kıymetli olan.*

İy **gözüm nūrı** gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 1). [gözüm nūrı,]*

gözüm yaşı-: *Gözyaşı.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 7). [gözüm yaşı-, -na]*

gözüñ aç: *Gerçeği,hakikati görmek.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḫācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 2). [gözüñ aç,]*

gözyaşı: *Gözyaşı.*

Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre **gözyaşı**
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 7). [gözyaşı,]*

gū: *Konuşma, söz.*

Güft ü **gū** ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 7). [gū,]

ġubār: *1. Toz, ince toprak. 2. Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli.*
Ḫaṭṭuñ yazar **ġubār** ile
ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki
yaraşur **ġubār ḫaṭṭ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 9). [ġubār,]

ġubār: *Toz, ince toprak.*
Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda **ġubāre** yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [ġubāre, -e]

ġubār: *1) Toz, toprak 2) sürme.*
İçinden ṣu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ
yıl
Düzerse kūze-ger kūze
ben öldükde
ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [ġubārumdan, -+umdan]

ġubār: *Hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli; yüzde ayva tüylerinin oluşturduğu karartı; toz.*
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze
żarardur **ġubār** ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [ġubār,]

ġubār ḫaṭṭ: *Gubar hattı.*
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile
ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki
yaraşur **ġubār ḫaṭṭ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 10). [ġubār ḫaṭṭ,]

güc: *Zor, zor olan.*
Ġam zaḥmı acısından göz
yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ **güç** ile
feryādum āsmāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 4). [güç,]

güc: *Güç, iktidar, kuvvet.*
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum
Görem dirseñ **güc** ile
berḳ-i lāmiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 8). [güc,]
İy Muʿīdī **güç** gelürdi
tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol
müşkilümüz āḥir āsān
itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 11). [güç,]*

güc: *Güçlük, zorluk.*
Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur
ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse
müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [güç,]

güç gelür: *Zor gelmek.*
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī **güç gelür**
dānāya nā-dān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [güç gelür,]

ġuft: *Laf. II Dedikodu.*
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 7). [güft,]

güftār: *Far. Söz, kelâm.*
Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her
yāde **güftārum** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [güftārum, -um]
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā
iken **güftārumı**
Beñzümi bu cevr ile
āḫir şekerfām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 3). [güftārumı, -um, -ı]
Yār şimdi çevirür yüzini
güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç
ummaz idüm
yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 1). [güftārumdan,]

güftār-ı ʿışḳ: *Aşk güftesi.*
Söylenür ḥaḳḳumda her gün
tāze bir **güftār-ı ʿışḳ**
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum bir yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 7). [güftār-ı ʿışḳ, -ı]*

güher: *Cevher.*
İy pīr-i ʿışḳ degme bir
oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ
güheriyle ḳulacıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 12). [güheriyle, -iyle]

güher: *Cevher, inci II Güzel söz.*
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne
güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [güherdür, -dür]

güher: *İnci, cevher II göz yaşı.*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum **güherleri**
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 1). [güherleri, -ler, -i]

güher: *Cevher, inci.*
İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı **güher** dīde-i ter leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [güher,]
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm **güher** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [güher,]
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü **güherden** yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [güherden, -den]

güher: *İnci, cevher.*
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne **güherüm** var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [güherüm, -üm]

güher: *Cevher II Aşığın gözyaşları.*
Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü **güher** yaġdurur açduḳca iḥsān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 6). [güher,]

güher: *Cevher, değerli maden.*
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ **güher** zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 1). [güher,]*

güher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde **güher** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 4). [güher,]*
Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde **güher** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 2). [güher,]*

güher-bār-: *1. Cevher saçan.*
Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü **güher-bārlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [güher-bārlaruz, --lar, --uz]

güher-efşāne: *Cevher Saçan Gevher (Güher)-efşan (-feşan),birl. sıf. - Gevher: Cevher, mücevher, elmas, inci - (Fars. efşān > feşān "saçma" ile).*
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma **güher-efşāne** disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [güher-efşāne,]

güher-i yek-dāne-: *Eşi, benzeri olmayan elmas,mücevher.*
Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [güher-i yek-dāne-, -ler]

güher-rīz: *Cevher döken II gözyaşı döken.*
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma **güher-rīz** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 14). [güher-rīz,]

güher-şinās: *Cevheri tanıyan.*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar **güher-şinās** ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [güher-şinās,]*

gül: *Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.*
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu **gül** gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 10). [gül,]*
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle **gülden** hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [gülden, -den]
Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 4). [gül,]*
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın **gül** her laḥẓa ḫāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 4). [gül,]
Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster **gül** üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 2). [gül,]
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [gül,]*

Ḫaste-dil bir būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi
ḫoş ola cān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 6). [gül,]
Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [gül,]
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül **gül** budaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 8). [gül,]
Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur **gül** gibi ḳanlu yaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 2). [gül,]
Gül gibi her cānīlikden iḥtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 5). [gül,]
İy Muʿīdī ol **güle** bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [güle, -e]
Biñ cān biter her **gül** yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [gül,]
Ne yüz ile öykünür **gül** ḫüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 3). [gül,]
Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl **gül** ile bezenmiş nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 4). [gül,]

gül: *Gül.*
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir **gül** hem-nişīni ḫār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [gül,]
Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi destārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 14). [güller, -ler]
Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze **güller** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 10). [güller, -ler]
Lāleler **güller** açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 5). [güller, -ler]

gül: *Gül, çiçek, sevgili.*
Bāġbānā **güli** el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 11). [güli, -i]

gül: *Gül.*
Dir gören cismümde iy **gül** ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [gül,]

gül: *Gülmek.*
Yüzi gözi hep **güler** berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 3). [güler, -er]
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen **güle** seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [güle, -e, -]*
Ḫaste-dil bir būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi **güldi** vü didi
ḫoş ola cān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 6). [güldi, -di]
Yüzüme evvel **gülüp** ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 9). [gülüp, -üp]

gül: *Gül II Sevgilinin yüzü.*
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [gül,]

gül: *Gül, mecazen sevgilinin yanağı.*
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḫüsnüñ **güli** ol bādeden [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [güli, -i]

gül: *Çiçek II Sevgili.*
Ġamından ol **gülüñ** bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [gülüñ, -üñ]

gül: *Gülmek.*
Az **gülüp** çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [gülüp, -üp]

gül: *Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe
vechi var mıdur
Nerges gözüñe
öykünür imiş babaḳ
babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 9). [gül,]*

gül: *(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā
Bu cihāndur **gül**
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [gül,]

Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen **gülden** degül
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri **gülden** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 2). [gülden, -den]

gül: *Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i
bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü **güldür** baña
her tāze dāġ-ı āteşīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 8). [güldür, -dür]

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-
i dil-ḫaste **güle**
Ṭurduġı yirde güler
ġonçe-i ḫandān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [güle, -e]

Güllerle dīde gülşeni zeyn
oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i
ḫazāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [güllerle, -ler, -le]

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [güllerle, -ler, -le]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḫalḳı kim
Ergavānīler giyüp
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 8). [güllerle, -ler, -le]*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle
güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış
ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [güldür, -dür]

Resm olalı ḳanlu yaşumla
ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler **güllerle** zeyn
olmış gülistāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [güllerle, -ler, -le]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān
gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl **güllerle** zeyn
itdüm senüñ ʿışḳuñ
gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 4). [güllerle, -ler, -le]

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı
ḫaber
Gönlümi **gül** gibi
açduñ iy ṣabā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup
uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [gül,]

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i
bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-
ruḫsuz dāġ-ı hicrān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [gül,]*

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II Sevgili.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-
i dil-ḫaste **güle**
Ṭurduġı yirde güler
ġonçe-i ḫandān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [güle, -e]

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek II güzel yüzlü sevgili.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [gül,]*

gül: *Çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze **gül** devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [gül,]*

gül: *Alaylı bir şekilde gülmek.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-
i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde **güler**
ġonçe-i ḫandān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [güler, -er]

gül: *Gülmek,tebessüm etmek.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz
ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine
güldükce rūḥ-
efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [güldükce, -dükçe]

gül: *Gül II Çiçek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı
ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā

oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [gül,]
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [gül,]

gül: *Gülmek eylemi.*
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14). [gülse, -se]

gül: *Divan şiirinde en çok sözü edilen çiçektir (sevgilinin yanağı ile renk ve koku bakımından münasebet kurulur).*
Gül yüzüñ sünbül şaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [gül,]

gül: *Gül. II Sevgili.*
Niçe bir göz diküp ṭura vişālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle **gülüm** balum yüzüñ döndürdüginden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [gülüm, -üm]

gül: *Gül çiçeği II Gülün rengi (Sevgilinin yüzü).*
Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen **gülden** degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri **gülden** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [gülden, -den]

gül: *Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. II Sevgilinin âşığa gülümsemesi.*
Bir **güle** baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taḥmis 3, Mısra 11). [güle, -e]

gül: *Çiçek. II Sevgili.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [gül,]*

gül: *Gülmek.*
Ṭañ degüldür şemʿveş cānla **gülerken** aġlasam
Ḳorḳaram ṣād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [gülerken, -er, -ken]

gül: *Gülmek, tebessüm etmek.*
Teng-dest oldum lebüñsüz bāri **gül** andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʿimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [gül,]*

gül: *Gül.*
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline **gül** gibi oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [gül,]
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [gül,]
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande **gül**
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [gül,]
Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 4). [gül,]
Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı **gül**
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [gül,]*
Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [gül,]*
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [gül,]
Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi **gül**
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 2). [gül,]
Ol ḳadar virdi ḫarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 4). [gül,]
Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 10). [gül,]
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup

ḥüsnine maġrūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 10). [gül,]

gül: *Gülmemek.*

ʿĀşıḳuñ **gülmez** yüzi ḫaṭ
gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz
olmayınca bāġbān
ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [gülmez, -mez]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter
benefşeler
Gül āḫirinde gösterür
evvel bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 8). [gül,]

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan **gül** ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [gül,]

İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir būy ile
ḫursend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [gül,]

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-
i ḥüsn içün her çend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [gül,]*

Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde
oldı bī-mānend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 12). [gül,]

Laʿl ü zer elde ne var ise
döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine
varur zihī nuḫsend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [gül,]

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī
mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ pergend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 18). [gül,]

Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 2). [gül,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz
virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün
çāk-dāmān oldı **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [gül,]

Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 10). [gül,]

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına
hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan
senüñ evrāḳ-ı dīvān
oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 18). [gül,]*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara
ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise
yoluñda ḳurbān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 8). [gül,]*

İy Muʿīdī güç gelürdi
tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol
müşkilümüz āḫir āsān
itdi **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [gül,]*

Gül gibi gönlüm açubanı
ṣaḫn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe
nāzük olupdur semen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [gül,]*

ʿĀşıḳam serv ü **gül** ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [gül,]

Ḥaḳ budur kim yüz
çevirmezdi raḳīb-i
ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa **gül**
gibi dildārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [gül,]

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk
itdi **güller** yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i
lāle-ruḫsārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 11). [güller, -ler]

Serv reftārın unutdı **gül**
muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi
serv-i gül-endāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 3). [gül,]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene
mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp
gül gibi ḫandān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 2). [gül,]

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser **gül** ḳulaġ
iken işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 10). [gül,]*

Dikensiz tāze **gül** yoḳdur
eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden
ḳoma aġyār dāmānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [gül,]

Gül gibi ḫandān olur ġūş
itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i
terdür açılur bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [gül,]

Nev-bahār añmañ baña kūy-
i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde
ansuz ḫārḫārum var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 2). [gül,]*

Serv reftār itse **güller** gülse
luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i
gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [güller, -ler]

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı **gül** gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 13). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. || Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Merhem-i sürḫ ile **gül** ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 9). [gül,]

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [gül,]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [gül,]

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı **gül** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [gül,]*

Beñzedür kendüyi **gül** ḫüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 3). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Naḫl-bend olup nihāl-i ḫüsne **güller** zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 11). [güller, -ler]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol **gülden** göñül Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [gülden, -den]

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni **gül** seyri ḫandān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [gül,]

Açmaġ ister **gül** gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 9). [gül,]

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Lāleler **güller** açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [güller, -ler]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de*

kastedilir. II Mevcut olan tüm güzellikler kendi güzelliğinin bir tecellisi olan ilahi sevgili (tasavvufi bağlamda).

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler **gül** yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [gül,]

Serv bir peykān ü **gül** dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [gül,]

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [gül,]

gül: *(Gül) açmak; yetişmek.*

Serv reftār itse güller **gülse** luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [gülse, -se]

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği. II Kişi, zat.*

Tāze açılmış **gül** üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 5). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir. II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande **gül**
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [gül,]

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II kırmızı renkli oluşu.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi **gül**
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi **gül**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 1). [gül,]

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.II Sevgili.*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir **gül** içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 14). [gül,]

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu beyitte "yüzün gülmesi" de kastedilir.*

İñlemez görmese bülbül **güli** gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [güli, -i]

gül-: *Gülmek.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse şu virüp
Ya cānın al didüm **gülerek** didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [gülerek, -erek]

gül-: *1. Gülmek. 2. Mutulu olmak.*

İy Muʿīdī **gülmek** umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫuẕūr olmaz cihān mülkinde zaḫmet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 13). [gülmek, -mek]

gül bezm-: *Gül meclisi (Gül bahçesi bağlamında) II içki meclisi, meyhane.*

Ḥusnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [gül bezm-, -in]

gül bitirür: *Gül yetiştirmek; gülün yetişmesi, büyümesi.*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [gül bitirür, -ir, -ür]

gül eyyām-: *Gül zamanı; bahar.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu şun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 7). [gül eyyām-, -ı, --dur]

gül gibi: *Gül gibi. (Gülümseme bağlamında).*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm **gül gibi** ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 14). [gül gibi,]*

gül gibi: *Gül gibi.*

İy sāḳī-i meh-peyker **gül gibi** getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [gül gibi,]

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [gül gibi,]

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla **gül gibi** ḫurrem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 8). [gül gibi,]

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür **gül gibi** ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [gül gibi,]

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 14). [gül gibi,]

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider **gül gibi** ḫandān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 2). [gül gibi,]

Gül gibi ḫüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 5). [gül gibi,]

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān **gül gibi**
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 7). [gül gibi,]*

gül gibi: *Gül gibi.*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [gül gibi,]

gül mecmūʿasın: *Gül defteri.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara **gül mecmūʿasın**
Her ḳaçan şiʿrüm serāġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [gül mecmūʿasın,]*

gül mecmūʿasın: *Gül yaprakları.*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı **gül mecmūʿasın** göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [gül mecmūʿasın,]*

gül midür bülbül midür: *Gül müdür, bülbül müdür?.*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı **gül midür bülbül midür**
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [gül midür bülbül midür,]*

ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı **gül midür bülbül midür**
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [gül midür bülbül midür,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [gül midür bülbül midür,]*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [gül midür bülbül midür,]*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [gül midür bülbül midür,]*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [gül midür bülbül midür,]*

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 14). [gül midür bülbül midür,]*

Zīnet-i gülzār-ı şaḥrā **gül midür bülbül midür**
Eyleyen göñlümi yaġmā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [gül midür bülbül midür,]*

Zīnet-i gülzār-ı şaḥrā **gül midür bülbül midür**
Eyleyen göñlümi yaġmā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [gül midür bülbül midür,]*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [gül midür bülbül midür,]*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [gül midür bülbül midür,]*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā **gül midür bülbül midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [gül midür bülbül midür,]*

gül midür bülbül midür: *Gül müdür, bülbül müdür?.*

ʿĀşıḳ-ı zer-çihre dāġ ü nālesiyle eglenür
Çeşm-i nerges rūşenāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 12). [gül midür bülbül midür,]

gül ruḫ-: *Gül renkli II kırmızı yanak.*
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [gül ruḫ-, --lar, --ı, --nı]

gül temāşā-: *Gül seyri.*
Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 11). [gül temāşā-, --sı]

gül ü bahār: *(İlk)bahar ve gül.*
Belālu bülbülem añmañ **gül ü bahār** baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [gül ü bahār,]

gül ü bahār: *Gül ve bahar mevsimi.*
Belālu bülbülem añmañ **gül ü bahār** baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [gül ü bahār,]

gül ü reyḥān: *Gül ve reyhan.*
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur **gül ü reyhān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [gül ü reyhān,]*

gül ü reyḥān: *Gül ve reyhan (kokusu kadar güzel).*
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur **gül ü reyhān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [gül ü reyhān,]*

gül ü reyḥān eyle-: *Gül ve reyhan bahçesine çevirmek.*
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [gül ü reyḥān eyle-, -r]

gül ü sūsen: *Gül ve susen çiçeği.*
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi **gül ü sūsen** yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [gül ü sūsen,]

gül yanaḳlu: *Gül yanaklı, yanağı güle benzeyen.*
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir **gül yanaḳlu** tāze cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 18). [gül yanaḳlu,]

gül yapraġında: *Gül yaprağı.*
Şol ḳadar yüz buldı kim **gül yapraġında** her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [gül yapraġında, -ı, -n, -da-n, -da]*

gül yüz-: *Gül yüzlü.*
Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [gül yüz-, -üñ]
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 4). [gül yüz-, -üñ]
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [gül yüz-, -lü]
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 11). [gül yüz-, -üñ]

gül yüz-: *Gül yüz.*
Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [gül yüz-, -üñ, --süz]
Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 5). [gül yüz-, -üñ, --e]

gül yüz-: *Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.*
Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [gül yüz-, --üñ, --den]

gül yüz: *Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.*
Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 18). [gül yüz, -üñ]*

gül yüz: *Gül gibi yüz.*
Gül yüzüñ çün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġzār içre seḥer ki mürġzār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 29). [gül yüz, -üñ]

gül yüzüñüñ: *(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*
Ḳayġulu göñlüm açan **gül yüzüñüñ** ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [gül yüzüñüñ, -ü, -nüñ]

gül-berg-i: *Gül yaprağı.*
Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine **gül-berg-i** ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [gül-berg-i,]*

gül-berg-i aḥmer-: *Kırmızı olan gül yaprağı(sevgilinin yüzü.).*
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [gül-berg-i aḥmer-, -den]*

gül-berg-i aḥmer biter: *Kırmızı bir gül yaprağı yetişmek.*
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer ṣāḫ ṣāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [gül-berg-i aḥmer biter, -er]*

gül-berg-i ḫandāndur: *Açılmış bir gül yaprağı.*
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf **gül-berg-i ḫandāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [gül-berg-i ḫandāndur, -dur]*

gül-berg-i raʿnā-: *Renkli gül yaprağı.*
Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 10). [gül-berg-i raʿnā-, --dan]*

gül-berg-i sīr-āb: *Taptaze gül yaprağı.*
Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 6). [gül-berg-i sīr-āb, -uñ]*

gül-berg-i tarī: *Taze gül yaprağı.*
ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı **gül-berg-i tarī**
Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 5). [gül-berg-i tarī,]*

gül-berg-i ter: *Taze gül yaprağı.*
Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete **gül-berg-i ter** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [gül-berg-i ter,]*
Bāġ-ı ḫüsne ruḫlaruñ **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 1). [gül-berg-i ter,]*
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḫlaruñdan ortaya **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 10). [gül-berg-i ter,]*
Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan **gül-berg-i ter** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 4). [gül-berg-i ter,]*
İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın **gül-berg-i ter**
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 7). [gül-berg-i ter,]

gülbün: *Far. 1. Gül fidanı.*
Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze **gülbün** ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 10). [gülbün,]*

gül-būse: *Gül öpüşlü, öpmesi gül hissi veren.*
Ṭolu içüp sāḳīye **gül-būse** vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 11). [gül-būse,]*

gülden: *Çiçeklerin en makbûlü ve hoş kokulusu; sevgili.*
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur **gülden** senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 10). [gülden,]*

güldükçe: *Gülmek, tebessüm etmek.*
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler **güldükce**

sen şīrīn-dehānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [güldükce, -dükçe]*

güldür-: *Güldürmek.*
Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [güldürürseñ, -ür, -señ]*

gül-efşān: *Patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek; bkz. ONAY, s. 175; STEINGASS.*
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse **gül-efşān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [gül-efşān,]*

gül-efşān: *Gül saçan.*
Ḥamdülillāh yine bāġ içre **gül-efşān** esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [gül-efşān,]*

gül-efşān: *Gül saçan; patlayınca gül renkli ve şekilli alevler saçan fişek.*
Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 14). [gül-efşān,]*

gül-endām: *Gül endamlı.*
Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir **gül-endāmuñ** ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [gül-endāmuñ, -uñ]*

gülfām: *Gül renkli.*
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile **gülfām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [gülfām,]*

gül-geşt id-: *Gülbahçesinde gezintiye çıkmak.*
Nev-bahār eyyāmı kim her ẕevḳ aña mensūbdur
Çın seherden yil gibi gül-geşt iderseñ ḫūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 2). [gül-geşt id-, -er, -se, -ñ]*

ġulġul: *Kuru gürültü.*
Göñül ṣūrīde-bülbüldür işi feryād ü **ġulġuldür**
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 3). [ġulġuldür,]*
Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle **ġulġul** añdurur yaz güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [ġulġul,]*

ġulġul: *Gulgule, gürültü, şamata.*
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i **ġulġul** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [ġulġul, -an]*

ġulġul: *Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele, kuru gürültü.*
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u **ġulġul**
ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 3). [ġulġul,]*

gülgūn: *Gül renkli.*
Sāḳiyā **gülgūn** lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [gülgūn,]*

gülgūn: *Pembe, açık kırmızı. Gül renkli.*
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür **gülgūn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [gülgūn,]*

gülgūn: *Gül renkli.*
Giyüp **gülgūn** ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [gülgūn,]*

gülgūn otāġı: *Gül renkli otağ. || Kırmızı çadır.*
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede **gülgūn otāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 4). [gülgūn otāġı,]*

gülgūnī: *Gül renkli // Kırmızı, kızıl.*
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola **gülgūnī** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [gülgūnī,]*

gülgūn-şarāb: *Gül renkli şarap.*
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür **gülgūn-şarāb**
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [gülgūn-şarāb,]*

gül-i handān-: *Açılmış gül / sevgili.*
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [gül-i ḫandān-, -e]

gül-i handāne: *Açılmış gül II Sevgili.*
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın **gül-i ḫandāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [gül-i ḫandāne, -e]*

gül-i nāzük-beden: *Nazik vücutlu gül, zarif bedenli sevgili.*
Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 16). [gül-i nāzük-beden, -e]

gül-i nesrīne: *Yaban gülü.*
Serv-i nāzum **gül-i nesrīne** döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [gül-i nesrīne, -e]

gül-i raʿnā: *Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [gül-i raʿnā,]

gül-i raʿnā-: *Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [gül-i raʿnā-, -sın]*

gül-i raʿnāya: *İki renkli gül.*
Bülbül-i şūrīde oldum bir **gül-i raʿnāya** kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [gül-i raʿnāya,]

gül-i ter: *Taze gül.*
Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i **gül-i ter** pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [gül-i ter,]
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña şunmaġa ṭutar elde **gül-i ter** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 10). [gül-i ter,]

gül-i ter-: *Taze gül.*
Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭoprāġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [gül-i ter-, -sin]

gül-i ter-: *Taze gül.*
Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [gül-i ter-, --dür]

gül-i ters-: *Taze gül II Genç güzel.*
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 6). [gül-i ters-, -i, --n]

gülistān: *Gül bahçesi.*
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem **gülistānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 4). [gülistānuñ, -uñ]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi **gülistāne** feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [gülistāne, -e]
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḥazān görmiş göñül olduñ **gülistān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 4). [gülistān,]*

gülistān: *Gül bahçesi.*
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze **gülistāndur** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 2). [gülistāndur, -dur]

gülistān: *Gül bahçesi.*
Şaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir **gülistāndur** ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 10). [gülistāndur, -dur]*
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ **gülistānın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 4). [gülistānın, -ıñ]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār

Lāleler güllerle zeyn olmış **gülistāndur** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [gülistāndur, -dur]*

gülistān: *Gül bahçesi.*
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül **gülistāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [gülistāndan, -dan]*

gülistān: *Gül bahçesi. II Sevgilinin yurdu.*
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül **gülistāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [gülistāndan, -dan]*
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki **gülistāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [gülistāndan, -dan]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*
Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş **gülistānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [gülistānı, -ı]*

gülistān: *Gül bahçesi II Sevgilinin yüzü.*
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu **gülistān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*
İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam **gülistānında** açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [gülistānında, -ı, -n, -da]*

gülistān: *(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.*
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḥuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i **gülistān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [gülistān,]*
ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile **gülistān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 4). [gülistān,]*
Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise **gülistān** ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 12). [gülistān,]*

gülistān': *Gül bahçesi II aşığın yaralarla dolu göğsü, yüreği.*
Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki **Gülistān'e** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 2). [gülistān'e,]*
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki **Gülistān'e** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 4). [gülistān'e,]*

gülistānī: *Far. Güllük, gül bahçesi, gül tarlası. ("gülistân" lam'ın sükûnu, sin'in kesriyle de okunur).*
Ġonçe gibi açılup giymiş **gülistānī** ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [gülistānī,]*

gül-ʿizâr: *Gül yanaklı.*
İy **gül**-ʿi**ẕār** biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 1). [gül-ʿīẕār,]*
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy **gül**-ʿi**ẕār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 10). [gül-ʿīẕār,]*
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy **gül**-ʿi**ẕār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 2). [gül-ʿīẕār,]*

gül-ʿizâr: *Gül yanaklı.*
Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol **gül**-ʿi**zāre** ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 1). [gül-ʿizāre, --e]*

güller aç-: *Güllerin açılması, çiçeklenmek.*
Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [güller aç-, -ıl-, -dı]*

güller açılur: *Güllerin açılması, çiçeklenmek.*
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse **güller açılur** ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14). [güller açılur,]*

gül-nār: *Nar çiçeği.*
Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḥ-ı **gül-nāre** baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [gül-nāre, -e]*

gül-reng: *Gül renkli, kırmızı.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle **gül-reng** aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [gül-reng,]*

gül-ruh: *Gül yanaklı.*
Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 3). [gül-ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]*
Geldi **gül-ruḫlar** hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 1). [gül-ruḫlar, -lar]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*
Sīnem ol **gül-ruḫ** ġamından şöyle pür-sūz oldı kim Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül yüzlü II gül yanaklı II güzel.*
İncinür āhumdan ol **gül-ruḫ** Muʿīdī n'eyleyem Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*
İncinür āhumdan ol **gül-ruḫ** Muʿīdī n'eyleyem Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [gül-ruḫ,]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklar, güzeller.*
Devr-i güldür iç diyü **gül-ruḫlara** Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [gül-ruḫlara, -lar, -a]*

gülse güldür söylese bülbül: *Gülse güldür, konuşsa bülbül.*
Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī Yā Rab ol ṣūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [gülse güldür söylese bülbül,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*
Ruḫlaruñ bir tāze **gülşendür** açılmış sebzede Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 7). [gülşendür,]*
İy göñül eglencesi tāze bahār ü **gülşenüm** Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 1). [gülşenüm, -üm]*
Aġladup cān bülbülin ġam **gülşeninde** zār ü zār Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 9). [gülşeninde, -in, -de]*
Veh ne **gülşendür** yüzüñ kim olalı andan cüdā Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Gül bahçesi ‖ bahçe.*
Çünki cennet-i zīnet gösterdi **gülşenler** yine Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 1). [gülşenler, -ler]*

gülşen: *Gül bahçesi, güllük gülistanlık.*
ʿIşḳ **gülşendür** bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [gülşen,]*
Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet **gülşenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [gülşenin, -in]*

gülşen: *Gül bahçesi, gülistan.*
Veh ne **gülşendür** yüzüñ kim olalı andan cüdā Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Gül bahçesi ‖ Sevgili'nin (kendisi, bulunduğu yer, makâmı).*
ʿIşḳ **gülşendür** bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [gülşendür, -dür]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet **gülşenin** Billāh iy vāʿiẓ niçe

efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [gülşenin, -in]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile **gülşende** ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [gülşende, -de]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Oḳısam bülbül gibi **gülşende** medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [gülşende, -de]*

gülşen: *(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [gülşende, -de]*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle **gülşen** gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [gülşen,]*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür **gülşende** bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 8). [gülşende, -de]*

Cilve idüp gerçi kim **gülşende** ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [gülşende, -de]*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile **gülşende** ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [gülşende, -de]*

gülşen: *(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.*

Güllerle dīde **gülşeni** zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [gülşeni, -ī]*

gülşen: *Far. Gül bahçesi.*

Varmaz iseñ **gülşene** pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 7). [gülşene, -e]*

gülşen- var-: *(Beyitte) gül bahçesine gitmek kastedilmiştir.*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [gülşen-var-, -ma, -ġa]*

gülşen-i dil-: *Gönlün gül bahçesi.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [gülşen-i dil-, --de]*

gülşen-i ḫüsn: *Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.*

Çoḳ serv yine **gülşen-i ḫüsn** içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [gülşen-i ḫüsn,]*

gülşen-i ʿışḳ-: *Aşkın gül bahçesi.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [gülşen-i ʿışḳ-, -uñ, --da]*

gülşen-i kūy-: *Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 6). [gülşen-i kūy-, -uñ, --da]*

gülsitān: *Bahçe, gül bahçesi.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser **gülsitān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 12). [gülsitān,]*

gülsitān: *Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā **gülsitāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [gülsitāndur, -dur]*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā **gülsitāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 6). [gülsitāndur, -dur]*

gülsitān: *Gül bahçesi.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış **gülsitān** olmış *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 4). [gülsitān,]

gülsitān ol-: *Gül bahçesine dönmek, gül bahçesi haline gelmek.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [gülsitān ol-, -ur]

gülsüz: *Gül çiçeği II sevgili.*

Ben öldüm ol yüzi **gülsüz** bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [gülsüz,]

gülsüz: *Gülden ayrı; sevgiliden ayrı.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür **gülsüz** ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [gülsüz,]*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen **gülsüz** gülzār-ı cināndan ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [gülsüz,]

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile **gülzār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [gülzār,]

Ruḥlaruñ **gülzār** ise ṣīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḥaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 5). [gülzār,]

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde **gülzār** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [gülzār,]

gülzār: *Gül bahçesi ǁ bahçe.*

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi **gülzāre** aḳar şu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 8). [gülzāre, -e]

Nāz ile **gülzāre** ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 5). [gülzāre, -e]

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ **gülzār** imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 12). [gülzār,]

gülzār: *Gülbahçesi.*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil **gülzārınuñ** Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 3). [gülzārınuñ, -ı, -n, -uñ]

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bülbül-i āşüfteyem **gülzārı** sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 3). [gülzārı, -ı]

gülzār: *Gül bahçesi. || Sevgilinin güzel yüzü.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm **gülzārsuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [gülzārsuz, -suz]

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bir belā **gülzārıdur** hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [gülzārıdur, -ı, -dur]

gülzār: *Gül bahçesi II sevgili.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü **gülzārum** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [gülzārum, -um]

gülzār: *Gül bahçesi.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḥendān olmayan
Varmasun **gülzāre** şol bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [gülzāre, -e]

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı **gülzāre** serv-i lāle-ruḫsārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 12). [gülzāre, -e]

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam **gülzāre** kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 13). [gülzāre, -e]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben **gülzārdan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [gülzārdan, -dan]

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*

Ruḥlaruñ **gülzārın** anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz

eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [gülzārın, -ın]
Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 3). [gülzārı, -ı]
Lālelerdür fitne **gülzārında** yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 3). [gülzārında, -ı, -n, -da]

gülzār: *Gül bahçesi.*
Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḫālem tāze **gülzārumdur** ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 14). [gülzārumdur,]

gülzār: *Gül bahçesi, gülşen.*
ʿAks-i rūyuñla gözüm **gülzārı** zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [gülzārı, -ı]

gülzār-ı: *Gül bahçesi.*
Zīnet-i **gülzār-ı** ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [gülzār-ı,]

gülzār-ı cemālüñde: *Güzel yüzünün gül bahçesi.*
Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [gülzār-ı cemālüñde, -de]

gülzār-ı cennet: *Cennet gül bahçesi.*
Ruḫlaruñ **gülzār-ı cennet** olduġıçün ʿāṣıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 7). [gülzār-ı cennet,]

gülzār-ı cennet: *Cennetin gül bahçesi.*
Ruḫlaruñ **gülzār-ı cennet** olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [gülzār-ı cennet,]*

gülzār-ı cinān-: *Cennet bahçeleri.*
N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḫaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [gülzār-ı cinān-, --dan]

gülzār-ı ġamda: *Keder gül bahçesi.*
Yaşum **gülzār-ı ġamda** āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [gülzār-ı ġamda,]

gülzār-ı ʿışḳ-: *Aşkın gül bahçesi.*
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [gülzār-ı ʿışḳ-, --a]

gülzār-ı maḥabbetdür: *Aşkın gülbahçesi.*
Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [gülzār-ı maḥabbetdür, -dür]

gümān gel-: *Şüphelenmek, kuşkulanmak.*
Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [gümān gel-,]

gümüş: *Gümüş.*
Dilberüm kim zer-kemer baġlar **gümüş** bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 1). [gümüş,]
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 11). [gümüş,]

gümüş sāġer: *Gümüş Kadeh.*
Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde **gümüş sāġer** ile bāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [gümüş sāġer,]

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz **günde** eylesün cāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [günde, -de]

gün: *Güneş.*
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede **gün** gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 9). [gün,]

Ebr-i zülfüñ **gün** yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 1). [gün,]

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [gün,]*

Her **gün** altunlu giyüp seyr itdügiçün **gün** gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 5). [gün,]

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen **gün** gibi māhuñ daḫi māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 8). [gün,]

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān **günleri**
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [günleri, -ler, -i]*

gün: *Gün, zaman.*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki **günüm** geçdi şeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 6). [günüm, -üm]

İy kemān-ebrū şanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 10). [günleri, -ler, -i]

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [günleri, -ler, -i]

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 4). [günleri, -ler, -i]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān **günleri**
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 1). [günleri, -ler, -i]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir **gün** müşerref gerçi kim
Yıllar oldı şayaram iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 5). [gün,]

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek **günler** olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 10). [günler, -ler]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 4). [günleri, -ler, -i]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı şayaram iy māh-ı tābān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 6). [günleri, -ler, -i]

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 8). [günleri, -ler, -i]

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 10). [günleri, -ler, -i]*

gün: *Zaman, vakit.*

Geçürürsem **günümi** ṭañ degül eyvāy ile kim Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 3). [günümi, -(ü)m, -i]

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu **günlerde** baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [günlerde, -ler, -de]

Tīz **günde** yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 9). [günde, -de]*

Ḫālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [günleri, -ler, -i]

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş şaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 12). [günleri, -ler, -i]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān **günleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [günleri, -ler, -i]

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān **günleri**
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 1). [günleri, -ler, -i]*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān **günleri**
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān **günleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 2). [günleri, -ler, -i]*

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül

Bülbüle ġulġul añdurur yaz **güninüñ** seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [güninüñ, -i, -nün]*

gün: *Gün.*
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş **gün** çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [gün,]*
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir **gün** ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [gün,]*

gün: *Gün, zaman, vakit, an.*
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda **günüm**
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [günüm, -üm]*

gün: *Gün.*
Niçe **gündür** kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [gündür, -dür]*

gün: *1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne **güni** aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [güni, -i]*
Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẓār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [güni, -i]*

gün: *(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) bu zaman parçasının belli bir olayı göstereni.*
Dem-be-dem ġam **günlerinde** yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 9). [günlerinde, -lerinde]*

gün: *Gün, güneş, aydınlık, parlak.*
Ḳarşudan **gün** gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [gün,]*

gün: *Güneş / Parlak, aydınlık.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen **gün** gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [gün,]*

gün: *Gün II Zaman.*
El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü **günüñ** nevrūz- ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [günüñ, -üñ]*

gün: *Belirsiz zaman dilimi.*
Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz **günde** eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [günde, -de]*

gün: *Güneş; Aydınlık, parlaklık.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen **gün** gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [gün,]*

gün: *Apaçık; belli.*
Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı **gün** gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 9). [gün,]*

gün: *Aydınlık, nur.*
Māh-ı tābān idemez **gün** yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [gün,]*

gün: *Bugün.*
Dün ü **gün** başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [gün,]*

gün: *Gün, vakit.*
Ġam nārına yanup **güni** eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [güni, -i]*

gün: *Gün, dönem.*
Ḳanı ol **günler** ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 1). [günler, -ler]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi; zaman, vakit, dönem.*
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her **güni** bir laḥza vü her laḥza biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [güni, -i]*

gün: *Güneş, gündüz.*
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim Rūşen itdüm **gün** gibi

āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [gün,]

gün: *Apaçık; belli. II Güneş.*

İy perī ṭutsañ n'ola **gün** gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [gün,]*

gün: *Belirsiz bir zaman, an, vakit.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi **günüm** gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [günüm, -üm]

gün: *Güneş.*

Dil-i sevdā-zedemüñ **güni** ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [güni, -i]

gün: *An, vakit, zaman.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ **güni**
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [güni, -i]*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 11). [günde, -de]

gün: *. Zaman, gün.*

Devr-i ḥüsnüñde ḥayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz **gününde** ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 12). [gününde, -ün, -de]

gün: *Gün, güneş.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 3). [gün,]

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [gün,]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür **gün** gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 2). [gün,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [gün,]*

Pertev-i ruḫsāruñı **gün** gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 5). [gün,]

gün: *(Sevgilinin) güneş gibi parlak, güzel (yüzü).*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 3). [gün,]

gün: *(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.*

Güni **gün** ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [gün,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir **gün**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [gün,]

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [gün,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [gün,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [gün,]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [gün,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir **gün**
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [gün,]*

gün: *(Bütün) Gün II Belirsiz zaman dilimi.*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir **gün**
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 2). [gün,]*

gün: *An, vakit, zaman.*

ʿīş ü ʿişret **günleri** ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 3). [günleri, -ler, -i]

Göñlüm bahār **günleri**
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu
ġarrā çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [günleri, -ler, -i]

gün: *(Bir) Gün. Belirsiz zaman dilimi.*
Hevā-yı mihr ile çünkim
vücūdum ẕerreden
kemdür
Mekānum olsa iy meh
ṭañ degül kūy-ı ʿadem
bir **gün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 8). [gün,]*

gün gibi: *Âşikar, ortada.*
Gizler Muʿīdī gerçi seni
sevdügin velī
Hīç örtülür mi **gün**
gibi çün āşkāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [gün gibi,]
Bilmezem n'eyler Muʿīdī
sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥālī **gün gibi**
çünkim ʿiyān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [gün gibi,]*

gün gibi: *Açık, ortada.*
Cemʿ olup meh-pāreler kim
şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde **gün gibi**
besbellüdür yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 6). [gün gibi,]*

gün gibi: *Güneş gibi.*
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp
geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı
ʿāşıḳ-ı bī-çāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [gün gibi,]

gün gibi rūşen ḳılur: *Gün gibi ortaya çıkma, ayan beyan olmak.*
Dilde mihrüñ olduġın iy
dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur
āh-ı seḥer-gāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [gün gibi rūşen ḳılur, -ur]

gün gün: *Günden güne.*
Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [gün gün,]

gün mi göster-: *Rahat yüzü göstermemek, dert ve sıkıntı içinde yaşatmak.*
Māh-ı cemālüñe olalı
perdedār ḥaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi
gösterür iy gül-ʿiẕār
ḥaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 2). [gün mi göster-, --ür]*

gün ṭoġdı: *Güneş doğmak.*
Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde
ki ardınca şeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [gün ṭoġdı,]
Ummaz idüm iy Muʿīdī
geldi ol māh üstüme
Başuma **gün ṭoġdı**
niçe kāmrānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 14). [gün ṭoġdı,]*

gün ṭutul: *Ayın, yer ile güneş arasına girmesinden dolayı güneşin yeryüzünden kararmış olarak görünmesi; sevgilinin yanağındaki ışıltının görünmemesi.*
Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar
taḳvīme erbāb-ı raṣad
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [gün ṭutul, -ma, -sı]

gün yüz: *Güneş gibi parlak yüz.*
Āhenīn-dildür güzeller āh
eṣer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde
ḫaṭṭ-ı jengārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [gün yüz, -üñ]

gün yüz: *Güneş gibi yüz.*
Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb
āfet dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 3). [gün yüz,]

gün yüzüñ: *Güneş gibi yüz.*
Ne kerāmetdür bu kim **gün**
yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum
şerārından der ü dīvār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [gün yüzüñ,]*

gün yüzüñ: *Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü.*
Gün yüzüñ gördüm n'içün
olmaz müyesser
ḫācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur
dirler duʿālar müstecāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [gün yüzüñ, -üñ]

günāh: *Suç, Allah katında yasaklanan şey.*
Öldür **günāh** yoḳ beni tīġ-i
müjeñle kim
Ben baña eyledüm
didilerdi baña seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 11). [günāh,]

günāh: *Suç, kabahat, hata.*
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-
nevā budur
Yoḳdur **günāhı**
kimsenüñ iden baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [günāhı, -ı]*

gün-be-gün: *Günden güne.*

Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālığı
Māh-ı nevdür **gün-be-gün** efzūn olur ġarrālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 2). [gün-be-gün,]

günde]: *Bir günde; güneşte, güneş karşısında; her gün, sürekli II sevgilinin karşısında.*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda **günde]** mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 10). [günde],]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

Zār idüp **günden güne** ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [günden güne,]

gündüz: *Gündüz.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur **gündüzüm** ol māh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 2). [gündüzüm, -üm]

güneh: *Günah.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol **günehüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [günehüñ, -üñ]

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur **günehüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 2). [günehüñ, -üñ]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur **günehüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [günehüñ, -üñ]

güneh: *Günah, suç, hata.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu **günehdendür** siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 4). [günehdendür,]*

güneş: *Güneş.*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum **güneş** gibi
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 3). [güneş,]

güneş: *Güneş // Parlak, aydınlık.*

Kendin atar ṭop olup ortaya ṣevḳ ile **güneş**
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [güneş,]*

güneş: *1. Güneş 2. Sevgili.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar **güneş**
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 15). [güneş,]

ġurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma .*

Baḫt yār olmadı **ġurbet** iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 3). [ġurbet,]

ġurbet: *(Ar.) Yabancı memleket, yad el II. Memleketinden uzak olma, vatanından ayrı yaşama hâlinin verdiği duygu, gariplik, yabancılık.*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi **ġurbetde** bīmār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [ġurbetde, -de]

ġurbet: *Ar. Yabancı memleket, yad el.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi **ġurbetde** perīşān olur aḫşām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 6). [ġurbetde, -de]

ġurbet: *Bir kimsenin memleketinden başka yer, yabancı diyar.*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña **ġurbet** ʿālemin bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [ġurbet,]

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi **ġurbet** çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [ġurbet,]

ġurbet ʿālemin: *Gurbet alemi.*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña **ġurbet ʿālemin** bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [ġurbet ʿālemin,]

gūş: *Far. 1. Kulak, üzn.*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler **gūşı** naẓm-ı dür-feşānumdan

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 12). [gūşı, -ı]*

gūş: *Kulak.*
Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp **gūşına** ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [gūşına, -ına]*

gūş: *Dinleme, kulak verme.*
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin **gūş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 8). [gūş,]*
Gül gibi ḫandān olur **ġūş** itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [ġūş,]*

gūş idüp: *Dinlemek.*
Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ **gūş idüp**
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [gūş idüp,]*

güşāde: *Far. 1. Açık, açılmış.*
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż **güşāde** kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 6). [güşāde,]*

güşāde: *Ferah, şen, Açılmış, açık.*
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż **güşāde** zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [güşāde,]*

ġussa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.*
Ḥaddi yoḳdur **ġuṣṣamuñ** bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 5). [ġuṣṣamuñ, -+muñ]*

ġussa: *Keder.*
İy Muʿīdī her demi yüz **ġuṣṣa** ṣāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [ġuṣṣa,]*

ġussa: *Gam, keder, tasa.*
Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār **ġuṣṣaya** uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 6). [ġuṣṣaya, -ya]*

ġussa: *Gam, keder, hüzün, tasa.*
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ **ġuṣṣasuz** ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [ġuṣṣasuz, -suz]*
Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 9). [ġuṣṣaña, -ñ, -a]*

ġussa: *Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.*
Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı ṣām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi ṣekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 12). [ġuṣṣadan, -dan]*
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [ġuṣṣadan, -dan]*
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü **ġuṣṣa** çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [ġuṣṣa,]*

ġussa: *(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.*
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [ġuṣṣadan, -dan]*
Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī **ġuṣṣadan**
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [ġuṣṣadan, -dan]*

ġussa- dāġ-: *Derdinin Yarası.*
Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ġuṣṣa- dāġ-,]*

ġussa derd- devāsı: *Keder derdinin devası.*
ʿĀlemüñ ʿişret-fezāsı gül midür bülbül midür
Ġuṣṣa derdinüñ devāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ġuṣṣa derd-devāsı, -nüñ]*

güstaḫāne: *Küstahça II edepsizce.*
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle **güstāḫāne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [güstāḫāne,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa **gūyā** seyr içün ol serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 4). [gūyā,]

gūyā: *Sanki, âdeta.*
Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp **gūyā** düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 2). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, âdeta.*
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür **gūyā** ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [gūyā,]

gūyā: *Sanki, galiba, adeta.*
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür **gūyā** ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [gūyā,]

gūyā: *Sanki, güya.*
Ṭūṭī gibi göñlüm itdi **gūyā** Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [gūyā,]

gūyā: *Sanki, adeta.*
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur **gūyā** ki bir āfet-seḥāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [gūyā,]

gūyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*
Ṣanʿatini ʿarż ider **gūyā** bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 9). [gūyā,]*

gūyā: *(Fars.) Sözde, sanki.*
Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki akçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 4). [gūyā,]

gūyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*
Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür **gūyā** içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [gūyā,]
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre **gūyā** müşg-i ezfer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [gūyā,]
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı **gūyā** ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [gūyā,]
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye **gūyā** ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [gūyā,]
Ṭūtī-i **gūyā** gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 5). [gūyā,]*
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur **gūyā** ki bir tāvūs per zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [gūyā,]
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi **gūyā** ki cānlardur ʿaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [gūyā,]
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i **gūyā** miṣāli beslenür ḳand ile zāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 8). [gūyā,]
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [gūyā,]
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i **gūyā** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [gūyā,]
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür **gūyā** ki ḳanzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 14). [gūyā,]
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider **gūyā** ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 6). [gūyā,]*

gūyālıġı: *Çok konuşmak.*
Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ **gūyālıġı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 6). [gūyālıġı,]

gūyālık: *Konuşan, söyleyen.*
Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş **gūyālıġuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 6). [gūyālıġuñ, -du]
ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider **gūyālıġuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255,

Mısra 2). [gūyālıġuñ, -du]

gūy-ı ġaltān:
Yuvarlanan top yapmak, hâline getirmek.
Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 9). [gūy-ı ġaltān, -dur]*

gūyiyā: *Gûyiyâ: Sanki.*
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm **gūyiyā**
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 7). [gūyiyā,]*
Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 10). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Sanki, âdeta.*
Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Güya, sanki, sözde.*
İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Adeta, sanki.*
Gül bitirür **gūyiyā** bir serv-i nāz
Sürdüginçe ol nigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*
Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [gūyiyā,]*
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [gūyiyā,]*
Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [gūyiyā,]*
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki misālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [gūyiyā,]*
Sīne pür dāġ ü elifdür **gūyiyā** peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [gūyiyā,]*
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 8). [gūyiyā,]*
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 9). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Adeta, sanki, gibi" edatı.*
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 10). [gūyiyā,]*
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 12). [gūyiyā,]*
Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī **gūyiyā**
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 3). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim **gūyiyā**
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 9). [gūyiyā,]*

güzel: *Güzel, hoş.*
Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir **güzeldür** zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 2). [güzeldür, -dür]*

güzel: *Güzel.*
Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy **güzeller** ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [güzeller, -ler]*

güzel: *Dilber.*
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü **güzeldür** ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 8). [güzeldür, -dür]*
Açamaz aġzın **güzeller** şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīḥ'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [güzeller, -ler]

güzel: *Çekici, cazip kimse (özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).*

Güzel çoḳdur velī sensin
murādum
Belī encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [güzel,]*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 6). [güzel,]

güzel: *Güzel. || Dilber.*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı **güzelde** var
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [güzelde, -de]

güzel: *Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [güzeller, -ler]

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir
güzel
Her yiri ġarrā ḫuşūşā
kim **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 1). [güzel,]

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur
velī
Güzellerde ān ü
melāḥat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 6). [güzellerde, -ler, -de]

güzel: *Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı
var anuñ baña
Āyine gibi sīneye
çekdüm iñen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 8). [güzel,]

Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 8). [güzel,]

güzel: *Çekici, câzip kimse (Özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor
Muʿīdīye
Ṣīrīn'üñ işlerini bilür
kūhken **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 14). [güzel,]

güzel: *Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran; hoşa giden, beğenilen; ayıpsız, kusursuz.*

Yāre bī-misl ü bī-bedel
didiler
Ne didilerse hep **güzel**
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [güzel,]*

güzel: *Dilber; sevgili.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir
güzel
Her yiri ġarrā ḫuşūşā
kim **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 2). [güzel,]

güzel: *1.Göze ve kulağa hoş gelen. 2.Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i
müşgīn
Ki beñlenmiş **güzel**
ʿunnāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [güzel,]

güzel: *Çekici olma durumu II Sevgililer.*

Āhenīn-dildür **güzeller** āh
eṣer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde
ḫaṭṭ-ı jengārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [güzeller, -ler]

Dil **güzeller** zülfinüñ
sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki
sorġuç ile ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [güzeller, -ler]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile **güzeller**
bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 9). [güzeller, -ler]*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz
oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen **güzeller** şāhısın
tūġ-ı mücevher
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 2). [güzeller, -ler]

güzel: *Güzel, hoş (kimse) manasında adlaşmış sıfat.*

Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 14). [güzeller, -ler]*

güzel: *Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol **güzeller** şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [güzeller, -ler]

güzel: *Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 4). [güzel,]

güzel: *Güzel, hoş kimseler.*

Yār iken iy dil **güzeller** oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [güzeller, -ler]

güzel: *Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı; güzel kız veya kadın.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm **güzellerin**
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 5). [güzellerin, -ler, -in]

güzel: *Göze hoş gelen, hayranlık uyandıran.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet **güzeldür** gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [güzeldür, -dür]

güzel: *Çekici, cazip kimse (Sevgili).*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten **güzel**
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [güzel,]

güzel: *Dilber. || Sevgili.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre **güzel** sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [güzel,]

güzel: *Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū **güzeller** çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [güzeller, -ler]

güzel: *Çekici, cazip kimse.*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten **güzel**
Sensin yüzümi cevr ile altun iden **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 2). [güzel,]

güzel: *Çekici, cazip kimse.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen **güzeller** şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 10). [güzeller, -ler]*

güzel: *"Güzel, hoş" anlamında sıfat.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre **güzel** mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [güzel,]

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı **güzel** sebzezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 2). [güzel,]

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 12). [güzel,]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [güzel,]

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [güzel,]

Gül gibi göñlüm açubanı şaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen **güzel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [güzel,]*

güzel: *Göze hoş görünen, alımlı. II Sevgili.*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten **güzel**
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 2). [güzel,]

güzel: *"Güzel, hoş" anlamında sıfat.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 10). [güzel,]

İy ḳaşları kemān ü **güzel** Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 1). [güzel,]

güzel: *Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten **güzel**
Sensin yüzümi cevr ile altun iden **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 270, Mısra 1). [güzel,]

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 10). [güzel,]

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten **güzel**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [güzel,]

güzel: *"Güzel sevgili" anlamında adlaşmış sıfat.*

Bir **güzel** sever yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 9). [güzel,]*

güzellen: *Güzelleşmek.*

Sen **güzellendükce** arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [güzellendükce, -dükce]

güzeller: *Çekici, alımlı kimse.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen **güzeller** şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 4). [güzeller,]*

Ṭurduġı yirde **güzeller** maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 9). [güzeller,]

güzeller ʿışḳı: *Güzeller aşkına, güzeller için.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 13). [güzeller ʿışḳı,]

güzellerden: *Güzel, dilber, sevgili.*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa **güzellerden** midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 18). [güzellerden, -ler, -den]

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. II Sevgili.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur **güzelüm** her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [güzelüm,]*

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin **güzelüm** gel berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 6). [güzelüm,]

güzer: *Geçilen yer, geçme, geçiş.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden **güzer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [güzer,]

ḫ ıfẓ:

1. **ḫ ıfẓ:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Saklama, korunma.

Şanma ḫüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

ha:

1. **hā:**
Gazel 110
Mısra: **12**
Dikkat çekmek amacıyla kullanılan ünlem.

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

ḥabāb:

1. **ḥabābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 158
Mısra: **10**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

2. **ḥabābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 187
Mısra: **9**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

ḥabāb-ı eşk:

1. **ḥabāb-ı eşk:**
Gazel 125
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı kabarcığı.

Dīde mülkinde Muʿīdī ḳondı sultān-ı hevā
Her ḥabāb-ı eşk anuñ bir ḳırmızı otaġıdur

ḥabbeye şayma-:

1. **ḥabbeye şayma-:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetli

Görmemek, ıı. Zerre kıymeti olmamak.
Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

ḫaber:

1. **ḫaber:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

2. **ḫaberin:**-*i, -n*
Gazel 42
Mısra: **4**
Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi. Haber.
Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

3. **ḫaberidür:**-*i, -dür*
Gazel 54
Mısra: **4**
Naklolunan söz, haber.
Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

4. **ḫaber:**
Gazel 130
Mısra: **7**
Bildirmek, haber ulaştırmak.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

5. **ḫaber:**
Gazel 279
Mısra: **7**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.
Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

6. **ḫaberini:**-*ini*
Gazel 319
Mısra: **4**
Bilgi, havadis.
Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden

7. **ḫaberden:**-*den*
Gazel 320
Mısra: **2**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.
Kenār olduġın işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden

8. **ḫaberleri:**-*leri*
Gazel 446
Mısra: **4**
Ar. Haber, bilgi.
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

haber al-:

1. **ḫaber al-:**-*dı*
Gazel 268
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber almak: Bilgi edinmek, öğrenmek.
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

haber vir-:

1. **ḫaber vir-:**-*sün*
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, bildirmek.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

haber- vir-:

1. **ḫaber- vir-:**-*ler, -di*
Gazel 218
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bahsetmek.
Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

haber virüp:

1. **ḫaber virüp:**-*üp*
Gazel 28
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, ulaştırmak.
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

haber virür:

1. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi bildirmek, bir şey hakkında bilgi vermek.
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

2. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

3. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, işaret etmek.
Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

4. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.
Güllerle dîde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan ḫaber virür

5. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

6. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, işaret etmek.
Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

7. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, işaret etmek.
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

8. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

9. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek; haber veren.
Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

10. **ḫaber virür:**
Gazel 82
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, işaret etmek.
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

haberdār:

1. **ḫaberdār:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Bilgi sahibi olmak.
Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

habeş:

1. **ḫabeş:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Habeşistan.
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

2. **ḫabeş:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Habeşistan ll sevgilinin saçı. (İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.).
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

habīb:

1. **ḫabīb:**
Gazel 33
Mısra: **14**
Sevilen kimse, sevgili.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḫālini bilmez çünki oġlandur ḫabīb

2. **ḫabīb:**
Gazel 34
Mısra: **12**
Sevilen kimse, sevgili, dost.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb

3. **ḫabīb:**
Gazel 321
Mısra: **9**
Sevgili.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḫabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

4. **ḫabīb:**
Gazel 322
Mısra: **5**
Ar. sevgili, mahbup.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḫabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

ḫabs:

1. **ḫabs:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Ar. Hapis.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḫabs ide idi külehüñ

hacālet:

1. **ḫacāletden:**-*den*
Gazel 252
Mısra: **10**
Utanma, mahcubiyet, utanç.
Görmeden öykünmüş idi ḫüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

hācet:

1. **ḥācetüm:**-*üm*
Gazel 30
Mısra: **9**
İstek, dilek, gerekli olan şey.
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

2. **ḥācetdür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **2**
Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.
Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

ḥācet degül:

1. **ḥācet degül:**
Gazel 247
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekmez, ihtiyaç yok.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

ḥācetmend:

1. **ḥācetmend:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Ar. Hâcetli, muhtaç, fakir.
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

ḥacı:

1. **ḥācılar:**-*lar*
Gazel 303
Mısra: **7**
Ar. Hacceden zat.
Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

ḥācı ʿömer'-:

1. **ḥācı ʿömer'-:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hacı Ömer.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ

ḥacil:

1. **ḫacil:**
Gazel 440
Mısra: **6**
Utanmış. Utanan.
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

ḥadd:

1. **ḥaddini:**-*i, -n, -i*
Gazel 46
Mısra: **6**
Sınır, kişinin yapabileceklerinin sınırı.
Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḫş

2. **ḥaddi:**-*i*
Gazel 327
Mısra: **5**
1. Sınır. 2. Derece, mertebe.
Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

3. **ḫaddüñde:**-*de, -üñ*
Gazel 327
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

4. **ḫaddüñsüz:**-*üñ, -süz*
Gazel 378
Mısra: **9**
Yanakların olmadan.
Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

5. **ḫaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 380
Mısra: **3**
Yanak/yanaklar.
Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

6. **ḫaddüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 382
Mısra: **9**
Yanak.
Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

7. **ḫaddüñe:**-*ün, -e*
Gazel 382
Mısra: **1**
Yanak/yanaklar.
Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih

8. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 411
Mısra: **13**
Yanak.
Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

ḫadden:

1. **ḫadden:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Haddini aşmak.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḫadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñ-:

1. **ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñ-:**-*süz*
Gazel 138
Mısra: **5**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Terli yanak.
Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

ḥadd-i cānānı:

1. **ḥadd-i cānānı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin yanağı.
Devr idüp ḥaṭṭ-ı muʿanber ḥadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

ḥadd-i gülgūn-:

1. **ḥadd-i gülgūn-:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli yanak.
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḥayāl-i ḥadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

ḥadd-i gülgūn:

1. **ḥadd-i gülgūn:**-*ı*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli yanak.
Zīnet-i bāġ-ı cinändur ḥadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

ḥaddini bil:

1. **ḥaddini bil:**-*me, -yüp*
Gazel 56
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haddini, sınırını bilmeyen.
Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ

ḥaddini bilmez:

1. **ḥaddini bilmez:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haddini bilmez.
Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḥi yeñi yaḳadur

ḥaddüñ:

1. **ḥaddün:**
Gazel 205
Mısra: **13**
(Sevgilinin) yanağı.
Ḳadd ü ḥaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

2. **ḥaddün:**
Gazel 229
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.
Ḥaddün āġūşa çekerse ḥaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

3. **ḥaddüñ:**
Gazel 271
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.
Ḥaddüñ ḥayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

4. **ḥaddün:**
Gazel 283
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.
Ḥaṭṭ ü ḥaddün ḥasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

5. **ḥaddüñ:**
Gazel 328
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yanağı.
Ḥaṭṭ ü ḥaddüñ oldı senüñ Sebze ile vech-i ḥasen

ḥadeng:

1. **ḥadengüñ:**-*üñ*
Gazel 9
Mısra: **3**
Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

2. **ḥadengüñ:**-*üñ*
Gazel 9
Mısra: **3**
Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.
Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

3. **ḥadengüñ:**-*üñ*
Gazel 278
Mısra: **3**
Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpikleri.
Ḥadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil

4. **ḥadeng-i:**
Gazel 356
Mısra: **10**
Ok.
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḥadeng-i āh ü zārumdan

5. **ḥadengi:**-*i*
Gazel 425
Mısra: **13**
Ok.
Cigerdedür bir ucı ġam ḥadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni

ḥadeng- siḥr:

1. **ḥadeng- siḥr:**
Gazel 127
Mısra: **10**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir oku.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

<u>ḫadengi:</u>

1. **ḫadengi:**
Gazel 266
Mısra: **13**
Kayın ağacından yapılmış ok, bakış, bakış atma, gamze.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

<u>ḫadeng-i ġamze-:</u>

1. **ḫadeng-i ġamze-:**-*ñ, --e*
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yan bakış oku II sevgilinin yaralayıcı, etkili bakışı.
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

<u>ḫadeng-i yār:</u>

1. **ḫadeng-i yār:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin oku II Sevgilinin gamzesi veya kirpikleri.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

<u>ḫadīse:</u>

1. **ḫādiṣe:**
Gazel 202
Mısra: **4**
(Ar.) Olan, ortaya çıkan, vukū bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vak'a, olay.
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ

2. **ḫādiṣe:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Olay.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḫādiṣe bu hefte dīvān günleri

<u>ḫāk:</u>

1. **ḫāk:**
Gazel 7
Mısra: **12**
Toprak, türab, yer, zemin.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **ḫāk:**
Gazel 7
Mısra: **12**
Toprak, türab, yer, zemin.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **ḫaḳ:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Gerçek, doğru.
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

4. **ḫāke:**-*e*
Gazel 49
Mısra: **4**
Yer, zemin, toprak.
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

5. **ḫāk:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Toprak.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

6. **ḫāke:**-*e*
Gazel 146
Mısra: **2**
(Fars.) Toprak.
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

7. **ḫāke:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **2**
(Fars.) Toprak.
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

8. **ḫaḳ:**
Gazel 166
Mısra: **4**
"Gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve layık olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak" anlamındadır.
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāẕū-yı fettān eylemez

9. **ḫāk:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Toprak.
Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

10. **ḫaḳ:**
Gazel 236
Mısra: **9**
1. Doğru, gerçek, 2. Allah.
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

11. **ḫaḳ:**
Gazel 267
Mısra: **17**
1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.

Ḥaḳ bu kim sensüz
Muʿīdī mātemini
ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ pergend gül

12. **ḫāke:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **9**
(Fars.) Toprak.
Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke
dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü
ṣabr ü ārāmum benüm

13. **ḥaḳ:**
Gazel 338
Mısra: **11**
1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.
Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh
geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār içün

14. **ḥaḳ:**
Gazel 339
Mısra: **13**
1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez
yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile
Muʿīdī gibi dürr-bār
olmayan

15. **ḥaḳ'dan:**-*dan*
Gazel 394
Mısra: **8**
Ar. Allah tealâ.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña
Ḥaḳ'dan tāze bir
cāndur yine

16. **ḥaḳ:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Doğru.
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf
ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden
olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye

<u>ḥaḳ bağışlasun:</u>

1. **ḥaḳ bağışlasun:**
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Allah bağışlasın, sevdiklerine bırakmak, hayatta kalmasına izin vermek anlamında kullanılan bir söz.
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ
gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne
şīrīnkār ü şūr-engīz
olur

<u>ḥaḳ budur:</u>

1. **ḥaḳ budur:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusu budur.
Ḥaḳ budur kim baş egüp
itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye
nūr-ı cemālüñden şeref

<u>hāk eyle-:</u>

1. **ḫāk eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, değersizleştirmek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.
Ḫāk eyledüm sürüp izüñe
yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki
var ise sīm ü zer

<u>hāk içre:</u>

1. **ḫāk içre:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak içinde, üzerinde.
Ḳande bilsün giceler ḫāk
içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir
genc-i nihān olmış
yatur

<u>hāk id-:</u>

1. **ḫāk id-:**-*en*
Gazel 239
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etme.
Bād-ı āhumdur benüm āḫir
vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i
ābdāruñdur senüñ

2. **ḫāk id-:**-*elüm*
Murabba 4
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.
Naḳdi meyḫānede cārūb
gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm

<u>hāk it-:</u>

1. **ḫāk it-:**-*se*
Gazel 243
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek II öldürmek, yok etmek.
Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse
hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme
geçdükce dāmānuñ
senüñ

<u>hāk ol-:</u>

1. **ḫāk ol-:**-*ur*
Gazel 106
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak olma || Ölmek.
Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol
devlet vücūdum ḫāk
olur

2. **ḫāk ol-:**-*maḳ*
Gazel 261
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak olmak(Ölmek).
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-

yı ʿömr iñen muḥkem degül

hāk olup:

1. **ḫāk olup:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak olmak.
Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

hak teʿālā:

1. **ḥaḳ teʿālā:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce Allah(c.c.).
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

2. **ḥaḳ teʿālā:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Allahu Teala, Yaratan.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

hā]ke:

1. **ḫā]ke:**
Gazel 300
Mısra: **13**
Toprak.
İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem

hāke:

1. **ḫāke:**-*e*
Gazel 434
Mısra: **7**
Toprak.
Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

hāke ṣal-:

1. **ḫāke ṣal-:**-*duñ*
Gazel 248
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
I. Toprağa salmak, toprakta bırakmak II. Bu dünyadan almak, ahirete göndermek.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

hākī:

1. **ḫākī-i:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Toprak.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül

hāk-i der-i meyhāne:

1. **ḫāk-i der-i meyḫāne:**-*yi*
Tahmis 3
Mısra: **37**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane kapısının toprağı.
Eyledüm küḥl-i baṣar ḫāk-i der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi

hāk-i pāy-:

1. **ḫāk-i pāy-:**-*ı-, -na*
Gazel 107
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağının toprağı.
İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

2. **ḫāk-i pāy-:**--*uñ, --ı*
Gazel 149
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak toprağı.
Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş
Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

3. **ḫāk-i pāy-:**--*uñ*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak toprağı.
Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez

hāk-i pāyı cevher-:

1. **ḫāk-i pāyı cevher-:**-*in*
Gazel 228
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağının toprağının cevheri.
Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

hāk-i pāyuñ:

1. **ḫāk-i pāyuñ:**-*i, -uñ*
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağı altında bulunan toprak.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının tozu.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

4. **ḫāk-i pāyuñ:**-*i, -uñ*
Tahmis 3
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı.
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

<u>ḫāk-i pāyuñ kühline:</u>

1. **ḫāk-i pāyuñ küḥline:**-*i, -uñ, -i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının altındaki toprağın sürmesi.
Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḥline bu çeşm-i giryānum fedā

<u>ḫāk-i reh-:</u>

1. **ḫāk-i reh-:**--*üm*
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

2. **ḫāk-i reh-:**--*üñe*
Gazel 168
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yolunun toprağı, ayak bastığı yer.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

<u>ḫāk-i reh:</u>

1. **ḫāk-i reh:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yürüdüğü yer. II Sevgilinin yolunun toprağı.
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

<u>ḫāk-i rehüñ:</u>

1. **ḫāk-i rehüñ:**-*i, -üñi*
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yolunun toprağı.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḥline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

2. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yolunun toprağı.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḥline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

3. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 43
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, sevgilinin yürüdüğü toprak.
Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

4. **ḫāk-i rehüñ:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yürüdüğü yolun toprağı.
Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

5. **ḫāk-i rehüñ:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yol toprağı. II Sevgilinin yolunun toprağı.
İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

<u>ḥakīkat:</u>

1. **ḥaḳīḳatin:**-*i, -n*
Gazel 49
Mısra: **9**
Doğruluk, gerçeklik.
Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥṣ

<u>ḥakk:</u>

1. **ḥaḳḳuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 108
Mısra: **7**
Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

2. **ḥaḳḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 138
Mısra: **15**
Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey.
Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

3. **ḥaḳḳumda:**-*u, -m, -da*
Gazel 338
Mısra: **9**
(Ar.) Bir şeye ilişkin,üzerine.
Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

4. **ḥaḳḳumda:**-*um, -da*
Tahmis 3
Mısra: **7**
Konu, mevzuu.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

ḥakk içün:

1. **ḥaḳḳ içün:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Allah (c.c.) için.
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

ḥakkā:

1. **ḥaḳḳā:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Ar. doğrusu, gerçekte.
Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

ḫāk-pā:

1. **ḫāk-pā:**
Gazel 16
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Ayağının tozu, toprağı.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

ḫāl:

1. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 2
Mısra: **13**
Durum, vaziyyet.
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 2
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

3. **ḫāl:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Durum, vaziyet, hal.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

4. **ḫāl:**
Gazel 4
Mısra: **10**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

5. **ḫālüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 22
Mısra: **3**
Vaziyet, hal, durum.
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy gönül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

6. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 23
Mısra: **12**
Vaziyet, hâl, durum.
Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña

7. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 33
Mısra: **14**
Durum, vaziyet, hâl.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḫālini bilmez çünki oġlandur ḫabīb

8. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 44
Mısra: **16**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

9. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 76
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

10. **ḫālüme:**-*üme*
Gazel 116
Mısra: **7**
Ar. hâl, durum.
İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi gönlüñ yoḫsa mermerden midür

11. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 118
Mısra: **5**
(Âşıġın) hâli, durumu.
Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-gönlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile

ġālibdür ki çenberden geçer

12. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 130
Mısra: **7**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

13. **ḫālüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 132
Mısra: **7**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.
Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

14. **ḫāli:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **3**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḫāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

15. **ḫāl:**
Gazel 146
Mısra: **3**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

16. **ḫāl:**
Gazel 147
Mısra: **3**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.
Ḫasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

17. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 147
Mısra: **7**
(Sevgilinin) beni.
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḫabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

18. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 148
Mısra: **5**
(Sevgilinin) siyah beni.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

19. **ḫālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 152
Mısra: **4**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḫālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

20. **ḫālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 156
Mısra: **13**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

21. **ḫālüñüz:**-*üñüz*
Gazel 158
Mısra: **1**
Far. Bedende olan nokta, ben.
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

22. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **11**
Ar. Durum.
Ḫālüm bilüp teraḫḫum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

23. **ḫāline:**-*in, -e*
Gazel 179
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzündeki siyah nokta, ben.
Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

24. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 179
Mısra: **3**
Ar. Durum.
Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḫmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

25. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 179
Mısra: **9**
(Sevgilinin) beni.
Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

26. **ḫālüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 180
Mısra: **11**
Ben, vücuttaki siyah noktalar.
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ żikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

27. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 183
Mısra: **14**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḫālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

28. **ḫāli:**-*i*
Gazel 186
Mısra: **13**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

29. **ḫālüñi:**-*uñ, -i*
Gazel 196
Mısra: **9**
Ar. hâl, durum.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḫālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż

30. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 215
Mısra: **7**
(Sevgilinin) beni.
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne ile dām olıcaḳ

31. **ḫālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 223
Mısra: **1**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Yazdı ruḫumda ḫālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ

32. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ
n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez
taḳdīri tedbīrüñ senüñ

33. **ḫālin:**-*in*
Gazel 238
Mısra: **9**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
İy Muʿīdī fikr idüp ḫālin
n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez
taḳdīri tedbīrüñ senüñ

34. **ḫāl:**
Gazel 247
Mısra: **5**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām
eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ

35. **ḫāl:**
Gazel 248
Mısra: **1**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı
bed- ḫāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il
ʿömrini pā-māl
eyledüñ

36. **ḫālümde:**-*üm, -de*
Gazel 249
Mısra: **2**
Hal, durum, vaziyet.
Sen baña bu cāme-i gülgūn
ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḫālümde
hey ẓālim ʿaceb ḫāl
eyledüñ

37. **ḫālüme:**-*üme*
Gazel 249
Mısra: **5**
Ar. hâl, durum.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum
bir naẓar ḳıl ḫālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter
ḳaddümi dāl eyledüñ

38. **ḫāli:**-*i*
Gazel 257
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Vücūdı şīşe ṣancılmış
anuñçün
İñilder derüñdür ḫāli
rebābuñ

39. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 272
Mısra: **8**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.
Dest-i ḥasretle döker yaşın
meges
Leblerüñden yiyeli
ḫālüñ ʿasel

40. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 278
Mısra: **12**
Ar. Durum.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla
çāre
Dirīġā oldı ḫālüm
şimdi müşkil

41. **ḫālüme:**-*üme*
Gazel 278
Mısra: **8**
Ar. hâl, durum.
Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı
ṣanma
Ki aġlar ḫālüme
cismümde her ḳıl

42. **ḫālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 279
Mısra: **13**
Âşığın hâli, durumu.
İy Muʿīdī ol perī-peykerle
añma ḫālümi
İşiden dīvāne olur
dāstānumdan benüm

43. **ḫālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 280
Mısra: **8**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Daḫı ġam naṭʿında şehmāt
olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm

44. **ḫālüme:**-*üme*
Gazel 282
Mısra: **5**
Ar. hâl, durum.
Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin
ḫālüme
Gūşuña girmez mi
yoḳsa nāle vü zārum
benüm

45. **ḫāle:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **13**
Ar. hâl, durum.
İrdüm ol ḫāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum

46. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 304
Mısra: **7**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḫremüm

47. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 305
Mısra: **3**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

48. **ḥālüme:**-*üme*
Gazel 309
Mısra: **7**
Ar. hâl, durum.
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

49. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 316
Mısra: **12**
Ar. Durum.
Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin

50. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 324
Mısra: **1**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

51. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 325
Mısra: **9**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

52. **ḥālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 331
Mısra: **4**
(Sevgilinin) beni.
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

53. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **11**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

54. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **4**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

55. **ḥāli:**-*i*
Gazel 345
Mısra: **12**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli digergün olmasun

56. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 345
Mısra: **12**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli digergün olmasun

57. **ḥāli:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **2**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

58. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 347
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

59. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 350
Mısra: **8**

(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

60. **ḥālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 355
Mısra: **9**
(Sevgilinin) beni.
Veh ne cānsuz düzd olur ḥālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

61. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 356
Mısra: **9**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḥadeng-i āh ü zārumdan

62. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 364
Mısra: **3**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

63. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 365
Mısra: **2**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.
Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken

64. **ḥāl:**
Gazel 367
Mısra: **12**
(Sevgilinin) beni.
Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

65. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 377
Mısra: **5**
Hâl, durum.
Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

66. **ḥāli:**-*i*
Gazel 378
Mısra: **9**
Hâl, durum.
Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

67. **ḥālin:**-*in*
Gazel 378
Mısra: **3**
Hâl, durum.
N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

68. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 383
Mısra: **7**
Ben, vücuttaki siyah noktalar.
Niçe bir zülfün ü ḥālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

69. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 389
Mısra: **7**
Vaziyet, hâl, durum.
Ruḥ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

70. **ḥālüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 391
Mısra: **4**
Hâl, durum.
Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

71. **ḫāl:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Far. Bedende olan nokta, ben.
İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

72. **ḫāl:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Ben.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

73. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 392
Mısra: **7**
Far. Bedende olan nokta, ben.
Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile

74. **ḫālin:**-*i, -n*
Gazel 395
Mısra: **13**
Vaziyet, hâl, durum.
Aġladı yārān görüp ḫālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

75. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 403
Mısra: **13**
Hâl, durum.
Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

76. **ḫāl:**
Gazel 406
Mısra: **10**
Hâl, durum.
Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḫāl gelse mübtelālar başuma

77. **ḫāline:**-*ine*
Gazel 413
Mısra: **11**
Hâl, durum.
Ḫāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm

Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

78. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 413
Mısra: **7**
Vaziyet, hâl, durum.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururşın sīne-i sūzānuma

79. **ḫāl:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Ben.
Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

80. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 432
Mısra: **13**
Hâl, durum.
Ḫālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī

81. **ḫālī:**-*i*
Gazel 433
Mısra: **12**
Hâl, durum.
Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

82. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 434
Mısra: **9**
Oluş, bulunuş, suret, keyfiyyet, durum, içinde bulunulan vasıf.
Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḫālet didükleri

<u>ḫāl eyle-:</u>

1. **ḫāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, etmek, bir durumda olmak.
Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḫālümde hey ẓālim ʿaceb ḫāl eyledüñ

2. **ḫāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 251
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ben yapmak.
Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ

<u>hāl ü haṭṭuñdan:</u>

1. **ḫāl ü ḫaṭṭuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) beni ve ayva tüyleri.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn şalup

<u>ḫalāʾiḳ:</u>

1. **ḫalāʾiḳ:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Köle || Yaratılmışlar, mahlûkât.
Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

<u>halāş:</u>

1. **ḫalāş:**
Gazel 125
Mısra: **3**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Cān ḫalāş itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

2. **ḫalāş:**
Gazel 180
Mısra: **12**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẓikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāş it aġzına düşse meges

3. **ḫalāş:**
Gazel 192
Mısra: **1**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāş
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāş

4. **ḫalāş:**
Gazel 192
Mısra: **2**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāş
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāş

5. **ḫalāş:**
Gazel 192
Mısra: **4**
Ar. Kurtulma.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāş

6. **ḫalāş:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Halas et-: kurtarmak.
Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāş

7. **ḫalāş:**
Gazel 192
Mısra: **8**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāş

8. **ḫalāş:**
Gazel 192

Mısra: **10**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ

9. **ḫalāṣ:**
Gazel 192
Mısra: **12**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

10. **ḫalāṣ:**
Gazel 192
Mısra: **14**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
İy Muʿīdī gönlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

11. **ḫalāṣ:**
Gazel 254
Mısra: **9**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

12. **ḫalāṣ:**
Gazel 325
Mısra: **6**
(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

13. **ḫalāṣ:**
Gazel 443
Mısra: **9**
Kurtulmak.
ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

halāṣ eyle-:

1. **ḫalāṣ eyle-:**--*se*
Gazel 168
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.
Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

halāṣ olmaġ:

1. **ḫalāṣ olmaġ:**-*maġ*
Gazel 53
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

hālāt-ı vecdümden:

1. **ḫālāt-ı vecdümden:**-*üm, -den*
Taştir 1
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kişinin aşk ile kendinden geçmesi.
Benüm ḫālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḫayrān
El urdı nabẕuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

hāle:

1. **hāle:**
Gazel 412
Mısra: **8**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle

halef:

1. **ḫalef:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Ar. Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse.
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

halel bulmaz:

1. **ḫalel bulmaz:**
Gazel 272
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bozulmak, zarara uğramak.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

hālet:

1. **ḫāletin:**-*in*
Gazel 93
Mısra: **11**
Nitelik, durum, hal.
Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḫāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

2. **ḫālet:**
Gazel 224
Mısra: **10**
(Ar.) Hal, nitelik, keyfiyet.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḫālet gerek

3. **ḫāletler:**-*ler*
Gazel 263
Mısra: **10**
Durum, hâl, keyfiyet.
Ḫüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül

4. **ḫālet:**
Gazel 434
Mısra: **10**
Durum, hal.
Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim

Gelmez beyāna vü
cedele ḥālet didükleri

5. **ḥāletin:**-*in*
Gazel 435
Mısra: **13**
Nitelik, durum, hal.
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü
ġamda görmeyen
şeydā seni

6. **ḥāleti:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **1**
İçinde bulunulan durum, hâl.
İller bileydi bende olan derd
ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u
Mecnūn ḥikāyeti

ḥāletdür:

1. **ḥāletdür:**-*dür*
Gazel 307
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
ʿIşḳ içinde bilmezem yā
Rab ne ḥāletdür bu
kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam
didükce dāstān
eyledüm

ḥālī:

1. **ḥāli:**
Gazel 242
Mısra: **12**
"-den başka" anlamında edat.
Dil-rübālar iy gönül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli
kendü boynuña ḳanuñ
senüñ

ḥāl-i ʿanber-efşān:

1. **ḥāl-i ʿanber-efşān:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çok güzel kokular saçan benin gibi; amber kokulu benin gibi; mis kokulu benin gibi.
Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre
yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḥāl-i
ʿanber-efşānuñ senüñ

ḥāl-i çerh:

1. **ḥāl-i çerḫ:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin hali.
Sūr ile dün şād u mātemle
bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem
durmaz ʿacebdür ḥāl-i
çerḫ

ḥālī ḥayāl-:

1. **ḥālī ḥayāl-:**-*üñ*
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hayâlin durumu.
Dīde vü dilden degül
ḥālī ḥayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim
revān geh baḥr ü
gāhī berdedür

ḥāl-i müşgīn:

1. **ḥāl-i müşgīn:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu ben.
Ne ḫoşdur leblerüñde ḥāl-i
müşgīn
Ki beñlenmiş güzel
ʿunnāba beñzer

ḥāli müşkil-:

1. **ḥāli müşkil-:**-*dür*
Gazel 229
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İçinden çıkılması güç durum.
Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ
ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı
olmaz mı āsān
eylemek

ḥāli oñ-:

1. **oñmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 257
Mısra: **3**
İşi düzelmek, ilgili olunan içinde bulunan mesele çözülmek.
İşüñ hīç oñmadı yār
işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir
feṭḥ-i bābuñ

ḥāl-i perīşān-:

1. **ḥāl-i perīşān-:**--*um, --da, --dur*
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan, acınacak hal.
Başını aşaġa şalup
münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i
perīşānumdadur

ḥāl-i perīşānum:

1. **ḥāl-i perīşānum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşıḳın) perişan hal(i).
Ebr-i ġamdan rūzgārum
tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya
ḥāl-i perīşānum saña

ḥāl-i ruhuñ:

1. **ḥāl-i ruḫuñ:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağındaki ben.
Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi
yüzi ḳara geçer

ḥāl-i siyāh:

1. **ḥāl-i siyāh:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

ḫāl-i siyāh-:

1. **ḫāl-i siyāh-:**-*um, --dur*
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

ḫāl-i siyeh-:

1. **ḫāl-i siyeh-:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

ḫālin:

1. **ḫālin:**
Gazel 173
Mısra: **9**
Bal, durum, vaziyet || aşığın durumu.

Görseñ Muʿīdī ḫālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

ḫāliş ü muhliş:

1. **ḫāliş ü muḫliş:**
Taştir 1
Mısra: **23**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek ve doğru.

Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

ḫalḳ:

1. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **10**
Halk, insanlar, insan topluluğu.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf ḳıla sīb

2. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **6**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

3. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **3**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāẓū-yı fettān eylemez

4. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 174
Mısra: **2**
Ar. Halk.

Şol nāzenīn ki mest ola içüp ṣarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

5. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 189
Mısra: **7**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḫalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

6. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 229
Mısra: **5**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

7. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 231
Mısra: **1**
Bir milleti meydana getiren insan topluluğu, millet, ahali, insanlar.

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

8. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **9**
Halk, insanlar.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

9. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 274
Mısra: **11**
Ahali / insanlar.

Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **1**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

11. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **9**
Ahali / İnsanlar.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

12. **ḫalḳın:**-*ıñ*
Gazel 307
Mısra: **8**

(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm

13. **ḫalḳ:**
Gazel 319
Mısra: **13**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden

14. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **14**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

15. **ḫalḳ:**
Gazel 345
Mısra: **11**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün olmasun

16. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 395
Mısra: **7**
Ahali ‖ insanlar.

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

halḳa:

1. **ḫalḳasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 213
Mısra: **3**
Kapı halkası.

Ḳapuñuñ ḫalḳasına bir gün irişürse elüm
Nezrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

2. **ḫalḳa:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Çember, daire biçiminde olan şey.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

ḫalḳa halḳa:

1. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

3. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

4. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

5. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

6. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

7. **ḫalḳa ḫalḳa:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

ḫalḳa id-:

1. **ḫalḳa id-:**-*üp*
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saçını halka halka, kıvrım kıvrım etmek.

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

halḳa-i çeşm:

1. **ḫalḳa-i çeşm:**-*üm, -den*
Gazel 251
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün halkası II gözün kemeri; göze benzeyen sad □ harfi.

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ

ḥalḳa-i gīsū:

1. **ḥalḳa-i gīsū:**
Müstezad 1
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının kıvrımı.

Bağlar niçe miskīnleri bu ḥalḳa-i gīsū
Dām-ı dil ü cāndur

ḥalk-ı cihān:

1. **ḥalḳ-ı cihān:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın halkı, dünyadaki herkes.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḥalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

halk-ı cihānı:

1. **ḥalḳ-ı cihānı:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya halkı, bütün yaratılmışlar.

Mest ü bī-hūş itmege ḥalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

hall eyle-:

1. **ḥall eyle-:**-*sün*
Gazel 117
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Halletmek, çözmek.

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

hall id-:

1. **ḥall id-:**-*üp*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çıkar yol bulup yoluna koymak.

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

hall ide:

1. **ḥall ide:**-*e*
Taştir 1
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Becermek, bir işi çözüme kavuşturmak.

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

hall olmayup:

1. **ḥall olmayup:**-*y, -up*
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hallolmadan.

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

hālüm:

1. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 79
Mısra: **9**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur

2. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 158
Mısra: **12**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

3. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 211
Mısra: **1**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḥālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

4. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 250
Mısra: **8**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Ṣol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

5. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 394
Mısra: **4**
Durum, vaziyet.

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine

hālümi:

1. **ḥālümi:**-*ümi*
Gazel 62
Mısra: **3**
Vaziyet, durum, keyfiyet.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

hālüñ:

1. **ḥālüñil:**-*il*
Gazel 411
Mısra: **13**
Far. Bedende olan nokta, ben.

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

hālüñde:

1. **ḫālüñde:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Vücutta oluşan siyah nokta; ben.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

2. **ḫālüñde:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Vücutta oluşan siyah nokta; ben.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

halvet:

1. **ḫalvetde:**-*de*
Gazel 4
Mısra: **10**
Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **ḫalvetde:**-*de*
Gazel 4
Mısra: **10**
Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma. II Kulun Allah'ın huzurunda onunla halleşmesi, manen sohbet etmesi durumu.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

3. **ḫalvetüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 56
Mısra: **4**
[senin] inziva yerin, içinde hiç kimsenin bulunmadığı tenha ve kapalı yer.
Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

4. **ḫalvetdedür:**-*de, -dür*
Gazel 418
Mısra: **2**
Inziva, tecrit. II dış dünyayla bütün bağlarını keserek sevgiliyle birleşebilmek için insanın kendi içine kapanması. (GTS).
Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

halvet ol-:

1. **ḫalvet ol-:**-*muış, -dur*
Tahmis 3
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnız kalmak, tenhaya çekilmek.
Gerçi kim fikr eylerem her ḫalḳada ol māhı ben
Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen

ham:

1. **ḫam:**
Gazel 38
Mısra: **11**
Kıvrım, büklüm.
Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam ṣeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

2. **ḫam:**
Gazel 393
Mısra: **13**
Kıvrımlı, büklümlü.
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

3. **ḫamı:**-*ı*
Gazel 439
Mısra: **6**
Büklüm, kıvrım (zülf için).
Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

ḫamāilvār:

1. **ḫamāilvār:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Muska gibi II tılsım gibi.
Ol perī boynum ḫamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

ḫamdülillāh:

1. **ḫamdülillāh:**
Gazel 34
Mısra: **14**
Allah'a şükür, Allah'a hamd olsun.
İy Muʿīdī n'ola ger nāleʿmi diñler yoġ ise
Ḫamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

2. **ḫamdülillāh:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Allah'a şükür, Allah'a hamd olsun.
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḫamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

3. **ḫamdülillāh:**
Gazel 144
Mısra: **2**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.
Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḫamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eser

4. **hamdülillāh:**
Gazel 206
Mısra: **6**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.
Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

5. **ḥamdülillāh:**
Gazel 212
Mısra: **14**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.
Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

6. **ḥamdülillāh:**
Gazel 273
Mısra: **1**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında kullanılan bir dua sözü.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

7. **ḥamdülillāh:**
Gazel 294
Mısra: **1**
" Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında şükür sözü.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

8. **ḥamdülillāh:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.
Gerçi müşkildür ża'īf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

9. **ḥamdülillāh:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

hāme:

1. **ḫāme:**
Gazel 146
Mısra: **14**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme) Kalem.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

hāme-i:

1. **ḫāme-i:**
Gazel 145
Mısra: **8**
Kalem.
Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

hāmeveş:

1. **ḫāmeveş:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Kalem gibi.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

2. **ḫāmeveş:**
Gazel 426
Mısra: **9**
Kalem gibi.
Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

ham-ı ebrū-:

1. **ḫam-ı ebrū-:***-sı, --nı*
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kaş kıvrımı.
Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

ham-ı kākül:

1. **ḫam-ı kākül:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Saç kıvrımı.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

ham-ı zülf:

1. **ḫam-ı zülf:***-üñ, -de*
Gazel 250
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı.
Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

ham-ı zülf-i siyeh:

1. **ḫam-ı zülf-i siyeh:***-üñ*
Gazel 245
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah zülfün kıvrımı.
Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

ham-ı zülfüñe:

1. **ḫam-ı zülfüñe:***-ı, -üñ, -e*
Gazel 5
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kıvrımı.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

2. **ḫam-ı zülfüñe:***-üñ, -e*
Gazel 5
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kıvrımı.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden

olupdur bu ḳuru
bühtān aña

hamīde-ḳadd:

1. **ḫamīde-ḳadd:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Eğilmiş boy, bükülmüş bel.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

hamīde-ḳadd olup:

1. **ḫamīde-ḳadd olup:**-*up*
Gazel 82
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğilmesi, belin bükülmesi.
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

hamīde-ḳāmet-:

1. **ḫamīde-ḳāmete:**-*e*
Gazel 209
Mısra: **3**
İki büklüm boy.
Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

ḫançer:

1. **ḫançer:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Hançer, kılıç.
Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

2. **ḫançer:**
Gazel 37
Mısra: **11**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin kirpikleri.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

3. **ḫançerin:**-*in*
Gazel 76
Mısra: **5**
1. Sevgilinin yan bakışı. 2. Sevgilinin kirpikleri.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

4. **ḫançerin:**-*in*
Gazel 79
Mısra: **5**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin yan bakışı.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur

5. **ḫançer:**
Gazel 130
Mısra: **2**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

6. **ḫançer:**
Gazel 143
Mısra: **10**
(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

7. **ḫançer:**
Gazel 157
Mısra: **8**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

8. **ḫançer:**
Gazel 229
Mısra: **1**
(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.
Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

9. **ḫançer:**
Gazel 268
Mısra: **16**
(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

10. **ḫançerlerin:**-*ler, -in*
Gazel 291
Mısra: **7**
Hançer, kılıç.
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum

11. **ḫançer:**
Gazel 344
Mısra: **5**
(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.
Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

12. **ḫançer:**
Gazel 355
Mısra: **12**
(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.
Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur

destinde ḫançer var iken

13. **ḫançerin:**-*in*
Gazel 400
Mısra: **1**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin yan bakışı.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

14. **ḫançer:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Hançer, kılıç.
Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma

hançer çek:

1. **ḫançer çek:**-*di*
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hançer çekmek; saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

2. **ḫançer çek:**-*üp*
Gazel 61
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hançer çekmek; saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).
Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

hançer çek-:

1. **ḫançer çek-:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

hançer şunup:

1. **ḫançer şunup:**-*up*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hançer vermek.
Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup ol meste şavaş añdurur

hançer-i:

1. **ḫançer-i:**
Gazel 134
Mısra: **12**
Hançer ‖ kılıç.
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

hançer-i ġamzeñ-:

1. **ḫançer-i ġamzeñ-:**--*den*
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) hançer gibi yaralayıcı, etkili yan bakışı.
Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim şuya dermān yoḳ mıdur

hançer-i ser-tīz:

1. **ḫançer-i ser-tīz:**
Gazel 77
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keskin hançer olmak (sevgilinin kirpikleri bağlamında).
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

hançerler çek:

1. **ḫançerler çek:**-*mesün*
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hançerleri çekmek. II saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).
Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

ḫandān:

1. **ḫandānuñ:**-*uñ*
Gazel 87
Mısra: **1**
Far. Gülücü, gülen, gülegen.
Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

2. **ḫandān:**
Gazel 154
Mısra: **14**
Açılmış gül.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

3. **ḫandān:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Far. Gülen, neşeli.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

4. **ḫandān:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Açılmış gül.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

5. **ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 234

Mısra: **14**
Gülen.
Öldürelden cevr ile cānā
Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm
gül gibi ḫandāndur
lebüñ

6. **ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 267
Mısra: **15**
Far. Gülücü,
gülen, gülegen.
Veh ne ḫandāndur yüzüñ
taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim
görüpdür ʿādeme
ferzend gül

7. **ḫandān:**
Gazel 268
Mısra: **1**
Açılmış gül.
Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül

8. **ḫandān:**
Gazel 268
Mısra: **12**
Açılmış gül.
Ḳāmetüñ servin mi gördi
raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber
mi aldı ḫandān oldı gül

9. **ḫandān:**
Gazel 269
Mısra: **6**
Açılmış gül.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-
sebz ü ḫandān itdi gül

10. **ḫandān:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Açılmış gül.
Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil

11. **ḫandān:**
Gazel 294
Mısra: **2**
Açılmış gül.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene
mihmān oldum
Bāġ-ı fırdevse girüp
gül gibi ḫandān oldum

12. **ḫandān:**
Gazel 307
Mısra: **4**
Açılmış gül.
Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ
bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup
çāk-i girībān eyledüm

13. **ḫandānsın:**-*sın*
Gazel 323
Mısra: **12**
Gülen, neşeli,
mutlu.
N'ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın

14. **ḫandān:**
Gazel 349
Mısra: **2**
Far. Gülen,
neşeli.
Yoluña cān virmeyen
derdine dermān
olmasun
Zār u giryān olmayan
ʿışḳuñla ḫandān
olmasun

15. **ḫandān:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Far. Gülücü,
gülen, gülegen.
Çünki cennet-i zīnet
gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān
gerekdür pāk-dāmenler
yine

16. **ḫandān:**
Gazel 432
Mısra: **12**
Gülücü, gülen.
Veh ne müşkildür şeb-i
hecrüñde her gün
aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel
vaṣluñla ḫandān kāşkī

<u>ḫandān eylemez:</u>

1. **ḫandān eylemez:**
Gazel 164
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmez,
güldürmez.
Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ
urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni
gül seyri ḫandān
eylemez

<u>ḫandān ol-:</u>

1. **ḫandān ol-:**-*up*
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek,
gülümsemek.
Zülf-i yāre aşılup cān vireli
Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup
ne gökdedür ne
yirdedür

2. **ḫandān ol-:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek,
gülümsemek; açılmak,
yapraklarını açmak.
Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm
gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey
begüm ḳan eyle ḳānūn
eyleme

<u>ḫandān olur:</u>

1. **ḫandān olur:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü gülmek,
sevinmek.
Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur

<u>hande:</u>

1. **ḫandesidür:**-*si*, -*dür*
Gazel 54
Mısra: **3**
Gülme, gülüş.
Ḳayġulu göñlüm açan gül
yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür
getüren cāne feraḥ

2. **ḫandesine:**-*sine*
Gazel 83
Mısra: **14**
Gülme, gülüş.
Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

3. **ḫande:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Far. Gülme, gülüş.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

4. **ḫande:**
Gazel 201
Mısra: **5**
Far. Gülme, gülüş.
Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ

5. **ḫande:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Far. Gülme, gülüş.
Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

hande it-:

1. **ḫande it-:**-*dük, -ce*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek, gülümsemek.
Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce baġışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

hande-i laʿl-:

1. **ḫande-i laʿl-:**-*üñ*
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kırmızı dudağının gülüşü.
Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

hande-i pinhānuña:

1. **ḫande-i pinhānuña:**-*i, -uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gizli gülüşü.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **ḫande-i pinhānuña:**-*i, -uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli gülüş, kaçamak gülme.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

3. **ḫande-i pinhānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Gizli gülüşü.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

hāne:

1. **ḫāneyi:**-*y, -i*
Gazel 27
Mısra: **8**
Ev, mesken.
Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

2. **ḫāneye:**-*y, -e*
Gazel 124
Mısra: **2**
Ev, beyt, mesken.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

3. **ḫānede:**-*de*
Gazel 160
Mısra: **6**
Ev II Âşıġın gönlü.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

4. **ḫāneye:**-*y, -e*
Gazel 188
Mısra: **8**
Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev; gönül.
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

5. **ḫāne:**
Gazel 203
Mısra: **2**
,Ev. II Gönül evi.
İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

6. **ḫāne:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Ev, mesken.
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

7. **ḫānene:**-*n, -e*
Gazel 294
Mısra: **1**
Ev II gönül evi.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

8. **ḫānesin:**-*sin*
Gazel 379
Mısra: **3**
Ev, beyt, mesken.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

hāne-i dil-:

1. **ḫāne-i dil-:**-*de*
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.
Ḫāne-i dilde becidd ne
maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice
sevdā-yı zencīrüñ
senüñ

hānmān:

1. **ḫānmān:**
Gazel 124
Mısra: **5**
Ev, bark, ocak,
yurt, yuva.
Ḫānmān fikrin unutdum
āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur
āvāreliḳ göñlüm diler

hānmān-:

1. **ḫānmānumuz:**
Gazel 169
Mısra: **14**
Ev, bark, ocak,
yurt, yuva.
Derd-i derūndan āh ider
olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda
yanar ḫānmānumuz

hār:

1. **ḫārdan:**-*dan*
Gazel 37
Mısra: **9**
Diken II Rakip.
Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim
yigitsin iy gözi şehlā
yigit

2. **ḫār:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Diken.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa
ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen
ḫār ü ḫasdansın eḫas

3. **ḫār:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Diken.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa
ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen
ḫār ü ḫasdansın eḫas

4. **ḫār:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Diken.
Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir
gül hem-nişīni ḫār imiş

5. **ḫār:**
Gazel 191
Mısra: **14**
Değersiz,
itibarsız, hakir.
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen
buldı urup yaḳdı revān
āteş

6. **ḫār:**
Gazel 208
Mısra: **1**
Diken.
Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı
olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş
eksük degül baġrumda
dāġ

7. **ḫārdandur:**-*dan, -dur*
Gazel 263
Mısra: **2**
Diken II Rakip.
Ben ʿadūdan aġlaram sen
şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ
nālişleri gülden degül

8. **ḫār:**
Gazel 268
Mısra: **16**
Çalı, diken.
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe
leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer
ḫār ü ḳalḳan oldı gül

9. **ḫār:**
Gazel 268
Mısra: **4**
Çalılık, dikenlik.
Serv gibi ser-keş ol yüz
virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün
çāk-dāmān oldı gül

10. **ḫār:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Çalı, diken.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy
ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-
berg-i ḥamrādan ṣaḳın

11. **ḫāre:**-*e*
Gazel 368
Mısra: **10**
Far. Diken.
Aġladup cān bülbülin ġam
gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi
ʿarż-ı cemāl itmek
neden

12. **ḫārın:**-*ın*
Gazel 374
Mısra: **11**
Far. Diken.
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ
yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden
hemīşe armaġāndur bu

13. **ḫāre:**-*e*
Gazel 381
Mısra: **4**
Far. Diken.
Yazuḳ degül mi bülbül
ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her
laḥẓa ḫāre ḳarşu

14. **ḫār:**
Gazel 409
Mısra: **6**
Far. Diken.
Gül gibi her cānīlikden
iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān eyleme

15. **ḫār:**
Gazel 413
Mısra: **4**
Far. Diken.
Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma

16. **ḫār:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Far. Diken.

Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol yüri

17. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **12**
Diken.
Müddeʿīlerden kimesne
varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār
imişsün böyle
bilmezdüm seni

ḫār ü hası:

1. **ḫār ü ḫası:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çer çöp.
Müjgānum arasında nedür
çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası var

ḫarāb:

1. **ḫarāb:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Ar. Yıkık, harap.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb degül
Ḫarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim sevāb
degül

2. **ḫarāb:**
Gazel 352
Mısra: **12**
(Ar.) Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran.
Bī-berg ü nevā ḳalsa ne
ġam şaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise
gülistān ola bir gün

3. **ḫarāba:**-*a*
Gazel 392
Mısra: **2**
Bozulmuş, yıkılmış, viran.
Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan
ḥācib-i fettān ile
Mülk-i dil vardı ḫarāba
fitne-i devrān ile

harāb ol-:

1. **ḫarāb ol-:**-*up, -dur*
Gazel 65
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkılmak, harap olmak.
Dil mülküñ ʿaceb ḫarāb
olupdur
ʿIşḳuña seng uralı
bünyād

2. **ḫarāb ol-:**-*dı*
Gazel 248
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak.
Meclis-i ḥüsnüñde hep mest
ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ
böyle ḳattāl eyledüñ

harāba virdi:

1. **ḫarāba virdi:**-*di*
Gazel 35
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yeri harabeye çevirmek.
Ol ki ḥışm ile hilāl
ebrūlarına çīn şalup
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
şalup

harāb-ı nāz:

1. **ḫarāb-ı nāz:**
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz sarhoşu, naz harabı.
Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz

2. **ḫarāb-ı nāz:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz sarhoşu, naz harabı.
Şol ġamzekār ider beni
mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin
süzüp itdükce ḫvāb-ı
nāz

3. **ḫarāb-ı nāz:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz sarhoşu, naz harabı.
Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

ḫarām:

1. **ḫarāmīler:**-*î, -ler*
Gazel 27
Mısra: **7**
Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.
Çün ḫarāmīler yatağıdur
gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā

ḫarām olur:

1. **ḫarām olur:**-*ur*
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyden gereği gibi yararlanamamak.
Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām baḫs
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḫarām
baḫs

ḫarāmī:

1. **ḫarāmī:**
Gazel 119
Mısra: **3**
(Ar.) Haydut, yol kesen kimse.
Deryā ḫarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi bir oḳ ü yay olur

2. **ḫarāmīye:**-*y, -e*
Gazel 131
Mısra: **8**
Ar. Haydut, serseri.
Āli çoḳdur bādenüñ
aldanma iy āvāre dil

Ol ḥarāmīye uyarsañ
kārbān elden gider

3. **ḥarāmī:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Eşkiya, yol kesen, haydut.
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

4. **ḥarāmīdür:**-*dür*
Gazel 238
Mısra: **8**
Haydut, yol kesen kimse.
İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

5. **ḥarāmī:**
Gazel 262
Mısra: **5**
(Ar.) Haydut, yol kesen kimse.
Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül

6. **ḥarāmī:**
Gazel 317
Mısra: **4**
(Ar.) Haydut, yol kesen kimse.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

7. **ḥarāmī:**
Gazel 361
Mısra: **5**
Eşkiya, yol kesen, haydut.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

8. **ḥarāmīler:**-*ler*
Gazel 405
Mısra: **10**
Haydut.
Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine

9. **ḥarāmīler:**-*ler*
Gazel 416
Mısra: **5**
Haydut.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına

ḥarāmī ġamze-:

1. **ḥarāmī ġamze-:**-*ñe*
Gazel 208
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) haramî (hırsız) yan bakışı.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

ḥarāmī gözler:

1. **ḥarāmī gözler:**-*üñ*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Haydut göz, hırsız göz (gönül ülkesini bakış marifetiyle talan etme bağlamında).
Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

ḥarāret vir-:

1. **ḥarāret vir-:**
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş, dert vermek.
Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

ḫarc id-:

1. **ḫarc id-:**--*er, -, --m*
Gazel 92
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, sarfetmek.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

2. **ḫarc id-:**-*üp*
Gazel 96
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eser

3. **ḫarc id-:**-*üp*
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

ḥarc olup:

1. **ḥarc olup:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ

ḫarem-i ka'be'de:

1. **ḫarem-i ka'be'de:**-*de*
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kâbe-yi şerif. Haremeyn.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

ḥarf at-:

1. **ḥarf at-:**-*up*
Tahmis 1

Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Laf atmak, söz söylemek.
Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ

<u>hārhār:</u>

1. **ḫārḫārum:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **2**
Yürek sıkıntısı, gönül üzüntüsü, gussa, kaygı.
Nev-bahār añmañ bāña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken

<u>ḫārḫār- hecr:</u>

1. **ḫārḫār- hecr:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık derdi, üzüntüsü, sıkıntısı.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḥārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

<u>hār-ı cefā:</u>

1. **ḫār-ı cefā:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, acı dikeni.
Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine
Ḥār-ı cefā ile yüregüm pāre pāredür

2. **ḫār-ı cefā:**-*dan*
Murabba 2
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, acı dikeni.
Vaḳtidür feryāde gelsün ṣevḳ ile meclisde çeng
Ġonçe gibi göñlümi ḫār-ı cefādan ṭutma teng

<u>hār-ı ġam:</u>

1. **ḫār-ı ġam:**-*dan*
Murabba 1
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dikeni. II Gam, keder, eziyet.
Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola
Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola

<u>hār-ı hicrān:</u>

1. **ḫār-ı hicrān:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık dikeni.
Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

<u>harīdār:</u>

1. **ḫarīdāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 121
Mısra: **10**
Müşteri, talip, alıcı; aşık, seven.
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

<u>harīm-i ʿışḳ-:</u>

1. **ḫarīm-i ʿışḳ-:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın harem dairesi, evi.
Bülbül aġlar gül güler her dem ḫarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

<u>ḫarīm-i kaʿbe:</u>

1. **ḫarīm-i kaʿbe:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kutsal Kâbe.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ṣevāb degül

<u>ḫarīm-i sebze-:</u>

1. **ḫarīm-i sebze-:**
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenlik.
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

<u>hāristān-ı ġam:</u>

1. **ḫāristān-ı ġam:**
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Keder dikenliği.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

<u>hāruñ-:</u>

1. **ḫāruñdur:**-*dur*
Gazel 239
Mısra: **10**
Diken.
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

<u>hārveş:</u>

1. **ḫārveş:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Diken gibi.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

<u>has:</u>

1. **ḫas:**
Gazel 180

Mısra: **3**
Çer çöp, döküntü.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

2. **ḫas:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Dal veya ot parçası; ot kırıntısı; çöp.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

hāṣ ü ʿām:

1. **ḫāṣ ü ʿām:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin kimseler ve halk, herkes.
Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs

haṣ u hār:

1. **ḫaṣ u ḫār:**
Gazel 60
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çalı çırpı.
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd

hāşā:

1. **ḫāşā:**
Gazel 200
Mısra: **1**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ḫāşā ki delü gönlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ

2. **ḫāşā:**
Gazel 435
Mısra: **10**
Allah korusun.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni

hāşāk:

1. **ḫāşāküñ:**-*uñ*
Gazel 208
Mısra: **1**
Ot, çer çöp, süprüntü.
Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

ḫasb-i ḥāl-:

1. **ḫasb-i ḥāl-:**--*üm, --dür*
Gazel 93
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Halini tasvir etme; durum vaziyeti.
İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḫasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

ḫasb-i ḥāli:

1. **ḫasb-i ḥāli:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Görüşüp konuşma.
Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḫasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

hasdan-:

1. **ḫasdansın:**--*sın*
Gazel 180
Mısra: **4**
Dal veya ot kırıntısı, yonga, çöp.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

ḫasen:

1. **ḫasen:**
Gazel 191
Mısra: **14**
Güzel.
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

2. **ḫasensin:**-*sin*
Gazel 312
Mısra: **7**
Güzel, hüsünlü.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḥulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

hāṣıl:

1. **ḫāṣıl:**
Gazel 278
Mısra: **10**
(Ar.) Elde edilen.
Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḫāṣıl

2. **ḫāṣılum:**-*um*
Gazel 353
Mısra: **9**
Elde edilen kazanç, kâr, ürün, mahsul.
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḫāṣılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin

haşr:

1. **ḫaşre:**-*e*
Gazel 427
Mısra: **7**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

ḥaşre dek:

1. **ḥaşre dek:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.
Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḥaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

2. **ḥaşre-dek:**
Gazel 399
Mısra: **13**
Kıyamete kadar.
İy Muʿīdī istemezdüm ḥaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda

ḥasret:

1. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **7**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur

2. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 102
Mısra: **5**
Hasret, özlem.
Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

3. **ḥasretüñden:**--*üñ, -den*
Gazel 143
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

4. **ḥasret-i:**--*i*
Gazel 147
Mısra: **3**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.
Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

5. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 153
Mısra: **12**
(Sevgiliye duyulan) özlem, hasret.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

6. **ḥasret:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.
Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

7. **ḥasret:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Özlem.
Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

8. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 248
Mısra: **9**
(Sevgiliye duyulan) özlem, hasret.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

9. **ḥasret:**
Gazel 265
Mısra: **1**
(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül

10. **ḥasretin:**-*iñ*
Gazel 283
Mısra: **7**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.
Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḥasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

11. **ḥasretden:**-*den*
Gazel 290
Mısra: **5**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

12. **ḥasret:**
Gazel 308
Mısra: **10**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.
Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

13. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **11**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.
ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

14. **ḥasret:**
Gazel 391
Mısra: **1**
Özlem.

Yirüm od oldı ölüm yüz
ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre
dirilmekden ise minnet
ile

15. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 409
Mısra: **2**
Hasret, özlem.
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre
perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol
ḥasretle bārān eyleme

16. **ḥasretinden:**-*inden*
Gazel 418
Mısra: **5**
Özlem ‖ iştiyak.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden
ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek bekler beni
hecrümde yārān her
gice

17. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **6**
Özlem.
Çāk olup ġamdan ḳara
baġrum niçe ḳan
ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm
büküpdür tīr-i ġamzeñ
ḥasreti

18. **ḥasret:**
Gazel 440
Mısra: **2**
Özlem.
Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile
ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir
bitdi ḥasret lālesi

ḥasret okı:

1. **ḥasret oḳı:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret oku.
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol
ebrū-kemānı añdurur

ḥasretā:

1. **ḥasretā:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Hasret, özlem.
Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek

ḥasret-i hadd-i ʿaraḳ-rīzüñ:

1. **ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñ:**-*le*
Gazel 268
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Terli yanağının hasreti.
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı gül

ḥasret-i ḥālüñ-:

1. **ḥasret-i ḥālüñ-:**--*le*
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının hasreti.
Ḥasret-i ḥālüñle ḳara
geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur
bende-i hindū saña

ḥasret-i zülf:

1. **ḥasret-i zülf:**-*üñ, -le*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Saçının hasreti.
Dün gice ḥasret-i zülfüñle
bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı
yine ḳandīli mehüñ

2. **ḥasret-i zülf:**-*üñ, -le*
Gazel 249
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzün iki tarafından sarkan saçın özlemi.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum
bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter
ḳaddümi dāl eyledüñ

ḥasret-i zülf ü ruḥıyle:

1. **ḥasret-i zülf ü ruḫıyle:**-*ı, -(y), -le*
Gazel 12
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağı ve saçının hasreti.
Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir
büt-i meh-pārenüñ
Ṣuʿle-i āhum gice
şemʿ-i şebistāndur
bāña

hastalık:

1. **ḫastalıḳlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 403
Mısra: **11**
Canlılarda organların yapılarında ve işleyişlerinde görülen bozukluk, sağlık durumu bozuk olma hâli.
Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam
mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ
ile dem-i serd üstine

haste:

1. **ḫaste:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Hasta, rahatsız; zavallı, çaresiz II âşık.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

2. **ḫaste:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Far. hasta, yaralı.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

3. **ḫastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3
Mısra: **13**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak

bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

4. **ḥastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3
Mısra: **13**
Yorgun, hasta.
Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

5. **ḥaste:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Hasta, sayrı, rahatsız; zavallı, aciz, gönlü kırık, çaresiz II âşık.
Gerçi dermān añsalar her
ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān aña

6. **ḥaste:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Hasta, perişan, aşırı tutkun, yaralı.
Gerçi dermān añsalar her
ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān aña

7. **ḥaste:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Hasta, perişan, yorgun.
Ḫvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin ḥaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ
şerbeti olmaya naṣīb

8. **ḥastedür:**-*dür*
Gazel 37
Mısra: **12**
Hasta, rahatsız; perişan, aşırı tutkun.
Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm
kerem ḳıl eyleme
ġavġā yigit

9. **ḥastedür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **13**
Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.
Çeşm-i ser-mestüñ
ġamından çün
Muʿīdī ḥastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā
içmesün miskīn ḳadeḥ

10. **ḥaste:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.
Kūyuñda göricek beni
erbāb-ı ġam didi
İy ḥaste bekle yirüñi
dār-ı şifā budur

11. **ḥaste:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.
İşigüñde giceler ṣubḥ dek
efġān iderem
Bir ağız dimedüñ ol
ḥaste vü şeydā eyler

12. **ḥastede:**-*de*
Gazel 144
Mısra: **2**
Hasta II Aşık.
Nā-tüvān göñlümde buldum
laʿl-i cānāndan eser
Ḫamdülillāh var daḥi
bu ḥastede cāndan eser

13. **ḥaste:**
Gazel 153
Mısra: **13**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).
Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḥaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ
cefā bezminde sāḳīdür henüz

14. **ḥastedür:**-*dür*
Gazel 171
Mısra: **2**
Hasta.
Maḫmūr gözlerüñ n'ola
eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḥastedür ol aña
devādur şarāb-ı nāz

15. **ḥaste:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.
Ḳan ṭutsa ḥaste çeşmüñi
incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp şarāb-ı nāz

16. **ḥasteyem:**-*y*, -*em*
Gazel 186
Mısra: **8**
Hasta.
Bī-derd olana itme ʿilāc iy
ṭabīb-i cān
Ölmelü ḥasteyem
yitişürseñ baña yitiş

17. **ḥastedür:**-*dür*
Gazel 203
Mısra: **13**
Hasta.
Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

18. **ḥasteye:**-*ye*
Gazel 234
Mısra: **11**
Hasta.
Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḥasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

19. **ḥastesi:**-*si*
Gazel 241
Mısra: **14**
Hasta, aşık.
İy kemān-ebrū
Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḥastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

20. **ḥastesine:**-*si*, -*n*, -*e*
Gazel 260
Mısra: **7**
Hasta II Âşık.
Firāḳ ḥastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

21. **ḥaste:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Far. Hasta.

Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḥizān esdi yil

22. **ḫaste:**
Gazel 299
Mısra: **3**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).
Bāġa vardum ḫaste göñlüm
bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum
aġladum

23. **ḫaste:**
Gazel 309
Mısra: **4**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).
Cān ü baş ü dīn ü dil senden
birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste
göñlüm yoḳ dimez ḫoş
iy ṣanem

24. **ḫasteyem:**-*y, -em*
Gazel 328
Mısra: **2**
Hasta.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı
ben

25. **ḫaste:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Far. Hasta.
Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy
ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-
berg-i ḥamrādan ṣaḳın

26. **ḫaste:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Hasta.
Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni
cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste
göñlüme ḥayāt-ı
cāvidāndur bu

27. **ḫastedür:**-*dür*
Gazel 400
Mısra: **13**
Hasta II çaresiz âşık.
Pīr olup gerçi Muʿīdī bir
ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi
gördükce oġlan üstine

28. **ḫasteye:**-*y, -e*
Gazel 403
Mısra: **10**
Hasta, aşk hastası.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḫasteye derd üstine

29. **ḫastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 404
Mısra: **5**
Hasta, sayrı, rahatsız; zavallı, aciz, gönlü kırık, çaresiz II âşık.
Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir köhne-bālīn üstine

30. **ḫastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 413
Mısra: **11**
Hasta, rahatsız; zavallı, çaresiz II âşık.
Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma

31. **ḫasteyem:**-*y, -em*
Gazel 418
Mısra: **5**
Hasta.
Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden
ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek bekler beni
hecrümde yārān her
gice

32. **ḫasteyem:**-*y, -em*
Gazel 422
Mısra: **11**
Hasta.
Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum
ḫüccet olmışdur ḳavī

33. **ḫaste:**
Gazel 431
Mısra: **4**
Hasta.
Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam
bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī

34. **ḫaste:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Hasta.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi

35. **ḫaste:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Hasta.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ
istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler
ḫaste hicrān günleri

haste cān-:

1. **ḫaste cān-:**-*uma*
Gazel 104
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta can.
Em olur ḫaste cānuma söz
yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-
dārūdur

2. **ḫaste cān-:**-*a*
Gazel 221
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta can. II Âşıḳın canı.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

haste dil-:

1. **ḫaste dil-:**-*-ler, --de*
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta, yaralı gönül.
Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż

haste eyle-:

1. **ḫaste eyle-:**-*r*
Tahmis 1
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hastalanmak.
Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ

haste göñül:

1. **ḫaste göñül:**
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta, yaralı gönül. II Âşığın gönlü.
Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

haste ol-:

1. **ḫaste ol-:**-*up*
Gazel 110
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta olmak, hastalanmak.
Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer

haste olalı:

1. **ḫaste olalı:**
Gazel 155
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta olalı.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

haste-ʿāşıḳ:

1. **ḫaste-ʿāşıḳdur:**
Gazel 290
Mısra: **13**
Hasta aşık.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

haste-çeşm:

1. **ḫaste-çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 444
Mısra: **3**
Hasta göz.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

haste-dil:

1. **ḫaste-dil:**
Gazel 8
Mısra: **11**
Hasta gönül; aşık, seven gönül.
Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

2. **ḫaste-dil:**
Gazel 8
Mısra: **11**
Hasta gönüllü, yaralı kalpli II âşık.
Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

3. **ḫaste-dil:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.
Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

4. **ḫaste-dil:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.
Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

5. **ḫaste-dilem:**-*em*
Gazel 226
Mısra: **2**
Hasta gönül.
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

6. **ḫaste-diller:**-*ler*
Gazel 228
Mısra: **7**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.
Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

7. **ḫaste-dil:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Hasta gönül.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

8. **ḫaste-dil:**
Gazel 363
Mısra: **5**
Hasta gönül.
Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

9. **ḫaste-dil:**
Gazel 385
Mısra: **13**
Hasta gönül.
İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime

10. **ḫaste-dil:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Hasta gönül.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

haste-dil-:

1. **ḫaste-dillere:**-*ler, -e*
Gazel 99
Mısra: **8**
Hasta gönüllü (âşık).
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

haste-ferhād:

1. **ḫaste-ferhād:**
Gazel 144
Mısra: **12**
Hasta Ferhad.
Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser

haste-göñl-:

1. **ḫaste-göñlüm:**-*üm*
Gazel 118
Mısra: **5**
Hasta gönül.
Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḥālini
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer

haste-hāl:

1. **ḫaste-ḥāl:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Hasta; perişan.
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül

hastenāk olmış:

1. **ḫastenāk olmış:**-*mış*
Gazel 23
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hastalanmak.
Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

ḥasūd:

1. **ḥasūd:**
Gazel 147
Mısra: **5**
Hasetçi, kıskanç ‖ düşman.
Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar

ḥaṭ:

1. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

2. **ḫaṭ:**
Gazel 126
Mısra: **11**
(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

3. **ḫaṭuñdan:**-*un, -dan*
Gazel 126
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

4. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **11**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

5. **ḫaṭ:**
Gazel 146
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

6. **ḫaṭ:**
Gazel 147
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

7. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 171
Mısra: **6**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

8. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 174
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

9. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 200
Mısra: **7**
(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẓẓ

10. **ḫaṭ:**
Gazel 261
Mısra: **5**
(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

11. **ḫaṭ:**
Gazel 372
Mısra: **11**

Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

12. **ḫaṭuñ:**-*-uñ*
Gazel 380
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

13. **ḫaṭ:**
Gazel 399
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda

14. **ḫaṭ:**
Gazel 420
Mısra: **4**
Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.
Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

15. **ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 425
Mısra: **7**
Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.
Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

16. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 446
Mısra: **7**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

hat ü hāl:

1. **ḫaṭ ü ḫāl:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.
Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

hat ü hāli:

1. **ḫaṭ ü ḫāli:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.
Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

haṭā:

1. **ḫaṭā:**
Gazel 72
Mısra: **6**
1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

2. **ḫaṭāsı:**-*sı*
Gazel 308
Mısra: **6**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.
Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

3. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 313
Mısra: **2**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.
Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

4. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 313
Mısra: **12**
Hata, yanlış, kusur.
İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

5. **ḫaṭā:**
Gazel 330
Mısra: **10**
Hata, yanlış, kusur.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

6. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 330
Mısra: **9**
Hata, yanlış, kusur.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

7. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 375
Mısra: **1**
1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime ṣol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

haṭar:

1. **ḫaṭarlar:**-*lar*
Gazel 209
Mısra: **12**
Tehlike.
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

hātem:

1. **ḫātem-i:**-*-i*
Gazel 131
Mısra: **14**
Mühür II yüzük.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

2. **ḫātem:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Mühür, yüzük.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār ḫaṭṭ

3. **ḫātemi:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **14**
Mühür.
Būse rāzın açmasun dirseñ
Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün
iy dōst laʿlüñ ḫātemi

<u>ḫātem üzre yaz-:</u>

1. **ḫātem üzre yaz-:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzük üzerine yazılmış.
Ḫātem üzre yazılu mühr-i
Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i
cān-fezā üstindedür

<u>ḫātem-i dil:</u>

1. **ḫātem-i dil:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün yüzüğü, mührü.
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

<u>ḫātem-i sāġer:</u>

1. **ḫātem-i sāġer:**
Murabba 3
Mısra: **26**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh mührü.
İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine

<u>ḫāṭır:</u>

1. **ḫāṭırum:**-*(u)m*
Gazel 78
Mısra: **11**
Zihin, fikir.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

2. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 94
Mısra: **3**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

3. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 144
Mısra: **13**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eşer

4. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **7**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

5. **ḫāṭırı:**-*ı*
Gazel 215
Mısra: **9**
1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.
Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

6. **ḫāṭıruñ:**-*un*
Gazel 253
Mısra: **13**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ

7. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 259
Mısra: **6**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

8. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 309
Mısra: **2**
Gönül, duygu, his.
Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

9. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **6**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

10. **ḫāṭırın:**-*ın*
Gazel 349
Mısra: **3**
1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.
Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun

<u>ḫāṭır-ı yār:</u>

1. **ḫāṭır-ı yār:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gönlü.
Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

<u>ḫāṭıruma düşince:</u>

1. **ḫāṭıruma düşince:**-*um*, - , -*ince*

Gazel 10
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Aklına gelmek, hatırlamak, anmak.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

2. **ḫāṭıruma düşince:**-*um, -a, -ince*
Gazel 10
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Hatırlamak.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

<u>ḥatt:</u>

1. **ḫaṭṭın:**-*ı, -n*
Gazel 27
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

2. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 52
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa
Yaraṣur cān bezmine müṣgīn ḳadeḥ

3. **ḫaṭṭ-ı:**-*u*
Gazel 71
Mısra: **12**
Çizgi.
Āhenīn-dildür güzeller āh eṣer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

4. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 72
Mısra: **6**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müṣg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

5. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 87
Mısra: **2**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

6. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **2**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

7. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **6**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Kākülüñ ṣol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

8. **ḫaṭṭuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 90
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla gönlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

9. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 132
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın gönlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

10. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 138
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

11. **ḫaṭṭuñı:**-*un, -ı*
Gazel 146
Mısra: **13**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

12. **ḫaṭṭ:**
Gazel 148
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

13. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **18**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

14. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **16**
Güzel yazı.
Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

15. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Güzel yazı.
Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

16. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **12**
Yazı.
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

17. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Ar. Çizgi. II Yazı.
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

18. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **6**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

19. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ

20. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **2**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

21. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

22. **ḫaṭṭ:**
Gazel 197
Mısra: **8**
Çimen, bahçe.
Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

23. **ḫaṭṭuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 197
Mısra: **13**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

24. **ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

25. **ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **2**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

26. **ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ

27. **ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **6**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ

28. **ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **8**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

29. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 198
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

30. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 219
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

31. **ḫaṭṭuñı:**-*un, -ı*
Gazel 229
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

32. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 234
Mısra: **6**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

33. **ḫaṭṭ:**
Gazel 283
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

34. **ḫaṭṭuñı:**-*un, -ı*
Gazel 292
Mısra: **10**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

35. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 295
Mısra: **3**

(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

36. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 315
Mısra: **7**
(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

37. **ḫaṭṭ:**
Gazel 328
Mısra: **5**
(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ Sebze ile vech-i ḥasen

38. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 330
Mısra: **9**
(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

39. **ḫaṭṭ:**
Gazel 335
Mısra: **11**
(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

40. **ḫaṭṭ:**
Gazel 367
Mısra: **12**
(Sevgili'nin)
yüzündeki ayva tüyleri.
Tañ degül baḫṭuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

41. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 386
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma

42. **ḫaṭṭuña:**-*uña*
Gazel 409
Mısra: **3**
Sevgilinin ayva tüyleri.
Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme

43. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 426
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

44. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 442
Mısra: **7**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̲er āyeti

[ḥatt:

1. **[ḫaṭṭ:**
Gazel 404
Mısra: **13**
Ayva tüyü.
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḥsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

ḥatt ḥatt:

1. **ḫaṭṭ ḫaṭṭ:**
Gazel 96
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çizgi Çizgi.
Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan es̲er

ḥaṭṭ ü laʿl-:

1. **ḫaṭṭ ü laʿl-:**-*üñ-, -süz,* -
Gazel 112
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

ḥaṭṭ ü laʿlüñ:

1. **ḫaṭṭ ü laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 39
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

ḥaṭṭ-ı ʿanber-:

1. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzel kokan ayva tüyleri.
Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

ḥaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst:

1. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst:**
Tahmis 1
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin amber saçan ayva tüyleri. Eskiden mürekkebe amber damlatılarak yazılan yazının güzel kokması temin edilirdi. Hatt ile amberin münasebeti bu sebep iledir (ŞENTÜRK).

ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde ḫaṭṭ-ı
ʿanber-bār-ı dōst
Dūd-ı miskāsā durur
kim āb u āteşden çıḳar

<u>ḫaṭṭ-ı ʿārıż-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ʿārıż-:**--*uñ*
Gazel 152
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.

Niçe bir giryān olam
gelmez mi ḫaṭṭ-ı
ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu
deryānuñ ḳarası yoḳ
mıdur

<u>ḫaṭṭ-ı cānāne:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı cānāne:**-*e*
Gazel 42
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin
irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm
derd ile yārāne ilet

<u>ḫaṭṭ-ı dilber:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı dilber:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-
geh bu ḳara ḳayġu
saña

<u>ḫaṭṭ-ı ġazel-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ġazel-:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gazellerinin Mürekkebi.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer
dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda
misk-i Ḫoten olmışdur

<u>ḫaṭṭı gelince-:</u>

1. **ḫaṭṭı gelince-:**-*dür*
Gazel 226
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri belirdiği zaman.

Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā
zamān gerek

<u>ḫaṭṭ-ı ʿizār-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ʿizār-:**-*uñ*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı
ʿizāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ
nem ṭutar āyīne-i ṣāf

<u>ḫaṭṭ-ı laʿl:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı laʿl:**
Tahmis 3
Mısra: **34**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.

Öñde meşhūr itmeg içün
defter ü ṭūmārumı
Ḫaṭṭ-ı laʿl ü verd-i
ruḫsāruñ görüp
eşʿārumı

<u>ḫaṭṭ-ı laʿlüñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyü.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan
yutduġum yād idesin
Cām-ı gülgün
içdügince bāde-i
miskīn ṣalup

<u>ḫaṭṭ-ı leb-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı leb-:**--*üñ*
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağın üzerindeki ayva tüyü.

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār ḫaṭṭ

<u>ḫaṭṭ-ı muʿanber:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı muʿanber:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) anber kokulu ayva tüyleri.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber
ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı
āyīne-i cānı dürüst

<u>ḫaṭṭ-ı müşevveş:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı müşevveş:**-*den*
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Müsvedde.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo
zülfi ḳışşasın
Gel beyāż it naẓmuñı
ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar

<u>ḫaṭṭ-ı reyḥān:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı reyḥān:**
Gazel 56
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyḥān küstāḫ

2. **ḫaṭṭ-ı reyḥān:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhan[gibi ince

ve mis kokulu] ayva tüyü.
Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

3. **ḫaṭṭ-ı reyḥān:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.
Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nūndur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

4. **ḫaṭṭ-ı reyhān:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.
Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

<u>ḫaṭṭ-ı reyḥān-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı reyḥān-:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.
Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür

<u>ḫaṭṭ-ı reyḥānī:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı reyhānī:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhani hat yazısı II Sevgilinin ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

<u>ḫaṭṭ-ı sebz-:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı sebz-:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşil ayva tüyü.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur

2. **ḫaṭṭ-ı sebz-:**--*ü, --ne*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşil ayva tüyü.
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

<u>ḫaṭṭ-ı sebzüñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı sebzüñ:**
Gazel 180
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yeni çıkan ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūṭīye gūyā ki āhenden ḳafes

2. **ḫaṭṭ-ı sebzüñ:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşil (taze) ayva tüyü.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

<u>ḫaṭṭ-ı şemşīr:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı şemşīr:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kılıcın (üzerindeki) yazı.
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

<u>ḫaṭṭ-ı yāre:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı yāre:**
Gazel 197
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin (yüzündeki) ayva tüyleri (sevgilinin yüzü anlamında).
Dikḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

<u>ḫaṭṭuñ ġam-:</u>

1. **ḫaṭṭuñ ġam-:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayva tüylerinin derdi.
Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

<u>havādis tīr-:</u>

1. **ḥavādiṣ tīr-:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Havadis okları.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

2. **ḥavādiṣ tīr-:**-*ine*
Gazel 211
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Havadis okları.
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef

<u>havāle:</u>

1. **ḥavāle:**
Gazel 95

Mısra: **9**
Sıtma II Aşk hastalığı.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

2. **ḥavāle:**
Gazel 276
Mısra: **11**
Alacaklı. (Şentürk).
Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

<u>havāle it-:</u>

1. **ḥavāle it-:**-*me*
Gazel 66
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yollamak, göndermek; yöneltmek, savurmak.
Ḥavāle itme ġamzeñ ben żaʿīfe
Ne lāzım ḳatl içün bir mūra cellād

<u>havf:</u>

1. **ḫavf:**
Gazel 169
Mısra: **4**
Ar. Korku.
Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

2. **ḫavf:**
Gazel 331
Mısra: **11**
Ar. Korku.
Lāubālī ʿāṣıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

<u>havf itme:</u>

1. **ḫavf itme:**-*me*
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak II Çekinmek.
Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

<u>hāy efendüm:</u>

1. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

2. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

3. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

4. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **20**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

5. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **24**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

6. **hāy efendüm:**
Murabba 1
Mısra: **28**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.
Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

<u>havā:</u>

1. **ḫayādan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **4**
Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.
Yañılup ḫurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

2. **ḫayādan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.
Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

3. **ḫayādan:**-*dan*
Gazel 34
Mısra: **11**

Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

4. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 218
Mısra: **11**
Edep, utanma.

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

5. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 255
Mısra: **9**
Edep, utanma.

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

6. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 259
Mısra: **7**
Edep, utanma.

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

7. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 267
Mısra: **9**
Edep, utanma.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül

8. **ḥayā:**
Gazel 433
Mısra: **2**
Sıkılma, utanç.

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pürḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri

<u>ḥayā vü edeb:</u>

1. **ḥayā vü edeb:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ar ve utanma duygusu.

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

<u>ḥayāl:</u>

1. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **9**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **9**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

3. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **9**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge ‖ Sevgili'nin hayali.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

4. **ḫayālidür:**-*i, -dür*
Gazel 6
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge ‖ Sevgili'nin hayali.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

5. **ḫayālidür:**-*i, -dür*
Gazel 6
Mısra: **4**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

6. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 12
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge. II Sevgilinin tahayyül edilmesi.

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña

7. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 25
Mısra: **9**
Hayal, düş, fikir.

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

8. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. II Sevgilinin hayali.

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

9. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 40
Mısra: **3**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

10. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 61

Mısra: **7**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş ‖ düşünce, fikir.
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

11. **ḫayālinden:**-*in, -den*
Gazel 93
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

12. **ḫayālin:**-*iñ*
Gazel 112
Mısra: **10**
Ar. hayal.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

13. **ḫayāline:**-*iñ, -e*
Gazel 119
Mısra: **1**
Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.
V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

14. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 119
Mısra: **13**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.
Ṣoḥbet ḳılur
Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm ṣarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

15. **ḫayālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 130
Mısra: **7**
Hayâl.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

16. **ḫayālüñ:**
Gazel 156
Mısra: **1**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.
İy ḫayālüñ ṣāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

17. **ḫayāl-i:**--*i*
Gazel 190
Mısra: **6**
Hayal.
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

18. **ḫayālüñ:**
Gazel 216
Mısra: **11**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

19. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 223
Mısra: **11**
Hayal, düş; sevgiliyi düşünmek.
Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

20. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **9**
Ar. hayal.
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

21. **ḫayālüñ:**
Gazel 286
Mısra: **9**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.
Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

22. **ḫayāle:**-*e*
Gazel 302
Mısra: **2**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

23. **ḫayālin:**-*i, -ñ*
Gazel 308
Mısra: **14**
(Güzelin) hayali.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

24. **ḫayālüñ:**
Gazel 329
Mısra: **3**
(Sevgilinin) hayali.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

25. **ḫayālüñ:**
Gazel 341
Mısra: **5**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

26. **ḫayālüm:**-*üm*
Gazel 365
Mısra: **12**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

27. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 373
Mısra: **5**
Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm

Didi gitmek gerekdür
yir degül bu

28. **ḫayāli:**
Gazel 405
Mısra: **5**
Hayâl.
Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer
şu ḳabaġı üstine

29. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **12**
Hayâl.
Cān cemālüñ bendesidür
sürme ḳapuñdan
begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur
ẓulm ile vīrān eyleme

30. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 421
Mısra: **9**
Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.
Adın añmazdum dile dilde
ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim
söylenür cānā gelür
dilden dile

31. **ḫayāle:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **1**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Bilüñ gibi beni ġam bir
ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i
bedri hilāle döndürdi

ḫayāl eyle-:

1. **ḫayāl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal etmek.
Gerçi bilüñ ḳuçmağı her
dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül

ḫayāl itdükce:

1. **ḫayāl itdükce:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal etmek.
Naḳş-ı yāri ol ḳadar
sīnemde tasvīr
eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı
ṣanuram ḳarşudadur

ḫayâl-engîz:

1. **ḫayāl-engīz:**-*hayal kurduran*
Gazel 77
Mısra: **10**
Hayalci, hayal kuran.
İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün
odlara
Her ġazel kim diye
pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur

2. **ḫayāl-engīz:**-*hayal kurduran*
Gazel 185
Mısra: **13**
Hayalci, hayal kuran.
Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim
ḫayāl-engīz ü
rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ
medḥi aña gevher-
feşān olmış

3. **ḫayāl-engīz:**-*hayal kurduran*
Gazel 272
Mısra: **12**
Hayalci, hayal kuran.
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ
vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu
rengīn ġazel

ḫayāl-i yār:

1. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.
Gice ḫayāl-i yār ile
ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı
itdi ḫvāb telḫ

2. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.
Gönlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim
Baña fırāḳ günleri daḥi
yalān gelür

ḫayf:

1. **ḫayf:**
Gazel 74
Mısra: **4**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
İy ġamzesi kāfir beni öldür
ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu
müselmāne disünler

2. **ḫayf:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Eyvah.
ʿÖmrüm güni geçerse ne
ṭañ ḫayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol
meh-i tābān gelür
geçer

3. **ḫayfumı:**-*um, -ı*
Gazel 151
Mısra: **4**
Üzüntü, pişmanlık.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur

4. **ḫayf:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
"Yazık ki, heyhat, vah!" anlamlarında kullanılan ünlem.
Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler
iken
Ḥayf ola ki taġyīrine
taḳṣīr ideler

haylī:

1. **ḫayli:**
Gazel 290
Mısra: **10**
"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen belgisiz sıfat.

Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

ḫayme:

1. **ḫaymeler:**-*ler*
Gazel 25
Mısra: **5**
Çadır, otağ.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

ḫayr:

1. **ḫayr:**
Gazel 368
Mısra: **12**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

2. **ḫayr:**
Gazel 401
Mısra: **8**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

ḫayrān:

1. **ḫayrān:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

2. **ḫayrān:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

3. **ḫayrān:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

4. **ḫayrān:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

5. **ḫayrān:**
Gazel 129
Mısra: **2**
Kendinden geçmiş, mest olmuş, tutkun olmuş.
Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer

6. **ḫayrāndur:**-*dur*
Gazel 154
Mısra: **8**
Kendinden geçmiş, mest olmuş, baygın.
Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

7. **ḫayrān:**
Gazel 267
Mısra: **7**
(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

8. **ḫayrān:**
Gazel 335
Mısra: **2**
(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

9. **ḫayrān:**
Gazel 435
Mısra: **3**
Şaşırmış, şaşırıp kalmış.
Baş şalup ḫayrān ḳalıpdur şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni

10. **ḫayrān:**
Gazel 439
Mısra: **7**
Şaşırmış, şaşırıp kalmış.
İy perī ḳarşuñda ḫayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

ḫayrān ḳal:

1. **ḫayrān ḳal:**-*up*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok beğenmek.
Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḫayrān ḳalup olur ḳadīd

ḫayrān olur:

1. **ḫayrān olur:**-*ur*
Gazel 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey için kendinden geçmek.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

2. **ḥayrān olur:**-*ur*
Gazel 6
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya bir durum karşısında kendinden geçmek.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña

3. **ḥayrān olur:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hayrete düşmek, şaşırmak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

4. **ḥayrān olur:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sırlar bağlamında hayrete düşmek, şaşırmak. II sarhoşluk veren madde yani esrar anlamında "kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.".
İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur

<u>ḥayrān*:</u>

1. **ḥayrān:**
Gazel 307
Mısra: **8**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse; şaşmış, şaşırmış. Esasen hayran, esrar sarhoşu demektir ki bu bakımdan mest (sarhoş) kelimesinden bir gömlek üstündür; tas. Fenafillah' a ulaşmak için geçilen makamlardan olan hayret makamını aşanlara "hayran" denilir. Hayran olmak" veya "hayran kalmak" durumu karşısında - özellikle Allah'ın veya sevgilinin güzelliği karşısında- esrar içmişçesine kendinden geçmektir.
İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḥi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḥalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm

<u>ḥayret:</u>

1. **ḥayretde:**-*de*
Gazel 166
Mısra: **7**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık. Hayret makamı: Dervişin Allah'ın tecellileri karşısında kendinde meydana gelen şaşkınlık ve hareketsizlik durumunu ifade eder.
Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḥayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

2. **ḥayretdeyem:**-*de, -y, -em*
Gazel 301
Mısra: **5**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḥi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

3. **ḥayret:**
Gazel 303
Mısra: **7**
(Ar.) Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

4. **ḥayretde:**-*de*
Gazel 333
Mısra: **12**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi güş eyleyen

<u>ḥayrü'l-ḫalef:</u>

1. **ḫayrü'l-ḫalef:**
Gazel 212
Mısra: **14**
Ar. Birinin yerine geçen hayırlı kimse. II Hayırlı evlat.
Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

<u>ḥayvān:</u>

1. **ḥayvāna:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **8**
(Ar.) Hayvan.
Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

<u>ḥayy-ı mucīb:</u>

1. **ḥayy-ı mucīb:**
Gazel 34
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Allah u Teala.
İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

hazān:

1. **ḫazān:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Güz, sonbahar.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña

2. **ḫazān:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Güz, sonbahar.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl aña

3. **ḫazāndur:**-*dur*
Gazel 374
Mısra: **4**
Sonbahar.
Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl
ġam-ı ʿışḳuñla iy gül
kim
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu
ʿiyān olmış ḫazāndur
bu

4. **ḫazān:**
Gazel 385
Mısra: **4**
Sonbahar, güzün.
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün
yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül
olduñ gülistān ġam
yime

hazān yapraġ-:

1. **ḫazān yapraġ-:**-*ı, --dur*
Gazel 126
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar yaprağı gibi.
Veh ne gülşendür yüzüñ
kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile
beñzüm ḫazān
yapraġıdur

2. **ḫazān yapraġ-:**-*ı, --dur*
Gazel 128
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar yaprağına benzeme.
Sen gül-i tersin yirüñ
firdevs-i cennet
bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam
beñzüm ḫazān
yapraġıdur

hazer kıl:

1. **ḫaẕer ḳıl:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkat etmek.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil
naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni
gözler ḫaẕer ḳıl dāʾimā

2. **ḫaẕer ḳıl:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çekinmek, dikkat etmek.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp
düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice
ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā

3. **ḫazer ḳıl:**
Gazel 61
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sakın,çekin. II Kork!.
Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-
ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu
nükteye pāyān-ı ʿīd

hāzıḳ:

1. **ḫāzıḳ:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Usta, mahir, işinin ehli.
Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez
bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür
ḫāzıḳ olınca ṭabīb

ḫāżır:

1. **ḫażırlar:**-*lar*
Gazel 214
Mısra: **16**
(Ar.) Hazır.
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup
gizledüñ diyü
Ḫażırlar aşmaġa dil-i
miskīni dār zülf

2. **ḫāżıruñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **2**
Hazır olan, tedarikli olan, tedbirli olan.
İy göñül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḫāżıruñ
Nāyzen gelmezse
bezme āh ü efġān
ḫāżıruñ

3. **ḫāżıruñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **6**
Hazır olan, tedarikli olan, tedbirli olan.
Saña ṣunmazlarsa kevşer iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise
āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ

4. **ḫāżıruñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **10**
Hazır olan, tedarikli olan, tedbirli olan.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḫāżıruñ

hāżır ol:

1. **ḫāżır ol:**
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkatli olmak, hazırda beklemek.
Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāżır ol iy dil ki ḳaṣdı
ya bañadur ya saña

hāżırūn:

1. **ḫāżıruñ:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Ar. Hazır olanlar, bir yerde bizzat bulunanlar.

İy göñül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse
bezme āh ü efġān
ḥāżıruñ

2. **ḥāżıruñ:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Hazır olanlar, bulunanlar.
Mescide ḳoymazlar ise gel
berü meyḫāneye
Cennet olmazsa
müyesser ṣaḥn-ı gülzār
ḥāżıruñ

3. **ḥāżıruñ:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Hazır olanlar, bulunanlar.
Varmaz iseñ gülşene
pīşüñde külḫān gül
gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez
iseñ nār-ı hicrān
ḥāżıruñ

ḥazz:

1. **ḥaẓẓ:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Haz, hoşlanma.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ

2. **ḥaẓẓ:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ

3. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Haz, hoşlanma.
Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb
ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez
bu lālesitāndan ḥaẓẓ

4. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **2**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.
Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb
ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez
bu lālesitāndan ḥaẓẓ

5. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Hoşlanma, zevk, mutluluk.
N'eylersin ögüp cānā billāh
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cinândan ḥaẓẓ

6. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.
Būse ṭaleb itdükde gerçi
baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol
remz-i nihāndan ḥaẓẓ

7. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḥaẓẓ

8. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.
Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ

9. **ḥaẓẓ:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Hoşlanmak, zevk duymak.
Her nesneden uṣandum zīrā
ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden
ne cān ü cihāndan ḥaẓẓ

ḥazz alsa:

1. **ḥaẓẓ alsa:**--*sa*
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşlanmak, zevk almak.
Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ
ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa
bu ḥüsn-i beyāndan
ḥaẓẓ

ḥaẓẓ id-:

1. **ḥaẓẓ id-:**-*er*
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşlanmak, zevk almak.
Ṣol acı acı sögdügine ḥaẓẓ
ider göñül
Tūtīye nitekim
şekeristān olur leẕīẕ

hazz ider:

1. **ḥaẓẓ ider:**-*er*
Gazel 54
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşlanmak, zevk almak.
Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-
i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḥ

hecr:

1. **hecriyle:**-*i, -(y)le*
Gazel 11
Mısra: **5**
Ayrılık (acısı).
Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı baña

2. **hecriyle:**-*i, -(y)le*
Gazel 11
Mısra: **5**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.
Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim

Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı baña

3. **hecri:**-*i*
Gazel 62
Mısra: **9**
Ayrılık.
Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

4. **hecr:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran.
Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

5. **hecrüñle:**-*ün, -le*
Gazel 96
Mısra: **2**
(Sevgilinin) ayrılığı ile.
Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan e̲ser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan e̲ser

6. **hecrüñle:**-*ün, -le*
Gazel 111
Mısra: **6**
(Sevgilinin) ayrılığı ile.
Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

7. **hecr:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

8. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 186
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

9. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 191
Mısra: **4**
(Sevgiliden) ayrılık.
Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

10. **hecrüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 230
Mısra: **3**
(Sevgiliden) ayrılık.
Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

11. **hecrüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 237
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.
Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

12. **hecr:**
Gazel 277
Mısra: **3**
Ayrılık.
Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

13. **hecre:**-*e*
Gazel 278
Mısra: **9**
Ayrılık.
Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

14. **hecre:**-*e*
Gazel 278
Mısra: **11**
Ayrılık.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

15. **hecr:**
Gazel 298
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ayrılığı ile.
Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

16. **hecrinde:**-*inde*
Gazel 302
Mısra: **1**
Ayrılık.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

17. **hecriyle:**-*iyle, -yle, -le*
Gazel 307
Mısra: **2**
(Sevgilinin) ayrılığı ile.
Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

18. **hecr:**
Gazel 337
Mısra: **3**
(Sevgiliden) ayrılık.
Hecr ile cān virdügim bilmez daḥi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

19. **hecrinde:**-*i, -ñ, -de*
Gazel 339
Mısra: **7**
Ayrılık, fırkat. II Sevgiliden ayrı kalmak.
Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

20. **hecri:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılık.
Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

21. **hecre:**-*e*
Gazel 365
Mısra: **3**
Ayrılık.
Hecre düşdüm bende n’eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿĪş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

22. **hecr:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Ayrılık.
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

23. **hecr:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Ayrılık.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

24. **hecr:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Ayrılık.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

25. **hecrümde:**-*üm, -de*
Gazel 404
Mısra: **5**
Ayrılık.
Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

26. **hecrümde:**-*üm, -de*
Gazel 418
Mısra: **6**
Ayrılık.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

27. **hecr:**
Gazel 426
Mısra: **11**
Ayrılık.
Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

28. **hecr:**
Gazel 439
Mısra: **10**
Ayrılık.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

29. **hecrinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 444
Mısra: **14**
Ayrılık.
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

30. **hecrüñde:**-*üñ, -de*
Taştir 1
Mısra: **2**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

hecr āteşi:

1. **hecr āteşi:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

hecr ejdehāsı-:

1. **hecr ejdehāsı-:**-*n, --dan*
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yılanı.
Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ

hecr od- şuʿle-:

1. **hecr od- şuʿle-:**-*ı, -si*
Gazel 97
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşinin ışığı.
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

hecr oḳı-:

1. **hecr oḳı-:**--*n, --dan*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık oku.
Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

hecriñde:

1. **hecrinde:**
Gazel 293
Mısra: **15**
Ayrılık II uzaklık.
Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan şancır şanasın ṭolu peykāndur gözüm

hecrüñde:

1. **hecrüñde:**
Gazel 104
Mısra: **11**
(Sevgilinin) ayrılığında.
Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

2. **hecrüñde:**
Gazel 140
Mısra: **9**
(Sevgilinin) ayrılığında.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ

Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-ber

3. **hecrüñde:**
Gazel 277
Mısra: **7**
(Sevgilinin) ayrılığında.
Gül yüzüñ hecrüñde her şeb
zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḥẓa
uyutmaz fiġānum
gitme gel

hedef:

1. **hedef:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Hedef (Aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın
ḥavādiṣ tīrine dā'im
hedef

2. **hedef:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Hedef tahtası, nişan alınan yer.
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar
dökülse her ṭaraf
Bir ḥadeng-i ġamzeñe
biñ cān-ı ʿāşıḳdur
hedef

3. **hedef:**
Gazel 352
Mısra: **7**
Hedef, nişangah (aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).
Biñ kez hedef olmaḳdan ise
ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ
yayına ḳurbān ola bir
gün

4. **hedef:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol kemān-
ebrūyı ben

hedef ḳılmaġ-:

1. **hedef ḳılmaġ-:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Birini kötü bir durumda kalması için hedef hâline getirmek.
Cān hedef ḳılmaġı her dem
biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu
çerḫ-i devrān ögredür

hedef olmaġ:

1. **hedef olmaġ:**-*maġ*
Gazel 51
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin hedefi haline gelmek.
Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden geç

hefte:

1. **hefte:**
Gazel 20
Mısra: **3**
Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü. Hafta.
Hefte n'olsun ay olur
göstermez ol meh-rū
yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim
oldı ḥarām uyḫu saña

2. **hefte:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.
Niçe gündür kim varup ol
ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur

3. **hefte:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Hafta.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu
hefte dīvān günleri

helāk:

1. **helāk:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Mahvolma, perişan hale gelme; ölme.
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrū ḳaralar

2. **helāk:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Ar. Yok olma.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk
oldum devāsı yoḳ
mıdur

3. **helāk:**
Gazel 198
Mısra: **13**
Ölme, öldürme, yok etme, yok olma.
Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk
olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara
geyüp iy şīvekār ḥaṭṭ

4. **helāk:**
Gazel 208
Mısra: **11**
Ölme, mahvolma; harcanma.
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan
helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum
sāḳī dem-ā-dem ṣun
ayaġ

5. **helāk:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Ar. Yok olma.
Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ
beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar
it sīne çāk çāk

6. **helāk:**
Gazel 230
Mısra: **10**
Ar. Yok olma.

Ol ġamze ġamza başlasa
n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya
baḳışuñ ādemi helāk

7. **helāk:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Heläk et-: helak etmek, mahvetmek, aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ
beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma
kim çoḳdur acıġum

helāk ey-:

1. **helāk ey-:**-*ler*
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek.
Leblerüñ nükteyle söz vaḳti
helāk eyler beni
Cān alur cānlar
virürken āb-ı ḥayvānuñ
senüñ

helāk it-:

1. **helāk it-:**-*mek*
Murabba 1
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek, yok etmek, ölmesine sebep olmak.
Ben ġarībi göz göre böyle
helāk itmek neden
Hāy efendüm hey
begüm ḳan eyle ḳānūn
eyleme

helāk oldum:

1. **helāk oldum:**-*du, -m*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir
cerrāḥ peykānı dürüst

2. **helāk oldum:**-*du, -m*
Taştir 1
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan duruma düşmek.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir ki ḳandur
bu
Ne ḳan olsun ki
hecrüñde helāk oldum
nişāndur bu

helāk olduñ:

1. **helāk olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 20
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan olmak.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-
geh bu ḳara ḳayġu
saña

helāl:

1. **ḥelāl:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Ar. Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.
Ḳanum içmek
ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan
ḥelāl degül

2. **ḥelāl:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Haram olmayan şey, mubah.
İy kemān-ebrū ṣanem
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri

helāl ol-:

1. **helāl ol-:**-*sun*
Murabba 1
Mısra: **22**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Helal olsun.
Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ
gibi şūrīde- ḥāl
Ḳanum içerse
ḥarāmī gözlerüñ olsun
helāl

hele:

1. **hele:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Hele, bir de.
Gerçi iy ġamze cānı
gözlersin
Reh-güzerdür hele
bedenden geç

2. **hele:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Daha, henüz.
Kimi öpdüm kimi emdüm
dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı
cān-fezāsın görmedük

3. **hele:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Bir de, hatta.
N'ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın

4. **hele:**
Gazel 390
Mısra: **4**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa
cevr eyler iken
Hele bir görmedügin
yig beni aġyāruñ ile

ḥelvā:

1. **ḥelvādan:**-*dan*
Gazel 199
Mısra: **6**
Helva.
Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẓẓ

helvālıġ:

1. **ḥelvālıġuñ:**-*uñ*
Gazel 244
Mısra: **12**
Tatlılık.
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

2. **helvālıġuñ:**-*uñ*
Gazel 255
Mısra: **12**
Tatlılık.
Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

hem:

1. **hem:**
Gazel 177
Mısra: **2**
"-da, -de, dahi" bağlacı.
Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

hemān:

1. **hemān:**
Gazel 150
Mısra: **10**
"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.
Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

2. **hemān:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Ancak, yalnızca; daima, her zaman.
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

3. **hemān:**
Gazel 191
Mısra: **1**
"Hemen, çabucak" anlamında zarf.
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

4. **hemān:**
Gazel 191
Mısra: **6**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

5. **hemān:**
Gazel 313
Mısra: **3**
"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.
Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

6. **hemān:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Ancak, daima.
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

hem-dem:

1. **hem-dem:**
Gazel 7
Mısra: **14**
Dost, arkadaş.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **hem-dem:**
Gazel 7
Mısra: **14**
Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

3. **hem-dem:**
Gazel 127
Mısra: **4**
Arkadaş, dost.
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

4. **hem-dem:**
Gazel 177
Mısra: **7**
Arkadaş, dost, sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

5. **hem-dem:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Arkadaş, dost.
Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

6. **hem-dem:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Dost, arkadaş.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

7. **hem-dem:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Dost, arkadaş.
Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

8. **hem-dem:**
Gazel 413
Mısra: **4**
Dost, arkadaş.
Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

hem-dem ol-:

1. **hem-dem ol-:**-*a, -vüz*
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş olmak, dost olmak.
Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

hem-dem (ol):

1. **hem-dem:**
Gazel 177
Mısra: **14**
Arkadaş olmak, dost olmak.
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

hemīn:

1. **hemīn:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Sadece, yalnızca, tek.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

2. **hemīn:**
Gazel 166
Mısra: **2**
Far. bütünüyle ,tam.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

3. **hemīn:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Ancak, sadece.
Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

4. **hemīn:**
Gazel 276
Mısra: **9**
"Derhal, hemen, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.
Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

5. **hemīn:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Bir de; üstelik.
Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

hem-ʿinān:

1. **hem-ʿinān:**
Gazel 295
Mısra: **6**
At başı beraber giden.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

hemīşe:

1. **hemīşe:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Daima, her vakit, her zaman.
Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

2. **hemīşe:**
Gazel 82
Mısra: **7**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.
Ṣol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

3. **hemīşe:**
Gazel 105
Mısra: **14**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.
Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

4. **hemīşe:**
Gazel 125
Mısra: **8**
"Daima, her zaman, sürekli, hep." anlamında zarf.
Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

5. **hemīşe:**
Gazel 337
Mısra: **6**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

6. **hemīşe:**
Gazel 374
Mısra: **12**
Far. Daima, her zaman.
Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

hem-nefes:

1. **hem-nefesler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **8**
Arkadaş, dost.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

hem-nişīn:

1. **hem-nişīni:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **6**
Beraber oturup kalkan, yakın arkadaş.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

2. **hem-nişīnem:**-*em*
Gazel 213
Mısra: **13**
Beraber oturup

kalkan, samimi arkadaş.
Hem-nişīnem seg-i kūyūñla
Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

hem-rāh:

1. **hem-rāh:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Yol arkadaşı, yoldaş.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **hem-rāh:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Yol arkadaşı, yoldaş.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

hem-sāye:

1. **hem-sāye:**
Gazel 324
Mısra: **5**
Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye
bu ḥvābı taʿbīr eylesün

hem-ser:

1. **hem-ser:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Dost, arkadaş.
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

hengāme:

1. **hengāmelerde:***-ler, -de*
Gazel 284
Mısra: **10**
Kavga, şamata, velvele.
Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

2. **hengāme:**
Gazel 406
Mısra: **4**
Karışıklık, gürültü.
Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

henūz:

1. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Daha.
Oda yaḳan cānum ol māh
iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

2. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **2**
"Daha" anlamında zarf.
Oda yaḳan cānum ol māh
iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

3. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **4**
"Daha" anlamında zarf.
Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

4. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Az önce, daha şimdi, yeni; daha, hâlâ.
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

5. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **8**
"Daha" anlamında zarf.
Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

6. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Far. Daha şimdi, yeni.
Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

7. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **12**
"Daha" anlamında zarf.
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

8. **henüz:**
Gazel 153
Mısra: **14**
"Daha" anlamında zarf.
Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

9. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **1**
"Daha" anlamında zarf.
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

10. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Daha.
Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın

gönlüm perīşāndur
henüz

11. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **4**
"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.
Vaḳt-i güldür diyü devr
eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Ṣīṣeveş ġamdan
derūnum ṭopṭolu
ḳandur henüz

12. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **6**
"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.
Bitdi yir yir sebzeler gitmez
ḳarası gönlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün
pür dāġ-ı hicrāndur
henüz

13. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **8**
"Daha" anlamında zarf.
Dil ne meyl itsün çemende
sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i
zülfüñde ḥayrāndur
henüz

14. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **10**
Az önce, daha şimdi // Şimdiye kadar, daha, hâlâ.
Nev-bahār eyyāmıdur bir
serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem
işüm efġāndur henüz

15. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **12**
Halâ, daha.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş
itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki
baġrum ṭolu peykāndur
henüz

16. **henüz:**
Gazel 154
Mısra: **14**
Hâlâ.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü giryāndur
henüz

hep:

1. **hep:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Bütün, herkes, her zaman anlamında belgisiz sıfat.
Hep senüñ fikrüñdeyem bir
kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum
kim āşnā oldum saña

2. **hep:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Daima, her zaman, sürekli.
Hep güler yüzi gözi nerges
ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ
geldi gülistāne feraḥ

3. **hep:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Büsbütün, tamamen, hepsi.
Bāġbān bilseydi ʿarʿar
ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni
servüñ ser-ā-ser şāḫ
şāḫ

4. **hep:**
Gazel 80
Mısra: **5**
"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.
Cevr ü cefāñı çekmege hep
ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde
ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

5. **hep:**
Gazel 100
Mısra: **2**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.
Yāre bī-miṣl ü bī-bedel
didiler
Ne didilerse hep güzel
didiler

6. **hep:**
Gazel 102
Mısra: **4**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.
Ḫāk eyledüm sürüp izüñe
yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki
var ise sīm ü zer

7. **hep:**
Gazel 117
Mısra: **12**
Daima, her zaman, hepsi, tamamen.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü
ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz
demleri hep yāde getür

8. **hep:**
Gazel 219
Mısra: **6**
"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.
Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı
cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler
hep velī benden
peşīmān yoḳ

9. **hep:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Büsbütün.
Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir yoḳ

10. **hep:**
Gazel 248
Mısra: **11**
"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.
Meclis-i ḫüsnüñde hep mest
ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ
böyle ḳattāl eyledüñ

11. **hep:**
Gazel 258
Mısra: **9**
"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.
Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl
ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḫükm itme

sen kim kendü esbābuñ degül

12. **hep:**
Gazel 266
Mısra: **8**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

13. **hep:**
Gazel 311
Mısra: **5**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.
Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm

14. **hep:**
Gazel 369
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

15. **hep:**
Gazel 413
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma

16. **hep:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Hepsi.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

17. **hep:**
Gazel 443
Mısra: **8**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

18. **hep:**
Gazel 446
Mısra: **8**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara şaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

her:

1. **her:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Belgisiz sıfat.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

2. **her:**
Gazel 4
Mısra: **8**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

3. **her:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

4. **her:**
Gazel 8
Mısra: **1**
"Bütün, herkes" anlamında belgisiz sıfat.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

5. **her:**
Gazel 9
Mısra: **9**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

6. **her:**
Gazel 9
Mısra: **9**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

7. **her:**
Gazel 11
Mısra: **1**
"Daima" anlamında belgisiz sıfat.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

8. **her:**
Gazel 11
Mısra: **1**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

9. **her:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

10. **her:**
Gazel 14

Mısra: **10**
Belli aralıklarla devamlı olarak, belgisiz sıfat.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

11. **her:**
Gazel 18
Mısra: **9**
"Her zaman" anlamında belgisiz sıfat.
Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

12. **her:**
Gazel 23
Mısra: **6**
"Her" belgisiz sıfat.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

13. **her:**
Gazel 24
Mısra: **5**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

14. **her:**
Gazel 29
Mısra: **2**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

15. **her:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Bütün, hepsi.
Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

16. **her:**
Gazel 46
Mısra: **4**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

17. **her:**
Gazel 53
Mısra: **1**
"Hepsi, bütün" anlamında belgisiz sıfat.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

18. **her:**
Gazel 75
Mısra: **3**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

19. **her:**
Gazel 77
Mısra: **6**
"Belli aralıklarla devamlı, bütün" anlamında belgisiz sıfat.
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

20. **her:**
Gazel 77
Mısra: **10**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.
İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

21. **her:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Hangi.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

22. **her:**
Gazel 85
Mısra: **4**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

23. **her:**
Gazel 86
Mısra: **10**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.
Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

24. **her:**
Gazel 87
Mısra: **3**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.
Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

25. **her:**
Gazel 89
Mısra: **1**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

26. **her:**
Gazel 109
Mısra: **9**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı

ḥüsne ṭop ü çevgān
oynadur

27. **her:**
Gazel 136
Mısra: **10**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

28. **her:**
Gazel 141
Mısra: **2**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

29. **her:**
Gazel 143
Mısra: **10**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

30. **her:**
Gazel 145
Mısra: **6**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

31. **her:**
Gazel 149
Mısra: **12**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

32. **her:**
Gazel 150
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

33. **her:**
Gazel 168
Mısra: **10**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

34. **her:**
Gazel 170
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

35. **her:**
Gazel 180
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

36. **her:**
Gazel 191
Mısra: **10**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

37. **her:**
Gazel 200
Mısra: **11**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

38. **her:**
Gazel 202
Mısra: **4**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ

39. **her:**
Gazel 205
Mısra: **1**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

40. **her:**
Gazel 206
Mısra: **5**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

41. **her:**
Gazel 212
Mısra: **11**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

42. **her:**
Gazel 227
Mısra: **6**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

43. **her:**
Gazel 232
Mısra: **15**
" Bütün "

anlamında belgisiz sıfat.
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

44. **her:**
Gazel 234
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

45. **her:**
Gazel 235
Mısra: **8**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭālıʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

46. **her:**
Gazel 236
Mısra: **4**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

47. **her:**
Gazel 251
Mısra: **14**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

48. **her:**
Gazel 254
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoḳ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

49. **her:**
Gazel 261
Mısra: **14**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

50. **her:**
Gazel 262
Mısra: **1**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül

51. **her:**
Gazel 267
Mısra: **3**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

52. **her:**
Gazel 267
Mısra: **10**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül

53. **her:**
Gazel 268
Mısra: **3**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

54. **her:**
Gazel 269
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

55. **her:**
Gazel 277
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

56. **her:**
Gazel 278
Mısra: **8**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl

57. **her:**
Gazel 284
Mısra: **8**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

58. **her:**
Gazel 287
Mısra: **3**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

59. **her:**
Gazel 288
Mısra: **13**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her ġazel bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger

evrāḳ-ı dīvānum
benüm

60. **her:**
Gazel 290
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḫayli perīşān oldı
dāstānum

61. **her:**
Gazel 295
Mısra: **12**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her
söz yalān olmaz
begüm

62. **her:**
Gazel 300
Mısra: **1**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

63. **her:**
Gazel 304
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

64. **her:**
Gazel 305
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

65. **her:**
Gazel 313
Mısra: **3**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

66. **her:**
Gazel 331
Mısra: **9**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

67. **her:**
Gazel 337
Mısra: **5**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

68. **her:**
Gazel 338
Mısra: **5**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

69. **her:**
Gazel 344
Mısra: **4**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

70. **her:**
Gazel 345
Mısra: **7**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun

71. **her:**
Gazel 345
Mısra: **13**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

72. **her:**
Gazel 349
Mısra: **3**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Her denīnüñ ḫātırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun

73. **her:**
Gazel 351
Mısra: **8**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

74. **her:**
Gazel 353
Mısra: **2**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

75. **her:**
Gazel 359
Mısra: **4**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.
İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

76. **her:**

Gazel 359
Mısra: **8**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

77. **her:**

Gazel 365
Mısra: **12**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

78. **her:**

Gazel 367
Mısra: **12**
" Bütün "
anlamında belgisiz sıfat.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

79. **her:**

Gazel 370
Mısra: **6**
Her, her bir II bütün.

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

80. **her:**

Gazel 372
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn

81. **her:**

Gazel 375
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

82. **her:**

Gazel 375
Mısra: **14**
Hep, bütün, herkes.

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

83. **her:**

Gazel 389
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

84. **her:**

Gazel 394
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

85. **her:**

Gazel 400
Mısra: **11**
Hep, bütün, herkes.

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine

86. **her:**

Gazel 406
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

87. **her:**

Gazel 409
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

88. **her:**

Gazel 409
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

89. **her:**

Gazel 409
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

90. **her:**

Gazel 412
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle

91. **her:**

Gazel 414
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

92. **her:**

Gazel 416
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

93. **her:**

Gazel 418
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

94. **her:**
Gazel 418
Mısra: **4**
Her.
Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice

95. **her:**
Gazel 418
Mısra: **6**
Her.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

96. **her:**
Gazel 418
Mısra: **8**
Her.
Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

97. **her:**
Gazel 418
Mısra: **10**
Hep, bütün.
Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

98. **her:**
Gazel 418
Mısra: **12**
Her.
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

99. **her:**
Gazel 418
Mısra: **14**
Her.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

100. **her:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Her.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

101. **her:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

102. **her:**
Gazel 419
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice

103. **her:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

104. **her:**
Gazel 419
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

105. **her:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

106. **her:**
Gazel 419
Mısra: **12**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice

107. **her:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa

108. **her:**
Gazel 421
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

109. **her:**
Gazel 422
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

110. **her:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Her.
İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti

111. **her:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.

Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol yüri

112. **her:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir
laḥẓa rāḥat kāşkī

113. **her:**
Gazel 432
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Cānda olsa tendeki her dāġ-
ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup
derdüme dermān kāşkī

114. **her:**
Gazel 439
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
Cān dimāġın dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar
ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür
cemālüñ cāmiʿinde her
ḫamı

115. **her:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı.
Hep, bütün: herkes.
İy Muʿīdī her demi yüz
ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler
olur vaṣl-ı cānān
günleri

her bār:

1. **her bār:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her defa, daima,
her vakit.
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest

her bir:

1. **her bir:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir, hepsi vs.
Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim
yigitsin iy gözi şehlā
yigit

2. **her bir:**
Gazel 83
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir, her biri
II tek tek hepsi, ayrı
ayrı hepsi.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen
düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ
bir derde mübtelādur

3. **her bir:***-i, -sin*
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir.
Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ dehānuñ
şıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her
birisin on eyledüñ

her bir yaña-:

1. **her bir yaña-:***-dan*
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraftan.
İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar

her biri-:

1. **her biri-:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü
ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her
birisi bir aġa geçer

her biri:

1. **her biri:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri.
Hecrüñde gözüm oldı iki
baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-ber

her biri bir:

1. **her biri bir:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri bir,
başka.
Ḳanlu yaşum ki her biri bir
laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda
göñlüme kāndan ḫaber
virür

her cānib-:

1. **her cānib-:***-i*
Gazel 125
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her
yön.
Sīnemüñ her cānibi kim pür
cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn
olmış maḥabbet
ṭaġıdur

her dem:

1. **her dem:**
Gazel 31
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı
hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem
zāhir eyler yüz şihāb

2. **her dem:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**

Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

3. **her dem:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her zaman, daima.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

4. **her dem:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; sürekli.

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter

5. **her dem:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

6. **her dem:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

7. **her dem:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

8. **her dem:**
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

9. **her dem:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

10. **her dem:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

11. **her dem:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

12. **her dem:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

13. **her dem:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

her ġazelde:

1. **her ġazelde:**-*de*
Gazel 84
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gazel.

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

her gemi:

1. **her gemi:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her geminin. bütün gemilerin.

Deryā ḫarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

her gice:

1. **her gice:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

2. **her gice:**
Gazel 119
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.

Şoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

3. **her gice:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.
Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

4. **her gice:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.
Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

5. **her gice:**
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.
Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

6. **her gice:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

her gördügi:

1. **her gördügi:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her karşılaştığı, önüne gelen.
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

her gün:

1. **her gün:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gün.
Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

2. **her gün:**
Gazel 197
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her gün.
Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḥaṭṭ

3. **her gün:**
Tahmis 3
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim, daima.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

her ḳaçan:

1. **her ḳaçan:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.
Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

2. **her ḳaçan:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

3. **her ḳaçan:**
Gazel 109
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.
Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

4. **her ḳaçan:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

5. **her ḳaçan:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman ki, her ne vakit.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

her kim:

1. **her kim:**
Gazel 72
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.
Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

2. **her kim:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim, kimse.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

3. **her kim:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, her kimse.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

her kişi:

1. **her kişi:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

2. **her kişi:**
Gazel 176
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

3. **her kişi:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

4. **her kişi:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

5. **her kişi:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

her kūşede:

1. **her kūşede:**-*de*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her köşe (her yer, her taraf).

Tāb-ı ḫüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

2. **her kūşede:**-*de*
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her köşe (her yer, her taraf).

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥṣ

her lahza:

1. **her laḥẓa:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Tāb-ı ḫüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

2. **her laḥẓa:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

3. **her laḥẓa:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ġamzeñe n'eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister

4. **her laḥẓa:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

5. **her laḥẓa:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

her ne:

1. **her ne:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim ki.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

2. **her ne:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim ki.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

3. **her ne:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

4. **her ne:**
Gazel 94

Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, ne olursa olsun.
Her ne vaẓʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

5. **her ne:**
Gazel 194
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

6. **her ne:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

7. **her ne:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.
Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

8. **her ne:**
Tahmis 1
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.
Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür

her ne deñlü:

1. **her ne deñlü:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne kadar çok da olsa.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

her nesne-:

1. **her nesne-:**-*den*
Gazel 208
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Evrende var olan bütün her şey ki.
Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

her sāʿati:

1. **her sāʿati:**
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her saat.
Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

her şāḫ:

1. **her şāḫ:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir dal, bütün budak.
Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

her seher:

1. **her seher:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her sabah.
Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ

her şey:

1. **her şey:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Var olanın hepsi, tümü.
Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

her şūh-:

1. **her şūḫ-:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her dilbere.
Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

her ṭaraf:

1. **her ṭaraf:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her yer, dört bir taraf.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

2. **her ṭaraf:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dört bir yer anlamında bir söz dizisi.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

3. **her ṭaraf:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yön, dört bir taraf.

ʿAks-i rūyuñla gözüm
gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her
ṭaraf gül-berg-i
ḫandāndur baña

4. **her ṭaraf:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dört bir taraf.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya
virdüñ leşker-i bī-dīn
ṣalup

5. **her ṭaraf:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, dört bir yan.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-
germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın
virmez baña gerdūn
ḳadeḥ

6. **her ṭaraf:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, Her yer.
Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf
yüz serv-i gül-
ruḫsāreler

7. **her ṭaraf:**
Gazel 133
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Nev-bahār eyyāmı cennet
olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i
cāvidānı añdurur

8. **her ṭaraf:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Vaḳt-i güldür diyü devr
eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Ṣīṣeveş ġamdan
derūnum ṭopṭolu
ḳandur henüz

9. **her ṭaraf:**
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Görinen her ṭaraf yaşlu
gözümde ṣanma
kirpikdür
Naẓar mürġine āhen
bir ḳafesdür cümle ḳan
olmış

10. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i
melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden
ṭaġılmışdur şererler her
ṭaraf

11. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-
ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin
sīm-berler her ṭaraf

12. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim
pürdür ḫaṭarlar her
ṭaraf

13. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar
nilüferler her ṭaraf

14. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre
ṣancırsın cigerler her
ṭaraf

15. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Ben ḫamīde-ḳāmete meyl
itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür
egri ḫaberler her ṭaraf

16. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Oldı zülfüñden perīşān
müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür
ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

17. **her ṭaraf:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Oldı zülfüñden perīşān
müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür
ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

18. **her ṭaraf:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.

İy kemān-ebrū n’ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

19. **her ṭaraf:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

20. **her ṭaraf:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

21. **her ṭaraf:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
İy kemān ebrū n’ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḫarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

22. **her ṭaraf:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her tarafta, her yerde.
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

23. **her ṭaraf:**
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül

24. **her ṭaraf:**
Gazel 268
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

her ṭaraf-:

1. **her ṭaraf-:**-*um*
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, dört bir yan.
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur

2. **her ṭaraf-:**-*a*
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön; her yer.
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

3. **her ṭaraf-:**--*dan*
Gazel 203
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her tarafta, her yerde.
Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

her ṭarafdan:

1. **her ṭarafdan:**
Gazel 85
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yandan, dört bir yandan.
Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

her yañ-:

1. **her yañ-:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.
Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

her yaña:

1. **her yaña:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.
Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

2. **her yaña:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yanı, her yeri.
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül şaçını şāneler

3. **her yaña:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.
Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

4. **her yaña:**
Gazel 208
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.
Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

her yaña-:

1. **her yaña-:**-*dan*
Gazel 123
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.
Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var

her yir:

1. **her yir:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer.
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

2. **her yir:**-*i*
Gazel 272
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel

3. **her yir:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam

her yirde:

1. **her yirde:**-*de*
Gazel 36
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dört bir taraf.
Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

her zamān:

1. **her zamān:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, daima.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **her zamān:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

hercāī:

1. **hercāī:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Sözünde durmayan, sebatsız.
Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

2. **hercāī:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Kararsız, sözünde durmayan.
Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

3. **hercāīye:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Hercâyi, kararsız, sebatsız II Sevgili.
Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

4. **hercāīliḳdür:**
Gazel 436
Mısra: **3**
Hercâyi, kararsız, sebatsız II Sevgili.
Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

hercāʿī:

1. **hercāʿī:**
Gazel 411
Mısra: **9**
Sözünde durmayan, sebatsız.
Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

hercāī ol-:

1. **hercāī ol-:**--*ma*, --*sa*
Gazel 169
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız biri olmak.
Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

hergiz:

1. **hergiz:**
Gazel 110
Mısra: **3**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

2. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

3. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **2**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

4. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **4**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

5. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **6**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

6. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **8**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

7. **hergiz:**
Gazel 155
Mısra: **10**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.
Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

8. **hergiz:**
Gazel 174
Mısra: **7**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

9. **hergiz:**
Gazel 175
Mısra: **7**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

10. **hergiz:**
Gazel 221
Mısra: **1**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

11. **hergiz:**
Gazel 222
Mısra: **4**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

12. **hergiz:**
Gazel 228
Mısra: **10**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

13. **hergiz:**
Gazel 295
Mısra: **4**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

14. **hergiz:**
Gazel 384
Mısra: **9**
Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.
Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

15. **hergiz:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

16. **hergiz:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.
Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu şanʿat kimseye

17. **hergiz:**
Gazel 398
Mısra: **7**
Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.
Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine

hevā:

1. **hevā:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Arzu ve heves, istek.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

2. **hevā:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Arzu ve heves, istek.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ

olupdur begüm şikār
baña

3. **hevā:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Hava ll gökyüzü.
Çenber-i zülfüñ ġamından
ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki
yiri hevā üstindedür

4. **hevā:**
Gazel 156
Mısra: **8**
*Ar. İstek, arzu. II
Çeşit.*
Ṣu götürmek ister
eşkümden maḥabbet
bāġına
Bu hevā ile olur bennā
göñül ṭōlāb göz

5. **hevāyı:**-*y, -ı*
Gazel 176
Mısra: **10**
*Far. 1. Hava. 2.
Hevâ.*
Eşk ü āhı yirinde kim
ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim
sevmez

6. **hevāsına:**-*sı, -na*
Gazel 177
Mısra: **7**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Sünbül saçuñ hevāsına dil
hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi
ḫurrem degül miyüz

7. **hevāya:**-*y, -a*
Gazel 181
Mısra: **2**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves

8. **hevā:**
Gazel 185
Mısra: **9**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Hevā şemşīri teʾs̲īrin
cihānda bilmek
istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it
anuñçün baġrı ḳan
olmış

9. **hevāsından:**-*sın, -dan*
Gazel 192
Mısra: **1**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Buldı ṭut sen māh-ı bed-
mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam
göñlüm belāsından
ḫalāṣ

10. **hevā:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Hava.
Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
marażı

11. **hevāya:**-*y, -a*
Gazel 201
Mısra: **8**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Delinmezdi firāḳ odıyla
baġrum
Hevāya olmasam ney
gibi tābiʿ

12. **hevādan:**-*dan*
Gazel 206
Mısra: **5**
*(Ar.) İstek, arzu,
heves, meyil.*
Her hevādan uṣanup
göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül
ʿışḳ ḳalandan fāriġ

13. **hevālı:**-*lı*
Gazel 210
Mısra: **10**
Hava.
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫs̲ iderse
hevālı ṭaraf ṭaraf

14. **hevā:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Hava.
Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı
ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ
nem ṭutar āyīne-i ṣāf

15. **hevāñ:**-*n*
Gazel 252
Mısra: **1**
*Ar. İptila, arzu,
düşkünlük, aşk.*
Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı lālenüñ

16. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 253
Mısra: **1**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı Yūsufʾuñ

17. **hevā:**
Gazel 269
Mısra: **4**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
Ol ḳadar virdi ḫarāret sūz-ı
mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege
çāḳ-ı girībān itdi gül

18. **hevā:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Hava.
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu
ġarrā çemen güzel

19. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 274
Mısra: **7**
*1. İstek, arzu,
heves, meyil. 2. Aşk,
sevgi, tutkunluk.*
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

20. **hevāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 295
Mısra: **3**
Heves, istek, arzu.
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ

ʿIşḳ būy-i müşg ile
hergiz nihān olmaz
begüm

21. **hevāsına:**-*sı, -na*
Gazel 297
Mısra: **5**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.
Zülfüñ hevāsına düşeli
sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i
perīşāne yazmışam

22. **hevāsından:**-*sı , -n, -dan*
Gazel 318
Mısra: **14**
Ar. Hava.
Muʿīdī künc-i hecrüñde
görür göz ü göñülden
ġam
İñen şākir degüldür bu
yirüñ āb ü hevāsından

23. **hevāsıdur:**-*s, -ı, -dur*
Gazel 334
Mısra: **1**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur
beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür
derūnum ṣu gibi pāk
eyleyen

24. **hevādur:**-*dur*
Gazel 335
Mısra: **14**
(Boş) İstek, arzu, heves, meyil.
Sünbülüñden mū degül bir
būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü
rāzum ḫalḳa destān
eyleyen

25. **hevānuñ:**-*nuñ*
Gazel 359
Mısra: **3**
Hava.
İʿtidālinden hevānuñ āb
olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi
gülzār-ı cennetdür
bugün

26. **hevādur:**-*dur*
Gazel 375
Mısra: **12**
Musiki terimi olarak özel bir şarkı veya çalgı makamı.
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ
beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce
bāri ne hevādur bu

27. **hevāsından:**-*sı, -ndan*
Gazel 376
Mısra: **9**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
Elif-ḳaddüñ hevāsından
bükülmişdür ten-i
zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne
ṣaru tozlu kemāndur
bu

28. **hevālar:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma

29. **hevāsından:**-*sı, -ndan*
Gazel 406
Mısra: **1**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir
bu hevālar başuma

30. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 443
Mısra: **2**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg
ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i
gül-ruḫlar hevāsı
ḳalmadı

31. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 446
Mısra: **7**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı
ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep
başuma derd-i serleri

32. **hevā:**
Taştir 1
Mısra: **4**
Arzu, istek. Nefsin, şeriatı dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi.
Cihāndan el yuyan ehl-i dile
āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş
iden seyl-i revāndur bu

hevā yolı-:

1. **hevā yolı-:**-*n, -da*
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk, istek yolu.
Ḳanlu yaşum ki āteş-i
hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña
āb-rū olur

hevādadur:

1. **hevādadur:**-*da, -dur*
Gazel 83
Mısra: **7**
Arzu, heves.
Yār ol hevādadur kim el
ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim
el ṣunsa merḥabādur

hevādār:

1. **hevādāruñdur:**-*+uñdur*
Gazel 199
Mısra: **3**
Istekli, meyilli, hevesli. II can atan.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ
ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye
seyr ü temāşādan ne
ḫażż

2. **hevādār:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Dost, âşık.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi
efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya
olmasam hevādār iy
göñül

3. **hevādār:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Dost, âşık.
Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk
idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir

miskīn hevādār
olmasun

hevā-hengāme-:

1. **hevā-hengāmesin:**-*sin*
Gazel 216
Mısra: **7**
Aşk Savaşı.
Dil şaçuña aşılup virse
hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile
cān-bāze urġān
oynamaḳ

hevāī:

1. **hevāīdür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **11**
Hevâ ve hevese ait, uçarı.
Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña

2. **hevāīdür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **11**
Hevâ ve hevese ait, uçarı.
Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña

hevās:

1. **hevāsın:**--*ın*
Gazel 228
Mısra: **12**
Far. 1. Hava. 2. Hevâ.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ
āb ü hevāsın görmedük

hevāsı:

1. **hevāsıdur:**-*dur*
Gazel 260
Mısra: **6**
Arzu, istek, iptila, düşkünlük, meyil.
Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Şaçuñ hevāsıdur iy
dōst müşg-i nāb degül

2. **hevāsıdur:**-*dur*
Gazel 357
Mısra: **1**
Arzu, istek, iptila, düşkünlük, meyil.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur
ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi
bir būya ben gülẕārdan

hevā-yı ʿışḳ:

1. **hevā-yı ʿışḳ:**-*a*
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hevesi, aşk arzusu.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı
kimsenüñ iden baña
budur

hevā-yı pāy-būsuñ:

1. **hevā-yı pāy-būsuñ:**-*uñ*
Gazel 218
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağını öpme arzusu.
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre
ʿāşıḳ

hevā-yı zülf-:

1. **hevā-yı zülf-:**-*i, --ni*
Gazel 226
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ
erinüñ cāvidān gerek

heves:

1. **hevesi:**-*i*
Gazel 123
Mısra: **2**
Arzu ve heves, istek.
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile
dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa
meger kim hevesi var

2. **heves:**
Gazel 180
Mısra: **14**
Arzu, istek.
Aġzuñ añsa işti yāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye
olur kişi ġāyet heves

3. **heves:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Arzu ve heves, istek.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves

4. **heves:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Arzu ve heves, istek.
Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan heves

5. **hevesdür:**-*dür*
Gazel 181
Mısra: **9**
Bir şeye karşı duyulan istek, arzu, meyil.
Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan heves

6. **heves:**
Gazel 358
Mısra: **11**
Arzu ve heves, istek.
Dil görüp Rūm-ı cemālün
eylemez Mışr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken
añmaz Ḳaraman illerin

heves-i zülf-i pür-şikenden:

1. **heves-i zülf-i pür-şikenden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kıvrım kıvrım olan saçının aşkı.
Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

hey:

1. **hey:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Seslenme ünlemi, hey, ey. !.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

2. **hey:**
Gazel 37
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme edatı.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür gönlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

3. **hey:**
Gazel 95
Mısra: **5**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.
Hey niçe gencînedür ḫüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

4. **hey:**
Gazel 128
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme edatı.
Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

5. **hey:**
Gazel 142
Mısra: **7**
"Ey" seslenme sözü.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur

6. **hey:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için kullanılır.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

7. **hey:**
Gazel 164
Mısra: **4**
"Ey" seslenme sözü.
İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

8. **hey:**
Gazel 173
Mısra: **7**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

9. **hey:**
Gazel 229
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme edatı.
Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

10. **hey:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Bir varlığa seslenme ünlemi "ey!".
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

11. **hey:**
Gazel 289
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi (Kerem, lütuf ve ihsan menbaı olan sevgili).
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

12. **hey:**
Gazel 304
Mısra: **10**
(Uyarı bildiren) Ey.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

13. **hey:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

14. **hey:**
Gazel 409
Mısra: **7**
Ey!.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

15. **hey:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Ey!.
Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

16. **hey:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Ey!.
Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

17. **hey:**
Gazel 437

Mısra: **5**
Ey!.
ʿAzm eyledüm żarūrī sefer
düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem
eyledi çerḫ-i dü-tā seni

hey begüm:

1. **hey begüm:**
Murabba 1
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hey efendi.
Ben ġarībi göz göre böyle
helāk itmek neden
Hāy efendüm hey
begüm ḳan eyle ḳānūn
eyleme

hey kāfir:

1. **hey kāfir:**
Gazel 30
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey kafir!.
Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni
hey kāfir
istersen ṣevāb

hey meded:

1. **hey meded:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aman yardım!, Ey imdad! manalarında lutuf ve yardım istemekte kullanılan sesleniş.
Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir
içim ṣuya dermān yoḳ
mıdur

2. **hey meded:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
"Aman yardım, ey imdat" anlamlarında veryansını ifade etmek amacıyla kullanılan seslenme kalıbı.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i
dırāzum yoḳ yire
ḳıldum telef

3. **hey meded:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yetiş.
Āciz olmışdur ʿilācumdan
eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ
vaḳtidür var ise
dermānuñ senüñ

hey ẓālim:

1. **hey ẓālim:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey zalim (sevgili).
Sen baña bu cāme-i gülgūn
ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde
hey ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ

heykelī:

1. **heykeli:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Heykeden; insana benzer cansız yapı II Sevgilinin vücudu.
Ol perī boynum ḥamāilvār
çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur
boynına eyler dilek

hezār:

1. **hezār:**
Gazel 271
Mısra: **1**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel

2. **hezār:**
Gazel 271
Mısra: **14**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten güzel

3. **hezār:**
Gazel 301
Mısra: **7**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı
hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger
ki dil-i zārumuz bizüm

4. **hezār:**
Gazel 425
Mısra: **6**
Pek çok, binlerce.
Yüzine bir baḳup oldum
belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı
ol neẓāre beni

5. **hezār:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Pek çok, binlerce.
Çün gördi bir naẓar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni

hezārān:

1. **hezārān:**
Gazel 135
Mısra: **3**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Hezārān māl mülkinden
cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh
yigdür

2. **hezārān:**
Gazel 203
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
İy gözüm nūrı gerekmez
māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz
karānūlıḳdur hezārān
olsa şemʿ

3. **hezārān:**
Gazel 268
Mısra: **17**
Binlerce, pek çok.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına
hezārān āferīn
Reng-i naẕmuñdan
senüñ evrāḳ-ı dīvān
oldı gül

4. **hezārān:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur
yā Rab hezārān āferīn

5. **hezārān:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Binlerce, pek çok.
Hezārān meh-liḳā gördüm
cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda
ʿaceb nā-mihrbāndur
bu

6. **hezārān:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
mānīʿ hezārān olmasa

hiç:

1. **hīç:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña

2. **hīç:**
Gazel 7
Mısra: **3**
"Asla" anlamında zarf.
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña

3. **hīç:**
Gazel 7
Mısra: **9**
"Asla" anlamında zarf.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña

4. **hīç:**
Gazel 7
Mısra: **3**
"asla" anlamındaki zarf.
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña

5. **hīç:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Yok, az miktarda bile olmayan.
Gice kim ḫvāba varam
nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu
dil-i bīmār baña

6. **hīç:**
Gazel 30
Mısra: **14**
"Asla" anlamında zarf.
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

7. **hīç:**
Gazel 31
Mısra: **14**
"Asla" anlamında zarf.
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

8. **hīç:**
Gazel 36
Mısra: **13**
Asla, sadece.
Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-
rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ
her yirde ol miskīn
ṣalup

9. **hīç:**
Gazel 100
Mısra: **9**
"Asla" anlamına gelen zarf.
İy Muʿīdī naẕīre dinmedi
hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ
ġazel didiler

10. **hīç:**
Gazel 124
Mısra: **2**
"Asla" anlamına gelen zarf.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-
ḫvāreliḳ gönlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye
āvāreliḳ gönlüm diler

11. **hīç:**
Gazel 129
Mısra: **4**
(Bir şeyin) Olmama durumu.
Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer

12. **hīç:**
Gazel 163
Mısra: **14**
"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade. || Kenār.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket ḫünkārsuz

13. **hīç:**
Gazel 174
Mısra: **4**
"Asla" anlamına gelen zarf.
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde
itmege
Gül gibi hīç düşmez
elüñden kitāb-ı nāz

14. **hīç:**
Gazel 178
Mısra: **5**
"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.
Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda
hiẕmete lāyıḳ degül
miyüz

15. **hīç:**
Gazel 190
Mısra: **4**

"Asla" anlamına gelen zarf.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

16. **hīç:**
Gazel 222
Mısra: **1**
"Yok denecek kadar az" anlamında belgisiz sıfat.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

17. **hīç:**
Gazel 236
Mısra: **14**
"Asla" anlamına gelen zarf.
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

18. **hīç:**
Gazel 257
Mısra: **3**
"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade.
İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṭḥ-i bābuñ

19. **hīç:**
Gazel 264
Mısra: **14**
"Asla "anlamında zarf.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

20. **hīç:**
Gazel 292
Mısra: **11**
"Asla "anlamında zarf.
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

21. **hīç:**
Gazel 306
Mısra: **3**
"Asla "anlamında zarf.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

22. **hīç:**
Gazel 343
Mısra: **2**
"asla" anlamındaki zarf.
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

23. **hīç:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Yokluk, adem, hiçlik; yok olan, yok denecek kadar az olan.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

24. **hīç:**
Gazel 428
Mısra: **12**
Katiyen, asla.
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

25. **hīç:**
Gazel 446
Mısra: **12**
Katiyen, asla.
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri

hīç bir gün:

1. **hīç bir gün:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Asla, hiç bir zaman.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

hīç biri:

1. **hīç biri:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç birisi, bir tanesi bile, hiç bir tanesi.
Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ

hicāb:

1. **ḥicābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 292
Mısra: **8**
(Ar.) Utanma, sıkılma, mahcûbiyet.
Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

hicāb olmaz:

1. **ḥicāb olmaz:**-*maz*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Örtmek, gizlemek, perde olmak.
Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

hīçe git-:

1. **hīçe git-:**-*di*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Boşa gitmek.
Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

hicrān:

1. **hicrāndan:**-*dan*
Gazel 2

Mısra: **12**
Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.
Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **hicrāndan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **12**
Sevgiliden ayrı olmak.
Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

3. **hicrān:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Ayrılık (ayrılık acısı bağlamında).
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

4. **hicrān:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Ayrılık, ayrılık acısı II Sevgiliden ayrı olmak.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

5. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 34
Mısra: **16**
Ayrılık, sevgilinden ayrı kalma.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

6. **ḥicrāna:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **11**
Ayrılık.
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

7. **hicrānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 185
Mısra: **11**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.
Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

8. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **1**
Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.
Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

9. **hicrān:**
Gazel 286
Mısra: **12**
Ar. ayrılık.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

10. **hicrān:**
Gazel 304
Mısra: **13**
Ar. ayrılık.
İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

11. **hicrāne:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **13**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

12. **hicrān:**
Gazel 326
Mısra: **11**
Ar. ayrılık.
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

13. **hicrān:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

14. **hicrān:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

15. **hicrān:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

16. **hicrān:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

<u>ḥiddet:</u>

1. **ḥiddet:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Gazab, öfke.
Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

2. **ḥiddet:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Gazab, öfke.
Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

ḥıdmet:

1. **ḫıdmet:**
Gazel 321
Mısra: **12**
Hizmet.
Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün

2. **ḫıdmete:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **13**
Hizmet.
Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

ḥıfẓ:

1. **ḫıfẓ:**
Gazel 281
Mısra: **6**
(Ar.) Koruma, saklama, muhâfaza etme.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

ḥikāye:

1. **hikāyedür:**-*dür*
Gazel 410
Mısra: **12**
Hakikî veya uydurma sergüzeşt, kıssa, masal.
ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

hikāyet:

1. **ḫikāyeti:**-*i*
Gazel 170
Mısra: **5**
(Ar.) hikayeter, masallar.
Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

2. **ḫikāyeti:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **2**
Hikaye.
İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

ḥikmet:

1. **ḫikmetde:**-*de*
Gazel 45
Mısra: **4**
Bilgelik, hikmet, hakikat.
Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḫs

2. **ḫikmetde:**-*de*
Gazel 46
Mısra: **4**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫs

3. **ḫiḳmetdür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **10**
Ar. Bilgelik. II Sebep.
Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

4. **ḫikmet:**
Gazel 214
Mısra: **6**
(□□□□) i. (Ar. ḥikmet) 1. Hakîmlik, bilgelik.
2. Cenâbıhakk'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı:.
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

5. **ḫikmet:**
Gazel 297
Mısra: **2**
(Ar.) Hakîmlik, bilgelik.
Ḳānūn-ı ʿışḳ u şanʿati cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam

6. **ḫikmetin:**-*in*
Gazel 362
Mısra: **7**
(Ar.) Hakîmlik, bilgelik. II. Sebep.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber gönül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

7. **ḫikmeti:**-*i*
Gazel 376
Mısra: **3**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

hikmet-:

1. **ḫikmetden:**-*den*
Gazel 264
Mısra: **8**
Bilgelik, hakikat.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler gönül

hilāl:

1. **hilāl:**
Gazel 35
Mısra: **1**
1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn şalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn şalup

2. **hilāl:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Yeni ay, hilal.
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

3. **hilālüñ:**-*üñ*
Gazel 331
Mısra: **8**
Hilal II Sevgilinin kaşları.
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

4. **hilāl:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay. II Sevgilinin kaşı.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

5. **hilālī:**-*i*
Gazel 392
Mısra: **5**
(Kaşun) hilale benzer hali.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

6. **hilāle:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **2**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

hilāl eyle-:

1. **hilāl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal gibi etmek, eğmek bükmek ‖ Çok üzerek iki büklüm hale getirmek.
Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

hilāl-ebrū:

1. **hilāl-ebrū:**
Gazel 366
Mısra: **1**
Hilal kaş II Sevgilinin hilal gibi kavisli kaşları.
Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

hilāl-ebrūsını:

1. **hilāl-ebrūsını:**-*sı, -nı*
Gazel 396
Mısra: **3**
Kaşı ay gibi olan. hilâl kaşlı. yeni ay gibi kaşı olan.
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

hilāli kaş:

1. **hilāli ḳaş:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal şeklinde kaş.
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tālīʿüm olmaz saʿīd

himmet:

1. **himmetüñ:**-*üñ*
Gazel 130
Mısra: **18**
Lütuf, kerem, ihsan.
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭoprāġı cevher gösterür

2. **himmetüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Gazel 280
Mısra: **10**
Lütuf, iyilik, iyi davranma.
Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

3. **himmetimüz:**-*i, -müz*
Gazel 336
Mısra: **6**
Ar. lütuf, kerem, yardım.
Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün

4. **himmet:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Lütuf, kerem, yardım.
Baḳma alçaḳlugıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

5. **himmet:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Lütuf, kerem, yardım.
İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

himmet id:

1. **himmet id:**-*üp*
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik yapmak.
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

himmet kılup:

1. **himmet ḳılup:**-*up*
Taştir 1
Mısra: **19**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Lutfetmek.
Mezārum ṭoprāġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

himmet-i sulṭān:

1. **himmet-i sulṭān:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahın bağışı.
Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān küstāḫ

himmet-i sulṭāne:

1. **himmet-i sulṭāne:**
Gazel 54
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahın bağışı.
Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-
i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḫ

hindū:

1. **hindūya:***-y, -a*
Gazel 216
Mısra: **10**
Hintli II
Sevgilinin beni.
Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir
gören
Ṣanʿat olmış ol iki
hindūya ḳalḳan
oynamaḳ

2. **hindūya:***-y, -a*
Gazel 231
Mısra: **4**
Hintli II
Sevgilinin beni.
ʿIşḳ meydānı içinde başumı
ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur
hindūya beñzer
kākülüñ

3. **hindūlar:***-lar*
Gazel 393
Mısra: **4**
Hintli II
Sevgilinin beni.
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe
ḳāhir dimeyem
Baḥs ider oda düşüp
yanmada hindūlar ile

hindū-beçe-:

1. **hindū-beçedür:***-dür*
Gazel 134
Mısra: **2**
Hintli çocuk. II
Sevgilinin beni.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i
nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i
sūzān ile oynar

hindū-yı:

1. **hindū-yı:**
Gazel 134
Mısra: **5**
Hintli.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken
hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr
ü mercān ile oynar

ḥınnā:

1. **ḫınnādan:***-dan*
Gazel 396
Mısra: **8**
Kına.
Māh-ı nev gibi cemālüñ
ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn
oldı ḫınnādan yine

ḥınnā yaḳın:

1. **ḫınnā yaḳın:***--mış*
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eline kına
yakmak.
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ
mānendi ḳan olmış
gelür

ḥırāmān:

1. **ḫırāmān:**
Gazel 216
Mısra: **2**
(Fa.) Salınan,
salınarak yürüyen.
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların şalup
ḫırāmān oynamaḳ

2. **ḫırāmān:**
Gazel 290
Mısra: **12**
(Fa.) Salınan,
salınarak yürüyen.
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende
ḫırāmān olsa cānānum

hıred:

1. **ḫıred:**
Gazel 48
Mısra: **7**
Akıl, zekâ.
ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez
pīr-i suḫendān ile baḥs

2. **ḫıred:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Akıl.
Vehm ider dilde perīveşler
ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz
olmaz bilür vīrāneler

3. **ḫıred:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Akıl.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile
ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i
ġam-ı ʿışḳ aralar

4. **ḫıred:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Akıl, fikir, zihin.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket ḫünkārsuz

5. **ḫıred:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Akıl.
İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir
kişi maḥrem degül

6. **ḫıred:**
Gazel 403
Mısra: **3**
Far Akıl, zekâ.
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün
işitmişdür ḫıred
Baḥs idüp n'eyler

bizümle cevher-i ferd
üstine

7. **ḥıred:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Far Akıl, zekâ.
Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri

ḥıred-i cihān:

1. **ḥıred-i cihān:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın aklı, herkesin anlayışı-kavrayışı.
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḥıred-i cihān kim olur

ḥırka:

1. **ḥırḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 274
Mısra: **11**
Dervişlerin üstlerine giydikleri giyecek.
Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḥırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

ḥırmen:

1. **ḥırmenin:**-*in*
Gazel 353
Mısra: **10**
Harman II Âşığın dert yükü.
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḥırmenin

2. **ḥırmenin:**-*in*
Gazel 431
Mısra: **10**
Harman.
Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

ḥırz:

1. **ḥırz-ı:**--*ı*
Gazel 156
Mısra: **5**
1. Emin yer, içinde mal saklanan yer. 2. İnsan ve hayvanları nazardan ve tehlikelerden koruduğuna inanılan muska, nazar boncuğu, tılsım.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

ḥisāb:

1. **ḥisāb:**
Gazel 30
Mısra: **14**
Bir şeyin hesabını vermek, hesap günü.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

2. **ḥisāb:**
Gazel 31
Mısra: **14**
Hesap günü, hesaba çekilme, sorgu...
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

3. **ḥisābı:**-*ı*
Gazel 137
Mısra: **1**
Ar. Hesap, ölçü.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

4. **ḥisāb:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Ar. Hesap, ölçü.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

5. **ḥisāb:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Ar. Hesap, ölçü.
Her ne deñlü aḳçeler döksem ḥisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pürnemüm

ḥisāb eylersin:

1. **ḥisāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hesaplamak.
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

ḥisāb olmaz:

1. **ḥisāb olmaz:**-*maz*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak, sorgulamak, araştırmak.
Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

ḥisāb yoḳ:

1. **ḥisāb yoḳ:**
Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hesapsız, sayısız.
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

ḥisāb-ı nāz:

1. **ḥisāb-ı nāz:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz hesabı.
Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek

Gerçi ḫaṭuñ raḳam
döküp eyler ḥisāb-ı nāz

2. **ḥisāb-ı nāz:**
Gazel 172
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz hesabı.
Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

3. **ḥisāb-ı nāz:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz hesabı.
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

ḥişār:

1. **ḥişārumdur:**-*umdur*
Gazel 286
Mısra: **6**
Kale.
Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm

2. **ḥişār:**
Gazel 357
Mısra: **14**
Ar. Kale.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

ḫışm:

1. **ḫışm:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Öfke, kızgınlık, gazap.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

2. **ḫışm:**
Gazel 36
Mısra: **11**
Öfke, kızgınlık.
Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

3. **ḫışm:**
Gazel 37
Mısra: **11**
Öfke, kızgınlık, gazap. hışım.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür gönlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

4. **ḫışm:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Gazap, öfke.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

5. **ḫışm:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Hışım, öfke, kızgınlık, gazap.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

6. **ḫışm-ı:**-*ı*
Gazel 174
Mısra: **10**
Öfke, kızgınlık, gazap.
Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

7. **ḫışm:**
Gazel 311
Mısra: **9**
Gazap, öfke.
Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

8. **ḫışm:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Gazap, öfke.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

9. **ḫışm:**
Gazel 354
Mısra: **3**
Gazap, öfke.
Ḳaşın ḫışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

10. **ḫışm:**
Gazel 395
Mısra: **7**
Öfke, kızgınlık, gazap.
Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

hışm it-:

1. **ḫışm it-:**-*se*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Öfkelenmek, kızmak.
Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ

2. **ḫışm it-:**-*düñ*
Gazel 245
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Öfkelenmek, kızmak.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

hışma gel-:

1. **ḫışma gel-:**-*icek*
Gazel 84
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Öfkelenmek, kızmak.
Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür

Çeşmi ḫışma gelicek
laḫẓada biñ ḳan eyler

ḥıṭā:

1. **ḥıṭā:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Moğolların "Hatā" adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Bu kelime özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır. Misk ahularının bu bölgede çok oluşu ve miskin diğer ülkelere buradan nakledişi Hatā'nın değerini artırır.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa
kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa
zülfüñ müşg-i tātārı
nedür

2. **ḥıṭā'ya:**-*'y, -a*
Gazel 72
Mısra: **6**
Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil
ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya
beñzede ḥaṭṭuñ ḥaṭā
budur

3. **ḥıṭā'ya:**-*'y, -a*
Gazel 271
Mısra: **5**
Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Moğolların "Hatā" adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Bu kelime özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır. Misk ahularının bu bölgede çok oluşu ve miskin diğer ülkelere buradan nakledişi Hatā'nın değerini artırır.
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel

4. **ḥıṭā'ya:**-*'y, -a*
Gazel 397
Mısra: **11**
Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.
Kimi Çīn'e varur kimi
Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu
zülf-i ʿanberīnde

hizmet:

1. **hiẕmete:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **6**
Ar. Hizmet.
Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda
hiẕmete lāyıḳ degül
miyüz

ḫıżr:

1. **ḫıżr'a:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **8**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).
Dīde vü dilden degül
ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim
revān geh baḫr ü
gāhī berdedür

2. **ḫıżr:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat. Kur'an-ı Kerim'in Kehf suresinde anlatılan kıssaya göre Hz Musa ile yaptığı yolculuk sırasında bir köyde yıkılmak üzere olan bir duvarı onarmıştır. Bu nedenle tanıkta mimar olarak anılır.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile
ṭaşlarda gezerler

3. **ḫıżr:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i
ḥūrī-liḳā yitiş

4. **ḫıżr-ı:**--*ı*
Gazel 200
Mısra: **8**
Hızır Aleyhisselam.
Ya ṣaldı ḥaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḥaẓẓ

5. **ḫıżr:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı
sebzüñ Ḫıżr olur
Ḫüsn-i ruḫsāruñ eger
genc ise ejder kākülüñ

6. **ḫıżra:**-*a*
Gazel 275
Mısra: **10**
Âb-ı hayat içerek ölümsüz olduğuna inanılan efsânevi/mitolojik karakter.
Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ
medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür
giyüp ol serv-i ḫōş-
bālā yaşıl

7. **ḫıżr:**
Gazel 310

Mısra: **8**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

8. **ḫıżr:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.
Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ
Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ
ölmez der-āġūş eyleyen

<u>ḥod:</u>

1. **ḥod:**
Gazel 2
Mısra: **2**
"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **ḥod:**
Gazel 2
Mısra: **2**
"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **ḥod:**
Gazel 9
Mısra: **14**
"Zira" anlamındadır.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḥūdur baña

4. **ḫod:**
Gazel 9
Mısra: **14**
"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

5. **ḫod:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Şöyle ki.
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

6. **ḫod:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Da, de, iken.
Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

7. **ḫod:**
Gazel 97
Mısra: **10**
"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.
Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

8. **ḫod:**
Gazel 131
Mısra: **10**
"De / da" bağlacı.
Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

9. **ḫod:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Ama, fakat, lakin.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

10. **ḫod:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Ama, fakat, lakin.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḥançer yiter

11. **ḫod:**
Gazel 202
Mısra: **6**
"De/da" bağlacı.
Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

12. **ḫod:**
Gazel 262
Mısra: **10**
" -de/-da" bağlacı.
İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

13. **ḫod:**
Gazel 368
Mısra: **12**
Artık.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

14. **ḫod:**
Taştir 1
Mısra: **23**
"Zira" anlamındadır.
Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

<u>ḫod-nümā-:</u>

1. **ḫod-nümālıḳdur:**--*lıḳ,* --*dur*
Gazel 194
Mısra: **12**
Kendini gösteren.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

<u>hōd-nümālık:</u>

1. **ḫod-nümālıḳdan:**-*dan*
Gazel 424
Mısra: **8**
Gösteriş meraklısı olma II kendini beğenme.
Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

<u>hōr:</u>

1. **ḫōr:**
Gazel 337
Mısra: **9**
Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

<u>hōr baḳma:</u>

1. **ḫōr baḳma:**-*ma*
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

<u>horāsān:</u>

1. **ḫorāsān:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri.
İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsānillerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin

<u>hoş:</u>

1. **ḫoş:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Far. hoş, güzel.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **ḫoş:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Güzelce, güzel bir şekilde.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

3. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 8
Mısra: **13**
Güzel, a'la, iyi.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

4. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 8
Mısra: **13**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

5. **ḫoş:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi.
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

6. **ḫoş:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun edici.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

7. **ḫoş:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz

8. **ḫoş:**
Gazel 234
Mısra: **4**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

9. **ḫoş:**
Gazel 248
Mısra: **10**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

10. **ḫoş:**
Gazel 309
Mısra: **4**
"olur, iyi, tamam" anlamına gelen bir yanıt kelimesi.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

11. **ḫoş:**
Gazel 365
Mısra: **14**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

12. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 373
Mısra: **9**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur

Gözümden gitmesün ol
ḳadd-i dil-cū

13. **ḫoş:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
Zeyn olup deyr-i felek
zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde
āyīn-i Mesīḥā'dan yine

14. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 399
Mısra: **6**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda

15. **ḫoş:**
Gazel 402
Mısra: **2**
Hoş, güzel.
Naḳş itdi kebkebüñ yine
ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu
dīnārum üstine

16. **ḫoş:**
Gazel 439
Mısra: **9**
Hoş, güzel.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl
içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen
olmaz bu sırruñ maḥremi

17. **ḫoş:**
Gazel 445
Mısra: **10**
Hoş, güzel.
İy Muʿīdī her demi yüz
ġuṣṣa ṣāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler
olur vaṣl-ı cānān günleri

18. **ḫoş:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi.
Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

<u>hoş çek-:</u>

1. **ḫoş çek-:**-*er, -di*
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş gelmek.
Ġam kūhını ḫoş çekerdi Ferhād
Oldur yine ṣanʿatinde üstād

<u>hoş geçür-:</u>

1. **ḫoş geçür-:**-*di*
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı hoş geçirmek.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

<u>hoş geldi:</u>

1. **ḫoş geldi:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi bir etki yaratmak.
Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez

<u>hoş gelür:</u>

1. **ḫoş gelür:**
Gazel 176
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iyi bir etki yaratmak, iyi gelmek, hoşuna gitmek.
Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

<u>hoş gör:</u>

1. **ḫoş gör:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iyiye yormak, hoşgörü ile karşılamak.
Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

2. **ḫoş gör:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte değerlendirmek anlamında kullanılmıştır. İyi değerlendir.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

<u>hoş ḥāli:</u>

1. **ḫoş ḥāli:**-*i*
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş halet, güzel.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

<u>hoş itdi:</u>

1. **ḫoş itdi:**
Gazel 154
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kılmak, güzelleştirmek.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

<u>hoş lisān-:</u>

1. **ḫoş lisān-:**-*dur*
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş söz.
Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine

senden baña düşnām olıcaḳ

hoş ol-:

1. **ḫoş ol-:**-*ur*
Gazel 217
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun edici olmak.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

hoş yaraşur:

1. **ḫoş yaraşur:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş yakışmak, uygun düşmek.
Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

hoş-bālā:

1. **ḫoş-bālā:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Güzel boylu servi. II Sevgili.
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

hoş-hvān:

1. **ḫoş-ḫvān:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Güzel okuyan II Okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

hoş-hvān-ı ʿīd:

1. **ḫoş-ḫvān-ı ʿīd:**
Gazel 61
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramın güzel sesli okuyucusu.
Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

hoşnūd:

1. **ḫoşnūd:**
Gazel 438
Mısra: **14**
Menun olmak.
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

hoten:

1. **ḫoten:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Çin'e bağlı Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin güney batısında İpek Yolu'nun Taklamakan güney güzergâhı üzerinde yer alan tarihi bir vaha şehridir.
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña

ḫū:

1. **ḫūdur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **14**
Huy, alışkanlık, tabiat.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

2. **ḫūdur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **14**
(Fa.) Huy, karakter.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

3. **ḫū:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Huy, alışkanlık, tabiat.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

hū olur:

1. **ḫū olur:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Huy olmak, alışkanlık haline gelmek.
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

ḫūb:

1. **ḫūbuñ:**-*uñ*
Gazel 17
Mısra: **9**
Güzel, sevgili.
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

2. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 23
Mısra: **1**
Güzeller/dilberler.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

3. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 187
Mısra: **3**
Güzel.
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

4. **ḫūb:**
Gazel 188
Mısra: **2**
(Fars.) Güzel, hoş.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

5. **ḫūbdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **2**
Far. Güzel, iyi.
Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

6. **ḫūb:**
Gazel 216
Mısra: **12**
(Fars.) Güzel, hoş.
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

7. **ḫūba:**-*a*
Gazel 226
Mısra: **10**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

8. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 266
Mısra: **15**
Güzel(ler).
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

9. **ḫūb:**
Gazel 346
Mısra: **9**
(Fars.) Güzel, hoş.
Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

10. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 389
Mısra: **1**
Güzel.
Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile

<u>ḫūb-ı meh-rūdan:</u>

1. **ḫūb-ı meh-rūdan:**-*dan*
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüzlü güzel.
Gitse āhum ṭañ degül sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

<u>ḫūb-idrāk:</u>

1. **ḫūb-idrāk:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Güzel anlayış, iyi anlayış.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

<u>ḫūblar-:</u>

1. **ḫūblarsuz:**-*suz*
Gazel 128
Mısra: **6**
Güzeller.
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

<u>hüccet:</u>

1. **ḥüccet:**
Gazel 422
Mısra: **12**
Delil, belge.
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī

<u>hudā:</u>

1. **ḫudā'sı:**-*s, -ı*
Gazel 152
Mısra: **6**
Allah (c.c.), Cenâbıhak.
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

2. **ḫudā:**
Gazel 224
Mısra: **12**
Allah (c.c), Cenâb-ı Hak.
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

3. **ḫudā:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Allah.
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

<u>hükm:</u>

1. **ḫükmi:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **3**
Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.
Ḫükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

2. **ḫükmi:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **3**
Emir, buyruk; güç, kudret II görev, yetki.
Ḫükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

3. **ḫükmüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 234
Mısra: **9**
Ar. Karar, yargı; hakimiyet.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḫükmüñe
Sen güzeller şāhısın

mühr-i Süleymān'dur lebüñ

4. **ḥükmi:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **10**
A. hüküm, ferman.
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

5. **ḥükm:**
Gazel 383
Mısra: **3**
Hüküm, karar.
Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

6. **ḥükmüñe:**-*üne*
Gazel 414
Mısra: **9**
Hüküm, karar.
Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa

7. **ḥükmüñde:**-*üñ, -de*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Yönetme, hüküm, karar.
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

hükm id-:

1. **ḥükm id-:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hükmetmek, hakim olmak.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

hükm it-:

1. **ḥükm it-:**-*me*
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.
Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

hulk:

1. **ḫulḳ:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Güzel huy, iyi ahlak.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

hulūş:

1. **ḫulūş:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

hümā:

1. **hümā:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Devlet kuşu, hükümdarlık alameti; saadet, mutluluk veren.
Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

2. **hümādur:**-*dur*
Gazel 44
Mısra: **14**
Hüma || Can kuşu, talih kuşu.
Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

3. **hümā:**
Gazel 47
Mısra: **5**
Hüma || Can kuşu, talih kuşu.
Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs

4. **hümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 225
Mısra: **5**
Devlet kuşu, talih kuşu olarak bilinen ve Kafdağı'nda yaşadığına inanılan bir kuş. Eskiden Hüma kuşunun üzerine konduğu veya gölgesinin başına düştüğü kişi padişah olurmuş.
Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

5. **hümāsın:**-*sı, -n*
Gazel 248
Mısra: **3**
Devlet kuşu, talih kuşu. Cennet kuşu, Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi kuş. Eskiden meydanda hüma uçurulurmuş ve gölgesi kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Kemikle beslenir ve hiçbir kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda refah, kudret, ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır.Hüma divan şiirindeki sevgiliyi andırır. Sevgili de hangi aşığına iltifat ederse o devlete ermiş olur.
Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

6. **hümāsı:**-*s, -ı*
Gazel 402
Mısra: **16**
Talih kuşu.
Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur

Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine

7. **hümā:**
Gazel 447
Mısra: **7**
] Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurluluğu, kanatları, çok yükseklerde uçması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.
Egerçi yüksek uçardı hümā
gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl
ile şikār itdi

ḫumār:

1. **ḫumārum:**-*um*
Gazel 41
Mısra: **11**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
Çekme zaḥmet kim
ḫumārum defʿ olınmaz
iy ṭabīb
Özge meyden olmışam
ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

2. **ḫumārından:**-*ın, -dan*
Gazel 153
Mısra: **13**
Baş ağrısı, mahmurluk.
Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḫaste olmışdur
yatur
Çeşm-i ser-mestüñ
cefā bezminde sāḳīdür
henüz

3. **ḫumārumı:**-*um, -ı*
Gazel 296
Mısra: **10**
(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.
Laʿlüñ piyālesin göreli
ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı
rindāne yazmışam

hümā-yı ʿışḳuñ:

1. **hümā-yı ʿışḳuñ:**-*yı, -uñ*
Gazel 10
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kuşu, (sevgilinin) aşkının hüması.
Hevā dūzaġına göz yaşı
dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ
olupdur begüm şikār
baña

2. **hümā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 10
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın hüması, devlet kuşu.
Hevā dūzaġına göz yaşı
dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ
olupdur begüm şikār
baña

hümāyūn:

1. **hümāyūn:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Kutlu, mübarek, mukaddes.
Bu hümāyūn ṭurre midür ya
hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur
gedā

hümāyūn-ı hümā-:

1. **hümāyūn-ı hümā-:**--*yı*
Gazel 176
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hümanın kutlu gölgesi.
Her kişi sāyesinde beglik
ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı
kim sevmez

hum-hāne:

1. **ḫum-ḫānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 443
Mısra: **6**
Meyhane.
Veh ki dürd-i derd ile bir
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ
ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

ḫumret:

1. **ḫumretimüz:**-*müz*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kızıllık, kırmızılık.
Kūy-ı muġānda ḫumretimüz
n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis
ḫalāʾiḳ degül miyüz

hūn:

1. **ḫūn:**
Gazel 156
Mısra: **14**
(Fars.) Kan.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile
ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm
şeydā göñül nem-yāb
göz

2. **ḫūnī:**-*ī*
Gazel 298
Mısra: **10**
Far. Kan, dem.
Yāre cān virmek
Muʿīdī bana güç
gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

3. **ḫūnī:**-*ī*
Gazel 317
Mısra: **4**
Far. Kan, dem.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek
dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi
ḫūnī gözlerüñ ṭutmış
kemīn

4. **ḫūnī:**-*ī*
Gazel 353
Mısra: **7**
Far. Kan, dem.
Cānum alup yüregüm
oynatmasun
ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı
dilden çekmesün ġam
demrenin

5. **ḫūn:**
Gazel 364
Mısra: **1**
(Fars.) Kan.
Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum
niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür
cām-ı sürür encāmı ṣun

6. **ḫūn:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Far. Kan, dem.

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye

7. **ḫūn:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Far. Kan, dem.
Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma

ḫūn eyle:

1. **ḫūn eyle:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, kanatmak.
Şol kemān-ebrū ṣanem kim
kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i
cevriyle ḫūn eyler
meded

ḫūn itdi:

1. **ḫūn itdi:**-*di*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içinde bırakmak.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn
itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur
sāḳī getür gülgūn
ḳadeḥ

ḫun-āb:

1. **ḫūn-āb:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kanlı göz yaşı.
Her cām-ı mey ki bezm-i
firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla
gözümden revān olur

2. **ḫūn-āb:**
Gazel 145
Mısra: **13**
Kanlı göz yaşı.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem
ḳandan ṭamar

3. **ḫūn-āb:**
Gazel 156
Mısra: **2**
Kanlı su. II Gözyaşı yerine âşığın gözünden kanlı su akar.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā
göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu
sevdā göñül ḫūn-āb
göz

4. **ḫūn-āb:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Kanlı gözyaşı.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine
ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür
görmedi çün ḫvāb göz

ḫūn-āb-ı eşk-:

1. **ḫūn-āb-ı eşk-:**-*üm*
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün kanlı yaşı.
Şanma kim ḫūn-āb-ı eşküm
nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer
düşmüş ney-istānumdadur

hüner:

1. **hünerden:**-*den*
Gazel 319
Mısra: **14**
Bilgi, ilim; ustalık, maharet.
Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi
hünerden

2. **hünerleri:**-*ler, -i*
Gazel 446
Mısra: **14**
Bilgi, ilim; ustalık, maharet.
Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni hünerleri

hüner ehli:

1. **hüner ehli:**
Gazel 54
Mısra: **18**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hünerli, maharetli kimseler.
Ḫaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḥ

hūn-ḥvār:

1. **ḫūn-ḫvār:**
Gazel 234
Mısra: **8**
Kan içen, kan dökücü, zalim.
Diş bilersin cānına her
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār
olduġıçün ḳıpḳızıl
ḳandur lebüñ

ḫūnī:

1. **ḫūnī:**
Gazel 384
Mısra: **2**
Kan dökücü.
Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek
ide şefḳat ġam yime

hūn-ı ciger:

1. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni
şāġer-i zer leb-ber-leb

2. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.
Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol
gözleri kāfir şehīd

3. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.
ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey
baña ḫūn-ı ciger yiter

4. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı II büyük üzüntü, acı; kanlı gözyaşı.
Dem-be-dem ḫūn-ı ciger
kim çeşm-i giryāndan
ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur
cām-ı hicrāndan ṭamar

ḫūn-ı dil:

1. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kanı.
Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar
ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu
mā-cerā yiter

ḫūnī göz-:

1. **ḫūnī göz-:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı göz.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān oynadur

2. **ḫūnī göz-:**--*üñ*
Gazel 149
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı göz.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i
cefā çeker
Cellādveş beni ipe
zülf-i dü-tā çeker

3. **ḫūnī göz-:**--*üñ*
Gazel 165
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı göz. II Sevgilinin kan dökücü, zalim gözü.
Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez

ḫūn-ı sirişk-:

1. **ḫūn-ı sirişk-:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı.
Māl ü menāl cemʿine saʿy
itmesem n'ola
Göz maḫzeninde ḫūn-ı
sirişküm güher yiter

ḫūn-ı sirişk:

1. **ḫūn-ı sirişk:**
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it
Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i
terden yaḳar çerāġ

ḫūnī-göz:

1. **ḫūnī-gözüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **6**
Kanlı göz.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm
ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña

ḫūnīn-ciger-:

1. **ḫūnīn-cigerler:**--*ler*
Gazel 209
Mısra: **2**
Ciğeri kanlı ‖ yüreği yaralı.
Oldı zülfüñden perīşān
müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür
ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

hünkār-:

1. **ḫünkārsuz:**--*suz*
Gazel 163
Mısra: **14**
Hükümdar, sultan.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket ḫünkārsuz

hūn-rīz:

1. **ḫūn-rīz:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Far. Kan dökücü.
Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli
kendü boynuña ḳanuñ
senüñ

2. **ḫūn-rīzi:**-*i*
Gazel 354
Mısra: **7**
Kan dökücü ‖ Sevgili.
Görince ol gözi ḫūn-rīzi
bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire
ḳarasın

hūn-rīz göz-:

1. **ḫūn-rīz göz-:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökücü gözleri.
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ
gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne
şīrīnkār ü şūr-engīz
olur

hūr:

1. **ḫūr-ı:**--*ı*
Gazel 78
Mısra: **9**
Huri ve peri.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-
ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde
vālih nāṭıḳa ḥayrān
olur

2. **ḫūr:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Ar. huri; Cennet kızı, cennet mahlûku.

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile
ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ

3. **ḥūr:**
Gazel 323
Mısra: **3**
Ahu gözlüler,
cennet kızları.
Çünki ḥūr u melekde yoḳ
bu cemāl
Saña kimdür diyen ki
insānsın

4. **ḥūr:**
Gazel 347
Mısra: **4**
Ar. Cennet kızı,
cennet mahlûku.
Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez
göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun

5. **ḥūr:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Ar. Cennet kızı,
cennet mahlûku.
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr
açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene
seyr itdi cennet
gülşenin

<u>ḥūr u cennet:</u>

1. **ḥūr u cennet:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet ve huriler.
Ḥūr u cennet ʿālemin
dünyāda görmek
isteyen
Sen perī-peykerle
varup eylesün seyrān-ı
ʿīd

<u>ḥūr u ġılmānı:</u>

1. **ḥūr u ġılmānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetteki kız ve
cennetteki erkek.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña

2. **ḥūr u ġılmānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetteki kız ve
cennetteki erkek.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña

<u>ḥūr u rıḍvāna:</u>

1. **ḥūr u rıḍvāna:**-*a*
Taştir 1
Mısra: **20**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetteki
güzeller.
Mezārum ṭopraġın himmet
ḳılup müşg-i Ḫoten
eyleñ
Kim anda ḥūr u
rıḍvāna be-ġāyet
armaġandur bu

<u>ḥurde:</u>

1. **ḥurdeler:**-*ler*
Gazel 188
Mısra: **2**
Ufak, parça,
kırıntı.
Dürr-i sīr-āb üzre kim
laʿlüñ güher zeyn
eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-
ġāyet ḫūb ü ter zeyn
eylemiş

<u>hurde-bīn:</u>

1. **ḥurde-bīndür:**-*dür*
Gazel 264
Mısra: **8**
İncelik ve
nezaketten anlayan
kimseler.
ʿArż idüp derdin diler göñ
lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden şuʿāl eyler
göñül

2. **ḥurde-bīnler:**-+*ler*
Gazel 367
Mısra: **10**
İnce, ufak şeyleri
gören.
Āşkāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire
pes ḳīl ü ḳāl itmek
neden

<u>hurdedān:</u>

1. **ḥurdedān:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Nükteleri ve
incelikleri anlayan.
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ
rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān olur

2. **ḥurdedānum:**
Gazel 277
Mısra: **14**
Nükteleri ve
incelikleri anlayan.
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun
Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü
ḫurdedānum gitme gel

3. **ḥurdedān:**
Gazel 295
Mısra: **10**
Nükteleri ve
incelikleri anlayan.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün
gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās
ü ḫurdedān olmaz
begüm

4. **ḥurdedān:**
Gazel 422
Mısra: **13**
Nükteleri ve
incelikleri anlayan.
Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān
ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne
dirseñ ger ġazeller
meşnevī

<u>ḥūr-ı ʿayn:</u>

1. **ḥūr-ı ʿayn:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet Hurileri.

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen güzel

ḥūr-ı gül-ruḥ:

1. **ḥūr-ı gül-ruḥ:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yanaklı sevgili.
Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy ḥūr-ı gül-ruḥ fi'l-meṣel
Sidre üstinde açılmış tāze cennet bāġıdur

ḥūr-ı perī- hū:

1. **ḥūr-ı perī- ḥū:**
Müstezad 1
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Peri yaradılışlı güzel.
Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy ḥūr-ı perī- ḥū
Ser-çeşme-i cāndur

ḥūrī-liḳā:

1. **ḥūrī-liḳā:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Hûri yüzlü, çok güzel yüzlü.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

ḥurmā:

1. **ḥurmā:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Far. hurma.
Ḫırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḥurmā göñül ʿünnāb göz

ḥürmet:

1. **ḥürmet:**
Gazel 100
Mısra: **8**
Hürmet, saygı.
Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

2. **ḥürmet:**
Gazel 387
Mısra: **4**
Saygı.
Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

ḥurrem:

1. **ḥurrem:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Mutlu, sevinçli.
Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḥuñla gül gibi ḥurrem degül miyüz

2. **ḥurrem:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
Ḫāṭırı ḥurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

3. **ḥurrem:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḥurrem degül

4. **ḥurrem:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḥsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḥurrem degül

5. **ḥurrem:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Gönül açıcı, şen.
Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

hurrem ol-:

1. **ḥurrem ol-:**
Murabba 2
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.
Lāleler cāmında seyr idüp şarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi gelmişdür demi

ḥursend:

1. **ḥursend:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Kendi payına düşene rıza gösteren; kanaat eden; kani; gözü tok; memnun; hoşnut.
İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḥursend gül

ḥurşīd:

1. **ḥurşīde:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **3**
Güneş.
Yañılup ḥurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

2. **ḥurşīde:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **3**
Güneş. II Sevgili.
Yañılup ḥurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

3. **ḥurşīdi:**-*i*
Gazel 397
Mısra: **3**
Güneş.
Melāḥat burcınuñ ḥurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde

hurşīd-ḥadd:

1. **ḫurşīd-ḫadd:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Yanakları güneşe[e benzeyen güzel]!.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

hurşīd-i ʿālem-tāb:

1. **ḫurşīd-i ʿālem-tāb:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kainatı aydınlatan güneş.
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

hurşīd-i ḥāver-:

1. **ḫurşīd-i ḫāver-:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Doğunun güneşi.
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer

hurşīd-i raḥşān:

1. **ḫurşīd-i raḫşān:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak güneş. II Sevgilinin yüzü.
Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs

hurûş:

1. **ḫurūş:**
Gazel 161
Mısra: **3**
Çağlayan, coşan.
Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü gönlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

hūş:

1. **hūş:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Akıl, fikir; şuur.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

2. **hūş:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Akıl, bellek, bilinç.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

hüseyn:

1. **ḫüseyn:**
Gazel 312
Mısra: **7**
Güzellik, iyilik, iyi ve hayırlı iş.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

hüsn:

1. **ḫüsn:**
Gazel 3
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.
Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **ḫüsn:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Güzellik, çekicilik; iyilik, kabul görmüşlük, beğenilmişlik.
Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

3. **ḥüsn:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Güzellik; sevgili.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

4. **ḥüsn:**
Gazel 7
Mısra: **10**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

5. **ḥüsnin:***-i, -n*
Gazel 38
Mısra: **9**
Güzellik ||
Sevgilinin güzelliği.
Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

6. **ḥüsn:**
Gazel 44
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

7. **ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 46
Mısra: **3**
Güzellik ||
Sevgilinin güzelliği.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫs

8. **ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 48
Mısra: **5**
Güzellik; sevgilinin güzel yüzü.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını

Eylerem bülbüllere
ḳarşu gülistān ile baḥs

9. **ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 61
Mısra: **2**
Güzellik, çekicilik.
İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

10. **ḥüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 78
Mısra: **10**
Ar. Güzellik.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

11. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **7**
Güzellik || Sevgilinin güzelliği.
Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

12. **ḥüsn:**
Gazel 81
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

13. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 118
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer

14. **ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 129
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.
Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

15. **ḥüsn:**
Gazel 147
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

16. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 166
Mısra: **8**
(Sevgilinin) güzelliği.
Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

17. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 175
Mısra: **13**
Ar. Güzellik.
Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

18. **ḥüsn:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Ar. Güzellik.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

19. **ḥüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 196
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

20. **ḥüsn:**
Gazel 243
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.
Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

21. **ḥüsn:**
Gazel 267
Mısra: **11**
(Ar.) Güzellik.
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

22. **ḥüsnüñ:**-*ün*
Gazel 273
Mısra: **13**
(Ar.) Güzellik.
Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fīʿl-ḫāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

23. **ḥüsnüñdür:**-*üñdür*
Gazel 284
Mısra: **9**
Güzellik.
Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

24. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 291
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.
Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

25. **ḥüsn:**
Gazel 292
Mısra: **1**
(Ar.) Güzellik.
Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

26. **ḥüsnüñ:**-*ün*
Gazel 292
Mısra: **10**
(Ar.) Güzellik.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

27. **ḥüsnüñ:**-*ün*
Gazel 330
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭıraş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

28. **ḥüsn:**
Gazel 344
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

29. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 344
Mısra: **10**
Ar. Güzellik.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

30. **ḥüsnüñ:**-*ün*
Gazel 348
Mısra: **4**
(Ar.) Güzellik.
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

31. **ḥüsn:**
Gazel 349
Mısra: **14**
(Ar.) Güzellik.
İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

32. **ḥüsn:**
Gazel 351
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

33. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 377
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

34. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 382
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

35. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 387
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.
Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

36. **ḥüsn:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

37. **ḥüsn:**
Gazel 414
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

38. **ḥüsnüñ:**
Gazel 417
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ bahāristānına

39. **ḥüsnüñ:**
Gazel 422
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi

40. **ḥüsn:**
Gazel 427
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.
Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

41. **ḥüsn:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Ar. Güzellik.
İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

42. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 430
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı

43. **ḥüsn:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Ar. Güzellik.
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

44. **ḥüsn:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

45. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 438
Mısra: **10**
Güzellik.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

46. **ḥüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 439
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
İy perī ḳarşuñda ḫayrān olduġım ʿayb itme kim

Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

47. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Güzellik.
(sevgilinin güzelliği kastedilmiştir.).
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

ḥüsn atı-:

1. **ḥüsn atı-:**-*na*
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik atı.
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

ḥüsn bahri-:

1. **ḥüsn baḥri-:**-*n, --de*
Gazel 208
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik denizi.
Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

ḥüsn deryā-:

1. **ḥüsn deryā-:**-*sı, --n, --da*
Gazel 228
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik denizi.
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

ḥüsn dīvān:

1. **ḥüsn dīvān:**-*ında*
Gazel 59
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meclisi.
Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

ḥüsn il-:

1. **ḥüsn il-:**-*i, -ne*
Gazel 110
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik şehri.
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

ḥüsn meydānında:

1. **ḥüsn meydānında:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meydanı II sevgilinin bulunduğu yer.
Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

ḥüsn şāh-:

1. **ḥüsn şāh-:**-*ın*
Gazel 151
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik padişahı.
Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

ḥüsn-ārā:

1. **ḥüsn-ārāyı:**-*(y), -ı*
Tahmis 3
Mısra: **18**
Güzelliği süsleyen (kaş).
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

ḥüsni baḥārı:

1. **ḥüsni baḥārı:**
Tahmis 1
Mısra: **24**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik baharı.
Yā gibi çek baġruña oḳ gibi senden ḳaçmadın
Gönlüni nerm idegör ḥüsni baḥārı geçmedin

ḥüsn-i beyān-:

1. **ḥüsn-i beyān-:**-*dan*
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel anlatış || Güzel söz söyleyenler.
Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ

ḥüsn-i bī-hemtāl:

1. **ḥüsn-i bī-hemtāl:**-*ıġ, -uñ*
Gazel 255
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz güzellik.
İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

ḥüsn-i bī-hem-tālı:

1. **ḥüsn-i bī-hem-tālı:**-*ġ, -uñ*
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz güzellik.
Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

ḥüsn-i cihān-ārā-:

1. **ḥüsn-i cihān-ārā-:**-*yı*
Gazel 95
Mısra: **5**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayı süsleyen güzellik.
Hey niçe gencînedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

hüsn-i cihān-gīr-:

1. **ḥüsn-i cihān-gīr-:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayı zapt eden güzellik.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

hüsn-i cihān-tābuñ:

1. **ḥüsn-i cihān-tābuñ:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı aydınlatan güzellik.
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

ḥüsn-i iʿtibār:

1. **ḥüsn-i iʿtibār:**-*uñ, -dur*
Gazel 239
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Önem ve kıymet verme, dikkate alma.
Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

hüsni leylī-:

1. **ḥüsni leylī-:**--*den*
Gazel 199
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Leyla'nın güzelliği. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.).
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẕẕ

hüsn-i reftār:

1. **ḥüsn-i reftār:**-*uñ*
Tahmis 1
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel gidiş.
Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ

hüsn-i ruhsār-:

1. **ḥüsn-i ruḫsār-:**-*uñ*
Gazel 231
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın güzelliği.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

hüsn-i rūz-efzūn:

1. **ḥüsn-i rūz-efzūn:**-*u, -ña*
Gazel 252
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ömür uzatan güzellik.
Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḥacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

hüsn-i sāḳī:

1. **ḥüsn-i sāḳī:**-*dür*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sakinin güzelliği.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

hüsnüñ:

1. **ḥüsnüñi:**-*i*
Gazel 200
Mısra: **13**
(Sevgilinin) güzelliği.
Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẕẕ

hüsnüñ bahāristānı-:

1. **ḥüsnüñ bahāristānı-:**-*nı*
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) bir bahçeye benzetilen güzelliği.
Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

hüsnüñ cerīde-:

1. **ḥüsnüñ cerīde-:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğinin defteri, mecmuâsı.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

hüsnüñ mi:

1. **ḥüsnüñ mi:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mi.
Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

husrev:

1. **ḫusrev:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Hüsrev ü Şirin

öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.

Şöyle şīrīndür
Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

2. **ḫusrevi:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Padişah, hükümdar.

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

huşūşā:

1. **ḫuşūşā:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Özellikle, bilhassa.

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuşūşā kim güzel

hutbe:

1. **ḫuṭbe:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

hüzn ü kaygudan:

1. **ḫüzn ü ḳayġudan:**-*dan*
Gazel 25
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve keder.

Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

huzūr:

1. **ḫuzūr:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Huzur, gönül rahatlığı.

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫuzūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

hvāb:

1. **ḫvāba:**-*a*
Gazel 13
Mısra: **3**
Uyku hâli, uyumak.

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

2. **ḫvāba:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **3**
Uyku hâli, uyumak.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

3. **ḫvāba:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **12**
Uyku.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy
Muʿīdī ḫvāba beñzer

4. **ḫvāb:**
Gazel 159
Mısra: **3**
(Fars.) Uyku.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

5. **ḫvābın:**-*ı, -n*
Gazel 171
Mısra: **14**
Uyku.

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

6. **ḫvābı:**-*ı*
Gazel 324
Mısra: **6**
Rüya.

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

7. **ḫvāb:**
Gazel 346
Mısra: **13**
(Fars.) Uyku.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

hvāb gelmez:

1. **ḫvāb gelmez:**-*mez*
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Uykusu gelmek.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

hvāb göz:

1. **ḫvāb göz:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Uykulu göz.

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

hvāb id-:

1. **ḫvāb id-:**-*em*
Gazel 104
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Uyumak.

Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler

Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

ḫvāb ir:

1. **ḫvāb ir:**-*üp*
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Uykusu gelmek.
Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

ḫvābda:

1. **ḫvābda:**
Gazel 399
Mısra: **14**
Uyku, rüya.
İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda

ḫvāb-ı bārān:

1. **ḫvāb-ı bārān:**-*dan*
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmur uykusu. II Yağmurda havanın yumuşaması ile tatlı bir uyku hali oluşmaktadır. Tanıkta da şair sevgilinin yağmur gibi yağan okları karşısında tatlı bir uykuya varmıştır.
İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ
Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ

ḫvāb-ı nāz:

1. **ḫvāb-ı nāz:**
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusu.
Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz

2. **ḫvāb-ı nāz:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusu.
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

3. **ḫvāb-ı nāz:**
Gazel 172
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusu.
Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

4. **ḫvāb-ı nāz:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusu.
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

5. **ḫvāb-ı nāz:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusu.
Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

ḫvāce:

1. **ḫvāce:**
Gazel 129
Mısra: **11**
"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.
İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

2. **ḫvāce:**
Gazel 202
Mısra: **12**
Efendi; hoca.
Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

3. **ḫvāce:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Efendi II tüccar.
Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

4. **ḫvāce:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Efendi, sahip.
Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

5. **ḫvāce:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Tüccar, tacir.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

ḫvāce-i ʿışḳ-:

1. **ḫvāce-i ʿışḳ-:**-*uñ*
Gazel 134
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk Tüccarı.
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

ḫvān:

1. **ḫvānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 51
Mısra: **11**
(Fa.) Yemek, sofra.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ:

1. **ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 213
Mısra: **7**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk gamının sofrası.

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür
Yiter ölince gedā
göñlüme ol deñlü kefāf

<u>ḫvān-ı ḫüsnüñ:</u>

1. **ḫvān-ı ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik sofrası.

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı
ḫüsnüñ
Ki laʿlüñdür
nemekdān-ı melāḥat

<u>ḫvān-ı vaṣl-:</u>

1. **ḫvān-ı vaṣl-:**-*a*
Gazel 137
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sofrası II (sevgiliye) kavuşma zamanı; sevgilinin bulunduğu içki sofrası.

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç
ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ
görinür

<u>haste:</u>

1. **ḫaste:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Hasta, sayrı, rahatsız. Zavallı, âciz, gönlü kırık, çaresiz.

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm
ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña

<u>h ıfz:</u> *Saklama, korunma.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol
serv-ḳad ʿāṣıḳlara /
Ṣūḥ dilberdür ki **ḫ
ıfẓ** itmiş gülistānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ḫ ıfẓ,]*

<u>ha:</u> *Dikkat çekmek amacıyla kullanılan ünlem.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer ṣebātı yoḳ /
Ṣaḳın bu ḥüsn ü
devlete
aldanma **hā** geçer *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [hā,]*

<u>ḫabāb:</u> *Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
/ Zeyn içün
eşküm **ḫabābından** añ
a cām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [ḫabābından, -ı, -n, -dan]*

Berber-i hindū gibi
eşküm **ḫabābından** gö
züm / Cā-be-cā
dükkānına āyīneler
zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [ḫabābından, -ı, -n, -dan]*

<u>ḫabāb-ı eşk:</u> *Gözyaşı kabarcığı.*

Dīde mülkinde
Muʿīdī ḳondı sultān-ı
hevā / Her **ḫabāb-ı
eşk** anuñ bir ḳırmızı
otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7). [ḫabāb-ı eşk,]*

**<u>habbeye ṣayma-
:</u>** *Kıymetli Görmemek, ıı. Zerre kıymeti olmamak.*

Ḫabbeye ṣaymayup eşküm
zer diler cānāneler /
Veh ki hīçe gitdi bunca
güher-i yek-
dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [ḫabbeye ṣayma-,]*

<u>haber:</u> *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ
bir **ḫaber** vir iy ṣabā /
Kim ṭutuṣdum ṣemʿveş
sūz-ı nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [ḫaber,]*

Kenār olduġın işitdüm
kemerden / Ḫayāle
düşdi göñlüm
ol **ḫaberden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [ḫaberden, -den]*

<u>haber:</u> *Bildirmek, haber ulaştırmak.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ
ḫayālinden **ḫaber** / Āl
vāle içre gūyā müşg-i
ezfer
gösterür *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [ḫaber,]*

<u>haber:</u> *Bilgi, havadis.*

Gülzārı n'iderdüm
almasaydum /
Laʿlüñ **ḫaberini** ġonçe
lerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2). [ḫaberini, -ini]*

<u>haber:</u> *Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi.*

Vaṣl-ı dilberden **ḫaber** vir
añma cennet gülşenin /
Billāh iy vāʿiẓ niçe
efsāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [ḫaber,]*

<u>haber:</u> *Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi. Haber.*

Dil ü cān derdini dildāre
varup ʿarż idegör
/ **Ḫaberin** ẕerrelerüñ
mihr-i dıraḫşāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ḫaberin, -i, -n]*

haber: *Naklolunan söz, haber.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür / Ġonçe-laʿlüñ **ḫaberidür** getür en cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [ḫaberidür, -i, -dür]*

haber: *Ar. Haber, bilgi.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḥi gider ne kendüler geldi ne bir **ḫaberleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [ḫaberleri, -leri]*

haber al-: *Haber almak: Bilgi edinmek, öğrenmek.*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [ḫaber al-, -dı]*

haber vir-: *Haber vermek, bildirmek.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [ḫaber vir-, -sün]*

haber- vir-: *Bahsetmek.*

Dehānuñ sırrını şordum lebüñden / Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [ḫaber-vir-, -ler, -di]*

haber virüp: *Haber vermek, ulaştırmak.*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber / Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [ḫaber virüp, -üp]*

haber virür: *Haber vermek; haber veren.*

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne zemāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [ḫaber virür,]*

haber virür: *Haber vermek, işaret etmek.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [ḫaber virür,]*
Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [ḫaber virür,]*
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ḫaber virür,]*
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [ḫaber virür,]*

haber virür: *Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser / Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [ḫaber virür,]*
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [ḫaber virür,]*
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn ü emāndan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [ḫaber virür,]*

haber virür: *Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan **ḫaber virür** / Cevr ile cānum acıdur andan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ḫaber virür,]*

haber virür: *Bir şeyi bildirmek, bir şey hakkında bilgi vermek.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan **ḫaber virür** / Cevr ile cānum acıdur andan **ḫaber virür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ḫaber virür,]*

ḫaberdār: *Bilgi sahibi olmak.*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun / El-emānet kimse derdümden **ḫaberdār** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [ḫaberdār,]*

habeş: *Habeşistan.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan **Ḥabeş** sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ḥabeş,]*

habeş: *Habeşistan ll sevgilinin saçı. (İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.).*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan **Ḥabeş** sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ḥabeş,]*

habīb: *Sevgili.*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların **ḥabīb** / Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [ḥabīb,]*

habīb: *Ar. sevgili, mahbup.*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların **ḥabīb** / Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [ḥabīb,]*

habīb: *Sevilen kimse, sevgili.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur **ḥabīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [ḥabīb,]*

habīb: *Sevilen kimse, sevgili, dost.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende **ḥabīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ḥabīb,]*

habs: *Ar. Hapis.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı **ḥabs** ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ḥabs,]*

hacālet: *Utanma, mahcubiyet, utanç.*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol **ḫacāletden** ḳızarmı şdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [ḫacāletden, -den]*

ḫācet: *İstek, dilek, gerekli olan şey.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser **ḫācetüm** / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [ḫācetüm, -üm]*

hācet: *Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne **ḫācetdür** cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [ḫācetdür, -dür]*

hācet degül: *Gerekmez, ihtiyaç yok.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek **ḫācet degül** / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [ḫācet degül,]*

hācetmend: *Ar. Hâcetli, muhtaç, fakir.*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı ṣād eyle kim / Reng ü bū içün olur meh-tāba **ḫācetmend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [ḫācetmend,]*

hacı: *Ar. Hacceden zat.*

Ḫācılar ḫayret eliyle çāk ide iḥrāmını / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [ḫācılar, -lar]*

hācı ʿömer'-: *Hacı Ömer.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ / Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [ḫācı ʿömer'-, -üñ]*

hacil: *Utanmış. Utanan.*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim / Oldı renginden **ḫacil** yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [ḫacil,]*

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

Ḫaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [ḫaddi, -i]*

ḥadd: *Yanak/yanaklar.*

Gözüñ altında
gören **ḫaddüñi** dir /
Gül açılmış iki bādāma
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [ḫaddüñi, -üñ, -i]*
Ṣalduḳca
sāye **ḫaddüñe** gīsū
girih girih / Bīster gül
üzre sünbül-i ḫoş-bū
girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [ḫaddüñe, -ün, -e]*

ḥadd: *Yanak.*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol
ṭurre kim olur /
[Yanduḳda günde]
mār-ı siyeh-rū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [ḫaddüñde, -üñ, -de]*
Ḫaddüñ üzre dir gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil /
Ṣām'dan mektūb ile
gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ḫaddüñ, -üñ]*

ḥadd: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil
zülfüñle **ḫaddüñde** vaṭ
an / Cennet-i ʿAdn ise
geçdüm Ṣām ile
Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [ḫaddüñde, -de, -üñ]*

ḥadd: *Sınır, kişinin yapabileceklerinin sınırı.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū / **Ḫaddini** bilsüñ
ki itmez kendü
aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [ḫaddini, -i, -n, -i]*

ḥadd: *Yanakların olmadan.*

Ḫam-ı
zülfüñde **ḫaddüñsüz**
mükedderdür göñül
ḥāli / Ṣabāḥa çıḳmaya
gibi be-ġāyet nā-
tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [ḫaddüñsüz, -üñ, -süz]*

ḥadden: *Haddini aşmak.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi / İy
dōst **ḫadden** aşdı gel
intiẓāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [ḫadden,]*

ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñ-: *Terli yanak.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-
rīzüñsüz olan mübtelā /
Sūz-i dilden od ü eşk-i
dīdesinden
ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñ-, -süz]*

ḥadd-i cānānı: - *Sevgilinin yanağı.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı
muʿanber **ḫadd-i**
cānānı dürüst / Jeng-i
ḥasret ḳapladı āyīne-i
cānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [ḫadd-i cānānı, -ı]*

ḥadd-i gülgūn-: *Gül renkli yanak.*

Añup zülfüñ fetilin dil
dögünler yaḳmaġ
isterken / Ḫayāl-i
ḫadd-i gülgūnuñ
getürdi nā-gehān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [ḫadd-i gülgūn-,]*

ḥadd-i gülgūn: *Gül renkli yanak.*

Zīnet-i bāġ-ı cinān dur ḫadd-
i gülgūnı anuñ /
Ġayret-i serv-i
revāndur ḳadd-i
mevzūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [ḫadd-i gülgūn, -ı]*

ḥaddini bil: *Haddini, sınırını bilmeyen.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya
Muʿīdīye raḳīb /
Ḫaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [ḫaddini bil, -me, -yüp]*

ḥaddini bilmez: *Haddini bilmez.*

Gerçi saña girībān olmaḳ
diler meh-i nev
/ **Ḫaddini bilmez** ol
kim daḥi yeñi
yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [ḫaddini bilmez,]*

ḥaddüñ: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ḳadd ü **ḫaddün** göreli oldı
Muʿīdī şanemā / Seyr-i
serv itmeden āzād ü
semenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ḫaddün,]*
Ḫaddün āġūşa çekerse
ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb /
Dīnümüzde yoḳ mıdur
kāfir müselmān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [ḫaddün,]*
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-
eşkümde yaraşur /
Bitse kenār-ı cūda olur
nāreven
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

271, Beyit 5). [ḫaddüñ,]

Ḫaṭṭ ü **ḫaddün** ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ḫaddün,]*

Ḫaṭṭ ü **ḫaddüñ** oldı senüñ / Sebze ile vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ḫaddüñ,]*

ḫadeng: *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*

Ḳana ġarḳ olan **ḫadengüñ** sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ḫadengüñ, -üñ]*

Ḳana ġarḳ olan **ḫadengüñ** sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ḫadengüñ, -üñ]*

ḫadeng: *Ok.*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür **ḫadeng-i** āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ḫadeng-i,]*

Cigerdedür bir ucı ġam **ḫadengi** ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [ḫadengi, -i]*

ḫadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpikleri.*

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrıldugınca / Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 2). [ḫadengüñ, -üñ]*

ḫadeng- sihr: *Sihir oku.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ḫadeng- siḥr,]*

hadengi: *Kayın ağacından yapılmış ok, bakış, bakış atma, gamze.*

Ġamzeñ **ḫadengi** zaḫmına merhem kim itmesün / Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [ḫadengi,]*

ḫadeng-i ġamze-: *(Sevgilinin) yan bakış oku II sevgilinin yaralayıcı, etkili bakışı.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [ḫadeng-i ġamze-, -ñ, --e]*

hadeng-i yār: *Sevgilinin oku II Sevgilinin gamzesi veya kirpikleri.*

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet **ḫadeng-i yār** / Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 4). [ḫadeng-i yār,]*

hadīse: *Olay.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār / Umulur bir **ḥādiṣe** bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [ḥādiṣe,]*

hadīse: *(Ar.) Olan, ortaya çıkan, vukū bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vak'a, olay.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür / Bu gün her **ḥādiṣe** kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [ḥādiṣe,]*

hāk: *Doğru.*

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ḫaḳ,]*

ḫāk: *Toprak.*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa / Olur çemende sünbül-i ter deste deste **ḫāk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [ḫāk,]*

hāk: *Ar. Allah tealâ.*

Ḫālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña **Ḫaḳ'dan** tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [ḫaḳ'dan, -dan]*

hāk: *Toprak, türab, yer, zemin.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ **ḫāk** olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ḫāk,]*

hāk: *Gerçek, doğru.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller **ḫaḳ** velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [ḫaḳ,]*

hāk: *Toprak, türab, yer, zemin.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ **ḫāk** olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ḫāk,]*

hāk: *Yer, zemin, toprak.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa **ḫāke** fikr ile ehl-i kelām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [ḫāke, -e]*

hāk: *"Gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve layık olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak" anlamındadır.*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / **Ḫaḳ** bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [ḫaḳ,]*

hāk: *1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [ḫaḳ,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [ḫaḳ,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [ḫaḳ,]*

hāk: *Toprak.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise **ḫāk** / Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [ḫāk,]*

hāk: *(Fars.) Toprak.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı **ḫāke** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ḫāke, -e]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı **ḫāke** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ḫāke, -e]*

Nār-ı hecrüñle yanup **ḫāke** dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ḫāke, -e]*

hāk: *1. Doğru, gerçek, 2. Allah.*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [ḫaḳ,]*

hak bağışlasun: *Allah bağışlasın, sevdiklerine bırakmak, hayatta kalmasına izin vermek anlamında kullanılan bir söz.*

Lebleri cān-baḫş olan ṣūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / **Ḥaḳ bağışlasun** ne ṣīrīnkār ü ṣūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ḫaḳ bağışlasun,]*

hak budur: *Doğrusu budur.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi / İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [ḫaḳ budur,]*

hāk eyle-: *Toprak etmek, değersizleştirmek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm / Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [ḫāk eyle-, -dü, -m]*

hāk içre: *Toprak içinde, üzerinde.*

Ḳande bilsün giceler **ḫāk içre** ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ḫāk içre,]*

hāk id-: *Toprak etme.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden /

Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [ḫāk id-, -en]*

ḫāk id-: *Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.*

Naḳdi meyḫānede cārūb gibi ḫāk idelüm / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [ḫāk id-, -elüm]*

ḫāk it-: *Toprak etmek II öldürmek, yok etmek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [ḫāk it-, -se]*

ḫāk ol-: *Toprak olma || Ölmek.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [ḫāk ol-, -ur]*

ḫāk ol-: *Toprak olmak(Ölmek).*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [ḫāk ol-, -maḳ]*

ḫāk olup: *Toprak olmak.*

Lebüñe vardı göñlüm **ḫāk olup** ten / Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [ḫāk olup,]*

ḫak teʿālā: *Yüce Allah(c.c.).*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / **Ḫaḳ Teʿālā** tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [ḫaḳ teʿālā,]*

ḫaḳ teʿālā: *Allahu Teala, Yaratan.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / **Ḫaḳ Teʿālā** tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [ḫaḳ teʿālā,]*

ḫā]ke: *Toprak.*

İy [Muʿīdī **ḫā]ke** döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [ḫā]ke,]*

ḫāke: *Toprak.*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi **ḫāke** dökmedin / Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [ḫāke, -e]*

ḫāke ṣal-: *I. Toprağa salmak, toprakta bırakmak II. Bu dünyadan almak, ahirete göndermek.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ḫāke ṣal-, -duñ]*

ḫākī: *Toprak.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül / Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [ḫākī-i,]*

ḫāk-i der-i meyḫāne: *Meyhane kapısının toprağı.*

Eyledüm küḥl-i baṣar ḫāk-i der-i meyḫāneyi / Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 19). [ḫāk-i der-i meyḫāne, -yi]*

ḫāk-i pāy-: *Ayak toprağı.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [ḫāk-i pāy-, --uñ, --ı]*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ / Şimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [ḫāk-i pāy-, --uñ]*

ḫāk-i pāy-: *Ayağının toprağı.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [ḫāk-i pāy-, -ı-, -na]*

ḫāk-i pāyı cevher-: *Ayağının toprağının cevheri.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise müflis-

gedāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [ḫāk-i pāyı cevher-, -in]*

<u>ḫāk-i pāyuñ:</u> *(Sevgilinin) ayağının toprağı.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / **Ḫāk-i pāyuñ** küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ, -i, -uñ]*

<u>ḫāk-i pāyuñ:</u> *(Sevgilinin) ayağının toprağı.*

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [ḫāk-i pāyuñ, -i, -uñ]*

<u>ḫāk-i pāyuñ:</u> *Sevgilinin ayağı altında bulunan toprak.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / **Ḫāk-i pāyuñ** küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ, -uñ]*

<u>ḫāk-i pāyuñ:</u> *Sevgilinin ayağının tozu.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken / Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ, -uñ]*

<u>ḫāk-i pāyuñ kühline:</u> *Sevgilinin ayağının altındaki toprağın sürmesi.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ / **Ḫāk-i pāyuñ küḫline** bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ küḫline, -i, -uñ, -i, -n, -e]*

<u>ḫāk-i reh-:</u> *Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [ḫāk-i reh-, --üm]*

<u>ḫāk-i reh-:</u> *Sevgilinin yolunun toprağı, ayak bastığı yer.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [ḫāk-i reh-, --üñe]*

<u>ḫāk-i reh:</u> *Sevgilinin yürüdüğü yer. II Sevgilinin yolunun toprağı.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ḫāk-i reh, -üñ]*

<u>ḫāk-i rehüñ:</u> *Sevgilinin yürüdüğü yolun toprağı.*

Kühl añma baña gözlerüme **ḫāk-i rehüñ** ṣal / Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [ḫāk-i rehüñ,]*

<u>ḫāk-i rehüñ:</u> *Yol toprağı. II Sevgilinin yolunun toprağı.*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine **ḫāk-i rehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [ḫāk-i rehüñ,]*

<u>ḫāk-i rehüñ:</u> *(Sevgilinin) yolunun toprağı.*

Vezn içün **ḫāk-i rehüñ** küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ḫāk-i rehüñ, -i, -üñi]*

<u>ḫāk-i rehüñ:</u> *(Sevgilinin) yolunun toprağı.*

Vezn içün **ḫāk-i rehüñ** küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ḫāk-i rehüñ, -üñ]*

<u>ḫāk-i rehüñ:</u> *Padişah, sevgilinin yürüdüğü toprak.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi / Yiter **ḫāk-i rehüñ** tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [ḫāk-i rehüñ, -üñ]*

<u>ḫaḳīḳat:</u> *Doğruluk, gerçeklik.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ **ḫaḳīḳatin** / Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

49, Beyit 5). [ḥaḳīḳatin, -i, -n]

ḥakk: *(Ar.) Bir şeye ilişkin,üzerine.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm **ḥaḳḳumda** aġy āruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [ḥaḳḳumda, -u, -m, -da]*

ḥakk: *Konu, mevzuu.*

Söylenür **ḥaḳḳumda** her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [ḥaḳḳumda, -um, -da]*

ḥakk: *Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.*

Raḳīb **ḥaḳḳuma** ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [ḥaḳḳuma, -u, -m, -a]*

ḥaḳḳ: *Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ **ḥaḳḳına** / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [ḥaḳḳına, -ı, -n, -a]*

ḥakk içün: *Allah (c.c.) için.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / **Ḥaḳḳ içün** söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [ḥaḳḳ içün,]*

ḥakḳā: *Ar. doğrusu, gerçekte.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / **Ḥaḳḳā** ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [ḥaḳḳā,]*

ḥāk-pā: *(Sevgilinin) Ayağının tozu, toprağı.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp iḳbāl-i devlet **ḫāk-pā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [ḫāk-pā,]*

ḫāl: *Ben.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında **ḫāl** / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [ḫāl,]*

ḫāl: *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [ḫālüñüz, -üñüz]*

İy Muʿīdī **ḫāl** ile ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ḫāl,]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur **ḫālüñ** beni teftīş içün / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [ḫālüñ, -üñ]*

ḫāl: *Ben.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya **ḫāl** ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ḫāl,]*

ḫāl: *Hâl, durum.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül **ḫālini** kim / Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ḫālini, -i, -n, -i]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül **ḫāli** / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [ḫāli, -i]*

N'ola sulṭān-ı dil **ḫālin** sirişkümden ṣorarsañ kim / Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [ḫālin, -in]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam **ḫālüme** baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [ḫālüme, -(ü)m, -e]*

Gel Muʿīdī **ḫālini** ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [ḫālini, -i, -n, -i]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir **ḫāl** gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [ḫāl,]*

Ḫāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm /

Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ḥāline, -ine]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı **ḫālī** bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [ḫālī, -i]*

ḫāl: *Hâl, durum.*

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [ḥālüm, -üm]*

ḫāl: *Ben, vücuttaki siyah noktalar.*

Vechi var dilden ḳomazsa **ḫālüñüñ** ẕikr in raḳīb / Degmeñüz olmaz ḥalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [ḫālüñüñ, -üñ, -üñ]*

Niçe bir zülfün ü **ḫālüñ** ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [ḫālüñ, -üñ]*

ḫāl: *Vaziyet, hâl, durum.*

Ruḫ u eşküm saña çün **ḫālümi** ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ḫālümi, -üm, -i]*

Aġladı yārān görüp **ḫālin** Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [ḥālin, -i, -n]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün **ḫālümi** / Her ne peykān kim ururs ın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [ḫālümi, -üm, -i]*

hāl: *Oluş, bulunuş, suret, keyfiyyet, durum, içinde bulunulan vasıf.*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [ḥālüm, -üm]*

hāl: *Ar. hâl, durum.*

İstedügim gibi gördüm **ḫālüme** raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [ḫālüme, -üme]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin **ḫālüñi** / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [ḫālüñi, -uñ, -i]*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl **ḫālüme** / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [ḫālüme, -üme]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma / Ki aġlar **ḫālüme** cismümd e her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [ḫālüme, -üme]*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin **ḫālüme** / Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [ḫālüme, -üme]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ **ḫālüme** / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [ḫālüme, -üme]*

hāl: *Durum, vaziyyet.*

İy Muʿīdī **ḫālümi** ṣorma şeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḫālümi, -üm, -i]*

ḫāl: *1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.*

Vecd ü **ḫāl** ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir **ḫāl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [ḫāl,]*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar **ḫālüm** görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [ḫālüm, -üm]*

İy Muʿīdī fikr idüp **ḫālin** n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [ḫālin, -in]*

Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün / İñilder derüñdür **ḫāli** rebābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [ḥāli, -i]

Her gice **ḥālüm** ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [ḥālüm, -üm]*

Kimseñüz yoḳ mı kim **ḥālüm** yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

Ṣorarken **ḥālüm** ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine / Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [ḥālüm, -üm]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum **ḥālüm** idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ḥālüm, -üm]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle **ḥālüm** iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [ḥālüm, -üm]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ **ḥālüm** gibi ḥāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [ḥālüm, -üm]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun / Kimsenüñ **ḥālüm** gibi ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma **ḥālüm** kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ḥālüm, -üm]*

<u>ḥāl:</u> *Durum, vaziyet, hâl.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın **ḥālini** bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [ḥālini, -in, -i]*

<u>ḥāl:</u> *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.*

İy Muʿīdī **ḥālümi** ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḥālümi, -üm, -i]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim / **Ḥālüm** itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [ḥālüm, -üm]*

<u>ḥāl:</u> *Durum, vaziyet, hal.*

Vecd ü **ḥāl** ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir **ḥāl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [ḥāl,]*

<u>ḥāl:</u> *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

İy Muʿīdī fikr idüp **ḥālüñ** n'idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [ḥālüñ, -üñ]*

<u>ḥāl:</u> *Bedende olan siyah nokta, ben.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār / **Ḥālüñe** dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [ḥālüñe, -üñ, -e]*

<u>ḥāl:</u> *Hal, durum, vaziyet.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne yoḳ **ḥālümde** hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [ḥālümde, -üm, -de]*

<u>ḥāl:</u> *Vaziyet, hal, durum.*

Gāh kendü **ḥālüñ** aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [ḥālüñ, -ü, -ñ]*

<u>ḥāl:</u> *Vaziyet, hâl, durum.*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem / **Ḥālümi** kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [ḥālümi, -üm, -i]*

<u>ḥāl:</u> *(Sevgilinin) siyah beni.*

Ḫaṭṭ ü **ḥālüñ** ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [ḥālüñ, -(ü)ñ]*

ḫāl: *(Sevgilinin) beni.*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü **ḫāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ḫāl,]*

ḫāl: *Ar. Durum.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [ḥālüm, -üm]*

Göreli **ḫālüm** yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn / Nāḳalar başın şalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [ḥālüm, -üm]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı **ḫālüm** şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ḥālüm, -üm]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel / Gel beni ḳatl eyle **ḫālüm** bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 6). [ḥālüm, -üm]*

ḫāl: *(Sevgilinin) beni.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda **ḫālüñ** ḫāline / Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Dil görüp **ḫālüñ** ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü **ḫālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Veh ne cānsuz düzd olur **ḫālüñ** ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

ḫāl: *Ar. hâl, durum.*

İrdüm ol **ḫāle** Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ḫāle, -e]*

ḫāl: *(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar **ḫāli** perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [ḫāli, -i]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü **ḫāl** / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ḫāl,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge **ḫāli** var / Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [ḫāli, -i]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- **ḫāl** eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ḫāl,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi **ḫāli** digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [ḫāli, -i]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun / Kimsenüñ ḫālüm gibi **ḫāli** perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [ḫāli, -i]*

ḫāl: *(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.*

Tācir-i çeşmüm virür **ḫālüñ** ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Ṭan degüldür **ḫālüñi** añdur sa aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [ḫālüñi, -(ü)ñ, -i]*

Ḥasret-i **ḫāl** ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ḫāl,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [ḫāl,]*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges / Leblerüñden yiyeli **ḫālüñ** ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

ḫāl: *Âşığın hâli, durumu.*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma **ḫālümi** / İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

ḫāl: *(Âşığın) durumu, vaziyeti.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş / **Ḫālümi** ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile şorma **ḫālümi** / Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Yazdı ruḫumda **ḫālümi** eşkü m varaḳ varaḳ / Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Aġlar yaşın yaşın göreli **ḫālümi** gözüm / Gūyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm / İşitse **ḫālümi** bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz şorar isen **ḫālümi** / Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum sernigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḫālüm var iken / **Ḫālümi** ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 1). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

ḫāl: *(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe / Ṣormaduñ **ḫālini** bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [ḫālini, -in, -i]*

ḫāl: *(Âşığın) hâli, durumu.*

Caʿd-ı zülfüñsüz şorarsañ ḫaste-göñlüm **ḫālini** / Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [ḫālini, -i, -n, -i]*

ḫāl: *(Sevgilinin) yüzündeki siyah nokta, ben.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ **ḫāline** / Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [ḫāline, -in, -e]*

ḫāl eyle-: *Yapmak, etmek, bir durumda olmak.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne yoḳ ḫālümde hey ẓālim ʿaceb ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [ḫāl eyle-, -düñ]*

ḫāl eyle-: *Ben yapmak.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed-ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [ḫāl eyle-, -düñ]*

ḫāl ü ḫaṭṭuñdan: *(Sevgilinin) beni ve ayva tüyleri.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ḫāl ü ḫaṭṭuñdan, -uñ, -dan]*

ḫalāʾik: *Köle || Yaratılmışlar, mahlûkât.*

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya / Rind ü levend ü müflis **ḫalāʾiḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ḫalāʾiḳ,]*

halās: *Kurtulmak.*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam **ḫalāṣ** / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ḫalāṣ,]*

halās: *(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.*

Cān **ḫalāṣ** itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [ḫalāṣ,]*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz **ḫalāṣ** it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [ḫalāṣ,]

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ
hevāsından **ḫalāṣ** /
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm
belāsından **ḫalāṣ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ḫalāṣ,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ
hevāsından **ḫalāṣ** /
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm
belāsından **ḫalāṣ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ḫalāṣ,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından **ḫalāṣ** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [ḫalāṣ,]*

Genc-i vaṣluñ la neʿālemler ideydüm dōstum / Olıbilsem bir nefes hecr
ejdehāsından **ḫalāṣ** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [ḫalāṣ,]*

Sīne-çāküm nāfeveṣ sevdā-yı zülfüñle senüñ / Veh ki daḫi olmadum bu yüz
ḳarasından **ḫalāṣ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [ḫalāṣ,]*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları / Āh eger kim olmayam Rodos
Adası'ndan **ḫalāṣ** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [ḫalāṣ,]*

Būse
virmezseñ **ḫalāṣ** olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [ḫalāṣ,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / **Ḫalāṣ** olmaġ
içün ġamdan fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ḫalāṣ,]*

halāṣ: *Ar. Kurtulma.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı
yāsından **ḫalāṣ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ḫalāṣ,]*

halāṣ: *Halas et-: kurtarmak.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i
cefāsından **ḫalāṣ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [ḫalāṣ,]*

halāṣ eyle-: *Kurtarmak.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [ḫalāṣ eyle-, --se]*

halāṣ olmaġ: *Kurtulmak.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından **ḫalāṣ olmaġ** içün / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ḫalāṣ olmaġ, -maġ]*

hālāt-ı vecdümden: *Bir kişinin aşk ile kendinden geçmesi.*

Benüm **ḥālāt-ı vecdümden** ḳalup āṣüfte vü ḥayrān / El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [ḥālāt-ı vecdümden, -üm, -den]*

hāle: *Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin **hāle** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [hāle,]*

ḫalef: *Ar. Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol
dilde **ḫalef** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [ḫalef,]*

halel bulmaz: *Bozulmak, zarara uğramak.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz
ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [ḫalel bulmaz,]*

hālet: *Nitelik, durum, hal.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn **ḥāletin** / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen
dīvāneler *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [ḥāletin, -in]*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ **ḥāletin** / Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7). [ḥāletin, -in]*

hālet: *Durum, hal.*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / Gelmez beyāna vü cedele **ḥālet** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [ḥālet,]*

ḥālet: *İçinde bulunulan durum, hâl.*

İller bileydi bende olan derd ü **ḥāleti** / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [ḥāleti, -i]*

ḥālet: *(Ar.) Hal, nitelik, keyfiyet.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı **ḥālet** gerek *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [ḥālet,]*

ḥālet: *Durum, hâl, keyfiyet.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca **ḥāletler** baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [ḥāletler, -ler]*

ḥāletdür: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne **ḥāletdür** bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [ḥāletdür, -dür]*

hālī: *"-den başka" anlamında edat.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ **ḥāli** kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [ḥāli,]*

hāl-i ʿanber-efşān: *Çok güzel kokular saçan benin gibi; amber kokulu benin gibi; mis kokulu benin gibi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [ḫāl-i ʿanber-efşān, -uñ]*

hāl-i çerh: *Feleğin hali.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür **ḥāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ḫāl-i çerḫ,]*

ḫālī ḥayāl-: *Hayâlin durumu.*

Dīde vü dilden degül ḫālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [ḫālī ḫayāl-, -üñ]*

hāl-i müşgīn: *Misk kokulu ben.*

Ne ḫoşdur leblerüñde **ḥāl-i müşgīn** / Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ḫāl-i müşgīn,]*

hāli müşkil-: *İçinden çıkılması güç durum.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [ḥāli müşkil-, -dür]*

hāli oñ-: *İşi düzelmek, ilgili olunan içinde bulunan mesele çözülmek.*

İşüñ hīç **oñmadı** yār işiginde / Muʿīdī yoḳ gibi bir feṭḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [oñmadı, -ma, -dı]*

ḫāl-i perīşān-: *Perişan, acınacak hal.*

Başını aşağa şalup münkesirdür kākülüñ / Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [ḫāl-i perīşān-, --um, --da, --dur]*

hāl-i perīşānum: *(Âşığın) perişan hal(i).*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi / Āh eger arż olmaya **ḫāl-i perīşānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [ḫāl-i perīşānum, -um]*

hāl-i ruhuñ: *Yanağındaki ben.*

Bāzār iderse ḳalb ile **ḥāl-i ruḫuñ** n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [ḫāl-i ruḫuñ,]*

hāl-i siyāh: *Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o

murġa dāme düşer dāne
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [ḫāl-i siyāh,]*

ḫāl-i siyāh-: *Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [ḫāl-i siyāh-, -um, --dur]*

ḫāl-i siyeh-: *Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ḫāl-i siyeh-, -üñ]*

ḫālin: *Bal, durum, vaziyet || aşığın durumu.*

Görseñ Muʿīdī **ḫālin** esirgerdü ñ iy ṣanem / Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ḫālin,]*

ḫāliş ü muḫliş: *Gerçek ve doğru.*

Muʿīdī **ḫāliş ü muḫliş** ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [ḫāliş ü muḫliş,]*

ḫalḳ: *Ahali ‖ insanlar.*

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *Halk, insanlar.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [ḫalḳuñ, -uñ]*

ḫalḳ: *Halk, insanlar, insan topluluğu.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim **ḫalḳa** tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *Ahali / insanlar.*

Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *Bir milleti meydana getiren insan topluluğu, millet, ahali, insanlar.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *Ar. Halk.*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya bakışları **ḫalḳı** ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [ḫalḳı, -ı]*

ḫalḳ: *Ahali / İnsanlar.*

Söylenen **ḫalḳuñ** dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ / Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [ḫalḳuñ, -uñ]*

ḫalḳ: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*

Ser virüp sırruñ dimezken **ḫalḳa** cānā ben senüñ / Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [ḫalḳa, -a]*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam / Bu hevādur gizlü rāzum **ḫalḳa** destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār / Çignedüp **ḫalḳı** gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [ḫalḳı, -ı]*

Bir naẓarda **ḫalḳı** meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḫaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [ḫalḳı, -ı]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı **ḫalḳı** kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [ḫalḳı, -ı]*

Gerçi kim **ḫalḳı** uyutmaz nāle vü zārum benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [ḫalḳı, -ı]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿĀlemüñ **ḫalḳın** ser-āser reng ü ḫayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [ḫalḳın, -ıñ]*

halk: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*

Çün **ḫalḳ** Muʿīdī ye ʿayb-cūdur / N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [ḫalḳ,]*

Düşmen oldum **ḫalḳ** ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [ḫalḳ,]*

halka: *Kapı halkası.*

Ḳapuñuñ **ḫalḳasına** bir gün irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ḫalḳasına, -sı, -n, -a]*

halka: *Çember, daire biçiminde olan şey.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim / **Ḫalḳa** çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [ḫalḳa,]*

halka halka: *Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / **Ḫalḳa** **ḫalḳa** zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / **Ḫalḳa** **ḫalḳa** zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / **Ḫalḳa** **ḫalḳa** sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / **Ḫalḳa** **ḫalḳa** sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

Cāme-i sebz içre sen bu **ḫalḳa ḫalḳa** zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

Sen **ḫalḳa ḫalḳa** zülfüñi ṣalduḳca ayaġa / Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

halka halka: *Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / **Ḫalḳa** **ḫalḳa** zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫalḳa ḫalḳa,]*

halka id-: *Saçını halka halka, kıvrım kıvrım etmek.*

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ḫalḳa id-, -üp]*

halka-i çeşm: *Gözün halkası II gözün kemeri; göze benzeyen sad □ harfi.*

ʿAks-i ḫüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [ḫalḳa-i çeşm, -üm, -den]*

halka-i gīsū: *(Sevgilinin) saçının kıvrımı.*

Baġlar niçe miskīnleri bu **ḫalḳa-i gīsū** / Dām-ı dil ü cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [ḫalḳa-i gīsū,]*

halk-ı cihān: *Cihanın halkı, dünyadaki herkes.*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün / Ṭan degül **ḫalḳ-ı cihān** olsa gedāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [ḫalḳ-ı cihān,]*

halk-ı cihānı: *Dünya halkı, bütün yaratılmışlar.*

Mest ü bī-hūş itmege **ḫalḳ-ı cihānı** laʿl-i yār / Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [ḫalḳ-ı cihānı,]*

hall eyle-: *Halletmek, çözmek.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳın ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [ḥall eyle-, -sün]*

ḥall id-: *Çıkar yol bulup yoluna koymak.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [ḥall id-, -üp]*

ḥall ide: *Becermek, bir işi çözüme kavuşturmak.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle **ḥall ide** āsān / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [ḥall ide, -e]*

ḥall olmayup: *Hallolmadan.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ḥall olmayup, -y, -up]*

ḫālüm: *Durum, vaziyet.*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum tīre vü **ḫālüm** perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [ḫālüm, -üm]*

hālüm: *Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.*

İy Muʿīdī bilmezem **ḫālüm** kime vaṣf eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [ḫālüm, -üm]*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / **Ḫālüm** ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [ḫālüm, -üm]*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı **ḫālüm** ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [ḫālüm, -üm]*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi **ḫālüm** digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [ḫālüm, -üm]*

hālümi: *Vaziyet, durum, keyfiyet.*

Bir kişi yoḳ ki varup **ḫālümi** ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [ḫālümi, -ümi]*

hālüñ: *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü **ḫālüñil** / Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ḫālüñil, -il]*

hālüñde: *Vücutta oluşan siyah nokta; ben.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür **ḫālüñde** anca ḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [ḫālüñde,]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür **ḫālüñde** anca ḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [ḫālüñde,]*

ḫalvet: *Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice **ḫalvetde** iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet: *Inziva, tecrit. II dış dünyayla bütün bağlarını keserek sevgiliyle birleşebilmek için insanın kendi içine kapanması. (GTS).*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice / Yār ile **ḫalvetdedür** şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [ḫalvetdedür, -de, -dür]*

ḫalvet: *Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma. II Kulun Allah'ın huzurunda onunla halleşmesi, manen sohbet etmesi durumu.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün

gice **ḫalvetde** iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet: *[senin] inziva yerin, içinde hiç kimsenin bulunmadığı tenha ve kapalı yer.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ / Ne girer **ḫalvetüñe** şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [ḫalvetüñe, -üñ, -e]*

halvet ol-: *Yalnız kalmak, tenhaya çekilmek.*

Gerçi kim fikr eylerem her ḫalḳada ol māhı ben / Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 21). [ḫalvet ol-, -muış, -dur]*

ḫam: *Büklüm, kıvrım (zülf için).*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her **ḫamı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [ḫamı, -ı]*

ḫam: *Kıvrımlı, büklümlü.*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola **ḫam** / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ḫam,]*

ḫam: *Kıvrım, büklüm.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi **ḫam** şeydāya kim / Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [ḫam,]*

ḫamāilvār: *Muska gibi II tılsım gibi.*

Ol perī boynum **ḫamāilvār** çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz şalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [ḫamāilvār,]*

ḫamdülillāh: *Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / **Ḫamdülillāh** [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [ḫamdülillāh,]*

Ḫamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri / ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *Allah'a şükür, Allah'a hamd olsun.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise / **Ḫamdülillāh** kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ḫamdülillāh,]*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan / **Ḫamdülillāh** kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eṣer / **Ḫamdülillāh** var daḫi bu ḫastede cāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [ḫamdülillāh,]*

Her hevādan uşanup göñlüm elin çekdi velī / **Hamdülillāh** ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [hamdülillāh,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / **Ḫamdülillāh** ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *"Allah'a şükürler olsun" anlamında kullanılan bir dua sözü.*

Ḫamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *" Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında şükür sözü.*

Ḫamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı fırdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [ḫamdülillāh,]*

ḫāme: *(□□□□) i. (Fars. ḫāme) Kalem.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı /

Eline **ḫāme** alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ḫāme,]*

ḫāme-i: *Kalem.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / Noḳṭalardur **ḫāme-i** zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [ḫāme-i,]*

ḫāmeveş: *Kalem gibi.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından **ḫāmeveş** / Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ḫāmeveş,]*

ḫāmeveş: *Kalem gibi.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [ḫāmeveş,]*

ḫam-ı ebrū-: *Kaş kıvrımı.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [ḫam-ı ebrū-, -sı, --nı]*

ḫam-ı kākül: *(Sevgilinin) Saç kıvrımı.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür / Ol **ḫam-ı kākül** zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [ḫam-ı kākül,]*

ḫam-ı zülf: *Saç kıvrımı.*

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [ḫam-ı zülf, -üñ, -de]*

ḫam-ı zülf-i siyeh: *Siyah zülfün kıvrımı.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [ḫam-ı zülf-i siyeh, -üñ]*

ḫam-ı zülfüñe: *Sevgilinin saçının kıvrımı.*

Nāfe miskīndür **ḫam-ı zülfüñe** öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [ḫam-ı zülfüñe, -ı, -üñ, -e]*

ḫam-ı zülfüñe: *Sevgilinin saçının kıvrımı.*

Nāfe miskīndür **ḫam-ı zülfüñe** öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [ḫam-ı zülfüñe, -üñ, -e]*

hamīde-ḳadd: *Eğilmiş boy, bükülmüş bel.*

Bu **ḫamīde-ḳadd** ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ḫamīde-ḳadd,]*

hamīde-ḳadd olup: *Boyun eğilmesi, belin bükülmesi.*

Şol kim **ḫamīde-ḳadd olup** eyler hemīşe āh / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [ḫamīde-ḳadd olup, -up]*

hamīde-ḳāmet-: *İki büklüm boy.*

Ben **ḫamīde-ḳāmete** meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [ḫamīde-ḳāmete, -e]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

Çeküp **ḫançerlerin** ġamzeñ baḳar mestāne mestāne / ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [ḫançerlerin, -ler, -in]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz tīġ ü **ḫançer** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç. II Sevgilinin yan bakışı.*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne gönlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [ḫançerin, -in]*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki

de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [ḫançerin, -in]*

<u>ḫançer:</u> *Hançer, kılıç. II Sevgilinin kirpikleri.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile **ḫançer** çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ḫançer,]*

<u>ḫançer:</u> *Hançer, kılıç.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege / Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur **ḫançer** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [ḫançer,]*

<u>ḫançer:</u> *1. Sevgilinin yan bakışı. 2. Sevgilinin kirpikleri.*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [ḫançerin, -in]*

<u>ḫançer:</u> *(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫodʿuṣṣāḳa bir **ḫançer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ḫançer,]*

Çeşm-i mestüñ niçe bir **ḫançer** çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [ḫançer,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze **ḫançer** ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ḫançer,]*

Aġlamaz oldum gözüñ **ḫançer** çekelde n ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [ḫançer,]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp / Meste ḳarşu kim varur destinde **ḫançer** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [ḫançer,]*

<u>ḫançer:</u> *1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze **ḫançer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [ḫançer,]*

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi ṣevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü **ḫançer** ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ḫançer,]*

<u>ḫançer çek:</u> *Hançer çekmek; saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [ḫançer çek, -di]*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [ḫançer çek, -üp]*

<u>ḫançer çek-:</u> *Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [ḫançer çek-, -üp]*

<u>ḫançer sunup:</u> *Hançer vermek.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur / Kirpigüñ **ḫançer ṣunup** ol meste ṣavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [ḫançer ṣunup, -up]*

<u>ḫançer-i:</u> *Hançer ‖ kılıç.*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan **ḫançer-i** bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [ḫançer-i,]*

<u>ḫançer-i ġamzeñ-:</u> *(Sevgilinin) hançer gibi yaralayıcı, etkili yan bakışı.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül / Hey meded öldüm bir

içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [ḫançer-i ġamzeñ-, --den]*

<u>ḫançer-i ser-tīz:</u> *Keskin hançer olmak (sevgilinin kirpikleri bağlamında).*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ bir **ḫançer-i ser-tīz** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [ḫançer-i ser-tīz,]*

<u>ḫançerler çek:</u> *Hançerleri çekmek. II saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [ḫançerler çek, -mesün]*

<u>ḫandān:</u> *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

Tā çihre-i **ḫandānuñ** berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [ḫandānuñ, -uñ]*

Veh ne **ḫandāndur** yüzüñ taḥsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [ḫandāndur, -dur]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / Gül gibi **ḫandān** gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Gülen.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi **ḫandāndur** lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [ḫandāndur, -dur]*

<u>handān:</u> *Gülücü, gülen.*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam bāri ezel vaṣluñla **ḫandān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Gülen, neşeli, mutlu.*

N'ola ben ebre girye ögretsem / Hele sen ġonçe gibi **ḫandānsın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [ḫandānsın, -sın]*

<u>handān:</u> *Açılmış gül.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler **ḫandān** ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ḫandān,]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi **ḫandān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ḫandān,]*

Cilve idüp gerçi kim gülşende **ḫandān** oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [ḫandān,]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı **ḫandān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [ḫandān,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü **ḫandān** itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [ḫandān,]*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i **ḫandān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [ḫandān,]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi **ḫandān** oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [ḫandān,]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber / Ġonçeveş **ḫandān** olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Far. Gülen, neşeli.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh **ḫandān** gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [ḫandān,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla **ḫandān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [ḫandān,]*

<u>handān eylemez:</u> *Mutlu etmez,*

güldürmez.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri **ḫandān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [ḫandān eylemez,]*

ḫandān ol-: *Gülmek, gülümsemek; açılmak, yapraklarını açmak.*

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola / Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [ḫandān ol-, -a]*

handān ol-: *Gülmek, gülümsemek.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [ḫandān ol-, -up]*

handān olur: *Yüzü gülmek, sevinmek.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū **ḫandān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [ḫandān olur,]*

hande: *Far. Gülme, gülüş.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur **ḫande** az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [ḫande,]*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ **ḫande** ile / Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ḫande,]*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez / Düzdīde **ḫande** idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [ḫande,]*

hande: *Gülme, gülüş.*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / Bir **ḫandesine** biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [ḫandesine, -sine]*

hande: *Gülme, gülüş.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ **ḫandesidür** / Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [ḫandesidür, -si, -dür]*

ḫande it-: *Gülmek, gülümsemek.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [ḫande it-, -dük, -ce]*

hande-i laʿl-: *(Sevgilinin) kırmızı dudağının gülüşü.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [ḫande-i laʿl-, -üñ]*

ḫande-i pinhānuña: *(Sevgilinin) gizli gülüşü.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

ḫande-i pinhānuña: *Gizli gülüş, kaçamak gülme.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

ḫande-i pinhānuña: *(Sevgilinin) Gizli gülüşü.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

hāne: *Ev, beyt, mesken.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler / Hīç yaḳışmaz **ḫāneye** āvār eliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [ḫāneye, -y, -e]*

Āḫir vücūdum **ḫānesin** yolu ñda ber-bād itmege / Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [ḫānesin, -sin]*

hāne: *Ev, mesken.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / Bir **ḫāne** kim ṣulanur anda ġubāre yir

yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [ḫāne,]*

hāne: *Ev II gönül evi.*

Ḥamdülillāh ki yine **ḫānene** mihmān oldum / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [ḫānene, -n, -e]*

hāne: *Ev, mesken.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp ol **ḫāneyi** zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ḫāneyi, -y, -i]*

hāne: *Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev; gönül.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün **ḫāneye** tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [ḫāneye, -y, -e]*

hāne: *,Ev. II Gönül evi.*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ / **Ḫāne** señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [ḫāne,]*

hāne: *Ev II Âşıġın gönlü.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ **ḫānede** ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ḫānede, -de]*

hāne-i dil-: *Gönül evi.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim / Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [ḫāne-i dil-, -de]*

hānmān: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [ḫānmān,]*

hānmān-: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh / Ḳorḳum budur ki oda yanar **ḫānmānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [ḫānmānumuz,]*

hār: *Far. Diken.*

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār / **Ḫāre** ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [ḫāre, -e]*

Cefāsı **ḫārın** ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [ḫārın, -ın]*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul / ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa **ḫāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [ḫāre, -e]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup her **ḫār** ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [ḫār,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim / **Ḫār** ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ḫār,]*

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir **ḫār** ile / Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [ḫār,]*

hār: *Diken II Rakip.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir **ḫārdan** / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [ḫārdan, -dan]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen ṣūḫ-ı şen gülden degül / **Ḫārdandur** bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [ḫārdandur, -dan, -dur]*

hār: *Diken.*

Gül yanında **ḫār** ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen **ḫār** ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ḫār,]*

Gül yanında **ḫār** ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen **ḫār** ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ḫār,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni **ḫār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [ḫār,]*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül bağrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ḫār,]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña / **Ḫārı** çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [ḫārı, -ı]*

hār: *Çalılık, dikenlik.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / **Ḫār** ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [ḫār,]*

hār: *Değersiz, itibarsız, hakir.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç **ḫār** ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [ḫār,]*

hār: *Çalı, diken.*

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer **ḫār** ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ḫār,]*

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ḫār,]*

hār ü hası: *Çer çöp.*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm / Ġam çeşmesidür her yañadan **ḫār ü ḫası** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [ḫār ü ḫası,]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān ile / Mülk-i dil vardı **ḫarāba** fitne-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [ḫarāba, -a]*

harāb: *Ar. Yıkık, harap.*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile **ḫarāb** degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [ḫarāb,]*

harāb: *(Ar.) Yıkık döküк, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran.*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler / Ger şimdi **ḫarāb** ise gülistān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 6). [ḫarāb,]*

harāb ol-: *Harap duruma gelmek, yıkılmak.*

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ḫarāb ol-, -dı]*

harāb ol-: *Yıkılmak, harap olmak.*

Dil mülküñ ʿaceb ḫarāb olupdur / ʿIşḳuña seng uralı bünyād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [ḫarāb ol-, -up, -dur]*

harāba virdi: *Bir yeri harabeye çevirmek.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn şalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ḫarāba virdi, -di]*

harāb-ı nāz: *Naz sarhoşu, naz harabı.*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler **ḫarāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [ḫarāb-ı nāz,]*

Şol ġamzekār ider beni mest ü **ḫarāb-ı nāz** / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ḫarāb-ı nāz,]*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz / Eyler kıya baḳışları ḫalḳı **ḫarāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [ḫarāb-ı nāz,]*

harām: *Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.*

Çün **ḫarāmīler** yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ḫarāmīler, -î, -ler]*

harām olur: *Bir şeyden gereği gibi yararlanamamak.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḫs / Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḫarām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

49, Beyit 1). [ḥarām olur, -ur]

ḥarāmī: *Haydut.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı miskīn **ḥarāmīler** yata ġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [ḥarāmīler, -ler]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış **ḥarāmīler** gibi / İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [ḥarāmīler, -ler]*

ḫarāmī: *Eşkiya, yol kesen, haydut.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ **ḥarāmī** / Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [ḥarāmī,]*

Şol **ḥarāmī** gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ḥarāmī,]*

ḫarāmī: *Haydut, yol kesen kimse.*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf / Aġzı ḳanlu bir **ḥarāmīdür** bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [ḥarāmīdür, -dür]*

ḫarāmī: *Ar. Haydut, serseri.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol **ḥarāmīye** uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [ḥarāmīye, -y, -e]*

ḫarāmī: *(Ar.) Haydut, yol kesen kimse.*

Deryā **ḥarāmī** gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [ḥarāmī,]*

Ḳanum içmek **ḥarāmī** ġamzel erüñ / Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [ḥarāmī,]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / Kim **ḥarāmī** gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [ḥarāmī,]*

ḫarāmī ġamze-: *(Sevgilinin) haramî (hırsız) yan bakışı.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [ḥarāmī ġamze-, -ñe]*

ḫarāmī gözler: *Haydut göz, hırsız göz (gönül ülkesini bakış marifetiyle talan etme bağlamında).*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ḥarāmī gözler, -üñ]*

ḫarāret vir-: *Ateş, dert vermek.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına / Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [ḥarāret vir-,]*

ḫarc id-: *Harcamak, sarfetmek.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür / Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [ḫarc id-, --er, -, --m]*

ḫarc id-: *Harcamak.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [ḫarc id-, -üp]*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [ḫarc id-, -üp]*

ḫarc olup: *Harcamak.*

Naḳd-i ʿömrüm **ḫarc olup** zülfüñ elüme gireydi / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḫazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [ḫarc olup,]*

ḫarem-i ka'be'de: *Kâbe-yi şerif. Haremeyn.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar **ḫarem-i Ka'be'de** zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [ḫarem-i ka'be'de, -de]*

harf at-: *Laf atmak, söz söylemek.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 8). [ḥarf at-, -up]*

hārhār: *Yürek sıkıntısı, gönül üzüntüsü, gussa, kaygı.*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken / Gül gerekmez dilde ansuz **ḫārḫārum** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [ḫārḫārum, -um]*

hārhār- hecr: *Ayrılık derdi, üzüntüsü, sıkıntısı.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [ḫārḫār- hecr,]*

hār-ı cefā: *Eziyet, acı dikeni.*

Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine / **Ḫār-ı cefā** ile yüregüm pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [ḫār-ı cefā,]*

Vaḳtidür feryāde gelsün şevḳ ile meclisde çeng / Ġonçe gibi göñlümi ḫār-ı cefādan ṭutma teng *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [ḫār-ı cefā, -dan]*

hār-ı ġam: *Gam dikeni. II Gam, keder, eziyet.*

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola / Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [ḫār-ı ġam, -dan]*

hār-ı hicrān: *Ayrılık dikeni.*

Ruḫlaruñ gülzārın anup **ḫār-ı hicrān** içre dil / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [ḫār-ı hicrān,]*

harīdār: *Müşteri, talip, alıcı; aşık, seven.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki **ḫarīdāruñam** avcu mda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ḫarīdāruñam, -uñ, -am]*

ḫarīm-i ʿışḳ-: *Aşkın harem dairesi, evi.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda / Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [ḫarīm-i ʿışḳ-,]*

harīm-i kaʿbe: *Kutsal Kâbe.*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül / **Ḫarīm-i Kaʿbe** ise pāyuma kim ṣevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [ḫarīm-i kaʿbe,]*

ḫarīm-i sebze-: *Çimenlik.*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [ḫarīm-i sebze-,]*

hāristān-ı ġam: *Keder dikenliği.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi **ḫāristān-ı ġam** / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [ḫāristān-ı ġam,]*

ḫāruñ-: *Diken.*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda **ḫāruñdur** se nüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [ḫāruñdur, -dur]*

hārveş: *Diken gibi.*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi / Her ṭarafdan **ḫārveş** māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ḫārveş,]*

has: *Çer çöp, döküntü.*

Gül yanında ḫār ü **ḫas** olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ḫas,]*

ḫas: *Dal veya ot parçası; ot kırıntısı; çöp.*

Ḫār ü **ḫas** n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ḫas,]

ḫāṣ ü ʿām: *Seçkin kimseler ve halk, herkes.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her kūşede gerçi ider **ḫāṣ ü ʿām** baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [ḫāṣ ü ʿām,]*

ḫaṣ u ḫār: *Çalı çırpı.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum **ḫaṣ u ḫār** ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [ḫaṣ u ḫār,]*

ḫāşā: *Allah korusun.*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem **ḫāşā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [ḫāşā,]*

ḫāşā: *"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*

Ḫāşā ki delü gönlüm kesb ide cihāndan ḥazż / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [ḫāşā,]*

ḫāşāk: *Ot, çer çöp, süprüntü.*

Ḫār ü **ḫāşāküñ** ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ḫāşāküñ, -uñ]*

ḫasb-i ḥāl-: *Halini tasvir etme; durum vaziyeti.*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī / Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [ḥasb-i ḥāl-, --üm, --dür]*

ḫasb-i ḥāli: *Görüşüp konuşma.*

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp / **Ḥasb-i ḥāli** gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [ḥasb-i ḥāli, -i]*

ḫasdan-: *Dal veya ot kırıntısı, yonga, çöp.*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü **ḫasdansın** eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ḫasdansın, --sın]*

ḫasen: *Güzel, hüsünlü.*

Sen **ḫasensin** ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [ḫasensin, -sin]*

ḫasen: *Güzel.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār **ḫasen** buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [ḫasen,]*

ḫāṣıl: *(Ar.) Elde edilen.*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl **ḫāṣıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [ḫāṣıl,]*

ḫāṣıl: *Elde edilen kazanç, kâr, ürün, mahsul.*

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren **ḫāṣılum** / Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 5). [ḫāṣılum, -um]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan **ḫaşre** degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [ḫaşre, -e]*

ḫaşre dek: *Kıyamete kadar.*

Biñde birisi defter olınmaya **ḫaşre dek** / Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [ḫaşre dek,]*

İy Muʿīdī istemezdüm **ḫaşre-dek** ṣubḥ olduġın / Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [ḫaşre-dek,]*

ḫasret: *Özlem ǁ iştiyak.*

Çeşm ü zülfüñ **ḥasretinden** ḫa steyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [ḥasretinden, -inden]*

hasret: *Özlem.*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur **ḥasret** ile / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ḥasret,]*

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun / Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ **ḥasreti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [ḥasreti, -i]*

hasret: *Özlem.*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi **ḥasret** lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ḥasret,]*

hasret: *Hasret, özlem.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun **ḥasreti** ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ḥasreti, -i]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol **ḥasretle** bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [ḥasretle, -le]*

hasret: *Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ **ḥasreti** ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ḥasreti, -i]*

hasret: *(Sevgiliye duyulan) özlem, hasret.*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / **Ḥasretinden** gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [ḥasretinden, -i, -n, -den]*

Ġonçe-laʿlüñ **ḥasretinden** ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ḥasretinden, -i, -n, -den]*

hasret: *Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ḥasret-i, --i]*

hasret: *Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün **ḥasretin** zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ḥasretin, -iñ]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ **ḥasreti** aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [ḥasreti, -i]*

hasret: *Özlem.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür **ḥasret** ile / Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [ḥasret,]*

hasret: *(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Ḫākī-i **ḥasret** beni itmezdi efkār iy göñül / Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [ḥasret,]*

hasret: *Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ḥasretüñden, --üñ, -den]*

hasret: *Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende **ḥasret** ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

170, Beyit 1). [ḥasret,]

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına / Kendümi **ḥasret** kemī ngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [ḥasret,]*

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı **ḥasretden** / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [ḥasretden, -den]*

ḥasret oḳı: *Hasret oku.*

Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫmı nihānı añdurur / **Ḥasret oḳı** dilde ol ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [ḥasret oḳı,]*

ḥasretā: *Hasret, özlem.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [ḥasretā,]*

ḥasret-i ḥadd-i ʿarak-rīzüñ: *Terli yanağının hasreti.*

Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül / Ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñ, -le]*

ḥasret-i ḫālüñ-: *Sevgilinin yanağının hasreti.*

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim / ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [ḥasret-i ḫālüñ-, --le]*

ḥasret-i zülf: *(Sevgilinin) Saçının hasreti.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [ḥasret-i zülf, -üñ, -le]*

ḥasret-i zülf: *Güzel yüzün iki tarafından sarkan saçın özlemi.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḫālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [ḥasret-i zülf, -üñ, -le]*

ḥasret-i zülf ü ruḥıyle: *(Sevgilinin) yanağı ve saçının hasreti.*

Ḥasret-i zülf ü ruḥıyle bir büt-i meh-pārenüñ / Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [ḥasret-i zülf ü ruḥıyle, -ı, -(y), -le]*

hastalık: *Canlılarda organların yapılarında ve işleyişlerinde görülen bozukluk, sağlık durumu bozuk olma hâli.*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [ḫastalıḳlardan, -lar, -dan]*

haste: *Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī **ḫastedür** / Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [ḫastedür, -dür]*

haste: *Hasta.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim **ḫastedür** ol aña devādur ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [ḫastedür, -dür]*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü **ḫasteyem** yitiş ürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ḫasteyem, -y, -em]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [ḫastedür, -dür]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü **ḫasteye** / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ḫasteye, -ye]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār ü **ḫasteyem** ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ḫasteyem, -y, -em]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem / Meger kim **ḫaste** göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [ḫaste,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden **ḫasteyem** bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [ḫasteyem, -y, -em]*

Bir ölümlü **ḫasteyem** çeş müñ firāḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [ḫasteyem, -y, -em]*

Bir gün ol nā-mihrbān ṣāyed geleydi görmege / **Ḫaste** yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [ḫaste,]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / **Ḫaste** çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [ḫaste,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim / Olmayıcaḳ sözi söyler **ḫaste** hicrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [ḫaste,]*

haste: *Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).*

Muʿīdī **ḫastenüñ** derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ḫastenüñ, -nüñ]*

haste: *Hasta, aşk hastası.*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben **ḫasteye** derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ḫasteye, -y, -e]*

haste: *Far. Hasta.*

Nergesüñsüz **ḫaste** olup żaʿfı var ol deñlü kim / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [ḫaste,]*

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy **ḫaste** bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ḫaste,]*

haste: *Far. hasta, yaralı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / **Ḫaste** göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ḫaste,]*

haste: *Hasta II Aşık.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer / Ḫamdülillāh var daḫi bu **ḫastede** cāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [ḫastede, -de]*

haste: *Hasta, sayrı, rahatsız; zavallı, aciz, gönlü kırık, çaresiz II âşık.*

Gerçi dermān añsalar her **ḫaste** virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [ḫaste,]*

Şemʿ bilür süzişin ben **ḫastenüñ** hecrümd e kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [ḫastenüñ, -nüñ]*

haste: *Hasta II çaresiz âşık.*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü **ḫastedür** / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [ḫastedür, -dür]*

haste: *Yorgun, hasta.*

Muʿīdī **ḫastenüñ** derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ḫastenüñ, -nüñ]*

haste: *Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi / İy **ḫaste** bekle yirüñi dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [ḫaste,]*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / Bir aġız dimedüñ ol **ḫaste** vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [ḫaste,]*

Ḳan ṭutsa **ḫaste** çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [ḫaste,]*

haste: *Hasta, rahatsız; zavallı, çaresiz II âşık.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / **Ḫaste** göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ḫaste,]*

Ḥāline ben **ḫastenüñ** çün ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ḫastenüñ, -nüñ]*

haste: *Hasta, perişan, aşırı tutkun, yaralı.*

Gerçi dermān añsalar her **ḫaste** virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [ḫaste,]*

haste: *Hasta, aşık.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ **ḫastesi** cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [ḫastesi, -si]*

haste: *Hasta, perişan, yorgun.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin **ḫaste** göñül / Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [ḫaste,]*

haste: *Hasta, rahatsız; perişan, aşırı tutkun.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün / **Ḫastedür** göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ḫastedür, -dür]*

haste: *(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).*

Ġam ḫumārından Muʿīdī **ḫaste** olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [ḫaste,]*

Bāġa vardum **ḫaste** göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [ḫaste,]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ **ḫaste** göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ḫaste,]*

haste: *Hasta II Âşık.*

Firāḳ **ḫastesine** iy ṭabīb çāre gerek / Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [ḫastesine, -si, -n, -e]*

haste cān-: *Hasta can.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ / Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [ḫaste cān-, -uma]*

haste cān-: *Hasta can. II Âşığın canı.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [ḫaste cān-, -a]*

haste dil-: *Hasta, yaralı gönül.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür / Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [ḫaste dil-, --ler, --de]*

haste eyle-: *Hastalanmak.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ / Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 9). [ḫaste eyle-, -r]*

haste göñül: *Hasta, yaralı gönül. II Âşığın gönlü.*

Sevinür **ḫaste göñül** cāna lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [ḫaste göñül,]*

haste ol-: *Hasta olmak, hastalanmak.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ḫaste ol-, -up]*

haste olalı: *Hasta olalı.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz / Ki **ḫaste olalı** kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [ḫaste olalı,]*

haste-ʿāşık: *Hasta*

aşık.

Muʿīdī **ḫaste-ʿāşıḳdur** ġamuñdan baġrı yanıḳdur / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [ḫaste-ʿāşıḳdur,]*

haste-çeşm: *Hasta göz.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme / Şāh-ı ẓālīm ḥilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [ḫaste-çeşmüñ, -üñ]*

haste-dil: *Hasta gönül.*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek / Ḳaşı ġamıyla **ḫaste-dilem** nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [ḫaste-dilem, -em]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile **ḫaste-dil** / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [ḫaste-dil,]*

İy Muʿīdī **ḫaste-dil** derdine dermān eylemek / Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm / Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [ḫaste-dil,]*

haste-dil: *Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [ḫaste-dil,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / **Ḫaste-dil** reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [ḫaste-diller, -ler]*

haste-dil: *Hasta gönül; aşık, seven gönül.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün **ḫaste-dil** / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [ḫaste-dil,]*

haste-dil: *Hasta gönüllü, yaralı kalpli II âşık.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün **ḫaste-dil** / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [ḫaste-dil,]*

haste-dil-: *Hasta gönüllü (âşık).*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse **ḫaste-dillere** iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [ḫaste-dillere, -ler, -e]*

ḫaste-ferhād: *Hasta Ferhad.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / **Ḫaste-Ferhād** itdügi feryād ü efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [ḫaste-ferhād,]*

haste-göñl-: *Hasta gönül.*

Caʿd-ı zülfüñsüz şorarsañ **ḫaste-göñlüm** ḥālini / Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [ḫaste-göñlüm, -üm]*

haste-ḥāl: *Hasta; perişan.*

Her ki derdüñ ile **ḫaste-ḥāl** degül / Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [ḫaste-ḥāl,]*

hastenāk olmış: *Hastalanmak.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ḫastenāk olmış, -mış]*

ḫasūd: *Hasetçi, kıskanç ‖ düşman.*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh **ḫasūd** / Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [ḥasūd,]

<u>ḥat:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḥadd-i gül-nārı ṭutan / Ḫātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [ḫaṭ,]*

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda / Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 1). [ḫaṭ,]*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı **ḫaṭuñ** hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [ḫaṭuñ, -uñ]*

<u>ḥat:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Belürdi çün **ḫaṭuñ** süzme gözüñi / Uyumaḳ ey degül aḫṣāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [ḫaṭuñ, --uñ]*

<u>ḥaṭ:</u> *Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.*

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā / Fettān olıcaḳ **ḫaṭ** gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [ḫaṭ,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü **ḫaṭı** / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ḫaṭı, -ı]*

<u>ḥaṭ:</u> *(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.*

ʿĀrıż-ı dilberde **ḫaṭ** serkeşliġ itse ġam degül / İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [ḫaṭ,]*

Ya ṣaldı **ḫaṭuñ** sāye bu laʿl-i girān-māye / Ya Ḫıżr-ı zamān aldı serçeşme-i cāndan ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [ḫaṭuñ, -uñ]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi **ḫaṭ** gelmedin ruḫsāruña / Bāġ sersebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [ḫaṭ,]*

<u>ḥat:</u> *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda **ḫaṭ** ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ḫaṭ,]*

Ḥasret-i ḫāl ü **ḫaṭ** ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ḫaṭ,]*

<u>ḥat:</u> *(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz **ḫaṭuñ** / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [ḫaṭuñ, -uñ]*

Zülfüñ altında **ḫaṭuñdan** dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [ḫaṭuñdan, -un, -dan]*

Ne ṭılısm eyler **ḫaṭuñ** gencīne-i ḥüsnüñde kim / Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [ḫaṭuñ, -uñ]*

Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek / Gerçi **ḫaṭuñ** raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [ḫaṭuñ, -uñ]*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā **ḫaṭuñ** / Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [ḫaṭuñ, -uñ]*

<u>ḥat ü hāl:</u> *Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.*

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh / Yalıñuz fitne **ḫaṭ ü ḫāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [ḫaṭ ü ḫāl,]*

<u>ḥat ü hāli:</u> *Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.*

Leşker çeküp anuñ **ḫaṭ ü ḫāli** ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [ḫaṭ ü ḫāli,]*

<u>ḥaṭā:</u> *1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ **ḫaṭā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [ḫaṭā,]*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe **ḫaṭādur** bu / Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

375, Beyit 1). [ḫaṭādur, -dur]

<u>haṭā:</u> *1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab **ḫaṭāsı** ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [ḫaṭāsı, -sı]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem / Bī-vefā sevmek **ḫaṭādur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [ḫaṭādur, -dur]*

<u>haṭā:</u> *Hata, yanlış, kusur.*

İy Muʿīdī bī-bedeldür mi<u>s</u>li yoḳ yārüñ velī / Bī-vefā sevmek **ḫaṭādur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 6). [ḫaṭādur, -dur]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda **ḫaṭā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [ḫaṭā,]*

Çün **ḫaṭādur** ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [ḫaṭādur, -dur]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür **ḫaṭarlar** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [ḫaṭarlar, -lar]*

<u>hātem:</u> *Mühür.*

Büse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ **ḫātemi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [ḫātemi, -i]*

<u>hātem:</u> *Mühür, yüzük.*

Çoḳ laʿl **ḫātem** üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [ḫātem,]*

<u>hātem:</u> *Mühür II yüzük.*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī / İy Muʿīdī **ḫātem-i** ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [ḫātem-i, --i]*

<u>hātem üzre yaz-:</u> *Yüzük üzerine yazılmış.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [ḫātem üzre yaz-,]*

<u>hātem-i dil:</u> *Gönlün yüzüğü, mührü.*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe / Arada **ḫātem-i dil** oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [ḫātem-i dil,]*

<u>hātem-i sāġer:</u> *Kadeh mührü.*

İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine / **Ḫātem-i sāġer** ele girdi feraḥnāküz yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 13). [ḫātem-i sāġer,]*

<u>hātır:</u> *Ar. Gönül, gönülde olan his.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister **ḫāṭırum** / Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ḫāṭırum, -um]*

İy Muʿīdī **ḫāṭırum** yapm azdı bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan e<u>s</u>er *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [ḫāṭırum, -um]*

Vāʿizüñ bārid sözinden **ḫāṭırum** renc īdedür / Kim hevā serd olsa artar ḥaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [ḫāṭırum, -um]*

İy Muʿīdī **ḫāṭıruñ** niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [ḫāṭıruñ, -un]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm açılmaz **ḫāṭırum** ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [ḫāṭırum, -um]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi **ḫāṭırum** ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [ḫāṭırum, -um]*

<u>hātır:</u> *Zihin, fikir.*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur **ḥāṭırum** / Pādşāh ẕālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [ḥāṭırum, -(u)m]*

<u>hāṭır:</u> *1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [ḫāṭırı, -ı]*

Her denīnüñ **ḥāṭırın** luṭfuñla maʿmūr eyle kim / Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 2). [ḫāṭırın, -ın]*

<u>hāṭır:</u> *Gönül, duygu, his.*

Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem / **Ḫāṭırum** çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [ḫāṭırum, -um]*

<u>hāṭır-ı yār:</u> *Sevgilinin gönlü.*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [ḫāṭır-ı yār,]*

<u>ḥāṭıruma düşince:</u> *Aklına gelmek, hatırlamak, anmak.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḥāṭıruma düşince, -um, -, -ince]*

<u>ḥāṭıruma düşince:</u> *Hatırlamak.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḥāṭıruma düşince, -um, -a, -ince]*

<u>ḥaṭṭ:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Ṣūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre / **Ḫaṭṭuñ** ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ **ḫaṭṭuñ** ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin / Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevṣer āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

<u>ḥaṭṭ:</u> *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā **ḫaṭṭuña** / Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [ḫaṭṭuña, -uña]*

<u>ḥaṭṭ:</u> *Yazı.*

Dikḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki göze żarardur ġubār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [ḫaṭṭ,]*

<u>ḥaṭṭ:</u> *(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür **ḫaṭṭuñ** ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Umar isem yiridür **ḫaṭṭuñla** göñlü ñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [ḫaṭṭuñla, -u, -ñ, -la]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur **ḫaṭṭuñ** kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña **ḫaṭṭuñ** gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī **ḫaṭṭuñı** / Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [ḫaṭṭ,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ḫaṭṭ,]

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [ḫaṭṭ,]*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [ḫaṭṭ,]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār **ḫaṭṭ** / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār **ḫaṭṭ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [ḫaṭṭuñla, -u, -ñ, -la]*

Ṭoldı zamāne ṣūr ü ṣer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne iken āṣkār **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [ḫaṭṭ,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [ḫaṭṭ,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār **ḫaṭṭ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [ḫaṭṭ,]*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār **ḫaṭṭ** / ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [ḫaṭṭ,]*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār **ḫaṭṭ** / ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḫüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Yazup **ḫaṭṭuñ** vefā nakşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaddün āġūşa çekerse **ḫaṭṭuñı** olmaz ʿaceb / Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Ruḫlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür / Perr-i ṭūtī ise **ḫaṭṭuñ** şekkeris tāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ḫaṭṭ,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger / **Ḫaṭṭuñı** maḥv itmege ḫüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Rūşen iden mihrümi **ḫaṭṭuñ** hevāsı dur senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma **ḫaṭṭuñ** fitnesin / Bir belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ / Sebze ile vech-i ḫasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ḫaṭṭ,]*

Çün ḫaṭādur ḫüsnüñ evrāḳında **ḫaṭṭuñ** iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [ḫaṭṭ,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü **ḫaṭṭ** ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ḫaṭṭ,]*

<u>ḫaṭṭ:</u> *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede **ḫaṭṭuñ** ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde **ḫaṭṭuñ** çem en olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer / **Ḫaṭṭuñ** ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

hatt: *Güzel yazı.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [ḫaṭṭ,]*

hatt: *Çimen, bahçe.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül āḫirinde gösterür evvel bahār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [ḫaṭṭ,]*

hatt: *Çizgi.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde **ḫaṭṭ-ı** jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı, -u]*

hatt: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār **ḫaṭṭ** / Cān bülbüline oldı güzel sebzezār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [ḫaṭṭ,]*

hatt: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [ḫaṭṭın, -ı, -n]*

hatt: *(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.*

Geldi **ḫaṭṭuñ** leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa / Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

hatt: *Ar. Çizgi. II Yazı.*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [ḫaṭṭ,]*

[hatt: *Ayva tüyü.*

Medḥ idicek **[ḫaṭṭ** ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [[ḫaṭṭ,]*

hatt hatt: *Çizgi Çizgi.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde **ḫaṭṭ ḫaṭṭ** olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [ḫaṭṭ ḫaṭṭ,]*

hatt ü laʿl-: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ / Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [ḫaṭṭ ü laʿl-, -üñ-, -süz, -]*

hatt ü laʿlüñ: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül / Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [ḫaṭṭ ü laʿlüñ, -üñ]*

hatt-ı ʿanber-: *Sevgilinin güzel kokan ayva tüyleri.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [ḫaṭṭ-ı ʿanber-,]*

hatt-ı ʿanber-bār-ı dōst: *Sevgilinin amber saçan ayva tüyleri. Eskiden mürekkebe amber damlatılarak yazılan yazının güzel kokması temin edilirdi. Hatt ile amberin münasebeti bu sebep iledir (ŞENTÜRK).*

ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde **ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst** / Dūd-ı miskāsā durur kim āb u āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst,]*

hatt-ı ʿārıż-: *(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı ʿārıż-, --uñ]*

hatt-ı cānāne: *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm / Yüri ḳara

ḫaberüm derd ile yārāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ḫaṭṭ-ı cānāne, -e]*

ḫaṭṭ-ı dilber: *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳaygu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı dilber,]*

ḫaṭṭ-ı ġazel-: *Gazellerinin Mürekkebi.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim / Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı ġazel-, -i]*

ḫaṭṭı gelince-: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri belirdiği zaman.*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [ḫaṭṭı gelince-, -dür]*

ḫaṭṭ-ı ʿizār-: *Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i
ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı ʿiẕār-, -uñ]*

ḫaṭṭ-ı laʿl: *Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.*

Öñde meşhūr itmeg içün defter ü ṭūmārumı / **Ḫaṭṭ-ı laʿl** ü verd-i ruḫsāruñ görüp
eşʿārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 17). [ḫaṭṭ-ı laʿl,]*

ḫaṭṭ-ı laʿlüñ: *Sevgilinin dudağındaki ayva tüyü.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin / Cām-ı gülgūn
içdügince bāde-i miskīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [ḫaṭṭ-ı laʿlüñ, -üñ]*

ḫaṭṭ-ı leb-: *Dudağın üzerindeki ayva tüyü.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir
ābdār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı leb-, --üñ]*

ḫaṭṭ-ı muʿanber: *(Sevgilinin) anber kokulu ayva tüyleri.*

Devr idüp **ḫaṭṭ-ı muʿanber** ḫadd-i cānānı dürüst / Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [ḫaṭṭ-ı muʿanber,]*

ḫaṭṭ-ı müşevveş: *Müsvedde.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın / Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı müşevveş, -den]*

ḫaṭṭ-ı reyḥān: *Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek / Ḳatı yüz virdüñ olur bu **ḫaṭṭ-ı reyhān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı reyhān,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [ḫaṭṭ-ı reyhān, -uñ]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nūndur / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı reyḥān, -uñ]*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [ḫaṭṭ-ı reyhān, -uñ]*

ḫaṭṭ-ı reyḥān-: *Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [ḫaṭṭ-ı reyḥān-,]*

ḫaṭṭ-ı reyḥānī: *Reyhani hat yazısı II Sevgilinin ayva tüyleri.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül / Yazar evrāḳ-ı ḫayāle **ḫaṭṭ-ı reyhānī** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 39, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı reyḥānī,]

<u>ḫaṭṭ-ı sebz-:</u> *Yeşil ayva tüyü.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [ḫaṭṭ-ı sebz-, -üñ]*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı sebz-, --ü, --ne]*

<u>ḫaṭṭ-ı sebzüñ:</u> *Yeşil (taze) ayva tüyü.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ **ḫaṭṭ-ı sebzüñ** Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı sebzüñ,]*

<u>ḫaṭṭ-ı sebzüñ:</u> *(Sevgilinin) yeni çıkan ayva tüyleri.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı sebzüñ,]*

<u>ḫaṭṭ-ı şemşīr:</u> *Kılıcın (üzerindeki) yazı.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim / Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [ḫaṭṭ-ı şemşīr, -üñ]*

<u>ḫaṭṭ-ı yāre:</u> *Sevgilinin (yüzündeki) ayva tüyleri (sevgilinin yüzü anlamında).*

Diḳḳatle **ḫaṭṭ-ı yāre** naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı yāre,]*

<u>ḫaṭṭuñ ġam-:</u> *Sevgilinin ayva tüylerinin derdi.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim / Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [ḫaṭṭuñ ġam-,]*

<u>ḫavādis tīr-:</u> *Havadis okları.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [ḥavādiṣ tīr-,]*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül / İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [ḥavādiṣ tīr-, -ine]*

<u>ḫavāle:</u> *Sıtma II Aşk hastalığı.*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye **ḫavāle** geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [ḫavāle,]*

<u>ḫavāle:</u> *Alacaklı. (Şentürk).*

Şanma kim oldı **ḫavāle** üstüme tīġ-i ecel / Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [ḫavāle,]*

<u>ḫavāle it-:</u> *Yollamak, göndermek; yöneltmek, savurmak.*

Ḫavāle itme ġamzeñ ben żaʿīfe / Ne lāzım ḳatl içün bir mūra cellād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [ḫavāle it-, -me]*

<u>ḫavf:</u> *Ar. Korku.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / **Ḫavf** eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [ḫavf,]*

Lāubālī ʿāşıḳam **ḫavf** ü recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [ḫavf,]*

<u>ḫavf itme:</u> *Korkmak II Çekinmek.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp **ḫavf itme** kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [ḫavf itme, -me]*

<u>hāy efendüm:</u> *Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [hāy efendüm,]*

Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Murabba 1, Beyit 6). [hāy efendüm,]

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [hāy efendüm,]*

Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [hāy efendüm,]*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [hāy efendüm,]*

Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun / **Hāy efendüm** hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14). [hāy efendüm,]*

<u>ḥayā:</u> *Sıkılma, utanç.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri / Yire geçer **ḫayā** ile Seyḥun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 1). [ḥayā,]*

<u>ḥayā:</u> *Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.*

Yañılup ḥurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler **ḫayādan** dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḫayādan, -dan]*

<u>ḥayā:</u> *Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler **ḫayādan** dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḫayādan, -dan]*

<u>ḥayā:</u> *Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle **ḫayādan** ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ḫayādan, -dan]*

<u>ḥayā:</u> *Edep, utanma.*

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ / Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [ḫayādan, -dan]*

Gül **ḫayādan** derledi şebnem degüldür görinen / Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [ḫayādan, -dan]*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi **ḫayādan** gül ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [ḫayādan, -dan]*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi **ḫayādan** ʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [ḫayādan, -dan]*

<u>ḥayā vü edeb:</u> *Ar ve utanma duygusu.*

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz / Elden ele düşmüşde **ḫayā vü edeb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [ḫayā vü edeb,]*

<u>ḥayāl:</u> *Hayâl.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ **ḫayālinden** ḫabe r / Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [ḫayālinden, -i, -n, -den]*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber **ḫayāli** zülfüñüñ / Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [ḫayāli,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil **ḫayālüñ** taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>ḥayāl:</u> *Hayal.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken / **Ḫayāl-i** ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [ḫayāl-i, --i]*

<u>ḥayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir **ḫayāle** döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [ḫayāle, -e]*

<u>ḥayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan*

şey, düş.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına / Ol perī-peyker **ḫayālidür** bug ün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ḫayālidür, -i, -dür]*

Vehm ider dilde perīveşler **ḫayālinden** ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [ḫayālinden, -in, -den]*

Bilüñ gibi beni ġam bir **ḫayāle** döndürdi / Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [ḫayāle, -e]*

<u>hayāl:</u> *Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.*

V'ey ol perī **ḫayāline** her dem ki cāy olur / Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ḫayāline, -iñ, -e]*

Görüp gözde **ḫayālüñ** seyl-i eşküm / Didi gitmek gerekdür yir degül bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [ḫayālüñ, -üñ]*

Adın añmazdum dile dilde **ḫayālüñ** olmasa / Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge ‖ Sevgili'nin hayali.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ / Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına / Ol perī-peyker **ḫayālidür** bug ün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ḫayālidür, -i, -dür]*

<u>hayāl:</u> *Ar. hayal.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ **ḫayālin** bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [ḫayālin, -iñ]*

Ḫaddüñ **ḫayāli** çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [ḫayāli, -i]*

<u>hayāl:</u> *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş ‖ düşünce, fikir.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler **ḫayāli** dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ḫayāli, -i]*

<u>hayāl:</u> *Hayal, düş, fikir.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ **ḫayāli** dem-be-dem / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [ḫayāli, -i]*

<u>hayāl:</u> *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge. II Sevgilinin tahayyül edilmesi.*

Yalıñuz künc-i belāda gönlüm irgürdi velī / Müstedām olsun **ḫayālüñ** mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. II Sevgilinin hayali.*

Her ne ʿāṣıḳ kim **ḫayālüñ** çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.*

Her ne ʿāṣıḳ kim **ḫayālüñ** çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [ḫayālüñ, -üñ]*

ḫayāl: *Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü rengīn **ḫayālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [ḫayālüm, -üm]*

ḫayāl: *(Sevgilinin) hayali.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [ḫayālüñ,]*

ḫayāl: *Hayal, düş; sevgiliyi düşünmek.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ **ḫayāline** / Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ
çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

ḫayāl: *(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.*

İy **ḫayālüñ** ṣāḥına me'vā göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ḫayālüñ,]*

Devr-i ḥüsnüñde **ḫayālüñ** çeş müme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [ḫayālüñ,]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam **ḫayālüñ** yiridür / Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [ḫayālüñ,]*

Ṭutdı çeşmümde **ḫayālüñ** kir pügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ḫayālüñ,]*

ḫayāl: *(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī **ḫayālüñle** her gice / Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [ḫayālüñle, -üñ, -le]*

ḫayāl: *(Güzelin) hayali.*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim / Yine bir mehveş **ḫayālin** dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [ḫayālin, -i, -ñ]*

ḫayāl eyle-: *Hayal etmek.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [ḫayāl eyle-, -r]*

ḫayāl itdükce: *Hayal etmek.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim **ḫayāl itdükce** anı şanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [ḫayāl itdükce,]*

ḫayâl-engîz: *Hayalci, hayal kuran.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim diye pür-sūz ü **ḫayāl-engīz** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim **ḫayāl-engīz** ü rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]*

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur / Bu **ḫayāl-engīz** bu rengīn ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 6). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]*

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*

Gice **ḫayāl-i yār** ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [ḫayāl-i yār,]*

Göñlüm **ḫayāl-i yār** ile pürdür şu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [ḫayāl-i yār,]*

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*

Göñlüm **ḫayāl-i yār** ile pürdür şu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [ḫayāl-i yār,]*

ḫayf: *Üzüntü,*

pişmanlık.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / Memleketde **ḫayfumı** almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [ḫayfumı, -um, -ı]*

ḫayf: *"Yazık ki, heyhat, vah!" anlamlarında kullanılan ünlem.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken / **Ḫayf** ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ḫayf,]*

ḫayf: *"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / **Ḫayf** oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [ḫayf,]*

ḫayf: *Eyvah.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ **ḫayf** ü āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ḫayf,]*

ḫaylī: *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen belgisiz sıfat.*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi **ḫayli** perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [ḫayli,]*

ḫayme: *Çadır, otağ.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden **ḫaymeler** / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ḫaymeler, -ler]*

ḫayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı **ḫayr** içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [ḫayr,]*

ḫayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür / **Ḫayr** ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [ḫayr,]*

ḫayrān: *Şaşırmış, şaşırıp kalmış.*

Baş şalup **ḫayrān** ḳalıpdur şīve-i reftāruña / Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 2). [ḫayrān,]*

İy perī ḳarşuñda **ḫayrān** olduġım ʿayb itme kim / Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ḫayrān,]*

ḫayrān: *Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine **ḫayrān** ü ben **ḫayrān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ḫayrān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine **ḫayrān** ü ben **ḫayrān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ḫayrān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taṣvīrine **ḫayrān** ü ben **ḫayrān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ḫayrān,]*

ḫayrān: *Kendinden geçmiş, mest olmuş, baygın.*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde **ḫayrāndur** h enüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [ḫayrāndur, -dur]*

ḫayrān: *(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

İy ḳad-i bālāña **ḫayrān** irmeyü p servüñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [ḫayrān,]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü **ḫayrān** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ḫayrān,]*

ḫayrān: *Kendinden geçmiş, mest olmuş,*

tutkun olmuş.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile **ḥayrān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [ḥayrān,]*

ḥayrān kal: *Çok beğenmek.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim / Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [ḥayrān ḳal, -up]*

ḥayrān olur: *Sırlar bağlamında hayrete düşmek, şaşırmak. II sarhoşluk veren madde yani esrar anlamında "kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.".*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen **ḥayrān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [ḥayrān olur,]*

ḥayrān olur: *Hayrete düşmek, şaşırmak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa **ḥayrān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ḥayrān olur,]*

ḥayrān olur: *Bir şey için kendinden geçmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ **ḥayrān olur** insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [ḥayrān olur, -ur]*

ḥayrān olur: *Bir şey veya bir durum karşısında kendinden geçmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ **ḥayrān olur** insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [ḥayrān olur, -ur]*

ḥayrān*: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse; şaşmış, şaşırmış. Esasen hayran, esrar sarhoşu demektir ki bu bakımdan mest (sarhoş) kelimesinden bir gömlek üstündür; tas. Fenafillah' a ulaşmak için geçilen makamlardan olan hayret makamını aşanlara "hayran" denilir. Hayran olmak" veya "hayran kalmak" durumu karşısında - özellikle Allah'ın veya sevgilinin güzelliği karşısında- esrar içmişçesine kendinden geçmektir.*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü **ḥayrān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [ḥayrān,]*

ḥayret: *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [ḥayretdeyem, -de, -y, -em]*

ḥayret: *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık. Hayret makamı: Dervişin Allah'ın tecellileri karşısında kendinde meydana gelen şaşkınlık ve hareketsizlik durumunu ifade eder.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol **ḥayretde** kim / Muġbeçe ḫüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [ḥayretde, -de]*

ḥayret: *(Ar.) Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.*

Ḥācılar **ḥayret** eliyle çāk ide iḥrāmını / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [ḥayret,]*

ḥayret: *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık.*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim / Çoḳ zamān **ḥayretde** ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

333, Beyit 6). [ḥayretde, -de]

<u>ḥayrü'l-halef:</u> *Ar. Birinin yerine geçen hayırlı kimse. II Hayırlı evlat.*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var **ḥayrü'l-ḫalef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [ḥayrü'l-ḫalef,]*

<u>ḥayvān:</u> *(Ar.) Hayvan.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol perī ādemdür açmaz degme bir **ḥayvāna** rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [ḥayvāna, -a]*

<u>ḥayy-ı mucīb:</u> *Allah u Teala.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol **Ḥayy-ı mucīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ḥayy-ı mucīb,]*

<u>ḥazān:</u> *Sonbahar, güzün.*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāṣ-ı ḥāyāl / İy **ḫazān** görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [ḫazān,]*

<u>ḫazān:</u> *Güz, sonbahar.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl aña / Bir **ḫazān** yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ḫazān,]*

<u>ḫazān:</u> *Sonbahar.*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış **ḥazāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [ḥazāndur, -dur]*

<u>ḫazān:</u> *Güz, sonbahar.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña / Bir **ḫazān** yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ḫazān,]*

<u>ḫazān yapraġ-:</u> *Sonbahar yaprağına benzeme.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur / Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [ḥazān yapraġ-, -ı, --dur]*

<u>ḫazān yapraġ-:</u> *Sonbahar yaprağı gibi.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [ḥazān yapraġ-, -ı, --dur]*

<u>ḫazer ḳıl:</u> *Dikkat etmek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā / Ol iki ẓālim seni gözler **ḫaẕer ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [ḫaẕer ḳıl,]*

<u>ḫazer ḳıl:</u> *Çekinmek, dikkat etmek.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur **ḫaẕer ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [ḫaẕer ḳıl,]*

<u>ḫazer ḳıl:</u> *Sakın,çekin. II Kork!.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [ḥazer ḳıl,]*

<u>ḫāzık:</u> *Usta, mahir, işinin ehli.*

Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür **ḫāzıḳ** olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [ḫāzıḳ,]*

<u>ḫāżır:</u> *(Ar.) Hazır.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / **Ḫażırlar** aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [ḫażırlar, -lar]*

<u>ḫāżır:</u> *Hazır olan, tedarikli olan, tedbirli olan.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān **ḫāżıruñ** / Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān **ḫāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [ḫāżıruñ, -uñ]*

Saña ṣunmazlarsa kevs̱er iç ṣarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān **ḫāżıruñ** *(Kalk*

andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [ḥāżıruñ, -uñ]

ʿîş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān **ḥāżıruñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ḥāżıruñ, -uñ]*

ḥāżır ol: *Dikkatli olmak, hazırda beklemek.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / **Ḥāżır ol** iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ḥāżır ol,]*

ḥāżırūn: *Hazır olanlar, bulunanlar.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye / Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār **ḥāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [ḥāżıruñ,]*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān **ḥāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [ḥāżıruñ,]*

ḥāżırūn: *Ar. Hazır olanlar, bir yerde bizzat bulunanlar.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān **ḥāżıruñ** / Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān **ḥāżıruñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [ḥāżıruñ,]*

ḥazz: *Hoşlanmak, zevk duymak.*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ḥaẓẓ,]*

ḥazz: *Hoşlanma, zevk, mutluluk.*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan **ḥaẓẓ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [ḥaẓẓ,]*

ḥazz: *Haz, hoşlanma.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne **ḥaẓẓ** / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ḥaẓẓ,]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan **ḥaẓẓ** / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [ḥaẓẓ,]*

ḥazz: *Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne **ḥaẓẓ** / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ḥaẓẓ,]*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan **ḥaẓẓ** / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [ḥaẓẓ,]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ḥaẓẓ,]*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [ḥaẓẓ,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Ṣol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [ḥaẓẓ,]*

ḥazz alsa: *Hoşlanmak, zevk almak.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [ḥaẓẓ alsa, --sa]*

ḥazz id-: *Hoşlanmak, zevk almak.*

Ṣol acı acı sögdügine ḥaẓẓ ider göñül / Tūtīye nitekim şekeristān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [ḥaẓẓ id-, -er]*

ḥazz ider: *Hoşlanmak, zevk almak.*

Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine / Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [ḥaẓẓ ider, -er]*

hecr: *Ayrılık.*

Ben nāleden miyānuñ **hecrinde** nāl e döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

302, Beyit 1). [hecrinde, -inde]

hecr: *Ayrılık.*

Sen gidicek **hecr** ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [hecr,]*

Gerçi müşkildür ża'īf olmaḳ Muʿīdī **hecr** ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [hecr,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi **hecr** ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [hecr,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ **hecrümde** ki m / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [hecrümde, -üm, -de]*

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni **hecrümde** yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [hecrümde, -üm, -de]*

hecr: *Ayrılık.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde **hecr** oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [hecr,]*

Ocaġuma ʿāḳıbet **hecr** odı ṣu ḳoysun diyü / Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [hecr,]*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen / **Hecr** ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [hecr,]*

hecr: *Ayrılık.*

Didüm öldür beni tek ṣalma **hecre** / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [hecre, -e]*

Ne **hecre** ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [hecre, -e]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [hecre, -e]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi **hecrinüñ** bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [hecrinüñ, -i, -n, -üñ]*

hecr: *Ayrılık, hicran.*

Cān virdügimi **hecr** ile cānāne disünler / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [hecr,]*

hecr: *(Sevgilinin) ayrılığı ile.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eṣer / Āh kim **hecrüñle** ḳalmadı bugün andan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [hecrüñle, -ün, -le]*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen / **Hecrüñle** sīne-i gül-i ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [hecrüñle, -ün, -le]*

Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [hecr,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ **hecriyle** yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [hecriyle, -iyle, -yle, -le]*

hecr: *Ayrılık.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen **hecri** ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [hecri, -i]*

hecr: *Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.*

Bir perī **hecriyle** cismüm zār olupdur şöyle kim / Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [hecriyle, -i, -(y)le]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki **hecrüñde** helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [hecrüñde, -üñ, -de]*

hecr: *Ayrılık (acısı).*

Bir perī **hecriyle** cismüm zār olupdur şöyle kim / Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [hecriyle, -i, -(y)le]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.*

Bir belā
gülzārıdur **hecrüñde** sī
nem ṣaḥnı kim / Tāze
sūsenler diküpdür anda
ṣemṣīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [hecrüñde, -(ü)ñ, -de]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.*

Telḥ itdi ʿīşümi
yine **hecrüñ** küdūreti / Āyīne gibi göñlüme
virüp ṣafā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [hecrüñ, -(ü)ñ]*

hecr: *Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalmak.*

Ḳande bilsün gül
yüzüñ **hecrinde** ḳanlar
yutduġım / Ṣubḥa dek
bülbül gibi her gice
bīdār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [hecrinde, -i, -ñ, -de]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ
levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı
sīneme **hecrüñ** bıraḳdı
nāgehān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [hecrüñ, -(ü)ñ]*
Yir yir delindi ney
gibi **hecrüñde** yüregü
m / Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [hecrüñde, -(ü)ñ, -de]*
Baña yā Rab yüz
ölümden **hecri** düşvār
eyle kim / Her kişiye
bī-vefālar sevmek āsān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [hecri, -i]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Hecr ile cān virdügim
bilmez daḫi dilber
benüm / Luṭf idüp ʿarż
eyle ḥālüm iy refīḳ
Allāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [hecr,]*

hecr: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Cān virürken **hecr** ile göz
mey ṣunar baġrum
kebāb / Ben yıḳıldum
mest olup ṣoḥbet
ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [hecr,]*

hecr āteşi: *Ayrılık ateşi.*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña **hecr āteşi** / ʿIşḳ
yolın gözle kim pürdür
ḫaṭarlar her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [hecr āteşi,]*

hecr ejdehāsı-: *Ayrılık yılanı.*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler
ideydüm dōstum /
Olıbilsem bir nefes
hecr ejdehāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [hecr ejdehāsı-, -n, --dan]*

hecr od- şuʿle-: *Ayrılık ateşinin ışığı.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh
eşk-i ter yiter / Hecr
odı şuʿlesi başumda
tāc-ı zer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [hecr od-şuʿle-, -ı, -si]*

hecr oḳı-: *Ayrılık oku.*

Hecr oḳından ölmedüm
daḫi zamānum var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb
miḫnetlü cānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [hecr oḳı-, --n, --dan]*

hecriñde: *Ayrılık II uzaklık.*

Gicelerdür
kirpigüñ **hecrinde** bir
dem uyumaz /
Ṭurmadan şancır
şanasın ṭolu peykāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [hecrinde,]*

hecrüñde: *(Sevgilinin) ayrılığında.*

Şanma **hecrüñde** ḫvāb
idem giceler / Sensüz
uyḫu gözüme
uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [hecrüñde,]*
Hecrüñde gözüm oldı iki
baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [hecrüñde,]*
Gül yüzüñ **hecrüñde** her
şeb zār olup bülbül
gibi / Kimseyi bir
laḥẓa uyutmaz
fiġānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [hecrüñde,]*

hedef: *Nişan alınacak yer, nişangâh.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam **hedef** /
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol kemān-
ebrūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [hedef,]*

hedef: *Hedef, nişangah (aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).*

Biñ kez **hedef** olmaḳdan ise
ġamzene ʿāşıḳ /
Yegdür ki ḳaşuñ
yayına ḳurbān ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [hedef,]*

hedef: *Hedef (Aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül /
İtmeyen cānın
ḥavādiṣ tīrine
dā'im **hedef** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [hedef,]*

hedef: *Hedef tahtası, nişan alınan yer.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar
dökülse her ṭaraf / Bir
ḥadeng-i ġamzeñe biñ
cān-ı
ʿāşıḳdur **hedef** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [hedef,]*

hedef kılmaġ-: *Birini kötü bir durumda kalması için hedef hâline getirmek.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem
biñ ḥavādiṣ tīrine /
Çerḫe ya ol ya aña bu
çerḫ-i devrān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [hedef ḳılmaġ-, -ı]*

hedef olmaġ: *Bir şeyin hedefi haline gelmek.*

Kemān-ebrūlar oḳına **hedef**
olmaġ ise ḳaṣduñ /
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [hedef olmaġ, -maġ]*

hefte: *Hafta.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp ʿuṣṣāḳı yār /
Umulur bir ḥādiṣe
bu **hefte** dīvān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [hefte,]*

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*

Niçe gündür kim varup ol
ḫüsn şāhın görmezem /
Ṭāliʿümde yoḫ ise
bu **hefte** dīvān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [hefte,]*

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü. Hafta.*

Hefte n'olsun ay olur
göstermez ol meh-rū
yüzin / İy gözüm ḳan
aġla kim oldı ḥarām
uyḫu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [hefte,]*

helāk: *Mahvolma, perişan hale gelme; ölme.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi **helāk** /
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [helāk,]*

helāk: *Ar. Yok olma.*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur / Ben
bu derd
ile **helāk** oldum devāsı
yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [helāk,]*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ
beni **helāk** / Dil pāre
pāredür naẓar it sīne
çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [helāk,]*
Ol ġamze ġamza başlasa
n'itsün Muʿīdī kim /
Eyler ḳıya ḳıya
baḳışuñ
ādemi **helāk** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [helāk,]*

helāk: *Ölme, öldürme, yok etme, yok olma.*

Gördi ḳuluñ
Muʿīdī **helāk** olduġın
beg / Mātem ṭutar ḳara
geyüp iy şīvekār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [helāk,]*

helāk: *Ölme, mahvolma; harcanma.*

İşidüp il ṭaʿnesin
ġamdan **helāk** olmaḳ
neden / Bāri bī-ḫūş
olalum sāḳī dem-ā-
dem ṣun
ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [helāk,]*

helāk: *Heläk et-: helak etmek, mahvetmek, aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ
beni **helāk** / ʿAyb itme
aġladuġıma kim
çoḳdur
acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [helāk,]*

helāk ey-: *Öldürmek.*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti
helāk eyler beni / Cān
alur cānlar virürken
āb-ı ḥayvānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [helāk ey-, -ler]*

helāk it-: *Öldürmek,*

yok etmek, ölmesine sebep olmak.

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden / Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [helāk it-, -mek]*

helāk oldum: *Perişan duruma düşmek.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde **helāk oldum** nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [helāk oldum, -du, -m]*

helāk oldum: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [helāk oldum, -du, -m]*

helāk olduñ: *Perişan olmak.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ **helāk olduñ** göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [helāk olduñ, -du, -ñ]*

helāl: *Haram olmayan şey, mubah.*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum **ḥelāl** olsun saña / Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [ḥelāl,]*

helāl: *Ar. Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ / Dōstum Tañrı'dan **ḥelāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [ḥelāl,]*

helāl ol-: *Helal olsun.*

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi şūrīde- ḥāl / Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [helāl ol-, -sun]*

hele: *Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken / **Hele** bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [hele,]*

hele: *Hele, bir de.*

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin / Reh-güzerdür **hele** bedende n geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [hele,]*

hele: *Daha, henüz.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin / Biz **hele** anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [hele,]*

hele: *Bir de, hatta.*

N'ola ben ebre girye ögretsem / **Hele** sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [hele,]*

ḥelvā: *Helva.*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca **ḥelvādan** ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [ḥelvādan, -dan]*

helvālıġ: *Tatlılık.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite **ḥelvālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [ḥelvālıġuñ, -uñ]*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet **helvālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [helvālıġuñ, -uñ]*

hem: *"-da, -de, dahi" bağlacı.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh ṭoġrı söyle diye **hem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [hem,]*

hemān: *Ancak, daima.*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı **hemān** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [hemān,]*

hemān: *Ancak, yalnızca; daima, her*

zaman.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan
baña ġamdur **hemān** /
Ṣām-ı hicrānuñda
ancaḳ nāledür feryād-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [hemān,]*

hemān: *"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.*

Dil-i Ferhād sūzından eṣer
yoġ ise ṭaġlarda /
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca
olur
ṭaşdan **hemān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [hemān,]*

hemān: *"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl
eylemez aʿdā / Ṣiʿri
oḳımazlar
da **hemān** beyti
bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [hemān,]*

Meyl ider her gördügine bir
aḳar ṣudur **hemān** /
Ṣīvesi ancaḳ bañadur
vāz geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [hemān,]*

hemān: *"Hemen, çabucak" anlamında zarf.*

Yaşum dökdi göñülüme
ġamuñ
ṣaldı **hemān** āteş / Bu
şehri bir zamān yaḳdı
begüm ṣu bir zamān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [hemān,]*

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim /
Ḫār ile **hem-**
dem olupdur sen gül-i
ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [hem-dem,]*

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her
yaña ṭurmaz yilerem
/ **Hem-dem** olalı göñül
gözleri āhūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [hem-dem,]*

Ḳıldı **hem-dem** gözlerüm
yüz āl ile ʿışḳa beni /
Āh kim ḳaṣd itmiş ol
yüzi ḳaralar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [hem-dem,]*

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-
ı ġam / **Hem-**
dem olursa yaraşur
nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [hem-dem,]*

hem-dem: *Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.*

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-
ı ġam / **Hem-**
dem olursa yaraşur
nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [hem-dem,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker
velī / **Hem-dem** olsañ
bir nefes görseñ ne
ādem
cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [hem-dem,]*

Ġamzeñe dil **hem-dem** olup
ṣām-ı zülfüñ seyr ider /
Āṣnādur şimdi ol mey-
ḫvār ile mīr-i
ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [hem-dem,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost, sıkı fıkı, canciğer arkadaş.*

Sünbül saçuñ hevāsına
dil **hem-dem** olalı /
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi
ḫurrem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [hem-dem,]*

hem-dem ol-: *Arkadaş olmak, dost olmak.*

Dem ola hem-dem olavüz
dirsin / Olur ammā ki
çoḳ zamān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [hem-dem ol-, -a, -vüz]*

hem-dem
(ol): *Arkadaş olmak, dost olmak.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz
añlamaz raḳīb /
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ
ile **hem-dem** degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [hem-dem,]*

hemīn: *Ancak, sadece.*

Bir nefes ḳaldı **hemīn** cān
çıḳmaġa / Göreyin bir
dem cemālüñ gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [hemīn,]*

hemīn: *Far. bütünüyle ,tam.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez / Cānuma işler geçer tīrüñ **hemīn** ḳan eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [hemīn,]*

hemīn: *Sadece, yalnızca, tek.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül / Tek **hemīn** söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [hemīn,]*

hemīn: *Bir de; üstelik.*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ **hemīn** / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [hemīn,]*

hemīn: *"Derhal, hemen, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem **hemīn** / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [hemīn,]*

hem-ʿinān: *At başı beraber giden.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre **hem-ʿinān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [hem-ʿinān,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman.*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden **hemīşe** armaġān dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [hemīşe,]*

hemīşe: *Daima, her vakit, her zaman.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin / Eyler **hemīşe** ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [hemīşe,]*

hemīşe: *(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.*

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler **hemīşe** āh / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [hemīşe,]*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām / Ṣayrefīdür **hemīşe** kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [hemīşe,]*

hemīşe: *"Daima, her zaman, sürekli, hep." anlamında zarf.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan **hemīşe** eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [hemīşe,]*

hemīşe: *"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim / Āh ü efġāndur **hemīşe** ʿādet üm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [hemīşe,]*

hem-nefes: *Arkadaş, dost.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür / **Hem-nefesler** çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [hem-nefesler, -ler]*

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, samimi arkadaş.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [hem-nişīnem, -em]*

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, yakın arkadaş.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül **hem-nişīni** ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [hem-nişīni, -i]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña **hem-rāh** olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [hem-rāh,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña **hem-rāh** olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [hem-rāh,]*

hem-sāye: *Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.*

Dün gice bir māh ile **hem-sāye** idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [hem-sāye,]*

hem-ser: *Dost, arkadaş.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / Vechi var olsa meh-i tābāna **hem-ser** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [hem-ser,]*

hengāme: *Kavga, şamata, velvele.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ / Oḳınan **hengāmelerde** dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [hengāmelerde, -ler, -de]*

hengāme: *Karışıklık, gürültü.*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam / Cemʿ olur **hengāme** gibi dil-rübālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [hengāme,]*

henūz: *Halâ, daha.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur **henüz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [henüz,]*

henūz: *Daha.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur **henüz** / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [henüz,]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur **henüz** / Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur **henüz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [henüz,]*

henūz: *Hâlâ.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur **henüz** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [henüz,]*

henūz: *Az önce, daha şimdi, yeni; daha, hâlâ.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur **henüz** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [henüz,]*

henūz: *Az önce, daha şimdi // Şimdiye kadar, daha, hâlâ.*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī / Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur **henüz** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [henüz,]*

henūz: *"Daha" anlamında zarf.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur **henüz** / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [henüz,]*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür **henüz** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [henüz,]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [henüz,]*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur **henüz** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [henüz,]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [henüz,]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur **henüz** / Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur **henüz** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [henüz,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur **henüz** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [henüz,]*

henūz: *Far. Daha şimdi, yeni.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [henüz,]*

henūz: *"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Ṣīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur **henüz** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [henüz,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur **henüz** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [henüz,]*

hep: *Hepsi.*

Ārzūlar gitdi **hep** şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Yüzi gözi **hep** güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [hep,]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı **hep** / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [hep,]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma **hep** geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [hep,]*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḥaṭuñ hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ getürdi **hep** başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [hep,]*

hep: *Daima, her zaman, sürekli.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḥ-ı cefākār olduġın içün / Peşīmāndur sevenler **hep** velī bend en peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [hep,]*

hep: *Daima, her zaman, hepsi, tamamen.*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri **hep** yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [hep,]*

hep: *Büsbütün, tamamen, hepsi.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin / **Hep** ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [hep,]*

hep: *Bütün, herkes, her zaman anlamında belgisiz sıfat.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [hep,]*

hep: *Büsbütün.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [hep,]*

hep: *"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [hep,]*

hep: *"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Cevr ü cefāñı çekmege **hep** ḳā'ilüz velī / İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler / Ne didilerse **hep** güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [hep,]*

hep: *" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı **hep** göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [hep,]*

Baña itdüklerüñ bulursın **hep** / Kīne-cūdur zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 3). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm /

Yoluñda **hep** fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Meclis-i ḥüsnüñde **hep** mest ü ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [hep,]*

her: *Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.*

Gerçi dermān añsalar **her** ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [her,]*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle vü güldür baña **her** tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [her,]*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [her,]*

Yaraşur cānuma **her** niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [her,]*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam **her** tāze gülbün ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [her,]*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine / **Her** yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 3). [her,]*

Gül gibi **her** cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup **her** ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [her,]*

Gül gibi **her** cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup **her** ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [her,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma **her** kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [her,]*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle / Göñül bāġında **her** pergāle zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [her,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi / **Her** ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [her,]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / **Her** kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [her,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān **her** gice / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [her,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān **her** gice / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [her,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [her,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [her,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [her,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [her,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [her,]*

Biñ cān biter **her** gül yirine ṣaḫn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [her,]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa / **Her** ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [her,]*

Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar **her** gice / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [her,]*

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma **her** bir ḫār ile / Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [her,]*

Niçe bir **her** güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek /

İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [her,]*

Cānda olsa tendeki **her** dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [her,]*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde **her** ḥamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [her,]*

İy Muʿīdī **her** demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider / Ḥoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [her,]*

her: *Hep, bütün, herkes.*

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ / **Her** sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [her,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [her,]*

her: *Her.*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları / Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [her,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [her,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [her,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [her,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [her,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān **her** gice / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [her,]*

İḳtibās-ı nūr içün **her** gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [her,]*

her: *Hep, bütün.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [her,]*

her: *Hangi.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / **Her** ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [her,]*

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / **Her** ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [her,]*

her: *Her, her bir II bütün.*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim / Tār-ı müjgān eyledüm **her** müy-i ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [her,]*

her: *Belgisiz sıfat.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / **Her** ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [her,]*

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Ḳatlüme **her** serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [her,]*

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem **her** vech ile ḫikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [her,]*

her: *"Her" belgisiz sıfat.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine / Göz ider **her** kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [her,]*

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.*

Dil n'ola yüklense **her** dem bār-ı hicrānı baña /
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [her,]*
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb / **Her** ḳatre ʿaraḳ yüzüñde
kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [her,]*

her: *(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, – nin hepsi, bütün, cümle.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / **Her** ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde **her** müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [her,]*

her: *Bütün, hepsi.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [her,]*

her: *"Bütün, herkes" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi dermān
añsalar **her** ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim olmaya
dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [her,]*

her: *"Her zaman" anlamında belgisiz sıfat.*

Arturırsın zārumı **her** laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / **Her** güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [her,]*
Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / **Her** tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [her,]*
Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḫr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [her,]*
Başda **her** sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [her,]*

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde **her** müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [her,]*
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [her,]*

her: *"Daima" anlamında belgisiz sıfat.*

Dil n'ola yüklense **her** dem bār-ı hicrānı baña /
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [her,]*

her: *"Hepsi, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile **her** altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [her,]*

her: *Belli aralıklarla devamlı olarak, belgisiz sıfat.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa
vü **her** laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme **her** kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup
yapar maḥabbet
ḫānesin / **Her** nedāmet
ṭaşı kim üstüme devrān
yaġdurur *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
85, Beyit 2). [her,]*

her: *" Bütün "
anlamında belgisiz
sıfat.*

Ārzū-yı ġabġab ü
zülfüñle **her** çālāk ü
şūḫ / ʿAzm idüp
meydān-ı ḥüsne ṭop ü
çevgān
oynadur *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
109, Beyit 5). [her,]*
Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni /
Āşnālıḳ virme
tek **her** yāde güftārum
budur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
136, Beyit 5). [her,]*
Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber
/ **Her** būseñi ṭutsam
yaraşur cāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
141, Beyit 1). [her,]*
Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin /
Düşmenüñ **her** ṭaʿnı
ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer
yiter *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
143, Beyit 5). [her,]*
Āb-ı ḥayvāndur baġışlar
baña şīrīn leblerüñ /
Cān-fezā **her** cürʿa
kim ol laʿl-i ḫandāndan
ṭamar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
145, Beyit 3). [her,]*
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül
saña ṭañ degül / Sulṭān
öñüne pīş-
keşin **her** gedā
çeker *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
149, Beyit 6). [her,]*
Sāḳīlerimüz **her** ḳadeḥe
zehr ezer olmış /
Ḳorḳum bu ki ġāfil
niçe miskīni
azarlar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
150, Beyit 4). [her,]*
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye
muʿāşır / **Her** fende
müsellem iki
ḳardaşlaruz
biz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
168, Beyit 5). [her,]*
Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker / Bāri
ecel Muʿīdī gelüp alsa
cānumuz *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
170, Beyit 5). [her,]*
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri
düşdi **her** şekker-leb
göñline / Eyledüñ ol
ṭūtīye gūyā ki āhenden
ḳafes *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
180, Beyit 5). [her,]*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan / Egilür
çünki bilürsin
görince **her** kemān
āteş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
191, Beyit 5). [her,]*
Her nesneden uşandum zīrā
ki düşen ʿışḳa / Ne
leẕẕet alur dilden ne
cān ü cihāndan
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
200, Beyit 6). [her,]*
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ
fitnesidür / Bu
gün **her** ḥādiṣe kim ola
vāḳiʿ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
202, Beyit 2). [her,]*
Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ /
Görmedük ne diyelüm
dünyede senden
fāriġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
205, Beyit 1). [her,]*
Her hevādan uşanup
göñlüm elin çekdi
velī / Hamdülillāh ki
degül ʿışḳ ḳalandan
fāriġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
206, Beyit 3). [her,]*
Umma **her** ālūde-dāmāndan
maḥabbet şīvesin / Çün
bilürsin dürr-i ʿışḳa
pāk-dillerdür
ṣadef *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
212, Beyit 6). [her,]*
Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim / Bu cihān
içinde **her** deryāda bir
sāhil
gerek *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
227, Beyit 3). [her,]*
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn
olaldan **her** ḳılın / Oldı
başdan ayaġa bir silk-i
gevher
kākülüñ *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
232, Beyit 8). [her,]*
Diş bilersin
cānına **her** ʿāşıḳ-ı dil-
ḫastenüñ / Öyle ḫūn-
ḫvār olduġıçün
ḳıpḳızıl ḳandur
lebüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
234, Beyit 4). [her,]*
Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm /
Merhem olur
sīneme **her** zaḫm-ı
şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
235, Beyit 4). [her,]*
Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür / Sīne-i
mecrūḫumuñ
üstinde **her** tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
236, Beyit 2). [her,]*
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
/ **Her** ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl
eyledüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
251, Beyit 7). [her,]*
Leyle-i zülfüñ
gedāsı **her** ne deñlü
çoġ ise / Olmaya bir
ben ḳadar dil-beste
mecnūnı
anuñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
254, Beyit 4). [her,]*
İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred bī-gānedür /
Āşnālar sırrına **her** bir
kişi maḥrem
degül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
261, Beyit 7). [her,]*
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḫāl
degül / Ṣıḥḥate iremez
iḫtimāl
degül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
262, Beyit 1). [her,]*
Tāze açılmış ciger
zaḫmında **her** tīrüñ
senüñ / Bir nihāl-i
tāzedür olmış aña
peyvend

gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [her,]*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün **her** çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [her,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme **her** nā-ehle kim / Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [her,]*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [her,]*

Gül yüzüñ hecrüñde **her** şeb zār olup bülbül gibi / Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [her,]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma / Ki aġlar ḥālüme cismümde **her** ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [her,]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / **Her** biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [her,]*

Meyl idüp **her** gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [her,]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [her,]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ **her** yādedü r meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [her,]*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola **her** söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [her,]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [her,]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [her,]*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur / Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [her,]*

Meyl ider **her** gördügine bir aḳar ṣudur hemān / Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [her,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma **her** bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [her,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla **her** dīvāre kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [her,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm **her** gice / Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [her,]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın **her** nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [her,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler **her** gice / Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [her,]*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna **her** sözüñ pīrāyedür / Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [her,]*

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim / Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 2). [her,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker **her** yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [her,]*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin / **Her** baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [her,]*

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil / ʿĀlemüñ **her** küşesi gülzār-ı cennetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 2). [her,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / **Her** ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [her,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / **Her** ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [her,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / **Her** gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [her,]*

her bār: *Her defa, daima, her vakit.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram **her bār** mest / Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [her bār,]*

her bir: *Her bir.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [her bir, -i, -sin]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / **Her bir** kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [her bir,]*

her bir: *Her bir, hepsi vs.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme **her bir** ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [her bir,]*

her bir yaña-: *Her taraftan.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [her bir yaña-, -dan]*

her biri-: *Her biri.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [her biri-,]*

her biri: *Her biri.*

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur **her biri** ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [her biri,]*

her biri bir: *Her biri bir, başka.*

Ḳanlu yaşum ki **her biri bir** laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [her biri bir,]*

her cānib-: *Her taraf, her yön.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [her cānib-, -i]*

her dem: *Her zaman.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür ki **her dem** zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [her dem,]*

Cān hedef ḳılmaġı **her dem** biñ ḥavādiṯ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [her dem,]*

her dem: *Her an; daima.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp **her dem** beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [her dem,]*

Bülbül aġlar gül güler **her dem** ḥarīm-i ʿışḳda / Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [her dem,]*

V'ey ol perī ḫayāline **her dem** ki cāy olur / Göñlüm ṭolup şafā ile şırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [her dem,]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege **her dem** beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [her dem,]*

Gözlerem **her dem** cemālüñ gerçi yıllardur velī / Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [her dem,]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi **her dem** gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [her dem,]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı **her dem** ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [her dem,]*

her dem: *Her zaman, her an, daima.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi **her dem** cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [her dem,]*

her dem: *Her an; sürekli.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup / Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber ṣāḫ ṣāḫ / Baḫş ider ʿuṣṣāḳa **her dem** sünbül-i ter ṣāḫ ṣāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [her dem,]*

her dem: *Her zaman, daima.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀṣıḳ öldürdügi **her dem** çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [her dem,]*

her ġazelde: *Her gazel.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl / **Her ġazelde** göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [her ġazelde, -de]*

her gemi: *Her geminin. bütün gemilerin.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde **her gemi** bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [her gemi,]*

her gice: *Her gece.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle **her gice** / Eşküm ṣarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [her gice,]*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [her gice,]*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ **her gice** bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [her gice,]*

Düşmezdi yire **her gice** gözden sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [her gice,]*

Bir māhı ḳoltuġına alup **her gice** yatur / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [her gice,]*

her gice: *Her gece.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında **her gice** / Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [her gice,]*

her gördügi: *Her karşılaştığı, önüne gelen.*

Āşnālıḳlar virür **her gördügi** bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [her gördügi,]*

her gün: *Her gün.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [her gün,]*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / **Her gün** bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [her gün,]*

her gün: *Her daim, daima.*

Söylenür ḥaḳḳumda **her gün** tāze bir güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [her gün,]*

her ḳaçan: *Her ne zaman.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde **her ḳaçan** sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [her ḳaçan,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ **her ḳaçan** bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [her ḳaçan,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / **Her ḳaçan** ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [her ḳaçan,]*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / **Her ḳaçan** şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [her ḳaçan,]*

her ḳaçan: *Her ne zaman ki, her ne vakit.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [her ḳaçan,]*

her kim: *Herkes, her kimse.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [her kim,]*

her kim: *Her kim, kimse.*

ʿĀşıḳ-ı şādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Taʿn-ı aġyār ile **her kim** ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / **Her kim** görürse dir başına pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [her kim,]*

her kişi: *Herkes.*

Ḫuṭbe gibi **her kişi** diñler Muʿīdī cān ile / Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [her kişi,]*

her kişi: *Herkes.*

Müşterīdür vaṣluña **her kişi** naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [her kişi,]*

her kişi: *Herkes.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet **her kişi** / İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [her kişi,]*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḥi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [her kişi,]*

her kişi: *Herkes.*

Her kişi sāyesinde beglik ider / Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [her kişi,]*

her kūşede: *Her köşe (her yer, her taraf).*

Tāb-ı ḫüsnüñdür beni **her kūşede** bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [her kūşede, -de]*

her kūşede: *Her köşe (her yer, her taraf).*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / **Her kūşede** gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [her kūşede, -de]*

her laḥẓa: *Her an.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi **her laḥẓa** ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her an.*

Ṭañ degül **her laḥẓa** feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her an.*

Ġamzeñe n'eyledüm ki **her laḥẓa** / Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her zaman, her an, daima.*

Dūd-ı āhum dīdeden **her laḥẓa** ṭūfān yaġdurur / Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her zaman,*

her an, daima.

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi **her laḥẓa** şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [her laḥẓa,]*

her ne: *Her ne, ne olursa olsun.*

Her ne vaż' eylerse 'āşıḳ ṭa'n ider zāhid velī / Kendü 'aybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [her ne,]*

her ne: *Her ne.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi ḥod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [her ne,]*

Mest-i 'ışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / **Her ne** rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [her ne,]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ / **Her ne** ma'nādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [her ne,]*

her ne: *Her ne.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [her ne,]*

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür / **Her ne** siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 7). [her ne,]*

her ne: *Her kim ki.*

Her ne 'āşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [her ne,]*

her ne: *Her kim ki.*

Her ne 'āşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [her ne,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne kadar çok da olsa.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Mu'īdī ġam degül / Cām-ı 'ışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [her ne deñlü,]*

her nesne-: *Evrende var olan bütün her şey ki.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur / İy Mu'īdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [her nesne-, -den]*

her sā'ati: *Her saat.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / **Her sā'ati** bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [her sā'ati,]*

her şāḫ: *Her bir dal, bütün budak.*

Nāvek olsun cānuma **her şāḫ** eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [her şāḫ,]*

her seher: *Her sabah.*

Gün yüzüñ vaḳt ola 'arż eyleyesin diyü ṭurup / **Her seher** beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [her seher,]*

her şey: *Var olanın hepsi, tümü.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten / Belī **her şey** olur aṣlına rāci' *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [her şey,]*

her şūh-: *Her dilbere.*

Ehl-i ma'nā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī / Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [her şūḫ-, -a]*

her ṭaraf: *Her taraf, Her yer.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem 'aceb olmaya kim / Cilve eyler **her ṭaraf** yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her tarafta, her yerde.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp **her ṭaraf** meydānda

cevlānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Dört bir yer anlamında bir söz dizisi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken **her ṭaraf** / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her yer, dört bir taraf.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken **her ṭaraf** / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her yön, dört bir taraf.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / Ḳande baḳsam **her ṭaraf** gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Dört bir taraf.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı **her ṭaraf** / Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, dört bir yan.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī / Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün **her ṭaraf** / Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [her ṭaraf,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḥat ʿışḳuña / Kim ol āteşden ṭağılmışdur şererler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [her ṭaraf,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [her ṭaraf,]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [her ṭaraf,]*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [her ṭaraf,]*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse **her ṭaraf** / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [her ṭaraf,]*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [her ṭaraf,]*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse **her ṭaraf** / Aġzı ḳanlu bir ḫarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler **her ṭaraf** / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [her ṭaraf,]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler **her ṭaraf** / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [her ṭaraf,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindüya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [her ṭaraf,]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür **her ṭaraf** / Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler

gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler **her ṭaraf** / Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [her ṭaraf,]*

Görinen **her ṭaraf** yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf-: *Her tarafta, her yerde.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [her ṭaraf-, --dan]*

her ṭaraf-: *Her taraf, dört bir yan.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [her ṭaraf-, -um]*

her ṭaraf-: *Her taraf, her yön; her yer.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [her ṭaraf-, -a]*

her ṭarafdan: *Her yandan, dört bir yandan.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / **Her ṭarafdan** cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [her ṭarafdan,]*

her yañ-: *Her taraf, her yön.*

Gönli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [her yañ-,]*

her yaña: *Her taraf, her yön.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine / Şemʿ gibi **her yaña** āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [her yaña,]*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [her yaña,]*

Cān u dil mevc urmasa **her yaña** māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [her yaña,]*

her yaña: *Her yanı, her yeri.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [her yaña,]*

her yaña-: *Her taraf, her yön.*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm / Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [her yaña-, -dan]*

her yir: *Her yer.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür **her yir** yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [her yir,]*

her yir: *Her yer, her taraf.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā ḫuşūşā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [her yir, -i]*

Oldı çün ḫüsn [ile **her yir** zīnet]-i bāġ-ı İrem / Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [her yir,]*

her yirde: *Dört bir taraf.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḫüñ eyler ḳılıcuñ **her yirde** ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [her yirde, -de]*

her zamān: *Her an, daima.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli **her zamān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [her zamān,]*

her zamān: *Her daim.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli **her zamān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [her zamān,]*

hercāī: *Sözünde durmayan, sebatsız.*

Gün gibi **hercāī** meh-rūlar iñen çoḳdur velī / Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [hercāī,]*

hercāī: *Hercâyi, kararsız, sebatsız II Sevgili.*

Göñlüm ol **hercāīye** virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [hercāīye,]*

Ehl-i dillerden ḳaçup **hercāīliḳdür** ʿā detüñ / Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [hercāīliḳdür,]*

hercāī: *Kararsız, sözünde durmayan.*

Çünki ol **hercāī** ʿahdin bozdı uyup düşmene / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [hercāī,]*

hercāʿī: *Sözünde durmayan, sebatsız.*

Dōstum **hercāʿī** olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [hercāʿī,]*

hercāī ol-: *Sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız biri olmak.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [hercāī ol-, --ma, --sa]*

hergiz: *Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret / **Hergiz** oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme **hergiz** iḥtiyāc / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [hergiz,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş degül **hergiz** bu ṣanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [hergiz,]*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam **hergiz** / Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 4). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, katiyen.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum **hergiz** / Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [hergiz,]*

hergiz: *(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [hergiz,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum **hergiz** / Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [hergiz,]*

hergiz: *(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.*

Dil ʿaḳla **hergiz** uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [hergiz,]*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ yanından ölince kesilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [hergiz,]*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [hergiz,]*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp / Bugün tamām bir aydur ayılmadum **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [hergiz,]*

Yārüñ bugün ki
nāzına **hergiz** ḥisāb
yoḳ / Yarın meger
ṣorulmaz ol aydan
ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [hergiz,]*
Aġzın açup
söylemez **hergiz** raḳīb-
i nākese / Ol
perī ādemdür açmaz
degme bir ḥayvāna
rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [hergiz,]*
Oḳ sepdi ġamzeñ
üstüme **hergiz** īmānı
yoḳ / Raḥm eyle ḫaste
cāna bir ṣıḥḥat nişānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [hergiz,]*
Görüp cemālüñi şol vech ile
utandı perī /
Ki **hergiz** ādemī zāde
görünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [hergiz,]*
Dil levendin ḥüsn
deryāsında ḳaşuñ
zevraḳı / Şöyle alup
gitdi
kim **hergiz** ḳarasın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [hergiz,]*
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ
būy-i müşg
ile **hergiz** nihān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [hergiz,]*

hevā: *Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.*

Çün **hevāñ** ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ /
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [hevāñ, -n]*
Serv-i
mevzūnuñ **hevāsıdur**
beni ḫāk eyleyen /
Nār-ı şevḳüñdür
derūnum ṣu gibi pāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 1). [hevāsıdur, -s, -ı, -dur]*
Elif-
ḳaddüñ **hevāsından** bü
külmişdür ten-i
zerdüm / Meger ol tīr-i
sīmīne ṣaru tozlu
kemāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [hevāsından, -sı, -ndan]*
Geldi gül-ruḫlar hevāsından
belālar başuma / Ne
belādur yā Rab āḫir
bu **hevālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [hevālar,]*
Geldi gül-
ruḫlar **hevāsından** bel
ālar başuma / Ne
belādur yā Rab āḫir bu
hevālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [hevāsından, -sı, -ndan]*
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg
ü nevāsı ḳalmadı /
Çıḳdı başdan serv-i
gül-
ruḫlar **hevāsı** ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [hevāsı, -sı]*
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı
ḫaṭuñ **hevāsı** fāş / Ḳara
ṣaçuñ getürdi hep
başuma derd-i
serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [hevāsı, -sı]*

hevā: *Far. 1. Hava. 2. Hevâ.*

Eşk ü āhı yirinde kim
ḳılmaz / Böyle āb
ü **hevāyı** kim
sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [hevāyı, -y, -ı]*

hevā: *Hava.*

Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür /
Kim **hevā** serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [hevā,]*
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili / Yıllarla
baḥs iderse **hevālı** ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [hevālı, -lı]*
Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı
ʿiẕāruñ peydā /
Ki **hevā** serd olıcaḳ
nem ṭutar āyīne-i
ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [hevā,]*
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim /
Olmış **hevā** latīf ü ṣu
ġarrā çemen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [hevā,]*
İʿtidālinden **hevānuñ** āb
olupdur selsebil /
ʿĀlemüñ her kūşesi
gülzār-ı cennetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 2). [hevānuñ, -nuñ]*

hevā: *Hava ll gökyüzü.*

Çenber-i zülfüñ ġamından
ṣorayın urġanını /
Beñzer ol cān-bāze ki
yiri **hevā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [hevā,]*

hevā: *1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.*

Sünbül saçuñ **hevāsına** dil
hem-dem olalı / Şevḳ-i
ruḫuñla gül gibi
ḫurrem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [hevāsına, -sı, -na]*
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes /

Başda sevdā deprenüp eyler **hevāya** dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [hevāya, -y, -a]*

Hevā şemşīri teʾs̲īrin cihānda bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [hevā,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ **hevāsından** ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [hevāsından, -sın, -dan]*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / **Hevāya** olmasam ney gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [hevāya, -y, -a]*

Tā ki cāna od şalup yaḳdı **hevāsı** Yūsufʾuñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [hevāsı, -sı]*

Ol ḳadar virdi ḫarāret sūz-ı mihrüñ cānına / Kim **hevā** kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [hevā,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges **hevāsı** bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl şaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [hevāsı, -sı]*

Zülfüñ **hevāsına** düşeli sürḫ-i eşk ile / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [hevāsına, -sı, -na]*

hevā: *Musiki terimi olarak özel bir şarkı veya çalgı makamı.*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne **hevādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [hevādur, -dur]*

hevā: *Heves, istek, arzu.*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ **hevāsıdur** senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [hevāsıdur, -sı, -dur]*

hevā: *(Boş) İstek, arzu, heves, meyil.*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam / Bu **hevādur** gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [hevādur, -dur]*

hevā: *Arzu, istek. Nefsin, şeriatı dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu / **Hevā** deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [hevā,]*

hevā: *Arzu ve heves, istek.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [hevā,]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [hevā,]*

hevā: *Ar. Hava.*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü **hevāsından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [hevāsından, -sı , -n, -dan]*

hevā: *Ar. İstek, arzu. II Çeşit.*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu **hevā** ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [hevā,]*

hevā: *(Ar.) İstek, arzu, heves, meyil.*

Her **hevādan** uṣanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [hevādan, -dan]*

hevā yolı-: *Aşk, istek yolu.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [hevā yolı-, -n, -da]*

hevādadur: *Arzu, heves.*

Yār ol **hevādadur** kim el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [hevādadur, -da, -dur]*

hevādār: *Dost, âşık.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy gönül / Ol kemān-ebrūya olmasam **hevādār** iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [hevādār,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya bir miskīn **hevādār** olmas un *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [hevādār,]*

hevādār: *Istekli, meyilli, hevesli. II can atan.*

Dil **hevādāruñdur** iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [hevādāruñdur, -+uñdur]*

hevā-hengāme-: *Aşk Savaşı.*

Dil şaçuña aşılup virse **hevā-hengāmesin** / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [hevā-hengāmesin, -sin]*

hevāī: *Hevâ ve hevese ait, uçarı.*

Bir **hevāīdür** kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [hevāīdür, -dür]*

hevāī: *Hevâ ve hevese ait, uçarı.*

Bir **hevāīdür** kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [hevāīdür, -dür]*

hevās: *Far. 1. Hava. 2. Hevâ.*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü **hevāsın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [hevāsın, --ın]*

hevāsı: *Arzu, istek, iptila, düşkünlük, meyil.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ **hevāsıdur** iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [hevāsıdur, -dur]*

Sünbül-i zülfi **hevāsıdur** ümīdü m yārdan / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [hevāsıdur, -dur]*

hevā-yı ʿışḳ: *Aşk hevesi, aşk arzusu.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [hevā-yı ʿışḳ, -a]*

hevā-yı pāy-būsuñ: *Sevgilinin ayağını öpme arzusu.*

Başumda yoḳ **hevā-yı pāy-būsuñ** / Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [hevā-yı pāy-būsuñ, -uñ]*

hevā-yı zülf-: *Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [hevā-yı zülf-, -i, --ni]*

heves: *Bir şeye karşı duyulan istek, arzu, meyil.*

Dil **hevesdür** bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [hevesdür, -dür]*

heves: *Arzu ve heves, istek.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var / Sevdā-zede olmaġa meger kim **hevesi** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [hevesi, -i]*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil **heves** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [heves,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan **heves** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [heves,]*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mışr'a **heves** / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [heves,]*

heves: *Arzu, istek.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi nesneye olur kişi

ġāyet **heves** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [heves,]*

heves-i zülf-i pür-şikenden: *(Sevgilinin) kıvrım kıvrım olan saçının aşkı.*

Geçmelü olduñ uşta çenberden / **Heves-i zülf-i pür-şikenden** geç *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [heves-i zülf-i pür-şikenden, -den]*

hey: *Ey!.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme **hey** kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [hey,]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma / **Hey** vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [hey,]*

Çünki maẕhar düşdüm āḫir **hey** vefāsız ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [hey,]*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi **hey** dirīġ / Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 3). [hey,]*

hey: *Seslenme ünlemi, hey, ey. !.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / **Hey** meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [hey,]*

hey: *"Ey!" seslenme edatı.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [hey,]*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña / **Hey** melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [hey,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / **Hey** vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [hey,]*

hey: *"Ey!" seslenme ünlemi (Kerem, lütuf ve ihsan menbaı olan sevgili).*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded **hey** derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [hey,]*

hey: *"Ey" seslenme sözü.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [hey,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ / **Hey** meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [hey,]*

hey: *Bir varlığa seslenme ünlemi "ey!".*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [hey,]*

hey: *"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [hey,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe **hey** di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [hey,]*

hey: *Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç ṣarāb-ı ʿışḳdan / **Hey** ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [hey,]*

hey: *(Uyarı bildiren) Ey.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ / Ḳandesün **hey** ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [hey,]*

hey: *Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için kullanılır.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / **Hey** bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [hey,]*

hey begüm: *Hey efendi.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden / Hāy efendüm **hey begüm** ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [hey begüm,]*

hey kāfir: *Ey kafir!.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel beni öldür beni **hey kāfir** istersen s̲evāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [hey kāfir,]*

hey meded: *Aman yardım!, Ey imdad! manalarında lutuf ve yardım istemekte kullanılan sesleniş.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül / **Hey meded** öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [hey meded,]*

hey meded: *"Aman yardım, ey imdat" anlamlarında veryansını ifade etmek amacıyla kullanılan seslenme kalıbı.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / **Hey meded** ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [hey meded,]*

hey meded: *Yetiş.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭıbbā-yı ecel / **Hey meded** çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [hey meded,]*

hey ẓālim: *Ey zalim (sevgili).*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne yoḳ ḥālümde **hey ẓālim** ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [hey ẓālim,]*

heykelī: *Heykeden; insana benzer cansız yapı II Sevgilinin vücudu.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / **Heykeli** ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [heykeli,]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / **Hezār** ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [hezār,]*
Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm **hezār** cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [hezār,]*

hezār: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Sevdüm **hezār** cān ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [hezār,]*
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim / Sevdüm **hezār** cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [hezār,]*
Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı **hezār** naḳş / Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [hezār,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [hezārān,]*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi / Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ **hezārān** olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [hezārān,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab **hezārān** āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [hezārān,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına **hezārān** āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [hezārān,]*

hezārān: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [hezārān,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur **hezārān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [hezārān,]*

hiç: *Katiyen, asla.*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim / **Hīç** yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [hīç,]*
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī / Sevmedi **hīç** göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [hīç,]*

hiç: *Yokluk, adem, hiçlik; yok olan, yok denecek kadar az olan.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / **Hīç** müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [hīç,]*

hiç: *Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda **hīç** / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [hīç,]*

hiç: *"asla" anlamındaki zarf.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [hīç,]*
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi **hīç** ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [hīç,]*

hiç: *"Asla" anlamında zarf.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [hīç,]*
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda **hīç** / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [hīç,]*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī **hīç** tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [hīç,]*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī **hīç** tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [hīç,]*

hiç: *Yok, az miktarda bile olmayan.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur / **Hīç** rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [hīç,]*

hiç: *Asla, sadece.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [hīç,]*

hiç: *"Asla" anlamına gelen zarf.*

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi **hīç** / Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [hīç,]*
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler / **Hīç** yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [hīç,]*
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / Gül gibi **hīç** düşmez elüñden kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [hīç,]*
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye **hīç** emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [hīç,]*
İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol / **Hīç** teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [hīç,]*

hiç: *(Bir şeyin) Olmama durumu.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı **hīç** dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [hīç,]*

hiç: *"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum / N'oldı ḳapuñda hiẓmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [hīç,]*

hiç: *"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade. || Kenār.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın **hīç** me mleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [hīç,]*

hiç: *"Yok denecek kadar az" anlamında belgisiz sıfat.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki **hīç** ṭuzı yoḳ / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [hīç,]*

hiç: *"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade.*

İşüñ **hīç** oñmadı yār işiginde / Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [hīç,]*

hiç: *"Asla "anlamında zarf.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī **hīç** inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [hīç,]*

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [hīç,]*

Āftābı ẕerreveş **hīç** almaz idüm ʿaynuma / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [hīç,]*

hīç bir gün: *Asla, hiç bir zaman.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [hīç bir gün,]*

hīç biri: *Hiç birisi, bir tanesi bile, hiç bir tanesi.*

Çoḳ duʿālar diledüñ **hīç biri** olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [hīç biri,]*

ḫicāb: *(Ar.) Utanma, sıkılma, mahcûbiyet.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin gördükce ḳan derler **ḫicābından** göz üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [ḫicābından, -ı, -n, -dan]*

ḫicāb olmaz: *Örtmek, gizlemek, perde olmak.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb **ḫicāb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [ḫicāb olmaz, -maz]*

hīçe git-: *Boşa gitmek.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler / Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [hīçe git-, -di]*

hicrān: *Ayrılık ‖ ayrılık acısı.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül **hicrānına** d egmez / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [hicrānına, -ı, -n, -a]*

İrer Muʿīdī vaṣluña **hicrān e** ṣabr idüp / Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [hicrāne, -e]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça **hicrān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [hicrān,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi **hicrān** günleri / Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [hicrān,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim / Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste **hicrān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [hicrān,]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Oruc ayından uzundur gerçi **hicrān** gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [hicrān,]*

hicrān: *Ar. ayrılık.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni **hicrān** ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [hicrān,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi **hicrān** il e kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [hicrān,]

Göz yaşıyla el
yudum **hicrān** ü
vaṣluñda senüñ /
Fāriġem dünyāda
şimdi āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [hicrān,]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū /
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar
da **hicrāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [hicrāndan, -dan]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı II Sevgiliden ayrı olmak.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç /
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese **hicrān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [hicrān,]*

hicrān: *Ayrılık (ayrılık acısı bağlamında).*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç /
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese **hicrān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [hicrān,]*

hicrān: *Sevgiliden ayrı olmak.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū /
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar
da **hicrāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [hicrāndan, -dan]*

hicrān: *Ayrılık, sevgilinden ayrı kalma.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile /
Aġzımuñ dadı
gidüpdür
acı **hicrānuñ** görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [hicrānuñ, -uñ]*

hicrān: *Ayrılık, fîrkat. II Sevgiliden ayrı kalma.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk
itse **hicrānuñ** senüñ /
Ṭokınurdı yüzüme
geçdükce dāmānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [hicrānuñ, -uñ]*

hicrān: *Ayrılık.*

Ḳalmadı **ḥicrāna** ṣabrum
luṭf idüp iy dōstlar /
Ḥālüm ol düşmen-
baḳışlu yāre iʿlām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [ḥicrāna, -a]*

hiddet: *Gazab, öfke.*

Ḫūnī gözüñe gerçi
direm **ḥiddet** itmesün /
Ṣuçum bulursa ẕerre
ḳadar şefḳat
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [ḥiddet,]*

Tīġin çeküp iñende
müjeñ **ḥiddet** itmesün
/ Ẓulm ile cān
vilāyetini ġāret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [ḥiddet,]*

hıdmet: *Hizmet.*

Meyḫāne ḳapusında olur
çünki feth-i bāb / Pīr-i
muġāna kişi
niçe **ḫıdmet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [ḫıdmet,]*

Muʿīdī-ḳuluñı
sen **ḫıdmete** ḳabūl
ideli / Ne deñlü var ise
naḳṣı kemāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [ḫıdmete, -e]*

hıfz: *(Ar.) Koruma, saklama, muhâfaza etme.*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var /
ʿIşḳ gencin **ḫıfẓ** içün
tīr ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ḫıfẓ,]*

ḥikāye: *Hakikî veya uydurma sergüzeşt, kıssa, masal.*

ʿAyb itme gūş idersem cān
ile vaṣf-ı laʿlüñ /
Rengīn **hikāyedür** ol
şīrīn ü ter
fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [hikāyedür, -dür]*

hikāyet: *Hikaye.*

İller bileydi bende olan derd
ü ḥāleti / Oḳınmaz idi
Vāmıḳ u
Mecnūn **ḥikāyeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [ḥikāyeti, -i]*

hikāyet: *(Ar.) hikayeler, masallar.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü
Mecnūn **ḥikāyeti** /
Şimdi cihānı dutdı
bizüm
dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [ḥikāyeti, -i]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar
yutar gel **ḥikmeti** gör
kim / Mesīh'e āşnā
iken ölümlü nā-
tüvāndur

bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [ḥikmeti, -i]*

ḥikmet: *(□□□□) i. (Ar. ḥikmet) 1. Hakîmlik, bilgelik. 2. Cenâbıhakk'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı:.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / **Ḥikmet** nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hikmet, hakikat.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin **ḥikmetde** Ḳānū n üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ḥikmetde, -de]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her vech ile **ḥikmetde** Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ḥikmetde, -de]*

ḥikmet: *Ar. Bilgelik. II Sebep.*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne **ḥiḳmetdür** bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [ḥiḳmetdür, -dür]*

hikmet: *(Ar.) Hakîmlik, bilgelik.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne yazmışam / **Ḥikmet** mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 1). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *(Ar.) Hakîmlik, bilgelik. II Sebep.*

Luṭf ü ḳahruñ **ḥikmetin** bilm ez çün iy dilber göñül / Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ḥikmetin, -in]*

ḥikmet-: *Bilgelik, hakikat.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / Ḫurde-bīndür geldi **ḥikmetden** ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [ḥikmetden, -den]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi / Ki rūze sen meh-i bedri **hilāle** döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [hilāle, -e]*

hilāl: *(Kaşun) hilale benzer hali.*

Şol **hilālī** ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [hilālī, -i]*

hilāl: *Yeni ay, hilal.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur **hilāl** / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal II Sevgilinin kaşları.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn **hilālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [hilālüñ, -üñ]*

hilāl: *1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.*

Ol ki ḫışm ile **hilāl** ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [hilāl,]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay. II Sevgilinin kaşı.*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm **hilāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [hilāl,]*

hilāl eyle-: *Hilal gibi etmek, eğmek bükmek ‖ Çok üzerek iki büklüm hale getirmek.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [hilāl eyle-, -r]*

hilāl-ebrū: *Hilal kaş II Sevgilinin hilal gibi kavisli kaşları.*

Niḳāb açmazsa yüzden ol **hilāl-ebrū** ṣanem bir gün / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [hilāl-ebrū,]*

hilāl-ebrūsını: *Kaşı ay gibi olan. hilâl kaşlı. yeni ay gibi kaşı olan.*

Çün **hilāl-ebrūsını** gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [hilāl-ebrūsını, -sı, -nı]*

hilāli ḳaş: *Hilal şeklinde kaş.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [hilāli ḳaş, -uñ]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer **himmet** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [himmet,]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā / **Himmet** isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [himmet,]*

himmet: *Ar. lütuf, kerem, yardım.*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz / Yücedür **himmetimüz** serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [himmetimüz, -i, -müz]*

himmet: *Lütuf, kerem, ihsan.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur **himmetüñ** ṭ opraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [himmetüñ, -üñ]*

himmet: *Lütuf, iyilik, iyi davranma.*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / **Himmetüñde** şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [himmetüñde, -ü, -ñ, -de]*

himmet id: *İyilik yapmak.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [himmet id, -üp]*

himmet ḳılup: *Lutfetmek.*

Mezārum ṭopraġın **himmet ḳılup** müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [himmet ḳılup, -up]*

himmet-i sulṭān: *Padişahın bağışı.*

Ögrenüp cevre diler büse dil ü cān küstāḫ / Ki ider ḳullarını **himmet-i sulṭān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [himmet-i sulṭān,]*

himmet-i sulṭāne: *Padişahın bağışı.*

Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine / Ki hüner ehli olur **himmet-i sulṭāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [himmet-i sulṭāne,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki **hindūya** ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [hindūya, -y, -a]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur **hindūya** beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [hindūya, -y, -a]*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem / Baḫṣ ider oda düşüp yanmada **hindūlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [hindūlar, -lar]*

hindū-beçe-: *Hintli çocuk. II Sevgilinin beni.*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar / **Hindū-beçedür** āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [hindū-beçedür, -dür]*

hindū-yı: *Hintli.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken **hindū-yı** çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile

oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [hindū-yı,]*

<u>ḥınnā:</u> *Kına.*

Māh-ı nev gibi cemālüñ
ʿīdünüñ bürhānıdur /
İki barmaġuñ ki rengīn
oldı **ḥınnādan** yine *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [ḥınnādan, -dan]*

<u>ḥınnā yaḳın:</u> *Eline kına yakmak.*

Ṣanma kim ḥınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri /
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ
mānendi ḳan olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [ḥınnā yaḳın, --mış]*

<u>ḥırāmān:</u> *(Fa.) Salınan, salınarak yürüyen.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ /
Serv gibi ḳolların
ṣalup **ḥırāmān** oynam
aḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [ḥırāmān,]*
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende /
Eger nāz ile
gülşende **ḥırāmān** olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [ḥırāmān,]*

<u>ḥıred:</u> *Far Akıl, zekâ.*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün
işitmişdür **ḥıred** /
Baḥs idüp n'eyler
bizümle cevher-i ferd
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [ḥıred,]*
Ḳande cemʿ
olur **ḥıred** sevdā-yı
zülf-i yār ile / Müşkil
işe uġraduñ iy dil
perīşān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [ḥıred,]*

<u>ḥıred:</u> *Akıl, zekâ.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz **ḥıred** /
Ṭıfl-ı nādān idemez
pīr-i suḥendān ile
baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [ḥıred,]*

<u>ḥıred:</u> *Akıl.*

Vehm ider dilde perīveşler
ḥayālinden **ḥıred** /
N'eylesün kim yalıñuz
olmaz bilür
vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [ḥıred,]*
Eksük olmaz **ḥıred** ü hūş ile
ġavġālarumuz /
Aralarsa bizi şemşīr-i
ġam-ı ʿışḳ
aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ḥıred,]*
İy Muʿīdī ġam sözin
añma **ḥıred** bī-gānedür
/ Āşnālar sırrına her bir
kişi maḥrem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [ḥıred,]*

<u>ḥıred:</u> *Akıl, fikir, zihin.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş
u **ḥıred** baş ḳaldırur /
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket
ḥünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [ḥıred,]*

<u>ḥıred-i cihān:</u> *Dünyanın aklı, herkesin anlayışı-kavrayışı.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña
leşker-i ġam / Bu
deñlü şevket ile **ḥıred-i cihān** kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [ḥıred-i cihān,]*

<u>ḥırḳa:</u> *Dervişlerin üstlerine giydikleri giyecek.*

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki
ḳılmış **ḥırḳasın** / Ger
girībāndur eger dāmān
ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ḥırḳasın, -sı, -n]*

<u>ḥırmen:</u> *Harman.*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince
dānesine eşkümüñ /
Yaḳsa
ʿömrüm **ḥırmenin** bir
berḳ-i āfet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [ḥırmenin, -in]*

<u>ḥırmen:</u> *Harman II Âşığın dert yükü.*

Dāne dāne göz yaşıdur yile
viren ḥāṣılum / Berk-i
āhumdur oda yaḳan
vücūdum **ḥırmenin** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 5). [ḥırmenin, -in]*

<u>ḥırz:</u> *1. Emin yer, içinde mal saklanan yer. 2. İnsan ve hayvanları nazardan ve tehlikelerden koruduğuna inanılan muska, nazar boncuğu, tılsım.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım /
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ḥırz-ı, --ı]*

<u>ḥisāb:</u> *Bir şeyin hesabını vermek, hesap günü.*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd çekme kim
birdür **ḥisāb** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 30, Beyit 7). [ḥisāb,]

ḥisāb: *Hesap günü, hesaba çekilme, sorgu...*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür **ḥisāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [ḥisāb,]*

ḥisāb: *Ar. Hesap, ölçü.*

Ġam-ı ʿışḳuñ **ḥisābı** yoḳ görinür / Ki belālar bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [ḥisābı, -ı]*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā / Eger ki deftere ḳayd itmeyem **ḥisāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [ḥisāb,]*

Her ne deñlü aḳçeler döksem **ḥisāb** olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [ḥisāb,]*

ḥisāb eylersin: *Hesaplamak.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ḥisāb eylersin, -r, -sin]*

ḥisāb olmaz: *Sormak, sorgulamak, araştırmak.*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi / Gelüp didi ṣehīd olanlara ṣorı **ḥisāb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [ḥisāb olmaz, -maz]*

ḥisāb yoḳ: *Hesapsız, sayısız.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz **ḥisāb yoḳ** / Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [ḥisāb yoḳ,]*

ḥisāb-ı nāz: *Naz hesabı.*

Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek / Gerçi ḥaṭuñ raḳam döküp eyler **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [ḥisāb-ı nāz,]*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / Döküp ṭaġıtmış eylemek ister **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [ḥisāb-ı nāz,]*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz ol aydan **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [ḥisāb-ı nāz,]*

ḥişār: *Ar. Kale.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir **ḥişār** almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ḥişār,]*

ḥişār: *Kale.*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan **ḥişārumdur** be nüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [ḥişārumdur, -umdur]*

ḫışm: *Gazap, öfke.*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince / **Ḫışm** ile beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [ḫışm,]*

Gel Muʿīdīye **ḫışm** ile baḳma / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [ḫışm,]*

Ḳaşın **ḫışm** ile çatup ġamze eyler / Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 2). [ḫışm,]*

ḫışm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur / Nāzı ʿitāb ü şīvesi **ḫışm-ı** ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [ḫışm-ı, -ı]*

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ **ḫışm** ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ḫışm,]*

ḫışm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Ol ki **ḫışm** ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ḫışm,]*

ḫışm: *Gazap, öfke.*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ḫışm,]*

hışm: *Öfke, kızgınlık.*

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ **ḫışm** ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n'eylersün begüm ṣāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ḫışm,]*

hışm: *Öfke, kızgınlık, gazap. hışım.*

Hey di çeşm-i mestüñe **ḫışm** ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür gönlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ḫışm,]*

hışm: *Hışım, öfke, kızgınlık, gazap.*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki **ḫışm** ile / Bu ṣırça gönlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [ḫışm,]*

hışm it-: *Öfkelenmek, kızmak.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ / Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [ḫışm it-, -se]*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [ḫışm it-, -düñ]*

hışma gel-: *Öfkelenmek, kızmak.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür / Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ḫışma gel-, -icek]*

hıṭā: *Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i **Ḫıṭā'ya** beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

Kimi Çīn'e varur kimi **Ḫıṭā'ya** / Benüm gönlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

hıṭā: *Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Moğolların "Hatā" adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Bu kelime özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır. Misk ahularının bu bölgede çok oluşu ve miskin diğer ülkelere buradan nakledişi Hatā'nın değerini artırır.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı **Ḫıṭā** / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [ḫıṭā,]*

Çīn ü **Ḫıṭā'ya** vardum u gördüm güzellerin / El-ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

hizmet: *Ar. Hizmet.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum / N'oldı ḳapuñda **hiẕmete** lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [hiẕmete, -e]*

hıżr: *Hızır Aleyhisselam.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / Ya **Ḫıżr-ı** zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [ḫıżr-ı, --ı]*

hıżr: *Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).*

Dīde vü dilden degül ḫālī ḫayālüñ bir nefes / **Ḫıżr'a** beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [ḫıżr'a, -a]*

hıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ **Ḫıżr** olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [ḫıżr,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh / **Ḫıżr** ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [ḫıżr,]*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ **Ḫıżr** olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş

eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [ḫıżr,]*

ḫıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded / **Ḫıżr** ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [ḫıżr,]*

ḫıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat. Kur'an-ı Kerim'in Kehf suresinde anlatılan kıssaya göre Hz Musa ile yaptığı yolculuk sırasında bir köyde yıkılmak üzere olan bir duvarı onarmıştır. Bu nedenle tanıkta mimar olarak anılır.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün **Ḫıżr** ile İlyās / Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ḫıżr,]*

ḫıżr: *Âb-ı hayat içerek ölümsüz olduğuna inanılan efsânevi/mitolojik karakter.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim / **Ḫıżra** dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [ḫıżra, -a]*

hod: *Artık.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür / Ḫayr **ḫod** gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [ḫod,]*

hod: *"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini **ḫod** keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ḫod,]*
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini **ḫod** keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ḫod,]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle **ḫod** āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ḫod,]*
Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa kendü cilvesi **ḫod** zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [ḫod,]*

hod: *Ama, fakat, lakin.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül / İy Muʿīdī **ḫod** bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [ḫod,]*
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı **ḫod** ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ḫod,]*

hod: *"Zira" anlamındadır.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle **ḫod** āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ḫod,]*
Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur **ḫod** bilürsin sen / Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [ḫod,]*

hod: *Şöyle ki.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḫācetüm / Ṣubḥ-demde **ḫod** olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [ḫod,]*

hod: *Da, de, iken.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti **ḫod** beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ḫod,]*

hod: *"De/da" bağlacı.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi / Gözüñden oldı **ḫod** bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [ḫod,]*

hod: *" -de/-da" bağlacı.*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın / ʿIşḳ **ḫod** mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [ḫod,]*

hod: *"De / da" bağlacı.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül / **Ḫod** bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [ḫod,]*

ḫod-nümā-: *Kendini gösteren.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi **ḫod-nümālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [ḫod-nümālıḳdur, --lıḳ, --dur]*

ḫōd-nümālık: *Gösteriş meraklısı olma II kendini beğenme.*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş / Sāḳiyā billāh ḳurtar **ḫod-nümālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [ḫod-nümālıḳdan, -dan]*

hōr: *Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi **ḫōr** / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [ḫōr,]*

hōr bakma: *Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [ḫōr baḳma, -ma]*

horāsān: *Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme **Ḫorāsān** illerin / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [ḫorāsān,]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*

Derd ü ġamla dirligi **ḫoşdur** Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [ḫoşdur, -dur]*

Kenār-ı ābda serv olsa **ḫoşdur** / Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 5). [ḫoşdur, -dur]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine / **Ḫoş** nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [ḫoş,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş ü nūş itmek iñen **ḫoşdur** şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ḫoşdur, -dur]*

hoş: *Hoş, güzel.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine / **Ḫoş** sikkedür uruldı bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [ḫoş,]*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde **ḫoş** geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [ḫoş,]*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider / **Ḫoş** mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [ḫoş,]*

hoş: *Güzel, a'la, iyi.*

Derd ü ġamla dirligi **ḫoşdur** Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [ḫoşdur, -dur]*

hoş: *Far. hoş, güzel.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm **ḫoş** degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ḫoş,]*

hoş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde **ḫoş** eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ḫoş,]*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki ne **ḫoş** cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [ḫoş,]*

hoş: *Güzelce, güzel bir şekilde.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm **ḫoş** degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ḫoş,]*

hoş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi,*

latif, memnun edici.

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ **ḫoş** nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [ḫoş,]*

<u>hoş:</u> *(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta'n kime **ḫoş** gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [ḫoş,]*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña **ḫoş** reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ḫoş,]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı gibi **ḫoş** kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [ḫoş,]*

<u>hoş:</u> *"olur, iyi, tamam" anlamına gelen bir yanıt kelimesi.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḥaste göñlüm yoḳ dimez **ḫoş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ḫoş,]*

<u>hoş:</u> *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.*

Ḳan ṭutsa ḥaste çeşmüñi incinme dōstum / **Ḫoş** mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [ḫoş,]*

<u>hoş çek-:</u> *Hoş gelmek.*

Ġam kūhını ḫoş çekerdi Ferhād / Oldur yine ṣanʿatinde üstād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [ḫoş çek-, -er, -di]*

<u>hoş geçür-:</u> *Zamanı hoş geçirmek.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [ḫoş geçür-, -di]*

<u>hoş geldi:</u> *İyi bir etki yaratmak.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ / Şimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [ḫoş geldi,]*

<u>hoş gelür:</u> *Iyi bir etki yaratmak, iyi gelmek, hoşuna gitmek.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [ḫoş gelür,]*

<u>hoş gör:</u> *Iyiye yormak, hoşgörü ile karşılamak.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ḫoş gör,]*

<u>hoş gör:</u> *Beyitte değerlendirmek anlamında kullanılmıştır. İyi değerlendir.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı **ḫoş gör** ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [ḫoş gör,]*

<u>hoş hāli:</u> *Hoş halet, güzel.*

ʿIşḳuñ **ḫoş ḥāli** var ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [ḫoş ḥāli, -i]*

<u>hoş itdi:</u> *Güzel kılmak, güzelleştirmek.*

Merhem-i sürḫ ile gül **ḫoş itdi** zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ḫoş itdi,]*

<u>hoş lisān-:</u> *Hoş söz.*

Sevinür ḥaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [ḫoş lisān-, -dur]*

<u>hoş ol-:</u> *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun edici olmak.*

Göñli ol ṣūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ḫoş ol-, -ur]*

<u>hoş yaraşur:</u> *Ne hoş yakışmak, uygun*

düşmek.

Devr-i ruḫuñda **ḫoş yaraşur** ḥaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [ḫoş yaraşur,]*

<u>hoş-bālā:</u> *Güzel boylu servi. II Sevgili.*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü **ḫoş-bālā** yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ḫoş-bālā,]*

<u>hoş-ḥvān:</u> *Güzel okuyan II Okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp **ḫoş-ḫvān** oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [ḫoş-ḫvān,]*

<u>hoş-ḫvān-ı ʿīd:</u> *Bayramın güzel sesli okuyucusu.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile / Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese **ḫoş-ḫvān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [ḫoş-ḫvān-ı ʿīd,]*

<u>hoşnūd:</u> *Menun olmak.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen **ḫoşnūd** u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [ḫoşnūd,]*

<u>hoten:</u> *Çin'e bağlı Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin güney batısında İpek Yolu'nun Taklamakan güney güzergâhı üzerinde yer alan tarihi bir vaha şehridir.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil **Ḫoten** mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [ḫoten,]*

<u>hū:</u> *Huy, alışkanlık, tabiat.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi **ḫūdur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ḫūdur, -dur]*

<u>hū:</u> *(Fa.) Huy, karakter.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi **ḫūdur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ḫūdur, -dur]*

<u>hū:</u> *Huy, alışkanlık, tabiat.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur **ḫū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [ḫū,]*

<u>ḫū olur:</u> *Huy olmak, alışkanlık haline gelmek.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī / İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra **ḫū olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [ḫū olur,]*

<u>hūb:</u> *Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār / Çün **ḫūba** dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [ḫūba, -a]*

<u>hūb:</u> *Güzel.*

Şevḳ-i laʿlüñ **ḫūblar** göñlünd e yir itmiş yine / Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [ḫūblar, -lar]*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile] / [Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [ḫūblar, -lar]*

<u>hūb:</u> *Güzel(ler).*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi **ḫūblar** / Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [ḫūblar, -lar]*

<u>hūb:</u> *Güzel, sevgili.*

Gördügüñ **ḫūbuñ** cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ḫūbuñ, -uñ]*

<u>hūb:</u> *Güzeller/dilberler.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña / Degme bir meh-rūya

baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [ḫūblar, -lar]*

<u>ḫūb:</u> *(Fars.) Güzel, hoş.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet **ḫūb** ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ḫūb,]*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde **ḫūb** olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [ḫūb,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki **ḫūb** eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [ḫūb,]*

<u>ḫūb:</u> *Far. Güzel, iyi.*

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ / Sitārem **ḫūbdur** ẕī-ḥüsn tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [ḫūbdur, -dur]*

<u>ḫūb-ı meh-rūdan:</u> *Ay yüzlü güzel.*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña / Çün düter ekṣer varur bir **ḫūb-ı meh-rūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ḫūb-ı meh-rūdan, -dan]*

<u>ḫūb-idrāk:</u> *Güzel anlayış, iyi anlayış.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne **ḫūb-idrāk** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ḫūb-idrāk,]*

<u>ḫūblar-:</u> *Güzeller.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / **Ḫūblarsuz** nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ḫūblarsuz, -suz]*

<u>ḫüccet:</u> *Delil, belge.*

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum **ḫüccet** olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [ḫüccet,]*

<u>ḫudā:</u> *Allah (c.c.), Cenâbıhak.*

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀṣıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa **Ḫudā'sı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [ḫudā'sı, -s, -ı]*

<u>ḫudā:</u> *Allah.*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın **Ḫudā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [ḫudā,]*

<u>ḫudā:</u> *Allah (c.c), Cenâb-ı Hak.*

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr / **Ḫudā** virdügine ḳanāʿat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [ḫudā,]*

<u>ḫükm:</u> *Hüküm, karar.*

Sen perī-peykere **ḫükm** itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [ḫükm,]*

Ḫükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen / Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 5). [ḫükmüñe, -üne]*

<u>ḫükm:</u> *Emir, buyruk; güç, kudret II görev, yetki.*

Ḫükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ḫükmi, -i]*

<u>ḫükm:</u> *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.*

Ḫükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ḫükmi, -i]*

<u>ḫükm:</u> *Yönetme, hüküm, karar.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı / Begdür geregi gibi **ḫükmüñde** yasaġı nda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [ḫükmüñde, -üñ, -de]*

<u>ḫükm:</u> *A. hüküm, ferman.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün / **Ḫükmi** geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [ḫükmi, -i]*

hükm: *Ar. Karar, yargı; hakimiyet.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa **ḥükmüñe** / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [ḥükmüñe, -ü, -n, -e]*

hükm id-: *Hükmetmek, hakim olmak.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [ḥükm id-,]*

hükm it-: *Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ḥükm it-, -me]*

hulk: *Güzel huy, iyi ahlak.*

Ḥüsn ü **ḫulḳ** ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ḫulḳ,]*

hulūṣ: *Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil **ḫulūṣ** itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [ḫulūṣ,]*

hümā: *Talih kuşu.*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet **hümāsı** gölgesi n ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [hümāsı, -s, -ı]*

hümā: *] Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurluluğu, kanatları, çok yükseklerde uçması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.*

Egerçi yüksek uçardı **hümā** gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [hümā,]*

hümā: *Hüma || Can kuşu, talih kuşu.*

Bir **hümā** sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [hümā,]*

hümā: *Devlet kuşu, hükümdarlık alameti; saadet, mutluluk veren.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya **hümā** / Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [hümā,]*

hümā: *Hüma || Can kuşu, talih kuşu.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları / Bir **hümādur** ʿanberīn -per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [hümādur, -dur]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu olarak bilinen ve Kafdağı'nda yaşadığına inanılan bir kuş. Eskiden Hüma kuşunun üzerine konduğu veya gölgesinin başına düştüğü kişi padişah olurmuş.*

Ṣayd olurken ol **hümānuñ** dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [hümānuñ, -nuñ]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu. Cennet kuşu, Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi kuş. Eskiden meydanda hüma uçurulurmuş ve gölgesi kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Kemikle beslenir ve hiçbir kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda refah, kudret, ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır.Hüma divan şiirindeki sevgiliyi andırır. Sevgili de hangi aşığına iltifat ederse o devlete ermiş olur.*

Ne **hümāsın** kim daḥi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [hümāsın, -sı, -n]*

humār: *Baş ağrısı, mahmurluk.*

Ġam **ḫumārından** Muʿīdī ḫ aste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7).*

[ḫumārından, -ın, -dan]

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*

Çekme zaḥmet kim **ḫumārum** defʿ olınmaz iy ṭabīb / Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [ḫumārum, -um]*

humār: *(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls ben **ḫumārumı** rindān e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [ḫumārumı, -um, -ı]*

hümā-yı ʿışḳuñ: *Aşk kuşu, (sevgilinin) aşkının hüması.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / **Hümā-yı ʿışḳuñ** olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [hümā-yı ʿışḳuñ, -yı, -uñ]*

hümā-yı ʿışḳuñ: *Aşkın hüması, devlet kuşu.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / **Hümā-yı ʿışḳuñ** olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [hümā-yı ʿışḳuñ, -uñ]*

hümāyūn: *Kutlu, mübarek, mukaddes.*

Bu **hümāyūn** ṭurre midür ya hümā / Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [hümāyūn,]*

hümāyūn-ı hümā-: *Hümanın kutlu gölgesi.*

Her kişi sāyesinde beglik ider / Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [hümāyūn-ı hümā-, --yı]*

ḫum-ḫāne: *Meyhane.*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu **ḫum-ḫānenüñ** ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ḫum-ḫānenüñ, -nüñ]*

ḫumret: *Kızıllık, kırmızılık.*

Kūy-ı muġānda **ḫumretimüz** n'içün olmaya / Rind ü levend ü müflis ḫalāʿiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ḫumretimüz, -müz]*

hūn: *Far. Kan, dem.*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız **ḫūnī** gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [ḫūnī, -ī]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / Kim ḥarāmī gibi **ḫūnī** gözle rüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [ḫūnī, -ī]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun **ḫūnī** gözü ñ / Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [ḫūnī, -ī]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl / Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [ḫūn,]*

Lāleveş **ḫūn** olduġına yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ḫūn,]*

hūn: *(Fars.) Kan.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi / **Ḫūn** olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [ḫūn,]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola **ḫūn** / Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürür encāmı ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 1). [ḫūn,]*

hūn eyle: *Yaralamak, kanatmak.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [ḫūn eyle,]*

hūn itdi: *Kan içinde bırakmak.*

Ġonçeveş baġrum yiter **ḫūn itdi** ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [ḫūn itdi, -di]*

hun-āb: *Kanlı gözyaşı.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine **ḫūn-āb** göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ḫūn-āb,]*

hun-āb: *Kanlı göz yaşı.*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem / **Ḫūn-āb** olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [ḫūn-āb,]*

Dem-be-dem **ḫūn-āb** ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ḫūn-āb,]*

hun-āb: *Kanlı su. II Gözyaşı yerine âşığın gözünden kanlı su akar.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül **ḫūn-āb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ḫūn-āb,]*

hūn-āb-ı eşk-: *Gözün kanlı yaşı.*

Şanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [ḫūn-āb-ı eşk-, --üm]*

hüner: *Bilgi, ilim; ustalık, maharet.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur / N'eyler dem urup kişi **hünerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [hünerden, -den]*

hüner: *Bilgi, ilim; ustalık, maharet.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların añup çıḳdı yeni **hünerleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [hünerleri, -ler, -i]*

hüner ehli: *Hünerli, maharetli kimseler.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine / Ki **hüner ehli** olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [hüner ehli,]*

hūn-ḫvār: *Kan içen, kan dökücü, zalim.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle **ḫūn-ḫvār** olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [ḫūn-ḫvār,]*

hūnī: *Kan dökücü.*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Şāyet ol **ḫūnī** göricek ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [ḫūnī,]*

hūn-ı ciger: *Ciğer kanı.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [ḫūn-ı ciger,]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb u mey baña **ḫūn-ı ciger** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [ḫūn-ı ciger,]*

hūn-ı ciger: *Ciğer kanı II büyük üzüntü, acı; kanlı gözyaşı.*

Dem-be-dem **ḫūn-ı ciger** kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ḫūn-ı ciger,]*

hūn-ı ciger: *Ciğer kanı.*

N'ola olursa gözüm **ḫūn-ı ciger** leb-ber-leb / Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [ḫūn-ı ciger,]*

hūn-ı dil: *Gönül kanı.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar **ḫūn-ı dil** revān / Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [ḫūn-ı dil,]*

hūnī göz-: *Kanlı göz.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [ḫūnī göz-,]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ḫūnī göz-, --üñ]*

hūnī göz-: *Kanlı göz. II Sevgilinin kan*

dökücü, zalim gözü.

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [ḫūnī göz-, --üñ]*

ḫūn-ı sirişk-: *Kanlı gözyaşı.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [ḫūn-ı sirişk-, -üm]*

ḫūn-ı sirişk: *Kanlı gözyaşı.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ḫūn-ı sirişk,]*

ḫūnī-göz: *Kanlı göz.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir naẓar **ḫūnī-gözüñ** gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [ḫūnī-gözüñ, -üñ]*

ḫūnīn-ciger-: *Ciğeri kanlı ‖ yüreği yaralı.*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf / Nāfeveş āvāredür **ḫūnīn-cigerler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [ḫūnīn-cigerler, --ler]*

ḫünkār-: *Hükümdar, sultan.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket **ḫünkārsuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [ḫünkārsuz, --suz]*

ḫūn-rīz: *Kan dökücü || Sevgili.*

Görince ol gözi **ḫūn-rīzi** bildüm / Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [ḫūn-rīzi, -i]*

ḫūn-rīz: *Far. Kan dökücü.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü **ḫūn-rīz** olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [ḫūn-rīz,]*

ḫūn-rīz göz-: *Kan dökücü gözleri.*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ḫūn-rīz göz-,]*

ḥūr: *Huri ve peri.*

Ben niçe medḥ idem ol **ḫūr-ı** perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ḫūr-ı, --ı]*

ḥūr: *Ahu gözlüler, cennet kızları.*

Çünki **ḫūr** u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [ḥūr,]*

ḥūr: *Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña dilber yitersin **ḫūr** u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [ḥūr,]*

Yaḳasın çāk idüp ol **ḫūr** açdı luṭfı revzenin / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [ḥūr,]*

ḥūr: *Ar. huri; Cennet kızı, cennet mahlûku.*

Tūtiyā tuḥfe virem **ḫūr** ile ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ḥūr,]*

ḥūr u cennet: *Cennet ve huriler.*

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen / Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [ḥūr u cennet,]*

ḥūr u ġılmānı: *Cennetteki kız ve cennetteki erkek.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ **ḫūr u ġılmānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [ḫūr u ġılmānı, -ı]*

ḥūr u ġılmānı: *Cennetteki kız ve cennetteki erkek.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ **ḥūr u ġılmānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [ḥūr u ġılmānı, -ı]*

ḥūr u rıḍvāna: *Cennetteki güzeller.*

Mezārum ṭoprağın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda **ḥūr u rıḍvāna** be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [ḥūr u rıḍvāna, -a]*

hurde: *Ufak, parça, kırıntı.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / **Ḫurdeler** geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ḫurdeler, -ler]*

hurde-bīn: *İnce, ufak şeyleri gören.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi / **Ḫurde-bīnler** yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [ḫurde-bīnler, -+ler]*

hurde-bīn: *İncelik ve nezaketten anlayan kimseler.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb / **Ḫurde-bīndür** geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [ḫurde-bīndür, -dür]*

hurdedān: *Nükteleri ve incelikleri anlayan.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan **ḫurdedān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [ḫurdedān,]*

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ / İy şeh-i gevher-şinās ü **ḫurdedānum** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [ḫurdedānum,]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās ü **ḫurdedān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ḫurdedān,]*

Āferīn olsun Muʿīdī **ḫurdedān** ṭabʿ uña kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ḫurdedān,]*

ḥūr-ı ʿayn: *Cennet Hurileri.*

Ger **ḥūr-ı ʿayn** ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ḥūr-ı ʿayn,]*

ḥūr-ı gül-ruḫ: *Gül yanaklı sevgili.*

Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy **ḫūr-ı gül-ruḫ** fi'l-meşel / Sidre üstinde açılmış tāze cennet bāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [ḫūr-ı gül-ruḫ,]*

ḫūr-ı perī- ḫū: *Peri yaradılışlı güzel.*

Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy **ḫūr-ı perī- ḫū** / Ser-çeşme-i cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 6). [ḫūr-ı perī- ḫū,]*

ḫūrī-liḳā: *Hûri yüzlü, çok güzel yüzlü.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded / Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i **ḫūrī-liḳā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [ḫūrī-liḳā,]*

hurmā: *Far. hurma.*

Ḫırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup **ḫurmā** göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ḫurmā,]*

hürmet: *Saygı.*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi **ḫürmet** kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [ḫürmet,]*

hürmet: *Hürmet, saygı.*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup **ḫürmet** ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [ḫürmet,]*

hurrem: *Gönül açıcı, şen.*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [ḫurrem,]*

hurrem: *Ar. 1.*

Sevinçli, mesrur.

Ḫāṭırı **ḫurrem** ü kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [ḫurrem,]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum **ḫurrem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [ḫurrem,]*

ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān **ḫurrem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [ḫurrem,]*

hurrem: *Mutlu, sevinçli.*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı / Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi **ḫurrem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [ḫurrem,]*

hurrem ol-: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Lāleler cāmında seyr idüp şarāb-ı şebnemi / Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi gelmişdür demi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [ḫurrem ol-,]*

hursend: *Kendi payına düşene rıza gösteren; kanaat eden; kani; gözü tok; memnun; hoşnut.*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile **ḫursend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [ḫursend,]*

hurşīd: *Güneş.*

Melāḥat burcınuñ **ḫurşīdi** sensün / Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 2). [ḫurşīdi, -i]*

hurşīd: *Güneş.*

Yañılup **ḫurşīde** teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḫurşīde, -e]*

hurşīd: *Güneş. II Sevgili.*

Yañılup **ḫurşīde** teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḫurşīde, -e]*

hurşīd-ḫadd: *Yanakları güneşe[e benzeyen güzel]!.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum göklere boyandı iy **ḫurşīd-ḫadd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [ḫurşīd-ḫadd,]*

hurşīd-i ʿālem-tāb: *Kainatı aydınlatan güneş.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur **ḫurşīd-i ʿālem-tāb** tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [ḫurşīd-i ʿālem-tāb,]*

hurşīd-i hāver-: *Doğunun güneşi.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [ḫurşīd-i ḫāver-,]*

hurşīd-i raḫşān: *Parlak güneş. II Sevgilinin yüzü.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem **ḫurşīd-i raḫşān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ḫurşīd-i raḫşān,]*

hurûş: *Çağlayan, coşan.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u **ḫurūş** / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [ḫurūş,]*

hūş: *Akıl, fikir; şuur.*

Eksük olmaz ḫıred ü **hūş** ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [hūş,]*

hūş: *Akıl, bellek, bilinç.*

ʿIşḳ dilden gidicek **hūş** u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [hūş,]*

hüseyn: *Güzellik,*

iyilik, iyi ve hayırlı iş.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ **Ḥüseyn** / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [ḥüseyn,]*

hüsn: *Ar. Güzellik.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ **ḥüsninde** vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ḥüsninde, -i, -n, -de]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın **ḥüsnine** / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ḥüsn,]*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [ḥüsnüñi, -ü, -ñ, -i]*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / Gül iñende açılup **ḥüsnine** maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme begüm **ḥüsnüñe** devrā ndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

Taḥsīn cemāl ü **ḥüsnüñe** iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye / Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

Şol hilālī ḳaşlaruñla **ḥüsn** meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [ḥüsn,]*

Mihr ü mehden **ḥüsn** ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ḥüsn,]*

Ṣāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum / Bāġ-ı cennet reşk ider **ḥüsnüñ** bahāristān ına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 4). [ḥüsnüñ,]*

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf / Ḫırmen-i mehtāba od urmasa **ḥüsnüñ** pertevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 4). [ḥüsnüñ,]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile **ḥüsn** ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ḥüsn,]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / **Ḥüsn** ile Yūsuf gibi āṣūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ḥüsn,]*

Ne yüz ile öykünür gül **ḥüsnüñe** kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende **ḥüsn** ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [ḥüsn,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz / Fāş itdi derd ü ġam beni **ḥüsn** ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ḥüsn,]*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim / **Ḥüsnüñi** seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ḥüsnüñi, -ü, -ñ, -i]*

hüsn: *Güzellik.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar **ḥüsnine** meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

hüsn: *Güzellik.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi **ḥüsnüñdür** senü ñ / Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [ḥüsnüñdür, -üñdür]*

hüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Bu **ḥüsn** ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ḥüsn,]*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / **Ḥüsn** bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [ḥüsn,]

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ḥüsn,]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün **ḥüsn** ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [ḥüsn,]*

Ḫālüñ ol **ḥüsn** beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ḥüsn,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim / Muġbeçe **ḥüsnüñ** n'iç ün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [ḥüsnüñ, -üñ]*

ḥüsn: *Güzellik; sevgili.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / **Ḥüsn** bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [ḥüsn,]*

ḥüsn: *Güzellik || Sevgilinin güzelliği.*

Seyr idelden bir naẓar **ḥüsnüñ** maḳālātı n senüñ / Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [ḥüsnüñ, -üñ]*

ḥüsn: *Güzellik, çekicilik.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ **ḥüsnüñde** kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

ḥüsn: *Güzellik, çekicilik; iyilik, kabul görmüşlük, beğenilmişlik.*

Bu **ḥüsn** ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ḥüsn,]*

ḥüsn: *Güzellik. (sevgilinin güzelliği kastedilmiştir.).*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür **ḥüsnüñ** güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [ḥüsnüñ, -üñ]*

ḥüsn: *Güzellik; sevgilinin güzel yüzü.*

Seyr idelden bir naẓar **ḥüsnüñ** bahārist ānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ḥüsnüñ, -üñ]*

ḥüsn: *Güzellik || Sevgilinin güzelliği.*

Ṣanma **ḥüsnin** medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara / Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ḥüsnin, -i, -n]*

ḥüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳın ṭuyan ṣūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [ḥüsnüñüñ, -(ü)ñ, -ün]*

ḥüsn: *(Ar.) Güzellik.*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [ḥüsn,]*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın **ḥüsn** ile / Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [ḥüsn,]*

Vaṣf idüp **ḥüsnüñ** Muʿīdī ā h idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [ḥüsnüñ, -ün]*

Tā ki dūr olmışdur ol **ḥüsn** āftābından gözüm / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [ḥüsn,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı maḥv itmege **ḥüsnüñ** kitābın dan gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [ḥüsnüñ, -ün]*

Çün ḫaṭādur **ḥüsnüñ** evrāḳı nda ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

330, Beyit 5). [ḥüsnüñ, -ün]

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [ḥüsn,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr u fer **ḥüsnüñ** yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [ḥüsnüñ, -ün]*

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / **Ḥüsn** ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [ḥüsn,]*

Beñzedür kendüyi gül **ḥüsn** ü leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [ḥüsn,]*

ḥüsn: *(Ar.) Güzellik.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [ḥüsnüm, -üm]*

hüsn: *(Ar.) Güzellik.*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur **ḥüsnüñe** amm ā / Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

hüsn atı-: *Güzellik atı.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār / Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [ḥüsn atı-, --na]*

hüsn baḥri-: *Güzellik denizi.*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [ḥüsn baḥri-, -n, --de]*

hüsn deryā-: *Güzellik denizi.*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [ḥüsn deryā-, -sı, --n, --da]*

hüsn dīvān: *Güzellik meclisi.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [ḥüsn dīvān, -ında]*

hüsn il-: *Güzellik şehri.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer / Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [ḥüsn il-, -i, -ne]*

hüsn meydānında: *Güzellik meydanı II sevgilinin bulunduğu yer.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh / Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [ḥüsn meydānında,]*

hüsn şāh-: *Güzellik padişahı.*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [ḥüsn şāh-, --ın]*

hüsn-ārā: *Güzelliği süsleyen (kaş).*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına **ḥüsn-ārāyı** gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [ḥüsn-ārāyı, -(y), -ı]*

hüsni baḥārı: *Güzellik baharı.*

Yā gibi çek baġruña oḳ gibi senden ḳaçmadın / Göñlüni nerm idegör **ḥüsni baḥārı** geçmedin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 12). [ḥüsni baḥārı,]*

hüsn-i beyān-: *Güzel anlatış || Güzel söz söyleyenler.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [ḥüsn-i beyān-, --dan]*

ḥüsn-i bī-hemtāl: *Benzersiz güzellik.*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi / Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 255, Beyit 2). [ḥüsn-i bī-hemtāl, -ıġ, -uñ]

ḥüsn-i bī-hem-tālı: *Benzersiz güzellik.*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [ḥüsn-i bī-hem-tālı, -ġ, -uñ]*

ḥüsn-i cihān-ārā-: *Dünyayı süsleyen güzellik.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [ḥüsn-i cihān-ārā-, -yı]*

ḥüsn-i cihān-gīr-: *Dünyayı zapt eden güzellik.*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ / Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [ḥüsn-i cihān-gīr-, -üñ]*

ḥüsn-i cihān-tābuñ: *Cihanı aydınlatan güzellik.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [ḥüsn-i cihān-tābuñ, -a]*

ḥüsn-i iʿtibār: *Önem ve kıymet verme, dikkate alma.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿrin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [ḥüsn-i iʿtibār, -uñ, -dur]*

ḥüsni leylī-: *Leyla'nın güzelliği. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.).*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ḥüsni leylī-, --den]*

ḥüsn-i reftār: *Güzel gidiş.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 8). [ḥüsn-i reftār, -uñ]*

ḥüsn-i ruḥsār-: *Yanağın güzelliği.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḥsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [ḥüsn-i ruḥsār-, -uñ]*

ḥüsn-i rūz-efzūn: *Ömür uzatan güzellik.*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [ḥüsn-i rūz-efzūn, -u, -ña]*

ḥüsn-i sākī: *Sakinin güzelliği.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [ḥüsn-i sāḳī, -dür]*

ḥüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [ḥüsnüñi, -i]*

ḥüsnüñ bahāristānı-: *(Sevgilinin) bir bahçeye benzetilen güzelliği.*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [ḥüsnüñ bahāristānı-, -nı]*

ḥüsnüñ cerīde-: *Güzelliğinin defteri, mecmuâsı.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ḥüsnüñ cerīde-,]*

ḥüsnüñ mi: *Güzelliğin mi.*

Bilmezem **ḥüsnüñ mi** fāş eyler seni ya ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [ḥüsnüñ mi,]*

husrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran*

şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.

Şöyle şîrîndür
Muʿîdî ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk
ider **Ḫusrev** ü Kemāl naẓm ile
dîvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [ḫusrev,]*

husrev: *Padişah, hükümdar.*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā / Dād şol şîrîn lebüñden iy güzeller **ḫusrevi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [ḫusrevi,]*

huṣūṣā: *Özellikle, bilhassa.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā **ḫuṣūṣā** kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [ḫuṣūṣā,]*

huṭbe: *Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿîdî cān ile / Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [ḫuṭbe,]*

hüzn ü kayġudan: *Sıkıntı ve keder.*

Kimse şād olmaz
Muʿîdî dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın üstād açupdur **ḥüzn ü ḳayġudan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [ḥüzn ü ḳayġudan, -dan]*

huẕūr: *Huzur, gönül rahatlığı.*

İy Muʿîdî gülmek umma aġlamadan bir zemān / Çün **ḥużūr** olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [ḥużūr,]*

ḫvāb: *Uyku.*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat / Bu dünyā iy Muʿîdî **ḫvāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [ḫvāba, -a]*
Şemʿ olalı Muʿîdî yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı **ḫvābın** āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [ḫvābın, -ı, -n]*

ḫvāb: *Uyku hâli, uyumak.*

Gice kim **ḫvāba** varam nālesi derḥāl uyarur / Hîç rāḥat ḳomadı bu dil-i bîmār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [ḫvāba, -a]*
Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül / Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [ḫvāba, -a]*

ḫvāb: *(Fars.) Uyku.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [ḫvāb,]*
Çünki **ḫvāb** içre Muʿîdî irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [ḫvāb,]*

ḫvāb: *Rüya.*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu **ḫvābı** taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [ḫvābı, -ı]*

ḫvāb gelmez: *Uykusu gelmek.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ḫvāb gelmez, -mez]*

ḫvāb göz: *Uykulu göz.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün **ḫvāb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ḫvāb göz,]*

ḫvāb id-: *Uyumak.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler / Sensüz uyḫudur gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [ḫvāb id-, -em]*

ḫvāb ir: *Uykusu gelmek.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿîdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [ḫvāb ir, -üp]*

ḫvābda: *Uyku, rüya.*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın / Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem **ḫvābda** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [ḫvābda,]*

<u>ḫvāb-ı bārān:</u> *Yağmur uykusu. II Yağmurda havanın yumuşaması ile tatlı bir uyku hali oluşmaktadır. Tanıkta da şair sevgilinin yağmur gibi yağan okları karşısında tatlı bir uykuya varmıştır.*

İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ / Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [ḫvāb-ı bārān, -dan]*

<u>ḫvāb-ı nāz:</u> *Naz uykusu.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse **ḫvāb-ı nāz** / Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [ḫvāb-ı nāz,]*
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ḫvāb-ı nāz,]*
Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem / Ammā ne çāre saña göz açdurmaz **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ḫvāb-ı nāz,]*

<u>ḫvāb-ı nāz:</u> *Naz uykusu.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül / Köp düşse cām-ı bādeye olup **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [ḫvāb-ı nāz,]*
Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ḫvāb-ı nāz,]*

<u>ḫvāce:</u> *Tüccar, tacir.*

İy **ḫvāce** genc ü māli Muʿīdīye añma kim / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [ḫvāce,]*

<u>ḫvāce:</u> *Efendi; hoca.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol / Temāşāya ḳuluñ iy **ḫvāce** ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [ḫvāce,]*

<u>ḫvāce:</u> *Efendi, sahip.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden / Kimse irmez devlete iy **ḫvāce** ẕillet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [ḫvāce,]*

<u>ḫvāce:</u> *Efendi II tüccar.*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına / Ben bu yolda geçdüm iy **ḫvāce** ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [ḫvāce,]*

<u>ḫvāce:</u> *"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.*

İy **ḫvāce** var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [ḫvāce,]*

<u>ḫvāce-i ʿışḳ-:</u> *Aşk Tüccarı.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ḫvāce-i ʿışḳ-, -uñ]*

<u>ḫvān:</u> *(Fa.) Yemek, sofra.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ **ḫvānına** düşm en / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [ḫvānına, -ı, -n, -a]*

<u>ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ:</u> *Aşk gamının sofrası.*

Dirligüm **ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ** ile begler gibidür / Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ,]*

<u>ḫvān-ı ḥüsnüñ:</u> *Güzellik sofrası.*

N'ola şīrīn görinse **ḫvān-ı ḥüsnüñ** / Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [ḫvān-ı ḥüsnüñ, -üñ]*

<u>ḫvān-ı vaṣl-:</u> *Kavuşma sofrası II (sevgiliye) kavuşma zamanı; sevgilinin bulunduğu içki sofrası.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor / Şūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

137, Beyit 5). [ḫvān-ı vaṣl-, -a]

haste: *Hasta, sayrı, rahatsız. Zavallı, âciz, gönlü kırık, çaresiz.*

Bīm-i cāndan **ḫaste** göñlüm
ol dem āzād oldı kim /
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ
gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [ḫaste,]*

ḫ ıfẓ: *Saklama, korunma.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol
serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki **ḫ ıfẓ**
itmiş gülistānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ḫ ıfẓ,]

ha: *Dikkat çekmek amacıyla kullanılan ünlem.*

Dünyā begüm aḳar ṣuya
beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü
devlete aldanma **hā**
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [hā,]*

ḫabāb: *Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.*

Ṣām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm
ḫabābından aña cām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [ḫabābından, -ı, -n, -dan]*

Berber-i hindū gibi eşküm
ḫabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına
āyīneler zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 9). [ḫabābından, -ı, -n, -dan]

ḫabāb-ı eşk: *Gözyaşı kabarcığı.*

Dīde mülkinde Muʿīdī
ḳondı sultān-ı hevā
Her **ḫabāb-ı eşk** anuñ
bir ḳırmızı otaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [ḫabāb-ı eşk,]

ḫabbeye ṣayma-: *Kıymetli Görmemek, ıı. Zerre kıymeti olmamak.*

Ḫabbeye ṣaymayup eşküm
zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca
güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [ḫabbeye ṣayma-,]

ḫaber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ
bir **ḫaber** vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum ṣemʿveş
sūz-ı nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 7). [ḫaber,]*

Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm
ol **ḫaberden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 2). [ḫaberden, -den]

haber: *Bildirmek, haber ulaştırmak.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ
ḫayālinden **ḫaber**
Āl vāle içre gūyā
müşg-i ezfer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [ḫaber,]

haber: *Bilgi, havadis.*

Gülzārı n'iderdüm
almasaydum
Laʿlüñ **ḫaberini**
ġonçelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 4). [ḫaberini, -ini]

haber: *Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi.*

Vaṣl-ı dilberden **ḫaber** vir
añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe
efsāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [ḫaber,]

haber: *Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi. Haber.*

Dil ü cān derdini dildāre
varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ
mihr-i dıraḫşāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [ḫaberin, -i, -n]

haber: *Naklolunan söz, haber.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül
yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ
ḫaberidür getüren
cāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [ḫaberidür, -i, -dür]

haber: *Ar. Haber, bilgi.*

Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına
Daḥi gider ne kendüler
geldi ne bir **ḫaberleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [ḫaberleri, -leri]

haber al-: *Haber almak: Bilgi edinmek, öğrenmek.*

Ḳāmetüñ servin mi gördi
raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber
mi aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [ḫaber al-, -dı]

haber vir-: *Haber vermek, bildirmek.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur
ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [ḫaber vir-, -sün]

haber- vir-: *Bahsetmek.*

Dehānuñ sırrını ṣordum
lebüñden

Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 8). [ḫaber- vir-, -ler, -di]

ḫaber virüp: *Haber vermek, ulaştırmak.*
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [ḫaber virüp, -üp]

ḫaber virür: *Haber vermek; haber veren.*
Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 16). [ḫaber virür,]

haber virür: *Haber vermek, işaret etmek.*
Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [ḫaber virür,]
Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [ḫaber virür,]
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [ḫaber virür,]
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 18). [ḫaber virür,]

haber virür: *Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.*
Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḥazāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [ḫaber virür,]
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [ḫaber virür,]
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [ḫaber virür,]

haber virür: *Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.*
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan **ḫaber virür**
Cevr ile cānum acıdur andan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [ḫaber virür,]

haber virür: *Bir şeyi bildirmek, bir şey hakkında bilgi vermek.*
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan **ḫaber virür**
Cevr ile cānum acıdur andan **ḫaber virür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [ḫaber virür,]

haberdār: *Bilgi sahibi olmak.*
Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden **ḫaberdār** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 2). [ḫaberdār,]

habeş: *Habeşistan.*
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan **Ḥabeş** sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [ḥabeş,]

habeş: *Habeşistan ll sevgilinin saçı. (İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.).*
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan **Ḥabeş** sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [ḥabeş,]

habīb: *Sevgili.*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların **ḥabīb**
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 9). [ḥabīb,]

habīb: *Ar. sevgili, mahbup.*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların **ḥabīb**
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 5). [ḥabīb,]

ḥabīb: *Sevilen kimse, sevgili.*
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur **ḥabīb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [ḥabīb,]

habīb: *Sevilen kimse, sevgili, dost.*
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārż idicek nāz ile gülşende **ḥabīb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ḥabīb,]

ḥabs: *Ar. Hapis.*
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı **ḥabs** ide idi külehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 2). [ḥabs,]

ḥacālet: *Utanma, mahcubiyet, utanç.*
Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol **ḥacāletden** ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 10). [ḥacāletden, -den]*

ḥācet: *İstek, dilek, gerekli olan şey.*
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser **ḥācetüm**
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [ḥācetüm, -üm]*

ḥācet: *Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.*
Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne **ḥācetdür** cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [ḥācetdür, -dür]*

ḥācet degül: *Gerekmez, ihtiyaç yok.*
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek **ḥācet degül**
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [ḥācet degül,]*

ḥācetmend: *Ar. Hâcetli, muhtaç, fakir.*
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba **ḥācetmend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [ḥācetmend,]*

ḥacı: *Ar. Hacceden zat.*
Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 7). [ḥācılar, -lar]*

ḥācı ʿömer'-: *Hacı Ömer.*
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 1). [ḥācı ʿömer'-, -üñ]*

ḥacil: *Utanmış. Utanan.*
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden **ḥacil** yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [ḥacil,]*

ḥadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*
Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 5). [ḥaddi, -i]*

ḥadd: *Yanak/yanaklar.*
Gözüñ altında gören **ḥaddüñi** dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 3). [ḥaddüñi, -üñ, -i]*
Ṣalduḳca sāye **ḥaddüñe** gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 1). [ḥaddüñe, -ün, -e]*

ḥadd: *Yanak.*
Ḥaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 9). [ḥaddüñde, -üñ, -de]*
Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 13). [ḥaddüñ, -üñ]*

ḥadd: *(Sevgilinin) yanağı.*
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle **ḥaddüñde** vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 3). [ḥaddüñde, -de, -üñ]*

ḥadd: *Sınır, kişinin yapabileceklerinin sınırı.*
Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [ḥaddini, -i, -n, -i]*

ḥadd: *Yanakların olmadan.*
Ḥam-ı zülfüñde **ḥaddüñsüz** mükedderdür göñül ḫāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 9). [ḥaddüñsüz, -üñ, -süz]*

ḥadden: *Haddini aşmak.*
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst **ḥadden** aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 10). [ḥadden,]*

hadd-i ʿarak-rīzüñ-: *Terli yanak.*
Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñ-, -süz]

hadd-i cānānı: - *Sevgilinin yanağı.*
Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber **ḫadd-i cānānı** dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ḫadd-i cānānı, -ı]

ḫadd-i gülgūn-: *Gül renkli yanak.*
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 6). [ḫadd-i gülgūn-,]

hadd-i gülgūn: *Gül renkli yanak.*
Zīnet-i bāġ-ı cinândur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 1). [ḫadd-i gülgūn, -ı]

haddini bil: *Haddini, sınırını bilmeyen.*
Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḫaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [ḫaddini bil, -me, -yüp]

haddini bilmez: *Haddini bilmez.*
Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḫaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ḫaddini bilmez,]

haddüñ: *(Sevgilinin) yanağı.*
Ḳadd ü **ḫaddün** göreli oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [ḫaddün,]
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 9). [ḫaddün,]
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 9). [ḫaddüñ,]
Ḫaṭṭ ü **ḫaddün** ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 7). [ḫaddün,]
Ḫaṭṭ ü **ḫaddüñ** oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 5). [ḫaddüñ,]

hadeng: *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*
Ḳana ġarḳ olan **ḫadengüñ** sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ḫadengüñ, -üñ]
Ḳana ġarḳ olan **ḫadengüñ** sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ḫadengüñ, -üñ]

ḫadeng: *Ok.*
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḫālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür **ḫadeng-i** āh ü zārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 10). [ḫadeng-i,]
Cigerdedür bir ucı ġam **ḫadengi** ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [ḫadengi, -i]

hadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpikleri.*
Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 3). [ḫadengüñ, -üñ]

hadeng- sihr: *Sihir oku.*
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [ḫadeng-siḥr,]

hadengi: *Kayın ağacından yapılmış ok, bakış, bakış atma, gamze.*
Ġamzeñ **ḫadengi** zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 13). [ḫadengi,]

hadeng-i ġamze-: *(Sevgilinin) yan bakış oku II sevgilinin yaralayıcı, etkili bakışı.*
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 2).*

[ḫadeng-i ġamze-, -ñ, --e]

hadeng-i yār:
Sevgilinin oku II Sevgilinin gamzesi veya kirpikleri.
Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet **ḫadeng-i yār**
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 7). [ḫadeng-i yār,]

ḫadīse: *Olay.*
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir **ḫādiṣe** bu hefte dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 8). [ḫādiṣe,]

ḫadīse: *(Ar.) Olan, ortaya çıkan, vukū bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vak'a, olay.*
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her **ḫādiṣe** kim ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [ḫādiṣe,]

ḫāk: *Doğru.*
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [ḥaḳ,]

ḫāk: *Toprak.*
Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste **ḫāk**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 6). [ḫāk,]

ḫāk: *Ar. Allah tealâ.*
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña **Ḫaḳ'dan** tāze bir cāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [ḫaḳ'dan, --dan]

ḫāk: *Toprak, türab, yer, zemin.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ **ḫāk** olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [ḫāk,]*

ḫāk: *Gerçek, doğru.*
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller **ḫaḳ** velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [ḫaḳ,]

ḫāk: *Toprak, türab, yer, zemin.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ **ḫāk** olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [ḫāk,]*

ḫāk: *Yer, zemin, toprak.*
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa **ḫāke** fikr ile ehl-i kelām baḥṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [ḫāke, -e]

ḫāk: *"Gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve layık olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak" anlamındadır.*
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [ḥaḳ,]

ḫāk: *1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.*
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [ḥaḳ,]
Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [ḥaḳ,]
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [ḥaḳ,]

ḫāk: *Toprak.*
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise **ḫāk**
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ḫāk,]

ḫāk: *(Fars.) Toprak.*
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı **ḫāke** ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [ḫāke, -e]
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı **ḫāke** ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [ḫāke, -e]
Nār-ı hecrüñle yanup **ḫāke** dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 9). [ḫāke, -e]

ḫāk: *1. Doğru, gerçek, 2. Allah.*
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [ḥaḳ,]

ḫak bağışlasun: *Allah bağışlasın, sevdiklerine bırakmak,*

hayatta kalmasına izin vermek anlamında kullanılan bir söz.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [ḥaḳ baġışlasun,]*

hak budur: *Doğrusu budur.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 5). [ḥaḳ budur,]*

hāk eyle-: *Toprak etmek, değersizleştirmek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [ḫāk eyle-, -dü, -m]*

hāk içre: *Toprak içinde, üzerinde.*

Ḳande bilsün giceler **ḫāk içre** ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [ḫāk içre,]*

hāk id-: *Toprak etme.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 3). [ḫāk id-, -en]*

hāk id-: *Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.*

Naḳdi meyḫānede cārūb gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 3). [ḫāk id-, -elüm]*

hāk it-: *Toprak etmek II öldürmek, yok etmek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [ḫāk it-, -se]*

hāk ol-: *Toprak olma || Ölmek.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [ḫāk ol-, -ur]*

hāk ol-: *Toprak olmak(Ölmek).*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 3). [ḫāk ol-, -maḳ]*

hāk olup: *Toprak olmak.*

Lebüñe vardı göñlüm **ḫāk olup** ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 9). [ḫāk olup,]*

hak teʿālā: *Yüce Allah(c.c.).*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḥaḳ teʿālā,]*

hak teʿālā: *Allahu Teala, Yaratan.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḥaḳ teʿālā,]*

hā]ke: *Toprak.*

İy [Muʿīdī **ḫā]ke** döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 13). [ḫā]ke,]*

hāke: *Toprak.*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi **ḫāke** dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 7). [ḫāke, -e]*

hāke ṣal-: *I. Toprağa salmak, toprakta bırakmak II. Bu dünyadan almak, ahirete göndermek.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 2). [ḫāke ṣal-, -duñ]*

hākī: *Toprak.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 1). [ḫākī-i,]*

hāk-i der-i meyhāne: *Meyhane kapısının toprağı.*

Eyledüm küḥl-i baṣar ḫāk-i der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 37). [ḫāk-i der-i meyḫāne, -yi]*

hāk-i pāy-: *Ayak toprağı.*

Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [ḫāk-i pāy-, --uñ, --ı]*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 9). [ḫāk-i pāy-, --uñ]*

ḫāk-i pāy-: *Ayağının toprağı.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [ḫāk-i pāy-, -ı-, -na]*

ḫāk-i pāyı cevher-: *Ayağının toprağının cevheri.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 13). [ḫāk-i pāyı cevher-, -in]*

ḫāk-i pāyuñ: *(Sevgilinin) ayağının toprağı.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [ḫāk-i pāyuñ, -i, -uñ]*

ḫāk-i pāyuñ: *(Sevgilinin) ayağının toprağı.*

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 17). [ḫāk-i pāyuñ, -i, -uñ]*

ḫāk-i pāyuñ: *Sevgilinin ayağı altında bulunan toprak.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [ḫāk-i pāyuñ, -uñ]*

ḫāk-i pāyuñ: *Sevgilinin ayağının tozu.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [ḫāk-i pāyuñ, -uñ]*

ḫāk-i pāyuñ küḫline: *Sevgilinin ayağının altındaki toprağın sürmesi.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [ḫāk-i pāyuñ küḫline, -i, -uñ, -i, -n, -e]*

ḫāk-i reh-: *Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [ḫāk-i reh-, --üm]*

ḫāk-i reh-: *Sevgilinin yolunun toprağı, ayak bastığı yer.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [ḫāk-i reh-, --üñe]*

ḫāk-i reh: *Sevgilinin yürüdüğü yer. II Sevgilinin yolunun toprağı.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [ḫāk-i reh, -üñ]*

ḫāk-i rehüñ: *Sevgilinin yürüdüğü yolun toprağı.*

Kühl añma baña gözlerüme **ḫāk-i rehüñ** ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [ḫāk-i rehüñ,]*

ḫāk-i rehüñ: *Yol toprağı. II Sevgilinin yolunun toprağı.*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine **ḫāk-i rehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 4). [ḫāk-i rehüñ,]*

ḫāk-i rehüñ: *(Sevgilinin) yolunun toprağı.*

Vezn içün **ḫāk-i rehüñ** küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ḫāk-i rehüñ, -i, -üñi]*

ḫāk-i rehüñ: *(Sevgilinin) yolunun toprağı.*

Vezn içün **ḫāk-i rehüñ** küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ḫāk-i rehüñ, -üñ]*

ḫāk-i rehüñ: *Padişah, sevgilinin yürüdüğü toprak.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi

Yiter **ḫāk-i rehüñ** tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [ḫāk-i rehüñ, -üñ]*

ḥaḳīḳat: *Doğruluk, gerçeklik.*

Bilmez Muʿīdī kimesne
ʿışḳuñ **ḥaḳīḳatin**
Her kūşede gerçi ider
ḫāṣ ü ʿām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [ḥaḳīḳatin, -i, -n]

ḥakk: *(Ar.) Bir şeye ilişkin,üzerine.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm
ḥaḳḳumda aġyāruñ
velī
İl ne söyler dōstum ġūş
eylesen aġyār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 9). [ḥaḳḳumda, -u, -m, -da]

ḥakk: *Konu, mevzuu.*

Söylenür **ḥaḳḳumda** her
gün tāze bir güftār-ı
ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum bir yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 7). [ḥaḳḳumda, -um, -da]*

ḥakk: *Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.*

Raḳīb **ḥaḳḳuma** ölimez mi
dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum
anuñla gör yalan kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [ḥaḳḳuma, -u, -m, -a]*

ḥakk: *Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ **ḥaḳḳına**
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [ḥaḳḳına, -ı, -n, -a]

ḥakk içün: *Allah (c.c.) için.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol
kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada
bir müselmān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [ḥaḳḳ içün,]*

ḥakkā: *Ar. doğrusu, gerçekte.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı
yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla
cānlarını oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [ḥaḳḳā,]

ḫāk-pā: *(Sevgilinin) Ayağının tozu, toprağı.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i
külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet
ḫāk-pā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [ḫāk-pā,]

ḫāl: *Ben.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn
meydānında **ḫāl**
Cest-i hindū-beççedür
oynar iki çevgān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [ḫāl,]

ḫāl: *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller
mürġını rām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [ḫālüñüz, -üñüz]

İy Muʿīdī **ḫāl** ile ol ḳaş
elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [ḫāl,]

Bir ʿArab ʿayyārıdur **ḫālüñ**
beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 7). [ḫālüñ, -üñ]

ḫāl: *Ben.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya **ḫāl** ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer
bilsem ol nigāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [ḫāl,]

ḫāl: *Hâl, durum.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül **ḫālini**
kim
Giceler mest ü seher
zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [ḫālini, -i, -n, -i]

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz
mükedderdür göñül
ḫāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi
be-ġāyet nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 9). [ḫāli, -i]*

N'ola sulṭān-ı dil **ḫālin**
sirişkümden ṣorarsañ
kim
Ġam-ı ʿışḳuñ
diyārından gelür peyk-
i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 3). [ḫālin, -in]

Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḫālüme baḳ şefḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 4). [ḫālüme, -(ü)m, -e]

Gel Muʿīdī **ḫālini** ṣor kim
lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [ḫālini, -i, -n, -i]

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-
bāzem ṣöyle kim
And içer bir **ḫāl** gelse
mübtelālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 10). [ḫāl,]

Ḫāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam
degül çoḳ yaşlar ol

giryānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 11). [ḥāline, -ine]

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı **ḥālī** bulmasa Mecnūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 12). [ḥālī, -i]

ḥāl: *Hâl, durum.*

Ḥālüm ol ẕālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 13). [ḥālüm, -üm]

ḥāl: *Ben, vücuttaki siyah noktalar.*

Vechi var dilden ḳomazsa **ḥālüñüñ** ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḥalāş it aġzına düşse meges
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [ḥālüñüñ, -üñ, -üñ]

Niçe bir zülfün ü **ḥālüñ** ġamı cān mezraġına
Ḥūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [ḥālüñ, -üñ]

ḥāl: *Vaziyet, hâl, durum.*

Ruḫ u eşküm saña çün **ḥālümi** ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [ḥālümi, -üm, -i]

Aġladı yārān görüp **ḥālin** Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [ḥālin, -i, -n]

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün **ḥālümi**
Her ne peykān kim ururşın sīne-i sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [ḥālümi, -üm, -i]

ḥāl: *Oluş, bulunuş, suret, keyfiyyet, durum, içinde bulunulan vasıf.*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 9). [ḥālüm, -üm]

ḥāl: *Ar. hâl, durum.*

İstedügim gibi gördüm **ḥālüme** raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [ḥālüme, -üme]

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin **ḥālüñi**
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 9). [ḥālüñi, -uñ, -i]

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl **ḥālüme**
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [ḥālüme, -üme]

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar **ḥālüme** cismümde her ḳıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [ḥālüme, -üme]

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin **ḥālüme**
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 5). [ḥālüme, -üme]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ **ḥālüme**
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 7). [ḥālüme, -üme]

ḥāl: *Durum, vaziyyet.*

İy Muʿīdī **ḥālümi** ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [ḥālümi, -üm, -i]

ḥāl: *1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.*

Vecd ü **ḥāl** ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir **ḥāl** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ḥāl,]

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar **ḥālüm** görüp aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [ḥālüm, -üm]

İy Muʿīdī fikr idüp **ḥālin** n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 9). [ḥālin, -in]

Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün
İñilder derüñdür **ḥāli** rebābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 2). [ḥāli, -i]

Her gice **ḥālüm** ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḫremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 7). [ḥālüm, -üm]

Kimseñüz yoḳ mı kim **ḥālüm** yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile

bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 1). [ḥālüm, -üm]*

Ṣorarken **ḥālüm** ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 9). [ḥālüm, -üm]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum **ḥālüm** idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 11). [ḥālüm, -üm]*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle **ḥālüm** iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 4). [ḥālüm, -üm]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ **ḫālüm** gibi ḥāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [ḥālüm, -üm]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ **ḥālüm** gibi ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [ḥālüm, -üm]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma **ḥālüm** kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [ḥālüm, -üm]*

ḥāl: *Durum, vaziyet, hâl.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın **ḥālini** bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [ḥālini, -in, -i]*

ḥāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.*

İy Muʿīdī **ḫālümi** ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [ḫālümi, -üm, -i]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḫālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 16). [ḫālüm, -üm]*

ḥāl: *Durum, vaziyet, hal.*

Vecd ü **ḫāl** ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir **ḫāl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ḫāl,]*

ḥāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

İy Muʿīdī fikr idüp **ḫālüñ** n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 13). [ḫālüñ, -üñ]*

ḥāl: *Bedende olan siyah nokta, ben.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 8). [ḫālüñe, -üñ, -e]*

ḥāl: *Hal, durum, vaziyet.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ **ḫālümde** hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 2). [ḫālümde, -üm, -de]*

ḥāl: *Vaziyet, hal, durum.*

Gāh kendü **ḫālüñ** aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [ḫālüñ, -ü, -ñ]*

ḥāl: *Vaziyet, hâl, durum.*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḫālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [ḫālümi, -üm, -i]*

ḥāl: *(Sevgilinin) siyah beni.*

Ḫaṭṭ ü **ḫālüñ** ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

ḥāl: *(Sevgilinin) beni.*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü **ḫāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 12). [ḫāl,]*

ḥāl: *Ar. Durum.*

Ḫālüm bilüp teraḫḫum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [ḫālüm, -üm]*

Göreli **ḫālüm** yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 3). [ḫālüm, -üm]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı **ḫālüm** şimdi müşkil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 12). [ḫālüm, -üm]

Bir yaña ümmīd-i şıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle **ḫālüm** bir yana olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 12). [ḫālüm, -üm]*

ḫāl: *(Sevgilinin) beni.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda **ḫālüñ** ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 9). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Dil görüp **ḫālüñ** ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü **ḫālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Veh ne cānsuz düzd olur **ḫālüñ** ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 9). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

ḫāl: *Ar. hâl, durum.*

İrdüm ol **ḫāle** Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [ḫāle, -e]*

ḫāl: *(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar **ḫāli** perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [ḫāli, -i]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü **ḫāl**
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [ḫāl,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge **ḫāli** var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 13). [ḫāli, -i]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- **ḫāl** eledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 1). [ḫāl,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi **ḫāli** digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [ḫāli, -i]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm gibi **ḫāli** perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [ḫāli, -i]*

ḫāl: *(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.*

Tācir-i çeşmüm virür **ḫālüñ** ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Ṭan degüldür **ḫālüñi** añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [ḫālüñi, -(ü)ñ, -i]*

Ḥasret-i **ḫāl** ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [ḫāl,]*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle gönlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [ḫāl,]*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli **ḫālüñ** ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 8). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

hāl: *Âşığın hâli, durumu.*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma **ḫālümi**
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 13). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

hāl: *(Âşığın) durumu, vaziyeti.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḫālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile şorma **ḫālümi**
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā gönül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [ḫālümi, -(ü)m, -i]*

Yazdı ruḫumda **ḫālümi** eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini

dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 1). [ḥālümi, -(ü)m, -i]

Aġlar yaşın yaşın göreli
ḥālümi gözüm
Güyā ki aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 3). [ḥālümi, -(ü)m, -i]

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse **ḥālümi** bir maḥreminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 8). [ḥālümi, -(ü)m, -i]

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen **ḥālümi**
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum sernigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 3). [ḥālümi, -(ü)m, -i]*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 2). [ḥālümi, -(ü)m, -i]

ḥāl: *(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ **ḥālini** bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 14). [ḥālini, -in, -i]*

ḥāl: *(Âşıḳın) hâli, durumu.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḥaste-gönlüm **ḥālini**
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [ḥālini, -i, -n, -i]*

ḥāl: *(Sevgilinin) yüzündeki siyah nokta, ben.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ **ḥāline**
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 9). [ḥāline, -in, -e]*

ḥāl eyle-: *Yapmak, etmek, bir durumda olmak.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 2). [ḥāl eyle-, -düñ]*

ḥāl eyle-: *Ben yapmak.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 1). [ḫāl eyle-, -düñ]*

ḥāl ü ḥaṭṭuñdan: *(Sevgilinin) beni ve ayva tüyleri.*

Ḫāl ü ḥaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [ḫāl ü ḥaṭṭuñdan, -uñ, -dan]*

halāʾik: *Köle || Yaratılmışlar, mahlûkât.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis **ḫalāʾiḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 8). [ḫalāʾiḳ,]*

halāṣ: *Kurtulmak.*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam **ḫalāṣ**
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı gönlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [ḫalāṣ,]*

halāṣ: *(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.*

Cān **ḫalāṣ** itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [ḫalāṣ,]*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẓikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz **ḫalāṣ** it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [ḫalāṣ,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından **ḫalāṣ**
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından **ḫalāṣ**
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [ḫalāṣ,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 8). [ḫalāṣ,]*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 10). [ḫalāṣ,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [ḫalāṣ,]*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan **ḫalāṣ** *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 14). [ḫalāṣ,]

Būse virmezseñ **ḫalāṣ**
olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [ḫalāṣ,]

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur
kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 6). [ḫalāṣ,]*

ḫalāṣ: *Ar. Kurtulma.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından **ḫalāṣ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [ḫalāṣ,]

halāṣ: *Halas et-: kurtarmak.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından **ḫalāṣ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [ḫalāṣ,]

halāṣ eyle-:
Kurtarmak.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [ḫalāṣ eyle-, --se]

halās olmaġ:
Kurtulmak.

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından **ḫalāṣ olmaġ** içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [ḫalāṣ olmaġ, -maġ]*

hālāt-ı vecdümden:
Bir kişinin aşk ile kendinden geçmesi.

Benüm **ḥālāt-ı vecdümden** ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabẓuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 9). [ḥālāt-ı vecdümden, -üm, -den]*

hāle: *Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin **hāle**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 8). [hāle,]

halef: *Ar. Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde **ḫalef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [ḫalef,]*

halel bulmaz:
Bozulmak, zarara uğramak.

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 16). [ḫalel bulmaz,]

hālet: *Nitelik, durum, hal.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn **ḥāletin**
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 11). [ḥāletin, -in]

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ **ḥāletin**
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen ṣeydā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 13). [ḥāletin, -in]

hālet: *Durum, hal.*

Ḥālüm ne resme ṣerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele **ḥālet** didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 10). [ḥālet,]

hālet: *İçinde bulunulan durum, hâl.*

İller bileydi bende olan derd ü **ḥāleti**
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 1). [ḥāleti, -i]

hālet: *(Ar.) Hal, nitelik, keyfiyet.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı **ḥālet** gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 10). [ḥālet,]

hālet: *Durum, hâl, keyfiyet.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca **ḥāletler** baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [ḥāletler, -ler]*

hāletdür: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne **ḥāletdür** bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 9). [ḥāletdür, -dür]

hālī: *"-den başka" anlamında edat.*

Dil-rübālar iy göñül bī-ṣefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ **ḫāli** kendü boynuña ḳanuñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [ḥāli,]*

ḥāl-i ʿanber-efşān: *Çok güzel kokular saçan benin gibi; amber kokulu benin gibi; mis kokulu benin gibi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḥāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 6). [ḥāl-i ʿanber-efşān, -uñ]*

ḥāl-i çerh: *Feleğin hali.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür **ḥāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [ḥāl-i çerḫ,]*

ḥālī ḥayāl-: *Hayâlin durumu.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḥayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [ḥālī ḥayāl-, -üñ]*

ḥāl-i müşgīn: *Misk kokulu ben.*

Ne ḫoşdur leblerüñde **ḫāl-i müşgīn**
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [ḫāl-i müşgīn,]*

ḥāli müşkil-: *İçinden çıkılması güç durum.*

Ḫāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḫall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 13). [ḥāli müşkil-, -dür]*

ḥāli oñ-: *İşi düzelmek, ilgili olunan içinde bulunan mesele çözülmek.*

İşüñ hīç **oñmadı** yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 3). [oñmadı, -ma, -dı]*

ḥāl-i perīşān-: *Perişan, acınacak hal.*

Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [ḥāl-i perīşān-, --um, --da, --dur]*

ḥāl-i perīşānum: *(Âşığın) perişan hal(i).*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya **ḫāl-i perīşānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [ḫāl-i perīşānum, -um]*

ḥāl-i ruḫuñ: *Yanağındaki ben.*

Bāzār iderse ḳalb ile **ḫāl-i ruḫuñ** n'ola
Zülfüñ miśāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [ḫāl-i ruḫuñ,]*

ḥāl-i siyāh: *Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [ḫāl-i siyāh,]*

ḥāl-i siyāh-: *Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 8). [ḫāl-i siyāh-, -um, --dur]*

ḥāl-i siyeh-: *Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [ḫāl-i siyeh-, -üñ]*

ḫālin: *Bal, durum, vaziyet || aşığın durumu.*

Görseñ Muʿīdī **ḫālin** esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [ḫālin,]*

ḫāliş ü muḫliş: *Gerçek ve doğru.*

Muʿīdī **ḫāliş ü muḫliş** ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [ḫāliş ü muḫliş,]*

ḫalḳ: *Ahali ‖ insanlar.*

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 7). [ḫalḳa, -a]*

halk: *Halk, insanlar.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [ḫalḳuñ, -uñ]*

halk: *Halk, insanlar, insan topluluğu.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ

Bir ḳalender gibi kim
ḫalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ḫalḳa, -a]

halk: *Ahali / insanlar.*
Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 11). [ḫalḳa, -a]

halk: *Bir milleti meydana getiren insan topluluğu, millet, ahali, insanlar.*
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [ḫalḳa, -a]

halk: *Ar. Halk.*
Şol nāzenīn ki mest ola içüp ṣarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları **ḫalḳı** ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [ḫalḳı, -ı]

halk: *Ahali / İnsanlar.*
Söylenen **ḫalḳuñ** dilinde şimdi ḫüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [ḫalḳuñ, -uñ]

halk: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*
Ser virüp sırruñ dimezken **ḫalḳa** cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 5). [ḫalḳa, -a]
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum **ḫalḳa** destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 14). [ḫalḳa, -a]*

halk: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*
Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār
Çignedüp **ḫalḳı** gider yaʿni semendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [ḫalḳı, -ı]
Bir naẓarda **ḫalḳı** meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḫaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [ḫalḳı, -ı]
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı **ḫalḳı** kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [ḫalḳı, -ı]*
Gerçi kim **ḫalḳı** uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [ḫalḳı, -ı]*
İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ **ḫalḳın** ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [ḫalḳın, -ıñ]

halk: *(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*
Çün **ḫalḳ** Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 13). [ḫalḳ,]
Düşmen oldum **ḫalḳ** ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergün olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [ḫalḳ,]

halka: *Kapı halkası.*
Ḳapuñuñ **ḫalḳasına** bir gün irişürse elüm
Neẓrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 3). [ḫalḳasına, -sı, -n, -a]*

halka: *Çember, daire biçiminde olan şey.*
Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 6). [ḫalḳa,]*

halka halka: *Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).*
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ḫalḳa ḫalḳa,]
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ḫalḳa ḫalḳa,]
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [ḫalḳa ḫalḳa,]*
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [ḫalḳa ḫalḳa,]*
Cāme-i sebz içre sen bu **ḫalḳa ḫalḳa** zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 3). [ḫalḳa ḫalḳa,]*
Sen **ḫalḳa ḫalḳa** zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 5). [ḥalḳa ḥalḳa,]

<u>ḥalḳa ḥalḳa:</u> *Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).*

Ṭatlu ṭatlu ḥande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ḥalḳa ḥalḳa,]

<u>ḥalḳa id-:</u> *Saçını halka halka, kıvrım kıvrım etmek.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [ḥalḳa id-, -üp]

<u>ḥalḳa-i çeşm:</u> *Gözün halkası II gözün kemeri; göze benzeyen sad □ harfi.*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḥalḥāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 10). [ḥalḳa-i çeşm, -üm, -den]

<u>ḥalḳa-i gīsū:</u> *(Sevgilinin) saçının kıvrımı.*

Baġlar niçe miskīnleri bu **ḥalḳa-i gīsū**
Dām-ı dil ü cāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 3). [ḥalḳa-i gīsū,]

<u>halk-ı cihān:</u> *Cihanın halkı, dünyadaki herkes.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül **ḥalḳ-ı cihān** olsa gedāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 4). [ḥalḳ-ı cihān,]

<u>halk-ı cihānı:</u> *Dünya halkı, bütün yaratılmışlar.*

Mest ü bī-hūş itmege **ḥalḳ-ı cihānı** laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 5). [ḥalḳ-ı cihānı,]*

<u>ḥall eyle-:</u> *Halletmek, çözmek.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [ḥall eyle-, -sün]

<u>ḥall id-:</u> *Çıkar yol bulup yoluna koymak.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 14). [ḥall id-, -üp]

<u>ḥall ide:</u> *Becermek, bir işi çözüme kavuşturmak.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle **ḥall ide** āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [ḥall ide, -e]

<u>ḥall olmayup:</u> *Hallolmadan.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 9). [ḥall olmayup, -y, -up]

<u>hālüm:</u> *Durum, vaziyet.*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü **ḥālüm** perīşāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 4). [ḥālüm, -üm]

<u>hālüm:</u> *Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.*

İy Muʿīdī bilmezem **ḥālüm** kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḫayrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [ḥālüm, -üm]

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [ḥālüm, -üm]*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı **ḥālüm** ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 1). [ḥālüm, -üm]

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Ṣol ḳara zülfüñ gibi **ḥālüm** digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 8). [ḥālüm, -üm]*

<u>hālümi:</u> *Vaziyet, durum, keyfiyet.*

Bir kişi yoḳ ki varup **ḥālümi** ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [ḥālümi, -ümi]

<u>hālüñ:</u> *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü **ḥālüñil**
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 13). [ḥālüñil, -il]

ḫālüñde: *Vücutta oluşan siyah nokta; ben.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür **ḫālüñde** ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 4). [ḫālüñde,]*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür **ḫālüñde** ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 8). [ḫālüñde,]*

ḫalvet: *Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice **ḫalvetde** iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet: *Inziva, tecrit. II dış dünyayla bütün bağlarını keserek sevgiliyle birleşebilmek için insanın kendi içine kapanması. (GTS).*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile **ḫalvetdedür** şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 2). [ḫalvetdedür, -de, -dür]*

ḫalvet: *Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma. II Kulun Allah'ın huzurunda onunla halleşmesi, manen sohbet etmesi durumu.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice **ḫalvetde** iken olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet: *[senin] inziva yerin, içinde hiç kimsenin bulunmadığı tenha ve kapalı yer.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer **ḫalvetüñe** şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [ḫalvetüñe, -üñ, -e]*

ḫalvet ol-: *Yalnız kalmak, tenhaya çekilmek.*

Gerçi kim fikr eylerem her ḫalḳada ol māhı ben
Ḫalvet olmuışdur Muʿīdī fikrüm ile encümen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 42). [ḫalvet ol-, -muış, -dur]*

ḫam: *Büklüm, kıvrım (zülf için).*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her **ḫamı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 6). [ḫamı, -ı]*

ḫam: *Kıvrımlı, büklümlü.*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola **ḫam**
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [ḫam,]*

ḫam: *Kıvrım, büklüm.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi **ḫam** şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [ḫam,]*

ḫamāilvār: *Muska gibi II tılsım gibi.*

Ol perī boynum **ḫamāilvār** çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 3). [ḫamāilvār,]*

ḫamdülillāh: *Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḫamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 14). [ḫamdülillāh,]*

Ḫamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 1). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *Allah'a şükür, Allah'a hamd olsun.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāleʿ mi diñler yoġ ise
Ḫamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḫayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [ḫamdülillāh,]*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḫamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdülillāh: *"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eṣer
Ḫamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [ḫamdülillāh,]*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 6). [hamdülillāh,]*

Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [ḥamdülillāh,]

ḥamdülillāh: *"Allah'a şükürler olsun" anlamında kullanılan bir dua sözü.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [ḥamdülillāh,]

ḥamdülillāh: *" Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında şükür sözü.*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [ḥamdülillāh,]

hāme: *(□□□□) i. (Fars. ḫāme) Kalem.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline **ḫāme** alup defter ü dīvān ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [ḫāme,]

hāme-i: *Kalem.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur **ḫāme-i** zülf-i perīşāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [ḫāme-i,]

hāmeveş: *Kalem gibi.*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 9). [ḫāmeveş,]

hāmeveş: *Kalem gibi.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [ḫāmeveş,]

ham-ı ebrū-: *Kaş kıvrımı.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 9). [ḫam-ı ebrū-, -sı, --nı]

ḫam-ı kākül: *(Sevgilinin) Saç kıvrımı.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol **ḫam-ı kākül** zirihdür ġamze ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [ḫam-ı kākül,]

ḫam-ı zülf: *Saç kıvrımı.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfırle üstüme şebīḫūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 11). [ḫam-ı zülf, -üñ, -de]

ḫam-ı zülf-i siyeh: *Siyah zülfün kıvrımı.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 8). [ḫam-ı zülf-i siyeh, -üñ]

ḫam-ı zülfüñe: *Sevgilinin saçının kıvrımı.*

Nāfe miskīndür **ḫam-ı zülfüñe** öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [ḫam-ı zülfüñe, -ı, -üñ, -e]

ḫam-ı zülfüñe: *Sevgilinin saçının kıvrımı.*

Nāfe miskīndür **ḫam-ı zülfüñe** öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [ḫam-ı zülfüñe, -üñ, -e]

hamīde-ḳadd: *Eğilmiş boy, bükülmüş bel.*

Bu **ḫamīde-ḳadd** ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 5). [ḫamīde-ḳadd,]*

hamīde-ḳadd olup: *Boyun eğilmesi, belin bükülmesi.*

Şol kim **ḫamīde-ḳadd olup** eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [ḫamīde-ḳadd olup, -up]

hamīde-ḳāmet-: *İki büklüm boy.*

Ben **ḫamīde-ḳāmete** meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 3). [ḫamīde-ḳāmete, -e]

hançer: *Hançer, kılıç.*

Çeküp **ḫançerlerin** ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 7). [ḫançerlerin, -ler, -in]

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını

Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü **ḫançer** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 6). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç. II Sevgilinin yan bakışı.*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [ḫançerin, -in]*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 1). [ḫançerin, -in]*

hançer: *Hançer, kılıç. II Sevgilinin kirpikleri.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḥışm ile **ḫançer** çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Şaġlu şollu ṭaḳınırsuñ yaraşur **ḫançer** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [ḫançer,]*

hançer: *1. Sevgilinin yan bakışı. 2. Sevgilinin kirpikleri.*

Çekme ġamzeñ **ḫançerin** iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [ḫançerin, -in]*

hançer: *(Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir **ḫançer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [ḫançer,]*

Çeşm-i mestüñ niçe bir **ḫançer** çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 1). [ḫançer,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze **ḫançer** ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [ḫançer,]*

Aġlamaz oldum gözüñ **ḫançer** çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [ḫançer,]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde **ḫançer** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [ḫançer,]*

hançer: *1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze **ḫançer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [ḫançer,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü **ḫançer** ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [ḫançer,]*

hançer çek: *Hançer çekmek; saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [ḫançer çek, -di]*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [ḫançer çek, -üp]*

hançer çek-: *Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [ḫançer çek-, -üp]*

hançer şunup: *Hançer vermek.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ **ḫançer şunup** ol meste şavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [ḫançer şunup, -up]*

hançer-i: *Hançer ‖ kılıç.*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan **ḫançer-i** bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [ḫançer-i,]*

hançer-i ġamzeñ-: *(Sevgilinin) hançer gibi yaralayıcı, etkili yan bakışı.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [ḫançer-i ġamzeñ-, --den]*

<u>hançer-i ser-tīz:</u> *Keskin hançer olmak (sevgilinin kirpikleri bağlamında).*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir **ḫançer-i ser-tīz** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [ḫançer-i ser-tīz,]*

<u>hançerler çek:</u> *Hançerleri çekmek. II saldırmak.(sevgilinin bakışları ile aşığa saldırması.).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [ḫançerler çek, -mesün]*

<u>handān:</u> *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

Tā çihre-i **ḫandānuñ** berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [ḫandānuñ, -uñ]*

Veh ne **ḫandāndur** yüzüñ taḥsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 15). [ḫandāndur, -dur]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi **ḫandān** gerekdür pāk-dāmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Gülen.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi **ḫandāndur** lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 14). [ḫandāndur, -dur]*

<u>handān:</u> *Gülücü, gülen.*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla **ḫandān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Gülen, neşeli, mutlu.*

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi **ḫandānsın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 12). [ḫandānsın, -sın]*

<u>handān:</u> *Açılmış gül.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler **ḫandān** ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ḫandān,]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi **ḫandān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 2). [ḫandān,]*

Cilve idüp gerçi kim gülşende **ḫandān** oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [ḫandān,]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı **ḫandān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [ḫandān,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü **ḫandān** itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [ḫandān,]*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i **ḫandān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [ḫandān,]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi **ḫandān** oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 2). [ḫandān,]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş **ḫandān** olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 4). [ḫandān,]*

<u>handān:</u> *Far. Gülen, neşeli.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh **ḫandān** gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [ḫandān,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla **ḫandān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 2). [ḫandān,]*

<u>handān eylemez:</u> *Mutlu etmez, güldürmez.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri **ḫandān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164,*

Mısra 12). [ḫandān eylemez,]

handān ol-: *Gülmek, gülümsemek; açılmak, yapraklarını açmak.*

Vaḳtidür vaṣluñla gönlüm gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 15). [ḫandān ol-, -a]*

handān ol-: *Gülmek, gülümsemek.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [ḫandān ol-, -up]*

handān olur: *Yüzü gülmek, sevinmek.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū **ḫandān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [ḫandān olur,]*

hande: *Far. Gülme, gülüş.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur **ḫande** az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [ḫande,]*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ **ḫande** ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 5). [ḫande,]*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde **ḫande** idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 8). [ḫande,]*

hande: *Gülme, gülüş.*

Yolında iy Muʿīdī ṣol bī-vefānuñ ol kim
Bir **ḫandesine** biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [ḫandesine, -sine]*

hande: *Gülme, gülüş.*

Ḳayġulu gönlüm açan gül yüzüñüñ **ḫandesidür**
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [ḫandesidür, -si, -dür]*

hande it-: *Gülmek, gülümsemek.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 5). [ḫande it-, -dük, -ce]*

ḫande-i laʿl-: *(Sevgilinin) kırmızı dudağının gülüşü.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 6). [ḫande-i laʿl-, -üñ]*

ḫande-i pinhānuña: *(Sevgilinin) gizli gülüşü.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

ḫande-i pinhānuña: *Gizli gülüş, kaçamak gülme.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

hande-i pinhānuña: *(Sevgilinin) Gizli gülüşü.*

Ṭatlu ṭatlu **ḫande-i pinhānuña** cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [ḫande-i pinhānuña, -i, -uñ, -a]*

hāne: *Ev, beyt, mesken.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ gönlüm diler
Hīç yaḳışmaz **ḫāneye** āvāreliḳ gönlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [ḫāneye, -y, -e]*

Āḫir vücūdum **ḫānesin** yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 3). [ḫānesin, -sin]*

hāne: *Ev, mesken.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir **ḫāne** kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [ḫāne,]*

hāne: *Ev II gönül evi.*

Ḥamdülillāh ki yine **ḫānene** mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [ḫānene, -n, -e]*

hāne: *Ev, mesken.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol **ḫāneyi** zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ḫāneyi, -y, -i]*

hāne: *Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev; gönül.*
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil Şöhret içün **ḫāneye** tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 8). [ḫāneye, -y, -e]*

hāne: ,*Ev. II Gönül evi.*
İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [ḫāne,]*

hāne: *Ev II Âşıġın gönlü.*
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ Bīmār olıcaḳ **ḫānede** ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [ḫānede, -de]*

hāne-i dil-: *Gönül evi.*
Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [ḫāne-i dil-, -de]*

hānmān: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*
Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [ḫānmān,]*

hānmān-: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*
Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh Ḳorḳum budur ki oda yanar **ḫānmānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [ḫānmānumuz,]*

hār: *Far. Diken.*
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 10). [ḫāre, -e]*
Cefāsı **ḫārın** ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [ḫārın, -ın]*
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa **ḫāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 4). [ḫāre, -e]*
Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise Ṣalınup her **ḫār** ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 6). [ḫār,]*
Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 4). [ḫār,]*
Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir **ḫār** ile Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 9). [ḫār,]*

hār: *Diken II Rakip.*
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir **ḫārdan** Ḫamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [ḫārdan, -dan]*
Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 2). [ḫārdandur, -dan, -dur]*

hār: *Diken.*
Gül yanında **ḫār** ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī İy raḳīb-i bed-liḳā sen **ḫār** ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [ḫār,]*
Gül yanında **ḫār** ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī İy raḳīb-i bed-liḳā sen **ḫār** ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 4). [ḫār,]*
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni **ḫār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [ḫār,]*
Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 1). [ḫār,]*
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 12). [ḫārı, -ı]*

hār: *Çalılık, dikenlik.*
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [ḫār,]*

hār: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi Bir avuç **ḫār** ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [ḫār,]*

hār: *Çalı, diken.*
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer **ḫār** ü ḳalḳan oldı gül

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [ḫār,]

Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy
ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-
berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [ḫār,]*

ḫār ü ḥası: *Çer çöp.*

Müjgānum arasında nedür
çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her
yañadan **ḫār ü ḥası**
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [ḫār ü ḥası,]*

ḫarāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan
ḥācib-i fettān ile
Mülk-i dil vardı
ḫarāba fitne-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 2). [ḫarāba, -a]*

ḫarāb: *Ar. Yıkık, harap.*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile **ḫarāb** degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim sevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 1). [ḫarāb,]*

ḫarāb: *(Ar.) Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran.*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne
ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi **ḫarāb** ise
gülistān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 12). [ḫarāb,]

ḫarāb ol-: *Harap duruma gelmek, yıkılmak.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest
ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ
böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 11). [ḫarāb ol-, -dı]

ḫarāb ol-: *Yıkılmak, harap olmak.*

Dil mülküñ ʿaceb ḫarāb
olupdur
ʿIşḳuña seng uralı
bünyād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [ḫarāb ol-, -up, -dur]*

ḫarāba virdi: *Bir yeri harabeye çevirmek.*

Ol ki ḥışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [ḫarāba virdi, -di]*

ḫarāb-ı nāz: *Naz sarhoşu, naz harabı.*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler **ḫarāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [ḫarāb-ı nāz,]

Şol ġamzekār ider beni
mest ü **ḫarāb-ı nāz**
Maḫmūr gözlerin
süzüp itdükce ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [ḫarāb-ı nāz,]*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı **ḫarāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [ḫarāb-ı nāz,]

ḫarām: *Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.*

Çün **ḫarāmīler** yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [ḫarāmīler, -î, -ler]

ḫarām olur: *Bir şeyden gereği gibi yararlanamamak.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [ḫarām olur, -ur]*

ḫarāmī: *Haydut.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup
şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn
ḫarāmīler yataġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 10). [ḫarāmīler, -ler]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn
ṭutmış **ḫarāmīler** gibi
İy ʿaceb yine kimüñ
girseñ gerekdür ḳanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 5). [ḫarāmīler, -ler]

ḫarāmī: *Eşkiya, yol kesen, haydut.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḫarāmī
Bu aña ol buña yār-ı
muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 3). [ḫarāmī,]

Şol **ḫarāmī** gözlünüñ üstine
cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ
oḳ ile yādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 5). [ḫarāmī,]

ḫarāmī: *Haydut, yol kesen kimse.*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir
ḫarāmīdür bugün
tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 8). [ḫarāmīdür, -dür]

ḫarāmī: *Ar. Haydut, serseri.*

Āli çoḳdur bādenüñ
aldanma iy āvāre dil
Ol **ḫarāmīye** uyarsañ
kārbān elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [ḥarāmīye, -y, -e]

ḥarāmī: *(Ar.) Haydut, yol kesen kimse.*

Deryā **ḥarāmī** gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [ḥarāmī,]

Ḳanum içmek **ḥarāmī** ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 5). [ḥarāmī,]

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim **ḥarāmī** gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 4). [ḥarāmī,]

ḥarāmī ġamze-: *(Sevgilinin) haramî (hırsız) yan bakışı.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 5). [ḥarāmī ġamze-, -ñe]*

ḥarāmī gözler: *Haydut göz, hırsız göz (gönül ülkesini bakış marifetiyle talan etme bağlamında).*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [ḥarāmī gözler, -üñ]

harāret vir-: *Ateş, dert vermek.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 3). [ḥarāret vir-,]

ḫarc id-: *Harcamak, sarfetmek.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [ḫarc id-, --er, -, --m]

ḫarc id-: *Harcamak.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [ḫarc id-, -üp]

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 5). [ḫarc id-, -üp]*

ḫarc olup: *Harcamak.*

Naḳd-i ʿömrüm **ḫarc olup** zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 7). [ḫarc olup,]*

ḫarem-i ka'be'de: *Kâbe-yi şerif. Haremeyn.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar **ḫarem-i Ka'be'de** zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [ḫarem-i ka'be'de, -de]*

ḫarf at-: *Laf atmak, söz söylemek.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḫarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 16). [ḫarf at-, -up]

hārhār: *Yürek sıkıntısı, gönül üzüntüsü, gussa, kaygı.*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz **ḫārḫārum** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 2). [ḫārḫārum, -um]*

hārhār- hecr: *Ayrılık derdi, üzüntüsü, sıkıntısı.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [ḫārḫār-hecr,]

ḫār-ı cefā: *Eziyet, acı dikeni.*

Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine Ḫār-ı cefā ile yüregüm pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [ḫār-ı cefā,]

Vaḳtidür feryāde gelsün şevḳ ile meclisde çeng Ġonçe gibi gönlümi ḫār-ı cefādan ṭutma teng *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 18). [ḫār-ı cefā, -dan]*

ḫār-ı ġam: *Gam dikeni. II Gam, keder, eziyet.*

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 14). [ḫār-ı ġam, -dan]

ḫār-ı hicrān: *Ayrılık dikeni.*

Ruḫlaruñ gülzārın anup **ḫār-ı hicrān** içre dil Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [ḫār-ı hicrān,]

ḫarīdār: *Müşteri, talip, alıcı; aşık, seven.*
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki **ḫarīdāruñam** avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [ḫarīdāruñam, -uñ, -am]*

ḫarīm-i ʿışḳ-: *Aşkın harem dairesi, evi.*
Bülbül aġlar gül güler her dem ḫarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [ḫarīm-i ʿışḳ-,]*

ḫarīm-i kaʿbe: *Kutsal Kâbe.*
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 2). [ḫarīm-i kaʿbe,]*

ḫarīm-i sebze-: *Çimenlik.*
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 9). [ḫarīm-i sebze-,]*

hāristān-ı ġam: *Keder dikenliği.*
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi **ḫāristān-ı ġam**
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [ḫāristān-ı ġam,]*

hāruñ-: *Diken.*
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda **ḫāruñdur** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [ḫāruñdur, -dur]*

hārveş: *Diken gibi.*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan **ḫārveş** māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 14). [ḫārveş,]*

has: *Çer çöp, döküntü.*
Gül yanında ḫār ü **ḫas** olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [ḫas,]*

has: *Dal veya ot parçası; ot kırıntısı; çöp.*
Ḫār ü **ḫas** n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [ḫas,]*

hāṣ ü ʿām: *Seçkin kimseler ve halk, herkes.*
Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider **ḫāṣ ü ʿām** baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [ḫāṣ ü ʿām,]*

haṣ u ḫār: *Çalı çırpı.*
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum **ḫaṣ u ḫār** ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [ḫaṣ u ḫār,]*

hāşā: *Allah korusun.*
ʿĀṣıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem **ḫāşā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [ḫāşā,]*

hāşā: *"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*
Ḫāşā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [ḫāşā,]*

hāşāk: *Ot, çer çöp, süprüntü.*
Ḫār ü **ḫāşāküñ** ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 1). [ḫāşāküñ, -uñ]*

ḥasb-i ḥāl-: *Halini tasvir etme; durum vaziyeti.*
İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 14). [ḥasb-i ḥāl-, --üm, --dür]*

ḥasb-i ḥāli: *Görüşüp konuşma.*
Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [ḥasb-i ḥāli, -i]*

ḥasdan-: *Dal veya ot kırıntısı, yonga, çöp.*
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü **ḫasdansın** eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 4). [ḫasdansın, --sın]*

ḥasen: *Güzel, hüsünlü.*
Sen **ḥasensin** ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 7). [ḥasensin, -sin]*

ḥasen: *Güzel.*
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār **ḥasen** buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [ḥasen,]*

ḥāṣıl: *(Ar.) Elde edilen.*
Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl **ḥāṣıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 10). [ḥāṣıl,]*

ḥāṣıl: *Elde edilen kazanç, kâr, ürün, mahsul.*
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren **ḥāṣılum**
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 9). [ḥāṣılum, -um]*

ḥaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*
Çünki ol şūḫı ḳuçan **ḥaşre** degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [ḥaşre, -e]*

ḥaşre dek: *Kıyamete kadar.*
Biñde birisi defter olınmaya **ḥaşre dek**
Gerçi ḥaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [ḥaşre dek,]*
İy Muʿīdī istemezdüm **ḥaşre-dek** ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 13). [ḥaşre-dek,]*

ḥasret: *Özlem ‖ iştiyak.*
Çeşm ü zülfüñ **ḥasretinden** ḥasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [ḥasretinden, -inden]*

ḥasret: *Özlem.*
Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur **ḥasret** ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 1). [ḥasret,]*
Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ **ḥasreti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 6). [ḥasreti, -i]*

ḥasret: *Özlem.*
Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi **ḥasret** lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 2). [ḥasret,]*

ḥasret: *Hasret, özlem.*
Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun **ḥasreti** ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [ḥasreti, -i]*
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol **ḥasretle** bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 2). [ḥasretle, -le]*

ḥasret: *Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.*
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ **ḥasreti** ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ḥasreti, -i]*

ḥasret: *(Sevgiliye duyulan) özlem, hasret.*
Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [ḥasretinden, -i, -n, -den]*
Ġonçe-laʿlüñ **ḥasretinden** ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 9). [ḥasretinden, -i, -n, -den]*

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.*
Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳdukça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [ḥasret-i, --i]*

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.*
Ḫaṭṭ ü ḫaddün **ḥasretin** zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283,*

Mısra 7). [ḥasretin, -iñ]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ
ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi
ġurbetde bīmār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 11). [ḥasreti, -i]

ḥasret: *Özlem.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür **ḥasret** ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 9). [ḥasret,]

ḥasret: *(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Ḫākī-i **ḥasret** beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 1). [ḥasret,]*

ḥasret: *Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [ḥasretüñden, --üñ, -den]

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende **ḥasret** ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [ḥasret,]

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi **ḥasret** kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 10). [ḥasret,]

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı **ḥasretden**
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [ḥasretden, -den]

ḥasret okı: *Hasret oku.*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [ḥasret oḳı,]

ḥasretā: *Hasret, özlem.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 1). [ḥasretā,]*

ḥasret-i hadd-i ʿarak-rīzüñ: *Terli yanağının hasreti.*

Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 10). [ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñ, -le]

ḥasret-i ḥālüñ-: *Sevgilinin yanağının hasreti.*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [ḥasret-i ḥālüñ-, --le]

ḥasret-i zülf: *(Sevgilinin) Saçının hasreti.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 5). [ḥasret-i zülf, -üñ, -le]

ḥasret-i zülf: *Güzel yüzün iki tarafından sarkan saçın özlemi.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 6). [ḥasret-i zülf, -üñ, -le]

ḥasret-i zülf ü ruḥıyle: *(Sevgilinin) yanağı ve saçının hasreti.*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ḥasret-i zülf ü ruḫıyle, -ı, -(y), -le]*

hastalık: *Canlılarda organların yapılarında ve işleyişlerinde görülen bozukluk, sağlık durumu bozuk olma hâli.*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 11). [ḫastalıḳlardan, -lar, -dan]

haste: *Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī **ḫastedür**
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [ḫastedür, -dür]

<u>haste:</u> *Hasta.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim **ḫastedür** ol aña devādur ṣarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [ḫastedür, -dür]

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü **ḫasteyem** yitişürseñ baña yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 8). [ḫasteyem, -y, -em]

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa ṣemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 13). [ḫastedür, -dür]

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü **ḫasteye**
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [ḫasteye, -ye]

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn Zār ü **ḫasteyem** ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 2). [ḫasteyem, -y, -em]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim **ḫaste** göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 8). [ḫaste,]

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden **ḫasteyem** bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [ḫasteyem, -y, -em]*

Bir ölümlü **ḫasteyem** çeşmüñ firāḳından velī ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [ḫasteyem, -y, -em]

Bir gün ol nā-mihrbān ṣāyed geleydi görmege Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [ḫaste,]

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [ḫaste,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim Olmayıcaḳ sözi söyler **ḫaste** hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [ḫaste,]

<u>ḫaste:</u> *Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).*

Muʿīdī **ḫastenüñ** derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [ḫastenüñ, -nüñ]

<u>haste:</u> *Hasta, aşk hastası.*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb Kim ʿilācuñ derd olur ben **ḫasteye** derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 10). [ḫasteye, -y, -e]*

<u>haste:</u> *Far. Hasta.*

Nergesüñsüz **ḫaste** olup żaʿfı var ol deñlü kim Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 7). [ḫaste,]

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy **ḫaste** bülbül fāriġ ol İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [ḫaste,]

<u>haste:</u> *Far. hasta, yaralı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ḫaste,]

<u>haste:</u> *Hasta II Aşık.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser Ḥamdülillāh var daḫi bu **ḫastede** cāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [ḫastede, -de]*

<u>haste:</u> *Hasta, sayrı, rahatsız; zavallı, aciz, gönlü kırık, çaresiz II âşık.*

Gerçi dermān añsalar her **ḫaste** virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [ḫaste,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben **ḫastenüñ** hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [ḫastenüñ, -nüñ]

<u>haste:</u> *Hasta II çaresiz âşık.*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü **ḫastedür**
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 13). [ḫastedür, -dür]

<u>haste:</u> *Yorgun, hasta.*

Muʿīdī **ḫastenüñ** derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [ḫastenüñ, -nüñ]

haste: *Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy **ḫaste** bekle yirüñi dār-ı şifā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [ḫaste,]

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol **ḫaste** vü şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [ḫaste,]

Ḳan ṭutsa **ḫaste** çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [ḫaste,]

haste: *Hasta, rahatsız; zavallı, çaresiz II âşık.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ḫaste,]

Ḥāline ben **ḫastenüñ** çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 11). [ḫastenüñ, -nüñ]

haste: *Hasta, perişan, aşırı tutkun, yaralı.*

Gerçi dermān añsalar her **ḫaste** virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [ḫaste,]*

haste: *Hasta, aşık.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ **ḫastesi** cān ile ḳurbānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 14). [ḫastesi, -si]

haste: *Hasta, perişan, yorgun.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin **ḫaste** göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [ḫaste,]

haste: *Hasta, rahatsız; perişan, aşırı tutkun.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [ḫastedür, -dür]

haste: *(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).*

Ġam ḫumārından Muʿīdī **ḫaste** olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [ḫaste,]*

Bāġa vardum **ḫaste** göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [ḫaste,]

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ **ḫaste** göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 4). [ḫaste,]

haste: *Hasta II Âşık.*

Firāḳ **ḫastesine** iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 7). [ḫastesine, -si, -n, -e]

haste cān-: *Hasta can.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [ḫaste cān-, -uma]*

haste cān-: *Hasta can. II Âşığın canı.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [ḫaste cān-, -a]

haste dil-: *Hasta, yaralı gönül.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [ḫaste dil-, --ler, --de]*

haste eyle-: *Hastalanmak.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 17). [ḫaste eyle-, -r]*

haste göñül: *Hasta, yaralı gönül. II Âşığın gönlü.*

Sevinür **ḫaste göñül** cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [ḫaste göñül,]*

haste ol-: *Hasta olmak, hastalanmak.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste

olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [ḫaste ol-, -up]*

haste olalı: *Hasta olalı.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki **ḫaste olalı** kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [ḫaste olalı,]*

haste-ʿāşık: *Hasta aşık.*

Muʿīdī **ḫaste-ʿāşıḳdur** ġamuñdan bağrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 13). [ḫaste-ʿāşıḳdur,]*

haste-çeşm: *Hasta göz.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḥilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 3). [ḫaste-çeşmüñ, -üñ]*

haste-dil: *Hasta gönül.*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla **ḫaste-dilem** nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 2). [ḫaste-dilem, -em]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile **ḫaste-dil**
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 3). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 5). [ḫaste-dil,]*

İy Muʿīdī **ḫaste-dil** derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse yāre āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 13). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 5). [ḫaste-dil,]*

haste-dil: *Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [ḫaste-dil,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 8). [ḫaste-dil,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 7). [ḫaste-diller, -ler]*

haste-dil: *Hasta gönül; aşık, seven gönül.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün **ḫaste-dil** Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [ḫaste-dil,]*

haste-dil: *Hasta gönüllü, yaralı kalpli II âşık.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün **ḫaste-dil** Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [ḫaste-dil,]*

haste-dil-: *Hasta gönüllü (âşık).*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse **ḫaste-dillere** iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [ḫaste-dillere, -ler, -e]*

haste-ferhād: *Hasta Ferhad.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 12). [ḫaste-ferhād,]*

haste-göñl-: *Hasta gönül.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ **ḫaste-göñlüm** ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [ḫaste-göñlüm, -üm]*

haste-ḫāl: *Hasta; perişan.*

Her ki derdüñ ile **ḫaste-ḥāl** degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 1). [ḫaste-ḥāl,]*

hastenāk olmış: *Hastalanmak.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [ḫastenāk olmış, -mış]*

hasūd: *Hasetçi, kıskanç ‖ düşman.*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh **ḥasūd** Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [ḥasūd,]

<u>hat:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 11). [ḫaṭ,]

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 1). [ḫaṭ,]

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı **ḫaṭuñ** hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [ḫaṭuñ, -uñ]

<u>hat:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Belürdi çün **ḫaṭuñ** süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 5). [ḫaṭuñ, --uñ]

<u>hat:</u> *Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.*

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ **ḫaṭ** gibi arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 4). [ḫaṭ,]

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü **ḫaṭı**
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [ḫaṭı, -ı]

<u>hat:</u> *(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.*

ʿĀrıż-ı dilberde **ḫaṭ** serkeşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [ḫaṭ,]

Ya ṣaldı **ḫaṭuñ** sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [ḫaṭuñ, -uñ]*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi **ḫaṭ** gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [ḫaṭ,]

<u>hat:</u> *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda **ḫaṭ** ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [ḫaṭ,]

Ḫasret-i ḫāl ü **ḫaṭ** ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [ḫaṭ,]*

<u>hat:</u> *(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz **ḫaṭuñ**
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [ḫaṭuñ, -uñ]

Zülfüñ altında **ḫaṭuñdan** dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [ḫaṭuñdan, -un, -dan]

Ne ṭılısm eyler **ḫaṭuñ** gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 11). [ḫaṭuñ, -uñ]

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi **ḫaṭuñ** raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [ḫaṭuñ, -uñ]

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā **ḫaṭuñ**
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [ḫaṭuñ, -uñ]

<u>hat ü hāl:</u> *Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.*

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne **ḫaṭ ü ḫāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 4). [ḫaṭ ü ḫāl,]*

<u>hat ü hāli:</u> *Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.*

Leşker çeküp anuñ **ḫaṭ ü ḫāli** ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 1). [ḫaṭ ü ḫāli,]

<u>hatā:</u> *1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ **ḫaṭā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [ḫaṭā,]*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe **ḫaṭādur** bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [ḫaṭādur, -dur]

<u>hatā:</u> *1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab **ḫaṭāsı** ḳan içün ḳan eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 6). [ḫaṭāsı, -sı]

Ol ṣanem çün bī-vefādur
vāz geldüm sevmezem Bī-vefā sevmek
ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 2). [ḫaṭādur, -dur]

ḫaṭā: *Hata, yanlış, kusur.*
İy Muʿīdī bī-bedeldür mişli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek **ḫaṭādur** vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 12). [ḫaṭādur, -dur]
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda **ḫaṭā** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [ḫaṭā,]*
Çün **ḫaṭādur** ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [ḫaṭādur, -dur]*

ḫaṭar: *Tehlike.*
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür **ḫaṭarlar** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 12). [ḫaṭarlar, -lar]*

ḫātem: *Mühür.*
Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ **ḫātemi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 14). [ḫātemi, -i]*

ḫātem: *Mühür, yüzük.*
Çoḳ laʿl **ḫātem** üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [ḫātem,]*

ḫātem: *Mühür II yüzük.*
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī **ḫātem-i** ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 14). [ḫātem-i, --i]*

ḫātem üzre yaz-: *Yüzük üzerine yazılmış.*
Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [ḫātem üzre yaz-,]*

ḫātem-i dil: *Gönlün yüzüğü, mührü.*
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada **ḫātem-i dil** oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 10). [ḫātem-i dil,]*

ḫātem-i sāġer: *Kadeh mührü.*
İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 26). [ḫātem-i sāġer,]*

ḫāṭır: *Ar. Gönül, gönülde olan his.*
Ne şeker-senbūse ne perverde ister **ḫāṭırum**
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ḫāṭırum, -um]*
İy Muʿīdī **ḫāṭırum** yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 13). [ḫāṭırum, -um]*
Vāʿizüñ bārid sözinden **ḫāṭırum** rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 7). [ḫāṭırum, -um]*
İy Muʿīdī **ḫāṭıruñ** niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 13). [ḫāṭıruñ, -un]*
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz **ḫāṭırum** ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [ḫāṭırum, -um]*
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi **ḫāṭırum** ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 6). [ḫāṭırum, -um]*

ḫāṭır: *Zihin, fikir.*
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur **ḫāṭırum**
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [ḫāṭırum, -(u)m]*

ḫāṭır: *1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.*
Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 9). [ḫāṭırı, -ı]*
Her denīnüñ **ḫāṭırın** luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 349, Mısra 3). [ḫātırın, -ın]

<u>hātır:</u> *Gönül, duygu, his.*

Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫātırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 2). [ḫātırum, -um]*

<u>hātır-ı yār:</u> *Sevgilinin gönlü.*

Ḫātır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 5). [ḫātır-ı yār,]*

<u>hātıruma düşince:</u> *Aklına gelmek, hatırlamak, anmak.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫātıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ḫātıruma düşince, -um, -, -ince]*

<u>hātıruma düşince:</u> *Hatırlamak.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫātıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ḫātıruma düşince, -um, -a, -ince]*

<u>hatt:</u> *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 8). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ **ḫaṭṭuñ** ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 9). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 7). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

<u>hatt:</u> *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā **ḫaṭṭuña** Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 3). [ḫaṭṭuña, -uña]*

<u>hatt:</u> *Yazı.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [ḫaṭṭ,]*

<u>hatt:</u> *(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür **ḫaṭṭuñ** ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Umar isem yiridür **ḫaṭṭuñla** göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [ḫaṭṭuñla, -u, -ñ, -la]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur **ḫaṭṭuñ** kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña **ḫaṭṭuñ** gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī **ḫaṭṭuñı**
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [ḫaṭṭ,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 18). [ḫaṭṭ,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [ḫaṭṭ,]*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 4). [ḫaṭṭ,]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār **ḫaṭṭ**
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 1). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 13). [ḫaṭṭuñla, -u, -ñ, -la]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 8). [ḫaṭṭ,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü

ebr-i bahār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 6). [ḫaṭṭ,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 4). [ḫaṭṭ,]*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār **ḫaṭṭ**
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 2). [ḫaṭṭ,]*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār **ḫaṭṭ**
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 1). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 9). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Yazup **ḫaṭṭuñ** vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaddün āġūşa çekerse **ḫaṭṭuñı** olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 9). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise **ḫaṭṭuñ** şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 6). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 7). [ḫaṭṭ,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 10). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Rūşen iden mihrümi **ḫaṭṭuñ** hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma **ḫaṭṭuñ** fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 5). [ḫaṭṭ,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında **ḫaṭṭuñ** iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 11). [ḫaṭṭ,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü **ḫaṭṭ** ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 12). [ḫaṭṭ,]*

ḫaṭṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede **ḫaṭṭuñ** ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde **ḫaṭṭuñ** çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

ḫaṭṭ: *Güzel yazı.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 16). [ḫaṭṭ,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 14). [ḫaṭṭ,]*

ḫaṭṭ: *Çimen, bahçe.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 8). [ḫaṭṭ,]*

ḫaṭṭ: *Çizgi.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde **ḫaṭṭ-ı** jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [ḫaṭṭ-ı, -u]*

ḫaṭṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār **ḫaṭṭ**
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 2). [ḫaṭṭ,]*

ḥaṭṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [ḫaṭṭın, -ı, -n]*

ḥaṭṭ: *(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.*
Geldi **ḫaṭṭuñ** leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

ḥaṭṭ: *Ar. Çizgi. II Yazı.*
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār **ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 10). [ḫaṭṭ,]*

[ḥaṭṭ: *Ayva tüyü.*
Medḥ idicek **[ḫaṭṭ** ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 13). [[ḫaṭṭ,]*

ḥaṭṭ ḥaṭṭ: *Çizgi Çizgi.*
Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde **ḫaṭṭ ḫaṭṭ** olmasa ḳandan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [ḫaṭṭ ḫaṭṭ,]*

ḥaṭṭ ü laʿl-: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [ḫaṭṭ ü laʿl-, -üñ-, -süz, -]*

ḥaṭṭ ü laʿlüñ: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri ve dudağı.*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [ḫaṭṭ ü laʿlüñ, -üñ]*

ḥaṭṭ-ı ʿanber-: *Sevgilinin güzel kokan ayva tüyleri.*
Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [ḫaṭṭ-ı ʿanber-,]*

ḥaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst: *Sevgilinin amber saçan ayva tüyleri. Eskiden mürekkebe amber damlatılarak yazılan yazının güzel kokması temin edilirdi. Hatt ile amberin münasebeti bu sebep iledir (ŞENTÜRK).*
ʿĀrıż-ı ruḫsār içinde **ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst**
Dūd-ı miskāsā durur kim āb u āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 9). [ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār-ı dōst,]*

ḥaṭṭ-ı ʿārıż-: *(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.*
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [ḫaṭṭ-ı ʿārıż-, --uñ]*

ḥaṭṭ-ı cānāne: *Sevgilinin ayva tüyleri.*
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [ḫaṭṭ-ı cānāne, -e]*

ḥaṭṭ-ı dilber: *Sevgilinin ayva tüyleri.*
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳaygu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [ḫaṭṭ-ı dilber,]*

ḥaṭṭ-ı ġazel-: *Gazellerinin Mürekkebi.*
Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [ḫaṭṭ-ı ġazel-, -i]*

ḥaṭṭı gelince-: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri belirdiği zaman.*
Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 12). [ḫaṭṭı gelince-, -dür]*

ḥaṭṭ-ı ʿizār-: *Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.*
Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 5). [ḫaṭṭ-ı ʿiẕār-, -uñ]*

ḥaṭṭ-ı laʿl: *Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.*
Öñde meşhūr itmeg içün defter ü ṭūmārumı
Ḫaṭṭ-ı laʿl ü verd-i ruḫsāruñ görüp eşʿārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 34). [ḫaṭṭ-ı laʿl,]*

ḫaṭṭ-ı laʿlüñ:
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyü.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdüginᴄe bāde-i miskīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ḫaṭṭ-ı laʿlüñ, -üñ]

ḫaṭṭ-ı leb-: *Dudağın üzerindeki ayva tüyü.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [ḫaṭṭ-ı leb-, --üñ]

ḫaṭṭ-ı muʿanber:
(Sevgilinin) anber kokulu ayva tüyleri.

Devr idüp **ḫaṭṭ-ı muʿanber** ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ḫaṭṭ-ı muʿanber,]

ḫaṭṭ-ı müşevveş:
Müsvedde.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [ḫaṭṭ-ı müşevveş, -den]*

ḫaṭṭ-ı reyḥān:
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu **ḫaṭṭ-ı reyḥān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [ḫaṭṭ-ı reyḥān,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 1). [ḫaṭṭ-ı reyḥān, -uñ]

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nūndur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 5). [ḫaṭṭ-ı reyḥān, -uñ]

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 8). [ḫaṭṭ-ı reyḥān, -uñ]*

ḫaṭṭ-ı reyḥān-:
Reyhan[gibi ince ve mis kokulu] ayva tüyü.

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [ḫaṭṭ-ı reyḥān-,]

ḫaṭṭ-ı reyḥānī:
Reyhani hat yazısı II Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle **ḫaṭṭ-ı reyḥānī** dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [ḫaṭṭ-ı reyḥānī,]

ḫaṭṭ-ı sebz-: *Yeşil ayva tüyü.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [ḫaṭṭ-ı sebz-, -üñ]

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 5). [ḫaṭṭ-ı sebz-, --ü, --ne]

ḫaṭṭ-ı sebzüñ: *Yeşil (taze) ayva tüyü.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ **ḫaṭṭ-ı sebzüñ** Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 11). [ḫaṭṭ-ı sebzüñ,]

ḫaṭṭ-ı sebzüñ:
(Sevgilinin) yeni çıkan ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [ḫaṭṭ-ı sebzüñ,]

ḫaṭṭ-ı şemşīr: *Kılıcın (üzerindeki) yazı.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [ḫaṭṭ-ı şemşīr, -üñ]

ḫaṭṭ-ı yāre: *Sevgilinin (yüzündeki) ayva tüyleri (sevgilinin yüzü anlamında).*

Diḳḳatle **ḫaṭṭ-ı yāre** naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 11). [ḫaṭṭ-ı yāre,]

ḫaṭṭuñ ġam-:
Sevgilinin ayva tüylerinin derdi.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [ḫaṭṭuñ ġam-,]*

ḫavādis tīr-: *Havadis okları.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [ḥavādiş tīr-,]

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine dā'im hedef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 4). [ḥavādiş tīr-, -ine]

ḥavāle: *Sıtma II Aşk hastalığı.*

Geh firāḳ olur Muʿīdîye **ḥavāle** geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [ḥavāle,]

ḥavāle: *Alacaklı. (Şentürk).*

Ṣanma kim oldı **ḥavāle** üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 11). [ḥavāle,]

ḥavāle it-: *Yollamak, göndermek; yöneltmek, savurmak.*

Ḥavāle itme ġamzeñ ben żaʿīfe
Ne lāzım ḳatl içün bir mūra cellād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [ḥavāle it-, -me]

ḥavf: *Ar. Korku.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḥavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [ḥavf,]

Lāubālī ʿāşıḳam **ḥavf** ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [ḥavf,]*

havf itme: *Korkmak II Çekinmek.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp **ḥavf itme** kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [ḥavf itme, -me]

hāy efendüm: *Hay efendim, canım, sevgilim, a beyim! II Sevgiliye hitap.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 8). [hāy efendüm,]*

Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 12). [hāy efendüm,]*

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 16). [hāy efendüm,]*

Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 20). [hāy efendüm,]*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 24). [hāy efendüm,]*

Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 28). [hāy efendüm,]*

hayā: *Sıkılma, utanç.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer **ḫayā** ile Seyḥun didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 2). [ḫayā,]

hayā: *Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler **ḫayādan** dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [ḫayādan, -dan]*

hayā: *Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler **ḫayādan** dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [ḫayādan, -dan]*

hayā: *Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle **ḫayādan** ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [ḫayādan, -dan]

hayā: *Edep, utanma.*

Ḫayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 11). [ḫayādan, -dan]

Gül **ḫayādan** derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255,

Mısra 9). [ḥayādan, -dan]

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi
ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [ḥayādan, -dan]

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫṣ-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 9). [ḥayādan, -dan]*

ḥayā vü edeb: *Ar ve utanma duygusu.*

Cām-ı mey öperse lebüñi
ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde **ḥayā vü edeb** olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 2). [ḥayā vü edeb,]

ḥayāl: *Hayâl.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ **ḫayālinden** ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [ḫayālinden, -i, -n, -den]

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber **ḫayāli** zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 5). [ḫayāli,]

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil **ḫayālüñ** taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 12). [ḫayālüñ, -üñ]

ḫayāl: *Hayal.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 6). [ḫayāl-i, --i]

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir **ḫayāle** döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 2). [ḫayāle, -e]

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker **ḫayālidür** bugün sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [ḫayālidür, -i, -dür]

Vehm ider dilde perīveşler **ḫayālinden** ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ḫayālinden, -in, -den]

Bilüñ gibi beni ġam bir **ḫayāle** döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 1). [ḫayāle, -e]

ḫayāl: *Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.*

V'ey ol perī **ḫayāline** her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ḫayāline, -iñ, -e]

Görüp gözde **ḫayālüñ** seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür yir degül bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 5). [ḫayālüñ, -üñ]

Adın añmazdum dile dilde **ḫayālüñ** olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 9). [ḫayālüñ, -üñ]

ḫayāl: *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge ‖ Sevgili'nin hayali.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ **ḫayāline** senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker **ḫayālidür** bugün sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [ḫayālidür, -i, -dür]

ḫayāl: *Ar. hayal.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ **ḫayālin** bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ḫayālin, -iñ]*

Ḫaddüñ **ḫayāli** çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 9). [ḫayāli, -i]

ḫayāl: *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve*

gerçekleşmesi özlenen şey, düş ‖ düşünce, fikir.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler
ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [ḫayāli, -i]*

<u>hayāl:</u> *Hayal, düş, fikir.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ **ḫayāli** dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [ḫayāli, -i]*

<u>hayāl:</u> *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge. II Sevgilinin tahayyül edilmesi.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun **ḫayālüñ** mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. II Sevgilinin hayali.*

Her ne ʿāṣıḳ kim **ḫayālüñ** çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.*

Her ne ʿāṣıḳ kim **ḫayālüñ** çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [ḫayālüñ, -üñ]*

<u>hayāl:</u> *Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn **ḫayālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 12). [ḫayālüm, -üm]*

<u>hayāl:</u> *(Sevgilinin) hayali.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināhuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [ḫayālüñ,]*

<u>hayāl:</u> *Hayal, düş; sevgiliyi düşünmek.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ **ḫayāline**
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 11). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

<u>hayāl:</u> *(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.*

İy **ḫayālüñ** şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [ḫayālüñ,]*

Devr-i ḥüsnüñde **ḫayālüñ** çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 11). [ḫayālüñ,]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam **ḫayālüñ** yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [ḫayālüñ,]*

Ṭutdı çeşmümde **ḫayālüñ** kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 5). [ḫayālüñ,]*

<u>hayāl:</u> *(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī **ḫayālüñle** her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [ḫayālüñle, -üñ, -le]*

<u>hayāl:</u> *(Güzelin) hayali.*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş **ḫayālin** dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [ḫayālin, -i, -ñ]*

<u>ḫayāl eyle-:</u> *Hayal etmek.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [ḫayāl eyle-, -r]*

<u>ḫayāl itdükce:</u> *Hayal etmek.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim **ḫayāl itdükce** anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [ḫayāl itdükce,]*

<u>havâl-engîz:</u> *Hayalci, hayal kuran.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü **ḫayāl-engīz** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim **ḫayāl-engīz** ü rengīndür

Meger laʿl-i lebüñ
medḥi aña gevher-
feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 13). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ
vaṣfıdur
Bu **ḫayāl-engīz** bu
rengīn ġazel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 12). [ḫayāl-engīz, -hayal kurduran]

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*

Gice **ḫayāl-i yār** ile
ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı
itdi ḫvāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [ḫayāl-i yār,]

Göñlüm **ḫayāl-i yār** ile
pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi
yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [ḫayāl-i yār,]

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*

Göñlüm **ḫayāl-i yār** ile
pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi
yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [ḫayāl-i yār,]

ḫayf: *Üzüntü, pişmanlık.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde **ḫayfumı**
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [ḫayfumı, -um, -ı]*

ḫayf: *"Yazık ki, heyhat, vah!" anlamlarında kullanılan ünlem.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler
iken
Ḥayf ola ki taġyīrine
taḳṣīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4). [ḫayf,]

ḫayf: *"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür
ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu
müselmāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [ḫayf,]

ḫayf: *Eyvah.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne
ṭañ **ḫayf** ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol
meh-i tābān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [ḫayf,]*

ḫaylī: *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen belgisiz sıfat.*

Benüm yādumda ol Leylī
anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḫayli perīşān oldı
dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 10). [ḫayli,]

ḫayme: *Çadır, otağ.*

Şaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum
penbesinden **ḫaymeler**
Gel berü şāhum temāşā
eyle ordūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [ḫaymeler, -ler]

ḫayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam
ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı **ḫayr** içün
bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [ḫayr,]

ḫayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr
ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez
dilüñden böyle ḫāk
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [ḫayr,]

ḫayrān: *Şaşırmış, şaşırıp kalmış.*

Baş şalup **ḫayrān** ḳalıpdur
şīve-i reftāruña
Göreli şaḥn-ı çemende
serv-i ḫoş-bālā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 3). [ḫayrān,]

İy perī ḳarşuñda **ḫayrān**
olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege
ṭāḳat getürmez ādemī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 7). [ḫayrān,]

ḫayrān: *Çok beğenen, hayranlık duyan, tutkun.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān ü ben **ḫayrān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ḫayrān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān ü ben **ḫayrān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ḫayrān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān ü ben **ḫayrān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ḫayrān,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān ü ben **ḫayrān**
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ḫayrān,]*

ḫayrān: *Kendinden geçmiş, mest olmuş, baygın.*

Dil ne meyl itsün çemende
sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i
zülfüñde **ḫayrāndur**
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

154, Mısra 8). [ḥayrāndur, -dur]

<u>ḥayrān:</u> *(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

İy ḳad-i bālāña **ḥayrān** irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḥursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 7). [ḥayrān,]

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü **ḥayrān** eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 2). [ḥayrān,]

<u>ḥayrān:</u> *Kendinden geçmiş, mest olmuş, tutkun olmuş.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile **ḥayrān** gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [ḥayrān,]

<u>ḥayrān ḳal:</u> *Çok beğenmek.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [ḥayrān ḳal, -up]*

<u>ḥayrān olur:</u> *Sırlar bağlamında hayrete düşmek, şaşırmak. II sarhoşluk veren madde yani esrar anlamında "kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.".*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen **ḥayrān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [ḥayrān olur,]*

<u>ḥayrān olur:</u> *Hayrete düşmek, şaşırmak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa **ḥayrān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [ḥayrān olur,]*

<u>ḥayrān olur:</u> *Bir şey için kendinden geçmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ **ḥayrān olur** insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [ḫayrān olur, -ur]*

<u>ḥayrān olur:</u> *Bir şey veya bir durum karşısında kendinden geçmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ **ḥayrān olur** insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [ḥayrān olur, -ur]*

<u>ḥayrān*:</u> *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse; şaşmış, şaşırmış. Esasen hayran, esrar sarhoşu demektir ki bu bakımdan mest (sarhoş) kelimesinden bir gömlek üstündür; tas. Fenafillah' a ulaşmak için geçilen makamlardan olan hayret makamını aşanlara "hayran" denilir. Hayran olmak" veya "hayran kalmak" durumu karşısında - özellikle Allah'ın veya sevgilinin güzelliği karşısında- esrar içmişçesine kendinden geçmektir.*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḥi bir nükte fāş ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü **ḥayrān** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [ḥayrān,]*

<u>ḥayret:</u> *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḥi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 5). [ḥayretdeyem, -de, -y, -em]*

<u>ḥayret:</u> *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık. Hayret makamı: Dervişin Allah'ın tecellileri karşısında kendinde meydana gelen şaşkınlık ve hareketsizlik durumunu ifade eder.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol **ḥayretde** kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [ḥayretde, -de]*

<u>ḥayret:</u> *(Ar.) Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.*

Ḥācılar **ḥayret** eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 7). [ḥayret,]*

<u>ḥayret:</u> *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, hüküm*

vereceğini bilememe, şaşkınlık.

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān **ḥayretde** ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 12). [ḥayretde, -de]*

ḥayrü'l-ḥalef: *Ar. Birinin yerine geçen hayırlı kimse. II Hayırlı evlat.*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var **ḥayrü'l-ḥalef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [ḥayrü'l-ḥalef,]*

ḥayvān: *(Ar.) Hayvan.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir **ḥayvāna** rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [ḥayvāna, -a]*

ḥayy-ı mucīb: *Allah u Teala.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol **Ḥayy-ı mucīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [ḥayy-ı mucīb,]*

ḥazān: *Sonbahar, güzün.*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy **ḫazān** görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 4). [ḫazān,]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş- ḥāl aña
Bir **ḫazān** yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [ḫazān,]*

ḫazān: *Sonbahar.*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış **ḫazāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 4). [ḫazāndur, -dur]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir **ḫazān** yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [ḫazān,]*

ḫazān yapraġ-: *Sonbahar yaprağına benzeme.*

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭoprağıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ḫazān yapraġ-, -ı, --dur]*

ḫazān yapraġ-: *Sonbahar yaprağı gibi.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [ḫazān yapraġ-, -ı, --dur]*

ḫazer ḳıl: *Dikkat etmek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler **ḫaẓer ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [ḫaẓer ḳıl,]*

ḫazer ḳıl: *Çekinmek, dikkat etmek.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur **ḫaẓer ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [ḫaẓer ḳıl,]*

ḫazer ḳıl: *Sakın,çekin. II Kork!.*

Ṣubḥ-ı ṣādîye sevinme ṣām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [ḥazer ḳıl,]*

ḫāzıḳ: *Usta, mahir, işinin ehli.*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür **ḫāzıḳ** olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [ḫāzıḳ,]*

ḫāżır: *(Ar.) Hazır.*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 16). [ḥażırlar, -lar]*

ḫāżır: *Hazır olan, tedarikli olan, tedbirli olan.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān **ḫāżıruñ**
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān **ḫāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [ḫāżıruñ, -uñ]*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç ṣarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān **ḫāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 6). [ḫāżıruñ, -uñ]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān **ḫāżıruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 10). [ḫāżıruñ, -uñ]*

hāżır ol: *Dikkatli olmak, hazırda beklemek.*
Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ḥāżır ol,]

hāżırūn: *Hazır olanlar, bulunanlar.*
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār **ḥāżıruñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 4). [ḥāżıruñ,]
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān **ḥāżıruñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 8). [ḥāżıruñ,]

hāżırūn: *Ar. Hazır olanlar, bir yerde bizzat bulunanlar.*
İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān **ḥāżıruñ**
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān **ḥāżıruñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 1). [ḥāżıruñ,]

hazz: *Hoşlanmak, zevk duymak.*
Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [ḥaẓẓ,]*

hazz: *Hoşlanma, zevk, mutluluk.*
N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [ḥaẓẓ,]*

hazz: *Haz, hoşlanma.*
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne **ḥaẓẓ**
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī’den ne **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 1). [ḥaẓẓ,]*
Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan **ḥaẓẓ**
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [ḥaẓẓ,]*

hazz: *Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.*
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne **ḥaẓẓ**
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī’den ne **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 2). [ḥaẓẓ,]*
Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan **ḥaẓẓ**
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 2). [ḥaẓẓ,]*
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [ḥaẓẓ,]*
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [ḥaẓẓ,]*
Raḳṣ itse n’ola eşküm meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan **ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [ḥaẓẓ,]*

ḥaẓẓ alsa: *Hoşlanmak, zevk almak.*
Ḥüsnüñi beyān eyler ṣevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n’ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 14). [ḥaẓẓ alsa, --sa]*

hazz id-: *Hoşlanmak, zevk almak.*
Ṣol acı acı sögdügine ḥaẓẓ ider göñül
Tūtīye nitekim şekeristān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [ḥaẓẓ id-, -er]*

hazz ider: *Hoşlanmak, zevk almak.*
Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 17). [ḥaẓẓ ider, -er]*

hecr: *Ayrılık.*
Ben nāleden miyānuñ **hecrinde** nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [hecrinde, -inde]*

hecr: *Ayrılık.*
Sen gidicek **hecr** ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [hecr,]*
Gerçi müşkildür ża ʿīf olmaḳ Muʿīdī **hecr** ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [hecr,]*
Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi **hecr** ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 9). [hecr,]*
Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ **hecrümde** kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [hecrümde, -üm, -de]

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni **hecrümde** yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [hecrümde, -üm, -de]*

hecr: *Ayrılık.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde **hecr** oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 13). [hecr,]*

Ocaġuma ʿāḳıbet **hecr** odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [hecr,]*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 10). [hecr,]*

hecr: *Ayrılık.*

Didüm öldür beni tek ṣalma **hecre**
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 9). [hecre, -e]*

Ne **hecre** ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm ṣimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 11). [hecre, -e]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 3). [hecre, -e]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ ṣeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi **hecrinüñ** bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [hecrinüñ, -i, -n, -üñ]*

hecr: *Ayrılık, hicran.*

Cān virdügimi **hecr** ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [hecr,]*

hecr: *(Sevgilinin) ayrılığı ile.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eṣer
Āh kim **hecrüñle** ḳalmadı bugün andan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [hecrüñle, -ün, -le]*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [hecrüñle, -ün, -le]*

Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 1). [hecr,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ **hecriyle** yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 2). [hecriyle, -iyle, -yle, -le]*

hecr: *Ayrılık.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen **hecri** ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [hecri, -i]*

hecr: *Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.*

Bir perī **hecriyle** cismüm zār olupdur ṣöyle kim
Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [hecriyle, -i, -(y)le]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki **hecrüñde** helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [hecrüñde, -üñ, -de]*

hecr: *Ayrılık (acısı).*

Bir perī **hecriyle** cismüm zār olupdur ṣöyle kim
Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [hecriyle, -i, -(y)le]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.*

Bir belā gülzārıdur **hecrüñde** sīnem ṣaḫnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda ṣemṣīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [hecrüñde, -(ü)ñ, -de]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.*

Telḫ itdi ʿīşümi yine **hecrüñ** küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 9). [hecrüñ, -(ü)ñ]*

hecr: *Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalmak.*

Ḳande bilsün gül yüzüñ **hecrinde** ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 7). [hecrinde, -i, -ñ, -de]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılık.*
Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme **hecrüñ** bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 4). [hecrüñ, -(ü)ñ]*
Yir yir delindi ney gibi **hecrüñde** yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [hecrüñde, -(ü)ñ, -de]*
Baña yā Rab yüz ölümden **hecri** düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 9). [hecri, -i]*

hecr: *(Sevgiliden) ayrılık.*
Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 3). [hecr,]*

hecr: *Ayrılık, ayrılık acısı.*
Cān virürken **hecr** ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [hecr,]*

hecr āteşi: *Ayrılık ateşi.*
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña **hecr āteşi**
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 11). [hecr āteşi,]*

hecr ejdehāsı-: *Ayrılık yılanı.*
Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 10). [hecr ejdehāsı-, -n, --dan]*

hecr od- şuʿle-: *Ayrılık ateşinin ışığı.*
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [hecr od-şuʿle-, -ı, -si]*

hecr okı-: *Ayrılık oku.*
Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 1). [hecr oḳı-, --n, --dan]*

hecriñde: *Ayrılık II uzaklık.*
Gicelerdür kirpigüñ **hecrinde** bir dem uyumaz
Ṭurmadan şancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 15). [hecrinde,]*

hecrüñde: *(Sevgilinin) ayrılığında.*
Ṣanma **hecrüñde** ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [hecrüñde,]*
Hecrüñde gözüm oldı iki baḫr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [hecrüñde,]*
Gül yüzüñ **hecrüñde** her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 7). [hecrüñde,]*

hedef: *Nişan alınacak yer, nişangâh.*
İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam **hedef**
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [hedef,]*

hedef: *Hedef, nişangah (aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).*
Biñ kez **hedef** olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 7). [hedef,]*

hedef: *Hedef (Aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi bağlamında).*
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine dā'im **hedef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 4). [hedef,]*

hedef: *Hedef tahtası, nişan alınan yer.*
İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur **hedef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 2). [hedef,]*

hedef kılmaġ-: *Birini kötü bir durumda kalması için hedef hâline getirmek.*
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiş tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [hedef ḳılmaġ-, -ı]*

hedef olmaġ: *Bir şeyin hedefi haline gelmek.*
Kemān-ebrūlar oḳına **hedef olmaġ** ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [hedef olmaġ, -maġ]

hefte: *Hafta.*
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu **hefte** dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 8). [hefte,]

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*
Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu **hefte** dīvān yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [hefte,]

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü. Hafta.*
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [hefte,]

helāk: *Mahvolma, perişan hale gelme; ölme.*
Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi **helāk**
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [helāk,]

helāk: *Ar. Yok olma.*
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile **helāk** oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [helāk,]*
Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni **helāk**
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 1). [helāk,]
Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi **helāk**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 10). [helāk,]

helāk: *Ölme, öldürme, yok etme, yok olma.*
Gördi ḳuluñ Muʿīdī **helāk** olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [helāk,]

helāk: *Ölme, mahvolma; harcanma.*
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan **helāk** olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem şun ayaġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 11). [helāk,]

helāk: *Helāk et-: helak etmek, mahvetmek, aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni **helāk**
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 5). [helāk,]

helāk ey-: *Öldürmek.*
Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [helāk ey-, -ler]*

helāk it-: *Öldürmek, yok etmek, ölmesine sebep olmak.*
Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 7). [helāk it-, -mek]*

helāk oldum: *Perişan duruma düşmek.*
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde **helāk oldum** nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [helāk oldum, -du, -m]

helāk oldum: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [helāk oldum, -du, -m]

helāk olduñ: *Perişan olmak.*
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ **helāk olduñ** göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [helāk olduñ, -du, -ñ]*

helāl: *Haram olmayan şey, mubah.*
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum **ḥelāl** olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [ḥelāl,]

helāl: *Ar. Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.*
Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan **ḥelāl** degül

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 6). [ḥelāl,]

helāl ol-: *Helal olsun.*
Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi şūrīde- ḥāl
Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 22). [helāl ol-, -sun]

hele: *Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*
N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 4). [hele,]

hele: *Hele, bir de.*
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür **hele** bedenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [hele,]

hele: *Daha, henüz.*
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz **hele** anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 4). [hele,]

hele: *Bir de, hatta.*
N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 12). [hele,]

helvā: *Helva.*
Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca **ḫelvādan** ne ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 6). [ḫelvādan, -dan]*

helvālıġ: *Tatlılık.*
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite **ḫelvālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [ḫelvālıġuñ, -uñ]*
Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet **helvālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 12). [helvālıġuñ, -uñ]*

hem: *"-da, -de, dahi" bağlacı.*
Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye **hem** degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 2). [hem,]

hemān: *Ancak, daima.*
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı **hemān** ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 2). [hemān,]

hemān: *Ancak, yalnızca; daima, her zaman.*
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur **hemān**
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [hemān,]*

hemān: *"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.*
Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan **hemān** āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 6). [hemān,]

hemān: *"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.*
Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da **hemān** beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [hemān,]
Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur **hemān**
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 3). [hemān,]

hemān: *"Hemen, çabucak" anlamında zarf.*
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı **hemān** āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [hemān,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*
Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile **hem-dem** olupdur sen gül-i ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 4). [hem-dem,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 8). [hem-dem,]
Ḳıldı **hem-dem** gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [hem-dem,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa

yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [hem-dem,]*

hem-dem: *Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [hem-dem,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [hem-dem,]*

Ġamzeñe dil **hem-dem** olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [hem-dem,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost, sıkı fıkı, canciğer arkadaş.*

Sünbül saçuñ hevāsına dil **hem-dem** olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 7). [hem-dem,]*

hem-dem ol-: *Arkadaş olmak, dost olmak.*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [hem-dem ol-, -a, -vüz]*

hem-dem (ol): *Arkadaş olmak, dost olmak.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile **hem-dem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 14). [hem-dem,]*

hemīn: *Ancak, sadece.*

Bir nefes ḳaldı **hemīn** cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 5). [hemīn,]*

hemīn: *Far. bütünüyle ,tam.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ **hemīn** ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [hemīn,]*

hemīn: *Sadece, yalnızca, tek.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek **hemīn** söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [hemīn,]*

hemīn: *Bir de; üstelik.*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ **hemīn**
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [hemīn,]*

hemīn: *"Derhal, hemen, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem **hemīn**
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 9). [hemīn,]*

hem-ʿinān: *At başı beraber giden.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi Çāre yoḳ sen şeh-süvāre **hem-ʿinān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [hem-ʿinān,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman.*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden **hemīşe** armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [hemīşe,]*

hemīşe: *Daima, her vakit, her zaman.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler **hemīşe** ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [hemīşe,]*

hemīşe: *(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.*

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler **hemīşe** āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [hemīşe,]*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Şayrefīdür **hemīşe** kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 14). [hemīşe,]*

hemīşe: *"Daima, her zaman, sürekli, hep." anlamında zarf.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan **hemīşe** eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [hemīşe,]*

hemīşe: *"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur **hemīşe** ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [hemīşe,]

hem-nefes: *Arkadaş, dost.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [hem-nefesler, -ler]

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, samimi arkadaş.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 13). [hem-nişīnem, -em]*

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, yakın arkadaş.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül **hem-nişīni** ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [hem-nişīni, -i]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña **hem-rāh** olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [hem-rāh,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña **hem-rāh** olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [hem-rāh,]*

hem-sāye: *Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.*

Dün gice bir māh ile **hem-sāye** idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [hem-sāye,]*

hem-ser: *Dost, arkadaş.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna **hem-ser** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 2). [hem-ser,]

hengāme: *Kavga, şamata, velvele.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan **hengāmelerde** dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 10). [hengāmelerde, -ler, -de]

hengāme: *Karışıklık, gürültü.*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur **hengāme** gibi dil-rübālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 4). [hengāme,]

henūz: *Halâ, daha.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [henüz,]*

henūz: *Daha.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur **henüz**
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [henüz,]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur **henüz**
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [henüz,]*

henüz: *Hâlâ.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [henüz,]*

henüz: *Az önce, daha şimdi, yeni; daha, hâlâ.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [henüz,]*

henüz: *Az önce, daha şimdi // Şimdiye kadar, daha, hâlâ.*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḫālem işüm efġāndur **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [henüz,]*

henüz: *"Daha" anlamında zarf.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur **henüz**
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [henüz,]*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [henüz,]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür **henüz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [henüz,]*

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur **henüz**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [henüz,]

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [henüz,]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur **henüz**
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [henüz,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [henüz,]*

henūz: *Far. Daha şimdi, yeni.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [henüz,]*

henūz: *"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur **henüz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [henüz,]

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [henüz,]*

hep: *Hepsi.*

Ārzūlar gitdi **hep** ṣūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Yüzi gözi **hep** güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 3). [hep,]

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı **hep**
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 13). [hep,]

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā ṣemṣīri āh
Başuma **hep** geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 8). [hep,]

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi **hep** başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 8). [hep,]

hep: *Daima, her zaman, sürekli.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [hep,]

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Be-ġāyet bī-vefā ṣūḥ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler **hep** velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [hep,]

hep: *Daima, her zaman, hepsi, tamamen.*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri **hep** yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [hep,]*

hep: *Büsbütün, tamamen, hepsi.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḥ ṣāḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [hep,]*

hep: *Bütün, herkes, her zaman anlamında belgisiz sıfat.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [hep,]

hep: *Büsbütün.*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [hep,]

hep: *"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [hep,]*

hep: *"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Cevr ü cefāñı çekmege **hep** ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [hep,]

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse **hep** güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [hep,]*

hep: *" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı **hep** göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 8). [hep,]*

Baña itdüklerüñ bulursın **hep**
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 5). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda **hep** fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [hep,]*

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Meclis-i ḥüsnüñde **hep** mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 11). [hep,]*

her: *Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.*

Gerçi dermān añsalar **her** ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [her,]*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña **her** tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 8). [her,]*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [her,]*

Yaraşur cānuma **her** niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 9). [her,]*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam **her** tāze gülbün ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 10). [her,]*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 6). [her,]*

Gül gibi **her** cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup **her** ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 5). [her,]*

Gül gibi **her** cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup **her** ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 6). [her,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma **her** kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 9). [her,]*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında **her** pergāle zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 2). [her,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 14). [her,]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 10). [her,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān **her** gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 2). [her,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān **her** gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [her,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 4). [her,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 6). [her,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [her,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [her,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 12). [her,]*

Biñ cān biter **her** gül yirine ṣaḫn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [her,]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [her,]

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar **her** gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [her,]

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma **her** bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 9). [her,]

Niçe bir **her** güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 5). [her,]

Cānda olsa tendeki **her** dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 1). [her,]

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde **her** ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 6). [her,]*

İy Muʿīdī **her** demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [her,]*

her: *Hep, bütün, herkes.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 14). [her,]

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [her,]

her: *Her.*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān **her** gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 4). [her,]

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [her,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 8). [her,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 12). [her,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān **her** gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 14). [her,]

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān **her** gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 1). [her,]*

İḳtibās-ı nūr içün **her** gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḥi māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 7). [her,]

her: *Hep, bütün.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān **her** gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 10). [her,]*

her: *Hangi.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [her,]

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [her,]*

her: *Her, her bir II bütün.*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm **her** mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 6). [her,]*

her: *Belgisiz sıfat.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [her,]

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Ḳatlüme **her** serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [her,]*

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem **her** vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [her,]*

her: *"Her" belgisiz sıfat.*

Gül gibi nūş it ṣarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider **her** kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [her,]

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında belgesiz sıfat.*

Dil n'ola yüklense **her** dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [her,]*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [her,]*

her: *(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, – nin hepsi, bütün, cümle.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde **her** müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [her,]*

her: *Bütün, hepsi.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [her,]*

her: *"Bütün, herkes" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi dermān añsalar **her** ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [her,]*

her: *"Her zaman" anlamında belgisiz sıfat.*

Arturırsın zārumı **her** laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [her,]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [her,]*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [her,]*

Başda **her** sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [her,]*

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde **her** müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [her,]*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [her,]*

her: *"Daima" anlamında belgisiz sıfat.*

Dil n'ola yüklense **her** dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [her,]*

her: *"Hepsi, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile **her** altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [her,]*

her: *Belli aralıklarla devamlı olarak, belgisiz sıfat.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü **her** laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme **her** kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [her,]*

her: *" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle
her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı
ḥüsne ṭop ü çevgān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [her,]
Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek **her**
yāde güftārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [her,]
Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam
yaraşur cāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [her,]
Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ **her** ṭaʿnı
ḫod ʿuşşāḳa bir ḥançer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [her,]*
Āb-ı ḥayvāndur bağışlar
baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā **her** cürʿa
kim ol laʿl-i ḫandāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [her,]*
ʿArż itse naḳd-i cānı göñül
saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin
her gedā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [her,]
Sāḳīlerimüz **her** ḳadeḥe
zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil
niçe miskīni azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [her,]
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye
muʿāşır
Her fende müsellem
iki ḳardaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [her,]
Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp
alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [her,]
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi
her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā
ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [her,]
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince **her** kemān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [her,]*
Her nesneden uşandum zīrā
ki düşen ʿışḳa
Ne lezzet alur dilden
ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 11). [her,]
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ
fitnesidür
Bu gün **her** ḥādiṣe kim
ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [her,]
Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm
dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [her,]
Her hevādan uşanup
göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül
ʿışḳ ḳalandan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 5). [her,]
Umma **her** ālūde-dāmāndan
maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i
ʿışḳa pāk-dillerdür
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 11). [her,]*
Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim
Bu cihān içinde **her**
deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [her,]
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn
olaldan **her** ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir
silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [her,]
Diş bilersin cānına **her**
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār
olduġıçün ḳıpḳızıl
ḳandur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 7). [her,]
Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme
her zaḫm-ı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 8). [her,]*
Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ
üstinde **her** tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 4). [her,]
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 14). [her,]
Leyle-i zülfüñ gedāsı **her**
ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar
dil-beste mecnūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 7). [her,]
İy Muʿīdī ġam sözin añma
ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına **her** bir
kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [her,]
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḫāl
degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 1). [her,]*
Tāze açılmış ciger
zaḫmında **her** tīrüñ
senüñ
Bir nihāl-i tāzedür
olmış aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 3). [her,]
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-
i ḥüsn içün **her** çend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 10). [her,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme **her** nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [her,]

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [her,]

Gül yüzüñ hecrüñde **her** şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 7). [her,]

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde **her** ḳıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [her,]

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 8). [her,]

Meyl idüp **her** gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 3). [her,]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [her,]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ **her** yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [her,]

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola **her** söz yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [her,]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 1). [her,]*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 7). [her,]

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 9). [her,]

Meyl ider **her** gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 3). [her,]

Eşḳ-i sīm ü rūy-i zerle varma **her** bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 9). [her,]

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla **her** dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 5). [her,]

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm **her** gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 5). [her,]

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın **her** nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [her,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler **her** gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 7). [her,]

İy Muʿīdī gūş-ı cāna **her** sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 13). [her,]

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 3). [her,]

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker **her** yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [her,]*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [her,]

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ **her** kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 4). [her,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 8). [her,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 12). [her,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 12). [her,]*

her bār: *Her defa, daima, her vakit.*
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram **her bār** mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [her bār,]*

her bir: *Her bir.*
Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 6). [her bir, -i, -sin]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*
ʿĀṣıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāṣıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [her bir,]*

her bir: *Her bir, hepsi vs.*
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme **her bir** ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [her bir,]*

her bir yaña-: *Her taraftan.*
İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [her bir yaña-, -dan]*

her biri-: *Her biri.*
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [her biri-,]*

her biri: *Her biri.*
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur **her biri** ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [her biri,]*

her biri bir: *Her biri bir, başka.*
Ḳanlu yaşum ki **her biri bir** laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [her biri bir,]*

her cānib-: *Her taraf, her yön.*
Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [her cānib-, -i]*

her dem: *Her zaman.*
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki **her dem** zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [her dem,]*
Cān hedef ḳılmaġı **her dem** biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [her dem,]*

her dem: *Her an; daima.*
Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp **her dem** beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [her dem,]*
Bülbül aġlar gül güler **her dem** ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [her dem,]*
V'ey ol perī ḫayāline **her dem** ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [her dem,]*
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege **her dem** beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 5). [her dem,]*
Gözlerem **her dem** cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [her dem,]*
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi **her dem** gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 4). [her dem,]*
Gerçi bilüñ ḳuçmaġı **her dem** ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [her dem,]*

her dem: *Her zaman, her an, daima.*
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi **her dem** cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [her dem,]*

her dem: *Her an; sürekli.*
Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [her dem,]*

her dem: *Her an, her*

zaman, daima, sürekli, hep.

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa **her dem** sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [her dem,]*

her dem: *Her zaman, daima.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi **her dem** çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [her dem,]*

her ġazelde: *Her gazel.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [her ġazelde, -de]*

her gemi: *Her geminin. bütün gemilerin.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde **her gemi** bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [her gemi,]*

her gice: *Her gece.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle **her gice**
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [her gice,]*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [her gice,]*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ **her gice** bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [her gice,]*

Düşmezdi yire **her gice** gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [her gice,]*

Bir māhı ḳoltuġına alup **her gice** yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 3). [her gice,]*

her gice: *Her gece.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında **her gice**
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [her gice,]*

her gördügi: *Her karşılaştığı, önüne gelen.*

Āşnālıḳlar virür **her gördügi** bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [her gördügi,]*

her gün: *Her gün.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [her gün,]*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 16). [her gün,]*

her gün: *Her daim, daima.*

Söylenür ḥaḳḳumda **her gün** tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 7). [her gün,]*

her ḳaçan: *Her ne zaman.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde **her ḳaçan** sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [her ḳaçan,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ **her ḳaçan** bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [her ḳaçan,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [her ḳaçan,]*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [her ḳaçan,]*

her ḳaçan: *Her ne zaman ki, her ne vakit.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 1). [her ḳaçan,]*

her kim: *Herkes, her kimse.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [her kim,]*

her kim: *Her kim, kimse.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile **her kim** ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

118, Mısra 10). [her kim,]

her kim: *Hangi kimse ki.*
Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [her kim,]

her kişi: *Herkes.*
Ḫuṭbe gibi **her kişi** diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 13). [her kişi,]*

her kişi: *Herkes.*
Müşterīdür vaṣluña **her kişi** naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 3). [her kişi,]

her kişi: *Herkes.*
Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet **her kişi**
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 5). [her kişi,]
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 5). [her kişi,]

her kişi: *Herkes.*
Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 5). [her kişi,]

her kūşede: *Her köşe (her yer, her taraf).*
Tāb-ı ḫüsnüñdür beni **her kūşede** bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [her kūşede, -de]

her kūşede: *Her köşe (her yer, her taraf).*
Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [her kūşede, -de]

her laḥza: *Her an.*
Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi **her laḥẓa** ditrer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 10). [her laḥẓa,]

her laḥza: *Her an.*
Ṭañ degül **her laḥẓa** feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 5). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her an.*
Ġamzeñe n'eyledüm ki **her laḥẓa**
Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [her laḥẓa,]*

her laḥza: *Her zaman, her an, daima.*
Dūd-ı āhum dīdeden **her laḥẓa** ṭūfān yaġdurur
Esdüginçe ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [her laḥẓa,]

her laḥza: *Her zaman, her an, daima.*
Tāb-ı ḫüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi **her laḥẓa** şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [her laḥẓa,]*

her ne: *Her ne, ne olursa olsun.*
Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [her ne,]

her ne: *Her ne.*
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [her ne,]
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 8). [her ne,]
Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 2). [her ne,]*

her ne: *Her ne.*
Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [her ne,]
Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 14). [her ne,]

her ne: *Her kim ki.*
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [her ne,]

her ne: *Her kim ki.*
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise

gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [her ne,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne kadar çok da olsa.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir ṣūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [her ne deñlü,]*

her nesne-: *Evrende var olan bütün her şey ki.*

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 14). [her nesne-, -den]*

her sāʿati: *Her saat.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [her sāʿati,]*

her şāh: *Her bir dal, bütün budak.*

Nāvek olsun cānuma **her şāḫ** eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [her şāḫ,]*

her seher: *Her sabah.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 4). [her seher,]*

her şey: *Var olanın hepsi, tümü.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī **her şey** olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 10). [her şey,]*

her şūh-: *Her dilbere.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 11). [her şūḫ-, -a]*

her ṭaraf: *Her taraf, Her yer.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler **her ṭaraf** yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her tarafta, her yerde.*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp **her ṭaraf** meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 10). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Dört bir yer anlamında bir söz dizisi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken **her ṭaraf**
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her yer, dört bir taraf.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken **her ṭaraf**
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her yön, dört bir taraf.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam **her ṭaraf** gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Dört bir taraf.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı **her ṭaraf**
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, dört bir yan.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün **her ṭaraf**
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [her ṭaraf,]*
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 6). [her ṭaraf,]*
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 14). [her ṭaraf,]*
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 12). [her ṭaraf,]*
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 209, Mısra 10). [her ṭaraf,]

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 8). [her ṭaraf,]*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse **her ṭaraf**
Bir ḥadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāṣıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 1). [her ṭaraf,]*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 10). [her ṭaraf,]*

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse **her ṭaraf**
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 7). [her ṭaraf,]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 13). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Ben ḥamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḥaberler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 4). [her ṭaraf,]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler **her ṭaraf**
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 2). [her ṭaraf,]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler **her ṭaraf**
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler **her ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 1). [her ṭaraf,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [her ṭaraf,]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür **her ṭaraf**
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 3). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler **her ṭaraf**
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [her ṭaraf,]*

Görinen **her ṭaraf** yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 7). [her ṭaraf,]*

her ṭaraf-: *Her tarafta, her yerde.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 12). [her ṭaraf-, --dan]*

her ṭaraf-: *Her taraf, dört bir yan.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [her ṭaraf-, -um]*

her ṭaraf-: *Her taraf, her yön; her yer.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [her ṭaraf-, -a]*

her ṭarafdan: *Her yandan, dört bir yandan.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [her ṭarafdan,]*

her yañ-: *Her taraf, her yön.*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [her yañ-,]*

her yaña: *Her taraf, her yön.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi **her yaña** āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [her yaña,]*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [her yaña,]*

Cān u dil mevc urmasa **her yaña** māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [her yaña,]*

her yaña: *Her yanı, her yeri.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh

ṭurup sünbül ṣaçını
şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [her yañа,]*

her yañа-: *Her taraf, her yön.*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [her yañа-, -dan]*

her yir: *Her yer.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür **her yir** yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [her yir,]*

her yir: *Her yer, her taraf.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 2). [her yir, -i]*

Oldı çün ḫüsn [ile **her yir** zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 25). [her yir,]*

her yirde: *Dört bir taraf.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ **her yirde** ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [her yirde, -de]*

her zamān: *Her an, daima.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli **her zamān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [her zamān,]*

her zamān: *Her daim.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli **her zamān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [her zamān,]*

hercāī: *Sözünde durmayan, sebatsız.*

Gün gibi **hercāī** meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 9). [hercāī,]*

hercāī: *Hercâyi, kararsız, sebatsız II Sevgili.*

Gönlüm ol **hercāīye** virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 3). [hercāīye,]*

Ehl-i dillerden ḳaçup **hercāīliḳdür** ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 3). [hercāīliḳdür,]*

hercāī: *Kararsız, sözünde durmayan.*

Çünki ol **hercāī** ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 5). [hercāī,]*

hercāʿī: *Sözünde durmayan, sebatsız.*

Dōstum **hercāʿī** olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 9). [hercāʿī,]*

hercāī ol-: *Sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız biri olmak.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [hercāī ol-, --ma, --sa]*

hergiz: *Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 10). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme **hergiz** iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 9). [hergiz,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül **hergiz** bu ṣanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [hergiz,]*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam **hergiz**
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 7). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, katiyen.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum **hergiz**
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [hergiz,]*

hergiz: *(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm **hergiz**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [hergiz,]

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum **hergiz**
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm **hergiz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [hergiz,]

hergiz: *(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.*

Dil ʿaḳla **hergiz** uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [hergiz,]

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm **hergiz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [hergiz,]

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [hergiz,]*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum **hergiz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [hergiz,]*

Yārüñ bugün ki nāzına **hergiz** ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [hergiz,]

Aġzın açup söylemez **hergiz** raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [hergiz,]

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme **hergiz** īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 1). [hergiz,]

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki **hergiz** ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 4). [hergiz,]

Dil levendin ḫüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim **hergiz** ḳarasın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [hergiz,]

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile **hergiz** nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 4). [hergiz,]*

hevā: *Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.*

Çün **hevāñ** ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprāḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 1). [hevāñ, -n]

Serv-i mevzūnuñ **hevāsıdur** beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum şu gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 1). [hevāsıdur, -s, -ı, -dur]*

Elif-ḳaddüñ **hevāsından** bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 9). [hevāsından, -sı, -ndan]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu **hevālar** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [hevālar,]

Geldi gül-ruḫlar **hevāsından** belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 1). [hevāsından, -sı, -ndan]

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar **hevāsı** ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 2). [hevāsı, -sı]

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ **hevāsı** fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [hevāsı, -sı]

hevā: *Far. 1. Hava. 2. Hevâ.*

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü **hevāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 10). [hevāyı, -y, -ı]*

hevā: *Hava.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim **hevā** serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [hevā,]*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫs iderse **hevālı** ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 10). [hevālı, -lı]

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki **hevā** serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 6). [hevā,]

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış **hevā** latīf ü şu ġarrā çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [hevā,]

İʿtidālinden **hevānuñ** āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

359, Mısra 3). [hevānuñ, -nuñ]

hevā: *Hava ll gökyüzü.*
Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri **hevā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [hevā,]*

hevā: *1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.*
Sünbül saçuñ **hevāsına** dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 7). [hevāsına, -sı, -na]*
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler **hevāya** dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [hevāya, -y, -a]*
Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 9). [hevā,]*
Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ **hevāsından** ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 1). [hevāsından, -sın, -dan]*
Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 8). [hevāya, -y, -a]*
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı **hevāsı** Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 1). [hevāsı, -sı]*
Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim **hevā** kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 4). [hevā,]*
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges **hevāsı** bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [hevāsı, -sı]*
Zülfüñ **hevāsına** düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 5). [hevāsına, -sı, -na]*

hevā: *Musiki terimi olarak özel bir şarkı veya çalgı makamı.*
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne **hevādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 12). [hevādur, -dur]*

hevā: *Heves, istek, arzu.*
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ **hevāsıdur** senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 3). [hevāsıdur, -sı, -dur]*

hevā: *(Boş) İstek, arzu, heves, meyil.*
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu **hevādur** gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 14). [hevādur, -dur]*

hevā: *Arzu, istek. Nefsin, şeriatı dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi.*
Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 4). [hevā,]*

hevā: *Arzu ve heves, istek.*
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [hevā,]*
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [hevā,]*

hevā: *Ar. Hava.*
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü **hevāsından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [hevāsından, -sı , -n, -dan]*

hevā: *Ar. İstek, arzu. II Çeşit.*
Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu **hevā** ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [hevā,]*

hevā: *(Ar.) İstek, arzu, heves, meyil.*
Her **hevādan** uşanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 5). [hevādan, -dan]*

hevā yolı-: *Aşk, istek yolu.*
Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [hevā yolı-, -n, -da]*

hevādadur: *Arzu, heves.*

Yār ol **hevādadur** kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [hevādadur, -da, -dur]

hevādār: *Dost, âşık.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam **hevādār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 2). [hevādār,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn **hevādār** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [hevādār,]

hevādār: *Istekli, meyilli, hevesli. II can atan.*

Dil **hevādāruñdur** iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 3). [hevādāruñdur, -+uñdur]*

hevā-hengāme-: *Aşk Savaşı.*

Dil ṣaçuña aṣılup virse **hevā-hengāmesin**
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 7). [hevā-hengāmesin, -sin]

hevāī: *Hevâ ve hevese ait, uçarı.*

Bir **hevāīdür** kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [hevāīdür, -dür]*

hevāī: *Hevâ ve hevese ait, uçarı.*

Bir **hevāīdür** kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [hevāīdür, -dür]*

hevās: *Far. 1. Hava. 2. Hevâ.*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü **hevāsın** görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [hevāsın, --ın]

hevāsı: *Arzu, istek, iptila, düşkünlük, meyil.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ **hevāsıdur** iy dōst müşg-i nāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 6). [hevāsıdur, -dur]

Sünbül-i zülfi **hevāsıdur** ümīdüm yārdan
Ḳānıʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 1). [hevāsıdur, -dur]

hevā-yı ʿışḳ: *Aşk hevesi, aşk arzusu.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [hevā-yı ʿışḳ, -a]*

hevā-yı pāy-būsuñ: *Sevgilinin ayağını öpme arzusu.*

Başumda yoḳ **hevā-yı pāy-būsuñ**
Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 5). [hevā-yı pāy-būsuñ, -uñ]*

hevā-yı zülf-: *Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 13). [hevā-yı zülf-, -i, --ni]

heves: *Bir şeye karşı duyulan istek, arzu, meyil.*

Dil **hevesdür** bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [hevesdür, -dür]

heves: *Arzu ve heves, istek.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim **hevesi** var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [hevesi, -i]

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil **heves**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [heves,]

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan **heves**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 10). [heves,]

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mışr'a **heves**
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 11). [heves,]

heves: *Arzu, istek.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet **heves**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [heves,]

heves-i zülf-i pür-şikenden: *(Sevgilinin) kıvrım kıvrım olan saçının aşkı.*

Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [heves-i zülf-i pür-şikenden, -den]

hey: *Ey!.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme **hey** kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [hey,]*

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 2). [hey,]*

Çünki maẕhar düşdüm āḫir **hey** vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 7). [hey,]*

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi **hey** dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 5). [hey,]*

hey: *Seslenme ünlemi, hey, ey. !.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [hey,]*

hey: *"Ey!" seslenme edatı.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür gönlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [hey,]*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [hey,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem gönlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [hey,]*

hey: *"Ey!" seslenme ünlemi (Kerem, lütuf ve ihsan menbaı olan sevgili).*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded **hey** derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [hey,]*

hey: *"Ey" seslenme sözü.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [hey,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [hey,]*

hey: *Bir varlığa seslenme ünlemi "ey!".*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [hey,]*

hey: *"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.*

Hey niçe gencīnedür ḫüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [hey,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe **hey** di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [hey,]*

hey: *Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [hey,]*

hey: *(Uyarı bildiren) Ey.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün **hey** ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 10). [hey,]*

hey: *Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için kullanılır.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [hey,]*

hey begüm: *Hey efendi.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm **hey begüm** ḳan eyle ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 8). [hey begüm,]*

hey kāfir: *Ey kafir!.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni **hey kāfir** istersen ṣevāb *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [hey kāfir,]

hey meded: *Aman yardım!, Ey imdad! manalarında lutuf ve yardım istemekte kullanılan sesleniş.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim şuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [hey meded,]*

hey meded: *"Aman yardım, ey imdat" anlamlarında veryansını ifade etmek amacıyla kullanılan seslenme kalıbı.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 4). [hey meded,]*

hey meded: *Yetiş.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [hey meded,]*

hey ẓālim: *Ey zalim (sevgili).*

Sen baña bu câme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde **hey ẓālim** ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 2). [hey ẓālim,]*

heykelī: *Heykeden; insana benzer cansız yapı II Sevgilinin vücudu.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz şalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [heykeli,]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 6). [hezār,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm **hezār** cān ile ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [hezār,]*

hezār: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Sevdüm **hezār** cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [hezār,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm **hezār** cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [hezār,]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı **hezār** naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 7). [hezār,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [hezārān,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānіʿ **hezārān** olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 14). [hezārān,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu neʿizz ü nāz olur yā Rab **hezārān** āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [hezārān,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına **hezārān** āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 17). [hezārān,]*

hezārān: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [hezārān,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur **hezārān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [hezārān,]*

hiç: *Katiyen, asla.*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 12). [hīç,]*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi **hīç** göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 12). [hīç,]*

hiç: *Yokluk, adem, hiçlik; yok olan, yok denecek kadar az olan.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [hīç,]*

hiç: *Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.*
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda **hīç**
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [hīç,]

hiç: *"asla" anlamındaki zarf.*
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın
ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [hīç,]
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi **hīç** ummaz idüm yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 2). [hīç,]

hiç: *"Asla" anlamında zarf.*
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın
ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [hīç,]
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda **hīç**
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [hīç,]
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī **hīç** tereddüd çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [hīç,]*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī **hīç** tereddüd çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [hīç,]*

hiç: *Yok, az miktarda bile olmayan.*
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [hīç,]

hiç: *Asla, sadece.*
Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [hīç,]*

hiç: *"Asla" anlamına gelen zarf.*
İy Muʿīdī naẓīre dinmedi **hīç**
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [hīç,]
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yakışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [hīç,]
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi **hīç** düşmez elüñden kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [hīç,]
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye **hīç** emān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [hīç,]
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 14). [hīç,]

hiç: *(Bir şeyin) Olmama durumu.*
Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı **hīç** dem ü devrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [hīç,]

hiç: *"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.*
Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẓmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 5). [hīç,]*

hiç: *"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade. || Kenār.*
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın **hīç** memleket ḫünkārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 14). [hīç,]

hiç: *"Yok denecek kadar az" anlamında belgisiz sıfat.*
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki **hīç** ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 1). [hīç,]

hiç: *"Hiç, hiçbir" anlamında kullanılan ifade.*
İşüñ **hīç** oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 3). [hīç,]

hiç: *"Asla "anlamında zarf.*
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī **hīç** inanmaḳ olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 14). [hīç,]
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 11). [hīç,]*

Āftābı ẕerreveş **hīç** almaz
idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy
māh şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 3). [hīç,]

hīç bir gün: *Asla, hiç bir zaman.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur
ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm
zār ü perīşān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [hīç bir gün,]

hīç biri: *Hiç birisi, bir tanesi bile, hiç bir tanesi.*

Çoḳ duʿālar diledüñ **hīç biri**
olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī
ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [hīç biri,]

ḥicāb: *(Ar.) Utanma, sıkılma, mahcûbiyet.*

Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce
ḳan derler **ḥicābından**
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 8). [ḥicābından, -ı, -n, -dan]*

ḥicāb olmaz: *Örtmek, gizlemek, perde olmak.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu
zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna
ẓulām-ı şeb **ḥicāb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 2). [ḥicāb olmaz, -maz]*

hīçe git-: *Boşa gitmek.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm
zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca
güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [hīçe git-, -di]

hicrān: *Ayrılık ‖ ayrılık acısı.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī
degül **hicrānına**
degmez
Bahār eyyāmı
bülbüller dem-ā-dem
pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [hicrānına, -ı, -n, -a]

İrer Muʿīdī vaṣluña **hicrāne**
ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir
anı intisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 13). [hicrāne, -e]

Şemʿveş par par yanar
ḳarşumda ol meh-rū
velī
Cānuma odlar yaḳar
añduḳça **hicrān** her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [hicrān,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür
gerçi **hicrān** günleri
Cānum ur ger añma
billāh ol perīşān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 1). [hicrān,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ
istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler
ḫaste **hicrān** günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [hicrān,]

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Oruc ayından uzundur gerçi
hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün
ʿīd-i vuṣlat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 5). [hicrān,]

hicrān: *Ar. ayrılık.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni **hicrān** ile kim
eski yārümdür benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [hicrān,]

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [hicrān,]*

Göz yaşıyla el yudum
hicrān ü vaṣluñda
senüñ
Fāriġem dünyāda
şimdi āşnādan yāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 11). [hicrān,]

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da **hicrāndan**
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [hicrāndan, -dan]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı II Sevgiliden ayrı olmak.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese **hicrān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [hicrān,]

hicrān: *Ayrılık (ayrılık acısı bağlamında).*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese **hicrān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [hicrān,]

hicrān: *Sevgiliden ayrı olmak.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da **hicrāndan**
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [hicrāndan, -dan]*

hicrān: *Ayrılık, sevgilinden ayrı kalma.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı **hicrānuñ**

görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [hicrānuñ, -uñ]*

hicrān: *Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse
hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [hicrānuñ, -uñ]*

hicrān: *Ayrılık.*

Ḳalmadı **ḥicrāna** ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [ḥicrāna, -a]*

hiddet: *Gazab, öfke.*

Ḫūnī gözüñe gerçi direm
ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 1). [ḥiddet,]*

Tīġin çeküp iñende müjeñ
ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 1). [ḥiddet,]*

ḫıdmet: *Hizmet.*

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe **ḫıdmet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 12). [ḫıdmet,]*

Muʿīdī-ḳuluñı sen **ḫıdmete** ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 13). [ḫıdmete, -e]*

hıfz: *(Ar.) Koruma, saklama, muhâfaza etme.*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin **ḫıfẓ** içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 6). [ḫıfz,]*

hikāye: *Hakikî veya uydurma sergüzeşt, kısa, masal.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn **hikāyedür** ol şīrīn ü ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 12). [hikāyedür, -dür]*

hikāyet: *Hikaye.*

İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn **ḥikāyeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 2). [ḥikāyeti, -i]*

hikāyet: *(Ar.) hikayeler, masallar.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn **ḥikāyeti**
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [ḥikāyeti, -i]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel **ḥikmeti** gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [ḥikmeti, -i]*

hikmet: *(□□□□) i. (Ar. ḥikmet) 1. Hakîmlik, bilgelik. 2. Cenâbıhakk'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı:.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hikmet, hakikat.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin **ḥikmetde** Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [ḥikmetde, -de]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile **ḥikmetde** Loḳmān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [ḥikmetde, -de]*

ḥikmet: *Ar. Bilgelik. II Sebep.*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne **ḥiḳmetdür** bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [ḥiḳmetdür, -dür]*

ḥikmet: *(Ar.) Hakîmlik, bilgelik.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u şanʿati cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 2). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *(Ar.) Hakîmlik, bilgelik. II. Sebep.*

Luṭf ü ḳahruñ **ḥikmetin** bilmez çün iy dilber göñül
Baḥṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [ḥikmetin, -in]*

ḥikmet-: *Bilgelik, hakikat.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb

Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 8). [ḥikmetden, -den]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*
Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri **hilāle** döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 2). [hilāle, -e]*

hilāl: *(Kaşun) hilale benzer hali.*
Şol **hilālī** ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [hilālī, -i]*

hilāl: *Yeni ay, hilal.*
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur **hilāl**
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal II Sevgilinin kaşları.*
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn **hilālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [hilālüñ, -üñ]*

hilāl: *1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.*
Ol ki ḫışm ile **hilāl** ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [hilāl,]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay. II Sevgilinin kaşı.*
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm **hilāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 4). [hilāl,]*

hilāl eyle-: *Hilal gibi etmek, eğmek bükmek ‖ Çok üzerek iki büklüm hale getirmek.*
Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 12). [hilāl eyle-, -r]*

hilāl-ebrū: *Hilal kaş II Sevgilinin hilal gibi kavisli kaşları.*
Niḳāb açmazsa yüzden ol **hilāl-ebrū** ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [hilāl-ebrū,]*

hilāl-ebrūsını: *Kaşı ay gibi olan. hilâl kaşlı. yeni ay gibi kaşı olan.*
Çün **hilāl-ebrūsını** gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 3). [hilāl-ebrūsını, -sı, -nı]*

hilāli ḳaş: *Hilal şeklinde kaş.*
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tālīʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [hilāli ḳaş, -uñ]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer **himmet** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 8). [himmet,]*
İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 14). [himmet,]*

himmet: *Ar. lütuf, kerem, yardım.*
Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür **himmetimüz** serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 6). [himmetimüz, -i, -müz]*

himmet: *Lütuf, kerem, ihsan.*
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur **himmetüñ** ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 18). [himmetüñ, -üñ]*

himmet: *Lütuf, iyilik, iyi davranma.*
Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 10). [himmetüñde, -ü, -ñ, -de]*

himmet id: *İyilik yapmak.*
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [himmet id, -üp]*

himmet ḳılup: *Lutfetmek.*
Mezārum ṭopraġın **himmet ḳılup** müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḫūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 19). [himmet ḳılup, -up]*

himmet-i sulṭān: *Padişahın bağışı.*
Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını **himmet-i sulṭān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [himmet-i sulṭān,]*

himmet-i sulṭāne: *Padişahın bağışı.*
Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur **himmet-i sulṭāne** feraḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 18). [himmet-i sulṭāne,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki **hindūya** ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 10). [hindūya, -y, -a]*
ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur **hindūya** beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [hindūya, -y, -a]*
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem
Baḥs ider oda düşüp yanmada **hindūlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 4). [hindūlar, -lar]*

hindū-beçe-: *Hintli çocuk. II Sevgilinin beni.*
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [hindū-beçedür, -dür]*

hindū-yı: *Hintli.*
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken **hindū-yı** çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [hindū-yı,]*

ḥınnā: *Kına.*
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı **ḥınnādan** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 8). [ḥınnādan, -dan]*

ḥınnā yaḳın: *Eline kına yakmak.*
Ṣanma kim ḥınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [ḥınnā yaḳın, --mış]*

ḥırāmān: *(Fa.) Salınan, salınarak yürüyen.*
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup **ḫırāmān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [ḫırāmān,]*
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende **ḫırāmān** olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [ḫırāmān,]*

ḥıred: *Far Akıl, zekâ.*
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür **ḫıred** Baḥs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 3). [ḫıred,]*
Ḳande cemʿ olur **ḫıred** sevdā-yı zülf-i yār ile Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 11). [ḫıred,]*

ḥıred: *Akıl, zekâ.*
ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz **ḫıred** Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [ḫıred,]*

ḥıred: *Akıl.*
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden **ḫıred** N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ḫıred,]*
Eksük olmaz **ḫıred** ü hūş ile ġavġālarumuz Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [ḫıred,]*
İy Muʿīdī ġam sözin añma **ḫıred** bī-gānedür Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 13). [ḫıred,]*

ḥıred: *Akıl, fikir, zihin.*
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u **ḫıred** baş ḳaldırur İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 13). [ḫıred,]*

ḥıred-i cihān: *Dünyanın aklı, herkesin anlayışı-kavrayışı.*
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam Bu deñlü şevket ile **ḫıred-i cihān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [ḫıred-i cihān,]*

ḥırka: *Dervişlerin üstlerine giydikleri giyecek.*
Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış **ḫırḳasın** Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274,*

Mısra 11). [ḥırḳasın, -sı, -n]

<u>ḥırmen:</u> *Harman.*
Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm **ḥırmenin** bir berḳ-i āfet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 10). [ḥırmenin, -in]

<u>ḥırmen:</u> *Harman II Âşığın dert yükü.*
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāşılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum **ḥırmenin**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 10). [ḥırmenin, -in]

<u>ḥırz:</u> *1. Emin yer, içinde mal saklanan yer. 2. İnsan ve hayvanları nazardan ve tehlikelerden koruduğuna inanılan muska, nazar boncuğu, tılsım.*
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [ḥırz-ı, --ı]*

<u>ḥisāb:</u> *Bir şeyin hesabını vermek, hesap günü.*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür **ḥisāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [ḥisāb,]*

<u>ḥisāb:</u> *Hesap günü, hesaba çekilme, sorgu...*
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür **ḥisāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [ḥisāb,]*

<u>ḥisāb:</u> *Ar. Hesap, ölçü.*
Ġam-ı ʿışḳuñ **ḥisābı** yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [ḥisābı, -ı]
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem **ḥisāb** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [ḥisāb,]
Her ne deñlü aḳçeler döksem **ḥisāb** olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [ḥisāb,]*

<u>ḥisāb eylersin:</u> *Hesaplamak.*
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [ḥisāb eylersin, -r, -sin]

<u>ḥisāb olmaz:</u> *Sormak, sorgulamak, araştırmak.*
Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı **ḥisāb olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4). [ḥisāb olmaz, -maz]*

<u>ḥisāb yok:</u> *Hesapsız, sayısız.*
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz **ḥisāb yoḳ**
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [ḥisāb yoḳ,]

<u>ḥisāb-ı nāz:</u> *Naz hesabı.*
Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [ḥisāb-ı nāz,]*
Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [ḥisāb-ı nāz,]*
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan **ḥisāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [ḥisāb-ı nāz,]*

<u>ḥişār:</u> *Ar. Kale.*
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir **ḥişār** almaḳca vardur ceng ile küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [ḥişār,]

<u>ḥişār:</u> *Kale.*
Başuma etḥāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan **ḥişārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 6). [ḥişārumdur, -umdur]*

<u>ḫışm:</u> *Gazap, öfke.*
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [ḫışm,]
Gel Muʿīdīye **ḫışm** ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 9). [ḫışm,]
Ḳaşın **ḫışm** ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 354, Mısra 3). [ḥışm,]

<u>ḥışm:</u> *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi **ḫışm-ı** ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [ḥışm-ı, -ı]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ **ḫışm** ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 7). [ḫışm,]*

<u>ḥışm:</u> *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Ol ki **ḫışm** ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [ḫışm,]*

<u>ḥışm:</u> *Gazap, öfke.*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 1). [ḫışm,]*

<u>ḥışm:</u> *Öfke, kızgınlık.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ **ḫışm** ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [ḥışm,]*

<u>ḥışm:</u> *Öfke, kızgınlık, gazap. hışım.*

Hey di çeşm-i mestüñe **ḫışm** ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [ḫışm,]*

<u>ḥışm:</u> *Hışım, öfke, kızgınlık, gazap.*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki **ḫışm** ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [ḫışm,]*

<u>ḥışm it-:</u> *Öfkelenmek, kızmak.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur lezīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [ḫışm it-, -se]*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 11). [ḫışm it-, -düñ]*

<u>ḥışma gel-:</u> *Öfkelenmek, kızmak.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [ḫışma gel-, -icek]*

<u>ḥıṭā:</u> *Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i **Ḫıṭā'ya** beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

Kimi Çīn'e varur kimi **Ḫıṭā'ya**
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 11). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

<u>ḥıṭā:</u> *Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Moğolların "Hatā" adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Bu kelime özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır. Misk ahularının bu bölgede çok oluşu ve miskin diğer ülkelere buradan nakledişi Hatā'nın değerini artırır.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı **Ḫıṭā** ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [ḫıṭā,]*

Çīn ü **Ḫıṭā'ya** vardum u gördüm güzellerin
El- ḫaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 5). [ḫıṭā'ya, -'y, -a]*

<u>hizmet:</u> *Ar. Hizmet.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda **hiẓmete** lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 6). [hiẓmete, -e]*

<u>ḫıżr:</u> *Hızır Aleyhisselam.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya **Ḫıżr-ı** zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [ḫıżr-ı, --ı]*

<u>ḫıżr:</u> *Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).*

Dīde vü dilden degül ḫālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [ḫıżr'a, -a]*

<u>ḫıżr:</u> *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul*

sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ **Ḫıżr** olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 11). [ḫıżr,]

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 8). [ḫıżr,]

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ **Ḫıżr** olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 1). [ḫıżr,]*

ḫıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [ḫıżr,]

ḫıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat. Kur'an-ı Kerim'in Kehf suresinde anlatılan kıssaya göre Hz Musa ile yaptığı yolculuk sırasında bir köyde yıkılmak üzere olan bir duvarı onarmıştır. Bu nedenle tanıkta mimar olarak anılır.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün **Ḫıżr** ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [ḫıżr,]

ḫıżr: *Âb-ı hayat içerek ölümsüz olduğuna inanılan efsânevi/mitolojik karakter.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 10). [ḫıżra, -a]

ḫod: *Artık.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr **ḫod** gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [ḫod,]

ḫod: *"De, da" bağlacı gibi kullanılmıştır.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini **ḫod** keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [ḫod,]*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini **ḫod** keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [ḫod,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle **ḫod** āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [ḫod,]*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi **ḫod** zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [ḫod,]

ḫod: *Ama, fakat, lakin.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī **ḫod** bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [ḫod,]*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı **ḫod** ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [ḫod,]*

ḫod: *"Zira" anlamındadır.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle **ḫod** āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [ḫod,]*

Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur **ḫod** bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [ḫod,]

ḫod: *Şöyle ki.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde **ḫod** olur dirler duʿālar müstecāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [ḫod,]

ḫod: *Da, de, iken.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti **ḫod** beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [ḫod,]

ḫod: *"De/da" bağlacı.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı **ḫod** bu nükte şāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [ḫod,]

ḫod: *" -de/-da" bağlacı.*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ **ḫod** mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 10). [ḫod,]*

hod: *"De / da" bağlacı.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [ḫod,]*

hod-nümā-: *Kendini gösteren.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi **ḫod-nümālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 12). [ḫod-nümālıḳdur, --lıḳ, --dur]*

hōd-nümālık: *Gösteriş meraklısı olma II kendini beğenme.*

Āftāb-ı câm ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar **ḫod-nümālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 8). [ḫod-nümālıḳdan, -dan]*

hōr: *Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi **ḫōr**
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [ḫōr,]*

hōr baḳma: *Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ḫōr baḳma, -ma]*

horāsān: *Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme **Ḫorāsān** illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 1). [ḫorāsān,]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*

Derd ü ġamla dirligi **ḫoşdur** Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [ḫoşdur, -dur]*

Kenār-ı ābda serv olsa **ḫoşdur**
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 9). [ḫoşdur, -dur]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 2). [ḫoş,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen **ḫoşdur** şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 6). [ḫoşdur, -dur]*

hoş: *Hoş, güzel.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 2). [ḫoş,]*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde **ḫoş** geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 9). [ḫoş,]*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 10). [ḫoş,]*

hoş: *Güzel, a'la, iyi.*

Derd ü ġamla dirligi **ḫoşdur** Muʿīdī-ḥastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [ḫoşdur, -dur]*

hoş: *Far. hoş, güzel.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm **ḫoş** degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ḫoş,]*

hoş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde **ḫoş** eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ḫoş,]*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne **ḫoş** cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [ḫoş,]*

hoş: *Güzelce, güzel bir şekilde.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm **ḫoş** degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ḫoş,]*

hoş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun edici.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ **ḫoş** nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [ḫoş,]*

hoş: *(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta’n kime **ḫoş** gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [ḫoş,]*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül bağa **ḫoş** reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [ḫoş,]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi **ḫoş** kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 14). [ḫoş,]*

hoş: *"olur, iyi, tamam" anlamına gelen bir yanıt kelimesi.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḥaste göñlüm yoḳ dimez **ḫoş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 4). [ḫoş,]*

hoş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.*

Ḳan ṭutsa ḥaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [ḫoş,]*

hoş çek-: *Hoş gelmek.*

Ġam kūhını ḫoş çekerdi Ferhād
Oldur yine ṣanʿatinde üstād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [ḫoş çek-, -er, -di]*

hoş geçür-: *Zamanı hoş geçirmek.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [ḫoş geçür-, -di]*

hoş geldi: *İyi bir etki yaratmak.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 9). [ḫoş geldi,]*

hoş gelür: *Iyi bir etki yaratmak, iyi gelmek, hoşuna gitmek.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 11). [ḫoş gelür,]*

hoş gör: *Iyiye yormak, hoşgörü ile karşılamak.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [ḫoş gör,]*

hoş gör: *Beyitte değerlendirmek anlamında kullanılmıştır. İyi değerlendir.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı **ḫoş gör** ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [ḫoş gör,]*

hoş hāli: *Hoş halet, güzel.*

ʿIşḳuñ **ḫoş ḥāli** var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [ḫoş ḥāli, -i]*

hoş itdi: *Güzel kılmak, güzelleştirmek.*

Merhem-i sürḫ ile gül **ḫoş itdi** zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [ḫoş itdi,]*

hoş lisān-: *Hoş söz.*

Sevinür ḥaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [ḫoş lisān-, -dur]*

hoş ol-: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun edici olmak.*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [ḫoş ol-, -ur]*

hoş yaraşur: *Ne hoş yakışmak, uygun düşmek.*

Devr-i ruḫuñda **ḫoş yaraşur** ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [ḫoş yaraşur,]*

hoş-bālā: *Güzel boylu servi. II Sevgili.*

N’ola giyse ol şeker-güftār ü **ḫoş-bālā** yaşıl
Kim olur ʿālemde eger tūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [ḫoş-bālā,]*

hoş-hvān: *Güzel okuyan II Okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp **ḫoş-ḫvān** oḳur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [ḫoş-ḫvān,]

<u>ḫoş-ḫvān-ı ʿīd:</u> *Bayramın güzel sesli okuyucusu.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup ṣiʿrüm ser-āgāz eylese **ḫoş-ḫvān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 14). [ḫoş-ḫvān-ı ʿīd,]*

<u>ḫoşnūd:</u> *Menun olmak.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen **ḫoşnūd** u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [ḫoşnūd,]*

<u>ḫoten:</u> *Çin'e bağlı Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin güney batısında İpek Yolu'nun Taklamakan güney güzergâhı üzerinde yer alan tarihi bir vaha şehridir.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil **Ḫoten** mülkine gitdi cān
Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ḫoten,]*

<u>hū:</u> *Huy, alışkanlık, tabiat.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi **ḫūdur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [ḫūdur, -dur]*

<u>hū:</u> *(Fa.) Huy, karakter.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi **ḫūdur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [ḫūdur, -dur]*

<u>hū:</u> *Huy, alışkanlık, tabiat.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur **ḫū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [ḫū,]*

<u>hū olur:</u> *Huy olmak, alışkanlık haline gelmek.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra **ḫū olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [ḫū olur,]*

<u>ḫūb:</u> *Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün **ḫūba** dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [ḫūba, -a]*

<u>hūb:</u> *Güzel.*

Şevḳ-i laʿlüñ **ḫūblar** göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 3). [ḫūblar, -lar]*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 1). [ḫūblar, -lar]*

<u>hūb:</u> *Güzel(ler).*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi **ḫūblar**
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 15). [ḫūblar, -lar]*

<u>hūb:</u> *Güzel, sevgili.*

Gördügüñ **ḫūbuñ** cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [ḫūbuñ, -uñ]*

<u>hūb:</u> *Güzeller/dilberler.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [ḫūblar, -lar]*

<u>ḫūb:</u> *(Fars.) Güzel, hoş.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet **ḫūb** ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 2). [ḫūb,]*

Devr-i ḥüsnüñde ḥayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde **ḫūb** olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 12). [ḫūb,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki **ḫūb** eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 9). [ḫūb,]*

<u>ḫūb:</u> *Far. Güzel, iyi.*

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ
Sitārem **ḫūbdur** ẕī-ḥüsn tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 2). [ḫūbdur, -dur]*

<u>hūb-ı meh-rūdan:</u> *Ay yüzlü güzel.*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur bir **ḫūb-ı meh-rūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

25, Mısra 2). [ḫūb-ı meh-rūdan, -dan]

ḫūb-idrāk: *Güzel anlayış, iyi anlayış.*
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne **ḫūb-idrāk** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [ḫūb-idrāk,]*

ḫūblar-: *Güzeller.*
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [ḫūblarsuz, -suz]*

ḫüccet: *Delil, belge.*
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum **ḫüccet** olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 12). [ḫüccet,]*

hudā: *Allah (c.c.), Cenâbıhak.*
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀṣıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa **Ḫudā'sı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [ḫudā'sı, -s, -ı]*

hudā: *Allah.*
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın **Ḫudā** olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [ḫudā,]*

hudā: *Allah (c.c), Cenâb-ı Hak.*
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 12). [ḫudā,]*

hükm: *Hüküm, karar.*
Sen perī-peykere **ḥükm** itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 3). [ḥükm,]*
Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 9). [ḥükmüñe, -üne]*

hükm: *Emir, buyruk; güç, kudret II görev, yetki.*
Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [ḥükmi, -i]*

ḫükm: *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.*
Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [ḥükmi, -i]*

hükm: *Yönetme, hüküm, karar.*
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi **ḥükmüñde** yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [ḥükmüñde, -üñ, -de]*

hükm: *A. hüküm, ferman.*
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [ḥükmi, -i]*

hükm: *Ar. Karar, yargı; hakimiyet.*
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa **ḥükmüñe**
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 9). [ḥükmüñe, -ü, -n, -e]*

hükm id-: *Hükmetmek, hakim olmak.*
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [ḥükm id-,]*

ḫükm it-: *Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.*
Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [ḥükm it-, -me]*

hulk: *Güzel huy, iyi ahlak.*
Ḥüsn ü **ḫulḳ** ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 9). [ḫulḳ,]*

hulūş: *Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.*
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil **ḫulūş** itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [ḫulūş,]*

hümā: *Talih kuşu.*
Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet **hümāsı** gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

402, Mısra 16). [hümāsı, -s, -ı]

hümā: *] Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurluluğu, kanatları, çok yükseklerde uçması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.*

Egerçi yüksek uçardı **hümā** gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 7). [hümā,]

hümā: *Hüma || Can kuşu, talih kuşu.*

Bir **hümā** sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [hümā,]

hümā: *Devlet kuşu, hükümdarlık alameti; saadet, mutluluk veren.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya **hümā**
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [hümā,]*

hümā: *Hüma || Can kuşu, talih kuşu.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir **hümādur** ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [hümādur, -dur]

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu olarak bilinen ve Kafdağı'nda yaşadığına inanılan bir kuş. Eskiden Hüma kuşunun üzerine konduğu veya gölgesinin başına düştüğü kişi padişah olurmuş.*

Ṣayd olurken ol **hümānuñ** dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [hümānuñ, -nuñ]

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu. Cennet kuşu, Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi kuş. Eskiden meydanda hüma uçurulurmuş ve gölgesi kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Kemikle beslenir ve hiçbir kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda refah, kudret, ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır.Hüma divan şiirindeki sevgiliyi andırır. Sevgili de hangi aşığına iltifat ederse o devlete ermiş olur.*

Ne **hümāsın** kim daḥi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [hümāsın, -sı, -n]*

humār: *Baş ağrısı, mahmurluk.*

Ġam **ḫumārından** Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [ḫumārından, -ın, -dan]*

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*

Çekme zaḥmet kim **ḫumārum** defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [ḫumārum, -um]

humār: *(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben **ḫumārumı** rindāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 10). [ḫumārumı, -um, -ı]

hümā-yı ʿışḳuñ: *Aşk kuşu, (sevgilinin) aşkının hüması.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [hümā-yı ʿışḳuñ, -yı, -uñ]*

hümā-yı ʿışḳuñ: *Aşkın hüması, devlet kuşu.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [hümā-yı ʿışḳuñ, -uñ]*

hümāyūn: *Kutlu, mübarek, mukaddes.*

Bu **hümāyūn** ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [hümāyūn,]*

hümāyūn-ı hümā-: *Hümanın kutlu gölgesi.*

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 6). [hümāyūn-ı hümā-, --yı]

hum-hāne: *Meyhane.*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu **ḫum-ḫānenüñ** ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443,

Mısra 6). [ḫum-ḫānenüñ, -nüñ]

humret: *Kızıllık, kırmızılık.*

Kūy-ı muġānda
ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḥalāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 7). [ḥumretimüz, -müz]

hūn: *Far. Kan, dem.*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız **ḫūnī** gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [ḫūnī, -ī]

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi **ḫūnī** gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 4). [ḫūnī, -ī]

Cānum alup yüregüm oynatmasun **ḫūnī** gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 7). [ḫūnī, -ī]

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḥayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 11). [ḫūn,]

Lāleveş **ḫūn** olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḥandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [ḫūn,]

hūn: *(Fars.) Kan.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm ṣeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [ḫūn,]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola **ḫūn**
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 1). [ḫūn,]

hūn eyle: *Yaralamak, kanatmak.*

Ṣol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [ḫūn eyle,]*

hūn itdi: *Kan içinde bırakmak.*

Ġonçeveş baġrum yiter **ḫūn itdi** ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [ḫūn itdi, -di]*

hun-āb: *Kanlı gözyaşı.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine **ḫūn-āb** göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [ḫūn-āb,]

hun-āb: *Kanlı göz yaşı.*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [ḫūn-āb,]

Dem-be-dem **ḫūn-āb** ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13). [ḫūn-āb,]*

hun-āb: *Kanlı su. II Gözyaşı yerine âşığın gözünden kanlı su akar.*

İy ḥayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül **ḫūn-āb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [ḫūn-āb,]*

hūn-āb-ı eşk-: *Gözün kanlı yaşı.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [ḫūn-āb-ı eşk-, --üm]

hüner: *Bilgi, ilim; ustalık, maharet.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi **hünerden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 14). [hünerden, -den]

hüner: *Bilgi, ilim; ustalık, maharet.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni **hünerleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [hünerleri, -ler, -i]

hüner ehli: *Hünerli, maharetli kimseler.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki **hüner ehli** olur himmet-i sulṭāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 18). [hüner ehli,]

hūn-ḫvār: *Kan içen, kan dökücü, zalim.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle **ḫūn-ḫvār** olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 8). [ḫūn-ḫvār,]

hūnī: *Kan dökücü.*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Ṣāyet ol **ḫūnī** göricek ide şefḳat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 2). [ḫūnī,]

<u>hūn-ı ciger:</u> *Ciğer kanı.*
Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [ḫūn-ı ciger,]
ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña **ḫūn-ı ciger** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [ḫūn-ı ciger,]

<u>hūn-ı ciger:</u> *Ciğer kanı II büyük üzüntü, acı; kanlı gözyaşı.*
Dem-be-dem **ḫūn-ı ciger** kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [ḫūn-ı ciger,]

<u>hūn-ı ciger:</u> *Ciğer kanı.*
N'ola olursa gözüm **ḫūn-ı ciger** leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [ḫūn-ı ciger,]

<u>hūn-ı dil:</u> *Gönül kanı.*
Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar **ḫūn-ı dil** revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [ḫūn-ı dil,]

<u>hūnī göz-:</u> *Kanlı göz.*
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [ḫūnī göz-,]
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [ḫūnī göz-, --üñ]

<u>hūnī göz-:</u> *Kanlı göz. II Sevgilinin kan dökücü, zalim gözü.*
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [ḫūnī göz-, --üñ]

<u>hūn-ı sirişk-:</u> *Kanlı gözyaşı.*
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [ḫūn-ı sirişk-, -üm]

<u>hūn-ı sirişk:</u> *Kanlı gözyaşı.*
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 13). [ḫūn-ı sirişk,]

<u>ḫūnī-göz:</u> *Kanlı göz.*
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar **ḫūnī-gözüñ** gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [ḫūnī-gözüñ, -üñ]*

<u>hūnīn-ciger-:</u> *Ciğeri kanlı ‖ yüreği yaralı.*
Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür **ḫūnīn-cigerler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 2). [ḫūnīn-cigerler, --ler]*

<u>hünkār-:</u> *Hükümdar, sultan.*
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket **ḫünkārsuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 14). [ḫünkārsuz, --suz]*

<u>hūn-rīz:</u> *Kan dökücü ‖ Sevgili.*
Görince ol gözi **ḫūn-rīzi** bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 7). [ḫūn-rīzi, -i]*

<u>hūn-rīz:</u> *Far. Kan dökücü.*
Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü **ḫūn-rīz** olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 11). [ḫūn-rīz,]*

<u>hūn-rīz göz-:</u> *Kan dökücü gözleri.*
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [ḫūn-rīz göz-,]*

<u>hūr:</u> *Huri ve peri.*
Ben niçe medḥ idem ol **ḫūr-ı** perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ḫūr-ı, --ı]*

<u>hūr:</u> *Ahu gözlüler, cennet kızları.*
Çünki **ḫūr** u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [ḫūr,]

ḥūr: *Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.*
Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin **ḥūr** u ġılmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [ḥūr,]
Yaḳasın çāk idüp ol **ḥūr** açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [ḥūr,]

ḫūr: *Ar. huri; Cennet kızı, cennet mahlûku.*
Tūtiyā tuḥfe virem **ḫūr** ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 3). [ḫūr,]*

ḫūr u cennet: *Cennet ve huriler.*
Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [ḥūr u cennet,]*

ḫūr u ġılmānı: *Cennetteki kız ve cennetteki erkek.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ **ḫūr u ġılmānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [ḫūr u ġılmānı, -ı]*

ḫūr u ġılmānı: *Cennetteki kız ve cennetteki erkek.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ **ḫūr u ġılmānı** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [ḫūr u ġılmānı, -ı]*

ḫūr u rıḍvāna: *Cennetteki güzeller.*
Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda **ḫūr u rıḍvāna** be-ġāyet armaġandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [ḫūr u rıḍvāna, -a]

ḫurde: *Ufak, parça, kırıntı.*
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 2). [ḫurdeler, -ler]*

ḫurde-bīn: *İnce, ufak şeyleri gören.*
Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 10). [ḫurde-bīnler, -+ler]*

ḫurde-bīn: *İncelik ve nezaketten anlayan kimseler.*
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 8). [ḫurde-bīndür, -dür]*

ḫurdedān: *Nükteleri ve incelikleri anlayan.*
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan **ḫurdedān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [ḫurdedān,]*
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü **ḫurdedānum** gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 14). [ḫurdedānum,]*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü **ḫurdedān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [ḫurdedān,]*
Āferīn olsun Muʿīdī **ḫurdedān** ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 13). [ḫurdedān,]*

ḫūr-ı ʿayn: *Cennet Hurileri.*
Ger **ḫūr-ı ʿayn** ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 3). [ḫūr-ı ʿayn,]*

ḫūr-ı gül-ruh: *Gül yanaklı sevgili.*
Ḳaddüñ üzre ʿārıżuñ iy **ḫūr-ı gül-ruḫ** fi'l-meşel
Sidre üstinde açılmış tāze cennet bāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [ḫūr-ı gül-ruḫ,]*

ḫūr-ı perī- hū: *Peri yaradılışlı güzel.*
Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy **ḫūr-ı perī- ḫū** Ser-çeşme-i cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 11). [ḫūr-ı perī-ḫū,]*

ḫūrī-liḳā: *Hûri yüzlü, çok güzel yüzlü.*
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i **ḫūrī-liḳā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [ḫūrī-liḳā,]*

hurmā: *Far. hurma.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [ḫurmā,]*

hürmet: *Saygı.*
Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i
belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez
gibi **ḥürmet** kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 4). [ḥürmet,]

ḥürmet: *Hürmet, saygı.*
Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup **ḥürmet** ile
gel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [ḥürmet,]

hurrem: *Gönül açıcı, şen.*
Ḫurrem ol kim ʿışret esbābı
müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı
ġam firāvān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 9). [ḫurrem,]

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*
Ḫātırı **ḫurrem** ü kendüsi
yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir
serv-i gül-endām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 9). [ḫurrem,]*
Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı
vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm
açılmaz ḫātırum
ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 6). [ḫurrem,]
ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ
gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz
olmayınca bāġbān
ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [ḫurrem,]

hurrem: *Mutlu, sevinçli.*
Sünbül saçuñ hevāsına dil
hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi
ḫurrem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 8). [ḫurrem,]

hurrem ol-: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*
Lāleler cāmında seyr idüp
şarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü
nūşuñ şimdi gelmişdür
demi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 10). [ḫurrem ol-,]*

hursend: *Kendi payına düşene rıza gösteren; kanaat eden; kani; gözü tok; memnun; hoşnut.*
İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir būy ile
ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [ḫursend,]

hurşīd: *Güneş.*
Melāḥat burcınuñ **ḫurşīdi**
sensün
Naẓīrüñ görmedüm
rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 3). [ḫurşīdi, -i]

hurşīd: *Güneş.*
Yañılup **ḫurşīde** teşbīḥ
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ḫurşīde, -e]*

hurşīd: *Güneş. II Sevgili.*
Yañılup **ḫurşīde** teşbīh
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ḫurşīde, -e]*

hurşīd-hadd: *Yanakları güneşe[e benzeyen güzel]!.*
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere
boyandı iy **ḫurşīd-ḫadd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [ḫurşīd-ḫadd,]*

hurşīd-i ʿālem-tāb: *Kainatı aydınlatan güneş.*
Ne saʿādetlü beşersin iy
perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur
ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [ḫurşīd-i ʿālem-tāb,]

hurşīd-i hāver-: *Doğunun güneşi.*
Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [ḫurşīd-i ḫāver-,]*

hurşīd-i raḫşān: *Parlak güneş. II Sevgilinin yüzü.*
Bir hümā sevdüm ki nā-geh
sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [ḫurşīd-i raḫşān,]*

hurûş: *Çağlayan, coşan.*
Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ
añsam ider cūş u
ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp
n'eyleye kendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [ḫurūş,]

hūş: *Akıl, fikir; şuur.*
Eksük olmaz ḫıred ü **hūş** ile
ġavġālarumuz

Aralarsa bizi şemşīr-i
ġam-ı ʿışḳ aralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [hūş,]

hūş: *Akıl, bellek, bilinç.*

ʿIşḳ dilden gidicek **hūş** u
ḥıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç
memleket ḫunkārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 13). [hūş,]

ḫüseyn: *Güzellik, iyilik, iyi ve hayırlı iş.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile
şehā olduñ **Ḫüseyn**
Saña yavuz ḳaṣd iden
kimse Yezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 7). [ḫüseyn,]*

hüsn: *Ar. Güzellik.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-
ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ **ḥüsninde**
vālih nāṭıḳa ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [ḫüsninde, -i, -n, -de]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl
itme ṣaḳın **ḥüsnine**
İy Muʿīdī çün gerek
ʿışḳ ehli merd-i pāk-
bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [ḫüsnine, -i, -n, -e]*

Ḫüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 9). [ḫüsn,]*

Ḫüsnüñi seyr itdügimden
aġzuñ öpmekdür
murād
Bir iki şeftāludur bāġı
temāşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 3). [ḫüsnüñi, -ü, -ñ, -i]

Bülbülüñ bir āhına döymez
varur çünkim yile
Gül iñende açılup
ḥüsnine maġrūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 10). [ḫüsnine, -i, -n, -e]

N'ola māh olduñ ise mihr
idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm
ḥüsnüñe devrāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 8). [ḫüsnüñe, -üñ, -e]

Taḥsīn cemāl ü **ḥüsnüñe** iy
serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü
gīsū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 5). [ḫüsnüñe, -üñ, -e]

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme
ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür
çünkim devlet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 1). [ḫüsnüñe, -üñ, -e]

Şol hilālī ḳaşlaruñla **ḥüsn**
meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür
oynar iki çevgān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [ḫüsn,]

Mihr ü mehden **ḥüsn** ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 11). [ḫüsn,]*

Şāḫ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş
egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider
ḥüsnüñ bahāristānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 8). [ḫüsnüñ,]

Ẓulmet-i şebden duḫān
olmazdı peydā her
ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od
urmasa **ḥüsnüñ** pertevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 8). [ḫüsnüñ,]

Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile **ḥüsn** ilini
Virmezem iki cihāna
şaçınuñ bir ḳılını
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 1). [ḫüsn,]

İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 2). [ḫüsn,]

Ne yüz ile öykünür gül
ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy
māh anuñ zībālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 3). [ḫüsnüñe, -üñ, -e]

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende **ḥüsn**
ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 4). [ḫüsn,]

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam
beni **ḥüsn** ü behā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [ḫüsn,]

İy perī ḳarşuñda ḥayrān
olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege
ṭāḳat getürmez ādemī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 8). [ḫüsnüñi, -ü, -ñ, -i]

hüsn: *Güzellik.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde
göñlümden velī
Dil-rübālar **ḥüsnine**
meyl ü maḥabbet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 10). [ḫüsnine, -i, -n, -e]*

hüsn: *Güzellik.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde
şimdi **ḥüsnüñdür**
senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [ḫüsnüñdür, -üñdür]

hüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Bu **ḥüsn** ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol

meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ḥüsn,]*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ḥüsn,]*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [ḥüsn,]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün **ḥüsn** ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [ḥüsn,]*

Ḫālüñ ol **ḥüsn** beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [ḥüsn,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe **ḥüsnüñ** n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [ḥüsnüñ, -üñ]*

hüsn: *Güzellik; sevgili.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ḥüsn,]*

hüsn: *Güzellik || Sevgilinin güzelliği.*

Seyr idelden bir naẕar **ḥüsnüñ** maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [ḥüsnüñ, -üñ]*

hüsn: *Güzellik, çekicilik.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ **ḥüsnüñde** kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

hüsn: *Güzellik, çekicilik; iyilik, kabul görmüşlük, beğenilmişlik.*

Bu **ḥüsn** ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ḥüsn,]*

hüsn: *Güzellik. (sevgilinin güzelliği kastedilmiştir.).*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür **ḥüsnüñ** güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [ḥüsnüñ, -üñ]*

hüsn: *Güzellik; sevgilinin güzel yüzü.*

Seyr idelden bir naẕar **ḥüsnüñ** bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [ḥüsnüñ, -üñ]*

hüsn: *Güzellik || Sevgilinin güzelliği.*

Ṣanma **ḥüsnin** medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ḥüsnin, -i, -n]*

hüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [ḥüsnüñüñ, -(ü)ñ, -ün]*

hüsn: *(Ar.) Güzellik.*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [ḥüsn,]*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın **ḥüsn** ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 11). [ḥüsn,]*

Vaṣf idüp **ḥüsnüñ** Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḫāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 13). [ḥüsnüñ, -ün]*

Tā ki dūr olmışdur ol **ḥüsn** āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḫābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 1). [ḥüsn,]*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege **ḥüsnüñ** kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 10). [ḥüsnüñ, -ün]*

Çün ḫaṭādur **ḥüsnüñ** evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [ḥüsnüñ, -ün]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i
şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal
bezminde manẓūr
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 344,
Mısra 3). [ḥüsn,]*
Mey gerekmez var iken
meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer **ḥüsnüñ** yiter
şemʿ-i şebistān
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 348,
Mısra 4). [ḥüsnüñ, -ün
]*
İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı
perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur
dirler Süleymān
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 349,
Mısra 14). [ḥüsn,]*
Beñzedür kendüyi gül **ḥüsn**
ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur yüz yüzden
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 351,
Mısra 3). [ḥüsn,]*

ḥüsn: *(Ar.) Güzellik.*
Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 129,
Mısra 3). [ḥüsnüm, -
üm]*

ḥüsn: *(Ar.) Güzellik.*
Muʿīdī gerçi pervāne
olupdur **ḥüsnüñe**
ammā
Anı ġam nārına yaḳma
benüm şemʿ-i
şebistānum
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 291,
Mısra 9). [ḥüsnüñe, -
üñ, -e]*

ḥüsn atı-: *Güzellik atı.*
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına
olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider
yaʿni semendin
yiñemez
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 161,
Mısra 5). [ḥüsn atı-, --
na]*

ḥüsn baḥri-: *Güzellik
denizi.*
Cān u dil mevc urmasa her
yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi
aġ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
208, Mısra 4). [ḥüsn
baḥri-, -n, --de]*

ḥüsn deryā-: *Güzellik
denizi.*
Dil levendin ḥüsn
deryāsında ḳaşuñ
zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim
hergiz ḳarasın
görmedük
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 228,
Mısra 9). [ḥüsn deryā-,
-sı, --n, --da]*

ḥüsn dīvān: *Güzellik
meclisi.*
Ḳul yazarken ḥüsn
dīvānında añmazsın
beni
Pādşāhum devletüñ
pāyende vü ʿömrüñ
mezīd *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
59, Mısra 11). [ḥüsn
dīvān, -ında]*

ḥüsn il-: *Güzellik
şehri.*
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline
pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına
begler gedā geçer
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 110,
Mısra 1). [ḥüsn il-, -i, -
ne]*

ḥüsn meydānında:
*Güzellik meydanı II
sevgilinin bulunduğu
yer.*
Ḥüsn meydānında diller
leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim
semend-i nāza cevlān
ögredür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
132, Mısra 3). [ḥüsn
meydānında,]*

ḥüsn şāh-: *Güzellik
padişahı.*
Niçe gündür kim varup ol
ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 151,
Mısra 11). [ḥüsn şāh-,
--ın]*

ḥüsn-ārā: *Güzelliği
süsleyen (kaş).*
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına **ḥüsn-ārāyı** gör
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Tahmis 3,
Mısra 18). [ḥüsn-
ārāyı, -(y), -ı]*

ḥüsni baḥārı: *Güzellik
baharı.*
Yā gibi çek baġruña oḳ gibi
senden ḳaçmadın
Gönlüni nerm idegör
ḥüsni baḥārı
geçmedin
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Tahmis 1,
Mısra 24). [ḥüsni
baḥārı,]*

ḥüsn-i beyān-: *Güzel
anlatış || Güzel söz
söyleyenler.*
Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ
ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa
bu ḥüsn-i beyāndan
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
200, Mısra 14). [ḥüsn-i
beyān-, --dan]*

ḥüsn-i bī-hemtāl:
Benzersiz güzellik.
İy şeker-leb vechi var
söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu
ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 255,
Mısra 4). [ḥüsn-i bī-
hemtāl, -ıġ, -uñ]*

ḥüsn-i bī-hem-tālı:
Benzersiz güzellik.
Baş açuḳ dīvāne olsam iy
perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum
yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-
tālıġuñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
244, Mısra 4). [ḥüsn-i
bī-hem-tālı, -ġ, -uñ]*

ḥüsn-i cihān-ārā-:

Dünyayı süsleyen güzellik.

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [ḥüsn-i cihān-ārā-, -yı]*

ḥüsn-i cihān-gīr-: *Dünyayı zapt eden güzellik.*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 2). [ḥüsn-i cihān-gīr-, -üñ]*

ḥüsn-i cihān-tābuñ: *Cihanı aydınlatan güzellik.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yıldızı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 5). [ḥüsn-i cihān-tābuñ, -a]*

ḥüsn-i iʿtibār: *Önem ve kıymet verme, dikkate alma.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 14). [ḥüsn-i iʿtibār, -uñ, -dur]*

hüsni leylī-: *Leyla'nın güzelliği. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.).*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 2). [ḥüsni leylī-, --den]*

ḥüsn-i reftār: *Güzel gidiş.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 16). [ḥüsn-i reftār, -uñ]*

ḥüsn-i ruhsār-: *Yanağın güzelliği.*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḥsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 12). [ḥüsn-i ruḥsār-, -uñ]*

ḥüsn-i rūz-efzūn: *Ömür uzatan güzellik.*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḥacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 9). [ḥüsn-i rūz-efzūn, -u, -ña]*

hüsn-i sākī: *Sakinin güzelliği.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [ḥüsn-i sāḳī, -dür]*

hüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 13). [ḥüsnüñi, -i]*

hüsnüñ bahāristānı-: *(Sevgilinin) bir bahçeye benzetilen güzelliği.*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 5). [ḥüsnüñ bahāristānı-, -nı]*

hüsnüñ cerīde-: *Güzelliğinin defteri, mecmuâsı.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 9). [ḥüsnüñ cerīde-,]*

hüsnüñ mi: *Güzelliğin mi.*

Bilmezem **ḥüsnüñ mi** fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ḥüsnüñ mi,]*

husrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider **Ḫusrev** ü Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 14). [ḫusrev,]*

husrev: *Padişah, hükümdar.*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller **ḫusrevi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [ḫusrevi,]*

huṣūṣā: *Özellikle, bilhassa.*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā **ḫuṣūṣā** kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 2). [ḫuṣūṣā,]*

hutbe: *Cuma namazından önce ve*

bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 13). [ḫuṭbe,]*

hüzn ü ḳayġudan: *Sıkıntı ve keder.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur **ḥüzn ü ḳayġudan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [ḥüzn ü ḳayġudan, -dan]*

ḥużūr: *Huzur, gönül rahatlığı.*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün **ḥużūr** olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [ḥużūr,]*

ḫvāb: *Uyku.*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī **ḫvāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12). [ḫvāba, -a]*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı **ḫvābın** āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [ḫvābın, -ı, -n]*

ḫvāb: *Uyku hâli, uyumak.*

Gice kim **ḫvāba** varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [ḫvāba, -a]*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [ḫvāba, -a]*

ḫvāb: *(Fars.) Uyku.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ḫvāb,]*

Çünki **ḫvāb** içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 13). [ḫvāb,]*

ḫvāb: *Rüya.*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu **ḫvābı** taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 6). [ḫvābı, -ı]*

ḫvāb gelmez: *Uykusu gelmek.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [ḫvāb gelmez, -mez]*

ḫvāb göz: *Uykulu göz.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün **ḫvāb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [ḫvāb göz,]*

ḫvāb id-: *Uyumak.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [ḫvāb id-, -em]*

ḫvāb ir: *Uykusu gelmek.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [ḫvāb ir, -üp]*

ḫvābda: *Uyku, rüya.*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ oldugın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem **ḫvābda** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 14). [ḫvābda,]*

ḫvāb-ı bārān: *Yağmur uykusu. II Yağmurda havanın yumuşaması ile tatlı bir uyku hali oluşmaktadır. Tanıkta da şair sevgilinin yağmur gibi yağan okları karşısında tatlı bir uykuya varmıştır.*

İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ
Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [ḫvāb-ı bārān, -dan]*

ḫvāb-ı nāz: *Naz uykusu.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse **ḫvāb-ı nāz**
Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [ḫvāb-ı nāz,]*

Ṣol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [ḫvāb-ı nāz,]*

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [ḫvāb-ı nāz,]*

ḫvāb-ı nāz: *Naz uykusu.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [ḫvāb-ı nāz,]*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide **ḫvāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [ḫvāb-ı nāz,]*

ḫvāce: *Tüccar, tacir.*

İy **ḫvāce** genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [ḫvāce,]*

ḫvāce: *Efendi; hoca.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy **ḫvāce** ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 12). [ḫvāce,]*

ḫvāce: *Efendi, sahip.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy **ḫvāce** ẕillet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 2). [ḫvāce,]*

ḫvāce: *Efendi II tüccar.*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy **ḫvāce** ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [ḫvāce,]*

ḫvāce: *"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.*

İy **ḫvāce** var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [ḫvāce,]*

ḫvāce-i ʿışḳ-: *Aşk Tüccarı.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 13). [ḫvāce-i ʿışḳ-, -uñ]*

ḫvān: *(Fa.) Yemek, sofra.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ **ḫvānına** düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [ḫvānına, -ı, -n, -a]*

ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ: *Aşk gamının sofrası.*

Dirligüm **ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ** ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 7). [ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ,]*

ḫvān-ı ḥüsnüñ: *Güzellik sofrası.*

N'ola şīrīn görinse **ḫvān-ı ḥüsnüñ**
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [ḫvān-ı ḥüsnüñ, -üñ]*

ḫvān-ı vaṣl-: *Kavuşma sofrası II (sevgiliye) kavuşma zamanı; sevgilinin bulunduğu içki sofrası.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [ḫvān-ı vaṣl-, -a]*

ḫaste: *Hasta, sayrı, rahatsız. Zavallı, âciz, gönlü kırık, çaresiz.*

Bīm-i cāndan **ḫaste** göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [ḫaste,]*

İ:

1. **iken:**-*ken*
Gazel 4
Mısra: **10**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, -dığı zaman, esnasında.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **iken:**-*ken*
Gazel 4
Mısra: **10**
Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

3. **iken:**-*ken*
Gazel 18
Mısra: **5**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

4. **imişsün:**-*miş, -sin*
Gazel 19
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

5. **iken:**-*ken*
Gazel 20
Mısra: **1**
Ek fiilin zarf- fiil almış biçimi.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

6. **iken:**-*ken*
Gazel 32
Mısra: **7**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, "-dığı zaman, esnasında.".
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

7. **ise:**-*se*
Gazel 34
Mısra: **13**
"İ-" ek-fiilinin şart çekimi.
İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

8. **idi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **8**
"İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.
Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

9. **iken:**-*ken*
Gazel 57
Mısra: **13**
Ek fiil.
Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

10. **idi:**-*di*
Gazel 92
Mısra: **3**
"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

11. **idi:**-*di*
Gazel 103
Mısra: **9**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

12. **ise:**-*se*
Gazel 139
Mısra: **13**
"-i" ek fiili.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

13. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 172
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

14. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **1**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

15. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **2**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

16. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **6**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

17. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **8**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

18. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **10**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

19. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **12**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

20. **imiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **14**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

21. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 201
Mısra: **3**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).
Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

22. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 206
Mısra: **14**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ

İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

23. **idi:**-*di*
Gazel 221
Mısra: **3**
"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.
Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

24. **imiş:**-*miş*
Gazel 223
Mısra: **10**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

25. **isem:**-*se, -m*
Gazel 230
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.
Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

26. **isem:**-*se, -m*
Gazel 234
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.
Sözde cān-baḥş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

27. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 235
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

28. **idi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **2**
"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

29. **idi:**-*di*
Gazel 252
Mısra: **9**
"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.
Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

30. **idi:**-*di*
Gazel 253
Mısra: **12**
"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ

31. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 256
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış hali.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

32. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 266
Mısra: **7**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

33. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 275
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

34. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 276
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.
Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

35. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 303
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

36. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 306
Mısra: **3**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).
Āftābı z̲erreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

37. **idi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **3**
"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

38. **idi:**-*di*
Gazel 319
Mısra: **6**
"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.
Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

39. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 324

Mısra: **5**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

40. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 336
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

41. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 343
Mısra: **2**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

42. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 351
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

43. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 355
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış hali.
Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

44. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 361
Mısra: **4**
"i" ek fiilinin şart eki "se" almış hali.
Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

45. **isen:**-*se, -ñ*
Gazel 364
Mısra: **3**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.
Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

46. **idi:**-*di*
Gazel 414
Mısra: **13**
İ- yardımcı fiili.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

47. **imiş:**-*miş*
Gazel 431
Mısra: **11**
İ- yardımcı fiili.
Şimdi bildüm faẕl u irfān mūcib-i ḫırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

48. **idüm:**-*düm*
Gazel 432
Mısra: **2**
İ- yardımcı fiili.
Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

49. **idüm:**-*düm*
Gazel 433
Mısra: **9**
İ- yardımcı fiili.
Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

50. **imişsün:**-*mişsüñ*
Gazel 436
Mısra: **1**
İ- yardımcı fiili.
Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

51. **imişsün:**-*mişsüñ*
Gazel 436
Mısra: **2**
İ- yardımcı fiili.
Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm seni

52. **idi:**-*di*
Gazel 442
Mısra: **2**
İ- yardımcı fiili.
İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

53. **iken:**-*ken*
Tahmis 3
Mısra: **20**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, -dığı zaman, esnasında.
El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

İ-:

1. **idi:**-*di*
Gazel 214
Mısra: **18**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

2. **idi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **11**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Dile ḥışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

3. **idi:**-*di*
Gazel 271
Mısra: **7**
"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).
Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

ibrām:

1. **ibrām:**
Gazel 158
Mısra: **14**
Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.
Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

2. **ibrāmum:**-*um*
Gazel 283
Mısra: **10**
Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

ibrām idüp:

1. **ibrām idüp:**-*üp*
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.
Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ

ʿibret al:

1. ʿ**ibret al:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Ders almak, ibret almak.
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

ibtiẕāl:

1. **ibtiẕāl:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Değersizlik, hakirlik, gözden düşmüşlük.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

iç:

1. **içerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **içerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

3. **içersin:**-*er, -sin*
Gazel 3
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

4. **içersin:**-*er, -sin*
Gazel 3
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

5. **içüp:**-*üp*
Gazel 9
Mısra: **11**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

6. **içüp:**-*üp*
Gazel 9
Mısra: **11**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

7. **içre:**-*re*
Gazel 17
Mısra: **3**
Arasında, içinde.
Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

8. **içsem:**-*se, -m*
Gazel 19
Mısra: **14**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

9. **içüp:**-*üp*
Gazel 33
Mısra: **12**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

10. **içdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 36
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. İçtikçe.
Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup

11. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 36
Mısra: **5**
Arasında, içerisinde.

Bezm içinde zer degül
cānlar niṣār olmaḳ
gerek
Sen ṭurup raḳṣ
urduġınca sāʿid-i sīmīn
ṣalup

12. **içüp:**-*üp*
Gazel 37
Mısra: **9**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak.*
Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim
yigitsin iy gözi şehlā
yigit

13. **içerse:**-*er, -se*
Gazel 41
Mısra: **13**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak.*
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest

14. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 41
Mısra: **7**
*Arasında;
ortamında.*
Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf
āṣüftedür dildār mest

15. **içüp:**-*üp*
Gazel 41
Mısra: **1**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak.*
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest

16. **iç:**
Gazel 52
Mısra: **11**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak.*
Devr-i güldür iç diyü gül-
ruḫlara
Göz ider ibrām idüp
zerrīn ḳadeḥ

17. **içmesün:**-*me, -sün*
Gazel 53
Mısra: **14**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak.*
Çeşm-i ser-mestüñ
ġamından çün
Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā
içmesün miskīn ḳadeḥ

18. **içdi:**-*di*
Gazel 72
Mısra: **11**
Içmek.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ
emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan
mā-cerā budur

19. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 76
Mısra: **4**
*"-da, -de"
anlamında kullanılan
kelime.*
Laʿl-i meygūnuñ añup derd
ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan
sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

20. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 79
Mısra: **2**
*(Bir şeyin iç
kısmı, içi) İçindeki, "-
da, -de" anlamında
kullanılan kelime.*
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim
dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan olur

21. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 86
Mısra: **9**
*(Bir şeyin iç
kısmı, içi) İçindeki, "-
da, -de" anlamında
kullanılan kelime.*
Gülzār-ı maḥabbetdür bu
sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ
bir nārven olmışdur

22. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 128
Mısra: **8**
*"İçinde,
arasında".*
Gülşen-i ʿışḳuñda cānā
çeşm-i ḫūnīnüm
benüm
Lāledür gūyā içinde
ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

23. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 144
Mısra: **4**
*"...ile dolu
biçimde, -da, -de"
anlamında kullanılan
kelime.*
Gül yüzüñden utanup şol
resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez
bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

24. **içer:**-*er*
Gazel 158
Mısra: **14**
*Bir sıvıyı ağza
alıp yudumlamak II
içmek.*
Tevbe idüp gerçi geçmişdür
Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir
laḥẓa ibrām eyleñüz

25. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 159
Mısra: **3**
*"İçinde,
arasında".*
Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir mi
aña iḳrār olmaz

26. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 160
Mısra: **7**
*"İçinde,
arasında".*
Fenn-i fiten içinde şaçuñ
oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña
binse ʿaceb olmaz

27. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 176
Mısra: **11**
*"...ile dolu
biçimde, -da, -de"
anlamında kullanılan
kelime.*
Ḫoş gelür ʿışḳ içinde
inledügim
Bezm germ olsa nāyı
kim sevmez

28. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 190
Mısra: **2**
*"İçinde,
arasında".*
Yine sūz-ı derūnumdan pür
oldı mülk-i cān āteş

Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

29. **içem:**-*e, -m*
Gazel 199
Mısra: **11**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.
Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ

30. **içdügüñi:**-*dügüñi*
Gazel 202
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

31. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 203
Mısra: **10**
"İçinde, de/da".
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

32. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 204
Mısra: **12**
"İçinde, de/da".
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

33. **içer:**-*er*
Gazel 223
Mısra: **12**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.
Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

34. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 242
Mısra: **8**
"İçinde, de/da".
İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

35. **içen:**-*en*
Gazel 286
Mısra: **11**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

36. **içine:**--*i, --n, --e*
Gazel 324
Mısra: **4**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

37. **için:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **11**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı.
Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

38. **içen:**-*en*
Gazel 356
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

39. **içinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 356
Mısra: **3**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

40. **içi:**-*i*
Gazel 362
Mısra: **2**
Bir kimse veya meselenin dıştan görünmeyen tarafı, mânâ cephesi.
Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan

41. **içilmez:**-*il, -mez*
Gazel 363
Mısra: **4**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden

42. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 363
Mısra: **11**
"İçinde, arasında".
ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden

43. **içine:**-*i, -n, -e*
Gazel 441
Mısra: **11**
Oyuk şeylerin boşluğu.
Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi

<u>iç-:</u>

1. **içüp:**-*üp*
Gazel 172
Mısra: **10**
(içki) içmek.
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz

2. **içüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 172
Mısra: **1**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz

3. **içüp:**-*üp*
Gazel 173
Mısra: **8**
(içki) içmek.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey
di ki ḫışm ile
Bu şırça göñlümi şıdı
içüp şarāb-ı nāz

4. **içüp:**-*üp*
Gazel 174
Mısra: **1**
(içki) içmek.
Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

5. **içüp:**-*üp*
Gazel 187
Mısra: **7**
(içki) içmek.
Çeşm-i şūḫuñ bezm-i
ḥüsnüñde şarāb-ı nāz
içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ
nuḳl ü şeker zeyn
eylemiş

6. **içirdüñ:**-*ür, -düñ*
Gazel 251
Mısra: **12**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Būse ʿahdi var iken ḳan
yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū
gösterüp āl eyledüñ

7. **iç:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Saña şunmazlarsa kevşer iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise
āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

8. **içüp:**-*üp*
Gazel 413
Mısra: **5**
Içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).
Dir imişsin ḳolların yaḳmış
içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle
cānuma

içdügi:

1. **içdügi:**
Gazel 127
Mısra: **12**
İçtiği şey.
Sāḳiyā sünbül şaçuña dil
viren āşüfteler
Cām-ı gülgündan
geçüpdür içdügi
reyḥānidür

içeli:

1. **içeli:**
Gazel 139
Mısra: **9**
İçmek. / Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü
zārī iderüm nāya ber-ā-ber

içim:

1. **içim:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Bir yudum miktarında olan.
Ben dil-efgārı teşne-leb
ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı
ḥayvānsın

içimde:

1. **içimde:**
Gazel 75
Mısra: **2**
I. Yanmış gönül, yürek, kalp; ruh. II. (Yanmış gibi) Istırap çeken yürek; acı içinde olan gönül; ruh.
Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise
içimde ḳan olur

için:

1. **içinden:**-*den*
Gazel 412
Mısra: **7**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
Görinür ḫalḳa-i zülfüñ
içinden pertev-i ḥüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış
çevresin hāle

içinde:

1. **içinde:**
Gazel 148
Mısra: **7**
"-da/-de".
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki āvāreler

2. **içinde:**
Gazel 209
Mısra: **4**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.
Ben ḫamīde-ḳāmete meyl
itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür
egri ḫaberler her ṭaraf

3. **içinde:**
Gazel 227
Mısra: **6**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.
Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña
kim
Bu cihān içinde her
deryāda bir sāhil gerek

4. **içinde:**
Gazel 231
Mısra: **3**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.
ʿIşḳ meydānı içinde başumı
ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur
hindūya beñzer
kākülüñ

5. **içinde:**
Gazel 243
Mısra: **4**
"-da/-de".
İy kemān-ebrū göñül
zaḫmını muḥkem
baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun

içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

6. **içinde:**
Gazel 247
Mısra: **1**
"-da/-de".
Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

7. **içinde:**
Gazel 267
Mısra: **12**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

8. **içinde:**
Gazel 271
Mısra: **2**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

9. **içinde:**
Gazel 298
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

10. **içinde:**
Gazel 307
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

11. **içinde:**
Gazel 334
Mısra: **12**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen

12. **içinde:**
Gazel 344
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

13. **içinde:**
Gazel 346
Mısra: **11**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.
ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

14. **içinde:**
Gazel 381
Mısra: **9**
İçinde.
İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

15. **içinde:**
Gazel 428
Mısra: **11**
–da/-de.
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

16. **içinde:**
Gazel 439
Mısra: **9**
–da/-de.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

<u>içirdügiçün:</u>

1. **içirdügiçün:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Içirdiği için.
Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

<u>içre:</u>

1. **içre:**
Gazel 25
Mısra: **13**
İçinde, içerisinde.
Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

2. **içre:**
Gazel 35
Mısra: **9**
İçinde, dahilinde.
Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

3. **içre:**
Gazel 58
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

4. **içre:**

Gazel 84
Mısra: **13**
"-de/-da", içinde.

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

5. **içre:**

Gazel 87
Mısra: **10**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

6. **içre:**

Gazel 88
Mısra: **8**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

7. **içre:**

Gazel 130
Mısra: **8**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

8. **içre:**

Gazel 157
Mısra: **5**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

9. **içre:**

Gazel 160
Mısra: **11**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

10. **içre:**

Gazel 165
Mısra: **5**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

11. **içre:**

Gazel 167
Mısra: **14**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

12. **içre:**

Gazel 175
Mısra: **12**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

13. **içre:**

Gazel 177
Mısra: **12**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

14. **içre:**

Gazel 188
Mısra: **3**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

15. **içre:**

Gazel 195
Mısra: **3**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

16. **içre:**

Gazel 197
Mısra: **7**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

17. **içre:**

Gazel 210
Mısra: **6**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

18. **içre:**

Gazel 239
Mısra: **11**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali

eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

19. **içre:**

Gazel 240

Mısra: **13**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

20. **içre:**

Gazel 252

Mısra: **8**

" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

21. **içre:**

Gazel 273

Mısra: **1**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

22. **içredür:**-*dür*

Gazel 289

Mısra: **1**

-da/-de, içinde.

Çünki sensüz ḫālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

23. **içre:**

Gazel 332

Mısra: **3**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

24. **içre:**

Gazel 335

Mısra: **12**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

25. **içre:**

Gazel 346

Mısra: **13**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

26. **içre:**

Gazel 374

Mısra: **8**

T. De, da, içinde.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

27. **içre:**

Gazel 374

Mısra: **10**

-da/-de, içinde.

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri
Reh-i ʿışḳ içre boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu

28. **içre:**

Gazel 391

Mısra: **2**

T. De, da, içinde.

Yirüm od oldı ölüm yüz şuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

29. **içre:**

Gazel 421

Mısra: **13**

T. De, da, içinde.

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

30. **içre:**

Gazel 441

Mısra: **8**

T. De, da, içinde.

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

31. **içre:**

Gazel 443

Mısra: **12**

T. De, da, içinde.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

<u>içre-:</u>

1. **içreki:**-*ki*

Gazel 88

Mısra: **13**

İçinde.

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

<u>içtināb:</u>

1. **içtinābuñ:**-*uñ*

Gazel 329

Mısra: **4**

Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

<u>içün:</u>

1. **içün:**

Gazel 2

Mısra: **5**

"İçin, uğruna" anlamlarında edat.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

2. **içün:**
Gazel 2
Mısra: **5**
"Amacıyla"
anlamında edat.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda

3. **içün:**
Gazel 9
Mısra: **7**
"Amacıyla"
anlamında edat.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur baña

4. **içün:**
Gazel 9
Mısra: **7**
"Amacıyla"
anlamında edat.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum
gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir
terāzūdur baña

5. **içün:**
Gazel 21
Mısra: **2**
"Amacıyla,
maksadıyla"
anlamında edat.
Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña
Gitdi yanup yaḳılup
feryād içün āhum saña

6. **içün:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Amacıyla,
uğruna.
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte
vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

7. **içün:**
Gazel 26
Mısra: **5**
"uğruna,
amacıyla, maksadıyla"
anlamlarında edat.
İy ṣanem senden şikāyetler
idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm
idüpdür göge īsā'dan
yaña

8. **içün:**
Gazel 32
Mısra: **9**
"Amacıyla ve
uğruna" anlamlarında
edat.
İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār
itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher
dīde-i ter leb-ber-leb

9. **içün:**
Gazel 45
Mısra: **10**
"Amacıyla"
anlamında edat.
Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥṣ

10. **içün:**
Gazel 53
Mısra: **11**
"Amacıyla,
maksadıyla"
anlamında edat.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp
biz mübtelāya ṣun
ḳadeḥ

11. **içün:**
Gazel 56
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den
dolayı" anlamlarında
edat.
Ayaġum almaġ içün bend
ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol
zülf-i perīṣān küstāḫ

12. **içün:**
Gazel 59
Mısra: **3**
"Amacıyla,
maksadıyla"anlamları
nda edat.
ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ
içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde
māh-ı nev çevgān-ı 'īd

13. **içün:**
Gazel 60
Mısra: **13**
"İçin"; amacıyla
ve uğruna
anlamlarında edat.
Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥṣ idüp
ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened

14. **içün:**
Gazel 76
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den
dolayı" anlamlarında
edat.
Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān olur

15. **içün:**
Gazel 81
Mısra: **9**
"Amacıyla,
maksadıyla"
anlamlarındaki edat.
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş añdurur

16. **içün:**
Gazel 81
Mısra: **9**
"Amacıyla
maksadıyla"
anlamında edat.
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş añdurur

17. **içün:**
Gazel 86
Mısra: **3**
"İçin" edatı.
Bir lāle-ruḫ āfetsüz
öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı
ġam baña kefen
olmışdur

18. **içün:**
Gazel 97
Mısra: **11**
"İçin" edatı.

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

19. **içün:**
Gazel 99
Mısra: **4**
"İçin" edatı.
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

20. **içün:**
Gazel 108
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

21. **içün:**
Gazel 112
Mısra: **5**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

22. **içün:**
Gazel 143
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

23. **içün:**
Gazel 145
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

24. **içün:**
Gazel 147
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

25. **içün:**
Gazel 150
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

26. **içün:**
Gazel 154
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

27. **içün:**
Gazel 158
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

28. **içün:**
Gazel 161
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

29. **içün:**
Gazel 167
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

30. **içün:**
Gazel 168
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

31. **içün:**
Gazel 171
Mısra: **9**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

32. **içün:**
Gazel 180
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥusnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

33. **içün:**
Gazel 188
Mısra: **8**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

34. **içün:**
Gazel 188
Mısra: **12**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

35. **içün:**
Gazel 197
Mısra: **9**
"İçin" edatı.
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

36. **içün:**
Gazel 197
Mısra: **13**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

37. **içün:**
Gazel 207
Mısra: **11**
"İçin" amacıyla, maksadıyla anlamlarında bağlaç.
Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

38. **içün:**
Gazel 212
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

39. **içün:**
Gazel 219
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

40. **içün:**
Gazel 231
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

41. **içün:**
Gazel 231
Mısra: **13**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣtar ḳākülüñ

42. **içün:**
Gazel 232
Mısra: **4**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

43. **içün:**
Gazel 235
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

44. **içün:**
Gazel 242
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

45. **içün:**
Gazel 244
Mısra: **11**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

46. **içün:**
Gazel 246
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

47. **içün:**
Gazel 249
Mısra: **7**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.
Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

48. **içün:**
Gazel 267
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül

49. **içün:**
Gazel 267
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül

50. **içün:**
Gazel 268
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

51. **içün:**
Gazel 268

Mısra: **14**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

52. **içün:**
Gazel 268
Mısra: **15**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

53. **içün:**
Gazel 276
Mısra: **12**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamlarında edat.
Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

54. **içün:**
Gazel 281
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

55. **içün:**
Gazel 307
Mısra: **14**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

56. **içün:**
Gazel 308
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm

57. **içün:**
Gazel 308
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

58. **içün:**
Gazel 315
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

59. **içün:**
Gazel 325
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Cihānda Merve ḫaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

60. **içün:**
Gazel 327
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḫālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

61. **içün:**
Gazel 334
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

62. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün

63. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün

64. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **4**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün

65. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün

66. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **8**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aşarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

67. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den

dolayı" anlamlarında edat.

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

68. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **12**
"İçin" edatı.

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün

69. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **14**
"İçin" edatı.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

70. **içün:**
Gazel 337
Mısra: **1**
"İçin" edatı.

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

71. **içün:**
Gazel 337
Mısra: **2**
"İçin" anlamında edat.

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

72. **içün:**
Gazel 337
Mısra: **6**
"İçin" edatı.

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

73. **içün:**
Gazel 337
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

74. **içün:**
Gazel 337
Mısra: **10**
"İçin" edatı.

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

75. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **1**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

76. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **2**
"İçin" edatı.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

77. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **4**
"İçin" edatı.

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

78. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **6**
"İçin" edatı.

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

79. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̲ār içün

80. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **10**
"İçin" edatı.

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḫaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

81. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **12**
"İçin" edatı.

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

82. **içün:**
Gazel 338
Mısra: **14**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün

83. **içün:**
Gazel 343
Mısra: **7**
"İçin" edatı.

Dilde peykān-ı müjeñ zaḫmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden

84. **içün:**
Gazel 344
Mısra: **13**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Zülf-i yār içün
Muʿīdī kendüzini aṣmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

85. **içün:**
Gazel 358
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin

86. **içün:**
Gazel 367
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

87. **içün:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

88. **içün:**
Gazel 372
Mısra: **10**
Için.
Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

89. **içün:**
Gazel 374
Mısra: **5**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

90. **içün:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

91. **içün:**
Gazel 377
Mısra: **14**
Için.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür ṣīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

92. **içün:**
Gazel 383
Mısra: **8**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

93. **içün:**
Gazel 387
Mısra: **5**
Için.
Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

94. **içün:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Için.
Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile

95. **içün:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Için.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

96. **içün:**
Gazel 401
Mısra: **8**
Için.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

97. **içün:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Için.
Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma

98. **içün:**
Gazel 408
Mısra: **13**
Için.
Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

99. **içün:**
Gazel 411
Mısra: **3**
Için.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

100. **içün:**
Gazel 411
Mısra: **10**
Için.
Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

101. **içün:**
Gazel 412
Mısra: **10**
Için.
Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

102. **içün:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Için.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim

ururs ın sīne-i
sūzānuma

103. **için:**
Gazel 417
Mısra: **2**
İçin.
Tañ degül ṭop eylesem
başum ṣaçuñ
çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura
geldüm belā
meydanına

104. **için:**
Gazel 419
Mısra: **4**
İçin.
Merḥamet ḳılmaz mısın ṣol
nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her gice

105. **için:**
Gazel 427
Mısra: **3**
İçin.
Dilini emmege virmez dime
dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem
iy göñül anuñ dilini

106. **için:**
Gazel 427
Mısra: **6**
İçin.
Cilve itmek dilese bir gice
ol zühre-cebīn
Meh gelüp ṣemʿ uyarur
zeyn içün menzilini

107. **için:**
Gazel 428
Mısra: **7**
İçin.
İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi
māhuñ daḫi māhiyyeti

108. **içündür:**-*dür*
Gazel 430
Mısra: **8**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
Dil no'la Mecnūn olursa ol
perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür
bülbülüñ şeydālıġı

109. **içün:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.
Ben ki bir meh-rū içün biñ
āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp
āḫir niṣār itsem gerek

id:

1. **idegör:**-*(e)gör*
Gazel 6
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
Bende tedbīr-i beden yoḳ
dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm
bilürsin idegör dermān
aña

2. **ider:**-*er*
Gazel 13
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.
Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider
çerḫ-i sitemkār baña

3. **iden:**-*en*
Gazel 14
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
Bād-ı āhumdur iden bunca
ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm
bir pāre māʾildür baña

4. **idüp:**-*üp*
Gazel 27
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ ṣevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā

5. **idicek:**-*icek*
Gazel 34
Mısra: **12**
Etmek, ettiğinde, edince.
Ġonçe aġzın açamaz lāle
ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz
ile gülşende ḥabīb

6. **idüp:**-*üp*
Gazel 34
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
Niçe āh itmeyeyin derd ile
iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan
terkin idüp zār u ġarīb

7. **ider:**-*er*
Gazel 37
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan
Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir
şūḫ-ı müstesnā yigit

8. **ider:**-*er*
Gazel 44
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.
Her girih bir nāfe-i Çīn'dür
kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar
kākül-i müşgīn-i dōst

9. **ideyin:**-*eyin*
Gazel 74
Mısra: **11**
Söylemek.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile
rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma
güher-efşāne disünler

10. **idüp:**-*üp*
Gazel 158
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp
tenhāca bayram
eyleñüz

11. **idersün:**-*er, -sün*
Gazel 162
Mısra: **11**
Etmek, eylemek, yapmak.
Tenhā ṣalınup ne seyr
idersün

Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

12. **ide:**-*e*
Gazel 172
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

13. **iderüz:**-*erüz*
Gazel 177
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

14. **ide:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

15. **ide:**-*e*
Gazel 190
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

16. **idüp:**-*üp*
Gazel 193
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

17. **idesin:**-*e, -sin*
Gazel 240
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

18. **ide:**-*e*
Gazel 245
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

19. **iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 283
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

20. **iderem:**-*er, -em*
Gazel 336
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aşarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

21. **ider:**-*er*
Gazel 372
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

22. **ide:**-*e*
Gazel 384
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime

23. **idüpdür:**-*üpdür*
Gazel 396
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

24. **ideyin:**-*eyin*
Gazel 406
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

25. **idüp:**-*üp*
Taştir 1
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme

id-:

1. **iden:**-*en*
Gazel 72
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

2. **idüp:**-*üp*
Gazel 107
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

3. **ideli:**-*eli*
Gazel 134
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

4. **iderler:**-*er, -ler*
Gazel 139
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

5. **ider:**--*er*
Gazel 140
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

6. **idelden:**-*elden*
Gazel 146
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

7. **ider:**--*er*
Gazel 152
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

8. **ider:**--*er*
Gazel 161
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

9. **ider:**--*er*
Gazel 164
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

10. **iderken:**-*er, -ken*
Gazel 169
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

11. **idüp:**-*üp*
Gazel 170
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

12. **ider:**--*er*
Gazel 173
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

13. **ider:**--*er*
Gazel 176
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

14. **ider:**--*er*
Gazel 179
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.
Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

15. **idersin:**-*er, -sin*
Gazel 179
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

16. **idüp:**-*üp*
Gazel 179
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

17. **idersin:**-*er, -sin*
Gazel 185
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

18. **idüp:**-*üp*
Gazel 188
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim
cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya
gül-berg-i ter zeyn
eylemiş

19. **iden:**-*en*
Gazel 199
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẕẕ

20. **idüp:**-*üp*
Gazel 204
Mısra: **15**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı
baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur
murādı ʿışḳuña iy yār
şemʿ

21. **iderse:**-*er, -se*
Gazel 210
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse
hevālı ṭaraf ṭaraf

22. **idüp:**-*üp*
Gazel 212
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i
dırāzum yoḳ yire
ḳıldum telef

23. **ideyin:**-*eyin*
Gazel 213
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin
Kaʿbe'yi biñ kerre
ṭavāf

24. **ideyin:**-*eyin*
Gazel 213
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile Ḳāf

25. **idüp:**-*üp*
Gazel 213
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ġamze tīġin ṣavarum dime
idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın
ölicek rūz-ı maṣāff

26. **idüp:**-*üp*
Gazel 214
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Almış ele kemendin idüp
tābdār zülf
İster meger ki eyleye
göñlüm şikār zülf

27. **ider:**--*er*
Gazel 217
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş
olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider
gül gibi ḫandān
oynamaḳ

28. **ider:**--*er*
Gazel 227
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı
var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-
bārın ider yoḳ yire
şekk

29. **ider:**--*er*
Gazel 235
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oġlandan
berü
İy Muʿīdī yoġ ise
Mecnūn mıdur pīrüñ
senüñ

30. **ider:**--*er*
Gazel 254
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ

31. **ider:**--*er*
Gazel 292
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Hīç dükenmez bilmezem
ḳandan gelür deryā-yı
dürr
İle ḫarc-ı sīm ider
genc-i ḫarābından
gözüm

32. **idüp:**-*üp*
Gazel 296
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile
cānāne yazmışam

33. **iderken:**-*er, -ken*
Gazel 299
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş
iderken her ṭaraf

Ebr-i nīsānlar gibi
cānānı añdum aġladum

34. **idüp:**-*üp*
Gazel 305
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

35. **idem:**-*em*
Gazel 309
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḥāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

36. **iderdüñ:**-*er, -dü, -ñ*
Gazel 309
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

37. **idem:**-*em*
Gazel 337
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı ṣikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

ʿīd:

1. **ʿīd:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Bayram.
Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

2. **ʿīd:**
Gazel 325
Mısra: **11**
Bayram.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

3. **ʿīdi:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **1**
Bayram.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

4. **ʿīd:**
Gazel 331
Mısra: **7**
Bayram.
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

5. **ʿīdine:**-*ine*
Gazel 335
Mısra: **5**
Bayram.
Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

6. **ʿīdüñ:**-*üñ*
Gazel 396
Mısra: **3**
Bayram.
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

7. **ʿīdünüñ:**-*üñüñ*
Gazel 396
Mısra: **7**
Bayram; mutluluk, neşe.
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

8. **ʿīd:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Bayram.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

ʿīd ol:

1. **ʿīd ol:**-*maz, -sa*
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramın gelmesi.
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

idelden:

1. **idelden:**
Gazel 405
Mısra: **13**
-den beri.
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

ideli:

1. **ideli:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Ettiğinden beri.
Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

idemez:

1. **idemez:**
Gazel 383
Mısra: **12**
Yapamamak, edememek.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

iden:

1. **iden:**
Gazel 153
Mısra: **6**
"Eden, eyleyen" anlamında sevgilinin eziyet, zulüm etmesi kastedilmektedir.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

2. **iden:**
Gazel 165
Mısra: **10**
"Eden, eyleyen" anlamında sevgilinin eziyet, zulüm etmesi kastedilmektedir.
Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

<u>īd-i vaṣla:</u>

1. **īd-i vaṣla:**-*i, -a*
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Âşığın sevgilisine) kavuşma bayramı.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

2. **īd-i vaṣla:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliye) kavuşma bayramı.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

<u>ʿīd-i vaṣluñ:</u>

1. ʿ**īd-i vaṣluñ:**
Gazel 78
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma bayramı; bir araya gelinecek gün.
ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

<u>ʿīd-i viṣāl:</u>

1. ʿ**īd-i viṣāl:**
Gazel 129
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma bayramı.
Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

<u>idin:</u>

1. **idinmiş:**-*miş*
Gazel 148
Mısra: **8**
Edinmek, almak, sahip olmak.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

2. **idindi:**-*di*
Gazel 405
Mısra: **8**
Edinmek, almak, sahip olmak.
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül gül budaġı üstine

<u>idü:</u>

1. **idüñ:**-*ñ*
Gazel 54
Mısra: **13**
Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

2. **idüm:**-*m*
Gazel 394
Mısra: **8**
İdi, geçmiş zaman eki.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

<u>idügin:</u>

1. **idügin:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Olduğunu.
Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

<u>idüp:</u>

1. **idüpdür:**-*dür*
Gazel 253
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ

<u>ifşā iden:</u>

1. **ifşā iden:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vuran.
Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

<u>ifşā:</u>

1. **ifşā:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

<u>iftihār:</u>

1. **iftiḫārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 286
Mısra: **2**
Övünme, övünç.
'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

<u>iftirā:</u>

1. **iftirāsından:**-*sından*
Gazel 192

Mısra: **8**
Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

ihmāl:

1. **ihmāl:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Aldırmamak, önemsememek.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

ihmāl id-:

1. **ihmāl id-:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ihmalkarlık göstermek.
Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp

ihrām:

1. **iḥrāmı:**-*ı*
Gazel 146
Mısra: **5**
Dikişsiz, beyaz ve kefeni andıran kıyafet.
Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

2. **iḥrāmını:**-*ı, -nı*
Gazel 303
Mısra: **7**
Bir kişinin Hac veya Umre veya hem Hac, hem Umre yapma niyetiyle normal zamanlarda helâl olan bazı davranışları kendisine haram kılması, Hacıların örtündükleri dikişsiz giysi.
Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

iḥsān:

1. **iḥsāne:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **8**
Lütuf, kerem, iyilik; bağışlama, bağış.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne ferāḥ

2. **iḥsān:**
Gazel 151
Mısra: **14**
(Ar.) Bağışlama, bağışta bulunma.
Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḥsān yoḳ mıdur

3. **iḥsān:**
Gazel 158
Mısra: **6**
(Ar.) Bağışlama, bağışta bulunma.
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginçe bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

4. **iḥsānın:**-*ıñ*
Gazel 195
Mısra: **13**
Bağışlama. II Lütuf, kerem, iyilik, cömertlik, yardım.
İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

5. **iḥsān:**
Gazel 219
Mısra: **10**
(Ar.) Bağışlama, bağışta bulunma.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

6. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **14**
Bağışlamak, lütuf, ihsan.
Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

7. **iḥsān:**
Gazel 358
Mısra: **6**
(Allah) İyilik, yardım, bağış, ihsan, kerem, cömertlik.
Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin

iḥsān eyle:

1. **iḥsān eyle:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışta bulunma, iyilik etme.
Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

iḥtimāl:

1. **iḥtimāl:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik, olasılık.
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül

iḥtirāz:

1. **iḥtirāz:**
Gazel 357
Mısra: **8**
Çekinme, kaçınma, sakınma.
Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım
İḥtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

2. **iḥtirāzuñ:**-*uñ*
Gazel 409
Mısra: **5**

Çekinme, kaçınma, sakınma.
Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

iḫtiyāc-:

1. **iḫtiyācum:**
Gazel 98
Mısra: **7**
Ihtiyaç.
Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

iḫtiyāc:

1. **iḫtiyāc:**
Gazel 384
Mısra: **9**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

iḫtiyāc- yoḳ:

1. **iḫtiyāc- yoḳ:**--*um*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gereksinimin olmaması.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

iḫtiyār:

1. **iḫtiyār:**
Gazel 131
Mısra: **6**
A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.
Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳdugımca iḫtiyār elden gider

2. **iḫtiyārum:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **5**
İrada, bir işe karar verme gücü.
Gitdi elden iḫtiyārum pāymāl itdüñ beni
Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken

3. **iḫtiyārüm:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **6**
İrade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.
Gitdi elden iḫtiyārum pāymāl itdüñ beni
Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken

4. **iḫtiyārümle:**-*üm, -le*
Gazel 356
Mısra: **5**
Irade.
Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür iḫtiyārümle
Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden

iḫtiyār it-:

1. **iḫtiyār it-:**-*sem*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katlanmak, razı olmak.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

iḫtiyār itsem:

1. **iḫtiyār itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

iḥyā:

1. **iḥyādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **2**
Diriltme, diriltilme, canlandırma.
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

2. **iḥyāda:**-*da*
Gazel 167
Mısra: **7**
Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.
İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

3. **iḥyādan:**-*dan*
Gazel 196
Mısra: **1**
Diriltme, diriltilme, canlandırma.
Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż

4. **iḥyā:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Diriltme, diriltilme, canlandırma.
Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

iḥyā it-:

1. **iḥyā it-:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.
Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

ikbāl-i devlet:

1. **iḳbāl-i devlet:**-*i*
Gazel 16
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Devletin bahtı.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

<u>iḳdām:</u>

1. **iḳdām:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Gayret etme, çabalama.
Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

<u>iken:</u>

1. **iken:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

2. **iken:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Cümlede, fiil yapılarının zarf görevinde kullanılmasını sağlayan zarf-fiil eki.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

3. **iken:**
Gazel 45
Mısra: **9**
Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.
Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı i<u>s</u>bāt içün itsem n'ola cān ile baḥ<u>s</u>

4. **iken:**-*ken*
Gazel 47
Mısra: **6**
Zarf fiilin ek fiil almış şekli.
Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥ<u>s</u>

5. **iken:**
Gazel 84
Mısra: **1**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

6. **iken:**
Gazel 101
Mısra: **13**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.
Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür

7. **iken:**
Gazel 121
Mısra: **11**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

8. **iken:**
Gazel 130
Mısra: **15**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

9. **iken:**
Gazel 134
Mısra: **5**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

10. **iken:**
Gazel 135
Mısra: **9**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

11. **iken:**
Gazel 136
Mısra: **9**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

12. **iken:**
Gazel 147
Mısra: **1**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

13. **iken:**
Gazel 159
Mısra: **9**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

14. **iken:**
Gazel 160
Mısra: **13**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

15. **iken:**
Gazel 167
Mısra: **7**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

16. **iken:**
Gazel 176
Mısra: **3**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

17. **iken:**
Gazel 186
Mısra: **12**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

18. **iken:**
Gazel 198
Mısra: **8**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

19. **iken:**
Gazel 198
Mısra: **11**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

20. **iken:**
Gazel 203
Mısra: **5**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

21. **iken:**
Gazel 247
Mısra: **3**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

22. **iken:**
Gazel 251
Mısra: **1**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ

23. **iken:**
Gazel 253
Mısra: **11**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

24. **iken:**
Gazel 266
Mısra: **10**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

25. **iken:**
Gazel 285
Mısra: **3**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

26. **iken:**
Gazel 287
Mısra: **7**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

27. **iken:**
Gazel 290
Mısra: **11**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

28. **iken:**
Gazel 298
Mısra: **7**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

29. **iken:**
Gazel 301
Mısra: **1**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.
Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

30. **iken:**
Gazel 314
Mısra: **7**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği

zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem

31. **iken:**

Gazel 325

Mısra: **10**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

32. **iken:**

Gazel 330

Mısra: **5**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Bu meṣeldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāṣıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

33. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **1**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

34. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **2**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

35. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **6**

"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli || -dığı zaman, esnasında.

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

36. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **8**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

37. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **10**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

38. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **12**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Lāubālī ʿāṣıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

39. **iken:**

Gazel 331

Mısra: **14**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

40. **iken:**

Gazel 332

Mısra: **12**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

41. **iken:**

Gazel 359

Mısra: **7**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

42. **iken:**

Gazel 365

Mısra: **6**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken

43. **iken:**

Gazel 367

Mısra: **5**

" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

44. **iken:**

Gazel 370

Mısra: **8**

Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben

45. **iken:**

Gazel 376

Mısra: **4**

-dığı / -diği zaman.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

46. **iken:**
Gazel 383
Mısra: **11**
-dığı / -diği zaman.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

47. **iken:**
Gazel 389
Mısra: **14**
-dığı / -diği zaman.
Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

48. **iken:**
Gazel 390
Mısra: **3**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

49. **iken:**
Gazel 394
Mısra: **7**
-dığı / -diği zaman.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

50. **iken:**
Gazel 396
Mısra: **11**
-dığı / -diği zaman.
Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

51. **iken:**
Gazel 406
Mısra: **11**
-dığı / -diği zaman.
Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

52. **iken:**
Gazel 420
Mısra: **2**
-dığı / -diği zaman.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

53. **iken:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Iken.
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

54. **iken:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Ek fiilin zarf- fiil eki almış hali.
Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

iki:

1. **iki:**
Gazel 13
Mısra: **7**
"İki" sayı sıfatı.
Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

2. **iki:**
Gazel 20
Mısra: **8**
"İki" sayı sıfatı.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

3. **iki:**
Gazel 27
Mısra: **2**
"İki" sayı sıfatı.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā

4. **iki:**
Gazel 31
Mısra: **12**
"İki" sayı sıfatı.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

5. **iki:**
Gazel 95
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

6. **iki:**
Gazel 100
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.
Başum açdum belāya n'olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

7. **iki:**
Gazel 139
Mısra: **5**
" İki " sayı sıfatı.
Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

8. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **9**
" İki " sayı sıfatı.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḫr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

9. **iki:**
Gazel 141
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

10. **iki:**
Gazel 146
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḥaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

11. **iki:**
Gazel 152

Mısra: **12**
" İki " sayı sıfatı.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

12. **iki:**
Gazel 168
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

13. **iki:**
Gazel 187
Mısra: **5**
" İki " sayı sıfatı.
Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

14. **iki:**
Gazel 213
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

15. **iki:**
Gazel 216
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

16. **iki:**
Gazel 251
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eledüñ

17. **iki:**
Gazel 255
Mısra: **6**
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.
Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

18. **iki:**
Gazel 262
Mısra: **7**
" İki " sayı sıfatı.
Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāymāl degül

19. **iki:**
Gazel 285
Mısra: **2**
" İki " sayı sıfatı.
Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var benüm

20. **iki:**
Gazel 320
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı.
Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

21. **iki:**
Gazel 329
Mısra: **1**
" İki " sayı sıfatı.
Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

22. **iki:**
Gazel 338
Mısra: **6**
" İki " sayı sıfatı.
Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

23. **iki:**
Gazel 355
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

24. **iki:**
Gazel 365
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı.
Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

25. **iki:**
Gazel 380
Mısra: **4**
İki, sayı sıfatı.
Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

26. **iki:**
Gazel 392
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

27. **iki:**
Gazel 392
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

28. **iki:**
Gazel 396
Mısra: **8**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

29. **iki:**
Gazel 415
Mısra: **4**
İki, sayı sıfatı.
Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize

30. **ikimüz:**-*müz*
Gazel 437
Mısra: **7**
Sayı, İki; İki kişi.

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam
beni ḥüsn ü behā seni

iki āvāre-:

1. **iki āvāre-:**--*ler*
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Avare (perişan ,boş gezen) aşık.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki āvāreler

iki bükül-:

1. **iki bükül-:**-*se*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki büklüm olma, eğilme.
İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar

iki cihān:

1. **iki cihān:**
Gazel 191
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.
Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān āteş

iki cihānı:

1. **iki cihānı:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.
İki cihānı seyr iderüz bir
ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli
Cem degül miyüz

iki de bir:

1. **iki de bir:**
Gazel 76
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli ve devamlı yapılan bir durum için kullanılan ifade.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ortada bir ḳan
olur

2. **iki de bir:**
Gazel 79
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli ve devamlı yapılan bir durum için kullanılan ifade.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ara yirde ḳan
olur

iki dünyā-:

1. **iki dünyā-:**-*ya*
Gazel 139
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.
Ger māl ü menālüm yoġ ise
n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki
dünyāya ber-ā-ber

iki gice-:

1. **iki gice-:**-*dür*
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Iki gecedir.
İki gicedür düşüme zülfüñ
girer oldı
Beñzer ki yine uzun
uzaḳ bir seferüm var

iki ḳayık-:

1. **iki ḳayıḳ-:**-*dur*
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Iki kayık.
Baḥr-i cefāda iki ḳayıḳdur
ki ceng ider
Ebrūlaruñ ki biri birine
baş çatdılar

iki şīşe-:

1. **iki şīşe-:**-*den*
Gazel 102
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki şişe. II Aşığın iki gözü.II Kum saati.
Nevk-i müjeñ ki dīdeden
uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler
iki şīşeden güẕer

iki yā:

1. **iki yā:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki yay. II Sevgilin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.
Peyveste ḳaşlaruñı eger
kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki
iñen iki yā çeker

iki yüzi ḳara-:

1. **iki yüzi ḳara-:**--*lar*
Gazel 147
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz karası, utanmaz, başkasına bakacak yüzü olmayan (kimse). ǁ ayıplı, kusurlu (kimse).
Gāh yanuña senüñ sāye
geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne
bir iki yüzi ḳaralar

iḳlīm-i ʿışḳı:

1. **iḳlīm-i ʿışḳı:**
Gazel 228
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ülkesi.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-
i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ
āb ü hevāsın görmedük

ikrār:

1. **iḳrār:**
Gazel 159
Mısra: **4**
(Ar.) Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme.
Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

2. **iḳrārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 276
Mısra: **8**
Kabul etme, tasdik etme.
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

3. **iḳrārum:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **18**
Söz.
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

ikrāra gelsün:

1. **iḳrāra gelsün:**-*sün*
Gazel 47
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.
Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḫṣ

iḳrārsuz:

1. **iḳrārsuz:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Sözünde ikrar etmeyen, sözünde durmayan // Sevgili.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

iktirān:

1. **iḳtirān:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Yakın olma, yaklaşma.
Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

il:

1. **ile:**-*e*
Gazel 3
Mısra: **5**
Yabancılar, başkaları, herkes.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **ile:**-*e*
Gazel 3
Mısra: **5**
El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

3. **il:**
Gazel 6
Mısra: **2**
El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

4. **il:**
Gazel 6
Mısra: **2**
El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

5. **ilin:**-*i, -n*
Gazel 35
Mısra: **4**
Ülke, diyar, memleket.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

6. **ilin:**-*i, -n*
Gazel 44
Mısra: **2**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

7. **il:**
Gazel 74
Mısra: **3**
El, başkaları.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

8. **il:**
Gazel 103
Mısra: **3**
El, başkası, yabancı.
İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

9. **illere:**-*ler, -e*
Gazel 115
Mısra: **10**
El, başkaları.
İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

10. **il:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

11. **ilini:**-*i, -n, -i*
Gazel 146
Mısra: **4**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl

Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya bir iki ḳaralar

12. **il:**
Gazel 151
Mısra: **7**
El, başkaları.
İl temāşāya baḳar öldürse ol
kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada
bir müselmān yoḳ
mıdur

13. **il:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Başkası.
Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār olmaz

14. **illerde:**-*ler, -de*
Gazel 169
Mısra: **6**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe
Mecnūn olalı dil
İllerde ḳışṣadur oḳınur
dāstānumuz

15. **il:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Başkası.
Varumı yoḳ eyledüm
yolında raḥm itmez
daḫi
Bī-vefādur dirdi il
didüklerince var imiş

16. **il:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı
bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il
ʿömrini pā-māl
eyledüñ

17. **illerde:**-*ler, -de*
Gazel 250
Mısra: **4**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Veh ne Leylī'sin ki daḫi
cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ

18. **ilde:**-*de*
Gazel 301
Mısra: **6**
Yabancılar, başkaları, herkes.
Ḥayretdeyem ki aġzumuzı
açmadın daḫi
Söz olmış ilde
söylenür esrārumuz
bizüm

19. **illerde:**-*ler, -de*
Gazel 314
Mısra: **2**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-rübāsuz
n'eyleyem
Bu ġarīb illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem

20. **il:**
Gazel 338
Mısra: **10**
El, başkaları.
Çoḳ nifāḳ eyler benüm
ḥaḳḳumda aġyāruñ
velī
İl ne söyler dōstum ġūş
eylesen aġyār içün

21. **ili:**-*i*
Gazel 349
Mısra: **14**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı
perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur
dirler Süleymān
olmasun

22. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **1**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.
İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez
göñül abdālı ʿOs̱mān
illerin

23. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **2**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.
İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez
göñül abdālı ʿOs̱mān
illerin

24. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **4**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe
yıllar Ṣıfāhān illerin

25. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **8**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.
Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı
cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur
cāna Bedaḫşān illerin

26. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **10**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.
Baş açup ṣaḥn-ı çemende
ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün
serv-i ḫırāmān illerin

27. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **12**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.
Dil görüp Rūm-ı cemālün
eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken
añmaz Ḳaraman illerin

28. **illerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 358
Mısra: **14**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.
Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿOs̱mān
illerin

29. **il:**
Gazel 401
Mısra: **6**

Yabancılar, başkaları, herkes.

Geh metāʿ-ı cān alur geh
ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi
ṣalġınlar ṣalar il üstine

il içre:

1. **il içre:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ülkede, memlekette.

Yüzüñ güline ḳarşu gözin
dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe
diken olmışdur

il söz-:

1. **il söz-:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
El sözü, Başkalarının, yabancılarının sözleri.

Muʿīdīyem ki başılmayup il
sözine bugün
Dutuşdum āteş-i
ʿışḳuñla pehlüvān kim
olur

il ṭaʿn-:

1. **il ṭaʿn-:***--e, --si, --n*
Gazel 208
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yabancıların ayıplaması, kınaması.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan
helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum
sāḳī dem-ā-dem ṣun
ayaġ

ʿilāc:

1. **ʿilāc:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Ar. İlaç.

Bī-derd olana itme ʿilāc iy
ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem
yitişürseñ baña yitiş

2. **ʿilācumdan:***-um, -dan*
Gazel 241
Mısra: **11**
Derman, ilaç, çare, şifa.

Āciz olmışdur ʿilācumdan
eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ
vaḳtidür var ise
dermānuñ senüñ

3. **ʿilāca:***-a*
Gazel 329
Mısra: **9**
Çare, deva, şifa.

Benüm derdüm degül ḳābil
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden

4. **ʿilācum:***-um*
Gazel 333
Mısra: **5**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.

Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül
mi ḫāṭırum ḫoş
eyleyen

5. **ʿilācuñ:***-uñ*
Gazel 403
Mısra: **10**
Derman, ilaç, çare, şifa.

Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḫasteye derd üstine

6. **ʿilāc:**
Gazel 443
Mısra: **3**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.

Derdüme āḫir ʿilāc
itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim
artuḳ devāsı ḳalmadı

iʿlām:

1. **iʿlām:**
Gazel 158
Mısra: **12**
Anlatmak.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum
luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-
baḳışlu yāre iʿlām
eyleñüz

iʿlām-ı ḥāl:

1. **iʿlām-ı ḫāl:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Halini, durumunu açıklamak, derdini anlatmak.

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-
ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn
ola seng-i mezār ḫaṭṭ

ile:

1. **ile:**
Gazel 1
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum fedā

2. **ile:**
Gazel 1
Mısra: **12**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat II hakkında, ile ilgili.

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum fedā

3. **ile:**
Gazel 2
Mısra: **1**
"İle" edatı.

Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser
bülbül gülistāndan
cüdā

4. **ile:**
Gazel 2
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında

edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

5. **ile:**

Gazel 3
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

6. **ile:**

Gazel 3
Mısra: **3**
"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

7. **ile:**

Gazel 9
Mısra: **10**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

8. **ile:**

Gazel 9
Mısra: **10**
"İle" bağlacı.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʿlüʿdür baña

9. **ile:**

Gazel 10
Mısra: **7**
Bağlama edatı.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

10. **ile:**

Gazel 10
Mısra: **7**
"Ve" anlamında bağlaç.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

11. **ile:**

Gazel 13
Mısra: **8**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

12. **iledür:**-*dür*

Gazel 21
Mısra: **8**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

13. **ile:**

Gazel 24
Mısra: **3**
"Birlikte" anlamında edat.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

14. **ile:**

Gazel 24
Mısra: **11**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

15. **ile:**

Gazel 29
Mısra: **4**
"Ve" anlamındaki bağlaç.

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

16. **ile:**

Gazel 29
Mısra: **5**
"Ve" anlamındaki bağlaç.

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

17. **ile:**

Gazel 32
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

18. **ile:**

Gazel 33
Mısra: **7**
"İle" bağlacı.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāṣıḳ eydür es-salīb

19. **ile:**

Gazel 34
Mısra: **1**
"Birlikte" anlamında edat.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

20. **ile:**

Gazel 34
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

21. **ile:**

Gazel 34
Mısra: **12**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

22. **ile:**

Gazel 34
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

23. **ile:**

Gazel 34
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

24. **ile:**

Gazel 35
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

25. **ile:**

Gazel 36
Mısra: **11**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamına gelen edat.

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm ṣāhīn ṣalup

26. **ile:**

Gazel 37
Mısra: **2**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

27. **ile:**

Gazel 37
Mısra: **6**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

28. **ile:**

Gazel 37
Mısra: **11**
"-den dolayı, yüzünden" anlamlarında edat.

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

29. **ile:**

Gazel 37
Mısra: **14**
"Araç, vasıta" anlamında edat.

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir ṣūḫ-ı müstesnā yigit

30. **ile:**

Gazel 39
Mısra: **13**
"İle" edatı.

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür
Muʿīdī naẓm ile Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

31. **ile:**

Gazel 42
Mısra: **8**
"İle" edatı.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

32. **ile:**

Gazel 43
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

33. **ile:**

Gazel 44
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīṣānlıḳda kim
Ḫālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

34. **ile:**

Gazel 45
Mısra: **1**
"Birlikte" anlamında edat.

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs

35. **ile:**

Gazel 45
Mısra: **2**
"Birlikte" anlamında edat.

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs

36. **ile:**

Gazel 45
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

37. **ile:**

Gazel 45
Mısra: **6**
"Birlikte, beraber" anlamı katan edat.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs

38. **ile:**

Gazel 45
Mısra: **8**
Birlikte; karşılıklı olarak anlamını veren bağlama edatı.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür

Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-efşān ile baḥs

39. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **10**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.
Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṯbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥs

40. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs

41. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **14**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum
diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola
tūmār ü dīvān ile baḥs

42. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **1**
"Birliktelik" anlamı katan edat.
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler
āb-ı ḥayvān ile baḥs

43. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **2**
"Birliktelik" anlamı katan edat.
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler
āb-ı ḥayvān ile baḥs

44. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **4**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; "olarak" anlamı katan edat.
Seyr idelden bir naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ
Eylerem her vech ile
ḥikmetde Loḳmān ile
baḥs

45. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Seyr idelden bir naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ
Eylerem her vech ile
ḥikmetde Loḳmān ile
baḥs

46. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **8**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.
Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol
serv-i ḫırāmān ile baḥs

47. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **10**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat; "vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü
idersem n'ola yārān ile
baḥs

48. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **12**
"Birlikte" anlamında edat.
Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḥs

49. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Edat.
Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle
bir süḥendān ile baḥs

50. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **1**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥs

51. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **2**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.
Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥs

52. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **4**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.
Merg didükçe leblerüñ
cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki
eyler āb-ı ḥayvān ile
baḥs

53. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **6**
İle edatı.
Bir hümā sevdüm ki nā-geh
sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

54. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **8**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra
gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin
eyle Ḳur'ān ile baḥs

55. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **10**
" Birlikte,

beraber" anlamlarında edat.
Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs

56. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **12**
İle edatı.
İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

57. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Beraber, birlikte.
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs

58. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Beraber, birlikte.
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs

59. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **4**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.
Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

60. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **6**
"Birlikte, beraber" anlamlarına gelen edat.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs

61. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **8**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

62. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **10**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.
Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs

63. **ile:**
Gazel 49
Mısra: **4**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

64. **ile:**
Gazel 52
Mısra: **3**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamına gelen edat.
Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

65. **ile:**
Gazel 53
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

66. **ile:**
Gazel 53
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Ẕehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

67. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **9**
"Birlikte, beraber" anlamlarına gelen edat.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

68. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **12**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

69. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **13**
" İle" bağlacı.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

70. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **15**
" İle" bağlacı.
Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

71. **ile:**
Gazel 55
Mısra: **5**
" İle" bağlacı.
Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

72. **ile:**
Gazel 55
Mısra: **7**
"-dAn dolayı, yüzünden" anlamlarında edat.
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

73. **ile:**
Gazel 55

Mısra: **12**
" İle" bağlacı.
Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

74. **ile:**
Gazel 56
Mısra: **5**
" İle" bağlacı.
Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

75. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

76. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **13**
" İle" bağlacı.
Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

77. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd

78. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.
İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

79. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **8**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

80. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

81. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **1**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

82. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **9**
"-dAn dolayı ve için" anlamlarında bağlama edatı.
Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

83. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **12**
" İle" bağlacı.
İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

84. **ile:**
Gazel 71
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

85. **ile:**
Gazel 72
Mısra: **10**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.
Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

86. **ile:**
Gazel 72
Mısra: **12**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

87. **ile:**
Gazel 73
Mısra: **7**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

88. **ile:**
Gazel 73
Mısra: **10**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

89. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.
Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

90. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.
Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

91. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **11**
" İle" bağlacı.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile
rengīn ideyin kim
Sābāṣ bu naẓmuma
güher-efşāne disünler

92. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **13**
" İle" bağlacı.
Sūz ile sözüñ meclīsi germ
itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece
mestāne disünler

93. **ile:**
Gazel 75
Mısra: **7**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ
ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her
ṭarafum gülsitān olur

94. **ile:**
Gazel 75
Mısra: **12**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Pīr ü cüvāna meyl ide mi
ṣol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile
baḫt-ı cüvān olur

95. **ile:**
Gazel 76
Mısra: **3**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Laʿl-i meygūnuñ añup derd
ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan
sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

96. **ile:**
Gazel 79
Mısra: **8**
" ve" anlamı katan bağlaç.
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān olur

97. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **11**
" İle" bağlacı.
Ġam çekmek ile ʿāṣıḳa naḳṣ
ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre
daḫi zer eyü olur

98. **ile:**
Gazel 81
Mısra: **3**
" İle" bağlacı.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü
mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol
göz ile ḳaş añdurur

99. **ile:**
Gazel 81
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü
mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol
göz ile ḳaş añdurur

100. **ile:**
Gazel 81
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet
olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i
zülfüñ uzun yaş
añdurur

101. **ile:**
Gazel 82
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.
Şīrīn lebüñ ki būsede
cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur
andan ḫaber virür

102. **ile:**
Gazel 82
Mısra: **13**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül
murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü
emāndan ḫaber virür

103. **ile:**
Gazel 82
Mısra: **17**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.
Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür

104. **ile:**
Gazel 83
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.
Mümkin degüldür iy dil
irmek viṣāle bāri
Ol aña āṣnā kim yār ile
āṣnādur

105. **ile:**
Gazel 85
Mısra: **8**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-
pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken
siḥr ile bārān yaġdurur

106. **ile:**
Gazel 85
Mısra: **13**
" İle" bağlacı.
Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm
ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna
dürr ü mercān
yaġdurur

107. **ile:**
Gazel 86
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-
figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür
cevr aña fenn olmışdur

108. **ile:**
Gazel 89
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.
Başda her sevdā ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āṣüfte ol sevdā
ile başdan çıḳar

109. **ile:**
Gazel 89

Mısra: **8**
" İle" bağlacı.
Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

110. **ile:**
Gazel 91
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

111. **ile:**
Gazel 100
Mısra: **5**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.
Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meşel didiler

112. **ile:**
Gazel 100
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.
Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

113. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

114. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

115. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **7**
"-ArAk" anlamında durum bildiren bağlama edatı.
Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

116. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gönlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür

117. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Raḫm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

118. **ile:**
Gazel 103
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

119. **ile:**
Gazel 109
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.
Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

120. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miśāli ol daḫi yüzi ḳara geçer

121. **ile:**
Gazel 111
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

122. **ile:**
Gazel 111
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

123. **ile:**
Gazel 112
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

124. **ile:**
Gazel 112
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

125. **ile:**
Gazel 114
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

126. **ile:**
Gazel 115
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.
Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

127. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür

128. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

129. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

130. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

131. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

132. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

133. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

134. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **12**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

135. **ile:**
Gazel 123
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

136. **ile:**
Gazel 124
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ gönlüm diler

137. **ile:**
Gazel 125
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.
Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

138. **ile:**
Gazel 126
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

139. **ile:**
Gazel 126
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

140. **ile:**
Gazel 127
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

141. **ile:**
Gazel 127
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

142. **ile:**
Gazel 128
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

143. **ile:**
Gazel 129
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer

144. **ile:**
Gazel 129
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḫayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

145. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

146. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

147. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **17**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

148. **ile:**
Gazel 131
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

149. **ile:**
Gazel 132
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

150. **ile:**
Gazel 132
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

151. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

152. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

153. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar

154. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

155. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

156. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

157. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

158. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

159. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

160. **ile:**
Gazel 135
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

161. **ile:**
Gazel 139
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

162. **ile:**
Gazel 140
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

163. **ile:**
Gazel 143
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm

Ben maḥabbet şāhına
gencīne-i gevher yiter

164. **ile:**
Gazel 143
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ
Muʿīdī ḳuluña bister yiter

165. **ile:**
Gazel 144
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan eser

166. **ile:**
Gazel 145
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

167. **ile:**
Gazel 146
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

168. **ile:**
Gazel 146
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

169. **ile:**
Gazel 147
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

170. **ile:**
Gazel 147
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

171. **ile:**
Gazel 147
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrū ḳaralar

172. **ile:**
Gazel 148
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar
ʿayyāreler meh-pāreler

173. **ile:**
Gazel 149
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā çeker

174. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile
nāme yazarlar

175. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

176. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

177. **ile:**
Gazel 152
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

178. **ile:**
Gazel 152
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

179. **ile:**
Gazel 153
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

180. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

181. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **13**

"Araç, vasıta" anlamında edat.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

182. **ile:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

183. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **4**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

184. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

185. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

186. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile şorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

187. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

188. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

189. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

190. **ile:**
Gazel 158
Mısra: **2**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

191. **ile:**
Gazel 158
Mısra: **4**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

192. **ile:**
Gazel 158
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Devlet ile mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

193. **ile:**
Gazel 158
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

194. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

195. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **11**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

196. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **14**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

197. **ile:**
Gazel 162
Mısra: **6**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

198. **ile:**
Gazel 162
Mısra: **14**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

199. **ile:**
Gazel 163
Mısra: **5**

" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

200. **ile:**
Gazel 163
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

201. **ile:**
Gazel 164
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

202. **ile:**
Gazel 166
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

203. **ile:**
Gazel 167
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

204. **ile:**
Gazel 168
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

205. **ile:**
Gazel 168
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

206. **ile:**
Gazel 170
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

207. **ile:**
Gazel 170
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

208. **ile:**
Gazel 171
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

209. **ile:**
Gazel 173
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

210. **ile:**
Gazel 173
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

211. **ile:**
Gazel 175
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sāz olup ża ʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

212. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

213. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

214. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

215. **ile:**
Gazel 178
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

216. **ile:**
Gazel 179
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

217. **ile:**
Gazel 182
Mısra: **6**

" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

218. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr şandum nār imiş

219. **ile:**
Gazel 184
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

220. **ile:**
Gazel 186
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

221. **ile:**
Gazel 187
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer şaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

222. **ile:**
Gazel 187
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

223. **ile:**
Gazel 187
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş

224. **ile:**
Gazel 188
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Câme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

225. **ile:**
Gazel 188
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i câm-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

226. **ile:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭaġıdup sünbül şaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Şalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

227. **ile:**
Gazel 192
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāş

228. **ile:**
Gazel 194
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

229. **ile:**
Gazel 194
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

230. **ile:**
Gazel 195
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Didüm ol müşgīn şaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

231. **ile:**
Gazel 196
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

232. **ile:**
Gazel 196
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

233. **ile:**
Gazel 197
Mısra: **17**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

234. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḫüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

235. **ile:**
Gazel 200
Mısra: **13**

"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ

236. **ile:**
Gazel 201
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ

237. **ile:**
Gazel 202
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

238. **ile:**
Gazel 204
Mısra: **11**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

239. **ile:**
Gazel 206
Mısra: **3**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ

240. **ile:**
Gazel 206
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

241. **ile:**
Gazel 207
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

242. **ile:**
Gazel 207
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

243. **ile:**
Gazel 208
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

244. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

245. **ile:**
Gazel 211
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

246. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

247. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā gönlüme ol deñlü kefāf

248. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

249. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **11**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

250. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **12**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

251. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

252. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

253. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı

Uş varı varı siḥre daḫi
el ḳarar zülf

254. **ile:**
Gazel 215
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ
ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ

255. **ile:**
Gazel 215
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne ile dām olıcaḳ

256. **ile:**
Gazel 215
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

257. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān oynamaḳ

258. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına
gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān
ile pinhān oynamaḳ

259. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ

260. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil ṣaçuña aṣılup virse
hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile
cān-bāze urġān
oynamaḳ

261. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine çün
pervāneyüz
Oldı āsān iy
Muʿīdī baş ile cān
oynamaḳ

262. **ile:**
Gazel 221
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-
ı dehr idi
Baḥs idemez benümle
bu ṣanʿatde cānı yoḳ

263. **ile:**
Gazel 222
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Görüp cemālüñi şol vech ile
utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi yoḳ

264. **ile:**
Gazel 225
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Nezrüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
şükrāneye
Sīm ile zer yirine
cānum nisār itsem
gerek

265. **ile:**
Gazel 226
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar
ile gülistān gerek

266. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Vaṣluñ eyyāmında öldür
şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek

267. **ile:**
Gazel 228
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük
bir vefāsın görmedük

268. **ile:**
Gazel 229
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ
ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı
olmaz mı āsān
eylemek

269. **ile:**
Gazel 230
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne
güherdür latīf ü pāk

270. **ile:**
Gazel 232
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde
ḳonmış naʿle beñzer
kākülüñ

271. **ile:**
Gazel 232
Mısra: **15**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn
olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir
silk-i gevher kākülüñ

272. **ile:**
Gazel 233
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ
ḳarşuma ḳuçar
kemerüñ

273. **ile:**
Gazel 234
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Öldürelden cevr ile cānā
Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm
gül gibi ḫandāndur
lebüñ

274. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **2**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil vefā beziminde şemʿ-i
şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar
başında zāruñdur
senüñ

275. **ile:**
Gazel 240
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi
cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ
görünmedi bir ṣubḥ-
dem senüñ

276. **ile:**
Gazel 242
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ

277. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **11**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ

278. **ile:**
Gazel 244
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen bu reng-i rūy ile bir
serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
güyālıġuñ

279. **ile:**
Gazel 244
Mısra: **12**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim
andan bite ḥelvālıġuñ

280. **ile:**
Gazel 246
Mısra: **3**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile
ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ

281. **ile:**
Gazel 247
Mısra: **4**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā
iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile
āḫir şekerfām eyledüñ

282. **ile:**
Gazel 249
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen baña bu cāme-i gülgūn
ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde
hey ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ

283. **ile:**
Gazel 249
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Künc-i dilde genc-i mihrüñ
mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup
yaḳduñ beni lāl
eyledüñ

284. **ile:**
Gazel 250
Mısra: **9**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben
gedānuñ işin altun
eyledüñ

285. **ile:**
Gazel 252
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı lālenüñ

286. **ile:**
Gazel 253
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Müşterīyem gerçi eşk-i
çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül
dirler behāsı Yūsuf'uñ

287. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim ṣevāb
degül

288. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **1**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl
degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl
degül

289. **ile:**
Gazel 264

Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣ̲āl eyler göñül

290. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

291. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

292. **ile:**
Gazel 265
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

293. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

294. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḫüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

295. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

296. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **18**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

297. **ile:**
Gazel 268
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

298. **ile:**
Gazel 269
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

299. **ile:**
Gazel 269
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

300. **ile:**
Gazel 270
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

301. **ile:**
Gazel 270
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

302. **ile:**
Gazel 270
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḫbūbdan güzel

303. **ile:**
Gazel 271
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

304. **ile:**
Gazel 271
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

305. **ile:**
Gazel 272
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel

306. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

307. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **8**

"Araç, vasıta" anlamında edat.
Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḫizān esdi yil

308. **ile:**
Gazel 275
Mısra: **4**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi
cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki
nāz ile giyer kemhā
yaşıl

309. **ile:**
Gazel 276
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Şevḳ-i yār ile
Muʿīdī nāleler itsem ne
ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḫālem
tāze gülzārumdur ol

310. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **3**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür bańa
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel

311. **ile:**
Gazel 281
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün
tīr ü kemānumdur
benüm

312. **ile:**
Gazel 281
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Dürr-i naẓm ile
Muʿīdī ṭabʿuñı deryā
ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i
şāh-ı ḫurdedānumdur
benüm

313. **ile:**
Gazel 282
Mısra: **10**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Müşterīyem bir meh-i nā-
mihrbānuñ vaşlına
Ol sebebden ʿışḳ ile
germ oldı bāzārum
benüm

314. **ile:**
Gazel 282
Mısra: **14**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile
meclisde eşʿārum
benüm

315. **ile:**
Gazel 283
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin
zülfüñ unutdurdı bańa
Bu uzun sevdāda geçdi
ṣubḥ ile şāmum benüm

316. **ile:**
Gazel 284
Mısra: **3**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde
ḳurulmış
sāyebānumdur benüm

317. **ile:**
Gazel 284
Mısra: **5**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ
kim zebān-ı ḫāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm

318. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **3**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var benüm

319. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **7**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i
ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ
ü bahārumdur benüm

320. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **8**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i
ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ
ü bahārumdur benüm

321. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **12**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-
ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim
eski yārümdür benüm

322. **ile:**
Gazel 287
Mısra: **12**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa
maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm

323. **ile:**
Gazel 289
Mısra: **13**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Yār olup aġyār ile baḳmaz
Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol
māh-ı tābānum benüm

324. **ile:**
Gazel 290
Mısra: **12**
"Araç, vasıta" anlamında edat.
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende
ḫırāmān olsa cānānum

325. **ile:**
Gazel 292

Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

326. **ile:**
Gazel 292
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm

327. **ile:**
Gazel 293
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm

328. **ile:**
Gazel 293
Mısra: **18**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gönlümüñ odın söyündürmez
Muʿīdī gerçi kim Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

329. **ile:**
Gazel 294
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum

330. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

331. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

332. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

333. **ile:**
Gazel 296
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

334. **ile:**
Gazel 296
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

335. **ile:**
Gazel 296
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam

336. **ile:**
Gazel 296
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

337. **ile:**
Gazel 297
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam

338. **ile:**
Gazel 298
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

339. **ile:**
Gazel 299
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

340. **ile:**
Gazel 301
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

341. **ile:**
Gazel 303
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

342. **ile:**
Gazel 304
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İrdüm ol ḫāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

343. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam

344. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

345. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

346. **ile:**
Gazel 306
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

347. **ile:**
Gazel 310
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḥi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

348. **ile:**
Gazel 311
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

349. **ile:**
Gazel 312
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

350. **ile:**
Gazel 315
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

351. **ile:**
Gazel 315
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

352. **ile:**
Gazel 316
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

353. **ile:**
Gazel 317
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn

354. **ile:**
Gazel 317
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ gibi ṭāvūs-ı fırdevs-i berīn

355. **ile:**
Gazel 317
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

356. **ile:**
Gazel 321
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

357. **ile:**
Gazel 321
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

358. **ile:**
Gazel 322
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

359. **ile:**
Gazel 322
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

360. **ile:**
Gazel 324
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

361. **ile:**
Gazel 324
Mısra: **5**

" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

362. **ile:**
Gazel 324
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

363. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

364. **ile:**
Gazel 326
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

365. **ile:**
Gazel 327
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

366. **ile:**
Gazel 328
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ Sebze ile vech-i ḥasen

367. **ile:**
Gazel 329
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

368. **ile:**
Gazel 331
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

369. **ile:**
Gazel 332
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden gönül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

370. **ile:**
Gazel 334
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

371. **ile:**
Gazel 334
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ‘ışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen

372. **ile:**
Gazel 335
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen

373. **ile:**
Gazel 335
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

374. **ile:**
Gazel 336
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün

375. **ile:**
Gazel 337
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḫālüm iy refīḳ Allāh içün

376. **ile:**
Gazel 339
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

377. **ile:**
Gazel 339
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

378. **ile:**
Gazel 341
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

379. **ile:**
Gazel 341
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

380. **ile:**
Gazel 341
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

381. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

382. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

383. **ile:**
Gazel 345
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün olmasun

384. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

385. **ile:**
Gazel 348
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

386. **ile:**
Gazel 351
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

387. **ile:**
Gazel 353
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin

388. **ile:**
Gazel 354
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

389. **ile:**
Gazel 354
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın

390. **ile:**
Gazel 357
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan

391. **ile:**
Gazel 357
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

392. **ile:**
Gazel 357
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

393. **ile:**
Gazel 359
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

394. **ile:**
Gazel 360
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

395. **ile:**
Gazel 361
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

396. **ile:**
Gazel 362
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül

Baḫs idüp n’eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan

397. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
ʿIşḳ ile dīvāneler içinde
ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir
kilk-i ḥayret çekmeden

398. **ile:**
Gazel 366
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Hevā-yı mihr ile çünkim
vücūdum ẕerreden
kemdür
Mekānum olsa iy meh
ṭañ degül kūy-ı ʿadem
bir gün

399. **ile:**
Gazel 366
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden
yaġar ol deñlü bārān
kim
Belā seyline varmasun
bu ʿālem ḳorḳaram bir
gün

400. **ile:**
Gazel 367
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden

401. **ile:**
Gazel 367
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Mülk-i dil āsūde iken iy
güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i
zülfüñ pāy-māl itmek
neden

402. **ile:**
Gazel 368
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.
Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-
perr ü bāl itmek neden

403. **ile:**
Gazel 368
Mısra: **11**
İle bağlacı.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr
ile ʿāṣıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez
dilüñden böyle ḫāk
itmek neden

404. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **3**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
Yüzi gözi hep güler berg-i
gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol
serv-i bālādur gelen

405. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **7**
"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ
ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına
mihr-i ʿālem-ārādur
gelen

406. **ile:**
Gazel 371
Mısra: **10**
İle bağlacı.
İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol
tīr ile peykāne ben

407. **ile:**
Gazel 372
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zülf-i kāfır-kīş-i pür-çīnüñ
elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile eyler
her ṭaraf yaġmā-yı dīn

408. **ile:**
Gazel 372
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ
umma kim
Dōstluḳ
gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn

409. **ile:**
Gazel 373
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-
ḫū
Gezer Mecnūn olup
taġlarda āhū

410. **ile:**
Gazel 373
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġam-ı hecr ile cānum
çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol
şūḫ-ı bed-ḫū

411. **ile:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Var ise baña kīnüñ düşnām
ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün
meşhūr duʿādur bu

412. **ile:**
Gazel 375
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

413. **ile:**
Gazel 379
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

414. **ile:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

415. **ile:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

416. **ile:**
Gazel 382
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

417. **ile:**
Gazel 383
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

418. **ile:**
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler meleke

419. **ile:**
Gazel 384
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

420. **ile:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

421. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

422. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

423. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

424. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya

durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum
bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi
ol kākül-i pür-çīn ile

425. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ġamze idüp düşmene
uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ
öldürme tīġ-i kīn ile

426. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ
bir aġır taḥsīn ile

427. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i
[fettānlar ile]
[Bilmezüz
n'eyleyelüm āfet-i]
devrānlar ile

428. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dāne dāne görinen beñlerüñ
eyler beni zār
Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan
zülf-i perīşānlar ile

429. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gül yüzüñ añdı meger dün
gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine
ṣubḥa-dek efgānlar ile

430. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ruḥ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ]
üstine ḳızıl ḳanlar ile

431. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yaraşur cānuma her niçe
ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb
itdü] gi dermānlar ile

432. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem
görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur
nāvek ü peykānlar ile

433. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi
ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken
defter ü dīvānlar ile

434. **ile]:**
Gazel 389
Mısra: **1**
Birlikte.

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i
[fettānlar ile]
[Bilmezüz
n'eyleyelüm āfet-i]
devrānlar ile

435. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i
ṭarrāruñ ile
Ḫāke ṣalduñ niçesin
ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile

436. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i
ṭarrāruñ ile
Ḫāke ṣalduñ niçesin
ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile

437. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan

cümleler yapmaya yarar.

N’ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

438. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile

439. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

440. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

441. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

442. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

443. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

444. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

445. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile

446. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

447. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

448. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

449. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

450. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **12**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Elüm alup umaram
ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre
gelicek devlet ile

451. **ile:**

Gazel 391

Mısra: **14**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ġam degüldür ne ḳadar
berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ
itmek olur ṣanʿat ile

452. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **1**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan
ḥācib-i fettān ile
Mülk-i dil vardı ḫarāba
fitne-i devrān ile

453. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **2**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan
ḥācib-i fettān ile
Mülk-i dil vardı ḫarāba
fitne-i devrān ile

454. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **4**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz
ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu
ḫāl-i müşg-efşān ile

455. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **6**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn
meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür
oynar iki çevgān ile

456. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **8**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ
beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān ile

457. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **9**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş
elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

458. **ile:**

Gazel 392

Mısra: **10**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş
elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

459. **ile:**

Gazel 393

Mısra: **1**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu
görinmez ḳara
ḳayġular ile

460. **ile:**

Gazel 393

Mısra: **2**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu
görinmez ḳara
ḳayġular ile

461. **ile:**

Gazel 393

Mısra: **4**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe
ḳāhir dimeyem
Baḫs ider oda düşüp
yanmada hindūlar ile

462. **ile:**

Gazel 393

Mısra: **6**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i
zülf-i siyehüñ

Bezenür gülşen-i cān
her yaña şeb-būlar ile

463. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her
yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül
gözleri āhūlar ile

464. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde
ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur
gevher ü lü'lü'ler ile

465. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde
ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur
gevher ü lü'lü'ler ile

466. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳan yudup inledügim ne
bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş
ide çalgular ile

467. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār
eyleye ebrūlar ile

468. **ile:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü
ḥālüm perīşāndur yine

469. **ile:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ
Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur
yine

470. **ile:**
Gazel 395
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn
ol ḳanlu düşmenler
yine

471. **ile:**
Gazel 395
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile
ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ
cemʿ itdi maḫzenler
yine

472. **ile:**
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Laʿl-i dilber cānum acıtsa
n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ
olmamaḳ olmaz şarāb-
ı nābda

473. **ile:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim
düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum üstine

474. **ile:**
Gazel 402
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü
taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş
baġladum eşʿārüm
üstine

475. **ile:**
Gazel 403
Mısra: **2**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

476. **ile:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

477. **ile:**
Gazel 403
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine

478. **ile:**
Gazel 404
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

479. **ile:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

480. **ile:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

481. **ile:**
Gazel 408
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

482. **ile:**
Gazel 408
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

483. **ile:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme

484. **ile:**
Gazel 409
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

485. **ile:**
Gazel 409
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

486. **ile:**
Gazel 410
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

487. **ile:**
Gazel 410
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿAyb itme gūş idersem cān
ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol
şīrīn ü ter fesāne

488. **ile:**
Gazel 410
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib
bu şiʿr ile terāne

489. **ile:**
Gazel 411
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaddüñ üzre dir gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile
gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye

490. **ile:**
Gazel 412
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu odı kimse
defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle

491. **ile:**
Gazel 413
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma

492. **ile:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa

493. **ile:**
Gazel 414
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mihr ü mehden ḫüsn ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa

494. **ile:**
Gazel 415
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göz yaşı ṭūfāna döndi yār
ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile
cümle deryālar bize

495. **ile:**
Gazel 417
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile
öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire
girdüñ ben ġarībüñ
ḳanına

496. **ile:**
Gazel 417
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīġ-i reşk ile şanevber gibi
sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ
düşdügince yanına

497. **ile:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şöyle şīrīndür
Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı
kim
Reşk ider Ḫusrev ü
Kemāl naẓm ile
dīvānına

498. **ile:**
Gazel 418
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yansa reşkinden ne ṭañ
pervāneveş cān her
gice
Yār ile ḫalvetdedür
şemʿ-i şebistān her
gice

499. **ile:**
Gazel 418
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan

cümleler yapmaya yarar.

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

500. **ile:**
Gazel 420
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

501. **ile:**
Gazel 422
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

502. **ile:**
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

503. **ile:**
Gazel 424
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

504. **ile:**
Gazel 424
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

505. **ile:**
Gazel 425
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

506. **ile:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḥāl ü ḥaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

507. **ile:**
Gazel 426
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

508. **ile:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḥaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

509. **ile:**
Gazel 427
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḫüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

510. **ile:**
Gazel 427
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile bağladı ecel maḥmilini

511. **ile:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

512. **ile:**
Gazel 429

Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

513. **ile:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri

514. **ile:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri

515. **ile:**
Gazel 430
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı

516. **ile:**
Gazel 433
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri

517. **ile:**
Gazel 433
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

518. **ile:**
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

519. **ile:**
Gazel 433
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri

520. **ile:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni

521. **ile:**
Gazel 435
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

522. **ile:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

523. **ile:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿışretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi

524. **ile:**
Gazel 438
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

525. **ile:**
Gazel 439
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

526. **ile:**
Gazel 439
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

527. **ile:**
Gazel 440
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

528. **ile:**
Gazel 441
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

529. **ile:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

530. **ile:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

531. **ile:**
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

532. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

533. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

534. **ile:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

535. **ile:**
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur
Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi

536. **ile:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

537. **ile:**
Gazel 447
Mısra: **13**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

538. **ile:**

Kıt'a 1
Mısra: **1**
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

539. **ile:**

Kıt'a 2
Mısra: **4**
"Ve" anlamındaki bağlaç.

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum

iled:

1. **ilede:**-*e*

Gazel 425
Mısra: **12**
Götürmek,ulaştırmak.

İlāhī Mekke şevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

ilen:

1. **ilen:**

Gazel 379
Mısra: **5**
Ile, birlikte.

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

ilet:

1. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **1**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

2. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **2**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

3. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **4**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

4. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **6**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

5. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **8**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

6. **ilet:**

Gazel 42
Mısra: **10**
İletmek, götürmek, ulaştırmak.

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

7. **iletme:**-*me, -*

Gazel 260
Mısra: **10**
Götürmek, ulaştırmak.

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

ilini:

1. **ilini:**

Gazel 427
Mısra: **1**
Memleket, şehir.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḫüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

illā:

1. **illā:**

Gazel 23
Mısra: **2**
Hangi şartta olursa olsun, her durumda, kesinlikle.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

2. **illā:**

Gazel 270
Mısra: **4**
"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

illerin:

1. **illerin:**

Gazel 358
Mısra: **6**
Diyar, memleket, ülke.

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin

ʿillet:

1. ʿ**illet:**

Gazel 321
Mısra: **14**
A. sebep, hastalık.

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

2. ʿ**illet:**
Gazel 322
Mısra: **10**
A. sebep, hastalık.
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

3. ʿ**illet:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Asıl sebep.
Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma

ilt:

1. **iltemez:**-*emez*
Gazel 63
Mısra: **8**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
Bāl ü per n'olsun ki sözüm
sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol
yāre kebūterler meded

iltifāt:

1. **iltifāt:**
Gazel 199
Mısra: **12**
1. Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh. 2. Bir şeye arzu duyma, alâka gösterme, onunla ilgilenme, rağbet gösterme. 3. eski. Yüzünü çevirip bakma, başını döndürme. 4. edeb. İfâdeye etki ve hareketlilik kazandırmak için sözü beklenmedik bir zamanda başka bir kişiye veya şeye yöneltme şeklindeki edebî sanat.
Nerges-i şehlā elinden ger
içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i
dil-ārādan ne ḥaẓẓ

ilyās:

1. **ilyās:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Hızır ile birlikte abıhayatı bulan ve ölümsüz olup denizde zor durumda kalan insanlara yardım eden İlyas peygamber.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile
ṭaşlarda gezerler

ilzām idersin:

1. **ilzām idersin:**-*er, -sin*
Gazel 47
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cevap veremez hale getirmek.
Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra
gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin
eyle Ḳur'ān ile baḥs

īmān:

1. **īmānum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **2**
Allah'a inanma, dînî inanç.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

2. **īmānum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **2**
Allah'a inanma, dînî inanç.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

3. **īmānum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **2**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş). Güçlü inanç, kalpten itaat etme; bağlılık, samimiyet.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ
küfrine īmānum feda

4. **īmānı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **6**
Allah'a inanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

5. **īmānı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **4**
Allah'a inanma, kalben tasdik etme.
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

6. **īmānum:**-*um*
Gazel 63
Mısra: **2**
İnanma, inanç.
Derd ile öldüm inanmaz
baña dilberler meded
Naḳd-i cānum
ḳapdılar īmānum
isterler meded

7. **īmāna:**-*a*
Gazel 140
Mısra: **4**
Allah'a inanma, dînî inanç; kuvvetli inanç.
Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar
ḫāli perīşān
Küfrin şaçınuñ
ṭutmayan īmāna ber-ā-
ber

8. **īmāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **14**
İnanma, inanç.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı
bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan eser

9. **īmānı:**-*ı*
Gazel 221
Mısra: **1**
(A.) iman.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

10. **īmānum:**-*um*
Gazel 291
Mısra: **4**
1. Allah'a inanma, dînî inanç. 2. Kuvvetli inanç.
Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum

11. **īmānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **10**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş).
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

<u>īmānumdadur:</u>

1. **īmānumdadur:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Amacı imanımdadır anlamında.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur

<u>ʿimāret:</u>

1. ʿ**imāret:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

<u>imdi:</u>

1. **imdi:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Şimdi.
Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

2. **imdi:**
Gazel 445
Mısra: **2**
Şimdi.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

<u>imiş:</u>

1. **imişsin:**-*sin*
Gazel 413
Mısra: **5**
Öğrenilen geçmiş zaman, miş.
Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

2. **imiş:**
Gazel 423
Mısra: **4**
Öğrenilen geçmiş zaman, miş.
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

3. **imiş:**
Gazel 427
Mısra: **7**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

4. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **4**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

5. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **6**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

6. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **8**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni

7. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

8. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

9. **imişsün:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.
Ādem olmaduñ Muʿīdden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

<u>imkān:</u>

1. **imkānı:**-*ı*
Gazel 304
Mısra: **9**
(Ar.) Olanak.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy

Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

imkān yoḳ:

1. **imkān yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Imkan bulunmamak.
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

imre:

1. **imrenür:**-*n, -ür*
Gazel 120
Mısra: **12**
İmrenmek.
ʿĀṣıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

imren:

1. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **1**
Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

2. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **2**
Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

3. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **4**
Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Āṣüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

4. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **6**
Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

5. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **8**
Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Ḫāl-i siyāh dilbere gönlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

6. **imrenür:**-*ü, -r*
Gazel 120
Mısra: **14**
Görüp beğenmek.
Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür

imren-:

1. **imrenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **10**
Hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

imtiyāz:

1. **imtiyāz:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Ayrıcalık, fark.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

in-:

1. **iñen:**-*en*
Gazel 149
Mısra: **4**
Inmek, aşağıya doğru gelmek.
Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

2. **indi:**-*di*
Gazel 204
Mısra: **13**
(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

3. **iñen:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **8**
İnmek, gelmek.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ bāña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

4. **iñen:**-*en*
Gazel 318
Mısra: **14**
Inmek, aşağıya doğru gelmek.
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

in:

1. **ininde:**-*i, -n, -de*
Gazel 330
Mısra: **12**
Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara.
Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

2. **inüp:**-*üp*
Gazel 405
Mısra: **4**

Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

inʿām:

1. **inʿām:**
Gazel 158
Mısra: **6**
İyilik, ihsan, lütuf; ikram.
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

2. **inʿām:**
Gazel 247
Mısra: **8**
İyilik, ihsan, lütuf; ikram.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

inan:

1. **inanmaz:**-*maz*
Gazel 63
Mısra: **1**
İnanmak II güvenmek.
Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

2. **inanmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 264
Mısra: **14**
"İnanmak"; Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

3. **inanma:**-*ma*
Taştir 1
Mısra: **24**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.
Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

ʿināyet kıl-:

1. **ʿināyet ḳıl-:**-*a*
Tahmis 2
Mısra: **23**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.
Ḥaḳ ʿināyet ḳıla bir gün diyesin tevbe ʿaleyk
Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk

ince:

1. **ince:**
Gazel 270
Mısra: **10**
İnce, zarif.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

2. **ince:**
Gazel 437
Mısra: **9**
İnce, zarif.
İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

ince bil-:

1. **ince bil-:**-*üñ-, -le*
Gazel 106
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ince beli.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

ince bilüñsüz:

1. **ince bilüñsüz:**
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.
İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḥayāl-engīz olur

inci:

1. **incinüp:**-*n, -üp*
Gazel 2
Mısra: **7**
İncitmek, zarar vermek.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **incinüp:**-*n, -üp*
Gazel 2
Mısra: **7**
Üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

3. **incinür:**-*n, -ür*
Gazel 9
Mısra: **13**
Üzmek, acıtmak.
İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

4. **incinür:**-*n, -ür*
Gazel 9
Mısra: **13**
İncitmek, zarar vermek.
İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

5. **incitme:**-*t, -me*
Taştir 1
Mısra: **13**
Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

incid:

1. **incidesin:**-*e, -sin*
Gazel 186
Mısra: **3**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.
İy pīr olası niçe bir
incidesin beni
Tāze yigitsin
eylemedin beddu'ā
yitiş

incin-:

1. **incinüp:**-*üp*
Gazel 47
Mısra: **11**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Mu'īdī güç gelür
dānāya nā-dān ile baḥs

2. **incindügine:**-*düg, -in, -e*
Gazel 343
Mısra: **5**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
Ṭa'n-ı aġyāre göñül 'ār idüp
incindügine
İncinüp adını yād
eylemezem 'ārümden

incin:

1. **incinür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **5**
İncinmek, gücenmek.
Ṭutsam dehānum incinür
āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı
nihānum 'iyān olur

2. **incinme:**-*me*
Gazel 265
Mısra: **7**
Gücenmemek II gönül koymamak.
Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül

incinme:

1. **incinme:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Incinme, kırılma.
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi
incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp ṣarāb-ı nāz

2. **incinme:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Incinme, kırılma.
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü
derdüm var iken
'Işḳa inkār eylesem
incinme iḳrārumdur ol

incinmek-:

1. **incinmekle:**
Gazel 236
Mısra: **11**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ

incit:

1. **incitme:**-*me*
Gazel 121
Mısra: **12**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.
Başumda iken bāde-i 'ışḳ
itme naṣīḥat
Vā'iẓ beni incitme
yiter derd-i serüm var

incitme:

1. **incitme:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Üzme! II incitme!.
Sīnem otaġına girüp incitme
giryeden
Bir dem taḥammül
eyle ki bārān gelür
geçer

ineñ:

1. **iñen:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Çok, pek çok, daha çok.
Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi
iñen artuġa geçer

2. **iñen:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Bir daha, artık.
İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn
göñlüm baña micmer
yiter

3. **iñen:**
Gazel 151
Mısra: **13**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.
Sevdügin bilüp Mu'īdīye
iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü
suç itdi iḫsān yoḳ
mıdur

4. **iñen:**
Gazel 159
Mısra: **12**
Asla sakın.
Geçmezüz bādeden il ṭa'n
ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen 'ār olmaz

5. **iñen:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Çok, oldukça.
Göñül iḳlīmi vīrān olmasun
mı
İñen ẓālim şeh-i 'ālī-
cenābuñ

6. **iñen:**
Gazel 261
Mısra: **4**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.
Ben yoluñda 'āḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-
yı 'ömr iñen muḥkem
degül

7. **iñen:**
Gazel 271
Mısra: **2**
İle.
Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri 'ālem
içinde iñen güzel

8. **iñen:**

Gazel 271
Mısra: **8**
1. çok, pek, fazla
2. daha çok.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

9. **iñen:**

Gazel 309
Mısra: **9**
1. çok, pek, fazla
2. daha çok.

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

10. **iñen:**

Gazel 321
Mısra: **14**
Artık, bundan sonra.

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

11. **iñen:**

Gazel 322
Mısra: **10**
Çok, pek çok, daha çok.

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

12. **iñen:**

Gazel 347
Mısra: **7**
Artık, bundan sonra.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

13. **iñen:**

Gazel 399
Mısra: **6**
Çok, pek çok, daha çok.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

14. **iñen:**

Gazel 401
Mısra: **13**
Çok, pek çok, daha çok.

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

15. **iñen:**

Tahmis 3
Mısra: **14**
Çok, epey, fazla.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

[iñen]:

1. **[iñen]:**

Gazel 298
Mısra: **7**
Çok, pek, fazla.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

iñende:

1. **iñende:**

Gazel 60
Mısra: **8**
1. çok, pek, fazla
2. daha çok.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

2. **iñende:**

Gazel 322
Mısra: **1**
1. çok, pek, fazla
2. daha çok.

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

3. **iñende:**

Gazel 344
Mısra: **10**
1. çok, pek, fazla
2. daha çok.

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

inkār:

1. **inkār:**

Gazel 276
Mısra: **8**
İnkâr etme, reddetme.

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

2. **inkār:**

Gazel 331
Mısra: **7**
Ar. Öyle değildir demek, denilmek, ikrar'ın zıddı.

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

inkār id-:

1. **inkār id-:**--*üp*

Gazel 91
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İnkar etmek, kabul etmemek.

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

inkār ider:

1. **inkār ider:**

Gazel 183
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

inkār itme:

1. **inkār itme:**-*me*

Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime

Tipi: **Deyim**
Saklamak, gizlemek. Kabul etmemek.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

inkisār:

1. **inkisār:**
Gazel 214
Mısra: **18**
Kırılma, incinme, gücenme.
Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

iñle-:

1. **iñletmez:**-*t, -mez*
Gazel 54
Mısra: **13**
İnletmek, ah ettirmek.
Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

2. **iñler:**-*r*
Gazel 335
Mısra: **17**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

3. **iñlemez:**--*mez*
Gazel 343
Mısra: **3**
Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak.
İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden

iñle:

1. **iñledür:**-+*dür*
Gazel 164
Mısra: **9**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek II İnletmek, ah ettirmek.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

inledüg-:

1. **inledügim:**
Gazel 176
Mısra: **11**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

2. **inledügim:**
Gazel 393
Mısra: **11**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile

inşā:

1. **inşādan:**-*dan*
Gazel 196
Mısra: **10**
Nesir, düz yazı.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

2. **inşādan:**-*dan*
Gazel 199
Mısra: **14**
Nesir, düz yazı; edebî nesir.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

3. **inşā:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Edebî nesir.
Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

inşāf eyle:

1. **inşāf eyle:**
Gazel 116
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Insaf etmek, merhamet etmek, acımak.
Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

insān:

1. **insān:**
Gazel 6
Mısra: **6**
1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

2. **insān:**
Gazel 6
Mısra: **6**
(Ar.) Göz bebeği.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

3. **insān:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

4. **insān:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Âdemoğlu, kişi, fert.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

5. **insān:**
Gazel 79
Mısra: **4**
(iyilik ve merhamet özellikleri ön plana çıkmış) kimse.
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

6. **insānsın:**-*sın*
Gazel 323
Mısra: **4**
Insan, kişi, şahıs.
Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

intikāl eyle-:

1. **intiḳāl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma) Geçme, göçme.
Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

intisāb:

1. **intisābum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **6**
Bir yere, bir kimseye mensub olmak. Mâiyyetine girmek. Bağlanmak.
Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

intizār:

1. **intiẓār:**
Gazel 101
Mısra: **4**
Bekleme, bekleyiş; birinin yolunu gözlemek.
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

2. **intiẓāre:**-*e*
Gazel 220
Mısra: **10**
Beklemek; birinin yolunu gözlemek.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

ip:

1. **iplidür:**-*li, -dür*
Gazel 19
Mısra: **12**
Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

2. **ipini:**-*i, -n, -i*
Gazel 103
Mısra: **14**
Bağ, ip.
Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar

3. **ipe:**-*e*
Gazel 149
Mısra: **2**
Bağ, ip.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

4. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **1**
Bağ, ip.
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

5. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **2**
Bağ, ip.
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

6. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **4**
Bağ, ip.
İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin

7. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **6**
Bağ, ip.
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

8. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **8**
Bağ, ip.
Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

9. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **10**
Bağ, ip.
Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

10. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **12**
Bağ, ip.
Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

11. **ipin:**-*i, -n*
Gazel 360
Mısra: **14**
Bağ, ip.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet
Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

ir:

1. **irmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 5
Mısra: **11**
Ulaşmak, erişmek.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña

2. **irmezdi:**-*mez , -di*
Gazel 5
Mısra: **11**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña

3. **irgürüp:**-*gür, -üp*
Gazel 6
Mısra: **9**
Yetişmek, vasıl olmak, erişmek.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

4. **irgürüp:**-*gür, -üp*
Gazel 6
Mısra: **9**
Erişmek, ulaşmak, nail olmak.
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

5. **irgürdi:**-*gür, -di*
Gazel 12
Mısra: **3**
Varmak, yetişmek.
Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña

6. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 21
Mısra: **14**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı
irmez iy māhum saña

7. **irmez:**-*mez*
Gazel 21
Mısra: **14**
Varmak, yetişmek.
Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı
irmez iy māhum saña

8. **ırma:**-*ma*
Gazel 23
Mısra: **9**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
Nāṣiḥā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür
cennetü'l-meʾvā saña

9. **irmek:**-*mek*
Gazel 83
Mısra: **9**
Erişmek / kavuşmak.
Mümkin degüldür iy dil
irmek viṣāle bāri
Ol aña āṣnā kim yār ile
āṣnādur

10. **irse:**-*se*
Gazel 128
Mısra: **9**
Erişmek, ulaşmak, yetişmek.
Göklere irse
Muʿīdī ādemīlenmez
saña
Hey melek yüzlüm
senüñ ol ayaġuñ
ṭopraġıdur

11. **irdüm:**-*dü, -m*
Gazel 201
Mısra: **1**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Bu gün ol māha irdüm gitdi
mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-
ḫüsn tāliʿ

12. **irüp:**-*üp*
Gazel 206
Mısra: **2**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Göñül ögrendi ġam-ı
ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı
cihāndan fāriġ

13. **irmeseydi:**-*me, -sey, -di*
Gazel 212
Mısra: **6**
Ulaşmak.
Ḥaḳ budur kim baş egüp
itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye
nūr-ı cemālüñden şeref

14. **irmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 267
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak.
İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir būy ile
ḫursend gül

15. **irüp:**-*üp*
Gazel 294
Mısra: **10**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ
ile ḳurbān oldum

16. **irdi:**-*di*
Gazel 346
Mısra: **13**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi
sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise
ʿömrinde bīdār
olmasun

17. **irişür:**-*iş, -ür*
Gazel 347
Mısra: **11**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun

18. **iresin:**-*e, -sin*
Gazel 355
Mısra: **13**
Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.
Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır ser var
iken

19. **irse:**-*se*
Gazel 383
Mısra: **1**
Ulaşmak.
N'ola āhum boyanup
göklere irse felege

Ki yine mihr ile ḳul
oldı göñül bir melege

20. **irer:**-*er*
Gazel 391
Mısra: **8**
Ulaşmak.
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ
olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye
irer himmet ile

21. **irüp:**-*üp*
Gazel 431
Mısra: **13**
Ulaşmak.
Fikr iderdüm kim irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār
olsa bu niyyet kāşkī

22. **irmek:**-*mek*
Tahmis 3
Mısra: **18**
Ermek, ulaşmak.
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı gör

ir-:

1. **irdi:**-*di*
Gazel 41
Mısra: **13**
Erişmek, varmak, ulaşmak.
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest

2. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 49
Mısra: **8**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.
Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām baḥs

3. **iren:**-*en*
Gazel 135
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.
Riyā ile olan zühdi
n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür

4. **irmedi:**-*me, --di*
Gazel 139
Mısra: **1**
Ağaç gibi yetişmesi, sevgilinin boyunun kast edilmiştir.
Serv irmedi ol ḳāmet-i
bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i
dil-ārāya ber-ā-ber

5. **irdüm:**-*düm*
Gazel 304
Mısra: **13**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum

6. **irmez:**-*mez*
Gazel 362
Mısra: **4**
Erişmez, ulaşmaz.
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun
derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān
irmez aña bu oddan

7. **irmez:**-*mez*
Gazel 363
Mısra: **2**
Erişmez, ulaşmaz.
Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı
fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy
ḫvāce zillet çekmeden

irak:

1. **iraḳdan:**-*dan*
Gazel 240
Mısra: **9**
Uzak.
Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı
ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi
cām-ı Cem senüñ

irfān:

1. **irfān:**
Gazel 431
Mısra: **11**
Bilme, anlama, biliş, anlayış.
Şimdi bildüm faẓl u irfān
mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet kāşkī

irgür:

1. **irgürür:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ
velī yār-ı vefādārum
budur

2. **irgürmese:**-*me, -se*
Gazel 292
Mısra: **14**
Ulaştırmak, eriştirmek.
İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm

3. **irgürür:**-*ür*
Gazel 388
Mısra: **4**
Ulaştırmak, eriştirmek.
Çeşm-i cellāduñ beni
öldürse göñlüm ġam
[yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür
bir ḫande-i şīrīn ile

irgür-:

1. **irgür:**
Gazel 427
Mısra: **11**
Ulaştırmak, eriştirmek.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i
vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür
ḳullarınuñ muḳbilini

iriş-:

1. **irişdüm:**-*dü, -m*
Gazel 359
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.
Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i
bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum
üzre tāc-ı devletdür
bugün

iriş:

1. **irişmez:**-*mez*
Gazel 418
Mısra: **9**
İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.
Āh kim bir ṣubḥ irişmez
rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice

<u>irişe:</u>

1. **irişe:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Erişme, ulaşma.
Yire yaşum döküldükce
irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim
efzūn ide āb-ı revān
āteş

<u>irişürse:</u>

1. **irişürse:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.
Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm
Nezrüm olsun ideyin
Kaʿbe'yi biñ kerre
ṭavāf

2. **irişürse:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.
İrişürse sāye-i dergāhuña
bir gün elüm
Nezrüm olsun
Kaʿbe'de cānumı
ḳurbān eylemek

<u>irme:</u>

1. **irmeden:**-*den*
Gazel 426
Mısra: **13**
Erişmek, ulaşmak.
Ol Muʿīdīyem ki daḥi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest
ü pür- ḫumār itdüñ
beni

<u>irmez:</u>

1. **irmez:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Ulaşamaz.
İtmeyen cānını ḳurbān baña
irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı
ḳurbānıyam ol
pādşehüñ

<u>irsāl:</u>

1. **irsāl:**
Gazel 248
Mısra: **14**
Göndermek, yollamak.
Sūz-ı naẓmuñdan kebāb
olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla
nāme irsāl eyledüñ

<u>irsāl eyle-:</u>

1. **irsāl eyle-:**-*düñ*
Gazel 251
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göndermek, yollamak.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ

<u>irsāl eylesem:</u>

1. **irsāl eylesem:**-*se, -m*
Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi başkasına ulaştırmak.
Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña

2. **irsāl eylesem:**-*se, -m*
Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaştırmak, göndermek.
Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña

<u>irte:</u>

1. **irteye:**-*ye*
Gazel 186
Mısra: **14**
Ertesi gün, yarın.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca
özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā yitiş

2. **irteye:**-*y, -e*
Gazel 321
Mısra: **3**
Ertesi gün, yarın. II Gelecek zamanda bir gün.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün

3. **irte:**
Gazel 326
Mısra: **10**
Erte; sabah vaktinde, sabah.
Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād
İrte bir gün utanursın
itdügin bī-dāddan

<u>iş:</u>

1. **iş:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.
Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña

2. **işler:**-*ler*
Gazel 13
Mısra: **2**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider
çerḫ-i sitemkār baña

3. **işler:**-*le, -r*
Gazel 39
Mısra: **2**
Tesir etmek, içine girmek, etkilemek.

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

4. **işüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 72
Mısra: **8**
Bir amaç uğruna yapılan davranış.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

5. **iş:**
Gazel 119
Mısra: **12**
1.Durum, mesele.
Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

6. **işler:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **14**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

7. **işüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **10**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.
Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

8. **işlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 164
Mısra: **14**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

9. **işler:**-*ler*
Gazel 166
Mısra: **2**
Hâl, durum, vaziyet, iş, amel, eylem, uğraş.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

10. **işine:**-*i, -n, -e*
Gazel 177
Mısra: **6**
1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.
ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

11. **işin:**-*iñ*
Gazel 250
Mısra: **10**
1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

12. **işlerini:**-*ler, -i, -(n)i*
Gazel 270
Mısra: **14**
Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.
Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

13. **işüm:**-*üm*
Gazel 305
Mısra: **7**
Amaç, gaye, iş, amel, vazife, görev.
Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam

ʿīş:

1. **ʿīş:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

2. **ʿīş:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

3. **ʿīş:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

4. **ʿīş:**
Gazel 199
Mısra: **10**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ

5. **ʿīş:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ

6. **ʿīş:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ

7. **ʿīş:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum

8. **ʿīş:**
Gazel 359

Mısra: **6**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Ġonçeler ḫandān olup açıldı
yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi
vaḳt-i ʿışretdür bugün

9. ʿ**īş:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i
dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur
āvāz zencīr-i cünūn

10. ʿ**īş:**
Gazel 365
Mısra: **4**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Hecre düşdüm bende
n'eyler nuḳl-ı ġamla
ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā
mıdur melālüm var
iken

11. ʿ**īş:**
Gazel 394
Mısra: **11**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād
itme ben Mecnūn'a
kim
Çeng-i meclis naʿme[si
tedbīr-i] hicrāndur yine

12. ʿ**īş:**
Gazel 395
Mısra: **3**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
ʿīş ü nūş it gel çemen
bezmine iy gül şimdi
kim
Ḳarşular
çīnī ṣürāḥīlerle
sūsenler yine

13. ʿ**īş:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim
ʿīş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda

14. ʿ**īş:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş
ile ʿışretdedür
Gülşen-i cāndan
ḫazān-ı derd ü fürḳat
gitmedi

15. ʿ**īş:**
Gazel 440
Mısra: **9**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

16. ʿ**īş:**
Gazel 444
Mısra: **5**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre gönlüm
geldi seyrān günleri

ʿīş-:

1. ʿ**işümi:**
Gazel 186
Mısra: **9**
Dumanın bıraktığı iz.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti
Āyīne gibi gönlüme
virüp ṣafā yitiş

iş buyurmaz:

1. **iş buyurmaz:**-*maz*
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Deyim**
(Birine) bir iş yüklemek.
Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña

iş güç:

1. **iş güç:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Uğraş.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki āvāreler

ʿīş it:

1. ʿ**īş it:**
Tahmis 1
Mısra: **21**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yiyip içip eğlenmek.
Yār ile ʿīş it Muʿīdī gizlü
rāziñ açmadın
Cān ṣafāsın sür göñül
naḳdini döküp
ṣaçmadın

ʿīş itme-:

1. ʿ**īş itme-:**-*g, -e*
Gazel 97
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlenmek, zevk ü sefa etmek.
ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey
baña ḫūn-ı ciger yiter

ʿīş ü ʿişret top:

1. ʿ**īş ü ʿişret ṭop:**-*ı, -nı*
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence topu.
ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ
için dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde
māh-ı nev çevgān-ı 'īd

ʿīş ü nūş:

1. ʿ**īş ü nūş:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yemek ve içmek.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün
menʿ itme cām-ı
laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş
eyyāmı ʿişret çaġıdur

2. ʿ**īş ü nūş:**
Gazel 133
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içme, keyif sürme.
Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

īsā:

1. **īsā'dan:**-*dan*
Gazel 26
Mısra: **6**
Hz. İsa peygamber.
İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

ʿīsā:

1. ʿ**īsā'ya:**-*'ya*
Gazel 110
Mısra: **13**
Hz. İsa peygamber.
Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer

2. ʿ**īsā:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Hz. İsa (Nefesi ile ölüleri diriltmesi bağlamında).
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

īsā-nefes:

1. **īsā-nefes:**
Gazel 394
Mısra: **7**
Ölüleri dirilten Hz. İsa gibi nefesli.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

īsār:

1. **īs̲ār:**
Gazel 338
Mısra: **8**
(Ar.) İkram, bahşiş.Cömertlikle verme.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̲ār içün

işāret:

1. **işāret:**
Gazel 393
Mısra: **14**
İz, alamet, emare.
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

isbāt:

1. **is̲bāt:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Doğruyu gösterme, meydana çıkarma, kanıt.
Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı is̲bāt içün itsem n'ola cān ile bahs̲

ise:

1. **ise:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren kelime, koşul edatı.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **ise:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Ise, şart edatı.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **ise:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Ise.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

4. **ise:**
Gazel 4
Mısra: **11**
"İse" bağlacı.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

5. **ise:**
Gazel 4
Mısra: **11**
Dahi (-de, -da) anlamı veren edat.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

6. **ise:**
Gazel 12
Mısra: **12**
"İse" bağlacı.
Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

7. **ise:**
Gazel 13
Mısra: **5**
"İse" bağlacı.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

8. **ise:**
Gazel 18
Mısra: **9**
"İse" bağlacı.
Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

9. **ise:**
Gazel 37
Mısra: **13**
"-e rağmen" anlamında edat.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül

Cām-ı ʿışḳ ile ider bir
şūḫ-ı müstesnā yigit

10. **ise:**
Gazel 43
Mısra: **6**
"İse" bağlacı.
Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne
ġamze āfet

11. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 43
Mısra: **3**
*Ek fiilin şart
çekimi (koşul anlamı
katmıştır.).*
Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz
iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u
biz selamet

12. **ise:**
Gazel 51
Mısra: **9**
*Ek fiilin şart eki (-
sA) almış şekli.*
Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden geç

13. **ise:**
Gazel 72
Mısra: **7**
*"i" ek fiilinin şart
eki (-sA) almış şekli.*
Ol yitmeyen yolında yüzüñ
itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil
işüñ kīmyā budur

14. **ise:**
Gazel 75
Mısra: **2**
*"Dahi, de/da"
anlamlarına gelen
edat. II "i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise
içimde ḳan olur

15. **ise:**
Gazel 78
Mısra: **6**
*"Dahi, de/da"
anlamlarına gelen
edat. II "i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ
deminden çeşme-i
ḥayvān olur

16. **isem:**-*m*
Gazel 90
Mısra: **7**
*"i" ek fiilinin şart
eki (-sA) almış şekli.*
Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar

17. **ise:**
Gazel 96
Mısra: **5**
*"Dahi, de/da"
anlamlarına gelen
edat. II "i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden
nişān vardur ne
dermāndan eşer

18. **ise:**
Gazel 97
Mısra: **8**
*"i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Her dem n'idersüñ üstüme
tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar yiter

19. **ise:**
Gazel 119
Mısra: **5**
*"i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
El irmez ise dāne-i ḫālüñe
ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne
yoḳsul ne bay olur

20. **ise:**
Gazel 132
Mısra: **10**
*"i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī
Yār eger ben bildügim
yār ise āsān ögredür

21. **ise:**
Gazel 135
Mısra: **8**
*"İ" ek fiilinin şart
eki almış şekli.*
Güzel çoḳdur velī sensin
murādum
Belī encümden ise māh
yigdür

22. **ise:**
Gazel 151
Mısra: **12**
*"Dahi, de/da"
anlamlarına gelen
edat. II "i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Niçe gündür kim varup ol
ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur

23. **ise:**
Gazel 158
Mısra: **14**
*"Dahi, de/da"
anlamlarına gelen
edat. II "i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Tevbe idüp gerçi geçmişdür
Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir
laḥẓa ibrām eyleñüz

24. **ise:**
Gazel 172
Mısra: **6**
*"i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur
ise kitāb-ı nāz

25. **ise:**
Gazel 197
Mısra: **18**
*"i" ek fiilinin
koşul eki (-sA) almış
hali.*
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ
mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

26. **ise:**
Gazel 205

Mısra: **4**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

27. **ise:**
Gazel 205
Mısra: **4**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali. II olsa da anlamında.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

28. **ise:**
Gazel 218
Mısra: **12**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

29. **ise:**
Gazel 220
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

30. **ise:**
Gazel 223
Mısra: **14**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

31. **ise:**
Gazel 231
Mısra: **12**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

32. **ise:**
Gazel 231
Mısra: **11**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

33. **ise:**
Gazel 234
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

34. **ise:**
Gazel 234
Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

35. **ise:**
Gazel 254
Mısra: **7**
"Dahi, de/da" anlamlarına gelen edat. II "i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

36. **ise:**
Gazel 255
Mısra: **10**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

37. **ise:**
Gazel 256
Mısra: **1**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

38. **ise:**
Gazel 256
Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Saña ṣunmazlarsa kevs̱er iç ṣarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

39. **ise:**
Gazel 256
Mısra: **3**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ

40. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 256
Mısra: **8**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

41. **ise:**
Gazel 259
Mısra: **10**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

42. **ise:**
Gazel 260
Mısra: **2**
"Dahi, de, da" anlamlarına gelen bağlaç.
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül

Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim s̲evāb
degül

43. **ise:**
Gazel 269
Mısra: **8**
"Oysa" anlamı veren ise bağlacı.
Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara
ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise
yoluñda ḳurbān itdi gül

44. **ise:**
Gazel 270
Mısra: **10**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
z̲erre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel

45. **ise:**
Gazel 285
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm

46. **ise:**
Gazel 289
Mısra: **4**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
ʿAynuña gelmez ölürsem
çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez
āh ü efgānum benüm

47. **ise:**
Gazel 295
Mısra: **8**
"-e rağmen" anlamında edat.
Būse inʿām eyleyüp
öldürme ben dil-
ḫasteyi
Naḳd-i cān ise
murāduñ rāygān olmaz
begüm

48. **ise:**
Gazel 316
Mısra: **3**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Zehr ise nūş eylerem
didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

49. **ise:**
Gazel 321
Mısra: **13**
"Dahi, de/da" anlamlarına gelen edat. II "i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

50. **ise:**
Gazel 322
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

51. **ise:**
Gazel 325
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Dikensiz tāze gül yoḳdur
eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden
ḳoma aġyār dāmānın

52. **ise:**
Gazel 327
Mısra: **4**
"-e rağmen" anlamında edat.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil
zülfüñle ḫaddüñde
vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise
geçdüm Şām ile
Baġdād'dan

53. **ise:**
Gazel 329
Mısra: **10**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Benüm derdüm degül ḳābil
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden

54. **isem:**-*m*
Gazel 333
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin şart eki "se" almış hali.
Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül
mi ḫāṭırum ḫoş
eyleyen

55. **ise:**
Gazel 336
Mısra: **7**
"-e rağmen" anlamında edat.
Virmezem ʿāleme zülfüñ
ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem
başumı çevgānuñ içün

56. **ise:**
Gazel 338
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam
degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var
ayaġuñ tozına ī̲sār içün

57. **iseñ:**-*n*
Gazel 341
Mısra: **11**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.
Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin

58. **ise:**
Gazel 343
Mısra: **11**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
N'ola bī-ḥadd ise derdüm
baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden

59. **ise:**
Gazel 344
Mısra: **12**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

60. **ise:**
Gazel 344
Mısra: **14**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

61. **ise:**
Gazel 346
Mısra: **14**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

62. **ise:**
Gazel 349
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

63. **ise:**
Gazel 352
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

64. **ise:**
Gazel 352
Mısra: **12**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḫn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün

65. **ise:**
Gazel 366
Mısra: **12**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

66. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 369
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

67. **ise:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben

68. **ise:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

69. **ise:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

70. **ise:**
Gazel 377
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḫüsnüñe devrāndur bu

71. **ise:**
Gazel 377
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür ṣīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

72. **ise:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

73. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 389
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

74. **ise:**
Gazel 391
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

75. **ise:**
Gazel 391
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

76. **ise:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise

Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān eyleme

77. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 410
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ger öldürem dir iseñ uş
boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince
minnet degül mi cāne

78. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 413
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Añmayam çevgān-ı zülfüñ
başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḫayf
oldı bu ser-gerdānuma

79. **ise:**
Gazel 415
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Göz yaşı ṭūfāna döndi yār
ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile
cümle deryālar bize

80. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 424
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Āstānum ḳullarındandur
Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem
eylersin gedālıḳdan
beni

81. **ise:**
Gazel 425
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem
nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca
pāre pāre beni

82. **işe:**
Gazel 429
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳande cemʿ olur ḥıred
sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy
dil perīşān ol yüri

83. **ise:**
Gazel 437
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi
gögsini
Meclisde añdı var ise
iy bī-vefā seni

84. **ise:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı
kemāle döndürdi

85. **ise:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
İse II Koşul edatı.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm
eşʿārüm kim
İtmişdür eser nāle ile
efġānum

86. **ise:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek (-sa, -se).
Naẓm ehli çün eşʿārumı
ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise
tefsīr ideler

87. **ise:**
Taştir 1
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek (-sa, -se).
Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz bildügin
itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz
perīşān- ḥāl idüp gitme

iseñ:

1. **iseñ:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Ek fiil şart kipinin ikinci tekil şahıs çekimi.
Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e ilet

2. **isen:**
Gazel 45
Mısra: **12**
"i-" yardımcı fiilinin şart eki almış şekli.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs

3. **isen:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Ek fiil şart kipinin ikinci tekil şahıs çekimi.
Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı
dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz
tūmār ü dīvān ile baḥs

4. **iseñ:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Ek fiil şart kipinin ikinci tekil şahıs çekimi.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs

isi:

1. **işi:**
Gazel 290
Mısra: **3**
1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.
Göñül şūrīde-bülbüldür işi
feryād ü ġulġuldür
Aña bir āteşīn-güldür
cigerde dāġ-ı
pinhānum

ʿīş-i cāvidān-:

1. ʿ**īş-i cāvidān-:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuz olan zevk ü safa.
Nev-bahār eyyāmı cennet
olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i
cāvidānı añdurur

ʿīş-ı ṭarebnāk id-:

1. **ʿīş-ı ṭarebnāk id-:**-*elüm*
Murabba 4
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlenip coşalım.
Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm

işid:

1. **işidüp:**-*üp*
Gazel 110
Mısra: **5**
Duymak.
Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

2. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 208
Mısra: **11**
Dinlemek, duymak.
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

3. **işiden:**-*en*
Gazel 227
Mısra: **10**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

4. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 327
Mısra: **8**
Dinlemek, duymak.
Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

5. **işiden:**-*en*
Gazel 376
Mısra: **1**
İşitmek, duymak.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ gönlin alup gözden nihāndur bu

işid-:

1. **işidürsen:**-*(ü)r, -se, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **7**
Işitmek, duymak.
Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

işidüp:

1. **işidüp:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Işitip.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā gönül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

işig:

1. **işigüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **5**
(Sevgilinin) eşiği.
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

2. **işigüñ:**-*üñ*
Gazel 56
Mısra: **3**
Eşik II kapı, huzur, makam.
Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḥalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

3. **işigün:**-*(ü)ñ*
Gazel 258
Mısra: **7**
(Sevgilinin) eşiği.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

4. **işigün:**-*(ü)ñ*
Gazel 261
Mısra: **9**
(Sevgilinin) eşiği.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

5. **işigin:**-*i, -n*
Gazel 364
Mısra: **13**
Eşik II kapı, huzur, makam.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḥidür sevmez sükūn

6. **işigüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 381
Mısra: **14**
Eşik II kapı, huzur, makam.
Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu

işigine:

1. **işigine:**
Gazel 260
Mısra: **10**
(Sevgilinin) eşiği.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

işigüñ ṭaşın:

1. **işigüñ ṭaşın:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Eşiğinin taşı.
Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

işigüñde:

1. **işigüñde:**
Gazel 84
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eşiği.
İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

işit:

1. **işitse:**-*se*
Gazel 123
Mısra: **7**
Duymak.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

2. **işitmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 334
Mısra: **13**
İşitmek, duymak.
Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen

3. **işitse:**-*se*
Gazel 350
Mısra: **8**
Dinlemek, kulak vermek.
Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

4. **işitmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 403
Mısra: **3**
Duymak, işitmek, haberdar olmak.
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine

işitdüg-:

1. **işitdügimce:**-*im, -ce*
Gazel 101
Mısra: **8**
İşitmek, duymak.
Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

işitmez:

1. **işitmez:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Dinleyemez, işitemez, duyamaz.
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

2. **işitmez:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Duyamaz, işitmez, sağır.
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

ʿişḳ bāzū-:

1. ʿ**işḳ bāzū-:**-*s, -ın*
Gazel 216
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazusu.
Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

ʿişḳ bünyād-:

1. ʿ**işḳ bünyād-:**-*ı, --n*
Gazel 225
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk binası.
Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

ʿişḳ dīvāne-:

1. ʿ**işḳ dīvāne-:**--*si, --dür*
Gazel 159
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk delisi.
ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

ʿişḳ meydānı:

1. ʿ**işḳ meydānı:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.
ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

ʿişḳ meydānı-:

1. ʿ**işḳ meydānı-:**-*n, --da*
Gazel 232
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

ʿişḳ mıdur ya gül midür:

1. ʿ**işḳ mıdur ya gül midür:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk mıdır yoksa bülbül müdür.
ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

ʿişḳ mülk-:

1. ʿ**işḳ mülk-:**-*i, --n, --de*
Gazel 131
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ülkesi.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

ʿişḳ ocaġı-:

1. ʿ**işḳ ocaġı-:**-*n, --da*
Gazel 207
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ocağı.
Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

ʿişḳ od-:

1. ʿ**işḳ od-:**
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.
ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

ʿişḳ rāz-:

1. ʿ**işḳ rāz-:**-*ın*
Gazel 136
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrı.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

2. ʿ**ışḳ rāz-:**-*ın*
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrı.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

ʿişḳ ṣaḥrāsında:

1. ʿ**işḳ ṣaḥrāsında:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk çölü.
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

ʿişḳ yol-:

1. ʿ**işḳ yol-:**-*ın, -dan*
Gazel 118
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.
Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

ʿişḳ- yol-:

1. ʿ**işḳ- yol-:**-*-uñ, --uñ, --da*, -
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.
Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

ʿişḳ yolı-:

1. ʿ**işḳ yolı-:**-*n*
Gazel 209
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.
Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

işkence:

1. **işkenceden:**-*den*
Gazel 308
Mısra: **4**
Eziyet, azap.
Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm

iskender:

1. **iskender:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Hızır ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar. II Makedonya kralı İskender.
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer

ʿişḳuñ:

1. ʿ**işḳuñ:**
Gazel 124
Mısra: **3**
(Ar.) Aşk.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

2. ʿ**ışḳuñ:**
Gazel 164
Mısra: **9**
(Ar.) Aşk.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

3. ʿ**işḳuñ:**
Gazel 199
Mısra: **1**
(Ar.) Aşk.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ

4. ʿ**ışḳuñ:**
Gazel 207
Mısra: **9**
(Ar.) Aşk.
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

5. ʿ**ışḳuñ:**
Gazel 325
Mısra: **4**
(Ar.) Aşk.
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

işlerin:

1. **işlerin:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Hareket, davranış, amel, iş.
Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

ʿişret:

1. ʿ**işret:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Eğlence.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün
menʿ itme cām-ı
laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş
eyyāmı ʿişret çaġıdur

2. ʿ**işret:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Eğlence, keyif, içki içme.
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü
temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede
gülgūn otāġı lālenüñ

3. ʿ**işretdedür:**-*de, -dür*
Gazel 438
Mısra: **5**
Yeme içme II zevk u safa II içki içme.
Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş
ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan
ḫazān-ı derd ü fürḳat
gitmedi

<u>ʿişret demidür:</u>

1. ʿ**işret demidür:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence zamanı.
İy sāḳī-i meh-peyker gül
gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir
yaşıl çemen olmışdur

<u>ʿişret-ḫānede:</u>

1. ʿ**işret-ḫānede:**
Gazel 366
Mısra: **11**
Meyhane. || *Dünya.*
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-
gāh elüñde cām-ı Cem
bir gün

<u>ʿişret-i pinhān:</u>

1. ʿ**işret-i pinhān:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli saklı eğlence.
Cām-ı lebüñ ḫayālini
cānumda ṣaḳlaram
Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i
pinhān olur leẕīẕ

<u>iste:</u>

1. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 2
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā

2. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 2
Mısra: **7**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā

3. **istemezdi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 4
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl aña

4. **istemezdi:**-*mez, -di*
Gazel 4
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl aña

5. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 8
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Gerçi dermān añsalar her
ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān
aña

6. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 8
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Gerçi dermān añsalar her
ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim olmaya dermān
aña

7. **isteyüp:**-*y, -üp*
Gazel 9
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmadıġı ṣudur baña

8. **isteyüp:**-*(y), -üp*
Gazel 9
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmadıġı ṣudur baña

9. **isterse:**-*r, -se*
Gazel 30
Mısra: **13**
Talep etmek, istemek.
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

10. **istersen:**-*r, -sen*
Gazel 30
Mısra: **12**
Talep etmek.
Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni
hey kāfir
istersen <u>ş</u>evāb

11. **isterse:**-*r, -se*
Gazel 31
Mısra: **13**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

12. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 63
Mısra: **2**
Istemek II talep etmek.
Derd ile öldüm inanmaz
baña dilberler meded
Naḳd-i cānum
ḳapdılar īmānum
isterler meded

13. **istedügim:**-*düg, -im*
Gazel 91
Mısra: **7**
Talep etmek.
İstedügim zülf ü çeşmüñdür
vegerni sebzede
Sünbül ü nerges
döşenmiş rāygān olmış
yatur

14. **ister:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **10**
(olmayı) istemek, diemek.
Ġamzeñe n'eyledüm ki her
laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān
ister

15. **istedügim:**-*düg, -im*
Gazel 116
Mısra: **7**
Talep etmek.
İstedügim gibi gördüm
ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi
göñlüñ yoḫsa
mermerden midür

16. **istemez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **3**
İstememek, dilememek.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince
dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm diler

17. **istemez:**-*me, -z*
Gazel 148
Mısra: **1**
Arzulamamak, talep etmemek.
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pāreler
N'itsün ölsün mi seven
āşüfte vü bī-çāreler

18. **istemez:**-*me, -z*
Gazel 179
Mısra: **13**
Arzulamamak, talep etmemek.
Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes

19. **isterseñ:**-*r, -sen*
Gazel 181
Mısra: **5**
(eğer) istersen.
Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes

20. **istersen:**-*r, -sen*
Gazel 185
Mısra: **9**
(eğer) istersen.
Hevā şemşīri teʾsīrin
cihānda bilmek
istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it
anuñçün baġrı ḳan
olmış

21. **istemez:**-*mez*
Gazel 199
Mısra: **3**
Dilememek, arzulamamak.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ
ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye
seyr ü temāşādan ne
ḥazẓ

22. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Almış ele kemendin idüp
tābdār zülf
İster meger ki eyleye
göñlüm şikār zülf

23. **istersen:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 224
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Gedā olmaġ istersen ol
ẕālime
Cihān milketinden
ferāġat gerek

24. **ister:**-*r*
Gazel 237
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ǁ gönülden ve samimiyetle istemek.
Gitmek ister gerçi dil
şehrüñden ammā
n'eylesün
Baġlamışdur yolların
zülf-i girih-gīrün senüñ

25. **işte:**
Gazel 255
Mısra: **10**
"Burada, bak" anlamında edat.
Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür
görinen
Var ise işte budur
gülden senüñ zībālıġuñ

26. **istersin:**-*r, -sin*
Gazel 258
Mısra: **7**
Istek duymak, arzulamak; dilemek, aramak.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ
itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç
andan ol senüñ bābuñ
degül

27. **istersin:**-*r, -sin*
Gazel 261
Mısra: **9**
İstemek, dilemek.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ
itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç
andan ol senüñ bābuñ
degül

28. **istemez:**-*mez*
Gazel 275
Mısra: **5**
Dilememek, arzulamamak.
Gerçi dil bir bendedür
pīrüze vü laʿl istemez
Olalı ruḥsāruñ āl ü
ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

29. **ister:**-*r*
Gazel 335
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ǁ gönülden ve samimiyetle istemek.
Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

30. **ister:**-*r*
Gazel 401
Mısra: **5**
İstemek, talep etmek.
Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Ṣāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine

31. **istesem:**-*sem*
Gazel 444
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

32. **ister:**-*r*
Tahmis 3
Mısra: **18**
İstek duymak, arzulamak; gerek olmak.
Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

<u>iste-:</u>

1. **isteyen:**-*y, -en*
Gazel 51
Mısra: **13**
İstek duymak, arzulamak; dilemek.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

2. **isteyem:**-*y, -em*
Gazel 54
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
ʿĀṣıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ

3. **ister:**-*r*
Gazel 94
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

4. **ister:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

5. **ister:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

6. **ister:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **4**
Beyitte istemez anlamında kullanılmıştır.
Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

7. **ister:**--*r*
Gazel 105
Mısra: **6**
Arzu etmek, arzulamak, istek duymak.
Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

8. **ister:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Cām-ı laʿlüñ arar
Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

9. **ister:**-*r*
Gazel 156
Mısra: **6**
(Bir kişiye karşı) İstek duymak, (o kişiyi) arzulamak, arzu etmek.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

10. **ister:**--*r*
Gazel 156
Mısra: **7**
Arzu etmek, arzulamak, istek duymak.
Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

11. **ister:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **4**
(Bir kişiye karşı) İstek duymak, (o kişiyi) arzulamak, arzu etmek.
Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

12. **isterken:**-*r, -ken*
Gazel 190
Mısra: **5**
İstemek, dilemek.
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

13. **istese:**--*se, -*
Gazel 227
Mısra: **3**
Bir şeye karşı istek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek.
Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

14. **isterken:**-*r, -ken*
Gazel 265
Mısra: **10**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

15. **istersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 280
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm

16. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 316
Mısra: **13**
(Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḥuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

17. **istemezseñ:**-*mez, -, -ñ*
Gazel 354
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ‖ gönülden ve samimiyetle istemek.
Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın

18. **istemez:**-*mez*
Gazel 365
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek II. Olumsuzu ise (bir şeye karşı) İstek duymamak, (o şeyi) arzulamamak, arzu etmemek.
Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken

19. **istemez:**-*mez*
Gazel 367
Mısra: **13**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek II. Olumsuzu ise (bir şeye karşı) İstek duymamak, (o şeyi) arzulamamak, arzu etmemek.
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

20. **ister:**-*r*
Gazel 367
Mısra: **7**
(Bir kişiye karşı) İstek duymak, (o kişiyi) arzulamak, arzu etmek.
Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

iste- yir- buldı:

1. **iste- yir- buldı:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İstedikleri yerde bulurlar.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

istedüg-:

1. **istedügimden:**--*im, --den*
Gazel 194
Mısra: **1**
Dilemek, istemek, arzu etmek.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

istemez:

1. **istemez:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Dilememek, arzulamamak.
Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser

2. **istemez:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Dilememek, arzulamamak.
Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu

istemezdüm:

1. **istemezdüm:**
Gazel 399
Mısra: **13**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda

ister:

1. **ister:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Istemek.
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi vü didi ḫoş ola cān üstine

2. **isterseñ:**-*sen*
Gazel 421
Mısra: **14**
Istemek.
İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

ister iseñ:

1. **ister iseñ:**
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İstersen.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

istiġnā:

1. **istiġnā:**
Gazel 435

Mısra: **8**
Naz, işve.
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

<u>iştihā:</u>

1. **iştihāsı:**-*sı*
Gazel 443
Mısra: **10**
Ar. İstek.
ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

<u>istiḳāmet:</u>

1. **istiḳāmet:**
Gazel 396
Mısra: **12**
Doğruluk, dürüstlük.
Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

<u>iştiyāk:</u>

1. **iştiyāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 180
Mısra: **13**
Arzu.
Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

<u>iştiyāḳıdur:</u>

1. **iştiyāḳıdur:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Gönül arzusu II özleme.
Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

<u>ʿişve:</u>

1. ʿ**işvesin:**--*sin*
Gazel 171
Mısra: **7**
Ar. cilve, naz, eda.
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

<u>it:</u>

1. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 5
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

2. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 5
Mısra: **12**
Etmek, eylemek, yapmak.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

3. **itdügiçün:**-*düg, -içün*
Gazel 8
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

4. **itdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

5. **itdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **10**
Etmek II yapmak.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

6. **itmek:**-*mek*
Gazel 14
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

7. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 14
Mısra: **9**
Etmek, yapmak.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

8. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 21
Mısra: **11**
Hale getirmek, bir durumun oluşmasına sebep olmak.
Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

9. **itme:**-*me*
Gazel 27
Mısra: **13**
Etmek fiili.
Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

10. **itdi:**-*di*
Gazel 29
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

11. **itmez:**-*mez*
Gazel 33
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
Tīr-i ġamdan ger ölem bir zerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

12. **it:**
Gazel 34
Mısra: **8**
İt, köpek. (Rakibe atfedilen sıfatlardan biri.).
Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

13. **itdümdi:**-*dü, -m, -(i)di*
Gazel 34
Mısra: **15**
Etmek, eylemek, yapmak.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb

14. **itmiş:**-*miş*
Gazel 38
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol
serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ
itmiş gülistānı dürüst

15. **itlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 45
Mısra: **5**
İt, köpek II
Sevgilinin kapısındaki köpekler.
İtlerüñ ürdükçe gönlüm
başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür
eyler aḳrān ile baḥs

16. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 92
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür

17. **itdügimüz:**-*dük, -i, -miz*
Gazel 117
Mısra: **12**
Etmek, yapmak.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü
ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz
demleri hep yāde getür

18. **itdükce:**-*dükçe*
Gazel 123
Mısra: **5**
Söylemek.
Kürsīye çıḳup naġmeler
itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner
kim ḳafesi var

19. **itmek:**-*mek*
Gazel 125
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ
meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ
yaraḳlu dilsüz yaġıdur

20. **itse:**-*se*
Gazel 126
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz
Rūm ili yasaġıdur

21. **iderüm:**-*er, -üm*
Gazel 139
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü
zārī iderüm nāya ber-ā-
ber

22. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 144
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Nāleme āheng ider ṭaġlar
ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi
feryād ü efġāndan eşer

23. **itdi:**-*di*
Gazel 151
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Sevdügin bilüp Muʿīdīye
iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü
suç itdi iḫsān yoḳ
mıdur

24. **itmek:**-*mek*
Gazel 164
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol
şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir
kerre dīvān eylemez

25. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 172
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi
incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp şarāb-ı nāz

26. **itdügince:**-*dügince*
Gazel 172
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını
eyler ʿitābın āz

27. **ider:**-*er*
Gazel 175
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür
bilür nāz u niyāz

28. **it:**
Gazel 180
Mısra: **12**
İt (Köpek).
Vechi var dilden ḳomazsa
ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ
it aġzına düşse meges

29. **iti:**-*i*
Gazel 182
Mısra: **7**
It, köpek.
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş

30. **itdügim:**-*dügim*
Gazel 183
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vuṣḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş

31. **itmiş:**-*miş*
Gazel 187
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Gözleri yaşına ġarḳ itmiş
Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe
kemer zeyn eylemiş

32. **itler:**-*ler*
Gazel 194
Mısra: **13**
It, köpek II sevgilinin kapısındaki köpekler.
Kūy-ı dilberde
Muʿīdī sürünür itler
gibi
N'itsün ol āhū ile bir
āşnālıḳdur ġaraż

33. **itdügim:**-*düg, -im*
Gazel 200
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
Raḳş itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḫaẓẓ

34. **itdükde:**-*dükde*
Gazel 200
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Būse ṭaleb itdükde gerçi
baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol
remz-i nihāndan ḫaẓẓ

35. **itse:**-*se*
Gazel 200
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Raḳş itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḫaẓẓ

36. **itmeden:**-*me, -den*
Gazel 205
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden
āzād ü semenden fāriġ

37. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 206
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳaḫbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi
yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd
iseñ andan fāriġ

38. **iderse:**-*er, -se*
Gazel 211
Mısra: **13**
Etmek,eylemek.
Reşk iderse yiridür rūy-i
zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i
serv-i revānuñdan
şeref

39. **itmiş:**-*miş*
Gazel 213
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḫam-ı ebrūsını reng
eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine
itmiş iki sebz-ġilāf

40. **idüp:**-*üp*
Gazel 220
Mısra: **8**
... etmek, ... haline getirmek.
Didüm miyānuñ iy meh
n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp
didi kenāre yir yoḳ

41. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 230
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ
beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar
it sīne çāk çāk

42. **itdür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **11**
Köpek II rakip.
Hey ne itdür varup adum
geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf
eyle anuñ gibilerüñ

43. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 247
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ
itdüñ ser-ā-ser
cismümi
Yine baña bir firengī-
cāme inʿām eyledüñ

44. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 266
Mısra: **13**
Etmesin.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben
ü bir yaña göñül

45. **itdi:**-*di*
Gazel 269
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı
bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi gül

46. **iden:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel

47. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 289
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup
teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür

iy āb-ı ḥayvānum
benüm

48. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 292
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Devlet-i ʿışḳuñda dil
dervīşin itmişdür ġani
Dürr-i şehvārından
eşküm laʿl-i nābından
gözüm

49. **itdügim:**-*dügim*
Gazel 298
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Göñlüme düşüp senüñle
itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i
gülgūnı gördüm
aġladum

50. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 304
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Küşte-gīr itdüñ beni kim
nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur
başum üzre perçemüm

51. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ
beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma
kim çoḳdur acıġum

52. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 314
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz
bir vefāsuz n'eyleyem

53. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 317
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
İy ṣabā itdüñ yine cānum
dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden
beñzer getürdüñ müşg-
i Çīn

54. **ite:**-*e*
Gazel 321
Mısra: **10**
Köpek.
Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol
ite nisbet itmesün

55. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **1**
Etmesin.
Ḫūnī gözüñe gerçi direm
ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre
ḳadar şefḳat itmesün

56. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **2**
Etmesin.
Ḫūnī gözüñe gerçi direm
ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre
ḳadar şefḳat itmesün

57. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **4**
Etmesin.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün

58. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **8**
Etmesin.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-
ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa
perī daʿvet itmesün

59. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **10**
Etmesin.
Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol
ite nisbet itmesün

60. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 321
Mısra: **14**
Etmesin.
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

61. **ite:**-*e*
Gazel 322
Mısra: **6**
Köpek. II Rakip.
Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir
ite nisbet itmesün

62. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **1**
Etmesin.
Tīġin çeküp iñende müjeñ
ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini
ġāret itmesün

63. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **2**
Etmesin.
Tīġin çeküp iñende müjeñ
ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini
ġāret itmesün

64. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **4**
Etmesin.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin
yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi
gidüp sürʿat itmesün

65. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **6**
Etmesin.
Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir
ite nisbet itmesün

66. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **8**
Etmesin.
Göñlüm seni oḳur delü
olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa
perī daʿvet itmesün

67. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 322
Mısra: **10**
Etmesin.
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

68. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 327
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Nālesinden göñlümüñ
āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan
mürġ itdügi feryāddan

69. **itse:**-*se*
Gazel 327
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Gül gibi ḫandān olur ġūş
itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i
terdür açılur bāddan

70. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 337
Mısra: **9**
Köpek II rakip.
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı
itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez
şimdengirü ʿālemde
ʿizz ü cāh içün

71. **itdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 352
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki
peşīmān ola bir gün

72. **itmek:**-*mek*
Gazel 357
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Çün żarār yoḳdur bilürsin
şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden
ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

73. **itmek:**-*mek*
Gazel 365
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Hecre düşdüm bende
n'eyler nuḳl-ı ġamla
ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā
mıdur melālüm var
iken

74. **itmek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-
ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp
Mecnūn-miṣāl itmek
neden

75. **itmek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-
ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp
Mecnūn-miṣāl itmek
neden

76. **itmek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile
cismüm hilāl itmek
neden

77. **itmek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Mülk-i dil āsūde iken iy
güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i
zülfüñ pāy-māl itmek
neden

78. **itmek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf
ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden

79. **itmek:**-*mek*
Gazel 368
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.
Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-
perr ü bāl itmek neden

80. **itmek:**-*mek*
Gazel 368
Mısra: **6**
Etmek.
Aġzuma ṣunmazsañ āḫir
laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i
şīrīn-maḳāl itmek
neden

81. **itmek:**-*mek*
Gazel 368
Mısra: **10**
Etmek.
Aġladup cān bülbülin ġam
gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi
ʿarż-ı cemāl itmek
neden

82. **itmek:**-*mek*
Gazel 368
Mısra: **14**
Etmek.
Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ
kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden

83. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 372
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i
bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña
her tāze dāġ-ı āteşīn

84. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 379
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

85. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 383
Mısra: **3**
Etmesin.
Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

86. **itmesün:**-*mesün*
Gazel 387
Mısra: **8**
Etmesin.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü gönlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

87. **it:**
Gazel 398
Mısra: **9**
Köpek.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

88. **itmek:**-*mek*
Gazel 399
Mısra: **6**
Etmek.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

89. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 400
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Ser-güzeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine

90. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 406
Mısra: **11**
Köpek, rakip, yabancı.
Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

91. **itmegle:**-*meg, -le*
Gazel 407
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

92. **itmeg:**-*meg*
Gazel 413
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs̱ın sīne-i sūzānuma

93. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 426
Mısra: **4**
Etmek.
Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

94. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 426
Mısra: **6**
Etmek.
Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

95. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 426
Mısra: **8**
Etmek.
Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar mis̱āli bī-ḳarār itdüñ beni

96. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 426
Mısra: **10**
Etmek.
Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

97. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 426
Mısra: **14**
Etmek.
Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni

98. **itdi:**
Gazel 447
Mısra: **1**
Etmek.
Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

99. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür es̱er nāle ile efġānum

100. **itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

101. **itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **5**
Etmek, yapmak.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte gönlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

102. **itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

103. **itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **20**
Etmek, eylemek, yapmak.

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

104. **itme:**-*me*
Taştir 1
Mısra: **11**
Etmek, yapmak.
Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīṣān- ḥāl idüp gitme

it-:

1. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 72
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

2. **itdi:**-*di*
Gazel 74
Mısra: **13**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar.
Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Ṣiʿri dimege şöylece mestāne disünler

3. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 102
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

4. **itdi:**-*di*
Gazel 134
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar

5. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 151
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yāremi ṣerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben ṣikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

6. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 151
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

7. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 152
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

8. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 157
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

9. **it:**
Gazel 167
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

10. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 167
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

11. **itdükce:**-*dük, -ce*
Gazel 173
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

12. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 174
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

13. **it:**
Gazel 178
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

14. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 189
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

15. **ideydüm:**-*e, -y, -di, -m*
Gazel 192
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek,

yapmak" yardımcı eylemi.

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler
ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes
hecr ejdehāsından
ḫalāṣ

16. **itmez:**-*mez*
Gazel 200
Mısra: **2**
"İt-" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Etmez" anlamında kullanılmıştır.

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb
ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez
bu lālesitāndan ḥaẕẕ

17. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 200
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ

18. **itdi:**-*di*
Gazel 207
Mısra: **5**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar.

Pervāne gibi yirini od itdi
göñlümüñ
Ṣemʿi-i ruḫuñ ki tāb-ı
ḳamerden yaḳar çerāġ

19. **itdi:**-*di*
Gazel 210
Mısra: **4**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar.

Ṣaf baġlayunca ġamzesi
meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü
cidāli ṭaraf ṭaraf

20. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 225
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir gün ol māhı añup terk-i
diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı
tārmār itsem gerek

21. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 225
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu
yaşumdan lālezār
itsem gerek

22. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 225
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī üstüvār itsem
gerek

23. **it:**
Gazel 256
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

ʿIş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḫāżıruñ

24. **itmez:**-*mez*
Gazel 267
Mısra: **1**
"İt-" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Etmez" anlamında kullanılmıştır.

Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-ḫande
gül
Pes ne vech ile olur yā
Rab saña mānend gül

25. **it:**
Gazel 275
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ
medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür
giyüp ol serv-i ḫōş-
bālā yaşıl

26. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 276
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Şevḳ-i yār ile
Muʿīdī nāleler itsem ne
ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḫālem
tāze gülzārumdur ol

27. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 292
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı
eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege
ḥüsnüñ kitābından
gözüm

28. **itdi:**-*di*
Gazel 300
Mısra: **3**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol
deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar
āteşi] āh eylesem

29. **itmeye:**--*me, --(y)e*
Gazel 301
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cān virsevüz önüñde dönüp
itmeye naẕar
Ṣol fitne gözlü şūḫ-ı
sitemkārumuz bizüm

30. **itmez:**-*mez*
Gazel 303
Mısra: **14**
"İt-" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Etmez" anlamında kullanılmıştır.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben
ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam yaḳılam

31. **itmeye:**--*me, --(y)e*
Gazel 309
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol
ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi
ferāmūş iy ṣanem

32. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 309
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Şemselerdür dāġlar zerrīn
kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var
itsem der-āġūş iy
ṣanem

33. **itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak. II Sevgilinin âşığa yaptığı eziyetler.
Baña itdüklerüñ bulursın
hep
Kīne-cūdur zamāne
begcegizüm

34. **itdüm:**--*dü, -*
Gazel 318
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Yanında oḳ ü yā gördüm
gözüñ türk idügin
bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i
dür-efşānum
ḳarasından

35. **itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 321
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Meyḫāne ḳapusında olur
çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe
ḫıdmet itmesün

36. **itdügin:**--*dük, --in*
Gazel 326
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.
Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād
İrte bir gün utanursın
itdügin bī-dāddan

37. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 358
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Baş açup ṣaḥn-ı çemende
ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün
serv-i ḫırāmān illerin

38. **itsün:**-*sün*
Gazel 364
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i
dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur
āvāz zencīr-i cünūn

39. **itme:**-*me*
Gazel 390
Mısra: **8**
Etme, Yapma.
Gitme iy serv-i revān kim
dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni
şīve-i reftāruñ ile

40. **itmiş:**-*miş*
Gazel 395
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn
ol ḳanlu düşmenler
yine

41. **itme:**-*me*
Gazel 401
Mısra: **13**
Etme, Yapma.
İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-
geh perr-i Cibrīl üstine

42. **itmiş:**-*miş*
Gazel 412
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Sipihrüñ mihri yüz açdı
ṣafaḳdan yaḫūd ol
meh-rū
Giyüp gök pīrehen
itmiş yaḳasın [ḳırmızı]
vāle

43. **idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 439
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

44. **itmekden:**-*mek, -den*
Gazel 443
Mısra: **3**
Etmek, vermek.
Derdüme āḫir ʿilāc
itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim
artuḳ devāsı ḳalmadı

45. **itdügince:**--*dük, --ince*
Gazel 444
Mısra: **3**
" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd
itdügince katlüme
Ṣāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i
gülgūn giyer ḳan
günleri

it rakīb:

1. **it raḳīb:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Köpek rakip.
Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ
ipini uzatdılar

it raḳīb-:

1. **it raḳīb-:**--*i*
Gazel 162

Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İt, köpek rakip (aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri).
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

ʿitāb:

1. **ʿitābın:**-*ın*
Gazel 172
Mısra: **14**
Azarlama, tersleme, paylama.
Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

ʿitāb-ı nāz:

1. **ʿitāb-ı nāz:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Naz azarlaması.
Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

itdi:

1. **itdi:**
Gazel 141
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.
Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

2. **itdi:**
Gazel 141
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

3. **itdi:**
Gazel 148
Mısra: **5**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar II Yaman; kötü, müşkül.
Ḫatṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

4. **itdi:**
Gazel 266
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

5. **itdi:**
Gazel 269
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.
Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

6. **itdi:**
Gazel 269
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

7. **itdi:**
Gazel 344
Mısra: **6**
"Etmek" yardımcı fiili,"... duruma getirmek" anlamı katar II Yaman; kötü, müşkül.
Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

8. **itdi:**-*di*
Gazel 392
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

itdügiçün:

1. **itdügiçün:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Ettiği için.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

2. **itdügiçün:**
Gazel 423
Mısra: **5**
Ettiği için.
Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

3. **itdügiçün:**
Gazel 435
Mısra: **1**
Ettiği için.
Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

itdügim-:

1. **itdügimden:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Ḥusnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

itdüginçün:

1. **itdüginçün:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Ettiği için.
Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

itdükçe:

1. **itdükce:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Yaptıkça, ettikçe.
Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

2. **itdükce:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Yaptıkça, ettikçe.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

3. **itdükce:**
Gazel 422
Mısra: **5**
Yaptıkça, ettikçe.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

iʿtibār:

1. **iʿtibār:**
Gazel 367
Mısra: **14**
(Ar.) Saygı gösterme, ehemmiyet verme.
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

iʿtidāl:

1. **iʿtidālinden:**-*inden*
Gazel 359
Mısra: **3**
Ilık II ılıman.
İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

itme:

1. **itme:**
Gazel 121
Mısra: **11**
Etme! Yapma!.
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

2. **itme:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Etmemek.
Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḥasteyem yitişürseñ baña yitiş

3. **itmeyem:**-*y, -im*
Gazel 260
Mısra: **4**
Etmemek.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

4. **itmese:**-*(s)e*
Gazel 266
Mısra: **16**
Etmemek, yapmamak.
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

5. **itme:**
Gazel 291
Mısra: **5**
Etme! Yapma!.
Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

6. **itme:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Etme! Yapma!.
Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

7. **itme:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Etme! Yapma!.
Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

8. **itme:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Etme! Yapma!.
Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

9. **itme:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Etme, yapma.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

10. **itmedin:**-*din*
Gazel 332
Mısra: **11**
Etmemek.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

11. **itme:**
Gazel 336
Mısra: **9**
Etme! Yapma!.
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

12. **itmeyem:**-*y, -im*
Gazel 365
Mısra: **11**
Etmemek.
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

13. **itme:**
Gazel 387
Mısra: **1**
Etme, Yapma.
Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

14. **itmezem:**-*zem*
Gazel 387
Mısra: **6**
Etmemek.
Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

15. **itmedüñ:**-*düñ*
Gazel 389
Mısra: **13**
Etmemek.
Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi
ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken
defter ü dīvānlar ile

16. **itme:**
Gazel 396
Mısra: **5**
Etmemek.
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme
kim
Yüz çevirdüm şimdi
tesbīḥ ü muṣallādan
yine

17. **itmesem:**-*se, -m*
Gazel 431
Mısra: **12**
Etmemek.
Şimdi bildüm faẕl u irfān
mücib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet kāşkī

itmedük:

1. **itmedük:**
Gazel 443
Mısra: **12**
Yapmadık, etmedik.
Gāh göñlüm bāde-nūş oldı
gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir
yüz ḳarası ḳalmadı

itmedüñ:

1. **itmedüñ:**
Gazel 102
Mısra: **10**
Etmedin.
Baġrum kebāb ü ḳanlu
yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle
baña itmedüñ naẓar

itmemek:

1. **itmemek:**
Gazel 333
Mısra: **11**
Etmemek.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde
ḳalur nālemi gūş
eyleyen

itmeñ:

1. **itmeñ:**
Gazel 343
Mısra: **11**
Etmeyin.
N'ola bī-ḥadd ise derdüm
baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden

itmeseñ:

1. **itmeseñ:**
Gazel 204
Mısra: **12**
Etmesen, yapmasan.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi
açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde
ḳalurdum itmeseñ
bīdār şemʿ

itmeyüp:

1. **itmeyüp:**
Gazel 315
Mısra: **5**
Etmeyip.
Źerrece mihr itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın

itmez:

1. **itmezdi:**-*di*
Gazel 212
Mısra: **5**
Etmemek II eylememek.
Ḥaḳ budur kim baş egüp
itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye
nūr-ı cemālüñden şeref

2. **itmezdi:**-*di*
Gazel 265
Mısra: **1**
Eylemek fiilinin olumsuzu.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi
efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya
olmasam hevādār iy
göñül

3. **itmezdi:**-*di*
Gazel 266
Mısra: **15**
Eylemek fiilinin olumsuzu.
Geh gāh ele alup naẓar
itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese
kesb-i ṣafā göñül

4. **itmezdi:**-*di*
Gazel 267
Mısra: **18**
Eylemek fiilinin olumsuzu.
Ḥaḳ bu kim sensüz
Muʿīdī mātemini
ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ pergend gül

5. **itmezdi:**-*di*
Gazel 350
Mısra: **7**
Eylemek fiilinin olumsuzu.
Beni itmezdi ġālib böyle
maḥrūm
İşitse ḫālümi bir
maḥreminden

6. **itmezsin:**-*sin*
Gazel 357
Mısra: **12**
Eylemek fiilinin olumsuzu.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān
itmezsin ol bāzārdan

itmiş idi:

1. **itmiş idi:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etmişti.
Dehenüñ ki būseye cān alup
itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi
yime ġam zimān
benümdür

itmişdür:

1. **itmişdür:**
Gazel 392
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş
elinden āh kim

Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

ittifāḳ:

1. **ittifāḳ:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Anlaşma, uyuşma.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

ʿivaż:

1. ʿ**ivaż:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Özel isim.
Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż

2. ʿ**ivaż:**
Gazel 193
Mısra: **4**
Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.
Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

iy:

1. **iy:**
Gazel 39
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

2. **iy:**
Gazel 40
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst

3. **iy:**
Gazel 47
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.
İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

4. **iy:**
Gazel 50
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

5. **iy:**
Gazel 51
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

6. **iy:**
Gazel 55
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

7. **iy:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Ey!.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

8. **iy:**
Gazel 72
Mısra: **4**
(Ünlem) Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

9. **iy:**
Gazel 72
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

10. **iy:**
Gazel 74
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

11. **iy:**
Gazel 76
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

12. **iy:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Ey, hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

13. **iy:**
Gazel 83
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefāñuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

14. **iy:**
Gazel 86
Mısra: **5**
"Ey" seslenme ünlemi.
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

15. **iy:**

Gazel 88
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer

16. **iy:**

Gazel 89
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

17. **iy:**

Gazel 90
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḫüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

18. **iy:**

Gazel 90
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

19. **iy:**

Gazel 93
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler

20. **iy:**

Gazel 93
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

21. **iy:**

Gazel 96
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eṣer

22. **iy:**

Gazel 96
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eṣer

23. **iy:**

Gazel 99
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

24. **iy:**

Gazel 100
Mısra: **9**
"Ey" seslenme ünlemi.

İy Muʿīdī naẓīre dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

25. **iy:**

Gazel 107
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

26. **iy:**

Gazel 109
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

27. **iy:**

Gazel 116
Mısra: **17**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

28. **iy:**

Gazel 118
Mısra: **7**
"Ey" seslenme ünlemi.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

29. **iy:**

Gazel 124
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

30. **iy:**

Gazel 126
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ serkeşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

31. **iy:**

Gazel 129
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

32. **iy:**

Gazel 131
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

33. **iy:**

Gazel 131
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy gönül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

34. **iy:**

Gazel 131
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

35. **iy:**

Gazel 136
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā gönül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

36. **iy:**

Gazel 138
Mısra: **15**
"Ey" seslenme edatı.
Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır gönlüm ol ebrūdadur

37. **iy:**

Gazel 138
Mısra: **18**
"Ey" seslenme edatı.
Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

38. **iy:**

Gazel 144
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī ḫātırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eser

39. **iy:**

Gazel 145
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

40. **iy:**

Gazel 152
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

41. **iy:**

Gazel 153
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

42. **iy:**

Gazel 156
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā gönül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā gönül ḫūn-āb göz

43. **iy:**

Gazel 156
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā gönül nem-yāb göz

44. **iy:**

Gazel 157
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa gönlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz

45. **iy:**

Gazel 158
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

46. **iy:**

Gazel 158
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḫālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

47. **iy:**

Gazel 162
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

48. **iy:**

Gazel 163
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

49. **iy:**

Gazel 163
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

50. **iy:**

Gazel 163
Mısra: **14**

"Ey" seslenme edatı.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

51. **iy:**
Gazel 164
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

52. **iy:**
Gazel 165
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Ben perīşān oldugım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

53. **iy:**
Gazel 166
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

54. **iy:**
Gazel 173
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu şırça göñlümi şıdı içüp şarāb-ı nāz

55. **iy:**
Gazel 173
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Görseñ Muʿīdī ḫālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

56. **iy:**
Gazel 174
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

57. **iy:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḫüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

58. **iy:**
Gazel 176
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

59. **iy:**
Gazel 178
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

60. **iy:**
Gazel 179
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

61. **iy:**
Gazel 179
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

62. **iy:**
Gazel 180
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

63. **iy:**
Gazel 180
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

64. **iy:**
Gazel 182
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

65. **iy:**
Gazel 182
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

66. **iy:**
Gazel 186
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

67. **iy:**
Gazel 186
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş

68. **iy:**
Gazel 186

Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

69. **iy:**
Gazel 186
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

70. **iy:**
Gazel 192
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

71. **iy:**
Gazel 193
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

72. **iy:**
Gazel 194
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

73. **iy:**
Gazel 195
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

74. **iy:**
Gazel 196
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

75. **iy:**
Gazel 196
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

76. **iy:**
Gazel 197
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

77. **iy:**
Gazel 197
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

78. **iy:**
Gazel 198
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

79. **iy:**
Gazel 198
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

80. **iy:**
Gazel 199
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

81. **iy:**
Gazel 201
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ

82. **iy:**
Gazel 202
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
Keşīde olmasa iy māh ṭālīʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfīʿ

83. **iy:**
Gazel 202
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.
Ayaġuñ öpmek el virmezse şāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳānīʿ

84. **iy:**
Gazel 203
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

85. **iy:**
Gazel 208
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḫarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

86. **iy:**
Gazel 209
Mısra: **5**

"Ey" seslenme edatı.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

87. **iy:**

Gazel 211
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

88. **iy:**

Gazel 212
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

89. **iy:**

Gazel 212
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

90. **iy:**

Gazel 227
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

91. **iy:**

Gazel 235
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

92. **iy:**

Gazel 235
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

93. **iy:**

Gazel 235
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

94. **iy:**

Gazel 237
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ

95. **iy:**

Gazel 238
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

96. **iy:**

Gazel 241
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

97. **iy:**

Gazel 242
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

98. **iy:**

Gazel 243
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

99. **iy:**

Gazel 243
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

100. **iy:**

Gazel 245
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

101. **iy:**

Gazel 246
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

102. **iy:**

Gazel 248
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Ġonçe-laʿlüñ ḫasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

103. **iy:**

Gazel 252
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

104. **iy:**
Gazel 253
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen
degülsin mübtelāsı
Yūsufʾuñ

105. **iy:**
Gazel 255
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
İy şeker-leb vechi var
söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu
ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

106. **iy:**
Gazel 256
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḥāżıruñ

107. **iy:**
Gazel 258
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Bülbül-i dil bāġa varup
n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż
gül-berg-i sīr-ābuñ
degül

108. **iy:**
Gazel 259
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı
firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ
dügündür ʿāşıḳa
mātem degül

109. **iy:**
Gazel 262
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī nedendür
aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl
degül

110. **iy:**
Gazel 263
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña mülden
degül

111. **iy:**
Gazel 264
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Sen beni derd ile Ferhād
itdügünçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña
intiḳāl eyler göñül

112. **iy:**
Gazel 264
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü
ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ
olmaz āl eyler göñül

113. **iy:**
Gazel 265
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi
efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya
olmasam hevādār iy
göñül

114. **iy:**
Gazel 265
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ
ol baḫt-ı bīdār iy göñül

115. **iy:**
Gazel 265
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül

116. **iy:**
Gazel 265
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.
Ne viṣāle çāre var ü ne
firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun
kimse giriftār iy göñül

117. **iy:**
Gazel 266
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
ʿAyb itme derd-i hecrüñe
uġraduġıma kim
Göz görmeyince
ḳatlanur iy dil-rübā
göñül

118. **iy:**
Gazel 267
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
İy ḳad-i bālāña ḥayrān
irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden
senüñ bir būy ile
ḫursend gül

119. **iy:**
Gazel 268
Mısra: **17**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına
hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan
senüñ evrāḳ-ı dīvān
oldı gül

120. **iy:**
Gazel 269
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-
sebz ü ḫandān itdi gül

121. **iy:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel

Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

122. **iy:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

123. **iy:**
Gazel 272
Mısra: **15**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

124. **iy:**
Gazel 274
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

125. **iy:**
Gazel 276
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

126. **iy:**
Gazel 277
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

127. **iy:**
Gazel 277
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

128. **iy:**
Gazel 277
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

129. **iy:**
Gazel 277
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel

130. **iy:**
Gazel 281
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

131. **iy:**
Gazel 283
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

132. **iy:**
Gazel 284
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

133. **iy:**
Gazel 286
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

134. **iy:**
Gazel 286
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā bana
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm

135. **iy:**
Gazel 289
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

136. **iy:**
Gazel 290
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

137. **iy:**
Gazel 292
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm

138. **iy:**
Gazel 299
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.
Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum

139. **iy:**
Gazel 300

Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

140. **iy:**
Gazel 300
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem

141. **iy:**
Gazel 303
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

142. **iy:**
Gazel 304
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

143. **iy:**
Gazel 305
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Dünyāya baḳmasam n'ola iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne ḫvāb-ı ġam

144. **iy:**
Gazel 306
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy gönül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

145. **iy:**
Gazel 306
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

146. **iy:**
Gazel 309
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste gönlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

147. **iy:**
Gazel 309
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

148. **iy:**
Gazel 309
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

149. **iy:**
Gazel 309
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

150. **iy:**
Gazel 310
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy ḳaşları kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum

151. **iy:**
Gazel 310
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

152. **iy:**
Gazel 310
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

153. **iy:**
Gazel 310
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum

154. **iy:**
Gazel 317
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

155. **iy:**
Gazel 317
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

156. **iy:**
Gazel 323
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e
Var ise iy
perī Süleymān'sın

157. **iy:**
Gazel 323
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

158. **iy:**
Gazel 324
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

159. **iy:**
Gazel 325
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

160. **iy:**
Gazel 326
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meṣel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

161. **iy:**
Gazel 326
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

162. **iy:**
Gazel 327
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Ṣimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āṣnādan yāddan

163. **iy:**
Gazel 329
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāṣıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

164. **iy:**
Gazel 329
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

165. **iy:**
Gazel 329
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Ṣu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

166. **iy:**
Gazel 330
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

167. **iy:**
Gazel 330
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

168. **iy:**
Gazel 331
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

169. **iy:**
Gazel 333
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Ṣīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

170. **iy:**
Gazel 334
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı 'ışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen

171. **iy:**
Gazel 335
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

172. **iy:**
Gazel 335
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.
Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen

173. **iy:**
Gazel 335
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

174. **iy:**
Gazel 335
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Açmaġ ister gül gibi
nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ
çāk-i girībān eyleyen

175. **iy:**
Gazel 337
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.
Hecr ile cān virdügim
bilmez daḫi dilber
benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle
ḥālüm iy refīḳ Allāh
içün

176. **iy:**
Gazel 341
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin

177. **iy:**
Gazel 342
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Öykünürmüş dem-be-dem
ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-
rūy olduġı müşg-i
Ḫoten

178. **iy:**
Gazel 342
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy
leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña
tābūt ü yelkendür
kefen

179. **iy:**
Gazel 343
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī kim añar adumı
dildāre meger
Kendü yazup yañılup
oḳuya eşʿārümden

180. **iy:**
Gazel 345
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.
Çünki zevraḳla nihān olduñ
naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün
deryā-yı Ceyhun
olmasun

181. **iy:**
Gazel 345
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī gūş-ı cāna her
sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde
naẓmuñ dürr-i meknūn
olmasun

182. **iy:**
Gazel 347
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
İy kemān-ebrū iñen
yaġdurma ġamzeñ
oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü
cān ortada ḳan
olmasun

183. **iy:**
Gazel 348
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.
Mey gerekmez var iken
meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter
şemʿ-i şebistān
olmasun

184. **iy:**
Gazel 348
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
İy perī ḳahr ile kūyuñdan
raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı şeytān
olmasun

185. **iy:**
Gazel 349
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Naḳd-i ʿömrüm şaçlaruñ
küfrine ger ḫarc
itmeyem
Şoñ nefesde adum iy
dilber müselmān
olmasun

186. **iy:**
Gazel 349
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı
perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur
dirler Süleymān
olmasun

187. **iy:**
Gazel 350
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.
Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı
āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā
deminden

188. **iy:**
Gazel 350
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Baña merhem gerek iy cān
ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ
verheminden

189. **iy:**
Gazel 351
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh
yolın yılduzdan

190. **iy:**
Gazel 351
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Cān fedā eyle Muʿīdī dir
iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan
çıḳmaz ölürse sözden

191. **iy:**
Gazel 353
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān
olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-
kemānuñ ġamze-i tīr-
efgenin

192. **iy:**
Gazel 354
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

193. **iy:**
Gazel 355
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var iken

194. **iy:**
Gazel 355
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

195. **iy:**
Gazel 355
Mısra: **15**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

196. **iy:**
Gazel 357
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

197. **iy:**
Gazel 358
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin

198. **iy:**
Gazel 359
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

199. **iy:**
Gazel 359
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

200. **iy:**
Gazel 360
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

201. **iy:**
Gazel 360
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

202. **iy:**
Gazel 361
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.
İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

203. **iy:**
Gazel 361
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

204. **iy:**
Gazel 361
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

205. **iy:**
Gazel 362
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḥs̱ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

206. **iy:**
Gazel 362
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.
Naḳd-i cānum ḳo nis̱ār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

207. **iy:**
Gazel 362
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te's̱īr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

208. **iy:**
Gazel 363
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.
Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

209. **iy:**
Gazel 363
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫuẕūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

210. **iy:**
Gazel 364
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

211. **iy:**
Gazel 364
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

212. **iy:**
Gazel 365
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.
İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

213. **iy:**
Gazel 366
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.
Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

214. **iy:**
Gazel 366
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

215. **iy:**
Gazel 367
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.
Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

216. **iy:**
Gazel 367
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.
Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

217. **iy:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

218. **iy:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Ey.
Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen

219. **iy:**
Gazel 371
Mısra: **9**
Ey.
İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

220. **iy:**
Gazel 372
Mısra: **2**
Ey.
Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

221. **iy:**
Gazel 373
Mısra: **1**
Ey.
Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

222. **iy:**
Gazel 375
Mısra: **2**
Ey.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

223. **iy:**
Gazel 375
Mısra: **12**
Ey.
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

224. **iy:**
Gazel 377
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

225. **iy:**
Gazel 378
Mısra: **11**
Ey.
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

226. **iy:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Ey.
Taḫsīn cemāl ü ḫüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

227. **iy:**
Gazel 383
Mısra: **13**
Ey.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

228. **iy:**
Gazel 384
Mısra: **10**
Ey.
Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña

yitmez mi niʿmet ġam yime

229. **iy:**
Gazel 385
Mısra: **4**
Ey.
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş gönül olduñ gülistān ġam yime

230. **iy:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Ey.
Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

231. **iy:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

232. **iy:**
Gazel 391
Mısra: **14**
Ey.
Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

233. **iy:**
Gazel 394
Mısra: **9**
Ey.
Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

234. **iy:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Ey.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

235. **iy:**
Gazel 398
Mısra: **8**
Ey.
Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine

236. **iy:**
Gazel 399
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda

237. **iy:**
Gazel 401
Mısra: **3**
Ey.
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

238. **iy:**
Gazel 401
Mısra: **12**
Ey.
Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

239. **iy:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

240. **iy:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Ey.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

241. **iy:**
Gazel 403
Mısra: **9**
Ey.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

242. **iy:**
Gazel 405
Mısra: **5**
Ey.
Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine

243. **iy:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

244. **iy:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Ey.
Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

245. **iy:**
Gazel 408
Mısra: **2**
Ey.
ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

246. **iy:**
Gazel 410
Mısra: **1**
Ey.
İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

247. **iy:**
Gazel 410
Mısra: **3**
Ey.
Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

248. **iy:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Ey.
Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

249. **iy:**
Gazel 410
Mısra: **13**
Ey.
Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib
bu şiʿr ile terāne

250. **iy:**
Gazel 411
Mısra: **16**
Ey.
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle
kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur
varmaḳ tüvānger
Kaʿbe'ye

251. **iy:**
Gazel 412
Mısra: **5**
Ey.
Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu odı kimse
defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle

252. **iy:**
Gazel 413
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i
zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum
naẓar ḳıl gel berü
dīvānuma

253. **iy:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Ey.
İy kemān-ebrū gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı peykān
olmasa

254. **iy:**
Gazel 414
Mısra: **10**
Ey.
Ḥükmüñe maḥkūm ider
miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy
perī mühr-i Süleymān
olmasa

255. **iy:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
māniʿ hezārān olmasa

256. **iy:**
Gazel 415
Mısra: **11**
Ey.
Çün vefā yoḳdur
benī ādemde iy
Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter
āhū-yı ṣaḥrālar bize

257. **iy:**
Gazel 416
Mısra: **6**
Ey.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn
ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ
girseñ gerekdür ḳanına

258. **iy:**
Gazel 416
Mısra: **10**
Ey.
Saña ne ḳolun yaḳup içse
Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy
ṣūfī tenine cānına

259. **iy:**
Gazel 421
Mısra: **12**
Ey.
Dil getürdüm leşker-i
ġamdan yine dil
şehrine
Var ḫaber vir iy belā
cāsūsı ol dilden dile

260. **iy:**
Gazel 421
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri
var şāh-ı ʿādilden dile

261. **iy:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Ey.
Tā ki cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr
olupdur iy ṣanem
göñlüm evi

262. **iy:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Ey.
Cān alur bīdād ile bir būse
virmez ḳan-behā
Dād ṣol ṣīrīn lebüñden
iy güzeller ḫusrevi

263. **iy:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi

264. **iy:**
Gazel 423
Mısra: **10**
Ey.
Küfr-i zülfüñ dīn ü dil
mülkin ḫarāb itmek
diler
Hey meded iy fitne
deyrinüñ büt-i
ʿayyāresi

265. **iy:**
Gazel 424
Mısra: **5**
Ey.
Baña pend idüp n'idersin
düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse
zār ü mübtelālıḳdan
beni

266. **iy:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Ey.
Dūd-ı āhum göklere
boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-
ḳarār itdüñ beni

267. **iy:**
Gazel 428
Mısra: **9**
Ey.
Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ
ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem
baña añma cenneti

268. **iy:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Ey.

İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri

269. **iy:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Ey.
Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ
ayaġı tozına
Ne ṭursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

270. **iy:**
Gazel 431
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir
laḥẓa rāḥat kāşkī

271. **iy:**
Gazel 432
Mısra: **6**
Ey.
Çün bizi ḳoyup uyarduñ
ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-
müselmān kāşkī

272. **iy:**
Gazel 434
Mısra: **9**
Ey.
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin
iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü
cedele ḥālet didükleri

273. **iy:**
Gazel 435
Mısra: **10**
Ey.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu
sözler iy şanem ḫāşā
seni

274. **iy:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Ey.
Lāle vü şebnem degül
şaḥrāda iy Mecnūn
göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-
ḥūn ile şaḥrā seni

275. **iy:**
Gazel 435
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü
ġamda görmeyen
şeydā seni

276. **iy:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Ey.
Çün gördi bir naẓar gözüm
iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā seni

277. **iy:**
Gazel 439
Mısra: **1**
Ey.
İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

278. **iy:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Ey.
İy ḥvāce genc ü māli
Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına
künc-i ferāġati

279. **iy:**
Gazel 443
Mısra: **13**
Ey.
İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin
ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir
oḳunmaduḳ duʿāsı
ḳalmadı

280. **iy:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Ey.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm
geldi seyrān günleri

281. **iy:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Ey.
İy kemān-ebrū şanem
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri

282. **iy:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Ey.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir
gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı şayaram iy
māh-ı tābān günleri

283. **iy:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Ey.
İy Muʿīdī her demi yüz
ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler
olur vaṣl-ı cānān
günleri

284. **iy:**
Gazel 446
Mısra: **12**
Ey.
Bāġ-ı fırāḳ-ı ḥasrete
ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz
iy yüzi gül bu yirleri

[iy:

1. **[iy:**
Gazel 368
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Tāb-ı mülden [iy
perī ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben belālu bülbüle bu
yüzden āl itmek neden

iy āftāb:

1. **iy āftāb:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey güneş yüzlü (sevgili!).
Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür
cemālüñ māhına
ṭutmaḳ niḳāb

2. **iy āftāb:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Ey güneş[e benzeyen sevgilim]!.
Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

<u>iy bī-vefā:</u>

1. **iy bī-vefā:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey vefasız sevgili!.
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

<u>iy dellāl-dil:</u>

1. **iy dellāl-dil:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül tellalı.
Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

<u>iy derde ṭabīb:</u>

1. **iy derde ṭabīb:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey dertlerin doktoru (sevgili)!.
Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

<u>iy dil:</u>

1. **iy dil:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül anlamında bir söz. âşığın kendine seslenmesi.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **iy dil:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın kendi gönlüne hitap etmesi.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **iy dil:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gönül! Ey gönül!.
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

4. **iy dil:**
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül!.
Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

5. **iy dil:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gönül! Ey gönül!.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẕālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

6. **iy dil:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın kendi gönlüne hitap etmesi.
Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs

7. **iy dil:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın kendi gönlüne hitap etmesi.
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek şanʿat degüldür gel bu fenden geç

8. **iy dil:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül!.
Nigāruñ lebleri yanuñda iy dil
Mey-i nāb añma kim ne nisbeti var

9. **iy dil:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül!.
Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol añа āşnā kim yār ile āşnādur

10. **iy dil:**
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

11. **iy dil:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

12. **iy dil:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.

Vaḥşī āhūdur şaḳın iy dil
nigār elden gider
Furşatı ḫoş gör ki nā-
geh bu şikār elden
gider

13. **iy dil:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil
kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande az

14. **iy dil:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḫüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ

15. **iy dil:**
Gazel 213
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Ġamze tīġin şavarum dime
idüp lāf ü güzāf
Şaḳın iy dil utanursın
ölicek rūz-ı maşāff

16. **iy dil:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı
belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol
nā-bekāre yir yoḳ

17. **iy dil:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Kaʿbe-i ehl-i şafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ

18. **iy dil:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Nev-cüvān dilberlere
olmazduñ iy dil
mübtelā
Mürşid-i rāh-ı
maḥabbet olmasa pīrüñ
senüñ

19. **iy dil:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül!.
Dehr bāzārında sen dellāl-i
ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy
dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

iy dilber:

1. **iy dilber:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili!.
Gül yüzüñ sünbül şaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

2. **iy dilber:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili !.
Gül yüzüñ sünbül şaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

iy dilber-i raʿnā:

1. **iy dilber-i raʿnā:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A güzel sevgili!.
Dil perīşāndur Muʿīdī nā-
tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy
dilber-i raʿnā saña

iy dil-i mecnūn:

1. **iy dil-i mecnūn:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey çılgın gönül! Tevriyeli olarak kullanılmıştır.
Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ
vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür
iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

iy dōst:

1. **iy dōst:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.
Dilde mihrüñ olduġın iy
dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur
āh-ı seḥer-gāhum saña

2. **iy dōst:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.
Ḳan olur ortada iy dōst
lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp
söyleşicek ne sözi var

3. **iy dōst:**
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.
Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

4. **iy dōst:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.
Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer
muʿaṭṭar iden
Şaçuñ hevāsıdur iy
dōst müşg-i nāb degül

iy düşmen:

1. **iy düşmen:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A düşman! Ey düşman!.
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

iy gönlüm:

1. **iy gönlüm:**-*üm*
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gönlüm ! Ey gönlüm !.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **iy gönlüm:**-*üm*
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül ! Âşığın kendine seslenmesi.
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

iy göñül:

1. **iy göñül:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

2. **iy göñül:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! (Âşığın kendisine seslenmesi.).
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

3. **iy göñül:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).
İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç

4. **iy göñül:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül!.
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

5. **iy göñül:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür

6. **iy göñül:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

7. **iy göñül:**
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

8. **iy göñül:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

9. **iy göñül:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

10. **iy göñül:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül

11. **iy göñül:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

12. **iy göñül:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül!.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

13. **iy göñül:**
Gazel 265
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül!.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

iy gözi fettān:

1. **iy gözi fettān:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gözleri fitne [dolu sevgili!].
Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

iy gözi şehlā:

1. **iy gözi şehlā:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A şehla bakışlı [sevgilim!].
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

iy gözleri ḳanlu:

1. **iy gözleri ḳanlu:**-*ler, -i, -lu*
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gözleri kanla dolu (olan sevgili)!.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

iy gözüm:

1. **iy gözüm:**-*üm*
Gazel 20
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gözüm! Âşık kendine seslenir.
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

iy gül:

1. **iy gül:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **iy gül:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gül (kadar güzel sevgili).
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **iy gül:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gül! Ey gül!.
Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

4. **iy gül:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gül! Ey gül!.
Gelelden bād ile iy gül selāmuñ
Beni iḥyā idüpdür āferīn-bād

5. **iy gül:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

6. **iy gül:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gül! Ey gül!.
Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

7. **iy gül:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gül! Ey gül!.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā nakşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

8. **iy gül:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A gül! Ey gül!.
Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

iy güni ḳara ḳullar:

1. **iy güni ḳara ḳullar:**-*i, -lar*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A bahtı kara kullar!.
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

iy güzeller hüsrevi:

1. **iy güzeller ḫüsrevi:**-*ler, -i*
Gazel 17
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**

Ey güzeller padişahı!.
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

iy ḥabīb-i cān:

1. **iy ḥabīb-i cān:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey canın sevgilisi.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir şāfī cevāb

iy hilāl-ebrūlar:

1. **iy hilāl-ebrūlar:**
Gazel 61
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A hilale benzeyen kaşlar. II hilal kaşlı.
İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

iy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb:

1. **iy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb:**-*uñ*
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey inci saçan dudağı saf bir şaraba [benzeyen sevgilim]!.
İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

iy lebleri ġonçe:

1. **iy lebleri ġonçe:**-*ler, -i, -*
Gazel 3
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey! Dudağı gonca (sevgili).
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

2. **iy lebleri ġonçe:**-*ler, -i*
Gazel 3
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey dudakları gonca gibi güzel sevgili!.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

iy māh:

1. **iy māh:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A ay [gibi güzel sevgilim!].
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

2. **iy māh:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay gibi güzel sevgili.
Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

3. **iy māh:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay gibi güzel sevgili.
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

iy māhum:

1. **iy māhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A ay [gibi güzel sevgilim!].
Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

iy meh:

1. **iy meh:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay [gibi güzel sevgili].
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

2. **iy meh:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay yüzlü sevgili!.
Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

3. **iy meh:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay [gibi güzel sevgili].
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

4. **iy meh:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay [gibi güzel sevgili].
Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

5. **iy meh:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay [gibi güzel sevgili].
Kimse çün Leylī adın
añmazdı Mecnūn
olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur
iy meh senüñ zībālıġuñ

<u>iy muʿīdī:</u>

1. **iy muʿīdī:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā

2. **iy muʿīdī:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şairin kendine hitap etmesi.
İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā

3. **iy muʿīdī:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

4. **iy muʿīdī:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (Şair kendine seslenir).
īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

5. **iy muʿīdī:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (diyerek şair kendine seslenir.).
Öpmedüm aġzın uyurken ol
gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire
bunlar ne bühtāndur
baña

6. **iy muʿīdī:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî,! (şair kendine seslenir.).
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın
yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş
eglence derd ḳatar saña

7. **iy muʿīdī:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū saña

8. **iy muʿīdī:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (Şairin kendine seslenmesi.).
Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳankı
Mecnūn'dur diyen uṣlu
saña

9. **iy muʿīdī:**
Gazel 30
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī! (Şair kendine seslenmekte.).
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

10. **iy muʿīdī:**
Gazel 31
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

11. **iy muʿīdī:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî!.
İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār
itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher
dīde-i ter leb-ber-leb

12. **iy muʿīdī:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! Şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim
niyāzum bilür ol Ḥayy-
ı mucīb

13. **iy muʿīdī:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! Şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb

14. **iy muʿīdī:**
Gazel 44
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî! [Şair kendine seslenir.].

Dīn ü dil mülkinden el çek
iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne
kāfer kākül-i müşgīn-i
dōst

15. **iy muʿīdī:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).
İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir
gören
Ġam gülistānında
açılmış çiçekler şāḫ
şāḫ

16. **iy muʿīdī:**
Gazel 59
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd

17. **iy muʿīdī:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
İy Muʿīdī leb-i cānāneyi
vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile
naẓm-ı şeker-bāre
meded

18. **iy muʿīdī:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).
Gel iy Muʿīdī ʿışḳ ile cān
vir ki derd-i yār
Āḫir bu yolda olana
dermān olur leẕīẕ

19. **iy muʿīdī:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa
gönlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum
biñ biñ revān olmış
gelür

20. **iy muʿīdī:**
Gazel 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
İy Muʿīdī sev severseñ ol
semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur
ʿālem bahāristān olur

21. **iy muʿīdī:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḥayrān olur

22. **iy muʿīdī:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Zār olup ġamdan yaḳasın
çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı
gül midür bülbül midür

23. **iy muʿīdī:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül midür

24. **iy muʿīdī:**
Gazel 216
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine çün
pervāneyüz
Oldı āsān iy
Muʿīdī baş ile cān
oynamaḳ

25. **iy muʿīdī:**
Gazel 240
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Rūm içre iy Muʿīdī naẕīrüñ
olur mı kim
Naẓmuña reşk ider
şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

26. **iy muʿīdī:**
Müstezad 1
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî! [Şair kendine seslenir.].
Geh pīç ü gehī tāb olur iy
māh Muʿīdī
Her gice ġamuñla

<u>iy muʿīdīnüñ:</u>

1. **iy muʿīdīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şair kendine seslenir. Ey Mu'idî.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

2. **iy muʿīdīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'idi (tecrid sanatı ile kendine seslenir).
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

<u>iy nāfe:</u>

1. **iy nāfe:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A güzel koku!.
Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

<u>iy perī:</u>

1. **iy perī:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri yüzlü (sevgili)!.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

2. **iy perī:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri.
Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

3. **iy perī:**
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri.
ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

4. **iy perī:**
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri.
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

5. **iy perī:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri. || *Ey sevgili.*
Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

6. **iy perī:**
Gazel 249
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri.
Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

7. **iy perī:**
Murabba 3
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri.
Hīç aramızda bizüm yoḳdur tekellüf iy perī
Lāübālī pāk-meşreb biz Süleymānīlerüz

<u>iy perī-peyker:</u>

1. **iy perī-peyker:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A peri yüzlü güzel! (Sevgili).
İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

<u>iy perī-ruhsāre:</u>

1. **iy perī-ruḫsāre:**
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri yüzlü (sevgili).
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

<u>iy şabā:</u>

1. **iy şabā:**
Gazel 28
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sabah rüzgarı!.
Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

2. **iy şabā:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

3. **iy şabā:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey saba rüzgârı.
İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

<u>iy şanem:</u>

1. **iy şanem:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey (put kadar güzel) sevgili!.
İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

2. **iy şanem:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey (put kadar güzel) sevgili!.
Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

iy ṭabīb:

1. **iy ṭabīb:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

2. **iy ṭabīb:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabîb, ey doktor !.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

3. **iy ṭabīb:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Çekme zaḥmet kim ḥumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

4. **iy ṭabīb:**-*üm*
Gazel 60
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Gün gün efzūn oldı zaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

5. **iy ṭabīb:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

6. **iy ṭabīb:**
Gazel 229
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

7. **iy ṭabīb:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

iy ṭabīb-i cān:

1. **iy ṭabīb-i cān:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey can tabibi!.
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

iy vāʿiẓ:

1. **iy vāʿiẓ:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A vaiz! Ey vaiz!.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

2. **iy vāʿiẓ:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A vaiz! Ey vaiz!.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

3. **iy vāʿiẓ:**
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A vaiz! Ey vaiz!.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

4. **iy vāʿiẓ:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A vaiz! Ey vaiz!.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

iy yār:

1. **iy yār:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili!.
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest

2. **iy yār:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili!.
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

3. **iy yār:**
Gazel 204
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.
Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur

murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

iy yüzi gül:

1. **iy yüzi gül:**
Gazel 121
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gül yüzlü (sevgili).

Aġzuñ ḫaberini ġonçeye açdıysa Muʿīdī
Şuçum ne benüm iy yüzi gül ne ḫaberüm var

iy yüzi gülşen:

1. **iy yüzi gülşen:**
Taştir 1
Mısra: **24**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A yüzü gül bahçesi [gibi güzel sevgili!].

Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

ʿiyān:

1. ʿ**iyān:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Açık, belli şekilde, aşikâr.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

2. ʿ**iyān:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Açık, belli şekilde, aşikâr.

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

3. ʿ**īyān:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Belli, açık, ortada.

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

ʿiyān ol-:

1. ʿ**iyān ol-:**--*mış*
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayān olmak: Belli olmak, açıkça meydana çıkmak.

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

ʿiyān oldukca:

1. ʿ**iyān olduḳca:**-*duḳca*
Gazel 40
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Açık hale gelmek; ortaya çıkmak.

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

ʿiyān olmış:

1. ʿ**iyān olmış:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
- Görünür hâle gelmek, -belli olmak, -açıkça meydana çıkmak.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

ʿiyān olur:

1. ʿ**iyān olur:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, ortaya çıkmak.

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

iz:

1. **izi:**-*i*
Gazel 42
Mısra: **5**
İşaret, belirti.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

2. **izüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 102
Mısra: **3**
Iz II sevgilinin ayak izi.

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

3. **izüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 245
Mısra: **3**
Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

ʿiẕār:

1. ʿ**iẕār:**
Gazel 82
Mısra: **11**
Yanak, yüz. II Sevgilinin yanağı.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

ʿiẕār u ḥüsn:

1. ʿ**iẕār u ḥüsn:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanak ve güzelliği.

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

iẕhār:

1. **iẓhār:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.
Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

izi toz-:

1. **izi toz-:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İzinin tozu. || *Sevgilinin ayağının tozu.*
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

izüñ tozı:

1. **izüñ tozı:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak izinin tozu. || *Sevilen kişinin gelip geçtiği, ayak bastığı yerin tozu.*
Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

ʿizz:

1. ʿ**izz:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Itibar, büyüklük, yücelik.
Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

2. ʿ**izz:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Değer, kıymet, itibar.
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

3. ʿ**izz:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.
Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

ʿizz ü veḳār:

1. ʿ**izz ü veḳār:**
Gazel 131
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İzzet ve haysiyet.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

ʿizzet:

1. ʿ**izzet:**
Gazel 212
Mısra: **5**
(Ar.) Hürmet, saygı, ikram.
Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

ʿizzet ü cāhum:

1. ʿ**izzet ü cāhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Övünç ve şeref.
Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

ʿibret al:

1. ʿ**ibret al:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Ders almak, ibret almak.
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

iç:

1. **içerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **içerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

3. **içersin:**-*er, -sin*
Gazel 3
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

4. **içersin:**-*er, -sin*
Gazel 3
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

5. **içinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 385
Mısra: **6**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

iç-:

1. **içüp:**-*üp*
Gazel 172
Mısra: **10**
(içki) içmek.
Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp ṣarāb-ı nāz

2. **içüp:**-*üp*
Gazel 173
Mısra: **8**
(içki) içmek.
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz

3. **içüp:**-*üp*
Gazel 174
Mısra: **1**
(içki) içmek.
Ṣol nāzenīn ki mest ola içüp ṣarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

4. **içüp:**-*üp*
Gazel 187
Mısra: **7**
(içki) içmek.
Çeşm-i ṣūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde ṣarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

5. **içse:**-*se*
Gazel 416
Mısra: **9**
İçmek.
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

içdügi:

1. **içdügi:**
Gazel 127
Mısra: **12**
İçtiği şey.
Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür

içme-:

1. **içmedin:**-*din*
Gazel 243
Mısra: **10**
Içmeden içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).
Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

içmeden:

1. **içmeden:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Içmeden içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).
İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

id-:

1. **iderler:**-*er*, -*ler*
Gazel 425
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Gedā-yı ḫalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

idegör-:

1. **idegör:**
Gazel 377
Mısra: **7**
Yapmak, etmek.
N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḫüsnüñe devrāndur bu

idindi:

1. **idindi:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Edinmek, yapmak.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

idrâk:

1. **idrāk:**
Gazel 332
Mısra: **11**
(Ar.) Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

iḫtiyāc- yoḳ:

1. **iḫtiyāc- yoḳ:**--*um*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gereksinimin olmaması.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

iḫyā:

1. **iḫyāda:**-*da*
Gazel 167
Mısra: **7**
Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.
İḫyāda Mesīḫā iken ol ṣūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

2. **iḫyāda:**-*da*
Gazel 255
Mısra: **2**
Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.
ʿĀṣıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḫ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

iki:

1. **iki:**
Gazel 403
Mısra: **8**
İki, sayı sıfatı.
Ṣol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı

Ṭoġdı iki māh-ı nev
mihr-i cihān-gird
üstine

2. **iki:**

Gazel 417
Mısra: **9**
İki, sayı sıfatı.

Dürr ü yāḳūtı gözümden
çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar
yārüñ leb ü dendānına

3. **iki:**

Gazel 423
Mısra: **8**
İki, sayı sıfatı.

Reh-zen olup gözlerüñ
yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i
belādur iki ḳaşuñ aresi

<u>iki bük-:</u>

1. **iki bük-:**-*müş, -dür*

Murabba 1
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Saygı, dalkavukluk, korku vs. duygularla eğilmek, iki kat olmak, eğilip bükülmek.

İy kemān-ebrū güzeller
ḫaylinüñ ṣayd-efgeni
İki bükmüşdür
miyānum gerçi
ġamzeñ demreni

<u>iki bükül-:</u>

1. **iki bükül-:**-*se*

Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki büklüm olma, eğilme.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar

<u>iki cihānı:</u>

1. **iki cihānı:**

Gazel 177
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.

İki cihānı seyr iderüz bir
ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli
Cem degül miyüz

<u>iki gice-:</u>

1. **iki gice-:**-*dür*

Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Iki gecedir.

İki gicedür düşüme zülfüñ
girer oldı
Beñzer ki yine uzun
uzaḳ bir seferüm var

<u>il:</u>

1. **ile:**-*e*

Gazel 3
Mısra: **5**
El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān tenhā

2. **ile:**-*e*

Gazel 3
Mısra: **5**
Yabancılar, başkaları, herkes.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān tenhā

3. **il:**

Gazel 103
Mısra: **3**
El, başkası, yabancı.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar

4. **illere:**-*ler, -e*

Gazel 115
Mısra: **10**
El, başkaları.

İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül midür

5. **il:**

Gazel 159
Mısra: **11**
Başkası.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār olmaz

6. **il:**

Gazel 183
Mısra: **4**
Başkası.

Varumı yoḳ eyledüm
yolında raḥm itmez
daḫi
Bī-vefādur dirdi il
didüklerince var imiş

7. **il:**

Gazel 355
Mısra: **15**
Başkası.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i
ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden
ẕātuñda cevher var
iken

8. **iller:**-*ler*

Gazel 442
Mısra: **1**
Yabancılar, başkaları, herkes.

İller bileydi bende olan derd
ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u
Mecnūn ḥikāyeti

<u>il içre:</u>

1. **il içre:**

Gazel 86
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ülkede, memlekette.

Yüzüñ güline ḳarşu gözin
dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe
diken olmışdur

<u>ilāhī:</u>

1. **ilāhī:**

Gazel 425
Mısra: **11**
Ey Allah'ım!.

İlāhī Mekke sevābın
müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı
yāre beni

illere:

1. **illere:**
Gazel 341
Mısra: **8**
Başka II rakip.
Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

ilyās:

1. **ilyās:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Hızır ile birlikte abıhayatı bulan ve ölümsüz olup denizde zor durumda kalan insanlara yardım eden İlyas peygamber.
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

imdi:

1. **imdi:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Şimdi.
Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

imren:

1. **imrenüp:**-*-üp*
Gazel 240
Mısra: **9**
Hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.
Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

inan:

1. **inan:**
Gazel 340
Mısra: **1**
İnan, güven.
Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḥsār ḥaḳḳı çün inan

2. **inan:**
Gazel 340
Mısra: **2**
İnan, güven.
Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḥsār ḥaḳḳı çün inan

ʿināyet:

1. **ʿināyet:**
Gazel 224
Mısra: **14**
(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.
Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

ince:

1. **incedür:**-*dür*
Gazel 360
Mısra: **13**
İnce.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

ince bil-:

1. **ince bil-:**-*üñ-*, -*le*
Gazel 106
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ince beli.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

ince bil:

1. **ince bil:**-*üñ*
Gazel 272
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ince beli.
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

ince bilüñsüz:

1. **ince bilüñsüz:**
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.
İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

incel:

1. **incelüp:**-*üp*
Gazel 302
Mısra: **2**
İnce duruma gelmek, zayıflamak.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

inci:

1. **incinür:**-*n*, -*ür*
Gazel 9
Mısra: **13**
Üzmek, acıtmak.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

2. **incinür:**-*n*, -*ür*
Gazel 9
Mısra: **13**
İncitmek, zarar vermek.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

incid:

1. **incidesin:**-*e*, -*sin*
Gazel 186
Mısra: **3**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin

eylemedin beddu‘ā
yitiş

incin-:

1. **incinüp:**-*üp*
Gazel 47
Mısra: **11**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Mu‘īdī güç gelür
dānāya nā-dān ile baḫş

incin:

1. **incinür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **5**
İncinmek, gücenmek.
Ṭutsam dehānum incinür
āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı
nihānum ‘iyān olur

2. **incinüp:**-*üp*
Gazel 343
Mısra: **6**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Ṭa‘n-ı aġyāre göñül ‘ār idüp
incindügine
İncinüp adını yād
eylemezem ‘ārümden

incit:

1. **incitme:**-*me*
Gazel 121
Mısra: **12**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.
Başumda iken bāde-i ‘ışḳ
itme naṣīḥat
Vā‘iẓ beni incitme
yiter derd-i serüm var

iñen:

1. **iñen:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Bir daha, artık.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn
göñlüm baña micmer
yiter

iñilde:

1. **iñilder:**-*r*
Gazel 257
Mısra: **2**
İnlemek, ah edip acı çekmek.
Vücūdı şīşe ṣancılmış
anuñçün
İñilder derūñdür ḥāli
rebābuñ

intisāb:

1. **intisābum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **6**
Bir yere, bir kimseye mensub olmak. Mâiyyetine girmek. Bağlanmak.
Āsmāna āstānuñ var iken
baş egmezem
İntisābum sañadur
devletlü sulṭānum saña

ir:

1. **irmek:**-*mek*
Gazel 83
Mısra: **9**
Erişmek / kavuşmak.
Mümkin degüldür iy dil
irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur

2. **irmege:**-*meg, -e*
Gazel 219
Mısra: **1**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Viṣāle irmege çünkim bu
ben dil-ḫaste imkān
yoḳ
Belā vü derdüñe
mu‘tād olayın daḫi
dermān yoḳ

3. **irerse:**-*er, -se*
Gazel 329
Mısra: **11**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı
var elinde kāse-i
serden

4. **irişüp:**-*iş, -üp*
Gazel 438
Mısra: **3**
Varmak, yetişmek.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi

5. **irdi:**-*di*
Gazel 445
Mısra: **1**
Ulaşmak.
Ḥamdülillāh irdi ‘īd eyyāmı
seyrān günleri
‘Azm-i meydān eyle
imdi geldi cevlān
günleri

6. **irmek:**-*mek*
Tahmis 3
Mısra: **18**
Ermek, ulaşmak.
Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı gör

ir-:

1. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 49
Mısra: **8**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.
Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām baḫş

2. **iren:**--*en*
Gazel 135
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.
Riyā ile olan zühdi
n’idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür

3. **irer:**-*er*
Gazel 305
Mısra: **13**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
İrer Mu‘īdī vaṣluña hicrāne
ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir
anı intisāb-ı ġam

4. **irer:**-*er*
Gazel 335
Mısra: **5**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.
Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

5. **irer:**-*er*
Gazel 387
Mısra: **11**
Erişmek, ulaşmak, kavuşmak, yetişmek.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

irgür:

1. **irgürür:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

irme:

1. **irmezse:**-*zse*
Gazel 318
Mısra: **12**
Ulaşmamak II erişememek.
Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam ṣāmı sevād-ı tūtiyāsından

iş:

1. **işüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 72
Mısra: **8**
Bir amaç uğruna yapılan davranış.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

2. **işüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **3**
İş güç, uğraş.
İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ

işid:

1. **işiden:**-*en*
Gazel 279
Mısra: **14**
Duymak.
İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

işid-:

1. **işidem:**-*em*
Gazel 357
Mısra: **10**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

işig:

1. **işigüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **5**
(Sevgilinin) eşiği.
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

2. **işiginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 257
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eşiği, kapısı, huzuru.
İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ

3. **işiginde:**-*in, -de*
Gazel 437
Mısra: **7**
Eşik II kapı, huzur, makam.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

işit:

1. **işitse:**-*se*
Gazel 123
Mısra: **7**
Duymak.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

işit-:

1. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 320
Mısra: **1**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.
Kenār olduġın işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden

iskender:

1. **iskender:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Hızır ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar. II Makedonya kralı İskender.
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser

ʿişret:

1. **ʿişret:**
Gazel 444
Mısra: **5**
Içki içme, eğlenme.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

ʿişret demidür:

1. **ʿişret demidür:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence zamanı.
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer

ʿİşret demidür her yir
yaşıl çemen olmışdur

iste:

1. **istemez:**-*me, -z*
Gazel 148
Mısra: **1**
Arzulamamak, talep etmemek.
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pāreler
N'itsün ölsün mi seven
āşüfte vü bī-çāreler

2. **istemez:**-*me, -z*
Gazel 179
Mısra: **13**
Arzulamamak, talep etmemek.
Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes

iste- yir- buldı:

1. **iste- yir- buldı:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İstedikleri yerde bulurlar.
Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp
geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı
ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

iştiyāk:

1. **iştiyāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 180
Mısra: **13**
Arzu.
Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye
olur kişi ġāyet heves

ʿişve:

1. ʿ**işvesin:**--*sin*
Gazel 171
Mısra: **7**
Ar. cilve, naz, eda.
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı nāz

it:

1. **itlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 45
Mısra: **5**
İt, köpek II Sevgilinin kapısındaki köpekler.
İtlerüñ ürdükçe göñlüm
başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür
eyler aḳrān ile baḫs

2. **ider:**-*er*
Gazel 175
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür
bilür nāz u niyāz

3. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm
eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile
efġānum

4. **itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
Baḫt yār olmadı ġurbet
iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı
zülf-i yār itsem gerek

it-:

1. **itdükce:**-*dük, -ce*
Gazel 173
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
Şol ġamzekār ider beni
mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin
süzüp itdükce ḫvāb-ı
nāz

2. **itmeyen:**--*me, -y, -en*
Gazel 211
Mısra: **4**
Et(me)mek, yap(ma)mak.
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın
ḥavādiş tīrine dā'im
hedef

3. **itmeyen:**--*me, -y, -en*
Gazel 246
Mısra: **7**
Et(me)mek, yap(ma)mak.
İtmeyen cānını ḳurbān bāña
irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı
ḳurbānıyam ol
pādşehüñ

itdi:

1. **itdi:**
Gazel 198
Mısra: **6**
"Etmek"; herhangi bir durumda olmak.
Gül yüzüñe niḳāb-ı
muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ

itme:

1. **itmedüñ:**-*düñ*
Gazel 306
Mısra: **5**
Etmemek.
Sīnemüñ dāġın görüp raḥm
itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ
kez ḳarşuña pīrāhenüm

2. **itmedüñ:**-*düñ*
Gazel 330
Mısra: **7**
Etmemek.
Sen benüm eşküm görüp
raḥm itmedüñ bī-
gāneveş
Ben senüñ baḫr-i
ġamuñda āşnā olmaḳ
neden

3. **itmedüñ:**-*düñ*
Gazel 445
Mısra: **5**
Etmemek.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir
gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy
māh-ı tābān günleri

itmeden:

1. **itmeden:**
Gazel 307
Mısra: **7**
Etmemek, yapmamak.
İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

itmeseñ:

1. **itmeseñ:**
Gazel 432
Mısra: **6**
Etmesen, yapmasan.
Çün bizi ḳoyup uyarduñ
ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

itmeyince:

1. **itmeyince:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Etmediği zaman.
Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

itmeyüp:

1. **itmeyüp:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Etmeyip.
ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

ʿivaż:

1. **ʿivaż:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Özel isim.
Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż

iy:

1. **iy:**
Gazel 72
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

2. **iy:**
Gazel 74
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

3. **iy:**
Gazel 89
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

4. **iy:**
Gazel 96
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer

5. **iy:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

iy dōst:

1. **iy dōst:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḫadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

iy gönül:

1. **iy gönül:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy gönül sen baña derd ü ben belā oldum saña

2. **iy gönül:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! (Âşığın kendisine seslenmesi.).
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy gönül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

3. **iy gönül:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).
İy gönül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç

4. **iy gönül:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).
İy gönül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḫāżıruñ

iy gözüm:

1. **iy gözüm:**-*üm*
Gazel 20
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gözüm! Âşık kendine seslenir.
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū

yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim
oldı ḥarām uyḫu saña

iy güni ḳara ḳullar:

1. **iy güni ḳara ḳullar:**-*i, -lar*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A bahtı kara kullar!.

İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi
ḥükmüñde yasaġında

iy güzeller ḫüsrevi:

1. **iy güzeller ḫüsrevi:**-*ler, -i*
Gazel 17
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey güzeller padişahı!.

İy güzeller ḫüsrevi lāzım
degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz
musaḫḫardur yidi
kişver saña

iy ḥabīb-i cān:

1. **iy ḥabīb-i cān:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey canın sevgilisi.

Niçe bir ümmīdvār olam
ṣarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur
luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

iy hilāl-ebrūlar:

1. **iy hilāl-ebrūlar:**
Gazel 61
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A hilale benzeyen kaşlar. II hilal kaşlı.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i
devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḫüsnüñde
kim bī-ḳadr ola
meydān-ı ʿīd

iy leb-i gevher-feṣānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb:

1. **iy leb-i gevher-feṣānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb:**-*uñ*
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey inci saçan dudağı saf bir şaraba [benzeyen sevgilim]!.

İy leb-i gevher-feṣānuñ
nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi
çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

iy muʿīdī:

1. **iy muʿīdī:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma
ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā

2. **iy muʿīdī:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şairin kendine hitap etmesi.

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā

3. **iy muʿīdī:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

4. **iy muʿīdī:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (Şair kendine seslenir).

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül
olsun fedā biñ cān aña

5. **iy muʿīdī:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (diyerek şair kendine seslenir.).

Öpmedüm aġzın uyurken ol
gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire
bunlar ne bühtāndur
baña

6. **iy muʿīdī:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî,! (şair kendine seslenir.).

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın
yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş
eglence derd ḳatar saña

7. **iy muʿīdī:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū saña

8. **iy muʿīdī:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! (Şairin kendine seslenmesi.).

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı
Mecnūn'dur diyen uşlu
saña

9. **iy muʿīdī:**
Gazel 30
Mısra: **14**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī! (Şair kendine seslenmekte.).
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

10. **iy muʿīdī:**
Gazel 31
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb

11. **iy muʿīdī:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî!.
İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār
itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher
dīde-i ter leb-ber-leb

12. **iy muʿīdī:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! Şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim
niyāzum bilür ol Ḥayy-
ı mucīb

13. **iy muʿīdī:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! Şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb

14. **iy muʿīdī:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).
İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir
gören
Ġam gülistānında
açılmış çiçekler şāḫ
şāḫ

15. **iy muʿīdī:**
Gazel 59
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd

16. **iy muʿīdī:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
İy Muʿīdī leb-i cānāneyi
vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile
naẓm-ı şeker-bāre
meded

17. **iy muʿīdī:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Mu'îdî !
diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa
gönlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum
biñ biñ revān olmış
gelür

18. **iy muʿīdī:**
Gazel 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
İy Muʿīdī sev severseñ ol
semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur
ʿālem bahāristān olur

19. **iy muʿīdī:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḫayrān olur

20. **iy muʿīdī:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Zār olup ġamdan yaḳasın
çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı
gül midür bülbül midür

21. **iy muʿīdī:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül midür

22. **iy muʿīdī:**
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Ḳaḫbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi
yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd
iseñ andan fāriġ

23. **iy muʿīdī:**
Gazel 208
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Çün bilürsin rūz u şeb
devrān ayaġ
almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her
nesneden çekme ferāġ

24. **iy muʿīdī:**
Gazel 228

Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Muʿīdī ! (Şair kendine hitap eder.).
Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

25. **iy muʿīdī:**
Gazel 235
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oğlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

26. **iy muʿīdī:**
Gazel 236
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şairin kendine hitap etmesi.
İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

27. **iy muʿīdī:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî !(şairin kendine seslenmesi.).
İy Muʿīdī fikr idüp ḫālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

28. **iy muʿīdī:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şairin kendine hitap etmesi.
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

29. **iy muʿīdī:**
Gazel 251
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şairin kendine hitap etmesi.
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

30. **iy muʿīdī:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî!.
Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu ṣeydālıġuñ

31. **iy muʿīdī:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî ! diyerek şair kendine seslenir.
İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āṣnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

32. **iy muʿīdī:**
Gazel 269
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî!.
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

33. **iy muʿīdī:**
Murabba 3
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'îdî! A Mu'îdî!.
İy Muʿīdī gerçi yüz ṣuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine

iy muʿīdīnüñ:

1. **iy muʿīdīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Şair kendine seslenir. Ey Mu'idî.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **iy muʿīdīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Mu'idi (tecrid sanatı ile kendine seslenir).
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

iy necātī:

1. **iy necātī:**
Tahmis 1
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Necati.
İy Necātī lāle gibi rızḳuñı ṭaşdan çıḳar

iy perī:

1. **iy perī:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri yüzlü (sevgili)!.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

2. **iy perī:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey peri. || Ey sevgili.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḫüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

iy perī-peyker:

1. **iy perī-peyker:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
A peri yüzlü güzel! (Sevgili).

İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña

iy ṣabā:

1. **iy ṣabā:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste
selāmın gül-i ḫandāne
ilet

2. **iy ṣabā:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey saba rüzgârı.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ
ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-
ḫaste vü üftāde getür

iy ṣanem:

1. **iy ṣanem:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey (put kadar güzel) sevgili!.

İy ṣanem senden şikāyetler
idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm
idüpdür göge īsā'dan
yaña

iy ṭabīb:

1. **iy ṭabīb:**-*üm*
Gazel 60
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded

2. **iy ṭabīb:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı
eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı
derdüme bir çāre
meded

iy yüzi gül:

1. **iy yüzi gül:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gül yüzlü (sevgili).

Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ

iz:

1. **izüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **5**
Iz.

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ
tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi
altun didükleri

i: *İ- yardımcı fiili.*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var **idi** / Her
ṭarafdan ḫārveş mānīʿ
hezārān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [idi, -di]*

Şimdi bildüm faẓl u irfān
mūcib-i ḫırmān **imiş** /
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [imiş, -miş]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-
ı hicrān kāşkī /
Ölse **idüm** bulmayup
derdüme dermān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [idüm, -düm]*

Aḫşāmlar **idüm** ol meh-i
nā-mihrbān ile / Bir
gün döneydi üstüme
gerdūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [idüm, -düm]*

Bī-vefā
dildār **imişsün** böyle
bilmezdüm seni /
Mā'il-i
aġyār **imişsün** böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [imişsün, -mişsüñ]*

Bī-vefā
dildār **imişsün** böyle
bilmezdüm seni /
Mā'il-i
aġyār **imişsün** böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [imişsün, -mişsüñ]*

İller bileydi bende olan derd
ü ḥāleti /
Oḳınmaz **idi** Vāmıḳ u
Mecnūn
ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [idi, -di]*

i: *"İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme / Sevdügimde
gerçi ol ṭıfl **idi** ben
şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [idi, -di]*

i: *Ek fiil.*

Gice ḫayāl-i yār ile
ṣoḥbetde **iken** āh / Nā-
gāh irüp Muʿīdī anı
itdi ḫvāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [iken, -ken]*

i: *"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

Düşümde dün gice ay görmüş **idüm** / Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Baş egmez **idüm** ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [idüm, -dü, -m]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz **idüm** ʿaynuma / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye **idüm** ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [idüm, -dü, -m]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz **idüm** yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [idüm, -dü, -m]*

i: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār **imiş** / Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [imiş, -miş]*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār **imiş** / Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [imiş, -miş]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [imiş, -miş]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [imiş, -miş]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [imiş, -miş]*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [imiş, -miş]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe / Ṣormaduñ ḫālini bir gün dimedüñ bīmār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [imiş, -miş]*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür **imiş** babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [imiş, -miş]*

i: *"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, -dığı zaman, esnasında.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde **iken** olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [iken, -ken]*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / Mūr **iken** efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [iken, -ken]*

i: *"İ-" ek-fiilinin şart çekimi.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ **ise** / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ise, -se]*

i: *Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde **iken** olmasa bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [iken, -ken]*

i: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Āsmāna āstānuñ var **iken** baş egmezem / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [iken, -ken]*

i: *"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.*

Dir **imişsün** beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [imişsün, -miş, -sin]*

i: *Ek fiilin zarf- fiil almış biçimi.*

Yār **iken** iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

20, Beyit 1). [iken, -ken]

i: *"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, "-dığı zaman, esnasında.".*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış **iken** / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [iken, -ken]*

i: *"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.*

Oḳa dikmiş **idi** gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [idi, -di]*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs ide **idi** külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [idi, -di]*

Görmeden öykünmüş **idi** ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḥacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [idi, -di]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā **idi** ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [idi, -di]*

i: *"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr **idi** / Baḫs idemez benümle bu şanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [idi, -di]*

i: *"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm / Dem demʿaceb mi eyler **isem** āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [isem, -se, -m]*

Sözde cān-baḫş **isem** ölsek derde dermāndur lebüñ / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [isem, -se, -m]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir **iseñ** kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.*

Ser-keşler **idi** ʿāṣıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [idi, -di]*

i: *"i" ek fiilinin şart eki "se" almış hali.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil **iseñ** uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.*

Şol nāzenīni sev sever **iseñ** Muʿīdī kim / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd **iseñ** andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Āh ü zār ider **iseñ** çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

ʿĀrif **iseñ** al ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]*

İy Muʿīdī aġlar **iseñ** ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler **iseñ** / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir **iseñ** yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [iseñ, -se, -ñ]*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar **isen** ḥālümi / Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [isen, -se, -ñ]*

i: *"-i" ek fiili.*

Ger māl ü menālüm yoġ **ise** nʾola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

139, Beyit 7). [ise, -se]

i: *"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış hali.*

Varmaz **iseñ** gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez **iseñ** nār-ı hicrān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]*

Ölmez **iseñ** iresin yārüñ ayaġı tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Naġme-sāz **idi** göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [idi, -di]*

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde / Ḳan aḳmaz **idi** bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [idi, -di]*

i-: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez **idi** ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [idi, -di]*

Dile ḫışm itdüñ **idi** kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [idi, -di]*

Degme budaġa ḳonmaz **idi** gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [idi, -di]*

ibrām: *Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa **ibrām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [ibrām,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur **ibrāmum** benü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [ibrāmum, -um]*

ibrām idüp: *Can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / Göz ider **ibrām idüp** zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [ibrām idüp, -üp]*

ʿibret al: *Ders almak, ibret almak.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül / Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [ʿibret al,]*

ibtiẕāl: *Değersizlik, hakirlik, gözden düşmüşlük.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / **İbtiẕāl** itme göñül māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ibtiẕāl,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [içerseñ, -er, -se, -ñ]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / **İçersin** gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [içersin, -er, -sin]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın **içüp** / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [içüp, -üp]*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın **içüp** / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [içüp, -üp]*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne **içsem** gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [içsem, -se, -m]*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi **içerse** ṭañ degül / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [içerse, -er, -se]*

Şevḳ-i ruḥsāruñla **içüp** olura m her bār mest / Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [içüp, -üp]*

Devr-i güldür **iç** diyü gül-ruḫlara / Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [iç,]

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā **içmesün** miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [içmesün, -me, -sün]*

Niye gizler lebüñ mey **içdügüñi** / Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [içdügüñi, -dügüñi]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün şaçuñ sevdāsını / Çeşme-i ḥayvān **içilmez** renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [içilmez, -il, -mez]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

Ḳalem **içine** girüp dest-i pāküñ öpmegiçün / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Içmek.*

Ol ḳanum **içdi** ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [içdi, -di]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez **içer** ise bir laḥża ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [içer, -er]*

İy şarāb-ı vaṣl **içen** yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [içen, -en]*

İçinden ṣu **içen** bir kez yanar ṣevḳ odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [içen, -en]*

iç: *Bir kimse veya meselenin dıştan görünmeyen tarafı, mânâ cephesi.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Ṣanki bir ġam-ḫānedür **içi** ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [içi, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / **İçersin** gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [içersin, -er, -sin]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [içerseñ, -er, -se, -ñ]*

iç: *Arasında, içinde.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar **içre** māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [içre, -re]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz **içüp** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [içüp, -üp]*

iç: *Arasında, içerisinde.*

Bezm **içinde** zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urdużınca sāʿid-i sīmīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. İçtikçe.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutdużım yād idesin / Cām-ı gülgūn **içdügince** bāde -i miskīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [içdügince, -düg, -ince]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Bāde-i gülgūn **içüp** vehm itme her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [içüp, -üp]*

iç: *Arasında; ortamında.*

Bezm **içinde** bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı,*

içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan **içinde** ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [içinde, -i, -n, -de]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim **içinde** / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [içinde, -i, -n, -de]*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz / Cānum **içine** elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [içine, --i, --n, --e]*

iç: *"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm **içinde** her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [içinde, -i, -(n)de]*

iç: *1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.*

Nerges-i şehlā elinden ger **içem** zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [içem, -e, -m]*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular **içer** çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [içer, -er]*

iç: *"...ile dolu biçimde, -da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem **içinde** görinme z bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [içinde, -i, -n, -de]*

Ḫoş gelür ʿışḳ **içinde** inledügim / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *"İçinde, de/da".*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm **içinde** ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [içinde, -in, -de]*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim / Çıḳmayup ḳalsun **içinde** ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

iç: *"İçinde, de/da".*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet **içinde** ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *"İçinde, arasında".*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā **içinde** ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

Ḫvāb **içinde** lebüm öpdüñ mi diyü şorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [içinde, -in, -de]*

Fenn-i fiten **içinde** şaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür **içinde** var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [içinde, -in, -de]*

ʿIşḳ ile dīvāneler **içinde** ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [içinde, -in, -de]*

iç: *"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [içinden, -i, -(n)den]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı.*

Şehr **için** iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [için, -in]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-bedem /
Zehr **içirdüñ** nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [içirdüñ, -ür, -düñ]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Saña ṣunmazlarsa kevşer **iç** ṣarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [iç,]*

iç-: *Içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış **içüp** cām-ı ṣarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [içüp, -üp]*

iç-: *(içki) içmek.*

Ḳan ṭutsa ḥaste çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi **içüp** ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [içüp, -üp]*
İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı **içüp** ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [içüp, -üp]*
Şol nāzenīn ki mest ola **içüp** ṣarāb-ı nāz / Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [içüp, -üp]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz **içüp** / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [içüp, -üp]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.*

Şol sāḳī-i cefā ki **içüpdür** şarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [içüpdür, -üp, -dür]*

içdügi: *İçtiği şey.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler / Cām-ı gülgündan geçüpdür **içdügi** reyḥā nidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [içdügi,]*

içeli: *İçmek. / Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Bir cām **içeli** bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [içeli,]*

içim: *Bir yudum miktarında olan.*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh /
Bir **içim** gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [içim,]*

içimde: *I. Yanmış gönül, yürek, kalp; ruh. II. (Yanmış gibi) Istırap çeken yürek; acı içinde olan gönül; ruh.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise **içimde** ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [içimde,]*

için: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ **içinden** pertev-i ḥüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [içinden, -den]*

içinde: *–da/-de.*

Kūy-ı faḳr **içinde** bu devlet baña yetmez mi kim / Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [içinde,]*
Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl **içinde** ḫoş geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [içinde,]*

içinde: *İçinde.*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ **içinde** / Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [içinde,]*

içinde: *"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr **içinde** söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [içinde,]*
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān **içinde** her

deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [içinde,]*

ʿIşḳ meydānı **içinde** başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [içinde,]*

içinde: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile / Nitekim ezhār **içinde** oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [içinde,]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿālem **içinde** iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [içinde,]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā / Bezm **içinde** bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [içinde,]*

ʿIşḳ **içinde** bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [içinde,]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine / ʿIşḳ **içinde** ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [içinde,]*

Ḥüsn **içinde** ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [içinde,]*

ʿIşḳ **içinde** çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [içinde,]*

içinde: *"-da/-de".*

Şehr **içinde** kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [içinde,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup ḳalsun **içinde** ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [içinde,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn **içinde** leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [içinde,]*

içirdügiçün: *Içirdiği için.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt **içirdügiçün** / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [içirdügiçün,]*

içre: *T. De, da, içinde.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ / Ki ol pīrūze-cām **içre** şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [içre,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile / Bu cihān **içre** dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [içre,]*

İy Muʿīdī ālem **içre** kims eden umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [içre,]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim / Ṣu **içre** taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [içre,]*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem **içre** itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [içre,]*

içre: *İçinde, arasında.*

Gülşen **içre** lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [içre,]*

içre: *-da/-de, içinde.*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ **içredür** cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [içredür, -dür]*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri / Reh-i ʿışḳ **içre** boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [içre,]*

içre: *İçinde, dahilinde.*

Veh ne ẕālimdür cihān **içre** maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [içre,]*

içre: *İçinde, içerisinde.*

Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı
dünyā **içre** kim /
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [içre,]*

içre: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Kimden sebaḳ almışdur ol
şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim
mekteb-i
ḥüsn **içre** cevr aña fen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [içre,]*
Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı
revāndur / Dişüñ
laʿl **içre** dürr-i nāba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [içre,]*
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam
baña ruḫsāruñ gerek /
Yoġ ise bir pula
bāzār **içre** bāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [içre,]*

içre: *"-de/-da", içinde.*

Ṭarz-ı naẓm **içre** Muʿīdī ne
ʿaceb buldı kemāl /
Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [içre,]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Cāme-i sebz **içre** sen bu
ḥalḳa ḥalḳa zülf ile /
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [içre,]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ
ḫayālinden ḫaber / Āl
vāle **içre** gūyā müşg-i
ezfer
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [içre,]*
Mescid **içre** ayaġum yā Rab
dürüst olur mı kim /
Göñlüm ol ebrūya
vālih gözlemez miḥrāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [içre,]*
Çoḳ serv yine gülşen-i
ḥüsn **içre** velīkin / Bir
sencileyin sīb-ẕeḳan
ġonçe-leb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [içre,]*
Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-
ı hicrān **içre** dil /
Nāleler eyler ki bir
mürġ-i seḥer-ḫīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [içre,]*
Vaṣf eyleyeli ol leb ü
dendānı Muʿīdī /
Naẓm **içre** dür-efşān ü
güher-bārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [içre,]*
Az gülüp çoḳ aġla iy dil
kimseden umma vefā /
Kim bu vīrān
ḫāne **içre** girye çoḳdur
ḫande
az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [içre,]*
Lām oldı çün eliflerümüz
kimse lā dimez / Ṭarz-ı
maḥabbet **içre** müselle
m degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [içre,]*
Cennet **içre** ʿömr-i cāvīd
olduġın bildürmedür /
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu
zülf-i semensādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [içre,]*
Bāġ-ı cemālüñ **içre** açup ter
benefşeler / Gül
āḫirinde gösterür evvel
bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [içre,]*
Yaġmaya virdi mülk-i dili
ġam sipāhīsi / Ordū-yı
sīnem **içre** ḳonalı ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [içre,]*
Dāġ-ı ʿışḳuñ
sīnem **içre** gizlüdür
cānum gibi / Kimseye
göstermezem kim
yādgāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [içre,]*
Rūm **içre** iy Muʿīdī naẓīrüñ
olur mı kim / Naẓmuña
reşk ider şuʿarā-yı
ʿAcem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [içre,]*
Ḥamdülillāh yine
bāġ **içre** gül-efşān esdi
yil / Açılup yüz lāle vü
biñ dürlü reyḥān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [içre,]*
Ḳanı ol devlet ki
meydān **içre** başum
ṭop idem / Elde çevgān
oynadur bir şeh-
süvārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [içre,]*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş
itmemişdür var ise /
Ẓulmet **içre** ārzū-yı āb-
ı ḥayvān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [içre,]*
Çünki ḫvāb **içre** Muʿīdī irdi
sen meh-pāreye / Ṭāliʿi
mesʿūd ise ʿömrinde
bīdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [içre,]*

içre-: *İçinde.*

Bu elfāẓ **içreki** maʿnā-yı
rengīn / Ḳarāñū gicede
mehtāba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [içreki, -ki]*

içtināb: *Çekinmek. Sakınmak. Uzak*

olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin **içtināb**uñ va r gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [içtināb**uñ**, -uñ]*

<u>için:</u> *Için.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ **için** aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [için,]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār **için** āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [için,]*

Mihr **için** baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [için,]*

Gerçi müşkildür ża ʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] **için** cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [için,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr **için** bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [için,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng **için** ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [için,]*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Ber-ḳarār olduġı **için** baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [için,]*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına / Ölmek **için** raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [için,]*

Dilini emmege virmez dime dildārum **için** / Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [için,]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp ṣemʿ uyarur zeyn **için** menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [için,]*

<u>için:</u> *Için.*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş **için** / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [için,]*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ / Dizmişem defʿ-i belā **için** duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [için,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng **için** / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [için,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ **için** eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [için,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg **için** ḫālümi / Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [için,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ **için** eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [için,]*

İḳtibās-ı nūr **için** her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [için,]*

<u>için:</u> *Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr **için** ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [için,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ **için** dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [için,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā **için** meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [için,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḫasret **için** toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [için,]*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā **içündür** bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [içündür, -dür]*

içün: *"Amacıyla, maksadıyla"anlamları nda edat.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ **içün** dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [içün,]*

içün: *"İçin, uğruna" anlamlarında edat.*

Sen kemān-ebrū **içün** ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [içün,]*

içün: *"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg **içün** / Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [içün,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Ṣöhret **içün** ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [içün,]*

Ben ki bir meh-rū **içün** biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarındaki edat.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ **içün** işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [içün,]*

içün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ **içün** / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [içün,]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ **içün** / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [içün,]*

içün: *Amacıyla, uğruna.*

Bu ʿiẕār u ḫüsn **içün** āṣüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [içün,]*

içün: *"Amacıyla" anlamında edat.*

Sen kemān-ebrū **içün** ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [içün,]*

Vezn **içün** ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [içün,]*

Vezn **içün** ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [içün,]*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt **içün** itsem n'ola cān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [içün,]*

içün: *"İçin" edatı.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm **içün** tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [içün,]*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād **içün** / Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [içün,]*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg **içün** belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [içün,]*

Ben aġlamaġ **içün** geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [içün,]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [içün,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [içün,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh **içün** / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [içün,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [içün,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü

ʿālemde ʿizz ü cāh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [içün,]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār **içün** / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [içün,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [içün,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [içün,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [içün,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [içün,]*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg **içün** / Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [içün,]*

içün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña / Gitdi yanup yaḳılup feryād **içün** āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"uğruna, amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

İy şanem senden şikāyetler idüp yanmaġ **içün** / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [içün,]*

içün: *"İçin" amacıyla, maksadıyla anlamlarında bağlaç.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn **içün** / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [içün,]*

içün: *"İçin"; amacıyla ve uğruna anlamlarında edat.*

Vaṣl-ı yār **içün** Muʿīdī baḫs i düp ḳılma cedel / Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [içün,]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Ayaġum almaġ **içün** bend ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [içün,]*

Bir meh-i nā-mihr **içün** dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [içün,]*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ **içün** / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [içün,]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet **içün** başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [içün,]*

Zeyn **içün** gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [içün,]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ **içün** geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [içün,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ **içün** Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [içün,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḫ **içün** pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [içün,]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn **içün** eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [içün,]*

Zülf ü ebrūñ **içün** aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [içün,]*

Tīġ-i müjeñ **içün** ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [içün,]*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ **içün** / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [içün,]*

Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ **içün** eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [içün,]*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri / Tuḥfe **içün** bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [içün,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḥāl **içün** / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḥaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [içün,]*

Aġzuñ **içün** āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [içün,]*

Be-ġāyet bī-vefā ṣūḫ-ı cefākār olduġın **içün** / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [içün,]*

içün: *"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ **içün** işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [içün,]*

içün: *"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār **içün** / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gülruḫsār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamlarında edat.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel / Ḥamle-i hicrānı menʿ **içün** ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [içün,]*

içün: *"İçin" anlamında edat.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir ṣāh **içün** / Veh ki tīre-ṣām olupdur gündüzüm ol māh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr **içün** / ʿĀlemüñ efsūnını ṣol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [içün,]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ **içün** / Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [içün,]*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [içün,]*

Zülf-i yār **içün** Muʿīdī kendü zini aṣmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [içün,]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn **içün** / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [içün,]*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ **içün** / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gülberge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [içün,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr **içün** āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [içün,]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ **içün** / Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [içün,]*

Ceng idüp dil almaġ **içün** çeşm-i fettānuñ senüñ / Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [içün,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār **içün** iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [içün,]*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş / Bu söz **içün** ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [içün,]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pürḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū **içün** olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [içün,]*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet /

Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn **içün** her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [içün,]*

Ḫātır-ı yār **içün** dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [içün,]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn **içün** şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [içün,]*

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng **içün** / Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [içün,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ **içün** tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [içün,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül **içün** dün gice şol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [içün,]*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm / Ol belāyı defʿ **içün** bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [içün,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan **içün** ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [içün,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār **içün** / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [içün,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ **içün** ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [içün,]*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār **içün** / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [içün,]*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng **içün** meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [içün,]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān **içün** / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [içün,]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān **içün** / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [içün,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [içün,]*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz / Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [içün,]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [içün,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü / Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [içün,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [içün,]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram / Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [içün,]*

Baş açup ṣaḫn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā / Götürür āmīn **içün** serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [içün,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl **içün** ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [içün,]*

id: *Etmek, eylemek.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol **ider** kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ider, -er]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr **ideyin** / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [ideyin, -eyin]*

id: *Etmek, eylemek.*

Çün ḫarāmīler yatağıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl **idüp** ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [idüp, -üp]

Sînemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Şāyet ol ḫūnī göricek **ide** şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [ide, -e]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm / Ya **idüpdür** cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [idüpdür, -üpdür]*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl **idüp** gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [idüp, -üp]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin **idüp** zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [idüp, -üp]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Tenhā ṣalınup ne seyr **idersün** / Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [idersün, -er, -sün]*

id: *Söylemek.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn **ideyin** kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [ideyin, -eyin]*

id: *Etmek, eylemek.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin **idegör** dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [idegör, -(e)gör]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña / Ki ʿaceb işler **ider** çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ider, -er]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bād-ı āhumdur **iden** bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [iden, -en]*

id: *Etmek, ettiğinde, edince.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż **idicek** nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [idicek, -icek]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile **ider** bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ider, -er]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca **ider** / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [ider, -er]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop **iderem** başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [iderem, -er, -em]*

id: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ **ide** ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ide, -e]*

İki cihānı seyr **iderüz** bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [iderüz, -erüz]*

Her ḳaçan taḥrīk **ide** zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [ide, -e]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn **ide** āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [ide, -e]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend **idesin** diyü / ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [idesin, -e, -sin]*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı

ḥabs **ide** idi
külehüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ide, -e]*
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur **iderseñ** yoḳd ur ibrāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [iderseñ, -er, -se, -ñ]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem
ʿīş **idüp** tenhāca bayram
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [idüp, -üp]*
Öldürür ḳaddüm
kemān **idüp** velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan
ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [idüp, -üp]*

id-: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ
seyr **ider** / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i
ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ider, -er]*

id-: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı
kimsenüñ **iden** baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [iden, -en]*
Gün gibi ʿarż-ı
cemāl **idüp** geçe meh-pāreler / İstedügin
yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [idüp, -üp]*
Bāzār **ideli** ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ideli, -eli]*
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm **iderler** ammā / Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [iderler, -er, -ler]*
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ
işler **ider** ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ider, -er]*
Şöyle cevr **ider** baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ
yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [ider, -er]*
Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam **ider** cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin
yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [ider, -er]*
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir
taḥakkümler **ider** kim ḳula sulṭān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [ider, -er]*
Ḥālüm bilüp
teraḥḥum **iderken** bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i
cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [iderken, -er, -ken]*
Her bī-vefā
cefālar **idüp** cāna göz diker / Bāri ecel
Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [idüp, -üp]*
Şol ġamzekār **ider** beni mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ider, -er]*
Her kişi sāyesinde beglik **ider** / Bu hümāyūn-ı hümāyı kim
sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [ider, -er]*
ʿIşḳ daʿvāsın **idersin** terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [idersin, -er, -sin]*
Reşk **idüp** laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline / Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [idüp, -üp]*
Şarāb-ı
erġavānī nūş **idersin** gi zlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [idersin, -er, -sin]*
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr **idüp** cān bezmini / Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [idüp, -üp]*
Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ
nūş **iden** / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [iden, -en]*

Rişte-i cānın fetīl **idüp** ḳodı
baş üstine / Dāġ
yaḳmaḳdur murādı
ʿışḳuña iy yār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [idüp, -üp]*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili / Yıllarla
baḥs **iderse** hevālı
ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [iderse, -er, -se]*

Aġzuñ içün āh **idüp** zülfüñ
perīşān eyledüm / Hey
meded ʿömr-i dırāzum
yoḳ yire ḳıldum
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [idüp, -üp]*

Ġamze tīġin ṣavarum
dime **idüp** lāf ü güzāf /
Ṣaḳın iy dil utanursın
ölicek rūz-ı
maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [idüp, -üp]*

Almış ele
kemendin **idüp** tābdār
zülf / İster meger ki
eyleye göñlüm şikār
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [idüp, -üp]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş
olur cān oynasañ /
Luṭf-ı ṭabʿ
ehlin **ider** gül gibi
ḫandān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ider, -er]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı
var dimez velī / İşiden
lafẓ-ı güher-
bārın **ider** yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [ider, -er]*

Āh ü zār **ider** iseñ
çekmezsin oġlandan
berü / İy Muʿīdī yoġ
ise Mecnūn mıdur
pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [ider, -er]*

Veh ne cāżūlıḳ **ider** gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār / Kim
olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [ider, -er]*

Hīç dükenmez bilmezem
ḳandan gelür deryā-yı
dürr / İle ḥarc-ı
sīm **ider** genc-i
ḫarābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [ider, -er]*

Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā **idüp** yine / Ser-
nāme gibi ḳan ile
cānāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [idüp, -üp]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem
ʿīş **iderken** her ṭaraf /
Ebr-i nīsānlar gibi
cānānı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [iderken, -er, -ken]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne
ṣabr **idüp** / Maḥrūm
ḳomaz āḫir anı intisāb-
ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [idüp, -üp]*

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
/ Ḫātırum çekmez
ki **idem** bir ḳadeḥ nūş
iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [idem, -em]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār **idem** diyü /
Ḳāmetüm cāḥı kemān
oldı ḫadeng-i āh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [idem, -em]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Vaṣf **idelden** berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline
ḫāme alup defter ü
dīvān
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [idelden, -elden]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Ben bu żaʿf ile niçe
ṣabr **ideyin** cevrüñe
kim / Çekemez bār-ı
fırāḳuñ senüñ Elbürz
ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ideyin, -eyin]*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm / Nez̲rüm
olsun **ideyin** Kaʿbe'yi
biñ kerre
ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ideyin, -eyin]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Lāleveş yırtup yaḳañı
raḥm **iderdüñ** ḥālüme
/ Eyleseñ ben bülbülüñ
nālişlerin gūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [iderdüñ, -er, -dü, -ñ]*

ʿīd: *Bayram.*

Çünki z̲ikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür
/ ʿ**īd** ü ḳadr olsa
maḥaldür ṣubḥ ile
ṣāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ʿīd,]*

Egerçi ʿ**īd** ile ālem ṭolup
ṣādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ʿīd,]*

Gün yüzüñ ʿ**īd** olduġına
kimdür inkār eyleyen /
Ṣol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ var

iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [ʿīd,]*

Çün hilāl-ebrūsını
gösterdi ʿ**īdüñ** şāhidi /
Toldı ʿālem her ṭaraf
ẕevḳ ü temāşādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ʿīdüñ, -üñ]*

Ḥamdülillāh irdi ʿ**īd** eyyāmı
seyrān günleri / ʿAzm-i
meydān eyle imdi
geldi cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [ʿīd,]*

ʿīd: *Bayram; mutluluk, neşe.*

Māh-ı nev gibi
cemālüñ ʿ**īdünüñ** bürh
ānıdur / İki barmaġuñ
ki rengīn oldı ḫınnādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [ʿīdünüñ, -üñüñ]*

ʿīd: *Bayram.*

Dirildürdüñ revān iy meh
vişālüñ ʿ**īdi** ḳurbānuñ /
Eger bir ḳatre
sürseydüñ mübārek
elüñe
ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [ʿīdi, -i]*

ʿīd: *Bayram.*

Didüm iy meh kim irer
bilsem vişālüñ ʿ**īdine** /
Didi cānın Kaʿbe-i
kūyumda ḳurbān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [ʿīdine, -ine]*

ʿīd ol: *Bayramın gelmesi.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu
kez olmazsa ʿīd / Tīre-
dil ḳaldum ölince
tāliʿüm olmaz
saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [ʿīd ol, -maz, -sa]*

idelden: *-den beri.*

Bezm-i ʿışḳuñda
Muʿīdī nūş **idelden** bir
ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı
kim ṭura ayaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [idelden,]*

ideli: *Ettiğinden beri.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl **ideli** / Ne deñlü
var ise naḳşı kemāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [ideli,]*

idemez: *Yapamamak, edememek.*

Pādşāh olmış iken mülk-i
maḥabbetde göñül /
Ġam sipāhīsini
maġlūb **idemez** vāy bu
leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [idemez,]*

iden: *"Eden, eyleyen" anlamında sevgilinin eziyet, zulüm etmesi kastedilmektedir.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı
sīnemden geçüp gitdi
velī / Yüregüm pür-
ḫūn **iden** anuñ
firāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [iden,]*

Ben perīşān olduġım iy māh
kimden ṭutayın / Ḳara
baḫtumdur **iden** zülf-i
dil-āvīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [iden,]*

īd-i vaṣla: *(Âşığın sevgilisine) kavuşma bayramı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [īd-i vaṣla, -i, -a]*

īd-i vaṣla: *(Sevgiliye) kavuşma bayramı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [īd-i vaṣla, -a]*

ʿ**īd-i vaṣluñ:** *Kavuşma bayramı; bir araya gelinecek gün.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem /
Kaʿbe-i kūyuñda bir
gün ḳorḳaram ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [ʿīd-i vaṣluñ,]*

ʿ**īd-i viṣāl:** *Kavuşma bayramı.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını
ol mehüñ / ʿ**īd-i viṣāl** ü
rūze-i hicrān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ʿīd-i viṣāl,]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh /
Gezmegi iş
güç **idinmiş** ol iki
āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [idinmiş, -miş]*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı göñlüm
gūyiyā /
Āşiyān **idindi** bülbül
gül budaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [idindi, -di]*

idü: *İdi, geçmiş zaman eki.*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes /
Ölmüş **idüm** baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [idüm, -m]*

idü: *Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez **idüñ** /
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [idüñ, -ñ]*

idügin: *Olduğunu.*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ
türk **idügin** bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [idügin,]*

idüp: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Tā ki cāna od şalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ /
Nīl **idüpdür** gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [idüpdür, -dür]*

ifşā iden: *Açığa vuran.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [ifşā iden,]*

ifşā: *Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.*

Ben mācerā-yı çeşmümi **ifşā** idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ifşā,]*

iftihār: *Övünme, övünç.*

ʻAzm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm / Pāy-māl olmaḳ
yolında **iftiḫārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [iftiḫārumdur, -um, -dur]*

iftirā: *Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ **iftirāsından** ḫ alāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [iftirāsından, -sından]*

ihmāl: *Aldırmamak, önemsememek.*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ **ihmāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ihmāl,]*

ihmāl id-: *Ihmalkarlık göstermek.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp / Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl
idüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [ihmāl id-, -üp]*

ihrām: *Bir kişinin Hac veya Umre veya hem Hac, hem Umre yapma niyetiyle normal zamanlarda helâl olan bazı davranışları kendisine haram kılması, Hacıların örtündükleri dikişsiz giysi.*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide **iḥrāmını** / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [iḥrāmını, -ı, -nı]*

iḥrām: *Dikişsiz, beyaz ve kefeni andıran kıyafet.*

Cümle **iḥrāmı** yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [iḥrāmı, -ı]*

iḫsān: *Bağışlamak, lütuf, ihsan.*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña
bu **iḫsānuñ** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [iḫsānuñ, -uñ]*

ihsān: *Lütuf, kerem, iyilik; bağışlama, bağış.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya **iḫsāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [iḫsāne, -e]*

iḫsān: *Bağışlama. II Lütuf, kerem, iyilik, cömertlik, yardım.*

İy Muʿīdī sīm ü zer **iḫsānın** umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan

ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [iḥsānın, -ıñ]*

<u>iḥsān:</u> *(Ar.) Bağışlama, bağışta bulunma.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme / Dutalum öldürmelü suç itdi **iḥsān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [iḥsān,]*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince bendeye **iḥsān** u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [iḥsān,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür **iḥsān** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [iḥsān,]*

<u>iḥsān:</u> *(Allah) İyilik, yardım, bağış, ihsan, kerem, cömertlik.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr ü güher yaġdurur açduḳca **iḥsān** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [iḥsān,]*

<u>iḥsān eyle:</u> *Bağışta bulunma, iyilik etme.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [iḥsān eyle,]*

<u>ihtimāl:</u> *Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik, olasılık.*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül / Ṣıḥḥate iremez **iḫtimāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [iḫtimāl,]*

<u>ihtirāz:</u> *Çekinme, kaçınma, sakınma.*

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım / **İḫtirāz** itmek neden ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [iḫtirāz,]*

<u>ihtirāz:</u> *Çekinme, kaçınma, sakınma.*

Gül gibi her cānīlikden **iḫtirāzuñ** var ise / Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [iḫtirāzuñ, -uñ]*

<u>ihtiyāc-:</u> *Ihtiyaç.*

Gülşene varmaġa yoḳtur **iḫtiyācum** kim baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [iḫtiyācum,]*

<u>ihtiyāc:</u> *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz **iḫtiyāc** / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [iḫtiyāc,]*

<u>ihtiyāc-yok:</u> *Gereksinimin olmaması.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [iḫtiyāc-yoḳ, --um]*

<u>ihtiyār:</u> *Irade.*

Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür **iḫtiyārümle** / Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 3). [iḫtiyārümle, -üm, -le]*

<u>ihtiyār:</u> *A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca **iḫtiyār** el den gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [iḫtiyār,]*

<u>ihtiyār:</u> *İrada, bir işe karar verme gücü.*

Gitdi elden **iḫtiyārum** pāy-māl itdüñ beni / Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [iḫtiyārum, -um]*

<u>ihtiyār:</u> *İrade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ beni / Kāşkī dil virmeyeydüm **iḫtiyārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [iḫtiyārüm, -um]*

<u>ihtiyār it-:</u> *Katlanmak, razı olmak.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [iḫtiyār it-, -sem]*

ihtiyār itsem: *Seçmek.*

Baḫt yār olmadı
ġurbet **iḫtiyār**
itsem gerek / Bir gice
sevdā-yı būy-ı zülf-i
yār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [iḫtiyār itsem, -se, -m]*

ihyā: *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

Dōstum rāz-ı lebüñ
bilmekdür **iḥyādan** ġar
aż / Ṭatlu güftāruñdur
enfās-ı Mesīḥā'dan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [iḥyādan, -dan]*
Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem /
Göñlüni **iḥyā** ḳılursañ
bir aġır taḥsīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [iḥyā,]*

ihyā: *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs /
Söz
açup **iḥyādan** eyler āb-
ı ḥayvān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [iḥyādan, -dan]*

ihyā: *Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ
sebeb ne / Yüz dürlü
ġam ü derde
giriftārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [iḥyāda, -da]*

ihyā it-: *Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla
şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ
öldürdügi her dem
çeşm-i ḫūn-ḫvārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [iḥyā it-,]*

ikbāl-i devlet: *Devletin bahtı.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i
külāhum olalı / El
virüp **iḳbāl-i**
devlet ḫāk-pā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [iḳbāl-i devlet, -i]*

ikdām: *Gayret etme, çabalama.*

Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
/ Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy
ne **iḳdām** eyledüñ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [iḳdām,]*

iken: *Iken.*

Bu deñlü tāze [vü]
ter **iken** yüzüñe göre /
Yoḳdur gül-i semende
letāfet
didükleri *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma /
Avladum vahşī **iken** ol
gözleri āhūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [iken,]*
N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa
cevr eyler **iken** / Hele
bir görmedügin yig
beni aġyāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [iken,]*

iken: *Cümlede, fiil yapılarının zarf görevinde kullanılmasını sağlayan zarf-fiil eki.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış **iken** her ṭaraf /
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış **iken** her ṭaraf /
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [iken,]*

iken: *Ek fiilin zarf- fiil eki almış hali.*

Dīvānımuñ ıṣlāḥına
ḳādirler **iken** / Ḥayf
ola ki taġyīrine taḳṣīr
ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [iken,]*

iken: *Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.*

Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş **iken** būseye
/ Ben anı iṣbāt içün
itsem n'ola cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [iken,]*

iken: *-dığı / -diği zaman.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar
yutar gel ḥikmeti gör
kim / Mesīḥ'e
āşnā **iken** ölümlü nā-
tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [iken,]*
Pādşāh olmış **iken** mülk-i
maḫabbetde göñül /
Ġam sipāhīsini maġlūb
idemez vāy bu
leke *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [iken,]

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış **iken** defter ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [iken,]*

Ḥālet-i nezʿümde **iken** geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [iken,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz **iken** ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [iken,]*

Furṣat el virmiş **iken** itüñ yirine geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [iken,]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste **iken** ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [iken,]*

iken: *"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.*

Dār-ı şifā **iken** ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [iken,]*

iken: *Zarf fiilin ek fiil almış şekli.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre **iken** eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [iken, -ken]*

iken: *Zarf fiilin ek fiil almış şekli.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre **iken** eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [iken, -ken]*

iken: *" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende **iken** cān eyler / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [iken,]*

Başumda **iken** bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [iken,]*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ **iken** / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [iken,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil **iken** hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [iken,]*

Dirīġā ṭoġrı yār **iken** Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [iken,]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā **iken** beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [iken,]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler **iken** yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [iken,]*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz **iken** / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [iken,]*

Vuṣlaṭda **iken** fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [iken,]*

İḥyāda Mesīḥā **iken** ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [iken,]*

Şanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem **iken** / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [iken,]*

Şalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben derdmende olmış **iken** āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [iken,]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne **iken** āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [iken,]*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā **iken** / Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [iken,]*

Zer-küleh sīmīn-ten **iken** tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [iken,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā **iken** güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [iken,]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez **iken** ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuṣṣāḳı bed-ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [iken,]*

Yād **iken** çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [iken,]*

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez / Oldı gedā **iken** başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [iken,]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır **iken** tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [iken,]*

Degme yire ḳonmaz **iken** zülfüñe dil baġladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [iken,]*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād **iken** bende / Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [iken,]*

Seyr-i deyr eyler **iken** añdum [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [iken,]*

Bī-mihr **iken** sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [iken,]*

Ḳatlüme ʿahd itmiş **iken** döndi inkār eyledi / İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [iken,]*

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine / Ser-ā-ser gül ḳulaġ **iken** işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [iken,]*

Bu meṣeldür her kişi n'eylerse bulur dir **iken** / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [iken,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [iken,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [iken,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [iken,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen / Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [iken,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var **iken** / Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [iken,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var **iken** / Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [iken,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [iken,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār **iken** / Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [iken,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [iken,]*

Mülk-i dil āsūde **iken** iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [iken,]*

iken: *"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli || -dığı zaman, esnasında.*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [iken,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

Ṣol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar **iki** çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [iki,]*

Ya **iki** ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [iki,]*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur / **İki** barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [iki,]*

iki: *İki, sayı sıfatı.*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / Gül açılmış **iki** bādāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [iki,]*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / **İki** bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [iki,]*

iki: *Sayı, İki; İki kişi.*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ **ikimüz** / Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ikimüz, -müz]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı **iki** baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [iki,]*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege **iki** ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [iki,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā / Ol **iki** ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [iki,]*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / **İki** aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [iki,]*

iki: *"İki adet" anlamında sayı sıfatı.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup **iki** ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [iki,]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür **iki** degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [iki,]*

iki: *"İki tane" anlamında sayı sıfatı.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / **İki** cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [iki,]*

iki: *" İki " sayı sıfatı.*

Nūrānī vü zulmānī **iki** serv şanurlar / Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [iki,]*

Hecrüñde gözüm oldı **iki** baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [iki,]*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi **iki** ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [iki,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir **iki** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [iki,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu **iki** ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [iki,]*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır / Her fende müsellem **iki** ḳardaşlar uz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [iki,]*

Bāġ-ı cennetde **iki** ṭāvūsa beñzer şaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [iki,]*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş **iki** sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [iki,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol **iki** hindüya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [iki,]*

ʿAks-i ḫüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden **iki** laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [iki,]*

Ṭaşlar altında ḳaldı **iki** elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [iki,]*

Bezm-i ġamda şanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm / **İki** ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [iki,]*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ / **İki** ṣaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [iki,]*

Bu **iki** ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḫasretdür fırāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [iki,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her

gice / Ben ki bīmārem şol **iki** nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [iki,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur **iki** ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [iki,]*

Eşk-i çeşmüm baḫr eger olursa gelmez ʿaynuma / Bu neyistān müjemden **iki** sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [iki,]*

iki āvāre-: *Avare (perişan ,boş gezen) aşık.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [iki āvāre-, --ler]*

iki bükül-: *İki büklüm olma, eğilme.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [iki bükül-, -se]*

iki cihān: *Dünya ve ahiret.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar **iki cihān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [iki cihān,]*

iki cihānı: *Dünya ve ahiret.*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [iki cihānı,]*

iki de bir: *Sürekli ve devamlı yapılan bir durum için kullanılan ifade.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin **iki de bir** cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [iki de bir,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin **iki de bir** cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [iki de bir,]*

iki dünyā-: *Dünya ve ahiret.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [iki dünyā-, -ya]*

iki gice-: *Iki gecedir.*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [iki gice-, -dür]*

iki kayık-: *Iki kayık.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [iki ḳayıḳ-, -dur]*

iki şīşe-: *İki şişe. II Aşığın iki gözü.II Kum saati.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme / Bir siḫr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [iki şīşe-, -den]*

iki yā: *İki yay. II Sevgilin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen **iki yā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [iki yā,]*

iki yüzi ḳara-: *Yüz karası, utanmaz, başkasına bakacak yüzü olmayan (kimse). ‖ ayıplı, kusurlu (kimse).*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [iki yüzi ḳara-, --lar]*

iḳlīm-i ʿışḳı: *Aşk ülkesi.*

Eşküm ü āhum görüp **iḳlīm-i ʿışḳı** seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [iḳlīm-i ʿışḳı,]*

ikrār: *Söz.*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem **iḳrārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [iḳrārum, -um]*

ikrār: *Kabul etme,*

tasdik etme.

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿIşḳa inkār eylesem incinme **iḳrārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [iḳrārumdur, -um, -dur]*

ikrār: *(Ar.) Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña **iḳrār** olmaz *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [iḳrār,]*

ikrāra gelsün: *Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç **iḳrāra gelsün** müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [iḳrāra gelsün, -sün]*

iḳrārsuz: *Sözünde ikrar etmeyen, sözünde durmayan // Sevgili.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan **iḳrārsuz** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [iḳrārsuz,]*

iktirān: *Yakın olma, yaklaşma.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış **iḳtirān** / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [iḳtirān,]*

il: *Yabancılar, başkaları, herkes.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ile, -e]*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış **ilde** söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [ilde, -de]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar **il** üstine *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [il,]*

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḫāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca **il** ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [il,]*

il: *Başkası.*

Geçmezüz bādeden **il** ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [il,]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi **il** didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [il,]*

il: *El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ile, -e]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / **İl** anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [il,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / **İl** anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [il,]*

il: *El, başkaları.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp **il** / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [il,]*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / **İllere** şimdi temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [illere, -ler, -e]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [il,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḫaḳḳumda aġyāruñ velī / **İl** ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [il,]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*

Çoḳ yüz görüp **il** gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı

cānāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [il,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / Ṣaldı
Rūm **ilini** ġavġāya bir iki
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ilini, -i, -n, -i]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / **İllerde** ḳıṣṣadur oḳınur
dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [illerde, -ler, -de]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı **illerde** vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [illerde, -ler, -de]*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz
n'eyleyem / Bu ġarīb **illerde** ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [illerde, -ler, -de]*

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / Ḥüsn **ili** sulṭānıdur dirler Süleymān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [ili, -i]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā / Gerçi seyr itdüm niçe yıllar
Ṣıfāhān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [illerin, -ler, -i, -n]*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna
Bedaḫşān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [illerin, -ler, -i, -n]*

il: *El, başkası, yabancı.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim **il** / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [il,]*

il: *Ülke, diyar, memleket.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm **ilin** ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ilin, -i, -n]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst / Rūm **ilin** itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [ilin, -i, -n]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān **illerin** / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı
ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān **illerin** / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı
ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā / Götürür āmīn içün serv-i
ḫırāmān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [illerin, -ler, -i, -n]*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves / Ṣām-ı zülfüñ var iken añmaz
Ḳaraman **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [illerin, -ler, -i, -n]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma / Ben
Muʿīdī virmezem dünyāya
ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [illerin, -ler, -i, -n]*

il içre: *Ülkede, memlekette.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / **İl içre** anı görseñ niçe diken
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [il içre,]*

il söz-: *El sözü, Başkalarının, yabancılarının sözleri.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [il söz-,]*

il ṭaʿn-: *Yabancıların ayıplaması, kınaması.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [il ṭaʿn-, --e, --si, --n]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

Derdüme āḫir **ʿilāc** itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.*

Saña āsāndur ʿ**ilācum** ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [ʿilācum, -um]*

ʿ**ilāc:** *Derman, ilaç, çare, şifa.*

Āciz olmışdur ʿ**ilācumdan** e ṭıbbā-yı ecel / Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [ʿilācumdan, -um, -dan]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿ**ilācuñ** derd olur ben ḫasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ʿilācuñ, -uñ]*

ʿ**ilāc:** *Çare, deva, şifa.*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿ**ilāca** iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ʿilāca, -a]*

ʿ**ilāc:** *Ar. İlaç.*

Bī-derd olana itme ʿ**ilāc** iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ʿilāc,]*

iʿlām: *Anlatmak.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-bakışlu yāre **iʿlām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [iʿlām,]*

iʿlām-ı ḥāl: *Halini, durumunu açıklamak, derdini anlatmak.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe **iʿlām-ı ḥāl** içün / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [iʿlām-ı ḥāl,]*

ile: *Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz **ile** ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ile,]*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim / Leşker-i ḥüsn **ile** eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [ile,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr **ile** kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ile,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ **ile** iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [ile,]*

Ġam-ı hecr **ile** cānum çıḳmaludur / Daḥi raḥm eylemez ol şūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [ile,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām **ile** teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [ile,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ **ile** / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [ile,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş **ile** rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [ile,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ **ile** bir veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [ile,]*

Bir cürʿan **ile** sāḳī ser-mest olup şüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [ile,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ **ile** / Kim ṭavladı derünumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [ile,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr **ile** ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [ile,]*

Ḫall ider yoluña cān virmeg **ile** müşkilini / Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḫāṣıl idenler meleke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 3). [ile,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr **ile** / Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ile,]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz **ile** ṭutdı şöhret / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı

Nevāī añma *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [ile,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn **ile** / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ile,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn **ile** / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ile,]*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse gönlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [ile,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [ile,]*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [ile,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [ile,]*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile] / [Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [ile,]*

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār / Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2). [ile,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [ile,]*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ile,]*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [ile,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ile,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [ile,]*

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ **ile** / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [ile,]*

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ **ile** / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [ile,]*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [ile,]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum / Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [ile,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [ile,]*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [ile,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [ile,]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [ile,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret **ile** / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ile,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret **ile** / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ile,]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme baḳ şefḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [ile,]*

Öldürüp ḳahr **ile** bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīga ki günüm geçdi şeb-i fürḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ile,]*

Öldürüp ḳahr **ile** bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ile,]*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [ile,]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ile,]*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [ile,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [ile,]*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān **ile** / Mülk-i dil vardı ḫarāba fitne-i devrān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān **ile** / Mülk-i dil vardı ḫarāba fitne-i devrān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [ile,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ile,]*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [ile,]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫāl **ile** ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫāl **ile** ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ile,]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar **ile** / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ile,]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar **ile** / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem / Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [ile,]*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [ile,]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ile,]*

Tāb-ı ḥüsn **ile** ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Rişṭedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ile,]*

Tāb-ı ḥüsn **ile** ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Rişṭedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ile,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [ile,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ile,]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār **ile** / Rūzgārum tīre vü ḫālüm perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [ile,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr **ile** / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [ile,]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm **ile** / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ile,]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk **ile** ṭolmışdur gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [ile,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām **ile** / Degmeñüz telḫ

olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [ile,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr **ile** / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ile,]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taşnīf **ile** yazup / Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [ile,]*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine / Kākülüñ luṭf **ile** sünbül zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [ile,]*

Şol kemān-ebrūlar **ile** dir gören ruḥsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [ile,]*

Ḫastalıḳlardan ḥalāş olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ **ile** dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [ile,]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm **ile** / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [ile,]*

Çerḥ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr **ile** / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [ile,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl **ile** ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ile,]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr **ile** pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ile,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen **ile** ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [ile,]*

Zülf-i kāfir-kīş **ile** yüz virme cānā ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [ile,]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup her ḫār **ile** seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [ile,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm **ile** vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [ile,]*

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç **ile** feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [ile,]*

ʿAyb itme gūş idersem cān **ile** vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ile,]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr **ile** terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [ile,]*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Şām'dan mektūb **ile** gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ile,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr **ile** cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [ile,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār **ile** hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ile,]*

Derd **ile** şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [ile,]*

Mihr ü mehden ḥüsn **ile** ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ile,]*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ **ile** cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [ile,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl **ile** öldürdüñ beni / Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ile,]*

Tīġ-i reşk **ile** şanevber gibi sīnem ṭoġrarum / Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ile,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm **ile** dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [ile,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice / Yār **ile** ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [ile,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār **ile** dildārı

ʿüryān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ile,]*

Ġamzeñ **ile** cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm
açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [ile,]*

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice / Ġamze-i
ʿayyār **ile** zülf-i siyāhuñ ṣeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [ile,]*

Cān alur bīdād **ile** bir būse virmez ḳan-behā / Dād ṣol şīrīn lebüñden iy güzeller
ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [ile,]*

Añmaz olduñ
cevr **ile** bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [ile,]*

Āftāb-ı cām **ile** maḥv it vücūdum ẕerreveş / Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [ile,]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ **ile** zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [ile,]*

Göz **ile** ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ile,]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı
belā **ile** ṣikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [ile,]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i
sevdā **ile** sīnem çāk ü zār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ile,]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze **ile** ḥüsn ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir
ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ile,]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i
hecr **ile** baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [ile,]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḥüsn **ile** Yūsuf gibi āṣūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ile,]*

Ḫār-ı endūh **ile** ben zār olayın bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [ile,]*

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār **ile** / Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [ile,]*

Ḳande cemʿ olur ḫired sevdā-yı zülf-i yār **ile** / Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [ile,]*

Ne yüz **ile** öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ
zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [ile,]*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri / Yire geçer ḫayā **ile** Seyḫun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 1). [ile,]*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān **ile** / Bir gün döneydi üstüme gerdūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [ile,]*

Ne luʿb **ile** olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [ile,]*

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh / Tāze bahār **ile** mey-i gülgūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 7). [ile,]*

Nāz **ile** gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [ile,]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn **ile** ṣaḥrā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [ile,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār
cān **ile** ben mübtelā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [ile,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş **ile** ʿışretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ile,]*

Derd **ile** ölseñ Muʿīdī bī-ḫuẓūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḫat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [ile,]*

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen / Hecr **ile** cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [ile,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb **ile** ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [ile,]

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr **ile** ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ile,]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül **ile** bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [ile,]*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül / Belālar **ile** bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [ile,]*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma / Ṭoġruluġ **ile** sevmişem ol serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 6). [ile,]*

Veh ki dürd-i derd **ile** bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ile,]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz **ile** cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [ile,]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh **ile** / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [ile,]*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme / Ḳıya baḳışlar **ile** mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ile,]*

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur / Ki yüregüm ġam-ı hecr **ile** dāġdār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 3). [ile,]*

Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl **ile** ṣikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [ile,]*

Ṣalāḫ ü zühd **ile** gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ile,]*

ile: *Birlikte.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar **ile]** / [Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [ile],]*

ile: *İle bağlacı.*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr **ile** ʿāṣıḳ cān virür / Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [ile,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr **ile** peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül **ile** nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı.*

Miyānuñ **ile** dehānuñ düşince ḫāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.*

Źerre iseñ ġam degül ṣevḳ **ile** çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.*

Bu ḫüsn **ile** cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"-den dolayı, yüzünden" anlamlarında edat.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm **ile** ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān **ile** baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [ile,]*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān **ile** baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ile,]*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ / Nev-bahār **ile** olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [ile,]

ile: *"-dAn dolayı, yüzünden" anlamlarında edat.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr **ile** āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

Çeşm-i insāf **ile** bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker **ile** ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ile,]*

Ḳomasın derd **ile** böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [ile,]*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār **ile** aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ile,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn **ile** bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [ile,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr **ile** baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [ile,]*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd **ile** ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [ile,]*

Dāne-i tesbīḥ **ile** miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz **ile** ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ile,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr **ile** bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [ile,]*

Beni bir yerde yār **ile** göricek / Ehl-i diller niçe meşel dediler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū **ile** gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [ile,]*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ **ile** güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ile,]*

Leblerüñ sögdükce gönlüm eyler efġān **ile** baḫş / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [ile,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ile,]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [ile,]*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke fikr **ile** ehl-i kelām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"-ArAk" anlamında durum bildiren bağlama edatı.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn **ile** / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat; "vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.*

Tāb-ı mihr **ile** göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ile,]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn **ile** / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [ile,]*

Çeşm-i şūḫuñ **ile** mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [ile,]*

Egerçi ʿīd **ile** ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ile,]*

ile: *Birlikte; karşılıklı olarak anlamını veren bağlama edatı.*

Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür /
Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-
efşān **ile** baḫş *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"-dAn dolayı ve için" anlamlarında bağlama edatı.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı
müjen hecri **ile** / Gitdi
oñulmadı baġrumda
olan yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birliktelik" anlamı katan edat.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān **ile** baḫş /
Söz açup iḥyādan eyler
āb-ı
ḥayvān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamı katan edat.*

İtlerüñ ürdükçe gönlüm
başlar āh u nāleye /
Gūyiyā bir ehl-i dildür
eyler
aḳrān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Araç, vasıta" anlamında edat.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan
Muʿīdī ġam degül /
Cām-ı ʿışḳ **ile** ider bir
şūḫ-ı müstesnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ile,]*

ile: *"İle" bağlacı.*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
/ Dāne dāne eşk **ile** bir
silk-i lüʾlüʾdür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ile,]*
Seyr idüp miḥrāb-ı
ebrūñ **ile** caʿd-ı zülfüñi
/ Zāhid eydür es-salāt
ü ʿāşıḳ eydür es-
salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat II hakkında, ile ilgili.*

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān **ile** sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"İle" edatı.*

Faẕlına söz yoḳ
müsellemdür
Muʿīdī naẓm **ile** /
Çünki tekmīl eylemiş
üslūb-ı dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [ile,]*
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm / Yüri ḳara
ḫaberüm
derd **ile** yārāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"İle" edatı.*

Dil yine efġān ider
derd **ile** cānāndan cüdā
/ Naġmesini ḫod keser
bülbül gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarına gelen edat.*

Seyr idelden bir naẓar
ḫüsnüñ bahāristānını /
Eylerem bülbüllere
ḳarşu
gülistān **ile** baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ile,]*
Hep güler yüzi gözi
nerges **ile** tāze gülüñ /
Devr-i ḫüsnüñde anuñ
geldi gülistāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān **ile** sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ile,]*
Bu ḫüsn **ile** cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz /
Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ile,]*
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi
vaṣl-ı yār **ile** /
Aġzımuñ dadı
gidüpdür acı hicrānuñ
görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [ile,]*
Ol ki ḫışm **ile** hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup /
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ile,]*
Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-
ḳāmet / Ḳoparur
āl **ile** bir gün
ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [ile,]*
Bir ḳurı sevdā **ile** ḳaldum
perīşānlıḳda kim /
Ḥālüm itmişdür
mükedder kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [ile,]*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā /
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre
Loḳmān **ile** baḥs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ile,]*
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
/ ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i
devrān **ile** baḥs *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [ile,]*
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum
diñleyen teslīm ider /
Söz yazup itsem n'ola
tūmār ü
dīvān **ile** baḥs *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [ile,]*
Seyr idelden bir naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ / Eylerem her
vech **ile** ḥikmetde
Loḳmān **ile** baḥs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ile,]*
Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı
dilden ḳaçma kim /
Baḫş olıcaḳ eylerüz
tūmār ü
dīvān **ile** baḥs *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [ile,]*
Saña ʿāşıḳdur mey-i
nāb **ile** her altun ḳadeḥ
/ Ol sebebden beñzi
ṣarudur gözi pür-ḫūn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ile,]*
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün /
Zehr **ile** memzūc idüp
biz mübtelāya ṣun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ile,]*
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm
eyleyüp merdümlere /
Çekdi ol seyl-ābe
müjgānum ḫaṣ u
ḫār **ile** sedd *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [ile,]*
Çeşm-i kāfir-kīş **ile** yaġmā
ṣalup dīn ehline /
Fitne-i āḫir zamāndur
kim ʿiyān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [ile,]*
Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ
ḥasreti **ile** / Ḳan
aġladuḳca her ṭarafum
gülsitān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; "olarak" anlamı katan edat.*

Seyr idelden bir naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ / Eylerem her
vech **ile** ḥikmetde
Loḳmān **ile** baḥs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.*

Daḥi çevgān urmadın
meydānda başum ḳıldı
ṭop / Şol semend-i
nāz **ile** cevlān iden
mirzā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ile,]*
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
/ ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i
devrān **ile** baḥs *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Gerçi bir müflis gedāyam
devletüñde her müjem
/ Dāne dāne eşk **ile** bir
silk-i lü'lü'dür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ile,]*

ile: *Beraber, birlikte.*

Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān **ile** baḥs /
Veh niçe şebtāb ider
şemʿ-i
şebistān **ile** baḥs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.*

Dil yine efġān ider
derd **ile** cānāndan cüdā
/ Naġmesini ḫod keser
bülbül gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ile,]*
Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi ol āfetüñ /
Ölsem belā **ile** adum
añmaz belā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [ile,]*
Cān virdügimi
hecr **ile** cānāne
disünler / Ben mūra
olan ẓulmi Süleymān'e
disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ile,]*
Şeh-bāz-ı zülfüñ **ile** göñül
murġı yār olup / Şeh
devletinde emn ü
emāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [ile,]*
Bülbül aġlar gül güler her
dem ḥarīm-i ʿışḳda /
Yoḫsa
Mecnūn **ile** Leylī gül
midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [ile,]*
Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫızr **ile** İlyās / Dīvāne
olup ṭaġ **ile** ṭaşlarda
gezerler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Ve" anlamındaki bağlaç.*

Meydān senüñ oldı kim
olupdur /
Çevgān **ile** ṭop zülf ü
ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ile,]*
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm
eşʿārüm kim / İtmişdür
eşer
nāle **ile** efġānum *(Kalk*

andelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ile,]

ile: *"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamına gelen edat.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm **ile** ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ile,]*

Āl **ile** almazdı sāḳī būseñi / Olmasa bir zālim ü bī-dīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"Birlikte" anlamında edat.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ **ile** / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ile,]*

Niçe āh itmeyeyin derd **ile** iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ile,]*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān **ile** baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ile,]*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes / Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān **ile** baḫs *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"Ve" anlamında bağlaç.*

Miyānuñ **ile** dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin / Bende olmaġ **iledür** bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [iledür, -dür]*

ile: *"Ve" anlamındaki bağlaç.*

Bu ḳadd-i ḫam **ile** cism-i zerdüm / Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [ile,]*

ile: *" Ve" bağlacı.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz **ile** ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz **ile** gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ile,]*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit / ʿĀṣıḳı cevr **ile** pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [ile,]*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān **ile** baḫs / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [ile,]*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred / Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [ile,]*

ile: *Beraber, birlikte.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān **ile** baḫs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte" anlamında edat.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān **ile** baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birliktelik" anlamı katan edat.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān **ile** baḫs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ile,]*

ile: *Edat.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken / Baḫs idersen bāri eyle bir süḫendān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 47, Beyit 3). [ile,]

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya nādān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [ile,]*

ile: *" İle" bağlacı.*

Sāḳiyā cevr **ile** baġrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [ile,]*

Bendeyem cān **ile** ol ʿāṣıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [ile,]*

Sūr **ile** dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ile,]*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān **ile** abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ile,]*

Ayaġum almaġ içün bend **ile** bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [ile,]*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr **ile** zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ile,]*

Gice ḫayāl-i yār **ile** ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [ile,]*

İy hilāl-ebrūlar **ile** āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [ile,]*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz **ile** cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme **ile** naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [ile,]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech **ile** rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [ile,]*

Sūz **ile** sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [ile,]*

Ġam çekmek **ile** ʿāṣıḳa naḳş ire ṣanmaġıl / Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [ile,]*

Dāne-i tesbīḥ **ile** miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz **ile** ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ile,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña āşnā kim yār **ile** āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [ile,]*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm **ile** şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [ile,]*

Ol ḳaş **ile** kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [ile,]*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā **ile** başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [ile,]*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i ḍarb **ile** āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ile,]*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḫürmet **ile** gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [ile,]*

ile: *" ve" anlamı katan bağlaç.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü / Ḳaşlaruñ yayın görüp cān **ile** dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Araç, vasıta" anlamında edat.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk **ile** āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ile,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār **ile** ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ile,]*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz **ile** dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [ile,]*

Göñlüm ḫayāl-i yār **ile** pürdür şu resme kim / Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [ile,]*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḫasreti **ile** / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ile,]*

Ser-keşler idi ʿāṣıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ **ile** bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [ile,]*

Bāzār iderse ḳalb **ile** ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [ile,]*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ **ile** neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ile,]*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar **ile** meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [ile,]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh **ile** ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [ile,]*

Āh **ile** bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [ile,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā **ile** / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ile,]*

Nesterenler gibi şevḳ **ile** zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer **ile** bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [ile,]*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār **ile** itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [ile,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār **ile** her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ile,]*

Diñ raḳîbe tīġ **ile** ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [ile,]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm ṭolup ṣafā **ile** ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ile,]*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḫabbe **ile** kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [ile,]*

Ġam nārına yanup güni eyvāy **ile** geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [ile,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ **ile** dest-resi var / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [ile,]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv **ile** yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [ile,]*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine / Tevbe-i bārān **ile** ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [ile,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr **ile** beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [ile,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr **ile** cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ile,]*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān **ile** bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [ile,]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl **ile** peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ile,]*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf **ile** ḥayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [ile,]*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh **ile** / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ile,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve **ile** ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān **ile** per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ile,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve **ile** ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān **ile** per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ile,]*

Naẓm **ile** şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [ile,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ **ile** getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [ile,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd **ile** cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ile,]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār **ile** kim / Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [ile,]*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān **ile** oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān **ile** oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ile,]*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [ile,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [ile,]*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [ile,]*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ile,]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [ile,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ **ile** Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ile,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ **ile** Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ile,]*

Riyā **ile** olan zühdi n’idersin / Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [ile,]*

Ol ġamze vü ebrū **ile** ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ile,]*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ **ile** dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ile,]*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk **ile** ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ile,]*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz **ile** ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne **ile** / Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [ile,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb **ile** pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ile,]*

Lāle-ruḫlar donanup nāz **ile** giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ile,]*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş **ile** ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ile,]*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ **ile** dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ile,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ **ile** / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş’dür ki mi̲şālin

ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ile,]*

Eyledüñ tīr ü kemān **ile** Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ile,]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz **ile** / Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [ile,]*

ʿĀşıḳların siyāset **ile** ḳorḳudup yine / Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [ile,]*

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı **ile** nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ile,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr **ile** İlyās / Dīvāne olup ṭaġ **ile** ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ile,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd **ile** helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [ile,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn **ile** pürdür gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [ile,]*

Cān virürken hecr **ile** göz mey şunar bağrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup şoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [ile,]*

Merhem-i sürḫ **ile** gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki bağrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ile,]*

Cūş idüp şevḳ **ile** arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ile,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ **ile** nāle ḳılmadum hergiz / Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [ile,]*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ **ile** deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [ile,]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ **ile** gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ile,]*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā **ile** olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [ile,]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān **ile** ṣorma ḫālümi / Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [ile,]*

ʿIşḳ **ile** bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ile,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ **ile** ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ile,]*

Sürḫ **ile** resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [ile,]*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / Dāne vü dām **ile** diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [ile,]*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb **ile** gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [ile,]*

Devlet **ile** mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī / Düşdüginçe bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [ile,]*

Rūze-i faḳr **ile** geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [ile,]*

Cevr **ile** ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [ile,]*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn **ile** ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ile,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse **ile** yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ile,]*

Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince / Ḫışm **ile** beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [ile,]*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın / Çalsañ ḳılıç **ile** yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 162, Beyit 7). [ile,]

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde **ile** ġonçeye / Bu şeker-güftār **ile** ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [ile,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde **ile** ġonçeye / Bu şeker-güftār **ile** ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [ile,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr **ile** velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [ile,]*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç **ile** ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [ile,]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd **ile** cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [ile,]*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz / Mecnūn **ile** mektebde sebaḳdaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [ile,]*

Kim ola Muʿīdī **ile** Ṣabrī'ye muʿāşır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [ile,]*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret **ile** yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [ile,]*

Boynuñ ışırmaġ **ile** n'içün ḳan iderʿ adū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ile,]*

Ol māh nāz **ile** beni ṣol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [ile,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā **ile** beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [ile,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm **ile** / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [ile,]*

Sāz olup żaʿf **ile** beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [ile,]*

Ḳadd-i ḫam **ile** cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [ile,]*

Bu ten-i zerd **ile** bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [ile,]*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ **ile** hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [ile,]*

Ne cevr idersen it severüz yine cān **ile** / Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [ile,]*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār **ile** mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ile,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr **ile** bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [ile,]*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl **ile** delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [ile,]*

Derūnum nāvek-i hicrān **ile** olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [ile,]*

Öldüm firāḳ **ile** demidür gel baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [ile,]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān **ile** per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [ile,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç **ile** ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [ile,]*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini / Sīm **ile** şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [ile,]*

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf **ile** / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [ile,]*

Şevḳüñ **ile** dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [ile,]*

Ṭaġıdup sünbül şaçın ol
şūḫ-ı gül-ruḫ nāz **ile** /
Ṣalınur güyā ki bir
tāvūs per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ile,]*
Bir naẓarda ḳanıyor
zaḥm **ile** göz
merdümlerin / Cevr
oḳı kim ola yārüñ ḳaşı
yāsından
ḥalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ile,]*
Ḥüsn ü ḥulḳ **ile** güzeller
bölügin żabṭ eyle kim /
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ile,]*
Kūy-ı dilberde
Muʿīdī sürünür itler
gibi / N'itsün ol
āhū **ile** bir āşnālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [ile,]*
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz
kim düşe sevdāya dil /
Nāz **ile** geldi didi bu
ḳuru sevdādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [ile,]*
Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī /
Rūz ü şeb
māh **ile** mihr-i ʿālem-
ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [ile,]*
Güft ü gū **ile** ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ /
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ile,]*
Çün ʿışḳ būy-ı müşg **ile** olur
Muʿīdī fāş / Rāzum
ṭuyar ise ṭañ mıdur ol
müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ile,]*
Ḫaṭṭuñ yazar
ġubār **ile** ḥüsnüñ
cerīdesin / Mecmūʿaya
bilür ki yaraşur ġubār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ile,]*
Ḥüsnüñi beyān eyler
şevḳ **ile** Muʿīdī çün /
Naẓm ehli n'ola alsa
bu ḥüsn-i beyāndan
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [ile,]*
Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ
ḫande **ile** / Yoġı var
eyleyen üstād-ı
şāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ile,]*
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı
āhum / Görem dirseñ
güc **ile** berḳ-i
lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [ile,]*
Zülf **ile** ʿömrüm geçerdi
açmasañ ruḫsāruñı /
Ẓulmet içinde
ḳalurdum itmeseñ
bīdār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [ile,]*
ʿIşḳ **ile** yār olalı ʿaynuma
gelmez dil ü cān / Gül
yüzüñ bülbüliyem bāġ-
ı cināndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ile,]*
Āb-ı Ḫıżr **ile** Mesīhā
nefesinden bize ne /
Lebüñ ölmelüsiyüz cān
ü cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [ile,]*
Bezm-i belāda
ʿışḳuñ **ile** mest olan
göñül / Germ
olduġınca dāġ-ı
cigerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [ile,]*
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ **ile** seyr it
Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı
ġamda lāle-i terden
yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ile,]*
Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim /
Ṭūtī-i gūyā miṩāli
beslenür
ḳand **ile** zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [ile,]*
Ṭaş **ile** gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ eyledüm
/ Sīne ġam gülzārı
anlar nilüferler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [ile,]*
Veh ki zülf-i yār **ile** olmadı
ḫālüm ber-ṭaraf /
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet
oldı bu sevdāda
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [ile,]*
Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı
zülf-i yār **ile** / Bir
gülistāndur ki bitmiş
tāze sünbül her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ile,]*
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı
ʿışḳ **ile** begler gibidür /
Yiter ölince gedā
göñlüme ol deñlü
kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [ile,]*
Ḫam-ı ebrūsını reng
eyleyüp āl **ile** nigār /
Fitne ḫançerlerine
itmiş iki sebz-
ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [ile,]*
Ben bu żaʿf **ile** niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim /
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ
Elbürz **ile** Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ile,]*
Ben bu żaʿf **ile** niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim /
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ
Elbürz **ile** Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ile,]*
Ṭoldurdı nāfeler gibi
ḳan **ile** baġrumı / Ol
ābdār-laʿl **ile** bu müşg-
bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ile,]*
Ṭoldurdı nāfeler gibi
ḳan **ile** baġrumı / Ol
ābdār-laʿl **ile** bu müşg-
bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ile,]*

Ḳomaz ḳarārum
almaġ **ile** bağlar
uyḥumı / Uş varı varı
siḥre daḫi el ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [ile,]*

Görse kūyuñda yüzüñ
şevḳ **ile** biñ ʿāşıḳ ölür /
Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [ile,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n'ola /
Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne **ile** dām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [ile,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol / ʿĀr
ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ **ile** bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ile,]*

Veh nedür bu ḳadd **ile** gül
yüzlü cānān oynamaḳ /
Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [ile,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına
gördükce beni / ʿIşḳ
bāzūsın dil ü
cān **ile** pinhān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ile,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle kim /
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop **ile** çevgān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [ile,]*

Dil ṣaçuña aşılup virse
hevā-hengāmesin /
Ögredür bir
bend **ile** cān-bāze
urġān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [ile,]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine çün
pervāneyüz / Oldı āsān
iy Muʿīdī baş **ile** cān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [ile,]*

Ferhād egerçi ʿışḳ **ile** üstād-
ı dehr idi /
Baḫṣ idemez benümle
bu ṣanʿatde cānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ile,]*

Görüp cemālüñi ṣol
vech **ile** utandı perī /
Ki hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [ile,]*

Nezrüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
ṣükrāneye / Sīm **ile** zer
yirine cānum niṯār
itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [ile,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya / Bezm
içre lāle-
ruḫlar **ile** gülistān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [ile,]*

Vaṣluñ eyyāmında öldür
şevḳ **ile** ʿāşıḳları /
Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [ile,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr **ile** kim
/ Cevrini yıllarla
çekdük bir vefāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [ile,]*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ
ġam-ı hicrān **ile** / Ḥall
idüp yā Rab anı olmaz
mı āsān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [ile,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı **ile** / Gūyā
ki dāne dāne güherdür
latīf ü
pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ile,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān **ile** / Mihr
içün āteşde ḳonmış
naʿle beñzer
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [ile,]*

Dürlü medḥ **ile** Muʿīdī zeyn
olaldan her ḳılın / Oldı
başdan ayaġa bir silk-i
gevher
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [ile,]*

Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret **ile** / Ki
döne döne bilüñ
ḳarşuma ḳuçar
kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [ile,]*

Öldürelden cevr **ile** cānā
Muʿīdī bendeñi / Laʿl-
giryāndur gözüm gül
gibi ḫandāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [ile,]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i
şuʿledāruñdur senüñ /
Mihrüñ **ile** od yanar
başında zāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [ile,]*

ʿÖmri şeb-i belā **ile** geçdi
cihānda āh / Mihr-i
ruḫuñ görünmedi bir
ṣubḥ-dem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [ile,]*

Söyleşürken düşde ol
māh **ile** uyarduñ beni /
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [ile,]*

Söyleşürken düşde ol
māh **ile** uyarduñ beni /
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [ile,]*

Sen bu reng-i rūy **ile** bir
serv-i gül-ruḫsın velī /
Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [ile,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil /
Līkīn ol şarṭ **ile** kim
andan bite
ḫelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [ile,]*

Tūtiyā tuḥfe virem
ḥūr **ile** ġılmāna yarın /
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ile,]*
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā
iken güftārumı /
Beñzümi bu
cevr **ile** āḫir şekerfām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [ile,]*
Sen baña bu câme-i
gülgūn **ile** āl eyledüñ /
Nesne yoḳ ḥālümde
hey ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [ile,]*
Künc-i dilde genc-i mihrüñ
mühr **ile** ṭurmaġ içün /
Lāle gibi dāġ urup
yaḳduñ beni lāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [ile,]*
Oynar oldum devlet-i
ʿışḳuñda sīm-i eşk **ile** /
Pādşāhum ben
gedānuñ işin altun
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [ile,]*
Çün hevāñ **ile** yanar
baġrında dāġı lālenüñ /
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ile,]*
Müşterīyem gerçi eşk-i
çeşm ü rūy-ı zerd **ile** /
Veh ki sīm ü zer degül
dirler behāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ile,]*
Göñül ki genc-i ġam-ı
ʿışḳ **ile** ḫarāb degül /
Ḫarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim ṣevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [ile,]*
Her ki derdüñ **ile** ḫaste-ḥāl
degül / Ṣıḥḥate iremez
iḫtimāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [ile,]*
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḫarc idüp /
Bizi bu
sevdā **ile** Mecnūn-
miṣāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [ile,]*
Sen beni derd **ile** Ferhād
itdüginçün iy ṣanem /
Añsalar Şīrīn'i saña
intiḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [ile,]*
Rūze-i hicrān **ile** oldum
nizār ol veche kim /
Ḳorḳaram bir gün ten-i
zerdüm hilāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [ile,]*
Derd-i hecr **ile** Muʿīdī cān
virürse çāre ne /
Menzilüñ yār işigidür
ḳoma zinhār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [ile,]*
İy ḳad-i bālāña ḫayrān
irmeyüp servüñ eli /
V'ey cemālüñden
senüñ bir
būy **ile** ḫursend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [ile,]*
Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn **ile** /
Nitekim ezhār içinde
oldı bī-mānend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [ile,]*
Ḥaḳ bu kim sensüz
Muʿīdī mātemini
ṭutmasa / Nāḫun-ı
ḫār **ile** itmezdi yüzüñ
pergend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [ile,]*
Serv gibi ser-keş ol yüz
virme her nā-ehle kim
/ Ḫār **ile** yār olduġı çün
çāk-dāmān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [ile,]*
Nev-bahār eyyāmıdur
nāz **ile** cevlān itdi gül /
Bādeden geçmişleri
geldi peşīmān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [ile,]*
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār **ile** ḳanlara
ġarḳ olmış yatur /
Kendü kendün var ise
yoluñda ḳurbān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [ile,]*
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel / Sensin
yüzümi cevr **ile** altun
iden
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [ile,]*
Ger ḥūr-ı ʿayn **ile** ṭola
cennet gibi cihān /
Gelmez birisi ʿaynuma
illā ki sen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ile,]*
Ṭutsam ʿaceb mi
ʿışḳ **ile** mey-ḫāne
kūşesin / Eglence
bulmadum mey ü
maḫbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ile,]*
Sevdüm hezār cān **ile** bir
sīm-ten güzel / Yoḳdur
nazīri ʿālem içinde
iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [ile,]*
Billāh Muʿīdī añma baña
neng ü nāmı kim /
Sevdüm hezār
cān **ile** bir sīm-ten
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [ile,]*
Yine biñ cān **ile** sevdüm bir
güzel / Her yiri ġarrā
ḫuṣūṣā kim
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [ile,]*
Būy-i ʿömr-i
cāvidān **ile** neden ṭoldı
cihān / Yoḳsa zülfüñ
mi ṭararsın ʿanber-
efşān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ile,]*
Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim /
Sürʿat **ile** gidemez
üftān ü ḫizān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [ile,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi
cevlān eylese / Serv-i
gül-rūyum ki
nāz **ile** giyer kemhā
yaşıl *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
275, Beyit 2). [ile,]*
Şevḳ-i
yār **ile** Muʿīdī nāleler
itsem ne ṭañ / Bülbül-i
şūrīde- ḥālem tāze
gülzārumdur
ol *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
276, Beyit 7). [ile,]*
Sen gidicek hecr **ile** ölmek
muḳarrerdür baña /
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme
gel *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
277, Beyit 2). [ile,]*
Bu ḥamīde-ḳadd **ile** āh-ı
ciger-sūzum ki var /
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün
tīr ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
281, Beyit 3). [ile,]*
Dürr-i
naẓm **ile** Muʿīdī ṭabʿuñ
ı deryā ḳılan / Dem-be-
dem taḥsīn-i şāh-ı
ḫurdedānumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
281, Beyit 7). [ile,]*
Müşterīyem bir meh-i nā-
mihrbānuñ vaṣlına / Ol
sebebden ʿışḳ **ile** germ
oldı bāzārum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
282, Beyit 5). [ile,]*
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek /
Oḳınurken
çeng **ile** meclisde
eşʿārum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
282, Beyit 7). [ile,]*
Ḫatṭ ü ḥaddün ḥasretin
zülfüñ unutdurdı baña /
Bu uzun sevdāda geçdi
ṣubḥ **ile** şāmum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
283, Beyit 4). [ile,]*
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç **ile** /
Başum üstinde
ḳurulmış
sāyebānumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
284, Beyit 2). [ile,]*
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ
kim zebān-ı ḥāl **ile** /
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
284, Beyit 3). [ile,]*
Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken tīġ **ile** /
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
285, Beyit 2). [ile,]*
Ḳadd-i ḫoş-reftār **ile** serv-i
ḫırāmānumdur ol /
ʿĀrıż-ı gül-reng **ile** bāġ
ü bahārumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
286, Beyit 4). [ile,]*
Ḳadd-i ḫoş-reftār **ile** serv-i
ḫırāmānumdur ol /
ʿĀrıż-ı gül-reng **ile** bāġ
ü bahārumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
286, Beyit 4). [ile,]*
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-
ı cān olsun saña / Ḳo
beni hicrān **ile** kim
eski yārümdür
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
286, Beyit 6). [ile,]*
Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür /
ʿīd ü ḳadr olsa
maḥaldür
ṣubḥ **ile** şāmum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
287, Beyit 6). [ile,]*
Yār olup aġyār **ile** baḳmaz
Muʿīdīden yaña /
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol
māh-ı tābānum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
289, Beyit 7). [ile,]*
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende /
Eger nāz **ile** gülşende
ḫırāmān olsa
cānānum *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
290, Beyit 6). [ile,]*
Yine bir āl **ile** zeyn idüp
maḥabbet meclisin /
Şīşe gibi reng alur
laʿlüñ şarābından
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
292, Beyit 2). [ile,]*
Hīç dükenmez bilmezem
ḳandan gelür deryā-yı
dürr / **İle** ḫarc-ı sīm
ider genc-i ḫarābından
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
292, Beyit 6). [ile,]*
Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ /
Şevḳ **ile** ḳapḳara
yanmış dāġ-ı hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
293, Beyit 7). [ile,]*
Göñlümüñ odın
söyündürmez
Muʿīdī gerçi kim /
Eşk-i bī-
pāyānum **ile** baḥr-i
ʿummāndur
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
293, Beyit 9). [ile,]*
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i
vaṣluña irüp
şevḳ **ile** ḳurbān
oldum *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
294, Beyit 5). [ile,]*
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ
būy-i müşg **ile** hergiz
nihān olmaz
begüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
295, Beyit 2). [ile,]*
Ḫink-i çerḫ **ile** ḳamer biñ
yıl ṭolansun ʿālemi /
Çāre yoḳ sen şeh-
süvāre hem-ʿinān
olmaz
begüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
295, Beyit 3). [ile,]*
Ḳana girer āl **ile** dirlerse
laʿlüñ yoḳ dime / Bir
ṣor aşlı var ola her söz
yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
295, Beyit 6). [ile,]*
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿizāruñ
beyānını /
Reyhān **ile** ḳızıl gül-i
ḫandāne
yazmışam *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 296, Beyit 2).
[ile,]*
Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp yine / Ser-
nāme gibi

ḳan **ile** cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ile,]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān **ile** / Mecnūn-miṣ̲āl ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [ile,]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker **ile** şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ile,]*

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk **ile** / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [ile,]*

Hecr **ile** ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [ile,]*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā **ile** geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [ile,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz **ile** eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [ile,]*

Şevḳ **ile** zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [ile,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān **ile** kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ile,]*

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār **ile** / Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [ile,]*

Żaʿf **ile** tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār **ile** çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [ile,]*

Żaʿf **ile** tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār **ile** çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [ile,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm / Şīve-i reftār **ile** āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ile,]*

Ben yıllar oldı derd **ile** bīmāram ol daḫi / Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [ile,]*

Gel Muʿīdīye ḫışm **ile** baḳma / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [ile,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ **ile** şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [ile,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ **ile** ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [ile,]*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr **ile** öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [ile,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ **ile** yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [ile,]*

Ḳadd-i yāre şevḳ **ile** ben kim duʿālar eyleyem / El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [ile,]*

Serv-i gül-rūyum şalınduḳca ḳabā-yı sebz **ile** / Āh ider ʿāşıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī ʿışḳ **ile** sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [ile,]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf **ile** ḫaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [ile,]*

Bir görmesün raḳīb **ile** biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [ile,]*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün / Ẓulm **ile** cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [ile,]*

Bir görmesün raḳīb **ile** biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [ile,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd **ile** bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [ile,]*

Dün gice bir māh **ile** hem-sāye idüm ṣubḥa-dek /

Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [ile,]*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek taḳṣīrini luṭf **ile** taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [ile,]*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr **ile** ḳanlar yutduġım / Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [ile,]*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām **ile** Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [ile,]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ / Sebze **ile** vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ile,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech **ile** żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [ile,]*

Ẓulm **ile** göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [ile,]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest **ile** ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ile,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / Şevḳ **ile** ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [ile,]*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ **ile** / İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [ile,]*

İy ḫumār-ı hecr **ile** çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ile,]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük **ile** dāġını / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [ile,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy **ile** kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [ile,]*

Hecr **ile** cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle ḫālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [ile,]*

Göñlüm alup āl **ile** döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ile,]*

Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk **ile** Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [ile,]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl **ile** deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ile,]*

Şehr için iy dil n'idersin ʻışḳ **ile** Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ile,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ **ile** döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [ile,]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun / Derd **ile** cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [ile,]*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ **ile** yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [ile,]*

Düşmen oldum ḫalḳ **ile** sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [ile,]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār **ile** yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [ile,]*

İy perī ḳahr **ile** kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [ile,]*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr **ile** düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [ile,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ **ile** / Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [ile,]*

Ḳaşın ḥışm **ile** çatup ġamze eyler / Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 354, Beyit 2). [ile,]

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb **ile** ʿuşşāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [ile,]*

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār **ile** / Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [ile,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān **ile** ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ile,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng **ile** küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ile,]*

Bir yaña şevḳ **ile** gögsin def döger bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [ile,]*

Tīġ-i ġam **ile** çenbere dönmezdi ḳāmetüm / Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [ile,]*

Şol ḫarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ **ile** yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ile,]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm **ile** mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ile,]*

ʿIşḳ **ile** dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḫayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ile,]*

Hevā-yı mihr **ile** çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [ile,]*

Ġam-ı hecr **ile** çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [ile,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf **ile** cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [ile,]*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm **ile** şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [ile,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr **ile** bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [ile,]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā **ile** dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ile,]*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / Cevr **ile** cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ile,]*

Pīr oldı maḥabbet **ile** Muʿīdī ve lī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [ile,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk **ile** ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ile,]*

ile: *" İle" bağlacı.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd **ile** zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd **ile** zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta" anlamında edat.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ **ile** / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [ile,]*

iled: *Götürmek,ulaştırmak.*

İlāhī Mekke ṣevābın müyesser it aña kim / Elüm alup **ilede** āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [ilede, -e]*

ilen: *Ile, birlikte.*

Zülfüñ uzadup ẓulm **ilen** n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [ilen,]

ilet: *Götürmek, ulaştırmak.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ /
Muʿīdī yār
işigine **iletme** bāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [iletme, -me, -]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne **ilet** / Mürġ-i
dil-ḫaste selāmın gül-i
ḫandāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne **ilet** / Mürġ-i
dil-ḫaste selāmın gül-i
ḫandāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Dil ü cān derdini dildāre
varup ʿarż idegör /
Ḫaberin ẕerrelerüñ
mihr-i
dıraḫşāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Gel bugün gözüme yārüñ
izi tozını getür / Öp
elin benden aña cānı
faḳīrāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm / Yüri ḳara
ḫaberüm derd ile
yārāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e /
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [ilet,]*

ilini: *Memleket, şehir.*

Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile ḥüsn **ilini** /
Virmezem iki cihāna
ṣaçınuñ bir
ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ilini,]*

illā: *Hangi şartta olursa olsun, her durumda, kesinlikle.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum
görüp şeydā saña /
Degme bir meh-rūya
baş egmez
göñül **illā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [illā,]*

illā: *"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.*

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān /
Gelmez birisi
ʿaynuma **illā** ki sen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [illā,]*

illerin: *Diyar, memleket, ülke.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm
bir tüvānger oldı kim /
Dürr ü güher yaġdurur
açduḳca
iḥsān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [illerin,]*

ʿ**illet:** *Asıl sebep.*

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿ**illet** bu kim /
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ʿillet,]*

ʿ**illet:** *A. sebep, hastalık.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda
iñen ʿ**illet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [ʿillet,]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda
iñen ʿ**illet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [ʿillet,]*

ilt: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm
sūzı ʿālemi yaḳar
/ **İltemez** mektūbum ol
yāre kebūterler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [iltemez, -emez]*

iltifāt: *1. Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh. 2. Bir şeye arzu duyma, alâka gösterme, onunla ilgilenme, rağbet gösterme. 3. eski. Yüzünü çevirip bakma, başını döndürme. 4. edeb. İfâdeye etki ve hareketlilik kazandırmak için sözü beklenmedik bir zamanda başka bir kişiye veya şeye yöneltme şeklindeki*

edebî sanat.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ / **İltifāt** olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [iltifāt,]*

ilyās: *Hızır ile birlikte abıhayatı bulan ve ölümsüz olup denizde zor durumda kalan insanlara yardım eden İlyas peygamber.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile **İlyās** / Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ilyās,]*

ilzām idersin: *Cevap veremez hale getirmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri **ilzām idersin** eyle Ḳur'ān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ilzām idersin, -er, -sin]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

īmān: *Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş).*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa **īmānuñ** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [īmānuñ, -uñ]*

īmān: *İnanma, inanç.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar **īmānum** isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [īmānum, -um]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ gönlinde **īmāndan** eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [īmāndan, -dan]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç; kuvvetli inanç.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan **īmāna** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [īmāna, -a]*

īmān: *Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş). Güçlü inanç, kalpten itaat etme; bağlılık, samimiyet.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

īmān: *Allah'a inanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde **īmānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [īmānı, -ı]*

īmān: *Allah'a inanma, kalben tasdik etme.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde **īmānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [īmānı, -ı]*

īmān: *(A.) iman.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz **īmānı** yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [īmānı, -ı]*

īmān: *1. Allah'a inanma, dînî inanç. 2. Kuvvetli inanç.*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet / Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür **īmānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 2). [īmānum, -um]*

īmānumdadur: *Amacı imanımdadır anlamında.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı **īmānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [īmānumdadur,]*

ʿimāret: *Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.*

Niçe olmasun ʿ**imāret** sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā bir

kārbān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ʿimāret,]*

imdi: *Şimdi.*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri / ʿAzm-i meydān
eyle **imdi** geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [imdi,]*

imdi: *Şimdi.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle **imdi** ṭurma ki nāzuñ baña
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [imdi,]*

imiş: *Öğrenilen geçmiş zaman, miş.*

Dir **imişsin** ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [imişsin, -sin]*
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ **imiş** ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [imiş,]*

imiş: *Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez **imiş** / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek
bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [imiş,]*

imiş: *Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ / Gördüginle
yār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [imişsün,]*
Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince
var **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [imişsün,]*
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum
n'eyleyem / Zārdan bīzār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [imişsün,]*
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb
mekkār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [imişsün,]*
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña / Ḫārı çoḳ
gülzār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [imişsün,]*
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ
dildār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [imişsün,]*

imkān: *(Ar.) Olanak.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt **imkānı** yoḳ / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [imkānı, -ı]*

imkān yok: *Imkan bulunmamak.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste **imkān yoḳ** / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [imkān yoḳ,]*

imre: *İmrenmek.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [imrenür, -n, -ür]*

imren: *Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne **imrenür** / Bülbül degül midür gül-i
ḫandāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [imrenür, -ür]*
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne **imrenür** / Bülbül degül midür gül-i
ḫandāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [imrenür, -ür]*
Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [imrenür, -ür]*
Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-bedem / Aḳıdup aġzı suyını
peymāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [imrenür, -ür]*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [imrenür, -ür]*

imren: *Görüp beğenmek.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī / Bī-çāre daḥi gördügi oġlane **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [imrenür, -ü, -r]*

imren-: *Hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [imrenür, -ür]*

imtiyāz: *Ayrıcalık, fark.*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse **imtiyāz** / Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [imtiyāz,]*

in-: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

Dir görenler yir yüzine **indi** yıldızlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [indi, -di]*

in-: *İnmek, gelmek.*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm **iñen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [iñen, -en]*

in-: *Inmek, aşağıya doğru gelmek.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki **iñen** iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [iñen, -en]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / **İñen** şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [iñen, -en]*

in: *Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler **inüp** varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [inüp, -üp]*

in: *Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n’eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ **ininde** ejde hā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [ininde, -i, -n, -de]*

inʿām: *İyilik, ihsan, lütuf; ikram.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdüginçe bendeye iḥsān u **inʿām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [inʿām,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir firengī-cāme **inʿām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [inʿām,]*

inan: *İnanmak II güvenmek.*

Derd ile öldüm **inanmaz** baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [inanmaz, -maz]*

inan: *Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.*

Muʿīdī ḫāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür **inanma** iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [inanma, -ma]*

inan: *"İnanmak"; Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç **inanmaḳ** ol maz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [inanmaḳ, -maḳ]*

ʿināyet kıl-: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak.*

Ḫaḳ ʿināyet ḳıla bir gün diyesin tevbe ʿaleyk / Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 12). [ʿināyet ḳıl-, -a]

ince: *İnce, zarif.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ /
Ḳāmet yüce miyān
ise **ince** dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ince,]*
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh /
Sīne-be-sīne ṣardı mı
ol bed-liḳā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [ince,]*

ince bil-: *(Sevgilinin) ince beli.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ
vaṣfın yazar / Gör ne
ṭabʿ-ı nüktedānı var ne
ḫūb-idrāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ince bil-, -üñ-, -le]*

ince bilüñsüz: *(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.*

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün
odlara / Her ġazel kim
diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ince bilüñsüz,]*

ince bilüñsüz: *(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.*

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün
odlara / Her ġazel kim
diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ince bilüñsüz,]*

inci: *Üzmek, acıtmak.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [incinür, -n, -ür]*

inci: *İncitmek, zarar vermek.*

Cevr-i yāre **incinüp** dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [incinüp, -n, -üp]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [incinür, -n, -ür]*

inci: *Üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.*

Cevr-i yāre **incinüp** dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [incinüp, -n, -üp]*

inci: *Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.*

Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir **incitme** /
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [incitme, -t, -me]*

incid: *İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.*

İy pīr olası niçe
bir **incidesin** beni /
Tāze yigitsin
eylemedin beddu ʿā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [incidesin, -e, -sin]*

incin-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār
idüp **incindügine** /
İncinüp adını yād
eylemezem
ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [incindügine, -düg, -in, -e]*

incin-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin /
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [incinüp, -üp]*

incin: *Gücenmemek II gönül koymamak.*

Kūyına varduḳca sögse ol
şanem **incinme** kim /
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [incinme, -me]*

incin: *İncinmek, gücenmek.*

Ṭutsam
dehānum **incinür** āşüft
e dil velī / Gelsem
fiġāna rāz-ı nihānum
ʿiyān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [incinür, -ür]*

incinme: *Incinme,*

kırılma.

Ḳan ṭutsa ḫaste
çeşmüñi **incinme** dōst
um / Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp şarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [incinme,]*
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü
derdüm var iken / ʿIşḳa
inkār
eylesem **incinme** iḳrār
umdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [incinme,]*

incinmek-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Gerçi **incinmekle** geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe /
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [incinmekle,]*

incit: *İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ
itme naṣīḥat / Vāʿiẓ
beni **incitme** yiter
derd-i serüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [incitme, -me]*

incitme: *Üzme! II incitme!.*

Sīnem otaġına
girüp **incitme** giryeden
/ Bir dem taḥammül
eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [incitme,]*

ineñ: *Çok, pek çok, daha çok.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk /
Kirpiklerüñ
ḥadengi **iñen** artuġa
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [iñen,]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun
yoluñda **iñen** ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [iñen,]*
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim / ʿīş ü nūş
itmek **iñen** ḫoşdur şeb-
i
mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [iñen,]*
İy Muʿīdī zülf-i
dilbersüz **iñen** āh itme
kim / Ḳorḳaram od
düşe nā-geh perr-i
Cibrīl
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [iñen,]*

ineñ: *Çok, epey, fazla.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ
murādın bulmasun /
Şemʿ baş oynarsa
bezmüñde **iñen** germ
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [iñen,]*

ineñ: *Bir daha, artık.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya **iñen** /
Sāḳiyā bu āteşīn
göñlüm baña micmer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [iñen,]*

ineñ: *Artık, bundan sonra.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun
yoluñda **iñen** ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [iñen,]*
İy kemān-
ebrū **iñen** yaġdurma
ġamzeñ oḳların /
Çünki düşmüşdür dil ü
cān ortada ḳan
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [iñen,]*

ineñ: *İle.*

Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel / Yoḳdur
nazīri ʿālem
içinde **iñen** güzel *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [iñen,]*

ineñ: *Asla sakın.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile ne dirse disün /
Lāubālī kişiyüz
bizde **iñen** ʿār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [iñen,]*

ineñ: *1. çok, pek, fazla 2. daha çok.*

Sevdügin bilüp
Muʿīdīye **iñen** cevr
eyleme / Dutalum
öldürmelü suç itdi
iḫsān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [iñen,]*
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī /
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr **iñen** muḥkem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [iñen,]*
Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil / Yüz
dürlü āl idüp ruḫuñ
avlar **iñen** güzel *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [iñen,]*
Gün gibi hercāī meh-
rūlar **iñen** çoḳdur velī /
Saña beñzer bī-vefāya
olmadum ṭuş iy
şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [iñen,]*

ineñ: *Çok, oldukça.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun
mı / **İñen** ẓālim şeh-i
ʿālī-
cenābuñ *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [iñen,]

[iñen]: *Çok, pek, fazla.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum **[iñen]** kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm ağladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [[iñen],]*

iñende: *1. çok, pek, fazla 2. daha çok.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim / Nāmede mühr olmasa olmaz **iñende** muʿteme d *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [iñende,]*

Tīġin çeküp **iñende** müjeñ ḥiddet itmesün / Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [iñende,]*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / Gül **iñende** açılup ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [iñende,]*

inkār: *Ar. Öyle değildir demek, denilmek, ikrar'ın zıddı.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür **inkār** eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [inkār,]*

inkār: *İnkâr etme, reddetme.*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿIşḳa **inkār** eylesem incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [inkār,]*

inkār id-: *İnkar etmek, kabul etmemek.*

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp / Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [inkār id-, --üp]*

inkār ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin **inkār ider** bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [inkār ider,]*

inkār itme: *Saklamak, gizlemek. Kabul etmemek.*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst **inkār itme** kim / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [inkār itme, -me]*

inkisār: *Kırılma, incinme, gücenme.*

Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp **inkisār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [inkisār,]*

iñle-: *İnletmek, ah ettirmek.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp **iñletmez** idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [iñletmez, -t, -mez]*

iñle-: *1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi **iñler** velī / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [iñler, -r]*

iñle-: *Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni kim / Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [iñlemez, --mez]*

iñle: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek II İnletmek, ah ettirmek.*

Zār idüp gāh ağladur gāh **iñledür** ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [iñledür, -+dür]*

inledüg-: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde **inledügim** / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [inledügim,]*

Ḳan yudup **inledügim** ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

393, Beyit 6). [inledügim,]

inşā: *Edebî nesir.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh **inşā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [inşā,]*

inşā: *Nesir, düz yazı.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü **inşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [inşādan, -dan]*

inşā: *Nesir, düz yazı; edebî nesir.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü **inşādan** ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [inşādan, -dan]*

inşāf eyle: *Insaf etmek, merhamet etmek, acımak.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum / Gel sen **inşāf eyle** andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [inşāf eyle,]*

insān: *(Ar.) Göz bebeği.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *Insan, kişi, şahıs.*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki **insānsın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [insānsın, -sın]*

insān: *Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *(iyilik ve merhamet özellikleri ön plana çıkmış) kimse.*

Āṣnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş **insān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [insān,]*

insān: *Âdemoğlu, kişi, fert.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe **insān** ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [insān,]*

intikāl eyle-: *(Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma) Geçme, göçme.*

Sen beni derd ile Ferhād itdügінçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [intiḳāl eyle-, -r]*

intisāb: *Bir yere, bir kimseye mensub olmak. Mâiyyetine girmek. Bağlanmak.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / **İntisābum** sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [intisābum, -um]*

intizār: *Beklemek; birinin yolunu gözlemek.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel **intiẓāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [intiẓāre, -e]*

intizār: *Bekleme, bekleyiş; birinin yolunu gözlemek.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm **intiẓār** ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [intiẓār,]*

ip: *Bağ, ip.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ **ipini** uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [ipini, -i, -n, -i]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni **ipe** zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ipe, -e]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān **ipin** / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [ipin, -i, -n]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān **ipin** / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [ipin, -i, -n]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam / Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [ipin, -i, -n]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [ipin, -i, -n]*

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm / Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [ipin, -i, -n]*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aṣılup ṭura / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [ipin, -i, -n]*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [ipin, -i, -n]*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [ipin, -i, -n]*

ip: *Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı **iplidür** ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [iplidür, -li, -dür]*

ir: *Ulaşmak.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi / **İrmeseydi** Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [irmeseydi, -me, -sey, -di]*

N'ola āhum boyanup göklere **irse** felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [irse, -se]*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye **irer** himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [irer, -er]*

Fikr iderdüm kim **irüp** dergāh-ı yāre ḫāk olam / İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [irüp, -üp]*

ir: *T.Yetişmek, vasıl olmak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa **irmezdi** göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [irmezdi, -mez , -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm **irgürdi** velī / Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [irgürdi, -gür, -di]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, yetişmek.*

Göklere **irse** Muʿīdī ādemīl enmez saña / Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [irse, -se]*

ir: *Erişmek, ulaşmak.*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān **irmeyüp** servü ñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [irmeyüp, -me, -y, -üp]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.*

Ölmez iseñ **iresin** yārüñ ayaġı tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [iresin, -e, -sin]*

ir: *Ulaşmak, erişmek.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa **irmezdi** göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [irmezdi, -mez, -di]*

ir: *Yetişmek, vasıl*

olmak, erişmek.

īd-i vaṣla **irgürüp** ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [irgürüp, -gür, -üp]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, nail olmak.*

īd-i vaṣla **irgürüp** ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [irgürüp, -gür, -üp]*

ir: *Ermek, ulaşmak.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
/ **İrmek** ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı
gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [irmek, -mek]*

ir: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend /
Göklere **irişdi** āhı
irmez iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [irişdi, -iş, -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend /
Göklere irişdi
āhı **irmez** iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [irmez, -mez]*

ir: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Nāṣiḥā
yolumdan **ırma** sālik-i
ʿışḳam beni / ʿĀṣıḳa
dīdār besdür cennetü'l-
meʾvā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [ırma, -ma]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Bu gün ol māha **irdüm** gitdi
mānīʿ / Sitārem ḫūbdur
ẕī-ḥüsn
tālīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [irdüm, -dü, -m]*
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i
vaṣluña **irüp** şevḳ ile
ḳurbān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [irüp, -üp]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Göñül ögrendi ġam-ı
ʿışḳuña cāndan fāriġ /
ʿĀlem-i rūḥa **irüp** oldı
cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [irüp, -üp]*
Çünki ḫvāb içre
Muʿīdī **irdi** sen meh-
pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd
ise ʿömrinde bīdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [irdi, -di]*
Çün cemālüñ
Kaʿbe'sinden **irişür** cā
na ṣafā / Yüzüñi kāfır
görüp niçe müselmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [irişür, -iş, -ür]*

ir: *Erişmek / kavuşmak.*

Mümkin degüldür iy
dil **irmek** vişāle bāri /
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [irmek, -mek]*

ir-: *Erişmek, ulaşmak, gelmek.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin / Derūn-ı
dilden **iren** āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [iren, --en]*

ir-: *Erişmek, varmak, ulaşmak.*

Çün
Muʿīdī vaṣluña **irdi** içe
rse ṭañ degül / Nev-
bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [irdi, -di]*

ir-: *Erişmez, ulaşmaz.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun
derūn-ı dilde kim / Ol
semenderdür
ziyān **irmez** aña bu
oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [irmez, -mez]*
Niçe el virsün vişālüñ bār-ı
fürḳat çekmeden /
Kimse **irmez** devlete
iy ḫvāce ẕillet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [irmez, -mez]*

ir-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Āşüfte-ḫālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
/ **İrişdi** meclis āḫire
oldı tamām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [irişdi, -iş, -di]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

İrdüm ol ḫāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim /
Öldügime şād olur

yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [irdüm, -düm]*

ir-: *Ağaç gibi yetişmesi, sevgilinin boyunun kast edilmiştir.*

Serv **irmedi** ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [irmedi, -me, --di]*

irak: *Uzak.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [iraḳdan, -dan]*

irfān: *Bilme, anlama, biliş, anlayış.*

Şimdi bildüm faẕl u **irfān** mūcib-i ḫırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [irfān,]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Ger meded **irgürmese** her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [irgürmese, -me, -se]*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] **irgürür** bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [irgürür, -ür]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ **irgürür** / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [irgürür,]*

irgür-: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı **irgür** ḥarem-i vaṣla ki şāh / Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 6). [irgür,]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak, gelmek.*

Evc-i eflāke **irişdüm** ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [irişdüm, -dü, -m]*

iriş: *İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.*

Āh kim bir ṣubḥ **irişmez** riṣte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [irişmez, -mez]*

irişe: *Erişme, ulaşma.*

Yire yaşum döküldükce **irişe** gökle re āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [irişe,]*

irişürse: *Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün **irişürse** elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [irişürse,]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm / Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [irişürse,]*

irme: *Erişmek, ulaşmak.*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla **irmeden** / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [irmeden, -den]*

irmez: *Ulaşamaz.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña **irmez** dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [irmez,]*

irsāl: *Göndermek, yollamak.*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram / Şol kebūter kim anuñla nāme **irsāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [irsāl,]*

irsāl eyle-: *Göndermek, yollamak.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [irsāl eyle-, -düñ]*

irsāl eylesem: *Bir şeyi başkasına ulaştırmak.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [irsāl eylesem, -se, -m]*

irsāl eylesem: *Ulaştırmak, göndermek.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [irsāl eylesem, -se, -m]*

irte: *Ertesi gün, yarın.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / Çıḳmaya gibi **irteye** ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [irteye, -ye]*

irte: *Ertesi gün, yarın. II Gelecek zamanda bir gün.*

Çıḳmaz bu gice **irteye** ża ʿf ile ḥaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [irteye, -y, -e]*

irte: *Erte; sabah vaktinde, sabah.*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / **İrte** bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [irte,]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye / Ṣīrīn'üñ **işlerini** bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [işlerini, -ler, -i, -(n)i]*

iş: *1.Durum, mesele.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek **iş** ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [iş,]*

iş: *Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge **iş** buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [iş,]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḥūn-bār baña / Ki ʿaceb **işler** ider çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [işler, -ler]*

iş: *Tesir etmek, içine girmek, etkilemek.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda **işler** zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [işler, -le, -r]*

iş: *1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ **işine** kim ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [işine, -i, -n, -e]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ **işin** altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [işin, -iñ]*

iş: *Bir amaç uğruna yapılan davranış.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil **işüñ** kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [işüñ, -ü, -ñ]*

iş: *Amaç, gaye, iş, amel, vazife, görev.*

Baġlandı gitdügince **işüm** zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [işüm, -üm]*

iş: *Hâl, durum, vaziyet, iş, amel, eylem, uğraş.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez / Cānuma **işler** geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [işler, -ler]*

iş: *Amel, davranış, iş, fiil, eylem.*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ **işler** ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

140, Beyit 7). [işler, -ler]

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī / Bülbül-i āşüfte-ḥālem **işüm** efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [işüm, -üm]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / **İşlerüñ** var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [işlerüñ, -ler, -üñ]*

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

İy Muʿīdī gerçi **ʿīş** itdümdi vaṣl-ı yār ile / Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [ʿīş,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem **ʿīş** idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [ʿīş,]*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede **ʿīş** ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ʿīş,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / **ʿīş** u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [ʿīş,]*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ʿīş,]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿ**īş** iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [ʿīş,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿ**īş** ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [ʿīş,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿ**īş** itsün diyü / Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [ʿīş,]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿ**īş** u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [ʿīş,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿ**īş** ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ʿīş,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿ**īş** ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [ʿīş,]*

Lāleler güller açıldı ʿ**īş** ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre gönlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [ʿīş,]*

ʿīş-: *Dumanın bıraktığı iz.*

Telḫ itdi ʿ**īşümi** yine hecrüñ küdūreti / Āyīne gibi gönlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [ʿīşümi,]*

iş buyurmaz: *(Birine) bir iş yüklemek.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge **iş buyurmaz** ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [iş buyurmaz, -maz]*

iş güç: *Uğraş.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi **iş güç** idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [iş güç,]*

ʿīş it: *Yiyip içip eğlenmek.*

Yār ile ʿ**īş it** Muʿīdī gizlü rāziñ açmadın / Cān ṣafāsın sür göñül naḳdini döküp ṣaçmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 11). [ʿīş it,]*

ʿīş itme-: *Eğlenmek, zevk ü sefa etmek.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [ʿîş itme-, -g, -e]

ʿîş ü ʿişret top: *Eğlence topu.*

ʿîş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [ʿîş ü ʿişret ṭop, -ı, -nı]*

ʿîş ü nūş: *Şarap içme, keyif sürme.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿ**îş ü nūş** eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [ʿîş ü nūş,]*

ʿîş ü nūş: *Yemek ve içmek.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿ**îş ü nūş** eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [ʿîş ü nūş,]*

īsā: *Hz. İsa peygamber.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge **īsā'dan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [īsā'dan, -dan]*

ʿīsā: *Hz. İsa (Nefesi ile ölüleri diriltmesi bağlamında).*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿ**īsā** gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [ʿīsā,]*

ʿīsā: *Hz. İsa peygamber.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿ**īsā'ya** ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ʿīsā'ya, -'ya]*

īsā-nefes: *Ölüleri dirilten Hz. İsa gibi nefesli.*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol **īsā-nefes** / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [īsā-nefes,]*

īsār: *(Ar.) İkram, bahşiş.Cömertlikle verme.*

i: *İ- yardımcı fiili.*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var **idi** / Her ṭarafdan ḫārveş mānıʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [idi, -di]*

Şimdi bildüm faẓl u irfān mūcib-i ḥırmān **imiş** / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [imiş, -miş]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse **idüm** bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [idüm, -düm]*

Aḫşāmlar **idüm** ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [idüm, -düm]*

Bī-vefā dildār **imişsün** böyle bilmezdüm seni / Mā'il-i aġyār **imişsün** böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [imişsün, -mişsüñ]*

Bī-vefā dildār **imişsün** böyle bilmezdüm seni / Mā'il-i aġyār **imişsün** böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 1). [imişsün, -mişsüñ]*

İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti / Oḳınmaz **idi** Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [idi, -di]*

i: *"İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme / Sevdügimde gerçi ol ṭıfl **idi** ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [idi, -di]*

i: *Ek fiil.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde **iken** āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [iken, -ken]*

i: *"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

Düşümde dün gice ay görmüş **idüm** / Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Baş egmez **idüm** ol ḳad-i bālāya ben velī /

Bunca belāyı hep
göñül itdi baña
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [idüm, -dü, -m]*

Āftābı ẕerreveş hīç
almaz **idüm** ʿaynuma /
Sen olayduñ bir gice iy
māh şemʿ-i
rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Dün gice bir māh ile hem-
sāye **idüm** ṣubḥa-dek /
Eydüñ ol meh-pāreye
bu ḫvābı taʿbīr
eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [idüm, -dü, -m]*

Yār şimdi çevirür yüzini
güftārumdan / Ben bu
düşmenligi hīç
ummaz **idüm** yārümde
n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [idüm, -dü, -m]*

i: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb dildār **imiş** /
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle
yār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [imiş, -miş]*

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb dildār **imiş** /
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle
yār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [imiş, -miş]*

Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül / Ḳande
kim açılsa bir gül hem-
nişīni
ḫār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [imiş, -miş]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm
dönmeye dirdüm velī /
Didügin inkār ider bir
şūḫ-ı bī-
ikrār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [imiş, -miş]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan /
ʿUrve-i vusḳa diyü
medḥ itdügim
zünnār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [imiş, -miş]*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile
delüpdür dilberā / Ol
ruḥ-ı gül-nāre baḳup
nūr şandum
nār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [imiş, -miş]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḫālini bir
gün dimedüñ
bīmār **imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [imiş, -miş]*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe
vechi var mıdur /
Nerges gözüñe
öykünür **imiş** babaḳ
babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [imiş, -miş]*

i: *"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, -dığı zaman, esnasında.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
/ Dün gice
ḫalvetde **iken** olmasa
bir ḫāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [iken, -ken]*

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı
gör / Mūr **iken** efsūn
okıyup ṣayd-ı mār
itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [iken, -ken]*

i: *"İ-" ek-fiilinin şart çekimi.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ **ise** /
Ḥamdülillāh kim
niyāzum bilür ol Ḥayy-
ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ise, -se]*

i: *Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
/ Dün gice
ḫalvetde **iken** olmasa
bir ḫāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [iken, -ken]*

i: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Āsmāna āstānuñ
var **iken** baş egmezem
/ İntisābum sañadur
devletlü sulṭānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [iken, -ken]*

i: *"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.*

Dir **imişsün** beñzerem zülf-
i nigāra būy alam /
Bilseñe miskinligüñ iy
nāfe düşmez bū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [imişsün, -miş, -sin]*

i: *Ek fiilin zarf- fiil almış biçimi.*

Yār **iken** iy dil güzeller oḳ
gibi ṭoġru saña / Yā
n'içün egri baḳar ol
gözleri āhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [iken, -ken]*

i: *"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, "-dığı zaman, esnasında.".*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne
ciger yanmış **iken** /
Būse virmez daḥi ol
yüzi ḳamer leb-ber-

leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [iken, -ken]*

i: *"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.*

Oḳa dikmiş **idi** gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [idi, -di]*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs ide **idi** külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [idi, -di]*

Görmeden öykünmüş **idi** ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [idi, -di]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā **idi** ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [idi, -di]*

i: *"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr **idi** / Baḥs idemez benümle bu şanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [idi, -di]*

i: *"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.*

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm / Dem dem ʿaceb mi eyler **isem** āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [isem, -se, -m]*

Sözde cān-baḫş **isem** ölsek derde dermāndur lebüñ / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [isem, -se, -m]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir **iseñ** kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.*

Ser-keşler **idi** ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [idi, -di]*

i: *"i" ek fiilinin şart eki "se" almış hali.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil **iseñ** uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.*

Şol nāzenīni sev sever **iseñ** Muʿīdī kim / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd **iseñ** andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Āh ü zār ider **iseñ** çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

ʿĀrif **iseñ** al ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]*

İy Muʿīdī aġlar **iseñ** ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler **iseñ** / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir **iseñ** yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [iseñ, -se, -ñ]*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar **isen** ḥālümi / Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [isen, -se, -ñ]*

i: *"-i" ek fiili.*

Ger māl ü menālüm yoġ **ise** nʾola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [ise, -se]*

i: *"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış hali.*

Varmaz **iseñ** gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez **iseñ** nār-ı hicrān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]

Ölmez **iseñ** iresin yārüñ ayaġı tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]*

i: *"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Naġme-sāz **idi** göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [idi, -di]*

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde / Ḳan aḳmaz **idi** bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [idi, -di]*

i-: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez **idi** ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [idi, -di]*

Dile ḫışm itdüñ **idi** kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [idi, -di]*

Degme budaġa ḳonmaz **idi** gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [idi, -di]*

ibrām: *Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa **ibrām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [ibrām,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur **ibrāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [ibrāmum, -um]*

ibrām idüp: *Can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / Göz ider **ibrām idüp** zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [ibrām idüp, -üp]*

ʿibret al: *Ders almak, ibret almak.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül / Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [ʿibret al,]*

ibtiẕāl: *Değersizlik, hakirlik, gözden düşmüşlük.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / **İbtiẕāl** itme göñül māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ibtiẕāl,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [içerseñ, -er, -se, -ñ]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / **İçersin** gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [içersin, -er, -sin]*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın **içüp** / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [içüp, -üp]*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın **içüp** / Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [içüp, -üp]*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne **içsem** gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [içsem, -se, -m]*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi **içerse** ṭañ degül / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [içerse, -er, -se]*

Şevḳ-i ruḫsāruña **içüp** olura m her bār mest / Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [içüp, -üp]*

Devr-i güldür **iç** diyü gül-ruḫlara / Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [iç,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā **içmesün** miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [içmesün, -me, -sün]*

Niye gizler lebüñ mey **içdügüñi** / Gözüñden oldı ḫod bu

nükte
şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [içdügüñi, -dügüñi]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün şaçuñ sevdāsını / Çeşme-i ḥayvān **içilmez** renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [içilmez, -il, -mez]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

Ḳalem **içine** girüp dest-i pāküñ öpmegiçün / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Içmek.*

Ol ḳanum **içdi** ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [içdi, -di]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez **içer** ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [içer, -er]*

İy şarāb-ı vaṣl **içen** yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [içen, -en]*

İçinden şu **içen** bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [içen, -en]*

iç: *Bir kimse veya meselenin dıştan görünmeyen tarafı, mânâ cephesi.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Şanki bir ġam-ḫānedür **içi** ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [içi, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / **İçersin** gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [içersin, -er, -sin]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [içerseñ, -er, -se, -ñ]*

iç: *Arasında, içinde.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar **içre** māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [içre, -re]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz **içüp** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [içüp, -üp]*

iç: *Arasında, içerisinde.*

Bezm **içinde** zer degül cānlar niṯār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. İçtikçe.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin / Cām-ı gülgūn **içdügince** bāde -i miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [içdügince, -düg, -ince]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Bāde-i gülgūn **içüp** vehm itme her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [içüp, -üp]*

iç: *Arasında; ortamında.*

Bezm **içinde** bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āṣüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan **içinde** ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [içinde, -i, -n, -de]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim **içinde** / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [içinde, -i, -n, -de]*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz / Cānum **içine** elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [içine, --i, --n, --e]*

<u>iç:</u> *"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm **içinde** her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [içinde, -i, -(n)de]*

<u>iç:</u> *1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.*

Nerges-i şehlā elinden ger **içem** zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [içem, -e, -m]*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular **içer** çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [içer, -er]*

<u>iç:</u> *"...ile dolu biçimde, -da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem **içinde** görinme z bāġ-ı Rıḍvān'dan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [içinde, -i, -n, -de]*

Ḫoş gelür ʿışḳ **içinde** inledügim / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç:</u> *"İçinde, de/da".*

Şanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm **içinde** ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [içinde, -in, -de]*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup ḳalsun **içinde** ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

<u>iç:</u> *"İçinde, de/da".*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet **içinde** ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç:</u> *"İçinde, arasında".*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / Lāledür gūyā **içinde** ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

Ḫvāb **içinde** lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [içinde, -in, -de]*

Fenn-i fiten **içinde** ṣaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür **içinde** var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [içinde, -in, -de]*

ʿIşḳ ile dīvāneler **içinde** ʿunvān bulmadım / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [içinde, -in, -de]*

<u>iç:</u> *"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [içinden, -i, -(n)den]*

<u>iç:</u> *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı.*

Şehr **için** iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [için, -in]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem / Zehr **içirdüñ** nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [içirdüñ, -ür, -düñ]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp*

yudumlamak.

Saña şunmazlarsa kevşer **iç** şarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [iç,]*

iç-: *Içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış **içüp** cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [içüp, -üp]*

iç-: *(içki) içmek.*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi **içüp** şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [içüp, -üp]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı **içüp** şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [içüp, -üp]*

Şol nāzenīn ki mest ola **içüp** şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [içüp, -üp]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz **içüp** / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [içüp, -üp]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.*

Şol sāḳī-i cefā ki **içüpdür** şarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [içüpdür, -üp, -dür]*

içdügi: *İçtiği şey.*

Sāḳiyā sünbül şaçuña dil viren āşüfteler / Cām-ı gülgündan geçüpdür **içdügi** reyḥā nidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [içdügi,]*

içeli: *İçmek. / Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Bir cām **içeli** bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [içeli,]*

içim: *Bir yudum miktarında olan.*

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh / Bir **içim** gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [içim,]*

içimde: *I. Yanmış gönül, yürek, kalp; ruh. II. (Yanmış gibi) Istırap çeken yürek; acı içinde olan gönül; ruh.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise **içimde** ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [içimde,]*

için: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ **içinden** pertev-i ḫüsnüñ / Şanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [içinden, -den]*

içinde: *–da/-de.*

Kūy-ı faḳr **içinde** bu devlet baña yetmez mi kim / Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [içinde,]*

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl **içinde** ḫoş geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [içinde,]*

içinde: *İçinde.*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ **içinde** / Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [içinde,]*

içinde: *"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr **içinde** söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [içinde,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān **içinde** her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [içinde,]*

ʿIşḳ meydānı **içinde** başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [içinde,]*

içinde: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da"*

bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile / Nitekim ezhār **içinde** oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [içinde,]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿālem **içinde** iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [içinde,]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā / Bezm **içinde** bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [içinde,]*

ʿIşḳ **içinde** bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [içinde,]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine / ʿIşḳ **içinde** ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [içinde,]*

Ḥüsn **içinde** ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [içinde,]*

ʿIşḳ **içinde** çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [içinde,]*

içinde: *"-da/-de"*.

Şehr **içinde** kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [içinde,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup ḳalsun **içinde** ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [içinde,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn **içinde** leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [içinde,]*

içirdügiçün: *Içirdiği için.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt **içirdügiçün** / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [içirdügiçün,]*

içre: *T. De, da, içinde.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ / Ki ol pīrūze-cām **içre** şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [içre,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile / Bu cihān **içre** dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [içre,]*

İy Muʿīdī ālem **içre** kims eden umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [içre,]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim / Ṣu **içre** taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [içre,]*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem **içre** itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [içre,]*

içre: *İçinde, arasında.*

Gülşen **içre** lāle ḥaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [içre,]*

içre: *-da/-de, içinde.*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ **içredür** cānum benüm / Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [içredür, -dür]*

Çeküp şemşīr-i ḫūn-rīzüñ başum ḳatʿ eylesen bāri / Reh-i ʿışḳ **içre** boynumda ʿaceb bār-ı girāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 5). [içre,]*

içre: *İçinde, dahilinde.*

Veh ne ẓālimdür cihān **içre** maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [içre,]*

içre: *İçinde, içerisinde.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā **içre** kim / Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [içre,]*

içre: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn **içre** cevr añа fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [içre,]*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl **içre** dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [içre,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek / Yoġ ise bir pula bāzār **içre** bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [içre,]*

içre: *"-de/-da", içinde.*

Ṭarz-ı naẓm **içre** Muʿîdî ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [içre,]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Câme-i sebz **içre** sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [içre,]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle **içre** gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [içre,]*

Mescid **içre** ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [içre,]*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn **içre** velīkin / Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [içre,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān **içre** dil / Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [içre,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿîdî / Naẓm **içre** dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [içre,]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne **içre** girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [içre,]*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet **içre** müselle m degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [içre,]*

Cennet **içre** ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [içre,]*

Bāġ-ı cemālüñ **içre** açup ter benefşeler / Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [içre,]*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem **içre** ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [içre,]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem **içre** gizlüdür cānum gibi / Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [içre,]*

Rūm **içre** iy Muʿîdī naẓīrüñ olur mı kim / Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [içre,]*

Ḥamdülillāh yine bāġ **içre** gül-efşān esdi yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [içre,]*

Ḳanı ol devlet ki meydān **içre** başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [içre,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet **içre** ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [içre,]*

Çünki ḫvāb **içre** Muʿîdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bîdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [içre,]*

içre-: *İçinde.*

Bu elfāẓ **içreki** maʿnā-yı rengīn / Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [içreki, -ki]*

içtināb: *Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin **içtināb**uñ va r gibi taşvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [içtināb**uñ**, -uñ]*

<u>için:</u> *Için.*

Lezzetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ **için** aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [için,]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār **için** āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [için,]*

Mihr **için** baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir zerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [için,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] **için** cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [için,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr **için** bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [için,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng **için** ṣafʿbaġlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [için,]*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Berḳarār olduġı **için** baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [için,]*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına / Ölmek **için** raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [için,]*

Dilini emmege virmez dime dildārum **için** / Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [için,]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn **için** menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [için,]*

<u>için:</u> *Için.*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş **için** / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [için,]*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ / Dizmişem defʿ-i belā **için** duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [için,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng **için** / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [için,]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ **için** eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [için,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg **için** ḫālümi / Her ne peykān kim ururşın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [için,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ **için** eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [için,]*

İḳtibās-ı nūr **için** her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [için,]*

<u>için:</u> *Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr **için** ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [için,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ **için** dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [için,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā **için** meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [için,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḫasret **için** toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [için,]*

Dil noʾla Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā **içündür** bülbülü ñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [içündür, -dür]*

<u>için:</u> *"Amacıyla, maksadıyla"anlamlarında edat.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ **için** dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [için,]

için: *"İçin, uğruna" anlamlarında edat.*

Sen kemān-ebrū **için** ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [için,]*

için: *"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg **için** / Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [için,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret **için** ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [için,]*

Ben ki bir meh-rū **için** biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [için,]*

için: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarındaki edat.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ **için** işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [için,]*

için: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ **için** / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [için,]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ **için** / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [için,]*

için: *Amacıyla, uğruna.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn **için** āṣüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [için,]*

için: *"Amacıyla" anlamında edat.*

Sen kemān-ebrū **için** ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [için,]*

Vezn **için** ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [için,]*

Vezn **için** ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [için,]*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt **için** itsem n'ola cān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [için,]*

için: *"İçin" edatı.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm **için** tenhā / Uṣar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [için,]*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād **için** / Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [için,]*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg **için** belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [için,]*

Ben aġlamaġ **için** geceyi gündüze ḳatup / Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [için,]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [için,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [için,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh **için** / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [için,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [için,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [için,]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār **için** / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 338, Beyit 1). [içün,]

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [içün,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [içün,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [içün,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [içün,]*

Dilde peykān-ı müjeñ zaḥmını bildürmeg **içün** / Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [içün,]*

içün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege ṣāhum saña / Gitdi yanup yaḳılup feryād **içün** āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"uğruna, amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ **içün** / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [içün,]*

içün: *"İçin" amacıyla, maksadıyla anlamlarında bağlaç.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn **içün** / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [içün,]*

içün: *"İçin"; amacıyla ve uğruna anlamlarında edat.*

Vaṣl-ı yār **içün** Muʿīdī baḥs i düp ḳılma cedel / Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [içün,]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Ayaġum almaġ **içün** bend ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [içün,]*

Bir meh-i nā-mihr **içün** dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [içün,]*

Muʿārıż oldı gönül cāna sehm-i ġamzeñ **içün** / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [içün,]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet **içün** başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [içün,]*

Zeyn **içün** gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [içün,]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ **içün** geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [içün,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ **içün** Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [içün,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḫ **içün** pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [içün,]*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn **içün** eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [içün,]*

Zülf ü ebrūñ **içün** aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [içün,]*

Tīġ-i müjeñ **içün** ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [içün,]*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ **içün** / Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [içün,]*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḫüsnüñ **içün** eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [içün,]*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri /

Tuḥfe **içün** bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [içün,]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl **içün** / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [içün,]*

Aġzuñ **içün** āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [içün,]*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın **içün** / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [içün,]*

içün: *"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ **içün** işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [içün,]*

içün: *"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār **içün** / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamlarında edat.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel / Ḫamle-i hicrānı menʿ **içün** ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [içün,]*

içün: *"İçin" anlamında edat.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh **içün** / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr **içün** / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [içün,]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ **içün** / Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [içün,]*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ **içün** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [içün,]*

Zülf-i yār **içün** Muʿīdī kendü zini aṣmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [içün,]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Gül gibi ḫüsnüñ bahāristānını tezyīn **içün** / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [içün,]*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ **içün** / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [içün,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr **içün** āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [içün,]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ **içün** / Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [içün,]*

Ceng idüp dil almaġ **içün** çeşm-i fettānuñ senüñ / Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [içün,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār **içün** iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [içün,]*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş / Bu söz **içün** ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [içün,]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū **içün** olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [içün,]*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn **içün** her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [içün,]*

Ḫāṭır-ı yār **içün** dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [için,]

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn **için** şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [için,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng **için** / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [için,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ **için** tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [için,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın / Bir gül **için** dün gice ṣol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [için,]*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm / Ol belāyı defʿ **için** bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [için,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan **için** ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [için,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār **için** / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [için,]*

Cihānda Merve ḫakḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḥalāş olmaġ **için** ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [için,]*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı şīrīnkār **için** / Vaṣf-ı ḫālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [için,]*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng **için** meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [için,]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān **için** / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [için,]*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān **için** / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [için,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [için,]*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz / Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [için,]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [için,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı ṣikār idem diyü / Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [için,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına ı̱sār **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [için,]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram / Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār **için** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [için,]*

Baş açup ṣaḫn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā / Götürür āmīn **için** serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [için,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl **için** ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [için,]*

id: *Etmek, eylemek.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol **ider** kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ider, -er]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr **ideyin** / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [ideyin, -eyin]*

id: *Etmek, eylemek.*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl **idüp** ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [idüp, -üp]*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Ṣāyet ol ḫūnī göricek **ide** şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [ide, -e]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm / Ya **idüpdür** cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [idüpdür, -üpdür]*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl **idüp** gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [idüp, -üp]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin **idüp** zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [idüp, -üp]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Tenhā şalınup ne seyr **idersün** / Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [idersün, -er, -sün]*

id: *Söylemek.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn **ideyin** kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [ideyin, -eyin]*

id: *Etmek, eylemek.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin **idegör** dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [idegör, -(e)gör]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña / Ki ʿaceb işler **ider** çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ider, -er]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bād-ı āhumdur **iden** bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [iden, -en]*

id: *Etmek, ettiğinde, edince.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż **idicek** nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [idicek, -icek]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile **ider** bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ider, -er]*

id: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca **ider** / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [ider, -er]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop **iderem** başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [iderem, -er, -em]*

id: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ **ide** ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ide, -e]*

İki cihānı seyr **iderüz** bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [iderüz, -erüz]*

Her ḳaçan taḥrīk **ide** zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [ide, -e]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn **ide** āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [ide, -e]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend **idesin** diyü / ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [idesin, -e, -sin]*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs **ide** idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ide, -e]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur **iderseñ** yoḳd ur ibrāmum

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [iderseñ, -er, -se, -ñ]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş **idüp** tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [idüp, -üp]*

Öldürür ḳaddüm kemān **idüp** velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [idüp, -üp]*

id-: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr **ider** / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ider, --er]*

id-: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ **iden** baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [iden, -en]*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl **idüp** geçe meh-pāreler / İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [idüp, -üp]*

Bāzār **ideli** ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ideli, -eli]*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm **iderler** ammā / Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [iderler, -er, -ler]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler **ider** ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ider, --er]*

Şöyle cevr **ider** baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [ider, --er]*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam **ider** cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [ider, --er]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler **ider** kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [ider, --er]*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum **iderken** bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [iderken, -er, -ken]*

Her bī-vefā cefālar **idüp** cāna göz diker / Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [idüp, -üp]*

Şol ġamzekār **ider** beni mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ider, --er]*

Her kişi sāyesinde beglik **ider** / Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [ider, --er]*

ʿIşḳ daʿvāsın **idersin** terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [idersin, -er, -sin]*

Reşk **idüp** laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [idüp, -üp]*

Şarāb-ı erġavānī nūş **idersin** gi zlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [idersin, -er, -sin]*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr **idüp** cān bezmini / Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [idüp, -üp]*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş **iden** / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [iden, -en]*

Rişte-i cānın fetīl **idüp** ḳodı baş üstine / Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [idüp, -üp]*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili / Yıllarla
baḥs **iderse** hevālı
ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [iderse, -er, -se]*

Aġzuñ içün āh **idüp** zülfüñ
perīşān eyledüm / Hey
meded ʿömr-i dırāzum
yoḳ yire ḳıldum
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [idüp, -üp]*

Ġamze tīġin şavarum
dime **idüp** lāf ü güzāf /
Ṣaḳın iy dil utanursın
ölicek rūz-ı
maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [idüp, -üp]*

Almış ele
kemendin **idüp** tābdār
zülf / İster meger ki
eyleye göñlüm şikār
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [idüp, -üp]*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş
olur cān oynasañ /
Luṭf-ı ṭabʿ
ehlin **ider** gül gibi
ḫandān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ider, -er]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı
var dimez velī / İşiden
lafẕ-ı güher-
bārın **ider** yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [ider, -er]*

Āh ü zār **ider** iseñ
çekmezsin oġlandan
berü / İy Muʿīdī yoġ
ise Mecnūn mıdur
pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [ider, -er]*

Veh ne cāżūlıḳ **ider** gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār / Kim
olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [ider, -er]*

Hīç dükenmez bilmezem
ḳandan gelür deryā-yı
dürr / İle ḫarc-ı
sīm **ider** genc-i
ḫarābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [ider, -er]*

Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā **idüp** yine / Ser-
nāme gibi ḳan ile
cānāne
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [idüp, -üp]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem
ʿīş **iderken** her ṭaraf /
Ebr-i nīsānlar gibi
cānānı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [iderken, -er, -ken]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne
ṣabr **idüp** / Maḥrūm
ḳomaz āḫir anı intisāb-
ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [idüp, -üp]*

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
/ Ḫātırum çekmez
ki **idem** bir ḳadeḥ nūş
iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [idem, -em]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār **idem** diyü /
Ḳāmetüm cāḥı kemān
oldı ḫadeng-i āh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [idem, -em]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Vaṣf **idelden** berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline
ḫāme alup defter ü
dīvān
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [idelden, -elden]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Ben bu żaʿf ile niçe
ṣabr **ideyin** cevrüñe
kim / Çekemez bār-ı
firāḳuñ senüñ Elbürz
ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ideyin, -eyin]*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm / Nezrüm
olsun **ideyin** Kaʿbe'yi
biñ kerre
ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ideyin, -eyin]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Lāleveş yırtup yaḳañı
raḥm **iderdüñ** ḥālüme
/ Eyleseñ ben bülbülüñ
nālişlerin gūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [iderdüñ, -er, -dü, -ñ]*

ʿīd: *Bayram.*

Çünki zikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür
/ **ʿīd** ü ḳadr olsa
maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ʿīd,]*

Egerçi **ʿīd** ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ʿīd,]*

Gün yüzüñ **ʿīd** olduġına
kimdür inkār eyleyen /
Ṣol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [ʿīd,]*

Çün hilāl-ebrūsını
gösterdi **ʿīdüñ** şāhidi /
Toldı ʿālem her ṭaraf
zevḳ ü temāşādan
yine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ʿīdüñ, -üñ]

Ḥamdülillāh irdi ʿ**īd** eyyāmı
seyrān günleri / ʿAzm-i meydān eyle imdi
geldi cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [ʿīd,]*

ʿīd: *Bayram; mutluluk, neşe.*

Māh-ı nev gibi
cemālüñ ʿ**īdünüñ** bürh
ānıdur / İki barmaġuñ
ki rengīn oldı ḫınnādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [ʿīdünüñ, -üñüñ]*

ʿīd: *Bayram.*

Dirildürdüñ revān iy meh
vişālüñ ʿ**īdi** ḳurbānuñ /
Eger bir ḳatre
sürseydüñ mübārek
elüñe
ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [ʿīdi, -i]*

ʿīd: *Bayram.*

Didüm iy meh kim irer
bilsem vişālüñ ʿ**īdine** /
Didi cānın Kaʿbe-i
kūyumda ḳurbān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [ʿīdine, -ine]*

ʿīd ol: *Bayramın gelmesi.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu
kez olmazsa ʿīd / Tīre-
dil ḳaldum ölince
tāliʿüm olmaz
saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [ʿīd ol, -maz, -sa]*

idelden: *-den beri.*

Bezm-i ʿışḳuñda
Muʿīdī nūş **idelden** bir
ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı
kim ṭura ayaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [idelden,]*

ideli: *Ettiğinden beri.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl **ideli** / Ne deñlü
var ise naḳşı kemāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [ideli,]*

idemez: *Yapamamak, edememek.*

Pādşāh olmış iken mülk-i
maḫabbetde göñül /
Ġam sipāhīsini
maġlūb **idemez** vāy bu
leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [idemez,]*

iden: *"Eden, eyleyen" anlamında sevgilinin eziyet, zulüm etmesi kastedilmektedir.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı
sīnemden geçüp gitdi
velī / Yüregüm pür-
ḫūn **iden** anuñ
fırāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [iden,]*

Ben perīşān olduġım iy māh
kimden ṭutayın / Ḳara
baḫtumdur **iden** zülf-i
dil-āvīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [iden,]*

īd-i vaṣla: *(Âşığın sevgilisine) kavuşma bayramı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [īd-i vaṣla, -i, -a]*

īd-i vaṣla: *(Sevgiliye) kavuşma bayramı.*

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān
idersin ʿāşıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [īd-i vaṣla, -a]*

ʿīd-i vaṣluñ: *Kavuşma bayramı; bir araya gelinecek gün.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem /
Kaʿbe-i kūyuñda bir
gün ḳorḳaram ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [ʿīd-i vaṣluñ,]*

ʿīd-i vişāl: *Kavuşma bayramı.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını
ol mehüñ / ʿ**īd-i vişāl** ü
rūze-i hicrān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ʿīd-i vişāl,]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh /
Gezmegi iş
güç **idinmiş** ol iki
āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [idinmiş, -miş]*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı göñlüm
gūyiyā /
Āşiyān **idindi** bülbül
gül budaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [idindi, -di]*

idü: *İdi, geçmiş zaman eki.*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes /
Ölmüş **idüm** baña
Ḥaḳ'dan tāze bir
cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

394, Beyit 4). [idüm, -m]

idü: *Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez **idüñ** / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [idüñ, -ñ]*

idügin: *Olduğunu.*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk **idügin** bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [idügin,]*

idüp: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Tā ki cāna od şalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ / Nīl **idüpdür** gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [idüpdür, -dür]*

ifşā iden: *Açığa vuran.*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [ifşā iden,]*

ifşā: *Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.*

Ben mācerā-yı çeşmümi **ifşā** idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ifşā,]*

iftihār: *Övünme, övünç.*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm / Pāy-māl olmaḳ yolında **iftiḫārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [iftiḫārumdur, -um, -dur]*

iftirā: *Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ **iftirāsından** ḫ alāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [iftirāsından, -sından]*

ihmāl: *Aldırmamak, önemsememek.*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ **ihmāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ihmāl,]*

ihmāl id-: *Ihmalkarlık göstermek.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp / Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [ihmāl id-, -üp]*

ihrām: *Bir kişinin Hac veya Umre veya hem Hac, hem Umre yapma niyetiyle normal zamanlarda helâl olan bazı davranışları kendisine haram kılması, Hacıların örtündükleri dikişsiz giysi.*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide **iḥrāmını** / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [iḥrāmını, -ı, -nı]*

ihrām: *Dikişsiz, beyaz ve kefeni andıran kıyafet.*

Cümle **iḥrāmı** yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [iḥrāmı, -ı]*

ihsān: *Bağışlamak, lütuf, ihsan.*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu **iḥsānuñ** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [iḥsānuñ, -uñ]*

ihsān: *Lütuf, kerem, iyilik; bağışlama, bağış.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya **iḥsāne** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [iḥsāne, -e]*

ihsān: *Bağışlama. II Lütuf, kerem, iyilik, cömertlik, yardım.*

İy Muʿīdī sīm ü zer **iḥsānın** umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [iḥsānın, -ıñ]*

ihsān: *(Ar.) Bağışlama, bağışta*

bulunma.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme / Dutalum öldürmelü suç itdi **iḥsān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [iḥsān,]*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince bendeye **iḥsān** u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [iḥsān,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḥayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür **iḥsān** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [iḥsān,]*

<u>iḥsān:</u> *(Allah) İyilik, yardım, bağış, ihsan, kerem, cömertlik.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr ü güher yaġdurur açdukça **iḥsān** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [iḥsān,]*

<u>iḥsān eyle:</u> *Bağışta bulunma, iyilik etme.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [iḥsān eyle,]*

<u>ihtimāl:</u> *Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik, olasılık.*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül / Ṣıḥḥate iremez **iḫtimāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [iḫtimāl,]*

<u>iḫtirāz:</u> *Çekinme, kaçınma, sakınma.*

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım / **İḫtirāz** itmek neden ben ʿāṣıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [iḫtirāz,]*

<u>iḫtirāz:</u> *Çekinme, kaçınma, sakınma.*

Gül gibi her cānīlikden **iḫtirāzuñ** var ise / Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [iḫtirāzuñ, -uñ]*

<u>iḫtiyāc-:</u> *Ihtiyaç.*

Gülşene varmaġa yoḳtur **iḫtiyācum** kim baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [iḫtiyācum,]*

<u>iḫtiyāc:</u> *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz **iḫtiyāc** / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [iḫtiyāc,]*

<u>iḫtiyāc-yoḳ:</u> *Gereksinimin olmaması.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [iḫtiyāc-yoḳ, --um]*

<u>iḫtiyār:</u> *Irade.*

Diyārümden sefer ḳılmaḳ degüldür **iḫtiyārümle** / Ne çāre Ḥaḳ bilür cāna geçüpdür derd-i yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 3). [iḫtiyārümle, -üm, -le]*

<u>ihtiyār:</u> *A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca **iḫtiyār** el den gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [iḫtiyār,]*

<u>ihtiyār:</u> *İrada, bir işe karar verme gücü.*

Gitdi elden **iḫtiyārum** pāy-māl itdüñ beni / Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [iḫtiyārum, -um]*

<u>iḫtiyār:</u> *İrade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ beni / Kāşkī dil virmeyeydüm **iḫtiyārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [iḫtiyārüm, -um]*

<u>ihtiyār it-:</u> *Katlanmak, razı olmak.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [iḫtiyār it-, -sem]*

<u>ihtiyār itsem:</u> *Seçmek.*

Baḫt yār olmadı ġurbet **iḫtiyār itsem** gerek / Bir gice

sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [iḫtiyār itsem, -se, -m]*

<u>ihyā:</u> *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür **iḥyādan** ġar aż / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [iḥyādan, -dan]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Gōñlüni **iḥyā** ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [iḥyā,]*

<u>ihyā:</u> *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥṣ / Söz açup **iḥyādan** eyler āb-ı ḥayvān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [iḥyādan, -dan]*

<u>ihyā:</u> *Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [iḥyāda, -da]*

<u>iḥyā it-:</u> *Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [iḥyā it-,]*

<u>ikbāl-i devlet:</u> *Devletin bahtı.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp **iḳbāl-i devlet** ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [iḳbāl-i devlet, -i]*

<u>ikdām:</u> *Gayret etme, çabalama.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne **iḳdām** eyledüñ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [iḳdām,]*

<u>iken:</u> *Iken.*

Bu deñlü tāze [vü] ter **iken** yüzüñe göre / Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [iken,]*

<u>iken:</u> *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vaḥşī **iken** ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [iken,]*

N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler **iken** / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [iken,]*

<u>iken:</u> *Cümlede, fiil yapılarının zarf görevinde kullanılmasını sağlayan zarf-fiil eki.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış **iken** her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [iken,]*

<u>iken:</u> *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış **iken** her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [iken,]*

<u>iken:</u> *Ek fiilin zarf- fiil eki almış hali.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler **iken** / Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [iken,]*

<u>iken:</u> *Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş **iken** būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [iken,]*

<u>iken:</u> *-dığı / -diği zaman.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīḥ'e āşnā **iken** ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [iken,]*

Pādşāh olmış **iken** mülk-i maḥabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [iken,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış **iken** defter ü

dīvānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [iken,]*

Ḥālet-i nezʿümde **iken** geldi
ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan
tāze bir cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [iken,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz **iken** ḳavline / İstiḳāmet umaram ol
serv-i bālādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [iken,]*

Furṣat el virmiş **iken** itüñ
yirine geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ
aʿṣālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [iken,]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki
yāre açılsa / Dembeste **iken** ġonçe gibi
göñlüm
açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [iken,]*

iken: *"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.*

Dār-ı şifā **iken** ser-i kūyuñ
sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [iken,]*

iken: *Zarf fiilin ek fiil almış şekli.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre **iken** eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [iken, -ken]*

iken: *Zarf fiilin ek fiil almış şekli.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre **iken** eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [iken, -ken]*

iken: *" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni
bende **iken** cān eyler / Dile derd ü ġamuñı
māye-i dermān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [iken,]*

Başumda **iken** bāde-i ʿışḳ
itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter
derd-i serüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [iken,]*

Āferīn ol bendeye kim
pādşāh-ı ʿışḳ **iken** / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [iken,]*

Şükrüm bu ki bir
sāʾil **iken** hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [iken,]*

Dirīġā ṭoġrı
yār **iken** Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [iken,]*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā **iken** beni / Āşnālıḳ virme tek her
yāde güftārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [iken,]*

Ne revādur ki ḳaşuñ
eyler **iken** yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [iken,]*

Nālişümden bir uyur kimesne
bulunmaz **iken** / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [iken,]*

Vuṣlaṭda **iken** fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [iken,]*

İḥyāda Mesīḥā **iken** ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde
giriftārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [iken,]*

Şanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem **iken** / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim
sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [iken,]*

Şalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben derdmende
olmış **iken** āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [iken,]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı
nihān fitne **iken** āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [iken,]*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā **iken** / Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [iken,]*

Zer-küleh sīmīn-ten **iken** tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [iken,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā **iken** güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [iken,]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez **iken** ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed-ḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [iken,]*

Yād **iken** çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
/ Ne belā idi ki oldum
āşnāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [iken,]*

Āzādedür zamāne ġamından
söz eylemez / Oldı
gedā **iken** başına pādşā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [iken,]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır **iken** tīġ ile /
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [iken,]*

Degme yire
ḳonmaz **iken** zülfüñe
dil baġladum / Gerçi
mürġ-i zīr kim āḫir
budur dāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [iken,]*

Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād **iken** bende /
Eger nāz ile gülşende
ḫırāmān olsa
cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [iken,]*

Seyr-i deyr
eyler **iken** añdum
[iñen] kāfir seni / Ben
ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [iken,]*

Bī-mihr **iken** sevenlere
[dildārumuz] bizüm /
İki cihānda bir daḫi
yoḳ varumuz
bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [iken,]*

Ḳatlüme ʿahd
itmiş **iken** döndi inkār
eyledi / İtdügi iḳrāra
durmaz bir vefāsuz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [iken,]*

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
/ Ser-ā-ser gül
ḳulaġ **iken** işitmez
bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [iken,]*

Bu meşeldür her kişi
n'eylerse bulur
dir **iken** / Cevr idüp
ʿāşıḳlaruña bī-vefā
olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [iken,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç
şarāb-ı ʿışḳdan / Hey
ne ṣoḥbet vaḳtidür
bunca melālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [iken,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā
sevdāsı yoḳ / Bīm-i
hicrānuñla ümmīd-i
viṣālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [iken,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir ḳapuya /
İbtiẕāl itme göñül māl
ü menālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [iken,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına
kimdür inkār eyleyen /
Ṣol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [iken,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-
maḳāmuñ var **iken** /
Teşne öldürdüñ beni
āb-ı zülālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [iken,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-
maḳāmuñ var **iken** /
Teşne öldürdüñ beni
āb-ı zülālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [iken,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum
ḫālüm idrāk itmedin /
Gör niçe āvāre düşdüm
kārbārüm
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [iken,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i
bī-miḳdār **iken** / Her
ḳadeḥ mey başum üzre
tāc-ı devletdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [iken,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil
nesrīn ü lāle istemez /
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd
ü eşk-i ālüm
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [iken,]*

Mülk-i dil āsūde **iken** iy
güzeller ḫusrevi / Ẓulm
ile şeb-dīz-i zülfüñ
pāy-māl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [iken,]*

iken: *"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli || -dığı zaman, esnasında.*

Ẓulm ile göñlüm diyārın
yıḳma kim lāyıḳ degül
/ Taḫtgāh-ı sīnede şāh-
ı ḫayālüñ
var **iken** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [iken,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

Ṣol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn
meydānında ḫāl / Cest-
i hindū-beççedür
oynar **iki** çevgān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [iki,]*

Ya **iki** ḳuyruḳlu yılduz
ṭoġdı burc-ı fitneden /
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu
ḫāl-i müşg-efşān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [iki,]*

Māh-ı nev gibi cemālüñ
ʿīdünüñ bürhānıdur
/ **İki** barmaġuñ ki
rengīn oldı ḫınnādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [iki,]*

iki: *İki, sayı sıfatı.*

Gözüñ altında gören
ḫaddüñi dir / Gül
açılmış **iki** bādāma
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [iki,]*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / **İki** bed-mestüñ ucındandur bu ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [iki,]*

iki: *Sayı, İki; İki kişi.*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ **ikimüz** / Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ikimüz, -müz]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı **iki** baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [iki,]*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege **iki** ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [iki,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā / Ol **iki** ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [iki,]*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / **İki** aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [iki,]*

iki: *"İki adet" anlamında sayı sıfatı.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup **iki** ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [iki,]*

Başum açdum belāya n'olsa gerek / Birdür **iki** degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [iki,]*

iki: *"İki tane" anlamında sayı sıfatı.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / **İki** cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [iki,]*

iki: *" İki " sayı sıfatı.*

Nūrānī vü zulmānī **iki** serv ṣanurlar / Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [iki,]*

Hecrüñde gözüm oldı **iki** baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [iki,]*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi **iki** ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [iki,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir **iki** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [iki,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu **iki** ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [iki,]*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır / Her fende müsellem **iki** ḳardaşlar uz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [iki,]*

Bāġ-ı cennetde **iki** ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [iki,]*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş **iki** sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [iki,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol **iki** hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [iki,]*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden **iki** laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [iki,]*

Ṭaşlar altında ḳaldı **iki** elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [iki,]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm / **İki** ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [iki,]*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ / **İki** ṣaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [iki,]*

Bu **iki** ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür fırāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [iki,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben ki bīmārem ṣol **iki** nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [iki,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur **iki** ejder var iken *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [iki,]

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma / Bu neyistān müjemden **iki** sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [iki,]*

iki āvāre-: *Avare (perişan ,boş gezen) aşık.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [iki āvāre-, --ler]*

iki bükül-: *İki büklüm olma, eğilme.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [iki bükül-, -se]*

iki cihān: *Dünya ve ahiret.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar **iki cihān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [iki cihān,]*

iki cihānı: *Dünya ve ahiret.*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [iki cihānı,]*

iki de bir: *Sürekli ve devamlı yapılan bir durum için kullanılan ifade.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin **iki de bir** cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [iki de bir,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin **iki de bir** cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [iki de bir,]*

iki dünyā-: *Dünya ve ahiret.*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [iki dünyā-, -ya]*

iki gice-: *Iki gecedir.*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [iki gice-, -dür]*

iki ḳayıḳ-: *Iki kayık.*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur ki ceng ider / Ebrūlaruñ ki biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [iki ḳayıḳ-, -dur]*

iki şīşe-: *İki şişe. II Aşığın iki gözü.II Kum saati.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [iki şīşe-, -den]*

iki yā: *İki yay. II Sevgilin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen **iki yā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [iki yā,]*

iki yüzi ḳara-: *Yüz karası, utanmaz, başkasına bakacak yüzü olmayan (kimse). ‖ ayıplı, kusurlu (kimse).*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [iki yüzi ḳara-, --lar]*

iḳlīm-i ʿışḳı: *Aşk ülkesi.*

Eşküm ü āhum görüp **iḳlīm-i ʿışḳı** seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [iḳlīm-i ʿışḳı,]*

iḳrār: *Söz.*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem **iḳrāru m** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [iḳrārum, -um]*

iḳrār: *Kabul etme, tasdik etme.*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿIşḳa inkār eylesem incinme **iḳrārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4).*

[iḳrārumdur, -um, -dur]

ikrār: *(Ar.) Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña **iḳrār** olmaz *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [iḳrār,]*

ikrāra gelsün: *Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç **iḳrāra gelsün** müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [iḳrāra gelsün, -sün]*

iḳrārsuz: *Sözünde ikrar etmeyen, sözünde durmayan // Sevgili.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan **iḳrārsuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [iḳrārsuz,]*

iktirān: *Yakın olma, yaklaşma.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış **iḳtirān** / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [iḳtirān,]*

il: *Yabancılar, başkaları, herkes.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ile, -e]*

Ḫayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış **ilde** söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [ilde, -de]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Ṣāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar **il** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [il,]*

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca **il** ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [il,]*

il: *Başkası.*

Geçmezüz bādeden **il** ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [il,]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi **il** didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [il,]*

il: *El, yabancı, başkaları. II Ağyar, rakipler.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ile, -e]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / **İl** anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [il,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / **İl** anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [il,]*

il: *El, başkaları.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp **il** / Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [il,]*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / **İllere** şimdi temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [illere, -ler, -e]*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [il,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / **İl** ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [il,]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*

Çoḳ yüz görüp **il** gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [il,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm **ilini** ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

146, Beyit 2). [ilini, -i, -n, -i]

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / **İllerde** ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [illerde, -ler, -de]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı **illerde** vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [illerde, -ler, -de]*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem / Bu ġarīb **illerde** ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [illerde, -ler, -de]*

İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / Ḥüsn **ili** sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [ili, -i]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā / Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [illerin, -ler, -i, -n]*

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Ṣevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [illerin, -ler, -i, -n]*

il: *El, başkası, yabancı.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim **il** / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [il,]*

il: *Ülke, diyar, memleket.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm **ilin** ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ilin, -i, -n]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst / Rūm **ilin** itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [ilin, -i, -n]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilayet.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān **illerin** / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān **illerin** / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā / Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [illerin, -ler, -i, -n]*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mışr'a heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [illerin, -ler, -i, -n]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOs̱mān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [illerin, -ler, -i, -n]*

il içre: *Ülkede, memlekette.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / **İl içre** anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [il içre,]*

il söz-: *El sözü, Başkalarının, yabancılarının sözleri.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [il söz-,]*

il ṭaʿn-: *Yabancıların ayıplaması, kınaması.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [il ṭaʿn-, --e, --si, --n]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

Derdüme āḫir **ʿilāc** itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.*

Saña āsāndur **ʿilācum** ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş

eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [ʿilācum, -um]*

ʿilāc: *Derman, ilaç, çare, şifa.*

Āciz
olmışdur **ʿilācumdan** e ṭıbbā-yı ecel / Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [ʿilācumdan, -um, -dan]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim **ʿilācuñ** derd olur ben ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ʿilācuñ, -uñ]*

ʿilāc: *Çare, deva, şifa.*

Benüm derdüm degül ḳābil **ʿilāca** iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ʿilāca, -a]*

ʿilāc: *Ar. İlaç.*

Bī-derd olana itme **ʿilāc** iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḥasteyem yitişürseñ baña
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ʿilāc,]*

iʿlām: *Anlatmak.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu
yāre **iʿlām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [iʿlām,]*

iʿlām-ı hāl: *Halini, durumunu açıklamak, derdini anlatmak.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı
göñlüñe **iʿlām-ı ḥāl** içün / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [iʿlām-ı ḥāl,]*

ile: *Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz **ile** ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ile,]*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh kim / Leşker-i ḥüsn **ile** eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [ile,]*

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr **ile** kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ile,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ **ile** iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn olup taġlarda
āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [ile,]*

Ġam-ı hecr **ile** cānum çıḳmaludur / Daḥi raḥm eylemez ol ṣūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [ile,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām **ile** teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [ile,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni ṣevḳ **ile** / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [ile,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş **ile** rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [ile,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ **ile** bir veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [ile,]*

Bir cürʿan **ile** sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [ile,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ **ile** / Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [ile,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr **ile** ḳul oldı göñül bir
melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [ile,]*

Ḫall ider yoluña cān virmeg **ile** müşkilini / Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler
meleke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 3). [ile,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr **ile** / Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ile,]*

Çün defterüñ
Muʿīdī sūz **ile** ṭutdı şöhret / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [ile,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn **ile** / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i
dīn **ile** *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ile,]

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn **ile** / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ile,]*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [ile,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [ile,]*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [ile,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [ile,]*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile] / [Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [ile,]*

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār / Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2). [ile,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [ile,]*

Ruḥ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ile,]*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [ile,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ile,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [ile,]*

Uzadup ẕulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ **ile** / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [ile,]*

Uzadup ẕulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ **ile** / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [ile,]*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [ile,]*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum / Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [ile,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni ṣīve-i reftāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [ile,]*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [ile,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [ile,]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [ile,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret **ile** / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ile,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret **ile** / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ile,]*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme baḳ şefḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [ile,]*

Öldürüp ḳahr **ile** bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ile,]*

Öldürüp ḳahr **ile** bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat **ile** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ile,]*

Baḳma alçaḳlugıma ḳuluñ olam gibi gelür /

Niçeler menzil-i ʿālīye irer
himmet **ile** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [ile,]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol
ġayret **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ile,]*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / Pādşāhum bu diyāre gelicek
devlet **ile** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [ile,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur
ṣanʿat **ile** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [ile,]*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān **ile** / Mülk-i dil vardı ḫarāba fitne-i
devrān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān **ile** / Mülk-i dil vardı ḫarāba fitne-i
devrān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [ile,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-
efşān **ile** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ile,]*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki
çevgān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [ile,]*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni teftīş içün / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i
devrān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫāl **ile** ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı
hicrān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫāl **ile** ol ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı
hicrān **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ile,]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar **ile** / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular **ile** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ile,]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar **ile** / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular **ile** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem / Baḫs ider oda düşüp yanmada
hindūlar **ile** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [ile,]*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-
būlar **ile** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [ile,]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri
āhūlar **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ile,]*

Tāb-ı ḥüsn **ile** ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Riştedür zeyn olınur gevher ü
lü'lü'ler **ile** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ile,]*

Tāb-ı ḥüsn **ile** ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Riştedür zeyn olınur gevher ü
lü'lü'ler **ile** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ile,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide
çalgular **ile** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [ile,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar **ile** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ile,]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār **ile** / Rūzgārum tīre vü ḫālüm perīşāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [ile,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr **ile** / Ḫamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [ile,]*

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm **ile** / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ile,]*

Dürlü dürlü laʿlgün-eşk **ile** ṭolmışdur gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [ile,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām **ile** / Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz ṣarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [ile,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr **ile** / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ile,]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taşnīf **ile** yazup / Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [ile,]*

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine / Kākülüñ luṭf **ile** sünbül zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [ile,]*

Şol kemān-ebrūlar **ile** dir gören ruḥsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [ile,]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ **ile** dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [ile,]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḥsāruñ Muʿīdī naẓm **ile** / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [ile,]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr **ile** / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [ile,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl **ile** ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ile,]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr **ile** pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ile,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen **ile** ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [ile,]*

Zülf-i kāfir-kīş **ile** yüz virme cānā ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [ile,]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / Ṣalınup her ḫār **ile** seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [ile,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm **ile** vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [ile,]*

Ġam zaḫmı acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç **ile** feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [ile,]*

ʿAyb itme gūş idersem cān **ile** vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ile,]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr **ile** terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [ile,]*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Şām'dan mektūb **ile** gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ile,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr **ile** cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [ile,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār **ile** hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ile,]*

Derd **ile** şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [ile,]*

Mihr ü mehden ḫüsn **ile** ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ile,]*

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ **ile** cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [ile,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl **ile** öldürdüñ beni / Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ile,]*

Tīġ-i reşk **ile** ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum / Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ile,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm **ile** dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [ile,]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice / Yār **ile** ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [ile,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār **ile** dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ile,]*

Ġamzeñ **ile** cigerde bir iki yāre açılsa / Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [ile,]

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice / Ġamze-i ʿayyār **ile** zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [ile,]*

Cān alur bīdād **ile** bir būse virmez ḳan-behā / Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [ile,]*

Añmaz olduñ cevr **ile** bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [ile,]*

Āftāb-ı cām **ile** maḥv it vücūdum ẕerreveş / Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [ile,]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ **ile** zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [ile,]*

Göz **ile** ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ile,]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı belā **ile** şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [ile,]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā **ile** sīnem çāk ü zār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ile,]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze **ile** ḫüsn ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ile,]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr **ile** baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [ile,]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḫüsn **ile** Yūsuf gibi āṣūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ile,]*

Ḫār-ı endūh **ile** ben zār olayın bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [ile,]*

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār **ile** / Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [ile,]*

Ḳande cemʿ olur ḫıred sevdā-yı zülf-i yār **ile** / Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [ile,]*

Ne yüz **ile** öykünür gül ḫüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [ile,]*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri / Yire geçer ḫayā **ile** Seyḥun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 1). [ile,]*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān **ile** / Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [ile,]*

Ne luʿb **ile** olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [ile,]*

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh / Tāze bahār **ile** mey-i gülgūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 7). [ile,]*

Nāz **ile** gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [ile,]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn **ile** ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [ile,]*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān **ile** ben mübtelā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [ile,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş **ile** ʿışretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ile,]*

Derd **ile** ölseñ Muʿīdī bī-ḫuẓūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [ile,]*

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen / Hecr **ile** cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [ile,]*

Bezm-i ḫüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb **ile** ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [ile,]*

Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr **ile** ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ile,]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ
ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl /
Ḳızıl gül **ile** bezenmiş
nihāle
döndürdi *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
441, Beyit 2). [ile,]*
Daḫi elif dimeden ʿışḳ
mektebinde göñül /
Belālar **ile** bilüm bükdi
dāle
döndürdi *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
441, Beyit 3). [ile,]*
Aġyāruñ egri sözleri girmez
ḳulaġuma /
Ṭoġruluġ **ile** sevmişem
ol serv-
ḳāmeti *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
442, Beyit 6). [ile,]*
Veh ki dürd-i derd **ile** bir
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ / Gitdi bu ḫum-
ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
443, Beyit 3). [ile,]*
Her ṭarafdan ṭop olur biñ
baş ṣaçuñ çevgānına /
ʿAzm-i meydān
eyleseñ nāz **ile** cevlān
günleri *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
444, Beyit 6). [ile,]*
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ
şeb-i endūh **ile** / Veh ki
dāḫi hecrinüñ bulmadı
tābān
günleri *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
444, Beyit 7). [ile,]*
Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i
cefā elüme / Ḳıya
baḳışlar **ile** mest ü pür-
ḫumār
itdi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
447, Beyit 2). [ile,]*
Yanup yaḳılduġım ol serv-i
lāle-ruḫdandur / Ki
yüregüm ġam-ı
hecr **ile** dāġdār
itdi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
447, Beyit 3). [ile,]*
Egerçi yüksek uçardı hümā
gibi göñlüm / Ḳara
gözüñ anı bir
āl **ile** ṣikār
itdi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
447, Beyit 4). [ile,]*
Ṣalāḫ ü zühd **ile** gerçi irer
murāda kişi /
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı
iḫtiyār
itdi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
447, Beyit 7). [ile,]*

ile: *Birlikte.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i
[fettānlar **ile]** /
[Bilmezüz
n'eyleyelüm āfet-i]
devrānlar
ile *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
389, Beyit 1). [ile],]*

ile: *İle bağlacı.*

Dime iy zāhid ġam-ı
hecr **ile** ʿāşıḳ cān virür
/ Ḫayr ḫod gelmez
dilüñden böyle ḫāk
itmek
neden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
368, Beyit 6). [ile,]*
İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām /
Ber-nişānam gūyiyā ol
tīr **ile** peykāne
ben *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
371, Beyit 5). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı,ile,
bilikte, beraber.*

Yüzi gözi hep güler berg-i
gül **ile** nergesüñ / Bāġa
gūyā seyr içün ol serv-
i bālādur
gelen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
369, Beyit 2). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı.*

Miyānuñ **ile** dehānuñ
düşince ḫāṭıruma / Ne
ḳılca ṣabr ola ne
żerrece ḳarār
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
10, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber;
vesilesiyle" anlamında
kullanılmış "ile"
bağlacı.*

Źerre iseñ ġam degül
şevḳ **ile** çerḫ ur sen de
kim / Cān u dil burcına
mihr-i ʿālem-ārādur
gelen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
369, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"-dAn dolayı"
anlamında bağlama
edatı.*

Bu ḫüsn **ile** cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz /
Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
3, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"-den dolayı,
yüzünden"
anlamlarında edat.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm **ile** ḫançer
çekmesün / Ḫastedür
göñlüm kerem ḳıl
eyleme ġavġā
yigit *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte"
anlamlarında edat.*

Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
/ Ben anı iṣbāt içün
itsem n'ola
cān **ile** baḫṣ *(Kalkande
lenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 45, Beyit 5). [ile,
]*
Göricek reftāruñı baş egdi
Ṭūbā n'eylesün /
Eyleyemez bildi ol
serv-i
ḫırāmān **ile** baḫṣ *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit
4). [ile,]*
Dil-i sevdā-zedemüñ güni
ṭoġar görse yüzüñ /
Nev-bahār **ile** olur
niteki dīvāne
feraḥ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"-dAn dolayı,
yüzünden"
anlamlarında edat.*

Çün boyanur ʿāḳıbet
ḳahr **ile** āhuñ göklere /
Ẕerrece mihrin görüp

aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [ile,]*

ile: *Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

Çeşm-i insāf **ile** bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker **ile** ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ile,]*

Ḳomasın derd **ile** böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [ile,]*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār **ile** aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ile,]*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn **ile** bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [ile,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr **ile** baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [ile,]*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd **ile** ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [ile,]*

Dāne-i tesbīḥ **ile** miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz **ile** ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ile,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr **ile** bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [ile,]*

Beni bir yerde yār **ile** göricek / Ehl-i diller niçe meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū **ile** gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [ile,]*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ **ile** güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ile,]*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān **ile** baḫs / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [ile,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāṣıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ile,]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [ile,]*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke fikr **ile** ehl-i kelām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"-ArAk" anlamında durum bildiren bağlama edatı.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn **ile** / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat; "vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.*

Tāb-ı mihr **ile** göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ile,]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn **ile** / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [ile,]*

Çeşm-i şūḫuñ **ile** mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan niçe ʿāṣıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [ile,]*

Egerçi ʿīd **ile** ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ile,]*

ile: *Birlikte; karşılıklı olarak anlamını veren*

bağlama edatı.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān **ile** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"-dAn dolayı ve için" anlamlarında bağlama edatı.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri **ile** / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birliktelik" anlamı katan edat.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān **ile** baḥs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān **ile** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamı katan edat.*

İtlerüñ ürdükçe gönlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān **ile** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Araç, vasıta" anlamında edat.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ **ile** ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [ile,]*

ile: *"İle" bağlacı.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk **ile** bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ile,]*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ **ile** caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat II hakkında, ile ilgili.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān **ile** sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"İle" edatı.*

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm **ile** / Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [ile,]*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm / Yüri ḳara ḫaberüm derd **ile** yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"İle" edatı.*

Dil yine efġān ider derd **ile** cānāndan cüdā / Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarına gelen edat.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān **ile** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ile,]*

Hep güler yüzi gözi nerges **ile** tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān **ile** sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ile,]*

Bu ḫüsn **ile** cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ile,]*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār **ile** / Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [ile,]*

Ol ki ḫışm **ile** hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ile,]*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur āl **ile** bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [ile,]*

Bir ḳurı sevdā **ile** ḳaldum perīṣānlıḳda kim / Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [ile,]*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān **ile** baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ile,]*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [ile,]*

Ol Muʿīdīyem ki naẕmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [ile,]*

Seyr idelden bir naẕar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her vech **ile** ḥikmetde Loḳmān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ile,]*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [ile,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb **ile** her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ile,]*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr **ile** memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ile,]*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār **ile** sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [ile,]*

Çeşm-i kāfir-kīş **ile** yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [ile,]*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti **ile** / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; "olarak" anlamı katan edat.*

Seyr idelden bir naẕar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her vech **ile** ḥikmetde Loḳmān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.*

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz **ile** cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ile,]*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk **ile** bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ile,]*

ile: *Beraber, birlikte.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān **ile** baḫs̱ / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān **ile** baḫs̱ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.*

Dil yine efġān ider derd **ile** cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [ile,]*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ / Ölsem belā **ile** adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [ile,]*

Cān virdügimi hecr **ile** cānāne disünler / Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ile,]*

Şeh-bāz-ı zülfüñ **ile** göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [ile,]*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda / Yoḫsa Mecnūn **ile** Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [ile,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr **ile** İlyās / Dīvāne olup ṭaġ **ile** taşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Ve" anlamındaki bağlaç.*

Meydān senüñ oldı kim olupdur / Çevgān **ile** ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ile,]*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim / İtmişdür eşer nāle **ile** efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamına*

gelen edat.

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm **ile** ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n’eylersün begüm ṣāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ile,]*

Āl **ile** almazdı sāḳī būseñi / Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"Birlikte" anlamında edat.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ **ile** / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ile,]*

Niçe āh itmeyeyin derd **ile** iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ile,]*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān **ile** baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ile,]*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes / Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān **ile** baḫs *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [ile,]*

ile: *"Ve" anlamında bağlaç.*

Miyānuñ **ile** dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ile,]*

ile: *"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin / Bende olmaġ **iledür** bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [iledür, -dür]*

ile: *"Ve" anlamındaki bağlaç.*

Bu ḳadd-i ḫam **ile** cism-i zerdüm / Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [ile,]*

ile: *" Ve" bağlacı.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz **ile** ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz **ile** gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ile,]*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit / ʿĀṣıḳı cevr **ile** pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [ile,]*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān **ile** baḫs / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [ile,]*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred / Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [ile,]*

ile: *Beraber, birlikte.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān **ile** baḫs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birlikte" anlamında edat.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān **ile** baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān **ile** baḫs *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ile,]*

ile: *"Birliktelik" anlamı katan edat.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān **ile** baḫs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ile,]*

ile: *Edat.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken / Baḫs idersen bāri eyle bir süḫendān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ile,]*

ile: *İle edatı.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān **ile** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [ile,]*

ile: *" İle" bağlacı.*

Sāḳiyā cevr **ile** baġrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [ile,]*

Bendeyem cān **ile** ol ʿāṣıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [ile,]*

Sūr **ile** dün ṣād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ile,]*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān **ile** abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ile,]*

Ayaġum almaġ içün bend **ile** bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [ile,]*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr **ile** zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ile,]*

Gice ḫayāl-i yār **ile** ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [ile,]*

İy hilāl-ebrūlar **ile** āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [ile,]*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz **ile** cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme **ile** naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [ile,]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech **ile** rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [ile,]*

Sūz **ile** sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [ile,]*

Ġam çekmek **ile** ʿāṣıḳa naḳş ire ṣanmaġıl / Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [ile,]*

Dāne-i tesbīḥ **ile** miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz **ile** ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ile,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña āşnā kim yār **ile** āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [ile,]*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm **ile** şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [ile,]*

Ol ḳaş **ile** kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [ile,]*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā **ile** başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [ile,]*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i ḫarb **ile** āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ile,]*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḫürmet **ile** gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [ile,]*

ile: *" ve" anlamı katan bağlaç.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü / Ḳaşlaruñ yayın görüp cān **ile** dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [ile,]

ile: *"Araç, vasıta" anlamında edat.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk **ile** āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ile,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār **ile** ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ile,]*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz **ile** dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [ile,]*

Göñlüm ḫayāl-i yār **ile** pürdür şu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [ile,]*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti **ile** / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ile,]*

Ser-keşler idi ʿāṣıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli fırāḳ **ile** bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [ile,]*

Bāzār iderse ḳalb **ile** ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [ile,]*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ **ile** neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ile,]*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar **ile** meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [ile,]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh **ile** ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [ile,]*

Āh **ile** bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [ile,]*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā **ile** / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ile,]*

Nesterenler gibi şevḳ **ile** zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer **ile** bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [ile,]*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār **ile** itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [ile,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār **ile** her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ile,]*

Diñ raḳībe tīġ **ile** ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [ile,]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm ṭolup ṣafā **ile** ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ile,]*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḫabbe **ile** kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [ile,]*

Ġam nārına yanup güni eyvāy **ile** geçer / Ṣol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [ile,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ **ile** dest-resi var / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [ile,]*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv **ile** yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [ile,]*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine / Tevbe-i bārān **ile** ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [ile,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr **ile** beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [ile,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr **ile** cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ile,]*

Ya ṣafaḳdur māh-ı tābān **ile** bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [ile,]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl **ile** peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ile,]*

Her kim cihāna mest ü perīṣān gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf **ile** ḫayrān gelür

geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [ile,]*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh **ile** / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ile,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve **ile** ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān **ile** per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ile,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz ṣīve **ile** ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān **ile** per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ile,]*

Naẓm **ile** şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [ile,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ **ile** getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [ile,]*

ʿĀṣıḳa müşkil gelür derd **ile** cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ile,]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār **ile** kim / Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [ile,]*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān **ile** oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ile,]*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān **ile** oynar / Hindū-beçedür āteş-i sūzān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ile,]*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki şuʿbān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [ile,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [ile,]*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [ile,]*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ile,]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [ile,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ **ile** Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ile,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ **ile** Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān **ile** oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [ile,]*

Riyā **ile** olan zühdi n'idersin / Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [ile,]*

Ol ġamze vü ebrū **ile** ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ile,]*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ **ile** dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ile,]*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk **ile** ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ile,]*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz **ile** ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [ile,]*

İy Muʿīdī ḫātırum yapmazdı bir fitne **ile** / Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [ile,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb **ile** pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ile,]*

Lāle-ruḫlar donanup nāz **ile** giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ile,]*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş **ile** ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ile,]*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ **ile** dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ile,]*

Ḫālüñ ol ḫüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ **ile** / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ile,]*

Eyledüñ tīr ü
kemān **ile** Muʿīdī'yi
helāk / Anuñ içün
geyer ol ġamze vü
ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ile,]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ
yaḳupdur nāz **ile** / Dil-
rübālar şūḫlar
ʿayyāreler meh-
pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [ile,]*

ʿĀşıḳların
siyāset **ile** ḳorḳudup
yine / Gönlümi dār-ı
zülfüñe ol dil-rübā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [ile,]*

Merdümleri şanma ki
ġamum sürḫin ezerler /
Dildāre ciger
ḳanı **ile** nāme
yazarlar *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ile,]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr **ile** İlyās / Dīvāne
olup ṭaġ **ile** ṭaşlarda
gezerler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ile,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur / Ben
bu derd **ile** helāk
oldum devāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [ile,]*

Leblerüñsüz eşk-i
meygūn **ile** pürdür
gözlerüm / Hey bu iki
ṭolunuñ bir merḥabāsı
yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [ile,]*

Cān virürken hecr **ile** göz
mey ṣunar baġrum
kebāb / Ben yıḳıldum
mest olup ṣoḥbet
ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [ile,]*

Merhem-i sürḫ **ile** gül ḫoş
itdi zaḥmın bülbülüñ /
Bana yazuḳlar ki
baġrum ṭolu peykāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ile,]*

Cūş idüp şevḳ **ile** arturdı
Muʿīdī nālesin /
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ile,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ **ile** nāle
ḳılmadum hergiz / Ki
ḫaste olalı kendümi
bilmedüm
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [ile,]*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine
ġavvāṣ-ı cān / Oldı
mevc-i ʿışḳ **ile** deryā
göñül ġarḳ-āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [ile,]*

Ḥırz-ı çeşm ü
lebüñ **ile** gördi bīmār
olduġım / Geldi ister
cān atup ḫurmā göñül
ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ile,]*

Şu götürmek ister
eşkümden maḥabbet
bāġına / Bu
hevā **ile** olur bennā
göñül ṭōlāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [ile,]*

İy Muʿīdī derd-i
hicrān **ile** ṣorma
ḫālümi / Ḫūn olupdur
yüregüm şeydā göñül
nem-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [ile,]*

ʿIşḳ **ile** bīdār olup ṭoldı yine
ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl
et pāresidür görmedi
çün ḫvāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ile,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi
şevḳ **ile** ḳurbān itmege
/ Kaʿbe ol ruḫsār ü
ḫançer ġamzedür
ḳaṣṣāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ile,]*

Sürḫ **ile** resm eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini /
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [ile,]*

Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz dām eyleñüz /
Dāne vü dām **ile** diller
mürġını rām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [ile,]*

Bülbül olsun dirseñüz iy
ġonçe-lebler ʿāşıḳı /
Çihreñüz tāb-ı mey-i
nāb **ile** gülfām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [ile,]*

Devlet **ile** mülk-i ḫüsne
pādşehlersüz velī /
Düşdügince bendeye
iḥsān u inʿām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [ile,]*

Rūze-i faḳr **ile** geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni / Siz
dem-ā-dem ʿīş idüp
tenhāca bayram
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [ile,]*

Cevr **ile** ʿāşıḳın öldürücü
dilberlerde / Bir senüñ
gibi cefā-pīşe sitemkār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [ile,]*

Geçmezüz bādeden il
ṭaʿn **ile** ne dirse disün /
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ile,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye kim ol /
ʿIşḳ dīvānesidür
kimse **ile** yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ile,]*

Çeşmüñ mey-i tāze
çekmeyince /
Ḫışm **ile** beni yıḳup
düşürmez *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [ile,]*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı
boynın / Çalsañ
ḳılıç **ile** yüz
çevürmez *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [ile,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i
āzāde **ile** ġonçeye / Bu
şeker-güftār **ile** ol şīve-i
reftārsuz *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
163, Beyit 3). [ile,]*
Kimse baḳmaz sūsen-i
āzāde **ile** ġonçeye / Bu
şeker-güftār **ile** ol şīve-i
reftārsuz *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
163, Beyit 3). [ile,]*
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i
devr **ile** velī / İşlerüñ
var yine kim bir dünki
oġlan
eylemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
164, Beyit 7). [ile,]*
Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur
ṣaçı zünnārını /
Güç **ile** ol kāfiri kimse
müselmān
eylemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
166, Beyit 6). [ile,]*
Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat
mi ḳalupdur / Bu
derd **ile** cāndan daḫi
bīzārlaruz
biz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
167, Beyit 3). [ile,]*
Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim
başlaruz biz /
Mecnūn **ile** mektebde
sebaḳdaşlaruz
biz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
168, Beyit 1). [ile,]*
Kim ola Muʿīdī **ile** Ṣabrī'ye
muʿāṣır / Her fende
müsellem iki
ḳardaşlaruz
biz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
168, Beyit 5). [ile,]*
Evden çıḳup gelinceye dek
yār-i cānumuz /
Ḳalmadı tende
ḥasret **ile** yarı
cānumuz *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
170, Beyit 1). [ile,]*
Boynuñ ışırmaġ **ile** n'içün
ḳan ider ʿadū / Düşmez
mi yoḫsa boynuña
öldükde
ḳanumuz *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
170, Beyit 4). [ile,]*
Ol māh nāz **ile** beni ṣol
resme yaḳdı kim / Bir
ẕerre deñlü ḳalmadı
göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
171, Beyit 6). [ile,]*
Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur /
Yaḳdı cefā **ile** beni ol
āftāb-ı
nāz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
173, Beyit 2). [ile,]*
İy dōst çeşm-i mestüñe hey
di ki ḥışm **ile** / Bu ṣırça
göñlümi ṣıdı içüp
ṣarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
173, Beyit 4). [ile,]*
Sāz olup żaʿf **ile** beñzüm
ḳıla döndi çün benüm /
Cānumı bir ḳılda aṣup
olmayasın çāre-
sāz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
175, Beyit 5). [ile,]*
Ḳadd-i ḫam **ile** cān-ı
mücessem degül
miyüz / Billāh ṭoġrı
söyle diye hem degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
177, Beyit 1). [ile,]*
Bu ten-i zerd **ile** bilemedük
bilüñ senüñ / Bir ḳılca
yoḳ taḫsīlimüz kem
degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
177, Beyit 2). [ile,]*
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz
añlamaz raḳīb /
Ḳānūn-ı ġamda
çerḫ **ile** hem-dem
degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
177, Beyit 7). [ile,]*
Ne cevr idersen it severüz
yine cān **ile** / Sen bī-
vefāya ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ
degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
178, Beyit 2). [ile,]*
Ġamzeñe dil hem-dem olup
ṣām-ı zülfüñ seyr ider /
Āṣnādur şimdi ol mey-
ḫvār **ile** mīr-i
ʿases *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
179, Beyit 4). [ile,]*
Dişleyüp laʿlüñ baña göz
itdüginden añladum /
Ḳan yutar cevr **ile** bir
ārzū-yı cānum var
imiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
182, Beyit 3). [ile,]*
Yā ḳaşuñ göñlümi
āl **ile** delüpdür dilberā /
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
183, Beyit 6). [ile,]*
Derūnum nāvek-i
hicrān **ile** olduġına
pür-ḫūn / Nişān yitmez
mi kim ḳaddüm kemān
gibi dü-tā
olmış *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
184, Beyit 3). [ile,]*
Öldüm firāḳ **ile** demidür gel
baña yitiş / Bir çāre var
ise meded iy dil-rübā
yitiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
186, Beyit 1). [ile,]*
Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa
beñzer ṣaçlaruñ /
Birbirine ḳarşu
cevlān **ile** per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
187, Beyit 3). [ile,]*
Dil güzeller zülfinüñ
sevdāsın almış başına /
Bir dil-āverdür ki
sorġuç **ile** ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
187, Beyit 6). [ile,]*
Gözleri yaşına ġarḳ itmiş
Muʿīdī ḳaddini /
Sīm **ile** şāh-ı ḫayālüñe
kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
187, Beyit 7). [ile,]*
Cāme-i sebz içre sen bu
ḫalḳa ḫalḳa zülf **ile** /
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
188, Beyit 2). [ile,]*
Şevḳüñ **ile** dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına / Mest-i
cām-ı ʿışḳ olup güllerle
ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
188, Beyit 7). [ile,]*
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
şūḫ-ı gül-ruḫ nāz **ile** /

Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ile,]*

Bir naẕarda ḳanıyor zaḥm **ile** göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḥalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ile,]*

Ḥüsn ü ḥulḳ **ile** güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ile,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / N'itsün ol āhū **ile** bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [ile,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz **ile** geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [ile,]*

Bir naẕar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb māh **ile** mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [ile,]*

Güft ü gū **ile** ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ile,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg **ile** olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ile,]*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār **ile** ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ile,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ **ile** Muʿīdī çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [ile,]*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande **ile** / Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ile,]*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum / Görem dirseñ güc **ile** berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 4). [ile,]*

Zülf **ile** ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [ile,]*

ʿIşḳ **ile** yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ile,]*

Āb-ı Ḫıżr **ile** Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [ile,]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ **ile** mest olan göñül / Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [ile,]*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ **ile** seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ile,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand **ile** zāġ *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [ile,]*

Ṭaş **ile** gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [ile,]*

Veh ki zülf-i yār **ile** olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [ile,]*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār **ile** / Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ile,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ **ile** begler gibidür / Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [ile,]*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl **ile** nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [ile,]*

Ben bu żaʿf **ile** niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz **ile** Ḳāf *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ile,]*

Ben bu żaʿf **ile** niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz **ile** Ḳāf *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ile,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan **ile** baġrumı / Ol ābdār-laʿl **ile** bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ile,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan **ile** baġrumı / Ol ābdār-laʿl **ile** bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ile,]*

Ḳomaz ḳarārum almaġ **ile** baġlar

uyḥumı / Uş varı varı
siḥre daḥi el ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [ile,]*

Görse kūyuñda yüzüñ
şevḳ **ile** biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [ile,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne **ile** dām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [ile,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol / ʿĀr
ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ **ile** bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ile,]*

Veh nedür bu ḳadd **ile** gül
yüzlü cānān oynamaḳ / Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [ile,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına
gördükce beni / ʿIşḳ
bāzūsın dil ü
cān **ile** pinhān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ile,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop **ile** çevgān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [ile,]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse
hevā-hengāmesin / Ögredür bir
bend **ile** cān-bāze
urġān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [ile,]*

Bezm-i ʿışḳa ṣemʿ ü ġam
ṣemʿine çün
pervāneyüz / Oldı āsān
iy Muʿīdī baş **ile** cān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [ile,]*

Ferhād egerçi ʿışḳ **ile** üstād-ı dehr idi /
Baḫs idemez benümle
bu ṣanʿatde cānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ile,]*

Görüp cemālüñi ṣol
vech **ile** utandı perī / Ki hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [ile,]*

Nez̲rüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
ṣükrāneye / Sīm **ile** zer
yirine cānum niṣ̲ār
itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [ile,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya / Bezm
içre lāle-
ruḫlar **ile** gülistān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [ile,]*

Vaṣluñ eyyāmında öldür
şevḳ **ile** ʿāşıḳları / Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [ile,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr **ile** kim / Cevrini yıllarla
çekdük bir vefāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [ile,]*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ
ġam-ı hicrān **ile** / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [ile,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı **ile** / Gūyā ki dāne dāne güherdür
latīf ü
pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ile,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān **ile** / Mihr
içün āteşde ḳonmış
naʿle beñzer
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [ile,]*

Dürlü medḥ **ile** Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı
başdan ayaġa bir silk-i
gevher
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [ile,]*

Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret **ile** / Ki
döne döne bilüñ
ḳarşuma ḳuçar
kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [ile,]*

Öldürelden cevr **ile** cānā
Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül
gibi ḫandāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [ile,]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ **ile** od yanar
başında zāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [ile,]*

ʿÖmri şeb-i belā **ile** geçdi cihānda āh / Mihr-i
ruḫuñ görünmedi bir
ṣubḥ-dem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [ile,]*

Söyleşürken düşde ol
māh **ile** uyarduñ beni / Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [ile,]*

Söyleşürken düşde ol
māh **ile** uyarduñ beni / Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [ile,]*

Sen bu reng-i rūy **ile** bir
serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [ile,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ **ile** kim
andan bite
ḫelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [ile,]*

Tūtiyā tuḫfe virem
ḫūr **ile** ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme

ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ile,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu cevr **ile** āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [ile,]*

Sen baña bu câme-i gülgūn **ile** āl eyledüñ / Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [ile,]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr **ile** ṭurmaġ içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [ile,]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk **ile** / Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [ile,]*

Çün hevāñ **ile** yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ile,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd **ile** / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ile,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ **ile** ḫarāb degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ṣevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [ile,]*

Her ki derdüñ **ile** ḫaste-ḥāl degül / Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [ile,]*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā **ile** Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [ile,]*

Sen beni derd **ile** Ferhād itdügünçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [ile,]*

Rūze-i hicrān **ile** oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [ile,]*

Derd-i hecr **ile** Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [ile,]*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy **ile** ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [ile,]*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn **ile** / Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [ile,]*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḥun-ı ḫār **ile** itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [ile,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār **ile** yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [ile,]*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz **ile** cevlān itdi gül / Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [ile,]*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār **ile** ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [ile,]*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel / Sensin yüzümi cevr **ile** altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [ile,]*

Ger ḫūr-ı ʿayn **ile** ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ile,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ **ile** mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḫbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ile,]*

Sevdüm hezār cān **ile** bir sīm-ten güzel / Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [ile,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim / Sevdüm hezār cān **ile** bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [ile,]*

Yine biñ cān **ile** sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [ile,]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān **ile** neden ṭoldı cihān / Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ile,]*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim / Sürʿat **ile** gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [ile,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz **ile** giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [ile,]

Şevḳ-i yār **ile** Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [ile,]*

Sen gidicek hecr **ile** ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [ile,]*

Bu ḫamīde-ḳadd **ile** āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ile,]*

Dürr-i naẓm **ile** Muʿīdī ṭabʿuñ ı deryā ḳılan / Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [ile,]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿışḳ **ile** germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek / Oḳınurken çeng **ile** meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [ile,]*

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ **ile** şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ile,]*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç **ile** / Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [ile,]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl **ile** / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [ile,]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ **ile** / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [ile,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār **ile** serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng **ile** bāġ ü bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [ile,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār **ile** serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng **ile** bāġ ü bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [ile,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān **ile** kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [ile,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ **ile** şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ile,]*

Yār olup aġyār **ile** baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [ile,]*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende / Eger nāz **ile** gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [ile,]*

Yine bir āl **ile** zeyn idüp maḥabbet meclisin / Ṣīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [ile,]*

Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr / **İle** ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [ile,]*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ / Şevḳ **ile** ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 7). [ile,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim / Eşk-i bī-pāyānum **ile** baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [ile,]*

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ **ile** ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [ile,]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg **ile** hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [ile,]*

Ḫink-i çerḫ **ile** ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [ile,]*

Ḳana girer āl **ile** dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [ile,]*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿizāruñ beyānını / Reyhān **ile** ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [ile,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan **ile** cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ile,]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān **ile** / Mecnūn-miṣ̲āl ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [ile,]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker **ile** şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ile,]*

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk **ile** / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [ile,]*

Hecr **ile** ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum / Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [ile,]*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum / Ol ṣafā **ile** geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [ile,]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz **ile** eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [ile,]*

Şevḳ **ile** zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [ile,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān **ile** kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ile,]*

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār **ile** / Eyvāy eger ki olmaya bir feṭḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [ile,]*

Żaʿf **ile** tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār **ile** çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [ile,]*

Żaʿf **ile** tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār **ile** çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [ile,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm / Şīve-i reftār **ile** āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ile,]*

Ben yıllar oldı derd **ile** bīmāram ol daḥi / Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [ile,]*

Gel Muʿīdīye ḫışm **ile** baḳma / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [ile,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ **ile** şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [ile,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ **ile** ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [ile,]*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr **ile** öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [ile,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ **ile** yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [ile,]*

Ḳadd-i yāre şevḳ **ile** ben kim duʿālar eyleyem / El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [ile,]*

Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz **ile** / Āh ider ʿāṣıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 5). [ile,]*

İy Muʿīdī ʿışḳ **ile** sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [ile,]*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf **ile** ḫaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [ile,]*

Bir görmesün raḳīb **ile** biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [ile,]*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün / Ẓulm **ile** cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [ile,]*

Bir görmesün raḳīb **ile** biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [ile,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḫālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd **ile** bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [ile,]*

Dün gice bir māh **ile** hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [ile,]*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek taḳṣīrini luṭf **ile** taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [ile,]*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr **ile** ḳanlar yutduġım / Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [ile,]*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḥaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām **ile** Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [ile,]*

Ḫaṭṭ ü ḥaddüñ oldı senüñ / Sebze **ile** vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ile,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech **ile** żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [ile,]*

Ẓulm **ile** göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḥayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [ile,]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest **ile** ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ile,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / Şevḳ **ile** ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [ile,]*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ **ile** / İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [ile,]*

İy ḫumār-ı hecr **ile** çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ile,]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük **ile** dāġını / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [ile,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy **ile** kim / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [ile,]*

Hecr **ile** cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm / Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [ile,]*

Göñlüm alup āl **ile** döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ile,]*

Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk **ile** Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [ile,]*

Ṭutdı çeşmümde ḥayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl **ile** deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ile,]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ **ile** Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ile,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ **ile** döndürmez ol ṣeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [ile,]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun / Derd **ile** cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [ile,]*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ **ile** yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [ile,]*

Düşmen oldum ḫalḳ **ile** sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [ile,]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār **ile** yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [ile,]*

İy perī ḳahr **ile** kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [ile,]*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr **ile** düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [ile,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ **ile** / Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [ile,]*

Ḳaşın ḥışm **ile** çatup ġamze eyler / Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 2). [ile,]*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb **ile** ʿuṣṣāḳ arasın *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [ile,]

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār **ile** / Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [ile,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān **ile** ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ile,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng **ile** küffārdan *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ile,]*

Bir yaña şevḳ **ile** gögsin def döger bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [ile,]*

Tīġ-i ġam **ile** çenbere dönmezdi ḳāmetüm / Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [ile,]*

Şol ḫarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ **ile** yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ile,]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm **ile** mevcūdda n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ile,]*

ʿIşḳ **ile** dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ile,]*

Hevā-yı mihr **ile** çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [ile,]*

Ġam-ı hecr **ile** çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [ile,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni / Ya ḫadeng-i żaʿf **ile** cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [ile,]*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm **ile** şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [ile,]*

Çün vişālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr **ile** bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [ile,]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā **ile** dīvāne disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ile,]*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / Cevr **ile** cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ile,]*

Pīr oldı maḥabbet **ile** Muʿīdī ve lī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [ile,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk **ile** ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ile,]*

ile: *" İle" bağlacı.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd **ile** zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd **ile** zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta" anlamında edat.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ **ile** / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [ile,]*

iled: *Götürmek,ulaştır mak.*

İlāhī Mekke ṣevābın müyesser it aña kim / Elüm alup **ilede** āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [ilede, -e]*

ilen: *Ile, birlikte.*

Zülfüñ uzadup ẓulm **ilen** n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [ilen,]*

ilet: *Götürmek, ulaştırmak.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ /
Muʿīdī yār
işigine **iletme** bāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [iletme, -me, -]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne **ilet** / Mürġ-i
dil-ḫaste selāmın gül-i
ḫandāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne **ilet** / Mürġ-i
dil-ḫaste selāmın gül-i
ḫandāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Dil ü cān derdini dildāre
varup ʿarż idegör /
Ḫaberin ẕerrelerüñ
mihr-i
dıraḫşāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Gel bugün gözüme yārüñ
izi tozını getür / Öp
elin benden aña cānı
faḳīrāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm / Yüri ḳara
ḫaberüm derd ile
yārāne **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ilet,]*

ilet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e /
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e **ilet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [ilet,]*

ilini: *Memleket, şehir.*

Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile ḥüsn **ilini** /
Virmezem iki cihāna
ṣaçınuñ bir
ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ilini,]*

illā: *Hangi şartta olursa olsun, her durumda, kesinlikle.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum
görüp şeydā saña /
Degme bir meh-rūya
baş egmez
göñül **illā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [illā,]*

illā: *"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.*

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān /
Gelmez birisi
ʿaynuma **illā** ki sen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [illā,]*

illerin: *Diyar, memleket, ülke.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm
bir tüvānger oldı kim /
Dürr ü güher yaġdurur
açduḳca
iḥsān **illerin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [illerin,]*

ʿ**illet:** *Asıl sebep.*

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿ**illet** bu kim /
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [ʿillet,]*

ʿ**illet:** *A. sebep, hastalık.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda
iñen ʿ**illet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [ʿillet,]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun yoluñda
iñen ʿ**illet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [ʿillet,]*

ilt: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm
sūzı ʿālemi yaḳar
/ **İltemez** mektūbum ol
yāre kebūterler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [iltemez, -emez]*

iltifāt: *1. Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh. 2. Bir şeye arzu duyma, alâka gösterme, onunla ilgilenme, rağbet gösterme. 3. eski. Yüzünü çevirip bakma, başını döndürme. 4. edeb. İfâdeye etki ve hareketlilik kazandırmak için sözü beklenmedik bir zamanda başka bir kişiye veya şeye yöneltme şeklindeki edebî sanat.*

Nerges-i şehlā elinden ger
içem zerrīn-ḳadeḥ
/ **İltifāt** olmazsa ol
serv-i dil-ārādan ne

ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [iltifāt,]*

ilyās: *Hızır ile birlikte abıhayatı bulan ve ölümsüz olup denizde zor durumda kalan insanlara yardım eden İlyas peygamber.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile **İlyās** / Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ilyās,]*

ilzām idersin: *Cevap veremez hale getirmek.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri **ilzām idersin** eyle Ḳur'ān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ilzām idersin, -er, -sin]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

īmān: *Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş).*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa **īmānuñ** için *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [īmānuñ, -uñ]*

īmān: *İnanma, inanç.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar **īmānum** isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [īmānum, -um]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ göñlinde **īmāndan** eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [īmāndan, -dan]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç; kuvvetli inanç.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan **īmāna** ber-āber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [īmāna, -a]*

īmān: *Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş). Güçlü inanç, kalpten itaat etme; bağlılık, samimiyet.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine **īmānum** feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [īmānum, -um]*

īmān: *Allah'a inanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde **īmānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [īmānı, -ı]*

īmān: *Allah'a inanma, kalben tasdik etme.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger var ise gögsinde **īmānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [īmānı, -ı]*

īmān: *(A.) iman.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz **īmānı** yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [īmānı, -ı]*

īmān: *1. Allah'a inanma, dînî inanç. 2. Kuvvetli inanç.*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet / Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür **īmānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 2). [īmānum, -um]*

īmānumdadur: *Amacı imanımdadır anlamında.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı **īmānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [īmānumdadur,]*

ʿimāret: *Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.*

Niçe olmasun ʿ**imāret** sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ʿimāret,]*

imdi: *Şimdi.*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı
seyrān günleri / ʿAzm-i meydān
eyle **imdi** geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 1). [imdi,]*

imdi: *Şimdi.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle **imdi** ṭurma ki nāzuñ baña
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [imdi,]*

imiş: *Öğrenilen geçmiş zaman, miş.*

Dir **imişsin** ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [imişsin, -sin]*
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ **imiş** ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [imiş,]*

imiş: *Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.*

Çünki ol ṣūḥı ḳuçan ḥaşre degin ölmez **imiş** / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek
bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [imiş,]*

imiş: *Ek fiilin duyulan geçmiş zaman şekli.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ / Gördüginle
yār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [imişsün,]*
Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince
var **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [imişsün,]*
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem / Zārdan
bīzār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [imişsün,]*
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb
mekkār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [imişsün,]*
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña / Ḫārı çoḳ
gülzār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [imişsün,]*
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ
dildār **imişsün** böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [imişsün,]*

imkān: *(Ar.) Olanak.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt **imkānı** yoḳ / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [imkānı, -ı]*

imkān yoḳ: *Imkan bulunmamak.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste **imkān yoḳ** / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḥi dermān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [imkān yoḳ,]*

imre: *İmrenmek.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [imrenür, -n, -ür]*

imren: *Gıpta etmek, hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne **imrenür** / Bülbül degül midür gül-i
ḫandāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [imrenür, -ür]*
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne **imrenür** / Bülbül degül midür gül-i
ḫandāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [imrenür, -ür]*
Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [imrenür, -ür]*
Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-bedem / Aḳıdup aġzı suyını
peymāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [imrenür, -ür]*
Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 120, Beyit 4). [imrenür, -ür]

imren: *Görüp beğenmek.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī / Bī-çāre daḫi gördügi oġlane **imrenür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [imrenür, -ü, -r]*

imren-: *Hoşa giden bir şeyi arzu etmek, aşırı derecede arzu etmek.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne **imrenür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [imrenür, -ür]*

imtiyāz: *Ayrıcalık, fark.*

Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse **imtiyāz** / Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [imtiyāz,]*

in-: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

Dir görenler yir yüzine **indi** yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [indi, -di]*

in-: *İnmek, gelmek.*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm **iñen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [iñen, -en]*

in-: *Inmek, aşağıya doğru gelmek.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki **iñen** iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [iñen, -en]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / **İñen** şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [iñen, -en]*

in: *Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler **inüp** varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [inüp, -üp]*

in: *Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n’eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ **ininde** ejde hā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [ininde, -i, -n, -de]*

inʿām: *İyilik, ihsan, lütuf; ikram.*

Devlet ile mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī / Düşdüginçe bendeye iḥsān u **inʿām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [inʿām,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir firengī-cāme **inʿām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [inʿām,]*

inan: *İnanmak II güvenmek.*

Derd ile öldüm **inanmaz** baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [inanmaz, -maz]*

inan: *Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür **inanma** iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [inanma, -ma]*

inan: *"İnanmak"; Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç **inanmaḳ** ol maz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [inanmaḳ, -maḳ]*

ʿināyet kıl-: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak.*

Ḥaḳ ʿināyet ḳıla bir gün diyesin tevbe ʿaleyk / Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 12). [ʿināyet ḳıl-, -a]*

ince: *İnce, zarif.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ /
Ḳāmet yüce miyān
ise **ince** dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ince,]*
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh /
Sīne-be-sīne ṣardı mı
ol bed-liḳā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [ince,]*

ince bil-: *(Sevgilinin) ince beli.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ
vaṣfın yazar / Gör ne
ṭabʿ-ı nüktedānı var ne
ḫūb-idrāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ince bil-, -üñ-, -le]*

ince bilüñsüz: *(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.*

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün
odlara / Her ġazel kim
diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ince bilüñsüz,]*

ince bilüñsüz: *(Sevgilinin) İnce beli burada sevgilinin ince belinden ayrı kalması anlamında kullanılmıştır.*

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün
odlara / Her ġazel kim
diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ince bilüñsüz,]*

inci: *Üzmek, acıtmak.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [incinür, -n, -ür]*

inci: *İncitmek, zarar vermek.*

Cevr-i yāre **incinüp** dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [incinüp, -n, -üp]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem /
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [incinür, -n, -ür]*

inci: *Üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.*

Cevr-i yāre **incinüp** dūr
olmaġ isterdüm velī /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [incinüp, -n, -üp]*

inci: *Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.*

Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir **incitme** /
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [incitme, -t, -me]*

incid: *İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.*

İy pīr olası niçe
bir **incidesin** beni /
Tāze yigitsin
eylemedin beddu'ā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [incidesin, -e, -sin]*

incin-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār
idüp **incindügine** /
İncinüp adını yād
eylemezem
ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [incindügine, -düg, -in, -e]*

incin-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin /
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [incinüp, -üp]*

incin: *Gücenmemek II gönül koymamak.*

Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem **incinme** kim /
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [incinme, -me]*

incin: *İncinmek, gücenmek.*

Ṭutsam
dehānum **incinür** āşüft
e dil velī / Gelsem
fiġāna rāz-ı nihānum
ʿiyān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [incinür, -ür]*

incinme: *Incinme, kırılma.*

Ḳan ṭutsa ḫaste
çeşmüñi **incinme** dōst
um / Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp şarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [incinme,]*
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü
derdüm var iken / ʿIşḳa inkār
eylesem **incinme** iḳrār
umdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [incinme,]*

incinmek-: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Gerçi **incinmekle** geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe /
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [incinmekle,]*

incit: *İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ
itme naṣīḥat / Vāʿiẓ
beni **incitme** yiter
derd-i serüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [incitme, -me]*

incitme: *Üzme! II incitme!.*

Sīnem otaġına
girüp **incitme** giryeden
/ Bir dem taḥammül
eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [incitme,]*

ineñ: *Çok, pek çok, daha çok.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk /
Kirpiklerüñ
ḥadengi **iñen** artuġa
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [iñen,]*
Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun
yoluñda **iñen** ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [iñen,]*
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim / ʿīş ü nūş
itmek **iñen** ḫoşdur şeb-
i
mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [iñen,]*
İy Muʿīdī zülf-i
dilbersüz **iñen** āh itme
kim / Ḳorḳaram od
düşe nā-geh perr-i
Cibrīl
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [iñen,]*

ineñ: *Çok, epey, fazla.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ
murādın bulmasun /
Şemʿ baş oynarsa
bezmüñde **iñen** germ
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [iñen,]*

ineñ: *Bir daha, artık.*

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya **iñen** /
Sāḳiyā bu āteşīn
göñlüm baña micmer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [iñen,]*

ineñ: *Artık, bundan sonra.*

Bīmār ise Muʿīdī ne var
āşıḳuñ geçer / Cān
oynasun
yoluñda **iñen** ʿillet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [iñen,]*
İy kemān-
ebrū **iñen** yaġdurma
ġamzeñ oḳların /
Çünki düşmüşdür dil ü
cān ortada ḳan
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [iñen,]*

ineñ: *İle.*

Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel / Yoḳdur
nazīri ʿālem
içinde **iñen** güzel *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [iñen,]*

ineñ: *Asla sakın.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile ne dirse disün /
Lāubālī kişiyüz
bizde **iñen** ʿār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [iñen,]*

ineñ: *1. çok, pek, fazla 2. daha çok.*

Sevdügin bilüp
Muʿīdīye **iñen** cevr
eyleme / Dutalum
öldürmelü suç itdi
iḫsān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [iñen,]*
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī /
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr **iñen** muḥkem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [iñen,]*
Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil / Yüz
dürlü āl idüp ruḫuñ
avlar **iñen** güzel *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [iñen,]*
Gün gibi hercāī meh-
rūlar **iñen** çoḳdur velī /
Saña beñzer bī-vefāya
olmadum ṭuş iy
şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [iñen,]*

ineñ: *Çok, oldukça.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun
mı / **İñen** ẓālim şeh-i
ʿālī-
cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [iñen,]*

[iñen]: *Çok, pek, fazla.*

Seyr-i deyr eyler iken
añdum **[iñen]** kāfir
seni / Ben ki nā-geh bir
büt-i [mevzūnı]
gördüm
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
298, Beyit 4). [[iñen],
]*

iñende: *1. çok, pek,
fazla 2. daha çok.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde yaḳdum dāġ
kim / Nāmede mühr
olmasa
olmaz **iñende** muʿteme
d *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
60, Beyit 4). [iñende,]*
Tīġin çeküp **iñende** müjeñ
ḥiddet itmesün / Ẓulm
ile cān vilāyetini ġāret
itmesün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
322, Beyit 1). [iñende,
]*
Bülbülüñ bir āhına döymez
varur çünkim yile /
Gül **iñende** açılup
ḥüsnine maġrūr
olmasun *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
344, Beyit 5). [iñende,
]*

inkār: *Ar. Öyle
değildir demek,
denilmek, ikrar'ın
zıddı.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına
kimdür **inkār** eyleyen /
Şol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
331, Beyit 4). [inkār,]*

inkār: *İnkâr etme,
reddetme.*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü
derdüm var iken /
ʿIşḳa **inkār** eylesem
incinme iḳrārumdur
ol *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
276, Beyit 4). [inkār,]*

inkār id-: *İnkar etmek,
kabul etmemek.*

Bilmezem n'eyler
Muʿīdī sevdügin inkār
idüp / Ḥasb-i ḥāli gün
gibi çünkim ʿiyān
olmış
yatur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
91, Beyit 5). [inkār id-,
--üp]*

inkār ider: *Inkar
etmek, reddetmek,
kabul etmemek.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm
dönmeye dirdüm velī /
Didügin **inkār ider** bir
şūḫ-ı bī-ikrār
imiş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
183, Beyit 4). [inkār
ider,]*

inkār itme: *Saklamak,
gizlemek. Kabul
etmemek.*

Dilde mihrüñ olduġın iy
dōst **inkār itme** kim /
Gün gibi rūşen ḳılur
āh-ı seḥer-gāhum
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
21, Beyit 3). [inkār
itme, -me]*

inkisār: *Kırılma,
incinme, gücenme.*

Raḥm itmese
Muʿīdī cenāzeñ görüp
senüñ / Göstermez idi
ḳara
geyüp **inkisār** zülf *(Ka
lkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 214,
Beyit 9). [inkisār,]*

iñle-: *İnletmek, ah
ettirmek.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum
delüp **iñletmez** idüñ /
Ehl-i ʿīş olmasa nāy
itdügi efġāne
feraḥ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 7). [iñletmez,
-t, -mez]*

iñle-: *1. Acı ve üzüntü
ifâde eden kesik kesik
sesler çıkarmak. 2.
(Bir yer) Yankılanan
gür ve kuvvetli seslerle
dolmak.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney
gibi **iñler** velī /
Dimedüñ bir gün
görüñ kimdür bu efġān
eyleyen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
335, Beyit 9). [iñler, -r
]*

iñle-: *Acı ve üzüntü
ifâde eden kesik kesik
sesler çıkarmak.*

İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni kim /
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 343, Beyit 2).
[iñlemez, --mez]*

iñle: *Acı, üzüntü
belirten kesik sesler
çıkarmak, inildemek II
İnletmek, ah ettirmek.*

Zār idüp gāh aġladur
gāh **inledür** ʿışḳuñ
beni / Bir taḥakkümler
ider kim ḳula sulṭān
eylemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
164, Beyit 5). [iñledür,
-+dür]*

inledüg-: *Acı, üzüntü
belirten kesik sesler
çıkarmak, inildemek.*

Ḫoş gelür ʿışḳ
içinde **inledügim** /
Bezm germ olsa nāyı
kim
sevmez *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
176, Beyit 6).
[inledügim,]*
Ḳan yudup **inledügim** ne
bilür ol kimesne kim /
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş
ide çalgular
ile *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
393, Beyit 6).
[inledügim,]*

inşā: *Edebî nesir.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh **inşā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [inşā,]*

inşā: *Nesir, düz yazı.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü **inşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [inşādan, -dan]*

inşā: *Nesir, düz yazı; edebî nesir.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü **inşādan** ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [inşādan, -dan]*

inşāf eyle: *Insaf etmek, merhamet etmek, acımak.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum / Gel sen **inşāf eyle** andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [inşāf eyle,]*

insān: *(Ar.) Göz bebeği.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *Insan, kişi, şahıs.*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki **insānsın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [insānsın, -sın]*

insān: *Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur **insān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [insān,]*

insān: *(iyilik ve merhamet özellikleri ön plana çıkmış) kimse.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş **insān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [insān,]*

insān: *Âdemoğlu, kişi, fert.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe **insān** ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [insān,]*

intikāl eyle-: *(Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma) Geçme, göçme.*

Sen beni derd ile Ferhād itdügiçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [intiḳāl eyle-, -r]*

intisāb: *Bir yere, bir kimseye mensub olmak. Mâiyyetine girmek. Bağlanmak.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / **İntisābum** sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [intisābum, -um]*

intizār: *Beklemek; birinin yolunu gözlemek.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel **intiẓāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [intiẓāre, -e]*

intizār: *Bekleme, bekleyiş; birinin yolunu gözlemek.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm **intiẓār** ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [intiẓār,]*

ip: *Bağ, ip.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ **ipini** uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [ipini, -i, -n, -i]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni **ipe** zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ipe, -e]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān **ipin** / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [ipin, -i, -n]*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān **ipin** / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [ipin, -i, -n]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam / Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [ipin, -i, -n]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [ipin, -i, -n]*

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm / Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [ipin, -i, -n]*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aṣılup ṭura / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [ipin, -i, -n]*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [ipin, -i, -n]*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan **ipin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [ipin, -i, -n]*

ip: *Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı **iplidür** ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [iplidür, -li, -dür]*

ir: *Ulaşmak.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi / **İrmeseydi** Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [irmeseydi, -me, -sey, -di]*

N'ola āhum boyanup göklere **irse** felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [irse, -se]*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye **irer** himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [irer, -er]*

Fikr iderdüm kim **irüp** dergāh-ı yāre ḫāk olam / İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [irüp, -üp]*

ir: *T.Yetişmek, vasıl olmak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa **irmezdi** göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [irmezdi, -mez , -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm **irgürdi** velī / Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [irgürdi, -gür, -di]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, yetişmek.*

Göklere **irse** Muʿīdī ādemīl enmez saña / Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [irse, -se]*

ir: *Erişmek, ulaşmak.*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān **irmeyüp** servü ñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [irmeyüp, -me, -y, -üp]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.*

Ölmez iseñ **iresin** yārüñ ayaġı tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [iresin, -e, -sin]*

ir: *Ulaşmak, erişmek.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa **irmezdi** göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [irmezdi, -mez, -di]*

ir: *Yetişmek, vasıl*

olmak, erişmek.

īd-i vaṣla **irgürüp** ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [irgürüp, -gür, -üp]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, nail olmak.*

īd-i vaṣla **irgürüp** ḳurbān
idersin ʿāṣıḳı / İy
Muʿīdī bir degül olsun
fedā biñ cān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [irgürüp, -gür, -üp]*

ir: *Ermek, ulaşmak.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
/ **İrmek** ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı
gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [irmek, -mek]*

ir: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend /
Göklere **irişdi** āhı
irmez iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [irişdi, -iş, -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend /
Göklere irişdi
āhı **irmez** iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [irmez, -mez]*

ir: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Nāṣiḥā
yolumdan **ırma** sālik-i
ʿışḳam beni / ʿĀṣıḳa
dīdār besdür cennetü'l-
meʾvā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [ırma, -ma]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Bu gün ol māha **irdüm** gitdi
mānīʿ / Sitārem ḫūbdur
ẕī-ḥüsn
tālīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [irdüm, -dü, -m]*
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i
vaṣluña **irüp** şevḳ ile
ḳurbān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [irüp, -üp]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Göñül ögrendi ġam-ı
ʿışḳuña cāndan fāriġ /
ʿĀlem-i rūḥa **irüp** oldı
cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [irüp, -üp]*
Çünki ḫvāb içre
Muʿīdī **irdi** sen meh-
pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd
ise ʿömrinde bīdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [irdi, -di]*
Çün cemālüñ
Kaʿbe'sinden **irişür** cā
na ṣafā / Yüzüñi kāfır
görüp niçe müselmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [irişür, -iş, -ür]*

ir: *Erişmek / kavuşmak.*

Mümkin degüldür iy
dil **irmek** vişāle bāri /
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [irmek, -mek]*

ir-: *Erişmek, ulaşmak, gelmek.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin / Derūn-ı
dilden **iren** āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [iren, --en]*

ir-: *Erişmek, varmak, ulaşmak.*

Çün
Muʿīdī vaṣluña **irdi** içe
rse ṭañ degül / Nev-
bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [irdi, -di]*

ir-: *Erişmez, ulaşmaz.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun
derūn-ı dilde kim / Ol
semenderdür
ziyān **irmez** aña bu
oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [irmez, -mez]*
Niçe el virsün vişālüñ bār-ı
fürḳat çekmeden /
Kimse **irmez** devlete
iy ḫvāce ẕillet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [irmez, -mez]*

ir-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Āşüfte-ḫālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
/ **İrişdi** meclis āḫire
oldı tamām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [irişdi, -iş, -di]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

İrdüm ol ḫāle Muʿīdī şimdi
hicrān ile kim /
Öldügime şād olur

yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [irdüm, -düm]*

ir-: *Ağaç gibi yetişmesi, sevgilinin boyunun kast edilmiştir.*

Serv **irmedi** ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [irmedi, -me, --di]*

irak: *Uzak.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [iraḳdan, -dan]*

irfān: *Bilme, anlama, biliş, anlayış.*

Şimdi bildüm faẕl u **irfān** mūcib-i ḫırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [irfān,]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Ger meded **irgürmese** her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [irgürmese, -me, -se]*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] **irgürür** bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [irgürür, -ür]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ **irgürür** / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [irgürür,]*

irgür-: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı **irgür** ḥarem-i vaṣla ki şāh / Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 6). [irgür,]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak, gelmek.*

Evc-i eflāke **irişdüm** ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [irişdüm, -dü, -m]*

iriş: *İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.*

Āh kim bir ṣubḥ **irişmez** riṣte-i maḳṣūda el / Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [irişmez, -mez]*

irişe: *Erişme, ulaşma.*

Yire yaşum döküldükce **irişe** gökle re āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [irişe,]*

irişürse: *Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün **irişürse** elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [irişürse,]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm / Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [irişürse,]*

irme: *Erişmek, ulaşmak.*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla **irmeden** / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [irmeden, -den]*

irmez: *Ulaşamaz.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña **irmez** dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [irmez,]*

irsāl: *Göndermek, yollamak.*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram / Şol kebūter kim anuñla nāme **irsāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [irsāl,]*

irsāl eyle-: *Göndermek, yollamak.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [irsāl eyle-, -düñ]*

irsāl eylesem: *Bir şeyi başkasına ulaştırmak.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [irsāl eylesem, -se, -m]*

irsāl eylesem: *Ulaştırmak, göndermek.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [irsāl eylesem, -se, -m]*

irte: *Ertesi gün, yarın.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / Çıḳmaya gibi **irteye** ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [irteye, -ye]*

irte: *Ertesi gün, yarın. II Gelecek zamanda bir gün.*

Çıḳmaz bu gice **irteye** ża ʿf ile ḥaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [irteye, -y, -e]*

irte: *Erte; sabah vaktinde, sabah.*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / **İrte** bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [irte,]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye / Ṣīrīn'üñ **işlerini** bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7). [işlerini, -ler, -i, -(n)i]*

iş: *1.Durum, mesele.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek **iş** ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [iş,]*

iş: *Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge **iş** buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [iş,]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḥūn-bār baña / Ki ʿaceb **işler** ider çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [işler, -ler]*

iş: *Tesir etmek, içine girmek, etkilemek.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda **işler** zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [işler, -le, -r]*

iş: *1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ **işine** kim ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [işine, -i, -n, -e]*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ **işin** altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [işin, -iñ]*

iş: *Bir amaç uğruna yapılan davranış.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil **işüñ** kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [işüñ, -ü, -ñ]*

iş: *Amaç, gaye, iş, amel, vazife, görev.*

Baġlandı gitdügince **işüm** zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [işüm, -üm]*

iş: *Hâl, durum, vaziyet, iş, amel, eylem, uğraş.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez / Cānuma **işler** geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [işler, -ler]*

iş: *Amel, davranış, iş, fiil, eylem.*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ **işler** ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

140, Beyit 7). [işler, -ler]

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī / Bülbül-i āşüfte-ḥālem **işüm** efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [işüm, -üm]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / **İşlerüñ** var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [işlerüñ, -ler, -üñ]*

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

İy Muʿīdī gerçi **ʿīş** itdümdi vaṣl-ı yār ile / Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [ʿīş,]*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem **ʿīş** idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [ʿīş,]*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede **ʿīş** ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ʿīş,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / **ʿīş** u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [ʿīş,]*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ʿīş,]*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿ**īş** iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [ʿīş,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿ**īş** ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [ʿīş,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿ**īş** itsün diyü / Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [ʿīş,]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿ**īş** u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [ʿīş,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿ**īş** ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ʿīş,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿ**īş** ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ʿīş,]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [ʿīş,]*

Lāleler güller açıldı ʿ**īş** ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre gönlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [ʿīş,]*

ʿīş-: *Dumanın bıraktığı iz.*

Telḫ itdi ʿ**īşümi** yine hecrüñ küdūreti / Āyīne gibi gönlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [ʿīşümi,]*

iş buyurmaz: *(Birine) bir iş yüklemek.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge **iş buyurmaz** ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [iş buyurmaz, -maz]*

iş güç: *Uğraş.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi **iş güç** idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [iş güç,]*

ʿīş it: *Yiyip içip eğlenmek.*

Yār ile ʿ**īş it** Muʿīdī gizlü rāziñ açmadın / Cān ṣafāsın sür göñül naḳdini döküp ṣaçmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 11). [ʿīş it,]*

ʿīş itme-: *Eğlenmek, zevk ü sefa etmek.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [ʿîş itme-, -g, -e]

ʿîş ü ʿişret top: *Eğlence topu.*

ʿîş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [ʿîş ü ʿişret ṭop, -ı, -nı]*

ʿîş ü nūş: *Şarap içme, keyif sürme.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿ**îş ü nūş** eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [ʿîş ü nūş,]*

ʿîş ü nūş: *Yemek ve içmek.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿ**îş ü nūş** eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [ʿîş ü nūş,]*

īsā: *Hz. İsa peygamber.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge **īsā'dan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [īsā'dan, -dan]*

ʿīsā: *Hz. İsa (Nefesi ile ölüleri diriltmesi bağlamında).*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿ**īsā** gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [ʿīsā,]*

ʿīsā: *Hz. İsa peygamber.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿ**īsā'ya** ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ʿīsā'ya, -'ya]*

īsā-nefes: *Ölüleri dirilten Hz. İsa gibi nefesli.*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol **īsā-nefes** / Ölmüş idüm baña Ḫaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [īsā-nefes,]*

īsār: *(Ar.) İkram, bahşiş.Cömertlikle verme.*

S

ılan ayaġ-:

1. **ılan ayaġ-:**-*ı, --dur*
   Gazel 126
   Mısra: **6**
   Kelime
   Tipi: **Kalıp İfade**
   Yılan ayağıdır.

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

ırak id-:

1. **ıraḳ id-:**-*en*
   Gazel 116
   Mısra: **13**
   Kelime
   Tipi: **Kalıp İfade**
   Uzaklaştırmak, uzak tutmak.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

ısır-:

1. **ışırmışdur:**-*mış, -dur*
   Gazel 86
   Mısra: **13**
   Isırmak.

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

2. **ışırmaġ:**
   Gazel 170
   Mısra: **7**
   Isırmak II yemek II nasiplenmek.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

3. **ışırup:**-*up*
   Gazel 353
   Mısra: **4**
   Isırmak.

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-şürāḥī gūyiyā
 Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

ısır:

1. **ışırup:**-*up*
   Gazel 169
   Mısra: **3**
   Isırmak.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

2. **ışırup:**-*up*
   Gazel 446
   Mısra: **9**
   Isırmak, dişlemek.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

ʿışḳ:

1. ʿ**ışḳ:**
   Gazel 3
   Mısra: **1**
   Aşk, aşırı sevgi, şiddetli istek ve tutku.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. ʿ**ışḳ:**

Gazel 3

Mısra: **1**

Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

3. ʿ**işḳ:**

Gazel 4

Mısra: **1**

Aşk, aşırı sevgi, şiddetli istek ve tutku.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

4. ʿ**işḳ:**

Gazel 4

Mısra: **1**

Aşk, sevda.

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

5. ʿ**işḳ:**

Gazel 7

Mısra: **11**

Aşk; aşırı muhabbet, çok ziyade sevgi.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

6. ʿ**işḳ:**

Gazel 7

Mısra: **11**

Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

7. ʿ**işḳ:**

Gazel 8

Mısra: **5**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

8. ʿ**işḳ:**

Gazel 8

Mısra: **5**

Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

9. ʿ**ışḳ:**

Gazel 11

Mısra: **2**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

10. ʿ**ışḳ:**

Gazel 11

Mısra: **2**

Aşk, tutku, aşırı sevgi.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

11. ʿ**işḳa:**-*a*

Gazel 16

Mısra: **1**

Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

12. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*

Gazel 21

Mısra: **3**

(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

13. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*

Gazel 31

Mısra: **3**

Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

14. ʿ**işḳ:**

Gazel 39

Mısra: **5**

Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

15. ʿ**işḳ:**

Gazel 48

Mısra: **7**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

16. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*

Gazel 49

Mısra: **9**

Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs

17. ʿ**ışḳuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 96

Mısra: **7**

Aşk.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eser

18. ʿ**ışḳa:**-*a*

Gazel 105

Mısra: **3**

Aşk.

Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

19. ʿ**ışḳı:**-*ı*

Gazel 153

Mısra: **8**

Aşk.

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

20. ʿ**işḳ:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Aşk.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

21. ʿ**işḳ:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Aşk.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

22. ʿ**ışḳ:**
Gazel 176
Mısra: **11**
A. Aşırı sevgi.
Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

23. ʿ**işḳ:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Aşk.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

24. ʿ**ışḳ:**
Gazel 197
Mısra: **17**
Aşk.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

25. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **11**
A. Aşırı sevgi.
Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ

26. ʿ**işḳ:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Aşk.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

27. ʿ**ışḳ:**
Gazel 206
Mısra: **6**
Aşk.
Her hevādan uşanup gönlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

28. ʿ**ışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 209
Mısra: **5**
Aşk.
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

29. ʿ**ışḳ:**
Gazel 215
Mısra: **14**
Aşk.
Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

30. ʿ**ışḳ:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Aşk.
Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

31. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 224
Mısra: **9**
Aşk.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

32. ʿ**ışḳ:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Aşk.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

33. ʿ**işḳ:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Aşk.
İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

34. ʿ**ışḳ:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Aşk.
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

35. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **15**
Aşk.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

36. ʿ**işḳa:**-*a*
Gazel 276
Mısra: **8**
Aşk.
İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

37. ʿ**işḳ:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Aşk.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

38. ʿ**ışḳ:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Aşk.
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

39. ʿ**işḳ:**
Gazel 295
Mısra: **4**
Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

40. ʿ**işḳ:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Aşk.
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḫāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

41. ʿ**ışḳ:**
Gazel 317
Mısra: **13**
(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.
İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

42. ʿ**ışḳ:**
Gazel 325
Mısra: **12**
(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

43. ʿ**işḳ:**
Gazel 334
Mısra: **12**
Aşk.
ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḫālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen

44. ʿ**ışḳ:**
Gazel 341
Mısra: **11**
Aşk.
Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

45. ʿ**işḳ:**
Gazel 346
Mısra: **11**
Aşk.
ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

46. ʿ**ışḳuñla:**-*la, -uñ*
Gazel 349
Mısra: **2**
Aşk.
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

47. ʿ**işḳ:**
Gazel 362
Mısra: **14**
Aşk.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

48. ʿ**işḳ:**
Gazel 363
Mısra: **11**
Aşk.
ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden

49. ʿ**ışḳ:**
Gazel 364
Mısra: **14**
Aşk.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

50. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Gazel 365
Mısra: **14**
(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.
İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

51. ʿ**işḳ:**
Gazel 367
Mısra: **13**
Aşk.
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

52. ʿ**işḳ:**
Gazel 377
Mısra: **2**
Aşk.
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

53. ʿ**ışḳuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 377
Mısra: **9**
A. Aşırı sevgi.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu

54. ʿ**ışḳ:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Aşk.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

55. ʿ**ışkuñ:**-*uñ*
Gazel 401
Mısra: **3**
Aşk.
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine

56. ʿ**ışḳ:**
Gazel 405
Mısra: **12**
Aşk.
Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine

57. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 407
Mısra: **3**
Aşk.
Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

58. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 416

Mısra: **7**
Aşk.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

59. ʿ**işḳ:**
Gazel 440
Mısra: **2**
Aşk.
Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ şaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

60. ʿ**ışḳ:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Aşk.
Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

61. ʿ**işḳ:**
Gazel 443
Mısra: **9**
Aşk.
ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

62. ʿ**ışḳ:**
Gazel 446
Mısra: **2**
Aşk.
Şanma şaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

63. ʿ**işḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 446
Mısra: **7**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara şaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

64. ʿ**ışḳ:**
Gazel 447
Mısra: **14**
Aşk.
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

‘ışḳ:

1. **‘ışḳ:**
Gazel 318
Mısra: **3**
Aşırı sevgi / muhabbet. II [tas.] İlahî aşk.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

ʿışḳ bezm-:

1. ʿ**ışḳ bezm-:**-*i, --ne*
Gazel 171
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meclisi.
Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

ʿışḳ cām-:

1. ʿ**ışḳ cām-:**-*ı, -na*
Gazel 103
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi.
Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

ʿışḳ dāġı:

1. ʿ**ışḳ dāġı:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yarası.
İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

ʿışḳ ehl-:

1. ʿ**ışḳ ehl-:**-*i, -ne*
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıklar.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur

ʿışḳ ehli:

1. ʿ**ışḳ ehli:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.
Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme şaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

ʿışḳ eri-:

1. ʿ**ışḳ eri-:**-*nüñ*
Gazel 226
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk askeri.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

ʿışḳ içinde:

1. ʿ**ışḳ içinde:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklık hali içinde.
Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Şan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

ʿışḳ meydān-:

1. ʿ**ışḳ meydān-:**-*ı, --n, --da*
Gazel 127
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.
Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

ʿışḳ meydānında:

1. ʿ**ışḳ meydānında:**
Gazel 125
Mısra: **3**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.
Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

ʿışḳ müşkil-:

1. ʿ**ışḳ müşkil-:**-*i*
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

ʿışḳ ola:

1. ʿ**ışḳ ola:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık olalı.
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

ʿışḳ ṭarīḳ-:

1. ʿ**ışḳ ṭarīḳ-:**-*in*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.
Şor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

ʿışḳdan öl-:

1. ʿ**ışḳdan öl-:**
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdinden ölmek.
Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

ʿışḳ-ı:

1. ʿ**ışḳ-ı:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Aşk, sevda.
Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Şaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

ʿışḳ-ı dilber-:

1. ʿ**ışḳ-ı dilber-:**-*den*
Gazel 118
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşkı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

ʿışḳın:

1. ʿ**ışḳın:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Aşk.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

ıslāḥ:

1. **ışlāḥına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme.
Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

ışmarla:

1. **ışmarladuñ:**-*du, --ñ*
Gazel 249
Mısra: **13**
Bir şeyin hazırlanmasını, alınmasını veya getirilmesini bir kimseden istemek, sipâriş etmek.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

ʿıṭr-ı kefen:

1. ʿ**ıṭr-ı kefen:**
Taştir 1
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kefenin güzel kokusu.
Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

ılan ayaġ-: *Yılan ayağıdır.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [ılan ayaġ-, -ı, --dur]*

ırak id-: *Uzaklaştırmak, uzak tutmak.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırak iden beni / Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [ırak id-, -en]*

ışır-: *Isırmak.*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā / **Işırup** yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [ışırup, -up]*

ışır-: *Isırmak II yemek II nasiplenmek.*

Boynuñ **ışırmaġ** ile n'içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ışırmaġ,]*

ısır-: *Isırmak.*

Var ise **ışırmışdur** laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [ışırmışdur, -mış, -dur]*

ısır: *Isırmak.*

Boynuñ ḳanatmasun **ışırup** özg eler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [ışırup, -up]*

ısır: *Isırmak, dişlemek.*

Çün **ışırup** ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [ışırup, -up]*

ʿışḳ: *A. Aşırı sevgi.*

Ḫoş gelür **ʿışḳ** içinde inledügim / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen **ʿışḳa** / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ʿışḳa, -a]*

Dūd-ı āh [üzre urur **ʿışḳuña** bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [ʿışḳuña, -u, -ñ, -a]*

ʿışḳ: *Aşk.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde **ʿışḳuñı** / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [ʿışḳuñı, -uñ, -ı]*

Virürem **ʿışḳa** varumı gerçi / Kimse yoḳ kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [ʿışḳa, -a]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde ammā **ʿışḳı** bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [ʿışḳı, -ı]*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Çün **ʿışḳ** būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinándan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

Her hevādan uşanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül **ʿışḳ** ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat **ʿışḳuña** / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ʿışḳuña, -uñ, -a]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider **ʿışḳ** ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

Ferhād egerçi **ʿışḳ** ile üstād-ı dehr idi / Baḫş idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Gel iy vāʿiẓ uy **ʿışḳa** ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [ʿışḳa, -a]*

Her kişi buldı tesellī **ʿışḳ** ü müşg-i yārdan / Biz daḥi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın / **ʿIşḳ** ḫod mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

Ṭutsam ʿaceb mi **ʿışḳ** ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī **ʿışḳa** bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [ʿışḳa, -a]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / **ʿIşḳa** inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [ʿışḳa, -a]

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿ**Işḳ** gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿ**ışḳ** ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine / ʿ**Işḳ** içinde ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿ**ışḳ** ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḥi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u giryān olmayan ʿ**ışḳuñla** ḫand ān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [ʿışḳuñla, -la, -uñ]*

İy Muʿīdī sūz-ı eṣʿārüñ mi te'sīr itdi kim / ʿ**Işḳ** feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿ**ışḳ** berāyiş daḥidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez / İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [ʿişḳ,]*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿ**Işḳ** bülbüllerine tāze gülistāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿ**ışḳ** ile bir veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [ʿışḳ,]*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿ**ışkuñ** iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [ʿışkuñ, -uñ]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿ**ışḳ** dāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿ**ışḳa** beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ʿışḳa, -a]*

Gerçi derd oldı baña ʿ**ışḳuñ** velī şūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [ʿışḳuñ, -uñ]*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿ**Işḳ** ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

Daḥi elif dimeden ʿ**ışḳ** mektebin de göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿ**ışḳ** odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿ**ışḳ** yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿ**Işḳ** būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, tutku, aşırı sevgi.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿ**ışḳ** sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, yoğun sevgi.*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş / Ḳara

ṣaçuñ getürdi hep
başuma derd-i
serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [ʿişḳumı, -um, -ı]*

ʿışk: *Aşk, aşırı sevgi, şiddetli istek ve tutku.*

Göñüldür ʿ**ışḳ** yolında baña
hem-rāh olan tenhā /
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş- ḥāl aña /
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿışk: *Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop
olupdur āh eger / Şeh-
süvār-ı caʿd-ı zülfüñ
urmaya çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña /
Bundan özge iş
buyurmaz ʿ**ışḳ** sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred /
Ṭıfl-ı nādān idemez
pīr-i suḫendān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [ʿişḳ,]*

ʿışk: *Aşk; aşırı muhabbet, çok ziyade sevgi.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi /
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

ʿışk: *Aşk, sevda.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm
bülbül-i ḫoş-ḫāl aña /
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı
zerd ü eşk-i āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿışk: *Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.*

Göñüldür ʿ**ışḳ** yolında baña
hem-rāh olan tenhā /
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿışk: *Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.*

Çoḳdan ölürdüm
senüñ ʿ**ışḳuñ** firāḳında
velī / Ādeme gelmez
ne çāre ḳorḫulu
yirlerde
ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ʿışḳuñ, -uñ]*

ʿışk: *Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi /
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop
olupdur āh eger / Şeh-
süvār-ı caʿd-ı zülfüñ
urmaya çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ meydānında başum
ortaya atdum velī /
Rāst urur kāküllerüñ ol
ṭopa çevgānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿışk: *Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña /
İy göñül sen baña derd
ü ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [ʿişḳa, -a]*

ʿışk: *(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.*

Çün bilürsin
ṭoġrıyam ʿ**ışḳuñ** yolınd
a oḳ gibi / Yā çeküp
n'eyler beni aġyār-ı
bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [ʿışḳuñ, -uñ]*

İy Muʿīdī ʿ**ışḳ** ile sende
kerāmet olmasa / Baş
egüp gördükce
virmezdi selām ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿ**ışḳ** ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn / Bī-
vefālar ʿ**ışḳı** gibi ḫoş
kemālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [ʿışḳı, -ı]*

ʿışk: *Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.*

Bilmez
Muʿīdī kimesne ʿ**ışḳuñ**
ḥaḳīḳatin / Her kūşede
gerçi ider ḫāṣ ü ʿām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [ʿışḳuñ, -uñ]*

'ışk: *Aşırı sevgi / muhabbet. II [tas.] İlahî aşk.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır **'ışḳ** ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

ʿışk bezm-: *Aşk meclisi.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [ʿışḳ bezm-, --i, --ne]*

ʿışk cām-: *Aşk kadehi.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [ʿışḳ cām-, -ı, -na]*

ʿışk dāġı: *Aşk yarası.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan **ʿışḳ dāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [ʿışḳ dāġı,]*

ʿışk ehl-: *Aşıklar.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [ʿışḳ ehl-, -i, -ne]*

ʿışk ehli: *Aşk ehli, âşıklar.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek **ʿışḳ ehli** merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [ʿışḳ ehli,]*

ʿışk eri-: *Aşk askeri.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [ʿışḳ eri-, -nüñ]*

ʿışk içinde: *Âşıklık hali içinde.*

Dil ʿ**ışḳ içinde** dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [ʿışḳ içinde,]*

ʿışk meydān-: *Aşk meydanı.*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [ʿışḳ meydān-, -ı, --n, --da]*

ʿışk meydānında: *Aşk meydanı.*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿ**ışḳ meydānında** kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [ʿışḳ meydānında,]*

ʿışk müşkil-: *Aşk derdi.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ʿışḳ müşkil-, -i]*

ʿışk ola: *Aşık olalı.*

Dilde kim ʿ**ışḳ ola** eksük degül endūh u belā / Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [ʿışḳ ola,]*

ʿışk ṭarīk-: *Aşk yolu.*

Şor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [ʿışḳ ṭarīḳ-, -in]*

ʿışḳdan öl-: *Aşk derdinden ölmek.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [ʿışḳdan öl-,]*

ʿışḳ-ı: *Aşk, sevda.*

Ḳande bilsün ʿ**ışḳ-ı** Leylī ile Mecnūn ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [ʿışḳ-ı,]*

ʿışḳ-ı dilber-: *Sevgilinin aşkı.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ʿışḳ-ı dilber-, -den]*

ʿışḳın: *Aşk.*

Yār ʿ**ışḳın** istedügimden gedālıḳdur ġaraż / Ol gedālıḳdan cihāna pādṣālıḳdur

ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [ʿışḳın,]*

ıṣlāḥ: *İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme.*

Dīvānımuñ **ıṣlāḥına** ḳādirle r iken / Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ıṣlāḥına, -ı, -n, -a]*

ışmarla: *Bir şeyin hazırlanmasını, alınmasını veya getirilmesini bir kimseden istemek, sipâriş etmek.*

Ġamzeñe **ışmarladuñ** ḳatli n Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ışmarladuñ, --du, --ñ]*

ʿıṭr-ı kefen: *Kefenin güzel kokusu.*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı **kefen** eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [ʿıṭr-ı kefen,]*

ılan ayaġ-: *Yılan ayağıdır.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [ılan ayaġ-, -ı, --dur]*

ırak id-: *Uzaklaştırmak, uzak tutmak.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırak̟ iden beni / Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [ırak̟ id-, -en]*

ısır-: *Isırmak.*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā / **Işırup** yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [işırup, -up]*

ısır-: *Isırmak II yemek II nasiplenmek.*

Boynuñ **ışırmaġ** ile n'içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ışırmaġ,]*

ısır-: *Isırmak.*

Var ise **ışırmışdur** laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [ışırmışdur, -mış, -dur]*

ısır: *Isırmak.*

Boynuñ ḳanatmasun **ışırup** özg eler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [ışırup, -up]*

ısır: *Isırmak, dişlemek.*

Çün **ışırup** ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [ışırup, -up]*

ʿışḳ: *A. Aşırı sevgi.*

Ḫoş gelür **ʿışḳ** içinde inledügim / Bezm germ olsa nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen **ʿışḳa** / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ʿışḳa, -a]*

Dūd-ı āh [üzre urur **ʿışḳuña** bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [ʿışḳuña, -u, -ñ, -a]*

ʿışḳ: *Aşk.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde **ʿışḳuñı** / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [ʿışḳuñı, -uñ, -ı]*

Virürem **ʿışḳa** varumı gerçi / Kimse yoḳ kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [ʿışḳa, -a]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde ammā **ʿışḳı** bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [ʿışḳı, -ı]*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 163, Beyit 7). [ʿişḳ,]

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Çün ʿ**ışḳ** būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül ʿ**ışḳ** ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿ**ışḳuña** / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ʿışḳuña, -uñ, -a]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿ**ışḳ** ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

Ferhād egerçi ʿ**ışḳ** ile üstād-ı dehr idi / Baḫs idemez benümle bu şanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿ**ışḳa** ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [ʿışḳa, -a]*

Her kişi buldı tesellī ʿ**ışḳ** ü müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın / ʿ**Işḳ** ḫod mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿ**ışḳ** ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī ʿ**ışḳa** bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [ʿışḳa, -a]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿ**Işḳa** inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [ʿişḳa, -a]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿ**Işḳ** gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿ**ışḳ** ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḫāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine / ʿ**Işḳ** içinde ḫālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿ**ışḳ** ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u giryān olmayan ʿ**ışḳuñla** ḫand ān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [ʿışḳuñla, -la, -uñ]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'ŝīr itdi kim / ʿ**Işḳ** feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿunvān bulmadum / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿ**ışḳ** berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez / İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [ʿişḳ,]*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿ**Işḳ** bülbüllerine tāze gülistāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿ**ışḳ** ile bir veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [ʿışḳ,]*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿ**ışḳuñ** iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [ʿışḳuñ, -uñ]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿ**ışḳ** dāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿ**ışḳa** beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ʿışḳa, -a]*

Gerçi derd oldı baña ʿ**ışḳuñ** velī şūrīde dil / Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [ʿışḳuñ, -uñ]*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿ**Işḳ** ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

Daḫi elif dimeden ʿ**ışḳ** mektebin de göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿ**ışḳ** odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿ**ışḳ** yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿ**Işḳ** būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, tutku, aşırı sevgi.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿ**ışḳ** sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, yoğun sevgi.*

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [ʿişḳumı, -um, -ı]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, aşırı sevgi, şiddetli istek ve tutku.*

Göñüldür ʿ**ışḳ** yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dür olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿ**ışḳ** sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred / Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk; aşırı muhabbet, çok ziyade sevgi.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, sevda.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.*

Göñüldür ʿ**ışḳ** yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dür olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿ**ışḳuñ** firāḳında velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ʿışḳuñ, -uñ]*

ʿ**ışḳ:** *Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿ**ışḳ:** *Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [ʿişḳa, -a]*

ʿ**ışḳ:** *(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿ**ışḳuñ** yolınd a oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [ʿışḳuñ, -uñ]*

İy Muʿīdī ʿ**ışḳ** ile sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [ʿışḳ,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam / Bugün ʿ**ışḳ** ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿ**ışḳı** gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [ʿışḳı, -ı]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk, sevgi; şiddetli istek, tutku.*

Bilmez Muʿīdī kimesne ʿ**ışḳuñ** ḥaḳīḳatin / Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [ʿışḳuñ, -uñ]*

'ışḳ: *Aşırı sevgi / muhabbet. II [tas.] İlahî aşk.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır **'ışḳ** ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). ['ışḳ,]*

ʿ**ışḳ bezm-:** *Aşk meclisi.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [ʿışḳ bezm-, --i, --ne]*

ʿ**ışḳ cām-:** *Aşk kadehi.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḥi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [ʿışḳ cām-, -ı, -na]*

ʿ**ışḳ dāġı:** *Aşk yarası.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan ʿ**ışḳ dāġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [ʿışḳ dāġı,]*

ʿ**ışḳ ehl-:** *Aşıklar.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [ʿışḳ ehl-, -i, -ne]*

ʿ**ışḳ ehli:** *Aşk ehli, âşıklar.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme şaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿ**ışḳ ehli** merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [ʿışḳ ehli,]*

ʿ**ışḳ eri-:** *Aşk askeri.*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [ʿışḳ eri-, -nüñ]*

ʿ**ışḳ içinde:** *Âşıklık hali içinde.*

Dil ʿ**ışḳ içinde** dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [ʿışḳ içinde,]*

ʿ**ışḳ meydān-:** *Aşk meydanı.*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4).*

[ʿışḳ meydān-, -ı, --n, --da]

ʿışḳ meydānında: *Aşk meydanı.*

Cān ḥalāṣ itmek olur mı ʿ**ışḳ meydānında** kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [ʿışḳ meydānında,]*

ʿışḳ müşkil-: *Aşk derdi.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ʿışḳ müşkil-, -i]*

ʿışk ola: *Aşık olalı.*

Dilde kim ʿ**ışḳ ola** eksük degül endūh u belā / Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [ʿışḳ ola,]*

ʿışḳ ṭarīḳ-: *Aşk yolu.*

Şor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [ʿışḳ ṭarīḳ-, -in]*

ʿışkdan öl-: *Aşk derdinden ölmek.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [ʿışḳdan öl-,]*

ʿışḳ-ı: *Aşk, sevda.*

Ḳande bilsün ʿ**ışḳ-ı** Leylī ile Mecnūn ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [ʿışḳ-ı,]*

ʿışḳ-ı dilber-: *Sevgilinin aşkı.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ʿışḳ-ı dilber-, -den]*

ʿışkın: *Aşk.*

Yār ʿ**ışḳın** istedügimden gedālıḳdur ġaraż / Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [ʿışḳın,]*

ıslāḥ: *İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme.*

Dīvānımuñ **ışlāḥına** ḳādirler iken / Ḥayf ola ki taġyīrine takṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ışlāḥına, -ı, -n, -a]*

ısmarla: *Bir şeyin hazırlanmasını, alınmasını veya getirilmesini bir kimseden istemek, sipâriş etmek.*

Ġamzeñe **ışmarladuñ** ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ışmarladuñ, --du, --ñ]*

ʿıṭr-ı kefen: *Kefenin güzel kokusu.*

Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿ**ıṭr-ı kefen** eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [ʿıṭr-ı kefen,]*

jāle:

1. **jāle:**

Gazel 412

Mısra: **12**

Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle

2. **jālesi:**-*si*

Gazel 440

Mısra: **4**

Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

jāle-i ġam:

1. **jāle-i ġam:**

Gazel 31

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamdan çiğ taneleri.

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

jeng:

1. **jeng-i:**--*i*
Gazel 83
Mısra: **11**
Pas, küf, kir. II Gönül aynasının kiri.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

jengārı:

1. **jengārı:**
Gazel 71
Mısra: **12**
Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.
Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

jeng-i ʿāşık:

1. **jeng-i ʿāşıḳ:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık kini.
ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

jeng-i hasret:

1. **jeng-i ḥasret:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret pası.
Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

jāle: *Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam / Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ **jāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [jāle,]*
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm **jālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [jālesi, -si]*

jāle-i ġam: *Gamdan çiğ taneleri.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / **Jāle-i ġam** yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [jāle-i ġam,]*

jeng: *Pas, küf, kir. II Gönül aynasının kiri.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende **jeng-i** ʿāşıḳ / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [jeng-i, --i]*

jengārı: *Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı **jengārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [jengārı,]*

jeng-i ʿāşık: *Aşık kini.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende **jeng-i ʿāşıḳ** / Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [jeng-i ʿāşıḳ,]*

jeng-i hasret: *Hasret pası.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst / **Jeng-i ḥasret** ḳapladı āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [jeng-i ḥasret,]*

jāle: *Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ **jāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [jāle,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm **jālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 4). [jālesi, -si]*

jāle-i ġam: *Gamdan çiğ taneleri.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [jāle-i ġam,]*

jeng: *Pas, küf, kir. II Gönül aynasının kiri.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende **jeng-i** ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [jeng-i, --i]*

jengārı: *Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.*

Āhenīn-dildür güzeller āh eser ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı **jengārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [jengārı,]*

jeng-i ʿāşıḳ: *Aşık kini.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende **jeng-i ʿāşıḳ**
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [jeng-i ʿāşıḳ,]*

jeng-i ḥasret: *Hasret pası.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [jeng-i ḥasret,]*

ḳabā:

1. **ḳabā:**
Gazel 3
Mısra: **5**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **ḳabā:**
Gazel 3
Mısra: **5**
Elbise, cübbe II kalın; ince ve nazik olmayan, bayağı.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

3. **ḳabā:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Elbise, kıyafet.

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

4. **ḳabā:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Elbise, kıyafet.

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

5. **ḳabā-yı:**
Gazel 138
Mısra: **12**
Kaftan, elbise.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

ḳabaġ:

1. **ḳabaġun:**-*uñ*
Gazel 113
Mısra: **4**
Kadeh, içki kabı.

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

kabā-yı zer:

1. **ḳabā-yı zer:**

Gazel 143

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın kaftan.

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

<u>kaʿbe:</u>

1. **kaʿbe:**

Gazel 157

Mısra: **8**

Ar. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kutsal kabul edilen bina. II Kutsal sayılan yer.

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi ṣevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

2. **kaʿbe'ye:**-*'ye*

Gazel 212

Mısra: **6**

Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

3. **kaʿbe'yi:**-*y, -i*

Gazel 213

Mısra: **4**

Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

4. **kaʿbe'de:**-*de*

Gazel 215

Mısra: **4**

Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Görse kūyuñda yüzüñ ṣevḳ ile biñ ʿāṣıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

5. **kaʿbe'de:**-*de*

Gazel 229

Mısra: **4**

Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

6. **kaʿbe'dür:**-*dür*

Gazel 237

Mısra: **2**

Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

7. **kaʿbe'den:**-*'den*

Gazel 258

Mısra: **7**

Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

8. **kaʿbe'den:**-*'den*

Gazel 261

Mısra: **9**

Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

9. **kaʿbe'nüñ:**-*nüñ*

Gazel 303

Mısra: **9**

Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam

10. **kaʿbe'dür:**-*dür*

Gazel 348

Mısra: **6**

Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

11. **kaʿbe:**

Gazel 358

Mısra: **7**

Ar. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kutsal kabul

edilen bina. II Kutsal sayılan yer.

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin

12. **kaʿbe'ye:**-*ye*
Gazel 411
Mısra: **1**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

13. **kaʿbe'ye:**-*ye*
Gazel 411
Mısra: **2**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

14. **kaʿbe'ye:**-*ye*
Gazel 411
Mısra: **4**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

15. **kaʿbe'ye:**-*y, -e*
Gazel 411
Mısra: **6**
Kabe.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

16. **kaʿbe'ye:**-*y, -e*
Gazel 411
Mısra: **8**
Kabe.

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

17. **kaʿbe'ye:**-*ye*
Gazel 411
Mısra: **10**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

18. **kaʿbe'ye:**-*y, -e*
Gazel 411
Mısra: **12**
Kabe.

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye

19. **kaʿbe'ye:**-*y, -e*
Gazel 411
Mısra: **14**
Kabe.

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

20. **kaʿbe'ye:**-*ye*
Gazel 411
Mısra: **16**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

kaʿbe-i ehl-i ṣafā-:

1. **kaʿbe-i ehl-i ṣafā-:**-*dur*
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü temizlerin (âşıkların) Kâbe'si.

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ

kaʿbe-i ḥüsn-:

1. **kaʿbe-i ḥüsn-:**--*üñ, --de*
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik Kabe'si. II Güzelliğin yönü.

Kaʿbe-i ḥüsnüñde
zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ
itdügim zünnār imiş

kaʿbe-i kūyuñda:

1. **kaʿbe-i kūyuñda:**
Gazel 78
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahallenin, sokağın kâbesi (sevgilinin köyü, mahallesi).

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün
ḳorḳaram ḳurbān olur

kaʿbe-i ʿulyā:

1. **kaʿbe-i ʿulyā:**
Gazel 156
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce Kabe.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül
mīzāb göz

kaʿbe'si:

1. **kaʿbe'sinden:**
Gazel 347
Mısra: **11**
Kabe. ll sevgilinin yüzü.

Çün cemālüñ
Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe
müselmān olmasun

kaʿbeveş:

1. **kaʿbeveş:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Kâbe gibi.

Tā ki cām-ı dīdeden
düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy
ṣanem göñlüm evi

kābil:

1. **ḳābil:**
Gazel 282
Mısra: **13**
Mümkün, olanaklı.

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde
eṣʿārum benüm

2. **ḳābil:**
Gazel 329
Mısra: **9**
Kabiliyetli, uygun.

Benüm derdüm degül
ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı
vaṣl-ı dilberden

kabūl:

1. **ḳabūl:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

2. **ḳabūlüm:**-*üm*
Gazel 381
Mısra: **7**
Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.

Bir boynı baġlu ḳulam
merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre
ḳarşu

3. **ḳabūl:**
Gazel 389
Mısra: **13**
Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.

Ḳuluñ olmaġa
Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü
dīvānlar ile

4. **ḳabūl:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.

Muʿīdī-ḳuluñı sen
ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle
döndürdi

kabūl eylemez:

1. **ḳabūl eylemez:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmemek, razı olmamak.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

ḳabūl itmez:

1. **ḳabūl itmez:**-*mez*
Gazel 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmemek, reddetmek.
Virseler gönlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

ḳaç-:

1. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 47
Mısra: **9**
Uzaklaşmak, kaçmak.
Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫs

2. **ḳaçarsun:**-*ar, -suñ*
Gazel 436
Mısra: **13**
Kaçınmak, uzaklaşmak istemek.
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

ḳaç:

1. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 152
Mısra: **8**
(Bir tehlike veya istenmeyen durumdan) korunmak; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

2. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 183
Mısra: **2**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

3. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 329
Mısra: **3**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak; bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

4. **ḳaçan:**-*an*
Gazel 334
Mısra: **7**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

5. **ḳaçduġına:**-*duġına*
Gazel 370
Mısra: **7**
Kaçmak II uzaklaşmak.
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol gözleri āhūyı ben

6. **ḳaçup:**-*up*
Gazel 387
Mısra: **5**
Kaçmak.
Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

7. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 425
Mısra: **1**
Kaçmak II uzak durmak.
Daḫi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

8. **ḳaçup:**-*up*
Gazel 436
Mısra: **3**
Kaçmak.
Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

kaçan:

1. **ḳaçan:**
Gazel 79

Mısra: **1**

"Ne zaman, her ne vakit, -dığında" anlamında zarf.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

2. **ḳaçan:**

Gazel 101

Mısra: **4**

"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

3. **ḳaçan:**

Gazel 222

Mısra: **1**

"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

ḳad:

1. **ḳaddüñe:**-*düñ, -e*

Gazel 417

Mısra: **7**

Boy.

Ṣāḥ-ı Ṭūbā ḳaddüñe baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ bahāristānına

ḳadar:

1. **ḳadar:**

Gazel 12

Mısra: **5**

1. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde. 2...dek...değin. 3. Denli. 4. Gibi.

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

2. **ḳadar:**

Gazel 44

Mısra: **9**

"Derecesinde, ölçüsünde, gibi" anlamlarına gelen edat.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

3. **ḳadar:**

Gazel 254

Mısra: **8**

"Derecesinde, ölçüsünde, gibi" anlamlarına gelen edat.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

4. **ḳadar:**

Gazel 295

Mısra: **10**

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

5. **ḳadar:**

Gazel 321

Mısra: **2**

"Derece" bildiren miktar zarfı.

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

kadd:

1. **ḳaddüñ:**-*üñ*

Gazel 7

Mısra: **12**

Boy, kâmet ‖ endam (Sevgili bağlamında).

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **ḳaddüñ:**-*üñ*

Gazel 7

Mısra: **12**

Boy, kamet.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **ḳaddi:**-*i*

Gazel 38

Mısra: **11**

Boy II Sevgilinin boyu.

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

4. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 58

Mısra: **5**

Boy II Sevgilinin boyu.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ

5. **ḳaddüm:**-*üm*

Gazel 103

Mısra: **3**

Boy II Sevgilinin boyu.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

6. **ḳaddüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 146

Mısra: **13**

Boy.

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

7. **ḳaddüm:**-*üm*

Gazel 184

Mısra: **6**

Boy II Sevgilinin boyu.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

8. **ḳadd:**

Gazel 205

Mısra: **13**

Boy, endam, kamet.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

9. **ḳadd:**

Gazel 216

Mısra: **1**

Boy, endam, kamet.

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

10. **ḳaddi:**-*i*

Gazel 237

Mısra: **13**

Ar. Boy.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

11. **ḳaddüm:**-*üm*

Gazel 248

Mısra: **8**

Boy, endam II aşığın boyu.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

12. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*

Gazel 342

Mısra: **13**

(Sevgilinin) boyu.

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven

13. **ḳaddüm:**-*üm*

Gazel 345

Mısra: **5**

Boy, endam.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

14. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*

Gazel 358

Mısra: **9**

(Sevgilinin) boyu.

Baş açup ṣaḥn-ı çemende ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin

15. **ḳaddüm:**-*üm*

Gazel 392

Mısra: **10**

Boy, kamet.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

16. **ḳaddümi:**-*ümi*

Gazel 401

Mısra: **7**

Boy, kamet.

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

17. **ḳaddüm:**

Gazel 428

Mısra: **6**

Far. 1. Boy, kamet. 2. Uzunluk. kadd ü kâmet: Boy bos.

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḫasreti

18. **ḳaddümi:**-*üm, -i*

Gazel 439

Mısra: **2**

Boy.

İy müjen peykānı gönlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

19. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 441

Mısra: **3**

Boy, kâmet ‖ endam (Sevgili bağlamında).

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

kadd-:

1. **ḳaddüm:**--*üm*

Gazel 193

Mısra: **3**

Boy.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

ḳadd ü ruḫsārın:

1. **ḳadd ü ruḫsārın:**-*ı, -n*

Gazel 51

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) boyu ve yanağı.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

kadd-i:

1. **ḳadd-i:**

Gazel 82

Mısra: **11**

Boy II Sevgilinin boyu.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

kadd-i ḫam:

1. **ḳadd-i ḫam:**

Gazel 29

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) bükülmüş boy(u).

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

2. **ḳadd-i ḫam:**

Gazel 177

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) bükülmüş boy(u).

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

kadd-i ḫam-:

1. **ḳadd-i ḫam-:**-*ı, --y, --la*

Gazel 226

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğilmiş/bükülmüş boy.

Ḳadd-i ḫamıyla çerḫ uramaz giryesüz gönül
Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek

kadd-i mevzūn:

1. **ḳadd-i mevzūn:**

Gazel 254

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Biçimli, düzgün boyu.

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

kadd-i mevzūnuñ-:

1. **ḳadd-i mevzūnuñ-:**-*la*

Gazel 127

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzgün boy.

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

kadd-i yār-:

1. **ḳadd-i yār-:**-*üñ*

Gazel 195

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin boyu.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

ḳaddini:

1. **ḳaddini:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Boy, kamet. II Sevgilinin boyu.
Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe kemer zeyn eylemiş

ḳaddümi:

1. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 249
Mısra: **6**
Boy II Aşığın boyu.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

2. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 251
Mısra: **6**
Boy II Aşığın boyu.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

3. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 300
Mısra: **9**
Boy II Aşığın boyu.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

ḳadeḥ:

1. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Bardak, piyale.
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

2. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **4**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.
Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

3. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣunʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

4. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

5. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ

6. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ

7. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **14**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

8. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **1**
İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

9. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Bardak, piyale.
Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine

Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

10. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **14**
Bardak, piyale.
Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

11. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Bardak, piyale.
Ṣūr ü ṣevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam ṣafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

12. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Bardak, piyale.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

13. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

14. **ḳadeḥ:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Bardak, küçük bardak, içki bardağı.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

15. **ḳadeḥ:**
Gazel 79
Mısra: **2**
İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. II Şarap.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

16. **ḳadeḥ:**
Gazel 93
Mısra: **9**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.
Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

17. **ḳadeḥüñ:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Kadeh.
Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var

18. **ḳadeḥe:**-*e*
Gazel 150
Mısra: **7**
İçki bardağı.
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

19. **ḳadeḥler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **3**
I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piraye... 4. Çiçeklerin çanak kısmı.
Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

20. **ḳadeḥle:**-*le*
Gazel 274
Mısra: **5**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

21. **ḳadeḥ:**
Gazel 309
Mısra: **2**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.
Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

22. **ḳadeḥ:**
Gazel 359
Mısra: **8**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

23. **ḳadeḥ:**
Gazel 405
Mısra: **13**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

ḳadeḥ şun:

1. **ḳadeḥ şun:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

ḳadeḥ virmez:

1. **ḳadeḥ virmez:**-*mez*
Gazel 53
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadehin içen ile sunan arasındaki devrini anlatan bir kalıp ifadesi kadehi alıp verme.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

kadeḥ-gerdān:

1. **ḳadeḥ-gerdān:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Kadeh dolaştıran, saki.
Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

kadem:

1. **ḳademüñde:**-*ün, -de*
Gazel 134
Mısra: **6**
Ayak, adım, uğur.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

2. **ḳadem:**
Gazel 238
Mısra: **3**
(Ar.) Ayak, adım.
Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

kadem-rence kıl:

1. **ḳadem-rence ḳıl:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küçük bir adım atmak.
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

kadem-rencīde kıl:

1. **ḳadem-rencīde ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adım atmak, yönelmek.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **ḳadem-rencīde ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir) adım atmak.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **ḳadem-rencīde ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adım atmak.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

kad-i bālā:

1. **ḳad-i bālā:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce boy. II Sevgilinin düzgün boyu.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

2. **ḳad-i bālā:**-*y, -a*
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu sevgili.

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

3. **ḳad-i bālā:**-*ñ, -a*
Gazel 267
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce boy. II Sevgilinin düzgün boyu.

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

<u>ḳad-i dil-cūda-:</u>

1. **ḳad-i dil-cūda-:**-*dur*
Gazel 138
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çelen boyu.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

<u>ḳadīd ol:</u>

1. **ḳadīd ol:**-*ur*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok zayıf olmak, kurumak, bir deri bir kemik kalmak .

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

<u>kādir:</u>

1. **ḳādirler:**-*ler*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḫayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

<u>kadr:</u>

1. **ḳadrin:**-*iñ*
Gazel 124
Mısra: **4**
(Ar.) Değer, kıymet.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

2. **ḳadri:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **8**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

3. **ḳadrin:**-*iñ*
Gazel 239
Mısra: **13**
(Ar.) Değer, kıymet.

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

4. **ḳadr:**
Gazel 287
Mısra: **12**
1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

5. **ḳadrüm:**-*üm*
Gazel 299
Mısra: **11**
(Ar.) Değer, kıymet.

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum

6. **ḳadr:**
Gazel 312
Mısra: **10**
1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm

7. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 363

Mısra: **10**

(Ar.) Değer, kıymet.

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

ḳadr- bil-:

1. **ḳadr- bil-:**-*in, -en*

Gazel 118

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer

ḳāf:

1. **ḳāf:**

Gazel 213

Mısra: **12**

Anka kuşunun yaşadığı düşünülen efsanevî dağ.

Ben bu ża'f ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

kafa:

1. **ḳafasından:**-*sın, -dan*

Gazel 318

Mısra: **6**

Baş II Etraf, yan.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

kafādār:

1. **ḳafadārumdur:**-*umdur*

Gazel 276

Mısra: **12**

Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı men' içün ḳafadārumdur ol

kāfer oldı:

1. **kāfer oldı:**-*dı*

Gazel 44

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslümanlıktan çıkmak, gayrimüslim olmak.

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Mu'īdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

kafes:

1. **ḳafesi:**-*i*

Gazel 123

Mısra: **6**

Kafes ll içinde can bulunan beden.

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

2. **ḳafesden:**

Gazel 130

Mısra: **14**

Ar. Kafes.

'Aks-i la'lüñ 'arż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

3. **ḳafes:**

Gazel 179

Mısra: **14**

Ar. Kafes.

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Mu'īdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

4. **ḳafes:**

Gazel 180

Mısra: **10**

Ar. Kafes.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

5. **ḳafesdür:**-*dür*

Gazel 185

Mısra: **8**

Kafes.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

kafes-:

1. **ḳafeslerde:**--*ler*, --*de*

Gazel 187

Mısra: **4**

Ar. Kafes.

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

2. **ḳafeslerde:**--*ler, --de*

Gazel 189

Mısra: **2**

Ar. Kafes.

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

<u>kāfir:</u>

1. **kāfir:**

Gazel 33

Mısra: **12**

Allah'ın varlığını inkar eden II Sevgili.

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

2. **kāfirem:**-*em*

Gazel 38

Mısra: **6**

"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

3. **kāfirem:**-*em*

Gazel 40

Mısra: **4**

"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

4. **kāfiri:**-*i*

Gazel 47

Mısra: **8**

Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs

5. **kāfirī:**-*i*

Gazel 83

Mısra: **6**

Kafir. (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

6. **kāfirde:**-*de*

Gazel 86

Mısra: **12**

Müslüman olmayan kimse II acımasız, zâlim kimse; sevgili (Müslüman olmaması, acımasızlığı, siyah saç, göz vb. güzellik unsurlarına sahip olması açısından bu şekilde adlandırılır).

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

7. **kāfirde:**-*de*

Gazel 87

Mısra: **8**

Müslüman olmayan kimse II acımasız, zâlim kimse; sevgili (Müslüman olmaması, acımasızlığı, siyah saç, göz vb. güzellik unsurlarına sahip olması açısından bu şekilde adlandırılır).

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

8. **kāfirüñ:**-*üñ*

Gazel 144

Mısra: **14**

Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan e<u>ş</u>er

9. **kāfir:**

Gazel 151

Mısra: **7**

Acımasız, zalim kimse. II sevgili.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

10. **kāfiri:**-*i*

Gazel 166

Mısra: **12**

Allah'ın varlığını inkar eden, kâfir.

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını

Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

11. **kāfir:**
Gazel 229
Mısra: **10**
A. kafir.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

12. **kāfirle:**-*le*
Gazel 250
Mısra: **12**
Allah'ın varlığını inkâr eden, inanmayan kişi. II Düşman.
Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

13. **kāfir:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Acımasız, zâlim.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

14. **kāfir:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Allah'a inanmayan, müslüman olmayan. II Acımasız, zâlim sevgili.
Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

15. **kāfir:**
Gazel 347
Mısra: **12**
A. kafir.
Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

16. **ḳāfirüñ:**-*üñ*
Gazel 388
Mısra: **2**
Kâfir, düşman.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

17. **kāfir:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Kafir. || Sevgili.
Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

18. **kāfir:**
Gazel 409
Mısra: **7**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

19. **kāfir:**
Gazel 411
Mısra: **2**
Allah'ın varlığını inkar eden.
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

20. **kāfirdür:**-*dür*
Gazel 411
Mısra: **4**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

21. **kāfirdür:**-*dür*
Gazel 411
Mısra: **12**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye

kāfir ġamzesi:

1. **kāfir ġamzesi:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Beyitte) eziyet ve cefaları sebebiyle kafir olarak anılan sevgilinin can alıcı yan bakışları kastedilmiştir.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḫayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

kāfir göz:

1. **kāfir göz:**-*leri*
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) zalim, gaddar, acımasız bakan gözü. II Sevgilinin siyah gözleri.

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

kāfir göz-:

1. **kāfir göz-:**-*üñ*
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) zalim, gaddar gözleri.

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

2. **kāfir göz-:**--*ler*, --*üñ*
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) zalim, gaddar gözleri.

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

kāfir-kīş çeşm-:

1. **kāfir-kīş çeşm-:**-*i*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
- Merhametsiz Göz -kāfir-kīş: Merhametsiz, Gaddar, Zalim, -Çeşm: Göz.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

kāfirlik:

1. **kāfirliḳ:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Allahın varlığını inkar etmek II kafir gibi davranmak II zulm etmek.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

kāfūrī şemʿ-:

1. **kāfūrī şemʿ-:**--*ler*
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kâfurdan yapılmış mum.

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

kāġıd:

1. **kāġıd:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Maruf üzerine yazı yazılan sahife.

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

kaġır-:

1. **ḳaġırup:**
Gazel 100
Mısra: **8**
Çağırmak.

Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

kahbe-zen:

1. **ḳaḥbe-zendür:**-*dür*
Gazel 206
Mısra: **13**
Kahpe kadınlık.

Ḳaḥbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

ḳāhir:

1. **ḳāhir:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Kahreden, mahveden, yok eden.

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem
Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile

kahpe ʿavret-:

1. **ḳaḫpe ʿavret-:**--*dür*

Gazel 175

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahpe kadın.

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

<u>kahr:</u>

1. **ḳahr:**

Gazel 57

Mısra: **6**

Galip gelip ezme, perişan etme, mahv ve helak etme. || *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

2. **ḳahrı:**-*ı*

Gazel 138

Mısra: **1**

Celal, öfke.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

3. **ḳahr:**

Gazel 315

Mısra: **5**

Dert, sıkıntı, keder.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

4. **ḳahr:**

Gazel 348

Mısra: **5**

Derin üzüntü, acı; baskı.

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

5. **ḳahr:**

Gazel 351

Mısra: **2**

Dert, keder, acı, gam, üzüntü.

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

6. **ḳahruñ:**-*uñ*

Gazel 362

Mısra: **7**

Azap, sıkıntı, keder.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

7. **ḳahr:**

Gazel 391

Mısra: **5**

İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

8. **ḳahruña:**-*uñ, -a*

Gazel 431

Mısra: **7**

Kötülük, öfke.

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

<u>ḳahr āh:</u>

1. **ḳahr āh:**-*un*

Gazel 55

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahr [ettiğin] ah(lar).

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

<u>ḳahruñ:</u>

1. **ḳahruñdan:**-*dan*

Gazel 387

Mısra: **5**

Azap, sıkıntı, keder.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

<u>kā'il:</u>

1. **ḳā'ilüz:**-*üz*

Gazel 80

Mısra: **5**

Razı olmak, kabul etmek.

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

2. **ḳā'ilem:**-*em*

Gazel 348

Mısra: **1**

Razı.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

<u>ḳā'ilem ḳıl:</u>

1. **ḳā'ilem ḳıl:**

Murabba 1

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Razı kıl.

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi şūrīde- ḥāl
Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl

<u>kākül:</u>

1. **kākül:**

Gazel 28

Mısra: **3**

Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

2. **kāküllerüñ:**-*ler, -üñ*

Gazel 39

Mısra: **6**

Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâhkül, perçem.

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

3. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 71

Mısra: **7**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

4. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 90

Mısra: **5**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

5. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 142

Mısra: **5**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur

6. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **6**

(Sevgilinin) kâkülü.

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

7. **ḳākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **14**

(Sevgilinin) kâkülü.

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

8. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **12**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

9. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **10**

(Sevgilinin) kâkülü.

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

10. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **8**

(Sevgilinin) kâkülü.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

11. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 231

Mısra: **4**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

12. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 231
Mısra: **2**
(Sevgilinin) kâkülü.
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

13. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 231
Mısra: **1**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

14. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **2**
(Sevgilinin) kâkülü.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

15. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **16**
(Sevgilinin) kâkülü.
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

16. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **14**
(Sevgilinin) kâkülü.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

17. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **12**
(Sevgilinin) kâkülü.
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

18. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **10**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

19. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **8**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

20. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **6**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

21. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 232
Mısra: **4**
(Sevgilinin) kâkülü.
Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

22. **kākül:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Far. 1. Perçem.
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

23. **kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 387
Mısra: **7**
Far. 1. Perçem.
Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

24. **kākül:**
Gazel 402
Mısra: **15**
Far. 1. Perçem.
Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

25. **kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 403

Mısra: **2**

Far. 1. Perçem.

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

26. **kākülüñ:**-*üñ*

Gazel 407

Mısra: **9**

Far. 1. Perçem.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

27. **kākülüñ:**-*üñ*

Gazel 423

Mısra: **7**

Far. 1. Perçem.

Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi

<u>kākül-i müşgīn-i dōst:</u>

1. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

2. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

3. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aşdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

4. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

5. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst

6. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

7. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

8. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

9. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

10. **kākül-i müşgīn-i dōst:**

Gazel 44

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst

<u>kākülünden:</u>

1. **kākülüñden:**-*ü, -(n)den*

Gazel 324

Mısra: **8**

(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

<u>kal:</u>

1. **ḳalmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*

Gazel 2

Mısra: **14**

Tükenmek; var olmamak, yok olmak.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **ḳalmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*

Gazel 2

Mısra: **14**

Tükenmek; var olmamak, yok olmak.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

3. **ḳalursam:**-*ur, -sa, -m*

Gazel 3

Mısra: **2**

Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

4. **ḳalursam:**-*ur, -sa, -m*

Gazel 3

Mısra: **2**

Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

5. **ḳalur:**-*ur*

Gazel 11

Mısra: **6**

Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

6. **ḳalur:**-*ur*

Gazel 11

Mısra: **6**

... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

7. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*

Gazel 38

Mısra: **14**

Bulunmamak, geriye kalmamak.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

8. **ḳalmaz:**-*maz*

Gazel 38

Mısra: **8**

Kalıcı olmamak, varlığını sürdürmemek.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

9. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 40

Mısra: **7**

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

10. **ḳalurdum:**-*ur, -du, -m*

Gazel 43

Mısra: **9**

Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.

Ġam-ı zülfüñle ẕulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

11. **ḳaldum:**-*du, -m*

Gazel 44

Mısra: **15**

Kal- yardımcı fiili.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

12. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 62

Mısra: **9**

" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

13. **ḳalan:**-*an*

Gazel 92

Mısra: **8**

(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aṣılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

14. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 96

Mısra: **2**

(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eser

15. **ḳalupdur:**-*up, -dur*

Gazel 144

Mısra: **11**

Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser

16. **ḳaldum:**-*dum*

Gazel 166

Mısra: **7**

(Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak.

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

17. **ḳalupdur:**--*up, --dur*

Gazel 167

Mısra: **5**

(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, yapmaktan mahrum olmak.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

18. **ḳalur:**-*ur*

Gazel 177

Mısra: **6**

(Olduğu yerde ve olduğu halde) durmak; olmak, herhangi bir durumda bulunmak.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

19. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 186

Mısra: **5**

" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

20. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 199

Mısra: **13**

(İstek) kalmamak.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẕẕ

21. **ḳalurdum:**-*ur, -du, -m*

Gazel 204

Mısra: **12**

Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

22. **ḳalur:**-*ur*

Gazel 210

Mısra: **9**

(Geriye) kalmak, bırakılmak.

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

23. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 224

Mısra: **14**

"...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

24. **ḳalsun:**-*sun*

Gazel 242

Mısra: **8**

(Bir yerde) kalmak.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

25. **ḳalsun:**-*sun*

Gazel 243

Mısra: **4**

Bir mekânda bulunmak, varlığını sürdürmek, orada yaşamak.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

26. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 262

Mısra: **7**

(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

27. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 265

Mısra: **3**

(Dayanma gücü) kalmamak.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

28. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 272

Mısra: **5**

"...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Bir nefes ḳaldı hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel

29. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 277

Mısra: **9**

(Dayanma gücü) kalmamak.

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

30. **ḳalur:**-*ur*

Gazel 303

Mısra: **11**

Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

31. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 353

Mısra: **5**

" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

32. **ḳaldum:**-*du, -m*

Gazel 405

Mısra: **3**

Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

33. **ḳaldı:**-*dı*

Gazel 421

Mısra: **7**

T. Durmak, hareket etmemek.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

34. **ḳalmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 431

Mısra: **2**

Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

35. **ḳalıpdur:**-*ıp, -dur*

Gazel 435

Mısra: **3**

Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Baş şalup ḥayrān ḳalıpdur şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni

36. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 443

Mısra: **8**

Elde bulunmak.

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

kal-:

1. **ḳalan:**-*(a)n*

Gazel 89

Mısra: **7**

(Geriye) kalmak, mevcut olmak.

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

2. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 170

Mısra: **2**

(Olduğu yerde ve olduğu halde) Durmak II. (Bir süre bir yerde) Yaşamak, oturmak, ikāmet etmek III. Hareket hâlindeki bir şey) Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek IV. (Bir şeye göre) Şurada veya burada yer almak, ... tarafa düşmek, ... tarafta olmak V. (Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak VI. (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

3. **ḳalandan:**-*(a)n, -dan*

Gazel 206

Mısra: **6**

(geriye) kalmak.

Her hevādan uşanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

4. **ḳaldum:**-*du, -m*

Gazel 314

Mısra: **2**

(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem

5. **ḳaldum:**-*du, -m*

Gazel 332

Mısra: **11**

(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

6. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 443

Mısra: **12**

Bulunmak, mevcut olmak.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

kāl eyle-:

1. **ḳāl eyle-:**-*düñ*

Gazel 249

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eritmek, eritilmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

kalb:

1. **ḳalb:**

Gazel 110

Mısra: **7**

Ar. Ayarı bozuk para.

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer

2. **ḳalbini:**-*i(n)i*

Gazel 232

Mısra: **14**

Gönül, kalp, yürek.

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

3. **ḳalbine:**-*i, -(n)e*

Gazel 247

Mısra: **9**

Can evi, en önemli nokta, merkez.

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

4. **ḳalbin:**

Gazel 318

Mısra: **5**

Ar. Yürek, gönül.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

kalb-i maḥzūn:

1. **ḳalb-i maḫzūn:**-*ı*

Gazel 254

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü kalp.

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

kalbim:

1. **ḳalbim:**-*im*

Gazel 249

Mısra: **9**

(Âşığın) gönlü, yüreği.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

kaldı:

1. **ḳaldı:**

Gazel 425

Mısra: **2**

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

kaldur:

1. **ḳaldurdı:**-*dı*

Gazel 141

Mısra: **8**

Bulunduğu seviyeden daha yüksek bir seviyeye çıkarmak. II Yükseltmek.

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

kalem:

1. **ḳalem:**

Gazel 441

Mısra: **11**

Kalem.

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi

kalender:

1. **ḳalender:**

Gazel 34

Mısra: **10**

Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

2. **ḳalender:**

Gazel 130

Mısra: **16**

(Fars.) Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II. Derviş.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

kalkan:

1. **ḳalkanıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 127
Mısra: **8**
Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.
Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

kalkan oyna-:

1. **ḳalḳan oyna-:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalkan Oyunu Oynamak.
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

kallāş:

1. **ḳallāşlaruz:**-*lar, -uz*
Gazel 168
Mısra: **8**
Kalleş, hileci, dönek, Çapkın, baldırı çıplak, müflis. // Aşık.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

kalma:

1. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 205
Mısra: **5**
(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, mevcut olmamak.
Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

2. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **13**
Artık bulunmamak.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

3. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 284
Mısra: **7**
Artık bulunmamak.
Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

4. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 296
Mısra: **9**
Artık bulunmamak.
Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

5. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 307
Mısra: **11**
Artık bulunmamak.
Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

6. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 405
Mısra: **14**
Var olmamak, yok olmak.
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

7. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 443
Mısra: **2**
Var olmamak, yok olmak.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

8. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 443
Mısra: **4**
Var olmamak, yok olmak.
Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

9. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 443
Mısra: **6**
Var olmamak, yok olmak.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

10. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 443
Mısra: **10**
Var olmamak, yok olmak.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

kalmadı:

1. **ḳalmadı:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Bitmek.
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḫālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

2. **ḳalmadı:**
Gazel 171
Mısra: **12**
(Boş) Kalmamak.
Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

3. **ḳalmadı:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Mevcut olmamak.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

4. **ḳalmadı:**
Gazel 443
Mısra: **14**
Bitmek.
İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

kalmayam:

1. **ḳalmayam:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Kalmamak, bulunmamak.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

kalur:

1. **ḳalur:**
Gazel 333
Mısra: **12**
(Hayret) etmek, kalmak.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

kām:

1. **kāmın:**-*ın*
Gazel 49
Mısra: **2**
Arzu, meram, maksat.
Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

kamer:

1. **ḳamer:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Ar. Ay, mâh.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

kāmet:

1. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 4
Mısra: **5**
Boy, endam.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 4
Mısra: **5**
Boy, endam II sevgilinin boyu.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **ḳāmetüm:**-*(ü)m*
Gazel 88
Mısra: **2**
(Âşığın) boyu.
Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer

4. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 104
Mısra: **5**
(Sevgilinin) boyu, endamı.
Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur

5. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 157

Mısra: **4**

Ar. Boy, kadd.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

6. **ḳāmet-i:**--*i*

Gazel 176

Mısra: **1**

Boy, endam.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

7. **ḳāmet:**-, -

Gazel 184

Mısra: **7**

Ar. Boy, kadd.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

8. **ḳāmetüñ:**-*üñ*

Gazel 231

Mısra: **9**

(Sevgilinin) boyu bosu.

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

9. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 268

Mısra: **11**

(Sevgilinin) boyu, endamı.

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

10. **ḳāmet:**-, -

Gazel 270

Mısra: **10**

Ar. Boy, kadd.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

11. **ḳāmet:**-, -

Gazel 296

Mısra: **13**

Ar. Boy, kadd.

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

12. **ḳāmetüñ:**-*üñ*

Gazel 327

Mısra: **7**

(Sevgilinin) boyu bosu.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

13. **ḳāmetüñsüz:**-*ün,* -*süz*

Gazel 335

Mısra: **4**

Boy.

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen

14. **ḳāmetüm:**-*(ü)m*

Gazel 337

Mısra: **8**

(Âşığın) boyu.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

15. **ḳāmetüm:**-*(ü)m*

Gazel 360

Mısra: **7**

(Âşığın) boyu.

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi ḳāmetüm
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin

kāmet-i bālā-:

1. **ḳāmet-i bālā-:**-*ya*

Gazel 139

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun boy.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

kāmet-i dil-cū:

1. **ḳāmet-i dil-cū:**

Müstezad 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül cezbedici boy.

Bu şīve-i reftār ile ol ḳāmet-i dil-cū
Bir serv-i revāndur

kamış:

1. **ḳamışdan:**-*dan*

Gazel 341

Mısra: **6**

Kamış; buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki.

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

kāmrān:

1. **kāmrān:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

kāmrān-:

1. **kāmrānum:**--*um*
Gazel 182
Mısra: **14**
Far. İsteğine, amacına ulaşmış, bahtiyar.

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

kamu:

1. **ḳamudan:**-*dan*
Gazel 135
Mısra: **2**
Bütün, bütünüyle; hep, hepsi; her şey.

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

kan:

1. **ḳanum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **ḳanum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **8**
Kan. II aşığın kanı, aşığın kanlı gözyaşları.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **ḳanum:**-*(u)m*
Gazel 1
Mısra: **8**
Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **ḳan:**
Gazel 3
Mısra: **10**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

5. **ḳan:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Vücuttaki hayati sıvı.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

6. **ḳan:**
Gazel 8
Mısra: **4**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

7. **ḳan:**
Gazel 8
Mısra: **4**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

8. **ḳana:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **3**
Vücuttaki hayati sıvı.

Ḳana ġarḳ olan
ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-
cūdur baña

9. **ḳana:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kan II hayati sıvı.
Ḳana ġarḳ olan
ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-
cūdur baña

10. **ḳanludur:**-*lu, -dur*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kanlı, kana bulanmış.
Nerges-i mestānesi
ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i
dil-cūdan yaña

11. **ḳanuma:**-*um, -a*
Gazel 33
Mısra: **12**
Vücuttaki hayati sıvı II Can.
Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı
nāz içüp

12. **ḳanmaz:**-*maz*
Gazel 36
Mısra: **13**
Doymak, yetinmek.
Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde
ol miskīn ṣalup

13. **ḳana:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **11**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Ebr-i şengerfi ki var
ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile
abdāl-ı çerḫ

14. **ḳanum:**-*um*
Gazel 72
Mısra: **11**
Aşığın kanı.
Ol ḳanum içdi ben
lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā
budur

15. **ḳan:**
Gazel 73
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Ṣanma kim ḫınnā
yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi
ḳan olmış gelür

16. **ḳan:**
Gazel 75
Mısra: **2**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Şol dem ki dīdeden
leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan
olur

17. **ḳan:**
Gazel 76
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Çekme ġamzeñ
ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada
bir ḳan olur

18. **ḳan:**
Gazel 79
Mısra: **2**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan
kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan
içinde ḳan olur

19. **ḳan:**
Gazel 79
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Çekme ġamzeñ
ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara
yirde ḳan olur

20. **kāndan:**-*dan*
Gazel 82
Mısra: **4**
Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.
Ḳanlu yaşum ki her
biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan
ḫaber virür

21. **ḳan:**
Gazel 85
Mısra: **11**
Âşığın aşk derdiyle gözünden akan kanlı yaşlar.

Yāre gibi gözlerüm
ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

22. **ḳanlara:**-*lar, -a*

Gazel 88

Mısra: **9**

Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

23. **kāndan:**-*dan*

Gazel 96

Mısra: **8**

Maden, cevher.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dildeʿ ışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

24. **ḳandan:**-*dan*

Gazel 96

Mısra: **12**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Gönlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer

25. **kān:**

Gazel 105

Mısra: **14**

(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.

Cām-ı laʿlüñ arar
Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

26. **ḳanıdur:**-*ıdur*

Gazel 127

Mısra: **2**

Kan.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

27. **kānıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 127

Mısra: **14**

(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.

Göñli nāzükdür
Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

28. **ḳan:**

Gazel 132

Mısra: **1**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

29. **ḳana:**-*a*

Gazel 140

Mısra: **14**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Ḳan aġlasa derdüñle
Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

30. **ḳana:**-*a*

Gazel 141

Mısra: **4**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

31. **ḳan:**

Gazel 145

Mısra: **10**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür bāña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

32. **ḳandan:**-*dan*

Gazel 145

Mısra: **14**

Hayatî sıvı II Kan.

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

33. **ḳanumı:**-*um, -ı*

Gazel 146

Mısra: **2**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

34. **ḳanumı:**-*um, -ı*

Gazel 147

Mısra: **2**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Ne revādur ki ḳaşuñ
eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı
ḫāke ḳaralar

35. **ḳandur:**-*dur*
Gazel 154
Mısra: **4**
Hayati sıvı, kan.
Vaḳt-i güldür diyü
devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu
ḳandur henüz

36. **ḳanumuz:**-*umuz*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kan.
Boynuñ ḳanatmasun
ışırup özgeler şaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe
boynuña ḳanumuz

37. **ḳanumuz:**-*umuz*
Gazel 170
Mısra: **8**
Kan.
Boynuñ ışırmaġ ile
n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña
öldükde ḳanumuz

38. **ḳanlar:**-*lar*
Gazel 172
Mısra: **10**
Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.
Ḳan ṭutsa ḫaste
çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp
şarāb-ı nāz

39. **ḳan:**
Gazel 214
Mısra: **7**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.
Ṭoldurdı nāfeler gibi
ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār
zülf

40. **ḳanuñ:**-*un*
Gazel 242
Mısra: **12**
Damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.
Dil-rübālar iy gönül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü
boynuña ḳanuñ senüñ

41. **ḳana:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **7**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana
ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām
eyledüñ

42. **ḳanlara:**-*lar, -a*
Gazel 269
Mısra: **7**
Kan II hayati sıvı.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile
ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda
ḳurbān itdi gül

43. **ḳanum:**-*um*
Gazel 277
Mısra: **12**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ
firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün
boynuña ḳanum gitme gel

44. **ḳan:**
Gazel 281
Mısra: **3**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Āh çeksem ḳatre ḳatre
ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış
erġavānumdur benüm

45. **ḳan:**
Gazel 285
Mısra: **5**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.
Gözlerüm yaş yirine
ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı
nihānum var benüm

46. **ḳanum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **10**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.
Gözlerüm şayru görüp
ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire
ḳanum benüm

47. **ḳanum:**-*um*
Gazel 291

Mısra: **8**

Aşığın kanı.

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi ḳanum

48. **ḳan:**

Gazel 292

Mısra: **8**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

49. **ḳandur:**-*dur*

Gazel 293

Mısra: **1**

Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm

50. **ḳan:**

Gazel 296

Mısra: **6**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

51. **ḳan:**

Gazel 300

Mısra: **2**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

52. **ḳan:**

Gazel 308

Mısra: **6**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

53. **ḳan:**

Gazel 319

Mısra: **6**

Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

54. **ḳanın:**-*ın*

Gazel 325

Mısra: **2**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

55. **ḳanumı:**-*um, -ı*

Gazel 325

Mısra: **3**

Hayatî sıvı II Kan.

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

56. **ḳan:**

Gazel 335

Mısra: **1**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

57. **ḳana:**-*a*

Gazel 338

Mısra: **1**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

58. **ḳan:**

Gazel 347

Mısra: **8**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

59. **ḳan:**

Gazel 349

Mısra: **6**

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

60. **ḳanlu:**-*lu*

Gazel 351

Mısra: **1**

Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

61. **ḳanatsam:**-*at*, -*sa*, -*m*

Gazel 353

Mısra: **4**

İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

62. **ḳanum:**-*um*

Gazel 354

Mısra: **8**

Aşığın kanı.

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

63. **kāndur:**-*dur*

Gazel 374

Mısra: **14**

Maden.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

64. **ḳandur:**-*dur*

Gazel 376

Mısra: **14**

Vücuttaki hayati sıvı.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

65. **ḳandur:**-*dur*

Gazel 378

Mısra: **1**

Vücuttaki hayati sıvı.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

66. **ḳanum:**-*um*

Gazel 386

Mısra: **3**

Aşığın kanı.

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

67. **ḳanlar:**-*lar*

Gazel 389

Mısra: **8**

Vücuttaki hayati sıvı.

Ruḫ u eşküm saña çün ḫālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

68. **ḳandur:**-*dur*

Gazel 391

Mısra: **10**

Vücuttaki hayati sıvı.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

69. **ḳandur:**-*dur*

Gazel 394

Mısra: **6**

Vücuttaki hayati sıvı.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

70. **ḳan:**

Gazel 400

Mısra: **2**

Vücuttaki hayati sıvı.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

71. **ḳanlu:**-*lu*

Gazel 407

Mısra: **2**

Kan.

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

72. **ḳan:**

Gazel 414

Mısra: **5**

Vücuttaki hayati sıvı.

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan

Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa

73. **ḳan:**
Gazel 418
Mısra: **11**
Vücuttaki hayati sıvı.
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

74. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 423
Mısra: **3**
Kan.
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

75. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 432
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

76. **ḳan:**
Gazel 444
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

77. **ḳanum:**-*um*
Gazel 444
Mısra: **9**
Vücuttaki hayati sıvı.
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

78. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 446
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı.
Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

79. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 446
Mısra: **10**
Kan.
Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

80. **ḳan:**
Tahmis 3
Mısra: **5**
Kan, damarlardaki kırmızı renkli sıvı.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

81. **ḳan:**
Taştir 1
Mısra: **2**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

82. **ḳandur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı. II Âşığın kan dolu gözyaşı.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

kan-:

1. **ḳanıyor:**--*ı, --yor*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kanıyor.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

kan aġ-:

1. **ḳan aġ-:**-*lar*
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

kan ağla:

1. **ḳan ağla:**

Gazel 20

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak. Kanlı yaş dökmek.

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan ağla kim oldı ḥarām uyḫu saña

<u>kan ağla-:</u>

1. **ḳan ağla-:**-*duḳ, -ca, -, -*

Gazel 75

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı dökmek.

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan ağladuḳca her ṭarafum gülsitān olur

2. **ḳan ağla-:**-*mak*

Gazel 116

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek; büyük bir sıkıntı ve keder içinde olmak, çok üzülmek.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan ağlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

3. **ḳan ağla-:**-*sa*

Gazel 140

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Ḳan ağlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

4. **ḳan ağla-:**--*ram*

Gazel 163

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Mevsim-i güldür yine ḳan ağlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

5. **ḳan ağla-:**-*r, -am*

Tahmis 3

Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Acıyu ḳan ağlaram bezm-i belāda mül gibi
Bu perīşānlıḳda miskīn olmışam sünbül gibi

<u>kan ağladuġ-:</u>

1. **ḳan ağladuġ-:**--*ım*

Gazel 144

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Göricek ḳan ağladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eṣer

<u>kan ağlamasun:</u>

1. **ḳan ağlamasun:**-*ma, -sun*

Gazel 13

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.

Niçe ḳan ağlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

<u>kan ağlar:</u>

1. **ḳan ağlar:**

Gazel 76

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek, üzüntü içinde bulunmak.

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan ağlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

<u>kan ağlasun:</u>

1. **ḳan ağlasun:**-*sun*

Gazel 58

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan ağlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer ṣāḫ ṣāḫ

kan- aḳar:

1. **ḳan- aḳar:**-*lu*

Gazel 111

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözlerinden çok ağlamaktan ötürü gözyaşı yerine kan akması.

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

kan- dök-:

1. **ḳan- dök-:**-*ü, -l, -se*

Gazel 212

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef

kan dökmege:

1. **ḳan dökmege:**-*meg, -e*

Gazel 17

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Birinin canına kastederek, kanını dökmek.

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

kan ey-:

1. **ḳan ey-:**-*ler*

Gazel 84

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökmek.

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫẓada biñ ḳan eyler

kan eyle:

1. **ḳan eyle:**

Murabba 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmek, kan dökmek.

Bir gedāyam nā-tüvān ḥālüm digergün eyleme
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

2. **ḳan eyle:**

Murabba 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökmek, öldürmek, cana kıymak.

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

3. **ḳan eyle:**

Murabba 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökmek, öldürmek, cana kıymak.

Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

kan eyle-:

1. **ḳan eyle-:**-*mek*

Gazel 229

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökmek.

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

kan eyle ḳānūn eyleme:

1. **ḳan eyle ḳānūn eyleme:**

Murabba 1

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan eyle kanun eyleme!: Padişahın hukukun dışına çıkma eğiliminin kanun hâline gelmesi korkusuyla söylenmiş bir uyarı sözü.

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

2. **ḳan eyle ḳānūn eyleme:**

Murabba 1

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan eyle kanun eyleme!: Padişahın hukukun dışına çıkma eğiliminin kanun hâline gelmesi

korkusuyla söylenmiş bir uyarı sözü.

Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

3. **ḳan eyle ḳānūn eyleme:**

Murabba 1

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanımı dök fakat yaptıklarını kanun haline getirme.

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

4. **ḳan eyle ḳānūn eyleme:**

Murabba 1

Mısra: **28**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanımı dök fakat yaptıklarını kanun haline getirme.

Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun
Hāy efendüm hey begüm ḳan eyle ḳānūn eyleme

kan eylemez:

1. **ḳan eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanımı dökmez.

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

kan ider:

1. **ḳan ider:**

Gazel 170

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmek, kan dökmek.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

kan ile ṭol-:

1. **ḳan ile ṭol-:**--*maz, --dı*

Gazel 96

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanla dolmak ǁ (göz bağlamında) kan oturmak, kanlı gözyaşlarıyla dolmak.

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa bağrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan e<u>s</u>er

kan ol-:

1. **ḳan ol-:**-*mış*

Gazel 91

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana bulanmak, yaralanmak.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

2. **ḳan ol-:**-*ur*

Gazel 122

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dökülmek.

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var

3. **ḳan ol-:**--*mış*

Gazel 185

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dolmak.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

4. **ḳan ol-:**--*mış*

Gazel 185

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dolmak.

Hevā şemşīri teʾ<u>s</u>īrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün bağrı ḳan olmış

5. **ḳan ol-:**-*a*

Murabba 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan olmak (Kan gibi kırmızı olmak) II kavga ve kargaşa meydana gelmek.; kan dökülmek, insan öldürülmek.

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola

Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem
leb-ā-leb ḳan ola

kan ṭutsa:

1. **ḳan ṭutsa:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan tutmak.

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz

kan yuṭ-:

1. **ḳan yuṭ-:**-*up*
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan renginde (kırmızı) şarap yutmak II Çok acı, sıkıntı, ıstıraba katlanmak.

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

2. **ḳan yut-:**-*dır, -ur, -sın*
Gazel 251
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek.

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eledüñ

kan yutar:

1. **ḳan yutar:**--*ar*
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok acı çekmek, ızdırap çekmek.

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

kan yutduġım:

1. **ḳan yutduġım:**-*duġ, -ım*
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup

kan yutduġım-:

1. **ḳan yutduġım-:**--*ı*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

kan yutmaya:

1. **ḳan yutmaya:**
Gazel 215
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok acı, sıkıntı, ıztırap çekmek. II bezm-i gam bağlamında kan renginde (kırmızı) gam şarabı yutmak.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

kana gir-:

1. **ḳana gir-:**--*en*
Gazel 185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birini doğru yoldan çıkarmak; büyük bir yıkıma veya sıkıntıya sebep olmak. Çağbayır, Yaşar, ÖOTS, s. 822.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

kana yun-:

1. **ḳana yun-:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanla yıkanmak, kanlar içinde kalmak.

Dāġ-ı ḥasretle
maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

kanāʿat:

1. **ḳanāʿat:**
Gazel 224
Mısra: **12**
Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

ḳanat-:

1. **ḳanatmasun:**--*ma, --sun*
Gazel 169
Mısra: **3**
Kanatmasın.
Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

ḳanat:

1. **ḳanatdı:**-*dı*
Gazel 308
Mısra: **5**
Kanamasına yol açmak.
Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

2. **ḳanatmadum:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Kanatmak.
Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

kan-behā:

1. **ḳan-behā:**
Gazel 422
Mısra: **9**
Kanı pahasına, canı pahasına, diyet olarak. Aslı hun-behâdır.
Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

kand:

1. **ḳand:**
Gazel 208
Mısra: **8**
Ar. Şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

kand ü şekker- mi-:

1. **ḳand ü şekker- mi-:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şekerden mi?.
Daḫi durur lezzeti būseñ demāġumda benüm Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

kanda:

1. **ḳanda:**
Gazel 387
Mısra: **11**
Nasıl?.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

kandan:

1. **ḳandan:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Nereden.
Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

2. **ḳandan:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Nereden.
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

3. **ḳandan:**
Gazel 292
Mısra: **11**
Nereden.
Hīç dükenmez bilmezem ḳandan gelür deryā-yı dürr

İle ḫarc-ı sīm ider genc-i
ḫarābından gözüm

ḳande:

1. **ḳande:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Nerede, nereden, nereye anlamı veren bir tümleçtir.
ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

2. **ḳande:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Nerede.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

3. **ḳande:**
Gazel 183
Mısra: **6**
"Nerede, ne şekilde, nasıl" anlamında kullanılan ifade.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

4. **ḳande:**
Gazel 199
Mısra: **5**
Nasıl, nereden.
Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẕẕ

5. **ḳande:**
Gazel 304
Mısra: **10**
"Nerede, ne şekilde, nasıl" anlamında kullanılan ifade.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

6. **ḳandesün:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Nerede.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

7. **ḳande:**
Gazel 339
Mısra: **7**
Nasıl, nereden.
Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

8. **ḳande:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Nerede.
Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben

9. **ḳande:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Nerede.
Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile

10. **ḳande:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Nerede, nasıl.
Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni

11. **ḳande:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Nerede, nasıl.
Ḳande cemʿ olur ḫıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri

kande bil-:

1. **ḳande bil-:**--*sün*
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bilsin, nereden bilsin.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

2. **ḳande bil-:**-*sün*
Gazel 93
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bilsin, nereden bilsin.
Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin

Şaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

ḳandedür:

1. **ḳandedür:**-*dür*

Gazel 164

Mısra: **1**

Nerede?.

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

ḳandīl:

1. **ḳandīl:**

Gazel 401

Mısra: **10**

Çerağ, meşale; bkz. 'altun ḳandīl' md.

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aṣdı ḳandīl üstine

ḳandīli meh:

1. **ḳandīli meh:**-*üñ*

Gazel 246

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay kandili.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

ḳanġı:

1. **ḳanġı:**

Gazel 45

Mısra: **2**

Hangi, soru zamiri.

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs

2. **ḳanġı:**

Gazel 317

Mısra: **3**

"Hangi" soru sıfatı (dil).

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

3. **ḳanġı:**

Gazel 434

Mısra: **3**

Hangi.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

ḳanı:

1. **ḳanı:**

Gazel 117

Mısra: **8**

"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

2. **ḳanı:**

Gazel 192

Mısra: **2**

"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

3. **ḳanı:**

Gazel 197

Mısra: **6**

(cevherlerin) kaynağı.

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

4. **ḳanı:**

Gazel 218

Mısra: **10**

"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

5. **ḳanı:**

Gazel 332

Mısra: **3**

"Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.).

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

6. **kānı:**

Gazel 332

Mısra: **10**

Kaynak / Hazine.

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ

Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

7. **ḳanı:**
Gazel 341
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamında soru yoluyla olumsuzluk bildiren söz.

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

ḳāniʿ:

1. **ḳāniʿ:**
Gazel 201
Mısra: **12**
Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ

2. **ḳāniʿ:**
Gazel 202
Mısra: **12**
Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

3. **ḳāniʿem:**-*em*
Gazel 357
Mısra: **2**
Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan

ḳanḳı:

1. **ḳanḳı:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Hangi, kim. Soru zamiri.

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

ḳanlar:

1. **ḳanlar:**-*lar*
Gazel 238
Mısra: **7**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

ḳanlara:

1. **ḳanlara:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Vücuttaki hayati sıvı, kan. || *Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı, yüreğinin kanaması yahut sevgilinin cevrinden vücudunda meydana gelen yaralardan sürekli akan kan kastedilmiştir.*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

kanlu:

1. **ḳanlu:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kanlı.

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

2. **ḳanlu:**
Gazel 395
Mısra: **8**
Kanlı.

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

3. **ḳanlu:**
Gazel 408
Mısra: **9**
Kana bulanmış.

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

kanlu bıçaklu:

1. **ḳanlu bıçaḳlu:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı bıçaklı (olmak) II Birbirini öldürecek kadar düşman olmak.

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

kanlu elif:

1. **ḳanlu elif:**
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gögüse veya kola dikine çizilen kanlı yaralar bağlamında.

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

kanlu kanlu yaş-:

1. **ḳanlu ḳanlu yaş-:**-*lar*
Gazel 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla ağlama sonunda akıtılan ıstırap dolu gözyaşı.

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

kanlu peykān:

1. **ḳanlu peykān:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı ok temreni.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

2. **ḳanlu peykān:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı ok temreni; mec. sevgilinin kirpik okları.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

kanlu yaş-:

1. **ḳanlu yaş-:**-*um*
Gazel 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

2. **ḳanlu yaş-:**-*um, --dan*
Gazel 225
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

kanlu yaşum:

1. **ḳanlu yaşum:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

2. **ḳanlu yaşum:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

ḳanum dökdi:

1. **ḳanum dökdi:**-*um, -di*
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

ḳanum iç-:

1. **ḳanum iç-:**-*mek*
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin öldürücü bakışlarının aşığı yaralaması.
Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül

ḳānūn:

1. **ḳānūn:**
Gazel 45
Mısra: **4**
Yasa, emir, hüküm ll Yol, yöntem, kural.
Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

2. **ḳānūn:**
Gazel 46
Mısra: **11**
Yasa, emir, hüküm, geçerli olan kural.
Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

3. **ḳānūn:**
Gazel 300
Mısra: **10**
Âdet, kural.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

4. **ḳānūn:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Emir, hüküm; kanuna uygun.
Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

kānūn eyle-:

1. **ḳānūn eyle-:**-*düñ*
Gazel 250
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanuna çevirmek ve kural, kaide haline getirme.
Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

kānūn-ı ġam:

1. **ḳānūn-ı ġam:**-*ı*
Gazel 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kanunu.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **ḳānūn-ı ġam:**
Gazel 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kanunu.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

ḳānūn-ı ġam-:

1. **ḳānūn-ı ġam-:**--*da*
Gazel 177
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kanunu.
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

kanzil:

1. **ḳanzil:**
Gazel 278
Mısra: **14**
Geçkin sarhoş, körkütük.
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

kap:

1. **ḳapmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 37
Mısra: **4**
Birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak, ele geçirmek.
Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

2. **ḳapdılar:**-*dılar*

Gazel 63

Mısra: **2**

Çalmak.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

kap-:

1. **ḳapsañ:**-*sa, -n*

Gazel 106

Mısra: **3**

Yakalamak.

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

kapdur-:

1. **ḳapdursa:**-*sa*

Gazel 344

Mısra: **11**

Bir şeyin ele geçirilmesine, kapılmasına yol açmak.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

kapkara:

1. **ḳapḳara:**

Gazel 182

Mısra: **4**

Kapkara, simsiyah.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

2. **ḳapḳara:**

Gazel 293

Mısra: **14**

Kapkara, simsiyah.

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm

kapla:

1. **ḳapladı:**-*dı*

Gazel 38

Mısra: **2**

Kaplamak, sarmak, kuşatmak.

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret ḳapladı āyīne-i cānı dürüst

kapu:

1. **ḳapusın:**-*sı, -n*

Gazel 25

Mısra: **14**

(Dünya, masiva) kapısı.

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

2. **ḳapuñ:**-*ñ*

Gazel 30

Mısra: **2**

Huzur, eşik, makam. Sevgilinin eşiği.

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi ḳapuñ gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb

3. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*

Gazel 92

Mısra: **11**

"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

4. **ḳapuña:**-*ñ, -a*

Gazel 105

Mısra: **12**

(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

5. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*

Gazel 178

Mısra: **6**

"Kapı" || Makam, huzur.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

6. **ḳapuñuñ:**-*n, -uñ*

Gazel 213

Mısra: **3**

Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

7. **ḳapusında:**-*(s)ı, -(n)da*

Gazel 321

Mısra: **11**

Herhangi bir mekanın giriş yeri.

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün

8. **ḳapusı:**-*(s)ı*

Gazel 330

Mısra: **13**

"Kapı" || Huzur, makam.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

9. **ḳapuya:**-*y*, -*a*

Gazel 331

Mısra: **9**

Eşik, huzur, makam.

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

10. **ḳapuña:**-*ñ*, -*a*

Gazel 333

Mısra: **3**

"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

11. **ḳapuñda:**-*ñ*, -*da*

Gazel 337

Mısra: **9**

"Kapı" || Huzur, makam.

Çünki ḳapuñda
Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

12. **ḳapuñdan:**-*ñdan*

Gazel 373

Mısra: **7**

Sevgili kapısı ǁ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar şu

13. **ḳapuñdan:**-*ñdan*

Gazel 409

Mısra: **11**

Sevgili kapısı ǁ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

14. **ḳapuñdan:**-*ñdan*

Gazel 417

Mısra: **3**

Sevgili kapısı ǁ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına

15. **ḳapuñda:**-*ñda*

Gazel 424

Mısra: **1**

Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni

kār:

1. **kār:**

Gazel 13

Mısra: **6**

Fayda, kazanç.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

2. **kārum:**-*um*

Gazel 136

Mısra: **12**

Amel. fiil. fayda. kazanç.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

3. **kārumdur:**-*um*, -*dur*

Gazel 276

Mısra: **6**

Fayda, kazanç.

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

kār itmez:

1. **kār itmez:**

Gazel 118

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda vermemek(etmemek).

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe

Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

kār u bārı:

1. **kār u bārı:**
Gazel 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kazanç, elde edilen şey.
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

ḳara:

1. **ḳararmışdur:**-*r*, -*mış, -dur*
Gazel 4
Mısra: **3**
Siyahlık, karalık(Gönül/kalp bağlamında).
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **ḳararmışdur:**-*r*, -*mış, -dur*
Gazel 4
Mısra: **3**
Kararmak, siyahlaşmak.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

3. **ḳara:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Kara, kötü.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

4. **ḳaraya:**-*(y), -a*
Gazel 20
Mısra: **5**
Karalara (bürünmek). Yas tutmak.
Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Ṣol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

5. **ḳara:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Kara, siyah renk.
Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

6. **ḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 35
Mısra: **5**
Yeryüzünün denizlerin dışında kalan kısmı, toprak.
Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

7. **ḳaradur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **2**
Siyah; karanlık; bahtsızlık.
Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

8. **ḳaralar:**-*lar*
Gazel 146
Mısra: **4**
Kara, siyah.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

9. **ḳaralar:**-*lar*
Gazel 146
Mısra: **10**
Kara parçası, toprak, yeryüzü.
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

10. **ḳaralar:**-*lar*
Gazel 147
Mısra: **4**
Kara, siyah.
Ḫasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

11. **ḳaralar:**-*lar*
Gazel 147
Mısra: **10**
Kara, siyah.
Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

12. **ḳarası:**-*sı*
Gazel 152
Mısra: **10**

Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḥaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

13. **ḳarası:**-*sı*
Gazel 154
Mısra: **5**
Kara.

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

14. **ḳara:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kara, siyah.

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

15. **ḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 228
Mısra: **1**
Toprak, kara.

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

16. **ḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 228
Mısra: **10**
Toprak, kara.

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

17. **ḳaraya:**-*ya*
Gazel 266
Mısra: **11**
Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

18. **ḳara:**
Gazel 293
Mısra: **8**
I siyah II kötü, değersiz.

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm

19. **ḳarası:**-*sı*
Gazel 294
Mısra: **6**
1. Siyah 2. Sıkıntı, dert (Aşığa yaşattığı sıkıntı, dert).

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

20. **ḳaraya:**-*ya*
Gazel 310
Mısra: **7**
Kara II Koyu.

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

21. **ḳarasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 318
Mısra: **8**
Gözün renkli olan kısmı.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

22. **ḳara:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Gözün siyah kısmı.

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

23. **kara:**
Gazel 345
Mısra: **3**
Kara, siyah.

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

24. **ḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 351
Mısra: **5**
Kara, siyah. II Sevgilinin siyah saçları.

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

25. **ḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 354
Mısra: **6**
Kara II Koyu.

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

26. **ḳaraya:**-*ya*

Gazel 382

Mısra: **7**

Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

27. **ḳara:**

Gazel 386

Mısra: **8**

Siyah.

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma

28. **ḳara:**

Gazel 405

Mısra: **4**

Siyah.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

29. **ḳaresi:**-*(s)i*

Gazel 423

Mısra: **4**

Siyah.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

kara baġ:

1. **ḳara baġ:**

Gazel 208

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bağ.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

kara baġr:

1. **ḳara baġr:**-*um*

Gazel 60

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bağır.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

kara baht-:

1. **ḳara baḫt-:**--*um*, --*dur*

Gazel 165

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü talih, şanssızlık.

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

2. **ḳara baḫt-:**-*um*, --*da*

Gazel 219

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihsizlik, kötü talih II

Kara yazı.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

kara baht:

1. **ḳara baḫt:**-*um*, -*dur*

Gazel 263

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Talihsizlik, kötü talih.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

kara çul-:

1. **ḳara çul-:**-*da*

Gazel 104

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah kaba, siyah elbise II maddi olarak yokluğu, manevi olarak zenginliği işaret eden âşıklık göstergesi.

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

2. **ḳara çul-:**-*da*

Gazel 236

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah elbise. (Gökyüzünün aydınlığını karanlığa bırakması bağlamında).

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

kara geydüginden:

1. **ḳara geydüginden:**-*düg, -i, -n, -den*

Gazel 19

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karalar giymek, yas tutmak.

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

kara geyüp:

1. **ḳara geyüp:**

Gazel 198

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara giymek. II Yas tutmak.

Gördi ḳuluñ
Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

2. **ḳara geyüp:**

Gazel 214

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara giymek. II Yas tutmak.

Raḫm itmese
Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

ḳara ḫaberüm:

1. **ḳara ḫaberüm:**-*üm*

Gazel 42

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok üzücü, kötü haber ulaştırmak.

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

kara hāk it-:

1. **ḳara ḫāk it-:**-*mek*

Murabba 1

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara toprak etmek.

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden

kara kara:

1. **ḳara ḳara:**

Gazel 109

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah siyah.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

kara ḳayġu-:

1. **ḳara ḳayġu-:**

Gazel 138

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara kaygı, büyük kaygı, endişe.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

kara ol-:

1. **ḳara ol-:**--*mış*

Gazel 184

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah renkte olmak.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

kara yil:

1. **ḳarayil:**

Gazel 85

Mısra: **2**

Karayel, kuzeybatıdan esen, genellikle soğuk, bazen fırtına niteliğinde yel, keşişleme karşıtı.

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

kara zülf-:

1. **ḳara zülf-:**-*üñ*

Gazel 208

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçı.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

ḳara zülf:

1. **ḳara zülf:**-*üñ*

Gazel 250

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah saç; sevgilinin siyah saçları.

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

ḳaradur:

1. **ḳaradur:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Siyah; karanlık; bahtsızlık.
Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

karala:

1. **ḳaralar:**-*r*
Gazel 146
Mısra: **14**
Yazmak.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḥaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

2. **ḳaralar:**-*r*
Gazel 147
Mısra: **8**
Yazmak, kâğıda dökmek.
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

karalar:

1. **ḳaralar:**-*lar*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kara renkli giysiler II yas alameti olarak kara giymek.
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

2. **ḳaralar:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Karıştırmak.
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

3. **ḳaralar:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Karıştırmak.
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

karalar bağla:

1. **ḳaralar:**-*mak*
Gazel 146
Mısra: **6**
Bir felaket dolayısıyla siyah örtü bağlanmak,siyah elbise giymek;yas tutmak.
Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

2. **ḳaralar:**-*mak*
Gazel 304
Mısra: **6**
Bir felaket dolayısıyla siyah örtü bağlanmak,siyah elbise giymek;yas tutmak.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

karalar geymişdür:

1. **ḳaralar geymişdür:**-*lar, -miş, -dür*
Gazel 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karalar giyinmek, yas tutmak.
Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña

2. **ḳaralar geymişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karalar giymek, (yas tutmak bağlamında).
Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña

karaman:

1. **ḳaraman:**
Gazel 358
Mısra: **12**
Karaman ili, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır. 1989 yılında Orta Anadolunun gelişmesi maksadıyla alınan kararla Konya ilinden ayrılarak

il olmuştur. Osmanlı'da bir eyalet merkeziydi.

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin

karānū:

1. **ḳarānūdur:**-*dur*

Gazel 27

Mısra: **6**

Karanlık.

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

2. **ḳarāñūdur:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **8**

Karanlık.

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

karāñū gicede:

1. **ḳarāñū gicede:**-*de*

Gazel 88

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık gece.

Bu elfāẕ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

karañulık:

1. **karānūlıḳdur:**-*dur*

Gazel 203

Mısra: **2**

Karanlık.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

karār:

1. **ḳarār:**

Gazel 10

Mısra: **8**

Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

2. **ḳarār:**

Gazel 10

Mısra: **8**

Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

3. **ḳarārı:**-*ı*

Gazel 129

Mısra: **4**

Hayat.

Ḫüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

4. **ḳarārum:**-*um*

Gazel 142

Mısra: **3**

Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

5. **ḳarār:**

Gazel 193

Mısra: **5**

(Ar.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

6. **ḳarārum:**-*um*

Gazel 214

Mısra: **13**

Bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olma.

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

7. **ḳarāre:**-*e*

Gazel 220

Mısra: **2**

Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

8. **ḳarārum:**-*um*

Gazel 265

Mısra: **3**

Karar, sebat, hüküm.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül

9. **ḳarār:**
Gazel 287
Mısra: **10**
(Ar.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.
Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

10. **ḳarārüm:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **8**
Bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olma.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

11. **ḳarār:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Sabit ve sakin olmak.
Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

12. **ḳarāre:**-*e*
Gazel 385
Mısra: **8**
Rahat, huzur, dinlenme, âram.
Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

karar-:

1. **ḳararmış:**-*mış*
Gazel 362
Mısra: **2**
Kararmak, siyahlaşmak.
Göñlümi ḳayġu baṣupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan

karār it-:

1. **ḳarār it-:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, sakin olmak, sükunetli davranmak.
Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür

karāre:

1. **ḳarāre:**
Gazel 385
Mısra: **7**
Kararıncaya kadar.
Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

kararup:

1. **ḳararup:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kararmak, kara renge bürünmek.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

2. **ḳararup:**
Gazel 343
Mısra: **9**
Kararmak, kara renge bürünmek.
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḫāl-i siyehkārümden

karbān:

1. **kārbān:**
Gazel 73
Mısra: **12**
Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

2. **ḳārbān:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

3. **kārbān:**
Gazel 131

Mısra: **8**

Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

4. **kārbān:**

Gazel 181

Mısra: **7**

Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

5. **kārbānı:**-*ı*

Gazel 223

Mısra: **4**

Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

kārbān-ı ʿışḳa:

1. **kārbān-ı ʿışḳa:**-*ı, -a*

Gazel 5

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kervanı.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

2. **kārbān-ı ʿışḳa:**-*a*

Gazel 5

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kervanı.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

kārbār:

1. **kārbārüm:**-*üm*

Gazel 332

Mısra: **12**

İş, güç || Âmel.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

2. **kārbārum:**-*üm*

Gazel 426

Mısra: **12**

İş, güç || Âmel.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

kardaş:

1. **ḳardaşlaruz:**-*laruz*

Gazel 168

Mısra: **10**

Kardeş II dost, arkadaş, insan.

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

kare:

1. **ḳareler:**-*ler*

Gazel 107

Mısra: **8**

Kara // siyah.

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi ḳareler

2. **ḳare:**

Gazel 124

Mısra: **7**

Kara.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

kʿar-ı deryā-:

1. **kʿar-ı deryā-:**-*dan*

Gazel 211

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizin derinlikleri,denizin dibi.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

karīb:

1. **ḳarīb:**

Gazel 291

Mısra: **6**

(Zaman ve yer bakımından) Yakın.

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḫarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

karınca:

1. **ḳarıncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 330
Mısra: **12**
Zar kanatlılardan, yaklaşık beş bin türü bulunan böceklerin genel adı.
Ḫāne-i dilde ʿaceb n’eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

karşu:

1. **ḳarşu:**
Gazel 3
Mısra: **5**
"-e karşı" anlamında edat.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **ḳarşu:**
Gazel 3
Mısra: **5**
"-e doğru" anlamında edat.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

3. **ḳarşusında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 7
Mısra: **8**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan, ön taraf.
Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

4. **ḳarşusında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 7
Mısra: **8**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

5. **ḳarşu:**
Gazel 25
Mısra: **7**
"-e doğru" anlamında edat.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

6. **ḳarşu:**
Gazel 48
Mısra: **6**
"-e doğru" anlamında edat.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫş

7. **ḳarşudan:**-*dan*
Gazel 73
Mısra: **1**
Karşı taraf.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

8. **ḳarşu:**
Gazel 86
Mısra: **7**
"-e doğru" anlamına gelen edat.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

9. **ḳarşu:**
Gazel 130
Mısra: **10**
"-e doğru" anlamında edat.
Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

10. **ḳarşu:**
Gazel 140
Mısra: **7**
-e karşı, karşısında.
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

11. **ḳarşuña:**-*ñ, -a*
Gazel 163
Mısra: **8**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

12. **ḳarşu:**
Gazel 175
Mısra: **6**

"-e doğru" anlamına gelen edat.

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

13. **ḳarşu:**
Gazel 187
Mısra: **6**
"-e karşı" anlamında edat.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

14. **ḳarşuma:**-*m*, *-a*
Gazel 233
Mısra: **10**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

15. **ḳarşuda:**-*da*
Gazel 255
Mısra: **4**
Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

16. **ḳarşu:**
Gazel 266
Mısra: **3**
"-e karşı" anlamında edat.

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

17. **ḳarşuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 288
Mısra: **7**
(Sevgilinin) önü, katı, huzuru.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

18. **ḳarşu:**
Gazel 290
Mısra: **8**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

19. **ḳarşu:**
Gazel 295
Mısra: **13**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

20. **ḳarşuña:**-*ñ, -a*
Gazel 306
Mısra: **6**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

21. **ḳarşu:**
Gazel 309
Mısra: **12**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġum ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

22. **ḳarşuña:**-*ñ, -a*
Gazel 335
Mısra: **10**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

23. **ḳarşu:**
Gazel 341
Mısra: **8**
-e karşı, karşısında.

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

24. **ḳarşu:**
Gazel 355
Mısra: **12**
"-e karşı" anlamında edat.

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken

25. **ḳarşuñda:**-*ñ, -da*

Gazel 355

Mısra: **5**

Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken

26. **ḳarşu:**

Gazel 368

Mısra: **10**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

27. **ḳarşu:**

Gazel 374

Mısra: **4**

Karşı.

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur bu

28. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **10**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

29. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **8**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

30. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **6**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

31. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **4**

Ön taraf, ilerisi.

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma ḳarşu

32. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **2**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu

33. **ḳarşu:**

Gazel 380

Mısra: **1**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu

34. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **1**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu

35. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **2**

Yeri gelince, yeri geldiğinde.

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu

36. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **4**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu

37. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **6**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

38. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **8**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

39. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **10**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

40. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **12**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu

41. **ḳarşu:**

Gazel 381

Mısra: **14**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler nezāre ḳarşu

42. **ḳarşumda:**--*m, --da*

Gazel 413

Mısra: **1**

Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

43. **ḳarşuñda:**-*ñ, -da*

Gazel 439

Mısra: **7**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

İy perī ḳarşuñda ḫayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

karşu-:

1. **ḳarşudadur:**-*da, --dur*

Gazel 138

Mısra: **10**

Ön, ön taraf.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı şanuram ḳarşudadur

karşula:

1. **ḳarşular:**-*r*

Gazel 182

Mısra: **8**

Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak.

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Vardugımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

2. **ḳarşular:**-*r*

Gazel 278

Mısra: **4**

Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil

karşula-:

1. **ḳarşular:**-*r*

Gazel 395

Mısra: **4**

Karşılamak.

ʿĪş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine

karşumda:

1. **ḳarşumdadur:**

Gazel 288

Mısra: **2**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm

2. **ḳarşumda:**

Gazel 419

Mısra: **9**

Karşısında.

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

kārvān:

1. **kārvāndur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **8**
Kervan.
Dime āşüfte diller
meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a
çekilmiş kārvāndur bu

2. **kārvānī:**-*i*
Gazel 395
Mısra: **9**
Bir memleketten diğer uzak bir memlekete ticaret eşyası veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyatı yapan katar. || Aşk kervanı; aşıklar.
Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde
reh-zenler yine

kaş:

1. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 7
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar. (sevgilinin yaya benzeyen kaşı).
Hīç egilmez ḳaşlaruñ
bāzū-yı ārāmum şıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın
ḳurbān aña

2. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 7
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar. (sevgilinin yaya benzeyen kaşı).
Hīç egilmez ḳaşlaruñ
bāzū-yı ārāmum şıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın
ḳurbān aña

3. **ḳaşum:**-*um*
Gazel 9
Mısra: **7**
Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur
baña

4. **ḳaşum:**-*um*
Gazel 9
Mısra: **7**
Göz üzerindeki kıllar. II Âşığın kaşları.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ
küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur
baña

5. **ḳaşuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 29
Mısra: **9**
Sevgilinin yaya benzeyen kaşları.
Yay oḳ götürür ḳaşuñla
ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

6. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **5**
Kaş II Sevgilinin kaşı.
Dil müjeñ tīrin diler
ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler
gehī biz yā nasīb

7. **ḳaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 35
Mısra: **12**
Sevgilinin eğri kaşları.
Baḥr-i eşkümde gözüm
zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına
yārüm çīn şalup

8. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 40
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşı.
Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

9. **ḳaş:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.
Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup ol meste
şavaş añdurur

10. **ḳaş:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.

Dāne-i tesbīḥ ile
miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş
añdurur

11. **ḳaş:**

Gazel 86

Mısra: **1**

Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ol ḳaş ile kirpik kim
nāvek-figen olmışdur
Fitne buña şanʿatdür cevr añа
fenn olmışdur

12. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*

Gazel 92

Mısra: **3**

(Sevgilinin) kaşı.

Oḳa dikmiş idi gerçi
beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi
kim nişān benümdür

13. **ḳaşı:**-*ı*

Gazel 107

Mısra: **8**

(Sevgilinin) kaşı.

Āl ile göñlüm alup
dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi
ḳareler

14. **ḳaşın:**-*(ı)n*

Gazel 109

Mısra: **4**

(Sevgilinin) kaşı.

Kimedür bu ġamze
diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü
fettān oynadur

15. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 138

Mısra: **7**

(Sevgilinin) kaşı.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ
bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara
ḳayġudadur

16. **ḳaşlaruñı:**-*ı, -, -lar*

Gazel 146

Mısra: **7**

Kaş.

Çīn urup ḳaşlaruñı
urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar
yayḳaralar

17. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 147

Mısra: **1**

(Sevgilinin) kaşı.

Ne revādur ki ḳaşuñ
eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı
ḫāke ḳaralar

18. **ḳaşı:**-*ı*

Gazel 153

Mısra: **10**

(Sevgilinin) kaşı.

Mescide varmazsam iy
ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı
ṭāḳıdur henüz

19. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 162

Mısra: **3**

(Sevgilinin) kaşı.

Serkeş gerek iy ṣanem
ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

20. **ḳaşuñla:**-*uñ, -la*

Gazel 167

Mısra: **3**

Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz
biz

21. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 183

Mısra: **11**

(Sevgilinin) kaşı.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl
ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr
ṣandum nār imiş

22. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 191

Mısra: **9**

(Sevgilinin) kaşı.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her
kemān āteş

23. **ḳaşı:**-*ı*

Gazel 192

Mısra: **4**

(Sevgilinin) kaşı.

Bir naẓarda ḳanıyor
zaḥm ile göz merdümlerin

Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı
yāsından ḫalāṣ

24. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*

Gazel 209

Mısra: **3**

(Sevgilinin) kaşı.

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

25. **ḳaşına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 216

Mısra: **3**

Sevgilinin eğri kaşları.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

26. **ḳaşı:**-*ı*

Gazel 224

Mısra: **5**

(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

27. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 228

Mısra: **9**

(Sevgilinin) kaşı.

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

28. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -u, -ñ*

Gazel 255

Mısra: **7**

Kaş II Sevgilinin kaşı.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

29. **ḳaşuña:**-*(u)ñ, -a*

Gazel 259

Mısra: **10**

(Sevgilinin) kaşı.

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

30. **ḳaşuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 261

Mısra: **11**

Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

31. **ḳaşı:**-*ı*

Gazel 286

Mısra: **4**

(Sevgilinin) kaşı.

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

32. **ḳaş:**

Gazel 288

Mısra: **13**

Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

33. **ḳaşları:**-*lar, -ı*

Gazel 310

Mısra: **1**

(Sevgilinin) kaşı.

İy ḳaşları kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum

34. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 352

Mısra: **8**

(Sevgilinin) kaşı.

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

35. **ḳaşını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 361

Mısra: **6**

(Sevgilinin) kaşı.

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

36. **ḳaşuñuñ:**-*un, -uñ*

Gazel 383

Mısra: **14**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

37. **ḳaş:**

Gazel 392

Mısra: **9**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

38. **ḳaşlaruñla:**-*lar, -u, -ñ, -la*

Gazel 392

Mısra: **5**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

39. **ḳaşuñ:**-*uñ*

Gazel 392

Mısra: **4**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

40. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 395

Mısra: **9**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

41. **ḳaşuñ:**-*uñ*

Gazel 399

Mısra: **3**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

42. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 400

Mısra: **9**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

43. **ḳaşda:**-*da*

Gazel 408

Mısra: **11**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Gelmiş ol ḳaşda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

44. **ḳaşuñ:**-*uñ*

Gazel 423

Mısra: **8**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi

45. **ḳaş:**

Gazel 434

Mısra: **3**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

46. **ḳaşuñ:**-*uñ*

Tahmis 3

Mısra: **18**

Kaş II Sevgilinin kaşı. Ra kaş.

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

kaşd:

1. **ḳaşdı:**-*ı*

Gazel 23

Mısra: **8**

Niyet, istek, amaç, gāye.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāżır ol iy dil ki ḳaşdı ya bañadur ya saña

2. **ḳaşduñ:**-*uñ*

Gazel 51

Mısra: **9**

Niyet, amaç, gaye.

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaşduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

3. **ḳaşdın:**-*ın*

Gazel 89

Mısra: **5**

Kasıt, amaç, niyet.

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

4. **ḳaṣdı:**-*ı*

Gazel 94

Mısra: **6**

1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

5. **ḳaṣdı:**-*ı*

Gazel 142

Mısra: **8**

(Ar.) Niyet, istek, amaç, gāye.

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

6. **ḳaṣdına:**

Gazel 269

Mısra: **9**

Kastetmek, öldürmek.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

7. **ḳaṣduma:**-*um*, -*a*

Gazel 395

Mısra: **8**

Kötü davranmak, Öldürme , yaralama, zarar vermeye teşebbüs etme.

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

8. **ḳaṣd:**

Gazel 444

Mısra: **3**

Amaç, niyet.

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Ṣāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

kaṣd eyle-:

1. **ḳaṣd eyle-:**--*di*

Gazel 148

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmeye niyetlenmek.

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

kaṣd itmesün:

1. **ḳaṣd itmesün:**-*me*, -*sün*

Gazel 36

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**

Niyetlenmek, harekete geçmek.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

kaṣd-ı cān eyle:

1. **ḳaṣd-ı cān eyle:**-*r*

Gazel 63

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana zarar vermek II öldürmeyi amaçlamak.

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

kaṣd-ı cān id-:

1. **ḳaṣd-ı cān id-:**-*er*

Gazel 244

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana kast etmek, öldürmeye niyetlenmek, öldürmeyi amaçlamak.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

2. **ḳaṣd-ı cān id-:**-*en*

Gazel 258

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana kast etmek, öldürmeye niyetlenmek, öldürmeyi amaçlamak.

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

kāse-i serden:

1. **kāse-i serden:**-*den*

Gazel 53

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafatası kadehi.

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

<u>ḳaşı ġamı-:</u>

1. **ḳaşı ġamı-:***-y, --la*

Gazel 226

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) kaşının verdiği üzüntü.

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

<u>kāṣid:</u>

1. **kāsid:**

Gazel 277

Mısra: **13**

Eksik, yarım.

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şināṣ ü ḫurdedānum gitme gel

<u>kāşki:</u>

1. **kāşkī:**

Gazel 243

Mısra: **1**

"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

2. **kāşkī:**

Gazel 332

Mısra: **6**

Keşke II pişmanlık belirten söz.

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-māl itdüñ beni
Kāşkī dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken

3. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **14**

Keşke.

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī

4. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **12**

Keşke.

Şimdi bildüm faẓl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

5. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **10**

Keşke.

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

6. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **8**

Keşke.

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

7. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **6**

Keşke.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

8. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **4**

Keşke.

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

9. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **2**

Keşke.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

10. **kāşkī:**

Gazel 431

Mısra: **1**

Keşke.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

11. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **1**

Keşke.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

12. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **2**

Keşke.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

13. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **4**

Keşke.

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

14. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **6**

Keşke.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

15. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **8**

Keşke.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

16. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **10**

Keşke.

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider
Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa cān kāşkī

17. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **12**

Keşke.

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

18. **kāşkī:**

Gazel 432

Mısra: **14**

Keşke.

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī

kaşlaruñ yayın:

1. **ḳaşlaruñ yayın:**

Gazel 79

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaşların yayı. II Sevgilinin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

kaṣr:

1. **ḳaṣrın:**-*ın*

Gazel 422

Mısra: **3**

Saray, köşk.

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

kaṣṣāb:

1. **ḳaṣṣāb:**

Gazel 157

Mısra: **8**

Ar. Kasap.

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

kaṣṣāb ol:

1. **ḳaṣṣāb ol:**-*alı*

Gazel 61

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kasap olmak. II kasap olduğundan beri.

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

kaşuñ:

1. **ḳaşuñ:**-*un*

Gazel 372

Mısra: **1**

Kaş.

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

kaşuñ kemānı:

1. **ḳaşuñ kemānı:**

Gazel 99

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kaşının yayı (kaşın eğri, kavisli ve yay gibi ince olması bağlamında).

Ḳaşuñ kemānı gönlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

2. **ḳaşuñ kemānı:**

Gazel 110

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yay gibi kavisli kaşı.

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer

kaşuñ miḥrāb-:

1. **ḳaşuñ miḥrāb-:**

Gazel 175

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaşın en değerli kısmı, kaşın mihrabı.

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

kat:

1. **ḳatar:**-*ar*

Gazel 17

Mısra: **10**

Katmak, ilave etmek.

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

2. **ḳatdı:**-*dı*

Gazel 19

Mısra: **13**

Eklemek, dahil etmek.

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

3. **ḳatdılar:**-*dı, -lar*

Gazel 103

Mısra: **6**

Karıştırmak, koymak.

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

4. **ḳat:**

Gazel 237

Mısra: **12**

(Sayı sıfatları ile) Defa, kere, derece.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

5. **ḳatduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 248

Mısra: **12**

Katmak, ilave etmek.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

6. **ḳatduñ:**-*duñ*

Gazel 403

Mısra: **9**

Karıştırmak, dahil etmek.

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine

kaṭʿ eyledüñ:

1. **ḳaṭʿ eyledüñ:**

Gazel 89

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesme.

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

kaṭʿ id-:

1. **ḳaṭʿ id-:**-*er, --se*

Gazel 166

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesmek.

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

katı:

1. **ḳatı:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Çok, aşırı derecede.
Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **ḳatı:**
Gazel 56
Mısra: **12**
Aşırı derecede.
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

3. **ḳatı:**
Gazel 104
Mısra: **18**
Aşırı, oldukça.
Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur

4. **ḳatı:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Aşırı derecede sert ve soğuk bir şekilde.
Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur

5. **ḳatıysa:**-*(y)sa*
Gazel 191
Mısra: **9**
Sert.
Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

6. **ḳatı:**
Gazel 246
Mısra: **10**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ

7. **ḳatı:**
Gazel 328
Mısra: **2**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

8. **ḳatı:**
Gazel 343
Mısra: **9**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

9. **ḳatı:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Sert, merhametsiz.
Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [şu] girih girih

katı gönl-:

1. **ḳatı gönl-:**-*ü, -*
Gazel 197
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haşin, sert, acımasız gönül.
Ḫaṭṭuñla ḳatı gönlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

katl:

1. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 24
Mısra: **5**
Ölüm, katletmek.
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

2. **ḳatline:**-*i, -n, -e*
Gazel 30
Mısra: **11**
Katletmek, öldürmek.
Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb

3. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 39
Mısra: **7**
Öldürme, öldürülme.
Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram

Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

4. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 77
Mısra: **6**
Katletmek:İnsan öldürmek.
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

5. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 101
Mısra: **3**
(Ar.) Öldürme.
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

6. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 165
Mısra: **1**
(Ar.) Öldürme.
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

7. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 183
Mısra: **7**
(Ar.) Öldürme.
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

8. **ḳatlin:**-*üñ*
Gazel 249
Mısra: **13**
Ar. Öldürme.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

9. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 314
Mısra: **7**
(Ar.) Öldürme.
Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem

10. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 344
Mısra: **5**
(Ar.) Öldürme.
Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

11. **katlüme:**-*üm, -e*
Gazel 444
Mısra: **3**
Öldürmek.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

katl-i ʿāşık:

1. **ḳaṭl-i ʿāşıḳ:**--*dan*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık katli.
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

ḳatma-:

1. **ḳatmasaydum:**
Gazel 305
Mısra: **2**
Katma, ekleme.
Bizi yıḳardı bezm-i belāda ṣarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam

katre:

1. **ḳatre:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Damla II Parça.
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

2. **ḳaṭre:**
Gazel 318
Mısra: **4**
(Ar.) Damla.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

3. **ḳatre:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Damla II çok küçük parça, çok az.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ

Eger bir ḳatre sürseydüñ
mübārek elüñe ḳanın

4. **ḳatre:**
Gazel 444
Mısra: **10**
Damla.
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger süreserseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

ḳatre ḳatre:

1. **ḳatre ḳatre:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

ḳatre-ber-ḳatre:

1. **ḳatre-ber-ḳatre:**
Gazel 31
Mısra: **5**
Damla damla.
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

ḳaṭre-i şebnem:

1. **ḳaṭre-i şebnem:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çiğ damlası, çiğ tanesi.
Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

2. **ḳaṭre-i şebnem:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çiğ damlası.
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

kattāl:

1. **ḳattāl:**
Gazel 248
Mısra: **12**
Katledici, öldürücü.
Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

kavī:

1. **ḳavī:**
Gazel 422
Mısra: **12**
Kuvvetli, güçlü.
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī

kavl:

1. **ḳavl:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Sözleşme, anlaşma.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

2. **ḳavline:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 396
Mısra: **11**
Söz, kelâm.
Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

kavli yalan:

1. **ḳavli yalan:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek olmayan vaatler.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

kayd:

1. **ḳayd:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi.
Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

kayd-ı beden-:

1. **ḳayd-ı beden-:**--*den*

Gazel 205

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beden kaygısı, can kaygısı. II Dünya kaygısı, hayat endişesi.

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

kayd-ı bend:

1. **ḳayd-ı bend:**

Gazel 232

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ ile bağlamak.

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

kayġu:

1. **ḳayġudur:**-*dur*

Gazel 9

Mısra: **12**

Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

2. **ḳayġudur:**-*dur*

Gazel 9

Mısra: **12**

Kaygı, tasa, endişe, keder.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

3. **ḳayġu:**

Gazel 20

Mısra: **10**

Kaygı, dert, endişe.

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

4. **ḳayġulu:**-*lu*

Gazel 54

Mısra: **3**

Kederli, tasalı.

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ

kayġu vire:

1. **ḳayġu vire:**-*e*

Gazel 19

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaygılanmak, endişe duymak.

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

kayġulu:

1. **ḳayġulu:**

Gazel 80

Mısra: **8**

Kederli, tasalı.

Ḫüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

kayur:

1. **ḳayurmaz:**-*maz*

Taştir 1

Mısra: **11**

Kaygılanmak, tasalanmak, endişe etmek.

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

kayur-:

1. **ḳayurmazam:**-*mazam*

Gazel 398

Mısra: **7**

Kayırmak, kollamak.

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine

kayurmaz:

1. **ḳayurmaz:**

Gazel 261

Mısra: **2**

Dert değil, endişe etmeye gerek yok, normaldir.

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḥāli ḳayurmaz ġam degül

2. **ḳayurmaz:**

Gazel 320

Mısra: **11**

Önemli değil, dert değil.

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

ḳażā:

1. **ḳażā:**

Gazel 127

Mısra: **10**

Allah'ın takdiri, kader.

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

2. **ḳażādur:**-*dur*

Gazel 386

Mısra: **8**

Hüküm, buyruk.

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dütāyı añma

3. **ḳażādan:**-*dan*

Gazel 416

Mısra: **4**

Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

ḳażā-yı ḥayy:

1. **ḳażā-yı ḥayy:**

Tahmis 1

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın takdiri.

Nīk ü bed gerçi ḳażā-yı ḥayy ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür

kebâb:

1. **kebāb:**

Gazel 57

Mısra: **6**

Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

2. **kebāb:**

Gazel 97

Mısra: **14**

Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter

3. **kebāb:**

Gazel 153

Mısra: **3**

Aşığın yanmış gönlü.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

4. **kebāb:**

Gazel 248

Mısra: **13**

I. Ateşte kızartılmış et. II. Yanmış, yanık. (Âşığın gönlü bağlamında).

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

kebāb eyle:

1. **kebāb eyle:**-*düm*

Gazel 57

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kebap etmek. II Yakmak.

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

kebg-i ḫırāmān:

1. **kebg-i ḫırāmān:**-*ı*

Tahmis 3

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keklik yürüyüşü sevgilimin yürüyüşü.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi

kebkeb:

1. **kebkeb:**

Gazel 29

Mısra: **8**

Çivi.

Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb

2. **kebkebüñ:**-*ünün*

Gazel 402

Mısra: **1**

Ayak izi. // Ayakkabının altına çakılan çivinin izi.

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

kebūter:

1. **kebūter:**

Gazel 4

Mısra: **11**

F. Güvercin.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

2. **kebūter:**

Gazel 4

Mısra: **11**

Güvercin. II Âşığın gönlü.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

3. **kebūterler:**-*ler*

Gazel 63

Mısra: **8**

Güvercin.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

4. **kebūter:**

Gazel 248

Mısra: **14**

Far. Güvercin.

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

5. **kebūter:**

Gazel 411

Mısra: **14**

Güvercin.

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

kec-küleh:

1. **kec-külehdür:**-*dür*

Gazel 60

Mısra: **1**

Eğri külah. II Külhanbeyi.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

kec-nihād:

1. **kec-nihād:**

Gazel 39

Mısra: **8**

Mayası bozuk, kötü yaratılışlı kimse.

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

kec-rā:

1. **kec-rā:**

Gazel 248

Mısra: **8**

R harfinin tersi.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

2. **kec-rāye:**

Gazel 287

Mısra: **3**

R harfinin tersi haline getirmek.Kaşlarını çatıp.

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

3. **kec-rāyam:**-*y, -am*

Gazel 396

Mısra: **11**

R harfinin tersi haline getirmek.Kaşlarını çatıp.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

keder:

1. **kedersüz:**-*süz*

Gazel 14

Mısra: **8**

Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

2. **keder:**

Gazel 198

Mısra: **12**

Acı, üzüntü, dert.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

3. **keder:**

Gazel 260

Mısra: **8**

Acı, üzüntü, dert.

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

4. **keder:**

Gazel 418

Mısra: **7**

Gam, ısırap, elem, hüzün.

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

kef geçer:

1. **kef geçer:**-*er*

Gazel 52

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

Açlık ya da sıcaktan fenalaşmak.; tükenmek, bitmek, güçsüz kalmak, kudretten düşmek.II heyrete düşmek, kendinden geçmek.

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

2. **kef geçer:**

Gazel 172

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takati kesilmek, takatten düşmek II Hayrete düşmek, kendinden geçmek.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

kefāf:

1. **kefāf:**

Gazel 213

Mısra: **8**

Kafi, yeterli.

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

kefen:

1. **kefen:**

Gazel 86

Mısra: **4**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

2. **kefen:**

Gazel 87

Mısra: **6**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

3. **kefen:**

Gazel 328

Mısra: **12**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen

4. **kefen:**

Gazel 342

Mısra: **2**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen

5. **kefen:**

Gazel 342

Mısra: **12**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

6. **kefen:**

Gazel 398

Mısra: **1**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Ṣarıldugında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

7. **kefen:**

Gazel 398

Mısra: **2**

Ar. Ölüye sarılan bez.

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

8. **kefen:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Ar. Ölüye sarılan bez.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

9. **kefen:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Ar. Ölüye sarılan bez.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

10. **kefen:**
Gazel 398
Mısra: **6**
Ar. Ölüye sarılan bez.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

11. **kefenden:**-*den*
Taştir 1
Mısra: **17**
Ölüye sarılan bez, kefen.
Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿṣum nihāl-i Sidre'den eyleñ

keffe:

1. **keffesi:**-*si*
Gazel 9
Mısra: **8**
Terazi gözü, kefesi.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

2. **keffesi:**-*si*
Gazel 9
Mısra: **8**
Terazi gözü, kefesi.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

kehhāl:

1. **keḫḫāl:**
Gazel 149
Mısra: **13**
Ar. Göz hekimi.
Keḫḫāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

kelām:

1. **kelāmuñ:**-*uñ*
Gazel 101
Mısra: **8**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.
Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

kelle:

1. **kelle:**
Gazel 218
Mısra: **12**
Kelle,baş II şeker külçesi.
Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

kem:

1. **kem:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Değersiz, fena, kötü, az, noksan.
Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḥsīlimüz kem degül miyüz

2. **kem:**
Gazel 259
Mısra: **10**
(Fars.) Kötü, fena, değersiz.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

3. **kem:**
Gazel 261
Mısra: **12**
(Fars.) Kötü, fena, değersiz.
Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

4. **kemdür:**-*dür*

Gazel 366

Mısra: **7**

Az, eksik, kötü, aşağı, değersiz.

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

kemāl:

1. **kemāl:**

Gazel 84

Mısra: **13**

1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

2. **kemālüm:**-*üm*

Gazel 365

Mısra: **14**

1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

3. **kemāl:**

Gazel 417

Mısra: **14**

Kemal. (Dîvân Şairlerimizin etkilendiği Kemâl isminde iki tane İran Şairi vardır. Biri Hucend'de doğan ve 1390'da ölen Kemâl Hucendî, İkincisi Hallak-ül Mâânî (mânâlar yaratıcı) lakabı ile de anılan Kemâl İsfehâni (Ölm. 1237) dir. Nâdiri'nin hangisini kastettiği anlaşılamamaktadır.).

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

4. **kemāle:**-*e*

Gazel 441

Mısra: **14**

Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

kemān:

1. **kemāndur:**-*dur*

Gazel 7

Mısra: **4**

Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **kemāndur:**-*dur*

Gazel 7

Mısra: **4**

Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

3. **kemān:**

Gazel 29

Mısra: **6**

Yay. (Âşığın boyu kastedilerek.).

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

4. **kemānı:**-*-ı*

Gazel 92

Mısra: **3**

I. Yay. II. Sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

5. **kemān:**

Gazel 147

Mısra: **9**

(Fars.) Yay, kavs.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

6. **kemān:**

Gazel 162

Mısra: **4**

(Fars.) Yay, kavs.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

7. **kemān:**

Gazel 184

Mısra: **6**

(Fars.) Yay, kavs.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

8. **kemān:**

Gazel 191

Mısra: **10**

(Fars.) Yay, kavs.

Ne deñlü bağrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

9. **kemān:**

Gazel 193

Mısra: **3**

(Fars.) Yay, kavs.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

10. **kemān:**

Gazel 237

Mısra: **13**

(Fars.) Yay, kavs.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

11. **kemāne:**-*e*

Gazel 261

Mısra: **11**

Yay biçiminde (Sevgilinin kaşları için) kullanılmıştır.

Egri söyler ḳaşuñı cāyı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

12. **kemānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 281

Mısra: **6**

I. Yay. II. Kavisli, yay gibi kaş.

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

13. **kemān:**

Gazel 310

Mısra: **1**

(Fars.) Yay, kavs.

İy ḳaşları kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım şanem-i bī-vefācıġum

14. **kemān:**

Gazel 337

Mısra: **8**

(Fars.) Yay, kavs.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

15. **kemāndur:**-*dur*

Gazel 376

Mısra: **10**

Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

[ke]mān:

1. **[ke]mān:**

Gazel 360

Mısra: **6**

Keman. II Yay.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

kemān ebrū:

1. **kemān ebrū:**

Gazel 238

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

kemān ḳaş:

1. **kemān ḳaş:**-*dan*

Gazel 71

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**

(Fars. kemān): Yay, kavis sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

kemān-ebrū:

1. **kemān-ebrū:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı. Sevgilinin keman kaşları.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **kemān-ebrū:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.
Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

3. **kemān-ebrū:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Yay kaşlı (sevgili).
İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

4. **kemān-ebrūlar:**-*lar*
Gazel 51
Mısra: **9**
Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.
Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaşduñ
Gönül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

5. **kemān-ebrū:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.
Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

6. **kemān-ebrū:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı. Sevgilinin keman kaşları.
İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum gönlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

7. **kemān-ebrū:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.
Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

8. **kemān-ebrū:**
Gazel 144
Mısra: **9**
Kaşları yay gibi düzgün ve biçimli olan. II Sevgilinin kaşları.
Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eser

9. **kemān-ebrū:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı (sevgili).
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

10. **kemān-ebrū:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

11. **kemān-ebrū:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.
Hecr oḳından ölmedüm daḥi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

12. **kemān-ebrūlar:**-*lar*
Gazel 185
Mısra: **1**
Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü
belāda ber-nişān olmış

13. **kemān-ebrūya:**-*y*, -*a*

Gazel 211

Mısra: **3**

Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.

Sen kemān-ebrūya
ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine
dā'im hedef

14. **kemān-ebrū:**

Gazel 212

Mısra: **1**

Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

İy kemān-ebrū n'ola
ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı
ʿāşıḳdur hedef

15. **kemān-ebrū:**

Gazel 235

Mısra: **1**

Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Cān-fezādur iy kemān-
ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i
naḫçīrüñ senüñ

16. **kemān-ebrū:**

Gazel 241

Mısra: **13**

Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

İy kemān-ebrū
Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile
ḳurbānuñ senüñ

17. **kemān-ebrū:**

Gazel 242

Mısra: **7**

Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu
peykānuñ senüñ

18. **kemān-ebrū:**

Gazel 243

Mısra: **3**

Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu
peykānuñ senüñ

19. **kemān-ebrūya:**-*ya*

Gazel 265

Mısra: **2**

Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

Ḫākī-i ḥasret beni
itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam
hevādār iy göñül

20. **kemān-ebrū:**

Gazel 281

Mısra: **11**

Kaşları yay gibi düzgün ve biçimli olan. II Sevgilinin kaşları.

Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm

21. **kemān-ebrūya:**-*y*, -*a*

Gazel 306

Mısra: **11**

Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.

Didüm olmaz mürġ-i
dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür
ġamze-i ṭīr-efgenüm

22. **kemān-ebrū:**

Gazel 331

Mısra: **8**

Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Gün yüzüñ ʿīd
olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn
hilālüñ var iken

23. **kemān-ebrūya:**-*y*, -*a*

Gazel 346

Mısra: **6**

Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.

Cevr oḳı peykānlarıyla
ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn
hevādār olmasun

24. **kemān-ebrū:**

Gazel 347

Mısra: **7**

Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

25. **kemān-ebrū:**

Gazel 356

Mısra: **9**

Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

26. **kemān-ebrūyı:**-*y, -ı*

Gazel 370

Mısra: **10**

1.Yay kaşlı. 2. Sevgili.

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

27. **kemān-ebrū:**

Gazel 378

Mısra: **11**

Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

28. **kemān-ebrūlar:**-*lar*

Gazel 403

Mısra: **7**

Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

29. **kemān-ebrū:**

Gazel 414

Mısra: **5**

Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa

30. **kemān-ebrū:**

Gazel 444

Mısra: **9**

Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

kemend:

1. **kemendin:**-*i, -n*

Gazel 214

Mısra: **1**

Divan edebiyatında sevgilinin saç kıvrımı. || Eskiden idamlarda kullanılan ilmikli yağlı kayış.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye gönlüm şikār zülf

2. **kemendine:**-*i, -n, -e*

Gazel 360

Mısra: **11**

Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Gönlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

kemend-i zülf-:

1. **kemend-i zülf-:**--*üñ, --üz*

Gazel 158

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. Saç bağı II. İdam edileceklerin boynuna takılan ip.

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

kemendin:

1. **kemendin:**

Gazel 161

Mısra: **2**

Kement (ucu ilmekli uzun ip) II sevgilinin saç telleri.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

kemer:

1. **kemerdür:**-*dür*

Gazel 185

Mısra: **5**

Kuşak, bel bağı.

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada
nihān olmış

2. **kemer:**
Gazel 187
Mısra: **14**
Bel bağı, kayış.
Gözleri yaşına ġarḳ
itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer
zeyn eylemiş

3. **kemerüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 233
Mısra: **10**
Bel kuşağı.
Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma
ḳuçar kemerüñ

4. **kemerdür:**-*dür*
Gazel 309
Mısra: **5**
Bel kuşağı.
Şemselerdür dāġlar
zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-
āġūş iy ṣanem

5. **kemerden:**-*den*
Gazel 320
Mısra: **1**
Bel bağı, kayış.
Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol
ḫaberden

kemhā:

1. **kemhā:**
Gazel 275
Mısra: **4**
Altın ve gümüş tellerle nakışlı bir ipek kumaş.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā
gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer
kemhā yaşıl

2. **kemḫā:**
Gazel 435
Mısra: **1**
Far. Bir nevi ipek kumaş: bister-i kemhâ.
Serv-i āzād itdügiçün
bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i
raʿnā seni

kemīn:

1. **kemīn:**
Gazel 395
Mısra: **8**
(Fa.) Pusu.
Ḫalḳa uġrı baḳmaġı
arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu
düşmenler yine

2. **kemīnde:**-*de*
Gazel 397
Mısra: **14**
(Fa.) Pusu.
Sevinme devlet-i vaṣla
Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var
kemīnde

3. **kemīn:**
Gazel 416
Mısra: **5**
(Fa.) Pusu.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ
kemīn ṭutmış ḫarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ
gerekdür ḳanına

kemīne-kul:

1. **kemīne-ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Gazel 391
Mısra: **4**
Zavallı, aciz kulunum.
Güldürürseñ beni
demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḫālüme baḳ
şefḳat ile

kemīngāh:

1. **kemīngāhında:**
Gazel 308
Mısra: **10**
Pusu yeri.
Gitmedi cismüm
cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında
pinhān eyledüm

kenār:

1. **kenāre:**-*e*
Gazel 10
Mısra: **9**
Far. Kıyı, sahil.
Kenāre çıḳmadı deryā-
yı ġamda zevraḳ-ı dil

Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **kenāre:**-*e*

Gazel 10

Mısra: **9**

Far. Kıyı, sahil.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

3. **kenār:**

Gazel 24

Mısra: **13**

Kenar, köşe.

Eyledüm dirmiş
Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṡāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

4. **kenāre:**-*e*

Gazel 220

Mısra: **8**

Kucak, kucaklama.

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

5. **kenār:**

Gazel 227

Mısra: **5**

Bir şekli sınırlayan çizgi parçalarından her biri.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

6. **kenāre:**-*e*

Gazel 256

Mısra: **9**

Yan, civar.

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ

7. **kenārında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 303

Mısra: **5**

(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

8. **kenār:**

Gazel 320

Mısra: **1**

Bir şeyin veya yerin sınırlarını meydana getiren çizgi; bitiş yeri; kıyı.

Kenār olduġın işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden

9. **kenār:**

Gazel 367

Mısra: **7**

Kucak, kucaklama.

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

10. **kenāre:**-*e*

Gazel 368

Mısra: **13**

Kucak, kucaklama.

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

11. **kenāre:**-*e*

Gazel 425

Mısra: **10**

Far. Kıyı, sahil.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

12. **kenāre:**-*e*

Gazel 437

Mısra: **9**

Kıyı, kenar II yan.

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

13. **kenāresin:**

Gazel 442

Mısra: **7**

Kıyı.

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̲er āyeti

kenār ol-:

1. **kenār ol-:**-*mış*

Murabba 2

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklanmak.

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine

Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine

kenāre gelmez:

1. **kenāre gelmez:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarılmaz.

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

kenār-ı cūda:

1. **kenār-ı cūda:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsu kenarı.

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

kendi:

1. **kendin:**-*n*
Gazel 24
Mısra: **11**
Kişinin öz varlığı, zâtı.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

kendi- yiñemez:

1. **kendi- yiñemez:**--*n*
Gazel 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini yenemez.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

kendin yiñemez:

1. **kendin yiñemez:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini yenemez.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

kendü:

1. **kendüñ:**-*ñ*
Gazel 15
Mısra: **4**
İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, kendi.
Sevgilinin kendisi kastedilerek.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

2. **kendü:**
Gazel 22
Mısra: **3**
Âşıġın kendisi.

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña

3. **kendü:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

4. **kendü:**
Gazel 46
Mısra: **6**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs

5. **kendü:**
Gazel 97
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

6. **kendüye:**-*(y)e*
Gazel 105
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

7. **kendüye:**-*(y)e*
Gazel 118
Mısra: **9**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider

Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

8. **kendüyi:**-*yi*
Gazel 130
Mısra: **16**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

9. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 155
Mısra: **2**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

10. **kendü:**
Gazel 166
Mısra: **11**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

11. **kendüsi:**-*s, -i*
Gazel 215
Mısra: **9**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

12. **kendü:**
Gazel 242
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

13. **kendüñe:**-*n, -e*
Gazel 250
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri
II Âşığın gönlü, kendisi.
Bezm-i ḥasretde
Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

14. **kendü:**
Gazel 258
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Hep nigāruñdur
Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

15. **kendü:**
Gazel 283
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

16. **kendüyi:**-*yi*
Gazel 300
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

17. **kendüme:**-*m, -e*
Gazel 308
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm

18. **kendüyi:**-*yi*
Gazel 338
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün

19. **kendü:**
Gazel 343
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

20. **kendüzini:**-*zi, -n, -i*
Gazel 344
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Zülf-i yār içün
Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde
Manṣūr olmasun

21. **kendüyi:**-*yi*
Gazel 351

Mısra: **3**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

22. **kendüyi:**-*y, -i*

Gazel 401

Mısra: **2**

Kendi, kendisi.

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

23. **kendüyi:**-*y, -i*

Gazel 409

Mısra: **9**

Kendi, kendisi.

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

24. **kendüyi:**-*y, -i*

Gazel 430

Mısra: **3**

Kendi, kendisi.

Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālığı

kendü ʿayb- gözi gör-:

1. **kendü ʿayb- gözi gör-:**

Gazel 94

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendi ayıbını(kusurunu) gözü görmez,.

Her ne vaż‘ eylerse ʿāṣıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

kendü eli:

1. **kendü eli:**-*i, -y, -le*

Gazel 266

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendi eliyle II bile bile, isteyerek.

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül

kendü ḫāl-:

1. **kendü ḫāl-:**--*ü, --me*

Gazel 92

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendi hâli. Kendi kendine.

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

kendü kendün:

1. **kendü kendün:**

Gazel 269

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendi kendine.

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

kendü kendüñden:

1. **kendü kendüñden:**

Gazel 116

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden, sadece senden.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

kendüden geç:

1. **kendüden geç:**-*di*

Gazel 72

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

kendüler:

1. **kendüler:**

Gazel 446

Mısra: **4**

Dönüşlülük zamiri ,kendi.

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

kendümi:

1. **kendümi:**-*mi*

Gazel 294

Mısra: **4**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḫayrān oldum

2. **kendümi:**-*mi*

Gazel 308

Mısra: **10**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

kendüz:

1. **kendüzine:**-*i, -n, -e*

Gazel 149

Mısra: **3**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

kerāmet:

1. **kerāmetler:**-+*ler*

Gazel 86

Mısra: **12**

Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

2. **kerāmetler:**-+*ler*

Gazel 87

Mısra: **8**

Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

3. **kerāmet:**

Gazel 317

Mısra: **13**

Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hal.

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

kerāmetdür:

1. **kerāmetdür:**

Gazel 204

Mısra: **5**

Velîlerin lüzumu anında gösterdikleri mucizevi hal.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

kerem:

1. **kerem:**

Gazel 159

Mısra: **13**

(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

2. **kerem:**

Gazel 240

Mısra: **2**

Lütuf, bağış, cömertlik.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

3. **kerem:**

Gazel 366

Mısra: **14**

(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

kerem eyle:

1. **kerem eyle:**

Gazel 50

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütufla muamelede bulunmak, lütfetmek.

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

kerem kıl:

1. **kerem ḳıl:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütfetmek, bağışlamak, merhamet etmek.
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

kerre:

1. **kerre:**
Gazel 413
Mısra: **10**
Defa.
Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu ser-gerdānuma

kes:

1. **kesseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 1
Mısra: **11**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **kesseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 1
Mısra: **11**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **keser:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **2**
Bitirmek, sona erdirmek.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

4. **keser:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **2**
Bitirmek, sona erdirmek.
Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser bülbül gülistāndan cüdā

5. **kesdi:**-*di*
Gazel 282
Mısra: **11**
(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

6. **keserseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 360
Mısra: **10**
(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.
Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

7. **kesüp:**-*üp*
Gazel 368
Mısra: **7**
Kesmek.
Ḫāke şalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden

kes-:

1. **kesdügüñce:**--*dü, --gü, -ñ, -ce*
Gazel 76
Mısra: **9**
Ucundan bir parçasını almak, kısaltmak veya küçültmek.
Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

2. **kes:**
Gazel 180
Mısra: **2**
Ayırmak, uzaklaştırmak; vazgeçirmek.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

kesb ide:

1. **kesb ide:**
Gazel 200
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanmak, elde edinmek.

Ḫāşā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ

kesb it:

1. **kesb it:**

Murabba 2

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edinmek, elde etmek, kazanmak.

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam

kesb it-:

1. **kesb it-:**-*meg, -e*

Gazel 269

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edinmek, elde etmek, kazanmak.

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

kesb-i ṣafā:

1. **kesb-i ṣafā:**

Gazel 266

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence kazancı.

Geh gāh ele alup naẕar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

kesdüg-:

1. **kesdügim:**-*im*

Gazel 133

Mısra: **13**

Kesici aletle kesmek, delmek.

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

keşīde:

1. **keşīde:**

Gazel 202

Mısra: **1**

Dizilmiş, geçirilmiş; Arap harfleriyle yazılan yazılarda harflerin çekilişleri.

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

kesil-:

1. **kesilmedüm:**-*me, -dü, -m*

Gazel 155

Mısra: **8**

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

kesil:

1. **kesilüpdür:**-*üp, -dür*

Gazel 343

Mısra: **12**

Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek; bkz. TS. C. IV, s. 2446-47; bkz. TULUM, 1038.

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden

keskin:

1. **keskīn:**

Gazel 312

Mısra: **3**

Çok kesici, iyi kesen.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

kethüdā:

1. **kethüdālıḳdur:**-*lıḳdur*

Gazel 194

Mısra: **4**

Sadrazam muavini.

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

kevkeb:

1. **kevkeb:**

Gazel 29

Mısra: **2**

Yıldız.

Dirsem n’ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

2. **kevkeb-i:**

Gazel 78

Mısra: **3**

Yıldız.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

kevkeb-efşān:

1. **kevkeb-efşāndur:**-*dur*

Gazel 394

Mısra: **1**

Yıldız saçan, parlayan, ışıldayan. II Sevgiliden ayrı kaldığı için sürekli ağlayan, âşık.

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine

kevkebveş:

1. **kevkebveş:**

Gazel 290

Mısra: **8**

Yıldız gibi.

Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

kevser:

1. **kevşer:**

Gazel 256

Mısra: **5**

(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su .

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç ṣarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

key:

1. **key:**

Gazel 349

Mısra: **12**

"ki" bağlacı.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

keyvān:

1. **keyvāne:**-*e*

Gazel 141

Mısra: **8**

Zuhal yıldızı. yedinci kat gökte aleme nezaret ettiği için bekçi olarak nitelendirilmiştir.

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

kez:

1. **kez:**

Gazel 21

Mısra: **9**

Defa, sefer.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh’um saña

2. **kez:**

Gazel 348

Mısra: **7**

Defa / sefer.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

3. **kez:**

Gazel 396

Mısra: **11**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

4. **kez:**

Gazel 427

Mısra: **8**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

5. **kez:**

Gazel 443

Mısra: **9**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

ki:

1. **ki:**

Gazel 5

Mısra: **10**

"Ki", bağlama edatı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **ki:**

Gazel 5

Mısra: **10**

"Ki", bağlama edatı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **ki:**

Gazel 7

Mısra: **1**

"Bu yüzden" anlamında bağlaç.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

4. **ki:**

Gazel 7

Mısra: **1**

"Ki", bağlama edatı.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

5. **ki:**

Gazel 11

Mısra: **4**

"Ki", bağlama edatı.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

6. **ki:**

Gazel 11

Mısra: **4**

"Ki", bağlama edatı.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

7. **ki:**

Gazel 13

Mısra: **2**

"Ki" bağlama edatı.

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

8. **ki:**

Gazel 15

Mısra: **7**

" Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

9. **ki:**

Gazel 16

Mısra: **14**

"Bile, dahi" anlamında bağlaç.

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

10. **ki:**

Gazel 20

Mısra: **6**

"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

11. **ki:**

Gazel 22

Mısra: **9**

"Ki" bağlacı.

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

12. **ki:**

Gazel 23

Mısra: **4**

Ki bağlacı. (Cümlede, vurgu yapmak amacıyla kullanılmıştır.).

Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

13. **ki:**

Gazel 23

Mısra: **8**

Açıklayıcı "ki.".

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

14. **ki:**

Gazel 24

Mısra: **1**

Açıklayıcı "ki.".

Dil ki ser-gerdān olup
ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i
tābāndan yaña

15. **ki:**

Gazel 24

Mısra: **6**

Bağlaç.

Ḳatlüme her serv olur
bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki
gülistāndan yaña

16. **ki:**

Gazel 31

Mısra: **6**

"Ki" bağlacı.

Dūd-ı āhumdan dökilür
ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir
āfet-seḥāb

17. **ki:**

Gazel 31

Mısra: **12**

"Ki" bağlacı.

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz
şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir
eyler yüz şihāb

18. **ki:**

Gazel 34

Mısra: **6**

" Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.

Zülf ü ḳaşuñ yüzin
üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de
zünnār ü ṣalīb

19. **ki:**

Gazel 35

Mısra: **1**

"Ki" bağlacı.

Ol ki ḫışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni
āyīn ṣalup

20. **ki:**

Gazel 38

Mısra: **10**

Bağlaç.

Ṣanma ḥüsnin medḥ
ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş
gülistānı dürüst

21. **ki:**

Gazel 41

Mısra: **3**

"Ki" bağlacı.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ
bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u
dil tekrār mest

22. **ki:**

Gazel 43

Mısra: **8**

Açıklayıcı "ki.".

N'ola şīrīn görinse
ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

23. **ki:**

Gazel 44

Mısra: **3**

"Bu yüzden, böylelikle" anlamlarında bağlaç.

Ḥüsn zībāsını āmildür
ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i
müşgīn-i dōst

24. **ki:**

Gazel 45

Mısra: **13**

"Ki" bağlacı.

Ol Muʿīdīyem ki
naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü
dīvān ile baḥs

25. **ki:**

Gazel 46

Mısra: **1**

"Bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki
ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı
ḥayvān ile baḥs

26. **ki:**

Gazel 46

Mısra: **6**

İki cümleyi bağlayan bağlaç.

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle baḥs

27. **ki:**

Gazel 47

Mısra: **4**

"Ki" bağlacı.

Merg didükçe leblerüñ
cānlar baġışlar ʿāşıḳa

Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs̲

28. **ki:**

Gazel 47

Mısra: **5**

"Ki" bağlacı.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs̲

29. **ki:**

Gazel 49

Mısra: **1**

Açıklayıcı "ki.".

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs̲
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs̲

30. **ki:**

Gazel 54

Mısra: **18**

"Çünkü" anlamında bağlaç.

Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

31. **ki:**

Gazel 55

Mısra: **11**

Sanki.

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

32. **ki:**

Gazel 56

Mısra: **2**

...-dığında, ...-dığı zaman.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

33. **ki:**

Gazel 57

Mısra: **3**

" Ki bağlacı".

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

34. **ki:**

Gazel 62

Mısra: **3**

"Ki" bağlacı.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

35. **ki:**

Gazel 63

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

36. **ki:**

Gazel 74

Mısra: **3**

" Ki bağlacı".

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

37. **ki:**

Gazel 75

Mısra: **3**

" Ki bağlacı".

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

38. **ki:**

Gazel 75

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur

39. **ki:**

Gazel 75

Mısra: **14**

" Ki bağlacı".

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

40. **ki:**

Gazel 77

Mısra: **3**

" Ki bağlacı".

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

41. **ki:**

Gazel 80

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

42. **ki:**
Gazel 82
Mısra: **1**
"Ama, fakat, lakin" anlamında kullanılan bir bağlaç.
Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

43. **ki:**
Gazel 82
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".
Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

44. **ki:**
Gazel 84
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

45. **ki:**
Gazel 84
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān bağçesini pür gül ü reyḥān eyler

46. **ki:**
Gazel 85
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

47. **ki:**
Gazel 85
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār
Şan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

48. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **4**
"Ki bağlacı" II öyle ki.
Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

49. **ki:**
Gazel 89
Mısra: **1**
"Ki" bağlama edatı, -dığı için, sebebiyle.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

50. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **1**
"Ki" bağlama edatı, -dığı için, sebebiyle.
Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

51. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".
Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

52. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

53. **ki:**
Gazel 91
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

54. **ki:**
Gazel 92
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".
Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

55. **ki:**

Gazel 95

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Câme-i sincâbî kim ol meh-liḳâ üstindedür
Ebr-i sîmîndür ki cism-i Muṣṭafâ üstindedür

56. **ki:**

Gazel 95

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Ḫâtem üzre yazılu mühr-i Süleymân gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥânî ki laʿl-i cân-fezâ üstindedür

57. **ki:**

Gazel 95

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cân-bâze ki yiri hevâ üstindedür

58. **ki:**

Gazel 99

Mısra: **13**

" Ki bağlacı".

Sen kimsüñ iy Muʿîdî ki ol yâri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

59. **ki:**

Gazel 102

Mısra: **5**

" Ki bağlacı".

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflâke çıḳdı âh-ı şeb ü nâle-i seher

60. **ki:**

Gazel 102

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Nevk-i müjeñ ki dîdeden uġradı gönlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şîşeden güẕer

61. **ki:**

Gazel 103

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yâre ṣatdılar
Ḥaḳḳâ ṭamaʿla cânlarını oda atdılar

62. **ki:**

Gazel 103

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Baḫr-i cefâda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrûlaruñ ki biri birine baş çatdılar

63. **ki:**

Gazel 103

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Baḫr-i cefâda iki ḳayıḳdur ki ceng ider
Ebrûlaruñ ki biri birine baş çatdılar

64. **ki:**

Gazel 104

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Em olur ḫaste cânuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nûş-dârûdur

65. **ki:**

Gazel 104

Mısra: **13**

" Ki bağlacı".

Tîre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nâ-mihrbân ü bed-ḫûdur

66. **ki:**

Gazel 105

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Dil-i şûrîde dil-sitân ister
Ḳuru tendür ki tâze cân ister

67. **ki:**

Gazel 105

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammâ ki çoḳ zamân ister

68. **ki:**

Gazel 105

Mısra: **9**

" Ki bağlacı".

Ġamzeñe n’eyledüm ki her laḥẓa
Beni bîmâr ü nâ-tüvân ister

69. **ki:**

Gazel 108

Mısra: **9**

" Ki bağlacı".

Muʿīdīyem ki
başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla
pehlüvān kim olur

70. **ki:**
Gazel 110
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Şol bī-vefā ki ḥüsn
iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā
geçer

71. **ki:**
Gazel 110
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ
baña geçer

72. **ki:**
Gazel 113
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Şol gözi ser-ḫoş ki
bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker

73. **ki:**
Gazel 113
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".
Bendeyem ol rinde ki
sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

74. **ki:**
Gazel 117
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Ḳul mıdur ol ki begüm
gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde
getür

75. **ki:**
Gazel 118
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Caʿd-ı zülfüñsüz
ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki
çenberden geçer

76. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
V'ey ol perī ḫayāline
her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy
olur

77. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Bir iki gün fırāḳa
taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki
görünmezsen ay olur

78. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".
Āsān degül ki pāyuña
yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay
olur

79. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Dimeñ ki cān n'içün
ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i
ḫandāne imrenür

80. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".
Yā Rab ne bādedür
leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne
imrenür

81. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Ḫāl-i siyāh dilbere
göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne
imrenür

82. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne
imrenür

83. **ki:**
Gazel 121
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

84. **ki:**
Gazel 121
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

85. **ki:**
Gazel 121
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

86. **ki:**
Gazel 122
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Dil n'ider küḥl-i Şıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

87. **ki:**
Gazel 126
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Sāḳiyā mey şun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

88. **ki:**
Gazel 127
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

89. **ki:**
Gazel 127
Mısra: **14**
" Ki bağlacı".
Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi
Ṣāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

90. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

91. **ki:**
Gazel 131
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

92. **ki:**
Gazel 131
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

93. **ki:**
Gazel 132
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

94. **ki:**
Gazel 134
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar

95. **ki:**
Gazel 134
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

96. **ki:**
Gazel 137
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür

97. **ki:**
Gazel 138
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

98. **ki:**
Gazel 138
Mısra: **14**
" Ki bağlacı".
Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur

99. **ki:**
Gazel 139
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

100. **ki:**
Gazel 142
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

101. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

102. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".
Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

103. **ki:**
Gazel 145
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

104. **ki:**
Gazel 146
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

105. **ki:**
Gazel 146
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

106. **ki:**
Gazel 147
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

107. **ki:**
Gazel 147
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

108. **ki:**
Gazel 147
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

109. **ki:**
Gazel 149
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

110. **ki:**
Gazel 149
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

111. **ki:**
Gazel 150

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

112. **ki:**

Gazel 154

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

113. **ki:**

Gazel 155

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

114. **ki:**

Gazel 159

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

115. **ki:**

Gazel 160

Mısra: **14**

" Ki bağlacı".

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

116. **ki:**

Gazel 161

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

117. **ki:**

Gazel 162

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

118. **ki:**

Gazel 165

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

119. **ki:**

Gazel 166

Mısra: **5**

" Ki bağlacı".

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

120. **ki:**

Gazel 166

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre ṣol bülbül ki efġān eylemez

121. **ki:**

Gazel 167

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

122. **ki:**

Gazel 169

Mısra: **14**

" Ki bağlacı".

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

123. **ki:**

Gazel 172

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ṣol sāḳī-i cefā ki içüpdür ṣarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

124. **ki:**

Gazel 172

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

125. **ki:**

Gazel 173

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça gönlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz

126. **ki:**

Gazel 174

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ṣol nāzenīn ki mest ola içüp ṣarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

127. **ki:**

Gazel 174

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

128. **ki:**

Gazel 179

Mısra: **11**

" Ki bağlacı".

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

129. **ki:**

Gazel 180

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb gönline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

130. **ki:**

Gazel 184

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

131. **ki:**

Gazel 185

Mısra: **1**

"Çünkü, için, sebebiyle" anlamında bağlaç.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

132. **ki:**

Gazel 185

Mısra: **4**

Yoksa.

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

133. **ki:**

Gazel 185

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

134. **ki:**

Gazel 187

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

135. **ki:**

Gazel 188

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

136. **ki:**

Gazel 188

Mısra: **11**

" Ki bağlacı".

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

137. **ki:**

Gazel 189

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

138. **ki:**

Gazel 190

Mısra: **4**

" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı gönül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

139. **ki:**

Gazel 190

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana ṣevḳüñle olupdur bu zebān āteş

140. **ki:**

Gazel 192

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

141. **ki:**

Gazel 193

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

142. **ki:**

Gazel 197

Mısra: **3**

" Ki bağlacı".

Gör ṣanʿatın ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̲er yazar ḫaṭṭ

143. **ki:**

Gazel 197

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

144. **ki:**

Gazel 198

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

145. **ki:**

Gazel 200

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẓẓ

146. **ki:**

Gazel 200

Mısra: **9**

" Ki bağlacı".

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ

147. **ki:**

Gazel 200

Mısra: **11**

" Ki bağlacı".

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẓẓ

148. **ki:**

Gazel 204

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Başı üzre dūd sünbül ṣuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

149. **ki:**

Gazel 206

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

150. **ki:**

Gazel 207

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

151. **ki:**

Gazel 207

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

152. **ki:**

Gazel 211

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

153. **ki:**

Gazel 212

Mısra: **7**

" Ki bağlacı".

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

154. **ki:**

Gazel 212

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

155. **ki:**

Gazel 212

Mısra: **14**

" Ki bağlacı".

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

156. **ki:**

Gazel 213

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

157. **ki:**

Gazel 214

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

158. **ki:**

Gazel 214

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

159. **ki:**

Gazel 219

Mısra: **9**

" Ki bağlacı".

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

160. **ki:**

Gazel 222

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

161. **ki:**

Gazel 222

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

162. **ki:**

Gazel 223

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

163. **ki:**

Gazel 227

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

164. **ki:**

Gazel 228

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

165. **ki:**

Gazel 230

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

166. **ki:**

Gazel 233

Mısra: **10**

" Ki bağlacı".

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile

Ki döne döne bilüñ ḳarşuma
ḳuçar kemerüñ

167. **ki:**
Gazel 236
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
Aldı ʿaḳlum iy
perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi
zencīrüñ senüñ

168. **ki:**
Gazel 237
Mısra: **14**
" Ki bağlacı".
Ġuṣṣadan ḳaddi
Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer
tīrüñ senüñ

169. **ki:**
Gazel 242
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".
Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr
üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-
efşānuñ senüñ

170. **ki:**
Gazel 245
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".
ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün
ol pādşehüñ

171. **ki:**
Gazel 246
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

172. **ki:**
Gazel 248
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Efser olmışdur
cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i
ḫāl eyledüñ

173. **ki:**
Gazel 250
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".
Veh ne Leylī'sin ki
daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde
Mecnūn eyledüñ

174. **ki:**
Gazel 253
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".
Yād iken çoḳ luṭf
iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı
Yūsuf'uñ

175. **ki:**
Gazel 259
Mısra: **1**
" zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.
Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem
degül

176. **ki:**
Gazel 260
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Göñül ki genc-i ġam-ı
ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma
kim ş̲evāb degül

177. **ki:**
Gazel 260
Mısra: **4**
" Ki bağlacı", -dığı için.
Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem
ḥisāb degül

178. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Her ki derdüñ ile ḫaste-
ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül

179. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **18**
" Ki bağlacı".
Bīgāneler gibi
ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā
göñül

180. **ki:**
Gazel 268
Mısra: **15**
" Ki bağlacı".

Sāḳiyā mey şun ki
tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü
ḳalḳan oldı gül

181. **ki:**
Gazel 270
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola
cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen
güzel

182. **ki:**
Gazel 270
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".
Gördüm ki bir ṣafā
naẓarı var anuñ bana
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen
güzel

183. **ki:**
Gazel 271
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".
Gül gibi göñlüm
açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur
semen güzel

184. **ki:**
Gazel 274
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".
Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān
ḳızıl ṣaru yaşıl

185. **ki:**
Gazel 274
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".
Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl
ṣaru yaşıl

186. **ki:**
Gazel 275
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā
gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer
kemhā yaşıl

187. **ki:**
Gazel 278
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz
oldı şanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her
ḳıl

188. **ki:**
Gazel 278
Mısra: **14**
" Ki bağlacı", -dığı için.
Muʿīdī ġarḳ olup
yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki
ḳanzil

189. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Āh çeksem ḳatre ḳatre
ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış
erġavānumdur benüm

190. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **5**
"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç; -dığı için, sebebiyle.".
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-
ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü
kemānumdur benüm

191. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Ḥüsn-i Leylī kim
işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler
dāstānumdur benüm

192. **ki:**
Gazel 283
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Serv reftārın unutdı gül
muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-
endāmum benüm

193. **ki:**
Gazel 285
Mısra: **13**
" Ki bağlacı".
Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun
dāstānum var benüm

194. **ki:**

Gazel 287

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm

195. **ki:**

Gazel 288

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

196. **ki:**

Gazel 294

Mısra: **1**

" Ki bağlacı".

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

197. **ki:**

Gazel 294

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

198. **ki:**

Gazel 296

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

199. **ki:**

Gazel 297

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

200. **ki:**

Gazel 298

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

201. **ki:**

Gazel 301

Mısra: **5**

" Ki bağlacı".

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

202. **ki:**

Gazel 301

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

203. **ki:**

Gazel 303

Mısra: **12**

" Ki bağlacı".

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

204. **ki:**

Gazel 304

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Her ne deñlü akçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm

205. **ki:**

Gazel 304

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

206. **ki:**

Gazel 305

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Aġlar yaşın yaşın göreli ḥālümi gözüm
Gūyā ki akçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam

207. **ki:**

Gazel 305

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feṭḥ-i bāb-ı ġam

208. **ki:**

Gazel 307

Mısra: **1**

" Ki bağlacı", -dığı için.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm

209. **ki:**

Gazel 308

Mısra: **9**

" Ki bağlacı".

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

210. **ki:**

Gazel 309

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

211. **ki:**

Gazel 310

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

212. **ki:**

Gazel 312

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

213. **ki:**

Gazel 317

Mısra: **11**

" Ki bağlacı".

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

214. **ki:**

Gazel 318

Mısra: **2**

" Ki bağlacı", -dığı için.

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından

215. **ki:**

Gazel 320

Mısra: **14**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

216. **ki:**

Gazel 323

Mısra: **4**

" Ki bağlacı".

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

217. **ki:**

Gazel 326

Mısra: **8**

" Ki bağlacı".

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meṣel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

218. **ki:**

Gazel 332

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

219. **ki:**

Gazel 336

Mısra: **1**

" Ki bağlacı", -dığı için.

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün

220. **ki:**

Gazel 337

Mısra: **2**

" Ki bağlacı".

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

221. **ki:**

Gazel 338

Mısra: **6**

" Ki bağlacı".

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her

gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

222. **ki:**
Gazel 341
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

223. **ki:**
Gazel 343
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".
N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden

224. **ki:**
Gazel 344
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki şaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

225. **ki:**
Gazel 350
Mısra: **6**
" Ki bağlacı", -dığı için.
Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

226. **ki:**
Gazel 351
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

227. **ki:**
Gazel 352
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Vaḳt oldı ki ġam ṣāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

228. **ki:**
Gazel 352
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".
Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

229. **ki:**
Gazel 352
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

230. **ki:**
Gazel 352
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāṣıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

231. **ki:**
Gazel 354
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".
Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

232. **ki:**
Gazel 355
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".
Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

233. **ki:**
Gazel 359
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".
Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

234. **ki:**
Gazel 365
Mısra: **13**
" Ki bağlacı".
İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

235. **ki:**
Gazel 370
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben

Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

236. **ki:**
Gazel 374
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

237. **ki:**
Gazel 376
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

238. **ki:**
Gazel 378
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

239. **ki:**
Gazel 378
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

240. **ki:**
Gazel 378
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

241. **ki:**
Gazel 379
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

242. **ki:**
Gazel 383
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

243. **ki:**
Gazel 383
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

244. **ki:**
Gazel 388
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

245. **ki:**
Gazel 389
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül şanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

246. **ki:**
Gazel 391
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

247. **ki:**
Gazel 393
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile

248. **ki:**
Gazel 393
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

249. **ki:**
Gazel 393
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

250. **ki:**
Gazel 396
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

251. **ki:**
Gazel 396
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

252. **ki:**
Gazel 397
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde

253. **ki:**
Gazel 398
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

254. **ki:**
Gazel 400
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine

255. **ki:**
Gazel 401
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
Āh-ı ʿuṣṣāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

256. **ki:**
Gazel 401
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

257. **ki:**
Gazel 402
Mısra: **17**
T. Ki bağlacı.
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

258. **ki:**
Gazel 404
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

259. **ki:**
Gazel 405
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

260. **ki:**
Gazel 405
Mısra: **17**
T. Ki bağlacı.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine

261. **ki:**
Gazel 407
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

262. **ki:**
Gazel 408
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

263. **ki:**
Gazel 408

Mısra: **11**

T. Ki bağlacı.

Gelmiş ol ḳaṣda ki
dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber
başuma

264. **ki:**

Gazel 408

Mısra: **13**

T. Ki bağlacı.

Ol Muʿīdīyem ki cānā
düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-
miġfer başuma

265. **ki:**

Gazel 410

Mısra: **14**

T. Ki bağlacı.

Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile
terāne

266. **ki:**

Gazel 412

Mısra: **5**

T. Ki bağlacı.

Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle

267. **ki:**

Gazel 412

Mısra: **8**

T. Ki bağlacı.

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ
içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış
çevresin hāle

268. **ki:**

Gazel 417

Mısra: **6**

T. Ki bağlacı.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl
ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben
ġarībüñ ḳanına

269. **ki:**

Gazel 417

Mısra: **10**

T. Ki bağlacı.

Dürr ü yāḳūtı
gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü
dendānına

270. **ki:**

Gazel 422

Mısra: **1**

T. Ki bağlacı.

Tā ki cām-ı dīdeden
düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy
ṣanem gönlüm evi

271. **ki:**

Gazel 423

Mısra: **12**

T. Ki bağlacı.

El urup nabżına ben
dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden
özge çāresi

272. **ki:**

Gazel 426

Mısra: **13**

T. Ki bağlacı.

Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-
ḫumār itdüñ beni

273. **ki:**

Gazel 427

Mısra: **1**

T. Ki bağlacı.

Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir
ḳılını

274. **ki:**

Gazel 427

Mısra: **11**

T. Ki bağlacı.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür
ḥarem-i vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ
muḳbilini

275. **ki:**

Gazel 427

Mısra: **13**

T. Ki bağlacı.

Gel Muʿīdīye vedāʿ it
ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel
maḥmilini

276. **ki:**

Gazel 434

Mısra: **2**

T. Ki bağlacı.

Yoḳdur şeb-i firāḳa
nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet
didükleri

277. **ki:**

Gazel 435

Mısra: **12**

T. Ki bağlacı.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

278. **ki:**

Gazel 438

Mısra: **12**

T. Ki bağlacı.

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

279. **ki:**

Gazel 441

Mısra: **2**

T. Ki bağlacı.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

280. **ki:**

Gazel 443

Mısra: **1**

T. Ki bağlacı.

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

281. **ki:**

Gazel 443

Mısra: **5**

T. Ki bağlacı.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

282. **ki:**

Gazel 444

Mısra: **14**

T. Ki bağlacı.

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

283. **ki:**

Gazel 447

Mısra: **6**

T. Ki bağlacı.

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur
Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi

284. **ki:**

Kıt'a 1

Mısra: **2**

"Ki" bağlacı.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

285. **ki:**

Kıt'a 3

Mısra: **4**

"K"i bağlacı.

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken
Ḫayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

286. **ki:**

Kıt'a 4

Mısra: **3**

"K"i bağlacı.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

287. **ki:**

Tahmis 3

Mısra: **1**

Bile, dahi.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niẕār itsem gerek

288. **ki:**

Taştir 1

Mısra: **1**

Açıklayıcı "ki.".

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

289. **ki:**

Taştir 1

Mısra: **2**

"Ki" bağlacı.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

290. **ki:**

Taştir 1

Mısra: **22**

"Ki" bağlama edatı.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

kıble:

1. **ḳıbleye:**-*ye*

Gazel 175

Mısra: **6**

(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

kıble ḥakkı:

1. **ḳıble ḥaḳḳı:**

Gazel 237

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıble hakkı.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

kıble-gāhum:

1. **ḳıble-gāhum:**

Gazel 153

Mısra: **10**

Kabe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. || Sığınılan, baş vurulan yer.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

kibr:

1. **kibr:**

Gazel 372

Mısra: **14**

Ar. Büyüklenme, büyüklük satma, gurur.

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

2. **kibr:**

Gazel 397

Mısra: **1**

Ar. Büyüklenme, büyüklük satma, gurur.

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

kıl:

1. **ḳılca:**-*ca*

Gazel 2

Mısra: **14**

Kıl kadar olan, incecik.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **ḳılca:**-*ca*

Gazel 2

Mısra: **14**

Zf. 1. kıl kadar ince . 2. Çok az, çok ufak, pek önemsiz , kıl kadar.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

3. **ḳılca:**-*ca*

Gazel 10

Mısra: **8**

Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

4. **ḳılca:**-*ca*

Gazel 10

Mısra: **8**

Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

5. **ḳıl:**

Gazel 15

Mısra: **9**

Et, eyle, yap.

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

6. **ḳıl:**

Gazel 27

Mısra: **8**

Kılmak II Eylemek.

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

7. **ḳıl:**

Gazel 27

Mısra: **10**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel

Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

8. **ḳıl:**

Gazel 27

Mısra: **14**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

9. **ḳıldı:**-*dı*

Gazel 32

Mısra: **10**

Yapmak, etmek, eylemek.

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb

10. **ḳılmaz:**-*maz*

Gazel 71

Mısra: **11**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Āhenīn-dildür güzeller āh eṣer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

11. **kılmaġa:**-*mak, -a*

Gazel 73

Mısra: **13**

Yapmak, etmek, eylemek, işlemek. Yardımcı fiil olarak kullanılır.

İy Muʿīdī cüst ü cū kılmaġa göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür

12. **ḳılda:**-*da*

Gazel 175

Mısra: **10**

Kıl, saç teli .

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz

13. **ḳılmaġa:**-*maġa*

Gazel 191

Mısra: **3**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

14. **ḳıl:**

Gazel 192

Mısra: **8**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

15. **ḳılın:**-*ı, -n*

Gazel 232

Mısra: **15**

Saç teli.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

16. **ḳılmış:**-*mış*

Gazel 274

Mısra: **11**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

17. **ḳıl:**

Gazel 278

Mısra: **8**

İnce tüy, kıl.

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar ḫālüme cismümde her ḳıl

18. **ḳılmaġa:**-*maġa*

Gazel 285

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

19. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

20. **ḳıldan:**-*dan*

Gazel 360

Mısra: **13**

İnce tüy, kıl.

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

21. **ḳılup:**-*up*

Gazel 381

Mısra: **3**

Kıl-: Kılmak, yapmak.

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu

22. **ḳılursañ:**-*ur, -sa, -ñ*

Gazel 388

Mısra: **10**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

23. **ḳıl:**

Gazel 401

Mısra: **2**

Kıl. (Zayıflık bağlamında).

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

24. **ḳıldı:**-*dı*

Gazel 407

Mısra: **3**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

25. **ḳılını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 427

Mısra: **2**

Saç teli.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını

26. **ḳıldı:**

Gazel 446

Mısra: **7**

Kıl-: Kılmak, yapmak.

ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḥaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

kıl-:

1. **ḳıldı:**-*dı*

Gazel 171

Mısra: **14**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

2. **ḳılmaz:**-*maz*

Gazel 176

Mısra: **9**

Etmez, eylemez.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

3. **ḳılsa:**-*sa*

Gazel 235

Mısra: **4**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

4. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **2**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

5. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **4**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

6. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **6**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

7. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **8**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

8. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **10**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kaʿbe'nüñ dīvārına
yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā
ḳılam

9. **ḳılam:**-*am*

Gazel 303

Mısra: **12**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü
Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü
gāh inşā ḳılam

10. **ḳılup:**-*up*

Gazel 318

Mısra: **3**

" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dem-ā-dem giryeler
ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür
gözümüñ mā-cerāsından

11. **ḳıl:**

Gazel 345

Mısra: **1**

" Et, eyle, yap. ".

Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle
ḳānūn olmasun

12. **ḳıl:**

Gazel 374

Mısra: **3**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Ruḫ-ı zerdüm temāşā
ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān
olmış ḥazāndur bu

13. **ḳıl:**

Gazel 379

Mısra: **7**

T. Yapmak, etmek, eylemek.

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol
mehveş ile rū-be-rū

kıl kadar:

1. **ḳıl ḳadar:**

Gazel 270

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**

Hiç denecek kadar az, çok az.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi
bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince
dehen güzel

kīl ü ḳāl eyle-:

1. **kīl ü ḳāl eyle-:**-*r*

Gazel 264

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet etmek II dedikodu yapmak.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı
her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl
eyler göñül

kıla:

1. **ḳıla:**

Gazel 34

Mısra: **10**

Yapmak,etmek,eylemek.

Gösterür oldı
zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa
tekellüf ḳıla sīb

kıla döndi:

1. **ḳıla döndi:**

Gazel 175

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kıla benzemek II Kıl gibi incecik olmak; çok zayıflamak.

Sāz olup żaʿf ile
beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın
çāre-sāz

kılamaz-:

1. **ḳılamazsam:**

Gazel 191

Mısra: **7**

Yapmak, etmek, görmek.

Ne ḳılam n'eyleyem yā
Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki
cihān āteş

kılca:

1. **ḳılca:**

Gazel 177

Mısra: **4**

1. (Bel ile bağlantılı

düşünülürse) Kıl kadar 2. Azıcık, hiç.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

2. **ḳılca:**
Gazel 199
Mısra: **8**
1- Kıl kadar 2- Azıcık.

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẕ

3. **ḳılca:**
Gazel 277
Mısra: **9**
1. (Bel ile bağlantılı düşünülürse) Kıl kadar 2. Azıcık, hiç.

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

4. **ḳılca:**
Gazel 277
Mısra: **10**
1- Kıl kadar 2- Azıcık.

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

5. **ḳılca:**
Gazel 285
Mısra: **7**
1- Kıl kadar 2- Azıcık.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

6. **ḳılca:**
Gazel 327
Mısra: **14**
1- Kıl kadar 2- Azıcık.

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āṣnādan yāddan

7. **ḳılca:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Kıl kadar, kıl ölçüsünde.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

kıldı:

1. **ḳıldı:**
Gazel 37
Mısra: **5**
... hâline getirmek.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

kılıc:

1. **ḳılıcuñ:**-*uñ*
Gazel 36
Mısra: **14**
Kılıç (sevgilinin kaşları).

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

2. **ḳılıcı:**-*ı*
Gazel 155
Mısra: **7**
Delici ve kesici savaş aleti.

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

3. **ḳılıç:**
Gazel 162
Mısra: **14**
Kılıç.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

4. **ḳılıcuñ:**-*uñ*
Gazel 312
Mısra: **3**
Kılıç.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

5. **ḳılıcuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **7**
Kılıç.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

6. **ḳılıcın:**-*ıñ*
Gazel 442
Mısra: **3**
Kılıç.

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören

Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

kılın-:

1. **ḳılınursın:**
Gazel 266
Mısra: **17**
Davranmak.
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

kılma:

1. **ḳılma:**
Gazel 131
Mısra: **12**
Etmemek, yapmamak.
Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

2. **ḳılmadın:**-*dın*
Gazel 250
Mısra: **3**
Etmemek, yapmamak.
Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

kılmaġ:

1. **ḳılmaġa:**-*a*
Gazel 439
Mısra: **5**
Yapmak.
Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

kılmaz:

1. **ḳılmazsın:**-*sın*
Gazel 289
Mısra: **3**
Yapmamak.
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

kim:

1. **kim:**
Gazel 1
Mısra: **13**
" Ki", bağlama edatı.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **kim:**
Gazel 1
Mısra: **13**
" Ki" bağlama edatı.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

3. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **13**
"Ki", bağlama edatı.
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

4. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **13**
"Ki" bağlacı.
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

5. **kim:**
Gazel 3
Mısra: **9**
" Ki", bağlama edatı.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

6. **kim:**
Gazel 3
Mısra: **9**
" Ki", bağlama edatı.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

7. **kim:**
Gazel 4
Mısra: **4**
"Ki", bağlama edatı.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

8. **kim:**
Gazel 4
Mısra: **4**
" Ki" bağlama edatı.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

9. **kimüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 4
Mısra: **12**
"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

10. **kimüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 4
Mısra: **12**
"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.
Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

11. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **1**
" Ki", bağlama edatı.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

12. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **5**
" Ki" bağlama edatı.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

13. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **8**
" Ki" bağlama edatı.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

14. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **1**
" Ki" bağlama edatı.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

15. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **5**
" Ki" bağlama edatı.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

16. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **8**
" Ki" bağlama edatı.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

17. **kimden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **4**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

18. **kimden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **4**
Soru zamiri. Şahsı sorar.
Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

19. **kim:**
Gazel 6
Mısra: **1**
" Ki" bağlama edatı.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña

20. **kim:**
Gazel 6
Mısra: **5**
" Ki", bağlama edatı.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña

21. **kim:**
Gazel 6
Mısra: **1**
" Ki" bağlama edatı.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḥayrān ü ben ḥayrān aña

22. **kim:**

Gazel 6

Mısra: **5**

"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña

23. **kim:**

Gazel 8

Mısra: **2**

" Ki" bağlama edatı.

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

24. **kim:**

Gazel 8

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

25. **kim:**

Gazel 8

Mısra: **2**

" Ki" bağlama edatı.

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

26. **kim:**

Gazel 8

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

27. **kim:**

Gazel 9

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

28. **kim:**

Gazel 9

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

29. **kim:**

Gazel 11

Mısra: **5**

" Ki", bağlama edatı.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

30. **kim:**

Gazel 11

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

31. **kim:**

Gazel 12

Mısra: **5**

" Ki", bağlama edatı.

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

32. **kim:**

Gazel 13

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

33. **kim:**

Gazel 14

Mısra: **2**

" Ki" bağlama edatı.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

34. **kim:**

Gazel 16

Mısra: **4**

" Ki" bağlama edatı.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

35. **kim:**

Gazel 16

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẕar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

36. **kim:**
Gazel 16
Mısra: **12**
" Ki" bağlama edatı.
Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

37. **kim:**
Gazel 18
Mısra: **7**
" Ki" bağlama edatı.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

38. **kim:**
Gazel 19
Mısra: **2**
" Ki" bağlama edatı.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

39. **kim:**
Gazel 19
Mısra: **5**
" Ki" bağlama edatı.
Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

40. **kim:**
Gazel 20
Mısra: **4**
" Ki" bağlama edatı.
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

41. **kim:**
Gazel 20
Mısra: **10**
" Ki" bağlama edatı.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

42. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **5**
" Ki" bağlama edatı.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

43. **kim:**
Gazel 22
Mısra: **2**
" Ki" bağlama edatı.
Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

44. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **4**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

45. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **5**
" Ki" bağlama edatı.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

46. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **12**
" Ki" bağlama edatı.
Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña

47. **kim:**
Gazel 25
Mısra: **13**
" Ki" bağlama edatı.
Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

48. **kim:**
Gazel 26
Mısra: **7**
" Ki" bağlama edatı.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

49. **kim:**

Gazel 28

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

50. **kim:**

Gazel 29

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

51. **kim:**

Gazel 29

Mısra: **6**

"Her kim, hangi kişi" anlamında kullanılan bir söz.

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

52. **kim:**

Gazel 30

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

53. **kim:**

Gazel 30

Mısra: **14**

" Ki" bağlama edatı.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

54. **kim:**

Gazel 31

Mısra: **14**

" Ki" bağlama edatı.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

55. **kim:**

Gazel 34

Mısra: **10**

" Ki" bağlama edatı.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

56. **kim:**

Gazel 34

Mısra: **14**

" Ki" bağlama edatı.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

57. **kim:**

Gazel 35

Mısra: **7**

" Ki" bağlama edatı.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

58. **kim:**

Gazel 35

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

59. **kim:**

Gazel 37

Mısra: **10**

" Ki" bağlama edatı.

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

60. **kim:**

Gazel 38

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

61. **kim:**

Gazel 38

Mısra: **11**

" Ki" bağlama edatı.

Āferīn şol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

62. **kim:**

Gazel 39

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

63. **kim:**

Gazel 39

Mısra: **11**

" Ki" bağlama edatı.

Faṣl-ı hicrānuñ
maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i
cānı dürüst

64. **kim:**

Gazel 40

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Her ne ʿāşıḳ kim
ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

65. **kim:**

Gazel 40

Mısra: **7**

" Ki" bağlama edatı.

Ṭop idüp oynatdı
başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde
çevgānı dürüst

66. **kim:**

Gazel 41

Mısra: **6**

" Ki" bağlama edatı.

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni
her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa
şevḳ-i nār mest

67. **kim:**

Gazel 41

Mısra: **7**

" Ki" bağlama edatı.

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür
dildār mest

68. **kim:**

Gazel 41

Mısra: **11**

" Ki" bağlama edatı.

Çekme zaḥmet kim
ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben
ʿāşıḳ-ı dīdār mest

69. **kimdür:**-*dür*

Gazel 41

Mısra: **2**

"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür
olmayan iy yār mest

70. **kim:**

Gazel 43

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Niçe yaġmāya
varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

71. **kim:**

Gazel 44

Mısra: **5**

" Ki" bağlama edatı.

Her girih bir nāfe-i
Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i
müşgīn-i dōst

72. **kim:**

Gazel 44

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Şol ḳadar yüz buldı
kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i
müşgīn-i dōst

73. **kim:**

Gazel 44

Mısra: **15**

" Ki" bağlama edatı.

Bir ḳurı sevdā ile
ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-
i müşgīn-i dōst

74. **kim:**

Gazel 45

Mısra: **8**

" Ki" bağlama edatı.

Mülzem olup ġonçe
aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-
efşān ile baḥs

75. **kim:**

Gazel 47

Mısra: **2**

" Ki" bağlama edatı.

Leblerüñ sögdükce
göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider
cān ile baḥs

76. **kim:**

Gazel 47

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Ṭālib-i ʿirfān isen
erbāb-ı dilden ḳaçma kim

Baḫş olıcaḳ eylerüz tümār ü dīvān ile baḥs

77. **kim:**

Gazel 48

Mısra: **4**

" Ki" bağlama edatı.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

78. **kim:**

Gazel 49

Mısra: **7**

" Ki" bağlama edatı.

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs

79. **kim:**

Gazel 53

Mısra: **9**

" Ki" bağlama edatı.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

80. **kim:**

Gazel 54

Mısra: **8**

" Ki" bağlama edatı.

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

81. **kim:**

Gazel 54

Mısra: **15**

" Ki" bağlama edatı.

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

82. **kim:**

Gazel 55

Mısra: **3**

"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

83. **kim:**

Gazel 57

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

84. **kim:**

Gazel 58

Mısra: **7**

" Ki" bağlama edatı.

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

85. **kim:**

Gazel 59

Mısra: **9**

"Ki" bağlacı; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle haline getiren bağlaç.

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

86. **kim:**

Gazel 60

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ṣol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

87. **kim:**

Gazel 60

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

88. **kim:**

Gazel 61

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

89. **kim:**

Gazel 61

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

90. **kimdür:**--*dür*

Gazel 71

Mısra: **9**

Cümle de kalır mı? anlamında kullanılmıştır. Hıta ülkesinin ceylanı kalır mı?.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

91. **kim:**

Gazel 73

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

92. **kim:**

Gazel 73

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

93. **kim:**

Gazel 73

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

94. **kim:**

Gazel 73

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

95. **kim:**

Gazel 74

Mısra: **8**

" Ki" bağlama edatı.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

96. **kim:**

Gazel 74

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

97. **kim:**

Gazel 75

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

98. **kim:**

Gazel 76

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

99. **kim:**

Gazel 76

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

100. **kim:**

Gazel 76

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

101. **kim:**

Gazel 77

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

102. **kim:**

Gazel 77

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

103. **kim:**

Gazel 77

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü
ḫayāl-engīz olur

104. **kim:**

Gazel 78

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Öyle oldum kim
zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem
baña zindān olur

105. **kim:**

Gazel 78

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Ben niçe medḥ idem ol
ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa
ḥayrān olur

106. **kim:**

Gazel 79

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan
kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan
içinde ḳan olur

107. **kim:**

Gazel 79

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan
kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan
içinde ḳan olur

108. **kim:**

Gazel 79

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Çekme ġamzeñ
ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ara
yirde ḳan olur

109. **kim:**

Gazel 81

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Dil ṣorar yaṣdanmaġ
içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş
añdurur

110. **kim:**

Gazel 81

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her
ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce
naḳḳāş añdurur

111. **kim:**

Gazel 82

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü
ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan
ḫaber virür

112. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Bezm-i cefāda laʿlüñ
ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri
güni ḳaradur

113. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Gerçi saña girībān
olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi
yaḳadur

114. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Yār ol hevādadur kim
el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa
merḥabādur

115. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Yār ol hevādadur kim
el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa
merḥabādur

116. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Mümkin degüldür iy
dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āṣnā kim yār ile āṣnādur

117. **kim:**

Gazel 83

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

118. **kim:**

Gazel 84

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

119. **kim:**

Gazel 85

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

120. **kim:**

Gazel 85

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

121. **kim:**

Gazel 85

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

122. **kim:**

Gazel 86

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

123. **kim:**

Gazel 86

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

124. **kim:**

Gazel 86

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

125. **kim:**

Gazel 87

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

126. **kim:**

Gazel 87

Mısra: **5**

"Çünkü, zira, değil mi ki" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

127. **kim:**

Gazel 87

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

128. **kim:**

Gazel 87

Mısra: **11**

"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur

129. **kimden:**-*den*

Gazel 87

Mısra: **9**

"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

130. **kim:**

Gazel 89

Mısra: **4**

"Ki" bağlama edatı, çünkü, zira.

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

131. **kim:**
Gazel 89
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Bir eşerdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

132. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **2**
" Ki" bağlama edatı.
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

133. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

134. **kim:**
Gazel 92
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

135. **kim:**
Gazel 92
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

136. **kim:**
Gazel 92
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

137. **kim:**
Gazel 93
Mısra: **6**
" Ki" bağlama edatı.
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

138. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

139. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

140. **kim:**
Gazel 95
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Câme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

141. **kim:**
Gazel 95
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

142. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **6**
"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.
Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer

143. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer

144. **kim:**
Gazel 98

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Gülşene varmaġa
yoḳtur iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm
sünbül yiter

145. **kim:**

Gazel 100

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

146. **kim:**

Gazel 101

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Her gün egerçi kim
baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi
gözden nihān gelür

147. **kim:**

Gazel 101

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Gönlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi yalān
gelür

148. **kim:**

Gazel 103

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

İki bükülse yā gibi
ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn
oḳın atdılar

149. **kim:**

Gazel 103

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Dil şöyle geçdi kim
gelemez kendüye daḥi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı
ḳatdılar

150. **kim:**

Gazel 103

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu
deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda
batdılar

151. **kim:**

Gazel 104

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Āb-ı ḥayvāndur ol
dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

152. **kim:**

Gazel 106

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-
be-dem nemnāk olur

153. **kim:**

Gazel 107

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Ṣabrum evrāḳın yile
virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i
gül-ruḫsāreler

154. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Gözüñi gözleyicek
türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i
cān kim olur

155. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Gözüñi gözleyicek
türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i
cān kim olur

156. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Muʿārıż oldı göñül
cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān
kim olur

157. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı
baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān
kim olur

158. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

159. **kim:**

Gazel 108

Mısra: **10**

" Ki", bağlama edatı.

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

160. **kim:**

Gazel 109

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

161. **kim:**

Gazel 111

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

162. **kim:**

Gazel 111

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

163. **kim:**

Gazel 112

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

164. **kim:**

Gazel 112

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

165. **kim:**

Gazel 113

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

166. **kim:**

Gazel 118

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

167. **kim:**

Gazel 119

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

168. **kim:**

Gazel 122

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

169. **kim:**

Gazel 123

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

170. **kim:**

Gazel 123

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

171. **kim:**

Gazel 124

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ gönlüm diler

172. **kim:**

Gazel 124

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

173. **kim:**

Gazel 125

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

174. **kim:**

Gazel 125

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

175. **kim:**

Gazel 126

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

176. **kim:**

Gazel 127

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

177. **kim:**

Gazel 127

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

178. **kim:**

Gazel 128

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

179. **kim:**

Gazel 129

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

180. **kim:**

Gazel 130

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

181. **kim:**

Gazel 130

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

182. **kim:**

Gazel 130

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

183. **kim:**

Gazel 130

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

184. **kim:**

Gazel 130

Mısra: **15**

" Ki" bağlacı.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

185. **kim:**

Gazel 131

Mısra: **6**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

186. **kim:**

Gazel 132

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

187. **kim:**

Gazel 132

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

188. **kim:**

Gazel 133

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

189. **kim:**

Gazel 134

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

190. **kim:**

Gazel 136

Mısra: **1**

"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

191. **kim:**

Gazel 136

Mısra: **3**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gül yüzüñsüz gönlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

192. **kim:**

Gazel 136

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

193. **kim:**

Gazel 136

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

194. **kim:**

Gazel 138

Mısra: **2**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

195. **kim:**

Gazel 138

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

196. **kim:**

Gazel 138

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

197. **kim:**

Gazel 139

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

198. **kim:**

Gazel 140

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

199. **kim:**

Gazel 141

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Derdiyle bir āh itdi gönül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

200. **kim:**

Gazel 142

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

201. **kim:**

Gazel 142

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

202. **kim:**

Gazel 142

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

203. **kim:**

Gazel 144

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

204. **kim:**

Gazel 145

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

205. **kim:**

Gazel 145

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

206. **kim:**

Gazel 145

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

207. **kim:**

Gazel 149

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

208. **kim:**

Gazel 151

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

209. **kim:**

Gazel 152

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

210. **kim:**

Gazel 153

Mısra: **9**

"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

211. **kim:**

Gazel 153

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

212. **kim:**

Gazel 154

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

213. **kim:**

Gazel 155

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Görüp yol üzre seni
öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi
bilmedüm hergiz

214. **kim:**

Gazel 157

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Mescid içre ayaġum yā
Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih
gözlemez miḥrāb göz

215. **kim:**

Gazel 159

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Dün ü gün başını
ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār
olmaz

216. **kim:**

Gazel 159

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

ʿAḳl ü ṣabr añma
kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār
olmaz

217. **kim:**

Gazel 161

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Dilde kim ʿışḳ ola
eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse
levendin yiñemez

218. **kim:**

Gazel 162

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Serkeş gerek iy ṣanem
ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

219. **kim:**

Gazel 163

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu
dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem
ḳarşuña iy yār söz

220. **kim:**

Gazel 164

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Şeh-süvārum ḳandedür
kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp
ḳarşumda cevlān eylemez

221. **kim:**

Gazel 164

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Zār idüp gāh aġladur
gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula
sulṭān eylemez

222. **kim:**

Gazel 164

Mısra: **14**

" Ki" bağlacı.

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki
oġlan eylemez

223. **kim:**

Gazel 165

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i
ḫūn-rīz eylemez

224. **kim:**

Gazel 165

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Olmadı ʿālemde bir
dem geçmedi bir laḥẓa kim
Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü
engīz eylemez

225. **kimden:**-*den*

Gazel 165

Mısra: **9**

"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Ben perīşān olduġım iy
māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-
āvīz eylemez

226. **kim:**

Gazel 166

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Bir naẓarda ḫalḳı
meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı
fettān eylemez

227. **kim:**

Gazel 166

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

228. **kim:**

Gazel 167

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

229. **kim:**

Gazel 167

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

230. **kim:**

Gazel 168

Mısra: **1**

"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

231. **kim:**

Gazel 168

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

232. **kim:**

Gazel 168

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

233. **kim:**

Gazel 171

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı nāz

234. **kim:**

Gazel 171

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Ol māh nāz ile beni ṣol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

235. **kim:**

Gazel 172

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

236. **kim:**

Gazel 172

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Ṣol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

237. **kim:**

Gazel 174

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü ṣīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

238. **kim:**

Gazel 175

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Bülbül-i ṣūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

239. **kim:**

Gazel 175

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

240. **kim:**

Gazel 176

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez

Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

241. **kim:**

Gazel 176

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

242. **kim:**

Gazel 176

Mısra: **4**

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

243. **kim:**

Gazel 176

Mısra: **6**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

244. **kim:**

Gazel 176

Mısra: **9**

"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

245. **kim:**

Gazel 177

Mısra: **6**

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

246. **kim:**

Gazel 179

Mısra: **1**

"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

247. **kim:**

Gazel 179

Mısra: **6**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

248. **kim:**

Gazel 181

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

249. **kim:**

Gazel 182

Mısra: **3**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

250. **kim:**

Gazel 183

Mısra: **6**

"Çünkü, sebebiyle" anlamında bağlama edatı.

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

251. **kim:**

Gazel 184

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Derūnum nāvek-i hicrān ile oldugına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

252. **kim:**

Gazel 185

Mısra: **11**

İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

253. **kim:**

Gazel 185

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān olmış

254. **kim:**

Gazel 188

Mısra: **1**

"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.

Dürr-i sīr-āb üzre kim
laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü
ter zeyn eylemiş

255. **kim:**

Gazel 188

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur
kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i
ter zeyn eylemiş

256. **kim:**

Gazel 189

Mısra: **1**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Kirpigüm üzre gözüm
kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher
zeyn eylemiş

257. **kim:**

Gazel 189

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Şāh-ı ġamdur ḳollarum
kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter
zeyn eylemiş

258. **kim:**

Gazel 189

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Serv-i nāzum āl idüp āl
üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser
zeyn eylemiş

259. **kim:**

Gazel 190

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Yire yaşum
döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide
āb-ı revān āteş

260. **kim:**

Gazel 190

Mısra: **11**

"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Açılmaz bülbül-i
ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül
çemende erġavān āteş

261. **kim:**

Gazel 190

Mısra: **13**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü
āsmān āteş

262. **kim:**

Gazel 192

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Buldı ṭut sen māh-ı
bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm
belāsından ḫalāṣ

263. **kim:**

Gazel 192

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Bir naẓarda ḳanıyor
zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı
yāsından ḫalāṣ

264. **kim:**

Gazel 192

Mısra: **14**

" Ki" bağlacı.

İy Muʿīdī göñlüme
düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos
Adası'ndan ḫalāṣ

265. **kim:**

Gazel 193

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü
cevher bi'l-ʿaraż

266. **kim:**

Gazel 193

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

267. **kim:**
Gazel 193
Mısra: **8**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḥaste dillerde maraż

268. **kim:**
Gazel 194
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

269. **kim:**
Gazel 194
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż

270. **kim:**
Gazel 194
Mısra: **11**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

271. **kim:**
Gazel 195
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

272. **kim:**
Gazel 195
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

273. **kim:**
Gazel 200
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẓẓ

274. **kim:**
Gazel 202
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ

275. **kim:**
Gazel 204
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

276. **kim:**
Gazel 204
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

277. **kim:**
Gazel 204
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḥastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

278. **kimden:**-*den*
Gazel 205
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

279. **kim:**
Gazel 206
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

280. **kim:**

Gazel 208

Mısra: **7**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

281. **kim:**

Gazel 209

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

282. **kim:**

Gazel 209

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

283. **kim:**

Gazel 209

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

284. **kim:**

Gazel 210

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

285. **kim:**

Gazel 211

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

286. **kim:**

Gazel 211

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

287. **kim:**

Gazel 212

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

288. **kim:**

Gazel 213

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı.

Ben bu ża'f ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

289. **kim:**

Gazel 215

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

290. **kim:**

Gazel 216

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

291. **kim:**

Gazel 219

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

292. **kim:**

Gazel 219

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

293. **kim:**

Gazel 220

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı.

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

294. **kim:**
Gazel 223
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

295. **kim:**
Gazel 225
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

296. **kim:**
Gazel 225
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

297. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **7**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

298. **kim:**
Gazel 227
Mısra: **5**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

299. **kim:**
Gazel 228
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

300. **kim:**
Gazel 228
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

301. **kim:**
Gazel 228
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

302. **kimi:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir. II İnsanlar.
Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

303. **kim:**
Gazel 230
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk

304. **kim:**
Gazel 232
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

305. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

306. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim

Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

307. **kime:**-*e*

Gazel 234

Mısra: **4**

"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

308. **kime:**-*e*

Gazel 234

Mısra: **4**

"Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

309. **kim:**

Gazel 235

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

310. **kim:**

Gazel 235

Mısra: **3**

"Çünkü, zira, -dığı için, -dan dolayı" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

311. **kim:**

Gazel 235

Mısra: **10**

" Ki" bağlacı.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

312. **kim:**

Gazel 235

Mısra: **11**

"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

313. **kim:**

Gazel 236

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

314. **kim:**

Gazel 236

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı.

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

315. **kim:**

Gazel 236

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Ḥaḳ bu kim dārü’l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

316. **kim:**

Gazel 237

Mısra: **5**

" Ki " bağlacı.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

317. **kim:**

Gazel 237

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

318. **kim:**

Gazel 238

Mısra: **3**

" Ki " bağlacı.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

319. **kim:**

Gazel 239

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī

Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

320. **kim:**

Gazel 239

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

321. **kim:**

Gazel 240

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

Rūm içre iy
Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

322. **kim:**

Gazel 241

Mısra: **2**

" Ki " bağlacı.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

323. **kim:**

Gazel 241

Mısra: **3**

" Ki " bağlacı.

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

324. **kim:**

Gazel 242

Mısra: **7**

" Ki " bağlacı.

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

325. **kim:**

Gazel 243

Mısra: **3**

" Ki " bağlacı.

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

326. **kim:**

Gazel 244

Mısra: **2**

" Ki " bağlacı.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

327. **kim:**

Gazel 244

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı.

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

328. **kim:**

Gazel 244

Mısra: **12**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

329. **kim:**

Gazel 245

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

330. **kim:**

Gazel 246

Mısra: **5**

" Ki " bağlacı.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

331. **kim:**

Gazel 248

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye şalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

332. **kim:**

Gazel 248

Mısra: **14**

" Ki" bağlacı.

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

333. **kim:**

Gazel 250

Mısra: **2**

" Ki " bağlacı.

Bilmezem cāżū
gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı
meftūn eyledüñ

334. **kim:**

Gazel 250

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

Bezm-i ḥasretde
Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılığı ney gibi ḳānūn
eyledüñ

335. **kim:**

Gazel 251

Mısra: **5**

" Ki" bağlacı.

Üstüme ol deñlü
yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi
dāl eyledüñ

336. **kim:**

Gazel 251

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

ʿAks-i ḥüsnüñ bir
ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-
ḫalḫāl eyledüñ

337. **kim:**

Gazel 251

Mısra: **14**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i
Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye
irsāl eyledüñ

338. **kim:**

Gazel 252

Mısra: **4**

" Ki " bağlacı.

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ
ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn
otāġı lālenüñ

339. **kim:**

Gazel 252

Mısra: **5**

" Ki " bağlacı.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir
laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı
lālenüñ

340. **kim:**

Gazel 252

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

İy Muʿīdī lāle seyrin
añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı
lālenüñ

341. **kim:**

Gazel 253

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı.

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin
mübtelāsı Yūsufʾuñ

342. **kim:**

Gazel 254

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Ṭaʿn ider terlikde biñ
biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola
gülgūnī anuñ

343. **kim:**

Gazel 254

Mısra: **6**

" Ki " bağlacı.

Veh ne cāżūlıḳ ider
gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle
meftūnı anuñ

344. **kim:**

Gazel 254

Mısra: **6**

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Veh ne cāżūlıḳ ider
gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle
meftūnı anuñ

345. **kim:**

Gazel 255

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp
çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde
balıġuñ

346. **kim:**

Gazel 256

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

ʿīş ü nūş it ġam yime
gel kim kenāre gidelüm

İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

347. **kim:**

Gazel 258

Mısra: **10**

"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

348. **kim:**

Gazel 259

Mısra: **3**

" Ki " bağlacı.

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

349. **kim:**

Gazel 260

Mısra: **2**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Gönül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim şevāb degül

350. **kim:**

Gazel 264

Mısra: **11**

" Ki " bağlacı.

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler gönül

351. **kim:**

Gazel 265

Mısra: **7**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

352. **kim:**

Gazel 266

Mısra: **5**

"Çünkü, sebebiyle" anlamında bağlama edatı.

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül

353. **kim:**

Gazel 266

Mısra: **13**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

354. **kim:**

Gazel 267

Mısra: **5**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

355. **kim:**

Gazel 267

Mısra: **16**

"Bazıları " anlamında belgisiz zamir.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

356. **kim:**

Gazel 267

Mısra: **17**

" Ki " bağlacı.

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

357. **kim:**

Gazel 268

Mısra: **1**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

358. **kim:**

Gazel 268

Mısra: **3**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

359. **kim:**

Gazel 268

Mısra: **8**

" Ki " bağlacı.

Lāleler çekdi yanınca
āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen
mülkinde sulṭān oldı gül

360. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **4**
" Ki " bağlacı.
Ol ḳadar virdi ḥarāret
sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı
girībān itdi gül

361. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **5**
" Ki " bağlacı.
Fāriġ ol iy ebr-i
çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü
ḫandān itdi gül

362. **kim:**
Gazel 270
Mısra: **5**
" Ki " bağlacı.
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā
çemen güzel

363. **kim:**
Gazel 271
Mısra: **13**
" Ki" bağlama edatı.
Billāh Muʿīdī añma
baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten
güzel

364. **kim:**
Gazel 272
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Yine biñ cān ile
sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuşūşā kim güzel

365. **kim:**
Gazel 272
Mısra: **15**
"Çünkü, zira, -dığı için, -dan dolayı" anlamlarında kullanılan bağlaç.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

366. **kim:**
Gazel 273
Mısra: **7**
" Ki " bağlacı.
Nergesüñsüz ḫaste
olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān
esdi yil

367. **kim:**
Gazel 274
Mısra: **5**
" Ki " bağlacı.
Zer ḳadeḥle çerḫ
bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl
ṣaru yaşıl

368. **kim:**
Gazel 275
Mısra: **2**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
N'ola giyse ol şeker-
güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i
gūyā yaşıl

369. **kim:**
Gazel 275
Mısra: **8**
" Ki " bağlacı.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i
ṣaḥrā yaşıl

370. **kim:**
Gazel 275
Mısra: **9**
" Ki", bağlama edatı.
Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i
ḫōş-bālā yaşıl

371. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **1**
"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.
Dāġ-ı ḥasret kim
cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-
bārumdur ol

372. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **11**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.
Ṣanma kim oldı ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel

Ḥamle-i hicrānı menʿ içün
ḳafadārumdur ol

373. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **3**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.
Ḫvāb-ı nāz idüp
işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu
fiġānumdan benüm

374. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **6**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Yāre düşmen ṭaʿn idüp
her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde
cānumdan benüm

375. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **8**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
Ṣubḥ-ı vaṣlından ol
māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı
nihānumdan benüm

376. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Gör ne ṣarrāf-ı
cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-
feşānumdan benüm

377. **kim:**
Gazel 281
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
Ḥüsn-i Leylī kim
işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler
dāstānumdur benüm

378. **kim:**
Gazel 281
Mısra: **12**
"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.
Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm

379. **kim:**
Gazel 282
Mısra: **1**
"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.
Gerçi kim ḫalḳı
uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı
siyehkārum benüm

380. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **1**
" Ki " bağlacı.
Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i
cāvidānumdur benüm

381. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **3**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā
kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış
sāyebānumdur benüm

382. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **5**
" Ki " bağlacı.
Yaşı çoḳ olsun
gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm

383. **kim:**
Gazel 285
Mısra: **5**
"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.
Gözlerüm yaş yirine
ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı
nihānum var benüm

384. **kim:**
Gazel 286
Mısra: **1**
" Ki", bağlama edatı.
‘Azm-i meydān
eyleyen kim şeh-süvārumdur
benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında
iftiḫārumdur benüm

385. **kim:**
Gazel 286
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu

yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

386. **kim:**

Gazel 286

Mısra: **12**

" Ki " bağlacı.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

387. **kim:**

Gazel 287

Mısra: **6**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

388. **kim:**

Gazel 287

Mısra: **8**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

389. **kim:**

Gazel 288

Mısra: **3**

" Ki " bağlacı.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

390. **kim:**

Gazel 289

Mısra: **11**

" Ki " bağlacı.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

391. **kim:**

Gazel 293

Mısra: **3**

"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.

Ayaġuñ ṭoprağı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

392. **kim:**

Gazel 293

Mısra: **6**

" Ki " bağlacı.

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm

393. **kim:**

Gazel 293

Mısra: **17**

" Ki" bağlama edatı.

Gönlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

394. **kim:**

Gazel 294

Mısra: **9**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum

395. **kim:**

Gazel 295

Mısra: **2**

" Ki " bağlacı.

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

396. **kim:**

Gazel 295

Mısra: **9**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināş ü ḫurdedān olmaz begüm

397. **kim:**

Gazel 297

Mısra: **8**

" Ki " bağlacı.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

398. **kim:**

Gazel 300

Mısra: **1**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

399. **kim:**

Gazel 300

Mısra: **3**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma ṣol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

400. **kim:**

Gazel 300

Mısra: **7**

" Ki " bağlacı.

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

401. **kim:**

Gazel 300

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem

402. **kim:**

Gazel 302

Mısra: **2**

"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

403. **kim:**

Gazel 303

Mısra: **9**

" Ki " bağlacı.

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam

404. **kim:**

Gazel 303

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

405. **kim:**

Gazel 304

Mısra: **9**

" Ki " bağlacı.

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

406. **kim:**

Gazel 304

Mısra: **11**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

407. **kim:**

Gazel 304

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

408. **kim:**

Gazel 305

Mısra: **10**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

409. **kim:**

Gazel 306

Mısra: **8**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

410. **kim:**

Gazel 306

Mısra: **9**

" Ki" bağlacı.

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

411. **kim:**

Gazel 307

Mısra: **9**

" Ki " bağlacı.

ʿIşḳ içinde bilmezem
yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce
dāstān eyledüm

412. **kim:**

Gazel 308

Mısra: **13**

"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Sūz-ı āhuñdan
Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde
mihmān eyledüm

413. **kim:**

Gazel 309

Mısra: **11**

" Ki " bağlacı.

Gül yüzüñ şevḳiyle
giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i
pür-cūş iy ṣanem

414. **kim:**

Gazel 309

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

Cām-ı ʿışḳuñdan
Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş
iy ṣanem

415. **kim:**

Gazel 310

Mısra: **3**

"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün derdmendüñem
bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur
devācıġum

416. **kim:**

Gazel 310

Mısra: **6**

"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.

Düşmenle ṭatlu dirilüp
itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim
çoḳdur acıġum

417. **kim:**

Gazel 312

Mısra: **10**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

El götürmişdür
Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-
ı ʿīd olsun begüm

418. **kim:**

Gazel 314

Mısra: **3**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Göñlüm ol hercāīye
virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber
cefāsuz n'eyleyem

419. **kim:**

Gazel 314

Mısra: **6**

" Ki " bağlacı.

Ayaġa düşdüm el
irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm
devāsuz n'eyleyem

420. **kim:**

Gazel 317

Mısra: **4**

" Ki" bağlacı; öyle ki.

Ḳanġı bīmāruñ yine
girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ
ṭutmış kemīn

421. **kim:**

Gazel 317

Mısra: **7**

" Ki " bağlacı.

Ḳadd-i yāre şevḳ ile
ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den
Rūhü'l-emīn

422. **kim:**

Gazel 318

Mısra: **5**

" Ki " bağlacı.

Gözüñ bir ceng-cūdur
kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı
bekler ḳafasından

423. **kim:**

Gazel 319

Mısra: **7**

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Lü'lü' yaşum ol
yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẕardan

424. **kim:**

Gazel 320

Mısra: **7**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden

425. **kime:**-*e*
Gazel 320
Mısra: **7**
"Hangi kime" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden

426. **kim:**
Gazel 323
Mısra: **9**
" Ki " bağlacı.

Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

427. **kimdür:**-*dür*
Gazel 323
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

428. **kim:**
Gazel 324
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı; öyle ki.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

429. **kim:**
Gazel 324
Mısra: **9**
" Ki " bağlacı.

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

430. **kim:**
Gazel 325
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

431. **kim:**
Gazel 326
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan

432. **kim:**
Gazel 326
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

433. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **1**
" Ki " bağlacı.

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

434. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

435. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **12**
" Ki " bağlacı.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy şaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

436. **kim:**
Gazel 331
Mısra: **5**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

437. **kimdür:**-*dür*

Gazel 331

Mısra: **7**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gün yüzüñ ʿīd
olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn
hilālüñ var iken

438. **kim:**

Gazel 332

Mısra: **13**

" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Rūy-i dilbersüz
Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü
zārüm var iken

439. **kim:**

Gazel 333

Mısra: **11**

" Ki " bağlacı.

Ḥāl-i nā-çārüm gören
raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur
nālemi gūş eyleyen

440. **kim:**

Gazel 333

Mısra: **14**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Cān fedā olsun
Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini
nūş eyleyen

441. **kim:**

Gazel 335

Mısra: **5**

"Hangi kişi" anlamında zamir.

Didüm iy meh kim irer
bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda
ḳurbān eyleyen

442. **kim:**-*dür*

Gazel 335

Mısra: **18**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gerçi yıllardur
Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür
bu efġān eyleyen

443. **kim:**

Gazel 336

Mısra: **3**

"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Geçürürsem günümi
ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i
zenaḫdānuñ içün

444. **kim:**

Gazel 337

Mısra: **5**

"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Āh-ı şāmum
yazduġımdan añla her dīvāre
kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm
sen şāh içün

445. **kim:**

Gazel 338

Mısra: **7**

" Ki " bağlacı.

Sīm ü zer yoġ ise elde
ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ
tozına īs̱ār içün

446. **kim:**

Gazel 338

Mısra: **11**

" Ki " bağlacı.

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-
güftār içün

447. **kim:**

Gazel 339

Mısra: **13**

" Ki " bağlacı.

Ḥaḳ bu kim vaṣf
idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-
bār olmayan

448. **kim:**

Gazel 341

Mısra: **7**

" Ki " bağlacı.

Yüz bulup dilber
yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i
müşgāsā yüzin

449. **kim:**

Gazel 342

Mısra: **7**

"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Bāġbān-ı zülf etek
ṭutsa n’ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden
sīb-i ẕeḳan

450. **kim:**
Gazel 343
Mısra: **3**
" Ki " bağlacı.
İñlemez görmese
bülbül güli gel gör beni kim
Diñmezem ayru düşelden berü
dildārümden

451. **kim:**
Gazel 343
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı; öyle ki.
İy Muʿīdī kim añar
adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya
eşʿārümden

452. **kim:**
Gazel 344
Mısra: **6**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.
Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi
yaġmur olmasun

453. **kim:**
Gazel 345
Mısra: **1**
" Ki " bağlacı.
Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle
ḳānūn olmasun

454. **kim:**
Gazel 345
Mısra: **8**
" Ki " bağlacı.
Dil ṣaçuñ zencīrinüñ
sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre
Mecnūn olmasun

455. **kim:**
Gazel 346
Mısra: **3**
" Ki " bağlacı.
Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i
tār olmasun

456. **kim:**
Gazel 347
Mısra: **9**
" Ki " bağlacı.
Baña yā Rab yüz
ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek
āsān olmasun

457. **kim:**
Gazel 348
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.
Āh kim artar
Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde
mihmān olmasun

458. **kim:**
Gazel 349
Mısra: **3**
" Ki " bağlacı.
Her denīnüñ ḫāṭırın
luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ
vīrān olmasun

459. **kim:**
Gazel 352
Mısra: **10**
" Ki " bağlacı.
Dildür beni bu resme
yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola
bir gün

460. **kim:**
Gazel 353
Mısra: **6**
" Ki " bağlacı.
ʿAnberīn zülfüñde
göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı
miskīn meskenin

461. **kim:**
Gazel 355
Mısra: **12**
"Bazıları " anlamında belgisiz zamir.
Gözüñe görinmez
oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde
ḫançer var iken

462. **kim:**
Gazel 356
Mısra: **9**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
Muʿīdī ol kemān-ebrū
ġamında ṣorma ḥālüm kim

Ḳara baġrum delinmişdür
ḫadeng-i āh ü zārumdan

463. **kim:**
Gazel 357
Mısra: **4**
" Ki " bağlacı.
Lālelerdür fitne
gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her
dem ol ruḫsārdan

464. **kim:**
Gazel 357
Mısra: **10**
" Ki " bağlacı.
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma
pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i
gevher-bārdan

465. **kim:**
Gazel 357
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil
gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol
bāzārdan

466. **kim:**
Gazel 358
Mısra: **2**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.
İy ṣabā seyyāḥı yād
itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı
ʿOs̲mān illerin

467. **kim:**
Gazel 358
Mısra: **5**
" Ki " bağlacı.
Devlet-i ʿışḳuñda
çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca
iḥsān illerin

468. **kim:**
Gazel 359
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.
Sāḳiyā gülgūn
lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı
vuṣlatdur bugün

469. **kim:**
Gazel 360
Mısra: **4**
" Ki " bağlacı.
İki cihānda bir büt-i
cān-bāze ʿāṣıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āṣüfte
cān ipin

470. **kim:**
Gazel 362
Mısra: **3**
"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi
ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña
bu oddan

471. **kim:**
Gazel 362
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ
mi te's̲īr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü
ʿūddan

472. **kim:**
Gazel 363
Mısra: **5**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.
Ḫaste-dil ġamdan
uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat
çekmeden

473. **kim:**
Gazel 363
Mısra: **10**
"Çünkü, sebebiyle" anlamında bağlama edatı.
Çoḳ aña kūyuñda
göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi
ġurbet çekmeden

474. **kim:**
Gazel 364
Mısra: **6**
" Ki " bağlacı.
Ġamze-i cāżū-firībüñ
şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i
dil zebūn

475. **kim:**
Gazel 364
Mısra: **7**
" Ki " bağlacı.

Merhem añma kim
ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz
degmeñüz derd-i derūn

476. **kim:**
Gazel 366
Mısra: **9**
" Ki " bağlacı.
Ġam-ı hecr ile
çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem
ḳorḳaram bir gün

477. **kim:**
Gazel 369
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Müjde iy dil- ḫaste kim
yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i
Mesīhā'dur gelen

478. **kim:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Çünkü.
Źerre iseñ ġam degül
şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-
ārādur gelen

479. **kim:**
Gazel 370
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ṣaçuñı alup gözüme
sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı
ʿanber-būyı ben

480. **kim:**
Gazel 371
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Ḳande ise bir meh-i nā-
mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu
çerḫ-i ser-gerdāne ben

481. **kim:**
Gazel 372
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Kīn idüp ʿāşıḳlara
peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy
perī ādemde kīn

482. **kim:**
Gazel 372
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Zülf-i kāfir-kīş-i pür-
çīnüñ elinden āh kim
Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf
yaġmā-yı dīn

483. **kim:**
Gazel 372
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn

484. **kim:**
Gazel 373
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun
lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

485. **kim:**
Gazel 374
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ruḫ-ı zerdüm temāşā
ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān
olmış ḥazāndur bu

486. **kim:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Çünkü.
Var ise baña kīnüñ
düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr
duʿādur bu

487. **kim:**
Gazel 375
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim
uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü
pādur bu

488. **kim:**
Gazel 376
Mısra: **1**
Kim, kimse.
Dehānuñ kim anuñ
vaṣfın işiden dir ki cāndur bu

Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

489. **kim:**
Gazel 376
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

490. **kim:**
Gazel 377
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

491. **kim:**
Gazel 377
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

492. **kim:**
Gazel 377
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu

493. **kim:**
Gazel 378
Mısra: **3**
Çünkü.
N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

494. **kim:**
Gazel 378
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu

495. **kim:**
Gazel 379
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

496. **kim:**
Gazel 381
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu

497. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

498. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

499. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

500. **kim:**
Gazel 383
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

501. **kim:**
Gazel 385
Mısra: **2**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

502. **kim:**
Gazel 385
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam fırāvān ġam yime

503. **kim:**
Gazel 387
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

504. **kim:**
Gazel 387
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Pāy-māl itse
Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye

505. **kim:**
Gazel 388
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Nāfeveş ḫūn oldı bağrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile

506. **kim:**
Gazel 389
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara bağrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

507. **kim:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Çünkü.

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

508. **kim:**
Gazel 392
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

509. **kim:**
Gazel 393
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile

510. **kim:**
Gazel 394
Mısra: **6**
Çünkü.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

511. **kim:**
Gazel 394
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

512. **kim:**
Gazel 395
Mısra: **3**
Çünkü.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

513. **kim:**
Gazel 395
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

514. **kim:**

Gazel 396

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

515. **kim:**

Gazel 397

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

516. **kimi:**-*i*

Gazel 397

Mısra: **11**

Bazısı.

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm gönlüm bu zülf-i ʿanberīnde

517. **kim:**

Gazel 399

Mısra: **2**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda

518. **kim:**

Gazel 399

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

519. **kim:**

Gazel 400

Mısra: **2**

Çünkü.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan üstine

520. **kim:**

Gazel 400

Mısra: **7**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

521. **kim:**

Gazel 401

Mısra: **1**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

522. **kim:**

Gazel 401

Mısra: **13**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

523. **kim:**

Gazel 402

Mısra: **9**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

524. **kim:**

Gazel 403

Mısra: **10**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

525. **kim:**

Gazel 403

Mısra: **11**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine

526. **kim:**

Gazel 403

Mısra: **13**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp

Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

527. **kim:**

Gazel 404

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

528. **kim:**

Gazel 405

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

529. **kim:**

Gazel 405

Mısra: **14**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

530. **kim:**

Gazel 406

Mısra: **9**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

531. **kim:**

Gazel 407

Mısra: **4**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

532. **kim:**

Gazel 407

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

533. **kim:**

Gazel 408

Mısra: **3**

Çünkü.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

534. **kim:**

Gazel 410

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od şalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne

535. **kim:**

Gazel 411

Mısra: **4**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

536. **kim:**

Gazel 411

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye

537. **kim:**

Gazel 411

Mısra: **15**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

538. **kim:**

Gazel 412

Mısra: **6**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

539. **kim:**

Gazel 413

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

540. **kim:**

Gazel 413

Mısra: **8**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs ın sīne-i sūzānuma

541. **kim:**

Gazel 414

Mısra: **2**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

542. **kim:**

Gazel 414

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

543. **kim:**

Gazel 415

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

544. **kim:**

Gazel 415

Mısra: **14**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize

545. **kim:**

Gazel 417

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına

546. **kim:**

Gazel 417

Mısra: **13**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

547. **kim:**

Gazel 418

Mısra: **5**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

548. **kim:**

Gazel 418

Mısra: **9**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

549. **kim:**

Gazel 419

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice

550. **kim:**

Gazel 421

Mısra: **10**

Çünkü.

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

551. **kim:**

Gazel 422

Mısra: **13**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim

Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller mesnevī

552. **kim:**
Gazel 423
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

553. **kim:**
Gazel 424
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp güyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni

554. **kim:**
Gazel 425
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
İlāhī Mekke sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

555. **kim:**
Gazel 426
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme kim
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni

556. **kim:**
Gazel 428
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḫmeti

557. **kim:**
Gazel 428
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

558. **kim:**
Gazel 430
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı

559. **kim:**
Gazel 430
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı

560. **kim:**
Gazel 430
Mısra: **6**
Çünkü.
Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

561. **kim:**
Gazel 431
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī

562. **kim:**
Gazel 434
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

563. **kim:**
Gazel 437
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

564. **kim:**
Gazel 437
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

565. **kim:**
Gazel 438
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

566. **kim:**
Gazel 439
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

567. **kim:**
Gazel 440
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

568. **kim:**
Gazel 440
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḥacil yüz būstānuñ lālesi

569. **kim:**
Gazel 441
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

570. **kim:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Çünkü.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

571. **kim:**
Gazel 443
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

572. **kim:**
Gazel 443
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

573. **kim:**
Gazel 444
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

574. **kim:**
Gazel 445
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

575. **kim:**
Gazel 447
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi

576. **kimler:**-*ler*
Gazel 447
Mısra: **10**
"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.
Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

577. **kim:**
Kıt'a 1

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Dimesünler naẕīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

578. **kim:**

Kıt'a 2

Mısra: **3**

" Ki" bağlama edatı.

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum

579. **kim:**

Tahmis 3

Mısra: **8**

" Ki" bağlama edatı.

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

580. **kim:**

Taştir 1

Mısra: **6**

" Ki" bağlama edatı.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

581. **kim:**

Taştir 1

Mısra: **20**

"Çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

[kim]:

1. **[kim]:**

Tahmis 3

Mısra: **12**

"Ki", bağlama edatı II de, da anlamındaki "ki".

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

[kim:

1. **[kim:**

Gazel 412

Mısra: **9**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

kim bil-:

1. **kim bil-:***-ür, -di*

Gazel 96

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilir, kim anlar.

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫatṭ ḫatṭ olmasa ḳandan eşer

kim sevmez:

1. **kim sevmez:**

Gazel 176

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim sevmez, herkes sever.

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

2. **kim sevmez:**

Gazel 176

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim sevmez, herkes sever.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

3. **kim sevmez:**

Gazel 176

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim sevmez, herkes sever.

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

4. **kim sevmez:**

Gazel 176

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim sevmez, herkes sever.

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

kimden:

1. **kimdendür:**

Gazel 116

Mısra: **14**

"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırak̲ iden beni
Bu k̲ara günler baña kimdendür aḫterden midür

kime:

1. **kime:**

Gazel 79

Mısra: **9**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

İy Muʿīdī bilmezem ḫālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḫayrān olur

kimedür:

1. **kimedür:**

Gazel 109

Mısra: **3**

Kim içindir II ne içindir.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her k̲açan k̲aşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

kimesne:

1. **kimesne:**

Gazel 3

Mısra: **14**

1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür k̲orḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **kimesne:**

Gazel 3

Mısra: **14**

Kimse, herhangi bir kişi.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **kimesne:**

Gazel 49

Mısra: **9**

Kimse, belgisiz zamir.

Bilmez
Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs

4. **kimesne:**

Gazel 75

Mısra: **11**

Kimse, belgisiz zamir.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

5. **kimesne:**

Gazel 101

Mısra: **2**

"Kimse, hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

6. **kimesne:**

Gazel 159

Mısra: **9**

"Hiç kimse" belgisiz zamir.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

7. **kimesne:**

Gazel 199

Mısra: **13**

"Hiç kimse" belgisiz zamir.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

8. **kimesne:**

Gazel 393

Mısra: **11**

Kimse, belgisiz zamir.

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile

9. **kimesne:**

Gazel 436

Mısra: **11**

Kimse, hiçbiri.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

kimi:

1. **kimi:**

Gazel 228

Mısra: **3**

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin

Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

2. **kimi:**

Gazel 397

Mısra: **11**

Bazısı.

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm gönlüm bu zülf-i ʿanberīnde

kimse:

1. **kimsenüñ:**-*nüñ*

Gazel 6

Mısra: **3**

Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

2. **kimsenüñ:**-*nüñ*

Gazel 6

Mısra: **3**

Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

3. **kimse:**

Gazel 16

Mısra: **3**

Kimse, herhangi bir kişi.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

4. **kimse:**

Gazel 25

Mısra: **4**

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

5. **kimse:**

Gazel 25

Mısra: **13**

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

6. **kimse:**

Gazel 60

Mısra: **9**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

7. **kimseden:**-*den*

Gazel 62

Mısra: **4**

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

8. **kimsenüñ:**-*n, -üñ*

Gazel 72

Mısra: **2**

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Uydı hevā-yı ʿışḳa gönül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

9. **kimse:**

Gazel 105

Mısra: **4**

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

10. **kimse:**

Gazel 125

Mısra: **6**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

11. **kimse:**

Gazel 125

Mısra: **7**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

12. **kimseye:**-*y, -e*

Gazel 138

Mısra: **7**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir; hiç kimse.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

13. **kimse:**

Gazel 159

Mısra: **14**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

14. **kimse:**

Gazel 161

Mısra: **8**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

15. **kimse:**

Gazel 163

Mısra: **5**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

16. **kimse:**

Gazel 166

Mısra: **12**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Ḳatʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

17. **kimseyi:**-*y, -i*

Gazel 169

Mısra: **10**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz

18. **kimseden:**-*den*

Gazel 175

Mısra: **11**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

19. **kimse:**

Gazel 177

Mısra: **11**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

20. **kimseden:**-*den*

Gazel 195

Mısra: **13**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

21. **kimse:**

Gazel 227

Mısra: **9**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

22. **kimsenüñ:**-*n, -üñ*

Gazel 229

Mısra: **12**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

23. **kimseye:**-*ye*

Gazel 239

Mısra: **12**

"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir, hiç kimse.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

24. **kimse:**

Gazel 244

Mısra: **7**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

25. **kimse:**
Gazel 262
Mısra: **8**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

26. **kimse:**
Gazel 265
Mısra: **12**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

27. **kimseyi:**-*y, -i*
Gazel 277
Mısra: **8**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

28. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **9**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

29. **kimse:**
Gazel 293
Mısra: **4**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

30. **kimse:**
Gazel 299
Mısra: **11**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̲mān'ı añdum aġladum

31. **kimse:**
Gazel 303
Mısra: **14**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

32. **kimse:**
Gazel 312
Mısra: **8**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

33. **kimseñüz:**-*ñüz*
Gazel 324
Mısra: **1**
Hiç kimse.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

34. **kimseye:**-*ye*
Gazel 330
Mısra: **14**
"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir, hiç kimse.

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlığın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

35. **kimse:**
Gazel 332
Mısra: **14**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

36. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 334
Mısra: **13**
"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz şuyın ḫāk eyleyen

37. **kimse:**

Gazel 344

Mısra: **8**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Yāreʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-iʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

38. **kimsenüñ:**-*n, -üñ*

Gazel 345

Mısra: **12**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

39. **kimse:**

Gazel 346

Mısra: **2**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

40. **kimsenüñ:**-*nüñ*

Gazel 346

Mısra: **8**

"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

41. **kimsenüñ:**-*nüñ*

Gazel 347

Mısra: **2**

"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān olmasun

42. **kimse:**

Gazel 354

Mısra: **9**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Muʿīdī kimse ıṣlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ileʿuṣṣāḳ arasın

43. **kimse:**

Gazel 357

Mısra: **5**

"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir.

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan

44. **kimse:**

Gazel 357

Mısra: **6**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan

45. **kimse:**

Gazel 363

Mısra: **2**

"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

46. **kimse:**

Gazel 412

Mısra: **6**

Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

47. **kimse:**

Gazel 414

Mısra: **4**

Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

48. **kimseden:**-*den*

Gazel 421

Mısra: **13**

Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

kimse yok:

1. **kimse yoḳ:**

Gazel 133

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç kimse mevcut değil.

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

kimsenem yoḳ-:

1. **kimsenem yoḳ-:**-*dur*

Gazel 112

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kimsem yok.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

kimsenüñ:

1. **kimsenüñ:**

Gazel 428

Mısra: **12**

Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, kim olsa, şahıs, nefer.

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

kimseye:

1. **kimseye:**-*y*, -*e*

Gazel 206

Mısra: **13**

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

2. **kimseye:**-*ye*

Gazel 384

Mısra: **9**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

3. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **1**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

4. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **2**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet kimseye
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet kimseye

5. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **4**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

6. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **6**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

7. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **8**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

8. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **10**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

9. **kimseye:**-*ye*

Gazel 387

Mısra: **12**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

10. **kimseye:**-*-ye*

Gazel 387

Mısra: **14**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Pāy-māl itse
Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu
ṣanʿat kimseye

11. **kimseye:**-*-ye*

Gazel 439

Mısra: **13**

Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Būse rāzın açmasun
dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst
laʿlüñ ḫātemi

kimüñ:

1. **kimüñ:**

Gazel 416

Mısra: **6**

Kimin.

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ
kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ
gerekdür ḳanına

kīmyā:

1. **kīmyā:**

Gazel 72

Mısra: **8**

Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

Ol yitmeyen yolında
yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā
budur

2. **kīmyā:**

Gazel 96

Mısra: **9**

Ender bulunan kıymetli şey, iksir.

Kīmyā mıdur viṣālüñ
iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda
bulmadum andan eser

3. **kīmyādur:**-*dur*

Gazel 130

Mısra: **18**

Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı
cevher gösterür

4. **kīmyādur:**-*dur*

Gazel 345

Mısra: **3**

Iksir, toprağı ve madenleri altın yaptığına inanılan mevhum sıvı.

Kīmyādur çün kara
ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi
altun olmasun

kīn:

1. **kīn:**

Gazel 372

Mısra: **2**

Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.

Kīn idüp ʿāşıḳlara
peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy
perī ādemde kīn

2. **kīn:**

Gazel 372

Mısra: **14**

Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn

3. **kīnüñ:**-*üñ*

Gazel 375

Mısra: **7**

Öç almayı amaçlayan gizli düşmanlık.

Var ise baña kīnüñ
düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr
duʿādur bu

4. **kīni:**-*i*

Gazel 388

Mısra: **2**

Düşmanlık.

Veh ki pīç-ā-pīç olur
zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-
i dīn ile

5. **kīnde:**-*de*

Gazel 397

Mısra: **1**

Düşmanlık, garaz.

Dem-ā-dem ādem
olmaḳ kibr ü kīnde

Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

6. **kīn:**

Gazel 404

Mısra: **2**

Düşmanlık.

Dem-be-dem āfet şalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

kīne-cū:

1. **kīne-cūdur:**-*dur*

Gazel 311

Mısra: **6**

(Fa.) İntikam almaya çalışan.

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm

ḳıpḳızıl:

1. **ḳıpḳızıl:**

Gazel 157

Mısra: **2**

Kıpkırmızı.

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

ḳıpḳızıl ḳan-:

1. **ḳıpḳızıl ḳan-:**-*dur*

Gazel 234

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı, kızıl kan II kırmızı dudak.

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

kır-:

1. **ḳırardı:**-*ar*, -*dı*

Gazel 58

Mısra: **6**

Kırmak, parçalamak.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ

kırān:

1. **ḳırānın:**--*ın*

Gazel 78

Mısra: **3**

Ar. yakınlık.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

2. **ḳırān:**

Gazel 392

Mısra: **4**

Ar. yakınlık.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

kırmızı:

1. **[ḳırmızı]:**

Gazel 412

Mısra: **4**

Al, kızıl renk.

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

ḳırmızı-ḫilʿat:

1. **ḳırmızı-ḫilʿat:**

Gazel 417

Mısra: **5**

Kırmızı kaftan, elbise.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

kirpig:

1. **kirpigüñ:**-*üñ*

Gazel 77

Mısra: **6**

Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

2. **kirpigüñ:**-*üñ*

Gazel 81

Mısra: **2**

Kirpik.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup ol meste şavaş añdurur

3. **kirpigüm:**-*üm*

Gazel 189

Mısra: **1**

Kirpik.

Kirpigüm üzre gözüm
kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher
zeyn eylemiş

4. **kirpigi:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **4**
Kirpik.
Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet
nigārumdur benüm

5. **kirpigüñ:**-*üñ*
Gazel 293
Mısra: **15**
Kirpik.
Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu
peykāndur gözüm

6. **kirpigüme:**-*ü, -me*
Gazel 404
Mısra: **9**
Kirpik.
Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine

kirpik:

1. **kirpik:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Kirpik.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

2. **kirpikler:**-*ler*
Gazel 405
Mısra: **4**
Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.
Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

kirpik-:

1. **kirpikdür:**-*-dür*
Gazel 185
Mısra: **7**
Kirpik.
Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

kirpiklerüñ ḫadengi:

1. **kirpiklerüñ ḫadengi:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirpik oklarını atmak. II Sevgilinin ok gibi öldürücü, yaralayıcı bakış atması.
Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḫadengi iñen artuġa geçer

kirpüg:

1. **kirpügi:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **5**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.
Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

2. **kirpügüm:**-*üm*
Gazel 341
Mısra: **5**
Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

3. **kirpügine:**-*i, -ne*
Gazel 342
Mısra: **6**
Kirpik.
Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden

kirpügüñden:

1. **kirpügüñden:**
Gazel 355
Mısra: **11**
Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.
Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken

kirpük:

1. **kirpüklü:**-*lü*

Gazel 338

Mısra: **5**

Kirpik.

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

2. **kirpük:**

Gazel 361

Mısra: **6**

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

kişi:

1. **kişi:**

Gazel 54

Mısra: **6**

Adam, insan, kimse, erkek.

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah

2. **kişinüñ:**-*nüñ*

Gazel 57

Mısra: **3**

İnsan, şahıs, kimse.

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

3. **kişi:**

Gazel 80

Mısra: **8**

İnsan, kişi || âşık.

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

4. **kişiye:**-*ye*

Gazel 81

Mısra: **6**

İnsan, kişi.

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

5. **kişiye:**-*y, -e*

Gazel 83

Mısra: **12**

Herhangi bir kimse, insan, şahıs.

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir kişiye baḳsañ bir derde mübtelādur

6. **kişiye:**-*(y)e*

Gazel 98

Mısra: **10**

İnsan, şahıs, herhangi bir kimse.

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

7. **kişi:**

Gazel 119

Mısra: **6**

Adam, insan, şahıs, kimse. II Âşık.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

8. **kişi:**

Gazel 120

Mısra: **12**

Adam, insan, şahıs, kimse. II Âşık.

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

9. **kişiye:**-*y, -e*

Gazel 135

Mısra: **4**

Herhangi bir kimse, insan, şahıs.

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

10. **kişiyüz:**-*y, -üz*

Gazel 159

Mısra: **12**

Adam, insan, kimse.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

11. **kişi:**

Gazel 161

Mısra: **1**

Bir kimse, biri.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

12. **kişi:**

Gazel 180

Mısra: **14**

Adam, insan, şahıs, kimse.

Aġzuñ añsa
iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi
ġāyet heves

13. **kişiye:***-y, -e*

Gazel 190

Mısra: **4**

Adam, insan, kimse.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ
tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye
hīç emān āteş

14. **kişi:**

Gazel 199

Mısra: **6**

Adam, insan, şahıs, kimse.

Aġzı dadın ḳande
bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca
ḥelvādan ne ḥaẕẕ

15. **kişiyem:***-y, -em*

Gazel 205

Mısra: **10**

İnsan, kimse, şahıs.

Cān fedādur yoluña
ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı
bedenden fāriġ

16. **kişi:**

Gazel 215

Mısra: **6**

Adam, insan, kimse.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ
ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām
olıcaḳ

17. **kişi:**

Gazel 224

Mısra: **8**

Adam, insan, şahıs, kimse.
II Âşık.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā
ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet
gerek

18. **kişi:**

Gazel 226

Mısra: **10**

Adam, kişi, şahıs, kimse.

Şol bī-vefāyı sevme
ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-
sitān gerek

19. **kişi:**

Gazel 261

Mısra: **14**

Adam, insan, kimse.

İy Muʿīdī ġam sözin
añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi
maḥrem degül

20. **kişi:**

Gazel 319

Mısra: **14**

Adam, insan, kimse.

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye
ʿayb-cūdur
N’eyler dem urup kişi hünerden

21. **kişi:**

Gazel 321

Mısra: **12**

Adam, insan, kimse, erkek.

Meyḫāne ḳapusında
olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet
itmesün

22. **kişi:**

Gazel 363

Mısra: **10**

Adam, insan, kimse.

Çoḳ aña kūyuñda
göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi
ġurbet çekmeden

23. **kişi:**

Gazel 380

Mısra: **2**

Adam, insan, kimse.

Baş egdüm zülf-i
ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu

24. **kişi:**

Gazel 416

Mısra: **10**

Adam, insan, kimse.

Saña ne ḳolun yaḳup
içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n’eylerse iy ṣūfī tenine
cānına

25. **kişi:**

Gazel 417

Mısra: **4**

Adam, insan, kimse.

Dilberā sürme
ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm
eylemek mihmānına

26. **kişi:**

Gazel 447

Mısra: **13**

Adam, insan, kimse.

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

kıssa:

1. **ḳıṣṣasın:**-*sın*

Gazel 90

Mısra: **9**

Hikaye.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfī ḳıṣṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

2. **ḳıṣṣadur:**-*dur*

Gazel 169

Mısra: **6**

Hikaye.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz

3. **ḳıṣṣası:**

Gazel 303

Mısra: **11**

Ar. hikaye, rivayet.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

kıṣṣa-i mecnūn:

1. **ḳıṣṣa-i mecnūn:**

Gazel 30

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla ve Mecnun kıssasının hikayesi.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

2. **ḳıṣṣa-i mecnūn:**

Gazel 31

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla İle Mecnun hikayesi.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

3. **ḳıṣṣa-i mecnūn:**

Gazel 251

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun ve Leyla kıssası (hikayesi).

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

kişver:

1. **kişver:**

Gazel 17

Mısra: **2**

İklim, vilâyet, memleket.

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

kitāb:

1. **kitāb:**

Gazel 30

Mısra: **8**

Yazılmış ve basılmış eser.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

2. **kitāb:**

Gazel 31

Mısra: **10**

Herhangi bir konuda yazılmış eser.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

3. **kitābın:**-*ıñ*

Gazel 132

Mısra: **5**

Ar. Kitap.

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

4. **kitābın:**--*ı, --n*

Gazel 172

Mısra: **5**

1. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün. 2. Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

5. **kitābından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 292

Mısra: **10**

Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

kitāb-ı nāz:

1. **kitāb-ı nāz:**

Gazel 171

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve, cilve kitabı.

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

2. **kitāb-ı nāz:**

Gazel 171

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve, cilve kitabı.

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

3. **kitāb-ı nāz:**

Gazel 172

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve, cilve kitabı.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

4. **kitāb-ı nāz:**

Gazel 173

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz kitabı.

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz

5. **kitāb-ı nāz:**

Gazel 174

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve, cilve kitabı.

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege
Gül gibi hīç düşmez elüñden kitāb-ı nāz

kıv:

1. **ḳıyar:**-*(a)r*

Gazel 63

Mısra: **4**

Acımayıp öldürmek.

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

2. **ḳıyduñ:**-*duñ*

Gazel 404

Mısra: **2**

Acımayıp öldürmek, acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

kıv-:

1. **ḳıyan:**-*an*

Gazel 134

Mısra: **12**

Acımayıp öldürmek.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

kıya:

1. **ḳıya:**

Gazel 239

Mısra: **6**

Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

2. **ḳıya:**

Gazel 333

Mısra: **6**

Kıyasıya, sert.

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

kıya bakış-:

1. **ḳıya baḳış-:**--*lar, --ı*

Gazel 174

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiddetli/ sert/öldürücü bakış; bkz. TS. C. IV, s. 2526-27. (‘kıya’ ve ‘kıya bakmak’ md.).

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

kıya ḳıya:

1. **ḳıya ḳıya:**
Gazel 230
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk

kıyākī-:

1. **ḳıyāḳīdür:**--*i*, --*dür*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kıyıcı, yırtıcı, zalim, gaddar, hunhar.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

kıyāmet:

1. **ḳıyāmet:**
Gazel 224
Mısra: **2**
Âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).

Gönül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

2. **ḳıyāmet:**
Gazel 272
Mısra: **16**
(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

kıyāmet koparur:

1. **ḳıyāmet ḳoparur:**-*ar*, -*ur*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

kıyāsa gele:

1. **ḳıyāsa gele:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyas, karşılaştırma.

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḫs

kıyma:

1. **ḳıyma:**
Gazel 311
Mısra: **2**
1. Kıyma, acı, merhamet et. 2. Çekilmiş et.

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm

2. **ḳıyma:**
Gazel 336
Mısra: **10**
Kıyma, acı, merhamet et.

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

kıymak:

1. **ḳıya:**-*a*
Gazel 447
Mısra: **4**
Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya bakışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

kıymet:

1. **ḳıymet:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-kıymet: değerli.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç

Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese
hicrān aña

2. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 234
Mısra: **3**
1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.
Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

3. **ḳıymeti:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **9**
Ar. Değer.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

ḳıymet olmazdı:

1. **ḳıymet olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değer vermek.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

ḳıymet yoḳ:

1. **ḳıymet yoḳ:**
Gazel 55
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirine kıymet verilmemek.
İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

kızar:

1. **ḳızarur:**-*ur*
Gazel 34
Mısra: **11**
Rengi kırmızıya dönmek. II Utancından kızarmak.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

2. **ḳızarmış:**-*mış*
Gazel 185
Mısra: **4**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

3. **ḳızaran:**-*an*
Gazel 245
Mısra: **13**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

4. **ḳızarmışdur:**-*mışdur*
Gazel 252
Mısra: **10**
Kızarmak, utanmak, kızarıp bozarmak.
Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

5. **ḳızarmış:**-*mış*
Gazel 378
Mısra: **5**
Yüzü veya yanakları kızarmak.
Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu

6. **ḳızarup:**-*up*
Gazel 413
Mısra: **7**
Kızarmak II utanmak.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs sīne-i sūzānuma

7. **ḳızarur:**-*ur*
Gazel 444
Mısra: **3**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri

kızıl:

1. **ḳızıl:**
Gazel 249
Mısra: **3**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

2. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **1**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

3. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **2**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **4**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḫ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

5. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **6**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

6. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **8**
1. Kızıl, al, kırmızı.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

7. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **10**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

8. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **12**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

9. **ḳızıl:**
Gazel 274
Mısra: **14**
1. Kızıl, al, kırmızı.
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **ḳızıl:**
Gazel 296
Mısra: **4**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Bu caʿd-ı zülf ü lāleʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

11. **ḳızıl:**
Gazel 325
Mısra: **4**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

12. **ḳızıl:**
Gazel 354
Mısra: **8**
1. Kızıl, al, kırmızı.
Görince ol gözi ḫūnrīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

13. **ḳızıl:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Kırmızı.
Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

14. **ḳızıl:**
Gazel 441
Mısra: **4**
Kırmızı.
Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

kızıl gül-:

1. **ḳızıl gül-:**--*ler*

Gazel 148

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızıl renkli gül.

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḥuma urdukça ġamzeñ yāreler

kızıl otaġ-:

1. **ḳızıl otaġ-:**--*ı, --dur*

Gazel 128

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kırmızı çadır.

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

ko:

1. **ḳo:**

Gazel 25

Mısra: **12**

Bırak! Boş ver!.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

2. **ḳo:**

Gazel 26

Mısra: **9**

Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; bırakmak, terk etmek.

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

3. **ḳomazlar:**-*maz, -lar*

Gazel 34

Mısra: **6**

İzin vermek, bırakmak.

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

4. **ḳomaz:**-*maz*

Gazel 81

Mısra: **5**

Bırakmamak.

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

5. **ḳo:**

Gazel 90

Mısra: **9**

"Bırak / boşver".

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

6. **ḳoñ:**-*ñ*

Gazel 92

Mısra: **2**

Bırakmak.

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

7. **ḳo:**

Gazel 131

Mısra: **11**

"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

8. **ḳor:**-*r*

Gazel 157

Mısra: **12**

Bir şekle girmek, hal almak.

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

9. **ḳo:**

Gazel 180

Mısra: **2**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

10. **ḳo:**

Gazel 213

Mısra: **14**

"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

11. **ḳo:**

Gazel 224

Mısra: **9**

"Bırak / boşver".

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

12. **ḳo:**

Gazel 225

Mısra: **13**

"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

13. **ḳomaz:**-*maz*

Gazel 252

Mısra: **5**

Bırakmamak.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

14. **ḳo:**

Gazel 265

Mısra: **8**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

15. **ḳo:**

Gazel 286

Mısra: **12**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

16. **ḳo:**

Gazel 295

Mısra: **9**

"Bırak / boşver".

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināş ü ḫurdedān olmaz begüm

17. **ḳo:**

Gazel 320

Mısra: **11**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

18. **ḳo:**

Gazel 355

Mısra: **15**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

19. **ḳo:**

Gazel 362

Mısra: **3**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

20. **ḳo:**

Gazel 362

Mısra: **9**

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

21. **ḳo:**

Gazel 369

Mısra: **5**

Bırakmak.

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

22. **ḳomazam:**-*mazam*

Gazel 371

Mısra: **2**

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

23. **ḳo:**

Gazel 386

Mısra: **1**

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

24. **ḳomaḳdan:**-*maḳ, -dan*

Gazel 399

Mısra: **4**

Bırakmak.

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

25. **ḳor:**-*r*

Gazel 400

Mısra: **10**

Komak, bırakmak.

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

26. **ḳo:**

Gazel 420

Mısra: **9**

Bırak!, dursun!, değme!;.

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

27. **ḳor:**-*r*

Gazel 433

Mısra: **7**

Komak, bırakmak.

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri

ko-:

1. **ḳomazsa:**-*mazsa*

Gazel 180

Mısra: **11**

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ żikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it ağzına düşse meges

2. **ḳodı:**-*dı*

Gazel 204

Mısra: **15**

(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

3. **ḳor:**-*r*

Gazel 236

Mısra: **8**

1. (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek. 2. Bırakmak, terketmek.

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

4. **ḳoduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 323

Mısra: **5**

Bir durum içerisinde bırakmak.

Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

5. **ḳo:**

Gazel 402

Mısra: **9**

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

köhne-bālīn:

1. **köhne-bālīn:**

Gazel 404

Mısra: **6**

Eski yastık.

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

kök:

1. **köküni:**-*ü, -n, -i*

Gazel 58

Mısra: **6**

Ağaçların kökü.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ

kol:

1. **ḳoluñı:**-*unı*

Gazel 103

Mısra: **13**

Kol.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar

2. **ḳolların:**-*lar, -ın*

Gazel 189

Mısra: **13**

El, kol.

Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine

Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

3. **ḳolların:**-*lar, -ın*

Gazel 216

Mısra: **2**

El, kol.

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

4. **ḳolın:**-*ıñ*

Gazel 282

Mısra: **11**

Elini, Vücudun bir uzvu.

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

5. **ḳollarum:**-*lar, -um*

Gazel 309

Mısra: **5**

İnsanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı.

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

6. **ḳolların:**-*lar, -ın*

Gazel 413

Mısra: **5**

Kol, el.

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

7. **ḳollarum:**-*lar, -um*

Gazel 418

Mısra: **8**

İnsanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı.

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

8. **ḳolların:**-*lar, -ın*

Gazel 430

Mısra: **9**

Kol, el.

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālığı

9. **ḳolların:**-*lar, -ın*

Gazel 446

Mısra: **13**

Kol, el.

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

kol-:

1. **ḳollarını:**-*lar, -ı, -(n)ı*

Gazel 437

Mısra: **13**

Vücudun bir uzvu.

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

kolay olur:

1. **ḳolay olur:**

Gazel 119

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntısız, zahmetsiz olmak.

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

kollarum:

1. **ḳollarum:**

Gazel 189

Mısra: **3**

Kol.

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

ḳoltuġına al-:

1. **ḳoltuġına al-:**-*up*

Gazel 214

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolunun arasına almak.

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

koluñ:

1. **ḳolun:**-*uñ*

Gazel 416

Mısra: **9**

İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

ḳoma:

1. **ḳomasın:**-*sın*
Gazel 62
Mısra: **1**
Bırakmak, terk etmek.
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

2. **ḳoma:**
Gazel 265
Mısra: **14**
Bırakma.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

3. **ḳoma:**
Gazel 265
Mısra: **14**
Bırakma.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

4. **ḳoma:**
Gazel 290
Mısra: **14**
Bırakmak, vazgeçmek.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan bağrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

ḳoma-:

1. **ḳomazsın:**-*z, -sın*
Gazel 433
Mısra: **5**
Bırakmamak, terk etmemek.
Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

komaz:

1. **ḳomaz:**
Gazel 94
Mısra: **5**
Bırakmaz, izin vermez.
Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

2. **ḳomaz:**
Gazel 214
Mısra: **13**
Bırakmaz, izin vermez.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile bağlar uyḥumı
Uş varı varı sıḥre daḫi el ḳarar zülf

3. **ḳomaz:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Koymaz, bırakmaz.
Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz şalınur boynına eyler dilek

4. **ḳomaz:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Bırakmaz, izin vermez.
Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

5. **ḳomaz:**
Gazel 305
Mısra: **14**
Bırakmamak, koymamak.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

kon:

1. **ḳondı:**-*dı*
Gazel 128
Mısra: **3**
Bir yere yerleşmek, konmak.
Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

2. **ḳonalı:**-*alı*
Gazel 210
Mısra: **6**
Konmak, yerleşmek.
Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

3. **ḳonmaz:**-*maz*
Gazel 306
Mısra: **14**
Konmak.
Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

4. **ḳonılmış:**-*ıl, -mış*

Gazel 329

Mısra: **2**

Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

5. **ḳonmış:**-*mış*

Gazel 399

Mısra: **10**

Konaklamak, bir yerde kalmak.

Ḳalb-i pür-ḫūnumda yir yir noḳṭa-i sevdā-yı ġam
Dāġdur ḳonmış derūn-ı lāle-i sīr-ābda

ḳon-:

1. **ḳonmaz:**-*maz*

Gazel 287

Mısra: **7**

Konmak (kuş bağlamında).

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

ḳonaḳ ḳonaḳ:

1. **ḳonaḳ ḳonaḳ:**

Gazel 223

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Menzil menzil, konak konak.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

konıl:

1. **ḳonılan:**-*an*

Gazel 97

Mısra: **5**

Konulmak, yerleştirilmek.

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

konma:

1. **ḳonmaz:**-*z*

Gazel 271

Mısra: **7**

Konmamak II üzerine konmamak.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

konmış:

1. **ḳonmış:**

Gazel 232

Mısra: **4**

Konmak.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

kop:

1. **ḳopdı:**-*dı*

Gazel 55

Mısra: **12**

Kopmak.

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

2. **ḳopar:**-*ar*

Gazel 140

Mısra: **3**

(Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak.

Maḥşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

3. **köp:**

Gazel 171

Mısra: **8**

Çok fazla, bütün.

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

4. **ḳopdı:**-*dı*

Gazel 382

Mısra: **7**

Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

5. **köp:**

Gazel 396

Mısra: **5**

Çok, fazla.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

6. **ḳopardı:**-*ar*, -*dı*
Gazel 410
Mısra: **13**
(Ses, gürültü vb. için) Birdenbire ve şiddetle başlamak, başlatmak, yükseltmek.
Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

7. **köp:**
Gazel 446
Mısra: **13**
Çok, fazla.
Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

kopar-:

1. **ḳoparup:**--*up*
Gazel 303
Mısra: **5**
Koparmak, bir parçasını almak.
Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

kopardı:

1. **ḳopardı:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Meydana çıkmak, zuhur etmek II Fitne.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

köpek:

1. **köpek:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Davranışları kötü olan kimse için kullanılan sövgü sözü(rakip bağlamında).
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

köpri:

1. **köpri:**
Gazel 401
Mısra: **8**
Köprü.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

korhu:

1. **ḳorḫulu:**-*lu*
Gazel 31
Mısra: **4**
Korku veren, korku dolu, ürkütücü.
Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

korhulu yolda:

1. **ḳorḫulu yolda:**-*da*
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkulu yol.
ʿIşḳ şaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

kork:

1. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3
Mısra: **13**
Kaygılanmak, endişelenmek.
Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3
Mısra: **13**
Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.
Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 11
Mısra: **7**
Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i
cānı baña

4. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 11
Mısra: **7**
Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i
cānı baña

5. **ḳorḳıdup:**-*(ı)d*, -*up*
Gazel 18
Mısra: **11**
Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı
öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür
cānum saña

6. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 19
Mısra: **8**
Kaygılanmak, endişelenmek.
Ṭañ degüldür şemʿveş
cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh
vire ḳayġu saña

7. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 39
Mısra: **7**
Kaygılanmak, endişelenmek.
Ḳatlüme ebrūlaruñ
ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü
peymānı dürüst

8. **ḳorḳaram:**-*a*, -*r*, -*a*, -*m*
Gazel 264
Mısra: **12**
Korkmak.
Rūze-i hicrān ile
oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm
hilāl eyler göñül

9. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 345
Mısra: **8**
Korkmak, endişe etmek.
Dil ṣaçuñ zencīrinüñ
sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre
Mecnūn olmasun

10. **ḳorḳar:**-*ar*
Gazel 352
Mısra: **6**
Bir şeyi yapmaya cesaret edememek.
Sen gitmege ṭurduḳda
gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola
bir gün

11. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 366
Mısra: **10**
Korkmak, endişe etmek.
Ġam-ı hecr ile
çeşmümden yaġar ol deñlü bārān
kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem
ḳorḳaram bir gün

12. **ḳorḳaram:**-*aram*
Gazel 382
Mısra: **11**
Ürkmek, korkmak.
Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı
yine baña ḳorḳaram
Cān rişṭesini eylemedin bū girih
girih

13. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 390
Mısra: **14**
Ürkmek, korkmak.
Sūzişin sīneni luṭf eyle
Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar
eşʿārüñ ile

14. **ḳorḳaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 401
Mısra: **14**
Ürkmek, korkmak.
İy Muʿīdī zülf-i
dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i
Cibrīl üstine

kork-:

1. **ḳorḳaram:**-*aram*
Gazel 56
Mısra: **11**
Korkarım, endişelenirim.
Ḳorḳaram küfr ile
yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı
reyhān küstāḫ

2. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*

Gazel 78

Mısra: **14**

Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

3. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*

Gazel 321

Mısra: **5**

1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün

4. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*

Gazel 338

Mısra: **13**

Korkmak.

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün

5. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*

Gazel 348

Mısra: **9**

Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

6. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*

Gazel 349

Mısra: **10**

Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

korkaram:

1. **ḳorḳaram:**

Gazel 72

Mısra: **5**

"korkarım." kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

2. **ḳorḳaram:**

Gazel 244

Mısra: **10**

"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

3. **ḳorḳaram:**

Gazel 248

Mısra: **13**

"korkarım." kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

korku:

1. **ḳorḳum:**-*m*

Gazel 150

Mısra: **8**

Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

2. **ḳorḳum:**-*m*

Gazel 169

Mısra: **14**

Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

korkud:

1. **ḳorḳudup:**-*up*

Gazel 149

Mısra: **7**

Kaygıya düşürmek, endîşelendirmek.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

korkusuz:

1. **ḳorḳusuz:**

Gazel 90

Mısra: **3**

Korkusu olmayan, yürekli, gözü pek, pervasız.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

<u>ḳorḳut-:</u>

1. **ḳorḳutmasun:**-*ma, -sun*

Gazel 118

Mısra: **11**

Korkutmamasını.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

2. **ḳorḳutma:**-*ma*

Gazel 139

Mısra: **3**

Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

3. **ḳorḳutmaḳ:**

Gazel 195

Mısra: **12**

Korkmasına yol açmak.

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

<u>ḳov:</u>

1. **ḳovar:**-*ar*

Gazel 35

Mısra: **14**

Peşine takmak, takip etmek.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

<u>koy:</u>

1. **ḳoyup:**-*up*

Gazel 24

Mısra: **8**

Ayırmak, uzaklaştırmak, bırakmak.

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

2. **ḳoyup:**-*up*

Gazel 371

Mısra: **4**

Koymak, bırakmak.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

3. **ḳoysun:**-*sun*

Gazel 426

Mısra: **11**

Koymak, bırakmak.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

4. **ḳoyup:**

Gazel 432

Mısra: **5**

Bırakmak.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

<u>ḳoy-:</u>

1. **ḳoyan:**-*-an*

Gazel 104

Mısra: **10**

(Bir yere) bırakmak,(bir yere) yerleştirmek.

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur

2. **ḳoyınca:**-*ınca*

Gazel 107

Mısra: **9**

Bırakmak II koymak.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

3. **ḳoysañ:**-*sa, -ñ*

Gazel 246

Mısra: **4**

Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek, koymak.

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

4. **ḳoyduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 249

Mısra: **10**

Bırakmak, koymak.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā

Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi
ḳāl eyledüñ

koyan:

1. **ḳoyan:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Bırakan II terk eden.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

koyma:

1. **ḳoymaya:**-*ya*
Gazel 391
Mısra: **11**
İhmal etme, geri çevirme, bırakma.
Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

koymaz:

1. **ḳoymazlar:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Bırakmamak.
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser şaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ

koyn-:

1. **ḳoynumda:**-*(u)m, -da*
Gazel 288
Mısra: **4**
Koyun, kucak, bağır.
Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

kū-be-kū:

1. **kū-be-kū:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Sokak sokak, mahalle mahalle.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

2. **kū-be-kū:**
Gazel 379
Mısra: **10**
Sokak sokak, mahalle mahalle.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

kuç:

1. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 3
Mısra: **6**
Kucaklamak, kollarını dolamak, sarılmak.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 3
Mısra: **6**
Kucaklamak, kollarını dolamak, sarılmak.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

kuc-:

1. **ḳuçasın:**-*a, -sın*
Gazel 99
Mısra: **13**
Kucaklamak.
Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

2. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 233
Mısra: **10**
Sarmak.
Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

3. **ḳuçalı:**-*alı*
Gazel 342
Mısra: **10**
Sarmak, kucaklamak.
Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

4. **ḳuçan:**-*an*
Gazel 427

Mısra: **7**

Kucaklamak.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

5. **kuçayın:**-*ayın*

Gazel 427

Mısra: **8**

Sarmak, kucaklamak.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

kuçmaġ:

1. **ḳuçmaġı:**-*ı*

Gazel 264

Mısra: **1**

Sarmak, sarılmak.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

küdüreti:

1. **küdüreti:**

Gazel 186

Mısra: **9**

Bulanıklık / kir / toz. II [tas.] Nefsin kötü sıfatları.

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti
Āyīne gibi göñlüme virüp şafā yitiş

küffār:

1. **küffāre:**-*e*

Gazel 164

Mısra: **7**

Kâfiler, müslüman olmayanlar.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

2. **küffārdan:**-*dan*

Gazel 357

Mısra: **14**

Kâfirler, Allah'ın varlığını inkar eden kimseler.

Dil ḫalāş itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

küfr:

1. **küfrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **2**

Küfür; siyahlık.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **küfrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **2**

Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

3. **küfrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **2**

Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme; kötülük, fenalık, bozgunculuk; karanlık.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

4. **küfridür:**-*idür*

Gazel 291

Mısra: **4**

Küfür, dinsizlik, imanın zıddı; siyahlık.

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum

5. **küfrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 349

Mısra: **7**

Allah'a inanmama, ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Sevgilinin siyah saçı.

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

6. **küfr:**

Gazel 408

Mısra: **11**

Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide

Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

<u>küfr ile dīn:</u>

1. **küfr ile dīn:**-*üm*

Gazel 56

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafirlik ile din II küfr ile iman.

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

<u>kūh u şaḥrādan:</u>

1. **kūh u şaḥrādan:**-*dan*

Gazel 26

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağ ve çöl.

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u şaḥrādan yaña

<u>kūh-ı belā:</u>

1. **kūh-ı belā:**

Gazel 220

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela dağı.

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

<u>kūh-ı ġamuñda:</u>

1. **kūh-ı ġamuñda:**-*uñ-, -da*

Gazel 82

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam dağı.

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

<u>kūhken:</u>

1. **kūhken:**

Gazel 270

Mısra: **14**

Dağ delen (kimse). II Şirin için dağları delen aşk kahramanı Ferhat.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

<u>kühl:</u>

1. **küḫline:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **10**

Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

2. **küḫline:**-*i, -n, -e*

Gazel 9

Mısra: **7**

Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

3. **küḫline:**-*i, -n, -e*

Gazel 9

Mısra: **7**

Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

4. **kühl:**

Gazel 121

Mısra: **7**

(Göze çekilen) Sürme.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

5. **küḫlin:**-*i, -n*

Tahmis 3

Mısra: **17**

Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḫüsn-ārāyı gör

<u>kühl-i başar:</u>

1. **küḫl-i başar:**

Tahmis 3

Mısra: **37**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göze çekilen sürme.

Eyledüm küḥl-i baṣar ḫāk-i der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde cāndan geçmedin cānāneyi

<u>küḥl-i ṣıfāhān'ı:</u>

1. **küḥl-i ṣıfāhān'ı:**

Gazel 122

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Isfahan sürmesi (Isfahân, en güzel ve kaliteli sürmenin çıkarıldığı yerdir).

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

<u>ḳul:</u>

1. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*

Gazel 15

Mısra: **2**

Allah'a göre insan, kul. (sevgili kastedilerek).

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin bāña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin bāña

2. **ḳul:**

Gazel 21

Mısra: **11**

Köle, esir, tutsak.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

3. **ḳulları:**-*lar, -ı*

Gazel 44

Mısra: **13**

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

4. **ḳullarını:**-*lar, -ı, -nı*

Gazel 56

Mısra: **2**

Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

5. **ḳuluña:**

Gazel 84

Mısra: **8**

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

6. **ḳulın:**-*ın*

Gazel 112

Mısra: **8**

Köle, esir, tutsak.

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

7. **ḳul:**

Gazel 117

Mısra: **7**

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāṣıḳ-ı āzāde getür

8. **ḳuluña:**-*u, -n, -a*

Gazel 130

Mısra: **17**

Abd, kul, yaratılan.

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

9. **ḳuluña:**-*u, -n, -a*

Gazel 143

Mısra: **14**

Abd, kul, yaratılan.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḫavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

10. **kül:**

Gazel 146

Mısra: **5**

Ateşten sonra kalan toz ve parçacıklar.

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

11. **ḳul:**

Gazel 162

Mısra: **12**

Abd / kul. II Kişi / insan.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

12. **ḳula:**-*a*

Gazel 164

Mısra: **10**

Abd, kul, yaratılan.

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

13. **ḳulum:**-*um*

Gazel 178

Mısra: **5**

Köle, esir, tutsak.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

14. **küldür:**-*dür*

Gazel 190

Mısra: **2**

Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde.

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

15. **ḳuluñı:**-*un*, -*ı*

Gazel 191

Mısra: **13**

Abd, kul || aşık.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

16. **ḳuluñ:**-*uñ*

Gazel 198

Mısra: **13**

Abd, kul || aşık.

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫatṭ

17. **ḳuluñ:**-*un*

Gazel 202

Mısra: **12**

.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

18. **ḳuluñuñ:**-*uñ*, -*uñ*

Gazel 231

Mısra: **13**

Abd, kul || aşık.

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

19. **ḳulıdur:**-*ı*, -*dur*

Gazel 233

Mısra: **14**

Abd, kul || aşık.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

20. **ḳuluña:**-*u*, -*n*, -*a*

Gazel 239

Mısra: **13**

Abd, kul, yaratılan.

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿrin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

21. **ḳuluñı:**-*uñ*, -*ı*

Gazel 243

Mısra: **1**

Kul, köle II Âşık.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

22. **ḳullaruñ:**-*lar*, -*uñ*

Gazel 294

Mısra: **7**

Abd, kul || aşık.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

23. **ḳuluña:**-*u*, -*n*, -*a*

Gazel 297

Mısra: **8**

Abd, kul, yaratılan.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

24. **ḳuluñ:**-*un*

Gazel 310

Mısra: **13**

.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādṣācıġum

25. **kül:**

Gazel 318

Mısra: **10**

Ateşten sonra kalan toz ve parçacıklar.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

26. **ḳulların:**-*lar*, -*ı*, -*n*

Gazel 321

Mısra: **9**

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

27. **ḳulların:**-*lar*, -*ın*

Gazel 322

Mısra: **5**

Aşık; köle; kul.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

28. **ḳul:**

Gazel 333

Mısra: **3**

Köle, esir, tutsak; aşık.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

29. **ḳulumdur:**-*(u)m*, -*dur*

Gazel 336

Mısra: **13**

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

30. **ḳul:**

Gazel 344

Mısra: **14**

Abd / kul. II Kişi / insan.

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

31. **ḳuluñam:**-*unam*

Gazel 371

Mısra: **5**

Köle, esir, tutsak.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

32. **ḳuluñı:**-*uñ*, -*ı*

Gazel 378

Mısra: **13**

Köle, esir ǁ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

33. **ḳuluñı:**-*uñ*, -*ı*

Gazel 380

Mısra: **9**

Köle, esir ǁ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

34. **ḳul:**

Gazel 381

Mısra: **8**

Köle, esir, tutsak.

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

35. **ḳulam:**-*am*

Gazel 381

Mısra: **7**

Köle, esir, tutsak.

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

36. **ḳullaruñ:**-*lar*, -*uñ*

Gazel 388

Mısra: **8**

Köle, esir, tutsak.

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

37. **ḳuluñı:**-*uñ*, -*ı*

Gazel 398

Mısra: **9**

Köle, esir ǁ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup

Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

38. **ḳuluñuñ:**-*u, -nuñ*
Gazel 417
Mısra: **13**
Köle, esir, tutsak.
Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

39. **ḳullarındandur:**
Gazel 424
Mısra: **9**
Köle, esir, tutsak.
Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni

40. **külini:**-*i, -ni*
Gazel 427
Mısra: **10**
Kül.
Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini

41. **ḳullarınuñ:**-*lar, -ı, -nun*
Gazel 427
Mısra: **12**
Kul, köle.
ʿĀşıḳ-ı şādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini

42. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Taştir 1
Mısra: **23**
Allah'a itaat ve ibadet eden, hizmetkâr, yaratılmış.
Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

kul oġlı güzel-:

1. **ḳul oġlı güzel-:**-*ler*
Gazel 139
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul oğlu Güzeller.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

kul- ol-:

1. **ḳul- ol-:**
Gazel 92
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul olduğumdan beri.
Yoġ iken menāl ü māl̈üm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

kul yaz:

1. **ḳul yaz:**-*arken*
Gazel 59
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul olmak.
Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

kulaġ:

1. **ḳulaġ:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Kulak.
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

2. **ḳulaġumca:**
Gazel 425
Mısra: **4**
Kulak.
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

kulaġ- aç-:

1. **ḳulaġ- aç-:**-*ın, --up*
Gazel 211
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dikkatle dinlemek.
Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

kulaġuñda küpe olsun:

1. **ḳulaġuñda küpe olsun:**-*sun*
Gazel 51
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**

Başına gelen bir durumdan, hiç unutmayacağı bir ders almak.

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

kulak:

1. **ḳulacıġum:**-*cıġ, -um*
Gazel 310
Mısra: **12**
Kulak, işitme organı.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

küleh:

1. **külehüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **2**
Külah, şapka.

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

külhan:

1. **külḫān:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Külhan, han, hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer, hamam ocağı.

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

kulı kurbānı:

1. **ḳulı ḳurbānı:**-*yam*, -
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulu kurbanı. Birine tâbi.

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

kulkul-i bāde:

1. **ḳulḳul-i bāde:**
Murabba 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarabın sesi.

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

kullaruña:

1. **ḳullaruña:**-*laruna*
Gazel 377
Mısra: **7**
Köle, esir, tutsa, âşık.

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

kuluñ:

1. **kuluñ:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Kul, köle.

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

2. **ḳuluñ:**
Gazel 389
Mısra: **13**
Kul, köle.

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

3. **ḳuluñ:**
Gazel 391
Mısra: **7**
Kul, köle.

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

kulundur:

1. **ḳuluñdur:**-, -
Gazel 224
Mısra: **13**
Abd, kul, yaratılan.

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

ḳuluñı:

1. **ḳuluñı:**
Gazel 241
Mısra: **13**
Abd, köle. II Âşık.

İy kemān-ebrū
Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile
ḳurbānuñ senüñ

ḳumrı:

1. **ḳumrılar:**-*lar*

Gazel 327

Mısra: **8**

Ar. Güvercin nevinden maruf kuş, müennesi: kumriyye.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ
bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi
şimşāddan

künc:

1. **küncinde:**-*i, -(n)de*

Gazel 414

Mısra: **3**

Köşe.

Derd ile şöyle żaʿīf
oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü
efgān olmasa

künc-i belāda:

1. **künc-i belāda:**-*da*

Gazel 12

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela köşesi.

Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña

künc-i dil:

1. **künc-i dil:**-*de*

Gazel 249

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün köşesi.

Künc-i dilde genc-i
mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni
lāl eyledüñ

kur-:

1. **ḳurdı:**-*dı*

Gazel 360

Mısra: **2**

Bir şeyi işleyecek duruma getirmek.

Cān riştesinden
eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı
hemān ipin

kur'ān:

1. **ḳur'ān'ı:**-*ı*

Gazel 40

Mısra: **6**

Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

2. **ḳur'ān:**

Gazel 47

Mısra: **8**

Allah tarafından Hz. Muhammed'e gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç
iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān
ile baḫs

3. **ḳur'ān:**

Gazel 132

Mısra: **6**

Allah tarafından Hz. Muhammed'e gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.

Mürşid-i ʿışḳ añdurur
ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür şanasın ṭıfla
Ḳur'ān ögredür

ḳur'ān oḳur:

1. **ḳur'ān oḳur:**

Gazel 112

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam dininin kutsal kitabı olan Kuran-ı Kerim'i okumak.

Bir ġarīb üftādeyem
ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme
Ḳur'ān oḳur

ḳurbân:

1. **ḳurbān:**

Gazel 157

Mısra: **7**

Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar II Sevgili yolunda kendini feda eden âşık.

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ
ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer
ġamzedür ḳaṣṣāb göz

2. **ḳurbānlar:**-*lar*

Gazel 215

Mısra: **4**

Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

3. **ḳurbānuñ:**

Gazel 241

Mısra: **14**

Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse. II Âşık.

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

4. **ḳurbāna:**-*a*

Gazel 289

Mısra: **9**

Ar. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

5. **ḳurbān:**

Gazel 325

Mısra: **3**

Ar. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

6. **ḳurbānuñ:**

Gazel 325

Mısra: **1**

Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse. II Âşık.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

7. **ḳurbāna:**-*a*

Gazel 367

Mısra: **3**

Ar. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

8. **ḳurbān:**

Gazel 444

Mısra: **10**

Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

9. **ḳurbān:**

Gazel 445

Mısra: **4**

Bir uğurda feda olma.

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri

ḳurbān eyle-:

1. **ḳurbān eyle-:**-*mek*

Gazel 227

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurban kesmek.

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

ḳurbān idersin:

1. **ḳurbān idersin:**-*er, -sin*

Gazel 6

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğrunda kurban etmek.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

2. **ḳurbān idersin:**-*er, -sin*

Gazel 6

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığı) kurban etmek, canına kıymak.

īd-i vaṣla irgürüp ḳurbān idersin ʿāşıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña

ḳurbān it-:

1. **ḳurbān it-:**-*di*

Gazel 269

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurban etmek, feda etmek.

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

kurbān ḳanı-:

1. **ḳurbān ḳanı-:**-*dur*

Gazel 127

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurban kanıdır.

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

kurbān olayın:

1. **ḳurbān olayın:**-*ayın*

Gazel 7

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Sevgili) uğruna canını vermek.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **ḳurbān olayın:**-*ayın*

Gazel 7

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Âşığın) canını feda etmesi, canından vazgeçmek.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

kurbān olduġum:

1. **ḳurbān olduġum:**-*duk, -(ı)m*

Gazel 2

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şey uğruna can vermek.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġum
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **ḳurbān olduġum:**-*duġ, -ım*

Gazel 2

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili uğruna âşığın canını feda etmesi.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġum
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

ḳurbān olur:

1. **ḳurbān olur:**

Gazel 78

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

2. **ḳurbān olur:**

Gazel 79

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

ḳurbān-ı ʿīd:

1. **ḳurbān-ı ʿīd:**

Gazel 61

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram kurbanı.

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

kurı:

1. **ḳurı:**

Gazel 22

Mısra: **7**

Boş, faydasız, nafile, değersiz.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **ḳurı:**

Gazel 222

Mısra: **2**

Boş, faydasız, değersiz, geçici.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

3. **ḳurı:**
Gazel 359
Mısra: **14**
"Boş, faydasız, sahte" anlamında bir sıfat.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

ḳurı sevdā:

1. **ḳurı sevdā:**
Gazel 44
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş sevda. II Nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.
Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

ḳurı sevdā-:

1. **ḳurı sevdā-:**--*dan*
Gazel 199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş sevda. II nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ

ḳurrābe:

1. **ḳurrābe:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Kadeh.
Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var benüm

kürsī:

1. **kürsīye:**-*ye*
Gazel 123
Mısra: **5**
Oturulacak yüksekçe yer.
Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

ḳurtar:

1. **ḳurtarup:**-*up*
Gazel 248
Mısra: **4**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.
Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

2. **ḳurtarup:**-*up*
Gazel 251
Mısra: **4**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.
Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

3. **ḳurtar:**
Gazel 424
Mısra: **8**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.
Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

4. **ḳurtarsa:**-*sa*
Gazel 431
Mısra: **1**
Uzaklaştırmak, kurtulmasını sağlamak.
Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

ḳuru:

1. **ḳuru:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.
Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

2. **ḳuru:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Beyhude, boş.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

3. **ḳuru:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

4. **ḳuru:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.
Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

<u>ḳuru sevdā-:</u>

1. **ḳuru sevdā-:**-*-dan*
Gazel 195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuru sevda.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

2. **ḳuru sevdā-:**-*-da*
Gazel 201
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş sevda.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

<u>kuru ten-:</u>

1. **ḳuru ten-:**-*dür*
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşlanmış, sevgisi olmayan ten. sadece beden.
Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

<u>kurul-:</u>

1. **ḳuruldı:**-*dı*
Gazel 252
Mısra: **4**
Bir araya getirilmek, toplanmak, teşkil edilmek, hazırlanmak.
ʿīş ü ʿışret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ

<u>kurul:</u>

1. **ḳurulmış:**-*mış*
Gazel 284
Mısra: **4**
Kurma işi yapılmak, oluşturulmak.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

<u>kurul maz:</u>

1. **ḳurul maz:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Parçalardan oluşan bir şey için) parçaları birleştirilerek bütün hâle getirilmek, yapılmak.
Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

<u>kūşe:</u>

1. **kūşeden:**-*den*
Gazel 23
Mısra: **6**
Taraf, köşe bucak.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

2. **kūşesin:**-*n, -si*
Gazel 81
Mısra: **3**
Köşe.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

3. **kūşesin:**-*n, -si*
Gazel 270
Mısra: **11**
Köşe.
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin

Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

4. **kūşesi:**-*si*

Gazel 359

Mısra: **4**

Köse.

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

<u>kūşe-i ḥasret-:</u>

1. **kūşe-i ḥasret-:**-*de*

Gazel 133

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret köşesi.

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

<u>küstāh:</u>

1. **küstāḫ:**

Gazel 56

Mısra: **1**

Şımarmak. II saygısızca davranan (kimse).

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

2. **küstāḫ:**

Gazel 56

Mısra: **6**

Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız (kimse).

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

3. **küstāḫ:**

Gazel 56

Mısra: **8**

Küstahça, hadsiz şekilde.

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

4. **küstāḫ:**

Gazel 341

Mısra: **7**

Arsız, edepsiz, hayasız, saygısız.

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

<u>küstāh id:</u>

1. **küstāḫ id:**

Gazel 56

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şımartmak. II terbiyesizleştirmek.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

2. **küstāḫ id:**-*en*

Gazel 56

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arsızlık yapmak, şımarmak II terbiyesizleşmek.

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

<u>küstāḫ ol:</u>

1. **küstāḫ ol:**-*sa*

Gazel 56

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygısız olmak, küstah olmak.

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ

2. **küstāḫ ol:**-*ur*

Gazel 56

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Deyim**

Saygısız; küstah olmak.

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

<u>küşte-gīr:</u>

1. **küşte-gīr:**

Gazel 304

Mısra: **11**

Pehlivanlık.

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

kūt-ı revān-:

1. **ḳūt-ı revān-:**-*dur*

Gazel 88

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruhun gıdası.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

kūy:

1. **kūyuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 4

Mısra: **7**

(Sevgili'nin) semti, mahallesi..

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

2. **kūyuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 4

Mısra: **7**

Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

3. **kūyūñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 50

Mısra: **7**

(Sevgilinin) semti, mahallesi..

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

4. **kūyuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 72

Mısra: **3**

Sevilinin Kapısı Sevgilinin bulunduğu yer, köy, mahalle, semt.

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

5. **kūyına:**-*ına*

Gazel 117

Mısra: **6**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

6. **kūyuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 148

Mısra: **7**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

7. **kūyuña:**-*u, -n, -a*

Gazel 163

Mısra: **11**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

8. **kūyın:**-*ın*

Gazel 179

Mısra: **13**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

9. **kūyuñ:**-*uñ*

Gazel 182

Mısra: **7**

1)Semt, mahalle.2) Sevgilinin bulunduğu yer 3) Sevgilin yanı, huzuru.

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

10. **ḳūyuñ:**-*u, -ñ*

Gazel 210

Mısra: **7**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

11. **kūyuñda:**-*uñ, -*

Gazel 215

Mısra: **3**

(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür

Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

12. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **11**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

13. **kūyına:**-*ına*
Gazel 265
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

14. **kūyuñda:**-*uñ, -*
Gazel 266
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

15. **kūyuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 347
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
Var iken kūyuñ senüñ fırdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun

16. **kūyuñdan:**-*uñdan*
Gazel 348
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

17. **kūyuñda:**-*uñ, -*
Gazel 363
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

18. **kūyına:**-*ına*
Gazel 411
Mısra: **15**
Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin civarı.
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

19. **kūyında:**-*ın, -da*
Gazel 429
Mısra: **6**
Köy, mahalle.
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

kūy-ı dilber:

1. **kūy-ı dilber:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin köyü, mahallesi.
Kūy-ı dilber
Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

kūy-ı dilber-:

1. **kūy-ı dilber-:**--*de*
Gazel 194
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin köyü, mahallesi.
Kūy-ı dilberde
Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

kūy-ı muġān-:

1. **kūy-ı muġān-:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhanecinin köşesi.
Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

kuyu kaz-:

1. **ḳuyu ḳaz-:**--*ar, --lar*
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuyu kazmak, tuzak kurmak.

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

kūyuñ:

1. **kūyuñ:**-*un*
Gazel 422
Mısra: **5**
(sevgilinin bulunduğu) mahalle.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

2. **kūyuñ:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Hane, konak, menzil, mahalle.
İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti

küze:

1. **küze:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Ar. Testi, su testisi.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan

küze-ger:

1. **küze-ger:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Testici, testi yapan kişi.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan

küze-i:

1. **küze-i:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Şu testisi.
Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur küze-i dōlāb göz

kalkan:

1. **ḳalḳan:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Arkasına sığınılacak şey, siper.
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

2. **ḳalḳan:**
Gazel 268
Mısra: **16**
Arkasına sığınılacak şey, siper.
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

kar:

1. **ḳarasın:**-*a, -sın*
Gazel 354
Mısra: **8**
Karıştırmak, katmak, birleştirmek, mezcetmek.
Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

karşum:

1. **ḳarşumda:**-*da*
Gazel 164
Mısra: **2**
Karşımda.
Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

katı:

1. **ḳatı:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Çok, çok fazla, pek şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayet.
Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

kılmadum:

1. **ḳılmadum:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

ḳabā: *Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.*

İle ḳarşu **ḳabā** gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, kıyafet.*

Ġonçe gibi açılup giymiş
gülistānī **ḳabā** / Bu
cemāl ü ḥüsn ile bir
dil-sitān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, cübbe II kalın; ince ve nazik olmayan, bayağı.*

İle ḳarşu **ḳabā** gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, kıyafet.*

Giyüp gülgūn **ḳabā** ol serv-
ḳāmet / Ḳoparur āl ile
bir gün
ḳıyāmet *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [ḳabā,]*

ḳabā: *Kaftan, elbise.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler
gözüm gülzārına /
Bu **ḳabā-yı** sūsenī kim
ol ḳad-i dil-
cūdadur *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [ḳabā-yı,]*

ḳabaġ: *Kadeh, içki kabı.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen
gibi / Oturup
āzāde **ḳabaġun** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [ḳabaġun, -uñ]*

kabā-yı zer: *Altın kaftan.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i
derd ü ġam sulṭānıdur /
Ṣaruluġ düşmüş tenüm
aña **ḳabā-yı**
zer yiter *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [ḳabā-yı zer,]*

kaʿbe: *Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp
itmezdi ʿizzet her kişi /
İrmeseydi **Kaʿbe'ye** n
ūr-ı cemālüñden
şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3).*
[kaʿbe'ye, -'ye]

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm / Neẕrüm
olsun
ideyin **Kaʿbe'yi** biñ
kerre
ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2).*
[kaʿbe'yi, -y, -i]

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ
ile biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe
ḳurbānlar
olur **Kaʿbe'de** bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2).*
[kaʿbe'de, -de]

İrişürse sāye-i dergāhuña
bir gün elüm / Neẕrüm
olsun **Kaʿbe'de** cānum
ı ḳurbān
eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2).*
[kaʿbe'de, -de]

kaʿbe: *Kabe.*

Ḥaddüñ üzre dir gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil /
Ṣām'dan mektūb ile
gelmiş
kebūter **Kaʿbe'ye** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [kaʿbe'ye, -y, -e]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl /

Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir
yir **Kaʿbe'ye** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [kaʿbe'ye, -y, -e]*
Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt / Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ
muʿanber **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4). [kaʿbe'ye, -y, -e]*
Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i
der **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [kaʿbe'ye, -y, -e]*

kaʿbe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı **Kaʿbe'dür** ʿuṣṣā ḳa taṣvīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [kaʿbe'dür, -dür]*
Yār işigüñ **Kaʿbe'den** farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [kaʿbe'den, -'den]*
Yār işigüñ **Kaʿbe'den** farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [kaʿbe'den, -'den]*
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [kaʿbe'nüñ, -nüñ]*

kaʿbe: *Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ **Kaʿbe'dür** de rbānı şeytān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [kaʿbe'dür, -dür]*

kaʿbe: *Ar. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kutsal kabul edilen bina. II Kutsal sayılan yer.*

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / **Kaʿbe** ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [kaʿbe,]*
Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [kaʿbe,]*

kaʿbe: *Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi
leşker **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [kaʿbe'ye, -ye]*
Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [kaʿbe'ye, -ye]*
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber **Kaʿbe'ye** / Çünki yoḳdur varduġı dünyāda
kāfir **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [kaʿbe'ye, -ye]*
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber **Kaʿbe'ye** / Çünki yoḳdur varduġı

dünyāda
kāfir **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [kaʿbe'ye, -ye]*
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ
tüvānger **Kaʿbe'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [kaʿbe'ye, -ye]*

kaʿbe-i ehl-i ṣafā-: *Gönlü temizlerin (âşıkların) Kâbe'si.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ / Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [kaʿbe-i ehl-i ṣafā-, -dur]*

kaʿbe-i ḥüsn-: *Güzellik Kabe'si. II Güzelliğin yönü.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [kaʿbe-i ḥüsn-, --üñ, --de]*

kaʿbe-i kūyuñda: *Mahallenin, sokağın kâbesi (sevgilinin köyü, mahallesi).*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem / **Kaʿbe-i kūyuñda** bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [kaʿbe-i kūyuñda,]*

kaʿbe-i ʿulyā: *Yüce Kabe.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı **Kaʿbe-i ʿulyā** göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [kaʿbe-i ʿulyā,]*

kaʿbe'si: *Kabe. ll sevgilinin yüzü.*

Çün cemālüñ **Kaʿbe'sinden** irişür cāna ṣafā / Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [kaʿbe'sinden,]*

kaʿbeveş: *Kâbe gibi.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / **Kaʿbeveş** pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [kaʿbeveş,]*

kābil: *Mümkün, olanaklı.*

İy Muʿīdī rāzumı **ḳābil** d egüldür gizlemek / Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [ḳābil,]*

kābil: *Kabiliyetli, uygun.*

Benüm derdüm degül **ḳābil** ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ḳābil,]*

kabūl: *Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.*

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger **ḳabūlüm** / Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [ḳabūlüm, -üm]*
Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi **ḳabūl** itmedü ñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar

ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [ḳabūl,]*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete **ḳabūl** ideli / Ne deñlü var ise naḳşı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [ḳabūl,]*

ḳabūl: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı **ḳabūl** / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [ḳabūl,]*

ḳabūl eylemez: *Kabul etmemek, razı olmamak.*

Dīvāne Muʿīdīyi **ḳabūl eylemez** aʿdā / Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [ḳabūl eylemez,]*

kabūl itmez: *Kabul etmemek, reddetmek.*

Virseler gönlüm **ḳabūl itmez** cihānuñ beglügin / Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [ḳabūl itmez, -mez]*

kaç-: *Uzaklaşmak, kaçmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden **ḳaçma** kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [ḳaçma, -ma]*

kaç-: *Kaçınmak, uzaklaşmak istemek.*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden **ḳaçarsun** ʿ āḳıbet / Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [ḳaçarsun, -ar, -suñ]*

kaç: *Kaçmak.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan **ḳaçup** / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [ḳaçup, -up]*

Ehl-i dillerden **ḳaçup** hercāī liḳdür ʿādetüñ / Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [ḳaçup, -up]*

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş / Āşnāsından **ḳaçar** bī-gānelerle yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [ḳaçar, -ar]*

Tīġ-i cevrüñden **ḳaçan** daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak II uzak durmak.*

Daḥi **ḳaçar** görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [ḳaçar, -ar]*

kaç: *Kaçmak II uzaklaşmak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma /
Avladum vaḥşī iken ol
gözleri āhūyı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [ḳaçduġına, -duġına]*

kaç: *(Bir tehlike veya istenmeyen durumdan) korunmak; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.*

Nev-cüvānlarda kemān-
ebrū güzeller çoḳ velī /
Tīr-i
āhumdan **ḳaçar** bir yir
olası yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [ḳaçar, -ar]*

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak; bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.*

Ḫayālüñ sīnede
görüp **ḳaçar** pehlūya
gelmezsin / Meleksin
içtinābuñ var gibi
taṣvīr olan
yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [ḳaçar, -ar]*

kaçan: *"Ne zaman, her ne vakit, -dığında" anlamında zarf.*

Cān gibi laʿlüñ **ḳaçan** kim
dīdeden pinhān olur /
Her ḳadeḥ kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [ḳaçan,]*

kaçan: *"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp
ḳatlüme velī / Ben
öldüm intiẓār ile ol
ay **ḳaçan** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ḳaçan,]*

kaçan: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Şeker
lebüñe **ḳaçan** öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem
ḳurı bir aġaçdur saña
göre sözi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [ḳaçan,]*

kad: *Boy.*

Ṣāḥ-ı Ṭūbā **ḳaddüñe** baş
egdüginden añladum /
Bāġ-ı cennet reşk ider
ḥüsnüñ
bahāristānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 4). [ḳaddüñe, -düñ, -e]*

kadar: *1. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde. 2...dek...değin. 3. Denli. 4. Gibi.*

Ol **ḳadar** peykānlaruñ var
cism-i efkārumda kim /
Sīne-i ṣad-pāre bir
pūlād-ḳalḳāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [ḳadar,]*

kadar: *"Derecesinde, ölçüsünde, gibi" anlamlarına gelen edat.*

Ṣol **ḳadar** yüz buldı kim
gül yapraġında her
gice / Döşenür
yatduḳca bister kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [ḳadar,]*
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne
deñlü çoġ ise / Olmaya
bir ben **ḳadar** dil-beste
mecnūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [ḳadar,]*

kadar: *"Derece" bildiren miktar zarfı.*

Ḫūnī gözüñe gerçi direm
ḥiddet itmesün /
Ṣuçum bulursa
ẕerre **ḳadar** şefḳat
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [ḳadar,]*

kadar: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen **ḳadar** güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ḳadar,]*

kadd: *Far. 1. Boy, kamet. 2. Uzunluk. kadd ü kâmet: Boy bos.*

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun / Yā gibi **ḳaddüm** büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [ḳaddüm,]*

kadd: *Boy, kamet.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḥāk olup **ḳaddüñ** gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ḳaddüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim / **Ḳaddüm** itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ḳaddüm, -üm]*

Ġarḳ-ı eşkem **ḳaddümi** ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [ḳaddümi, -ümi]*

kadd: *Boy.*

Vaṣf idelden berü **ḳaddüñle** Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ḳaddüñle, -üñ, -le]*

İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi / Yay idüpdür **ḳaddümi** ebrū -yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [ḳaddümi, -üm, -i]*

kadd: *Boy, kâmet ‖ endam (Sevgili bağlamında).*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ **ḳaddüñe** bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [ḳaddüñe, -üñ, -e]*

kadd: *Boy, endam.*

Yay idüp **ḳaddüm** atarsın ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [ḳaddüm, -üm]*

kadd: *Boy, endam II aşığın boyu.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni kec-rā ṣanup **ḳaddüm** n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [ḳaddüm, -üm]*

kadd: *(Sevgilinin) boyu.*

Nāreven dirsin Muʿīdī **ḳaddine** yārüñ velī / Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [ḳaddine, -i, -n, -e]*

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

İki bükülse yā gibi **ḳaddüm** n'ola

kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [ḳaddüm, -üm]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim **ḳaddüm** kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [ḳaddüm, -üm]*

kadd: *Boy, endam, kamet.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ḳadd,]*

Veh nedür bu **ḳadd** ile gül yüzlü cānān oynamaḳ / Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [ḳadd,]*

kadd: *Boy, kâmet ǀ endam (Sevgili bağlamında).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup **ḳaddüñ** gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ḳaddüñ, -üñ]*

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış **ḳaddi** ḫam şeydāya kim / Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [ḳaddi, -i]*

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar **ḳaddüñe** öykün dügin / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [ḳaddüñe, -üñ, -e]*

kadd: *(Sevgilinin) boyu.*

Baş açup ṣaḥn-ı çemende **ḳaddüñe** itse m duʿā / Götürür āmīn içün serv-i ḫırāmān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 5). [ḳaddüñe, -(ü)ñ, -e]*

kadd: *Ar. Boy.*

Ġuṣṣadan **ḳaddi** Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [ḳaddi, -i]*

kadd-: *Boy.*

Öldürür **ḳaddüm** kemān idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [ḳaddüm, --üm]*

kadd ü ruḥsārın: *(Sevgilinin) boyu ve yanağı.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün / Nigāruñ **ḳadd ü ruḫsārın** görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [ḳadd ü ruḫsārın, -ı, -n]*

kadd-i: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü **ḳadd-i** yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ḳadd-i,]*

kadd-i ḫam: *(Âşığın) bükülmüş boy(u).*

Bu **ḳadd-i ḫam** ile cism-i zerdüm / Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [ḳadd-i ḫam,]*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [ḳadd-i ḫam,]*

kadd-i ḫam-: *Eğilmiş/bükülmüş boy.*

Ḳadd-i ḫamıyla çerḫ uramaz giryesüz göñül / Dōlāb dönmege aḳar āb-ı revān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 3). [ḳadd-i ḫam-, -ı, --y, --la]*

kadd-i mevzūn: *(Sevgilinin) Biçimli, düzgün boyu.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ / Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [ḳadd-i mevzūn,]*

kadd-i mevzūnuñ-: *Düzgün boy.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ḳadd-i mevzūnuñ-, -la]*

kadd-i yār-: *Sevgilinin boyu.*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [ḳadd-i yār-, -üñ]*

kaddini: *Boy, kamet. II Sevgilinin boyu.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī **ḳaddini** / Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [ḳaddini,]*

kaddümi: *Boy II Aşığın boyu.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter **ḳaddümi** dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [ḳaddümi, -üm, -i]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir **ḳaddümi** dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [ḳaddümi, -üm, -i]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün **ḳaddümi** / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [ḳaddümi, -üm, -i]*

ḳadeḥ: *Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir **ḳadeḥ** / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ḳadeḥ,]*

ḳadeḥ: *Bardak, küçük bardak, içki bardağı.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa / Yaraşur cān bezmine

müşgīn **ḳadeḥ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [ḳadeḥ,]*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / Lāle gibi al berü laʿlīn **ḳadeḥ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [ḳadeḥ,]*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz / Sürdüginçe ol nigār-i çīn **ḳadeḥ** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [ḳadeḥ,]*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / Göz ider ibrām idüp zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [ḳadeḥ,]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer / Cān virür gördükce ol miskīn **ḳadeḥ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [ḳadeḥ,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun **ḳadeḥ** / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn **ḳadeḥ** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun **ḳadeḥ** / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn **ḳadeḥ** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*

kadeh: *I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piraye... 4. Çiçeklerin çanak kısmı.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler **ḳadeḥler** her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [ḳadeḥler, -ler]*

kadeh: *İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn **ḳadeḥ** / Nerges-i meste ṣunar zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*

kadeh: *Kadeh.*

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle **ḳadeḥüñ** / Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [ḳadeḥüñ,]*

kadeh: *Bardak, piyale.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn **ḳadeḥ** / Nerges-i meste ṣunar zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*

Ṣūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun **ḳadeḥ** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [ḳadeḥ,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn **ḳadeḥ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [ḳadeḥ,]*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine / Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn **ḳadeḥ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [ḳadeḥ,]*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn **ḳadeḥ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *İçki bardağı.*

Sāḳīlerimüz
her **ḳadeḥe** zehr ezer
olmış / Ḳorḳum bu ki
ġāfil niçe miskīni
azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [ḳadeḥe, -e]*

kadeḥ: *İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi /
Olmasa bir zālim ü bī-
dīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. II Şarap.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim
dīdeden pinhān olur /
Her **ḳadeḥ** kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.*

Laʿl-i
meygūnuñ **ḳadeḥ** ṣun
mazsa iy sāḳī müdām /
Ser-girān olmaḳ neden
ṣol ġamze-i
mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [ḳadeḥ,]*
Zer **ḳadeḥle** çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim /
Baña şimdi görinür
devrān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [ḳadeḥle, -le]*
Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
/ Ḫāṭırum çekmez ki
idem bir **ḳadeḥ** nūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [ḳadeḥ,]*
Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i
bī-miḳdār iken /
Her **ḳadeḥ** mey başum
üzre tāc-ı devletdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ ṣun: *Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün /
Zehr ile memzūc idüp
biz mübtelāya ṣun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ḳadeḥ ṣun,]*

kadeḥ ṣun: *Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün /
Zehr ile memzūc idüp
biz mübtelāya ṣun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [ḳadeḥ ṣun,]*

kadeḥ virmez: *Kadehin içen ile sunan arasındaki devrini anlatan bir kalıp ifadesi kadehi alıp verme.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-
germ ṣoḥbetdür velī /
Cānumı acıtmadın
virmez baña gerdūn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [ḳadeḥ virmez, -mez]*

kadeḥ-gerdān: *Kadeh dolaştıran, saki.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd
ile ḳan aġlar gözüm /
Bezm içinde her ḳaçan
sāḳī **ḳadeḥ-
gerdān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [ḳadeḥ-gerdān,]*

kadem: *Ayak, adım, uğur.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken
hindū-yı çeşmüm /
Şimdi **ḳademüñde** dür

r ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [ḳademüñde, -ün, -de]*

kadem: *(Ar.) Ayak, adım.*

Sīnede ṭurma **ḳadem** baş çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [ḳadem,]*

ḳadem-rence ḳıl: *Küçük bir adım atmak.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [ḳadem-rence ḳıl,]*

ḳadem-rencīde ḳıl: *Adım atmak, yönelmek.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl** / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳadem-rencīde kıl: *(Bir) adım atmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl** / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳadem-rencīde kıl: *Adım atmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl** / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳad-i bālā: *Yüce boy. II Sevgilinin düzgün boyu.*

Bu **ḳad-i bālā** vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [ḳad-i bālā,]*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli / V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [ḳad-i bālā, -ñ, -a]*

ḳad-i bālā: *Uzun boylu sevgili.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [ḳad-i bālā, -y, -a]*

ḳad-i dil-cūda-: *Gönül çelen boyu.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [ḳad-i dil-cūda-, -dur]*

ḳadīd ol: *Çok zayıf olmak, kurumak, bir deri bir kemik kalmak .*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim / Naḳş-ı zībāsın gören ḫayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [ḳadīd ol, -ur]*

kādir: *Yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.*

Dīvānımuñ
ışlāḥına **ḳādirler** iken /
Ḥayf ola ki taġyīrine
taḳṣīr
ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ḳādirler, -ler]*

kadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle
gözüm yaşına āh
/ **Ḳadri** yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [ḳadri, -i]*

kadr: *1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür /
ʿīd ü **ḳadr** olsa
maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ḳadr,]*
El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā / Kim
giceñ **ḳadr** ü günüñ
nevrūz- ı ʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [ḳadr,]*

kadr: *(Ar.) Değer, kıymet.*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin /
Kim
vaṭan **ḳadrini** bilmez
kişi ġurbet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

kadr: *(Ar.) Değer, kıymet.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince
dermān istemez /
Bildi **ḳadrin** derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [ḳadrin, -iñ]*
Arturup **ḳadrin** Muʿīdī ḳulu
ña şöhret viren / Naḳd-
i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i
iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [ḳadrin, -iñ]*
Kimse **ḳadrüm** bilmedi
āḫir ʿArab mülkinde āh
/ İy Muʿīdī milket-i
ʿOsmān'ı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [ḳadrüm, -üm]*

kadr- bil-: *Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin
n'ider / Leblerüñ
ẕevḳin ṭuyan şūrīde
sāġerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [ḳadr-bil-, -in, -en]*

kāf: *Anka kuşunun yaşadığı düşünülen efsanevî dağ.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim /
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz
ile **Ḳāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ḳāf,]*

kafa: *Baş II Etraf, yan.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin / Çeküp
şemşīrin ebrūlar anı
bekler **ḳafasından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [ḳafasından, -sın, -dan]*

kafādār: *Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel /
Ḥamle-i hicrānı menʿ
içün **ḳafadārumdur** ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [ḳafadārumdur, -umdur]

kāfer oldı: *Müslümanlıktan çıkmak, gayrimüslim olmak.*

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün / Çeşm-i dilber fitne kāfer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [kāfer oldı, -dı]*

kafes: *Kafes.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir **ḳafesdür** cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [ḳafesdür, -dür]*

kafes: *Kafes ll içinde can bulunan beden.*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim **ḳafesi** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [ḳafesi, -i]*

kafes: *Ar. Kafes.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / Ṣan **ḳafesden** ṣayrefī y āḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [ḳafesden,]*

Yār kūyın yārsuz ṣūrīde göñlüm istemez / İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz **ḳafes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [ḳafes,]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden **ḳafes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ḳafes,]*

kafes-: *Ar. Kafes.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine / Ṣayrefī āhen **ḳafeslerde** güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [ḳafeslerde, --ler, --de]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden **ḳafesler de** güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [ḳafeslerde, --ler, --de]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / Çünki yoḳdur varduġı dünyāda **kāfir** Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [kāfir,]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl / Gör ne **kāfirdür** ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [kāfirdür, -dür]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe **kāfirdür** ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [kāfirdür, -dür]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey **kāfir** baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar*

eden II Sevgili.

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma ol **kāfir** şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [kāfir,]*

kāfir: *Kafir. || Sevgili.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / Behey **kāfir** ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [kāfir,]*

kāfir: *Kafir. (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir **kāfirī** binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [kāfirī, -i]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa ol **kāfirüñ** göñlinde īm āndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [kāfirüñ, -üñ]*

kāfir: *Kâfir, düşman.*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var ol **ḳāfirüñ** beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ḳāfirüñ, -üñ]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, kâfir.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç ile ol **kāfiri** kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [kāfiri, -i]*

kāfir: *Müslüman olmayan kimse II acımasız, zâlim kimse; sevgili (Müslüman olmaması, acımasızlığı, siyah saç, göz vb. güzellik unsurlarına sahip olması açısından bu şekilde adlandırılır).*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya / **Kāfirde** kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [kāfirde, -de]*

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim / **Kāfirde** kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [kāfirde, -de]*

kāfir: *"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / **Kāfirem** ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [kāfirem, -em]*

kāfir: *"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / **Kāfirem** ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [kāfirem, -em]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / **Kāfiri** ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

47, Beyit 4). [kāfiri, -i]

kāfir: *A. kafir.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb / Dīnümüzde yoḳ mıdur **kāfir** müselmān eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [kāfir,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā / Yüzüñi **kāfir** görüp niçe müselmān olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkâr eden, inanmayan kişi. II Düşman.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki **kāfirle** üstüme şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [kāfirle, -le]*

kāfir: *Acımasız, zalim kimse. II sevgili.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol **kāfir** beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'a inanmayan, müslüman olmayan. II Acımasız, zâlim sevgili.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] **kāfir** seni / Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [kāfir,]*

kāfir: *Acımasız, zâlim.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı / Olmasun **kāfir** daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [kāfir,]*

kāfir ġamzesi: *(Beyitte) eziyet ve cefaları sebebiyle kafir olarak anılan sevgilinin can alıcı yan bakışları kastedilmiştir.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [kāfir ġamzesi,]*

kāfir göz: *(Sevgilinin) zalim, gaddar, acımasız bakan gözü. II Sevgilinin siyah gözleri.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [kāfir göz, -leri]*

kāfir göz-: *(Sevgilinin) zalim, gaddar gözleri.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [kāfir göz-, -üñ]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [kāfir göz-, --ler, --üñ]*

kāfir-kīş çeşm-: - *Merhametsiz Göz -kāfir-kīş: Merhametsiz, Gaddar, Zalim, -Çeşm: Göz.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [kāfir-kīş çeşm-, -i]*

kāfir-kīş çeşm-: - *Merhametsiz*

Göz -kāfir-kīş: Merhametsiz, Gaddar, Zalim, -Çeşm: Göz.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [kāfir-kīş çeşm-, -i]*

kāfirlik: *Allahın varlığını inkar etmek II kafir gibi davranmak II zulm etmek.*

Her ne **kāfirlik** ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [kāfirliḳ,]*

kāfūrī şemʿ-: *Kâfurdan yapılmış mum.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn içün / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [kāfūrī şemʿ-, --ler]*

kāġıd: *Maruf üzerine yazı yazılan sahife.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram odlara **kāġıd** yanar eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [kāġıd,]*

kaġır-: *Çağırmak.*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / **Ḳaġırup** ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [ḳaġırup,]*

kaḫbe-zen: *Kahpe kadınlık.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [ḳaḫbe-zendür, -dür]*

kāhir: *Kahreden, mahveden, yok eden.*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe **ḳāhir** dimeyem / Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [ḳāhir,]*

kahpe ʿavret-: *Kahpe kadın.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [ḳaḫpe ʿavret-, --dür]*

kahr: *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

Öldürüp **ḳahr** ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ḳahr,]*

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

Źerrece mihr itmeyüp **ḳahr** ile öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [ḳahr,]*

kahr: *Azap, sıkıntı, keder.*

Luṭf ü **ḳahruñ** ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ḳahruñ, -uñ]*

kahr: *Kötülük, öfke.*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız **ḳahruña** / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuña ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [ḳahruña, -uñ, -a]*

kahr: *Celal, öfke.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i **ḳahrı** ben şayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [ḳahrı, -ı]*

kahr: *Derin üzüntü, acı; baskı.*

İy perī **ḳahr** ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [ḳahr,]*

kahr: *Galip gelip ezme, perişan etme, mahv ve helak etme.* || *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / **Ḳahr** ile zehremi şıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ḳahr,]*

kahr: *Dert, keder, acı, gam, üzüntü.*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı **ḳahr** ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [ḳahr,]*

kahr āh: *Kahr [ettiğin] ah(lar).*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [ḳahr āh, -un]*

kahruñ: *Azap, sıkıntı, keder.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna **ḳahruñdan** ḳ açup / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [ḳahruñdan, -dan]*

kā'il: *Razı.*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [ḳā'ilem, -em]*

kā'il: *Razı olmak, kabul etmek.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep **ḳā'ilüz** velī / İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [ḳā'ilüz, -üz]*

kā'ilem kıl: *Razı kıl.*

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi şūrīde- ḥāl / Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [ḳā'ilem ḳıl,]*

kākül: *Far. 1. Perçem.*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde **kākül** ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [kākül,]*

Bende çekdi **kākülüñ** dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet

kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [kākülüñ, -üñ]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [kākül,]*

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine / **Kākülüñ** luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [kākülüñ, -üñ]*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan **kākülüñ** / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [kākülüñ, -üñ]*

Reh-zen olup gözlerüñ yollar baṣalı **kākülüñ** / Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 4). [kākülüñ, -üñ]*

kākül: *Alna düşen kısa saç demeti, perçem.*

Dāl-i devletdür bu **kākül** ʿāşıḳa / Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [kākül,]*

kākül: *Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâhkül, perçem.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur **kāküllerüñ** ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [kāküllerüñ, -ler, -üñ]*

kākül: *(Sevgilinin) kâkülü.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa / Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Gül gibi ḫüsnüñ bahāristānını tezyīn içün / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar **ḳākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [ḳākülüñ, -(ü)ñ]*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler **kākülüñ** / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232,*

Beyit 8). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / Kim şıyup cān ḳalbini giydi zirihler **kākülüñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri / Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser **kākülüñ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

kākül: *(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne **kākülüñ** / Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Başını aşaġa şalup münkesirdür **kākülüñ** / Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur hindūya beñzer **kākülüñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler **kākülüñ** / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser **kākülüñ** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder **kākülüñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña şunmaġa ṭutar elde gül-i ter **kākülüñ** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver **kākülüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder **kākülüñ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

kākül-i müşgīn-i dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Geydi çün Şāmī zirihler **kākül-i müşgīn-i dōst** / Rūm ilin itdi musaḫḫar **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Geydi çün Şāmī zirihler **kākül-i müşgīn-i dōst** / Rūm ilin itdi musaḫḫar **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına / Zeyn ider nevʿ-i mücevher **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice / Döşenür yatduḳca bister **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı / Peftere ṣalar muʿanber **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları / Bir hümādur ʿanberīn-per **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim / Ḥālüm itmişdür mükedder **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i
dōst: *Sevgilinin misk kokulu kakülleri.*

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün / Çeşm-i dilber fitne kāfer **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 9). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākülünden: *(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.*

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar / **Kākülüñden** ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [kākülüñden, -ü, -(n)den]*

kal: *T. Durmak, hareket etmemek.*

Batdı **ḳaldı** sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ / Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Bir durum oluşmak, bir hale girmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur ṣöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste **ḳalur** ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [ḳalur, -ur]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter **ḳalur** / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ḳalur, -ur]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı **ḳaldum** ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [ḳaldum, -du, -m]*

Baş ṣalup ḫayrān **ḳalıpdur** ṣīve-i reftāruña / Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 2). [ḳalıpdur, -ıp, -dur]*

kal: *Elde bulunmak.*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya göñülde **ḳalmasa** bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [ḳalmasa, -ma, -sa]*

kal: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar **ḳalupdur** var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [ḳalupdur, -up, -dur]*

kal: *(Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak.*

Zülfüñüñ küfrin görelden **ḳaldum** ol ḫayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [ḳaldum, -dum]*

kal: *(Olduğu yerde ve olduğu halde) durmak; olmak, herhangi bir durumda bulunmak.*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ işine kim **ḳalur** ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [ḳalur, -ur]*

kal: *Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan **ḳalursam** nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ḳalursam, -ur, -sa, -m]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten*

mahrum olmak.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup ṣaçuñda **ḳalan** dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [ḳalan, -an]*

kal: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde **ḳalurdum** itme señ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [ḳalurdum, -ur, -du, -m]*

kal: *Tükenmek; var olmamak, yok olmak.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum **ḳalmamışdur** zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḳalmamışdur, -ma, -mış, -dur]*

kal: *Tükenmek; var olmamak, yok olmak.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum **ḳalmamışdur** zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḳalmamışdur, -ma, -mış, -dur]*

kal: *Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan **ḳalursam** nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ḳalursam, -ur, -sa, -m]*

kal: *... durumuna gelmek, ... durumda olmak.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste **ḳalur** ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [ḳalur, -ur]*

kal: *(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.*

Ṭaşlar altında **ḳaldı** iki elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [ḳaldı, -dı]*

kal: *(İstek) kalmamak.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne **ḳalmadı** / Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *Kalıcı olmamak, varlığını sürdürmemek.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ **ḳalmaz** girī bānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [ḳalmaz, -maz]*

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim **ḳalmadı** / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *Bulunmamak, geriye kalmamak.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ
Muʿīdī aġzına / Ol sebebden **ḳalmamış** bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

kal: *Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde **ḳalurdum** / Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [ḳalurdum, -ur, -du, -m]*

kal: *Kal- yardımcı fiili.*

Bir ḳurı sevdā ile **ḳaldum** perīşānlıḳda kim / Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [ḳaldum, -du, -m]*

kal: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser / Āh kim hecrüñle **ḳalmadı** bug ün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.*

Dilde peykān-ı belā **ḳaldı** müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [ḳaldı, -dı]*

Gird-āb-ı ġamda **ḳaldı** göñül zevraḳı meded / Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [ḳaldı, -dı]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm **ḳaldı** gelmez sīneye / Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [ḳaldı, -dı]*

kal: *" ...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm / Ayaḳlarda **ḳaldı** ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [ḳaldı, -dı]*

Bir nefes **ḳaldı** hemīn cān çıḳmaġa / Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 3). [ḳaldı, -dı]*

kal: *(Geriye) kalmak, bırakılmak.*

Ḥall olmayup Muʿīdī **ḳalur** ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḫs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ḳalur, -ur]*

kal: *Bir mekânda bulunmak, varlığını sürdürmek, orada yaşamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup **ḳalsun** için de ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [ḳalsun, -sun]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak,*

yapmaktan mahrum olmak.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi **ḳalupdur** / Bu derd ile cāndan daḥi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [ḳalupdur, --up, --dur]*

kal: *(Bir yerde) kalmak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim / Çıḳmayup **ḳalsun** için de ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [ḳalsun, -sun]*

kal: *(Dayanma gücü) kalmamak.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum **ḳalmadı** / Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm **ḳalmadı** / Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal-: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş / ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal-: *(geriye) kalmak.*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ **ḳalandan** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [ḳalandan, -(a)n, -dan]*

kal-: *(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem / Bu ġarīb illerde **ḳaldum** āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [ḳaldum, -du, -m]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi **ḳaldum** ḥālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ḳaldum, -du, -m]*

kal-: *(Geriye) kalmak, mevcut olmak.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan **ḳalan** / Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ḳalan, -(a)n]*

kal-: *(Olduğu yerde ve olduğu halde) Durmak II. (Bir süre bir yerde) Yaşamak, oturmak, ikāmet etmek III. Hareket hâlindeki bir şey) Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek IV. (Bir şeye göre) Şurada veya burada yer almak, ... tarafa düşmek, ... tarafta olmak V. (Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak VI. (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / **Ḳalmadı** tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kāl eyle-: *Eritmek, eritilmek II maden külçesinin eritilip tasfiye*

olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [ḳāl eyle-, -düñ]*

kalb: *Can evi, en önemli nokta, merkez.*

Göz ḳarardup ġamzesi **ḳalbine** ṭoḳın duñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [ḳalbine, -i, -(n)e]*

kalb: *Gönül, kalp, yürek.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / Kim ṣıyup cān **ḳalbini** giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [ḳalbini, -i(n)i]*

kalb: *Ar. Ayarı bozuk para.*

Bāzār iderse **ḳalb** ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [ḳalb,]*

kalb: *Ar. Yürek, gönül.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf gönül **ḳalbin** / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [ḳalbin,]*

kalb-i maḥzūn: *Hüzünlü kalp.*

Būse virmezseñ ḥalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [ḳalb-i maḫzūn, -ı]*

kalbim: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı **ḳalbim** gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [ḳalbim, -im]*

kaldı: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

Daḫi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu **ḳaldı** bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [ḳaldı,]*

kaldur: *Bulunduğu seviyeden daha yüksek bir seviyeye çıkarmak. II Yükseltmek.*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı / **Ḳaldurdı** livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [ḳaldurdı, -dı]*

kalem: *Kalem.*

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [ḳalem,]*

kalender: *Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ /

Bir **ḳalender** gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ḳalender,]*

<u>ḳalender:</u> *(Fars.) Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II. Derviş.*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü **ḳalender** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [ḳalender,]*

<u>kalkan:</u> *Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.*

Bir mübārızdur bu gönlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü **ḳalkanıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [ḳalkanıdur, -ı, -dur]*

<u>ḳalḳan oyna-:</u> *Kalkan Oyunu Oynamak.*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [ḳalḳan oyna-, -maḳ]*

<u>kallāş:</u> *Kalleş, hileci, dönek, Çapkın, baldırı çıplak, müflis. // Aşık.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını **ḳallāşlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [ḳallāşlaruz, -lar, -uz]*

<u>kalma:</u> *Var olmamak, yok olmak.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati **ḳalmadı** kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ḳalmadı, -dı]*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı **ḳalmadı** / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ḳalmadı, -dı]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N’eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [ḳalmadı, -dı]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ḳalmadı, -dı]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

<u>kalma:</u> *Artık bulunmamak.*

Gerçi **ḳalmadı** yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [ḳalmadı, -dı]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum **ḳalmadı** / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [ḳalmadı, -dı]*

Laʿlüñ piyālesin göreli **ḳalmadı** ġamum / Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 296, Beyit 5). [ḳalmadı, -dı]

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm **ḳalmadı** / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [ḳalmadı, -dı]*

ḳalma: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, mevcut olmamak.*

Ẕerrece **ḳalmadı** ʿālemde ʿalāḳam līkin / Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [ḳalmadı, -dı]*

ḳalmadı: *Bitmek.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [ḳalmadı,]*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [ḳalmadı,]*

kalmadı: *Mevcut olmamak.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı **ḳalmadı** / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ḳalmadı,]*

kalmadı: *(Boş) Kalmamak.*

Ol māh nāz ile beni ṣol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü **ḳalmadı** göñüld e tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [ḳalmadı,]*

kalmayam: *Kalmamak, bulunmamak.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem **ḳalmayam** bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ḳalmayam,]*

kalur: *(Hayret) etmek, kalmak.*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim / Çoḳ zamān ḥayretde **ḳalur** nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [ḳalur,]*

kām: *Arzu, meram, maksat.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḫş / Laʿlüñde **kāmın** añma sa olur ḥarām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [kāmın, -ın]*

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

Ḫink-i çerḫ ile **ḳamer** biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [ḳamer,]*

kāmet: *Ar. Boy, kadd.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / **Ḳāmetüm** dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [ḳāmetüm, -üm]*

Sehī servüm çeküp **ḳāmet** güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā

olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [ḳāmet, - , -]*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
/ **Ḳāmet** yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ḳāmet, - , -]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ **ḳāmet** ü lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ḳāmet, -, -]*

kāmet: *Boy, endam.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ḳāmetüm, -üm]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez / Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [ḳāmet-i, --i]*

kāmet: *Boy.*

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin / **Ḳāmetüñsüz** iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 2). [ḳāmetüñsüz, -ün, -süz]*

kāmet: *Boy, endam II sevgilinin boyu.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ḳāmetüm, -üm]*

kāmet: *(Sevgilinin) boyu, endamı.*

Dil-i ʿāşıḳda **ḳāmetüñ** fikri / Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [ḳāmetüñ, -(ü)ñ]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [ḳāmetüñ, -(ü)ñ]*

kāmet: *(Âşıġın) boyu.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer / Dü-tādur **ḳāmetüm** ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [ḳāmetüm, -(ü)m]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü / **Ḳāmetüm** cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [ḳāmetüm, -(ü)m]*

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi **ḳāmetüm** / Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 4). [ḳāmetüm, -(ü)m]*

ḳāmet: *(Sevgilinin) boyu bosu.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden şaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [ḳāmetüñ, -üñ]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī / İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [ḳāmetüñ, -üñ]*

kāmet-i bālā-: *Uzun boy.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [ḳāmet-i bālā-, -ya]*

<u>kāmet-i dil-cū:</u> *Gönül cezbedici boy.*

Bu şîve-i reftār ile ol **ḳāmet-i dil-cū** / Bir serv-i revândur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4). [ḳāmet-i dil-cū,]*

<u>kamış:</u> *Kamış; buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā **ḳamışdan** sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ḳamışdan, -dan]*

<u>kāmrān:</u> *Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada **kāmrān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [kāmrān,]*

<u>kāmrān-:</u> *Far. İsteğine, amacına ulaşmış, bahtiyar.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe **kāmrānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [kāmrānum, --um]*

<u>ḳamu:</u> *Bütün, bütünüyle; hep, hepsi; her şey.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür / **Ḳamudan** ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [ḳamudan, -dan]*

<u>ḳan:</u> *Vücuttaki hayati sıvı.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne **ḳandur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [ḳandur, -dur]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne **ḳandur** bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [ḳandur, -dur]*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl **ḳanlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ḳanlar, -lar]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu **ḳandur** yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ḳandur, -dur]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu **ḳandur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [ḳandur, -dur]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm **ḳan** olur **ḳan** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [ḳan,]*

İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı **ḳan** / Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [ḳan,]

Yiridür çeşmüm ṭolu **ḳan** olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [ḳan,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña / Yire dökse **ḳanumı** cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [ḳanumı, -um, -ı]*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince katlüme / Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer **ḳan** günleri *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [ḳan,]*

İy kemān-ebrū ṣanem **ḳanum** ḥelāl olsun saña / Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [ḳanum, -um]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf **ḳanlu** yaşum güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ḳanlu, -lu]*

kan: *Maden.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne **kāndur** bu *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [kāndur, -dur]*

kan: *Kan.*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur gül gibi **ḳanlu** yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [ḳanlu, -lu]*

Dir gören cismümde iy gül **ḳanlu** dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [ḳanlu, -lu]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür **ḳanlu** gibi naẓarları *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [ḳanlu, -lu]*

kan: *(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām / Ṣayrefīdür hemīşe **kān** ister *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [kān,]*

Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi / Şāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher **kānıdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [kānıdur, -ı, -dur]*

kan: *Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda göñlüme **kāndan** ḫabe r virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [kāndan, -dan]*

kan: *Aşığın kanı.*

Ol **ḳanum** içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ḳanum, -um]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne

/ ʿAcebdür yire dökmezse bir içim ṣu gibi **ḳanum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [ḳanum, -um]*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm / Ḳızıl **ḳanum** ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [ḳanum, -um]*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi **ḳanum** / Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [ḳanum, -um]*

kan: *Kan.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler **ḳanıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ḳanıdur, -ıdur]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña **ḳanumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [ḳanumuz, -umuz]*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde **ḳanumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ḳanumuz, -umuz]*

kan: *İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem **ḳan** yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [ḳan,]*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā / Işırup yir yir **ḳanatsam** ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [ḳanatsam, -at, -sa, -m]*

kan: *Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu **ḳandur** gözüm / Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [ḳandur, -dur]*

kan: *Kan II hayati sıvı.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ḳana, -a]*

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile **ḳanlara** ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [ḳanlara, -lar, -a]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [ḳana, -a]*

kan: *Hayatî sıvı II Kan.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem **ḳan dan** ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ḳandan, -dan]*

Dökelden **ḳanumı** ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī / Ḳızıl güllerle zeyn

itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [ḳanumı, -um, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı II Can.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir **ḳanuma** ol kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [ḳanuma, -um, -a]*

kan: *Âşığın aşk derdiyle gözünden akan kanlı yaşlar.*

Yāre gibi gözlerüm **ḳan** dökdügi nden añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [ḳan,]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.*

Ebr-i şengerfi ki var **ḳana** bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ḳana, -a]*

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi **ḳan** olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [ḳan,]*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde **ḳan** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [ḳan,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir **ḳan** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [ḳan,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde **ḳan** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [ḳan,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ara yirde **ḳan** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [ḳan,]*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa **ḳandan** eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [ḳandan, -dan]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider **ḳana** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ḳana, -a]*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / Ol şūḫ bir iş itdi yine **ḳana** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ḳana, -a]*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp **ḳanumı** ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ḳanumı, -um, -ı]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ **ḳanumı** ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ḳanumı, -um, -ı]*

Zaḫm-ı ġamdan **ḳana** ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [ḳana, -a]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḫ iden /

Nev-cüvānsın
düşmesün
boynuña **ḳanum** gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [ḳanum, -um]*

Āh çeksem ḳatre
ḳatre **ḳan** ki ṭamlar
dīdeden / Bād-ı
ḥasretle açılmış
erġavānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [ḳan,]*

Gözlerüm ṣayru görüp
ḳurbāna gelmezsin
diyü / Yāre urup
sīneme dökdüñ
yire **ḳanum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [ḳanum, -um]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre **ḳan** olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ḳan,]*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe **ḳanın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [ḳanın, -ın]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu **ḳan** eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ḳan,]*

Dāġ-ı ġamdan **ḳana** ġarḳ oldı vücūdum yār içün / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [ḳana, -a]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada **ḳan** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem **ḳan** yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [ḳan,]*

kan: *Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ḳanum, -(u)m]*

kan: *Hayati sıvı, kan.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu **ḳandur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [ḳandur, -dur]*

kan: *Kan, damarlardaki kırmızı renkli sıvı.*

Müşg gibi **ḳan** yudup terk-i diyār itsem gerek / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [ḳan,]*

kan: *Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.*

Dem-ā-dem **ḳanlara** ġarḳ olduġıçün / Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [ḳanlara, -lar, -a]*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı **ḳanlar** itdügi içüp ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [ḳanlar, -lar]*

Olmasa ġam oḳı zaḥmı
dilde / **Ḳan** aḳmaz idi
bu çeşm-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [ḳan,]*
Reng uġurladuġı
çün **ḳanlu** yaşum ol
yüzden / Yire depdüm
anı ḳahr ile düşürdüm
gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [ḳanlu, -lu]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh
itdügiçün ʿārıżuñ /
Baḳsa **ḳan** derler
ḥayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḳan,]*
Yañılup ḫurşīde teşbīḫ
itdügiçün ʿārıżuñ /
Baḳsa **ḳan** derler
ḥayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [ḳan,]*
Çeşmüñe **ḳan** dökmegi
ṣanma ki müjgān
ögredür / Baş egüp
gūşına ṣol ebrū-yı
fettān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [ḳan,]*
Gözlerüm yaş
yirine **ḳan** dökdüginde
n añla kim / Dilde
ġamzeñsüz niçe zaḥm-
ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [ḳan,]*
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir ki ḳandur
bu / Ne **ḳan** olsun ki
hecrüñde helāk oldum
nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ḳan,]*

kan: *İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir
cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ḳanum, -um]*

kan: *Kan. II aşığın kanı, aşığın kanlı gözyaşları.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine /
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir
cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [ḳanum, -um]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı. II Âşığın kan dolu gözyaşı.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir
ki **ḳandur** bu / Ne ḳan
olsun ki hecrüñde
helāk oldum nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ḳandur, -dur]*

kan: *Kanlı, kana bulanmış.*

Nerges-i
mestānesi **ḳanludur** a
ndan vehm idüp /
Kimse ṭoġru baḳamaz
ol serv-i dil-cūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [ḳanludur, -lu, -dur]*

kan: *Doymak, yetinmek.*

Hīç
ögüp **ḳanmaz** Muʿīdī
ġamze-i ḫūn-rīzüñi /
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ
her yirde ol miskīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ḳanmaz, -maz]*

kan: *Damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.*

Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur /

Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña **ḳanuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [ḳanuñ, -un]*

kan: *Maden, cevher.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir **kāndan** eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [kāndan, -dan]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.*

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / **Ḳan** ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ḳan,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi **ḳan** ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ḳan,]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin gördükce **ḳan** derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [ḳan,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme gibi **ḳan** ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [ḳan,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı **ḳan** içün **ḳan** ey ledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [ḳan,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm / El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān **ḳan** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [ḳan,]*

kan-: *Kanıyor.*

Bir naẕarda **ḳanıyor** zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ḳanıyor, --ı, --yor]*

kan ağ-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Ḫāmeveş ḳan ağlar oldum bir naẕar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [ḳan ağ-, -lar]*

kan ağla: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak. Kanlı yaş dökmek.*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm **ḳan ağla** kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [ḳan ağla,]*

kan ağla-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Ḳan ağlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [ḳan ağla-, -sa]*

Mevsim-i güldür yine ḳan ağlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [ḳan ağla-, --ram]*

Acıyu ḳan ağlaram bezm-i belāda mül gibi / Bu perīşānlıḳda miskīn

olmışam sünbül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 14). [ḳan aġla-, -r, -am]*

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ḳan aġla-, -duḳ, -ca, -, -]*

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek; büyük bir sıkıntı ve keder içinde olmak, çok üzülmek.*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ / Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [ḳan aġla-, -mak]*

kan aġladuġ-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [ḳan aġladuġ-, --ım]*

kan aġlamasun: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.*

Niçe **ḳan aġlamasun** dīde-i ḫūn-bār baña / Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ḳan aġlamasun, -ma, -sun]*

kan aġlar: *Kanlı gözyaşı dökmek, üzüntü içinde bulunmak.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile **ḳan aġlar** gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [ḳan aġlar,]*

kan aġlasun: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp **ḳan aġlasun** / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [ḳan aġlasun, -sun]*

kan- akar: *Aşığın gözlerinden çok ağlamaktan ötürü gözyaşı yerine kan akması.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [ḳan-aḳar, -lu]*

kan- dök-: *Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [ḳan-dök-, -ü, -l, -se]*

kan dökmege: *Birinin canına kastederek, kanını dökmek.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp **ḳan dökmege** / Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [ḳan dökmege, -meg, -e]*

kan ey-: *Kan dökmek.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür / Çeşmi ḫışma gelicek laḫẓada biñ ḳan eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ḳan ey-, -ler]*

kan eyle: *Kan dökmek, öldürmek, cana kıymak.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle** ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [ḳan eyle,]*

Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle** ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6). [ḳan eyle,]*

kan eyle: *Öldürmek, kan dökmek.*

Bir gedāyam nā-tüvān ḥālüm digergūn eyleme / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle** ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2). [ḳan eyle,]*

kan eyle-: *Kan dökmek.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [ḳan eyle-, -mek]*

kan eyle ḳānūn eyleme: *Kan eyle kanun eyleme!: Padişahın hukukun dışına çıkma eğiliminin kanun hâline gelmesi korkusuyla söylenmiş bir uyarı sözü.*

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]*

Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]*

kan eyle ḳānūn eyleme: *Kanımı dök fakat yaptıklarını kanun haline getirme.*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]*

Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun / Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]*

kan eylemez: *Kanımı dökmez.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez / Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn **ḳan eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [ḳan eylemez,]*

kan ider: *Öldürmek, kan dökmek.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün **ḳan ider** ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [ḳan ider,]*

kan ile ṭol-: *Kanla dolmak ‖ (göz bağlamında) kan oturmak, kanlı gözyaşlarıyla dolmak.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / Olmasa

bağrumda yir yir zaḥm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [ḳan ile ṭol-, --maz, --dı]*

ḳan ol-: *1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dökülmek.*

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ / Aġız ağıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [ḳan ol-, -ur]*

ḳan ol-: *Kan dolmak.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [ḳan ol-, --mış]*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün bağrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [ḳan ol-, --mış]*

ḳan ol-: *Kan olmak (Kan gibi kırmızı olmak) II kavga ve kargaşa meydana gelmek.; kan dökülmek, insan öldürülmek.*

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola / Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [ḳan ol-, -a]*

ḳan ol-: *Kana bulanmak, yaralanmak.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [ḳan ol-, -mış]*

ḳan ṭutsa: *Kan tutmak.*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [ḳan ṭutsa,]*

ḳan yuṭ-: *Kan renginde (kırmızı) şarap yutmak II Çok acı, sıkıntı, ıstıraba katlanmak.*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur / Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [ḳan yuṭ-, -up]*

ḳan yuṭ-: *Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem / Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [ḳan yut-, -dır, -ur, -sın]*

ḳan yutar: *Çok acı çekmek, ızdırap çekmek.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / **Ḳan yutar** cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [ḳan yutar, --ar]*

ḳan yutduġım: *Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına **ḳan yutduġım** yād idesin / Cām-ı gülgūn içdüginçe bāde-i miskīn şalup *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [ḳan yutduġım, -duġ, -ım]

ḳan yutduġım-: *Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [ḳan yutduġım-, --ı]*

ḳan yutmaya: *Çok acı, sıkıntı, ıztırap çekmek. II bezm-i gam bağlamında kan renginde (kırmızı) gam şarabı yutmak.*

Leblerüñ yādına **ḳan yutmaya** mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [ḳan yutmaya,]*

ḳana gir-: *Birini doğru yoldan çıkarmak; büyük bir yıkıma veya sıkıntıya sebep olmak. Çağbayır, Yaşar, ÖOTS, s. 822.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [ḳana gir-, --en]*

ḳana yun-: *Kanla yıkanmak, kanlar içinde kalmak.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [ḳana yun-,]*

ḳanāʿat: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.*

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr / Ḫudā virdügine **ḳanāʿat** gere k *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [ḳanāʿat,]*

kanat-: *Kanatmasın.*

Boynuñ **ḳanatmasun** ışırup özgeler ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [ḳanatmasun, --ma, --sun]*

kanat: *Kanamasına yol açmak.*

Ol benüm dāġum **ḳanatdı** ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [ḳanatdı, -dı]*

kanat: *Kanatmak.*

Çün ışırup **ḳanatmadum** laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [ḳanatmadum,]*

kan-behā: *Kanı pahasına, canı pahasına, diyet olarak. Aslı hun-behâdır.*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez **ḳan-behā** / Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [ḳan-behā,]*

kand: *Ar. Şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür **ḳand** ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [ḳand,]*

kand ü şekker- mi-: *Şekerden mi?.*

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [ḳand ü şekker- mi-,]*

ḳanda: *Nasıl?.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [ḳanda,]*

ḳandan: *Nereden.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola / Kimse **ḳandan** geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [ḳandan,]*

Sūz **ḳandan** virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ḳandan,]*

Hīç dükenmez bilmezem **ḳandan** gel ür deryā-yı dürr / İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 6). [ḳandan,]*

ḳande: *Nerede.*

Gül ruḫlarını **ḳande** görüp ġırre olduġım / ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [ḳande,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ / **Ḳandesün** hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [ḳandesün,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [ḳande,]*

Bilmezem **ḳande** gidem veh ne perīşān oldum / Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [ḳande,]*

kande: *Nerede, nasıl.*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi **ḳande** çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [ḳande,]*

Ḳande cemʿ olur ḫıred sevdā-yı zülf-i yār ile / Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [ḳande,]*

ḳande: *Nerede, nereden, nereye anlamı veren bir tümleçtir.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı / **Ḳande** baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [ḳande,]*

kande: *Nasıl, nereden.*

Aġzı dadın **ḳande** bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḫaẕẕ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [ḳande,]

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım / Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bîdâr olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [ḳande,]*

kande: *"Nerede, ne şekilde, nasıl" anlamında kullanılan ifade.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / **Ḳande** kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [ḳande,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ / Ḳandesün hey **ḳande** iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [ḳande,]*

ḳande bil-: *Nasıl bilsin, nereden bilsin.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ḳande bil-, --sün]*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [ḳande bil-, -sün]*

kandedür: *Nerede?.*

Şeh-süvārum **ḳandedür** ki m ʿazm-i meydān eylemez / ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [ḳandedür, -dür]*

ḳandīl: *Çerağ, meşale; bkz. 'altun ḳandīl' md.*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm / Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aṣdı **ḳandīl** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 5). [ḳandīl,]*

kandīli meh: *Ay kandili.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [ḳandīli meh, -üñ]*

kanġı: *Hangi.*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye **ḳanġı** güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [ḳanġı,]*

kanġı: *Hangi, soru zamiri.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs / **Ḳanġı** şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ḳanġı,]*

kanġı: *"Hangi" soru sıfatı (dil).*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [ḳanġı,]*

kanı: *(cevherlerin) kaynağı.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi **ḳanı** bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [ḳanı,]*

kanı: *"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / **Ḳanı** ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ḳanı,]*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin / Behey zālim **ḳanı** ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [ḳanı,]*

kanı: *"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / **Ḳanı** bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [ḳanı,]*

kanı: *"Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.).*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [ḳanı,]*

kanı: *"Hani, nerede" anlamında soru yoluyla olumsuzluk bildiren söz.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup şaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ḳanı,]*

kanı: *Kaynak / Hazine.*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ / Ol melāḥat **kānı** serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [kānı,]*

kāniʿ: *Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül / Olupdur mürġ-i dil bir būya **ḳāniʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [ḳāniʿ,]*

Ayaġuñ öpmek el virmezse şāġ ol / Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce **ḳāniʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [ḳāniʿ,]*

kāniʿ: *Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan / **Ḳāniʿem** bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [ḳāniʿem, -em]*

kankı: *Hangi, kim. Soru zamiri.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ şaçı zencīrine / İy Muʿīdī **ḳanḳı** Mecnūn' dur diyen uşlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ḳanḳı,]*

kanlar: *Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.*

İy kemān ebrū n'ola **ḳanlar** dökerse her ṭaraf / Aġzı ḳanlu bir ḫarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [ḳanlar, -lar]*

kanlara: *Vücuttaki hayati sıvı, kan. || Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı, yüreğinin kanaması yahut sevgilinin cevrinden*

vücudunda meydana gelen yaralardan sürekli akan kan kastedilmiştir.

Bulansa ʿaceb
mi **ḳanlara** geydügi
pīrehen / Hecrüñle
sīne-i gül-i ter pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ḳanlara,]*

kanlu: *Kanlı.*

Ṣorma cigerde yāre görüp
rāz açılmasun /
Söyletme **ḳanlu** çıḳar
oḳuñ iy ṣanem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [ḳanlu,]*
Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile /
Ḳaṣduma itmiş kemīn
ol **ḳanlu** düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ḳanlu,]*

kanlu: *Kana bulanmış.*

Seng-i bārānuñ ki yir yir
açdı **ḳanlu** yāreler /
Gūyiyā dizdüñ elüñle
tāze güller
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [ḳanlu,]*

kanlu bıçaklu: *Kanlı bıçaklı (olmak) II Birbirini öldürecek kadar düşman olmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi
gül ü sūsen yine /
Tevbe-i bārān
ile **ḳanlu**
bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [ḳanlu bıçaḳlu,]*

kanlu elif: *Gögüse veya kola dikine çizilen kanlı yaralar bağlamında.*

Sīnede yir yir
Muʿīdī kesdügim **ḳanl u elif** /
Erġavānī cāmelü serv-i revānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [ḳanlu elif,]*

kanlu kanlu yaş-: *Çok fazla ağlama sonunda akıtılan ıstırap dolu gözyaşı.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle /
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [ḳanlu ḳanlu yaş-, -lar]*

kanlu peykān: *Kanlı ok temreni; mec. sevgilinin kirpik okları.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḫmını muḥkem
bağla kim / Çıḳmayup
ḳalsun içinde ḳanlu
peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [ḳanlu peykān, -uñ]*

kanlu peykān: *Kanlı ok temreni.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḫmını muḥkem
bağla kim / Çıḳmayup
ḳalsun içinde ḳanlu
peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [ḳanlu peykān, -uñ]*

kanlu yaş-: *Kanlı gözyaşı.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
/ Çevremi ḳanlu
yaşumdan lālezār
itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [ḳanlu yaş-, -um, --dan]*

kanlu yaş-: *Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [ḳanlu yaş-, -um]*

kanlu yaşum: *Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [ḳanlu yaşum,]*

kanlu yaşum: *Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [ḳanlu yaşum,]*

kanum dökdi: *Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [ḳanum dökdi, -um, -di]*

kanum iç-: *Sevgilinin öldürücü bakışlarının aşığı yaralaması.*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ / Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [ḳanum iç-, -mek]*

kānūn: *Âdet, kural.*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek **ḳānūn** olıpdu r zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [ḳānūn,]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm ll Yol, yöntem, kural.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde **Ḳānūn** üzre Loḳmān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ḳānūn,]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm, geçerli olan kural.*

Nāy eger **ḳānūn** bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes / Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [ḳānūn,]*

kānūn: *Emir, hüküm; kanuna uygun.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle **ḳānūn** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [ḳānūn,]*

ḳānūn eyle-: *Kanuna çevirmek ve kural, kaide haline getirme.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [ḳānūn eyle-, -düñ]*

kānūn-ı ġam: *Gam kanunu.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı **ḳānūn -ı ġam** / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [ḳānūn-ı ġam, -ı]

ḳānūn-ı ġam: *Gam kanunu.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı **ḳānūn -ı ġam** / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [ḳānūn-ı ġam,]*

ḳānūn-ı ġam-: *Gam kanunu.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [ḳānūn-ı ġam-, --da]*

ḳanzil: *Geçkin sarhoş, körkütük.*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar / Maḥabbet mestidür gūyā ki **ḳanzil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [ḳanzil,]*

ḳap: *Çalmak.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum **ḳapdılar** īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [ḳapdılar, -dılar]*

ḳap: *Birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak, ele geçirmek.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil **ḳapmaḳda** ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [ḳapmaḳda, -maḳ, -da]*

ḳap-: *Yakalamak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni **ḳapsañ** n'ola / Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ḳapsañ, -sa, -n]*

ḳapdur-: *Bir şeyin ele geçirilmesine, kapılmasına yol açmak.*

Bād-ı ṣubḥa tācını **ḳapdursa** nerge s ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [ḳapdursa, -sa]*

ḳapḳara: *Kapkara, simsiyah.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin / Yüregümde **ḳapḳara** dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [ḳapḳara,]*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ / Şevḳ ile **ḳapḳara** yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 7). [ḳapḳara,]*

kapla: *Kaplamak, sarmak, kuşatmak.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst / Jeng-i ḥasret **ḳapladı** āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [ḳapladı, -dı]*

kapu: *Padişah/sevgili kapısı ‖ makam, huzur.*

Āh kim **ḳapuñda** redd itdüñ gedālıḳdan beni / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan

beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [ḳapuñda, -ñda]*

kapu: *Sevgili kapısı ‖ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).*

Gözüm yaşını menʿ itme **ḳapuñdan** / Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 4). [ḳapuñdan, -ñdan]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme **ḳapuñdan** begü m / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [ḳapuñdan, -ñdan]*

Dilberā sürme **ḳapuñdan** ʿāşıḳ -ı miskīni kim / Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 2). [ḳapuñdan, -ñdan]*

kapu: *Herhangi bir mekanın giriş yeri.*

Meyḫāne **ḳapusında** olur çünki feth-i bāb / Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*

kapu: *Eşik, huzur, makam.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir **ḳapuya** / İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ḳapuya, -y, -a]*

kapu: *(Dünya, masiva) kapısı.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / **Ḳapusın** üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [ḳapusın, -sı, -n]*

kapu: *Huzur, eşik, makam. Sevgilinin eşiği.*

İy leb-i gevher-feşānuñ nitekim ʿunnāb-ı nāb / Görmedi **ḳapuñ** gibi çeşm-i ulü'l-elbāb bāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [ḳapuñ, -ñ]*

kapu: *"Kapı" || Makam, huzur.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum / N'oldı **ḳapuñda** hiẕme te lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [ḳapuñda, -ñ, -da]*

kapu: *"Kapı" || Huzur, makam.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī **ḳapusı** derbānl ıġın / Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [ḳapusı, -(s)ı]*

Çünki **ḳapuñda** Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [ḳapuñda, -ñ, -da]*

kapu: *(Sevgilinin) kapısı, eşiği.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm / Yüz ṭutup **ḳapuña** emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [ḳapuña, -ñ, -a]*

kapu: *"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı **ḳapuñda** / Sevinüp açıldı göñlüm

ṣanasın cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [ḳapuñda, -ñ, -da]*

kapu: *"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur **ḳapuña** / Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [ḳapuña, -ñ, -a]*

kapu: *Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ḳapuñuñ, -n, -uñ]*

kār: *Fayda, kazanç.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin **kār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [kār,]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ **kārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [kārumdur, -um, -dur]*

kār: *Amel. fiil. fayda. kazanç.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam **kārum** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [kārum, -um]*

kār itmez: *Fayda vermemek(etmemek).*

İy kemān-ebrū neden **kār itmez** āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [kār itmez,]*

kār u bārı: *Kazanç, elde edilen şey.*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu **kār u bārı** tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [kār u bārı,]*

kara: *Siyah.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre / Ḫaṭṭuñ **ḳara** ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [ḳara,]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / **Ḳara** kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [ḳara,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ **ḳaresi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [ḳaresi, -(s)i]*

kara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ **ḳarası** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [ḳarası, -sı]*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı **ḳaraya** / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [ḳaraya, -ya]*

Atup **ḳaraya** zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler / Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 4). [ḳaraya, -ya]*

kara: *Kara, siyah.*

Kīmyādur çün **kara** ṭoprağı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [kara,]*

kara: *I siyah II kötü, değersiz.*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / **Ḳara** bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [ḳara,]*

kara: *Kara, siyah.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḥaṭ ü ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ḳaralar, -lar]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḥaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ḳaralar, -lar]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ḳaralar, -lar]*

kara: *Kara, siyah.*

Ḳaşı kirpügi **ḳara** çoḳdur velī / Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [ḳara,]*

kara: *1. Siyah 2. Sıkıntı, dert (Aşığa yaşattığı sıkıntı, dert).*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline / Göñlümüñ **ḳarası** gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [ḳarası, -sı]*

kara: *Siyah; karanlık; bahtsızlık.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni **ḳaradur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [ḳaradur, -dur]*

kara: *Toprak, kara.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim **ḳarasın** görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [ḳarasın, -sı, -n]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle alup gitdi kim hergiz **ḳarasın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [ḳarasın, -sı, -n]*

kara: *Siyahlık, karalık(Gönül/kalp bağlamında).*

Lāleveş yanup **ḳararmışdur** derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [ḳararmışdur, -r, -mış, -dur]*

kara: *Gözün siyah kısmı.*

Bu iki **ḳara** merdüm kim görinür dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i

dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [ḳara,]*

kara: *Kara II Koyu.*

Dil fülki atdı **ḳaraya** deryā-yı ġamda āh / Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [ḳaraya, -ya]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk / Ki bu melāḥ-ı dil bilmez **ḳarasın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [ḳarasın, -sı, -n]*

kara: *Kara, siyah renk.*

Dil müjeñ tīrin diler ben **ḳara** ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [ḳara,]*

kara: *Kara, kötü.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu **ḳara** ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [ḳara,]*

kara: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Lāleveş yanup **ḳararmışdur** d erūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [ḳararmışdur, -r, -mış, -dur]*

kara: *Kara.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez **ḳarası** göñlüm üñ / Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [ḳarası, -sı]*

kara: *Karalara (bürünmek). Yas tutmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser **ḳaraya** boyanduġım / Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [ḳaraya, -(y), -a]*

kara: *Gözün renkli olan kısmı.*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum **ḳarasından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [ḳarasından, -sı, -n, -dan]*

kara: *Yeryüzünün denizlerin dışında kalan kısmı, toprak.*

Çün **ḳarasın** göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [ḳarasın, -sı, -n]*

kara: *Kara parçası, toprak, yeryüzü.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki deñizden **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [ḳaralar, -lar]*

kara: *Kara, siyah. II Sevgilinin siyah saçları.*

Gördi zülfüñ **ḳarasın** dīde yaşum rehber olup / Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 351, Beyit 3). [ḳarasın, -sı, -n]

kara baġ: *Kara bağ.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa / Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [ḳara baġ,]*

kara baġr: *Kara bağır.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [ḳara baġr, -um]*

kara baht-: *Kötü talih, şanssızlık.*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [ḳara baḫt-, --um, --dur]*

kara baht-: *Talihsizlik, kötü talih II Kara yazı.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ḳara baḫt-, -um, --da]*

kara baht: *Talihsizlik, kötü talih.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [ḳara baḫt, -um, -dur]*

kara çul-: *Siyah kaba, siyah elbise II maddi olarak yokluğu, manevi olarak zenginliği işaret eden âşıklık göstergesi.*

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni / Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [ḳara çul-, -da]*

kara çul-: *Siyah elbise. (Gökyüzünün aydınlığını karanlığa bırakması bağlamında).*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim / Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [ḳara çul-, -da]*

kara geydüginden: *Karalar giymek, yas tutmak.*

Ḥasret-i ḥālüñle **ḳara geydüginden** añla kim / ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [ḳara geydüginden, -düg, -i, -n, -den]*

kara geyüp: *Kara giymek. II Yas tutmak.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg / Mātem ṭutar **ḳara geyüp** iy şīvekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [ḳara geyüp,]*

Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez idi **ḳara geyüp** inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [ḳara geyüp,]*

kara haberüm: *Çok üzücü, kötü haber ulaştırmak.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm / Yüri **ḳara ḫaberüm** derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [ḳara ḫaberüm, -üm]*

kara hāk it-: *Kara toprak etmek.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden / Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [ḳara ḫāk it-, -mek]*

kara kara: *Siyah siyah.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [ḳara ḳara,]*

kara kayġu-: *Kara kaygı, büyük kaygı, endişe.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [ḳara ḳayġu-,]*

kara ol-: *Siyah renkte olmak.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [ḳara ol-, --mış]*

kara yil: *Karayel, kuzeybatıdan esen, genellikle soğuk, bazen fırtına niteliğinde yel, keşişleme karşıtı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur / Esdüginçe **ḳarayil** dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [ḳarayil,]*

kara zülf-: *Sevgilinin siyah saçı.*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [ḳara zülf-, -üñ]*

kara zülf: *Siyah saç; sevgilinin siyah saçları.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāymāl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [ḳara zülf, -üñ]*

karadur: *Siyah; karanlık; bahtsızlık.*

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz / Ṭāliʿüm ġāyet **ḳaradur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [ḳaradur,]*

karala: *Yazmak.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter ü dīvān **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ḳaralar, -r]*

karala: *Yazmak, kâğıda dökmek.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ḳaralar, -r]*

karalar: *Kara renkli giysiler II yas alameti olarak kara giymek.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse **ḳaralar** / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ḳaralar, -lar]*

karalar: *Karıştırmak.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse **ḳaralar** / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ḳaralar,]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ḳaralar,]*

karalar bağla: *Bir felaket dolayısıyla siyah örtü bağlanmak,siyah elbise giymek;yas tutmak.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [ḳaralar, -mak]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup **ḳaralar** ṣemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ḳaralar, -mak]*

karalar geymişdür: *Karalar giyinmek, yas tutmak.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil / **Ḳaralar geymişdür** aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [ḳaralar geymişdür, -lar, -miş, -dür]*

karalar geymişdür: *Karalar giymek, (yas tutmak bağlamında).*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil / **Ḳaralar geymişdür** aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [ḳaralar geymişdür, -miş, -dür]*

karaman: *Karaman ili, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır. 1989 yılında Orta Anadolunun gelişmesi maksadıyla alınan kararla Konya ilinden ayrılarak il olmuştur. Osmanlı'da bir eyalet merkeziydi.*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz **Ḳaraman** illeri n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [ḳaraman,]*

karānū: *Karanlık.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā / Ötesin ṣorma kim **ḳarāñūdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [ḳarāñūdur, -dur]*

karānū: *Karanlık.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice **ḳarānūdur** ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [ḳarānūdur, -dur]*

karāñū gicede: *Karanlık gece.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn / **Ḳarāñū gicede** mehtāba

beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [ḳarāñū gicede, -de]*

karañulık: *Karanlık.*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ / Ḫāne señsüz **karānūlıḳdur** hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [karānūlıḳdur, -dur]*

ḳarār: *Sabit ve sakin olmak.*

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde **ḳarār** itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [ḳarār,]*

karār: *Hayat.*

Ḫüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur **ḳarārı** hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [ḳarārı, -ı]*

karār: *Rahat, huzur, dinlenme, âram.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur **ḳarāre** cis müñi / Bir **ḳarāre** çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [ḳarāre, -e]*

karār: *Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece **ḳarār** baña *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḳarār,]*

karār: *Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.*

Geçmeden rīv işlerin alur **ḳarārum** şu gibi / Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [ḳarārum, -um]*

karār: *Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü **ḳarāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ḳarāre, -e]*

karār: *Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece **ḳarār** baña *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḳarār,]*

karār: *Karar, sebat, hüküm.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u **ḳarārum** ḳalmadı / Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [ḳarārum, -um]*

karār: *Bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olma.*

Ḳomaz **ḳarārum** almaġ ile baġlar uyḥumı / Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [ḳarārum, -um]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü **ḳarārüm** var iken *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ḳarārüm, -um]

karār: *(Ar.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz **ḳarār** / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [ḳarār,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur **ḳarār** ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ḳarār,]*

karar-: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan / Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi **ḳararmış** dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [ḳararmış, -mış]*

karār it-: *Sabit durmak, sakin olmak, sükunetli davranmak.*

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [ḳarār it-,]*

karāre: *Kararıncaya kadar.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur **ḳarāre** cis müñi / Bir **ḳarāre** çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [ḳarāre,]*

kararup: *Kararmak, kara renge bürünmek.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm **ḳararup** ʿāle m baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [ḳararup,]*

Yine zülfüñ **ḳararup** ḳatı perīşān olmış / Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [ḳararup,]*

karbān: *Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā bir **kārbān** olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [kārbān,]*

karbān: *Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu **ḳārbān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ḳārbān,]*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye uyarsañ **kārbān** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [kārbān,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda **kārbān** / Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [kārbān,]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma / Ol **kārbānı** gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [kārbānı, -ı]*

kārbān-ı ʿışḳa: *Aşk kervanı.*

Ġam yolında **kārbān-ı ʿışḳa** irmezdi göñül /

Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [kārbān-ı ʿışḳa, -ı, -a]*

kārbān-ı ʿışḳa: *Aşk kervanı.*

Ġam yolında **kārbān-ı ʿışḳa** irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [kārbān-ı ʿışḳa, -a]*

kārbār: *İş, güç || Âmel.*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm **kārbārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [kārbārüm, -üm]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü / **Kārbārum** yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [kārbārum, -üm]*

kardaş: *Kardeş II dost, arkadaş, insan.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır / Her fende müsellem iki **ḳardaşlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [ḳardaşlaruz, -laruz]*

kare: *Kara // siyah.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi **ḳareler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [ḳareler, -ler]*

kare: *Kara.*

Her gice zülfüñ ġamıyle **ḳare** giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [ḳare,]*

kʿar-ı deryā-: *Denizin derinlikleri,denizin dibi.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [kʿar-ı deryā-, -dan]*

karīb: *(Zaman ve yer bakımından) Yakın.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı / Ḥarīm-i şāha çākerler **ḳarīb** olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [ḳarīb,]*

karınca: *Zar kanatlılardan, yaklaşık beş bin türü bulunan böceklerin genel adı.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir **ḳarıncanuñ** ininde ejdehā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [ḳarıncanuñ, -nuñ]*

karşu: *Ön taraf, ilerisi.*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir / Gül açılmış iki bādāma **ḳarşu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 2). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur / **Ḳarşusında** ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).*

[ḳarşusında, -sı, -n, -da]

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār / Ḫāre **ḳarşu** gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [ḳarşu,]*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre **ḳarşu** / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre **ḳarşu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [ḳarşu,]*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul / ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre **ḳarşu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [ḳarşu,]*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup ṣüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre **ḳarşu** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm / Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre **ḳarşu** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [ḳarşu,]*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde / Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre **ḳarşu** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [ḳarşu,]*

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller / Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre **ḳarşu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 6). [ḳarşu,]*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre **ḳarşu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [ḳarşu,]*

İy perī **ḳarşuñda** ḥayrān olduġım ʿayb itme kim / Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ḳarşuñda, -ñ, -da]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / Ezel gerçi gelürdi nāme **ḳarşu** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [ḳarşu,]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm / Sevinür ṭıfl olan bayrama **ḳarşu** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [ḳarşu,]*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / Uyumaḳ ey degül aḫşāma **ḳarşu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma **ḳarşu** / Kişi miskīn olur aḫşāma **ḳarşu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 1). [ḳarşu,]*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma **ḳarşu** / Kişi miskīn olur aḫşāma **ḳarşu** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 1). [ḳarşu,]*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre **ḳarşu** / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre **ḳarşu** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḥüsnüñe **ḳarşu** ʿiyān olmış ḥazāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim / Söylemezsin ger ölürsem **ḳarşuña** iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile / Ki döne döne bilüñ **ḳarşuma** ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [ḳarşuma, -m, -a]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi / Lāleveş çāk oldı biñ kez **ḳarşuña** pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını / **Ḳarşuña** iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Dil senüñ **ḳarşuñda** iy dilber niçe āh itmesün / Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [ḳarşuñda, -ñ, -da]*

karşu: *"-e karşı" anlamında edat.*

İle **ḳarşu** ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine **ḳarşu** cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Gül-ruḫlaruña **ḳarşu** terenn ümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [ḳarşu,]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp / Meste **ḳarşu** kim varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [ḳarşu,]*

karşu: *"-e doğru" anlamında edat.*

İle **ḳarşu** ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama **ḳarşu** vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [ḳarşu,]*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere **ḳarşu** gülistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil **ḳarşu** çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan, ön taraf.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḫabeş sulṭānıdur

/ **Ḳarşusında** ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*

karşu: *-e karşı, karşısında.*

Dil ġamzeñe **ḳarşu** ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [ḳarşu,]*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim / İllere **ḳarşu** öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı taraf.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [ḳarşudan, -dan]*

karşu: *"-e doğru" anlamına gelen edat.*

Yüzüñ güline **ḳarşu** gözin dikeli düşmen / İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [ḳarşu,]*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye **ḳarşu** dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [ḳarşu,]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş / Ṣabāḥa **ḳarşu** kevkebv eş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [ḳarşu,]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī **ḳarşu** varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [ḳarşu,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Eksük olmaz yaza **ḳarşu** seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [ḳarşu,]*

karşu: *(Sevgilinin) önü, katı, huzuru.*

Dāġ-ı sīnem germ olup **ḳarşuñda** ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [ḳarşuñda, -ñ, -da]*

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Dişleyüp **ḳarşumda** laʿlüñ girme āḫir ḳanuma / Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [ḳarşumda, --m, --da]*

karşu: *Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi / **Ḳarşuda** āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [ḳarşuda, -da]*

karşu-: *Ön, ön taraf.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram **ḳarşudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [ḳarşudadur, -da, --dur]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak*

çıkmak, istikbal etmek.

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca / Çıḳup cān **ḳarşular** bir iki menzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 2). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca **ḳarşular** bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [ḳarşular, -r]*

karşula-: *Karşılamak.*

ʿĪş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / **Ḳarşular** çīnī şürāḥīl erle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [ḳarşular, -r]*

karşumda: *Karşısında.*

Şemʿveş par par yanar **ḳarşumda** ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [ḳarşumda,]*

karşumda: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm / Her gice **ḳarşumdadur** şe mʿ-i şebistānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 1). [ḳarşumdadur,]*

kārvān: *Kervan.*

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden / Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş **kārvāndur** b u *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [kārvāndur, -dur]*

kārvān: *Bir memleketten diğer uzak bir memlekete ticaret eşyası veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyatı yapan katar. || Aşk kervanı; aşıklar.*

Oldı göñlüm **kārvānī** ḳaşlar uñ çīninde kim / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [kārvānī, -i]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā **ḳaşuñuñ** cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [ḳaşuñuñ, -un, -uñ]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol **ḳaş** elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ḳaş,]*

Şol hilālī **ḳaşlaruñla** ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [ḳaşlaruñla, -lar, -u, -ñ, -la]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi **ḳaşuñ** bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ḳaşuñ, -uñ]*

Oldı göñlüm kārvānī **ḳaşlaruñ** çīnin de kim / Başdı yolum

fitne der-bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [ḳaşuñ, -uñ]*

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn **ḳaşlaruñ** / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

Gelmiş ol **ḳaşda** ki dīnüm küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ḳaşda, -da]*

Reh-zen olup gözlerüñ yollar başalı kākülüñ / Cāna derbend-i belādur iki **ḳaşuñ** aresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 4). [ḳaşuñ, -uñ]*

Söz yoḳ bu **ḳaş** u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [ḳaş,]*

kaş: *Kaş.*

Çīn urup **ḳaşlaruñı** urma baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [ḳaşlaruñı, -ı, -, -lar]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar. (sevgilinin yaya benzeyen kaşı).*

Hīç egilmez **ḳaşlaruñ** bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

Hīç egilmez **ḳaşlaruñ** bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.*

Ol **ḳaş** ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [ḳaş,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi **ḳaşuñla** gözüñ kim / Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [ḳaşuñla, -uñ, -la]*

Egri söyler **ḳaşuñı** cāy-ı kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [ḳaşuñı, -uñ, -ı]*

Her ġazel bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü **ḳaş** oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [ḳaş,]*

kaş: *Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline **ḳaşum** gözlerü m / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ḳaşum, -um]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin*

kaşları.

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile **ḳaş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ḳaş,]*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi **ḳaş** añdurur / Kirpigüñ ḫançer şunup ol meste şavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [ḳaş,]*

kaş: *Göz üzerindeki kıllar. II Âşığın kaşları.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline **ḳaşum** gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [ḳaşum, -um]*

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı. Ra kaş.*

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör / İrmek ister dil **ḳaşuñ** rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [ḳaşuñ, -uñ]*

kaş: *Sevgilinin yaya benzeyen kaşları.*

Yay oḳ götürür **ḳaşuñla** ġamz eñ / Ceng āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [ḳaşuñla, -uñ, -la]*

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara **ḳaşuñ** yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [ḳaşuñ, -uñ]*

kaş: *Sevgilinin eğri kaşları.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur **ḳaşına** yārüm çīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

Āşkāre çīn şalup **ḳaşına** gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşı.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḥaṭṭuñ bilmeyen / Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [ḳaşuña, -uñ, -a]*

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [ḳaşlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev **ḳaşuña** beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [ḳaşuña, -(u)ñ, -a]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Çīn-be-çīn olup **ḳaşuñ** bir kimseye mā'il degül /

Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Ne revādur ki **ḳaşuñ** eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Serkeş gerek iy ṣanem **ḳaşuñ** kim / Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Yā **ḳaşuñ** göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa **ḳaşuñ** nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında **ḳaşuñ** zevr aḳı / Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ / Yegdür ki **ḳaşuñ** yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni / Bir niçe āhū baḳışlu **ḳaşı** gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [ḳaşı, -ı]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ **ḳaşı** ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [ḳaşı, -ı]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ **ḳaşı** yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ḳaşı, -ı]*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī / Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [ḳaşı, -ı]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran / **Ḳaşı** fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [ḳaşı, -ı]*

İy **ḳaşları** kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum / Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [ḳaşları, -lar, -ı]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni **ḳaşlaruñ** kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [ḳaşlaruñ, -lar, -(u)ñ]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan **ḳaşın** gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ḳaşın, -(ı)n]*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün **ḳaşlaruñ** / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

209, Beyit 2). [ḳaşlaruñ, -lar, -(u)ñ]

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü **ḳaşını** gördüñ oḳ ile yādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ḳaşını, -ı, -n, -ı]*

ḳaşd: *Kastetmek, öldürmek.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül **ḳaşdına** / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [ḳaşdına,]*

ḳaşd: *Niyet, istek, amaç, gāye.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki **ḳaşdı** ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ḳaşdı, -ı]*

ḳaşd: *Amaç, niyet.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur **ḳaşd** itdügince katlüme / Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [ḳaşd,]*

ḳaşd: *Kötü davranmak, Öldürme, yaralama, zarar vermeye teşebbüs etme.*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / **Ḳaşduma** itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ḳaşduma, -um, -a]*

ḳaşd: *Kasıt, amaç, niyet.*

Laʿlüñe **ḳaşdın** görüp ḳatʿ eyledüñ gīsūlaruñ / Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [ḳaşdın, -ın]*

ḳaşd: *Niyet, amaç, gaye.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise **ḳaşduñ** / Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [ḳaşduñ, -uñ]*

ḳaşd: *1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline **ḳaşdı** cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [ḳaşdı, -ı]*

ḳaşd: *(Ar.) Niyet, istek, amaç, gāye.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser **ḳaşdı** īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [ḳaşdı, -ı]*

ḳaşd eyle-: *Öldürmeye niyetlenmek.*

Ḫatṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaşd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [ḳaşd eyle-, --di]*

ḳaşd itmesün: *Niyetlenmek, harekete geçmek.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile **ḳaşd itmesün** / Dāme düşen murġa n'eylersün

begüm şāhīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ḳaṣd itmesün, -me, -sün]*

kaṣd-ı cān eyle: *Cana zarar vermek II öldürmeyi amaçlamak.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ḳaṣd-ı cān eyle, -r]*

kaṣd-ı cān id-: *Cana kast etmek, öldürmeye niyetlenmek, öldürmeyi amaçlamak.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-perwālıġuñ / Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [ḳaṣd-ı cān id-, -er]*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül / Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [ḳaṣd-ı cān id-, -en]*

kāse-i serden: *Kafatası kadehi.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine / **Kāse-i serden** gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [kāse-i serden, -den]*

kāse-i serden: *Kafatası kadehi.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine / **Kāse-i serden** gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [kāse-i serden, -den]*

kaşı ġamı-: *(sevgilinin) kaşının verdiği üzüntü.*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [ḳaşı ġamı-, -y, --la]*

kāṣid: *Eksik, yarım.*

Dürr-i naẓmı **kāsid** olmasun Muʿīdī bendeñüñ / İy şeh-i gevher-şināṣ ü ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [kāsid,]*

kāşki: *Keşke.*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret **kāşkī** / Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [kāşkī,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret **kāşkī** / Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [kāşkī,]*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla şıḥḥat **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [kāşkī,]*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [kāşkī,]*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [kāşkī,]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ /

Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [kāşkī,]*

Şimdi bildüm faẕl u irfān mücib-i ḥırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [kāşkī,]*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam / İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [kāşkī,]*

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [kāşkī,]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [kāşkī,]*

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider / Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa cān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 5). [kāşkī,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā / Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [kāşkī,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [kāşkī,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña / Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [kāşkī,]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān **kāşkī** / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [kāşkī,]*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān **kāşkī** / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān **kāşkī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [kāşkī,]*

kāşki: *"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.*

Ben ḳuluñı **kāşkī** ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [kāşkī,]*

kāşki: *Keşke II pişmanlık belirten söz.*

Gitdi elden iḫtiyārum pāymāl itdüñ beni / **Kāşkī** dil virmeyeydüm iḫtiyārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 3). [kāşkī,]*

kaşlaruñ yayın: *Kaşların yayı. II Sevgilinin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü / **Ḳaşlaruñ yayın** görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [ḳaşlaruñ yayın,]*

kasr: *Saray, köşk.*

Sīneler **ḳaṣrın** delüp diller uġurlar her gice / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-

revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [ḳaṣrın, -ın]*

kaṣṣāb: *Ar. Kasap.*

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi ṣevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür **ḳaṣṣāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ḳaṣṣāb,]*

kaṣṣāb ol: *Kasap olmak. II kasap olduğundan beri.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [ḳaṣṣāb ol, -alı]*

ḳaşuñ: *Kaş.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste **ḳaşuñ** itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [ḳaşuñ, -un]*

kaşuñ kemānı: *Sevgilinin kaşının yayı (kaşın eğri, kavisli ve yay gibi ince olması bağlamında).*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [ḳaşuñ kemānı,]*

kaşuñ kemānı: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli kaşı.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk / Kirpiklerüñ ḫadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [ḳaşuñ kemānı,]*

kaşuñ miḥrāb-: *Kaşın en değerli kısmı, kaşın mihrabı.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [ḳaşuñ miḥrāb-,]*

kat: *Karıştırmak, dahil etmek.*

Bilmezem ağu mı **ḳatduñ** şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ḳatduñ, -duñ]*

kat: *Karıştırmak, koymak.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı **ḳatdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [ḳatdılar, -dı, -lar]*

kat: *Katmak, ilave etmek.*

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne **ḳatduñ** böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ḳatduñ, -du, -ñ]*

kat: *Katmak, ilave etmek.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd **ḳatar** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ḳatar, -ar]*

kat: *Eklemek, dahil etmek.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin **ḳatdı** çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [ḳatdı, -dı]*

kat: *(Sayı sıfatları ile) Defa, kere, derece.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci **ḳat** gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ḳat,]*

kaṭʿ eyledüñ: *Kesme.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp **ḳaṭʿ eyledüñ** gīsūlaruñ / Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [ḳaṭʿ eyledüñ,]*

kaṭʿ id-: *Kesmek.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [ḳaṭʿ id-, --er, --se]*

katı: *Sert, merhametsiz.*

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne / **Ḳatı** yil esdügince olur [ṣu] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 2). [ḳatı,]*

katı: *Çok, aşırı derecede.*

Görmesem nāzük vücūduñ **ḳatı** müşkildü r baña / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [ḳatı,]*

katı: *Aşırı derecede.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek / **Ḳatı** yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [ḳatı,]*

katı: *Aşırı, oldukça.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim / **Ḳatı** āşüfte-ḫāl ü ṣayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [ḳatı,]*

katı: *Aşırı derecede sert ve soğuk bir şekilde.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / **Ḳatı** esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [ḳatı,]*

katı: *Sert.*

Ne deñlü baġrı **ḳatıysa** ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [ḳatıysa, -(y)sa]*

ḳatı: *"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī **ḳatı** çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [ḳatı,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār ü ḫasteyem **ḳatı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ḳatı,]*

Yine zülfüñ ḳararup **ḳatı** perīşān olmış / Bir ḫaber aldı meger ḫāl-i siyehkārümden *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [ḳatı,]

katı göñl-: *Haşin, sert, acımasız gönül.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün / Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [ḳatı göñl-, -ü, -]*

katl: *Öldürmek.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdügince **katlüme** / Ṣāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgūn giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [katlüme, -üm, -e]*

katl: *(Ar.) Öldürme.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp **ḳatlüme** velī / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

Gerçi tīġi **ḳatlüme** ḫūnī gözü ñ tīz eylemez / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi / İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz n'eyleyem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden **ḳatlüme** / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

katl: *Katletmek:İnsan öldürmek.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / **Ḳatlüme** her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl: *Ölüm, katletmek.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ **ḳatline** / Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [ḳatline, -i, -n, -e]*

katl: *Öldürme, öldürülme.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl: *Ar. Öldürme.*

Ġamzeñe ışmarladuñ **ḳatlin** Muʿīdīnüñ velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ḳatlin, -üñ]*

kaṭl-i ʿāşık: *Aşık katli.*

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [ḳaṭl-i ʿāşıḳ, --dan]*

katma-: *Katma, ekleme.*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam / Ger **ḳatmasaydum** añ a sirişkümden āb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 1). [ḳatmasaydum,]*

katre: *Damla.*

İy kemān-ebrū şanem ḳanum ḥelāl olsun saña / Ger sürerseñ alnuña bir **ḳatre** ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [ḳatre,]*

katre: *Damla II Parça.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb / Her **ḳatre** ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [ḳatre,]*

katre: *Damla II çok küçük parça, çok az.*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir **ḳatre** sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [ḳatre,]*

katre: *(Ar.) Damla.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır 'ışḳ ehline deryā / Meger bir **ḳaṭre** düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [ḳaṭre,]*

katre katre: *Damla damla.*

Bu **ḳatre ḳatre** göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ḳatre ḳatre,]*

katre-ber-katre: *Damla damla.*

Dūd-ı āhumdan dökilür **ḳatre-ber-ḳatre** yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [ḳatre-ber-ḳatre,]*

katre-i şebnem: *Çiğ damlası.*

Görinen üstinde yir yir **ḳaṭre-i şebnem** degül / Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [ḳaṭre-i şebnem,]*

katre-i şebnem: *Çiğ damlası, çiğ tanesi.*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir **ḳaṭre-i şebnem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [ḳaṭre-i şebnem,]*

kattāl: *Katledici, öldürücü.*

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle **ḳattāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ḳattāl,]*

kavī: *Kuvvetli, güçlü.*

Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından
velī / ʿIşḳ daʿvīsine
żaʿfum ḥüccet
olmışdur **ḳavī** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [ḳavī,]*

kavl: *Söz, kelâm.*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez
ṭurmaz iken **ḳavline** /
İstiḳāmet umaram ol
serv-i bālādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ḳavline, -i, -n, -e]*

kavl: *Sözleşme, anlaşma.*

Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfîden göñül /
Bir gözi ser-mest
ile **ḳavl** ü ḳarārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ḳavl,]*

kavli yalan: *Gerçek olmayan vaatler.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ
yüzüme baḳmazsın āh
/ Vazgeldüm senden
iy **ḳavli**
yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [ḳavli yalan,]*

kayd: *Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi.*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā /
Eger ki
deftere **ḳayd** itmeyem
ḥisāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [ḳayd,]*

kayd-ı beden-: *Beden kaygısı, can kaygısı. II Dünya kaygısı, hayat endişesi.*

Cān fedādur yoluña ġam
yimezem öldügime /
Bir mücerred kişiyem
ḳayd-ı bedenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [ḳayd-ı beden-, --den]*

kayd-ı bend: *Bağ ile bağlamak.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri /
Göz açınca **ḳayd-ı**
bend eyler ser-ā-ser
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [ḳayd-ı bend,]*

kayġu: *Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.*

Bezm-i ʿālemden geç iy
göñlüm ecel cāmın
içüp / Bī-vefālar
cevrini çekmek
ne **ḳayġudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ḳayġudur, -dur]*

kayġu: *Kaygı, tasa, endişe, keder.*

Bezm-i ʿālemden geç iy
göñlüm ecel cāmın
içüp / Bī-vefālar
cevrini çekmek
ne **ḳayġudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ḳayġudur, -dur]*

kayġu: *Kaygı, dert, endişe.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül / Āh kim yüz
ṭutdı nā-geh bu
ḳara **ḳayġu** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [ḳayġu,]*

kayġu: *Kederli, tasalı.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül
yüzüñüñ ḫandesidür /
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür
getüren cāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [ḳayġulu, -lu]*

kayġu vire: *Kaygılanmak, endişe duymak.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [ḳayġu vire, -e]*

kayġulu: *Kederli, tasalı.*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi **ḳayġulu** olur *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [ḳayġulu,]*

kayur: *Kaygılanmak, tasalanmak, endişe etmek.*

Ne var olduñ ise dilber **ḳayurmaz** bildü gin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [ḳayurmaz, -maz]*

kayur-: *Kayırmak, kollamak.*

Giderse cān-ı ʿazīzüm **ḳayurmazam** hergiz / Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 4). [ḳayurmazam, -mazam]*

kayurmaz: *Önemli değil, dert değil.*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm **ḳayurmaz** / Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [ḳayurmaz,]*

kayurmaz: *Dert değil, endişe etmeye gerek yok, normaldir.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül / Çünki budur ʿālemüñ ḥāli **ḳayurmaz** ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 1). [ḳayurmaz,]*

każā: *Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem / Ne **ḳażādan** uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ḳażādan, -dan]*

każā: *Hüküm, buyruk.*

Ṣūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre / Ḫaṭṭuñ ḳara **ḳażādur** zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [ḳażādur, -dur]*

każā: *Allah'ın takdiri, kader.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir **ḳażā** peykānıdur *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ḳażā,]*

każā-yı ḥayy: *Allah'ın takdiri.*

Nīk ü bed gerçi **ḳażā-yı ḥayy** ü ḳādirden gelür / Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 6). [ḳażā-yı ḥayy,]*

kebâb: *Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.*

Tennūr-ı ġamda gerçi **kebāb** eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı **kebāb** telḫ *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [kebāb,]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb /
Baġrum **kebāb** u mey
baña ḫūn-ı ciger
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [kebāb,]*

kebâb: *Aşığın yanmış gönlü.*

Cān virürken hecr ile göz
mey ṣunar
baġrum **kebāb** / Ben
yıḳıldum mest olup
ṣoḥbet ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [kebāb,]*

kebâb: *I. Ateşte kızartılmış et. II. Yanmış, yanık. (Âşığın gönlü bağlamında).*

Sūz-ı
naẓmuñdan **kebāb** olur
Muʿīdī ḳorḳaram / Ṣol
kebūter kim anuñla
nāme irsāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [kebāb,]*

kebāb eyle: *Kebap etmek. II Yakmak.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb
eyledüm ciger / Ḳahr
ile zehremi ṣıduñ oldı
kebāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [kebāb eyle, -düm]*

kebg-i hırāmān: *Keklik yürüyüşü sevgilimin yürüyüşü.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār itsem gerek /
Tāze tāze dāġ urup
gögsüme berg-i gül
gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [kebg-i ḫırāmān, -ı]*

kebkeb: *Ayak izi. // Ayakkabının altına çakılan çivinin izi.*

Naḳş itdi **kebkebüñ** yine
ruḫsārum üstine / Ḫoş
sikkedür uruldı bu
dınārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [kebkebüñ, -ünün]*

kebkeb: *Çivi.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı /
Mūzeñde sirişküm
oldı **kebkeb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [kebkeb,]*

kebūter: *Güvercin.*

Ḥaddüñ üzre dir gören
ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil /
Şām'dan mektūb ile
gelmiş **kebūter** Kaʿbe'
ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [kebūter,]*

kebūter: *Güvercin.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm
sūzı ʿālemi yaḳar /
İltemez mektūbum ol
yāre **kebūterler** mede
d *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [kebūterler, -ler]*

kebūter: *F. Güvercin.*

Bir hevāīdür **kebūter** bād
ise andan beter /
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [kebūter,]*

kebūter: *Güvercin. II Âşığın gönlü.*

Bir hevāīdür **kebūter** bād
ise andan beter /
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [kebūter,]*

kebūter: *Far. Güvercin.*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb
olur Muʿīdī ḳorḳaram /
Ṣol **kebūter** kim
anuñla nāme irsāl
eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [kebūter,]

kec-küleh: *Eğri külah. II Külhanbeyi.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim **kec-külehdür** serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [kec-külehdür, -dür]*

kec-nihād: *Mayası bozuk, kötü yaratılışlı kimse.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / **Kec-nihād** olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [kec-nihād,]*

kec-rā: *R harfinin tersi.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni **kec-rā** ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [kec-rā,]*

kec-rā: *R harfinin tersi haline getirmek.Kaşlarını çatıp.*

Meyl idüp her gördügi **kec-rāye** baḳmaz yüzüme / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [kec-rāye,]*

Gör ne **kec-rāyam** ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [kec-rāyam, -y, -am]*

keder: *Gam, ısırap, elem, hüzün.*

Şemʿi n'eylersün **keder** şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [keder,]*

keder: *Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen **kedersüz** tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [kedersüz, -süz]*

keder: *Acı, üzüntü, dert.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken / Bıraḳdı araya **keder** ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [keder,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek / **Keder** cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [keder,]*

kef geçer: *Takati kesilmek, takatten düşmek II Hayrete düşmek, kendinden geçmek.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste **kef geçer** / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [kef geçer,]*

kef geçer: *Açlık ya da sıcaktan fenalaşmak.; tükenmek, bitmek, güçsüz kalmak, kudretten düşmek.II heyrete düşmek, kendinden geçmek.*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī **kef geçer** / Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [kef geçer, -er]*

kefāf: *Kafi, yeterli.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür / Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü **kefāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [kefāf,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña **kefen** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [kefen,]*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim / Aġ olduġına yüzüm şāhid **kefen** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [kefen,]*

Cismüm üzre penbe-i dāġ / Oldı mürde-cāna **kefen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [kefen,]*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben / Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum **kefen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [kefen,]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür **kefen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [kefen,]*

Ṣarıldugında **kefen** baña pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü **kefen** yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [kefen,]*

Ṣarıldugında **kefen** baña pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü **kefen** yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [kefen,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / **Kefen** yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [kefen,]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [kefen,]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ **kefen** yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [kefen,]*

kefen: *Ölüye sarılan bez, kefen.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem **kefenden** pīrehen eyleñ / Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [kefenden, -den]*

keffe: *Terazi gözü, kefesi.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / **Keffesi** laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [keffesi, -si]*

keffe: *Terazi gözü, kefesi.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / **Keffesi** laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [keffesi, -si]*

kehhāl: *Ar. Göz hekimi.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

149, Beyit 7). [keḥḥāl,]

kelām: *Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.*

Bildüm dehānuñ
olmaduġını taʿyīn ile / Ammā
işitdügimce **kelāmuñ**
gümān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [kelāmuñ, -uñ]*

kelle: *Kelle,baş II şeker külçesi.*

Ḥayādan maḥv olur
gördükce laʿlüñ / Ne
deñlü **kelle** ise şehd-i
fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [kelle,]*

kem: *Az, eksik, kötü, aşağı, değersiz.*

Hevā-yı mihr ile çünkim
vücūdum
ẕerreden **kemdür** /
Mekānum olsa iy meh
ṭañ degül kūy-ı ʿadem
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [kemdür, -dür]*

kem: *Değersiz, fena, kötü, az, noksan.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ / Bir ḳılca
yoḳ
taḫsīlimüz **kem** degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [kem,]*

kem: *(Fars.) Kötü, fena, değersiz.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür /
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler
ise **kem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [kem,]*
Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden /
Māh-ı nevdür diseler
bir pāre
beñzer **kem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [kem,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl ideli / Ne deñlü
var ise
nakṣı **kemāle** döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [kemāle, -e]

kemāl: *Kemal. (Dîvân Şairlerimizin etkilendiği Kemâl isminde iki tane İran Şairi vardır. Biri Hucend'de doğan ve 1390'da ölen Kemâl Hucendî, İkincisi Hallak-ül Mâânî (mânâlar yaratıcı) lakabı ile de anılan Kemâl İsfehâni (Ölm. 1237) dir. Nâdiri'nin hangisini kastettiği anlaşılamamaktadır.).*

Şöyle şīrīndür
Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı
kim / Reşk ider Ḫusrev
ü **Kemāl** naẓm ile
dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [kemāl,]*

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne
ʿaceb buldı **kemāl** /
Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [kemāl,]*

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn / Bī-
vefālar ʿışḳı gibi
ḫoş **kemālüm** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [kemālüm, -üm]*

kemān: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu **kemāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [kemāndur, -dur]*

kemān: *Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş **kemāndur** olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [kemāndur, -dur]*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı / Oḥ niçe ser-keş **kemāndur** olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [kemāndur, -dur]*

kemān: *Yay. (Âşığın boyu kastedilerek.).*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / Kim görse **kemān** ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [kemān,]*

kemān: *Yay biçiminde (Sevgilinin kaşları için) kullanılmıştır.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı **kemāne** beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [kemāne, -e]*

kemān: *(Fars.) Yay, kavs.*

Eyledüñ tīr ü **kemān** ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [kemān,]*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim / Süst olsa **kemān** oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [kemān,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm **kemān** gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [kemān,]*

Ne deñlü bağrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her **kemān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [kemān,]*

Öldürür ḳaddüm **kemān** idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [kemān,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ **kemān** olsa n'ola / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [kemān,]*

İy ḳaşları **kemān** ü güzel Muṣṭafā'cıġum / Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [kemān,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü / Ḳāmetüm cāḥı **kemān** oldı ḫadeng-i āh

içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [kemān,]*

kemān: *I. Yay. II. Sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ **kemānı** / Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [kemānı, --ı]*

kemān: *I. Yay. II. Kavisli, yay gibi kaş.*

Bu ḥamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḥıfẓ içün tīr ü **kemānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [kemānumdur, -um, -dur]*

[ke]mān: *Keman. II Yay.*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur **[ke]mān** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [[ke]mān,]*

kemān ebrū: *Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.*

İy **kemān ebrū** n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf / Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [kemān ebrū,]*

kemān kaş: *(Fars. kemān): Yay, kavis sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [kemān ḳaş, -dan]*

kemān-ebrū: *Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.*

Sen **kemān-ebrūya** ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül / İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [kemān-ebrūya, -y, -a]*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme **kemān-ebrūya** ṣayd / Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [kemān-ebrūya, -y, -a]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen **kemān-ebrūya** bir miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [kemān-ebrūya, -y, -a]*

kemān-ebrū: *Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül / Ol **kemān-ebrūya** olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [kemān-ebrūya, -ya]*

Çeküp sīnemden alma iy **kemān-ebrū** müjeñ tīrin / Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** gözümden dem-be-dem aḳmazdı ḳan / Tīr-i ġamzenden cigerde zaḥm-ı peykān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña / Ger sürerseñ alnuña

bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *1.Yay kaşlı. 2. Sevgili.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara bağruma çekdüm ol **kemān-ebrūyı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [kemān-ebrūyı, -y, -ı]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.*

Sen **kemān-ebrū** içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı. Sevgilinin keman kaşları.*

Sen **kemān-ebrū** içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** neden kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.*

Şol **kemān-ebrū** ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara bağrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Yay kaşlı (sevgili).*

İy **kemān-ebrū** atarsın tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ / Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [kemān-ebrūlar, -lar]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [kemān-ebrūlar, -lar]*

Şol **kemān-ebrūlar** ile dir gören ruḫsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [kemān-ebrūlar, -lar]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi düzgün ve biçimli olan. II Sevgilinin kaşları.*

Göricek ḳan aġladuġım ol **kemān-ebrū** didi / Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [kemān-ebrū,]*

Eksük itme iy **kemān-ebrū** melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi*

biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

İy **kemān-ebrū** göñül zaḥmını muḥkem bağla kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** göñül zaḥmını muḥkem bağla kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [kemān-ebrū,]*

Muʿīdī ol **kemān-ebrū** ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara bağrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.*

Cāna zaḥm urdı bir **kemān-ebrū** / Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** beni ġam zaḥmı giryān eylemez / Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

Hecr oḳından ölmedüm daḥi zamānum var imiş / İy **kemān-ebrū** ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāṣıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

Cān-fezādur iy **kemān-ebrū** meger tīrüñ senüñ / Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [kemān-ebrū,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen / Ṣol **kemān-ebrū** gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı (sevgili).*

Nev-cüvānlarda **kemān-ebrū** güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [kemān-ebrū,]*

kemend: *Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.*

Göñlüm ṣaçuñ **kemendine** ṭolaş sa yiridür / Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [kemendine, -i, -n, -e]*

kemend: *Divan edebiyatında sevgilinin saç kıvrımı. || Eskiden*

idamlarda kullanılan ilmikli yağlı kayış.

Almış ele **kemendin** idüp tābdār zülf / İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [kemendin, -i, -n]*

kemend-i zülf-: *I. Saç bağı II. İdam edileceklerin boynuna takılan ip.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz / Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [kemend-i zülf-, --üñ, --üz]*

kemendin: *Kement (ucu ilmekli uzun ip) II sevgilinin saç telleri.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle **kemendin** yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [kemendin,]*

kemer: *Kuşak, bel bağı.*

Der-āġūş eyleyüp yāri **kemerdür** çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [kemerdür, -dür]*

kemer: *Bel kuşağı.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile / Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar **kemerüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [kemerüñ, -ü, -ñ]*

kemer: *Bel kuşağı.*

Şemselerdür dāġlar zerrīn **kemerdür** ḳolla rum / Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [kemerdür, -dür]*

kemer: *Bel bağı, kayış.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini / Sīm ile ṣāh-ı ḫayālüñe **kemer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [kemer,]*

Kenār olduġın işitdüm **kemerden** / Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [kemerden, -den]*

kemhā: *Far. Bir nevi ipek kumaş: bister-i kemhâ.*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl **kemḫā** seni / Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [kemḫā,]*

kemhā: *Altın ve gümüş tellerle nakışlı bir ipek kumaş.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer **kemhā** yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [kemhā,]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş **kemīn** ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [kemīn,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / Ki fürḳat gibi düşmen var **kemīnde** *(Kalkand*

elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [kemînde, -de]

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ **kemīn** ṭutmış ḥarāmīler gibi / İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [kemīn,]*

kemīne-kul: *Zavallı, aciz kulunum.*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir **kemīne-ḳuluñam** ḥālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [kemīne-ḳuluñam, -uñ, -am]*

kemīngāh: *Pusu yeri.*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber şaydına / Kendümi ḥasret **kemīngāhında** pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [kemīngāhında,]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [kenāre, -e]*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir **kenāre** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [kenāre, -e]*

kenār: *Kıyı.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ **kenāresin** / Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevşer āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [kenāresin,]*

kenār: *Yan, civar.*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim **kenāre** gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [kenāre, -e]*

kenār: *Kıyı, kenar II yan.*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen **kenāre** āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [kenāre, -e]*

kenār: *Bir şekli sınırlayan çizgi parçalarından her biri.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum **kenār** ol baña kim / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [kenār,]*

kenār: *Kucak, kucaklama.*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün **kenāre** gelmez / Düzdīde ḫande idüp didi **kenāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [kenāre, -e]*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ **kenāre** çekme señ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [kenāre, -e]*

kenār: *Bir şeyin veya yerin sınırlarını meydana getiren çizgi; bitiş yeri; kıyı.*

Kenār olduġın işitdüm kemerden / Ḫayāle düşdi gönlüm ol ḫaberden *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [kenār,]

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [kenāre, -e]*

kenār: *Kenar, köşe.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi **kenār** / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [kenār,]*

kenār: *(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.*

Şevḳ ile zemzem **kenārında** ḳo parup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [kenārında, -ı, -n, -da]*

kenār: *Kucak, kucaklama.*

Dil miyānuñdan **kenār** ister didüm geldi didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [kenār,]*

kenār ol-: *Kucaklanmak.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine / Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [kenār ol-, -mış]*

kenāre gelmez: *Sarılmaz.*

Didüm miyānuñ iy meh n'içün **kenāre gelmez** / Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [kenāre gelmez,]*

kenār-ı cūda: *Akarsu kenarı.*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / Bitse **kenār-ı cūda** olur nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [kenār-ı cūda,]*

kendi: *Kişinin öz varlığı, zâtı.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [kendin, -n]*

kendi- yiñemez: *Kendini yenemez.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [kendi-yiñemez, --n]*

kendin yiñemez: *Kendini yenemez.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye **kendin yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [kendin yiñemez,]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider **kendüyi** bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [kendüyi, -y, -i]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her **kendüyi** bilmez

nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [kendüyi, -y, -i]*

Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe **kendüyi** kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālığı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş / **Kendü** şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [kendü,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū / Ḥaddini bilsüñ ki itmez **kendü** aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [kendü,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz / Ki ḫaste olalı **kendümi** bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [kendümi, -m, -i]*

Ḫāṭırı ḫurrem ü **kendüsi** yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [kendüsi, -s, -i]*

kendü: *İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, kendi. Sevgilinin kendisi kastedilerek.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / Didi **kendüñ** düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [kendüñ, -ñ]*

kendü: *Âşığın kendisi.*

Gāh **kendü** ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [kendü,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa **kendü** cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [kendü,]*

Ḳaṭʿ iderse **kendü** luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [kendü,]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḫāli **kendü** boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [kendü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim **kendü** esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [kendü,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / **Kendü** luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [kendü,]*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger / **Kendü** yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 343, Beyit 7). [kendü,]

Zülf-i yār içün
Muʿīdī **kendüzini** aşm
ayan / Ḳul degül sulṭān
ise ʿömrinde Manṣūr
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [kendüzini, -zi, -n, -i]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi / Kimse
yoḳ **kendüye** ziyān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [kendüye, -(y)e]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ
degüldür **kendüye** büh
tān ider / Ṭaʿn-ı aġyār
ile her kim ʿışḳ-ı
dilberden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [kendüye, -(y)e]*

Āferīn ol bendeye kim
pādşāh-ı ʿışḳ iken
/ **Kendüyi** ṣūretde
dervīş ü ḳalender
gösterür *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [kendüyi, -yi]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var
kim aña reşk eyleyüp / İl
gözinden **kendüyi** gizl
er [gülist]ān-ı
İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [kendüyi, -yi]*

Sevmezem didüm görüp
āteşde naʿl-i zülfüñi /
Ḫavf idüp
işkenceden **kendüme**
bühtān
eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 2). [kendüme, -m, -e]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur
Muʿīdī ḳorḳaram
/ **Kendüyi** bir gün aşar
zencīr-i zülf-i yār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [kendüyi, -yi]*

Beñzedür **kendüyi** gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña /
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur yüz
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [kendüyi, -yi]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri II Âşığın gönlü, kendisi.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir
nefes diñlenme kim
/ **Kendüñe** zārılıġı ney
gibi ḳānūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [kendüñe, -n, -e]*

kendü ʿayb- gözi gör-: *Kendi ayıbını(kusurunu) gözü görmez,.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ
ṭaʿn ider zāhid velī /
Kendü ʿaybın gözi
görmez kim riyāsı
perdedür *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [kendü ʿayb- gözi gör-,]*

kendü eli: *Kendi eliyle II bile bile, isteyerek.*

Bālā boyuñı göreli düşdi
saña göñül / Kendü
eliyle başına aldı belā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [kendü eli, -i, -y, -le]*

kendü ḥāl-: *Kendi hâli. Kendi kendine.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem
n'ola naḳd-i cān
benümdür / Beni
kendü ḥālüme ḳoñ size
ne ziyān
benümdür *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [kendü ḥāl-, --ü, --me]*

kendü kendün: *Kendi kendine.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara
ġarḳ olmış yatur
/ **Kendü kendün** var
ise yoluñda ḳurbān itdi
gül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [kendü kendün,]

kendü kendüñden: *Kendinden, sadece senden.*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ / **Kendü kendüñden** midür yoḫsa güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [kendü kendüñden,]*

kendüden geç: *Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir başına pādşā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [kendüden geç, -di]*

kendüler: *Dönüşlülük zamiri ,kendi.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne **kendüler** geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [kendüler,]*

kendümi: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek / Bir zamān bilimedüm **kendümi** ḥ ayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 2). [kendümi, -mi]*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına / **Kendümi** ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [kendümi, -mi]*

kendüz: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger **kendüzine** dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [kendüzine, -i, -n, -e]*

kerāmet: *Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya / Kāfirde **kerāmetler** yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [kerāmetler, -+ler]*

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim / Kāfirde **kerāmetler** yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [kerāmetler, -+ler]*

kerāmet: *Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hal.*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende **kerāmet** olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [kerāmet,]*

kerāmetdür: *Velîlerin lüzumu anında gösterdikleri mucizevi hal.*

Ne **kerāmetdür** bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [kerāmetdür,]*

kerem: *Lütuf, bağış, cömertlik.*

Öldürse ġam degül bizi
yoluñda ġam senüñ /
Cān virürüz biz aña
efendüm **kerem** senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [kerem,]

kerem: *(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.*

ʿAḳl ü ṣabr
añma **kerem** eyle
Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ
dīvānesidür kimse ile
yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [kerem,]*
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
/ Benüm devletlü
sulṭānum n'içün
gelmez **kerem** bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [kerem,]*

kerem eyle: *Lütufla muamelede bulunmak, lütfetmek.*

Sögme kūyūñı ṭolanup
geçene / **Kerem
eyle** begüm geçenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [kerem eyle,]*

kerem kıl: *Lütfetmek, bağışlamak, merhamet etmek.*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer
çekmesün / Ḫastedür
göñlüm **kerem
ḳıl** eyleme ġavġā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [kerem ḳıl,]*

kerre: *Defa.*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ
başumı ṭop itdügin /
Dir iseñ bir **kerre** ḥayf
oldı bu ser-
gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 5). [kerre,]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Şemʿveş **kesseñ** başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [kesseñ, -se, -ñ]*
Şemʿveş **kesseñ** başum
tīġüñle yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [kesseñ, -se, -ñ]*

kes: *Kesmek.*

Ḫāke ṣalma zülf-i
miskīnüñ **kesüp** raḥm
it bize / Bir bölük
āşüfte ʿömrin pāymāl
itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [kesüp, -üp]*

kes: *Bitirmek, sona erdirmek.*

Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā /
Naġmesini
ḥod **keser** bülbül
gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [keser, -er]*
Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā /
Naġmesini
ḥod **keser** bülbül
gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [keser, -er]*

kes: *(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk
itdi güller yaḳasın /
Varalı gülzāre serv-i
lāle-ruḫsārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

282, Beyit 6). [kesdi, -di]

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura / Demdür **keserseñ** iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [keserseñ, -er, -se, -ñ]*

kes-: *Ayırmak, uzaklaştırmak; vazgeçirmek.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı **kes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [kes,]*

kes-: *Ucundan bir parçasını almak, kısaltmak veya küçültmek.*

Zülfüñ ucın **kesdügüñce** girye itsem ṭañ degül / Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [kesdügüñce, --dü, --gü, -ñ, -ce]*

kesb ide: *Kazanmak, elde edinmek.*

Ḫāṣā ki delü göñlüm **kesb ide** cihāndan ḥazẓ / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [kesb ide,]*

kesb it: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem / Nāle-i neyden ṣafā **kesb it** Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [kesb it,]*

kesb it-: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına / Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [kesb it-, -meg, -e]*

kesb-i ṣafā: *Eğlence kazancı.*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar / Āyīne gibi itmese **kesb-i ṣafā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [kesb-i ṣafā,]*

kesdüg-: *Kesici aletle kesmek, delmek.*

Sīnede yir yir Muʿīdī **kesdügim** ḳanlu elif / Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [kesdügim, -im]*

keşīde: *Dizilmiş, geçirilmiş; Arap harfleriyle yazılan yazılarda harflerin çekilişleri.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ / Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [keşīde,]*

kesil-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ yanından ölince **kesilmedüm** hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [kesilmedüm, -me, -dü, -m]*

kesil: *Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek; bkz. TS. C. IV, s. 2446-47; bkz. TULUM, 1038.*

N’ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ / Ki ümīdüm **kesilüpdür** di l-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [kesilüpdür, -üp, -dür]*

keskin: *Çok kesici, iyi kesen.*

Ḳılıcuñ **keskīn** atuñ yügrük zemāne çākerüñ / Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [keskīn,]*

kethüdā: *Sadrazam muavini.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil / ʿAḳl araya girdügi bir **kethüdālıḳdur** ġar aż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [kethüdālıḳdur, -lıḳdur]*

kevkeb: *Yıldız.*

Burc-ı ġamda **kevkeb-i** eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [kevkeb-i,]*

kevkeb: *Yıldız.*

Dirsem n’ola caʿd-ı zülfüñe şeb / Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde **kevkeb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [kevkeb,]*

kevkeb-efşān: *Yıldız saçan, parlayan, ışıldayan. II Sevgiliden ayrı kaldığı için sürekli ağlayan, âşık.*

Merkez-i hecrüñde çeşmüm **kevkeb-efşāndur** yine / Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 1). [kevkeb-efşāndur, -dur]*

kevkebveş: *Yıldız gibi.*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş / Ṣabāḥa ḳarşu **kevkebveş** dökil ür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [kevkebveş,]*

kevser: *(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su .*

Saña ṣunmazlarsa **kevser** iç ṣarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [kevser,]*

key: *"ki" bağlacı.*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / **Key** ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [key,]*

keyvān: *Zuhal yıldızı. yedinci kat gökte aleme nezaret ettiği için bekçi olarak nitelendirilmiştir.*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı **keyvāne** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [keyvāne, -e]*

kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Gör ne kec-rāyam ki bir **kez** ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [kez,]

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir **kez** kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [kez,]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu **kez** olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [kez,]*

kez: *Defa, sefer.*

Niçe **kez** eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [kez,]*

kez: *Defa / sefer.*

Baña biñ **kez** yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [kez,]*

ki: *T. Ki bağlacı.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā **ki** bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ki,]*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ / **Ki** ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [ki,]*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir **ki** cāndur bu / Niçe ʿāṣıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [ki,]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / **Ki** baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [ki,]*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / **Ki** zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [ki,]*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān ola **ki** anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [ki,]*

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni **ki** sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [ki,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / **Ki** yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [ki,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] **ki** dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [ki,]*

Veh **ki** pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer **ki** ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ki,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / **Ki** uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [ki,]*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa **ki** günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ki,]*

Ben **ki** sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [ki,]*

Tāb-ı ḥüsn ile **ki** zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ki,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret **ki** nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ki,]*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur / İki barmaġuñ **ki** rengīn oldı ḫınnādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [ki,]*

Gör ne kec-rāyam **ki** bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ki,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / **Ki** fürḳat gibi düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [ki,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi **ki** düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [ki,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / Tā **ki** ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [ki,]*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur **ki** taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [ki,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl **ki** dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [ki,]*

Daʿvā idüp **ki** yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [ki,]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil **ki** aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [ki,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür **ki** düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [ki,]*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh **ki** üstād-ı ezel / Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [ki,]*

[Ol Muʿīdīyem] **ki** ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [ki,]*

Seng-i bārānuñ **ki** yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [ki,]*

Gelmiş ol ḳaṣda **ki** dīnüm küfr ile pinhān ide / Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [ki,]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer **ki** itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [ki,]

Leb-i laʿlüñ **ki** iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [ki,]*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur **ki** ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [ki,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni / Veh **ki** nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ki,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā **ki** itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ki,]*

Tā **ki** cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [ki,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur **ki** yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** daḫi bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [ki,]*

Şeh-süvārum **ki** basar ġamze ile ḥüsn ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ki,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla **ki** şāh / Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 6). [ki,]*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it **ki** uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [ki,]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri / Oldur meger **ki** rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [ki,]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil **ki** aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [ki,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā **ki** bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [ki,]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi / **Ki** rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [ki,]*

Tā **ki** ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ki,]*

Veh **ki** dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ki,]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / Veh **ki** dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [ki,]*

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur / **Ki** yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 3). [ki,]*

ki: *İki cümleyi bağlayan bağlaç.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū / Ḥaddini bilsüñ **ki** itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [ki,]*

ki: *"Bile, dahi" anlamında bağlaç.*

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur **ki** zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [ki,]*

ki: *Bile, dahi.*

Ben **ki** bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [ki,]*

ki: *" zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Şol perī-peyker **ki** rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [ki,]*

ki: *Bağlaç.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben **ki** sensüz ʿazm idem tā **ki** gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [ki,]*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara / Ṣūḥ dilberdür **ki** ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden" anlamında bağlaç.*

Laʿl-i şīrīnüñ **ki** dā'im diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür **ki** her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [ki,]*

Bir kişi yoḳ **ki** varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [ki,]*

ki: *"K"i bağlacı.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf ola **ki** taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ki,]*

Ṣorup didüm **ki** müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi / Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, böylelikle" anlamlarında bağlaç.*

Ḥüsn zībāsını āmildür **ki** tezyīn itmege / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Ḫōr baḳma baña iy
düşmen **ki** ġam
sulṭānıyam / Ne
sebebden böyle
güstāḫāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [ki,]*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde
neden ṭutdı vaṭan
/ **Ki** ḳomazlar ḥarem-i
Ka'be'de zünnār ü
ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [ki,]*

ki: *"Ki", bağlama edatı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm / Ṣīṣedür
gūyā **ki** zeyn olmış
bahāristān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ki,]*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm / Ṣīṣedür
gūyā **ki** zeyn olmış
bahāristān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ki,]*

Laʿl-i şīrīnüñ **ki** dāʾim diş
biler yārān aña / Cān
virür bir teşne dildür
çeşme-i ḥayvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [ki,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf /
Medḫ idüp
n'eyler **ki** vāʿiẓ ḫūr u
ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [ki,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf /
Medḫ idüp
n'eyler **ki** vāʿiẓ ḫūr u
ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlama edatı.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña
/ **Ki** ʿaceb işler ider
çerḫ-i sitemkār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ki,]*

Necātī dōstdan cānın dirīġ
eyler dimiş düşmen /
Zihī düşmen **ki** düşme
ndür bizümle mā-
teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [ki,]*

ki: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-
i kūyuñ yirine
/ **Ki** hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [ki,]*

ki: *Açıklayıcı "ki.".*

Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh /
Ḥāżır ol iy dil **ki** ḳaṣdı
ya bañadur ya
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ki,]*

Dil **ki** ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan yaña /
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [ki,]*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı
ḫüsnüñ / **Ki** laʿlüñdür
nemekdān-ı
melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [ki,]*

Aġzuñ açup **ki** eyleye
meclisde cām baḫs /
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [ki,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir **ki** ḳandur
bu / Ne ḳan
olsun **ki** hecrüñde
helāk oldum nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Ol Muʿīdīyem **ki** bir dem
ġamdan āzād itmedüñ /

Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [ki,]*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā **ki** bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [ki,]*

Ol **ki** ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ki,]*

Sāḳiyā ṣanma **ki** ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [ki,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun **ki** eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ki,]*

Bir hümā sevdüm **ki** nā-geh sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ki,]*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / **Ki** ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [ki,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir **ki** ḳandur bu / Ne ḳan olsun **ki** hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım / Şol sebebdendür **ki** oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [ki,]*

ki: *Ki bağlacı. (Cümlede, vurgu yapmak amacıyla kullanılmıştır.).*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim **ki** seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı.*

Gönül **ki** genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ṣevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ **ki** ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs / Söz açup iḫyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ki,]*

ki: *...-dığında, ...-dığı zaman.*

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ / **Ki** ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [ki,]*

ki: *" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / **Ki** dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

Dārū **ki** telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb

telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [ki,]*

Bāl ü per n'olsun **ki** sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [ki,]*

İy ġamzesi kāfır beni öldür **ki** görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [ki,]*

Ehl-i kerāmetem **ki** ruḫuñ ḥasreti ile / Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ki,]*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā **ki** ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [ki,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ **ki** nā-geh bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [ki,]*

Ḳanlu yaşum **ki** āteş-i hecrüñde cū olur / Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [ki,]*

Ḳanlu yaşum **ki** her biri bir laʿl-pāredür / Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [ki,]*

Cām-ı şevḳüñ **ki** beni bende iken cān eyler / Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [ki,]*

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya **ki** ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ki,]*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur / Esdüginçe ḳarayil dirler **ki** bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [ki,]*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār / Ṣan Mesīḥā'dur **ki** sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [ki,]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer **ki** şu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā **ki** āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ki,]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer **ki** şu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā **ki** āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ki,]*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol **ki** zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ki,]*

Dehenüñ **ki** būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [ki,]*

Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür / Ebr-i sīmīndür **ki** cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [ki,]*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī **ki** laʿl-i cān-fezā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [ki,]*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer ol cān-bāze **ki** yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 95, Beyit 4). [ki,]

Sen kimsüñ iy Muʿīdī **ki** ol yāri ḳuçasın / Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [ki,]*

Raḥm it baña **ki** zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ki,]*

Nevk-i müjeñ **ki** dīdeden uġradı göñlüme / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [ki,]*

Varın şular **ki** naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [ki,]*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur **ki** ceng ider / Ebrūlaruñ **ki** biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [ki,]*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur **ki** ceng ider / Ebrūlaruñ **ki** biri birine baş çatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [ki,]*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ / Leb-i laʿlün **ki** nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [ki,]*

Tīre-baḫtum **ki** sevdügim dilber / Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [ki,]*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister / Ḳuru tendür **ki** tāze cān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [ki,]*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin / Olur ammā **ki** çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [ki,]*

Ġamzeñe n'eyledüm **ki** her laḥẓa / Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [ki,]*

Muʿīdīyem **ki** baṣılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [ki,]*

Şol bī-vefā **ki** ḥüsn iline pādşā geçer / Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [ki,]*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle imdi ṭurma **ki** nāzuñ baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [ki,]*

Şol gözi ser-ḫoş **ki** bıçaġın çeker / Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [ki,]*

Bendeyem ol rinde **ki** sūsen gibi / Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [ki,]*

Ḳul mıdur ol **ki** begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [ki,]*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / Żaʿfı şol vech ile ġālibdür **ki** çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [ki,]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem **ki** cāy olur / Göñlüm ṭolup ṣafā ile şırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ki,]*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur **ki** görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [ki,]

Āsān degül **ki** pāyuña yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [ki,]*

Dimeñ **ki** cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [ki,]*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn **ki** dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [ki,]*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm **ki** meyl ider / Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [ki,]*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / Şol ḫaste veh **ki** sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [ki,]*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña **ki** bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [ki,]*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer **ki** yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [ki,]*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni **ki** ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ki,]*

Dil n'ider küḫl-i Ṣıfāhān'ı **ki** izüñ tozı var / N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [ki,]*

Sāḳiyā mey ṣun **ki** ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [ki,]*

Çeşm-i ser-mestüñ **ki** siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ki,]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi / Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli **ki** gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [ki,]*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / Bir dem taḥammül eyle **ki** bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [ki,]*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör **ki** nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [ki,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā tīz ol **ki** vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [ki,]*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma **ki** müjgān ögredür / Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [ki,]*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi **ki** ṣuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [ki,]*

Sevdüm yine bir şūhı **ki** meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [ki,]*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ görinür / **Ki** belālar bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [ki,]*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ **ki** nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [ki,]*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh **ki** bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [ki,]*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam **ki** olupdur / Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [ki,]*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür **ki** sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [ki,]*

Ben **ki** meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [ki,]*

Cān-ı bīmārum **ki** mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [ki,]*

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan **ki** ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ki,]*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler **ki** döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [ki,]*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür başladı güyā **ki** deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [ki,]*

Ne revādur **ki** ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ki,]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḫre **ki** baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ki,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür **ki** miṣ̱ālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ki,]*

Ḫūnī gözüñ **ki** mest ola tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ki,]*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör **ki** iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [ki,]*

Merdümleri ṣanma **ki** ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ki,]*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar **ki** baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ki,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz / **Ki** ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [ki,]*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin /

Ṣu gibi kim **ki** saña ʿāṣıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ki,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde **ki** ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [ki,]*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı / Ne belādur bu **ki** bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [ki,]*

Üstümüze it raḳībi ürmez / Bir siḥr oḳıdum **ki** gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [ki,]*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler **ki** bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [ki,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur **ki** zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ki,]*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan / Varmasun gülzāre şol bülbül **ki** efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [ki,]*

Tīġ-i müjeñ içün **ki** dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [ki,]*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh / Ḳorḳum budur **ki** oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [ki,]*

Şol sāḳī-i cefā **ki** içüpdür şarāb-ı nāz / Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [ki,]*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ **ki** senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ki,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di **ki** ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [ki,]*

Şol nāzenīn **ki** mest ola içüp şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [ki,]*

Yārüñ bugün **ki** nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [ki,]*

Yıllar olmışdur **ki** ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [ki,]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā **ki** āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ki,]*

Yüzüñ üzre siyeh beñler **ki** cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [ki,]*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ **ki** ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [ki,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir dil-āverdür **ki** sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [ki,]

Câme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin **ki** per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [ki,]*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma **ki** çerḫüñ zergeri / Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [ki,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā **ki** bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ki,]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / **Ki** yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [ki,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ / Veh **ki** daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [ki,]*

Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā **ki** cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [ki,]*

Gör ṣanʿatin **ki** leblerüñe sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [ki,]*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün **ki** göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [ki,]*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür **ki** yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ki,]*

Ḫāṣā **ki** delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ / Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [ki,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde **ki** itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [ki,]*

Her nesneden uṣandum zīrā **ki** düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ki,]*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel temāşā ḳıl **ki** olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [ki,]*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh **ki** degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [ki,]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan penbedür **ki** āyīnelerde n yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [ki,]*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ **ki** tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [ki,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu **ki** bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [ki,]*

Sāḳiyā mey ṣun **ki** zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa / Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [ki,]

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur **ki** bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ki,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh **ki** Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [ki,]*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / **Ki** hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [ki,]*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster meger **ki** eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [ki,]*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür **ki** yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [ki,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ **ki** ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [ki,]*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür **ki** hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [ki,]*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī / **Ki** hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [ki,]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma / Ol kārbānı gör **ki** göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [ki,]*

Ḥasretā derdā **ki** senden ayru düşdüm iy melek / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [ki,]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir **ki** bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [ki,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā **ki** dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ki,]*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile / **Ki** döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [ki,]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh **ki** ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [ki,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına görseñ **ki** ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [ki,]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ **ki** nūr üzre yazılmış nündur / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [ki,]*

ʿAḳla eydüñ **ki** delü göñlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [ki,]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer **ki** Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [ki,]

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol **ki** adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [ki,]*

Veh ne Leylī'sin **ki** daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [ki,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi **ki** oldum āşnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [ki,]*

Her **ki** derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül / Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 1). [ki,]*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ meger **ki** ol ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [ki,]*

Sāḳiyā mey ṣun **ki** tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze ṣāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ki,]*

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā **ki** sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ki,]*

Gördüm **ki** bir ṣafā naẓarı var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [ki,]*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḫn-ı bāġa gel / Bu dem **ki** ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [ki,]*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / Dir **ki** sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [ki,]*

Ḫalḳa reng itmek diler zāhid **ki** ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ki,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum **ki** nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [ki,]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma / **Ki** aġlar ḫālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [ki,]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn **ki** dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [ki,]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını / Tā **ki** cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [ki,]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme / Veh **ki** bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [ki,]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā mey ṣun **ki** çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [ki,]*

Ḥamdülillāh **ki** yine ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [ki,]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm / Öyle ṣandum **ki** cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [ki,]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam / Rengīn-laṭīfedür **ki** Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [ki,]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / Rengīn latīfedür **ki** Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [ki,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni / Ben **ki** nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [ki,]*

Ḥayretdeyem **ki** aġzumuzı açmadın daḫi / Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [ki,]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş / Avutmaḳ diler meger **ki** dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [ki,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben **ki** ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ki,]*

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler **ki** çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [ki,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var **ki** peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [ki,]*

Aġlar yaşın yaşın göreli ḫālümi gözüm / Gūyā **ki** aḳçeler döküp eyler ḥisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 2). [ki,]*

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile / Eyvāy eger **ki** olmaya bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [ki,]*

Gitmedi cismüm cihāndan bil **ki** dilber ṣaydına / Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 5). [ki,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez **ki** idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [ki,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh / Ḫıżr ol yitiş **ki** vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [ki,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir tīġ ur **ki** cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [ki,]*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm **ki** ḳaṣd-ı cān ider / Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 6). [ki,]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen **ki** insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [ki,]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī / Fi’l-meşel ol āteşe beñzer **ki** artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [ki,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / Veh **ki** tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [ki,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben **ki** bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [ki,]*

Ḳanı ol günler **ki** dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ki,]*

N’ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ / **Ki** ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [ki,]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / **Ki** ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [ki,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh **ki** yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ki,]*

Vaḳt oldı **ki** ġam şāmına pāyān ola bir gün / Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [ki,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın / İtdügine şāyed **ki** peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [ki,]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum / Ḳorḳar **ki** ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [ki,]*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ / Yegdür **ki** ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [ki,]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk / **Ki** bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [ki,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ **ki** her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [ki,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ **ki** furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [ki,]*

İy Muʿīdī veh **ki** ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [ki,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

Her cām-ı mey **ki** bezm-i fırāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [ki,]*

ki: *"Ama, fakat, lakin" anlamında kullanılan bir bağlaç.*

Şīrīn lebüñ **ki** būsede cāndan ḫaber virür / Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlama edatı, -dığı için, sebebiyle.*

Başda her sevdā **ki** var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [ki,]*

Her ne kāfirliḳ **ki** var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Çünkü, için, sebebiyle" anlamında bağlaç.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı **ki** cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [ki,]*

ki: *Sanki.*

Ebr-i şengerfi **ki** var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ki,]*

ki: *Sanki.*

Ebr-i şengerfi **ki** var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [ki,]*

ki: *"Ki bağlacı" II öyle ki.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn / **Ki** beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" Ki bağlacı", -dığı için.*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā / Eger **ki** deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [ki,]*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar / Maḥabbet mestidür gūyā **ki** ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [ki,]*

Ben **ki** vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [ki,]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından / **Ki** sevdā ḳılmışam bir müy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [ki,]*

Ben **ki** dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün / Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [ki,]*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi / **Ki** mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç; -dığı için, sebebiyle.".*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum **ki** var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı; öyle ki.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan **ki** ṭamlar dīdeden / Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [ki,]*

Ḳanı ol devlet **ki** meydān içre başum ṭop idem /

Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [ki,]*

ki: *Yoksa.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / **Ki** tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī / **Ki** sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [ki,]*

kıble: *(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca **ḳıbleye** ḳ arşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [ḳıbleye, -ye]*

kıble hakkı: *Kıble hakkı.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / **Ḳıble ḥaḳḳı** Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [ḳıble ḥaḳḳı,]*

kıble-gāhum: *Kabe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. || Sığınılan, baş vurulan yer.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / **Ḳıble-gāhum** bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [ḳıble-gāhum,]*

kibr: *Ar. Büyüklenme, büyüklük satma, gurur.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider **kibr** ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [kibr,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ **kibr** ü kīnde / Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [kibr,]*

kıl: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker **ḳıl** dāʾimā *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ḳıl,]*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter **ḳıl** dāʾimā *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [ḳıl,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / **Ḳıl** beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [ḳıl,]*

Söz diyü gevher nisār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Gönlüni iḥyā **ḳılursañ** bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [ḳılursañ, -ur, -sa, -ñ]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ḳıldı, -dı]*

kıl: *Kıl-: Kılmak, yapmak.*

Yazuḳ degül mi
bülbül **ḳılup** fiġān u
ġulġul / ʿArż ide
ʿārıżın gül her laḥẓa
ḥāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [ḳılup, -up]*
ʿIşḳumı gerçi
müşgveş **ḳıldı** ḥaṭuñ
hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ
getürdi hep başuma
derd-i
serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [ḳıldı,]*

kıl: *Saç teli.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn
olaldan her **ḳılın** / Oldı
başdan ayaġa bir silk-i
gevher
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [ḳılın, -ı, -n]*
Şeh-süvārum ki basar
ġamze ile ḥüsn ilini /
Virmezem iki cihāna
ṣaçınuñ
bir **ḳılını** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [ḳılını, -ı, -n, -ı]*

kıl: *Kıl. (Zayıflık bağlamında).*

Dilberüm kim zer-kemer
bağlar gümüş bil üstine
/ Bir güzeldür zeyn
ider kendüyi
bir **ḳıl** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [ḳıl,]*

kıl: *İnce tüy, kıl.*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı
ṣanma / Ki aġlar
ḥālüme cismümde
her **ḳıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [ḳıl,]*
Yol **ḳıldan** incedür çek elüñ
zülf-i yārdan / Mīzān
gözet
Muʿīdī ṣalındurma yan
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [ḳıldan, -dan]*

kıl: *Kıl, saç teli .*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm
ḳıla döndi çün benüm /
Cānumı bir **ḳılda** aṣup
olmayasın çāre-
sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [ḳılda, -da]*

kıl: *Et, eyle, yap.*

İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar **ḳıl** didüm /
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [ḳıl,]*

kıl: *Kılmak II Eylemek.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil /
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü
zeber **ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ḳıl,]*

kıl: *Zf. 1. kıl kadar ince . 2. Çok az, çok ufak, pek önemsiz , kıl kadar.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
/ **Ḳılca** ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḳılca, -ca]*

kıl: *Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma /
Ne **ḳılca** ṣabr ola ne
żerrece ḳarār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḳılca, -ca]*

kıl: *Kıl kadar olan, incecik.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim

/ **Ḳılca** ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ḳılca, -ca]*

kıl: *Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne **ḳılca** ṣabr ola ne z̲errece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ḳılca, -ca]*

kıl: *Yapmak, etmek, eylemek.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre ni̲sār itmeg içün / Dāmenin **ḳıldı** güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [ḳıldı, -dı]*

kıl: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki **ḳılmış** ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ḳılmış, -mış]*

kıl: *Yapmak, etmek, eylemek, işlemek. Yardımcı fiil olarak kullanılır.*

İy Muʿīdī cüst ü cū **kılmaġa** göñlüm ġāʾibin / Dīde mülkinden yaşum biñ biñ revān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [kılmaġa, -mak, -a]*

kıl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Āhenīn-dildür güzeller āh e̲ser **ḳılmaz** diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [ḳılmaz, -maz]*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi **ḳılmaġa** yaġm ā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [ḳılmaġa, -maġa]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse **ḳılmaġa** ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [ḳılmaġa, -maġa]*

kıl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā **ḳılam** / Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [ḳılam, -am]*

kıl-: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Ruḥ-ı zerdüm temāşā **ḳıl** ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḫüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [ḳıl,]*

Kesb-i ṣafā **ḳıl** iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [ḳıl,]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül **ḳılsa** taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

235, Beyit 2). [ḳılsa, -sa]

kıl-: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā **ḳılam** / Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [ḳılam, -am]*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları şaḥrā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ḳılam, -am]*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [ḳılam, -am]*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını / Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [ḳılam, -am]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [ḳılam, -am]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ḳılam, -am]*

Dem-ā-dem giryeler **ḳılup** acır 'ışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [ḳılup, -up]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ **ḳıldı** ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [ḳıldı, -dı]*

kıl-: *Etmez, eylemez.*

Eşk ü āhı yirinde kim **ḳılmaz** / Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ḳılmaz, -maz]*

kıl-: *" Et, eyle, yap. ".*

Cevrüñi bir pāre **ḳıl** kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [ḳıl,]*

kıl kadar: *Hiç denecek kadar az, çok az.*

Bir **ḳıl ḳadar** bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ / Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ḳıl ḳadar,]*

kīl ü ḳāl eyle-: *Sohbet etmek II dedikodu yapmak.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [kīl ü ḳāl eyle-, -r]*

kıla: *Yapmak,etmek,eylemek.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile şaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf **ḳıla** sīb *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ḳıla,]

kıla döndi: *Bir kıla benzemek II Kıl gibi incecik olmak; çok zayıflamak.*

Sāz olup ża῾f ile beñzüm **ḳıla döndi** çün benüm / Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [ḳıla döndi,]*

kılamaz-: *Yapmak, etmek, görmek.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh **ḳılamazsam** / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [ḳılamazsam,]*

kılca: *Kıl kadar, kıl ölçüsünde.*

Ḥaḳ bu kim bir **ḳılca** ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ῾anberden olsa ḥalḳa-i der Ka῾be'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ḳılca,]*

kılca: *1- Kıl kadar 2- Azıcık.*

Naḳd-i ῾ömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi / Çünki **ḳılca** aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [ḳılca,]*

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı / **Ḳılca** raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [ḳılca,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [ḳılca,]*

İy Mu῾īdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi **ḳılca** aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [ḳılca,]*

kılca: *1. (Bel ile bağlantılı düşünülürse) Kıl kadar 2. Azıcık, hiç.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir **ḳılca** yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [ḳılca,]*

Görmeyelden bilüñi **ḳılca** mecālüm ḳalmadı / Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [ḳılca,]*

kıldı: *... hâline getirmek.*

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum **ḳıldı** ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ḳıldı,]*

ḳılıc: *Kılıç.*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş **ḳılıcuñ** / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [ḳılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Kılıç.*

Kāfir gözüñ cefā **ḳılıcın** çekse dir gören / Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [ḳılıcın, -ıñ]*

kılıc: *Kılıç.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın / Çalsañ **ḳılıç** ile yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [ḳılıç,]*

kılıc: *Kılıç.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ / Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [ḳılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Kılıç (sevgilinin kaşları).*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ eyler **ḳılıcuñ** her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ḳılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Delici ve kesici savaş aleti.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [ḳılıcı, -ı]*

kılın-: *Davranmak.*

Bīgāneler gibi **ḳılınursın** Muʿīdī ye / Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [ḳılınursın,]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve **ḳılmadın** baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [ḳılmadın, -dın]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / Ẓulmi ʿādet **ḳılma** sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [ḳılma,]*

kılmaġ: *Yapmak.*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar **ḳılmaġa** / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [ḳılmaġa, -a]*

kılmaz: *Yapmamak.*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre **ḳılmazsın** baña / Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [ḳılmazsın, -sın]*

kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü **kim** / Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [kim,]*

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn / **Kim** eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [kim,]*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh **kim** / Leşker-i ḫüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 3). [kim,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma **kim** / Dōstluḳ

gösterdügümce ol ider kibr ile
kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [kim,]*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ **kim** / Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [kim,]*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül **kim** / Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [kim,]*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ **kim** uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [kim,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör **kim** / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [kim,]*

Dil nedür **kim** ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [kim,]*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini **kim** / Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [kim,]*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör **kim** / Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 6). [kim,]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem / Meger **kim** ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [kim,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı **kim** / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [kim,]*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter **kim** / Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [kim,]*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz **kim** / ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [kim,]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre **kim** olur / [Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [kim,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / **Kim** ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [kim,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara **kim** / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [kim,]*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime / Nesne yoḳ dünyāda **kim** bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [kim,]*

Ḫurrem ol **kim** ʿişret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [kim,]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı **kim** / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [kim,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı **kim** / Böyle el virmiş degül hergiz bu şanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [kim,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda **kim** / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [kim,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı **kim** / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [kim,]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh **kim** / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [kim,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne **kim** / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [kim,]*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a **kim** / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [kim,]*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde **kim** / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [kim,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme **kim** / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [kim,]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın **kim** / Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [kim,]*

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda / Sebzedür **kim** āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 1). [kim,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı **kim** / ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [kim,]*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi **kim** / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [kim,]*

Dilberüm **kim** zer-kemer baġlar gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [kim,]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme **kim** / Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [kim,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni **kim** düşdi hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [kim,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / **Kim** ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [kim,]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı **kim** bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [kim,]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor **kim** lebüñ zaḫmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [kim,]

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ
hecrümde **kim** / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [kim,]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum
ṭaʿña **kim** / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [kim,]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati
ḳalmadı **kim** ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [kim,]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle **kim** /
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [kim,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni / Āh **kim** ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [kim,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum
ḳanı **kim** / Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [kim,]*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar **kim** / Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne
ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [kim,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol **kim** çekdi leşker
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [kim,]*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle **kim** / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [kim,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez **kim** [ol] yāḳūt-ı
seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [kim,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet
bu **kim** / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [kim,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi / Her ne
peykān **kim** ursın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [kim,]*

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa / Mā-cerāmı **kim** bilürdi eşk-i ġalṭān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [kim,]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde **kim** / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [kim,]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur şanma **kim** / Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [kim,]*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ / **Kim** ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [kim,]*

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāṣıḳ-ı miskīni **kim** / Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek

mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 2). [kim,]*

Şöyle şīrīndür
Muʿīdī ḳuluñuñ
eşʿārı **kim** / Reşk ider
Ḫusrev ü Kemāl naẓm
ile
dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [kim,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden
ḫasteyem bir
veche **kim** / Ṣubḥa-dek
bekler beni hecrümde
yārān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [kim,]*

Āh **kim** bir ṣubḥ irişmez
rişte-i maḳṣūda el /
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [kim,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol
nā-tüvān ü zāre **kim** /
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [kim,]*

Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān
ṭabʿuña **kim** / Dürr-i
meknūndur ne dirseñ
ger ġazeller
meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [kim,]*

Āh **kim** ʿarż olmadı ol yāre
baġrum yāresi / Sīnemi
çāk itse bāri ġamze-i
ḫūn-
ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [kim,]*

Āh **kim** ḳapuñda redd itdüñ
gedālıḳdan beni / Ẓulm
idüp gūyā düşürdüñ
pādşālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [kim,]*

İlāhī Mekke ş̲evābın
müyesser it aña **kim** /
Elüm alup ilede āstān-ı
yāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [kim,]*

Pāre pāre dīdeden ḳan
aḳduġın ʿayb
itme **kim** / Uġrın uġrın
ġamzelerle dil-figār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 2). [kim,]*

Bülbül-i
şūrīdeyem **kim** dā'imā
eksük degül / Serv-i
gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı
düşmen
zaḥmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [kim,]*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet
baña yetmez mi **kim** /
Hīç yoḳdur kimsenüñ
boynumda bār-ı
minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [kim,]*

Şol püser **kim** vaṣf olınmaz
ḫüsn-i bī-hem-tālıġı /
Māh-ı nevdür gün-be-
gün efzūn olur
ġarrālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 1). [kim,]*

Ne yüz ile öykünür gül
ḫüsnüñe kendüyi **kim** /
Bir iki günden gider iy
māh anuñ
zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [kim,]*

Fikr iderdüm **kim** irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
/ İy Muʿīdī ber-ḳarār
olsa bu niyyet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [kim,]*

Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin
iy Muʿīdī **kim** /
Gelmez beyāna vü
cedele ḫālet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [kim,]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña **kim** /
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr ü gedā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [kim,]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i
müjeñle **kim** / Ben
baña eyledüm didilerdi
baña
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [kim,]*

Gökyüzi āyīneveş oldı
mücellā āh **kim** /
Göñlümüñ āyīnesinden
jeng-i ḥasret

gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [kim,]*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb
itme **kim** / Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez
ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [kim,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ **kim** olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm
jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [kim,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde **kim** / Oldı renginden ḥacil yüz būstānuñ
lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [kim,]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı **kim** / Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [kim,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / N'eylesün
bīçāre **kim** artuḳ devāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [kim,]*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme **kim** / Ehl-i vefḳüñ bir
oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [kim,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb
itme **kim** / Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [kim,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref
gerçi **kim** / Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [kim,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ **kim** /
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [kim,]*

kim: *Kim, kimse.*

Dehānuñ **kim** anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu / Niçe ʿāṣıḳlaruñ
göñlin alup gözden nihāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [kim,]*

kim: *Çünkü.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de **kim** / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [kim,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / **Kim** defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [kim,]*

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden
ṣorarsañ **kim** / Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [kim,]*

Gitme iy serv-i revān **kim** dil ü cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [kim,]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / **Kim** şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [kim,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi **kim** / Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine

/ **Kim** düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [kim,]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında **kim** / Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [kim,]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa / Her ne söz **kim** söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [kim,]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / **Kim** Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālığı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [kim,]*

İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma **kim** / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [kim,]*

kim: *Bazısı.*

Kimi Çīn'e varur **kimi** Ḫıṭā'ya / Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [kimi, -i]*

kim: *İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.*

Bilür **kim** vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Ki", bağlama edatı.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde **kim** / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [kim,]*

kim: *Soru zamiri. Şahsı sorar.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem **kimden** olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [kimden, -den]*

kim: *"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī **kim** / Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [kim,]*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun / **Kim** ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [kim,]*

Dōstlar āgāh oluñ **kim** şimdi dildārum budur / Cān ü dilden sevdügim ṣūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [kim,]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme **kim** / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [kim,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle **kim** sensüz / Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [kim,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen **kim** kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [kim,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / **Kim** nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / **Kim** ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre **kim** şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḥayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā **kim** dūd-ı pīç-ā-pīç ile / Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [kim,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde **kim** / Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [kim,]*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña **kim** / Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [kim,]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile **kim** / Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [kim,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre **kim** / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına **kim** başlaruz biz / Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [kim,]*

Dürr-i sīr-āb üzre **kim** laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [kim,]*

Dāġ-ı ḥasret **kim** cigerde renc ü āzārumdur ol / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Ben perīşān olduġım iy māh **kimden** ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [kimden, -den]*

Sīnemüñ yāresine merhemi **kimden** uma yın / Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

205, Beyit 2). [kimden, -den]

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā
Rab **kimüñle** eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [kimüñle, -üñ, -le]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb
miyānuñı **kimler** yine kenār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [kimler, -ler]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi yā
Rab **kimüñle** eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [kimüñle, -üñ, -le]*
Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [kimden, -den]*

kim: *"Ki", bağlama edatı.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger **kim** ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlacı.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde **kim** / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Eşk ü āhı
yirinde **kim** ḳılmaz / Böyle āb ü
hevāyı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [kim,]*
Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl /
Saña **kimdür** diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [kimdür, -dür]*

kim: *" Ki", bağlama edatı.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç **kim** eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [kim,]*
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan **kim** / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [kim,]*
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan **kim** / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [kim,]*
Şemʿ-i ḥüsnüñ **kim** atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [kim,]*
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre **kim** şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [kim,]*

Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur
şöyle **kim** / Baḳıcaḳ
dem-beste ḳalur ādem
oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [kim,]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var
cism-i
efkārumda **kim** / Sīne-i
ṣad-pāre bir pūlād-
ḳalḳāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [kim,]*

Muʿīdīyem ki başılmayup il
sözine bugün /
Dutuşdum āteş-i
ʿışḳuñla
pehlüvān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [kim,]*

Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ
medḥinde **kim** / Ḫıżra
dönmüşdür giyüp ol
serv-i ḫōş-bālā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [kim,]*

ʻAzm-i meydān
eyleyen **kim** şeh-
süvārumdur benüm /
Pāy-māl olmaḳ yolında
iftiḫārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlacı; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle haline getiren bağlaç.*

Bir ṣanemdür sevdügim
deyr-i cihānda
yine **kim** / Naḳş-ı
zībāsın gören ḥayrān
ḳalup olur
ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlama edatı.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç **kim** eyleyem /
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [kim,]*

Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy
eger **kim** ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [kim,]*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm
belā bāġında **kim** /
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [kim,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ /
Müstedām ol **kim** yiter
ölince bu ʿunvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [kim,]*

Şemʿ-i ḫüsnüñ **kim** atar
dīvāne göñlüm cān aña
/ Olmışam pervāne
gibi zār ü ser-gerdān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [kim,]*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm
belā bāġında **kim** /
Sūz-ı sīnem dūd
āhumdur gül ü reyhān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [kim,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ /
Müstedām ol **kim** yiter
ölince bu ʿunvān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [kim,]*

Bir büt-i naḳḳāşı
sevdüm **kim** fedādur
cān aña / İl anuñ
taṣvīrine ḥayrān ü ben
ḥayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [kim,]*

Bir büt-i naḳḳāşı
sevdüm **kim** fedādur
cān aña / İl anuñ
taṣvīrine ḥayrān ü ben
ḥayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [kim,]*

Gerçi dermān añsalar her
ḥaste virür cān aña /
Ben şu derdi
isterem **kim** olmaya
dermān
aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [kim,]

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle **kim** / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [kim,]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem **kim** olmaya dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [kim,]*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle **kim** / Dānesi yir yir görinür urmadın dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [kim,]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme **kim** / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [kim,]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme **kim** / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [kim,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle **kim** / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [kim,]*

Gice **kim** ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [kim,]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / **Kim** firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [kim,]*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum **kim** āşnā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [kim,]*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı **kim** / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [kim,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet **kim** gedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [kim,]*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla **kim** / Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [kim,]*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / **Kim** dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [kim,]*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla **kim** / ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [kim,]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla **kim** oldı ḥarām uyḫu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [kim,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh **kim** yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [kim,]*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme **kim** / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [kim,]*

Cümleden bī-gāneyem tā
āşnā oldum saña / Ne
belāya
uġradum **kim** mübtelā
oldum
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
22, Beyit 1). [kim,]*

Gül gibi nūş it şarāb-ı
erġavānī **kim** yine /
Göz ider her kūşeden
yüz nerges-i şehlā
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
23, Beyit 3). [kim,]*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-
tüvāndur bilmezem /
Ḥālümi **kim** ʿarż ide iy
dilber-i raʿnā
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
23, Beyit 6). [kim,]*

Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı dünyā
içre **kim** / Ḳapusın
üstād açupdur ḥüzn ü
ḳayġudan
yaña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
25, Beyit 7). [kim,]*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında **kim** dīvāne
yem / Yil gibi gitsem
ʿaceb mi kūh u
ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
26, Beyit 4). [kim,]*

Sen bize bī-gāneveş
deprenme **kim** /
Olmışuz rūz-ı ezelde
āşnā *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
28, Beyit 3). [kim,]*

Meydān senüñ
oldı **kim** olupdur /
Çevgān ile ṭop zülf ü
ġabġab *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
29, Beyit 2). [kim,]*

Ne saʿādetlü beşersin iy
perī-ruḫsāre **kim** /
Yüzüñ ayından alur
ḫurşīd-i ʿālem-tāb
tāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 2). [kim,]*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd
çekme **kim** birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 7). [kim,]*

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd
çekme **kim** birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 7). [kim,]*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı
remz ile ṣaçuñ / Bir
ḳalender
gibi **kim** ḥalḳa tekellüf
ḳıla sīb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 5). [kim,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ ise /
Ḥamdülillāh **kim** niyāz
um bilür ol Ḥayy-ı
mucīb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 7). [kim,]*

Raḥm it ol
bimāre **kim** derdüñle
ṭopraḳ düşevüz /
Başınuñ altına seng-i
ġuṣṣadan bālīn
ṣalup *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
35, Beyit 4). [kim,]*

Veh ne ẓālimdür cihān içre
maḥabbet şāhı **kim** /
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın
ṣalup *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
35, Beyit 5). [kim,]*

Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan /
Ḥamdülillāh **kim** yigit
sin iy gözi şehlā
yigit *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 5). [kim,]*

Her ne ʿāṣıḳ **kim** ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına /
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Beyit 3). [kim,]*

Āferīn şol gönli şınmış
ḳaddi ḫam
şeydāya **kim** / Rāst
olur vaʿdesi dünyāda
peymānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
38, Beyit 6). [kim,]*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna **kim** oldum helāk
/ Āh eger çekmezse bir
cerrāḥ peykānı
dürüst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 2). [kim,]*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür
baña yeksān
olma **kim** / Rūşen
itdüm gün gibi āyīne-i
cānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [kim,]*

Her ne ʿāşıḳ **kim** ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına /
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [kim,]*

Ṭop idüp oynatdı başum ol
ḳadar **kim** ḳalmadı /
Şeh-süvār-ı züfüñüñ
destinde çevgānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [kim,]*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her
kūşede bī-hūş iden
/ **Kim** ider pervāneyi
her laḥẓa şevḳ-i nār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [kim,]*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf
itme **kim** / Ġamzeler
bīmār ü zülf āşüftedür
dildār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [kim,]*

Çekme
zaḥmet **kim** ḫumārum
defʿ olınmaz iy ṭabīb /
Özge meyden olmışam
ben ʿāşıḳ-ı dīdār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [kim,]*

Niçe yaġmāya varmasun
göñül **kim** / Göz ü ḳaş
ise fitne ġamze
āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [kim,]*

Her girih bir nāfe-i
Çīn'dür **kim** açduḳca
ider / ʿĀlem-i cānı
muʿaṭṭar kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [kim,]*

Şol ḳadar yüz buldı **kim** gül
yapraġında her gice /
Döşenür yatduḳca
bister kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [kim,]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum
perīşānlıḳda **kim** /
Ḥālüm itmişdür
mükedder kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [kim,]*

Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür /
Cānı yoḳ **kim** ide bu
laʿl-i dür-efşān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [kim,]*

Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥs /
Niçe efġān itmesün
çün **kim** ider cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [kim,]*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı
dilden ḳaçma **kim** /
Baḫş olıcaḳ eylerüz
tūmār ü dīvān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [kim,]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler
egerçi şemʿ-i şeb /
Cānı yoḳdur **kim** ide
ol māh-ı tābān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [kim,]*

Āşüfte-ḫālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi **kim** /
İrişdi meclis āḫire oldı
tamām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [kim,]*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
süsʿatdedür ol
deñlü **kim** / Bezm ider
olsam şafaḳdur bāde
mihr altun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [kim,]*

İy perī tañlama şād
olduġımı derd ü ġama /
Niçe insān
ola **kim** olmaya iḥsāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [kim,]*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı
āzādeye **kim** / Virseler
olmaya biñ mülk-i
Süleymān'e
feraḥ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [kim,]

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz
oldı **kim** / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [kim,]*

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz **kim** baña bī-gāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [kim,]*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / **Kim** bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [kim,]*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün **kim** yalıñuz olmaz bilür
vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [kim,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı **kim** / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [kim,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez
Muʿīdī gerçi **kim** / Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [kim,]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme **kim** / Diyemezler utanma vākiʿ
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [kim,]*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm **kim** / İtmişdür eşer nāle ile
efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [kim,]*

Söylenür ḫaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ / Āh **kim** bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [kim,]*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler
ṭabībi **kim** bile derdüm ḳıla
dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ /
Bilmezem **kimden** olu pdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [kimden, -den]*

kim: *"Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i
ta'n **kime** ḫoş gevher-efşāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [kime, -e]*

kim: *"Çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / **Kim** anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [kim,]*

kim: *"Her kim, hangi kişi" anlamında kullanılan bir söz.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / **Kim** görse kemān ṣanur
müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü **kim** olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [kim,]*

Şol kemān-ebrū ṣanem **kim** kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [kim,]*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ **kim** / Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [kim,]*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ ḥüsnüñde **kim** bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [kim,]*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde **kim** / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [kim,]*

Ḳarşudan gün gibi ol meh **kim** ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [kim,]*

Ṣanma **kim** ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [kim,]*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur **kim** ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [kim,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı **kim** / Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [kim,]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin **kim** / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [kim,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne **kim** / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / **Kim** düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [kim,]*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh **kim** / ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [kim,]*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı **kim** / Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [kim,]*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh **kim** / Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [kim,]*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu **kim** vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [kim,]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel **kim** diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [kim,]*

Öyle oldum **kim** zenaḫdānu ñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [kim,]*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı **kim** / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [kim,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan **kim** dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ **kim** nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [kim,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan **kim** dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ **kim** nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / **Kim** düşer dīvāne göñlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [kim,]*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına **kim** dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [kim,]*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / Cān fedā ṣol naḳṣa **kim** gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [kim,]*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre **kim** / Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [kim,]*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur / **Kim** āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [kim,]*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev / Ḥaddini bilmez ol **kim** daḫi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [kim,]*

Yār ol hevādadur **kim** el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur **kim** el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [kim,]*

Yār ol hevādadur **kim** el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur **kim** el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [kim,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña āşnā **kim** yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [kim,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol **kim** / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [kim,]*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm **kim** / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [kim,]*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı **kim** üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [kim,]*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin / Ejdehādur **kim** demind en nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [kim,]*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla **kim** / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [kim,]*

Ol ḳaş ile kirpik **kim** nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr

aña fenn
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [kim,]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne **kim** içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [kim,]*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī **kim** / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [kim,]*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
/ **Kim** gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [kim,]*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
/ **Kim** mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen
olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [kim,]*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i đarb ile āteş-pāre **kim** ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [kim,]*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ
oldı **kim** / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [kim,]*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi **kim** nişān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [kim,]*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol **kim** / Aṣılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [kim,]*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem **kim** / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [kim,]*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a
beñzer **kim** revān geh baḥr ü
gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [kim,]*

Her ne vażʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi
görmez **kim** riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [kim,]*

Câme-i sincābī **kim** ol mehliḳā üstindedür / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [kim,]*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
/ **Kim** nigehbān olup iki ejdehā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [kim,]*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre **kim** / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum
andan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [kim,]*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum **kim** baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [kim,]*

Varmayalum mı bāde bezmine **kim** / Ḳaġırup ḥürmet ile gel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [kim,]*

Her gün egerçi **kim** baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [kim,]*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile
pürdür şu resme **kim** /
Baña fırāḳ günleri daḫi
yalān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [kim,]*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola **kim** il / Her bir
yañadan üstüme ṭaʿn
oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [kim,]*

Dil şöyle
geçdi **kim** gelemez
kendüye daḫi / Yoġ ise
ʿışḳ cāmına aġu mı
ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [kim,]*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā
degül mi **kim** / Bunca
gedā vü şāh gelüp anda
batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [kim,]*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān
ammā / Ötesin
ṣorma **kim** ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [kim,]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān **kim** olur /
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i
cān **kim** olur *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [kim,]*

Geh baña yüz görür ol serv
gehī düşmenüme /
Gül-i raʿnā
gibi **kim** her ṭarafa bir
yüzi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [kim,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler
itdükce o meh-rū / Bir
tūtī-i gūyāya
döner **kim** ḳafesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [kim,]*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ
meydānında **kim** /
Āteş-i āhum yalıñ
yaraḳlu dilsüz
yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [kim,]*

Veh ne gülşendür
yüzüñ **kim** olalı andan
cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile
beñzüm ḫazān
yapraġıdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [kim,]*

Gerçi **kim** vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker velī /
Hem-dem olsañ bir
nefes görseñ ne ādem
cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [kim,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler
ol ruḫsār ü leb
/ **Kim** biri āyīne vü
birisi şekker
gösterür *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [kim,]*

Ḥüsn meydānında diller
leşkerin çekişdi āh /
Şeh-
süvārum **kim** semend-i
nāza cevlān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [kim,]*

Ḫāl-i siyehüñ **kim** dil-i
nālān ile oynar /
Hindū-beçedür āteş-i
sūzān ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [kim,]*

Ṣaġ esen olsun
ṣabā **kim** būy-i zülfüñ
irgürür / Hem-nefesler
çoḳ velī yār-ı
vefādārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [kim,]*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar
sīnemde tasvīr
eyledüm / **Kim** ḫayāl
itdükce anı ṣanuram
ḳarşudadur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [kim,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye **kim** ol /
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [kim,]*

Dilde **kim** ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā /
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [kim,]*

Serkeş gerek iy ṣanem
ḳaşuñ **kim** / Süst olsa

kemān oḳını
sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [kim,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur bir
fitne **kim** ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [kim,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ **kim** /
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [kim,]*

N'eylersin ögüp cānā billāh
cihānı **kim** / Yoḳdur
baña sen gülsüz
gülzār-ı cinândan
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [kim,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i
melāḥat ʿışḳuña
/ **Kim** ol āteşden
ṭaġılmışdur şererler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [kim,]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña hecr āteşi / ʿIşḳ
yolın gözle **kim** pürdür
ḫaṭarlar her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [kim,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle **kim** /
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [kim,]*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr
ile **kim** / Cevrini
yıllarla çekdük bir
vefāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [kim,]*

Ol ġamze ġamza başlasa
n'itsün Muʿīdī **kim** /
Eyler ḳıya ḳıya
bakışuñ ādemi
helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [kim,]*

Manşıb u cāh yiter şimdi
Muʿīdīye bu **kim** / Dil
ü cāndan ḳulıdur bir
ṣanem-i
sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [kim,]*

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından
añla **kim** / Ḳara çulda
ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [kim,]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre
gizlüdür cānum gibi /
Kimseye
göstermezem **kim** yād
gāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [kim,]*

İy Muʿīdī lāle seyrin
añma **kim** yirin ṭutar /
Cā-be-cā sīnemde olan
ʿışḳ dāġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [kim,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime
gel **kim** kenāre
gidelüm / İy
Muʿīdī yār ele
girmezse yārān
ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [kim,]*

Gör ne ṣarrāf-ı
cihānam **kim** ṣadefveş
zeyn olur / Sīm-berler
gūşı naẕm-ı dür-
feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [kim,]*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre
bir zaḫm urdı **kim** /
Ölmedin dünyāyı
ṭutmışdur fiġān ü
şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [kim,]*

Müjde iy dil- ḫaste **kim** yār-ı dil-ārādur gelen /
Mürdeler ihyā ider
devr-i Mesīhā'dur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 1). [kim,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-
mihre ṭuş eyler beni /
Bilmezem **kim** n'eyled
üm bu çerḫ-i ser-
gerdāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest / Tāze gül devrinde **kimdür** olma yan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [kimdür, -dür]*

kim: *"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / **Kime** seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [kime, -e]*

kim: *"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.*

Āh **kim** deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [kim,]*

Gerçi **kim** ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [kim,]*

Ayaġuñ ṭopraġı **kim** bir ṭūtiyādur cevherī / Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [kim,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm / **Kim** incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [kim,]*

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma **kim** çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren **kim** / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [kim,]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme **kim** / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [kim,]*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle **kim** / Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [kim,]*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl / Sevdügim ʿayb itme **kim** cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 4). [kim,]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme **kim** / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [kim,]*

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür **kim** / Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [kim,]*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma **kim** lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [kim,]*

Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma **kim** / Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden
añla **kim** / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫmı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlama edatı, çünkü, zira.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ /
Dūd **kim** peydā olur elbette āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Çünkü, sebebiyle" anlamında bağlama edatı.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül /
Ḳande **kim** açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [kim,]*
ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma **kim** / Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [kim,]*
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / **Kim** vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Her kişi sāyesinde beglik ider / Bu hümāyūn-ı hümāyı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [kim,]*
Gün yüzüñ ʿīd olduġına **kimdür** inkār eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [kimdür, -dür]*
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī / Dimedüñ bir gün görüñ **kimdür** bu efġān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [kimdür, -dür]*

kim: *"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / **Kim** yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [kim,]*
Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-
zehr **kim** āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [kim,]*
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
/ **Kim** bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [kim,]*
Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā **kim** bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [kim,]*
Kirpigüm üzre gözüm **kim** eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [kim,]*
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür / **Kim** hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [kim,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde **kim** / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [kim,]*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe **kim** / Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [kim,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña **kim** / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [kim,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / **Kim** olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [kim,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / **Kim** ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [kim,]*

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī gibi **kim** / ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [kim,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm **kim** / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [kim,]*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin / **Kim** ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.*

Ġırra olma **kim** ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [kim,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda **kim** / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem **kim** itmesün / Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [kim,]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye / **Kim** şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [kim,]*

kim: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

ʿÖz̲r itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī / Mestüñ işine **kim** ḳalur ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [kim,]*

Her ne ṣūfī **kim** nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [kim,]*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı **kim** / Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [kim,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur **kim** baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [kim,]

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem **kim** ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [kim,]*

kim: *Cümle de kalır mı? anlamında kullanılmıştır. Hıta ülkesinin ceylanı kalır mı?.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa **kimdür** āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [kimdür, --dür]*

kim: *"Çünkü, zira, değil mi ki" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur **kim** / Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için, -dan dolayı" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş **kim** / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [kim,]*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle **kim** / Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu **kim** / Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [kim,]*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya **kim** / Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [kim,]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān **kim** olur / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [kim,]*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [kim,]*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam / Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [kim,]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [kim,]*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı **kim** / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [kim,]*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını **kim** / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [kim,]*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda **kim** / Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [kim,]*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh **kim** / Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [kim,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz
Muʿīdī gördi **kim** egle
nce yoḳ / Oturup geh
bāde nūş eyler
gehī dīvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [kim,]*

Veh niçe bed-mest olur ol
ġamze **kim** / Gördügi
miskīne yaraġın
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [kim,]*

Diñ raḳībe tīġ ile
ḳorḳutmasun
ʿuşşāḳı **kim** / ʿIşḳ
yolından geçen ehl-i
ḳadem serden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [kim,]*

Deryā ḥarāmī gibi yolum
kesdügi budur
/ **Kim** ṭāliʿümde her
gemi bir oḳ ü yay
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [kim,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile
dest-resi var / Sevdā-
zede olmaġa
meger **kim** hevesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [kim,]*

Her gice zülfüñ ġamıyle
ḳare giysem ṭañ
mı **kim** / Cāme tebdīl
eyleyüp ʿayyāreliḳ
göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [kim,]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ
olduġından
n'oldı **kim** / Dem-be-
dem lehv ile yüzi
ḳareliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [kim,]*

Sīnemüñ her cānibi **kim** pür
cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-
i derd ile zeyn olmış
maḥabbet
ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [kim,]*

Bir mübārızdur bu göñlüm
ʿışḳ meydānında **kim** /
Sīne-i pür-dāġ anuñ
āyīnelü
ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [kim,]*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı
sīne ṣaḥrāsında **kim** /
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum
anuñ bir ḳızıl
otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [kim,]*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma devre **kim** /
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [kim,]*

Şāh-ı ḥüsnüñ **kim** bizümle
cenge leşker gösterür /
Ol ḫam-ı kākül
zirihdür ġamze ḫançer
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [kim,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve
ile ṣalınup / Beñzer ol
ṭāvūsa **kim** cevlān ile
per
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [kim,]*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ
gencīne-i
hüsnüñde **kim** / Bir
naẓarda zülfüñe biñ
başlu ejder
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [kim,]*

Āferīn ol
bendeye **kim** pādşāh-ı
ʿışḳ iken / Kendüyi
ṣūretde dervīş ü
ḳalender
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [kim,]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-
ı eşʿār ile **kim** /
Şimdiki şāʿirlere
üslūb-ı dīvān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [kim,]*

Tevbemi bozmayup āḫir
n'eyleyem **kim** devr-i
gül / ʿīş ü nūş eyyāmın
evvelki zamānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [kim,]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi
yaḳsam ṭañ mı **kim** /
Bir dil-efgār oñmaduḳ
bī-kāruñam kārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [kim,]*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī **kim** ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [kim,]*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni **kim** / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [kim,]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür **kim** / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [kim,]*

Derdiyle bir āh itdi göñül **kim** göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [kim,]*

Ṣanma **kim** ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [kim,]*

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi / Ṣol revişler **kim** benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [kim,]*

Hey ne kāfirdür gözüñ **kim** ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [kim,]*

Gül yüzüñden utanup ṣol resme pinhān oldı **kim** / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [kim,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger **kim** çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [kim,]*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret **kim** dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [kim,]*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa **kim** ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [kim,]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz **kim** / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [kim,]*

Niçe gündür **kim** varup ol ḥüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [kim,]*

Şöyle cevr ider baña **kim** Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [kim,]*

Añmaz oldum gerçi **kim** ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [kim,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne **kim** / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [kim,]*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum **kim** / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [kim,]*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı **kim** / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [kim,]

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda **kim** /
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [kim,]*

Şeh-süvārum ḳandedür **kim** ʿazm-i meydān eylemez /
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [kim,]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni /
Bir taḥakkümler ider **kim** ḳula sulṭān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [kim,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine **kim** bir dünki oġlan
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [kim,]*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa **kim** / Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [kim,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ /
Ḥaḳ bu **kim** ol siḥri bir cāẓū-yı fettān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [kim,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde **kim** /
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [kim,]*

Raḥm it bize **kim** sen meh-i bed-mihrüñ ucından /
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [kim,]*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā **kim** / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [kim,]*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [kim,]*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / **Kim** ḫastedür ol aña devādur ṣarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [kim,]*

Ol māh nāz ile beni ṣol resme yaḳdı **kim** / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [kim,]*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi **kim** /
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [kim,]*

Ṣol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī **kim** / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [kim,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya **kim** /
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [kim,]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / **Kim** bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande
az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [kim,]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı **kim** sevmez / Sidretü'l-müntehāʾyı **kim** sevme
z *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [kim,]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı **kim** sevmez / Sidretü'l-müntehāʾyı **kim** sevme

z *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [kim,]*

Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle **kim** /
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [kim,]*

Şāh-ı ġamdur
ḳollarum **kim** bāġbān-ı
ʿışḳ aña / Tāze tāze
dāġdan gül-berg-i ter
zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [kim,]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḥalḳı **kim** /
Ergavānīler giyüp
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [kim,]*

Yire yaşum döküldükce
irişe göklere āhum /
Ne ḥiḳmetdür
bu **kim** efzūn ide āb-ı
revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [kim,]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm
ile göz merdümlerin /
Cevr oḳı **kim** ola
yārüñ ḳaşı yāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [kim,]*

İy Muʿīdī gönlüme düşdi
Sitanbul yolları / Āh
eger **kim** olmayam
Rodos Adası'ndan
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [kim,]*

Öldürür ḳaddüm kemān
idüp velī şükr
aña **kim** / Nāvek-i
müjgānıdur cismümde
cānumdan
ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [kim,]*

Sen güzellendükce arturduñ
cefā vü cevrüñi /
Dilber olmaḳdan
meger **kim** bī-
vefālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [kim,]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin żabṭ eyle **kim** /
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [kim,]*

Nāvek olsun cānuma her
şāḫ eger **kim** olmasa /
Ḳadd-i yārüñ seyri
serv-i gülşen-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [kim,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ
çöz **kim** düşe sevdāya
dil / Nāz ile geldi didi
bu ḳuru sevdādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [kim,]*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ
fitnesidür / Bu gün her
ḫādiṣe **kim** ola
vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [kim,]*

Gördi **kim** derd-i derūnın
gizlemekde aṣṣı yoḳ /
Baş ḳoyup ortaya rāzın
eyledi iẓhār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [kim,]*

Ne kerāmetdür bu **kim** gün
yüzüñ añsam bir gice /
Zeyn olur āhum
şerārından der ü dīvār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [kim,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol
ḥadde **kim** / Ṣubḥa dek
ol nā-tüvānı bekleyüp
aġlar
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [kim,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu
ṣun baña **kim** / Olayın
ser-ḫoş olup devr-i
zemāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [kim,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-
ı rengīn üzre **kim** / Gül
gibi elde götürsin sīm-
berler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [kim,]*

Nāy-ı nālemle gice bir
ṣoḥbetümüz
geçdi **kim** / Ṣubḫa dek
meclisde dögdüm
sīnemi mānend-i

def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [kim,]*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy
Muʿīdī şöyle **kim** /
Diñlesün açup ḳulaġın
kʿar-ı deryādan
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [kim,]*

Ḥaḳ budur **kim** baş egüp
itmezdi ʿizzet her kişi /
İrmeseydi Kaʿbe'ye
nūr-ı cemālüñden
şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [kim,]*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe **kim** /
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile
Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [kim,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye **kim** ol / ʿĀr
ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile
bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [kim,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam
ben **kim** / Ḳara
baḫtumda şimdi ay
olur bir hefte dīvān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [kim,]*

Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden / Bir
ḫāne **kim** ṣulanur anda
ġubāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [kim,]*

Neẓrüm
oldur **kim** görürsem
yüzüñ ol şükrāneye /
Sīm ile zer yirine
cānum niṣār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [kim,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb
itme **kim** / Çevremi
ḳanlu yaşumdan
lālezār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [kim,]*

Çün maḥabbet nārına cān
atduñ iy şeydā göñül /
Göreyin **kim** nūr ola
pervāneveş yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** dārü'l-
melikdür göñlümüñ
büt-ḫānesi / Naḳş olalı
cā-be-cā iy māh
taṣvīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [kim,]*

Bir belā gülzārıdur
hecrüñde sīnem
ṣaḥnı **kim** / Tāze
sūsenler diküpdür anda
şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [kim,]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy
perī ʿayb itme **kim** /
Çāk ider ʿaḳlum
yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-
tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [kim,]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-
tābuña **kim** berḳ uralı /
Nūrı yoḳ yılduzı
düşkün görinür mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [kim,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb
olur Muʿīdī ḳorḳaram /
Şol
kebūter **kim** anuñla
nāme irsāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [kim,]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı **kim** /
Bār-ı derd altında āḫir
ḳaddümi dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [kim,]*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı
tāzedür **kim** pāyına /
Ḥalḳa-i çeşmümden iki
laʿl-ḫalḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [kim,]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla **kim** /
Yalıñuz bir sen
degülsin mübtelāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [kim,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī / Cān
ile ṭut **kim** ziyān

itmezsin ol
bāzārdan *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Gül yüzüñsüz göñlüm
açılmaz çemen
seyriyle **kim** / Bülbül-i
zārum bahār ü bāġ ü
gülzārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [kim,]*
Cilve idüp
gerçi **kim** gülşende
ḫandān oldı gül /
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [kim,]*
Serv gibi ser-keş ol yüz
virme her nā-
ehle **kim** / Ḫār ile yār
olduġı çün çāk-dāmān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [kim,]*
Ṣanma **kim** oldı ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel /
Ḥamle-i hicrānı menʿ
içün ḳafadārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [kim,]*
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez
nālem ol meh
gerçi **kim** / Uyumaz
gökde melekler bu
fiġānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [kim,]*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün
gözüm bu yolda **kim** /
Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [kim,]*
Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir
derd-otāġıdur
/ **Kim** çevresine
çekdüm elifden ṭınāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 5). [kim,]*
El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā
/ **Kim** giceñ ḳadr ü
günüñ nevrūz- ı ʿīd
olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [kim,]*
Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa
n'ola altında **kim** /
Düşmege ṭurur nihāl-i
tāzeden sīb-i
ẕeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [kim,]*
Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme / Sāḥiri
gör **kim** niçe siḥr itdi
yaġmur
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir. II İnsanlar.*

Kimi öpdüm kimi emdüm
dir nigāruñ leblerin /
Biz hele anuñ dehān-ı
cān-fezāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [kimi, -i]*

kim: *" Ki" bağlacı; öyle ki.*

Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin /
Ṣu gibi **kim** ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [kim,]*
Sevdi Muʿīdī bir
şanemi **kim** olupdur /
Nāzı ʿitāb ü şīvesi
ḫışm-ı ʿitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [kim,]*
Derūnum nāvek-i hicrān ile
olduġına pür-ḫūn /
Nişān yitmez
mi **kim** ḳaddüm kemān
gibi dü-tā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [kim,]*
Muʿīdī naẓm-ı
pāküñ **kim** ḫayāl-engīz
ü rengīndür / Meger
laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [kim,]*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur **kim** cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [kim,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ **kim** olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [kim,]*

Şol nigār-ı sīmber **kim** adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [kim,]*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / **Kim** ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [kim,]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül **kim** çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [kim,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi **kim** / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [kim,]*

Yār ʿışḳı bir deñizdür **kim** ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [kim,]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle alup gitdi **kim** hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [kim,]*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / **Kim** şıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [kim,]*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ / **Kim** semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [kim,]*

Cemʿ olup meh-pāreler **kim** şekl-i ilmek baġlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [kim,]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī / Bilmedüm şol yirleri **kim** reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [kim,]*

Ne hümāsın **kim** daḫi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü’l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [kim,]*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma **kim** / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [kim,]*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā **kim** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [kim,]*

Ḥüsn-i Leylī **kim** işidürsen cemālüñdür senüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 4). [kim,]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum / Gerçi mürġ-i zīr **kim** āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [kim,]*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi **kim** / İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [kim,]*

Küşte-gīr itdüñ beni **kim** nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [kim,]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına / **Kim** ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 2). [kim,]*

Kimseñüz yoḳ mı **kim** ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [kim,]*

İy Muʿīdī **kim** añar adumı dildāre meger / Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında zamir.*

Didüm iy meh **kim** irer bilsem viṣālüñ ʿīdine / Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde **kim** / Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [kim,]*

kim: *" Ki " bağlacı.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi **kim** / Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [kim,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna **kim** / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [kim,]*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı **kim** / Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [kim,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / **Kim** şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [kim,]*

Şükr aña **kim** ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [kim,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla **kim** / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [kim,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla **kim** / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [kim,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña **kim** var yine güldükce rūḥ-

efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [kim,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm **kim** / Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [kim,]*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / **Kim** ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [kim,]*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme **kim** / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [kim,]*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / **Kim** ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [kim,]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi **kim** / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [kim,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / **Kim** olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [kim,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre **kim** / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [kim,]*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche **kim** / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [kim,]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer **kim** çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [kim,]*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına / **Kim** hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [kim,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde **kim** / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [kim,]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı **kim** / Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [kim,]*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü **kim** / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [kim,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma **kim** / Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [kim,]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi **kim** oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [kim,]*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi **kim** ārām-ı cānumdur benüm / Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [kim,]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ **kim** zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [kim,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile **kim** eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [kim,]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı **kim** / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [kim,]*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle **kim** / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [kim,]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür / Gel temāşā eyle **kim** āyīne-i cāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [kim,]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm / Şükr aña **kim** ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [kim,]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña **kim** yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [kim,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var **kim** aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [kim,]*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [şuyın **kim** ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [kim,]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu **kim** / Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [kim,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm **kim** necāt imkānı yoḳ / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [kim,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile **kim** / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [kim,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu **kim** / Gizlü rāzum şaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [kim,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme **kim** / Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [kim,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫazẓ itdi **kim** / İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [kim,]*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / Uġradum bir derde **kim** öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [kim,]*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben **kim** duʿālar eyleyem / El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [kim,]*

Gözüñ bir ceng-cūdur **kim** yarar ṣaf ṣaf gönül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [kim,]

kim: *"Hangi kime" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Kime kim el virürse pāy-būsuñ / Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 4). [kime, -e]*

kim: *"Bazıları " anlamında belgisiz zamir.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh **kim** görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [kim,]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp / Meste ḳarşu **kim** varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile **kim** andan bite ḫelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [kim,]*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her ġazel **kim** ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [kim,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber **kim** libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [kim,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma **kim** ṣevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [kim,]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür / **Kim** cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [kim,]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem **kim** ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [kim,]*

Her ṭolu **kim** nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [kim,]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla **kim** / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [kim,]*

Kime **kim** el virürse pāy-būsuñ / Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 4). [kim,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur **kim** / Ḥalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [kim,]*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / **Kim** göricek cānum ürker nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [kim,]*

Şimdi **kim** devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [kim,]*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ **kim** / Muʿaṭṭar eyledüñ

ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [kim,]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre **kim** / Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [kim,]*

Āh **kim** artar Muʿīdī ża ʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [kim,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa **kim** / Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [kim,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eṣʿārüñ mi te’s̲īr itdi **kim** / ʿIṣḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [kim,]*

kim: *" Ki " bağlacı.*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu **kim** / Gözüme nūr ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [kim,]*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle **kim** / Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [kim,]*

Bu iki ḳara merdüm **kim** görinür dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [kim,]*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / Şu Mecnūn **kim** ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [kim,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı **kim** / Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [kim,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña **kim** / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̲ār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [kim,]*

Ḥaḳ budur **kim** şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [kim,]*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı **kim** / İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [kim,]*

İñlemez görmese bülbül güli gel gör beni **kim** / Diñmezem ayru düşelden berü dildārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 2). [kim,]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl **kim** nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [kim,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice / Ḳorḳaram **kim** bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [kim,]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma **kim** / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [kim,]

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle **kim** / Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [kim,]*

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle **kim** / Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 2). [kim,]*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin **kim** anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [kim,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye / Veh ne sevdādur bu **kim** unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [kim,]*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur / Tāb-ı mey **kim** ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [kim,]*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi / Her ne söz **kim** işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [kim,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı **kim** / Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [kim,]*

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam / **Kim** ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 2). [kim,]*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / **Kim** ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [kim,]*

Merhem añma **kim** ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [kim,]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān **kim** / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [kim,]*

[kim]: *"Ki", bağlama edatı II de, da anlamındaki "ki".*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden **[kim]** ṣolmas un *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [[kim],]*

[kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Benüm derdüm ne bilsün **[kim** tabībüm] çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [[kim,]*

kim bil-: *Kim bilir, kim anlar.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [kim bil-, -ür, -di]*

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever.*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm / N'eylesün āşnāyı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [kim sevmez,]*

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb ü hevāyı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [kim sevmez,]*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / Bezm germ olsa nāyı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [kim sevmez,]*

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz / Ne disek Muṣṭafā'yı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 7). [kim sevmez,]*

kimden: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni / Bu ḳara günler baña **kimdendür** aḫter den midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [kimdendür,]*

kime: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm **kime** vaṣf eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [kime,]*

kimedür: *Kim içindir II ne içindir.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [kimedür,]*

kimesne: *Kimse, hiçbiri.*

Müddeʿīlerden **kimesne** var ımaz oldı saña / Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, belgisiz zamir.*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol **kimesne** kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, herhangi bir kişi.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / **Kimesne** ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [kimesne,]*

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / **Kimesne** ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, belgisiz zamir.*

Bilmez Muʿīdī **kimesne** ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [kimesne,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol **kimesne** kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [kimesne,]*

kimesne: *"Kimse, hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez **kimesne** cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [kimesne,]*

kimesne: *"Hiç kimse" belgisiz zamir.*

Nālişümden bir uyur **kimesne** bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [kimesne,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler **kimesne** ḳalmadı / Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [kimesne,]*

kimi: *Bazısı.*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya / Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [kimi,]*

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

Kimi öpdüm **kimi** emdüm dir nigāruñ leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [kimi,]*

kimse: *Hiç kimse.*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [kimseñüz, -ñüz]*

kimse: *Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.*

Ḥükmi geçmez **kimsenüñ** vīrā ne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [kimsenüñ, -nüñ]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum / Bu odı **kimse** defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [kimse,]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / **Kimse** bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [kimse,]*

İy Muʿīdī ālem içre **kimseden** umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [kimseden, -den]*

kimse: *Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.*

Ḥükmi geçmez **kimsenüñ** vīrā ne göñlüm taḫtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [kimsenüñ, -nüñ]*

kimse: *Kimse, herhangi bir kişi.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir **kimse** gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [kimse,]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp / **Kimse** ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [kimse,]*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [kimse,]*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi / **Kimse** yoḳ kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [kimse,]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / **Kimseden** irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [kimseden, -den]*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı **kimsenüñ** iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

kimse: *"Herhangi biri" belgisiz zamir.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile / İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [kimsenüñ, -nüñ]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / **Kimsenüñ** cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [kimsenüñ, -nüñ]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun / **Kimsenüñ** ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [kimsenüñ, -nüñ]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum **kimse** bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola / **Kimse** ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [kimse,]*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [kimse,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür **kimse** ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [kimse,]*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā / Şehr yanduḳda anuñ **kimse** levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [kimse,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye / Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [kimse,]*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri **kimse** müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [kimse,]*

Lām oldı çün eliflerümüz **kimse** lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [kimse,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [kimse,]*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [kimse,]*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / **Kimse** bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [kimse,]*

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun **kimse** giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [kimse,]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir **kimse** aġlar yoḳ hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [kimse,]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī / **Kimse** almas un diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [kimse,]*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [kimse,]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim / **Kimse** raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [kimse,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden **kimse** Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [kimse,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun / El-emānet **kimse** derdüm den ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [kimse,]*

Muʿīdī **kimse** ıṣlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb ile ʿuṣṣāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [kimse,]*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden / **Kimse** irmez devlete iy ḫvāce z̠illet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil **kimseden** umma vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [kimseden, -den]*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma **kimseden** / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [kimseden, -den]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb / **Kimsenüñ** gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [kimsenüñ, -n, -üñ]

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / **Kimsenüñ** ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile / **Kimse** cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı **kimseyi** āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [kimseyi, -y, -i]*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi / **Kimseyi** bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [kimseyi, -y, -i]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir; hiç kimse.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir **kimseye** mā'il degül / Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [kimseye, -y, -e]*

kimse: *"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir, hiç kimse.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi / **Kimseye** göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [kimseye, -ye]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / **Kimseye** bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [kimseye, -ye]*

kimse: *"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir.*

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile / **Kimse** cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim / **Kimse** bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [kimse,]*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab **kimse** meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [kimse,]*

kimse yoḳ: *Hiç kimse mevcut değil.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh / **Kimse yoḳ** bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [kimse yoḳ,]*

kimsenem yoḳ-: *Kimsem yok.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim / Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

112, Beyit 2). [kimsenem yoḳ-, -dur]

kimsenüñ: *Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, kim olsa, şahıs, nefer.*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim / Hīç yoḳdur **kimsenüñ** boy numda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [kimsenüñ,]*

kimseye: *Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.*

Ac ölürseñ **kimseye** ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [kimseye, --ye]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet **kimseye** / Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [kimseye, --ye]*

Ḥüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet **kimseye** / Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 1). [kimseye, --ye]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [kimseye, --ye]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [kimseye, --ye]*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [kimseye, --ye]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [kimseye, --ye]*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [kimseye, --ye]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat **kimseye** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [kimseye, --ye]*

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī **kimseye** / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [kimseye, --ye]*

kimseye: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān **kimseye** mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [kimseye, -y, -e]*

kimüñ: *Kimin.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi / İy ʿaceb yine **kimüñ** girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [kimüñ,]*

kīmyā: *Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi*

ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil işüñ **kīmyā** budur *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [kīmyā,]*

kīmyā: *Ender bulunan kıymetli şey, iksir.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [kīmyā,]*

kīmyā: *Iksir, toprağı ve madenleri altın yaptığına inanılan mevhum sıvı.*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [kīmyādur, -dur]*

kīmyā: *Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / **Kīmyādur** himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [kīmyādur, -dur]*

kīn: *Düşmanlık.*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / **Kīni** var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [kīni, -i]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm **kīn** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde **kīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [kīn,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile **kīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [kīn,]*

kīn: *Öç almayı amaçlayan gizli düşmanlık.*

Var ise baña **kīnüñ** düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [kīnüñ, -üñ]*

kīn: *Düşmanlık, garaz.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü **kīnde** / Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [kīnde, -de]*

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Baña itdüklerüñ bulursın hep / **Kīne-cūdur** zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 3). [kīne-cūdur, -dur]*

kıpkızıl: *Kıpkırmızı.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / **Ḳıpḳızıl** et pāresidür görmedi çün ḫvāb

göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ḳıpḳızıl,]*

ḳıpḳızıl ḳan-: *Kırmızı, kızıl kan II kırmızı dudak.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [ḳıpḳızıl ḳan-, -dur]*

kır-: *Kırmak, parçalamak.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin / Hep **ḳırardı** köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [ḳırardı, -ar, -dı]*

kırān: *Ar. yakınlık.*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / Ya **ḳırān** itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ḳırān,]*

kırān: *Ar. yakınlık.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm **ḳırānın** seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [ḳırānın, --ın]*

kırmızı: *Al, kızıl renk.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın **[ḳırmızı]** vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [[ḳırmızı],]*

kırmızı-ḫilʿat: *Kırmızı kaftan, elbise.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni / Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [ḳırmızı-ḫilʿat,]*

kirpig: *Kirpik.*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran / Ḳaşı fitne **kirpigi** āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [kirpigi, -i]*

kirpig: *Kirpik.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur / **Kirpigüñ** ḫançer şunup ol meste şavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [kirpigüñ, -üñ]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [kirpigüm, -üm]*

Gicelerdür **kirpigüñ** hecrin de bir dem uyumaz / Ṭurmadan şancır şanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [kirpigüñ, -üñ]*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī / Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [kirpigüme, -ü, -me]*

kirpig: *Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme

her **kirpigüñ** bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [kirpigüñ, -üñ]*

kirpik: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara **kirpikler** inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [kirpikler, -ler]*

kirpik: *Kirpik.*

Ol ḳaş ile **kirpik** kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [kirpik,]*

kirpik-: *Kirpik.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma **kirpikdür** / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [kirpikdür, --dür]*

kirpiklerüñ ḥadengi: *Kirpik oklarını atmak. II Sevgilinin ok gibi öldürücü, yaralayıcı bakış atması.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk / **Kirpiklerüñ ḥadengi** iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [kirpiklerüñ ḥadengi,]*

kirpüg: *Kirpik.*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi / **Kirpügine** birisin aṣmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [kirpügine, -i, -ne]*

kirpüg: *Kirpik II Sevgilinin kirpiği.*

Ḳaşı **kirpügi** ḳara çoḳdur velī / Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [kirpügi, -i]*

kirpüg: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ **kirpügüm** üzr e vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [kirpügüm, -üm]*

kirpügüñden: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Gözüñe görinmez oldum **kirpügüñden** v ehm idüp / Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [kirpügüñden,]*

kirpük: *Kirpik.*

Ṣubḥ olınca yummazam **kirpüklü** gözüm her gice / Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [kirpüklü, -lü]*

kirpük: *Kirpik II Sevgilinin kirpiği.*

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / **Kirpük** ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

361, Beyit 3). [kirpük,]

kişi: *Adam, insan, kimse.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün / Lāubālī **kişiyüz** bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [kişiyüz, -y, -üz]*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez **kişiye** hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [kişiye, -y, -e]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür / Āşnālar sırrına her bir **kişi** maḥrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [kişi,]*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur / N'eyler dem urup **kişi** hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [kişi,]*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu / **Kişi** miskīn olur aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 1). [kişi,]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her **kişi** n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [kişi,]*

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim / Resm olupdur **kişi** taʿẓīm eylemek mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 2). [kişi,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda **kişi** / Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [kişi,]*

kişi: *İnsan, kimse, şahıs.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime / Bir mücerred **kişiyem** ḳay d-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [kişiyem, -y, -em]*

kişi: *İnsan, kişi.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni / Ḳorḫulu yolda **kişiye** gice yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [kişiye, -ye]*

kişi: *İnsan, kişi || âşık.*

Ḥusnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫşam olsa **kişi** ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [kişi,]*

kişi: *Herhangi bir kimse, insan, şahıs.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ / Her bir **kişiye** baḳsañ bir derde mübtelādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [kişiye, -y, -e]*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / **Kişiye** bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [kişiye, -y, -e]*

kişi: *İnsan, şahıs, herhangi bir kimse.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ **kişiye** bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

98, Beyit 5). [kişiye, -(y)e]

kişi: *Adam, insan, kimse.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / **Kişi** ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [kişi,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim vaṭan ḳadrini bilmez **kişi** ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [kişi,]*

kişi: *İnsan, şahıs, kimse.*

Dārū ki telḫ ola **kişinüñ** derdine yarar / Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [kişinüñ, -nüñ]*

kişi: *Bir kimse, biri.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar **kişi** kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [kişi,]*

kişi: *Adam, insan, kimse, erkek.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür / N'içün olmaya **kişi** genc-i firāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [kişi,]*

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb / Pīr-i muġāna **kişi** niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [kişi,]*

kişi: *Adam, kişi, şahıs, kimse.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār / Çün ḫūba dil virünce **kişi** dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [kişi,]*

kişi: *Adam, insan, şahıs, kimse. II Âşık.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile **kişi** ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [kişi,]*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan **kişi** dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [kişi,]*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun / Bu mevsimde **kişi** melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [kişi,]*

kişi: *Adam, insan, şahıs, kimse.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi nesneye olur **kişi** ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [kişi,]*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / **Kişi** ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [kişi,]*

kıssa: *Hikaye.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / İllerde **ḳıṣṣadur** oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [ḳıṣṣadur, -dur]*

kıssa: *Ar. hikaye, rivayet.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn **ḳıṣṣası** ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh

inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ḳıṣṣası,]*

kıssa: *Hikaye.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi **ḳıṣṣasın** / Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [ḳıṣṣasın, -sın]*

kıṣṣa-i mecnūn: *Mecnun ve Leyla kıssası (hikayesi).*

İy Muʿīdī **ḳıṣṣa-i Mecnūn** gibi göynüklüdür / Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]*

kıṣṣa-i mecnūn: *Leyla ve Mecnun kıssasının hikayesi.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümüñ / **Ḳıṣṣa-i Mecnūn** gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]*

kıṣṣa-i mecnūn: *Leyla İle Mecnun hikayesi.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümün / **Ḳıṣṣa-i Mecnūn** gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]*

kişver: *İklim, vilâyet, memleket.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi **kişver** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [kişver,]*

kitāb: *Yazılmış ve basılmış eser.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir **kitāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [kitāb,]*

kitāb: *Herhangi bir konuda yazılmış eser.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir **kitāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [kitāb,]*

kitāb: *Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḫüsnüñ **kitābından** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [kitābından, -ı, -n, -dan]*

kitāb: *Ar. Kitap.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ **kitābın** göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [kitābın, -ıñ]*

kitāb: *1. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün. 2. Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.*

Nāzuñ **kitābın** oḳımadın böyle nāz ider / Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [kitābın, --ı, --n]*

kitāb-ı nāz: *Naz, işve, cilve*

kitabı.

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [kitāb-ı nāz,]*

Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün / Almış eline gül gibi oḳur **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [kitāb-ı nāz,]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider / Āh ol nigār eger oḳur ise **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [kitāb-ı nāz,]*

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde itmege / Gül gibi hīç düşmez elüñden **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [kitāb-ı nāz,]*

kitāb-ı nāz: *Naz kitabı.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [kitāb-ı nāz,]*

kıv: *Acımayıp öldürmek, acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet **ḳıyduñ** begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ḳıyduñ, -duñ]*

kıv: *Acımayıp öldürmek.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna **ḳıyar** ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ḳıyar, -(a)r]*

kıv-: *Acımayıp öldürmek.*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına **ḳıyan** ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [ḳıyan, -an]*

kıya: *Kıyasıya, sert.*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / Bir **ḳıya** baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [ḳıya,]*

kıya: *Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize / Ol **ḳıya** baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [ḳıya,]*

kıya bakış-: *Hiddetli/ sert/öldürücü bakış; bkz. TS. C. IV, s. 2526-27. ('kıya' ve 'kıya bakmak' md.).*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [ḳıya baḳış-, --lar, --ı]*

kıya kıya: *Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler **ḳıya ḳıya** baḳışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [ḳıya ḳıya,]*

kıyākī-: *Kıyıcı, yırtıcı, zalim, gaddar, hunhar.*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar bağrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet **ḳıyāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [ḳıyāḳīdür, --i, --dür]*

kıyāmet: *Âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek / Yolına ölürsin **ḳıyāmet** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / Tā **ḳıyāmet** ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet koparur: *Bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.*

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet / Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [ḳıyāmet ḳoparur, -ar, -ur]*

kıyāsa gele: *Kıyas, karşılaştırma.*

Mümkin degül **ḳıyāsa gele** cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [ḳıyāsa gele,]*

kıyma: *1. Kıyma, acı, merhamet et. 2. Çekilmiş et.*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm / **Ḳıyma** ben nā-tüvāna begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [ḳıyma,]*

kıyma: *Kıyma, acı, merhamet et.*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / **Ḳıyma** yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [ḳıyma,]*

kıymak: *Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme / **Ḳıya** baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ḳıya, -a]*

kıymet: *Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-kıymet: değerli.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [ḳıymet,]*

kıymet: *1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

234, Beyit 2). [ḳıymetin, -i, -n]

kıymet: *Ar. Değer.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi **ḳıymeti** yoḳ /
Muʿīdī yār işigine
iletme bāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [ḳıymeti, -i]*

kıymet olmazdı: *Değer vermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç /
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [ḳıymet olmazdı, -maz, -dı]*

kıymet yok: *Şiirine kıymet verilmemek.*

İy Muʿīdī gerçi **ḳıymet yoḳ** metaʿ-ı naẓmuña /
Veh ki öẕr idüp mezād
itmez anı dellāl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [ḳıymet yoḳ,]*

kızar: *Yüzü veya yanakları kızarmak.*

Şarāb-ı
erġavānīden **ḳızarmış**
yine ol ruḫlar / Açılmış
lāleler yir yir ne raʿnā
gülsitāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [ḳızarmış, -mış]*

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

Ḫaste-çeşmüñ **ḳızarur** ḳaṣd
itdügince katlüme /
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i
gülgūn giyer ḳan
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 2). [ḳızarur, -ur]*

kızar: *Kızarmak, utanmak, kızarıp bozarmak.*

Görmeden öykünmüş idi
ḥüsn-i rūz-efzūnuña /
Ol
ḫacāletden **ḳızarmışdu**
r yanaġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [ḳızarmışdur, -mışdur]*

kızar: *Kızarmak II utanmak.*

Bir dil olur **ḳızarup** şerḥ
itmeg içün ḫālümi /
Her ne peykān kim
ururs ın sīne-i
sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [ḳızarup, -up]*

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer / Ki
tābından ruḫuñ yir
yir **ḳızarmış** gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [ḳızarmış, -mış]*

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

İy Muʿīdī **ḳızaran** gökde
şafaḳ rengi degül /
Ṭutuşup dāmeni
āhumla yanar ṣubḥ-
gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [ḳızaran, -an]*

kızar: *Rengi kırmızıya dönmek. II Utancından kızarmak.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle
ḥayādan **ḳızarur** /
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz
ile gülşende
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [ḳızarur, -ur]*

kızıl: *Kırmızı.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine **ḳızıl** ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ḳızıl,]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / **Ḳızıl** gül ile bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [ḳızıl,]*

kızıl: *1. Kızıl, al, kırmızı.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh **ḳızıl** / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [ḳızıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān **ḳızıl** ṣaru yaşıl / Gösterür tāze bahāristān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [ḳızıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān **ḳızıl** ṣaru yaşıl / Gösterür tāze bahāristān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [ḳızıl,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ / Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [ḳızıl,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür devrān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [ḳızıl,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ḳızıl,]*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [ḳızıl,]*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [ḳızıl,]*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı olur āsān **ḳızıl** ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [ḳızıl,]*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını / Reyhān ile **ḳızıl** gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [ḳızıl,]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī / **Ḳızıl** güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [ḳızıl,]*

kızıl: *1. Kızıl, al, kırmızı.*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm / **Ḳızıl** ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [ḳızıl,]*

kızıl gül-: *Kızıl renkli gül.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin / Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [ḳızıl gül-, --ler]*

kızıl otaġ-: *Bir kırmızı çadır.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim / Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [ḳızıl otaġ-, --ı, --dur]*

ko: *Bırakmak.*

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād ol yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [ḳo,]*

ko: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / **Ḳomazam** ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ḳomazam, -mazam]*
İy dil **ḳo** bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ḳo,]*

ko: *Bırakmak.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n’ola naḳd-i cān benümdür / Beni kendü ḫālüme **ḳoñ** size ne ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [ḳoñ, -ñ]*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin **ḳomaḳdan** kūş e-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [ḳomaḳdan, -maḳ, -dan]*

ko: *Komak, bırakmak.*

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa **ḳor** ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [ḳor, -r]*
El arḳasını yirde **ḳor** inṣāf idüp çenār / Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4). [ḳor, -r]*

ko: *Bırak!, dursun!, değme!;.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen **ḳo** Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n’ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [ḳo,]*

ko: *Bırakmamak.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz **ḳomaz** beni / Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [ḳomaz, -maz]*
Cām-ı laʿlīni **ḳomaz** bir laḫẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [ḳomaz, -maz]*

ko: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; bırakmak, terk etmek.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol / Zāhidā var yüri sen fırdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [ḳo,]*

ko: *Bırak! Boş ver!.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür **ḳo** gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [ḳo,]*

ko: *Bir şekle girmek, hal almak.*

Āṣiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne **ḳor** merdümlerü m anuñ öñüne āb

göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [ḳor, -r]*

ko: *İzin vermek, bırakmak.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan /
Ki **ḳomazlar** ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [ḳomazlar, -maz, -lar]*

ko: *"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.*

ḳabā: *Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.*

İle ḳarşu **ḳabā** gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, kıyafet.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī **ḳabā**
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, cübbe II kalın; ince ve nazik olmayan, bayağı.*

İle ḳarşu **ḳabā** gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ḳabā,]*

ḳabā: *Elbise, kıyafet.*

Giyüp gülgūn **ḳabā** ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [ḳabā,]*

ḳabā: *Kaftan, elbise.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu **ḳabā-yı** sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [ḳabā-yı,]*

ḳabaġ: *Kadeh, içki kabı.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde **ḳabaġun** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ḳabaġun, -uñ]*

ḳabā-yı zer: *Altın kaftan.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña **ḳabā-yı zer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 12). [ḳabā-yı zer,]*

ḳa'be: *Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi **Ka'be'ye** nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 6). [ḳa'be'ye, -'ye]*
Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin **Ka'be'yi** biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 4). [ḳa'be'yi, -y, -i]*
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur **Ka'be'de** bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 4). [ḳa'be'de, -de]*
İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun **Ka'be'de** cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 4). [ḳa'be'de, -de]*

ḳa'be: *Kabe.*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter **Ka'be'ye** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 411, Mısra 14). [kaʿbe'ye, -y, -e]

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 12). [kaʿbe'ye, -y, -e]

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 8). [kaʿbe'ye, -y, -e]

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 6). [kaʿbe'ye, -y, -e]

kaʿbe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḫaḳḳı
Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 2). [kaʿbe'dür, -dür]

Yār işigüñ **Kaʿbe'den** farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 7). [kaʿbe'den, -'den]*

Yār işigüñ **Kaʿbe'den** farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 9). [kaʿbe'den, -'den]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 9). [kaʿbe'nüñ, -nüñ]

kaʿbe: *Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ **Kaʿbe'dür** derbānı şeytān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 6). [kaʿbe'dür, -dür]

kaʿbe: *Ar. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kutsal kabul edilen bina. II Kutsal sayılan yer.*

ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [kaʿbe,]

Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 7). [kaʿbe,]

kaʿbe: *Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [kaʿbe'ye, -ye]

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler **Kaʿbe'ye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 10). [kaʿbe'ye, -ye]

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber **Kaʿbe'ye**
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [kaʿbe'ye, -ye]

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol
şūḫ-ı dilber **Kaʿbe'ye**
Çünki yoḳdur varduġı
dünyāda kāfir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 1). [kaʿbe'ye, -ye]

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle
kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur
varmaḳ tüvānger
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 16). [kaʿbe'ye, -ye]

kaʿbe-i ehl-i ṣafā-: *Gönlü temizlerin (âşıkların) Kâbe'si.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 1). [kaʿbe-i ehl-i ṣafā-, -dur]

kaʿbe-i ḥüsn-: *Güzellik Kabe'si. II Güzelliğin yönü.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 9). [kaʿbe-i ḥüsn-, --üñ, --de]*

kaʿbe-i kūyuñda: *Mahallenin, sokağın kâbesi (sevgilinin köyü, mahallesi).*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir
gün ḳorḳaram ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [kaʿbe-i kūyuñda,]*

kaʿbe-i ʿulyā: *Yüce Kabe.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā
bulmazdı cān
Olmasaydı **Kaʿbe-i ʿulyā** göñül mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [kaʿbe-i ʿulyā,]

kaʿbe'si: *Kabe. ll sevgilinin yüzü.*

Çün cemālüñ **Kaʿbe'sinden**
irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 11). [kaʿbe'sinden,]

kaʿbeveş: *Kâbe gibi.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr
olupdur iy ṣanem
göñlüm evi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [kaʿbeveş,]

kābil: *Mümkün, olanaklı.*

İy Muʿīdī rāzumı **ḳābil**
degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile
meclisde eṣʿārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 13). [ḳābil,]*

kābil: *Kabiliyetli, uygun.*

Benüm derdüm degül **ḳābil**
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 9). [ḳābil,]

kabūl: *Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.*

Bir boynı bağlu ḳulam
merdūd eger **ḳabūlüm**
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 7). [ḳabūlüm, -üm]

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi
ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken
defter ü dīvānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 13). [ḳabūl,]

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳşı
kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 13). [ḳabūl,]

kabūl: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı **ḳabūl**
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [ḳabūl,]

kabūl eylemez: *Kabul etmemek, razı olmamak.*

Dīvāne Muʿīdīyi **ḳabūl eylemez** aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [ḳabūl eylemez,]

kabūl itmez: *Kabul etmemek, reddetmek.*

Virseler göñlüm **ḳabūl itmez** cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [ḳabūl itmez, -mez]

kaç-: *Uzaklaşmak, kaçmak.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden **ḳaçma** kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [ḳaçma, -ma]

kaç-: *Kaçınmak, uzaklaşmak istemek.*

Ādem olmaduñ Muʿīdīden **ḳaçarsun** ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 13). [ḳaçarsun, -ar, -suñ]

kaç: *Kaçmak.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan **ḳaçup**
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 5). [ḳaçup, -up]

Ehl-i dillerden **ḳaçup** hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 3). [ḳaçup, -up]

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından **ḳaçar** bī-gānelerle yār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 2). [ḳaçar, -ar]

Tīġ-i cevrüñden **ḳaçan** daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 7). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak II uzak durmak.*

Daḫi **ḳaçar** görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 1). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak II uzaklaşmak.*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken ol gözleri āhūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 7). [ḳaçduġına, -duġına]

kaç: *(Bir tehlike veya istenmeyen durumdan) korunmak; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan **ḳaçar** bir yir olası yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [ḳaçar, -ar]

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak; bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.*

Ḫayālüñ sīnede görüp
ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināvuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [ḳaçar, -ar]*

kaçan: *"Ne zaman, her ne vakit, -dığında" anlamında zarf.*
Cān gibi laʿlüñ **ḳaçan** kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [ḳaçan,]*

ḳaçan: *"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.*
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay **ḳaçan** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [ḳaçan,]*

ḳaçan: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*
Şeker lebüñe **ḳaçan** öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 1). [ḳaçan,]*

ḳad: *Boy.*
Ṣāḥ-ı Ṭūbā **ḳaddüñe** baş egdüginden añladum
Bāġ-ı cennet reşk ider ḥüsnüñ bahāristānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 7). [ḳaddüñe, -düñ, -e]*

ḳadar: *1. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde. 2...dek...değin. 3. Denli. 4. Gibi.*
Ol **ḳadar** peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [ḳadar,]*

ḳadar: *"Derecesinde, ölçüsünde, gibi" anlamlarına gelen edat.*
Şol **ḳadar** yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [ḳadar,]*
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben **ḳadar** dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [ḳadar,]*

ḳadar: *"Derece" bildiren miktar zarfı.*
Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre **ḳadar** şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 2). [ḳadar,]*

ḳadar: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen **ḳadar** güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [ḳadar,]*

ḳadd: *Far. 1. Boy, kamet. 2. Uzunluk. kadd ü kâmet: Boy bos.*
Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi **ḳaddüm** büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 6). [ḳaddüm,]*

ḳadd: *Boy, kamet.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup **ḳaddüñ** gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [ḳaddüñ, -üñ]*
İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 10). [ḳaddüm, -üm]*
Ġarḳ-ı eşkem **ḳaddümi** ḫam ḳıl ki dinsün

dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün
bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 7). [ḳaddümi, -ümi]

kadd: *Boy.*

Vaṣf idelden berü **ḳaddüñle**
Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter
ü dīvān ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ḳaddüñle, -üñ, -le]

İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür **ḳaddümi**
ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 2). [ḳaddümi, -üm, -i]

kadd: *Boy, kâmet ǁ endam (Sevgili bağlamında).*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ
ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş
nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 3). [ḳaddüñe, -üñ, -e]

kadd: *Boy, endam.*

Yay idüp **ḳaddüm** atarsın
ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle
baġrum niçe pür-ḫūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 5). [ḳaddüm, -üm]

kadd: *Boy, endam II aşığın boyu.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n'içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [ḳaddüm, -üm]*

kadd: *(Sevgilinin) boyu.*

Nāreven dirsin Muʿīdī
ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i
reftār bilmez nāreven
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [ḳaddine, -i, -n, -e]

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

İki bükülse yā gibi **ḳaddüm**
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [ḳaddüm, -üm]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile
olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim
ḳaddüm kemān gibi
dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [ḳaddüm, -üm]

kadd: *Boy, endam, kamet.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden
āzād ü semenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [ḳadd,]

Veh nedür bu **ḳadd** ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [ḳadd,]

kadd: *Boy, kâmet ǁ endam (Sevgili bağlamında).*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [ḳaddüñ, -üñ]*

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış
ḳaddi ḫam ṣeydāya
kim
Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [ḳaddi, -i]*

kadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar
ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni
servüñ ser-ā-ser ṣāḫ

şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [ḳaddüñe, -üñ, -e]*

ḳadd: *(Sevgilinin) boyu.*

Baş açup şaḥn-ı çemende
ḳaddüñe itsem duʿā
Götürür āmīn içün
serv-i ḫırāmān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 9). [ḳaddüñe, -(ü)ñ, -e]

ḳadd: *Ar. Boy.*

Ġuṣṣadan **ḳaddi** Muʿīdīnüñ
kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne
işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [ḳaddi, -i]

ḳadd-: *Boy.*

Öldürür **ḳaddüm** kemān
idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur
cismümde cānumdan
ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [ḳaddüm, --üm]*

ḳadd ü ruḫsārın: *(Sevgilinin) boyu ve yanağı.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ
olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ **ḳadd ü ruḫsārın** görüp serv ü
semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [ḳadd ü ruḫsārın, -ı, -n]

ḳadd-i: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Sābāş olʿiẕār ü leb ü **ḳadd-i** yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü
cināndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [ḳadd-i,]

ḳadd-i ḫam: *(Âşığın) bükülmüş boy(u).*

Bu **ḳadd-i ḫam** ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān
ṣanur müzehheb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [ḳadd-i ḫam,]

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül
miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye
hem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 1). [ḳadd-i ḫam,]

ḳadd-i ḫam-: *Eğilmiş/bükülmüş boy.*

Ḳadd-i ḫamıyla çerḫ
uramaz giryesüz göñül
Dōlāb dönmege aḳar
āb-ı revān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 5). [ḳadd-i ḫam-, -ı, --y, --la]

ḳadd-i mevzūn: *(Sevgilinin) Biçimli, düzgün boyu.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i
mevzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 2). [ḳadd-i mevzūn,]

ḳadd-i mevzūnuñ-: *Düzgün boy.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh
nevʿ-i ġamzeñ dir
gören
Ol ḫadeng-i siḥr
ucında bir ḳażā
peykānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [ḳadd-i mevzūnuñ-, -la]

ḳadd-i yār-: *Sevgilinin boyu.*

Nāvek olsun cānuma her
şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri
serv-i gülşen-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 6). [ḳadd-i yār-, -üñ]*

ḳaddini: *Boy, kamet. II Sevgilinin boyu.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş
Muʿīdī **ḳaddini**
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe
kemer zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 187, Mısra 13). [ḳaddini,]

kaddümi: *Boy II Aşığın boyu.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter **ḳaddümi** dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 6). [ḳaddümi, -üm, -i]

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir **ḳaddümi** dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 6). [ḳaddümi, -üm, -i]

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün **ḳaddümi**
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [ḳaddümi, -üm, -i]*

kadeḥ: *Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir **ḳadeḥ**
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 13). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *Bardak, küçük bardak, içki bardağı.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [ḳadeḥ,]*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ḳadeḥ,]*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdüginçe ol nigār-i çīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [ḳadeḥ,]*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [ḳadeḥ,]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ḳadeḥ,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun **ḳadeḥ**
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun **ḳadeḥ**
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piraye... 4. Çiçeklerin çanak kısmı.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler **ḳadeḥler** her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [ḳadeḥler, -ler]*

kadeḥ: *İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn **ḳadeḥ**
Nerges-i meste ṣunar zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

kadeḥ: *Kadeh.*

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle **ḳadeḥüñ**
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [ḳadeḥüñ,]*

kadeḥ: *Bardak, piyale.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn **ḳadeḥ**
Nerges-i meste ṣunar zerrīn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [ḳadeḥ,]

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun **ḳadeḥ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [ḳadeḥ,]

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn **ḳadeḥ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [ḳadeḥ,]

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn **ḳadeḥ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [ḳadeḥ,]

Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn **ḳadeḥ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

kadeh: *İçki bardağı.*

Sāḳīlerimüz her **ḳadeḥe** zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [ḳadeḥe, -e]

kadeh: *İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn **ḳadeḥ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [ḳadeḥ,]

kadeh: *İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. II Şarap.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her **ḳadeḥ** kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [ḳadeḥ,]

kadeh: *(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.*

Laʿl-i meygūnuñ **ḳadeḥ** ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [ḳadeḥ,]

Zer **ḳadeḥle** çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [ḳadeḥle, -le]

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir **ḳadeḥ** nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her **ḳadeḥ** mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 8). [ḳadeḥ,]*

kadeh şun: *Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ḳadeḥ ṣun,]*

kadeh şun: *Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ḳadeḥ ṣun,]*

kadeh virmez: *Kadehin içen ile sunan arasındaki devrini anlatan bir kalıp ifadesi kadehi alıp verme.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn

ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [ḳadeḥ virmez, -mez]*

ḳadeḥ-gerdān: *Kadeh dolaştıran, saki.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī **ḳadeḥ-gerdān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [ḳadeḥ-gerdān,]*

ḳadem: *Ayak, adım, uğur.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi **ḳademüñde** dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [ḳademüñde, -ün, -de]*

ḳadem: *(Ar.) Ayak, adım.*

Sīnede ṭurma **ḳadem** baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [ḳadem,]*

ḳadem-rence ḳıl: *Küçük bir adım atmak.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü ṣeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [ḳadem-rence ḳıl,]*

ḳadem-rencīde ḳıl: *Adım atmak, yönelmek.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl**
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳadem-rencīde ḳıl: *(Bir) adım atmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl**
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳadem-rencīde ḳıl: *Adım atmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir **ḳadem-rencīde ḳıl**
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [ḳadem-rencīde ḳıl,]*

ḳad-i bālā: *Yüce boy. II Sevgilinin düzgün boyu.*

Bu **ḳad-i bālā** vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [ḳad-i bālā,]*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 7). [ḳad-i bālā, -ñ, -a]*

ḳad-i bālā: *Uzun boylu sevgili.*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 7). [ḳad-i bālā, -y, -a]*

ḳad-i dil-cūda-: *Gönül çelen boyu.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [ḳad-i dil-cūda-, -dur]*

ḳadīd ol: *Çok zayıf olmak, kurumak, bir deri bir kemik kalmak .*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Nakş-ı zībāsın gören ḫayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

59, Mısra 10). [ḳadīd ol, -ur]

kādir: *Yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.*

Dīvānımuñ ışlāḥına
ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine
taḳṣīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 3). [ḳādirler, -ler]

kadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle
gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [ḳadri, -i]*

kadr: *1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü **ḳadr** olsa
maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [ḳadr,]

El götürmişdür Muʿīdī baş
açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ **ḳadr** ü
günüñ nevrūz- ı ʿīd
olsun begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [ḳadr,]

kadr: *(Ar.) Değer, kıymet.*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan **ḳadrini**
bilmez kişi ġurbet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [ḳadrini, -i, -n, -i]

kadr: *(Ar.) Değer, kıymet.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince
dermān istemez
Bildi **ḳadrin** derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [ḳadrin, -iñ]

Arturup **ḳadrin** Muʿīdī
ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin şanma
ḫüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 13). [ḳadrin, -iñ]*

Kimse **ḳadrüm** bilmedi
āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i
ʿOs̱mān'ı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [ḳadrüm, -üm]

kadr- bil-: *Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.*

Ḫüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin
n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şürīde sāġerden geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [ḳadr- bil-, -in, -en]

kāf: *Anka kuşunun yaşadığı düşünülen efsanevî dağ.*

Ben bu ża ʿf ile niçe ṣabr
ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ
senüñ Elbürz ile **Ḳāf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 12). [ḳāf,]

kafa: *Baş II Etraf, yan.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim
yarar ṣaf ṣaf göñül
ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar
anı bekler **ḳafasından**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [ḳafasından, -sın, -dan]

kafādār: *Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ
içün **ḳafadārumdur** ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 12). [ḳafadārumdur, -umdur]

kāfer oldı: *Müslümanlıktan çıkmak, gayrimüslim olmak.*

Dīn ü dil mülkinden el çek
iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne
kāfer kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 18). [kāfer oldı, -dı]

kafes: *Kafes.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir **ḳafesdür** cümle ḳan olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [ḳafesdür, -dür]

kafes: *Kafes ll içinde can bulunan beden.*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim **ḳafesi** var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [ḳafesi, -i]

kafes: *Ar. Kafes.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan **ḳafesden** ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 14). [ḳafesden,]

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz **ḳafes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [ḳafes,]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden **ḳafes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [ḳafes,]*

kafes-: *Ar. Kafes.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen **ḳafeslerde** güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 4). [ḳafeslerde, --ler, --de]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden **ḳafeslerde** güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 2). [ḳafeslerde, --ler, --de]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda **kāfir** Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [kāfir,]

Ḫūn nakşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne **kāfirdür** ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 12). [kāfirdür, -dür]

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe **kāfirdür** ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [kāfirdür, -dür]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey **kāfir** baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden II Sevgili.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol **kāfir** ṣarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [kāfir,]

kāfir: *Kafir. || Sevgili.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey **kāfir** ne dīnde var ne dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [kāfir,]

kāfir: *Kafir. (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir **kāfirī** binādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [kāfirī, -i]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol **kāfirüñ** göñlinde īmāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 14). [kāfirüñ, -üñ]

kāfir: *Kâfir, düşman.*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol **ḳāfirüñ** beñzer ki ehl-i dīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [ḳāfirüñ, -üñ]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, kâfir.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını
Güç ile ol **kāfiri** kimse müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [kāfiri, -i]

kāfir: *Müslüman olmayan kimse II acımasız, zâlim kimse; sevgili (Müslüman olmaması, acımasızlığı, siyah saç, göz vb. güzellik unsurlarına sahip olması açısından bu şekilde adlandırılır).*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [kāfirde, -de]

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [kāfirde, -de]

kāfir: *"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [kāfirem, -em]

kāfir: *"İnanmamışlardan olayım! Kafi desinler!" manalarında bağlılıkla söz verme ifade eder.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [kāfirem, -em]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [kāfiri, -i]

kāfir: *A. kafir.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur **kāfir** müselmān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 10). [kāfir,]

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi **kāfir** görüp niçe müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 12). [kāfir,]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkâr eden, inanmayan kişi. II Düşman.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki **kāfirle** üstüme şebīḫūn eledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 12). [kāfirle, -le]

kāfir: *Acımasız, zalim kimse. II sevgili.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol
kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada
bir müselmān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'a inanmayan, müslüman olmayan. II Acımasız, zâlim sevgili.*

Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] **kāfir**
seni
Ben ki nā-geh bir büt-i
[mevzūnı] gördüm
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 7). [kāfir,]

kāfir: *Acımasız, zâlim.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u
ḳarārum ḳalmadı
Olmasun **kāfir** daḥi bu
resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [kāfir,]

kāfir ġamzesi: *(Beyitte) eziyet ve cefaları sebebiyle kafir olarak anılan sevgilinin can alıcı yan bakışları kastedilmiştir.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür
ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu
müselmāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [kāfir ġamzesi,]

kāfir göz: *(Sevgilinin) zalim, gaddar, acımasız bakan gözü. II Sevgilinin siyah gözleri.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı
cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol
gözleri kāfir şehīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [kāfir göz, -leri]

kāfir göz-: *(Sevgilinin) zalim, gaddar gözleri.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline
ḳaṣdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [kāfir göz-, -üñ]

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn
itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir
cāżū-yı fettān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [kāfir göz-, --ler, --üñ]

kāfir-kīş çeşm-: - *Merhametsiz Göz -kāfir-kīş: Merhametsiz, Gaddar, Zalim, -Çeşm: Göz.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā
ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur
kim ʿiyān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [kāfir-kīş çeşm-, -i]

kāfir-kīş çeşm-: - *Merhametsiz Göz -kāfir-kīş: Merhametsiz, Gaddar, Zalim, -Çeşm: Göz.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā
ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur
kim ʿiyān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [kāfir-kīş çeşm-, -i]

kāfirlik: *Allahın varlığını inkar etmek II kafir gibi davranmak II zulm etmek.*

Her ne **kāfirliḳ** ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol
miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [kāfirliḳ,]

kāfūrī şemʿ-: *Kâfurdan yapılmış mum.*

Zülfüñ şebinde meclis-i
ḫüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi
gerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 12). [kāfūrī şemʿ-, --ler]

kāġıd: *Maruf üzerine yazı yazılan sahife.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle
Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara
kāġıd yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 14). [kāġıd,]

ḳaġır-: *Çağırmak.*

Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [ḳaġırup,]*

kaḥbe-zen: *Kahpe kadınlık.*
Ḳaḥbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi
yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd
iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [ḳaḥbe-zendür, -dür]

ḳāhir: *Kahreden, mahveden, yok eden.*
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe
ḳāhir dimeyem
Baḥs ider oda düşüp
yanmada hindūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 3). [ḳāhir,]

kahpe ʿavret-: *Kahpe kadın.*
Ḳaḥpe ʿavretdür cihān meyl
itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek
ʿışḳ ehli merd-i pāk-
bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [ḳaḥpe ʿavret-, --dür]*

kahr: *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*
Öldürüp **ḳahr** ile bir
ẕerrece mihr itmedüñ
āh
İy dirīġa ki günüm
geçdi şeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 5). [ḳahr,]

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*
Źerrece mihr itmeyüp **ḳahr**
ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 5). [ḳahr,]

kahr: *Azap, sıkıntı, keder.*
Luṭf ü **ḳahruñ** ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḥs idüp n'eyler
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [ḳahruñ, -uñ]

kahr: *Kötülük, öfke.*
Çünki maẓhar düşdüm āḫir
hey vefāsız **ḳahruña**
Bāri evvel ṭutmasam
luṭfuñla ülfet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 7). [ḳahruña, -uñ, -a]

kahr: *Celal, öfke.*
Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i
ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr kim āhūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [ḳahrı, -ı]

kahr: *Derin üzüntü, acı; baskı.*
İy perī **ḳahr** ile kūyuñdan
raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı şeytān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [ḳahr,]

kahr: *Galip gelip ezme, perişan etme, mahv ve helak etme. || İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb
eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ
oldı kebāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [ḳahr,]

kahr: *Dert, keder, acı, gam, üzüntü.*
Reng uġurladuġı çün ḳanlu
yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı **ḳahr**
ile düşürdüm gözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 2). [ḳahr,]

kahr āh: *Kahr [ettiğin] ah(lar).*
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr
ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp
aldanma çoḳdur āl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [ḳahr āh, -un]*

kahruñ: *Azap, sıkıntı, keder.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna **ḳahruñdan** ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 5). [ḳahruñdan, -dan]

kā'il: *Razı.*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [ḳā'ilem, -em]

kā'il: *Razı olmak, kabul etmek.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep **ḳā'ilüz** velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [ḳā'ilüz, -üz]

kā'ilem kıl: *Razı kıl.*

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi ṣūrīde- ḥāl
Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 21). [ḳā'ilem ḳıl,]

kākül: *Far. 1. Perçem.*

Taḥsīn cemāl ü ḫüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde **kākül** ü gīsū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 6). [kākül,]

Bende çekdi **kākülüñ** dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 7). [kākülüñ, -üñ]

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 15). [kākül,]*

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 2). [kākülüñ, -üñ]

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan **kākülüñ**
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 9). [kākülüñ, -üñ]*

Reh-zen olup gözlerüñ yollar baṣalı **kākülüñ**
Cāna derbend-i belādur iki ḳaşuñ aresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 7). [kākülüñ, -üñ]

kākül: *Alna düşen kısa saç demeti, perçem.*

Dāl-i devletdür bu **kākül** ʿāṣıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [kākül,]

kākül: *Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâhkül, perçem.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur **kāküllerüñ** ol ṭopa çevgānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [kākküllerüñ, -ler, -üñ]

kākül: *(Sevgilinin) kâkülü.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāṣıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 8). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231,

Mısra 10). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 6). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mısṭar **ḳākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 14). [ḳākülüñ, -(ü)ñ]

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler **kākülüñ**
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 2). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 2). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 16). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [kākülüñ, -(ü)ñ]

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 12). [kākülüñ, -(ü)ñ]

kākül: *(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne **kākülüñ**
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Kākülüñ ṣol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

Başını aşaġa ṣalup münkesirdür **kākülüñ**
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [kākülüñ, -(ü)ñ]

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler **kākülüñ**
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḫüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder **kākülüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 12). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter **kākülüñ**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 10). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 8). [kākülüñ, -(ü)ñ]

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 6). [kākülüñ, -(ü)ñ]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Geydi çün Şāmī zirihler **kākül-i müşgīn-i dōst**
Rūm ilin itdi musaḫḫar **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Geydi çün Şāmī zirihler **kākül-i müşgīn-i dōst**
Rūm ilin itdi musaḫḫar **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder **kākül-i müşgīn-i dōst**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 16). [kākül-i müşgīn-i dōst,]

kākül-i müşgīn-i dōst:
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Dīn ü dil mülkinden el çek iy Muʿīdī oldı çün
Çeşm-i dilber fitne

kāfer **kākül-i müşgīn-i dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 18). [kākül-i müşgīn-i dōst,]*

kākülünden: *(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.*

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 8). [kākülüñden, -ü, -(n)den]*

kal: *T. Durmak, hareket etmemek.*

Batdı **ḳaldı** sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Bir durum oluşmak, bir hale girmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste **ḳalur** ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [ḳalur, -ur]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter **ḳalur**
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [ḳalur, -ur]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı **ḳaldum** ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 3). [ḳaldum, -du, -m]*

Baş şalup ḥayrān **ḳalıpdur** şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 3). [ḳalıpdur, -ıp, -dur]*

kal: *Elde bulunmak.*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 8). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde **ḳalmasa** bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [ḳalmasa, -ma, -sa]*

kal: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar **ḳalupdur** var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 11). [ḳalupdur, -up, -dur]*

kal: *(Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak.*

Zülfüñüñ küfrin görelden **ḳaldum** ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [ḳaldum, -dum]*

kal: *(Olduğu yerde ve olduğu halde) durmak; olmak, herhangi bir durumda bulunmak.*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim **ḳalur** ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 6). [ḳalur, -ur]*

kal: *Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan **ḳalursam** nā-gehān

tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [ḳalursam, -ur, -sa, -m]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda **ḳalan** dil-i nā-tüvān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [ḳalan, -an]

kal: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde **ḳalurdum** itmeseñ bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 12). [ḳalurdum, -ur, -du, -m]

kal: *Tükenmek; var olmamak, yok olmak.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum **ḳalmamışdur** zülf-i cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ḳalmamışdur, -ma, -mış, -dur]

kal: *Tükenmek; var olmamak, yok olmak.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum **ḳalmamışdur** zülf-i cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ḳalmamışdur, -ma, -mış, -dur]

kal: *Bir yerde bulunmak, öylece durmak, kalmak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan **ḳalursam** nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [ḳalursam, -ur, -sa, -m]*

kal: *... durumuna gelmek, ... durumda olmak.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste **ḳalur** ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [ḳalur, -ur]*

kal: *(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.*

Ṭaşlar altında **ḳaldı** iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 7). [ḳaldı, -dı]

kal: *(İstek) kalmamak.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne **ḳalmadı**
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [ḳalmadı, -ma, -dı]

kal: *Kalıcı olmamak, varlığını sürdürmemek.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ **ḳalmaz** girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [ḳalmaz, -maz]

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim **ḳalmadı**
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *Bulunmamak, geriye kalmamak.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden **ḳalmamış** bir dāne dendānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38,

Mısra 14). [ḳalmamış, -ma, -mış]

kal: *Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde **ḳalurdum**
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ḳalurdum, -ur, -du, -m]

kal: *Kal- yardımcı fiili.*

Bir ḳurı sevdā ile **ḳaldum**
perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 15). [ḳaldum, -du, -m]

kal: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.*

Gerçi dün var idi bende bir ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle **ḳalmadı** bugün andan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kal: *" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.*

Dilde peykān-ı belā **ḳaldı**
müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [ḳaldı, -dı]*

Gird-āb-ı ġamda **ḳaldı**
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 5). [ḳaldı, -dı]

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm **ḳaldı** gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [ḳaldı, -dı]

kal: *" ...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.*

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda **ḳaldı**
ʿināyet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 14). [ḳaldı, -dı]

Bir nefes **ḳaldı** hemīn cān çıḳmaġa
Göreyin bir dem cemālüñ gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 5). [ḳaldı, -dı]

kal: *(Geriye) kalmak, bırakılmak.*

Ḥall olmayup Muʿīdī **ḳalur**
ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 9). [ḳalur, -ur]

kal: *Bir mekânda bulunmak, varlığını sürdürmek, orada yaşamak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup **ḳalsun** içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 4). [ḳalsun, -sun]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, yapmaktan mahrum olmak.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi **ḳalupdur**
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [ḳalupdur, --up, --dur]

kal: *(Bir yerde) kalmak.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup **ḳalsun** içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 8). [ḳalsun, -sun]*

kal: *(Dayanma gücü) kalmamak.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum **ḳalmadı**
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 3). [ḳalmadı, -ma, -dı]

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm **ḳalmadı**
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 9). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ḳal-: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası **ḳalmadı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ḳal-: *(geriye) kalmak.*

Her hevādan uşanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ **ḳalandan** fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 6). [ḳalandan, -(a)n, -dan]*

ḳal-: *(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.*

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde **ḳaldum** āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 2). [ḳaldum, -du, -m]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi **ḳaldum** ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 11). [ḳaldum, -du, -m]*

ḳal-: *(Geriye) kalmak, mevcut olmak.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan **ḳalan**
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [ḳalan, -(a)n]*

ḳal-: *(Olduğu yerde ve olduğu halde) Durmak II. (Bir süre bir yerde) Yaşamak, oturmak, ikāmet etmek III. Hareket hâlindeki bir şey) Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek IV. (Bir şeye göre) Şurada veya burada yer almak, ... tarafa düşmek, ... tarafta olmak V. (Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak VI. (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kāl eyle-: *Eritmek, eritilmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 10). [ḳāl eyle-, -düñ]*

kalb: *Can evi, en önemli nokta, merkez.*

Göz ḳarardup ġamzesi **ḳalbine** ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -(n)e]*

kalb: *Gönül, kalp, yürek.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān **ḳalbini** giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [ḳalbini, -i(n)i]*

kalb: *Ar. Ayarı bozuk para.*

Bāzār iderse **ḳalb** ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [ḳalb,]

kalb: *Ar. Yürek, gönül.*
Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül **ḳalbin**
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [ḳalbin,]

kalb-i maḥzūn: *Hüzünlü kalp.*
Būse virmezseñ ḥalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 10). [ḳalb-i maḫzūn, -ı]

kalbim: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı **ḳalbim** gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 9). [ḳalbim, -im]

kaldı: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*
Daḫi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu **ḳaldı** bu bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [ḳaldı,]

kaldur: *Bulunduğu seviyeden daha yüksek bir seviyeye çıkarmak. II Yükseltmek.*
Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [ḳaldurdı, -dı]

kalem: *Kalem.*
Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 11). [ḳalem,]

kalender: *Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş.*
Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir **ḳalender** gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ḳalender,]

kalender: *(Fars.) Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II. Derviş.*
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü **ḳalender** gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 16). [ḳalender,]

kalḳan: *Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.*
Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü **ḳalkanıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [ḳalkanıdur, -ı, -dur]

kalkan oyna-: *Kalkan Oyunu Oynamak.*
Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 10). [ḳalḳan oyna-, -maḳ]

kallāş: *Kalleş, hileci, dönek, Çapkın, baldırı çıplak, müflis. // Aşık.*
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını **ḳallāşlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [ḳallāşlaruz, -lar, -uz]

kalma: *Var olmamak, yok olmak.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati **ḳalmadı** kim ṭura ayaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 14). [ḳalmadı, -dı]

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı **ḳalmadı**
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 2). [ḳalmadı, -dı]

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [ḳalmadı, -dı]

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 6). [ḳalmadı, -dı]

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]

kalma: *Artık bulunmamak.*

Gerçi **ḳalmadı** yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [ḳalmadı, -dı]

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum **ḳalmadı**
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 7). [ḳalmadı, -dı]

Laʿlüñ piyālesin göreli **ḳalmadı** ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 9). [ḳalmadı, -dı]

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm **ḳalmadı**
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [ḳalmadı, -dı]

kalma: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, mevcut olmamak.*

Ẕerrece **ḳalmadı** ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 5). [ḳalmadı, -dı]

kalmadı: *Bitmek.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [ḳalmadı,]*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 14). [ḳalmadı,]

ḳalmadı: *Mevcut olmamak.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı **ḳalmadı**
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı **ḳalmadı**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [ḳalmadı,]

kalmadı: *(Boş) Kalmamak.*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü **ḳalmadı** göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [ḳalmadı,]*

kalmayam: *Kalmamak, bulunmamak.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem **ḳalmayam** bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [ḳalmayam,]

ḳalur: *(Hayret) etmek, kalmak.*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde **ḳalur** nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 12). [ḳalur,]*

kām: *Arzu, meram, maksat.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde **kāmın** añmasa olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [kāmın, -ın]*

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

Ḫink-i çerḫ ile **ḳamer** biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 5). [ḳamer,]

kāmet: *Ar. Boy, kadd.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [ḳāmetüm, -üm]*

Sehī servüm çeküp **ḳāmet** güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [ḳāmet, -, -]

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 10). [ḳāmet, -, -]

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ **ḳāmet** ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 13). [ḳāmet, -, -]

kāmet: *Boy, endam.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [ḳāmetüm, -üm]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 1). [ḳāmet-i, --i]

kāmet: *Boy.*

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 4). [ḳāmetüñsüz, -ün, -süz]

ḳāmet: *Boy, endam II sevgilinin boyu.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [ḳāmetüm, -üm]*

kāmet: *(Sevgilinin) boyu, endamı.*

Dil-i ʿāşıḳda **ḳāmetüñ** fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [ḳāmetüñ, -(ü)ñ]

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [ḳāmetüñ, -(ü)ñ]

kāmet: *(Âşığın) boyu.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur **ḳāmetüm** ṭōlāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [ḳāmetüm, -(ü)m]

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 8). [ḳāmetüm, -(ü)m]

Tīġ-i ġam ile çenbere dönmezdi **ḳāmetüm**
Seyr itmesem bu kākül-i ʿanber-feşān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 7). [ḳāmetüm, -(ü)m]*

kāmet: *(Sevgilinin) boyu bosu.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 9). [ḳāmetüñ, -üñ]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 7). [ḳāmetüñ, -üñ]*

kāmet-i bālā-: *Uzun boy.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [ḳāmet-i bālā-, -ya]*

kāmet-i dil-cū: *Gönül cezbedici boy.*

Bu şīve-i reftār ile ol **ḳāmet-i dil-cū**
Bir serv-i revāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 7). [ḳāmet-i dil-cū,]*

kamış: *Kamış; buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā **ḳamışdan** sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 6). [ḳamışdan, -dan]*

kāmrān: *Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada **kāmrān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [kāmrān,]*

kāmrān-: *Far. İsteğine, amacına ulaşmış, bahtiyar.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe **kāmrānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 14). [kāmrānum, --um]*

ḳamu: *Bütün, bütünüyle; hep, hepsi; her şey.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [ḳamudan, -dan]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne **ḳandur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [ḳandur, -dur]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne **ḳandur** bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [ḳandur, -dur]*

Ruḫ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ]
üstine ḳızıl **ḳanlar** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 8). [ḳanlar, -lar]

Yüz ḳızardup lebüñi
öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu **ḳandur** yüregüm
şīşeveş ol ġayret ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 10). [ḳandur, -dur]

Çerḫ oḳından rūşen
olmışdur dil-efgār
olduġım
Kim şafaḳ gibi
derūnum ṭopṭolu
ḳandur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [ḳandur, -dur]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm **ḳan** olur **ḳan**
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 2). [ḳan,]*

İy kemān-ebrū gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı peykān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 5). [ḳan,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu **ḳan**
olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider
ol māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 11). [ḳan,]

Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm yigdür
baña
Yire dökse **ḳanumı**
cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 4). [ḳanumı, -um, -ı]

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd
itdügince katlüme
Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i
gülgün giyer **ḳan**
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 4). [ḳan,]*

İy kemān-ebrū ṣanem
ḳanum ḥelāl olsun
saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [ḳanum, -um]

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser
ʿışḳ odınuñ şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 1). [ḳanlu, -lu]

kan: *Maden.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa
çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 14). [kāndur, -dur]

kan: *Kan.*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i
cefāla başuma
Zeyn olupdur gül gibi
ḳanlu yaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 2). [ḳanlu, -lu]

Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu dāġum
mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [ḳanlu, -lu]

Çün ışırup ḳanatmadum
laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ
nedür **ḳanlu** gibi
naẓarları
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [ḳanlu, -lu]

kan: *(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī
müdām
Ṣayrefīdür hemīşe **kān**
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 14). [kān,]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ
şıma didüm didi
Ṣāʿirüñ şınmaḳ gerek
göñli ki gevher
kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [kānıdur, -ı, -dur]

kan: *Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme **kāndan** ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [kāndan, -dan]

kan: *Aşığın kanı.*

Ol **ḳanum** içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [ḳanum, -um]

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi **ḳanum**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 8). [ḳanum, -um]

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl **ḳanum** ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 8). [ḳanum, -um]*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi **ḳanum**
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 3). [ḳanum, -um]

kan: *Kan.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler **ḳanıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [ḳanıdur, -ıdur]

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña **ḳanumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [ḳanumuz, -umuz]

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde **ḳanumuz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [ḳanumuz, -umuz]

kan: *İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem **ḳan** yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [ḳan,]

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣūrāḫī gūyiyā
Işırup yir yir **ḳanatsam** ol nigāruñ gerdenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 4). [ḳanatsam, -at, -sa, -m]

kan: *Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu **ḳandur** gözüm
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 1). [ḳandur, -dur]

kan: *Kan II hayati sıvı.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ḳana, -a]

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile **ḳanlara** ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 7). [ḳanlara, -lar, -a]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ
sīneme çeksem n’ola
Erġavānī cāmelü bir
serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ḳana, -a]

kan: *Hayatî sıvı II Kan.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī
bilmezem **ḳandan**
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [ḳandan, -dan]*

Dökelden **ḳanumı** ḳurbān
gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn
itdüm senüñ ʿışḳuñ
gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 3). [ḳanumı, -um, -ı]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı II Can.*

Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne baña
Aş yir **ḳanuma** ol
kāfir şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [ḳanuma, -um, -a]

kan: *Âşığın aşk derdiyle gözünden akan kanlı yaşlar.*

Yāre gibi gözlerüm **ḳan**
dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [ḳan,]

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.*

Ebr-i şengerfi ki var **ḳana**
bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ḳana, -a]

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ
mānendi **ḳan** olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [ḳan,]*

Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise
içimde **ḳan** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [ḳan,]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ortada bir **ḳan**
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [ḳan,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim
dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [ḳan,]

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ara yirde **ḳan**
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ḳan,]*

Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa **ḳandan**
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [ḳandan, -dan]*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī
yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler
ider **ḳana** ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [ḳana, -a]

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında
bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine
ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ḳana, -a]

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile
giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp
ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [ḳanumı, -um, -ı]

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler
iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ
ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147,

Mısra 2). [ḳanumı, -um, -ı]

Zaḫm-ı ġamdan **ḳana** ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 7). [ḳana, -a]

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña **ḳanum** gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 12). [ḳanum, -um]

Āh çeksem ḳatre ḳatre **ḳan** ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 3). [ḳan,]

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire **ḳanum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [ḳanum, -um]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre **ḳan** olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 2). [ḳan,]*

Dirildürdüñ revān iy meh vişālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe **ḳanın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [ḳanın, -ın]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu **ḳan** eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḥayrān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 1). [ḳan,]

Dāġ-ı ġamdan **ḳana** ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 1). [ḳana, -a]

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada **ḳan** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem **ḳan** yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [ḳan,]

kan: *Damarlarda gezen kırmızı renkli canlılık sıvısı.*

Ġam degül cān virsem āḥir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ḳanum, -(u)m]*

kan: *Hayati sıvı, kan.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu **ḳandur** henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [ḳandur, -dur]

kan: *Kan, damarlardaki kırmızı renkli sıvı.*

Müşg gibi **ḳan** yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 5). [ḳan,]

kan: *Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.*

Dem-ā-dem **ḳanlara** ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [ḳanlara, -lar, -a]

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı **ḳanlar**

itdügi içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [ḳanlar, -lar]*

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 6). [ḳan,]*

Reng uġurladuġı çün **ḳanlu** yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [ḳanlu, -lu]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa **ḳan** derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [ḳan,]*

Yañılup ḫurşīde teşbīḫ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa **ḳan** derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [ḳan,]*

Çeşmüñe **ḳan** dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ḳan,]*

Gözlerüm yaş yirine **ḳan** dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [ḳan,]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne **ḳan** olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [ḳan,]*

kan: *İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ḳanum, -um]*

kan: *Kan. II aşığın kanı, aşığın kanlı gözyaşları.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña **ḳanum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ḳanum, -um]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı. II Âşığın kan dolu gözyaşı.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki **ḳandur** bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [ḳandur, -dur]*

kan: *Kanlı, kana bulanmış.*

Nerges-i mestānesi **ḳanludur** andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ḳanludur, -lu, -dur]*

kan: *Doymak, yetinmek.*

Hīç ögüp **ḳanmaz** Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ḳanmaz, -maz]*

kan: *Damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña **ḳanuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

242, Mısra 12). [ḳanuñ, -un]

kan: *Maden, cevher.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir **kāndan** eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [kāndan, -dan]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. 2. intikam.*

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ḳan,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi **ḳan** ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 7). [ḳan,]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce **ḳan** derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 8). [ḳan,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi **ḳan** ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 6). [ḳan,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı **ḳan** içün **ḳan** eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 6). [ḳan,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān **ḳan** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 6). [ḳan,]*

kan-: *Kanıyor.*

Bir naẕarda **ḳanıyor** zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 3). [ḳanıyor, --ı, --yor]*

kan aġ-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẕar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [ḳan aġ-, -lar]*

kan aġla: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak. Kanlı yaş dökmek.*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm **ḳan aġla** kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [ḳan aġla,]*

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [ḳan aġla-, -sa]*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [ḳan aġla-, --ram]*

Acıyu ḳan aġlaram bezm-i belāda mül gibi
Bu perīşānlıḳda miskīn olmışam sünbül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 27). [ḳan aġla-, -r, -am]*

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek.*

Ehl-i kerāmetem ki ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75,*

Mısra 8). [ḳan aġla-, -duḳ, -ca, -, -]

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek; büyük bir sıkıntı ve keder içinde olmak, çok üzülmek.*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 17). [ḳan aġla-, -mak]

kan aġladuġ-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [ḳan aġladuġ-, --ım]

kan aġlamasun: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.*

Niçe **ḳan aġlamasun** dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [ḳan aġlamasun, -ma, -sun]

kan aġlar: *Kanlı gözyaşı dökmek, üzüntü içinde bulunmak.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile **ḳan aġlar** gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [ḳan aġlar,]

kan aġlasun: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp **ḳan aġlasun**
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [ḳan aġlasun, -sun]*

kan- akar: *Aşığın gözlerinden çok ağlamaktan ötürü gözyaşı yerine kan akması.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [ḳan- aḳar, -lu]

kan- dök-: *Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.*

İy kemān-ebrū n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 1). [ḳan-dök-, -ü, -l, -se]*

kan dökmege: *Birinin canına kastederek, kanını dökmek.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp **ḳan dökmege**
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [ḳan dökmege, -meg, -e]

kan ey-: *Kan dökmek.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫẓada biñ ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [ḳan ey-, -ler]

kan eyle: *Kan dökmek, öldürmek, cana kıymak.*

Ben ġarībi göz göre böyle helāk itmek neden
Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle** ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 8). [ḳan eyle,]*
Biñ kez öldür cevr ile tek ṣalma hicrāne beni
Hāy efendüm hey begüm **ḳan eyle** ḳānūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 12). [ḳan eyle,]*

kan eyle: *Öldürmek, kan dökmek.*

Bir gedāyam nā-tüvān ḫālüm digergūn eyleme

Hāy efendüm hey
begüm **ḳan eyle** ḳānūn
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 4). [ḳan eyle,]*

ḳan eyle-: *Kan dökmek.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan
eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 1). [ḳan eyle-, -mek]

ḳan eyle ḳānūn eyleme: *Kan eyle kanun eyleme!: Padişahın hukukun dışına çıkma eğiliminin kanun hâline gelmesi korkusuyla söylenmiş bir uyarı sözü.*

Vaḳtidür vaṣluñla göñlüm gül gibi ḫandān ola
Hāy efendüm hey
begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 16). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]

Sensüzin dirlikden ise ölmek āsāndur baña
Hāy efendüm hey
begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 20). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]

ḳan eyle ḳānūn eyleme: *Kanımı dök fakat yaptıklarını kanun haline getirme.*

Tek mübārek ḫaṭıruñda ḳalmasun gerd-i melāl
Hāy efendüm hey
begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 24). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]

Çāre-sāz ol kim Muʿīdī ney gibi zār olmasun
Hāy efendüm hey
begüm **ḳan eyle ḳānūn eyleme**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 28). [ḳan eyle ḳānūn eyleme,]

ḳan eylemez: *Kanımı dökmez.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn **ḳan eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [ḳan eylemez,]

ḳan ider: *Öldürmek, kan dökmek.*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün **ḳan ider** ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ḳan ider,]

ḳan ile ṭol-: *Kanla dolmak ǁ (göz bağlamında) kan oturmak, kanlı gözyaşlarıyla dolmak.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [ḳan ile ṭol-, --maz, --dı]*

ḳan ol-: *1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dökülmek.*

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [ḳan ol-, -ur]

ḳan ol-: *Kan dolmak.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [ḳan ol-, --mış]*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [ḳan ol-, --mış]*

kan ol-: *Kan olmak (Kan gibi kırmızı olmak) II kavga ve kargaşa meydana gelmek.; kan dökülmek, insan öldürülmek.*

Niçe bir sen lāle-ruḫsuz gözlerüm giryān ola
Ḫār-ı ġamdan ġonçeveş sīnem leb-ā-leb ḳan ola
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 14). [ḳan ol-, -a]

ḳan ol-: *Kana bulanmak, yaralanmak.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [ḳan ol-, -mış]

ḳan ṭutsa: *Kan tutmak.*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [ḳan ṭutsa,]

kan yut-: *Kan renginde (kırmızı) şarap yutmak II Çok acı, sıkıntı, ıstıraba katlanmak.*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [ḳan yuṭ-, -up]

ḳan yuṭ-: *Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 11). [ḳan yut-, -dır, -ur, -sın]

ḳan yutar: *Çok acı çekmek, ızdırap çekmek.*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [ḳan yutar, --ar]

ḳan yutduġum: *Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına **ḳan yutduġum** yād idesin
Cām-ı gülgün içdügince bāde-i miskīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ḳan yutduġum, -duġ, -ım]

ḳan yutduġum-: *Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. III Gülün kırmızılaşması.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [ḳan yutduġım-, --ı]

kan yutmaya: *Çok acı, sıkıntı, ıztırap çekmek. II bezm-i gam bağlamında kan renginde (kırmızı) gam şarabı yutmak.*

Leblerüñ yādına **ḳan yutmaya** mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 11). [ḳan yutmaya,]

kana gir-: *Birini doğru yoldan çıkarmak; büyük bir yıkıma veya sıkıntıya sebep olmak. Çağbayır, Yaşar, ÖOTS, s. 822.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [ḳana gir-, --en]

kana yun-: *Kanla yıkanmak, kanlar içinde kalmak.*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña

ṣuç ol yüzi gülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 3). [ḳana yun-,]*

kanāʿat: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.*

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine **ḳanāʿat** gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 12). [ḳanāʿat,]

kanat-: *Kanatmasın.*

Boynuñ **ḳanatmasun** ışırup
özgeler ṣaḳın Ḫavf eylemez misin
düşe boynuña ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [ḳanatmasun, --ma, --sun]

kanat: *Kanamasına yol açmak.*

Ol benüm dāġum **ḳanatdı**
ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [ḳanatdı, -dı]

kanat: *Kanatmak.*

Çün ışırup **ḳanatmadum**
laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ
nedür ḳanlu gibi naẓarları
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 9). [ḳanatmadum,]

kan-behā: *Kanı pahasına, canı pahasına, diyet olarak. Aslı hun-behâdır.*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez **ḳan-behā**
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 9). [ḳan-behā,]

kand: *Ar. Şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür **ḳand** ile zāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 8). [ḳand,]

kand ü şekker- mi-: *Şekerden mi?.*

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ḳand ü şekker- mi-,]*

kanda: *Nasıl?.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 11). [ḳanda,]

kandan: *Nereden.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse **ḳandan** geldügin bilmez belā ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [ḳandan,]

Sūz **ḳandan** virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 5). [ḳandan,]*

Hīç dükenmez bilmezem **ḳandan** gelür deryā-yı dürr
İle ḫarc-ı sīm ider genc-i ḫarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 11). [ḳandan,]*

kande: *Nerede.*

Gül ruḫlarını **ḳande** görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [ḳande,]

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy

Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 10). [ḳandesün,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 7). [ḳande,]*

Bilmezem **ḳande** gidem veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 5). [ḳande,]*

ḳande: *Nerede, nasıl.*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi **ḳande** çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 13). [ḳande,]*

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 11). [ḳande,]*

kande: *Nerede, nereden, nereye anlamı veren bir tümleçtir.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [ḳande,]*

kande: *Nasıl, nereden.*

Aġzı dadın **ḳande** bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 5). [ḳande,]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 7). [ḳande,]*

kande: *"Nerede, ne şekilde, nasıl" anlamında kullanılan ifade.*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [ḳande,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey **ḳande** iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 10). [ḳande,]*

kande bil-: *Nasıl bilsin, nereden bilsin.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [ḳande bil-, --sün]*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 11). [ḳande bil-, -sün]*

kandedür: *Nerede?.*

Şeh-süvārum **ḳandedür** kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [ḳandedür, -dür]*

ḳandīl: *Çerağ, meşale; bkz. 'altun ḳandīl' md.*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḫüsnüñde ser-pūş aşdı **ḳandīl** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 10). [ḳandīl,]*

kandīli meh: *Ay kandili.*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 6). [ḳandīli meh, -üñ]

ḳanġı: *Hangi.*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye **ḳanġı** güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [ḳanġı,]

ḳanġı: *Hangi, soru zamiri.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [ḳanġı,]

ḳanġı: *"Hangi" soru sıfatı (dil).*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 3). [ḳanġı,]

ḳanı: *(cevherlerin) kaynağı.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi **ḳanı** bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 6). [ḳanı,]

ḳanı: *"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [ḳanı,]*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim **ḳanı** ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 10). [ḳanı,]*

ḳanı: *"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [ḳanı,]

ḳanı: *"Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.).*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [ḳanı,]*

ḳanı: *"Hani, nerede" anlamında soru yoluyla olumsuzluk bildiren söz.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup şaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 1). [ḳanı,]*

ḳanı: *Kaynak / Hazine.*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat **kānı** serv-i gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 10). [kānı,]

kāniʿ: *Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya **ḳāniʿ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 12). [ḳāniʿ,]

Ayaġuñ öpmek el virmezse şāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce **ḳāniʿ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 12). [ḳāniʿ,]

kāniʿ: *Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 2). [ḳāniʿem, -em]

kankı: *Hangi, kim. Soru zamiri.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
şaçı zencīrine
İy Muʿīdī **ḳanḳı**
Mecnūn'dur diyen uşlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [ḳanḳı,]*

kanlar: *Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.*

İy kemān ebrū n'ola **ḳanlar**
dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir
ḥarāmīdür bugün tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 7). [ḳanlar, -lar]*

kanlara: *Vücuttaki hayati sıvı, kan. || Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı, yüreğinin kanaması yahut sevgilinin cevrinden vücudunda meydana gelen yaralardan sürekli akan kan kastedilmiştir.*

Bulansa ʿaceb mi **ḳanlara**
geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i
ter pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [ḳanlara,]

kanlu: *Kanlı.*

Şorma cigerde yāre görüp
rāz açılmasun
Söyletme **ḳanlu** çıḳar
oḳuñ iy şanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 4). [ḳanlu,]

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn
ol **ḳanlu** düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [ḳanlu,]*

kanlu: *Kana bulanmış.*

Seng-i bārānuñ ki yir yir
açdı **ḳanlu** yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle
tāze güller başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 9). [ḳanlu,]

ḳanlu bıçaḳlu: *Kanlı bıçaklı (olmak) II Birbirini öldürecek kadar düşman olmak.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi
gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile
ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [ḳanlu bıçaḳlu,]

kanlu elif: *Gögüse veya kola dikine çizilen kanlı yaralar bağlamında.*

Sīnede yir yir Muʿīdī
kesdügim **ḳanlu elif**
Erġavānī cāmelü serv-i
revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 13). [ḳanlu elif,]

kanlu kanlu yaş-: *Çok fazla ağlama sonunda akıtılan ıstırap dolu gözyaşı.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [ḳanlu ḳanlu yaş-, -lar]

ḳanlu peykān: *Kanlı ok temreni; mec. sevgilinin kirpik okları.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını muḥkem
baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun
içinde ḳanlu peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 4). [ḳanlu peykān, -uñ]*

kanlu peykān: *Kanlı ok temreni.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını muḥkem
baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun
içinde ḳanlu peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 8). [ḳanlu peykān, -uñ]*

kanlu yaş-: *Kanlı gözyaşı.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu

yaşumdan lālezār
itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 12). [ḳanlu yaş-, -um, --dan]

kanlu yaş-: *Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu
yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle
baña itmedüñ naẓar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [ḳanlu yaş-, -um]

kanlu yaşum: *Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir
laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda
göñlüme kāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [ḳanlu yaşum,]*

kanlu yaşum: *Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.*

Ḳanlu yaşum ki āteş-i
hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña
āb-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [ḳanlu yaşum,]

kanum dökdi: *Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.*

Didüm tīr-i müjen dilden
geçüp dökdi yire
ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf
idüp añma geçenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [ḳanum dökdi, -um, -di]*

kanum iç-: *Sevgilinin öldürücü bakışlarının aşığı yaralaması.*

Ḳanum içmek ḥarāmī
ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan
ḥelāl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 5). [ḳanum iç-, -mek]

kānūn: *Âdet, kural.*

Ney gibi baġrum [delüp
dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek
ḳānūn olıpdur zīr ü
bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [ḳānūn,]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm ll Yol, yöntem, kural.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [ḳānūn,]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm, geçerli olan kural.*

Nāy eger **ḳānūn** bilüp söz
ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [ḳānūn,]

kānūn: *Emir, hüküm; kanuna uygun.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim
nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe
dād eyle **ḳānūn**
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 2). [ḳānūn,]

kānūn eyle-: *Kanuna çevirmek ve kural, kaide haline getirme.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir
nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney
gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 14). [ḳānūn eyle-, -düñ]

kānūn-ı ġam: *Gam kanunu.*

Ney gibi deldi Muʿīdī
baġruñı **ḳānūn-ı ġam**
Hem-dem olursa
yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [ḳānūn-ı ġam, -ı]*

kānūn-ı ġam: *Gam kanunu.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı **ḳānūn-ı ġam**
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [ḳānūn-ı ġam,]*

kānūn-ı ġam-: *Gam kanunu.*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 14). [ḳānūn-ı ġam-, --da]*

kanzil: *Geçkin sarhoş, körkütük.*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki **ḳanzil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 14). [ḳanzil,]*

kap: *Çalmak.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum **ḳapdılar** īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [ḳapdılar, -dılar]*

kap: *Birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak, ele geçirmek.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil **ḳapmaḳda** ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [ḳapmaḳda, -maḳ, -da]*

kap-: *Yakalamak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni **ḳapsañ** n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [ḳapsañ, -sa, -n]*

kapdur-: *Bir şeyin ele geçirilmesine, kapılmasına yol açmak.*

Bād-ı ṣubḥa tācını **ḳapdursa** nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 11). [ḳapdursa, -sa]*

kapkara: *Kapkara, simsiyah.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde **ḳapḳara** dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 4). [ḳapḳara,]*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile **ḳapḳara** yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 14). [ḳapḳara,]*

kapla: *Kaplamak, sarmak, kuşatmak.*

Devr idüp ḫaṭṭ-ı muʿanber ḫadd-i cānānı dürüst
Jeng-i ḥasret **ḳapladı** āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [ḳapladı, -dı]*

kapu: *Padişah/sevgili kapısı ‖ makam, huzur.*

Āh kim **ḳapuñda** redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 1). [ḳapuñda, -ñda]*

kapu: *Sevgili kapısı ‖ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).*

Gözüm yaşını menʿ itme **ḳapuñdan**
Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 7). [ḳapuñdan, -ñdan]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme **ḳapuñdan** begüm

Dil ḫayālüñ taḫtıdur
ẓulm ile vīrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [ḳapuñdan, -ñdan]

Dilberā sürme **ḳapuñdan**
ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi
taʿẓīm eylemek
mihmānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 3). [ḳapuñdan, -ñdan]

kapu: *Herhangi bir mekanın giriş yeri.*

Meyḫāne **ḳapusında** olur
çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe
ḫıdmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 11). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]

kapu: *Eşik, huzur, makam.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir **ḳapuya**
İbtiẕāl itme gönül māl
ü menālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 9). [ḳapuya, -y, -a]

kapu: *(Dünya, masiva) kapısı.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [ḳapusın, -sı, -n]

kapu: *Huzur, eşik, makam. Sevgilinin eşiği.*

İy leb-i gevher-feşānuñ
nitekim ʿunnāb-ı nāb
Görmedi **ḳapuñ** gibi
çeşm-i ulü'l-elbāb bāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ḳapuñ, -ñ]

kapu: *"Kapı" || Makam, huzur.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü
ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı **ḳapuñda**
hiẕmete lāyıḳ degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 6). [ḳapuñda, -ñ, -da]*

kapu: *"Kapı" || Huzur, makam.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī
ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet
olmayup saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 13). [ḳapusı, -(s)ı]*

Çünki **ḳapuñda** Muʿīdī oldı
itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez
şimdengirü ʿālemde
ʿizz ü cāh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [ḳapuñda, -ñ, -da]

kapu: *(Sevgilinin) kapısı, eşiği.*

Felegüñ ẓulmüni görince
göñlüm
Yüz ṭutup **ḳapuña**
emān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 12). [ḳapuña, -ñ, -a]

kapu: *"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı **ḳapuñda**
Sevinüp açıldı göñlüm
şanasın cihān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [ḳapuñda, -ñ, -da]

kapu: *"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul
yazıpdur **ḳapuña**
Sen güzeller şāhını
serv-i ḳabā-pūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 3). [ḳapuña, -ñ, -a]*

kapu: *Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün
irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin
Kaʿbe'yi biñ kerre
ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 3). [ḳapuñuñ, -n, -uñ]*

kār: *Fayda, kazanç.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin **kār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [kār,]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ **kārumdur** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 6). [kārumdur, -um, -dur]*

kār: *Amel. fiil. fayda. kazanç.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam **kārum** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [kārum, -um]*

kār itmez: *Fayda vermemek(etmemek).*

İy kemān-ebrū neden **kār itmez** āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [kār itmez,]*

kār u bārı: *Kazanç, elde edilen şey.*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu **kār u bārı** tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 2). [kār u bārı,]*

kara: *Siyah.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ **ḳara** ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 8). [ḳara,]*

Câme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 4). [ḳara,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ **ḳaresi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 4). [ḳaresi, -(s)i]*

kara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ **ḳarası** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [ḳarası, -sı]*

Ten fülki mevc-i ḫādiṣeden atdı **ḳaraya**
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āṣnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 11). [ḳaraya, -ya]*

Atup **ḳaraya** zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 7). [ḳaraya, -ya]*

kara: *Kara, siyah.*

Kīmyādur çün **kara** ṭoprāġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 3). [kara,]*

kara: *I siyah II kötü, değersiz.*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 8). [ḳara,]*

kara: *Kara, siyah.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [ḳaralar, -lar]*

Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez

ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [ḳaralar, -lar]

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrū **ḳaralar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [ḳaralar, -lar]

kara: *Kara, siyah.*

Ḳaşı kirpügi **ḳara** çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 5). [ḳara,]

kara: *1. Siyah 2. Sıkıntı, dert (Aşığa yaşattığı sıkıntı, dert).*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Gönlümüñ **ḳarası** gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 6). [ḳarası, -sı]*

kara: *Siyah; karanlık; bahtsızlık.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni **ḳaradur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [ḳaradur, -dur]

kara: *Toprak, kara.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim **ḳarasın** görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [ḳarasın, -sı, -n]

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz **ḳarasın** görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [ḳarasın, -sı, -n]

kara: *Siyahlık, karalık(Gönül/kalp bağlamında).*

Lāleveş yanup **ḳararmışdur** derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ḳararmışdur, -r, -mış, -dur]

kara: *Gözün siyah kısmı.*

Bu iki **ḳara** merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 1). [ḳara,]

kara: *Kara II Koyu.*

Dil fülki atdı **ḳaraya** deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 7). [ḳaraya, -ya]

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez **ḳarasın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 6). [ḳarasın, -sı, -n]

kara: *Kara, siyah renk.*

Dil müjeñ tīrin diler ben **ḳara** ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ḳara,]

kara: *Kara, kötü.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu **ḳara** ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [ḳara,]*

kara: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Lāleveş yanup **ḳararmışdur** derūnı ʿāşıḳuñ

Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ḳararmışdur, -r, -mış, -dur]*

kara: *Kara.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez **ḳarası** göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [ḳarası, -sı]*

kara: *Karalara (bürünmek). Yas tutmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser **ḳaraya** boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [ḳaraya, -(y), -a]*

kara: *Gözün renkli olan kısmı.*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum **ḳarasından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 8). [ḳarasından, -sı, -n, -dan]*

kara: *Yeryüzünün denizlerin dışında kalan kısmı, toprak.*

Çün **ḳarasın** göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [ḳarasın, -sı, -n]*

kara: *Kara parçası, toprak, yeryüzü.*

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ḳaralar, -lar]*

kara: *Kara, siyah. II Sevgilinin siyah saçları.*

Gördi zülfüñ **ḳarasın** dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 5). [ḳarasın, -sı, -n]*

kara bağ: *Kara bağ.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında bağ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 10). [ḳara bağ,]*

kara bağr: *Kara bağır.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [ḳara baġr, -um]*

kara baḫt-: *Kötü talih, şanssızlık.*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 10). [ḳara baḫt-, --um, --dur]*

kara baḫt-: *Talihsizlik, kötü talih II Kara yazı.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 8). [ḳara baḫt-, -um, --da]*

ḳara baḫt: *Talihsizlik, kötü talih.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 5). [ḳara baḫt, -um, -dur]*

kara çul-: *Siyah kaba, siyah elbise II maddi olarak yokluğu,*

manevi olarak zenginliği işaret eden âşıklık göstergesi.

Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [ḳara çul-, -da]*

kara çul-: *Siyah elbise. (Gökyüzünün aydınlığını karanlığa bırakması bağlamında).*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 8). [ḳara çul-, -da]*

ḳara geydüginden: *Karalar giymek, yas tutmak.*

Ḥasret-i ḥālüñle **ḳara geydüginden** añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [ḳara geydüginden, -düg, -i, -n, -den]*

kara geyüp: *Kara giymek. II Yas tutmak.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar **ḳara geyüp** iy şīvekār ḫatṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 14). [ḳara geyüp,]*

Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi **ḳara geyüp** inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 18). [ḳara geyüp,]*

kara haberüm: *Çok üzücü, kötü haber ulaştırmak.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin irdi ecelüm
Yüri **ḳara ḫaberüm** derd ile yārāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [ḳara ḫaberüm, -üm]*

ḳara ḫāk it-: *Kara toprak etmek.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 5). [ḳara ḫāk it-, -mek]*

kara kara: *Siyah siyah.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [ḳara ḳara,]*

kara ḳayġu-: *Kara kaygı, büyük kaygı, endişe.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [ḳara ḳayġu-,]*

kara ol-: *Siyah renkte olmak.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 2). [ḳara ol-, --mış]*

kara yil: *Karayel, kuzeybatıdan esen, genellikle soğuk, bazen fırtına niteliğinde yel, keşişleme karşıtı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince **ḳarayil** dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [ḳarayil,]*

kara zülf-: *Sevgilinin siyah saçı.*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

208, Mısra 4). [ḳara zülf-, -üñ]

kara zülf: *Siyah saç; sevgilinin siyah saçları.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 8). [ḳara zülf, -üñ]*

ḳaradur: *Siyah; karanlık; bahtsızlık.*

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet **ḳaradur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 10). [ḳaradur,]*

ḳarala: *Yazmak.*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḥaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [ḳaralar, -r]*

karala: *Yazmak, kâğıda dökmek.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Güyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür ki miṣālin **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [ḳaralar, -r]*

karalar: *Kara renkli giysiler II yas alameti olarak kara giymek.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse **ḳaralar**
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [ḳaralar, -lar]*

karalar: *Karıştırmak.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse **ḳaralar**
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [ḳaralar,]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [ḳaralar,]*

karalar bağla: *Bir felaket dolayısıyla siyah örtü bağlanmak,siyah elbise giymek;yas tutmak.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün **ḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [ḳaralar, -mak]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup **ḳaralar** şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 6). [ḳaralar, -mak]*

karalar geymişdür: *Karalar giyinmek, yas tutmak.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [ḳaralar geymişdür, -lar, -miş, -dür]*

karalar geymişdür: *Karalar giymek, (yas tutmak bağlamında).*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [ḳaralar geymişdür, -miş, -dür]*

karaman: *Karaman ili, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır. 1989 yılında Orta Anadolunun gelişmesi maksadıyla alınan kararla Konya ilinden ayrılarak il olmuştur. Osmanlı'da bir eyalet merkeziydi.*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mıṣr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz **Ḳaraman** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

358, Mısra 12). [ḳaraman,]

karānū: *Karanlık.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim **ḳarāñūdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [ḳarāñūdur, -dur]

karānū: *Karanlık.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice **ḳarānūdur** ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [ḳarānūdur, -dur]*

karāñū gicede: *Karanlık gece.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14). [ḳarāñū gicede, -de]

karañulık: *Karanlık.*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz **karānūlıḳdur** hezārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [karānūlıḳdur, -dur]

karār: *Sabit ve sakin olmak.*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde **ḳarār** itmez yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [ḳarār,]

karār: *Hayat.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur **ḳarārı** hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [ḳarārı, -ı]*

karār: *Rahat, huzur, dinlenme, âram.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur **ḳarāre** cismüñi
Bir **ḳarāre** çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 8). [ḳarāre, -e]*

karār: *Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece **ḳarār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḳarār,]

karār: *Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.*

Geçmeden rīv işlerin alur **ḳarārum** ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [ḳarārum, -um]

karār: *Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü **ḳarāre** yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 2). [ḳarāre, -e]

karār: *Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece **ḳarār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḳarār,]

karār: *Karar, sebat, hüküm.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u **ḳarārum** ḳalmadı
Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 3). [ḳarārum, -um]

karār: *Bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olma.*

Ḳomaz **ḳarārum** almaġ ile bağlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 13). [ḳarārum, -um]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü **ḳarārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 8). [ḳarārüm, -um]*

ḳarār: *(Ar.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz **ḳarār**
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 5). [ḳarār,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur **ḳarār** ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 10). [ḳarār,]*

karar-: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Şanki bir ġam-ḫānedür içi **ḳararmış** dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 2). [ḳararmış, -mış]*

karār it-: *Sabit durmak, sakin olmak, sükunetli davranmak.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ḳarār it-,]*

karāre: *Kararıncaya kadar.*

Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur **ḳarāre** cismüñi
Bir **ḳarāre** çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 7). [ḳarāre,]*

ḳararup: *Kararmak, kara renge bürünmek.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm **ḳararup** ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [ḳararup,]*

Yine zülfüñ **ḳararup** ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [ḳararup,]*

karbān: *Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir **kārbān** olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [kārbān,]*

karbān: *Far. Kervan; tüccar ve yolcu kafilesi.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu **ḳārbān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [ḳārbān,]*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ **kārbān** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [kārbān,]*

Maḫmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda **kārbān**
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 7). [kārbān,]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol **kārbānı** gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [kārbānı, -ı]*

kārbān-ı ʿışḳa: *Aşk kervanı.*

Ġam yolında **kārbān-ı ʿışḳa** irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler

itdügi efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [kārbān-ı ʿışḳa, -ı, -a]

kārbān-ı ʿışḳa: *Aşk kervanı.*

Ġam yolında **kārbān-ı ʿışḳa** irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [kārbān-ı ʿışḳa, -a]

kārbār: *İş, güç || Âmel.*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm **kārbārüm** var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [kārbārüm, -üm]

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 12). [kārbārum, -üm]

kardaş: *Kardeş II dost, arkadaş, insan.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki **ḳardaşlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [ḳardaşlaruz, -laruz]

kare: *Kara // siyah.*

Āl ile göñlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu ḳaşı gözi **ḳareler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [ḳareler, -ler]

kare: *Kara.*

Her gice zülfüñ ġamıyle **ḳare** giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [ḳare,]*

kʿar-ı deryā-: *Denizin derinlikleri,denizin dibi.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 12). [kʿar-ı deryā-, -dan]

karīb: *(Zaman ve yer bakımından) Yakın.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler **ḳarīb** olmaz mı sulṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 6). [ḳarīb,]

karınca: *Zar kanatlılardan, yaklaşık beş bin türü bulunan böceklerin genel adı.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir **ḳarıncanuñ** ininde ejdehā olmaḳ neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 12). [ḳarıncanuñ, -nuñ]

karşu: *Ön taraf, ilerisi.*

Gözüñ altında gören ḫaddüñi dir
Gül açılmış iki bādāma **ḳarşu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 4). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında şaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre **ḳarşu** gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 10). [ḳarşu,]*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre **ḳarşu**
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 381, Mısra 1). [ḳarşu,]

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḥāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 4). [ḳarşu,]

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre **ḳarşu** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 6). [ḳarşu,]*

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 8). [ḳarşu,]

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 10). [ḳarşu,]

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 12). [ḳarşu,]

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 14). [ḳarşu,]

İy perī **ḳarşuñda** ḥayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 7). [ḳarşuñda, -ñ, -da]

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 10). [ḳarşu,]

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 8). [ḳarşu,]

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 6). [ḳarşu,]

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma **ḳarşu**
Kişi miskīn olur aḫşāma **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 2). [ḳarşu,]

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma **ḳarşu**
Kişi miskīn olur aḫşāma **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 1). [ḳarşu,]

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre **ḳarşu**
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre **ḳarşu**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 2). [ḳarşu,]

karşu: *Karşı.*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḥüsnüñe **ḳarşu** ʿiyān olmış ḥazāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 4). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem **ḳarşuña** iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ **ḳarşuma** ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [ḳarşuma, -m, -a]

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ

kez **ḳarşuña** pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 6). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

<u>karşu:</u> *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 10). [ḳarşuña, -ñ, -a]*

<u>karşu:</u> *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Dil senüñ **ḳarşuñda** iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 5). [ḳarşuñda, -ñ, -da]*

<u>karşu:</u> *"-e karşı" anlamında edat.*

İle **ḳarşu** ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ḳarşu,]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine **ḳarşu** cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 6). [ḳarşu,]*

Gül-ruḫlaruña **ḳarşu** terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 3). [ḳarşu,]*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste **ḳarşu** kim varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [ḳarşu,]*

<u>karşu:</u> *"-e doğru" anlamında edat.*

İle **ḳarşu** ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ḳarşu,]*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama **ḳarşu** vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [ḳarşu,]*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere **ḳarşu** gülistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [ḳarşu,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil **ḳarşu** çıḳar taʿẕīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [ḳarşu,]*

<u>karşu:</u> *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan, ön taraf.*

Devlet-i ḥüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*

<u>karşu:</u> *-e karşı, karşısında.*

Dil ġamzeñe **ḳarşu** ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [ḳarşu,]*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere **ḳarşu** öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 8). [ḳarşu,]*

<u>karşu:</u> *Karşı taraf.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [ḳarşudan, -dan]

<u>karşu:</u> *"-e doğru" anlamına gelen edat.*

Yüzüñ güline **ḳarşu** gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [ḳarşu,]*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye **ḳarşu** dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [ḳarşu,]*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa **ḳarşu** kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 8). [ḳarşu,]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī **ḳarşu** varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 13). [ḳarşu,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza **ḳarşu** seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 12). [ḳarşu,]*

<u>karşu:</u> *(Sevgilinin) önü, katı, huzuru.*

Dāġ-ı sīnem germ olup **ḳarşuñda** ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 7). [ḳarşuñda, -ñ, -da]*

<u>karşu:</u> *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Dişleyüp **ḳarşumda** laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 1). [ḳarşumda, --m, --da]*

<u>karşu:</u> *Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.*

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḫüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 4). [ḳarşuda, -da]*

<u>karşu-:</u> *Ön, ön taraf.*

Nakş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram **ḳarşudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [ḳarşudadur, -da, --dur]*

<u>karşula:</u> *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān **ḳarşular** bir iki menzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 4). [ḳarşular, -r]*

<u>karşula:</u> *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca **ḳarşular** bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 8). [ḳarşular, -r]*

<u>karşula-:</u> *Karşılamak.*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 4). [ḳarşular, -r]*

<u>karşumda:</u> *Karşısında.*

Şemʿveş par par yanar **ḳarşumda** ol meh-rū

velī
Cānuma odlar yaḳar
añduḳça hicrān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [ḳarşumda,]*

karşumda: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Raḳs iderse ṭañ degül
pervāneveş cānum
benüm
Her gice
ḳarşumdadur şemʿ-i
şebistānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 2). [ḳarşumdadur,]

kārvān: *Kervan.*

Dime āşüfte diller meyl ider
yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan
Rūm'a çekilmiş
kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 8). [kārvāndur, -dur]

kārvān: *Bir memleketten diğer uzak bir memlekete ticaret eşyası veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyatı yapan katar. || Aşk kervanı; aşıklar.*

Oldı göñlüm **kārvānī**
ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 9). [kārvānī, -i]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim
Niçe bir yā **ḳaşuñuñ**
cevr ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [ḳaşuñuñ, -un, -uñ]

İy Muʿīdī ḫāl ile ol **ḳaş**
elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā
dāġ-ı ġam-ı hicrān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [ḳaş,]

Şol hilālī **ḳaşlaruñla** ḥüsn
meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür
oynar iki çevgān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [ḳaşlaruñla, -lar, -u, -ñ, -la]

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz
ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi **ḳaşuñ** bu
ḫāl-i müşg-efşān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 4). [ḳaşuñ, -uñ]

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 9). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde
itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin
ḳomaḳdan kūşe-i
miḥrābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 3). [ḳaşuñ, -uñ]

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya
müşgīn **ḳaşlaruñ**
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ
ḫurşīd-i raḫşān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 9). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]

Gelmiş ol **ḳaşda** ki dīnüm
küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir
ḫaṭṭ-ı dilber başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [ḳaşda, -da]

Reh-zen olup gözlerüñ
yollar başalı kākülüñ
Cāna derbend-i
belādur iki **ḳaşuñ** aresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 8). [ḳaşuñ, -uñ]

Söz yoḳ bu **ḳaş** u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [ḳaş,]

kaş: *Kaş.*

Çīn urup **ḳaşlaruñı** urma
baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ
bu ḳadar yayḳaralar

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [ḳaşlaruñı, -ı, -, -lar]

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar. (sevgilinin yaya benzeyen kaşı).*

Hīç egilmez **ḳaşlaruñ** bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]

Hīç egilmez **ḳaşlaruñ** bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.*

Ol **ḳaş** ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [ḳaş,]

Sevdāya ṣalupdur bizi **ḳaşuñla** gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [ḳaşuñla, -uñ, -la]

Egri söyler **ḳaşuñı** cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [ḳaşuñı, -uñ, -ı]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü **ḳaş** oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [ḳaş,]*

kaş: *Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline **ḳaşum** gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ḳaşum, -um]

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile **ḳaş** añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ḳaş,]

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi **ḳaş** añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ḳaş,]

kaş: *Göz üzerindeki kıllar. II Âşığın kaşları.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline **ḳaşum** gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ḳaşum, -um]

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı. Ra kaş.*

Ḫāk-i pāyuñ küḫlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil **ḳaşuñ** rāyına ḥüsn-ārāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 18). [ḳaşuñ, -uñ]

kaş: *Sevgilinin yaya benzeyen kaşları.*

Yay oḳ götürür **ḳaşuñla** ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [ḳaşuñla, -uñ, -la]

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara **ḳaşuñ** yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ḳaşuñ, -uñ]

kaş: *Sevgilinin eğri kaşları.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur **ḳaşına** yārüm çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

Āşkāre çīn ṣalup **ḳaşına** gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşı.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [ḳaşuña, -uñ, -a]*

kaş: *Kaş II Sevgilinin kaşı.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [ḳaşlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev **ḳaşuña** beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [ḳaşuña, -(u)ñ, -a]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Çīn-be-çīn olup **ḳaşuñ** bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Ne revādur ki **ḳaşuñ** eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Serkeş gerek iy ṣanem **ḳaşuñ** kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Yā **ḳaşuñ** gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa **ḳaşuñ** nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 9). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında **ḳaşuñ** zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 9). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki **ḳaşuñ** yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 8). [ḳaşuñ, -(u)ñ]*

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Āl ile gönlüm alup dīvāne itmişdür beni
Bir niçe āhū baḳışlu **ḳaşı** gözi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [ḳaşı, -ı]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ **ḳaşı** ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [ḳaşı, -ı]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm
ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ
ḳaşı yāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [ḳaşı, -ı]

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur
velī
Güzellerde ān ü
melāḥat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 5). [ḳaşı, -ı]

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem
yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet
nigārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [ḳaşı, -ı]

İy **ḳaşları** kemān ü güzel
Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım
ṣanem-i bī-vefācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 1). [ḳaşları, -lar, -ı]

kaş: *(Sevgilinin) kaşı.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni
ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca
ġamzeñ didi kim nişān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [ḳaşlaruñ, -lar, -(u)ñ]

Kimedür bu ġamze diyü
ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan **ḳaşın** gözin
ol şūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [ḳaşın, -(ı)n]

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl
itdügimçün **ḳaşlaruñ**
Şehr içinde söylenür
egri ḫaberler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 3). [ḳaşlaruñ, -lar, -(u)ñ]

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek neden
Kirpük ü **ḳaşını**
gördüñ oḳ ile yādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [ḳaşını, -ı, -n, -ı]*

kaşd: *Kastetmek, öldürmek.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı
bülbül **ḳaşdına**
Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [ḳaşdına,]

kaşd: *Niyet, istek, amaç, gāye.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki **ḳaşdı**
ya bañadur ya saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ḳaşdı, -ı]

kaşd: *Amaç, niyet.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur **ḳaşd**
itdügince katlüme
Şāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i
gülgūn giyer ḳan
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 3). [ḳaşd,]*

kaşd: *Kötü davranmak, Öldürme, yaralama, zarar vermeye teşebbüs etme.*

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn
ol ḳanlu düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [ḳaşduma, -um, -a]*

kasd: *Kasıt, amaç, niyet.*

Laʿlüñe **ḳaşdın** görüp ḳaṭʿ
eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān
ḫātemidür el ṣunan
başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ḳaşdın, -ın]

kasd: *Niyet, amaç, gaye.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise **ḳaşduñ**
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [ḳaşduñ, -uñ]

kasd: *1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline
ḳaşdı cān ü serdedür

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [ḳaṣdı, -ı]

kaṣd: *(Ar.) Niyet, istek, amaç, gāye.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser **ḳaṣdı** īmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [ḳaṣdı, -ı]

kaṣd eyle-: *Öldürmeye niyetlenmek.*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ḳaṣd eyle-, --di]

kaṣd itmesün: *Niyetlenmek, harekete geçmek.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile **ḳaṣd itmesün**
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [ḳaṣd itmesün, -me, -sün]

kaṣd-ı cān eyle: *Cana zarar vermek II öldürmeyi amaçlamak.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [ḳaṣd-ı cān eyle, -r]

kaṣd-ı cān id-: *Cana kast etmek, öldürmeye niyetlenmek, öldürmeyi amaçlamak.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 1). [ḳaṣd-ı cān id-, -er]

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 1). [ḳaṣd-ı cān id-, -en]*

kāse-i serden: *Kafatası kadehi.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [kāse-i serden, -den]

kāse-i serden: *Kafatası kadehi.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [kāse-i serden, -den]

kaşı ġamı-: *(sevgilinin) kaşının verdiği üzüntü.*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 2). [ḳaşı ġamı-, -y, --la]

kāṣid: *Eksik, yarım.*

Dürr-i naẓmı **kāsid** olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şināṣ ü ḫurdedānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 13). [kāsid,]

kāşki: *Keşke.*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret **kāşkī**
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 1). [kāşkī,]

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret **kāşkī**
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [kāşkī,]

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [kāşkī,]

Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir
laḥẓa rāḥat **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 6). [kāşkī,]

Çünki maẓhar düşdüm āḫir
hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam
luṭfuña ülfet **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 8). [kāşkī,]

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince
dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm
ḥırmenin bir berḳ-i āfet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 10). [kāşkī,]*

Şimdi bildüm faẕl u irfān
mücib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 12). [kāşkī,]

Fikr iderdüm kim irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār
olsa bu niyyet **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 14). [kāşkī,]

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed
ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı
pinhān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 14). [kāşkī,]

Veh ne müşkildür şeb-i
hecrüñde her gün
aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel
vaṣluñla ḫandān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [kāşkī,]

Naḳd-i cāna göz diküp
ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm
ider
Sīne-i mecrūḥumuzda
olmasa cān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 10). [kāşkī,]

Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 8). [kāşkī,]*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ
ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-
müselmān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 6). [kāşkī,]

Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm yigdür
baña
Yire dökse ḳanumı
cellād-ı müjgān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 4). [kāşkī,]

Cānda olsa tendeki her dāġ-
ı hicrān **kāşkī**
Ölse idüm bulmayup
derdüme dermān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 2). [kāşkī,]

Cānda olsa tendeki her dāġ-
ı hicrān **kāşkī**
Ölse idüm bulmayup
derdüme dermān **kāşkī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 1). [kāşkī,]

kāşki: *"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.*

Ben ḳuluñı **kāşkī** ḫāk itse
hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme
geçdükce dāmānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [kāşkī,]*

kāşki: *Keşke II pişmanlık belirten söz.*

Gitdi elden iḫtiyārum pāy-
māl itdüñ beni
Kāşkī dil
virmeyeydüm
iḫtiyārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 6). [kāşkī,]

kaşlaruñ yayın: *Kaşların yayı. II Sevgilinin şekil itibariyle yaya benzeyen kaşları.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [ḳaşlaruñ yayın,]

kaṣr: *Saray, köşk.*

Sīneler **ḳaṣrın** delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [ḳaṣrın, -ın]

kaṣṣāb: *Ar. Kasap.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür **ḳaṣṣāb** göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [ḳaṣṣāb,]

kaṣṣāb ol: *Kasap olmak. II kasap olduğundan beri.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [ḳaṣṣāb ol, -alı]

kaşuñ: *Kaş.*

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste **ḳaşuñ** itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 1). [ḳaşuñ, -un]*

kaşuñ kemānı: *Sevgilinin kaşının yayı (kaşın eğri, kavisli ve yay gibi ince olması bağlamında).*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [ḳaşuñ kemānı,]

kaşuñ kemānı: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli kaşı.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [ḳaşuñ kemānı,]

kaşuñ miḥrāb-: *Kaşın en değerli kısmı, kaşın mihrabı.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [ḳaşuñ miḥrāb-,]*

kat: *Karıştırmak, dahil etmek.*

Bilmezem aġu mı **ḳatduñ** şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 9). [ḳatduñ, -duñ]

kat: *Karıştırmak, koymak.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı **ḳatdılar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [ḳatdılar, -dı, -lar]

kat: *Katmak, ilave etmek.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne **ḳatduñ** böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [ḳatduñ, -du, -ñ]

kat: *Katmak, ilave etmek.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd **ḳatar** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ḳatar, -ar]*

kat: *Eklemek, dahil etmek.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin **ḳatdı** çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [ḳatdı, -dı]*

kat: *(Sayı sıfatları ile) Defa, kere, derece.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna

sen
Gün gibi dördünci **ḳat** gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [ḳat,]*

<u>kaṭʿ eyledüñ:</u> *Kesme.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp **ḳaṭʿ eyledüñ** gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan
başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ḳaṭʿ eyledüñ,]*

<u>kaṭʿ id-:</u> *Kesmek.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [ḳaṭʿ id-, --er, --se]*

<u>katı:</u> *Sert, merhametsiz.*

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [ṣu] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 4). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Çok, aşırı derecede.*

Görmesem nāzük vücūduñ **ḳatı** müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Aşırı derecede.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Aşırı, oldukça.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 18). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Aşırı derecede sert ve soğuk bir şekilde.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Sert.*

Ne deñlü baġrı **ḳatıysa** ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 9). [ḳatıysa, -(y)sa]*

<u>katı:</u> *"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī **ḳatı** çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [ḳatı,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn Zār ü ḫasteyem **ḳatı** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 2). [ḳatı,]*

Yine zülfüñ ḳararup **ḳatı** perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḫāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [ḳatı,]*

<u>katı gönl-:</u> *Haşin, sert, acımasız gönül.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 13). [ḳatı göñl-, -ü, -]*

<u>katl:</u> *Öldürmek.*

Ḫaste-çeşmüñ ḳızarur ḳaṣd itdüginçe **katlüme** Şāh-ı ẓālīm ḫilʿat-i gülgün giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 3). [katlüme, -üm, -e]*

katl: *(Ar.) Öldürme.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp
ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile
ol ay ḳaçan gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]

Gerçi tīġi **ḳatlüme** ḫūnī
gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm
dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir
ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz
bir vefāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 7). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]

Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]

katl: *Katletmek:İnsan öldürmek.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū
gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ
bir ḫançer-i ser-tīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [ḳatlüme, -üm, -e]

katl: *Ölüm, katletmek.*

Ḳatlüme her serv olur bir
nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm
idem tā ki gülistāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ **ḳatline**
Gel beni öldür beni
hey kāfir istersen
sevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [ḳatline, -i, -n, -e]*

katl: *Öldürme, öldürülme.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi
ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ
olmaz ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl: *Ar. Öldürme.*

Ġamzeñe ışmarladuñ **ḳatlin**
Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı
gözden ṣavduñ ihmāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 13). [ḳatlin, -üñ]*

katl-i ʿāşık: *Aşık katli.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ
mānendi ḳan olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [ḳaṭl-i ʿāşıḳ, --dan]*

katma-: *Katma, ekleme.*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda
şarāb-ı ġam
Ger **ḳatmasaydum**
aña sirişkümden āb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 2). [ḳatmasaydum,]*

katre: *Damla.*

İy kemān-ebrū ṣanem
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 10). [ḳatre,]

katre: *Damla II Parça.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe
şeb
Her **ḳatre** ʿaraḳ
yüzüñde kevkeb
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [ḳatre,]

ḳatre: *Damla II çok küçük parça, çok az.*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir **ḳaṭre** sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [ḳatre,]

ḳatre: *(Ar.) Damla.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir **ḳaṭre** düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [ḳatre,]

ḳatre ḳatre: *Damla damla.*

Bu **ḳatre ḳatre** göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 7). [ḳatre ḳatre,]

katre-ber-katre: *Damla damla.*

Dūd-ı āhumdan dökilür **ḳatre-ber-ḳatre** yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [ḳatre-ber-ḳatre,]

ḳaṭre-i şebnem: *Çiğ damlası.*

Görinen üstinde yir yir **ḳaṭre-i şebnem** degül Ḥasret-i ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 9). [ḳaṭre-i şebnem,]

ḳatre-i şebnem: *Çiğ damlası, çiğ tanesi.*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir **ḳaṭre-i şebnem** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 8). [ḳaṭre-i şebnem,]

ḳattāl: *Katledici, öldürücü.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle **ḳattāl** eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [ḳattāl,]

kavī: *Kuvvetli, güçlü.*

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur **ḳavī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 12). [ḳavī,]

kavl: *Söz, kelâm.*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken **ḳavline** İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [ḳavline, -i, -n, -e]

kavl: *Sözleşme, anlaşma.*

Ṣūfīyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile **ḳavl** ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 8). [ḳavl,]*

kavli yalan: *Gerçek olmayan vaatler.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy **ḳavli yalan** iḳrārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 10). [ḳavli yalan,]

kayd: *Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi.*

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere **ḳayd** itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [ḳayd,]

kayd-ı beden-: *Beden kaygısı, can kaygısı. II Dünya kaygısı, hayat endişesi.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 205, Mısra 10). [ḳayd-ı beden-, --den]

ḳayd-ı bend: *Bağ ile bağlamak.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳdugı miskīnleri
Göz açınca **ḳayd-ı bend** eyler ser-ā-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 12). [ḳayd-ı bend,]

ḳayġu: *Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne **ḳayġudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [ḳayġudur, -dur]*

ḳayġu: *Kaygı, tasa, endişe, keder.*

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne **ḳayġudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [ḳayġudur, -dur]*

ḳayġu: *Kaygı, dert, endişe.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara **ḳayġu** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [ḳayġu,]*

ḳayġu: *Kederli, tasalı.*

Ḳayġulu göñlüm açan gül yüzüñüñ ḫandesidür
Ġonçe-laʿlüñ ḫaberidür getüren cāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [ḳayġulu, -lu]

ḳayġu vire: *Kaygılanmak, endişe duymak.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ḳayġu vire, -e]

ḳayġulu: *Kederli, tasalı.*

Ḫüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi **ḳayġulu** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [ḳayġulu,]

ḳayur: *Kaygılanmak, tasalanmak, endişe etmek.*

Ne var olduñ ise dilber **ḳayurmaz** bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 11). [ḳayurmaz, -maz]

ḳayur-: *Kayırmak, kollamak.*

Giderse cān-ı ʿazīzüm **ḳayurmazam** hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 7). [ḳayurmazam, -mazam]

ḳayurmaz: *Önemli değil, dert değil.*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm **ḳayurmaz**
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 11). [ḳayurmaz,]

ḳayurmaz: *Dert değil, endişe etmeye gerek yok, normaldir.*

ʿĀlem-i ʿışḳuñ baña ġam gösterür ʿālem degül
Çünki budur ʿālemüñ ḫāli **ḳayurmaz** ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 2). [ḳayurmaz,]*

ḳażā: *Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne **ḳażādan** uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 4). [ḳażādan, -dan]

kažā: *Hüküm, buyruk.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara **ḳażādur** zülf-i dü-tāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 8). [ḳażādur, -dur]

ḳażā: *Allah'ın takdiri, kader.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir **ḳażā** peykānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [ḳażā,]

ḳażā-yı ḥayy: *Allah'ın takdiri.*

Nīk ü bed gerçi **ḳażā-yı ḥayy** ü ḳādirden gelür
Evvelīn defʿ itmek āsān olsa āḫirden gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 11). [ḳażā-yı ḥayy,]

kebâb: *Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.*

Tennūr-ı ġamda gerçi **kebāb** eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı **kebāb** telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [kebāb,]

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum **kebāb** u mey baña ḫūn-ı ciger yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [kebāb,]

kebâb: *Aşığın yanmış gönlü.*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum **kebāb**
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [kebāb,]*

kebâb: *I. Ateşte kızartılmış et. II. Yanmış, yanık. (Âşığın gönlü bağlamında).*

Sūz-ı naẓmuñdan **kebāb** olur Muʿīdī ḳorḳaram
Ṣol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 13). [kebāb,]

kebāb eyle: *Kebap etmek. II Yakmak.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [kebāb eyle, -düm]

kebg-i ḫırāmān: *Keklik yürüyüşü sevgilimin yürüyüşü.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı ṣikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 25). [kebg-i ḫırāmān, -ı]*

kebkeb: *Ayak izi. // Ayakkabının altına çakılan çivinin izi.*

Naḳş itdi **kebkebüñ** yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 1). [kebkebüñ, -ünün]

kebkeb: *Çivi.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı Mūzeñde sirişküm oldı **kebkeb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [kebkeb,]*

kebūter: *Güvercin.*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Ṣām'dan mektūb ile gelmiş **kebūter**
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 14). [kebūter,]

kebūter: *Güvercin.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar

İltemez mektūbum ol yāre **kebūterler** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [kebūterler, -ler]*

kebūter: *F. Güvercin.*

Bir hevāīdür **kebūter** bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [kebūter,]*

kebūter: *Güvercin. II Âşığın gönlü.*

Bir hevāīdür **kebūter** bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [kebūter,]*

kebūter: *Far. Güvercin.*

Sūz-ı naẕmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol **kebūter** kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [kebūter,]*

kec-küleh: *Eğri külah. II Külhanbeyi.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim **kec-külehdür** serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [kec-külehdür, -dür]*

kec-nihād: *Mayası bozuk, kötü yaratılışlı kimse.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [kec-nihād,]*

kec-rā: *R harfinin tersi.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni **kec-rā** ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [kec-rā,]*

kec-rā: *R harfinin tersi haline getirmek.Kaşlarını çatıp.*

Meyl idüp her gördügi **kec-rāye** baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 3). [kec-rāye,]*

Gör ne **kec-rāyam** ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [kec-rāyam, -y, -am]*

keder: *Gam, ısırap, elem, hüzün.*

Şemʿi n'eylersün **keder** şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 7). [keder,]*

keder: *Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen **kedersüz** tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [kedersüz, -süz]*

keder: *Acı, üzüntü, dert.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya **keder** ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 12). [keder,]*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 8). [keder,]*

kef geçer: *Takati kesilmek, takatten düşmek II Hayrete düşmek, kendinden geçmek.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste **kef geçer**
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [kef geçer,]

kef geçer: *Açlık ya da sıcaktan fenalaşmak.; tükenmek, bitmek, güçsüz kalmak, kudretten düşmek.II heyrete düşmek, kendinden geçmek.*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī **kef geçer**
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [kef geçer, -er]

kefāf: *Kafi, yeterli.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü **kefāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [kefāf,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña **kefen** olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [kefen,]

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid **kefen** olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [kefen,]

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna **kefen**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 12). [kefen,]

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum **kefen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 2). [kefen,]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür **kefen** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 12). [kefen,]*

Ṣarılduġında **kefen** baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü **kefen** yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 1). [kefen,]

Ṣarılduġında **kefen** baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü **kefen** yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 2). [kefen,]

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 4). [kefen,]

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 5). [kefen,]

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ **kefen** yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 6). [kefen,]

kefen: *Ölüye sarılan bez, kefen.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem **kefenden** pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 17). [kefenden, -den]

keffe: *Terazi gözü, kefesi.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [keffesi, -si]

keffe: *Terazi gözü, kefesi.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [keffesi, -si]

keḥḥāl: *Ar. Göz hekimi.*

Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī
gözlerine tūtiyā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [keḥḥāl,]

kelām: *Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.*

Bildüm dehānuñ
olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce
kelāmuñ gümān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [kelāmuñ, -uñ]

kelle: *Kelle,baş II şeker külçesi.*

Ḥayādan maḥv olur
gördükce laʿlüñ
Ne deñlü **kelle** ise
şehd-i fā'iḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 12). [kelle,]

kem: *Az, eksik, kötü, aşağı, değersiz.*

Hevā-yı mihr ile çünkim
vücūdum ẕerreden
kemdür
Mekānum olsa iy meh
ṭañ degül kūy-ı ʿadem
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 7). [kemdür, -dür]*

kem: *Değersiz, fena, kötü, az, noksan.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ
taḫsīlimüz **kem** degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 4). [kem,]*

kem: *(Fars.) Kötü, fena, değersiz.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise **kem**
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [kem,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler
bir pāre beñzer **kem**
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [kem,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı
kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [kemāle, -e]

kemāl: *Kemal. (Dîvân Şairlerimizin etkilendiği Kemâl isminde iki tane İran Şairi vardır. Biri Hucend'de doğan ve 1390'da ölen Kemâl Hucendî, İkincisi Hallak-ül Mâânî (mânâlar yaratıcı) lakabı ile de anılan Kemâl İsfehâni (Ölm. 1237) dir. Nâdiri'nin hangisini kastettiği anlaşılamamaktadır.).*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī
ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü
Kemāl naẓm ile
dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 14). [kemāl,]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne
ʿaceb buldı **kemāl**
Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [kemāl,]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi
ḫoş **kemālüm** var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 14). [kemālüm, -üm]

kemān: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman,*

kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu **kemāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 10). [kemāndur, -dur]*

kemān: *Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş **kemāndur** olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [kemāndur, -dur]*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş **kemāndur** olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [kemāndur, -dur]*

kemān: *Yay. (Âşığın boyu kastedilerek.).*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse **kemān** ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [kemān,]*

kemān: *Yay biçiminde (Sevgilinin kaşları için) kullanılmıştır.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı **kemāne** beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [kemāne, -e]*

kemān: *(Fars.) Yay, kavs.*

Eyledüñ tīr ü **kemān** ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [kemān,]*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa **kemān** oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [kemān,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm **kemān** gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [kemān,]*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her **kemān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 10). [kemān,]*

Öldürür ḳaddüm **kemān** idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [kemān,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ **kemān** olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [kemān,]*

İy ḳaşları **kemān** ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 1). [kemān,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı **kemān** oldı ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 8). [kemān,]*

kemān: *I. Yay. II. Sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ **kemānı**
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [kemānı, --ı]*

kemān: *I. Yay. II. Kavisli, yay gibi kaş.*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün
tīr ü **kemānumdur**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 6). [kemānumdur, -um, -dur]*

[ke]mān: *Keman. II Yay.*

Germ oldı iy göñül yine
hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög
anuñ bur **[ke]mān** ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [[ke]mān,]

kemān ebrū: *Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.*

İy **kemān ebrū** n'ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir
ḥarāmīdür bugün tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 7). [kemān ebrū,]*

kemān ḳaş: *(Fars. kemān): Yay, kavis sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa
kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol
ebrū-yı mekkārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [kemān ḳaş, -dan]

kemān-ebrū: *Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.*

Sen **kemān-ebrūya** ʿāşıḳ
geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş
tīrine dā'im hedef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 3). [kemān-ebrūya, -y, -a]

Didüm olmaz mürġ-i dil
degme **kemān-ebrūya**
ṣayd
Didi beñzer
görmemişdür ġamze-i
ṭīr-efgenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 11). [kemān-ebrūya, -y, -a]

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk
idersin ʿāḳıbet
Sen **kemān-ebrūya** bir
miskīn hevādār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [kemān-ebrūya, -y, -a]

kemān-ebrū: *Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi
efkār iy göñül
Ol **kemān-ebrūya**
olmasam hevādār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 2). [kemān-ebrūya, -ya]*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū müjeñ
tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī
ġam-ı ʿışḳa nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 11). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı peykān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 5). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** ṣanem
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [kemān-ebrū,]

kemān-ebrū: *1.Yay kaşlı. 2. Sevgili.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol **kemān-ebrūyı** ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 10). [kemān-ebrūyı, -y, -ı]

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.*

Sen **kemān-ebrū** içün ʿayb
itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḫoş
degül ol tīr-i
müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [kemān-ebrū,]

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı. Sevgilinin keman kaşları.*

Sen **kemān-ebrū** içün ʿayb itme ḳurbān olduġum
Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.*

Şol **kemān-ebrū** ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Yay kaşlı (sevgili).*

İy **kemān-ebrū** atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [kemān-ebrūlar, -lar]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [kemān-ebrūlar, -lar]*

Şol **kemān-ebrūlar** ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 7). [kemān-ebrūlar, -lar]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi düzgün ve biçimli olan. II Sevgilinin kaşları.*

Göricek ḳan aġladuġım ol **kemān-ebrū** didi
Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [kemān-ebrū,]*

Eksük itme iy **kemān-ebrū** melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 11). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.*

İy **kemān-ebrū** göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 7). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** göñül zaḥmını muḥkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 3). [kemān-ebrū,]*

Muʿīdī ol **kemān-ebrū** ġamında ṣorma ḫālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.*

Cāna zaḫm urdı bir **kemān-ebrū**
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

137, Mısra 5). [kemān-ebrū,]

İy **kemān-ebrū** beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [kemān-ebrū,]

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy **kemān-ebrū** ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 2). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** n'ola ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 1). [kemān-ebrū,]*

Cān-fezādur iy **kemān-ebrū** meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 1). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 13). [kemān-ebrū,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol **kemān-ebrū** gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [kemān-ebrū,]*

İy **kemān-ebrū** iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 7). [kemān-ebrū,]*

kemān-ebrū: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı (sevgili).*

Nev-cüvānlarda **kemān-ebrū** güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [kemān-ebrū,]*

kemend: *Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.*

Gönlüm şaçuñ **kemendine** ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 11). [kemendine, -i, -n, -e]*

kemend: *Divan edebiyatında sevgilinin saç kıvrımı. || Eskiden idamlarda kullanılan ilmikli yağlı kayış.*

Almış ele **kemendin** idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye gönlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 1). [kemendin, -i, -n]*

kemend-i zülf-: *I. Saç bağı II. İdam edileceklerin boynuna takılan ip.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [kemend-i zülf-, --üñ, --üz]*

kemendin: *Kement (ucu ilmekli uzun ip) II sevgilinin saç telleri.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle **kemendin** yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [kemendin,]*

kemer: *Kuşak, bel bağı.*

Der-āġūş eyleyüp yāri **kemerdür** çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [kemerdür, -dür]

kemer: *Bel kuşağı.*

Müy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar **kemerüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [kemerüñ, -ü, -ñ]

kemer: *Bel kuşağı.*

Şemselerdür dāġlar zerrīn **kemerdür** ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 5). [kemerdür, -dür]*

kemer: *Bel bağı, kayış.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe **kemer** zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 14). [kemer,]

Kenār olduġın işitdüm **kemerden**
Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 1). [kemerden, -den]

kemhā: *Far. Bir nevi ipek kumaş: bister-i kemhâ.*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl **kemḫā** seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 1). [kemḫā,]

kemhā: *Altın ve gümüş tellerle nakışlı bir ipek kumaş.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer **kemhā** yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 4). [kemhā,]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş **kemīn** ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [kemīn,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var **kemīnde**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [kemīnde, -de]

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ **kemīn** ṭutmış ḫarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 5). [kemīn,]*

kemīne-ḳul: *Zavallı, aciz kulunum.*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı
Bir **kemīne-ḳuluñam** ḫālüme baḳ şefḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 4). [kemīne-ḳuluñam, -uñ, -am]*

kemīngāh: *Pusu yeri.*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret **kemīngāhında** pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 10). [kemīngāhında,]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [kenāre, -e]*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir **kenāre** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [kenāre, -e]*

kenār: *Kıyı.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ **kenāresin**

Yazıldı cān ṣaḥīfesine
Kevs̲er āyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 7). [kenāresin,]

kenār: *Yan, civar.*
ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim **kenāre** gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [kenāre, -e]

kenār: *Kıyı, kenar II yan.*
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen **kenāre** āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı
ol bed-liḳā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [kenāre, -e]

kenār: *Bir şekli sınırlayan çizgi parçalarından her biri.*
Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum **kenār** ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [kenār,]

kenār: *Kucak, kucaklama.*
Didüm miyānuñ iy meh n'içün **kenāre** gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi **kenāre** yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 8). [kenāre, -e]

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ
kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [kenāre, -e]

kenār: *Bir şeyin veya yerin sınırlarını meydana getiren çizgi; bitiş yeri; kıyı.*
Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm
ol ḫaberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 1). [kenār,]

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*
Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [kenāre, -e]

kenār: *Kenar, köşe.*
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen
boyı servi **kenār**
Mis̲āli yoḳdur şāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [kenār,]

kenār: *(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.*
Şevḳ ile zemzem
kenārında ḳoparup
zemzeme
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 5). [kenārında, -ı, -n, -da]*

kenār: *Kucak, kucaklama.*
Dil miyānuñdan **kenār** ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [kenār,]

kenār ol-: *Kucaklanmak.*
Bezm-i gülde mest olup
ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 21). [kenār ol-, -mış]

kenāre gelmez: *Sarılmaz.*
Didüm miyānuñ iy meh n'içün **kenāre gelmez**
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 7). [kenāre gelmez,]

kenār-ı cūda: *Akarsu kenarı.*
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse **kenār-ı cūda** olur nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271,

Mısra 10). [kenār-ı cūda,]

kendi: *Kişinin öz varlığı, zâtı.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [kendin, -n]*

kendi- yiñemez: *Kendini yenemez.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [kendi-yiñemez, --n]*

kendin yiñemez: *Kendini yenemez.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye **kendin yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [kendin yiñemez,]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider **kendüyi** bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 2). [kendüyi, -y, -i]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her **kendüyi** bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 9). [kendüyi, -y, -i]*

Ne yüz ile öykünür gül ḫüsnüñe **kendüyi** kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 3). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [kendü,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez **kendü** aḳrānıyle baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [kendü,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı **kendümi** bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [kendümi, -m, -i]*

Ḫāṭırı ḫurrem ü **kendüsi** yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 9). [kendüsi, -s, -i]*

kendü: *İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, kendi. Sevgilinin kendisi kastedilerek.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi **kendüñ** düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [kendüñ, -ñ]*

kendü: *Âşığın kendisi.*

Gāh **kendü** ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [kendü,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa **kendü** cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [kendü,]

Ḳaṭʿ iderse **kendü** luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [kendü,]

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli **kendü** boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [kendü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim **kendü** esbābuñ degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [kendü,]

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 10). [kendü,]

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 14). [kendü,]

Zülf-i yār içün Muʿīdī **kendüzini** aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 13). [kendüzini, -zi, -n, -i]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ **kendüye** ziyān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [kendüye, -(y)e]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür **kendüye** bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [kendüye, -(y)e]*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 16). [kendüyi, -yi]

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden **kendüyi** gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 8). [kendüyi, -yi]

Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden **kendüme** bühtān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 4). [kendüme, -m, -e]

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 14). [kendüyi, -yi]

Beñzedür **kendüyi** gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 3). [kendüyi, -yi]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri II Âşığın gönlü, kendisi.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 14). [kendüñe, -n, -e]

kendü ʿayb- gözi gör-: *Kendi ayıbını(kusurunu) gözü görmez,.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [kendü ʿayb- gözi gör-,]

kendü eli: *Kendi eliyle II bile bile, isteyerek.*

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 2). [kendü eli, -i, -y, -le]

kendü ḫāl-: *Kendi hâli. Kendi kendine.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [kendü ḫāl-, --ü, --me]

kendü kendün: *Kendi kendine.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 8). [kendü kendün,]

kendü kendüñden: *Kendinden, sadece senden.*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 18). [kendü kendüñden,]

kendüden geç: *Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [kendüden geç, -di]

kendüler: *Dönüşlülük zamiri ,kendi.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne **kendüler** geldi ne bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [kendüler,]

kendümi: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm **kendümi** ḫayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 4). [kendümi, -mi]*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 10). [kendümi, -mi]

kendüz: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger **kendüzine** dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [kendüzine, -i, -n, -e]

kerāmet: *Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde **kerāmetler** yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [kerāmetler, -+ler]

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde **kerāmetler** yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [kerāmetler, -+ler]

kerāmet: *Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hal.*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende **kerāmet** olmasa
Baş egüp gördükce

virmezdi selām ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 13). [kerāmet,]*

kerāmetdür: *Velîlerin lüzumu anında gösterdikleri mucizevi hal.*

Ne **kerāmetdür** bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [kerāmetdür,]*

kerem: *Lütuf, bağış, cömertlik.*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm **kerem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 2). [kerem,]*

kerem: *(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.*

ʿAḳl ü ṣabr añma **kerem** eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [kerem,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez **kerem** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [kerem,]*

kerem eyle: *Lütufla muamelede bulunmak, lütfetmek.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [kerem eyle,]*

kerem ḳıl: *Lütfetmek, bağışlamak, merhamet etmek.*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm **kerem ḳıl** eyleme ġavġā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [kerem ḳıl,]*

kerre: *Defa.*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir **kerre** ḫayf oldı bu ser-gerdānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 10). [kerre,]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Şemʿveş **kesseñ** başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [kesseñ, -se, -ñ]*

Şemʿveş **kesseñ** başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [kesseñ, -se, -ñ]*

kes: *Kesmek.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ **kesüp** raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 7). [kesüp, -üp]*

kes: *Bitirmek, sona erdirmek.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod **keser** bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [keser, -er]*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod **keser** bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [keser, -er]*

kes: *(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 282, Mısra 11). [kesdi, -di]

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür **keserseñ** iy meh-i nā-mihrbān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 10). [keserseñ, -er, -se, -ñ]

kes-: *Ayırmak, uzaklaştırmak; vazgeçirmek.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı **kes**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [kes,]

kes-: *Ucundan bir parçasını almak, kısaltmak veya küçültmek.*

Zülfüñ ucın **kesdügüñce** girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [kesdügüñce, --dü, --gü, -ñ, -ce]*

kesb ide: *Kazanmak, elde edinmek.*

Ḫāṣā ki delü gönlüm **kesb ide** cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [kesb ide,]

kesb it: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā **kesb it** Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 26). [kesb it,]*

kesb it-: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 4). [kesb it-, -meg, -e]

kesb-i ṣafā: *Eğlence kazancı.*

Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese **kesb-i ṣafā** göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 16). [kesb-i ṣafā,]

kesdüg-: *Kesici aletle kesmek, delmek.*

Sīnede yir yir Muʿīdī **kesdügim** ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 13). [kesdügim, -im]

keşīde: *Dizilmiş, geçirilmiş; Arap harfleriyle yazılan yazılarda harflerin çekilişleri.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 1). [keşīde,]

kesil-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince **kesilmedüm** hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [kesilmedüm, -me, -dü, -m]

kesil: *Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek; bkz. TS. C. IV, s. 2446-47; bkz. TULUM, 1038.*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm **kesilüpdür** dil-i bīmārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 12). [kesilüpdür, -üp, -dür]

keskin: *Çok kesici, iyi kesen.*

Ḳılıcuñ **keskīn** atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [keskīn,]*

kethüdā: *Sadrazam muavini.*

Ceng iderken leşker-i
ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir
kethüdālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 4). [kethüdālıḳdur, -lıḳdur]

kevkeb: *Yıldız.*

Burc-ı ġamda **kevkeb-i**
eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl
ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [kevkeb-i,]

kevkeb: *Yıldız.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde **kevkeb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [kevkeb,]

kevkeb-efşān: *Yıldız saçan, parlayan, ışıldayan. II Sevgiliden ayrı kaldığı için sürekli ağlayan, âşık.*

Merkez-i hecrüñde çeşmüm
kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek
şemʿ-i [şebistāndur] yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 1). [kevkeb-efşāndur, -dur]*

kevkebveş: *Yıldız gibi.*

Açup gün yüzin ol ser-keş
bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu
kevkebveş dökilür
eşk-i ġalṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 8). [kevkebveş,]

kevser: *(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su .*

Saña ṣunmazlarsa **kevser** iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise
āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 5). [kevser,]

key: *"ki" bağlacı.*

Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden gönül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [key,]

keyvān: *Zuhal yıldızı. yedinci kat gökte aleme nezaret ettiği için bekçi olarak nitelendirilmiştir.*

Derdiyle bir āh itdi gönül
kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [keyvāne, -e]

kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Gör ne kec-rāyam ki bir **kez**
ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol
serv-i bālādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [kez,]

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir **kez** kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [kez,]

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu **kez** olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [kez,]

kez: *Defa, sefer.*

Niçe **kez** eksüklügim
gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [kez,]

kez: *Defa / sefer.*

Baña biñ **kez** yigdür ölmek
sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān

olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 7). [kez,]

ki: *T. Ki bağlacı.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā **ki** bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [ki,]

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 8). [ki,]

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir **ki** cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [ki,]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 2). [ki,]

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [ki,]*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola **ki** anasın benüm cānum cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [ki,]

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni **ki** sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [ki,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [ki,]

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] **ki** dīv ola musallaṭ melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [ki,]

Veh **ki** pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer **ki** ehl-i dīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [ki,]

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 6). [ki,]

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa **ki** günüm geçdi şeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 6). [ki,]

Ben **ki** sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 1). [ki,]

Tāb-ı ḥüsn ile **ki** zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 9). [ki,]

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret **ki** nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 14). [ki,]

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ **ki** rengīn oldı ḫınnādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 8). [ki,]

Gör ne kec-rāyam **ki** bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 396, Mısra 11). [ki,]

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [ki,]

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi **ki** düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [ki,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā **ki** ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 12). [ki,]

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur **ki** taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 4). [ki,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl **ki** dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 7). [ki,]

Daʿvā idüp **ki** yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 17). [ki,]

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil **ki** aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 12). [ki,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür **ki** düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [ki,]*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh **ki** üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 17). [ki,]

[Ol Muʿīdīyem] **ki** ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 9). [ki,]*

Seng-i bārānuñ **ki** yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 9). [ki,]

Gelmiş ol ḳaṣda **ki** dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [ki,]

Ol Muʿīdīyem **ki** cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [ki,]

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer **ki** itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 14). [ki,]

Leb-i laʿlüñ **ki** iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 5). [ki,]

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur **ki** ṭutmış çevresin hāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 8). [ki,]

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh **ki** nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 6). [ki,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā **ki** itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 10). [ki,]

Tā **ki** cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr
olupdur iy ṣanem
göñlüm evi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 1). [ki,]

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur **ki** yoḳ
ölmekden özge çāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [ki,]

Ol Muʿīdīyem **ki** daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ ṣevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 13). [ki,]*

Şeh-süvārum **ki** basar
ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna
ṣaçınuñ bir ḳılını
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 1). [ki,]

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla **ki** ṣāh
Maḥrem-i rāz idinür
ḳullarınuñ muḳbilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 11). [ki,]

Gel Muʿīdīye vedāʿ it **ki**
uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile
baġladı ecel maḥmilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 13). [ki,]

Yoḳdur ṣeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger **ki** rūz-ı ḳıyāmet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 2). [ki,]

Lāle vü ṣebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil **ki** aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 12). [ki,]

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā **ki** bizden daḫi ġaflet gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [ki,]

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 2). [ki,]

Tā **ki** ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [ki,]

Veh **ki** dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 5). [ki,]

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ ṣeb-i endūh ile
Veh **ki** dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [ki,]

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur
Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 6). [ki,]

ki: *İki cümleyi bağlayan bağlaç.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ **ki** itmez kendü aḳrānıyle baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [ki,]*

ki: *"Bile, dahi" anlamında bağlaç.*

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur **ki** zār u mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [ki,]

ki: *Bile, dahi.*

Ben **ki** bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [ki,]

ki: *" zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Şol perī-peyker **ki** rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [ki,]*

ki: *Bağlaç.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben **ki** sensüz ʿazm idem tā **ki** gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ki,]*

Şanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḥ dilberdür **ki** ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden" anlamında bağlaç.*

Laʿl-i şīrīnüñ **ki** dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür **ki** her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [ki,]*

Bir kişi yoḳ **ki** varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [ki,]*

ki: *"K"i bağlacı.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola **ki** taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4). [ki,]*

Şorup didüm **ki** müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara şorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, böylelikle" anlamlarında bağlaç.*

Ḥüsn zībāsını āmildür **ki** tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [ki,]*

ki: *" Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen **ki** ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ki,]*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [ki,]*

ki: *"Ki", bağlama edatı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā **ki** zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [ki,]*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā **ki** zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [ki,]*

Laʿl-i şīrīnüñ **ki** dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [ki,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf

Medḫ idüp n’eyler **ki**
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [ki,]*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n’eyler **ki**
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlama edatı.*
Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider
çerḫ-i sitemkār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [ki,]
Necātī dōstdan cānın dirīġ
eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen **ki**
düşmendür bizümle
mā- teḳaddümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 22). [ki,]

ki: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*
Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 18). [ki,]

ki: *Açıklayıcı "ki.".*
Ḫastenāk olmış nigāruñ
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil **ki** ḳaṣdı
ya bañadur ya saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ki,]
Dil **ki** ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [ki,]*
N’ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür
nemekdān-ı melāḥat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ki,]
Aġzuñ açup **ki** eyleye
meclisde cām baḫs
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [ki,]*
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir **ki** ḳandur
bu
Ne ḳan olsun **ki**
hecrüñde helāk oldum
nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [ki,]

ki: *"Ki" bağlacı.*
Ol Muʿīdīyem **ki** bir dem
ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ki,]
Dūd-ı āhumdan dökilür
ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur
gūyā **ki** bir āfet-seḥāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [ki,]
Ol **ki** ḫışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [ki,]*
Sāḳiyā ṣanma **ki** ancaḳ bāde
mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan
olupdur cān u dil
tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ki,]
Merg didükçe leblerüñ
cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun **ki**
eyler āb-ı ḥayvān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [ki,]*
Bir hümā sevdüm **ki** nā-geh
sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [ki,]
Çeşm-i insāf ile bu deftere
baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i
ṣınāʿī olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [ki,]
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir **ki** ḳandur
bu

Ne ḳan olsun **ki** hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım Şol sebebdendür **ki** oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [ki,]*

ki: *Ki bağlacı. (Cümlede, vurgu yapmak amacıyla kullanılmıştır.).*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım Kim **ki** seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı.*

Göñül **ki** genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim ş̲evāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 1). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ **ki** ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [ki,]*

ki: *...-dığında, ...-dığı zaman.*

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [ki,]*

ki: *" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [ki,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

Dārū **ki** telḫ ola kişinüñ derdine yarar Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [ki,]*

Bāl ü per n'olsun **ki** sözüm sūzı ʿālemi yaḳar İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [ki,]*

İy ġamzesi kāfir beni öldür **ki** görüp il Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [ki,]*

Ehl-i kerāmetem **ki** ruḫuñ ḥasreti ile Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ki,]*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı Zīrā **ki** ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [ki,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ **ki** nā-geh bir gedā Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [ki,]*

Ḳanlu yaşum **ki** āteş-i hecrüñde cū olur Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [ki,]*

Ḳanlu yaşum **ki** her biri bir laʿl-pāredür Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [ki,]*

Cām-ı şevḳüñ **ki** beni bende iken cān eyler Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [ki,]*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya **ki**
ʿaksi düşicek
Dil ü cān bağçesini pür
gül ü reyḥān eyler
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 84,
Mısra 5). [ki,]*

Dūd-ı āhum dīdeden her
laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil
dirler **ki** bārān
yaġdurur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 85,
Mısra 2). [ki,]*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar
bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur **ki**
sözde āb-ı ḥayvān
yaġdurur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 85,
Mısra 6). [ki,]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer
ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā **ki** āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
90, Mısra 5). [ki,]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer
ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā **ki** āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
90, Mısra 6). [ki,]*

Ḳande bilsün giceler ḫāk
içre ġalṭān olduġım
Ol **ki** zer pisterde bir
genc-i nihān olmış
yatur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
91, Mısra 4). [ki,]*

Dehenüñ **ki** būseye cān alup
itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi
yime ġam zimān
benümdür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 92,
Mısra 9). [ki,]*

Câme-i sincābī kim ol meh-
liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür **ki**
cism-i Muṣṭafā
üstindedür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 95,
Mısra 2). [ki,]*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i
Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī **ki** laʿl-i
cān-fezā üstindedür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 95,
Mısra 4). [ki,]*

Çenber-i zülfüñ ġamından
ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze **ki**
yiri hevā üstindedür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 95,
Mısra 8). [ki,]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī **ki** ol
yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek
ölince saña yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 99,
Mısra 13). [ki,]*

Raḥm it baña **ki** zülf ü
ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü
nāle-i seher
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 102,
Mısra 5). [ki,]*

Nevk-i müjeñ **ki** dīdeden
uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler
iki şīşeden güẕer
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 102,
Mısra 7). [ki,]*

Varın şular **ki** naḳd-i ġam-ı
yāre ṣatdılar
Ḫaḳḳā ṭamaʿla
cānlarını oda atdılar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 103,
Mısra 1). [ki,]*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur
ki ceng ider
Ebrūlaruñ **ki** biri birine
baş çatdılar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 103,
Mısra 7). [ki,]*

Baḫr-i cefāda iki ḳayıḳdur
ki ceng ider
Ebrūlaruñ **ki** biri birine
baş çatdılar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 103,
Mısra 8). [ki,]*

Em olur ḫaste cānuma söz
yoḳ
Leb-i laʿlün **ki** nūş-
dārūdur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
104, Mısra 4). [ki,]*

Tīre-baḫtum **ki** sevdügim
dilber
Meh-i nā-mihrbān ü
bed-ḫūdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 104,
Mısra 13). [ki,]*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür **ki** tāze
cān ister

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [ki,]

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā **ki** çoḳ zamān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [ki,]

Ġamzeñe n'eyledüm **ki** her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [ki,]*

Muʿīdīyem **ki** başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ki,]*

Şol bī-vefā **ki** ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [ki,]

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma **ki** nāzuñ baña geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [ki,]

Şol gözi ser-ḫoş **ki** bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ki,]

Bendeyem ol rinde **ki** sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ki,]*

Ḳul mıdur ol **ki** begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [ki,]

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür **ki** çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [ki,]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem **ki** cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ki,]

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur **ki** görünmezsen ay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [ki,]

Āsān degül **ki** pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [ki,]

Dimeñ **ki** cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [ki,]

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn **ki** dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [ki,]

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm **ki** meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [ki,]

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh **ki** sīb-i zenaḫdāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [ki,]

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña **ki** bir pādşeh-i sīm-berüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [ki,]

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer **ki** yine uzun uzaḳ bir seferüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [ki,]

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni **ki** ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [ki,]

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı
ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre
naẓarsuz degül āḫir
gözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [ki,]

Sāḳiyā mey ṣun **ki** ʿālem
tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [ki,]

Çeşm-i ser-mestüñ **ki** siḥr
ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi
her dem cigerler
ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [ki,]*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ
ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek
göñli **ki** gevher
kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ki,]*

Sīnem otaġına girüp incitme
giryeden
Bir dem taḥammül
eyle **ki** bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [ki,]*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil
nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör **ki** nā-
geh bu şikār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [ki,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile
getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol **ki** vaḳt-i
nev-bahār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [ki,]

Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma **ki** müjgān
ögredür
Baş egüp gūşına şol
ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ki,]

Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi **ki**
suʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [ki,]

Sevdüm yine bir şūhı **ki**
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [ki,]

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür
Ki belālar bu yolda
çoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [ki,]

Çeşm-i pür-ḫışmuñ **ki** nīş-i
ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr kim āhūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [ki,]

Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh **ki** bīdār olmadı
baḫtum daḫi
uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [ki,]

Ben müddet-i hecrüñ niçe
ṣayam **ki** olupdur
Her sāʿati bir güne
güni aya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [ki,]

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni
muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür **ki**
sensüz nā-tüvān
cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [ki,]

Ben **ki** meydān-ı belāda bir
dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma
sevdā-yı zülfüñ per
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [ki,]*

Cān-ı bīmārum **ki** mülk-i
derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm
aña ḳabā-yı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 11). [ki,]

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir
gül-i terdür baña
Ḳan **ki** ġamzeñ
dökdügi ol tīr-i
peykāndan ṭamar

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ki,]

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler **ki** döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [ki,]

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā **ki** deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ki,]

Ne revādur **ki** ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [ki,]

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre **ki** baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [ki,]*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür **ki** miş̲ālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [ki,]*

Ḫūnī gözüñ **ki** mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [ki,]

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör **ki** iñen iki yā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [ki,]

Merdümleri ṣanma **ki** ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ki,]

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar **ki** baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [ki,]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [ki,]

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim **ki** saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [ki,]

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde **ki** ardınca şeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [ki,]

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu **ki** bālāyı bülendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [ki,]

Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum **ki** gözi görmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [ki,]

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫārı hicrān içre dil
Nāleler eyler **ki** bir mürġi seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [ki,]

Hīç bir gün bir gice yoḳdur **ki** zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [ki,]

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül **ki** efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [ki,]

Tīġ-i müjeñ içün **ki** dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [ki,]

Derd-i derūndan āh ider
olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur **ki** oda
yanar ḫānmānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [ki,]

Şol sāḳī-i cefā **ki** içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [ki,]

Yüz fitne uyanup niçe dil-
ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ **ki**
senüñ ide ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [ki,]

İy dōst çeşm-i mestüñe hey
di **ki** ḫışm ile
Bu şırça göñlümi şıdı
içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [ki,]

Şol nāzenīn **ki** mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [ki,]

Yārüñ bugün **ki** nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz
ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [ki,]

Yıllar olmışdur **ki** ayaḳlar
sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra
bulmayam bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [ki,]

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her
şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā
ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [ki,]

Yüzüñ üzre siyeh beñler **ki**
cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp ṣuya ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [ki,]

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren
ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ
ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [ki,]

Dil güzeller zülfinüñ
sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür **ki**
sorġuç ile ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [ki,]*

Cāme-i sebz içre sen bu
ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa
beñzersin **ki** per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [ki,]*

Māh-ı nevdür görinen
ṣanma **ki** çerḫüñ
zergeri
Tuḥfe içün bilüñe
zerrīn kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 11). [ki,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā **ki** bir
tāvūs per zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [ki,]

Beni söyletme billāh seni
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana ṣevḳüñle
olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [ki,]

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-
yı zülfüñle senüñ
Veh **ki** daḫi olmadum
bu yüz ḳarasından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [ki,]*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir
nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi
gūyā **ki** cānlardur ʿaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [ki,]

Gör ṣanʿatin **ki** leblerüñe
sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i
Kevs̱er yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [ki,]

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar
ḳılma iy göñül
Bilmez misün **ki** göze
żarardur ġubār ḫaṭṭ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [ki,]

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür **ki** yaraşur ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 10). [ki,]

Ḫāşā **ki** delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 1). [ki,]

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde **ki** itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 9). [ki,]

Her nesneden uşandum zīrā **ki** düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 11). [ki,]

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl **ki** olmış ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 10). [ki,]

Her hevādan uşanup göñlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh **ki** degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 6). [ki,]

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür **ki** āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 2). [ki,]*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ **ki** tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 6). [ki,]

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu **ki** bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [ki,]*

Sāḳiyā mey ṣun **ki** zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [ki,]

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur **ki** bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 10). [ki,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḫamdülillāh **ki** Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [ki,]

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 6). [ki,]

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger **ki** eyleye göñlüm şikār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [ki,]

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür **ki** yine olur ehl-i nār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [ki,]

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ **ki** ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 9). [ki,]

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür **ki** hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 1). [ki,]

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 222, Mısra 4). [ki,]

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör **ki** göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [ki,]

Ḥasretā derdā **ki** senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 1). [ki,]*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir **ki** bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [ki,]

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā **ki** dāne dāne güherdür latīf ü pāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [ki,]

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [ki,]

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh **ki** ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [ki,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ **ki** ne işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [ki,]

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ **ki** nūr üzre yazılmış nūndur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 5). [ki,]

ʿAḳla eydüñ **ki** delü gönlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [ki,]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer **ki** Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [ki,]

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol **ki** adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [ki,]

Veh ne Leylī'sin **ki** daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [ki,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi **ki** oldum āşnāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [ki,]

Her **ki** derdüñ ile ḫaste-ḫāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 1). [ki,]*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdîye
Olduñ meger **ki** ol şaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [ki,]

Sāḳiyā mey şun **ki** tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [ki,]

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā **ki** sen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 4). [ki,]

Gördüm **ki** bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [ki,]

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem **ki** ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [ki,]*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören
Dir **ki** sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [ki,]*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid **ki** ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 11). [ki,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum **ki** nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 4). [ki,]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı ṣanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [ki,]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn **ki** dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 8). [ki,]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā **ki** cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 4). [ki,]*

Ol Muʿīdīyem **ki** Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 13). [ki,]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh **ki** bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 4). [ki,]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun **ki** çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [ki,]*

Ḥamdülillāh **ki** yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [ki,]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum **ki** cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [ki,]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür **ki** Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 2). [ki,]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāžına
Rengīn latīfedür **ki** Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 4). [ki,]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben **ki** nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [ki,]*

Ḫayretdeyem **ki** aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 5). [ki,]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger **ki** dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 8). [ki,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben **ki** ḫasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [ki,]*

Her ne deñlü aḳçeler
döksem ḫisāb olmaz
ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp
n’eyler **ki** çeşm-i pür-
nemüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
304, Mısra 2). [ki,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var **ki**
peykān oldı yine
merhemüm
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 304,
Mısra 4). [ki,]*

Aġlar yaşın yaşın göreli
ḥālümi gözüm
Gūyā **ki** aḳçeler döküp
eyler ḥisāb-ı ġam
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 305,
Mısra 4). [ki,]*

Baġlandı gitdügince işüm
zülf-i yār ile
Eyvāy eger **ki** olmaya
bir feṯḥ-i bāb-ı ġam
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 305,
Mısra 8). [ki,]*

Gitmedi cismüm cihāndan
bil **ki** dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret
kemīngāhında pinhān
eyledüm
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 308,
Mısra 9). [ki,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez **ki**
idem bir ḳadeḥ nūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
309, Mısra 2). [ki,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-
yı ġamda āh
Ḫızır ol yitiş **ki**
vaḳtidür iy āşnācıġum
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 310,
Mısra 8). [ki,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur **ki**
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
312, Mısra 6). [ki,]*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm
ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp
ebrūlarına ṣalsa çīn
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 317,
Mısra 11). [ki,]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ
bu cemāl
Saña kimdür diyen **ki**
insānsın
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 323,
Mısra 4). [ki,]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy perī
Fi’l-meṣel ol āteşe
beñzer **ki** artar bāddan
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 326,
Mısra 8). [ki,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
Veh **ki** tīre-şām
olupdur gündüzüm ol
māh içün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 337,
Mısra 2). [ki,]*

Ṣubḥ olınca yummazam
kirpüklü gözüm her
gice
Ben **ki** bīmārem şol iki
nerges-i ḫūn-ḫvār içün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 338,
Mısra 6). [ki,]*

Ḳanı ol günler **ki** dem dem
ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi
yārüm ben anuñ zībā
yüzin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
341, Mısra 1). [ki,]*

N’ola bī-ḥadd ise derdüm
baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 343,
Mısra 12). [ki,]*

Ḫüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i
şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal
bezminde manẓūr
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 344,
Mısra 4). [ki,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü
görmezse ölür
Veh **ki** yüz dürlü ġam
ü ġuṣṣa çeker her
yüzden *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
351, Mısra 8). [ki,]*

Vaḳt oldı **ki** ġam şāmına
pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber
gele mihmān ola bir
gün *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 1). [ki,]

Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed **ki**
peşīmān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 4). [ki,]

Sen gitmege ṭurduḳda gören
eşküm ü āhum
Ḳorḳar **ki** ḳıyāmet
ḳopa ṭūfān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 6). [ki,]

Biñ kez hedef olmaḳdan ise
ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür **ki** ḳaşuñ
yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 8). [ki,]*

Ne deryādur cemālüñ iy
der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil
bilmez ḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 6). [ki,]

Veh ne cānsuz düzd olur
ḫālüñ **ki** her dem ḳaṣd
ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre
yatur iki ejder var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 9). [ki,]

Düş ayaġa öp elin yārüñ **ki**
furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın
furṣat ġanīmetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [ki,]*

İy Muʿīdī veh **ki** ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi
ḫoş kemālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 13). [ki,]

ki: *" Ki bağlacı".*

Her cām-ı mey **ki** bezm-i
firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla
gözümden revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [ki,]

ki: *"Ama, fakat, lakin" anlamında kullanılan bir bağlaç.*

Şīrīn lebüñ **ki** būsede
cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur
andan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [ki,]

ki: *"Ki" bağlama edatı, -dığı için, sebebiyle.*

Başda her sevdā **ki** var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā
ile başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [ki,]

Her ne kāfirliḳ **ki** var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol
miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [ki,]

ki: *"Çünkü, için, sebebiyle" anlamında bağlaç.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı **ki** cān olmış
Benümçün menzil-i
derd ü belāda ber-nişān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [ki,]*

ki: *Sanki.*

Ebr-i şengerfī **ki** var ḳana
bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ki,]

ki: *Sanki.*

Ebr-i şengerfī **ki** var ḳana
bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ki,]

ki: *"Ki bağlacı" II öyle ki.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i
müşgīn
Ki beñlenmiş güzel
ʿunnāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [ki,]

ki: *" Ki bağlacı", -dığı için.*

Cefā vü cevrüñi cümle
cihān bilür ammā
Eger **ki** deftere ḳayd

itmeyem ḥisāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 4). [ki,]*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā **ki** ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 14). [ki,]*

Ben **ki** vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 1). [ki,]*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 2). [ki,]*

Ben **ki** dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 1). [ki,]*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 6). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç; -dığı için, sebebiyle.".*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum **ki** var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 5). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı; öyle ki.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan **ki** ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 3). [ki,]*

Ḳanı ol devlet **ki** meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [ki,]*

ki: *Yoksa.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 4). [ki,]*

ki: *" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 14). [ki,]*

kıble: *(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca **ḳıbleye** ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [ḳıbleye, -ye]*

kıble ḥakkı: *Kıble hakkı.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taşvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 2). [ḳıble ḥaḳḳı,]*

kıble-gāhum: *Kabe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. || Sığınılan, baş vurulan yer.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [ḳıble-gāhum,]*

kibr: *Ar. Büyüklenme, büyüklük satma, gurur.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider **kibr** ile kīn

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 14). [kibr,]

Dem-ā-dem ādem olmaḳ
kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 1). [kibr,]

kıl: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker **ḳıl** dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ḳıl,]

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter **ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [ḳıl,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 8). [ḳıl,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā **ḳılursañ** bir aġır taḥsīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 10). [ḳılursañ, -ur, -sa, -ñ]

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]

kıl: *Kıl-: Kılmak, yapmak.*

Yazuḳ degül mi bülbül **ḳılup** fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 3). [ḳılup, -up]

ʿIşḳumı gerçi müşgveş **ḳıldı** ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara şaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [ḳıldı,]

kıl: *Saç teli.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her **ḳılın**
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [ḳılın, -ı, -n]

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḫüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir **ḳılını**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 2). [ḳılını, -ı, -n, -ı]

kıl: *Kıl. (Zayıflık bağlamında).*

Dilberüm kim zer-kemer bağlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir **ḳıl** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 2). [ḳıl,]

kıl: *İnce tüy, kıl.*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḫālüme cismümde her **ḳıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 8). [ḳıl,]

Yol **ḳıldan** incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī şalındurma yan ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 13). [ḳıldan, -dan]

kıl: *Kıl, saç teli .*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir **ḳılda** aşup olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [ḳılda, -da]

kıl: *Et, eyle, yap.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar **ḳıl** didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [ḳıl,]

kıl: *Kılmak II Eylemek.*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr

ü zeber **ḳıl** dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ḳıl,]

kıl: *Zf. 1. kıl kadar ince . 2. Çok az, çok ufak, pek önemsiz , kıl kadar.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ḳılca, -ca]

kıl: *Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma
Ne **ḳılca** ṣabr ola ne
żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḳılca, -ca]

kıl: *Kıl kadar olan, incecik.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ḳılca, -ca]

kıl: *Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma
Ne **ḳılca** ṣabr ola ne
żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḳılca, -ca]

kıl: *Yapmak, etmek, eylemek.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār
itmeg içün
Dāmenin **ḳıldı** güher
dīde-i ter leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [ḳıldı, -dı]

kıl: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki **ḳılmış**
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 11). [ḳılmış, -mış]

kıl: *Yapmak, etmek, eylemek, işlemek. Yardımcı fiil olarak kullanılır.*

İy Muʿīdī cüst ü cū **kılmaġa**
göñlüm ġāʾibin
Dīde mülkinden yaşum
biñ biñ revān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 13). [kılmaġa, -mak, -a]*

kıl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Āhenīn-dildür güzeller āh
eṣer **ḳılmaz** diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde
ḫaṭṭ-ı jengārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [ḳılmaz, -maz]

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ
levendi **ḳılmaġa**
yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ
bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [ḳılmaġa, -maġa]

Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse **ḳılmaġa**
ne cānum var benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 4). [ḳılmaġa, -maġa]

kıl: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ
seyrini sevdā **ḳılam**
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı
Kaʿbe-i ʿulyā **ḳılam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 1). [ḳılam, -am]

kıl-: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā **ḳıl**
ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḫüsnüñe ḳarşu
ʿiyān olmış ḥazāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 3). [ḳıl,]*

Kesb-i ṣafā **ḳıl** iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh
gāh ol mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 7). [ḳıl,]

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül **ḳılsa** taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 4). [ḳılsa, -sa]

kıl-: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā **ḳılam**
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā **ḳılam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 2). [ḳılam, -am]

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā **ḳılam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 4). [ḳılam, -am]

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 6). [ḳılam, -am]*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā **ḳılam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 8). [ḳılam, -am]

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [ḳılam, -am]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā **ḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [ḳılam, -am]*

Dem-ā-dem giryeler **ḳılup** acır ʻışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 3). [ḳılup, -up]

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ **ḳıldı** ḫvābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [ḳıldı, -dı]

kıl-: *Etmez, eylemez.*

Eşk ü āhı yirinde kim **ḳılmaz**
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 9). [ḳılmaz, -maz]*

kıl-: *" Et, eyle, yap. ".*

Cevrüñi bir pāre **ḳıl** kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [ḳıl,]

kıl kadar: *Hiç denecek kadar az, çok az.*

Bir **ḳıl ḳadar** bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [ḳıl ḳadar,]

kīl ü ḳāl eyle-: *Sohbet etmek II dedikodu yapmak.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 2). [kīl ü ḳāl eyle-, -r]*

ḳıla: *Yapmak,etmek,eylemek.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf **ḳıla** sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ḳıla,]

kıla döndi: *Bir kıla benzemek II Kıl gibi incecik olmak; çok zayıflamak.*

Sāz olup ża‘f ile beñzüm
ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup
olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [ḳıla döndi,]

kılamaz-: *Yapmak, etmek, görmek.*

Ne ḳılam n’eyleyem yā Rab
ölürem āh
ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [ḳılamazsam,]

kılca: *Kıl kadar, kıl ölçüsünde.*

Ḥaḳ bu kim bir **ḳılca** ol zülf
ü cemāle beñzemez
Fi’l-meşel ‘anberden
olsa ḥalḳa-i der
Ka‘be’ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [ḳılca,]

kılca: *1- Kıl kadar 2- Azıcık.*

Naḳd-i ‘ömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
Çünki **ḳılca** aşşı yoḳ
bu ḳurı sevdādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [ḳılca,]*

Görmeyelden bilüñi ḳılca
mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 10). [ḳılca,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [ḳılca,]*

İy Mu‘īdī ne firāḳuñ aşlı var
ne vuṣlatuñ
Şimdi **ḳılca** aşşı
yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [ḳılca,]*

kılca: *1. (Bel ile bağlantılı düşünülürse) Kıl kadar 2. Azıcık, hiç.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ
Bir **ḳılca** yoḳ
taḫsīlimüz kem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 4). [ḳılca,]*

Görmeyelden bilüñi **ḳılca**
mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i
nā-mihrbānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 9). [ḳılca,]*

kıldı: *... hâline getirmek.*

Daḥi çevgān urmadın
meydānda başum **ḳıldı**
ṭop
Şol semend-i nāz ile
cevlān iden mirzā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [ḳıldı,]

kılıc: *Kılıç.*

Ger öldürem dir iseñ uş
boynum uş **ḳılıcuñ**
Sen ḳaṣd-ı cān idince
minnet degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 7). [ḳılıcuñ, -uñ]

kılıc: *Kılıç.*

Kāfir gözüñ cefā **ḳılıcın**
çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle
demidür şehādeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 3). [ḳılıcın, -ıñ]

kılıc: *Kılıç.*

Çün saña Mu‘īdī ṭutdı
boynın
Çalsañ **ḳılıç** ile yüz
çevürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 14). [ḳılıç,]

ḳılıc: *Kılıç.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük
zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü
‘ömrüñ mezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [ḳılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Kılıç (sevgilinin kaşları).*

Hīç ögüp ḳanmaz Mu‘īdī
ġamze-i ḫūn-rīzüñi

Medḥüñ eyler **ḳılıcuñ** her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [ḳılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Delici ve kesici savaş aleti.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [ḳılıcı, -ı]*

kılın-: *Davranmak.*

Bīgāneler gibi **ḳılınursın** Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āṣnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 17). [ḳılınursın,]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

Veh ne Leylī'sin ki daḥi cilve **ḳılmadın** baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [ḳılmadın, -dın]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet **ḳılma** sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [ḳılma,]*

kılmaġ: *Yapmak.*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar **ḳılmaġa**
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [ḳılmaġa, -a]*

kılmaz: *Yapmamak.*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre **ḳılmazsın** baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 3). [ḳılmazsın, -sın]*

kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü **kim**
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 5). [kim,]*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste ḳaṣuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 2). [kim,]*

Zülf-i kāfir-kīş-i pür-çīnüñ elinden āh **kim**
Leşker-i ḥüsn ile eyler her ṭaraf yaġmā-yı dīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 5). [kim,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma **kim**
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 13). [kim,]*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ **kim**
Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 13). [kim,]*

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül **kim**
Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 3). [kim,]*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ **kim** uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 9). [kim,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör **kim**
Mesīh'e āṣnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [kim,]*

Dil nedür **kim** ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā

İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 3). [kim,]*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini **kim**
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [kim,]*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör **kim**
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 11). [kim,]*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger **kim** ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 8). [kim,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı **kim**
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [kim,]*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter **kim**
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [kim,]*

Taḥsīn cemāl ü ḫüsnüñe iy serv-i nāz **kim**
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 5). [kim,]*

Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol ṭurre **kim** olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 9). [kim,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 14). [kim,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara **kim**
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [kim,]*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda **kim** bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [kim,]*

Ḫurrem ol **kim** ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 9). [kim,]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı **kim**
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [kim,]*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı **kim**
Böyle el virmiş degül hergiz bu şanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 13). [kim,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda **kim**
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 5). [kim,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı **kim**
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [kim,]*

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh **kim**
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [kim,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne **kim**
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 11). [kim,]*

ʿĪş ü nūşın ʿālemüñ yād
itme ben Mecnūn'a **kim**
Çeng-i meclis naʿme[si
tedbīr-i] hicrāndur yine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 394,
Mısra 11). [kim,]*

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ çīninde **kim**
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
395, Mısra 9). [kim,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme
kim
Yüz çevirdüm şimdi
tesbīḥ ü muṣallādan
yine *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
396, Mısra 5). [kim,]*

Perī yüzlüm ne ādem
cānısın **kim**
Bu nāz u şīve olmaz
ḫūr-ı ʿīnde
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 397,
Mısra 5). [kim,]*

Ḫaṭ degüldür görinen ol
rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür **kim** āşkār
olmış kenār-ı ābda
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 399,
Mısra 2). [kim,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim
ʿĪş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 399,
Mısra 5). [kim,]*

Dilberümden şīve-i reftār
uġurlar gerçi **kim**
Müstaḳīm olmaḳ düşer
serv-i ḫırāmān üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 400,
Mısra 7). [kim,]*

Dilberüm **kim** zer-kemer
baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider
kendüyi bir ḳıl üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 401,
Mısra 1). [kim,]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme **kim**
Ḳorḳaram od düşe nā-
geh perr-i Cibrīl üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 401,
Mısra 13). [kim,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni **kim**
düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 402,
Mısra 9). [kim,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḫasteye derd üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 403,
Mısra 10). [kim,]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam
mı **kim** bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ
ile dem-i serd üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 403,
Mısra 11). [kim,]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor **kim**
lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 403,
Mısra 13). [kim,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir köhne-bālīn üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 404,
Mısra 5). [kim,]*

Câme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña
kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 405,
Mısra 3). [kim,]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş
idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı **kim**
ṭura ayaġı üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 405,
Mısra 14). [kim,]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-
bāzem şöyle **kim**
And içer bir ḥāl gelse
mübtelālar başuma
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 406,
Mısra 9). [kim,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm
yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh **kim** ḳaṣd itmiş ol
yüzi ḳaralar başuma
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 407,
Mısra 4). [kim,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend
itmegle zaḥmum ḳanı **kim**
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 5). [kim,]*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar **kim**
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 5). [kim,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol **kim** çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [kim,]*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle **kim**
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 15). [kim,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez **kim** [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [kim,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu **kim**
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [kim,]*

Bir dil olur ḳızarup ṣerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān **kim** ururṣın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 8). [kim,]*

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı **kim** bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 2). [kim,]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde **kim**
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 3). [kim,]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur ṣanma **kim**
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 5). [kim,]*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 14). [kim,]*

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni **kim**
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 3). [kim,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı **kim**
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [kim,]*

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche **kim**
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [kim,]*

Āh **kim** bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 9). [kim,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre **kim**
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 3). [kim,]*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña **kim**

Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 13). [kim,]*

Āh **kim** ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [kim,]*

Āh **kim** ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 1). [kim,]*

İlāhī Mekke şevābın müyesser it aña **kim**
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 11). [kim,]*

Pāre pāre dīdeden ḳan aḳduġın ʿayb itme **kim**
Uġrın uġrın ġamzelerle dil-figār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 3). [kim,]*

Bülbül-i şūrīdeyem **kim** dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen zaḫmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 3). [kim,]*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi **kim**
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 11). [kim,]*

Şol püser **kim** vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 1). [kim,]*

Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi **kim**
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 3). [kim,]*

Fikr iderdüm **kim** irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 13). [kim,]*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī **kim**
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 9). [kim,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña **kim**
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 3). [kim,]*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle **kim**
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 11). [kim,]*

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh **kim**
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 7). [kim,]*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme **kim**
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 7). [kim,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ **kim** olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [kim,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde **kim**
Oldı renginden ḥacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 5). [kim,]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı **kim**
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 7). [kim,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre **kim** artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [kim,]

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme **kim**
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 13). [kim,]

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme **kim**
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 7). [kim,]

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi **kim**
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 5). [kim,]

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ **kim**
Yoluñda zer yirine cān ü başın nis̲ār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 11). [kim,]

kim: *Kim, kimse.*

Dehānuñ **kim** anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāṣıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [kim,]*

kim: *Çünkü.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de **kim**
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [kim,]*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 8). [kim,]

N'ola sulṭān-ı dil ḫālin sirişkümden ṣorarsañ **kim**
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 3). [kim,]

Gitme iy serv-i revān **kim** dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 7). [kim,]

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [kim,]

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi **kim**
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 3). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 2). [kim,]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında **kim**
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 3). [kim,]*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz **kim** söylenür cānā gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [kim,]

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 6). [kim,]

İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma **kim**
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [kim,]

kim: *Bazısı.*

Kimi Çīn'e varur **kimi** Ḫıṭā'ya

Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 11). [kimi, -i]*

kim: *İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.*

Bilür **kim** vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [kim,]*

kim: *"Ki", bağlama edatı.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde **kim** Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [kim,]*

kim: *Soru zamiri. Şahsı sorar.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem **kimden** olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [kimden, -den]*

kim: *"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī **kim** Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [kim,]*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [kim,]*

Dōstlar āgāh oluñ **kim** şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [kim,]*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme **kim** Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [kim,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle **kim** sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [kim,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen **kim** kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [kim,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre **kim** şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā **kim** dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 3). [kim,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde **kim**
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 13). [kim,]

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña **kim**
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [kim,]

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile **kim**
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i zenaḫdānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 3). [kim,]

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre **kim**
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 5). [kim,]

kim: *"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına **kim** başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [kim,]

Dürr-i sīr-āb üzre **kim**
laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 1). [kim,]

Dāġ-ı ḥasret **kim** cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 1). [kim,]

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Ben perīşān olduġım iy māh **kimden** ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 9). [kimden, -den]

Sīnemüñ yāresine merhemi **kimden** umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 3). [kimden, -den]

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab **kimüñle** eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [kimüñle, -üñ, -le]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı **kimler** yine kenār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 10). [kimler, -ler]

kim: *"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab **kimüñle** eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [kimüñle, -üñ, -le]*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [kimden, -den]

kim: *"Ki", bağlama edatı.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger **kim** şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [kim,]

kim: *"Ki" bağlacı.*

İy Muʿīdī ḥālümi şorma şeb-i fürḳatde **kim**
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [kim,]

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Eşk ü āhı yirinde **kim** ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 9). [kim,]*

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña **kimdür** diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 4). [kimdür, -dür]*

kim: *" Ki", bağlama edatı.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç **kim** eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [kim,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan **kim**
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [kim,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan **kim**
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [kim,]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ **kim** atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [kim,]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre **kim** şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [kim,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle **kim**
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [kim,]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda **kim**
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [kim,]*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [kim,]*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde **kim**
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 9). [kim,]*

ʻAzm-i meydān eyleyen **kim** şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 1). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlacı; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle haline getiren bağlaç.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine **kim**
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlama edatı.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç **kim** eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [kim,]*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger **kim** ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [kim,]*

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında **kim**
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [kim,]

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol **kim** yiter ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [kim,]

Şemʿ-i ḫüsnüñ **kim** atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [kim,]

Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında **kim**
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [kim,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol **kim** yiter ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [kim,]

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm **kim** fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [kim,]*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm **kim** fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [kim,]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem **kim** olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [kim,]*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle **kim**
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [kim,]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem **kim** olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [kim,]*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle **kim**
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [kim,]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme **kim**
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [kim,]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme **kim**
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [kim,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle **kim**
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [kim,]*

Gice **kim** ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [kim,]*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem şaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [kim,]*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum **kim** āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [kim,]*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı **kim**
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [kim,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet **kim** gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [kim,]*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla **kim**

Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [kim,]*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [kim,]*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla **kim**
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [kim,]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla **kim** oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [kim,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh **kim** yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [kim,]*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme **kim**
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [kim,]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum **kim** mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [kim,]*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī **kim** yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [kim,]*

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem Ḥālümi **kim** ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [kim,]*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre **kim**
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [kim,]*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında **kim** dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [kim,]*

Sen bize bī-gāneveş deprenme **kim**
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [kim,]*

Meydān senüñ oldı **kim** olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [kim,]*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre **kim**
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [kim,]*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme **kim** birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [kim,]*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme **kim** birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [kim,]*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile şaçuñ
Bir ḳalender gibi **kim** ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [kim,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh **kim** niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [kim,]*

Raḥm it ol bimāre **kim** derdüñle ṭoprak düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [kim,]

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı **kim**
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [kim,]

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh **kim** yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [kim,]*

Her ne ʿāşıḳ **kim** ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [kim,]

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya **kim**
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [kim,]*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna **kim** oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [kim,]

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma **kim**
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [kim,]

Her ne ʿāşıḳ **kim** ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [kim,]

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar **kim** ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [kim,]*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [kim,]

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme **kim**
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [kim,]

Çekme zaḥmet **kim** ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [kim,]

Niçe yaġmāya varmasun göñül **kim**
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [kim,]

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür **kim** açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [kim,]

Şol ḳadar yüz buldı **kim** gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [kim,]*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda **kim**
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 15). [kim,]

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ **kim** ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [kim,]

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün **kim** ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [kim,]*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma **kim**
Baḥş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [kim,]

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur **kim** ide ol māh-ı tābān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [kim,]

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi **kim**
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [kim,]

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü **kim**
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [kim,]

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola **kim** olmaya iḥsāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [kim,]

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye **kim**
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 15). [kim,]*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı **kim**
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [kim,]

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz **kim** baña bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [kim,]

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [kim,]*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün **kim** yalıñuz olmaz bilür vīrāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [kim,]

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı **kim**
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [kim,]

Göñlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi **kim**
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [kim,]*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme **kim**
Diyemezler utanma vākiʿ olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 3). [kim,]

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm **kim**
İtmişdür eşer nāle ile efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [kim,]

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh **kim** bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [kim,]*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi **kim** bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 6). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem **kimden** olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [kimden, -den]

kim: *"Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n **kime** ḫoş gevher-efşāndur

lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [kime, -e]*

kim: *"Çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 20). [kim,]*

kim: *"Her kim, hangi kişi" anlamında kullanılan bir söz.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿs̲īr ider ne deñlü **kim** olsa ṣarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [kim,]*

Ṣol kemān-ebrū ṣanem **kim** kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [kim,]*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ **kim**
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [kim,]*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde **kim** bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [kim,]*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde **kim**
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [kim,]*

Ḳarşudan gün gibi ol meh **kim** ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [kim,]*

Ṣanma **kim** ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan ṣafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [kim,]*

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur **kim** ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [kim,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı **kim**
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [kim,]*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin **kim**
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [kim,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne **kim**
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [kim,]*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh **kim**
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [kim,]*

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı **kim**
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [kim,]*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh **kim**
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [kim,]*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu **kim** vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [kim,]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel **kim** diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [kim,]*

Öyle oldum **kim** zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [kim,]*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı **kim**
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nātıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [kim,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan **kim** dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ **kim** nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [kim,]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan **kim** dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ **kim** nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [kim,]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ara yirde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [kim,]*

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına **kim** dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [kim,]*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa **kim** gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [kim,]*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre **kim**
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [kim,]*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [kim,]*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol **kim** daḫi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [kim,]*

Yār ol hevādadur **kim** el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur **kim** el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [kim,]*

Yār ol hevādadur **kim** el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur **kim** el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [kim,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āṣnā **kim** yār ile āṣnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [kim,]*

Yolında iy Muʿīdī ṣol bī-vefānuñ ol **kim**
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [kim,]*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm **kim**
ʿAḳlumı ġāret idüp gönlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [kim,]*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin

Her nedāmet ṭaşı **kim** üstüme devrān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [kim,]

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin Ejdehādur **kim** deminden nār-ı sūzān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [kim,]

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla **kim** Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [kim,]

Ol ḳaş ile kirpik **kim** nāvek-figen olmışdur Fitne buña şanʿatdür cevr aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [kim,]

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne **kim** içinde Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [kim,]

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī **kim** Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [kim,]

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [kim,]

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [kim,]

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre **kim** ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [kim,]

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı **kim** Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [kim,]

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı Dile zaḥm urınca ġamzeñ didi **kim** nişān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [kim,]

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol **kim** Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [kim,]

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem **kim** Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [kim,]

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes Ḫıżr'a beñzer **kim** revān geh baḥr ü gāhī berdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [kim,]

Her ne vażʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī Kendü ʿaybın gözi görmez **kim** riyāsı perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [kim,]

Cāme-i sincābī **kim** ol mehliḳā üstindedür Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [kim,]

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [kim,]

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre **kim** Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum

andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [kim,]*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum **kim** baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [kim,]*

Varmayalum mı bāde bezmine **kim**
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [kim,]*

Her gün egerçi **kim** baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [kim,]*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme **kim**
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [kim,]*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola **kim** il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [kim,]*

Dil şöyle geçdi **kim**
gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [kim,]*

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi **kim**
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [kim,]*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma **kim**
ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [kim,]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān **kim** olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [kim,]*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi **kim**
her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [kim,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner **kim** ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [kim,]*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında **kim**
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [kim,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ **kim** olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [kim,]*

Gerçi **kim** vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [kim,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [kim,]*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum **kim** semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [kim,]*

Ḫāl-i siyehüñ **kim** dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [kim,]*

Ṣaġ esen olsun ṣabā **kim** būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [kim,]*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar
sīnemde tasvīr
eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı
ṣanuram ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [kim,]

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye **kim** ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [kim,]

Dilde **kim** ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [kim,]

Serkeş gerek iy ṣanem
ḳaşuñ **kim**
Süst olsa kemān oḳını
sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [kim,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī
gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [kim,]

Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ **kim**
Peyveste perīşān ü
siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [kim,]

N’eylersin ögüp cānā billāh
cihānı **kim**
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cināndan ḫaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [kim,]

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i
melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden
ṭaġılmışdur şererler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 6). [kim,]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir
yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle **kim**
pürdür ḫaṭarlar her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 12). [kim,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle **kim**
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 5). [kim,]

Ḫaste-diller n’eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile
kim
Cevrini yıllarla çekdük
bir vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 7). [kim,]

Ol ġamze ġamza başlasa
n’itsün Muʿīdī **kim**
Eyler ḳıya ḳıya
baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [kim,]

Manṣıb u cāh yiter şimdi
Muʿīdīye bu **kim**
Dil ü cāndan ḳulıdur
bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [kim,]

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından añla
kim
Ḳara çulda ḳor beni
zülf-i girih-gīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 7). [kim,]

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre
gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem
kim yādgāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 12). [kim,]*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma
kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan
ʿışḳ dāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [kim,]

ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [kim,]

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam
kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 11). [kim,]

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı **kim**
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 9). [kim,]

Müjde iy dil- ḫaste **kim** yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 1). [kim,]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem **kim**
n'eyledüm bu çerḫ-i ser-gerdāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 8). [kim,]

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde **kimdür** olmayan iy yār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [kimdür, -dür]

kim: *"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [kime, -e]*

kim: *"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.*

Āh **kim** deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [kim,]

Gerçi **kim** ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [kim,]*

Ayaġuñ ṭopraġı **kim** bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 3). [kim,]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 2). [kim,]

Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma **kim** çoḳdur acıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 6). [kim,]

kim: *"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren **kim**
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [kim,]

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme **kim**
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 7). [kim,]

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı ṣād eyle **kim**
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 5). [kim,]*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme **kim** cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 8). [kim,]*

Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme **kim**
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 3). [kim,]

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür **kim**

Düşmüş ola ḫvār olup
naẓardan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 7). [kim,]

Ẓulm ile göñlüm diyārın
yıḳma **kim** lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı
ḫayālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [kim,]

Ḫaste-dil ġamdan
uṣanmışdur tekellüf
ḳılma **kim**
Bir ġıdāyı güç olur
yimek ṭabīʿat
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 5). [kim,]

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.*

Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla **kim**
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḫm-ı nihānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlama edatı, çünkü, zira.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse
ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd **kim** peydā olur
elbette āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [kim,]

kim: *"Çünkü, sebebiyle" anlamında bağlama edatı.*

Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül
Ḳande **kim** açılsa bir
gül hem-nişīni ḫār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 6). [kim,]

ʿAyb itme derd-i hecrüñe
uġraduġıma **kim**
Göz görmeyince
ḳatlanur iy dil-rübā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 5). [kim,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini
bilmez kişi ġurbet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [kim,]

kim: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Her kişi sāyesinde beglik
ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı
kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 6). [kim,]

Gün yüzüñ ʿīd olduġına
kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 7). [kimdür, -dür]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney
gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün
görüñ **kimdür** bu
efġān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 18). [kimdür, -dür]

kim: *"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç, "ki" gibi kullanılan bağlaç.*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem
ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe
baḳduġımca iḫtiyār
elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [kim,]

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i
ḳahrı ben şayrudadur
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr **kim** āhūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [kim,]

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i
ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda
urılmaz ṭopa çevgān-ı
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 6). [kim,]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle
tā **kim** bilesin
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 3). [kim,]

Kirpigüm üzre gözüm **kim**
eşk-i ter zeyn eylemiş

Ṣayrefī telden
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 1). [kim,]*

Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [kim,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde **kim**
Ṭūtī-i gūyā miṣāli
beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 7). [kim,]*

Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben żaʿīfe **kim**
Anı çeken efendi cihān
pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 7). [kim,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ
oldum kenār ol baña **kim**
Bu cihān içinde her
deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [kim,]*

N’ola giyse ol şeker-güftār
ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [kim,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ
bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş
sūz-ı nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 8). [kim,]*

Cān virürsem n’ola şükrāne
Muʿīdī gibi **kim**
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ
ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 9). [kim,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū
ġamında ṣorma ḥālüm **kim**
Ḳara baġrum
delinmişdür ḫadeng-i
āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [kim,]*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez
göñül abdālı ʿOsmān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 2). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.*

Ġırra olma **kim** ʿademsüz
bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer
devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [kim,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy
perī yanumda **kim**
Oldı ben dīvāneye
tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem **kim** itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben
ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 13). [kim,]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol
gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür
ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 14). [kim,]*

kim: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

ʿÖzr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine **kim** ḳalur
ādem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 6). [kim,]*

Her ne ṣūfī **kim** nemed-pūş
ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi
ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [kim,]*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür
göñül ṣarrāfı **kim**
Kime seng-i ta’n kime
ḫoş gevher-efşāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 3). [kim,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur **kim** baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [kim,]*
Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem **kim** ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 6). [kim,]*

kim: *Cümle de kalır mı? anlamında kullanılmıştır. Hıta ülkesinin ceylanı kalır mı?.*
Gözlerüñ şīrāne baḳsa **kimdür** āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [kimdür, --dür]*

kim: *"Çünkü, zira, değil mi ki" anlamlarında kullanılan bağlaç.*
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur **kim**
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [kim,]*

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için, -dan dolayı" anlamlarında kullanılan bağlaç.*
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş **kim**
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [kim,]*
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle **kim**
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 15). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*
ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu **kim**
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [kim,]*
Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya **kim**
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [kim,]*
Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān **kim** olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [kim,]*
Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [kim,]*
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [kim,]*
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan **kim** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [kim,]*
Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı **kim**
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [kim,]*
Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını **kim**
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [kim,]*
Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda **kim**
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [kim,]*
Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh **kim**
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [kim,]*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi **kim** eglence yoḳ

Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [kim,]*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze **kim**
Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [kim,]*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı **kim**
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [kim,]*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [kim,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger **kim** hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [kim,]*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı **kim**
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [kim,]*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n’oldı **kim**
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [kim,]*

Sīnemüñ her cānibi **kim** pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [kim,]*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında **kim**
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [kim,]*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında **kim**
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [kim,]*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre **kim**
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [kim,]*

Şāh-ı ḥüsnüñ **kim** bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [kim,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa **kim** cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [kim,]*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde **kim**
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 11). [kim,]*

Āferīn ol bendeye **kim** pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [kim,]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile **kim**
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [kim,]*

Tevbemi bozmayup āḫir n’eyleyem **kim** devr-i gül
ʿĪş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [kim,]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı **kim**
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [kim,]*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına

Bu ḳabā-yı sūsenī **kim**
ol ḳad-i dil-cūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [kim,]

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni **kim**
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [kim,]

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür **kim**
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [kim,]

Derdiyle bir āh itdi göñül **kim** göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [kim,]

Ṣanma **kim** ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [kim,]

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Ṣol revişler **kim**
benüm serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [kim,]

Hey ne kāfirdür gözüñ **kim**
ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [kim,]

Gül yüzüñden utanup ṣol resme pinhān oldı **kim**
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [kim,]

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger **kim** çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [kim,]

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret **kim** dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [kim,]

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa **kim** ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [kim,]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz **kim**
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [kim,]

Niçe gündür **kim** varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [kim,]

Şöyle cevr ider baña **kim** Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [kim,]*

Añmaz oldum gerçi **kim** ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [kim,]

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne **kim**
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [kim,]*

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum **kim**
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [kim,]

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı **kim**
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [kim,]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda **kim**

Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [kim,]*

Şeh-süvārum ḳandedür **kim** ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [kim,]*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider **kim** ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [kim,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine **kim** bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [kim,]*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa **kim**
Gönlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [kim,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu **kim** ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [kim,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde **kim**
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [kim,]*

Raḫm it bize **kim** sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [kim,]*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā **kim**
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [kim,]*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [kim,]*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [kim,]*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı **kim**
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [kim,]*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi **kim**
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [kim,]*

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī **kim**
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [kim,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya **kim**
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [kim,]*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [kim,]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı **kim** sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 1). [kim,]*

Ḳāmet-i dil-rübāyı **kim** sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 176, Mısra 2). [kim,]

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle **kim** Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [kim,]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum **kim** bāġbān-ı ʿışḳ aña Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 3). [kim,]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı **kim** Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [kim,]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum Ne ḥiḳmetdür bu **kim** efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [kim,]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin Cevr oḳı **kim** ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [kim,]*

İy Muʿīdī gönlüme düşdi Sitanbul yolları Āh eger **kim** olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 14). [kim,]*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña **kim** Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [kim,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi Dilber olmaḳdan meger **kim** bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [kim,]*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle **kim** Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 9). [kim,]*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger **kim** olmasa Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [kim,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz **kim** düşe sevdāya dil Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [kim,]*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür Bu gün her ḥādiṣe **kim** ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [kim,]*

Gördi **kim** derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 3). [kim,]*

Ne kerāmetdür bu **kim** gün yüzüñ añsam bir gice Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [kim,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde **kim** Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 17). [kim,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun bana **kim** Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [kim,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre **kim** Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 13). [kim,]*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi **kim** Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [kim,]

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle **kim**
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 11). [kim,]*

Ḥaḳ budur **kim** baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 5). [kim,]*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe **kim**
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [kim,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye **kim** ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 13). [kim,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben **kim**
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [kim,]*

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne **kim** ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [kim,]*

Neẓrüm oldur **kim** görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [kim,]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme **kim**
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 11). [kim,]*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin **kim** nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 10). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 9). [kim,]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı **kim**
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [kim,]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme **kim**
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 3). [kim,]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña **kim** berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 5). [kim,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter **kim** anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [kim,]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı **kim**
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 5). [kim,]*

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür **kim** pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 9). [kim,]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla **kim**
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 13). [kim,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut **kim** ziyān itmezsin ol bāzārdan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 12). [kim,]

kim: *"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle **kim**
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [kim,]

Cilve idüp gerçi **kim** gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [kim,]*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle **kim**
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [kim,]

Ṣanma **kim** oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 11). [kim,]

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi **kim**
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 3). [kim,]

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda **kim**
Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [kim,]*

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 10). [kim,]

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz- ı ʿīd olsun begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [kim,]

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n'ola altında **kim**
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 7). [kim,]

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör **kim** niçe siḥr itdi yaġmur olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [kim,]

kim: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir. II İnsanlar.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [kimi, -i]

kim: *" Ki" bağlacı; öyle ki.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi **kim** ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [kim,]

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi **kim** olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [kim,]

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi **kim** ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [kim,]

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ **kim** ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 13). [kim,]

Zülfüñ ol reyḥāncıdur **kim** cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn

eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [kim,]*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ **kim** olam göñlüm belāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [kim,]*

Şol nigār-ı sīmber **kim** adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 1). [kim,]*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 8). [kim,]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül **kim** çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 4). [kim,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi **kim**
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [kim,]*

Yār ʿışḳı bir deñizdür **kim**
ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [kim,]*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi **kim** hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [kim,]*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [kim,]*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 2). [kim,]*

Cemʿ olup meh-pāreler **kim** şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [kim,]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri **kim** reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [kim,]*

Ne hümāsın **kim** daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü’l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [kim,]*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma **kim**
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [kim,]*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā **kim** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 2). [kim,]*

Ḥüsn-i Leylī **kim** işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 7). [kim,]*

Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr **kim** āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 8). [kim,]*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi **kim**
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 3). [kim,]*

Küşte-gīr itdüñ beni **kim**
nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur

başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 11). [kim,]*

Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 4). [kim,]*

Kimseñüz yoḳ mı **kim** ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 1). [kim,]*

İy Muʿīdī **kim** añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında zamir.*

Didüm iy meh **kim** irer bilsem vişālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 5). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı **kim** sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 4). [kim,]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı, bile" anlamında kullanılan bağlaç.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde **kim**
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 3). [kim,]*

kim: *" Ki " bağlacı.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi **kim**
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [kim,]*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna **kim**
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [kim,]*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı **kim**
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 13). [kim,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [kim,]*

Şükr aña **kim** ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [kim,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla **kim**
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 7). [kim,]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḥkem baġla **kim**
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 3). [kim,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña **kim** var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [kim,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm **kim**
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 5). [kim,]*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 250, Mısra 2). [kim,]

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme **kim**
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [kim,]

ʿĪş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 4). [kim,]

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi **kim**
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [kim,]*

Veh ne cāẓūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [kim,]

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre **kim**
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 3). [kim,]*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche **kim**
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 11). [kim,]*

Ḥaḳ bu **kim** sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [kim,]

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer **kim** çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [kim,]*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 4). [kim,]

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde **kim**
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 5). [kim,]

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı **kim**
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [kim,]

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü **kim**
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 7). [kim,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma **kim**
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [kim,]

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi **kim** oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 8). [kim,]

Laʿl ü zülfüñ şevḳi **kim** ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 1). [kim,]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ **kim** zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 5). [kim,]

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile **kim** eski yārümdür benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [kim,]

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı **kim**
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 3). [kim,]

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle **kim**
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [kim,]

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle **kim** āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 6). [kim,]

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña **kim** ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [kim,]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña **kim** yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [kim,]

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var **kim** aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [kim,]

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın **kim** ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 13). [kim,]

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu **kim**
Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 9). [kim,]

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm **kim** necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 9). [kim,]

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile **kim**
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [kim,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu **kim**
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 9). [kim,]

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme **kim**
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 11). [kim,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi **kim**
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 13). [kim,]

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde **kim** öldüm devāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [kim,]

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben **kim** duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 7). [kim,]

Gözüñ bir ceng-cūdur **kim** yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [kim,]

kim: *"Hangi kime" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 7). [kime, -e]

kim: *"Bazıları " anlamında belgisiz zamir.*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh **kim**

görüpdür ʿādeme
ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 16). [kim,]
Gözüñe görinmez oldum
kirpügüñden vehm
idüp
Meste ḳarşu **kim** varur
destinde ḫançer var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile **kim**
andan bite ḥelvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [kim,]
İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
Her ġazel **kim** ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 14). [kim,]
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ
yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber **kim** libāsı
ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [kim,]
Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma **kim** ṣevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 2). [kim,]*
Cān gibi sīnemde saḳlarsam
ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 10). [kim,]
Bende ne cevre taḥammül
var ne sende merḥamet
Bilmezem **kim** ʿāḳıbet
n'olur ser-encāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 6). [kim,]*
Her ṭolu **kim** nūş idem cām-
ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup
ṭamlar gözümden dem-
be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 1). [kim,]*
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben
ġarībi aġla **kim**
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam yaḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [kim,]
Kime **kim** el virürse pāy-
būsuñ
Geçer pervā-yı ten
sevdā-yı serden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 7). [kim,]
Cihānda Merve ḫaḳḳı çün
ṣafā vü ẕevḳ anuñdur
kim
Ḫalāṣ olmaġ içün
ġamdan fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [kim,]*
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol
ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum
ürker nitekim
cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 2). [kim,]
Şimdi **kim** devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād
İrte bir gün utanursın
itdügin bī-dāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 9). [kim,]
Meger gīsū-yi pür-çīnüñ
ṭaġıdup şānelersüñ
kim
Muʿaṭṭar eyledüñ
ʿālem demāġın būy-i
ʿanberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 5). [kim,]
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī
varmazam gülzāre **kim**
Kimse bülbül diñlemez
feryād ü zārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 13). [kim,]*
Āh **kim** artar Muʿīdī żaʿfı
gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 9). [kim,]
Sāḳiyā gülgūn lebüñden
bāde ṣun ʿuṣṣāḳa **kim**

Rūze-i hecr oldı āḫir
ʿīd-ı vuṣlatdur bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [kim,]

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi
te’s̲īr itdi **kim**
ʿIşḳ feryādı gelür her
laḥẓa nāy ü ʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 13). [kim,]

kim: *" Ki " bağlacı.*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu
kim
Gözüme nūr ü
cismüme cānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 9). [kim,]

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i
dillere ʿarż eyle **kim**
Göricek taḳṣīrini luṭf
ile taġyīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 9). [kim,]

Bu iki ḳara merdüm **kim**
görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı
ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i
dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 1). [kim,]

Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn **kim** ayaġı
var elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [kim,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek olur mı **kim**
Çoḳ zamān ḥayretde
ḳalur nālemi gūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 11). [kim,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam
degül şükr aña **kim**
Naḳd-i cānum var
ayaġuñ tozına īs̲ār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [kim,]

Ḥaḳ budur **kim** şiʿre
meylüm yoḳ velī geh
geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [kim,]

Ḥaḳ bu **kim** vaṣf idemez
yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī
gibi dürr-bār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [kim,]

Yüz bulup dilber yanında
şöyle küstāḫ oldı **kim**
İllere ḳarşu öper bu
zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [kim,]

İñlemez görmese bülbül
güli gel gör beni **kim**
Diñmezem ayru
düşelden berü
dildārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 3). [kim,]

Cevrüñi bir pāre ḳıl **kim**
nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe
dād eyle ḳānūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [kim,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ
sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram **kim** bir gün
ol bī-çāre Mecnūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 8). [kim,]

Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma **kim**
Ṭāliʿüm şūrīde vü
rūzum şeb-i tār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 3). [kim,]

Baña yā Rab yüz ölümden
hecri düşvār eyle **kim**
Her kişiye bī-vefālar
sevmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 9). [kim,]

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla
maʿmūr eyle **kim**
Seyl-i ġayretden binā-
yı ʿışḳ vīrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 3). [kim,]

Dildür beni bu resme yaḳan
genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin **kim** anı
vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [kim,]

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu **kim** unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [kim,]

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey **kim** ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 4). [kim,]

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz **kim** işidem ol laʿl-i gevher-bārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 10). [kim,]

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı **kim**
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 5). [kim,]

İki cihānda bir büt-i cān-bāze ʿāşıḳam
Kim ʿömr-i cāvidān bilür āşüfte cān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 4). [kim,]

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [kim,]

Merhem añma **kim** ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [kim,]

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān **kim**
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 9). [kim,]*

[kim]: *"Ki", bağlama edatı II de, da anlamındaki "ki".*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden **[kim]** ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [[kim],]

[kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Benüm derdüm ne bilsün **[kim** tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 9). [[kim,]

kim bil-: *Kim bilir, kim anlar.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11). [kim bil-, -ür, -di]*

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever.*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 8). [kim sevmez,]*

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı **kim sevmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 10). [kim sevmez,]*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı **kim sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 12). [kim sevmez,]

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı **kim sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 14). [kim sevmez,]

kimden: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ırak iden beni

Bu ḳara günler baña **kimdendür** aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 14). [kimdendür,]*

kime: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen
ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [kime,]*

kimedür: *Kim içindir II ne içindir.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [kimedür,]*

kimesne: *Kimse, hiçbiri.*

Müddeʿīlerden **kimesne** varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 11). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, belgisiz zamir.*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol **kimesne** kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 11). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, herhangi bir kişi.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [kimesne,]*

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse, belgisiz zamir.*

Bilmez Muʿīdī **kimesne** ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [kimesne,]*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol **kimesne** kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [kimesne,]*

kimesne: *"Kimse, hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez **kimesne** cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [kimesne,]*

kimesne: *"Hiç kimse" belgisiz zamir.*

Nālişümden bir uyur **kimesne** bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [kimesne,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler **kimesne** ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [kimesne,]*

kimi: *Bazısı.*

Kimi Çīn'e varur kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 11). [kimi,]*

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

Kimi öpdüm **kimi** emdüm
dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı
cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [kimi,]

kimse: *Hiç kimse.*

Kimseñüz yoḳ mı kim
ḥālüm yāre taḳrīr
eylesün
Ölmeden bu derd ile
bir çāre tedbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 1). [kimseñüz, -ñüz]

kimse: *Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.*

Ḥükmi geçmez **kimsenüñ**
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḥayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [kimsenüñ, -nüñ]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī
yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu odı **kimse**
defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [kimse,]

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 4). [kimse,]*

İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri
var şāh-ı ʿādilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 13). [kimseden, -den]

kimse: *Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.*

Ḥükmi geçmez **kimsenüñ**
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [kimsenüñ, -nüñ]*

kimse: *Kimse, herhangi bir kişi.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir
kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum
kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [kimse,]

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Nerges-i mestānesi
ḳanludur andan vehm
idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz
ol serv-i dil-cūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [kimse,]*

Kimse şād olmaz Muʿīdī
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [kimse,]

Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye
ziyān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [kimse,]

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi
ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse
dil-i bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [kimseden, -den]

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-
nevā budur
Yoḳdur günāhı
kimsenüñ iden baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

kimse: *"Herhangi biri" belgisiz zamir.*

Kimsenüñ sözin işitmezsin
ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür
yüz şuyın ḫāk eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 13). [kimsenüñ, -nüñ]

Yāde uyup āşnālıḳ virmez
olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi
aġyār ile yār olmasun

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 8). [kimsenüñ, -nüñ]

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [kimsenüñ, -nüñ]

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.*

Gün gün efzūn oldı ẕaʿfum **kimse** bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [kimse,]

kimse: *"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [kimse,]

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [kimse,]

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür **kimse** ile yār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [kimse,]

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ **kimse** levendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [kimse,]

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [kimse,]

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri **kimse** müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [kimse,]

Lām oldı çün eliflerümüz **kimse** lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [kimse,]

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [kimse,]*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [kimse,]

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 8). [kimse,]

Ne viṣāle çāre var ü ne fırāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun **kimse** giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 12). [kimse,]

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir **kimse** aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [kimse,]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [kimse,]*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [kimse,]

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim

Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [kimse,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden **kimse** Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [kimse,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet **kimse** derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 2). [kimse,]*

Muʿīdī **kimse** ıṣlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuṣṣāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 9). [kimse,]*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 2). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil **kimseden** umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [kimseden, -den]*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma **kimseden**
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 13). [kimseden, -den]*

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 12). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 6). [kimse,]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı **kimseyi** āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [kimseyi, -y, -i]*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḥẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 8). [kimseyi, -y, -i]*

kimse: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir; hiç kimse.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir **kimseye** mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [kimseye, -y, -e]*

kimse: *"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir, hiç kimse.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 12). [kimseye, -ye]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

330, Mısra 14). [kimseye, -ye]

kimse: *"Her kimse, herhangi bir" anlamında belgisiz zamir.*

Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 5). [kimse,]

kimse: *"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 14). [kimse,]*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab **kimse** meşhūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 8). [kimse,]

kimse yok: *Hiç kimse mevcut değil.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [kimse yoḳ,]*

kimsenem yoḳ-: *Kimsem yok.*

Bir ġarīb üftādeyem ḥaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [kimsenem yoḳ-, -dur]*

kimsenüñ: *Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, kim olsa, şahıs, nefer.*

Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur **kimsenüñ** boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 12). [kimsenüñ,]*

kimseye: *Kişi, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.*

Ac ölürseñ **kimseye** ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 9). [kimseye, --ye]*

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet **kimseye**
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 1). [kimseye, --ye]

Ḫüsnüñe maġrūr olup itme ʿadāvet **kimseye**
Dōstum bāḳī degüldür çünkim devlet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 2). [kimseye, --ye]

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 4). [kimseye, --ye]

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [kimseye, --ye]

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 8). [kimseye, --ye]

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [kimseye, --ye]

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen

Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [kimseye, --ye]

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat **kimseye**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [kimseye, --ye]

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī **kimseye** Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [kimseye, --ye]

kimseye: *"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān **kimseye** mihr itdügi yoḳ İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [kimseye, -y, -e]

kimüñ: *Kimin.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi İy ʿaceb yine **kimüñ** girseñ gerekdür ḳanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 6). [kimüñ,]

kīmyā: *Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk Altun olupdur iy dil işüñ **kīmyā** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [kīmyā,]

kīmyā: *Ender bulunan kıymetli şey, iksir.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [kīmyā,]

kīmyā: *Iksir, toprağı ve madenleri altın yaptığına inanılan mevhum sıvı.*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 3). [kīmyādur, -dur]

kīmyā: *Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 18). [kīmyādur, -dur]

kīn: *Düşmanlık.*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [kīni, -i]

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm **kīn** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 2). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde **kīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 2). [kīn,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile **kīn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 14). [kīn,]

kīn: *Öç almayı amaçlayan gizli düşmanlık.*

Var ise baña **kīnüñ** düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 7). [kīnüñ, -üñ]*

kīn: *Düşmanlık, garaz.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü **kīnde**
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 1). [kīnde, -de]*

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur zamāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 6). [kīne-cūdur, -dur]*

kıpkızıl: *Kıpkırmızı.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [ḳıpḳızıl,]*

kıpkızıl ḳan-: *Kırmızı, kızıl kan II kırmızı dudak.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 8). [ḳıpḳızıl ḳan-, -dur]*

kır-: *Kırmak, parçalamak.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep **ḳırardı** köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [ḳırardı, -ar, -dı]*

kırān: *Ar. yakınlık.*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya **ḳırān** itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 4). [ḳırān,]*

kırān: *Ar. yakınlık.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm **ḳırānın** seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [ḳırānın, --ın]*

kırmızı: *Al, kızıl renk.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın **[ḳırmızı]** vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [[ḳırmızı],]*

kırmızı-hilʿat: *Kırmızı kaftan, elbise.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 5). [ḳırmızı-ḫilʿat,]*

kirpig: *Kirpik.*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne **kirpigi** āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [kirpigi, -i]*

kirpig: *Kirpik.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [kirpigüñ, -üñ]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 1). [kirpigüm, -üm]*

Gicelerdür **kirpigüñ**
hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 15). [kirpigüñ, -üñ]*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 9). [kirpigüme, -ü, -me]*

kirpig: *Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her **kirpigüñ** bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [kirpigüñ, -üñ]*

kirpik: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Câme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara **kirpikler** inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 4). [kirpikler, -ler]*

kirpik: *Kirpik.*

Ol ḳaş ile **kirpik** kim
nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [kirpik,]*

kirpik-: *Kirpik.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma **kirpikdür**
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 7). [kirpikdür, --dür]*

kirpiklerüñ ḥadengi: *Kirpik oklarını atmak. II Sevgilinin ok gibi öldürücü, yaralayıcı bakış atması.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [kirpiklerüñ ḥadengi,]*

kirpüg: *Kirpik.*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 6). [kirpügine, -i, -ne]*

kirpüg: *Kirpik II Sevgilinin kirpiği.*

Ḳaşı **kirpügi** ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 5). [kirpügi, -i]*

kirpüg: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ **kirpügüm** üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 5). [kirpügüm, -üm]*

kirpügüñden: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Gözüñe görinmez oldum **kirpügüñden** vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 11). [kirpügüñden,]*

kirpük: *Kirpik.*

Ṣubḥ olınca yummazam **kirpüklü** gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 5). [kirpüklü, -lü]*

kirpük: *Kirpik II Sevgilinin kirpiği.*

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [kirpük,]

kişi: *Adam, insan, kimse.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī **kişiyüz** bizde iñen ʿār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [kişiyüz, -y, -üz]

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez **kişiye** hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [kişiye, -y, -e]*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir **kişi** maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [kişi,]

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup **kişi** hünerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 14). [kişi,]

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 2). [kişi,]

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her **kişi** n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 10). [kişi,]

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur **kişi** taʿẓīm eylemek mihmānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 4). [kişi,]

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda **kişi**
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 13). [kişi,]

kişi: *İnsan, kimse, şahıs.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred **kişiyem** ḳayd-ı bedenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 10). [kişiyem, -y, -em]

kişi: *İnsan, kişi.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda **kişiye** gice yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [kişiye, -ye]

kişi: *İnsan, kişi || âşık.*

Ḥüsnüñ teferrücinde şaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa **kişi** ḳayġulu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [kişi,]

kişi: *Herhangi bir kimse, insan, şahıs.*

ʿĀşıḳda bīm-i düşmen düşmende jeng-i ʿāşıḳ
Her bir **kişiye** baḳsañ bir derde mübtelādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [kişiye, -y, -e]

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [kişiye, -y, -e]*

kişi: *İnsan, şahıs, herhangi bir kimse.*

Yār idinme düşmeni şaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ **kişiye** bir ḳul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [kişiye, -(y)e]

kişi: *Adam, insan, kimse.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 6). [kişi,]

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez **kişi** ġurbet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [kişi,]

kişi: *İnsan, şahıs, kimse.*

Dārū ki telḫ ola **kişinüñ** derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [kişinüñ, -nüñ]

kişi: *Bir kimse, biri.*

Zülf ü ebrüñ içün aġlar **kişi** kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [kişi,]

kişi: *Adam, insan, kimse, erkek.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya **kişi** genc-i firāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [kişi,]

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna **kişi** niçe ḫıdmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 12). [kişi,]

kişi: *Adam, kişi, şahıs, kimse.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce **kişi** dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 10). [kişi,]

kişi: *Adam, insan, şahıs, kimse. II Âşık.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile **kişi** ne yoḳsul ne bay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [kişi,]

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan **kişi** dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [kişi,]

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde **kişi** melāmet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 8). [kişi,]

kişi: *Adam, insan, şahıs, kimse.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur **kişi** ġāyet heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [kişi,]

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 6). [kişi,]*

kışşa: *Hikaye.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde **ḳışşadur** oḳınur dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [ḳışşadur, -dur]

kışşa: *Ar. hikaye, rivayet.*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn **ḳışşası** ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [ḳışşası,]*

kışşa: *Hikaye.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi **ḳışşasın**
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [ḳışşasın, -sın]*

kıṣṣa-i mecnūn: *Mecnun ve Leyla kıssası (hikayesi).*

İy Muʿīdī **ḳıṣṣa-i Mecnūn**
gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 13). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]

kıṣṣa-i mecnūn: *Leyla ve Mecnun kıssasının hikayesi.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]

kıṣṣa-i mecnūn: *Leyla İle Mecnun hikayesi.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]

kişver: *İklim, vilâyet, memleket.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım
degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz
musaḫḫardur yidi
kişver saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [kişver,]

kitāb: *Yazılmış ve basılmış eser.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir
kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [kitāb,]*

kitāb: *Herhangi bir konuda yazılmış eser.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir
kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [kitāb,]*

kitāb: *Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı
eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege
ḫüsnüñ **kitābından**
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 10). [kitābından, -ı, -n, -dan]*

kitāb: *Ar. Kitap.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ
kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür
ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [kitābın, -ıñ]*

kitāb: *1. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün. 2. Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.*

Nāzuñ **kitābın** oḳımadın
böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur
ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [kitābın, --ı, --n]

kitāb-ı nāz: *Naz, işve, cilve kitabı.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur
ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül
üzre **kitāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [kitāb-ı nāz,]

Gülşende ġonçeye aġız
açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi
oḳur **kitāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [kitāb-ı nāz,]

Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur
ise **kitāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [kitāb-ı nāz,]

Ehl-i niyāzı bülbül-i şūrīde
itmege
Gül gibi hīç düşmez
elüñden **kitāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [kitāb-ı nāz,]

kitāb-ı nāz: *Naz kitabı.*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur **kitāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [kitāb-ı nāz,]*

kıy: *Acımayıp öldürmek, acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet **ḳıyduñ** begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 2). [ḳıyduñ, -duñ]*

kıy: *Acımayıp öldürmek.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna **ḳıyar** ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [ḳıyar, -(a)r]*

kıy-: *Acımayıp öldürmek.*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına **ḳıyan** ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [ḳıyan, -an]*

kıya: *Kıyasıya, sert.*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir **ḳıya** baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 6). [ḳıya,]*

kıya: *Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol **ḳıya** baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 6). [ḳıya,]*

kıya bakış-: *Hiddetli/ sert/öldürücü bakış; bkz. TS. C. IV, s. 2526-27. ('kıya' ve 'kıya bakmak' md.).*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [ḳıya bakış-, --lar, --ı]*

kıya kıya: *Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler **ḳıya ḳıya** baḳışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 10). [ḳıya ḳıya,]*

kıyāḳī-: *Kıyıcı, yırtıcı, zalim, gaddar, hunhar.*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet **ḳıyāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [ḳıyāḳīdür, --i, --dür]*

kıyāmet: *Âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin **ḳıyāmet** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 2). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā **ḳıyāmet** ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 16). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet ḳoparur: *Bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.*

Giyüp gülgün ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [ḳıyāmet ḳoparur, -ar, -ur]

kıyāsa gele: *Kıyas, karşılaştırma.*

Mümkin degül **ḳıyāsa gele** cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [ḳıyāsa gele,]

kıyma: *1. Kıyma, acı, merhamet et. 2. Çekilmiş et.*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 2). [ḳıyma,]

kıyma: *Kıyma, acı, merhamet et.*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 10). [ḳıyma,]*

kıymak: *Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 4). [ḳıya, -a]

kıymet: *Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-kıymet: değerli.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [ḳıymet,]

kıymet: *1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 3). [ḳıymetin, -i, -n]*

kıymet: *Ar. Değer.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi **ḳıymeti** yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 9). [ḳıymeti, -i]*

kıymet olmazdı: *Değer vermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [ḳıymet olmazdı, -maz, -dı]

kıymet yoḳ: *Şiirine kıymet verilmemek.*

İy Muʿīdī gerçi **ḳıymet yoḳ** metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [ḳıymet yoḳ,]

ḳızar: *Yüzü veya yanakları kızarmak.*

Ṣarāb-ı erġavānīden **ḳızarmış** yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 5). [ḳızarmış, -mış]

ḳızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

Ḫaste-çeşmüñ **ḳızarur** ḳaṣd itdüginçe katlüme
Ṣāh-ı ẕālīm ḫilʿat-i gülgün giyer ḳan günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 3). [ḳızarur, -ur]*

kızar: *Kızarmak, utanmak, kızarıp bozarmak.*

Görmeden öykünmüş idi
ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden
ḳızarmışdur yanaġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 10). [ḳızarmışdur, -mışdur]*

kızar: *Kızarmak II utanmak.*

Bir dil olur **ḳızarup** şerḥ
itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim
ururs ın sīne-i
sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [ḳızarup, -up]

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir
yir **ḳızarmış** gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 4). [ḳızarmış, -mış]*

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

İy Muʿīdī **ḳızaran** gökde
şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni
āhumla yanar ṣubḥ-
gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 13). [ḳızaran, -an]*

kızar: *Rengi kırmızıya dönmek. II Utancından kızarmak.*

Ġonçe aġzın açamaz lāle
ḥayādan **ḳızarur**
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz
ile gülşende ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [ḳızarur, -ur]

kızıl: *Kırmızı.*

Ruḫ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ]
üstine **ḳızıl** ḳanlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 8). [ḳızıl,]

Ne ḫoş yaraşdı senüñ
ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş
nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 4). [ḳızıl,]

kızıl: *1. Kızıl, al, kırmızı.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh **ḳızıl**
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [ḳızıl,]

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān **ḳızıl** ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [ḳızıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān **ḳızıl** ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 2). [ḳızıl,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḫ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 4). [ḳızıl,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür
devrān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [ḳızıl,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [ḳızıl,]

Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir
sulṭān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [ḳızıl,]

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [ḳızıl,]

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān **ḳızıl** ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [ḳızıl,]

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile **ḳızıl** gül-i ḫandāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 4). [ḳızıl,]

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 4). [ḳızıl,]

kızıl: *1. Kızıl, al, kırmızı.*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 8). [ḳızıl,]*

kızıl gül-: *Kızıl renkli gül.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [ḳızıl gül-, --ler]*

kızıl otaġ-: *Bir kırmızı çadır.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ḳızıl otaġ-, --ı, --dur]*

ko: *Bırakmak.*

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [ḳo,]*

ko: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*

Çün bugün bil bağladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 2). [ḳomazam, -mazam]

İy dil **ḳo** bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 1). [ḳo,]

ko: *Bırakmak.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme **ḳoñ** size ne ziyān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [ḳoñ, -ñ]

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin **ḳomaḳdan** kūşe-i miḥrābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 4). [ḳomaḳdan, -maḳ, -dan]

ko: *Komak, bırakmak.*

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa **ḳor** ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 10). [ḳor, -r]

El arḳasını yirde **ḳor** inṣāf idüp çenār
Ṣalındugınca ol ḳad-i mevzūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 7). [ḳor, -r]

ko: *Bırak!, dursun!, değme!;.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen **ḳo** Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [ḳo,]

ko: *Bırakmamak.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz **ḳomaz** beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [ḳomaz, -maz]

Cām-ı laʿlīni **ḳomaz** bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 5). [ḳomaz, -maz]*

ḳo: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; bırakmak, terk etmek.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ḳo,]*

ḳo: *Bırak! Boş ver!.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür **ḳo** gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [ḳo,]*

ḳo: *Bir şekle girmek, hal almak.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne **ḳor** merdümlerüm anuñ öñüne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [ḳor, -r]*

ḳo: *İzin vermek, bırakmak.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki **ḳomazlar** ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [ḳomazlar, -maz, -lar]*

ḳo: *"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı **ḳo** ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [ḳo,]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin **ḳo** beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [ḳo,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [ḳo,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 11). [ḳo,]*

İy Muʿīdī il sözin **ḳo** zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 15). [ḳo,]*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 3). [ḳo,]*

Naḳd-i cānum **ḳo** niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 9). [ḳo,]*

ḳo: *"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı **ḳo**
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [ḳo,]*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz **ḳo** geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [ḳo,]*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma bāña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 13). [ḳo,]*

ḳo: *"Bırak / boşver".*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ **ḳo**
zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẕmuñı
ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [ḳo,]*

Gel iy vāʿiẕ uy ʿışḳa
ġavġāyı **ḳo**
Ḳuru naʿradan n'oldı
ḥālet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 9). [ḳo,]

Dürr ü yāḳūtın **ḳo** ḫarc itsün
gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās
ü ḫurdedān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [ḳo,]*

ḳo-: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*

Vechi var dilden **ḳomazsa**
ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ
it aġzına düşse meges
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [ḳomazsa, -mazsa]

Var iy ṭabīb **ḳo** beni kim
düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 9). [ḳo,]

ko-: *(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.*

Rişte-i cānın fetīl idüp **ḳodı**
baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur
murādı ʿışḳuña iy yār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 15). [ḳodı, -dı]*

ko-: *Bir durum içerisinde bırakmak.*

Ben dil-efgārı teşne-leb
ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı
ḥayvānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 5). [ḳoduñ, -du, -ñ]

ko-: *1. (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek. 2. Bırakmak, terketmek.*

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından añla
kim
Ḳara çulda **ḳor** beni
zülf-i girih-gīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 8). [ḳor, -r]

köhne-bālīn: *Eski yastık.*

Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir **köhne-bālīn** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 6). [köhne-bālīn,]

kök: *Ağaçların kökü.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar
ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı **köküni**
servüñ ser-ā-ser şāḫ
şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [köküni, -ü, -n, -i]*

ḳol: *Kol, el.*

Dir imişsin **ḳolların** yaḳmış
içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne
eylersem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 5). [ḳolların, -lar, -ın]*

Yine bir meh-rū-içün
yaḳmış Muʿīdī
ḳolların
Āh anuñ her yirde
mest-i ʿışḳ olup
rüsvālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 9). [ḳolların, -lar, -ın]

Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī **ḳolların**
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [ḳolların, -lar, -ın]

kol: *Kol.*

Ṭalar Muʿīdī **ḳoluñı**
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ
ipini uzatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [ḳoluñı, -unı]

kol: *El, kol.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī **ḳolların** yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [ḳolların, -lar, -ın]*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi **ḳolların** ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [ḳolların, -lar, -ın]*

kol: *Elini, Vücudun bir uzvu.*

Kesdi ʿarʿarlar **ḳolın** çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 11). [ḳolın, -ıñ]*

kol: *İnsanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı.*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür **ḳollarum**
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 5). [ḳollarum, -lar, -um]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 8). [ḳollarum, -lar, -um]*

kol-: *Vücudun bir uzvu.*

Yaḳdı Muʿīdī **ḳollarını** çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 13). [ḳollarını, -lar, -ı, -(n)ı]*

kolay olur: *Sıkıntısız, zahmetsiz olmak.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş **ḳolay olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [ḳolay olur,]*

kollarum: *Kol.*

Şāh-ı ġamdur **ḳollarum** kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 3). [ḳollarum,]*

koltuġına al-: *Kolunun arasına almak.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 3). [ḳoltuġına al-, -up]*

koluñ: *İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.*

Saña ne **ḳolun** yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 9). [ḳolun, -uñ]*

koma: *Bırakmak, terk etmek.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [ḳomasın, -sın]*

koma: *Bırakma.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür **ḳoma** zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 14). [ḳoma,]*

koma: *Bırakma.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür **ḳoma** zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 14). [ḳoma,]*

koma: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur
ġamuñdan bağrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 14). [ḳoma,]

koma-: *Bırakmamak, terk etmemek.*

Yüz sürmege **ḳomazsın**
izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 5). [ḳomazsın, -z, -sın]

komaz: *Koymaz, bırakmaz.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli **ḳomaz** şalınur boynına eyler dilek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [ḳomaz,]

komaz: *Bırakmaz, izin vermez.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ **ḳomaz** beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [ḳomaz,]

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 13). [ḳomaz,]

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā **ḳomaz** yārümdür ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 10). [ḳomaz,]

komaz: *Bırakmamak, koymamak.*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm **ḳomaz** āḫir anı intisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 14). [ḳomaz,]

kon: *Konmak.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma **ḳonmaz** bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 14). [ḳonmaz, -maz]*

kon: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*

Ḳalb-i pür-ḫūnumda yir yir noḳṭa-i sevdā-yı ġam
Dāġdur **ḳonmış** derūn-ı lāle-i sīr-ābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 10). [ḳonmış, -mış]

kon: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 2). [ḳonılmış, -ıl, -mış]

kon: *Bir yere yerleşmek, konmak.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle **ḳondı** sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [ḳondı, -dı]

kon: *Konmak, yerleşmek.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre **ḳonalı** ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 6). [ḳonalı, -alı]

kon-: *Konmak (kuş bağlamında).*

Degme yire **ḳonmaz** iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [ḳonmaz, -maz]*

konaḳ konaḳ: *Menzil menzil, konak konak.*

Ġam geldi sīneden dile
dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki
göçerler **ḳonaḳ ḳonaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [ḳonaḳ ḳonaḳ,]

ḳonıl: *Konulmak, yerleştirilmek.*

Sīnemde cā-be-cā **ḳonılan**
tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete
gül-berg-i ter yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [ḳonılan, -an]

ḳonma: *Konmamak II üzerine konmamak.*

Degme budaġa **ḳonmaz** idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 7). [ḳonmaz, -z]

konmış: *Konmak.*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde
ḳonmış naʿle beñzer
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [ḳonmış,]

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil
ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede
[āb-rū] girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 7). [ḳopdı, -dı]

kop: *Kopmak.*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana
bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [ḳopdı, -dı]

kop: *Çok, fazla.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye **köp**
düşdügim ʿayb itme
kim
Yüz çevirdüm şimdi
tesbīḥ ü muṣallādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 5). [köp,]*

Bādeye **köp** düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [köp,]

kop: *(Ses, gürültü vb. için) Birdenbire ve şiddetle başlamak, başlatmak, yükseltmek.*

Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar **ḳopardı**
Beñzer ki itdi muṭrib
bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 13). [ḳopardı, -ar, -dı]

kop: *(Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak.*

Maḥşerde yüzi ḳara **ḳopar**
ḥāli perīşān
Küfrin şaçınuñ
ṭutmayan īmāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [ḳopar, -ar]*

kop: *Çok fazla, bütün.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli
ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı
bādeye olup ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [köp,]

kopar-: *Koparmak, bir parçasını almak.*

Şevḳ ile zemzem kenārında
ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi deryā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 5). [ḳoparup, --up]*

kopardı: *Meydana çıkmak, zuhur etmek II Fitne.*

Fitne **ḳopardı** yine devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [ḳopardı,]

köpek: *Davranışları kötü olan kimse için kullanılan sövgü sözü(rakip bağlamında).*

Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne ṣūḥa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 3). [köpek,]*

köpri: *Köprü.*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam
ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün
bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [köpri,]

ḳorḫu: *Korku veren, korku dolu, ürkütücü.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ
ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre
ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [ḳorḫulu, -lu]

korhulu yolda: *Korkulu yol.*

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ
ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye
gice yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [ḳorḫulu yolda, -da]

kork: *Ürkmek, korkmak.*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine
baña **ḳorḳaram**
Cān riştesini
eylemedin bū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 11). [ḳorḳaram, -aram]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-
geh perr-i Cibrīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 14). [ḳorḳaram, -ar, -am]

kork: *Ürkmek, korkmak.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle
Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd
yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 14). [ḳorḳaram, -ar, -am]

kork: *Korkmak.*

Rūze-i hicrān ile oldum
nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i
zerdüm hilāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 12). [ḳorḳaram, -a, -r, -a, -m]*

kork: *Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür **ḳorḳaram** bir
gün
Kimesne ṭuymadan
miskīn ider teslīm-i
cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [ḳorḳaram, -ar, -am]

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [ḳorḳaram, -ar, -am]

kork: *Kaygılanmak, endişelenmek.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür **ḳorḳaram** bir
gün
Kimesne ṭuymadan
miskīn ider teslīm-i
cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [ḳorḳaram, -ar, -am]

ḳorḳ: *Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [ḳorḳaram, -ar, -am]

kork: *Korku duymak, ürkmek,*

dehşete kapılmak; kaygı duymak, endişe etmek.

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [ḳorḳıdup, -(ı)d, -up]*

kork: *Kaygılanmak, endişelenmek.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

ḳorḳ: *Korkmak, endişe etmek.*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 8). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem **ḳorḳaram** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

kork: *Kaygılanmak, endişelenmek.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā **ḳorḳaram**
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

kork: *Bir şeyi yapmaya cesaret edememek.*

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 6). [ḳorḳar, -ar]*

kork-: *Korkarım, endişelenirim.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [ḳorḳaram, -aram]*

kork-: *Korkmak.*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī **ḳorḳaram**
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 13). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

kork-: *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün **ḳorḳaram** ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün **ḳorḳaram**
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 9). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

kork-: *1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı **ḳorḳaram**
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 5). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

korkaram: *"korkarım." kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil **ḳorḳaram** velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya

beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [ḳorḳaram,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī **ḳorḳaram** Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 13). [ḳorḳaram,]*

korkaram: *"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 10). [ḳorḳaram,]*

korḳu: *Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [ḳorḳum, -m]*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [ḳorḳum, -m]*

korḳud: *Kaygıya düşürmek, endîşelendirmek.*

ʿĀşıḳların siyāset ile **ḳorḳudup** yine Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [ḳorḳudup, -up]*

korḳusuz: *Korkusu olmayan, yürekli, gözü pek, pervasız.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [ḳorḳusuz,]*

korḳut-: *Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.*

Ol ġamze vü ebrū ile **ḳorḳutma** beni kim Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [ḳorḳutma, -ma]*

korkut-: *Korkmasına yol açmak.*

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem Bizi **ḳorḳutmaḳ** mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [ḳorḳutmaḳ,]*

korkut-: *Korkutmamasını.*

Diñ raḳībe tīġ ile **ḳorḳutmasun** ʿuşşāḳı kim ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [ḳorḳutmasun, -ma, -sun]*

kov: *Peşine takmak, takip etmek.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına Gūyiyā süglün **ḳovar** ardınca bir şāhīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [ḳovar, -ar]*

koy: *Bırakmak.*

Çün bizi **ḳoyup** uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 5). [ḳoyup,]*

koy: *Koymak, bırakmak.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek Başum ortaya **ḳoyup** geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [ḳoyup, -up]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı
ṣu **ḳoysun** diyü
Kārbārum yile virüp
ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [ḳoysun, -sun]

koy: *Ayırmak, uzaklaştırmak, bırakmak.*
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ **ḳoyup**
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [ḳoyup, -up]

koy-: *Bırakmak II koymak.*
İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp
niçe niçe yalvareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ḳoyınca, -ınca]

koy-: *(Bir yere) bırakmak,(bir yere) yerleştirmek.*
Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı
beni
Ḳara çulda **ḳoyan** bu
gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [ḳoyan, --an]*

koy-: *Bırakmak, koymak.*
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf
oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna **ḳoyduñ**
zer gibi ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 10). [ḳoyduñ, -du, -ñ]

koy-: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek, koymak.*
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile
ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [ḳoysañ, -sa, -ñ]*

koyan: *Bırakan II terk eden.*
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz **ḳoyan**
ʿUrve-i vusḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 9). [ḳoyan,]*

koyma: *İhmal etme, geri çevirme, bırakma.*
Elüm alup umaram
ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre
gelicek devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 11). [ḳoymaya, -ya]

koymaz: *Bırakmamak.*
Mescide **ḳoymazlar** ise gel
berü meyḫāneye
Cennet olmazsa
müyesser ṣaḥn-ı gülzār
ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 3). [ḳoymazlar,]*

koyn-: *Koyun, kucak, bağır.*
Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz
olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek **ḳoynumda**
yatur māh-ı tābānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 4). [ḳoynumda, -(u)m, -da]*

kū-be-kū: *Sokak sokak, mahalle mahalle.*
Peyk-i revān olup yaşum
şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar
menzil-be-menzil **kū-be-kū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [kū-be-kū,]*
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir
veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur
söylenen meclis-be-meclis **kū-be-kū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 10). [kū-be-kū,]*

kuç: *Kucaklamak, kollarını dolamak, sarılmak.*
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [ḳuçar, -ar]

<u>kuç:</u> *Kucaklamak, kollarını dolamak, sarılmak.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [ḳuçar, -ar]

<u>kuc-:</u> *Kucaklamak.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri **ḳuçasın**
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 13). [ḳuçasın, -a, -sın]

Çünki ol şūḫı **ḳuçan** ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [ḳuçan, -an]

<u>kuc-:</u> *Sarmak, kucaklamak.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez **kuçayın** tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 8). [kuçayın, -ayın]

<u>kuc-:</u> *Sarmak.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma **ḳuçar** kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 10). [ḳuçar, -ar]

<u>kuc-:</u> *Sarmak, kucaklamak.*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 10). [ḳuçalı, -alı]

<u>kuçmaġ:</u> *Sarmak, sarılmak.*

Gerçi bilüñ **ḳuçmaġı** her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 1). [ḳuçmaġı, -ı]*

<u>küdūreti:</u> *Bulanıklık / kir / toz. II [tas.] Nefsin kötü sıfatları.*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ **küdūreti**
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 9). [küdūreti,]

<u>küffār:</u> *Kâfiler, müslüman olmayanlar.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı **küffāre** beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [küffāre, -e]

<u>küffār:</u> *Kâfirler, Allah'ın varlığını inkar eden kimseler.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḫişār almaḳca vardur ceng ile **küffārdan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [küffārdan, -dan]

<u>küfr:</u> *Küfür; siyahlık.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ **küfrine** īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [küfrine, -i, -n, -e]

<u>küfr:</u> *Küfür, dinsizlik, imanın zıddı; siyahlık.*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ **küfridür** īmānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 4). [küfridür, -idür]

<u>küfr:</u> *Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ

küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [küfrine, -i, -n, -e]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm **küfr** ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [küfr,]*

küfr: *Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme; kötülük, fenalık, bozgunculuk; karanlık.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ **küfrine** īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [küfrine, -i, -n, -e]*

küfr: *Allah'a inanmama, ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Sevgilinin siyah saçı.*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ **küfrine** ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 7). [küfrine, -i, -n, -e]*

küfr ile dīn: *Kafirlik ile din II küfr ile iman.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [küfr ile dīn, -üm]*

kūh u ṣaḥrādan: *Dağ ve çöl.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi **kūh u ṣaḥrādan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [kūh u ṣaḥrādan, -dan]*

kūh-ı belā: *Bela dağı.*

Ferhād'ı añma iy dil **kūh-ı belā** bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 11). [kūh-ı belā,]*

kūh-ı ġamuñda: *Gam dağı.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [kūh-ı ġamuñda, -uñ-, -da]*

kūhken: *Dağ delen (kimse). II Şirin için dağları delen aşk kahramanı Ferhat.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür **kūhken** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 14). [kūhken,]*

kühl: *Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ **küḫline** bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [küḫline, -i, -n, -e]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ **küḫline** ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [küḫline, -i, -n, -e]*

Ḫāk-i pāyuñ **küḫlin** umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 17). [küḫlin, -i, -n]*

kühl: *Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ **küḫline** ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [küḫline, -i, -n, -e]*

kühl: *(Göze çekilen) Sürme.*

Kühl añma baña gözlerüme
ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın
beni āḫir naẓarum var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [kühl,]

<u>kühl-i başar:</u> *Göze çekilen sürme.*

Eyledüm **küḥl-i başar** ḫāk-i
der-i meyḫāneyi
Bulmadum ʿālemde
cāndan geçmedin
cānāneyi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 37). [küḥl-i başar,]

<u>kühl-i ṣıfāhān'ı:</u> *Isfahan sürmesi (Isfahân, en güzel ve kaliteli sürmenin çıkarıldığı yerdir).*

Dil n'ider **küḥl-i Ṣıfāhān'ı**
ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre
naẓarsuz degül āḫir
gözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [küḥl-i ṣıfāhān'ı,]

<u>kul:</u> *Köle, esir, tutsak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm
niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine
ben **ḳulın** ol sulṭān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [ḳulın, -ın]*

Bir boynı bağlu **ḳulam**
merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 7). [ḳulam, -am]

<u>kul:</u> *Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür
oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç
küldür içinde var
nihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [küldür, -dür]

<u>kul:</u> *Köle, esir, tutsak.*

Hīç añmaduñ **ḳulum** diyü
ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda
hiẓmete lāyıḳ degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 5). [ḳulum, -um]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa
gerekse oḳa dik
Ger ölürsem
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [ḳuluñam, -unam]

Bir boynı bağlu ḳulam
merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 8). [ḳul,]

Ġamze idüp düşmene
uṣṣāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum **ḳullaruñ**
öldürme tīġ-i kīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 8). [ḳullaruñ, -lar, -uñ]

Şöyle şīrīndür Muʿīdī
ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü
Kemāl naẓm ile
dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [ḳuluñuñ, -u, -nuñ]

Āstānum **ḳullarındandur**
Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem
eylersin gedālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 9). [ḳullarındandur,]*

<u>ḳul:</u> *Kül.*

Tīz günde yile varsun
göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 10). [külini, -i, -ni]*

<u>ḳul:</u> *Köle, esir ‖ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī **ḳuluñı** şimdi
Zamān ola ki anasın

benüm cānum
cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 13). [ḳuluñı, -uñ, -ı]

Muʿīdī **ḳuluñı** ʿāciz
unutduñ
Ezel gerçi gelürdi
nāme ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 9). [ḳuluñı, -uñ, -ı]

Muʿīdī **ḳuluñı** aġlatma it
raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki
düşmen güle seven
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 9). [ḳuluñı, -uñ, -ı]*

kul: *Köle, esir, tutsak; aşık.*

Lāleyi laʿlīn-külehle **ḳul**
yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını
serv-i ḳabā-pūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 3). [ḳul,]*

kul: *Abd, kul, yaratılan.*

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī **ḳuluña**
Kīmyādur himmetüñ
ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [ḳuluña, -u, -n, -a]

Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī
ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 14). [ḳuluña, -u, -n, -a]

Zār idüp gāh aġladur gāh
iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider
kim **ḳula** sulṭān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [ḳula, -a]

Arturup ḳadrin Muʿīdī
ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿr ṣanma
ḥüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 13). [ḳuluña, -u, -n, -a]*

Pervāneler gibi añıcaḳ
şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi **ḳuluña**
kim yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [ḳuluña, -u, -n, -a]

kul: *Kul, köle.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i
vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür
ḳullarınuñ muḳbilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 12). [ḳullarınuñ, -lar, -ı, -nun]

kul: *Aşık; köle; kul.*

Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir
ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 5). [ḳulların, -lar, -ın]

kul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

Bir görmesün raḳīb ile biz
ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol
ite nisbet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 9). [ḳulların, -lar, -ı, -n]

kul: *Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.*

Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ
Ki ider **ḳullarını**
himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [ḳullarını, -lar, -ı, -nı]

kul: *Ateşten sonra kalan toz ve parçacıklar.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı
ġamuñ eyledi **kül**
Dūd-ı āhum acıyup
geydi anuñçün ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [kül,]

Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara **kül**
oldum yine göñlüm
belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [kül,]

kul: *Allah'a itaat ve ibadet eden, hizmetkâr, yaratılmış.*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ
ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [ḳuluñdur, -uñ, -dur]

kul: *Allah'a göre insan, kul. (sevgili kastedilerek).*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin **ḳuluñam** şāhā ne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [ḳuluñam, -uñ, -am]

kul: *Köle, esir, tutsak.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [ḳul,]

kul: *Abd, kul || aşık.*

Muʿīdī **ḳuluñı** şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 13). [ḳuluñı, -un, -ı]*

Gördi **ḳuluñ** Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [ḳuluñ, -uñ]

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī **ḳuluñuñ** yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 13). [ḳuluñuñ, -uñ, -uñ]

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan **ḳulıdur** bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 14). [ḳulıdur, -ı, -dur]

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 7). [ḳullaruñ, -lar, -uñ]

kul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde **ḳulları**
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [ḳulları, -lar, -ı]*

kul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine **ḳuluña** aʿyān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [ḳuluña,]

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [ḳul,]

Ger Muʿīdīye **ḳulumdur** diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [ḳulumdur, -(u)m, -dur]

kul: *Abd / kul. II Kişi / insan.*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi **ḳul** begüm götürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 12). [ḳul,]

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [ḳul,]

kul: *.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya **ḳuluñ** iy ḫvāce ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 12). [ḳuluñ, -un]

Sensüz **ḳuluñ** Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 13). [ḳuluñ, -un]

ḳul: *Kul, köle II Âşık.*

Ben **ḳuluñı** kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [ḳuluñı, -uñ, -ı]*

kul oġlı güzel-: *Kul oğlu Güzeller.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [ḳul oġlı güzel-, -ler]

kul- ol-: *Kul olduğumdan beri.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [ḳul- ol-,]

kul yaz: *Kul olmak.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [ḳul yaz, -arken]*

ḳulaġ: *Kulak.*

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül **ḳulaġ** iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 10). [ḳulaġ,]*

ḳulaġ: *Kulak.*

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise **ḳulaġumca** pāre pāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 4). [ḳulaġumca,]

ḳulaġ- aç-: *Dikkatle dinlemek.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 12). [ḳulaġ- aç-, -ın, --up]

ḳulaġuñda küpe olsun: *Başına gelen bir durumdan, hiç unutmayacağı bir ders almak.*

Gel iy dürr isteyen bu söz **ḳulaġuñda küpe olsun**
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [ḳulaġuñda küpe olsun, -sun]

kulak: *Kulak, işitme organı.*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle **ḳulacıġum**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 12). [ḳulacıġum, -cıġ, -um]

küleh: *Külah, şapka.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi **külehüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 2). [külehüñ, -üñ]

külhan: *Külhan, han,*

hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer, hamam ocağı.

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde **külḫān** gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 7). [külḫān,]*

ḳulı ḳurbānı: *Kulu kurbanı. Birine tâbi.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 8). [ḳulı ḳurbānı, -yam, -]*

ḳulḳul-i bāde: *Şarabın sesi.*

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 19). [ḳulḳul-i bāde,]*

kullaruña: *Köle, esir, tutsa, âşık.*

N'ola māh olduñ ise mihr idegör **ḳullaruña**
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 7). [ḳullaruña, -laruna]*

kuluñ: *Kul, köle.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [kuluñ,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 13). [ḳuluñ,]*

Baḳma alçaḳluġıma **ḳuluñ** olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [ḳuluñ,]*

kulundur: *Abd, kul, yaratılan.*

Muʿīdī **ḳuluñdur** elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 13). [ḳuluñdur, - , -]*

kuluñı: *Abd, köle. II Âşık.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī **ḳuluñı** bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 13). [ḳuluñı,]*

kumrı: *Ar. Güvercin nevinden maruf kuş, müennesi: kumriyye.*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp **ḳumrılar** āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 8). [ḳumrılar, -lar]*

künc: *Köşe.*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā **küncinde** kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 3). [küncinde, -i, -(n)de]*

künc-i belāda: *Bela köşesi.*

Yalıñuz **künc-i belāda** göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [künc-i belāda, -da]*

künc-i dil: *Gönlün köşesi.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 7). [künc-i dil, -de]*

kur-: *Bir şeyi işleyecek duruma getirmek.*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını **ḳurdı** hemān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 2). [ḳurdı, -dı]

kur'ān: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḥaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki **Ḳur'ān'ı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [ḳur'ān'ı, -ı]*

ḳur'ān: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle **Ḳur'ān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [ḳur'ān,]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḥaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla **Ḳur'ān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [ḳur'ān,]*

kur'ān okur: *İslam dininin kutsal kitabı olan Kuran-ı Kerim'i okumak.*

Bir ġarīb üftādeyem ḥaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme **Ḳur'ān oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [ḳur'ān oḳur,]*

kurbân: *Bir uğurda feda olma.*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce **ḳurbān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 4). [ḳurbān,]*

kurbân: *Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre **ḳurbān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 10). [ḳurbān,]*

kurbân: *Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar II Sevgili yolunda kendini feda eden âşık.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile **ḳurbān** itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [ḳurbān,]

kurbân: *Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar.*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe **ḳurbānlar** olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 4). [ḳurbānlar, -lar]*

ḳurbân: *Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse. II Âşık.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile **ḳurbānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 14). [ḳurbānuñ,]*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi **ḳurbānuñ**
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 1). [ḳurbānuñ,]*

kurbân: *Ar. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

Gözlerüm ṣayru görüp **ḳurbāna** gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

289, Mısra 9). [ḳurbāna, -a]

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 3). [ḳurbāna, -a]*

ḳurbân: *Ar. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

Dökelden ḳanumı **ḳurbân** gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 3). [ḳurbān,]*

ḳurbān eyle-: *Kurban kesmek.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [ḳurbān eyle-, -mek]*

kurbān idersin: *Uğrunda kurban etmek.*

īd-i vaṣla irgürüp **ḳurbān idersin** ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ḳurbān idersin, -er, -sin]*

kurbān idersin: *(Âşığı) kurban etmek, canına kıymak.*

īd-i vaṣla irgürüp **ḳurbān idersin** ʿāṣıḳı
İy Muʿīdī bir degül olsun fedā biñ cān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ḳurbān idersin, -er, -sin]*

kurbān it-: *Kurban etmek, feda etmek.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 8). [ḳurbān it-, -di]*

kurbān kanı-: *Kurban kanıdır.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ḳurbān ḳanı-, -dur]*

kurbān olayın: *(Sevgili) uğruna canını vermek.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ḳurbān olayın, -ayın]*

kurbān olayın: *(Âşığın) canını feda etmesi, canından vazgeçmek.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ḳurbān olayın, -ayın]*

kurbān olduġum: *Bir şey uğruna can vermek.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme **ḳurbān olduġum**
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [ḳurbān olduġum, -duk, -(ı)m]*

kurbān olduġum: *Sevgili uğruna âşığın canını feda etmesi.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme **ḳurbān olduġum**
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [ḳurbān olduġum, -duġ, -ım]*

kurbān olur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir
gün ḳorḳaram **ḳurbān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [ḳurbān olur,]*

kurbān olur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*
Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil **ḳurbān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [ḳurbān olur,]*

kurbān-ı ʿīd: *Bayram kurbanı.*
Ġamzeden ḫançer çeküp
ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum
yoluñda nitekim
ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [ḳurbān-ı ʿīd,]*

kurı: *Boş, faydasız, nafile, değersiz.*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı
ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [ḳurı,]*

kurı: *Boş, faydasız, değersiz, geçici.*
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem **ḳurı** bir
aġaçdur saña göre sözi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [ḳurı,]*

kurı: *"Boş, faydasız, sahte" anlamında bir sıfat.*
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī
dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir
ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [ḳurı,]

kurı sevdā: *Boş sevda. II Nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.*
Bir **ḳurı sevdā** ile ḳaldum
perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür
mükedder kākül-i
müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 15). [ḳurı sevdā,]*

kurı sevdā-: *Boş sevda. II nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.*
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ
bu ḳurı sevdādan ne
ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [ḳurı sevdā-, --dan]*

kurrābe: *Kadeh.*
Bezm-i ġamda şanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki **ḳurrābe** şarāb-ı erġavānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 2). [ḳurrābe,]*

kürsī: *Oturulacak yüksekçe yer.*
Kürsīye çıḳup naġmeler
itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner
kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [kürsīye, -ye]*

kurtar: *(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.*
Ne hümāsın kim daḫi
üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem
ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 4). [ḳurtarup, -up]*
Cām-ı laʿlüñden zihī bir
cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i
ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 4). [ḳurtarup, -up]*
Āftāb-ı cām ile maḥv it
vücūdum ẕerreveş

Sāḳiyā billāh **ḳurtar**
ḫod-nümālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 8). [ḳurtar,]

kurtar: *Uzaklaştırmak, kurtulmasını sağlamak.*

Öldürüp **ḳurtarsa** ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 1). [ḳurtarsa, -sa]

kuru: *Beyhude, boş.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu **ḳuru** bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [ḳuru,]

kuru: *Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu **ḳuru** bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [ḳuru,]

kuru: *Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā **ḳuru** taḥsīndür iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 10). [ḳuru,]

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 10). [ḳuru,]

kuru sevdā-: *Boş sevda.*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 14). [ḳuru sevdā-, --da]

kuru sevdā-: *Kuru sevda.*

Didüm ol müşgīn şaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [ḳuru sevdā-, --dan]

kuru ten-: *Yaşlanmış, sevgisi olmayan ten. sadece beden.*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [ḳuru ten-, -dür]

kurul-: *Bir araya getirilmek, toplanmak, teşkil edilmek, hazırlanmak.*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim **ḳuruldı** sebzede gülgün otāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 4). [ḳuruldı, -dı]

kurul: *Kurma işi yapılmak, oluşturulmak.*

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde **ḳurulmış** sāyebānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 4). [ḳurulmış, -mış]

kurul maz: *(Parçalardan oluşan bir şey için) parçaları birleştirilerek bütün hâle getirilmek, yapılmak.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār **ḳurul maz** deñizde balıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 8). [ḳurul maz,]

kūşe: *Köşe.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid **kūşesin**
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [kūşesin, -n, -si]

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne **kūşesin**
Eglence bulmadum
mey ü maḥbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 11). [kūşesin, -n, -si]*

kūşe: *Köse.*

İʿtidālinden hevānuñ āb
olupdur selsebil
ʿĀlemüñ her **kūşesi**
gülzār-ı cennetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 4). [kūşesi, -si]*

kūşe: *Taraf, köşe bucak.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı
erġavānī kim yine
Göz ider her **kūşeden**
yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [kūşeden, -den]

kūşe-i ḥasret-: *Hasret köşesi.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-
i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün
saña ben nā-tüvānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [kūşe-i ḥasret-, -de]*

küstāh: *Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız (kimse).*

Ayaġum almaġ içün bend
ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol
zülf-i perīşān **küstāḫ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [küstāḫ,]

küstāh: *Küstahça, hadsiz şekilde.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-
i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler
ġonçe-i ḫandān **küstāḫ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [küstāḫ,]

küstāh: *Şımarmak. II saygısızca davranan (kimse).*

Ögrenüp cevre diler büse
dil ü cān **küstāḫ**
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [küstāḫ,]*

küstāh: *Arsız, edepsiz, hayasız, saygısız.*

Yüz bulup dilber yanında
şöyle **küstāḫ** oldı kim
İllere ḳarşu öper bu
zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [küstāḫ,]

küstāh id: *Şımartmak. II terbiyesizleştirmek.*

Ögrenüp cevre diler büse
dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [küstāḫ id,]

küstāh id: *Arsızlık yapmak, şımarmak II terbiyesizleşmek.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne
öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy
gözi fettān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [küstāḫ id, -en]

küstāh ol: *Saygısız; küstah olmak.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [küstāḫ ol, -ur]

küstāḫ ol: *Saygısız olmak, küstah olmak.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya
Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [küstāḫ ol, -sa]

küşte-gīr: *Pehlivanlık.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim
nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur
başum üzre perçemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 304, Mısra 11). [küşte-gīr,]

kūt-ı revān-: *Ruhun gıdası.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [ḳūt-ı revān-, -dur]

kūy: *Köy, mahalle.*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ **kūyında** derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 6). [kūyında, -ın, -da]

kūy: *Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin civarı.*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle **kūyına** ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 15). [kūyına, -ına]

kūy: *Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [kūyuñı, -uñ, -ı]

kūy: *1)Semt, mahalle.2) Sevgilinin bulunduğu yer 3) Sevgilin yanı, huzuru.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur **kūyuñ** iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 7). [kūyuñ, -uñ]*

kūy: *(Sevgili'nin) semti, mahallesi..*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [kūyuñı, -uñ, -ı]

kūy: *(Sevgilinin) semti, mahallesi..*

Sögme **kūyūñı** ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [kūyūñı, -uñ, -ı]

kūy: *(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet **kūyına** dil-ḫaste vü üftāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [kūyına, -ına]

Şehr içinde **kūyuñı** ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [kūyuñı, -uñ, -ı]

Günde yüz kez **kūyuña** varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 11). [kūyuña, -u, -n, -a]

Yār **kūyın** yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 13). [kūyın, -ın]*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 7). [ḳūyuñ, -u, -ñ]

Görse **kūyuñda** yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [kūyuñda, -uñ, -]*

Dile ḫışm itdüñ idi **kūyuña**
dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 11). [kūyuña, -u, -n, -a]

Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 7). [kūyına, -ına]

Gül-ruḫlaruña ḳarşu
terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı
senüñ mübtelā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [kūyuñda, -uñ, -]

Var iken **kūyuñ** senüñ
firdevse meyl itmez
göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 3). [kūyuñ, -u, -ñ]

İy perī ḳahr ile **kūyuñdan**
raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür
derbānı ṣeytān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [kūyuñdan, -uñdan]

Çoḳ aña **kūyuñda** göñlüm
sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini
bilmez kişi ġurbet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 9). [kūyuñda, -uñ, -]

kūy: *Sevilinin Kapısı Sevgilinin bulunduğu yer, köy, mahalle, semt.*

Kūyuñda göricek beni
erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi
dār-ı şifā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [kūyuñda, -uñ, -da]

kūy-ı dilber: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña
yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i
çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [kūy-ı dilber,]

kūy-ı dilber-: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī
sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir
āşnālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 13). [kūy-ı dilber-, --de]

kūy-ı muġān-: *Meyhanecinin köşesi.*

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz
n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis
ḫalāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 7). [kūy-ı muġān-,]

ḳuyu ḳaz-: *Kuyu kazmak, tuzak kurmak.*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu ḳazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [ḳuyu ḳaz-, --ar, --lar]

kūyuñ: *Hane, konak, menzil, mahalle.*

İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi
māhuñ daḫi māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 7). [kūyuñ,]

kūyuñ: *(sevgilinin bulunduğu) mahalle.*

Ben fiġān itdükce **kūyuñ**
ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa
nāy işidüp mevlevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 5). [kūyuñ, -un]

küze: *Ar. Testi, su testisi.*

İçinden şu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger **kūze**
ben öldükde ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [kūze,]

kūze-ger: *Testici, testi yapan kişi.*

İçinden şu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse **kūze-ger**
kūze ben öldükde ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [kūze-ger,]

kūze-i: *Şu testisi.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum
belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur **kūze-i** dōlāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [kūze-i,]*

kalkan: *Arkasına sığınılacak şey, siper.*

Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [ḳalḳan,]

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe
leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer
ḫār ü **ḳalḳan** oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [ḳalḳan,]

kar: *Karıştırmak, katmak, birleştirmek, mezcetmek.*

Görince ol gözi ḫūn-rīzi
bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire
ḳarasın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 8). [ḳarasın, -a, -sın]

karşum: *Karşımda.*

Şeh-süvārum ḳandedür kim
ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp **ḳarşumda**
cevlān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [ḳarşumda, -da]

katı: *Çok, çok fazla, pek şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayet.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i
ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür **ḳatı** vālā
ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 8). [ḳatı,]

kılmadum: *Etmek, yapmak.*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle
ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi
bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [ḳılmadum,]

lā:

1. **lā:**
Gazel 177
Mısra: **11**
"Hayır, yok" olumsuzluk edatı.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

2. **la:**
Gazel 192
Mısra: **9**
"İle" bağlacı.

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ

lāf:

1. **lāf:**
Gazel 213
Mısra: **14**
(Fars.) Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı.

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

lāf ü güzāf:

1. **lāf ü güzāf:**
Gazel 213
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş konuşma.

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

lāf ur-:

1. **lāf ur-:**-*ar, -sın*

Gazel 244

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksekten atıp tutmak, yapamayacağı şeyleri söylemek.

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

lāf-ı ḥüsn:

1. **lāf-ı ḥüsn:**

Gazel 48

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel söz, kelime.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

lafẓ-ı ābdār-:

1. **lafẓ-ı ābdār-:**--*uñ*

Gazel 145

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarif, güzel nükteli söz.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

lafẓ-ı gevher-bāruña:

1. **lafẓ-ı gevher-bāruña:**-*ı, -uñ, -a*

Gazel 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mücevher gibi sözleri.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **lafẓ-ı gevher-bāruña:**-*uñ, -a*

Gazel 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mücevher gibi olan sözleri.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

lafẓ-ı güher-bār-:

1. **lafẓ-ı güher-bār-:**-*ın*

Gazel 227

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücevher gibi söz.

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

lafẓ-ı rūḥ-efzā:

1. **lafẓ-ı rūḥ-efzā:**

Gazel 114

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana can katan sözler, Ruh açıcı sözler.

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

laḥza:

1. **laḥẓa:**

Gazel 14

Mısra: **10**

An, bakacak kadar zaman.

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

2. **laḥẓa:**

Gazel 14

Mısra: **10**

An, bakacak kadar zaman.

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

3. **laḥẓa:**

Gazel 18

Mısra: **9**

An, kısa zaman.

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

4. **laḥẓada:**-*da*

Gazel 84

Mısra: **12**

An.

Ġamzesi ġamza şuruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler

5. **laḥẓa:**

Gazel 180

Mısra: **6**

An / dem.

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

6. **laḥẓa:**

Gazel 374

Mısra: **13**

Çok kısa bir an.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

7. **laḥẓa:**

Gazel 431

Mısra: **6**

Çok kısa bir an.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

<u>lahza-be-lahza:</u>

1. **laḥẓa-be-laḥẓa:**

Gazel 169

Mısra: **2**

An be an.

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

<u>laʿl:</u>

1. **laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 4

Mısra: **4**

Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña

2. **laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 4

Mısra: **4**

Parlak kırmızı renkte, billurlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş; bu taşın renginde olan II sevgilinin dudağı; şarap.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña

3. **laʿl:**

Gazel 9

Mısra: **8**

(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

4. **laʿl:**

Gazel 9

Mısra: **8**

(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

5. **laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 9

Mısra: **5**

Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadugı ṣudur baña

6. **laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 9

Mısra: **5**

Kırmızı ve değerli taş, dudak. ‖ Sevgili dudağı.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadugı ṣudur baña

7. **laʿlüññüñ:**-*üñ, -üñ*

Gazel 38

Mısra: **7**

Kırmızı ve değerli taş ‖ Sevgilinin dudağı.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüññüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

8. **laʿlüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 40

Mısra: **2**

Kırmızı ve değerli taş ‖ Sevgilinin dudağı.

İy perī ṭutsañ n’ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

9. **laʿlīn:**-*in*
Gazel 41
Mısra: **9**
(Sevgilinin kırmızı) dudağı.
Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

10. **laʿlüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 43
Mısra: **8**
Sevgilinin kırmızı dudağı.
N’ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

11. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 45
Mısra: **3**
Yakut, değerli kırmızı taş. || *Sevgilinin dudağı.*
Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

12. **laʿlüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 49
Mısra: **2**
Sevgilinin kırmızı dudağı.
Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

13. **laʿlīn:**-*in*
Gazel 52
Mısra: **8**
(Sevgilinin kırmızı) dudağı.
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

14. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 57
Mısra: **1**
(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.
Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

15. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 77
Mısra: **3**
(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

16. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 78
Mısra: **6**
(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.
Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

17. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 79
Mısra: **1**
(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

18. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 83
Mısra: **1**
(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.
Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr’uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

19. **laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 86
Mısra: **13**
(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.
Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

20. **laʿl:**
Gazel 88
Mısra: **8**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.
Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

21. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 89
Mısra: **5**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ

Şan Süleymān ḫātemidür el
ṣunan başdan çıḳar

22. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 94
Mısra: **2**
(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağı.
Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

23. **laʿlüñsüz:**-*ü, -ñ, -süz*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kırmızı dudak.
İy ḫayālüñ şāhına
me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

24. **laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 171
Mısra: **7**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.
Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz

25. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 182
Mısra: **5**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş

26. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 188
Mısra: **1**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

27. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 188
Mısra: **6**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

28. **laʿl:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Ar. Yakut.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

29. **laʿl:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

30. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 218
Mısra: **11**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Ḫayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

31. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 231
Mısra: **11**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Āb-ı ḫayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḫüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

32. **laʿl:**
Gazel 267
Mısra: **13**
(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.
Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

33. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 267
Mısra: **1**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

34. **laʿl:**
Gazel 275
Mısra: **5**

(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

35. **laʿl:**

Gazel 284

Mısra: **1**

Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm

36. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 292

Mısra: **4**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

37. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 295

Mısra: **11**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

38. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 296

Mısra: **9**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

39. **laʿlüñsüz:**-*ü, -ñ, -süz*

Gazel 315

Mısra: **9**

Kırmızı dudak.

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

40. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 319

Mısra: **4**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden

41. **laʿlüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 323

Mısra: **9**

1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

42. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 335

Mısra: **11**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

43. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 350

Mısra: **1**

(Sevgilinin kırmızı) dudağı.

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

44. **laʿlüñe:**-*üñe*

Gazel 363

Mısra: **3**

(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden

45. **laʿli:**-*i*

Gazel 374

Mısra: **14**

Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḫẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

46. **laʿlüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*

Gazel 403

Mısra: **3**

Kırmızı dudak.

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine

47. **laʿlüñ:**-*üñ*

Gazel 413

Mısra: **1**

Kırmızı dudak.

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

48. **laʿlüñ:**-*ü, -n*

Gazel 428

Mısra: **2**

Dudak.

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

49. **laʿlüñ:**-*ü, -n*

Gazel 430

Mısra: **5**

Dudak.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

50. **laʿlüñ:**-*ü, -n*

Gazel 439

Mısra: **14**

Dudak.

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

51. **laʿlüñ:**-*ü, -n*

Gazel 442

Mısra: **7**

Dudak.

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti

<u>lāl eyle-:</u>

1. **lāl eyle-:**-*düñ*

Gazel 249

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsiz etmek, susturmak.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

<u>laʿl reng-:</u>

1. **laʿl reng-:**

Gazel 117

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lal renkli, kırmızı.

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür

<u>laʿl ü güher:</u>

1. **laʿl ü güher:**

Gazel 96

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lal taşı ve inci.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan e̱ser

<u>laʿl ü nāfe:</u>

1. **laʿl ü nāfe:**

Gazel 24

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

La'l taşı ve koku.

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

<u>lāle:</u>

1. **lāle:**

Gazel 34

Mısra: **11**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.Ortasındaki karalığı nedeniyle bazen benli bir yüze bazen de bu karalık dağ yarasına benzetilir.

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḫabīb

2. **lāleler:**-*ler*

Gazel 41

Mısra: **9**

1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

3. **lāle:**

Gazel 52

Mısra: **8**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

4. **lāledür:**-*dür*

Gazel 128

Mısra: **8**

Lale, divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzer. Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara , dağlama olur.

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur

5. **lāleler:**-*ler*

Gazel 133

Mısra: **3**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

6. **lāle:**

Gazel 144

Mısra: **7**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer

7. **lāle:**

Gazel 145

Mısra: **3**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

8. **lālenüñ:**-*nüñ*

Gazel 185

Mısra: **10**

Far. lale.

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

9. **lāledür:**-*dür*

Gazel 189

Mısra: **11**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

10. **lāleveş:**-*veş*

Gazel 204

Mısra: **2**

Lale çiçeği.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

11. **lāleveş:**-*veş*

Gazel 208

Mısra: **2**

Lale çiçeği.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

12. **lāle:**

Gazel 223

Mısra: **12**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

13. **lāle:**

Gazel 249

Mısra: **8**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

14. **lāle:**

Gazel 252

Mısra: **13**

Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

15. **lālenüñ:**-*nün*

Gazel 252

Mısra: **2**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

16. **lālenüñ:**-*nüñ*

Gazel 252

Mısra: **4**

Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir.

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

17. **lālenüñ:**-*nün*

Gazel 252

Mısra: **6**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

18. **lālenüñ:**-*n, -üñ*

Gazel 252

Mısra: **12**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

19. **lālenüñ:**-*n, -üñ*

Gazel 252

Mısra: **14**

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi; -sevgilinin yanağı-.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

20. **lāleye:**-*y, -e*

Gazel 254

Mısra: **3**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

21. **lāleler:**-*ler*

Gazel 268

Mısra: **7**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

22. **lāle:**

Gazel 273

Mısra: **2**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

23. **lāleveş:**-*veş*

Gazel 277

Mısra: **2**

Lale çiçeği.

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

24. **lāleler:**-*ler*

Gazel 293

Mısra: **10**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

25. **lāleyi:**-*y*, -*i*

Gazel 333

Mısra: **3**

Lale, çiçekleri kadeh biçiminde ve türlü renkleri olan çiçek.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

26. **lāleveş:**-*veş*

Gazel 338

Mısra: **2**

Lale çiçeği.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

27. **lāle:**

Gazel 341

Mısra: **2**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

28. **lāle:**

Gazel 356

Mısra: **2**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan

29. **lālelerdür:**-*ler*, -*dür*

Gazel 357

Mısra: **3**

Lâle, çiçek.

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan

30. **lāleler:**-*ler*

Gazel 359

Mısra: **5**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

31. **lāle:**

Gazel 365

Mısra: **5**

1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken

32. **lāle:**

Gazel 372

Mısra: **8**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn

33. **lāleler:**-*ler*

Gazel 376

Mısra: **6**

Lale.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

34. **lāleler:**-*ler*

Gazel 378

Mısra: **6**

Lale.

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu

35. **lāleler:**-*ler*

Gazel 404

Mısra: **8**

Lale.

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

36. **lāle:**

Gazel 412

Mısra: **2**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Gönül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle

37. **lālesinüñ:**-*si*, -*nüñ*

Gazel 423

Mısra: **4**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

38. **lāle:**

Gazel 435

Mısra: **11**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn gönül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

39. **lāle:**

Gazel 438

Mısra: **2**

Far. Maruf çiçek, yanak.

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi

40. **lālesidür:**-*si*, -*dür*

Gazel 439

Mısra: **4**

Lale çiçeği II Asker.

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi

41. **lālesi:**-*si*

Gazel 440

Mısra: **2**

Lale II Yara.

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

42. **lālesi:**-*si*

Gazel 440

Mısra: **6**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

43. **lāleler:**-*ler*

Gazel 444

Mısra: **5**

Lale.

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre gönlüm geldi seyrān günleri

lāle gibi:

1. **lāle gibi:**

Gazel 113

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lale gibi.

Bir gül-i raʿnāyı
Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

2. **lāle gibi:**

Gazel 182

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lale gibi.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

lāle haddüñ:

1. **lāle ḫaddüñ:**-*üñ*

Gazel 58

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin lale renkli yanağı.

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

lāle-had:

1. **lāle-ḫad:**

Gazel 17

Mısra: **5**

Lale yanaklı; yanakları laleye benzeyen.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

lāle-i derd:

1. **lāle-i derd:**

Gazel 125

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert, keder lalesi.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

lāle-i sīr-āba:

1. **lāle-i sīr-āba:**

Gazel 88

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya kanmış, taze, körpe lâle.

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

lāle-i ter-:

1. **lāle-i ter-:**-*den*

Gazel 207

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze lale.

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

lāle-ʿiẕār:

1. **lāle-ʿiẕāruñ:**-*uñ*

Gazel 296

Mısra: **3**

Lale gibi kırmızı yanaklı (sevgili).

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

lāleler:

1. **lāleler:**-*ler*

Gazel 98

Mısra: **8**

Lale (Renginden ötürü aşığın yaralarına benzetilmiştir.).

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

lāle-reng:

1. **lāle-reng:**

Gazel 3

Mısra: **7**

Lale renkli. || *Kırmızı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

2. **lāle-reng:**

Gazel 3

Mısra: **7**

Lale renkli. || *Kırmızı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

lāle-ruh:

1. **lāle-ruḫ:**

Gazel 86

Mısra: **3**

Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam bāña kefen olmışdur

2. **lāle-ruḫlar:**-*lar*

Gazel 146

Mısra: **1**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar

3. **lāle-ruḫ:**

Gazel 184

Mısra: **10**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

4. **lāle-ruḫ:**

Gazel 194

Mısra: **5**

Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

5. **lāle-ruḫlar:**-*lar*

Gazel 226

Mısra: **4**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

6. **lāle-ruḫlar:**-*lar*

Gazel 267

Mısra: **14**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

7. **lāle-ruḫsuz:**-*suz*

Gazel 268

Mısra: **6**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

8. **lāle-rūḫuñ:**-*uñ*

Gazel 294

Mısra: **5**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

9. **lāle-ruḫ:**

Gazel 335

Mısra: **10**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

10. **lāle-ruḫlar:**-*lar*

Gazel 385

Mısra: **3**

Far. Lâle gibi al yanaklı.

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

lāle-ruhsār:

1. **lāle-ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 118

Mısra: **1**

Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer

2. **lāle-ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 259

Mısra: **7**

Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül

lāle-rūy:

1. **lāle-rūy:**

Gazel 328

Mısra: **10**

Lale yanaklı.

Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

lālesitān:

1. **lālesitāndan:**-*dan*

Gazel 200

Mısra: **2**

Lale bahçesi.

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẕẕ
Cān bülbülidür itmez bu lālesitāndan ḥaẕẕ

2. **lālesitāndan:**-*dan*

Gazel 206

Mısra: **10**

Lale bahçesi.

ʿĀṣıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

lāleveş:

1. **lāleveş:**

Gazel 4

Mısra: **3**

Ortasında yanığı andıran siyahlık olan lale çiçeği gibi.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **lāleveş:**

Gazel 4

Mısra: **3**

Lale gibi; kadeh.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

3. **lāleveş:**

Gazel 51

Mısra: **3**

Lale gibi. II

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir tür çiçek. Lalenin ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klasik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

4. **lāleveş:**

Gazel 91

Mısra: **6**

Lale gibi.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

5. **lāleveş:**

Gazel 154

Mısra: **6**

Lale gibi.

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

6. **lāleveş:**

Gazel 164

Mısra: **11**

Lale gibi.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim bağruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

7. **lāleveş:**

Gazel 263

Mısra: **3**

Lale gibi.

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

8. **lāleveş:**

Gazel 281

Mısra: **9**

Lale gibi.

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm

9. **lāleveş:**

Gazel 306

Mısra: **6**

Lale gibi.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

10. **lāleveş:**

Gazel 308

Mısra: **8**

Lale gibi.

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm

11. **lāleveş:**

Gazel 309

Mısra: **7**

Lale gibi.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme

Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin
gūş iy ṣanem

12. **lāleveş:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Lale gibi.
Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan

13. **lāleveş:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Lale gibi.
Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

14. **lāleveş:**
Tahmis 3
Mısra: **22**
Lale gibi.
Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden

lāleveş dāġ-ı dil:

1. **lāleveş dāġ-ı dil:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale gibi yaralı gönül.
Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

lālezār:

1. **lālezār:**
Gazel 225
Mısra: **12**
Far. Lale bahçesi.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

2. **lālezār:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Lale bahçesi.
Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

laʿl-giryān-:

1. **laʿl-giryāndur:**-*dur*
Gazel 234
Mısra: **14**
Ağlamakta.
Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

laʿlgūn-eşk:

1. **laʿlgūn-eşk:**
Gazel 395
Mısra: **11**
Kırmızı gözyaşı.
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

laʿl-halhāl:

1. **laʿl-ḫalḫāl:**
Gazel 251
Mısra: **10**
Lal taşlı halhal.
ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eledüñ

laʿl-i ābdār:

1. **laʿl-i ābdār:**-*uñ,* -*dur*
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parıltılı, ışıltılı inci, dudak.
Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

laʿl-i cānān-:

1. **laʿl-i cānān-:**-*dan*
Gazel 96
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin lal gibi kırmızı ve değerli dudağı.
İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer

2. **laʿl-i cānān-:**--*dan*
Gazel 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin lal gibi kırmızı ve değerli dudağı.

Nā-tüvān gönlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer

laʿl-i cān-fezā:

1. **laʿl-i cān-fezā:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cana ferahlık veren dudaklar.

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür

laʿl-i dilber:

1. **laʿl-i dilber:**
Gazel 244
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı.

Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ

laʿl-i dür-efşān:

1. **laʿl-i dür-efşān:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) inci saçan dudağı.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

laʿl-i girān-māye:

1. **laʿl-i girān-māye:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin çok güzel, eşşiz ve lal taşı gibi kırmızı dudağı.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẕẕ

laʿl-i handān:

1. **laʿl-i ḫandān:**
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

2. **laʿl-i ḫandān:**-*dan*
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gülen dudağı.

Sögdügüñe incinür ṣanma beni ḫaẕẕ eylerem
Kim olur düşnām telḫ ol laʿl-i ḫandāndan leẕīẕ

3. **laʿl-i ḫandān:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

laʿl-i ḫandān-:

1. **laʿl-i ḫandān-:**--*dan*
Gazel 145
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülen dudak.

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

laʿl-i leb-i dilber-:

1. **laʿl-i leb-i dilber-:**--*de, --dür*
Gazel 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

laʿl-i leb-i nāb:

1. **laʿl-i leb-i nāb:**-*uñ*
Müstezad 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf kırmızı dudak.

Laʿl-i leb-i nābuñ
meger iy ḫūr-ı perī- ḫū
Ser-çeşme-i cāndur

laʿl-i lebüñ:

1. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağının kırmızısı.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

laʿl-i lebüñ medḥi:

1. **laʿl-i lebüñ medḥi:**
Gazel 185
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağının övgüsü.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi añа gevher-feşān olmış

laʿl-i meygūn-:

1. **laʿl-i meygūn-:**
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) şarap renkli (kırmızı ve âşıkları mest eden) dudağı.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler

laʿl-i meygūnuñ:

1. **laʿl-i meygūnuñ:**
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap renkli kırmızı dudak II sevgilinin kırmızı dudakları.

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

laʿl-i nāb:

1. **laʿl-i nāb:**-*uñ, -a*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saf dudağı.

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ

2. **laʿl-i nāb:**-*uñ*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf dudak. II Sevgilinin saf dudağı.

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce baġışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

3. **laʿl-i nāb:**-*uñ*
Murabba 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin)Saf,katıksız dudağı.

Laʿl-i nābuñ ḳıymetin bilür Bedaḫşānīlerüz
Lāübālī pāk-meşreb biz Süleymānīlerüz

laʿl-i nāb-:

1. **laʿl-i nāb-:**-*uñ*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf kırmızı dudak.

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

laʿl-i nābı-:

1. **laʿl-i nābı-:**--*dur*
Gazel 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saf dudağı.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż

laʿl-i nābuñ aksi-:

1. **laʿl-i nābuñ aksi-:**--*ni*
Gazel 157
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis, saf dudağın aksi.

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

laʿl-i nābuñdan:

1. **laʿl-i nābuñdan:**-*i, -uñ, -dan*

Gazel 8

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saf dudağı.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

2. **laʿl-i nābuñdan:**-*uñ, -dan*

Gazel 8

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saf dudağı.

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḥaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña

3. **laʿl-i nābuñdan:**-*uñ, -dan*

Gazel 41

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saf dudağı.

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

laʿl-i şeker-bāruñ-:

1. **laʿl-i şeker-bāruñ-:**--*da*

Gazel 179

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Şeker saçan, tatlı, kırmızı dudağı.

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

laʿl-i şeker-güftār-ı dōst:

1. **laʿl-i şeker-güftār-ı dōst:**

Tahmis 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin tatlı sözler söyleyen dudağı.

Olmışam yüz cān u dilden ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst
Ṣunsa şerbet vaḳtidür laʿl-i şeker-güftār-ı dōst

laʿl-i şīrīn:

1. **laʿl-i şīrīn:**-*üñ*

Gazel 67

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı dudak.

Sükkerī pālūde ġāyet nāzük ü terdür velī
Laʿl-i şīrīnüñ senüñ yüz mertebe andan leẕīẕ

laʿl-i şīrīnüñ:

1. **laʿl-i şīrīnüñ:**-*i, -üñ*

Gazel 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) tatlı ve şirin dudağı.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

2. **laʿl-i şīrīnüñ:**-*üñ*

Gazel 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) tatlı dudağı.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

laʿl-i ter:

1. **laʿl-i ter:**

Gazel 27

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli kırmızı taş.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dā'imā

2. **laʿl-i ter:**

Gazel 90

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli kırmızı taş.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

laʿl-i yār:

1. **laʿl-i yār:**

Gazel 85

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

2. **laʿl-i yār:**

Gazel 189

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

3. **laʿl-i yār:**-*üñ*

Gazel 256

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kırmızı dudağı.

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

laʿlīn-ḳadeḥ:

1. **laʿlīn-ḳadeḥ:**

Gazel 189

Mısra: **11**

Kırmızı kadeh (gibi) lale.

Serv pīrūze-ṣürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

laʿlīn-küleh:

1. **laʿlīn-külehle:**

Gazel 333

Mısra: **3**

Kırmızı başlık.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

laʿl-pāre:

1. **laʿl-pāredür:**-*dür*

Gazel 82

Mısra: **3**

La'l parçası.

Ḳanlu yaşum ki her biri bir laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür

[laʿlüñ]:

1. **[laʿlüñ]:**

Gazel 388

Mısra: **4**

Yakut, değerli kırmızı taş. || *Sevgilinin dudağı.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

laʿlüñ ġamı:

1. **laʿlüñ ġamı:**

Gazel 230

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağının) gamı, kederi.

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

laʿlveş:

1. **laʿlveş:**

Gazel 319

Mısra: **9**

Yakut gibi.

Ḳan eyledi laʿlveş derūnum
Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden

lām:

1. **lām:**

Gazel 4

Mısra: **5**

Sevgilinin boyunun lam harfine benzemesi.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **lām:**

Gazel 4

Mısra: **5**

Lam harfi gibi iki büklüm.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **lām:**

Gazel 177

Mısra: **11**

"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez

Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

lā-teḥaf:

1. **lā-teḫaf:**

Gazel 211

Mısra: **6**

Ar. Korkma.

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

laṭīf:

1. **laṭīf:**

Gazel 230

Mısra: **8**

Ar. Güzel, hoş.

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür laṭīf ü pāk

2. **laṭīf:**

Gazel 270

Mısra: **6**

Latif, hoş, güzel.

Gönlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā laṭīf ü ṣu ġarrā çemen güzel

laṭīfe:

1. **laṭīfedür:**-*dür*

Gazel 297

Mısra: **4**

Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye.

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

lāubālī:

1. **lāubālī:**

Gazel 159

Mısra: **12**

Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

2. **lāubālī:**

Gazel 300

Mısra: **14**

Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem

3. **lāubālī:**

Gazel 331

Mısra: **11**

Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

lāyıḳ:

1. **lāyıḳ:**

Gazel 178

Mısra: **6**

(Ar.) Uygun, yaraşır.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

2. **lāyıḳ:**

Gazel 218

Mısra: **8**

(Ar.) Uygun, yaraşır.

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

3. **lāyıḳ:**

Gazel 331

Mısra: **5**

(Ar.) Uygun, yaraşır.

Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

4. **lāyıḳdur:**-*dur*

Gazel 379

Mısra: **5**

Yakışır, uygun, hak etmiş.

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

5. **lāyıḳdur:**-*dur*

Gazel 406

Mısra: **12**

Layık, yaraşır.

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

lāyıḳ degül:

1. **lāyıḳ degül:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun,yakışır değil.
Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiş tīrine dā'im hedef

lāzım:

1. **lāzım:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Gerek, gerekli.
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

2. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **6**
Gerek, gerekli.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

3. **lāzım:**
Gazel 354
Mısra: **2**
Ar. Gerekli.
Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın

4. **lāzım:**
Gazel 419
Mısra: **5**
Gerekli.
Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

leb:

1. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 19
Mısra: **3**
Dudak. II Sevgilinin Dudağı.
Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

2. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 24
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

3. **lebüñsüz:**-*üñ, -süz*
Gazel 27
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

4. **lebin:**-*i, -n*
Gazel 38
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.
Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

5. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 45
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı işbāt içün itsem n'ola cān ile baḥş

6. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 47
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥş
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥş

7. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 47
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.
Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥş

8. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 52
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ şun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

9. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 72

Mısra: **11**

(Sevgilinin) dudağı.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

10. **lebleri:**-*ler, -i*

Gazel 77

Mısra: **1**

(Sevgilinin) dudağı.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

11. **leb:**

Gazel 82

Mısra: **11**

(Sevgilinin) dudağı.

Sābāş olʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

12. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*

Gazel 82

Mısra: **9**

Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

13. **leblerüñde:**-*ler, -üñ, -de*

Gazel 88

Mısra: **3**

Dudak. II Sevgilinin dudağı.

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

14. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 88

Mısra: **7**

(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

15. **lebüñe:**-*ü, -ñe*

Gazel 92

Mısra: **10**

(Sevgilinin) dudağı.

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür

16. **lebüñe:**-*ü, -ñe*

Gazel 108

Mısra: **2**

(Sevgilinin) dudağı.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

17. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 116

Mısra: **6**

(Sevgilinin) dudağı.

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

18. **lebüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 122

Mısra: **7**

(Sevgilinin) dudağı.

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḫüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var

19. **leb:**

Gazel 130

Mısra: **3**

(Sevgilinin) dudağı.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

20. **lebüñden:**-*üñ, -den*

Gazel 139

Mısra: **9**

(Far.) Dudak.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

21. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 141

Mısra: **1**

(Sevgilinin) dudağı.

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

22. **leblerüñsüz:**-*ler, -üñ, -süz*

Gazel 152

Mısra: **11**

Dudak.

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm

Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

23. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 155

Mısra: **3**

(Sevgilinin) dudağı.

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

24. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 156

Mısra: **5**

(Sevgilinin) dudağı.

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

25. **lebüm:**-*üm*

Gazel 159

Mısra: **3**

Dudak.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

26. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 160

Mısra: **9**

Dudak II sevgilinin dudağı.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

27. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 164

Mısra: **3**

(Sevgilinin) dudağı.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

28. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 165

Mısra: **8**

(Sevgilinin) dudağı.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

29. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 165

Mısra: **13**

(Sevgilinin) dudağı.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

30. **leb:**

Gazel 167

Mısra: **13**

(Sevgilinin) dudağı.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

31. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 187

Mısra: **8**

(Sevgilinin) dudağı.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

32. **lebi:**-*i*

Gazel 193

Mısra: **6**

(Sevgilinin) dudağı.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

33. **lebleriüñe:**-*ler, -üñ, -e*

Gazel 197

Mısra: **3**

Dudak.

Gör şanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ

34. **lebüñe:**-*ü, -ñe*

Gazel 201

Mısra: **9**

(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

35. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 202

Mısra: **5**

(Sevgilinin) dudağı.

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

36. **lebüñ:**-*üñ*

Gazel 202

Mısra: **9**

(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ zülfe ṣalar
zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

37. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 202
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Lebüñ zülfe ṣalar
zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

38. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.
Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā
nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü
cihāndan fāriġ

39. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.
Sevinür ḫaste göñül
cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña
düşnām olıcaḳ

40. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 218
Mısra: **7**
(Far.) Dudak.
Dehānuñ sırrını
ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi ṣöyle cāna lāyıḳ

41. **leblerin:**-*ler, -in*
Gazel 228
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.
Kimi öpdüm kimi
emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-
fezāsın görmedük

42. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **8**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Diş bilersin cānına her
ʿāṣıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün
ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

43. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **14**
(Sevgilinin) dudağı.
Öldürelden cevr ile
cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi
ḫandāndur lebüñ

44. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **10**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Ṭañ degüldür dīv ü
düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i
Süleymān'dur lebüñ

45. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **12**
(Sevgilinin) dudağı.
Dem-be-dem ṣıḥḥat
baġışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı
ḥayvāndur lebüñ

46. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.
Ḳıymetin bilmekde
ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş
gevher-efşāndur lebüñ

47. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.
Sözde cān-baḫş isem
ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i
cāndur lebüñ

48. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.
Sözde cān-baḫş isem
ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i
cāndur lebüñ

49. **lebüñe:**-*ü, -ñe*
Gazel 240
Mısra: **10**
(Sevgilinin) dudağı.
Iraḳdan imrenüp aḳıdur
aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı
Cem senüñ

50. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 243
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Ḫüsn bezminde lebüñ
yā Rab ne cām-ı bādedür

İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

51. **leb:**
Gazel 271
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

52. **leblerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 272
Mısra: **8**
Dudak.
Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

53. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 277
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

54. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 294
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḥayrān oldum

55. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.
Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

56. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 297
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

57. **lebin:**-*iñ*
Gazel 308
Mısra: **5**
(Fars.) Dudak.
Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

58. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 320
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.
Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

59. **leb:**
Gazel 339
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.
Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

60. **leblerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 347
Mısra: **13**
Dudak.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

61. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 348
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

62. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 359
Mısra: **11**
(Far.) Dudak.
Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

63. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 372
Mısra: **9**
F. Dudak.
Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

64. **lebüñi:**-*üñi*
Gazel 391
Mısra: **9**
F. Dudak.
Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey

Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

65. **lebini:**-*i, -n, -i*
Gazel 412
Mısra: **12**
Dudak.
Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle

66. **leb:**
Gazel 417
Mısra: **10**
F. Dudak.
Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

67. **lebüñden:**-*üñden*
Gazel 422
Mısra: **10**
F. Dudak.
Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

68. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 426
Mısra: **14**
Dudak.
Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni

69. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Müfret 1
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.
Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

70. **lebüñ:**-*üñ*
Taştir 1
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

leb ü zülfe:

1. **leb ü zülfe:**-*e*
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dudak ve saçları.
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña

leb-ber-leb:

1. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Dudak dudağa.
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb

2. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Bir şeyin ağzına kadar dolu olması.
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb

3. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Dudak dudağa.
Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

4. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Boydan boya.
Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

5. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Dudak dudağa.
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

6. **leb-ber-leb:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Bir şeyin ağzına kadar dolu olması.
İy Muʿīdī reh-i dildāre nis̲ār itmeg içün

Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb

lebbeyk:

1. **lebbeyk:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Hac sırasında Cenâbıhakk'a hitâben söylenen, "Senin emrini yerine getirmeye hazırım, maksadım dâima sensin Allah'ım" manasına gelen ifade.

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup lebbeyk diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam

leb-i cānāne:

1. **leb-i cānāne:**-*yi*
Gazel 62
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağı.

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

leb-i laʿl:

1. **leb-i laʿl:**--*üñ*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağı lal taşı gibi kırmızı olan (dilber).

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

2. **leb-i laʿl:**-*ü, -ñe*
Gazel 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal taşı gibi kırmızı dudak.

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

leb-i laʿl-:

1. **leb-i laʿl-:**-*ü(n)*
Gazel 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur

leb-i laʿlüñ:

1. **leb-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kırmızı dudağı.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

leb-i meygūn:

1. **leb-i meygūn:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap renkli kırmızı dudak.

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

leb-i nāb:

1. **leb-i nāb:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf dudak.

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

leblerüñ:

1. **leblerüñ:**
Gazel 187
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

2. **leblerüñ:**
Gazel 215
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

3. **leblerüñ:**
Gazel 242
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

4. **leblerüñ:**
Gazel 247
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı II
Şarap; manevi feyz ve neşe.
Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

5. **leblerüñ:**
Gazel 285
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

6. **leblerüñ:**
Gazel 288
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm

7. **leblerüñ:**
Gazel 289
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı II
Şarap; manevi feyz ve neşe.
Ruḥlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

8. **leblerüñ:**
Gazel 333
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.
Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

9. **leblerüñ:**
Gazel 355
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.
Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde ṣol ḫāl-i muʿanber var iken

10. **leblerüñ:**
Gazel 365
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

<u>leblerüñ zevḳi-:</u>

1. **leblerüñ ẕevḳi-:**-*in*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağının zevki.
Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan ṣūrīde sāġerden geçer

<u>leblerüñsüz:</u>

1. **leblerüñsüz:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Dudak.
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

<u>lebüñ:</u>

1. **lebüñ:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Dudak.
Ruḥlaruñ gülzār ise ṣīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ ṣekkeristāndur lebüñ

2. **lebüñ:**
Gazel 373
Mısra: **13**
F. Dudak.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

3. **lebüñ:**
Gazel 376
Mısra: **3**
F. Dudak.
Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīḥ'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

4. **lebüñ:**
Gazel 403
Mısra: **13**
F. Dudak.

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor
kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

5. **lebüñ:**

Gazel 420

Mısra: **9**

F. Dudak.

Vaṣluñda lebüñ
dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

lebüñ rāzın:

1. **lebüñ rāzın:**

Gazel 75

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) dudağının sırrı.

Yüzüñ görüp
Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

lehv:

1. **lehv:**

Gazel 124

Mısra: **10**

Faydasız iş, eğlence, oyun.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ gönlüm diler

leke:

1. **leke:**

Gazel 383

Mısra: **12**

(manevi anlamda pis) kimse.

Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde gönül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

leşker:

1. **leşkerle:**-*le*

Gazel 128

Mısra: **3**

Asker.

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

2. **leşker:**

Gazel 130

Mısra: **1**

(Ar.) Asker.

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

3. **leşker:**

Gazel 143

Mısra: **1**

(Ar.) Asker.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

4. **leşker:**

Gazel 198

Mısra: **4**

(Ar.) Asker.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ

5. **leşker:**

Gazel 210

Mısra: **1**

(Ar.) Asker.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

6. **leşkeriyle:**-*iy*, -*le*

Gazel 268

Mısra: **15**

Asker || Ordu.

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

leşker çek:

1. **leşker çek:**-*üp*

Murabba 1

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asker göndermek, ordu sevk etmek.

Fitne vü nāz ile gönlüm zār u meftūn eyleme
Üstüme leşker çeküp her dem şebiḫūn eyleme

leşkeri:

1. **leşkeri:**

Gazel 320

Mısra: **4**

(Ar.) Asker.

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

leşker-i bī-dīn:

1. **leşker-i bī-dīn:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kâfir askerler.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

leşker-i ġam:

1. **leşker-i ġam:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı, dert askeri.
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur

2. **leşker-i ġam:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.
Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

leşker-i ʿışḳ-:

1. **leşker-i ʿışḳ-:**--*uñ, --la*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk askeri.
Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

leşkerin:

1. **leşkerin:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Asker , Ordu.
Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

2. **leşkerin:**
Gazel 212
Mısra: **7**
Asker , Ordu.
Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

leṭāfet:

1. **leṭāfet:**
Gazel 342
Mısra: **11**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.
Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

2. **leṭāfetde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **3**
Güzellik, hoşluk, incelik.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

3. **letāfet:**
Gazel 434
Mısra: **6**
Güzellik, hoşluk.
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

levend:

1. **levendin:**-*in*
Gazel 161
Mısra: **8**
Asker, boylu poslu, yiğit.
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

2. **levend:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Ayyaş, içkici, hafif meşrep tavırlı zampara, yaramaz kimse; rakip.
Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

3. **levendi:**-*i*
Gazel 191

Mısra: **3**

Nefsin arzularına uyup serbest tavır ve hafif meşrep tavırla geçinen kimse.

Dil ü cān raḫtını
ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

4. **levendin:**-*in*

Gazel 228

Mısra: **9**

Asker, boylu poslu, yiğit.

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

levḥ-i ruḥsār-:

1. **levḥ-i ruḫsār-:**--*uñ, --da*

Gazel 145

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz (yanak) levhası.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

leyle-i zülf:

1. **leyle-i zülf:**-*üñ*

Gazel 254

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçının gecesi II saçın siyahı (sevgilinin saçı).

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

2. **leyle-i zülf:**-*üñ*

Gazel 264

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın siyahlığı.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

leylī:

1. **leylī:**

Gazel 170

Mısra: **5**

1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

2. **leylī:**

Gazel 244

Mısra: **7**

1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

3. **leylī'sin:**-*sin*

Gazel 250

Mısra: **3**

1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.

Veh ne Leylī'sin ki daḥi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

4. **leylī:**

Gazel 290

Mısra: **9**

1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

5. **leylī:**

Gazel 329

Mısra: **11**

Leylâ II Sevgili.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

6. **leylī:**

Gazel 334

Mısra: **11**

1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḫālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen

leylī gül midür:

1. **leylī gül midür:**

Gazel 115

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla Gül müdür.

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

leylī ile mecnūn:

1. **leylī ile mecnūn:**

Gazel 93

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla İle Mecnun.

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

leylī şaç-:

1. **leylī şaç-:**-*u, --ñuñ*

Gazel 168

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah saç || sevgilinin siyah saçları.

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

leylī-i zülfüñle:

1. **leylī-i zülfüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 30

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçı.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

2. **leylī-i zülfüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 31

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçı.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

lezīz ol-:

1. **leẕīẕ ol-:**-*ur*

Gazel 68

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lezzetli, tatlı, hoş olmak.

El-ḥaḳ irerse ḳatresi laʿlüñ luʿābınuñ
Ser-tā-ḳadem şeker gibi ʿummān olur leẕīẕ

2. **leẕīẕ ol-:**-*ur*

Gazel 68

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı, lezzetli olmak II Zevk vermek.

Cām-ı lebüñ ḫayālini cānumda ṣaḳlaram
Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i pinhān olur leẕīẕ

lezzet:

1. **leẕẕetinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 288

Mısra: **10**

Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden şınmaġa başladı dendānum benüm

2. **leẕẕetinden:**-*in, -den*

Gazel 372

Mısra: **9**

Tat, zevk.

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

lezzeti būseñ:

1. **leẕẕeti būseñ:**

Gazel 116

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpücüğün lezzeti.

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür

libās:

1. **libāsı:**-*ı*

Gazel 254

Mısra: **4**

Elbise, giyecek şey.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

līk:

1. **līk:**

Gazel 110

Mısra: **9**

(□□□□) bağl. Arapça lâkin kelimesinin eski metinlerde rastlanan Farsçalaşmış şekli: lâkin, ancak, ama.

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer

2. **līk:**

Gazel 119

Mısra: **9**

"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

3. **līk:**

Gazel 438

Mısra: **1**

Lâkin, ancak, ama.

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi

līkin:

1. **līkin:**

Gazel 205

Mısra: **5**

"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḥi sen ġonçe-dehenden fāriġ

2. **līkīn:**

Gazel 244

Mısra: **12**

"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

livā-yı ġam-:

1. **livā-yı ġam-:**-*ı*

Gazel 141

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam sancağı.

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber

lokmān:

1. **loḳmān:**

Gazel 45

Mısra: **4**

Hikmet ve hekimliğin piri olarak kabul edilir. Kur'an'da oğluna öğütler verisi, onu tevhit ve ahiret konusunda uyarması, İlahi emirlere vasıta olması yönleriyle adından bahsedilir. Beyitte de Hz. Lokman'ın hekimliği ile dert arasında ilgi kurulmuştur.

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

2. **loḳmān:**

Gazel 46

Mısra: **4**

Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

luʿb:

1. **luʿb:**

Gazel 433

Mısra: **11**

Oyun.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

lü'lü':

1. **lü'lü':**

Gazel 19

Mısra: **12**

İnci II Sevgilinin dişleri.

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lü'lü' saña

lü'lü':

1. **lü'lü':**

Gazel 319

Mısra: **7**

İnci.

Lü’lü’ yaşum ol yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẕardan

2. **lü’lü’:**

Gazel 357

Mısra: **9**

Inci (söz bağlamında).

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü’lü’ gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

3. **lü’lü’ler:**-*ler*

Gazel 393

Mısra: **10**

İnci.

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü’lü’ler ile

luṭf:

1. **luṭfuñdur:**-*uñ, -dur*

Gazel 56

Mısra: **10**

Lütuf, yardım, iyilik, ihsan, cömertlik. II Sevgilinin lütfu, ihsanı.

Ṭolu içüp n’ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

2. **luṭfıyla:**-*ı, -y, -la*

Gazel 71

Mısra: **3**

Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

3. **luṭfıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 166

Mısra: **11**

İhsan, kerem, cömertlik.

Ḳatʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

4. **luṭf:**

Gazel 324

Mısra: **10**

Af, hoşgörü, iyilik, yardım.

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

5. **luṭf:**

Gazel 332

Mısra: **9**

1. Güzellik. 2. İyi muamele.

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

6. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*

Gazel 349

Mısra: **3**

(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.

Her denīnüñ ḫāṭırın luṭfuñla maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun

7. **luṭfı:**-*ı*

Gazel 353

Mısra: **1**

Af, hoşgörü, iyilik, yardım.

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

8. **luṭf:**

Gazel 362

Mısra: **7**

(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n’eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

9. **luṭf:**

Gazel 403

Mısra: **2**

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

10. **luṭfı:**-*ı*

Gazel 416

Mısra: **3**

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına

11. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*

Gazel 431

Mısra: **8**

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña

Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī

12. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **14**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

luṭf eyle:

1. **luṭf eyle:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, yardım, ihsan, inayet, atıfet.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir şāfī cevāb

2. **luṭf eyle:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

luṭf id-:

1. **luṭf id-:**-*er, -di*
Gazel 253
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

2. **luṭf id-:**-*üp*
Gazel 269
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf etmek, ikramda, ihsan bulunmak.
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

3. **luṭf id-:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçakgönüllülük etmek, ihsanda bulunmak.
Luṭf idüp iy dil-rübālar bizi mesrūr eyleñüz Vaṣlıñuz bezmine iltüp mest ü maḫmūr eyleñüz

luṭf idüp:

1. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, ihsanda bulunmak; hoş muamele etmek.
Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

2. **luṭf idüp:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutf etmek.
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

luṭf-ı:

1. **luṭf-ı:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

luṭf-ı ṭabʿ:

1. **luṭf-ı ṭabʿ:**-*ı, -na*
Gazel 268
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılışın lütfu.
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

luṭfuñ:

1. **luṭfuñdur:**-*dur*
Gazel 283
Mısra: **10**
Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

lā: *"İle" bağlacı.*

Genc-i vaṣluñ **la** ne ʿālemler ideydüm dōstum / Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [la,]*

lā: *"Hayır, yok" olumsuzluk edatı.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse **lā** dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [lā,]*

lāf: *(Fars.) Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire **lāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [lāf,]*

lāf ü güzāf: *Boş konuşma.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp **lāf ü güzāf** / Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [lāf ü güzāf,]*

lāf ur-: *Yüksekten atıp tutmak, yapamayacağı şeyleri söylemek.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy gönül / Ḳorḳaram yañıldugına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [lāf ur-, -ar, -sın]*

lāf-ı ḫüsn: *Güzel söz, kelime.*

Dil uzadup **lāf-ı ḫüsn** eyler egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [lāf-ı ḫüsn,]*

lafẓ-ı ābdār-: *Zarif, güzel nükteli söz.*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [lafẓ-ı ābdār-, --uñ]*

lafẓ-ı gevher-bāruña: *Sevgilinin mücevher gibi sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem / **Lafẓ-ı gevher-bāruña** naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [lafẓ-ı gevher-bāruña, -ı, -uñ, -a]*

lafẓ-ı gevher-bāruña: *Sevgilinin mücevher gibi olan sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem / **Lafẓ-ı gevher-bāruña** naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [lafẓ-ı gevher-bāruña, -uñ, -a]*

lafẓ-ı güher-bār-: *Mücevher gibi söz.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [lafẓ-ı güher-bār-, -ın]*

lafẓ-ı rūh-efzā: *Cana can katan*

sözler, Ruh açıcı sözler.

Bu cemāl-i dil-keş ü
bu **lafẓ-ı rūḥ-efzā** ile /
Ol cihānuñ meh-liḳāsı
gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [lafẓ-ı rūḥ-efzā,]*

lahza: *Çok kısa bir an.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül
bir **laḥẓa** çeşmümden /
Dükenmez laʿli biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [laḥẓa,]*
Niçe bir her güft ü gūdan
bī-ḥużūr olsam gerek /
İy ecel itsen beni
bir **laḥẓa** rāḥat
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [laḥẓa,]*

lahza: *An.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ
eylese ādemler ölür /
Çeşmi ḫışma
gelicek **laḥẓada** biñ
ḳan
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [laḥẓada, -da]*

lahza: *An, bakacak kadar zaman.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni bir **laḥẓa** vü
her **laḥẓa** biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [laḥza,]*
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni bir **laḥẓa** vü
her **laḥẓa** biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [laḥza,]*

lahza: *An, kısa zaman.*

Arturırsın zārumı
her **laḥẓa** iy gül var ise
/ Naġme-i bülbül gelür
feryād u efġānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [laḥẓa,]*

lahza: *An / dem.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin /
Bulmadum
bir **laḥẓa** şāhum pāy-
būsa dest-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [laḥza,]*

lahza-be-lahza: *An be an.*

Demdür görünse dilber-i
ebrū-kemānumuz
/ **Laḥẓa-be-laḥẓa** deprenür oldı
nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [laḥza-be-laḥza,]*

laʿl: *Kırmızı dudak.*

Dişleyüp
ḳarşumda **laʿlüñ** girme
āḫir ḳanuma / Hey
vefā bilmez nedür
bunca cezālar
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa
çeşmümden /
Dükenmez **laʿli** biñ biñ
ḫarc olup yā Rab ne
kāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [laʿli, -i]*

laʿl: *Dudak.*

Żaʿfumı arturdı gün gün
rūzgāruñ şiddeti / Hey
meded öldüm naṣīb
olmaz
mı **laʿlüñ** şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428,*

Beyit 1). [laʿlüñ, -ü, -n]

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn **laʿlüñ** görüp / Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālığı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [laʿlüñ, -ü, -n]*

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst **laʿlüñ** ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [laʿlüñ, -ü, -n]*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi **laʿlüñ** kenāresin / Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [laʿlüñ, -ü, -n]*

laʿl: *Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda **laʿl** ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı dudak.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz / Zülf ü **laʿlüñsüz** ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [laʿlüñsüz, -ü, -ñ, -süz]*

Acımışdur cānı **laʿlüñsüz** Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [laʿlüñsüz, -ü, -ñ, -süz]*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred / Baḫs̱ idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [laʿlüñüñ, -ü, -ñ, -üñ]*

laʿl: *La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ **laʿl** içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [laʿl,]*

laʿl: *(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi **laʿl** ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [laʿl,]*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi **laʿl** ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [laʿl,]*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [laʿl,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü **laʿl** istemez / Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [laʿl,]*

laʿl: *Ar. Yakut.*

Çoḳ **laʿl** ḫātem üzre güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [laʿl,]*

laʿl: *1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül / Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [laʿlüñle, -üñ, -le]*

Ruḥ ü **laʿlüñle** ẓāhir oldı bu kim / Gözüme nūr ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [laʿlüñle, -üñ, -le]*

laʿl: *(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.*

Var ise ışırmışdur **laʿlüñi** Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [laʿlüñi, -üñ, -i]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün şaçuñ sevdāsını / Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [laʿlüñe, -üñe]*

laʿl: *Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm / Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [laʿl,]*

laʿl: *(Sevgilinin kırmızı) dudağı.*

Tā çemende lāleler **laʿlīn** ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [laʿlīn, -in]*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / Lāle gibi al berü **laʿlīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [laʿlīn, -in]*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe gibi reng alur **laʿlüñ** şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḳana girer āl ile dirlerse **laʿlüñ** yoḳ dime / Bir ṣor aşlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Gülzārı n'iderdüm almasaydum / **Laʿlüñ** ḫaberini ġonçelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḫaṭṭ ü **laʿlüñ** vaṣfını güş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Göñül mest olalı **laʿlüñ** ġamından / Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

laʿl: *Parlak kırmızı renkte, billurlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş; bu taşın renginde olan II sevgilinin dudağı; şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim şunmaya **laʿlüñ** şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş,*

dudak. ‖ *Sevgili dudağı.*

Ẓulmet-i
hecrüñde **laʿlüñ** özlese
m ʿayb itme kim / Şol
Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıkuñ / Vāy
eger kim
ṣunmaya **laʿlüñ** şarāb-ı
āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).*

Ẓulmet-i
hecrüñde **laʿlüñ** özlese
m ʿayb itme kim / Şol
Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş* ‖ *Sevgilinin dudağı.*

Oḳısam bülbül gibi
gülşende
medḥin **laʿlüñüñ** /
Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [laʿlüñüñ, -üñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş* ‖ *Sevgilinin dudağı.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi
devrānı dürüst / Naḳş
olupdur **laʿlüñe** mühr-i
Süleymānī dürüst *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [laʿlüñe, -üñ, -e]*

laʿl: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı
ḥüsnüñ /
Ki **laʿlüñdür** nemekdā
n-ı
melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [laʿlüñdür, -üñ, -dür]*

laʿl: *Yakut, değerli kırmızı taş.* || *Sevgilinin dudağı.*

Ögredüp **laʿlüñ** rumūzın
cāna eylerseñ şifā /
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām
baḫs / **Laʿlüñde** kāmın
añmasa olur ḥarām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [laʿlüñde, -üñ, -de]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür
cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu
ṭatlu ʿīşümi iy āftāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*
Veh ne şīrīndür leb-
i **laʿlüñ** ki nā-geh bir
gedā / Būsesin alsa
cihāna ḥükm ider
Pervīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*
Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī bādeye /
Zehr
ise **laʿlüñ** deminden
çeşme-i ḥayvān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*
Cān gibi **laʿlüñ** ḳaçan kim
dīdeden pinhān olur /
Her ḳadeḥ kim nūş

idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Bezm-i cefāda **laʿlüñ** ne cām-ı cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / **Laʿlüñe** ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [laʿlüñe, -(ü)ñ, -e]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ / Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [laʿlüñe, -(ü)ñ, -e]*

Dişleyüp **laʿlüñ** baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim **laʿlüñ** güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü **laʿlüñ** şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḫayādan maḥv olur gördükce **laʿlüñ** / Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Āb-ı ḥayvān ise **laʿlüñ** ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Çünki **laʿlüñ** gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

lāl eyle-: *Dilsiz etmek, susturmak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [lāl eyle-, -düñ]*

laʿl reng-: *Lal renkli, kırmızı.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [laʿl reng-,]*

laʿl ü güher: *Lal taşı ve inci.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar **laʿl ü güher** yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [laʿl ü güher,]*

laʿl ü nāfe: *La'l taşı ve koku.*

Bu leb ü zülfe bedel bir **laʿl ü nāfe** bulmaġa / Dil

Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [laʿl ü nāfe,]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir.*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Far. Maruf çiçek, yanak.*

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi / **Lāle** açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [lāle,]*

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

Bu ḥazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / **Lāle** vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [lāle,]*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle / Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer **lāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [lāle,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet **lālesinüñ** ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [lālesinüñ, -si, -nüñ]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [lāle,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim / Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ **lālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [lālesi, -si]*

lāle: *Lale çiçeği.*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ / **Lāleveş** dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [lāleveş, -veş]*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden **lāleveş** eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [lāleveş, -veş]*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel / **Lāleveş** fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [lāleveş, -veş]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün / Sīne-çāküm **lāleveş** ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [lāleveş, -veş]*

lāle: *Lale II Yara.*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret **lālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [lālesi, -si]*

lāle: *Lale.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā **lāleler** bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [lāleler, -ler]*

Ṣarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar / Açılmış **lāleler** yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [lāleler, -ler]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül yüzüñ şevḳiyle biten **lāleler** sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [lāleler, -ler]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [lāleler, -ler]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi; -sevgilinin yanağı-.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [lālenüñ, -n, -üñ]*

lāle: *Far. lale.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen / Vücūdın **lālenüñ** seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Lale çiçeği II Asker.*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ / Dāġ-ı sīnem **lālesidür** eşk-i dīdem şebnemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 2). [lālesidür, -si, -dür]*

lāle: *1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.*

Tā çemende **lāleler** laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [lāleler, -ler]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi / **Lāle** gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [lāle,]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī / Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [lāleler, -ler]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün / **Lāle** gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [lāle,]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.Ortasındaki karalığı nedeniyle bazen benli bir yüze bazen de bu karalık dağ yarasına benzetilir.*

Ġonçe aġzın açamaz **lāle** ḥayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [lāle,]*

lāle: *Lale, çiçekleri kadeh*

biçiminde ve türlü renkleri olan çiçek.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña / Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [lāleyi, -y, -i]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [lālenüñ, -nün]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı **lālenüñ** / Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [lālenüñ, -nün]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.*

İy Muʿīdī **lāle** seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [lāle,]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Serv pīrūze-ṣūrāḥī **lāledür** laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [lāledür, -dür]*

lāle: *Lale, divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzer. Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara , dağlama olur.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm / **Lāledür** gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [lāledür, -dür]*

lāle: *1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa **lāle** vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [lāle,]*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı **lāle** ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [lāle,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü **lāleye** / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [lāleye, -y, -e]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [lāleler, -ler]*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil / Açılup yüz **lāle** vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [lāle,]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / **Lāleler** güllerle zeyn

olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [lāleler, -ler]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / **Lāle** seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [lāle,]*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan / Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran **lāle** mezārum dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 1). [lāle,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir **lāleler** / ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [lāleler, -ler]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü **lāle** istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [lāle,]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ / Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [lālenüñ, -n, -üñ]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.*

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken / Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [lāle,]*

lāle: *Lâle, çiçek.*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur / Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [lālelerdür, -ler, -dür]*

lāle gibi: *Lale gibi.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp / **Lāle gibi** ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [lāle gibi,]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [lāle gibi,]*

lāle haddüñ: *Sevgilinin lale renkli yanağı.*

Gülşen içre **lāle ḫaddüñ** yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer ṣāḫ ṣāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [lāle ḫaddüñ, -üñ]*

lāle-had: *Lale yanaklı; yanakları laleye benzeyen.*

Serv-ḳāmet **lāle-ḫad** raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [lāle-ḫad,]*

lāle-i derd: *Dert, keder lalesi.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / **Lāle-i derd** ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [lāle-i derd,]*

lāle-i sīr-āba: *Suya kanmış, taze, körpe lâle.*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün / Gözüm bir **lāle-i sīr-āba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [lāle-i sīr-āba,]*

lāle-i ter-: *Taze lale.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [lāle-i ter-, -den]*

lāle-ʿizār: *Lale gibi kırmızı yanaklı (sevgili).*

Bu caʿd-ı zülf ü **lāle-ʿiẕāruñ** beyānını / Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [lāle-ʿiẕāruñ, -uñ]*

lāleler: *Lale (Renginden ötürü aşığın yaralarına benzetilmiştir.).*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña / Dāġ-ı sīnem **lāleler** dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [lāleler, -ler]*

lāle-reng: *Lale renkli. || Kırmızı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ **lāle-reng** olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [lāle-reng,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ **lāle-reng** olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [lāle-reng,]*

lāle-ruḫ: *Far. Lâle gibi al yanaklı.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger bir **lāle-ruḫ** serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [lāle-ruḫ,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ şaḳalluya / Bezm içre **lāle-ruḫlar** ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp şaçmaġ ile / **Lāle-ruḫlar** bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen **lāle-ruḫsuz** dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [lāle-ruḫsuz, -suz]*

Ṭolaşaldan berū sen **lāle-rūḫuñ** sünbüline / Gönlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [lāle-rūḫuñ, -uñ]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını / Ḳarşuña iy **lāle-ruḫ** çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [lāle-ruḫ,]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl /

İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [lāle-ruḫlar, -lar]*

lāle-ruḥ: *Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).*

Bir **lāle-ruḥ** āfetsüz öldügüm içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [lāle-ruḥ,]*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy **lāle-ruḥ** / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [lāle-ruḥ,]*

lāle-ruhsār: *Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer / Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [lāle-ruḫsāruñ, -uñ]*

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi ḫayādan gül ʿaraḳ / Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [lāle-ruḫsāruñ, -uñ]*

lāle-rūy: *Lale yanaklı.*

Bir güzel sever yine dil / **Lāle-rūy** ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [lāle-rūy,]*

lālesitān: *Lale bahçesi.*

Ḫāṣā ki delü göñlüm kesb ide cihāndan ḥaẓẓ / Cān bülbülidür itmez bu **lālesitāndan** ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [lālesitāndan, -dan]*

ʿĀṣıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem **lālesitāndan** fā riġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [lālesitāndan, -dan]*

lāleveş: *Lale gibi.*

Nār-ı ʿışḳuñ **lāleveş** dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [lāleveş,]*

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı **lāleveş** / Seyr idüp gülzār-ı ḫüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 2). [lāleveş,]*

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [lāleveş,]*

lāleveş: *Ortasında yanığı andıran siyahlık olan lale çiçeği gibi.*

Lāleveş yanup ḳarармışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / **Lāleveş** başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [lāleveş,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / **Lāleveş** bir şūḥ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [lāleveş,]

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam **lāleveş** / Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [lāleveş,]*

Ġarḳ-ı ḫūnam **lāleveş** bir kimse aġlar yoḳ hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [lāleveş,]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi / **Lāleveş** çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [lāleveş,]*

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil / Māteminde **lāleveş** çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [lāleveş,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi. II Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir tür çiçek. Lalenin ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klasik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.*

Derūnuñ **lāleveş** pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi; kadeh.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen / Eksük olmaz **lāleveş** dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 11). [lāleveş,]*

lāleveş dāġ-ı dil: *Lale gibi yaralı gönül.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [lāleveş dāġ-ı dil,]*

lālezār: *Lale bahçesi.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum **lālezār** / Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [lālezār,]*

lālezār: *Far. Lale bahçesi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān oldugım ʿayb itme kim / Çevremi ḳanlu yaşumdan **lālezār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [lālezār,]*

laʿl-giryān-: *Ağlamakta.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / **Laʿl-giryāndur** gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

234, Beyit 7). [laʿl-giryāndur, -dur]

laʿlgūn-eşk: *Kırmızı gözyaşı.*

Dürlü dürlü **laʿlgūn-eşk** ile ṭolmışdur gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [laʿlgūn-eşk,]*

laʿl-halhāl: *Lal taşlı halhal.*

ʿAks-i ḫüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına / Ḥalḳa-i çeşmümden iki **laʿl-ḫalḫāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [laʿl-ḫalḫāl,]*

laʿl-i ābdār: *Parıltılı, ışıltılı inci, dudak.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden / Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [laʿl-i ābdār, -uñ, -dur]*

laʿl-i cānān-: *Sevgilinin lal gibi kırmızı ve değerli dudağı.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ / Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [laʿl-i cānān-, -dan]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer / Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [laʿl-i cānān-, --dan]*

laʿl-i cān-fezā: *Cana ferahlık veren dudaklar.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki **laʿl-i cān-fezā** üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [laʿl-i cān-fezā,]*

laʿl-i dilber: *Gönül alan sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī **laʿl-i dilber** fāş ider / Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [laʿl-i dilber,]*

laʿl-i dür-efşān: *(Sevgilinin) inci saçan dudağı.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide bu **laʿl-i dür-efşān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [laʿl-i dür-efşān,]*

laʿl-i girān-māye: *Sevgilinin çok güzel, eşşiz ve lal taşı gibi kırmızı dudağı.*

Ya şaldı ḫaṭuñ sāye bu **laʿl-i girān-māye** / Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [laʿl-i girān-māye,]*

laʿl-i handān: *O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı **laʿl-i ḫandān** ile baḥs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [laʿl-i ḫandān,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [laʿl-i ḫandān, -uñ]*

laʿl-i handān: *O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı **laʿl-i ḫandān** ile baḥs / Söz açup ihyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [laʿl-i ḫandān,]*

laʿl-i ḫandān: *(Sevgilinin) gülen dudağı.*

Sögdügüñe incinür ṣanma beni ḥaẕẕ eylerem / Kim olur düşnām telḫ ol laʿl-i ḫandāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [laʿl-i ḫandān, -dan]*

laʿl-i handān-: *Gülen dudak.*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [laʿl-i ḫandān-, --dan]*

laʿl-i leb-i dilber-: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [laʿl-i leb-i dilber-, --de, --dür]*

laʿl-i leb-i nāb: *Saf kırmızı dudak.*

Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy ḫūr-ı perī- ḫū / Ser-çeşme-i cāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 6). [laʿl-i leb-i nāb, -uñ]*

laʿl-i lebüñ: *Sevgilinin dudağının kırmızısı.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül / Āh eger **laʿl-i lebüñ** şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [laʿl-i lebüñ, -üñ]*

laʿl-i lebüñ medḥi: *Dudağının övgüsü.*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / Meger **laʿl-i lebüñ medḥi** aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [laʿl-i lebüñ medḥi,]*

laʿl-i meygūn-: *(Sevgilinin) şarap renkli (kırmızı ve âşıkları mest eden) dudağı.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām / Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [laʿl-i meygūn-,]*

laʿl-i meygūnuñ: *Şarap renkli kırmızı dudak II sevgilinin kırmızı dudakları.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [laʿl-i meygūnuñ,]*

laʿl-i nāb: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ / Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [laʿl-i nāb, -uñ, -a]*

laʿl-i nāb: *(Sevgilinin)Saf,katıksız*

dudağı.

Laʿl-i nābuñ ḳıymetin bilür Bedaḫşānīlerüz / Lāübālī pāk-meşreb biz Süleymānīlerüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [laʿl-i nāb, -uñ]*

laʿl-i nāb: *Saf dudak. II Sevgilinin saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [laʿl-i nāb, -uñ]*

laʿl-i nāb-: *Saf kırmızı dudak.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [laʿl-i nāb-, -uñ]*

laʿl-i nābı-: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [laʿl-i nābı-, --dur]*

laʿl-i nābuñ aksi-: *Halis, saf dudağın aksi.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [laʿl-i nābuñ aksi-, --ni]*

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [laʿl-i nābuñdan, -i, -uñ, -dan]*

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil / Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [laʿl-i nābuñdan, -uñ, -dan]*

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / **Laʿl-i nābuñdan** olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [laʿl-i nābuñdan, -uñ, -dan]*

laʿl-i şeker-bāruñ-: *(Sevgilinin) Şeker saçan, tatlı, kırmızı dudağı.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [laʿl-i şeker-bāruñ-, --da]*

laʿl-i şeker-güftār-ı dōst: *Sevgilinin tatlı sözler söyleyen dudağı.*

Olmışam yüz cān u dilden ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst / Ṣunsa şerbet vaḳtidür **laʿl-i şeker-güftār-ı dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 4). [laʿl-i şeker-güftār-ı dōst,]*

laʿl-i şīrīn: *Tatlı dudak.*

Sükkerī pālūde ġāyet nāzük ü terdür velī / Laʿl-i

şīrīnüñ senüñ yüz mertebe andan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4). [laʿl-i şīrīn, -üñ]*

laʿl-i şīrīnüñ: *(Sevgilinin) tatlı ve şirin dudağı.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [laʿl-i şīrīnüñ, -i, -üñ]*

laʿl-i şīrīnüñ: *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [laʿl-i şīrīnüñ, -üñ]*

laʿl-i ter: *Değerli kırmızı taş.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm **laʿl-i ter** ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [laʿl-i ter,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden **laʿl-i ter** ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [laʿl-i ter,]*

laʿl-i yār: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar **laʿl-i yār** / Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [laʿl-i yār,]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı **laʿl-i yār** / Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [laʿl-i yār,]*

laʿl-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Saña ṣunmazlarsa kevs̱er iç şarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [laʿl-i yār, -üñ]*

laʿlīn-ḳadeḥ: *Kırmızı kadeh (gibi) lale.*

Serv pīrūze-ṣürāḥī lāledür **laʿlīn-ḳadeḥ** / Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [laʿlīn-ḳadeḥ,]*

laʿlīn-küleh: *Kırmızı başlık.*

Lāleyi **laʿlīn-külehle** ḳul yazıpdur ḳapuña / Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [laʿlīn-külehle,]*

laʿl-pāre: *La'l parçası.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir **laʿl-pāredür** / Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [laʿl-pāredür, -dür]*

[laʿlüñ]: *Yakut, değerli kırmızı taş. || Sevgilinin dudağı.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez] / Çünki **[laʿlüñ]** irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

388, Beyit 2). [[laʿlüñ],]

laʿlüñ ġamı: *(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağının) gamı, kederi.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı **laʿlüñ ġamı** ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [laʿlüñ ġamı,]*

laʿlveş: *Yakut gibi.*

Ḳan eyledi **laʿlveş** derūnum / Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 5). [laʿlveş,]*

lām: *Sevgilinin boyunun lam harfine benzemesi.*

Ḳāmetüm **lām** olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [lām,]*

lām: *Lam harfi gibi iki büklüm.*

Ḳāmetüm **lām** olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [lām,]*

lām: *"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [lām,]*

lā-teḫaf: *Ar. Korkma.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i **lā-teḫaf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [lā-teḫaf,]*

latīf: *Latif, hoş, güzel.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā **latīf** ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [latīf,]*

latīf: *Ar. Güzel, hoş.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür **latīf** ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [latīf,]*

laṭīfe: *Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye.*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / Rengīn **latīfedür** ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [latīfedür, -dür]*

lāubālī: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün / **Lāubālī** kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [lāubālī,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [lāubālī,]*

lāubālī: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / **Lāubālī** baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [lāubālī,]*

lāyıḳ: *Layık, yaraşır.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / Ursa **lāyıḳdur** ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [lāyıḳdur, -dur]*

lāyık: *Yakışır, uygun, hak etmiş.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse **lāyıḳdur** bañ a / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [lāyıḳdur, -dur]*

lāyıḳ: *(Ar.) Uygun, yaraşır.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuṣṣāḳı dōstum / N'oldı ḳapuñda hiẓmete **lāyıḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [lāyıḳ,]*

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden / Ḫaberler virdi şöyle cāna **lāyıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [lāyıḳ,]*

Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim **lāyıḳ** degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [lāyıḳ,]*

lāyık degül: *Uygun,yakışır değil.*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün **lāyıḳ degül** / İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 2). [lāyıḳ degül,]*

lāzım: *Gerekli.*

Sāḳiyā **lāzım** degüldür ṣemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [lāzım,]*

lāzım: *Gerek, gerekli.*

İy güzeller ḫüsrevi **lāzım** degül ʿasker saña / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [lāzım,]*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne **lāzımdur** yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [lāzımdur, -dur]*

lāzım: *Ar. Gerekli.*

Gönül ger istemezseñ yüz ḳarasın / Ne **lāzım** zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 1). [lāzım,]*

leb: *F. Dudak.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur **lebleri** / Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [lebleri, -ler, -i]*

Yüz ḳızardup **lebüñi** öpdüg içün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [lebüñi, -üñi]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar

yārüñ **leb** ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [leb,]*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā / Dād şol şīrīn **lebüñden** iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [lebüñden, -üñden]*

leb: *Dudak.*

Gör ṣanʿatin ki **leblerüñe** sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [leblerüñe, -ler, -üñ, -e]*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges / **Leblerüñden** yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [leblerüñden, -ler, -üñ, -den]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam / Sebeb ne her gice dişler **lebini** ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [lebini, -i, -n, -i]*

Ol Muʿīdīyem ki daḥi bezm-i vaṣla irmeden / **Leblerüñ** şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Ol ḳanum içdi ben **lebüñ** emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Daḥi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı **lebüñ** ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [lebüñ, -üñ]*

Çün oldı **lebüñ** çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Ruḥuñ ġamında **lebüñ** yādına şarāba düşüp / Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Ḥırz-ı çeşm ü **lebüñ** ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [lebüñ, -üñ]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur **lebüñ** / Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Āh eger zülf ü **lebüñ** vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [lebüñ, -üñ]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / **Lebüñ** ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür **lebüñ** nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe / Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [lebüñ, -üñ]*

Niye gizler **lebüñ** mey içdügüñi / Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [lebüñ, -üñ]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / **Lebüñ** ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Sevinür ḫaste göñül cāna **lebüñ** cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ **leblerin** / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [leblerin, -ler, -in]*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [lebüñ, -üñ]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [lebüñ, -üñ]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur **lebüñ** / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur **lebüñ** / Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim / Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Ḥüsn bezminde **lebüñ** yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [lebüñ, -üñ]*

Āb-ı ḥayvāndur **lebüñ** dirgür dil ü cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [lebüñ, -üñ]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü **lebüñ** / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [lebüñ, -üñ]*

Yazdum **lebüñ** rivāyetini cān beyāżına / Rengīn latīfedür ki Gülistān’e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī / Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [lebüñ, -üñ]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy

sāḳi **lebüñ** / Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Teng-dest oldum **lebüñsüz** bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [lebüñsüz, -üñ, -süz]*

Döndi çün sözden **lebüñ** ʿahd itmiş iken būseye / Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [lebüñ, -üñ]*

Merg didükçe **leblerüñ** cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [lebleri, -ler, -i]*

Sābāş ol ʿiẕār ü **leb** ü ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [leb,]*

Ḳan olur ortada iy dōst **lebüñle** ḳadeḥüñ / Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [lebüñle, -üñ, -le]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü **leb** / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [leb,]*

Vaṣf eyleyeli ol **leb** ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [leb,]*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ **lebüñe** / Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [lebüñe, -üñ, -e]*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf ü **leb** āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [leb,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ **leb** ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [leb,]*

Cām-ı mey öperse **lebüñi** ger ʿaceb olmaz / Elden ele düşmüşde ḫayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [lebüñi, -üñ, -i]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

leb: *Dudak.*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī **leblerüm** / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [leblerüm, -ler, -üm]*

leb: *Dudak II sevgilinin dudağı.*

Olmasa **lebüñ** fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey

olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [lebüñ, -üñ]*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [lebüñ, -üñ]*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Müddeʿīden **lebüñ** esrārını gūş eyleyicek / Bir zamān bilimedüm kendümi ḥayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

leb: *Dudak.*

Ḫvāb içinde **lebüm** öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [lebüm, -üm]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / **Lebüñe** didüm eyitdi yime ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [lebüñe, -ü, -ñe]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur / **Lebüñe** baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [lebüñe, -ü, -ñe]*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten / Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [lebüñe, -ü, -ñe]*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī **lebüñe** teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [lebüñe, -ü, -ñe]*

leb: *Dudak.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [leblerüñsüz, -ler, -üñ, -süz]*

leb: *Dudak. II Sevgilinin Dudağı.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül / Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm / **Leblerüñ** ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Çoḳ alur şīrīn **lebin** yārüñ Muʿīdī aġzına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [lebin, -i, -n]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Geldi ḫaṭṭuñ **leblerüñ** ṣun ʿāṣıḳa / Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs / Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *Dudak ll Sevgilinin dudağı.*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki **leblerüñ** / Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *Dudak. II Sevgilinin dudağı.*

Ne ḫoşdur **leblerüñde** ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [leblerüñde, -ler, -üñ, -de]*

leb: *(Fars.) Dudak.*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük **lebin** / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [lebin, -iñ]*

leb: *(Far.) Dudak.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde **lebüñden** / Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [lebüñden, -üñ, -den]*

Dehānuñ sırrını ṣordum **lebüñden** / Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [lebüñden, -üñ, -den]*

Sāḳiyā gülgūn **lebüñden** bāde ṣun ʿuşşāḳa kim / Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [lebüñden, -üñ, -den]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur **lebi** gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [lebi, -i]*

leb ü zülfe: *(Sevgilinin) dudak ve saçları.*

Bu **leb ü zülfe** bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [leb ü zülfe, -e]*

leb-ber-leb: *Dudak dudağa.*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger **leb-ber-leb** / Öper aġzuñda seni şāġer-i zer **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [leb-ber-leb,]*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim / Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [leb-ber-leb,]*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [leb-ber-leb,]*

leb-ber-leb: *Bir şeyin ağzına kadar dolu olması.*

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger **leb-ber-leb** / Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [leb-ber-leb,]*

İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār itmeg içün / Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [leb-ber-leb,]*

leb-ber-leb: *Boydan boya.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül / Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [leb-ber-leb,]*

lebbeyk: *Hac sırasında Cenâbıhakk’a hitâben söylenen, “Senin emrini yerine getirmeye hazırım, maksadım dâima sensin Allah'ım" manasına gelen ifade.*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını / Baş açup **lebbeyk** diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 4). [lebbeyk,]*

leb-i cānāne: *Sevgilinin dudağı.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [leb-i cānāne, -yi]*

leb-i laʿl: *Dudağı lal taşı gibi kırmızı olan (dilber).*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [leb-i laʿl, --üñ]*

leb-i laʿl: *Lal taşı gibi kırmızı dudak.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [leb-i laʿl, -ü, -ñe]*

leb-i laʿl-: *(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ / Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [leb-i laʿl-, -ü(n)]*

leb-i laʿlüñ: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Gerçi delmişdür **leb-i laʿlüñ** ġamıyle yüregin / Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [leb-i laʿlüñ, -üñ]*

leb-i meygūn: *Şarap renkli kırmızı dudak.*

Yā Rab ne bādedür **leb-i meygūn** ki dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [leb-i meygūn,]*

leb-i nāb: *Saf dudak.*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül / Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [leb-i nāb, -uñ]*

leblerüñ: *(Sevgilinin) dudağı.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş / **Leblerüñ** Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [leblerüñ,]*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [leblerüñ,]*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [leblerüñ,]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [leblerüñ,]*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün / Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [leblerüñ,]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye / Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [leblerüñ,]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / **Leblerüñ** üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [leblerüñ,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā **leblerüñ** / Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [leblerüñ,]*

leblerüñ: *(Sevgilinin) dudağı II Şarap; manevi feyz ve neşe.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde **leblerüñ** cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [leblerüñ,]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni / **Leblerüñ** ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [leblerüñ,]*

leblerüñ zevḳi-: *Dudağının zevki.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [leblerüñ ẕevḳi-, -in]*

leblerüñsüz: *Dudak.*

Cān-ı ʿāşıḳ **leblerüñsüz** bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [leblerüñsüz,]*

lebüñ: *F. Dudak.*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun **lebüñ** kim / Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [lebüñ,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [lebüñ,]

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim **lebüñ** zaḥmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [lebüñ,]*

Vaṣluñda **lebüñ** dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [lebüñ,]*

lebüñ: *Dudak.*

Ruḥlaruñ gülzār ise ṣīrīn-dehānuñ ġonçedür / Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ ṣekkeristāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [lebüñ,]*

lebüñ rāzın: *(Sevgilinin) dudağının sırrı.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī **lebüñ rāzın** añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [lebüñ rāzın,]*

lehv: *Faydasız iş, eğlence, oyun.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem **lehv** ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [lehv,]*

leke: *(manevi anlamda pis) kimse.*

Pādṣāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu **leke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [leke,]*

leşker: *Asker.*

Ṣāḥ-ı ġam **leşkerle** ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim / Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [leşkerle, -le]*

leşker: *(Ar.) Asker.*

Ṣāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge **leşker** gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [leşker,]*

Ṣāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü **leşker** yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda ṣuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [leşker,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / **Leşker** çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [leşker,]*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin aldı ṣāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [leşker,]*

leşker: *Asker || Ordu.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe **leşkeriyle** ceng içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [leşkeriyle, -iy, -le]*

leşker çek: *Asker göndermek, ordu sevk etmek.*

Fitne vü nāz ile göñlüm zār u meftūn eyleme / Üstüme leşker çeküp her dem ṣebiḫūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1). [leşker çek, -üp]*

leşkeri: *(Ar.) Asker.*

Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ / İki
ṣaf **leşkeri** var
ġamzelerden *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [leşkeri,]*

leşker-i bī-dīn: *Kâfir askerler.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf /
Rūm ilin ġavġāya
virdüñ **leşker-i bī-dīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [leşker-i bī-dīn,]*

leşker-i ġam: *Gam askeri.*

Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī ṭañ degül / Ol
daḫi sen bī-vefāya
mübtelālardan
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [leşker-i ġam,]*

leşker-i ġam: *Sıkıntı, dert askeri.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı
baña **leşker-i ġam** / Bu
deñlü şevket ile ḫıred-i
cihān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [leşker-i ġam,]*

leşker-i ʿışḳ-: *Aşk askeri.*

Ceng iderken leşker-i
ʿışḳuñla bu mestāne dil
/ ʿAḳl araya girdügi bir
kethüdālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [leşker-i ʿışḳ-, --uñ, --la]*

leşkerin: *Asker , Ordu.*

Ḥüsn meydānında
diller **leşkerin** çekişdi
āh / Şeh-süvārum kim
semend-i nāza cevlān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [leşkerin,]*
Sāḳiyā mey ṣun ki
zühdüm **leşkerin** ṭaġıt
maġa / Nāy eline
nīzesin alup siper
ṭaḳındı
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [leşkerin,]*

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk.*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken
yüzüñe göre / Yoḳdur
gül-i
semende **letāfet** didükl
eri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [letāfet,]*

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk, incelik.*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü **leṭāfetde** saña /
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur yüz
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [leṭāfetde, -de]*

leṭāfet: *(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından
iy **leṭāfet** menbaʿı /
Keştī-i deryā baña
tābūt ü yelkendür
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [leṭāfet,]*

levend: *Nefsin arzularına uyup serbest tavır ve hafif meşrep tavırla geçinen kimse.*

Dil ü cān raḫtını
ġamzeñ **levendi** ḳılma
ġa yaġmā / Diyār-ı
sīneme hecrüñ bıraḳdı
nāgehān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [levendi, -i]*

levend: *Ayyaş, içkici, hafif meşrep tavırlı zampara, yaramaz kimse; rakip.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n’içün olmaya / Rind ü **levend** ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [levend,]*

levend: *Asker, boylu poslu, yiğit.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā / Şehr yanduḳda anuñ kimse **levendin** yiñem ez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [levendin, -in]*

Dil **levendin** ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [levendin, -in]*

levh-i ruḫsār-: *Yüz (yanak) levhası.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [levḥ-i ruḫsār-, --uñ, --da]*

leyle-i zülf: *Saçın siyahlığı.*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [leyle-i zülf, -üñ]*

leyle-i zülf: *Saçının gecesi II saçın siyahı (sevgilinin saçı).*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoḫ ise / Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [leyle-i zülf, -üñ]*

leylī: *1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.*

Veh ne **Leylī'sin** ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [leylī'sin, -sin]*

leylī: *Leylâ II Sevgili.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı **Leylī** / Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [leylī,]*

leylī: *1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".*

Oḳınmaz oldı **Leylī** vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [leylī,]*

Kimse çün **Leylī** adın añmazdı Mecnūn olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [leylī,]*

Benüm yādumda ol **Leylī** anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [leylī,]*

ʿAḳla uymaz cān virür **Leylī** ṣaçuñ zencīrine / ʿIşḳ içinde ḫālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [leylī,]*

leylī gül midür: *Leyla Gül müdür.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda /

Yoḫsa Mecnūn ile **Leylī gül midür** bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [leylī gül midür,]*

leylī ile mecnūn: *Leyla İle Mecnun.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı **Leylī ile Mecnūn** ḥāletin / Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [leylī ile mecnūn,]*

leylī saç-: *Siyah saç || sevgilinin siyah saçları.*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz / Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [leylī ṣaç-, --u, --ñuñ]*

leylī-i zülfüñle: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [leylī-i zülfüñle, -üñ, -le]*

leylī-i zülfüñle: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [leylī-i zülfüñle, -üñ, -le]*

lezīz ol-: *Tatlı, lezzetli olmak II Zevk vermek.*

Cām-ı lebüñ ḫayālini cānumda ṣaḳlaram / Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i pinhān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5). [leẕīẕ ol-, -ur]*

lezīz ol-: *Lezzetli, tatlı, hoş olmak.*

El-ḥaḳ irerse ḳatresi laʿlüñ luʿābınuñ / Ser-tā-ḳadem şeker gibi ʿummān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [leẕīẕ ol-, -ur]*

lezzet: *Tat, zevk.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [leẕẕetinden, -in, -den]*

lezzet: *Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün / **Leẕẕetinden** ṣınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [leẕẕetinden, -i, -n, -den]*

lezzeti būseñ: *Öpücüğün lezzeti.*

Daḥi durur **leẕẕeti būseñ** demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [leẕẕeti būseñ,]*

libās: *Elbise, giyecek şey.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim **libāsı** ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [libāsı, -ı]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

Devr-i güldür **līk** dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi / Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 1). [līk,]*

līk: *(□□□□) bağl. Arapça lâkin kelimesinin eski metinlerde rastlanan Farsçalaşmış şekli: lâkin, ancak, ama.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek olurdı **līk** / Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [līk,]*

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı **līk** / Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [līk,]*

līkin: *"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam **līkin** / Olımadum daḥi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [līkin,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / **Līkīn** ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [līkīn,]*

livā-yı ġam-: *Gam sancağı.*

Derdiyle bir āh itdi göñül kim göge çıḳdı / Ḳaldurdı livā-yı ġamı keyvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [livā-yı ġam-, -ı]*

lokmān: *Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her vech ile ḥikmetde **Loḳmān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [loḳmān,]*

lokmān: *Hikmet ve hekimliğin piri olarak kabul edilir. Kur'an'da oğluna öğütler verisi, onu tevhit ve ahiret konusunda uyarması, İlahi emirlere vasıta olması yönleriyle adından bahsedilir. Beyitte de Hz. Lokman'ın hekimliği ile dert arasında ilgi kurulmuştur.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre **Loḳmān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [loḳmān,]*

luʿb: *Oyun.*

Ne **luʿb** ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [luʿb,]*

lü'lü': *İnci II Sevgilinin dişleri.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer **lü'lü'** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [lü'lü',]*

lü'lü': *İnci.*

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim / Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [lü'lü',]*

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür /

Riştedür zeyn olınur gevher ü **lü'lü'ler** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [lü'lü'ler, -ler]*

lü'lü': *Inci (söz bağlamında).*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür **lü'lü'** gibi / Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [lü'lü',]*

luṭf: *Ar. Yardım, inayet, ihsan.*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine / Kākülüñ **luṭf** ile sünbül zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [luṭf,]*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [luṭfı, -ı]*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam **luṭfuñla** ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [luṭfuñla, -uñ, -la]*

Ādem olmaduñ Muʿīdîden ḳaçarsun ʿāḳıbet / **Luṭfı** yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [luṭfı, -ı]*

lutf: *Af, hoşgörü, iyilik, yardım.*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek taḳṣīrini **luṭf** ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [lutf,]*

Yaḳasın çāk idüp ḥūr açdı **luṭfı** revzenin / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [luṭfı, -ı]*

lutf: *(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.*

Her denīnüñ ḫāṭırın **luṭfuñla** maʿmūr eyle kim / Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 2). [luṭfuñla, -uñ, -la]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [luṭf,]*

lutf: *Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.*

Çün yine iḥyā ider **luṭfıyla** şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [luṭfıyla, -ı, -y, -la]*

lutf: *Lütuf, yardım, iyilik, ihsan, cömertlik. II Sevgilinin lütfu, ihsanı.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ / Beni **luṭfuñdur** iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [luṭfuñdur, -uñ, -dur]*

lutf: *İhsan, kerem, cömertlik.*

Ḳaṭʿ iderse kendü **luṭfıdur** şaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [luṭfıdur, -ı, -dur]*

luṭf: *1. Güzellik. 2. İyi muamele.*

Serv reftār itse güller gülse **luṭf** ü rengi yoḳ / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [luṭf,]*

luṭf eyle: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb / Sözini diñleme **luṭf eyle** anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [luṭf eyle,]*

luṭf eyle: *İyilik, yardım, ihsan, inayet, atıfet.*

Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe / İy ḥabīb-i cān buyur **luṭf eyle** bir şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [luṭf eyle,]*

luṭf id-: *Alçakgönüllülük etmek, ihsanda bulunmak.*

Luṭf idüp iy dil-rübālar bizi mesrūr eyleñüz / Vaṣlıñuz bezmine iltüp mest ü maḫmūr eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 11). [luṭf id-, -üp]*

luṭf id-: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [luṭf id-, -er, -di]*

luṭf id-: *Lütuf etmek, ikramda, ihsan bulunmak.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [luṭf id-, -üp]*

luṭf idüp: *Lutf etmek.*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum **luṭf idüp** iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-bakışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [luṭf idüp,]*

luṭf idüp: *İyilik etmek, ihsanda bulunmak; hoş muamele etmek.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı **luṭf idüp** añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [luṭf idüp, -üp]*

luṭf-ı: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / **Luṭf-ı** ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [luṭf-ı,]*

luṭf-ı ṭabʿ: *Yaratılışın lütfu.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [luṭf-ı ṭabʿ, -ı, -na]*

luṭfuñ: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü **luṭfuñdur** iders

eñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [lutfuñdur, -dur]*

lā: *"İle" bağlacı.*

Genc-i vaṣluñ **la** ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 9). [la,]*

lā: *"Hayır, yok" olumsuzluk edatı.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse **lā** dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [lā,]*

lāf: *(Fars.) Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire **lāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [lāf,]*

lāf ü güzāf: *Boş konuşma.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp **lāf ü güzāf**
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maşāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 1). [lāf ü güzāf,]*

lāf ur-: *Yüksekten atıp tutmak, yapamayacağı şeyleri söylemek.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañıldugına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 9). [lāf ur-, -ar, -sın]*

lāf-ı ḫüsn: *Güzel söz, kelime.*

Dil uzadup **lāf-ı ḫüsn** eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [lāf-ı ḫüsn,]*

lafẓ-ı ābdār-: *Zarif, güzel nükteli söz.*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [lafẓ-ı ābdār-, --uñ]*

lafẓ-ı gevher-bāruña: *Sevgilinin mücevher gibi sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [lafẓ-ı gevher-bāruña, -ı, -uñ, -a]*

lafẓ-ı gevher-bāruña: *Sevgilinin mücevher gibi olan sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [lafẓ-ı gevher-bāruña, -uñ, -a]*

lafz-ı güher-bār-: *Mücevher gibi söz.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 10). [lafẓ-ı güher-bār-, -ın]*

lafz-ı rūḥ-efzā: *Cana can katan sözler, Ruh açıcı sözler.*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu **lafẓ-ı rūḥ-efzā** ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [lafẓ-ı rūḥ-efzā,]*

lahza: *Çok kısa bir an.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir **laḥẓa** çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [laḥẓa,]

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir **laḥẓa** rāḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 6). [laḥẓa,]

lahza: *An.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek **laḥẓada** biñ ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [laḥẓada, -da]

lahza: *An, bakacak kadar zaman.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir **laḥẓa** vü her **laḥẓa** biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [laḥẓa,]*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir **laḥẓa** vü her **laḥẓa** biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [laḥẓa,]*

lahza: *An, kısa zaman.*

Arturırsın zārumı her **laḥẓa** iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [laḥẓa,]*

lahza: *An / dem.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir **laḥẓa** şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [laḥẓa,]*

lahza-be-lahza: *An be an.*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [laḥẓa-be-laḥẓa,]

laʿl: *Kırmızı dudak.*

Dişleyüp ḳarşumda **laʿlüñ** girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 1). [laʿlüñ, -üñ]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez **laʿli** biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 14). [laʿli, -i]

laʿl: *Dudak.*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı **laʿlüñ** şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 2). [laʿlüñ, -ü, -n]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn **laʿlüñ** görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 5). [laʿlüñ, -ü, -n]

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst **laʿlüñ** ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 14). [laʿlüñ, -ü, -n]

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi **laʿlüñ** kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevşer āyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 7). [laʿlüñ, -ü, -n]

laʿl: *Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda **laʿl** ü güherden yaḳar çerāġ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [laʿl,]

laʿl: *Kırmızı dudak.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü **laʿlüñsüz** ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [laʿlüñsüz, -ü, -ñ, -süz]*

Acımışdur cānı **laʿlüñsüz** Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 9). [laʿlüñsüz, -ü, -ñ, -süz]*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 3). [laʿlüñüñ, -ü, -ñ, -üñ]*

laʿl: *La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ **laʿl** içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [laʿl,]*

laʿl: *(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi **laʿl** ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [laʿl,]*

Vezn içün ḥāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi **laʿl** ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [laʿl,]*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [laʿl,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü **laʿl** istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [laʿl,]*

laʿl: *Ar. Yakut.*

Çoḳ **laʿl** ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [laʿl,]*

laʿl: *1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [laʿlüñle, -üñ, -le]*

Ruḫ ü **laʿlüñle** ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 9). [laʿlüñle, -üñ, -le]*

laʿl: *(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.*

Var ise ışırmışdur **laʿlüñi** Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [laʿlüñi, -üñ, -i]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün şaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 3). [laʿlüñe, -üñe]*

laʿl: *Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).*

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 1). [laʿl,]*

laʿl: *(Sevgilinin kırmızı) dudağı.*

Tā çemende lāleler **laʿlīn** ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [laʿlīn, -in]

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü **laʿlīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [laʿlīn, -in]*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur **laʿlüñ** şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 4). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḳana girer āl ile dirlerse **laʿlüñ** yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 11). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 9). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Gülzārı n'iderdüm almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 4). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḫaṭṭ ü **laʿlüñ** vaṣfını güş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 11). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Göñül mest olalı **laʿlüñ** ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

laʿl: *Parlak kırmızı renkte, billurlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş; bu taşın renginde olan II sevgilinin dudağı; şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya **laʿlüñ** şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş, dudak.* ‖ *Sevgili dudağı.*

Ẓulmet-i hecrüñde **laʿlüñ** özlesem ʿayb itme kim
Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya **laʿlüñ** şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı değerli bir taş (sevgilinin dudağı).*

Ẓulmet-i hecrüñde **laʿlüñ** özlesem ʿayb itme kim
Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş* ‖ *Sevgilinin dudağı.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin **laʿlüñüñ**
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [laʿlüñüñ, -üñ, -üñ]*

laʿl: *Kırmızı ve değerli taş* ‖ *Sevgilinin dudağı.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur **laʿlüñe** mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

40, Mısra 2). [laʿlüñe, -üñ, -e]

laʿl: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki **laʿlüñdür** nemekdān-ı melāḥat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [laʿlüñdür, -üñ, -dür]

laʿl: *Yakut, değerli kırmızı taş. || Sevgilinin dudağı.*

Ögredüp **laʿlüñ** rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [laʿlüñde, -üñ, -de]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Veh ne şīrīndür leb-i **laʿlüñ** ki nā-geh bir gedā Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise **laʿlüñ** deminden çeşme-i ḥayvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Cān gibi **laʿlüñ** ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Bezm-i cefāda **laʿlüñ** ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [laʿlüñe, -(ü)ñ, -e]

laʿl: *(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [laʿlüñe, -(ü)ñ, -e]

Dişleyüp **laʿlüñ** baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 5). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Dürr-i sīr-āb üzre kim **laʿlüñ** güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü **laʿlüñ** şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ḫayādan maḥv olur gördükce **laʿlüñ**
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 218, Mısra 11). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Āb-ı ḥayvān ise **laʿlüñ** ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 11). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

Çünki **laʿlüñ** gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]

lāl eyle-: *Dilsiz etmek, susturmak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [lāl eyle-, -düñ]*

laʿl reng-: *Lal renkli, kırmızı.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [laʿl reng-,]

laʿl ü güher: *Lal taşı ve inci.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar **laʿl ü güher** yitmez mi bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [laʿl ü güher,]*

laʿl ü nāfe: *La'l taşı ve koku.*

Bu leb ü zülfe bedel bir **laʿl ü nāfe** bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [laʿl ü nāfe,]

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir.*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 4). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Far. Maruf çiçek, yanak.*

Devr-i güldür līk dilden ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden dāġ-ı ḥasret gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 2). [lāle,]

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 8). [lāle,]

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer **lāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 2). [lāle,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḫnet **lālesinüñ** ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 4). [lālesinüñ, -si, -nüñ]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [lāle,]

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ **lālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [lālesi, -si]

lāle: *Lale çiçeği.*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 2). [lāleveş, -veş]

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden **lāleveş** eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 2). [lāleveş, -veş]*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 2). [lāleveş, -veş]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm **lāleveş** ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 2). [lāleveş, -veş]*

lāle: *Lale II Yara.*

Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret **lālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 2). [lālesi, -si]*

lāle: *Lale.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā **lāleler** bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [lāleler, -ler]*

Ṣarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış **lāleler** yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 6). [lāleler, -ler]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten **lāleler** sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [lāleler, -ler]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 5). [lāleler, -ler]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi; -sevgilinin yanağı-.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 14). [lālenüñ, -n, -üñ]*

lāle: *Far. lale.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın **lālenüñ** seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Lale çiçeği II Asker.*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem **lālesidür** eşk-i dīdem şebnemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 4). [lālesidür, -si, -dür]*

lāle: *1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.*

Tā çemende **lāleler** laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [lāleler, -ler]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn

ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [lāle,]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [lāleler, -ler]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [lāle,]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.Ortasındaki karalığı nedeniyle bazen benli bir yüze bazen de bu karalık dağ yarasına benzetilir.*

Ġonçe aġzın açamaz **lāle** ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [lāle,]*

lāle: *Lale, çiçekleri kadeh biçiminde ve türlü renkleri olan çiçek.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 3). [lāleyi, -y, -i]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 6). [lālenüñ, -nün]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı **lālenüñ**
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı **lālenüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 2). [lālenüñ, -nün]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.*

İy Muʿīdī **lāle** seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [lāle,]*

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Serv pīrūze-şürāḥī **lāledür** laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 11). [lāledür, -dür]*

lāle: *Lale, divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzer. Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara , dağlama olur.*

Gülşen-i ʿışḳuñda cānā çeşm-i ḫūnīnüm benüm
Lāledür gūyā içinde ʿaks-i ḫālüñ dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [lāledür, -dür]*

lāle: *1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa **lāle** vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [lāle,]*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı **lāle** ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 12). [lāle,]

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü **lāleye**
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 3). [lāleye, -y, -e]

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 7). [lāleler, -ler]*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz **lāle** vü biñ dürlü reyḥān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 2). [lāle,]

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [lāleler, -ler]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [lāle,]*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran **lāle** mezārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 2). [lāle,]

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir **lāleler**
ʿĪş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 5). [lāleler, -ler]

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü **lāle** istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 5). [lāle,]

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı **lālenüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [lālenüñ, -n, -üñ]

lāle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.*

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [lāle,]

lāle: *Lâle, çiçek.*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 3). [lālelerdür, -ler, -dür]

lāle gibi: *Lale gibi.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [lāle gibi,]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 3). [lāle gibi,]*

lāle ḫaddüñ: *Sevgilinin lale renkli yanağı.*

Gülşen içre **lāle ḫaddüñ** yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [lāle ḫaddüñ, -üñ]*

lāle-had: *Lale yanaklı; yanakları laleye benzeyen.*

Serv-ḳāmet **lāle-ḫad** raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [lāle-ḫad,]

lāle-i derd: *Dert, keder lalesi.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [lāle-i derd,]*

lāle-i sīr-āba: *Suya kanmış, taze, körpe lâle.*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir **lāle-i sīr-āba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [lāle-i sīr-āba,]*

lāle-i ter-: *Taze lale.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 14). [lāle-i ter-, -den]*

lāle-ʿizār: *Lale gibi kırmızı yanaklı (sevgili).*

Bu caʿd-ı zülf ü **lāle-ʿizāruñ** beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 3). [lāle-ʿizāruñ, -uñ]*

lāleler: *Lale (Renginden ötürü aşığın yaralarına benzetilmiştir.).*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem **lāleler** dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [lāleler, -ler]*

lāle-reng: *Lale renkli. || Kırmızı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ **lāle-reng** olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [lāle-reng,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ **lāle-reng** olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [lāle-reng,]*

lāle-ruḫ: *Far. Lâle gibi al yanaklı.*

Lāle-ruḫlar donanup nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir **lāle-ruḫ** serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [lāle-ruḫ,]*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre **lāle-ruḫlar** ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 4). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [lāle-ruḫlar, -lar]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen **lāle-ruḫsuz** dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [lāle-ruḫsuz, -suz]*

Ṭolaşaldan berü sen **lāle-rūḫuñ** sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 5). [lāle-rūḫuñ, -uñ]*

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy **lāle-ruḫ** çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 10). [lāle-ruḫ,]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün
yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş gönül
olduñ gülistān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 3). [lāle-ruḫlar, -lar]*

lāle-ruh: *Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).*

Bir **lāle-ruḫ** āfetsüz
öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı
ġam baña kefen
olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [lāle-ruḫ,]

Ṭañ degül her laḥẓa feryād
eylesem iy **lāle-ruḫ**
Gülşen-i kūyuñda
mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 5). [lāle-ruḫ,]*

lāle-ruhsār: *Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-
berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı
ḫurşīd-i ḫāverden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [lāle-ruḫsāruñ, -uñ]*

Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 7). [lāle-ruḫsāruñ, -uñ]

lāle-rūy: *Lale yanaklı.*

Bir güzel sever yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-
dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 10). [lāle-rūy,]*

lālesitān: *Lale bahçesi.*

Ḫāşā ki delü gönlüm kesb
ide cihāndan ḥaẓẓ
Cān bülbülidür itmez
bu **lālesitāndan** ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 2). [lālesitāndan, -dan]

ʿĀşıḳam serv ü semen
seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem
lālesitāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 10). [lālesitāndan, -dan]

lāleveş: *Lale gibi.*

Nār-ı ʿışḳuñ **lāleveş** dāġ
urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni
gül seyri ḫandān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [lāleveş,]

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun
derūnı **lāleveş**
Seyr idüp gülzār-ı
ḥüsnüñ bülbül-i zār
olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 3). [lāleveş,]

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [lāleveş,]

lāleveş: *Ortasında yanığı andıran siyahlık olan lale çiçeği gibi.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [lāleveş,]

lāleveş: *Lale gibi.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan
şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa
cismi ḳan olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [lāleveş,]

Bitdi yir yir sebzeler gitmez
ḳarası gönlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün
pür dāġ-ı hicrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [lāleveş,]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür
ḳana yunsam **lāleveş**
Ben baña itdüm baña
şuç ol yüzi gülden
degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 3). [lāleveş,]

Ġarḳ-ı ḫūnam **lāleveş** bir kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [lāleveş,]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 6). [lāleveş,]*

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde **lāleveş** çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 8). [lāleveş,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 7). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi. II Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir tür çiçek. Lalenin ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klasik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.*

Derūnuñ **lāleveş** pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi; kadeh.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [lāleveş,]*

lāleveş: *Lale gibi.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz **lāleveş** dāġ-ı firāḳı sīneden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 22). [lāleveş,]*

lāleveş dāġ-ı dil: *Lale gibi yaralı gönül.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [lāleveş dāġ-ı dil,]*

lālezār: *Lale bahçesi.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum **lālezār**
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 5). [lālezār,]*

lālezār: *Far. Lale bahçesi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān oldugım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan **lālezār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 12). [lālezār,]*

laʿl-giryān-: *Ağlamakta.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 14). [laʿl-giryāndur, -dur]*

laʿlgūn-eşk: *Kırmızı gözyaşı.*

Dürlü dürlü **laʿlgūn-eşk** ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 11). [laʿlgūn-eşk,]*

laʿl-halhāl: *Lal taşlı halhal.*

ʿAks-i ḫüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḫalḳa-i çeşmümden iki **laʿl-ḫalḫāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 10). [laʿl-ḫalḫāl,]*

laʿl-i ābdār: *Parıltılı, ışıltılı inci, dudak.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 4). [laʿl-i ābdār, -uñ, -dur]

laʿl-i cānān-: *Sevgilinin lal gibi kırmızı ve değerli dudağı.*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [laʿl-i cānān-, -dan]*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh var daḥi bu ḫastede cāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [laʿl-i cānān-, --dan]

laʿl-i cān-fezā: *Cana ferahlık veren dudaklar.*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki **laʿl-i cān-fezā** üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [laʿl-i cān-fezā,]

laʿl-i dilber: *Gönül alan sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī **laʿl-i dilber** fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 13). [laʿl-i dilber,]

laʿl-i dür-efşān: *(Sevgilinin) inci saçan dudağı.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu **laʿl-i dür-efşān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [laʿl-i dür-efşān,]*

laʿl-i girān-māye: *Sevgilinin çok güzel, eşsiz ve lal taşı gibi kırmızı dudağı.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu **laʿl-i girān-māye**
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫażż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [laʿl-i girān-māye,]*

laʿl-i handān: *O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı **laʿl-i ḫandān** ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [laʿl-i ḫandān,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [laʿl-i ḫandān, -uñ]

laʿl-i handān: *O gülen dudak II O la'l dudaklı sevgili.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı **laʿl-i ḫandān** ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [laʿl-i ḫandān,]*

laʿl-i handān: *(Sevgilinin) gülen dudağı.*

Sögdügüñe incinür şanma beni ḫażż eylerem
Kim olur düşnām telḫ ol laʿl-i ḫandāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [laʿl-i ḫandān, -dan]*

laʿl-i ḫandān-: *Gülen dudak.*

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [laʿl-i ḫandān-, --dan]*

laʿl-i leb-i dilber-: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.*

Ne şeker-senbūse ne
perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa
laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [laʿl-i leb-i dilber-, --de, --dür]

laʿl-i leb-i nāb: *Saf kırmızı dudak.*

Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy ḫūr-ı perī- ḫū
Ser-çeşme-i cāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 11). [laʿl-i leb-i nāb, -uñ]

laʿl-i lebüñ: *Sevgilinin dudağının kırmızısı.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger **laʿl-i lebüñ** şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [laʿl-i lebüñ, -üñ]

laʿl-i lebüñ medḥi: *Dudağının övgüsü.*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger **laʿl-i lebüñ medḥi** aña gevher-feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 14). [laʿl-i lebüñ medḥi,]

laʿl-i meygūn-: *(Sevgilinin) şarap renkli (kırmızı ve âşıkları mest eden) dudağı.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [laʿl-i meygūn-,]

laʿl-i meygūnuñ: *Şarap renkli kırmızı dudak II sevgilinin kırmızı dudakları.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [laʿl-i meygūnuñ,]

laʿl-i nāb: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [laʿl-i nāb, -uñ, -a]

laʿl-i nāb:
(Sevgilinin)Saf,katıksız dudağı.

Laʿl-i nābuñ ḳıymetin bilür Bedaḫşānīlerüz
Lāübālī pāk-meşreb biz Süleymānīlerüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 3). [laʿl-i nāb, -uñ]

laʿl-i nāb: *Saf dudak. II Sevgilinin saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce baġışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 5). [laʿl-i nāb, -uñ]

laʿl-i nāb-: *Saf kırmızı dudak.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 9). [laʿl-i nāb-, -uñ]*

laʿl-i nābı-: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'z-zāt ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 2). [laʿl-i nābı-, --dur]*

laʿl-i nābuñ aksi-: *Halis, saf dudağın aksi.*

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [laʿl-i nābuñ aksi-, --ni]

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [laʿl-i nābuñdan, -i, -uñ, -dan]*

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñdan cüdā cān virdügiçün ḫaste-dil
Ḳaralar geymişdür aġlar çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [laʿl-i nābuñdan, -uñ, -dan]*

laʿl-i nābuñdan: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [laʿl-i nābuñdan, -uñ, -dan]*

laʿl-i şeker-bāruñ-: *(Sevgilinin) Şeker saçan, tatlı, kırmızı dudağı.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 9). [laʿl-i şeker-bāruñ-, --da]*

laʿl-i şeker-güftār-ı dōst: *Sevgilinin tatlı sözler söyleyen dudağı.*

Olmışam yüz cān u dilden ʿāşıḳ-ı bīmār-ı dōst
Ṣunsa şerbet vaḳtidür **laʿl-i şeker-güftār-ı dōst** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 8). [laʿl-i şeker-güftār-ı dōst,]*

laʿl-i şīrīn: *Tatlı dudak.*

Sükkerī pālūde ġāyet nāzük ü terdür velī
Laʿl-i şīrīnüñ senüñ yüz mertebe andan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [laʿl-i şīrīn, -üñ]*

laʿl-i şīrīnüñ: *(Sevgilinin) tatlı ve şirin dudağı.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [laʿl-i şīrīnüñ, -i, -üñ]*

laʿl-i şīrīnüñ: *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [laʿl-i şīrīnüñ, -üñ]*

laʿl-i ter: *Değerli kırmızı taş.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm **laʿl-i ter** ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [laʿl-i ter,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden **laʿl-i ter** ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [laʿl-i ter,]*

laʿl-i yār: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar **laʿl-i yār**
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [laʿl-i yār,]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı **laʿl-i yār**
Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

189, Mısra 5). [laʿl-i yār,]

laʿl-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Saña şunmazlarsa kevşer iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise
āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 6). [laʿl-i yār, -üñ]

laʿlīn-kadeḥ: *Kırmızı kadeh (gibi) lale.*

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür
laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 11). [laʿlīn-ḳadeḥ,]*

laʿlīn-küleh: *Kırmızı başlık.*

Lāleyi **laʿlīn-külehle** ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 3). [laʿlīn-külehle,]*

laʿl-pāre: *La'l parçası.*

Ḳanlu yaşum ki her biri bir
laʿl-pāredür
Kūh-ı ġamuñda göñlüme kāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [laʿl-pāredür, -dür]*

[laʿlüñ]: *Yakut, değerli kırmızı taş. || Sevgilinin dudağı.*

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki **[laʿlüñ]** irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 4). [[laʿlüñ],]*

laʿlüñ ġamı: *(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağının) gamı, kederi.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 7). [laʿlüñ ġamı,]*

laʿlveş: *Yakut gibi.*

Ḳan eyledi **laʿlveş** derūnum
Bir zerger-i şūḫ ü sīm-gerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 9). [laʿlveş,]*

lām: *Sevgilinin boyunun lam harfine benzemesi.*

Ḳāmetüm **lām** olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [lām,]*

lām: *Lam harfi gibi iki büklüm.*

Ḳāmetüm **lām** olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [lām,]*

lām: *"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [lām,]*

lā-teḥaf: *Ar. Korkma.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i **lā-teḫaf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 6). [lā-teḫaf,]*

laṭīf: *Latif, hoş, güzel.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā **latīf** ü şu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [latīf,]*

laṭīf: *Ar. Güzel, hoş.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür **latīf** ü pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [latīf,]

latīfe: *Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye.*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn **latīfedür** ki Gülistān'e yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 4). [latīfedür, -dür]

lāubālī: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [lāubālī,]

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [lāubālī,]*

lāubālī: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 14). [lāubālī,]

lāyıḳ: *Layık, yaraşır.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa **lāyıḳdur** ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 12). [lāyıḳdur, -dur]

lāyıḳ: *Yakışır, uygun, hak etmiş.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse **lāyıḳdur** baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 5). [lāyıḳdur, -dur]*

lāyıḳ: *(Ar.) Uygun, yaraşır.*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete **lāyıḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 6). [lāyıḳ,]*

Dehānuñ sırrını şordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna **lāyıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 8). [lāyıḳ,]*

Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim **lāyıḳ** degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [lāyıḳ,]*

lāyık degül: *Uygun,yakışır değil.*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün **lāyıḳ degül**
İtmeyen cānın ḥavādiṯ tīrine dā'im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 3). [lāyıḳ degül,]*

lāzım: *Gerekli.*

Sāḳiyā **lāzım** degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [lāzım,]*

lāzım: *Gerek, gerekli.*

İy güzeller ḫüsrevi **lāzım** degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [lāzım,]

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne **lāzımdur** yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 6). [lāzımdur, -dur]*

lāzım: *Ar. Gerekli.*

Gönül ger istemezseñ yüz ḳarasın
Ne **lāzım** zülf-i yāre el

ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 2). [lāzım,]*

leb: *F. Dudak.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur **leble**ri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 9). [lebleri, -ler, -i]*

Yüz ḳızardup **lebüñi** öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 9). [lebüñi, -üñi]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ **leb** ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 10). [leb,]*

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn **lebüñden** iy güzeller ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [lebüñden, -üñden]*

leb: *Dudak.*

Gör ṣanʿatin ki **leblerüñe** sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [leblerüñe, -ler, -üñ, -e]*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 8). [leblerüñden, -ler, -üñ, -den]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler **lebini** ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [lebini, -i, -n, -i]*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 14). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Ol ḳanum içdi ben **lebüñ** emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [lebüñ, -üñ]*

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı **lebüñ** ya ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [lebüñ, -üñ]*

Çün oldı **lebüñ** çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [lebüñ, -üñ]*

Ruḥuñ ġamında **lebüñ** yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [lebüñ, -üñ]*

Ḥırz-ı çeşm ü **lebüñ** ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [lebüñ, -üñ]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur **lebüñ**
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [lebüñ, -üñ]*

Āh eger zülf ü **lebüñ** vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp

naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [lebüñ, -üñ]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [lebüñ, -üñ]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür **lebüñ** nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 9). [lebüñ, -üñ]*

Niye gizler **lebüñ** mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 5). [lebüñ, -üñ]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 8). [lebüñ, -üñ]*

Sevinür ḫaste göñül cāna **lebüñ** cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [lebüñ, -üñ]*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ **leblerin**
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [leblerin, -ler, -in]*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 14). [lebüñ, -üñ]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 12). [lebüñ, -üñ]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur **lebüñ**
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [lebüñ, -üñ]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur **lebüñ**
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 2). [lebüñ, -üñ]*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta’n kime ḫoş gevher-efşāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [lebüñ, -üñ]*

Ḥüsn bezminde **lebüñ** yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [lebüñ, -üñ]*

Āb-ı ḥayvāndur **lebüñ** dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 5). [lebüñ, -üñ]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü **lebüñ**
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 13). [lebüñ, -üñ]*

Yazdum **lebüñ** rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān’e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 297, Mısra 3). [lebüñ, -üñ]

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 13). [lebüñ, -üñ]

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi **lebüñ**
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 3). [lebüñ, -üñ]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Teng-dest oldum **lebüñsüz** bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [lebüñsüz, -üñ, -süz]*

Döndi çün sözden **lebüñ** ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [lebüñ, -üñ]*

Merg didükçe **leblerüñ** cānlar bagışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bagışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [lebleri, -ler, -i]*

Sābāş ol ʿiẕār ü **leb** ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [leb,]*

Ḳan olur ortada iy dōst **lebüñle** ḳadeḥüñ
Aġız ağıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [lebüñle, -üñ, -le]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü **leb**
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [leb,]*

Vaṣf eyleyeli ol **leb** ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [leb,]*

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ **lebüñe**
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 9). [lebüñe, -üñ, -e]*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü **leb** āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [leb,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ **leb** ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [leb,]*

Cām-ı mey öperse **lebüñi** ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 1). [lebüñi, -üñ, -i]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [lebüñ, -üñ]*

leb: *Dudak.*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī **leblerüm**
Bāri gel bir büse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 13). [leblerüm, -ler, -üm]*

leb: *Dudak II sevgilinin dudağı.*

Olmasa **lebüñ** fitneler eyler
midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [lebüñ, -üñ]

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen
rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın
mühr-i Süleymān'dur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 10). [lebüñ, -üñ]*

Diş bilersin cānına her
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār
olduġıçün ḳıpḳızıl
ḳandur **lebüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 8). [lebüñ, -üñ]

Müddeʿīden **lebüñ** esrārını
gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm
kendümi ḥayrān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 3). [lebüñ, -üñ]

leb: *Dudak.*

Ḫvāb içinde **lebüm** öpdüñ
mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi
aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [lebüm, -üm]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Dehenüñ ki būseye cān alup
itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi
yime ġam zimān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [lebüñe, -ü, -ñe]

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i cān kim olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [lebüñe, -ü, -ñe]

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk
olup ten
Belī her şey olur aşlına
rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 9). [lebüñe, -ü, -ñe]*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı
ṣuyını
Sāḳī **lebüñe** teşne gibi
cām-ı Cem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 10). [lebüñe, -ü, -ñe]

leb: *Dudak.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn
ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir
merḥabāsı yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [leblerüñsüz, -ler, -üñ, -süz]

leb: *Dudak. II Sevgilinin Dudağı.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān
alursa ġam degül
Tek hemīn söz
gelmesüñ iy gözleri
ḳanlu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [leblerüñ, -ler, -üñ]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [leblerüñ, -ler, -üñ]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Çoḳ alur şīrīn **lebin** yārüñ
Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [lebin, -i, -n]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Geldi ḥaṭṭuñ **leblerüñ** ṣun
ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine
müşgīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [leblerüñ, -ler, -üñ]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḥs

Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [leblerüñ, -ler, -üñ]*

leb: *Dudak ll Sevgilinin dudağı.*
Öldürdügüñe ġam yimezem
çünki **leblerüñ**
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i
cāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [leblerüñ, -ler, -üñ]

leb: *Dudak. II Sevgilinin dudağı.*
Ne ḫoşdur **leblerüñde** ḫāl-i
müşgīn
Ki beñlenmiş güzel
ʿunnāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [leblerüñde, -ler, -üñ, -de]

leb: *(Fars.) Dudak.*
Ol benüm dāġum ḳanatdı
ben anuñ nāzük **lebin**
Var mıdur yā Rab
ḫaṭāsı ḳan içün ḳan
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [lebin, -iñ]

leb: *(Far.) Dudak.*
Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde **lebüñden**
Biñ nāle vü zārī
iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [lebüñden, -üñ, -den]
Dehānuñ sırrını ṣordum
lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle
cāna lāyıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 7). [lebüñden, -üñ, -den]
Sāḳiyā gülgün **lebüñden**
bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir
ʿīd-ı vuṣlatdur bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [lebüñden, -üñ, -den]

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*
Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz bir
nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur **lebi**
güyā ki cānlardur ʿaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 6). [lebi, -i]

leb ü zülfe: *(Sevgilinin) dudak ve saçları.*
Bu **leb ü zülfe** bedel bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [leb ü zülfe, -e]

leb-ber-leb: *Dudak dudağa.*
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı
ciger **leb-ber-leb**
Öper aġzuñda seni
ṣāġer-i zer **leb-ber-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [leb-ber-leb,]
Cāme vü cāmuñ elinden
oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup
yāri öper **leb-ber-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [leb-ber-leb,]
Tāb-ı mihr ile göñül teşne
ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol
yüzi ḳamer **leb-ber-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [leb-ber-leb,]*

leb-ber-leb: *Bir şeyin ağzına kadar dolu olması.*
N'ola olursa gözüm ḫūn-ı
ciger **leb-ber-leb**
Öper aġzuñda seni
ṣāġer-i zer **leb-ber-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [leb-ber-leb,]
İy Muʿīdī reh-i dildāre niṣār
itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher
dīde-i ter **leb-ber-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [leb-ber-leb,]

leb-ber-leb: *Boydan boya.*
Serv-i nāzum gül-i nesrīne
döner özge degül

Giyinüñce ṭonanup
cāme-i zer **leb-ber-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [leb-ber-leb,]

lebbeyk: *Hac sırasında Cenâbıhakk'a hitâben söylenen, "Senin emrini yerine getirmeye hazırım, maksadım dâima sensin Allah'ım" manasına gelen ifade.*

Ḥācılar ḥayret eliyle çāk ide iḥrāmını
Baş açup **lebbeyk** diyü ol ḳadar ġavġā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 8). [lebbeyk,]

leb-i cānāne: *Sevgilinin dudağı.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [leb-i cānāne, -yi]*

leb-i laʿl: *Dudağı lal taşı gibi kırmızı olan (dilber).*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [leb-i laʿl, --üñ]

leb-i laʿl: *Lal taşı gibi kırmızı dudak.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 1). [leb-i laʿl, -ü, -ñe]

leb-i laʿl-: *(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [leb-i laʿl-, -ü(n)]*

leb-i laʿlüñ: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Gerçi delmişdür **leb-i laʿlüñ** ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [leb-i laʿlüñ, -üñ]

leb-i meygūn: *Şarap renkli kırmızı dudak.*

Yā Rab ne bādedür **leb-i meygūn** ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [leb-i meygūn,]

leb-i nāb: *Saf dudak.*

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 2). [leb-i nāb, -uñ]*

leblerüñ: *(Sevgilinin) dudağı.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 2). [leblerüñ,]*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 11). [leblerüñ,]

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [leblerüñ,]*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 3). [leblerüñ,]

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün

Leẕẕetinden ṣınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 9). [leblerüñ,]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 9). [leblerüñ,]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 8). [leblerüñ,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā **leblerüñ** Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [leblerüñ,]*

leblerüñ: *(Sevgilinin) dudağı II Şarap; manevi feyz ve neşe.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde **leblerüñ** cām eledüñ Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 1). [leblerüñ,]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 8). [leblerüñ,]*

leblerüñ zevki-: *Dudağının zevki.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āṣüfte gül bezmin n'ider Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [leblerüñ ẕevḳi-, -in]*

leblerüñsüz: *Dudak.*

Cān-ı ʿāşıḳ **leblerüñsüz** bir nefes ṭutmaz ḳarār Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 5). [leblerüñsüz,]*

lebüñ: *F. Dudak.*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun **lebüñ** kim Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 13). [lebüñ,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim Mesīh'e āṣnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [lebüñ,]*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim **lebüñ** zaḥmın görüp Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [lebüñ,]*

Vaṣluñda **lebüñ** dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [lebüñ,]*

lebüñ: *Dudak.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur **lebüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 6). [lebüñ,]*

lebüñ rāzın: *(Sevgilinin) dudağının sırrı.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī **lebüñ rāzın** añladı Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [lebüñ rāzın,]*

lehv: *Faydasız iş, eğlence, oyun.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim Dem-be-dem **lehv** ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [lehv,]*

leke: *(manevi anlamda pis) kimse.*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu **leke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 12). [leke,]*

leşker: *Asker.*

Şāḥ-ı ġam **leşkerle** ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [leşkerle, -le]*

leşker: *(Ar.) Asker.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge **leşker** gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [leşker,]*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü **leşker** yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [leşker,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 4). [leşker,]*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 1). [leşker,]*

leşker: *Asker || Ordu.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe **leşkeriyle** ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [leşkeriyle, -iy, -le]*

leşker çek: *Asker göndermek, ordu sevk etmek.*

Fitne vü nāz ile göñlüm zār u meftūn eyleme
Üstüme leşker çeküp her dem şebiḫūn eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 2). [leşker çek, -üp]*

leşkeri: *(Ar.) Asker.*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf **leşkeri** var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 4). [leşkeri,]*

leşker-i bī-dīn: *Kâfir askerler.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ **leşker-i bī-dīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [leşker-i bī-dīn,]*

leşker-i ġam: *Gam askeri.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [leşker-i ġam,]*

leşker-i ġam: *Sıkıntı, dert askeri.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña **leşker-i ġam**
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [leşker-i ġam,]*

leşker-i ʿışḳ-: *Aşk askeri.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 3). [leşker-i ʿışḳ-, --uñ, --la]*

leşkerin: *Asker , Ordu.*

Ḥüsn meydānında diller **leşkerin** çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

132, Mısra 3). [leşkerin,]

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm
leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup
siper ṭaḳındı def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [leşkerin,]

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk.*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken
yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende
letāfet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 6). [letāfet,]

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk, incelik.*

Beñzedür kendüyi gül ḫüsn
ü **leṭāfetde** saña
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 3). [leṭāfetde, -de]

leṭāfet: *(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy
leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña
tābūt ü yelkendür
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 11). [leṭāfet,]*

levend: *Nefsin arzularına uyup serbest tavır ve hafif meşrep tavırla geçinen kimse.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ
levendi ḳılmaġa
yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ
bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [levendi, -i]

levend: *Ayyaş, içkici, hafîf meşrep tavırlı zampara, yaramaz kimse; rakip.*

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz
n'içün olmaya
Rind ü **levend** ü müflis
ḫalāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 8). [levend,]

levend: *Asker, boylu poslu, yiğit.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ
kimse **levendin**
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [levendin, -in]

Dil **levendin** ḫüsn
deryāsında ḳaşuñ
zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim
hergiz ḳarasın
görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 9). [levendin, -in]

levḥ-i ruḫsār-: *Yüz (yanak) levhası.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir
görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i
zülf-i perīşāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [levḥ-i ruḫsār-, --uñ, --da]

leyle-i zülf: *Saçın siyahlığı.*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile
Mecnūn-miṣāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 5). [leyle-i zülf, -üñ]*

leyle-i zülf: *Saçının gecesi II saçın siyahı (sevgilinin saçı).*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne
deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar
dil-beste mecnūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 7). [leyle-i zülf, -üñ]

leylī: *1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.*

Veh ne **Leylī'sin** ki daḫi
cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [leylī'sin, -sin]*

leylī: *Leylâ II Sevgili.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı **Leylī**
Şu Mecnūn kim ayaġı
var elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 11). [leylī,]*

leylī: *1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".*

Oḳınmaz oldı **Leylī** vü
Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı
bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [leylī,]

Kimse çün **Leylī** adın
añmazdı Mecnūn
olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur
iy meh senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [leylī,]

Benüm yādumda ol **Leylī**
anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḥayli perīşān oldı
dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [leylī,]

ʿAḳla uymaz cān virür
Leylī ṣaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḥālet-i
Mecnūn'ı idrāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 11). [leylī,]*

leylī gül midür: *Leyla Gül müdür.*

Bülbül aġlar gül güler her
dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile
Leylī gül midür
bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [leylī gül midür,]

leylī ile mecnūn: *Leyla İle Mecnun.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı **Leylī ile**
Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş
egmeyen dīvāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 11). [leylī ile mecnūn,]

leylī ṣaç-: *Siyah saç || sevgilinin siyah saçları.*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim
başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde
sebaḳdaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [leylī ṣaç-, --u, --ñuñ]

leylī-i zülfüñle: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [leylī-i zülfüñle, -üñ, -le]

leylī-i zülfüñle: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [leylī-i zülfüñle, -üñ, -le]

lezīz ol-: *Tatlı, lezzetli olmak II Zevk vermek.*

Cām-ı lebüñ ḫayālini
cānumda ṣaḳlaram
Zīrā ki ʿīş ü ʿişret-i
pinhān olur leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [leẕīẕ ol-, -ur]

lezīz ol-: *Lezzetli, tatlı, hoş olmak.*

El-ḫaḳ irerse ḳatresi laʿlüñ
luʿābınuñ
Ser-tā-ḳadem şeker
gibi ʿummān olur leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [leẕīẕ ol-, -ur]

lezzet: *Tat, zevk.*

Leẕẕetinden birbirine
yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını
açmış durur ol nāzenīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372,

Mısra 9). [lezzetinden, -in, -den]

lezzet: *Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice
dişlerdüm bugün
Lezzetinden şınmaġa
başladı dendānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 10). [lezzetinden, -i, -n, -den]*

lezzeti būseñ: *Öpücüğün lezzeti.*

Daḥi durur **lezzeti būseñ**
demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ
ya ḳand ü şekkerden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [lezzeti būseñ,]*

libās: *Elbise, giyecek şey.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ
yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim **libāsı**
ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [libāsı, -ı]

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

Devr-i güldür **līk** dilden
ḫār-ı miḫnet gitmedi
Lāle açıldı cigerden
dāġ-ı ḥasret gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 1). [līk,]

līk: *(□□□□) bağl. Arapça lâkin kelimesinin eski metinlerde rastlanan Farsçalaşmış şekli: lâkin, ancak, ama.*

Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı **līk**
Kirpiklerüñ ḥadengi
iñen artuġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [līk,]

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül
olurdı **līk**
Aġladuġım budur ki
görünmezsen ay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [līk,]

līkin: *"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde
ʿalāḳam **līkin**
Olımadum daḥi sen
ġonçe-dehenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 5). [līkin,]

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim
andan bite ḥelvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [līkīn,]

livā-yı ġam-: *Gam sancağı.*

Derdiyle bir āh itdi göñül
kim göge çıḳdı
Ḳaldurdı livā-yı ġamı
keyvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [livā-yı ġam-, -ı]

loḳmān: *Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi.*

Seyr idelden bir naẓar
ḥüsnüñ maḳālātın
senüñ
Eylerem her vech ile
ḥikmetde **Loḳmān** ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [loḳmān,]*

loḳmān: *Hikmet ve hekimliğin piri olarak kabul edilir. Kur'an'da oğluna öğütler verisi, onu tevhit ve ahiret konusunda uyarması, İlahi emirlere vasıta olması yönleriyle adından bahsedilir. Beyitte de Hz. Lokman'ın hekimliği ile dert arasında ilgi kurulmuştur.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre **Loḳmān**
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [loḳmān,]*

luʿb: *Oyun.*

Ne **luʿb** ile olurdı cihān
pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa
Mecnūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 11). [luʿb,]

lü'lü': *İnci II Sevgilinin dişleri.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer **lü'lü'** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [lü'lü',]

lü'lü': *İnci.*

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 7). [lü'lü',]

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur gevher ü **lü'lü'ler** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 10). [lü'lü'ler, -ler]

lü'lü': *Inci (söz bağlamında).*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür **lü'lü'** gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 9). [lü'lü',]

lutf: *Ar. Yardım, inayet, ihsan.*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ **luṭf** ile sünbül zeyn ider verd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 2). [lutf,]

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [lutfı, -ı]

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam **luṭfuñla** ülfet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 8). [lutfuñla, -uñ, -la]

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [lutfı, -ı]

lutf: *Af, hoşgörü, iyilik, yardım.*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini **luṭf** ile taġyīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 10). [lutf,]

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı **luṭfı** revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [lutfı, -ı]

lutf: *(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.*

Her denīnüñ ḫāṭırın **luṭfuñla** maʿmūr eyle kim
Seyl-i ġayretden binā-yı ʿışḳ vīrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 3). [luṭfuñla, -uñ, -la]

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 7). [luṭf,]

luṭf: *Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.*

Çün yine iḥyā ider **luṭfıyla** şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [luṭfıyla, -ı, -y, -la]*

luṭf: *Lütuf, yardım, iyilik, ihsan, cömertlik. II Sevgilinin lütfu, ihsanı.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni **luṭfuñdur** iden iy gözi fettān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [luṭfuñdur, -uñ, -dur]

lutf: *İhsan, kerem, cömertlik.*

Ḳaṭʿ iderse kendü **luṭfıdur** ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [lutfıdur, -ı, -dur]*

lutf: *1. Güzellik. 2. İyi muamele.*
Serv reftār itse güller gülse **luṭf** ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [lutf,]*

lutf eyle: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme **luṭf eyle** anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 12). [lutf eyle,]*

luṭf eyle: *İyilik, yardım, ihsan, inayet, atıfet.*
Niçe bir ümmīdvār olam ṣarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur **luṭf eyle** bir ṣāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [lutf eyle,]*

lutf id-: *Alçakgönüllülük etmek, ihsanda bulunmak.*
Luṭf idüp iy dil-rübālar bizi mesrūr eyleñüz
Vaṣlıñuz bezmine iltüp mest ü maḫmūr eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 21). [luṭf id-, -üp]*

lutf id-: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*
Yād iken çoḳ luṭf iderdi ṣimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āṣnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [lutf id-, -er, -di]*

lutf id-: *Lütuf etmek, ikramda, ihsan bulunmak.*
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [lutf id-, -üp]*

lutf idüp: *Lutf etmek.*
Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum **luṭf idüp** iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [lutf idüp,]*

lutf idüp: *İyilik etmek, ihsanda bulunmak; hoş muamele etmek.*
Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı **luṭf idüp** añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [lutf idüp, -üp]*

luṭf-ı: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 2). [lutf-ı,]*

luṭf-ı ṭabʿ: *Yaratılışın lütfu.*
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 17). [lutf-ı ṭabʿ, -ı, -na]*

luṭfuñ: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü **luṭfuñdur** iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 10). [lutfuñdur, -dur]*

mā- teḳaddümden:

1. **mā-teḳaddümden:**-*den*

Taştir 1

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezelden beri, öncesi olmayan.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

maʿbūd:

1. **maʿbūd:**

Gazel 437

Mısra: **4**

Tapılan, ibadet edilen.

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

mā-cerā:

1. **mā-cerāsın:**-*sı, -n*

Gazel 30

Mısra: **7**

Baştan geçen olaylar, serüven.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

2. **mā-cerāsın:**-*sı, -n*

Gazel 31

Mısra: **9**

Baştan geçen olaylar, serüven.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

3. **mā-cerā:**

Gazel 72

Mısra: **12**

Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

4. **mā-cerā:**

Gazel 99

Mısra: **6**

Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar ve hevesler.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

5. **mā-cerāmı:**-*mı*

Gazel 284

Mısra: **6**

Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar ve hevesler.

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

6. **mā-cerāsın:**-*sın*

Gazel 319

Mısra: **11**

Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

7. **mā-cerālar:**

Gazel 406

Mısra: **14**

Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

8. **mā-cerālar:**

Gazel 407

Mısra: **10**

Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

9. **mā-cerāmı:**-*mı*

Gazel 414

Mısra: **2**

Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar ve hevesler.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

mācerā:

1. **mācerāyı:**-*y, -ı*

Gazel 51

Mısra: **6**

Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen hal ve olaylar.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

mā-cerāsından:

1. **mā-cerāsından:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Yaşanan olaylar dizisi, başdan geçen, vuku bulan hal ve olay.
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ʻışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından

mā-cerāyı:

1. **mā-cerāyı:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

maʿdelet:

1. **maʿdelet:**
Gazel 405
Mısra: **18**
Adalet.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine

maʿdūm:

1. **maʿdūm:**
Gazel 362
Mısra: **8**
Var olmayan, mevcut olmayan, yok.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

maġlūb:

1. **maġlūb:**
Gazel 383
Mısra: **12**
Yenilmek.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

maġmūr:

1. **maġmūr:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Harap, vîran.
Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

maġrur:

1. **maġrūrsın:**-*sın*
Gazel 272
Mısra: **13**
Gururlanmış, kibirli.
Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

2. **maġrūr:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Kendini beğenmiş, gururlu, kibirli.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun

māh:

1. **māhsın:**-*sın*
Gazel 17
Mısra: **3**
Ay,Ay yüzlü güzel,Sevgili.
Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 27
Mısra: **5**
Ay yüzlü sevgili.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

3. **māhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 31
Mısra: **2**
Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyâmızın tek uydusu olan gök cismi; kamer, ay.
Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

4. **māh:**

Gazel 45

Mısra: **1**

Ay. II Dolunay.

Vechi yoḳ māh
itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫş
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i
şebistān ile baḫş

5. **māh:**

Gazel 56

Mısra: **3**

Ay [bile].

Yüz edeble ṭolanurken
gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i
şebistān küstāḫ

6. **māh:**

Gazel 135

Mısra: **8**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Güzel çoḳdur
velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

7. **māh:**

Gazel 148

Mısra: **7**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Şehr içinde kūyuñı
ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki
āvāreler

8. **māh:**

Gazel 153

Mısra: **1**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Oda yaḳan cānum ol
māh işṭiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz
bāḳīdür henüz

9. **māh:**

Gazel 165

Mısra: **9**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Ben perīşān olduġım iy
māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-
āvīz eylemez

10. **māh:**

Gazel 171

Mısra: **11**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde
tāb-ı nāz

11. **māh:**

Gazel 182

Mısra: **13**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş

12. **māh:**

Gazel 196

Mısra: **6**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-
ārādan ġaraż

13. **māha:**-*a*

Gazel 201

Mısra: **1**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.
II Sevgili.

Bu gün ol māha irdüm
gitdi mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

14. **māh:**

Gazel 202

Mısra: **1**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Keşīde olmasa iy māh
ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

15. **māhı:**-*ı*

Gazel 214

Mısra: **3**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Bir māhı ḳoltuġına
alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār zülf

16. **māh:**

Gazel 242

Mısra: **13**

Ay (gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili).

Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ

17. **māhuñ:**-*uñ*

Gazel 279

Mısra: **7**

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol
māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı
nihānumdan benüm

18. **māhı:**-*ı*

Gazel 292

Mısra: **7**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm

19. **māh:**

Gazel 324

Mısra: **5**

(Fars.) Gökteki ay, kamer. II Sevgili.

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

20. **māh:**

Gazel 337

Mısra: **2**

(Fars.) Gökteki ay, kamer. II Sevgili.

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

21. **māh:**

Gazel 351

Mısra: **6**

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

22. **māhuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 352

Mısra: **3**

Ay (gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili).

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

23. **māh:**

Gazel 377

Mısra: **7**

Ay, kamer.

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

24. **māhı:**-*ı*

Gazel 379

Mısra: **2**

Ay, ay yüzlü güzel.

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

25. **māhı:**-*ı*

Gazel 405

Mısra: **3**

Ay, kamer.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

26. **māh:**

Gazel 410

Mısra: **3**

Ay, kamer.

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne

27. **māhuñ:**-*uñ*

Gazel 428

Mısra: **8**

Ay, kamer.

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti

28. **māha:**-*a*

Gazel 429

Mısra: **14**

Ay, ay yüzlü güzel.

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri

29. **māhı:**-*ı*

Kıt'a 5

Mısra: **3**

Ay, II Ay yüzlü güzel, sevgili.

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

maḥabbet:

1. **maḥabbetüm:**-*üm*

Gazel 57

Mısra: **7**

Aşk, sevgi.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

2. **maḥabbet:**

Gazel 82

Mısra: **17**

Aşk, sevda.

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

3. **maḥabbet:**

Gazel 177

Mısra: **12**

1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

4. **maḥabbet:**

Gazel 278

Mısra: **14**

Aşk, sevda.

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

5. **maḥabbet:**

Gazel 283

Mısra: **11**

1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

6. **maḥabbet:**

Gazel 292

Mısra: **3**

1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

7. **maḥabbet:**

Gazel 326

Mısra: **13**

1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

8. **maḥabbet:**

Gazel 387

Mısra: **8**

Aşk, sevgi.

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ maḥabbet kimseye

9. **maḥabbet:**

Gazel 431

Mısra: **2**

Aşk, sevgi.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

10. **maḥabbet:**

Gazel 438

Mısra: **10**

Aşk, sevgi.

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

maḥabbet bāġ-:

1. **maḥabbet bāġ-:**--*ı, --na*

Gazel 156

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk bahçesi.

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

maḥabbet ḫānesin:

1. **maḥabbet ḫānesin:**

Gazel 85

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk, sevgi evi.

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

maḥabbet nārı-:

1. **maḥabbet nārı-:**-*na*

Gazel 235

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

maḥabbet şāh-:

1. **maḥabbet şāh-:**-*ı, --na, -*

Gazel 143

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı (sevgili).

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

maḥabbet şāhı:

1. **maḥabbet şāhı:**-*ı*

Gazel 35

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı (sevgili).

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

maḥabbet şīve-:

1. **maḥabbet şīve-:**-*si, -n*

Gazel 212

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk cilveleri.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

maḥabbet ṭaġ-:

1. **maḥabbet ṭaġ-:**-*ı, -dur*

Gazel 125

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet dağı.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

maḥal:

1. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 39

Mısra: **11**

Yeridir, uygundur.

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

2. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 44

Mısra: **13**

Yeridir, uygundur.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

3. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 74

Mısra: **6**

Uygun, münasip.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

4. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 263

Mısra: **3**

Yeridir, uygundur.

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

5. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 287

Mısra: **12**

Uygun, yerinde, tam, kusursuz.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

6. **maḥaldür:**-*dür*

Gazel 329

Mısra: **11**

Uygun, münasip.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

maḥalle:

1. **maḥalleñ:**-*ñ*

Gazel 291

Mısra: **5**

Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

maḥbūb:

1. **maḫbūb:**

Gazel 152

Mısra: **14**

(Ar. ḥubb "sevmek,

sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḥbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

2. **maḥbūbdan:**-*dan*
Gazel 270
Mısra: **12**
Sevgili, güzel.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

3. **maḥbūba:**-*a*
Gazel 330
Mısra: **1**
(Ar. ḥubb "sevmek, sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

māhi:

1. **māhīler:**-*ler*
Gazel 208
Mısra: **3**
Balık.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

māh-ı bed-mihr-:

1. **māh-ı bed-mihr-:**-*üñ*
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

māh-ı bed-mihr:

1. **māh-ı bed-mihr:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

māh-ı cemāl-:

1. **māh-ı cemāl-:**-*üñ, --e*
Gazel 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüzlü güzel.

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

māh-ı münīri gör:

1. **māh-ı münīri gör:**
Gazel 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ayı görmek.

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

māh-ı nev:

1. **māh-ı nev:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilâl, yeni ay.

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

2. **māh-ı nev:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilâl, yeni ay.

ʿĪş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı 'īd

3. **māh-ı nev:**
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilâl, yeni ay.

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

4. **māh-ı nev:**-*dür*
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilâl, yeni ay.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-
ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre
beñzer kem degül

māh-ı nev-:

1. **māh-ı nev-:**--*dür*
Gazel 188
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilâl, yeni ay.
Māh-ı nevdür görinen
şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer
zeyn eylemiş

māh-ı tābān:

1. **māh-ı tābān:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay.
Māh-ı tābān idemez
gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i
şebistān ile baḥs

2. **māh-ı tābān:**
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parıldayan ay.
Dil uzadup lāf-ı ḥüsn
eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı
tābān ile baḥs

3. **māh-ı tābān:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay.
Ya şafaḳdur māh-ı
tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre
ḳurbān ḳanıdur

4. **māh-ı tābān:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay II sevgili.
İy gözüm nūrı
gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur
hezārān olsa şemʿ

māh-ı tābānı:

1. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay, dolunay; sevgilinin ışık saçan güzel yüz.
Ṣubḥ olınca giceler
yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı
tābānı dürüst

māhir:

1. **māhir:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Ar. Usta.
Māhir olmışdur
Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān
ögredür

2. **māhir:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Ar. Usta.
Gül gibi māhir olmaġa
fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı
nāz

3. **māhir:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Mahir, uzman.
Hezārān meh-liḳā
gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-
mihrbāndur bu

māhiyyet:

1. **māhiyyeti:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **8**
(Ar.) Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.
İḳtibās-ı nūr içün her
gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi
māhiyyeti

mâh-likâ:

1. **māh-liḳā:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Ay yüzlü (sevgili).
Ṭāliʿümde baña ol
māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma
tīmār olmaz

maḥmil:

1. **maḥmilini:**-*in, -i*

Gazel 427

Mısra: **14**

İki kişinin oturması için devenin sırtına konulan bir tür taht (Gönül).

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini

maḥmil-i yār-:

1. **maḥmil-i yār-:**--*e*

Gazel 181

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahmili.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

mahmūr:

1. **maḫmūr:**

Gazel 344

Mısra: **12**

Ar. sarhoşluğun verdiği sersemlik; uyku basmış göz.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

mahmūr göz-:

1. **maḫmūr göz-:**--*ler*, --*üñ*

Gazel 171

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın göz, süzgün bakan göz.

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz

2. **maḫmūr göz-:**--*ler*, --*üñ*

Gazel 172

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın göz, süzülerek bakan göz.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

3. **maḫmūr göz-:**--*ler*, --*in*

Gazel 173

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın göz, süzülerek bakan göz.

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

maḥrem:

1. **maḥrem:**

Gazel 259

Mısra: **1**

(Ar.) Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

2. **maḥrem:**

Gazel 261

Mısra: **14**

Dost, arkadaş. ll İçli dışlı, aşina.

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

3. **maḥremüm:**-*üm*

Gazel 304

Mısra: **8**

Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimi dostu olan kimse, sırdaş.

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

4. **maḥreminden:**

Gazel 350

Mısra: **8**

Dost, sırdaş.

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

5. **maḥremi:**-*i*

Gazel 439

Mısra: **10**

Gizli, saklı.

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

maḥrem-i esrār-ıʿışḳ:

1. **maḥrem-i esrār-ıʿışḳ:**-*i, -ı*
Tahmis 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırlarının mahremi.
Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

maḥrūm:

1. **maḥrūm:**
Gazel 305
Mısra: **14**
İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

2. **maḥrūm:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Ar. Yoksun, nasipsiz.
Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir maḥreminden

3. **maḥrūm:**
Gazel 353
Mısra: **12**
Ar. Yoksun, nasipsiz.
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

maḥşer:

1. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 87
Mısra: **5**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

2. **maḫşerde:**-*de*
Gazel 140
Mısra: **3**
(Ar.) Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

māh-ṭalʿat:

1. **māh-ṭalʿatden:**
Gazel 290
Mısra: **5**
Ay yüzlü II sevgili.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

maḫv:

1. **maḫv:**
Gazel 292
Mısra: **10**
1. Yok etme, varlığına son verme. 2. Yok olma, harap olma. 3. tasavvuf. Kulun beşerî zaaflardan kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah'ın küllî irâdesine teslim olması durumu.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

maḫv ol-:

1. **maḫv ol-:**-*ma, -sun*
Gazel 69
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak, ortadan kalkmak; kötü duruma düşmek, perişan olmak.
Maḫv olmasun mı yanuña geldükde ḫūblar
Sen āftāb-ṭalʿat ü anlar sitāredür

2. **maḫv ol-:**--*dı*
Gazel 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol olmak.
Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

3. **maḫv ol-:**-*ur*
Gazel 218

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahrolmak;yok olmak.

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

maḫzen:

1. **maḫzenler:**-*ler*

Gazel 395

Mısra: **12**

Kıymetli şeylerin saklandığı yer; yer altı deposu, depo, ambar.

Dürlü dürlü laʿlgün-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

māʾil:

1. **māʾildür:**-*dür*

Gazel 14

Mısra: **6**

Meyilli, istekli, hevesli.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

mā'il degül:

1. **mā'il degül:**

Gazel 138

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyilli, hevesli, istekli değil.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

māʾil degül-:

1. **māʾil degül-:**-*em*

Gazel 206

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyilli, hevesli, istekli değil.

ʿĀṣıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

makālāt:

1. **maḳālātın:**-*ı, -n*

Gazel 46

Mısra: **3**

Söz, ilim.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

maḳhūr:

1. **maḳhūr:**

Gazel 251

Mısra: **8**

Kahretmek, hezimete uğratmak.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

maḳṣūd:

1. **maḳṣūdumuz:**-*umuz*

Gazel 195

Mısra: **9**

Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

2. **maḳṣūduñ:**-*uñ*

Gazel 325

Mısra: **13**

Amaç II istek.

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

māl:

1. **māl:**

Gazel 139

Mısra: **13**

(Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

2. **māl:**

Gazel 331

Mısra: **10**

(Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya

İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

3. **māl:**
Gazel 365
Mısra: **8**
(Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.

Her biri bir eşrefîdür gerçi dāġ-ı sînemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

4. **māli:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **13**
Mal, mülk, varlık.

İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdîye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

māl mülk-:

1. **māl mülk-:**-*i, -n, -den, -*
Gazel 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olunan maddi nesneler.

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

māl ü menāl:

1. **māl ü menāl:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mal, mülk, servet.

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

maʿlūm:

1. **maʿlūm:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Ar. Bilinen, belli.

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

maʿnā:

1. **maʿnādan:**-*dan*
Gazel 234
Mısra: **2**
Anlam, asıl, gerçek, hakikat.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

2. **maʿnāsın:**-*sı, -n*
Gazel 323
Mısra: **13**
Anlam, içyüz, hakikat.

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

maʿnā-yı rengīn:

1. **maʿnā-yı rengīn:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Renkli anlam.

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

mānend:

1. **mānendi:**-*i*
Gazel 73
Mısra: **6**
Benzer.

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

2. **mānend:**
Gazel 267
Mısra: **2**
(Fars.) Benzer, eş, misil, nazir.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

3. **mānendi:**-*i*
Gazel 358
Mısra: **3**
(Fars.) Benzer, eş, misil, nazir.

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Şıfāhān illerin

4. **mānendi:**-*i*
Gazel 412

Mısra: **13**

Benzer, eş, gibi.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

mānend-i ceres:

1. **mānend-i ceres:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çan gibi.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

mānend-i def:

1. **mānend-i def:**
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Def gibi.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḫa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

mānend-i ejder:

1. **mānend-i ejder:**
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Efsanevi korkunç yılan gibi.

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

mānend-i mār:

1. **mānend-i mār:**
Gazel 214
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılan gibi.

Gönlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

maʿnī:

1. **maʿnī:**
Gazel 378
Mısra: **12**
Anlam, mana.

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

māniʿ:

1. **māniʿ:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Engel.

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

māniʿ olma:

1. **māniʿ olma:**-*ma*
Gazel 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

māniʿ olmaz:

1. **māniʿ olmaz:**-*maz*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel olmak.

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

manṣıb u cāh:

1. **manṣıb u cāh:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Makam ve mevki.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

manṣūr:

1. **manṣūr:**
Gazel 344
Mısra: **14**
922'de asılarak öldürülen mutasavvıf, Hallac-ı Mansur.

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

manşūr-ı dil:

1. **manşūr-ı dil:**
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül Mansur'u.

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manşūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

manzūr:

1. **manẓūr:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Bakılan, görülen.

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki şaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

maraż:

1. **maraż:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Ar. Hastalık.

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

mâsivâ:

1. **māsivāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 220
Mısra: **3**
(Ar.) Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey II. Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

maşlaḥat:

1. **maslaḥat:**
Gazel 237
Mısra: **5**
İş, husus, mesele.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

mātem:

1. **mātemle:**-*le*
Gazel 55
Mısra: **5**
Acı, yas.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

2. **mātem:**
Gazel 259
Mısra: **14**
Ar. Yas.

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

3. **mātemini:**-*ini*
Gazel 267
Mısra: **17**
Matem, yas, keder.

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

4. **mātemüm:**-*üm*
Gazel 304
Mısra: **6**
Keder, üzüntü.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

5. **māteminde:**-*i*, -*n*, -*de*
Gazel 308
Mısra: **8**
Matem, yas.

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm

6. **mātem:**
Gazel 325
Mısra: **12**
Ar. Yas.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

mātem ṭut-:

1. **mātem ṭut-:**--*ar*
Gazel 198
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yas tutmak.

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg

Mātem ṭutar ḳara geyüp iy
şīvekār ḫaṭṭ

mātem-i ġamda:

1. **mātem-i ġamda:**-*i, -da*

Gazel 11

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert, sıkıntı yası.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

2. **mātem-i ġamda:**-*da*

Gazel 11

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder yası.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

3. **mātem-i ġamda:**-*da*

Gazel 20

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert matemi.

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum
bende-i hindū saña

māye-i:

1. **māye-i:**

Gazel 76

Mısra: **12**

Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

māye-i cān-:

1. **māye-i cān-:**

Gazel 78

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can mayası; canın sermayesi.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

māye-i dermān:

1. **māye-i dermān:**

Gazel 84

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dermânın özü, yaratılışı.

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı māye-i dermān eyler

mecāl:

1. **mecālüm:**-*üm*

Gazel 277

Mısra: **9**

Güç, kuvvet, derman, takat.

Görmeyelden bilüñi ḳılca mecālüm ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel

2. **mecālüm:**-*üm*

Gazel 365

Mısra: **2**

Güç, kuvvet, derman, takat.

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken

meclis:

1. **meclis:**

Gazel 49

Mısra: **8**

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Āṣüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs

2. **meclisde:**-*de*

Gazel 49

Mısra: **1**

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Aġzuñ açup ki eyleye meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs

3. **meclīsi:**-*i*

Gazel 74

Mısra: **13**

Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu; zevk ve safa toplantısı.

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

4. **meclisde:**-*de*
Gazel 200
Mısra: **9**
Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.
Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ

5. **meclisde:**-*de*
Gazel 211
Mısra: **8**
Ar. Toplanılan yer.
Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

6. **meclisde:**-*de*
Gazel 282
Mısra: **14**
(Ar.) Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ.
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

7. **meclis:**
Gazel 290
Mısra: **1**
(Ar.) Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ.
Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

8. **meclisin:**-*in*
Gazel 292
Mısra: **3**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

9. **meclisde:**-*de*
Gazel 348
Mısra: **3**
Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

10. **meclis:**
Gazel 359
Mısra: **10**
Ar. Toplanılan yer.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

11. **meclisde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **14**
Oturulacak, toplanılacak yer.
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

meclis-be-meclis:

1. **meclis-be-meclis:**
Gazel 379
Mısra: **10**
Meclis meclis, meclisten meclise.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

meclis-i ġam-:

1. **meclis-i ġam-:**--*da*
Gazel 157
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz

meclis-i ḥüsn-:

1. **meclis-i ḥüsn-:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meclisi.
Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

meclis-i ḥüsn:

1. **meclis-i ḥüsn:**-*üñ, -de*

Gazel 248

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik meclisi.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

meclis-iʿışḳ-:

1. **meclis-iʿışḳ-:**

Gazel 114

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi.

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-iʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür

meclis-iʿışḳuñda:

1. **meclis-iʿışḳuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 46

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-iʿışḳuñda efġān ile baḥs

mecmūʿa:

1. **mecmūʿaya:**-*y, -a*

Gazel 198

Mısra: **10**

İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

mecnūn:

1. **mecnūn'dur:**-*dur*

Gazel 20

Mısra: **12**

Deli, çılgın. II Leyla ,ile Mecnun hikayesinin baş kişisi.

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

2. **mecnūn:**

Gazel 168

Mısra: **2**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

3. **mecnūn:**

Gazel 169

Mısra: **5**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz

4. **mecnūn:**

Gazel 170

Mısra: **5**

1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

5. **mecnūn'dan:**-*dan*

Gazel 207

Mısra: **7**

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocağında er olan erden yaḳar çerāġ

6. **mecnūn:**

Gazel 208

Mısra: **9**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

7. **mecnūn'uñ:**-*uñ*

Gazel 211

Mısra: **9**

Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays'ın lakabı.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

8. **mecnūn:**

Gazel 212

Mısra: **13**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

9. **mecnūn:**

Gazel 235

Mısra: **14**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

10. **mecnūn:**

Gazel 244

Mısra: **7**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

11. **mecnūn:**

Gazel 250

Mısra: **4**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

12. **mecnūnı:**-*ı*

Gazel 254

Mısra: **8**

Aklını yitirmiş, deli (âşık). II Mecnûn, Leyla için aşkından çöllere düşen aşk kahramanı.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

13. **mecnūn:**

Gazel 285

Mısra: **13**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun

hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun
dāstānum var benüm

14. **mecnūn'ı:**-*ı*

Gazel 298

Mısra: **4**

Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays'ın lakabı.

Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı
gördüm aġladum

15. **mecnūn:**

Gazel 303

Mısra: **11**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Vāmıḳ ü Ferḥād ü
Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü
gāh inşā ḳılam

16. **mecnūn:**

Gazel 320

Mısra: **9**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Olur Mecnūn gibi
āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i
terden

17. **mecnūn:**

Gazel 326

Mısra: **13**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise
üstāddan

18. **mecnūn:**

Gazel 329

Mısra: **12**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Maḥaldür bezm-i
vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde
kāse-i serden

19. **mecnūn:**

Gazel 353

Mısra: **11**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ol perī vaṣlın dilerseñ
ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir
ulunuñ dāmenin

20. **mecnūn:**

Gazel 367

Mısra: **8**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak

edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

21. **mecnūn:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Mecnûn.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

22. **mecnūn'a:**-*'a*
Gazel 394
Mısra: **11**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.

ʿĪş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

23. **mecnūn:**
Gazel 430
Mısra: **7**
Deli, çılgın.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı

24. **mecnūn:**
Gazel 433
Mısra: **12**
Mecnûn.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

25. **mecnūn:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Mecnûn.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

26. **mecnūn:**
Gazel 442
Mısra: **2**
Mecnûn.

İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

mecnūn bülbül midür:

1. **mecnūn bülbül midür:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun bülbül müdür.

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

mecnūn gözi-:

1. **mecnūn gözi-:**-*y*, --*le*
Gazel 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un gözüyle bakmak. II Sevgiliye âşığın gözüyle bakmak.

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ

mecnūn itdi:

1. **mecnūn itdi:**
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başından almak || Mecnun gibi aşka düşmek.

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

mecnūn-miṣāl:

1. **mecnūn-miṣāl:**
Gazel 264
Mısra: **6**
Mecnun gibi.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

2. **mecnūn-miṣāl:**
Gazel 296
Mısra: **12**
Mecnun gibi.

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam

3. **mecnūn-miṣāl:**
Gazel 367

Mısra: **2**

Mecnun gibi.

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek neden

mecrūḥ:

1. **mecrūḥ:**

Gazel 266

Mısra: **14**

Ar. yaralı, yaralanmış.

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yañа göñül

2. **mecrūḥam:**-*am*

Gazel 350

Mısra: **6**

Yaralanmış.

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

3. **mecrūḥ:**

Gazel 388

Mısra: **7**

Yaralanmış.

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

mecrūh ol-:

1. **mecrūḥ ol-:**-*dı*

Gazel 91

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralanmak, incinmek.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

2. **mecrūḥ ol-:**-*am*

Gazel 259

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralanmak.

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

meded:

1. **meded:**

Gazel 13

Mısra: **6**

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

2. **meded:**

Gazel 60

Mısra: **2**

Eyvahlar olsun!.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

3. **meded:**

Gazel 60

Mısra: **10**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

4. **meded:**

Gazel 62

Mısra: **1**

Eyvah. Yazıktır!.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

5. **meded:**

Gazel 62

Mısra: **2**

Eyvah. Yazıktır!.

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded

6. **meded:**

Gazel 62

Mısra: **8**

Aman eyvah!.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

7. **meded:**

Gazel 62

Mısra: **12**

Aman!, aman aman!, eyvah!, yetiş!, yardım et!.

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

8. **meded:**

Gazel 62

Mısra: **10**

Bkz. 'hey meded hey' md.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

9. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **8**

"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

10. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **10**

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

11. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **6**

"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

12. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **4**

"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

13. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **2**

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

14. **meded:**

Gazel 63

Mısra: **1**

"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

15. **meded:**

Gazel 164

Mısra: **4**

"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

16. **meded:**

Gazel 186

Mısra: **2**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

17. **meded:**

Gazel 186

Mısra: **5**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

18. **meded:**

Gazel 289

Mısra: **2**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

19. **meded:**

Gazel 292

Mısra: **14**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm

20. **meded:**

Gazel 318

Mısra: **12**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

21. **meded:**

Gazel 329

Mısra: **10**

"İmdat / yetiş / yardım et!".

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

meded ir:

1. **meded ir:**-*mez*

Gazel 62

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

meded ol:

1. **meded ol:**-*dum*

Gazel 62

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Yardım edin!.

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

medh:

1. **medḥüñ:**-*üñ*

Gazel 36

Mısra: **14**

Övme, övgüde bulunma.

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

2. **medḥin:**-*i, -n*

Gazel 38

Mısra: **7**

Övgü, övme.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

3. **medḥin:**-*iñ*

Gazel 112

Mısra: **1**

(Ar.) Övme, övgü.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

4. **medḥ:**

Gazel 183

Mısra: **10**

Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

5. **medḥ:**

Gazel 232

Mısra: **15**

Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

6. **medḥinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 275

Mısra: **9**

Ar. Övgü.

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

medh eyle-:

1. **medḥ eyle-:**-*r, -em*

Tahmis 3

Mısra: **32**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medh etmek, övmek, yüceltmek.

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı
Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı

medḥ idem:

1. **medḥ idem:**

Gazel 78

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Methetmek, övmek, yüceltmek. II Sevgiliyi övmek, yüceltmek.

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

medh ider:

1. **medḥ ider:**-*er*

Gazel 38

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, övgüde bulunmak.

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

medh idüp:

1. **medḥ idüp:**-*üp*

Gazel 11

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

2. **medḥ idüp:**-*üp*

Gazel 11

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, övgüde bulunmak.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

meftūl:

1. **meftūlına:**-*ı, -na*

Gazel 250

Mısra: **2**

Büklüm, kıvrım. (Saç için).

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ

2. **meftūle:**

Gazel 254

Mısra: **6**

Büklüm, kıvrım. (Saç için).

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

meftūn:

1. **meftūn:**

Gazel 250

Mısra: **2**

Ar. Büyülenmişçesine tutkun, vurgun.

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ

2. **meftūnı:**-*ı*

Gazel 254

Mısra: **6**

Âşık / müptelâ / tutkun.

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

meftūn itdi:

1. **meftūn itdi:**

Gazel 166

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık etmek, tutulmak, gönül vermek.

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

meger:

1. **meger:**

Gazel 111

Mısra: **10**

"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

2. **meger:**

Gazel 123

Mısra: **2**

"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

3. **meger:**

Gazel 174

Mısra: **8**

Ancak, illa.

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

4. **meger:**

Gazel 184

Mısra: **10**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

5. **meger:**

Gazel 185

Mısra: **14**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān olmış

6. **meger:**

Gazel 194

Mısra: **8**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Sen güzellendükce
arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-
vefālıḳdur ġaraż

7. **meger:**

Gazel 210

Mısra: **7**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla
meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf
ṭaraf

8. **meger:**

Gazel 214

Mısra: **2**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Almış ele kemendin
idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm
şikār zülf

9. **meger:**

Gazel 218

Mısra: **2**

"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ
baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

10. **meger:**

Gazel 235

Mısra: **1**

"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Cān-fezādur iy kemān-
ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i
naḫçīrüñ senüñ

11. **meger:**

Gazel 237

Mısra: **12**

"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür
meger yirüñ senüñ

12. **meger:**

Gazel 266

Mısra: **18**

"dığı zaman ve dığı için" anlamında bir kullanım, ifadeyi zamana ve sebebe bağlayan söz.

Bīgāneler gibi
ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā
göñül

13. **meger:**

Gazel 288

Mısra: **14**

"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-
ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı
dīvānum benüm

14. **meger:**

Gazel 301

Mısra: **8**

"Aslında, işin aslı, meğer, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür
oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i
zārumuz bizüm

15. **meger:**

Gazel 318

Mısra: **4**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Dem-ā-dem giryeler
ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür
gözümüñ mā-cerāsından

16. **meger:**

Gazel 329

Mısra: **5**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Meger gīsū-yi pür-
çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın
būy-i ʿanberden

17. **meger:**

Gazel 343

Mısra: **10**

"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

18. **meger:**

Gazel 343

Mısra: **13**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

19. **meger:**

Gazel 376

Mısra: **10**

Açıkça, aslında, eger.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

20. **meger:**

Gazel 378

Mısra: **8**

Aslında, oysa ki.

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu

21. **meger:**

Gazel 389

Mısra: **5**

Aslında, oysa ki.

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

22. **meger:**

Gazel 434

Mısra: **2**

Meğer, oysa, oysaki.

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

meges:

1. **meges:**

Gazel 179

Mısra: **10**

Far. Sinek.

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

2. **meges:**

Gazel 180

Mısra: **12**

Far. Sinek.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

3. **meges:**

Gazel 225

Mısra: **6**

Far. Sinek.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

4. **meges:**

Gazel 272

Mısra: **7**

Far. Sinek.

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

meh:

1. **meh:**

Gazel 73

Mısra: **1**

"Mah" ay, kamer.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

2. **meh-i:**--*i*

Gazel 76

Mısra: **1**

1. Ay 2. Ay gibi güzel sevgili.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

3. **mehüñ:**-*ün*

Gazel 119

Mısra: **8**

1. Mah, ay.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur

4. **mehüñ:**-*üñ*

Gazel 245

Mısra: **6**

1. Ay 2. Ay yüzlü güzel, sevgili.

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

5. **mehi:**-*i*

Gazel 278

Mısra: **1**

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

6. **meh:**

Gazel 279

Mısra: **3**

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

7. **meh:**

Gazel 325

Mısra: **1**

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

8. **meh:**

Gazel 335

Mısra: **5**

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

9. **meh:**

Gazel 366

Mısra: **8**

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

10. **mehden:**-*den*

Gazel 414

Mısra: **11**

1. Mah, ay.

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

11. **meh:**

Gazel 426

Mısra: **7**

1. Mah, ay.

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣ̱āli bī-ḳarār itdüñ beni

12. **meh:**

Gazel 427

Mısra: **6**

1. Mah, ay.

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

meh-i:

1. **meh-i:**

Gazel 104

Mısra: **14**

1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

meh-i bed-mihr-:

1. **meh-i bed-mihr-:**--*üñ*

Gazel 167

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametsiz ay II Aşığa acıması olmayan sevgili.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

meh-i maḥmil-nişīn:

1. **meh-i maḥmil-nişīn:**

Gazel 179

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey yüce koltukta oturan ay yüzlü sevgili.

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

meh-i nā-mihrbān:

1. **meh-i nā-mihrbān:**-*i,* -

Gazel 3

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametsiz ay ya da feri olmayan, ışıksız ay.

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-
mihrbān tenhā

2. **meh-i nā-mihrbān:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işıksız ay. Merhametsiz ay. Mecazen sevgili.

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-
mihrbān tenhā

3. **meh-i nā-mihrbān:**
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acımasız, ay gibi güzel sevgili.

Gerçi benden yüz
çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı
bāḳīdür henüz

meh-i nev:

1. **meh-i nev:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni ay, hilal. II Sevgilinin kaşları.

Çün meh-i nev
gözlenür bayrama ḳarşu vechi
var
Devr-i ḫüsnüñde naẓarlar ṣalsam
ebrūdan yaña

2. **meh-i nev:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal.

Gerçi saña girībān
olmaḳ diler meh-i nev
Ḫaddini bilmez ol kim daḫi yeñi
yaḳadur

meh-i tābān-:

1. **meh-i tābān-:***-a*
Gazel 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay.

Başına ber-ā-berdür
anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna
ber-ā-ber

2. **meh-i tābān-:***-a*
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay.

Ḫalḳa çünkim baş egüp
miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna
hem-ser kākülüñ

meh-likā:

1. **meh-liḳāsı:***-sı*
Gazel 114
Mısra: **4**
Ay gibi parlak yüzlü güzel. || *Sevgili.*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu
lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür
bülbül midür

2. **meh-liḳā:**
Gazel 174
Mısra: **5**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-
ı nāz

3. **meh-liḳānuñ:***-nuñ*
Gazel 300
Mısra: **5**
Ay yüzlü (güzel, dilber) II sevgili.

Niçe varam bilmezem
ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde
baḫr ü kūh-ı ġam

4. **meh-liḳāya:***-y, -a*
Gazel 307
Mısra: **5**
Ay yüzlü (güzel, dilber) II sevgili.

Germ olup sen meh-
liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda
pinhān eyledüm

5. **meh-liḳā:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Ay yüzlü güzel/dilber.

Hezārān meh-liḳā
gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-
mihrbāndur bu

meh-likāyı:

1. **meh-liḳāyı:**

Gazel 176

Mısra: **4**

Ay yüzlü güzel.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

meh-pāre:

1. **meh-pāreler:**-*ler*

Gazel 76

Mısra: **8**

Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

2. **meh-pāre:**

Gazel 85

Mısra: **7**

Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

3. **meh-pāreler:**-*ler*

Gazel 107

Mısra: **1**

Ay parçası (güzeller).

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe meh-pāreler
İstedügin yirde buldı ʿāṣıḳ-ı bī-çāreler

4. **meh-pāresin:**-*s, -i, -n*

Gazel 287

Mısra: **13**

Ay parçası.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

5. **meh-pāreye:**-*y, -e*

Gazel 324

Mısra: **6**

Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

6. **meh-pāreye:**-*y, -e*

Gazel 346

Mısra: **13**

Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

meh-pāreler:

1. **meh-pāreler:**

Gazel 148

Mısra: **1**

Ay parçası.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

2. **meh-pāreler:**

Gazel 148

Mısra: **10**

Ay parçası.

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

3. **meh-pāreler:**

Gazel 236

Mısra: **5**

Ay parçası.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

4. **meh-pāreler:**

Gazel 313

Mısra: **9**

Ay parçası.

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

meh-peyker:

1. **meh-peyker:**

Gazel 86

Mısra: **5**

Ay yüzlü.

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

meh-rû:

1. **meh-rū:**

Gazel 20

Mısra: **3**

Ay yüzlü güzel (sevgili).

Hefte n’olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

2. **meh-rū:**

Gazel 123

Mısra: **5**

Ay gibi güzel parlak yüz. II Ay yüzlü sevgili.

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

3. **meh-rūlar:**-*lar*

Gazel 309

Mısra: **9**

Ay yüzlü.

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

4. **meh-rū:**

Gazel 412

Mısra: **3**

Ay yüzlü güzel/dilber.

Sipihrüñ mihri yüz açdı ṣafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

5. **meh-rū:**

Gazel 419

Mısra: **9**

Ay yüzlü güzel/dilber.

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

6. **meh-rū:**

Tahmis 3

Mısra: **1**

Ay yüzlü güzel (sevgili).

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

meh-rū-içün:

1. **meh-rū-içün:**

Gazel 430

Mısra: **9**

Ay yüzlü için.

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı

meh-rūya:

1. **meh-rūya:**

Gazel 23

Mısra: **2**

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

mehtāb:

1. **mehtāba:**-*a*

Gazel 88

Mısra: **14**

1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.

Bu elfāẕ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer

meh-tāb:

1. **meh-tāba:**-*a*

Gazel 267

Mısra: **6**

Ay aydınlığı, ay ışığı.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

mehveş:

1. **mehveşüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 298

Mısra: **3**

Ay (gibi parlak yüzü sevgili).

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn’ı gördüm aġladum

2. **mehveş:**

Gazel 308

Mısra: **14**

Ay gibi güzel, sevgili.

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḥayālin dilde mihmān eyledüm

3. **mehveşi:**-*i*

Gazel 342

Mısra: **10**

Ay gibi güzel II sevgili.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

4. **mehveş:**

Gazel 379

Mısra: **8**

Ay gibi güzel, sevgili.

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

5. **mehveş:**

Gazel 412

Mısra: **14**

Ay gibi güzel, sevgili.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

mekān:

1. **mekānum:**-*um*

Gazel 366

Mısra: **8**

Bulunulan mahal, yer, mevki.

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

mekkār:

1. **mekkārı:**-*ı*

Gazel 71

Mısra: **6**

Büyücü, sihirbaz.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

2. **mekkār:**

Gazel 436

Mısra: **10**

Hilekar, düzenbaz.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

mekke:

1. **mekke:**

Gazel 399

Mısra: **4**

Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

2. **mekke:**

Gazel 425

Mısra: **11**

Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.

İlāhī Mekke ş̲evābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

mekteb:

1. **mektebde:**-*de*

Gazel 168

Mısra: **2**

Ar. Okul.

Leylī ṣaçuñuñ vaşfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

2. **mektebinde:**-*in, -de*

Gazel 441

Mısra: **5**

Okul.

Daḫi elif dimeden ʿışḳ mektebinde göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi

mekteb-i ḥüsn:

1. **mekteb-i ḥüsn:**

Gazel 87

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik okulu.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

mektūb:

1. **mektūbum:**-*um*

Gazel 63

Mısra: **8**

Başka yerde bulunan bir kimseye haber ulaştırmak, hal hatır sormak, istek bildirmek vb. bir maksatla elden yahut posta aracılığı ile gönderilen yazılı kağıt; name.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

2. **mektūb:**

Gazel 411

Mısra: **14**

Mektup.

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil

Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

melāḥat:

1. **melāḥat:**

Gazel 172

Mısra: **7**

Ar. Güzellik.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

2. **melāḥatüñ:**

Gazel 214

Mısra: **10**

Güzellik.

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

3. **melāḥat:**

Gazel 259

Mısra: **11**

Ar. Güzellik.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

4. **melāḥat:**

Gazel 332

Mısra: **10**

Ar. Güzellik.

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

5. **melāḥat:**

Gazel 397

Mısra: **3**

Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde

6. **melāḥat:**

Gazel 434

Mısra: **4**

Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

7. **melāḥat:**

Gazel 434

Mısra: **8**

Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

melāḥat mıṣrı'nuñ taḫtı:

1. **melāḥat mıṣrı'nuñ taḫtı:**-*da*

Gazel 253

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtı (Kur'an'daki Yusuf Kıssası'na telmih yapılmış. Mademki sen (sevgili) güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtının sultanısın, o zaman güzelliğin Yusuf'u ve güzelliğin padişahısın).

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

melāl:

1. **melālüñ:**

Gazel 331

Mısra: **14**

Sıkıntı, gam, hüzün.

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

2. **melālüm:**-*üm*

Gazel 365

Mısra: **4**

Ar. Sıkıntı, gam.

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

melāmet:

1. **melāmet:**

Gazel 224

Mısra: **8**

Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

2. **melāmet:**

Gazel 281

Mısra: **11**

Ayıplanmış, kınanmış.

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

3. **melāmet:**

Gazel 406

Mısra: **5**

Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

melāmet leşker-:

1. **melāmet leşker-:**-*-i*

Gazel 142

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınama ordusu.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

meleg:

1. **melege:**-*e*

Gazel 383

Mısra: **2**

Melek.

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

2. **melege:**-*e*

Gazel 383

Mısra: **4**

Melek.

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

melek:

1. **melek:**

Gazel 227

Mısra: **1**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

2. **melekler:**-*ler*

Gazel 279

Mısra: **4**

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

3. **melekde:**-*de*

Gazel 323

Mısra: **3**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

4. **meleksin:**-*sin*

Gazel 329

Mısra: **4**

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

5. **meleke:**-*e*

Gazel 383

Mısra: **6**

Melek.

Ḫall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler meleke

melek yüz-:

1. **melek yüz-:**-*lü, --m*

Gazel 128

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melek gibi güzel yüzlü (olan sevgili).

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

melik-i zengbār:

1. **melik-i zengbār:**

Gazel 198

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenci Hükümdar.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh

Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫatṭ

memleket:

1. **memleket:**
Gazel 78
Mısra: **12**
Ar. Ülke.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

2. **memleketde:**-*de*
Gazel 151
Mısra: **4**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

3. **memleket:**
Gazel 163
Mısra: **14**
Ar. Ülke.
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

memzūc idüp:

1. **memzūc idüp:**-*üp*
Gazel 53
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karıştırmak.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

menʿ:

1. **menʿ:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Engel.
Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḫamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

2. **menʿ:**
Gazel 291
Mısra: **5**
Engel.
Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

menʿ eyle:

1. **menʿ eyle:**-*r*
Gazel 60
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engellemek, önlemek; yasaklamak, fırsat vermemek.
Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

menʿ eyler:

1. **menʿ eyler:**-*r*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Engellemek, alıkoymak, men etmek.
Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḫs

menʿ itme:

1. **menʿ itme:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgeme ,engelleme.
Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur

menāl-:

1. **menālüm:**-*üm*
Gazel 139
Mısra: **13**
Mülk.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

2. **menālüm:**-*üm*
Gazel 365
Mısra: **8**
Mülk.
Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

menāl:

1. **menālüñ:**-*üñ*

Gazel 331

Mısra: **10**

Ar. Bir kimsenin ele geçirdiği, sâhip bulunduğu şey, mal mülk.

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

menāl ü māl-:

1. **menāl ü māl-:**-*üm*

Gazel 92

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

menbaʿ:

1. **menbaʿı:**-*ı*

Gazel 342

Mısra: **11**

Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği kaynak.

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

menzil:

1. **menzilden:**-*den*

Gazel 4

Mısra: **13**

Dünya.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **menzilden:**-*den*

Gazel 4

Mısra: **13**

Varılacak yer, mesafe.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

3. **menzildür:**-*dür*

Gazel 14

Mısra: **2**

Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

4. **menzile:**-*e*

Gazel 129

Mısra: **12**

Varılacak yer, yurt, mesken.

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

5. **menzilüñ:**-*üñ*

Gazel 265

Mısra: **14**

Hedef, varılacak yer.

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

6. **menzil:**

Gazel 278

Mısra: **4**

Menzil yeri, konak, varılacak yer.

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil

7. **menzilden:**-*den*

Gazel 374

Mısra: **6**

Yer, mekân.

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

8. **menzilüñ:**-*ün*

Gazel 385

Mısra: **11**

Far. Menzil yeri, konak.

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

9. **menzil:**

Gazel 418

Mısra: **12**

Yer, mekân.

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

10. **menzilini:**-*i, -n, -i*

Gazel 427

Mısra: **6**

Mesken, yer, konum.

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

menzil-be-menzil:

1. **menzil-be-menzil:**

Gazel 278

Mısra: **1**

Menzilden menzile, durak durak. || Bir yerden bir yere.

Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

2. **menzil-be-menzil:**

Gazel 379

Mısra: **2**

Menzilden menzile.

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

menzil-i derd ü belā-:

1. **menzil-i derd ü belā-:**--*da*

Gazel 185

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela ve dert yeri.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

mercān:

1. **mercān:**

Gazel 134

Mısra: **6**

(Ar.) Mercan.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

merd:

1. **merd-i:**--*i*

Gazel 151

Mısra: **6**

Yiğit,cesur, kahraman.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

2. **merd:**

Gazel 206

Mısra: **14**

(Fars.) Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman.

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

merd-i pāk-bāz:

1. **merd-i pāk-bāz:**

Gazel 175

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Usta oyuncu II Yürekten bağlı aşık.

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

merdūd:

1. **merdūd:**

Gazel 381

Mısra: **7**

Reddolunmuş, kabul olunmayıp geri döndürülmüş.

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

merdüm:

1. **merdümlere:**-*lere*

Gazel 60

Mısra: **11**

Göz bebeği.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaş u ḫār ile sedd

2. **merdümleri:**-*ler, -i*

Gazel 146

Mısra: **9**

Göz bebeği.

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

3. **merdümleri:**-*leri*

Gazel 150

Mısra: **1**

Göz bebeği.

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

4. **merdümlerüm:**-*ler, -üm*

Gazel 157

Mısra: **12**

Göz bebeği.

Āṣiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

5. **merdümlerin:**-*ler, -in*

Gazel 216

Mısra: **9**

Göz bebeği.

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

6. **merdüm:**

Gazel 329

Mısra: **1**

Göz bebeği.

Bu iki ḳara merdüm kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden

merdüm-i çeşmüm:

1. **merdüm-i çeşmüm:**-*üm*

Gazel 54

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz bebeği.

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah

merg:

1. **merg:**

Gazel 47

Mısra: **3**

Canı olmayan, cansız, ölü.

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāṣıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

2. **merġ:**

Gazel 47

Mısra: **4**

Canı olmayan, cansız, ölü.

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāṣıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

merḥabā:

1. **merḥabādur:**-*dur*

Gazel 83

Mısra: **8**

Selam hitabı, Merhaba.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

2. **merḥabāsı:**-*sı*

Gazel 152

Mısra: **12**

Merhaba demek, selam vermek.

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

3. **merḥabāsın:**-*sın*

Gazel 228

Mısra: **6**

Selam hitabı.

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

4. **merhabā:**

Gazel 239

Mısra: **5**

"Selam, merhaba, hoş geldin!" gibi anlamlara gelen ifade.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

5. **merḥabāsı:**-*sı*

Gazel 253

Mısra: **6**

Selam hitabı.

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ

merḥamet:

1. **merḥamet:**

Gazel 287

Mısra: **5**

Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

merḥamet kıl:

1. **merḥamet ḳıl:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

merhem:

1. **merhem:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Çare, derman, ilaç.
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

2. **merhem-i:**-*i*
Gazel 154
Mısra: **11**
Çare, derman, ilaç.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

3. **merhemi:**-*į*
Gazel 205
Mısra: **3**
Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

4. **merhem:**
Gazel 235
Mısra: **8**
(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

5. **merhemdür:**-*dür*
Gazel 259
Mısra: **4**
Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

6. **merhem:**
Gazel 266
Mısra: **13**
(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

7. **merhem:**
Gazel 350
Mısra: **5**
(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

8. **merhem:**
Gazel 364
Mısra: **7**
(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

9. **merhemi:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **1**
Merhem, ilaç.
İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

merhem ur-:

1. **merhem ur-:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhem vurmak, ilaç sürmek, tedavi etmek.
Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

merhemüm:

1. **merhemüm:**
Gazel 304

Mısra: **4**

Ilaç, merhem.

Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

mermer:

1. **mermerden:**-*den*

Gazel 116

Mısra: **8**

Ar. Mermer.

İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi gönlüñ yoḫsa mermerden midür

2. **mermerden:**-*den*

Gazel 118

Mısra: **8**

Ar. Mermer.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum gönlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

merve ḥaḳḳı:

1. **merve ḥaḳḳı:**

Gazel 156

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merve hakkı için. II Merve, Mekke-i Mükerreme'de bir tepenin adı.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḫüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā gönül mīzāb göz

mesā'il:

1. **mesā'ilin:**-*in*

Gazel 297

Mısra: **2**

Meseleler.

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne yazmışam

mescid:

1. **mescid:**

Gazel 81

Mısra: **3**

İbadet edilecek ve secdeye varılacak yer.

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

2. **mescide:**-*e*

Gazel 153

Mısra: **9**

Genellikle minaresiz, küçük cami II İslamiyet; mescitte bulunan kimse.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

3. **mescid:**

Gazel 157

Mısra: **5**

(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

4. **mescidde:**-*de*

Gazel 175

Mısra: **5**

(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

5. **mescid:**

Gazel 235

Mısra: **11**

(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

6. **mescide:**-*e*

Gazel 256

Mısra: **3**

(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye

Cennet olmazsa müyesser şaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ

7. **mescid:**

Gazel 311

Mısra: **4**

(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm

mesel:

1. **meşeldür:**-*dür*

Gazel 330

Mısra: **5**

Atasözü.

Bu meşeldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

meşhūr:

1. **meşhūr:**

Gazel 344

Mısra: **8**

Ar. Ünlü.

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

2. **meşhūr:**

Gazel 375

Mısra: **8**

Ar. Şöhretli, namlı, şâyi', herkesin bildiği: galat-ı meşhûr, edîb-i meşhûr.

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu

mesïh:

1. **mesīḥā:**

Gazel 167

Mısra: **7**

Hz. İsa (İsa Peygamber. Ölüleri diriltmesi ve hastaları iyileştirmesi mucizeleri ile anılır.).

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

2. **mesīh'e:**-*e*

Gazel 376

Mısra: **4**

Hz. İsa (as) peygamber.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

mesīḫ':

1. **mesīḫ'e:**-*e*

Gazel 255

Mısra: **2**

Hz. İsa (as) peygamber.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḫ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

2. **mesīh'e:**-*e*

Gazel 430

Mısra: **6**

Hz. İsa (as) peygamber.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

mesīḥā':

1. **mesīḥā'dur:**-*dur*

Gazel 85

Mısra: **6**

Hz. İsa'nın adlarından biri. II Sevgilinin âşıklara can bağışlayan dudağı.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Şan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

2. **mesīhā'dur:**-*dur*

Gazel 164

Mısra: **3**

Hz. İsa'nın adlarından biri. II Sevgilinin âşıklara can bağışlayan dudağı.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

3. **mesīḥā'lar:**-*lar*

Gazel 415

Mısra: **14**

Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ

Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür
Mesīḥā'lar bize

mesîhâ:

1. **mesīhā:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Ey mesih II Hz. İsa.
Āb-ı Ḫızr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

mesken:

1. **mesken:**
Gazel 238
Mısra: **6**
(Ar. seken "ikāmet etmek, oturmak"tan mesken) Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

2. **meskenüm:**-*üm*
Gazel 314
Mısra: **1**
İkâmet edilen, oturulan yer.
Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem

3. **meskenin:**-*in*
Gazel 353
Mısra: **6**
İkamet edilen yer || Sürekli olarak gidilen mekan olarak sevgilini eşiği.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

mesnevi:

1. **mesnevī:**
Gazel 422
Mısra: **14**
Mesnevî.
Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller mesnevī

mesrūr:

1. **mesrūr:**
Gazel 339
Mısra: **9**
(Ar.) Sevinçli, mutlu.
Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

2. **mesrūr:**
Gazel 344
Mısra: **1**
(Ar.) Sevinçli, mutlu.
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

mest:

1. **mest:**
Gazel 4
Mısra: **13**
Aşk ya da sevgiden dolayı aklı başından gitmiş olan.
Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **mest:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Kendinden geçmiş.
Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

3. **meste:**-*e*
Gazel 81
Mısra: **2**
Sarhoş, kendinden geçmiş; aşk sarhoşu.
Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

4. **mest:**
Gazel 149
Mısra: **1**
(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

5. **mest:**
Gazel 173
Mısra: **1**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

6. **mestüñ:**-*ü, -ñ*

Gazel 177

Mısra: **6**

Sarhoş.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

7. **mest:**

Gazel 189

Mısra: **5**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

8. **mest:**

Gazel 207

Mısra: **9**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

9. **mest:**

Gazel 248

Mısra: **11**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

10. **mestidür:**-*i, -dür*

Gazel 278

Mısra: **14**

Sarhoş.

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

11. **mest:**

Gazel 333

Mısra: **8**

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

12. **mest:**

Gazel 335

Mısra: **2**

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

13. **mest:**

Gazel 344

Mısra: **12**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

14. **mest:**

Gazel 349

Mısra: **5**

(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür gönlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

15. **mest:**

Gazel 350

Mısra: **1**

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

16. **meste:**-*e*

Gazel 355

Mısra: **12**

Sarhoş, kendinden geçmek.

II Âşık.

Gözüñe görinmez
oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde
ḫançer var iken

17. **mest:**
Gazel 377
Mısra: **6**
Sarhoş, kendinden geçmek.
Çeşm ü zülfünden
[cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü
perīşāndur bu

18. **mest:**
Gazel 426
Mısra: **14**
Sarhoş.
Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-
ḫumār itdüñ beni

19. **mest:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Sarhoş.
Ayaġı ṣunmadın ol
sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-
ḫumār itdi

mest eyle-:

1. **mest eyle-:**-*y, -en*
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
İçmeden mest eyleyen
bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-
ḫumāruñdur senüñ

2. **mest eyle-:**-*r*
Gazel 253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.
Dīn ü dil naḳdin virüp
yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın
merḥabāsı Yūsufʾuñ

mest eyler:

1. **mest eyler:**-*r*
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
Sāḳiyā geh bāde mest
eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı
yāhū saña

2. **mest eyler:**-*r*
Gazel 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ
bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u
dil tekrār mest

mest id-:

1. **mest id-:**-*en*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirmek, aklını başından almak.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni
geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña
mülden degül

mest ider:

1. **mest ider:**-*er*
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirme, hayrette bırakma.
Tāb-ı ḥüsnüñdür beni
her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa
şevḳ-i nār mest

mest ol:

1. **mest ol:**-*up*
Gazel 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-
ā-māl aña

mest ol-:

1. **mest ol-:**--*up*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.

Cān virürken hecr ile
göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet
ḳıyāḳīdür henüz

2. **mest ol-:**-*duñ*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.
Bülbül ṣarāb-ı gülden
mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre
yir yoḳ

3. **mest ol-:**-*dı*
Gazel 223
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.
Bezm-i çemende
ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ
çanaḳ

4. **mest ol-:**-*up*
Gazel 244
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ

5. **mest ol-:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.
İçmeden mest oldı
yırtar yaḳasın gül-berg-i ter
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen
ḫūbdur merġūbdur

6. **mest ol-:**-*up*
Murabba 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.
Bezm-i gülde mest
olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār
olmış yine

mest ola:

1. **mest ola:**
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mest olmak, sarhoş olmak, kendinden geçmek.
Ṣol nāzenīn ki mest ola
içüp ṣarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı
nāz

mest oldı:

1. **mest oldı:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek.
Tā çemende lāleler
laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i
bīdār mest

mest olmak:

1. **mest olmaḳ:**-*mak*
Gazel 41
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Çün Muʿīdī vaṣluña
irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ
gerek iy yār mest

mest olmayan:

1. **mest olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Ṣevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür
olmayan iy yār mest

mest olmışam:

1. **mest olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Çekme zaḥmet kim
ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben
ʿāṣıḳ-ı dīdār mest

mest olup:

1. **mest olup:**
Gazel 4

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

mest olupdur:

1. **mest olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 41

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

mest oluram:

1. **mest oluram:**-*ur, -am*

Gazel 41

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ṣevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest

mest ü bī-haber ḳıl:

1. **mest ü bī-ḫaber ḳıl:**

Gazel 27

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşıkları) sarhoş etmek ve onları her şeyden habersiz etmek.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

mest ü melāmet:

1. **mest ü melāmet:**

Gazel 220

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçme ve sarhoş olma.

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

mest ü perīşān:

1. **mest ü perīşān:**

Gazel 129

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan ve kendinden geçmiş. II Perişan ve sarhoş.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

mest ü ser-girān ol-:

1. **mest ü ser-girān ol-:**--*mış*

Gazel 91

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Körkütük sarhoş olmak.

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

mestāne:

1. **mestānenüñ:**-*nüñ*

Gazel 12

Mısra: **13**

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. Kendinden geçme hali.

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

2. **mestāne:**

Gazel 15

Mısra: **1**

Kendinde olmayan II Aklı başında olmayan.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

3. **mestāne:**

Gazel 56

Mısra: **9**

Sarhoş olmuş II sarhoşça II kendinden geçmiş.

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

4. **mestāne:**

Gazel 74

Mısra: **14**

Aklı başından gitmiş,

sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

5. **mestāne:**

Gazel 102

Mısra: **10**

Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. II Âşık.

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

6. **mestāne:**

Gazel 172

Mısra: **2**

Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. II Âşık.

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

7. **mestāne:**

Gazel 397

Mısra: **7**

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

mestāne baḳ-:

1. **mestāne baḳ-:**

Gazel 107

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş bakış. II Sevgilinin baygın bakışları.

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

mestāne dil:

1. **mestāne dil:**

Gazel 194

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş gönül.

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu mestāne dil
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż

mestāne mestāne:

1. **mestāne mestāne:**

Gazel 33

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın baygın gözlerle bakmak.

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

mestānelik:

1. **mestānelikler:**-*ler*

Gazel 126

Mısra: **2**

Sarhoşluk.

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestānelikler çaġıdur

mestāneye:

1. **mestāneye:**-*y, -e*

Gazel 333

Mısra: **13**

Kendinden geçmiş,aklı başında olmayan,sarhoş.

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen

mest-i:

1. **mest-i:**

Gazel 184

Mısra: **8**

Sarhoş.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

2. **mest-i:**

Gazel 188

Mısra: **14**

Sarhoş.

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

mest-i ʿışḳ-:

1. **mest-i ʿışḳ-:**-*am*

Gazel 225

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarhoşluğu.

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

mest-i ʿışḳam:

1. **mest-i ʿışḳam:**-*i, -am*

Gazel 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**

Aşk sarhoşluğu.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **mest-i ʿışḳam:**-*i, -am*

Gazel 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarhoşu (Âşık).

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **mest-i ʿışḳam:**-*am*

Gazel 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarhoşluğu, sermestlik.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

mest-i lā-yaʿḳıl ol-:

1. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**-*alum*

Murabba 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gitmek, yaptığını bilmemek, kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Naḳdi meyḫānede cārūb gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**-*alum*

Murabba 4

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gidip sarhoş olmak.

Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

3. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**-*alum*

Murabba 4

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gidip sarhoş olmak.

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde ḳadeh lāle gibi
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**-*alum*

Murabba 4

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gidip sarhoş olmak.

Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

5. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**-*alum*

Murabba 4

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gidip sarhoş olmak.

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

mest-i medhūş:

1. **mest-i medhūş:**

Gazel 157

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkınlık ve korku içinde kalmış sarhoş.

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:**

Gazel 149

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz sarhoşu.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

mesʿūd:

1. **mesʿūd:**

Gazel 346

Mısra: **14**

Saadete ermiş, kutlu, mutlu.

Çünki ḫvāb içre
Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

mesel:

1. **mesel:**

Gazel 100

Mısra: **6**

1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.

Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe mesel didiler

metaʿ-ı naẓm:

1. **metaʿ-ı naẓm:**

Gazel 55

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir varlığı, sermayesi II bütün şiirler; şairlik.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki özr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

metāʿ-ı ṣabr ü karār:

1. **metāʿ-ı ṣabr ü ḳarār:**-*uñ*

Gazel 260

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve tahammül eşyası.

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

metāʿ-ı vaṣlı:

1. **metāʿ-ı vaṣlı:**-*ı*

Gazel 43

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma malı.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

metaʿ-ı vaṣluña:

1. **metaʿ-ı vaṣluña:**-*ı, -u, -ñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma malı.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

2. **metaʿ-ı vaṣluña:**-*uñ, -a*

Gazel 7

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma malı.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

me'vā:

1. **me'vā:**

Gazel 156

Mısra: **1**

Sığınacak yer, makam, yurt, mesken.

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

mevc:

1. **mevcler:**-*ler*

Gazel 382

Mısra: **7**

Dalga.

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

mevc urmasa:

1. **mevc urmasa:**

Gazel 208

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

mevc-i āfet koparur:

1. **mevc-i āfet ḳoparur:**-*ar, -ur*

Gazel 35

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Afet dalgası koparmak.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup

mevc-i ḥādise:

1. **mevc-i ḥādiṣe:**

Gazel 266

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgıç meselesi.

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āṣnā göñül

mevc-i ʿışḳ:

1. **mevc-i ʿışḳ:**

Gazel 156

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk dalgası.

Āṣnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

mevcūd:

1. **mevcūddan:**-*dan*

Gazel 362

Mısra: **8**

Var olan, bulunan.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḫṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan

mevlevī:

1. **mevlevī:**

Gazel 422

Mısra: **6**

Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler II Mevlevîler.

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

mevsim:

1. **mevsimde:**-*de*

Gazel 224

Mısra: **8**

1. Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri. 2. İçinde bulunulan zaman.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

mevsim-i gül-:

1. **mevsim-i gül-:**-*dür*

Gazel 126

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, bahar mevsimi.

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

2. **mevsim-i gül-:**--*dür*

Gazel 163

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar mevsimi, bahar mevsimi, bahar.

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

[mevzūnı]:

1. **[mevzūnı]:**

Gazel 298

Mısra: **8**

Ahenkli, düzgün, biçimli.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

mey:

1. **mey:**

Gazel 27

Mısra: **12**

Şarap, bade, içki.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

2. **meyden:**-*den*

Gazel 41

Mısra: **12**

Şarap, bâde.

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

3. **mey:**

Gazel 97

Mısra: **14**

(Far.) Şarap, bâde.

ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı
ciger yiter

4. **meyden:**-*den*
Gazel 116
Mısra: **4**
(Fars.) Şarap, bâde.
ʿIşḳ mıdur ya gül
midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi
sāġerden midür

5. **meyi:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **10**
(□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı
leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-
şāde getür

6. **mey:**
Gazel 126
Mısra: **1**
(Far.) Şarap, bâde.
Sāḳiyā mey şun ki
ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler çaġıdur

7. **mey:**
Gazel 127
Mısra: **2**
(Far.) Şarap, bâde.
Çeşm-i ser-mestüñ ki
siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem
cigerler ḳanıdur

8. **mey:**
Gazel 138
Mısra: **17**
(Far.) Şarap, bâde.
Mey gerekmez
n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten
fersūdedür

9. **mey-i:**--*i*
Gazel 149
Mısra: **10**
(Fars.) Şarap, bâde.
Ḳan yutduġımı ne bilür
ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-
fezā çeker

10. **mey:**
Gazel 153
Mısra: **3**
(Far.) Şarap, bâde.
Cān virürken hecr ile
göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet
ḳıyāḳīdür henüz

11. **mey:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Far. Şarap, bâde.
Olmasa lebüñ fitneler
eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü
şeġeb olmaz

12. **mey:**
Gazel 202
Mısra: **5**
(Far.) Şarap, bâde.
Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte
şāyiʿ

13. **mey:**
Gazel 212
Mısra: **7**
(Far.) Şarap, bâde.
Sāḳiyā mey ṣun ki
zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper
ṭaḳındı def

14. **mey:**
Gazel 268
Mısra: **15**
(Far.) Şarap, bâde.
Sāḳiyā mey ṣun ki
tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü
ḳalḳan oldı gül

15. **mey:**
Gazel 270
Mısra: **12**
(Far.) Şarap, bâde.
Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ
ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü
maḥbūbdan güzel

16. **mey:**
Gazel 288
Mısra: **8**
(Fars.) Şarap, bâde.
Dāġ-ı sīnem germ olup
ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun
girībānum benüm

17. **mey:**
Gazel 307

Mısra: **12**

(Far.) Şarap, bâde.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

18. **mey:**

Gazel 348

Mısra: **3**

(Far.) Şarap, bâde.

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

19. **mey:**

Gazel 359

Mısra: **8**

(Far.) Şarap, bâde.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

20. **meyden:**-*den*

Gazel 376

Mısra: **5**

Şarap.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

meydān:

1. **meydānında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 8

Mısra: **5**

1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

2. **meydānında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 8

Mısra: **5**

Geniş yer, meydan, saha.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

3. **meydāndan:**-*dan*

Gazel 24

Mısra: **12**

Meydan, yer, saha.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

4. **meydān:**

Gazel 29

Mısra: **3**

Meydan, yer, saha; meclis.

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

5. **meydānda:**-*da*

Gazel 37

Mısra: **5**

Meydan, ortalık yer.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

6. **meydānında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 39

Mısra: **5**

Yarışma, eğlenme veya karşılaşma yeri.

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

7. **meydān:**

Gazel 151

Mısra: **6**

Alan, saha//yarışma, karşılaşma yeri//şiir meydanı.

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

8. **meydānda:**-*da*

Gazel 179

Mısra: **6**

(Ar.) Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

9. **meydānda:**-*da*

Gazel 242

Mısra: **10**

(Ar.) Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

10. **meydān:**

Gazel 332

Mısra: **3**

(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

11. **meydāne:**-*e*

Gazel 334

Mısra: **8**

(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

12. **meydāne:**-*e*

Gazel 371

Mısra: **4**

1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

13. **meydānında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 392

Mısra: **5**

Geniş yer, açıklık, saha.

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

14. **meydānı:**-*ı*

Gazel 433

Mısra: **12**

1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

meydāna geç-:

1. **meydāna geç-:**-*üp*

Gazel 93

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya Çıkmak.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

meydāna gelsün:

1. **meydāna gelsün:**

Gazel 140

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimse veya şeyden korkmadığını, çekinmediğini açıkça belirtmek, üstün olduğunu iddia etmek, kafa tutup yarışmaya davet etmek.

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

meydān-ı belā-:

1. **meydān-ı belā-:**--*da*

Gazel 143

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela meydanı.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

meydān-ı cefā-:

1. **meydān-ı cefā-:**-*da*

Gazel 134

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet meydanı.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

meydān-ı felek:

1. **meydān-ı felek:**-*de*

Gazel 59

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin ortasında.

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd

meydān-ı fitne-:

1. **meydān-ı fitne-:**--*de*

Gazel 210

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne meydanı.

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede

Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf

meydān-ı ġamda:

1. **meydān-ı ġamda:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meydanı.

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

meydān-ı ḥüsn-:

1. **meydān-ı ḥüsn-:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meydanı.

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

meydān-ı ʿīd:

1. **meydān-ı ʿīd:**
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram meydanı.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

meydānında:

1. **meydānında:**
Gazel 242
Mısra: **2**
(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

meygūn-leb:

1. **meygūn-lebünden:**
Gazel 333
Mısra: **8**
Şarap dudaklı II sevgili.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

meyḫāne:

1. **meyḫāne:**
Gazel 235
Mısra: **11**
(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

2. **meyḫāneye:**-*y*, -*e*
Gazel 256
Mısra: **3**
(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer II. Tekke, dergah.

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāžıruñ

3. **meyḫāne:**
Gazel 321
Mısra: **11**
(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün

mey-hāne:

1. **mey-ḫāne:**
Gazel 270
Mısra: **11**
1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

2. **mey-ḫāneye:**-*y*, -*e*
Gazel 396
Mısra: **5**
İçki içilen yer.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

mey-hvār:

1. **mey-ḫvār:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Şarap içen, işret eden, ayyaş.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

mey-ḥvāre-:

1. **mey-ḫvāreliḳ:**-*lik*
Gazel 124
Mısra: **1**
Şarap içen, ayyaş.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

mey-i dil-cū:

1. **mey-i dil-cū:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü hoş eden şarap.
Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

mey-i ergavān:

1. **mey-i ergavān:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erguvan şarabı.
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

mey-i nāb:

1. **mey-i nāb:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hâlis, saf şarap II Samimi aşk.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

2. **mey-i nāb:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf, halis şarap.
Nigāruñ lebleri yanuñda iy dil
Mey-i nāb añma kim ne nisbeti var

3. **mey-i nāb:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis şarap.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

mey-i tāze:

1. **mey-i tāze:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze şarap.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

meyl:

1. **meylüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **1**
Meyil, istek, arzu, yönelme.
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

2. **meylin:**-*in*
Gazel 132
Mısra: **8**
Meyil, yönelme.
Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

3. **meylimüz:**-*imüz*
Gazel 167
Mısra: **11**
Meyil, istek, arzu, yönelme.
Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

4. **meylüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 233
Mısra: **5**
Meyil, istek, arzu, yönelme.
Bezm-i ʿuṣṣāḳa gelüp gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ

5. **meylüm:**-*üm*
Gazel 273
Mısra: **11**

Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme, temâyül.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

6. **meyli:**--*i*
Gazel 290
Mısra: **9**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

7. **meylüm:**-*üm*
Gazel 307
Mısra: **11**
Arzu, istek.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

8. **meylüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **11**
Arzu, istek.

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

9. **meylüm:**-*üm*
Gazel 355
Mısra: **3**
Arzu, istek.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

10. **meyli:**-*i*
Gazel 435
Mısra: **9**
Meyil, yönelme.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni

11. **meyl:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.

Ārzūlar gitdi hep şūrīde gönlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

meyl eyler:

1. **meyl eyler:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

meyl id-:

1. **meyl id-:**-*er*
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur

2. **meyl id-:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.

Ḫāl-i siyāh dilbere gönlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

meyl ide:

1. **meyl ide:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

meyl ider:

1. **meyl ider:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, istek ve arzu duymak, yönelmek.

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem

Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

2. **meyl ider:**

Gazel 74

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak, gönül vermek.

Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

meyl it-:

1. **meyl it-:**-*-düg, -im, --çün*

Gazel 209

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyil ettiğim için, arzuladığım için.

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

2. **meyl it-:**-*se*

Gazel 215

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

meyl itme:

1. **meyl itme:**

Gazel 175

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelme.

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

meyl itmesün:

1. **meyl itmesün:**-*me, -sün*

Gazel 40

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yöne doğru yönelmek II Sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst

meyl itmezem:

1. **meyl itmezem:**-*mez, -em*

Gazel 16

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğilim göstermek, yönelmek.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

meyl itsün:

1. **meyl itsün:**-*-sün*

Gazel 154

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyletmek.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

mezād it:

1. **mezād it:**-*mez*

Gazel 55

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık artırma (müzayede) usulüyle satışa çıkarmak.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

mezār:

1. **mezārumdan:**-*um, -dan*

Gazel 356

Mısra: **2**

Ar. Ölünün gömülü olduğu yer, gömüt, kabir.

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan

2. **mezārum:**-*um*

Taştir 1

Mısra: **19**

Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

mezīd:

1. **mezīd:**
Gazel 59
Mısra: **12**
ʿömrüñ mezīd olsun ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

mezra:

1. **mezrağına:**-*ı, -*
Gazel 383
Mısra: **7**
Tarıma elverişli, ekilip dikilecek toprak, geniş tarım arazisi.

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezrağına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

mı:

1. **mıdur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **5**
"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **mıdur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **5**
Soru eki.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

3. **mi:**
Gazel 4
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

4. **mi:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Cümleye soru anlamı veren ek, soru edatı.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

5. **mıdur:**-*dur*
Gazel 15
Mısra: **10**
"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

6. **mi:**
Gazel 16
Mısra: **12**
"Mi" soru edatı.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

7. **mı:**
Gazel 18
Mısra: **2**
"mı", soru eki.

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

8. **mi:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Vurgu amacıyla kullanılan sözde soru eki.

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

9. **mi:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Cümleye soru anlamı veren ek, soru edatı.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

10. **mı:**

Gazel 62

Mısra: **8**

" Mı" soru edatı.

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre meded

11. **mi:**

Gazel 75

Mısra: **11**

" Mi " soru edatı.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

12. **mıdur:**-*dur*

Gazel 96

Mısra: **9**

" Mı" soru edatı.

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eṣer

13. **mı:**

Gazel 100

Mısra: **7**

" Mı" soru eki.

Varmayalum mı bāde bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler

14. **mı:**

Gazel 103

Mısra: **6**

" Mı " soru eki.

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

15. **mi:**

Gazel 108

Mısra: **7**

" Mi " soru edatı.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

16. **mi:**

Gazel 110

Mısra: **4**

"Değil / -mez" anlamı katan soru edatı.

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

17. **mi:**

Gazel 115

Mısra: **9**

" Mi " soru edatı.

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

18. **mi:**

Gazel 116

Mısra: **4**

" Mi " soru edatı.

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

19. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **1**

" Mi " soru edatı.

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

20. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **4**

" Mi " soru edatı.

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

21. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **8**

" Mi " soru edatı.

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür

22. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **14**

" Mi " soru edatı.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

23. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **18**

" Mi " soru edatı.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

24. **midür:**-*dür*

Gazel 116

Mısra: **18**

" Mi " soru edatı.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

25. **mıdur:**-*dur*

Gazel 116

Mısra: **13**

" Mı" soru edatı.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

26. **mıdur:**-*dur*

Gazel 117

Mısra: **7**

" Mı" soru edatı.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

27. **mı:**

Gazel 140

Mısra: **12**

" Mı " soru eki.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

28. **mi:**

Gazel 159

Mısra: **3**

" Mi " soru edatı.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

29. **mi:**

Gazel 159

Mısra: **4**

" Mi " soru edatı.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

30. **mı:**

Gazel 160

Mısra: **14**

" Mı " soru eki.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

31. **midi:**-*di*

Gazel 160

Mısra: **9**

"-mi" soru eki.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

32. **midür:**-*dür*

Gazel 163

Mısra: **7**

" Mi " soru edatı.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

33. **mi:**

Gazel 167

Mısra: **5**

" Mi " soru edatı.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

34. **misin:**-*sin*

Gazel 169

Mısra: **4**

" Mi " soru edatı.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler şaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

35. **mi:**

Gazel 170

Mısra: **8**

" Mi " soru edatı.

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

36. **mi:**

Gazel 172

Mısra: **7**

" Mi " soru edatı.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

37. **mıydı:**-*y*, -*dı*

Gazel 172

Mısra: **10**

" Mı" soru edatı.

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum

Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp
şarāb-ı nāz

38. **mıdur:**-*dur*
Gazel 195
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.
Vāʿiẓā minber depüp
ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu
ġavġādan ġaraż

39. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **18**
" Mı" soru edatı.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile
olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol
müşg-bār ḫaṭṭ

40. **mı:**
Gazel 199
Mısra: **14**
" Mı " soru eki.
İy Muʿīdī çün oḳur
diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü
inşādan ne ḥaẕẕ

41. **mı:**
Gazel 215
Mısra: **8**
" Mı " soru eki.
Dil görüp ḫālüñ ü
zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile
dām olıcaḳ

42. **mı:**
Gazel 215
Mısra: **11**
" Mı " soru eki.
Leblerüñ yādına ḳan
yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi
şekerfām olıcaḳ

43. **mıdur:**-*dur*
Gazel 235
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.
Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur
pīrüñ senüñ

44. **midür:**-*dür*
Gazel 238
Mısra: **5**
" Mi " soru edatı.
Tāze açılmış gül üzre
sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı
şemşīrüñ senüñ

45. **mi:**
Gazel 268
Mısra: **11**
" Mi " soru edatı.
Ḳāmetüñ servin mi
gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı
ḫandān oldı gül

46. **mi:**
Gazel 268
Mısra: **12**
" Mi " soru edatı.
Ḳāmetüñ servin mi
gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı
ḫandān oldı gül

47. **mı:**
Gazel 270
Mısra: **5**
" Mı " soru eki.
Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā
çemen güzel

48. **mi:**
Gazel 273
Mısra: **6**
" Mi " soru edatı.
Būy-i ʿömr-i cāvidān
ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-
efşān esdi yil

49. **mi:**
Gazel 282
Mısra: **6**
" Mi " soru edatı.
Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin ḫālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü
zārum benüm

50. **mi:**
Gazel 320
Mısra: **13**
" Mi " soru edatı.
Lebüñ mi vaṣf ider
cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

51. **mı:**
Gazel 332
Mısra: **7**
" Mı " soru eki.
Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfīden göñül

Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

52. **mı:**
Gazel 333
Mısra: **11**
" Mı " soru eki.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

53. **mi:**
Gazel 333
Mısra: **6**
" Mi " soru edatı.
Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

54. **mı:**
Gazel 339
Mısra: **12**
" Mı " soru eki.
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

55. **mı:**
Gazel 355
Mısra: **7**
" Mı " soru eki.
Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken

56. **mi:**
Gazel 362
Mısra: **13**
" Mi " soru edatı.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

57. **mi:**
Gazel 377
Mısra: **13**
Soru eki.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

58. **mı:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Soru eki.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

59. **mi:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Soru eki.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

60. **mi:**
Gazel 402
Mısra: **6**
Soru eki.
Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine

61. **mı:**
Gazel 403
Mısra: **9**
Soru eki.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

62. **mı:**
Gazel 403
Mısra: **11**
Soru eki.
Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine

63. **mi:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Soru eki.
Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

64. **miydüñ:***-y, -dü, -ñ*
Gazel 414
Mısra: **9**
"Mi" soru edatı.
Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa

65. **mi:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Soru eki.

Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda
mihmān her gice

66. **mı:**
Gazel 419
Mısra: **7**
Soru eki.
Başuma gün ṭoġsa ṭañ
mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı
tābān her gice

67. **mısın:**-*sın*
Gazel 419
Mısra: **3**
Soru edatı.
Merḥamet ḳılmaz
mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler
efġān her gice

68. **mi:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Soru eki.
Göz ile ġamzesi mi
ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol
nigāre beni

69. **mı:**
Gazel 437
Mısra: **10**
Soru eki.
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā
seni

70. **mi:**
Gazel 437
Mısra: **9**
Soru eki.
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā
seni

71. **mı:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.
Pür-sūz ise ṭañ mı
benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eser nāle ile efġānum

micmer:

1. **micmer:**
Gazel 143
Mısra: **6**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña
micmer yiter

midür:

1. **midür:**
Gazel 28
Mısra: **1**
"MI" soru edatının bildirme eki almış şekli.
Bu hümāyūn ṭurre
midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

2. **mıdur:**
Gazel 418
Mısra: **13**
Mıdır, soru eki.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ
mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān
her gice

mihmān:

1. **mihmān:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Far. konuk, misafir.
Dil yine zeyn itdi
şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca
mihmān oḳur

2. **mihmān:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Far. konuk, misafir.
İy ḫvāce var benüm
ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān
gelür geçer

3. **mihmān:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Far. konuk, misafir.
Ḫānesine sīnemüñ
mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp
yir gösterür

4. **mihmān:**
Gazel 203
Mısra: **12**
(Fars.) Misafir, konuk.
Sīnede ġam var yanar
dil bir yaña cān bir yaña

Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

5. **mihmān:**
Gazel 294
Mısra: **1**
(Fars.) Misafir, konuk.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

6. **mihmān:**
Gazel 308
Mısra: **14**
(Fars.) Misafir, konuk.
Sūz-ı āhuñdan
Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

7. **mihmān:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Far. konuk, misafir.
Āh kim artar
Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

8. **mihmāndur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **12**
Konuk, misafir.
Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede mihmāndur bu

9. **mihmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 417
Mısra: **4**
Konuk, misafir.
Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına

10. **mihmān:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Konuk, misafir.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

miḫnet:

1. **miḫnetlü:**-*lü*
Gazel 182
Mısra: **2**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

2. **miḫnet:**
Gazel 313
Mısra: **7**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.
Gāh nāle gāh girye gāh miḫnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

3. **miḫnet:**
Gazel 369
Mısra: **10**
Iztırap, azap, acı.
Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḫnet ü endūh u ġavġādur gelen

miḫnet mürġi:

1. **miḫnet mürġi:**
Gazel 157
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, Bela kuşu.
Āşiyān-ı dilde miḫnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

mihr:

1. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 21
Mısra: **5**
Aşk ve muhabbet.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

2. **mihr:**
Gazel 33
Mısra: **1**
İyilik, ihsan, lütuf.
Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

3. **mihr:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Güneş, şems. II Gündüz.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde
mihr altun ḳadeḥ

4. **mihrin:**-*i, -n*
Gazel 55
Mısra: **8**
Iyilik. II lütuf ve ihsan.
Çün boyanur ʿāḳıbet
ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma
çoḳdur āl-i çerḫ

5. **mihrin:**-*in*
Gazel 83
Mısra: **5**
Aşk.
Terk eylemek olurdı ol
māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir
kāfirī binādur

6. **mihr:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
Şehr içinde kūyuñı
ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki
āvāreler

7. **mihr:**
Gazel 197
Mısra: **15**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-
nigār ḫaṭṭ

8. **mihr:**
Gazel 206
Mısra: **13**
Aşk, sevgi.
Ḳaḫbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan
fāriġ

9. **mihr:**
Gazel 232
Mısra: **4**
Aşk ve muhabbet.
Müşterīdür vaṣluña her
kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle
beñzer kākülüñ

10. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 239
Mısra: **2**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II Sevgilinin merhameti.
Dil vefā beziminde
şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında
zāruñdur senüñ

11. **mihr:**
Gazel 245
Mısra: **6**
1. güneş 2. aşk.
Āferīn ḥüsn-i cihān-
tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür
mihr ü mehüñ

12. **mihrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 259
Mısra: **9**
Güneş II Aşk.
Gerçi ol çihreyle
mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler
ise kem degül

13. **mihrümi:**-*üm, -i*
Gazel 295
Mısra: **3**
Sevgi, muhabbet, aşk.
Rūşen iden mihrümi
ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān
olmaz begüm

14. **mihriyle:**-*iyle*
Gazel 298
Mısra: **3**
Aşk.
Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı
gördüm aġladum

15. **mihrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 307
Mısra: **6**
Aşk, şefkat, muhabbet.
Germ olup sen meh-
liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda
pinhān eyledüm

16. **mihrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 313
Mısra: **9**
Aşk.
Bu göñül meh-pāreler
mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz
geldüm sevmezem

17. **mihr:**

Gazel 315

Mısra: **5**

Aşk ve muhabbet.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

18. **mihrin:**-*in*

Gazel 325

Mısra: **8**

1. güneş 2. aşk.

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

19. **mihri:**-*i*

Gazel 339

Mısra: **5**

Aşk, sevgi, muhabbet.

ʿĀşıḳ-ı şādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

20. **mihr:**

Gazel 362

Mısra: **12**

Güneş // sevgilinin yüzü.

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

21. **mihr:**

Gazel 377

Mısra: **7**

Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

22. **mihr:**

Gazel 383

Mısra: **2**

Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

23. **mihr:**

Gazel 387

Mısra: **5**

Dostluk, vedâd, muhabbet, şefkat.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

24. **mihri:**-*i*

Gazel 412

Mısra: **3**

Güneş.

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

25. **mihr:**

Gazel 414

Mısra: **11**

Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

26. **mihr:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Aşk.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

mihr it-:

1. **mihr it-:**-, -

Gazel 253

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. (Sevgilinin) güneş gibi yüzünü göstermesi II. (Sevgilinin) vefa/sevgi göstermesi.

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ

mihr ü maḥabbet:

1. **mihr ü maḥabbet:**

Gazel 136

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ve sevgi.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

mihrāb:

1. **miḥrāba:**-*a*

Gazel 40

Mısra: **6**

Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst

2. **miḥrāb:**

Gazel 81

Mısra: **3**

1. Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. 2. mec. Yüceliğinden, güzelliğinden vb. üstün niteliklerinden dolayı kendisine yönelinen makam veya kimse 3. edeb. Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

3. **miḥrāba:**-*a*

Gazel 138

Mısra: **16**

Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḫaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

4. **miḥrāb:**

Gazel 157

Mısra: **6**

(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

5. **miḥrāba:**-*a*

Gazel 307

Mısra: **11**

Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey şun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

<u>miḥrāb-ı ebrūñ:</u>

1. **miḥrāb-ı ebrūñ:**-*ñ*

Gazel 33

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kaşlarının mihrabı.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

<u>mihrbān:</u>

1. **mihrbānum:**-*um*

Gazel 182

Mısra: **8**

Şefkatli, merhametli, dost.

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

2. **mihrbānum:**-*um*

Gazel 285

Mısra: **10**

Şefkatli, merhametli.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

3. **mihrbān:**

Gazel 423

Mısra: **14**

Şefkatli, merhametli, muhip, dost.

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi

<u>mihr-i:</u>

1. **mihr-i:**

Gazel 169

Mısra: **8**

Güneş.

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

<u>mihr-i ʿālem-ārā-:</u>

1. **mihr-i ʿālem-ārā-:**-*-dan*

Gazel 196

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyayı süsleyen güneş.

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

mihr-i ʿālem-ārādan:

1. **mihr-i ʿālem-ārādan:**-*dan*

Gazel 26

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihanı süsleyen güneş.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

mihr-i cān-sūz:

1. **mihr-i cān-sūz:**-*um, -la, -dur*

Gazel 244

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can yakan güneş II aşk.

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

mihr-i dırahşāne:

1. **mihr-i dıraḫşāne:**-*e*

Gazel 42

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlayan güneş. II Sevgili.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

mihr-i ruh:

1. **mihr-i ruḫ:**-*uñ*

Gazel 240

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yanağının güneşi.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

mihr-i ruhuñ:

1. **mihr-i ruḫuñ:**

Gazel 80

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağın güneşi. ll Sevgilinin güneş gibi parlayan yanağı.

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

mihr-i tābāndan:

1. **mihr-i tābāndan:**-*dan*

Gazel 24

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlayan güneş.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

minber:

1. **minber:**

Gazel 195

Mısra: **11**

Ar. Câmi içinde genellikle mihrâbın sağ tarafında bulunan, merdivenli kürsü.

Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

minnet:

1. **minnet:**

Gazel 387

Mısra: **6**

Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

2. **minnet:**

Gazel 391

Mısra: **2**

Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

3. **minnet:**

Gazel 402

Mısra: **6**

Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine

4. **minneti:**-*i*

Gazel 404

Mısra: **10**

Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine

5. **minnet:**

Gazel 410

Mısra: **8**

Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

minnet bilür:

1. **minnet bilür:**

Gazel 220

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir lütuf olarak kabul etmek.

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

minnet kıl-:

1. **minnet ḳıl-:**-*ma*

Gazel 255

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Minnet, yapılan iyiliğe karşılıkta bulunma.

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ

mīr-i ʿases:

1. **mīr-i ʿases:**

Gazel 179

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bekçi başı.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

mirrīḫ:

1. **mirrīḫ:**

Gazel 202

Mısra: **3**

Merih, Mars gezegeni; neşe, yiğitlik, kızgınlık sefahat, kuvvet, savaş, hıyanet, gazap gibi özellikler onunla ilgili görülürdü; feleğin başkomutanı olarak kabul edilir.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ

mirzā:

1. **mirzā:**

Gazel 37

Mısra: **6**

Bazı Türk topluluklarında ve İran'da kullanılan bir soyluluk sanı; mirzanın. Far. Bey, beyzade. Fi'l-asl "bey tevlit edici" manasınadır yahut "mîr-zâde"den muhaffeftir.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

misāfir:

1. **misāfire:**-*e*

Gazel 97

Mısra: **12**

Konuk; yoldan gelen, yolcu.

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

misāl:

1. **miṣāli:**-*i*

Gazel 24

Mısra: **14**

Benzer; eş, denk.

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

2. **miṣālin:**-*in*

Gazel 147

Mısra: **8**

Misal, gibi.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

3. **miş̲āli:**-*i*

Gazel 426

Mısra: **8**

Misal, benzer, gibi.

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miş̲āli bī-ḳarār itdüñ beni

misāli:

1. **miş̲āli:**

Gazel 110

Mısra: **8**

"Benzer, gibi" anlamında edat.

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miş̲āli ol daḫi yüzi ḳara geçer

2. **miş̲āli:**

Gazel 208

Mısra: **8**

"Benzer, gibi" anlamında edat.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miş̲āli beslenür ḳand ile zāġ

misin:

1. **misin:**

Gazel 375

Mısra: **2**

İkinci tekil şahıs soru eki.

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

misk:

1. **miskīn:**-*in*

Gazel 36

Mısra: **14**

Misk, güzel koku.

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

misk-i ḫoten:

1. **misk-i ḫoten:**

Gazel 87

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoten miski, kokusu.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur

misk-i ḫoten'-:

1. **misk-i ḫoten'-:**--*den*

Gazel 205

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoten miski. (Hoten, Doğu Türkistan'da bir şehir).

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ

miskīn:

1. **miskīn:**

Gazel 3

Mısra: **14**

Aciz, kimsesiz II âşık.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **miskīn:**

Gazel 3

Mısra: **14**

. Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **miskīndür:**-*dür*

Gazel 5

Mısra: **3**

1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

4. **miskīndür:**-*dür*

Gazel 5

Mısra: **3**

Uyuşuk, aciz, zavallı.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

5. **miskīn:**

Gazel 16

Mısra: **13**

Aciz, zavallı (kimse).

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin

Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

6. **miskinligüñ:**-*lig, -üñ*

Gazel 19

Mısra: **10**

Aciz, zavallı, biçare; II Âşık.

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

7. **miskīn:**

Gazel 52

Mısra: **14**

Aciz, zavallı (kimse).

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

8. **miskīn:**

Gazel 53

Mısra: **14**

Aciz, kimsesiz II Âşık.

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

9. **miskīni:**-*i*

Gazel 90

Mısra: **2**

Âciz, zavallı ‖ âşık.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

10. **miskīn:**

Gazel 101

Mısra: **14**

Hiçbir şeye sahip olmayan; zavallı, aciz, yoksun.

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür

11. **miskīn:**

Gazel 102

Mısra: **14**

Aciz, kimsesiz II âşık.

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

12. **miskīn:**

Gazel 110

Mısra: **14**

Âciz, zavallı (kimse). II Âşık.

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer

13. **miskīn:**

Gazel 111

Mısra: **9**

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

14. **miskīne:**-*e*

Gazel 132

Mısra: **8**

Aciz, zavallı (kimse).

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

15. **miskīn:**

Gazel 144

Mısra: **6**

Aciz, zavallı.

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer

16. **miskīni:**-*i*

Gazel 150

Mısra: **8**

Aciz, zavallı (kimse).

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

17. **miskīn:**

Gazel 154

Mısra: **14**

1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı. 2. Aciz, zavallı.

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

18. **miskīn:**

Gazel 179

Mısra: **10**

(Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

19. **miskīnlik:**-*lik*

Gazel 231

Mısra: **1**

Misk kokulu II Saç.

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

20. **miskīnleri:**-*ler*, -*i*

Gazel 232

Mısra: **11**

Zavallı, miskin.

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

21. **miskīni:**-*i*

Gazel 236

Mısra: **2**

Aciz, zavallı (kimse).

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

22. **miskīn:**

Gazel 272

Mısra: **14**

(Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

23. **miskīn:**

Gazel 315

Mısra: **10**

Âciz, zavallı (kimse).

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

24. **miskīni:**-*i*

Gazel 334

Mısra: **4**

1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

25. **miskīn:**

Gazel 346

Mısra: **6**

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

26. **miskīn:**

Gazel 348

Mısra: **10**

Aciz, zavallı.

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

27. **miskīn:**

Gazel 353

Mısra: **6**

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

28. **miskīn:**

Gazel 380

Mısra: **2**

. Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu

29. **miskīne:**-*e*

Gazel 381

Mısra: **13**

1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu

30. **miskīn:**

Gazel 400

Mısra: **14**

1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḥi gördükce oġlan üstine

31. **miskīn:**

Gazel 405

Mısra: **10**

. Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine

miskīn-muʿīdī-:

1. **miskīn-muʿīdīnüñ:**

Gazel 148

Mısra: **9**

Zavallı Muîdi.

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

2. **miskīn-muʿīdīnüñ:**

Gazel 186

Mısra: **13**

Zavallı Muîdi.

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

misl-i ḥabāb:

1. **misl-i ḥabāb:**

Murabba 4

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabarcıklar gibi.

İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm misl-i ḥabāb

mışr:

1. **mışrı'nuñ:**-*ı, -nuñ*

Gazel 259

Mısra: **11**

Mısır Ülkesi. II Ülke, memleket.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

2. **mışr'a:**-*a*

Gazel 358

Mısra: **11**

A. Mısır, ülke adı.

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez Mışr'a heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin

mışr':

1. **mışr'ında:**

Gazel 429

Mısra: **1**

Ülke.

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

mışr-ı melāḥat-:

1. **mışr-ı melāḥat-:**--*de*

Gazel 187

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik Mısır'ı.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

mıṣṭar çek-:

1. **mıṣṭar çek-:**

Gazel 231

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mıstar çekmek; çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak. II Mıstar ve kâkül arasında benzerlik ilgisi kurulmuştur.

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

miyān:

1. **miyānuñ:**-*uñ*

Gazel 10

Mısra: **7**

1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

2. **miyānuñ:**-*uñ*

Gazel 10

Mısra: **7**

Bel. II Sevgilinin ince beli.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

3. **miyānında:**

Gazel 102

Mısra: **12**

Far. Bel.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

4. **miyānuñdan:**-*uñ, -dan*

Gazel 156

Mısra: **11**

Bel.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eşer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

5. **miyānınuñ:**-*ı, -nuñ*

Gazel 185

Mısra: **6**

Bel.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

6. **miyānuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 220

Mısra: **7**

(Sevgilinin) ince beli.

Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ

7. **miyān:**

Gazel 270

Mısra: **10**

Bel LL Sevgilinin ince beli.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

8. **miyānum:**-*um*

Gazel 285

Mısra: **8**

Bel.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

9. **miyānuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 285

Mısra: **7**

(Sevgilinin) ince beli.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

10. **miyānuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 302

Mısra: **1**

(Sevgilinin) ince beli.

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

11. **miyānuñdan:**-*uñ, -dan*

Gazel 367

Mısra: **7**

Bel, ince bel. Mûy miyân.

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

12. **miyānın:**-*ı, -n*

Gazel 368

Mısra: **13**

Bel.

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

13. **miyānuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 447

Mısra: **10**

Bel.

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

mīzāb:

1. **mīzāb:**

Gazel 156

Mısra: **10**

Kâbe'nin çatısının kenarlarına yerleştirilmiş su kanalları.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

mīzān:

1. **mīzān:**

Gazel 360

Mısra: **14**

1. Terazi, ölçü. 2. Hesap vakti, kıyamet vakti.

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

mū:

1. **mū:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Kıl, saç teli.
Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

2. **mū:**
Gazel 335
Mısra: **13**
(Sevgilinin) saç teli.
Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

3. **mū:**
Gazel 382
Mısra: **14**
Saç.
Oldı [zebūn]
Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

muʿallim:

1. **muʿallimdür:**-*dür*
Gazel 132
Mısra: **6**
Öğretmen, hoca.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

muʿanber:

1. **muʿanber:**
Gazel 44
Mısra: **12**
Anber kokulu, güzel kokan.
Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

2. **muʿanber:**
Gazel 142
Mısra: **9**
(Ar.) Amber kokulu.
Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

3. **muʿanber:**
Gazel 201
Mısra: **11**
(Ar.) Amber kokulu.
Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ

4. **muʿanber:**
Gazel 231
Mısra: **8**
(Ar.) Amber kokulu.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

5. **muʿanber:**
Gazel 299
Mısra: **8**
(Ar.) Amber kokulu.
Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

6. **muʿanber:**
Gazel 411
Mısra: **8**
(Ar.) Amber kokulu.
Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

muʿārıż ol-:

1. **muʿārıż ol-:**-*dı*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşı gelmek, başkaldırmak.
Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

muʿāşır:

1. **muʿāşır:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Çağdaş, aynı devirde yaşama.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāşır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

muʿaṭṭar:

1. **muʿaṭṭar:**

Gazel 44

Mısra: **6**

Güzel kokulu, güzel kokmuş.

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

2. **muʿaṭṭar:**

Gazel 329

Mısra: **6**

Ar. Kokulanmış, güzel kokulu.

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

3. **muʿaṭṭar:**

Gazel 439

Mısra: **5**

Güzel kokulu, güzel kokmuş.

Cān dimāġın dem-bedem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

muʿaṭṭar id-:

1. **muʿaṭṭar id-:**-*en*

Gazel 260

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku ile kokulandımak.

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

mübārek:

1. **mübārek:**

Gazel 325

Mısra: **2**

Ar. Bereketendirilmiş, kutsal.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

2. **mübārek:**

Gazel 445

Mısra: **10**

1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

mübārek ol:

1. **mübārek ol:**-*ma, -dı*

Gazel 55

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.

Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

mübārız-:

1. **mübārızdur:**-*dur*

Gazel 127

Mısra: **7**

Savaşçı.

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

mübārız:

1. **mübārız:**

Gazel 408

Mısra: **3**

Herhangi bir konuda muhalifiyle mücadele eden, mücadeleye girişen kimse, savaş eri.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

mū-be-mū:

1. **mū-be-mū:**

Gazel 379

Mısra: **6**

Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

mübtelā:

1. **mübtelāya:**-*y, -a*

Gazel 53

Mısra: **12**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

2. **mübtelā:**

Gazel 110

Mısra: **14**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Gördi ṭabīb-laʿlüñi
ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup
mübtelā geçer

3. **mübtelāsı:**-*sı*

Gazel 114

Mısra: **6**

Bağımlı, tutkun, düşkün.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

4. **mübtelālardan:**-*lar*, *-dan*

Gazel 118

Mısra: **14**

Tutkun, âşık.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

5. **mübtelā:**

Gazel 138

Mısra: **5**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

6. **mübtelāsı:**-*sı*

Gazel 152

Mısra: **14**

1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

7. **mübtelā:**

Gazel 184

Mısra: **10**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

8. **mübtelā:**

Gazel 186

Mısra: **14**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş; âşık, tutkun, düşkün.

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

9. **mübtelā:**

Gazel 237

Mısra: **3**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

10. **mübtelāsı:**-*sı*

Gazel 253

Mısra: **14**

1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ

11. **mübtelā:**

Gazel 266

Mısra: **4**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş; âşık, tutkun, düşkün.

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

12. **mübtelācığum:**

Gazel 310

Mısra: **10**

Tutkun, âşık.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācığum

13. **mübtelā:**

Gazel 316

Mısra: **1**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

14. **mübtelālar:**-*lar*

Gazel 317

Mısra: **6**

1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

15. **mübtelā:**

Gazel 330

Mısra: **1**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

16. **mübtelālar:**-*lar*

Gazel 406

Mısra: **10**

1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

17. **mübtelā:**

Gazel 437

Mısra: **2**

Tutkun.

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

mübtelā oldum:

1. **mübtelā oldum:**-*du, -m*

Gazel 22

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutulmak, bağlanmak.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

mübtelā olmaġa:

1. **mübtelā olmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 7

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

2. **mübtelā olmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 7

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlanmak, tutulmak.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

mübtelālıḳ:

1. **mübtelālıḳdan:**-*dan*

Gazel 424

Mısra: **6**

Tutkunluk.

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni

mücellā:

1. **mücellā:**

Gazel 438

Mısra: **7**

Cilalı, parlak.

Gökyüzi āyīneveş oldı mücellā āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi

mücerred:

1. **mücerred:**

Gazel 205

Mısra: **10**

Katıksız, saf, halis.

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

mücib-i cennet:

1. **mücib-i cennet:**

Gazel 272

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet vesilesi. II Cennet sebebi.

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mücib-i cennet degül miskīn ʿamel

mücib-i melāl:

1. **mücib-i melāl:**

Gazel 262

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzün sebebi.

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

müdām:

1. **müdām:**

Gazel 9

Mısra: **1**

Daima, her zaman.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

2. **müdām:**

Gazel 9

Mısra: **1**

Devam eden, süren, sürekli.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

3. **müdām:**

Gazel 93

Mısra: **9**

Ar. devam eden, sürekli, daim.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

4. **müdām:**

Gazel 105

Mısra: **13**

(Ar.) Sürekli.

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

5. **müdām:**

Gazel 371

Mısra: **9**

(Ar.) Sürekli.

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

müddeʿī:

1. **müddeʿī:**

Gazel 47

Mısra: **7**

Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḫs

2. **müddeʿī:**

Gazel 60

Mısra: **14**

Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

3. **müddeʿī:**

Gazel 149

Mısra: **5**

İddia eden, iddiacı; rakip.

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

4. **müddeʿīden:**-*den*

Gazel 294

Mısra: **3**

İddiacı, davacı, iddia eden.

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḫayrān oldum

5. **müddeʿī:**

Gazel 385

Mısra: **5**

Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

6. **müddeʿīlerden:**-*ler, -den*

Gazel 436

Mısra: **11**

Iddia eden, haksız yere bir şeyi ortaya koyan, iftiracı. II rakip.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

müddet-i hecr-:

1. **müddet-i hecr-:**--*ü, --ñ*

Gazel 139

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık günleri.

Ben müddet-i hecrüñ
niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

mü'ellif-i muʿīdī:

1. **mü'ellif-i muʿīdī:**
Müfret 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müellifi Mu'idi.
Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l- faḳīri'l-ḥaḳīr mü'ellif-i ḥāẕihi'l-evrāḳ
Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene

müferrih-i yāḳūt-:

1. **müferrih-i yāḳūt-:**-*i, --dür*
Gazel 207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferahlatıcı, iç açan yakut.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

müflis:

1. **müflis:**
Gazel 9
Mısra: **9**
İflas eden, sermayesini kaybetmiş, düşkün; beğenilmeyen, hor görülen kişi.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

2. **müflis:**
Gazel 9
Mısra: **9**
İflas etmiş || Aşkta kaybetmiş, aşkta itibarı kalmamış.
Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

3. **müflis:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Ar. İflas eden; beş parasız.
Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

müflis-gedā-:

1. **müflis-gedāsın:**-*sın*
Gazel 228
Mısra: **14**
Sefil dilenci.II Allah'ın tecellisini elde etme yolunda dilencilik yapan kimse..
Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

müftī:

1. **müftī:**
Gazel 138
Mısra: **15**
Ar. Şeyhülislam.
Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

muġbeçe:

1. **muġbeçe:**
Gazel 166
Mısra: **8**
Mecusi tapınaklarında görevli olan çocuk; şarap dağıtan kimse, meyhaneci çırağı. II Sevgili.
Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḫüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

muḫālif:

1. **muḫālif:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

2. **muḫālif:**
Gazel 361
Mısra: **10**
Ters, zıt, karşı.
Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan şaḳın

muḥammed ümmeti-:

1. **muḥammed ümmeti-:**

Gazel 176

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in ümmeti, Müslümanlar.

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

muhayyel:

1. **muḫayyeldür:**-*dür*

Gazel 219

Mısra: **9**

Tahayyül olunmuş, zihinde şekillenmiş.

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

müheyyā:

1. **müheyyādur:**-*dur*

Gazel 385

Mısra: **9**

Hazır, hazırlanmış olan.

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

muḥkem:

1. **muḥkem:**

Gazel 242

Mısra: **7**

(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

2. **muḥkem:**

Gazel 243

Mısra: **3**

Muhkemce, sıkıca.

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

3. **muḥkem:**

Gazel 261

Mısra: **4**

(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

mühr:

1. **mühr:**

Gazel 60

Mısra: **8**

Mühür, damga.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

2. **mühr:**

Gazel 197

Mısra: **5**

Mühür.

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

3. **mühr:**

Gazel 249

Mısra: **7**

Mühür, damga, imza,.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ

mühre:

1. **mühresin:**-*sin*

Gazel 423

Mısra: **3**

Yumru, top gibi yuvarlak şeyler.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş şaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

mühr-i süleymān:

1. **mühr-i süleymān:**

Gazel 95

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Süleyman'ın mührü II Sevgilinin dudakları.

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür

mühr-i süleymān'-:

1. **mühr-i süleymān'-:**-*dur*

Gazel 234

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılı imiş. Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

<u>mühr-i süleymānī:</u>

1. **mühr-i süleymānī:**

Gazel 40

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Süleyman'ın mührü.

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

<u>muḫtaṣar:</u>

1. **muḫtaṣar:**

Gazel 405

Mısra: **16**

İhtisar olunmuş, kısaltılmış.

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

<u>muʿīdī:</u>

1. **muʿīdī:**

Gazel 3

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **muʿīdī:**

Gazel 3

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **muʿīdī:**

Gazel 4

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña

4. **muʿīdī:**

Gazel 4

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña

5. **muʿīdī:**

Gazel 7

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

6. **muʿīdī:**

Gazel 7

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

7. **muʿīdī:**

Gazel 9

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

8. **muʿīdī:**

Gazel 9

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

9. **muʿīdī:**

Gazel 10

Mısra: **10**

(ö.1585-86) Üsküp

yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

10. **muʿīdī:**

Gazel 10

Mısra: **10**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

11. **muʿīdī:**

Gazel 11

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

12. **muʿīdī:**

Gazel 11

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

13. **muʿīdī:**

Gazel 13

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

14. **muʿīdī:**

Gazel 14

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gerçi bu aya
Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa
biñ yıldur baña

15. **muʿīdīye:**-*(y), -e*

Gazel 15

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İy perī-peyker
Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

16. **muʿīdī:**

Gazel 16

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

17. **muʿīdī:**

Gazel 18

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Niçe yanmasun
Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

18. **muʿīdīyem:**-*(y), -em*

Gazel 22

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

19. **muʿīdī:**

Gazel 23

Mısra: **11**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Dil perīşāndur
Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña

20. **muʿīdī:**

Gazel 24

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Eyledüm dirmiş
Muʿīdī sen boyı servi kenār

Miṯāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı
yalāndan yaña

21. **muʿīdī:**
Gazel 25
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü
ḳayġudan yaña

22. **muʿīdīyi:**-*y, -i*
Gazel 26
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ḳo Muʿīdīyi ser-i
kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i
aʿlādan yaña

23. **muʿīdīden:**-*den*
Gazel 27
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḥuñ şeker ḳıl
dāʾimā

24. **muʿīdī:**
Gazel 28
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

N'ola raḥm itseñ
Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

25. **muʿīdī:**
Gazel 29
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı
bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

26. **muʿīdī:**
Gazel 33
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī aşşı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki
oġlandur ḥabīb

27. **muʿīdī:**
Gazel 35
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Dil virüp ol serve
düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir
şāhīn ṣalup

28. **muʿīdī:**
Gazel 36
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde
ol miskīn ṣalup

29. **muʿīdī:**
Gazel 37
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Her ne deñlü pīr ise
ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı
müstesnā yigit

30. **muʿīdī:**
Gazel 38
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Çoḳ alur şīrīn lebin
yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne
dendānı dürüst

31. **muʿīdī:**
Gazel 39
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Faẕlına söz yoḳ
müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı
dīvānı dürüst

32. **muʿīdī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp

yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

33. **muʿīdī:**
Gazel 41
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

34. **muʿīdī:**
Gazel 42
Mısra: **10**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

35. **muʿīdī:**
Gazel 43
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

36. **muʿīdīyem:**-*y, -em*
Gazel 45
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs

37. **muʿīdī:**
Gazel 46
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir sühendān ile baḥs

38. **muʿīdī:**
Gazel 47
Mısra: **12**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nādān ile baḥs

39. **muʿīdī:**
Gazel 49
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Bilmez
Muʿīdī kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḥs

40. **muʿīdī:**
Gazel 50
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Kūy-ı dilber
Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

41. **muʿīdī:**
Gazel 51
Mısra: **14**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

42. **muʿīdī:**
Gazel 52
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Aġzuña baḳsa
Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ

43. **muʿīdī:**
Gazel 53
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

44. **muʿīdī:**

Gazel 54

Mısra: **17**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ḥaẕẕ ider geçse
Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

45. **muʿīdī:**

Gazel 55

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

46. **muʿīdīye:***-y, -e*

Gazel 56

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ

47. **muʿīdī:**

Gazel 57

Mısra: **14**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

48. **muʿīdī:**

Gazel 60

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

49. **muʿīdī:**

Gazel 61

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

50. **muʿīdī:**

Gazel 71

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

51. **muʿīdī:**

Gazel 72

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Geçdi
Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

52. **muʿīdī:**

Gazel 74

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

53. **muʿīdī:**

Gazel 75

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Yüzüñ görüp
Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

54. **muʿīdī:**

Gazel 77

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

55. **muʿīdī:**

Gazel 78

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān olur

56. **muʿīdī:**

Gazel 81

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

57. **muʿīdī:**

Gazel 82

Mısra: **17**

A Muʿīdī !.

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan
ḫaber virür

58. **muʿīdī:**

Gazel 83

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

59. **muʿīdī:**

Gazel 84

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ṭarz-ı naẓm içre
Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

60. **muʿīdī:**

Gazel 85

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Sāḫir olmışdur
Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

61. **muʿīdī:**

Gazel 86

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Var ise ışırmışdur
laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

62. **muʿīdī:**

Gazel 88

Mısra: **12**

A Muʿīdī !.

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat
Bu dünyā iy Muʿīdī ḫvāba beñzer

63. **muʿīdī:**

Gazel 89

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

64. **muʿīdī:**

Gazel 90

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

65. **muʿīdī:**

Gazel 91

Mısra: **9**

Divan edebiyatı şairi.

Bilmezem n'eyler
Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḫasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

66. **muʿīdī:**

Gazel 92

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Bu çemende ben
Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

67. **muʿīdī:**

Gazel 93

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḫasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

68. **muʿīdīye:**-*(y), -e*

Gazel 95

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Geh firāḳ olur
Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

69. **muʿīdī:**

Gazel 96

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser

70. **muʿīdī:**

Gazel 97

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı
ciger yiter

71. **muʿīdī:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Divan edebiyatı şairi.
Yār idinme düşmeni
şaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir
ḳul yiter

72. **muʿīdī:**
Gazel 99
Mısra: **13**
Divan edebiyatı şairi.
Sen kimsüñ iy
Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña
yiter

73. **muʿīdī:**
Gazel 100
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī naẓīre
dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

74. **muʿīdī:**
Gazel 101
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Dār-ı şifā iken ser-i
kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-
tüvān gelür

75. **muʿīdī:**
Gazel 102
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz
neler çeker

76. **muʿīdī:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Divan edebiyatı şairi.
Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini
uzatdılar

77. **muʿīdīyi:**-*y, -i*
Gazel 104
Mısra: **17**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Göre gelseñ Muʿīdīyi
n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur

78. **muʿīdī:**
Gazel 105
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Cām-ı laʿlüñ arar
Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister

79. **muʿīdī:**
Gazel 106
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İnce bilüñle
Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne
ḫūb-idrāk olur

80. **muʿīdī:**
Gazel 107
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe
yalvareler

81. **muʿīdīyem:**-*(y), -em*
Gazel 108
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Muʿīdīyem ki
başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla
pehlüvān kim olur

82. **muʿīdī:**
Gazel 109
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Bir kez öpdürmez
dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān
oynadur

83. **muʿīdī:**
Gazel 110
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Gördi ṭabīb-laʿlüñi
ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup
mübtelā geçer

84. **muʿīdī:**
Gazel 111

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

85. **muʿīdī:**

Gazel 112

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

86. **muʿīdī:**

Gazel 113

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

87. **muʿīdī:**

Gazel 116

Mısra: **17**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

88. **muʿīdīye:**-*(y), -e*

Gazel 117

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Şor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

89. **muʿīdī:**

Gazel 118

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

90. **muʿīdī:**

Gazel 119

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

91. **muʿīdīyi:**-*y, -i*

Gazel 120

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür

92. **muʿīdī:**

Gazel 122

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

93. **muʿīdī:**

Gazel 123

Mısra: **9**

Divan edebiyatı şairi.

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

94. **muʿīdī:**

Gazel 124

Mısra: **9**

Divan edebiyatı şairi.

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n’oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

95. **muʿīdī:**

Gazel 126

Mısra: **12**

A Muʿīdī !.

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

96. **muʿīdī:**

Gazel 128

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

97. **muʿīdī:**

Gazel 130

Mısra: **17**

(ö.1585-86) Üsküp

yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭoprağı cevher gösterür

98. **muʿīdī:**

Gazel 131

Mısra: **14**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

99. **muʿīdī:**

Gazel 132

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

100. **muʿīdī:**

Gazel 133

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

101. **muʿīdī:**

Gazel 134

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

102. **muʿīdī:**

Gazel 135

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

103. **muʿīdī:**

Gazel 136

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n’eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

104. **muʿīdī:**

Gazel 137

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

105. **muʿīdī:**

Gazel 138

Mısra: **18**

A Muʿīdī !.

Mey gerekmez n’ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

106. **muʿīdī:**

Gazel 139

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ger māl ü menālüm yoġ ise n’ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

107. **muʿīdī:**

Gazel 140

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber

108. **muʿīdī:**

Gazel 141

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

109. **muʿīdī:**

Gazel 142

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

N’ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

110. **muʿīdī:**

Gazel 143

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen

Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

111. **muʿīdī:**
Gazel 144
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ḫātırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eser

112. **muʿīdī:**
Gazel 145
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

113. **muʿīdī:**
Gazel 146
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

114. **muʿīdī:**
Gazel 149
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

115. **muʿīdīyi:**-*y, -i*
Gazel 150
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

116. **muʿīdīye:**-*(y), -e*
Gazel 151
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

117. **muʿīdī:**
Gazel 152
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

118. **muʿīdī:**
Gazel 153
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

119. **muʿīdī:**
Gazel 154
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

120. **muʿīdī:**
Gazel 155
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

121. **muʿīdī:**
Gazel 156
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā gönül nem-yāb göz

122. **muʿīdī:**
Gazel 157
Mısra: **13**
Divan edebiyatı şairi.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa gönlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz

123. **muʿīdī:**
Gazel 158
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

124. **muʿīdīye:**-*(y), -e*
Gazel 159
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

125. **muʿīdī:**
Gazel 160
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

126. **muʿīdīyi:**-*y, -i*
Gazel 161
Mısra: **9**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

127. **muʿīdī:**
Gazel 162
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

128. **muʿīdī:**
Gazel 163
Mısra: **14**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

129. **muʿīdī:**
Gazel 164
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

130. **muʿīdī:**
Gazel 165
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

131. **muʿīdī:**
Gazel 167
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

132. **muʿīdī:**
Gazel 168
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

133. **muʿīdī:**
Gazel 169
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

134. **muʿīdī:**
Gazel 170
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker
Bāri ecel Muʿīdī gelüp alsa cānumuz

135. **muʿīdī:**
Gazel 171
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

136. **muʿīdī:**
Gazel 172

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

137. **muʿīdī:**

Gazel 173

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

138. **muʿīdī:**

Gazel 174

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

139. **muʿīdī:**

Gazel 175

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

140. **muʿīdī:**

Gazel 176

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

141. **muʿīdī:**

Gazel 177

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

142. **muʿīdī:**

Gazel 178

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

143. **muʿīdī:**

Gazel 179

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

Yār kūyın yārsuz şūrīde gönlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

144. **muʿīdī:**

Gazel 180

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

145. **muʿīdī:**

Gazel 181

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

146. **muʿīdī:**

Gazel 182

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

147. **muʿīdī:**

Gazel 183

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

148. **muʿīdī:**

Gazel 184

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

149. **muʿīdī:**

Gazel 185

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür

Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān olmış

150. **muʿīdī:**
Gazel 187
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe kemer zeyn eylemiş

151. **muʿīdī:**
Gazel 188
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

152. **muʿīdī:**
Gazel 189
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

153. **muʿīdī:**
Gazel 190
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī şanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

154. **muʿīdī:**
Gazel 191
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı revān āteş

155. **muʿīdī:**
Gazel 192
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

156. **muʿīdī:**
Gazel 193
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

157. **muʿīdī:**
Gazel 194
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

158. **muʿīdī:**
Gazel 195
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

159. **muʿīdī:**
Gazel 196
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

160. **muʿīdī:**
Gazel 197
Mısra: **17**
A Muʿīdī !.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

161. **muʿīdī:**
Gazel 198
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

162. **muʿīdī:**
Gazel 199
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

İy Muʿīdī çün oḳur
diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı ṣiʿr ü
inşādan ne ḥaẕẕ

163. **muʿīdī:**
Gazel 200
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Ḥüsnüñi beyān eyler
şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i
beyāndan ḥaẕẕ

164. **muʿīdī:**
Gazel 201
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī zülf-i yārüñ
bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

165. **muʿīdī:**
Gazel 202
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī devr-i güldür
tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

166. **muʿīdī:**
Gazel 203
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Ḫastedür gerçi
Muʿīdī şāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān
olsa şemʿ

167. **muʿīdī:**
Gazel 205
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Ḳadd ü ḫaddün göreli
oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü
semenden fāriġ

168. **muʿīdīyi:**-*y*, -*i*
Gazel 207
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile
seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden
yaḳar çerāġ

169. **muʿīdī:**
Gazel 209
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı
evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler
her ṭaraf

170. **muʿīdī:**
Gazel 210
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Ḥall olmayup
Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫṣ iderse hevālı ṭaraf
ṭaraf

171. **muʿīdī:**
Gazel 211
Mısra: **11**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Dürr-i naẓmuñ ābdār it
iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı
deryādan ṣadef

172. **muʿīdī:**
Gazel 212
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var
ḫayrü'l-ḫalef

173. **muʿīdī:**
Gazel 213
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Hem-nişīnem seg-i
kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün
yaraşur şāʿire lāf

174. **muʿīdī:**
Gazel 214
Mısra: **17**
Muʿīdī.
Raḫm itmese
Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār
zülf

175. **muʿīdīye:**-*(y)*, -*e*
Gazel 215
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Añma taḳvā yolın iy
dōst Muʿīdīye kim ol

ʿĀr ü nāmūsı n’ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

176. **muʿīdī:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Muʿīdī.
Göñli ol şūḫuñ
Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi
ḫandān oynamaḳ

177. **muʿīdī:**
Gazel 218
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

178. **muʿīdī:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

179. **muʿīdī:**
Gazel 220
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

180. **muʿīdī:**
Gazel 223
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

181. **muʿīdī:**
Gazel 224
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek

182. **muʿīdī:**
Gazel 225
Mısra: **14**
Muʿīdī.
Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

183. **muʿīdī:**
Gazel 226
Mısra: **14**
Muʿīdī.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

184. **muʿīdī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Kimse dildāruñ
Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

185. **muʿīdī:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Ol ġamze ġamza başlasa n’itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk

186. **muʿīdī:**
Gazel 231
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Naẓm-ı rengīnin
Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

187. **muʿīdī:**
Gazel 232
Mısra: **15**
Muʿīdī.
Dürlü medḥ ile
Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

188. **muʿīdī:**
Gazel 234
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

189. **muʿīdī:**
Gazel 239
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Arturup ḳadrin
Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿr in ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

190. **muʿīdī:**
Gazel 241
Mısra: **13**
Muʿīdī.
İy kemān-ebrū
Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile
ḳurbānuñ senüñ

191. **muʿīdī:**
Gazel 242
Mısra: **14**
Muʿīdī.
Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ

192. **muʿīdī:**
Gazel 243
Mısra: **12**
A Muʿīdī !.
Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ

193. **muʿīdī:**
Gazel 244
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ

194. **muʿīdī:**
Gazel 246
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

195. **muʿīdī:**
Gazel 247
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.
Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne
iḳdām eyledüñ

196. **muʿīdī:**
Gazel 248
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Sūz-ı naẓmuñdan
kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme
irsāl eyledüñ

197. **muʿīdī:**
Gazel 250
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Bezm-i ḫasretde
Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn
eyledüñ

198. **muʿīdī:**
Gazel 252
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī lāle seyrin
añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı
lālenüñ

199. **muʿīdī:**
Gazel 253
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin
mübtelāsı Yūsufʾuñ

200. **muʿīdī:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Būse virmezseñ ḫalāṣ
olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i
maḫzūnı anuñ

201. **muʿīdī:**
Gazel 256
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.
ʿīş ü nūş it ġam yime
gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān
ḫāżıruñ

202. **muʿīdī:**
Gazel 257
Mısra: **4**
A Muʿīdī !.
İşüñ hīç oñmadı yār
işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṭḥ-i bābuñ

203. **muʿīdī:**
Gazel 258
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Hep nigāruñdur
Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil

Çek elüñ ḥükm itme sen kim
kendü esbābuñ degül

204. **muʿīdī:**
Gazel 259
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül

205. **muʿīdī:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
A Muʿīdī !.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

206. **muʿīdī:**
Gazel 262
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

207. **muʿīdī:**
Gazel 263
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

208. **muʿīdī:**
Gazel 264
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

209. **muʿīdī:**
Gazel 265
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

210. **muʿīdī:**
Gazel 267
Mısra: **17**
Muʿīdī.
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

211. **muʿīdī:**
Gazel 268
Mısra: **17**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

212. **muʿīdī:**
Gazel 271
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

213. **muʿīdī:**
Gazel 272
Mısra: **15**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

214. **muʿīdī:**
Gazel 273
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

215. **muʿīdī:**
Gazel 274
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

216. **muʿīdī:**
Gazel 275
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

217. **muʿīdī:**
Gazel 276
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ

Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol

218. **muʿīdī:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Muʿīdī.

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel

219. **muʿīdī:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Muʿīdī.

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

220. **muʿīdī:**
Gazel 280
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

221. **muʿīdī:**
Gazel 281
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm

222. **muʿīdī:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Muʿīdī.

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

223. **muʿīdī:**
Gazel 284
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḳuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

224. **muʿīdīyem:**-*(y)*, -*em*
Gazel 285
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

225. **muʿīdī:**
Gazel 286
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīṣān-rūzgārumdur benüm

226. **muʿīdī:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Muʿīdī.

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

227. **muʿīdī:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Muʿīdī.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

228. **muʿīdīden:**-*den*
Gazel 289
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

229. **muʿīdī:**
Gazel 290
Mısra: **13**
Muʿīdī.

Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

230. **muʿīdī:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Muʿīdī.

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

231. **muʿīdī:**

Gazel 292

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī sūz-ı
āhumdan yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa
ābından gözüm

232. **muʿīdī:**

Gazel 293

Mısra: **17**

A Muʿīdī !.

Gönlümüñ odın
söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i
ʿummāndur gözüm

233. **muʿīdī:**

Gazel 294

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Cān virürsem n'ola
şükrāne Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān
oldum

234. **muʿīdī:**

Gazel 295

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Ġamzeñ oḳına
Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān
olmaz begüm

235. **muʿīdī:**

Gazel 296

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Medḥ ideli
Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne
yazmışam

236. **muʿīdī:**

Gazel 297

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Cānā Muʿīdī yazduġı
cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne
yazmışam

237. **muʿīdī:**

Gazel 298

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

238. **muʿīdī:**

Gazel 299

Mısra: **12**

A Muʿīdī !.

Kimse ḳadrüm bilmedi
āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı
añdum aġladum

239. **muʿīdī:**

Gazel 301

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr
eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz
bizüm

240. **muʿīdī:**

Gazel 303

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī aġlar iseñ
ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla
yanam yaḳılam

241. **muʿīdī:**

Gazel 304

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İrdüm ol ḥāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp
derd ü ġamum

242. **muʿīdī:**

Gazel 305

Mısra: **13**

Muʿīdī.

İrer Muʿīdī vaṣluña
hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı
ġam

243. **muʿīdī:**

Gazel 306

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Yār ayaġına
Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet
ṭopraḳ olmadın tenüm

244. **muʿīdī:**

Gazel 308

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Sūz-ı āhuñdan
Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim

Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

245. **muʿīdī:**
Gazel 309
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Cām-ı ʿışḳuñdan
Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

246. **muʿīdī:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Muʿīdī.
El götürmişdür
Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm

247. **muʿīdī:**
Gazel 317
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

248. **muʿīdī:**
Gazel 318
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Muʿīdī künc-i
hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

249. **muʿīdī:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden

250. **muʿīdī:**
Gazel 320
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

251. **muʿīdī:**
Gazel 321
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

252. **muʿīdī:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

253. **muʿīdī:**
Gazel 323
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Pür maʿnāsın iy
Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

254. **muʿīdī:**
Gazel 324
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

255. **muʿīdī:**
Gazel 325
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

256. **muʿīdīden:***-den*
Gazel 326
Mısra: **13**
(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.
Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

257. **muʿīdī:**
Gazel 327
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

258. **muʿīdī:**
Gazel 328
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Diz Muʿīdī söz yirine
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden

259. **muʿīdī:**

Gazel 329

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Muʿīdī caʿd-ı
zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb
üftāde çenberden

260. **muʿīdī:**

Gazel 330

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña
olmaḳ neden

261. **muʿīdī:**

Gazel 331

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Rūz-ı fürḳatdür
Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca
melālüñ var iken

262. **muʿīdī:**

Gazel 332

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Rūy-i dilbersüz
Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü
zārüm var iken

263. **muʿīdī:**

Gazel 333

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Cān fedā olsun
Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini
nūş eyleyen

264. **muʿīdī:**

Gazel 334

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

Kimsenüñ sözin
işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın
ḫāk eyleyen

265. **muʿīdī:**

Gazel 335

Mısra: **17**

Muʿīdī.

Gerçi yıllardur
Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür
bu efġān eyleyen

266. **muʿīdī:**

Gazel 337

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Çünki ḳapuñda
Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde
ʿizz ü cāh içün

267. **muʿīdī:**

Gazel 338

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Baş açuḳ dīvāne
olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i
zülf-i yār içün

268. **muʿīdī:**

Gazel 339

Mısra: **14**

Muʿīdī.

Ḥaḳ bu kim vaṣf
idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-
bār olmayan

269. **muʿīdī:**

Gazel 341

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol
şeydā yüzin

270. **muʿīdī:**

Gazel 342

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Nāreven dirsin
Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez
nāreven

271. **muʿīdī:**

Gazel 343

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī kim añar
adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya
eṣʿārümden

272. **muʿīdī:**

Gazel 344

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Zülf-i yār içün
Muʿīdī kendüzini aṣmayan

Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde
Manṣūr olmasun

273. **muʿīdī:**
Gazel 345
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

274. **muʿīdī:**
Gazel 346
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Çünki ḫvāb içre
Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

275. **muʿīdī:**
Gazel 347
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

276. **muʿīdī:**
Gazel 348
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Āh kim artar
Muʿīdī ża ʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

277. **muʿīdī:**
Gazel 349
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

278. **muʿīdī:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden

279. **muʿīdī:**
Gazel 351
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Cān fedā eyle
Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

280. **muʿīdī:**
Gazel 352
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Ṣabr eyle
Muʿīdī sitem-i fürḳatde n’olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün

281. **muʿīdī:**
Gazel 353
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin

282. **muʿīdī:**
Gazel 354
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Muʿīdī kimse ıṣlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuṣṣāḳ arasın

283. **muʿīdī:**
Gazel 355
Mısra: **15**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

284. **muʿīdī:**
Gazel 356
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

285. **muʿīdī:**
Gazel 357
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Dil ḫalāṣ itmek
Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

286. **muʿīdī:**
Gazel 358
Mısra: **14**
Muʿīdī.
Ger ʿArab’dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma

Ben Muʿīdī virmezem dünyāya
ʿOs̲mān illerin

287. **muʿīdī:**
Gazel 359
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

288. **muʿīdī:**
Gazel 360
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

289. **muʿīdī:**
Gazel 361
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

290. **muʿīdī:**
Gazel 362
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’s̲īr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

291. **muʿīdī:**
Gazel 363
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

292. **muʿīdī:**
Gazel 364
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḥidür sevmez sükūn

293. **muʿīdī:**
Gazel 365
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī veh ki ʿöz̲r itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken

294. **muʿīdī:**
Gazel 366
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n’içün gelmez kerem bir gün

295. **muʿīdī:**
Gazel 367
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

296. **muʿīdī:**
Gazel 368
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

297. **muʿīdī:**
Gazel 369
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

298. **muʿīdī:**
Gazel 370
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

299. **muʿīdī:**
Gazel 371
Mısra: **9**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

300. **muʿīdī:**
Gazel 372
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn

301. **muʿīdī:**
Gazel 373
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun
lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

302. **muʿīdī:**
Gazel 374
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī ḳanlu yaş eksük
degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup
yā Rab ne kāndur bu

303. **muʿīdī:**
Gazel 375
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
ʿUşşāḳa Muʿīdī sen
aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i
zürefādur bu

304. **muʿīdī:**
Gazel 376
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Muʿīdī yoġ ise kanlu
cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar
diñmez ne ḳandur bu

305. **muʿīdī:**
Gazel 377
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī saña müşkil
mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün
āsāndur bu

306. **muʿīdī:**
Gazel 378
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm
cānum cihāndur bu

307. **muʿīdī:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile
bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-
be-meclis kū-be-kū

308. **muʿīdī:**
Gazel 380
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz
unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

309. **muʿīdī:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre
ḳarşu

310. **muʿīdī:**
Gazel 382
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Oldı [zebūn]
Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū
girih girih

311. **muʿīdīyi:**-*yi*
Gazel 383
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü
cefāsını çeke

312. **muʿīdī:**
Gazel 384
Mısra: **10**
A Muʿīdī !.
Ac ölürseñ kimseye
ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi
niʿmet ġam yime

313. **muʿīdī:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Çün defterüñ
Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı
Nevāī añma

314. **muʿīdī:**
Gazel 387
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Pāy-māl itse
Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim

Böyle el virmiş degül hergiz bu
ṣanʿat kimseye

315. **muʿīdī:**
Gazel 388
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Söz diyü gevher niṣār
eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır
taḥsīn ile

316. **muʿīdīyi:**-*yi*
Gazel 389
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Ḳuluñ olmaġa
Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü
dīvānlar ile

317. **muʿīdī:**
Gazel 390
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Sūzişin sīneni luṭf eyle
Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar
eşʿārüñ ile

318. **muʿīdī:**
Gazel 391
Mısra: **14**
A Muʿīdī !.
Ġam degüldür ne ḳadar
berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur
ṣanʿat ile

319. **muʿīdī:**
Gazel 393
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Niçe biñ zühd ü veraʿ
ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar
ile

320. **muʿīdī:**
Gazel 394
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Gerçi müşkildür żaʿīf
olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān
virmek āsāndur yine

321. **muʿīdīnüñ:**
Gazel 395
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Aġladı yārān görüp
ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü
şīvenler yine

322. **muʿīdī:**
Gazel 396
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Laʿl-i nābuñ şerbetin
özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı
sevdādan yine

323. **muʿīdī:**
Gazel 397
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Sevinme devlet-i vaṣla
Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var
kemīnde

324. **muʿīdī:**
Gazel 398
Mısra: **9**
Muʿīdī.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma
it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle
seven yirine

325. **muʿīdī:**
Gazel 399
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı
görsem ḫvābda

326. **muʿīdī:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Pīr olup gerçi
Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḥi gördükce
oġlan üstine

327. **muʿīdī:**
Gazel 401
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī zülf-i
dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i
Cibrīl üstine

328. **muʿīdī:**
Gazel 402
Mısra: **18**
A Muʿīdī !.

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

329. **muʿīdī:**
Gazel 403
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

330. **muʿīdī:**
Gazel 404
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

331. **muʿīdī:**
Gazel 405
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

332. **muʿīdī:**
Gazel 406
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

333. **muʿīdīyem]:**-*y, -em*
Gazel 407
Mısra: **9**
Muʿīdī.
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

334. **muʿīdīyem:**-*yem*
Gazel 408
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

335. **muʿīdī:**
Gazel 409
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

336. **muʿīdī:**
Gazel 410
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

337. **muʿīdī:**
Gazel 411
Mısra: **16**
A Muʿīdī !.
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

338. **muʿīdīnüñ:**
Gazel 412
Mısra: **13**
Muʿīdī.
Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

339. **muʿīdī:**
Gazel 413
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma

340. **muʿīdī:**
Gazel 414
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

341. **muʿīdī:**
Gazel 415
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize

342. **muʿīdī:**

Gazel 416

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n’eylerse iy ṣūfī tenine cānına

343. **muʿīdī:**

Gazel 417

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

344. **muʿīdī:**

Gazel 419

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

345. **muʿīdī:**

Gazel 420

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n’ola bitse açılsa

346. **muʿīdī:**

Gazel 421

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile

347. **muʿīdī:**

Gazel 422

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

348. **muʿīdīnüñ:**

Gazel 423

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi

349. **muʿīdī:**

Gazel 424

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Āstānum ḳullarındandur Muʿīdī dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni

350. **muʿīdī:**

Gazel 425

Mısra: **14**

A Muʿīdī !.

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni

351. **muʿīdīyem:**-*yem*

Gazel 426

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Ol Muʿīdīyem ki daḥi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni

352. **muʿīdī:**

Gazel 428

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

353. **muʿīdī:**

Gazel 430

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı

354. **muʿīdī:**

Gazel 432

Mısra: **14**

Muʿīdī.

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī

355. **muʿīdīyi:**-*yi*

Gazel 433

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Bī-kār idüp Muʿīdīyi başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri

356. **muʿīdī:**

Gazel 434

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

357. **muʿīdī:**

Gazel 435

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni

358. **muʿīdīden:**-*den*

Gazel 436

Mısra: **13**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

359. **muʿīdī:**

Gazel 437

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

360. **muʿīdī:**

Gazel 438

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

361. **muʿīdī:**

Gazel 439

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

362. **muʿīdī:**

Gazel 440

Mısra: **10**

Muʿīdī.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

363. **muʿīdī:**

Gazel 443

Mısra: **13**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

364. **muʿīdīnüñ:**

Gazel 444

Mısra: **13**

Muʿīdī.

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

365. **muʿīdī:**

Gazel 445

Mısra: **9**

A Muʿīdī !.

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

366. **muʿīdī:**

Gazel 446

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

367. **muʿīdī:**

Gazel 447

Mısra: **14**

Muʿīdī.

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

368. **muʿīdī:**

Taştir 1

Mısra: **23**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

<u>muʿīdī-:</u>

1. **muʿīdīnüñ:**-*nün*

Gazel 94

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

2. **muʿīdīnüñ:**-*nün*

Gazel 127

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

3. **muʿīdīnüñ:**-*nün*

Gazel 166

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

4. **muʿīdīnüñ:**-*nün*

Gazel 229

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

5. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 233

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

6. **muʿīdīnüñ:**-*nün*

Gazel 237

Mısra: **13**

Divan edebiyatı şairi.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

7. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 266

Mısra: **17**

Muʿīdī.

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

8. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 270

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

9. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 310

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādṣācıġum

10. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 311

Mısra: **9**

Muʿīdī.

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

11. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 336

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

12. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 427

Mısra: **13**

Muʿīdī.

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini

13. **muʿīdīye:**-*ye*

Gazel 442

Mısra: **13**

Muʿīdī.

İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

<u>muʿīdī'-:</u>

1. **muʿīdī'yi:**--*yi*

Gazel 147

Mısra: **9**

(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk

Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

[muʿīdī:

1. **[muʿīdī:**
Gazel 300
Mısra: **13**
A Muʿīdī !.
İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı ṣūḫ] dīvāneyem

muʿīdī haste:

1. **muʿīdī-ḫastenüñ:-** *nüñ*
Gazel 8
Mısra: **13**
Hasta Mu'îdî.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

muʿīdī-derdmend:

1. **muʿīdī-derdmend:**
Gazel 21
Mısra: **13**
Dertli Mu'îdî.(Şairin kendisi.).
Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

2. **muʿīdī-derdmend:**
Gazel 418
Mısra: **13**
Dertli Mu'îdî.(Şairin kendisi.).
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

muʿīdī-ḫaste:

1. **muʿīdī-ḫastenüñ:-** *nüñ*
Gazel 5
Mısra: **13**
Hasta Mu'îdî.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **muʿīdī-ḫastenüñ:-** *nüñ*
Gazel 8
Mısra: **13**
Hasta Muidî.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

3. **muʿīdī-ḫaste:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Hasta Muidî.
Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

muʿīdī-ḫastenüñ:

1. **muʿīdī-ḫastenüñ:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Hasta Mıu'idî'nin.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **muʿīdī-ḫastenüñ:**
Gazel 204
Mısra: **17**
Hasta Mıu'idî'nin.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

3. **muʿīdī-ḫastenüñ:**
Gazel 315
Mısra: **9**
Hasta Mıu'idî'nin.
Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

muʿīdī-ḫasteyi:

1. **muʿīdī-ḫasteyi:**
Gazel 80
Mısra: **13**
Hasta Mu'idi.
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

muʿīdī-ḳuluñı:

1. **muʿīdī-ḳuluñı:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Muʿīdī kulun.

Muʿīdī-ḳuluñı sen
ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳşı kemāle
döndürdi

<u>muʿīdīnüñ:</u>

1. **muʿīdīnüñ:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Şair kendine seslenir. Ey Mu'idî.
Ġamzeñe ışmarladuñ
ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ
ihmāl eyledüñ

<u>müjde:</u>

1. **müjde:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştu.
Müjde iy dil- ḫaste kim
yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i
Mesīhā'dur gelen

2. **müjde:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Sevinç haberi, beşaret.
Lāleler güller açıldı ʿīş
ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi
seyrān günleri

<u>müje:</u>

1. **müjem:**-*m*
Gazel 9
Mısra: **9**
Kirpik II bakış.
Gerçi bir müflis
gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i
lü'lü'dür baña

2. **müjem:**-*m*
Gazel 9
Mısra: **9**
Kirpik. II Bakış.
Gerçi bir müflis
gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i
lü'lü'dür baña

3. **müjen:**-*n*
Gazel 30
Mısra: **11**
Sevgilinin kirpiği.
Çekme yazuḳdur
müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir
istersen ṣevāb

4. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 33
Mısra: **5**
Sevgilinin kirpiği.
Dil müjeñ tīrin diler
ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler
gehī biz yā nasīb

5. **müjen:**-*ñ*
Gazel 62
Mısra: **9**
(Sevgilinin) kirpiği.
Dilde peykān-ı belā
ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan
yāre meded

6. **müjen:**-*ñ*
Gazel 143
Mısra: **9**
(Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.
Çāk idüp n'eyler
müjen ben dil-fıgāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa
bir ḫançer yiter

7. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 160
Mısra: **3**
(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.
Ṣaf çekdi müjeñ
öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ
bī-sebeb olmaz

8. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 322
Mısra: **1**
(Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.
Tīġin çeküp iñende
müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret
itmesün

9. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 353
Mısra: **8**
(Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.
Cānum alup yüregüm
oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden
çekmesün ġam demrenin

10. **müjemden:**-*m, -den*

Gazel 365

Mısra: **10**

Far. Kirpik.

Eşk-i çeşmüm baḥr
eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm
var iken

11. **müjeñ:**-*ñ*

Gazel 378

Mısra: **11**

Kirpik.

Çeküp sīnemden alma
iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur bu

12. **müjen:**-*ñ*

Gazel 439

Mısra: **1**

Kirpik.

İy müjen peykānı
göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı
pür-çīnüñ ġamı

müjeñ:

1. **müjeñdür:**-*dür*

Gazel 258

Mısra: **1**

Kirpik.

Ḳaṣd-ı cān iden
müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ
degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i
nābuñ degül

müjgān:

1. **müjgān:**

Gazel 7

Mısra: **8**

Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.

Devlet-i ḫüsnüñde
çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur
müjgān aña

2. **müjgān:**

Gazel 7

Mısra: **8**

(Sevgilinin) kirpikleri.

Devlet-i ḫüsnüñde
çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur
müjgān aña

3. **müjgānum:**-*um*

Gazel 58

Mısra: **9**

Sevgilinin kirpikleri.

İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış
çiçekler şāḫ şāḫ

4. **müjgānum:**-*um*

Gazel 60

Mısra: **12**

Kirpikler, kirpik.

Gördi cūşın eşkümüñ
raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ
u ḫār ile sedd

5. **müjgānum:**-*um*

Gazel 123

Mısra: **3**

Kirpik.

Müjgānum arasında
nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār
ü ḫası var

6. **müjgān:**

Gazel 130

Mısra: **13**

(Sevgilinin) kirpikleri.

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider
müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı
aḥmer gösterür

7. **müjgān:**

Gazel 132

Mısra: **1**

Far. Kirpik.

Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı
fettān ögredür

8. **müjgānuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 242

Mısra: **2**

(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı öldürücü) kirpikleri.

Ceng idüp dil almaġ
içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi
müjgānuñ senüñ

9. **müjgānuñ:**-*uñ*

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.

Ṣorup didüm ki
müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı
ḥisāb olmaz

muḳābil:

1. **muḳābil:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Ar. Karşılık.
Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

mukarrer:

1. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 277
Mısra: **3**
(Ar.) Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.
Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

muḳbil:

1. **muḳbilini:**-*i, -ni*
Gazel 427
Mısra: **12**
Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini

mukbil ol-:

1. **muḳbil ol-:**-*ıcak*
Gazel 98
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olmak.
Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

mükedder:

1. **mükedderdür:**-*dür*
Gazel 378
Mısra: **9**
Keder ve üzüntü içinde olmak.
Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

mükedder itmişdür:

1. **mükedder itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 44
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlendirmek, üzmek.
Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḫālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

mükerrer:

1. **mükerrer:**
Gazel 121
Mısra: **3**
1.Tekrar tekrar olmak 2. Tekrar tekrar saflaştırılmış şeker haline getirme.
Vaṣf-ı leb ü ḥālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

2. **mükerrer:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Tekrar edilmiş II Sevgilinin iki dudağı için söylenmiştir.
Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

muḳteżā:

1. **muḳteżāsı:**-*sı*
Gazel 114
Mısra: **14**
İcap, gereken.
Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür

mül:

1. **mül:**
Gazel 98
Mısra: **4**
(Fars.) Şarap II. Aşk.
Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

2. **mülden:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **10**
Şarap.

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül

mülk:

1. **mülkine:**-*ine*
Gazel 24
Mısra: **10**
Memleket, diyar.
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan yaña

2. **mülkin:**-*i, -n*
Gazel 35
Mısra: **2**
Ülke, yurt, memleket.
Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn şalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn şalup

3. **mülkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 294
Mısra: **8**
Bir devlet ve hükümdarın emri altında bulunan memleket, ülke II her şey.
Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle şandum ki cihān mülkine sultān oldum

4. **mülkinde:**-*in, -de*
Gazel 299
Mısra: **11**
Memleket, ülke II varlık.
Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab mülkinde āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum

5. **mülkini:**-*i, -n, -i*
Gazel 320
Mısra: **3**
Memleket, ülke.
Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki şaf leşkeri var ġamzelerden

6. **mülkinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 348
Mısra: **10**
Memleket, ülke II dünya.
Āh kim artar
Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

7. **mülkinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 363
Mısra: **14**
Memleket, ülke II dünya.
İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

8. **mülki:**-*i*
Gazel 410
Mısra: **6**
Memleket, ülke.
Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od şalar kim
Her dem yanar anuñla dil mülki ḫāne ḫāne

9. **mülkin:**-*i, -n*
Gazel 423
Mısra: **9**
Ülke.
Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

mülk-i cān:

1. **mülk-i cān:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can memleketi.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

mülk-i derd ü ġam sulṭānı-:

1. **mülk-i derd ü ġam sulṭānı-:**--*dur*
Gazel 143
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ve dert ülkesinin Sultanı.
Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Şaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

mülk-i dil-:

1. **mülk-i dil-:**-*i*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi II âşığın gönlü.
Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

mülk-i dile:

1. **mülk-i dile:**
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẕarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur

mülk-i ḫoten'-:

1. **mülk-i ḫoten'-:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoten (Doğu Türkistan'da bir şehir) ülkesi, diyarı.

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur

mülk-i ḥüsn-:

1. **mülk-i ḥüsn-:**
Gazel 158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi.

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

mülk-i süleymān'e:

1. **mülk-i süleymān'e:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süleyman peygamberin ülkesi. ‖ Değersiz dünya malı, makam, şöhret.

Bendeyem cān ile ol ʿāṣıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

mülk-i vīrāndan:

1. **mülk-i vīrāndan:**-*dan*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap olmuş memleket.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẕar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

mülzem:

1. **mülzem:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḥs-i ḥüsn içün her çend gül

mülzem olup:

1. **mülzem olup:**-*up*
Gazel 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tartışma, münazara vs. yenilip konuşamaz, cevap veremez duruma getirilmek II Bir şeyi yapmaya gücü yetmemek, âciz kalmak.

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḥs

mümkin degül:

1. **mümkin degül:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkünü yok, imkânsız.

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

mümkin degüldür:

1. **mümkin degüldür:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkünü yok, imkânsız.

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

münāsib:

1. **münāsibdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **2**
Uygun.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

müneccim:

1. **müneccimler:**-*ler*
Gazel 78
Mısra: **4**
Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkaran kimse.
Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

münhezim kıl:

1. **münhezim ḳıl:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Argo**
Hezimete, bozguna uğratmak.
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

2. **münhezim ḳıl:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Argo**
Hezimete, bozguna uğratmak.[için].
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

münis:

1. **münis:**
Gazel 320
Mısra: **9**
(Ar.) Alışılan, cana yakın; arkadaş.
Olur Mecnūn gibi āhūya münis
Ṣaçuñ büyın alanlar müşg-i terden

münis-i cāndur:

1. **münis-i cāndur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can yoldaşı, yol arkadaşı.
Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ münis-i cāndur baña

münkesir:

1. **münkesirdür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **5**
Kırılmış, kırık, -gücenmiş, kırgın-.
Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur

müntehā:

1. **müntehāsın:**-*sın*
Gazel 267
Mısra: **11**
Son, nihayet, en üst nokta (Sevgilinin boyu).
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

mūr:

1. **mūra:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **2**
Karınca. Beyitte Hz. Süleyman ile karınca arasında ilgi kurulmuştur.
Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

2. **mūr:**
Tahmis 3
Mısra: **20**
F. Karınca.
El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

murād:

1. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 63
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlāruñ üstüme ḫançerler meded

2. **murādum:**-*um*
Gazel 135
Mısra: **7**

Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Güzel çoḳdur
velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

3. **murād:**

Gazel 196

Mısra: **3**

(Ar.) Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Ḥüsnüñi seyr
itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

4. **murādumdur:**-*umdur*

Gazel 265

Mısra: **5**

Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy gönül

5. **murādumdur:**-*umdur*

Gazel 291

Mısra: **1**

Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

6. **murāduñ:**-*uñ*

Gazel 295

Mısra: **8**

1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

7. **murāduñ:**-*uñ*

Gazel 331

Mısra: **3**

1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

8. **murādın:**-*ı, -n*

Tahmis 3

Mısra: **13**

İstek, dilek; maksat, amaç.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

murādı ʿışḳ-:

1. **murādı ʿışḳ-:**-*u, --ña, -*

Gazel 204

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşktan murat olunan, arzulanılan.

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

mürde:

1. **mürdesin:**-*sin*

Gazel 277

Mısra: **5**

Ölü, ölmüş.

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

2. **mürdeler:**-*ler*

Gazel 369

Mısra: **2**

Ölü, ölmüş.

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen

mürde gönül-:

1. **mürde gönül-:**-*ler*

Gazel 123

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorgun,bitkin,cansız gönül.

Āvāzın işitse dirilür mürde gönüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

mürde-cān:

1. **mürde-cāna:**

Gazel 328

Mısra: **12**

Ölü can.

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen

müretteb:

1. **müretteb:**

Gazel 29

Mısra: **10**

Tertipli, düzenli, sıralı.

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

murġ:

1. **murġa:**-*a*

Gazel 36

Mısra: **12**

Kuş II Âşığın gönlü.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

2. **murġa:**-*a*

Gazel 120

Mısra: **8**

Kuş.

Ḫāl-i siyāh dilbere gönlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür

3. **mürġ:**

Gazel 215

Mısra: **8**

Far. Kuş.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

4. **mürġ:**

Gazel 327

Mısra: **10**

Bülbül.

Nālesinden gönlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

5. **mürġini:**-*i, -n, -i*

Gazel 333

Mısra: **10**

Kuş.

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

mürġ-ı cān:

1. **mürġ-ı cān:**

Gazel 112

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can kuşu.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

2. **mürġ-i cān:**

Tahmis 2

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can, gönül kuşu.

Mürġ-i cān kim öter eski vaṭanın unutmaz
Bizi feryād ile uzun giceler uyutmaz

mürġ-i dil:

1. **mürġ-i dil:**-*i*

Gazel 4

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

2. **mürġ-i dil:**

Gazel 4

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

3. **mürġ-i dil:**

Gazel 201

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ

4. **mürġ-i dil:**

Gazel 271

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

mürġ-i dil-haste:

1. **mürġ-i dil-ḫaste:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönüllü kuş.
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

mürġ-i ḫoş-nevā:

1. **mürġ-i ḫoş-nevā:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ötüşlü kuş.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **mürġ-i ḫoş-nevā:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ötüşlü kuş.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

3. **mürġ-i ḫoş-nevā:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ötüşlü bir kuş.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

mürġ-i ḫoş-nevā-:

1. **mürġ-i ḫoş-nevā-:**--*lıḳ, --dur*
Gazel 194
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş/güzel sesli kuş, bülbül.
Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

mürġ-i naḥçīr-:

1. **mürġ-i naḫçīr-:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlanan Kuş.
Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

mürġ-i seḥer-ḫīz:

1. **mürġ-i seḥer-ḫīz:**
Gazel 165
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah erkenden öten kuş.
Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

mürşid-i ʿışḳ:

1. **mürşid-i ʿışḳ:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın doğru yolunu gösteren.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

mürşid-i rāh-ı maḥabbet:

1. **mürşid-i rāh-ı maḥabbet:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk Yolunun Mürşidi.
Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

musahhar:

1. **musaḫḫardur:**-*dur*
Gazel 17
Mısra: **2**
Ele geçirilmiş, zapt edilmiş.
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

musaḫḫar itdi:

1. **musaḫḫar itdi:**-*di*
Gazel 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ele geçirmek, fethetmek.

Geydi çün
Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

muṣallā:

1. **muṣallādan:**-*dan*
Gazel 396
Mısra: **6**
Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

musallaṭ:

1. **musallaṭ:**
Gazel 383
Mısra: **4**
Teslît olunmuş, sataştırılmış.
Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

muṣavver:

1. **muṣavver:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Nakışlanmış, süslenmiş.
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

2. **müselmāne:**-*e*
Gazel 74
Mısra: **4**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse II âşık.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

3. **müselmān:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Müslüman.
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

4. **müselmān:**
Gazel 166
Mısra: **8**
İslam dininden olan kimse, müslüman.
Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

5. **müselmān:**
Gazel 166
Mısra: **12**
İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.
Ḳatʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını

müsellem:

1. **müsellemdür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **13**
Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.
Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

2. **müsellem:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış, herkes tarafından kabul edilmiş, şüphe götürmez, inkâr edilemez.
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

3. **müsellem:**
Gazel 177
Mısra: **12**
Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.
Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

müselmān:

1. **müselmāna:**-*a*
Gazel 63
Mısra: **4**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.

Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez

6. **müselmān:**
Gazel 347
Mısra: **1**
İslam dininden olan kimse, müslim, Muhammedi.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

7. **müselmān:**
Gazel 349
Mısra: **8**
İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.
Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

8. **müselmāna:**-*a*
Gazel 409
Mısra: **8**
Müslüman.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

müselmān eyle-:

1. **müselmān eyle-:**-*mek*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müslüman etmek, İslam dinine girmesine yol açmak.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

müselmānlık:

1. **müselmānlıġa:**-*a*
Gazel 336
Mısra: **10**
Müslümanlık.
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

müşerref:

1. **müşerref:**
Gazel 445
Mısra: **5**
(Ar.) Şerefli, onurlu.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

müşg:

1. **müşg-i:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Misk, misk kokusu.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

2. **müşg-i:**--*i*
Gazel 72
Mısra: **6**
Hâlis misk kokusu.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

3. **müşgīn:**-*īn*
Gazel 382
Mısra: **11**
Hâlis misk kokusu.
Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih

4. **müşgīn:**-*īn*
Gazel 400
Mısra: **9**
Hâlis misk kokusu.
Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

5. **müşg:**
Tahmis 3
Mısra: **5**
Misk, güzel koku.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

müşg-bār:

1. **müşg-bār:**-*dür*
Gazel 197
Mısra: **18**
Misk kokulu.
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

müşg-bār zülf:

1. **müşg-bār zülf:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu saç.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

müşg-i ezfer:

1. **müşg-i ezfer:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokulu misk.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

müşg-i hoten:

1. **müşg-i ḫoten:**
Taştir 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoten miski, hoş koku.
Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

müşg-i nāb:

1. **müşg-i nāb:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf misk.
Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

müşg-i ter-:

1. **müşg-i ter-:**--*ler*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş (güzel) koku.
Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

müşg-i yār-:

1. **müşg-i yār-:**-*dan*
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilini misk kokusu.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

müşgīn:

1. **müşgīn:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Misk kokulu.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

2. **müşgīn:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Misk kokulu, güzel kokulu.
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

3. **müşgīn:**
Gazel 331
Mısra: **8**
Misk kokulu.
Gün yüzüñ ʿīd oldūġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

müşgīn saç-:

1. **müşgīn ṣaç-:**
Gazel 195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu saç.
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

müşgīn-ḫaṭ:

1. **müşgīn-ḫaṭ:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Misk kokulu hat (yüz çizgisi).
Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

müşgveş:

1. **müşgveş:**
Gazel 446
Mısra: **7**
Misk gibi.
ʿIşḳumı gerçi müşgveş ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş
Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri

muṣḥaf:

1. **muṣḥafda:**-*da*
Gazel 330
Mısra: **10**
Kur'an, kitap.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

2. **muṣḥafını:**
Gazel 336
Mısra: **9**
Kur'an, kitap.
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

muṣḥaf-ı ruḥsāruñ:

1. **muṣḥaf-ı ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 47
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz kitabı; Kur'an nüshasına benzeyen sevgilinin yüzü, yanağı.
Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur’ān ile baḫs

müşkil:

1. **müşkiller:**-*ler*
Gazel 8
Mısra: **14**
Sorun, engel, mesele, zorluk.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

2. **müşkiller:**-*ler*
Gazel 8
Mısra: **14**
Güç, zor, sıkıntılı.
Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña

3. **müşkil:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Güç, zor, sıkıntılı.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

4. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 14
Mısra: **1**
Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.
Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim fırāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

5. **müşkilüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **14**
Sıkıntı, zorluk, dert.
Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

6. **müşkil:**
Gazel 132
Mısra: **9**
(Ar.) Zor, güç, çetin.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

7. **müşkilümüz:**-*(ü)müz*
Gazel 269
Mısra: **12**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

8. **müşkil:**
Gazel 278
Mısra: **12**
(Ar.) Zor, güç, çetin.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

9. **müşkil:**

Gazel 377

Mısra: **13**

Sorun, engel, mesele, zorluk.

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

10. **müşkilini:**-*i, -n, -i*

Gazel 383

Mısra: **5**

Sorun, mesele.

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler meleke

11. **müşkildür:**-*dür*

Gazel 394

Mısra: **13**

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

12. **müşkil:**

Gazel 429

Mısra: **12**

Zor, güç.

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri

13. **müşkil:**

Taştir 1

Mısra: **7**

Güçlük, zorluk, sıkıntı.

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

müşkil olur:

1. **müşkil olur:**-*ur*

Gazel 11

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor olmak, meşakkatli olmak.

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

müşkildür:

1. **müşkildür:**-*dür*

Gazel 14

Mısra: **4**

Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

muṣṭafā:

1. **muṣṭafā'yı:**-*'yı*

Gazel 176

Mısra: **14**

Hz. Muhammed.

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

2. **muṣṭafā'suz:**

Gazel 314

Mısra: **10**

Hz. Muhammed.

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz n'eyleyem

muṣṭafā':

1. **muṣṭafā'cıġum:**

Gazel 310

Mısra: **1**

Mustafa.

İy ḳaşları kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum

müstecāb:

1. **müstecāb:**

Gazel 30

Mısra: **10**

Kabul olunmuş, hoş görülmüş. İcabet edilmiş dua.

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

müstedām:

1. **müstedām:**

Gazel 5

Mısra: **8**

Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

2. **müstedām:**

Gazel 5

Mısra: **8**

Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

3. **müstedām:**

Gazel 12

Mısra: **4**

Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña

müşteri:

1. **müşterīyem:**-*yem*

Gazel 136

Mısra: **6**

Alıcı, isteyen, talepkar.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

2. **müşterīdür:**-*dür*

Gazel 232

Mısra: **3**

Alıcı, isteyen, talepkar.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

3. **müşterīyem:**-*yem*

Gazel 253

Mısra: **7**

Alıcı, isteyen, talepkar.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

4. **müşterīyem:**-*yem*

Gazel 282

Mısra: **9**

Alıcı, isteyen, talepkar.

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

5. **müşterī:**

Gazel 357

Mısra: **11**

Alıcı, isteyen, talepkar.

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

muʿtād ol-:

1. **muʿtād ol-:**-*up*, -*dur*

Gazel 66

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmak.

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan
Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād

2. **muʿtād ol-:**

Gazel 219

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âdet edinme / alışkanlık kazanma.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

muṭarrā:

1. **muṭarrāluġını:**

Gazel 283

Mısra: **3**

Hoş kokulu.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

muʿtemed ol:

1. **muʿtemed ol:**-*maz*

Gazel 60

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendisine güvenilen, itimat edilen kimse olmak.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

muṭrib:

1. **muṭrib:**

Gazel 410

Mısra: **14**

Çalgıcı.

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

müttehem:

1. **müttehem:**
Gazel 366
Mısra: **4**
Ar. Suçlu, suçlanmış.
Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

muvāfıḳ ol-:

1. **muvāfıḳ ol-:***-alum*
Murabba 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun olmak, uygun düşmek, kabul edilebilir olmak.
Niçe bir derde muvāfıḳ olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum hīç ney-i nāle gibi

mūy:

1. **mūy:**
Gazel 318
Mısra: **2**
Kıl, saç.
Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından
Ki sevdā ḳılmışam bir mūy anuñ zülf-i dü-tāsından

müyesser:

1. **müyesser:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Kolaylık, kolay olma durumu.
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

2. **müyesser:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Kolay, kolaylıkla.
Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ

3. **müyesser:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

mūy-ı bārik-:

1. **mūy-ı bārik-:***-e*
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazik saç kılı.
Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ

müze:

1. **müzeñde:***-ñ, -de*
Gazel 29
Mısra: **8**
Çizme.
Düşüp ayaġuña aġlayalı
Müzeñde sirişküm oldı kebkeb

müzehheb:

1. **müzehheb:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Altınlı, altından yapılmış.
Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur müzehheb

mā- teḳaddümden: *Ezelden beri, öncesi olmayan.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür
bizümle **mā-teḳaddümden** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [mā- teḳaddümden, -den]*

maʿbūd: *Tapılan, ibadet edilen.*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim / **Maʿbūd** idindi şāh u vezīr ü gedā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [maʿbūd,]*

mā-cerā: *Cereyan eden şey,*

vuku bulan hâl, olup geçen şey.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan **mā-cerā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [mā-cerā,]*

mā-cerā: *Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar ve hevesler.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān / Dildāruña ʿadāvete bu **mā-cerā** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [mā-cerā,]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / **Mā-cerāmı** yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [mā-cerāmı, -mı]*

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa / **Mā-cerāmı** kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [mā-cerāmı, -mı]*

mā-cerā: *Baştan geçen olaylar, serüven.*

Leylī-i zülfüñle olan **mā-cerāsın** göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [mā-cerāsın, -sı, -n]*

mā-cerā: *Baştan geçen olaylar, serüven.*

Leylī-i zülfüñle olan **mā-cerāsın** göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [mā-cerāsın, -sı, -n]*

mā-cerā: *Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.*

Diñle dil ü dīde **mā-cerāsın** / Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [mā-cerāsın, -sın]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu **mā-cerālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [mā-cerālar,]*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān **mā-cerālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [mā-cerālar,]*

mācerā: *Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen hal ve olaylar.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol **mācerāyı** luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [mācerāyı, -y, -ı]*

mā-cerāsından: *Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vuku bulan hal ve olay.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ʻışḳ ehline deryā / Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ **mā-cerāsından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [mā-cerāsından,]*

mā-cerāyı: *Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden ol **mā-cerāyı** añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 386, Beyit 2). [mā-cerāyı,]

maʿdelet: *Adalet.*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel / **Maʿdelet** bünyādın urmışdur yasaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [maʿdelet,]*

maʿdūm: *Var olmayan, mevcut olmayan, yok.*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫs idüp n'eyler ʿaceb **maʿdūm** ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [maʿdūm,]*

maġlūb: *Yenilmek.*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül / Ġam sipāhīsini **maġlūb** ide mez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [maġlūb,]*

maġmūr: *Harap, vîran.*

Câme-i vaşla neden **maġmūr** olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [maġmūr,]*

maġrur: *Gururlanmış, kibirli.*

Zühdüñe ṣūfī neden **maġrūrsın** / Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [maġrūrsın, -sın]*

maġrur: *Kendini beğenmiş, gururlu, kibirli.*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / Gül iñende açılup ḥüsnine **maġrūr** olmas un *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [maġrūr,]*

māh: *Ay, kamer.*

N'ola **māh** olduñ ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [māh,]*

Câme-ḫvābında görüp ol **māhı** ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [māhı, -ı]*

Ġam zaḥmı acısından göz yummaz oldum iy **māh** / Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [māh,]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi **māhuñ** daḥi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [māhuñ, -uñ]*

māh: *1. ay 2. ay yüzlü güzel.*

Oda yaḳan cānum ol **māh** iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [māh,]*

Ben perīşān olduġım iy **māh** kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [māh,]*

Ol **māh** nāz ile beni şol resme yaḳdı kim / Bir

ẕerre deñlü ḳalmadı
göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [māh,]*

Keşīde olmasa iy **māh** ṭāliʿ / Degül biñ saʿy aña bir ẕerre
nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [māh,]*

Bir **māhı** ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [māhı, -ı]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından
ol **māhuñ** bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim ṭutuşdum
şemʿveş sūz-ı
nihānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [māhuñ, -uñ]*

māh: *Ay, ay yüzlü güzel.*

Peyk-i revān olup yaşum
şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen **māhı** arar
menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [māhı, -ı]*

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir / ʿīd-i vuṣlatdur bugün
ol **māha** ḳurbān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 7). [māha, -a]*

māh: *Ay. II Dolunay.*

Vechi yoḳ **māh** itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫṣ / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān
ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [māh,]*

māh: *Ay, II Ay yüzlü güzel, sevgili.*

İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol **māhı** / Begdür geregi gibi
ḥükmüñde
yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [māhı, -ı]*

māh: *Ay,Ay yüzlü güzel,Sevgili.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre **māhsın** /
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [māhsın, -sın]*

māh: *Ay yüzlü sevgili.*

Ḫaṭṭın ol **māhuñ** görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice
ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [māhuñ, -uñ]*

māh: *Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyâmızın tek uydusu olan gök cismi; kamer, ay.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne ḥācetdür
cemālüñ **māhına** ṭutm aḳ
niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [māhına, -ı, -n, -a]*

māh: *Ay (gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili).*

Söyleşürken düşde
ol **māh** ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [māh,]*

Yıllarla o **māhuñ** çekeyin cevr ü cefāsın /
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [māhuñ, -(u)ñ]*

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer.*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum / Belī encümden ise **māh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [māh,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü **māh** / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [māh,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol **māh** üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [māh,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb **māh** ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [māh,]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup / Deñiz ehli bilür iy **māh** yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [māh,]*

māh: *Ay [bile].*

Yüz edeble ṭolanurken gice **māh** işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [māh,]*

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer. II Sevgili.*

Bu gün ol **māha** irdüm gitdi mānīʿ / Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tālīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [māha, -a]*

Dün gice bir **māh** ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [māh,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol **māh** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [māh,]*

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī / Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [māhı, -ı]*

maḥabbet: *Aşk, sevgi.*

Cevr itdügince dilbere artar **maḥabbetüm** / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [maḥabbetüm, -üm]*

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi / ʿĀḳil ise itmesün artuḳ **maḥabbet** kimse ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 4). [maḥabbet,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya göñülde ḳalmasa bāḳī **maḥabbet** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [maḥabbet,]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü **maḥabbet** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [maḥabbet,]*

maḥabbet: *Aşk, sevda.*

Pīr oldı **maḥabbet** ile Muʿīdī velī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

82, Beyit 9).
[maḥabbet,]

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
/ **Maḥabbet** mestidür gūyā ki
ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7).*
[maḥabbet,]

<u>mahabbet:</u> *1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı **maḥabbet** içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6).*
[maḥabbet,]

Gāh girye gāh nā-gāh **maḥabbet** gāh ġam / Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6).*
[maḥabbet,]

Yine bir āl ile zeyn idüp **maḥabbet** meclis in / Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2).*
[maḥabbet,]

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn **maḥabbet** fen lerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7).*
[maḥabbet,]

<u>mahabbet bāġ-:</u> *Aşk bahçesi.*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4).*
[maḥabbet bāġ-, --ı, --na]

<u>mahabbet hānesin:</u> *Aşk, sevgi evi.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar **maḥabbet ḫānesin** / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2).*
[maḥabbet ḫānesin,]

<u>mahabbet nārı-:</u> *Aşk ateşi.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5).*
[maḥabbet nārı-, -na]

<u>mahabbet şāh-:</u> *Aşk padişahı (sevgili).*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2).*
[maḥabbet şāh-, --ı, --na, -]

<u>mahabbet şāhı:</u> *Aşk padişahı (sevgili).*

Veh ne ẓālimdür cihān içre **maḥabbet şāhı** kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5).*
[maḥabbet şāhı, -ı]

<u>maḥabbet şīve-:</u> *Aşk cilveleri.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6).*
[maḥabbet şīve-, -si, -n]

<u>maḥabbet ṭaġ-:</u> *Muhabbet dağı.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile zeyn olmış

maḥabbet
ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [maḥabbet ṭaġ-, -ı, -dur]*

maḥal: *Yeridir, uygundur.*

Dāġ-ı
ḥasretle **maḥaldür** ḳan a yunsam lāleveş / Ben baña itdüm baña şuç ol yüzi gülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [maḥaldür, -dür]*

maḥal: *Uygun, yerinde, tam, kusursuz.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr
olsa **maḥaldür** ṣubḥ ile şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [maḥaldür, -dür]*

mahal: *Yeridir, uygundur.*

Faṣl-ı
hicrānuñ **maḥaldür** ba ña yeksān olma kim / Rūşen itdüm gün gibi
āyīne-i cānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [maḥaldür, -dür]*

mahal: *Yeridir, uygundur.*

Salṭanat
bulsa **maḥaldür** sāyesi nde ḳulları / Bir hümādur ʿanberīn-per
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [maḥaldür, -dür]*

mahal: *Uygun, münasip.*

Bir dem ġam ü derd
olmayıcaḳ sīneden eksük / Derd
ehli **maḥaldür** aña
ġam-ḫāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [maḥaldür, -dür]*
Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı Leylī / Şu Mecnūn kim ayaġı var
elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [maḥaldür, -dür]*

mahalle: *Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuṣṣāḳı / Ḥarīm-i şāha çākerler
ḳarīb olmaz mı
sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [maḥalleñ, -ñ]*

maḥbūb: *Sevgili, güzel.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum
mey
ü **maḥbūbdan** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [maḥbūbdan, -dan]*

maḥbūb: *(Ar. ḥubb "sevmek, sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum **maḫbūb** olan
uñ mübtelāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [maḥbūb,]*
Gördügin **maḫbūba** iy dil mübtelā olmaḳ neden / Ben ġarībüñ başına
dā'im belā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [maḥbūba, -a]*

māhi: *Balık.*

Cān u dil mevc urmasa her yaña **māhīler** gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi

aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [māhīler, -ler]*

māh-ı bed-mihr-: *Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [māh-ı bed-mihr-, -üñ]*

māh-ı bed-mihr: *Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol **māh-ı bed-mihr** ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [māh-ı bed-mihr,]*

māh-ı cemāl-: *Ay yüzlü güzel.*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ / ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [māh-ı cemāl-, -üñ, --e]*

māh-ı münīri gör: *Parlak ayı görmek.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi **māh-ı münīri gör** / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [māh-ı münīri gör,]*

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

ʿĪş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde **māh-ı nev** çevgān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [māh-ı nev,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / **Māh-ı nev** ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [māh-ı nev,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [māh-ı nev, -dür]*

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ **māh-ı nev** / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [māh-ı nev,]*

māh-ı nev-: *Hilâl, yeni ay.*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri / Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [māh-ı nev-, --dür]*

māh-ı tābān: *Parlak ay II sevgili.*

İy gözüm nūrı gerekmez **māh-ı tābān** olsa şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābān: *Parlak ay.*

Ya şafaḳdur **māh-ı tābān** ile bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

127, Beyit 3). [māh-ı tābān,]

māh-ı tābān: *Parlak ay.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābān: *Parıldayan ay.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide ol **māh-ı tābān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābānı: *Parlak ay, dolunay; sevgilinin ışık saçan güzel yüz.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür / Görmedüm bir ay ider sen **māh-ı tābānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [māh-ı tābānı, -ı]*

māhir: *Mahir, uzman.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede **māhir** / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [māhir,]*

māhir: *Ar. Usta.*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim / Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [māhir,]*

Gül gibi **māhir** olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [māhir,]*

māhiyyet: *(Ar.) Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḥi **māhiyyeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [māhiyyeti, -i]*

mâh-likâ: *Ay yüzlü (sevgili).*

Ṭāliʿümde baña ol **māh-liḳā** yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [māh-liḳā,]*

maḥmil: *İki kişinin oturması için devenin sırtına konulan bir tür taht (Gönül).*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel **maḥmilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [maḥmilini, -in, -i]*

maḥmil-i yār-: *Sevgilinin mahmili.*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [maḥmil-i yār-, --e]*

maḥmūr: *Ar. sarhoşluğun verdiği sersemlik; uyku basmış göz.*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh **maḫmūr** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [maḫmūr,]*

maḥmūr göz-: *Baygın göz, süzülerek bakan göz.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [maḫmūr göz-, --ler, --üñ]*

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [maḫmūr göz-, --ler, --in]*

mahmūr göz-: *Baygın göz, süzgün bakan göz.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [maḫmūr göz-, --ler, --üñ]*

maḥrem: *Dost, sırdaş.*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm / İşitse ḥālümi bir **maḫreminden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [maḥreminden,]*

maḥrem: *Gizli, saklı.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḥoş geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ **maḥremi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [maḥremi, -i]*

maḥrem: *Dost, arkadaş. ll İçli dışlı, aşina.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür / Āşnālar sırrına her bir kişi **maḫrem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 7). [maḥrem,]*

maḥrem: *Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimi dostu olan kimse, sırdaş.*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge **maḫremüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [maḫremüm, -üm]*

maḥrem: *(Ar.) Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa **maḫrem** degül / Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [maḥrem,]*

maḥrem-i esrār-ıʿışḳ: *Aşkın sırlarının mahremi.*

Tekye-i rūzī degüldür **maḫrem -i esrār-ıʿışḳ** / Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [maḥrem-i esrār-ıʿışḳ, -i, -ı]*

maḥrūm: *İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp / **Maḫrūm** ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [maḥrūm,]*

maḥrūm: *Ar. Yoksun, nasipsiz.*

Beni itmezdi ġālib böyle **maḫrūm** / İşitse ḥālümi bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 4). [maḥrūm,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa **maḫrūm** olmaz ādem bir ulunuñ

dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [maḥrūm,]*

mahşer: *Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.*

Ṣūfī dime **maḥşerde** nāmuñ siyeh olur kim / Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [maḥşerde, -de]*

mahşer: *(Ar.) Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [maḫşerde, -de]*

māh-ṭalʿat: *Ay yüzlü II sevgili.*

Cüdā bir **māh-ṭalʿatden** derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [māh-ṭalʿatden,]*

maḥv: *1. Yok etme, varlığına son verme. 2. Yok olma, harap olma. 3. tasavvuf. Kulun beşerî zaaflardan kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah'ın küllî irâdesine teslim olması durumu.*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı **maḥv** itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [maḥv,]*

maḥv ol-: *Yol olmak.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [maḥv ol-, --dı]*

maḥv ol-: *Yok olmak, ortadan kalkmak; kötü duruma düşmek, perişan olmak.*

Maḫv olmasun mı yanuña geldükde ḫūblar / Sen āftāb-ṭalʿat ü anlar sitāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [maḥv ol-, -ma, -sun]*

maḥv ol-: *Kahrolmak;yok olmak.*

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ / Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [maḥv ol-, -ur]*

mahzen: *Kıymetli şeylerin saklandığı yer; yer altı deposu, depo, ambar.*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi **maḫzenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [maḫzenler, -ler]*

māʾil: *Meyilli, istekli, hevesli.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre **māʾildür** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [māʾildür, -dür]*

mā'il degül: *Meyilli, hevesli, istekli değil.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye **mā'il degül** /

Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [mā'il degül,]*

mā'il degül-: *Meyilli, hevesli, istekli değil.*

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine mā'il degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [mā'il degül-, -em]*

maḳālāt: *Söz, ilim.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ **maḳālātın** sen üñ / Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [maḳālātın, -ı, -n]*

makhūr: *Kahretmek, hezimete uğratmak.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş **maḳhūr** u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [maḳhūr,]*

maḳṣūd: *Amaç II istek.*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise **maḳṣūduñ** / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [maḳṣūduñ, -uñ]*

maksūd: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden **maḳṣūdu muz** / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [maḳṣūdumuz, -umuz]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

İy ḫvāce genc ü **māli** Muʿīdīye añma kim / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [māli, -i]*

māl: *(Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.*

Ger **māl** ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [māl,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül **māl** ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [māl,]*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm alçaḳdur yine **māl** ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [māl,]*

māl mülk-: *Sahip olunan maddi nesneler.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [māl mülk-, -i, -n, -den, -]*

māl ü menāl: *Mal, mülk, servet.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher

yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [māl ü menāl,]*

maʿlūm: *Ar. Bilinen, belli.*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım / Oḳısañ **maʿlūm** olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [maʿlūm,]*

maʿnā: *Anlam, içyüz, hakikat.*

Pür **maʿnāsın** iy Muʿīdī velī / Ṣūrete aldanursan oġlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [maʿnāsın, -sı, -n]*

maʿnā: *Anlam, asıl, gerçek, hakikat.*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ / Her ne **maʿnādan** ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [maʿnādan, -dan]*

maʿnā-yı rengīn: *Renkli anlam.*

Bu elfāẓ içreki **maʿnā-yı rengīn** / Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [maʿnā-yı rengīn,]*

mānend: *Benzer.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳatl-i ʿāşıḳdan şafaḳ **mānendi** ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [mānendi, -i]*

mānend: *Benzer, eş, gibi.*

Şafaḳ **mānendi** pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer / Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [mānendi, -i]*

mānend: *(Fars.) Benzer, eş, misil, nazir.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña **mānend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [mānend,]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ **mānendi** cevher tūtiyā / Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [mānendi, -i]*

mānend-i ceres: *Çan gibi.*

Maḫmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle **mānend-i ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [mānend-i ceres,]*

mānend-i def: *Def gibi.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi **mānend-i def** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [mānend-i def,]*

mānend-i ejder: *Efsanevi korkunç yılan gibi.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar **mānend-i ejder** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 232, Beyit 3). [mānend-i ejder,]

mānend-i mār: *Yılan gibi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa **mānend-i mār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [mānend-i mār,]*

maʿnī: *Anlam, mana.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / Ki zīrā daʿvīye **maʿnī** ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [maʿnī,]*

māniʿ: *Engel.*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi / Her ṭarafdan ḫārveş **māniʿ** hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [māniʿ,]*

māniʿ olma: *Engel olmak.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [māniʿ olma, -ma]*

māniʿ olmaz: *Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel olmak.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [māniʿ olmaz, -maz]*

manṣıb u cāh: *Makam ve mevki.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim / Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [manṣıb u cāh,]*

manṣūr: *922'de asılarak öldürülen mutasavvıf, Hallac-ı Mansur.*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde **Manṣūr** olm asun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [manṣūr,]*

manṣūr-ı dil: *Gönül Mansur'u.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli **Manṣūr-ı dil** / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [manṣūr-ı dil,]*

manẓūr: *Bakılan, görülen.*

Ḥusn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde **manẓūr** olm asun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [manẓūr,]*

maraż: *Ar. Hastalık.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür / Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde **maraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [maraż,]*

mâsivâ: *(Ar.) Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey II. Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.*

Hep **māsivāyı** dilden sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur anda

ġubāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [māsivāyı, -y, -ı]*

maslahat: *İş, husus, mesele.*

Ḫāne-i dilde becidd
ne **maslaḥat** var idi
kim / Ḫalḳa çıñratdı
gice sevdā-yı zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [maslaḥat,]*

mātem: *Keder, üzüntü.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem pervāneveş /
Başına ṣarup ḳaralar
ṣemʿ
ṭutsun **mātemüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [mātemüm, -üm]*

mātem: *Acı, yas.*

Sūr ile dün ṣād
u **mātemle** bugün
ġamgīn ider / Bir
ḳarāre iki dem durmaz
ʿacebdür ḥāl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [mātemle, -le]*

mātem: *Matem, yas.*

Bir gül-i raʿnā ġamından
öldügiçün mürġ-i dil
/ **Māteminde** lāleveş
çāk-i girībān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [māteminde, -i, -n, -de]*

mātem: *Ar. Yas.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı
firāḳından anuñ / Cān
fedā ḳılmaḳ dügündür
ʿāṣıḳa **mātem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [mātem,]*
Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
ṣādī gidüpdür ġam /
Bugün ʿışḳ
ehline **mātem** olur
görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [mātem,]*

mātem: *Matem, yas, keder.*

Ḫaḳ bu kim sensüz
Muʿīdī **mātemini** ṭutm
asa / Nāḫun-ı ḫār ile
itmezdi yüzüñ pergend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [mātemini, -ini]*

mātem ṭut-: *Yas tutmak.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk
olduġın beg / Mātem
ṭutar ḳara geyüp iy
ṣīvekār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [mātem ṭut-, --ar]*

mātem-i ġamda: *Dert, sıkıntı yası.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [mātem-i ġamda, -i, -da]*

mātem-i ġamda: *Keder yası.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara / Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [mātem-i ġamda, -da]*

mātem-i ġamda: *Dert matemi.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser
ḳaraya boyanduġım /
Ṣol sebebdendür ki
oldum bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

20, Beyit 3). [mātem-i ġamda, -da]

māye-i: *Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ **māye-i** dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [māye-i,]*

māye-i cān-: *Can mayası; canın sermayesi.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [māye-i cān-,]*

māye-i dermān: *Dermânın özü, yaratılışı.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler / Dile derd ü ġamuñı **māye-i dermān** eyler *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [māye-i dermān,]*

mecāl: *Güç, kuvvet, derman, takat.*

Görmeyelden bilüñi ḳılca **mecālüm** ḳalmad ı / Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 5). [mecālüm, -üm]*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken / Ḥālümi ʿarż ideyin bāri **mecālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 1). [mecālüm, -üm]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet **meclisin** / Ṣīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [meclisin, -in]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer.*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini / **Meclisde** añdı var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [meclisde, -de]*

meclis: *Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Aġzuñ açup ki eyleye **meclisde** cām baḥs / Laʿlüñde kāmın añmasa olur ḥarām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [meclisde, -de]*

meclis: *Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim / İrişdi **meclis** āḫire oldı tamām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [meclis,]*

meclis: *Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu; zevk ve safa toplantısı.*

Sūz ile sözüñ **meclīsi** germ itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [meclīsi, -i]*

meclis: *Ar. Toplanılan yer.*

Nāy-ı nālemle gice bir
ṣoḥbetümüz geçdi kim
/ Ṣubḥa
dek **meclisde** dögdüm
sīnemi mānend-i
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [meclisde, -de]*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña ben /
Naʿrelerden
ṭoldı **meclis** özge
ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [meclis,]*

meclis: *Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.*

Raḳṣ itse n'ola
eşküm **meclisde** ki
itmişdür / Şol ney gibi
itdügim feryād ü
fiġāndan
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [meclisde, -de]*

meclis: *(Ar.) Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek /
Oḳınurken çeng
ile **meclisde** eṣʿārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [meclisde, -de]*

Dirīġā her gice **meclis** gezer
şemʿ-i şebistānum /
Anuñ çün zār ü ser-
gerdān olur pervāneveş
cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [meclis,]*

meclis: *Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.*

Mey gerekmez var
iken **meclisde** iy sāḳi
lebüñ / Nūr u fer
ḥüsnüñ yiter şemʿ-i
şebistān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [meclisde, -de]*

meclis-be-meclis: *Meclis meclis, meclisten meclise.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir
veche şöhret buldı kim
/ Her yirde oldur
söylenen **meclis-be-
meclis** kū-be-
kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [meclis-be-meclis,]*

meclis-i ġam-: *Gam meclisi.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa göñlüm vechi var
/ Meclis-i ġamda ṣunar
durmaz şarāb-ı nāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [meclis-i ġam-, --da]*

meclis-i ḥüsn-: *Güzellik meclisi.*

Zülfüñ şebinde meclis-i
ḥüsnüñi zeyn içün /
Kāfūrī şemʿler gibi
gerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [meclis-i ḥüsn-,]*

meclis-i ḥüsn: *Güzellik meclisi.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest
ü ḥarāb oldı cihān /
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ
böyle ḳattāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [meclis-i ḥüsn, -üñ, -de]*

meclis-i ʿışḳ-: *Aşk meclisi.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa
niyāzum iy göñül /
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı
gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [meclis-i ʿışḳ-,]*

meclis-i ʿışḳuñda: *Aşk meclisi.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes / Eylemezdi **meclis-i ʿışḳuñda** efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [meclis-i ʿışḳuñda, -uñ, -da]*

mecmūʿa: *İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / **Mecmūʿaya** bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [mecmūʿaya, -y, -a]*

mecnūn: *Mecnûn.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū / Gezer **Mecnūn** olup taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [mecnūn,]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa **Mecnūn** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [mecnūn,]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy **Mecnūn** göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [mecnūn,]*

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u **Mecnūn** ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [mecnūn,]*

mecnūn: *Deli, çılgın.*

Dil no'la **Mecnūn** olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [mecnūn,]*

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben **Mecnūn'a** kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [mecnūn'a, -'a]*

mecnūn: *1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü **Mecnūn** ḥikāyeti / Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [mecnūn,]*

mecnūn: *Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays'ın lakabı.*

Derd ü ġam fenninde **Mecnūn'uñ** yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [mecnūn'uñ, -uñ]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice **Mecnūn'ı** gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [mecnūn'ı, -ı]*

mecnūn: *Deli, çılgın. II Leyla ,ile Mecnun hikayesinin baş kişisi.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı **Mecnūn'**

dur diyen uşlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [mecnūn'dur, -dur]*

mecnūn: *Aklını yitirmiş, deli (âşık). II Mecnûn, Leyla için aşkından çöllere düşen aşk kahramanı.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise / Olmaya bir ben ḳadar dil-beste **mecnūnı** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [mecnūnı, -ı]*

mecnūn: *1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz / **Mecnūn** ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [mecnūn,]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe **Mecnūn** olalı dil / İllerde ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [mecnūn,]*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde **mecnūn** olmasa / Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [mecnūn,]*

Ġam yimeñ gitdiyse **Mecnūn** düny eden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [mecnūn,]*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise **Mecnūn** mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [mecnūn,]*

Kimse çün Leylī adın añmazdı **Mecnūn** olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [mecnūn,]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde **Mecnūn** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [mecnūn,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe **Mecnūn** olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [mecnūn,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü **Mecnūn** ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [mecnūn,]*

Olur **Mecnūn** gibi āhūya mūnis / Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [mecnūn,]*

Gel Muʿīdīden gör iy **Mecnūn** maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [mecnūn,]*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / Şu **Mecnūn** kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

329, Beyit 6). [mecnūn,]

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş **Mecnūn** gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [mecnūn,]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol eger **Mecnūn** degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [mecnūn,]*

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Dervīş-i dil bu yolları **Mecnūn'dan** ö grenür / ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [mecnūn'dan, -dan]*

mecnūn bülbül midür: *Mecnun bülbül müdür.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda / Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [mecnūn bülbül midür,]*

mecnūn gözi-: *Mecnun'un gözüyle bakmak. II Sevgiliye âşığın gözüyle bakmak.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẕẕ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [mecnūn gözi-, -y, --le]*

mecnūn itdi: *Aklını başından almak || Mecnun gibi aşka düşmek.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh ki ben miskīni **Mecnūn itdi** zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [mecnūn itdi,]*

mecnūn-misāl: *Mecnun gibi.*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile **Mecnūn-misāl** eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [mecnūn-misāl,]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile / **Mecnūn-misāl** ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [mecnūn-misāl,]*

mecnūn-misāl: *Mecnun gibi.*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden / ʿĀleme destān idüp **Mecnūn-misāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 1). [mecnūn-misāl,]*

mecrūḥ: *Yaralanmış.*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi / Ki **mecrūḥam** raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [mecrūḥam, -am]*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı **mecrūḥ** eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [mecrūḥ,]*

mecrūḥ: *Ar. yaralı, yaralanmış.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün / **Mecrūḥ** bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

266, Beyit 7). [mecrūḥ,]

mecrūḥ ol-: *Yaralanmak, incinmek.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [mecrūḥ ol-, -dı]*

mecrūḥ ol-: *Yaralanmak.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [mecrūḥ ol-, -am]*

meded: *Bkz. 'hey meded hey' md.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [meded,]*

meded: *Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [meded,]*

meded: *Aman!, aman aman!, eyvah!, yetiş!, yardım et!.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [meded,]*

meded: *Aman eyvah!.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [meded,]*

meded: *"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey **meded** çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [meded,]*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler **meded** / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [meded,]*

meded: *"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler **meded** / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [meded,]*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [meded,]*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [meded,]*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [meded,]*

meded: *"İmdat / yetiş / yardım et!".*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / Bir çāre var ise **meded** iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [meded,]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş öldüm **meded** hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [meded,]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Ger **meded** irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [meded,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre / **Meded** irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [meded,]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / **Meded** var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [meded,]*

meded: *"İmdat / yetiş / yardım et!".*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [meded,]*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı **meded** / Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [meded,]*

meded: *Eyvahlar olsun!.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [meded,]*

meded: *Eyvah. Yazıktır!.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre **meded** / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [meded,]*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre **meded** / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [meded,]*

meded: *"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ / Hey **meded** öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [meded,]*

meded ir: *Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [meded ir, -mez]*

meded ol: *Yardım edin!.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [meded ol, -dum]

medh: *Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vusḳa diyü **medḥ** itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [medḥ,]*

Dürlü **medḥ** ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [medḥ,]*

medh: *Övme, övgüde bulunma.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / **Medḥüñ** eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [medḥüñ, -üñ]*

medh: *Övgü, övme.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende **medḥin** laʿlü ñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [medḥin, -i, -n]*

medḥ: *(Ar.) Övme, övgü.*

Gül yüzüñ **medḥin** seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [medḥin, -iñ]*

medḥ: *Ar. Övgü.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ **medḥi nde** kim / Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [medḥinde, -i, -n, -de]*

medḥ eyle-: *Medh etmek, övmek, yüceltmek.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı / Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 16). [medḥ eyle-, -r, -em]*

medḥ idem: *Methetmek, övmek, yüceltmek. II Sevgiliyi övmek, yüceltmek.*

Ben niçe **medḥ idem** ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [medḥ idem,]*

medḥ ider: *Övmek, övgüde bulunmak.*

Şanma ḥüsnin **medḥ ider** ol serv-ḳad ʿāşıḳlara / Şūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [medḥ ider, -er]*

medḥ idüp: *Övmek.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / **Medḫ idüp** n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [medḫ idüp, -üp]*

medḥ idüp: *Övmek, övgüde bulunmak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / **Medḥ idüp** n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı

baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [medḥ idüp, -üp]*

meftūl: *Büklüm, kıvrım. (Saç için).*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ **meftūlına** ʿuṣṣā ḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [meftūlına, -ı, -na]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol **meftūle** meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [meftūle,]*

meftūn: *Âşık / müptelâ / tutkun.*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol meftūle **meftūnı** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [meftūnı, -ı]*

meftūn: *Ar. Büyülenmişçesine tutkun, vurgun.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı **meftūn** eyledü ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [meftūn,]*

meftūn itdi: *Âşık etmek, tutulmak, gönül vermek.*

Bir naẓarda ḥalḳı **meftūn itdi** kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [meftūn itdi,]*

meger: *Açıkça, aslında, eger.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / **Meger** ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [meger,]*

meger: *Aslında, oysa ki.*

Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem / **Meger** kim ḥaste göñlüme ḥayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 4). [meger,]*

Gül yüzüñ añdı **meger** dün gice bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [meger,]*

meger: *Meğer, oysa, oysaki.*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri / Oldur **meger** ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile **meger** pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [meger,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var / Sevdā-zede olmaġa **meger** kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [meger,]*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / **Meger** ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [meger,]*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış / Bir ḫaber aldı **meger** ḫāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster **meger** ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [meger,]*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā / **Meger** bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 2). [meger,]*

meger: *Ancak, illa.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın **meger** ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū **meger** tīrüñ senüñ / Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / **Meger** bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [meger,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / **Meger** laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [meger,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi / Dilber olmaḳdan **meger** kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [meger,]*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla **meger** Bursa şehridür / Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [meger,]*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [meger,]*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre **meger** / Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [meger,]*

meger: *"dığı zaman ve dığı için" anlamında bir kullanım, ifadeyi zamana ve sebebe bağlayan söz.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ **meger** ki ol ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat

gökdür **meger** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [meger,]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür **meger** evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı, meğer, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş / Avutmaḳ diler **meger** ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [meger,]*

meges: *Far. Sinek.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn **meges** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [meges,]*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse **meges** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [meges,]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben **meges** niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [meges,]*

Dest-i ḥasretle döker yaşın **meges** / Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [meges,]*

meh: *1. Mah, ay.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi gice **mehüñ** ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [mehüñ, -ün]*

Mihr ü **mehden** ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [mehden, -den]*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy **meh** yiridür / Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 4). [meh,]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / **Meh** gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [meh,]*

meh: *(ay yüzlü) güzel, dilber.*

Arayup sen **mehi** menzil-be-menzil / Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [mehi, -i]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol **meh** gerçi kim / Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [meh,]*

Dirildürdüñ revān iy **meh** viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [meh,]*

Didüm iy **meh** kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine / Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [meh,]

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum olsa iy **meh** ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [meh,]*

meh: *1. Ay 2. Ay gibi güzel sevgili.*

Bir **meh-i** nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [meh-i, --i]*

meh: *"Mah" ay, kamer.*

Ḳarşudan gün gibi ol **meh** kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [meh,]*

meh: *1. Ay 2. Ay yüzlü güzel, sevgili.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü **mehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [mehüñ, -üñ]*

meh-i: *1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / **Meh-i** nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [meh-i,]*

meh-i bed-mihr-: *Merhametsiz ay II Aşığa acıması olmayan sevgili.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [meh-i bed-mihr-, --üñ]*

meh-i maḥmil-nişīn: *Ey yüce koltukta oturan ay yüzlü sevgili.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy **meh-i maḥmil-nişīn** / Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [meh-i maḥmil-nişīn,]*

meh-i nā-mihrbān: *Acımasız, ay gibi güzel sevgili.*

Gerçi benden yüz çevirdi ol **meh-i nā-mihrbān** / Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [meh-i nā-mihrbān,]*

meh-i nā-mihrbān: *Merhametsiz ay ya da feri olmayan, ışıksız ay.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse ol **meh-i nā-mihrbān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [meh-i nā-mihrbān, -i, -]*

meh-i nā-mihrbān: *Işıksız ay. Merhametsiz ay. Mecazen sevgili.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse ol **meh-i nā-mihrbān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [meh-i nā-mihrbān,]*

meh-i nev: *Hilal.*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler **meh-i nev** / Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [meh-i nev,]

meh-i nev: *Yeni ay, hilal. II Sevgilinin kaşları.*

Çün **meh-i nev** gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [meh-i nev,]*

meh-i tābān-: *Parlak ay.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [meh-i tābān-, -a]*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [meh-i tābān-, -a]*

meh-liḳā: *Ay yüzlü güzel/dilber.*

Hezārān **meh-liḳā** gördüm cefā vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [meh-liḳā,]*

meh-liḳā: *Ay yüzlü (güzel, dilber) II sevgili.*

Niçe varam bilmezem ol **meh-liḳānuñ** şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [meh-liḳānuñ, -nuñ]*

Germ olup sen **meh-liḳāya** dāġlar yaḳdum yine / Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 3). [meh-liḳāya, -y, -a]*

meh-liḳā: *Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy **meh-liḳā** ḫaṭuñ / Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [meh-liḳā,]*

meh-liḳā: *Ay gibi parlak yüzlü güzel. || Sevgili.*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ **meh-liḳāsı** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [meh-liḳāsı, -sı]*

meh-likāyı: *Ay yüzlü güzel.*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab ol **meh-liḳāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [meh-liḳāyı,]*

meh-pāre: *Ay parçası.*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese **meh-pāresin** / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [meh-pāresin, -s, -i, -n]*

meh-pāre: *Ay parçası (güzeller).*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe **meh-pāreler** / İstedügin yirde buldı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [meh-pāreler, -ler]*

meh-pāre: *Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne **meh-pāreler** bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [meh-pāreler, -ler]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol **meh-pāre** zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [meh-pāre,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ ol **meh-pāreye** bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [meh-pāreye, -y, -e]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen **meh-pāreye** / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [meh-pāreye, -y, -e]*

meh-pāreler: *Ay parçası.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin **meh-pāreler** / N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [meh-pāreler,]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile / Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler **meh-pāreler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [meh-pāreler,]*

Cemʿ olup **meh-pāreler** kim şekl-i ilmek bağlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [meh-pāreler,]*

Bu göñül **meh-pāreler** mihrinde yüz aġardamaz / Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [meh-pāreler,]*

meh-peyker: *Ay yüzlü.*

İy sāḳī-i **meh-peyker** gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [meh-peyker,]*

meh-rû: *Ay yüzlü güzel/dilber.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı ṣafaḳdan yaḫūd ol **meh-rū** / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [meh-rū,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol **meh-rū** velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [meh-rū,]*

meh-rû: *Ay yüzlü.*

Gün gibi hercāī **meh-rūlar** iñen çoḳdur velī / Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [meh-rūlar, -lar]*

meh-rû: *Ay yüzlü güzel (sevgili).*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol **meh-rū** yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [meh-rū,]*

Ben ki bir **meh-rū** içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [meh-rū,]*

meh-rû: *Ay gibi güzel parlak yüz. II Ay yüzlü sevgili.*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o **meh-rū** / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [meh-rū,]*

meh-rū-içün: *Ay yüzlü için.*

Yine bir **meh-rū-içün** yaḳmış Muʿīdī ḳolların / Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [meh-rū-içün,]*

meh-rūya: *Ay yüzlü güzel, sevgili.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña / Degme bir **meh-rūya** baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [meh-rūya,]*

mehtāb: *1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn / Ḳarāñū gicede **mehtāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [mehtāba, -a]*

meh-tāb: *Ay aydınlığı, ay ışığı.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū içün olur **meh-tāba** ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [meh-tāba, -a]*

mehveş: *Ay gibi güzel, sevgili.*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim / Yine bir **mehveş** ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [mehveş,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol **mehveş** ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [mehveş,]*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer / Ana reng itdi bir **mehveş** nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [mehveş,]*

mehveş: *Ay (gibi parlak yüzü sevgili).*

Ḫayr ola bir **mehveşüñ** mihriyle şāh olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [mehveşüñ, -(ü)ñ]*

mehveş: *Ay gibi güzel II sevgili.*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere / Ḳuçalı sen **mehveşi** bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 5). [mehveşi, -i]*

mekān: *Bulunulan mahal, yer, mevki.*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / **Mekānum** olsa iy

meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [mekānum, -um]*

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

Yüzüme evvel gülüp ḳan ağladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb **mekkār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [mekkār,]*

mekkār: *Büyücü, sihirbaz.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı **mekkārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [mekkārı, -ı]*

mekke: *Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / **Mekke** örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [mekke,]*

İlāhī **Mekke** ş̲evābın müyesser it aña kim / Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 6). [mekke,]*

mekteb: *Okul.*

Daḥi elif dimeden ʿışḳ **mektebinde** göñül / Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 3). [mektebinde, -in, -de]*

mekteb: *Ar. Okul.*

Leylī şaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz / Mecnūn ile **mektebde** sebaḳdaş laruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [mektebde, -de]*

mekteb-i ḥüsn: *Güzellik okulu.*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim **mekteb-i ḥüsn** içre cevr aña fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [mekteb-i ḥüsn,]*

mektūb: *Mektup.*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Şām'dan **mektūb** ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [mektūb,]*

mektūb: *Başka yerde bulunan bir kimseye haber ulaştırmak, hal hatır sormak, istek bildirmek vb. bir maksatla elden yahut posta aracılığı ile gönderilen yazılı kağıt; name.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez **mektūbum** ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [mektūbum, -um]*

melāḥat: *Güzellik.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür / Artar **melāḥatüñ** olıca ḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [melāḥatüñ,]*

melāḥat: *Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.*

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün / Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 2). [melāḥat,]

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü **melāḥat** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [melāḥat,]*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin / Bilsem neyiki bāri **melāḥat** didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [melāḥat,]*

melāḥat: *Ar. Güzellik.*

Āyīne āsmān-ı **melāḥat** degül mi kim / Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [melāḥat,]*

Çün **melāḥat** Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [melāḥat,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ / Ol **melāḥat** kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [melāḥat,]*

melāḥat mışrı'nuñ taḥtı: *Güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtı (Kur'an'daki Yusuf Kıssası'na telmih yapılmış. Mademki sen (sevgili) güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtının sultanısın, o zaman güzelliğin Yusuf'u ve güzelliğin padişahısın).*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḥtında sulṭāndur bugün / Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [melāḥat mışrı'nuñ taḥtı, -da]*

melāl: *Ar. Sıkıntı, gam.*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş u nūş itmek revā mıdur **melālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [melālüm, -üm]*

melāl: *Sıkıntı, gam, hüzün.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca **melālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [melālüñ,]*

melāmet: *Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan **melāmet** ba ḥrine / Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 3). [melāmet,]*

melāmet: *Ayıplanmış, kınanmış.*

Eksük itme iy kemān-ebrū **melāmet** nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [melāmet,]*

melāmet: *Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun / Bu mevsimde kişi **melāmet** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [melāmet,]*

melāmet leşker-: *Kınama ordusu.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [melāmet leşker-, --i]*

meleg: *Melek.*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir **melege** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [melege, -e]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ **melege** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [melege, -e]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.*

Çünki ḥūr u **melekde** yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [melekde, -de]*

melek: *Melek.*

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini / Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler **meleke** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 3). [meleke, -e]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy **melek** / Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [melek,]*

melek: *Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / Uyumaz gökde **melekler** bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [melekler, -ler]*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / **Meleksin** içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [meleksin, -sin]*

melek yüz-: *Melek gibi güzel yüzlü (olan sevgili).*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña / Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [melek yüz-, -lü, --m]*

melik-i zengbār: *Zenci Hükümdar.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol **melik-i zengbār** ḫaṭṭ *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [melik-i zengbār,]*

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / **Memleketde** ḫayfum ı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [memleketde, -de]*

memleket: *Ar. Ülke.*

Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḥāṭırum /
Pādşāh ẓālim
olınca **memleket** vīrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [memleket,]*
ʿIşḳ dilden gidicek hūş u
ḫıred baş ḳaldırur / İy
Muʿīdī olmasın
hīç **memleket** ḫünkārs
uz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [memleket,]*

memzūc idüp: *Karıştırmak.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün /
Zehr ile **memzūc**
idüp biz mübtelāya
ṣun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [memzūc idüp, -üp]*

menʿ: *Engel.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel /
Ḥamle-i
hicrānı **menʿ** içün
ḳafadārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [menʿ,]*
Maḥalleñ ṭolaşurlarsa
ṣaḳın **menʿ** itme
ʿuṣṣāḳı / Ḥarīm-i şāha
çākerler ḳarīb olmaz
mı
sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [menʿ,]*

menʿ eyle: *Engellemek, önlemek; yasaklamak, fırsat vermemek.*

Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḫs idüp
ḳılma cedel /
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [menʿ eyle, -r]*

menʿ eyler: *Engellemek, alıkoymak, men etmek.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne **menʿ**
eyler aʿdū / Ḥaddini
bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [menʿ eyler, -r]*

menʿ itme: *Esirgeme ,engelleme.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi
çün **menʿ itme** cām-ı
laʿlüñi / Sebze vaḳti ʿīş
ü nūş eyyāmı ʿişret
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [menʿ itme,]*

menāl-: *Mülk.*

Ger māl ü **menālüm** yoġ ise
n'ola Muʿīdī / Bir sīm-
berüm var iki dünyāya
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [menālüm, -üm]*
Her biri bir eşrefīdür gerçi
dāġ-ı sīnemüñ /
Göñlüm alçaḳdur yine
māl ü **menālüm** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [menālüm, -üm]*

menāl: *Ar. Bir kimsenin ele geçirdiği, sâhip bulunduğu şey, mal mülk.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir ḳapuya /
İbtiẕāl itme göñül māl
ü **menālüñ** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [menālüñ, -üñ]*

menāl ü māl-: *Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı ḳapuñda /
Sevinüp açıldı göñlüm
ṣanasın cihān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 92, Beyit 6). [menāl ü māl-, -üm]

menbaʿ: *Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği kaynak.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet **menbaʿı** / Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [menbaʿı, -ı]*

menzil: *Yer, mekân.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ **menzilden** oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [menzilden, -den]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge **menzil** seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [menzil,]*

menzil: *Dünya.*

Çün bu **menzilden** Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [menzilden, -den]*

menzil: *Far. Menzil yeri, konak.*

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi **menzilüñ** / Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [menzilüñ, -ün]*

menzil: *Varılacak yer, mesafe.*

Çün bu **menzilden** Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh şun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [menzilden, -den]*

menzil: *Varılacak yer, yurt, mesken.*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını / Zīrā bu **menzile** niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [menzile, -e]*

menzil: *Menzil yeri, konak, varılacak yer.*

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca / Çıḳup cān ḳarşular bir iki **menzil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 2). [menzil,]*

menzil: *Hedef, varılacak yer.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / **Menzilüñ** yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [menzilüñ, -üñ]*

menzil: *Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla ʿadem şaḥrāsı **menzildür** bañ a *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [menzildür, -dür]*

menzil: *Mesken, yer, konum.*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün **menzilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 427, Beyit 3). [menzilini, -i, -n, -i]

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile.*

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı arar **menzil-be-menzil** kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [menzil-be-menzil,]*

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile, durak durak. || Bir yerden bir yere.*

Arayup sen mehi **menzil-be-menzil** / Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [menzil-be-menzil,]*

menzil-i derd ü belā-: *Bela ve dert yeri.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [menzil-i derd ü belā-, --da]*

mercān: *(Ar.) Mercan.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü **mercān** ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [mercān,]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir **merd-i** meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [merd-i, --i]*

merd: *(Fars.) Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör **merd** ise ñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [merd,]*

merd-i pāk-bāz: *Usta oyuncu II Yürekten bağlı aşık.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme şaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli **merd-i pāk-bāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [merd-i pāk-bāz,]*

merdūd: *Reddolunmuş, kabul olunmayıp geri döndürülmüş.*

Bir boynı bağlu ḳulam **merdūd** eger ḳabūlüm / Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [merdūd,]*

merdüm: *Göz bebeği.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp **merdümlere** / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [merdümlere, -lere]*

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [merdümleri, -leri]*

Bu iki ḳara **merdüm** kim görinür dīde-i terden / Ḳonılmış dāg-ı ḫasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 1). [merdüm,]*

merdüm: *Göz bebeği.*

Dīde **merdümleri** yaşum dökeli oldı ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [merdümleri, -ler, -i]*

merdüm: *Göz bebeği.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor **merdümlerüm** an uñ öñüne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [merdümlerüm, -ler, -üm]*

Her ṭaraf **merdümlerin** oy natsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [merdümlerin, -ler, -in]*

merdüm-i çeşmüm: *Göz bebeği.*

Sīm-i eşküm göricek **merdüm-i çeşmüm** sevinür / N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [merdüm-i çeşmüm, -üm]*

merg: *Canı olmayan, cansız, ölü.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [merg,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne **merġ** olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [merġ,]*

merḥabā: *Selam hitabı.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla **merḥabāsın** gör medük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [merḥabāsın, -sın]*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın **merḥabāsı** Yūsu f'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [merḥabāsı, -sı]*

merhabā: *Selam hitabı, Merhaba.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa **merḥabādur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [merḥabādur, -dur]*

merḥabā: *Merhaba demek, selam vermek.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir **merḥabāsı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [merḥabāsı, -sı]*

merḥabā: *"Selam, merhaba, hoş geldin!" gibi anlamlara gelen ifade.*

İçmeden mest eyleyen bir **merhabā** ṣunan bize / Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [merhabā,]*

merḥamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

Bende ne cevre taḥammül var ne

sende **merḥamet** /
Bilmezem kim ʿāḳıbet
n'olur ser-encāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3).*
[merḥamet,]

merḥamet kıl: *Merhamet etmek, acımak.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter yaḳduñ beni /
Dūd-ı āhum göklere
boyandı iy ḫurşīd-
ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2).*
[merḥamet ḳıl,]

merhem: *Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Sīnemüñ
yāresine **merhemi** kim
den umayın / Yār ise
bī-ġam ü yārān ise
benden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2).*
[merhemi, -į]
Ben n'içün mecrūḥ olam
düşnām-ı laʿl-i yāre
kim / ʿĀşıḳ-ı dil-
ḫasteye **merhemdür** o
l verhem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2).*
[merhemdür, -dür]

merhem: *Merhem, ilaç.*

İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ **merhemi** /
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-çīnüñ
ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1).*
[merhemi, -i]

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş
itdi zaḥmın bülbülüñ /
Bana yazuḳlar ki
baġrum ṭolu peykāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6).*
[merhem-i, -i]

merhem: *(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm
/ **Merhem** olur sīneme
her zaḥm-ı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4).*
[merhem,]
Ġamzeñ ḫadengi
zaḫmına **merhem** kim
itmesün / Mecrūḥ bir
yañada ben ü bir yaña
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7).*
[merhem,]

Baña **merhem** gerek iy cān
ṭabībi / Ki mecrūḥam
raḳībüñ
verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3).*
[merhem,]
Merhem añma kim ġam oḳı
çaḳ ciger-gāhumdadur
/ İy ṭabīb-i cān
oñulmaz degmeñüz
derd-i
derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4).*
[merhem,]

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Gerçi **merhem** ʿāşıḳa
zaḥm-ı nihānı añdurur
/ Ḥasret oḳı dilde ol
ebrū-kemānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1).*
[merhem,]

merhem ur-: *Merhem vurmak, ilaç sürmek, tedavi etmek.*

Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḥmına āsāndur velī /
Şūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [merhem ur-,]*

merhemüm: *Ilaç, merhem.*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine **merhemüm** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [merhemüm,]*

mermer: *Ar. Mermer.*

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa **mermerden** mi dür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [mermerden, -den]*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri **mermerden** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [mermerden, -den]*

merve ḥaḳḳı: *Merve hakkı için. II Merve, Mekke-i Mükerreme'de bir tepenin adı.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [merve ḥaḳḳı,]*

mesā'il: *Meseleler.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne yazmışam / Ḥikmet **mesā'ilin** vara ḳ-ı cāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 1). [mesā'ilin, -in]*

mescid: *Genellikle minaresiz, küçük cami II İslamiyet; mescitte bulunan kimse.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [mescide, -e]*

mescid: *İbadet edilecek ve secdeye varılacak yer.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü **mescid** kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [mescid,]*

mescid: *(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.*

Vechi var **mescidde** gözlerse m ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [mescidde, -de]*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye / Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [mescide, -e]*

mescid: *(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [mescid,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [mescid,]*

Ġarežüm saña secde itmekdür / Yoḫsa **mescid** bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [mescid,]*

mesel: *Atasözü.*

Bu **meşeldür** her kişi n'eylerse bulur dir iken / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [meşeldür, -dür]*

meşhūr: *Ar. Şöhretli, namlı, şâyi', herkesin bildiği: galat-ı meşhûr, edîb-i meşhûr.*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün **meşhūr** duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [meşhūr,]*

meşhūr: *Ar. Ünlü.*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse **meşhūr** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [meşhūr,]*

mesïh: *Hz. İsa (as) peygamber.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / **Mesīh'e** āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [mesīh'e, -e]*

mesïh: *Hz. İsa (İsa Peygamber. Ölüleri diriltmesi ve hastaları iyileştirmesi mucizeleri ile anılır.).*

İḥyāda **Mesīḥā** iken ol şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [mesīḥā,]*

mesīh': *Hz. İsa (as) peygamber.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḥyāda **Mesīḥ'e** taʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [mesīḥ'e, -e]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / Kim **Mesīh'e** beñzeme z ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [mesīh'e, -e]*

mesīḥā': *Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür **Mesīḥā'lar** bi ze *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [mesīḥā'lar, -lar]*

mesīhā': *Hz. İsa'nın adlarından biri. II Sevgilinin âşıklara can bağışlayan dudağı.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār / Ṣan **Mesīḥā'dur** ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [mesīḥā'dur, -dur]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi **Mesīhā'dur** lebüñ / Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [mesīhā'dur, -dur]*

mesîhâ: *Ey mesih II Hz. İsa.*

Āb-ı Ḫıżr
ile **Mesīhā** nefesinden
bize ne / Lebüñ
ölmelüsiyüz cān ü
cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [mesīhā,]*

mesken: *(Ar. seken "ikāmet etmek, oturmak"tan mesken) Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i
sūsen midür / Ya ciger
zaḥmında **mesken** ṭutd
ı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [mesken,]*

mesken: *İkamet edilen yer || Sürekli olarak gidilen mekan olarak sevgilini eşiği.*

ʿAnberīn zülfüñde gönlüm
ḳaldı gelmez sīneye /
Veh ne sevdādur bu
kim unutdı
miskīn **meskenin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [meskenin, -in]*

mesken: *İkâmet edilen, oturulan yer.*

Künc-i
ġamdur **meskenüm** ol
dil-rübāsuz n'eyleyem
/ Bu ġarīb illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [meskenüm, -üm]*

mesnevi: *Mesnevî.*

Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān
ṭabʿuña kim / Dürr-i
meknūndur ne dirseñ
ger
ġazeller **mesnevī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [mesnevī,]*

mesrūr: *(Ar.) Sevinçli, mutlu.*

Ġuṣṣaña cān virmeyen
ʿömrinde **mesrūr** olma
sun / Görmesün ṣıḥḥat
yüzin derdüñle bīmār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [mesrūr,]*
Yaḳın olmayan ġam ü
endūha **mesrūr** olmas
un / Derd ile cānın
viren cānāneden dūr
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [mesrūr,]*

mest: *Sarhoş.*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden /
Leblerüñ
şevḳiyle **mest** ü pür-
ḫumār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [mest,]*
Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i
cefā elüme / Ḳıya
baḳışlar ile **mest** ü pür-
ḫumār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [mest,]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül ḥālini kim
/ Giceler **mest** ü seher
zār ü perīşāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [mest,]*

mest: *Sarhoş.*

ʿÖzr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy
perī / **Mestüñ** işine
kim ḳalur ādem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [mestüñ, -ü, -ñ]*
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına
aġlar /
Maḥabbet **mestidür** gū
yā ki
ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [mestidür, -i, -dür]*

mest: *Kendinden geçmiş.*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
/ Ġamzeler bīmār ü
zülf āşüftedür
dildār **mest** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [mest,]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş; aşk sarhoşu.*

Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaş añdurur /
Kirpigüñ ḫançer ṣunup
ol **meste** ṣavaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [meste, -e]*

mest: *Aşk ya da sevgiden dolayı aklı başından gitmiş olan.*

Çün bu menzilden
Muʿīdī **mest** olup
geçmek diler / Sāḳiyā
billāh ṣun bir cām-ı
māl-ā-māl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [mest,]*

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan
yutduġım añmaz
mısun / İy beni
meygün-
lebünden **mest** ü bī-
hūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [mest,]*
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm
ṭolu ḳan eyleyen /
Cānumı cām-ı
lebüñdür **mest** ü
ḫayrān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [mest,]*
Göñül **mest** olalı laʿlüñ
ġamından / Cihānuñ
geçmişem cām-ı
Cem'inden *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [mest,]*

mest: *(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.*

Ḫūnī gözüñ ki **mest** ola tīġ-i
cefā çeker / Cellādveş
beni ipe zülf-i dü-tā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [mest,]*
Şol ġamzekār ider
beni **mest** ü ḫarāb-ı
nāz / Maḫmūr gözlerin
süzüp itdükce ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [mest,]*
Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı
cihānı laʿl-i yār /
Bezm-i ḫüsne cevherī-
peymāneler zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [mest,]*
Bezm-i belāda ʿışḳuñ
ile **mest** olan göñül /
Germ olduġınca dāġ-ı
cigerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [mest,]*
Meclis-i ḫüsnüñde
hep **mest** ü ḫarāb oldı
cihān / Bādeye sāḳī ne
ḳatduñ böyle ḳattāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [mest,]*
Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa
nerges ṭañ degül /
Eksük ise
gāh **mest** gāh maḫmūr
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [mest,]*
Mest ise ġamzeñ senüñ
dīvānedür göñlüm
benüm / El-ḥaẕer bir
gün arada nā-gehān
ḳan
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [mest,]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek. II Âşık.*

Gözüñe görinmez oldum
kirpügüñden vehm
idüp / **Meste** ḳarşu kim
varur destinde ḫançer
var

iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [meste, -e]*

mest eyle-: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize / Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [mest eyle-, -y, -en]*

mest eyle-: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [mest eyle-, -r]*

mest eyler: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

Sāḳiyā geh bāde **mest eyler** beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [mest eyler, -r]*

mest eyler: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde **mest eyler** beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [mest eyler, -r]*

mest id-: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [mest id-, -en]*

mest ider: *Kendinden geçirme, hayrette bırakma.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [mest ider, -er]*

mest ol: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [mest ol, -up]*

mest ol-: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [mest ol-, -up]*

mest ol-: *Sarhoş olmak.*

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [mest ol-, --up]*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [mest ol-, -duñ]*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [mest ol-, -dı]

İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın gül-berg-i ter / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [mest ol-, -dı]*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine / Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [mest ol-, -up]*

mest ola: *Mest olmak, sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Şol nāzenīn ki **mest ola** içüp şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [mest ola,]*

mest oldı: *Kendinden geçmek.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [mest oldı,]*

mest olmak: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [mest olmaḳ, -mak]*

mest olmayan: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Şevḳ-i ruḫsāruña içüp oluram her bār mest / Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [mest olmayan, -ma, -y, -an]*

mest olmışam: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb / Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [mest olmışam, -mış, -am]*

mest olup: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī **mest olup** geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [mest olup,]*

mest olupdur: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [mest olupdur, -up, -dur]*

mest oluram: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Şevḳ-i ruḫsāruña içüp oluram her bār mest / Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [mest oluram, -ur, -am]*

mest ü bī-haber kıl: *(Âşıkları) sarhoş etmek ve onları her şeyden habersiz etmek.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuşşāḳı **mest ü bī-ḫaber**

ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [mest ü bī-ḫaber ḳıl,]*

mest ü melāmet: *Kendinden geçme ve sarhoş olma.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [mest ü melāmet,]*

mest ü perīşān: *Perişan ve kendinden geçmiş. II Perişan ve sarhoş.*

Her kim cihāna **mest ü perīşān** gelür geçer / Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [mest ü perīşān,]*

mest ü ser-girān ol-: *Körkütük sarhoş olmak.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [mest ü ser-girān ol-, --mış]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Beni Mecnūn ider **mestāne** ġamzeñ / Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [mestāne,]*

mestāne: *Sarhoş olmuş II sarhoşça II kendinden geçmiş.*

Ṭolu içüp n'ola **mestāne** öper isem elüñ / Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [mestāne,]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. Kendinden geçme hali.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi **mestānenüñ** / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [mestānenüñ, -nüñ]*

mestāne: *Kendinde olmayan II Aklı başında olmayan.*

Dōstum ġamzeñ süzüp **mestāne** söylers in baña / Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [mestāne,]*

mestāne: *Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / Şiʿri dimege şöylece **mestāne** disün ler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [mestāne,]*

mestāne: *Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. II Âşık.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb / **Mestāne** ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [mestāne,]*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz / **Mestāne** yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [mestāne,]*

mestāne bak-: *Sarhoş bakış. II*

Sevgilinin baygın bakışları.

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī / Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [mestāne baḳ-,]*

mestāne dil: *Sarhoş gönül.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu **mestāne dil** / ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [mestāne dil,]*

mestāne mestāne: *Baygın baygın gözlerle bakmak.*

Gözlerin süzmüş baḳar **mestāne mestāne** baña / Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [mestāne mestāne,]*

mestānelik: *Sarhoşluk.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine **mestāneliḳler** ça ġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [mestāneliḳler, -ler]*

mestāneye: *Kendinden geçmiş,aklı başında olmayan,sarhoş.*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi **mestāneye** / Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [mestāneye, -y, -e]*

mest-i: *Sarhoş.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne **mest-i** dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [mest-i,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına / **Mest-i** cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [mest-i,]*

mest-i ʿışk-: *Aşk sarhoşluğu.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [mest-i ʿışḳ-, -am]*

mest-i ʿışkam: *Aşk sarhoşluğu.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / **Mest-i ʿışḳam** sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [mest-i ʿışḳam, -i, -am]*

mest-i ʿışkam: *Aşk sarhoşu (Âşık).*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / **Mest-i ʿışḳam** sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [mest-i ʿışḳam, -i, -am]*

mest-i ʿışkam: *Aşk sarhoşluğu, sermestlik.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / **Mest-i ʿışḳam** sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [mest-i ʿışḳam, -am]*

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gidip sarhoş olmak.*

Germ olup meclīs içinde yaḳalum ḳollarımuz / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]*

Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi bir / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]*

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü raḳḳāṣ kebāb / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]*

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gitmek, yaptığını bilmemek, kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Naḳdi meyḫānede cārūb gibi ḫāk idelüm / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]*

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gidip sarhoş olmak.*

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde ḳadeh lāle gibi / Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]*

mest-i medhūş: *Şaşkınlık ve korku içinde kalmış sarhoş.*

İy Muʿīdī **mest-i medhūş** olsa göñlüm vechi var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [mest-i medhūş,]*

mest-i nāz: *Naz sarhoşu.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol **mest-i nāz** kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [mest-i nāz,]*

mesʿūd: *Saadete ermiş, kutlu, mutlu.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi **mesʿūd** ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [mesʿūd,]*

mesel: *1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.*

Beni bir yerde yār ile göricek / Ehl-i diller niçe **mesel** didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [mesel,]*

metaʿ-ı naẓm: *Şiir varlığı, sermayesi II bütün şiirler; şairlik.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [metaʿ-ı naẓm,]*

metāʿ-ı ṣabr ü karār: *Sabır ve tahammül eşyası.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ / Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

260, Beyit 5). [metāʿ-ı ṣabr ü ḳarār, -uñ]

metāʿ-ı vaṣlı: *Kavuşma malı.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [metāʿ-ı vaṣlı, -ı]*

metaʿ-ı vaṣluña: *Kavuşma malı.*

Ḳıymet olmazdı **metaʿ-ı vaṣluña** dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [metaʿ-ı vaṣluña, -ı, -u, -ñ, -a]*

metaʿ-ı vaṣluña: *Kavuşma malı.*

Ḳıymet olmazdı **metaʿ-ı vaṣluña** dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [metaʿ-ı vaṣluña, -uñ, -a]*

me'vā: *Sığınacak yer, makam, yurt, mesken.*

İy ḫayālüñ ṣāhına **me'vā** göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [me'vā,]*

mevc: *Dalga.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı **mevcler** / Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 4). [mevcler, -ler]*

mevc urmasa: *Dalgalanmak.*

Cān u dil **mevc urmasa** her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [mevc urmasa,]*

mevc-i āfet ḳoparur: *Afet dalgası koparmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege / **Mevc-i āfet ḳoparur** ḳaşına yārüm çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [mevc-i āfet ḳoparur, -ar, -ur]*

mevc-i ḫādise: *Dalgıç meselesi.*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [mevc-i ḥādise,]*

mevc-i ʿışḳ: *Aşk dalgası.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı **mevc-i ʿışḳ** ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [mevc-i ʿışḳ,]*

mevcūd: *Var olan, bulunan.*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḥs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile **mevcūddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [mevcūddan, -dan]*

mevlevī: *Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler II Mevlevîler.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp **mevlevī** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [mevlevī,]*

mevsim: *1. Bir takvim yılının*

iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri. 2. İçinde bulunulan zaman.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun /
Bu **mevsimde** kişi melāmet
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [mevsimde, -de]*

mevsim-i gül-: *İlkbahar mevsimi, bahar mevsimi, bahar.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi geçdi günüm
gülzārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [mevsim-i gül-, --dür]*

mevsim-i gül-: *Gül mevsimi, bahar mevsimi.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [mevsim-i gül-, -dür]*

[mevzūnı]: *Ahenkli, düzgün, biçimli.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni / Ben ki nā-geh bir büt-i **[mevzūnı]** gördüm
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [[mevzūnı],]*

mey: *Şarap.*

Olup **meyden** yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [meyden, -den]*

mey: *(□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken / **Meyi** ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [meyi, -i]*

mey: *Far. Şarap, bâde.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / **Mey** olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [mey,]*

mey: *Şarap, bade, içki.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / **Mey** ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [mey,]*

mey: *Şarap, bâde.*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb /
Özge **meyden** olmışa m ben ʿāşıḳ-ı dīdār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [meyden, -den]*

mey: *(Far.) Şarap, bâde.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb
u **mey** baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [mey,]*
Sāḳiyā **mey** ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [mey,]*
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / **Mey** diyü nūş itdügi her dem cigerler

ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [mey,]*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [mey,]*

Cān virürken hecr ile göz **mey** ṣunar baġrum kebāb / Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [mey,]*

Niye gizler lebüñ **mey** içdügüñi / Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [mey,]*

Sāḳiyā **mey** ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa / Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [mey,]*

Sāḳiyā **mey** ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [mey,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum **mey** ü maḫbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [mey,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā **mey** ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [mey,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr u fer ḫüsnüñ yiter ṣemʿ-i ṣebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [mey,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / Her ḳadeḥ **mey** başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [mey,]*

mey: *(Fars.) Şarap, bâde.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden / Naʿresi bezm ehlinüñ **meyden** mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [meyden, -den]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı **mey-i** cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [mey-i, --i]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / Sāḳiyā **mey** ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [mey,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [meydānında, -ı, -n, -da]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün **meydāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [meydāne, -e]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / **Meydānı** ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [meydānı, -ı]*

meydān: *Geniş yer, açıklık, saha.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn **meydānında** ḫāl / Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *Alan, saha//yarışma, karşılaşma yeri//şiir meydanı.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i **meydān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [meydān,]*

meydān: *Meydan, yer, saha; meclis.*

Meydān senüñ oldı kim olupdur / Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [meydān,]*

meydān: *Geniş yer, meydan, saha.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *Meydan, yer, saha.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse **meydānda n** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [meydāndan, -dan]*

meydān: *Meydan, ortalık yer.*

Daḥi çevgān urmadın **meydānda** ba şum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [meydānda, -da]*

meydān: *Yarışma, eğlenme veya karşılaşma yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3).*

[meydānında, -ı, -n, -da]

meydān: *Yarışma, eğlenme veya karşılaşma yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng içün **meydāne** girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [meydāne, -e]*

meydān: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*

Ḳanı ol devlet ki **meydān** içre başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [meydān,]*

meydān: *(Ar.) Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu **meydānda** urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [meydānda, -da]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf **meydānda** cevlā nuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [meydānda, -da]*

meydāna geç-: *Ortaya Çıkmak.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [meydāna geç-, -üp]*

meydāna gelsün: *Bir kimse veya şeyden korkmadığını, çekinmediğini açıkça belirtmek, üstün olduğunu iddia etmek, kafa tutup yarışmaya davet etmek.*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [meydāna gelsün,]*

meydān-ı belā-: *Bela meydanı.*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [meydān-ı belā-, --da]*

meydān-ı cefā-: *Eziyet meydanı.*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [meydān-ı cefā-, -da]*

meydān-ı felek: *Feleğin ortasında.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [meydān-ı felek, -de]*

meydān-ı fitne-: *Fitne meydanı.*

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede / Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [meydān-ı fîtne-, --de]*

meydān-ı ġamda: *Gam, keder meydanı.*

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh / **Meydān-ı ġamda** tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [meydān-ı ġamda,]*

meydān-ı ḥüsn-: *Güzellik meydanı.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [meydān-ı ḥüsn-,]*

meydān-ı ʿīd: *Bayram meydanı.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola **meydān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [meydān-ı ʿīd,]*

meydānında: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ / Fitne **meydānında** ṣafl ar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [meydānında,]*

meygūn-leb: *Şarap dudaklı II sevgili.*

Ṣīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni **meygūn-lebünden** mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [meygūn-lebünden,]*

meyḫāne: *(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*

Mescid ü **meyḫāne** birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [meyḫāne,]*

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb / Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [meyḫāne,]*

meyhāne: *(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer II. Tekke, dergah.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü **meyḫāneye** / Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [meyḫāneye, -y, -e]*

mey-ḫāne: *İçki içilen yer.*

Sāḳiyā **mey-ḫāneye** köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [mey-ḫāneye, -y, -e]*

mey-hāne: *1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile **mey-ḫāne** kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [mey-ḫāne,]*

mey-ḫvār: *Şarap içen, işret eden, ayyaş.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol **mey-ḫvār** ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [mey-ḫvār,]*

mey-ḫvāre-: *Şarap içen, ayyaş.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine **mey-ḫvāreliḳ** göñlüm diler / Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [mey-ḫvāreliḳ, -lik]*

mey-i dil-cū: *Gönlü hoş eden şarap.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet **mey-i dil-cū** ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [mey-i dil-cū,]*

mey-i ergavān: *Erguvan şarabı.*

Sāḳī bahār geldi **mey-i ergavān** gerek / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān

gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [mey-i ergavān,]*

mey-i nāb: *Halis şarap.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı **mey-i nāb** ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [mey-i nāb,]*

mey-i nāb: *Saf, halis şarap.*

Nigāruñ lebleri yanuñda iy dil / **Mey-i nāb** añma kim ne nisbeti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [mey-i nāb,]*

mey-i nāb: *Hâlis, saf şarap II Samimi aşk.*

Saña ʿāşıḳdur **mey-i nāb** ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [mey-i nāb,]*

mey-i tāze: *Taze şarap.*

Çeşmüñ **mey-i tāze** çekmeyince / Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [mey-i tāze,]*

meyl: *Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine **meyl** ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [meyl,]*

meyl: *Meyil, yönelme.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne **meylin** ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [meylin, -in]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya **meyli** var dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [meyli, -i]*

meyl: *Arzu, istek.*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba **meylüm** ḳalm adı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [meylüm, -üm]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre **meylüm** yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [meylüm, -üm]*

Sebzede serv ü semen seyrine **meylüm** yoḳ benüm / Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 2). [meylüm, -üm]*

meyl: *(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür **meyli** / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [meyli, --i]*

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ **meylimüz** elḥaḳ / Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı

dīdārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [meylimüz, -imüz]*

meyl: *Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme, temâyül.*

Vāʿiẓüñ bārid
sözi **meylüm** giderdi
bādeden / Veh ki ben
aldum ele şemʿ-i
şebistān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [meylüm, -üm]*

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye **meylüñ** var
ise / Gül-i tersin
güzelüm gel berü baş
üzre
yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [meylüñ, -(ü)ñ]*

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

ʿIşḳa **meylüñ** çünki bildüm
reh-nümā oldum saña /
İy göñül sen baña derd
ü ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [meylüñ, -üñ]*

meyl eyler: *(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her
ṣūḫa **meyl eyler** velī /
Cān fedā ṣol nakṣa kim
gördükce naḳḳāṣ
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [meyl eyler,]*

meyl id-: *Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm
ki meyl ider / Beñzer o
murġa dāme düşer
dāne
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [meyl id-, -er]*

meyl id-: *Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ / Zīrā
nedīmi gice mehüñ
ehl-i re'y
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [meyl id-, -er]*

meyl ide: *Gönül vermek, yönelmek.*

Pīr ü cüvāna **meyl ide** mi
ṣol kimesne kim /
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile
baḫt-ı cüvān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [meyl ide,]*

meyl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak, gönül vermek.*

Bī-gāneye çün **meyl ider** ol
ṣūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna
diñüz kim baña bī-
gāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [meyl ider,]*

meyl ider: *Gönül bağlamak, istek ve arzu duymak, yönelmek.*

Eksük olmaz dīdeden
ġamzeñ ḫayāli dem-
be-dem / Ṣanasın āhū-
yı Çīn'dür **meyl**
ider ṣudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [meyl ider, -er]*

meyl it-: *Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [meyl it-, -se]*

meyl it-: *Meyil ettiğim için, arzuladığım için.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [meyl it-, --düg, -im, --çün]*

meyl itme: *Yönelme.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān **meyl itme** ṣaḳın ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [meyl itme,]*

meyl itmesün: *Bir yöne doğru yönelmek II Sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ḳaşuña **meyl itmesün** tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen / Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [meyl itmesün, -me, -sün]*

meyl itmezem: *Eğilim göstermek, yönelmek.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece **meyl itmezem** / Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [meyl itmezem, -mez, -em]*

meyl itsün: *Meyletmek.*

Dil ne **meyl itsün** çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [meyl itsün, --sün]*

mezād it: *Açık artırma (müzayede) usulüyle satışa çıkarmak.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [mezād it, -mez]*

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [mezārum, -um]*

mezār: *Ar. Ölünün gömülü olduğu yer, gömüt, kabir.*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan / Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle **mezārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 1). [mezārumdan, -um, -dan]*

mezīd: *'ömrüñ mezīd olsun ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ **mezīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [mezīd,]*

mezra: *Tarıma elverişli, ekilip dikilecek toprak, geniş tarım arazisi.*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān **mezraġına** /

Ḫūşe-i ḥasret içün
toḫm-ı nedāmetler
eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [mezraġına, -ı, -]*

mı: *Soru eki.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ **mıdur** /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [mıdur, -dur]*

İy Muʿīdī saña
müşkil **mi** gelür şīve-i
ʿışḳ / Didügüñ ölmek
ise yār içün āsāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [mi,]*

Ḳanda irer vaṣla dilden
yoluña cān virmeyen /
Hīç müyesser
ola **mı** dünyāda cennet
kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [mı,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it
raḳībe uyup / Yazuḳ
degül **mi** ki düşmen
güle seven
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [mi,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ
gözlemek senüñ /
Minnet degül **mi** dīde-i
ḫūn-bārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [mi,]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ
olam **mı** kim bünyād-ı
ʿışḳ / Urulupdur eşk-i
germ ile dem-i serd
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [mı,]*

Bilmezem aġu **mı** ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb /
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḥasteye derd
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [mı,]*

Ger öldürem dir iseñ uş
boynum uş ḳılıcuñ /
Sen ḳaṣd-ı cān idince
minnet
degül **mi** cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [mi,]*

Başuma gün ṭoġsa
ṭañ **mı** ṭāliʿüm
ferḫundedür / Bile
aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [mı,]*

Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā / Tekyedür
eksük **mi** olur anda
mihmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [mi,]*

Göz ile ġamzesi **mi** ġamz
ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne
yüzi ḳara geçer bilsem
ol nigāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [mi,]*

İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh /
Sīne-be-sīne
şardı **mı** ol bed-liḳā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [mı,]*

İnce bilüñi
çekdi **mi** düşmen
kenāre āh / Sīne-be-
sīne şardı mı ol bed-
liḳā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [mi,]*

mı: *Soru edatı.*

Merḥamet ḳılmaz **mısın** şol
nā-tüvān ü zāre kim /
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [mısın, -sın]*

mı: *"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ **mıdur** /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

3, Beyit 3). [mıdur, -dur]

mı: *"Mi" soru edatı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez **mi** iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [mi,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez **mi** bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [mi,]*

Ḥükmüñe maḥkūm ider **miydüñ** raḳīb-i dīvi sen / Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 5). [miydüñ, -y, -dü, -ñ]*

mı: *"Mi" soru edatı.*

Pür-sūz ise ṭañ **mı** benüm eşʿārüm kim / İtmişdür eşer nāle ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [mı,]*

mı: *"mı", soru eki.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña / Dem-be-dem varşun **mı** öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [mı,]*

mı: *Cümleye soru anlamı veren ek, soru edatı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez **mi** iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [mi,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle **mi** diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [mi,]*

mı: *"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ **mıdur** dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [mıdur, -dur]*

mı: *Vurgu amacıyla kullanılan sözde soru eki.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi gitsem ʿaceb **mi** kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [mi,]*

mı: *" Mı" soru edatı.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler / İy ṭabīb olmaya **mı** derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [mı,]*

Kīmyā **mıdur** viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [mıdur, -dur]*

Gözlerüm yaşı **mıdur** senden ıraḳ iden beni / Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [mıdur, -dur]*

Ḳul **mıdur** ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [mıdur, -dur]*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi
incinme dōstum /
Ḫoş **mıydı** ḳanlar
itdügi içüp şarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [mıydı, -y, -dı]*

Vāʿiẓā minber depüp ne
çaġırursın bilmezem /
Bizi
ḳorḳutmaḳ **mıdur** yoḫ
sa bu ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [mıdur, -dur]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş / Rāzum
ṭuyar ise ṭañ **mıdur** ol
müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [mıdur, -dur]*

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oġlandan
berü / İy Muʿīdī yoġ
ise
Mecnūn **mıdur** pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [mıdur, -dur]*

mı: *"-mi" soru eki.*

Olmasa lebüñ fitneler
eyler **midi** çeşmüñ /
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şūr ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [midi, -di]*

mı: *" Mi " soru edatı.*

Pīr ü cüvāna meyl
ide **mi** şol kimesne
kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr
ile baḫt-ı cüvān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [mi,]*

Raḳīb ḥaḳḳuma
ölimez **mi** dir yoluñda
begüm / Ber-ā-ber
olalum anuñla gör
yalan kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [mi,]*

İy Muʿīdī söyleyen
dilber **mi** dilde sen
misin / İllere şimdi
temāşā gül midür
bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [mi,]*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür
bülbülleri nālān iden /
Naʿresi bezm ehlinüñ
meyden **mi** sāġerden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [mi,]*

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i
sitemgerden **midür** /
Başuma bunca belā
dilden mi
dilberden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [midür, -dür]*

ʿIşḳ mıdur ya
gül **midür** bülbülleri
nālān iden / Naʿresi
bezm ehlinüñ meyden
mi
sāġerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī gice gündüz
durmayup ḳan
aġlamaḳ / Kendü
kendüñden **midür** yoḫ
sa
güzellerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī gice gündüz
durmayup ḳan
aġlamaḳ / Kendü
kendüñden **midür** yoḫ
sa
güzellerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [midür, -dür]*

Gözlerüm yaşı mıdur
senden ıraḳ iden beni /
Bu ḳara günler baña
kimdendür
aḫterden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [midür, -dür]*

İstedügim gibi gördüm
ḥālüme raḥm itmedüñ /
Bilmezem āhen mi
göñlüñ yoḫsa
mermerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [midür, -dür]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik **midür** dünyāda kim / Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [midür, -dür]*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen **midür** / Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ **mi** te’s̲īr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [mi,]*

mı: *"Değil / -mez" anlamı katan soru edatı.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez **mi** her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [mi,]*

mı: *" Mı" soru eki.*

Varmayalum **mı** bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [mı,]*

mı: *" Mı " soru eki.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu **mı** ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [mı,]*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye / Varmaya **mı** ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [mı,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı **mı** ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [mı,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uşanmaduñ **mı** şiʿr ü inşādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [mı,]*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya **mı** şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [mı,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n’ola / Mürġ ṣayd olmaya **mı** dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [mı,]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun **mı** kim / Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [mı,]*

Ṣūfiyā geçmek olur **mı** cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [mı,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur **mı** kim / Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [mı,]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar **mı** böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [mı,]*

Cān ḫalāṣ olur **mı** bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [mı,]*

mı: *" Mi " soru edatı.*

Ḫvāb içinde lebüm
öpdüñ **mi** diyü ṣorma
baña / Bir kişi rāzını
dir **mi** aña iḳrār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [mi,]*

Ḫvāb içinde lebüm
öpdüñ **mi** diyü ṣorma
baña / Bir kişi rāzını
dir **mi** aña iḳrār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [mi,]*

Zārī vü fiġān itmege
ṭāḳat **mi** ḳalupdur / Bu
derd ile cāndan daḫi
bīzārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [mi,]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup
özgeler ṣaḳın / Ḫavf
eylemez **misin** düşe
boynuña
ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [misin, -sin]*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün
ḳan ider ʿadū /
Düşmez **mi** yoḫsa
boynuña öldükde
ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [mi,]*

Āyīne āsmān-ı melāḥat
degül **mi** kim /
Olmışdur anda ʿaks-i
ruḫuñ āftāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [mi,]*

Ḳāmetüñ servin **mi** gördi
raḳṣa girdi nāreven /
Ġonçe-aġzuñdan
ḫaber **mi** aldı ḫandān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [mi,]*

Ḳāmetüñ servin **mi** gördi
raḳṣa girdi nāreven /
Ġonçe-aġzuñdan
ḫaber **mi** aldı ḫandān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [mi,]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile
neden ṭoldı cihān /
Yoḳsa
zülfüñ **mi** ṭararsın
ʿanber-efşān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [mi,]*

Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin
ḥālüme / Gūşuña
girmez **mi** yoḳsa nāle
vü zārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [mi,]*

Lebüñ **mi** vaṣf ider cānā
Muʿīdī / Ki sözi daḫi
şīrīndür
şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [mi,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne
ḳadar bīmār isem / Bir
ḳıya baḳmaḳ
degül **mi** ḫāṭırum ḫoş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [mi,]*

micmer: *Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya iñen /
Sāḳiyā bu āteşīn
gönlüm
baña **micmer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [micmer,]*

midür: *Mıdır, soru eki.*

Yaḳasın yırtarsa
ṭañ **mıdur** Muʿīdī-
derdmend / Ṣarılur
aġyār ile dildārı ʿüryān
her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [mıdur,]*

midür: *"MI" soru edatının bildirme eki almış şekli.*

Bu hümāyūn
ṭurre **midür** ya hümā /
Sāye ṣalsa pādşāh olur
gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [midür,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup
ḫoş gör kim / Bir iki
gün ḫurrem-i
sebzede **mihmāndur** b
u *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

377, Beyit 6). [mihmāndur, -dur]

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim / Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek **mihmānına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 2). [mihmānına, -ı, -n, -a]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur anda **mihmān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [mihmān,]*

mihmān: *Far. konuk, misafir.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca **mihmān** oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [mihmān,]*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile niçe **mihmān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [mihmān,]*

Ḫānesine sīnemüñ **mihmān** olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [mihmān,]*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde **mihmān** ol masun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [mihmān,]*

mihmān: *(Fars.) Misafir, konuk.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda **mihmān** olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [mihmān,]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene **mihmān** oldu m / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [mihmān,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim / Yine bir mehveş ḫayālin dilde **mihmān** eyledü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [mihmān,]*

miḫnet: *Iztırap, azap, acı.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan **miḫnet** ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [miḫnet,]*

miḫnet: *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb **miḫnetlü** cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [miḫnetlü, -lü]*

miḫnet: *(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.*

Gāh nāle gāh girye gāh **miḫnet** gāh ġam / Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [miḫnet,]*

miḫnet mürġi: *Keder, Bela kuşu.*

Āşiyān-ı dilde **miḫnet mürġi** ögrensün diyü /

Dāne ḳor
merdümlerüm anuñ
öñüne āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [miḥnet mürġi,]*

mihr: *Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur **mihr** ü māh /
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki
āvāreler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [mihr,]*
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
/ Her gün bu ṭāḳ-ı
nīlīye bir zer-nigār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [mihr,]*
N'ola māh olduñ
ise **mihr** idegör
ḳullaruña / İʿtimād
itme begüm ḥüsnüñe
devrāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [mihr,]*
N'ola āhum boyanup
göklere irse felege / Ki
yine **mihr** ile ḳul oldı
göñül bir
melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [mihr,]*
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ /
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [mihr,]*

mihr: *Aşk.*

Terk eylemek olurdı ol
māh **mihrin** ammā /
Sevdā-yı zülfī dilde bir
kāfirī binādur *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [mihrin, -in]*
Ḫayr ola bir
mehveşüñ **mihriyle** şā
h olur gibi /
Vāḳıʿamda dün gice
Mecnūn'ı gördüm
aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [mihriyle, -iyle]*
Bu göñül meh-
pāreler **mihrinde** yüz
aġardamaz / Ṭāliʿüm
ġāyet ḳaradur vāz
geldüm
sevmezem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [mihrinde, -i, -n, -de]*
Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne **mihr** ü vefā /
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [mihr,]*

mihr: *1. güneş 2. aşk.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı / Nūrı
yoḳ yılduzı düşkün
görinür **mihr** ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [mihr,]*
Cemālüñ nūrı cān bezmin
dem-ā-dem rūşen
eylerken / Yazarlar
āsmānın **mihrin** ü ya
māh-ı
tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [mihrin, -in]*

mihr: *Dostluk, vedâd, muhabbet, şefkat.*

Mihr içün baş egmezem
gerdūna ḳahruñdan
ḳaçup / Ger ölürsem
itmezem bir ẕerre
minnet
kimseye *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [mihr,]*

mihr: *Aşk ve muhabbet.*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān ile
/ **Mihr** içün āteşde
ḳonmış naʿle beñzer
kākülüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [mihr,]*
Źerrece **mihr** itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ beni /
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [mihr,]

mihr: *Aşk, şefkat, muhabbet.*

Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine / Mühr-i ġamla **mihrüñi** cānum da pinhān eyledüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 3). [mihrüñi, -üñ, -i]*

mihr: *Sevgi, muhabbet, aşk.*

Rūşen iden **mihrümi** ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [mihrümi, -üm, -i]*

mihr: *Güneş.*

Sipihrüñ **mihri** yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [mihri, -i]*

mihr: *Güneş II Aşk.*

Gerçi ol çihreyle **mihrüñ** farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [mihrüñ, -(ü)ñ]*

mihr: *Aşk, sevgi, muhabbet.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü **mihri** yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [mihri, -i]*

mihr: *Güneş // sevgilinin yüzü.*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm / **Mihr** yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [mihr,]*

mihr: *Aşk, sevgi.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye **mihr** itdügi yoḳ / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [mihr,]*

mihr: *Aşk ve muhabbet.*

Dilde **mihrüñ** olduġın iy dōst inkār itme kim / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [mihrüñ, -üñ]*

mihr: *İyilik, ihsan, lütuf.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre **mihr** itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [mihr,]*

mihr: *Güneş, şems. II Gündüz.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde **mihr** altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [mihr,]*

mihr: *(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II Sevgilinin merhameti.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / **Mihrüñ** ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [mihrüñ, -üñ]*

mihr: *Iyilik. II lütuf ve ihsan.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / Ẕerrece **mihrin** görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [mihrin, -i, -n]*

mihr it-: *I. (Sevgilinin) güneş gibi yüzünü göstermesi II. (Sevgilinin) vefa/sevgi göstermesi.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [mihr it-, -, -]*

mihr ü maḥabbet: *Aşk ve sevgi.*

Naḳd-i cān virdüm alup **mihr ü maḥabbet** cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [mihr ü maḥabbet,]*

miḥrāb: *Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm **miḥrāba** nā ẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [miḥrāba, -a]*

Yārüñ ebrūsın görüp **miḥrāba** meylü m ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [miḥrāba, -a]*

miḥrāb: *1. Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. 2. mec. Yüceliğinden, güzelliğinden vb. üstün niteliklerinden dolayı kendisine yönelinen makam veya kimse 3. edeb. Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.*

Dāne-i tesbīḥ ile **miḥrāb** ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [miḥrāb,]*

miḥrāb: *Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen / Geçmesün **miḥrāba** bi lmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [miḥrāba, -a]*

miḥrāb: *(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez **miḥrāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [miḥrāb,]*

miḥrāb-ı ebrūñ: *Sevgilinin kaşlarının mihrabı.*

Seyr idüp **miḥrāb-ı ebrūñ** ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [miḥrāb-ı ebrūñ, -ñ]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli, muhip, dost.*

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ / **Mihrbān** olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 7). [mihrbān,]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli, dost.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir **mihrbānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [mihrbānum, -um]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur / Sāye dirler adına bir **mihrbānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [mihrbānum, -um]*

mihr-i: *Güneş.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler / Hercāī olmasa **mihr-i** nā-mihrbānumuz *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [mihr-i,]*

mihr-i ʿālem-ārā-: *Dünyayı süsleyen güneş.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [mihr-i ʿālem-ārā-, --dan]*

mihr-i ʿālem-ārādan: *Cihanı süsleyen güneş.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña / Gitdi şebnem gibi **mihr-i ʿālem-ārādan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [mihr-i ʿālem-ārādan, -dan]*

mihr-i cān-sūz: *Can yakan güneş II aşk.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [mihr-i cān-sūz, -um, -la, -dur]*

mihr-i dırahşāne: *Parlayan güneş. II Sevgili.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör / Ḫaberin ẕerrelerüñ **mihr-i dırahşāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [mihr-i dırahşāne, -e]*

mihr-i ruh: *(Sevgilinin) yanağının güneşi.*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [mihr-i ruḫ, -uñ]*

mihr-i ruhuñ: *Yanağın güneşi. ll Sevgilinin güneş gibi parlayan yanağı.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [mihr-i ruḫuñ,]*

mihr-i tābāndan: *Parlayan güneş.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ urdı

gitdi **mihr-i tābāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [mihr-i tābāndan, -dan]*

minber: *Ar. Câmi içinde genellikle mihrâbın sağ tarafında bulunan, merdivenli kürsü.*

Vāʿiẓā **minber** depüp ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [minber,]*

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir ẕerre **minnet** kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [minnet,]*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile / Bu cihān içre dirilmekden ise **minnet** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [minnet,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ / **Minnet** degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [minnet,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince **minnet** degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [minnet,]*

minnet: *Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī / Ḫāk-i pāyuñ **minneti** çeşm-i cihān-bīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [minneti, -i]*

minnet bilür: *Bir lütuf olarak kabul etmek.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ururseñ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [minnet bilür,]*

minnet ḳıl-: *Minnet, yapılan iyiliğe karşılıkta bulunma.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim / Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 4). [minnet ḳıl-, -ma]*

mīr-i ʿases: *Bekçi başı.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile **mīr-i ʿases** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [mīr-i ʿases,]*

mirrīh: *Merih, Mars gezegeni; neşe, yiğitlik, kızgınlık sefahat, kuvvet, savaş, hıyanet, gazap gibi özellikler onunla ilgili görülürdü; feleğin başkomutanı olarak kabul edilir.*

Senüñ **mirrīḫ** çeşmüñ fitnesidür / Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [mirrīḫ,]*

mirzā: *Bazı Türk topluluklarında ve İran'da kullanılan bir soyluluk sanı; mirzanın. Far. Bey, beyzade. Fi'l-asl "bey tevlit edici" manasınadır yahut "mîr-zâde"den muhaffeftir.*

Daḫi çevgān urmadın
meydānda başum ḳıldı
ṭop / Şol semend-i nāz
ile cevlān
iden **mirzā** yiğit *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [mirzā,]*

misāfir: *Konuk; yoldan gelen, yolcu.*

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün / Derd
ü ġam ol **misāfire** zād-
ı sefer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [misāfire, -e]*

misāl: *Misal, benzer, gibi.*

Dūd-ı āhum göklere
boyansa iy meh yiridür
/ Ḳara
bulutlar **miṣāli** bī-ḳarār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 4). [miṣāli, -i]*

misāl: *Misal, gibi.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu
müşgīn-ḥaṭ ile /
Gūyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür
ki **miṣālin** ḳaralar *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [miṣālin, -in]*

misāl: *Benzer; eş, denk.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen
boyı servi kenār
/ **Miṣāli** yoḳdur şāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [miṣāli, -i]*

misāli: *"Benzer, gibi" anlamında edat.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola /
Zülfüñ **miṣāli** ol daḫi
yüzi ḳara
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [miṣāli,]*
Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim /
Ṭūtī-i
gūyā **miṣāli** beslenür
ḳand ile
zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [miṣāli,]*

misin: *İkinci tekil şahıs soru eki.*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol
zülfe ḫaṭādur bu /
Dīvāne **misin** iy dil
zencīr-i belādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [misin,]*

misk: *Misk, güzel koku.*

Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-
rīzüñi / Medḥüñ eyler
ḳılıcuñ her yirde
ol **miskīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [miskīn, -in]*

misk-i ḫoten: *Hoten miski, kokusu.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer
dīvān-ı Muʿīdī kim /
Ḫaṭṭ-ı ġazeli
anda **misk-i**
Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [misk-i ḫoten,]*

misk-i ḫoten'-: *Hoten miski. (Hoten, Doğu Türkistan'da bir şehir).*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
/ Būy-i zülfüñle göñül
misk-i Ḫoten'den
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [misk-i ḫoten'-, --den]*

miskīn: . *Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir

gün / Kimesne ṭuymadan **miskīn** ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [miskīn,]*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu / Kişi **miskīn** olur aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 1). [miskīn,]*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı **miskīn** ḥarāmīl er yataġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [miskīn,]*

miskīn: *1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.*

Nāfe **miskīndür** ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [miskīndür, -dür]*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek / Ol feraḥdur şimdi ben **miskīni** ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [miskīni, -i]*

Vaṣl istemez Muʿīdī **miskīne** bu yiter kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [miskīne, -e]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür / Kef geçer **miskīn** daḥi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *Misk kokulu II Saç.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp **miskīnlik** eyler kākülüñ / Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [miskīnlik, -lik]*

miskīn: *Uyuşuk, aciz, zavallı.*

Nāfe **miskīndür** ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [miskīndür, -dür]*

miskīn: *Hiçbir şeye sahip olmayan; zavallı, aciz, yoksun.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / **Miskīn** Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *Aciz, zavallı.*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi / Āh eger bulmazsa **miskīn** āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [miskīn,]*

Āh kim artar Muʿīdī ẖaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice **miskīn** ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [miskīn,]*

miskīn: *Âciz, zavallı ‖ âşık.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḥaṭṭuñ ol **miskīni** āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [miskīni, -i]*

miskīn: *Aciz, kimsesiz II âşık.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan **miskīn** ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [miskīn,]*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur / **Miskīn** Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *Aciz, zavallı (kimse).*

Dimedüñ bir gün daḫi **miskīn** Muʿīdī ni cesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [miskīn,]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer / Cān virür gördükce ol **miskīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [miskīn,]*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe **miskīni** azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [miskīni, -i]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh ki ben **miskīni** Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [miskīni, -i]*

miskīn: *Âciz, zavallı (kimse).*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger **miskīn** ölürse ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [miskīn,]*

miskīn: *Aciz, zavallı, biçare; II Âşık.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe **miskinligüñ** iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [miskinligüñ, -lig, -üñ]*

miskīn: *Aciz, kimsesiz II Âşık.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün **miskīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı. 2. Aciz, zavallı.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü **miskīn** zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [miskīn,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya bir **miskīn** hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [miskīn,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye / Veh ne sevdādur bu kim unutdı **miskīn** meskeni

n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [miskīn,]*

miskīn: *Zavallı, miskin.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı **miskīnleri** / Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [miskīnleri, -ler, -i]*

miskīn: *Aciz, zavallı (kimse).*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i **miskīne** şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [miskīne, -e]*

miskīn: *(Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger **miskīn** meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [miskīn,]*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın / Mūcib-i cennet degül **miskīn** ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn: *Âciz, zavallı (kimse). II Âşık.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / **Miskīn** Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [miskīn,]*

miskīn-muʿīdī-: *Zavallı Muîdi.*

Cānını **miskīn-Muʿīdīnüñ** yaḳupdur nāz ile / Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [miskīn-muʿīdīnüñ,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var / Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [miskīn-muʿīdīnüñ,]*

misl-i ḫabāb: *Kabarcıklar gibi.*

İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb / Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm **misl-i ḫabāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9). [misl-i ḫabāb,]*

mışr: *A. Mısır, ülke adı.*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez **Mışr'a** heves / Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 6). [mışr'a, -a]*

mışr: *Mısır Ülkesi. II Ülke, memleket.*

Çün melāḥat **Mışrı'nuñ** Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [mışrı'nuñ, -ı, -nuñ]*

mışr': *Ülke.*

İy ʿazīzüm gel göñül **Mışr'ında** sulṭān ol yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [mışr'ında,]*

mışr-ı melāḥat-: *Güzellik Mısır'ı.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş / Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [mıṣr-ı melāḥat-, --de]*

mıstar çek-: *Mıstar çekmek; çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak. II Mıstar ve kâkül arasında benzerlik ilgisi kurulmuştur.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıstar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [mıstar çek-,]*

miyān: *Bel.*

Ne **miyānuñdan** nişān var ne dehānuñdan eser / Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [miyānuñdan, -uñ, -dan]*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var **miyānınuñ** ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [miyānınuñ, -ı, -nuñ]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük **miyānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [miyānum, -um]*

Ger **miyānın** ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [miyānın, -ı, -n]*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb **miyānuñı** kimle r yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [miyānuñı, -uñ, -ı]*

miyān: *Bel, ince bel. Mûy miyân.*

Dil **miyānuñdan** kenār ister didüm geldi didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [miyānuñdan, -uñ, -dan]*

miyān: *1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [miyānuñ, -uñ]*

miyān: *Bel. II Sevgilinin ince beli.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [miyānuñ, -uñ]*

miyān: *(Sevgilinin) ince beli.*

Didüm **miyānuñ** iy meh n'içün kenāre gelmez / Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [miyānuñ, -(u)ñ]*

Ḳılca görinmez **miyānuñ** var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [miyānuñ, -(u)ñ]*

Ben nāleden **miyānuñ** hecr inde nāle döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [miyānuñ, -(u)ñ]*

miyān: *Far. Bel.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü **miyānında** zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [miyānında,]*

miyān: *Bel LL Sevgilinin ince beli.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ / Ḳāmet yüce **miyān** ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [miyān,]*

mīzāb: *Kâbe'nin çatısının kenarlarına yerleştirilmiş su kanalları.*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül **mīzāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [mīzāb,]*

mīzān: *1. Terazi, ölçü. 2. Hesap vakti, kıyamet vakti.*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / **Mīzān** gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [mīzān,]*

mū: *Saç.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı ol **mū** girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [mū,]*

mū: *(Sevgilinin) saç teli.*

Sünbülüñden **mū** degül bir būya rāżı olmışam / Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [mū,]*

mū: *Kıl, saç teli.*

Sünbülinden **mū** degül bir būtedür virmez baña / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [mū,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir **muʿallimdür** ṣana sın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [muʿallimdür, -dür]*

muʿanber: *(Ar.) Amber kokulu.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni **muʿanber** beñler üñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [muʿanber,]*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül / Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [muʿanber,]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāṣıḳa / Būy-i ʿömr-i cāvidān virür **muʿanber** kākül üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [muʿanber,]*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine / Şol **muʿanber** zülf-i müşg-efşānı añdum

ağladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4).*
[muʿanber,]

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt / Perde aşdı sünbül-i zülfüñ **muʿanber** Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4).*
[muʿanber,]

muʿanber: *Anber kokulu, güzel kokan.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı / Peftere şalar **muʿanber** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6).*
[muʿanber,]

muʿārıż ol-: *Karşı gelmek, başkaldırmak.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [muʿārıż ol-, -dı]*

muʿāşır: *Çağdaş, aynı devirde yaşama.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye **muʿāşır** / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5).*
[muʿāşır,]

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ **muʿaṭṭar** ḳılma ġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3).*
[muʿaṭṭar,]

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider / ʿĀlem-i cānı **muʿaṭṭar** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [muʿaṭṭar,]*

muʿaṭṭar: *Ar. Kokulanmış, güzel kokulu.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim / **Muʿaṭṭar** eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3).*
[muʿaṭṭar,]

muʿaṭṭar id-: *Güzel koku ile kokulandımak.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3).*
[muʿaṭṭar id-, -en]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿider / Ḫoş **mübārek** günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5).*
[mübārek,]

mübārek: *Ar. Bereketendirilmiş, kutsal.*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ **mübārek** el üñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1).*
[mübārek,]

mübārek ol: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [mübārek ol, -ma, -dı]*

mübārız-: *Savaşçı.*

Bir **mübārızdur** bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [mübārızdur, -dur]*

mübārız: *Herhangi bir konuda muhalifiyle mücadele eden, mücadeleye girişen kimse, savaş eri.*

Bir **mübārız** pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim / Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [mübārız,]*

mū-be-mū: *Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün **mū-be-mū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [mū-be-mū,]*

mübtelā: *1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz / **Mübtelālar** ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [mübtelālar, -lar]*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir ḥāl gelse **mübtelālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [mübtelālar, -lar]*

mübtelā: *Tutkun, âşık.*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi / Bir gün gelüp dimez nicesin **mübtelācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [mübtelācıġum,]*

mübtelā: *Tutkun.*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni / Sevdüm hezār cān ile ben **mübtelā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [mübtelā,]*

mübtelā: *Tutkun, âşık.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / Ol daḫi sen bī-vefāya **mübtelālardan** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [mübtelālardan, -lar, -dan]*

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup **mübtelā** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [mübtelā,]*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan **mübtelā** / Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [mübtelā,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna **mübtelā** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [mübtelā,]*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil **mübtelā** / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [mübtelā,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine **mübtelā** olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḥa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [mübtelā,]*

Gördügin maḥbūba iy dil **mübtelā** olmaḳ neden / Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [mübtelā,]*

mübtelā: *Bağımlı, tutkun, düşkün.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler **mübtelāsı** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [mübtelāsı, -sı]*

mübtelā: *1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum maḫbūb olanuñ **mübtelāsı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [mübtelāsı, -sı]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin **mübtelāsı** Yū suf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [mübtelāsı, -sı]*

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr ile memzūc idüp biz **mübtelāya** ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [mübtelāya, -y, -a]*

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş; âşık, tutkun, düşkün.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var / Çıḳmaya gibi irteye ol **mübtelā** yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [mübtelā,]*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ **mübtelā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [mübtelā,]*

mübtelā oldum: *Tutulmak, bağlanmak.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña / Ne belāya uġradum kim **mübtelā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [mübtelā oldum, -du, -m]*

mübtelā olmaġa: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Bir perīye **mübtelā olmaġa** dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [mübtelā olmaġa, -maġ, -a]*

mübtelā olmaġa: *Bağlanmak, tutulmak.*

Bir perīye **mübtelā olmaġa** dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

7, Beyit 3). [mübtelā olmaġa, -maġ, -a]

mübtelālık: *Tutkunluk.*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refîḳ / Kim ki menʿ eylerse zār
ü **mübtelālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [mübtelālıḳdan, -dan]*

mücellā: *Cilalı, parlak.*

Gökyüzi āyīneveş oldı **mücellā** āh kim / Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 4). [mücellā,]*

mücerred: *Katıksız, saf, halis.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime / Bir **mücerred** kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [mücerred,]*

mücib-i cennet: *Cennet vesilesi. II Cennet sebebi.*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın / **Mücib-i cennet** degül miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [mücib-i cennet,]*

mücib-i melāl: *Hüzün sebebi.*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın / ʿIşḳ ḫod **mücib-i melāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [mücib-i melāl,]*

müdām: *(Ar.) Sürekli.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī **müdām** / Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [müdām,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler **müdām** / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [müdām,]*

müdām: *Ar. devam eden, sürekli, daim.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī **müdām** / Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [müdām,]*

müdām: *Devam eden, süren, sürekli.*

Būy-ı cān viren **müdām** ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [müdām,]*

müdām: *Daima, her zaman.*

Būy-ı cān viren **müdām** ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [müdām,]*

müddeʿī: *Dava eden, iddia eyleyen, davacı.*

Muṣḥaf-ı ruḥsāruñ aç iḳrāra gelsün **müddeʿī** / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [müddeʿī,]*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel / **Müddeʿī** menʿ eyler anı çünki bulmaduñ

sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [müddeʿī,]*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül / Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [müddeʿī,]*

müddeʿī: *Iddia eden, haksız yere bir şeyi ortaya koyan, iftiracı. II rakip.*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña / Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [müddeʿīlerden, -ler, -den]*

müddeʿī: *İddia eden, iddiacı; rakip.*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı **müddeʿī** / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [müddeʿī,]*

müddeʿī: *İddiacı, davacı, iddia eden.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek / Bir zamān bilimedüm kendümi ḥayrān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 2). [müddeʿīden, -den]*

müddet-i hecr-: *Ayrılık günleri.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [müddet-i hecr-, --ü, --ñ]*

mü'ellif-i muʿīdī: *Müellifî Mu'idi.*

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḫaḳīr mü'ellif-i ḫāẓihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī / evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 2). [mü'ellif-i muʿīdī,]*

müferrih-i yāḳūt-: *Ferahlatıcı, iç açan yakut.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [müferrih-i yāḳūt-, -i, --dür]*

müflis: *İflas eden, sermayesini kaybetmiş, düşkün; beğenilmeyen, hor görülen kişi.*

Gerçi bir **müflis** gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [müflis,]*

müflis: *İflas etmiş || Aşkta kaybetmiş, aşkta itibarı kalmamış.*

Gerçi bir **müflis** gedāyam devletüñde her müjem / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [müflis,]*

müflis: *Ar. İflas eden; beş parasız.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / Rind ü levend ü **müflis** ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [müflis,]*

müflis-gedā-: *Sefil dilenci.II*

Allah'ın tecellisini elde etme yolunda dilencilik yapan kimse..

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise **müflis-gedāsın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [müflis-gedāsın, -sın]*

müftī: *Ar. Şeyhülislam.*

Billāh iy **müftī** ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [müftī,]*

muġbeçe: *Mecusi tapınaklarında görevli olan çocuk; şarap dağıtan kimse, meyhaneci çırağı. II Sevgili.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim / **Muġbeçe** ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [muġbeçe,]*

muhālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem / Yimek isterken **muḫālif** nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [muḫālif,]*

muhālif: *Ters, zıt, karşı.*

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı **muḫālif** mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [muḫālif,]*

muḥammed ümmeti-: *Hz. Muhammed'in ümmeti, Müslümanlar.*

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz / Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 7). [muḥammed ümmeti-,]*

muhayyel: *Tahayyül olunmuş, zihinde şekillenmiş.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser **muḫayyeldür** / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [muḥayyeldür, -dür]*

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı **müheyyādur** yi ne / Uṣta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam fırāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [müheyyādur, -dur]*

muḥkem: *(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.*

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını **muḥkem** baġl a kim / Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 4). [muḥkem,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen **muḥkem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [muḥkem,]*

muḥkem: *Muhkemce, sıkıca.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını **muḥkem** bağl
a kim / Çıḳmayup
ḳalsun içinde ḳanlu
peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 2). [muḥkem,]*

mühr: *Mühür.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre
güzel **mühr** olur velī /
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı
bir ābdār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [mühr,]*

mühr: *Mühür, damga.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde yaḳdum dāġ
kim /
Nāmede **mühr** olmasa
olmaz iñende
muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [mühr,]*

mühr: *Mühür, damga, imza,.*

Künc-i dilde genc-i
mihrüñ **mühr** ile
ṭurmaġ içün / Lāle gibi
dāġ urup yaḳduñ beni
lāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [mühr,]*

mühre: *Yumru, top gibi yuvarlak şeyler.*

Dir gören cismümde iy gül
ḳanlu
dāġum **mühresin** /
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı
miḥnet lālesinüñ
ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [mühresin, -sin]*

mühr-i süleymān: *Hz. Süleyman'ın mührü II Sevgilinin dudakları.*

Ḫātem üzre yazılu **mühr-i Süleymān** gibidür /
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i
cān-fezā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [mühr-i süleymān,]*

mühr-i süleymān'-: *Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılı imiş. Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen
rām olursa ḥükmüñe /
Sen güzeller şāhısın
mühr-i Süleymān'dur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [mühr-i süleymān'-, -dur]*

mühr-i süleymānī: *Hz. Süleyman'ın mührü.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi
devrānı dürüst / Naḳş
olupdur laʿlüñe **mühr-i**
Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [mühr-i süleymānī,]*

muḫtaṣar: *İhtisar olunmuş, kısaltılmış.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat
bunca zīb ü ferr ile
/ **Muḫtaṣar** bir
gölgelikdür şāh otaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [muḫtaṣar,]*

muʿīdī: *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir
gün / Kimesne
ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir
gün / Kimesne
ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān

tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çün bu menzilden **Muʿīdī** mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çün bu menzilden **Muʿīdī** mest olup geçmek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ney gibi deldi **Muʿīdī** baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ **Muʿīdī** n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ **Muʿīdī** n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / **Muʿīdī** çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / **Muʿīdī** çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Mātem-i ġamda **Muʿīdī** yanduġ ımçün odlara / Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Mātem-i ġamda **Muʿīdī** yanduġ ımçün odlara / Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ehl-i ʿışḳ oldı **Muʿīdī** niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Gerçi bu aya **Muʿīdī** vaʿde itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy perī-peyker **Muʿīdīye** vefāl ar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn **Muʿīdī** nicesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Niçe yanmasun **Muʿīdī** odla ra pervāneveş / ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ol **Muʿīdīyem** ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [muʿīdīyem, -(y), -em]*

Dil perīşāndur **Muʿīdī** nā-tüvāndur bilmezem / Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Eyledüm dirmiş **Muʿīdī** sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kimse şād
olmaz **Muʿīdī** dār-ı
dünyā içre kim /
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḳo **Muʿīdīyi** ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol / Zāhidā
var yüri sen firdevs-i
aʿlādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ **Muʿīdīden**
dirīġ / Ṭuʿmesin ol
ṭūṭī-i rūḥuñ şeker ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [muʿīdīden, -den]*

N’ola raḥm
itseñ **Muʿīdī** bendeñe /
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bī-çāre **Muʿīdī** ḳaldı bī-kes
/ Anı yine sen esirge
yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gerçi pīr olduñ **Muʿīdī** aṣṣı
ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın
ḥālini bilmez çünki
oġlandur
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Dil virüp ol serve
düşmüşdür **Muʿīdī** pāy
ına / Gūyiyā süglün
ḳovar ardınca bir şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Hīç ögüp
ḳanmaz **Muʿīdī** ġamze
-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ
eyler ḳılıcuñ her yirde
ol miskīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Her ne deñlü pīr ise
ġamdan **Muʿīdī** ġam
degül / Cām-ı ʿışḳ ile
ider bir ṣūḫ-ı müstesnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çoḳ alur şīrīn lebin
yārüñ **Muʿīdī** aġzına /
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Faẓlına söz yoḳ
müsellemdür **Muʿīdī** n
aẓm ile / Çünki tekmīl
eylemiş üslūb-ı dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Vaṣf-ı
ḥüsnüñde **Muʿīdī** naẓ
m-ı rengīnin yazup /
Gül gibi çıḳdı yine bir
tāze dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çün **Muʿīdī** vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül / Nev-
bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Rūm’dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem’e /
Gel **Muʿīdī** ġazeliyyātı
nı Selmān’e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Muʿīdī yumuşamaz çün
göñli yārüñ / Ṣovuḳ
āhen dögülmez ḳıl
ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Açma iy dil zāhide
rāzuñ **Muʿīdī** var iken
/ Baḫs idersen bāri
eyle bir süḥendān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ sözin /
İy **Muʿīdī** güç gelür
dānāya nā-dān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Bilmez **Muʿīdī** kimesne
ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin / Her
kūşede gerçi ider ḫāṣ ü
ʿām
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Kūy-ı dilber **Muʿīdī** saña yiter / Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / **Muʿīdī** naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Aġzuña baḳsa **Muʿīdī** kef geçer / Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün **Muʿīdī** ḫastedür / Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḥaẕẕ ider geçse **Muʿīdī** seg-i kūyuñ yirine / Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña / Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya **Muʿīdīye** raḳīb / Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [muʿīdīye, -y, -e]*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp **Muʿīdī** anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Geh firāḳ olur **Muʿīdīye** ḥavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Göre gelseñ **Muʿīdīyi** n'ola kim / Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [muʿīdīyem, -(y), -em]*

Ṣor **Muʿīdīye** göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Leşker-i ġam üstine gelse **Muʿīdī** ṭañ degül / Ol daḥi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Pīr eyledi **Muʿīdīyi** devr-i zemān velī / Bī-çāre daḥi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ **Muʿīdī** ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [muʿīdī,]*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī / İy **Muʿīdī** ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḳan aġlasa derdüñle **Muʿīdī** yirid ür kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Pervāne oda düşdi **Muʿīdī** ġam-ı

ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dīvāne **Muʿīdīyi** ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Sevdügin bilüp **Muʿīdīye** iñen cevr eyleme / Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Ger **Muʿīdī** saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** derd-i hicrān ile şorma ḫālümi / Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür **Muʿīdī** bād eden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle **Muʿīdīye** kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Öldürür niçe **Muʿīdīyi** anuñ ṣalınışı / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [muʿīdīyi, -y, -i]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy **Muʿīdī** olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gerçi pīr olduñ **Muʿīdī** cevr-i devr ile velī / İşleriñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sevdi **Muʿīdī** bir ṣanemi kim olupdur / Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş **Muʿīdī** ḳaddini / Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gel āteş-bāz āhumdan **Muʿīdī** ṣanʿa t ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** göñlüme düşdi Sitanbul yolları / Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kūy-ı dilberde **Muʿīdī** sürün ür itler gibi / N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḫastedür gerçi **Muʿīdī** ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında

cānān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it **Muʿīdīyi** / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy **Muʿīdī** şöyle kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst **Muʿīdīye** kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Ol **Muʿīdīyem** ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [muʿīdīyem, -(y), -em]*

Yār olup aġyār ile baḳmaz **Muʿīdīden** ya ña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [muʿīdīden, -den]*

Gel **Muʿīdīden** gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [muʿīdīden, -den]*

Ādem olmaduñ **Muʿīdīden** ḳ açarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [muʿīdīden, -den]*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [muʿīdī,]*

<u>muʿīdī:</u> *A Muʿīdī !.*

Ney gibi deldi **Muʿīdī** baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Vaṣl-ı yār içün **Muʿīdī** baḫs idüp ḳılma cedel / Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler **Muʿīdī** cān ile / Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ger **Muʿīdī** zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Geçdi **Muʿīdī** kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir başına pādṣā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi **Muʿīdī** / Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yüzüñ görüp **Muʿīdī** lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İnce bilüñsüz **Muʿīdī** yandu ġıçün odlara / Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [muʿīdī,]*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū
eyler **Muʿīdī** dem-be-dem / Kaʿbe-i kūyuñda bir gün ḳorḳaram ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Şemʿveş pervānedür
cānā **Muʿīdī** yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Pīr oldı maḥabbet
ile **Muʿīdī** velī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Yolında iy **Muʿīdī** şol bī-vefānuñ ol kim / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān
fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṭarz-ı naẓm içre **Muʿīdī** ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin şīve-i Selmān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sāḥir
olmışdur **Muʿīdī** naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Var ise ışırmışdur
laʿlüñi **Muʿīdī** kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh fürḳat / Bu dünyā
iy **Muʿīdī** ḫvāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Çeşm-i
dilberdür **Muʿīdī** rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın / Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı
velī / Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ / Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿīş itmege **Muʿīdī** bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** naẓīre dinmedi hīç / Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn **Muʿīdī** ṣaġ varur nā-tüvān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur / Miskīn **Muʿīdī** cām-ı lebüñsüz neler
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cām-ı laʿlüñ
arar **Muʿīdī** müdām / Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İnce bilüñle **Muʿīdī** ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne

ḫūb-idrāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy **Muʿīdī** yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn **Muʿīdī** ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Miskīn **Muʿīdī** aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz **Muʿīdī** gördi kim eglence yoḳ / Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bir gül-i raʿnāyı **Muʿīdī** sevüp / Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ / Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Ṣoḥbet ḳılur **Muʿīdī** ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gözi yaşıyla **Muʿīdī** ṣıġamaz bir yirde / Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [muʿīdī,]*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül / İy **Muʿīdī** aya varmaz Rūm ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Göklere irse **Muʿīdī** ādemīlen mez saña / Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dirīġā ṭoġrı yār iken **Muʿīdī** / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [muʿīdī,]*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb ṣeydā göñül / İy **Muʿīdī** ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḫvān-ı vaṣla **Muʿīdī** aç ölüyor / Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy **Muʿīdī** cān degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola **Muʿīdī** / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-

ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [muʿīdī,]*

N’ola raḥm itse **Muʿīdī** baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile ṭopraḳ **Muʿīdī** ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy **Muʿīdī** bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle **Muʿīdī** ḫaṭṭu ñı / Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş **Muʿīdī** gözleri ne tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ġam ḫumārından **Muʿīdī** ḫa ste olmışdur yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı **Muʿīdī** nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı **Muʿīdī** / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çün saña **Muʿīdī** ṭutdı boynın / Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın **Muʿīdī** yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı **Muʿīdī** / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kim ola **Muʿīdī** ile Ṣabrī’ye muʿāṣır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Derd-i derūndan āh ider olduñ **Muʿīdī** āh / Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Her bī-vefā cefālar idüp cāna göz diker / Bāri ecel **Muʿīdī** gelüp alsa cānumuz *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [muʿīdī,]

Şemʿ olalı **Muʿīdī** yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Şol nāzenīni sev sever iseñ **Muʿīdī** kim / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Görseñ **Muʿīdī** ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem / Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine / İy **Muʿīdī** çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** Muḥammed ümmetiyüz / Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 7). [muʿīdī,]*

N'içün **Muʿīdī** n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṭutsa **Muʿīdī** ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Yār kūyın yārsuz ṣūrīde gönlüm istemez / İy **Muʿīdī** bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Aġzuñ añsa işṭiyāḳından **Muʿīdī** cān virür / Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Dil hevesdür bir cefākāra **Muʿīdī** şöyle kim / Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ummaz idüm iy **Muʿīdī** geldi ol māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gerçi yıllardur **Muʿīdī** dil virüpdür derdüñe / Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış **Muʿīdī** başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Zerd ü zār olup **Muʿīdī** ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [muʿīdī,]

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına / İy **Muʿīdī** yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sīm ü zer iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur **Muʿīdī** fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Gördi ḳuluñ **Muʿīdī** helāk olduġın beg / Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile **Muʿīdī** çün / Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı **Muʿīdī** ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yaz **Muʿīdī** naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḫall olmayup **Muʿīdī** ḳalur ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḫs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki **Muʿīdī** gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kimse dildāruñ **Muʿīdī** aġzı var dimez velī / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Arturup ḳadrin **Muʿīdī** ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun **Muʿīdī** āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Rāz-ı pinhānuñ **Muʿīdī** laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 244, Beyit 7). [muʿīdī,]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl / Şöyle beñzer ki **Muʿīdī** ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun **Muʿīdī** vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur **Muʿīdī** ḳorḳaram / Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bezm-i ḥasretde **Muʿīdī** bir nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy **Muʿīdī** yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde / **Muʿīdī** yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [muʿīdī,]*

Hep nigāruñdur **Muʿīdī** ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ / Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa mātem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ / **Muʿīdī** yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** nedendür aġladuġın / ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy **Muʿīdī** bunca ḫāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy **Muʿīdī** hīç inanmaḳ olmaz āl eyler gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Billāh **Muʿīdī** añma baña neng ü nāmı kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ʿışḳa bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ẖalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Āb-ı ḥayvān it **Muʿīdī** sözlerüñ medḥinde kim / Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ẖōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Şevḳ-i yār ile **Muʿīdī** nāleler itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bana tābiʿdür **Muʿīdī** zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dürr-i naẓm ile **Muʿīdī** ṭabʿuñı deryā ḳılan / Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ẖurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** her gice gözden uçuran uyẖuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña / Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sūz-ı āhumdan yanardı şehr-i dil / Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Göñlümüñ odın söyündürmez **Muʿīdī** gerçi kim / Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Yāre cān virmek **Muʿīdī** baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız ẖūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Kimse ḳadrüm bilmedi āẖir ʿArab mülkinde āh / İy **Muʿīdī** milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Çeşmüñ **Muʿīdī** giryeden olmazsa baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İrdüm ol ḥāle **Muʿīdī** şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yār ayaġına **Muʿīdī** yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

306, Beyit 7). [muʿīdī,]

Sūz-ı āhuñdan **Muʿīdī** şemʿ uyar yüz yirde kim / Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Pür maʿnāsın iy **Muʿīdī** velī / Ṣūrete aldanursan oġlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / **Muʿīdī** saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āṣnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Diz **Muʿīdī** söz yirine / Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Umma ol şāhuñ **Muʿīdī** ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Rūz-ı fürḳatdür **Muʿīdī** geç şarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Rūy-i dilbersüz **Muʿīdī** varm azam gülzāre kim / Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cān fedā olsun **Muʿīdī** ol gözi mestāneye / Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile / İy **Muʿīdī** bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Nāreven dirsin **Muʿīdī** ḳaddine yārüñ velī / Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** kim añar adumı dildāre meger / Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Zülf-i yār içün **Muʿīdī** kendüzini aşmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür / Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṣabr eyle **Muʿīdī** sitem-i fürḳatde n'olduñ / Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile / Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek / Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Dil ḫalāṣ itmek **Muʿīdī** çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy **Muʿīdī** ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet **Muʿīdī** ṣalındur ma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy **Muʿīdī** fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sūz-ı eṣʿārüñ mi te'ṯīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** gülmek umma aġlamadan bir zemān / Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy **Muʿīdī** ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** veh ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿIşḳ fenninden **Muʿīdī** çek elüñ yār istemez / İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ **Muʿīdī** pür-ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Benden ol yāre **Muʿīdī** āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ġam degül cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ġamze-i dilber beni gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ol perīveşden **Muʿīdī** āde mīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim / Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿUşşāḳa **Muʿīdī** sen aġzın bilin ög yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Oldı [zebūn] **Muʿīdī** tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy **Muʿīdī** ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle **Muʿīdī** yazma / Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy **Muʿīdī** anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ **Muʿīdī** hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ oldugın / Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim / Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir **Muʿīdī** ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

402, Beyit 9). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Nāy iy **Muʿīdī** yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy **Muʿīdī** farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ol güle bir vaṣl ümīdi var idi / Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Laʿl-i dilbersüz **Muʿīdī** özge derde uġraduḳ / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Dilde geh ġam var **Muʿīdī** geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo **Muʿīdī** / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ālem içre kimseden umma vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar / **Muʿīdī** göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy **Muʿīdī** kim / Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin / Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [muʿīdī,]*

muʿīdī: *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*

Ol **Muʿīdīyem** ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [muʿīdīyem, -y, -em]*

muʿīdī: *Divan edebiyatı şairi.*

Bilmezem n’eyler **Muʿīdī** sevdüg in inkār idüp / Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Bu çemende ben **Muʿīdī** o şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın **Muʿīdī** var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Sen kimsüñ iy **Muʿīdī** ki ol yāri ḳuçasın / Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṭalar **Muʿīdī** ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yāriyle büyüklense **Muʿīdī** ʿaceb olmaz / Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ṣaçlaruñ aġ olduġından n’oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Māhir olmışdur **Muʿīdī** sūz-ı eşʿār ile kim / Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sīnede yir yir **Muʿīdī** kesdügim ḳanlu elif / Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile **Muʿīdī** / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [muʿīdī,]*

muʿīdī: *Muʿīdī.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla **Muʿīdī** dir imiş / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Raḫm itmese **Muʿīdī** cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Göñli ol şūḫuñ **Muʿīdī** ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [muʿīdī,]*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen

bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Muʿîdî naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [muʿîdî,]*

Minnet bilür **Muʿîdî** bir oḳ daḫi ursañ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Cānā **Muʿîdî** naẓmına bir sūz virdi kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Muʿîdî ḳuluñdur elin al begüm / Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña / ʿIşḳ bünyādın **Muʿîdî** üstü vār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri **Muʿîdî** ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün **Muʿîdî** kim / Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [muʿîdî,]*

Naẓm-ı rengīnin **Muʿîdî** ḳuluñ uñ yazmaġ içün / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Dürlü medḥ ile **Muʿîdî** zeyn olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [muʿîdî,]*

Öldürelden cevr ile cānā **Muʿîdî** bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [muʿîdî,]*

İy kemān-ebrū **Muʿîdî** ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun **Muʿîdî** āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz **Muʿîdî** ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [muʿîdî,]*

Derd-i hecr ile **Muʿîdî** cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [muʿîdî,]*

Ḥaḳ bu kim sensüz **Muʿîdî** mātemi ni ṭutmasa / Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [muʿîdî,]*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ **Muʿīdī** āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun **Muʿīdī** bende ñüñ / İy şeh-i gevher-şināṣ ü ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar / Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Güni gün ṣaymaz **Muʿīdī** görme se meh-pāresin / Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce **Muʿīdī** ḳan yudar / Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā / Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Cān virürsem n'ola şükrāne **Muʿīdī** gibi kim / ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ġamzeñ oḳına **Muʿīdī** ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Medḥ ideli **Muʿīdī** senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cānā **Muʿīdī** yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [muʿīdī,]*

İrer **Muʿīdī** vaṣluña hicrāne ṣabr idüp / Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan **Muʿīdī** ṣol ḳadar ḫazẓ itdi kim / İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [muʿīdī,]*

El götürmişdür **Muʿīdī** baş açuḳ eyler duʿā / Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz- ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [muʿīdī,]

Çün ḫalḳ **Muʿīdī** ye ʿayb-cūdur / N’eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā **Muʿīdī** / Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bīmār ise **Muʿīdī** ne var āṣıḳuñ geçer / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bīmār ise **Muʿīdī** ne var āṣıḳuñ geçer / Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gerçi yıllardur **Muʿīdī** ney gibi iñler velī / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [muʿīdī,]*

Çünki ḳapuñda **Muʿīdī** oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur **Muʿīdī** ḳorḳaram / Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile **Muʿīdī** gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Derdmendüñdür **Muʿīdī** ce vre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çünki ḫvāb içre **Muʿīdī** irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Öpdi dirsen gice uyurken **Muʿīdī** lebler üm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Āh kim artar **Muʿīdī** żaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa **Muʿīdī** / Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Cān fedā eyle **Muʿīdī** dir iseñ yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ger ʿArab’dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma /

Ben **Muʿīdī** virmezem dünyāya ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Vaṣl istemez **Muʿīdī** miskīn e bu yiter kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Öldür iy dōst **Muʿīdīyi** diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [muʿīdīyi, -yi]*

Söz diyü gevher nis̱ār eyler **Muʿīdī** dem-be-dem / Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı **Muʿīdī** ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Pīr olup gerçi **Muʿīdī** bir ölümlü ḥastedür / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Gel **Muʿīdī** ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [muʿīdī,]*

[Ol **Muʿīdīyem]** ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [muʿīdīyem], -y, -em]*

Ol **Muʿīdīyem** ki cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [muʿīdīyem, -yem]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse **Muʿīdī** cām-ı mey / Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ol **Muʿīdīyem** ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [muʿīdīyem, -yem]*

Ceyş-i ġam çekmiş **Muʿīdī** sancaḳ -ı āhın çözüp / Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış **Muʿīdī** ḳolları n / Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālığı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa **Muʿīdī** rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bī-kār idüp **Muʿīdīyi** başdan çıḳardı āh / Tāze bahār

ile mey-i gülgūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 7). [muʿīdīyi, -yi]*

Derd ile ölseñ **Muʿīdī** bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Būse rāzın açmasun dirseñ **Muʿīdī** kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı **Muʿīdī** ḳolların / Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / **Muʿīdī** ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [muʿīdī,]*

muʿīdī: *Muʿīdī.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi **Muʿīdī** ḳuluñı şimdi / Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Kuluñ **Muʿīdī** ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Çün defterüñ **Muʿīdī** sūz ile ṭutdı şöhret / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Pāy-māl itse **Muʿīdī** ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Ḳuluñ olmaġa **Muʿīdīyi** ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [muʿīdīyi, -yi]*

Aġladı yārān görüp ḥālin **Muʿīdīnüñ** gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [muʿīdīnüñ,]*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler **Muʿīdī** n'eylesü n / Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Sevinme devlet-i vaṣla **Muʿīdī** / Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ **Muʿīdī** naẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Bezm-i ʿışḳuñda **Muʿīdī** nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Çün **Muʿīdī** ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur **Muʿīdīnüñ** gö zi beñzer / Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [muʿīdīnüñ,]*

Şöyle şīrīndür **Muʿīdī** ḳuluñ uñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Āferīn olsun **Muʿīdī** ḫurdedān ṭabʿuña kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [muʿīdī,]*

Nālesi yirden göge çıḳsa **Muʿīdīnüñ** ne ṭañ / Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 7). [muʿīdīnüñ,]*

Āstānum ḳullarındandur **Muʿīdī** dir iseñ / Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 5). [muʿīdī,]*

Yaḳdı **Muʿīdī** ḳollarını çizdi gögsini / Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [muʿīdī,]*

ʿĪş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī **Muʿīdī** nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [muʿīdī,]*

ʿÖmri ḫatm oldı **Muʿīdīnüñ** şeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [muʿīdīnüñ,]*

muʿīdī-: *Divan edebiyatı şairi.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup **Muʿīdīnüñ** yüzi / Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [muʿīdīnüñ, -nün]*

Gönli nāzükdür **Muʿīdīnüñ** ṣ ıma didüm didi / Şāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [muʿīdīnüñ, -nün]*

Çün **Muʿīdīnüñ** başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [muʿīdīnüñ, -nün]*

Ḥāli müşkildür **Muʿīdīnüñ** ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [muʿīdīnüñ, -nün]*

Ġuṣṣadan ḳaddi **Muʿīdīnüñ** kem ān olsa n'ola / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [muʿīdīnüñ, -nün]*

muʿīdī-: *Muʿīdī.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi **Muʿīdīye** bu kim / Dil ü cāndan

ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

Bīgāneler gibi ḳılınursın **Muʿīdîye** / Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9).*
[muʿīdîye, -ye]

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor **Muʿīdîye** / Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

Sensüz ḳuluñ **Muʿīdîye** ġam gün mi gösterür / Yazuḳdur iy efendicigüm pādṣācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

Gel **Muʿīdîye** ḫışm ile baḳma / Öldürüp girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5).*
[muʿīdîye, -ye]

Ger **Muʿīdîye** ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

Gel **Muʿīdîye** vedāʿ it ki uzāḳ yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

İy ḫvāce genc ü māli **Muʿīdîye** añma kim / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7).*
[muʿīdîye, -ye]

muʿīdî'-: *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile **Muʿīdî'yi** helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5).*
[muʿīdî'yi, --yi]

]muʿīdî: *A Muʿīdī !.*

İy **[Muʿīdī** ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7).*
[[muʿīdī,]

muʿīdī haste: *Hasta Mu'îdî.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur **Muʿīdī-ḫastenüñ** / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]*

muʿīdī-derdmend: *Dertli Mu'îdî.(Şairin kendisi.).*

Yiridür artursa feryādın **Muʿīdī-derdmend** / Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [muʿīdī-derdmend,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur **Muʿīdī-derdmend** / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [muʿīdī-derdmend,]*

muʿīdī-haste: *Hasta Muidî.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur **Muʿīdī-ḫastenüñ** / Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]

Dünyeden gitdi **Muʿīdī-ḫaste** raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [muʿīdī-ḫaste,]*

muʿīdī-ḫaste: *Hasta Mu'îdî.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā **Muʿīdī-ḫastenüñ** / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]*

muʿīdī-ḫastenüñ: *Hasta Mu'idî'nin.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā **Muʿīdī-ḫastenüñ** / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [muʿīdī-ḫastenüñ,]*

Żaʿfı ġālibdür **Muʿīdī-ḫastenüñ** şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [muʿīdī-ḫastenüñ,]*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz **Muʿīdī-ḫastenüñ** / Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [muʿīdī-ḫastenüñ,]*

muʿīdī-ḫasteyi: *Hasta Mu'idi.*

Dirgür **Muʿīdī-ḫasteyi** bir būse ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [muʿīdī-ḫasteyi,]*

muʿīdī-kuluñı: *Muʿīdī kulun.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli / Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [muʿīdī-ḳuluñı,]*

muʿīdīnüñ: *Şair kendine seslenir. Ey Mu'idî.*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin **Muʿīdīnüñ** velī / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [muʿīdīnüñ,]*

müjde: *Sevinç haberi, beşaret.*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür / **Müjde** iy āvāre gönlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [müjde,]*

müjde: *Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştu.*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen / Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 1). [müjde,]*

müje: *Kirpik.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū **müjeñ** tīrin / Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [müjeñ, -ñ]*

İy **müjen** peykānı gönlüm yāresinüñ merhemi / Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

439, Beyit 1). [müjen, -ñ]

müje: *Far. Kirpik.*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma / Bu neyistān **müjemden** ik i sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [müjemden, -m, -den]*

müje: *Sevgilinin kirpiği.*

Dil **müjeñ** tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [müjeñ, -ñ]*

müje: *Kirpik II bakış.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her **müjem** / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [müjem, -m]*

müje: *Kirpik. II Bakış.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her **müjem** / Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [müjem, -m]*

müje: *Sevgilinin kirpiği.*

Çekme yazuḳdur **müjen** tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel beni öldür beni hey kāfır istersen ş̱evāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [müjen, -n]*

müje: *(Sevgilinin) kirpiği.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı **müjen** hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [müjen, -ñ]*

müje: *(Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.*

Çāk idüp n'eyler **müjen** ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḥançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [müjen, -ñ]*

Tīġin çeküp iñende **müjeñ** ḥiddet itmesün / Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [müjeñ, -ñ]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ / Ya **müjeñ** cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [müjeñ, -ñ]*

müje: *(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.*

Ṣaf çekdi **müjeñ** öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [müjeñ, -ñ]*

müjeñ: *Kirpik.*

Ḳaṣd-ı cān iden **müjeñdür** çeşm-i pür-ḫvābuñ degül / Āl ile gönlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 1). [müjeñdür, -dür]*

müjgān: *Kirpik.*

Müjgānum arasında nedür
çeşm-i pür-eşküm /
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [müjgānum, -um]*

müjgān: *Kirpikler, kirpik.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm
eyleyüp merdümlere /
Çekdi ol seyl-
ābe **müjgānum** ḫaş u
ḫār ile
sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [müjgānum, -um]*

müjgān: *(Sevgilinin) kirpikleri.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż
ider **müjgān** arasından
gözüm / Ṣan ḳafesden
ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [müjgān,]*

müjgān: *(Sevgilinin) kirpikleri.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur /
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān
ṭurur **müjgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [müjgān,]*

müjgān: *Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
ṣan Ḥabeş sulṭānıdur /
Ḳarşusında ṣaf ṭutup
dīvān
ṭurur **müjgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [müjgān,]*
Ṣorup didüm
ki **müjgānuñ** ne deñlü
ʿāṣıḳ öldürdi / Gelüp
didi şehīd olanlara ṣorı
ḥisāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [müjgānuñ, -uñ]*

müjgān: *Sevgilinin kirpikleri.*

İy Muʿīdī göz
yaşın **müjgānum** üzre
dir gören / Ġam
gülistānında açılmış
çiçekler şāḫ
şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [müjgānum, -um]*

müjgān: *(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı öldürücü) kirpikleri.*

Ceng idüp dil almaġ içün
çeşm-i fettānuñ senüñ /
Fitne meydānında
ṣaflar
çekdi **müjgānuñ** senü
ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [müjgānuñ, -(u)ñ]*

müjgān: *Far. Kirpik.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma
ki **müjgān** ögredür /
Baş egüp gūşına şol
ebrū-yı fettān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [müjgān,]*

muḳābil: *Ar. Karşılık.*

Āyīne saña
olsa **muḳābil** ʿaceb
olmaz / Çoḳ yüz görüp
āhen-dil olanda edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [muḳābil,]*

muḳarrer: *(Ar.) Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.*

Sen gidicek hecr ile
ölmek **muḳarrerdür** b
aña / Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [muḳarrerdür, -dür]*

muḳbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

ʿĀşıḳ-ı şādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki şāh / Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ **muḳbilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 6). [muḳbilini, -i, -ni]*

mukbil ol-: *Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olmak.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [muḳbil ol-, -ıcak]*

mükedder: *Keder ve üzüntü içinde olmak.*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz **mükedder dür** göñül ḥāli / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [mükedderdür, -dür]*

mükedder itmişdür: *Kederlendirmek, üzmek.*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim / Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [mükedder itmişdür, -miş, -dür]*

mükerrer: *1.Tekrar tekrar olmak 2. Tekrar tekrar saflaştırılmış şeker haline getirme.*

Vaṣf-ı leb ü ḥālüñ olalı dilde **mükerrer** / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [mükerrer,]*

mükerrer: *Tekrar edilmiş II Sevgilinin iki dudağı için söylenmiştir.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / İki cevherden **mükerrer** gibi rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [mükerrer,]*

muḳteżā: *İcap, gereken.*

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ / İy Muʿīdī **muḳteżāsı** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [muḳteżāsı, -sı]*

mül: *Şarap.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña **mülden** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [mülden, -den]*

mül: *(Fars.) Şarap II. Aşk.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ **mül** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [mül,]*

mülk: *Ülke.*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil **mülkin** ḫarāb itmek diler / Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [mülkin, -i, -n]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim / Her dem yanar anuñla dil **mülki** ḫāne ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [mülki, -i]*

mülk: *Memleket, ülke II dünya.*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem **mülkinde** mih mān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [mülkinde, -i, -n, -de]*

İy Muʿīdī gülmek umma ağlamadan bir zemān / Çün ḫużūr olmaz cihān **mülkinde** zaḫmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [mülkinde, -i, -n, -de]*

mülk: *Memleket, diyar.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten **mülkine** gitdi cān Bedaḫşān'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [mülkine, -ine]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Göñüller **mülkini** yaġmaġa çeşmüñ / İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [mülkini, -i, -n, -i]*

mülk: *Ülke, yurt, memleket.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān **mülkin** ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [mülkin, -i, -n]*

mülk: *Bir devlet ve hükümdarın emri altında bulunan memleket, ülke II her şey.*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm / Öyle ṣandum ki cihān **mülkine** sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Memleket, ülke II varlık.*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab **mülkinde** āh / İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum ağladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 6). [mülkinde, -in, -de]*

mülk-i cān: *Can memleketi.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı **mülk-i cān** āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [mülk-i cān,]*

mülk-i derd ü ġam sulṭānı-: *Gam ve dert ülkesinin Sultanı.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [mülk-i derd ü ġam sulṭānı-, --dur]*

mülk-i dil-: *Gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [mülk-i dil-, -i]*

mülk-i dile: *Gönül ülkesi.*

Yüz fitne şaldı **mülk-i dile** bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [mülk-i dile,]*

mülk-i hoten'-: *Hoten (Doğu Türkistan'da bir şehir) ülkesi, diyarı.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim / Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [mülk-i ḫoten'-, -e]*

mülk-i ḥüsn-: *Güzellik ülkesi.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [mülk-i ḥüsn-,]*

mülk-i süleymān'e: *Süleyman peygamberin ülkesi. ǁ Değersiz dünya malı, makam, şöhret.*

Bendeyem cān ile olʿāşıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya biñ **mülk-i Süleymān'e** feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [mülk-i süleymān'e, -e]*

mülk-i vīrāndan: *Harap olmuş memleket.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ıʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu **mülk-i vīrāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [mülk-i vīrāndan, -dan]*

mülzem: *Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādanʿāḳıbet / Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [mülzem,]*

mülzem olup: *Bir tartışma, münazara vs. yenilip konuşamaz, cevap veremez duruma getirilmek II Bir şeyi yapmaya gücü yetmemek, âciz kalmak.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı yoḳ kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [mülzem olup, -up]*

mümkin degül: *Mümkünü yok, imkânsız.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [mümkin degül,]*

mümkin degüldür: *Mümkünü yok, imkânsız.*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [mümkin degüldür,]*

münāsib: *Uygun.*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine **münāsibdür** bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [münāsibdür, -dür]*

müneccim: *Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkaran kimse.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı

taḳvīme **müneccimler** bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [müneccimler, -ler]*

münhezim ḳıl: *Hezimete, bozguna uğratmak.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [münhezim ḳıl,]*

münhezim kıl: *Hezimete, bozguna uğratmak.[için].*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [münhezim ḳıl,]*

mūnis: *(Ar.) Alışılan, cana yakın; arkadaş.*

Olur Mecnūn gibi āhūya **mūnis** / Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [mūnis,]*

mūnis-i cāndur: *Can yoldaşı, yol arkadaşı.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī / Müstedām olsun ḫayālüñ **mūnis-i cāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [mūnis-i cāndur, -dur]*

münkesir: *Kırılmış, kırık, -gücenmiş, kırgın-.*

Başını aşaġa ṣalup **münkesirdür** kā külüñ / Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [münkesirdür, -dür]*

müntehā: *Son, nihayet, en üst nokta (Sevgilinin boyu).*

Serv-ḳadler ortasında **müntehāsın** ḫüsn ile / Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [müntehāsın, -sın]*

mūr: *Karınca. Beyitte Hz. Süleyman ile karınca arasında ilgi kurulmuştur.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler / Ben **mūra** olan ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [mūra, -a]*

mūr: *F. Karınca.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / **Mūr** iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [mūr,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ger **murāduñ** cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [murāduñ, -uñ]*

murād: *İstek, dilek; maksat, amaç.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ **murādın** bulmas un / Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [murādın, -ı, -n]*

murād: *Arzu edilen şey, dilek, amaç.*

Güzel çoḳdur
velī sensin **murādum** /
Belī encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [murādum, -um]*

Yāri uyurken bulup
öpmek **murādumdur**
velī / Veh ki ʿāṣıḳlarda
yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [murādumdur, -umdur]*

Murādumdur senüñ aġzuñ
benüm ḫurşīd-i
raḫşānum / Velīkin
ẕerrece rūşen degül
maḳṣūd-ı
pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [murādumdur, -umdur]*

murād: *1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.*

Būse inʿām eyleyüp
öldürme ben dil-
ḫasteyi / Naḳd-i cān
ise **murāduñ** rāygān
olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 4). [murāduñ, -uñ]*

Çün **murāduñ** mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī / Dāne vü dāmı
n'idersin zülf ü ḫālüñ
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [murāduñ, -uñ]*

murād: *(Ar.) Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden
aġzuñ
öpmekdür **murād** / Bir
iki şeftāludur bāġı
temāşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [murād,]*

murādı ʿışḳ-: *Aşktan murat olunan, arzulanılan.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı
baş üstine / Dāġ
yaḳmaḳdur murādı
ʿışḳuña iy yār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [murādı ʿışḳ-, -u, --ña, -]*

mürde: *Ölü, ölmüş.*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil ü
cān **mürdesin** / İy
Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı
zemānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [mürdesin, -sin]*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-
ı dil-ārādur gelen
/ **Mürdeler** ihyā ider
devr-i Mesīhā'dur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 1). [mürdeler, -ler]*

mürde göñül-: *Yorgun,bitkin,cansız gönül.*

Āvāzın işitse dirilür mürde
göñüller / ʿīsā gibi ol
ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [mürde göñül-, -ler]*

mürde-cān: *Ölü can.*

Cismüm üzre penbe-i dāġ /
Oldı **mürde-**
cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [mürde-cāna,]*

müretteb: *Tertipli, düzenli, sıralı.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla
ġamzeñ / Ceng āleti
cümle
var **müretteb** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [müretteb,]

murġ: *Kuş.*

Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye / Āh ü nālemdür çemen **mürġini** ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [mürġini, -i, -n, -i]*

murġ: *Bülbül.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ / Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan **mürġ** itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [mürġ,]*

murġ: *Kuş II Âşığın gönlü.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen **murġa** n'eylers ün begüm şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [murġa, -a]*

murġ: *Kuş.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer o **murġa** dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [murġa, -a]*

murġ: *Far. Kuş.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / **Mürġ** ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [mürġ,]*

mürġ-ı cān: *Can kuşu.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki **mürġ-ı cān** oḳur / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [mürġ-ı cān,]*

mürġ-ı cān: *Can, gönül kuşu.*

Mürġ-i cān kim öter eski vaṭanın unutmaz / Bizi feryād ile uzun giceler uyutmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 6). [mürġ-i cān,]*

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül / Olupdur **mürġ-i dil** bir būya ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [mürġ-i dil,]*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi **mürġ-i dil** / Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [mürġ-i dil,]*

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi **mürġ-i dil** / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [mürġ-i dil, -i]*

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi **mürġ-i dil** / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [mürġ-i dil,]*

mürġ-i dil-ḫaste: *Hasta gönüllü kuş.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet / **Mürġ-i dil-ḫaste** selāmın gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [mürġ-i dil-ḫaste,]*

mürġ-i hoş-nevā: *Güzel ötüşlü kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [mürġ-i ḫoş-nevā,]*

mürġ-i hoş-nevā: *Güzel ötüşlü kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [mürġ-i ḫoş-nevā,]*

mürġ-i hoş-nevā: *Hoş ötüşlü bir kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [mürġ-i ḫoş-nevā,]*

mürġ-i hoş-nevā-: *Hoş/güzel sesli kuş, bülbül.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [mürġ-i ḫoş-nevā-, --lıḳ, --dur]*

mürġ-i nahçīr-: *Avlanan Kuş.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ / Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [mürġ-i naḫçīr-, -üñ]*

mürġ-i seḥer-hīz: *Sabah erkenden öten kuş.*

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / Nāleler eyler ki bir **mürġ-i seḥer-ḫīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [mürġ-i seḥer-ḫīz,]*

mürşid-i ʿışḳ: *Aşkın doğru yolunu gösteren.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [mürşid-i ʿışḳ,]*

mürşid-i rāh-ı maḥabbet: *Aşk Yolunun Mürşidi.*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā / **Mürşid-i rāh-ı maḥabbet** olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [mürşid-i rāh-ı maḥabbet,]*

musahhar: *Ele geçirilmiş, zapt edilmiş.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña / Çünki ʿaskersüz **musaḫḫard ur** yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [musaḫḫardur, -dur]*

musahhar itdi: *Ele geçirmek, fethetmek.*

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst / Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i

dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [musaḫḫar itdi, -di]*

muṣallā: *Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü **muṣallādan** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [muṣallādan, -dan]*

musallaṭ: *Teslît olunmuş, sataştırılmış.*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki dīv ola **musallaṭ** melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [musallaṭ,]*

muṣavver: *Nakışlanmış, süslenmiş.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur **muṣavver** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [muṣavver,]*

müsellem: *Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre **müsellem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [müsellem,]*

müsellem: *Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış, herkes tarafından kabul edilmiş, şüphe götürmez, inkâr edilemez.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır / Her fende **müsellem** iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [müsellem,]*

müsellem: *Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.*

Faẓlına söz yoḳ **müsellemdür** Muʿīdī naẓm ile / Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [müsellemdür, -dür]*

müselmān: *Müslüman.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir **müselmān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [müselmān,]*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir **müselmāna** yazuḳ dur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [müselmāna, -a]*

müselmān: *Müslüman, İslam dîninden olan kimse II âşık.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu **müselmāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [müselmāne, -e]*

müselmān: *Müslüman, İslam dîninden olan kimse.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir **müselmāna** ḳıyar ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [müselmāna, -a]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını / Güç ile

ol kāfiri
kimse **müselmān** eyle
mez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [müselmān,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ
küfrine ger ḫarc
itmeyem / Ṣoñ nefesde
adum iy
dilber **müselmān** olma
sun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [müselmān,]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslüman.*

Zülfüñüñ küfrin görelden
ḳaldum ol ḫayretde
kim / Muġbeçe ḫüsnüñ
n'içün
anı **müselmān** eyleme
z *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [müselmān,]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslim, Muhammedi.*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda
bir **müselmān** olmasu
n / Kimsenüñ ḫālüm
gibi ḫāli perīşān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [müselmān,]*

müselmān eyle-: *Müslüman etmek, İslam dinine girmesine yol açmak.*

Ḫaddün āġūşa çekerse
ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb /
Dīnümüzde yoḳ mıdur
kāfir müselmān
eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [müselmān eyle-, -mek]*

müselmānlık: *Müslümanlık.*

Küfr-i zülfüñle nihān itme
yüzüñ muṣḥafını /
Ḳıyma yazuḳ
bu **müselmānlıġa** īmā
nuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [müselmānlıġa, -a]*

müşerref: *(Ar.) Şerefli, onurlu.*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir
gün **müşerref** gerçi
kim / Yıllar oldı
ṣayaram iy māh-ı tābān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [müşerref,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil
ḳorḳaram velī / **Müşg-i** Ḫıṭā'ya beñzede
ḫaṭṭuñ ḫaṭā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [müşg-i, --i]*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine
baña ḳorḳaram / Cān
riştesini eylemedin bū
girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [müşgīn, -īn]*

Ḫarf atarsa yaraşur genc
aya **müşgīn** ḳaşlaruñ /
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ
ḫurşīd-i raḫşān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [müşgīn, -īn]*

müşg: *Misk, misk kokusu.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa
kimdür āhū-yı Ḫıṭā /
ʿAnber-efşān olsa
zülfüñ **müşg-i** tātārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [müşg-i,]*

müşg: *Misk, güzel koku.*

Müşg gibi ḳan yudup terk-i
diyār itsem gerek /
Olalı āşüfte göñlüm
bülbül-i gülzār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [müşg,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol **müşg-bār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [müşg-bār, -dür]*

müşg-bār zülf: *Misk kokulu saç.*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu **müşg-bār zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [müşg-bār zülf,]*

müşg-i ezfer: *Güzel kokulu misk.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre gūyā **müşg-i ezfer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [müşg-i ezfer,]*

müşg-i ḫoten: *Hoten miski, hoş koku.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup **müşg-i Ḫoten** eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [müşg-i ḫoten,]*

müşg-i nāb: *Saf misk.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst **müşg-i nāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [müşg-i nāb,]*

müşg-i ter-: *Hoş (güzel) koku.*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [müşg-i ter-, --ler]*

müşg-i yār-: *Sevgilini misk kokusu.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [müşg-i yār-, -dan]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa / Yaraşur cān bezmine **müşgīn** ḳade ḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

Gün yüzüñ ʿīd oldūġına kimdür inkār eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi **müşgīn** hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, güzel kokulu.*

Her yaña **müşgīn** eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [müşgīn,]*

müşgīn saç-: *Misk kokulu saç.*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [müşgīn ṣaç-,]*

müşgīn-ḫaṭ: *Misk kokulu hat (yüz çizgisi).*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu **müşgīn-ḫaṭ** ile /

Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [müşgīn-ḥaṭ,]*

müşgveş: *Misk gibi.*

ʿIşḳumı gerçi **müşgveş** ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş / Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 4). [müşgveş,]*

muṣḥaf: *Kur'an, kitap.*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı **muṣḥafda** ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [muṣḥafda, -da]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ **muṣḥafını** / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [muṣḥafını,]*

muṣḥaf-ı ruḥsāruñ: *Yüz kitabı; Kur'an nüshasına benzeyen sevgilinin yüzü, yanağı.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī / Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [muṣḥaf-ı ruḫsāruñ, -uñ]*

müşkil: *Sorun, mesele.*

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile **müşkilini** / Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḫāṣıl idenler meleke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 3). [müşkilini, -i, -n, -i]*

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol **müşkilümüz** āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [müşkilümüz, -(ü)müz]*

Gerçi **müşkildür** żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [müşkildür, -dür]*

müşkil: *Zor, güç.*

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile / **Müşkil** işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, engel, mesele, zorluk.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḥastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda **müşkiller** be güm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [müşkiller, -ler]*

İy Muʿīdī saña **müşkil** mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [müşkil,]*

müşkil: *Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı **müşkildür** baña / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

14, Beyit 1). [müşkildür, -dür]

müşkil: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

Bu **müşkil** ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [müşkil,]*

müşkil: *Güç, zor, sıkıntılı.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre **müşkil** olur dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [müşkil,]*

müşkil: *Güç, zor, sıkıntılı.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ / Devlet-i ʿışḳuñda **müşkiller** be güm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [müşkiller, -ler]*

müşkil: *(Ar.) Zor, güç, çetin.*

ʿĀşıḳa **müşkil** gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [müşkil,]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi **müşkil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [müşkil,]*

müşkil: *Sıkıntı, zorluk, dert.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / **Müşkilüñ** var ise ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [müşkilüñ, -üñ]*

müşkil olur: *Zor olmak, meşakkatli olmak.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre **müşkil olur** dirler velī / Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [müşkil olur, -ur]*

müşkildür: *Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda **müşkildür** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [müşkildür, -dür]*

muṣṭafā: *Hz. Muhammed.*

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz / Ne disek **Muṣṭafā'yı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 7). [muṣṭafā'yı, -'yı]*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz / Baña çün cennet gerekmez **Muṣṭafā'su z** n'eyleyem *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [muṣṭafā'suz,]*

muṣṭafā': *Mustafa.*

İy ḳaşları kemān ü güzel **Muṣṭafā'cıġum** / Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [muṣṭafā'cıġum,]*

müstecāb: *Kabul olunmuş, hoş görülmüş. İcabet edilmiş dua.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar **müstecāb** *(Kal*

kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [müstecāb,]

müstedām: *Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / **Müstedām** ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [müstedām,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / **Müstedām** ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [müstedām,]*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī / **Müstedām** olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [müstedām,]*

müşteri: *Alıcı, isteyen, talepkar.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin / **Müşterīyem** şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [müşterīyem, -yem]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [müşterīdür, -dür]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [müşterīyem, -yem]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan **müşterī** / Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [müşterī,]*

müşteri: *Alıcı, isteyen, talepkar.*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [müşterīyem, -yem]*

muʿtād ol-: *Alışmak.*

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan / Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [muʿtād ol-, -up, -dur]*

muʿtād ol-: *Âdet edinme / alışkanlık kazanma.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [muʿtād ol-,]*

muṭarrā: *Hoş kokulu.*

Serv reftārın unutdı gül **muṭarrāluġını** / Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [muṭarrāluġını,]*

muʿtemed ol: *Kendisine güvenilen, itimat edilen kimse olmak.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim / Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [muʿtemed ol, -maz]*

muṭrib: *Çalgıcı.*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi **muṭrib** bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [muṭrib,]*

müttehem: *Ar. Suçlu, suçlanmış.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu **müttehem** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [müttehem,]*

muvāfık ol-: *Uygun olmak, uygun düşmek, kabul edilebilir olmak.*

Niçe bir derde muvāfıḳ olalum hāle gibi / Bir nefes ṭutmayalum hīç ney-i nāle gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [muvāfıḳ ol-, -alum]*

müy: *Kıl, saç.*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭā'sından / Ki sevdā ḳılmışam bir **müy** anuñ zülf-i dü-tāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 1). [müy,]*

müyesser: *Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / Hīç **müyesser** ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [müyesser,]*

müyesser: *Kolay, kolaylıkla.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye / Cennet olmazsa **müyesser** ṣaḥ n-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [müyesser,]*

müyesser: *Kolaylık, kolay olma durumu.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz **müyesser** ḥācet üm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [müyesser,]*

müy-ı bārik-: *Nazik saç kılı.*

Müy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile / Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [müy-ı bārik-, -e]*

müze: *Çizme.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı / **Müzeñde** sirişküm oldı kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [müzeñde, -ñ, -de]*

müzehheb: *Altınlı, altından yapılmış.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / Kim görse kemān ṣanur **müzehheb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [müzehheb,]*

mā- tekaddümden: *Ezelden beri, öncesi olmayan.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen Zihī düşmen ki düşmendür bizümle **mā- teḳaddümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra*

22). [mā-teḳaddümden, -den]

maʿbūd: *Tapılan, ibadet edilen.*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 4). [maʿbūd,]

mā-cerā: *Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan **mā-cerā** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [mā-cerā,]

mā-cerā: *Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar ve hevesler.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu **mā-cerā** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [mā-cerā,]

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 6). [mā-cerāmı, -mı]

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 2). [mā-cerāmı, -mı]

mā-cerā: *Baştan geçen olaylar, serüven.*

Leylī-i zülfüñle olan **mā-cerāsın** göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [mā-cerāsın, -sı, -n]

mā-cerā: *Baştan geçen olaylar, serüven.*

Leylī-i zülfüñle olan **mā-cerāsın** göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [mā-cerāsın, -sı, -n]

mā-cerā: *Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.*

Diñle dil ü dīde **mā-cerāsın**
Efsāne gerekse baḥr ü berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 11). [mā-cerāsın, -sın]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu **mā-cerālar** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [mā-cerālar,]

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān **mā-cerālar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [mā-cerālar,]*

mācerā: *Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen hal ve olaylar.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol **mācerāyı** luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [mācerāyı, -y, -ı]*

mā-cerāsından: *Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vuku bulan hal ve olay.*

Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ **mā-cerāsından** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [mā-cerāsından,]*

mā-cerāyı: *Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol **mā-cerāyı** añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 4). [mā-cerāyı,]*

maʿdelet: *Adalet.*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān
Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın
urmışdur yasaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 18). [maʿdelet,]

maʿdūm: *Var olmayan, mevcut olmayan, yok.*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḥs idüp n'eyler
ʿaceb **maʿdūm** ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 8). [maʿdūm,]

maġlūb: *Yenilmek.*

Pādşāh olmış iken mülk-i
maḥabbetde göñül
Ġam sipāhīsini
maġlūb idemez vāy bu
leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 12). [maġlūb,]*

maġmūr: *Harap, vîran.*

Câme-i vaṣla neden
maġmūr olursın iy
göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet
dāmān-ı yār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [maġmūr,]*

maġrur: *Gururlanmış, kibirli.*

Zühdüñe ṣūfī neden
maġrūrsın
Mücib-i cennet degül
miskīn ʿamel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 13). [maġrūrsın, -sın]

maġrur: *Kendini beğenmiş, gururlu, kibirli.*

Bülbülüñ bir āhına döymez
varur çünkim yile
Gül iñende açılup
ḥüsnine **maġrūr**
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 10). [maġrūr,]

māh: *Ay, kamer.*

N'ola **māh** olduñ ise mihr
idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm
ḥüsnüñe devrāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 7). [māh,]

Câme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña
kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 3). [māhı, -ı]

Ġam zaḥmı acısından göz
yummaz oldum iy
māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile
feryādum āsmāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 3). [māh,]

İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi
māhuñ daḫi māhiyyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 8). [māhuñ, -uñ]

māh: *1. ay 2. ay yüzlü güzel.*

Oda yaḳan cānum ol **māh**
işṭiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı
cismüm sūz bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [māh,]*

Ben perīşān olduġım iy
māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden
zülf-i dil-āvīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 9). [māh,]

Ol **māh** nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [māh,]*

Keşīde olmasa iy **māh** ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir
ẕerre nāfiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 1). [māh,]

Bir **māhı** ḳoltuġına alup her
gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi
ẕihī baḫtiyār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 214, Mısra 3). [māhı, -ı]

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol **māhuñ** bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuṣdum ṣemʿveṣ sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 7). [māhuñ, -uñ]*

māh: *Ay, ay yüzlü güzel.*

Peyk-i revān olup yaşum ṣehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen **māhı** arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [māhı, -ı]*

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol **māha** ḳurbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 14). [māha, -a]*

māh: *Ay. II Dolunay.*

Vechi yoḳ **māh** itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [māh,]*

māh: *Ay, II Ay yüzlü güzel, sevgili.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol **māhı** Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 3). [māhı, -ı]*

māh: *Ay,Ay yüzlü güzel,Sevgili.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre **māhsın**
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [māhsın, -sın]*

māh: *Ay yüzlü sevgili.*

Ḫaṭṭın ol **māhuñ** görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [māhuñ, -uñ]*

māh: *Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyâmızın tek uydusu olan gök cismi; kamer, ay.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ **māhına** ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [māhına, -ı, -n, -a]*

māh: *Ay (gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili).*

Söyleşürken düşde ol **māh** ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 13). [māh,]*

Yıllarla o **māhuñ** çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [māhuñ, -(u)ñ]*

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer.*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise **māh** yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [māh,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü **māh**
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [māh,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol **māh** üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 13). [māh,]*

Bir naẕar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb **māh** ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 6). [māh,]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy **māh** yolın yılduzdan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [māh,]

māh: *Ay [bile].*

Yüz edeble ṭolanurken gice
māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [māh,]

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer. II Sevgili.*

Bu gün ol **māha** irdüm gitdi mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tālīʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 1). [māha, -a]

Dün gice bir **māh** ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [māh,]

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol **māh** içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 2). [māh,]

māh: *(Fars.) Gökteki ay, kamer.*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 7). [māhı, -ı]*

maḥabbet: *Aşk, sevgi.*

Cevr itdügince dilbere artar **maḥabbetüm**
Teʿs̱īr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [maḥabbetüm, -üm]

Bende çekdi kākülüñ dīvāne diyü göñlümi
ʿĀḳil ise itmesün artuḳ **maḥabbet** kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 8). [maḥabbet,]

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī **maḥabbet** kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [maḥabbet,]

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü **maḥabbet** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 10). [maḥabbet,]*

maḥabbet: *Aşk, sevda.*

Pīr oldı **maḥabbet** ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 17). [maḥabbet,]

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 14). [maḥabbet,]

maḥabbet: *1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı **maḥabbet** içre müsellem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 12). [maḥabbet,]

Gāh girye gāh nā-gāh **maḥabbet** gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [maḥabbet,]*

Yine bir āl ile zeyn idüp **maḥabbet** meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 3). [maḥabbet,]*

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn **maḥabbet** fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [maḥabbet,]

maḥabbet bāġ-: *Aşk bahçesi.*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [maḥabbet bāġ-, --ı, --na]*

maḥabbet ḫānesin: *Aşk, sevgi evi.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar **maḥabbet ḫānesin**
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [maḥabbet ḫānesin,]*

maḥabbet nārı-: *Aşk ateşi.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 9). [maḥabbet nārı-, -na]*

maḥabbet şāh-: *Aşk padişahı (sevgili).*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [maḥabbet şāh-, --ı, --na, -]*

maḥabbet şāhı: *Aşk padişahı (sevgili).*

Veh ne ẓālimdür cihān içre **maḥabbet şāhı** kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [maḥabbet şāhı, -ı]*

maḥabbet şīve-: *Aşk cilveleri.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 11). [maḥabbet şīve-, -si, -n]*

maḥabbet ṭaġ-: *Muhabbet dağı.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [maḥabbet ṭaġ-, -ı, -dur]*

maḥal: *Yeridir, uygundur.*

Dāġ-ı ḥasretle **maḥaldür** ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 3). [maḥaldür, -dür]*

maḥal: *Uygun, yerinde, tam, kusursuz.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür ʿīd ü ḳadr olsa **maḥaldür** ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [maḥaldür, -dür]*

maḥal: *Yeridir, uygundur.*

Faṣl-ı hicrānuñ **maḥaldür** baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [maḥaldür, -dür]*

maḥal: *Yeridir, uygundur.*

Salṭanat bulsa **maḥaldür** sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [maḥaldür, -dür]*

maḥal: *Uygun, münasip.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli **maḥaldür** aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74,*

Mısra 6). [maḥaldür, -dür]

Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı
var elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 11). [maḥaldür, -dür]*

mahalle: *Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın
menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler
ḳarīb olmaz mı
sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 5). [maḥalleñ, -ñ]*

maḥbūb: *Sevgili, güzel.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum
mey ü **maḥbūbdan**
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 12). [maḥbūbdan, -dan]*

maḥbūb: *(Ar. ḥubb "sevmek, sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu
düşmenlik neden
Dōstum **maḫbūb**
olanuñ mübtelāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [maḫbūb,]*

Gördügin **maḥbūba** iy dil
mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına
dā'im belā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [maḥbūba, -a]*

māhi: *Balık.*

Cān u dil mevc urmasa her
yaña **māhīler** gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara
zülfüñ senüñ germezdi
aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [māhīler, -ler]*

māh-ı bed-mihr-: *Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-
mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam
göñlüm belāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 1). [māh-ı bed-mihr-, -üñ]*

māh-ı bed-mihr: *Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile
kim
Cevrini yıllarla çekdük
bir vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 7). [māh-ı bed-mihr,]

māh-ı cemāl-: *Ay yüzlü güzel.*

Māh-ı cemālüñe olalı
perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi
gösterür iy gül-ʿiẕār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 1). [māh-ı cemāl-, -üñ, --e]*

māh-ı münīri gör: *Parlak ayı görmek.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi
māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi
bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [māh-ı münīri gör,]

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ
içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde
māh-ı nev çevgān-ı 'īd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [māh-ı nev,]

Gerçi ol çihreyle mihrüñ
farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 10). [māh-ı nev,]*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler
bir pāre beñzer kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

261, Mısra 12). [māh-ı nev, -dür]

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ **māh-ı nev**
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [māh-ı nev,]*

māh-ı nev-: *Hilâl, yeni ay.*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 11). [māh-ı nev-, --dür]*

māh-ı tābān: *Parlak ay II sevgili.*

İy gözüm nūrı gerekmez **māh-ı tābān** olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 1). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābān: *Parlak ay.*

Ya şafaḳdur **māh-ı tābān** ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābān: *Parlak ay.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābān: *Parıldayan ay.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol **māh-ı tābān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [māh-ı tābān,]*

māh-ı tābānı: *Parlak ay, dolunay; sevgilinin ışık saçan güzel yüz.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen **māh-ı tābānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [māh-ı tābānı, -ı]*

māhir: *Mahir, uzman.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede **māhir**
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [māhir,]*

māhir: *Ar. Usta.*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [māhir,]*

Gül gibi **māhir** olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [māhir,]*

māhiyyet: *(Ar.) Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi **māhiyyeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 8). [māhiyyeti, -i]*

mâh-likâ: *Ay yüzlü (sevgili).*

Ṭāliʿümde baña ol **māh-liḳā** yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [māh-liḳā,]*

mahmil: *İki kişinin oturması için devenin sırtına konulan bir tür taht (Gönül).*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile bağladı ecel

maḫmilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 14). [maḫmilini, -in, -i]

maḥmil-i yār-: *Sevgilinin mahmili.*

Maḫmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 7). [maḫmil-i yār-, --e]

maḥmūr: *Ar. sarhoşluğun verdiği sersemlik; uyku basmış göz.*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh **maḫmūr** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [maḫmūr,]

maḥmūr göz-: *Baygın göz, süzülerek bakan göz.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [maḫmūr göz-, --ler, --üñ]

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [maḫmūr göz-, --ler, --in]*

maḥmūr göz-: *Baygın göz, süzgün bakan göz.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [maḫmūr göz-, --ler, --üñ]

maḥrem: *Dost, sırdaş.*

Beni itmezdi ġālib böyle maḥrūm
İşitse ḥālümi bir **maḫreminden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 8). [maḫreminden,]

maḥrem: *Gizli, saklı.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ **maḫremi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 10). [maḫremi, -i]

maḥrem: *Dost, arkadaş. ll İçli dışlı, aşina.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi **maḫrem** degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [maḫrem,]

maḫrem: *Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimi dostu olan kimse, sırdaş.*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge **maḫremüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [maḫremüm, -üm]

maḫrem: *(Ar.) Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa **maḫrem** degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [maḫrem,]

maḫrem-i esrār-ıʿışḳ: *Aşkın sırlarının mahremi.*

Tekye-i rūzī degüldür **maḫrem-i esrār-ıʿışḳ**
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 9). [maḫrem-i esrār-ıʿışḳ, -i, -ı]

maḫrūm: *İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 14). [maḥrūm,]*

maḥrūm: *Ar. Yoksun, nasipsiz.*
Beni itmezdi ġālib böyle **maḥrūm**
İşitse ḥālümi bir maḥreminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 7). [maḥrūm,]*
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa **maḥrūm** olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 12). [maḥrūm,]*

maḥşer: *Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.*
Ṣūfī dime **maḥşerde** nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm ṣāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [maḥşerde, -de]*

maḥşer: *(Ar.) Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.*
Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [maḫşerde, -de]*

māh-ṭalʿat: *Ay yüzlü II sevgili.*
Cüdā bir **māh-ṭalʿatden** derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [māh-ṭalʿatden,]*

maḥv: *1. Yok etme, varlığına son verme. 2. Yok olma, harap olma. 3. tasavvuf. Kulun beşerî zaaflardan kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah'ın küllî irâdesine teslim olması durumu.*
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı **maḥv** itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 10). [maḥv,]*

maḥv ol-: *Yol olmak.*
Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [maḥv ol-, --dı]*

maḥv ol-: *Yok olmak, ortadan kalkmak; kötü duruma düşmek, perişan olmak.*
Maḥv olmasun mı yanuña geldükde ḫūblar
Sen āftāb-ṭalʿat ü anlar sitāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [maḥv ol-, -ma, -sun]*

maḥv ol-: *Kahrolmak;yok olmak.*
Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 11). [maḥv ol-, -ur]*

maḫzen: *Kıymetli şeylerin saklandığı yer; yer altı deposu, depo, ambar.*
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi **maḫzenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 12). [maḫzenler, -ler]*

māʾil: *Meyilli, istekli, hevesli.*
Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre **māʾildür** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [māʾildür, -dür]

mā'il degül: *Meyilli, hevesli, istekli değil.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye **mā'il degül**
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [mā'il degül,]*

māʾil degül-: *Meyilli, hevesli, istekli değil.*

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 9). [māʾil degül-, -em]*

maḳālāt: *Söz, ilim.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ **maḳālātın** senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [maḳālātın, -ı, -n]*

makhūr: *Kahretmek, hezimete uğratmak.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş **maḳhūr** u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 8). [maḳhūr,]*

makṣūd: *Amaç II istek.*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise **maḳṣūduñ**
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [maḳṣūduñ, -uñ]*

makṣūd: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden **maḳṣūdumuz**
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 9). [maḳṣūdumuz, -umuz]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

İy ḫvāce genc ü **māli**
Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [māli, -i]*

māl: *(Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.*

Ger **māl** ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [māl,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül **māl** ü menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 10). [māl,]*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine **māl** ü menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 8). [māl,]*

māl mülk-: *Sahip olunan maddi nesneler.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [māl mülk-, -i, -n, -den, -]*

māl ü menāl: *Mal, mülk, servet.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḫzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [māl ü menāl,]*

maʿlūm: *Ar. Bilinen, belli.*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ **maʿlūm** olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 4). [maʿlūm,]

maʿnā: *Anlam, içyüz, hakikat.*

Pür **maʿnāsın** iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oğlansın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 13). [maʿnāsın, -sı, -n]

maʿnā: *Anlam, asıl, gerçek, hakikat.*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne **maʿnādan** ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 2). [maʿnādan, -dan]*

maʿnā-yı rengīn: *Renkli anlam.*

Bu elfāẓ içreki **maʿnā-yı rengīn**
Ḳarāñū gicede mehtāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13). [maʿnā-yı rengīn,]

mānend: *Benzer.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ **mānendi** ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [mānendi, -i]*

mānend: *Benzer, eş, gibi.*

Şafaḳ **mānendi** pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [mānendi, -i]*

mānend: *(Fars.) Benzer, eş, misil, nazir.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña **mānend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [mānend,]*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ **mānendi** cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 3). [mānendi, -i]*

mānend-i ceres: *Çan gibi.*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle **mānend-i ceres** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 8). [mānend-i ceres,]*

mānend-i def: *Def gibi.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi **mānend-i def** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 8). [mānend-i def,]*

mānend-i ejder: *Efsanevi korkunç yılan gibi.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar **mānend-i ejder** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 6). [mānend-i ejder,]*

mānend-i mār: *Yılan gibi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḥuñ ṭolanmasa **mānend-i mār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 12). [mānend-i mār,]*

maʿnī: *Anlam, mana.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye **maʿnī** ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [maʿnī,]*

māniʿ: *Engel.*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi

Her ṭarafdan ḫārveş
māniʿ hezārān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 14). [māniʿ,]

māniʿ olma: *Engel olmak.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [māniʿ olma, -ma]*

māniʿ olmaz: *Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel olmak.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1). [māniʿ olmaz, -maz]*

manṣıb u cāh: *Makam ve mevki.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [manṣıb u cāh,]*

manṣūr: *922'de asılarak öldürülen mutasavvıf, Hallac-ı Mansur.*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde **Manṣūr** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [manṣūr,]*

manṣūr-ı dil: *Gönül Mansur'u.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli **Manṣūr-ı dil**
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [manṣūr-ı dil,]*

manzūr: *Bakılan, görülen.*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde **manẓūr** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [manẓūr,]*

maraż: *Ar. Hastalık.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde **maraż** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [maraż,]*

mâsivâ: *(Ar.) Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey II. Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.*

Hep **māsivāyı** dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [māsivāyı, -y, -ı]*

maṣlahat: *İş, husus, mesele.*

Ḫāne-i dilde becidd ne **maslaḥat** var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [maslaḥat,]*

mātem: *Keder, üzüntü.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun **mātemüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 6). [mātemüm, -üm]*

mātem: *Acı, yas.*

Sūr ile dün şād u **mātemle** bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [mātemle, -le]*

mātem: *Matem, yas.*

Bir gül-i raʿnā ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308,*

Mısra 8). [māteminde, -i, -n, -de]

mātem: *Ar. Yas.*

İy Muʿīdī aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ dügündür ʿāşıḳa **mātem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 14). [mātem,]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline **mātem** olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [mātem,]*

mātem: *Matem, yas, keder.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī **mātemini** ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [mātemini, -ini]*

mātem ṭut-: *Yas tutmak.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 14). [mātem ṭut- , --ar]*

mātem-i ġamda: *Dert, sıkıntı yası.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [mātem-i ġamda, -i, -da]*

mātem-i ġamda: *Keder yası.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [mātem-i ġamda, -da]*

mātem-i ġamda: *Dert matemi.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [mātem-i ġamda, -da]*

māye-i: *Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ **māye-i** dermān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [māye-i,]*

māye-i cān-: *Can mayası; canın sermayesi.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [māye-i cān-,]*

māye-i dermān: *Dermânın özü, yaratılışı.*

Cām-ı şevḳüñ ki beni bende iken cān eyler
Dile derd ü ġamuñı **māye-i dermān** eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [māye-i dermān,]*

mecāl: *Güç, kuvvet, derman, takat.*

Görmeyelden bilüñi ḳılca **mecālüm** ḳalmadı
Ḳılca raḥm it iy meh-i nā-mihrbānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 9). [mecālüm, -üm]*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri **mecālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 2). [mecālüm, -üm]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı*

toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Yine bir āl ile zeyn idüp
maḥabbet **meclisin**
Ṣīşe gibi reng alur
laʿlüñ şarābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 3). [meclisin, -in]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer.*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi
gögsini
Meclisde añdı var ise
iy bī-vefā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 14). [meclisde, -de]

meclis: *Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Aġzuñ açup ki eyleye
meclisde cām baḥs
Laʿlüñde kāmın
añmasa olur ḥarām
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [meclisde, -de]*

meclis: *Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Āşüfte-ḥālüz evvel-i
vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi **meclis** āḫire oldı
tamām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [meclis,]

meclis: *Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu; zevk ve safa toplantısı.*

Sūz ile sözüñ **meclīsi** germ
itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece
mestāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [meclīsi, -i]

meclis: *Ar. Toplanılan yer.*

Nāy-ı nālemle gice bir
ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek **meclisde**
dögdüm sīnemi
mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 8). [meclisde, -de]

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 10). [meclis,]*

meclis: *Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.*

Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Ṣol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 9). [meclisde, -de]

meclis: *(Ar.) Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil
degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile
meclisde eşʿārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 14). [meclisde, -de]*

Dirīġā her gice **meclis** gezer
şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-
gerdān olur pervāneveş
cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 1). [meclis,]*

meclis: *Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.*

Mey gerekmez var iken
meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter
şemʿ-i şebistān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 3). [meclisde, -de]

meclis-be-meclis: *Meclis meclis, meclisten meclise.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir
veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur
söylenen **meclis-be-meclis** kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379,

Mısra 10). [meclis-be-meclis,]

meclis-i ġam-: *Gam meclisi.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda şunar durmaz şarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [meclis-i ġam-, --da]

meclis-i ḥüsn-: *Güzellik meclisi.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 11). [meclis-i ḥüsn-,]

meclis-i ḥüsn: *Güzellik meclisi.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 11). [meclis-i ḥüsn, -üñ, -de]

meclis-i ʿışḳ-: *Aşk meclisi.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [meclis-i ʿışḳ-,]

meclis-i ʿışḳuñda: *Aşk meclisi.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi **meclis-i ʿışḳuñda** efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [meclis-i ʿışḳuñda, -uñ, -da]*

mecmūʿa: *İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 10). [mecmūʿaya, -y, -a]

mecnūn: *Mecnûn.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer **Mecnūn** olup taġlarda āhū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 2). [mecnūn,]

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa **Mecnūn** didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 12). [mecnūn,]

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy **Mecnūn** göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [mecnūn,]

İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u **Mecnūn** ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 2). [mecnūn,]

mecnūn: *Deli, çılgın.*

Dil noʾla **Mecnūn** olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [mecnūn,]

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben **Mecnūn'a** kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 11). [mecnūn'a, -'a]

mecnūn: *1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü **Mecnūn** ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [mecnūn,]

mecnūn: *Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından*

gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays'ın lakabı.

Derd ü ġam fenninde
Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 9). [mecnūn'uñ, -uñ]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice **Mecnūn'ı** gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [mecnūn'ı, -ı]*

mecnūn: *Deli, çılgın. II Leyla ,ile Mecnun hikayesinin baş kişisi.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı **Mecnūn'dur** diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [mecnūn'dur, -dur]*

mecnūn: *Aklını yitirmiş, deli (âşık). II Mecnûn, Leyla için aşkından çöllere düşen aşk kahramanı.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste **mecnūnı** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [mecnūnı, -ı]*

mecnūn: *1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].*

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [mecnūn,]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe **Mecnūn** olalı dil
İllerde ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [mecnūn,]*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde **mecnūn** olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 9). [mecnūn,]*

Ġam yimeñ gitdiyse **Mecnūn** dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 13). [mecnūn,]*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise **Mecnūn** mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 14). [mecnūn,]*

Kimse çün Leylī adın añmazdı **Mecnūn** olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 7). [mecnūn,]*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde **Mecnūn** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 4). [mecnūn,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe **Mecnūn** olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 13). [mecnūn,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü **Mecnūn** ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [mecnūn,]*

Olur **Mecnūn** gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 9). [mecnūn,]

Gel Muʿīdīden gör iy **Mecnūn** maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [mecnūn,]

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu **Mecnūn** kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [mecnūn,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş **Mecnūn** gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [mecnūn,]

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger **Mecnūn** degül bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [mecnūn,]

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Dervīş-i dil bu yolları **Mecnūn'dan** ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 7). [mecnūn'dan, -dan]

mecnūn bülbül midür: *Mecnun bülbül müdür.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [mecnūn bülbül midür,]*

mecnūn gözi-: *Mecnun'un gözüyle bakmak. II Sevgiliye âşığın gözüyle bakmak.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḫüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 2). [mecnūn gözi-, -y, --le]

mecnūn itdi: *Aklını başından almak || Mecnun gibi aşka düşmek.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni **Mecnūn itdi** zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [mecnūn itdi,]*

mecnūn-misāl: *Mecnun gibi.*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile **Mecnūn-miṣāl** eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [mecnūn-miṣāl,]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 12). [mecnūn-miṣāl,]*

mecnūn-misāl: *Mecnun gibi.*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp **Mecnūn-miṣāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 2). [mecnūn-miṣāl,]*

mecrūh: *Yaralanmış.*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki **mecrūḥam** raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 6). [mecrūḥam, -am]*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı **mecrūḥ** eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 388, Mısra 7). [mecrūḥ,]

mecrūḥ: *Ar. yaralı, yaralanmış.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [mecrūḥ,]

mecrūḥ ol-: *Yaralanmak, incinmek.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [mecrūḥ ol-, -dı]

mecrūḥ ol-: *Yaralanmak.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 3). [mecrūḥ ol-, -am]*

meded: *Bkz. 'hey meded hey' md.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [meded,]*

meded: *Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [meded,]*

meded: *Aman!, aman aman!, eyvah!, yetiş!, yardım et!.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [meded,]*

meded: *Aman eyvah!.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya mı derdüme bir çāre **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [meded,]*

meded: *"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey **meded** çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [meded,]*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler **meded**
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [meded,]*

meded: *"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir söz.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler **meded**
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [meded,]*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [meded,]*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [meded,]*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler **meded** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [meded,]*

meded: *"İmdat / yetiş / yardım et!".*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise **meded** iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [meded,]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm **meded**
hey derde dermānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [meded,]*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger **meded** irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 14). [meded,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice
gibi olur tīre
Meded irmezse ġam
şāmı sevād-ı
tūtiyāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 12). [meded,]

Benüm derdüm degül ḳābil
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 10). [meded,]

meded: *"İmdat / yetiş / yardım et!".*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm **meded**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [meded,]

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı **meded**
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i
ḥūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 5). [meded,]

meded: *Eyvahlar olsun!.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim
kec-külehdür serv-
ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i
cevriyle ḫūn eyler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [meded,]*

meded: *Eyvah. Yazıktır!.*

Ḳomasın derd ile böyle beni
bī-çāre **meded**
Dōstlar himmet idüp
yalvaruñ ol yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [meded,]*

Ḳomasın derd ile böyle beni
bī-çāre **meded**
Dōstlar himmet idüp
yalvaruñ ol yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [meded,]*

meded: *"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi
Mesīhā'dur lebüñ
Hey **meded** öldüm
disem derdüme
dermān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [meded,]

meded ir: *Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi
ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse
dil-i bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [meded ir, -mez]

meded ol: *Yardım edin!.*

Dest-i ḥasretle çeküp
yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp
oldum yine āvāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [meded ol, -dum]*

medḥ: *Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 10). [medḥ,]*

Dürlü **medḥ** ile Muʿīdī
zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir
silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [medḥ,]

medh: *Övme, övgüde bulunma.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī
ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ
her yirde ol miskīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [medḥüñ, -üñ]*

medh: *Övgü, övme.*

Oḳısam bülbül gibi
gülşende **medḥin**
laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [medḥin, -i, -n]*

medh: *(Ar.) Övme, övgü.*

Gül yüzüñ **medḥin** seḥerde
çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür çeküp
efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [medḥin, -iñ]*

medh: *Ar. Övgü.*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī
sözlerüñ **medḥinde**
kim
Ḫıżra dönmüşdür
giyüp ol serv-i ḫōş-
bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 9). [medḥinde, -i, -n, -de]*

medḥ eyle-: *Medh etmek, övmek, yüceltmek.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı
şekkerbārumı
Rūz ü şeb medḥ
eylerem ben dilber-i
mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 32). [medḥ eyle-, -r, -em]*

medh idem: *Methetmek, övmek, yüceltmek. II Sevgiliyi övmek, yüceltmek.*

Ben niçe **medḥ idem** ol
ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde
vālih nāṭıḳa ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [medḥ idem,]*

medḥ ider: *Övmek, övgüde bulunmak.*

Şanma ḥüsnin **medḥ ider** ol
serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ
itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [medḥ ider, -er]*

medh idüp: *Övmek.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [medḫ idüp, -üp]*

medh idüp: *Övmek, övgüde bulunmak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [medḫ idüp, -üp]*

meftūl: *Büklüm, kıvrım. (Saç için).*

Bilmezem cāżū gözüñle
niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ **meftūlına**
ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 2). [meftūlına, -ı, -na]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [meftūle,]*

meftūn: *Âşık / müptelâ / tutkun.*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle **meftūnı** anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [meftūnı, -ı]*

meftūn: *Ar. Büyülenmişçesine tutkun, vurgun.*

Bilmezem cāżū gözüñle
niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına
ʿuṣṣāḳı **meftūn**
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 2). [meftūn,]*

meftūn itdi: *Âşık etmek, tutulmak, gönül vermek.*
Bir naẓarda ḫalḳı **meftūn itdi** kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [meftūn itdi,]*

meger: *Açıkça, aslında, eger.*
Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 10). [meger,]*

meger: *Aslında, oysa ki.*
Ümīd-i būy-ı zülfüñdür beni cānlanduran her dem
Meger kim ḫaste göñlüme ḫayāt-ı cāvidāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 8). [meger,]*
Gül yüzüñ añdı **meger** dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [meger,]*

meger: *Meğer, oysa, oysaki.*
Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur **meger** ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 2). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.*
Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile **meger** pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [meger,]*
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa **meger** kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [meger,]*
Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [meger,]*
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı **meger** ḫāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 10). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.*
Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster **meger** ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [meger,]*
Dem-ā-dem giryeler ḳılup acır ‘ışḳ ehline deryā
Meger bir ḳaṭre düşmüşdür gözümüñ mā-cerāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 4). [meger,]*

meger: *Ancak, illa.*
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın **meger** ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.*
Cān-fezādur iy kemān-ebrū **meger** tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 1). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [meger,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim
ḫayāl-engīz ü
rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ
medḥi aña gevher-
feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 14). [meger,]

Sen güzellendükce arturduñ
cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan
meger kim bī-
vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [meger,]

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla
meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı
zülāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 7). [meger,]

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ
ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ
ʿālem demāġın būy-i
ʿanberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 5). [meger,]

İy Muʿīdī kim añar adumı
dildāre **meger**
Kendü yazup yañılup
oḳuya eşʿārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [meger,]

meger: *"dığı zaman ve dığı için" anlamında bir kullanım, ifadeyi zamana ve sebebe bağlayan söz.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın
Muʿīdīye
Olduñ **meger** ki ol
şaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [meger,]

meger: *"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna
sen
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür **meger** yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [meger,]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-
ruḫdur göz ü ḳaş
oynadur
Bāġ-ı cennetdür **meger**
evrāḳ-ı dīvānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 14). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı, meğer, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı
hezār naḳş
Avutmaḳ diler **meger**
ki dil-i zārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 8). [meger,]

meges: *Far. Sinek.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-
bāruñda ḫālüñ ḥāline
Dest-i ḥayretle başın
ṭurmaz döger miskīn
meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 10). [meges,]*

Vechi var dilden ḳomazsa
ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ
it aġzına düşse **meges**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [meges,]

Ṣayd olurken ol hümānuñ
dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben **meges**
niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [meges,]

Dest-i ḥasretle döker yaşın
meges
Leblerüñden yiyeli
ḫālüñ ʿasel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 7). [meges,]

meh: *1. Mah, ay.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice
mehüñ ehl-i re'y olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [mehüñ, -ün]

Mihr ü **mehden** ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 11). [mehden, -den]*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy **meh** yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 7). [meh,]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 6). [meh,]*

meh: *(ay yüzlü) güzel, dilber.*

Arayup sen **mehi** menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 1). [mehi, -i]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol **meh** gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 3). [meh,]*

Dirildürdüñ revān iy **meh** viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 1). [meh,]*

Didüm iy **meh** kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 5). [meh,]*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy **meh** ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 8). [meh,]*

meh: *1. Ay 2. Ay gibi güzel sevgili.*

Bir **meh-i** nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [meh-i, --i]*

meh: *"Mah" ay, kamer.*

Ḳarşudan gün gibi ol **meh** kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [meh,]*

meh: *1. Ay 2. Ay yüzlü güzel, sevgili.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü **mehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [mehüñ, -üñ]*

meh-i: *1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [meh-i,]*

meh-i bed-mihr-: *Merhametsiz ay II Aşığa acıması olmayan sevgili.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [meh-i bed-mihr-, --üñ]*

meh-i maḥmil-nişīn: *Ey yüce koltukta oturan ay yüzlü sevgili.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy **meh-i maḥmil-nişīn**
Nāḳalar başın şalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 3). [meh-i maḥmil-nişīn,]*

meh-i nā-mihrbān: *Acımasız, ay gibi güzel sevgili.*

Gerçi benden yüz çevirdi ol **meh-i nā-mihrbān**
Nā-tüvān göñlümde

ammā ʿışḳı bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [meh-i nā-mihrbān,]*

meh-i nā-mihrbān:
Merhametsiz ay ya da feri olmayan, ışıksız ay.
Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol **meh-i nā-mihrbān**
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [meh-i nā-mihrbān, -i, -]*

meh-i nā-mihrbān: *Işıksız ay. Merhametsiz ay. Mecazen sevgili.*
Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol **meh-i nā-mihrbān**
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [meh-i nā-mihrbān,]*

meh-i nev: *Hilal.*
Gerçi saña girībān olmaḳ diler **meh-i nev**
Ḥaddini bilmez ol kim daḥi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [meh-i nev,]*

meh-i nev: *Yeni ay, hilal. II Sevgilinin kaşları.*
Çün **meh-i nev** gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḫüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [meh-i nev,]*

meh-i tābān-: *Parlak ay.*
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [meh-i tābān-, -a]*
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 2). [meh-i tābān-, -a]*

meh-liḳā: *Ay yüzlü güzel/dilber.*
Hezārān **meh-liḳā** gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [meh-liḳā,]*

meh-likā: *Ay yüzlü (güzel, dilber) II sevgili.*
Niçe varam bilmezem ol **meh-liḳānuñ** şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5). [meh-liḳānuñ, -nuñ]*
Germ olup sen **meh-liḳāya** dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 5). [meh-liḳāya, -y, -a]*

meh-liḳā: *Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).*
Çünkim sipihr-i şīvedür iy **meh-liḳā** ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [meh-liḳā,]*

meh-likā: *Ay gibi parlak yüzlü güzel. || Sevgili.*
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ **meh-liḳāsı** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [meh-liḳāsı, -sı]*

meh-likāyı: *Ay yüzlü güzel.*
Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol **meh-liḳāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 4). [meh-liḳāyı,]*

meh-pāre: *Ay parçası.*

Güni gün ṣaymaz Muʿīdī görmese **meh-pāresin**
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [meh-pāresin, -s, -i, -n]*

meh-pāre: *Ay parçası (güzeller).*

Gün gibi ʿarż-ı cemāl idüp geçe **meh-pāreler**
İstedügin yirde buldı ʿāṣıḳ-ı bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [meh-pāreler, -ler]*

meh-pāre: *Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne **meh-pāreler** bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [meh-pāreler, -ler]*

Aġladur ʿuṣṣāḳın ol **meh-pāre** zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [meh-pāre,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol **meh-pāreye** bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 6). [meh-pāreye, -y, -e]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen **meh-pāreye**
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 13). [meh-pāreye, -y, -e]*

meh-pāreler: *Ay parçası.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin **meh-pāreler**
N'itsün ölsün mi seven āṣüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [meh-pāreler,]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar ṣūḫlar ʿayyāreler **meh-pāreler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [meh-pāreler,]*

Cemʿ olup **meh-pāreler** kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [meh-pāreler,]*

Bu göñül **meh-pāreler** mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 9). [meh-pāreler,]*

meh-peyker: *Ay yüzlü.*

İy sāḳī-i **meh-peyker** gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [meh-peyker,]*

meh-rû: *Ay yüzlü güzel/dilber.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı ṣafaḳdan yaḫūd ol **meh-rū**
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [meh-rū,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol **meh-rū** velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [meh-rū,]*

meh-rû: *Ay yüzlü.*

Gün gibi hercāī **meh-rūlar** iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309,*

Mısra 9). [meh-rūlar, -lar]

meh-rû: *Ay yüzlü güzel (sevgili).*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol **meh-rū** yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [meh-rū,]

Ben ki bir **meh-rū** içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 1). [meh-rū,]

meh-rû: *Ay gibi güzel parlak yüz. II Ay yüzlü sevgili.*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o **meh-rū**
Bir tütī-i gūyāya döner kim ḳafesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [meh-rū,]

meh-rū-içün: *Ay yüzlü için.*

Yine bir **meh-rū-içün** yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 9). [meh-rū-içün,]

meh-rūya: *Ay yüzlü güzel, sevgili.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir **meh-rūya** baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [meh-rūya,]*

mehtāb: *1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.*

Bu elfāẓ içreki maʿnā-yı rengīn
Ḳarāñū gicede **mehtāba** beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14). [mehtāba, -a]

meh-tāb: *Ay aydınlığı, ay ışığı.*

Nūr-ı ḥusnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur **meh-tāba** ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [meh-tāba, -a]*

mehveş: *Ay gibi güzel, sevgili.*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir **mehveş** ḫayālin dilde mihmān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [mehveş,]

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol **mehveş** ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 8). [mehveş,]*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir **mehveş** nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 14). [mehveş,]*

mehveş: *Ay (gibi parlak yüzü sevgili).*

Ḫayr ola bir **mehveşüñ** mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [mehveşüñ, -(ü)ñ]

mehveş: *Ay gibi güzel II sevgili.*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen **mehveşi** bu āsmānī-pīrehen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 10). [mehveşi, -i]

mekān: *Bulunulan mahal, yer, mevki.*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

366, Mısra 8). [mekānum, -um]

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

Yüzüme evvel gülüp ḳan ağladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb **mekkār** imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [mekkār,]

mekkār: *Büyücü, sihirbaz.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı **mekkārı** nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [mekkārı, -ı]

mekke: *Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 4). [mekke,]

İlāhī **Mekke** sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 11). [mekke,]

mekteb: *Okul.*

Daḫi elif dimeden ʿışḳ **mektebinde** göñül
Belālar ile bilüm bükdi dāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 5). [mektebinde, -in, -de]

mekteb: *Ar. Okul.*

Leylī şaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile **mektebde** sebaḳdaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [mektebde, -de]

mekteb-i ḥüsn: *Güzellik okulu.*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim **mekteb-i ḥüsn** içre cevr aña fen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [mekteb-i ḥüsn,]

mektūb: *Mektup.*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil Şām'dan **mektūb** ile gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 14). [mektūb,]

mektūb: *Başka yerde bulunan bir kimseye haber ulaştırmak, hal hatır sormak, istek bildirmek vb. bir maksatla elden yahut posta aracılığı ile gönderilen yazılı kağıt; name.*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez **mektūbum** ol yāre kebūterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [mektūbum, -um]

melāḥat: *Güzellik.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar **melāḥatüñ** olıcaḳ tārmār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 10). [melāḥatüñ,]

melāḥat: *Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.*

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 3). [melāḥat,]

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü **melāḥat** didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 4). [melāḥat,]

Yüzüm şuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri **melāḥat** didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 8). [melāḥat,]

melāḥat: *Ar. Güzellik.*

Āyīne āsmān-ı **melāḥat**
degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [melāḥat,]

Çün **melāḥat** Mışrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [melāḥat,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol **melāḥat** kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 10). [melāḥat,]

melāḥat mışrı'nuñ taḫtı: *Güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtı (Kur'an'daki Yusuf Kıssası'na telmih yapılmış. Mademki sen (sevgili) güzellik Mısır'ının (mülkünün) tahtının sultanısın, o zaman güzelliğin Yusuf 'u ve güzelliğin padişahısın).*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 3). [melāḥat mışrı'nuñ taḫtı, -da]

melāl: *Ar. Sıkıntı, gam.*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur **melālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 4). [melālüm, -üm]*

melāl: *Sıkıntı, gam, hüzün.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca **melālüñ** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [melālüñ,]*

melāmet: *Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan **melāmet** baḫrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 5). [melāmet,]*

melāmet: *Ayıplanmış, kınanmış.*

Eksük itme iy kemān-ebrū **melāmet** nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 11). [melāmet,]*

melāmet: *Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi **melāmet** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 8). [melāmet,]*

melāmet leşker-: *Kınama ordusu.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [melāmet leşker-, --i]*

meleg: *Melek.*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir **melege** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [melege, -e]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ **melege** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [melege, -e]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.*

Çünki ḥūr u **melekde** yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [melekde, -de]

melek: *Melek.*

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler **meleke**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 6). [meleke, -e]

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.*

Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy **melek**
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 1). [melek,]*

melek: *Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde **melekler** bu fiġānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 4). [melekler, -ler]

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 4). [meleksin, -sin]

melek yüz-: *Melek gibi güzel yüzlü (olan sevgili).*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [melek yüz-, -lü, --m]

melik-i zengbār: *Zenci Hükümdar.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol **melik-i zengbār** ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 4). [melik-i zengbār,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [memleketde, -de]*

memleket: *Ar. Ülke.*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca **memleket** vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [memleket,]

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç **memleket** ḫünkārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 14). [memleket,]

memzūc idüp: *Karıştırmak.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile **memzūc idüp** biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [memzūc idüp, -üp]*

menʿ: *Engel.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı **menʿ** içün ḳafadārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 12). [menʿ,]

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın **menʿ** itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 5). [menʿ,]

menʿ eyle: *Engellemek, önlemek; yasaklamak, fırsat vermemek.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs
idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [menʿ eyle, -r]*

menʿ eyler: *Engellemek, alıkoymak, men etmek.*

Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne **menʿ eyler**
aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki
itmez kendü aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [menʿ eyler, -r]*

menʿ itme: *Esirgeme ,engelleme.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün
menʿ itme cām-ı
laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş
eyyāmı ʿişret çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [menʿ itme,]

menāl-: *Mülk.*

Ger māl ü **menālüm** yoġ ise
n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki
dünyāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [menālüm, -üm]

Her biri bir eşrefīdür gerçi
dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine
māl ü **menālüm** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 8). [menālüm, -üm]*

menāl: *Ar. Bir kimsenin ele geçirdiği, sâhip bulunduğu şey, mal mülk.*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle
varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl
ü **menālüñ** var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 10). [menālüñ, -üñ]

menāl ü māl-: *Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

Yoġ iken menāl ü mālüm
ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm
ṣanasın cihān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [menāl ü māl-, -üm]

menbaʿ: *Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği kaynak.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy
leṭāfet **menbaʿı**
Keştī-i deryā baña
tābūt ü yelkendür
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 11). [menbaʿı, -ı]*

menzil: *Yer, mekân.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil
sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ **menzilden** oḳ
alup gelür peyk-i
revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 6). [menzilden, -den]

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan
olsa mānend-i ṣafaḳ
Özge **menzil** seyr ider
ol māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 12). [menzil,]

menzil: *Dünya.*

Çün bu **menzilden** Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [menzilden, -den]

menzil: *Far. Menzil yeri, konak.*

Ẓulmet-ābād-ı belādur
şimdi gerçi **menzilüñ**
Oldı çünkim rehberüñ
zülf-i perīşān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 11). [menzilüñ, -ün]*

menzil: *Varılacak yer, mesafe.*

Çün bu **menzilden** Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [menzilden, -den]

menzil: *Varılacak yer, yurt, mesken.*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu **menzile** niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [menzile, -e]*

menzil: *Menzil yeri, konak, varılacak yer.*

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki **menzil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 4). [menzil,]*

menzil: *Hedef, varılacak yer.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 14). [menzilüñ, -üñ]*

menzil: *Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı **menzildür** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [menzildür, -dür]*

menzil: *Mesken, yer, konum.*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün **menzilini** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 6). [menzilini, -i, -n, -i]*

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile.*

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar **menzil-be-menzil** kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [menzil-be-menzil,]*

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile, durak durak. || Bir yerden bir yere.*

Arayup sen mehi **menzil-be-menzil**
Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 1). [menzil-be-menzil,]*

menzil-i derd ü belā-: *Bela ve dert yeri.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 2). [menzil-i derd ü belā-, --da]*

mercān: *(Ar.) Mercan.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü **mercān** ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [mercān,]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir **merd-i** meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [merd-i, --i]*

merd: *(Fars.) Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör **merd** iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 14). [merd,]*

merd-i pāk-bāz: *Usta oyuncu II Yürekten bağlı aşık.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli **merd-i pāk-bāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [merd-i pāk-bāz,]*

merdūd: *Reddolunmuş, kabul olunmayıp geri döndürülmüş.*

Bir boynı bağlu ḳulam
merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 7). [merdūd,]

merdüm: *Göz bebeği.*
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp **merdümlere**
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḥaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [merdümlere, -lere]*
Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [merdümleri, -leri]
Bu iki ḳara **merdüm** kim görinür dīde-i terden
Ḳonılmış dāg-ı ḥasretdür firāḳ-ı ḫāl-i dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 1). [merdüm,]

merdüm: *Göz bebeği.*
Dīde **merdümleri** yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [merdümleri, -ler, -i]

merdüm: *Göz bebeği.*
Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor **merdümlerüm** anuñ öñüne āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [merdümlerüm, -ler, -üm]
Her ṭaraf **merdümlerin** oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [merdümlerin, -ler, -in]

merdüm-i çeşmüm: *Göz bebeği.*
Sīm-i eşküm göricek **merdüm-i çeşmüm** sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [merdüm-i çeşmüm, -üm]

merg: *Canı olmayan, cansız, ölü.*
Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [merg,]*
Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Bu ne **merġ** olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [merġ,]*

merḥabā: *Selam hitabı.*
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla **merḥabāsın** görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 6). [merḥabāsın, -sın]
Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın **merḥabāsı** Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 6). [merḥabāsı, -sı]

merḥabā: *Selam hitabı, Merhaba.*
Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa **merḥabādur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [merḥabādur, -dur]

merḥabā: *Merhaba demek, selam vermek.*
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm

Hey bu iki ṭolunuñ bir **merḥabāsı** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [merḥabāsı, -sı]*

merḥabā: *"Selam, merhaba, hoş geldin!" gibi anlamlara gelen ifade.*

İçmeden mest eyleyen bir **merhabā** ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 5). [merhabā,]*

merḥamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende **merḥamet**
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [merḥamet,]*

merḥamet kıl: *Merhamet etmek, acımak.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [merḥamet ḳıl,]*

merhem: *Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Sīnemüñ yāresine **merhemi** kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 3). [merhemi, -i]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye **merhemdür** ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 4). [merhemdür, -dür]*

merhem: *Merhem, ilaç.*

İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ **merhemi**
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 1). [merhemi, -i]*

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [merhem-i, -i]*

merhem: *(Ar.) Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḥm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 8). [merhem,]*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına **merhem** kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 13). [merhem,]*

Baña **merhem** gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 5). [merhem,]*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [merhem,]*

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Gerçi **merhem** ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [merhem,]*

merhem ur-: *Merhem vurmak, ilaç sürmek, tedavi etmek.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Ṣūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

107, Mısra 5). [merhem ur-,]

merhemüm: *Ilaç, merhem.*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine **merhemüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [merhemüm,]*

mermer: *Ar. Mermer.*

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa **mermerden** midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [mermerden, -den]*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri **mermerden** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [mermerden, -den]*

merve ḥakkı: *Merve hakkı için. II Merve, Mekke-i Mükerreme'de bir tepenin adı.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [merve ḥaḳḳı,]*

mesā'il: *Meseleler.*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne yazmışam
Ḥikmet **mesā'ilin** varaḳ-ı cāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 2). [mesā'ilin, -in]*

mescid: *Genellikle minaresiz, küçük cami II İslamiyet; mescitte bulunan kimse.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [mescide, -e]*

mescid: *İbadet edilecek ve secdeye varılacak yer.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü **mescid** kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [mescid,]*

mescid: *(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.*

Vechi var **mescidde** gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [mescidde, -de]*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 3). [mescide, -e]*

mescid: *(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [mescid,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [mescid,]*

Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa **mescid** bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 4). [mescid,]*

mesel: *Atasözü.*

Bu **meseldür** her kişi
n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña
bī-vefā olmaḳ neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 5). [meseldür, -dür]

meşhūr: *Ar. Şöhretli, namlı, şâyi', herkesin bildiği: galat-ı meşhûr, edîb-i meşhûr.*

Var ise baña kīnüñ düşnām
ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün
meşhūr duʿādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 8). [meşhūr,]

meşhūr: *Ar. Ünlü.*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi
düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā
Rab kimse **meşhūr**
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 8). [meşhūr,]

mesïḥ: *Hz. İsa (as) peygamber.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar
yutar gel ḥikmeti gör
kim
Mesīh'e āşnā iken
ölümlü nā-tüvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 4). [mesīh'e, -e]

mesïh: *Hz. İsa (İsa Peygamber. Ölüleri diriltmesi ve hastaları iyileştirmesi mucizeleri ile anılır.).*

İḥyāda **Mesīḥā** iken ol şūḥ
sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde
giriftārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [mesīḥā,]

mesīh': *Hz. İsa (as) peygamber.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu
nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda **Mesīḥ'e**
ṭaʿn ider gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 2). [mesīḥ'e, -e]

Açamaz aġzın güzeller
şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim **Mesīh'e**
beñzemez ṭūtīlerüñ
gūyālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 6). [mesīh'e, -e]

mesīḥā': *Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge
derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde
ʿācizdür **Mesīḥā'lar**
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 14). [mesīḥā'lar, -lar]*

mesīhā': *Hz. İsa'nın adlarından biri. II Sevgilinin âşıklara can bağışlayan dudağı.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar
baġışlar laʿl-i yār
Ṣan **Mesīḥā'dur** ki
sözde āb-ı ḥayvān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [mesīḥā'dur, -dur]

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi
Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm
disem derdüme
dermān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [mesīhā'dur, -dur]

mesîhâ: *Ey mesih II Hz. İsa.*

Āb-ı Ḫıżr ile **Mesīhā**
nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān
ü cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 7). [mesīhā,]

mesken: *(Ar. seken "ikāmet etmek, oturmak"tan mesken) Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i
sūsen midür
Ya ciger zaḫmında
mesken ṭutdı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [mesken,]*

mesken: *İkamet edilen yer || Sürekli olarak gidilen mekan olarak sevgilini eşiği.*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu
kim unutdı miskīn
meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [meskenin, -in]

mesken: *İkâmet edilen, oturulan yer.*
Künc-i ġamdur **meskenüm**
ol dil-rübāsuz
n'eyleyem
Bu ġarīb illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 1). [meskenüm, -üm]

mesnevi: *Mesnevî.*
Āferīn olsun Muʿīdī
ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne
dirseñ ger ġazeller
meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 14). [meşnevī,]

mesrūr: *(Ar.) Sevinçli, mutlu.*
Ġuṣṣaña cān virmeyen
ʿömrinde **mesrūr**
olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin
derdüñle bīmār
olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 9). [mesrūr,]

Yaḳın olmayan ġam ü
endūha **mesrūr**
olmasun
Derd ile cānın viren
cānāneden dūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [mesrūr,]

mest: *Sarhoş.*
Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle
mest ü pür- ḫumār
itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 14). [mest,]
Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i
cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile **mest**
ü pür-ḫumār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 4). [mest,]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*
Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler **mest** ü seher
zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [mest,]

mest: *Sarhoş.*
ʿÖẕr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 6). [mestüñ, -ü, -ñ]
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına
aġlar
Maḥabbet **mestidür**
gūyā ki ḳanzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 14). [mestidür, -i, -dür]

mest: *Kendinden geçmiş.*
Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf
āşüftedür dildār **mest**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [mest,]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş; aşk sarhoşu.*
Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup
ol **meste** ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [meste, -e]

mest: *Aşk ya da sevgiden dolayı aklı başından gitmiş olan.*
Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek
diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl añа
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [mest,]

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden **mest** ü bī-hūş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 8). [mest,]

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür **mest** ü ḫayrān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 2). [mest,]

Göñül **mest** olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 1). [mest,]

mest: *(Fars.) İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.*

Ḫūnī gözüñ ki **mest** ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [mest,]

Şol ġamzekār ider beni **mest** ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [mest,]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 5). [mest,]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile **mest** olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 9). [mest,]

Meclis-i ḫüsnüñde hep **mest** ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 11). [mest,]

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh **mest** gāh maḫmūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [mest,]

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [mest,]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek. II Âşık.*

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [meste, -e]*

mest eyle-: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya bakışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 5). [mest eyle-, -y, -en]

mest eyle-: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [mest eyle-, -r]

mest eyler: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

Sāḳiyā geh bāde **mest eyler** beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [mest eyler, -r]

mest eyler: *Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde **mest eyler** beni

Laʿl-i nābuñdan
olupdur cān u dil
tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [mest eyler, -r]

mest id-: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña mülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [mest id-, -en]*

mest ider: *Kendinden geçirme, hayrette bırakma.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her
kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her
laḥẓa şevḳ-i nār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [mest ider, -er]

mest ol: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh şun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [mest ol, -up]

mest ol-: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i
dilber fāş ider
Mest olup ol
bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 14). [mest ol-, -up]

mest ol-: *Sarhoş olmak.*

Cān virürken hecr ile göz
mey ṣunar baġrum
kebāb
Ben yıḳıldum mest
olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [mest ol-, --up]*

Bülbül şarāb-ı gülden mest
olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın
feryād ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 5). [mest ol-, -duñ]

Bezm-i çemende ġonçe-i
laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular
içer çanaḳ çanaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 12). [mest ol-, -dı]

İçmeden mest oldı yırtar
yaḳasın gül-berg-i ter
Bāġa gel kim ṭarf-ı
gülşen ḥūbdur
merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 7). [mest ol-, -dı]

Bezm-i gülde mest olup
ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges
pür- ḫumār olmış yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 21). [mest ol-, -up]

mest ola: *Mest olmak, sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Şol nāzenīn ki **mest ola**
içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [mest ola,]

mest oldı: *Kendinden geçmek.*

Tā çemende lāleler laʿlīn
ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār
ü bülbül-i bīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [mest oldı,]

mest olmaḳ: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [mest olmaḳ, -mak]*

mest olmayan: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest

Tāze gül devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [mest olmayan, -ma, -y, -an]*

mest olmışam: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Çekme zaḥmet kim
ḫumārum defʿ olınmaz
iy ṭabīb
Özge meyden olmışam
ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [mest olmışam, -mış, -am]

mest olup: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek
diler
Sāḳiyā billāh şun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [mest olup,]

mest olupdur: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde
mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan
olupdur cān u dil
tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [mest olupdur, -up, -dur]

mest oluram: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [mest oluram, -ur, -am]*

mest ü bī-haber kıl: *(Âşıkları) sarhoş etmek ve onları her şeyden habersiz etmek.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir
dem ferāmūş itmege
Mey şunup ʿuşşāḳı
mest ü bī-ḫaber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [mest ü bī-ḫaber ḳıl,]*

mest ü melāmet: *Kendinden geçme ve sarhoş olma.*

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 1). [mest ü melāmet,]

mest ü perīşān: *Perişan ve kendinden geçmiş. II Perişan ve sarhoş.*

Her kim cihāna **mest ü**
perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf
ile ḥayrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [mest ü perīşān,]

mest ü ser-girān ol-: *Körkütük sarhoş olmak.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü
ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe
ʿāşıḳ nā-tüvān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [mest ü ser-girān ol-, --mış]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Beni Mecnūn ider **mestāne**
ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ
āhū-yı Çīn'de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 7). [mestāne,]

mestāne: *Sarhoş olmuş II sarhoşça II kendinden geçmiş.*

Ṭolu içüp n'ola **mestāne**
öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy
gözi fettān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [mestāne,]

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. Kendinden geçme hali.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol
gözi **mestānenüñ**
İy Muʿīdī yoḳ yire
bunlar ne bühtāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [mestānenüñ, -nüñ]*

mestāne: *Kendinde olmayan II Aklı başında olmayan.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [mestāne,]

mestāne: *Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece **mestāne** disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [mestāne,]

mestāne: *Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. II Âşık.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [mestāne,]

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [mestāne,]

mestāne bak-: *Sarhoş bakış. II Sevgilinin baygın bakışları.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [mestāne baḳ-,]*

mestāne dil: *Sarhoş gönül.*

Ceng iderken leşker-i ʿışḳuñla bu **mestāne dil**
ʿAḳl araya girdügi bir kethüdālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 3). [mestāne dil,]

mestāne mestāne: *Baygın baygın gözlerle bakmak.*

Gözlerin süzmüş baḳar **mestāne mestāne** baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [mestāne mestāne,]

mestānelik: *Sarhoşluk.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine **mestāneliḳler** çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [mestāneliḳler, -ler]

mestāneye: *Kendinden geçmiş,aklı başında olmayan,sarhoş.*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi **mestāneye**
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 13). [mestāneye, -y, -e]

mest-i: *Sarhoş.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne **mest-i** dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 8). [mest-i,]

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [mest-i,]*

mest-i ʿışḳ-: *Aşk sarhoşluğu.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 7). [mest-i ʿışḳ-, -am]

mest-i ʿışḳam: *Aşk sarhoşluğu.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [mest-i ʿışḳam, -i, -am]

mest-i ʿışḳam: *Aşk sarhoşu (Âşık).*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [mest-i ʿışḳam, -i, -am]

mest-i ʿışḳam: *Aşk sarhoşluğu, sermestlik.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [mest-i ʿışḳam, -am]

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gidip sarhoş olmak.*

Germ olup meclīs içinde
yaḳalum ḳollarımuz
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 8). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]

Bāde bāde içelüm
cāmumuzı gül gibi bir
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 16). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]

Ḳulḳul-i bāde yiter muṭrib ü
raḳḳāṣ kebāb
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 20). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gitmek, yaptığını bilmemek, kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Naḳdi meyḫānede cārūb
gibi ḫāk idelüm
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 4). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]

mest-i lā-yaʿḳıl ol-: *Aklı başından gidip sarhoş olmak.*

Düşelüm ṭaġa ṭutup elde
ḳadeh lāle gibi
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum
yaḳalar çāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 12). [mest-i lā-yaʿḳıl ol-, -alum]

mest-i medhūş: *Şaşkınlık ve korku içinde kalmış sarhoş.*

İy Muʿīdī **mest-i medhūş**
olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar
durmaz şarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [mest-i medhūş,]

mest-i nāz: *Naz sarhoşu.*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol
mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı
mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [mest-i nāz,]

mesʿūd: *Saadete ermiş, kutlu, mutlu.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi
sen meh-pāreye
Ṭāliʿi **mesʿūd** ise
ʿömrinde bīdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 14). [mesʿūd,]

mesel: *1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.*

Beni bir yerde yār ile
göricek
Ehl-i diller niçe **mesel**
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [mesel,]*

metaʿ-ı naẓm: *Şiir varlığı, sermayesi II bütün şiirler; şairlik.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ
metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki özr idüp mezād
itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [metaʿ-ı naẓm,]

metāʿ-ı ṣabr ü ḳarār: *Sabır ve tahammül eşyası.*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine
iletme bāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 9). [metāʿ-ı ṣabr ü ḳarār, -uñ]

metāʿ-ı vaṣlı: *Kavuşma malı.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen olʿālemde ṣāġ u biz selamet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [metāʿ-ı vaṣlı, -ı]

metaʿ-ı vaṣluña: *Kavuşma malı.*

Ḳıymet olmazdı **metaʿ-ı vaṣluña** dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [metaʿ-ı vaṣluña, -ı, -u, -ñ, -a]

metaʿ-ı vaṣluña: *Kavuşma malı.*

Ḳıymet olmazdı **metaʿ-ı vaṣluña** dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [metaʿ-ı vaṣluña, -uñ, -a]

me’vā: *Sığınacak yer, makam, yurt, mesken.*

İy ḥayālüñ şāhına **me’vā**
göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [me’vā,]*

mevc: *Dalga.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı **mevcler**
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 7). [mevcler, -ler]

mevc urmasa: *Dalgalanmak.*

Cān u dil **mevc urmasa** her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 3). [mevc urmasa,]*

mevc-i āfet ḳoparur: *Afet dalgası koparmak.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [mevc-i āfet ḳoparur, -ar, -ur]*

mevc-i ḫādise: *Dalgıç meselesi.*

Ten fülki mevc-i ḫādiseden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 11). [mevc-i ḫādise,]

mevc-i ʿışḳ: *Aşk dalgası.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı **mevc-i ʿışḳ** ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [mevc-i ʿışḳ,]*

mevcūd: *Var olan, bulunan.*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül
Baḥs idüp n’eyler ʿaceb maʿdūm ile **mevcūddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 8). [mevcūddan, -dan]

mevlevī: *Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler II Mevlevîler.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp **mevlevī**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 6). [mevlevī,]

mevsim: *1. Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden*

her biri. 2. İçinde bulunulan zaman.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu **mevsimde** kişi melāmet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 8). [mevsimde, -de]

mevsim-i gül-: *İlkbahar mevsimi, bahar mevsimi, bahar.*

Mevsim-i güldür yine ḳan ağlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [mevsim-i gül-, --dür]

mevsim-i gül-: *Gül mevsimi, bahar mevsimi.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çağıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [mevsim-i gül-, -dür]

[mevzūnı]: *Ahenkli, düzgün, biçimli.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i **[mevzūnı]** gördüm ağladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [[mevzūnı],]

mey: *Şarap.*

Olup **meyden** yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 5). [meyden, -den]

mey: *(□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [meyi, -i]

mey: *Far. Şarap, bâde.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [mey,]

mey: *Şarap, bade, içki.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [mey,]*

mey: *Şarap, bâde.*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge **meyden** olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [meyden, -den]

mey: *(Far.) Şarap, bâde.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u **mey** baña ḫūn-ı ciger yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [mey,]

Sāḳiyā **mey** ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çağıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [mey,]

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [mey,]*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [mey,]

Cān virürken hecr ile göz **mey** ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [mey,]

Niye gizler lebüñ **mey** içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 5). [mey,]

Sāḳiyā **mey** ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [mey,]

Sāḳiyā **mey** ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [mey,]

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum **mey** ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 12). [mey,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā **mey** ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 12). [mey,]

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḫüsnüñ yiter ṣemʿ-i ṣebistān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 3). [mey,]

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ **mey** başum üzre tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 8). [mey,]*

mey: *(Fars.) Şarap, bâde.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ **meyden** mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [meyden, -den]*

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı **mey-i** cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [mey-i, --i]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā **mey** ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [mey,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün **meydāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [meydāne, -e]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 12). [meydānı, -ı]*

meydān: *Geniş yer, açıklık, saha.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḫüsn **meydānında** ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *Alan, saha//yarışma, karşılaşma yeri//şiir meydanı.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i **meydān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [meydān,]*

meydān: *Meydan, yer, saha; meclis.*

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [meydān,]*

meydān: *Geniş yer, meydan, saha.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *Meydan, yer, saha.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse **meydāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [meydāndan, -dan]*

meydān: *Meydan, ortalık yer.*

Daḫi çevgān urmadın **meydānda** başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [meydānda, -da]*

meydān: *Yarışma, eğlenme veya karşılaşma yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *Yarışma, eğlenme veya karşılaşma yeri.*

ʿIşḳ **meydānında** başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydān: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün **meydāne** girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 8). [meydāne, -e]*

meydān: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*

Ḳanı ol devlet ki **meydān** içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [meydān,]*

meydān: *(Ar.) Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu **meydānda** urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 6). [meydānda, -da]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf **meydānda** cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 10). [meydānda, -da]*

meydāna geç-: *Ortaya Çıkmak.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [meydāna geç-, -üp]*

meydāna gelsün: *Bir kimse veya şeyden korkmadığını, çekinmediğini açıkça belirtmek, üstün olduğunu iddia etmek, kafa tutup yarışmaya davet etmek.*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise

meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [meydāna gelsün,]

meydān-ı belā-: *Bela meydanı.*
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [meydān-ı belā-, --da]*

meydān-ı cefā-: *Eziyet meydanı.*
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [meydān-ı cefā-, -da]

meydān-ı felek: *Feleğin ortasında.*
ʿīş ü ʿişret ṭopını oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [meydān-ı felek, -de]

meydān-ı fitne-: *Fitne meydanı.*
Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 3). [meydān-ı fitne-, --de]

meydān-ı ġamda: *Gam, keder meydanı.*
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [meydān-ı ġamda,]

meydān-ı ḥüsn-: *Güzellik meydanı.*
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [meydān-ı ḥüsn-,]

meydān-ı ʿīd: *Bayram meydanı.*
İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola **meydān-ı ʿīd**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [meydān-ı ʿīd,]

meydānında: *(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.*
Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne **meydānında** şaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 2). [meydānında,]*

meygūn-leb: *Şarap dudaklı II sevgili.*
Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni **meygūn-lebünden** mest ü bī-hūş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 8). [meygūn-lebünden,]

meyḫāne: *(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*
Mescid ü **meyḫāne** birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [meyḫāne,]
Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 11). [meyḫāne,]

meyḫāne: *(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer II. Tekke, dergah.*
Mescide ḳoymazlar ise gel berü **meyḫāneye**
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 3). [meyḫāneye, -y, -e]

mey-hāne: *İçki içilen yer.*

Sāḳiyā **mey-ḫāneye** köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 5). [mey-ḫāneye, -y, -e]*

mey-hāne: *1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile **mey-ḫāne** kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 11). [mey-ḫāne,]*

mey-hvār: *Şarap içen, işret eden, ayyaş.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol **mey-ḫvār** ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 8). [mey-ḫvār,]*

mey-hvāre-: *Şarap içen, ayyaş.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine **mey-ḫvāreliḳ** göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [mey-ḫvāreliḳ, -lik]*

mey-i dil-cū: *Gönlü hoş eden şarap.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet **mey-i dil-cū** ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [mey-i dil-cū,]*

mey-i ergavān: *Erguvan şarabı.*

Sāḳī bahār geldi **mey-i ergavān** gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 1). [mey-i ergavān,]*

mey-i nāb: *Halis şarap.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı **mey-i nāb** ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [mey-i nāb,]*

mey-i nāb: *Saf, halis şarap.*

Nigāruñ lebleri yanuñda iy dil
Mey-i nāb añma kim ne nisbeti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [mey-i nāb,]*

mey-i nāb: *Hâlis, saf şarap II Samimi aşk.*

Saña ʿāşıḳdur **mey-i nāb** ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [mey-i nāb,]*

mey-i tāze: *Taze şarap.*

Çeşmüñ **mey-i tāze** çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [mey-i tāze,]*

meyl: *Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine **meyl** ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 10). [meyl,]*

meyl: *Meyil, yönelme.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne **meylin** ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [meylin, -in]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya **meyli** var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

435, Mısra 9). [meyli, -i]

meyl: *Arzu, istek.*

Yārüñ ebrūsın görüp
miḥrāba **meylüm**
ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [meylüm, -üm]

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [meylüm, -üm]

Sebzede serv ü semen
seyrine **meylüm** yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [meylüm, -üm]

meyl: *(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Benüm yādumda ol Leylī
anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı
dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [meyli, --i]

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ
meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [meylimüz, -imüz]

meyl: *Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme, temâyül.*

Vāʿiẓüñ bārid sözi **meylüm**
giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [meylüm, -üm]

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye **meylüñ** var ise
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 5). [meylüñ, -(ü)ñ]

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

ʿIşḳa **meylüñ** çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [meylüñ, -üñ]

meyl eyler: *(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa
meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 11). [meyl eyler,]*

meyl id-: *Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm
ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [meyl id-, -er]

meyl id-: *Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [meyl id-, -er]

meyl ide: *Gönül vermek, yönelmek.*

Pīr ü cüvāna **meyl ide** mi
şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile

baḫt-ı cüvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [meyl ide,]

meyl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak, gönül vermek.*

Bī-gāneye çün **meyl ider** ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [meyl ider,]

meyl ider: *Gönül bağlamak, istek ve arzu duymak, yönelmek.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür **meyl ider** ṣudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [meyl ider, -er]

meyl it-: *Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [meyl it-, -se]

meyl it-: *Meyil ettiğim için, arzuladığım için.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 3). [meyl it-, --düg, -im, --çün]

meyl itme: *Yönelme.*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān **meyl itme** ṣaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [meyl itme,]*

meyl itmesün: *Bir yöne doğru yönelmek II Sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ḳaşuña **meyl itmesün** tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [meyl itmesün, -me, -sün]*

meyl itmezem: *Eğilim göstermek, yönelmek.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece **meyl itmezem**
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11). [meyl itmezem, -mez, -em]*

meyl itsün: *Meyletmek.*

Dil ne **meyl itsün** çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [meyl itsün, --sün]*

mezād it: *Açık artırma (müzayede) usulüyle satışa çıkarmak.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [mezād it, -mez]

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 19). [mezārum, -um]

mezār: *Ar. Ölünün gömülü olduğu yer, gömüt, kabir.*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle **mezārumdan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 2). [mezārumdan, -um, -dan]

mezīd: *ʿömrüñ mezīd olsun ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ **mezīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [mezīd,]*

mezra: *Tarıma elverişli, ekilip dikilecek toprak, geniş tarım arazisi.*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān **mezraġına** Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [mezraġına, -ı, -]*

mı: *Soru eki.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ **mıdur** Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [mıdur, -dur]*

İy Muʿīdī saña müşkil **mi** gelür şīve-i ʿışḳ Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 13). [mi,]*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen Hīç müyesser ola **mı** dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [mı,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup Yazuḳ degül **mi** ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [mi,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ Minnet degül **mi** dīde-i ḫūn-bārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 6). [mi,]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam **mı** kim bünyād-ı ʿışḳ Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 11). [mı,]*

Bilmezem aġu **mı** ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 9). [mı,]*

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül **mi** cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 8). [mi,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ **mı** ṭāliʿüm ferḫundedür Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 7). [mı,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā Tekyedür eksük **mi** olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 14). [mi,]*

Göz ile ġamzesi **mi** ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [mi,]*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh Sīne-be-sīne ṣardı **mı** ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [mı,]*

İnce bilüñi çekdi **mi** düşmen kenāre āh Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 9). [mi,]*

mı: *Soru edatı.*

Merḥamet ḳılmaz **mısın** şol nā-tüvān ü zāre kim Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 3). [mısın, -sın]*

mı: *"mı" soru edatı ve "-dır"*

bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ **mıdur**
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [mıdur, -dur]

mı: *"Mi" soru edatı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez **mi** iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [mi,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez **mi** bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [mi,]*

Ḥükmüñe maḥkūm ider **miydüñ** raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 9). [miydüñ, -y, -dü, -ñ]*

mı: *"Mi" soru edatı.*

Pür-sūz ise ṭañ **mı** benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [mı,]

mı: *"mı", soru eki.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun **mı** öldür eşk-i ġalṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [mı,]

mı: *Cümleye soru anlamı veren ek, soru edatı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez **mi** iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [mi,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle **mi** diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [mi,]*

mı: *"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

İy perī-peyker Muʿīdîye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ **mıdur** dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [mıdur, -dur]

mı: *Vurgu amacıyla kullanılan sözde soru eki.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb **mi** kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [mi,]*

mı: *" Mı" soru edatı.*

Ġam-ı hecrüñ baña dermānı eceldür dirler
İy ṭabīb olmaya **mı** derdüme bir çāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [mı,]*

Kīmyā **mıdur** vişālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [mıdur, -dur]

Gözlerüm yaşı **mıdur** senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 13). [mıdur, -dur]*

Ḳul **mıdur** ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [mıdur, -dur]

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş **mıydı** ḳanlar itdügi içüp şarāb-ı nāz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [mıydı, -y, -dı]

Vāʿiẓā minber depüp ne çağırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ **mıdur** yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [mıdur, -dur]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ **mıdur** ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 18). [mıdur, -dur]*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn **mıdur** pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 14). [mıdur, -dur]*

mı: *"-mi" soru eki.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler **midi** çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [midi, -di]*

mı: *" Mi " soru edatı.*

Pīr ü cüvāna meyl ide **mi** şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [mi,]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez **mi** dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [mi,]*

İy Muʿīdī söyleyen dilber **mi** dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [mi,]*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden **mi** sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [mi,]*

Ṭāliʿüm naḥs olduġı çerḫ-i sitemgerden **midür**
Başuma bunca belā dilden mi dilberden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [midür, -dür]*

ʿIşḳ mıdur ya gül **midür** bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden **midür** yoḫsa güzellerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 18). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden **midür** yoḫsa güzellerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 18). [midür, -dür]*

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 14). [midür, -dür]*

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden **midür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [midür, -dür]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik **midür** dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [midür, -dür]*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen **midür**
Ya ciger zaḥmında

mesken ṭutdı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 5). [midür, -dür]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ **mi**
te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 13). [mi,]*

mı: *"Değil / -mez" anlamı katan soru edatı.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü
ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez **mi** her
birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [mi,]*

mı: *" Mı" soru eki.*

Varmayalum **mı** bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [mı,]*

mı: *" Mı " soru eki.*

Dil şöyle geçdi kim
gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına
aġu **mı** ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [mı,]*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol
baṣa yüriye
Varmaya **mı** ʿuşşāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [mı,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı **mı** ʿālemde
ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [mı,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler
kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ
mı şiʿr ü inşādan ne ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 14). [mı,]*

Leblerüñ yādına ḳan
yutmaya **mı** şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ
beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 11). [mı,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n’ola
Mürġ ṣayd olmaya **mı**
dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [mı,]*

Göñlüm bahār günleri
açılmasun **mı** kim
Olmış hevā latīf ü ṣu
ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 5). [mı,]*

Ṣūfiyā geçmek olur **mı**
cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile
ḳavl ü ḳarārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 7). [mı,]*

Ḫāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek olur **mı** kim
Çoḳ zamān ḥayretde
ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 11). [mı,]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ
cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar **mı** böyle
şūḫ ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [mı,]*

Cān ḫalāṣ olur **mı** bir dem
dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol
ḫāl-i muʿanber var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 7). [mı,]*

mı: *" Mi " soru edatı.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir **mi**
aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [mi,]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir **mi**
aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [mi,]*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat
mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan
daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [mi,]

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez **misin** düşe boynuña ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [misin, -sin]

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez **mi** yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [mi,]

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül **mi** kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [mi,]

Ḳāmetüñ servin **mi** gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber **mi** aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [mi,]

Ḳāmetüñ servin **mi** gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber **mi** aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [mi,]

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ **mi** ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 6). [mi,]

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez **mi** yoḳsa nāle vü zārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [mi,]

Lebüñ **mi** vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 13). [mi,]

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül **mi** ḫāṭırum ḫoş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 6). [mi,]

micmer: *Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña **micmer** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [micmer,]

midür: *Mıdır, soru eki.*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ **mıdur** Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 13). [mıdur,]

midür: *"MI" soru edatının bildirme eki almış şekli.*

Bu hümāyūn ṭurre **midür** ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [midür,]

mihmān: *Konuk, misafir.*

Bāġbānā güli el üzre ṭutup ḫoş gör kim
Bir iki gün ḫurrem-i sebzede **mihmāndur** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 12). [mihmāndur, -dur]

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek **mihmānına**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 4). [mihmānına, -ı, -n, -a]

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda **mihmān** her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 14). [mihmān,]

mihmān: *Far. konuk, misafir.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca **mihmān** oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [mihmān,]

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe **mihmān** gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [mihmān,]

Ḫānesine sīnemüñ **mihmān** olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [mihmān,]

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde **mihmān** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [mihmān,]

mihmān: *(Fars.) Misafir, konuk.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda **mihmān** olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 12). [mihmān,]

Ḫamdülillāh ki yine ḫānene **mihmān** oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [mihmān,]

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde **mihmān** eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [mihmān,]

miḫnet: *Iztırap, azap, acı.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan **miḫnet** ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 10). [miḫnet,]*

miḫnet: *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb **miḫnetlü** cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 2). [miḫnetlü, -lü]*

miḫnet: *(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.*

Gāh nāle gāh girye gāh **miḫnet** gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [miḫnet,]

miḫnet mürġi: *Keder, Bela kuşu.*

Āşiyān-ı dilde **miḫnet mürġi** ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [miḫnet mürġi,]

mihr: *Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur **mihr** ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [mihr,]

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 15). [mihr,]

N'ola māh olduñ ise **mihr** idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḫüsnüñe devrāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 7). [mihr,]

N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine **mihr** ile ḳul oldı göñül bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [mihr,]

Mihr ü mehden ḫüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 11). [mihr,]*

mihr: *Aşk.*

Terk eylemek olurdı ol māh
mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir
kāfirī binādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [mihrin, -in]

Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice
Mecnūn'ı gördüm
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [mihriyle, -iyle]

Bu göñül meh-pāreler
mihrinde yüz
aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 9). [mihrinde, -i, -n, -de]

Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne **mihr** ü vefā
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [mihr,]*

mihr: *1. güneş 2. aşk.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı
düşkün görinür **mihr** ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [mihr,]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin
dem-ā-dem rūşen
eylerken
Yazarlar āsmānın
mihrin ü ya māh-ı
tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 8). [mihrin, -in]*

mihr: *Dostluk, vedâd, muhabbet, şefkat.*

Mihr içün baş egmezem
gerdūna ḳahruñdan
ḳaçup
Ger ölürsem itmezem
bir ẕerre minnet
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 5). [mihr,]

mihr: *Aşk ve muhabbet.*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde
ḳonmış naʿle beñzer
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [mihr,]

Źerrece **mihr** itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 5). [mihr,]

mihr: *Aşk, şefkat, muhabbet.*

Germ olup sen meh-liḳāya
dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla **mihrüñi**
cānumda pinhān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 6). [mihrüñi, -üñ, -i]

mihr: *Sevgi, muhabbet, aşk.*

Rūşen iden **mihrümi** ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile
hergiz nihān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 3). [mihrümi, -üm, -i]*

mihr: *Güneş.*

Sipihrüñ **mihri** yüz açdı
şafaḳdan yaḫūd ol
meh-rū
Giyüp gök pīrehen
itmiş yaḳasın [ḳırmızı]
vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [mihri, -i]*

mihr: *Güneş II Aşk.*

Gerçi ol çihreyle **mihrüñ**
farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña
beñzer dirler ise kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [mihrüñ, -(ü)ñ]*

mihr: *Aşk, sevgi, muhabbet.*

ʿĀşıḳ-ı şādıḳ degül bir ẕerre
deñlü **mihri** yoḳ
Düşmenüñ olana
düşmen yārüñe yār
olmayan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 5). [mihri, -i]

mihr: *Güneş // sevgilinin yüzü.*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 12). [mihr,]

mihr: *Aşk, sevgi.*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye **mihr** itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [mihr,]

mihr: *Aşk ve muhabbet.*

Dilde **mihrüñ** olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [mihrüñ, -üñ]

mihr: *İyilik, ihsan, lütuf.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre **mihr** itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [mihr,]*

mihr: *Güneş, şems. II Gündüz.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde **mihr** altun ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [mihr,]

mihr: *(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II Sevgilinin merhameti.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [mihrüñ, -üñ]*

mihr: *Iyilik. II lütuf ve ihsan.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece **mihrin** görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [mihrin, -i, -n]*

mihr it-: *I. (Sevgilinin) güneş gibi yüzünü göstermesi II. (Sevgilinin) vefa/sevgi göstermesi.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 9). [mihr it-, -, -]

mihr ü maḥabbet: *Aşk ve sevgi.*

Naḳd-i cān virdüm alup **mihr ü maḥabbet** cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [mihr ü maḥabbet,]*

miḥrāb: *Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm **miḥrāba** nāẓır göñlüm ol ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 16). [miḥrāba, -a]

Yārüñ ebrūsın görüp **miḥrāba** meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [miḥrāba, -a]

miḥrāb: *1. Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. 2. mec. Yüceliğinden, güzelliğinden vb. üstün niteliklerinden dolayı*

kendisine yönelinen makam veya kimse 3. edeb. Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.

Dāne-i tesbīḥ ile **miḥrāb** ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [miḥrāb,]*

miḥrāb: *Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.*

Ḳaşuña meyl itmesün tefsīr-i ḫaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün **miḥrāba** bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [miḥrāba, -a]*

miḥrāb: *(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez **miḥrāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [miḥrāb,]*

miḥrāb-ı ebrūñ: *Sevgilinin kaşlarının mihrabı.*

Seyr idüp **miḥrāb-ı ebrūñ** ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [miḥrāb-ı ebrūñ, -ñ]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli, muhip, dost.*

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 14). [mihrbān,]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli, dost.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġumca ḳarşular bir **mihrbānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 8). [mihrbānum, -um]*

mihrbān: *Şefkatli, merhametli.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir **mihrbānum** var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [mihrbānum, -um]*

mihr-i: *Güneş.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa **mihr-i** nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [mihr-i,]*

mihr-i ʿālem-ārā-: *Dünyayı süsleyen güneş.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 6). [mihr-i ʿālem-ārā-, --dan]*

mihr-i ʿālem-ārādan: *Cihanı süsleyen güneş.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi **mihr-i ʿālem-ārādan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [mihr-i ʿālem-ārādan, -dan]*

mihr-i cān-sūz: *Can yakan güneş II aşk.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 8). [mihr-i cān-sūz, -um, -la, -dur]*

mihr-i dırahşāne: *Parlayan güneş. II Sevgili.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ **mihr-i dıraḫşāne** ilet

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [mihr-i dıraḫşāne, -e]

mihr-i ruḥ: *(Sevgilinin) yanağının güneşi.*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 8). [mihr-i ruḫ, -uñ]

mihr-i ruhuñ: *Yanağın güneşi. ll Sevgilinin güneş gibi parlayan yanağı.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [mihr-i ruḫuñ,]

mihr-i tābāndan: *Parlayan güneş.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi **mihr-i tābāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [mihr-i tābāndan, -dan]*

minber: *Ar. Câmi içinde genellikle mihrâbın sağ tarafında bulunan, merdivenli kürsü.*

Vāʿiẓā **minber** depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [minber,]*

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre **minnet** kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [minnet,]

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise **minnet** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 2). [minnet,]

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 6). [minnet,]

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince **minnet** degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 8). [minnet,]

minnet: *Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ **minneti** çeşm-i cihān-bīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 10). [minneti, -i]

minnet bilür: *Bir lütuf olarak kabul etmek.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 13). [minnet bilür,]

minnet kıl-: *Minnet, yapılan iyiliğe karşılıkta bulunma.*

Ḳaşlaruñ ʿaksin görüp çeşmümde minnet ḳılma kim
Baḫtına bāzār ḳurul maz deñizde balıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 7). [minnet ḳıl-, -ma]

mīr-i ʿases: *Bekçi başı.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile **mīr-i ʿases**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 8). [mīr-i ʿases,]

mirrīh: *Merih, Mars gezegeni; neşe, yiğitlik, kızgınlık sefahat, kuvvet, savaş, hıyanet, gazap gibi özellikler onunla ilgili görülürdü; feleğin başkomutanı olarak kabul edilir.*

Senüñ **mirrīḥ** çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṯe kim ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 3). [mirrīḥ,]

mirzā: *Bazı Türk topluluklarında ve İran'da kullanılan bir soyluluk sanı; mirzanın. Far. Bey, beyzade. Fi'l-asl "bey tevlit edici" manasınadır yahut "mîr-zâde"den muhaffeftir.*

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden **mirzā** yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [mirzā,]*

misāfir: *Konuk; yoldan gelen, yolcu.*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol **misāfire** zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 12). [misāfire, -e]*

misāl: *Misal, benzer, gibi.*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar **miṣāli** bī-ḳarār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 8). [miṣāli, -i]*

misāl: *Misal, gibi.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki **miṣālin** ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [miṣālin, -in]*

misāl: *Benzer; eş, denk.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [miṣāli, -i]*

misāli: *"Benzer, gibi" anlamında edat.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ **miṣāli** ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [miṣāli,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā **miṣāli** beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 8). [miṣāli,]*

misin: *İkinci tekil şahıs soru eki.*

Gel müşg-i Ḫıtā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne **misin** iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 2). [misin,]*

misk: *Misk, güzel koku.*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḫüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol **miskīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [miskīn, -in]*

misk-i hoten: *Hoten miski, kokusu.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda **misk-i Ḫoten** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [misk-i ḫoten,]*

misk-i hoten'-: *Hoten miski. (Hoten, Doğu Türkistan'da bir şehir).*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 8). [misk-i ḫoten'-, --den]*

miskīn: . *Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan **miskīn** ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [miskīn,]

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi **miskīn** olur aḫşāma ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 2). [miskīn,]

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı **miskīn** ḥarāmīler yataġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 10). [miskīn,]

miskīn: *1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.*

Nāfe **miskīndür** ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [miskīndür, -dür]

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben **miskīni** ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 4). [miskīni, -i]*

Vaṣl istemez Muʿīdī **miskīne** bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [miskīne, -e]

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer **miskīn** daḫi gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 14). [miskīn,]

miskīn: *Misk kokulu II Saç.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp **miskīnlik** eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 1). [miskīnlik, -lik]

miskīn: *Uyuşuk, aciz, zavallı.*

Nāfe **miskīndür** ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [miskīndür, -dür]

miskīn: *Hiçbir şeye sahip olmayan; zavallı, aciz, yoksun.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [miskīn,]

miskīn: *Aciz, zavallı.*

Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa **miskīn** āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [miskīn,]*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice **miskīn** ʿadem mülkinde mihmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [miskīn,]

miskīn: *Âciz, zavallı ǁ âşık.*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol **miskīni** āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [miskīni, -i]

miskīn: *Aciz, kimsesiz II âşık.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan **miskīn** ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [miskīn,]

Geh cürʿa-i belā vü gehī
ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [miskīn,]

miskīn: *Aciz, zavallı (kimse).*

Dimedüñ bir gün daḥi
miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [miskīn,]

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol **miskīn** ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [miskīn,]

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe **miskīni** azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [miskīni, -i]

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben **miskīni** Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [miskīni, -i]*

miskīn: *Âciz, zavallı (kimse).*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḥastenüñ
Āh eger **miskīn** ölürse ẓulmüñe dād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [miskīn,]

miskīn: *Aciz, zavallı, biçare; II Âşık.*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe **miskinligüñ** iy nāfe düşmez bū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [miskinligüñ, -lig, -üñ]

miskīn: *Aciz, kimsesiz II Âşık.*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḥastedür
Ne göñül ḥoşluġı eyā içmesün **miskīn** ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [miskīn,]

miskīn: *1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı. 2. Aciz, zavallı.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü **miskīn** zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [miskīn,]*

miskīn: *1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [miskīn,]

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir **miskīn** hevādār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [miskīn,]

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı **miskīn** meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [miskīn,]

miskīn: *Zavallı, miskin.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı **miskīnleri**
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 11). [miskīnleri, -ler, -i]

miskīn: *Aciz, zavallı (kimse).*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i **miskīne** şeytān ögredür *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [miskīne, -e]

miskīn: *(Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger **miskīn** meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 10). [miskīn,]*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mücib-i cennet degül **miskīn** ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 14). [miskīn,]*

miskīn: *Âciz, zavallı (kimse). II Âşık.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [miskīn,]*

miskīn-muʿīdī-: *Zavallı Muîdi.*

Cānını **miskīn-Muʿīdīnüñ** yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [miskīn-muʿīdīnüñ,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 13). [miskīn-muʿīdīnüñ,]*

misl-i ḫabāb: *Kabarcıklar gibi.*

İy Muʿīdī berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyüñ ditretelüm **misl-i ḫabāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 18). [misl-i ḫabāb,]*

mışr: *A. Mısır, ülke adı.*

Dil görüp Rūm-ı cemālün eylemez **Mışr'a** heves
Şām-ı zülfüñ var iken añmaz Ḳaraman illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 11). [mışr'a, -a]*

mışr: *Mısır Ülkesi. II Ülke, memleket.*

Çün melāḥat **Mışrı'nuñ** Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [mışrı'nuñ, -ı, -nuñ]*

mışr': *Ülke.*

İy ʿazīzüm gel göñül **Mışr'ında** sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [mışr'ında,]*

mışr-ı melāḥat-: *Güzellik Mısır'ı.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 2). [mışr-ı melāḥat-, --de]*

mıstar çek-: *Mıstar çekmek; çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak. II Mıstar ve kâkül arasında benzerlik ilgisi kurulmuştur.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣtar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 14). [mıṣtar çek-,]*

miyān: *Bel.*

Ne **miyānuñdan** nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [miyānuñdan, -uñ, -dan]*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana

Ne ṣuçı var
miyānınuñ ki ortada
nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [miyānınuñ, -ı, -nuñ]

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük **miyānum** var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [miyānum, -um]*

Ger **miyānın** ol sehī-
ḳaddüñ kenāre
çekmeseñ
Ṣiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [miyānın, -ı, -n]

Bu gice baḥr olup aḳdı
ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb **miyānuñı**
kimler yine kenār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 10). [miyānuñı, -uñ, -ı]

miyān: *Bel, ince bel. Mûy miyân.*

Dil **miyānuñdan** kenār ister
didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül
bāṭıl ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 7). [miyānuñdan, -uñ, -dan]

miyān: *1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne
żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [miyānuñ, -uñ]

miyān: *Bel. II Sevgilinin ince beli.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne
ẕerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [miyānuñ, -uñ]

miyān: *(Sevgilinin) ince beli.*

Didüm **miyānuñ** iy meh
n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp
didi kenāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 7). [miyānuñ, -(u)ñ]

Ḳılca görinmez **miyānuñ**
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [miyānuñ, -(u)ñ]*

Ben nāleden **miyānuñ**
hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum
āḫir ḫayāle döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [miyānuñ, -(u)ñ]

miyān: *Far. Bel.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü
miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12). [miyānında,]

miyān: *Bel LL Sevgilinin ince beli.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce **miyān** ise
ince dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 10). [miyān,]

mīzāb: *Kâbe'nin çatısının kenarlarına yerleştirilmiş su kanalları.*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā
bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i
ʿulyā göñül **mīzāb** göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [mīzāb,]

mīzān: *1. Terazi, ölçü. 2. Hesap vakti, kıyamet vakti.*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ
zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī

ṣalındurma yan ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 14). [mīzān,]

mū: *Saç.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol **mū** girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 14). [mū,]

mū: *(Sevgilinin) saç teli.*

Sünbülüñden **mū** degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [mū,]*

mū: *Kıl, saç teli.*

Sünbülinden **mū** degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [mū,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir **muʿallimdür** ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [muʿallimdür, -dür]*

muʿanber: *(Ar.) Amber kokulu.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni **muʿanber** beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [muʿanber,]

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 11). [muʿanber,]

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet oldıġıçün ʿāṣıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür **muʿanber** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 8). [muʿanber,]

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol **muʿanber** zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 8). [muʿanber,]

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ **muʿanber** Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 8). [muʿanber,]

muʿanber: *Anber kokulu, güzel kokan.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar **muʿanber** kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [muʿanber,]

muʿārıż ol-: *Karşı gelmek, başkaldırmak.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [muʿārıż ol-, -dı]*

muʿāṣır: *Çağdaş, aynı devirde yaşama.*

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye **muʿāṣır**
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [muʿāṣır,]

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ **muʿaṭṭar** ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [muʿaṭṭar,]*

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı **muʿaṭṭar** kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [muʿaṭṭar,]

muʿaṭṭar: *Ar. Kokulanmış, güzel kokulu.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ
ʿālem demāġın būy-i ʿanberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 6). [muʿaṭṭar,]

muʿaṭṭar id-: *Güzel koku ile kokulandımak.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 5). [muʿaṭṭar id-, -en]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş **mübārek** günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 10). [mübārek,]*

mübārek: *Ar. Bereketendirilmiş, kutsal.*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ **mübārek** elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [mübārek,]

mübārek ol: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.*

Zār idüp günden güne ben ʿāṣıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [mübārek ol, -ma, -dı]

mübārız-: *Savaşçı.*

Bir **mübārızdur** bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [mübārızdur, -dur]

mübārız: *Herhangi bir konuda muhalifiyle mücadele eden, mücadeleye girişen kimse, savaş eri.*

Bir **mübārız** pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 3). [mübārız,]*

mū-be-mū: *Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün **mū-be-mū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 6). [mū-be-mū,]*

mübtelā: *1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar şanʿatidür gāh nāle gāh enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [mübtelālar, -lar]

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse **mübtelālar** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 10). [mübtelālar, -lar]

mübtelā: *Tutkun, âşık.*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin **mübtelācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 10). [mübtelācıġum,]*

mübtelā: *Tutkun.*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben **mübtelā** seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [mübtelā,]

mübtelā: *Tutkun, âşık.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya **mübtelālardan** geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [mübtelālardan, -lar, -dan]

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup **mübtelā** geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [mübtelā,]

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan **mübtelā**
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [mübtelā,]

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna **mübtelā** olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [mübtelā,]

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil **mübtelā**
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 3). [mübtelā,]

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine **mübtelā** olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 1). [mübtelā,]

Gördügin maḥbūba iy dil **mübtelā** olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [mübtelā,]

mübtelā: *Bağımlı, tutkun, düşkün.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler **mübtelāsı** gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [mübtelāsı, -sı]

mübtelā: *1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ **mübtelāsı** yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [mübtelāsı, -sı]

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin **mübtelāsı** Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 14). [mübtelāsı, -sı]

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz **mübtelāya** ṣun ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [mübtelāya, -y, -a]

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş; âşık, tutkun, düşkün.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol **mübtelā** yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 14). [mübtelā,]

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ **mübtelā** göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [mübtelā,]

mübtelā oldum: *Tutulmak, bağlanmak.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim **mübtelā oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [mübtelā oldum, -du, -m]*

mübtelā olmaġa: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Bir perīye **mübtelā olmaġa** dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [mübtelā olmaġa, -maġ, -a]*

mübtelā olmaġa: *Bağlanmak, tutulmak.*

Bir perīye **mübtelā olmaġa** dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [mübtelā olmaġa, -maġ, -a]*

mübtelālık: *Tutkunluk.*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü **mübtelālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 6). [mübtelālıḳdan, -dan]*

mücellā: *Cilalı, parlak.*

Gökyüzi āyīneveş oldı **mücellā** āh kim
Göñlümüñ āyīnesinden jeng-i ḥasret gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 7). [mücellā,]*

mücerred: *Katıksız, saf, halis.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir **mücerred** kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 10). [mücerred,]*

mūcib-i cennet: *Cennet vesilesi. II Cennet sebebi.*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 14). [mūcib-i cennet,]*

mūcib-i melāl: *Hüzün sebebi.*

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod **mūcib-i melāl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 10). [mūcib-i melāl,]*

müdām: *(Ar.) Sürekli.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī **müdām**
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 13). [müdām,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler **müdām**
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 9). [müdām,]*

müdām: *Ar. devam eden, sürekli, daim.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī **müdām**
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [müdām,]*

müdām: *Devam eden, süren, sürekli.*

Būy-ı cān viren **müdām** ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [müdām,]*

müdām: *Daima, her zaman.*

Būy-ı cān viren **müdām** ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [müdām,]

müddeʿī: *Dava eden, iddia eyleyen, davacı.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün **müddeʿī**
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur'ān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [müddeʿī,]

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [müddeʿī,]*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 5). [müddeʿī,]

müddeʿī: *Iddia eden, haksız yere bir şeyi ortaya koyan, iftiracı. II rakip.*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 11). [müddeʿīlerden, -ler, -den]

müddeʿī: *İddia eden, iddiacı; rakip.*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı **müddeʿī**
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [müddeʿī,]

müddeʿī: *İddiacı, davacı, iddia eden.*

Müddeʿīden lebüñ esrārını gūş eyleyicek
Bir zamān bilimedüm kendümi ḥayrān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 3). [müddeʿīden, -den]

müddet-i hecr-: *Ayrılık günleri.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [müddet-i hecr-, --ü, --ñ]

mü'ellif-i muʿīdī: *Müellifî Mu'idi.*

Temme bi-ʿavni'llāhi teʿālā bi-yedi ʿabdi'l-faḳīri'l- ḥaḳīr mü'ellif-i ḥāẕihi'l-evrāḳ Muʿīdī fī
evā'il-i cemāziye'l-ūlā sene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 3). [mü'ellif-i muʿīdī,]*

müferrih-i yāḳūt-: *Ferahlatıcı, iç açan yakut.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 3). [müferrih-i yāḳūt-, -i, --dür]*

müflis: *İflas eden, sermayesini kaybetmiş, düşkün; beğenilmeyen, hor görülen kişi.*

Gerçi bir **müflis** gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [müflis,]*

müflis: *İflas etmiş || Aşkta kaybetmiş, aşkta itibarı kalmamış.*

Gerçi bir **müflis** gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [müflis,]*

müflis: *Ar. İflas eden; beş parasız.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü **müflis** ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 8). [müflis,]*

müflis-gedā-: *Sefil dilenci.II Allah'ın tecellisini elde etme yolunda dilencilik yapan kimse..*

Dilberüñ tenhā görürsin
ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise
müflis-gedāsın
görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 14). [müflis-gedāsın, -sın]

müftī: *Ar. Şeyhülislam.*

Billāh iy **müftī** ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [müftī,]

muġbeçe: *Mecusi tapınaklarında görevli olan çocuk; şarap dağıtan kimse, meyhaneci çırağı. II Sevgili.*

Zülfüñüñ küfrin görelden
ḳaldum ol ḫayretde
kim
Muġbeçe ḥüsnüñ
n'içün anı müselmān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [muġbeçe,]

muḫālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Ġam baña nāfīʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār
iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 10). [muḫālif,]

muhālif: *Ters, zıt, karşı.*

Āh ü eşküm var iken umma
selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı **muḫālif**
mevc-i deryādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 10). [muḫālif,]

muḥammed ümmeti-: *Hz. Muhammed'in ümmeti, Müslümanlar.*

İy Muʿīdī Muḥammed
ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı
kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 13). [muḥammed ümmeti-,]

muhayyel: *Tahayyül olunmuş, zihinde şekillenmiş.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki
ser-tā-ser
muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider
ammā ḳuru taḥsīndür
iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 9). [muḫayyeldür, -dür]

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı
müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı
ġam firāvān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 9). [müheyyādur, -dur]

muḫkem: *(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını **muḫkem**
bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun
içinde ḳanlu peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 7). [muḫkem,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr iñen **muḫkem**
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 4). [muḫkem,]*

muḫkem: *Muhkemce, sıkıca.*

İy kemān-ebrū göñül
zaḥmını **muḫkem**
bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun
içinde ḳanlu peykānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 3). [muḫkem,]*

mühr: *Mühür.*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel
mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı

bir ābdār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [mühr,]

mühr: *Mühür, damga.*
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede **mühr** olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [mühr,]

mühr: *Mühür, damga, imza,.*
Künc-i dilde genc-i mihrüñ **mühr** ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 7). [mühr,]*

mühre: *Yumru, top gibi yuvarlak şeyler.*
Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum **mühresin**
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 3). [mühresin, -sin]

mühr-i süleymān: *Hz. Süleyman'ın mührü II Sevgilinin dudakları.*
Ḫātem üzre yazılu **mühr-i Süleymān** gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [mühr-i süleymān,]

mühr-i süleymān'-: *Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılı imiş. Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.*
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 10). [mühr-i süleymān'-, -dur]*

mühr-i süleymānī: *Hz. Süleyman'ın mührü.*
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe **mühr-i Süleymānī** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [mühr-i süleymānī,]*

muhtaṣar: *İhtisar olunmuş, kısaltılmış.*
Çerḥ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 16). [muḫtaṣar,]*

muʿīdī: *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*
Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [muʿīdī,]
Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [muʿīdī,]
Çün bu menzilden **Muʿīdī** mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [muʿīdī,]
Çün bu menzilden **Muʿīdī** mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [muʿīdī,]
Ney gibi deldi **Muʿīdī** baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [muʿīdī,]*
İncinür āhumdan ol gül-ruḥ **Muʿīdī** n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte

bülbüller gibi ḥūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḫod āşüfte
bülbüller gibi ḫūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [muʿīdī,]

Kenāre çıḳmadı deryā-yı
ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr
itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [muʿīdī,]

Mātem-i ġamda **Muʿīdī**
yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [muʿīdī,]

Mātem-i ġamda **Muʿīdī**
yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ehl-i ʿışḳ oldı **Muʿīdī** niçe
neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek
şimdi zihī ʿār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [muʿīdī,]

Gerçi bu aya **Muʿīdī** vaʿde
itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü
her laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy perī-peyker **Muʿīdīye**
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [muʿīdīye, -(y), -e]

Dimedüñ bir gün daḥi
miskīn **Muʿīdī** nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [muʿīdī,]

Niçe yanmasun **Muʿīdī**
odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm
şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ol **Muʿīdīyem** ki bir dem
ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [muʿīdīyem, -(y), -em]

Dil perīşāndur **Muʿīdī** nā-
tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy
dilber-i raʿnā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [muʿīdī,]

Eyledüm dirmiş **Muʿīdī** sen
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [muʿīdī,]

Kimse şād olmaz **Muʿīdī**
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḳo **Muʿīdīyi** ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen
firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [muʿīdīyi, -y, -i]

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ **Muʿīdīden**
dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i
rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [muʿīdīden, -den]

N’ola raḥm itseñ **Muʿīdī**
bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bī-çāre **Muʿīdī** ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Gerçi pīr olduñ **Muʿīdī** aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Dil virüp ol serve düşmüşdür **Muʿīdī** pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Hīç ögüp ḳanmaz **Muʿīdī** ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan **Muʿīdī** ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir ṣūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ **Muʿīdī** aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür **Muʿīdī** naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde **Muʿīdī** naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çün **Muʿīdī** vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel **Muʿīdī** ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [muʿīdī,]*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Açma iy dil zāhide rāzuñ **Muʿīdī** var iken
Baḫs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy **Muʿīdī** güç gelür dānāya nā-dān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [muʿīdī,]*

Bilmez **Muʿīdī** kimesne ʿışḳuñ ḥaḳīḳatin
Her kūşede gerçi ider ḫāṣ ü ʿām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Kūy-ı dilber **Muʿīdī** saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Aġzuña baḳsa **Muʿīdī** kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün **Muʿīdī** ḫastedür

Ne göñül ḫoşluġı eyā
içmesün miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḥaẕẕ ider geçse **Muʿīdī**
seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 17). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** gerçi ḳıymet yoḳ
metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād
itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya
Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [muʿīdīye, -y, -e]

Gice ḫayāl-i yār ile
ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp **Muʿīdī**
anı itdi ḫvāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [muʿīdī,]

Geh firāḳ olur **Muʿīdīye**
ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ
dürlü belā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [muʿīdīye, -(y), -e]

Göre gelseñ **Muʿīdīyi** n'ola
kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü
ṣayrudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 17). [muʿīdīyi, -y, -i]

Muʿīdīyem ki başılmayup il
sözine bugün
Dutuşdum āteş-i
ʿışḳuñla pehlüvān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [muʿīdīyem, -(y), -em]*

Ṣor **Muʿīdīye** göñül ʿışḳ
ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [muʿīdīye, -(y), -e]

Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya
mübtelālardan geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [muʿīdī,]

Pīr eyledi **Muʿīdīyi** devr-i
zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi
oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [muʿīdīyi, -y, -i]

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ **Muʿīdī** ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ
ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [muʿīdī,]

ʿIşḳ mülkinde Süleymān
olmaḳ āsāndur velī
İy **Muʿīdī** ḫātem-i ʿizz
ü veḳār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 14). [muʿīdī,]

Ḳan aġlasa derdüñle
Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler
ider ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [muʿīdī,]

Pervāne oda düşdi **Muʿīdī**
ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı
dīvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [muʿīdī,]

Dīvāne **Muʿīdīyi** ḳabūl
eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da
hemān beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [muʿīdīyi, -y, -i]

Sevdügin bilüp **Muʿīdīye**
iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü
suç itdi iḫsān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Ger **Muʿīdī** saña dil virdi
bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb
olanuñ mübtelāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür **Muʿīdī** bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [muʿīdī,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle **Muʿīdīye** kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Öldürür niçe **Muʿīdīyi** anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [muʿīdīyi, -y, -i]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy **Muʿīdī** olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Gerçi pīr olduñ **Muʿīdī** cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Sevdi **Muʿīdī** bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş **Muʿīdī** ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Gel āteş-bāz āhumdan **Muʿīdī** ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Kūy-ı dilberde **Muʿīdī** sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ḫastedür gerçi **Muʿīdī** ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it **Muʿīdīyi**
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 13). [muʿīdīyi, -y, -i]*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy **Muʿīdī** şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 11). [muʿīdī,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst **Muʿīdīye** kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 13). [muʿīdīye, -(y), -e]*

Ol **Muʿīdīyem** ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

285, Mısra 13). [muʿīdīyem, -(y), -em]

Yār olup aġyār ile baḳmaz
Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol
māh-ı tābānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [muʿīdīden, -den]

Gel **Muʿīdīden** gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin
Ṣanʿat ögren başda
ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 13). [muʿīdīden, -den]

Ādem olmaduñ **Muʿīdīden**
ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār
imişsün böyle
bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 13). [muʿīdīden, -den]

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş
ḳuluñdur ḫod bilürsin
sen
Bu sözler ġayrı
vāḳiʿdür inanma iy
yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [muʿīdī,]

muʿīdī: *A Muʿīdī !.*

Ney gibi deldi **Muʿīdī**
baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa
yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Vaṣl-ı yār içün **Muʿīdī** baḥs
idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-
āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ger **Muʿīdī** zühd ü
taḳvādan geçüp ʿāşıḳ
degül
Câme-i ṣad-çāk ile
āşüfte destārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [muʿīdī,]

Geçdi **Muʿīdī** kendüden
olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir
başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [muʿīdī,]

Sūz ile sözüñ meclīsi germ
itdi **Muʿīdī**
Şiʿri dimege şöylece
mestāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [muʿīdī,]

Yüzüñ görüp **Muʿīdī** lebüñ
rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [muʿīdī,]

İnce bilüñsüz **Muʿīdī**
yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye
pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [muʿīdī,]*

ʿīd-i vaṣluñ ārzū eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Kaʿbe-i kūyuñda bir
gün ḳorḳaram ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ṣemʿveş pervānedür cānā
Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña
ne cān ü ne baş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 17). [muʿīdī,]

Yolında iy **Muʿīdī** şol bī-
vefāñuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ
cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ṭarz-ı naẓm içre **Muʿīdī** ne
ʿaceb buldı kemāl

Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [muʿīdī,]

Sāḥir olmışdur **Muʿīdī**
naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna
dürr ü mercān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 13). [muʿīdī,]

Var ise ışırmışdur laʿlüñi
Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın
şekker-şiken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [muʿīdī,]

Gehī eyyām-ı vuṣlat gāh
fürḳat
Bu dünyā iy **Muʿīdī**
ḫvāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12). [muʿīdī,]

Çeşm-i dilberdür **Muʿīdī**
rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol
türk-i ser-ḫoşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** yüzi ög yārüñ ḳo
zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı
ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı
velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** āb-ı ḥayvāndan
elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı
çünkim laʿl-i cānāndan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13). [muʿīdī,]*

ʿīş itmege **Muʿīdī** bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey
bañа ḫūn-ı ciger yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** naẓīre dinmedi
hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ
ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [muʿīdī,]

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ
sebeb nedür
Miskīn **Muʿīdī** ṣaġ
varur nā-tüvān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [muʿīdī,]

Geh cürʿa-i belā vü gehī
ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn **Muʿīdī** cām-ı
lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [muʿīdī,]

Cām-ı laʿlüñ arar **Muʿīdī**
müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İnce bilüñle **Muʿīdī** ʿārıżuñ
vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı
var ne ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp
niçe niçe yalvareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [muʿīdī,]

Bir kez öpdürmez dehānın
ṣad-hezārān vaʿdede
İy **Muʿīdī** yoḳ yire ol
bī-vefā cān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 14). [muʿīdī,]

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya
ṭaʿn ider
Miskīn **Muʿīdī** ḫaste
olup mübtelā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [muʿīdī,]

Miskīn **Muʿīdī** aġlasa ḳanlu
aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger
pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz **Muʿīdī**
gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bir gül-i raʿnāyı **Muʿīdī**
sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** gice gündüz
durmayup ḳan
aġlamaḳ
Kendü kendüñden
midür yoḫsa
güzellerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 17). [muʿīdī,]

Ṣoḥbet ḳılur **Muʿīdī**
ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def
ü nāle nāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [muʿīdī,]

Gözi yaşıyla **Muʿīdī**
ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı
başına ʿaceb yılduzı
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [muʿīdī,]*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy **Muʿīdī** aya varmaz
Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [muʿīdī,]

Göklere irse **Muʿīdī**
ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm
senüñ ol ayaġuñ
ṭopraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [muʿīdī,]

Dirīġā ṭoġrı yār iken
Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i
bed-ḫvāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [muʿīdī,]

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n’eyler
ʿaceb şeydā göñül
İy **Muʿīdī** ḫod bütün
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Ḫvān-ı vaṣla **Muʿīdī** aç
ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ
görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Mey gerekmez n’ideyin
cānānesüz cān
olmasun
İy **Muʿīdī** cān degül
cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 18). [muʿīdī,]

Ger māl ü menālüm yoġ ise
n’ola **Muʿīdī**
Bir sīm-berüm var iki
dünyāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [muʿīdī,]

N’ola raḥm itse **Muʿīdī**
baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü
efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [muʿīdī,]

Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ **Muʿīdī**
ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 14). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ḫāṭırum
yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 13). [muʿīdī,]

Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem
ḳandan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [muʿīdī,]

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter
ü dīvān ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [muʿīdī,]

Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı

Gelmiş **Muʿīdī**
gözlerine tūtiyā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [muʿīdī,]

Ġam ḫumārından **Muʿīdī**
ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ
cefā bezminde sāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü
miskīn zār ü giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı
ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya
yenilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [muʿīdī,]

Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı **Muʿīdī**
Gün ṭoġdı mı ʿālemde
ki ardınca şeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [muʿīdī,]

Çün saña **Muʿīdī** ṭutdı
boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz
çevürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 13). [muʿīdī,]

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [muʿīdī,]

Vaṣf eyleyeli ol leb ü
dendānı **Muʿīdī**
Naẓm içre dür-efşān ü
güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [muʿīdī,]

Kim ola **Muʿīdī** ile
Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem
iki ḳardaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [muʿīdī,]

Derd-i derūndan āh ider
olduñ **Muʿīdī** āh
Ḳorḳum budur ki oda
yanar ḫānmānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [muʿīdī,]

Her bī-vefā cefālar idüp
cāna göz diker
Bāri ecel **Muʿīdī** gelüp
alsa cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [muʿīdī,]

Şemʿ olalı **Muʿīdī** yanup
ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini
çoḳ ḳıldı ḫvābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [muʿīdī,]

Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını
eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [muʿīdī,]

Görseñ **Muʿīdī** ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl
itme ṣaḳın ḥüsnine
İy **Muʿīdī** çün gerek
ʿışḳ ehli merd-i pāk-
bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** Muḥammed
ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı
kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 13). [muʿīdī,]

N'içün **Muʿīdī** n'itdügimüz
añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ
ile hem-dem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ṭutsa **Muʿīdī** ʿālemi
eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi
fāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 178, Mısra 9). [muʿīdī,]

Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez
İy **Muʿīdī** bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye
olur kişi ġāyet heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 13). [muʿīdī,]

Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden
giderse gitmeye
başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ummaz idüm iy **Muʿīdī**
geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 13). [muʿīdī,]

Gerçi yıllardur **Muʿīdī** dil
virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün dimedüñ bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Zerd ü zār olup **Muʿīdī**
ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe
zerrīn-kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen
buldı urup yaḳdı revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-
ı cihānuñ yolına
İy **Muʿīdī** yā nedür
billāh dirlikden ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** sīm ü zer iḥsānın
umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter
naẓm-ı güherzādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 9). [muʿīdī,]

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ
mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 17). [muʿīdī,]

Gördi ḳuluñ **Muʿīdī** helāk
olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara
geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ
ile **Muʿīdī** çün
Naẓm ehli n'ola alsa
bu ḥüsn-i beyāndan
ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini
gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm
oldı żāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī devr-i güldür
tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz
saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden
āzād ü semenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [muʿīdī,]

Yaz **Muʿīdī** naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin
sīm-berler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḥall olmayup **Muʿīdī** ḳalur
ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse
hevālı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ġam yimeñ gitdiyse
Mecnūn dünyeden iy
ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki **Muʿīdī**
gibi var ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [muʿīdī,]

Kimse dildāruñ **Muʿīdī** aġzı
var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire
şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Arturup ḳadrin **Muʿīdī**
ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma
ḫüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun **Muʿīdī**
āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 12). [muʿīdī,]

Rāz-ı pinhānuñ **Muʿīdī** laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol
bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 13). [muʿīdī,]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki
Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [muʿīdī,]

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 10). [muʿīdī,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur **Muʿīdī** ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla
nāme irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bezm-i ḥasretde **Muʿīdī** bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 13). [muʿīdī,]

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy **Muʿīdī** yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 10). [muʿīdī,]

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṭḥ-i bābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 4). [muʿīdī,]

Hep nigāruñdur **Muʿīdī** ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** aġlama dāġ-ı firāḳından anuñ
Cān fedā ḳılmaḳ

dügündür ʿāşıḳa
mātem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 13). [muʿīdī,]

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine
iletme bāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 10). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** nedendür
aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mücib-i melāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy **Muʿīdī** bunca
ḫāletler baña mülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [muʿīdī,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü
ciger ḳanın döker
İy **Muʿīdī** hīç inanmaḳ
olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 14). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** luṭf-ı ṭabʿına
hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan
senüñ evrāḳ-ı dīvān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 17). [muʿīdī,]*

Billāh **Muʿīdī** añma baña
neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ʿışḳa bünyād
eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā
bulmaz ḫalel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 15). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān
ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 13). [muʿīdī,]

Āb-ı ḥayvān it **Muʿīdī**
sözlerüñ medḥinde
kim
Ḫıżra dönmüşdür
giyüp ol serv-i ḫōş-
bālā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 9). [muʿīdī,]

Şevḳ-i yār ile **Muʿīdī**
nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem
tāze gülzārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bana tābiʿdür **Muʿīdī** zülf-i
yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi
ejderler zebūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Dürr-i naẓm ile **Muʿīdī**
ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i
şāh-ı ḫurdedānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** her gice gözden
uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi
āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** n'eyledi bu zülf-i
ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum
perīşān-rūzgārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Göñlümüñ odın
söyündürmez **Muʿīdī**
gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile
baḥr-i ʿummāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [muʿīdī,]*

Yāre cān virmek **Muʿīdī**
baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 9). [muʿīdī,]

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir
ʿArab mülkinde āh
İy **Muʿīdī** milket-i
ʿOs̱mān'ı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 12). [muʿīdī,]

Çeşmüñ **Muʿīdī** giryeden
olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile
eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** aġlar iseñ ben
ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam yaḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 13). [muʿīdī,]

İrdüm ol ḫāle **Muʿīdī** şimdi
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Yār ayaġına **Muʿīdī** yüz
sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu
devlet ṭopraḳ olmadın
tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Sūz-ı āhuñdan **Muʿīdī** şemʿ
uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş
ḫayālin dilde mihmān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ʿışḳ ile sende
kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce
virmezdi selām ol
nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Pür maʿnāsın iy **Muʿīdī** velī
Ṣūrete aldanursan
oġlansın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** naẓmuñ ehl-i
dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf
ile taġyīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 9). [muʿīdī,]

Dikensiz tāze gül yoḳdur
eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden
ḳoma aġyār dāmānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 14). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ne firāḳuñ aṣlı
var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı
yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Diz **Muʿīdī** söz yirine
Silk-i naẓma dürr-i
ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Umma ol şāhuñ **Muʿīdī**
ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet
olmayup saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Rūz-ı fürḳatdür **Muʿīdī** geç
şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür
bunca melālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 13). [muʿīdī,]

Rūy-i dilbersüz **Muʿīdī**
varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez
feryād ü zārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cān fedā olsun **Muʿīdī** ol
gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür
ġam nīşini nūş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 13). [muʿīdī,]

Kimsenüñ sözin işitmezsin
ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy **Muʿīdī** bu göñüldür
yüz şuyın ḫāk eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 334, Mısra 14). [muʿīdī,]

Nāreven dirsin **Muʿīdī**
ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 13). [muʿīdī,]

Zülf-i yār içün **Muʿīdī**
kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise
ʿömrinde Manṣūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ṣabr eyle **Muʿīdī** sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden z̲ātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 15). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [muʿīdī,]

Dil ḫalāş itmek **Muʿīdī**
çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy **Muʿīdī** ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [muʿīdī,]

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet **Muʿīdī**
ṣalındurma yan ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 14). [muʿīdī,]

Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy **Muʿīdī** fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 14). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** sūz-ı eşʿārüñ mi te's̲īr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫuẓūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 13). [muʿīdī,]

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy **Muʿīdī** ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 14). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** veh ki ʿöz̲r itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 365, Mısra 13). [muʿīdī,]

ʿIşḳ fenninden **Muʿīdī** çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ **Muʿīdī** pür-ḫayāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 14). [muʿīdī,]

Benden ol yāre **Muʿīdī** āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ol perīveşden **Muʿīdī** ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 13). [muʿīdī,]

ʿUşşāḳa **Muʿīdī** sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 13). [muʿīdī,]

Oldı [zebūn] **Muʿīdī** tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy **Muʿīdī** ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 10). [muʿīdī,]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle **Muʿīdī** yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy **Muʿīdī** anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 14). [muʿīdī,]

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ **Muʿīdī** hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 399, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm Āḫir **Muʿīdī** ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 18). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Nāy iy **Muʿīdī** yine feryādlar ḳopardı Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim İy **Muʿīdī** farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 16). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ʿālemi tīġ-i zebānum ṭutdı hep Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ol güle bir vaṣl ümīdi var idi Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Laʿl-i dilbersüz **Muʿīdī** özge derde uġraduḳ Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Dilde geh ġam var **Muʿīdī** geh nedāmet geh belā Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo **Muʿīdī** Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ālem içre kimseden umma vefā Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cigerdedür bir ucı ġam ḫadengi ḳande çıḳar Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy **Muʿīdī** kim Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ol perī teshīrin ümmīd itme kim Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [muʿīdī,]*

muʿīdī: *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*

Ol **Muʿīdīyem** ki naẓmum diñleyen teslīm ider Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [muʿīdīyem, -y, -em]

muʿīdī: *Divan edebiyatı şairi.*

Bilmezem n'eyler **Muʿīdī** sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Bu çemende ben **Muʿīdī** o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın **Muʿīdī** var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Sen kimsüñ iy **Muʿīdī** ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ṭalar **Muʿīdī** ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Yāriyle büyüklense **Muʿīdī** ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Māhir olmışdur **Muʿīdī** sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Sīnede yir yir **Muʿīdī** kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile **Muʿīdī**
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy **Muʿīdī** mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü
rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 13). [muʿīdī,]*

muʿīdī: *Muʿīdī.*

Hem-nişīnem seg-i kūyüñla **Muʿīdī** dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Raḫm itmese **Muʿīdī** cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 17). [muʿīdī,]*

Göñli ol şūḫuñ **Muʿīdī** ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [muʿīdī,]*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür

iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 9). [muʿīdī,]

Minnet bilür **Muʿīdī** bir oḳ daḫi ururs añ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 13). [muʿīdī,]

Cānā **Muʿīdī** naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī ḳuluñdur elin al begüm
Ayaḳlarda ḳaldı ʿināyet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın **Muʿīdī** üstüvār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 14). [muʿīdī,]

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri **Muʿīdī** ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 14). [muʿīdī,]

Ol ġamze ġamza başlasa n’itsün **Muʿīdī** kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [muʿīdī,]

Naẓm-ı rengīnin **Muʿīdī** ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 13). [muʿīdī,]

Dürlü medḥ ile **Muʿīdī** zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [muʿīdī,]

Öldürelden cevr ile cānā **Muʿīdī** bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 13). [muʿīdī,]*

İy kemān-ebrū **Muʿīdī** ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 13). [muʿīdī,]

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun **Muʿīdī** āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 14). [muʿīdī,]

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz **Muʿīdī** ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḥzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [muʿīdī,]

Derd-i hecr ile **Muʿīdī** cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḥaḳ bu kim sensüz **Muʿīdī** mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [muʿīdī,]

Vaṣf idüp ḥüsnüñ **Muʿīdī** āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḫāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun **Muʿīdī** bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şināsı ü ḫurdedānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 13). [muʿīdī,]

İy **Muʿīdī** çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 13). [muʿīdī,]

Güni gün ṣaymaz **Muʿīdī**
görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce **Muʿīdī** ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 11). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Cān virürsem n'ola şükrāne **Muʿīdī** gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Ġamzeñ oḳına **Muʿīdī** ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāṣıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Medḥ ideli **Muʿīdī** senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cānā **Muʿīdī** yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 9). [muʿīdī,]*

İrer **Muʿīdī** vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan **Muʿīdī** şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 13). [muʿīdī,]*

El götürmişdür **Muʿīdī** baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çün ḫalḳ **Muʿīdī** ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā **Muʿīdī**
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Bīmār ise **Muʿīdī** ne var āṣıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Bīmār ise **Muʿīdī** ne var āṣıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde

çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Gerçi yıllardur **Muʿīdī** ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [muʿīdī,]*

Çünki ḳapuñda **Muʿīdī** oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Baş açuḳ dīvāne olmışdur **Muʿīdī** ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile **Muʿīdī** gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Derdmendüñdür **Muʿīdī** cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Çünki ḫvāb içre **Muʿīdī** irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Öpdi dirsen gice uyurken **Muʿīdī** leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Āh kim artar **Muʿīdī** żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa **Muʿīdī**
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Cān fedā eyle **Muʿīdī** dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Ger ʿArab’dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben **Muʿīdī** virmezem dünyāya ʿOs̲mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 14). [muʿīdī,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n’içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Vaṣl istemez **Muʿīdī** miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Öldür iy dōst **Muʿīdīyi** diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [muʿīdīyi, -yi]*

Söz diyü gevher ni̲sār eyler **Muʿīdī** dem-be-dem
Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 388, Mısra 9). [muʿīdī,]

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [muʿīdī,]

Pīr olup gerçi **Muʿīdī** bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 13). [muʿīdī,]

Gel **Muʿīdī** ḥālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [muʿīdī,]

[Ol **Muʿīdīyem]** ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 9). [muʿīdīyem], -y, -em]*

Ol **Muʿīdīyem** ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [muʿīdīyem, -yem]

Saña ne ḳolun yaḳup içse **Muʿīdī** cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ol **Muʿīdīyem** ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 13). [muʿīdīyem, -yem]*

Ceyş-i ġam çekmiş **Muʿīdī** sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 13). [muʿīdī,]*

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış **Muʿīdī** ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 9). [muʿīdī,]

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa **Muʿīdī** rāz-ı pinhān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 14). [muʿīdī,]

Bī-kār idüp **Muʿīdīyi** başdan çıḳardı āh
Tāze bahār ile mey-i gülgūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 13). [muʿīdīyi, -yi]

Derd ile ölseñ **Muʿīdī** bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [muʿīdī,]

Būse rāzın açmasun dirseñ **Muʿīdī** kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı **Muʿīdī** ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 14). [muʿīdī,]

muʿīdī: *Muʿīdī.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi **Muʿīdī** ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 13). [muʿīdī,]

Kuluñ **Muʿīdī** ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [muʿīdī,]

Çün defterüñ **Muʿīdī** sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 9). [muʿīdī,]

Pāy-māl itse **Muʿīdī** ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 13). [muʿīdī,]

Ḳuluñ olmaġa **Muʿīdīyi** ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 13). [muʿīdīyi, -yi]

Aġladı yārān görüp ḥālin **Muʿīdīnüñ** gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [muʿīdīnüñ,]

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler **Muʿīdī** n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 13). [muʿīdī,]

Sevinme devlet-i vaṣla **Muʿīdī**
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 13). [muʿīdī,]

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ **Muʿīdī** naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 13). [muʿīdī,]

Bezm-i ʿışḳuñda **Muʿīdī** nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 13). [muʿīdī,]

Çün **Muʿīdī** ʿāṣıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [muʿīdī,]

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur **Muʿīdīnüñ** gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [muʿīdīnüñ,]*

Şöyle şīrīndür **Muʿīdī** ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [muʿīdī,]

Āferīn olsun **Muʿīdī** ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 13). [muʿīdī,]

Nālesi yirden göge çıḳsa **Muʿīdīnüñ** ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 13). [muʿīdīnüñ,]*

Āstānum ḳullarındandur **Muʿīdī** dir iseñ
Pādşāh-ı ʿālem eylersin gedālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 9). [muʿīdī,]*

Yaḳdı **Muʿīdī** ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 13). [muʿīdī,]

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī **Muʿīdī** nālesi

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [muʿīdī,]

ʿÖmri ḫatm oldı
Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 13). [muʿīdīnüñ,]

<u>muʿīdī-:</u> *Divan edebiyatı şairi.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [muʿīdīnüñ, -nün]

Göñli nāzükdür **Muʿīdīnüñ** ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [muʿīdīnüñ, -nün]

Çün **Muʿīdīnüñ** başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [muʿīdīnüñ, -nün]

Ḥāli müşkildür **Muʿīdīnüñ** ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 13). [muʿīdīnüñ, -nün]

Ġuṣṣadan ḳaddi **Muʿīdīnüñ** kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [muʿīdīnüñ, -nün]

<u>muʿīdī-:</u> *Muʿīdī.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi **Muʿīdīye** bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

Bīgāneler gibi ḳılınursın **Muʿīdīye**
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 17). [muʿīdīye, -ye]

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor **Muʿīdīye**
Ṣīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

Sensüz ḳuluñ **Muʿīdīye** ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

Gel **Muʿīdīye** ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 9). [muʿīdīye, -ye]

Ger **Muʿīdīye** ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

Gel **Muʿīdīye** vedāʿ it ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile bağladı ecel maḥmilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

İy ḫvāce genc ü māli **Muʿīdīye** añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 13). [muʿīdīye, -ye]

<u>muʿīdī'-:</u> *(ö.1585-86) Üsküp yakınlarındaki Kalkandelen kasabasındandır.*

Eyledüñ tīr ü kemān ile **Muʿīdī'yi** helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [muʿīdīʾyi, --yi]

[muʿīdī: *A Muʿīdī !.*

İy **[Muʿīdī** ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 13). [[muʿīdī,]

muʿīdī haste: *Hasta Mu'îdî.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]*

muʿīdī-derdmend: *Dertli Mu'îdî.(Şairin kendisi.).*

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [muʿīdī-derdmend,]

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur
Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 13). [muʿīdī-derdmend,]

muʿīdī-haste: *Hasta Muidî.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur
Muʿīdī-ḫastenüñ
Devlet-i ʿışḳuñda müşkiller begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]*

Dünyeden gitdi **Muʿīdī-ḫaste** raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [muʿīdī-ḫaste,]

muʿīdī-haste: *Hasta Mu'îdî.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [muʿīdī-ḫastenüñ, -nüñ]

muʿīdī-ḫastenüñ: *Hasta Mu'idî'nin.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [muʿīdī-ḫastenüñ,]

Żaʿfı ġālibdür **Muʿīdī-ḫastenüñ** şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 17). [muʿīdī-ḫastenüñ,]

Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 9). [muʿīdī-ḫastenüñ,]

muʿīdī-hasteyi: *Hasta Mu'idi.*

Dirgür **Muʿīdī-ḫasteyi** bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [muʿīdī-ḫasteyi,]

muʿīdī-ḳuluñı: *Muʿīdī kulun.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 13). [muʿīdī-ḳuluñı,]

muʿīdīnüñ: *Şair kendine seslenir. Ey Mu'idî.*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin
Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 13). [muʿīdīnüñ,]*

müjde: *Sevinç haberi, beşaret.*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [müjde,]*

müjde: *Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştu.*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 1). [müjde,]*

müje: *Kirpik.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū **müjeñ** tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 11). [müjeñ, -ñ]*

İy **müjen** peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 1). [müjen, -ñ]*

müje: *Far. Kirpik.*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān **müjemden** iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 10). [müjemden, -m, -den]*

müje: *Sevgilinin kirpiği.*

Dil **müjeñ** tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [müjeñ, -ñ]*

müje: *Kirpik II bakış.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her **müjem**
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [müjem, -m]*

müje: *Kirpik. II Bakış.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her **müjem**
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [müjem, -m]*

müje: *Sevgilinin kirpiği.*

Çekme yazuḳdur **müjen** tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen sevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [müjen, -n]*

müje: *(Sevgilinin) kirpiği.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı **müjen** hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [müjen, -ñ]*

müje: *(Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.*

Çāk idüp n'eyler **müjen** ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [müjen, -ñ]*

Tīġin çeküp iñende **müjeñ** ḫiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 1). [müjeñ, -ñ]*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya **müjeñ** cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [müjeñ, -ñ]*

müje: *(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.*

Ṣaf çekdi **müjeñ** öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

160, Mısra 3). [müjeñ, -ñ]

müjeñ: *Kirpik.*

Ḳaṣd-ı cān iden **müjeñdür**
çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile gönlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 1). [müjeñdür, -dür]*

müjgān: *Kirpik.*

Müjgānum arasında nedür
çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [müjgānum, -um]*

müjgān: *Kirpikler, kirpik.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe **müjgānum** ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [müjgānum, -um]*

müjgān: *(Sevgilinin) kirpikleri.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider **müjgān** arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 13). [müjgān,]*

müjgān: *(Sevgilinin) kirpikleri.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur **müjgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [müjgān,]*

müjgān: *Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur **müjgān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [müjgān,]*
Ṣorup didüm ki **müjgānuñ** ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [müjgānuñ, -uñ]*

müjgān: *Sevgilinin kirpikleri.*

İy Muʿīdī göz yaşın **müjgānum** üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [müjgānum, -um]*

müjgān: *(Sevgilinin ok gibi yaralayıcı öldürücü) kirpikleri.*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi **müjgānuñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 2). [müjgānuñ, -(u)ñ]*

müjgān: *Far. Kirpik.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki **müjgān** ögredür
Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [müjgān,]*

muḳābil: *Ar. Karşılık.*

Āyīne saña olsa **muḳābil** ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [muḳābil,]*

muḳarrer: *(Ar.) Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.*

Sen gidicek hecr ile ölmek **muḳarrerdür** baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [muḳarrerdür, -dür]*

mukbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki ṣāh
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ **muḳbilini**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 12). [muḳbilini, -i, -ni]

muḳbil ol-: *Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olmak.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ
kişiye bir ḳul yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [muḳbil ol-, -ıcak]

mükedder: *Keder ve üzüntü içinde olmak.*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz
mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi
be-ġāyet nā-tüvāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 9). [mükedderdür, -dür]*

mükedder itmişdür: *Kederlendirmek, üzmek.*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum
perīşānlıḳda kim
Ḫālüm itmişdür
mükedder kākül-i
müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 16). [mükedder itmişdür, -miş, -dür]

mükerrer: *1.Tekrar tekrar olmak 2. Tekrar tekrar saflaştırılmış şeker haline getirme.*

Vaṣf-ı leb ü ḥālüñ olalı
dilde **mükerrer**
Cān bezmini zeyn
itmege nuḳl ü şekerüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [mükerrer,]*

mükerrer: *Tekrar edilmiş II Sevgilinin iki dudağı için söylenmiştir.*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce
bağışlar cāna cān
İki cevherden
mükerrer gibi rūḥ-
efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 6). [mükerrer,]

mukteżā: *İcap, gereken.*

Zār olup ġamdan yaḳasın
çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī **muḳteżāsı**
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 14). [muḳteżāsı, -sı]

mül: *Şarap.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh
vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca
ḥāletler baña **mülden**
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 10). [mülden, -den]*

mül: *(Fars.) Şarap II. Aşk.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī
getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege
şevḳ-i cemālüñ **mül**
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [mül,]*

mülk: *Ülke.*

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil
mülkin ḫarāb itmek
diler
Hey meded iy fitne
deyrinüñ büt-i
ʿayyāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 9). [mülkin, -i, -n]

mülk: *Memleket, ülke.*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir
od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla
dil **mülki** ḫāne ḫāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 6). [mülki, -i]

mülk: *Memleket, ülke II dünya.*

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı
gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [mülkinde, -i, -n, -de]

İy Muʿīdī gülmek umma
aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [mülkinde, -i, -n, -de]

mülk: *Memleket, diyar.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten **mülkine** gitdi cān
Bedaḥşān'dan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [mülkine, -ine]

mülk: *Memleket, ülke.*

Göñüller **mülkini** yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 3). [mülkini, -i, -n, -i]

mülk: *Ülke, yurt, memleket.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān **mülkin** ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [mülkin, -i, -n]*

mülk: *Bir devlet ve hükümdarın emri altında bulunan memleket, ülke II her şey.*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān **mülkine** sultān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [mülkine, -i, -n, -e]

mülk: *Memleket, ülke II varlık.*

Kimse ḳadrüm bilmedi āḫir ʿArab **mülkinde** āh
İy Muʿīdī milket-i ʿOs̱mān'ı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 11). [mülkinde, -in, -de]

mülk-i cān: *Can memleketi.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı **mülk-i cān** āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [mülk-i cān,]*

mülk-i derd ü ġam sulṭānı-: *Gam ve dert ülkesinin Sultanı.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 11). [mülk-i derd ü ġam sulṭānı-, --dur]

mülk-i dil-: *Gönül ülkesi II âşıġın gönlü.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 5). [mülk-i dil-, -i]

mülk-i dile: *Gönül ülkesi.*

Yüz fitne ṣaldı **mülk-i dile** bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [mülk-i dile,]

mülk-i ḫoten'-: *Hoten (Doğu Türkistan'da bir şehir) ülkesi, diyarı.*

Mülk-i Ḫoten'e beñzer dīvān-ı Muʿīdī kim
Ḫaṭṭ-ı ġazeli anda misk-i Ḫoten olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [mülk-i ḫoten'-, -e]

mülk-i ḫüsn-: *Güzellik ülkesi.*

Devlet ile mülk-i ḫüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginee bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [mülk-i ḫüsn-,]

mülk-i süleymān'e: *Süleyman peygamberin ülkesi. ‖ Değersiz dünya malı, makam, şöhret.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ **mülk-i Süleymān'e** feraḥ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 16). [mülk-i süleymān'e, -e]

mülk-i vīrāndan: *Harap olmuş memleket.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu **mülk-i vīrāndan**
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [mülk-i vīrāndan, -dan]*

mülzem: *Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.*

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi
ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫs-i ḥüsn içün her çend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 9). [mülzem,]*

mülzem olup: *Bir tartışma, münazara vs. yenilip konuşamaz, cevap veremez duruma getirilmek II Bir şeyi yapmaya gücü yetmemek, âciz kalmak.*

Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-efşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [mülzem olup, -up]*

mümkin degül: *Mümkünü yok, imkânsız.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele
cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile
ehl-i kelām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [mümkin degül,]*

mümkin degüldür: *Mümkünü yok, imkânsız.*

Mümkin degüldür iy dil
irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [mümkin degüldür,]*

münāsib: *Uygun.*

Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine **münāsibdür**
bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [münāsibdür, -dür]*

müneccim: *Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkaran kimse.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i
eşküm ḳırānın seyr
idüp
Yazdı taḳvīme
müneccimler bu seyl
ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [müneccimler, -ler]*

münhezim ḳıl: *Hezimete, bozguna uğratmak.*

Devr-i güldür münhezim
ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler
āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [münhezim ḳıl,]*

münhezim ḳıl: *Hezimete, bozguna uğratmak.[için].*

Devr-i güldür münhezim
ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler
āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [münhezim ḳıl,]*

mūnis: *(Ar.) Alışılan, cana yakın; arkadaş.*

Olur Mecnūn gibi āhūya
mūnis
Şaçuñ būyın alanlar
müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 9). [mūnis,]*

mūnis-i cāndur: *Can yoldaşı, yol arkadaşı.*

Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun
ḫayālüñ **mūnis-i cāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [mūnis-i cāndur, -dur]*

münkesir: *Kırılmış, kırık, -gücenmiş, kırgın-.*

Başını aşaġa ṣalup
münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [münkesirdür, -dür]

müntehā: *Son, nihayet, en üst nokta (Sevgilinin boyu).*

Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 11). [müntehāsın, -sın]

mūr: *Karınca. Beyitte Hz. Süleyman ile karınca arasında ilgi kurulmuştur.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben **mūra** olan ẓulmi Süleymān'e disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [mūra, -a]

mūr: *F. Karınca.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 20). [mūr,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ger **murāduñ** cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [murāduñ, -uñ]*

murād: *İstek, dilek; maksat, amaç.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ
murādın bulmasun Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 13). [murādın, -ı, -n]

murād: *Arzu edilen şey, dilek, amaç.*

Güzel çoḳdur velī sensin
murādum
Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [murādum, -um]*

Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 5). [murādumdur, -umdur]

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 1). [murādumdur, -umdur]

murād: *1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi
Naḳd-i cān ise **murāduñ** rāygān olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 8). [murāduñ, -uñ]

Çün **murāduñ** mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 3). [murāduñ, -uñ]

murād: *(Ar.) Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür **murād**
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 196, Mısra 3). [murād,]

murādı ʿışḳ-: *Aşktan murat olunan, arzulanılan.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 16). [murādı ʿışḳ-, -u, --ña, -]*

mürde: *Ölü, ölmüş.*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān
mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 5). [mürdesin, -sin]*

Müjde iy dil- ḫaste kim yār-ı dil-ārādur gelen
Mürdeler ihyā ider devr-i Mesīhā'dur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 2). [mürdeler, -ler]*

mürde göñül-: *Yorgun,bitkin,cansız gönül.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [mürde göñül-, -ler]*

mürde-cān: *Ölü can.*

Cismüm üzre penbe-i dāġ Oldı **mürde-cāna** kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 12). [mürde-cāna,]*

müretteb: *Tertipli, düzenli, sıralı.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var **müretteb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [müretteb,]*

murġ: *Kuş.*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen **mürġini** ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 10). [mürġini, -i, -n, -i]*

murġ: *Bülbül.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẓẓ ider ṣayyād olan **mürġ** itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 10). [mürġ,]*

murġ: *Kuş II Âşığın gönlü.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen **murġa** n'eylersün begüm
şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [murġa, -a]*

murġ: *Kuş.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer o **murġa** dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [murġa, -a]*

murġ: *Far. Kuş.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [mürġ,]*

mürġ-ı cān: *Can kuşu.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki **mürġ-ı cān** oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [mürġ-ı cān,]*

mürġ-ı cān: *Can, gönül kuşu.*

Mürġ-i cān kim öter eski vaṭanın unutmaz
Bizi feryād ile uzun giceler uyutmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 11). [mürġ-i cān,]*

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur **mürġ-i dil** bir būya ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 12). [mürġ-i dil,]

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi **mürġ-i dil**
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 7). [mürġ-i dil,]

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi **mürġ-i dil**
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [mürġ-i dil, -i]

mürġ-i dil: *Gönül kuşu.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi **mürġ-i dil**
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [mürġ-i dil,]

mürġ-i dil-haste: *Hasta gönüllü kuş.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [mürġ-i dil-ḫaste,]*

mürġ-i hoş-nevā: *Güzel ötüşlü kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [mürġ-i ḫoş-nevā,]

mürġ-i hoş-nevā: *Güzel ötüşlü kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [mürġ-i ḫoş-nevā,]

mürġ-i hoş-nevā: *Hoş ötüşlü bir kuş.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle **mürġ-i ḫoş-nevā** oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [mürġ-i ḫoş-nevā,]

mürġ-i hoş-nevā-: *Hoş/güzel sesli kuş, bülbül.*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 6). [mürġ-i ḫoş-nevā-, --lıḳ, --dur]*

mürġ-i naḫçīr-: *Avlanan Kuş.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 2). [mürġ-i naḫçīr-, -üñ]

mürġ-i seḥer-hīz: *Sabah erkenden öten kuş.*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir **mürġ-i seḥer-ḫīz** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [mürġ-i seḥer-ḫīz,]

mürşid-i ʿışḳ: *Aşkın doğru yolunu gösteren.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür şanasın ṭıfla Ḳur’ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [mürşid-i ʿışḳ,]*

mürşid-i rāh-ı mahabbet: *Aşk Yolunun Mürşidi.*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil

mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 4). [mürşid-i rāh-ı maḥabbet,]*

musahhar: *Ele geçirilmiş, zapt edilmiş.*
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz **musaḫḫardur** yidi kişver saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [musaḫḫardur, -dur]*

musahhar itdi: *Ele geçirmek, fethetmek.*
Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [musaḫḫar itdi, -di]*

muṣallā: *Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.*
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü **muṣallādan** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 6). [muṣallādan, -dan]*

musallaṭ: *Teslît olunmuş, sataştırılmış.*
Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola **musallaṭ** melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [musallaṭ,]*

muṣavver: *Nakışlanmış, süslenmiş.*
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur **muṣavver** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 8). [muṣavver,]*

müsellem: *Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.*
Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre **müsellem** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 12). [müsellem,]*

müsellem: *Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış, herkes tarafından kabul edilmiş, şüphe götürmez, inkâr edilemez.*
Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende **müsellem** iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [müsellem,]*

müsellem: *Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.*
Fażlına söz yoḳ **müsellemdür** Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [müsellemdür, -dür]*

müselmān: *Müslüman.*
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir **müselmān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [müselmān,]*
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir **müselmāna** yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [müselmāna, -a]*

müselmān: *Müslüman, İslam dîninden olan kimse II âşık.*
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu **müselmāne** disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [müselmāne, -e]*

müselmān: *Müslüman, İslam dîninden olan kimse.*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir **müselmāna** ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [müselmāna, -a]

müselmān: *İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse **müselmān** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [müselmān,]

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber **müselmān** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 8). [müselmān,]

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslüman.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı **müselmān** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [müselmān,]

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslim, Muhammedi.*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir **müselmān** olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 1). [müselmān,]

müselmān eyle-: *Müslüman etmek, İslam dinine girmesine yol açmak.*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 10). [müselmān eyle-, -mek]

müselmānlık: *Müslümanlık.*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu **müselmānlıġa** īmānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 10). [müselmānlıġa, -a]

müşerref: *(Ar.) Şerefli, onurlu.*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün **müşerref** gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 5). [müşerref,]

müşg: *Hâlis misk kokusu.*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [müşg-i, --i]

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 11). [müşgīn, -īn]

Ḫarf atarsa yaraşur genc aya **müşgīn** ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 9). [müşgīn, -īn]

müşg: *Misk, misk kokusu.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā ʿAnber-efşān olsa zülfüñ **müşg-i** tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [müşg-i,]*

müşg: *Misk, güzel koku.*

Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 5). [müşg,]

müşg-bār: *Misk kokulu.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol **müşg-bār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 18). [müşg-bār, -dür]*

müşg-bār zülf: *Misk kokulu saç.*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu **müşg-bār zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 8). [müşg-bār zülf,]*

müşg-i ezfer: *Güzel kokulu misk.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā **müşg-i ezfer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [müşg-i ezfer,]*

müşg-i hoten: *Hoten miski, hoş koku.*

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup **müşg-i Ḫoten** eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 19). [müşg-i ḫoten,]*

müşg-i nāb: *Saf misk.*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst **müşg-i nāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 6). [müşg-i nāb,]*

müşg-i ter-: *Hoş (güzel) koku.*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 1). [müşg-i ter-, --ler]*

müşg-i yār-: *Sevgilini misk kokusu.*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 5). [müşg-i yār-, -dan]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine **müşgīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi **müşgīn** hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, güzel kokulu.*

Her yaña **müşgīn** eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [müşgīn,]*

müşgīn ṣaç-: *Misk kokulu saç.*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [müşgīn ṣaç- ,]*

müşgīn-ḫaṭ: *Misk kokulu hat (yüz çizgisi).*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu **müşgīn-ḫaṭ** ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [müşgīn-ḫaṭ,]*

müşgveş: *Misk gibi.*

ʿIşḳumı gerçi **müşgveş** ḳıldı ḫaṭuñ hevāsı fāş

Ḳara ṣaçuñ getürdi hep başuma derd-i serleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 7). [müşgveş,]*

<u>mushaf:</u> *Kur'an, kitap.*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı **muṣḥafda** ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [muṣḥafda, -da]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ **muṣḥafını**
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 9). [muṣḥafını,]*

<u>muṣḥaf-ı ruḥsāruñ:</u> *Yüz kitabı; Kur'an nüshasına benzeyen sevgilinin yüzü, yanağı.*

Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ aç iḳrāra gelsün müddeʿī
Kāfiri ilzām idersin eyle Ḳur’ān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [muṣḥaf-ı ruḫsāruñ, -uñ]*

<u>müşkil:</u> *Sorun, mesele.*

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile **müşkilini**
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḫāṣıl idenler meleke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 5). [müşkilini, -i, -n, -i]*

<u>müşkil:</u> *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī Luṭf idüp ol **müşkilümüz** āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [müşkilümüz, -(ü)müz]*

Gerçi **müşkildür** żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [müşkildür, -dür]*

<u>müşkil:</u> *Zor, güç.*

Ḳande cemʿ olur ḫıred sevdā-yı zülf-i yār ile Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 12). [müşkil,]*

<u>müşkil:</u> *Sorun, engel, mesele, zorluk.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ Devlet-i ʿışḳuñda **müşkiller** begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [müşkiller, -ler]*

İy Muʿīdī saña **müşkil** mi gelür şīve-i ʿışḳ Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 13). [müşkil,]*

<u>müşkil:</u> *Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı **müşkildür** baña Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [müşkildür, -dür]*

<u>müşkil:</u> *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

Bu **müşkil** ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 7). [müşkil,]*

<u>müşkil:</u> *Güç, zor, sıkıntılı.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre **müşkil** olur dirler velī Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [müşkil,]*

<u>müşkil:</u> *Güç, zor, sıkıntılı.*

Derd ü ġamla dirligi ḫoşdur Muʿīdī-ḫastenüñ Devlet-i ʿışḳuñda **müşkiller** begüm āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

8, Mısra 14). [müşkiller, -ler]

müşkil: *(Ar.) Zor, güç, çetin.*

ʿĀşıḳa **müşkil** gelür derd
ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim
yār ise āsān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [müşkil,]

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm
şimdi **müşkil**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 12). [müşkil,]

müşkil: *Sıkıntı, zorluk, dert.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [müşkilüñ, -üñ]

müşkil olur: *Zor olmak, meşakkatli olmak.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [müşkil olur, -ur]

müşkildür: *Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik.*

Ne tebessüm ne tekellüm
gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu
ortalıḳda **müşkildür**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [müşkildür, -dür]*

muṣṭafā: *Hz. Muhammed.*

İy Muʿīdī Muḥammed
ümmetiyüz
Ne disek **Muṣṭafā'yı**
kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 14). [muṣṭafā'yı, -'yı]

İy Muʿīdī añmadum cān
mülkini cānānsuz
Baña çün cennet
gerekmez
Muṣṭafā'suz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [muṣṭafā'suz,]

muṣṭafā': *Mustafa.*

İy ḳaşları kemān ü güzel
Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım
ṣanem-i bī-vefācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 1). [muṣṭafā'cıġum,]

müstecāb: *Kabul olunmuş, hoş görülmüş. İcabet edilmiş dua.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün
olmaz müyesser
ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur
dirler duʿālar
müstecāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [müstecāb,]

müstedām: *Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [müstedām,]

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [müstedām,]

Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [müstedām,]

müşteri: *Alıcı, isteyen, talepkar.*

Naḳd-i cān virdüm alup
mihr ü maḥabbet
cevherin
Müşterīyem ṣūḫ-ı
mehveşlerle bāzārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [müşterīyem, -yem]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi
naḳd-i cān ile

Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 3). [müşterīdür, -dür]

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 7). [müşterīyem, -yem]

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan **müşterī**
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 11). [müşterī,]

müşteri: *Alıcı, isteyen, talepkar.*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 9). [müşterīyem, -yem]*

muʿtād ol-: *Alışmak.*

Çekerseñ dāra el çekmez ṣaçuñdan
Bu göñlüm kim olupdur aña muʿtād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [muʿtād ol-, -up, -dur]

muʿtād ol-: *Âdet edinme / alışkanlık kazanma.*

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [muʿtād ol-,]

muṭarrā: *Hoş kokulu.*

Serv reftārın unutdı gül **muṭarrāluġını**
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 3). [muṭarrāluġını,]*

muʿtemed ol: *Kendisine güvenilen, itimat edilen kimse olmak.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [muʿtemed ol, -maz]

mutrib: *Çalgıcı.*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi **muṭrib** bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 14). [muṭrib,]

müttehem: *Ar. Suçlu, suçlanmış.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu **müttehem** bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [müttehem,]

muvāfıḳ ol-: *Uygun olmak, uygun düşmek, kabul edilebilir olmak.*

Niçe bir derde muvāfıḳ olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum hīç ney-i nāle gibi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 9). [muvāfıḳ ol-, -alum]

mūy: *Kıl, saç.*

Gerekmez tācir-i Çīn baña müşg-i Ḫıṭāʾsından
Ki sevdā ḳılmışam bir **mūy** anuñ zülf-i dü-tāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 2). [mūy,]

müyesser: *Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç **müyesser** ola mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [müyesser,]

müyesser: *Kolay, kolaylıkla.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa **müyesser** ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 4). [müyesser,]

müyesser: *Kolaylık, kolay olma durumu.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz **müyesser** ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [müyesser,]

mūy-ı bārik-: *Nazik saç kılı.*

Mūy-ı bārike dönersem yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 9). [mūy-ı bārik-, -e]

müze: *Çizme.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [mūzeñde, -ñ, -de]*

müzehheb: *Altınlı, altından yapılmış.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur **müzehheb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [müzehheb,]

nā-bekār:

1. **nā-bekāre:**
Gazel 220
Mısra: **12**
Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-be-kâr.

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

nā-bekār ḥaṭṭ:

1. **nā-bekār ḫaṭṭ:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşe yaramaz ayva tüyü.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

nabz:

1. **nabżum:**-*um*
Gazel 6
Mısra: **7**
Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

2. **nabżum:**-*um*
Gazel 6
Mısra: **7**
Nabız, damar. II Halet-i ruhiyye.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

3. **nabżuma:**-*um, -a*
Taştir 1
Mısra: **10**
Kalp atışı sebebiyle ortaya çıkan kan basıncından dolayı atar damarlarda ve özellikle bilek atar damarında duyulan vuruş ve bu vuruşun duyulduğu atar damar.

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

nabżı:

1. **nabżına:**-*na*
Gazel 423
Mısra: **11**
Ar. Atar damar, hususen bilek damarı ki tabip ekseriya hastayı oradan muayeneye başlar.

El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb

Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

nâ-çâr:

1. **nā-çār:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Çaresiz, âciz, dertli.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy gönül

nā-dān:

1. **nā-dān:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Câhil, bilmez, bilgisiz (kimse).
İncinüp dīvāne gönlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

2. **nā-dān:**
Gazel 56
Mısra: **14**
Cahil, bilgisiz (kimse).
Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ

nā-ehl:

1. **nā-ehle:**-*e*
Gazel 268
Mısra: **3**
Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

nāfe:

1. **nāfe:**
Gazel 5
Mısra: **3**
(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.
Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

2. **nāfe:**
Gazel 5
Mısra: **3**
(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.
Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

nāfe-:

1. **nāfeler:**-*ler*
Gazel 214
Mısra: **7**
Göbek miski.
Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

nāfe-i çīn'dür:

1. **nāfe-i çīn'dür:**-*dür*
Gazel 44
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.
Her girih bir nāfe-i Çīn'dür kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst

nāfeveş:

1. **nāfeveş:**
Gazel 192
Mısra: **11**
Misk kokusu.
Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

2. **nāfeveş:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese gibi.
Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

3. **nāfeveş:**
Gazel 388
Mısra: **5**
Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese gibi.

Nāfeveş ḫūn oldı
baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḥi ol kākül-i pür-çīn ile

nāfiʿ:

1. **nāfiʿ:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Ar. Yararlı.
Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

2. **nāfiʿ:**
Gazel 265
Mısra: **9**
Ar. Yararlı.
Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

nā-gāh:

1. **nā-gāh:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Ansızın, aniden anlamında zarf.
Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

2. **nā-gāh:**
Gazel 283
Mısra: **11**
1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.
Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

3. **nā-gāh:**
Gazel 366
Mısra: **12**
1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

nā-geh:

1. **nā-geh:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Ansızın, birden bire.
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **nā-geh:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Vakitsiz, ansızın, birdenbire.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

3. **nā-geh:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Ansızın, birdenbire.
Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

4. **nā-geh:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Ansızın, birdendire.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

5. **nā-geh:**
Gazel 47
Mısra: **5**
Ansızın, birdenbire.
Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs

6. **nā-geh:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Ansızın, birden bire.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

7. **nā-geh:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Ansızın, aniden.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

8. **nā-geh:**
Gazel 298
Mısra: **8**

1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

9. **nā-geh:**

Gazel 401

Mısra: **14**

Ansızın, apansız.

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

nā-gehān:

1. **nā-gehān:**

Gazel 3

Mısra: **2**

Ansızın, birdenbire.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **nā-gehān:**

Gazel 3

Mısra: **2**

Ansızın, birdenbire.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

3. **nā-gehān:**

Gazel 11

Mısra: **8**

Ansızın, birdenbire.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

4. **nā-gehān:**

Gazel 11

Mısra: **8**

Ansızın, birdenbire.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

5. **nā-gehān:**

Gazel 190

Mısra: **6**

Ansızın.

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

6. **nā-gehān:**

Gazel 349

Mısra: **6**

Ansızın.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

nāgehān:

1. **nāgehān:**

Gazel 191

Mısra: **4**

(Fars.) Birdenbire, ansızın.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

2. **nāgehān:**

Gazel 341

Mısra: **10**

(Fars.) Birdenbire, ansızın.

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

3. **nāgehān:**

Gazel 361

Mısra: **2**

(Fars.) Birdenbire, ansızın.

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

naġme:

1. **naġmesini:**-*si, -n, -i*

Gazel 2

Mısra: **2**

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

2. **naġmesini:**-*si, -n, -i*

Gazel 2

Mısra: **2**

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā

3. **naġme:**

Gazel 62

Mısra: **12**

Etkileyici söz II nağme.

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā nağme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

4. **nağmeler:**-*ler*

Gazel 123

Mısra: **5**

Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

5. **nağmesi:**-*si*

Gazel 440

Mısra: **10**

Etkileyici söz II nağme.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

naġme-i bülbül:

1. **naġme-i bülbül:**

Gazel 18

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül sesi.

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

naġme-sāz:

1. **naġme-sāz:**

Gazel 315

Mısra: **3**

Şakıma ‖ şarkı söyleme.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

naḥl-bend:

1. **naḥl-bend:**

Gazel 284

Mısra: **11**

Nahıl ustası.

Naḥl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm

nāḥun-ı ḫār:

1. **nāḥun-ı ḫār:**

Gazel 267

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikenin tırnağı.

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

nāḳa-:

1. **nāḳalar:**

Gazel 179

Mısra: **4**

Dişi deve II inatçı sevgili.

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın şalup dilden fiġān eyler ceres

nakd:

1. **naḳdi:**-*i*

Gazel 168

Mısra: **7**

Far. Nakit, akçe.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

2. **naḳdin:**-*in*

Gazel 253

Mısra: **5**

(Manevi) varlık, servet.

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ

3. **naḳdine:**-*in*, -*e*

Gazel 377

Mısra: **4**

Sermaye, kazanım.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

4. **naḳdi:**-*i*

Gazel 416

Mısra: **2**

Nakit, sermaye.

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

5. **naḳdin:**-*i*, -*n*

Gazel 419

Mısra: **2**

Nakit, sermaye.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

naḳd-i cān:

1. **naḳd-i cān:**

Gazel 30

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

2. **naḳd-i cān:**

Gazel 31

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

3. **naḳd-i cān:**

Gazel 35

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

4. **naḳd-i cān:**-*um*

Gazel 63

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can parası.

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

5. **naḳd-i cān:**

Gazel 92

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can parası (en kıymetli şey).

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

6. **naḳd-i cān:**

Gazel 105

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

7. **naḳd-i cān:**

Gazel 136

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem ṣūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

8. **naḳd-i cān:**

Gazel 232

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

9. **naḳd-i cān:**

Gazel 244

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

10. **naḳd-i cān:**-*um*

Gazel 272

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

naḳd-i cān-:

1. **naḳd-i cān-:**--*ı*

Gazel 149

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi.

ʿArẓ itse naḳd-i cānı gönül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

naḳd-i dil:

1. **naḳd-i dil:**

Gazel 37

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can sermayesi.

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

nakd-i ġam:

1. **naḳd-i ġam:**-*ı*

Gazel 57

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam akçesi.

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

nakd-i ġam-ı:

1. **naḳd-i ġam-ı:**

Gazel 103

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam akçesi.

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

nakd-i īmān:

1. **naḳd-i īmān:**

Gazel 109

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Imanın kazancı, ibadet etmek.

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur

naḳd-i ʿömr-:

1. **naḳd-i ʿömr-:**--*üm*

Gazel 199

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür sermayesi.

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥazẓ

2. **naḳd-i ʿömr-:**-*üm*

Gazel 211

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür sermayesi.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

naḳd-i ʿömr:

1. **naḳd-i ʿömr:**-*i, -n*

Gazel 264

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür sermayesi.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

nakd-i şiʿr:

1. **naḳd-i şiʿr:**-*in*

Gazel 239

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiirin sermayesi.

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿr ın ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

nākes:

1. **nākese:**-*e*

Gazel 409

Mısra: **9**

Alçak, soysuz, düzenbaz.

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

nakkāş:

1. **naḳḳāş:**

Gazel 81

Mısra: **12**

Nakşeden. II Allah.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

2. **naḳḳāş:**

Gazel 235

Mısra: **3**

(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim

Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

naḳş:

1. **naḳşa:**-*a*

Gazel 81

Mısra: **12**

Görünüşün cezbedici güzelliği || Sûret.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

2. **naḳş-ı:**--*ı*

Gazel 138

Mısra: **9**

Resim.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

3. **naḳş:**

Gazel 236

Mısra: **10**

Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir; süs, aldatıcı şeyler; hile, aldatma.

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

4. **naḳş:**

Gazel 301

Mısra: **7**

Nakış, resim, suret.

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

5. **naḳşı:**-*ı*

Gazel 411

Mısra: **11**

Nakış, resim.

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye

naks ir-:

1. **naḳş ir-:**-*e*

Gazel 80

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Eksiklik, noksanlık erişmek.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

naḳş olupdur:

1. **naḳş olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 40

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek, işlenmek, kazınmak.

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

naḳşı:

1. **naḳşı:**

Gazel 441

Mısra: **14**

Eksiklik.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳşı kemāle döndürdi

naḳş-ı kebkeb-i:

1. **naḳş-ı kebkeb-i:**

Gazel 88

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıldız şeklindeki çivi izi, çivi nakşı.

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

naḳş-ı miḥnet:

1. **naḳş-ı miḥnet:**

Gazel 70

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izdıraplı suret.

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var

2. **naḳş-ı miḥnet:**

Gazel 70

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntılı suret.

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var

naḳş-ı zībā:

1. **naḳş-ı zībā:**-*sın*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel olan heykel.
Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

nālān:

1. **nālān:**
Gazel 409
Mısra: **10**
Inleyen.
Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda gönlümi ney gibi nālān eyleme

nālān iden:

1. **nālān iden:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak, inletmek.
ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

nāle:

1. **nāle:**
Gazel 9
Mısra: **14**
İnilti, inleme.
İncinür āhumdan ol gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḥūdur baña

2. **nāle:**
Gazel 9
Mısra: **14**
İnilti, inleme, figan.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

3. **nālesi:**-*si*
Gazel 13
Mısra: **3**
İnlemek, feryat etmek.
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

4. **nāle:**
Gazel 34
Mısra: **13**
İnilti, inleme, figan.
İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

5. **nāle:**
Gazel 139
Mısra: **10**
(Âşığın) iniltisi, feryadı.
Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

6. **nāleme:**-*m, -e*
Gazel 144
Mısra: **11**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer

7. **nālesin:**-*sin*
Gazel 154
Mısra: **13**
Inilti, feryat.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

8. **nāle:**
Gazel 155
Mısra: **1**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Firāḳ-ı çeşmüñ ile nāle ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz

9. **nāle:**
Gazel 161
Mısra: **2**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

10. **nāle:**
Gazel 181
Mısra: **8**
(Âşığın) iniltisi, feryadı.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

11. **nāledür:**-*dür*
Gazel 181
Mısra: **4**
Inilti, feryat.
Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

12. **nālem:**-*m*
Gazel 279
Mısra: **3**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm

13. **nāle:**
Gazel 282
Mısra: **1**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḥi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

14. **nāle:**
Gazel 282
Mısra: **6**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

15. **nāleme:**-*m, -e*
Gazel 299
Mısra: **9**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

16. **nāle:**
Gazel 302
Mısra: **1**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

17. **nāleden:**-*den*
Gazel 302
Mısra: **1**
(□□□□) i. (Fars. nāle)
İnleme, inilti.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

18. **nāle:**
Gazel 313
Mısra: **7**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

19. **nāle:**
Gazel 317
Mısra: **6**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

20. **nālesinden:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Far. İnilti.
Nālesinden gönlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

21. **nālemdür:**-*m, -dür*
Gazel 333
Mısra: **10**
İnleme, feryat.
Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

22. **nālemi:**-*m, -i*
Gazel 333
Mısra: **12**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.
Ḫāl-i nā-çārüm göreni raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḫayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

23. **nāleyi:**-*yi*
Gazel 338
Mısra: **3**
Inilti, feryat.
Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

24. **nālem:**-*m*

Gazel 345

Mısra: **1**

(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle
ḳānūn olmasun

25. **nālesi:**-*si*

Gazel 423

Mısra: **13**

Inilti, feryat.

Nālesi yirden göge
çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i
meh-pāresi

26. **nālesi:**-*si*

Gazel 440

Mısra: **10**

Inilti, feryat.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

27. **nāle:**

Kıt'a 2

Mısra: **4**

İnilti, inleme, figan.

Pür-sūz ise ṭañ mı
benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum

<u>naʿle:</u>

1. **naʿle:**

Gazel 232

Mısra: **4**

Inilti, feryat.

Müşterīdür vaṣluña her
kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle
beñzer kākülüñ

<u>nāle nāy:</u>

1. **nāle nāy:**

Gazel 119

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Iniltilerim ney.

Ṣoḥbet ḳılur
Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle
nāy olur

<u>nāle vü efġān:</u>

1. **nāle vü efġān:**

Gazel 7

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleme ve feryat etme.

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü
efġān aña

2. **nāle vü efġān:**

Gazel 7

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleme ve feryat etme.

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü
efġān aña

<u>nāle-i ferhād:</u>

1. **nāle-i ferhād:**

Gazel 142

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferhad'ın inleyişi.

N’ola raḥm itse
Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü
efġānumdadur

<u>nāle-i ney:</u>

1. **nāle-i ney:**-*den*

Murabba 2

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neyin inlemesi.

Oldı çün ḥüsn [ile her
yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it
Muʿīdī çekme ġam

<u>nāle-i seher:</u>

1. **nāle-i seher:**

Gazel 102

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktinde inlemek, inilti.

Raḥm it baña ki zülf ü
ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i
seher

<u>nāleler:</u>

1. **nāleler:**

Gazel 165

Mısra: **6**

Inilti, feryat.

Ruḥlaruñ gülzārın anup
ḫār-ı hicrān içre dil

Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez

2. **nāleler:**
Gazel 276
Mısra: **13**
Inilti, feryat.
Şevḳ-i yār ile
Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol

<u>nāliş:</u>

1. **nālişümden:**-*üm, -den*
Gazel 159
Mısra: **9**
Feryat, inleme.
Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

2. **nālişleri:**-*ler, -i*
Gazel 263
Mısra: **2**
Feryat, inleme.
Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

3. **nālişlerin:**-*lerin*
Gazel 309
Mısra: **8**
İnilti, inleme, figan.
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

<u>nām:</u>

1. **nāmın:**-*ı, -ñ*
Gazel 5
Mısra: **7**
Isim, ad II ün, şöhret, şan.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

2. **nāmın:**-*ı, -n*
Gazel 5
Mısra: **7**
İsim; şan, şöhret.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

3. **nāmuñ:**-*uñ*
Gazel 87
Mısra: **5**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

4. **nāmı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **13**
İsim, ad II ün, şöhret, şan.
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

5. **nām:**
Gazel 281
Mısra: **12**
Ad II şan, şöhret.
Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

6. **nām:**
Gazel 281
Mısra: **12**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.
Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

7. **nāmum:**-*um*
Gazel 283
Mısra: **14**
Ad II şan, şöhret.
İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

8. **nāmum:**-*um*
Gazel 287
Mısra: **2**
Ad II şan, şöhret.
Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

<u>nā-maḥal:</u>

1. **nā-maḥal:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Yersiz, uygunsuz.

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ
şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde
manẓūr olmasun

nā-maḥall:

1. **nā-maḥall:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Yerli yersiz, uygunsuz.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i
devrān ile baḥs

2. **nā-maḥall:**
Gazel 48
Mısra: **9**
Yerli yersiz, uygunsuz.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i
devrān ile baḥs

namāz:

1. **namāz:**
Gazel 175
Mısra: **6**
Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.
Vechi var mescidde
gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst
olmaz namāz

namāzuñ:

1. **namāzuñ:**
Gazel 138
Mısra: **15**
İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.
Billāh iy müftī ne
dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm
ol ebrūdadur

nāme:

1. **nāmemi:**-*mi*
Gazel 4
Mısra: **12**
F. mektup.
Bir hevāīdür kebūter
bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle
eylesem irsāl aña

2. **nāmemi:**-*m, -i*
Gazel 4
Mısra: **12**
Mektup veya kağıt isminin 1. teklik şahıs ve belirtme hali almış şekli.
Bir hevāīdür kebūter
bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle
eylesem irsāl aña

3. **nāmeñde:**-*ñ, -de*
Gazel 5
Mısra: **7**
Mektup.
ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

4. **nāmeñde:**-*ñ, -de*
Gazel 5
Mısra: **7**
Mektup, kağıt II Şiir.
ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

5. **nāmede:**-*de*
Gazel 60
Mısra: **8**
Mektup.
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz
iñende muʿtemed

6. **nāme:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Far. Mektup.
Merdümleri ṣanma ki
ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme
yazarlar

7. **nāme:**
Gazel 248
Mısra: **14**
Far. Mektup.
Sūz-ı naẓmuñdan
kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme
irsāl eyledüñ

8. **nāme:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Far. Mektup.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

9. **nāme:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Mektup.
Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

nāme gönder-:

1. **nāme gönder-:**-*miş*
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mektup göndermek.
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

nāme-i şevḳüm:

1. **nāme-i şevḳüm:**-*üm*
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk mektubu.
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

nā-merd:

1. **nā-merdem:**-*em*
Gazel 364
Mısra: **11**
Mert olmayan, sözüne güvenilmez.
Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

naʿme[si:

1. **naʿme[si:**
Gazel 394
Mısra: **12**
Kitap, risale. || *Şiir.*
ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

nā-mihr:

1. **nā-mihr:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Vefasız olmak.
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

nā-mihrbān:

1. **nā-mihrbān:**-*me*
Gazel 104
Mısra: **14**
Far. Mihr-bân olmayan, vefasız, muhabbetsiz.
Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

2. **nā-mihrbāndur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **12**
Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz II Sevgili.
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

3. **nā-mihrbān:**-*me*
Gazel 431
Mısra: **3**
Far. Mihr-bân olmayan, vefasız, muhabbetsiz.
Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

nā-mihrbān-:

1. **nā-mihrbānumuz:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz. II Sevgili.
Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

nāmūs:

1. **nāmūsı:**-*ı*
Gazel 215
Mısra: **14**
Ar, edep.
Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

2. **nāmūs:**

Gazel 220

Mısra: **1**

Ar, edep, haya.

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

nāmūs ile ār:

1. **nāmūs ile ār:**

Gazel 117

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İffet ve utanma duyguları.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāṣıḳ-ı āzāde getür

nā-müselmān:

1. **nā-müselmān:**

Gazel 419

Mısra: **2**

Müslüman olmayan.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

2. **nā-müselmān:**

Gazel 432

Mısra: **6**

Müslüman olmayan, kafir.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

nā-pervā:

1. **nā-pervā:**

Gazel 37

Mısra: **2**

Korkusuz.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

nā-peydā:

1. **nā-peydā:**

Gazel 156

Mısra: **12**

Far. Zahir olmayan, gizli, nihan.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

nār:

1. **nār:**

Gazel 183

Mısra: **12**

(Ar.) Ateş, od.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

2. **nārına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 291

Mısra: **10**

(Ar.) Ateş, od.

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

3. **nāre:**-*e*

Gazel 368

Mısra: **4**

Ateş, aşk ateşi.

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

4. **nārum:**-*um*

Gazel 402

Mısra: **8**

Ateş. II Gönüldeki aşk ateşi.

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

nār itdi:

1. **nār itdi:**

Gazel 191

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Eziyet etmek, zulmetmek.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

naʿra-:

1. **naʿradan:**-*dan*

Gazel 224

Mısra: **10**

Bağırma, çağırma, gürültü.

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n’oldı ḥālet gerek

naʿre:

1. **naʿresi:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Yüksek sesle bağırma, haykırma.
ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

2. **naʿrelerden:**
Gazel 359
Mısra: **10**
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

naʿre-i yāhū:

1. **naʿre-i yāhū:**
Müstezad 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Allah diye bağırılması.
Her bir yañadan gelse n’ola naʿre-i yāhū
ʿĀlem ne girāndur

nārenc:

1. **nārencī:**-*i*
Gazel 249
Mısra: **3**
Ar. Turunç.
Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

nā-revān:

1. **nā-revāndur:**-*dur*
Gazel 342
Mısra: **14**
Yürümeyen.
Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven

nār-ı ġam-:

1. **nār-ı ġam-:**--*uñ*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.
Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar

nār-ı hecr:

1. **nār-ı hecr:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

nār-ı hicrān:

1. **nār-ı hicrān:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ

nār-ı ʿışḳ-:

1. **nār-ı ʿışḳ-:**--*u, --ñ, --dan*
Gazel 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.
Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

2. **nār-ı ʿışḳ-:**--*uñ*
Gazel 164
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.
Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

nār-ı ʿışḳ:

1. **nār-ı ʿışḳ:**-*uñ, -la*
Murabba 1
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden

nār-ı sūzān:

1. **nār-ı sūzān:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı ateş.

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

nārven:

1. **nārven:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Far. Karaağaç.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

2. **nāreven:**
Gazel 268
Mısra: **11**
Far. Karaağaç.

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

3. **nāreven:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Far. Karaağaç.

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

4. **nāreven:**
Gazel 342
Mısra: **13**
Far. Karaağaç.

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven

5. **nāreven:**
Gazel 342
Mısra: **14**
Far. Karaağaç.

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven

naʿş:

1. **naʿşum:**-*um*
Taştir 1
Mısra: **18**
Cenaze, ölü.

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

naṣīb:

1. **naṣīb:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

naṣīb olmaya:

1. **naṣīb olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

naṣīb olur:

1. **naṣīb olur:**
Gazel 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak, Allah'ın kısmet etmesi.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

nāṣiḥ:

1. **nāṣiḥ:**
Gazel 47
Mısra: **11**

Nasihat eden, öğüt veren kişi.

İncinüp dīvāne gönlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nādān ile baḥs

2. **nāṣiḥ:**

Gazel 428

Mısra: **9**

Nasihat veren.

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti

nāṣiḥā:

1. **nāṣiḥā:**

Gazel 13

Mısra: **7**

Ey nasihat eden, öğüt veren!.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

2. **nāṣiḥā:**

Gazel 23

Mısra: **9**

A nasihat eden!.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

naṣīḥat:

1. **naṣīḥat:**

Gazel 121

Mısra: **11**

Nasihat, öğüt.

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

2. **naṣīḥat:**

Gazel 265

Mısra: **8**

Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend, tavsiye.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy gönül

3. **nasīḥatüñ:**-*üñ*

Gazel 310

Mısra: **12**

Öğüt, tavsiye.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

naṭʿ:

1. **naṭʿında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 280

Mısra: **7**

Satranç tahtası.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

naʿt-ı cemāl-:

1. **naʿṭ-ı cemāl-:**

Gazel 172

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin övgüsü.

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

nātıka:

1. **nāṭıḳa:**

Gazel 78

Mısra: **10**

Konuşan, söz söyleyen, soru soran.

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

nâ-tüvân:

1. **nā-tüvān:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.

Ruḥuñ şemʿin gice nāgeh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **nā-tüvān:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.

Ruḥuñ şemʿin gice nāgeh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

3. **nā-tüvāndur:**-*dur*

Gazel 23

Mısra: **11**

Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.

Dil perīşāndur
Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i
raʿnā saña

4. **nā-tüvān:**

Gazel 101

Mısra: **14**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Dār-ı şifā iken ser-i
kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-
tüvān gelür

5. **nā-tüvānı:**-*ı*

Gazel 133

Mısra: **8**

Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf. II Çaresiz; âşık.

Yıllar oldı unuduldum
kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-
tüvānı añdurur

6. **nā-tüvānı:**-*ı*

Gazel 149

Mısra: **4**

Güçsüz, zayıf.

Peyveste ḳaşlaruñı eger
kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā
çeker

7. **nā-tüvānum:**-*u*, -*m*

Gazel 182

Mısra: **10**

Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.

Ġamdan öldüm ġayrı
çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-
tüvānum var imiş

8. **nā-tüvānı:**-*ı*

Gazel 204

Mısra: **18**

Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḥastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp
aġlar şemʿ

9. **nā-tüvān:**

Gazel 282

Mısra: **5**

Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).

Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü
zārum benüm

10. **nā-tüvān:**

Gazel 300

Mısra: **6**

Çaresiz, güçsüz.

Niçe varam bilmezem
ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde
baḥr ü kūh-ı ġam

11. **nā-tüvāna:**-*a*

Gazel 311

Mısra: **2**

Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.

Cevri çoġ itme cāna
begcegizüm
Ḳıyma ben nā-tüvāna
begcegizüm

12. **nā-tüvān:**

Gazel 360

Mısra: **12**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Göñlüm şaçuñ
kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān
ipin

13. **nā-tüvāndur:**-*dur*

Gazel 376

Mısra: **4**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Lebüñ şevḳiyle dil
ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-
tüvāndur bu

14. **nā-tüvāndur:**-*dur*

Gazel 378

Mısra: **10**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Ḫam-ı zülfüñde
ḫaddüñsüz mükedderdür göñül
ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet
nā-tüvāndur bu

15. **nā-tüvān:**

Gazel 419

Mısra: **3**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Merḥamet ḳılmaz
mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler
efġān her gice

16. **nā-tüvān:**

Gazel 436

Mısra: **5**

Zayıf, güçsüz çaresiz.

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa
dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle
bilmezdüm seni

nā-tüvān cān-:

1. **nā-tüvān cān-:**--*um, --da, --dur, -*

Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz canım.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası
yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-
tüvān cānumdadur

nā-tüvān göñl-:

1. **nā-tüvān göñl-:**--*üm, --de*

Gazel 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın halsiz ve bitap düşmüş kalbi.

Nā-tüvān göñlümde
buldum laʿl-i cānāndan eşer
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede
cāndan eşer

2. **nā-tüvān göñl-:**--*üm, --de*

Gazel 153
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın halsiz ve bitap düşmüş kalbi.

Gerçi benden yüz
çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı
bāḳīdür henüz

nā-tüvān ol-:

1. **nā-tüvān ol-:**--*mış*

Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıf ve güçsüz olmak.

Çeşm-i şūḫuñ ile mest
ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-
tüvān olmış yatur

nā-ümīd:

1. **nā-ümīd:**

Gazel 312
Mısra: **6**
Ümitsiz, umutsuz.

Senden umarsa raḳīb-i
rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd
olsun begüm

nāvek:

1. **nāvek:**

Gazel 195
Mısra: **5**
Far. Ok, tîr:.

Nāvek olsun cānuma
her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-
ārādan ġaraż

2. **nāvekin:**-*iñ*

Gazel 281
Mısra: **11**
Far. Ok, tîr:.

Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm

3. **nāvek:**

Gazel 389
Mısra: **12**
Far. Ok, tîr:.

Yā gibi ḳadd-i
ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü
peykānlar ile

4. **nāveküñ:**-*ün*

Gazel 395
Mısra: **6**
Ok. || Sevgilinin kirpiği.

Tāb-ı mihrüñle
derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı
revzenler yine

5. **nāveküñ:**-*ün*

Gazel 421
Mısra: **7**
Ok. || Sevgilinin kirpiği.

Batdı ḳaldı sīne
şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek
dilden dile

nāvek-figen:

1. **nāvek-figen:**

Gazel 86
Mısra: **1**
Ok atan.

Ol ḳaş ile kirpik kim
nāvek-figen olmışdur
Fitne buña şanʿatdür cevr aña
fenn olmışdur

nāvek-i cevr:

1. **nāvek-i cevr:**-*yle*

Gazel 60

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet oklarıyla.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

nāvek-i hicrān:

1. **nāvek-i hicrān:**

Gazel 184

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık oku.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

nāvek-i müjgān-:

1. **nāvek-i müjgān-:**

Gazel 193

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik okları.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

nāy:

1. **nāy:**

Gazel 46

Mısra: **11**

Kamış. || Ney.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

2. **nāy:**

Gazel 54

Mısra: **14**

İniltiye benzetilen bir ses çıkaran müzik aleti.

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

3. **nāya:**-*a*

Gazel 139

Mısra: **10**

İçi yanık kamış, ney.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

4. **nāyı:**-*ı*

Gazel 176

Mısra: **12**

İçi yanık kamış, ney.

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

5. **ney:**

Gazel 179

Mısra: **1**

Far. Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

6. **nāy:**

Gazel 212

Mısra: **8**

(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

7. **ney:**

Gazel 250

Mısra: **14**

Far. Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

8. **nāy:**

Gazel 362

Mısra: **14**

(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

9. **nāy:**
Gazel 410
Mısra: **13**
Kamış II ney.
Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

10. **nāy:**
Gazel 422
Mısra: **6**
İçi yanık kamış, ney.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

nā-yāb:

1. **nā-yāb:**
Gazel 156
Mısra: **12**
Bulunmaz.
Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

nāy-ı nāle-:

1. **nāy-ı nāle-:**-*m, --le*
Gazel 211
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İniltili ney.
Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

nāyzen:

1. **nāyzen:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Neyzen, ney çalan.
İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

nāz:

1. **nāz:**
Gazel 14
Mısra: **3**
İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış, cilve.
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

2. **nāz:**
Gazel 34
Mısra: **12**
İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış, cilve.
Ġonçe aġzın açamaz lāle ḥayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek nāz ile gülşende ḥabīb

3. **nāz:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Eda, işve, cilve.
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

4. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 99
Mısra: **7**
Naz, işve, cilve II nazlı.
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

5. **nāz:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Cilve, işve, eda.
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

6. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 110
Mısra: **6**
Naz, işve, cilve II nazlı.
Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

7. **nāz:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Lāle-ruḫlar donanup
nāz ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke
ḳaralar

8. **nāz:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Cilve, işve, eda.
Cānını miskīn-
Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler
meh-pāreler

9. **nāz:**
Gazel 171
Mısra: **11**
1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.
Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde
tāb-ı nāz

10. **nāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 172
Mısra: **14**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.
Şol nāzenīni sev sever
iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler
ʿitābın āz

11. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 172
Mısra: **5**
Cilve, işve, eda.
Nāzuñ kitābın
oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı
nāz

12. **nāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 174
Mısra: **7**
(Fars.) Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.
Yārüñ bugün ki nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan
ḥisāb-ı nāz

13. **nāz:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Cilve, işve, eda.
Bülbül-i şūrīde oldum
bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz
cefā yüz dürlü nāz

14. **nāz:**
Gazel 175
Mısra: **2**
Cilve, işve, eda.
Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz
u niyāz

15. **nāz:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz
u niyāz

16. **nāz:**
Gazel 189
Mısra: **9**
1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın
ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per
zeyn eylemiş

17. **nāz:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Cilve, işve, eda.
Didüm ol müşgīn
ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru
sevdādan ġaraż

18. **nāz:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Cilve, işve, eda.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider
bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce
rūḥ-efzālıġuñ

19. **nāz:**
Gazel 255
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek

yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam
bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider
gūyālıġuñ

20. **nāz:**

Gazel 269

Mısra: **1**

Cilve, işve, eda.

Nev-bahār eyyāmıdur
nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi
peşīmān itdi gül

21. **nāz:**

Gazel 275

Mısra: **4**

Cilve, işve, eda.

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā
gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer
kemhā yaşıl

22. **nāz:**

Gazel 290

Mısra: **12**

1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Düşüp serv-i
sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān
olsa cānānum

23. **nāz:**

Gazel 317

Mısra: **5**

(Birisini) nazlamak, şımartmak.

Bī-vefālar ādetidür gāh
şīve gāh nāz
Mübtelālar şanʿatidür gāh nāle
gāh enīn

24. **nāz:**

Gazel 372

Mısra: **4**

İşve, cilve.

Biñ niyāz itdüm
velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab
hezārān āferīn

25. **nāz:**

Gazel 397

Mısra: **6**

İşve, cilve.

Perī yüzlüm ne ādem
cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

26. **nāz:**

Gazel 435

Mısra: **5**

İşve, cilve.

Nāz ile gülzāre ʿazm
itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i
şehlā seni

27. **nāz:**

Gazel 435

Mısra: **8**

İşve, cilve.

Ser-keş olduḳca
aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü
istiġnā seni

28. **nāz:**

Gazel 444

Mısra: **12**

İşve, cilve.

Her ṭarafdan ṭop olur
biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile
cevlān günleri

nāz eyle:

1. **nāz eyle:**

Gazel 110

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz etmek, eda eylemek.

Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ
baña geçer

nāz ider:

1. **nāz ider:**

Gazel 172

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşve, naz yapmak.

Nāzuñ kitābın
oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı
nāz

nāz idüp:

1. **nāz idüp:**

Gazel 169

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz yapmak, nazlanmak.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün cihān

Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

naẓar:

1. **naẓar:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Bakış, bakma.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

2. **naẓar:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Bakış. II Sevgilinin öldürücü bakışı.
Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

3. **naẓar:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Bakma, bakış.
Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs

4. **naẓarda:**-*da*
Gazel 75
Mısra: **9**
Bakış, bakma.
Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur

5. **naẓar:**
Gazel 102
Mısra: **10**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.
Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

6. **naẓarda:**-*da*
Gazel 130
Mısra: **12**
Bakış.
Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

7. **naẓarda:**-*da*
Gazel 166
Mısra: **3**
Bakış.
Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

8. **naẓarda:**-*da*
Gazel 192
Mısra: **3**
Bakış.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

9. **naẓar:**
Gazel 196
Mısra: **5**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

10. **naẓaruñ:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Bakış.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ

11. **naẓar:**
Gazel 266
Mısra: **15**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.
Geh gāh ele alup naẓar itmezdi ḫūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül

12. **naẓarı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **7**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

13. **naẓar:**
Gazel 301
Mısra: **3**
Bakış / bakma.
Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü ṣūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

14. **naẓar:**

Gazel 322

Mısra: **3**

Bakış / bakma.

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

15. **naẓar:**

Gazel 341

Mısra: **3**

(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

16. **naẓardan:**-*dan*

Gazel 345

Mısra: **9**

(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

17. **naẓar:**

Gazel 397

Mısra: **10**

Bakmak.

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

18. **naẓar:**

Gazel 437

Mısra: **1**

Bakmak, nazar eyle-.

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

19. **naẓarda:**-*da*

Gazel 442

Mısra: **6**

Bakış, göz.

Daḥi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṯḥ oldı bir naẓarda bu gönlüm vilāyeti

20. **naẓarları:**-*lar, -ı*

Gazel 446

Mısra: **10**

Bakma, bakış, dikkat.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

naẓar it:

1. **naẓar it:**

Gazel 230

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

nazar kıl:

1. **naẓar ḳıl:**

Gazel 27

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, dikkat etmek.

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā

2. **naẓar ḳıl:**

Gazel 249

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

naẓar ḳılma:

1. **naẓar ḳılma:**

Gazel 197

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmamak, dikkat etmemek, önem vermemek.

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

naẓar mürġ-:

1. **naẓar mürġ-:**--*i, --ne*

Gazel 185

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakış kuşu.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

naẕar ṣalsañ:

1. **naẕar ṣalsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakma eylemi.
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẕar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

naẕarlar ṣalsam:

1. **naẕarlar ṣalsam:**-*lar, -sa, -m-sa, -m*
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, bakış, dikkat.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẕarlar ṣalsam ebrūdan yaña

naẕarsuz:

1. **naẕarsuz:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Görmeyen, düşünemeyen.
Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẕarsuz degül āḫir gözi var

nāzenīn:

1. **nāzenīn:**
Gazel 172
Mısra: **3**
(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.
Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

2. **nāzenīni:**-*i*
Gazel 172
Mısra: **13**
Cilveli, nazlı.
Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

3. **nāzenīn:**
Gazel 174
Mısra: **1**
(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.
Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

4. **nāzenīnüm:**-*ü, -m*
Gazel 175
Mısra: **1**
(Fa.) Narin, çok nazlı.
Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

5. **nāzenīn:**
Gazel 317
Mısra: **14**
(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.
İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

6. **nāzenīn:**
Gazel 372
Mısra: **10**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

nāz-ı dilber mi:

1. **nāz-ı dilber mi:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin nazı mı.
Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür

nāzı ʿitāb:

1. **nāzı ʿitāb:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlama nazı.
Sevdi Muʿīdī bir şanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

nāẓır:

1. **nāẓır:**
Gazel 138
Mısra: **16**
Bir yere doğru bakan.

Billāh iy müftī ne
dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm
ol ebrūdadur

2. **naẓīrüñ:**-*üñ*
Gazel 240
Mısra: **13**
Benzer, eş, denk, misl, manend.
Rūm içre iy
Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı
ʿAcem senüñ

3. **nazīri:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **2**
Benzer, eş, denk, misl, manend.
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen
güzel

4. **nāẓır:**
Gazel 285
Mısra: **3**
(Ar.) Bakan, nazar eden.
Leblerüñ üstinde
ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum
var benüm

5. **naẓīrüñ:**-*üñ*
Gazel 397
Mısra: **4**
Eş, benzer.
Melāḥat burcınuñ
ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i
zemīnde

naẓīre:

1. **naẓīre:**
Gazel 100
Mısra: **9**
Ar. Başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve aynı uyakla yazılan şiir.
İy Muʿīdī naẓīre
dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler

2. **naẓīre:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kafiye ve edayla yazılan benzer manzume.
Dimesünler naẓīre
şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

nazm:

1. **naẓm:**
Gazel 39
Mısra: **13**
Dizmek, şiir söylemek.
Fażlına söz yoḳ
müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı
dīvānı dürüst

2. **naẓmum:**-*um*
Gazel 45
Mısra: **13**
Vezinli, kafiyeli söz. II Şiir.
Ol Muʿīdīyem ki
naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü
dīvān ile baḥs

3. **naẓmuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 74
Mısra: **12**
Şiir, nazım.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile
rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne
disünler

4. **naẓm:**
Gazel 85
Mısra: **13**
Nazım, şiir.
Sāḥir olmışdur
Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü
mercān yaġdurur

5. **naẓmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 90
Mısra: **10**
Vezinli, kafiyeli söz, şiir, nazım.
İy Muʿīdī yüzi ög
yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı
müşevveşden çıḳar

6. **naẓm:**
Gazel 130
Mısra: **17**
(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.
Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı
cevher gösterür

7. **naẓma:**-*a*

Gazel 165

Mısra: **14**

Şiir, nazım.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

8. **naẓm:**

Gazel 167

Mısra: **14**

(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

9. **naẓmuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 209

Mısra: **13**

Şiir, nazım.

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

10. **naẓmına:**-*ına*

Gazel 223

Mısra: **13**

Düzen, dizi II vezinli kafiyeli söz, şiir.

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

11. **naẓmuña:**

Gazel 240

Mısra: **14**

Şiir, nazım.

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

12. **naẓm:**

Gazel 303

Mısra: **12**

(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

13. **naẓmuñ:**-*u, -ñ*

Gazel 324

Mısra: **9**

Şiir.

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

14. **naẓmuñ:**-*u, -ñ*

Gazel 345

Mısra: **14**

Şiir.

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

15. **naẓmumuñ:**-*umun*

Gazel 399

Mısra: **11**

Şiir, nazım.

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

16. **naẓm:**

Gazel 404

Mısra: **13**

Şiir, nazım.

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

17. **naẓm:**

Gazel 417

Mısra: **14**

Şiir, nazım.

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

18. **naẓm:**

Kıt'a 3

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

<u>nazm ehli:</u>

1. **naẓm ehli:**

Gazel 200

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şair.

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ

<u>naẓmı:</u>

1. **naẓmı:**

Gazel 51

Mısra: **14**

Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

naẓm-ı dür-efşānum:

1. **naẓm-ı dür-efşānum:**-*ı, -um*

Gazel 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin inci gibi dizilmiş sözleri.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

2. **naẓm-ı dür-efşānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci dizilen şiir.

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā

naẓm-ı güherzā-:

1. **naẓm-ı güherzā-:**-*dan*

Gazel 195

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gevher (cevher) doğuran şiir.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

naẓm-ı pāk:

1. **naẓm-ı pāk:**-*üñ*

Gazel 65

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, saf şiir.

Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
İder işidenler āferīn-bād

nazm-ı pāküñ:

1. **naẓm-ı pāküñ:**

Gazel 185

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ve saf şiir; safî bir aşkla sevgiliyi vasfeden şiir; ilahi sevgiliyi vasfeden tasavvufi şiir.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış

naẓm-ı pür-sūz-:

1. **naẓm-ı pür-sūz-:**-*uñ*

Gazel 219

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş dolu, yakıcı (kafiyeli) söz.

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

naẓm-ı rengīn-:

1. **naẓm-ı rengīn-:**-*in*

Gazel 231

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renkli şiir.

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

nazm-ı rengīnin:

1. **naẓm-ı rengīnin:**-*i, -n*

Gazel 40

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renkli nazım, hoş şiir.

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

nazm-ı şeker-bār:

1. **naẓm-ı şeker-bār:**-*e*

Gazel 62

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etrafa şeker saçan şiir.

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

nāzük:

1. **nāzük:**

Gazel 14

Mısra: **1**

Nazik; güzel, zarif. (Sevgili bağlamında).

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **nāzükdür:**-*dür*

Gazel 127

Mısra: **13**

Güzel, ince, narin, zarif.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

3. **nāzükdür:**-*dür*

Gazel 187

Mısra: **8**

1. ince ǁ narin 2. tatlı.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

4. **nāzük:**

Gazel 271

Mısra: **12**

Far. İnce, zarif.

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

5. **nāzük:**

Gazel 285

Mısra: **8**

1. ince ǁ narin 2. tatlı.

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

6. **nāzük:**

Gazel 308

Mısra: **5**

1. Güzel. 2. İnce.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

7. **nāzük:**

Gazel 365

Mısra: **12**

1. Güzel. 2. İnce.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

nāzüklük:

1. **nāzüklük:**

Gazel 335

Mısra: **9**

Kibar, nazikçe, latif bir davranış.

Açmaġ ister gül gibi nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen

ne:

1. **ne:**

Gazel 2

Mısra: **8**

"Nasıl" anlamında soru sıfatı.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **ne:**

Gazel 2

Mısra: **8**

"Ne kadar, çok" anlamlarında şaşma veya abartı bildiren bir söz.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

3. **ne:**

Gazel 9

Mısra: **12**

"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

4. **ne:**

Gazel 9

Mısra: **12**

"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek ne ḳayġudur baña

5. **ne:**

Gazel 10

Mısra: **8**

"Ne ... ne ..." bağlacı.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

6. **ne:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Ne ... ne ..." bağlacı.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

7. **ne:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Nedir, ne ki?.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

8. **ne:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Ne... ne ..." bağlacı.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

9. **ne:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Ne ... ne ..." bağlacı.
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña

10. **ne:**
Gazel 10
Mısra: **10**
"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

11. **nedür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **10**
Nedir, nasıl bir şeydir?.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

12. **ne:**
Gazel 12
Mısra: **14**
"Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

13. **ne:**
Gazel 15
Mısra: **2**
"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

14. **ne:**
Gazel 15
Mısra: **4**
"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

15. **ne:**
Gazel 15
Mısra: **8**
"Hangi?" anlamında soru sıfatı.
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

16. **ne:**
Gazel 16
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru sıfatı.
Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

17. **ne:**
Gazel 19
Mısra: **14**
"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

18. **ne:**
Gazel 21
Mısra: **12**

"Söylenecek bir şey yok" anlamında soru zamiri.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

19. **ne:**

Gazel 22

Mısra: **2**

"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

20. **ne:**

Gazel 30

Mısra: **3**

"Beğenme, takdir etme" anlamı oluşmuştur.

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

21. **ne:**

Gazel 31

Mısra: **2**

"Ne" soru sıfatı.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

22. **ne:**

Gazel 33

Mısra: **13**

Nedir ki? Yoktur.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

23. **ne:**

Gazel 35

Mısra: **9**

"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

24. **ne:**

Gazel 36

Mısra: **3**

"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

25. **ne:**

Gazel 46

Mısra: **5**

"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs

26. **ne:**

Gazel 47

Mısra: **4**

"Nasıl" anlamında soru sıfatı.

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

27. **ne:**

Gazel 53

Mısra: **14**

"Ne" soru sıfatı.

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ

28. **ne:**

Gazel 54

Mısra: **2**

Nasıl, ne şekilde, soru zarfı.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

29. **nedür:**-*dür*

Gazel 71

Mısra: **1**

"Hangi şey" anlamında soru zamiri; nasıl.

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

30. **nedür:**-*dür*

Gazel 71

Mısra: **2**

"Hangi şey" anlamında soru zamiri; nasıl.

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

31. **nedür:**-*dür*

Gazel 71

Mısra: **4**

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

32. **nedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **6**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

33. **nedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **8**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde zünnārı nedür

34. **nedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **10**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

35. **nedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **12**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ
Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı nedür

36. **nedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **14**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

37. **ne:**
Gazel 75
Mısra: **10**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır, ne, nasıl.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

38. **ne:**
Gazel 77
Mısra: **2**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

39. **ne:**
Gazel 77
Mısra: **3**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

40. **ne:**
Gazel 77
Mısra: **5**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

41. **ne:**
Gazel 81
Mısra: **14**
"ne ... ne" bağlacı.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

42. **ne:**
Gazel 81
Mısra: **14**
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

43. **ne:**
Gazel 82
Mısra: **16**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Dūşīze şanma çerḫi begāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

44. **ne:**

Gazel 83

Mısra: **1**

Çok, öyle bir.

Bezm-i cefāda laʿlüñ
ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri
güni ḳaradur

45. **ne:**

Gazel 84

Mısra: **13**

"Hangi, nasıl?" anlamında soru zamiri.

Ṭarz-ı naẓm içre
Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i
Selmān eyler

46. **ne:**

Gazel 94

Mısra: **3**

"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne şeker-senbūse ne
perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i
dilberdedür

47. **ne:**

Gazel 94

Mısra: **3**

"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne şeker-senbūse ne
perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i
dilberdedür

48. **ne:**

Gazel 94

Mısra: **4**

"Ne, Hangi şey" anlamında soru ifadesi.

Ne şeker-senbūse ne
perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i
dilberdedür

49. **ne:**

Gazel 94

Mısra: **10**

"Ne ... ne ..." bağlacı.

Zülf-i yāre aşılup cān
vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne
gökdedür ne yirdedür

50. **ne:**

Gazel 94

Mısra: **10**

"Ne ... ne ..." bağlacı; ister.

Zülf-i yāre aşılup cān
vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne
gökdedür ne yirdedür

51. **ne:**

Gazel 96

Mısra: **6**

"Ne ... ne ..." bağlacı; ne de.

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur
ne dermāndan eser

52. **ne:**

Gazel 96

Mısra: **6**

"Ne ... ne ..." bağlacı; ne de.

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur
ne dermāndan eser

53. **ne:**

Gazel 106

Mısra: **10**

"Ne ... ne ..." bağlacı.

İnce bilüñle
Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne
ḫūb-idrāk olur

54. **neler:**-*ler*

Gazel 111

Mısra: **2**

"Çok şeyler, birçok şeyler" anlamlarında soru zamiri.

Dil ḫaste çāk çāk ü
ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre
pāredür

55. **neden:**-*den*

Gazel 118

Mısra: **7**

"Niçin" anlamında soru zarfı.

İy kemān-ebrū neden
kār itmez āhum gönlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri
mermerden geçer

56. **ne:**

Gazel 126

Mısra: **9**

" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.

Veh ne gülşendür
yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān
yapraġıdur

57. **ne:**

Gazel 130

Mısra: **11**

" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

58. **neden:**-*den*
Gazel 131
Mısra: **9**
"Niçin" anlamında soru zarfı.

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

59. **ne:**
Gazel 134
Mısra: **4**
" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar

60. **ne:**
Gazel 147
Mısra: **6**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḫasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar

61. **neden:**-*den*
Gazel 152
Mısra: **13**
"Niçin" anlamında soru zarfı.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

62. **ne:**
Gazel 154
Mısra: **7**
Niye.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

63. **ne:**
Gazel 161
Mısra: **10**
" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

64. **ne:**
Gazel 162
Mısra: **11**
Niçin.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

65. **ne:**
Gazel 167
Mısra: **7**
" Hangi " anlamında kullanılmıştır.

İḫyāda Mesīḫā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

66. **ne:**
Gazel 178
Mısra: **3**
" Ne " soru sıfatı.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

67. **ne:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Nasıl.

Köpek raḳībledür
şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

68. **ne:**
Gazel 184
Mısra: **8**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

69. **ne:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Nasıl.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

70. **ne:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Nasıl.

Yire yaşum
döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide
āb-ı revān āteş

71. **ne:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Nasıl.
Genc-i vaṣluñ la ne
ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr
ejdehāsından ḫalāṣ

72. **nedür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **10**
" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.
Çünki cān virmezsin ol
şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh
dirlikden ġaraż

73. **ne:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Neden.
Vāʿiẓā minber depüp
ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu
ġavġādan ġaraż

74. **ne:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Hangi şey.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol
rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ

75. **ne:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Neye.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol
rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni
Leylī'den ne ḥaẓẓ

76. **ne:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Ne, ne de.
Her nesneden uşandum
zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü
cihāndan ḥaẓẓ

77. **ne:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Nasıl.
Ne kerāmetdür bu kim
gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü
dīvār şemʿ

78. **ne:**
Gazel 208
Mısra: **6**
Niye.
ʿĀşıḳ öldürmek
dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne
lāzımdur yaraġ

79. **neden:**-*den*
Gazel 208
Mısra: **11**
"Niçin" anlamında soru zarfı.
İşidüp il ṭaʿnesin
ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-
dem ṣun ayaġ

80. **nedür:**-*dür*
Gazel 214
Mısra: **6**
"Ne?" soru zamiri.
Dīn üzre baş virürken
uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i
nār zülf

81. **nedür:**-*dür*
Gazel 216
Mısra: **1**
" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.
Veh nedür bu ḳadd ile
gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān
oynamaḳ

82. **ne:**
Gazel 219
Mısra: **7**
Nasıl.
Ne yüzden varup ol
şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir
hefte dīvān yoḳ

83. **ne:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Nasıl.
Hey ne itdür varup
adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ
gibilerüñ

84. **ne:**

Gazel 237

Mısra: **5**

Nasıl.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

85. **ne:**

Gazel 243

Mısra: **9**

Nasıl.

Ḫüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

86. **ne:**

Gazel 247

Mısra: **10**

Nasıl.

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

87. **ne:**

Gazel 248

Mısra: **3**

Nasıl.

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

88. **ne:**

Gazel 248

Mısra: **12**

" Ne " soru zarfı II Bilmek, anlamak.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

89. **ne:**

Gazel 250

Mısra: **3**

Nasıl.

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

90. **ne:**

Gazel 253

Mısra: **12**

Nasıl.

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

91. **ne:**

Gazel 254

Mısra: **5**

Nasıl.

Veh ne cāẕūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

92. **ne:**

Gazel 255

Mısra: **1**

T. Öyle bir.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

93. **ne:**

Gazel 265

Mısra: **11**

""Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne viṣāle çāre var ü ne fırāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

94. **ne:**

Gazel 267

Mısra: **15**

Nasıl.

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül

95. **neden:**-*den*

Gazel 272

Mısra: **13**

"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

96. **neden:**-*den*

Gazel 273

Mısra: **5**

"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

97. **ne:**

Gazel 278

Mısra: **11**

""Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

98. **ne:**
Gazel 278
Mısra: **11**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

99. **ne:**
Gazel 279
Mısra: **11**
Nasıl.
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm

100. **ne:**
Gazel 283
Mısra: **12**
" Ne " soru zarfı.
Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

101. **ne:**
Gazel 285
Mısra: **4**
" Ne " soru sıfatı (Ne mümkündür ?).
Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

102. **ne:**
Gazel 287
Mısra: **5**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

103. **ne:**
Gazel 287
Mısra: **5**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

104. **ne:**
Gazel 288
Mısra: **12**
" Ne " soru sıfatı.
Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

105. **ne:**
Gazel 294
Mısra: **6**
T. Öyle bir.
Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Gönlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

106. **ne:**
Gazel 300
Mısra: **7**
T. Öyle bir.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

107. **ne:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Nasıl.
Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

108. **ne:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Nasıl.
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

109. **ne:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Nasıl.
Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

110. **ne:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Nasıl.
Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın
Allāh Allāh ne ṣūḫ-ı fettānsın

111. **ne:**
Gazel 326
Mısra: **6**
""Ne ... ne ..." bağlacı.

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan

112. **ne:**
Gazel 326
Mısra: **6**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan

113. **ne:**
Gazel 327
Mısra: **13**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

114. **ne:**
Gazel 327
Mısra: **13**
""Ne ... ne ..." bağlacı.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

115. **ne:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Nasıl.
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

116. **ne:**
Gazel 338
Mısra: **10**
"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.
Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

117. **ne:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Nasıl.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

118. **ne:**
Gazel 354
Mısra: **2**
Niye.
Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el ḳarasın

119. **ne:**
Gazel 354
Mısra: **5**
Nasıl.
Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın

120. **ne:**
Gazel 355
Mısra: **9**
Nasıl.
Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

121. **neden:**-*den*
Gazel 361
Mısra: **5**
"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

122. **neden:**-*den*
Gazel 367
Mısra: **1**
"Niçin" anlamında soru zarfı.
Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣ̲āl itmek neden

123. **neden:**-*den*
Gazel 367
Mısra: **2**
"Niçin" anlamında soru zarfı.
Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek neden
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣ̲āl itmek neden

124. **neden:**-*den*
Gazel 367
Mısra: **6**
"Niçin" anlamında soru zarfı.
Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

125. **neden:**-*den*

Gazel 367

Mısra: **8**

"Niçin" anlamında soru zarfı.

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden

126. **neden:**-*den*

Gazel 367

Mısra: **12**

"Niçin" anlamında soru zarfı.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

127. **ne:**

Gazel 372

Mısra: **4**

Nasıl.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu neʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

128. **ne:**

Gazel 374

Mısra: **1**

T. Öyle bir.

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

129. **ne:**

Gazel 374

Mısra: **14**

Nasıl.

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab ne kāndur bu

130. **ne:**

Gazel 375

Mısra: **6**

Nasıl.

Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

131. **ne:**

Gazel 375

Mısra: **12**

Nasıl.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

132. **ne:**

Gazel 376

Mısra: **6**

Nasıl.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

133. **ne:**

Gazel 376

Mısra: **6**

Ne güzel, ne kadar güzel!.

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

134. **ne:**

Gazel 376

Mısra: **14**

Nasıl.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

135. **ne:**

Gazel 378

Mısra: **1**

Ne.

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

136. **ne:**

Gazel 383

Mısra: **4**

Nasıl.

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

137. **ne:**

Gazel 390

Mısra: **5**

Ne kadar, çok.

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile

138. **ne:**

Gazel 396

Mısra: **11**

T. Öyle bir.

Gör ne kec-rāyam ki
bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i
bālādan yine

139. **ne:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Bağlama unsuru.
Dem-ā-dem ādem
olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne
dīnde

140. **ne:**
Gazel 397
Mısra: **5**
T. Öyle bir.
Perī yüzlüm ne ādem
cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

141. **ne:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Bağlama unsuru.
Dem-ā-dem ādem
olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne
dīnde

142. **ne:**
Gazel 403
Mısra: **14**
Ne.
Gel Muʿīdī ḥālini şor
kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-
perverd üstine

143. **ne:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Nasıl.
Yār ṭaġıtmış yine
zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün
çerāġı üstine

144. **ne:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Nasıl.
Geldi gül-ruḫlar
hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu
hevālar başuma

145. **ne:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Nasıl.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa
ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-
cerālar başuma

146. **ne:**
Gazel 408
Mısra: **12**
Nasıl.
Gelmiş ol ḳaṣda ki
dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber
başuma

147. **ne:**
Gazel 410
Mısra: **9**
Ne.
Ne yapduġına şādum
ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā
baña ne

148. **ne:**
Gazel 410
Mısra: **9**
Ne.
Ne yapduġına şādum
ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā
baña ne

149. **ne:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Ne.
Ne yapduġına şādum
ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā
baña ne

150. **ne:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Nasıl.
Ḫūn naḳşı [levh-i
dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi
yir yir Kaʿbe'ye

151. **ne:**
Gazel 412
Mısra: **12**
Ne.
Derūnum bülbülüñ
pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini
ġonçenüñ jāle

152. **ne:**
Gazel 413
Mısra: **6**
Ne.

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

153. **ne:**
Gazel 415
Mısra: **8**
Nasıl.
Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize

154. **ne:**
Gazel 416
Mısra: **4**
Nasıl.
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol şanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

155. **ne:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Ne.
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

156. **ne:**
Gazel 421
Mısra: **10**
Ne kadar, çok.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

157. **ne:**
Gazel 422
Mısra: **14**
Ne.
Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

158. **ne:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Nasıl.
El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

159. **ne:**
Gazel 425
Mısra: **8**
T. Öyle bir.
Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

160. **ne:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Ne.
Daʿvet eyler çün seni ol ṣūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

161. **ne:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Bağlama unsuru.
Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

162. **ne:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Bağlama unsuru.
Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

163. **ne:**
Gazel 433
Mısra: **11**
Nasıl.
Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

164. **ne:**
Gazel 434
Mısra: **9**
Nasıl.
Ḫālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

165. **ne:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Nasıl.
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

166. **ne:**
Gazel 436

Mısra: **10**

Ne.

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

167. **ne:**

Gazel 440

Mısra: **3**

Nasıl.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

168. **ne:**

Gazel 441

Mısra: **14**

Ne.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳşı kemāle döndürdi

169. **ne:**

Gazel 446

Mısra: **4**

Ne.

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

170. **ne:**

Gazel 446

Mısra: **4**

Bağlama unsuru.

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

171. **ne:**

Kıt'a 1

Mısra: **2**

"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

172. **ne:**

Taştir 1

Mısra: **2**

"Hangi, nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

ne ʿaceb fitne-:

1. **ne ʿaceb fitne-:**-*dür*

Gazel 113

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öylesine fitnecidir.

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker

ne ādem cān-:

1. **ne ādem cān-:**-*ı, --dur*

Gazel 127

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar cana yakın insan.

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

ne bāde-:

1. **ne bāde-:**-*dür*

Gazel 120

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl bir şaraptır.

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

ne bilsün:

1. **ne bilsün:**

Gazel 115

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin.

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür

ne bilür:

1. **ne bilür:**

Gazel 149

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilir, nereden bilsin!.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

ne çāre:

1. **ne çāre:**

Gazel 31

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden bir şey gelmez, çaresi yok.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

2. **ne çāre:**

Gazel 76

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

3. **ne çāre:**

Gazel 173

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

4. **ne çāre:**

Gazel 183

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

5. **ne çāre:**

Gazel 220

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

6. **ne çāre:**

Gazel 265

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"çaresi yok, elden ne gelir" anlamında kullanılan bir söz.

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**

Gazel 57

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa ṣarāb telḫ

2. **ne deñlü:**

Gazel 191

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

3. **ne deñlü:**

Gazel 218

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Ne denli, ne kadar.

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

4. **ne deñlü:**

Gazel 254

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar.

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

5. **ne deñlü:**

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

ne di-:

1. **ne di-:**-*di, -ler, -se*

Gazel 100

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne dedilerse, her ne söyledilerse.

Yāre bī-misl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

2. **ne di-:**--*sek*

Gazel 176

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne dersin?.

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez

ne dirse disün:

1. **ne dirse disün:**

Gazel 159

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne söylerse söylesin! II ne düşünürse düşünsün!.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

ne dirseñ:

1. **ne dirseñ:**

Gazel 202

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne söylerlersen.

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

ne dirsin:

1. **ne dirsin:**

Gazel 138

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne dersin?.

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

ne diyelüm:

1. **ne diyelüm:**

Gazel 205

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne diyelim, ne diyebiliriz.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

ne gir:

1. **ne gir:**-*er*

Gazel 56

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl [odana] girebilir?.

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

ne ḥazz:

1. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haz duymaz. Zevk almaz.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥazz

2. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haz duymaz. Zevk almaz.

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥazz

3. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haz duymaz. Zevk almaz.

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥazz

4. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl zevk alınır.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥazz

5. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haz duymaz.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥazz

6. **ne ḥazz:**

Gazel 199

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl zevk alınır.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẕẕ

ne ḫoş:

1. **ne ḫoş:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

2. **ne ḫoş:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

3. **ne ḫoş:**
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne güzel.
Serv pīrūze-ṣürāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

ne ḫoşdur:

1. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer

ne içün:

1. **ne içün:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

2. **ne içün:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neden, niçin, soru zarfı.
ʿUṣṣāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

ne işler:

1. **ne işler:**
Gazel 237
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Birçok şey yapmış olmak.
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

ne kāfir-:

1. **ne kāfir-:**--*dür*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

ne kayġu-:

1. **ne ḳayġu-:**-*dur*
Gazel 104
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bir kaygıdır.
Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur

ne ki var ise:

1. **ne ki var ise:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne varsa, her şey.
Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

ne kılam:

1. **ne ḳılam:**
Gazel 191
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapayım, ne yapacağını bilememek, çaresiz kalmak anlamında bir söz.

Ne ḳılam n’eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

ne lezzet:

1. **ne lezzet:**

Gazel 200

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tat alamamak.

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne lezzet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥazẓ

ne ne:

1. **ne ne:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsimleri bağlar, bağlaç.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

2. **ne ne:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

3. **ne ne:**

Gazel 117

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne ... ne bağlacı.

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür

4. **ne ne:**

Gazel 119

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne ... ne bağlacı.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

5. **ne ne:**

Gazel 121

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne ... ne bağlacı.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

6. **ne ne:**

Gazel 137

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne ... ne bağlacı.

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

7. **ne ne:**

Gazel 156

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne ... ne bağlacı.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

ne revā-:

1. **ne revā-:**--*dur*

Gazel 147

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mıdır; uygun mudur.

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

2. **ne revā-:**-*dur*

Gazel 229

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mıdır, layık mıdır.

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

ne söz-:

1. **ne söz-:**-*i*

Gazel 122

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne hacet.

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var

ne ṭañ:

1. **ne ṭañ:**

Gazel 69

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Nerm eylemezse āh ü şiyem göñlüñe ne ṭañ
Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür

2. **ne ṭañ:**

Gazel 96

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam ne ṭañ
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser

3. **ne ṭañ:**

Gazel 129

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

4. **ne ṭañ:**

Gazel 190

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

5. **ne ṭañ:**

Gazel 268

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

6. **ne ṭañ:**

Gazel 272

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

ne ü:

1. **ne ü:**

Gazel 265

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **-**

Ne... ne de...

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

ne var:

1. **ne var:**

Gazel 102

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

2. **ne var:**

Gazel 140

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne varsa, bütün her şey.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

3. **ne var:**

Taştir 1

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

ne var ise:

1. **ne var ise:**

Gazel 267

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamı; her ne varsa.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp şaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

ne vech ile:

1. **ne vech ile:**

Gazel 267

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl, hangi suretle, neye dayanarak.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

nebāt:

1. **nebāt:**

Gazel 411

Mısra: **7**

Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

necāt:

1. **necāt:**

Gazel 304

Mısra: **9**

1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

necātī:

1. **necātī:**

Taştir 1

Mısra: **21**

15. Yüzyılın meşhur şairi. Asıl adı İsa'dır.

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

nedāmet:

1. **nedāmet:**

Gazel 419

Mısra: **13**

Pişmanlık.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

nedāmet ṭaşı:

1. **nedāmet ṭaşı:**

Gazel 85

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınama taşı.

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

neden:

1. **neden:**

Gazel 4

Mısra: **5**

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **neden:**

Gazel 4

Mısra: **5**

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **neden:**

Gazel 34

Mısra: **5**

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

4. **neden:**

Gazel 86

Mısra: **12**

Hangi sebepten, nerden, nasıl.

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

5. **neden:**

Gazel 93

Mısra: **10**

Ne için, neden, niye, hangi sebepten?.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

6. **nedendür:**-*dür*

Gazel 262

Mısra: **9**

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

İy Muʿīdī nedendür aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül

7. **neden:**

Gazel 328

Mısra: **4**

Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve neden

8. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **14**

Hangi sebeple, niçin.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

9. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **12**

Hangi sebepten, niçin.

Ḫāne-i dilde ʿaceb
n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden

10. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **10**

Hangi sebeple, niçin.

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

11. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **8**

Hangi sebeple, niçin.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

12. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **4**

Hangi sebeple, niçin.

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

13. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **2**

Hangi sebeple, niçin.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

14. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **1**

Hangi sebeple, niçin.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

15. **neden:**

Gazel 330

Mısra: **6**

Hangi sebeple, niçin.

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

16. **neden:**

Gazel 334

Mısra: **7**

Nasıl, nereden.

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

17. **neden:**

Gazel 355

Mısra: **16**

Niçin, hangi sebepten.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

18. **neden:**

Gazel 357

Mısra: **8**

Ne sebepten, neden, niye?.

Çün żarār yoḳdur bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḥtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

19. **neden:**

Gazel 367

Mısra: **14**

Niçin.

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez

İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

20. **neden:**
Gazel 367
Mısra: **10**
"Niçin" anlamında zarf.
Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden

21. **neden:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Niçin.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

22. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **1**
Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep.
Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

23. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **2**
"Niçin" soru zarfı.
Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

24. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **4**
"Niçin" soru zarfı.
Çün vişālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

25. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Neden, niçin.
Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden

26. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Neden, niçin.
Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden

27. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Niçin, hangi sebepten.
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek neden

28. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **12**
Neden, niçin.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāṣıḳ cān virür Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

29. **neden:**
Gazel 368
Mısra: **14**
Neden, niçin.
Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

neden ol-:

1. **neden ol-:***-mış, -dur*
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi sebepten, niçin oldu.
Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

nedīm:

1. **nedīmi:***-i*
Gazel 119
Mısra: **8**
Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re’y olur

nedür:

1. **nedür:**
Gazel 11
Mısra: **10**

Nedir, ne olabilir; nasıldır, nasıl bir şeydir.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

2. **nedür:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Nedir II nedendir, ne içindir?.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

3. **nedür:**
Gazel 99
Mısra: **7**
"Nedir, niyedir?" anlamlarında soru zamiri.

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

4. **nedür:**
Gazel 123
Mısra: **3**
"Hangi şey" anlamında kelime.

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var

5. **nedür:**
Gazel 146
Mısra: **8**
"Nasıl bir şeydir" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

6. **nedür:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Nedir.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

7. **nedür:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Nedir.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḫālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

8. **nedür:**
Gazel 371
Mısra: **3**
Nedir.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

9. **nedür:**
Gazel 377
Mısra: **3**
Nedir.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

10. **nedür:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Nedir.

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez nedür bunca cezālar cānuma

11. **nedür:**
Gazel 446
Mısra: **10**
Nedir.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

nefes:

1. **nefes:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

2. **nefes:**
Gazel 46
Mısra: **11**
Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

3. **nefesi:**-*i*

Gazel 123

Mısra: **8**

Hz. İsa'nın ölüyü canlandıran nefesi.

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

4. **nefes:**

Gazel 179

Mısra: **2**

Nefes, soluk; can, hayat.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

5. **nefes:**

Gazel 181

Mısra: **1**

An / vakit.

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

6. **nefes:**

Gazel 181

Mısra: **6**

(Ar.) Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

7. **nefesinden:**-*i, -n, -den, -*

Gazel 206

Mısra: **7**

Nefes.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

8. **nefes:**

Gazel 250

Mısra: **13**

Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılığı ney gibi ḳānūn eyledüñ

nefes ṭut-:

1. **nefes ṭut-:**-*ma, -y, -alum*

Murabba 4

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmamak, söylememek.

Niçe bir derde muvāfıḳ olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum hīç ney-i nāle gibi

neler çeker:

1. **neler çeker:**

Gazel 102

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zorluklar yaşamak. (Çok sıkıntı ve eziyet çekmek anlamında).

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

nem:

1. **nem:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bütün varım.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **nem:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bütün varım.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **nem:**

Gazel 1

Mısra: **6**

Bütün varım II Neyim.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

nem ḳapalı:

1. **nem ḳapalı:**

Gazel 137

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nemlendiğinden.

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür

nem ṭut-:

1. **nem ṭut-:**-*ar*

Gazel 213

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nemli duruma gelmek, ıslanmak II bereketlenmek.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

nemed-pūş:

1. **nemed-pūş:**

Gazel 194

Mısra: **11**

Keçe veya kebe giyen, derviş.

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

nemekdān-ı melāḥat:

1. **nemekdān-ı melāḥat:**

Gazel 43

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tuzluğu -Sevgilinin dudakları- haline getirme.

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

nemnāk:

1. **nemnāk:**

Gazel 106

Mısra: **2**

Nemli, ıslak; gözyaşıyla ıslanmış.

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

nemnāk ol-:

1. **nemnāk ol-:**

Gazel 106

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nemli, ıslak olmak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

nem-yāb göz:

1. **nem-yāb göz:**

Gazel 156

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlı göz.

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

neñe:

1. **nene:**

Gazel 240

Mısra: **12**

Neyine.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

neng:

1. **neng:**

Gazel 271

Mısra: **13**

Şan, şöhret, ün.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

neng ü nām:

1. **neng ü nām:**

Gazel 13

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şan ve şöhret.

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

nerdübān-ı vaṣl-ı nigār-:

1. **nerdübān-ı vaṣl-ı nigār-:**-*e*

Gazel 223

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma merdiveni.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

nerges:

1. **nerges:**

Gazel 91

Mısra: **8**

Nergis çiçeği II Sevgilinin gözleri.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

2. **nergesüñ:**-*üñ*

Gazel 175

Mısra: **4**

Göz, sevgilinin gözleri.

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

3. **nerges:**

Gazel 223

Mısra: **10**

I. Nergis çiçeği. II. Sevgilinin gözleri.

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

4. **nerges:**

Gazel 344

Mısra: **11**

I. Nergis çiçeği. II. Sevgilinin gözleri.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

5. **nergesüñ:**-*ün*

Gazel 369

Mısra: **3**

Nergis çiçeği II Sevgilinin gözleri.

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

6. **nerges:**

Gazel 438

Mısra: **11**

Nergis çiçeği II Sevgilinin gözleri.

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

nerges-i çeşm-i siyeh:

1. **nerges-i çeşm-i siyeh:**-*üñ*

Gazel 246

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah gözün nergisi.

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

nerges-i maḫmūr:

1. **nerges-i maḫmūr:**

Murabba 2

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahmur göz II uykulu göz.

ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer
Nerges-i maḫmūr ele aldı seherden cām-ı zer

nerges-i mestānesi:

1. **nerges-i mestānesi:**-*si*

Gazel 25

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Sarhoş gözleri.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

nerges-i meste:

1. **nerges-i meste:**-*e*

Gazel 52

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş nergis.

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

nerges-i şehlā:

1. **nerges-i şehlā:**

Gazel 23

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehla gözlü nergis.

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

2. **nerges-i şehlā:**

Gazel 199

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehla gözlü nergis.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ

3. **nerges-i şehlā:**

Gazel 231

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehla gözlü nergis.

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

nergesüñ:

1. **nergesüñsüz:**

Gazel 273

Mısra: **7**

Göz, sevgilinin gözleri.

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil

nergis:

1. **nerges:**

Gazel 41

Mısra: **10**

Nergis çiçeği.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

2. **nerges:**

Gazel 54

Mısra: **9**

Nergis çiçeği.

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

3. **nerges:**

Gazel 274

Mısra: **7**

Nergis çiçeği.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **nergesüñ:**-*üñ*

Gazel 407

Mısra: **1**

Nergis II Sevgilinin gözleri.

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

nerm:

1. **nerm:**

Gazel 191

Mısra: **9**

Far. Yumuşak.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan
Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

nerm eyle-:

1. **nerm eyle-:**-*mez, -se*

Gazel 69

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşatmaz ise.

Nerm eylemezse āh ü şiyem göñlüñe ne ṭañ
Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür

nerm id-:

1. **nerm id-:**-*e, -gör*

Tahmis 1

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşatmak.

Yā gibi çek baġruña oḳ gibi senden ḳaçmadın
Göñlüni nerm idegör ḥüsni baḫārı geçmedin

nerm ol-:

1. **nerm ol-:**-*ma, -dı*

Müstezad 1

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erimek, yumuşamak II merhamet etmek, acımak.

Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur

nesi var:

1. **nesi var:**

Gazel 123

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte Kimi var? anlamında kullanılmıştır.

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

nesīm:

1. **nesīm:**

Gazel 181

Mısra: **1**

Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

nesīm-i seher:

1. **nesīm-i seher:**-*i*

Tahmis 2

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher esintisi, seher yeli; meltem.

Gözi āhūlaruñ alayına yāhū begler
İrişüp yine dimāġuma nesīm-i seheri

nesne:

1. **nesne:**

Gazel 137

Mısra: **8**

Beyitte Sevgilinin beli anlamında kullanılmıştır.

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

2. **nesneye:**-*(y)e*

Gazel 180

Mısra: **14**

Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

3. **nesneden:**-*den*

Gazel 200

Mısra: **11**

Herhangi bir şey ya da varlık.

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

4. **nesne:**

Gazel 249

Mısra: **2**

Herhangi bir şey, varlık.

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

5. **nesne:**

Gazel 264

Mısra: **2**

Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḥayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

6. **nesne:**

Gazel 265

Mısra: **10**

Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

7. **nesneden:**-*den*

Gazel 316

Mısra: **4**

Herhangi bir şey ya da varlık.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

8. **nesne:**

Gazel 385

Mısra: **2**

Şey, herhangi bir şey.

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

nesrīn:

1. **nesrīn:**

Gazel 52

Mısra: **1**

Bir tür yaban gülü.

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

2. **nesrīn:**

Gazel 365

Mısra: **5**

Bir tür yaban gülü.

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken

3. **nesrīnini:**-*i*, -, -*i*
Gazel 440
Mısra: **4**
Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

nesteren:

1. **nesterenler:**-*ler*
Gazel 117
Mısra: **3**
Yaban gülü.
Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür

2. **nesteren:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Yaban gülü.
Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

nevʿ- ġamze-:

1. **nevʿ- ġamze-:**-*ñ*
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

nev-ʿarūs:

1. **nev-ʿarūsı:**-*ı*
Gazel 248
Mısra: **5**
Gelin.
Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

2. **nev-ʿarūsın:**-*ın*
Gazel 357
Mısra: **9**
Yeni gelin.
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

nevāsı:

1. **nevāsı:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Ses, nağme.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

nev-bahâr:

1. **nev-bahār:**
Gazel 41
Mısra: **14**
İlk bahar.
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

2. **nev-bahār:**
Gazel 53
Mısra: **4**
İlkbahar mevsimi, çiçeklerin yeşermeye başladığı, doğanın tazelendiği vakit.
Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

3. **nev-bahār:**
Gazel 54
Mısra: **12**
İlkbahar mevsimi.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

4. **nev-bahār:**
Gazel 126
Mısra: **7**
İlk bahar.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

5. **nev-bahār:**
Gazel 131
Mısra: **4**
İlk bahar.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

6. **nev-bahār:**

Gazel 133

Mısra: **9**

İlk bahar.

Nev-bahār eyyāmı
cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı
añdurur

7. **nev-bahār:**

Gazel 154

Mısra: **9**

İlk bahar.

Nev-bahār eyyāmıdur
bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm
efġāndur henüz

8. **nev-bahār:**

Gazel 269

Mısra: **1**

İlk bahar.

Nev-bahār eyyāmıdur
nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi
peşīmān itdi gül

9. **nev-bahār:**

Gazel 280

Mısra: **4**

İlk bahar.

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ
zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı
cünūnumdur benüm

10. **nev-bahār:**

Gazel 299

Mısra: **5**

I. İlkbahar. II. Gençlik; gençlik çağı.

Nev-bahār eyyāmı
ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum
aġladum

11. **nev-bahār:**

Gazel 332

Mısra: **1**

I. İlkbahar. II. Gençlik; gençlik çağı.

Nev-bahār añmañ baña
kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz
ḫārḫārum var iken

12. **nev-bahār:**

Gazel 438

Mısra: **3**

İlkbahar.

Oldı rāḥat bülbülüñ
cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü
zaḥmet gitmedi

nev-bahār eyyām-:

1. **nev-bahār eyyām-:**

Gazel 78

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ilkbahar günleri.

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i
ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur
şimdengirü bārān olur

2. **nev-bahār eyyām-:**

Gazel 78

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar günleri. || İlkbahar zamanı.

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i
ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur
şimdengirü bārān olur

nev-bahār eyyāmı:

1. **nev-bahār eyyāmı:**

Murabba 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ilkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār eyyāmı kim
her ẕevḳ aña mensūbdur
Çın seherden yil gibi gül-geşt
iderseñ ḫūbdur

nev-bahār eyyām-:

1. **nev-bahār eyyām-:**-*ı, -dur*

Gazel 124

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar zamanı, günleri, devri.

Ḫānmān fikrin
unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyāmıdur āvāreliḳ
göñlüm diler

nev-bahār ol-:

1. **nev-bahār ol-:**-*dı*

Murabba 4

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar olmak; ilkbaharın gelmesi.

Nev-bahār oldı gelüñ
ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm

İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm

nev-bahār-ı ḥüsnüñ:

1. **nev-bahār-ı ḥüsnüñ:**-*ı, -üñ-üñ*

Gazel 26

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğinin baharı.

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

nev-cüvān-:

1. **nev-cüvānlarda:**--*lar, --da*

Gazel 152

Mısra: **7**

Taze, genç delikanlı.

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

nev-cuvān:

1. **nev-cüvānsın:**-*sın*

Gazel 216

Mısra: **6**

Genç, delikanlı (kimse).

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

2. **nev-cüvān:**

Gazel 237

Mısra: **3**

Genç, taze.

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

3. **nev-cüvānsın:**-*sın*

Gazel 277

Mısra: **12**

Delikanlı.

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın düşmesün boynuña ḳanum gitme gel

nevʿ-i mücevher:

1. **nevʿ-i mücevher:**

Gazel 44

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz mücevher.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst

nevk-i müje-:

1. **nevk-i müje-:**

Gazel 102

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpiğin ucu.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

nevk-i müjgān-:

1. **nevk-i müjgān-:**--*um, --da, --dur*

Gazel 142

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Ok gibi) kirpiğin sivri ucu.

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

nevrūz:

1. **nevrūz:**

Gazel 154

Mısra: **1**

Baharın ilk günü, ilkbahar II nevruz bayramı.

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

ney:

1. **ney:**

Gazel 7

Mısra: **13**

Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgı.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **ney:**

Gazel 7

Mısra: **13**

Kamış, ney.

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

3. **ney:**

Gazel 180

Mısra: **2**

(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

4. **ney:**

Gazel 200

Mısra: **10**

(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ

5. **ney:**

Gazel 201

Mısra: **8**

(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

6. **ney:**

Gazel 230

Mısra: **3**

(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk

7. **ney:**

Gazel 300

Mısra: **9**

(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

8. **ney:**

Gazel 335

Mısra: **17**

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

9. **ney:**

Gazel 346

Mısra: **1**

Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgı.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

10. **ney:**

Gazel 409

Mısra: **10**

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.

Cām-ı laʿlüñ şunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

<u>ney-i nāle:</u>

1. **ney-i nāle:**

Murabba 4

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat neyi, feryat ile çıkan ses.

Niçe bir derde muvāfıḳ olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum hīç ney-i nāle gibi

<u>neyiki:</u>

1. **neyiki:**

Gazel 434

Mısra: **8**

Nedir ki.

Yüzüm şuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem neyiki bāri melāḥat didükleri

neyistān:

1. **neyistān:**

Gazel 235

Mısra: **6**

Kamışın bol olduğu yer, sazlık.

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

2. **neyistān:**

Gazel 365

Mısra: **10**

Kamışın bol olduğu yer, sazlık.

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

ney-istānum-:

1. **ney-istānumdadur:**-*-da, --dur*

Gazel 142

Mısra: **2**

Kamışın bol olduğu yer, sazlık II Kirpik.

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

n'eyle:

1. **n'eylesün:**-*sün*

Gazel 7

Mısra: **6**

Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

2. **n'eylesün:**-*sün*

Gazel 7

Mısra: **6**

Ne eylemek, ne yapmak.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

3. **n'eyleyem:**-*y, -em*

Gazel 9

Mısra: **13**

Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

4. **n'eyleyem:**-*y, -em*

Gazel 9

Mısra: **13**

Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

5. **n'eyler:**-*r*

Gazel 11

Mısra: **4**

Ne eylemek, ne yapmak.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

6. **n'eyler:**-*r*

Gazel 11

Mısra: **4**

Ne yapsın, ne etsin.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

7. **n'eyleyem:**-*y, -em*

Gazel 12

Mısra: **11**

Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

8. **n'eyler:**-*r*

Gazel 21

Mısra: **4**

Neden anlamında bir sözcüktür.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

9. **n'eyler:**-*r*

Gazel 36

Mısra: **1**

Ne yapar? Ne yapmak ister? Amacı nedir?.

Ol ṣanem n’eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

10. **n’eylersün:**-*r, -sün*

Gazel 36

Mısra: **12**

Ne yapar? Ne yapmak ister? Amacı nedir?.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n’eylersün begüm şāhīn ṣalup

11. **n’eyler:**-*r*

Gazel 91

Mısra: **9**

Neden anlamında bir sözcüktür.

Bilmezem n’eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

12. **n’eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 105

Mısra: **9**

Ne eylemek, ne yapmak.

Ġamzeñe n’eyledüm ki her laḥẓa
Beni bīmār ü nā-tüvān ister

13. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 133

Mısra: **11**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Tevbemi bozmayup āḫir n’eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

14. **n’eyler:**-*r*

Gazel 136

Mısra: **13**

Neden anlamında bir sözcüktür.

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n’eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

15. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 191

Mısra: **7**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Ne ḳılam n’eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

16. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **1**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n’eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n’eyleyem

17. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **2**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n’eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n’eyleyem

18. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **4**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n’eyleyem

19. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **6**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n’eyleyem

20. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **8**

"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Ḳatlüme ʿahd itmiş
iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir vefāsuz
n’eyleyem

21. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*

Gazel 314

Mısra: **10**

"Ne yapayım?" anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

İy Muʿīdī añmadum
cān mülkini cānānsuz
Baña çün cennet gerekmez
Muṣṭafā’suz n’eyleyem

22. **n’eyler:**-*r*

Gazel 330

Mısra: **11**

Ne eylemek, ne yapmak.

Ḫāne-i dilde ʿaceb
n’eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā
olmaḳ neden

23. **n’eyler:**-*r*

Gazel 362

Mısra: **8**

Neden anlamında bir sözcüktür.

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n’eyler ʿaceb maʿdūm
ile mevcūddan

24. **n’eyledüm:**-*dü, -m*

Gazel 371

Mısra: **8**

Ne eylemek, ne yapmak.

Ḳande ise bir meh-i nā-
mihre ṭuş eyler beni
Bilmezem kim n’eyledüm bu
çerḫ-i ser-gerdāne ben

25. **n’eylerse:**-*r, -se*

Gazel 379

Mısra: **5**

Ne eylemek, ne yapmak.

Zülfüñ uzadup ẓulm
ilen n’eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi
çün mū-be-mū

26. **n’eylerse:**-*r, -se*

Gazel 416

Mısra: **10**

Ne eylemek, ne yapmak.

Saña ne ḳolun yaḳup
içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n’eylerse iy ṣūfī tenine
cānına

27. **n’eyleyem:**-*y, -em*

Gazel 436

Mısra: **7**

Ne eylemek, ne yapmak.

Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum n’eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle
bilmezdüm seni

n’eyle-:

1. **n’eylersün:**-*r, -sün*

Gazel 51

Mısra: **3**

Ne yapacaksın, ne edeceksin?.

Derūnuñ lāleveş pür
dāġ olupdur bāġı n’eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp
serv ü semenden geç

2. **n’eyledi:**-*di*

Gazel 286

Mısra: **13**

"Ne yapmak, ne etmek?" anlamına gelen soru ifadesi.

İy Muʿīdī n’eyledi bu
zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-
rūzgārumdur benüm

n’eyler:

1. **n’eyler:**

Gazel 143

Mısra: **9**

Ne yapar, ne eder?.

Çāk idüp n’eyler
müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa
bir ḫançer yiter

2. **n’eylerem:**-*em*

Gazel 182

Mısra: **9**

Ne yapar, ne yapsın!.

Ġamdan öldüm ġayrı
çāre n’eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-
tüvānum var imiş

3. **n’eyler:**

Gazel 304

Mısra: **2**

Ne yapar, ne eder.

Her ne deñlü akçeler
döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n’eyler
ki çeşm-i pür-nemüm

4. **n’eyler:**

Gazel 319

Mısra: **14**

Ne yapar, ne eder.

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N’eyler dem urup kişi hünerden

5. **n’eyler:**

Gazel 361

Mısra: **11**

Ne yapar! Hiçbir şey yapamaz!.

Ḫār ü ḫas n’eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

6. **n’eyler:**

Gazel 365

Mısra: **3**

Ne yapar, ne eder.

Hecre düşdüm bende n’eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

7. **n’eyler:**

Gazel 403

Mısra: **4**

Ne işi var! (Bulunmamalı bağlamında).

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp n’eyler bizümle cevher-i ferd üstine

8. **n’eyler:**

Gazel 411

Mısra: **1**

Ne işi var! (Bulunmamalı bağlamında).

ʿAzm idüp n’eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe’ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe’ye

n’eylersin:

1. **n’eylersin:**

Gazel 200

Mısra: **3**

Ne eylersin, ne yapacaksın?.

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ

2. **n’eylersin:**

Gazel 419

Mısra: **5**

Ne eylersin, ne yapacaksın?.

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n’eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

n’eylersüñ:

1. **n’eylersün:**

Gazel 418

Mısra: **7**

Ne yapacaksın, ne edeceksin?.

Şemʿi n’eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

n’eylesün:

1. **n’eylesün:**

Gazel 46

Mısra: **7**

Ne yapsın, ne etsin.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n’eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

2. **n’eylesün:**

Gazel 80

Mısra: **10**

"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n’eylesün ādem delü olur

3. **n’eylesün:**

Gazel 81

Mısra: **14**

"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N’eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

4. **n’eylesün:**

Gazel 93

Mısra: **6**

"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N’eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

5. **n’eylesün:**

Gazel 138

Mısra: **3**

"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

6. **n'eylesün:**
Gazel 176
Mısra: **8**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm
N'eylesün āşnāyı kim sevmez

7. **n'eylesün:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Ne yapsın, ne etsin.

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

8. **n'eylesün:**
Gazel 237
Mısra: **7**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

9. **n'eylesün:**
Gazel 258
Mısra: **5**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

10. **n'eylesün:**
Gazel 396
Mısra: **13**
Ne yapsın?.

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

11. **n'eylesün:**
Gazel 443
Mısra: **4**
Ne yapsın?.

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

n'eyleye:

1. **n'eyleye:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Ne yapsın, ne çare?.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

n'eyleyelüm:

1. **n'eyleyelüm:**
Gazel 389
Mısra: **2**
Çaresizlik anlatan bir fiil, neylemek, ne yapmak.

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i] devrānlar ile

n'eyleyem:

1. **n'eyleyem:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Ne yapayım?.

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

n'eyleyeyin:

1. **n'eyleyeyin:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Ne yapayım?.

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

ney-şekker:

1. **ney-şekker:**
Gazel 296
Mısra: **14**
Şeker kamışı.

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

nezāre:

1. **neẓāre:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Seyretmek, bakmak, bakış.

Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu

2. **neẕāre:**
Gazel 402
Mısra: **4**
Nazar etmek, bakmak, bakış.
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum üstine

3. **neẕāre:**
Gazel 425
Mısra: **6**
Bakış, seyir.
Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

nezr:

1. **neẕrüm:**-*üm*
Gazel 213
Mısra: **4**
Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.
Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

2. **neẕrüm:**-*üm*
Gazel 225
Mısra: **3**
Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.
Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

3. **neẕrüm:**-*üm*
Gazel 229
Mısra: **4**
Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.
İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

nice:

1. **niçe:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Bir çok, hayli, pek çok anlamlarını ifade eden soru zarfı.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **niçe:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

3. **niçe:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

4. **niçe:**
Gazel 7
Mısra: **4**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.
Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

5. **niçe:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Nasıl, nasıl bir.
Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

6. **niçe:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Nasıl, nasıl bir.
Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

7. **niçe:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Nasıl II hiç mümkün mü, olur mu?.
Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña

Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña

8. **niçe:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Bir çok, hayli, pek çok anlamlarını ifade eden soru zarfı.
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

9. **niçe:**
Gazel 15
Mısra: **6**
"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan miktar zarfı.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

10. **nicesin:**-*sin*
Gazel 16
Mısra: **13**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.
Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

11. **niçe:**
Gazel 18
Mısra: **13**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.
Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

12. **niçe:**
Gazel 19
Mısra: **1**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

13. **niçe:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Çok, pek çok, birçok.
Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

14. **niçe:**
Gazel 31
Mısra: **7**
Nasıl, işin zorunlu olduğunu belirten bir söz.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

15. **niçe:**
Gazel 34
Mısra: **1**
"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan miktar zarfı.
Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

16. **niçe:**
Gazel 43
Mısra: **5**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.
Niçe yaġmāya varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet

17. **niçe:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Nasıl, şaşılır mı?.
Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs

18. **niçe:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Nasıl ki.
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs

19. **niçe:**
Gazel 51
Mısra: **11**
"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

20. **niçe:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Çok, pek çok, birçok.

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

21. **niçe:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Nasıl, ne şekilde, olur mu hiç?.
İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

22. **niçe:**
Gazel 73
Mısra: **11**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

23. **niçe:**
Gazel 75
Mısra: **10**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.
Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur

24. **niçe:**
Gazel 78
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

25. **niçe:**
Gazel 86
Mısra: **8**
"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

26. **niçe:**
Gazel 89
Mısra: **2**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

27. **niçe:**
Gazel 95
Mısra: **5**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

28. **niçe:**
Gazel 100
Mısra: **6**
"Birçok, hayli" anlamlarında kullanılan kelime.
Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meşel didiler

29. **niçe:**
Gazel 112
Mısra: **7**
"Nasıl, nasıl ki" anlamında sözde soru kelimesi.
Ġuṣṣadan āzād olup gönlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

30. **niçe:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Nasıl.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

31. **niçe:**
Gazel 129
Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.
İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

32. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **7**
Nasıl.
Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

33. **niçe:**
Gazel 140
Mısra: **1**

" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

34. **niçe:**
Gazel 140
Mısra: **11**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

35. **niçe:**
Gazel 148
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫatt ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

36. **niçe:**
Gazel 150
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

37. **niçe:**
Gazel 151
Mısra: **11**
"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan belgisiz sıfat.

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

38. **niçe:**
Gazel 151
Mısra: **3**
"Birçok, hayli" anlamlarını taşıyan sıfat.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

39. **niçe:**
Gazel 152
Mısra: **9**
"Birçok, hayli." anlamlarını taşıyan zarf.

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

40. **niçe:**
Gazel 161
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ şalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

41. **niçe:**
Gazel 167
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz

42. **niçe:**
Gazel 168
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

43. **niçe:**
Gazel 172
Mısra: **11**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

44. **niçe:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Öyle bir, nasıl.

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

45. **niçe:**
Gazel 184
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet

Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

46. **niçe:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Nasıl.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş

47. **niçe:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Öyle bir.
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

48. **niçe:**
Gazel 199
Mısra: **14**
Nasıl.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı ṣiʿr ü inşādan ne ḥaẕẕ

49. **niçe:**
Gazel 213
Mısra: **11**
Nasıl.
Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

50. **niçe:**
Gazel 215
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.
Görse kūyuñda yüzüñ ṣevḳ ile biñ ʿāṣıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

51. **niçe:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Nasıl.
Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına ṣehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe ṣikār itsem gerek

52. **niçe:**
Gazel 229
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

53. **niçe:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Neden, ne kadar çok, nasıl.
Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

54. **niçe:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Nasıl.
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

55. **niçe:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Nasıl.
Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

56. **niçe:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Nasıl.
Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

57. **niçe:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Nasıl.
Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ

58. **niçe:**
Gazel 253
Mısra: **13**
Nasıl.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ

59. **niçe:**
Gazel 265

Mısra: **9**

Nasıl.

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

60. **niçe:**

Gazel 274

Mısra: **8**

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

61. **niçe:**

Gazel 285

Mısra: **6**

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

62. **niçe:**

Gazel 288

Mısra: **6**

T. Öyle bir, nasıl.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

63. **niçe:**

Gazel 300

Mısra: **5**

Nasıl.

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam

64. **niçe:**

Gazel 303

Mısra: **1**

Neden, ne kadar çok, nasıl.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

65. **niçe:**

Gazel 321

Mısra: **12**

Nasıl.

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün

66. **niçe:**

Gazel 332

Mısra: **12**

Nasıl.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

67. **niçeler:**-*ler*

Gazel 336

Mısra: **14**

"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

68. **niçe:**

Gazel 344

Mısra: **6**

Nasıl.

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

69. **niçe:**

Gazel 345

Mısra: **6**

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

70. **niçe:**

Gazel 347

Mısra: **12**

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

71. **niçe:**

Gazel 355

Mısra: **5**

Nasıl.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken

72. **niçe:**

Gazel 358

Mısra: **4**

Birçok, hayli.

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā

Gerçi seyr itdüm niçe yıllar
Ṣıfāhān illerin

73. **niçe:**
Gazel 360
Mısra: **9**
Ne vakte kadar.
Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

74. **niçe:**
Gazel 362
Mısra: **11**
Nasıl.
Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

75. **niçe:**
Gazel 363
Mısra: **1**
Nasıl.
Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

76. **niçe:**
Gazel 364
Mısra: **1**
Neden, ne kadar çok, nasıl.
Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun

77. **niçe:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Çok, bir çok, hayli.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāṣıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

78. **niçe:**
Gazel 377
Mısra: **1**
Nasıl.
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

79. **niçe:**
Gazel 377
Mısra: **1**
Nasıl.
Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

80. **niçe:**
Gazel 383
Mısra: **7**
Çok, bir çok, hayli.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

81. **niçe:**
Gazel 383
Mısra: **14**
Çok, bir çok, hayli.
Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

82. **niçe:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Nasıl.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

83. **niçesin:**-*sin*
Gazel 390
Mısra: **2**
T. Pek çok.
Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile
Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile

84. **niçeler:**-*ler*
Gazel 391
Mısra: **8**
Pek çok.
Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

85. **niçe:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Nasıl.
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem
Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile

86. **niçe:**
Gazel 393
Mısra: **13**
Çok, bir çok, hayli.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

87. **niçe:**
Gazel 394
Mısra: **9**
Nasıl.
Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

88. **niçe:**
Gazel 396
Mısra: **9**
T. Pek çok.
Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

89. **niçe:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Nasıl.
Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

90. **niçe:**
Gazel 407
Mısra: **5**
Çok, bir çok, hayli.
Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

91. **niçe:**
Gazel 411
Mısra: **4**
Nasıl.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

92. **niçe:**
Gazel 416
Mısra: **1**
Nasıl.
Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

93. **niçe:**
Gazel 428
Mısra: **5**
Nasıl.
Çāk olup ġamdan ḳara bağrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti

94. **niçe:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Ne kadar.
Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

95. **niçe:**
Gazel 437
Mısra: **3**
Nasıl.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

niçe ʿāşık:

1. **niçe ʿāşıḳ:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok aşık.
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

niçe erden arta kal:

1. **niçe erden arta ḳal:**-*mış*
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok erkekten geriye kalmak, (felek).
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

niçe miskīn-:

1. **niçe miskīn-:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok Zavallı.
Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

niçe mū:

1. **niçe mū:**

Gazel 104

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun süre.

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

niçe niçe:

1. **niçe niçe:**

Gazel 107

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok, birçok, hayli, çok kere.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

niçe yıllık:

1. **niçe yıllıḳ:**-*lık*

Gazel 85

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun yıllar.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

nicesin:

1. **nicesin:**

Gazel 310

Mısra: **10**

Nasılsın.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

nic'id:

1. **nic'idüp:**-*üp*

Gazel 161

Mısra: **4**

Ne etmek, ne yapmak.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

n'içün:

1. **n'içün:**

Gazel 20

Mısra: **2**

Neden, niçin, hangi sebeple?.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

2. **n'içün:**

Gazel 30

Mısra: **9**

Neden, niçin, hangi sebeble.

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḫācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

3. **n'içün:**

Gazel 33

Mısra: **9**

Neden, hangi sebeple.

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb

4. **n'içün:**

Gazel 54

Mısra: **6**

Neden, hangi sebeple.

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah

5. **n'içün:**

Gazel 120

Mısra: **1**

Neden, niçin, hangi sebeble.Soru zarfı.

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

6. **n'içün:**

Gazel 166

Mısra: **8**

Neden, niçin, hangi sebeble.

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḫüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

7. **n'içün:**

Gazel 166

Mısra: **14**

Neden, niçin, hangi sebeble.

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

8. **n'içün:**

Gazel 170

Mısra: **7**

Neden, hangi sebeple.

Boynuñ ışırmaġ ile
n’içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña
öldükde ḳanumuz

9. **n’içün:**
Gazel 177
Mısra: **13**
Neden, niçin, hangi sebeble.
N’içün
Muʿīdī n’itdügimüz añlamaz
raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-
dem degül miyüz

10. **n’içün:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Neden, niçin, hangi sebeble.
Kūy-ı muġānda
ḫumretimüz n’içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ
degül miyüz

11. **n’içün:**
Gazel 191
Mısra: **6**
Neden, hangi sebepten anlamında soru zarfı.
Dil-i Ferhād sūzından
eser yoġ ise ṭaġlarda
N’içün tīşe ṭoḳınduḳca olur
ṭaşdan hemān āteş

12. **n’içün:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Neden, niçin, hangi sebeble.
N’içün bī-gāne gibi
deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

13. **n’içün:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Neden, hangi sebeple.
Didüm miyānuñ iy
meh n’içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp didi kenāre
yir yoḳ

14. **n’içün:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Neden, niçin, hangi sebeble.
Ben elif gibi reh-i
ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm
n’içün dāl eyledüñ

15. **n’içün:**
Gazel 259
Mısra: **3**
Neden, niçin, hangi sebeble.
Ben n’içün mecrūḥ
olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol
verhem degül

16. **n’içün:**
Gazel 342
Mısra: **2**
Neden, hangi sebeple.
Dirligümde ölmesem
cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n’içün ṣaraydı penbe-i
dāġum kefen

17. **n’içün:**
Gazel 345
Mısra: **10**
Neden, niçin, hangi sebeble.
Çünki zevraḳla nihān
olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n’içün deryā-yı
Ceyhun olmasun

18. **n’içün:**
Gazel 365
Mısra: **11**
Neden, niçin, hangi sebeble.
Ben n’içün vaṣf
itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn
ḫayālüm var iken

19. **n’içün:**
Gazel 366
Mısra: **14**
Neden, niçin, hangi sebeble.Soru zarfı.
Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n’içün
gelmez kerem bir gün

n’id:

1. **n’ider:**-*er*
Gazel 35
Mısra: **6**
Ne yapar, Ne yapıyor, Ne Eder? anlamlarındaki söz.
Çün ḳarasın göremez
ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n’ider deryā-yı Nīl’e zevraḳ-ı
zerrīn ṣalup

2. **n’ider:**-*er*
Gazel 215
Mısra: **14**
Ne etmek, ne yapmak.
Añma taḳvā yolın iy
dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n’ider ʿışḳ ile bed-
nām olıcaḳ

3. **n’idersin:**-*er, -sin*

Gazel 341

Mısra: **11**

Ne etmek, ne yapmak.

Şehr için iy dil
n’idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it
gehī ṣaḥrā yüzin

n’ide:

1. **n’ideyin:**-*y, -in*

Gazel 138

Mısra: **17**

Ne edeyim.

Mey gerekmez
n’ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten
fersūdedür

n’ider-:

1. **n’idersüñ:**-*süñ*

Gazel 97

Mısra: **7**

Ne edeceksin, ne yapacaksın.

Her dem n’idersüñ
üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir
naẓar yiter

2. **n’idersüz:**-*süz*

Gazel 398

Mısra: **5**

Ne yapsın, ne etsin?.

Kefen behālı n’idersüz
gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen
yirine

n’ider:

1. **n’ider:**

Gazel 118

Mısra: **3**

Ne yapsın, ne etsin?.

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin n’ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde
sāġerden geçer

2. **n’iderdüm:**

Gazel 319

Mısra: **3**

Ne eder, ne yapar?.

Gülzārı n’iderdüm
almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini ġonçelerden

n’idersin:

1. **n’idersin:**

Gazel 135

Mısra: **5**

Ne edersin, ne yaparsın?.

Riyā ile olan zühdi
n’idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

2. **n’idersin:**

Gazel 236

Mısra: **13**

Ne edersin, ne yaparsın?.

İy Muʿīdī fikr idüp
ḫālüñ n’idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri
tedbīrüñ senüñ

3. **n’idersin:**

Gazel 238

Mısra: **9**

Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).

İy Muʿīdī fikr idüp
ḫālin n’idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri
tedbīrüñ senüñ

4. **n’idersin:**

Gazel 331

Mısra: **4**

Ne edersin, ne yapacaksın, sana gerekmez.

Çün murāduñ mürġ-i
dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n’idersin zülf ü
ḫālüñ var iken

5. **n’idersin:**

Gazel 424

Mısra: **5**

Ne edersin, ne yaparsın?.

Baña pend idüp
n’idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü
mübtelālıḳdan beni

n’ideyüm:

1. **n’ideyüm:**

Gazel 370

Mısra: **3**

Ne edeyim, ne yapayım.

Bülbül-i āşüfteyem
gülzārı sensüz n’ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i
ḫod-rūyı ben

nifāk itdi:

1. **nifāḳ itdi:**-*di*

Gazel 33

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki kişi arasına fitne sokmak, ara bozmak.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

<u>nigār:</u>

1. **nigār:**

Gazel 14

Mısra: **9**

Resim gibi güzel sevgili II

Güzel yüzlü sevgili.

Gerçi bu aya
Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

2. **nigāruñ:**-*uñ*

Gazel 23

Mısra: **7**

Güzel yüzlü sevgili.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḫāžır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

3. **nigāruñ:**-*uñ*

Gazel 51

Mısra: **4**

Resim gibi güzel sevgili.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

4. **nigār:**

Gazel 131

Mısra: **1**

Güzel, sevgili.

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

5. **nigāruñ:**-*uñ*

Gazel 153

Mısra: **10**

1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel sevgili.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

6. **nigār:**

Gazel 172

Mısra: **6**

(resim gibi güzel) sevgili.

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

7. **nigār-ı:**--*ı*

Gazel 193

Mısra: **1**

Güzel yüzlü sevgili.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż

8. **nigār:**

Gazel 213

Mısra: **9**

(resim gibi güzel) sevgili.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

9. **nigāruñ:**-*uñ*

Gazel 228

Mısra: **3**

(Resim gibi güzel) sevgili.

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

10. **nigāruñdur:**-*uñ, -dur*

Gazel 258

Mısra: **9**

Resim gibi güzel sevgili.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

11. **nigārumdur:**-*um, -dur*

Gazel 286

Mısra: **4**

Resim gibi güzel sevgili.

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

12. **nigāruñ:**-*uñ*

Gazel 353

Mısra: **4**

(Resim gibi güzel) sevgili.

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

13. **nigār:**

Gazel 412

Mısra: **14**

Güzel, dilber.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

14. **nigāre:**-*e*

Gazel 425

Mısra: **3**

Resim gibi güzel sevgili.

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

15. **nigāre:**-*e*

Gazel 425

Mısra: **8**

Resim gibi güzel sevgili.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

nigār-i çīn:

1. **nigār-i çīn:**

Gazel 52

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çin resmi, nakşı (kadar güzel sevgili).

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ

nigār-ı pür-fitenden:

1. **nigār-ı pür-fitenden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitneci sevgilinin (aşkı).

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

nigehbān:

1. **nigehbāndur:**-*dur*

Gazel 293

Mısra: **4**

Gözcü, bekçi.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

nigehbān ol-:

1. **nigehbān ol-:**-*up*

Gazel 95

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bekçi, gözcü olmak; yönetmek, hükmü altına almak, korumak.

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

nigīn:

1. **nigīn:**

Gazel 293

Mısra: **11**

Far. Mühür, hâtem, yüzük.

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ nigīn olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm

2. **nigīn:**

Gazel 372

Mısra: **12**

Mühür, hâtem.

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḫātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

niḫāl:

1. **nihāle:**-*e*

Gazel 209

Mısra: **7**

1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf

2. **nihāle:**-*e*

Gazel 441

Mısra: **4**

1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

nihāl-i sidre'den:

1. **nihāl-i sidre'den:**-*den*

Taştir 1

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sidre fidanı.

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

nihāl-i tāze-:

1. **nihāl-i tāze-:**-*dür*

Gazel 236

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze, körpe fidan II sevgili.

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

nihāl-i tāze:

1. **nihāl-i tāze:**-*dür*

Gazel 267

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze fidan(sevgili).

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

2. **nihāl-i tāze:**

Gazel 269

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze fidan(sevgili).

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

nihān:

1. **nihān:**

Gazel 185

Mısra: **6**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

2. **nihān:**

Gazel 190

Mısra: **2**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

3. **nihān:**

Gazel 198

Mısra: **8**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

4. **nihān:**

Gazel 295

Mısra: **4**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

5. **nihāndur:**-*dur*

Gazel 310

Mısra: **4**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

6. **nihān:**

Gazel 336

Mısra: **9**

(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

7. **nihāndur:**-*dur*

Gazel 376

Mısra: **2**

Saklı, gizli.

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

nihān gel-:

1. **nihān gel-:**-*ür*

Gazel 101

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli gelmek, sezilmemek.

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

nihān ol-:

1. **nihān ol-:**

Gazel 75

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözden uzak olmak, Uzaklarda bulunan, görünmeyen.

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

2. **nihān ol-:**

Gazel 75

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözden kaybolmak, görünmez olmak.

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

3. **nihān ol-:**-*mış*

Gazel 91

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlenmek, saklanmak.

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

nihāyet:

1. **nihāyet:**

Gazel 434

Mısra: **1**

Son, sınır.

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

niḳāb:

1. **niḳāb:**

Gazel 31

Mısra: **2**

Örtü, perde. II Yüz örtüsü.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

2. **niḳābuñ:**-*uñ*

Gazel 203

Mısra: **3**

(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

3. **niḳāb:**

Gazel 366

Mısra: **1**

(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

niḳāb-ı muʿanber:

1. **niḳāb-ı muʿanber:**

Gazel 198

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu peçe.

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ

nīl:

1. **nīl:**

Gazel 253

Mısra: **2**

Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri.

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ

2. **nīl:**

Gazel 401

Mısra: **8**

Nil nehri.

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

nīlūfer:

1. **nilüferler:**-*ler*

Gazel 209

Mısra: **10**

Beyaz, mavi ve sarı çiçekler açan bir cins su bitkisi.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

niʿmet:

1. **niʿmet:**

Gazel 384

Mısra: **10**

Nimet.

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc

İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

niʿmet-i ʿışḳ-:

1. **niʿmet-i ʿışḳ-:**-*ı, --(n), --ı*

Gazel 129

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk nimeti.

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

nīş:

1. **nīş-i:**--*i*

Gazel 138

Mısra: **1**

Zehir.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

nişān:

1. **nişān:**

Gazel 92

Mısra: **4**

Belirti, işaret, iz, eser.

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür

2. **nişān:**

Gazel 96

Mısra: **6**

Belirti, işaret, iz, eser.

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān vardur ne dermāndan eser

3. **nişān:**

Gazel 137

Mısra: **6**

Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh. II Amaç, hedef, gaye.

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

4. **nişān:**

Gazel 156

Mısra: **11**

Belirti, işaret, iz, eser.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

5. **nişānumuz:**-*umuz*

Gazel 169

Mısra: **2**

İşâret, belirti, iz, alâmet.

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı nişānumuz

6. **nişān:**

Gazel 184

Mısra: **6**

1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

7. **nişānı:**-*ı*

Gazel 221

Mısra: **2**

Alamet, iz, nişan.

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

8. **nişān:**

Gazel 281

Mısra: **12**

Belirti, işaret, iz.

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

9. **nişānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 281

Mısra: **12**

İşaret, belirti, iz, alamet.

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm

10. **nişānum:**-*um*

Gazel 284

Mısra: **7**

Belirti, iz, işaret.

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

11. **nişānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 284

Mısra: **8**

İşaret, belirti, iz, alamet.

Dil nişān-ı tīr olup
gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir
nişānumdur benüm

12. **nişāndur:**-*dur*
Gazel 290
Mısra: **6**
Belirti, işaret, iz, eser.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden
derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur
āh ü efġānum

13. **nişāndur:**-*dur*
Gazel 378
Mısra: **2**
Iz, işaret, belirti.
Görüp gözüm yaşın
dem dem dime billāh ne ḳandur
bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı
ḫadengüñden nişāndur bu

14. **nişāndur:**-*dur*
Gazel 378
Mısra: **12**
Iz, işaret, belirti.
Çeküp sīnemden alma
iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur bu

15. **nişān:**
Gazel 381
Mısra: **9**
Iz, işaret, belirti.
İy dil nişān dilerseñ
meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı
yāre ḳarşu

16. **nişāndur:**-*dur*
Gazel 396
Mısra: **2**
Iz, işaret, belirti.
Zeyn olup deyr-i felek
zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i
Mesīḥā'dan yine

17. **nişāndur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **2**
1. İşâret, belirti, iz, alâmet.
2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk
oldum nişāndur bu

nişān-gāh:

1. **nişān-gāhı:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Nişan tahtası, hedef yeri.
Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü
belāda ber-nişān olmış

nisār itmeg:

1. **nisār itmeg:**-*me*
Gazel 32
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, dağıtmak.
İy Muʿīdī reh-i dildāre
nisār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter
leb-ber-leb

nisār itsem:

1. **nisār itsem:**-*se*, -*m*
Tahmis 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
Ben ki bir meh-rū içün
biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir nisār
itsem gerek

2. **nisār itsem:**-*se*, -*m*
Tahmis 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feda etmek, harcamak.
Ben ayaġuñ tozına
cānum nisār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol
şeydāyı gör

nisār olmak:

1. **nisār olmaḳ:**-*mak*
Gazel 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçılmak, serpilmek.
Bezm içinde zer degül
cānlar nisār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i
sīmīn ṣalup

nisbet:

1. **nisbet:**
Gazel 321
Mısra: **10**
"Kıyaslama, karşılaştırma" amacıyla kullanılmıştır.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

2. **nisbet:**
Gazel 322
Mısra: **6**
Kıyas, karşılaştırma.
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

n'it-:

1. **n'ider:**-*r*
Gazel 122
Mısra: **1**
(ni iyle-) ne eylemek, ne yapmak.
Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

n'itdüg-:

1. **n'itdügimüz:**
Gazel 177
Mısra: **13**
Ne ettiği, ne yaptığı.
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

niteki:

1. **niteki:**
Gazel 54
Mısra: **12**
Nitekim, nasıl ki.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

nitekim:

1. **nitekim:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Ancak, oysaki.
Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

2. **nitekim:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Nitekim.
Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda nitekim ḳurbān-ı ʿīd

3. **nitekim:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Nitekim, hasılı.
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

4. **nitekim:**
Gazel 278
Mısra: **2**
Adeta.
Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

5. **nitekim:**
Gazel 326
Mısra: **2**
-dığı müddetçe.
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan

6. **nitekim:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Gibi ‖ olduğu gibi.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

n'itsün:

1. **n'itsün:**
Gazel 148
Mısra: **2**
"Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.
Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

2. **n'itsün:**
Gazel 194
Mısra: **14**
"Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin

gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.

Kūy-ı dilberde
Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur
ġaraż

3. **n'itsün:**

Gazel 230

Mısra: **9**

"Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk

niyāz:

1. **niyāzum:**-*um*

Gazel 34

Mısra: **14**

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

2. **niyāzumı:**-*um, -ı*

Gazel 110

Mısra: **5**

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

3. **niyāz:**

Gazel 175

Mısra: **2**

(Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

niyāz eyler:

1. **niyāz eyler:**-*r*

Gazel 33

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricada bulunmak.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

niyāz it-:

1. **niyāz it-:**--*sem*

Gazel 175

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak; rica etmek, dilemek.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

niyāzum:

1. **niyāzum:**

Gazel 114

Mısra: **9**

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, rica.

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür

niye:

1. **niye:**

Gazel 159

Mısra: **10**

"Niçin, neden" soru zarfı.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

2. **niye:**

Gazel 202

Mısra: **5**

"Niçin, neden" soru zarfı.

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

niyyet:

1. **niyyet:**

Gazel 431

Mısra: **14**

Niyet.

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī

nizār:

1. **nizār:**

Gazel 264

Mısra: **11**

Zayıf, aciz, düşkün.

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

nīze:

1. **nīze:**

Gazel 24

Mısra: **5**

Mızrak, kargı.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

2. **nīze:**

Gazel 134

Mısra: **8**

Mızrak, kargı.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

3. **nīzesin:**-*sin*

Gazel 212

Mısra: **8**

Mızrak, kargı.

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

4. **nīze:**

Gazel 268

Mısra: **16**

Kargı, mızrak, süngü, harbe.

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

noḳṣān:

1. **noḳṣān:**

Gazel 7

Mısra: **10**

(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

2. **noḳṣān:**

Gazel 7

Mısra: **10**

(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

noḳṭa:

1. **noḳṭası:**-*sı*

Gazel 142

Mısra: **9**

Nokta. ll ben.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

2. **noḳṭalardur:**-*lar, -dur*

Gazel 145

Mısra: **8**

Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret, mevzu, husus.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

3. **noḳtasın:**-*sı, -n*

Gazel 251

Mısra: **1**

Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed-ḥāl eyledüñ

4. **noḳṭasız:**-*sız*

Gazel 251

Mısra: **2**

Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed-ḥāl eyledüñ

5. **noḳṭa:**

Gazel 400

Mısra: **10**

Nokta.

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

nokṭa ḳor:

1. **noḳṭa ḳor:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nokta koyma. II Sonlandırma.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

nokṭa-i ḫāl:

1. **noḳṭa-i ḫāl:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benin siyah noktası.

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

n'ol:

1. **n'olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **7**
Lütfen, ne çıkar.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

2. **n'olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **7**
Ne olur, ne çıkar; şaşılır mı?.

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

3. **n'ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **3**
Nola, çok mu?.

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

4. **n'olsun:**-*sun*
Gazel 20
Mısra: **3**
Nedir ki?.

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḫarām uyḫu saña

5. **n'olsun:**-*sun*
Gazel 63
Mısra: **7**
Nedir ki?.

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

6. **n'ola:**-*a*
Gazel 103
Mısra: **3**
"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

7. **n'ola:**-*a*
Gazel 110
Mısra: **7**
"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham / tazarru ifadesi.

Bāzār iderse ḳalb ile ḫāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer

8. **n'oldı:**-*dı*
Gazel 122
Mısra: **2**
Ne olur.

Dil n'ider küḫl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

9. **n'ola:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **9**
"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḫaẓẓ

10. **n'ola:**-*a*
Gazel 215
Mısra: **7**
"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

11. **n'oldı:**-*dı*
Gazel 224

Mısra: **10**

Ne olur.

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n’oldı ḥālet gerek

12. **n’ola:**-*a*

Gazel 342

Mısra: **7**

"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa n’ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan

n’ola:

1. **n’ola:**

Gazel 9

Mısra: **3**

Ne farkeder, neyi değiştirir anlamında bir söz.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n’ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

2. **n’ola:**

Gazel 11

Mısra: **1**

Çok mu? Ne çıkar?.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

3. **n’ola:**

Gazel 11

Mısra: **1**

Ne çıkar, ne farkeder.

Dil n’ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

4. **n’ola:**

Gazel 28

Mısra: **13**

"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; II şaşılır mı? (Şaşılmaz).

N’ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

5. **n’ola:**

Gazel 29

Mısra: **1**

Şaşılır mı, ne olur ki?.

Dirsem n’ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

6. **n’ola:**

Gazel 32

Mısra: **1**

Çok mu, şaşılır mı?.

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb

7. **n’ola:**

Gazel 34

Mısra: **13**

"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; ne olur, ne çıkar II şaşılır mı? (Şaşılmaz).

İy Muʿīdī n’ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

8. **n’ola:**

Gazel 40

Mısra: **1**

Ne çıkar, şaşılır mı?.

İy perī ṭutsañ n’ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

9. **n’ola:**

Gazel 43

Mısra: **7**

Ne çıkar, şaşılır mı?.

N’ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

10. **n’ola:**

Gazel 45

Mısra: **10**

Ne ola, ne olur ki, ne çıkar.

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n’ola cān ile baḥṣ

11. **n’ola:**

Gazel 45

Mısra: **14**

Çok mu? Ne çıkar?.

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n’ola tūmār ü dīvān ile baḥṣ

12. **n’ola:**

Gazel 46

Mısra: **10**

"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; ne olur, ne çıkar II şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n’ola yārān ile baḥs

13. **n’ola:**
Gazel 56
Mısra: **9**
"Ne olur" anlamında kullanılan söz.

Ṭolu içüp n’ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

14. **n’ola:**
Gazel 56
Mısra: **14**
Çok mu, şaşılır mı?.

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n’ola nādān küstāḫ

15. **n’ola:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Ne olur.

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n’ola ol laʿl-i nāb telḫ

16. **n’ola:**
Gazel 92
Mısra: **1**
"Ne olur" anlamında kullanılan söz.

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n’ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

17. **n’ola:**
Gazel 92
Mısra: **5**
"Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

18. **n’ola:**
Gazel 97
Mısra: **3**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n’ola
Göz maḫzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

19. **n’ola:**
Gazel 106
Mısra: **3**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!" anlamında kullanılan söz.

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n’ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

20. **n’ola:**
Gazel 125
Mısra: **5**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse n’ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur

21. **n’ola:**
Gazel 139
Mısra: **13**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Ger māl ü menālüm yoġ ise n’ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

22. **n’ola:**
Gazel 142
Mısra: **13**
"Şaşılır mı, tuhaf mı!".

N’ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

23. **n’ola:**
Gazel 164
Mısra: **7**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n’ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmāyı īmān eylemez

24. **n’ola:**
Gazel 171
Mısra: **1**
"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; ne olur, ne çıkar II şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Maḫmūr gözlerüñ n’ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz

25. **n’ola:**
Gazel 178
Mısra: **9**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi
eşʿārımuz n’ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ
degül miyüz

26. **n’ola:**

Gazel 200

Mısra: **14**

"Şaşılır mı, tuhaf mı!".

Ḥüsnüñi beyān eyler
şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n’ola alsa bu ḥüsn-i
beyāndan ḥaẕẕ

27. **n’ola:**

Gazel 212

Mısra: **1**

"Çok mu, ne çıkar" anlamlarında bir ifade.

İy kemān-ebrū n’ola
ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı
ʿāşıḳdur hedef

28. **n’ola:**

Gazel 216

Mısra: **11**

"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında bir ifade.

Devr-i ḥüsnüñde
ḫayālüñ çeşmüme gelse n’ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda
ʿüryān oynamaḳ

29. **n’ola:**

Gazel 220

Mısra: **5**

Ne olur.

Bülbül şarāb-ı gülden
mest olduñ ise n’ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre
yir yoḳ

30. **n’ola:**

Gazel 237

Mısra: **13**

"Şaşılır mı, tuhaf mı!".

Ġuṣṣadan ḳaddi
Muʿīdīnüñ kemān olsa n’ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer
tīrüñ senüñ

31. **n’ola:**

Gazel 238

Mısra: **7**

Ne olur? II şaşılmaz.

İy kemān ebrū n’ola
ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün
tīrüñ senüñ

32. **n’ola:**

Gazel 275

Mısra: **1**

"Çok mu, ne çıkar" anlamlarında bir ifade.

N’ola giyse ol şeker-
güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i
gūyā yaşıl

33. **n’ola:**

Gazel 280

Mısra: **3**

Çok mu, şaşılır mı anlamına gelen söz.

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ
zencīrin istersem n’ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı
cünūnumdur benüm

34. **n’ola:**

Gazel 294

Mısra: **9**

Ne olur ‖ şaşılır mı? (şaşılmaz).

Cān virürsem n’ola
şükrāne Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān
oldum

35. **n’ola:**

Gazel 305

Mısra: **5**

Şaşılmaz.

Dünyāya baḳmasam
n’ola iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı miskīne
ḫvāb-ı ġam

36. **n’ola:**

Gazel 323

Mısra: **11**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

N’ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

37. **n’ola:**

Gazel 343

Mısra: **11**

Ne olur? II şaşılmaz.

N’ola bī-ḥadd ise
derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i
bīmārümden

38. **n’ola:**

Gazel 351

Mısra: **4**

Şaşılmaz.

Beñzedür kendüyi gül
ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n’ola dimezse utanur
yüz yüzden

39. **n’ola:**

Gazel 377

Mısra: **7**

Ne olur? Ne çıkar?.

N’ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

40. **n’ola:**

Gazel 378

Mısra: **3**

Ne olur? Ne çıkar?.

N’ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

41. **n’ola:**

Gazel 383

Mısra: **1**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

N’ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

42. **n’ola:**

Gazel 390

Mısra: **3**

Ne olur.

N’ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

43. **n’ola:**

Gazel 399

Mısra: **7**

Ne olur.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n’ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda

44. **n’ola:**

Gazel 420

Mısra: **10**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n’ola bitse açılsa

45. **n’ola:**

Gazel 433

Mısra: **3**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAḳlum uġurlasañ n’ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

no’la:

1. **no’la:**

Gazel 430

Mısra: **7**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Dil no’la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı

n’ola kim:

1. **n’ola kim:**

Gazel 104

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki, ne çıkar.

Göre gelseñ Muʿīdīyi n’ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur

2. **n’ola kim:**

Gazel 245

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki, ne çıkar.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n’ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

n’oldı:

1. **n’oldı:**

Gazel 124

Mısra: **9**

Ne oldu.

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n’oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

2. **n’oldı:**

Gazel 178

Mısra: **6**

Ne oldu.

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N’oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

n’olduñ:

1. **n’olduñ:**

Gazel 352

Mısra: **13**

Ne oldu?.

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n’olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün

n’olsa gerek:

1. **n’olsa gerek:**

Gazel 100

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur? Ne çıkar ki?.

Başum açdum belāya n’olsa gerek
Birdür iki degül ecel didiler

n’olur:

1. **n’olur:**

Gazel 287

Mısra: **6**

Nasıl olur.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n’olur ser-encāmum benüm

nuhsend:

1. **nuḫsend:**

Gazel 267

Mısra: **14**

Zampara uğursuz aldatan yalancı kimse.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp şaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

nukl:

1. **nuḳl:**

Gazel 128

Mısra: **6**

(Ar.) Meze, çerez.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

2. **nuḳl:**

Gazel 187

Mısra: **8**

(Ar.) Meze, çerez.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

nukl ü şeker-:

1. **nuḳl ü şeker-:**-*üm*

Gazel 121

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çerez ve şekerim.

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

nükte:

1. **nükteye:**-*y*, -*e*

Gazel 61

Mısra: **12**

Herkesin anlayamadığı ince manâ. II İnce manâlı, zarif ve şakalı söz.

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

2. **nükte:**

Gazel 202

Mısra: **6**

Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

3. **nükteyle:**-*y*, -*le*

Gazel 242

Mısra: **3**

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik manalı zarif söz, mazmun.

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

4. **nükte:**

Gazel 307

Mısra: **7**

Herkesin anlayamadığı ince manâ. II İnce manâlı, zarif ve şakalı söz.

İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm

5. **nükte:**

Gazel 375

Mısra: **14**

Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

nūn:

1. **nūna:**-*a*

Gazel 242

Mısra: **6**

Arap alfabesinin yirmi beşinci, Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

2. **nündur:**-*dur*

Gazel 242

Mısra: **5**

"Nun" harfi.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

nûr:

1. **nūrānī:**-*ân, -î*

Gazel 139

Mısra: **5**

1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

2. **nūr:**

Gazel 183

Mısra: **12**

(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

3. **nūrı:**-*ı*

Gazel 245

Mısra: **6**

(Göz) nuru, ışığı.

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

4. **nūr:**

Gazel 323

Mısra: **10**

(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

5. **nūr:**

Gazel 348

Mısra: **4**

(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

nūr ola:

1. **nūr ola:**

Gazel 235

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak, nurla dolmak.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

nūr üzre:

1. **nūr üzre:**

Gazel 242

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) Nur üstüne nur gelmesi (Nur suresi'ne telmih).

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

nūr-ı cemāl-:

1. **nūr-ı cemāl-:**-*üñ, --den*

Gazel 212

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

nūr-ı ḥüsn-:

1. **nūr-ı ḥüsn-:**--*üñ, --den*

Gazel 156

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik nuru.

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

nūr-ı ḥüsn:

1. **nūr-ı ḥüsn:**-*üñ, -le*

Gazel 267

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin nuru.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

nūr-ı vaṣl:

1. **nūr-ı vaṣl:**

Gazel 256

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat nuru.

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

nūş:

1. **nūş:**

Gazel 185

Mısra: **3**

(Fars.) İçme, içiş.

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

2. **nūş:**

Gazel 199

Mısra: **5**

(Fars.) İçme, içiş.

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ

3. **nūş:**

Gazel 199

Mısra: **10**

İçki, içecek II Zevk u safâ.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ

4. **nūş:**

Gazel 256

Mısra: **9**

İçki, içecek II Zevk u safâ.

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

5. **nūş:**

Gazel 309

Mısra: **2**

(Fars.) İçme, içiş.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

6. **nūş:**

Gazel 359

Mısra: **6**

(Fars.) İçme, içiş.

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün

7. **nūş:**

Gazel 365

Mısra: **4**

(Fars.) İçme, içiş.

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken

8. **nūşın:**-*ın*

Gazel 394

Mısra: **11**

İçmek. Maḥabbet meclisinde nūş ider mestāneler vardur bağlamında.

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

9. **nūş:**

Gazel 399

Mısra: **6**

İçme, içmek.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

10. **nūş:**

Gazel 405

Mısra: **13**

İçme, içmek.

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

11. **nūş:**

Gazel 440

Mısra: **9**

(Fars.) İçme, içiş.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

nūş eyle-:

1. **nūş eyle-:**-*rüz*
Murabba 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yudumlamak, içmek; yaşamak, tecrübe etmek.

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp

nūş id-:

1. **nūş id-:**-*em*
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

2. **nūş id-:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

nūş ideli:

1. **nūş ideli:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Içmek yudumlamak.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

nūş idelüm:

1. **nūş idelüm:**-*elüm*
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, Yudumlamak.

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

nūş it:

1. **nūş it:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

2. **nūş it:**-*-dü, --g, --im, -*
Gazel 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İçmek, yudumlamak.

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

3. **nūş it:**
Murabba 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Içmek, şarap içmek.

Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

4. **nūş it:**
Murabba 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Içmek, şarap içmek.

ʿĪş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī
Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri

nūş it-:

1. **nūş it-:**-*dü, -gi*
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Içmek, şarap içmek.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

nūş-dārū-:

1. **nūş-dārūdur:**-*dur*
Gazel 104
Mısra: **4**
Panzehir.

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur

nūş-dārū:

1. **nūş-dārū:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Panzehir.
Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ

2. **nūş-dārū:**
Gazel 373
Mısra: **14**
Far. bir tür macun, panzehir, tiryak.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

nūş-ı cān:

1. **nūş-ı cān:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canına değsin anlamında kalıplaşmış bir söz dizisi.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **nūş-ı cān:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can şarabı.
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

nūş-ı cān olsun:

1. **nūş-ı cān olsun:**-*ı, -sun*
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canına değmek deyimi.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

nuṭḳ-ı cān-bahşuñ:

1. **nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bağışlayan söz.
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḫş
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş

nüvīd:

1. **nüvīd-i:**--*i, -*
Gazel 211
Mısra: **6**
İyi haber, müjde, muştu.
Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

nā-bekār: *Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-bekâr.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / Üstādlaruñ yanında ol **nā-bekāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [nā-bekāre,]*

nā-bekār ḥaṭṭ: *İşe yaramaz ayva tüyü.*

Āyīne-i ruḥuñla göñül pür ṣafā iken / Bıraḳdı araya keder ol **nā-bekār ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [nā-bekār ḫaṭṭ,]*

nabz: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma **nabżum** iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [nabżum, -um]*

nabz: *Nabız, damar. II Halet-i ruhiyye.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma **nabżum** iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [nabżum, -um]*

nabz: *Kalp atışı sebebiyle ortaya çıkan kan basıncından dolayı atar damarlarda ve özellikle bilek atar damarında duyulan vuruş ve bu vuruşun duyulduğu atar damar.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El urdı **nabẓuma** didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [nabẓuma, -um, -a]*

nabżı: *Ar. Atar damar, hususen bilek damarı ki tabip ekseriya hastayı oradan muayeneye başlar.*

El urup **nabżına** ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [nabżına, -na]*

nâ-çâr: *Çaresiz, âciz, dertli.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḥi bu resme **nā-çār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [nā-çār,]*

nā-dān: *Câhil, bilmez, bilgisiz (kimse).*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez nāṣiḥ sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya **nā-dān** ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [nā-dān,]*

nā-dān: *Cahil, bilgisiz (kimse).*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb / Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola **nā-dān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [nā-dān,]*

nā-ehl: *Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her **nā-ehle** kim / Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [nā-ehle, -e]*

nâfe: *(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [nāfe,]*

nâfe: *(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [nāfe,]*

nâfe-: *Göbek miski.*

Ṭoldurdı **nāfeler** gibi ḳan ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [nāfeler, -ler]*

nâfe-i çîn'dür: *Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.*

Her girih bir **nāfe-i Çīn'dür** kim açduḳca ider / ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i

müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [nāfe-i çīn'dür, -dür]*

nāfeveş: *Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese gibi.*

Oldı zülfüñden perīşān
müşg-i terler her ṭaraf
/ **Nāfeveş** āvāredür
ḫūnīn-cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [nāfeveş,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum
bu uzun sevdāda kim /
Başa çıḳmadum daḫi
ol kākül-i pür-çīn
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [nāfeveş,]*

nāfeveş: *Misk kokusu.*

Sīne-çāküm **nāfeveş** sevdā-
yı zülfüñle senüñ / Veh
ki daḫi olmadum bu
yüz ḳarasından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [nāfeveş,]*

nāfiʿ: *Ar. Yararlı.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ /
Degül biñ saʿy aña bir
ẕerre **nāfiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [nāfiʿ,]*

Ġam baña **nāfiʿ** degül
ammā niçe perhīz idem
/ Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [nāfiʿ,]*

nā-gāh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

Gāh girye gāh **nā-
gāh** maḥabbet gāh ġam
/ Ne diyem dillerle
şerḥ olmaz ser-
encāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [nā-gāh,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm / Eger ṣunmaz
ise **nā-gāh** elüñde
cām-ı Cem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 6). [nā-gāh,]*

nā-gāh: *Ansızın, aniden anlamında zarf.*

Gice ḫayāl-i yār ile
ṣoḥbetde iken āh / **Nā-
gāh** irüp Muʿīdī anı
itdi ḫvāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [nā-gāh,]*

nā-geh: *Ansızın, birdendire.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin
gördüñ helāk olduñ
göñül / Āh kim yüz
ṭutdı **nā-geh** bu ḳara
ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, apansız.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme kim /
Ḳorḳaram od düşe **nā-
geh** perr-i Cibrīl
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [nā-geh,]*

nā-geh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

Seyr-i deyr eyler iken
añdum [iñen] kāfir seni
/ Ben ki **nā-geh** bir
büt-i [mevzūnı]
gördüm
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 4). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, birden bire.*

Ruḥuñ şemʿin gice **nā-
geh** dil-i pervāne yād

itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [nā-geh,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki **nā-geh** bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [nā-geh,]*

nā-geh: *Vakitsiz, ansızın, birdenbire.*

Ruḫuñ şemʿin gice **nā-geh** dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, birdenbire.*

Bir hümā sevdüm ki **nā-geh** sāye ṣalsa üstüme / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, birdenbire.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım **nā-geh** vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, aniden.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki **nā-geh** bu ṣikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [nā-geh,]*

nā-gehān: *Ansızın.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi **nā-gehān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [nā-gehān,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm / El-ḥaẕer bir gün arada **nā-gehān** ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdenbire.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam **nā-gehān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdenbire.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam **nā-gehān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [nā-gehān,]*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / **Nā-gehān** göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [nā-gehān,]*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / **Nā-gehān** göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [nā-gehān,]*

nāgehān: *(Fars.) Birdenbire, ansızın.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı **nāgehān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [nāgehān,]

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi / **Nāgehān** ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [nāgehān,]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın / **Nāgehān** dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [nāgehān,]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / **Naġmesini** ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [naġmesini, -si, -n, -i]*

naġme: *Etkileyici söz II nağme.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā **naġme** ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [naġme,]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül **naġmesi** gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [naġmesi, -si]*

naġme: *Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.*

Kürsīye çıḳup **naġmeler** itdükce o meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [naġmeler, -ler]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā / **Naġmesini** ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [naġmesini, -si, -n, -i]*

naġme-i bülbül: *Bülbül sesi.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise / **Naġme-i bülbül** gelür feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [naġme-i bülbül,]*

naġme-sāz: *Şakıma ǁ şarkı söyleme.*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [naġme-sāz,]*

nahl-bend: *Nahıl ustası.*

Naḥl-bend olup nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden / Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [naḥl-bend,]*

nāḫun-ı ḫār: *Dikenin tırnağı.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / **Nāḫun-ı ḫār** ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [nāḫun-ı ḫār,]*

nāka-: *Dişi deve II inatçı sevgili.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn / **Nāḳalar** başın şalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

179, Beyit 2). [nāḳalar,]

<u>naḳd:</u> *Far. Nakit, akçe.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān **naḳdi** fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [naḳdi, -i]*

<u>naḳd:</u> *Sermaye, kazanım.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān ü cihān **naḳdine** erzāndu r bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [naḳdine, -in, -e]*

<u>naḳd:</u> *Nakit, sermaye.*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān ü dil **naḳdi** fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [naḳdi, -i]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice / Dīn ü dil **naḳdin** alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [naḳdin, -i, -n]*

<u>naḳd:</u> *(Manevi) varlık, servet.*

Dīn ü dil **naḳdin** virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [naḳdin, -in]*

<u>nakd-i cān:</u> *Can sermayesi.*

Vaṣluñı ṣatma **naḳd-i cān** virene / Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [naḳd-i cān,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi **naḳd-i cān** ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / Bāri gel bir būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [naḳd-i cān, -um]*

<u>nakd-i cān:</u> *Can parası (en kıymetli şey).*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem nʾola **naḳd-i cān** benümdür / Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [naḳd-i cān,]*

<u>naḳd-i cān:</u> *Can parası.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [naḳd-i cān, -um]*

<u>nakd-i cān:</u> *Can sermayesi.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç

tereddüd çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / **Naḳd-i cān** alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān-: *Can sermayesi.*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [naḳd-i cān-, --ı]*

naḳd-i dil: *Gönül ve can sermayesi.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / **Naḳd-i dil** ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [naḳd-i dil,]*

naḳd-i ġam: *Gam akçesi.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [naḳd-i ġam, -ı]*

naḳd-i ġam-ı: *Gam akçesi.*

Varın şular ki **naḳd-i ġam-ı** yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [naḳd-i ġam-ı,]*

naḳd-i īmān: *Imanın kazancı, ibadet etmek.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / Zāhide zünnār-ı zülfüñ **naḳd-i īmān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [naḳd-i īmān,]*

naḳd-i ʿömr-: *Ömür sermayesi.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [naḳd-i ʿömr-, --üm]*
Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [naḳd-i ʿömr-, -üm]*

naḳd-i ʿömr: *Ömür sermayesi.*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [naḳd-i ʿömr, -i, -n]*

naḳd-i şiʿr: *Şiirin sermayesi.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿ rin şanma ḫüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

239, Beyit 7). [naḳd-i şiʿr, -in]

nākes: *Alçak, soysuz, düzenbaz.*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez **nākese** / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [nākese, -e]*

nakkāş: *Nakşeden. II Allah.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / Cān fedā şol naḳşa kim gördükce **naḳḳāş** añdu rur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [naḳḳāş,]*

naḳkāş: *(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni **naḳḳāş** kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [naḳḳāş,]*

nakş: *Resim.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [naḳş-ı, --ı]*

nakş: *Nakış, resim.*

Ḫūn **naḳşı** [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl / Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [naḳşı, -ı]*

nakş: *Nakış, resim, suret.*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār **naḳş** / Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [naḳş,]*

nakş: *Görünüşün cezbedici güzelliği || Sûret.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī / Cān fedā şol **naḳşa** kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [naḳşa, -a]*

nakş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir; süs, aldatıcı şeyler; hile, aldatma.*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / **Naḳş** olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [naḳş,]*

naks ir-: *Eksiklik, noksanlık erişmek.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire şanmaġıl / Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [naḳş ir-, -e]*

naḳş olupdur: *Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek, işlenmek, kazınmak.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst / **Naḳş olupdur** laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [naḳş olupdur, -up, -dur]*

nakṣı: *Eksiklik.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli / Ne deñlü var ise **naḳṣı** kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [naḳṣı,]*

nakş-ı kebkeb-i: *Yıldız şeklindeki çivi izi, çivi nakşı.*

Yüzüm üstinde **naḳş-ı kebkeb-i** yār / Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [naḳş-ı kebkeb-i,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

nakş-ı miḥnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

naḳş-ı miḥnet: *Sıkıntılı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet** / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [naḳş-ı miḥnet,]*

naḳş-ı zībā: *Güzel olan heykel.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim / Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [naḳş-ı zībā, -sın]*

nālān: *Inleyen.*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi **nālān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [nālān,]*

nālān iden: *Ağlatmak, inletmek.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri **nālān iden** / Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [nālān iden,]*

nāle: *Inilti, feryat.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī **nālesin** / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [nālesin, -sin]*

nāle: *Inilti, feryat.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān / Ṣām-ı hicrānuñda ancaḳ **nāledür** feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [nāledür, -dür]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü **nāleyi** / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [nāleyi, -yi]*

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ / Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 7). [nālesi, -si]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī **nālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [nālesi, -si]*

nāle: *İnleme, feryat.*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye / Āh ü **nālemdür** çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [nālemdür, -m, -dür]*

nāle: *İnilti, inleme, figan.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / **Nāle** ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [nāle,]*

İy Muʿīdī n'ola ger **nāle** mi diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [nāle,]*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim / İtmişdür eşer **nāle** ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [nāle,]*

nāle: *(□□□□) i. (Fars. nāle) İnleme, inilti.*

Ben **nāleden** miyānuñ hecrinde nāle döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [nāleden, -den]*

nāle: *İnilti, inleme.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / **Nāle** ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [nāle,]*

nāle: *İnlemek, feryat etmek.*

Gice kim ḫvāba varam **nālesi** derḫāl uyarur / Hīç rāḫat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [nālesi, -si]*

nāle: *(Âşığın) iniltisi, feryadı.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ **nāle** vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [nāle,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / Ḫaste-dil reşkiyle eyler **nāle** mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [nāle,]*

nāle: *(Âşığın) feryadı, iniltisi.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [nāleme, -m, -e]*

Firāḳ-ı çeşmüñ ile **nāle** ḳılmadum hergiz / Ki ḫaste olalı kendümi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [nāle,]*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez **nāle** kemendi n yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [nāle,]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez **nālem** ol meh gerçi kim / Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [nālem, -m]*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz **nāle** vü zārum benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [nāle,]*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme / Güşuña girmez mi yoḳsa **nāle** vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [nāle,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [nāleme, -m, -e]*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde **nāle** döndüm / Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [nāle,]*

Gāh **nāle** gāh girye gāh miḥnet gāh ġam / Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [nāle,]*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz / Mübtelālar şanʿatidür gāh **nāle** gāh enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [nāle,]*

Ḫāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim / Çoḳ zamān ḫayretde

ḳalur **nālemi** gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [nālemi, -m, -i]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim **nālem** efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [nālem, -m]*

nāle: *Far. İnilti.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ / Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [nālesinden,]*

naʿle: *Inilti, feryat.*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış **naʿle** beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [naʿle,]*

nāle nāy: *Iniltilerim ney.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb ü sīne def ü **nāle nāy** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [nāle nāy,]*

nāle vü efġān: *İnleme ve feryat etme.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur **nāle vü efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [nāle vü efġān,]*

nāle vü efġān: *İnleme ve feryat etme.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur **nāle vü efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [nāle vü efġān,]*

nāle-i ferhād: *Ferhad'ın inleyişi.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / **Nāle-i Ferhād** sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [nāle-i ferhād,]*

nāle-i ney: *Neyin inlemesi.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem / Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [nāle-i ney, -den]*

nāle-i seher: *Seher vaktinde inlemek, inilti.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü **nāle-i seher** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [nāle-i seher,]*

nāleler: *Inilti, feryat.*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil / **Nāleler** eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [nāleler,]*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī **nāleler** itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [nāleler,]*

nāliş: *İnilti, inleme, figan.*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ **nālişlerin** gūş iy şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [nālişlerin, -lerin]*

nāliş: *Feryat, inleme.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [nālişümden, -üm, -den]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül / Ḫārdandur bülbülüñ **nālişleri** güldendegül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [nālişleri, -ler, -i]*

nām: *Ad II şan, şöhret.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña **nām** ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [nām,]*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür **nāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [nāmum, -um]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa **nāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [nāmum, -um]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.*

Ṣūfī dime maḥşerde **nāmuñ** siyeh olur kim / Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [nāmuñ, -uñ]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña **nām** ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [nām,]*

nām: *İsim; şan, şöhret.*

ʿĀr idüp nāmeñde **nāmın** yazm amışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [nāmın, -ı, -n]*

nām: *Isim, ad II ün, şöhret, şan.*

ʿĀr idüp nāmeñde **nāmın** yazm amışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [nāmın, -ı, -ñ]*

nām: *İsim, ad II ün, şöhret, şan.*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü **nāmı** kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [nāmı, -ı]*

nā-maḥal: *Yersiz, uygunsuz.*

Ḥusn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her **nā-maḥal** bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [nā-maḥal,]*

nā-maḥall: *Yerli yersiz,*

uygunsuz.

Ehle baḳmaz **nā-maḥall** gördükce döner üstine / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [nā-maḥall,]*

Ehle baḳmaz **nā-maḥall** gördükçe döner üstine / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [nā-maḥall,]*

namāz: *Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz **namāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [namāz,]*

namāzuñ: *İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu **namāzuñ** ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [namāzuñ,]*

nāme: *Mektup.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim / **Nāmede** mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [nāmede, -de]*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ / Ezel gerçi gelürdi **nāme** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

ʿĀr idüp **nāmeñde** nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [nāmeñde, -ñ, -de]*

nāme: *F. mektup.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / **Nāmemi** yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [nāmemi, -mi]*

nāme: *Mektup veya kağıt isminin 1. teklik şahıs ve belirtme hali almış şekli.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / **Nāmemi** yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [nāmemi, -m, -i]*

nāme: *Mektup, kağıt II Şiir.*

ʿĀr idüp **nāmeñde** nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [nāmeñde, -ñ, -de]*

nāme: *Far. Mektup.*

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile **nāme** yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [nāme,]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram / Şol kebūter kim anuñla **nāme** irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [nāme,]

Benden evvel **nāme** yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [nāme,]*

nāme gönder-: *Mektup göndermek.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [nāme gönder-, -miş]*

nāme-i şevḳüm: *Aşk mektubu.*

İy ṣabā **nāme-i şevḳüm** yüri cānāne ilet / Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [nāme-i şevḳüm, -üm]*

nā-merd: *Mert olmayan, sözüne güvenilmez.*

Adım ādem olmasun dünyāda **nā-merdem** eger / Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [nā-merdem, -em]*

naʿme[si: *Kitap, risale. || Şiir.*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis **naʿme[si** tedbīr -i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [naʿme[si,]*

nā-mihr: *Vefasız olmak.*

Bir meh-i **nā-mihr** içün dil şöyle ser-gerdān olur / Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [nā-mihr,]*

nā-mihrbān: *Far. Mihr-bân olmayan, vefasız, muhabbetsiz.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / Meh-i **nā-mihrbān** ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [nā-mihrbān, -me]*

Bir gün ol **nā-mihrbān** ṣāyed geleydi görmege / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [nā-mihrbān, -me]*

nā-mihrbān: *Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz II Sevgili.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb **nā-mihrbāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [nā-mihrbāndur, -dur]*

nā-mihrbān-: *Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz. II Sevgili.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i **nā-mihrbānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [nā-mihrbānumuz,]*

nāmūs: *Ar, edep.*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü **nāmūsı** n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [nāmūsı, -ı]*

nāmūs: *Ar, edep, haya.*

Mest ü melāmet
oldum **nāmūs** ü ʿāre
yir yoḳ / Sīnem
ġamuñla pürdür ṣabr ü
ḳarāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [nāmūs,]*

nāmūs ile ār: *İffet ve utanma duyguları.*

Ḳul mıdur ol ki begüm
gözleye **nāmūs ile ār** /
Ḳanı bir bencileyin
ʿāṣıḳ-ı āzāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [nāmūs ile ār,]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan.*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice /
Dīn ü dil naḳdin alur
bir **nā-müselmān** her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [nā-müselmān,]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan, kafir.*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ
ʿāḳıbet bī-gāneye /
Āṣnālıḳ itmeseñ iy **nā-müselmān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [nā-müselmān,]*

nā-pervā: *Korkusuz.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu
perī-sīmā yigit / ʿĀṣıḳı
cevr ile pür
itmekde **nā-pervā** yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [nā-pervā,]*

nā-peydā: *Far. Zahir olmayan, gizli, nihan.*

Ne miyānuñdan nişān var
ne dehānuñdan eşer /
Āh eger olursa **nā-peydā** göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [nā-peydā,]*

nār: *Ateş, aşk ateşi.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
/ **Nāre** yaḳup cevr ile
bī-perr ü bāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [nāre, -e]*

nār: *Ateş. II Gönüldeki aşk ateşi.*

Ġam defʿ olur göñülde
sevincümden aġlasam /
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu
serpilür **nārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [nārum, -um]*

nār: *(Ar.) Ateş, od.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile
delüpdür dilberā / Ol
ruḫ-ı gül-nāre baḳup
nūr
ṣandum **nār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [nār,]*
Muʿīdī gerçi pervāne
olupdur ḥüsnüñe
ammā / Anı
ġam **nārına** yaḳma
benüm ṣemʿ-i
şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [nārına, -ı, -n, -a]*

nār itdi: *Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Eziyet etmek, zulmetmek.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı **nār itdi** /
Bir avuç ḫār ḥasen
buldı urup yaḳdı revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [nār itdi,]*

naʿra-: *Bağırma, çağırma, gürültü.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo /

Ḳuru **naʿradan** n'oldı ḥālet
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [naʿradan, -dan]*

naʿre: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben / **Naʿrelerden** ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [naʿrelerden,]*

naʿre: *Yüksek sesle bağırma, haykırma.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden / **Naʿresi** bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [naʿresi,]*

naʿre-i yāhū: *Ya Allah diye bağırılması.*

Her bir yañadan gelse n'ola **naʿre-i yāhū** / ʿĀlem ne girāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 8). [naʿre-i yāhū,]*

nārenc: *Ar. Turunç.*

Gāh **nārencī** giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl / İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [nārencī, -i]*

nā-revān: *Yürümeyen.*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī / **Nā-revāndur** ṣīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [nā-revāndur, -dur]*

nār-ı ġam-: *Gam ateşi.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül / Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [nār-ı ġam-, --uñ]*

nār-ı hecr: *Ayrılık ateşi.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [nār-ı hecr,]*

nār-ı hicrān: *Ayrılık ateşi.*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ **nār-ı hicrān** ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [nār-ı hicrān,]*

nār-ı ʿışḳ-: *Aşk ateşi.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [nār-ı ʿışḳ-, --u, --ñ, --dan]*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma / Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [nār-ı ʿışḳ-, --uñ]*

nār-ı ʿışḳ: *Aşk ateşi.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden / Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Murabba 1, Beyit 3). [nār-ı ʿışḳ, -uñ, -la]

<u>nār-ı sūzān:</u> *Yakıcı ateş.*

Dir gören zülfüñ ḫamında
āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin / Ejdehādur kim deminden **nār-ı sūzān** yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [nār-ı sūzān,]*

<u>nārven:</u> *Far. Karaağaç.*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir **nārven** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [nārven,]*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi **nāreven** / Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [nāreven,]*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / Bitse kenār-ı cūda olur **nāreven** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [nāreven,]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī / Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [nāreven,]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī / Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez **nāreven** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [nāreven,]*

<u>naʿş:</u> *Cenaze, ölü.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ / Şehīd oldum benüm **naʿşum** nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [naʿşum, -um]*

<u>naṣīb:</u> *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti / Hey meded öldüm **naṣīb** olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [naṣīb,]*

<u>naṣīb olmaya:</u> *(Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül / Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [naṣīb olmaya, -ma, -y, -a]*

<u>naṣīb olur:</u> *Kısmet olmak, Allah'ın kısmet etmesi.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ **naṣīb olur** diyü / Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [naṣīb olur,]*

<u>nāṣih:</u> *Nasihat veren.*

Ḳulaġuma girmez iy **nāṣiḥ** ne deñlü söyleseñ / ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 5). [nāṣiḥ,]*

<u>nāṣih:</u> *Nasihat eden, öğüt veren kişi.*

İncinüp dīvāne göñlüm diñlemez **nāṣiḥ** sözin / İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 6). [nāṣiḥ,]*

nāṣiḥā: *Ey nasihat eden, öğüt veren!.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [nāṣiḥā,]*

nāṣiḥā: *A nasihat eden!.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni / ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [nāṣiḥā,]*

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oğlana uymazam / Pürdür **nasīḥatüñ** güh eriyle ḳulacığum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [nasīḥatüñ, -üñ]*

naṣīhat: *Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend, tavsiye.*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim / Sen **naṣīḥat** diñlemezs in ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [naṣīḥat,]*

naṣīḥat: *Nasihat, öğüt.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme **naṣīḥat** / Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [naṣīḥat,]*

naṭʿ: *Satranç tahtası.*

Daḫı ġam **naṭʿında** şehmāt olmadan ferzānevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [naṭʿında, -ı, -n, -da]*

naʿṭ-ı cemāl-: *Güzelliğin övgüsü.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [naʿṭ-ı cemāl-,]*

nāṭıḳa: *Konuşan, söz söyleyen, soru soran.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih **nāṭıḳa** ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [nāṭıḳa,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol **nā-tüvān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [nā-tüvān,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol **nā-tüvānı** bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [nā-tüvānı, -ı]*

nâ-tüvân: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aṣılasıdur sürür ol **nā-tüvān** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [nā-tüvān,]*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü **nā-**

tüvāndur bu *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [nā-tüvāndur, -dur]*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli / Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet **nā-tüvāndur** bu *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [nā-tüvāndur, -dur]*

Merḥamet ḳılmaz mısın ṣol **nā-tüvān** ü zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [nā-tüvān,]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi **nā-tüvān** göñlüm velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol **nā-tüvān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [nā-tüvān,]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm / Ḳıyma ben **nā-tüvāna** begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 1). [nā-tüvāna, -a]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Dil perīşāndur Muʿīdī **nā-tüvāndur** bilmezem / Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [nā-tüvāndur, -dur]*

nâ-tüvân: *Güçsüz, zayıf.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir **nā-tüvānı** gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [nā-tüvānı, -ı]*

nâ-tüvân: *Çaresiz, güçsüz.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet **nā-tüvān** öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez bir **nā-tüvānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [nā-tüvānum, -u, -m]*

nâ-tüvân: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur **nā-tüvān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme / Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf. II Çaresiz; âşık.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ bir gün saña ben **nā-tüvānı** añdurur *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [nā-tüvānı, -ı]

nā-tüvān cān-: *Güçsüz canım.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [nā-tüvān cān-, --um, --da, --dur, -]*

nā-tüvān göñl-: *Aşığın halsiz ve bitap düşmüş kalbi.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eşer / Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [nā-tüvān göñl-, --üm, --de]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [nā-tüvān göñl-, --üm, --de]*

nā-tüvān ol-: *Zayıf ve güçsüz olmak.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [nā-tüvān ol-, --mış]*

nā-ümīd: *Ümitsiz, umutsuz.*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir tīġ ur ki cāndan **nā-ümīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [nā-ümīd,]*

nāvek: *Far. Ok, tîr:.*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [nāvek,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet **nāvekin** / Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [nāvekin, -iñ]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur **nāvek** ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [nāvek,]*

nāvek: *Ok. || Sevgilinin kirpiği.*

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ / **Nāveküñ** dil ḫānesinde açdı revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [nāveküñ, -ün]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz **nāveküñ** / Sen gerekse anı benden şor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [nāveküñ, -ün]*

nāvek-figen: *Ok atan.*

Ol ḳaş ile kirpik kim **nāvek-figen** olmışdur / Fitne buña şanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [nāvek-figen,]*

nāvek-i cevr: *Eziyet oklarıyla.*

Şol kemān-ebrū şanem kim kec-külehdür serv-ḳadd / Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

60, Beyit 1). [nāvek-i cevr, -yle]

nāvek-i hicrān: *Ayrılık oku.*

Derūnum **nāvek-i hicrān** ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [nāvek-i hicrān,]*

nāvek-i müjgān-: *Kirpik okları.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [nāvek-i müjgān-,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü zārī iderüm **nāya** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [nāya, -a]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül / Nitekim başlar semāʿa **nāy** işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [nāy,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / Bezm germ olsa **nāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [nāyı, -ı]*

nāy: *Kamış II ney.*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [nāy,]*

nāy: *Kamış. || Ney.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes / Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [nāy,]*

nāy: *İniltiye benzetilen bir ses çıkaran müzik aleti.*

Sāḳiyā cevr ile bağrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa **nāy** itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [nāy,]*

nāy: *(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa / **Nāy** eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [nāy,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa **nāy** ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [nāy,]*

nāy: *Far. Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Āh kim deldi derūnum **ney** gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [ney,]*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim / Kendüñe zārılıġı **ney** gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [ney,]

nā-yāb: *Bulunmaz.*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser / Āh eger olursa nā-peydā göñül **nā-yāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [nā-yāb,]*

nāy-ı nāle-: *İniltili ney.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim / Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 4). [nāy-ı nāle-, -m, --le]*

nāyzen: *Neyzen, ney çalan.*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / **Nāyzen** gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [nāyzen,]*

nāz: *İşve, cilve.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / Bu neʿizz ü **nāz** olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [nāz,]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / Bu **nāz** u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [nāz,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi / Veh ne āfet eylemiş bu **nāz** ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [nāz,]*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [nāz,]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ **nāz** ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [nāz,]*

nāz: *Naz, işve, cilve II nazlı.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [nāzuñ, -uñ]*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle imdi ṭurma ki **nāzuñ** baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [nāzuñ, -uñ]*

nāz: *1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.*

Ol māh **nāz** ile beni şol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı **nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [nāz,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ **nāz** ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [nāz,]*

nāz: *1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu **nāz** ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [nāz,]*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende / Eger **nāz** ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [nāz,]*

nāz: *Eda, işve, cilve.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum **nāz** ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [nāz,]*

nāz: *İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış, cilve.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh **nāz** / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [nāz,]*

Ġonçe aġzın açamaz lāle ḫayādan ḳızarur / ʿArż-ı ʿārıż idicek **nāz** ile gülşende ḫabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 6). [nāz,]*

nāz: *Cilve, işve, eda.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce **nāz** ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [nāz,]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider / Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [nāzuñ, -uñ]*

nāz: *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.*

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim / Çoġ itdügince **nāzını** eyler ʿitābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [nāzını, -ı, -n, -ı]*

nāz: *(Fars.) Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.*

Yārüñ bugün ki **nāzına** hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [nāzına, -ı, -n, -a]*

nāz: *Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.*

Lāle-ruḫlar donanup **nāz** ile giyse ḳaralar / Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [nāz,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü **nāz** / Biribirine münāsibdür bilür **nāz** u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [nāz,]*

nāz: *Cilve, işve, eda.*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur **nāz** ile / Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [nāz,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü **nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [nāz,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü **nāz** / Biribirine münāsibdür bilür **nāz** u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [nāz,]*

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil

/ **Nāz** ile geldi didi bu
ḳuru sevdādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [nāz,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider
bu **nāz** ü bī-pervālıġuñ
/ Şükr añа kim var yine
güldükce rūḥ-
efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [nāz,]*

Nev-bahār
eyyāmıdur **nāz** ile
cevlān itdi gül /
Bādeden geçmişleri
geldi peşīmān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [nāz,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi
cevlān eylese / Serv-i
gül-rūyum ki **nāz** ile
giyer kemhā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [nāz,]*

nāz: *(Birisini) nazlamak, şımartmak.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh **nāz** / Mübtelālar
ṣanʿatidür gāh nāle gāh
enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [nāz,]*

nāz eyle: *Naz etmek, eda eylemek.*

Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı / **Nāz**
eyle imdi ṭurma ki
nāzuñ bаña
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [nāz eyle,]*

nāz ider: *İşve, naz yapmak.*

Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle **nāz ider** / Āh ol
nigār eger oḳur ise
kitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [nāz ider,]*

nāz idüp: *Naz yapmak, nazlanmak.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün cihān /
Baḳmaz yüzüme **nāz**
idüp ol yār-i
cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [nāz idüp,]*

nazar: *Bakmak.*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan
alupdur /
Velī şimdi **naẓar** yaġm
ā-yı
dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [naẓar,]*

naẓar: *Bakmak, nazar eyle-.*

Çün gördi bir **naẓar** gözüm
iy dil-rübā seni /
Sevdüm hezār cān ile
ben mübtelā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 1). [naẓar,]*

nazar: *Bakış, göz.*

Daḫi yüriyiş eylemedin
leşker-i müjen / Feṭḥ
oldı bir **naẓarda** bu
göñlüm
vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [naẓarda, -da]*

naẓar: *Bakış. II Sevgilinin öldürücü bakışı.*

Seyr idelden
bir **naẓar** ḥüsnüñ
maḳālātın senüñ /
Eylerem her vech ile
ḥikmetde Loḳmān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [naẓar,]*

nazar: *Bakış.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ
gencīne-i hüsnüñde
kim /
Bir **naẓarda** zülfüñe
biñ başlu ejder
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [naẓarda, -da]*

Bir **naẓarda** ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [naẓarda, -da]*

Bir **naẓarda** ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [naẓarda, -da]*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ / Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil **naẓaruñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [naẓaruñ,]*

naẓar: *Bakma, bakış.*

Seyr idelden bir **naẓar** ḫüsnüñ bahāristānını / Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [naẓar,]*

naẓar: *Bakma, bakış, dikkat.*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi **naẓarları** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [naẓarları, -lar, -ı]*

naẓar: *Bakış, bakma.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir **naẓarda** yār / Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [naẓarda, -da]*

nazar: *Bakış, bakma.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir **naẓar** ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [naẓar,]*

nazar: *Bakış / bakma.*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye **naẓar** / Şol fitne gözlü ṣūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [naẓar,]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir **naẓar** / Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [naẓar,]*

nazar: *(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ **naẓar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [naẓar,]*

Bir **naẓar** yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [naẓar,]*

Geh gāh ele alup **naẓar** itmezdi ḫūblar / Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 8). [naẓar,]*

Gördüm ki bir ṣafā **naẓarı** var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [naẓarı, -ı]*

Yüzin açsa bir **naẓar** biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [naẓar,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ **naẓardan** iy perī / Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı

Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [naẓardan, -dan]*

<u>naẓar it:</u> *Bakmak.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür **naẓar it** sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [naẓar it,]*

<u>naẓar ḳıl:</u> *Bakmak.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir **naẓar ḳıl** ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [naẓar ḳıl,]*

<u>naẓar ḳıl:</u> *Bakmak, dikkat etmek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil **naẓar ḳıl** dāʾimā / Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [naẓar ḳıl,]*

<u>naẓar ḳılma:</u> *Bakmamak, dikkat etmemek, önem vermemek.*

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre **naẓar ḳılma** iy göñül / Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [naẓar ḳılma,]*

<u>naẓar mürġ-:</u> *Bakış kuşu.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [naẓar mürġ-, --i, --ne]*

<u>naẓar ṣalsañ:</u> *Bakma eylemi.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir **naẓar ṣalsañ** şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [naẓar ṣalsañ, -sa, -ñ]*

<u>naẓarlar ṣalsam:</u> *Bakmak, bakış, dikkat.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḫüsnüñde **naẓarlar ṣalsam** ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [naẓarlar ṣalsam, -lar, -sa, -m-sa, -m]*

<u>naẓarsuz:</u> *Görmeyen, düşünemeyen.*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var / N'oldı bī-çāre **naẓarsuz** degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [naẓarsuz,]*

<u>nāzenīn:</u> *(Fa.) Narin, çok nazlı.*

Ben niyāz itsem ider ol **nāzenīnüm** ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [nāzenīnüm, -ü, -m]*

<u>nāzenīn:</u> *Narin, ince yapılı. II Sevgili.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ içün aġzını açmış durur ol **nāzenīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [nāzenīn,]*

<u>nāzenīn:</u> *Cilveli, nazlı.*

Şol **nāzenīni** sev sever iseñ
Muʿīdī kim / Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [nāzenīni, -i]*

nāzenīn: *(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin
o **nāzenīn** / Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [nāzenīn,]*

Şol **nāzenīn** ki mest ola içüp şarāb-ı nāz / Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [nāzenīn,]*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām
ol **nāzenīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [nāzenīn,]*

nāz-ı dilber mi: *Sevgilinin nazı mı.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül / Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı
gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [nāz-ı dilber mi,]*

nāzı ʿitāb: *Azarlama nazı.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur / **Nāzı ʿitāb** ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [nāzı ʿitāb,]*

nāzır: *Eş, benzer.*

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
/ **Naẓīrüñ** görmedüm rūy-i
zemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 2). [naẓīrüñ, -üñ]*

nāzır: *Benzer, eş, denk, misl, manend.*

Rūm içre iy Muʿīdī **naẓīrüñ** olur mı kim / Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [naẓīrüñ, -üñ]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel / Yoḳdur **nazīri** ʿālem
içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [nazīri, -i]*

nāzır: *(Ar.) Bakan, nazar eden.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ **nāẓır** iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [nāẓır,]*

nāzır: *Bir yere doğru bakan.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba **nāẓır** göñlüm ol
ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [nāẓır,]*

nazīre: *Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kafiye ve edayla yazılan benzer manzume.*

Dimesünler **naẓīre** şiʿrüme kim / Diyemezler utanma vākiʿ
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [naẓīre,]*

nazīre: *Ar. Başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve aynı*

uyakla yazılan şiir.

İy Muʿīdī **naẓīre** dinmedi hīç / Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [naẓīre,]*

naẓm: *Şiir, nazım.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / Sābāṣ bu **naẓmuma** güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [naẓmuma, -u, -m, -a]*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp **naẓma** güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [naẓma, -a]*

Yaz Muʿīdī **naẓmuñı** evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [naẓmuñı, -uñ, -ı]*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim / **Naẓmuña** reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [naẓmuña,]*

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ **naẓmumuñ** / Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 6). [naẓmumuñ, -umun]*

Medḥ idicek [ḫatṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī **naẓm** ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [naẓm,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl **naẓm** ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [naẓm,]*

naẓm: *Şiir.*

İy Muʿīdī **naẓmuñ** ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [naẓmuñ, -u, -ñ]*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür / Var iken ʿālemde **naẓmuñ** dürr-i meknūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [naẓmuñ, -u, -ñ]*

nazm: *Vezinli, kafiyeli söz, şiir, nazım.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın / Gel beyāż it **naẓmuñı** ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [naẓmuñı, -uñ, -ı]*

nazm: *Düzen, dizi II vezinli kafiyeli söz, şiir.*

Cānā Muʿīdī **naẓmına** bir sūz virdi kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [naẓmına, -ına]*

nazm: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [naẓm,]*

nazm: *Dizmek, şiir söylemek.*

Faẕlına söz yoḳ
müsellemdür
Muʿīdī **naẓm** ile /
Çünki tekmīl eylemiş
üslūb-ı dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [naẓm,]*

naẓm: *Vezinli, kafiyeli söz. II Şiir.*

Ol Muʿīdīyem
ki **naẓmum** diñleyen
teslīm ider / Söz yazup
itsem n'ola tūmār ü
dīvān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [naẓmum, -um]*

naẓm: *Nazım, şiir.*

Sāḥir olmışdur
Muʿīdī **naẓm** ile şāʿir
degül / Ebr-i kilkinden
cihāna dürr ü mercān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [naẓm,]*

naẓm: *(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.*

Naẓm ile şöhret viren
sensüñ Muʿīdī ḳuluña /
Kīmyādur himmetüñ
ṭopraġı cevher
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [naẓm,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü
dendānı
Muʿīdī / **Naẓm** içre
dür-efşān ü güher-
bārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [naẓm,]*
Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn
ḳıṣṣası ebter ḳalur /
Ben ki ḥasb-i ḥālümi
geh **naẓm** ü gāh inşā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [naẓm,]*

nazm ehli: *Şair.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ
ile Muʿīdī çün / **Naẓm
ehli** n'ola alsa bu
ḥüsn-i beyāndan
ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [naẓm ehli,]*

naẓmı: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.*

Gel iy dürr isteyen bu söz
ḳulaġuñda küpe olsun /
Muʿīdī **naẓmı** gevherd
ür yazın dürr-i
ʿAden'den
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [naẓmı,]*

nazm-ı dür-efşānum: *Şairin inci gibi dizilmiş sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem / Lafẓ-
ı gevher-bāruña **naẓm-
ı dür-
efşānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [naẓm-ı dür-efşānum, -ı, -um]*

nazm-ı dür-efşānum: *İnci dizilen şiir.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem / Lafẓ-
ı gevher-bāruña **naẓm-
ı dür-
efşānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [naẓm-ı dür-efşānum, -um]*

naẓm-ı güherzā-: *Gevher (cevher) doğuran şiir.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın
umma kimseden /
Aduñ añılmaḳ yiter
naẓm-ı güherzādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [naẓm-ı güherzā-, --dan]*

nazm-ı pāk: *Temiz, saf şiir.*

Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı
pāküñ / İder işidenler
āferīn-
bād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

65, Beyit 7). [naẓm-ı pāk, -üñ]

naẓm-ı pāküñ: *Temiz ve saf şiir; safi bir aşkla sevgiliyi vasfeden şiir; ilahi sevgiliyi vasfeden tasavvufi şiir.*

Muʿīdī **naẓm-ı pāküñ** kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [naẓm-ı pāküñ,]*

naẓm-ı pür-sūz-: *Ateş dolu, yakıcı (kafiyeli) söz.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [naẓm-ı pür-sūz-, -uñ]*

naẓm-ı rengīn-: *Renkli şiir.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [naẓm-ı rengīn-, -in]*

naẓm-ı rengīnin: *Renkli nazım, hoş şiir.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī **naẓm-ı rengīnin** yazup / Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [naẓm-ı rengīnin, -i, -n]*

naẓm-ı şeker-bār: *Etrafa şeker saçan şiir.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [naẓm-ı şeker-bār, -e]*

nāzük: *1. ince ǁ narin 2. tatlı.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i **nāzükdür** lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [nāzükdür, -dür]*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük **nāzük** miyā num var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [nāzük,]*

nāzük: *Güzel, ince, narin, zarif.*

Göñli **nāzükdür** Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi / Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [nāzükdür, -dür]*

nāzük: *Nazik; güzel, zarif. (Sevgili bağlamında).*

Görmesem **nāzük** vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [nāzük,]*

nāzük: *Far. İnce, zarif.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe **nāzük** olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [nāzük,]*

nāzük: *1. Güzel. 2. İnce.*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ **nāzük** lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan

eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [nāzük,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde **nāzük** ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [nāzük,]*

nāzüklük: *Kibar, nazikçe, latif bir davranış.*

Açmaġ ister gül gibi **nāzüklük** ile dāġını / Ḳarşuña iy lāle-ruḫ çāk-i girībān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 5). [nāzüklük,]*

ne: *Nasıl.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab **ne** şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [ne,]*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / **Ne** ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [ne,]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / **Ne** ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [ne,]*

Genc-i vaṣluñ la **ne** ʿālemler ideydüm dōstum / Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [ne,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [ne,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ne,]*

Hey **ne** itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [ne,]*

Ḫāne-i dilde becidd **ne** maslaḥat var idi kim / Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [ne,]*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab **ne** cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [ne,]*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy **ne** iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [ne,]*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [ne,]*

Veh **ne** Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [ne,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / **Ne** belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [ne,]*

Veh **ne** cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [ne,]*

Veh **ne** ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim

görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [ne,]*

Gör **ne** ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur / Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [ne,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh **ne** zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [ne,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab **ne** ḥāletdür bu kim / Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [ne,]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam / Baña buñlar **ne** belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 4). [ne,]*

Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın / Allāh Allāh **ne** ṣūḥ-ı fettānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 1). [ne,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye / Veh **ne** sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [ne,]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk / Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 3). [ne,]*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / Bu **ne** ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [ne,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden / Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab **ne** kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 7). [ne,]*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab **ne** belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [ne,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri **ne** hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [ne,]*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / **Ne** zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [ne,]*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez **ne** ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [ne,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / **Ne** revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [ne,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu **ne** ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [ne,]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma / **Ne** belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 1). [ne,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben **ne** tedbīr ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [ne,]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide

/ **Ne** ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ne,]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl / Gör **ne** kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [ne,]*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı / Gör **ne** bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [ne,]*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem / **Ne** ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ne,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu **ne** derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ne,]*

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [ne,]*

Ḥālüm **ne** resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim / Gelmez beyāna vü cedele ḫālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [ne,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi / Veh **ne** āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [ne,]*

Veh **ne** gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [ne,]*

ne: *T. Öyle bir.*

ʿĀşıḳ öldürse **ne** ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ne,]*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline / Göñlümüñ ḳarası gitmez **ne** perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [ne,]*

Veh **ne** rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [ne,]*

Yine bir būseñi aldum **ne** būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [ne,]*

Gör **ne** kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ne,]*

Perī yüzlüm **ne** ādem cānısın kim / Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [ne,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / **Ne** yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ne,]*

ne: *Ne.*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh **ne** ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [ne,]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp / **Ne** belālar geldi cān-ı

ġuṣṣa-perverd
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [ne,]*

Ne yapduġına
ṣādum **ne** yıḳduġına
ġamgīn / Dil ḫānesi
senüñdür iy bī-vefā
baña **ne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [ne,]*

Ne yapduġına
ṣādum **ne** yıḳduġına
ġamgīn / Dil ḫānesi
senüñdür iy bī-vefā
baña **ne** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [ne,]*

Ne yapduġına ṣādum ne
yıḳduġına ġamgīn / Dil
ḫānesi senüñdür iy bī-
vefā baña
ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [ne,]*

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn
iderken ḫārḫār-ı ġam /
Sebeb **ne** her gice
dişler lebini ġonçenüñ
jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 6). [ne,]*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış
içüp cām-ı ṣarāb /
Saña **ne** zāhid **ne** eyler
sem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [ne,]*

Saña **ne** ḳolun yaḳup içse
Muʿīdī cām-ı mey /
Her kişi n'eylerse iy
ṣūfī tenine
cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [ne,]*

Āferīn olsun
Muʿīdī ḫurdedān
ṭabʿuña kim / Dürr-i
meknūndur **ne** dirseñ
ger ġazeller
meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ne,]*

Daʿvet eyler çün seni ol ṣūḫ
ayaġı tozına
/ **Ne** ṭurursın iy yaşum
yüz üzre ġalṭān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [ne,]*

Yüzüme evvel gülüp ḳan
aġladursın ʿāḳıbet
/ **Ne** ʿaceb mekkār
imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [ne,]*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete
ḳabūl ideli / **Ne** deñlü
var ise naḳṣı kemāle
döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [ne,]*

Cān u dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına /
Daḫi gider **ne** kendüler
geldi **ne** bir
ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [ne,]*

ne: *Ne kadar, çok.*

Bilmezem ḳande gidem
veh **ne** perīşān oldum /
Baġladuñ yollarumı
zülf-i siyehkāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [ne,]*

Adın añmazdum dile dilde
ḫayālüñ olmasa /
Her **ne** söz kim
söylenür cānā gelür
dilden
dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ
kibr ü kīnde / Behey
kāfir **ne** dīnde
var **ne** dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [ne,]*

Bende **ne** ārām u ṣabr u
sende **ne** mihr ü vefā /
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ
kibr ü kīnde / Behey
kāfir **ne** dīnde
var **ne** dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [ne,]*

Bende **ne** ārām u ṣabr u
sende **ne** mihr ü vefā /
Bir gün evvel gelse

ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḥi gider **ne** kendüler geldi **ne** bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [ne,]*

ne: *Nasıl.*

Veh **ne** cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [ne,]*

ne: *Nasıl.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan / Hey **ne** ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [ne,]*

ne: *Çok, öyle bir.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ **ne** cām-ı cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [ne,]*

ne: *Neden.*

Vāʿiẓā minber depüp **ne** çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan **ne** ḥaẕẕ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den **ne** ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ne,]*

ne: *Ne güzel, ne kadar güzel!.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş **ne** raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [ne,]*

ne: *Ne, ne de.*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden **ne** cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Niye.*

Dil **ne** meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [ne,]*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḫarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm **ne** lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [ne,]*

ne: *Niye.*

Göñül ger istemezseñ yüz ḳarasın / **Ne** lāzım zülf-i yāre el ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Ne kadar, çok" anlamlarında şaşma veya abartı bildiren bir söz.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / **Ne** belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [nedür, -dür]*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [nedür, -dür]*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni altında büt bilinde zünnārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [nedür, -dür]*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [nedür, -dür]*

Āhenīn-dildür güzeller āh eşer ḳılmaz diseñ / Gün yüzüñ āyīnesinde ḫaṭṭ-ı jengārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [nedür, -dür]*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [nedür, -dür]*

ne: *"Ne... ne ..." bağlacı.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / **Ne** ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam **ne** menʿ eyler aʿdū / Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [ne,]*

ne: *Nedir, ne ki?.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre **ne** ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.*

Bilmezem **ne** siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [ne,]*

ne: *"Hangi?" anlamında soru sıfatı.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam / **Ne** sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek **ne** ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ne,]*

Bezm-i ʿālemden geç iy gönlüm ecel cāmın içüp / Bī-vefālar cevrini çekmek **ne** ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [ne,]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña / **Ne** belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [ne,]*

Veh **ne** ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [ne,]*

Gör **ne** ẓālimdür benüm ol Cem bakışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ne,]*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun **ne** şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar **ne** bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Beğenme, takdir etme" anlamı oluşmuştur.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Hangi, nasıl?" anlamında soru sıfatı.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / **Ne** ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Ne" soru sıfatı.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes **ne** ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [ne,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür / **Ne** göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri; nasıl.*

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pākdīdārı **nedür** / Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [nedür, -dür]*

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pākdīdārı **nedür** / Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı **nedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [nedür, -dür]*

ne: *"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki **ne** ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru sıfatı.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / **Ne** belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [ne,]*

Merg didükçe leblerüñ cānlar bağışlar ʿāşıḳa / Bu **ne** merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḫş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ne,]

ne: *"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre **ne** ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / **Ne** ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ne,]*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola **ne** żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ne,]*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola **ne** ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ne,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña **ne** cān ü **ne** baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [ne,]*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ne,]*

Ne şeker-senbūse **ne** perverde ister ḫāṭırum / Çāre **ne** çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Nası" anlamında soru sıfatı.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī / **Ne** belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [ne,]*

ne: *Nedir, nasıl bir şeydir?.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḫi **nedür** bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [nedür, -dür]*

ne: *"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña / Çün bilürsin ḳuluñam şāhā **ne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā **ne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre **ne** içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Söylenecek bir şey yok" anlamında soru zamiri.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum **ne** diyem şāhum

saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Nedir ki? Yoktur.*

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī aṣṣı **ne** āh
itmedin / ʿĀṣıḳın ḥālini
bilmez çünki oġlandur
ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli
Manṣūr-ı dil / Raḳṣ
ider ḫandān
olup **ne** gökdedür **ne** yi
rdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [ne,]*
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ
vaṣfın yazar /
Gör **ne** ṭabʿ-ı
nüktedānı var **ne** ḫūb-
idrāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne şekilde, soru zarfı.*

ʿĀṣıḳuñ ger vire ġamgīnligi
cānāne feraḥ / **Ne** sürūr
isteyem artuḳ daḫi
cānāne
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı; ister.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli
Manṣūr-ı dil / Raḳṣ
ider ḫandān
olup **ne** gökdedür **ne** yi
rdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"ne ... ne" bağlacı.*

Şemʿveş pervānedür cānā
Muʿīdī yanmaġa /
N'eylesün şevḳüñ
aña **ne** cān ü **ne** baş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı; ne de.*

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun /
Kim **ne** zaḥmetden
nişān
vardur **ne** dermāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [ne,]*
Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun /
Kim **ne** zaḥmetden
nişān
vardur **ne** dermāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [ne,]*

ne: *"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.*

Zühdüñe
ṣūfī **neden** maġrūrsın /
Mūcib-i cennet degül
miskīn
ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [neden, -den]*
Būy-i ʿömr-i cāvidān
ile **neden** ṭoldı cihān /
Yoḳsa zülfüñ mi
ṭararsın ʿanber-efşān
esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [neden, -den]*
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek **neden** /
Kirpük ü ḳaşını gördüñ
oḳ ile yādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [neden, -den]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
/ Teʿālallāh niçe
āfet **ne** mest-i dil-rübā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.*

Veh **ne** şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā /
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider Pervīz

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [ne,]*

Dūşīze şanma çerḫi be-
ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp
göre **ne** zemāndan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [ne,]*

ne: *"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır, ne, nasıl.*

Yüz fitne şaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār
ü **ne** şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"Hangi, nasıl?" anlamında soru zamiri.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī **ne** ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [ne,]*

ne: *"Ne, Hangi şey" anlamında soru ifadesi.*

Ne şeker-
senbūse **ne** perverde ister ḫāṭırum / Çāre **ne** çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz
daḫi **ne** bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [ne,]*

ne: *"Çok şeyler, birçok şeyler" anlamlarında soru zamiri.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile **neler** pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [neler, -ler]*

ne: *" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [ne,]*

Yalvarup elüm zülfüñe şunsam gören eydür / Yā Rab **ne** füsūn itdi ki şuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.*

Veh **ne** gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [ne,]*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ şalınışı / **Ne** belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā **nedür** billāh dirlikden
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [nedür, -dür]*

Veh **nedür** bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ / Serv gibi ḳolların şalup ḫırāmān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [nedür, -dür]*

ne: *" Ne " soru sıfatı (Ne mümkündür ?).*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẕır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa **ne** cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [ne,]*

ne: *" Hangi " anlamında kullanılmıştır.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḫ sebeb **ne** / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Ne?" soru zamiri.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet **nedür** ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [nedür, -dür]*

ne: *" Ne " soru sıfatı.*

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile / Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [ne,]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar / Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum **ne** sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [ne,]*

ne: *"Niçin" anlamında soru zarfı.*

İy kemān-ebrū **neden** kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [neden, -den]*

Cāme-i vaṣla **neden** maġmūr olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [neden, -den]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik **neden** / Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [neden, -den]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ **neden** / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [neden, -den]*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek **neden** / ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 1). [neden, -den]*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek **neden** / ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 1). [neden, -den]*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [neden, -den]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [neden, -den]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [neden, -den]*

ne: *" Ne " soru zarfı II Bilmek, anlamak.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī **ne** ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ne,]*

ne: *" Ne " soru zarfı.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / **Ne** diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Niçin.*

Tenhā şalınup **ne** seyr idersün / Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Neye.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan **ne** ḥaẕẕ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den **ne** ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī / İl **ne** söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [ne,]*

ne: *""Ne ... ne ..." bağlacı.*

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [ne,]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ne,]*

Ne hecre ṭaḳat ü **ne** vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ne,]*

Bende **ne** cevre taḥammül var **ne** sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [ne,]*

Bende **ne** cevre taḥammül var **ne** sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [ne,]*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / **Ne** ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [ne,]*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / Ne ṭoġar māh-ı felekden **ne** biter şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [ne,]*

İy Muʿīdī **ne** firāḳuñ aṣlı var **ne** vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [ne,]*

İy Muʿīdī **ne** firāḳuñ aṣlı var **ne** vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [ne,]*

ne ʿaceb fitne-: *Öylesine fitnecidir.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür / Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [ne ʿaceb fitne-, -dür]

ne ādem cān-: *Ne kadar cana yakın insan.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [ne ādem cān-, -ı, --dur]*

ne bāde-: *Nasıl bir şaraptır.*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [ne bāde-, -dür]*

ne bilsün: *Ne bilsin.*

Gülse güldür söylese bülbül **ne bilsün** ādemī / Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [ne bilsün,]*

ne bilür: *Ne bilir, nereden bilsin!.*

Ḳan yutduġımı **ne bilür** ol mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [ne bilür,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [ne çāre,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [ne çāre,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ururseñ / Cān üzre yiri gelsün ammā **ne çāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [ne çāre,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem / Ammā **ne çāre** saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ne çāre,]*

ne çāre: *"çaresi yok, elden ne gelir" anlamında kullanılan bir söz.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [ne çāre,]*

ne çāre: *Elden bir şey gelmez, çaresi yok.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / Ādeme gelmez **ne çāre** ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ne çāre,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider **ne deñlü** kim olsa ṣarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [ne deñlü,]*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ **ne**

deñlü ʿāşıḳ öldürdi / Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [ne deñlü,]*

ne deñlü: *1. Ne denli, ne kadar.*

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ / **Ne deñlü** kelle ise şehd-i fā'iḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [ne deñlü,]*

ne deñlü: *Ne kadar.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [ne deñlü,]*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her **ne deñlü** çoġ ise / Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [ne deñlü,]*

ne di-: *Ne dersin?.*

İy Muʿīdī Muḥammed ümmetiyüz / Ne disek Muṣṭafā'yı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 7). [ne di-, --sek]*

ne di-: *Ne dedilerse, her ne söyledilerse.*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler / Ne didilerse hep güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [ne di-, -di, -ler, -se]*

ne dirse disün: *Ne söylerse söylesin! II ne düşünürse düşünsün!.*

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile **ne dirse disün** / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ne dirse disün,]*

ne dirseñ: *Her ne söylerlersen.*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / **Ne dirseñ** olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [ne dirseñ,]*

ne dirsin: *Ne dersin?.*

Billāh iy müftī **ne dirsin** bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır gönlüm ol ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [ne dirsin,]*

ne diyelüm: *Ne diyelim, ne diyebiliriz.*

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ / Görmedük **ne diyelüm** dünyede senden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [ne diyelüm,]*

ne gir: *Nasıl [odana] girebilir?.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [ne gir, -er]*

ne hazz: *Haz duymaz. Zevk almaz.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

199, Beyit 2). [ne ḥaẕẕ,]

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan **ne ḥaẕẕ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [ne ḥaẕẕ,]*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup zülfüñ elüme gireydi / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan **ne ḥaẕẕ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [ne ḥaẕẕ,]*

ne ḥazz: *Nasıl zevk alınır.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan **ne ḥaẕẕ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [ne ḥaẕẕ,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan **ne ḥaẕẕ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [ne ḥaẕẕ,]*

ne ḥazz: *Haz duymaz.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan **ne ḥaẕẕ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [ne ḥaẕẕ,]*

ne hoş: *Ne güzel.*

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze bezmin gör **ne ḫoş** bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [ne ḫoş,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker **ne ḫoş** insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [ne ḫoş,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm veh **ne ḫoş** dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [ne ḫoş,]*

ne hoşdur: *Ne hoş, ne güzel.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ne ḫoşdur, -dur]*

ne içün: *Niçin, neden.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / **Ne içün** ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ne içün,]*

ne içün: *Neden, niçin, soru zarfı.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / Yā Rab **ne içün** yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [ne içün,]*

ne işler: *Birçok şey yapmış olmak.*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola / Cānına görseñ ki **ne işler** geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [ne işler,]*

ne kāfir-: *Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp / Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [ne kāfir-, --dür]*

ne kayġu-: *Nasıl bir kaygıdır.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen / Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [ne ḳayġu-, -dur]*

ne ki var ise: *Her ne varsa, her şey.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm / Yoluñda hep fedā **ne ki var ise** sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [ne ki var ise,]*

ne kılam: *Ne yapayım, ne yapacağını bilememek, çaresiz kalmak anlamında bir söz.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [ne ḳılam,]*

ne lezzet: *Tat alamamak.*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / **Ne lezzet** alur dilden ne cān ü cihāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ne lezzet,]*

ne ne: *Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken / Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [ne ne,]*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [ne ne,]*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [ne ne,]*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [ne ne,]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser / Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [ne ne,]*

ne ne: *İsimleri bağlar, bağlaç.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [ne ne,]*

ne revā-: *Reva mıdır, layık mıdır.*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ / Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

229, Beyit 3). [ne revā-, -dur]

ne revā-: *Reva mıdır; uygun mudur.*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [ne revā-, --dur]*

ne söz-: *Ne hacet.*

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ / Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [ne söz-, -i]*

ne ṭañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [ne ṭañ,]*

ne ṭañ: *Şaşılır mı? II Şaşılmaz.*

Nerm eylemezse āh ü şiyem göñlüñe **ne ṭañ** / Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [ne ṭañ,]*

İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam **ne ṭañ** / Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 7). [ne ṭañ,]*

ʿÖmrüm güni geçerse **ne ṭañ** ḥayf ü āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ne ṭañ,]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller **ne ṭañ** / Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [ne ṭañ,]*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam **ne ṭañ** / Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [ne ṭañ,]*

ne ü: *Ne... ne de...*

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [ne ü,]*

ne var: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [ne var,]*

ne var: *Her ne varsa, bütün her şey.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda **ne var** ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [ne var,]*

ne var: *Ne olur.*

İtsem **ne var** ġamuñla ʿademden yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ne var,]*

ne var ise: *Tamamı; her ne varsa.*

Laʿl ü zer elde **ne var ise** döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [ne var ise,]*

ne vech ile: *Nasıl, hangi suretle, neye dayanarak.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül / Pes **ne vech ile** olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [ne vech ile,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi **nebāt** / Perde aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4). [nebāt,]*

necāt: *1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim **necāt** imkānı yoḳ / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [necāt,]*

necātī: *15. Yüzyılın meşhur şairi. Asıl adı İsa'dır.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [necātī,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh **nedāmet** g eh belā / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [nedāmet,]*

nedāmet ṭaşı: *Kınama taşı.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her **nedāmet ṭaşı** kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [nedāmet ṭaşı,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek / Yile vir olmaḳ **neden** ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [neden,]*

Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār / Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 5). [neden,]*

neden: *Neden, niçin.*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [neden,]*

Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür / Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [neden,]*

Ḫāke şalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize / Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 368, Beyit 4). [neden,]

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir
laʿl-i nābuñdan şeker /
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i
şīrīn-maḳāl
itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 3). [neden,]*

neden: *Niçin.*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek
elüñ yār istemez /
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl
itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [neden,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün
ḳurbāna yazmazsın
beni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl
itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [neden,]*

neden: *Ne sebepten, neden, niye?.*

Çün żarār yoḳdur bilürsin
ṣu gibi pāk olduġım /
İḫtirāz
itmek **neden** ben ʿāṣıḳ-ı
dīdārdan *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [neden,]*

neden: *Hangi sebepten, nerden, nasıl.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya /
Kāfirde kerāmetler yā
Rab **neden** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [neden,]*

neden: *Nasıl, nereden.*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan
daʿvā-yı ʿışḳ
itmek **neden** / Ceng
içün meydāne girmez
yāreden bāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [neden,]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil
ṭıflı şerḥ itmek **neden** /
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ
yitmez mi iy gül dāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [neden,]*

İy
Muʿīdī **nedendür** aġla
duġın / ʿIşḳ ḫod
mūcib-i melāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 5). [nedendür, -dür]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil
ṭıflı şerḥ itmek **neden** /
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ
yitmez mi iy gül dāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [neden,]*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin
üstinde **neden** ṭutdı
vaṭan / Ki ḳomazlar
ḥarem-i Ka’be’de
zünnār ü
ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [neden,]*

neden: *Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep.*

Tāb-ı mülden [iy
perī ruḫlaruñ] āl
itmek **neden** / Ben
belālu bülbüle bu
yüzden āl
itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 1). [neden,]*

neden: *Hangi sebeple, niçin.*

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı
derbānlıġın / Kimseye
bu devlet olmayup
saña
olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [neden,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [neden,]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [neden,]*

Bu meşeldür her kişi n'eylerse bulur dir iken / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [neden,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [neden,]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ **neden** / Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [neden,]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ **neden** / Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [neden,]*

neden: *Hangi sebepten, niçin.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [neden,]*

neden: *Ne için, neden, niye, hangi sebepten?.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām / Ser-girān olmaḳ **neden** ṣol ġamze-i mestāneler *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [neden,]*

neden: *"Niçin" soru zarfı.*

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek **neden** / Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 1). [neden,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez gönül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [neden,]*

neden: *Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.*

Baḳmaz olduñ āh baña / Çaḳ bu deñlü şīve **neden** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [neden,]*

neden: *"Niçin" anlamında zarf.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi / Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek **neden** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [neden,]*

neden ol-: *Hangi sebepten, niçin oldu.*

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [neden ol-, -mış, -dur]*

nedīm: *Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan,*

sohbet edilen kimse.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ /
Zīrā **nedīmi** gice
mehüñ ehl-i re'y
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [nedīmi, -i]*

nedür: *Nedir.*

Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ /
Bilmezem yā
Rab **nedür** bu deñlü
ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [nedür,]*
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi / Oda
yansun yā **nedür** bu
şiʿr ü inşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [nedür,]*
Şemʿ gibi odlara
yanmaḳ **nedür** ölsem
gerek / Başum ortaya
ḳoyup geldüm bugün
meydāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [nedür,]*
Dil **nedür** kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā / İy
ṣanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [nedür,]*
Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ
girme āḫir ḳanuma /
Hey vefā
bilmez **nedür** bunca
cezālar
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 1). [nedür,]*
Çün ışırup ḳanatmadum
laʿl-i güher-feşānuñı /
Ya baña
çeşmüñüñ **nedür** ḳanlu
gibi
naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [nedür,]*

nedür: *Nedir II nedendir, ne içindir?.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar
şīveler **nedür** / Ṭāvūsa
kendü cilvesi ḫod zīb ü
fer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [nedür,]*

nedür: *Nedir, ne olabilir; nasıldır, nasıl bir şeydir.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına /
Bilmezem
daḥi **nedür** bu yolda
fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [nedür,]*

nedür: *"Nedir, niyedir?" anlamlarında soru zamiri.*

Nāzuñ oranı yoḳ
mı **nedür** ġamzeñe
diyü / Cevr itse ḫaste-
dillere iy bī-vefā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [nedür,]*

nedür: *"Nasıl bir şeydir" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın /
Dili almaġa **nedür** çaḳ
bu ḳadar
yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [nedür,]*

nedür: *"Hangi şey" anlamında kelime.*

Müjgānum
arasında **nedür** çeşm-i
pür-eşküm / Ġam
çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [nedür,]*

nefes: *Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

Bezm-i ḫasretde
Muʿīdī bir **nefes** diñlen
me kim / Kendüñe
zārılıġı ney gibi ḳānūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [nefes,]*

nefes: *Nefes.*

Āb-ı Ḫıżr ile
Mesīhā **nefesinden** biz
e ne / Lebüñ
ölmelüsiyüz cān ü
cihāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [nefesinden, -i, -n, -den, -]*

nefes: *Hz. İsa'nın ölüyü canlandıran nefesi.*

Āvāzın işitse dirilür mürde
göñüller / ʿīsā gibi ol
ġonçe-lebüñ
ḫoş **nefesi** var *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [nefesi, -i]*

nefes: *Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir **nefes** /
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [nefes,]*

nefes: *Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ
dilerseñ bir **nefes** /
Yolına ol serv-i nāzuñ
terk-i ser ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [nefes,]*

nefes: *An / vakit.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup **nefes** /
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [nefes,]*

nefes: *(Ar.) Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.*

Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña /
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi
gör **nefes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [nefes,]*

nefes: *Nefes, soluk; can, hayat.*

Āh kim deldi derūnum ney
gibi tīr-i heves / Bu
belāya uġramazdum
ger ezel
ṭutsam **nefes** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [nefes,]*

nefes ṭut-: *Konuşmamak, söylememek.*

Niçe bir derde muvāfıḳ
olalum hāle gibi / Bir
nefes ṭutmayalum hīç
ney-i nāle
gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [nefes ṭut-, -ma, -y, -alum]*

neler çeker: *Zorluklar yaşamak. (Çok sıkıntı ve eziyet çekmek anlamında).*

Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup ṭurur /
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz **neler çeker** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [neler çeker,]*

nem: *Bütün varım.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña **nem** var ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [nem,]*
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña **nem** var ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [nem,]*

nem: *Bütün varım II Neyim.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña **nem** var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [nem,]*

nem ḳapalı: *Nemlendiğinden.*

Ebr-i zülfüñ ġamında **nem ḳapalı** / Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [nem ḳapalı,]*

nem ṭut-: *Nemli duruma gelmek, ıslanmak II bereketlenmek.*

Āh-ı serdümden olur ḥaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [nem ṭut-, -ar]*

nemed-pūş: *Keçe veya kebe giyen, derviş.*

Her ne ṣūfī kim **nemed-pūş** ola ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [nemed-pūş,]*

nemekdān-ı melāḥat: *Güzellik tuzluğu -Sevgilinin dudakları-haline getirme.*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ / Ki laʿlüñdür **nemekdān-ı melāḥat** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [nemekdān-ı melāḥat,]*

nemnāk: *Nemli, ıslak; gözyaşıyla ıslanmış.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm **nemnāk** ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [nemnāk,]*

nemnāk ol-: *Nemli, ıslak olmak II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [nemnāk ol-,]*

nem-yāb göz: *Yaşlı göz.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi / Ḫūn olupdur yüregüm ṣeydā göñül **nem-yāb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [nem-yāb göz,]*

neñe: *Neyine.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem **nene** gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [nene,]*

neng: *Şan, şöhret, ün.*

Billāh Muʿīdī añma baña **neng** ü nāmı kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [neng,]*

neng ü nām: *Şan ve şöhret.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [neng ü nām,]*

Sevgilinin gözleri.

nerdübān-ı vaṣl-ı nigār- **:** *Sevgiliye kavuşma merdiveni.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [nerdübān-ı vaṣl-ı nigār-, -e]*

nerges: *Nergis çiçeği II Sevgilinin gözleri.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül ü **nerges** döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [nerges,]*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile **nergesüñ** / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [nergesüñ, -ün]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı **nerges** gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [nerges,]*

nerges: *I. Nergis çiçeği. II.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / **Nerges** gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [nerges,]*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa **nerges** ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [nerges,]*

nerges: *Göz, sevgilinin gözleri.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim / **Nergesüñ** süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [nergesüñ, -üñ]*

nerges-i çeşm-i siyeh: *Siyah gözün nergisi.*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [nerges-i çeşm-i siyeh, -üñ]*

nerges-i maḥmūr: *Mahmur göz II uykulu göz.*

ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer / **Nerges-i maḫmūr** ele aldı seherden cām-ı zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [nerges-i maḫmūr,]*

nerges-i mestānesi: *(Sevgilinin) Sarhoş gözleri.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp / Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [nerges-i mestānesi, -si]*

nerges-i meste: *Sarhoş nergis.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ / **Nerges-i meste** ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [nerges-i meste, -e]*

nerges-i şehlā: *Şehla gözlü nergis.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine /

Göz ider her kūşeden yüz **nerges-i şehlā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [nerges-i şehlā,]*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [nerges-i şehlā,]*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün / **Nerges-i şehlā** gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [nerges-i şehlā,]*

nergesüñ: *Göz, sevgilinin gözleri.*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [nergesüñsüz,]*

nergis: *Nergis II Sevgilinin gözleri.*

Tā ki çekdi **nergesüñ** tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [nergesüñ, -üñ]*

nergis: *Nergis çiçeği.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı **nerges** pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [nerges,]*

Hep güler yüzi gözi **nerges** ile tāze gülüñ / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [nerges,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü **nerges** hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [nerges,]*

nerm: *Far. Yumuşak.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ **nerm** oldı āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [nerm,]*

nerm eyle-: *Yumuşatmaz ise.*

Nerm eylemezse āh ü şiyem göñlüñe ne ṭañ / Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [nerm eyle-, -mez, -se]*

nerm id-: *Yumuşatmak.*

Yā gibi çek baġruña oḳ gibi senden ḳaçmadın / Göñlüni nerm idegör ḥüsni baḫārı geçmedin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 12). [nerm id-, -e, -gör]*

nerm ol-: *Erimek, yumuşamak II merhamet etmek, acımak.*

Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū / Yā Rab ne kemāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 10). [nerm ol-, -ma, -dı]*

nesi var: *Beyitte Kimi var? anlamında kullanılmıştır.*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz / Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde **nesi var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

123, Beyit 5). [nesi var,]

nesīm: *Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ **nesīm** urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [nesīm,]*

nesīm-i seher: *Seher esintisi, seher yeli; meltem.*

Gözi āhūlaruñ alayına yāhū begler / İrişüp yine dimāġuma nesīm-i seheri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 3). [nesīm-i seher, -i]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime / **Nesne** yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [nesne,]*

nesne: *Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi **nesneye** ol ur kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [nesneye, -(y)e]*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde **nesne** yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [nesne,]*

nesne: *Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem / Yimek isterken muḫālif **nesne** bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [nesne,]*

nesne: *Herhangi bir şey, varlık.*

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ / **Nesne** yoḳ ḫālümde hey ẓālim ʿaceb ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [nesne,]*

nesne: *Herhangi bir şey ya da varlık.*

Her **nesneden** uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [nesneden, -den]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme bir **nesneden** yaʿnī dev ā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [nesneden, -den]*

nesne: *Beyitte Sevgilinin beli anlamında kullanılmıştır.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ ortada **nesne** yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [nesne,]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ **nesrīnini** ġa rḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [nesrīnini, -i, -, -i]*

nesrīn: *Bir tür yaban gülü.*

Ṣubḥ-dem alup
ele **nesrīn** ḳadeḥ /
Nerges-i meste ṣunar
zerrīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [nesrīn,]*
Gül yüzüñsüz mürġ-i
dil **nesrīn** ü lāle
istemez / Ḫār-ı ġamda
rūy-i zerd ü eşk-i ālüm
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [nesrīn,]*

nesteren: *Yaban gülü.*

Nesterenler gibi şevḳ ile
zer-efşān olalum / Laʿl
renginde gümüş sāġer
ile bāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [nesterenler, -ler]*
Ṣararup olmazdı iy
gül **nesteren** ruḫsār-ı
şemʿ / Lāleveş dāġ-ı
ġamuñdan olmasa
bīmār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [nesteren,]*

nevʿ- ġamze-: *Yan bakış oku.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh
nevʿ-i ġamzeñ dir
gören / Ol ḫadeng-i
siḥr ucında bir ḳażā
peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [nevʿ- ġamze-, -ñ]*

nev-ʿarūs: *Yeni gelin.*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma
pīrāyedür lü'lü' gibi /
Her ne söz kim işidem
ol laʿl-i gevher-
bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [nev-ʿarūsın, -ın]*

nev-ʿarūs: *Gelin.*

Efser olmışdur
cemālüñ **nev-ʿarūsı** başına / Ol ki
adın cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [nev-ʿarūsı, -ı]*

nevāsı: *Ses, nağme.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg
ü **nevāsı** ḳalmadı /
Çıḳdı başdan serv-i
gül-ruḫlar hevāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [nevāsı,]*

nev-bahâr: *İlkbahar.*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp **nev-bahār** /
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlk bahar.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi
içerse ṭañ degül / **Nev-bahār** eyyāmıdur
olmaḳ gerek iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlk bahar.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi
gül ü sūsen yine /
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu
yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [nev-bahār,]*
Dem-be-dem altun-ayaġ ile
getür gülgūn-şarāb /
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-
i **nev-bahār** elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [nev-bahār,]*
Nev-bahār eyyāmı cennet
olduġıçün her ṭaraf /
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i
cāvidānı
añdurur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [nev-bahār,]

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī / Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [nev-bahār,]*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül / Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [nev-bahār,]*

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem n'ola / **Nev-bahār** eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlkbahar mevsimi, çiçeklerin yeşermeye başladığı, doğanın tazelendiği vakit.*

Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / **Nev-bahār** eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlkbahar mevsimi.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ / **Nev-bahār** ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *I. İlkbahar. II. Gençlik; gençlik çağı.*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf / Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 3). [nev-bahār,]*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken / Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 1). [nev-bahār,]*

nev-bahār eyyām-: *Ilkbahar günleri.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [nev-bahār eyyām-,]*

nev-bahār eyyām-: *İlkbahar günleri. || İlkbahar zamanı.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [nev-bahār eyyām-,]*

nev-bahār eyyāmı: *Ilkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.*

Nev-bahār eyyāmı kim her ẕevḳ aña mensūbdur / Çın seherden yil gibi gül-geşt iderseñ ḫūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [nev-bahār eyyāmı,]*

nev-bahār eyyām-: *İlkbahar zamanı, günleri, devri.*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ / Nev-bahār eyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [nev-bahār eyyām-, -ı, -dur]*

nev-bahār ol-: *İlkbahar olmak;*

ilkbaharın gelmesi.

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı ṭarebnāk idelüm / İçelüm gerd-i riyādan dilimüz bāk idelüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [nev-bahār ol-, -dı]*

nev-bahār-ı ḫüsnüñ: *Güzelliğinin baharı.*

Nev-bahār-ı ḫüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [nev-bahār-ı ḫüsnüñ, -ı, -üñ-üñ]*

nev-cüvān-: *Taze, genç delikanlı.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [nev-cüvānlarda, --lar, --da]*

nev-cuvān: *Delikanlı.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur beni mecrūḥ iden / **Nev-cüvānsın** düşmesün boynuña ḳanum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 6). [nev-cüvānsın, -sın]*

nev-cuvān: *Genç, taze.*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [nev-cüvān,]*

nev-cuvān: *Genç, delikanlı (kimse).*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim / **Nev-cüvānsın** yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [nev-cüvānsın, -sın]*

nevʿ-i mücevher: *Eşsiz mücevher.*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına / Zeyn ider **nevʿ-i mücevher** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [nevʿ-i mücevher,]*

nevk-i müje-: *Kirpiğin ucu.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [nevk-i müje-,]*

nevk-i müjgān-: *(Ok gibi) kirpiğin sivri ucu.*

Şanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [nevk-i müjgān-, --um, --da, --dur]*

nevrūz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevruz bayramı.*

Gerçi **nevrūz** oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [nevrūz,]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II*

Aşık.

Gerçi yıllardur
Muʿīdī **ney** gibi iñler velī / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [ney,]*
Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese / Bezm-i ġamda göñlümi **ney** gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 5). [ney,]*

ney: *Kamış, ney.*

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [ney,]*

ney: *Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgı.*

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [ney,]*
Delme baġrum **ney** gibi ṣeydā göñül zār olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [ney,]*

ney: *(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya olmasam **ney** gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [ney,]*
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [ney,]*

ney: *(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy **ney** vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [ney,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol **ney** gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [ney,]*
Yir yir delindi **ney** gibi hecrüñde yüregüm / Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [ney,]*

ney-i nāle: *Feryat neyi, feryat ile çıkan ses.*

Niçe bir derde muvāfiḳ olalum hāle gibi / Bir nefes ṭutmayalum hīç **ney-i nāle** gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [ney-i nāle,]*

neyiki: *Nedir ki.*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin / Bilsem **neyiki** bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 4). [neyiki,]*

neyistān: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık.*

Baḥr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün / Cismümi

āḫir **neyistān** eyledi tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [neyistān,]*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma /
Bu **neyistān** müjemde n iki sālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [neyistān,]*

ney-istānum-: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık II Kirpik.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş **ney-istānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [ney-istānumdadur, --da, --dur]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / **N'eylesün** dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [n'eylesün, -sün]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḫ idüp **n'eyler** ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [n'eyler, -r]*

Ġamzeñe **n'eyledüm** ki her laḥẓa / Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [n'eyledüm, -dü, -m]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb **n'eyler** ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [n'eyler, -r]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni / Bilmezem kim **n'eyledüm** bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 4). [n'eyledüm, -dü, -m]*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum **n'eyleyem** / Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür / **N'eylesün** dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [n'eylesün, -sün]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī **n'eyleyem** / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [n'eyleyem, -y, -em]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī **n'eyleyem** / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Ne yapsın, ne etsin.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḫ idüp **n'eyler** ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [n'eyler, -r]*

n'eyle: *Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā **n'eyleyem** / Zehr ise dildār elinden

āb-ı ḥayvāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6).*
[n'eyleyem, -y, -em]

n'eyle: *Neden anlamında bir sözcüktür.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi /
Yā çeküp **n'eyler** beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [n'eyler, -r]*

Bilmezem **n'eyler** Muʿīdī s
evdügin inkār idüp /
Ḥasb-i ḥāli gün gibi
çünkim ʿiyān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [n'eyler, -r]*

ʿIşḳ rāzın
gizleyüp **n'eyler** ʿaceb
şeydā göñül / İy
Muʿīdī ḫod bütün
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [n'eyler, -r]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül /
Baḥs idüp **n'eyler** ʿace
b maʿdūm ile
mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4).*
[n'eyler, -r]

n'eyle: *Ne yapar? Ne yapmak ister? Amacı nedir?.*

Ol ṣanem **n'eyler** daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup /
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [n'eyler, -r]*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ
ḫışm ile ḳaṣd itmesün /
Dāme düşen
murġa **n'eylersün** beg
üm şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6).*
[n'eylersün, -r, -sün]

n'eyle: *"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

Tevbemi bozmayup
āḫir **n'eyleyem** kim
devr-i gül / ʿīş ü nūş
eyyāmın evvelki
zamānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6).*
[n'eyleyem, -(y)e, -m]

Ne ḳılam **n'eyleyem** yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam
/ Eger āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4).*
[n'eyleyem, -(y)e, -m]

Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-
rübāsuz **n'eyleyem** /
Bu ġarīb illerde
ḳaldum
āşnāsuz **n'eyleyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim /
Bulmadum ʿālemde bir
dilber
cefāsuz **n'eyleyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Ayaġa düşdüm el irmez
dāmen-i dildāre āh /
Uġradum bir derde
kim öldüm
devāsuz **n'eyleyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi /
İtdügi iḳrāra durmaz
bir
vefāsuz **n'eyleyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-
rübāsuz **n'eyleyem** /
Bu ġarīb illerde
ḳaldum
āşnāsuz **n'eyleyem** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

n'eyle: *"Ne yapayım?" anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

İy Muʿīdī añmadum cān mülkini cānānsuz / Baña çün cennet gerekmez Muṣṭafā'suz **n'eyleye m** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 5). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen **n'eylerse** lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [n'eylerse, -r, -se]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her kişi **n'eylerse** iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [n'eylerse, -r, -se]*

n'eyle-: *Ne yapacaksın, ne edeceksin?.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı **n'eylersün** / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [n'eylersün, -r, -sün]*

n'eyle-: *"Ne yapmak, ne etmek?" anlamına gelen soru ifadesi.*

İy Muʿīdī **n'eyledi** bu zülf-i ʿanbersā baña / Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 7). [n'eyledi, -di]*

n'eyler: *Ne işi var! (Bulunmamalı bağlamında).*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred / Baḫş idüp **n'eyler** bizü mle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [n'eyler,]*

ʿAzm idüp **n'eyler** ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [n'eyler,]*

n'eyler: *Ne yapar, ne eder.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur / **N'eyler** dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [n'eyler,]*

n'eyler: *Ne yapar, ne yapsın!.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre **n'eylerem** didüm didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [n'eylerem, -em]*

n'eyler: *Ne yapar! Hiçbir şey yapamaz!.*

Ḫār ü ḫas **n'eyler** saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [n'eyler,]*

n'eyler: *Ne yapar, ne eder?.*

Çāk idüp **n'eyler** müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [n'eyler,]*

n’eyler: *Ne yapar, ne eder.*

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp **n’eyler** ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [n’eyler,]*

Hecre düşdüm bende **n’eyler** nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [n’eyler,]*

n’eylersin: *Ne eylersin, ne yapacaksın?.*

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [n’eylersin,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi **n’eylersin** yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [n’eylersin,]*

n’eylersüñ: *Ne yapacaksın, ne edeceksin?.*

Şemʿi **n’eylersün** keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [n’eylersün,]*

n’eylesün: *Ne yapsın?.*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī **n’eylesün** / Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [n’eylesün,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb / **N’eylesün** bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [n’eylesün,]*

n’eylesün: *Ne yapsın, ne etsin.*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā **n’eylesün** / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [n’eylesün,]*

Ḫaste-diller **n’eylesün** ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [n’eylesün,]*

n’eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam / Yā Rab arada **n’eylesün** ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [n’eylesün,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / **N’eylesün** şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [n’eylesün,]*

n’eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / **N’eylesün** kim yalıñuz olmaz bilür vīräneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [n’eylesün,]*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā **n’eylesün** / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [n’eylesün,]*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm / **N’eylesün** āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [n’eylesün,]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā **n’eylesün** / Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [n’eylesün,]*

Bülbül-i dil bāġa varup **n’eylesün** iy bāġbān / Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [n’eylesün,]*

n’eyleye: *Ne yapsın, ne çare?.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic’idüp **n’eyleye** kend in yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [n’eyleye,]*

n’eylevelüm: *Çaresizlik anlatan bir fiil, neylemek, ne yapmak.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile] / [Bilmezüz **n’eyleyelüm** āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 1). [n’eyleyelüm,]*

n’eyleyem: *Ne yapayım?.*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / **N’eyleyem** bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [n’eyleyem,]*

n’eyleyeyin: *Ne yapayım?.*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı **n’eyleyeyin** / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [n’eyleyeyin,]*

ney-şekker: *Şeker kamışı.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / **Ney-şekker** ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ney-şekker,]*

neẓāre: *Nazar etmek, bakmak, bakış.*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi / Ṣalsañ **neẓāre** ḫāl-i siyehkārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [neẓāre,]*

neẓāre: *Seyretmek, bakmak, bakış.*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim / Ayruḳdan işigüñe eyler **neẓāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [neẓāre,]*

neẓāre: *Bakış, seyir.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol **neẓāre** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [neẓāre,]*

neẓr: *Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm / **Nezrüm** olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [nezrüm, -üm]*

Nezrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [nezrüm, -üm]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm / **Nezrüm** olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 2). [nezrüm, -üm]*

nice: *T. Öyle bir, nasıl.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña / Veh **niçe** ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *T. Pek çok.*

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile / Ḫāke şalduñ **niçesin** ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [niçesin, -sin]*

Ḳana girmişdür bu **niçe** serv-i çālāküm benüm / Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Pek çok.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür / **Niçeler** menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [niçeler, -ler]*

nice: *Nasıl.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / **Niçe** bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [niçe,]*

Ben bu żaʿf ile **niçe** ṣabr ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [niçe,]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges **niçe** şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [niçe,]*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [niçe,]*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem / Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [niçe,]*

Bilmezem cāżū gözüñle **niçe** efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [niçe,]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ **niçe** riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [niçe,]*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā **niçe** perhīz

idem / Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [niçe,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [niçe,]*

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb / Pīr-i muġāna kişi **niçe** ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [niçe,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin / Gör **niçe** āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [niçe,]*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim **niçe** siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [niçe,]*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber **niçe** āh itmesün / Bülbülüñ zārılığı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [niçe,]*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm / Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [niçe,]*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden / Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [niçe,]*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [niçe,]*

Niçe ʿārıż **niçe** ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [niçe,]*

Yaraşur cānuma her **niçe** ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [niçe,]*

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab **niçe** ḳāhir dimeyem / Baḫs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [niçe,]*

Sensüz iy dilber **niçe** gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [niçe,]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim / **Niçe** yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [niçe,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh **niçe** kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [niçe,]*

Ben **niçe** ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [niçe,]*

Çāk olup ġamdan ḳara bağrum **niçe** ḳan ṭolmasun / Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [niçe,]*

Ben **niçe** secde itmeyem iy dōst saña kim / Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [niçe,]

nice: *Çok, bir çok, hayli.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu / **Niçe** ʿāşıḳlaruñ gönlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [niçe,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / **Niçe** bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [niçe,]*

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezrāġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [niçe,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *Öyle bir, nasıl.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı **niçe** kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [niçe,]*

nice: *Neden, ne kadar çok, nasıl.*

Sāye-i zülfüñde bir dem gönlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız **niçe** bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam / Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [niçe,]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum **niçe** pür ola ḫūn / Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *Nasıl.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil **niçe** virsün ḫaber / Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [niçe,]*

Ben müddet-i hecrüñ **niçe** ṣayam ki olupdur / Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [niçe,]*

İy pīr olası **niçe** bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *Ne kadar.*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek / İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *Birçok, hayli.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā / Gerçi seyr itdüm **niçe** yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *Öyle bir.*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl

beni yā Rab raḳībüñ
iftirāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *Ne vakte kadar.*

Dār-ı cefāda dil **niçe** bir
aṣılup ṭura / Demdür
keserseñ iy meh-i nā-
mihrbān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Nasıl ki.*

Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān ile baḥs /
Veh **niçe** şebtāb ider
şemʿ-i şebistān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe bir nūş idelüm
reyḥāniyi / Lāle gibi al
berü laʿlīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *Nasıl, nasıl bir.*

Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī **niçe** neng
ü **niçe** nām / ʿĀr u
nāmūs dimek şimdi
zihī ʿār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Nasıl II hiç mümkün mü, olur mu?.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i
ḫūn-bār baña / Ki
ʿaceb işler ider çerḫ-i
sitemkār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *Bir çok, hayli, pek çok anlamlarını ifade eden soru zarfı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan
kim / Dem-ā-dem ḳan
yudup eyler **niçe** bī-dil
fiġān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [niçe,]*
Didüm iy meh **niçe** bir
yanam yaḳılam
şemʿveş / Didi kendüñ
düşdüñ oda yā ne
söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan
kim / Dem-ā-dem ḳan
yudup eyler **niçe** bī-dil
fiġān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *"Nasıl?" anlamında soru zarfı.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı /
Oḥ **niçe** ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [niçe,]*
Niçe yanmasun
Muʿīdī odlara
pervāneveş / ʿĀşıḳ
olmışdur benüm şemʿ-i
şebistānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [niçe,]*
Veh **niçe** fetvā virür bu
çeşm ü bu ebrū saña /
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek olupdur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [niçe,]*
Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim / Göz ü ḳaş
ise fitne ġamze
āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı /

Oḫ **niçe** ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir
añma cennet gülşenin /
Billāh iy
vāʿiẓ **niçe** efsāne
söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [niçe,]*
Niçe āh itmeyeyin derd ile
iy derde ṭabīb /
Gelmişem bunda vaṭan
terkin idüp zār u
ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *Nasıl, nasıl bir.*

Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī **niçe** neng
ü **niçe** nām / ʿĀr u
nāmūs dimek şimdi
zihī ʿār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.*

Dimedüñ bir gün daḫi
miskīn
Muʿīdī **nicesin** / Gerçi
yıllardur ki zār u
mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [nicesin, -sin]*

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe kez eksüklügim
gördüñ beni
arturmaduñ / Göreyin
çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe kez eksüklügim
gördüñ beni
arturmaduñ / Göreyin
çoḳ çoḳ ʿömürler vire
Allāh'um
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *"Birçok, hayli" anlamlarını taşıyan sıfat.*

Ẓulm eliyle **niçe** bir pāmāl
ide zülfüñ beni /
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *Nasıl, işin zorunlu olduğunu belirten bir söz.*

Niçe bir ümmīdvār olam
şarāb-ı laʿlüñe / İy
ḥabīb-i cān buyur luṭf
eyle bir
şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Ben **niçe** medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim /
ʿAḳl anuñ ḥüsninde
vālih nāṭıḳa ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [niçe,]*
Hey **niçe** gencīnedür ḥüsn-i
cihān-ārā-yı dōst / Kim
nigehbān olup iki
ejdehā
üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.*

Niçe bir göz diküp ṭura
viṣālüñ ḫvānına
düşmen / Bürād eyle
gülüm balum yüzüñ
döndürdüginden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [niçe,]*

nice: *Nasıl, şaşılır mı?.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs / **Niçe** efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne şekilde, olur mu hiç?.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / **Niçe** insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [niçe,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör **niçe** ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [niçe,]*

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy **niçe** āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [niçe,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / **Niçeler** bende olur saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [niçeler, -ler]*

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre anı görseñ **niçe** diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *"Birçok, hayli" anlamlarında kullanılan kelime.*

Beni bir yerde yār ile göricek / Ehl-i diller **niçe** meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.*

Bir būseñ olurken **niçe** biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [niçe,]*

Zülfi gibi ol şeh **niçe** yol başa yüriye / Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [niçe,]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh **niçe** āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [niçe,]*

Çeşm-i mestüñ **niçe** bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan belgisiz sıfat.*

Niçe gündür kim varup ol ḫüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [niçe,]*

nice: *"Nasıl, nasıl ki" anlamında sözde soru kelimesi.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm **niçe** yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [niçe,]

nice: *"Birçok, hayli." anlamlarını taşıyan zarf.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḥaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını / Zīrā bu menzile **niçe** mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [niçe,]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaṣd eyledi bir **niçe** yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [niçe,]*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil **niçe** miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [niçe,]*

Öldürür **niçe** Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [niçe,]*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir **niçe** bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [niçe,]*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir **niçe** oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [niçe,]*

Yüz fitne uyanup **niçe** dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [niçe,]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür / **Niçe** ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var **niçe** elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [niçe,]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz **niçe** zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [niçe,]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum **niçe** pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [niçe,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā / Yüzüñi kāfir görüp **niçe** müselmān olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [niçe,]*

niçe ʿāşık: *Pek çok aşık.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur / Kim bu ġamdan **niçe ʿāşıḳ** nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [niçe ʿāşıḳ,]*

niçe erden arta ḳal: *Pek çok erkekten geriye kalmak, (felek).*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül / Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

55, Beyit 5). [niçe erden arta ḳal, -mış]

niçe miskīn-: *Birçok Zavallı.*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [niçe miskīn-,]*

niçe mū: *Uzun süre.*

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur / **Niçe mū** ʿömr-i cāvidān būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [niçe mū,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli, çok kere.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp **niçe niçe** yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [niçe niçe,]*

niçe yıllık: *Yıllardan beri, uzun yıllar.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār / Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [niçe yıllıḳ, -lık]*

nicesin: *Nasılsın.*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi / Bir gün gelüp dimez **nicesin** mübtelā cıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [nicesin,]*

nic'id: *Ne etmek, ne yapmak.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm **nic'idüp** n'eyl eye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [nic'idüp, -üp]*

n'içün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

Gün yüzüñ gördüm **n'içün** olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [n'içün,]*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā **n'içün** ol şeh- süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [n'içün,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḥayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ **n'içün** anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [n'içün,]*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [n'içün,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz **n'içün** ol maya / Rind ü levend ü müflis ḥalāʿiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [n'içün,]*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin / Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [n'içün,]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm **n'içün** dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

248, Beyit 4). [n'içün,]

Ben **n'içün** mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [n'içün,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī / Gözlerüm yaşı **n'içün** deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [n'içün,]*

Ben **n'içün** vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [n'içün,]*

n'içün: *Neden, hangi sebeple.*

Ṣūḫ dilberdür **n'içün** bilme z bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [n'içün,]*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür / **N'içün** olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [n'içün,]*

Boynuñ ışırmaġ ile **n'içün** ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [n'içün,]*

Didüm miyānuñ iy meh **n'içün** kenāre gelmez / Düzdīde ḫande idüp didi kenāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [n'içün,]*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben / Cismüme **n'içün** ṣaray dı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [n'içün,]*

n'içün: *Neden, niçin, hangi sebeple?.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā **n'içün** egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [n'içün,]*

n'içün: *Neden, niçin, hangi sebeble.Soru zarfı.*

Dimeñ ki cān **n'içün** ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [n'içün,]*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün / Benüm devletlü sulṭānum **n'içün** gelme z kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 7). [n'içün,]*

n'içün: *Neden, hangi sebepten anlamında soru zarfı.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda / **N'içün** tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [n'içün,]*

n'id: *Ne etmek, ne yapmak.*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı **n'ider** ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [n'ider, -er]*

Şehr için iy
dil **n’idersin** ʿışḳ ile
Ferhād iseñ / Gāh
ṭaġlar başını seyr it
gehī ṣaḥrā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6).*
[n’idersin, -er, -sin]

n’id: *Ne yapar, Ne yapıyor, Ne Eder? anlamlarındaki söz.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-
yı yārüñ māh-ı nev /
Yā **n’ider** deryā-yı
Nīl’e zevraḳ-ı zerrīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [n’ider, -er]*

n’ide: *Ne edeyim.*

Mey
gerekmez **n’ideyin** cān
ānesüz cān olmasun /
İy Muʿīdī cān degül
cānına ten
fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9).*
[n’ideyin, -y, -in]

n’ider-: *Ne yapsın, ne etsin?.*

Kefen
behālı **n’idersüz** gerek
mez iy yārān / Tenümi
penbe-i dāġa ṣaruñ
kefen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3).*
[n’idersüz, -süz]

n’ider-: *Ne edeceksin, ne yapacaksın.*

Her dem **n’idersüñ** üstüme
tīġ-i cefā ṣalup /
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4).*
[n’idersüñ, -süñ]

n’ider: *Ne yapsın, ne etsin?.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āṣüfte gül
bezmin **n’ider** /
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde sāġerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [n’ider,]*

n’ider: *Ne eder, ne yapar?.*

Gülzārı **n’iderdüm** almasay
dum / Laʿlüñ ḫaberini
ġonçelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 2).*
[n’iderdüm,]

n’idersin: *Ne edersin, ne yaparsın?.*

Riyā ile olan
zühdi **n’idersin** /
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3).*
[n’idersin,]
İy Muʿīdī fikr idüp
ḫālüñ **n’idersin** fāriġ
ol / Hīç teġayyür
eylemez taḳdīri
tedbīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7).*
[n’idersin,]
Baña pend
idüp **n’idersin** düşmen
ümdür iy refīḳ / Kim ki
menʿ eylerse zār ü
mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3).*
[n’idersin,]

n’idersin: *Ne edersin, ne yapacaksın, sana gerekmez.*

Çün murāduñ mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī / Dāne vü
dāmı **n’idersin** zülf ü
ḫālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2).*
[n’idersin,]

n’idersin: *Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).*

İy Muʿīdī fikr idüp
ḫālin **n’idersin** fāriġ ol
/ Çünki taġyīr eylemez
taḳdīri tedbīrüñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [n'idersin,]*

n'ideyüm: *Ne edeyim, ne yapayım.*

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz **n'ideyüm** / Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 2). [n'ideyüm,]*

nifāḳ itdi: *İki kişi arasına fitne sokmak, ara bozmak.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya **nifāḳ itdi** raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [nifāḳ itdi, -di]*

nigār: *Güzel, dilber.*

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer / Ana reng itdi bir mehveş **nigār** çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [nigār,]*

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

Ḫastenāk olmış **nigāruñ** çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [nigāruñ, -uñ]*

Şol **nigār-ı** sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [nigār-ı, --ı]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran / Ḳaşı fitne kirpigi āfet **nigārumdur** benü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [nigārumdur, -um, -dur]*

Gedā-yı ḫalḳa-be-ġūşem **nigāre** yoḳ dönüşüm / İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 2). [nigāre, -e]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol **nigāre** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [nigāre, -e]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Hep **nigāruñdur** Muʿīdī ʿa ḳl ü ṣabr ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [nigāruñdur, -uñ, -dur]*

nigār: *1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel sevgili.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir **nigāruñ** ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [nigāruñ, -uñ]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili II Güzel yüzlü sevgili.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür **nigār** / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [nigār,]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n’eylersün / **Nigāruñ** ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n’eylersün / **Nigāruñ** ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

nigār: *(resim gibi güzel) sevgili.*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider / Āh ol **nigār** eger oḳur ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [nigār,]*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile **nigār** / Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [nigār,]*

nigār: *Güzel, sevgili.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil **nigār** elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [nigār,]*

nigār: *(Resim gibi güzel) sevgili.*

Kimi öpdüm kimi emdüm dir **nigāruñ** leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā / Işırup yir yir ḳanatsam ol **nigāruñ** gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

nigār-i çīn: *Çin resmi, nakşı (kadar güzel sevgili).*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz / Sürdügince ol **nigār-i çīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [nigār-i çīn,]*

nigār-ı pür-fitenden: *Fitneci sevgilinin (aşkı).*

Saña ben dimezem iy dil **nigār-ı pür-fitenden** geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [nigār-ı pür-fitenden, -den]*

nigehbān: *Gözcü, bekçi.*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī / Kimse almasun diyü gözler **nigehbāndur** g özüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [nigehbāndur, -dur]*

nigehbān ol-: *Bekçi, gözcü olmak; yönetmek, hükmü altına almak, korumak.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [nigehbān ol-, -up]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan / Ḫātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb

olmış **nigīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [nigīn,]*

nigīn: *Far. Mühür, hâtem, yüzük.*

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ **nigīn** olmaġ içün / Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 6). [nigīn,]*

nihāl: *1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.*

Bir **nihāle** ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [nihāle, -e]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile bezenmiş **nihāle** dönd ürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [nihāle, -e]*

nihāl-i sidre'den: *Sidre fidanı.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ / Şehīd oldum benüm naʿşum **nihāl-i Sidre'den** eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [nihāl-i sidre'den, -den]*

nihāl-i sidre'den: *Sidre fidanı.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ / Şehīd oldum benüm naʿşum **nihāl-i Sidre'den** eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [nihāl-i sidre'den, -den]*

nihāl-i tāze-: *Taze, körpe fidan II sevgili.*

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [nihāl-i tāze-, -dür]*

nihāl-i tāze: *Taze fidan(sevgili).*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [nihāl-i tāze, -dür]*

Her **nihāl-i tāze** bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [nihāl-i tāze,]*

nihān: *Saklı, gizli.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu / Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin alup gözden **nihāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [nihāndur, -dur]*

nihān: *(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada **nihān** olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [nihān,]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde var **nihān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [nihān,]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı **nihān** fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [nihān,]

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz **nihān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [nihān,]*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim / Ol ḥoḳḳa-i dehānda **nihāndur** dev ācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [nihāndur, -dur]*

Küfr-i zülfüñle **nihān** itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [nihān,]*

nihān gel-: *Gizli gelmek, sezilmemek.*

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [nihān gel-, -ür]*

nihān ol-: *Gözden kaybolmak, görünmez olmak.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [nihān ol-,]*

nihān ol-: *Gizlenmek, saklanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [nihān ol-, -mış]*

nihān ol-: *Gözden uzak olmak, Uzaklarda bulunan, görünmeyen.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [nihān ol-,]*

nihāyet: *Son, sınır.*

Yoḳdur şeb-i firāḳa **nihāyet** didükleri / Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [nihāyet,]*

niḳāb: *Örtü, perde. II Yüz örtüsü.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ **niḳāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [niḳāb,]*

niḳāb: *(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ **niḳābuñ** yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [niḳābuñ, -uñ]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün / Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [niḳāb,]*

niḳāb-ı muʿanber: *Misk kokulu peçe.*

Gül yüzüñe **niḳāb-ı muʿanber** ṭutup yine / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [niḳāb-ı muʿanber,]*

nīl: *Nil nehri.*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh **Nīl** üstine *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [nīl,]*

nīl: *Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ / **Nīl** idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [nīl,]*

nīlūfer: *Beyaz, mavi ve sarı çiçekler açan bir cins su bitkisi.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar **nilüferler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [nilüferler, -ler]*

niʿmet: *Nimet.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi **niʿmet** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [niʿmet,]*

niʿmet-i ʿışḳ-: *Aşk nimeti.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [niʿmet-i ʿışḳ-, -ı, --(n), --ı]*

nīş: *Zehir.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki **nīş-i** ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [nīş-i, --i]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin / Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa **nişāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [nişāndur, -dur]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden **nişāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [nişāndur, -dur]*

İy dil **nişān** dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde / Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 5). [nişān,]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine / Ḫoş **nişāndur** bāde āyīn-i Mesīḥāʾdan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [nişāndur, -dur]*

nişān: *İşâret, belirti, iz, alâmet.*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz / Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı **nişānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [nişānumuz, -umuz]*

nişān: *Belirti, iz, işaret.*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi **nişānum** ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [nişānum, -um]*

nişān: *1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum **nişāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [nişāndur, -dur]*

nişān: *Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh. II Amaç, hedef, gaye.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne **nişān** yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [nişān,]*

nişān: *Belirti, işaret, iz, eser.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim **nişān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [nişān,]*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun / Kim ne zaḫmetden **nişān** vard ur ne dermāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [nişān,]*

Ne miyānuñdan **nişān** var ne dehānuñdan eser / Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [nişān,]*

nişān: *1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / **Nişān** yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [nişān,]*

nişān: *Belirti, işaret, iz.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim **nişān** olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [nişān,]*

nişān: *İşaret, belirti, iz, alamet.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña nām ü **nişānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [nişānumdur, -um, -dur]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir **nişānumdur** benü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [nişānumdur, -um, -dur]*

nişān: *Belirti, işaret, iz, eser.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden **nişāndur** āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [nişāndur, -dur]*

nişān: *Alamet, iz, nişan.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ / Raḫm eyle ḫaste cāna bir şıḥḥat **nişānı** yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [nişānı, -ı]*

nişān-gāh: *Nişan tahtası, hedef yeri.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ **nişān-gāhı** ki cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [nişān-gāhı,]*

nişār itmeg: *Saçmak, dağıtmak.*

İy Muʿīdī reh-i dildāre **niṣār itmeg** içün / Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [niṣār itmeg, -me]*

nisār itsem: *Harcamak.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum yoġ idüp āḫir **niṣār itsem** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [niṣār itsem, -se, -m]*

nisār itsem: *Feda etmek, harcamak.*

Ben ayaġuñ tozına cānum **niṣār itsem** gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [niṣār itsem, -se, -m]*

nisār olmak: *Saçılmak, serpilmek.*

Bezm içinde zer degül cānlar **niṣār olmaḳ** gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [niṣār olmaḳ, -mak]*

nisbet: *"Kıyaslama, karşılaştırma" amacıyla kullanılmıştır.*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz ol ite **nisbet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [nisbet,]*

nisbet: *Kıyas, karşılaştırma.*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz bir ite **nisbet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [nisbet,]*

n'it-: *(ni iyle-) ne eylemek, ne yapmak.*

Dil **n'ider** küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var / N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [n'ider, -r]*

n'itdüg-: *Ne ettiği, ne yaptığı.*

N'içün Muʿīdī **n'itdügimüz** a ñlamaz raḳīb / Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [n'itdügimüz,]*

niteki: *Nitekim, nasıl ki.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur **niteki** dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [niteki,]*

nitekim: *Gibi ‖ olduğu gibi.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül / **Nitekim** başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [nitekim,]*

nitekim: *Nitekim.*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum yoluñda **nitekim** ḳurbā n-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [nitekim,]*

nitekim: *-dığı müddetçe.*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek cānum ürker **nitekim** cellādda n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [nitekim,]*

nitekim: *Ancak, oysaki.*

Câme vü câmuñ elinden oda yandum **nitekim** / Sîne-ber-sîne ṣarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [nitekim,]*

nitekim: *Nitekim, hasılı.*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile / **Nitekim** ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [nitekim,]*

nitekim: *Adeta.*

Arayup sen mehi menzil-be-menzil / Yiler her yaña āhum **nitekim** yil *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [nitekim,]*

n'itsün: *"Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler / **N'itsün** ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [n'itsün,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / **N'itsün** ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [n'itsün,]*

Ol ġamze ġamza başlasa **n'itsün** Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [n'itsün,]*

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim **niyāzum** bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [niyāzum, -um]*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp **niyāzumı** / Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [niyāzumı, -um, -ı]*

niyāz: *(Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.*

Ben **niyāz** itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u **niyāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [niyāz,]*

niyāz eyler: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol **niyāz eyler** gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [niyāz eyler, -r]*

niyāz it-: *Yalvarmak; rica etmek, dilemek.*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [niyāz it-, --sem]

niyāzum: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, rica.*

Nāz-ı dilber mi gerek
yoḳsa **niyāzum** iy
göñül / Meclis-i ʿışḳuñ
ṣafāsı gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [niyāzum,]*

niye: *"Niçin, neden" soru zarfı.*

Nālişümden bir uyur
kimesne bulunmaz
iken / Bilmezem dīde-i
baḫtum **niye** bīdār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [niye,]*
Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi / Gözüñden
oldı ḫod bu nükte
şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [niye,]*

niyyet: *Niyet.*

Fikr iderdüm kim irüp
dergāh-ı yāre ḫāk olam
/ İy Muʿīdī ber-ḳarār
olsa
bu **niyyet** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [niyyet,]*

nizār: *Zayıf, aciz, düşkün.*

Rūze-i hicrān ile
oldum **nizār** ol veche
kim / Ḳorḳaram bir
gün ten-i zerdüm hilāl
eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [nizār,]*

nīze: *Mızrak, kargı.*

Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda / Geh
tīġ ü gehī **nīze** vü
ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [nīze,]*

nīze: *Mızrak, kargı.*

Ḳatlüme her serv olur
bir **nīze** sūsen tīġ-i tīz /
Ben ki sensüz ʿazm
idem tā ki gülistāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [nīze,]*

nīze: *Mızrak, kargı.*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm
leşkerin ṭaġıtmaġa /
Nāy eline **nīzesin** alup
siper ṭaḳındı
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [nīzesin, -sin]*

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe
leşkeriyle ceng içün
/ **Nīze** şāḫ-ı tāze
ḫançer ḫār ü ḳalḳan
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [nīze,]*

nokṣān: *(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç /
Ḥüsn
bāzārında **noḳṣān** virm
ese hicrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [noḳṣān,]*
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç /
Ḥüsn
bāzārında **noḳṣān** virm
ese hicrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [noḳṣān,]*

noḳṭa: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın
görmez iken ḫāl
eyledüñ / ʿĀḳıbet
ol **noḳṭasız** ʿuṣṣāḳı
bed- ḫāl
eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [noḳṭasız, -sız]

<u>noḳṭa:</u> *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret, mevzu, husus.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / **Noḳṭalardur** ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [noḳṭalardur, -lar, -dur]*

<u>noḳṭa:</u> *Nokta.*

Ḥarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ / **Noḳṭa** ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [noḳṭa,]*

<u>noḳṭa:</u> *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret.*

Cīm-i zülfüñ **noḳtasın** görme z iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [noḳtasın, -sı, -n]*

<u>noḳṭa:</u> *Nokta. ll ben.*

Çīm-i zülfüñ **noḳṭası** yaʿni muʿanber beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [noḳṭası, -sı]*

<u>noḳṭa kor:</u> *Nokta koyma. II Sonlandırma.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur / **Noḳṭa ḳor** ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [noḳṭa ḳor,]*

<u>noḳṭa-i ḫāl:</u> *Benin siyah noktası.*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf ü **noḳṭa-i ḫāl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [noḳṭa-i ḫāl,]*

<u>n'ol:</u> *Ne olur.*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var / **N'oldı** bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [n'oldı, -dı]*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan **n'oldı** ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [n'oldı, -dı]*

<u>n'ol:</u> *Lütfen, ne çıkar.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan **n'olur** / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [n'olur, -ur]*

<u>n'ol:</u> *Ne olur, ne çıkar; şaşılır mı?.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan **n'olur** / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [n'olur, -ur]*

<u>n'ol:</u> *Nola, çok mu?.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem **n'ola** / Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [n'ola, -a]

n'ol: *Nedir ki?.*

Hefte **n'olsun** ay olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [n'olsun, -sun]*

Bāl ü per **n'olsun** ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [n'olsun, -sun]*

n'ol: *"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm **n'ola** kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [n'ola, -a]*

Raḳṣ itse **n'ola** eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [n'ola, -a]*

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa **n'ola** altında kim / Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [n'ola, -a]*

n'ol: *"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham / tazarru ifadesi.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ **n'ola** / Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [n'ola, -a]*

n'ol: *"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse **n'ola** / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [n'ola, -a]*

n'ola: *Ne olur.*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [n'ola,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa **n'ola** düşnām ile / Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [n'ola,]*

n'ola: *Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

N'ola ben ebre girye ögretsem / Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [n'ola,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [n'ola,]*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı **n'ola** bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [n'ola,]*

ʿAḳlum uġurlasañ **n'ola** bu ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [n'ola,]*

n'ola: *Ne olur ‖ şaşılır mı? (şaşılmaz).*

Cān virürsem **n’ola** şükrāne
Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i
vaṣluña irüp şevḳ ile
ḳurbān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [n’ola,]*

n’ola: *Ne olur.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest
olduñ ise **n’ola** / Fāş
itme ʿışḳ rāzın feryād ü
zāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [n’ola,]*

n’ola: *Ne olur? Ne çıkar?.*

N’ola māh olduñ ise mihr
idegör ḳullaruña /
İʿtimād itme begüm
ḥüsnüñe devrāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [n’ola,]*
N’ola sulṭān-ı dil ḥālin
sirişkümden ṣorarsañ
kim / Ġam-ı ʿışḳuñ
diyārından gelür peyk-
i revāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *Çok mu? Ne çıkar?.*

Dil **n’ola** yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña /
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [n’ola,]*
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum
diñleyen teslīm ider /
Söz yazup
itsem **n’ola** tūmār ü
dīvān ile
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [n’ola,]*

n’ola: *Ne çıkar, ne farkeder.*

Dil **n’ola** yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña /
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [n’ola,]*

n’ola: *Şaşılmaz.*

Dünyāya
baḳmasam **n’ola** iy
ḫvāce-i cemāl / Göz
açdurur mı ʿāşıḳ-ı
miskīne ḫvāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 3). [n’ola,]*
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña /
Yüzüñe **n’ola** dimezse
utanur yüz
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *Ne olur.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ
derdine yarar /
Verhemle
eylese **n’ola** ol laʿl-i
nāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

N’ola şīrīn görinse ḫvān-ı
ḥüsnüñ / Ki laʿlüñdür
nemekdān-ı
melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [n’ola,]*

n’ola: *Ne olur? II şaşılmaz.*

İy kemān ebrū **n’ola** ḳanlar
dökerse her ṭaraf /
Aġzı ḳanlu bir
ḥarāmīdür bugün tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [n’ola,]*
N’ola bī-ḥadd ise derdüm
baña dermān itmeñ /
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i
bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [n’ola,]*

n’ola: *Çok mu, şaşılır mı?.*

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı
ciger leb-ber-leb /
Öper aġzuñda seni
ṣāġer-i zer leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [n’ola,]*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya
Muʿīdīye raḳīb /
Ḥaddini bilmeyüp
olsa **n’ola** nā-dān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [n’ola,]*

n’ola: *Ne ola, ne olur ki, ne çıkar.*

Döndi çün sözden lebüñ
ʿahd itmiş iken būseye
/ Ben anı iṣbāt içün
itsem **n’ola** cān ile
baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [n’ola,]*

n’ola: *"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; ne olur, ne çıkar II şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

İy Muʿīdī **n’ola** ger nāle mi
diñler yoġ ise /
Ḥamdülillāh kim
niyāzum bilür ol Ḥayy-
ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [n’ola,]*
Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür /
Var ü yoḳ diyü
idersem **n’ola** yārān ile
baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [n’ola,]*
Maḫmūr
gözlerüñ **n’ola** eylerse
ḫvāb-ı nāz / Kim
ḫastedür ol aña
devādur şarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [n’ola,]*

n’ola: *Ne farkeder, neyi değiştirir anlamında bir söz.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ
sīneme çeksem **n’ola** /
Erġavānī cāmelü bir
serv-i dil-cūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; II şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

N’ola raḥm itseñ
Muʿīdī bendeñe /
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [n’ola,]*

n’ola: *Şaşılır mı, ne olur ki?.*

Dirsem **n’ola** caʿd-ı zülfüñe
şeb / Her ḳatre ʿaraḳ
yüzüñde
kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [n’ola,]*

n’ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

İy perī ṭutsañ **n’ola** gün gibi
devrānı dürüst / Naḳş
olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [n’ola,]*

n’ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

İy perī ṭutsañ **n’ola** gün gibi
devrānı dürüst / Naḳş
olupdur laʿlüñe mühr-i
Süleymānī dürüst *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [n’ola,]*

n’ola: *"Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle /
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [n’ola,]*

n’ola: *"Ne olur" anlamında kullanılan söz.*

Ṭolu içüp **n’ola** mestāne
öper isem elüñ / Beni
luṭfuñdur iden iy gözi
fettān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [n’ola,]*
Reh-i ʿışḳa ḫarc
idersem **n’ola** naḳd-i
cān benümdür / Beni
kendü ḥālüme ḳoñ size
ne ziyān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 92, Beyit 1).
[n'ola,]

n'ola: *"Ne olur ki, ne çıkar ki!".*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem **n'ola** / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [n'ola,]*

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse **n'ola** / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [n'ola,]*

Ger māl ü menālüm yoġ ise **n'ola** Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [n'ola,]*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem **n'ola** / Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [n'ola,]*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz **n'ola** / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [n'ola,]*

n'ola: *"Şaşılır mı, tuhaf mı!".*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [n'ola,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli **n'ola** alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [n'ola,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa **n'ola** / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [n'ola,]*

n'ola: *"Ne olur ki, ne çıkar ki!" anlamında kullanılan söz.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ **n'ola** / Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [n'ola,]*

n'ola: *"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında bir ifade.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse **n'ola** / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [n'ola,]*

n'ola: *"Çok mu, ne çıkar" anlamlarında bir ifade.*

İy kemān-ebrū **n'ola** ḳanlar dökülse her ṭaraf / Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 1). [n'ola,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [n'ola,]*

n'ola: *Çok mu, şaşılır mı anlamına gelen söz.*

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem **n'ola** / Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [n'ola,]*

no'la: *Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

Dil **no'la** Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [no'la,]

n'ola kim: *Ne olur ki, ne çıkar.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi **n'ola kim** / Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [n'ola kim,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem **n'ola kim** / Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [n'ola kim,]*

n'oldı: *Ne oldu.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından **n'oldı** kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [n'oldı,]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum / **N'oldı** ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [n'oldı,]*

n'olduñ: *Ne oldu?.*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde **n'olduñ** / Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 7). [n'olduñ,]*

n'olsa gerek: *Ne olur? Ne çıkar ki?.*

Başum açdum belāya **n'olsa gerek** / Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [n'olsa gerek,]*

n'olur: *Nasıl olur.*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet **n'olur** ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [n'olur,]*

nuhsend: *Zampara uğursuz aldatan yalancı kimse.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī **nuḫsend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [nuḫsend,]*

nuḳl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz **nuḳl** ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [nuḳl,]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ **nuḳl** ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [nuḳl,]*

nuḳl ü şeker-: *Çerez ve şekerim.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [nuḳl ü şeker-, -üm]*

nükte: *Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi / Gözüñden oldı ḫod bu **nükte** şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [nükte,]*

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ / Her sözde gerek **nükte** bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [nükte,]

nükte: *Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik manalı zarif söz, mazmun.*

Leblerüñ **nükteyle** söz vaḳti helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [nükteyle, -y, -le]*

nükte: *Herkesin anlayamadığı ince manâ. II İnce manâlı, zarif ve şakalı söz.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum bu **nükteye** pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [nükteye, -y, -e]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir **nükte** fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [nükte,]*

nūn: *"Nun" harfi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış **nūndur** / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [nūndur, -dur]*

nūn: *Arap alfabesinin yirmi beşinci, Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nūndur / Noḳṭa ḳor ol **nūna** ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [nūna, --a]*

nûr: *1. Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar / Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [nūrānī, -ân, -î]*

nûr: *(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup **nūr** ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [nūr,]*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / Gözüme **nūr** ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [nūr,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / **Nūr** u fer ḫüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [nūr,]*

nûr: *(Göz) nuru, ışığı.*

Āferīn ḫüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / **Nūrı** yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [nūrı, -ı]*

nûr ola: *Aydınlanmak, nurla dolmak.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / Göreyin kim **nūr ola** pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [nūr ola,]*

nûr üzre: *1) Nur üstüne nur gelmesi (Nur suresi'ne telmih).*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki **nūr üzre** yazılmış nūndur / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [nūr üzre,]

nūr-ı cemāl-: *Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi / İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [nūr-ı cemāl-, -üñ, --den]*

nūr-ı ḥüsn-: *Güzellik nuru.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [nūr-ı ḥüsn-, --üñ, --den]*

nūr-ı ḥüsn: *Güzelliğin nuru.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [nūr-ı ḥüsn, -üñ, -le]*

nūr-ı vaṣl: *Vuslat nuru.*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [nūr-ı vaṣl,]*

nūş: *İçme, içmek.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş ü **nūş** itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [nūş,]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī **nūş** idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [nūş,]*

nūş: *İçmek. Maḥabbet meclisinde nūş ider mestāneler vardur bağlamında.*

ʿīş ü **nūşın** ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [nūşın, -ın]*

nūş: *İçki, içecek II Zevk u safâ.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u **nūş** olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [nūş,]*

ʿīş ü **nūş** it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [nūş,]*

nūş: *(Fars.) İçme, içiş.*

Ṣarāb-ı erġavānī **nūş** idersin gizlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [nūş,]*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ **nūş** iden / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [nūş,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ **nūş** iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [nūş,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿīş

ü **nūş** eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [nūş,]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş u **nūş** itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [nūş,]*

ʿīş ü **nūş** ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [nūş,]*

nūş eyle-: *Yudumlamak, içmek; yaşamak, tecrübe etmek.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin fevt itmezüz ihmāl idüp / Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [nūş eyle-, -rüz]*

nūş id-: *İçmek, yudumlamak.*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [nūş id-, -em]*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [nūş id-,]*

nūş ideli: *Içmek yudumlamak.*

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz / Cām-ı belāyı **nūş ideli** Cem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [nūş ideli,]*

nūş idelüm: *İçmek, Yudumlamak.*

Niçe bir **nūş idelüm** reyḥāniyi / Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [nūş idelüm, -elüm]*

nūş it: *Içmek, şarap içmek.*

Geldi çün devrān-ı gül **nūş it** şarāb-ı lāle-reng / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [nūş it,]*

ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī / Gel utanmaġı gider **nūş it** şarāb-ı aḥmeri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3). [nūş it,]*

nūş it: *İçmek, yudumlamak.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [nūş it, --dü, --g, --im, -]*

nūş it: *İçmek.*

Gül gibi **nūş it** şarāb-ı erġavānī kim yine / Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [nūş it,]*

nūş it-: *Içmek, şarap içmek.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur / Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [nūş it-, -dü, -gi]*

nūş-dārū-: *Panzehir.*

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ / Leb-i laʿlün ki **nūş-dārūdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [nūş-dārūdur, -dur]*

nūş-dārū: *Far. bir tür macun, panzehir, tiryak.*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim / Devādur derdüñe ol **nūş-dārū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [nūş-dārū,]*

nūş-dārū: *Panzehir.*

Būseʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem / Zehr içirdüñ **nūş-dārū** gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [nūş-dārū,]*

nūş-ı cān: *Can şarabı.*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek / Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem **nūş-ı cān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [nūş-ı cān,]*

nūş-ı cān: *Canına değsin anlamında kalıplaşmış bir söz dizisi.*

İçerseñ **nūş-ı cān** olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [nūş-ı cān,]*

nūş-ı cān olsun: *Canına değmek deyimi.*

İçerseñ **nūş-ı cān olsun** velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [nūş-ı cān olsun, -ı, -sun]*

nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ: *Can bağışlayan söz.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs / Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ, -uñ]*

nüvīd: *İyi haber, müjde, muştu.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ **nüvīd-i** lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [nüvīd-i, --i, -]*

nā-bekār: *Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-bekâr.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür Üstādlaruñ yanında ol **nā-bekāre** yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 12). [nā-bekāre,]*

nā-bekār ḥaṭṭ: *İşe yaramaz ayva tüyü.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken Bıraḳdı araya keder ol **nā-bekār ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 12). [nā-bekār ḫaṭṭ,]*

nabz: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma **nabżum** iy ṭabīb

Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [nabżum, -um]*

nabẕ: *Nabız, damar. II Halet-i ruhiyye.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma **nabżum** iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [nabżum, -um]*

nabz: *Kalp atışı sebebiyle ortaya çıkan kan basıncından dolayı atar damarlarda ve özellikle bilek atar damarında duyulan vuruş ve bu vuruşun duyulduğu atar damar.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı **nabẕuma** didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 10). [nabẕuma, -um, -a]*

nabżı: *Ar. Atar damar, hususen bilek damarı ki tabip ekseriya hastayı oradan muayeneye başlar.*

El urup **nabżına** ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 11). [nabżına, -na]*

nâ-çâr: *Çaresiz, âciz, dertli.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme **nā-çār** iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [nā-çār,]*

nā-dān: *Câhil, bilmez, bilgisiz (kimse).*

İncinüp dīvāne gönlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya **nā-dān** ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [nā-dān,]*

nā-dān: *Cahil, bilgisiz (kimse).*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola **nā-dān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [nā-dān,]*

nā-ehl: *Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her **nā-ehle** kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [nā-ehle, -e]*

nāfe: *(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [nāfe,]*

nāfe: *(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [nāfe,]*

nāfe-: *Göbek miski.*

Ṭoldurdı **nāfeler** gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 7). [nāfeler, -ler]*

nāfe-i çīn'dür: *Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.*

Her girih bir **nāfe-i Çīn'dür** kim açduḳca ider
ʿĀlem-i cānı muʿaṭṭar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [nāfe-i çīn'dür, -dür]

nāfeveş: *Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese gibi.*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 2). [nāfeveş,]

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 5). [nāfeveş,]

nāfeveş: *Misk kokusu.*

Sīne-çāküm **nāfeveş** sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 11). [nāfeveş,]*

nāfiʿ: *Ar. Yararlı.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre **nāfiʿ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 2). [nāfiʿ,]

Ġam baña **nāfiʿ** degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [nāfiʿ,]*

nā-gāh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

Gāh girye gāh **nā-gāh** maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 11). [nā-gāh,]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise **nā-gāh** elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [nā-gāh,]*

nā-gāh: *Ansızın, aniden anlamında zarf.*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [nā-gāh,]

nā-geh: *Ansızın, birdendire.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı **nā-geh** bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, apansız.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe **nā-geh** perr-i Cibrīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 14). [nā-geh,]

nā-geh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki **nā-geh** bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 8). [nā-geh,]

nā-geh: *Ansızın, birden bire.*

Ruḫuñ şemʿin gice **nā-geh** dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḫ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [nā-geh,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki **nā-geh** bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [nā-geh,]

nā-geh: *Vakitsiz, ansızın, birdenbire.*

Ruḫuñ şemʿin gice **nā-geh** dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḫ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān

tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, birdenbire.*

Bir hümā sevdüm ki **nā-geh** sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, birdenbire.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım **nā-geh** vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [nā-geh,]*

nā-geh: *Ansızın, aniden.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki **nā-geh** bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [nā-geh,]*

nā-gehān: *Ansızın.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi **nā-gehān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 6). [nā-gehān,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada **nā-gehān** ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 6). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdenbire.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam **nā-gehān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdenbire.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam **nā-gehān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [nā-gehān,]*
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [nā-gehān,]*
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [nā-gehān,]*

nāgehān: *(Fars.) Birdenbire, ansızın.*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı **nāgehān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 4). [nāgehān,]*
Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 10). [nāgehān,]*
İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [nāgehān,]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

Dil yine efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [naġmesini, -si, -n, -i]*

naġme: *Etkileyici söz II nağme.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā **naġme** ile naẕm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

62, Mısra 12). [naġme,]

ʿĪş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül **naġmesi**
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [naġmesi, -si]

naġme: *Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.*

Kürsīye çıḳup **naġmeler**
itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner
kim ḳafesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [naġmeler, -ler]

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā
Naġmesini ḥod keser
bülbül gülistāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [naġmesini, -si, -n, -i]*

naġme-i bülbül: *Bülbül sesi.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa
iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür
feryād u efġānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [naġme-i bülbül,]

naġme-sāz: *Şakıma ǁ şarkı söyleme.*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ
ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv
üzre bünyād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 3). [naġme-sāz,]

naḥl-bend: *Nahıl ustası.*

Naḥl-bend olup nihāl-i
ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i
revānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 11). [naḥl-bend,]

nāḫun-ı ḫār: *Dikenin tırnağı.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī
mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 18). [nāḫun-ı ḫār,]

nāḳa-: *Dişi deve II inatçı sevgili.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup
dilden fiġān eyler ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [nāḳalar,]

nakd: *Far. Nakit, akçe.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān
naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını
ḳallāşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [naḳdi, -i]

nakd: *Sermaye, kazanım.*

Dil nedür kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 4). [naḳdine, -in, -e]

naḳd: *Nakit, sermaye.*

Ben niçe ḳıymet diyem
yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil **naḳdi**
fedādur ḫande-i
pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 2). [naḳdi, -i]

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
Dīn ü dil **naḳdin** alur
bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [naḳdin, -i, -n]*

nakd: *(Manevi) varlık, servet.*

Dīn ü dil **naḳdin** virüp
yaġmāya mest eyler
beni
Göz ucıyla uġrın uġrın
merḥabāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [naḳdin, -in]

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Vaṣluñı ṣatma **naḳd-i cān** virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [naḳd-i cān,]*

Müşterīdür vaṣluña her kişi **naḳd-i cān** ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 3). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 11). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 9). [naḳd-i cān, -um]*

naḳd-i cān: *Can parası (en kıymetli şey).*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola **naḳd-i cān** benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān: *Can parası.*

Derd ile öldüm inanmaz baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [naḳd-i cān, -um]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cān-: *Can sermayesi.*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [naḳd-i cān-, --ı]*

naḳd-i dil: *Gönül ve can sermayesi.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [naḳd-i dil,]*

naḳd-i ġam: *Gam akçesi.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [naḳd-i ġam, -ı]*

naḳd-i ġam-ı: *Gam akçesi.*

Varın şular ki **naḳd-i ġam-ı**
yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla
cānlarını oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [naḳd-i ġam-ı,]

nakd-i īmān: *Imanın kazancı, ibadet etmek.*
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [naḳd-i īmān,]

naḳd-i ʿömr-: *Ömür sermayesi.*
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ
bu ḳurı sevdādan ne
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 7). [naḳd-i ʿömr-, --üm]*
Veh ki zülf-i yār ile olmadı
ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet
oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 2). [naḳd-i ʿömr-, -üm]

naḳd-i ʿömr: *Ömür sermayesi.*
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile
Mecnūn-miṣāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 5). [naḳd-i ʿömr, -i, -n]*

naḳd-i şiʿr: *Şiirin sermayesi.*
Arturup ḳadrin Muʿīdī
ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma
ḥüsn-i iʿtibāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 14). [naḳd-i şiʿ r, -in]*

nākes: *Alçak, soysuz, düzenbaz.*
Cām-ı laʿlüñ ṣunma her
kendüyi bilmez **nākese**
Bezm-i ġamda
göñlümi ney gibi nālān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 9). [nākese, -e]*

naḳḳāş: *Nakşeden. II Allah.*
Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa
meyl eyler velī
Cān fedā şol nakşa kim
gördükce **naḳḳāş**
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [naḳḳāş,]*

nakkāş: *(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab
seni **naḳḳāş** kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül
ḳılsa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [naḳḳāş,]

nakş: *Resim.*
Naḳş-ı yāri ol ḳadar
sīnemde tasvīr
eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı
ṣanuram ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [naḳş-ı, --ı]

nakş: *Nakış, resim.*
Ḫūn **naḳşı** [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 11). [naḳşı, -ı]

nakş: *Nakış, resim, suret.*
Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı
hezār **naḳş**
Avutmaḳ diler meger
ki dil-i zārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 7). [naḳş,]

naks: *Görünüşün cezbedici güzelliği || Sûret.*
Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa
meyl eyler velī
Cān fedā şol **naḳşa**
kim gördükce naḳḳāş
añdurur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [naḳşa, -a]

naḳş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir; süs, aldatıcı şeyler; hile, aldatma.*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 10). [naḳş,]*

naḳş ir-: *Eksiklik, noksanlık erişmek.*

Ġam çekmek ile ʿāṣıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [naḳş ir-, -e]*

naḳş olupdur: *Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek, işlenmek, kazınmak.*

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [naḳş olupdur, -up, -dur]*

naḳşı: *Eksiklik.*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise **naḳşı** kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [naḳşı,]*

naḳş-ı kebkeb-i: *Yıldız şeklindeki çivi izi, çivi nakşı.*

Yüzüm üstinde **naḳş-ı kebkeb-i** yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [naḳş-ı kebkeb-i,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḫnet,]*

naḳş-ı miḫnet: *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḫnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḥnet,]

<u>naḳş-ı miḥnet:</u> *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḥnet,]

<u>naḳş-ı miḥnet:</u> *Izdıraplı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḥnet,]

<u>naḳş-ı miḥnet:</u> *Sıkıntılı suret.*

Gehī resm-i belā geh **naḳş-ı miḥnet**
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [naḳş-ı miḥnet,]

<u>naḳş-ı zībā:</u> *Güzel olan heykel.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [naḳş-ı zībā, -sın]*

<u>nālān:</u> *Inleyen.*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi **nālān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 10). [nālān,]*

<u>nālān iden:</u> *Ağlatmak, inletmek.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri **nālān iden**
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [nālān iden,]*

<u>nāle:</u> *Inilti, feryat.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī **nālesin**
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [nālesin, -sin]*

<u>nāle:</u> *Inilti, feryat.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Ṣām-ı hicrānuñda ancaḳ **nāledür** feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 4). [nāledür, -dür]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü **nāleyi**
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 3). [nāleyi, -yi]*

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 13). [nālesi, -si]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī **nālesi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 10). [nālesi, -si]*

<u>nāle:</u> *İnleme, feryat.*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü **nālemdür** çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 10). [nālemdür, -m, -dür]*

<u>nāle:</u> *İnilti, inleme, figan.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [nāle,]*

İy Muʿīdī n'ola ger **nāle** mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-

ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [nāle,]*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm
eşʿārüm kim
İtmişdür eşer **nāle** ile
efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 4). [nāle,]

nāle: *(□□□□) i. (Fars. nāle) İnleme, inilti.*

Ben **nāleden** miyānuñ
hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum
āḫir ḫayāle döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [nāleden, -den]

nāle: *İnilti, inleme.*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ
Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḥod āşüfte
bülbüller gibi ḥūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [nāle,]*

nāle: *İnlemek, feryat etmek.*

Gice kim ḫvāba varam
nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu
dil-i bīmār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [nālesi, -si]

nāle: *(Âşığın) iniltisi, feryadı.*

Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden
Biñ **nāle** vü zārī
iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [nāle,]

Maḥmil-i yāre ceres
ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler
nāle mānend-i ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 8). [nāle,]

nāle: *(Âşığın) feryadı, iniltisi.*

Nāleme āheng ider ṭaġlar
ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi
feryād ü efġāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 11). [nāleme, -m, -e]

Firāḳ-ı çeşmüñ ile **nāle**
ḳılmadum hergiz
Ki ḫaste olalı kendümi
bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [nāle,]

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin yiñemez
Ġam kemānın
çekemez **nāle**
kemendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [nāle,]

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez
nālem ol meh gerçi
kim
Uyumaz gökde
melekler bu
fiġānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 3). [nālem, -m]

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı
baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [nāle,]*

Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin
ḫālüme
Gūşuña girmez mi
yoḳsa **nāle** vü zārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [nāle,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar
yaḳılur gerçi dil
Baña böyle
yanduġıçün anı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [nāleme, -m, -e]

Ben nāleden miyānuñ
hecrinde **nāle** döndüm
Kim incelüp vücūdum
āḫir ḫayāle döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 1). [nāle,]

Gāh **nāle** gāh girye gāh
miḫnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 7). [nāle,]

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve
gāh nāz
Mübtelālar şanʿatidür
gāh **nāle** gāh enīn

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [nāle,]

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur **nālemi** güş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 12). [nālemi, -m, -i]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim **nālem** efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [nālem, -m]

nāle: *Far. İnilti.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 9). [nālesinden,]

naʿle: *Inilti, feryat.*

Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış **naʿle** beñzer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 4). [naʿle,]

nāle nāy: *Iniltilerim ney.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü **nāle nāy** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [nāle nāy,]

nāle vü efġān: *İnleme ve feryat etme.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur **nāle vü efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [nāle vü efġān,]*

nāle vü efġān: *İnleme ve feryat etme.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur **nāle vü efġān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [nāle vü efġān,]*

nāle-i ferhād: *Ferhad'ın inleyişi.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [nāle-i ferhād,]

nāle-i ney: *Neyin inlemesi.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 26). [nāle-i ney, -den]*

nāle-i seher: *Seher vaktinde inlemek, inilti.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü **nāle-i seher** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [nāle-i seher,]*

nāleler: *Inilti, feryat.*

Ruḥlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [nāleler,]

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī **nāleler** itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 13). [nāleler,]

nāliş: *İnilti, inleme, figan.*

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ **nālişlerin** güş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 8). [nālişlerin, -lerin]*

nāliş: *Feryat, inleme.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz

iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [nālişümden, -üm, -den]*

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ **nālişleri** gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 2). [nālişleri, -ler, -i]*

nām: *Ad II şan, şöhret.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña **nām** ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [nām,]*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür **nāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 14). [nāmum, -um]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa **nāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 2). [nāmum, -um]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.*

Ṣūfī dime maḥşerde **nāmuñ** siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [nāmuñ, -uñ]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña **nām** ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [nām,]*

nām: *İsim; şan, şöhret.*

ʿĀr idüp nāmeñde **nāmın** yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [nāmın, -ı, -n]*

nām: *Isim, ad II ün, şöhret, şan.*

ʿĀr idüp nāmeñde **nāmın** yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [nāmın, -ı, -ñ]*

nām: *İsim, ad II ün, şöhret, şan.*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü **nāmı** kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [nāmı, -ı]*

nā-maḫal: *Yersiz, uygunsuz.*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her **nā-maḫal** bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [nā-maḫal,]*

nā-maḫall: *Yerli yersiz, uygunsuz.*

Ehle baḳmaz **nā-maḫall** gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [nā-maḫall,]*

Ehle baḳmaz **nā-maḫall** gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [nā-maḫall,]*

namāz: *Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz **namāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

175, Mısra 6). [namāz,]

namāzuñ: *İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [namāzuñ,]

nāme: *Mektup.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde yaḳdum dāġ
kim
Nāmede mühr olmasa
olmaz iñende
muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [nāmede, -de]

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi
nāme ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 10). [nāme,]

nāme: *Mektup.*

ʿĀr idüp **nāmeñde** nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [nāmeñde, -ñ, -de]

nāme: *F. mektup.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [nāmemi, -mi]*

nāme: *Mektup veya kağıt isminin 1. teklik şahıs ve belirtme hali almış şekli.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise
andan beter
Nāmemi yā Rab
kimüñle eylesem irsāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [nāmemi, -m, -i]*

nāme: *Mektup, kağıt II Şiir.*

ʿĀr idüp **nāmeñde** nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [nāmeñde, -ñ, -de]

nāme: *Far. Mektup.*

Merdümleri ṣanma ki
ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile
nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [nāme,]

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb
olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla
nāme irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [nāme,]

Benden evvel **nāme** yüzüñ
gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [nāme,]

nāme gönder-: *Mektup göndermek.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm
niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine
ben ḳulın ol sulṭān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [nāme gönder-, -miş]*

nāme-i şevḳüm: *Aşk mektubu.*

İy ṣabā **nāme-i şevḳüm**
yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste
selāmın gül-i ḫandāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [nāme-i şevḳüm, -üm]*

nā-merd: *Mert olmayan, sözüne güvenilmez.*

Adım ādem olmasun
dünyāda **nā-merdem**
eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı
Mecnūn'dan olmazsa
füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [nā-merdem, -em]*

naʿme[si: *Kitap, risale. || Şiir.*

ʿĪş ü nūşın ʿālemüñ yād
itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis **naʿme[si** tedbīr-i]
hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 12). [naʿme[si,]*

nā-mihr: *Vefasız olmak.*

Bir meh-i **nā-mihr** içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [nā-mihr,]*

nā-mihrbān: *Far. Mihr-bân olmayan, vefasız, muhabbetsiz.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i **nā-mihrbān** ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [nā-mihrbān, -me]*

Bir gün ol **nā-mihrbān** şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 3). [nā-mihrbān, -me]*

nā-mihrbān: *Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz II Sevgili.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb **nā-mihrbāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 12). [nā-mihrbāndur, -dur]*

nā-mihrbān-: *Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz. II Sevgili.*

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i **nā-mihrbānumuz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [nā-mihrbānumuz,]*

nāmūs: *Ar, edep.*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü **nāmūsı** n'ider
ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 14). [nāmūsı, -ı]*

nāmūs: *Ar, edep, haya.*

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 1). [nāmūs,]*

nāmūs ile ār: *İffet ve utanma duyguları.*

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye **nāmūs ile ār**
Ḳanı bir bencileyin
ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [nāmūs ile ār,]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan.*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir **nā-müselmān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 2). [nā-müselmān,]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan, kafir.*

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy **nā-müselmān** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 6). [nā-müselmān,]*

nā-pervā: *Korkusuz.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde **nā-pervā** yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [nā-pervā,]*

nā-peydā: *Far. Zahir olmayan, gizli, nihan.*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa **nā-peydā** göñül nā-yāb

göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [nā-peydā,]*

nār: *Ateş, aşk ateşi.*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [nāre, -e]*

nār: *Ateş. II Gönüldeki aşk ateşi.*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür **nārum** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 8). [nārum, -um]*

nār: *(Ar.) Ateş, od.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum **nār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [nār,]*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam **nārına** yaḳma benüm ṣemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 10). [nārına, -ı, -n, -a]*

nār itdi: *Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Eziyet etmek, zulmetmek.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı **nār itdi**
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 13). [nār itdi,]*

naʿra-: *Bağırma, çağırma, gürültü.*

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru **naʿradan** n'oldı ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 10). [naʿradan, -dan]*

naʿre: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 10). [naʿrelerden,]*

naʿre: *Yüksek sesle bağırma, haykırma.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [naʿresi,]*

naʿre-i yāhū: *Ya Allah diye bağırılması.*

Her bir yañadan gelse n'ola **naʿre-i yāhū**
ʿĀlem ne girāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 15). [naʿre-i yāhū,]*

nārenc: *Ar. Turunç.*

Gāh **nārencī** giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [nārencī, -i]*

nā-revān: *Yürümeyen.*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 14). [nā-revāndur, -dur]*

nār-ı ġam-: *Gam ateşi.*

Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [nār-ı ġam-, --uñ]*

nār-ı hecr: *Ayrılık ateşi.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere

boyandı iy ḫurşīd-ḫadd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [nār-ı hecr,]

nār-ı hicrān: *Ayrılık ateşi.*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ **nār-ı hicrān** ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 8). [nār-ı hicrān,]*

nār-ı ʿışḳ-: *Aşk ateşi.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [nār-ı ʿışḳ-, --u, --ñ, --dan]

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [nār-ı ʿışḳ-, --uñ]

nār-ı ʿışk: *Aşk ateşi.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Mısra 5). [nār-ı ʿışḳ, -uñ, -la]*

nār-ı sūzān: *Yakıcı ateş.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden **nār-ı sūzān** yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [nār-ı sūzān,]

nārven: *Far. Karaağaç.*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir **nārven** olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [nārven,]

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi **nāreven**
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [nāreven,]

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur **nāreven** güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 10). [nāreven,]

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez **nāreven**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [nāreven,]

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez **nāreven**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 14). [nāreven,]

naʿş: *Cenaze, ölü.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm **naʿşum** nihāl-i Sidre'den eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [naʿşum, -um]

naṣīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm **naṣīb** olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 2). [naṣīb,]*

naṣīb olmaya: *(Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [naṣīb olmaya, -ma, -y, -a]

naṣīb olur: *Kısmet olmak, Allah'ın kısmet etmesi.*

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [naṣīb olur,]

nāṣiḥ: *Nasihat veren.*

Ḳulaġuma girmez iy **nāṣiḥ**
ne deñlü söyleseñ
ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem
baña añma cenneti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 9). [nāṣiḥ,]

nāṣih: *Nasihat eden, öğüt veren kişi.*

İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez **nāṣiḥ** sözin
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [nāṣiḥ,]

nāṣihā: *Ey nasihat eden, öğüt veren!.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki
baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-
cū ile gülzār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [nāṣiḥā,]

nāṣihā: *A nasihat eden!.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür
cennetü'l-meʾvā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [nāṣiḥā,]

naṣīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir
oġlana uymazam
Pürdür **nasīḥatüñ**
güheriyle ḳulacıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 12). [nasīḥatüñ, -üñ]

naṣīhat: *Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend, tavsiye.*

Kūyına varduḳca sögse ol
ṣanem incinme kim
Sen **naṣīḥat**
diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [naṣīḥat,]

naṣīhat: *Nasihat, öğüt.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ
itme **naṣīḥat**
Vāʿiẓ beni incitme
yiter derd-i serüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [naṣīḥat,]

naṭʿ: *Satranç tahtası.*

Daḥı ġam **naṭʿında** şehmāt
olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [naṭʿında, -ı, -n, -da]*

naʿṭ-ı cemāl-: *Güzelliğin övgüsü.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o
nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış
eylemek ister ḥisāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [naʿṭ-ı cemāl-,]*

nāṭıka: *Konuşan, söz söyleyen, soru soran.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-
ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde
vālih **nāṭıḳa** ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [nāṭıḳa,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol **nā-tüvān**
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [nā-tüvān,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde
kim
Ṣubḥa dek ol **nā-tüvānı** bekleyüp aġlar
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

204, Mısra 18). [nā-tüvānı, -ı]

nâ-tüvân: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol **nā-tüvān** ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 12). [nā-tüvān,]

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü **nā-tüvāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 4). [nā-tüvāndur, -dur]*

Ḫam-ı zülfüñde ḥaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet **nā-tüvāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [nā-tüvāndur, -dur]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol **nā-tüvān** ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 3). [nā-tüvān,]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi **nā-tüvān** göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol **nā-tüvān** tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [nā-tüvān,]*

Cevri çoġ itme cāna begcegizüm
Ḳıyma ben **nā-tüvāna** begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 2). [nā-tüvāna, -a]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Dil perīşāndur Muʿīdī **nā-tüvāndur** bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [nā-tüvāndur, -dur]*

nâ-tüvân: *Güçsüz, zayıf.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir **nā-tüvānı** gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [nā-tüvānı, -ı]*

nâ-tüvân: *Çaresiz, güçsüz.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet **nā-tüvān** öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 6). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir **nā-tüvānum** var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 10). [nā-tüvānum, -u, -m]*

nâ-tüvân: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur **nā-tüvān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 5). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf. II Çaresiz; âşık.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün

saña ben **nā-tüvānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [nā-tüvānı, -ı]*

nā-tüvān cān-: *Güçsüz canım.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [nā-tüvān cān-, --um, --da, --dur, -]*

nā-tüvān göñl-: *Aşığın halsiz ve bitap düşmüş kalbi.*

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh var daḥi bu ḫastede cāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [nā-tüvān göñl-, --üm, --de]*

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [nā-tüvān göñl-, --üm, --de]*

nā-tüvān ol-: *Zayıf ve güçsüz olmak.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [nā-tüvān ol-, --mış]*

nā-ümīd: *Ümitsiz, umutsuz.*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan **nā-ümīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 6). [nā-ümīd,]*

nāvek: *Far. Ok, tîr:.*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [nāvek,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet **nāvekin**
Kim nişān olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 11). [nāvekin, -iñ]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur **nāvek** ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 12). [nāvek,]*

nāvek: *Ok. || Sevgilinin kirpiği.*

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 6). [nāveküñ, -ün]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz **nāveküñ**
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [nāveküñ, -ün]*

nāvek-figen: *Ok atan.*

Ol ḳaş ile kirpik kim **nāvek-figen** olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [nāvek-figen,]*

nāvek-i cevr: *Eziyet oklarıyla.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [nāvek-i cevr, -yle]*

nāvek-i hicrān: *Ayrılık oku.*

Derūnum **nāvek-i hicrān** ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184,*

Mısra 5). [nāvek-i hicrān,]

nāvek-i müjgān-: *Kirpik okları.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 4). [nāvek-i müjgān-,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm **nāya** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [nāya, -a]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa **nāy** işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 6). [nāy,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa **nāyı** kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 12). [nāyı, -ı]*

nāy: *Kamış II ney.*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 13). [nāy,]*

nāy: *Kamış. || Ney.*

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [nāy,]*

nāy: *İniltiye benzetilen bir ses çıkaran müzik aleti.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa **nāy** itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 14). [nāy,]*

nāy: *(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [nāy,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa **nāy** ü ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 14). [nāy,]*

nāy: *Far. Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Āh kim deldi derūnum **ney** gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 1). [ney,]*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı **ney** gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 14). [ney,]*

nā-yāb: *Bulunmaz.*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül **nā-yāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [nā-yāb,]*

nāy-ı nāle-: *İniltili ney.*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [nāy-ı nāle-, -m, --le]*

nāyzen: *Neyzen, ney çalan.*

İy gönül ṣāġer yoġ ise
çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse
bezme āh ü efġān
ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 2). [nāyzen,]*

nāz: *İşve, cilve.*
Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü **nāz** olur
yā Rab hezārān āferīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [nāz,]
Perī yüzlüm ne ādem
cānısın kim
Bu **nāz** u şīve olmaz
ḫūr-ı ʿīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 6). [nāz,]
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ
ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu
nāz ü istiġnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 8). [nāz,]
Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ
beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü
nerges-i şehlā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 5). [nāz,]
Her ṭarafdan ṭop olur biñ
baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān
eyleseñ **nāz** ile cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 12). [nāz,]*

nāz: *Naz, işve, cilve II nazlı.*
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür
ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere
iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [nāzuñ, -uñ]
Çün sevdügimi bildüñ
işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki
nāzuñ baña geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [nāzuñ, -uñ]

nāz: *1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.*
Ol māh **nāz** ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [nāz,]*
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
şūḫ-ı gül-ruḫ **nāz** ile
Ṣalınur gūyā ki bir
tāvūs per zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 9). [nāz,]

nāz: *1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.*
ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu
nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e
ṭaʿn ider gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [nāz,]
Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende
Eger **nāz** ile gülşende
ḫırāmān olsa cānānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [nāz,]

nāz: *Eda, işve, cilve.*
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu
çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum
nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [nāz,]

nāz: *İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış, cilve.*
Ne tebessüm ne tekellüm
gāh şīve gāh **nāz**
Dil ḫulūş itmek bu
ortalıḳda müşkildür
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [nāz,]*
Ġonçe aġzın açamaz lāle
ḫayādan ḳızarur
ʿArż-ı ʿārıż idicek **nāz**
ile gülşende ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [nāz,]

nāz: *Cilve, işve, eda.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce **nāz** ile dil-i bīmāre cān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [nāz,]

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [nāzuñ, -uñ]

nāz: *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.*

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdüginçe **nāzını** eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [nāzını, -ı, -n, -ı]

nāz: *(Fars.) Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.*

Yārüñ bugün ki **nāzına** hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [nāzına, -ı, -n, -a]

nāz: *Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.*

Lāle-ruḫlar donanup **nāz** ile giyse ḳaralar
Āl iderler ki döküp ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [nāz,]

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü **nāz**
Biribirine münāsibdür bilür **nāz** u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [nāz,]

nāz: *Cilve, işve, eda.*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur **nāz** ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [nāz,]

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü **nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [nāz,]

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü **nāz**
Biribirine münāsibdür bilür **nāz** u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [nāz,]

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 8). [nāz,]

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu **nāz** ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 1). [nāz,]

Nev-bahār eyyāmıdur **nāz** ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 1). [nāz,]

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki **nāz** ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 4). [nāz,]*

nāz: *(Birisini) nazlamak, şımartmak.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh **nāz**
Mübtelālar şanʿatidür gāh nāle gāh enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [nāz,]

nāz eyle: *Naz etmek, eda eylemek.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [nāz eyle,]

nāz ider: *İşve, naz yapmak.*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle **nāz ider**
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [nāz ider,]

nāz idüp: *Naz yapmak, nazlanmak.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme **nāz idüp** ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [nāz idüp,]

nazar: *Bakmak.*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi **naẓar** yaġmā-yı dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 10). [naẓar,]

naẓar: *Bakmak, nazar eyle-.*

Çün gördi bir **naẓar** gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [naẓar,]

nazar: *Bakış, göz.*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṯḥ oldı bir **naẓarda** bu gönlüm vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 6). [naẓarda, -da]

naẓar: *Bakış. II Sevgilinin öldürücü bakışı.*

Seyr idelden bir **naẓar** ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [naẓar,]*

nazar: *Bakış.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir **naẓarda** zülfüñe biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 12). [naẓarda, -da]

Bir **naẓarda** ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [naẓarda, -da]

Bir **naẓarda** ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 3). [naẓarda, -da]

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil **naẓaruñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 2). [naẓaruñ,]

nazar: *Bakma, bakış.*

Seyr idelden bir **naẓar** ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [naẓar,]

nazar: *Bakma, bakış, dikkat.*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi **naẓarları**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [naẓarları, -lar, -ı]

naẓar: *Bakış, bakma.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir **naẓarda** yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [naẓarda, -da]

nazar: *Bakış, bakma.*

Bīm-i cāndan ḫaste gönlüm ol dem āzād oldı kim
Bir **naẓar** ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [naẓar,]*

naẓar: *Bakış / bakma.*

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye **naẓar**
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 3). [naẓar,]

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir **naẓar**
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 3). [naẓar,]

nazar: *(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ **naẓar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [naẓar,]

Bir **naẓar** yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 5). [naẓar,]*

Geh gāh ele alup **naẓar** itmezdi ḥūblar
Āyīne gibi itmese kesb-i ṣafā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 15). [naẓar,]

Gördüm ki bir ṣafā **naẓarı** var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [naẓarı, -ı]

Yüzin açsa bir **naẓar** biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [naẓar,]

Çünki zevraḳla nihān olduñ **naẓardan** iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 9). [naẓardan, -dan]

nazar it: *Bakmak.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür **naẓar it** sīne çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 2). [naẓar it,]

naẓar ḳıl: *Bakmak.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir **naẓar ḳıl** ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [naẓar ḳıl,]

naẓar ḳıl: *Bakmak, dikkat etmek.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil **naẓar ḳıl** dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [naẓar ḳıl,]

naẓar kılma: *Bakmamak, dikkat etmemek, önem vermemek.*

Diḳḳatle ḥaṭṭ-ı yāre **naẓar ḳılma** iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḥaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 11). [naẓar ḳılma,]

naẓar mürġ-: *Bakış kuşu.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 8). [naẓar mürġ-, --i, --ne]*

naẓar ṣalsañ: *Bakma eylemi.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir **naẓar ṣalsañ** şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [naẓar ṣalsañ, -sa, -ñ]*

nazarlar şalsam: *Bakmak, bakış, dikkat.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde **naẓarlar ṣalsam**

ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [naẓarlar ṣalsam, -lar, -sa, -m-sa, -m]

naẓarsuz: *Görmeyen, düşünemeyen.*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı
ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre **naẓarsuz** degül āḫir
gözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [naẓarsuz,]

nāzenīn: *(Fa.) Narin, çok nazlı.*

Ben niyāz itsem ider ol **nāzenīnüm** ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [nāzenīnüm, -ü, -m]

nāzenīn: *Narin, ince yapılı. II Sevgili.*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol **nāzenīn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [nāzenīn,]

nāzenīn: *Cilveli, nazlı.*

Şol **nāzenīni** sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [nāzenīni, -i]

nāzenīn: *(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o **nāzenīn**
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [nāzenīn,]*

Şol **nāzenīn** ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [nāzenīn,]

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol **nāzenīn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 14). [nāzenīn,]

nāz-ı dilber mi: *Sevgilinin nazı mı.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [nāz-ı dilber mi,]

nāzı ʿitāb: *Azarlama nazı.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [nāzı ʿitāb,]

nāzır: *Eş, benzer.*

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 4). [naẓīrüñ, -üñ]

nāẓır: *Benzer, eş, denk, misl, manend.*

Rūm içre iy Muʿīdī **naẓīrüñ** olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 13). [naẓīrüñ, -üñ]

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur **nazīri** ʿālem içinde iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 2). [nazīri, -i]

nāẓır: *(Ar.) Bakan, nazar eden.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ **nāẓır** iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 285, Mısra 3). [nāẓır,]

nāẓır: *Bir yere doğru bakan.*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba **nāẓır** göñlüm ol ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 16). [nāẓır,]

nazīre: *Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kafiye ve edayla yazılan benzer manzume.*

Dimesünler **naẓīre** şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 3). [naẓīre,]

nazīre: *Ar. Başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve aynı uyakla yazılan şiir.*

İy Muʿīdī **naẓīre** dinmedi hīç
Gerçi bu ṭarza çoḳ ġazel didiler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [naẓīre,]

nazm: *Şiir, nazım.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu **naẓmuma** güher-efşāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [naẓmuma, -u, -m, -a]

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp **naẓma** güher-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 14). [naẓma, -a]

Yaz Muʿīdī **naẓmuñı** evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 13). [naẓmuñı, -uñ, -ı]

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 14). [naẓmuña,]

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ **naẓmumuñ**
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [naẓmumuñ, -umun]

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī **naẓm** ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 13). [naẓm,]

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl **naẓm** ile dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 14). [naẓm,]

nazm: *Şiir.*

İy Muʿīdī **naẓmuñ** ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 9). [naẓmuñ, -u, -ñ]

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde **naẓmuñ** dürr-i meknūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 14). [naẓmuñ, -u, -ñ]

nazm: *Vezinli, kafiyeli söz, şiir, nazım.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it **naẓmuñı** ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [naẓmuñı, -uñ, -ı]*

nazm: *Düzen, dizi II vezinli kafiyeli söz, şiir.*

Cānā Muʿīdī **naẓmına** bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise

ʿacebdür varaḳ varaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [naẓmına, -ına]

naẓm: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1). [naẓm,]

naẓm: *Dizmek, şiir söylemek.*

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī **naẓm** ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [naẓm,]

naẓm: *Vezinli, kafiyeli söz. II Şiir.*

Ol Muʿīdīyem ki **naẓmum** diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [naẓmum, -um]

naẓm: *Nazım, şiir.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī **naẓm** ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 13). [naẓm,]

naẓm: *(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [naẓm,]

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [naẓm,]

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh **naẓm** ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 12). [naẓm,]*

naẓm ehli: *Şair.*

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 14). [naẓm ehli,]*

naẓmı: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī **naẓmı** gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [naẓmı,]

naẓm-ı dür-efşānum: *Şairin inci gibi dizilmiş sözleri.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña **naẓm-ı dür-efşānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [naẓm-ı dür-efşānum, -ı, -um]*

naẓm-ı dür-efşānum: *İnci dizilen şiir.*

İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña **naẓm-ı dür-efşānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [naẓm-ı dür-efşānum, -um]*

naẓm-ı güherzā-: *Gevher (cevher) doğuran şiir.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 14). [naẓm-ı güherzā-, --dan]*

naẓm-ı pāk: *Temiz, saf şiir.*

Oḳınsa Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
İder işidenler āferīn-bād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

65, Mısra 13). [naẓm-ı pāk, -üñ]

naẓm-ı pāküñ: *Temiz ve saf şiir; safi bir aşkla sevgiliyi vasfeden şiir; ilahi sevgiliyi vasfeden tasavvufi şiir.*

Muʿīdī **naẓm-ı pāküñ** kim
ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 13). [naẓm-ı pāküñ,]

naẓm-ı pür-sūz-: *Ateş dolu, yakıcı (kafiyeli) söz.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki
ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 9). [naẓm-ı pür-sūz-, -uñ]

naẓm-ı rengīn-: *Renkli şiir.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī
ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 13). [naẓm-ı rengīn-, -in]

naẓm-ı rengīnin: *Renkli nazım, hoş şiir.*

Vaṣf-ı ḫüsnüñde Muʿīdī
naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [naẓm-ı rengīnin, -i, -n]

naẓm-ı şeker-bār: *Etrafa şeker saçan şiir.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [naẓm-ı şeker-bār, -e]*

nāzük: *1. ince ǁ narin 2. tatlı.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i **nāzükdür** lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [nāzükdür, -dür]

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük **nāzük** miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [nāzük,]*

nāzük: *Güzel, ince, narin, zarif.*

Gönli **nāzükdür** Muʿīdīnüñ
ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [nāzükdür, -dür]

nāzük: *Nazik; güzel, zarif. (Sevgili bağlamında).*

Görmesem **nāzük** vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [nāzük,]

nāzük: *Far. İnce, zarif.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe **nāzük** olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [nāzük,]*

nāzük: *1. Güzel. 2. İnce.*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ **nāzük** lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [nāzük,]

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde **nāzük** ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 12). [nāzük,]*

nāzüklük: *Kibar, nazikçe, latif bir davranış.*

Açmaġ ister gül gibi
nāzüklük ile dāġını
Ḳarşuña iy lāle-ruḫ
çāk-i girībān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 9). [nāzüklük,]

ne: *Nasıl.*

Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab **ne** şūḫa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [ne,]*

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren
ḳana
Ne şuçı var miyānınuñ
ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [ne,]

Yire yaşum döküldükce
irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim
efzūn ide āb-ı revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 10). [ne,]*

Genc-i vaṣluñ la **ne**
ʿālemler ideydüm
dōstum
Olıbilsem bir nefes
hecr ejdehāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 9). [ne,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün
yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum
şerārından der ü dīvār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 5). [ne,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim
Ḳara baḫtumda şimdi
ay olur bir hefte dīvān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [ne,]*

Hey **ne** itdür varup adum
geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf
eyle anuñ gibilerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [ne,]

Ḫāne-i dilde becidd **ne**
maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice
sevdā-yı zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [ne,]*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā
Rab **ne** cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest
olupdur çeşm-i
fettānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [ne,]

Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī
vāy **ne** iḳdām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 10). [ne,]

Ne hümāsın kim daḫi
üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem
ġamından fāriġü'l-bāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [ne,]*

Veh **ne** Leylī'sin ki daḫi
cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [ne,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [ne,]

Veh **ne** cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 5). [ne,]

Veh **ne** ḫandāndur yüzüñ
taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim
görüpdür ʿādeme
ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 15). [ne,]

Gör **ne** ṣarrāf-ı cihānam
kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 11). [ne,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh **ne** zaḫmum var ki

peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [ne,]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab **ne** ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 9). [ne,]*

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar **ne** belādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 8). [ne,]*

Cāna ḳasd itdüñ āfet-i cānsın
Allāh Allāh **ne** ṣūḥ-ı fettānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 2). [ne,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh **ne** sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [ne,]*

Ne deryādur cemālüñ iy der-i pāk
Ki bu melāḥ-ı dil bilmez ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 5). [ne,]*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu **ne** ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [ne,]*

Muʿīdī ḳanlu yaş eksük degül bir laḥẓa çeşmümden
Dükenmez laʿli biñ biñ ḫarc olup yā Rab **ne** kāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 14). [ne,]*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab **ne** belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [ne,]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri **ne** hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 12). [ne,]*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [ne,]*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez **ne** ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [ne,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [ne,]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu **ne** ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [ne,]*

Geldi gül-ruḫlar hevāsından belālar başuma
Ne belādur yā Rab āḫir bu hevālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 2). [ne,]*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben **ne** tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 13). [ne,]*

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 12). [ne,]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör **ne** kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 12). [ne,]*

Gitmege ʿazm eyledükce
yollarımuz bağladı
Gör **ne** bend itdi yine
zülf-i semensālar bize
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 415,
Mısra 8). [ne,]*

Luṭfı yüzinden baña
ṭoġmadı bir gün ol
ṣanem
Ne ḳażādan uġradum
yā Rab ṣeb-i hicrānına
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 416,
Mısra 4). [ne,]*

El urup nabżına ben dil-
ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu **ne** derd olur ki yoḳ
ölmekden özge çāresi
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 423,
Mısra 12). [ne,]*

Ne luʿb ile olurdı cihān
pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa
Mecnūn didükleri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 433,
Mısra 11). [ne,]*

Ḥālüm **ne** resme şerḥ ideyin
iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü
cedele ḫālet didükleri
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 434,
Mısra 9). [ne,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ
ayaġuña ʿālemi
Veh **ne** āfet eylemiş bu
nāz ü istiġnā seni
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 435,
Mısra 8). [ne,]*

Veh **ne** gülşendür yüzüñ
kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini
ġarḳ itdi eşküm jālesi
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 440,
Mısra 3). [ne,]*

ne: *T. Öyle bir.*

ʿĀşıḳ öldürse **ne** ġam bu
nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e
ṭaʿn ider gūyālıġuñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 255,
Mısra 1). [ne,]*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-
rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası
gitmez **ne** perīşān
oldum *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
294, Mısra 6). [ne,]*

Veh **ne** rengīn ruḫlaruñ var
kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi
gizler [gülist]ān-ı İrem
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 300,
Mısra 7). [ne,]*

Yine bir būseñi aldum **ne**
būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger
başum gide rāz-ı
nihāndur bu
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 374,
Mısra 1). [ne,]*

Gör **ne** kec-rāyam ki bir kez
ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol
serv-i bālādan yine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 396,
Mısra 11). [ne,]*

Perī yüzlüm **ne** ādem
cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz
ḫūr-ı ʿīnde
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 397,
Mısra 5). [ne,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer
bilsem ol nigāre beni
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 425,
Mısra 8). [ne,]*

ne: *Ne.*

Görüp gözüm yaşın dem
dem dime billāh **ne**
ḳandur bu
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur bu
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 378,
Mısra 1). [ne,]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim
lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 403,
Mısra 14). [ne,]*

Ne yapduġına şādum **ne**
yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy
bī-vefā baña **ne**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 410,
Mısra 10). [ne,]*

Ne yapduġına şādum **ne**
yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy

bī-vefā baña **ne**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [ne,]

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [ne,]

Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb **ne** her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [ne,]*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña **ne** zāhid **ne** eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 6). [ne,]*

Saña **ne** ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy şūfī tenine cānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 9). [ne,]

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur **ne** dirseñ ger ġazeller meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 14). [ne,]

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 8). [ne,]

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [ne,]

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [ne,]

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider **ne** kendüler geldi **ne** bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [ne,]

ne: *Ne kadar, çok.*

Bilmezem ḳande gidem veh **ne** perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 5). [ne,]

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her **ne** söz kim söylenür cānā gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [ne,]

ne: *Bağlama unsuru.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir **ne** dīnde var **ne** dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [ne,]

Bende **ne** ārām u ṣabr u sende **ne** mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir **ne** dīnde var **ne** dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [ne,]

Bende **ne** ārām u ṣabr u sende **ne** mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider **ne** kendüler geldi **ne** bir ḫaberleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 4). [ne,]

ne: *Nasıl.*

Veh **ne** cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider

Genc-i ḥüsnüñ üzre
yatur iki ejder var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 9). [ne,]

ne: *Nasıl.*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç
şarāb-ı ʿışḳdan
Hey **ne** ṣoḥbet vaḳtidür
bunca melālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [ne,]

ne: *Çok, öyle bir.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ **ne**
cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ
ansuz ʿömri güni
ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [ne,]*

ne: *Neden.*

Vāʿiẓā minber depüp **ne**
çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur
yoḫsa bu ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i
zībādan **ne** ḥaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī'den **ne** ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 1). [ne,]

ne: *Ne güzel, ne kadar güzel!.*

Olup meyden yüzin gül gül
teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş
ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [ne,]

ne: *Ne, ne de.*

Her nesneden uṣandum zīrā
ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden
ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [ne,]

ne: *Niye.*

Dil **ne** meyl itsün çemende
sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i
zülfüñde ḥayrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [ne,]*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di
ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri
mestüm **ne** lāzımdur
yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 6). [ne,]*

ne: *Niye.*

Göñül ger istemezseñ yüz
ḳarasın
Ne lāzım zülf-i yāre el
ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 2). [ne,]*

ne: *"Ne kadar, çok" anlamlarında şaşma veya abartı bildiren bir söz.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [ne,]

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla
şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her
dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [nedür, -dür]*

Cānuma cevr oḳın atmazsa
kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol
ebrū-yı mekkārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [nedür, -dür]

Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt
bilinde zünnārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [nedür, -dür]

Gözlerüñ şīrāne baḳsa
kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa
zülfüñ müşg-i tātārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [nedür, -dür]*

Āhenīn-dildür güzeller āh
eşer ḳılmaz diseñ

Gün yüzüñ āyīnesinde
ḫaṭṭ-ı jengārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [nedür, -dür]
Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [nedür, -dür]

ne: *"Ne... ne ..." bağlacı.*
Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ne,]

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*
Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam **ne** menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ne,]*

ne: *Nedir, ne ki?.*
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil Muʿīdī çāre **ne** ġadr itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ne,]

ne: *"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.*
Bilmezem **ne** siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [ne,]

ne: *"Hangi?" anlamında soru sıfatı.*
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.*
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek **ne** ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [ne,]*
Bezm-i ʿālemden geç iy göñlüm ecel cāmın içüp
Bī-vefālar cevrini çekmek **ne** ḳayġudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [ne,]*
Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [ne,]*
Veh **ne** ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [ne,]
Gör **ne** ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [ne,]*
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun **ne** şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [ne,]*

ne: *"Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.*
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar **ne** bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [ne,]*

ne: *"Beğenme, takdir etme" anlamı oluşmuştur.*
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [ne,]

ne: *"Hangi, nasıl?" anlamında soru sıfatı.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [ne,]

ne: *"Ne" soru sıfatı.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes **ne** ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [ne,]

Çeşm-i ser-mestüñ ġamından çün Muʿīdī ḫastedür
Ne göñül ḫoşluġı eyā içmesün miskīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [ne,]

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri; nasıl.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı **nedür**
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [nedür, -dür]

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı **nedür**
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı **nedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [nedür, -dür]

ne: *"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki **ne** ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [ne,]

ne: *"Nasıl" anlamında soru sıfatı.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [ne,]

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu **ne** merġ olsun ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [ne,]*

ne: *"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre **ne** ġadr itdi rūzgār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ne,]

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ne,]

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola **ne** żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ne,]

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola **ne** ẕerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ne,]

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña **ne** cān ü **ne** baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [ne,]*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ne,]

Ne şeker-senbūse **ne** perverde ister ḫāṭırum
Çāre **ne** çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ne,]

ne: *"Nası" anlamında soru sıfatı.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [ne,]

ne: *Nedir, nasıl bir şeydir?.*
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi **nedür** bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [nedür, -dür]

ne: *"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.*
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā **ne** söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [ne,]

ne: *"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.*
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā **ne** söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [ne,]*

ne: *"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.*
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre **ne** içsem gerek yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [ne,]

ne: *"Söylenecek bir şey yok" anlamında soru zamiri.*
Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum **ne** diyem şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [ne,]

ne: *Nedir ki? Yoktur.*
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı **ne** āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [ne,]

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı.*
Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup **ne** gökdedür **ne** yirdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [ne,]
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör **ne** ṭabʿ-ı nüktedānı var **ne** ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [ne,]

ne: *Nasıl, ne şekilde, soru zarfı.*
ʿĀṣıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürūr isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [ne,]

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı; ister.*
Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup **ne** gökdedür **ne** yirdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [ne,]

ne: *"ne ... ne" bağlacı.*
Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña **ne** cān ü **ne** baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [ne,]*

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı; ne de.*
Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim **ne** zaḥmetden nişān vardur **ne** dermāndan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ne,]
Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim **ne** zaḥmetden nişān vardur **ne** dermāndan eṣer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ne,]

ne: *"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.*

Zühdüñe ṣūfī **neden** maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 13). [neden, -den]

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile **neden** ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 5). [neden, -den]*

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek **neden**
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 5). [neden, -den]

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet **ne** mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 8). [ne,]

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.*

Veh **ne** şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [ne,]

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre **ne** zemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 16). [ne,]

ne: *"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır, ne, nasıl.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü **ne** ṣūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [ne,]

ne: *"Hangi, nasıl?" anlamında soru zamiri.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī **ne** ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [ne,]

ne: *"Ne, Hangi şey" anlamında soru ifadesi.*

Ne şeker-senbūse **ne** perverde ister ḫāṭırum
Çāre **ne** çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [ne,]

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.*

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi **ne** bir iki yüzi ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [ne,]

ne: *"Çok şeyler, birçok şeyler" anlamlarında soru zamiri.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile **neler** pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [neler, -ler]

ne: *" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 11). [ne,]

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab **ne** füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [ne,]

ne: *" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.*

Veh **ne** gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [ne,]

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā **nedür** billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [nedür, -dür]*

Veh **nedür** bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [nedür, -dür]*

ne: *" Ne " soru sıfatı (Ne mümkündür ?).*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa **ne** cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 4). [ne,]*

ne: *" Hangi " anlamında kullanılmıştır.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb **ne**
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [ne,]*

ne: *"Ne?" soru zamiri.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet **nedür** ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [nedür, -dür]*

ne: *" Ne " soru sıfatı.*

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 3). [ne,]*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum **ne** sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [ne,]*

ne: *"Niçin" anlamında soru zarfı.*

İy kemān-ebrū **neden** kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [neden, -den]*

Cāme-i vaṣla **neden** maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [neden, -den]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik **neden**
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [neden, -den]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ **neden**
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 11). [neden, -den]*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek **neden**
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 1). [neden, -den]*

Leyle-i zülfüñ beni āşüfte-ḥāl itmek **neden**
ʿĀleme destān idüp Mecnūn-miṣāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 2). [neden, -den]*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i

zülfüñ pāy-māl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 6). [neden, -den]*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [neden, -den]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 12). [neden, -den]*

ne: *" Ne " soru zarfı II Bilmek, anlamak.*

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī **ne** ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [ne,]

ne: *" Ne " soru zarfı.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [ne,]*

ne: *Niçin.*

Tenhā şalınup **ne** seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 11). [ne,]

ne: *Neye.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan **ne** ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den **ne** ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 2). [ne,]

ne: *"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl **ne** söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 10). [ne,]

ne: *""Ne ... ne ..." bağlacı.*

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [ne,]

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 11). [ne,]

Ne hecre ṭaḳat ü **ne** vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 11). [ne,]

Bende **ne** cevre taḥammül var **ne** sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [ne,]*

Bende **ne** cevre taḥammül var **ne** sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [ne,]*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 6). [ne,]

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden **ne** biter şimşāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 6). [ne,]

İy Muʿīdī **ne** firāḳuñ aṣlı var **ne** vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [ne,]*

İy Muʿīdī **ne** firāḳuñ aṣlı var **ne** vuṣlatuñ

Şimdi ḳılca aṣṣı
yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [ne,]*

ne ʿaceb fitne-: *Öylesine fitnecidir.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb
fitnedür
Bir daḥi bulınmaz
ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [ne ʿaceb fitne-, -dür]

ne ādem cān-: *Ne kadar cana yakın insan.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir
nefes görseñ ne ādem
cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [ne ādem cān-, -ı, --dur]*

ne bāde-: *Nasıl bir şaraptır.*

Yā Rab ne bādedür leb-i
meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını
peymāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [ne bāde-, -dür]

ne bilsün: *Ne bilsin.*

Gülse güldür söylese bülbül
ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ne bilsün,]

ne bilür: *Ne bilir, nereden bilsin!.*

Ḳan yutduġımı **ne bilür** ol
mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı
mey-i cān-fezā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [ne bilür,]

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe
ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler
bī-ʿahd ü bī-peymān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [ne çāre,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir
gül hem-nişīni ḫār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 5). [ne çāre,]

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ
daḥi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā **ne çāre** yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 14). [ne çāre,]

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā **ne çāre** saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [ne çāre,]*

ne çāre: *"çaresi yok, elden ne gelir" anlamında kullanılan bir söz.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān
virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür
ḳoma zinhār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 13). [ne çāre,]

ne çāre: *Elden bir şey gelmez, çaresi yok.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ
ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez **ne çāre**
ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [ne çāre,]

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Cevr itdügince dilbere artar
maḥabbetüm
Teʿsīr ider **ne deñlü**
kim olsa şarāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [ne deñlü,]

Ṣorup didüm ki müjgānuñ
ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd
olanlara ṣorı ḥisāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [ne deñlü,]*

ne deñlü: *1. Ne denli, ne kadar.*

Ḥayādan maḥv olur
gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise
şehd-i fā'iḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 12). [ne deñlü,]

ne deñlü: *Ne kadar.*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 9). [ne deñlü,]
Leyle-i zülfüñ gedāsı her **ne deñlü** çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar
dil-beste mecnūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 7). [ne deñlü,]

ne di-: *Ne dersin?.*
İy Muʿīdī Muḥammed
ümmetiyüz
Ne disek Muṣṭafā'yı
kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 14). [ne di-, --sek]

ne di-: *Ne dedilerse, her ne söyledilerse.*
Yāre bī-miṣl ü bī-bedel
didiler
Ne didilerse hep güzel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [ne di-, -di, -ler, -se]*

ne dirse disün: *Ne söylerse söylesin! II ne düşünürse düşünsün!.*
Geçmezüz bādeden il ṭaʿn
ile **ne dirse disün**
Lāubālī kişiyüz bizde
iñen ʿār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [ne dirse disün,]

ne dirseñ: *Her ne söylerlersen.*
Muʿīdī devr-i güldür
tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz
saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 14). [ne dirseñ,]

ne dirsin: *Ne dersin?.*
Billāh iy müftī **ne dirsin** bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm ol
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 15). [ne dirsin,]

ne diyelüm: *Ne diyelim, ne diyebiliriz.*
Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük **ne diyelüm**
dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 2). [ne diyelüm,]

ne gir: *Nasıl [odana] girebilir?.*
Yüz edeble ṭolanurken gice
māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe
şemʿ-i şebistān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [ne gir, -er]

ne hazz: *Haz duymaz. Zevk almaz.*
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ
ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye
seyr ü temāşādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 4). [ne ḥaẓẓ,]*
Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 6). [ne ḥaẓẓ,]*
Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup
zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ
bu ḳurı sevdādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 8). [ne ḥaẓẓ,]*

ne hazz: *Nasıl zevk alınır.*
Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu
dār-ı dünyādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

199, Mısra 10). [ne ḥaẓẓ,]

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 14). [ne ḥaẓẓ,]*

ne hazz: *Haz duymaz.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan **ne ḥaẓẓ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 12). [ne ḥaẓẓ,]*

ne hoş: *Ne güzel.*

Serv pīrūze-şürāḥī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör **ne ḫoş** bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [ne ḫoş,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker **ne ḫoş** insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [ne ḫoş,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh **ne ḫoş** dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 12). [ne ḫoş,]*

ne hoşdur: *Ne hoş, ne güzel.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [ne ḫoşdur, -dur]*

ne içün: *Niçin, neden.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 2). [ne içün,]*

ne içün: *Neden, niçin, soru zarfı.*

ʿUṣṣāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab **ne içün** yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [ne içün,]*

ne işler: *Birçok şey yapmış olmak.*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki **ne işler** geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [ne işler,]*

ne kāfir-: *Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [ne kāfir-, --dür]*

ne kayġu-: *Nasıl bir kaygıdır.*

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16). [ne ḳayġu-, -dur]*

ne ki var ise: *Her ne varsa, her şey.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā **ne ki var ise** sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [ne ki var ise,]*

ne ḳılam: *Ne yapayım, ne yapacağını bilememek, çaresiz kalmak anlamında bir söz.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [ne ḳılam,]*

ne lezzet: *Tat alamamak.*

Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 12). [ne leẕẕet,]*

ne ne: *Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı.*
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [ne ne,]*
El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [ne ne,]*
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [ne ne,]*
Cāna zaḥm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [ne ne,]*
Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [ne ne,]*

ne ne: *İsimleri bağlar, bağlaç.*
Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [ne ne,]*

ne revā-: *Reva mıdır, layık mıdır.*
Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [ne revā-, -dur]*

ne revā-: *Reva mıdır; uygun mudur.*
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [ne revā-, --dur]*

ne söz-: *Ne hacet.*
Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [ne söz-, -i]*

ne ṭañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 3). [ne ṭañ,]*

ne ṭañ: *Şaşılır mı? II Şaşılmaz.*
Nerm eylemezse āh ü şiyem göñlüñe **ne ṭañ**
Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [ne ṭañ,]*
İy Muʿīdī āb-ı ḥayvāndan elüm yursam **ne ṭañ**
Buldı göñlüm Ḫıżr'ı çünkim laʿl-i cānāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13). [ne ṭañ,]*
ʿÖmrüm güni geçerse **ne ṭañ** ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [ne ṭañ,]

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller **ne ṭañ**
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 13). [ne ṭañ,]*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam **ne ṭañ**
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 3). [ne ṭañ,]*

ne ü: *Ne... ne de...*

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [ne ü,]*

ne var: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 11). [ne var,]*

ne var: *Her ne varsa, bütün her şey.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda **ne var** ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [ne var,]*

ne var: *Ne olur.*

İtsem **ne var** ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [ne var,]*

ne var ise: *Tamamı; her ne varsa.*

Laʿl ü zer elde **ne var ise** döküp şaçmaġ ile
Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [ne var ise,]*

ne vech ile: *Nasıl, hangi suretle, neye dayanarak.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes **ne vech ile** olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [ne vech ile,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi **nebāt**
Perde aşdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 7). [nebāt,]*

necāt: *1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim **necāt** imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 9). [necāt,]*

necātī: *15. Yüzyılın meşhur şairi. Asıl adı İsa'dır.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 21). [necātī,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh **nedāmet** geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [nedāmet,]*

nedāmet taşı: *Kınama taşı.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet

ḫānesin
Her **nedāmet ṭaşı** kim
üstüme devrān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [nedāmet ṭaşı,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*
İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ **neden** ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 16). [neden,]*
Aġladup cān bülbülin ġam gülşeninde zār ü zār
Ḫāre ḳarşu gül gibi ʿarż-ı cemāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 10). [neden,]*

neden: *Neden, niçin.*
Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 14). [neden,]*
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile ʿāşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 12). [neden,]*
Ḫāke şalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 8). [neden,]*
Aġzuma şunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 6). [neden,]*

neden: *Niçin.*
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 14). [neden,]*
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek **neden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 4). [neden,]*

neden: *Ne sebepten, neden, niye?.*
Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek **neden** ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 8). [neden,]*

neden: *Hangi sebepten, nerden, nasıl.*
Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī şuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab **neden** olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [neden,]*

neden: *Nasıl, nereden.*
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek **neden**
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 7). [neden,]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.*
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek **neden**
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [neden,]*
İy Muʿīdī **nedendür** aġladuġın
ʿIşḳ ḫod mūcib-i melāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 9). [nedendür, -dür]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.*
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek **neden**
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ

yitmez mi iy gül dāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [neden,]*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde
neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i
Ka'be'de zünnār ü
ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [neden,]*

neden: *Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep.*

Tāb-ı mülden [iy perī
ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben belālu bülbüle bu
yüzden āl itmek **neden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 1). [neden,]

neden: *Hangi sebeple, niçin.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī
ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet
olmayup saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [neden,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ iy
ṣanem
Gel ṭırāş it anı
muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [neden,]*

Sen benüm eşküm görüp
raḥm itmedüñ bī-
gāneveş
Ben senüñ baḥr-i
ġamuñda āşnā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 8). [neden,]*

Bu meseldür her kişi
n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña
bī-vefā olmaḳ **neden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 6). [neden,]

Miḥnet-i ʿışḳuñladur
ʿālemde çünkim
dirligüm
Derdine ben zār ü
bīmāruñ devā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [neden,]*

Gördügin maḥbūba iy dil
mübtelā olmaḳ **neden**
Ben ġarībüñ başına
dā'im belā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [neden,]*

Gördügin maḥbūba iy dil
mübtelā olmaḳ **neden**
Ben ġarībüñ başına
dā'im belā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [neden,]*

neden: *Hangi sebepten, niçin.*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler
ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde
ejdehā olmaḳ **neden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 12). [neden,]

neden: *Ne için, neden, niye, hangi sebepten?.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ
ṣunmazsa iy sāḳī
müdām
Ser-girān olmaḳ **neden**
ṣol ġamze-i mestāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [neden,]

neden: *"Niçin" soru zarfı.*

Tāb-ı mülden [iy perī
ruḫlaruñ] āl itmek
neden
Ben belālu bülbüle bu
yüzden āl itmek **neden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 2). [neden,]

Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-
perr ü bāl itmek **neden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [neden,]

neden: *Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.*

Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü şīve
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 4). [neden,]*

neden: *"Niçin" anlamında zarf.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire
pes ḳīl ü ḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 10). [neden,]*

neden ol-: *Hangi sebepten, niçin oldu.*

Seccādesini zülfüñ od üzre
döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [neden ol-, -mış, -dur]

nedīm: *Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
Zīrā **nedīmi** gice
mehüñ ehl-i re'y olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [nedīmi, -i]

nedür: *Nedir.*

Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [nedür,]

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā **nedür**
bu şiʿr ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [nedür,]

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ
nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [nedür,]

Dil **nedür** kim ola [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 3). [nedür,]

Dişleyüp ḳarşumda laʿlüñ
girme āḫir ḳanuma
Hey vefā bilmez
nedür bunca cezālar
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 2). [nedür,]*

Çün ışırup ḳanatmadum
laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ
nedür ḳanlu gibi
naẓarları
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [nedür,]

nedür: *Nedir II nedendir, ne içindir?.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar
şīveler **nedür**
Ṭāvūsa kendü cilvesi
ḫod zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [nedür,]

nedür: *Nedir, ne olabilir; nasıldır, nasıl bir şeydir.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḥi **nedür**
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [nedür,]

nedür: *"Nedir, niyedir?" anlamlarında soru zamiri.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı **nedür**
ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere
iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [nedür,]

nedür: *"Nasıl bir şeydir" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma
baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa **nedür** çaḳ
bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [nedür,]

nedür: *"Hangi şey" anlamında kelime.*

Müjgānum arasında **nedür**
çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her
yañadan ḫār ü ḫası var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [nedür,]

nefes: *Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir
nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılığı ney
gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 13). [nefes,]

nefes: *Nefes.*
Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā
nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān
ü cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 7). [nefesinden, -i, -n, -den, -]

nefes: *Hz. İsa'nın ölüyü canlandıran nefesi.*
Āvāzın işitse dirilür mürde
göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-
lebüñ ḫoş **nefesi** var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [nefesi, -i]

nefes: *Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.*
Nāy eger ḳānūn bilüp söz
ṭutsa cānā bir **nefes**
Eylemezdi meclis-i
ʿışḳuñda efġān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [nefes,]

nefes: *Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*
Sāyesinde ser-firāz olmaḳ
dilerseñ bir **nefes**
Yolına ol serv-i nāzuñ
terk-i ser ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [nefes,]

nefes: *An / vakit.*
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup **nefes**
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 1). [nefes,]

nefes: *(Ar.) Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.*
Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 6). [nefes,]*

nefes: *Nefes, soluk; can, hayat.*
Āh kim deldi derūnum ney
gibi tīr-i heves
Bu belāya
uġramazdum ger ezel
ṭutsam **nefes**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 2). [nefes,]

nefes ṭut-: *Konuşmamak, söylememek.*
Niçe bir derde muvāfıḳ
olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum
hīç ney-i nāle gibi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 10). [nefes ṭut-, -ma, -y, -alum]

neler çeker: *Zorluklar yaşamak. (Çok sıkıntı ve eziyet çekmek anlamında).*
Geh cürʿa-i belā vü gehī
ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz **neler çeker**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [neler çeker,]

nem: *Bütün varım.*
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña **nem** var ise
devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [nem,]
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña **nem** var ise
devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [nem,]

nem: *Bütün varım II Neyim.*
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña **nem** var ise
devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [nem,]

nem ḳapalı: *Nemlendiğinden.*
Ebr-i zülfüñ ġamında **nem**
ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ

görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [nem ḳapalı,]*

nem ṭut-: *Nemli duruma gelmek, ıslanmak II bereketlenmek.*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 6). [nem ṭut-, -ar]*

nemed-pūş: *Keçe veya kebe giyen, derviş.*

Her ne ṣūfī kim **nemed-pūş** ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [nemed-pūş,]*

nemekdān-ı melāḥat: *Güzellik tuzluğu -Sevgilinin dudakları- haline getirme.*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür **nemekdān-ı melāḥat** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [nemekdān-ı melāḥat,]*

nemnāk: *Nemli, ıslak; gözyaşıyla ıslanmış.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm **nemnāk** ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [nemnāk,]*

nemnāk ol-: *Nemli, ıslak olmak II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [nemnāk ol-,]*

nem-yāb göz: *Yaşlı göz.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül **nem-yāb göz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [nem-yāb göz,]*

neñe: *Neyine.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem **nene** gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [nene,]*

neng: *Şan, şöhret, ün.*

Billāh Muʿīdī añma baña **neng** ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 13). [neng,]*

neng ü nām: *Şan ve şöhret.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [neng ü nām,]*

nerdübān-ı vaṣl-ı nigār-: *Sevgiliye kavuşma merdiveni.*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 6). [nerdübān-ı vaṣl-ı nigār-, -e]*

nerges: *Nergis çiçeği II Sevgilinin gözleri.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü **nerges** döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [nerges,]*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile **nergesüñ**
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 3). [nergesüñ, -ün]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı **nerges** gözlerin

Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 11). [nerges,]*

nerges: *I. Nergis çiçeği. II. Sevgilinin gözleri.*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 10). [nerges,]*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa **nerges** ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 11). [nerges,]*

nerges: *Göz, sevgilinin gözleri.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [nergesüñ, -üñ]*

nerges-i çeşm-i siyeh: *Siyah gözün nergisi.*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 1). [nerges-i çeşm-i siyeh, -üñ]*

nerges-i maḥmūr: *Mahmur göz II uykulu göz.*

ʿīş ü nūş içün yine aḳ ḫayme ḳurdı her şecer
Nerges-i maḫmūr ele aldı seherden cām-ı zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 6). [nerges-i maḫmūr,]*

nerges-i mestānesi: *(Sevgilinin) Sarhoş gözleri.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [nerges-i mestānesi, -si]*

nerges-i meste: *Sarhoş nergis.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [nerges-i meste, -e]*

nerges-i şehlā: *Şehla gözlü nergis.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz **nerges-i şehlā** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [nerges-i şehlā,]*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 11). [nerges-i şehlā,]*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 6). [nerges-i şehlā,]*

nergesüñ: *Göz, sevgilinin gözleri.*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 7). [nergesüñsüz,]*

nergis: *Nergis II Sevgilinin gözleri.*

Tā ki çekdi **nergesüñ** tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 1). [nergesüñ, -üñ]*

nergis: *Nergis çiçeği.*

Tā çemende lāleler laʿlīn
ayaġ aldı ele
Oldı **nerges** pür-ḫumār
ü bülbül-i bīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [nerges,]

Hep güler yüzi gözi **nerges**
ile tāze gülüñ
Devr-i ḫüsnüñde anuñ
geldi gülistāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [nerges,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü
nerges hevāsı bende
yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [nerges,]

nerm: *Far. Yumuşak.*

Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ **nerm** oldı
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 9). [nerm,]

nerm eyle-: *Yumuşatmaz ise.*

Nerm eylemezse āh ü şiyem
göñlüñe ne ṭañ
Bārān ü bād n'itsün
aña seng-i ḫāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [nerm eyle-, -mez, -se]

nerm id-: *Yumuşatmak.*

Yā gibi çek baġruña oḳ gibi
senden ḳaçmadın
Göñlüni nerm idegör
ḫüsni baḫārı geçmedin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 24). [nerm id-, -e, -gör]

nerm ol-: *Erimek, yumuşamak II merhamet etmek, acımak.*

Nerm olmadı hīç āteş-i āh
ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 19). [nerm ol-, -ma, -dı]

nesi var: *Beyitte Kimi var? anlamında kullanılmıştır.*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī
ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi
ʿālemde **nesi var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [nesi var,]

nesīm: *Ar. Hafîf hafif esen,hoş ve latif rüzgar.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 1). [nesīm,]

nesīm-i seher: *Seher esintisi, seher yeli; meltem.*

Gözi āhūlaruñ alayına yāhū
begler
İrişüp yine dimāġuma
nesīm-i seheri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 6). [nesīm-i seher, -i]

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı
hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda
kim bulmaya pāyān
ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [nesne,]

nesne: *Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından
Muʿīdī cān virür
Görmedügi **nesneye**
olur kişi ġāyet heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [nesneye, -(y)e]

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her
dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde **nesne**
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 2). [nesne,]*

nesne: *Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.*

Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif **nesne** bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 10). [nesne,]

nesne: *Herhangi bir şey, varlık.*

Sen baña bu câme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 2). [nesne,]*

nesne: *Herhangi bir şey ya da varlık.*

Her **nesneden** uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥazẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 11). [nesneden, -den]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir **nesneden** yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [nesneden, -den]*

nesne: *Beyitte Sevgilinin beli anlamında kullanılmıştır.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada **nesne** yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [nesne,]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ **nesrīnini** ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 4). [nesrīnini, -i, -, -i]*

nesrīn: *Bir tür yaban gülü.*

Ṣubḥ-dem alup ele **nesrīn** ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [nesrīn,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil **nesrīn** ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 5). [nesrīn,]*

nesteren: *Yaban gülü.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [nesterenler, -ler]*

Ṣararup olmazdı iy gül **nesteren** ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 1). [nesteren,]*

nevʿ- ġamze-: *Yan bakış oku.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [nevʿ-ġamze-, -ñ]*

nev-ʿarūs: *Yeni gelin.*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 9). [nev-ʿarūsın, -ın]*

nev-ʿarūs: *Gelin.*

Efser olmışdur cemālüñ **nev-ʿarūsı** başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 5). [nev-ʿarūsı, -ı]*

nevāsı: *Ses, nağme.*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü **nevāsı** ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [nevāsı,]*

nev-bahâr: *İlkbahar.*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp **nev-bahār**
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 3). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlk bahar.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlk bahar.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [nev-bahār,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i **nev-bahār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [nev-bahār,]*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [nev-bahār,]*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [nev-bahār,]*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 1). [nev-bahār,]*

Devr-i ḥüsnüñde şaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 4). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlkbahar mevsimi, çiçeklerin yeşermeye başladığı, doğanın tazelendiği vakit.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *İlkbahar mevsimi.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [nev-bahār,]*

nev-bahâr: *I. İlkbahar. II. Gençlik; gençlik çağı.*

Nev-bahār eyyāmı ʿālem ʿīş iderken her ṭaraf
Ebr-i nīsānlar gibi cānānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 5). [nev-bahār,]*

Nev-bahār añmañ baña kūy-i nigārum var iken
Gül gerekmez dilde ansuz ḫārḫārum var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 1). [nev-bahār,]*

nev-bahār eyyām-: *Ilkbahar günleri.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [nev-bahār eyyām-,]*

nev-bahār eyyām-: *İlkbahar günleri. || İlkbahar zamanı.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [nev-bahār eyyām-,]*

nev-bahār eyyāmı: *Ilkbahar*

günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār eyyāmı kim her
ẕevḳ aña mensūbdur
Çın seherden yil gibi
gül-geşt iderseñ
ḫūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 1). [nev-bahār eyyāmı,]*

nev-bahār eyyām-: *İlkbahar zamanı, günleri, devri.*

Ḫānmān fikrin unutdum
āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyāmıdur
āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [nev-bahār eyyām-, -ı, -dur]

nev-bahār ol-: *İlkbahar olmak; ilkbaharın gelmesi.*

Nev-bahār oldı gelüñ ʿīş-ı
ṭarebnāk idelüm
İçelüm gerd-i riyādan
dilimüz bāk idelüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 1). [nev-bahār ol-, -dı]

nev-bahār-ı ḥüsnüñ: *Güzelliğinin baharı.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [nev-bahār-ı ḥüsnüñ, -ı, -üñ-üñ]*

nev-cüvān-: *Taze, genç delikanlı.*

Nev-cüvānlarda kemān-
ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar
bir yir olası yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [nev-cüvānlarda, --lar, --da]

nev-cuvān: *Delikanlı.*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ firāḳıdur
beni mecrūḥ iden
Nev-cüvānsın
düşmesün boynuña
ḳanum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 12). [nev-cüvānsın, -sın]

nev-cuvān: *Genç, taze.*

Nev-cüvān dilberlere
olmazduñ iy dil
mübtelā
Mürşid-i rāh-ı
maḥabbet olmasa pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 3). [nev-cüvān,]*

nev-cuvān: *Genç, delikanlı (kimse).*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 6). [nev-cüvānsın, -sın]

nevʿ-i mücevher: *Eşsiz mücevher.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz
oldı ġonçe başına
Zeyn ider **nevʿ-i mücevher** kākül-i
müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [nevʿ-i mücevher,]

nevk-i müje-: *Kirpiğin ucu.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden
uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler
iki şīşeden güẕer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [nevk-i müje-,]

nevk-i müjgān-: *(Ok gibi) kirpiğin sivri ucu.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm
nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer
düşmüş ney-istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [nevk-i müjgān-, --um, --da, --dur]

nevrūz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevruz bayramı.*

Gerçi **nevrūz** oldı çeşmüm
ebr-i giryāndur henüz

Açdı gül mecmūʿasın
göñlüm perīşāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [nevrūz,]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī **ney** gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [ney,]*

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi **ney** gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 10). [ney,]*

ney: *Kamış, ney.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [ney,]*

ney: *Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgı.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [ney,]*

Delme baġrum **ney** gibi
şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [ney,]*

ney: *(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya olmasam **ney** gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 8). [ney,]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 9). [ney,]*

ney: *(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy **ney** vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [ney,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol **ney** gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [ney,]*

Yir yir delindi **ney** gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [ney,]*

ney-i nāle: *Feryat neyi, feryat ile çıkan ses.*

Niçe bir derde muvāfiḳ olalum hāle gibi
Bir nefes ṭutmayalum hīç **ney-i nāle** gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 10). [ney-i nāle,]*

neyiki: *Nedir ki.*

Yüzüm ṣuyını cürʿa gibi ḫāke dökmedin
Bilsem **neyiki** bāri melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 8). [neyiki,]*

neyistān: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık.*

Baḥr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir **neyistān**

eyledi tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 6). [neyistān,]*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma Bu **neyistān** müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 10). [neyistān,]*

ney-istānum-: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık II Kirpik.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş **ney-istānumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [ney-istānumdadur, --da, --dur]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [n'eylesün, -sün]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf Medḫ idüp **n'eyler** ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [n'eyler, -r]*

Ġamzeñe **n'eyledüm** ki her laḥẓa Beni bīmār ü nā-tüvān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [n'eyledüm, -dü, -m]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb **n'eyler** ḫayāl-i zülf-i yār Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 11). [n'eyler, -r]*

Ḳande ise bir meh-i nā-mihre ṭuş eyler beni Bilmezem kim **n'eyledüm** bu çerḫ-i ser-gerdāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 8). [n'eyledüm, -dü, -m]*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum **n'eyleyem** Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 7). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [n'eylesün, -sün]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī **n'eyleyem** Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [n'eyleyem, -y, -em]*

İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī **n'eyleyem** Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Ne yapsın, ne etsin.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf Medḫ idüp **n'eyler** ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [n'eyler, -r]*

n'eyle: *Ne yapmak, ne etmek (Çaresizliği ifade eder).*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā **n'eyleyem** Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Neden anlamında bir sözcüktür.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi Yā çeküp **n'eyler** beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

21, Mısra 4). [n'eyler, -r]

Bilmezem **n'eyler** Muʿīdī
sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi
çünkim ʿiyān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [n'eyler, -r]*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp **n'eyler**
ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün
dünyā bilür yārüm
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [n'eyler, -r]*

Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber
göñül
Baḫṣ idüp **n'eyler**
ʿaceb maʿdūm ile
mevcūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 8). [n'eyler, -r]

n'eyle: *Ne yapar? Ne yapmak ister? Amacı nedir?.*

Ol ṣanem **n'eyler** daḥi
ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [n'eyler, -r]

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ
ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa
n'eylersün begüm
şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [n'eylersün, -r, -sün]

n'eyle: *"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

Tevbemi bozmayup āḫir
n'eyleyem kim devr-i
gül
ʿīş ü nūş eyyāmın
evvelki zamānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Ne ḳılam **n'eyleyem** yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-rübāsuz
n'eyleyem
Bu ġarīb illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 2). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 4). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

Ayaġa düşdüm el irmez
dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde
kim öldüm devāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz
bir vefāsuz **n'eyleyem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 8). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

Künc-i ġamdur meskenüm
ol dil-rübāsuz
n'eyleyem
Bu ġarīb illerde
ḳaldum āşnāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 1). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

n'eyle: *"Ne yapayım?" anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

İy Muʿīdī añmadum cān
mülkini cānānsuz
Baña çün cennet
gerekmez Muṣṭafā'suz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 10). [n'eyleyem, -(y)e, -m]

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen
n'eylerse lāyıḳdur
baña
Ḥāl-i perīşānum saña

ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 5). [n'eylerse, -r, -se]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse
Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi **n'eylerse** iy
ṣūfī tenine cānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 10). [n'eylerse, -r, -se]

n'eyle-: *Ne yapacaksın, ne edeceksin?.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [n'eylersün, -r, -sün]

n'eyle-: *"Ne yapmak, ne etmek?" anlamına gelen soru ifadesi.*

İy Muʿīdī **n'eyledi** bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 13). [n'eyledi, -di]*

n'eyler: *Ne işi var! (Bulunmamalı bağlamında).*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫs idüp **n'eyler** bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 4). [n'eyler,]*

ʿAzm idüp **n'eyler** ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 1). [n'eyler,]

n'eyler: *Ne yapar, ne eder.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 14). [n'eyler,]

n'eyler: *Ne yapar, ne yapsın!.*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre **n'eylerem** didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [n'eylerem, -em]*

n'eyler: *Ne yapar! Hiçbir şey yapamaz!.*

Ḫār ü ḫas **n'eyler** saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [n'eyler,]*

n'eyler: *Ne yapar, ne eder?.*

Çāk idüp **n'eyler** müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [n'eyler,]*

n'eyler: *Ne yapar, ne eder.*

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp **n'eyler** ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 2). [n'eyler,]*

Hecre düşdüm bende **n'eyler** nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 3). [n'eyler,]*

n'eylersin: *Ne eylersin, ne yapacaksın?.*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [n'eylersin,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi **n'eylersin** yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her

gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [n'eylersin,]*

n'eylersüñ: *Ne yapacaksın, ne edeceksin?.*

Şemʿi **n'eylersün** keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 7). [n'eylersün,]*

n'eylesün: *Ne yapsın?.*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī **n'eylesün**
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 13). [n'eylesün,]*

Derdüme āḫir ʿılāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 4). [n'eylesün,]*

n'eylesün: *Ne yapsın, ne etsin.*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā **n'eylesün**
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [n'eylesün,]*

Ḫaste-diller **n'eylesün** ol māh-ı bed-mihr ile kim Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 7). [n'eylesün,]*

n'eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada **n'eylesün** ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [n'eylesün,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [n'eylesün,]*

n'eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [n'eylesün,]*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā **n'eylesün**
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [n'eylesün,]*

Ġam-ı cānāne cān virür göñlüm N'eylesün āşnāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 8). [n'eylesün,]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā **n'eylesün**
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 7). [n'eylesün,]*

Bülbül-i dil bāġa varup **n'eylesün** iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 5). [n'eylesün,]*

n'eyleye: *Ne yapsın, ne çare?.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp **n'eyleye** kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [n'eyleye,]*

n'eyleyelüm: *Çaresizlik anlatan bir fiil, neylemek, ne yapmak.*

Ḫūblar cāna ḳıyar ġamze-i [fettānlar ile]
[Bilmezüz **n'eyleyelüm** āfet-i] devrānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 2). [n'eyleyelüm,]*

n’eyleyem: *Ne yapayım?.*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup ağlaram
N’eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [n’eyleyem,]

n’eyleyeyin: *Ne yapayım?.*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı **n’eyleyeyin**
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [n’eyleyeyin,]

ney-şekker: *Şeker kamışı.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 14). [ney-şekker,]

neẕāre: *Nazar etmek, bakmak, bakış.*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi
Ṣalsañ **neẕāre** ḥāl-i siyehkārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 4). [neẕāre,]

neẕāre: *Seyretmek, bakmak, bakış.*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler **neẕāre** ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 14). [neẕāre,]

neẕāre: *Bakış, seyir.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol **neẕāre** beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 6). [neẕāre,]

nezr: *Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe’yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 4). [neẕrüm, -üm]*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [neẕrüm, -üm]*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe’de cānumı ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 4). [neẕrüm, -üm]

nice: *T. Öyle bir, nasıl.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh **niçe** ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 6). [niçe,]*

nice: *T. Pek çok.*

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile
Ḫāke ṣalduñ **niçesin** ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 2). [niçesin, -sin]

Ḳana girmişdür bu **niçe** serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 9). [niçe,]*

nice: *Pek çok.*

Baḳma alçaḳlugıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 8). [niçeler, -ler]

nice: *Nasıl.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 14). [niçe,]

Ben bu żaʿf ile **niçe** ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [niçe,]

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges **niçe** şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [niçe,]

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [niçe,]

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẕulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 7). [niçe,]

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 5). [niçe,]

Bilmezem cāżū gözüñle **niçe** efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 1). [niçe,]

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ **niçe** riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 13). [niçe,]

Ġam baña nāfiʿ degül ammā **niçe** perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [niçe,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5). [niçe,]*

Meyḫāne ḳapusında olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi **niçe** ḫıdmet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 12). [niçe,]

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör **niçe** āvāre düşdüm kārbārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [niçe,]

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim **niçe** siḥr itdi yaġmur olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [niçe,]

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber **niçe** āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 5). [niçe,]*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 11). [niçe,]

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 1). [niçe,]

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 1). [niçe,]

Niçe ʿārıż **niçe** ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 1). [niçe,]

Yaraşur cānuma her **niçe** ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 9). [niçe,]

Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab **niçe** ḳāhir dimeyem
Baḥs ider oda düşüp yanmada hindūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 3). [niçe,]

Sensüz iy dilber **niçe** gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 9). [niçe,]

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 6). [niçe,]

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh **niçe** kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [niçe,]

Ben **niçe** ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 1). [niçe,]

Çāk olup ġamdan ḳara bağrum **niçe** ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḫasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 5). [niçe,]*

Ben **niçe** secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 3). [niçe,]

nice: *Çok, bir çok, hayli.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ gönlin alup gözden nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 2). [niçe,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [niçe,]

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḫasret içün toḫm-ı nedāmetler eke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [niçe,]

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [niçe,]

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 5). [niçe,]

nice: *Öyle bir, nasıl.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı **niçe** kāmrānum var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 14). [niçe,]

nice: *Neden, ne kadar çok, nasıl.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız **niçe** bir zār ü perīşān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [niçe,]

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 1). [niçe,]

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan bağrum **niçe** pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 1). [niçe,]

nice: *Nasıl.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil **niçe** virsün ḫaber

Anı gören pādşāh olur
ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [niçe,]

Ben müddet-i hecrüñ **niçe** ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [niçe,]

İy pīr olası **niçe** bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 3). [niçe,]*

nice: *Ne kadar.*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 5). [niçe,]

nice: *Birçok, hayli.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm **niçe** yıllar Ṣıfāhān illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 4). [niçe,]

nice: *Öyle bir.*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [niçe,]*

nice: *Ne vakte kadar.*

Dār-ı cefāda dil **niçe** bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 9). [niçe,]

nice: *Nasıl ki.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh **niçe** şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [niçe,]

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [niçe,]*

nice: *Nasıl, nasıl bir.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī **niçe** neng ü **niçe** nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [niçe,]

nice: *Nasıl II hiç mümkün mü, olur mu?.*

Niçe ḳan aġlamasun dīde-i ḫūn-bār baña
Ki ʿaceb işler ider çerḫ-i sitemkār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [niçe,]

nice: *Bir çok, hayli, pek çok anlamlarını ifade eden soru zarfı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler **niçe** bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [niçe,]*

Didüm iy meh **niçe** bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [niçe,]*

nice: *Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler **niçe** bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [niçe,]*

nice: *"Nasıl?" anlamında soru zarfı.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ **niçe** ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [niçe,]

Niçe yanmasun Muʿīdī
odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm
şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [niçe,]

Veh **niçe** fetvā virür bu
çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek olupdur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [niçe,]*

Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne
ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [niçe,]

nice: *Bir çok, hayli anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-
yı ārāmum ṣıdı
Oḫ **niçe** ser-keş
kemāndur olayın
ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [niçe,]

nice: *"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir
añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ **niçe**
efsāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [niçe,]

Niçe āh itmeyeyin derd ile
iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan
terkin idüp zār u ġarīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [niçe,]

nice: *Nasıl, nasıl bir.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī **niçe**
neng ü **niçe** nām
ʿĀr u nāmūs dimek
şimdi zihī ʿār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [niçe,]

nice: *Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.*

Dimedüñ bir gün daḫi
miskīn Muʿīdī **nicesin**
Gerçi yıllardur ki zār u
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [nicesin, -sin]

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe kez eksüklügim
gördüñ beni
arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [niçe,]

nice: *Çok, pek çok, birçok.*

Niçe kez eksüklügim
gördüñ beni
arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [niçe,]

nice: *"Birçok, hayli" anlamlarını taşıyan sıfat.*

Ẓulm eliyle **niçe** bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [niçe,]*

nice: *Nasıl, işin zorunlu olduğunu belirten bir söz.*

Niçe bir ümmīdvār olam
şarāb-ı laʿlüñe
İy ḫabīb-i cān buyur
luṭf eyle bir ṣāfī cevāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [niçe,]

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Ben **niçe** medḥ idem ol ḫūr-
ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḫüsninde
vālih nāṭıḳa ḫayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [niçe,]*

Hey **niçe** gencīnedür ḫüsn-i
cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki
ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [niçe,]

nice: *"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.*

Niçe bir göz diküp ṭura
viṣālüñ ḫvānına
düşmen
Bürād eyle gülüm
balum yüzüñ
döndürdüginden geç
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 51,
Mısra 11). [niçe,]*

nice: *Nasıl, şaşılır mı?.*

Leblerüñ sögdükce göñlüm
eyler efġān ile baḫs
Niçe efġān itmesün
çün kim ider cān ile
baḫs *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
47, Mısra 2). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne şekilde, olur mu hiç?.*

İy perī tañlama şād
olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim
olmaya iḥsāne feraḥ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 54,
Mısra 8). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne
şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā
bir kārbān olmış gelür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 73,
Mısra 11). [niçe,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile
bir naẓarda yār
Gör **niçe** ġamzekār ü
ne ṣūḫ-ı cihān olur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 75,
Mısra 10). [niçe,]*

Başda her sevdā ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy **niçe** āşüfte ol sevdā
ile başdan çıḳar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 89,
Mısra 2). [niçe,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur
diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur
saña bu iḥsānuñ içün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 336,
Mısra 14). [niçeler, -
ler]*

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin
dikeli düşmen
İl içre anı görseñ **niçe**
diken olmışdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 86,
Mısra 8). [niçe,]*

nice: *"Birçok, hayli" anlamlarında kullanılan kelime.*

Beni bir yerde yār ile
göricek
Ehl-i diller **niçe** meşel
didiler *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
100, Mısra 6). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.*

Bir būseñ olurken **niçe** biñ
cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-
i ḫandāna ber-ā-ber
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 140,
Mısra 1). [niçe,]*

Zülfi gibi ol şeh **niçe** yol
başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 140,
Mısra 11). [niçe,]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh **niçe** āfet ne
mest-i dil-rübā olmış
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 184,
Mısra 8). [niçe,]*

Çeşm-i mestüñ **niçe** bir
ḫançer çeküp ḳan
eylemek
Saña mı ḳaldı göñül
mülkini vīrān eylemek
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 229,
Mısra 1). [niçe,]*

nice: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan belgisiz sıfat.*

Niçe gündür kim varup ol
ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 151,
Mısra 11). [niçe,]*

nice: *"Nasıl, nasıl ki" anlamında sözde soru kelimesi.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm
niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine
ben ḳulın ol sulṭān
oḳur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [niçe,]

nice: *"Birçok, hayli." anlamlarını taşıyan zarf.*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.*

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile **niçe** mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [niçe,]*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir **niçe** yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [niçe,]*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil **niçe** miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [niçe,]*

Öldürür **niçe** Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [niçe,]*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir **niçe** bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [niçe,]*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir **niçe** oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [niçe,]*

Yüz fitne uyanup **niçe** dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [niçe,]*

Görse kūyuñda yüzüñ ṣevḳ ile biñ ʿāṣıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 4). [niçe,]*

nice: *" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.*

ʿĀṣıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var **niçe** elvān ḳızıl ṣaru yaṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [niçe,]*

Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz **niçe** zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 6). [niçe,]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum **niçe** pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 6). [niçe,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp **niçe** müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 12). [niçe,]*

niçe ʿāşık: *Pek çok aşık.*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan **niçe ʿāşıḳ** nā-tüvān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [niçe ʿāşıḳ,]*

niçe erden arta ḳal: *Pek çok erkekten geriye kalmak, (felek).*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [niçe erden arta ḳal, -mış]*

niçe miskīn-: *Birçok Zavallı.*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne

yaraġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [niçe miskīn-,]

niçe mū: *Uzun süre.*
Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [niçe mū,]

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli, çok kere.*
İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp **niçe niçe** yalvareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [niçe niçe,]

niçe yıllık: *Yıllardan beri, uzun yıllar.*
Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [niçe yıllıḳ, -lık]

nicesin: *Nasılsın.*
Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez **nicesin** mübtelācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 10). [nicesin,]

nic'id: *Ne etmek, ne yapmak.*
Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm **nic'idüp** n'eyleye kendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [nic'idüp, -üp]

n'içün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*
Gün yüzüñ gördüm **n'içün** olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [n'içün,]
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā **n'içün** ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [n'içün,]
Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ **n'içün** anı müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [n'içün,]
N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 13). [n'içün,]*
Kūy-ı muġānda ḥumretimüz **n'içün** olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 7). [n'içün,]
N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 9). [n'içün,]*
Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm **n'içün** dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [n'içün,]*
Ben **n'içün** mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 3). [n'içün,]*
Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı **n'içün** deryā-yı Ceyhun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 10). [n'içün,]

Ben **n’içün** vaṣf itmeyem
bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü
rengīn ḫayālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [n’içün,]*

n’içün: *Neden, hangi sebeple.*

Şūḫ dilberdür **n’içün**
bilmez bu gerçek
ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür
ḫāzıḳ olınca ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [n’içün,]

Sīm-i eşküm göricek
merdüm-i çeşmüm
sevinür
N’içün olmaya kişi
genc-i firāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [n’içün,]

Boynuñ ışırmaġ ile **n’içün**
ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa
boynuña öldükde
ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [n’içün,]

Didüm miyānuñ iy meh
n’içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp
didi kenāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 7). [n’içün,]

Dirligümde ölmesem cānā
ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme **n’içün**
ṣaraydı penbe-i dāġum
kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 2). [n’içün,]*

n’içün: *Neden, niçin, hangi sebeple?.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ
gibi ṭoġru saña
Yā **n’içün** egri baḳar
ol gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [n’içün,]

n’içün: *Neden, niçin, hangi sebeble.Soru zarfı.*

Dimeñ ki cān **n’içün** ruḫ-ı
cānāne imrenür
Bülbül degül midür
gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [n’içün,]

Muʿīdī bendeñe gerçi
sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü
sulṭānum **n’içün**
gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [n’içün,]

n’içün: *Neden, hangi sebepten anlamında soru zarfı.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer
yoġ ise ṭaġlarda
N’içün tīşe ṭoḳınduḳca
olur ṭaşdan hemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 6). [n’içün,]

n’id: *Ne etmek, ne yapmak.*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı **n’ider**
ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 14). [n’ider, -er]

Şehr için iy dil **n’idersin**
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 11). [n’idersin, -er, -sin]

n’id: *Ne yapar, Ne yapıyor, Ne Eder? anlamlarındaki söz.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-
yı yārüñ māh-ı nev
Yā **n’ider** deryā-yı
Nīl’e zevraḳ-ı zerrīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [n’ider, -er]*

n’ide: *Ne edeyim.*

Mey gerekmez **n’ideyin**
cānānesüz cān
olmasun
İy Muʿīdī cān degül
cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [n’ideyin, -y, -in]

n’ider-: *Ne yapsın, ne etsin?.*

Kefen behālı **n’idersüz**
gerekmez iy yārān

Tenümi penbe-i dāġa
ṣaruñ kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 5). [n'idersüz, -süz]

n'ider-: *Ne edeceksin, ne yapacaksın.*

Her dem **n'idersüñ** üstüme
tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [n'idersüñ, -süñ]

n'ider: *Ne yapsın, ne etsin?.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin
n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde sāġerden geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [n'ider,]

n'ider: *Ne eder, ne yapar?.*

Gülzārı **n'iderdüm**
almasaydum
Laʿlüñ ḫaberini
ġonçelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 3). [n'iderdüm,]

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın?.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [n'idersin,]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ
n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez
taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 13). [n'idersin,]

Baña pend idüp **n'idersin**
düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse
zār ü mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 5). [n'idersin,]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yapacaksın, sana gerekmez.*

Çün murāduñ mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī
Dāne vü dāmı
n'idersin zülf ü ḫālüñ
var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [n'idersin,]

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin
n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez
taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 9). [n'idersin,]

n'ideyüm: *Ne edeyim, ne yapayım.*

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı
sensüz **n'ideyüm**
Virmezem iki cihāna
bir gül-i ḫod-rūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 3). [n'ideyüm,]

nifāk itdi: *İki kişi arasına fitne sokmak, ara bozmak.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur
sitārem ya **nifāḳ itdi**
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [nifāḳ itdi, -di]*

nigār: *Güzel, dilber.*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur
Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir
mehveş **nigār** çār-deh-
sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 14). [nigār,]*

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

Ḫastenāk olmış **nigāruñ**
çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı
ya bañadur ya saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [nigāruñ, -uñ]

Şol **nigār-ı** sīmber kim
adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

193, Mısra 1). [nigār-ı, --ı]

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem
yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet
nigārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 4). [nigārumdur, -um, -dur]

Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem
nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca
pāre pāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 3). [nigāre, -e]

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer
bilsem ol **nigāre** beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 8). [nigāre, -e]

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Hep **nigāruñdur** Muʿīdī
ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme
sen kim kendü esbābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [nigāruñdur, -uñ, -dur]*

nigār: *1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel sevgili.*

Mescide varmazsam iy ṣūfī
beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir
nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [nigāruñ, -uñ]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili II Güzel yüzlü sevgili.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür **nigār**
Her güni bir laḥẓa vü
her laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [nigār,]*

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ
olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü
ruḫsārın görüp serv ü
semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [nigāruñ, -uñ]

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ
olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü
ruḫsārın görüp serv ü
semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [nigāruñ, -uñ]

nigār: *(resim gibi güzel) sevgili.*

Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider
Āh ol **nigār** eger oḳur
ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [nigār,]

Ḫam-ı ebrūsını reng
eyleyüp āl ile **nigār**
Fitne ḫançerlerine
itmiş iki sebz-ġilāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 9). [nigār,]

nigār: *Güzel, sevgili.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil
nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-
geh bu şikār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [nigār,]*

nigār: *(Resim gibi güzel) sevgili.*

Kimi öpdüm kimi emdüm
dir **nigāruñ** leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı
cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [nigāruñ, -uñ]

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-
ṣürāḫī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam
ol **nigāruñ** gerdenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 4). [nigāruñ, -uñ]

nigār-i çīn: *Çin resmi, nakşı (kadar güzel sevgili).*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol **nigār-i çīn** ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [nigār-i çīn,]

nigār-ı pür-fitenden: *Fitneci sevgilinin (aşkı).*

Saña ben dimezem iy dil **nigār-ı pür-fitenden** geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [nigār-ı pür-fitenden, -den]

nigehbān: *Gözcü, bekçi.*

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler **nigehbāndur** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 4). [nigehbāndur, -dur]*

nigehbān ol-: *Bekçi, gözcü olmak; yönetmek, hükmü altına almak, korumak.*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [nigehbān ol-, -up]

nigīn: *Mühür, hâtem.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḫātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış **nigīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 12). [nigīn,]*

nigīn: *Far. Mühür, hâtem, yüzük.*

Ḫātem-i ʿışḳına dildāruñ **nigīn** olmaġ içün
Aġlamaḳdan sürḫ olup laʿl-i Bedaḫşān'dur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 11). [nigīn,]*

nihāl: *1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.*

Bir **nihāle** ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [nihāle, -e]*

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş **nihāle** döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 4). [nihāle, -e]*

nihāl-i sidre'den: *Sidre fidanı.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum **nihāl-i Sidre'den** eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [nihāl-i sidre'den, -den]

nihāl-i sidre'den: *Sidre fidanı.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum **nihāl-i Sidre'den** eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [nihāl-i sidre'den, -den]

nihāl-i tāze-: *Taze, körpe fidan II sevgili.*

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 3). [nihāl-i tāze-, -dür]

nihāl-i tāze: *Taze fidan(sevgili).*

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 4). [nihāl-i tāze, -dür]

Her **nihāl-i tāze** bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına

Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [nihāl-i tāze,]

nihān: *Saklı, gizli.*

Dehānuñ kim anuñ vaṣfın
işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin
alup gözden **nihāndur**
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 2). [nihāndur, -dur]*

nihān: *(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.*

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren
ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ
ki ortada **nihān** olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [nihān,]

Yine sūz-ı derūnumdan pür
oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç
küldür içinde var
nihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [nihān,]

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir
zamān gibi
Oldı **nihān** fitne iken
āşkār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 8). [nihān,]

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ
hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile
hergiz **nihān** olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 4). [nihān,]*

Çün derdmendüñem bir
aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda
nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 4). [nihāndur, -dur]

Küfr-i zülfüñle **nihān** itme
yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu
müselmānlıġa īmānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 9). [nihān,]*

nihān gel-: *Gizli gelmek, sezilmemek.*

Her gün egerçi kim baña ol
dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān
gibi gözden nihān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [nihān gel-, -ür]*

nihān ol-: *Gözden kaybolmak, görünmez olmak.*

Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise
içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [nihān ol-,]

nihān ol-: *Gizlenmek, saklanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk
içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir
genc-i nihān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [nihān ol-, -mış]*

nihān ol-: *Gözden uzak olmak, Uzaklarda bulunan, görünmeyen.*

Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise
içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [nihān ol-,]

nihāyet: *Son, sınır.*

Yoḳdur şeb-i fırāḳa **nihāyet**
didükleri
Oldur meger ki rūz-ı
ḳıyāmet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 1). [nihāyet,]

niḳāb: *Örtü, perde. II Yüz örtüsü.*

Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür
cemālüñ māhına
ṭutmaḳ **niḳāb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [niḳāb,]

niḳāb: *(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ **niḳābuñ**
yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa ṣemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 3). [niḳābuñ, -uñ]

Niḳāb açmazsa yüzden ol
hilāl-ebrū ṣanem bir
gün
Helāk eyler beni āḫır
ṣeb-i endūh-ı ġam bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [niḳāb,]*

nikāb-ı muʿanber: *Misk kokulu peçe.*

Gül yüzüñe **niḳāb-ı**
muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 5). [niḳāb-ı muʿanber,]

nīl: *Nil nehri.*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam
ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün
bir pādşāh **Nīl** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [nīl,]

nīl: *Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 2). [nīl,]

nīlūfer: *Beyaz, mavi ve sarı çiçekler açan bir cins su bitkisi.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar
nilüferler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 10). [nilüferler, -ler]

niʿmet: *Nimet.*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż
itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña
yitmez mi **niʿmet** ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 10). [niʿmet,]*

niʿmet-i ʿışḳ-: *Aşk nimeti.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını
ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i
hicrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [niʿmet-i ʿışḳ-, -ı, --(n), --ı]

nīş: *Zehir.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki **nīş-i**
ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye
pā-zehr kim āhūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [nīş-i, --i]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū müjeñ
tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī
ġam-ı ʿışḳa **nişāndur**
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [nişāndur, -dur]*

Görüp gözüm yaşın dem
dem dime billāh ne
ḳandur bu
Ki baġrumda olan
zaḫm-ı ḫadengüñden
nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 2). [nişāndur, -dur]

İy dil **nişān** dilerseñ
meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür
peykān-ı yāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 9). [nişān,]

Zeyn olup deyr-i felek
zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş **nişāndur** bāde
āyīn-i Mesīḥāʾdan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 2). [nişāndur, -dur]

nişān: *İşâret, belirti, iz, alâmet.*

Demdür görünse dilber-i
ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa
deprenür oldı
nişānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [nişānumuz, -umuz]

nişān: *Belirti, iz, işaret.*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi
nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa
bir nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 7). [nişānum, -um]

nişān: *1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı
görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum
nişāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [nişāndur, -dur]

nişān: *Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh. II Amaç, hedef, gaye.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne **nişān** yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [nişān,]*

nişān: *Belirti, işaret, iz, eser.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim **nişān** benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [nişān,]

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden **nişān** vardur ne dermāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [nişān,]

Ne miyānuñdan **nişān** var ne dehānuñdan eşer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [nişān,]*

nişān: *1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [nişān,]

nişān: *Belirti, işaret, iz.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim **nişān** olmaḳ aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [nişān,]*

nişān: *İşaret, belirti, iz, alamet.*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü **nişānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [nişānumdur, -um, -dur]*

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir **nişānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 8). [nişānumdur, -um, -dur]*

nişān: *Belirti, işaret, iz, eser.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden **nişāndur** āh ü efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 6). [nişāndur, -dur]

nişān: *Alamet, iz, nişan.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat **nişānı** yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [nişānı, -ı]

nişān-gāh: *Nişan tahtası, hedef yeri.*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ **nişān-gāhı** ki cān

olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [nişāngāhı,]*

nisār itmeg: *Saçmak, dağıtmak.*
İy Muʿīdī reh-i dildāre **nisār itmeg** içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [nisār itmeg, -me]*

nisār itsem: *Harcamak.*
Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir **nisār itsem** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [nisār itsem, -se, -m]*

nisār itsem: *Feda etmek, harcamak.*
Ben ayaġuñ tozına cānum **nisār itsem** gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 15). [nisār itsem, -se, -m]*

nisār olmaḳ: *Saçılmak, serpilmek.*
Bezm içinde zer degül cānlar **nisār olmaḳ** gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [nisār olmaḳ, -mak]*

nisbet: *"Kıyaslama, karşılaştırma" amacıyla kullanılmıştır.*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite **nisbet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 10). [nisbet,]*

nisbet: *Kıyas, karşılaştırma.*
Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite **nisbet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 6). [nisbet,]*

n'it-: *(ni iyle-) ne eylemek, ne yapmak.*
Dil **n'ider** küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [n'ider, -r]*

n'itdüg-: *Ne ettiği, ne yaptığı.*
N'içün Muʿīdī **n'itdügimüz** añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 13). [n'itdügimüz,]*

niteki: *Nitekim, nasıl ki.*
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur **niteki** dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [niteki,]*

nitekim: *Gibi ‖ olduğu gibi.*
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 6). [nitekim,]*

nitekim: *Nitekim.*
Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum yoluñda **nitekim** ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [nitekim,]*

nitekim: *-dığı müddetçe.*
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker **nitekim** cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 2). [nitekim,]*

nitekim: *Ancak, oysaki.*

Câme vü câmuñ elinden
oda yandum **nitekim**
Sîne-ber-sîne ṣarup
yâri öper leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [nitekim,]

nitekim: *Nitekim, hasılı.*

Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde
oldı bī-mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 12). [nitekim,]

nitekim: *Adeta.*

Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum **nitekim** yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 2). [nitekim,]

n'itsün: *"Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [n'itsün,]

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [n'itsün,]

Ol ġamze ġamza başlasa **n'itsün** Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [n'itsün,]

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim **niyāzum** bilür ol Ḥayy-ı mucīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [niyāzum, -um]

Çün sevdügimi bildüñ işidüp **niyāzumı**
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [niyāzumı, -um, -ı]

niyāz: *(Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.*

Ben **niyāz** itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u **niyāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [niyāz,]

niyāz eyler: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol **niyāz eyler** gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [niyāz eyler, -r]

niyāz it-: *Yalvarmak; rica etmek, dilemek.*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [niyāz it-, --sem]

niyāzum: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, rica.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa **niyāzum** iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [niyāzum,]

niye: *"Niçin, neden" soru zarfı.*

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum **niye** bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [niye,]*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 5). [niye,]

niyyet: *Niyet.*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu **niyyet** kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 14). [niyyet,]

nizār: *Zayıf, aciz, düşkün.*

Rūze-i hicrān ile oldum **nizār** ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 11). [nizār,]*

nīze: *Mızrak, kargı.*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī **nīze** vü ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [nīze,]

nīze: *Mızrak, kargı.*

Ḳatlüme her serv olur bir **nīze** sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [nīze,]*

nīze: *Mızrak, kargı.*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline **nīzesin** alup siper ṭaḳındı def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [nīzesin, -sin]

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [nīze,]

noḳṣān: *(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında **noḳṣān** virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [noḳṣān,]*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında **noḳṣān** virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [noḳṣān,]*

noḳṭa: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol **noḳṭasız** ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 2). [noḳṭasız, -sız]*

noḳṭa: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret, mevzu, husus.*

Levḥ-i ruḥsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [noḳṭalardur, -lar, -dur]*

noḳṭa: *Nokta.*

Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 10). [noḳṭa,]*

noḳṭa: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret.*

Cīm-i zülfüñ **noḳtasın** görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 1). [noḳtasın, -sı, -n]*

noḳṭa: *Nokta. ll ben.*

Çīm-i zülfüñ **noḳṭası** yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki

sensüz nā-tüvān
cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [noḳṭası, -sı]

<u>noḳṭa ḳor:</u> *Nokta koyma. II Sonlandırma.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre
yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i
ʿanber-efşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 6). [noḳṭa ḳor,]

<u>noḳṭa-i ḫāl:</u> *Benin siyah noktası.*

Efser olmışdur cemālüñ
nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [noḳṭa-i ḫāl,]

<u>n'ol:</u> *Ne olur.*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı
ki izüñ tozı var
N'oldı bī-çāre
naẓarsuz degül āḥir
gözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [n'oldı, -dı]

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa
ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan **n'oldı**
ḥālet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 10). [n'oldı, -dı]

<u>n'ol:</u> *Lütfen, ne çıkar.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan **n'olur**
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa
yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [n'olur, -ur]

<u>n'ol:</u> *Ne olur, ne çıkar; şaşılır mı?.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan **n'olur**
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa
yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [n'olur, -ur]

<u>n'ol:</u> *Nola, çok mu?.*

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ
sīneme çeksem **n'ola**
Erġavānī cāmelü bir
serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [n'ola, -a]

<u>n'ol:</u> *Nedir ki?.*

Hefte **n'olsun** ay olur
göstermez ol meh-rū
yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim
oldı ḫarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [n'olsun, -sun]

Bāl ü per **n'olsun** ki sözüm
sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol
yāre kebūterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [n'olsun, -sun]

<u>n'ol:</u> *"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [n'ola, -a]*

Raḳṣ itse **n'ola** eşküm
meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḫaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 9). [n'ola, -a]

Bāġbān-ı zülf etek ṭutsa
n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i
tāzeden sīb-i ẕeḳan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 7). [n'ola, -a]

<u>n'ol:</u> *"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham / tazarru ifadesi.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ **n'ola**
Zülfüñ miṣāli ol daḫi
yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [n'ola, -a]

<u>n'ol:</u> *"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse **n'ola**

Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [n'ola, -a]

n'ola: *Ne olur.*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa
cevr eyler iken
Hele bir görmedügin
yig beni aġyāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 3). [n'ola,]

Laʿl-i dilber cānum acıtsa
n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ
olmamaḳ olmaz ṣarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 7). [n'ola,]*

n'ola: *Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

N'ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 11). [n'ola,]

N'ola āhum boyanup
göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul
oldı göñül bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 1). [n'ola,]

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp
emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı
n'ola bitse açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 10). [n'ola,]

ʿAḳlum uġurlasañ **n'ola** bu
ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi
efsūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 3). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur ǁ şaşılır mı? (şaşılmaz).*

Cān virürsem **n'ola** şükrāne
Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp ṣevḳ
ile ḳurbān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 9). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur.*

Bülbül ṣarāb-ı gülden mest
olduñ ise **n'ola**
Fāṣ itme ʿışḳ rāzın
feryād ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 5). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur? Ne çıkar?.*

N'ola māh olduñ ise mihr
idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm
ḥüsnüñe devrāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 7). [n'ola,]

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin
sirişkümden ṣorarsañ
kim
Ġam-ı ʿışḳuñ
diyārından gelür peyk-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 3). [n'ola,]

n'ola: *Çok mu? Ne çıkar?.*

Dil **n'ola** yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [n'ola,]*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum
diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem **n'ola**
tūmār ü dīvān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [n'ola,]

n'ola: *Ne çıkar, ne farkeder.*

Dil **n'ola** yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ sulṭānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [n'ola,]*

n'ola: *Şaşılmaz.*

Dünyāya baḳmasam **n'ola**
iy ḫvāce-i cemāl
Göz açdurur mı ʿāşıḳ-ı
miskīne ḫvāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 5). [n'ola,]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña
Yüzüñe **n'ola** dimezse
utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 4). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ
derdine yarar
Verhemle eylese **n'ola**
ol laʿl-i nāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [n'ola,]

n'ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur? II şaşılmaz.*

İy kemān ebrū **n'ola** ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 7). [n'ola,]*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür dil-i bīmārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 11). [n'ola,]

n'ola: *Çok mu, şaşılır mı?.*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [n'ola,]

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa **n'ola** nā-dān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [n'ola,]

n'ola: *Ne ola, ne olur ki, ne çıkar.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem **n'ola** cān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [n'ola,]*

n'ola: *"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; ne olur, ne çıkar II şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

İy Muʿīdī **n'ola** ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [n'ola,]*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem **n'ola** yārān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [n'ola,]*

Maḫmūr gözlerüñ **n'ola** eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [n'ola,]

n'ola: *Ne farkeder, neyi değiştirir anlamında bir söz.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem **n'ola**
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [n'ola,]

n'ola: *"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; II şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [n'ola,]

n'ola: *Şaşılır mı, ne olur ki?.*

Dirsem **n'ola** caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [n'ola,]

n'ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

İy perī ṭutsañ **n'ola** gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [n'ola,]*

n'ola: *Ne çıkar, şaşılır mı?.*

İy perī ṭutsañ **n'ola** gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [n'ola,]*

n’ola: *"Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [n’ola,]

n’ola: *"Ne olur" anlamında kullanılan söz.*

Ṭolu içüp **n’ola** mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [n’ola,]

Reh-iʿışḳa ḫarc idersem **n’ola** naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [n’ola,]

n’ola: *"Ne olur ki, ne çıkar ki!".*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem **n’ola**
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [n’ola,]

Göz bıñarında aḳup yaşum dükenmezse **n’ola**
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [n’ola,]

Ger māl ü menālüm yoġ ise **n’ola** Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [n’ola,]

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem **n’ola**
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [n’ola,]

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz **n’ola**
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 9). [n’ola,]

n’ola: *"Şaşılır mı, tuhaf mı!".*

N’ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [n’ola,]

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli **n’ola** alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḫazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 14). [n’ola,]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa **n’ola**
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [n’ola,]

n’ola: *"Ne olur ki, ne çıkar ki!" anlamında kullanılan söz.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ **n’ola**
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [n’ola,]

n’ola: *"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında bir ifade.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse **n’ola**
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 11). [n’ola,]

n’ola: *"Çok mu, ne çıkar" anlamlarında bir ifade.*

İy kemān-ebrū **n’ola** ḳanlar dökülse her ṭaraf
Bir ḫadeng-i ġamzeñe biñ cān-ı ʿāşıḳdur hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 1). [n’ola,]*

N’ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [n’ola,]

n’ola: *Çok mu, şaşılır mı anlamına gelen söz.*

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem **n’ola**
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 3). [n’ola,]*

no’la: *Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

Dil **no’la** Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [no’la,]*

n’ola kim: *Ne olur ki, ne çıkar.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi **n’ola kim**
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 17). [n’ola kim,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem **n’ola kim**
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 3). [n’ola kim,]*

n’oldı: *Ne oldu.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından **n’oldı** kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ gönlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [n’oldı,]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N’oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 6). [n’oldı,]*

n’olduñ: *Ne oldu?.*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde **n’olduñ**
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 13). [n’olduñ,]*

n’olsa gerek: *Ne olur? Ne çıkar ki?.*

Başum açdum belāya **n’olsa gerek**
Birdür iki degül ecel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [n’olsa gerek,]*

n’olur: *Nasıl olur.*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet **n’olur** ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 6). [n’olur,]*

nuhsend: *Zampara uğursuz aldatan yalancı kimse.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī **nuḫsend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [nuḫsend,]*

nuḳl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz **nuḳl** ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [nuḳl,]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ **nuḳl** ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [nuḳl,]*

nukl ü şeker-: *Çerez ve şekerim.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [nuḳl ü şeker-, -üm]*

nükte: *Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu **nükte** şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [nükte,]*

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ

Her sözde gerek **nükte** bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 14). [nükte,]*

nükte: *Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik manalı zarif söz, mazmun.*

Leblerüñ **nükteyle** söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [nükteyle, -y, -le]*

nükte: *Herkesin anlayamadığı ince manâ. II İnce manâlı, zarif ve şakalı söz.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu **nükteye** pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [nükteye, -y, -e]*

İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir **nükte** fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḥayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 7). [nükte,]*

nūn: *"Nun" harfi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış **nūndur**
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 5). [nūndur, -dur]*

nūn: *Arap alfabesinin yirmi beşinci, Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi.*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nūndur
Noḳṭa ḳor ol **nūna** ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 6). [nūna, --a]*

nûr: *1. Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [nūrānī, -ân, -î]*

nûr: *(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup **nūr** ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [nūr,]*

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme **nūr** ü cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 10). [nūr,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 4). [nūr,]*

nûr: *(Göz) nuru, ışığı.*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [nūrı, -ı]*

nūr ola: *Aydınlanmak, nurla dolmak.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim **nūr ola** pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 10). [nūr ola,]*

nūr üzre: *1) Nur üstüne nur gelmesi (Nur suresi'ne telmih).*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki **nūr üzre** yazılmış nūndur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 5). [nūr üzre,]*

nūr-ı cemāl-: *Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi

İrmeseydi Kaʿbe'ye
nūr-ı cemālüñden şeref
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 6). [nūr-ı cemāl-, -üñ, --den]

nūr-ı ḥüsn-: *Güzellik nuru.*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden Ṣafā
bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i
ʿulyā göñül mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [nūr-ı ḥüsn-, --üñ, --den]

nūr-ı ḥüsn: *Güzelliğin nuru.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-
ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur
meh-tāba ḥācetmend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 5). [nūr-ı ḥüsn, -üñ, -le]*

nūr-ı vaṣl: *Vuslat nuru.*

Varmaz iseñ gülşene
pīşüñde külḫān gül
gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez
iseñ nār-ı hicrān
ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 8). [nūr-ı vaṣl,]*

nūş: *İçme, içmek.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı
kim
ʿīş ü **nūş** itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 6). [nūş,]

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī
nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim
ṭura ayaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 13). [nūş,]

nūş: *İçmek. Maḥabbet meclisinde nūş ider mestāneler vardur bağlamında.*

ʿīş ü **nūşın** ʿālemüñ yād
itme ben Mecnūn'a
kim
Çeng-i meclis naʿme[si
tedbīr-i] hicrāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 11). [nūşın, -ın]

nūş: *İçki, içecek II Zevk u safâ.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u **nūş** olmayıcaḳ bu
dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 10). [nūş,]

ʿīş ü **nūş** it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḥāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [nūş,]

nūş: *(Fars.) İçme, içiş.*

Şarāb-ı erġavānī **nūş** idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir
yir ḳızarmış gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 3). [nūş,]*

Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ **nūş** iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 5). [nūş,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki
idem bir ḳadeḥ **nūş** iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 2). [nūş,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı
yir yir lāleler
ʿīş ü **nūş** eyyāmı geldi
vaḳt-i ʿışretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 6). [nūş,]

Hecre düşdüm bende
n'eyler nuḳl-ı ġamla
ḫūn-ı dil
ʿīş u **nūş** itmek revā
mıdur melālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 4). [nūş,]*

ʿīş ü **nūş** ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 9). [nūş,]

nūş eyle-: *Yudumlamak, içmek; yaşamak, tecrübe etmek.*

Dem-be-dem mey ṣoḥbetin
fevt itmezüz ihmāl idüp
Ṭolular nūş eylerüz dildāre ʿarż-ı ḥāl idüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 14). [nūş eyle-, -rüz]

nūş id-: *İçmek, yudumlamak.*
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [nūş id-, -em]
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [nūş id-,]

nūş ideli: *Içmek yudumlamak.*
İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı **nūş ideli** Cem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 10). [nūş ideli,]

nūş idelüm: *İçmek, Yudumlamak.*
Niçe bir **nūş idelüm** reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [nūş idelüm, -elüm]*

nūş it: *Içmek, şarap içmek.*
Geldi çün devrān-ı gül **nūş it** şarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 19). [nūş it,]
ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī
Gel utanmaġı gider **nūş it** şarāb-ı aḥmeri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 6). [nūş it,]

nūş it: *İçmek, yudumlamak.*
Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [nūş it, --dü, --g, --im, -]

nūş it: *İçmek.*
Gül gibi **nūş it** şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [nūş it,]

nūş it-: *Içmek, şarap içmek.*
Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [nūş it-, -dü, -gi]*

nūş-dārū-: *Panzehir.*
Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki **nūş-dārūdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [nūş-dārūdur, -dur]

nūş-dārū: *Far. bir tür macun, panzehir, tiryak.*
Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol **nūş-dārū**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 14). [nūş-dārū,]

nūş-dārū: *Panzehir.*
Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ **nūş-dārū** gösterüp āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 12). [nūş-dārū,]

nūş-ı cān: *Can şarabı.*
Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem **nūş-ı cān** gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 2). [nūş-ı cān,]

nūş-ı cān: *Canına değsin anlamında kalıplaşmış bir söz dizisi.*

İçerseñ **nūş-ı cān** olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [nūş-ı cān,]*

nūş-ı cān olsun: *Canına değmek deyimi.*

İçerseñ **nūş-ı cān olsun** velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [nūş-ı cān olsun, -ı, -sun]*

nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ: *Can bağışlayan söz.*

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḫs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ, -uñ]*

nüvīd: *İyi haber, müjde, muştu.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ **nüvīd-i** lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 6). [nüvīd-i, --i, -]*

o:

1. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 78

Mısra: **10**

" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

2. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 81

Mısra: **14**

" O" III. tekil kişi zamiri.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

3. **anı:**--*nı*

Gazel 86

Mısra: **8**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

4. **aña:**-*ñ, -a*

Gazel 87

Mısra: **10**

" O" III. tekil kişi zamiri.

Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

5. **anı:**-*n, -u*

Gazel 90

Mısra: **4**

" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

6. **o:**

Gazel 92

Mısra: **13**

" O" işaret işaretı.

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

7. **andan:**-*n, -dan*

Gazel 96

Mısra: **10**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eser

8. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 103

Mısra: **14**

" O" kişi zamiri.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar

9. **andan:**-*n, -dan*

Gazel 116

Mısra: **16**

" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

10. **o:**

Gazel 120

Mısra: **8**

" O " işaret sıfat.

Ḫāl-i siyāh dilbere
göñlüm ki meyl ider
Beñzer o murġa dāme düşer dāne
imrenür

11. **o:**

Gazel 123

Mısra: **5**

" O " işaret sıfat.

Kürsīye çıḳup
naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim
ḳafesi var

12. **anı:**--*nı*

Gazel 126

Mısra: **6**

" O" kişi zamiri.

Zülfüñ altında
ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan
ayaġıdur

13. **anuñ:**-*nuñ,* -

Gazel 127

Mısra: **8**

" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Bir mübārızdur bu
göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü
ḳalkanıdur

14. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 128

Mısra: **4**

" O" kişi zamiri.

Şāḥ-ı ġam leşkerle
ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl
otaġıdur

15. **anı:**--*nı*

Gazel 138

Mısra: **10**

" O" kişi zamiri.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar
sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram
ḳarşudadur

16. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 147

Mısra: **10**

" O" kişi zamiri.

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü
ebrū ḳaralar

17. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 153

Mısra: **6**

" O" kişi zamiri.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı
sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ
firāḳıdur henüz

18. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 155

Mısra: **8**

" O" kişi zamiri.

Ḳılıcı teşneye āb-ı
ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince
kesilmedüm hergiz

19. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 157

Mısra: **12**

" O" kişi zamiri.

Āşiyān-ı dilde miḥnet
mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ
öñüne āb göz

20. **anuñ:**-*nuñ,* -

Gazel 161

Mısra: **8**

" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Dilde kim ʿışḳ ola
eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse
levendin yiñemez

21. **anuñ:**-*nuñ*

Gazel 161

Mısra: **9**

" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Öldürür niçe Muʿīdīyi
anuñ şalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı
bülendin yiñemez

22. **anı:**--*nı*

Gazel 166

Mısra: **8**

" O " III. tekil şahıs zamiri.

Zülfüñüñ küfrin
görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḫüsnüñ n'içün anı
müselmān eylemez

23. **o:**

Gazel 172

Mısra: **3**

" O " işaret sıfat.

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

24. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 192
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .
Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

25. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 193
Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.
Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

26. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 203
Mısra: **14**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .
Ḫastedür gerçi Muʿīdī şāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

27. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 210
Mısra: **1**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .
Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

28. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 223
Mısra: **5**
" O" kişi zamiri.
Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

29. **anı:**--*nı*
Gazel 225
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.
Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

30. **anı:**--*nı*
Gazel 229
Mısra: **14**
" O" kişi zamiri.
Ḫāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

31. **anı:**--*nı*
Gazel 245
Mısra: **2**
" O " III. tekil şahıs zamiri.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

32. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **8**
" O" kişi zamiri.
Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ

33. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.
Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

34. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **4**
" O" kişi zamiri.
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

35. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.
Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

36. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 254
Mısra: **1**
" O" kişi zamiri.
Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

37. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 270

Mısra: **7**

" O" kişi zamiri.

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

38. **anı:**--*nı*

Gazel 291

Mısra: **10**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (onu).

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

39. **anı:**--*nı*

Gazel 298

Mısra: **2**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (onu).

Hecr ile ölen dil-i maḥzūnı gördüm aġladum
Anı ağlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

40. **anı:**--*nı*

Gazel 299

Mısra: **10**

" O" kişi zamiri.

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

41. **anı:**--*nı*

Gazel 305

Mısra: **14**

" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (onu).

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

42. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 308

Mısra: **5**

" O" kişi zamiri.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

43. **o:**

Gazel 352

Mısra: **3**

O, işaret sıfatı.

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

44. **anuñ:**--*nuñ*

Gazel 360

Mısra: **6**

" O" kişi zamiri.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

45. **o:**

Gazel 377

Mısra: **9**

O, işaret sıfatı.

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu

46. **o:**

Gazel 429

Mısra: **6**

O, işaret sıfatı.

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

ocaġ:

1. **ocaġuma:**-*um, -a*

Gazel 426

Mısra: **11**

Ateş yakılan yer. ǁ manevi anlamda olgunlaşma, pişme yeri; mihnet bağlamında azaphâne.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

od:

1. **odlara:**-*lar , -a*

Gazel 11

Mısra: **13**

Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña

2. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 11

Mısra: **13**

Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

3. **oda:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **4**
Ateş. ‖ *Âşığı yakıp kül eden ateş.*
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

4. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 18
Mısra: **13**
Ateş. ‖ *Âşığı yakıp kül eden ateş.*
Niçe yanmasun
Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

5. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 77
Mısra: **9**
Ateş II Aşk ateşi.
İnce bilüñsüz
Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

6. **oda:**-*a*
Gazel 86
Mısra: **11**
Ateş.
Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī şuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

7. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 112
Mısra: **11**
Ateş.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

8. **od:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Ateş. II iç yangını.
Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

9. **oda:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **9**
Ateş.
Pervāne oda düşdi
Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

10. **oda:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **1**
Ateş.
Oda yaḳan cānum ol
māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

11. **oda:**-*a*
Gazel 169
Mısra: **14**
Ateş.
Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

12. **oda:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **10**
Ateş.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

13. **oda:**-*a*
Gazel 203
Mısra: **12**
Ateş.
Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

14. **od:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Ateş.
Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

15. **odlar:**-*lar*
Gazel 232
Mısra: **6**
Ateş.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

16. **od:**

Gazel 239

Mısra: **2**

Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

17. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 242

Mısra: **14**

Ateş.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

18. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 243

Mısra: **12**

Ateş.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

19. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 246

Mısra: **6**

Ateş.

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

20. **odın:**-*ı, -n*

Gazel 293

Mısra: **17**

Ateş.

Gönlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

21. **oda:**-*a*

Gazel 300

Mısra: **4**

Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İkiʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

22. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 318

Mısra: **10**

Ateş.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

23. **od:**

Gazel 340

Mısra: **2**

Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

24. **oda:**-*a*

Gazel 353

Mısra: **10**

Ateş.

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin

25. **odına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 356

Mısra: **3**

(Aşk) ateşi.

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan

26. **oddan:**-*dan*

Gazel 362

Mısra: **4**

Ateş.

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

27. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 371

Mısra: **3**

Ateş.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

28. **odlara:**-*lar, -a*

Gazel 390

Mısra: **14**

Ateş.

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

29. **od:**

Gazel 401

Mısra: **14**

T. Ateş.

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

30. **odı:**-*ı*

Gazel 412

Mısra: **6**

T. Ateş.

Leb-i laʿlüñ ki iy
sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle

31. **odlar:**-*lar*

Gazel 419

Mısra: **10**

Ateş.

Şemʿveş par par yanar
ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça
hicrān her gice

32. **odı:**-*ı*

Gazel 426

Mısra: **11**

T. Ateş.

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr
odı şu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ
beni

33. **odınuñ:**-*ı, -n, -uñ*

Gazel 446

Mısra: **2**

Ateş.

Şanma şaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ
odınuñ şererleri

34. **oda:**-*a*

Kıt'a 2

Mısra: **2**

T. Ateş.

ʿUşşāḳı yaḳarken
ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda
dīvānum

35. **oda:**-*a*

Tahmis 3

Mısra: **23**

Ateş ‖ 'Âşığı yakıp kül eden ateş.

Āh ü yaşumdan oda
cān şalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfil yürür
beñzer ki ben

od şal-:

1. **od şal-:**-*up*

Gazel 253

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe vermek.

Tā ki cāna od şalup
yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın
cefāsı Yūsufʾuñ

od üzre:

1. **od üzre:**

Gazel 87

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşin üstünde, ateşin içinde.

Seccādesini zülfüñ od
üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden
olmışdur

oda at-:

1. **oda at-:**-*dı, -lar*

Gazel 103

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe atmak, yakmak.

Varın şular ki naḳd-i
ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḫaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda
atdılar

oda yandum:

1. **oda yandum:**-*du, -m*

Gazel 32

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe yanmak, ateşte yanmak.

Câme vü câmuñ
elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne şarup yāri öper
leb-ber-leb

oğlan:

1. **oğlandur:**-*dur*

Gazel 33

Mısra: **14**

Delikanlı, erkek çocuk.

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī aşşı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki
oğlandur ḥabīb

2. **oğlandan:**

Gazel 235

Mısra: **13**

Delikanlı, genç kimse.

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oğlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur
pīrüñ senüñ

3. **oğlana:**-*a*

Gazel 310

Mısra: **11**

Genç kimse.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oğlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

4. **oğlansın:**-*sın*

Gazel 323

Mısra: **14**

Delikanlı, genç kimse.

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oğlansın

5. **oğlan:**

Gazel 400

Mısra: **14**

Genç kimse.

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oğlan üstine

oğlan-:

1. **oğlane:**-*e*

Gazel 120

Mısra: **14**

Genç kimse.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oğlane imrenür

oh:

1. **oḥ:**

Gazel 7

Mısra: **4**

Ünl. Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **oḥ:**

Gazel 7

Mısra: **4**

Ünl. Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

ok:

1. **oḳlaruñ:**-*lar*, -*uñ*

Gazel 4

Mısra: **8**

Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

2. **oḳlaruñ:**-*lar*, -*uñ*

Gazel 4

Mısra: **8**

Şilah, savaş aleti II Yan bakış.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

3. **oḳ:**

Gazel 20

Mısra: **1**

Ok, ok temreni.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

4. **oḳ:**

Gazel 21

Mısra: **3**

Ok, ok temreni. II Dik olma olma.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

5. **oḳ:**

Gazel 29

Mısra: **9**

Ok, ok temreni.

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

6. **oḳ:**

Gazel 39

Mısra: **3**

Ok. II Sevgilinin kirpiği. II Sevgilinin bakışı.

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

7. **oḳına:**-*ı*, -*n*, -*a*

Gazel 51

Mısra: **9**

Savaş aleti II Kirpik.

Kemān-ebrūlar oḳına
hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ
pervā-yı tenden geç

8. **oḳın:**-*ın*

Gazel 71

Mısra: **5**

Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk II yaralayıcı bakış (gamze).

Cānuma cevr oḳın
atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı
mekkārı nedür

9. **oḳ:**

Gazel 137

Mısra: **6**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Cāna zaḫm urdı bir
kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

10. **oḳın:**-*ın*

Gazel 146

Mısra: **7**

Gamze (bakış) bağlamında.

Çīn urup ḳaşlaruñı
urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar
yayḳaralar

11. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 162

Mısra: **4**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Serkeş gerek iy ṣanem
ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

12. **oḳınuñ:**-*ı, -nuñ*

Gazel 185

Mısra: **1**

Ok; sevgilinin kirpiği, gamzesi; âşığın ahı.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü
belāda ber-nişān olmış

13. **oḳ:**

Gazel 220

Mısra: **13**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Minnet bilür Muʿīdī bir
oḳ daḫi ururсañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne
çāre yir yoḳ

14. **oḳuñ:**-*uñ*

Gazel 240

Mısra: **4**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ṣorma cigerde yāre
görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy
ṣanem senüñ

15. **oḳ:**

Gazel 269

Mısra: **9**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Her nihāl-i tāze bir oḳ
oldı bülbül ḳaşdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa
peykān itdi gül

16. **oḳına:**-*ına*

Gazel 295

Mısra: **13**

Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Ġamzeñ oḳına
Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān
olmaz begüm

17. **oḳ:**

Gazel 318

Mısra: **7**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Yanında oḳ ü yā
gördüm gözüñ türk idügin
bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-
efşānum ḳarasından

18. **oḳın:**-*ın*

Gazel 345

Mısra: **5**

Gamze (bakış) bağlamında.

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

19. **oḳı:**-*ı*

Gazel 346

Mısra: **5**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

20. **oḳların:**-*lar, -ı, -n*

Gazel 347

Mısra: **7**

Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

21. **oḳ:**

Gazel 361

Mısra: **6**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan şaḳın

22. **oḳı:**-*ı*

Gazel 364

Mısra: **7**

Ok. II Sevgilinin kirpiği, yan bakışı.

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

23. **oḳına:**

Gazel 370

Mısra: **9**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

24. **oḳa:**-*a*

Gazel 371

Mısra: **5**

1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

25. **oḳ:**

Gazel 374

Mısra: **6**

Silah, savaş aleti.

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu

26. **oḳı:**-*ı*

Gazel 376

Mısra: **13**

Şilah, savaş aleti II Yan bakış.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

27. **oḳlara:**--*lar, --a*

Gazel 383

Mısra: **13**

Savaş aleti || Divan şiirinde sevgiliye ait birçok güzellik unsuru oka benzetilmiştir.Bunların hemen hepsinde benzetme yönü aşığın yaralanma halidir.Sevgilinin aşkı, boyu, kirpiği, gamzesi ve gözü ok özelliği gösterir.Ok,her halde aşığın bağrına ve dolayısıyla gönlüne saplanır.Aşık bu okun gönlünden çıkarılmasını istemez.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

28. **oḳından:**-*ı, -ndan*

Gazel 394

Mısra: **5**

Ok, savaş aleti.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭoptolu ḳandur yine

29. **oḳın:**-*ın*

Gazel 415

Mısra: **2**

Ok, sevgilinin bakışı.

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

ok at-:

1. **oḳ at-:**--*up-up*

Gazel 147

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oku fırlatmak.

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

ok bırak:

1. **oḳ bıraḳ:**

Gazel 108

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok bırakmak, ok fırlatmak. II Sevgilinin kaşlarını gererek âşığa bakış atması.

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

ok sepdi:

1. **oḳ sepdi:**

Gazel 221

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok serpmek, saçmak.

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

ok ü yay:

1. **oḳ ü yay:**

Gazel 119

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok ve yay.

Deryā ḫarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

ok ü yay-:

1. **oḳ ü yay-:**-*a*

Gazel 139

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok ve yay.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

oka:

1. **oḳa:**

Gazel 269

Mısra: **10**

Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

okı:

1. **oḳısam:**-*sa, -m*

Gazel 38

Mısra: **7**

Sesli bir biçimde söylemek.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

2. **oḳıyup:**-*y, -up*

Gazel 61

Mısra: **14**

Okumak, sesli söylemek.

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

3. **oḳınan:**-*nan*

Gazel 284

Mısra: **10**

Okumak, bir metni sesli olarak okumak.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

4. **oḳısañ:**-*sañ*

Gazel 326

Mısra: **4**

Okumak.

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

5. **oḳınmaz:**-*n, -maz*
Gazel 365
Mısra: **1**
Okumak fiilinin olumsuzu.
Ḳıṣṣa-i Mecnūn oḳınmaz vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken

6. **oḳınmaz:**-*n, -maz*
Gazel 386
Mısra: **10**
Okumak fiilinin olumsuzu.
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī aña

7. **okıyup:**-*(y), -up*
Tahmis 3
Mısra: **20**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

okı-:

1. **oḳımazlar:**--*maz, --lar, -*
Gazel 150
Mısra: **10**
Okumak.
Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar

2. **oḳınur:**-*n, -ur*
Gazel 169
Mısra: **6**
Okumak.
Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz

3. **oḳımadın:**--*ma, --dın*
Gazel 172
Mısra: **5**
Okumadan.
Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

4. **oḳısam:**-*sa, -m*
Gazel 406
Mısra: **3**
Okumak, söylemek.
Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ oḳısam
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma

5. **oḳınmaz:**--*nmaz*
Gazel 442
Mısra: **2**
Okumak, okunmak; okunmaz.
İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

oḳımaġa:

1. **oḳımaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 44
Mısra: **11**
Çağırmak, davet etmek.
Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

okın:

1. **oḳınurken:**-*ur, -ken*
Gazel 282
Mısra: **14**
Oku-, Okun-.
İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eṣʿārum benüm

okınmaz ol-:

1. **oḳınmaz ol-:**--*dı*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Okunmamak, söylenmemek.
Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

oku:

1. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **1**
1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-, çağır- 3.Çağır-.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

2. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **2**
Okumak, çağırmak, söylemek.
Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

3. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **6**
Okumak.
Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

4. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **8**
Davet etmek, çağırmak.
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

5. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **10**
Okumak.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

6. **oḳur:**-*r*
Gazel 112
Mısra: **12**
Okumak.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

7. **oḳur:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **6**
Okumak.
Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz

8. **oḳur:**-*r*
Gazel 173
Mısra: **6**
1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-, çağır- 3.Çağır-.
Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz

9. **oḳur:**-*r*
Gazel 199
Mısra: **13**
(Sözlük) Okumak. II İlim öğrenmek.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

10. **oḳudı:**-*dı*
Gazel 223
Mısra: **2**
Okumak.
Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ

oḳu-:

1. **oḳur:**--*r*
Gazel 171
Mısra: **10**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi oḳur kitāb-ı nāz

2. **oḳur:**-*r*
Gazel 258
Mısra: **3**
Çağırmak.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

3. **oḳur:**-*r*
Gazel 261
Mısra: **7**
Çağırmak, seslenmek.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

4. **oḳur:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Okumak II dua etmek.
İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān

Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

5. **oḳuya:**-*ya, -*

Gazel 343

Mısra: **14**

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

okunmaduḳ:

1. **oḳunmaduḳ:**

Gazel 443

Mısra: **14**

Okunmayan.

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

okur:

1. **oḳur:**

Gazel 322

Mısra: **7**

I. Okur, çağırır, seslenir. II. Zikir, vird.

Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

ol:

1. **ol:**

Gazel 2

Mısra: **6**

"O" işaret sıfatı.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **ol:**

Gazel 2

Mısra: **10**

"O" işaret sıfatı.

Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **ol:**

Gazel 2

Mısra: **6**

"O" (sevgilinin öldürücü yan bakışı) işaret sıfatı.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

4. **ol:**

Gazel 2

Mısra: **10**

"O" işaret sıfatı (sevgili).

Câme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

5. **olmaġ:**-*maġ*

Gazel 2

Mısra: **7**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

6. **ol:**

Gazel 3

Mısra: **4**

"O" işaret sıfatı.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

7. **ol:**

Gazel 3

Mısra: **6**

"O" işaret sıfatı.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

8. **ol:**

Gazel 3

Mısra: **4**

"O" işaret sıfatı (sevgili).

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

9. **ol:**

Gazel 3

Mısra: **6**

"O" işaret sıfatı (sevgili).

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur

Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli
her zamān tenhā

10. **olan:**-*an*

Gazel 3

Mısra: **1**

Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.

Göñüldür ʿışḳ yolında
baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam
nā-gehān tenhā

11. **olınca:**-*ınca*

Gazel 3

Mısra: **12**

Vuku bulmak, meydana gelmek.

Ruḫuñ şemʿin gice nā-
geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol
nā-tüvān tenhā

12. **olmaz:**-*maz*

Gazel 3

Mısra: **3**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Bu ḥüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-
mihrbān tenhā

13. **olmış:**-*mış*

Gazel 3

Mısra: **7**

Olmak, gibi olmak, bir şeye benzemek.

Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı
erġavān tenhā

14. **olmış:**-*mış*

Gazel 3

Mısra: **7**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı
erġavān tenhā

15. **olsun:**-*sun*

Gazel 3

Mısra: **9**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe
bī-dil fiġān tenhā

16. **olduġın:**-*duġ, --ı, --n*

Gazel 4

Mısra: **5**

Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.

Ḳāmetüm lām olduġın
dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi
iy gül dāl aña

17. **olduġın:**-*duġ, -ın*

Gazel 4

Mısra: **5**

Olmak, bir şey haline gelmek.

Ḳāmetüm lām olduġın
dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi
iy gül dāl aña

18. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 4

Mısra: **8**

Olmasaydı, şayet gibi anlamlarında.

Kūyuñı yād idüp
uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr
ü bāl aña

19. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 4

Mısra: **10**

Herhangi bir durumda bulunmak.

Vecd ü ḥāl ehli geçüp
geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa
bir ḫāl aña

20. **olup:**-*up*

Gazel 4

Mısra: **13**

Olmak.

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-
ā-māl aña

21. **ol:**

Gazel 5

Mısra: **8**

"O" işaret sıfatı.

ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

22. **ol:**

Gazel 5

Mısra: **8**

Olmak yardımcı fiili.

ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

23. **ölince:**-*ince*
Gazel 5
Mısra: **8**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.
ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

24. **ölince:**-*ince*
Gazel 5
Mısra: **8**
Ölmek, yok olmak.
ʿĀr idüp nāmeñde
nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu
ʿunvān aña

25. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 5
Mısra: **12**
Olmak, halini almak.
Ġam yolında kārbān-ı
ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi
efgān aña

26. **olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 5
Mısra: **2**
Hale gelmek, bürünmek.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-
gerdān aña

27. **olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 5
Mısra: **2**
Hale gelmek, bürünmek.
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar
dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-
gerdān aña

28. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 5
Mısra: **4**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.
Nāfe miskīndür ḥam-ı
zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu
ḳuru bühtān aña

29. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 5
Mısra: **4**
Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.
Nāfe miskīndür ḥam-ı
zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu
ḳuru bühtān aña

30. **ol:**
Gazel 6
Mısra: **4**
"O" işaret sıfatı.
Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün
sulṭān aña

31. **ol:**
Gazel 6
Mısra: **4**
"O" işaret sıfatı.
Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün
sulṭān aña

32. **olmazdı:**-*maz , -dı*
Gazel 7
Mısra: **9**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-
ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese
hicrān aña

33. **olup:**-*up*
Gazel 7
Mısra: **12**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān aña

34. **olup:**-*up*
Gazel 7
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.
ʿIşḳ ṭopın göge
aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ
gerek çevgān aña

35. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 7
Mısra: **14**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

36. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 7
Mısra: **14**
... olursa, meydana gelirse II ancak, yalnızca.
Ney gibi deldi
Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

37. **olmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 8
Mısra: **2**
Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

38. **olmaya:**-*ma, -(y), -a*
Gazel 8
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

39. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 8
Mısra: **5**
Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

40. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 8
Mısra: **5**
Haline gelmek, olmak.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

41. **ol:**
Gazel 9
Mısra: **1**
"O" işaret sıfatı.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

42. **ol:**
Gazel 9
Mısra: **13**
"O" işaret sıfatı.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

43. **ol:**
Gazel 9
Mısra: **1**
"O" işaret sıfatı.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

44. **ol:**
Gazel 9
Mısra: **13**
"O" işaret sıfatı.
İncinür āhumdan ol gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña

45. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **2**
"O" işaret sıfatı.
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña

46. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **2**
"O" işaret sıfatı (sevgili).
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

47. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 10
Mısra: **6**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

48. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 10
Mısra: **6**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Hevā dūzaġına göz
yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm
şikār baña

49. **ol:**

Gazel 11

Mısra: **8**

"O", işaret sıfatı.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i
cānı baña

50. **ol:**

Gazel 11

Mısra: **9**

"O", işaret sıfatı.

Pīş-keş-i cān virdüm
āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda
fermānı baña

51. **ol:**

Gazel 11

Mısra: **8**

"O" işaret sıfatı. II Sevgili.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i
cānı baña

52. **ol:**

Gazel 11

Mısra: **9**

"O" işaret sıfatı (sevgili).

Pīş-keş-i cān virdüm
āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda
fermānı baña

53. **olmış:**-*mış*

Gazel 11

Mısra: **3**

Olmak, bir şey haline gelmek.

Gül yüzüñ şevḳiyle
cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u
ġılmānı baña

54. **olmış:**-*mış*

Gazel 11

Mısra: **3**

Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Gül yüzüñ şevḳiyle
cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u
ġılmānı baña

55. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 11

Mısra: **5**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Bir perī hecriyle
cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem
oġlanı baña

56. **olur:**-*ur*

Gazel 11

Mısra: **11**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en
āsānı baña

57. **ol:**

Gazel 12

Mısra: **5**

"O" işaret sıfatı.

Ol ḳadar peykānlaruñ
var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-
ḳalḳāndur baña

58. **ol:**

Gazel 12

Mısra: **13**

"O" işaret sıfatı (sevgili).

Öpmedüm aġzın
uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne
bühtāndur baña

59. **olsun:**-*sun*

Gazel 12

Mısra: **4**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek. II Yardımcı fiil.

Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña

60. **oldı:**-*dı*

Gazel 13

Mısra: **9**

"Olmak" yardımcı fiili.

Ehl-i ʿışḳ oldı
Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār
baña

61. **ol:**

Gazel 14

Mısra: **6**

"O" işaret sıfatı (Sevgiliye işaret edilerek).

Bād-ı āhumdur iden
bunca ṣovuḳluḳ ortada

Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

62. **ol:**
Gazel 16
Mısra: **5**
"O" işaret sıfatı.
Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

63. **olalı:**-*alı*
Gazel 16
Mısra: **9**
Olduğundan beri.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

64. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 16
Mısra: **1**
Olmak II Bulunmak.
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

65. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 16
Mısra: **8**
Hale gelmek, bürünmek.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

66. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 16
Mısra: **10**
Yardımcı fiil. Olmak eylemi.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

67. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 16
Mısra: **14**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

68. **öldür:**-*dür*
Gazel 18
Mısra: **2**
Hayatı son bulmak.
Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varṣun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

69. **öldürsem:**-*dür, -se, -m*
Gazel 18
Mısra: **11**
Ölmek, yok olmak.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

70. **ol:**
Gazel 19
Mısra: **13**
"O" işaret sıfatı. (Sevgili kastedilerek).
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

71. **öldürmek:**-*dür, -mek*
Gazel 19
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek. II Sevgilinin âşığın canını alması.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

72. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 19
Mısra: **2**
Haline gelmek, olmak.
Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

73. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 19
Mısra: **6**
Olmak, haline gelmek, dönüşmek.
Ḫasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

74. **ol:**
Gazel 20
Mısra: **2**
"O" işaret sıfatı.
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña

Yā n’içün egri baḳar ol gözleri
āhū saña

75. **ol:**
Gazel 20
Mısra: **3**
"O" işaret sıfatı.
Hefte n’olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḥu saña

76. **ol:**
Gazel 20
Mısra: **11**
"O" işaret sıfatı.
Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn’dur diyen uṣlu saña

77. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 20
Mısra: **6**
Yardımcı fiil. Olmak.
Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Ṣol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

78. **olur:**-*ur*
Gazel 20
Mısra: **3**
(Bir hayli zaman) geçmek.
Hefte n’olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḥu saña

79. **olduġın:**-*duġ, -ı, -n*
Gazel 21
Mısra: **1**
Yardımcı fiil.
Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege ṣāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

80. **olduġın:**-*duġ, -ı, -n*
Gazel 21
Mısra: **5**
Olmak, bulunmak, mevcut olmak, var olmak.
Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

81. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 21
Mısra: **8**
Hale gelmek, bürünmek.
Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

82. **ol:**
Gazel 22
Mısra: **9**
"O" işaret sıfatı.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

83. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 22
Mısra: **4**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.
Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḥi başḳa bir belā oldum saña

84. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 22
Mısra: **8**
Hale gelmek, bürünmek.
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

85. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 22
Mısra: **10**
Olmak, bir şey haline gelmek.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

86. **olduġım:**-*duġ, -ım*
Gazel 23
Mısra: **3**
Ol- yardımcı fiili.
Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

87. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 23
Mısra: **1**
Olmak, hâline gelmek.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

88. **olup:**-*up*
Gazel 24

Mısra: **1**

Bir durumdan başka bir duruma geçmek.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

89. **olur:**-*ur*

Gazel 24

Mısra: **5**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

90. **ol:**

Gazel 25

Mısra: **4**

" O" işaret sıfatı.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

91. **ol:**

Gazel 26

Mısra: **1**

"O" işaret sıfatı.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

92. **ol:**

Gazel 27

Mısra: **2**

"O" işaret sıfatı.

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

93. **ol:**

Gazel 27

Mısra: **4**

"O" işaret sıfatı.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

94. **ol:**

Gazel 27

Mısra: **5**

"O" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḥaẕer ḳıl dāʾimā

95. **ol:**

Gazel 27

Mısra: **8**

"O" işaret sıfatı.

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

96. **ol:**

Gazel 27

Mısra: **14**

"O" işaret sıfatı.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

97. **ol:**

Gazel 28

Mısra: **4**

" O" işaret sıfatı.

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

98. **ol:**

Gazel 28

Mısra: **7**

" O" işaret sıfatı.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

99. **ol:**

Gazel 28

Mısra: **14**

" O" işaret sıfatı.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

100. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 28

Mısra: **8**

Hale gelmek, bürünmek.

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

101. **olmışuz:**-*mış, -uz*

Gazel 28

Mısra: **6**

Hale gelmek, bürünmek.

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

102. **olur:**-*ur*

Gazel 28

Mısra: **2**

Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

103. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

104. **oldı:**-*dı*
Gazel 29
Mısra: **8**
... halini almak, bir durumdan başka bir duruma geçmek.

Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb

105. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 29
Mısra: **3**
Olmak, gerçekleşmek.

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

106. **öldür:**-*dür*
Gazel 30
Mısra: **12**
Öldürmek, cana kastetmek.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb

107. **olmaz:**-*maz*
Gazel 30
Mısra: **9**
Yardımcı fiil.

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

108. **olur:**-*ur*
Gazel 30
Mısra: **10**
(Duanın) olması.

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

109. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 30
Mısra: **8**
Olmak, haline gelmek.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

110. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 31
Mısra: **10**
... haline gelmek.

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

111. **ölürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Gazel 31
Mısra: **3**
Ölmek, can vermek.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

112. **ol:**
Gazel 32
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

113. **ol:**
Gazel 33
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

114. **ol:**
Gazel 33
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

115. **olduñ:**-*duñ*
Gazel 33
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

116. **ölem:**-*e, -m*

Gazel 33

Mısra: **1**

Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

117. **ölicek:**-*icek*

Gazel 33

Mısra: **10**

Ölünce, öldüğü vakit.

Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

118. **ol:**

Gazel 34

Mısra: **7**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

119. **ol:**

Gazel 34

Mısra: **14**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

120. **ol:**

Gazel 35

Mısra: **1**

" O" işaret sıfatı.

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

121. **ol:**

Gazel 35

Mısra: **7**

" O" işaret sıfatı.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

122. **ol:**

Gazel 35

Mısra: **13**

" O" işaret sıfatı.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir ṣāhīn ṣalup

123. **ol:**

Gazel 36

Mısra: **1**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

124. **ol:**

Gazel 36

Mısra: **3**

" O" işaret sıfatı.

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup

125. **ol:**

Gazel 36

Mısra: **14**

" O" işaret sıfatı.

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

126. **öldürdi:**-*dür, -di*

Gazel 36

Mısra: **2**

Bir canlının hayatına son vermek. II Âşığın sevgilinin yan bakışı ile ölmesi.

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

127. **öldürdüñ:**-*dür, -dü, -ñ*

Gazel 36

Mısra: **9**

Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak. II Âşığın sevgilinin yan bakışlarından dolayı can vermesi.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

128. **ol:**

Gazel 37

Mısra: **8**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

129. **ol:**

Gazel 38

Mısra: **9**

" O" işaret sıfatı.

Ṣanma ḥüsnin medḥ
ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş
gülistānı dürüst

130. **olur:**-*ur*

Gazel 38

Mısra: **12**

Olmak yardımcı fiili.

Āferīn ṣol göñli ṣınmış
ḳaddi ḫam ṣeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda
peymānı dürüst

131. **ol:**

Gazel 39

Mısra: **6**

" O" işaret sıfatı.

ʿIşḳ meydānında
başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa
çevgānı dürüst

132. **ol:**

Gazel 43

Mısra: **1**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Giyüp gülgūn ḳabā ol
serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

133. **ol:**

Gazel 43

Mısra: **4**

" O" işaret sıfatı.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna
ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

134. **ol:**

Gazel 45

Mısra: **13**

" O" işaret sıfatı.

Ol Muʿīdīyem ki
naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü
dīvān ile baḥs

135. **ol:**

Gazel 46

Mısra: **8**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Göricek reftāruñı baş
egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i
ḫırāmān ile baḥs

136. **olsun:**-*sun*

Gazel 47

Mısra: **4**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Merg didükçe leblerüñ
cānlar baġışlar ʿāṣıḳa
Bu ne merġ olsun ki eyler āb-ı
ḥayvān ile baḥs

137. **ol:**

Gazel 48

Mısra: **4**

" O" işaret sıfatı.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn
eyler egerçi ṣemʿ-i ṣeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı
tābān ile baḥs

138. **ol:**

Gazel 50

Mısra: **2**

" O" işaret sıfatı.

İy göñül gel bu yolda
benden geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç

139. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 50

Mısra: **3**

"Olmak" yardımcı fiili.

Geçmelü olduñ uṣta
çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

140. **ol:**

Gazel 51

Mısra: **6**

" O" işaret sıfatı.

Didüm tīr-i müjen
dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma
geçenden geç

141. **ol:**

Gazel 52

Mısra: **10**

" O" işaret sıfatı.

Gül bitirür gūyiyā bir
serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḫ

142. **ol:**

Gazel 52

Mısra: **14**

" O" işaret sıfatı.

Aġzuña baḳsa
Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce ol miskīn
ḳadeḫ

143. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 52

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Āl ile almazdı
sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

144. **ol:**

Gazel 53

Mısra: **2**

" O" işaret sıfatı.

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi şarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

145. **ol:**

Gazel 54

Mısra: **15**

" O" işaret sıfatı.

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

146. **ol:**

Gazel 58

Mısra: **7**

" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

147. **ol:**

Gazel 59

Mısra: **8**

" O" işaret sıfatı (sevgili).

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

148. **öldüm:**-*düm*

Gazel 60

Mısra: **10**

Ölmek.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

149. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 60

Mısra: **8**

Bulunmak.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

150. **ol:**

Gazel 61

Mısra: **10**

" O" işaret sıfatı (Sevgili).

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

151. **ölürse:**-*ür, -se*

Gazel 62

Mısra: **4**

Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded

152. **ol:**

Gazel 71

Mısra: **2**

Sıf. ve zamir. (Eski Türk. ol) Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı, "o"nun eski şekli.

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

153. **olsa:**-*sa*

Gazel 71

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

154. **ol:**

Gazel 72

Mısra: **7**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

155. **ol:**

Gazel 72

Mısra: **9**

" O" işaret sıfatı (ad, isim).

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

156. **ol:**

Gazel 72

Mısra: **11**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

157. **ol:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

158. **olup:**-*up*
Gazel 72
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

159. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 72
Mısra: **8**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

160. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

161. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 73
Mısra: **11**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

162. **olmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

163. **olmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiil.
Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

164. **olmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

165. **olmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

166. **olmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.
Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān olmış gelür

167. **ol:**
Gazel 74
Mısra: **7**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

168. **ol:**
Gazel 74
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

169. **olan:**-+*an*
Gazel 74
Mısra: **2**
. Gerçekleşmek veya yapılmak.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

170. **olmış:**-*mış*
Gazel 74
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.
Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

171. **olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **10**
"Ol-" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.
Yüz fitne şaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

172. **olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **14**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

173. **ol:**
Gazel 76
Mısra: **13**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

174. **olur:**-*ur*
Gazel 76
Mısra: **1**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

175. **olur:**-*ur*
Gazel 76
Mısra: **4**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.
Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

176. **olur:**-*ur*
Gazel 76
Mısra: **6**
"Ol-" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan olur

177. **olur:**-*ur*
Gazel 76
Mısra: **12**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

178. **ölmeden:**-*meden*
Gazel 77
Mısra: **7**
Ölmek, can vermek.
Yār yolında ölmeden vehm ider şanmañ beni
Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

179. **olur:**-*ur*
Gazel 77
Mısra: **1**
.
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

180. **olur:**-*ur*
Gazel 77
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

181. **ol:**
Gazel 78
Mısra: **9**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḫüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

182. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 78
Mısra: **7**
... haline gelmek.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

183. **olınca:**-*ın, -ca*
Gazel 78
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫātırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

184. **olur:**-*ur*
Gazel 78
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

185. **olur:**-*ur*
Gazel 78
Mısra: **8**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

186. **ol:**
Gazel 79
Mısra: **4**
" O".
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

187. **olur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **2**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

188. **olur:**-*(u)r*
Gazel 79
Mısra: **4**
"-dır, -dir, -dur, -dür".
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur

189. **olur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ara yirde ḳan olur

190. **olur:**-*ur*
Gazel 80
Mısra: **2**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū olur
Āḫir hevā yolında baña āb-rū olur

191. **olur:**-*ur*
Gazel 80
Mısra: **14**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

192. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

193. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **4**
" O".
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

194. **ol:**
Gazel 82
Mısra: **11**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

195. **ol:**
Gazel 83
Mısra: **4**
" O".
Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev

Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur

196. **ol:**
Gazel 83
Mısra: **7**
" O".
Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

197. **ol:**
Gazel 83
Mısra: **10**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

198. **ol:**
Gazel 83
Mısra: **13**
" O" 3. teklik kişi zamiri.
Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

199. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 83
Mısra: **5**
"Olmak" yardımcı fiili.
Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

200. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **4**
" O".
İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

201. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.
Āferīn ol ruḥ ü gīsūya kiʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

202. **ol:**
Gazel 85
Mısra: **7**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Ay yüzlü).
Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

203. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

204. **öldügüm:**-*düg, -(ü)m*
Gazel 86
Mısra: **3**
Ölmek, can vermek.
Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

205. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 86
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

206. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 86
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

207. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 86
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiil.
İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

208. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 86
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiil.
Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

209. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 86

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiil.

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

210. **ol:**

Gazel 87

Mısra: **9**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

211. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 87

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden olmışdur

212. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 87

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiil.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

213. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 87

Mısra: **10**

Bir duruma, bir vasfa sahip olmak.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

214. **ol:**

Gazel 89

Mısra: **10**

" O" 3. teklik kişi zamiri.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

215. **ol:**

Gazel 90

Mısra: **2**

" O" işaret sıfatı.

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

216. **ol:**

Gazel 90

Mısra: **6**

" O" işaret sıfatı.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

217. **ol:**

Gazel 91

Mısra: **4**

" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

218. **ol:**

Gazel 92

Mısra: **6**

" O" işaret sıfatı.

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

219. **ol:**

Gazel 92

Mısra: **7**

" Olmak".

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

220. **ol:**

Gazel 95

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

221. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 96

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser

222. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 96

Mısra: **12**

Olmasaydı.

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Gönlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eser

223. **ol:**

Gazel 97

Mısra: **12**

" O" 3. teklik kişi zamiri .

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter

224. **ol:**

Gazel 99

Mısra: **10**

" O " 3. teklik kişi zamiri .

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

225. **ol:**

Gazel 99

Mısra: **13**

" O " işaret sıfatı.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

226. **ol:**

Gazel 101

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Her gün egerçi kim baña ol dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür

227. **ol:**

Gazel 101

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

228. **öldüm:**-*dü, -m*

Gazel 101

Mısra: **4**

Ölmek, dünyevi hayatın sona ermesi.

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

229. **olmaduġını:**-*ma, -duk, -ı, -n, -ı*

Gazel 101

Mısra: **7**

Olmamak.

Bildüm dehānuñ olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür

230. **ol:**

Gazel 102

Mısra: **11**

" O " işaret sıfatı.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

231. **olmadan:**-*ma, -dan*

Gazel 102

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

232. **ol:**

Gazel 104

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

233. **ol:**

Gazel 104

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

234. **olur:**-*ur*

Gazel 105

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dem ola hem-dem olavüz dirsin
Olur ammā ki çoḳ zamān ister

235. **ol:**

Gazel 106

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

236. **olur:**-*(u)r*

Gazel 106

Mısra: **10**

"-dır, -dir, -dur, -dür".

İnce bilüñle
Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne
ḫūb-idrāk olur

237. **ol:**

Gazel 107

Mısra: **9**

" O " işaret sıfat.

İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe
yalvareler

238. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gözüñi gözleyicek
türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i
cān kim olur

239. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **2**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gözüñi gözleyicek
türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i
cān kim olur

240. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **4**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Muʿārıż oldı göñül
cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān
kim olur

241. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı
baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān
kim olur

242. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez
mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör
yalan kim olur

243. **olur:**-*ur*

Gazel 108

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Muʿīdīyem ki
başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla
pehlüvān kim olur

244. **ol:**

Gazel 109

Mısra: **4**

" O " işaret sıfat.

Kimedür bu ġamze
diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü
fettān oynadur

245. **ol:**

Gazel 110

Mısra: **8**

" O" işaret zamiri.

Bāzār iderse ḳalb ile
ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara
geçer

246. **olurdı:**-*ur, -dı*

Gazel 110

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Ḳaşuñ kemānı cevrini
çekmek olurdı līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa
geçer

247. **olur:**-*(u)r*

Gazel 113

Mısra: **5**

"-dır, -dir, -dur, -dür".

Veh niçe bed-mest olur
ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

248. **ol:**

Gazel 116

Mısra: **16**

Olmak, bir durumda bulunmak.

Defter-i ʿuṣṣāḳa
yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu
defterden midür

249. **ol:**

Gazel 117

Mısra: **7**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Ḳul mıdur ol ki begüm gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür

250. **ol:**

Gazel 118

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

251. **olan:**-*an*

Gazel 119

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re’y olur

252. **olur:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **4**

.

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

253. **olur:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **6**

.

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay olur

254. **olur:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **8**

.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re’y olur

255. **olur:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **14**

.

Ṣoḥbet ḳılur
Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

256. **olalı:**-*alı*

Gazel 121

Mısra: **3**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

257. **ol:**

Gazel 123

Mısra: **8**

" O " işaret sıfat.

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

258. **olduġından:**-*duġ, -ı, -n, -dan*

Gazel 124

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ olduġından n’oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

259. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 124

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

260. **olmış:**-*mış*

Gazel 125

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiili.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

261. **olalı:**-*alı*

Gazel 126

Mısra: **9**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur

262. **ol:**

Gazel 127

Mısra: **10**

" O " işaret sıfatı.

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören

Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

263. **ol:**
Gazel 128
Mısra: **10**
" O " 3. teklik kişi zamir.
Göklere irse
Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

264. **ol:**
Gazel 130
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

265. **ol:**
Gazel 130
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.
Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

266. **ol:**
Gazel 130
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

267. **ol:**
Gazel 130
Mısra: **15**
" O " işaret sıfat.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

268. **olup:**-*up*
Gazel 130
Mısra: **9**
"Ol" yardımcı fiil.
Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

269. **ol:**
Gazel 131
Mısra: **4**
" Olmak".
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

270. **ol:**
Gazel 131
Mısra: **8**
" O " işaret sıfat.
Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḫarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

271. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 131
Mısra: **13**
"Ol" yardımcı fiil.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

272. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **12**
" O " 3. teklik kişi zamir.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

273. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 132
Mısra: **13**
"Ol" yardımcı fiil.
Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

274. **ol:**
Gazel 133
Mısra: **2**
" O " işaret sıfat.
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur

275. **olduġım:**-*duġ, -ım*
Gazel 133
Mısra: **5**
Ol- yardımcı fiili.
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

276. **ölümün:**-*üm, -ü, -ñ*
Gazel 134

Mısra: **11**

Ölmek, can vermek.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

277. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 134

Mısra: **11**

"Ol" yardımcı fiil.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

278. **ol:**

Gazel 135

Mısra: **2**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

279. **olan:**-*an*

Gazel 135

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

280. **ölüyor:**-*ü, -yor*

Gazel 137

Mısra: **9**

Ölmek, can vermek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

281. **ol:**

Gazel 138

Mısra: **12**

" O " işaret sıfatı.

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

282. **ol:**

Gazel 138

Mısra: **13**

" O " işaret sıfat.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

283. **ol:**

Gazel 138

Mısra: **16**

" O " işaret sıfat.

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm ol ebrūdadur

284. **olan:**-*an*

Gazel 138

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

285. **olup:**-*up*

Gazel 138

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

286. **ol:**

Gazel 139

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

287. **olupdur:**-*(u)p, -dur*

Gazel 139

Mısra: **7**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

288. **ol:**

Gazel 140

Mısra: **11**

" O " işaret sıfat.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

289. **oldı:**-*dı*

Gazel 140

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiili. Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

290. **oldı:**-*dı*

Gazel 141

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiil.

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

291. **olupdur:**-*(u)p, -dur*

Gazel 141

Mısra: **6**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber

292. **ol:**

Gazel 142

Mısra: **12**

" O " işaret sıfatı.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

293. **ol:**

Gazel 142

Mısra: **13**

" O " işaret sıfat.

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

294. **ol:**

Gazel 144

Mısra: **9**

" O " işaret sıfat.

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eser

295. **ol:**

Gazel 144

Mısra: **14**

" O " işaret sıfat.

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eser

296. **oldı:**-*dı*

Gazel 144

Mısra: **3**

"Ol" yardımcı fiil.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eser

297. **ol:**

Gazel 145

Mısra: **6**

" O " işaret sıfat.

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

298. **ol:**

Gazel 145

Mısra: **10**

" O " işaret sıfat.

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

299. **oldı:**-*dı*

Gazel 146

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Dīde merdümleri yaşum dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar

300. **ol:**

Gazel 147

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

301. **ol:**

Gazel 147

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miśālin ḳaralar

302. **ol:**

Gazel 147

Mısra: **10**

" O " işaret sıfatı.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

303. **ol:**

Gazel 148

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh

Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

304. **olur:**-*ur*

Gazel 148

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

305. **ol:**

Gazel 149

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

306. **ol:**

Gazel 149

Mısra: **9**

" O " işaret sıfatı.

Ḳan yutduġımı ne bilür ol mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker

307. **ola:**-*a*

Gazel 149

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili, -dır eki olarak kullanılmıştır.

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

308. **ol:**

Gazel 150

Mısra: **3**

" O " işaret sıfatı.

Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

309. **ol:**

Gazel 150

Mısra: **3**

" Olmak".

Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

310. **olmış:**-*mış*

Gazel 150

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

311. **olup:**-*up*

Gazel 150

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiil.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

312. **ol:**

Gazel 151

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

313. **ol:**

Gazel 151

Mısra: **7**

" O " 3. teklik kişi zamir.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

314. **ol:**

Gazel 151

Mısra: **11**

" O " işaret sıfatı.

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

315. **öldüm:**-*düm*

Gazel 151

Mısra: **10**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

316. **ol:**

Gazel 152

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Yā Rab ol ṣūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

317. **ol:**

Gazel 152

Mısra: **3**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

318. **olanuñ:**-*an, -uñ*

Gazel 152

Mısra: **14**

"Ol-" yardımcı fiil.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

319. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 152

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiil.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

320. **ol:**

Gazel 153

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

321. **ol:**

Gazel 153

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

322. **ol:**

Gazel 153

Mısra: **11**

" O " işaret sıfatı.

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

323. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 153

Mısra: **11**

"Ol" yardımcı fiil.

Añmaz oldum gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz

324. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 153

Mısra: **13**

"Ol" yardımcı fiil.

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

325. **oldı:**-*dı*

Gazel 154

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiil.

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

326. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 155

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

327. **oldı:**-*dı*

Gazel 156

Mısra: **4**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

328. **olduġum:**-*duġ, -ım*

Gazel 156

Mısra: **5**

Ol- yardımcı fiili.

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġum
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

329. **olmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 156

Mısra: **3**

"Ol" yardımcı fiil.

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz

330. **olupdur:**-*(u)p, -dur*

Gazel 156

Mısra: **14**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

331. **olur:**-*ur*

Gazel 156

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

332. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 156

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiil.

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eşer
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

333. **ol:**

Gazel 157

Mısra: **6**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

334. **ol:**

Gazel 157

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

335. **olaldan:**-*al, -dan*

Gazel 157

Mısra: **3**

" Ol- " fiili. Olduğundan beri.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

336. **olsa:**-*sa*

Gazel 157

Mısra: **13**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz

337. **ol:**

Gazel 158

Mısra: **12**

" O " işaret sıfatı.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-bakışlu yāre iʿlām eyleñüz

338. **ol:**

Gazel 159

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

339. **ol:**

Gazel 159

Mısra: **13**

" O " işaret sıfatı.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

340. **olaldan:**-*al, -dan*

Gazel 160

Mısra: **5**

" Ol- " fiili. Olduğundan beri.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

341. **oldı:**-*dı*

Gazel 160

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz

342. **olmaz:**-*maz*

Gazel 160

Mısra: **6**

"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

343. **ol:**

Gazel 161

Mısra: **5**

" O " işaret sıfatı.

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

344. **olalı:**-*alı*

Gazel 161

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

345. **olsa:**-*sa*

Gazel 162

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

346. **ol:**

Gazel 163

Mısra: **6**

" O " işaret sıfatı.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

347. **olur:**-*ur*

Gazel 163

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

348. **ol:**

Gazel 164

Mısra: **5**

" O " 3. teklik kişi zamir.

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

349. **öldüm:**-*düm*

Gazel 164

Mısra: **4**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

350. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 164

Mısra: **13**

"Ol" yardımcı fiil.

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

351. **ol:**

Gazel 165

Mısra: **2**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

352. **ol:**

Gazel 165

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

353. **olan:**-*an*

Gazel 165

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiil.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

354. **olduġım:**-*duġ, -ım*

Gazel 165

Mısra: **9**

Ol- yardımcı fiili.

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

355. **olmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 165

Mısra: **3**

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez

356. **ölürse:**-*ür, -se*

Gazel 165

Mısra: **8**

Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

357. **ol:**

Gazel 166

Mısra: **4**

" O " 3. teklik kişi zamiri .

Bir naẓarda ḫalḳı
meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı
fettān eylemez

358. **ol:**
Gazel 166
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.
Zülfüñüñ küfrin
görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı
müselmān eylemez

359. **ol:**
Gazel 166
Mısra: **12**
" O " 3. teklik kişi zamiri .
Ḳaṭʿ iderse kendü
luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān
eylemez

360. **ol:**
Gazel 166
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.
Çün Muʿīdīnüñ başın
ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i
meydān eylemez

361. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.
İḫyāda Mesīḥā iken ol
şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde
giriftārlaruz biz

362. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **13**
" O " işaret sıfatı.
Vaṣf eyleyeli ol leb ü
dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-
bārlaruz biz

363. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ, -*
Gazel 167
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiil.
Raḥm it bize kim sen
meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice
bīdārlaruz biz

364. **ola:**-*a*
Gazel 168
Mısra: **9**
"Ol" yardımcı fiili, -dır eki olarak kullanılmıştır.
Kim ola Muʿīdī ile
Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki
ḳardaşlaruz biz

365. **ol:**
Gazel 169
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.
Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-
i cānumuz

366. **olalı:**-*alı*
Gazel 169
Mısra: **5**
... olduğundan beri, olduğundan bu yana.
Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe
Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur
dāstānumuz

367. **oldı:**-*dı*
Gazel 169
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiil.
Demdür görünse
dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür oldı
nişānumuz

368. **oldı:**-*dı*
Gazel 169
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiil.
Düşde yüzüñ görüp
saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü
figānumuz

369. **olduġım:**-*duġ, -ım*
Gazel 170
Mısra: **3**
Ol- yardımcı fiili.
Gül ruḫlarını ḳande
görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i
revānumuz

370. **öldükde:**-*dük, -de*
Gazel 170
Mısra: **8**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Boynuñ ısırmaġ ile
n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña
öldükde ḳanumuz

371. **ol:**

Gazel 171

Mısra: **2**

" O " işaret sıfatı.

Maḫmūr gözlerüñ
n’ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur
şarāb-ı nāz

372. **ol:**

Gazel 171

Mısra: **11**

" O " işaret sıfatı.

Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde
tāb-ı nāz

373. **olalı:**-*alı*

Gazel 171

Mısra: **13**

"Ol" yardımcı fiil.

Şemʿ olalı
Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın āz

374. **olınmaya:**-*ın, -ma, -y, -a*

Gazel 171

Mısra: **5**

Olmak.

Biñde birisi defter
olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler
ḥisāb-ı nāz

375. **olup:**-*up*

Gazel 171

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiil.

Laʿlüñle ġamzeñüñ
göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye olup
ḫvāb-ı nāz

376. **ol:**

Gazel 172

Mısra: **6**

" O " işaret sıfatı.

Nāzuñ kitābın
oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı
nāz

377. **ol:**

Gazel 173

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz

378. **ol:**

Gazel 174

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Yārüñ bugün ki nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan
ḥisāb-ı nāz

379. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 174

Mısra: **9**

"-dır" bildirme eki.

Sevdi Muʿīdī bir
ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı
nāz

380. **ol:**

Gazel 175

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Ben niyāz itsem ider ol
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz
u niyāz

381. **ol:**

Gazel 175

Mısra: **8**

" O " işaret sıfatı.

Aġzın açup söylemez
hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme
bir ḫayvāna rāz

382. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 175

Mısra: **3**

"Ol- " yardımcı fiil.

Bülbül-i şūrīde oldum
bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz
cefā yüz dürlü nāz

383. **olup:**-*up*

Gazel 175

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Sāz olup żaʿf ile
beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın
çāre-sāz

384. **ol:**

Gazel 176

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı
ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim
sevmez

385. **olalı:**-*alı*

Gazel 177

Mısra: **7**

"Ol-" yardımcı fiil.

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

386. **oldı:**-*dı*

Gazel 177

Mısra: **11**

"Ol" yardımcı fiili.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

387. **olmaya:**-*ma, -(y)a*

Gazel 178

Mısra: **7**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

388. **ol:**

Gazel 179

Mısra: **8**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

389. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 179

Mısra: **11**

"Ol" yardımcı fiil.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

390. **olup:**-*up*

Gazel 179

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

391. **ol:**

Gazel 180

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

392. **olur:**-*ur*

Gazel 180

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye olur kişi ġāyet heves

393. **olan:**-*an*

Gazel 181

Mısra: **3**

"Ol" yardımcı fiil.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

394. **ol:**

Gazel 182

Mısra: **13**

" O " işaret sıfatı.

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş

395. **öldügine:**-*düg, -i, -n, -e*

Gazel 182

Mısra: **10**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

396. **öldüm:**-*düm*

Gazel 182

Mısra: **9**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş

397. **ol:**

Gazel 183

Mısra: **12**

" Bir " belgisiz sıfat.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

398. **olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*

Gazel 184

Mısra: **5**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

399. **olmış:**-*mış*

Gazel 184

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

400. **olmış:**-*mış*

Gazel 184

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiili.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne ṣūḫa āşinā olmış

401. **olmış:**-*mış*

Gazel 184

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiili.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

402. **olmış:**-*mış*

Gazel 184

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiili.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

403. **olmış:**-*mış*

Gazel 184

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

404. **olmış:**-*mış*

Gazel 185

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

405. **olmış:**-*mış*

Gazel 185

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiil.

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış

406. **olmış:**-*mış*

Gazel 185

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiili.

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

407. **olmış:**-*mış*

Gazel 185

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiili.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

408. **olmış:**-*mış*

Gazel 185

Mısra: **14**

"Ol" yardımcı fiili.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış

409. **ol:**

Gazel 186

Mısra: **6**

" Olmak".

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş

410. **ol:**

Gazel 186

Mısra: **14**

" O " işaret sıfatı.

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

411. **olmış:**-*mış*

Gazel 186

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiili.

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi

Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

412. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

413. **olup:**-*up*
Gazel 188
Mısra: **14**
"Ol" yardımcı fiil.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

414. **ol:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

415. **olup:**-*up*
Gazel 189
Mısra: **13**
"Ol" yardımcı fiil.
Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

416. **oldı:**-*dı*
Gazel 190
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

417. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 190
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiil.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

418. **olur:**-*ur*
Gazel 190
Mısra: **12**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

419. **ol:**
Gazel 193
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.
Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

420. **ol:**
Gazel 194
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

421. **ol:**
Gazel 194
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.
Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

422. **ola:**-*a*
Gazel 194
Mısra: **11**
"Ol" yardımcı fiili.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

423. **olmaḳdan:**-*mak, -dan*
Gazel 194
Mısra: **8**
... hale gelmek.
Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

424. **ol:**
Gazel 195
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

425. **ol:**
Gazel 195

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

426. **ol:**

Gazel 195

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

427. **olsun:**-*sun*

Gazel 195

Mısra: **5**

"Ol" yardımcı fiil.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

428. **ol:**

Gazel 197

Mısra: **18**

" O " işaret sıfatı.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

429. **ola:**-*a*

Gazel 197

Mısra: **14**

"Ol" yardımcı fiili.

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

430. **oldı:**-*dı*

Gazel 197

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiil.

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

431. **olur:**-*ur*

Gazel 197

Mısra: **5**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

432. **olur:**-*ur*

Gazel 197

Mısra: **17**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

433. **ol:**

Gazel 198

Mısra: **4**

" O " işaret sıfat.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ

434. **ol:**

Gazel 198

Mısra: **12**

" O " işaret sıfatı.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

435. **olalı:**-*alı*

Gazel 198

Mısra: **1**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

436. **oldı:**-*dı*

Gazel 198

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiil.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

437. **ol:**

Gazel 199

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ

438. **ol:**

Gazel 199

Mısra: **12**

" O " işaret sıfatı.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ

439. **ol:**

Gazel 200

Mısra: **6**

" O " işaret sıfatı.

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

440. **ol:**

Gazel 201

Mısra: **1**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

441. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 201

Mısra: **12**

"-dır" bildirme eki.

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ

442. **olur:**-*ur*

Gazel 201

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

443. **ola:**-*a*

Gazel 202

Mısra: **4**

"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ

444. **olmışuz:**-*mış, -uz*

Gazel 202

Mısra: **14**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

445. **ol:**

Gazel 204

Mısra: **18**

" O " işaret sıfatı.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

446. **olur:**-*ur*

Gazel 204

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

447. **olıgör:**-*ıgör*

Gazel 206

Mısra: **14**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ

448. **olup:**-*up*

Gazel 206

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiil.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

449. **olan:**-*an*

Gazel 207

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiil.

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

450. **olan:**-*an*

Gazel 207

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

451. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 208

Mısra: **11**

"Ol-" yardımcı fiil.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

452. **ol:**

Gazel 209

Mısra: **6**

" O " işaret sıfatı.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña

Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

453. **oldı:**-*dı*

Gazel 209

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili.

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

454. **ol:**

Gazel 211

Mısra: **10**

" O " işaret sıfatı.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

455. **olmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 211

Mısra: **1**

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

456. **olsun:**-*sun*

Gazel 213

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiili.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Nezrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

457. **olur:**-*ur*

Gazel 213

Mısra: **5**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

458. **ol:**

Gazel 214

Mısra: **8**

" O " işaret sıfat.

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

459. **olur:**-*ur*

Gazel 214

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

460. **olurdı:**-*ur, -dı*

Gazel 214

Mısra: **11**

Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

461. **ol:**

Gazel 215

Mısra: **13**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

462. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*

Gazel 215

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiili.

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

463. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*

Gazel 215

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

464. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*

Gazel 215

Mısra: **14**

"Olmak" yardımcı fiili.

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

465. **olur:**-*ur*

Gazel 215

Mısra: **4**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

466. **ol:**

Gazel 216

Mısra: **10**

" O " işaret sıfatı.

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

467. **oldı:**-*dı*

Gazel 216

Mısra: **14**

"Ol" yardımcı fiili. Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

468. **olur:**-*ur*

Gazel 216

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

469. **ol:**

Gazel 217

Mısra: **1**

" O " işaret sıfatı.

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

470. **ol:**

Gazel 218

Mısra: **2**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ bağrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

471. **ol:**

Gazel 218

Mısra: **4**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

472. **olmış:**-*mış*

Gazel 218

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ bağrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

473. **ol:**

Gazel 219

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

474. **ol:**

Gazel 220

Mısra: **12**

" O " 3. teklik kişi zamiri .

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

475. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 220

Mısra: **1**

"Ol- " yardımcı fiil.

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

476. **ol:**

Gazel 223

Mısra: **4**

" O " işaret sıfatı.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

477. **ol:**

Gazel 224

Mısra: **3**

" O " işaret sıfatı.

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek

478. **ol:**

Gazel 225

Mısra: **3**

" Olmak".

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

479. **ol:**

Gazel 225

Mısra: **5**

" O " işaret sıfatı.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

480. **oldur:**-*dur*

Gazel 225

Mısra: **3**

"O" işaret zamiri.

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

481. **ol:**

Gazel 226

Mısra: **11**

" O " işaret sıfatı.

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫatṭı gelincedür ammā zamān gerek

482. **ol:**

Gazel 227

Mısra: **3**

" O " işaret sıfatı.

Ol perī boynum ḫamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

483. **ol:**

Gazel 227

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

484. **ol:**

Gazel 228

Mısra: **7**

" O " işaret sıfatı.

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük

485. **ol:**

Gazel 230

Mısra: **9**

" O " işaret sıfatı.

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk

486. **olur:**-*ur*

Gazel 231

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr olur
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ

487. **oldı:**-*dı*

Gazel 232

Mısra: **16**

"Ol" yardımcı fiili.

Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

488. **olmış:**-*mış*

Gazel 232

Mısra: **7**

... haline gelmek.

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

489. **olur:**-*ur*

Gazel 235

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

490. **ol:**

Gazel 236

Mısra: **13**

" Olmak".

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

491. **olup:**-*up*

Gazel 236

Mısra: **5**

1. Olmak.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

492. **ol:**

Gazel 239

Mısra: **6**

" O " işaret sıfat.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya bakışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

493. **ol:**

Gazel 239

Mısra: **10**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

494. **ol:**

Gazel 242

Mısra: **6**

" O " işaret sıfat.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

495. **ol:**

Gazel 242

Mısra: **13**

" O " işaret sıfat.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

496. **olur:**-*ur*

Gazel 242

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

497. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 243

Mısra: **10**

"-dır" bildirme eki.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

498. **ol:**

Gazel 244

Mısra: **12**

1. O, işaret sıfatı.

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ

499. **ol:**

Gazel 244

Mısra: **14**

O, işaret sıfatı.

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ

500. **ol:**

Gazel 245

Mısra: **10**

O, işaret sıfatı.

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

501. **ol:**

Gazel 245

Mısra: **12**

Işaret sıfatı "o".

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

502. **ol:**

Gazel 246

Mısra: **8**

1. O, işaret sıfatı.

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

503. **olmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 246

Mısra: **9**

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ

504. **ol:**

Gazel 248

Mısra: **6**

1. O, işaret sıfatı.

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

505. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 248

Mısra: **5**

"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ

506. **olur:**-*ur*

Gazel 248

Mısra: **13**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

507. **ol:**

Gazel 249

Mısra: **14**

O, işaret sıfatı.

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

508. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 250

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

509. **olsañ:**-*sa, -ñ*

Gazel 250

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Ṣol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

510. **ol:**

Gazel 251

Mısra: **2**

1. işaret sıfatı "o".

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuṣṣāḳı bed-ḥāl eyledüñ

511. **ol:**

Gazel 251

Mısra: **14**

O, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ

512. **ol:**

Gazel 252

Mısra: **10**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

513. **olan:**-*an*

Gazel 252

Mısra: **14**

"Ol" yardımcı fiil.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

514. **olur:**-*ur*

Gazel 252

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

515. **ol:**

Gazel 254

Mısra: **6**

1. işaret sıfatı "o".

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

516. **ola:**-*a*

Gazel 254

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

517. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 255

Mısra: **13**

"Ol" yardımcı fiil.

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu ṣeydālıġuñ

518. **olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*

Gazel 255

Mısra: **12**

Olmak, ... hâline gelmek.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

519. **olmaz:**-*maz*

Gazel 256

Mısra: **6**

"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Saña ṣunmazlarsa kevs̲er iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ

520. **olmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 256

Mısra: **4**

Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye

Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḥāżıruñ

521. **ol:**
Gazel 258
Mısra: **8**
1. işaret sıfatı "o".
Yār işigüñ Kaʿbe'den
farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol
senüñ bābuñ degül

522. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **4**
Işaret sıfatı "o".
Ben n'içün mecrūḥ
olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol
verhem degül

523. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **5**
" O " 3. teklik kişi zamir.
Olalı ol serv-i nāzuñ
bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz
ḫāṭırum ḫurrem degül

524. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **9**
1. işaret sıfatı "o".
Gerçi ol çihreyle
mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler
ise kem degül

525. **olalı:**-*alı*
Gazel 259
Mısra: **5**
... olduğundan beri, olduğundan bu yana.
Olalı ol serv-i nāzuñ
bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz
ḫāṭırum ḫurrem degül

526. **ol:**
Gazel 261
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Yār işigüñ Kaʿbe'den
farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol
senüñ bābuñ degül

527. **oldı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **3**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Oldı zülfüñ dile belā-yı
siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

528. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **4**
" O " 3. teklik kişi sıfatı (sevgülü dilber).
Dāġ-ı ḥasretle
maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi
gülden degül

529. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḳara baḫtumdur uzun
sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı
kākülden degül

530. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 264
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiili.
Rūze-i hicrān ile
oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm
hilāl eyler göñül

531. **olup:**-*up*
Gazel 264
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiil.
Sīne-i ṣad-çākde
peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl
eyler göñül

532. **ol:**
Gazel 265
Mısra: **2**
1. işaret sıfatı "o".
Ḫākī-i ḥasret beni
itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam
hevādār iy göñül

533. **ol:**
Gazel 265
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yāri uyurken bulup
öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı
bīdār iy göñül

534. **ol:**
Gazel 265
Mısra: **7**
1. O, işaret sıfatı.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

535. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 265
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.
Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

536. **ol:**
Gazel 266
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül

537. **ol:**
Gazel 266
Mısra: **18**
1. O (İşaret sıfatı).
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

538. **olalı:**-*alı*
Gazel 266
Mısra: **12**
... olduğundan beri, olduğundan bu yana.
Ten fülki mevc-i ḥādiṯeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

539. **oldı:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **10**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

540. **oldı:**-*dı*
Gazel 267
Mısra: **12**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

541. **olmış:**-*mış*
Gazel 267
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiil.
Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

542. **olur:**-*(u)r*
Gazel 267
Mısra: **2**
"-dır, -dir, -dur, -dür".
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

543. **olur:**-*(u)r*
Gazel 267
Mısra: **6**
"-dır, -dir, -dur, -dür".
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

544. **ol:**
Gazel 268
Mısra: **3**
" Olmak".
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

545. **oldı:**-*dı*
Gazel 268
Mısra: **10**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Görinen üstinde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

546. **oldı:**-*dı*
Gazel 268
Mısra: **12**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

547. **oldı:**-*dı*
Gazel 268
Mısra: **14**
"Ol" yardımcı fiil.
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn için şemʿ-i şebistān oldı gül

548. **oldı:**-*dı*
Gazel 268

Mısra: **16**

"Ol" yardımcı fiili.

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

549. **oldı:**-*dı*

Gazel 268

Mısra: **18**

"Ol" yardımcı fiil.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿıma hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

550. **olduġı:**-*duk, -ı*

Gazel 268

Mısra: **4**

"Ol-" yardımcı fiili."Ol-" yardımcı fiili.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

551. **ol:**

Gazel 269

Mısra: **10**

" Bir " belgisiz sıfat.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

552. **ol:**

Gazel 269

Mısra: **12**

O, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

553. **oldı:**-*dı*

Gazel 269

Mısra: **9**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

554. **ol:**

Gazel 271

Mısra: **6**

O, işaret sıfatı.

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

555. **olupdur:**-*up, -dur*

Gazel 271

Mısra: **12**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

556. **olur:**-*(u)r*

Gazel 271

Mısra: **10**

"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

557. **ol:**

Gazel 272

Mısra: **16**

O, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

558. **olmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 273

Mısra: **3**

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

559. **olup:**-*up*

Gazel 273

Mısra: **7**

"Olmak" yardımcı fiili.

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil

560. **ol:**

Gazel 275

Mısra: **1**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

561. **ol:**

Gazel 275

Mısra: **10**

O, işaret sıfatı.

Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

562. **olalı:**-*alı*

Gazel 275

Mısra: **6**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

563. **oldı:**-*dı*

Gazel 275

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiili. Gerçekleşmek, meydana gelmek.

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

564. **olur:**-*(u)r*

Gazel 275

Mısra: **2**

"-dır, -dir, -dur, -dür".

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

565. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **1**

1. işaret sıfatı "o".

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

566. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **2**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

567. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **4**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

568. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **6**

1. işaret sıfatı "o".

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

569. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **8**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur ol

570. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **10**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

571. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **12**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Şanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

572. **ol:**

Gazel 276

Mısra: **14**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol

573. **oldı:**-*dı*

Gazel 276

Mısra: **11**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Şanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

574. **oldı:**-*dı*

Gazel 278

Mısra: **7**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl

575. **ol:**

Gazel 279

Mısra: **3**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Ḫvāb-ı nāz idüp
işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu
fiġānumdan benüm

576. **ol:**
Gazel 279
Mısra: **7**
" O " 3. teklik kişi zamiri.
Ṣubḥ-ı vaṣlından ol
māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı
nihānumdan benüm

577. **ol:**
Gazel 279
Mısra: **9**
" O " 3. teklik kişi zamiri.
Ol nigār-ı sebz-pūşuñ
bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i
revānumdan benüm

578. **ol:**
Gazel 279
Mısra: **13**
1. işaret sıfatı "o".
İy Muʿīdī ol perī-
peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan
benüm

579. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 281
Mısra: **12**
"Ol" yardımcı fiil.
Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm

580. **ol:**
Gazel 282
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.
Müşterīyem bir meh-i
nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı
bāzārum benüm

581. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 282
Mısra: **4**
(şartlı) olmak.
Ḫaḳ budur kim yüz
çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi
dildārum benüm

582. **ol:**
Gazel 283
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
İy Muʿīdī çün oḳur
dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan
gelür nāmum benüm

583. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 283
Mısra: **9**
"Ol" yardımcı fiil.
Ulu devletdür seg-i
kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur
ibrāmum benüm

584. **olsun:**-*sun*
Gazel 284
Mısra: **5**
"Ol" yardımcı fiili.
Yaşı çoḳ olsun
gözümüñ kim zebān-ı ḫāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm

585. **olup:**-*up*
Gazel 284
Mısra: **11**
Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak.
Naḫl-bend olup nihāl-i
ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i
revānumdur benüm

586. **ol:**
Gazel 285
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.
Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun
dāstānum var benüm

587. **olup:**-*up*
Gazel 285
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.
Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun
dāstānum var benüm

588. **ol:**
Gazel 286
Mısra: **7**
" O " 3. teklik kişi zamir.
Ḳadd-i ḫoş-reftār ile
serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü
bahārumdur benüm

589. **ol:**
Gazel 287

Mısra: **11**

" Olmak".

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm

590. **ol:**

Gazel 288

Mısra: **6**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

591. **ol:**

Gazel 289

Mısra: **14**

" O " 3. teklik kişi zamir (zindan).

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

592. **öldüm:**-*düm*

Gazel 289

Mısra: **2**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

593. **olup:**-*up*

Gazel 289

Mısra: **13**

"Ol-" yardımcı fiil.

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

594. **ol:**

Gazel 290

Mısra: **7**

" O " 3. tekil kişi zamiri.

Açup gün yüzin ol serkeş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

595. **ol:**

Gazel 290

Mısra: **9**

" O " 3. tekil kişi zamiri.

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

596. **oldı:**-*dı*

Gazel 290

Mısra: **10**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

597. **olur:**-*(u)r*

Gazel 290

Mısra: **2**

"-dır, -dir, -dur, -dür".

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

598. **olur:**-*ur*

Gazel 290

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

599. **olupdur:**-*(u)p, -dur*

Gazel 291

Mısra: **9**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

600. **ol:**

Gazel 292

Mısra: **1**

" O " 3. teklik kişi zamiri.

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

601. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 292

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.

Tā ki dūr olmışdur ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

602. **olalı:**-*alı*

Gazel 293

Mısra: **9**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

603. **olmış:**-*mış*
Gazel 293
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

604. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 294
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiil.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

605. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **1**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

606. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **2**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

607. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **4**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

608. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

609. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **8**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

610. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **10**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

611. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **12**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

612. **olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **14**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

613. **olur:**-*ur*
Gazel 298
Mısra: **3**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

614. **ol:**
Gazel 299
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

615. **ol:**
Gazel 299

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

616. **ol:**

Gazel 300

Mısra: **5**

" O " 3. tekil kişi zamir (Sevgili).

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam

617. **oldı:**-*dı*

Gazel 301

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiili.

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür oldı hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm

618. **olmazsa:**-*maz, -sa*

Gazel 301

Mısra: **9**

Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.

Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḫr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

619. **olmış:**-*mış*

Gazel 301

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiil.

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

620. **ol:**

Gazel 303

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

621. **ol:**

Gazel 303

Mısra: **6**

" Bir " belgisiz sıfat.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

622. **ol:**

Gazel 304

Mısra: **13**

... hale gelmek.

İrdüm ol ḥāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

623. **oldı:**-*dı*

Gazel 304

Mısra: **4**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm

624. **ölem:**-*em*

Gazel 304

Mısra: **5**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

625. **olmaz:**-*maz*

Gazel 304

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Her ne deñlü akçeler döksem ḫisāb olmaz ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm

626. **olmaya:**-*ma, -y, -a*

Gazel 305

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiili.

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki olmaya bir feth-i bāb-ı ġam

627. **olmaz:**-*maz*

Gazel 306

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

628. **olup:**-*up*

Gazel 307

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm

629. **ol:**

Gazel 308

Mısra: **2**

" Bir " belgisiz sıfat.

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm

630. **ol:**

Gazel 308

Mısra: **5**

" O " 3. tekil kişi zamiri.

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm

631. **olmaz:**-*maz*

Gazel 309

Mısra: **12**

"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

632. **ol:**

Gazel 310

Mısra: **4**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çün derdmendüñem bir ağız söyle bana kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum

633. **ol:**

Gazel 310

Mısra: **8**

" Olmak".

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum

634. **ol:**

Gazel 310

Mısra: **9**

" O " 3. tekil kişi zamiri.

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

635. **oldı:**-*dı*

Gazel 310

Mısra: **9**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

636. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 311

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm

637. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 312

Mısra: **7**

"Ol- " yardımcı fiili.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

638. **olsun:**-*sun*

Gazel 312

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili.

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

639. **olsun:**-*sun*

Gazel 312

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiili.

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

640. **olsun:**-*sun*

Gazel 312

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiili.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

641. **olsun:**-*sun*

Gazel 312

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm

642. **ol:**

Gazel 313

Mısra: **1**

" O " 3. teklik kişi zamir.

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

643. **ol:**

Gazel 313

Mısra: **5**

" Bir " belgisiz sıfat.

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

644. **ol:**

Gazel 314

Mısra: **1**

" Bir " belgisiz sıfat.

Künc-i ġamdur meskenüm ol dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem

645. **ol:**

Gazel 314

Mısra: **3**

" Bir " belgisiz sıfat.

Gönlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

646. **ol:**

Gazel 316

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

647. **olduġım:**-*duġ, -ım*

Gazel 316

Mısra: **7**

Ol- yardımcı fiili.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

648. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiili.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

649. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiili.

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun dirin

650. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **8**

"Ol-" yardımcı fiil.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

651. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

652. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **12**

"Ol-" yardımcı fiil.

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana olsun dirin

653. **ol:**

Gazel 317

Mısra: **14**

" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

654. **ol:**

Gazel 318

Mısra: **9**

" Bir " belgisiz sıfat.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

655. **ol:**

Gazel 319

Mısra: **7**

" Olmak".

Lü’lü’ yaşum ol
yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan

656. **ola:**-*a*
Gazel 319
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.
Lü’lü’ yaşum ol
yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan

657. **ol:**
Gazel 320
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.
Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi gönlüm ol
ḫaberden

658. **ol:**
Gazel 321
Mısra: **10**
" O " 3. tekil kişi zamiri.
Bir görmesün raḳīb ile
biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet
itmesün

659. **olalı:**-*alı*
Gazel 321
Mısra: **7**
... olduğundan beri, olduğundan bu yana.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-
ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet
itmesün

660. **oldı:**-*dı*
Gazel 321
Mısra: **5**
"Ol" yardımcı fiil.
Zünnār-ı zülfüñe
ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret
itmesün

661. **olur:**-*(u)r*
Gazel 321
Mısra: **11**
"-dır, -dir, -dur, -dür".
Meyḫāne ḳapusında
olur çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet
itmesün

662. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **6**
" O " 3. tekil kişi zamiri.
Dün gice bir māh ile
hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı
taʿbīr eylesün

663. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **8**
1. işaret sıfatı "o".
Bu göñül dīvānedür
uṣlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde
zencīr eylesün

664. **ol:**
Gazel 325
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Dökelden ḳanumı
ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ
ʿışḳuñ gülistānın

665. **ol:**
Gazel 325
Mısra: **9**
Işaret sıfatı "o".
Ṣorarken ḥālüm ol
serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez
bülbül efġānın

666. **olur:**-*ur*
Gazel 325
Mısra: **12**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Egerçi ʿīd ile ālem
ṭolup ṣādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur
görmezse cānānın

667. **ol:**
Gazel 326
Mısra: **1**
1. işaret sıfatı "o".
Ṭañ degül ḫavf
eylesem ol ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker
nitekim cellāddan

668. **ol:**
Gazel 326
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.
Sūz-ı dil efzūn olur āh
itdügimce iy perī
Fi’l-meşel ol āteşe beñzer ki
artar bāddan

669. **olur:**-*ur*
Gazel 326

Mısra: **7**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

670. **ol:**

Gazel 327

Mısra: **11**

O, işaret sıfatı.

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

671. **olan:**-*an*

Gazel 327

Mısra: **10**

"Olmak" (kişi/ kimse).

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

672. **olalı:**-*alı*

Gazel 328

Mısra: **1**

... olduğundan beri, olduğundan bu yana.

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

673. **oldı:**-*dı*

Gazel 328

Mısra: **5**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen

674. **oldı:**-*dı*

Gazel 328

Mısra: **12**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen

675. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 328

Mısra: **3**

...haline gelme.

Baḳmaz olduñ āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden

676. **olan:**-*an*

Gazel 329

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiil.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

677. **olmış:**-*mış*

Gazel 329

Mısra: **14**

"Ol" yardımcı fiili.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

678. **ol:**

Gazel 330

Mısra: **13**

1. işaret sıfatı "o".

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

679. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 330

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiil.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

680. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 330

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiil.

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā olmaḳ neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā olmaḳ neden

681. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 330

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiil.

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

682. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 330

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiil.

Bu meşeldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā olmaḳ neden

683. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 330

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiil.

Sen benüm eşküm
görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā
olmaḳ neden

684. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 330
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭıraş it anı muṣḥafda ḫaṭā
olmaḳ neden

685. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 330
Mısra: **12**
"Ol" yardımcı fiil.
Ḫāne-i dilde ʿaceb
n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā
olmaḳ neden

686. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 330
Mısra: **14**
"Ol" yardımcı fiil.
Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña
olmaḳ neden

687. **olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 331
Mısra: **7**
Olmak, olduğuna.
Gün yüzüñ ʿīd
olduġına kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn
hilālüñ var iken

688. **ol:**
Gazel 332
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı ol devlet ki
meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-
süvārüm var iken

689. **ol:**
Gazel 332
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Serv reftār itse güller
gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-
ʿiẕārüm var iken

690. **olur:**-*ur*
Gazel 332
Mısra: **7**
"Ol-" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.
Ṣūfiyā geçmek olur mı
cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü
ḳarārüm var iken

691. **ol:**
Gazel 333
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Cān fedā olsun
Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini
nūş eyleyen

692. **ol:**
Gazel 334
Mısra: **4**
1. O (İşaret sıfatı).
Ṣād olurduñ sen ezel
ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni
ġamnāk eyleyen

693. **ol:**
Gazel 334
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Çeşm-i ser-mestüñ ne
deñlü ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine ol zehri
tiryāk eyleyen

694. **ol:**
Gazel 336
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ben ki dil- ḫasteyem ol
ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i
perīşānuñ içün

695. **olur:**-*ur*
Gazel 336
Mısra: **11**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.
Sebze başdan ayaġa dil
olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i
ḫandānuñ içün

696. **ol:**
Gazel 337
Mısra: **2**
1. işaret sıfatı "o".
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur
gündüzüm ol māh içün

697. **ol:**

Gazel 337

Mısra: **7**

1. işaret sıfatı "o".

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

698. **oldı:**-*dı*

Gazel 337

Mısra: **8**

"Ol" yardımcı fiil.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

699. **oldı:**-*dı*

Gazel 337

Mısra: **9**

"Ol" yardımcı fiil.

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

700. **olupdur:**-*(u)p, -dur*

Gazel 337

Mısra: **2**

" -dır, -dir, -dur, -dür".

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

701. **ol:**

Gazel 338

Mısra: **2**

1. işaret sıfatı "o".

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

702. **oldı:**-*dı*

Gazel 338

Mısra: **1**

"Ol" yardımcı fiili.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

703. **ol:**

Gazel 339

Mısra: **2**

O, işaret sıfatı.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

704. **olana:**-*an, -a*

Gazel 339

Mısra: **6**

... vasfını taşımak.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

705. **ol:**

Gazel 340

Mısra: **2**

O, işaret sıfatı.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

706. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 340

Mısra: **2**

"Ol-" yardımcı fiili.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

707. **ol:**

Gazel 341

Mısra: **1**

1. işaret sıfatı "o".

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

708. **ol:**

Gazel 341

Mısra: **4**

O, işaret sıfatı.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

709. **ol:**

Gazel 341

Mısra: **10**

" O " 3. tekil kişi zamiri.

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

710. **ol:**

Gazel 341

Mısra: **14**

O, işaret sıfatı.

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol
şeydā yüzin

711. **ol:**
Gazel 342
Mısra: **6**
1. işaret sıfatı "o".
Ḳatre ḳatre yaş
aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol
sīmīn-beden

712. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 342
Mısra: **4**
Herhangi bir durumda bulunmak.
Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

713. **ölmesem:**-*me, -se, -m*
Gazel 342
Mısra: **1**
Ölmek, can vermek.
Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuña ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen

714. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 344
Mısra: **5**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

715. **ol:**
Gazel 345
Mısra: **8**
1. işaret sıfatı "o".
Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun

716. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 345
Mısra: **11**
"Ol" yardımcı fiil.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

717. **olmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 345
Mısra: **11**
Olmamak.
Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

718. **olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 346
Mısra: **7**
... hâline gelmek.
Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

719. **ol:**
Gazel 347
Mısra: **6**
" O " 3. tekil kişi zamir.
Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

720. **olsun:**-*sun*
Gazel 348
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili.
Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

721. **ol:**
Gazel 349
Mısra: **11**
1. işaret sıfatı "o".
Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

722. **olalı:**-*alı*
Gazel 350
Mısra: **1**
Olduğu zamandan beri, olduğundan beri.
Göñül mest olalı laʿlüñ ġamından
Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden

723. **ol:**
Gazel 351
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat (sebeb).
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden

Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

724. **olur:**-*ur*

Gazel 351

Mısra: **7**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

725. **ölürse:**-*ür, -se*

Gazel 351

Mısra: **10**

Can vermek.

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

726. **ola:**-*a*

Gazel 352

Mısra: **10**

"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

727. **ola:**-*a*

Gazel 352

Mısra: **12**

"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler Ger şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün

728. **olmaḳdan:**-*mak, -dan*

Gazel 352

Mısra: **7**

"Ol-" yardımcı fiil.

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

729. **ol:**

Gazel 353

Mısra: **1**

" O " 3. tekil kişi zamir (Sevgili).

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

730. **ol:**

Gazel 353

Mısra: **2**

O, işaret sıfatı.

Yaḳasın çāk idüp ol ḫūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

731. **ol:**

Gazel 353

Mısra: **4**

1. işaret sıfatı "o".

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-şürāḫī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

732. **ol:**

Gazel 353

Mısra: **11**

1. işaret sıfatı "o".

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

733. **ol:**

Gazel 353

Mısra: **14**

O, işaret sıfatı.

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin

734. **ol:**

Gazel 354

Mısra: **7**

1. işaret sıfatı "o".

Görince ol gözi ḫūn-rīzi bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire ḳarasın

735. **olmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 355

Mısra: **16**

"Ol" yardımcı fiil.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

736. **ol:**

Gazel 356

Mısra: **1**

O, işaret sıfatı.

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan

Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran
lāle mezārumdan

737. **ol:**
Gazel 356
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

738. **öldükde:***-dük, -de*
Gazel 356
Mısra: **4**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

739. **ol:**
Gazel 357
Mısra: **4**
1. işaret sıfatı "o".
Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan

740. **ol:**
Gazel 357
Mısra: **6**
1. işaret sıfatı "o".
Kimse başa çıḳmadı bu ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı ol ġamze-i ḫūn-ḫvārdan

741. **ol:**
Gazel 357
Mısra: **10**
1. işaret sıfatı "o".
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

742. **ol:**
Gazel 357
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

743. **oldı:***-dı*
Gazel 359
Mısra: **12**
" -dır, -dir, -dur, -dür".
Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

744. **ol:**
Gazel 360
Mısra: **1**
1. O, işaret sıfatı.
Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

745. **ol:**
Gazel 360
Mısra: **12**
" O " 3. tekil kişi zamir.
Gönlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

746. **ol:**
Gazel 361
Mısra: **4**
1. işaret sıfatı "o".
Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

747. **ol:**
Gazel 361
Mısra: **11**
" Olmak".
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

748. **ola:***-a*
Gazel 361
Mısra: **7**
"O" işaret zamiri.
Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın

749. **olursın:***-ur, -sın*
Gazel 361
Mısra: **2**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

750. **ol:**
Gazel 362
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi
ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña
bu oddan

751. **ol:**
Gazel 362
Mısra: **5**
1. işaret sıfatı "o".
Sīnesinde öper ol serv-
i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i
mesʿūddan

752. **ol:**
Gazel 364
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ġamze-i cāżū-firībüñ
şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i
dil zebūn

753. **oldı:**-*dı*
Gazel 364
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.
Ġamze-i cāżū-firībüñ
şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i
dil zebūn

754. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 364
Mısra: **12**
Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.
Adım ādem olmasun
dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı
Mecnūn'dan olmazsa füzūn

755. **ol:**
Gazel 366
Mısra: **1**
1. işaret sıfatı "o".
Niḳāb açmazsa yüzden
ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i
endūh-ı ġam bir gün

756. **oldu:**-*du*
Gazel 366
Mısra: **4**
"... haline gelmek, şeklini almak" anlamında yardımcı fiil. II "du" görülen geçmiş zaman.
Dil-i āvāreyi dirler
ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu
müttehem bir gün

757. **ol:**
Gazel 367
Mısra: **8**
" O " 3. tekil kişi zamiri .
Dil miyānuñdan kenār
ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl
ḫayāl itmek neden

758. **ol:**
Gazel 368
Mısra: **13**
Işaret sıfatı "o".
Ger miyānın ol sehī-
ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-
ḫayāl itmek neden

759. **ol:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Işaret sıfatı "o".
Yüzi gözi hep güler
berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i
bālādur gelen

760. **ol:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Işaret sıfatı "o".
Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u
ġavġādur gelen

761. **ol:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Işaret sıfatı "o".
Ẓālim ancaḳ bilmezem
ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu
gīsūyı ben

762. **ol:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Işaret sıfatı "o".
Ḳaçduġına baḳmayup
āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken ol gözleri
āhūyı ben

763. **ol:**
Gazel 370
Mısra: **10**
Işaret sıfatı "o".
İy Muʿīdī ġam degül
cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol
kemān-ebrūyı ben

764. **olur:**-*ur*

Gazel 370

Mısra: **2**

Olur: Ol-, olur.

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben

765. **ol:**

Gazel 371

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

Çün bugün bil bağladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

766. **ol:**

Gazel 371

Mısra: **10**

Işaret sıfatı "o".

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

767. **ölsem:**-*sem*

Gazel 371

Mısra: **3**

Yaşamaz olmak, can vermek.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

768. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*

Gazel 371

Mısra: **6**

Ölmek, yok olmak.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

769. **ol:**

Gazel 372

Mısra: **10**

Işaret sıfatı "o".

Lezzetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

770. **ol:**

Gazel 372

Mısra: **11**

Işaret sıfatı "o".

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

771. **ol:**

Gazel 372

Mısra: **13**

Işaret sıfatı "o".

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

772. **ol:**

Gazel 372

Mısra: **14**

Işaret sıfatı "o".

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

773. **olmış:**-*mış*

Gazel 372

Mısra: **12**

"Ol-" yardımcı fiil.

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

774. **ol:**

Gazel 373

Mısra: **10**

Işaret sıfatı "o".

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū

775. **ol:**

Gazel 373

Mısra: **12**

Işaret sıfatı "o".

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez ol ṣūḫ-ı bed-ḫū

776. **ol:**

Gazel 373

Mısra: **14**

Işaret sıfatı "o".

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

777. **olup:**-*up*

Gazel 373

Mısra: **2**

Olmak.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup tağlarda āhū

778. **ol:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Işaret sıfatı "o".
Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

779. **ol:**
Gazel 374
Mısra: **11**
Işaret sıfatı "o".
Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

780. **ol:**
Gazel 375
Mısra: **3**
Işaret sıfatı "o".
Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu

781. **ol:**
Gazel 376
Mısra: **10**
Işaret sıfatı "o".
Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

782. **olup:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Olmak.
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

783. **olduñ:**-*duñ*
Gazel 377
Mısra: **7**
Olmak.
N'ola māh olduñ ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu

784. **ölmek:**-*mek*
Gazel 377
Mısra: **14**
Yaşamaz olmak, can vermek.
İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

785. **ol:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Işaret sıfatı "o".
Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu

786. **olan:**
Gazel 378
Mısra: **2**
Olmak.
Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki bağrumda olan zaḫm-ı ḥadengüñden nişāndur bu

787. **ol:**
Gazel 379
Mısra: **8**
Işaret sıfatı "o".
Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

788. **oldur:**-*dur*
Gazel 379
Mısra: **10**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

789. **olup:**-*up*
Gazel 379
Mısra: **1**
"Ol- " yardımcı fiili.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

790. **ol:**
Gazel 381
Mısra: **1**
Işaret sıfatı "o".
Aġlarsa ṭan mı çeşmüm ol gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu

791. **olup:**

Gazel 381

Mısra: **5**

Olmak.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

792. **ol:**

Gazel 382

Mısra: **9**

Işaret sıfatı "o".

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyehrū girih girih

793. **ol:**

Gazel 382

Mısra: **14**

Işaret sıfatı "o".

Oldı [zebūn]
Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

794. **olmış:**

Gazel 383

Mısra: **11**

Olmak.

Pādşāh olmış iken mülk-i maḥabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

795. **ol:**

Gazel 384

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Ṣāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime

796. **ol:**

Gazel 384

Mısra: **3**

Işaret sıfatı "o".

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

797. **ölürseñ:**-*ür, -se, -ñ*

Gazel 384

Mısra: **9**

Ölmek, can vermek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

798. **ol:**

Gazel 385

Mısra: **9**

Olmak.

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

799. **oldı:**-*dı*

Gazel 385

Mısra: **12**

Olmak.

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

800. **olduñ:**-*duñ*

Gazel 385

Mısra: **4**

Olmak.

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

801. **ol:**

Gazel 386

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

802. **ol:**

Gazel 386

Mısra: **4**

Işaret sıfatı "o".

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mācerāyı añma

803. **oldı:**-*dı*

Gazel 386

Mısra: **10**

Olmak.

Çün defterüñ
Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

804. **ola:**-*a*

Gazel 387

Mısra: **12**

Olmak.

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

805. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*

Gazel 387

Mısra: **6**

Ölmek, yok olmak.

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

806. **ol:**

Gazel 388

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

807. **ol:**

Gazel 388

Mısra: **6**

Işaret sıfatı "o".

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḥi ol kākül-i pür-çīn ile

808. **olmaġa:**-*maga*

Gazel 389

Mısra: **13**

Olmak.

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

809. **ol:**

Gazel 391

Mısra: **10**

O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

810. **olam:**-*a, -m*

Gazel 391

Mısra: **7**

Olmak.

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile

811. **ol:**

Gazel 392

Mısra: **9**

Işaret sıfatı "o".

İy Muʿīdī ḫāl ile ol ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile

812. **ol:**

Gazel 393

Mısra: **11**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile

813. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 393

Mısra: **1**

Olmak.

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile

814. **ol:**

Gazel 394

Mısra: **7**

Işaret sıfatı "o".

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

815. **olduġım:**-*duġ, -ım*

Gazel 394

Mısra: **5**

Ol- yardımcı fiili.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

816. **ölmüş:**-*müş*

Gazel 394

Mısra: **8**

Ölmek.

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

817. **ol:**

Gazel 395

Mısra: **8**

Işaret sıfatı "o".

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı
arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu
düşmenler yine

818. **ol:**
Gazel 395
Mısra: **12**
O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk
ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi
maḫzenler yine

819. **ol:**
Gazel 396
Mısra: **12**
Işaret sıfatı "o".
Gör ne kec-rāyam ki
bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i
bālādan yine

820. **olmaz:**-*maz*
Gazel 397
Mısra: **6**
Olmak.
Perī yüzlüm ne ādem
cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

821. **ol:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Işaret sıfatı "o".
Ben öldüm ol yüzi
gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i
yāsemen yirine

822. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 398
Mısra: **3**
Ölmek.
Ben öldüm ol yüzi
gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i
yāsemen yirine

823. **ol:**
Gazel 399
Mısra: **1**
Işaret sıfatı "o".
Ḫaṭ degüldür görinen
ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-
ı ābda

824. **ol:**
Gazel 399
Mısra: **14**
Işaret sıfatı "o".
İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı
görsem ḫvābda

825. **olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 399
Mısra: **13**
Olmak.
İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḥsārı
görsem ḫvābda

826. **olmamaḳ:**-*ma, -mak*
Gazel 399
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.
Laʿl-i dilber cānum
acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz
şarāb-ı nābda

827. **ol:**
Gazel 400
Mısra: **12**
Işaret sıfatı "o".
Her ṭarafdan geldi yüz
āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı
fettān üstine

828. **ol:**
Gazel 402
Mısra: **16**
Işaret sıfatı "o".
Kākül degül bu sünbül-
i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm
üstine

829. **oldı:**-*dı*
Gazel 404
Mısra: **11**
Olmak.
Menzil-i Şīrīn'de
sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı
miskīn] üstine

830. **ol:**
Gazel 405
Mısra: **3**
Işaret sıfatı "o".
Cāme-ḫvābında görüp
ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış
yanaġı üstine

831. **ol:**

Gazel 407

Mısra: **4**

Işaret sıfatı "o".

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

832. **ol:**

Gazel 408

Mısra: **11**

Işaret sıfatı "o".

Gelmiş ol ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma

833. **ol:**

Gazel 408

Mısra: **13**

O, işaret sıfatı.

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

834. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 408

Mısra: **1**

Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.

ʿĀṣıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

835. **ol:**

Gazel 409

Mısra: **2**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

836. **ol:**

Gazel 410

Mısra: **12**

Işaret sıfatı "o".

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

837. **ol:**

Gazel 410

Mısra: **1**

Işaret sıfatı "o".

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

838. **ol:**

Gazel 411

Mısra: **1**

Işaret sıfatı "o".

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

839. **ol:**

Gazel 411

Mısra: **4**

O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

840. **ol:**

Gazel 411

Mısra: **5**

Işaret sıfatı "o".

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye

841. **ol:**

Gazel 412

Mısra: **3**

Işaret sıfatı "o".

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

842. **olmaz:**-*maz*

Gazel 412

Mısra: **9**

Olmak.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

843. **[ol]:**

Gazel 412

Mısra: **6**

"O" işaret sıfatı.

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

844. **ol:**

Gazel 413

Mısra: **12**

Olmak.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

845. **olduġına:**-*duġına*

Gazel 413

Mısra: **3**

Olmak.

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

846. **olupdur:**

Gazel 413

Mısra: **4**

Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

847. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*

Gazel 413

Mısra: **12**

Yaşamaz olmak, can vermek.

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

848. **ol:**

Gazel 414

Mısra: **13**

İşaret sıfatı "o".

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

849. **ol:**

Gazel 415

Mısra: **1**

İşaret sıfatı "o".

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

850. **ol:**

Gazel 416

Mısra: **3**

İşaret sıfatı "o".

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

851. **ol:**

Gazel 416

Mısra: **8**

İşaret sıfatı "o".

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

852. **ol:**

Gazel 417

Mısra: **12**

İşaret sıfatı "o".

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına

853. **ol:**

Gazel 418

Mısra: **12**

İşaret sıfatı "o".

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

854. **ol:**

Gazel 419

Mısra: **8**

İşaret sıfatı "o".

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

855. **ol:**

Gazel 419

Mısra: **9**

İşaret sıfatı "o".

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

856. **ol:**

Gazel 420

Mısra: **8**

İşaret sıfatı "o".

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

857. **ol:**

Gazel 421

Mısra: **12**

İşaret sıfatı "o".

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine

Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile

858. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 422

Mısra: **12**

Olmak.

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī

859. **ol:**

Gazel 423

Mısra: **1**

Işaret sıfatı "o".

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

860. **ölmekden:**-*mek, -den*

Gazel 423

Mısra: **12**

Yaşamaz olmak, can vermek.

El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

861. **ol:**

Gazel 425

Mısra: **8**

Işaret sıfatı "o".

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

862. **ol:**

Gazel 425

Mısra: **1**

Işaret sıfatı "o".

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

863. **ol:**

Gazel 425

Mısra: **6**

Işaret sıfatı "o".

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

864. **ol:**

Gazel 426

Mısra: **13**

Işaret sıfatı "o".

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni

865. **ol:**

Gazel 426

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

866. **ol:**

Gazel 427

Mısra: **5**

Işaret sıfatı "o".

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

867. **ol:**

Gazel 427

Mısra: **7**

Işaret sıfatı "o".

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

868. **ol:**

Gazel 428

Mısra: **14**

Işaret sıfatı "o".

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

869. **öldüm:**-*dü, -m*

Gazel 428

Mısra: **2**

Ölmek.

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

870. **ol:**

Gazel 429

Mısra: **14**

Işaret sıfatı "o".

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün ol māha ḳurbān ol yüri

871. **ol:**

Gazel 429

Mısra: **7**

Işaret sıfatı "o".

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

872. **ol:**

Gazel 429

Mısra: **2**

Olmak.

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

873. **ol:**

Gazel 429

Mısra: **1**

Olmak.

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

874. **ol:**

Gazel 430

Mısra: **7**

Işaret sıfatı "o".

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı

875. **ol:**

Gazel 431

Mısra: **3**

Işaret sıfatı "o".

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

876. **olsa:**-*sa*

Gazel 431

Mısra: **14**

Olmak.

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār olsa bu niyyet kāşkī

877. **olsam:**-*sa, -m*

Gazel 431

Mısra: **5**

Olmak.

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr olsam gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī

878. **ol:**

Gazel 432

Mısra: **13**

Işaret sıfatı "o".

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī

879. **olsa:**

Gazel 432

Mısra: **1**

Olmak.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

880. **ölse:**-*se*

Gazel 432

Mısra: **2**

Ölmek.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

881. **ol:**

Gazel 433

Mısra: **8**

Işaret sıfatı "o".

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri

882. **ol:**

Gazel 433

Mısra: **9**

Işaret sıfatı "o".

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri

883. **oldur:**-*dur*

Gazel 434

Mısra: **2**

O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

884. **oldı:**-*dı*

Gazel 436

Mısra: **11**

Olmak.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

885. **ol:**

Gazel 437

Mısra: **10**

Işaret sıfatı "o".

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

886. **oldı:**-*dı*

Gazel 438

Mısra: **3**

Olmak.

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

887. **ol:**

Gazel 439

Mısra: **11**

Işaret sıfatı "o".

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

888. **olduġum:**-*duġ, -ım*

Gazel 439

Mısra: **7**

Ol- yardımcı fiili.

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḫüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

889. **ol:**

Gazel 440

Mısra: **5**

Işaret sıfatı "o".

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḥacil yüz būstānuñ lālesi

890. **ol:**

Gazel 442

Mısra: **12**

Işaret sıfatı "o".

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

891. **ol:**

Gazel 442

Mısra: **10**

Işaret sıfatı "o".

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

892. **ol:**

Gazel 443

Mısra: **13**

Işaret sıfatı "o".

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

893. **olsam:**-*sa, -m*

Gazel 443

Mısra: **9**

Olmak.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

894. **ol:**

Gazel 444

Mısra: **2**

Işaret sıfatı "o".

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

895. **olsun:**-*sun*

Gazel 444

Mısra: **9**

"Ol-" yardımcı fiil.

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

896. **oldı:**-*dı*

Gazel 445

Mısra: **6**

Olmak.

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

897. **ol:**

Gazel 447

Mısra: **3**

Işaret sıfatı "o".

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

898. **ol:**

Gazel 447

Mısra: **5**

Işaret sıfatı "o".

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur

Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi

899. **ol:**

Gazel 447

Mısra: **11**

Işaret sıfatı "o".

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṯār itdi

900. **olur:**-*ur*

Kıt'a 1

Mısra: **2**

Bir şeye veya niteliğe sahip olmak.

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī olur

901. **ola:**-*a*

Kıt'a 3

Mısra: **4**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

902. **öldürdi:**-*dür, -di*

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Yaşamaz olmak, can vermek.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

903. **ol:**

Kıt'a 5

Mısra: **3**

(Sevgili kastedilerek) "O" işaret sıfatı.

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

904. **olmaz:**-*maz*

Müfret 1

Mısra: **2**

Bulunmama durumu.

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

905. **ol:**

Tahmis 3

Mısra: **12**

"O" işaret sıfatı.

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

906. **ol:**

Tahmis 3

Mısra: **16**

"O" işaret sıfatı.

Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör

907. **olalı:**-*alı*

Tahmis 3

Mısra: **6**

Hale gelmek, bürünmek.

Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

908. **olmasun:**-*ma, -sun*

Tahmis 3

Mısra: **14**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun

909. **öldügüm:**-*düg, -üm*

Taştir 1

Mısra: **25**

Ölmek, yok olmak.

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu

910. **olduñ:**-*du, -ñ*

Taştir 1

Mısra: **11**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

911. **olsun:**-*sun*

Taştir 1

Mısra: **2**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu

ol-:

1. **ola:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **8**

"Ol-" yardımcı fiili.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār bańa

2. **olup:**-*up*

Gazel 24

Mısra: **11**

Olmak, şeklini almak, hâline gelmek.

Kendin atar ṭop olup ortaya ṣevḳ ile güneş
Ṣeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yańa

3. **oldı:**-*dı*

Gazel 34

Mısra: **9**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

4. **olup:**-*up*

Gazel 39

Mısra: **9**

... haline gelmek.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

5. **olsam:**-*sa, -m*

Gazel 53

Mısra: **10**

Bir şeyi yapacak olmak.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

6. **ola:**-*a*

Gazel 54

Mısra: **8**

Olmak.

İy perī tańlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

7. **olmaya:**-*ma, -(y), -a*

Gazel 54

Mısra: **16**

Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ

8. **olan:**-*an*

Gazel 62

Mısra: **10**

Olmak.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

9. **öldüm:**-*dü, -m*

Gazel 63

Mısra: **1**

Hayatını kaybetmek, can vermek; çok vahim bir hale düşmek, biçare olmak.

Derd ile öldüm inanmaz bańa dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded

10. **olan:**-*an*

Gazel 72

Mısra: **12**

"Ol-" yardımcı fiili.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

11. **ölsem:**-*se, -m*

Gazel 72

Mısra: **10**

Hayatı sona ermek, can vermek.

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur

12. **olmış:**-*mış*

Gazel 73

Mısra: **12**

(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

13. **oldı:**--*dı*

Gazel 74

Mısra: **4**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

14. **olan:**-*an*

Gazel 75

Mısra: **14**

"Ol-" yardımcı fiili.

Yüzüñ görüp
Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

15. **olup:**--*up*

Gazel 75

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiili.

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

16. **olur:**-*ur*

Gazel 75

Mısra: **2**

"Ol" yardımcı fiili.

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

17. **olan:**-*an*

Gazel 77

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiili.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

18. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 86

Mısra: **1**

Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr añа fenn olmışdur

19. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 87

Mısra: **1**

... gibi olmak, ... haline gelmek.

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

20. **olsa:**--*sa*

Gazel 109

Mısra: **5**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ḳara ḳara dāġlar bağrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

21. **ölürem:**-*ür, -em*

Gazel 109

Mısra: **3**

Can vermek, ruhunu teslim etmek.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

22. **ölicek:**-*icek*

Gazel 112

Mısra: **4**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur ölicek üstüme Ḳur'ān oḳur

23. **ölmege:**-*meg, -e*

Gazel 120

Mısra: **11**

Can vermek, canını feda etmek.

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür

24. **olmaġa:**-*mak, -a*

Gazel 123

Mısra: **2**

"Ol-" yardımcı eylemi.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

25. **ölince:**-*ince*

Gazel 124

Mısra: **3**

Ölmek; ölünceye kadar.

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

26. **ölürsem:**-*(ü)r, -se, -m*

Gazel 125

Mısra: **7**

Can vermek.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

27. **olur:**-*ur*

Gazel 126

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiil.

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

28. **olur:**-*ur*

Gazel 126

Mısra: **6**

"Ol- " yardımcı fiili.

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

29. **olur:**-*ur*

Gazel 126

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiili.

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

30. **olursın:**-*ur*, -*sın*

Gazel 131

Mısra: **9**

"Ol- " yardımcı fiili.

Cāme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

31. **olurken:**-*ur, -ken*

Gazel 140

Mısra: **1**

"Ol-" yardımcı fiili.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

32. **olan:**-*an*

Gazel 149

Mısra: **6**

"Ol- " yardımcı fiili.

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

33. **olası:**

Gazel 152

Mısra: **8**

Olmak, bulunmak.

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

34. **olalı:**-*alı*

Gazel 155

Mısra: **9**

Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

35. **olıpdur:**-*ıp, -dur*

Gazel 157

Mısra: **4**

Olmak, haline gelmek.

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz

36. **olsun:**-*sun*

Gazel 158

Mısra: **3**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

37. **olsa:**--*sa*

Gazel 160

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

38. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*

Gazel 163

Mısra: **8**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

39. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 169

Mısra: **13**

"Ol-" yardımcı fiil.

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

40. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 172

Mısra: **8**

"Ol-" yardımcı fiili.

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı nāz

41. **olmaġa:**-*mak, -a*

Gazel 173

Mısra: **5**

"Ol-" yardımcı eylemi.

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz

42. **olsa:**--*sa*

Gazel 176

Mısra: **12**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ olsa nāyı kim sevmez

43. **olsa:**--*sa*

Gazel 180

Mısra: **3**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

44. **olmışam:**--*mış, --am*

Gazel 182

Mısra: **11**

"Ol-" yardımcı fiili.

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

45. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 183

Mısra: **5**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

46. **ölmelü:**-*melü*

Gazel 186

Mısra: **8**

Ölmek üzere olan, ölecek olan (kimse).

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

47. **oldı:**-*dı*

Gazel 191

Mısra: **9**

"Ol- " yardımcı fiili.

Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ nerm oldı āhumdan Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş

48. **olsa:**--*sa*

Gazel 192

Mısra: **6**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

49. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 193

Mısra: **6**

"Ol-" yardımcı fiili.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

50. **olduġın:**-*duġ, -ı, -n*

Gazel 195

Mısra: **3**

"Ol-" yardımcı fiili.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

51. **olduġın:**-*duġı, -ın*

Gazel 198

Mısra: **13**

... hale gelmek.

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

52. **oldı:**--*dı*

Gazel 201

Mısra: **4**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

53. **oldı:**--*dı*

Gazel 201

Mısra: **14**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

54. **oldı:**-*dı*

Gazel 202

Mısra: **6**

"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

55. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

56. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

57. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **4**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

58. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **6**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

59. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **8**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

60. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **10**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

61. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **12**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

62. **olsa:**--*sa*

Gazel 203

Mısra: **14**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

63. **olurdı:**-*ur, -dı*

Gazel 203

Mısra: **13**

Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

64. **olmış:**-*mış*

Gazel 204

Mısra: **10**

Bir durumun içinde bulunmak.

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

65. **oldı:**--*dı*

Gazel 205

Mısra: **13**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

66. **oldı:**--*dı*

Gazel 206

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

67. **oldı:**--*dı*

Gazel 211

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

68. **olmış:**-*mış*

Gazel 216

Mısra: **10**

Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

69. **olmaġ:**-*maġ*

Gazel 224

Mısra: **3**

Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Gedā olmaġ istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek

70. **ölürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 224

Mısra: **2**

Ölmek, can vermek.

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

71. **olursa:**--*ur, -sa*

Gazel 225

Mısra: **8**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

72. **olsa:**--*sa*

Gazel 231

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

73. **oldı:**-*dı*

Gazel 232

Mısra: **1**

"Ol- " yardımcı fiili.

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

74. **ölsek:**-*se, -k*

Gazel 234

Mısra: **1**

Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

75. **oldı:**--*dı*

Gazel 235

Mısra: **12**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

76. **ölmek:**-*mek*

Gazel 235

Mısra: **7**

(uğruna) can vermek.

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

77. **olsa:**--*sa*

Gazel 237

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

78. **olsa:**--*sa*

Gazel 237

Mısra: **13**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

79. **olsa:**--*sa*

Gazel 238

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

80. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 244

Mısra: **7**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

81. **olsam:**-*sa, -m*

Gazel 244

Mısra: **3**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ

82. **ölicek:**-*icek*

Gazel 246

Mısra: **4**

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

83. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 249

Mısra: **5**

... gibi olmak, ... haline gelmek.

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ

84. **olsa:**--*sa*

Gazel 252

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

85. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 253

Mısra: **12**

"Ol" yardımcı fiili.

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

86. **olsa:**--*sa*

Gazel 253

Mısra: **4**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

87. **olduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 255

Mısra: **11**

"Ol-" yardımcı fiili.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

88. **olduñsa:**--*du, --ñ, --sa, -*

Gazel 259

Mısra: **12**

"Olmak" yardımcı fiili.

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

89. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 259

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Ṣol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül

Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

90. **oldı:**--*dı*

Gazel 266

Mısra: **4**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

91. **olup:**--*up*

Gazel 267

Mısra: **9**

"Olmak" yardımcı fiili.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḥṣ-i ḥüsn içün her çend gül

92. **oldı:**--*dı*

Gazel 268

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

93. **oldı:**--*dı*

Gazel 268

Mısra: **6**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

94. **oldı:**--*dı*

Gazel 268

Mısra: **8**

"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

95. **olmış:**-*mış*

Gazel 270

Mısra: **6**

"Ol-" yardımcı fiili.

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü şu ġarrā çemen güzel

96. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 276

Mısra: **4**

"Ol-" yardımcı fiilleri.

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol

97. **ölmek:**-*mek*

Gazel 277

Mısra: **3**

(uğruna) can vermek.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

98. **oldı:**--*dı*

Gazel 278

Mısra: **12**

"Ol-" yardımcı fiili.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

99. **olsa:**--*sa*

Gazel 283

Mısra: **1**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

100. **olup:**-*up*

Gazel 284

Mısra: **7**

... haline gelmek.

Dil nişān-ı tīr olup gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm

101. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 287

Mısra: **2**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

102. **olsa:**--*sa*

Gazel 287

Mısra: **12**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür

ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm

103. **olup:**-*up, -*
Gazel 288
Mısra: **7**
"Olmak-" yardımcı fiili.
Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

104. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 288
Mısra: **3**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.
Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

105. **olsa:**-*-sa*
Gazel 290
Mısra: **12**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.
Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum

106. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 294
Mısra: **2**
"Ol-", yardımcı fiili.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

107. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 294
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili.
Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

108. **olıpdur:**-*ıp, -dur*
Gazel 300
Mısra: **10**
Olmak, haline gelmek.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

109. **olup:**-*-up, -*
Gazel 300
Mısra: **2**
"Olmak-" yardımcı fiili.
Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

110. **olıpdur:**-*ıp, -dur*
Gazel 304
Mısra: **12**
Olmak, haline gelmek.
Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

111. **olayduñ:**-*a, -y, -dun*
Gazel 306
Mısra: **4**
Olmak.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

112. **olduġım:**-*dugım*
Gazel 309
Mısra: **11**
Olmak.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

113. **öldürüp:**-*dür, üp*
Gazel 311
Mısra: **10**
"Ölmek, öldürmek".
Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm

114. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 315
Mısra: **10**
Ölmek, can vermek.
Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

115. **ölicek:**-*icek*
Gazel 316
Mısra: **6**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā olsun dirin

116. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **4**

"Ol-" yardımcı fiili.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

117. **olsun:**-*sun*

Gazel 316

Mısra: **14**

"Ol-", yardımcı fiili.

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḥuma şoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

118. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 318

Mısra: **10**

"Ol" yardımcı fiili.

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

119. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 319

Mısra: **5**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

120. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 322

Mısra: **7**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

121. **olmaġ:**-*maġ*

Gazel 325

Mısra: **6**

Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

122. **olurdı:**-*ur, -dı*

Gazel 326

Mısra: **4**

"Ol- " yardımcı fiili.

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

123. **ölmez:**-*mez*

Gazel 333

Mısra: **2**

Ölmez.

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen

124. **olmışam:**--*mış, --am*

Gazel 335

Mısra: **13**

"Ol-" yardımcı fiili.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

125. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 338

Mısra: **13**

Olmak II (bir şey) hâline gelmek.

Baş açuḳ dīvāne olmışdur Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün

126. **olmış:**-*mış*

Gazel 343

Mısra: **9**

... gibi olmak, ... haline gelmek.

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

127. **ölmek:**-*mek*

Gazel 348

Mısra: **7**

Can vermek, hayatın sona ermesi.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

128. **ölmezse:**-*mez, -se*

Gazel 348

Mısra: **1**

Ölmek.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

129. **olursa:**--*ur, -sa*

Gazel 348

Mısra: **8**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

130. **ölür:**-*ür*

Gazel 351

Mısra: **7**

Yaşamaz olmak, can vermek.

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

131. **ölmez:**-*mez*

Gazel 355

Mısra: **13**

Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

132. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*

Gazel 356

Mısra: **1**

(Sevgilinin gamıyla) ölmek, can vermek.

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan

133. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 362

Mısra: **6**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan

134. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 365

Mısra: **9**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

135. **olsa:**--*sa*

Gazel 366

Mısra: **8**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

136. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 367

Mısra: **11**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

137. **ol:**

Gazel 369

Mısra: **5**

Olmak.

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

138. **ola:**-*a*

Gazel 377

Mısra: **3**

Olmak.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

139. **oldı:**-*dı*

Gazel 382

Mısra: **13**

Olmak.

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

140. **ölürem:**-*ür, -em*

Gazel 402

Mısra: **18**

Ölmek, yok olmak.

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

141. **olduġı:**-*duġ, -ı*

Gazel 411

Mısra: **10**

Olmak.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi

Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

142. **olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*

Gazel 411

Mısra: **9**

"Ol-" yardımcı fiil.

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye

143. **olup:**-*up*

Gazel 412

Mısra: **1**

Olmak.

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle

144. **olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 414

Mısra: **2**

Olmak.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

145. **olsun:**-*sun*

Gazel 422

Mısra: **13**

Olmak.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

146. **oldum:**-*du, -m*

Gazel 425

Mısra: **5**

Olmak.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

147. **olduḳca:**-*duḳça*

Gazel 435

Mısra: **7**

Herhangi bir durumun bulunması.

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

148. **olmaduñ:**-*maduñ*

Gazel 436

Mısra: **13**

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

149. **ölseñ:**-*se, -ñ*

Gazel 438

Mısra: **13**

Ölmek.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

[ol:

1. **[ol:**

Gazel 407

Mısra: **9**

O, işaret sıfatı.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

ol āşnā-:

1. **ol āşnā-:**-*lıḳ*

Gazel 218

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O gönlün bildiği tanıdığı.

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ

ol bī-vefā:

1. **ol bī-vefā:**

Gazel 109

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O vefasız sevgili.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

ol cihān-:

1. **ol cihān-:**-*uñ*

Gazel 114

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O dünya. || Ahiret.

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

ol dahi:

1. **ol daḫi:**

Gazel 118

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O dahi, o bile.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

ol deñlü:

1. **ol deñlü:**

Gazel 53

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O denli, o kadar.

Ṣūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

2. **ol deñlü:**

Gazel 111

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O denli, o kadar.

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

3. **ol deñlü:**

Gazel 213

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O denli, o kadar.

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

4. **ol deñlü:**

Gazel 251

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O derece, o kadar.

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

ol ġamze:

1. **ol ġamze:**

Gazel 113

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O Yan bakış.

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

2. **ol ġamze:**

Gazel 139

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O Yan bakış.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

ol iki kāfir:

1. **ol iki kāfir:**-*ler*

Gazel 63

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O iki kafir. [birleşip].

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded

ol ḳadar:

1. **ol ḳadar:**

Gazel 40

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar, o denli, öylesine.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

2. **ol ḳadar:**

Gazel 61

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar, o ölçüde.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

3. **ol ḳadar:**

Gazel 111

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O denli, öyle.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

4. **ol ḳadar:**

Gazel 138

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O denli, öyle.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

5. **ol ḳadar:**

Gazel 269

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar, o denli, öyle.

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

ol laʿl-i nāb:

1. **ol laʿl-i nāb:**

Gazel 57

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O saf dudak, o kıpkırmızı dudak.

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

ol leb-i ḫandān-:

1. **ol leb-i ḫandān-:**-*a*

Gazel 140

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O gülen dudaklara.

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber

ol māh:

1. **ol māh:**

Gazel 83

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay gibi güzel sevgili.

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

2. **ol māh:**

Gazel 243

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay, o ay yüzlü güzel.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

ol māhı:

1. **ol māhı:**

Gazel 225

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay gibi güzel sevgili.

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

ol māhuñ:

1. **ol māhuñ:**

Gazel 112

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay II O (ay yüzlü) sevgili.

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

ol meh:

1. **ol meh:**

Gazel 93

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü güzel,sevgili.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

ol meh-:

1. **ol meh-:**-*üñ*

Gazel 129

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü sevgili.

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

ol meh-i tābān:

1. **ol meh-i tābān:**

Gazel 129

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O parlak ay gibi olan sevgili.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

ol meh-liḳā:

1. **ol meh-liḳā:**

Gazel 95

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü sevgili.

Câme-i sincābī kim ol meh-liḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

ol miḳdār:

1. **ol miḳdār:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar.

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

ol perī:

1. **ol perī:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O periye benzer sevgili.

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

ol perī-peyker:

1. **ol perī-peyker:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O peri yüzlü II Sevgili.

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

ol rind-:

1. **ol rind-:**-*e*
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O aldırışsız.

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

ol sebebden:

1. **ol sebebden:**-*den*
Gazel 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sebepten dolayı, bu yüzden.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

ol serv:

1. **ol serv:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O servi boylu II Sevgili.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

ol seyl-ābe:

1. **ol seyl-ābe:**
Gazel 60
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sel suyu.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd

ol şūḥ:

1. **ol şūḫ:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O işveli sevgili.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

ol şūh-ı dil-ārā:

1. **ol şūḫ-ı dil-ārā:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gönlü süsleyen güzel.

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür

ol sulṭān:

1. **ol sulṭān:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sultan.

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

ol vech:

1. **ol vech:**-*e*

Gazel 264

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöyle, şu şekilde.

Rūze-i hicrān ile
oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm
hilāl eyler göñül

ol yār:

1. **ol yār:**-*e*

Gazel 62

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sevgili.

Ḳomasın derd ile böyle
beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol
yāre meded

2. **ol yār:**-*e*

Gazel 63

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sevgili.

Bāl ü per n'olsun ki
sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre
kebūterler meded

ol yār-:

1. **ol yār-:**-*e*

Gazel 117

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sevgili.

İy ṣabā ger yarayum
dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü
üftāde getür

ol zülf-i perīşān:

1. **ol zülf-i perīşān:**

Gazel 56

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O dağınık saç.

Ayaġum almaġ içün
bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i
perīşān küstāḫ

ola:

1. **ola:**

Gazel 192

Mısra: **4**

Olursa.

Bir naẓarda ḳanıyor
zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı
yāsından ḫalāṣ

2. **ola:**

Gazel 378

Mısra: **14**

Olsun.

Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm
cānum cihāndur bu

3. **ola:**

Gazel 383

Mısra: **4**

Olsun.

Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola
musallaṭ melege

4. **ola:**

Gazel 384

Mısra: **8**

Olsun.

Ya seferle defʿ olur
ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet
ġam yime

5. **ola:**

Gazel 393

Mısra: **13**

Olsun.

Niçe biñ zühd ü veraʿ
ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar
ile

olaldan:

1. **olaldan:**

Gazel 232

Mısra: **15**

Olduğundan beri.

Dürlü medḥ ile
Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i
gevher kākülüñ

olalı:

1. **olalı:**

Gazel 206

Mısra: **3**

Olduğundan beri.

ʿIşḳ ile yār olalı
ʿaynuma gelmez dil ü cān

Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

2. **olalı:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Olduğundan beri.
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

3. **olalı:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Olduğundan beri.
Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih

4. **olalı:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Olduğundan beri.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

5. **olalı:**
Gazel 406
Mısra: **5**
Olduğundan beri.
Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

6. **olalı:**
Gazel 439
Mısra: **11**
Olduğundan beri.
Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

7. **olalı:**
Gazel 440
Mısra: **3**
Olduğundan beri.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

olalum:

1. **olalum:**
Gazel 208
Mısra: **12**
...halinde bulunmak.
İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

olam:

1. **olam:**
Gazel 192
Mısra: **2**
Hale gelmek.
Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

2. **olam:**
Gazel 366
Mısra: **6**
Olayım.
Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

olamaz:

1. **olamaz:**
Gazel 328
Mısra: **7**
Olamamak.
Ḳıl ḳadar şebīh olamaz Zülf-i yāre müşg-i Ḫoten

olan:

1. **olan:**
Gazel 3
Mısra: **1**
...olan (kimse, şey) "sıfat fiil".
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **olan:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Var olan, bilinen.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

3. **olan:**
Gazel 31
Mısra: **9**
İlgili, alakalı.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün

Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

4. **olanuñ:**-*uñ*

Gazel 39

Mısra: **8**

Olan kimse.

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād olanuñ olmaz ʿahd ü peymānı dürüst

5. **olanda:**-*da*

Gazel 160

Mısra: **2**

...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

6. **olan:**

Gazel 329

Mısra: **4**

"Ol" yardımcı fiili.

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināvuñ var gibi taṣvīr olan yirden

7. **olan:**

Gazel 380

Mısra: **8**

Olan.

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

8. **olan:**

Gazel 442

Mısra: **1**

Olan.

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

olana:

1. **olana:**

Gazel 186

Mısra: **7**

Olan, olan kimse.

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

olanuñ:

1. **olanuñ:**

Gazel 381

Mısra: **8**

Olmak olanının.

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

olası:

1. **olası:**

Gazel 186

Mısra: **3**

Haline gelmek.

İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

olayın:

1. **olayın:**

Gazel 206

Mısra: **12**

Olayım.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

2. **olayın:**

Gazel 429

Mısra: **3**

Olayım.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

oldı:

1. **oldı:**

Gazel 29

Mısra: **3**

Ait olmak, dahil olmak.

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

2. **oldı:**

Gazel 341

Mısra: **7**

"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

3. **oldı:**

Gazel 395

Mısra: **9**

Oldı: Ol-, olmak.

Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde
reh-zenler yine

4. **oldı:**

Gazel 440

Mısra: **6**

Oldı: Ol-, olmak.

Āferīn ol
erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz
būstānuñ lālesi

olduġıçün:

1. **olduġıçün:**

Gazel 81

Mısra: **7**

Olduğu için, olduğundan dolayı.

Ruḫlaruñ gülzār-ı
cennet olduġıçün ḫüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun
yaş añdurur

2. **olduġıçün:**

Gazel 88

Mısra: **9**

Olduğu için, olduğundan dolayı.

Dem-ā-dem ḳanlara
ġarḳ olduġıçün
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer

3. **olduġıçün:**

Gazel 133

Mısra: **9**

1. Olduğu için.

Nev-bahār eyyāmı
cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı
añdurur

4. **olduġıçün:**

Gazel 208

Mısra: **1**

Olduğu için, olduğundan dolayı.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı
olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük
degül baġrumda dāġ

5. **olduġıçün:**

Gazel 231

Mısra: **7**

1. Olduğu için.

Ruḫlaruñ gülzār-ı
cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür
muʿanber kākülüñ

6. **olduġıçün:**

Gazel 234

Mısra: **8**

Olduğu için, olduğundan dolayı.

Diş bilersin cānına her
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün
ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

7. **olduġıçün:**

Gazel 276

Mısra: **2**

1. Olduğu için.

Dāġ-ı ḥasret kim
cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-
bārumdur ol

8. **olduġıçün:**

Gazel 293

Mısra: **7**

1. Olduğu için.

Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa
giryāndur gözüm

9. **öldügiçün:**

Gazel 308

Mısra: **7**

Öldüğü için.

Bir gül-i raʿnā
ġamından öldügiçün mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān
eyledüm

olduġın:

1. **olduġın:**

Gazel 219

Mısra: **5**

...haline gelmek.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı
cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep
velī benden peşīmān yoḳ

2. **olduġın:**

Gazel 320

Mısra: **1**

Olduğu zaman.

Kenār olduġın işitdüm
kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol
ḫaberden

3. **olduġın:**

Gazel 335

Mısra: **3**

Olduğunu.

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen

olduġınca:

1. **olduġınca:**

Gazel 207

Mısra: **10**

Olduğu müddetçe.

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

oldukca:

1. **olduḳca:**

Gazel 232

Mısra: **5**

Olabildiğince, epey.

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

oldun:

1. **olduñ:**-*du, -n*

Gazel 266

Mısra: **18**

Olmak, hâlini almak.

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül

olıbil-:

1. **olıbilsem:**--*sem*

Gazel 192

Mısra: **10**

Olma, gerçekleşme ihtimali veya imkânı bulunmak.

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ

olıcak:

1. **olıcaḳ:**

Gazel 190

Mısra: **14**

Olduğu zaman.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

2. **olıcaḳ:**

Gazel 213

Mısra: **6**

Olduğu zaman.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

3. **olıcaḳ:**

Gazel 214

Mısra: **10**

Olunca, olduğu zaman.

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

4. **olıcaḳ:**

Gazel 215

Mısra: **1**

Olduğu zaman, olunca.

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

5. **olıcaḳ:**

Gazel 215

Mısra: **6**

Olduğu zaman, olunca.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ

6. **olıcaḳ:**

Gazel 215

Mısra: **8**

Olduğu zaman, olunca.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

7. **olıcaḳ:**

Gazel 215

Mısra: **12**

Olunca, olduğu zaman.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

8. **olıcaḳ:**

Gazel 390

Mısra: **10**

Olduğu zaman.

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

olınca:

1. **olınca:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Olduğu zaman, olunca.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-
geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol
nā-tüvān tenhā

2. **olınca:**

Gazel 33

Mısra: **10**

Olunca, olduğu zaman.

Ṣūḥ dilberdür n'içün
bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca
ṭabīb

3. **olınca:**

Gazel 97

Mısra: **1**

Olduğu zaman, olunca.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca
sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı
zer yiter

4. **olınca:**

Gazel 199

Mısra: **6**

Olduğu zaman, olunca.

Aġzı dadın ḳande
bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca
ḥelvādan ne ḥaẕẕ

5. **olınca:**

Gazel 273

Mısra: **4**

Oluncaya kadar.

Eşk ü āhum sākin
olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı
bārān esdi yil

6. **olınca:**

Gazel 338

Mısra: **5**

Olduğu zaman, olunca.

Ṣubḥ olınca
yummazam kirpüklü gözüm her
gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i
ḫūn-ḫvār içün

7. **olınca:**

Gazel 393

Mısra: **12**

Olduğu zaman, olunca.

Ḳan yudup inledügim
ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide
çalgular ile

8. **olınca:**

Gazel 395

Mısra: **14**

Olduğu zaman, olunca.

Aġladı yārān görüp
ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü
şīvenler yine

9. **olınca:**

Gazel 418

Mısra: **3**

Olduğu zaman, olunca.

Ṭañ olınca gözlerin
yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü
efġān her gice

10. **olınca:**

Gazel 440

Mısra: **9**

Olduğu zaman, olunca.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

11. **olınca:**

Gazel 447

Mısra: **9**

Olduğu zaman, olunca.

Bu gice baḥr olup aḳdı
ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine
kenār itdi

olma:

1. **olmasa:**-*sa*

Gazel 54

Mısra: **14**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Sāḳiyā cevr ile baġrum
delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi
efġāne feraḥ

2. **olmasa:**-*sa*

Gazel 128

Mısra: **5**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ
yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd
ü aġudur

3. **olmasa:**

Gazel 144

Mısra: **14**

Bulunmamak II olmamak.

İy Muʿīdī ḫāṭırum
yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ
göñlinde īmāndan eser

4. **olmasa:**

Gazel 160

Mısra: **9**

Bulunmamak II olmamak.

Olmasa lebüñ fitneler
eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü
şeġeb olmaz

5. **olmasın:**-*sın*

Gazel 163

Mısra: **14**

Olmamak II Bulunmamak.

ʿIşḳ dilden gidicek hūş
u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket
ḫünkārsuz

6. **olmasa:**-*sa*

Gazel 195

Mısra: **5**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Nāvek olsun cānuma
her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-
ārādan ġaraż

7. **olmasam:**-*sa, -m*

Gazel 201

Mısra: **8**

Olmamak.

Delinmezdi firāḳ
odıyla baġrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

8. **olmasa:**-*sa*

Gazel 237

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Nev-cüvān dilberlere
olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa
pīrüñ senüñ

9. **olmaya:**-*ya*

Gazel 254

Mısra: **8**

Bulunmama, mevcut olmama, sahip olmama durumu.

Leyle-i zülfüñ gedāsı
her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste
mecnūnı anuñ

10. **olmasam:**-*sa, -m*

Gazel 265

Mısra: **2**

Olmamak.

Ḫākī-i ḥasret beni
itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam
hevādār iy göñül

11. **olmasa:**-*sa*

Gazel 317

Mısra: **13**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende
kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi
selām ol nāzenīn

12. **olmayup:**-*y, -up*

Gazel 330

Mısra: **14**

Olmamak.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña
olmaḳ neden

13. **olmasam:**-*sa, -m*

Gazel 432

Mısra: **12**

Olmamak.

Veh ne müşkildür şeb-i
hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla
ḫandān kāşkī

14. **olma:**

Gazel 438

Mısra: **13**

Olma!.

Derd ile ölseñ
Muʿīdī bī-ḥużūr olma şaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u
rāḥat gitmedi

olma-:

1. **olmayıcaḳ:**-*y, -ıcaḳ*

Gazel 199

Mısra: **10**

Bulunmama, mevcut olmama.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı
dünyādan ne ḥazz

2. **olmasa:**-*sa*

Gazel 204

Mısra: **2**

Bulunmama, mevcut olmama.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

3. **olmayıcaḳ:**-*y, -ıcaḳ*

Gazel 367

Mısra: **14**

Bulunmama, mevcut olmama.

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden

4. **olmadı:**-*dı*

Gazel 423

Mısra: **14**

Olmamak.

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān olmadı bir gün dilber-i meh-pāresi

olmadan:

1. **olmadan:**

Gazel 280

Mısra: **7**

Olmadan, meydana gelmeden.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

olmadı:

1. **olmadı:**

Gazel 138

Mısra: **14**

Bulunmamak var olmamak.

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

2. **olmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 282

Mısra: **2**

Bulunmamak,mevcut olmamak.

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

olmadın:

1. **olmadın:**

Gazel 306

Mısra: **14**

Olmadan II Tamamlanmadan.

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

2. **olmadın:**

Gazel 315

Mısra: **2**

Olmadan II Duyulmadan.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

3. **olmadın:**

Gazel 315

Mısra: **4**

Olmadan II Duyulmadan.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

4. **olmadın:**

Gazel 315

Mısra: **6**

Olmadan.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

5. **olmadın:**

Gazel 315

Mısra: **8**

Olmadan.

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

6. **olmadın:**

Gazel 315

Mısra: **10**

Olmadan.

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

olmadum:

1. **olmadum:**

Gazel 192

Mısra: **12**

Olmamak.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ

Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

olmaġ:

1. **olmaġ:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Olmak.
Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

olmaġa:

1. **olmaġa:**
Gazel 226
Mısra: **11**
... hale gelmek.
Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

olmaḳ:

1. **olmaḳ:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Olmak fiili.
‘Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

2. **olmaḳ:**
Gazel 379
Mısra: **8**
Olmak.
Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

3. **olmaḳ:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Olmak.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḫamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

4. **olmaḳ:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Olmak.
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

olmasa:

1. **olmasa:**--*ma, --sa*
Gazel 4
Mısra: **10**
Olmak, gerçekleşmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **olmasa:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Olmasa, olmamak.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḫaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī’den ne ḫaẕẕ

3. **olmasa:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Olmaz ise.
Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

4. **olmasa:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Olmasa, olmamak.
Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

5. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **1**
Olmasa, olmamak.
Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

6. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **4**
Olmasa, olmamak.
Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

7. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Olmasa, olmamak.
İy kemān-ebrū gözümden dem-be-dem aḳmazdı

ḳan
Tīr-i ġamzenden cigerde zaḫm-ı peykān olmasa

8. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **8**
Olmasa, olmamak.
Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

9. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **10**
Olmasa, olmamak.
Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa

10. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **12**
Olmasa, olmamak.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

11. **olmasa:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Olmasa, olmamak.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa

12. **olmasa:**
Gazel 421
Mısra: **9**
Olmasa, olmamak.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

13. **olmasa:**
Gazel 432
Mısra: **10**
Olmasa, olmamak.
Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider
Sīne-i mecrūḥumuzda olmasa cān kāşkī

14. **olmasa:**
Gazel 440
Mısra: **7**
Olmasa, olmamak.
Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi

olmasaydı:

1. **olmasaydı:**
Gazel 156
Mısra: **10**
Olmasaydı.
Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḫüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

olmasun:

1. **olmasun:**
Gazel 138
Mısra: **17**
Bulunmamak II olmamak.
Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

2. **olmasun:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Bulunmamak II olmamak.
Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

3. **olmasun:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Bulunmamak II olmamak.
İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş olmasun dāġ-ı nihānum gitme gel

4. **olmasun:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Bulunmasın, mevcut olmasın.
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel

5. **olmasun:**
Gazel 339
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.
Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

6. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **14**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Zülf-i yār içün
Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde
Manṣūr olmasun

7. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **12**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Bād-ı ṣubḥa tācını
ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr
olmasun

8. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **10**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Bülbülüñ bir āhına
döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḥüsnine
maġrūr olmasun

9. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **8**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yāre ʿāşıḳsın diyü her
kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse
meşhūr olmasun

10. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **6**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi
yaġmur olmasun

11. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ
şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde
manẓūr olmasun

12. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yaḳın olmayan ġam ü
endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden
dūr olmasun

13. **olmasun:**

Gazel 344

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yaḳın olmayan ġam ü
endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden
dūr olmasun

14. **olmasun:**

Gazel 345

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle
ḳānūn olmasun

15. **olmasun:**

Gazel 345

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Cevrüñi bir pāre ḳıl
kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle
ḳānūn olmasun

16. **olmasun:**

Gazel 345

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Kīmyādur çün kara
ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi
altun olmasun

17. **olmasun:**

Gazel 345

Mısra: **6**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yay idüp ḳaddüm
atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe
pür-ḫūn olmasun

18. **olmasun:**

Gazel 345

Mısra: **8**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun

19. **olmasun:**
Gazel 345
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

20. **olmasun:**
Gazel 345
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun

21. **olmasun:**
Gazel 345
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

22. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

23. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

24. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār olmasun

25. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

26. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

27. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

28. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

29. **olmasun:**
Gazel 346
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

30. **olmasun:**
Gazel 347
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

31. **olmasun:**

Gazel 347

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

32. **olmasun:**

Gazel 347

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun

33. **olmasun:**

Gazel 347

Mısra: **6**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

34. **olmasun:**

Gazel 347

Mısra: **8**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

35. **olmasun:**

Gazel 347

Mısra: **14**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun

36. **olmasun:**

Gazel 348

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

37. **olmasun:**

Gazel 348

Mısra: **10**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun

38. **olmasun:**

Gazel 348

Mısra: **4**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

39. **olmasun:**

Gazel 348

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

40. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **1**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

41. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **2**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

42. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **6**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

43. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **8**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Naḳd-i ʿömrüm şaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Şoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

44. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **10**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı şancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

45. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **12**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

46. **olmasun:**

Gazel 349

Mısra: **14**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

47. **olmasun:**

Gazel 364

Mısra: **11**

"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

olmasun mı:

1. **olmasun mı:**

Gazel 257

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmasın mı, nasıl olmaz?.

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ

olmaya:

1. **olmaya:**

Gazel 215

Mısra: **8**

Olmaz.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

2. **olmaya:**

Gazel 226

Mısra: **9**

Olmamak.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

olmayam:

1. **olmayam:**

Gazel 192

Mısra: **14**

Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

olmayan:

1. **olmayan:**

Gazel 164

Mısra: **8**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

2. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **1**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

3. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **2**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

4. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **4**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan

5. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **6**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

6. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **8**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

7. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **10**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

8. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **12**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle ṣūḫ ü ʿayyār olmayan

9. **olmayan:**

Gazel 339

Mısra: **14**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

10. **olmayan:**

Gazel 344

Mısra: **1**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

11. **olmayan:**

Gazel 349

Mısra: **2**

"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

olmayasın:

1. **olmayasın:**

Gazel 175

Mısra: **10**

Olmayan , olmamak.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz

olmayıcaḳ:

1. **olmayıcaḳ:**

Gazel 74

Mısra: **5**

Olmayacak.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler

2. **olmayıcaḳ:**

Gazel 160

Mısra: **10**

Olmayacak.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

3. **olmayıcaḳ:**

Gazel 444

Mısra: **8**

Olmayacak.

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim

Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

olmayınca:

1. **olmayınca:**

Gazel 261

Mısra: **6**

Olmayınca.

ʿĀṣıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

olmaz:

1. **olmaz:**

Gazel 59

Mısra: **14**

Uygun olmaz.

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

2. **olmaz:**

Gazel 93

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

3. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

4. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **2**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

5. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **4**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü şorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

6. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

7. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

8. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz

9. **olmaz:**

Gazel 159

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

10. **olmaz:**

Gazel 160

Mısra: **4**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz

11. **olmaz:**

Gazel 160

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

12. **olmaz:**

Gazel 160

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

13. **olmaz:**

Gazel 160

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

14. **olmaz:**

Gazel 180

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

15. **olmaz:**

Gazel 254

Mısra: **9**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

16. **olmaz:**

Gazel 264

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

17. **olmaz:**

Gazel 283

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

18. **olmaz:**

Gazel 324

Mısra: **7**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

19. **olmazsañ:**-*iseñ*

Gazel 327

Mısra: **9**

Olmamak II bulunmamak.

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

20. **olmaz:**

Gazel 339

Mısra: **2**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

21. **olmaz:**

Gazel 353

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulununñ dāmenin

22. **olmaz:**

Gazel 363

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

23. **olmaz:**

Gazel 374

Mısra: **2**

Olmaz.

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

24. **olmaz:**

Gazel 399

Mısra: **8**

Olmaz.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḥ olmamaḳ olmaz şarāb-ı nābda

25. **olmazdı:**-*dı*

Gazel 414

Mısra: **1**

Olmamak.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

26. **olmazdı:**-*dı*

Gazel 422

Mısra: **7**

Olmamak.

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi

27. **olmaz:**

Gazel 439

Mısra: **10**

Mümkün değil.

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

olmaz-:

1. **olmazduñ:**-*duñ*

Gazel 237

Mısra: **3**

Olmamak.

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

olmaz mı:

1. **olmaz mı:**

Gazel 229

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmaz mı.

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

olmazdı:

1. **olmazdı:**

Gazel 204

Mısra: **1**

Olmamak.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

2. **olmazdı:**

Gazel 208

Mısra: **10**

Olmamak.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

olmazsa:

1. **olmazsa:**

Gazel 199

Mısra: **12**

Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ

olmışam:

1. **olmışam:**

Gazel 218

Mısra: **6**

Olmak.

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ

olsa:

1. **olsa:**

Gazel 193

Mısra: **8**

Olmak, hâline gelmek.

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

2. **olsa:**

Gazel 227

Mısra: **8**

Olsa.

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

3. **olsa:**

Gazel 373

Mısra: **9**

Olsa.

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū

4. **olsa:**

Gazel 395

Mısra: **5**

Olsa.

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine

5. **olsa:**

Gazel 411

Mısra: **6**

Olsa.

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

6. **olsa:**

Gazel 418

Mısra: **11**

Olsa.

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

7. **olsa:**

Gazel 419

Mısra: **1**

Olsa.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

olsam:

1. **olsam:**

Gazel 370

Mısra: **9**

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben

olsañ:

1. **olsañ:**

Gazel 127

Mısra: **4**

Olsan, olmak.

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

olsun:

1. **olsun:**

Gazel 136

Mısra: **7**

Daim olsun.

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

2. **olsun:**

Gazel 229

Mısra: **4**

Bir şeyin gerçekleşmesini istemek, dilemek.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

3. **olsun:**

Gazel 286

Mısra: **11**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

4. **olsun:**

Gazel 288

Mısra: **8**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

5. **olsun:**

Gazel 300

Mısra: **11**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam

6. **olsun:**

Gazel 312

Mısra: **6**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

7. **olsun:**

Gazel 316

Mısra: **1**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin

Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

8. **olsun:**

Gazel 339

Mısra: **3**

" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan

olupdur:

1. **olupdur:**

Gazel 191

Mısra: **12**

Olmak,meydana gelmek.

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

2. **olupdur:**

Gazel 422

Mısra: **2**

Olmuştur.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

olur:

1. **olur:**

Gazel 75

Mısra: **12**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

2. **olur:**

Gazel 76

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

3. **olur:**

Gazel 77

Mısra: **4**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

4. **olur:**

Gazel 77

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

5. **olur:**

Gazel 80

Mısra: **8**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Ḫüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

6. **olur:**

Gazel 191

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

7. **olur:**

Gazel 205

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

8. **ölür:**

Gazel 215

Mısra: **3**

Ölmek.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

9. **olur:**

Gazel 215

Mısra: **9**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

10. **olur:**

Gazel 230

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

11. **olur:**

Gazel 254

Mısra: **6**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ

12. **olur:**

Gazel 274

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

13. **olur:**

Gazel 279

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm

14. **olur:**

Gazel 279

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm

15. **olur:**

Gazel 309

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

16. **olur:**

Gazel 318

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

17. **olur:**

Gazel 320

Mısra: **9**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden

18. **olur:**

Gazel 333

Mısra: **1**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen

19. **olur:**

Gazel 333

Mısra: **11**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

20. **olur:**

Gazel 336

Mısra: **14**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

21. **olur:**

Gazel 364

Mısra: **10**

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünün

22. **olur:**

Gazel 372

Mısra: **4**

Olur: Ol-, olur.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm

Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

23. **olur:**
Gazel 380
Mısra: **2**
Olur: Ol-, olur.
Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn olur aḫşāma ḳarşu

24. **olur:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Olur: Ol-, olur.
Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [şu] girih girih

25. **olur:**
Gazel 382
Mısra: **9**
Olur: Ol-, olur.
Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

26. **olur:**
Gazel 384
Mısra: **6**
Olur: Ol-, olur.
Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

27. **olur:**
Gazel 388
Mısra: **1**
Olur: Ol-, olur.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

28. **olur:**
Gazel 391
Mısra: **14**
Olur: Ol-, olur.
Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

29. **olur:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Olur: Ol-, olur.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma

30. **olur:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Olur: Ol-, olur.
Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

31. **olur:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Olur: Ol-, olur.
El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

32. **olur:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Olur: Ol-, olur.
Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

33. **olur:**
Gazel 444
Mısra: **11**
Olur: Ol-, olur.
Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

34. **olur:**
Gazel 445
Mısra: **10**
Olur: Ol-, olur.
İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

olur idi:

1. **olur idi:**
Gazel 220
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olurdu.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

olur mı:

1. **olur mı:**

Gazel 125

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur mu; mümkün mü.

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

2. **olur mı:**

Gazel 157

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur mu.

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

3. **olur mı:**

Gazel 240

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur mu; mümkün mü.

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

olurdı:

1. **olurdı:**

Gazel 433

Mısra: **11**

Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

Ne luʿb ile olurdı cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri

olurken:

1. **olurken:**

Gazel 225

Mısra: **5**

Olmak, hâlinde bulunmak.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

olursa:

1. **olursa:**-*ur, -sa*

Gazel 32

Mısra: **1**

Herhangi bir durumda bulunmak.

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb

2. **olursa:**

Gazel 430

Mısra: **7**

Olur ise.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı

on eyle-:

1. **on eyle-:**-*düñ*

Gazel 250

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Az iken çok olmak.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ şıfrını Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

oñar-:

1. **oñarmayu:**-*ma, -yu*

Gazel 425

Mısra: **2**

Islah etmek, yoluna koymak, rast getirmek, tamir etmek, düzeltmek.

Daḫi ḳaçar görüp ol şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni

oñmadan:

1. **oñmadan:**

Gazel 136

Mısra: **11**

İyileşmeden şifa bulmadan.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

oñmaduḳ:

1. **oñmaduḳ:**

Gazel 136

Mısra: **12**

İyileşmeyen.

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

onul:

1. **oñulmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 62

Mısra: **10**

İyileşmek, şifa bulmak.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

2. **oñulur:**-*ur*

Gazel 385

Mısra: **6**

İyileşmek, şifa bulmak.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

oñulmaz:

1. **oñulmaz:**

Gazel 168

Mısra: **4**

I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen acıya derman bulunamayışı.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

2. **oñulmaz:**

Gazel 304

Mısra: **3**

İyileşmez, şifa bulmaz, şifasız.

Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm

3. **oñulmaz:**

Gazel 364

Mısra: **8**

I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen acıya derman bulunamayışı.

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn

oran:

1. **oranı:**-*ı*

Gazel 99

Mısra: **7**

Ölçü, derece, miktar.

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

ordū:

1. **ordūdan:**-*dan*

Gazel 25

Mısra: **6**

Askerî birlik.

Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

ordū-yı sīne-:

1. **ordū-yı sīne-:**-*m*

Gazel 210

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göğsümün ordusu.

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

orta:

1. **ortada:**-*da*

Gazel 14

Mısra: **5**

Orta, ara, iç.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür bāña

2. **ortalıḳda:**-*lıḳ, -da*

Gazel 14

Mısra: **4**

Etraf, ortam, çevre.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür bāña

3. **ortada:**-*dä*

Gazel 76

Mısra: **6**

Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer, orta.

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ortada bir ḳan olur

4. **ortaya:**-*y, -a*

Gazel 98

Mısra: **3**

Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer II Herkesin görebileceği yer.

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya

Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

5. **ortaya:**-*y, -a*

Gazel 188

Mısra: **10**

Herkesin görebileceği yer.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

6. **ortasında:**-*sı, -n, -da*

Gazel 267

Mısra: **11**

Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

7. **ortaya:**-*y, -a*

Gazel 371

Mısra: **4**

Meydan.

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben

<u>orta yir:</u>

1. **orta yir:**-*de*

Gazel 264

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Orta yerde, ortada.

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül

<u>ortada:</u>

1. **ortada:**

Gazel 108

Mısra: **4**

Ara yer, meydan.

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

2. **ortada:**

Gazel 122

Mısra: **7**

Ara yer, meydan.

Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Ağız ağıza virüp söyleşicek ne sözi var

3. **ortada:**

Gazel 137

Mısra: **8**

Görünür yerde, göz önünde.

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

4. **ortada:**

Gazel 185

Mısra: **6**

Ara yer, meydan.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne şuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

5. **ortada:**

Gazel 347

Mısra: **8**

Ara yer, meydan.

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

<u>ortaya:</u>

1. **ortaya:**

Gazel 99

Mısra: **11**

Ortaya, meydana.

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

2. **ortaya:**

Gazel 203

Mısra: **10**

Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer // Herkesin görebileceği yer.

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

3. **ortaya:**

Gazel 204

Mısra: **4**

Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer // Herkesin görebileceği yer.

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

ortaya atar:

1. **ortaya atar:**-*ar*
Gazel 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Meydana atılmak.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

ortaya atdum:

1. **ortaya atdum:**-*du, -m*
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir iş için kendini öne sürmek.

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

oruç:

1. **oruc:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

ʿosmān:

1. ʿ**osmān:**
Gazel 358
Mısra: **2**
Osmanlı Devleti.

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOsmān illerin

2. ʿ**osmān:**
Gazel 358
Mısra: **14**
Osmanlı Devleti.

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿOsmān illerin

otaġ:

1. **otaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 129
Mısra: **7**
Oda, çadır.

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

2. **otaġ:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

3. **otaġı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **16**
Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

otur:

1. **oturup:**-*up*
Gazel 112
Mısra: **14**
Oturmak.

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur

2. **oturup:**-*up*
Gazel 113
Mısra: **4**
Oturmak.

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

otur-:

1. **oturmaz:**--*maz*
Gazel 184
Mısra: **3**
Oturmaz.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

oturup:

1. **oturup:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Oturmak, bulunmak.
Oturup fārig̱ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

oyna:

1. **oynadur:**-*dur*
Gazel 109
Mısra: **2**
Oynatmak, hareket ettirmek.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur

2. **oynar:**-*r*
Gazel 134
Mısra: **6**
Oynama II hareket etme.
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

3. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **1**
Oynamak.
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

4. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **2**
Oynamak.
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

5. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **4**
Oynama II hareket etme.
Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

6. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **8**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.
Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

7. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 216
Mısra: **12**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.
Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

8. **oynamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 217
Mısra: **2**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.
Göñli ol ṣūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

9. **oynar:**-*r*
Gazel 250
Mısra: **9**
Bir kararda durmamak, değişiklik göstermek.
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

10. **oynar:**-*r*
Gazel 392
Mısra: **6**
Oynamak.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḫüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

oyna-:

1. **oynar:**-*r*
Gazel 134
Mısra: **1**
Oynamak.
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

2. **oynar:**-*r*
Gazel 134

Mısra: **2**

Oynamak.

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile oynar
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile oynar

3. **oynar:**-*r*

Gazel 134

Mısra: **4**

Beyitte büyük yılan ile mücadele eder anlamında kullanılmıştır.

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar

4. **oynar:**-*r*

Gazel 134

Mısra: **8**

Beyitte savaşmak anlamında kullanılmıştır.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

5. **oynar:**-*r*

Gazel 134

Mısra: **10**

Uzatmaktır.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

6. **oynar:**-*r*

Gazel 134

Mısra: **12**

Oynamak.

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar

7. **oynar:**-*r*

Gazel 134

Mısra: **14**

Oynamak.

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile oynar

8. **oynadur:**-*dur*

Gazel 288

Mısra: **13**

Oynama II hareket etme.

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

9. **oynadur:**-*dur*

Gazel 332

Mısra: **4**

Oynama II hareket etme.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

<u>oynad:</u>

1. **oynadur:**-*ur*

Gazel 109

Mısra: **6**

Hareket ettirmek.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

2. **oynadur:**-*ur*

Gazel 109

Mısra: **10**

Oynatma, hareket ettirme.

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

3. **oynadur:**-*ur*

Gazel 231

Mısra: **4**

Oynatmak.

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

<u>oynad-:</u>

1. **oynadur:**-*ur*

Gazel 109

Mısra: **4**

Hareket ettirmek.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

2. **oynadur:**-*ur*

Gazel 109

Mısra: **8**

Hareket ettirmek.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

<u>oynadup:</u>

1. **oynadup:**

Gazel 273

Mısra: **9**

Oynatma, hareket ettirme.

Oynadup dil-fülkin
āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar
fırāvān esdi yil

oynadur:

1. **oynadur:**

Gazel 109

Mısra: **12**

Dalgalandırır.

Dilden āh itsem yaşum
cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı
ʿummān oynadur

oynamaḳda:

1. **oynamaḳda:**

Gazel 106

Mısra: **4**

Oynamak.

Ġabġab ü zülfüñle
ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar
çālāk olur

oynat:

1. **oynatdı:**-*dı*

Gazel 40

Mısra: **7**

Hareket ettirmek.

Ṭop idüp oynatdı
başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde
çevgānı dürüst

2. **oynatmaġ:**-*maġ*

Gazel 59

Mısra: **3**

Oynatmak, hareket ettirmek.

ʿīş ü ʿişret ṭopını
oynatmaġ içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev
çevgān-ı 'īd

3. **oynatsa:**-*sa*

Gazel 216

Mısra: **9**

Hareket ettirmek.

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya
ḳalḳan oynamaḳ

4. **oynatmasun:**-*ma, -sun*

Gazel 353

Mısra: **7**

Oynatmak.

Cānum alup yüregüm
oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden
çekmesün ġam demrenin

oyun:

1. **oyunumdur:**-*um, -dur*

Gazel 280

Mısra: **8**

Oyun, vakit geçirmeye yarayan eğlence.

Daḫı ġam naṭʿında
şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek
oyunumdur benüm

o: *O, işaret sıfatı.*

Yıllarla **o** māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın /
İtdügine şāyed ki
peşīmān ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [o,]*
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād **o** perī] /
Taḫtını yil götürür
şanki Süleymān'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [o,]*
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir
iy dil başuña /
Şimdiden **o** dilberüñ
kūyında derbān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [o,]*

o: *" O" kişi zamiri.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb /
Gīsūlaruñ
tek **anuñ** ipini
uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [anuñ, --nuñ]*
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber
/ **Anı** gören pādşāh
olur ılan
ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [anı, --nı]*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim / Dāġ-ı ḫūn-ālūdum **anuñ** bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [anuñ, --nuñ]*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce **anı** ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [anı, --nı]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / **Anuñ** içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [anuñ, --nuñ]*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / Yüregüm pür-ḫūn iden **anuñ** firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [anuñ, --nuñ]*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün / **Anuñ** yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [anuñ, --nuñ]*

Āṣiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor merdümlerüm **anuñ** öñ üne āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [anuñ, --nuñ]*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr **aña** kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [aña, -ñ, -a]*

Evvel ele ayaġın al **andan** ayaġın öp / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [andan, -n, -dan]*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab **anı** ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [anı, --nı]*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab **anı** olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [anı, --nı]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [anuñ, --nuñ]*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise / Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [anuñ, --nuñ]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [anuñ, --nuñ]*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı **anuñ** / Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [anuñ, --nuñ]*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı **anuñ** / Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [anuñ, --nuñ]*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var **anuñ** baña / Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [anuñ, --nuñ]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün **anı** añdum

ağladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [anı, --nı]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben **anuñ** nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [anuñ, --nuñ]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān ṣaçın ög **anuñ** bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [anuñ, --nuñ]*

o: *" O" III. tekil şahıs zamiri.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler **anı** el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [anı, -n, -u]*

o: *" O" III. tekil kişi zamiri.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ **aña** ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [aña, -ñ, -a]*

Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr **aña** fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre **anı** görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [anı, --nı]*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum **andan** eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri .*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl **anuñ** ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum / Gel sen inṣāf eyle **andan** ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [andan, -n, -dan]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa **anuñ** dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice **anuñ** başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]*

Leşker çeküp **anuñ** ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri.*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim / Sīne-i pür-dāġ **anuñ** āyīnelü ḳalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [anuñ, -nuñ, -]*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā / Şehr

yanduḳda **anuñ** kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [anuñ, -nuñ, -]*

o: *" O" işaret işaretı.*

Bu çemende ben Muʿīdī **o** şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [o,]*

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).*

Öldürür niçe Muʿīdīyi **anuñ** ṣalınışı / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

o: *" O " işaret sıfat.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider / Beñzer **o** murġa dāme düşer dāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [o,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce **o** meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [o,]*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin **o** nāzenīn / Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [o,]*

o: *" O " III. tekil şahıs zamiri.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün **anı** müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [anı, --nı]*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup **anı** ḫabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [anı, --nı]*

o: *" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (onu).*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā / **Anı** ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [anı, --nı]*

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum / **Anı** aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [anı, --nı]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp / Maḥrūm ḳomaz āḫir **anı** intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [anı, --nı]*

ocaġ: *Ateş yakılan yer. ǁ manevi anlamda olgunlaşma, pişme yeri; mihnet bağlamında azaphâne.*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı şu ḳoysun diyü / Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [ocaġuma, -um, -a]*

od: *T. Ateş.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim / Ḳorḳaram **od** düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [od,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile

cānum / Bu **odı** kimse
def‘itmez kim [ol]
yāḳūt-ı
seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [odı, -ı]*

Ocaġuma ‘āḳıbet
hecr **odı** ṣu ḳoysun
diyü / Kārbārum yile
virüp ḫāksār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [odı, -ı]*

‘Uşşāḳı yaḳarken ġazel-i
sūzānum / Yā Rab ne
içün
yanmaz **oda** dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [oda, -a]*

od: *Ateş.*

Āh ile bülbül
yaḳar **odlara** gül
mecmū‘asın / Her
ḳaçan şi‘rüm ser-āġāz
eyleyüp ḫoş-ḫvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [odlara, -lar, -a]*

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
/ **Odlara** yansun
Mu‘îdî āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [odlara, -lar, -a]*

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
/ **Odlara** yansun
Mu‘îdî āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [odlara, -lar, -a]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle
bir āh itdüm kim / Bī-
fitīl **odlara** yandı yine
ḳandīli
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [odlara, -lar, -a]*

Göñlümüñ **odın** söyündürm
ez Mu‘îdī gerçi kim /
Eşk-i bī-pāyānum ile
baḥr-i ‘ummāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 9). [odın, -ı, -n]*

Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur /
Yanup **odlara** kül
oldum yine göñlüm
belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [odlara, -lar, -a]*

Şem‘ gibi **odlara** yanmaḳ
nedür ölsem gerek /
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [odlara, -lar, -a]*

od: *Ateş.*

Gāh **oda** ṣalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya /
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [oda, -a]*

Pervāne **oda** düşdi
Mu‘îdī ġam-ı ‘ışḳa /
Cān virdi iki ‘āşıḳ-ı
dīvāne ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [oda, -a]*

Oda yaḳan cānum ol māh
iştiyāḳıdur henüz /
Şem‘veş maḥv oldı
cismüm sūz bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [oda, -a]*

Derd-i derūndan āh ider
olduñ Mu‘îdī āh /
Ḳorḳum budur
ki **oda** yanar
ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [oda, -a]*

İy Mu‘îdī yāre çün ‘arż
idemezsin ḥālüñi
/ **Oda** yansun yā nedür
bu şi‘r ü inşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [oda, -a]*

Sīnede ġam var yanar dil bir
yaña cān bir yaña / Her
ṭarafdan
uyarurlar **oda** mihmān
olsa

şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [oda, -a]*

Pervāne gibi yirini **od** itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [od,]*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup **odlar** ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [odlar, -lar]*

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum / Berk-i āhumdur **oda** yaḳan vücūdum ḫırmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 5). [oda, -a]*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim / Ol semenderdür ziyān irmez aña bu **oddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [oddan, -dan]*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram **odlara** kāġıd yanar eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [odlara, -lar, -a]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma **odlar** yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [odlar, -lar]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ **odınuñ** şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [odınuñ, -ı, -n, -uñ]*

od: *Ateş. II iç yangını.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden **od** ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [od,]*

od: *Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün **o dlara** / Bir ulu bayram düğündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [odlara, -lar , -a]*

od: *Ateş II Aşk ateşi.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün **odl ara** / Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [odlara, -lar, -a]*

od: *Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün **o dlara** / Bir ulu bayram düğündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [odlara, -lar, -a]*

od: *Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ **oda** yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [oda, -a]*

od: *Ateş. ǁ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Niçe yanmasun
Muʿīdī **odlara** pervāne
veş / ʿĀşıḳ olmışdur
benüm şemʿ-i
şebistānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [odlara, -lar, -a]*

od: *Ateş ‖ 'Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Āh ü yaşumdan **oda** cān
ṣalayum deryāya ten /
Tīr-i āhumdan iñen
ġāfīl yürür beñzer ki
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [oda, -a]*

od: *Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i
şuʿledāruñdur senüñ /
Mihrüñ ile **od** yanar
başında zāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [od,]*
Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol
deñlü başlar itdi kim /
İki ʿālem **oda** ya[ḳar
āteşi] āh
eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [oda, -a]*
Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār
ḥaḳḳı çün inan /
Yirüm **od** olmışdur ol
ruḫsār ḥaḳḳı çün
inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [od,]*

od: *(Aşk) ateşi.*

İçinden ṣu içen bir kez
yanar şevḳ **odına** biñ
yıl / Düzerse kūze-ger
kūze ben öldükde
ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [odına, -ı, -n, -a]*

od ṣal-: *Ateşe vermek.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsuf'uñ / Nīl
idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [od ṣal-, -up]*

od üzre: *Ateşin üstünde, ateşin içinde.*

Seccādesini zülfüñ **od
üzre** döşer dāʾim /
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [od üzre,]*

oda at-: *Ateşe atmak, yakmak.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı
yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā
ṭamaʿla cānlarını oda
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [oda at-, -dı, -lar]*

oda yandum: *Ateşe yanmak, ateşte yanmak.*

Cāme vü cāmuñ
elinden **oda
yandum** nitekim /
Sīne-ber-sīne ṣarup
yāri öper leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [oda yandum, -du, -m]*

oġlan: *Delikanlı, erkek çocuk.*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı
ne āh itmedin / ʿĀşıḳın
ḥālini bilmez
çünki **oġlandur** ḥabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [oġlandur, -dur]

oġlan: *Genç kimse.*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir
ölümlü ḥastedür / Kef
geçer miskīn daḥi
gördükce **oġlan** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [oġlan,]

oġlan: *Delikanlı, genç kimse.*

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin **oġlandan** b

erü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [oġlandan,]*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī / Ṣūrete aldanursan **oġlansın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [oġlansın, -sın]*

oğlan: *Genç kimse.*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir **oġlana** uymazam / Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [oġlana, -a]*

oğlan-: *Genç kimse.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī / Bī-çāre daḫi gördügi **oġlane** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [oġlane, -e]*

oh: *Ünl. Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzūyı ārāmum ṣıdı / **Oḥ** niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [oḥ,]*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzūyı ārāmum ṣıdı / **Oḥ** niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [oḥ,]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / Uzaḳ menzilden **oḳ** alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [oḳ,]*

ok: *1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim / Süst olsa kemān **oḳını** sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [oḳını, -ı, -n, -ı]*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu çıḳar **oḳuñ** iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [oḳuñ, -uñ]*

Her nihāl-i tāze bir **oḳ** oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [oḳ,]*

Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ **oḳ** ile yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [oḳ,]*

İy Muʿīdī ġam degül cevr **oḳına** olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [oḳına,]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse **oḳa** dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [oḳa, -a]*

ok: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan **oḳlaruñ** olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [oḳlaruñ, -lar, -uñ]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr **oḳı** zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [oḳı, -ı]*

ok: *Ok, sevgilinin bakışı.*

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm **oḳın** urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [oḳın, -ın]*

ok: *Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan **oḳlaruñ** olma sa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [oḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Ġamzeñ **oḳına** Muʿīdī ḳarş u varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [oḳına, -ına]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ **oḳların** / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [oḳların, -lar, -ı, -n]*

ok: *Gamze (bakış) bağlamında.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ **oḳın** / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [oḳın, -ın]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze **oḳın** her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [oḳın, -ın]*

ok: *Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk II yaralayıcı bakış (gamze).*

Cānuma cevr **oḳın** atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [oḳın, -ın]*

ok: *Ok, savaş aleti.*

Çerḫ **oḳından** rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ gibi derūnum ṭoptolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [oḳından, -ı, -ndan]*

ok: *Ok. II Sevgilinin kirpiği. II Sevgilinin bakışı.*

Yine bir **oḳ** urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [oḳ,]*

ok: *1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne **oḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [oḳ,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir **oḳ** daḫi ursañ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [oḳ,]

Yanında **oḳ** ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [oḳ,]*

Cevr **oḳı** peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [oḳı, -ı]*

ok: *Ok. II Sevgilinin kirpiği, yan bakışı.*

Merhem añma kim ġam **oḳı** çaḳ ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [oḳı, -ı]*

ok: *Ok, ok temreni.*

Yār iken iy dil güzeller **oḳ** gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [oḳ,]*

Yay **oḳ** götürür ḳaşuñla ġamzeñ / Ceng āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [oḳ,]*

ok: *Ok, ok temreni. II Dik olma olma.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında **oḳ** gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [oḳ,]*

ok: *Savaş aleti II Kirpik.*

Kemān-ebrūlar **oḳına** hedef olmaġ ise ḳaṣduñ / Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [oḳına, -ı, -n, -a]*

ok: *Ok; sevgilinin kirpiği, gamzesi; âşığın ahı.*

Kemān-ebrūlar **oḳınuñ** nişān-gāhı ki cān olmış / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [oḳınuñ, -ı, -nuñ]*

ok: *Savaş aleti || Divan şiirinde sevgiliye ait birçok güzellik unsuru oka benzetilmiştir.Bunların hemen hepsinde benzetme yönü aşığın yaralanma halidir.Sevgilinin aşkı, boyu, kirpiği, gamzesi ve gözü ok özelliği gösterir.Ok,her halde aşığın bağrına ve dolayısıyla gönlüne saplanır.Aşık bu okun gönlünden çıkarılmasını istemez.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp **oḳlara** kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [oḳlara, --lar, --a]*

ok at-: *Oku fırlatmak.*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [oḳ at-, --up-up]*

ok bırak: *Ok bırakmak, ok fırlatmak. II Sevgilinin kaşlarını gererek âşığa bakış atması.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi **oḳ bıraḳ** ortada kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

108, Beyit 2). [oḳ bıraḳ,]

ok sepdi: *Ok serpmek, saçmak.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir şıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [oḳ sepdi,]*

ok ü yay: *Ok ve yay.*

Deryā ḫarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir **oḳ ü yay** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [oḳ ü yay,]*

ok ü yay-: *Ok ve yay.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [oḳ ü yay-, -a]*

oka: *Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden ol **oḳa** peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [oḳa,]*

okı: *Okumak.*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım / **Oḳısañ** maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [oḳısañ, -sañ]*

okı: *Okumak, bir metni sesli olarak okumak.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ / **Oḳınan** hengāmelerde dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [oḳınan, -nan]*

okı: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör / Mūr iken efsūn **oḳıyup** ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [oḳıyup, -(y), -up]*

okı: *Sesli bir biçimde söylemek.*

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ / Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [oḳısam, -sa, -m]*

okı: *Okumak, sesli söylemek.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile / **Oḳıyup** şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [oḳıyup, -y, -up]*

okı: *Okumak fiilinin olumsuzu.*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn **oḳınmaz** vaṣf-ı ḥālüm var iken / Ḥālümi ʿarż ideyin bāri mecālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 1). [oḳınmaz, -n, -maz]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret / Hergiz **oḳınmaz** oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [oḳınmaz, -n, -maz]*

okı-: *Okumak.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / İllerde ḳıṣṣadur **oḳınur** dāstān umuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [oḳınur, -n, -ur]*

okı-: *Okumak, okunmak; okunmaz.*

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti / **Oḳınmaz** idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [oḳınmaz, --nmaz]*

okı-: *Okumak, söylemek.*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ **oḳısam** / Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 2). [oḳısam, -sa, -m]*

okı-: *Okumak.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / Şiʿri **oḳımazlar** da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [oḳımazlar, --maz, --lar, -]*

okı-: *Okumadan.*

Nāzuñ kitābın **oḳımadın** böyle nāz ider / Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [oḳımadın, --ma, --dın]*

okımaġa: *Çağırmak, davet etmek.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum **oḳımaġa** anı / Peftere şalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [oḳımaġa, -maġ, -a]*

okın: *Oku-, Okun-.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek / **Oḳınurken** çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [oḳınurken, -ur, -ken]*

okınmaz ol-: *Okunmamak, söylenmemek.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [oḳınmaz ol-, --dı]*

oku: *Okumak.*

Yazdı ruḫumda ḥālümi eşküm varaḳ varaḳ / **Oḳudı** ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [oḳudı, -dı]*

oku: *Okumak.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi teshīr içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [oḳur, -r]*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [oḳur, -r]*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān **oḳur** *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [oḳur, -r]

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider / Āh ol nigār eger **oḳur** ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [oḳur, -r]*

oḳu: *Davet etmek, çağırmak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [oḳur, -r]*

oḳu: *1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-, çağır- 3.Çağır-.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān **oḳur** / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [oḳur, -r]*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların **oḳur** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [oḳur, -r]*

oḳu: *Okumak, çağırmak, söylemek.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān **oḳur** / Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [oḳur, -r]*

oḳu: *(Sözlük) Okumak. II İlim öğrenmek.*

İy Muʿīdī çün **oḳur** diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [oḳur, -r]*

oḳu-: *Çağırmak, seslenmek.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin **oḳur** / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 4). [oḳur, -r]*

oḳu-: *Çağırmak.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin **oḳur** / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [oḳur, -r]*

oḳu-: *Okumak II dua etmek.*

İy Muʿīdī çün **oḳur** dīvān um ol Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [oḳur,]*

oḳu-: *1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger / Kendü yazup yañılup **oḳuya** eşʿārüm den *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [oḳuya, -ya, -]*

oḳu-: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*

Gülşende ġonçeye ağız açdurmamaġ içün / Almış eline gül gibi **oḳur** kitāb-ı

nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [oḳur, --r]*

<u>okunmaduḳ:</u> *Okunmayan.*

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir **oḳunmaduḳ** duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [oḳunmaduḳ,]*

<u>okur:</u> *I. Okur, çağırır, seslenir. II. Zikir, vird.*

Göñlüm seni **oḳur** delü olursa yiridür / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [oḳur,]*

<u>ol:</u> *Olmak.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest **olup** geç mek diler / Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [olup, -up]*

Biñde birisi defter **olınmaya** ḫaṣre dek / Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [olınmaya, -ın, -ma, -y, -a]*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn **olup** taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [olup, -up]*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [olup,]*

N'ola māh **olduñ** ise mihr idegör ḳullaruña / İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 4). [olduñ, -duñ]*

Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki baġrumda **olan** zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [olan,]*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest **olup** ṣüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [olup,]*

Pādşāh **olmış** iken mülk-i maḫabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [olmış,]*

Ḫurrem **ol** kim ʿişret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [ol,]*

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ / **Oldı** çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [oldı, -dı]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl / İy ḫazān görmiş göñül **olduñ** gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [olduñ, -duñ]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret / Hergiz oḳınmaz **oldı** naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser **ola** mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [ola, -a]*

Ḳuluñ **olmaġa** Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [olmaġa, -maga]*

Ben ki sevdā-zede **oldum** ġam-ı gīsūlar ile / Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / Bu nāz u şīve **olmaz** ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [olmaz, -maz]*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ **olduġın** / Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [olduġın, -duġ, -ın]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr **oldı** revān / Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [oldı, -dı]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz **olmaz** / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [olmaz, -maz]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar **ol** giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ol,]*

Lāleveş ḫūn **olduġına** yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [olduġına, -duġına]*

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet **olmışdur** ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [olmışdur, -mış, -dur]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān **ol** yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān **ol** yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ol,]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān **ol** yüri / Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān **ol** yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [ol,]*

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam / İy Muʿīdī ber-ḳarār **olsa** bu niyyet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 7). [olsa, -sa]*

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḥużūr **olsam** gerek / İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 3). [olsam, -sa, -m]*

Cānda **olsa** tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [olsa,]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz **oldı** saña / Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [oldı, -dı]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [oldı, -dı]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez **olsam** ḫalāṣ / Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [olsam, -sa, -m]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim / Yıllar **oldı** ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [oldı, -dı]*

ol: *O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş **ol** ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ol,]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm / Devletüñde **ol** senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [ol,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür **ol** kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [ol,]*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri / **Oldur** meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [oldur, -dur]*

ol: *Olur: Ol-, olur.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam **olur** ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [olur, -ur]*

ol: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür **ölsem** gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [ölsem, -sem]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ **ölmek** ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [ölmek, -mek]*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar ağlar gözlerüm / Ben **ölürsem** ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ **ölmekden** özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ölmekden, -mek, -den]*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ **öldürdi** / Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [öldürdi, -dür, -di]*

ol: .

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz **olur** / Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [olur, -ur]*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [olur, -ur]*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne yoḳsul ne bay **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [olur, -ur]*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [olur, -ur]*

Şoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [olur, -ur]*

ol: *T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum / **Ol** ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [ol,]*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim / Her yirde **oldur** söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [oldur, -dur]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür **ol** kimesne kim / Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [ol,]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın **ol** ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [ol,]*

ol: *Ölmek.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl **öldüm** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [öldüm, -düm]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / **Ölmüş** idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [ölmüş, -müş]*

Ben **öldüm** ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [öldüm, -dü, -m]*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti / Hey meded **öldüm** naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [öldüm, -dü, -m]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup **ol** bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [ol,]*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün **ol** pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [ol,]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / Şimdi **ol** bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [ol,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan **ol** senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [ol,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni /

Bu perīşānlıḳ
baña **ol** caʿd-ı
kākülden
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [ol,]*

Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī / Veh
ki ʿāşıḳlarda
yoḳ **ol** baḫt-ı bīdār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [ol,]*

İy Muʿīdī güç gelürdi
tevbemüz bozmaḳ
velī / Luṭf
idüp **ol** müşkilümüz
āḫir āsān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [ol,]*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin / El-
ḥaḳ bulınmaz **ol** büt-i
mestāneden
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [ol,]*

Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ
medḥinde kim / Ḫıżra
dönmüşdür
giyüp **ol** serv-i ḫōş-
bālā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [ol,]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān
gibi **ol** nerges-i ḫūnī /
Ḳızıl güllerle zeyn
itdüm senüñ ʿışḳuñ
gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 2). [ol,]*

Ḳanı **ol** devlet ki meydān
içre başum ṭop idem /
Elde çevgān oynadur
bir şeh-süvārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [ol,]*

Serv reftār itse güller gülse
luṭf ü rengi yoḳ
/ **Ol** melāḥat kānı serv-
i gül-ʿiẕārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [ol,]*

Cān fedā olsun
Muʿīdī **ol** gözi
mestāneye / Kim şarāb
şevḳidür ġam nīşini
nūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [ol,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü
ḫışm iderse eylesün /
Cām-ı laʿlüñdür
yine **ol** zehri tiryāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 3). [ol,]*

Ben ki dil-
ḫasteyem **ol** ġamze-i
fettān içün /
Uyumazam giceler
zülf-i perīşānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [ol,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından
siyehkār olmayan /
Ġamdan āzād
olmaz **ol** dāma giriftār
olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [ol,]*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār
ḥaḳḳı çün inan / Yirüm
od olmışdur **ol** ruḫsār
ḥaḳḳı çün
inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [ol,]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur /
Göremez ādem
ṭoyınca **ol** perī-sīmā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ol,]*

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr
itmek degül / Ger
çalarsañ tīġ ile
döndürmez **ol** şeydā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [ol,]*

Yaḳasın çāk idüp **ol** ḥūr
açdı luṭfı revzenin /
Her baḳan **ol** revzene
seyr itdi cennet
gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [ol,]*

Ölürsem **ol** yüzi gülsüz bu
dāġ-ı intiẓārumdan /
Yaḳasın çāk ide baş
ḳalduran lāle
mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 1). [ol,]*

Muʿīdī **ol** kemān-ebrū
ġamında ṣorma ḥālüm
kim / Ḳara baġrum
delinmişdür ḫadeng-i
āh ü

zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ol,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin **ol** bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ol,]*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / Kim **ol** āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [ol,]*

ol: *Ölmek, yok olmak.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter **ölince** bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ölince, -ince]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger **ölürsem** itmezem bir ẕerre minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

Yolında **öldügüm** vallāhi billāhi yalandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [öldügüm, -düg, -üm]*

ol: *1. işaret sıfatı "o".*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet **ol** noḳṭasız ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [ol,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa **ol** meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [ol,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan **ol** senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [ol,]*

Gerçi **ol** çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [ol,]*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül / **Ol** kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [ol,]*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur **ol** / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [ol,]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** perī-peykerle añma ḥālümi / İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [ol,]*

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar / Kākülüñden **ol** perī yü züñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [ol,]*

Ṭañ degül ḫavf eylesem **ol** ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [ol,]*

Umma **ol** şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı
derbānlıġın / Kimseye
bu devlet olmayup
saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [ol,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
/ Veh ki tīre-şām
olupdur
gündüzüm **ol** māh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [ol,]*

Bir gün **ol** kebg-i ḫırāmānı
şikār idem diyü /
Ḳāmetüm cāḥı kemān
oldı ḫadeng-i āh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [ol,]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ
oldı vücūdum yār içün
/ Sīne-çāküm
lāleveş **ol** serv-i gül-
ruḫsār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [ol,]*

Ḳanı **ol** günler ki dem dem
ṭolanup ṣaḥrā yüzin /
Lāle seyr eylerdi
yārüm ben anuñ zībā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ol,]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum
dāne dāne dürr gibi /
Kirpügine birisin
aṣmadı **ol** sīmīn-
beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [ol,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ
sevdāsın eyler her gice
/ Ḳorḳaram kim bir
gün **ol** bī-çāre Mecnūn
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [ol,]*

Çāk dāmāndur diyü el
çekme **ol** gülden göñül
/ Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [ol,]*

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-
ṣürāḥī gūyiyā / Işırup
yir yir
ḳanatsam **ol** nigāruñ
gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 2). [ol,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn gibi /
Ṭutsa maḥrūm olmaz
ādem bir ulunuñ
dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ol,]*

Görince **ol** gözi ḫūn-rīzi
bildüm / Ḳızıl ḳanum
ḳara yire
ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 4). [ol,]*

Lālelerdür fitne gülzārında
yir yir açılur / Tāb-ı
mey kim ẓāhir olur her
dem **ol** ruḫsārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [ol,]*

Kimse başa çıḳmadı bu
ṭurre-i ṭarrār ile /
Kimse cān
ḳurtarmadı **ol** ġamze-i
ḫūn-
ḫvārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 3). [ol,]*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma
pīrāyedür lü'lü' gibi /
Her ne söz kim
işidem **ol** laʿl-i gevher-
bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [ol,]*

Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma çoḳdur fitnesi
/ ʿĀḳil iseñ
uyma **ol** bed-meste
ġavġādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [ol,]*

Sīnesinde öper **ol** serv-i
ḫırāmānı bugün / Kim
ki ber-ḫūrdār olursa
ṭāliʿ-i
mesʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 3). [ol,]*

Niḳāb açmazsa
yüzden **ol** hilāl-ebrū
ṣanem bir gün / Helāk
eyler beni āḫir şeb-i
endūh-ı ġam bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [ol,]*

ol: *1. Olmak.*

Cemʿ **olup** meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [olup, -up]*

ol: *1. O, işaret sıfatı.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn **ol** şarṭ ile kim andan bite ḥelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [ol,]*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam **ol** pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [ol,]*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / **Ol** ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [ol,]*

Kūyına varduḳca sögse **ol** ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [ol,]*

Cān riştesinden eyleyüp **ol** dil-sitān ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [ol,]*

ol: *1. O (İşaret sıfatı).*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / Olduñ meger ki **ol** ṣaneme āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [ol,]*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek / **Ol** feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [ol,]*

ol: *O, işaret zamiri.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim / **Ol** semenderdür ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [ol,]*

ol: *Olmak.*

Baḳma alçaḳlıġıma ḳuluñ **olam** gibi gelür / Niçeler menzil-i ʿālīye irer himmet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 4). [olam, -a, -m]*

ol: *Ölmek.*

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī / **Ölse** idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [ölse, -se]*

ol: *Ölmek, yok olmak.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı **öldürsem** gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [öldürsem, -dür, -se, -m]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger **ölürsem** ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

Gerçi dermān añsalar her ḥaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim **olmaya** dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

8, Beyit 1). [olmaya, -ma, -(y)a]

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim / Ḫār ile hem-dem **olupdur** sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [olupdur,]*

ol: *Işaret sıfatı "o".*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün **ol** günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [ol,]*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür **ol** verhem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [ol,]*

Ṣorarken ḫālüm **ol** serv-i ḫırāmān diñlemez yine / Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 5). [ol,]*

Ger miyānın **ol** sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [ol,]*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün **ol** serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [ol,]*

Benden **ol** yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [ol,]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem **ol** ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ol,]*

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma / Avladum vahşī iken **ol** gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [ol,]*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına olsam hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm **ol** kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [ol,]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam ṭop itmeyince başum **ol** çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ol,]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā **ol** tīr ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [ol,]*

Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri / Anuñ içün aġzını açmış durur **ol** nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [ol,]*

Ḫaṭ degüldür çevreden **ol** ḫadd-i gül-nārı ṭutan / Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [ol,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ol,]*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce **ol** ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [ol,]*

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur / Gözümden

gitmesün **ol** ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 5). [ol,]*

Ġam-ı hecr ile cānum çıḳmaludur / Daḫi raḥm eylemez **ol** ṣūḫ-ı bed-ḫū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 6). [ol,]*

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim / Devādur derdüñe **ol** nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [ol,]*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i ṣafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ / Ki **ol** pīrūze-cām içre ṣerāb-ı erġavāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [ol,]*

Cefāsı ḫārın **ol** ṣūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [ol,]*

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin / Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 2). [ol,]*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger **ol** tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [ol,]*

Ṣarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine **ol** ruḫlar / Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [ol,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem / Olmaḳ dilerseñ gāh gāh **ol** mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [ol,]*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm **ol** gül-ʿizāre ḳarşu / Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 1). [ol,]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur **ol** ṭurre kim olur / [Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [ol,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı **ol** mū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [ol,]*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Ṣāyet **ol** ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [ol,]*

Ḫāk-i pāyın göresin **ol** ṣāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [ol,]*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur **ol** zevḳ ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ol,]*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum / Luṭf eyle geç geçenden **ol** mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [ol,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var **ol** ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [ol,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi **ol** kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [ol,]*

İy Muʿīdī ḫāl ile **ol** ḳaş elinden āh kim / Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 5). [ol,]

Ḥālet-i nezʿümde iken
geldi **ol** īsā-nefes /
Ölmüş idüm baña
Ḥaḳ'dan tāze bir
cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [ol,]*

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile /
Ḳaṣduma itmiş
kemīn **ol** ḳanlu
düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [ol,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez
ṭurmaz iken ḳavline /
İstiḳāmet
umaram **ol** serv-i
bālādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ol,]*

Ben öldüm **ol** yüzi gülsüz
bahārı n'eyleyeyin /
Kefen yiter baña çün
berg-i yāsemen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [ol,]*

İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
/ Bir gice **ol** māh-ı gül-
ruḫsārı görsem
ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 7). [ol,]*

Ḫaṭ degüldür
görinen **ol** rūy-ı āteş-
tābda / Sebzedür kim
āşkār olmış kenār-ı
ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 1). [ol,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb
u fitne başuma / Tā ki
ṣaldum bir
naẓar **ol** ṣūḫ-ı fettān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [ol,]*

Kākül degül bu sünbül-i
ḫoş-bū ṣalup durur /
Devlet hümāsı
gölgesin **ol** yārüm
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [ol,]*

Cāme-ḫvābında
görüp **ol** māhı ḳaldum
ṭaʿña kim / Ḳara
kirpikler inüp varmış
yanaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [ol,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm
yüz āl ile ʿışḳa beni /
Āh kim ḳaṣd
itmiş **ol** yüzi ḳaralar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [ol,]*

Gelmiş **ol** ḳaṣda ki dīnüm
küfr ile pinhān ide / Ne
ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı
dilber
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 6). [ol,]*

İy āftāb-talʿat söz
yoḳdur **ol** dehāne / Biñ
arasañ bulunmaz bir
ẕerrece
bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [ol,]*

ʿAyb itme gūş idersem cān
ile vaṣf-ı laʿlüñ /
Rengīn
hikāyedür **ol** şīrīn ü ter
fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ol,]*

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca **ol** zülf
ü cemāle beñzemez /
Fi'l-meṣel ʿanberden
olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ol,]*

ʿAzm idüp n'eyler
ʿaceb **ol** ṣūḫ-ı dilber
Kaʿbe'ye / Çünki
yoḳdur varduġı
dünyāda kāfir
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [ol,]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı
şafaḳdan
yaḫūd **ol** meh-rū /
Giyüp gök pīrehen
itmiş yaḳasın [ḳırmızı]
vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** güle bir vaṣl
ümīdi var idi / Her
ṭarafdan ḫārveş māniʿ
hezārān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ol,]*

Gerçi yayın şundı **ol** ebrū-yı
kej-rālar bize / Çeşm
oḳın urur daḫi bu
çeşm-i şehlālar
bize *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [ol,]

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün **ol** ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ol,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez **ol** derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [ol,]*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum / Sāye **ol** serv-i revānuñ düşdüginçe yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ol,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider **ol** māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [ol,]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp **ol** māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ol,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda **ol** meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [ol,]*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür / Ne fā'ide imkān olup **ol** yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [ol,]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine / Var ḫaber vir iy belā cāsūsı **ol** dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [ol,]*

Āh kim ʿarż olmadı **ol** yāre baġrum yāresi / Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [ol,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem **ol** nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ol,]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı **ol** neẓāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [ol,]*

Daḥi ḳaçar görüp **ol** şūḫ-ı māh-pāre beni / Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki daḥi bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [ol,]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir **ol** dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [ol,]*

Çünki **ol** şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [ol,]*

Cilve itmek dilese bir gice **ol** zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [ol,]*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp / Degme bir sulṭānda yoḳdur **ol** gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [ol,]*

Daʿvet eyler çün seni **ol** şūḫ ayaġı tozına / Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān **ol** yüri *(Kalkand*

elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [ol,]

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir / ʿīd-i vuṣlatdur bugün **ol** māha ḳurbān **ol** yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 7). [ol,]*

Dil no'la Mecnūn olursa **ol** perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [ol,]*

Bir gün **ol** nā-mihrbān şāyed geleydi görmege / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [ol,]*

Ḥālüm **ol** ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [ol,]*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār / Ṣalındugınca **ol** ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4). [ol,]*

Aḫşāmlar idüm **ol** meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [ol,]*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh / Sīne-be-sīne ṣardı mı **ol** bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [ol,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile **ol** / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [ol,]*

Āferīn **ol** erġavānī cāmeye üstünde kim / Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [ol,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ **ol** ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [ol,]*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma / Ṭoġruluġ ile sevmişem **ol** serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 6). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** perī teshīrin ümmīđ itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [ol,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / Cānum ur ger añma billāh **ol** perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [ol,]*

Ayaġı şunmadın **ol** sāḳī-i cefā elüme / Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ol,]*

Yanup yaḳıldugım **ol** serv-i lāle-ruḫdandur / Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 3). [ol,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun **ol** gedānuñ kim / Yoluñda zer yirine cān ü başın niṯār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [ol,]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum **ol** ṣanem / Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [ol,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile / Görseñ **ol** ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [ol,]

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop **olupdur** āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān **olmışdur** efser başuma / Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Baş egmez idüm **ol** ḳad-i bālāya ben velī / Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [ol,]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her ġazel kim **ol** ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [ol,]*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / Tā ḳıyāmet **ol** binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [ol,]*

ol: *... hale gelmek.*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi / Dilber **olmaḳdan** meg er kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [olmaḳdan, -mak, -dan]*

İrdüm **ol** ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ol,]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / **Olmışam** pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [olmışam, -mış, -am]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr **olmaġ** isterdüm velī / Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [olmaġ, -maġ]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng **olmış** / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [olmış, -mış]*

İçerseñ nūş-ı cān **olsun** velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden **olupdur** bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [olupdur, -up, -dur]*

Ḳıymet **olmazdı** metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [olmazdı, -maz , -dı]*

Ney gibi deldi Muʿīdī bağruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-

dem **olursa** yaraşur
nāle vü efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [olursa, -ur, -sa]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı
ʿışḳuñ **olupdur** begüm ṣikār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil **olur** dirler
velī / Derdi çoḳ ʿāṣıḳlıġuñ budur en āsānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [olur, -ur]*

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf **ola** ki taġyīrine taḳṣīr
ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [ola, -a]*

Ne var **olduñ** ise dilber ḳayurmaz bildügin
itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp
gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [olduñ, -du, -ñ]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan **olsun** ki hecrüñde helāk oldum nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [olsun, -sun]*

ol: *Olmak, bir şey haline gelmek.*

Ḳāmetüm lām **olduġın** dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [olduġın, -duġ, -ın]*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet **olmış** iken her ṭaraf / Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [olmış, -mış]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Yār yolında **ölmeden** vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [ölmeden, -meden]*

ol: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken **olmasa** bir ḫāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Bulunmak.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim / Nāmede
mühr **olmasa** olmaz iñende
muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Olmamak.*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst **olmazsın** baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [olmazsın, -maz, -sın]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz **öldügüm** içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [öldügüm, -düg, -(ü)m]*

ol: *Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak.*

Naḥl-bend **olup** nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden / Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 6). [olup, -up]*

ol: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim yiter **ölince** bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ölince, -ince]*

ol: *Ölünce, öldüğü vakit.*

Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / **Ölicek** bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [ölicek, -icek]*

ol: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem / Bu günehdendür siyeh-rūy **olduġı** müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [olduġı, -duġ, -ı]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḫerden seyre gitse **ol** meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ol,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen **ol** Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ol,]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / **Ol** perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ol,]*

İncinür āhumdan **ol** gül-ruḥ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḥod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ol,]*

Būy-ı cān viren müdām **ol** caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ol,]*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim / Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [ol,]*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḫüsnüñ güli **ol** bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [ol,]*

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Tīr-i ġamdan ger **ölem** bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ölem, -e, -m]*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez **ölürse** dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [ölürse, -ür, -se]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler **ölürse** perhīz

eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ölürse, -ür, -se]*

ol: . *Gerçekleşmek veya yapılmak.*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler / Ben mūra **olan** ẓulmi Süleymān'e disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [olan, -+an]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḥāk **olup** ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [olup, -up]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile **olduġına** pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

Aġlamaz **oldum** gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın / Nāgehān dīvāne **olursın** bu sevdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [olursın, -ur, -sın]*

ol: *... haline gelmek.*

Öyle **oldum** kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

ol: *... haline gelmek.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn **olmış** perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [olmış, -mış]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun **olupdur** iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [olupdur, -up, -dur]*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ **olmışuz** biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [olmışuz, -mış, -uz]*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ / İy Muʿīdī **olıgör** merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [olıgör, -ıgör]*

ol: *Olmasaydı.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ **olmasa** ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *(şartlı) olmak.*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan / Pāk-dāmān **olmasa** gül gibi dildārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

282, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n’ola düşnām ile / Degmeñüz telḥ **olmamaḳ** olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [olmamaḳ, -ma, -mak]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül **ol** tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ol,]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası **ol** pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [ol,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām **ol** kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ol,]*

Ḫükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḥtına / **Ol** perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ol,]*

Būy-ı cān viren müdām **ol** caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ol,]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter **ol** serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [ol,]*

ol: *... vasfını taşımak.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ **olana** düşm en yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [olana, -an, -a]*

ol: *"O" işaret sıfatı. II Sevgili.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz **ol** āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri.*

Neẕrüm **oldur** kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [oldur, -dur]*

ol: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül / Hey meded **öldüm** bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [öldüm, -düm]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā’dur lebüñ / Hey meded **öldüm** disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [öldüm, -düm]*

Boynuñ ışırmaġ ile n’içün ḳan ider ʿadū / Düşmez mi yoḫsa boynuña **öldükde** ḳanu muz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [öldükde, -dük, -de]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n’eylerem didüm didi

/ **Öldügine** ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [öldügine, -düg, -i, -n, -e]*

Ġamdan **öldüm** ġayrı çāre n'eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [öldüm, -düm]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel yitiş **öldüm** meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [öldüm, -düm]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger **ölem** pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ölem, -em]*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben **öldükde** ġubārum dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [öldükde, -dük, -de]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā / Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [olmış, -mış]*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet / **Olmış** bu da sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [olmış, -mış]*

Terk eylemek **olurdı** ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [olurdı, -ur, -dı]*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger ol daḥi **olmış** saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [olmış, -mış]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler güllerle zeyn **olmış** gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [olmış, -mış]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Gerçi pīr **olduñ** Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin / ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [olduñ, -duñ]*

ol: *Can vermek.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz **ölürse** sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [ölürse, -ür, -se]*

ol: *"O", işaret sıfatı.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz **ol** āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ol,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir **ol** güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile zeyn **olmış** maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [olmış, -mış]

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā **olmış** / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [olmış, -mış]*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab ne ṣūḥa āşinā **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [olmış, -mış]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [olmış, -mış]*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [olmış, -mış]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir / Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [olmış, -mış]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān **olmış** / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [olmış, -mış]*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [olmış, -mış]*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [olmış, -mış]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [olmış, -mış]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi / Ben derdmende **olmış** iken āşnā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [olmış, -mış]*

Baġlandı gitdügince işüm zülf-i yār ile / Eyvāy eger ki **olmaya** bir feṯḥ-i bāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 4). [olmaya, -ma, -y, -a]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü **olmış** ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [olmış, -mış]*

ol: *Olmamak.*

Bildüm dehānuñ **olmaduġını** t aʿyīn ile / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [olmaduġını, -ma, -duk, -ı, -n, -ı]*

ol: *Ölmek, dünyevi hayatın sona ermesi.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben **öldüm** intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [öldüm, -dü, -m]*

ol: *"O" işaret sıfatı (Sevgiliye*

işaret edilerek).

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa **ol** ṣāḥ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [ol,]*

ol: *Olmak, halini almak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber **olmasa** ceresle r itdügi efgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki **olupdur** / Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [olupdur, -(u)p, -dur]*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg / Rifʿatde **olupdur** meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [olupdur, -(u)p, -dur]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi / Ḫūn **olupdur** yüregüm ṣeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [olupdur, -(u)p, -dur]*

Muʿīdī gerçi pervāne **olupdur** ḥüsn üñe ammā / Anı ġam nārına yaḳma benüm ṣemʿ-i ṣebistānum *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [olupdur, -(u)p, -dur]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir ṣāh içün / Veh ki tīre-ṣām **olupdur** gündüzü m ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [olupdur, -(u)p, -dur]*

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Ḳāmetüm lām **olduġın** dil ṭıflı ṣerḫ itmek neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [olduġın, --duġ, --ı, --n]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh **olan** tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [olan, -an]*

ol: *Olmak, gibi olmak, bir şeye benzemek.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng **olmış** / İçersin gizlüce beñzer ṣarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [olmış, -mış]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ **olupdur** begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār **olupdur** şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *... halinde bulunmak, ...*

haline gelmek.

Bir perī hecriyle cismüm zār **olupdur** şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *"O" (sevgilinin öldürücü yan bakışı) işaret sıfatı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḫoş degül **ol** tīr-i müjgāndan cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [ol,]*

ol: *"O" işaret sıfatı (sevgili).*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası **ol** pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [ol,]*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse **ol** meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [ol,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen **ol** Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ol,]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül yiter **ol** serv-i gül-ʿiẕār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [ol,]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir **ol** güzeller şāhına / Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [ol,]*

Öpmedüm aġzın uyurken **ol** gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [ol,]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb **olmaz** / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [olmaz, -maz]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ **olınca** aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [olınca, -ınca]*

ol: *Olmasaydı, şayet gibi anlamlarında.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ **olmasa** perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Bir şeye veya niteliğe sahip olmak.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ / Ki ne ḫoş cāmiʿ-i ṣınāʿī **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [olur, -ur]*

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān **olmış** gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [olmış, -mış]*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür her yir yaşıl

çemen **olmışdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven **olmışdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden **olmışdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [olmışdur, -mış, -dur]*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür / Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden **olmışdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim / Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [olmışdur, -mış, -dur]*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / **Olmasa** baġrumda yir yir zaḥm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum **olmadan** şarāb / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [olmadan, -ma, -dan]*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek **olurdı** līk / Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [olurdı, -ur, -dı]*

Rā ḳaşlaruña meyl ider **olan** gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [olan, -an]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ **olduġından** n'oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [olduġından, -duġ, -ı, -n, -dan]*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ **oldum** senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān **olup** geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [olup, -up]*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān **olmaḳ** āsān dur velī / İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [olmaḳ, -maḳ]*

Māhir **olmışdur** Muʿīdī sūz -ı eşʿār ile kim / Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [olmışdur, -mış, -dur]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz **olupdur** / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [olupdur, -up, -dur]*

Riyā ile **olan** zühdi n'idersin / Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [olan, -an]*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz **olan** mübtelā

/ Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [olan, -an]*

Çīn-be-çīn **olup** ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [olup, -up]*

Çün **oldı** lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān **oldı** kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [oldı, -dı]*

Dīde merdümleri yaşum dökeli **oldı** ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer **olmış** / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [olmış, -mış]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne **olup** ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [olup, -up]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk **oldum** devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

Añmaz **oldum** gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [oldum, -du, -m]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste **olmışdur** yatur / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gerçi nevrūz **oldı** çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın gönlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Görüp yol üzre seni öyle vālih **oldum** kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

Āşnā **olmaġa** vaşluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā gönül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [olmaġa, -maġ, -a]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan eser / Āh eger **olursa** nā-peydā gönül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [olursa, -ur, -sa]*

Fenn-i fiten içinde şaçuñ **oldı** ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [oldı, -dı]*

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına **olalı** süvār / Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [olalı, -alı]*

Serkeş gerek iy şanem ḳaşuñ kim /

Süst **olsa** kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [olsa, -sa]*

Gerçi pīr **olduñ** Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [olduñ, -du, -ñ]*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind **olan** cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [olan, -an]*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ **olıcaḳ** her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [olıcaḳ, -ıcaḳ, -]*

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz / Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür **oldı** nişānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz **oldı** kimseyi āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Şemʿ **olalı** Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [olalı, -alı]*

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül / Köp düşse cām-ı bādeye **olup** ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [olup, -up]*

Sāz **olup** żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [olup, -up]*

Yıllar **olmışdur** ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [olmışdur, -mış, -dur]*

Ġamzeñe dil hem-dem **olup** şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [olup, -up]*

Rūz-ı miḥnetde enīs **olan** baña ġamdur hemān / Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [olan, -an]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān **olmış** / Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [olmış, -mış]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ **olup** güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [olup, -up]*

Zerd ü zār **olup** Muʿīdī ḳolları n yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [olup, -up]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki yana yana şevḳüñle **olupdur** bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

190, Beyit 4). [olupdur, -up, -dur]

Nāvek **olsun** cānuma her şāḫ eger kim olmasa / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ / Cān bülbüline **oldı** güzel sebzezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / **Oldı** nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [oldı, -dı]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim / Olayın ser-ḫoş **olup** devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [olup, -up]*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür / ʿIşḳ ocaġında er **olan** erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [olan, -an]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest **olan** göñül / Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [olan, -an]*

Oynar **oldum** devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [oldum, -du, -m]*

Dest-gīr **olsañ** dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [olsañ, -sa, -ñ]*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar / Cā-be-cā sīnemde **olan** ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [olan, -an]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı **ola** gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [ola, -a]*

Vaḳtidür terk eyle pīr **olduñ** güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [olduñ, -du, -ñ]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / Dil **olup** başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [olup, -up]*

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür **olmış** aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [olmış, -mış]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [oldı, -dı]*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [oldı, -dı]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān **olmaḳ** aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [olmaḳ, -maḳ]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār **olmaḳ** velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān **oldum** / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān **oldum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi / Söz **olmış** ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 3). [olmış, -mış]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber / Ġonçeveş ḫandān **olup** çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [olup, -up]*

Gider **oldum** ben aġlasam yaraşur / Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur **oldı** ḳorḳaram / Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [oldı, -dı]*

Çün ehl-i nāz **olan** dilber niyāz-ı ʿāṣıḳa baḳmaz / Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [olan, -an]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā **olmaḳ** neden / Ben ġarībüñ başına dā'im belā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [olmaḳ, -maḳ]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā **olmaḳ** neden / Ben ġarībüñ başına dā'im belā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 1). [olmaḳ, -maḳ]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben zār ü bīmāruñ devā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [olmaḳ, -maḳ]*

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken / Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 3). [olmaḳ, -maḳ]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḫr-i ġamuñda āşnā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār / Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 6). [olmaḳ, -maḳ]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet olmayup saña **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [olmaḳ, -maḳ]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü / Ḳāmetüm cāḫı kemān **oldı** ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [oldı, -dı]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī **oldı** itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [oldı, -dı]

Düşmen **oldum** ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [oldum, -du, -m]*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek / Yile vir **olmaḳ** neden ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [olmaḳ, -maḳ]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / **Olmışam** pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [olmışam, -mış, -am]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ / Bilmezem kimden **olupdur** bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *Olmak yardımcı fiili.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām **ol** kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk **olup** ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [olup, -up]*

ol: *... olursa, meydana gelirse II ancak, yalnızca.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem **olursa** yaraşur nāle vü feġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [olursa, -ur, -sa]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben şu derdi isterem kim **olmaya** dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [olmaya, -ma, -(y), -a]*

ol: *Haline gelmek, olmak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop **olupdur** āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

İncinür āhumdan **ol** gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem / Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [ol,]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek / **Olalı** āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [olalı, -alı]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Yoluña cān virmeyen ʿāṣıḳ murādın bulmasun /

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ **olmasun** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [olmasun, -ma, -sun]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir **ol** şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [ol,]*

ol: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet **olmış** iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [olmış, -mış]*

ol: *"-dır, -dir, -dur, -dür".*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [olur, -(u)r]*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [olur, -(u)r]*

Veh niçe bed-mest **olur** ol ġamze kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [olur, -(u)r]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile **olur** yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [olur, -(u)r]*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng ü bū içün **olur** meh-tāba ḫācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [olur, -(u)r]*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur / Bitse kenār-ı cūda **olur** nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [olur, -(u)r]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim **olur** ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [olur, -(u)r]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār ü ser-gerdān **olur** pervāneve ş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [olur, -(u)r]*

Meyḫāne ḳapusında **olur** çünki feth-i bāb / Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 6). [olur, -(u)r]*

ol: *(Sevgili kastedilerek) "O" işaret sıfatı.*

İy güni ḳara ḳullar şorarsañuz **ol** māhı / Begdür geregi gibi ḫükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [ol,]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek. II Yardımcı fiil.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī / Müstedām **olsun** ḫayāl üñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [olsun, -sun]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ehl-i ʿışḳ **oldı** Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [oldı, -dı]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm **ol** dem āzād oldı kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [ol,]*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar **ol** gözleri āhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [ol,]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez **ol** meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [ol,]*

Ṭolaşurken **ol** perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [ol,]*

Eşk-i çeşmüm aḳdı **ol** serv-i semensādan yaña / Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [ol,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā / **Ol** iki ẓālim seni gözler ḥaẕer ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [ol,]*

Sāyesinde ser-fırāz olmaḳ dilerseñ bir nefes / Yolına **ol** serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [ol,]*

Ḫaṭṭın **ol** māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [ol,]*

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp **ol** ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ol,]*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / Ṭuʿmesin **ol** ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ol,]*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim **[ol]** yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [[ol],]*

ol: *Olmak II Bulunmak.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā **oldum** saña / İy göñül sen baña derd ü ben belā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

ol: *Olduğundan beri.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum **olalı** / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum

saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [olalı, -alı]*

ol: *Yardımcı fiil. Olmak eylemi.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-
pā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [oldum, -du, -m]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [oldum, -du, -m]*

ol: *Hayatı son bulmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña / Dem-be-dem varṣun mı **öldür** eşk-i ġalṭānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [öldür, -dür]*

ol: *Bir canlının hayatına son vermek. II Sevgilinin âşığın canını alması.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ **öldürmek** olupd ur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [öldürmek, -dür, -mek]*

ol: *Haline gelmek, olmak.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek **olupdur** ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *Olmak, haline gelmek, dönüşmek.*

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim / ʿAnber-i
sārā **olupdur** bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *"O" işaret sıfatı. (Sevgili kastedilerek).*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün **ol** bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [ol,]*

ol: *(Bir hayli zaman) geçmek.*

Hefte n'olsun ay **olur** göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [olur, -ur]*

ol: *Yardımcı fiil. Olmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım / Şol sebebdendür ki **oldum** bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Dil ġamzeñi gözler **ölümün** añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [ölümün, -üm, -ü, -ñ]*

ol: *Yardımcı fiil.*

Bendeñe ẓulm **olduġın** bildürme

ge şāhum saña / Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [olduġın, -duġ, -ı, -n]*

ol: *Olmak, bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

Dilde mihrüñ **olduġın** iy dōst inkār itme kim / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [olduġın, -duġ, -ı, -n]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin / Bende **olmaġ** iledür bu ʿizzet ü cāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [olmaġ, -maġ]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā **oldum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [oldum, -du, -m]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā **oldum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

ol: *Olmak, bir şey haline gelmek.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [oldum, -du, -m]*

ol: *Olmak, hâline gelmek.*

Ḫūblar çoḳdur velī **oldum** görüp şeydā saña / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

ol: *Ol- yardımcı fiili.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār **olduġım** / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [olduġım, -duġ, -ım]*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng **olduġım** / Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [olduġım, -duġ, -ım]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār **olduġım** / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [olduġım, -duġ, -ım]*

Ben perīşān **olduġım** iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [olduġım, -duġ, -ım]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre **olduġım** / ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [olduġım, -duġ, -ım]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne **olduġım** bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [olduġım, -duġ, -ım]*

Çerḫ oḳından rūşen
olmışdur dil-
efgār **olduġım** / Kim
şafaḳ gibi derūnum
ṭopṭolu ḳandur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [olduġım, -duġ, -ım]*

İy perī ḳarşuñda
ḥayrān **olduġım** ʿayb
itme kim / Ḥüsnüñi
seyr itmege ṭāḳat
getürmez
ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [olduġım, -duġ, -ım]*

ol: *Bir durumdan başka bir duruma geçmek.*

Dil ki ser-gerdān **olup** ʿazm
itdi cānāndan yaña /
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [olup, -up]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Ḳatlüme her serv **olur** bir
nīze sūsen tīġ-i tīz /
Ben ki sensüz ʿazm
idem tā ki gülistāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [olur, -ur]*

Niçe **olmasun** ʿimāret sīne
şehristānı kim / Derd ü
endūh ü belā bir
kārbān olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [olmasun, -ma, -sun]*

Gül gibi göñlüm açubanı
ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu
dem ki ġonçe
nāzük **olupdur** semen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Nerges-i mestānesi
ḳanludur andan vehm
idüp / Kimse ṭoġru
baḳamaz **ol** serv-i dil-
cūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [ol,]*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāṣıḳa / Rā-yı
raḥmetdür **ol** ebrū-yı
dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [ol,]*

Bu ḳad-i bālā vü **ol** zülf-i
siyeh / Cāna olmışdur
belā üzre
belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [ol,]*

N'ola raḥm itseñ
Muʿīdī bendeñe /
Çoḳdan **ol** bī-çāre
ʿāṣıḳdur
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [ol,]*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
/ **Ol** pīste-dehān ü
şekkerīn-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [ol,]*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne
ciger yanmış iken /
Būse virmez
daḫi **ol** yüzi ḳamer leb-
ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ol,]*

Dil müjeñ tīrin diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını /
Rūz ü şeb gāh **ol** niyāz
eyler gehī biz yā
nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [ol,]*

Ol ki ḫışm ile hilāl
ebrūlarına çīn ṣalup /
Virdi cān mülkin
ḫarāba bir yeni āyīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ol,]*

Raḥm it **ol** bimāre kim
derdüñle ṭopraḳ
düşevüz / Başınuñ
altına seng-i ġuṣṣadan
bālīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ol,]*

Dil virüp **ol** serve
düşmüşdür
Muʿīdī pāyına /
Gūyiyā süglün ḳovar
ardınca bir şāhīn
ṣalup *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [ol,]

Gör ne ẓālimdür benüm **ol** Cem baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ol,]*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde **ol** miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ol,]*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider **ol** serv-ḳad ʿāşıḳlara / Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ol,]*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ **ol** ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ol,]*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen **ol** ʿālemde ṣāġ u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [ol,]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb / Cānı yoḳdur kim ide **ol** māh-ı tābān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [ol,]*

İy göñül gel bu yolda benden geç / Yaḫūd **ol** ṣūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [ol,]*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi **ol** mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [ol,]*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz / Sürdügince **ol** nigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [ol,]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer / Cān virür gördükce **ol** miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 7). [ol,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / **Ol** sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ol,]*

Bendeyem cān ile **ol** ʿāşıḳ-ı āzādeye kim / Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [ol,]*

ol: *Bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā / Sāye ṣalsa pādşāh **olur** gedā *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [olur, -ur]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim / **Olmışuz** rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [olmışuz, -mış, -uz]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna **olmışdur** belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *Bulunmama durumu.*

Cām-ı mey öperse lebüñi
ger ʿaceb **olmaz** /
Elden ele düşmüşde
ḥayā vü
edeb **olmaz** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [olmaz, -maz]*

ol: *Olmak, gerçekleşmek.*

Meydān senüñ oldı
kim **olupdur** / Çevgān
ile ṭop zülf ü
ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *... halini almak, bir durumdan başka bir duruma geçmek.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı /
Müzeñde
sirişküm **oldı** kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [oldı, -dı]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine
ġavvāṣ-ı cān
/ **Oldı** mevc-i ʿışḳ ile
deryā göñül ġarḳ-āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [oldı, -dı]*
Oldı zülfüñ dile belā-yı
siyāh / Yalıñuz fitne
ḫaṭ ü ḫāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [oldı, -dı]*
Āzādedür zamāne ġamından
söz eylemez
/ **Oldı** gedā iken başına
pādşā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Serv-ḳadler ortasında
müntehāsın ḥüsn ile /
Nitekim ezhār
içinde **oldı** bī-mānend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [oldı, -dı]*
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül /
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle
giryān **oldı** gül *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Ḳāmetüñ servin mi gördi
raḳṣa girdi nāreven /
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber
mi aldı
ḫandān **oldı** gül *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [oldı, -dı]*
Her nihāl-i tāze bir
oḳ **oldı** bülbül ḳaṣdına
/ Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa peykān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Ṣanma kim **oldı** ḥavāle
üstüme tīġ-i ecel /
Ḥamle-i hicrānı menʿ
içün ḳafadārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [oldı, -dı]*
Teb-i ġamdan ʿaraḳ-
rīz **oldı** ṣanma / Ki
aġlar ḫālüme
cismümde her
ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [oldı, -dı]*
Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür
meyli / Dil-i Mecnūn
gibi ḫayli
perīşān **oldı** dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi /
Veh ne zaḫmum var ki
peykān **oldı** yine
merhemüm *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [oldı, -dı]*
Ben yıllar **oldı** derd ile
bīmāram ol daḫi / Bir
gün gelüp dimez
nicesin
mübtelācıġum *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ **oldı** senüñ /
Sebze ile vech-i
ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

328, Beyit 3). [oldı, -dı]

Cismüm üzre penbe-i dāġ / **Oldı** mürde-cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [oldı, -dı]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim / Rūze-i hecr **oldı** āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [oldı, -dı]*

ol: *Olmak, haline gelmek.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam **olurdı** bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [olurdı, -ur, -dı]*

ol: *Yardımcı fiil.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün **olmaz** müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [olmaz, -maz]*

ol: *(Duanın) olması.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm / Ṣubḥ-demde ḫod **olur** dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [olur, -ur]*

ol: *Öldürmek, cana kastetmek.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel beni **öldür** beni hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [öldür, -dür]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş **ola** ṣāfī-dil degül / Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [ola, -a]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḥāl içün / Cān virdügümde zeyn **ola** seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [ola, -a]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Çoḳdan **ölürdüm** senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [ölürdüm, -ür, -dü, -m]*

ol: *... haline gelmek.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam **olurdı** bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [olurdı, -ur, -dı]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma **ol** kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [ol,]*

Gerçi **ol** gözleri āhūyı şikār itdüm ben / Daḫi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [ol,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür **ol** Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [ol,]*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn

ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ol,]*

Giyüp gülgün ḳabā **ol** serv-ḳāmet / Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [ol,]*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün / Eyleyemez bildi **ol** serv-i ḫırāmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ol,]*

ol: *Bir canlının hayatına son vermek. II Âşığın sevgilinin yan bakışı ile ölmesi.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni **öldürdi** tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [öldürdi, -dür, -di]*

ol: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak. II Âşığın sevgilinin yan bakışlarından dolayı can vermesi.*

Çünkim **öldürdüñ** beni ṣol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [öldürdüñ, -dür, -dü, -ñ]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme / Sevdügimde gerçi **ol** ṭıfl idi ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [ol,]*

ol: *Olmak yardımcı fiili.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam ṣeydāya kim / Rāst **olur** vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [olur, -ur]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Geçmelü **olduñ** uṣta çenberden / Heves-i zülf-i pür-şikenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [olduñ, -du, -ñ]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi / **Olmasa** bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Geçdi Muʿīdī kendüden **olup** gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir başına pādṣā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [olup, -up]*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān **olmış** gelür / Āfet-i devrān ü āṣūb-ı cihān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [olmış, -mış]*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine / Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [olmış, -mış]*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [olmış, -mış]*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum / Pādṣāh ẓālim **olınca** memleket vīrān

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [olınca, -ın, -ca]*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen **olmışdur** / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña
fenn **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña
kefen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum
maḫbūb **olanuñ** mübte lāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [olanuñ, -an, -uñ]*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem **olalı** / Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [olalı, -alı]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk **olmaḳ** neden / Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [olmaḳ, -maḳ]*

Yār **olup** aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [olup, -up]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm
āşnā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel / Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir
yana **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 6). [olsun, -sun]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem / Gel ṭırāş it anı muṣḥafda
ḫaṭā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan / Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı
nāb **olmış** nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [olmış, -mış]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum
ḥelāl **olsun** saña / Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [olsun, -sun]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa / Bu ne merġ **olsun** ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [olsun, -sun]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Sīnem **ol** gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"-dır" bildirme eki.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim **olupdur** / Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [olupdur, -up, -dur]*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
/ **Olupdur** mürġ-i dil bir būya
ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [olupdur, -up, -dur]*
Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-
mest **olupdur** çeşm-i fettānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *Olmak, olduğuna.*

Gün yüzüñ
ʿīd **olduġına** kimdür inkār eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān **olur** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [olur, -ur]*
Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān **olur** /
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū
ḫandān **olur** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [olur, -ur]*
Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-
gerdān **olur** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [olur, -ur]*

ol: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş **olsa** göñlüm vechi var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [olsa, -sa]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim / ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān **olur** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [olur, -ur]*
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim / Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-
tīz **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [olur, -ur]*
Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān **olur** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [olur, -ur]*
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña
zindān **olur** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [olur, -ur]*
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān **olur** / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde
ḳan **olur** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [olur, -ur]*
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne gönlüm ara yirde
ḳan **olur** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [olur, -ur]*
Ḳanlu yaşum ki āteş-i hecrüñde cū **olur** / Āḫir hevā yolında baña āb-
rū **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [olur, -ur]*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi bu **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [olur, -ur]*

Dem ola hem-dem olavüz dirsin / **Olur** ammā ki çoḳ zamān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [olur, -ur]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim **olur** / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [olur, -ur]*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim **olur** / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [olur, -ur]*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [olur, -ur]*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam / Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [olur, -ur]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [olur, -ur]*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [olur, -ur]*

Düşmen **olur** istemez sevdüklerin meh-pāreler / N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [olur, -ur]*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile **olur** bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [olur, -ur]*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre **olur** ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [olur, -ur]*

Aġzuñ añsa iştiyāḳından Muʿīdī cān virür / Görmedügi nesneye **olur** kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 7). [olur, -ur]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz / Gözüme dūd **olur** sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [olur, -ur]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr **olur** velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [olur, -ur]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile **olur** Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [olur, -ur]*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten / Belī her şey **olur** aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [olur, -ur]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn **olur** āhum şerārından der ü dīvār

şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [olur, -ur]*

Āh-ı serdümden **olur** ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [olur, -ur]*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine **olur** ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [olur, -ur]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe ḳurbānlar **olur** Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [olur, -ur]*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb **olur** deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [olur, -ur]*

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr **olur** / Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 6). [olur, -ur]*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm / Merhem **olur** sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [olur, -ur]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz **olur** / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [olur, -ur]*

Sūz-ı naẕmuñdan kebāb **olur** Muʿīdī ḳor ḳaram / Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 7). [olur, -ur]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ / Daḫi rūşenter **olur** yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [olur, -ur]*

Düşüp serv-i sehī bende **olur** āzād iken bende / Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [olur, -ur]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh **olur** gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [olur, -ur]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem **olur** görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [olur, -ur]*

Sūz-ı dil efzūn **olur** āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [olur, -ur]*

Sebze başdan ayaġa dil **olur** āmīn dimege / Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 6). [olur, -ur]*

Dil yüzün görse **olur** vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [olur, -ur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od **olmışdur** ol ruḥsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Rūze-i hicrān ile **oldum** nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [oldum, -du, -m]*

ol: *Gerçekleşmek, meydana gelmek.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz **olurdı** ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [olurdı, -ur, -dı]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Vaṣf-ı lebüñ **ol** vech ile rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [ol,]*

Āferīn **ol** ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ol,]*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [ol,]*

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ **ol** miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [ol,]*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer / Ḫaṭṭuñ **ol** dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ol,]*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle / Beni yaḳduñ **ol** görinen şerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret sıfatı (Sevgili).*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege **ol** şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" Olmak".*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun **ol** kim / Aṣılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [ol,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb / Sāḳiyā tīz **ol** ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [ol,]*

Āh **ol** ruḫ u **ol** çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [ol,]*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded / Ḫıżr **ol** bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [ol,]*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ **ol** şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [ol,]

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ **ol** / Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [ol,]*

Serv gibi ser-keş **ol** yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [ol,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem buʿārıż ü **ol** ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ol,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh / Ḫıżr **ol** yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [ol,]*

Lü'lü' yaşum **ol** yetīmdür kim / Düşmüş ola ḫvār olup naẕardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [ol,]*

Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ **ol** / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret sıfatı (sevgili).*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür ṣāhidüm / Eyledügine beni **ol** gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili."Ol-" yardımcı fiili.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile yār **olduġı** çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [olduġı, -duk, -ı]*

ol: *...haline gelme.*

Baḳmaz **olduñ** āh baña / Çaḳ bu deñlü ṣīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [olduñ, -du, -ñ]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm / Neẕrüm **olsun** ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Yaşı çoḳ **olsun** gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd **olsun** begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd **olsun** begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [olsun, -sun]*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā / Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [olsun, -sun]

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā **olsun** dirin / Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā **olsun** dirin *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan / Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā **olsun** dirin *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā **olsun** dirin *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa **olsun** derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [olsun, -sun]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Lām **oldı** çün eliflerümüz kimse lā dimez / Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [oldı, -dı]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür **oldı** mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan **oldı** gül *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [oldı, -dı]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür **oldı** hezār nakş / Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 4). [oldı, -dı]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ **oldı** vücūdum yār içün / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / Kim ol āhūnuñ elinden **oldı** şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [oldı, -dı]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān **olsa** zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [olsa, -sa]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām **olıcaḳ** / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām **olıcaḳ** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām **olıcaḳ** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ol: *"Ol-" fiilinin geniş zaman eki*

almış biçimi.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [olur, -ur]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [olur, -ur]*

Ṣūfiyā geçmek **olur** mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [olur, -ur]*

ol: *Ölmek, can vermek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç **ölüyor** / Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [ölüyor, -ü, -yor]*

Ac **ölürseñ** kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / Beñzer **ol** ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ol,]*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum **ol** Ḫıżr-ı zebān / Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 7). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [ol,]*

ʿĀṣıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser **ol** yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ol,]*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim / **Ol** ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [ol,]*

Çünki **ol** hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [ol,]*

Göñlüm **ol** hercāīye virsem taʿaccüb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [ol,]*

ol: *Bir duruma, bir vasfa sahip olmak.*

Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *" O" işaret sıfatı (ad, isim).*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi **ol** āfetüñ / Ölsem belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun

olupdur iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [ol,]*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ol,]*

Bī-gāneye çün meyl ider **ol** şūḫ-ı cefā-ḫū / Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [ol,]*

İy Muʿīdī sev severseñ **ol** semen-sīmāyı kim / Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [ol,]*

Ben niçe medḥ idem **ol** ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ol,]*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur / Kirpigüñ ḫançer ṣunup **ol** meste ṣavaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [ol,]*

Sābāş **ol** ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ol,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri / **Ol** aña āşnā kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [ol,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ **ol** kim / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [ol,]*

Kimden sebaḳ almışdur **ol** şūḫ-ı cefā-pīşe / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [ol,]*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiṣ cezā **ol** türk-i serḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ **ola** telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür / Bu gün her ḥādiṣe kim **ola** vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [ola, -a]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli **ol** daḫi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [ol,]*

ol: *Sıf. ve zamir. (Eski Türk. ol) Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı, "o"nun eski şekli.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān **ol** şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 215, Beyit 7). [olıcaḳ, -ıcaḳ]

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı / **Olmasun** kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [olmasun, -ma, -sun]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri (Ay yüzlü).*

Aġladur ʿuṣṣāḳın **ol** meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim / Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [olmadı, -ma, -dı]*

Veh ki zülf-i yār ile **olmadı** ḥālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [olmadı, -ma, -dı]*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri **olmadı** ḳabūl / Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [olmadı, -ma, -dı]*

Eşk ü āhum sākin **olmadı** görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [olmadı, -ma, -dı]*

ol: *" O".*

Āṣnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh **ol** perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [ol,]*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye **ol** göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ol,]*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev / Ḥaddini bilmez **ol** kim daḥi yeñi yaḳadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [ol,]*

Yār **ol** hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [ol,]*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / Bir ağız dimedüñ **ol** ḫaste vü şeydā eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [ol,]*

ol: *Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ol,]*

ol: *Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.*

Ḳarşudan gün gibi **ol** meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [ol,]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Dirligümde **ölmesem** cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben / Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1).*

[ölmesem, -me, -se, -m]

ol: *Olmak, ... hâline gelmek.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / Telḫ-kām **olmaḳdur** iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [olmaḳdur, -maḳ, -dur]*

ol: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye / Cennet **olmazsa** müye sser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [olmazsa, -maz, -sa]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden **olmaz sa** baḥr eger / Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [olmazsa, -maz, -sa]*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger / Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan **olmazsa** f üzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [olmazsa, -maz, -sa]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / **Ol** ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün **olmaya** / Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [olmaya, -ma, -(y)a]*

ol: *... hâline gelmek.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez **olduñ** sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [olduñ, -du, -ñ]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.*

Efser **olmışdur** cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [olmışdur, -mış, -dur]*

Tā ki dūr **olmışdur** ol ḥüsn āftābından gözüm / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḫābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim / Düşmüş **ola** ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi **ol** meyḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ol,]*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ **ol** ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ol,]*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / **Ol** ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [ol,]

Zülfüñ **ol** reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [ol,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār **ol** baña kim / Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [ol,]*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına / Ġonçe-i nev-resteden **ol** oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [ol,]*

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına / **Ol** sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [ol,]*

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm **ol** gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [ol,]*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān **ol** çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [ol,]*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm / **Ol** belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 1). [ol,]*

Künc-i ġamdur meskenüm **ol** dil-rübāsuz n'eyleyem / Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 1). [ol,]*

Görinüp **ol** şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [ol,]*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa / Baş egüp gördükce virmezdi selām **ol** nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [ol,]*

Ġamından **ol** gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur / Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [ol,]*

Kenār olduġın işitdüm kemerden / Ḫayāle düşdi göñlüm **ol** ḫaberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [ol,]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī / Fi'l-meşel **ol** āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [ol,]*

ol: *Olmak, bir durumda bulunmak.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum / Gel sen inṣāf eyle andan **ol** bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [ol,]*

ol: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā **olduñ** Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [olduñ, -du, -ñ]*

Peyk-i revān **olup** yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [olup, -up]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri .*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün / Derd ü ġam **ol** misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri .*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / Tāc-ı zer **ol** başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [ol,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ / Ḥaḳ bu kim **ol** siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [ol,]*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını / Güç ile **ol** kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [ol,]*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / Üstādlaruñ yanında **ol** nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [ol,]*

ol: *" O " işaret sıfatı.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer **ol** cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [ol,]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki **ol** yāri ḳuçasın / Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [ol,]*

Her gün egerçi kim baña **ol** dil-sitān gelür / Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [ol,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile **ol** ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ol,]*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [ol,]*

Būy-ı cān viren **ol** ser-i mūdur / Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [ol,]*

Āb-ı ḥayvāndur **ol** dehān ammā / Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi sıfatı (sevgülü dilber).*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben baña itdüm baña ṣuç **ol** yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [ol,]*

ol: *" O " işaret sıfat.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca **ol** ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [ol,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin **ol** şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ol,]*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā gibi **ol** ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [ol,]*

Āferīn **ol** bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender

gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [ol,]*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / **Ol** ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [ol,]*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḥmı nihānı añdurur / Ḥasret oḳı dilde **ol** ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [ol,]*

Bir gice yanumda yatmaz **ol** büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [ol,]*

Billāh iy müftī ne dirsin bu namāzuñ ḥaḳḳına / Gözlerüm miḥrāba nāẓır göñlüm **ol** ebrūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [ol,]*

Zülfi gibi **ol** şeh niçe yol başa yüriye / Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ol,]*

N’ola raḥm itse Muʿīdī baña **ol** Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [ol,]*

Göricek ḳan aġladuġım **ol** kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [ol,]*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / Olmasa **ol** kāfirüñ göñlinde īmāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [ol,]*

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim **ol** laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [ol,]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi **ol** tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ol,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden **ol** melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [ol,]*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı / **Ol** ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamir.*

Ḳul mıdur **ol** ki begüm gözleye nāmūs ile ār / Ḳanı bir bencileyin ʿāşıḳ-ı āzāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [ol,]*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña / Hey melek yüzlüm senüñ **ol** ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [ol,]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine / Çerḫe ya **ol** ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [ol,]*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür / Ḳamudan **ol** yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [ol,]*

İl temāşāya baḳar öldürse **ol** kāfır beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [ol,]

Sevdügim bilmezse āḫir **ol** büt-i bīgāneveş / Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [ol,]*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm **ol** ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [ol,]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm **ol** şeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ol,]*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur bir fitne kim **ol** türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [ol,]*

Bu gün **ol** māha irdüm gitdi mānīʿ / Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [ol,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim **ol** / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ol,]*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī / Bu aña **ol** buña yār-ı muvāfıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [ol,]*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / **Ol** ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [ol,]*

Olalı **ol** serv-i nāzuñ bāġ-ı vaşlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [ol,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur **ol** / ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [ol,]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña / Veh niçe ser-keşdür **ol** serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [ol,]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem / Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Nergesüñsüz ḫaste **olup** żaʿfı var ol deñlü kim / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [olup, -up]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn **olup** / Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [olup, -up]*

ol: *" O " işaret sıfatı.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña **ol** devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [ol,]*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem **ol** tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [ol,]*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / **Ol** ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ol,]

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür / **Ol** ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [ol,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler **ol** ruḫsār ü leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ol,]*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī kim **ol** ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [ol,]*

Serv irmedi **ol** ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [ol,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam **ol** melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [ol,]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer **ol** baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ol,]*

Ḫālüñ **ol** ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḫaṭ ile / Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ol,]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer **ol** ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ol,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş **ol** iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ol,]*

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine / Gönlümi dār-ı zülfüñe **ol** dil-rübā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4). [ol,]*

Ḳan yutduġımı ne bilür **ol** mest-i nāz kim / Bezm-i ṣafāda cām-ı mey-i cān-fezā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [ol,]*

Āh **ol** ruḫ u **ol** çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [ol,]*

Yāremi şerḥ itmege **ol** yāre yārān yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [ol,]*

Niçe gündür kim varup **ol** ḥüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [ol,]*

Yā Rab **ol** şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [ol,]*

Oda yaḳan cānum **ol** māh iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [ol,]*

Gerçi benden yüz çevirdi **ol** meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān gönlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [ol,]*

Añmaz oldum gerçi kim **ol** dürr-i şehvāruñ adın / Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur

henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 6). [ol,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe **ol** ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ol,]*

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm **ol** düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [ol,]*

Ṭāliʿümde baña **ol** māh-liḳā yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [ol,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim **ol** / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ol,]*

Görüñ **ol** āfeti ḥüsn atına olalı süvār / Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [ol,]*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye / Bu şeker-güftār ile **ol** şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [ol,]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ **ol** dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ol,]*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum **ol** ḫayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [ol,]*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün **ol** şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [ol,]*

İḫyāda Mesīḥā iken **ol** şūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ol,]*

Vaṣf eyleyeli **ol** leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [ol,]*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp **ol** yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [ol,]*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür **ol** aña devādur ṣarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [ol,]*

Ol māh nāz ile beni ṣol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [ol,]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider / Āh **ol** nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [ol,]*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / Yaḳdı cefā ile beni **ol** āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [ol,]*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz **ol** aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [ol,]*

Ben niyāz itsem ider **ol** nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [ol,]*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / **Ol** perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [ol,]*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab **ol** meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [ol,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi **ol** māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [ol,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / Çıḳmaya gibi irteye **ol** mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [ol,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın **ol** ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ol,]*

Çünki cān virmezsin **ol** ṣūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [ol,]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż / **Ol** gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [ol,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi / N'itsün **ol** āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 7). [ol,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur **ol** ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ol,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / **Ol** ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ol,]*

Didüm **ol** müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil / Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [ol,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur **ol** müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ol,]*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken / Bıraḳdı araya keder **ol** nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [ol,]*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa **ol** rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [ol,]*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt olmazsa **ol** serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [ol,]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince alur cānum **ol** remz-i nihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ol,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek **ol** nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [ol,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim **ol** āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ol,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni **ol** dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [ol,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış **ol** iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [ol,]*

Göñli **ol** şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ol,]*

Ne yüzden varup **ol** şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [ol,]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma / **Ol** kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [ol,]*

Gedā olmaġ istersen **ol** ẓālime / Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [ol,]*

Ṣayd olurken **ol** hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [ol,]*

Cevri zamānı **ol** ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [ol,]*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [ol,]*

Ḫaste-diller n'eylesün **ol** māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [ol,]*

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim / Eyler ḳıya ḳıya bakışuñ ādemi helāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" O " işaret sıfat.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize / **Ol** ḳıya bakışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 3). [ol,]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur / Noḳṭa ḳor **ol** nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [ol,]*

Söyleşürken düşde **ol** māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger **ol** daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [ol,]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın **ol** yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [ol,]*

N'ola giyse **ol** şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ol,]

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur **ol** / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [ol,]*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [ol,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken / ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 4). [ol,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [ol,]*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel / Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [ol,]*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde-ḥālem tāze gülzārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [ol,]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem **ol** meh gerçi kim / Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [ol,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından **ol** māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim ṭutuşdum ṣemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [ol,]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini / Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 5). [ol,]*

ol: *... olduğundan beri, olduğundan bu yana.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ **olalı** dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [olalı, -alı]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim **olalı** andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [olalı, -alı]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn **olalı** dil / İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [olalı, -alı]*

Māh-ı cemālüñe **olalı** perdedār ḫaṭṭ / ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [olalı, -alı]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā / Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 3). [olalı, -alı]*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña **olalı** āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [olalı, -alı]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / **Olalı** ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [olalı, -alı]*

Resm **olalı** ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [olalı, -alı]*

Dil vaṣla ṭālib **olalı** bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [olalı, -alı]*

Ḫışm **olalı** çeşmüñe fenn / Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [olalı, -alı]*

ol: *"Olmak" (kişi/ kimse).*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ / Ḫaẕẕ ider ṣayyād **olan** mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [olan, -an]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamir (zindan).*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ **ol** māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [ol,]*

ol: *"Ol- " yardımcı fiil.*

Bülbül-i şūrīde **oldum** bir gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [oldum, -du, -m]*

Mest ü melāmet **oldum** nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

ol: *"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [olmaz, -maz]*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç şarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ **olmaz** ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [olmaz, -maz]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Eksük **olmaz** yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [olmaz, -maz]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin kim anı vīrān **ola** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [ola, -a]*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler / Ger şimdi ḫarāb ise gülistān **ola** bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 6). [ola, -a]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili. Gerçekleşmek, meydana gelmek.*

Hecrüñde gözüm **oldı** iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / **Oldı** āsān iy Muʿīdī baş ile cān

oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [oldı, -dı]*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın / **Oldı** başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [oldı, -dı]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim **oldı** ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [oldı, -dı]*

ol: *Olduğu zamandan beri, olduğundan beri.*

Göñül mest **olalı** laʿlüñ ġamından / Cihānuñ geçmişem cām-ı Cem'inden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 1). [olalı, -alı]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili, -dır eki olarak kullanılmıştır.*

Ḫūnī gözüñ ki mest **ola** tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ola, -a]*

Kim **ola** Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [ola, -a]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Biñ kez hedef **olmaḳdan** ise ġamzene ʿāṣıḳ / Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [olmaḳdan, -mak, -dan]*

ol: *" Ol- " fiili. Olduğundan beri.*

Cūy **olaldan** eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [olaldan, -al, -dan]*

Dil ʿāṣıḳ **olaldan** berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [olaldan, -al, -dan]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamir (Sevgili).*

Niçe varam bilmezem **ol** meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [ol,]*

Yaḳasın çāk idüp **ol** ḥūr açdı luṭfı revzenin / Her baḳan **ol** revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [ol,]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān **olmaz** begüm / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [olmaz, -maz]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān **olmaz** begüm / Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [olmaz, -maz]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ / ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 2). [olmaz, -maz]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [olmaz, -maz]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi / Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 4). [olmaz, -maz]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān **olmaz** begü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [olmaz, -maz]*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [olmaz, -maz]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [olmaz, -maz]*

Her ne deñlü aḳçeler döksem ḫisāb **olmaz** ġamum / Yoḳ yire zaḥmet çeküp n'eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 1). [olmaz, -maz]*

Didüm **olmaz** mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd / Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 6). [olmaz, -maz]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat (sebeb).*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum **ol** yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [ol,]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri.*

Açup gün yüzin **ol** ser-keş bıraḳdı cānuma āteş / Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [ol,]*

Benüm yādumda **ol** Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [ol,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin / Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 3). [ol,]*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram **ol** daḫi / Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [ol,]*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb / Ādem degül miyüz **ol** ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [ol,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek / Eydüñ **ol** meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 3). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Tā ki dūr olmışdur **ol** ḥüsn āftābından gözüm / Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [ol,]

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri .*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi / **Ol** eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"... haline gelmek, şeklini almak" anlamında yardımcı fiil. II "du" görülen geçmiş zaman.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün **oldu** müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [oldu, -du]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri.*

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi / Nāgehān ʿarż itse **ol** mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamir.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña cān virürem tek **ol** peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [ol,]*

Gönlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aşılasıdur sürür **ol** nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [ol,]*

ol-: *Olmak.*

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān **ola** kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [ola, -a]*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda **olan** yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [olan, -an]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma / Sen **olayduñ** bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 2). [olayduñ, -a, -y, -dun]*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān **olduġum** ʿayb itme kim / Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [olduġım, -dugım]*

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād **ol** yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [ol,]*

Dil nedür kim **ola** [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [ola, -a]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [oldı, -dı]*

Dōstum hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi / Berḳarār **olduġı** içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [olduġı, -duġ, -ı]*

Yüzine bir baḳup **oldum** belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

ol-: *Olmak.*

Āferīn **olsun** Muʿīdī ḫurded ān ṭabʿuña kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [olsun, -sun]*

ol-: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse **ölür** / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ölür, -ür]*

ol-: *Ölmek.*

Ḳā'ilem dil derdine **ölmezse** dermān olmasun / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [ölmezse, -mez, -se]*

Derd ile **ölseñ** Muʿīdī bī-ḫużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḫat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [ölseñ, -se, -ñ]*

ol-: *Ölmek, yok olmak.*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī **ölürem** iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [ölürem, -ür, -em]*

ol-: *Olmak.*

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān **olmasa** / Mācerāmı kim bilürdi eşki ġalṭān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [olmasa, -ma, -sa]*

ol-: *Olmak.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle / Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [olup, -up]*

ol-: *... hale gelmek.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk **olduġın** beg / Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [olduġın, -duġı, -ın]*

ol-: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Gösterür **oldı** zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen **olmışdur** / Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol-: *Ölmek, can vermek.*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek / Yolına **ölürsin** ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [ölürsin, -ür, -sin]*

ol-: *Olmak, şeklini almak, hâline gelmek.*

Kendin atar ṭop **olup** ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

24, Beyit 6). [olup, -up]

ol-: *Herhangi bir durumun bulunması.*

Ser-keş **olduḳca** aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi / Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [olduḳca, -duḳça]*

ol-: *Olmak II (bir şey) hâline gelmek.*

Baş açuḳ dīvāne **olmışdur** Muʿī dī ḳorḳaram / Kendüyi bir gün aşar zencīr-i zülf-i yār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 7). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol-: *... haline gelmek.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt **olup** göñül / Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [olup, -up]*

Dil nişān-ı tīr **olup** gerçi nişānum ḳalmadı / Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 4). [olup, -up]*

ol-: *(uğruna) can vermek.*

Yoluña **ölmek** saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [ölmek, -mek]*

Sen gidicek hecr ile **ölmek** muḳarrerdür baña / Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [ölmek, -mek]*

ol-: *Can vermek.*

Kimse raḥm itmez **ölürsem** ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [ölürsem, -(ü)r, -se, -m]*

ol-: *Ölmek, can vermek.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger miskīn **ölürse** ẓulmüñe dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [ölürse, -ür, -se]*

ol-: *Bir hali, bir vasfı kazanmak.*

Ādem **olmaduñ** Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [olmaduñ, -maduñ]*

ol-: *Hayatını kaybetmek, can vermek; çok vahim bir hale düşmek, biçare olmak.*

Derd ile **öldüm** inanmaz baña dilberler meded / Naḳd-i cānum ḳapdılar īmānum isterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [öldüm, -dü, -m]*

ol-: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ **olurdı** tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [olurdı, -ur, -dı]*

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir
gören / Ṣanʿat **olmış** ol
iki hindūya ḳalḳan
oynamaḳ *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [olmış, -mış]*

ol-: *Ölmek; ölünceye kadar.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli
var **ölince** dermān
istemez / Bildi ḳadrin
derdinüñ bī-çāreliḳ
göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [ölince, -ince]*

ol-: *Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına / İy göñül
ġam yime efser bulunır
ser var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [ölmez, -mez]*

ol-: *Can vermek, ruhunu teslim etmek.*

Kimedür bu ġamze
diyü **ölürem** reşk ile
ben / Her ḳaçan ḳaşın
gözin ol şūh ü fettān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [ölürem, -ür, -em]*

ol-: *Bir durumun içinde bulunmak.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle
güldür āteşīn / Gel
temāşā ḳıl
ki **olmış** ġayret-i
gülzār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [olmış, -mış]*

ol-: *Can vermek, canını feda etmek.*

ʿĀşıḳ yoluñda **ölmege** cān
virse yiridür / Derd ile
zār olan kişi dermāne
imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [ölmege, -meg, -e]*

ol-: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Sözde cān-baḫş
isem **ölsek** derde
dermāndur lebüñ / Her
ne maʿnādan ögersem
ṣūret-i cāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [ölsek, -se, -k]*

ol-: *(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne
şehristānı kim / Derd ü
endūh ü belā bir
kārbān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [olmış, -mış]*

ol-: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ
ġamıyle āh kim /
Kimsenem
yoḳdur **ölicek** üstüme
Ḳur'ān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [ölicek, -icek]*
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik
midür dünyāda kim /
Söylemezsin
ger **ölürsem** ḳarşuña iy
yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [ölürsem, -ür, -se, -m]*
Tūtiyā tuḫfe virem ḫūr ile
ġılmāna yarın / Ger
bugün gözüme
ḳoysañ **ölicek** ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [ölicek, -icek]*
Baş virürsem geçmezem
sevdā-yi zülf-i yārdan /
Ḫāk-i
ḳabrüm **ölicek** müşg-i
Ḫıṭā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

316, Beyit 3). [ölicek, -icek]

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḥāṭıruma / Ne
ḳılca ṣabr **ola** ne
ẕerrece ḳarār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ola, -a]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Lebleri cān-
baḫş **olan** ṣūḫuñ gözi
ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ
bağışlasun ne ṣīrīnkār
ü ṣūr-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [olan, -an]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiil.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber / Anı
gören pādşāh **olur** ılan
ayağıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [olur, -ur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Derd-i derūndan āh
ider **olduñ** Muʿīdī āh /
Ḳorḳum budur ki oda
yanar
ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 7). [olduñ, -du, -ñ]*

Dōstum
hercāʿī **olmasañ** ṭutard
uñ ʿālemi / Ber-ḳarār
olduġı içün baş egerler
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [olmasañ, -ma, -sa, -ñ]*

ol-: *Bir şeyi yapacak olmak.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü
kim / Bezm
ider **olsam** ṣafaḳdur
bāde mihr altun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [olsam, -sa, -m]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

Bendeyem cān ile olʿāşıḳ-ı
āzādeye kim /
Virseler **olmaya** biñ
mülk-i Süleymān'e
feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [olmaya, -ma, -(y), -a]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
/ Ne belā idi
ki **oldum** āşnāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [oldum, -du, -m]*

Ḳullaruñ defterine adumı
yazduḳda benüm /
Öyle ṣandum ki cihān
mülkine
sultān **oldum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur / Yanup
odlara kül **oldum** yine
göñlüm
belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 5). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür
ki görüp il /
Ḥayf **oldı** yazuḳlar bu
müselmāne
disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [oldı, --dı]*

Düşümde dün gice ay
görmüş idüm / Seḥer
sen geldüñ **oldı** ʿayn-ı
vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 2). [oldı, --dı]*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini
gör / Ḳuru sevdāda
ʿömrüm **oldı** żāyiʿ *(Kal*

kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [oldı, --dı]

Ḳadd ü ḫaddün göreli **oldı** Muʿīdī ṣane mā / Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [oldı, --dı]*

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp **oldı** cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [oldı, --dı]*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet **oldı** bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [oldı, --dı]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / **Oldı** ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [oldı, --dı]*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül **oldı** senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [oldı, --dı]*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān **oldı** gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [oldı, --dı]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [oldı, --dı]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [oldı, --dı]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda **olsa** ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [olsa, --sa]*

Āyīne saña **olsa** muḳābil ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [olsa, --sa]*

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim / Bezm germ **olsa** nāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 6). [olsa, --sa]*

Gül yanında ḫār ü ḫas **olsa** ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [olsa, --sa]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam **olsa** anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [olsa, --sa]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān **olsa** şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān **olsa** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [olsa, --sa]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān **olsa** şemʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān **olsa** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [olsa, --sa]

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān **olsa** ṣemʿ *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [olsa, --sa]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān **olsa** ṣemʿ *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [olsa, --sa]*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān **olsa** ṣemʿ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [olsa, --sa]*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān **olsa** ṣemʿ *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [olsa, --sa]*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān **olsa** ṣemʿ *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [olsa, --sa]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān **olsa** ṣemʿ *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [olsa, --sa]*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / Vechi var **olsa** meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [olsa, --sa]*

İy ṣanem cān içre **olsa** vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḫaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [olsa, --sa]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān **olsa** n'ola / Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [olsa, --sa]*

İy perī göklerde **olsa** yara ṣur yirüñ senüñ / Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [olsa, --sa]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭopraḳ **olsa** yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [olsa, --sa]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün / Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān **olsa** gedāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [olsa, --sa]*

Tīre **olsa** ṭañ degül ṣeb gibi eyyāmum benüm / Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [olsa, --sa]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr **olsa** maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [olsa, --sa]*

Düşüp serv-i sehī bende olur āzād iken bende / Eger nāz ile gülşende ḫırāmān **olsa** cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 6). [olsa, --sa]*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden kemdür / Mekānum **olsa** iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [olsa, --sa]*

ol-: *"Ölmek, öldürmek".*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
/ **Öldürüp** girme ḳana begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 5). [öldürüp, -dür, üp]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Bülbül **olsun** dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne rüsvāluḳ **olursa** iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [olursa, --ur, -sa]*

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd **olursa** olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [olursa, --ur, -sa]*

ol-: *Hayatı sona ermek, can vermek.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ / **Ölsem** belā ile adum añmaz belā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [ölsem, -se, -m]*

ol-: *Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.*

Muʿīdī ḥāk-i rehüm ṣāh-ı ʿışḳ **olalı** velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [olalı, -alı]*

Gedā **olmaġ** istersen ol ẓālime / Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [olmaġ, -maġ]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ **olmaġ** içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [olmaġ, -maġ]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / Yār ile aramızda **olan** mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [olan, -an]*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki **olan** ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [olan, -an]*

ol-: *Olmak, haline gelmek.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına / Ḳāmetüm dōlāb **olıpdur** kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [olıpdur, -ıp, -dur]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn **olıpdur** zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [olıpdur, -ıp, -dur]*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç **olıpdur** başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [olıpdur, -ıp, -dur]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın /
Bir ʿazīzüñ
bendesi **olduñsa** şāhu
m ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [olduñsa, --du, --ñ, --sa, -]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı
perīşān **olmış** / Bir
ḫaber aldı meger ḥāl-i
siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [olmış, -mış]*

ol-: *Olmak, bulunmak.*

Nev-cüvānlarda kemān-
ebrū güzeller çoḳ velī /
Tīr-i āhumdan ḳaçar
bir yir **olası** yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [olası,]*

ol-: *"Olmak-" yardımcı fiili.*

Dāġ-ı sīnem
germ **olup** ḳarşuñda
ʿarż itsem gerek /
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk
olsun girībānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [olup, --up, -]*
Her ṭolu kim nūş idem cām-
ı [leb]üñsüz iy ṣanem /
Ḳaṭre ḳaṭre
ḳan **olup** ṭamlar
gözümden dem-be-
dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [olup, --up, -]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Her cām-ı mey ki bezm-i
firāḳuñda nūş idem /
Ḫūn-āb **olup** yaşumla
gözümden revān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [olup, --up]*
Mülzem **olup** sürḫ-i rū gitdi
ḫayādan ʿāḳıbet /
Dilberümle geldi baḫş-
i ḥüsn içün her çend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 5). [olup, --up]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Ḫāmeveş ḳan
aġlar **oldum** bir naẓar
ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i
zülfüñle yiter ḳaddümi
dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Gice gündüz **olmışam** ben
sākin-i kūy-ı ʿadem /
Bilmez idüm veh ne
ḫoş dārü'l emānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [olmışam, --mış, --am]*
Sünbülüñden mū degül bir
būya rāżı **olmışam** /
Bu hevādur gizlü
rāzum ḫalḳa destān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [olmışam, --mış, --am]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

Şol dem ki dīdeden leb-i
laʿlüñ nihān **olur** / Nūş
itdügim zülāl ise
içimde
ḳan **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [olur, -ur]*
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber / Anı
gören pādşāh **olur** ılan
ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [olur, -ur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre /
Dirīġā **oldı** ḥālüm şimdi
müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [oldı, --dı]*
Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi /
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [olsun, -sun]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / **Olmış** hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [olmış, -mış]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiilleri.*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum / Añmaz **oldum** adın iki yüzlü aġyārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ **olduñ** velī / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet
helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [olduñ, -du, -ñ]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen **olmışdur** /
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ
çemen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd **olduġın** bildürm edür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [olduġın, -duġ, -ı, -n]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Āyīne āsmān-ı melāḥat degül mi kim / **Olmışdur** anda ʿaks-i ruḫuñ āftāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [olmışdur, -mış, -dur]*
Cān-ı ʿāṣıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār / Cevher **olmışdur** lebi gūyā ki cānlardur
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol-: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören pādşāh **olur** ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [olur, -ur]*
Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāṣıḳ **olan** çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [olan, -an]*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa ḳaşuñ
nerm **oldı** āhumdan / Egilür çünki bilürsin görince her kemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [oldı, -dı]*
Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz **oldı** ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [oldı, -dı]*

ol-: *"Ol-", yardımcı fiili.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / Rūḥuma ṣoñ demde bāri bir duʿā **olsun** dirin *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [olsun, -sun]*

ol-: *Can vermek, hayatın sona ermesi.*

Baña biñ kez yigdür **ölmek** sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [ölmek, -mek]*

ol-: *"Ol-", yardımcı fiili.*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān **oldum** / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān **oldum** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi / Gözüñden **oldı** ḫod bu nükte şāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [oldı, -dı]*

ol-: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr **olursın** iy gönül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [olursın, -ur, -sın]*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım / Oḳısañ maʿlūm **olurdı** ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 2). [olurdı, -ur, -dı]*

ol-: *"Ol-" yardımcı eylemi.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var / Sevdā-zede **olmaġa** meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [olmaġa, -mak, -a]*

Gül gibi māhir **olmaġa** fenn-i fitende yār / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [olmaġa, -mak, -a]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.*

Yār **olursa** çāre ne aġyāra yārüñ iy gönül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [olursa, -ur, -sa]*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / Āftāb **olursa** añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [olursa, -ur, -sa]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrüz **olursa** ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [olursa, -ur, -sa]*

Gönlüm seni oḳur delü **olursa** yiridür / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [olursa, -ur, -sa]*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün / Kim ki ber-ḫūrdār **olursa** ṭāliʿ-i

mesʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 3). [olursa, -ur, -sa]*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger **olursa** gelmez ʿaynuma / Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [olursa, -ur, -sa]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh **olursa** iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [olursa, -ur, -sa]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Bir būseñ **olurken** niçe biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [olurken, -ur, -ken]*

ol-: *Ölmek üzere olan, ölecek olan (kimse).*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / **Ölmelü** ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ölmelü, -melü]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn **olmasa** / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Baş açuḳ dīvāne **olsam** iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḫüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [olsam, -sa, -m]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān **olmasa** nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [olmasa, -ma, -sa]*

Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde / Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [olmasa, -ma, -sa]*

ol-: *Ölmez.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ **ölmez** der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [ölmez, -mez]*

ol-: *(Sevgilinin gamıyla) ölmek, can vermek.*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan / Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 1). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

[ol: *O, işaret sıfatı.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [[ol,]*

ol āşnā-: *O gönlün bildiği tanıdığı.*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin / Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [ol āşnā-, -lıḳ]*

ol bī-vefā: *O vefasız sevgili.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire **ol bī-vefā** cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [ol bī-vefā,]*

ol cihān-: *O dünya. || Ahiret.*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ol cihān-, -uñ]*

ol dahi: *O dahi, o bile.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / **Ol daḫi** sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [ol daḫi,]*

ol deñlü: *O denli, o kadar.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim / Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [ol deñlü,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür / Yiter ölince gedā göñlüme **ol deñlü** kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [ol deñlü,]*

ol deñlü: *O derece, o kadar.*

Üstüme **ol deñlü** yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [ol deñlü,]*

ol deñlü: *O denli, o kadar.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür **ol deñlü** kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [ol deñlü,]*

ol ġamze: *O Yan bakış.*

Veh niçe bed-mest olur **ol ġamze** kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [ol ġamze,]*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ol ġamze,]*

ol iki kāfir: *O iki kafir. [birleşip].*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ / Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ol iki kāfir, -ler]*

ol ḳadar: *O kadar, o ölçüde.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile **ol ḳadar** zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O denli, öyle.*

Her yaña atdum **ol ḳadar** āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O kadar, o denli, öyle.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına / Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 2). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O kadar, o denli, öylesine.*

Ṭop idüp oynatdı başum **ol ḳadar** kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O denli, öyle.*

Naḳş-ı yāri **ol ḳadar** sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [ol ḳadar,]*

ol laʿl-i nāb: *O saf dudak, o kıpkırmızı dudak.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n'ola **ol laʿl-i nāb** telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [ol laʿl-i nāb,]*

ol leb-i ḫandān-: *O gülen dudaklara.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber / Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [ol leb-i ḫandān-, -a]*

ol māh: *O ay, o ay yüzlü güzel.*

Söyleşürken düşde **ol māh** ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [ol māh,]*

ol māh: *O ay gibi güzel sevgili.*

Terk eylemek olurdı **ol māh** mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfırī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [ol māh,]*

ol māhı: *O ay gibi güzel sevgili.*

Bir gün **ol māhı** añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [ol māhı,]*

ol māhuñ: *O ay II O (ay yüzlü) sevgili.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer **ol māhuñ** ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [ol māhuñ,]*

ol meh: *O ay yüzlü güzel,sevgili.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem **ol meh** ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [ol meh,]*

ol meh-: *O ay yüzlü sevgili.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ol meh-, -üñ]*

ol meh-i tābān: *O parlak ay gibi*

olan sevgili.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile / Baḳmaz yüzüme **ol meh-i tābān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ol meh-i tābān,]*

ol meh-likā: *O ay yüzlü sevgili.*

Câme-i sincābī kim **ol meh-liḳā** üstindedür / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [ol meh-liḳā,]*

ol miḳdār: *O kadar.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde **ol miḳdār** şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [ol miḳdār,]*

ol perī: *O periye benzer sevgili.*

V'ey **ol perī** ḥayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ol perī,]*

ol perī-peyker: *O peri yüzlü II Sevgili.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil **ol perī-peyker** velī / Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [ol perī-peyker,]*

ol rind-: *O aldırışsız.*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi / Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [ol rind-, -e]*

ol sebebden: *O sebepten dolayı, bu yüzden.*

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına / **Ol sebebden** ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [ol sebebden, -den]*

ol serv: *O servi boylu II Sevgili.*

Geh baña yüz görür **ol serv** gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [ol serv,]*

ol seyl-ābe: *O sel suyu.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi **ol seyl-ābe** müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [ol seyl-ābe,]*

ol şūh: *O işveli sevgili.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / **Ol şūḫ** bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ol şūḫ,]*

ol şūh-ı dil-ārā: *O gönlü süsleyen güzel.*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī / Yā Rab **ol şūḫ-ı dil-ārā** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [ol şūḫ-ı dil-ārā,]*

ol sulṭān: *O sultan.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş yine ben ḳulın **ol sulṭān** oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [ol sulṭān,]*

ol vech: *Şöyle, şu şekilde.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [ol vech, -e]*

ol yār: *O sevgili.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [ol yār, -e]*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar / İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [ol yār, -e]*

ol yār-: *O sevgili.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni / Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [ol yār-, -e]*

ol zülf-i perīşān: *O dağınık saç.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin **ol zülf-i perīşān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [ol zülf-i perīşān,]*

ola: *Olsun.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / Zamān **ola** ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [ola,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki dīv **ola** musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [ola,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var **ola** bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ola,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī **ola** ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ola,]*

ola: *Olursa.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim **ola** yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [ola,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn **olaldan** her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [olaldan,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

ʿIşḳ ile yār **olalı** ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [olalı,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş **olalı** cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [olalı,]

olalı: *Olduğundan beri.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler / **Olalı** baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 4). [olalı,]*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem **olalı** göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [olalı,]*

Ġarḳ **olalı** ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine / Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 3). [olalı,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ **olalı** rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [olalı,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim **olalı** andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [olalı,]*

olalum: *...halinde bulunmak.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden / Bāri bī-ḫūş **olalum** sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [olalum,]*

olam: *Olayım.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ **olam** gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [olam,]*

olam: *Hale gelmek.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭālīʿ kim **olam** göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [olam,]*

olamaz: *Olamamak.*

Ḳıl ḳadar şebīh **olamaz** / Zülf-i yāre müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 4). [olamaz,]*

olan: *Olan.*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm / Sevinür ṭıfl **olan** bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [olan,]*

İller bileydi bende **olan** derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [olan,]*

olan: *...olan (kimse, şey) "sıfat fiil".*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh **olan** tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [olan,]*

olan: *Olan kimse.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram / Kec-nihād **olanuñ** olmaz ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [olanuñ, -uñ]*

olan: *Var olan, bilinen.*

Leylī-i zülfüñle **olan** mā-cerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [olan,]*

olan: *İlgili, alakalı.*

Leylī-i zülfüñle **olan** mā-cerāsın göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [olan,]*

olan: *"Ol" yardımcı fiili.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr **olan** yirden *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [olan,]*

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz / Çoḳ yüz görüp āhen-dil **olanda** edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [olanda, -da]*

olana: *Olan, olan kimse.*

Bī-derd **olana** itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [olana,]*

olanuñ: *Olmak olanının.*

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm / Ḳul **olanuñ** ne sözi var şehryāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [olanuñ,]*

olası: *Haline gelmek.*

İy pīr **olası** niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [olası,]*

olayın: *Olayım.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim / **Olayın** ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [olayın,]*

Ḫār-ı endūh ile ben zār **olayın** bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [olayın,]*

oldı: *Oldı: Ol-, olmak.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [oldı,]*
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim / **Oldı** renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [oldı,]*

oldı: *Ait olmak, dahil olmak.*

Meydān senüñ **oldı** kim olupdur / Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [oldı,]*

oldı: *"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ **oldı** kim / İllere ḳarşu öper bu

zülf-i müşgāsā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [oldı,]*

olduġıçün: *1. Olduğu için.*

Nev-bahār eyyāmı
cennet **olduġıçün** her ṭaraf / Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [olduġıçün,]*
Ruḫlaruñ gülzār-ı
cennet **olduġıçün** ʿāşıḳa / Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [olduġıçün,]*
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde
renc ü āzārumdur ol / Yādgāruñ **olduġıçün** çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [olduġıçün,]*
Zülfüñ ucından
perīşān **olduġıçün** ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [olduġıçün,]*

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı
cennet **olduġıçün** ḥüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [olduġıçün,]*
Dem-ā-dem ḳanlara
ġarḳ **olduġıçün** /
Gözüm bir lāle-i sīr-āba
beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [olduġıçün,]*

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Diş bilersin cānına her
ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / Öyle ḫūn-ḫvār **olduġıçün** ḳıpḳızıl ḳandur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [olduġıçün,]*

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Ḫār ü ḫāşāküñ
ṭuraġı **olduġıçün** tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda
dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [olduġıçün,]*

olduġıçün: *Öldüğü için.*

Bir gül-i raʿnā
ġamından **öldügiçün** mürġ-i dil / Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 4). [öldügiçün,]*

olduġın: *Olduğunu.*

Serv-i nāzuñ sāye-perver **olduġın** bilmez misin / Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 2). [olduġın,]*

olduġın: *Olduğu zaman.*

Kenār **olduġın** işitdüm kemerden / Ḫayāle düşdi gönlüm ol ḫaberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 1). [olduġın,]*

olduġın: *...haline gelmek.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār **olduġın** içün / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān

yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [olduġın,]*

olduġınca: *Olduğu müddetçe.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül / Germ **olduġınca** dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [olduġınca,]*

oldukca: *Olabildiğince, epey.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm **olduḳca** zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [olduḳca,]*

oldun: *Olmak, hâlini almak.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye / **Olduñ** meger ki ol ṣaneme āṣnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [olduñ, -du, -n]*

olıbil-: *Olma, gerçekleşme ihtimali veya imkânı bulunmak.*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum / **Olıbilsem** bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [olıbilsem, --sem]*

olıcak: *Olduğu zaman.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān **olıcaḳ** ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [olıcaḳ,]*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā / Ki hevā serd **olıcaḳ** nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [olıcaḳ,]*

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān / Gevher-efşān **olıcaḳ** laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [olıcaḳ,]*

olıcak: *Olduğu zaman, olunca.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām **olıcaḳ** / Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [olıcaḳ,]*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [olıcaḳ,]*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [olıcaḳ,]*

olıcak: *Olunca, olduğu zaman.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür / Artar melāḥatüñ **olıcaḳ** tārm ār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [olıcaḳ,]*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [olıcaḳ,]*

olınca: *Olduğu zaman, olunca.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ **olınca** aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [olınca,]

Ben şāh-ı ʿışḳ **olınca** sipāh eşk-i ter yiter / Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [olınca,]*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / Kişi ṣafrāyī mizāc **olınca** ḥelvādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [olınca,]*

Ṣubḥ **olınca** yummazam kirpüklü gözüm her gice / Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 3). [olınca,]*

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim / Ṣubḥ **olınca** giceler ʿīş ide çalgular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 6). [olınca,]*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ **olınca** diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [olınca,]*

Ṭañ **olınca** gözlerin yummaz felek yılduzları / Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [olınca,]*

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ **olınca** her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [olınca,]*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ **olınca** yaşum / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [olınca,]*

olınca: *Olunca, olduğu zaman.*

Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ **olınca** ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [olınca,]*

olınca: *Oluncaya kadar.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ **olınca** yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [olınca,]*

olma: *Olmamak.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya **olmasam** ney gibi tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [olmasam, -sa, -m]*

olma: *Olmamak.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül / Ol kemān-ebrūya **olmasam** hevā dār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 1). [olmasam, -sa, -m]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / **Olmasam** bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [olmasam, -sa, -m]*

olma: *Bulunmamak II olmamak.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile / **Olmasa** ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eser *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [olmasa,]

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [olmasa,]*

olma: *Olma!.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr **olma** ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [olma,]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş **olmasa** nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [olmasa, -sa]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand **olmasa** / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [olmasa, -sa]*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim **olmasa** / Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [olmasa, -sa]*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet **olmasa** pīrü ñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [olmasa, -sa]*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet **olmasa** / Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 7). [olmasa, -sa]*

olma: *Olmamak II Bulunmamak.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī **olmasın** hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [olmasın, -sın]*

olma: *Olmamak.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet **olmayup** saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [olmayup, -y, -up]*

olma: *Bulunmama, mevcut olmama, sahip olmama durumu.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise / **Olmaya** bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 4). [olmaya, -ya]*

olma-: *Olmamak.*

Nālesi yirden göge çıḳsa Muʿīdīnüñ ne ṭañ / Mihrbān **olmadı** bir gün dilber-i meh-pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 7). [olmadı, -dı]*

olma-: *Bulunmama, mevcut olmama.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş u nūş **olmayıcaḳ** bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [olmayıcaḳ, -y, -ıcaḳ]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ

/ Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan **olmasa** bīm ār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [olmasa, -sa]*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ yār istemez / İʿtibār **olmayıcaḳ** kesb -i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [olmayıcaḳ, -y, -ıcaḳ]*

olmadan: *Olmadan, meydana gelmeden.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt **olmadan** ferzā nevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [olmadan,]*

olmadı: *Bulunmamak var olmamak.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār **olmadı** baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [olmadı,]*

olmadı: *Bulunmamak,mevcut olmamak.*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm / Daḫi bīdār **olmadı** baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [olmadı, -ma, -dı]*

olmadın: *Olmadan.*

Żerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād **olmadın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [olmadın,]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin / Bir belādur başuma birinden āzād **olmadın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [olmadın,]*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād **olmadın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [olmadın,]*

olmadın: *Olmadan II Duyulmadan.*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād **olmadın** / Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād **olmadın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [olmadın,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād **olmadın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [olmadın,]*

olmadın: *Olmadan II Tamamlanmadan.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ **olmadın** tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [olmadın,]*

olmadum: *Olmamak.*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ / Veh ki daḫi **olmadum** bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [olmadum,]*

olmaġ: *Olmak.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān **olmaġ** içün /
Cismümi āḫir neyistān
eyledi tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [olmaġ,]*

olmaġa: *... hale gelmek.*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir **olmaġa** / Ḫaṭṭı
gelincedür ammā
zamān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [olmaġa,]*

olmak: *Olmak.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
/ **Olmaḳ** dilerseñ gāh
gāh ol mehveş ile rū-
be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [olmaḳ,]*
Gerçi müşkildür
żaʿīf **olmaḳ** Muʿīdī he
cr ile / Ḥamdülillāh
[yār] içün cān virmek
āsāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [olmaḳ,]*
Pādşāh **olmaḳ** dilerseñ āḫir
iy dil başuña /
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [olmaḳ,]*

olmaḳ: *Olmak fiili.*

ʻAzm-i meydān eyleyen
kim şeh-süvārumdur
benüm / Pāy-
māl **olmaḳ** yolında
iftiḫārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [olmaḳ,]*

olmasa: *Olmasa, olmamak.*

ʿIşḳuñ iy dil **olmasa** ol rūy-i
zībādan ne ḥaẓẓ /
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḫüsni
Leylī'den ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [olmasa,]*
Zülfüñüñ zencīrini
gördükde
mecnūn **olmasa** /
Sünbül-i miskīnüñ
olmazdı ḳara boynında
baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [olmasa,]*
Āşkār olmazdı rāzum dīde
giryān **olmasa** / Mā-
cerāmı kim bilürdi eşk-
i
ġalṭān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [olmasa,]*
Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim /
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü
efgān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [olmasa,]*
İy kemān-ebrū gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan / Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı
peykān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 3). [olmasa,]*
Penbe gibi ṭutuşup
yanmazdı göñlüm göz
göre / Çeşmüm āyine
yüzüñ ḫurşīd-i
raḫşān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [olmasa,]*
Ḥükmüñe maḥkūm ider
miydüñ raḳīb-i dīvi sen
/ Laʿl-i nābuñ iy
perī mühr-i
Süleymān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 5). [olmasa,]*
Mihr ü mehden ḫüsn ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ /
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde
çevgān **olmasa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [olmasa,]*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi / Her
ṭarafdan ḫārveş māniʿ
hezārān **olmasa** *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [olmasa,]

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ **olmasa** / Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [olmasa,]*

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider / Sīne-i mecrūḥumuzda **olmasa** cān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 5). [olmasa,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş **olmasa** / Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [olmasa,]*

olmasa: *Olmaz ise.*

Keşīde **olmasa** iy māh ṭāliʿ / Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [olmasa,]*

olmasa: *Olmak, gerçekleşmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḫalvetde iken **olmasa** bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [olmasa, --ma, --sa]*

olmasaydı: *Olmasaydı.*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḫüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān / **Olmasaydı** Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [olmasaydı,]*

olmasun: *Bulunmamak II olmamak.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān **olmasun** / İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [olmasun,]*

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa **olmasun** kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [olmasun,]*

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel / Lāleveş fāş **olmasun** dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 1). [olmasun,]*

olmasun: *Bulunmasın, mevcut olmasın.*

Dürr-i naẓmı kāsid **olmasun** Muʿīdī bendeñüñ / İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [olmasun,]*

olmasun: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr **olmasun** / Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [olmasun,]*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr **olmasun** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 7). [olmasun,]*

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh

maḫmūr **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [olmasun,]*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile / Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [olmasun,]*

Yāreʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-iʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [olmasun,]*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [olmasun,]*

Ḥüsn içindeʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [olmasun,]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr **olmasun** / Derd ile cānın viren cānāneden dūr **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [olmasun,]*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr **olmasun** / Derd ile cānın viren cānāneden dūr **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [olmasun,]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn **olmasun** / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn **olmasun** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [olmasun,]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn **olmasun** / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn **olmasun** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [olmasun,]*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun **olmasun** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [olmasun,]*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [olmasun,]*

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice / Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [olmasun,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī / Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [olmasun,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn **olmasun** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 6). [olmasun,]*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür / Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [olmasun,]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār **olmasun** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [olmasun,]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār **olmasun** *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [olmasun,]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni / Dōstlar düşmen daḫi ġurbetde bīmār **olmasun** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 6). [olmasun,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür / Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār **olmasun** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [olmasun,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [olmasun,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār **olmasun** / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār **olmasun** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [olmasun,]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār **olmasun** / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār **olmasun** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [olmasun,]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [olmasun,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān **olmasun** / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [olmasun,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān **olmasun** / Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [olmasun,]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña dilber yitersin ḫūr u ġılmān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [olmasun,]*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña cān virürem tek ol peşīmān **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [olmasun,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [olmasun,]*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [olmasun,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān **olmasun** / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān **olmasun** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [olmasun,]*

Āh kim artar Muʿīdī ża'fı gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [olmasun,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān **olmasun** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [olmasun,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān **olmasun** / Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān **olmasun** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 348, Beyit 1). [olmasun,]

Yoluña cān virmeyen derdine dermān **olmasun** / Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [olmasun,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān **olmasun** / Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [olmasun,]*

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm / El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan **olmasun** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 3). [olmasun,]*

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem / Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān **olmasun** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [olmasun,]*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [olmasun,]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān **olmasun** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [olmasun,]*

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi / Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān **olmasun** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 7). [olmasun,]*

Adım ādem **olmasun** dünyād a nā-merdem eger / Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [olmasun,]*

olmasun mı: *Olmasın mı, nasıl olmaz?.*

Göñül iḳlīmi vīrān **olmasun mı** / İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [olmasun mı,]*

olmaya: *Olmaz.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd **olmaya** mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [olmaya,]*

olmaya: *Olmamak.*

Şol bī-vefāyı sevme ger **olmaya** şīvekār / Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [olmaya,]*

olmayam: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları / Āh eger kim **olmayam** Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [olmayam,]*

olmayan: *"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola / Şūḫ-ı bed-kīş **olmayan** yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [olmayan,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār **olmayan** / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [olmayan,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār **olmayan** / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [olmayan,]*

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş / Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 2). [olmayan,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [olmayan,]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım / Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 4). [olmayan,]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun / Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [olmayan,]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [olmayan,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār **olmayan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [olmayan,]*

Yaḳın **olmayan** ġam ü endūha mesrūr olmasun / Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [olmayan,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u giryān **olmayan** ʿışḳuñ la ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [olmayan,]*

olmayasın: *Olmayan , olmamak.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aṣup **olmayasın** çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [olmayasın,]*

olmayıcaḳ: *Olmayacak.*

Bir dem ġam ü derd **olmayıcaḳ** sīnede n eksük / Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [olmayıcaḳ,]*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey **olmayıcaḳ** fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [olmayıcaḳ,]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim / **Olmayıcaḳ** sözi söyler ḫaste hicrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [olmayıcaḳ,]*

olmayınca: *Olmayınca.*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz **olmayınca** bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [olmayınca,]

olmaz: *Olmaz.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem **olmaz** eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [olmaz,]*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile / Degmeñüz telḫ olmamaḳ **olmaz** şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [olmaz,]*

olmaz: *Mümkün değil.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen / Hecr ile cān virmeyen **olmaz** bu sırruñ maḥremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [olmaz,]*

olmaz: *Uygun olmaz.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek **olmaz** çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [olmaz,]*

olmaz: *Olmamak II bulunmamak.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde **olmazsañ** ne ṭañ / Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 5). [olmazsañ, -iseñ]*

olmaz: *Olmamak.*

Āşkār **olmazdı** rāzum dīde giryān olmasa / Mācerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [olmazdı, -dı]*

Ẓulmet-i şebden duḫān **olmazdı** peydā her ṭaraf / Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 4). [olmazdı, -dı]*

olmaz: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz **olmaz** bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [olmaz,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [olmaz,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār **olmaz** / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [olmaz,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār **olmaz** / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [olmaz,]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [olmaz,]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [olmaz,]*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 159, Beyit 4). [olmaz,]

Nālişümden bir uyur kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [olmaz,]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [olmaz,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [olmaz,]*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin / Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [olmaz,]*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [olmaz,]*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz **olmaz** ḫalā ṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [olmaz,]*

Būse virmezseñ ḫalāṣ **olmaz** Muʿīdī ġu ṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [olmaz,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ **olmaz** āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [olmaz,]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem dillerle şerḥ **olmaz** ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [olmaz,]*

Bu göñül dīvānedür uṣlansa **olmaz** dōstlar / Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [olmaz,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād **olmaz** ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [olmaz,]*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm **olmaz** ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [olmaz,]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān / Çün ḫużūr **olmaz** cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [olmaz,]*

olmaz-: *Olmamak.*

Nev-cüvān dilberlere **olmazduñ** iy dil mübtelā / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [olmazduñ, -duñ]*

olmaz mı: *Olmaz mı.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp yā Rab anı **olmaz mı** āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [olmaz mı,]*

olmazdı: *Olmamak.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa / Sünbül-i miskīnüñ **olmazdı** ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [olmazdı,]*

olmazdı: *Olmamak.*

Ṣararup **olmazdı** iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [olmazdı,]*

olmazsa: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ / İltifāt **olmazsa** ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [olmazsa,]*

olmışam: *Olmak.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / Ṣu gibi **olmışam** dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [olmışam,]*

olsa: *Olsa.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları / Çünki var ʿālemde bayram **olsa** ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [olsa,]*

Kenār-ı ābda serv **olsa** ḫoşdur / Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 5). [olsa,]*

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār **olsa** ne ṭañ / Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [olsa,]*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden **olsa** ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [olsa,]*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan **olsa** mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [olsa,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm **olsa** vīrān her gice / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [olsa,]*

olsa: *Olmak, hâline gelmek.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür / Kim hevā serd **olsa** artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [olsa,]*

olsam: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr oḳına **olsam** hedef / Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 5). [olsam,]*

olsañ: *Olsan, olmak.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem **olsañ** bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [olsañ,]*

olsun: *Bir şeyin gerçekleşmesini*

istemek, dilemek.

İrişürse sāye-i dergāhuña
bir gün elüm /
Neẕrüm **olsun** Kaʿbe'd
e cānumı ḳurbān
eylemek *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
229, Beyit 2). [olsun,]*

olsun: *Daim olsun.*

Ṣaġ esen **olsun** ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür /
Hem-nefesler çoḳ
velī yār-ı vefādārum
budur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
136, Beyit 4). [olsun,]*

olsun: *" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.*

İy ṣarāb-ı vaṣl içen yüz nūṣ-
ı cān **olsun** saña / Ḳo
beni hicrān ile kim
eski yārümdür
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
286, Beyit 6). [olsun,]*
Dāġ-ı sīnem germ olup
ḳarşuñda ʿarż itsem
gerek / Sāḳiyā mey ṣun
ki çāk **olsun** girībānum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
288, Beyit 4). [olsun,]*
Dāne-i ḫālüñ görüp dil
murġı
[ṣayd] **olsun** diyü /
Cāna dām-ı ġuṣṣadur
sevdā-yı zülf-i ḫam-
be-ḫam *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
300, Beyit 6). [olsun,]*
Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin /
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-
ümīd **olsun** begüm *(Ka
lkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 312,
Beyit 3). [olsun,]*
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine
mübtelā **olsun** dirin /
Başuma sulṭān ü bir
ṣūḫa
gedā **olsun** dirin *(Kalk
andelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 316,
Beyit 1). [olsun,]*
Āteş-i ḥasretle
dāġ **olsun** derūnı
lāleveş / Seyr idüp
gülzār-ı ḥüsnüñ
bülbül-i zār
olmayan *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
339, Beyit 2). [olsun,]*

olupdur: *Olmuştur.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi /
Kaʿbeveş pür-
nūr **olupdur** iy ṣanem
göñlüm
evi *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
422, Beyit 1).
[olupdur,]*

olupdur: *Olmak,meydana gelmek.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın
/ **Olupdur** aḥker-i
gülden ser-ā-ser
gülsitān
āteş *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
191, Beyit 6).
[olupdur,]*

olur: *Olur: Ol-, olur.*

Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ görmedüm /
Bu neʿizz ü
nāz **olur** yā Rab
hezārān
āferīn *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
372, Beyit 2). [olur,]*
Baş egdüm zülf-i
ʿanberfāma ḳarşu /
Kişi
miskīn **olur** aḫşāma
ḳarşu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
380, Beyit 1). [olur,]*
Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol
ṭurre kim **olur** /
[Yanduḳda günde]
mār-ı siyeh-rū girih
girih *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
382, Beyit 5). [olur,]*
Āh eylesem gözüm yaşı
aḳar döne döne / Ḳatı
yil esdügince **olur** [ṣu]
girih
girih *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
382, Beyit 2). [olur,]*
Oruc ayından uzundur gerçi
hicrān gicesi /

Çün **olur** pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [olur,]*

Veh ki pīç-ā-pīç **olur** zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [olur,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek **olur** ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [olur,]*

Bir dil **olur** ḳızarup ṣerḥ itmeg içün ḫālümi / Her ne peykān kim ururṣın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [olur,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi **olur** anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [olur,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd **olur** ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [olur,]*

Cān revān itsem **olur** ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle ṣu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [olur,]*

Her ṭarafdan ṭop **olur** biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [olur,]*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa ṣāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler **olur** vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [olur,]*

olur: *Ölmek.*

Görse kūyuñda yüzüñ ṣevḳ ile biñ ʿāṣıḳ **ölür** / Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [ölür,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [olur,]*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [olur,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [olur,]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [olur,]*

Ḫüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫṣam olsa kişi ḳayġulu **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [olur,]*

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca **olur** ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [olur,]*

Her perī-peyker **olur** gerçi sevenden fāriġ / Görmedük ne diyelüm dünyede senden

fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [olur,]*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet **olur** / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [olur,]*

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa / **Olur** çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [olur,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim **olur** kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [olur,]*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı **olur** āsān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [olur,]*

İy Muʿīdī ol perī-peykerle añma ḥālümi / İşiden dīvāne **olur** dāstānumd an benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [olur,]*

Çün yüzüñ gören **olur** ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [olur,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi **olur** tīre / Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [olur,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek **olur** mı kim / Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [olur,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / Bāde eşk ü sāz **olur** āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [olur,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn **olur** / Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [olur,]*

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis / Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [olur,]*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr **olur** nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [olur,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ / Niçeler bende **olur** saña bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 7). [olur,]*

olur idi: *Olurdu.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek **olur idi** / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [olur idi,]*

olur mı: *Olur mu.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst **olur mı** kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [olur mı,]*

olur mı: *Olur mu; mümkün mü.*

Cān ḫalāṣ itmek **olur mı** ʿışḳ meydānında kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [olur mı,]

Rūm içre iy
Muʿīdī naẕīrüñ **olur mı** kim / Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [olur mı,]*

olurdı: *Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.*

Ne luʿb ile **olurdı** cihān pevlüvān-ı ʿışḳ / Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 6). [olurdı,]*

olurken: *Olmak, hâlinde bulunmak.*

Ṣayd **olurken** ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [olurken,]*

olursa: *Olur ise.*

Dil no'la Mecnūn **olursa** ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ
şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [olursa,]*

olursa: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

N'ola **olursa** gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb / Öper aġzuñda seni
ṣāġer-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [olursa, -ur, -sa]*

on eyle-: *Az iken çok olmak.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ
ṣıfrını / Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 3). [on eyle-, -düñ]*

oñar-: *Islah etmek, yoluna koymak, rast getirmek, tamir etmek, düzeltmek.*

Daḥi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni /
Dirīġ **oñarmayu** ḳaldı bu bed-sitāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 1). [oñarmayu, -ma, -yu]*

oñmadan: *İyileşmeden şifa bulmadan.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ
bī-käruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [oñmadan,]*

oñmaduk: *İyileşmeyen.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-
efgār **oñmaduḳ** bī-käruñam kārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [oñmaduḳ,]*

oñmaduk: *İyileşmeyen.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-
efgār **oñmaduḳ** bī-käruñam kārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [oñmaduḳ,]*

onul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül / **Oñulur** zaḫmuñ
içinden çıḳdı peykān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

385, Beyit 3). [oñulur, -ur]

onul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi **oñulmadı** baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [oñulmadı, -ma, -dı]*

oñulmaz: *İyileşmez, şifa bulmaz, şifasız.*

Göñlümüñ derdi **oñulmaz** görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [oñulmaz,]*

oñulmaz: *I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen acıya derman bulunamayışı.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe **oñulmaz** yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [oñulmaz,]*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur / İy ṭabīb-i cān **oñulmaz** degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 4). [oñulmaz,]*

oran: *Ölçü, derece, miktar.*

Nāzuñ **oranı** yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [oranı, -ı]*

ordū: *Askerî birlik.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle **ordūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ordūdan, -dan]*

ordū-yı sīne-: *Göğsümün ordusu.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [ordū-yı sīne-, -m]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

Serv-ḳadler **ortasında** münt ehāsın ḫüsn ile / Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 6). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Meydan.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum **ortaya** ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Etraf, ortam, çevre.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu **ortalıḳda** müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [ortalıḳda, -lıḳ, -da]*

orta: *Orta, ara, iç.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ **ortada** / Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür

baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [ortada, -da]*

orta: *Herkesin görebileceği yer.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan **ortaya** g ül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer, orta.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine / Kim düşer dīvāne göñlüm **ortada** bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [ortada, -dä]*

orta: *Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer II Herkesin görebileceği yer.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme **ortaya** / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [ortaya, -y, -a]*

orta yir: *Orta yerde, ortada.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [orta yir, -de]*

ortada: *Görünür yerde, göz önünde.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ **ortada** nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [ortada,]*

ortada: *Ara yer, meydan.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün / Gel imdi oḳ bıraḳ **ortada** kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [ortada,]*

Ḳan olur **ortada** iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ / Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [ortada,]*

ortada: *Ara yer, meydan.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki **ortada** nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [ortada,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü cān **ortada** ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [ortada,]*

ortaya: *Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer // Herkesin görebileceği yer.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde **ortaya** girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [ortaya,]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / Baş ḳoyup **ortaya** rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

204, Beyit 2). [ortaya,]

ortaya: *Ortaya, meydana.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı **ortaya** / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [ortaya,]*

ortaya atar: *Meydana atılmak.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ortaya atar, -ar]*

ortaya atdum: *Bir iş için kendini öne sürmek.*

ʿIşḳ meydānında başum **ortaya atdum** velī / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ortaya atdum, -du, -m]*

oruç: *Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [oruc,]*

ʿosmān: *Osmanlı Devleti.*

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿ**Osmān** illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [ʿosmān,]*

Ger ʿArab'dur ger ʿAcem birisi gelmez ʿaynuma / Ben Muʿīdī virmezem dünyāya ʿ**Osmān** illeri n *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 7). [ʿosmān,]*

otaġ: *Oda, çadır.*

Sīnem **otaġına** girüp incitme giryeden / Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [otaġına, -ı, -n, -a]*

otaġ: *Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / **Otaġ** itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [otaġ,]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh **otaġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [otaġı, -ı]*

otur: *Oturmak.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī gördi kim eglence yoḳ / **Oturup** geh bāde nūş eyler gehī dīvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 7). [oturup, -up]*

Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi / **Oturup** āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [oturup, -up]*

otur-: *Oturmaz.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup **oturmaz** / Göñülde yir ider yā

Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [oturmaz, --maz]*

oturup: *Oturmak, bulunmak.*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [oturup,]*

oyna: *Oynamak.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān **oynamaḳ** / Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [oynamaḳ, -maḳ]*

oyna: *Oynamak.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl / Cest-i hindū-beççedür **oynar** iki çevgān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 3). [oynar, -r]*

oyna: *Oynama II hareket etme.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [oynar, -r]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [oynamaḳ, -maḳ]*

oyna: *Oynatmak, hareket ettirmek.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān **oynadur** / Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [oynadur, -dur]*

oyna: *Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [oynamaḳ, -maḳ]*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [oynamaḳ, -maḳ]*

Göñli ol ṣūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [oynamaḳ, -maḳ]*

oyna: *Bir kararda durmamak, değişiklik göstermek.*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [oynar, -r]*

oyna: *Oynamak.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān **oynamaḳ** / Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān **oynamaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [oynamaḳ, -maḳ]*

oyna-: *Oynamak.*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile **oynar** / Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [oynar, -r]*

Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile **oynar** / Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [oynar, -r]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur / Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 6). [oynar, -r]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [oynar, -r]*

oyna-: *Oynama II hareket etme.*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş **oynadur** / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [oynadur, -dur]*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / Elde çevgān **oynadur** bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [oynadur, -dur]*

oyna-: *Beyitte büyük yılan ile mücadele eder anlamında kullanılmıştır.*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [oynar, -r]*

oyna-: *Beyitte savaşmak anlamında kullanılmıştır.*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [oynar, -r]*

oyna-: *Uzatmaktır.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān ile **oynar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [oynar, -r]*

oynad: *Oynatma, hareket ettirme.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [oynadur, -ur]*

oynad: *Oynatmak.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde çevgān **oynadur** hindū ya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [oynadur, -ur]*

oynad: *Hareket ettirmek.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [oynadur, -ur]*

oynad-: *Hareket ettirmek.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [oynadur, -ur]*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭıf gibi elde tīġ-i ʿuryān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [oynadur, -ur]*

oynadup: *Oynatma, hareket ettirme.*

Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı / Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [oynadup,]*

oynadur: *Dalgalandırır.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān **oynadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [oynadur,]*

oynamaḳda: *Oynamak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāṣıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü çevgān **oynamaḳda** ṣū ḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [oynamaḳda,]*

oynat: *Hareket ettirmek.*

Her ṭaraf merdümlerin **oynatsa** çeşmüñ dir gören / Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [oynatsa, -sa]*

oynat: *Oynatmak.*

Cānum alup yüregüm **oynatmasun** ḫūnī gözüñ / Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [oynatmasun, -ma, -sun]*

oynat: *Oynatmak, hareket ettirmek.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını **oynatmaġ** içün dem-be-dem / Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [oynatmaġ, -maġ]*

oynat: *Hareket ettirmek.*

Ṭop idüp **oynatdı** başum ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [oynatdı, -dı]*

oyun: *Oyun, vakit geçirmeye yarayan eğlence.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek **oyunumdur** be nüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [oyunumdur, -um, -dur]*

o: *O, işaret sıfatı.*

Yıllarla **o** māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [o,]*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād **o** perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 9). [o,]

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden **o** dilberüñ kūyında derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 6). [o,]

o: *" O" kişi zamiri.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek **anuñ** ipini uzatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [anuñ, --nuñ]

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [anı, --nı]

Şāḫ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum **anuñ** bir ḳızıl otaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [anuñ, --nuñ]

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce **anı** ṣanuram ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [anı, --nı]

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [anuñ, --nuñ]

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden **anuñ** firāḳıdur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [anuñ, --nuñ]

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [anuñ, --nuñ]

Āşiyān-ı dilde miḫnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm **anuñ** öñüne āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [anuñ, --nuñ]

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr **aña** kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [aña, -ñ, -a]*

Evvel ele ayaġın al **andan** ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [andan, -n, -dan]

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab **anı** ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [anı, --nı]

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab **anı** olmaz mı āsān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 14). [anı, --nı]

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı **anuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [anuñ, --nuñ]

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [anuñ, --nuñ]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı

ola gülgūnī **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [anuñ, --nuñ]*

Zīnet-i bāġ-ı cinândur ḫadd-i gülgūnı **anuñ**
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 2). [anuñ, --nuñ]*

Zīnet-i bāġ-ı cinândur ḫadd-i gülgūnı **anuñ**
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı **anuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 1). [anuñ, --nuñ]*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var **anuñ** baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [anuñ, --nuñ]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün **anı** añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [anı, --nı]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben **anuñ** nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [anuñ, --nuñ]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög **anuñ** bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [anuñ, --nuñ]*

o: *" O" III. tekil şahıs zamiri.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler **anı** el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [anı, -n, -u]*

o: *" O" III. tekil kişi zamiri.*

Ṣemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün ṣevḳüñ **aña** ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]*

Kimden sebaḳ almışdur ol ṣūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr **aña** fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre **anı** görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [anı, --nı]*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum **andan** eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [andan, -n, -dan]*

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri .*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl **anuñ** ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [anuñ, -nuñ]*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle **andan** ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 16). [andan, -n, -dan]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa **anuñ** dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [anuñ, -nuñ]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice **anuñ** başı ucında cānān olsa ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [anuñ, -nuñ]

Leşker çeküp **anuñ** ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 1). [anuñ, -nuñ]

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri.*

Bir mübārızdur bu gönlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ **anuñ** āyīnelü ḳalkanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [anuñ, -nuñ, -]

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda **anuñ** kimse levendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [anuñ, -nuñ, -]

o: *" O" işaret işaretı.*

Bu çemende ben Muʿīdī **o** şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [o,]

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).*

Öldürür niçe Muʿīdīyi **anuñ** ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [anuñ, -nuñ]

o: *" O " işaret sıfat.*

Ḫāl-i siyāh dilbere göñlüm ki meyl ider
Beñzer **o** murġa dāme düşer dāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [o,]

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce **o** meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [o,]

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin **o** nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [o,]*

o: *" O " III. tekil şahıs zamiri.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün **anı** müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [anı, --nı]

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup **anı** ḫabs ide idi külehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 2). [anı, --nı]

o: *" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (onu).*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 10). [anı, --nı]

Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 2). [anı, --nı]

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir **anı** intisāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 14). [anı, --nı]

ocaġ: *Ateş yakılan yer. ‖ manevi anlamda olgunlaşma, pişme yeri; mihnet bağlamında azaphâne.*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [ocaġuma, -um, -a]

od: *T. Ateş.*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz
iñen āh itme kim
Ḳorḳaram **od** düşe nā-
geh perr-i Cibrīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 14). [od,]

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī
yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu **odı** kimse
defʿitmez kim [ol]
yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [odı, -ı]

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr **odı**
ṣu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp
ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [odı, -ı]

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i
sūzānum
Yā Rab ne içün
yanmaz **oda** dīvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [oda, -a]

od: *Ateş.*

Āh ile bülbül yaḳar **odlara**
gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-
āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [odlara, -lar, -a]*

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī
āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 14). [odlara, -lar, -a]

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī
āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 12). [odlara, -lar, -a]

Dün gice ḥasret-i zülfüñle
bir āh itdüm kim
Bī-fitīl **odlara** yandı
yine ḳandīli mehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 6). [odlara, -lar, -a]

Göñlümüñ **odın**
söyündürmez Muʿīdī
gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile
baḥr-i ʿummāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [odın, -ı, -n]*

Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup **odlara** kül
oldum yine göñlüm
belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [odlara, -lar, -a]

Şemʿ gibi **odlara** yanmaḳ
nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [odlara, -lar, -a]

od: *Ateş.*

Gāh **oda** şalar zülfüñ
seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [oda, -a]

Pervāne **oda** düşdi Muʿīdī
ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı
dīvāne ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [oda, -a]

Oda yaḳan cānum ol māh
iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı
cismüm sūz bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [oda, -a]*

Derd-i derūndan āh ider
olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki **oda**
yanar ḫānmānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [oda, -a]

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [oda, -a]

Sīnede ġam var yanar dil bir
yaña cān bir yaña

Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 12). [oda, -a]

Pervāne gibi yirini **od** itdi gönlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 5). [od,]

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup **odlar** ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 6). [odlar, -lar]

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum
Berk-i āhumdur **oda** yaḳan vücūdum ḫırmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 10). [oda, -a]

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu **oddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [oddan, -dan]

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram **odlara** kāġıd yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 14). [odlara, -lar, -a]

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma **odlar** yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [odlar, -lar]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ **odınuñ** şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 2). [odınuñ, -ı, -n, -uñ]

od: *Ateş. II iç yangını.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden **od** ü eşk-i dīdesinden ṣudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [od,]

od: *Ateş. ‖ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün **odlara**
Bir ulu bayram dügündür gönlüm efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [odlara, -lar , -a]

od: *Ateş II Aşk ateşi.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün **odlara**
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [odlara, -lar, -a]*

od: *Ateş. ‖ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün **odlara**
Bir ulu bayram dügündür gönlüm efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [odlara, -lar, -a]

od: *Ateş. ‖ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ **oda** yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [oda, -a]*

od: *Ateş. ‖ Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Niçe yanmasun Muʿīdī **odlara** pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [odlara, -lar, -a]

od: *Ateş ‖ 'Âşığı yakıp kül eden ateş.*

Āh ü yaşumdan **oda** cān ṣalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen

ġāfīl yürür beñzer ki
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 23). [oda, -a]*

od: *Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.*
Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile **od** yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [od,]*
Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem **oda** ya[ḳar āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 4). [oda, -a]*
Bī-ḳarāram şu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm **od** olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 2). [od,]*

od: *(Aşk) ateşi.*
İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ **odına** biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [odına, -ı, -n, -a]*

od şal-: *Ateşe vermek.*
Tā ki cāna od şalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 1). [od şal-, -up]*

od üzre: *Ateşin üstünde, ateşin içinde.*
Seccādesini zülfüñ **od üzre** döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [od üzre,]*

oda at-: *Ateşe atmak, yakmak.*
Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [oda at-, -dı, -lar]*

oda yandum: *Ateşe yanmak, ateşte yanmak.*
Cāme vü cāmuñ elinden **oda yandum** nitekim
Sīne-ber-sīne şarup yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [oda yandum, -du, -m]*

oġlan: *Delikanlı, erkek çocuk.*
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aşşı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki **oġlandur** ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [oġlandur, -dur]*

oġlan: *Genç kimse.*
Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḥastedür
Kef geçer miskīn daḥi gördükce **oġlan** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 14). [oġlan,]*

oġlan: *Delikanlı, genç kimse.*
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin **oġlandan** berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 13). [oġlandan,]*
Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī Ṣūrete aldanursan **oġlansın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 14). [oġlansın, -sın]*

oġlan: *Genç kimse.*
İy pīr-i ʿışḳ degme bir **oġlana** uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 11). [oġlana, -a]*

oġlan-: *Genç kimse.*
Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḥi gördügi

oğlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [oğlane, -e]

oh: *Ünl. Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [oḥ,]

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [oḥ,]

ok: *Silah, savaş aleti.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden **oḳ** alup gelür peyk-i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 6). [oḳ,]

ok: *1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān **oḳını** sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [oḳını, -ı, -n, -ı]*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar **oḳuñ** iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 4). [oḳuñ, -uñ]

Her nihāl-i tāze bir **oḳ** oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [oḳ,]

Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ **oḳ** ile yādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [oḳ,]

İy Muʿīdī ġam degül cevr **oḳına** olsam hedef
Çün ḳara baġruma çekdüm ol kemān-ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [oḳına,]

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse **oḳa** dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 5). [oḳa, -a]

ok: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan **oḳlaruñ** olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [oḳlaruñ, -lar, -uñ]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr **oḳı** zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 13). [oḳı, -ı]*

ok: *Ok, sevgilinin bakışı.*

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm **oḳın** urur daḥi bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 2). [oḳın, -ın]

ok: *Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan **oḳlaruñ** olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [oḳlaruñ, -lar, -uñ]

Ġamzeñ **oḳına** Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

295, Mısra 13). [oḳına, -ına]

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ **oḳların**
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 7). [oḳların, -lar, -ı, -n]

ok: *Gamze (bakış) bağlamında.*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ **oḳın**
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [oḳın, -ın]

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze **oḳın** her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 5). [oḳın, -ın]

ok: *Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk II yaralayıcı bakış (gamze).*

Cānuma cevr **oḳın** atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [oḳın, -ın]

ok: *Ok, savaş aleti.*

Çerḫ **oḳından** rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 5). [oḳından, -ı, -ndan]

ok: *Ok. II Sevgilinin kirpiği. II Sevgilinin bakışı.*

Yine bir **oḳ** urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [oḳ,]

ok: *1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne **oḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [oḳ,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir **oḳ** daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 13). [oḳ,]

Yanında **oḳ** ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [oḳ,]

Cevr **oḳı** peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 5). [oḳı, -ı]

ok: *Ok. II Sevgilinin kirpiği, yan bakışı.*

Merhem añma kim ġam **oḳı** çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān oñulmaz degmeñüz derd-i derūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 7). [oḳı, -ı]

ok: *Ok, ok temreni.*

Yār iken iy dil güzeller **oḳ** gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [oḳ,]

Yay **oḳ** götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [oḳ,]

ok: *Ok, ok temreni. II Dik olma olma.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında **oḳ** gibi

Yā çeküp n’eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [oḳ,]*

ok: *Savaş aleti II Kirpik.*

Kemān-ebrūlar **oḳına** hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ pervā-yı
tenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [oḳına, -ı, -n, -a]

ok: *Ok; sevgilinin kirpiği, gamzesi; âşığın ahı.*

Kemān-ebrūlar **oḳınuñ**
nişān-gāhı ki cān olmış
Benümçün menzil-i
derd ü belāda ber-nişān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [oḳınuñ, -ı, -nuñ]*

ok: *Savaş aleti || Divan şiirinde sevgiliye ait birçok güzellik unsuru oka benzetilmiştir.Bunların hemen hepsinde benzetme yönü aşığın yaralanma halidir.Sevgilinin aşkı, boyu, kirpiği, gamzesi ve gözü ok özelliği gösterir.Ok,her halde aşığın bağrına ve dolayısıyla gönlüne saplanır.Aşık bu okun gönlünden çıkarılmasını istemez.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi
diküp **oḳlara** kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ
cevr ü cefāsını çeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [oḳlara, --lar, --a]

oḳ at-: *Oku fırlatmak.*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler
iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ
ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [oḳ at-, --up-up]

ok bırak: *Ok bırakmak, ok fırlatmak. II Sevgilinin kaşlarını gererek âşığa bakış atması.*

Muʿārıż oldı göñül cāna
sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi **oḳ bıraḳ**
ortada kāmrān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [oḳ bıraḳ,]*

oḳ sepdi: *Ok serpmek, saçmak.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 1). [oḳ sepdi,]

oḳ ü yay: *Ok ve yay.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi bir **oḳ ü yay** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [oḳ ü yay,]

oḳ ü yay-: *Ok ve yay.*

Ol ġamze vü ebrū ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi
oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [oḳ ü yay-, -a]

oka: *Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı
bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden
ol **oḳa** peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 10). [oḳa,]

okı: *Okumak.*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile
ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı
ḳıṣṣa-i Ferhād’dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 4). [oḳısañ, -sañ]

okı: *Okumak, bir metni sesli olarak okumak.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde
şimdi ḫüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 10). [oḳınan, -nan]

okı: *Bir yazıyı meydana getiren*

harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn **okıyup**
ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 20). [okıyup, -(y), -up]

okı: *Sesli bir biçimde söylemek.*

Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin
laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [oḳısam, -sa, -m]

okı: *Okumak, sesli söylemek.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 14). [oḳıyup, -y, -up]*

okı: *Okumak fiilinin olumsuzu.*

Ḳıṣṣa-i Mecnūn **oḳınmaz**
vaṣf-ı ḥālüm var iken
Ḥālümi ʿarż ideyin bāri
mecālüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 1). [oḳınmaz, -n, -maz]

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz **oḳınmaz** oldı naẓm-ı Nevāī añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 10). [oḳınmaz, -n, -maz]

oḳı-: *Okumak.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe
Mecnūn olalı dil
İllerde ḳıṣṣadur **oḳınur**
dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [oḳınur, -n, -ur]

okı-: *Okumak, okunmak; okunmaz.*

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 2). [oḳınmaz, --nmaz]

okı-: *Okumak, söylemek.*

Ḳıṣṣa-i Yūsuf diyü vaṣf-ı cemālüñ **oḳısam**
Cemʿ olur hengāme gibi dil-rübālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 3). [oḳısam, -sa, -m]

okı-: *Okumak.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri **oḳımazlar** da hemān beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [oḳımazlar, --maz, --lar, -]

okı-: *Okumadan.*

Nāzuñ kitābın **oḳımadın**
böyle nāz ider
Āh ol nigār eger oḳur ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [oḳımadın, --ma, --dın]

oḳımaġa: *Çağırmak, davet etmek.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum **oḳımaġa** anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [oḳımaġa, -maġ, -a]

oḳın: *Oku-, Okun-.*

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 14). [oḳınurken, -ur, -ken]*

oḳınmaz ol-: *Okunmamak, söylenmemek.*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170,

Mısra 5). [oḳınmaz ol-, --dı]

oku: *Okumak.*

Yazdı ruḫumda ḥālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 2). [oḳudı, -dı]

oḳu: *Okumak.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān **oḳur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [oḳur, -r]

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [oḳur, -r]*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [oḳur, -r]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın böyle nāz ider
Āh ol nigār eger **oḳur** ise kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [oḳur, -r]*

oku: *Davet etmek, çağırmak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān **oḳur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [oḳur, -r]*

oku: *1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-, çağır- 3.Çağır-.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān **oḳur**
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān **oḳur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [oḳur, -r]

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların **oḳur** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [oḳur, -r]*

oku: *Okumak, çağırmak, söylemek.*

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān **oḳur**
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān **oḳur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [oḳur, -r]

oku: *(Sözlük) Okumak. II İlim öğrenmek.*

İy Muʿīdī çün **oḳur** diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 13). [oḳur, -r]*

oku-: *Çağırmak, seslenmek.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin **oḳur**
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 7). [oḳur, -r]*

oḳu-: *Çağırmak.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin **oḳur**
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 3). [oḳur, -r]*

oḳu-: *Okumak II dua etmek.*

İy Muʿīdī çün **oḳur** dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 13). [oḳur,]*

oku-: *1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup **oḳuya** eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 14). [oḳuya, -ya, -]*

oku-: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*
Gülşende ġonçeye aġız açdurmamaġ içün
Almış eline gül gibi **oḳur** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [oḳur, --r]*

okunmaduḳ: *Okunmayan.*
İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir **oḳunmaduḳ** duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 14). [oḳunmaduḳ,]*

okur: *I. Okur, çağırır, seslenir. II. Zikir, vird.*
Gönlüm seni **oḳur** delü olursa yiridür
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [oḳur,]*

ol: *Olmak.*
Çün bu menzilden Muʿīdī mest **olup** geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [olup, -up]*
Biñde birisi defter **olınmaya** ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [olınmaya, -ın, -ma, -y, -a]*
Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn **olup** taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 2). [olup, -up]*
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 5). [olup,]*
N'ola māh **olduñ** ise mihr idegör ḳullaruña
İʿtimād itme begüm ḥüsnüñe devrāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 7). [olduñ, -duñ]*
Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda **olan** zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 2). [olan,]*
Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest **olup** ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [olup,]*
Pādşāh **olmış** iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 11). [olmış,]*
Ḫurrem **ol** kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 9). [ol,]*
Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 12). [oldı, -dı]*
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül **olduñ** gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 4). [olduñ, -duñ]*
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz **oldı** naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 386, Mısra 10). [oldı, -dı]

Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser **ola** mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 12). [ola, -a]

Ḳuluñ **olmaġa** Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 13). [olmaġa, -maga]

Ben ki sevdā-zede **oldum** ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 1). [oldum, -du, -m]

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve **olmaz** ḫūr-ı ʿīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 6). [olmaz, -maz]

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ **olduġın**
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 13). [olduġın, -duġ, -ın]

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr **oldı** revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 11). [oldı, -dı]*

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz **olmaz**
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 9). [olmaz, -maz]

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar **ol** giryānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [ol,]

Lāleveş ḫūn **olduġına** yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [olduġına, -duġına]

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet **olmışdur** ḳavī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 12). [olmışdur, -mış, -dur]

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān **ol** yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān **ol** yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [ol,]

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān **ol** yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān **ol** yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 2). [ol,]

Fikr iderdüm kim irüp dergāh-ı yāre ḫāk olam
İy Muʿīdī ber-ḳarār **olsa** bu niyyet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 14). [olsa, -sa]

Niçe bir her güft ü gūdan bī-ḫużūr **olsam** gerek
İy ecel itsen beni bir laḥẓa rāḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 5). [olsam, -sa, -m]

Cānda **olsa** tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 1). [olsa,]

Müddeʿīlerden kimesne varımaz **oldı** saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle
bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 11). [oldı, -dı]

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 3). [oldı, -dı]*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ
ger bu kez **olsam** ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı
göñlüm iştihāsı
ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 9). [olsam, -sa, -m]

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir
gün müşerref gerçi kim
Yıllar **oldı** ṣayaram iy
māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 6). [oldı, -dı]

ol: *O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

Yüz ḳızardup lebüñi
öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm
şīşeveş **ol** ġayret ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 10). [ol,]

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile
ṭolmışdur gözüm
Devletüñde **ol** senüñ
cemʿ itdi maḫzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 12). [ol,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ
ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür **ol**
kim çekdi leşker
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [ol,]

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet
didükleri
Oldur meger ki rūz-ı
ḳıyāmet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 2). [oldur, -dur]

ol: *Olur: Ol-, olur.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam **olur**
ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 2). [olur, -ur]

ol: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ
nedür **ölsem** gerek
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [ölsem, -sem]

İy Muʿīdī saña müşkil mi
gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ **ölmek** ise yār
içün āsāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 14). [ölmek, -mek]

Ḥāline ben ḫastenüñ çün
ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben **ölürsem** ġam
degül çoḳ yaşlar ol
giryānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [ölürsem, -ür, -se, -m]

El urup nabżına ben dil-
ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ
ölmekden özge çāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [ölmekden, -mek, -den]

Ṣorup didüm ki müjgānuñ
ne deñlü ʿāṣıḳ **öldürdi**
Gelüp didi şehīd
olanlara ṣorı ḥisāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [öldürdi, -dür, -di]*

ol: .

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ
gözi ḫūn-rīz **olur**
Ḥaḳ bağışlasun ne
şīrīnkār ü şūr-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [olur, -ur]*

Deryā ḥarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi bir oḳ ü yay **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [olur, -ur]

El irmez ise dāne-i ḫālüñe
ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne
yoḳsul ne bay **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [olur, -ur]

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [olur, -ur]

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [olur, -ur]

ol: *T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.*

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [ol,]

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde **oldur** söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 10). [oldur, -dur]

Ḳan yudup inledügim ne bilür **ol** kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 11). [ol,]

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın **ol** ḥasretle bārān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 2). [ol,]

ol: *Ölmek.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl **öldüm** meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [öldüm, -düm]

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [ölmüş, -müş]

Ben **öldüm** ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [öldüm, -dü, -m]

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded **öldüm** naşīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 2). [öldüm, -dü, -m]*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup **ol** bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 14). [ol,]

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün **ol** pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [ol,]

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi **ol** bīmārı gözden şavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 14). [ol,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan **ol** senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [ol,]*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña **ol** caʿd-ı kākülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [ol,]

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ **ol** baḫt-ı bīdār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî

ol: *O, işaret sıfatı.*

Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [ol,]

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp **ol** müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 12). [ol,]*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz **ol** büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 6). [ol,]*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp **ol** serv-i ḫōş-bālā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 10). [ol,]*

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi **ol** nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 3). [ol,]*

Ḳanı **ol** devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 3). [ol,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 10). [ol,]*

Cān fedā olsun Muʿīdī **ol** gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 13). [ol,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine **ol** zehri tiryāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 6). [ol,]*

Ben ki dil- ḫasteyem **ol** ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 1). [ol,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz **ol** dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [ol,]*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur **ol** ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 2). [ol,]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca **ol** perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 4). [ol,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez **ol** şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 14). [ol,]*

Yaḳasın çāk idüp **ol** ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan **ol** revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [ol,]*

Ölürsem **ol** yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 1). [ol,]*

Muʿīdī **ol** kemān-ebrū ġamında ṣorma ḫālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [ol,]*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin **ol** bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 12). [ol,]*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim **ol** āhūnuñ elinden

oldı şīr-i dil zebūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [ol,]

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 13). [ol,]

ol: *Ölmek, yok olmak.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter **ölince** bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ölince, -ince]

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger **ölürsem** itmezem bir ẕerre minnet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [ölürsem, -ür, -se, -m]

Yolında **öldügüm** vallāhi billāhi yalandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [öldügüm, -düg, -üm]

ol: *1. işaret sıfatı "o".*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet **ol** noḳṭasız ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 2). [ol,]*

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa **ol** meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [ol,]

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan **ol** senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [ol,]*

Gerçi **ol** çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [ol,]*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya olmasam hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 2). [ol,]*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur **ol**
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 1). [ol,]*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 6). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** perī-peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 13). [ol,]

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden **ol** perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 8). [ol,]*

Ṭañ degül ḫavf eylesem **ol** ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum ürker nitekim cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 1). [ol,]

Umma **ol** şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 13). [ol,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm **ol** māh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 2). [ol,]

Bir gün **ol** kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḫı kemān oldı ḫadeng-i āh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 7). [ol,]

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ
oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş **ol**
serv-i gül-ruḫsār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 2). [ol,]

Ḳanı **ol** günler ki dem dem
ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi
yārüm ben anuñ zībā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 1). [ol,]*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum
dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin
aṣmadı **ol** sīmīn-beden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 6). [ol,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ
sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün
ol bī-çāre Mecnūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 8). [ol,]

Çāk dāmāndur diyü el
çekme **ol** gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 11). [ol,]

Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-
ṣürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam
ol nigāruñ gerdenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 4). [ol,]

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz
ādem bir ulunuñ
dāmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [ol,]

Görince **ol** gözi ḫūn-rīzi
bildüm
Ḳızıl ḳanum ḳara yire
ḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 7). [ol,]*

Lālelerdür fitne gülzārında
yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir
olur her dem **ol**
ruḫsārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 4). [ol,]

Kimse başa çıḳmadı bu
ṭurre-i ṭarrār ile
Kimse cān ḳurtarmadı
ol ġamze-i ḫūn-
ḫvārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 6). [ol,]

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma
pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem
ol laʿl-i gevher-bārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 10). [ol,]

Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma **ol**
bed-meste ġavġādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 4). [ol,]*

Sīnesinde öper **ol** serv-i
ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār
olursa ṭāliʿ-i
mesʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 5). [ol,]

Niḳāb açmazsa yüzden **ol**
hilāl-ebrū ṣanem bir
gün
Helāk eyler beni āḫir
şeb-i endūh-ı ġam bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [ol,]*

ol: *1. Olmak.*

Cemʿ **olup** meh-pāreler kim
şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi
besbellüdür yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [olup, -up]*

ol: *1. O, işaret sıfatı.*

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil
Līkīn **ol** şarṭ ile kim
andan bite ḥelvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [ol,]

İtmeyen cānını ḳurbān baña
irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı
ḳurbānıyam **ol**
pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 8). [ol,]

Efser olmışdur cemālüñ
nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü
noḳṭa-i ḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 6). [ol,]

Kūyına varduḳca sögse **ol**
ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 7). [ol,]

Cān riştesinden eyleyüp **ol**
dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını
ḳurdı hemān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 1). [ol,]

ol: *1. O (İşaret sıfatı).*

Bīgāneler gibi ḳılınursın
Muʿīdīye
Olduñ meger ki **ol**
ṣaneme āṣnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [ol,]

Ṣād olurduñ sen ezel
ʿāṣıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben
miskīni ġamnāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 4). [ol,]*

ol: *O, işaret zamiri.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun
derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān
irmez aña bu oddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [ol,]

ol: *Olmak.*

Baḳma alçaḳluġıma ḳuluñ
olam gibi gelür
Niçeler menzil-i ʿālīye
irer himmet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 7). [olam, -a, -m]

ol: *Ölmek.*

Cānda olsa tendeki her dāġ-
ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup
derdüme dermān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 2). [ölse, -se]

ol: *Ölmek, yok olmak.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı **öldürsem**
gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe
şükrānedür cānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [öldürsem, -dür, -se, -m]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa
gerekse oḳa dik
Ger **ölürsem**
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [ölürsem, -ür, -se, -m]

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

Gerçi dermān añsalar her
ḥaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem
kim **olmaya** dermān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [olmaya, -ma, -(y)a]*

Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 4). [olupdur,]

ol: *Işaret sıfatı "o".*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün **ol** günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [ol,]

Ben n'içün mecrūḥ olam
düşnām-ı laʿl-i yāre
kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye
merhemdür **ol** verhem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 4). [ol,]*

Ṣorarken ḫālüm **ol** serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 9). [ol,]*

Ger miyānın **ol** sehī-ḳaddüñ
kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [ol,]

Yüzi gözi hep güler berg-i
gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün **ol**
serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 4). [ol,]

Benden **ol** yāre Muʿīdī āh u
efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü
endūh u ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [ol,]*

Ẓālim ancaḳ bilmezem **ol**
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur
ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 1). [ol,]

Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma
Avladum vaḥşī iken **ol**
gözleri āhūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [ol,]

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına olsam hedef
Çün ḳara bağruma
çekdüm **ol** kemān-
ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 10). [ol,]

Çün bugün bil baġladum bu
zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop
itmeyince başum **ol**
çevgāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 2). [ol,]

İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā **ol**
tīr ile peykāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 10). [ol,]

Leẕẕetinden birbirine
yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını
açmış durur **ol** nāzenīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 10). [ol,]

Ḫaṭ degüldür çevreden **ol**
ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür
yāḳūt-ı nāb olmış nigīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 11). [ol,]

Ol perīveşden Muʿīdī
ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ
gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 13). [ol,]

Ol perīveşden Muʿīdī
ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ
gösterdügümce **ol** ider
kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 14). [ol,]

Kenār-ı ābda serv olsa
ḫoşdur
Gözümden gitmesün **ol**
ḳadd-i dil-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 10). [ol,]

Ġam-ı hecr ile cānum
çıḳmaludur
Daḫi raḥm eylemez **ol**
şūḫ-ı bed-ḫū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 12). [ol,]

Muʿīdī teşne-dildür ṣun
lebüñ kim
Devādur derdüñe **ol**
nūş-dārū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 14). [ol,]

Sipihrüñ dāmenin eşk-i
şafaḳ-rengüm dutar
ṣanmañ
Ki **ol** pīrūze-cām içre
şerāb-ı erġavāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 8). [ol,]

Cefāsı ḫārın **ol** ṣūḫuñ
yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden
hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [ol,]

Ol gözleri āhūnuñ seyr it
ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur
ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 375, Mısra 3). [ol,]

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger **ol** tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 10). [ol,]*

Ṣarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine **ol** ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 5). [ol,]*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh **ol** mehveş ile rū-be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 8). [ol,]*

Aġlarsa ṭan mı çeşmüm **ol** gül-ʿizāre ḳarşu
Bārān olur bilürsiz evvel bahāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 1). [ol,]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur **ol** ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 9). [ol,]*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı **ol** mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 14). [ol,]*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet **ol** ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 2). [ol,]*

Ḫāk-i pāyın göresin **ol** şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 3). [ol,]*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur **ol** zevḳ ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 2). [ol,]*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden **ol** mā-cerāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 4). [ol,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var **ol** ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [ol,]*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi **ol** kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 6). [ol,]*

İy Muʿīdī ḫāl ile **ol** ḳaş elinden āh kim
Ḳaddüm itmişdür dü-tā dāġ-ı ġam-ı hicrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 9). [ol,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi **ol** īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 7). [ol,]*

Ḥalḳa uġrı baḳmağı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn **ol** ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [ol,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram **ol** serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 12). [ol,]*

Ben öldüm **ol** yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [ol,]*

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ oldugın
Bir gice **ol** māh-ı gül-ruḥsārı görsem ḫvābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 14). [ol,]*

Ḫaṭ degüldür görinen **ol**
rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār
olmış kenār-ı ābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 1). [ol,]

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẕar **ol** şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 12). [ol,]

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin **ol** yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 16). [ol,]*

Cāme-ḫvābında görüp **ol** māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 3). [ol,]

Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş **ol** yüzi ḳaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 4). [ol,]

Gelmiş **ol** ḳaṣda ki dīnüm küfr ile pinhān ide
Ne ḳara yazudur āḫir ḫaṭṭ-ı dilber başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 11). [ol,]

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur **ol** dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 1). [ol,]

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür **ol** şīrīn ü ter fesāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 12). [ol,]

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca **ol** zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [ol,]

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb **ol** şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 1). [ol,]

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd **ol** meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [ol,]

Gerçi yayın ṣundı **ol** ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 1). [ol,]

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün **ol** ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [ol,]

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez **ol** derdi ölürse ʿālemüñ dermānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [ol,]

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye **ol** serv-i revānuñ düşdügince yanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 12). [ol,]

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider **ol** māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 12). [ol,]

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp **ol** māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 8). [ol,]

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda **ol** meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [ol,]*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup **ol** yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 8). [ol,]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı **ol** dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 12). [ol,]*

Āh kim ʿarż olmadı **ol** yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [ol,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem **ol** nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 8). [ol,]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuşşaya uġratdı **ol** neẓāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 6). [ol,]*

Daḫi ḳaçar görüp **ol** şūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ oñarmayu ḳaldı bu bed-sitāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 1). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 13). [ol,]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir **ol** dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 2). [ol,]*

Çünki **ol** şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [ol,]*

Cilve itmek dilese bir gice **ol** zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 5). [ol,]*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur **ol** gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [ol,]*

Daʿvet eyler çün seni **ol** şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān **ol** yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 7). [ol,]*

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün **ol** māha ḳurbān **ol** yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 14). [ol,]*

Dil no'la Mecnūn olursa **ol** perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [ol,]*

Bir gün **ol** nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla şıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 3). [ol,]*

Ḫālüm **ol** ẓālim bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 13). [ol,]*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalındugınca **ol** ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 8). [ol,]*

Aḫşāmlar idüm **ol** meh-i nā-mihrbān ile
Bir gün döneydi

üstüme gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 9). [ol,]*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı **ol** bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [ol,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile **ol**
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 11). [ol,]*

Āferīn **ol** erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 5). [ol,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ **ol** ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [ol,]*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem **ol** serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 12). [ol,]*

İy Muʿīdī **ol** perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 13). [ol,]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh **ol** perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [ol,]*

Ayaġı ṣunmadın **ol** sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 3). [ol,]*

Yanup yaḳılduġım **ol** serv-i lāle-ruḫdandur
Ki yüregüm ġam-ı hecr ile dāġdār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 5). [ol,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun **ol** gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın nişār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 11). [ol,]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum **ol** ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [ol,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ şevḳ ile Görseñ **ol** ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 14). [ol,]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop **olupdur** āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [olupdur, -up, -dur]*

ʿĀşıḳam terk-i cihān **olmışdur** efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Baş egmez idüm **ol** ḳad-i bālāya ben velī
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 7). [ol,]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim **ol** ṣaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 14). [ol,]*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim

Tā ḳıyāmet **ol** binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 16). [ol,]*

ol: *... hale gelmek.*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber **olmaḳdan** meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 8). [olmaḳdan, -mak, -dan]*

İrdüm **ol** ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [ol,]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [olmışam, -mış, -am]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Cevr-i yāre incinüp dūr **olmaġ** isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [olmaġ, -maġ]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng **olmış**
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [olmış, -mış]*

İçerseñ nūş-ı cān **olsun** velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [olsun, -sun]*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden **olupdur** bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [olupdur, -up, -dur]*

Ḳıymet **olmazdı** metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [olmazdı, -maz , -dı]*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem **olursa** yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [olursa, -ur, -sa]*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ **olupdur** begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [olupdur, -up, -dur]*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil **olur** dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [olur, -ur]*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf **ola** ki taġyīrine taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4). [ola, -a]*

Ne var **olduñ** ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 11). [olduñ, -du, -ñ]*

Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan **olsun** ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 2). [olsun, -sun]*

ol: *Olmak, bir şey haline gelmek.*

Ḳāmetüm lām **olduġın** dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [olduġın, -duġ, -ın]

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet **olmış** iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [olmış, -mış]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Yār yolında **ölmeden** vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [ölmeden, -meden]*

ol: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken **olmasa** bir ḫāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Bulunmak.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr **olmasa** olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Olmamak.*

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst **olmazsın** baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [olmazsın, -maz, -sın]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz **öldügüm** içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [öldügüm, -düg, -(ü)m]*

ol: *Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak.*

Naḫl-bend **olup** nihāl-i ḥüsne güller zeyn iden
Erġavānī cāmelü serv-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 11). [olup, -up]*

ol: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter **ölince** bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ölince, -ince]*

ol: *Ölünce, öldüğü vakit.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [ölicek, -icek]*

ol: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy **olduġı** müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 4). [olduġı, -duġ, -ı]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse **ol** meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [ol,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen **ol** Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [ol,]*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [ol,]*

İncinür āhumdan **ol** gül-ruḥ
Muʿīdī n’eyleyem
Nāle ḥod āşüfte
bülbüller gibi ḥūdur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [ol,]*

Būy-ı cān viren müdām **ol**
caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i
dırāzumdan ġareż
budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [ol,]

Ol ḳadar peykānlaruñ var
cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir
pūlād-ḳalḳāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [ol,]

Bir güle baḳ yüzüme
āhumla ʿālem
ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli **ol**
bādeden [kim]
ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [ol,]

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Tīr-i ġamdan ger **ölem** bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur
sitārem ya nifāḳ itdi
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ölem, -e, -m]*

Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi
ʿarż ide aña
Kimseden irmez
ölürse dil-i bīmāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [ölürse, -ür, -se]*

Gerçi perhīz eyle dir
ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler
ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [ölürse, -ür, -se]

ol: . *Gerçekleşmek veya yapılmak.*

Cān virdügimi hecr ile
cānāne disünler
Ben mūra **olan** ẓulmi
Süleymān’e disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [olan, -+an]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḥāk **olup**
ḳaddüñ gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [olup, -up]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile
olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim
ḳaddüm kemān gibi
dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 5). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]

Aġlamaz **oldum** gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 5). [oldum, -du, -m]

İpe çek iy dil elüñ zülf-i
semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne
olursın bu sevdādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [olursın, -ur, -sın]*

ol: *... haline gelmek.*

Öyle **oldum** kim
zenaḫdānuñla zülfüñ
görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup
ʿālem baña zindān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [oldum, -du, -m]

ol: *... haline gelmek.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn **olmış**
perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i
siyāhumdur muṣavver
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 7). [olmış, -mış]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun **olupdur** iy dil işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [olupdur, -up, -dur]

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ **olmışuz** biz saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 14). [olmışuz, -mış, -uz]

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi yoḳ
İy Muʿīdī **olıgör** merd iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 14). [olıgör, -ıgör]

ol: *Olmasaydı.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ ḫaṭṭ **olmasa** ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *(şartlı) olmak.*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān **olmasa** gül gibi dildārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [olmasa, -ma, -sa]

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ **olmamaḳ** olmaz şarāb-ı nābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 8). [olmamaḳ, -ma, -mak]

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül **ol** tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ol,]

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası **ol** pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [ol,]

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām **ol** kim yiter ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ol,]

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [ol,]*

Būy-ı cān viren müdām **ol** caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [ol,]

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter **ol** serv-i gül-ʿiżār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [ol,]

ol: *... vasfını taşımak.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ **olana** düşmen yārüñe yār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [olana, -an, -a]

ol: *"O" işaret sıfatı. II Sevgili.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz **ol** āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [ol,]

ol: *"O" işaret zamiri.*

Neẕrüm **oldur** kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine

cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [oldur, -dur]*

ol: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded **öldüm** bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [öldüm, -düm]*

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded **öldüm** disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [öldüm, -düm]*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña **öldükde** ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [öldükde, -dük, -de]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 10). [öldügine, -düg, -i, -n, -e]*

Ġamdan **öldüm** ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 9). [öldüm, -düm]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş **öldüm** meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [öldüm, -düm]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger **ölem** pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [ölem, -em]*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben **öldükde** ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 4). [öldükde, -dük, -de]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ġonçe gibi açılup giymiş gülistānī ḳabā
Bu cemāl ü ḥüsn ile bir dil-sitān **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [olmış, -mış]*

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [olmış, -mış]*

Terk eylemek **olurdı** ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [olurdı, -ur, -dı]*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi **olmış** saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [olmış, -mış]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn **olmış** gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [olmış, -mış]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Gerçi pīr **olduñ** Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀṣıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [olduñ, -duñ]*

ol: *Can vermek.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir
iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan
çıḳmaz **ölürse** sözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 10). [ölürse, -ür, -se]

ol: *"O", işaret sıfatı.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [ol,]

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir **ol**
güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [ol,]

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür
cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn
olmış maḥabbet
ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [olmış, -mış]*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki
cāna pür-belā **olmış**
Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp ṣuya ḳara **olmış**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [olmış, -mış]

Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne şūḫa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [olmış, -mış]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile
olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim
ḳaddüm kemān gibi
dü-tā **olmış**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [olmış, -mış]

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne
mest-i dil-rübā **olmış**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 8). [olmış, -mış]

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [olmış, -mış]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ
nişān-gāhı ki cān **olmış**
Benümçün menzil-i
derd ü belāda ber-nişān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 1). [olmış, -mış]*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir
yir ḳızarmış gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 4). [olmış, -mış]*

Der-āġūş eyleyüp yāri
kemerdür çün giren
ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ
ki ortada nihān **olmış**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [olmış, -mış]

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim
ḫayāl-engīz ü
rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ
medḥi aña gevher-
feşān **olmış**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 14). [olmış, -mış]

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-
gāneler gibi
Ben derdmende **olmış**
iken āşnā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 12). [olmış, -mış]

Baġlandı gitdügince işüm
zülf-i yār ile
Eyvāy eger ki **olmaya**
bir feṯḥ-i bāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 8). [olmaya, -ma, -y, -a]

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü
olmış ġarīb üftāde

çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 14). [olmış, -mış]

ol: *Olmamak.*
Bildüm dehānuñ
olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [olmaduġını, -ma, -duk, -ı, -n, -ı]

ol: *Ölmek, dünyevi hayatın sona ermesi.*
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben **öldüm** intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [öldüm, -dü, -m]

ol: *"O" işaret sıfatı (Sevgiliye işaret edilerek).*
Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa **ol** ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [ol,]

ol: *Olmak, halini almak.*
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber **olmasa** ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*
Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki **olupdur**
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [olupdur, -(u)p, -dur]
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde **olupdur** meh-i tābāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [olupdur, -(u)p, -dur]
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn **olupdur** yüregüm ṣeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [olupdur, -(u)p, -dur]*
Muʿīdī gerçi pervāne **olupdur** ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm ṣemʿ-i ṣebistānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 9). [olupdur, -(u)p, -dur]
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir ṣāh içün
Veh ki tīre-ṣām **olupdur** gündüzüm ol māh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 2). [olupdur, -(u)p, -dur]

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*
Ḳāmetüm lām **olduġın** dil ṭıflı ṣerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [olduġın, --duġ, --ı, --n]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*
Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh **olan** tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [olan, -an]*

ol: *Olmak, gibi olmak, bir şeye benzemek.*
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng **olmış**
İçersin gizlüce beñzer ṣarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [olmış, -mış]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*
Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ **olupdur** begüm şikār baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [olupdur, -up, -dur]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār **olupdur** şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [olupdur, -up, -dur]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Bir perī hecriyle cismüm zār **olupdur** şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [olupdur, -up, -dur]

ol: *"O" (sevgilinin öldürücü yan bakışı) işaret sıfatı.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste gönlüm ḫoş degül **ol** tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ol,]

ol: *"O" işaret sıfatı (sevgili).*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası **ol** pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [ol,]

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse **ol** meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [ol,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen **ol** Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [ol,]

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter **ol** serv-i gül-ʿiẕār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [ol,]

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir **ol** güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [ol,]

Öpmedüm aġzın uyurken **ol** gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ol,]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb **olmaz**
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [olmaz, -maz]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ **olınca** aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [olınca, -ınca]*

ol: *Olmasaydı, şayet gibi anlamlarında.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ **olmasa** perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [olmasa, -ma, -sa]

ol: *Bir şeye veya niteliğe sahip olmak.*

Çeşm-i insāf ile bu deftere baḳ
Ki ne ḫoş cāmiʿ-i şınāʿī **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [olur, -ur]

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān **olmış** gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān **olmış** gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73,

Mısra 2). [olmış, -mış]

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [olmışdur, -mış, -dur]*

Her ʿāşıḳ-ı şūrīde bir baḥr-i kerāmetdür
Kim gözlerinüñ yaşı dürr-i ʿAden **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [olmışdur, -mış, -dur]*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ oldugına yüzüm şāhid kefen **olmışdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [olmışdur, -mış, -dur]*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir yir zaḥm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum **olmadan** şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [olmadan, -ma, -dan]*

Ḳaşuñ kemānı cevrini çekmek **olurdı** līk
Kirpiklerüñ ḥadengi iñen artuġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [olurdı, -ur, -dı]*

Rā ḳaşlaruña meyl ider **olan** gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [olan, -an]*

İy Muʿīdī şaçlaruñ aġ **olduġından** n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [olduġından, -duġ, -ı, -n, -dan]*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ **oldum** senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [oldum, -du, -m]*

Ḫānesine sînemüñ mihmān **olup** geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [olup, -up]*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān **olmaḳ** āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 13). [olmaḳ, -maḳ]*

Māhir **olmışdur** Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [olmışdur, -mış, -dur]*

Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz **olupdur**
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [olupdur, -up, -dur]*

Riyā ile **olan** zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [olan, -an]*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz **olan** mübtelā

Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [olan, -an]*

Çīn-be-çīn **olup** ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [olup, -up]*

Çün **oldı** lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [oldı, -dı]*

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān **oldı** kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan e̲ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [oldı, -dı]*

Dīde merdümleri yaşum dökeli **oldı** ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [oldı, -dı]*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer **olmış**
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [olmış, -mış]*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne **olup** ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [olup, -up]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk **oldum** devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [oldum, -du, -m]*

Añmaz **oldum** gerçi kim ol dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm deryālar aḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [oldum, -du, -m]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste **olmışdur** yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [olmışdur, -mış, -dur]*

Gerçi nevrūz **oldı** çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [oldı, -dı]*

Görüp yol üzre seni öyle vālih **oldum** kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [oldum, -du, -m]*

Āşnā **olmaġa** vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [olmaġa, -maġ, -a]*

Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan e̲ser
Āh eger **olursa** nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [olursa, -ur, -sa]*

Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ **oldı** ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [oldı, -dı]*

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına **olalı** süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [olalı, -alı]*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst **olsa** kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [olsa, -sa]*

Gerçi pīr **olduñ** Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan

eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [olduñ, -du, -ñ]

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind **olan** cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 12). [olan, -an]

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ **olıcaḳ** her gice bīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [olıcaḳ, -ıcaḳ, -]

Demdür görünse dilber-i ebrū-kemānumuz
Laḥẓa-be-laḥẓa deprenür **oldı** nişānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [oldı, -dı]

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz **oldı** kimseyi āh ü figānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [oldı, -dı]

Şemʿ **olalı** Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [olalı, -alı]

Laʿlüñle ġamzeñüñ göreli ʿişvesin göñül
Köp düşse cām-ı bādeye **olup** ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [olup, -up]

Sāz **olup** żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [olup, -up]

Yıllar **olmışdur** ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [olmışdur, -mış, -dur]

Ġamzeñe dil hem-dem **olup** şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [olup, -up]

Rūz-ı miḥnetde enīs **olan** baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [olan, -an]*

Kemān-ebrūlar oḳınuñ nişān-gāhı ki cān **olmış**
Benümçün menzil-i derd ü belāda ber-nişān **olmış** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 2). [olmış, -mış]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ **olup** güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [olup, -up]*

Zerd ü zār **olup** Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [olup, -up]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle **olupdur** bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [olupdur, -up, -dur]

Nāvek **olsun** cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [olsun, -sun]*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline **oldı** güzel sebzezār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 2). [oldı, -dı]

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 198, Mısra 8). [oldı, -dı]

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş **olup** devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 12). [olup, -up]*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er **olan** erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 8). [olan, -an]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest **olan** göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 9). [olan, -an]*

Oynar **oldum** devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 9). [oldum, -du, -m]*

Dest-gīr **olsañ** dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 7). [olsañ, -sa, -ñ]*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde **olan** ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 14). [olan, -an]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı **ola** gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 4). [ola, -a]*

Vaḳtidür terk eyle pīr **olduñ** güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 13). [olduñ, -du, -ñ]*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil **olup** başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 4). [olup, -up]*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür **olmış** aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 4). [olmış, -mış]*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [oldı, -dı]*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 18). [oldı, -dı]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān **olmaḳ** aña nām ü nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 12). [olmaḳ, -maḳ]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār **olmaḳ** velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 9). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān **oldum**
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān **oldum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [oldum, -du, -m]*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḥi
Söz **olmış** ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 6). [olmış, -mış]*

Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān **olup** çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 307, Mısra 4). [olup, -up]

Gider **oldum** ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 7). [oldum, -du, -m]

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur **oldı** ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 5). [oldı, -dı]

Çün ehl-i nāz **olan** dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 7). [olan, -an]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā **olmaḳ** neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 1). [olmaḳ, -maḳ]*

Gördügin maḥbūba iy dil mübtelā **olmaḳ** neden
Ben ġarībüñ başına dā'im belā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 2). [olmaḳ, -maḳ]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [olmaḳ, -maḳ]*

Bu meseldür her kişi n'eylerse bulur dir iken
Cevr idüp ʿāşıḳlaruña bī-vefā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 6). [olmaḳ, -maḳ]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 8). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḫāne-i dilde ʿaceb n'eyler ḫayāl-i zülf-i yār
Bir ḳarıncanuñ ininde ejdehā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 12). [olmaḳ, -maḳ]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [olmaḳ, -maḳ]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān **oldı** ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 8). [oldı, -dı]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī **oldı** itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 9). [oldı, -dı]*

Düşmen **oldum** ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli digergün olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [oldum, -du, -m]*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir **olmaḳ** neden ẕātuñda cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 16). [olmaḳ, -maḳ]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [olmışam, -mış, -am]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden **olupdur** bu ḳuru

bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [olupdur, -up, -dur]

ol: *Olmak yardımcı fiili.*
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām **ol** kim yiter ölince bu ʿunvān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ol,]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk **olup** ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [olup, -up]*

ol: *... olursa, meydana gelirse II ancak, yalnızca.*
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem **olursa** yaraşur nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [olursa, -ur, -sa]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim **olmaya** dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [olmaya, -ma, -(y), -a]*

ol: *Haline gelmek, olmak.*
ʿIşḳ meydānında başum ṭop **olupdur** āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*
İncinür āhumdan **ol** gül-ruḫ Muʿīdī n'eyleyem
Nāle ḫod āşüfte bülbüller gibi ḫūdur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [ol,]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 6). [olalı, -alı]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*
Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ **olmasun** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 14). [olmasun, -ma, -sun]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*
Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir **ol** şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [ol,]*

ol: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet **olmış** iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [olmış, -mış]*

ol: *"-dır, -dir, -dur, -dür".*
Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [olur, -(u)r]*
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [olur, -(u)r]*
Veh niçe bed-mest **olur** ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [olur, -(u)r]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile **olur** yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [olur, -(u)r]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün **olur** meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [olur, -(u)r]*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda **olur** nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 10). [olur, -(u)r]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim **olur** ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [olur, -(u)r]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān **olur** pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 2). [olur, -(u)r]*

Meyḫāne ḳapusında **olur** çünki feth-i bāb
Pīr-i muġāna kişi niçe ḫıdmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 11). [olur, -(u)r]*

ol: *(Sevgili kastedilerek) "O" işaret sıfatı.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz **ol** māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 3). [ol,]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek. II Yardımcı fiil.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām **olsun** ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [olsun, -sun]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ehl-i ʿışḳ **oldı** Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [oldı, -dı]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm **ol** dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [ol,]*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar **ol** gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [ol,]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez **ol** meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [ol,]*

Ṭolaşurken **ol** perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ol,]*

Eşk-i çeşmüm aḳdı **ol** serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [ol,]*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [ol,]*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ
dilerseñ bir nefes
Yolına **ol** serv-i nāzuñ
terk-i ser ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [ol,]

Ḫaṭṭın **ol** māhuñ görüp
düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice
ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [ol,]*

Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp **ol** ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ol,]

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ Muʿīdīden
dirīġ
Ṭuʿmesin **ol** ṭūṭī-i
rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ol,]

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī
yaḳıpdur cevr ile
cānum
Bu odı kimse
defʿitmez kim **[ol]**
yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 6). [[ol],]

ol: *Olmak II Bulunmak.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā **oldum** saña
İy göñül sen baña derd
ü ben belā **oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [oldum, -du, -m]

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup
uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [oldum, -du, -m]

ol: *Olduğundan beri.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i
külāhum **olalı**
El virüp iḳbāl-i devlet
ḫāk-pā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [olalı, -alı]

ol: *Yardımcı fiil. Olmak eylemi.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i
külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet
ḫāk-pā **oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [oldum, -du, -m]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Dimedüñ bir gün daḫi
miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u
mübtelā **oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [oldum, -du, -m]

ol: *Hayatı son bulmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar
çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varṣun
mı **öldür** eşk-i
ġalṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [öldür, -dür]

ol: *Bir canlının hayatına son vermek. II Sevgilinin âşığın canını alması.*

Veh niçe fetvā virür bu
çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek olupdur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [öldürmek, -dür, -mek]*

ol: *Haline gelmek, olmak.*

Veh niçe fetvā virür bu
çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek **olupdur** ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *Olmak, haline gelmek, dönüşmek.*

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara
geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā **olupdur**
bende-i hindū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [olupdur, -up, -dur]

ol: *"O" işaret sıfatı. (Sevgili kastedilerek).*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün **ol** bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [ol,]

ol: *(Bir hayli zaman) geçmek.*

Hefte n'olsun ay **olur** göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [olur, -ur]

ol: *Yardımcı fiil. Olmak.*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım Şol sebebdendür ki **oldum** bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [oldum, -du, -m]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Dil ġamzeñi gözler **ölümün** añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [ölümün, -üm, -ü, -ñ]

ol: *Yardımcı fiil.*

Bendeñe ẓulm **olduġın** bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [olduġın, -duġ, -ı, -n]

ol: *Olmak, bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

Dilde mihrüñ **olduġın** iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [olduġın, -duġ, -ı, -n]

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende **olmaġ** iledür bu ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [olmaġ, -maġ]

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā **oldum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [oldum, -du, -m]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā **oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [oldum, -du, -m]

ol: *Olmak, bir şey haline gelmek.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā **oldum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [oldum, -du, -m]

ol: *Olmak, hâline gelmek.*

Ḫūblar çoḳdur velī **oldum** görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [oldum, -du, -m]*

ol: *Ol- yardımcı fiili.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār **olduġım**
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [olduġım, -duġ, -ım]

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng **olduġım**
Ġonçeler güldükce sen

şīrīn-dehānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [olduġım, -duġ, -ım]*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār **olduġım**
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [olduġım, -duġ, -ım]*

Ben perīşān **olduġım** iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 9). [olduġım, -duġ, -ım]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre **olduġım**
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [olduġım, -duġ, -ım]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne **olduġım** bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 7). [olduġım, -duġ, -ım]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār **olduġım**
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 5). [olduġım, -duġ, -ım]*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān **olduġım** ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 7). [olduġım, -duġ, -ım]*

ol: *Bir durumdan başka bir duruma geçmek.*

Dil ki ser-gerdān **olup** ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [olup, -up]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Ḳatlüme her serv **olur** bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [olur, -ur]*

Niçe **olmasun** ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [olmasun, -ma, -sun]*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḫn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük **olupdur** semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz **ol** serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [ol,]*

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür **ol** ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [ol,]*

Bu ḳad-i bālā vü **ol** zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [ol,]*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan **ol** bī-çāre ʿāşıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [ol,]*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [ol,]*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi **ol** yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [ol,]*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh **ol** niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [ol,]*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [ol,]*

Raḥm it **ol** bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ol,]*

Dil virüp **ol** serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Güyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [ol,]*

Gör ne ẓālimdür benüm **ol** Cem bakışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [ol,]*

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde **ol** miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [ol,]*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider **ol** serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ol,]*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ **ol** ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [ol,]*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen **ol** ʿālemde şāġ u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [ol,]*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide **ol** māh-ı tābān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [ol,]*

İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd **ol** ṣūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [ol,]*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi **ol** mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [ol,]*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince **ol** nigār-i çīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [ol,]*

Aġzuña baḳsa Muʿīdī kef geçer
Cān virür gördükce **ol** miskīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ol,]*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [ol,]*

Bendeyem cān ile **ol** ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 15). [ol,]*

ol: *Bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh **olur** gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [olur, -ur]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*
Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [olmışuz, -mış, -uz]*

ol: *Hale gelmek, bürünmek.*
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna **olmışdur** belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *Bulunmama durumu.*
Cām-ı mey öperse lebüñi gerʿaceb **olmaz**
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb **olmaz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 2). [olmaz, -maz]*

ol: *Olmak, gerçekleşmek.*
Meydān senüñ oldı kim **olupdur**
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [olupdur, -up, -dur]*

ol: *... halini almak, bir durumdan başka bir duruma geçmek.*
Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm **oldı** kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [oldı, -dı]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*
Āşnā olmaġa vaşluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-iʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [oldı, -dı]*
Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 3). [oldı, -dı]*
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 10). [oldı, -dı]*
Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde **oldı** bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 12). [oldı, -dı]*
Görinen üstünde yir yir ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-iʿaraḳ-rīzüñle giryān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 10). [oldı, -dı]*
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 12). [oldı, -dı]*
Her nihāl-i tāze bir oḳ **oldı** bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 9). [oldı, -dı]*
Ṣanma kim **oldı** ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 11). [oldı, -dı]*
Teb-i ġamdanʿaraḳ-rīz **oldı** ṣanma
Ki aġlar ḫālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 7). [oldı, -dı]*
Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān **oldı** dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 10). [oldı, -dı]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki
peykān **oldı** yine
merhemüm
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 304,
Mısra 4). [oldı, -dı]*

Ben yıllar **oldı** derd ile
bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez
nicesin mübtelācıġum
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 310,
Mısra 9). [oldı, -dı]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ **oldı** senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 328,
Mısra 5). [oldı, -dı]*

Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 328,
Mısra 12). [oldı, -dı]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden
bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr **oldı** āḫir
ʿīd-ı vuṣlatdur bugün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 359,
Mısra 12). [oldı, -dı]*

ol: *Olmak, haline gelmek.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam **olurdı** bir
kitāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Mısra 8). [olurdı, -
ur, -dı]*

ol: *Yardımcı fiil.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün
olmaz müyesser
ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur
dirler duʿālar müstecāb
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 30,
Mısra 9). [olmaz, -maz
]*

ol: *(Duanın) olması.*

Gün yüzüñ gördüm n'içün
olmaz müyesser
ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod **olur**
dirler duʿālar müstecāb
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 30,
Mısra 10). [olur, -ur]*

ol: *Öldürmek, cana kastetmek.*

Çekme yazuḳdur müjen
tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni **öldür** beni
hey kāfir istersen
ṣevāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
30, Mısra 12). [öldür, -
dür]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş
ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi
ḫod-nümālıḳdur ġaraż
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 194,
Mısra 11). [ola, -a]*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-
ı ḥāl içün
Cān virdügümde zeyn
ola seng-i mezār ḥaṭṭ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 197,
Mısra 14). [ola, -a]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Çoḳdan **ölürdüm** senüñ
ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre
ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 31,
Mısra 3). [ölürdüm, -
ür, -dü, -m]*

ol: *... haline gelmek.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-
cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi
yazsam **olurdı** bir
kitāb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
31, Mısra 10). [olurdı,
-ur, -dı]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma **ol** kāfir
şarāb-ı nāz içüp
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 33,
Mısra 12). [ol,]*

Gerçi **ol** gözleri āhūyı şikār
itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi
ara yirde raḳīb
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 34,
Mısra 7). [ol,]*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi
diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim
niyāzum bilür **ol** Ḥayy-
ı mucīb *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [ol,]

Ol ṣanem n’eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [ol,]

Giyüp gülgūn ḳabā **ol** serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [ol,]

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n’eylesün
Eyleyemez bildi **ol** serv-i ḫırāmān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [ol,]

ol: *Bir canlının hayatına son vermek. II Âşığın sevgilinin yan bakışı ile ölmesi.*

Ol ṣanem n’eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [öldürdi, -dür, -di]

ol: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak. II Âşığın sevgilinin yan bakışlarından dolayı can vermesi.*

Çünkim **öldürdüñ** beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n’idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [öldürdüñ, -dür, -dü, -ñ]

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi **ol** ṭıfl idi ben şeydā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [ol,]

ol: *Olmak yardımcı fiili.*

Āferīn şol gönli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst **olur** vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [olur, -ur]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Geçmelü **olduñ** uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [olduñ, -du, -ñ]

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [olmasa, -ma, -sa]

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Geçdi Muʿīdī kendüden **olup** gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [olup, -up]

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān **olmış** gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān **olmış** gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [olmış, -mış]

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān **olmış** gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [olmış, -mış]

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan **olmış** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [olmış, -mış]*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim **olınca** memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [olınca, -ın, -ca]

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen **olmışdur**
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn **olmışdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [olmışdur, -mış, -dur]

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen **olmışdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [olmışdur, -mış, -dur]

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb **olanuñ** mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [olanuñ, -an, -uñ]*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem **olalı**
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 7). [olalı, -alı]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk **olmaḳ** neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 11). [olmaḳ, -maḳ]*

Yār **olup** aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [olup, -up]*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [olsun, -sun]*

Bir yaña ümmīd-i ṣıḥḥat bir yaña bīm-i ecel
Gel beni ḳatl eyle ḥālüm bir yana **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 12). [olsun, -sun]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā **olmaḳ** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 10). [olmaḳ, -maḳ]*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb **olmış** nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 12). [olmış, -mış]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl **olsun** saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [olsun, -sun]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Merg didükçe leblerüñ cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Bu ne merġ **olsun** ki eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [olsun, -sun]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Sīnem **ol** gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [ol,]*

ol: *"-dır" bildirme eki.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim **olupdur**
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [olupdur, -up, -dur]*

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 12). [olupdur, -up, -dur]*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest **olupdur** çeşm-i

fettānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 10). [olupdur, -up, -dur]

ol: *Olmak, olduğuna.*
Gün yüzüñ ʿīd **olduġına**
kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 7). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.*
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ
rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [olur, -ur]
Bir meh-i nā-mihr içün dil
şöyle ser-gerdān **olur**
Dōstlar ḥālüm görüp
aġlar aʿdū ḫandān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [olur, -ur]
Laʿl-i meygūnuñ añup derd
ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan
sāḳī ḳadeḥ-gerdān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [olur, -ur]

ol: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*
İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar
durmaz ṣarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [olsa, -sa]

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*
Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü
dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ
māye-i dermān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [olur, -ur]
Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū
gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ
bir ḫançer-i ser-tīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [olur, -ur]*
Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ
deminden çeşme-i ḥayvān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [olur, -ur]
Öyle oldum kim
zenaḫdānuñla zülfüñ
görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup
ʿālem baña zindān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [olur, -ur]
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim
dīdeden pinhān **olur**
Her ḳadeḥ kim nūş
idem ġamdan içinde
ḳan **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [olur, -ur]
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki
de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne
göñlüm ara yirde ḳan
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [olur, -ur]*
Ḳanlu yaşum ki āteş-i
hecrüñde cū **olur**
Āḫir hevā yolında baña
āb-rū **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [olur, -ur]
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm
gülerek didi bu **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [olur, -ur]
Dem ola hem-dem olavüz
dirsin
Olur ammā ki çoḳ
zamān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [olur, -ur]
Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān kim **olur**
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i cān kim **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [olur, -ur]
Gözüñi gözleyicek türk-i bī-
emān kim **olur**
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i cān kim **olur**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [olur, -ur]

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [olur, -ur]*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [olur, -ur]*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [olur, -ur]*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [olur, -ur]*

Düşmen **olur** istemez sevdüklerin meh-pāreler
N’itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [olur, -ur]*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile **olur** bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [olur, -ur]*

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre **olur** ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 12). [olur, -ur]*

Aġzuñ añsa işṭiyāḳından Muʿīdī cān virür
Görmedügi nesneye **olur** kişi ġāyet heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 14). [olur, -ur]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd **olur** sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [olur, -ur]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr **olur** velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [olur, -ur]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile **olur** Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 17). [olur, -ur]*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey **olur** aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 10). [olur, -ur]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn **olur** āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 6). [olur, -ur]*

Āh-ı serdümden **olur** ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 5). [olur, -ur]*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine **olur** ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [olur, -ur]*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar **olur** Kaʿbe’de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 4). [olur, -ur]*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n’ola
Yaz gününde ḫūb **olur** deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 216, Mısra 12). [olur, -ur]

Āb-ı ḥayvān ise laʿlüñ ḫaṭṭ-ı sebzüñ Ḫıżr **olur**
Ḥüsn-i ruḫsāruñ eger genc ise ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 11). [olur, -ur]*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem **olur** sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 8). [olur, -ur]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz **olur**
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 11). [olur, -ur]*

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb **olur** Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 13). [olur, -ur]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter **olur** yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [olur, -ur]*

Düşüp serv-i sehī bende **olur** āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende ḫırāmān olsa cānānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 11). [olur, -ur]*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh **olur** gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [olur, -ur]*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem **olur** görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 12). [olur, -ur]*

Sūz-ı dil efzūn **olur** āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 7). [olur, -ur]*

Sebze başdan ayaġa dil **olur** āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 11). [olur, -ur]*

Dil yüzün görse **olur** vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [olur, -ur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Bī-ḳarāram şu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od **olmışdur** ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Rūze-i hicrān ile **oldum** nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 11). [oldum, -du, -m]*

ol: *Gerçekleşmek, meydana gelmek.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz **olurdı** ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 11). [olurdı, -ur, -dı]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Vaṣf-ı lebüñ **ol** vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [ol,]*

Āferīn **ol** ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [ol,]

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [ol,]

Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ **ol** miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [ol,]

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ **ol** dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [ol,]*

N’ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ **ol** görinen şerer ü duḫān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [ol,]

ol: *" O" işaret sıfatı (Sevgili).*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege **ol** şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [ol,]

ol: *" Olmak".*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun **ol** kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [ol,]

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz **ol** ki vaḳt-i nev-bahār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [ol,]

Āh **ol** ruḫ u **ol** çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [ol,]

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr **ol** bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [ol,]

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ **ol** şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [ol,]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n’idersin fāriġ **ol**
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 13). [ol,]

Serv gibi ser-keş **ol** yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [ol,]

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü **ol** ṭurredür ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [ol,]

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr **ol** yitiş ki vaḳtidür iy āşnācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 8). [ol,]

Lü’lü’ yaşum **ol** yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẕardan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 7). [ol,]

Ḫār ü ḫas n’eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ **ol**
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [ol,]

ol: *" O" işaret sıfatı (sevgili).*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni **ol** gözleri kāfir şehīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ol,]

ol: *"Ol-" yardımcı fiili."Ol-" yardımcı fiili.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār **olduġı** çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [olduġı, -duk, -ı]*

ol: *...haline gelme.*

Baḳmaz **olduñ** āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 3). [olduñ, -du, -ñ]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm **olsun** ideyin
Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 4). [olsun, -sun]*

Yaşı çoḳ **olsun** gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 5). [olsun, -sun]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd **olsun** begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 1). [olsun, -sun]*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd **olsun** begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [olsun, -sun]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [olsun, -sun]*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd **olsun** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 10). [olsun, -sun]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā **olsun** dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [olsun, -sun]*

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm ölicek müşg-i Ḫıṭā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 6). [olsun, -sun]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [olsun, -sun]*

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa **olsun** derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 8). [olsun, -sun]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Lām **oldı** çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 11). [oldı, -dı]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür **oldı** mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [oldı, -dı]*

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 1). [oldı, -dı]*

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer

ḫār ü ḳalḳan **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [oldı, -dı]*

Nerrād-ı ʿışḳ gösterür **oldı** hezār naḳş
Avutmaḳ diler meger ki dil-i zārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 7). [oldı, -dı]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ **oldı** vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 1). [oldı, -dı]*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden **oldı** şīr-i dil zebūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [oldı, -dı]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān **olsa** zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [olsa, -sa]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām **olıcaḳ**
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām **olıcaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 10). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ol: *"Ol-" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [olur, -ur]*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ortada bir ḳan **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [olur, -ur]*

Ṣūfiyā geçmek **olur** mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 7). [olur, -ur]*

ol: *Ölmek, can vermek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.*

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç **ölüyor**
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [ölüyor, -ü, -yor]*

Ac **ölürseñ** kimseye ʿarż itme hergiz iḫtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 9). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer **ol** ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [ol,]*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum **ol** Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 13). [ol,]*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 13). [ol,]*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser **ol** yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 4). [ol,]*

Çün derdmendüñem bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda

nihāndur devācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 4). [ol,]

Çünki **ol** hercāī ʿahdin
bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur
vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 5). [ol,]

Göñlüm **ol** hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz
n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 3). [ol,]

ol: *Bir duruma, bir vasfa sahip olmak.*

Kimden sebaḳ almışdur ol
şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn
içre cevr aña fen
olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [olmışdur, -mış, -dur]

ol: *" O" işaret sıfatı (ad, isim).*

Çoḳ çekmişem cefāsın
egerçi **ol** āfetüñ
Ölsem belā ile adum
añmaz belā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [ol,]

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Ol yitmeyen yolında yüzüñ
itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil
işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ol,]

Ol ḳanum içdi ben lebüñ
emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan
mā-cerā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [ol,]

Bī-gāneye çün meyl ider **ol**
şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña
bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [ol,]

İy Muʿīdī sev severseñ **ol**
semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur
ʿālem bahāristān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [ol,]

Ben niçe medḥ idem **ol** ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde
vālih nāṭıḳa ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ol,]*

Çeşmüñe gerçi egilüp
fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer şunup
ol meste ṣavaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [ol,]

Sābāş **ol** ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü
cinândan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [ol,]

Mümkin degüldür iy dil
irmek vişāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile
āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [ol,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ **ol** kim
Bir ḫandesine biñ biñ
cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [ol,]

Kimden sebaḳ almışdur **ol**
şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn
içre cevr aña fen
olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [ol,]

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī
rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā **ol**
türk-i ser-ḫoşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [ol,]

ol: *"O" işaret zamiri.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i
ʿışḳ **ola** telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ
başarsa yaġmādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 7). [ola, -a]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ
fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim
ola vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [ola, -a]

ol: *" O" işaret zamiri.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli **ol** daḫi yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [ol,]

ol: *Sıf. ve zamir. (Eski Türk. ol) Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı, "o"nun eski şekli.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān **ol** şūḫ-reftārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [ol,]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām **olıcaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 14). [olıcaḳ, -ıcaḳ]

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [olmasun, -ma, -sun]

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri (Ay yüzlü).*

Aġladur ʿuşşāḳın **ol** meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [ol,]

ol: *"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Olmadı ʿālemde bir dem geçmedi bir laḥẓa kim
Göñlüm almaġa gözüñ biñ dürlü engīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [olmadı, -ma, -dı]

Veh ki zülf-i yār ile **olmadı** ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 1). [olmadı, -ma, -dı]

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri **olmadı** ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 9). [olmadı, -ma, -dı]

Eşk ü āhum sākin **olmadı** görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [olmadı, -ma, -dı]

ol: *" O".*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh **ol** perī-peyker ne ḫoş insān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [ol,]

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye **ol** göz ile ḳaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ol,]

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez **ol** kim daḫi yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ol,]

Yār **ol** hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [ol,]

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ **ol** ḫaste vü şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [ol,]

ol: *Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [ol,]*

ol: *Üçüncü tekil şahıs zamiri O Sevgili.*

Ḳarşudan gün gibi **ol** meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [ol,]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Dirligümde **ölmesem** cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün ṣaraydı penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 1). [ölmesem, -me, -se, -m]*

ol: *Olmak, ... hâline gelmek.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām **olmaḳdur** iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 12). [olmaḳdur, -maḳ, -dur]*

ol: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet **olmazsa** müyesser ṣaḫn-ı gülzār ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 4). [olmazsa, -maz, -sa]*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden **olmazsa** baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 9). [olmazsa, -maz, -sa]*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan **olmazsa** füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 12). [olmazsa, -maz, -sa]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün **olmaya**
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 7). [olmaya, -ma, -(y)a]*

ol: *... hâline gelmek.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez **olduñ** sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [olduñ, -du, -ñ]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.*

Efser **olmışdur** cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 5). [olmışdur, -mış, -dur]*

Tā ki dūr **olmışdur** ol ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḫābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim
Düşmüş **ola** ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 8). [ola, -a]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi **ol** mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 179, Mısra 8). [ol,]

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb gönline
Eyledüñ **ol** ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 10). [ol,]

Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr şandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [ol,]*

Zülfüñ **ol** reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [ol,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār **ol** baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 5). [ol,]

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaşdına
Ġonçe-i nev-resteden **ol** oḳa peykān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 10). [ol,]

Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 10). [ol,]*

Bāġa vardum ḫaste gönlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm **ol** gül-i ḫandānı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 4). [ol,]

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān **ol** çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 6). [ol,]*

Fürḳatüñden vehm idüp terk-i dil ü cān eyledüm
Ol belāyı defʿ içün bir iki ḳurbān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 2). [ol,]

Künc-i ġamdur meskenüm **ol** dil-rübāsuz n'eyleyem
Bu ġarīb illerde ḳaldum āşnāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 1). [ol,]

Görinüp **ol** şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 9). [ol,]*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām **ol** nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 14). [ol,]*

Ġamından **ol** gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine gönlüm belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 9). [ol,]

Kenār olduġın işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi gönlüm **ol** ḫaberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 2). [ol,]

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel **ol** āteşe beñzer ki artar bāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 8). [ol,]

ol: *Olmak, bir durumda bulunmak.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan **ol** bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 16). [ol,]*

ol: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā **olduñ** Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 7). [olduñ, -du, -ñ]

Peyk-i revān **olup** yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 1). [olup, -up]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri .*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam **ol** misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 12). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri .*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer **ol** başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [ol,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim **ol** siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [ol,]*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile **ol** kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [ol,]*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında **ol** nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 12). [ol,]*

ol: *" O " işaret sıfatı.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer **ol** cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [ol,]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki **ol** yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 13). [ol,]*

Her gün egerçi kim baña **ol** dil-sitān gelür
Görmez kimesne cān gibi gözden nihān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [ol,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile **ol** ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [ol,]*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [ol,]*

Būy-ı cān viren **ol** ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [ol,]*

Āb-ı ḥayvāndur **ol** dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi sıfatı (sevgülü dilber).*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç **ol** yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [ol,]*

ol: *" O " işaret sıfat.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca **ol** ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ol,]*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin **ol** ṣūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [ol,]*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi **ol** ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [ol,]

Āferīn **ol** bendeye kim
pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş
ü ḳalender gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [ol,]

Āli çoḳdur bādenüñ
aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ
kārbān elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [ol,]

Gerçi merhem ʿāṣıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde **ol**
ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [ol,]

Bir gice yanumda yatmaz **ol**
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı
baḫtum daḫi
uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [ol,]

Billāh iy müftī ne dirsin bu
namāzuñ ḥaḳḳına
Gözlerüm miḥrāba
nāẓır göñlüm **ol**
ebrūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 16). [ol,]

Zülfi gibi **ol** şeh niçe yol
baṣa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [ol,]

N'ola raḥm itse Muʿīdī
baña **ol** Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü
efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [ol,]

Göricek ḳan aġladuġım **ol**
kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde
zaḫm-ı peykāndan e<u>s</u>er
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [ol,]

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı
bir fitne ile
Olmasa **ol** kāfirüñ
göñlinde īmāndan e<u>s</u>er
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 14). [ol,]

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar
baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim
ol laʿl-i ḫandāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [ol,]*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir
gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ
dökdügi **ol** tīr-i
peykāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ol,]

Yaġmaya virdi yine vü
tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden **ol**
melik-i zengbār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 4). [ol,]

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile
baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu
müşg-bār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 8). [ol,]

<u>ol:</u> *" O " 3. teklik kişi zamir.*

Ḳul mıdur **ol** ki begüm
gözleye nāmūs ile ār
Ḳanı bir bencileyin
ʿāşıḳ-ı āzāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [ol,]

Göklere irse Muʿīdī
ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm
senüñ **ol** ayaġuñ
ṭopraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ol,]

Cān hedef ḳılmaġı her dem
biñ ḥavādi<u>s</u> tīrine
Çerḫe ya **ol** ya aña bu
çerḫ-i devrān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [ol,]

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh
yigdür
Ḳamudan **ol** yüce
dergāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [ol,]

İl temāşāya baḳar öldürse **ol**
kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada
bir müselmān yoḳ

mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [ol,]*

Sevdügim bilmezse āḫir **ol**
büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir
āşnāsı yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [ol,]

Mescid içre ayaġum yā Rab
dürüst olur mı kim
Göñlüm **ol** ebrūya
vālih gözlemez miḥrāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [ol,]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm **ol**
şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir
kerre dīvān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ol,]

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī
gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim **ol** türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [ol,]

Bu gün **ol** māha irdüm gitdi
mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-
ḥüsn tāliʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 1). [ol,]

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim **ol**
ʿĀr ü nāmūsı n'ider
ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 13). [ol,]

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña **ol** buña yār-ı muvāfıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 4). [ol,]

Görmeden öykünmüş idi
ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden
ḳızarmışdur yanaġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 10). [ol,]*

Olalı **ol** serv-i nāzuñ bāġ-ı
vaşlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm
açılmaz ḫāṭırum
ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 5). [ol,]

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i
ḫırāmānumdur **ol**
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ
ü bahārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 7). [ol,]

Sünbülinden mū degül bir
būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür **ol**
serv-i ḫırāmānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 6). [ol,]*

Ol ṣanem çün bī-vefādur
vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek
ḫaṭādur vāz geldüm
sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 1). [ol,]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Nergesüñsüz ḫaste **olup**
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḫizān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 7). [olup, -up]

Ol Muʿīdīyem ki Leylī
zülfüñe Mecnūn **olup**
Deftere ṣıġmaz bir
uzun dāstānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 13). [olup, -up]*

ol: *" O " işaret sıfatı.*

Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña **ol**
devlet vücūdum ḫāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [ol,]*

İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem
ol tīri mermerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [ol,]*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh
nevʿ-i ġamzeñ dir
gören
Ol ḫadeng-i siḥr
ucında bir ḳażā
peykānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [ol,]

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle
cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül
zirihdür ġamze ḫançer
gösterür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 130,
Mısra 2). [ol,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler
ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü
birisi şekker gösterür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 130,
Mısra 3). [ol,]*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler
gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim
ol ḳad-i dil-cūdadur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 138,
Mısra 12). [ol,]*

Serv irmedi **ol** ḳāmet-i
bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i
dil-ārāya ber-ā-ber
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 139,
Mısra 1). [ol,]*

Ben gedāyı dem-be-dem
bekler belā vü derd ü
ġam
Şāh-ı ʿışḳam **ol**
melāmet leşkeri
yanumdadur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 142,
Mısra 12). [ol,]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm
Beñzer **ol** baḥre ki
baḳduḳça görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
147, Mısra 4). [ol,]*

Ḫālüñ **ol** ḥüsn beyāżında bu
müşgīn-ḫaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür ki miṣālin
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
147, Mısra 7). [ol,]*

Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer **ol**
ġamze vü ebrū ḳaralar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 147,
Mısra 10). [ol,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç
idinmiş **ol** iki āvāreler
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 148,
Mısra 8). [ol,]*

ʿĀşıḳların siyāset ile
ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā çeker
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 149,
Mısra 8). [ol,]*

Ḳan yutduġımı ne bilür **ol**
mest-i nāz kim
Bezm-i ṣafāda cām-ı
mey-i cān-fezā çeker
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 149,
Mısra 9). [ol,]*

Āh **ol** ruḫ u **ol** çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu ḳazarlar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 150,
Mısra 3). [ol,]*

Yāremi şerḥ itmege **ol** yāre
yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ
derdine dermān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
151, Mısra 1). [ol,]*

Niçe gündür kim varup **ol**
ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ mıdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 151,
Mısra 11). [ol,]*

Yā Rab **ol** şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk
oldum devāsı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
152, Mısra 1). [ol,]*

Oda yaḳan cānum **ol** māh
iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı
cismüm sūz bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
153, Mısra 1). [ol,]*

Gerçi benden yüz çevirdi **ol**
meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān gönlümde
ammā ʿışḳı bāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
153, Mısra 7). [ol,]*

Añmaz oldum gerçi kim **ol**
dürr-i şehvāruñ adın
Ḥasretinden gözlerüm
deryālar aḳıdur henüz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 153,
Mısra 11). [ol,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile
ḳurbān itmege

Kaʿbe **ol** ruḫsār ü
ḫançer ġamzedür
ḳaṣṣāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [ol,]

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum
luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm **ol** düşmen-
baḳışlu yāre iʿlām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [ol,]*

Ṭāliʿümde baña **ol** māh-liḳā
yār olmaz
Ben de bildüm dil-i
bīmāruma tīmār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [ol,]

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye kim **ol**
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [ol,]

Görüñ **ol** āfeti ḥüsn atına
olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider
yaʿni semendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [ol,]

Kimse baḳmaz sūsen-i
āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile **ol**
şīve-i reftārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [ol,]

Gerçi perhīz eyle dir
ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ **ol** dil-ḫasteler
ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [ol,]

Zülfüñüñ küfrin görelden
ḳaldum **ol** ḫayretde
kim
Muġbeçe ḥüsnüñ
n'içün anı müselmān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [ol,]

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop
itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün **ol** şeh-
süvārüm ʿazm-i
meydān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [ol,]

İḫyāda Mesīḥā iken **ol** şūḫ
sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde
giriftārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [ol,]

Vaṣf eyleyeli **ol** leb ü
dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü
güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [ol,]

Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz
idüp **ol** yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [ol,]

Maḫmūr gözlerüñ n'ola
eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür **ol** aña
devādur şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [ol,]

Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [ol,]*

Nāzuñ kitābın oḳımadın
böyle nāz ider
Āh **ol** nigār eger oḳur
ise kitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [ol,]

Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni **ol**
āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [ol,]

Yārüñ bugün ki nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz
ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [ol,]

Ben niyāz itsem ider **ol**
nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür
bilür nāz u niyāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [ol,]

Aġzın açup söylemez hergiz
raḳīb-i nākese

Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [ol,]*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab **ol** meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 4). [ol,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi **ol** māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 13). [ol,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye **ol** mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 14). [ol,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın **ol** ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 9). [ol,]*

Çünki cān virmezsin **ol** ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [ol,]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādṣālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 2). [ol,]*

Kūy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün **ol** āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 14). [ol,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur **ol** ẕevḳ ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 2). [ol,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 4). [ol,]*

Didüm **ol** müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [ol,]*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur **ol** müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 18). [ol,]*

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraḳdı araya keder **ol** nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 12). [ol,]*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa **ol** rūy-i zībādan ne ḥaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 1). [ol,]*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa **ol** serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 12). [ol,]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum **ol** remz-i nihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [ol,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḥastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek **ol** nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [ol,]*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim **ol** āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 6). [ol,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni **ol** dilde

ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 10). [ol,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış **ol** iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 10). [ol,]

Göñli **ol** şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [ol,]

Ne yüzden varup **ol** şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [ol,]*

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 4). [ol,]

Gedā olmaġ istersen **ol** ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 3). [ol,]

Ṣayd olurken **ol** hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [ol,]

Cevri zamānı **ol** ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [ol,]

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 3). [ol,]

Ḫaste-diller n'eylesün **ol** māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir vefāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 7). [ol,]

Ol ġamze ġamza başlasa n'itsün Muʿīdī kim
Eyler ḳıya ḳıya baḳışuñ ādemi helāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 9). [ol,]

ol: *" O " işaret sıfat.*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 6). [ol,]

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor **ol** nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 6). [ol,]

Söyleşürken düşde **ol** māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 13). [ol,]

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger **ol** daḫi olmış saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [ol,]

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın **ol** yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [ol,]*

N'ola giyse **ol** şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [ol,]

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur **ol**
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 2). [ol,]*

Benden evvel nāme yüzüñ gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 4). [ol,]*

İy ṭabīb-i cān ü dil biñ dürlü derdüm var iken
ʿIşḳa inkār eylesem incinme iḳrārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 8). [ol,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 10). [ol,]*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 12). [ol,]*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur **ol** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 14). [ol,]*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem **ol** meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 3). [ol,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından **ol** māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 7). [ol,]*

Ol nigār-ı sebz-pūşuñ bilmedüm aḥvālini
Almadum ṭoġru ḫaber serv-i revānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 9). [ol,]*

ol: *... olduğundan beri, olduğundan bu yana.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ **olalı** dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [olalı, -alı]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim **olalı** andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [olalı, -alı]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn **olalı** dil
İllerde ḳıṣṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [olalı, -alı]*

Māh-ı cemālüñe **olalı** perdedār ḫaṭṭ
ʿUṣṣāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 1). [olalı, -alı]*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş gönlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 5). [olalı, -alı]*

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña **olalı** āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 12). [olalı, -alı]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 6). [olalı, -alı]*

Resm **olalı** ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 9). [olalı, -alı]*

Dil vaṣla ṭālib **olalı** bī-ḫūdedür sözi
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 7). [olalı, -alı]*

Ḫışm **olalı** çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 1). [olalı, -alı]*

ol: *"Olmak" (kişi/ kimse).*
Nālesinden göñlümüñ
āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād **olan**
mürġ itdügi feryāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 10). [olan, -an]

ol: *" O " 3. teklik kişi zamir (zindan).*
Yār olup aġyār ile baḳmaz
Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ **ol**
māh-ı tābānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 14). [ol,]

ol: *"Ol- " yardımcı fiil.*
Bülbül-i şūrīde **oldum** bir
gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe
eyler yüz cefā yüz
dürlü nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [oldum, -du, -m]
Mest ü melāmet **oldum**
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 1). [oldum, -du, -m]

ol: *"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.*
Dil ʿāṣıḳ olaldan berü
sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş ü ṭareb **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [olmaz, -maz]
Saña ṣunmazlarsa kevşer iç
şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ **olmaz** ise
āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 6). [olmaz, -maz]
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Eksük **olmaz** yaza
ḳarşu seyl-i pür-cūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 12). [olmaz, -maz]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).*
Dildür beni bu resme yaḳan
genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı
vīrān **ola** bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [ola, -a]
Bī-berg ü nevā ḳalsa ne
ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise
gülistān **ola** bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 12). [ola, -a]

ol: *"Ol" yardımcı fiili. Gerçekleşmek, meydana gelmek.*
Hecrüñde gözüm **oldı** iki
baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri
ʿummāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [oldı, -dı]
Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam
şemʿine çün
pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī
baş ile cān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 14). [oldı, -dı]
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn
olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir
silk-i gevher kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 16). [oldı, -dı]
ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi
Şimdi kim **oldı** ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 8). [oldı, -dı]

ol: *Olduğu zamandan beri, olduğundan beri.*
Göñül mest **olalı** laʿlüñ
ġamından
Cihānuñ geçmişem
cām-ı Cem'inden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 1). [olalı, -alı]

ol: *"Ol" yardımcı fiili, -dır eki olarak kullanılmıştır.*

Ḫūnī gözüñ ki mest **ola** tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [ola, -a]

Kim **ola** Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [ola, -a]

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Biñ kez hedef **olmaḳdan** ise ġamzene ʿāṣıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 7). [olmaḳdan, -mak, -dan]*

ol: *" Ol- " fiili. Olduğundan beri.*

Cūy **olaldan** eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb olıpdur kūze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [olaldan, -al, -dan]*

Dil ʿāṣıḳ **olaldan** berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [olaldan, -al, -dan]

ol: *" O " 3. tekil kişi zamir (Sevgili).*

Niçe varam bilmezem **ol** meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5). [ol,]*

Yaḳasın çāk idüp **ol** ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan **ol** revzene seyr itdi cennet gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [ol,]

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān **olmaz** begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [olmaz, -maz]*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān **olmaz** begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [olmaz, -maz]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 4). [olmaz, -maz]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [olmaz, -maz]*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 8). [olmaz, -maz]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [olmaz, -maz]*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir şor aşlı var ola her söz yalān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [olmaz, -maz]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāṣıḳda cān **olmaz** begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 14). [olmaz, -maz]*

Her ne deñlü aḳçeler
döksem ḫisāb **olmaz** ġamum
Yoḳ yire zaḥmet çeküp n’eyler ki çeşm-i pür-nemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 1). [olmaz, -maz]*

Didüm **olmaz** mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 11). [olmaz, -maz]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat (sebeb).*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum **ol** yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [ol,]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri.*

Açup gün yüzin **ol** ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [ol,]*

Benüm yādumda **ol** Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [ol,]*

Ol benüm dāġum ḳanatdı ben anuñ nāzük lebin
Var mıdur yā Rab ḫaṭāsı ḳan içün ḳan eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 5). [ol,]*

Ben yıllar oldı derd ile bīmāram **ol** daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [ol,]*

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz **ol** ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 10). [ol,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ **ol** meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 6). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Tā ki dūr olmışdur **ol** ḥüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 1). [ol,]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri .*

Dil miyānuñdan kenār ister didüm geldi didi
Ol eger Mecnūn degül bāṭıl ḫayāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 8). [ol,]*

ol: *"... haline gelmek, şeklini almak" anlamında yardımcı fiil. II "du" görülen geçmiş zaman.*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün **oldu** müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 4). [oldu, -du]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamiri.*

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse **ol** mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 10). [ol,]*

ol: *" O " 3. tekil kişi zamir.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek **ol** peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [ol,]*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür **ol** nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 360, Mısra 12). [ol,]

ol-: *Olmak.*

İy perī tañlama şād
olduġımı derd ü ġama
Niçe insān **ola** kim
olmaya iḥsāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [ola, -a]

Dilde peykān-ı belā ḳaldı
müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı
baġrumda **olan** yāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [olan, -an]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz
idüm ʿaynuma
Sen **olayduñ** bir gice
iy māh şemʿ-i rūşenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 4). [olayduñ, -a, -y, -dun]

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza
ḳarşu seyl-i pür-cūş iy
şanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 11). [olduġım, -dugım]*

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād **ol** yüri
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [ol,]*

Dil nedür kim **ola** [bū]y-i
ser-i zülfüñe behā
İy şanem cān ü cihān
naḳdine erzāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 3). [ola, -a]

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm
tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı
ol mū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 13). [oldı, -dı]

Dōstum hercāʿī olmasañ
ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār **olduġı** içün
baş egerler Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 10). [olduġı, -duġ, -ı]

Yüzine bir baḳup **oldum**
belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı
ol neẕāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [oldum, -du, -m]

ol-: *Olmak.*

Āferīn **olsun** Muʿīdī
ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne
dirseñ ger ġazeller
meşnevī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 13). [olsun, -sun]

ol-: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

Dil yüzün görse olur vālih ü
görmezse **ölür**
Veh ki yüz dürlü ġam
ü ġuṣṣa çeker her
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [ölür, -ür]*

ol-: *Ölmek.*

Ḳā'ilem dil derdine
ölmezse dermān
olmasun
Tek senüñ cevrüñ
çeküp cān virmek āsān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [ölmezse, -mez, -se]

Derd ile **ölseñ** Muʿīdī bī-
ḫużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen
ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [ölseñ, -se, -ñ]

ol-: *Ölmek, yok olmak.*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān
fedā didüm
Āḫir Muʿīdī **ölürem**
iḳrārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 18). [ölürem, -ür, -em]

ol-: *Olmak.*

Āşkār olmazdı rāzum dīde
giryān **olmasa**
Mā-cerāmı kim bilürdi
eşk-i ġalṭān **olmasa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414,

Mısra 2). [olmasa, -ma, -sa]

ol-: *Olmak.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 1). [olup, -up]

ol-: *... hale gelmek.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk **olduġın** beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫatṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 13). [olduġın, -duġı, -ın]

ol-: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Gösterür **oldı** zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [oldı, -dı]

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen **olmışdur**
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn **olmışdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [olmışdur, -mış, -dur]

ol-: *Ölmek, can vermek.*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına **ölürsin** ḳıyāmet gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 2). [ölürsin, -ür, -sin]

ol-: *Olmak, şeklini almak, hâline gelmek.*

Kendin atar ṭop **olup** ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [olup, -up]*

ol-: *Herhangi bir durumun bulunması.*

Ser-keş **olduḳca** aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 7). [olduḳca, -duḳça]

ol-: *Olmak II (bir şey) hâline gelmek.*

Baş açuḳ dīvāne **olmışdur** Muʿīdī ḳorḳaram
Kendüyi bir gün aṣar zencīr-i zülf-i yār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 13). [olmışdur, -mış, -dur]

ol-: *... haline gelmek.*

Ḫatṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt **olup** göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫatṭ-ı reyhānī dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [olup, -up]

Dil nişān-ı tīr **olup** gerçi nişānum ḳalmadı
Her biri daʿvā-yı ʿışḳa bir nişānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 7). [olup, -up]

ol-: *(uğruna) can vermek.*

Yoluña **ölmek** saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 7). [ölmek, -mek]*

Sen gidicek hecr ile **ölmek** muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [ölmek, -mek]

ol-: *Can vermek.*

Kimse raḥm itmez **ölürsem** ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [ölürsem, -(ü)r, -se, -m]

ol-: *Ölmek, can vermek.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn **ölürse**
ẓulmüñe dād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [ölürse, -ür, -se]

ol-: *Bir hali, bir vasfı kazanmak.*

Ādem **olmaduñ** Muʿīdīden
ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār
imişsün böyle
bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 13). [olmaduñ, -maduñ]

ol-: *Hayatını kaybetmek, can vermek; çok vahim bir hale düşmek, biçare olmak.*

Derd ile **öldüm** inanmaz
baña dilberler meded
Naḳd-i cānum ḳapdılar
īmānum isterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [öldüm, -dü, -m]

ol-: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ
olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı
ucında cānān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 13). [olurdı, -ur, -dı]

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir
gören
Ṣanʿat **olmış** ol iki
hindūya ḳalḳan
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 10). [olmış, -mış]

ol-: *Ölmek; ölünceye kadar.*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var **ölince**
dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ
bī-çāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [ölince, -ince]

ol-: *Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır ser var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 13). [ölmez, -mez]*

ol-: *Can vermek, ruhunu teslim etmek.*

Kimedür bu ġamze diyü
ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin
ol ṣūh ü fettān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [ölürem, -ür, -em]

ol-: *Bir durumun içinde bulunmak.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle
güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki **olmış**
ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 10). [olmış, -mış]

ol-: *Can vermek, canını feda etmek.*

ʿĀşıḳ yoluñda **ölmege** cān
virse yiridür
Derd ile zār olan kişi
dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [ölmege, -meg, -e]

ol-: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Sözde cān-baḫş isem **ölsek**
derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan
ögersem ṣūret-i cāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [ölsek, -se, -k]*

ol-: *(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne
şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā
bir kārbān **olmış** gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [olmış, -mış]

ol-: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur **ölicek** üstüme Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [ölicek, -icek]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger **ölürsem** ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

Tūtiyā tuḫfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ **ölicek** ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 4). [ölicek, -icek]*

Baş virürsem geçmezem sevdā-yi zülf-i yārdan
Ḫāk-i ḳabrüm **ölicek** müşg-i Ḫıṭā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 6). [ölicek, -icek]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr **ola** ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ola, -a]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Lebleri cān-baḫş **olan** şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [olan, -an]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiil.*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh **olur** ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [olur, -ur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Derd-i derūndan āh ider **olduñ** Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [olduñ, -du, -ñ]*

Dōstum hercāʿī **olmasañ** ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 9). [olmasañ, -ma, -sa, -ñ]*

ol-: *Bir şeyi yapacak olmak.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider **olsam** şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [olsam, -sa, -m]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler **olmaya** biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 16). [olmaya, -ma, -(y), -a]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki **oldum** āşnāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [oldum, -du, -m]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān **oldum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [oldum, -du, -m]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül **oldum** yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf **oldı** yazuḳlar bu müselmāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [oldı, --dı]

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ **oldı** ʿayn-ı vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 4). [oldı, --dı]

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm **oldı** żāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 14). [oldı, --dı]

Ḳadd ü ḫaddün göreli **oldı** Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [oldı, --dı]

Göñül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp **oldı** cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 2). [oldı, --dı]

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet **oldı** bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 2). [oldı, --dı]

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 12). [oldı, --dı]

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül **oldı** senüñ mübtelā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [oldı, --dı]

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān **oldı** gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 1). [oldı, --dı]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [oldı, --dı]*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān **oldı** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [oldı, --dı]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda **olsa** ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [olsa, --sa]

Āyīne saña **olsa** muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [olsa, --sa]

Ḫoş gelür ʿışḳ içinde inledügim
Bezm germ **olsa** nāyı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 12). [olsa, --sa]

Gül yanında ḫār ü ḫas **olsa** ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [olsa, --sa]

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam **olsa** anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [olsa, --sa]

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān **olsa** şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān **olsa** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 1). [olsa, --sa]

İy gözüm nūrı gerekmez
māh-ı tābān **olsa** şemʿ
Ḫāne señsüz
karānūlıḳdur hezārān
olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [olsa, --sa]

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān **olsa** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 4). [olsa, --sa]

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ
ururlar başına
Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān **olsa**
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [olsa, --sa]*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur
ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner
yirde firāvān **olsa** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [olsa, --sa]

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir
āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya
girse gül-efşān **olsa**
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [olsa, --sa]*

Sīnede ġam var yanar dil bir
yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān **olsa** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 12). [olsa, --sa]

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ
olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı
ucında cānān **olsa** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [olsa, --sa]

Ḫalḳa çünkim baş egüp
miskīnlik eyler
kākülüñ
Vechi var **olsa** meh-i
tābāna hem-ser
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 2). [olsa, --sa]

İy ṣanem cān içre **olsa** vechi
var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür
ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [olsa, --sa]

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ
kemān **olsa** n'ola
Cānına görseñ ki ne
işler geçer tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 13). [olsa, --sa]

İy perī göklerde **olsa**
yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi
ḥüsn-i cihān-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 1). [olsa, --sa]*

Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprak **olsa**
yiridür ṭuraġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 2). [olsa, --sa]

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ
taḫtında sulṭāndur
bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān
olsa gedāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 4). [olsa, --sa]

Tīre **olsa** ṭañ degül şeb gibi
eyyāmum benüm
Żerrece mihr eylemez
māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 1). [olsa, --sa]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr **olsa**
maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [olsa, --sa]

Düşüp serv-i sehī bende
olur āzād iken bende
Eger nāz ile gülşende
ḫırāmān **olsa** cānānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 12). [olsa, --sa]

Hevā-yı mihr ile çünkim
vücūdum ẕerreden
kemdür
Mekānum **olsa** iy meh
ṭañ degül kūy-ı ʿadem
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 8). [olsa, --sa]*

ol-: *"Ölmek, öldürmek".*

Gel Muʿīdīye ḫışm ile baḳma
Öldürüp girme ḳana begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 10). [öldürüp, -dür, üp]

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Bülbül **olsun** dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [olsun, -sun]

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ **olursa** iḫtiyār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 8). [olursa, --ur, -sa]

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd **olursa** olsun derd-i hicrān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 8). [olursa, --ur, -sa]

ol-: *Hayatı sona ermek, can vermek.*

Çoḳ çekmişem cefāsın egerçi ol āfetüñ
Ölsem belā ile adum añmaz belā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [ölsem, -se, -m]

ol-: *Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.*

Muʿīdī ḥāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ **olalı** velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [olalı, -alı]

Gedā **olmaġ** istersen ol ẓālime
Cihān milketinden ferāġat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 3). [olmaġ, -maġ]

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ **olmaġ** içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 6). [olmaġ, -maġ]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda **olan** mā-cerā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [olan, -an]

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki **olan** ḫurdedān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [olan, -an]

ol-: *Olmak, haline gelmek.*

Cūy olaldan eşk-i ġalṭanum belā būstānına
Ḳāmetüm dōlāb **olıpdur** küze-i dōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [olıpdur, -ıp, -dur]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn **olıpdur** zīr ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [olıpdur, -ıp, -dur]*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç **olıpdur** başum üzre perçemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 12). [olıpdur, -ıp, -dur]

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi **olduñsa** şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [olduñsa, --du, --ñ, --sa, -]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān **olmış**
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [olmış, -mış]*

ol-: *Olmak, bulunmak.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir **olası** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [olası,]*

ol-: *"Olmak-" yardımcı fiili.*

Dāġ-ı sīnem germ **olup** ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 7). [olup, --up, -]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan **olup** ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 2). [olup, --up, -]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb **olup** yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [olup, --up]*

Mülzem **olup** sürḫ-i rū gitdi ḥayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḥüsn içün her çend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 9). [olup, --up]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Ḫāmeveş ḳan aġlar **oldum** bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle yiter ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 5). [oldum, -du, -m]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Gice gündüz **olmışam** ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 11). [olmışam, --mış, --am]*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı **olmışam**
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [olmışam, --mış, --am]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān **olur**
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan **olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [olur, -ur]*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh **olur** ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [olur, -ur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā **oldı** ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 12). [oldı, --dı]*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā **olsun** dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [olsun, -sun]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [olmış, -mış]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiilleri.*

Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün dōstum
Añmaz **oldum** adın iki
yüzlü aġyārumdur ol
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 276,
Mısra 4). [oldum, -du,
-m]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*
Dehr bāzārında sen dellāl-i
ʿışḳ **olduñ** velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy
dil ʿāḳıbet helvālıġuñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 255,
Mısra 11). [olduñ, -du,
-ñ]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*
Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i
semen **olmışdur**
Gülzār-ı cemālüñde
ḫaṭṭuñ çemen
olmışdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 87,
Mısra 1). [olmışdur, -
mış, -dur]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*
Cennet içre ʿömr-i cāvīd
olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu
zülf-i semensādan
ġaraż *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
195, Mısra 3).
[olduġın, -duġ, -ı, -n]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*
Āyīne āsmān-ı melāḫat
degül mi kim
Olmışdur anda ʿaks-i
ruḫuñ āftāb-ı nāz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 172,
Mısra 8). [olmışdur, -
mış, -dur]*
Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir
nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher **olmışdur** lebi
gūyā ki cānlardur ʿaraż
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 193,
Mısra 6). [olmışdur, -
mış, -dur]*

ol-: *"Ol- " yardımcı fiili.*
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh **olur**
ılan ayaġıdur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 126,
Mısra 6). [olur, -ur]*
Geh pend-i ehl-i zühd gehī
taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā çeker
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 149,
Mısra 6). [olan, -an]*
Ne deñlü baġrı ḳatıysa
ḳaşuñ nerm **oldı**
āhumdan
Egilür çünki bilürsin
görince her kemān āteş
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 191,
Mısra 9). [oldı, -dı]*
Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz
oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın
tūġ-ı mücevher
kākülüñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 232,
Mısra 1). [oldı, -dı]*

ol-: *"Ol-", yardımcı fiili.*
İy Muʿīdī isterem düşnām-ı
yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde
bāri bir duʿā **olsun**
dirin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
316, Mısra 14). [olsun,
-sun]*

ol-: *Can vermek, hayatın sona ermesi.*
Baña biñ kez yigdür **ölmek**
sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa
olsun derd-i hicrān
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 348,
Mısra 7). [ölmek, -mek
]*

ol-: *"Ol-", yardımcı fiili.*
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene
mihmān **oldum**
Bāġ-ı firdevse girüp
gül gibi ḫandān **oldum**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 294,
Mısra 2). [oldum, -du,
-m]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*
Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
Gözüñden **oldı** ḫod bu
nükte şāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [oldı, -dı]

ol-: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Câme-i vaṣla neden maġmūr **olursın** iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [olursın, -ur, -sın]*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm **olurdı** ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 4). [olurdı, -ur, -dı]*

ol-: *"Ol-" yardımcı eylemi.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede **olmaġa** meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [olmaġa, -mak, -a]*

Gül gibi māhir **olmaġa** fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [olmaġa, -mak, -a]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi.*

Yār **olursa** çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 5). [olursa, -ur, -sa]*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb **olursa** añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 2). [olursa, -ur, -sa]*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz **olursa** ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 3). [olursa, -ur, -sa]*

Göñlüm seni oḳur delü **olursa** yiridür
Bir daḥi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [olursa, -ur, -sa]*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār **olursa** ṭāliʿ-i mesʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 6). [olursa, -ur, -sa]*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger **olursa** gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 9). [olursa, -ur, -sa]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh **olursa** iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [olursa, -ur, -sa]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Bir būseñ **olurken** niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [olurken, -ur, -ken]*

ol-: *Ölmek üzere olan, ölecek olan (kimse).*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 8). [ölmelü, -melü]*

ol-: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn **olmasa**
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244,*

Mısra 7). [olmasa, -ma, -sa]

Baş açuḳ dīvāne **olsam** iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 3). [olsam, -sa, -m]*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān **olmasa** nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 2). [olmasa, -ma, -sa]*

Olmasa ġam oḳı zaḥmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 5). [olmasa, -ma, -sa]*

ol-: *Ölmez.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ **ölmez** der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 2). [ölmez, -mez]*

ol-: *(Sevgilinin gamıyla) ölmek, can vermek.*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 1). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

[ol: *O, işaret sıfatı.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 9). [[ol,]*

ol āşnā-: *O gönlün bildiği tanıdığı.*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 10). [ol āşnā-, -lıḳ]*

ol bī-vefā: *O vefasız sevgili.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire **ol bī-vefā** cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 14). [ol bī-vefā,]*

ol cihān-: *O dünya. || Ahiret.*

Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ol cihān-, -uñ]*

ol dahi: *O dahi, o bile.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [ol daḫi,]*

ol deñlü: *O denli, o kadar.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [ol deñlü,]*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme **ol deñlü** kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [ol deñlü,]*

ol deñlü: *O derece, o kadar.*

Üstüme **ol deñlü** yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 5). [ol deñlü,]*

ol deñlü: *O denli, o kadar.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür **ol deñlü** kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [ol deñlü,]

ol ġamze: *O Yan bakış.*

Veh niçe bed-mest olur **ol ġamze** kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [ol ġamze,]

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [ol ġamze,]

ol iki kāfir: *O iki kafir. [birleşip].*

Göz ḳarardup ḳaṣd-ı cān eyler ḥarāmī gözlerüñ
Bir müselmāna ḳıyar ol iki kāfirler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [ol iki kāfir, -ler]

ol ḳadar: *O kadar, o ölçüde.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile **ol ḳadar** zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O denli, öyle.*

Her yaña atdum **ol ḳadar** āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [ol ḳadar,]

ol ḳadar: *O kadar, o denli, öyle.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 3). [ol ḳadar,]

ol ḳadar: *O kadar, o denli, öylesine.*

Ṭop idüp oynatdı başum **ol ḳadar** kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O denli, öyle.*

Naḳş-ı yāri **ol ḳadar** sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [ol ḳadar,]

ol laʿl-i nāb: *O saf dudak, o kıpkırmızı dudak.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola **ol laʿl-i nāb** telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [ol laʿl-i nāb,]*

ol leb-i handān-: *O gülen dudaklara.*

Bir būseñ olurken niçe biñ cāna ber-ā-ber
Dünyāda ne var ol leb-i ḫandāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [ol leb-i ḫandān-, -a]

ol māh: *O ay, o ay yüzlü güzel.*

Söyleşürken düşde **ol māh** ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 11). [ol māh,]

ol māh: *O ay gibi güzel sevgili.*

Terk eylemek olurdı **ol māh** mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [ol māh,]

ol māhı: *O ay gibi güzel sevgili.*

Bir gün **ol māhı** añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 1). [ol māhı,]

ol māhuñ: *O ay II O (ay yüzlü) sevgili.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer **ol māhuñ** ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ol māhuñ,]*

ol meh: *O ay yüzlü güzel,sevgili.*
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem **ol meh** ṭurup sünbül ṣaçını ṣāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [ol meh,]*

ol meh-: *O ay yüzlü sevgili.*
Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [ol meh-, -üñ]*

ol meh-i tābān: *O parlak ay gibi olan sevgili.*
ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḫayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme **ol meh-i tābān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [ol meh-i tābān,]*

ol meh-likā: *O ay yüzlü sevgili.*
Câme-i sincābī kim **ol meh-liḳā** üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [ol meh-liḳā,]*

ol mikdār: *O kadar.*
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde **ol miḳdār** şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 14). [ol miḳdār,]*

ol perī: *O periye benzer sevgili.*
V'ey **ol perī** ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ol perī,]*

ol perī-peyker: *O peri yüzlü II Sevgili.*
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil **ol perī-peyker** velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [ol perī-peyker,]*

ol rind-: *O aldırışsız.*
Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ol rind-, -e]*

ol sebebden: *O sebepten dolayı, bu yüzden.*
Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [ol sebebden, -den]*

ol serv: *O servi boylu II Sevgili.*
Geh baña yüz görür **ol serv** gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [ol serv,]*

ol seyl-ābe: *O sel suyu.*
Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi **ol seyl-ābe** müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [ol seyl-ābe,]*

ol şūh: *O işveli sevgili.*
Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ol şūḫ,]*

ol şūh-ı dil-ārā: *O gönlü süsleyen güzel.*
Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī

Yā Rab **ol şūḫ-ı dil-ārā** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ol şūḫ-ı dil-ārā,]*

ol sulṭān: *O sultan.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın **ol sulṭān** oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [ol sulṭān,]*

ol vech: *Şöyle, şu şekilde.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 11). [ol vech, -e]*

ol yār: *O sevgili.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp yalvaruñ ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [ol yār, -e]*

Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [ol yār, -e]*

ol yār-: *O sevgili.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [ol yār-, -e]*

ol zülf-i perīşān: *O dağınık saç.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin **ol zülf-i perīşān** küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [ol zülf-i perīşān,]*

ola: *Olsun.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān **ola** ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [ola,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv **ola** musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [ola,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var **ola** bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [ola,]*

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī **ola** ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [ola,]*

ola: *Olursa.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim **ola** yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [ola,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn **olaldan** her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [olaldan,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

ʿIşḳ ile yār **olalı** ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 3). [olalı,]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Nakş **olalı** cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 10). [olalı,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

Atup ḳaraya zevraḳ-ı dil ḳopdı mevcler
Olalı baḥr-i fitnede [āb-rū] girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 8). [olalı,]

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem **olalı** göñül gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 8). [olalı,]

Ġarḳ **olalı** ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 5). [olalı,]

Bezm-i ḥüsne şemʿ **olalı** rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 11). [olalı,]

Veh ne gülşendür yüzüñ kim **olalı** andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [olalı,]

olalum: *...halinde bulunmak.*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş **olalum** sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [olalum,]

olam: *Olayım.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ **olam** gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 6). [olam,]

olam: *Hale gelmek.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim **olam** göñlüm belāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 2). [olam,]

olamaz: *Olamamak.*

Ḳıl ḳadar şebīh **olamaz** Zülf-i yāre müşg-i Ḫoten
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 7). [olamaz,]

olan: *Olan.*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl **olan** bayrama ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 8). [olan,]

İller bileydi bende **olan** derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 1). [olan,]

olan: *...olan (kimse, şey) "sıfat fiil".*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh **olan** tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [olan,]

olan: *Olan kimse.*

Ḳatlüme ebrūlaruñ ʿahd itdi ammā ḳorḳaram
Kec-nihād **olanuñ** olmaz ʿahd ü peymānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [olanuñ, -uñ]

olan: *Var olan, bilinen.*

Leylī-i zülfüñle **olan** mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [olan,]

olan: *İlgili, alakalı.*

Leylī-i zülfüñle **olan** mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [olan,]

olan: *"Ol" yardımcı fiili.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin

Meleksin içtināb̃uñ var
gibi taṣvīr **olan** yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 4). [olan,]

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.*

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil **olanda** edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [olanda, -da]

olana: *Olan, olan kimse.*

Bī-derd **olana** itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 7). [olana,]

olanuñ: *Olmak olanının.*

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul **olanuñ** ne sözi var şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 8). [olanuñ,]

olası: *Haline gelmek.*

İy pīr **olası** niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 3). [olası,]*

olayın: *Olayım.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 12). [olayın,]

Ḫār-ı endūh ile ben zār **olayın** bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 3). [olayın,]

oldı: *Oldı: Ol-, olmak.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 9). [oldı,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [oldı,]

oldı: *Ait olmak, dahil olmak.*

Meydān senüñ **oldı** kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [oldı,]*

oldı: *"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ **oldı** kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [oldı,]

olduġıçün: *1. Olduğu için.*

Nev-bahār eyyāmı cennet **olduġıçün** her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [olduġıçün,]

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet **olduġıçün** ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 7). [olduġıçün,]

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ **olduġıçün** çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 2). [olduġıçün,]*

Zülfüñ ucından perīşān **olduġıçün** ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 7). [olduġıçün,]

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet **olduġıçün** ḫüsn ile

Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [olduġıçün,]*

Dem-ā-dem ḳanlara ġarḳ **olduġıçün**
Gözüm bir lāle-i sīr-āba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [olduġıçün,]

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār **olduġıçün** ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 8). [olduġıçün,]

olduġıçün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı **olduġıçün** tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 1). [olduġıçün,]*

olduġıçün: *Öldüğü için.*

Bir gül-i raʿnā ġamından **öldügiçün** mürġ-i dil
Māteminde lāleveş çāk-i girībān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 7). [öldügiçün,]

olduġın: *Olduğunu.*

Serv-i nāzuñ sāye-perver **olduġın** bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 3). [olduġın,]

olduġın: *Olduğu zaman.*

Kenār **olduġın** işitdüm kemerden
Ḫayāle düşdi göñlüm ol ḫaberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 1). [olduġın,]

olduġın: *...haline gelmek.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār **olduġın** içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 5). [olduġın,]

olduġınca: *Olduğu müddetçe.*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ **olduġınca** dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 10). [olduġınca,]

oldukca: *Olabildiğince, epey.*

Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm **olduḳca** zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [olduḳca,]

oldun: *Olmak, hâlini almak.*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āşnā göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [olduñ, -du, -n]

olıbil-: *Olma, gerçekleşme ihtimali veya imkânı bulunmak.*

Genc-i vaṣluñ la ne ʿālemler ideydüm dōstum
Olıbilsem bir nefes hecr ejdehāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 10). [olıbilsem, --sem]*

olıcaḳ: *Olduğu zaman.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān **olıcaḳ** ṭolar zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 14). [olıcaḳ,]

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd **olıcaḳ** nem ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 6). [olıcaḳ,]

Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān

Gevher-efşān **olıcaḳ**
laʿl-i güher-bāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 10). [olıcaḳ,]

olıcak: *Olduğu zaman, olunca.*
Sevinür ḫaste göñül cāna
lebüñ cām **olıcaḳ**
Ḫoş lisāndur yine
senden baña düşnām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [olıcaḳ,]*
ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı
zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān
olur aḫşām **olıcaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 6). [olıcaḳ,]
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ
saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı
dāne ile dām **olıcaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [olıcaḳ,]

olıcak: *Olunca, olduğu zaman.*
Cān meclisinde şemʿ-i
cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ **olıcaḳ**
tārmār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 10). [olıcaḳ,]
Leblerüñ yādına ḳan
yutmaya mı şām ü
seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ
beñzi şekerfām **olıcaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 12). [olıcaḳ,]

olınca: *Olduğu zaman, olunca.*
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ **olınca** aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [olınca,]*
Ben şāh-ı ʿışḳ **olınca** sipāh
eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi
başumda tāc-ı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [olınca,]
Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 6). [olınca,]*
Ṣubḥ **olınca** yummazam
kirpüklü gözüm her
gice
Ben ki bīmārem şol iki
nerges-i ḫūn-ḫvār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 5). [olınca,]
Ḳan yudup inledügim ne
bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ **olınca** giceler ʿīş
ide çalgular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 12). [olınca,]
Aġladı yārān görüp ḫālin
Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ **olınca** diñmedi
feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [olınca,]
Ṭañ **olınca** gözlerin
yummaz felek
yılduzları
Derd-i dilden eylerem
ol deñlü efġān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 3). [olınca,]
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ **olınca** her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 9). [olınca,]
Bu gice baḫr olup aḳdı
ṣabāḥ **olınca** yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler
yine kenār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [olınca,]

olınca: *Olunca, olduğu zaman.*
Ṣūḥ dilberdür n'içün bilmez
bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür
ḥāzıḳ **olınca** ṭabīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [olınca,]

olınca: *Oluncaya kadar.*
Eşk ü āhum sākin olmadı
görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ
olınca yaġdı bārān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

273, Mısra 4). [olınca,]

olma: *Olmamak.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum
Hevāya **olmasam** ney gibi tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 8). [olmasam, -sa, -m]

olma: *Olmamak.*

Ḫākī-i ḥasret beni itmezdi efkār iy göñül
Ol kemān-ebrūya **olmasam** hevādār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 2). [olmasam, -sa, -m]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [olmasam, -sa, -m]*

olma: *Bulunmamak II olmamak.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ göñlinde īmāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 14). [olmasa,]*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [olmasa,]*

olma: *Olma!.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr **olma** şaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [olma,]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş **olmasa** nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 14). [olmasa, -sa]*

Dadı yoḳdur şoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand **olmasa**
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [olmasa, -sa]*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim **olmasa**
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 5). [olmasa, -sa]*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet **olmasa** pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 4). [olmasa, -sa]*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet **olmasa**
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 13). [olmasa, -sa]*

olma: *Olmamak II Bulunmamak.*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī **olmasın** hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 14). [olmasın, -sın]*

olma: *Olmamak.*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet **olmayup** saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [olmayup, -y, -up]*

olma: *Bulunmama, mevcut olmama, sahip olmama durumu.*

Leyle-i zülfüñ gedāsı her ne deñlü çoġ ise
Olmaya bir ben ḳadar dil-beste mecnūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 8). [olmaya, -ya]*

olma-: *Olmamak.*

Nālesi yirden göge çıḳsa
Muʿīdīnüñ ne ṭañ
Mihrbān **olmadı** bir
gün dilber-i meh-
pāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 14). [olmadı, -dı]*

olma-: *Bulunmama, mevcut olmama.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş **olmayıcaḳ** bu
dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 10). [olmayıcaḳ, -y, -ıcaḳ]*

Ṣararup olmazdı iy gül
nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı
ġamuñdan **olmasa**
bīmār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 2). [olmasa, -sa]

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek
elüñ yār istemez
İʿtibār **olmayıcaḳ**
kesb-i kemāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 14). [olmayıcaḳ, -y, -ıcaḳ]*

olmadan: *Olmadan, meydana gelmeden.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt
olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [olmadan,]*

olmadı: *Bulunmamak var olmamak.*

Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār **olmadı**
baḫtum daḫi
uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [olmadı,]

olmadı: *Bulunmamak,mevcut olmamak.*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār **olmadı**
baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 2). [olmadı, -ma, -dı]*

olmadın: *Olmadan.*

Żerrece mihr itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes şād
olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 6). [olmadın,]

Zülfünüñ cevri dükenmez
añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma
birinden āzād **olmadın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 8). [olmadın,]

Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse
ẓulmüñe dād **olmadın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [olmadın,]

olmadın: *Olmadan II Duyulmadan.*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū
yārüm daḫi yād
olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa
bir yavuz ād **olmadın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [olmadın,]

Naġme-sāz idi göñül şevḳ
ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv
üzre bünyād **olmadın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 4). [olmadın,]

olmadın: *Olmadan II Tamamlanmadan.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz
sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu
devlet ṭopraḳ **olmadın**
tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 14). [olmadın,]*

olmadum: *Olmamak.*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-
yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi **olmadum**
bu yüz ḳarasından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

192, Mısra 12). [olmadum,]

olmaġ: *Olmak.*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān **olmaġ** içün
Cismümi āḫir neyistān
eyledi tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 5). [olmaġ,]

olmaġa: *... hale gelmek.*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir **olmaġa**
Ḫaṭṭı gelincedür ammā
zamān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [olmaġa,]

olmaḳ: *Olmak.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh
gāh ol mehveş ile rū-
be-rū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 8). [olmaḳ,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf
olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [olmaḳ,]*

Pādşāh **olmaḳ** dilerseñ āḫir
iy dil başuña
Ṣimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 5). [olmaḳ,]

olmaḳ: *Olmak fiili.*

‘Azm-i meydān eyleyen
kim şeh-süvārumdur
benüm
Pāy-māl **olmaḳ**
yolında iftiḫārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 2). [olmaḳ,]*

olmasa: *Olmasa, olmamak.*

ʿIşḳuñ iy dil **olmasa** ol rūy-i
zībādan ne ḥaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn
göziyle ḥüsni
Leylī’den ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 1). [olmasa,]

Zülfüñüñ zencīrini
gördükde mecnūn
olmasa
Sünbül-i miskīnüñ
olmazdı ḳara boynında
baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 9). [olmasa,]*

Āşkār olmazdı rāzum dīde
giryān **olmasa**
Mā-cerāmı kim bilürdi
eşk-i ġalṭān **olmasa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [olmasa,]

Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 4). [olmasa,]*

İy kemān-ebrū gözümden
dem-be-dem aḳmazdı
ḳan
Tīr-i ġamzenden
cigerde zaḫm-ı peykān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 6). [olmasa,]*

Penbe gibi ṭutuşup
yanmazdı göñlüm göz
göre
Çeşmüm āyine yüzüñ
ḫurşīd-i raḫşān **olmasa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 8). [olmasa,]

Ḥükmüñe maḥkūm ider
miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī
mühr-i Süleymān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 10). [olmasa,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop
alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi
destüñde çevgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 12). [olmasa,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
mānīʿ hezārān **olmasa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 14). [olmasa,]

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ **olmasa**
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 9). [olmasa,]

Naḳd-i cāna göz diküp ʿayyār-ı çeşmüñ ḫışm ider
Sīne-i mecrūḥumuzda **olmasa** cān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 10). [olmasa,]

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş **olmasa**
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i şad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 7). [olmasa,]*

olmasa: *Olmaz ise.*

Keşīde **olmasa** iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 1). [olmasa,]

olmasa: *Olmak, gerçekleşmek.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken **olmasa** bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [olmasa, --ma, --sa]

olmasaydı: *Olmasaydı.*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḫüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [olmasaydı,]

olmasun: *Bulunmamak II olmamak.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān **olmasun**
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 17). [olmasun,]

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa **olmasun** kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 12). [olmasun,]

İy revān olup giden serv-i revānum gitme gel
Lāleveş fāş **olmasun** dāġ-ı nihānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 2). [olmasun,]*

olmasun: *Bulunmasın, mevcut olmasın.*

Dürr-i naẓmı kāsid **olmasun** Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şināsı ü ḫurdedānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 13). [olmasun,]

olmasun: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr **olmasun**
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 9). [olmasun,]

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [olmasun,]

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 12). [olmasun,]

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 10). [olmasun,]

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 344, Mısra 8). [olmasun,]

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [olmasun,]

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [olmasun,]

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr
olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 2). [olmasun,]

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr
olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [olmasun,]

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn **olmasun**
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [olmasun,]

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn **olmasun**
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 2). [olmasun,]

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 4). [olmasun,]

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 6). [olmasun,]

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 8). [olmasun,]

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 10). [olmasun,]

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 12). [olmasun,]

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 14). [olmasun,]

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 4). [olmasun,]

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 14). [olmasun,]

ʿIşḳ içinde çeşm-i yārüñ ḥasreti aldı beni
Dōstlar düşmen daḥi ġurbetde bīmār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 12). [olmasun,]

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [olmasun,]

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [olmasun,]

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār
olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 2). [olmasun,]

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār
olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [olmasun,]

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 8). [olmasun,]

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān **olmasun**
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 1). [olmasun,]

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān **olmasun**
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḫāli perīşān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [olmasun,]

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḫūr u ġılmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [olmasun,]

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [olmasun,]

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [olmasun,]

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 14). [olmasun,]

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān **olmasun**
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 2). [olmasun,]

Āh kim artar Muʿīdī żaʿfı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 10). [olmasun,]

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 4). [olmasun,]

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān **olmasun**
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 1). [olmasun,]

Yoluña cān virmeyen derdine dermān
olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 1). [olmasun,]

Yoluña cān virmeyen derdine dermān
olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 349, Mısra 2). [olmasun,]

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 6). [olmasun,]

Naḳd-i ʿömrüm ṣaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 8). [olmasun,]

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [olmasun,]

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [olmasun,]

İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān **olmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 14). [olmasun,]

Adım ādem **olmasun** dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 11). [olmasun,]*

olmasun mı: *Olmasın mı, nasıl olmaz?.*

Göñül iḳlīmi vīrān **olmasun mı**
İñen ẕālim şeh-i ʿālī-cenābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 5). [olmasun mı,]

olmaya: *Olmaz.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola Mürġ ṣayd **olmaya** mı dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [olmaya,]

olmaya: *Olmamak.*

Şol bī-vefāyı sevme ger **olmaya** şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [olmaya,]

olmayam: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim **olmayam** Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 14). [olmayam,]*

olmayan: *"Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat fiil eki almış biçimi.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş **olmayan** yaġmā-yı īmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [olmayan,]

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār **olmayan**
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 1). [olmayan,]

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār **olmayan**
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [olmayan,]

Āteş-i ḥasretle dāġ olsun derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḫüsnüñ bülbül-i zār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 4). [olmayan,]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār

olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [olmayan,]

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [olmayan,]

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 10). [olmayan,]

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [olmayan,]

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār **olmayan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 14). [olmayan,]

Yaḳın **olmayan** ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [olmayan,]

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān **olmayan** ʿışḳuñla ḫandān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 2). [olmayan,]

olmayasın: *Olmayan , olmamak.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup **olmayasın** çāre-sāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [olmayasın,]

olmayıcak: *Olmayacak.*

Bir dem ġam ü derd **olmayıcaḳ** sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [olmayıcaḳ,]

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey **olmayıcaḳ** fitne vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [olmayıcaḳ,]

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [olmayıcaḳ,]

olmayınca: *Olmayınca.*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz **olmayınca** bāġbān ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [olmayınca,]

olmaz: *Olmaz.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem **olmaz** eger başum gide rāz-ı nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 2). [olmaz,]

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ olmamaḳ **olmaz** şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 8). [olmaz,]*

olmaz: *Mümkün değil.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen **olmaz** bu sırruñ maḫremi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 10). [olmaz,]

olmaz: *Uygun olmaz.*

Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [olmaz,]

olmaz: *Olmamak II bulunmamak.*

Nālesinden göñlümüñ
āzürde **olmazsañ** ne
ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan
mürġ itdügi feryāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 9). [olmazsañ, -iseñ]

olmaz: *Olmamak.*

Āşkār **olmazdı** rāzum dīde
giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi
eşk-i ġalṭān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [olmazdı, -dı]

Ẓulmet-i şebden duḫān
olmazdı peydā her
ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od
urmasa ḥüsnüñ pertevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 7). [olmazdı, -dı]

olmaz: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.*

Vehm ider dilde perīveşler
ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz
olmaz bilür vīrāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [olmaz,]

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [olmaz,]

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā
yār **olmaz**
Ben de bildüm dil-i
bīmāruma tīmār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [olmaz,]

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā
yār **olmaz**
Ben de bildüm dil-i
bīmāruma tīmār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [olmaz,]

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ
mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi
aña iḳrār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [olmaz,]

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü
dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-
pīşe sitemkār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [olmaz,]

Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [olmaz,]

Nālişümden bir uyur
kimesne bulunmaz
iken
Bilmezem dīde-i
baḫtum niye bīdār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [olmaz,]*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin
gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu
deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [olmaz,]*

Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde
ki ardınca şeb **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [olmaz,]

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn
içre velīkin
Bir sencileyin sīb-
ẕeḳan ġonçe-leb **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [olmaz,]

Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şūr ü şeġeb **olmaz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [olmaz,]

Vechi var dilden ḳomazsa
ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz **olmaz**

ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 12). [olmaz,]*

Būse virmezseñ ḫalāṣ **olmaz** Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [olmaz,]*

Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ **olmaz** āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 14). [olmaz,]*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ **olmaz** ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [olmaz,]*

Bu göñül dīvānedür uşlansa **olmaz** dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 7). [olmaz,]*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād **olmaz** ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 2). [olmaz,]*

Ol perī vaşlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm **olmaz** ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 12). [olmaz,]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr **olmaz** cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [olmaz,]*

olmaz-: *Olmamak.*

Nev-cüvān dilberlere **olmazduñ** iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 3). [olmazduñ, -duñ]*

olmaz mı: *Olmaz mı.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı **olmaz mı** āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 14). [olmaz mı,]*

olmazdı: *Olmamak.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ **olmazdı** ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 10). [olmazdı,]*

olmazdı: *Olmamak.*

Ṣararup **olmazdı** iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 1). [olmazdı,]*

olmazsa: *Olmak fiilinin olumsuzluk eki almış şekli.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt **olmazsa** ol serv-i dil-ārādan ne ḥazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 12). [olmazsa,]*

olmışam: *Olmak.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu gibi **olmışam** dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 6). [olmışam,]*

olsa: *Olsa.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram **olsa** ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [olsa,]*

Kenār-ı ābda serv **olsa**
ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol
ḳadd-i dil-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 9). [olsa,]

Tāb-ı mihrüñle derūnum
şuʿledār **olsa** ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde
açdı revzenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 5). [olsa,]

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf
ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden
olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 6). [olsa,]

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan
olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider
ol māh-ı tābān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 11). [olsa,]

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm
olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 1). [olsa,]*

olsa: *Olmak, hâline gelmek.*

Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd **olsa**
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [olsa,]*

olsam: *"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.*

İy Muʿīdī ġam degül cevr
oḳına **olsam** hedef
Çün ḳara baġruma
çekdüm ol kemān-
ebrūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 9). [olsam,]

olsañ: *Olsan, olmak.*

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker velī
Hem-dem **olsañ** bir
nefes görseñ ne ādem
cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [olsañ,]*

olsun: *Bir şeyin gerçekleşmesini istemek, dilemek.*

İrişürse sāye-i dergāhuña
bir gün elüm
Neẕrüm **olsun**
Kaʿbe'de cānumı
ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 4). [olsun,]

olsun: *Daim olsun.*

Ṣaġ esen **olsun** ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī
yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [olsun,]

olsun: *" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-
ı cān **olsun** saña
Ḳo beni hicrān ile kim
eski yārümdür benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 11). [olsun,]

Dāġ-ı sīnem germ olup
ḳarşuñda ʿarż itsem
gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk
olsun girībānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [olsun,]*

Dāne-i ḫālüñ görüp dil
murġı [ṣayd] **olsun**
diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur
sevdā-yı zülf-i ḫam-
be-ḫam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 11). [olsun,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd **olsun**
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 6). [olsun,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine
mübtelā **olsun** dirin
Başuma sulṭān ü bir
şūḫa gedā **olsun** dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 1). [olsun,]

Āteş-i ḥasretle dāġ **olsun** derūnı lāleveş
Seyr idüp gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i zār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 3). [olsun,]*

olupdur: *Olmuştur.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr **olupdur** iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [olupdur,]*

olupdur: *Olmak,meydana gelmek.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 12). [olupdur,]*

olur: *Olur: Ol-, olur.*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz **olur** yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 4). [olur,]*

Baş egdüm zülf-i ʿanberfāma ḳarşu
Kişi miskīn **olur** aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 2). [olur,]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim **olur**
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 9). [olur,]*

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince **olur** [şu] girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 4). [olur,]*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün **olur** pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 6). [olur,]*

Veh ki pīç-ā-pīç **olur** zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 1). [olur,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek **olur** ṣanʿat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 14). [olur,]*

Bir dil **olur** ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururśın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [olur,]*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi **olur** anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 14). [olur,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd **olur** ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [olur,]*

Cān revān itsem **olur** ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 5). [olur,]*

Her ṭarafdan ṭop **olur** biñ baş ṣaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 11). [olur,]*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler **olur** vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 10). [olur,]*

olur: *Ölmek.*

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ **ölür**

Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [ölür,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi
şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile
baḫt-ı cüvān **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [olur,]

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe
ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler
bī-ʿahd ü bī-peymān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [olur,]*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider Pervīz **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [olur,]

İnce bilüñsüz Muʿīdī
yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye
pür-sūz ü ḫayāl-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [olur,]*

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ
ġam virür dile
Bayram gün aḫşam
olsa kişi ḳayġulu **olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [olur,]

Dil-i Ferhād sūzından eşer
yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca
olur ṭaşdan hemān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 6). [olur,]

Her perī-peyker **olur** gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm
dünyede senden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [olur,]

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi
yüce-himmet **olur**
Ādemüñ dilberi bir
serv-i gül-endām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 9). [olur,]*

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi
ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i
ter deste deste ḫāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 6). [olur,]

Veh ne cāżūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim **olur** kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 6). [olur,]

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı **olur** āsān
ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [olur,]

İy Muʿīdī ol perī-peykerle
añma ḫālümi
İşiden dīvāne **olur**
dāstānumdan benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 14). [olur,]

Çün yüzüñ gören **olur** ser-
mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki
idem bir ḳadeḥ nūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [olur,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice
gibi **olur** tīre
Meded irmezse ġam
şāmı sevād-ı
tūtiyāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 11). [olur,]

Ḫāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek **olur** mı kim
Çoḳ zamān ḫayretde
ḳalur nālemi gūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 11). [olur,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i
dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz **olur**
āvāz zencīr-i cünūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 10). [olur,]

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi almış hali.*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim
ṣadefveş zeyn **olur**
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

279, Mısra 11). [olur,]

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 9). [olur,]

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr **olur** nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 1). [olur,]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende **olur** saña bu iḥsānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 14). [olur,]

olur idi: *Olurdu.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek **olur idi**
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [olur idi,]

olur mı: *Olur mu.*

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst **olur mı** kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [olur mı,]*

olur mı: *Olur mu; mümkün mü.*

Cān ḫalāṣ itmek **olur mı** ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [olur mı,]

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ **olur mı** kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 13). [olur mı,]

olurdı: *Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.*

Ne luʿb ile **olurdı** cihān pevlüvān-ı ʿışḳ
Meydānı ḫālī bulmasa Mecnūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 11). [olurdı,]

olurken: *Olmak, hâlinde bulunmak.*

Ṣayd **olurken** ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [olurken,]

olursa: *Olur ise.*

Dil no'la Mecnūn **olursa** ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [olursa,]

olursa: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

N'ola **olursa** gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [olursa, -ur, -sa]

on eyle-: *Az iken çok olmak.*

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 6). [on eyle-, -düñ]

oñar-: *Islah etmek, yoluna koymak, rast getirmek, tamir etmek, düzeltmek.*

Daḫi ḳaçar görüp ol ṣūḫ-ı māh-pāre beni
Dirīġ **oñarmayu** ḳaldı bu bed-sitāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 2). [oñarmayu, -ma, -yu]

oñmadan: *İyileşmeden şifa bulmadan.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

136, Mısra 11). [oñmadan,]

oñmaduḳ: *İyileşmeyen.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār **oñmaduḳ** bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [oñmaduḳ,]*

oñmaduk: *İyileşmeyen.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār **oñmaduḳ** bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [oñmaduḳ,]*

onul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 6). [oñulur, -ur]*

onul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi **oñulmadı** baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [oñulmadı, -ma, -dı]*

oñulmaz: *İyileşmez, şifa bulmaz, şifasız.*

Göñlümüñ derdi **oñulmaz** görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 3). [oñulmaz,]*

oñulmaz: *I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen acıya derman bulunamayışı.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe **oñulmaz** yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [oñulmaz,]*

Merhem añma kim ġam oḳı çaḳ ciger-gāhumdadur
İy ṭabīb-i cān **oñulmaz** degmeñüz derd-i derūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 8). [oñulmaz,]*

oran: *Ölçü, derece, miktar.*

Nāzuñ **oranı** yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [oranı, -ı]*

ordū: *Askerî birlik.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle **ordūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [ordūdan, -dan]*

ordū-yı sīne-: *Göğsümün ordusu.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 6). [ordū-yı sīne-, -m]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

Serv-ḳadler **ortasında** müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 11). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Meydan.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum **ortaya** ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 4). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Etraf, ortam, çevre.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz

Dil ḫulūṣ itmek bu **ortalıḳda** müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [ortalıḳda, -lıḳ, -da]*

orta: *Orta, ara, iç.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ **ortada**
Yoḫsa ol ṣāḥ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [ortada, -da]*

orta: *Herkesin görebileceği yer.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan **ortaya** gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 10). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer, orta.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm **ortada** bir ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [ortada, -dä]*

orta: *Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer II Herkesin görebileceği yer.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme **ortaya**
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [ortaya, -y, -a]*

orta yir: *Orta yerde, ortada.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne yoḳken kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 2). [orta yir, -de]*

ortada: *Görünür yerde, göz önünde.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ **ortada** nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [ortada,]*

ortada: *Ara yer, meydan.*

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ **ortada** kāmrān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [ortada,]*

Ḳan olur **ortada** iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [ortada,]*

ortada: *Ara yer, meydan.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki **ortada** nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [ortada,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān **ortada** ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 8). [ortada,]*

ortaya: *Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer // Herkesin görebileceği yer.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde **ortaya** girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [ortaya,]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup **ortaya** rāzın eyledi iẓhār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 4). [ortaya,]*

ortaya: *Ortaya, meydana.*

Sāḳī getürme şemʿ-i
şebistānı **ortaya**
Bezm ehline fürūġ-ı
cemālüñ żiyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [ortaya,]

ortaya atar: *Meydana atılmak.*
Kendin atar ṭop olup ortaya
şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [ortaya atar, -ar]*

ortaya atdum: *Bir iş için kendini öne sürmek.*
ʿIşḳ meydānında başum
ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol
ṭopa çevgānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [ortaya atdum, -du, -m]

oruç: *Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.*
Oruc ayından uzundur gerçi
hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün
ʿīd-i vuṣlat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 5). [oruc,]

ʿosmān: *Osmanlı Devleti.*
İy ṣabā seyyāḥı yād itme
Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez
göñül abdālı ʿ**Oṣmān**
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 2). [ʿoṣmān,]*
Ger ʿArab'dur ger ʿAcem
birisi gelmez ʿaynuma
Ben Muʿīdī virmezem
dünyāya ʿ**Oṣmān**
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 14). [ʿoṣmān,]*

otaġ: *Oda, çadır.*
Sīnem **otaġına** girüp
incitme giryeden
Bir dem taḥammül
eyle ki bārān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [otaġına, -ı, -n, -a]*

otaġ: *Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.*
Yanında oḳ ü yā gördüm
gözüñ türk idügin
bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i
dür-efşānum
ḳarasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 8). [otaġ,]
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat
bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir
gölgelikdür şāh **otaġı**
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 16). [otaġı, -ı]*

otur: *Oturmak.*
Ḫatṭ ü laʿlüñsüz Muʿīdī
gördi kim eglence yoḳ
Oturup geh bāde nūş
eyler gehī dīvān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [oturup, -up]
Bendeyem ol rinde ki sūsen
gibi
Oturup āzāde ḳabaġun
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [oturup, -up]*

otur-: *Oturmaz.*
Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup
oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne şūḫa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 3). [oturmaz, --maz]*

oturup: *Oturmak, bulunmak.*
Oturup fāriġ çekerdüm
ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ
dest-i cefāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 5). [oturup,]

oyna: *Oynamak.*
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān **oynamaḳ**
Serv gibi ḳolların ṣalup

ḫırāmān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [oynamaḳ, -maḳ]

oyna: *Oynamak.*
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür **oynar** iki çevgān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 6). [oynar, -r]

oyna: *Oynama II hareket etme.*
Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [oynar, -r]
Āşkāre çīn şalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 4). [oynamaḳ, -maḳ]

oyna: *Oynatmak, hareket ettirmek.*
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān **oynadur**
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān **oynadur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [oynadur, -dur]

oyna: *Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.*
Dil şaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 8). [oynamaḳ, -maḳ]
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 12). [oynamaḳ, -maḳ]
Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 2). [oynamaḳ, -maḳ]

oyna: *Bir kararda durmamak, değişiklik göstermek.*
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 9). [oynar, -r]*

oyna: *Oynamak.*
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān **oynamaḳ**
Serv gibi ḳolların şalup ḫırāmān **oynamaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [oynamaḳ, -maḳ]

oyna-: *Oynamak.*
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile **oynar**
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [oynar, -r]
Ḫāl-i siyehüñ kim dil-i nālān ile **oynar**
Hindū-beçedür āteş-i sūzān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [oynar, -r]
Dil ġamzeñi gözler ölümün añmaz olupdur
Cānına ḳıyan ḫançer-i bürrān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [oynar, -r]
Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 14). [oynar, -r]

oyna-: *Oynama II hareket etme.*
Her ġazel bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş **oynadur**
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 13). [oynadur, -dur]

Ḳanı ol devlet ki meydān
içre başum ṭop idem
Elde çevgān **oynadur**
bir şeh-süvārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 4). [oynadur, -dur]*

oyna-: *Beyitte büyük yılan ile mücadele eder anlamında kullanılmıştır.*

Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki
ṣuʿbān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [oynar, -r]

oyna-: *Beyitte savaşmak anlamında kullanılmıştır.*

Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [oynar, -r]

oyna-: *Uzatmaktır.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı
miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i
perīṣān ile **oynar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [oynar, -r]

oynad: *Oynatma, hareket ettirme.*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle
her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı
ḥüsne ṭop ü çevgān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [oynadur, -ur]

oynad: *Oynatmak.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı
ṭop itmeye
Elde çevgān **oynadur**
hindūya beñzer
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 4). [oynadur, -ur]

oynad: *Hareket ettirmek.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda
olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni
bu çerḫ-i gerdān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [oynadur, -ur]

oynad-: *Hareket ettirmek.*

Kimedür bu ġamze diyü
ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin
ol şūh ü fettān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [oynadur, -ur]

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı
āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde
tīġ-i ʿuryān **oynadur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [oynadur, -ur]

oynadup: *Oynatma, hareket ettirme.*

Oynadup dil-fülkin āhum
cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı
deryālar fırāvān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 9). [oynadup,]*

oynadur: *Dalgalandırır.*

Dilden āh itsem yaşum cūş
itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā
deryā-yı ʿummān
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [oynadur,]

oynamaḳda: *Oynamak.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāṣıḳ
göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān
oynamaḳda şūḫlar
çālāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [oynamaḳda,]

oynat: *Hareket ettirmek.*

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir
gören
Ṣanʿat olmış ol iki

hindūya ḳalḳan
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 9). [oynatsa, -sa]

oynat: *Oynatmak.*

Cānum alup yüregüm
oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 7). [oynatmasun, -ma, -sun]

oynat: *Oynatmak, hareket ettirmek.*

ʿīş ü ʿişret ṭopını **oynatmaġ** içün dem-be-dem
Oldı meydān-ı felekde māh-ı nev çevgān-ı ʻīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [oynatmaġ, -maġ]

oynat: *Hareket ettirmek.*

Ṭop idüp **oynatdı** başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [oynatdı, -dı]*

oyun: *Oyun, vakit geçirmeye yarayan eğlence.*

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek **oyunumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 8). [oyunumdur, -um, -dur]*

öğ-:

1. **öğ:**
Gazel 360
Mısra: **6**
Övmek, yüceltmek, meth etmek.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın öğ anuñ bur [ke]mān ipin

öğ:

1. **öğüp:**-*üp*
Gazel 36
Mısra: **13**
Övmek, yüceltmek.

Hīç öğüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

2. **öğ:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Övmek, yüceltmek, methetmek.

İy Muʿīdī yüzi öğ yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

3. **öğüp:**-*üp*
Gazel 200
Mısra: **3**
Övmek.

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḥaẓẓ

4. **ögersem:**--*er, --sem*
Gazel 234
Mısra: **2**
Övmek, yüceltmek.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

5. **öğ:**
Gazel 375
Mısra: **13**
Övmek, yüceltmek.

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin öğ yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

ögred:

1. **ögredüp:**-*üp*
Gazel 45
Mısra: **3**
Öğretmek.

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḫş

2. **ögredür:**-*ür*
Gazel 132
Mısra: **1**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

3. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **2**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

4. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **4**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

5. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **6**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

6. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **8**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

7. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **10**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

8. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **12**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

9. **ögredür:**-*ür*

Gazel 132

Mısra: **14**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

10. **ögredür:**-*ür*

Gazel 216

Mısra: **8**

Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

ögren:

1. **ögrenüp:**-*üp*

Gazel 56

Mısra: **1**

Alışmak.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

2. **ögrenüp:**-*üp*

Gazel 56

Mısra: **1**

Alıştığından beri.

Ögrenüp cevre diler būse dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını himmet-i sulṭān küstāḫ

3. **ögren:**

Gazel 117

Mısra: **13**

Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

4. **ögrensün:**-*sün*

Gazel 157

Mısra: **11**

Bellemek, yetenek ve beceri kazanmak.

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

5. **ögren:**

Gazel 190

Mısra: **13**

Anlama / idrak etme.

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī şanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

6. **ögren:**

Gazel 326

Mısra: **14**

Anlama / idrak etme.

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet fenlerin
Şanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

ögren-:

1. **ögrendi:**-*di*

Gazel 206

Mısra: **1**

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Gönül ögrendi ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ

2. **ögrenür:**-*ür*

Gazel 207

Mısra: **7**

Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Dervīş-i dil bu yolları
Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

3. **ögrenelüm:**-*elüm*

Gazel 446

Mısra: **11**

Öğrenmek ‖ (aslını)kavramak, ülfet etmek.

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç gönlümüz iy yüzi gül bu yirleri

ögret-:

1. **ögretsem:**-*sem*

Gazel 323

Mısra: **11**

Öğretmek.

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

ögür:

1. **ögürüp:**-*üp*

Gazel 352

Mısra: **14**

Bağırmak, haykırmak.

Ṣabr eyle
Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ
Allāh ögürüp derdüñe dermān ola bir gün

öküş:

1. **öküşdür:**-*dür*

Gazel 3

Mısra: **13**

Çok fazladır.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān tenhā

2. **öküşdür:**-*dür*

Gazel 3

Mısra: **13**

Çok fazla, pek çok.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i cān tenhā

öldüg:

1. **öldügime:**-*üm, -e*

Gazel 304

Mısra: **14**

Ölüm, ölme.

İrdüm ol ḥāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

öldügime:

1. **öldügime:**

Gazel 205

Mısra: **9**

Ölüm, ölme.

Cān fedādur yoluña ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ

öldüm:

1. **öldüm:**

Gazel 186

Mısra: **1**

Ölmek.

Öldüm firāḳ ile demidür gel bāña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş

2. **öldüm:**

Gazel 314

Mısra: **6**

Ölmek.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem

öldür:

1. **öldürdügi:**-*düg, -i*

Gazel 71

Mısra: **4**

Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

2. **öldür:**

Gazel 74

Mısra: **3**

Ölmek, öldürmek.

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

3. **öldürem:**-*em*

Gazel 76

Mısra: **7**

Bir canlının hayatına son vermek.

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

4. **öldürdi:**-*di*

Gazel 84

Mısra: **7**

Ölmek, öldürmek.

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

5. **öldürmekde:**-*mek, -de*

Gazel 106

Mısra: **1**

Ölmek, öldürmek.

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

6. **öldürse:**-*se*

Gazel 151

Mısra: **7**

Bir canlının hayatına son vermek.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

7. **öldürür:**-*ür*

Gazel 161

Mısra: **9**

Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

8. **öldürmek:**-*mek*

Gazel 208

Mısra: **5**

Bir canlının hayatına son vermek.

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

9. **öldür:**

Gazel 227

Mısra: **7**

Ölmek, öldürmek.

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

10. **öldürelden:**-*el, -den*

Gazel 234

Mısra: **13**

Öldürmek.

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ

11. **öldürür:**-*ür*

Gazel 246

Mısra: **1**

Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

12. **öldürse:**-*se*

Gazel 255

Mısra: **1**

Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

13. **öldür:**
Gazel 278
Mısra: **9**
Ölmek, öldürmek.

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

14. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 331
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

15. **öldürem:**-*em*
Gazel 335
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

16. **öldürme:**-*me*
Gazel 388
Mısra: **8**
Bir canlının hayatına son vermek.

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

17. **öldürse:**-*se*
Gazel 388
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek.

Çeşm-i cellāduñ beni öldürse göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile

18. **öldürem:**-*e, -m*
Gazel 410
Mısra: **7**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

19. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 417
Mısra: **5**
Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına

20. **öldürmez:**-*mez*
Gazel 435
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni

21. **öldürür:**-*ür*
Gazel 435
Mısra: **5**
Öldürmek, yok etmek.

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni

22. **öldür:**
Gazel 437
Mısra: **11**
Öldürmek.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

öldür-:

1. **öldürdügüñe:**-*dügüñe*
Gazel 82
Mısra: **9**
Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

2. **öldürmege:**-*meg, -e*
Gazel 148
Mısra: **5**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege

Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

3. **öldüresin:**-*e, -sin*

Gazel 160

Mısra: **3**

Ölümüne sebep olmak, bir canlının hayatına son vermek.

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz

4. **öldürme:**-*me*

Gazel 295

Mısra: **7**

Bir canlının hayatına son vermek.

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

5. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*

Gazel 315

Mısra: **5**

1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

6. **öldür:**

Gazel 383

Mısra: **13**

Ölmek, öldürmek.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

7. **öldürüp:**-*üp*

Gazel 391

Mısra: **5**

Ölmek, öldürmek.

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

8. **öldürüp:**-*üp*

Gazel 431

Mısra: **1**

Ölmek, öldürmek.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḫasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

9. **öldürüp:**-*üp*

Gazel 431

Mısra: **15**

Ölmek, öldürmek.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḫasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

öldürme:

1. **öldürmelü:**-*lü*

Gazel 151

Mısra: **14**

Ölmek, öldürmek, Bir canlının hayatına son vermek.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

öldürmeg:

1. **öldürmeg:**

Gazel 97

Mısra: **8**

Öldürmek, canını almak, yaşantısına son vermek.

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter

öldürse:

1. **öldürse:**

Gazel 168

Mısra: **3**

Bir canlının hayâtına son vermek // Ölümüne sebep olmak.

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

2. **öldürse:**

Gazel 240

Mısra: **1**

Bir canlının hayâtına son vermek // Ölümüne sebep olmak.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

öldürücü:

1. **öldürücü:**

Gazel 159

Mısra: **5**

Helak edici, ölüme yol açan.

Cevr ile ʿāṣıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

öldürür:

1. **öldürür:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Öl-: Ölmek.
Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

2. **öldürür:**
Gazel 361
Mısra: **13**
Öldürmek.
Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

öldürürdi:

1. **öldürürdi:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek. II Katletmek.
Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

ölen:

1. **ölen:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Ölen, can veren.
Hecr ile ölen dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum

öli:

1. **ölince:**-*nce*
Gazel 59
Mısra: **2**
Can verinceye kadar.
Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

2. **ölince:**-*nce*
Gazel 99
Mısra: **14**
Can verinceye kadar.
Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

3. **ölince:**-*nce*
Gazel 155
Mısra: **8**
Can verinceye kadar.
Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

4. **ölince:**-*nce*
Gazel 200
Mısra: **6**
Can verinceye kadar.
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

5. **ölince:**-*nce*
Gazel 282
Mısra: **7**
Can verinceye kadar.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

6. **ölince:**-*nce*
Gazel 309
Mısra: **14**
Can verinceye kadar.
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḥaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy şanem

ölicek:

1. **ölicek:**
Gazel 213
Mısra: **2**
Ölünce, öldüğü zaman.
Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

2. **ölicek:**-*icek*
Gazel 402
Mısra: **13**
Ölünce, öldüğü zaman.
Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine

ölimez:

1. **ölimez:**
Gazel 108

Mısra: **7**

Ölmez.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

ölince:

1. **ölince:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Ölünceye kadar.

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

ölmeden:

1. **ölmeden:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Ölmeden önce.

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

2. **ölmeden:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Ölmeden önce.

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

ölmedin:

1. **ölmedin:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Ölmeden.

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

ölmedüm:

1. **ölmedüm:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Ölmedim.

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş

ölmek:

1. **ölmek:**
Gazel 417
Mısra: **2**
Ölmek.

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına

ölmelüsiyüz:

1. **ölmelüsiyüz:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Can çekişmek.

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

ölmez:

1. **ölmez:**
Gazel 409
Mısra: **7**
Ölmemek.

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

2. **ölmez:**
Gazel 427
Mısra: **7**
Ölümsüz; ölmeyen; ebedî.

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

ölmezseñ:

1. **ölmezseñ:**
Gazel 384
Mısra: **3**
Ölmezsen.

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

ölsün mi:

1. **ölsün mi:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölsün mü?.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

ölü:

1. **ölüye:**-*ye*

Gazel 85

Mısra: **5**

Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

ölüm:

1. **ölümden:**-*den*

Gazel 347

Mısra: **9**

Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

2. **ölüm:**

Gazel 391

Mısra: **1**

Ölmek, yaşamı sona ermek.

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile

3. **ölüm:**

Gazel 402

Mısra: **10**

Ölmek, yaşamı sona ermek.

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

4. **ölüm:**

Gazel 432

Mısra: **3**

Ölmek, yaşamı sona ermek.

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

ölümlü:

1. **ölümlü:**

Gazel 234

Mısra: **11**

Ölümlü.

Dem-be-dem ṣıḥḥat baġışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

2. **ölümlü:**

Gazel 376

Mısra: **4**

Ölmeye mahkum, ölmek üzere olan, muhtazar.

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu

3. **ölümlü:**

Gazel 400

Mısra: **13**

Ölmeye mahkum, ölmek üzere olan, muhtazar.

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine

4. **ölümlü:**

Gazel 422

Mısra: **11**

Ölmeye mahkum, ölmek üzere olan, muhtazar.

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī

ölümlü haste-:

1. **ölümlü ḫaste-:**--*ye*

Gazel 199

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümü bekleyen hasta.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḫaẕẕ

ölürem:

1. **ölürem:**

Gazel 191

Mısra: **7**

Ölürüm.

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

ölürse:

1. **ölürse:**

Gazel 416

Mısra: **8**

Ölmek.

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

ölürsem:

1. **ölürsem:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Şayet öldüğümde.
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

ʿömr:

1. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Gazel 59
Mısra: **12**
Hayat, yaşam, ömür.
Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

2. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 201
Mısra: **14**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

3. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 204
Mısra: **11**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

4. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **14**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

5. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **7**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

6. ʿ**ömrini:**-*i, -(n)i*
Gazel 248
Mısra: **2**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

7. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 252
Mısra: **6**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿömri çuḳurdadur ayaġı lālenüñ

8. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Gazel 312
Mısra: **4**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

9. ʿ**ömr:**
Gazel 322
Mısra: **4**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

10. ʿ**ömrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 339
Mısra: **9**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿömrinde mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan

11. ʿ**ömrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 344

Mısra: **14**

(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Zülf-i yār içün
Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde
Manṣūr olmasun

12. ʿ**ömrinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 346

Mısra: **14**

(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Çünki ḫvāb içre
Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

13. ʿ**ömrüm:**-*üm*

Gazel 431

Mısra: **10**

Ömür, hayat.

Mürġ-i vaṣluñ
gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

14. ʿ**ömrüm:**-*üm*

Gazel 443

Mısra: **1**

Ömür, hayat.

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ
berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar
hevāsı ḳalmadı

15. ʿ**ömri:**-*i*

Gazel 444

Mısra: **13**

Ömür, hayat.

ʿÖmri ḫatm oldı
Muʿīdinüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı
tābān günleri

16. ʿ**ömrüm:**-*üm*

Taştir 1

Mısra: **15**

Ömür, yaşam süresi.

Benüm ʿömrüm benüm
cānum cihāndur bu cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ

<u>ʿömr-:</u>

1. ʿ**ömrin:**-*in*

Gazel 368

Mısra: **8**

Ömür, hayat.

Ḫāke ṣalma zülf-i
miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿömrin pāymāl itmek neden

<u>ʿömr-i cāvīd:</u>

1. ʿ**ömr-i cāvīd:**

Gazel 195

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalıcı ömür.

Cennet içre ʿömr-i
cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

<u>ʿömr-i cāvidān:</u>

1. ʿ**ömr-i cāvidān:**-*i*

Gazel 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Ebedi, sonsuz hayat.

Sünbülüñ sevdāsına
şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. ʿ**ömr-i cāvidān:**-*i*

Gazel 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür.

Sünbülüñ sevdāsına
şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. ʿ**ömr-i cāvidān:**

Gazel 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür. âşığın ömrü.

Sünbülüñ sevdāsına
şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

4. ʿ**ömr-i cāvidān:**

Gazel 104

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür. âşığın ömrü.

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

<u>ʿömr-i dırāz-:</u>

1. ʿ**ömr-i dırāz-:**--*um*

Gazel 212

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür.

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

ʿömr-i dırāzumdan:

1. ʿ**ömr-i dırāzumdan:**-*i, -um, -dan*

Gazel 9

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

2. ʿ**ömr-i dırāzumdan:**-*um, -dan*

Gazel 9

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür, ebedî hayat.

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña

ʿömri güni:

1. ʿ**ömri güni:**

Gazel 83

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**

Hayat günleri, ömürdeki günler.

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿömri güni ḳaradur

ʿömrüm güni:

1. ʿ**ömrüm güni:**

Gazel 129

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşam süresi.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

ʿömürler vire:

1. ʿ**ömürler vire:**-*ler, -e*

Gazel 21

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşamını arttırması için Allah'a dua etmek.

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

öñ:

1. **öñüne:**-*ü, -ñ, -e*

Gazel 149

Mısra: **12**

Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

2. **öñüne:**-*ü, -ñ, -e*

Gazel 157

Mısra: **12**

Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ öñüne āb göz

3. **öñümde:**-*üm, -de*

Gazel 300

Mısra: **6**

Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer // Karşı, huzur.

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam

4. **önüñde:**-*ün, -de*

Gazel 301

Mısra: **3**

(sevgilinin) önünde, karşısında.

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

öñür- varmaġ-:

1. **öñür- varmaġ-:**

Gazel 93

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önce Varmak, (Gitmek) için.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

öp:

1. **öpmedüm:**-*me*, -*dü*, -*m*

Gazel 12

Mısra: **13**

Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek. Buse.

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

2. **öpmege:**-*meg*, -*e*

Gazel 20

Mısra: **8**

Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

3. **öper:**-*er*

Gazel 32

Mısra: **2**

Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb

4. **öper:**-*er*

Gazel 32

Mısra: **4**

Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

5. **öp:**

Gazel 41

Mısra: **7**

Öpmek.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āṣüftedür dildār mest

6. **öp:**

Gazel 42

Mısra: **6**

Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

7. **öpmek:**-*mek*

Gazel 99

Mısra: **14**

Öpmek.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

8. **öpersin:**-*er*, -*sin*

Gazel 106

Mısra: **7**

Öpmek.

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

9. **öpmege:**-*mege*

Gazel 113

Mısra: **2**

Öpmek.

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker

10. **öpsem:**-*se*, -*m*

Gazel 131

Mısra: **5**

Öpmek.

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider

11. **öpdüñ:**-*dü*, -*ñ*

Gazel 159

Mısra: **3**

Öpmek.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

12. **öpmek:**-*mek*

Gazel 202

Mısra: **11**

Öpmek.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

13. **öp:**

Gazel 223

Mısra: **5**

Öpmek.

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın öp
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ

14. **öpdüm:**-*dü, -m*

Gazel 228

Mısra: **3**

Öpmek.

Kimi öpdüm kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük

15. **öpmek:**-*mek*

Gazel 265

Mısra: **5**

Öpmek.

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāṣıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

16. **öpdi:**-*di*

Gazel 347

Mısra: **13**

Öpmek.

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir büse iḥsān eyle bühtān olmasun

17. **öp:**

Gazel 359

Mısra: **1**

Öpmek.

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

18. **öperse:**-*er, -se*

Müfret 1

Mısra: **1**

Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Cām-ı mey öperse lebüñi ger ʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz

öp-:

1. **öpmekdür:**-*mek, -dür*

Gazel 196

Mısra: **3**

Dudağına değmek, dokunmak; öpücük vermek.

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

2. **öper:**-*er*

Gazel 341

Mısra: **8**

Öpmek.

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

3. **öper:**-*er*

Gazel 362

Mısra: **5**

Öpmek.

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan

öpdügiçün:

1. **öpdügiçün:**

Gazel 391

Mısra: **9**

Öptüğü için.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

öpdür:

1. **öpdür:**

Gazel 181

Mısra: **5**

Öpme işini yaptırmak veya öpmesine izin vermek.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

öpdür- dehān-:

1. **öpdür- dehān-:**

Gazel 109

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ağzını öpdürmeyerek.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

öpmegiçün:

1. **öpmegiçün:**
Gazel 441
Mısra: **11**
Öpmek için.
Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ öpmegiçün
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi

öpüş-:

1. **öpüşmedi:**-*me, --di*
Gazel 141
Mısra: **3**
Öpüşmedi.
Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

örtü:

1. **örtüsin:**-*sin*
Gazel 399
Mısra: **4**
Örtü.
Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

öte:

1. **ötesi:**-*s, -i*
Gazel 420
Mısra: **7**
Öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer.
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

ötesi:

1. **ötesin:**-*n*
Gazel 104
Mısra: **8**
İlerisi.
Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur

öykü:

1. **öykünmez:**-*n, -mez*
Gazel 5
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

öykün:

1. **öykünmez:**-*mez*
Gazel 5
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

2. **öykünmüş:**-*müş*
Gazel 252
Mısra: **9**
İmrenmek.
Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

3. **öykünür:**-*ür*
Gazel 430
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı

öykün-:

1. **öykündügin:**-*düg, -i, -n*
Gazel 58
Mısra: **5**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ

2. **öykünür:**-*ür*
Gazel 222
Mısra: **1**
Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

3. **öykünür:**-*ür*

Gazel 223

Mısra: **10**

Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

4. **öykünürmüş:**--*ür, --müş*

Gazel 342

Mısra: **3**

Özenmek, taklit etmek, benzemek.

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber şaçuña iy şanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

öyle:

1. **öyle:**

Gazel 78

Mısra: **7**

O denli, öyle.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

2. **öyle:**

Gazel 155

Mısra: **5**

O denli, öyle.

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

3. **öyle:**

Gazel 234

Mısra: **8**

"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ

4. **öyle:**

Gazel 268

Mısra: **8**

"O biçim, o tarz" anlamında durum zarfı.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

5. **öyle:**

Gazel 288

Mısra: **12**

"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram şuçum ne sulṭānum benüm

6. **öyle:**

Gazel 294

Mısra: **8**

"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle şandum ki cihān mülkine sultān oldum

özge:

1. **özge:**

Gazel 11

Mısra: **2**

-den başka.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

2. **özge:**

Gazel 11

Mısra: **2**

Başka, ayrı.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

3. **özge:**

Gazel 32

Mısra: **5**

Bambaşka, farklı, kendine has.

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

4. **özge:**

Gazel 41

Mısra: **12**

Bambaşka, farklı, kendine has.

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

5. **özgeler:**-*ler*

Gazel 169

Mısra: **3**

Başka, diğer, öteki.

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

6. **özge:**
Gazel 186
Mısra: **13**
Bambaşka, diğerlerinden farklı.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

7. **özge:**
Gazel 229
Mısra: **11**
Bambaşka, diğerlerinden farklı.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

8. **özge:**
Gazel 304
Mısra: **8**
"- den başka" anlamında edat II Canan; sevgili.
Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

9. **özgeden:**-*den*
Gazel 324
Mısra: **3**
Başka, farklı, gayrı, diğer.
Serv-i nāzum özgeden bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün

10. **özge:**
Gazel 349
Mısra: **10**
"- den başka" anlamında edat.
Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

11. **özge:**
Gazel 359
Mısra: **10**
Bambaşka, farklı.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

12. **özge:**
Gazel 415
Mısra: **13**
Değişik, kendine has.
Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize

13. **özge:**
Gazel 418
Mısra: **12**
Başka, diğer.
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

14. **özge:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Başka, diğer.
El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

<u>özle:</u>

1. **özlesem:**-*se*, -*m*
Gazel 9
Mısra: **5**
Beklemek, arzulamak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

2. **özlesem:**-*se*, -*m*
Gazel 9
Mısra: **5**
Arzulamak, hasret duymak.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

3. **özler:**-*r*
Gazel 396
Mısra: **13**
Arzulamak, hasret duymak.
Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

<u>özr id:</u>

1. **öẓr id:**-*üp*
Gazel 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**

Özrünü ileri sürerek bir işi yapmayı istememek. II bahane etmek.

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẕmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

ʿözr itse:

1. ʿ**öẕr itse:**--*se*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Af dilemek.

ʿÖẕr itse cāna geçdügine ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur ādem degül miyüz

ʿözrin dile-:

1. ʿ**öẕrin dile-:**-*yü*
Gazel 245
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

öğ-: *Övmek, yüceltmek, methetmek.*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān
ṣaçın **öğ** anuñ bur [ke]mān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [öğ,]*

öğ: *Övmek.*

N'eylersin **ögüp** cānā billāh cihānı kim / Yoḳdur baña sen gülsüz
gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [ögüp, -üp]*

öğ: *Övmek, yüceltmek.*

Hīç **ögüp** ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi / Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ögüp, -üp]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ / Her ne
maʿnādan **ögersem** ṣūr et-i cāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 1). [ögersem, --er, --sem]*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin **öğ** yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [öğ,]*

öğ: *Övmek, yüceltmek, methetmek.*

İy Muʿīdī yüzi **öğ** yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın / Gel beyāż it naẕmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [öğ,]*

ögred: *Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān **ögredür** / Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [ögredür, -ür]*
Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān **ögredür** / Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [ögredür, -ür]*
Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh / Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [ögredür, -ür]*
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla
Ḳur'ān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [ögredür, -ür]

Ṭan degüldür ḫālüñi
añdursa aġyāruñ baña /
Dāne meylin ādem-i
miskīne
şeytān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [ögredür, -ür]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī / Yār
eger ben bildügim yār
ise
āsān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ögredür, -ür]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem
biñ ḥavādiṯ tīrine /
Çerḫe ya ol ya aña bu
çerḫ-i
devrān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [ögredür, -ür]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim /
Şimdiki şāʿirlere
üslūb-ı
dīvān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [ögredür, -ür]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse
hevā-hengāmesin
/ **Ögredür** bir bend ile
cān-bāze urġān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [ögredür, -ür]*

ögred: *Öğretmek.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā /
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ögredüp, -üp]*

ögren: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳin **ögren** /
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [ögren,]*

ögren: *Bellemek, yetenek ve beceri kazanmak.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet
mürġi **ögrensün** diyü /
Dāne ḳor
merdümlerüm anuñ
öñüne āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [ögrensün, -sün]*

ögren: *Anlama / idrak etme.*

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat **ögren** ki
m / Gül-efşān olıcaḳ
ṭolar zemīn ü āsmān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ögren,]*

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin /
Ṣanʿat **ögren** başda
ʿaḳluñ var ise
üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [ögren,]*

ögren: *Alışmak.*

Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ / Ki
ider ḳullarını himmet-i
sulṭān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [ögrenüp, -üp]*

ögren: *Alıştığından beri.*

Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ / Ki
ider ḳullarını himmet-i
sulṭān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [ögrenüp, -üp]*

ögren-: *Öğrenmek ‖ (aslını)kavramak, ülfet etmek.*

Bāġ-ı fırāḳ-ı
ḥasrete **ögrenelüm** dir
üz velī / Sevmedi hīç
göñlümüz iy yüzi gül
bu
yirleri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [ögrenelüm, -elüm]

ögren-: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Dervîş-i dil bu yolları Mecnūn'dan **ögrenür** / ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [ögrenür, -ür]*

ögren-: *Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.*

Göñül **ögrendi** ġam-ı ʿışḳuña cāndan fāriġ / ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 1). [ögrendi, -di]*

ögret-: *Öğretmek.*

N'ola ben ebre girye **ögretsem** / Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 6). [ögretsem, -sem]*

ögür: *Bağırmak, haykırmak.*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i fürḳatde n'olduñ / Allāh **ögürüp** derdüñe dermān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 7). [ögürüp, -üp]*

öküş: *Çok fazladır.*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi **öküşdür** ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [öküşdür, -dür]*

öküş: *Çok fazla, pek çok.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi **öküşdür** ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [öküşdür, -dür]*

öldüg: *Ölüm, ölme.*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / **Öldügime** şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [öldügime, -üm, -e]*

öldügime: *Ölüm, ölme.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem **öldügime** / Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [öldügime,]*

öldüm: *Ölmek.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / Uġradum bir derde kim **öldüm** devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [öldüm,]*

öldüm: *Ölmek.*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [öldüm,]*

öldür: *Ölmek, öldürmek.*

İy ġamzesi kāfir beni **öldür** ki görüp il / Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [öldür,]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ **öldürdi** begüm / Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [öldürdi, -di]*

Āşıḳ **öldürmekde** ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [öldürmekde, -mek, -de]*

Vaṣluñ eyyāmında **öldür** ṣevḳ ile ʿāṣıḳları / Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [öldür,]*

Didüm **öldür** beni tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [öldür,]*

öldür: *Öldürmek, yok etmek.*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk **öldürür** / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [öldürür, -ür]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [öldürem, -em]*

İl temāşāya baḳar **öldürse** ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [öldürse, -se]*

ʿĀşıḳ **öldürmek** dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [öldürmek, -mek]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [öldürem, -em]*

Ġamze idüp düşmene uṣṣāḳı mecrūḥ eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ **öldürme** tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [öldürme, -me]*

Çeşm-i cellāduñ beni **öldürse** göñlüm ġam [yimez] / Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 2). [öldürse, -se]*

ʿĀşıḳ **öldürmez** vefāya meyli var dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [öldürmez, -mez]*

öldür: *Öldürmek.*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim / Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [öldür,]*

öldür: *Bir canlının hayâtına son vermek.*

Ger **öldürem** dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [öldürem, -e, -m]*

öldür: *Öldürmek.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi / Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 7). [öldürelden, -el, -den]*

öldür: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ **öldürdügi** her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [öldürdügi, -düg, -i]*

öldür: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile **öldürdüñ** beni / Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [öldürdüñ, -dü, -ñ]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken / Teşne **öldürdüñ** beni āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [öldürdüñ, -dü, -ñ]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.*

ʿĀşıḳ **öldürse** ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [öldürse, -se]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [öldürür, -ür]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [öldürür, -ür]*

öldür-: *Ölmek, öldürmek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [öldür,]*

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [öldürüp, -üp]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [öldürüp, -üp]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 8). [öldürüp, -üp]*

öldür-: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Būse inʿām eyleyüp **öldürme** ben dil- ḫasteyi / Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

295, Beyit 4). [öldürme, -me]

<u>öldür-:</u> *Ölümüne sebep olmak, bir canlının hayatına son vermek.*

Ṣaf çekdi müjeñ **öldüresin** gibi cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [öldüresin, -e, -sin]*

<u>öldür-:</u> *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [öldürdügüñe, -dügüñe]*

<u>öldür-:</u> *1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile **öldürdüñ** beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [öldürdüñ, -dü, -ñ]*

<u>öldür-:</u> *1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni **öldürmege** / Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [öldürmege, -meg, -e]*

<u>öldürme:</u> *Ölmek, öldürmek, Bir canlının hayatına son vermek.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme / Dutalum **öldürmelü** su ç itdi iḥsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [öldürmelü, -lü]*

<u>öldürmeg:</u> *Öldürmek, canını almak, yaşantısına son vermek.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup / **Öldürmeg** ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [öldürmeg,]*

<u>öldürse:</u> *Bir canlının hayâtına son vermek // Ölümüne sebep olmak.*

Tīġ-i müjeñ **öldürse** ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [öldürse,]*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [öldürse,]*

<u>öldürücü:</u> *Helak edici, ölüme yol açan.*

Cevr ile ʿāşıḳın **öldürücü** dilberlerde / Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [öldürücü,]*

<u>öldürür:</u> *Öl-: Ölmek.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [öldürür,]*

<u>öldürür:</u> *Öldürmek.*

Źevḳ ü
şādī **öldürür** ayrılma
ġamdan bir nefes / İy
Muʿīdī fırṣatuñ
gözlerler aʿdādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [öldürür,]*

öldürürdi: *Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek. II Katletmek.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen
çeküp çeşmüñ beni /
Virmeseydi ḫande-i
laʿlüñ nüvīd-i lā-
teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [öldürürdi,]*

ölen: *Ölen, can veren.*

Hecr ile **ölen** dil-i maḫzūnı
gördüm aġladum / Anı
aġlar dīde-i pür-ḫūnı
gördüm
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 1). [ölen,]*

öli: *Can verinceye kadar.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu
kez olmazsa ʿīd / Tīre-
dil
ḳaldum **ölince** tāliʿüm
olmaz
saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [ölince, -nce]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol
yāri ḳuçasın / Bir kez
elini
öpmek **ölince** saña
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [ölince, -nce]*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt
içirdügiçün / Anuñ
yanından **ölince** kesilm
edüm
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [ölince, -nce]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi
baña diş ḳışduñ
/ **Ölince** alur cānum ol
remz-i nihāndan
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ölince, -nce]*

Tā **ölince** ġamzenüñ zaḥmın
yiyem derdüm velī /
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [ölince, -nce]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol
ḳadar ḫaẕẕ itdi kim /
İtmeye **ölince** bu ẕevḳi
ferāmūş iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [ölince, -nce]*

ölicek: *Ölünce, öldüğü zaman.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime
idüp lāf ü güzāf / Ṣaḳın
iy dil
utanursın **ölicek** rūz-ı
maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [ölicek,]*

Zīnet yiter
başumda **ölicek** şerār-ı
ʿışḳ / Güller
dizilmesün daḫi
destārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [ölicek, -icek]*

ölimez: *Ölmez.*

Raḳīb ḥaḳḳuma **ölimez** mi
dir yoluñda begüm /
Ber-ā-ber olalum
anuñla gör yalan kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [ölimez,]*

ölince: *Ölünceye kadar.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ
ile begler gibidür /
Yiter **ölince** gedā
gönlüme ol deñlü
kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [ölince,]*

ölmeden: *Ölmeden önce.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek **ölmeden** / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [ölmeden,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün / **Ölmeden** bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [ölmeden,]*

ölmedin: *Ölmeden.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim / **Ölmedin** dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ölmedin,]*

ölmedüm: *Ölmedim.*

Hecr oḳından **ölmedüm** daḫi zamānum var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [ölmedüm,]*

ölmek: *Ölmek.*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına / **Ölmek** içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 1). [ölmek,]*

ölmelüsiyüz: *Can çekişmek.*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ **ölmelüsiyüz** cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [ölmelüsiyüz,]*

ölmez: *Ölmemek.*

Yolıma **ölmez** diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [ölmez,]*

ölmez: *Ölümsüz; ölmeyen; ebedî.*

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin **ölmez** imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [ölmez,]*

ölmezseñ: *Ölmezsen.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ **ölmezseñ** yine / Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [ölmezseñ,]*

ölsün mi: *Ölsün mü?.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler / N'itsün **ölsün mi** seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [ölsün mi,]*

ölü: *Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.*

Niçe yıllıḳ **ölüye** cānlar baġışlar laʿl-i yār / Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [ölüye, -ye]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

Yirüm od oldı **ölüm** yüz şuyıdur ḥasret ile / Bu

cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [ölüm,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile / **Ölüm** ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ölüm,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden **ölüm** yigdür baña / Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [ölüm,]*

ölüm: *Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.*

Baña yā Rab yüz **ölümden** hecri düşvār eyle kim / Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [ölümden, -den]*

ölümlü: *Ölümlü.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ **ölümlü** ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ölümlü,]*

ölümlü: *Ölmeye mahkum, ölmek üzere olan, muhtazar.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken **ölümlü** nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [ölümlü,]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir **ölümlü** ḫast edür / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [ölümlü,]*

Bir **ölümlü** ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḥüccet olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [ölümlü,]*

ölümlü ḫaste-: *Ölümü bekleyen hasta.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḫazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [ölümlü ḫaste-, --ye]*

ölürem: *Ölürüm.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab **ölürem** āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [ölürem,]*

ölürse: *Ölmek.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / Virmez ol derdi **ölürse** ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [ölürse,]*

ölürsem: *Şayet öldüğümde.*

ʿAynuña gelmez **ölürsem** çāre ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [ölürsem,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

Tā ki ʿ**ömrüm** bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ʿömrüm, -üm]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ / Yaḳsa ʿ**ömrüm** ḫırmen in bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [ʿömrüm, -üm]*

ʿ**ömr:** *Ömür, yaşam süresi.*

Benüm ʿ**ömrüm** benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu / ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 8). [ʿömrüm, -üm]*

ʿ**ömr:** *Hayat, yaşam, ömür.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿ**ömrüñ** mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿ**ömr:** *(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.*

Zülf ile ʿ**ömrüm** geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [ʿömrüm, -üm]*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿ**Ömri** Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [ʿömri, -i]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [ʿömri, -i]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿ**ömrini** pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ʿömrini, -i, -(n)i]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim / Az ḳalup ʿ**ömri** çuḳurdadu r ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 3). [ʿömri, -i]*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ / Devletüñ pāyende vü ʿ**ömrüñ** mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [ʿömrüñ, -üñ]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar / Diñ yāre ʿ**ömr** gibi gidüp süʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [ʿömr,]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿ**ömrinde** m esrūr olmasun / Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 5). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan / Ḳul degül sulṭān ise ʿ**ömrinde** Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

344, Beyit 7).
[ʿömrinde, -i, -n, -de]

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿ**ömrinde** bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7).*
[ʿömrinde, -i, -n, -de]

ʿ**ömr:** *(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör / Ḳuru sevdāda ʿ**ömrüm** oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7).*
[ʿömrüm, -üm]

ʿ**ömr-:** *Ömür, hayat.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize / Bir bölük āşüfte ʿ**ömrin** pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 4). [ʿömrin, -in]*

ʿ**ömr-i cāvīd:** *Kalıcı ömür.*

Cennet içre ʿ**ömr-i cāvīd** olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ʿömr-i cāvīd,]*

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Ebedi, sonsuz hayat.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿ**ömr-i cāvidān** / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [ʿömr-i cāvidān, -i]*

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Uzun ömür.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿ**ömr-i cāvidān** / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [ʿömr-i cāvidān, -i]*

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Uzun ömür. âşıġın ömrü.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿ**ömr-i cāvidān** / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [ʿömr-i cāvidān,]*

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur / Niçe mū ʿ**ömr-i cāvidān** būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1).*
[ʿömr-i cāvidān,]

ʿ**ömr-i dırāz-:** *Uzun ömür.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [ʿömr-i dırāz-, --um]*

ʿ**ömr-i dırāzumdan:** *Uzun ömür.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿ**ömr-i dırāzumdan** ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ʿömr-i dırāzumdan, -i, -um, -dan]*

ʿ**ömr-i dırāzumdan:** *Uzun ömür, ebedî hayat.*

Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿ**ömr-i dırāzumdan** ġareż budur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ʿömr-i*

dırāzumdan, -um, -dan]

ʿ**ömri güni:** *Hayat günleri, ömürdeki günler.*

Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur / Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿ**ömri güni** ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [ʿömri güni,]*

ʿ**ömrüm güni:** *Yaşam süresi.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ʿömrüm güni,]*

ʿ**ömürler vire:** *Yaşamını arttırması için Allah'a dua etmek.*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿ**ömürler vire** Allāh'um saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [ʿömürler vire, -ler, -e]*

öñ: *(sevgilinin) önünde, karşısında.*

Cān virsevüz **önüñde** dönü p itmeye naẓar / Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 2). [önüñde, -ün, -de]*

öñ: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer // Karşı, huzur.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān **öñümde** baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [öñümde, -üm, -de]*

öñ: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül / Sulṭān **öñüne** pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [öñüne, -ü, -ñ, -e]*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü / Dāne ḳor merdümlerüm anuñ **öñüne** āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 6). [öñüne, -ü, -ñ, -e]*

öñür- varmaġ-: *Önce Varmak, (Gitmek) için.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [öñür- varmaġ-,]*

öp: *Öpmek.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın / Bir kez elini **öpmek** ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [öpmek, -mek]*

Umma **öpersin** ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [öpersin, -er, -sin]*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker / **Öpmege** el şunsam ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [öpmege, -mege]*

Yiridür bī-iḫtiyār **öpsem** ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe

baḳduġımca iḫtiyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [öpsem, -se, -m]*

Ḫvāb içinde
lebüm **öpdüñ** mi diyü ṣorma baña / Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [öpdüñ, -dü, -ñ]*

Ayaġuñ **öpmek** el virmezse ṣāġ ol / Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [öpmek, -mek]*

Kimi **öpdüm** kimi emdüm dir nigāruñ leblerin / Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 2). [öpdüm, -dü, -m]*

Yāri uyurken
bulup **öpmek** murādu mdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [öpmek, -mek]*

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [öpdi, -di]*

Düş ayaġa **öp** elin yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [öp,]*

öp: *Öpmek.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın **öp** ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [öp,]*

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın **öp** / Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ
ayaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 3). [öp,]*

öp: *Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb / **Öper** aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [öper, -er]*

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür / **Öp** elin benden aña cānı faḳīrāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [öp,]*

Cām-ı mey **öperse** lebüñi ger ʿaceb olmaz / Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [öperse, -er, -se]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez **öpmege** iki ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [öpmege, -meg, -e]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek. Buse.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [öpmedüm, -me, -dü, -m]*

öp: *Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

Câme vü câmuñ elinden oda yandum nitekim / Sîne-ber-sîne ṣarup yâri **öper** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [öper, -er]*

öp-: *Öpmek.*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu **öper** bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [öper, -er]*

Sînesinde **öper** ol serv-i ḫırāmānı bugün / Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 3). [öper, -er]*

öp-: *Dudağına değmek, dokunmak; öpücük vermek.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ **öpmekdür** murād / Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [öpmekdür, -mek, -dür]*

öpdügiçün: *Öptüğü için.*

Yüz ḳızardup lebüñi **öpdügiçün** sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [öpdügiçün,]*

öpdür: *Öpme işini yaptırmak veya öpmesine izin vermek.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ **öpdür** baña / Gözgü ṭut aġzına bîmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [öpdür,]*

öpdür- dehān-: *Sevgilinin ağzını öpdürmeyerek.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [öpdür-dehān-,]*

öpmegiçün: *Öpmek için.*

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ **öpmegiçün** / Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 6). [öpmegiçün,]*

öpüş-: *Öpüşmedi.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [öpüşmedi, -me, --di]*

örtü: *Örtü.*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / Mekke **örtüsin** ḳomaḳ dan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [örtüsin, -sin]*

öte: *Öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer.*

Yaşum deñizinden **ötesi** gerçi görinür / Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [ötesi, -s, -i]*

ötesi: *İlerisi.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā / **Ötesin** ṣorma kim ḳarāñūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 104, Beyit 4). [ötesin, -n]

<u>öykü:</u> *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe **öykünmez** sen üñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [öykünmez, -n, -mez]*

<u>öykün:</u> *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Ne yüz ile **öykünür** gül ḥüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [öykünür, -ür]*

<u>öykün:</u> *İmrenmek.*

Görmeden **öykünmüş** idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [öykünmüş, -müş]*

<u>öykün:</u> *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe **öykünmez** sen üñ / Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [öykünmez, -mez]*

<u>öykün-:</u> *Özenmek, taklit etmek, benzemek.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem / Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [öykünürmüş, --ür, --müş]*

<u>öykün-:</u> *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe **öykündügin** / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [öykündügin, -düg, -i, -n]*

<u>öykün-:</u> *Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.*

Şeker lebüñe ḳaçan **öykünür** ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [öykünür, -ür]*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe **öykünür** imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [öykünür, -ür]*

<u>öyle:</u> *O denli, öyle.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [öyle,]*

Görüp yol üzre seni **öyle** vālih oldum kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [öyle,]*

<u>öyle:</u> *"O biçim, o tarz" anlamında durum zarfı.*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine / **Öyle** beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [öyle,]

öyle: *"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ / **Öyle** ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 4). [öyle,]*

öyle: *"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar / **Öyle** gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 6). [öyle,]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm / **Öyle** ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [öyle,]*

özge: *Başka, diğer.*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / **Özge** menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [özge,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden **özge** çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [özge,]*

özge: *Değişik, kendine has.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī **özge** derde uġraduḳ / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [özge,]*

özge: *Başka, farklı, gayrı, diğer.*

Serv-i nāzum **özgeden** bulma ḳ dilerse imtiyāz / Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 2). [özgeden, -den]*

özge: *Başka, ayrı.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan **özge** iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [özge,]*

özge: *Bambaşka, farklı, kendine has.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner **özge** degül / Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [özge,]*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb / **Özge** meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [özge,]*

özge: *-den başka.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan **özge** iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [özge,]*

özge: *Başka, diğer, öteki.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup **özgeler** ṣaḳın / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [özgeler, -ler]*

özge: *Bambaşka, diğerlerinden*

farklı.

Miskīn-Muʿīdīnüñ
buñca **özge** ḫāli var /
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [özge,]*

Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb / Kimsenüñ
gelmez elinden baña
dermān
eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [özge,]*

özge: *Bambaşka, farklı.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña ben /
Naʿrelerden ṭoldı
meclis **özge** ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [özge,]*

özge: *"- den başka" anlamında edat.*

Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḥmı ṣancır ṭurmadan
/ Ḳorḳaram
ġamzeñden **özge** anda
peykān
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [özge,]*

özge: *"- den başka" anlamında edat II Canan; sevgili.*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre
yanup aġlaram /
N'eyleyem bir daḫi
yoḳ çün
andan **özge** maḫremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [özge,]

özle: *Beklemek, arzulamak.*

Ẓulmet-i hecrüñde
laʿlüñ **özlesem** ʿayb
itme kim / Şol
Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [özlesem, -se, -m]*

özle: *Arzulamak, hasret duymak.*

Ẓulmet-i hecrüñde
laʿlüñ **özlesem** ʿayb
itme kim / Şol
Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [özlesem, -se, -m]*

Laʿl-i nābuñ
şerbetin **özler** Muʿīdī n
'eylesün / Būy-i
zülfüñle dimāġı ṭoldı
sevdādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [özler, -r]*

özr id: *Özrünü ileri sürerek bir işi yapmayı istememek. II bahane etmek.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ
metaʿ-ı naẓmuña / Veh
ki özr idüp mezād
itmez anı dellāl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [özr id, -üp]*

ʿözr itse: *Af dilemek.*

ʿÖzr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī /
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [ʿözr itse, --se]*

ʿözrin dile-: *Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün / Yine
ʿözrin dileyü gitdi
bugün ol
günehüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [ʿözrin dile-, -yü]*

ög-: *Övmek, yüceltmek, meth etmek.*

Germ oldı iy göñül yine
hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın **ög**
anuñ bur [ke]mān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [ög,]

<u>ög:</u> *Övmek.*

N’eylersin **ögüp** cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 3). [ögüp, -üp]*

<u>ög:</u> *Övmek, yüceltmek.*

Hīç **ögüp** ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ögüp, -üp]*

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ Her ne maʿnādan **ögersem** ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 2). [ögersem, --er, --sem]*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin **ög** yārüñ Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [ög,]*

<u>ög:</u> *Övmek, yüceltmek, methetmek.*

İy Muʿīdī yüzi **ög** yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın Gel beyāż it naẕmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [ög,]*

<u>ögred:</u> *Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān **ögredür** Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ögredür, -ür]*

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān **ögredür** Baş egüp gūşına ṣol ebrū-yı fettān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [ögredür, -ür]*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [ögredür, -ür]*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur’ān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [ögredür, -ür]*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [ögredür, -ür]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī Yār eger ben bildügim yār ise āsān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [ögredür, -ür]*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [ögredür, -ür]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān **ögredür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [ögredür, -ür]*

Dil ṣaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 8). [ögredür, -ür]*

<u>ögred:</u> *Öğretmek.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā

İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [ögredüp, -üp]*

ögren: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳin **ögren**
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [ögren,]

ögren: *Bellemek, yetenek ve beceri kazanmak.*

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi
ögrensün diyü
Dāne ḳor
merdümlerüm anuñ
öñüne āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [ögrensün, -sün]

ögren: *Anlama / idrak etme.*

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat **ögren**
kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar
zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [ögren,]

Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin
Ṣanʿat **ögren** başda
ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 14). [ögren,]

ögren: *Alışmak.*

Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [ögrenüp, -üp]

ögren: *Alıştığından beri.*

Ögrenüp cevre diler būse
dil ü cān küstāḫ
Ki ider ḳullarını
himmet-i sulṭān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [ögrenüp, -üp]

ögren-: *Öğrenmek ‖ (aslını)kavramak, ülfet etmek.*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete
ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz
iy yüzi gül bu yirleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 11). [ögrenelüm, -elüm]

ögren-: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Dervīş-i dil bu yolları
Mecnūn'dan **ögrenür**
ʿIşḳ ocaġında er olan
erden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 7). [ögrenür, -ür]

ögren-: *Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.*

Göñül **ögrendi** ġam-ı
ʿışḳuña cāndan fāriġ
ʿĀlem-i rūḥa irüp oldı
cihāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 1). [ögrendi, -di]

ögret-: *Öğretmek.*

N'ola ben ebre girye
ögretsem
Hele sen ġonçe gibi
ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 11). [ögretsem, -sem]

ögür: *Bağırmak, haykırmak.*

Ṣabr eyle Muʿīdī sitem-i
fürḳatde n'olduñ
Allāh **ögürüp** derdüñe
dermān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 14). [ögürüp, -üp]

öküş: *Çok fazladır.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir
gün
Kimesne ṭuymadan
miskīn ider teslīm-i
cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [öküşdür, -dür]

<u>öküş:</u> *Çok fazla, pek çok.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [öküşdür, -dür]

<u>öldüg:</u> *Ölüm, ölme.*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 14). [öldügime, -üm, -e]*

<u>öldügime:</u> *Ölüm, ölme.*

Cān fedādur yoluña ġam yimezem **öldügime**
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 9). [öldügime,]

<u>öldüm:</u> *Ölmek.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim **öldüm** devāsuz n'eyleyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 6). [öldüm,]

<u>öldüm:</u> *Ölmek.*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [öldüm,]

<u>öldür:</u> *Ölmek, öldürmek.*

İy ġamzesi kāfir beni **öldür** ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [öldür,]

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ **öldürdi** begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [öldürdi, -di]

Āşıḳ **öldürmekde** ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [öldürmekde, -mek, -de]

Vaṣluñ eyyāmında **öldür** şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 7). [öldür,]

Didüm **öldür** beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 9). [öldür,]

<u>öldür:</u> *Öldürmek, yok etmek.*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk **öldürür**
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 5). [öldürür, -ür]

<u>öldür:</u> *Bir canlının hayatına son vermek.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [öldürem, -em]*

İl temāşāya baḳar **öldürse** ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [öldürse, -se]*

ʿĀşıḳ **öldürmek** dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 5). [öldürmek, -mek]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 7). [öldürem, -em]

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ **öldürme** tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 8). [öldürme, -me]*

Çeşm-i cellāduñ beni **öldürse** göñlüm ġam [yimez]
Çünki [laʿlüñ] irgürür bir ḫande-i şīrīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 3). [öldürse, -se]*

ʿĀşıḳ **öldürmez** vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [öldürmez, -mez]*

öldür: *Öldürmek.*

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 11). [öldür,]*

öldür: *Bir canlının hayâtına son vermek.*

Ger **öldürem** dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 7). [öldürem, -e, -m]*

öldür: *Öldürmek.*

Öldürelden cevr ile cānā Muʿīdī bendeñi
Laʿl-giryāndur gözüm gül gibi ḫandāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 13). [öldürelden, -el, -den]*

öldür: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ **öldürdügi** her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [öldürdügi, -düg, -i]*

öldür: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile **öldürdüñ** beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 5). [öldürdüñ, -dü, -ñ]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne **öldürdüñ** beni āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 2). [öldürdüñ, -dü, -ñ]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.*

ʿĀşıḳ **öldürse** ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 1). [öldürse, -se]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [öldürür, -ür]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 1). [öldürür, -ür]*

öldür-: *Ölmek, öldürmek.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 13). [öldür,]

Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 5). [öldürüp, -üp]

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 1). [öldürüp, -üp]

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 15). [öldürüp, -üp]

öldür-: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Būse inʿām eyleyüp **öldürme** ben dil-ḥasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 7). [öldürme, -me]*

öldür-: *Ölümüne sebep olmak, bir canlının hayatına son vermek.*

Ṣaf çekdi müjeñ **öldüresin** gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [öldüresin, -e, -sin]*

öldür-: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [öldürdügüñe, -dügüñe]*

öldür-: *1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile **öldürdüñ** beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 5). [öldürdüñ, -dü, -ñ]

öldür-: *1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni **öldürmege**
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [öldürmege, -meg, -e]

öldürme: *Ölmek, öldürmek, Bir canlının hayatına son vermek.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum **öldürmelü** suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [öldürmelü, -lü]*

öldürmeg: *Öldürmek, canını almak, yaşantısına son vermek.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [öldürmeg,]

öldürse: *Bir canlının hayâtına son vermek // Ölümüne sebep olmak.*

Tīġ-i müjeñ **öldürse** ḫalāṣ eylese bārī
Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [öldürse,]

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [öldürse,]

öldürücü: *Helak edici, ölüme yol açan.*

Cevr ile ʿāşıḳın **öldürücü** dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [öldürücü,]*

öldürür: *Öl-: Ölmek.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [öldürür,]*

öldürür: *Öldürmek.*

Źevḳ ü şādī **öldürür** ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 13). [öldürür,]*

öldürürdi: *Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek. II Katletmek.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 5). [öldürürdi,]*

ölen: *Ölen, can veren.*

Hecr ile **ölen** dil-i maḫzūnı gördüm aġladum
Anı aġlar dīde-i pür-ḫūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 1). [ölen,]*

öli: *Can verinceye kadar.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum **ölince** tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [ölince, -nce]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek **ölince** saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [ölince, -nce]*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından **ölince** kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [ölince, -nce]*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [ölince, -nce]*

Tā **ölince** ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [ölince, -nce]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḥaẓẓ itdi kim
İtmeye **ölince** bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 14). [ölince, -nce]*

ölicek: *Ölünce, öldüğü zaman.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın **ölicek** rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 2). [ölicek,]*

Zīnet yiter başumda **ölicek** ṣerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 13). [ölicek, -icek]*

ölimez: *Ölmez.*

Raḳīb ḥaḳḳuma **ölimez** mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [ölimez,]*

ölince: *Ölünceye kadar.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter **ölince** gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [ölince,]

ölmeden: *Ölmeden önce.*

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek **ölmeden**
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [ölmeden,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 2). [ölmeden,]*

ölmedin: *Ölmeden.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 10). [ölmedin,]*

ölmedüm: *Ölmedim.*

Hecr oḳından **ölmedüm** daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 1). [ölmedüm,]*

ölmek: *Ölmek.*

Tañ degül ṭop eylesem başum ṣaçuñ çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 2). [ölmek,]*

ölmelüsiyüz: *Can çekişmek.*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ **ölmelüsiyüz** cān ü cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 8). [ölmelüsiyüz,]*

ölmez: *Ölmemek.*

Yolıma **ölmez** diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [ölmez,]*

ölmez: *Ölümsüz; ölmeyen; ebedî.*

Çünki ol ṣūḫı ḳuçan ḥaşre degin **ölmez** imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [ölmez,]*

ölmezseñ: *Ölmezsen.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ **ölmezseñ** yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 3). [ölmezseñ,]*

ölsün mi: *Ölsün mü?.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün **ölsün mi** seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [ölsün mi,]*

ölü: *Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.*

Niçe yıllıḳ **ölüye** cānlar bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [ölüye, -ye]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

Yirüm od oldı **ölüm** yüz ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 1). [ölüm,]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 10). [ölüm,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden **ölüm** yigdür baña

Yire dökse ḳanumı
cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [ölüm,]

ölüm: *Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.*

Baña yā Rab yüz **ölümden**
hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar
sevmek āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 9). [ölümden, -den]

ölümlü: *Ölümlü.*

Dem-be-dem şıḥḥat bağışlar
biñ **ölümlü** ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya
āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [ölümlü,]

ölümlü: *Ölmeye mahkum, ölmek üzere olan, muhtazar.*

Lebüñ şevḳiyle dil ḳanlar
yutar gel ḥikmeti gör
kim
Mesīh'e āşnā iken
ölümlü nā-tüvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 4). [ölümlü,]

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir
ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi
gördükce oġlan üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 13). [ölümlü,]

Bir **ölümlü** ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum
ḫüccet olmışdur ḳavī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [ölümlü,]

ölümlü haste-: *Ölümü bekleyen hasta.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ
ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye
seyr ü temāşādan ne
ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 4). [ölümlü ḫaste-, --ye]*

ölürem: *Ölürüm.*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir
kez ṭolar iki cihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [ölürem,]

ölürse: *Ölmek.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ
velī şūrīde dil
Virmez ol derdi **ölürse**
ʿālemüñ dermānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [ölürse,]

ölürsem: *Şayet öldüğümde.*

ʿAynuña gelmez **ölürsem**
çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez
āh ü efgānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 3). [ölürsem,]

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

Tā ki ʿ**ömrüm** bāġınuñ berg
ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i
gül-ruḫlar hevāsı
ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 1). [ʿömrüm, -üm]

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ
şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ
bulmadı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 13). [ʿömri, -i]

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince
dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿ**ömrüm**
ḥırmenin bir berḳ-i āfet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 10). [ʿömrüm, -üm]*

ʿ**ömr:** *Ömür, yaşam süresi.*

Benüm ʿ**ömrüm** benüm
cānum cihāndur bu
cihāndur bu
ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ
baña ʿıṭr-ı kefen eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 15). [ʿömrüm, -üm]

ʿ**ömr:** *Hayat, yaşam, ömür.*

Ḳul yazarken ḥüsn
dīvānında añmazsın
beni
Pādşāhum devletüñ
pāyende vü ʿ**ömrüñ**
mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿömr: *(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.*

Zülf ile ʿ**ömrüm** geçerdi
açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde
ḳalurdum itmeseñ
bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 11). [ʿömrüm, -üm]

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ
erinüñ cāvidān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 14). [ʿömri, -i]

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ
görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 7). [ʿömri, -i]

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿ**ömrini** pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 2). [ʿömrini, -i, -(n)i]*

Cām-ı laʿlīni ḳomaz bir laḥẓa elden gerçi kim
Az ḳalup ʿ**ömri** çuḳurdadur ayaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 6). [ʿömri, -i]*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿ**ömrüñ** mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 4). [ʿömrüñ, -üñ]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿ**ömr** gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [ʿömr,]*

Ġuṣṣaña cān virmeyen ʿ**ömrinde** mesrūr olmasun
Görmesün ṣıḥḥat yüzin derdüñle bīmār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 9). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿ**ömrinde** Manṣūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿ**ömrinde** bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 14). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*

ʿömr: *(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿ**ömrüm** oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 14). [ʿömrüm, -üm]*

ʿömr-: *Ömür, hayat.*

Ḫāke ṣalma zülf-i miskīnüñ kesüp raḥm it bize
Bir bölük āşüfte ʿ**ömrin** pāymāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 8). [ʿömrin, -in]*

ʿömr-i cāvīd: *Kalıcı ömür.*

Cennet içre ʿ**ömr-i cāvīd** olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 3). [ʿömr-i cāvīd,]*

ʿömr-i cāvidān: *Ebedi, sonsuz hayat.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿ**ömr-i cāvidān**
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [ʿömr-i cāvidān, -i]

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Uzun ömür.*
Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿ**ömr-i cāvidān**
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [ʿömr-i cāvidān, -i]

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Uzun ömür. âşığın ömrü.*
Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿ**ömr-i cāvidān**
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [ʿömr-i cāvidān,]
Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿ**ömr-i cāvidān** būdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [ʿömr-i cāvidān,]

ʿ**ömr-i dırāz-:** *Uzun ömür.*
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 4). [ʿömr-i dırāz-, --um]

ʿ**ömr-i dırāzumdan:** *Uzun ömür.*
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿ**ömr-i dırāzumdan** ġareż budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [ʿömr-i dırāzumdan, -i, -um, -dan]

ʿ**ömr-i dırāzumdan:** *Uzun ömür, ebedî hayat.*
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿ**ömr-i dırāzumdan** ġareż budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [ʿömr-i dırāzumdan, -um, -dan]

ʿ**ömri güni:** *Hayat günleri, ömürdeki günler.*
Bezm-i cefāda laʿlüñ ne cām-ı cān-fezādur
Kim āb-ı Ḫızr'uñ ansuz ʿ**ömri güni** ḳaradur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [ʿömri güni,]*

ʿ**ömrüm güni:** *Yaşam süresi.*
ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [ʿömrüm güni,]*

ʿ**ömürler vire:** *Yaşamını arttırması için Allah'a dua etmek.*
Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿ**ömürler vire** Allāh'um saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [ʿömürler vire, -ler, -e]

öñ: *(sevgilinin) önünde, karşısında.*
Cān virsevüz **önüñde** dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 3). [önüñde, -ün, -de]

öñ: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer // Karşı, huzur.*
Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān **öñümde** baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 6). [öñümde, -üm, -de]*

öñ: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül
saña ṭañ degül
Sulṭān **öñüne** pīş-keşin her gedā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [öñüne, -ü, -ñ, -e]

Āşiyān-ı dilde miḥnet mürġi ögrensün diyü
Dāne ḳor merdümlerüm anuñ **öñüne** āb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [öñüne, -ü, -ñ, -e]

öñür- varmaġ-: *Önce Varmak, (Gitmek) için.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [öñür-varmaġ-,]

öp: *Öpmek.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini **öpmek** ölince saña yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [öpmek, -mek]

Umma **öpersin** ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [öpersin, -er, -sin]*

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [öpmege, -mege]

Yiridür bī-iḫtiyār **öpsem** ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [öpsem, -se, -m]

Ḫvāb içinde lebüm **öpdüñ** mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [öpdüñ, -dü, -ñ]

Ayaġuñ **öpmek** el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 11). [öpmek, -mek]

Kimi **öpdüm** kimi emdüm dir nigāruñ leblerin
Biz hele anuñ dehān-ı cān-fezāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 3). [öpdüm, -dü, -m]

Yāri uyurken bulup **öpmek** murādumdur velī
Veh kiʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 5). [öpmek, -mek]

Öpdi dirsen gice uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 13). [öpdi, -di]

Düş ayaġa **öp** elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [öp,]*

öp: *Öpmek.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın **öp** ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [öp,]

Evvel ele ayaġın al andan ayaġın **öp**
Çıḳ nerdübān-ı vaṣl-ı nigāre ayaḳ ayaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 5). [öp,]

öp: *Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [öper, -er]

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [öp,]

Cām-ı mey **öperse** lebüñi gerʿaceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayā vü edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müfret 1, Mısra 1). [öperse, -er, -se]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez **öpmege** iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [öpmege, -meg, -e]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek. Buse.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [öpmedüm, -me, -dü, -m]*

öp: *Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri **öper** leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [öper, -er]

öp-: *Öpmek.*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu **öper** bu zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 8). [öper, -er]

Sīnesinde **öper** ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 5). [öper, -er]

öp-: *Dudağına değmek, dokunmak; öpücük vermek.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ **öpmekdür** murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 3). [öpmekdür, -mek, -dür]

öpdügiçün: *Öptüğü için.*

Yüz ḳızardup lebüñi **öpdügiçün** sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 9). [öpdügiçün,]

öpdür: *Öpme işini yaptırmak veya öpmesine izin vermek.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ **öpdür** baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 5). [öpdür,]*

öpdür- dehān-: *Sevgilinin ağzını öpdürmeyerek.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 13). [öpdür-dehān-,]

öpmegiçün: *Öpmek için.*

Ḳalem içine girüp dest-i pāküñ **öpmegiçün**
Ten-i żaʿīfimüzi nāle nāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441,

Mısra 11). [öpmegiçün,]

öpüş-: *Öpüşmedi.*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol ṣūḥ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [öpüşmedi, -me, --di]

örtü: *Örtü.*

Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke **örtüsin** ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 4). [örtüsin, -sin]

öte: *Öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer.*

Yaşum deñizinden **ötesi** gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 7). [ötesi, -s, -i]

ötesi: *İlerisi.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin ṣorma kim ḳarāñūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [ötesin, -n]

öykü: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe **öykünmez** senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [öykünmez, -n, -mez]

öykün: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Ne yüz ile **öykünür** gül ḥüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 3). [öykünür, -ür]

öykün: *İmrenmek.*

Görmeden **öykünmüş** idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 9). [öykünmüş, -müş]*

öykün: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe **öykünmez** senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [öykünmez, -mez]

öykün-: *Özenmek, taklit etmek, benzemek.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 3). [öykünürmüş, --ür, --müş]*

öykün-: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe **öykündügin**
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [öykündügin, -düg, -i, -n]*

öykün-: *Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.*

Şeker lebüñe ḳaçan **öykünür** ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 1). [öykünür, -ür]

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe **öykünür** imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 10). [öykünür, -ür]

öyle: *O denli, öyle.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [öyle,]*

Görüp yol üzre seni **öyle** vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [öyle,]*

öyle: *"O biçim, o tarz" anlamında durum zarfı.*

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [öyle,]*

öyle: *"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.*

Diş bilersin cānına her ʿāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ
Öyle ḫūn-ḫvār olduġıçün ḳıpḳızıl ḳandur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 8). [öyle,]*

öyle: *"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [öyle,]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [öyle,]*

özge: *Başka, diğer.*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 12). [özge,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden **özge** çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [özge,]*

özge: *Değişik, kendine has.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī **özge** derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā'lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 13). [özge,]*

özge: *Başka, farklı, gayrı, diğer.*

Serv-i nāzum **özgeden** bulmaḳ dilerse imtiyāz
Cānum içine elif gibi gidüp yir eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 3). [özgeden, -den]*

özge: *Başka, ayrı.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan **özge** iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [özge,]*

özge: *Bambaşka, farklı, kendine has.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner **özge** degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [özge,]*

Çekme zaḥmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [özge,]*

özge: *-den başka.*

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan **özge** iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [özge,]*

özge: *Başka, diğer, öteki.*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup
özgeler ṣaḳın
Ḫavf eylemez misin
düşe boynuña
ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [özgeler, -ler]

özge: *Bambaşka, diğerlerinden farklı.*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca
özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 13). [özge,]

Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb
Kimsenüñ gelmez
elinden baña dermān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [özge,]

özge: *Bambaşka, farklı.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis **özge** ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 10). [özge,]*

özge: *"- den başka" anlamında edat.*

Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden
özge anda peykān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [özge,]

özge: *"- den başka" anlamında edat II Canan; sevgili.*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre
yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi
yoḳ çün andan **özge**
maḫremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [özge,]

özle: *Beklemek, arzulamak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [özlesem, -se, -m]

özle: *Arzulamak, hasret duymak.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [özlesem, -se, -m]

Laʿl-i nābuñ şerbetin **özler**
Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı
ṭoldı sevdādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 13). [özler, -r]

özr id: *Özrünü ileri sürerek bir işi yapmayı istememek. II bahane etmek.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ
metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād
itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [öẕr id, -üp]

ʿözr itse: *Af dilemek.*

ʿÖẕr itse cāna geçdügine
ġamzeñ iy perī
Mestüñ işine kim ḳalur
ādem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 5). [ʿöẕr itse, --se]

ʿözrin dile-: *Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [ʿöẕrin dile-, -yü]

pā:

1. **pādur:**-*dur*

Gazel 375

Mısra: **10**

Far. Ayak.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim
uzadı boyuñca

Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

pādşā:

1. **pādşā:**
Gazel 72
Mısra: **14**
Padişah, hükümdar II Sevgili.
Geçdi
Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına pādşā budur

2. **pādşā:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar II Sevgili.
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

3. **pādşālıḳdur:**-*lıḳ, -dur*
Gazel 194
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

4. **pādşā:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Padişah, hükümdar II Sevgili.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

5. **pādşācıġum:**
Gazel 310
Mısra: **14**
Padişah, hükümdar II Sevgili.
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum

pādşāh:

1. **pādşāh:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar.
Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

2. **pādşāhum:**-*um*
Gazel 43
Mısra: **11**
Padişah, hükümdar.
Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

3. **pādşāh:**
Gazel 78
Mısra: **12**
Padişah, hükümdar.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

4. **pādşāh:**
Gazel 126
Mısra: **6**
Padişah, hükümdar.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

5. **pādşāhum:**-*um*
Gazel 250
Mısra: **10**
Padişah, sultan II Sevgili.
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

6. **pādşāhum:**-*(u)m*
Gazel 345
Mısra: **2**
Padişah, sultan.
Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

7. **pādşāh:**
Gazel 383
Mısra: **11**
Padişah, hükümdar.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

8. **pādşāhum:**-*um*
Gazel 388
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar II sevgili.

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

9. **pādşāhum:**-*um*
Gazel 391
Mısra: **12**
Padişah, hükümdar II sevgili.
Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

10. **pādşāh:**
Gazel 401
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

11. **pādşāham:**-*am*
Gazel 408
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar.
ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma

12. **pādşāh:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Padişah, hükümdar.
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri

13. **pādşāhısın:**-*ı, -sın*
Taştir 1
Mısra: **14**
Padişah, hükümdar. II Sevgili.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

pādşāh-ı ʿışḳ:

1. **pādşāh-ı ʿışḳ:**
Gazel 130
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. II Mecnun/Âşık.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

2. **pādşāh-ı ʿışḳ:**
Gazel 130
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı II Sevgili.
Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

pādşāhum:

1. **pādşāhum:**
Gazel 59
Mısra: **12**
Padişah, hükümdar. II Sevgili.
Ḳul yazarken ḫüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

pādşālıḳ:

1. **pādşālıḳdan:**-*dan*
Gazel 424
Mısra: **2**
Sultanlık, hükümdarlık, padişahlık.
Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ pādşālıḳdan beni

pādşeh:

1. **pādşehüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **10**
Padişah, sultan.
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

2. **pādşehüñ:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **8**
Padişah, sultan II Sevgili.
İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

pādşeh-i sīm-ber-:

1. **pādşeh-i sīm-ber-:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş tenli padişah.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

pādşehler-:

1. **pādşehlersüz:**

Gazel 158

Mısra: **5**

Padişah.

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

pāk:

1. **pāk:**

Gazel 230

Mısra: **8**

Temiz, saf.

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

pāk-bāz:

1. **pāk-bāzem:**-*em*

Gazel 406

Mısra: **9**

Sâdık, vefalı.

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

pāk-dāmān:

1. **pāk-dāmāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **10**

İffetli, namuslu (sevgili).

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **pāk-dāmāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **10**

İffetli, namuslu (sevgili).

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **pāk-dāmān:**

Gazel 282

Mısra: **4**

"Eteği temiz" namuslu, iffetli, masum.

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm

pāk-dāmen:

1. **pāk-dāmenler:**-*ler*

Gazel 395

Mısra: **2**

Eteği temiz, namuslu, afif II günahsız.

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

pāk-dīdārı:

1. **pāk-dīdārı:**-*ı*

Gazel 71

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Temiz yüz, temiz çehre.

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

pāk-dil:

1. **pāk-dillerdür:**-*lerdür*

Gazel 212

Mısra: **12**

Gönlü temiz.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

pālūde:

1. **pālūdesin:**

Gazel 288

Mısra: **9**

Nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soğutulmasıyla yapılan bir tür tatlı.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Lezzetinden şınmaġa başladı dendānum benüm

pā-māl:

1. **pā-māl:**

Gazel 251

Mısra: **8**

Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḵhūr u pā-māl eyledüñ

pā-māl eyle-:

1. **pā-māl eyle-:**-*düñ*

Gazel 248

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altına almak, çiğnemek.

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

pāmāl ide:

1. **pāmāl ide:**

Gazel 151

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altına almak.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

pāre:

1. **pāre:**

Gazel 14

Mısra: **6**

Parça, kıt'a, cüz.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

2. **pāresidür:**-*sidür*

Gazel 157

Mısra: **2**

Parça.

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

3. **pāre:**

Gazel 261

Mısra: **12**

Azıcık, nebze, bir miktar.

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

4. **pāre:**

Gazel 345

Mısra: **1**

Adet, miktar, parça, tane.

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

pāre pāre-:

1. **pāre pāre-:**-*dür*

Gazel 111

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

2. **pāre pāre-:**-*dür*

Gazel 111

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

3. **pāre pāre-:**

Gazel 111

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür

4. **pāre pāre-:**-*dür*

Gazel 111

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

5. **pāre pāre-:**-*dür*

Gazel 111

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

6. **pāre pāre-:**-*dür*

Gazel 111

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür

pāre pāre:

1. **pāre pāre:**-*dür*

Gazel 69

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça.

Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine
Ḫār-ı cefā ile yüregüm pāre pāredür

pāre pāredür:

1. **pāre pāredür:**

Gazel 230

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalanmış, yaralı.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

pāy:

1. **pāyuña:**-*(u)ñ, -a*

Gazel 119

Mısra: **11**

(Sevgilinin) ayağı.

Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

2. **pāyına:**-*ı, -(n)a*

Gazel 251

Mısra: **9**

(Sevgilinin) ayağı.

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim pāyına
Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḥalḥāl eyledüñ

3. **pāyuma:**-*um, -a*

Gazel 260

Mısra: **2**

Ayak; hisse, nasip, kısmet.

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül

pāyān:

1. **pāyānı:**-*ı*

Gazel 255

Mısra: **14**

Nihayet, son.

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

2. **pāyān:**

Gazel 384

Mısra: **6**

Son bulma, nihayet, bitip tükenme.

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

3. **pāyān:**

Gazel 385

Mısra: **2**

Son bulma, nihayet, bitip tükenme.

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

pāyān-ı ʿīd:

1. **pāyān-ı ʿīd:**

Gazel 61

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu günlerin sonu. II Sevincin, bayramın nihayete ermesi.

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

pāy-būs:

1. **pāy-būsa:**-*a*

Gazel 180

Mısra: **6**

Far. Ayak öpme.

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

2. **pāy-būsuñ:**-*(u)ñ*

Gazel 320

Mısra: **7**

Ayak öpme. II Âşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi..

Kime kim el virürse pāy-būsuñ
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden

pāyende:

1. **pāyende:**
Gazel 59
Mısra: **12**
Kalıcı, sürekli, daim.
Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd

2. **pāyende:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Kalıcı, sürekli, daim.
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

3. **pāyende:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Kalıcı, sürekli, daim.
Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

pāy-ı taḫt-ı fitne-:

1. **pāy-ı taḫt-ı fitne-:**-*de*
Gazel 232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitnenin başkenti.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

pāyına düşmüşdür:

1. **pāyına düşmüşdür:**-*müş, -dür*
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağına düşmek, ayağına kapanmak.
Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

pāy-māl:

1. **pāy-māl:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

2. **pāy-māl:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
ʻAzm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

3. **pāy-māl:**
Gazel 367
Mısra: **6**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

pāy-māl it-:

1. **pāy-māl it-:**-*düñ*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II çok acı, sıkıntı vermek; yırtmak.
Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

pāy-māl-i ġam ol-:

1. **pāy-māl-i ġam ol-:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derdin zelili olmak, dert tarafından ayaklar altına düşürülmek.
Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

pā-zehr:

1. **pā-zehr:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Panzehir, zehri etkisiz hâle getiren madde.
Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur

Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

peftere:

1. **peftere:**
Gazel 44
Mısra: **12**
Şahini çağırmak için kullanılan yapma kuş.
Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

pehlū:

1. **pehlūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 38
Mısra: **5**
Göğüs, sine.
Her neʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

2. **pehlūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 40
Mısra: **3**
Göğüs, sine.
Her neʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst

3. **pehlūya:**-*y, -a*
Gazel 329
Mısra: **3**
Göğüs, sine.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

pehlüvān:

1. **pehlüvān:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Pehlivan.
Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla pehlüvān kim olur

2. **pehlüvānam:**-*am*
Gazel 408
Mısra: **3**
Pehlivan.
Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

penbe:

1. **penbesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 25
Mısra: **5**
Pamuk.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

2. **penbedür:**-*dür*
Gazel 55
Mısra: **11**
Pamuk.
Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

3. **penbedür:**-*dür*
Gazel 207
Mısra: **2**
Pamuk.
Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

4. **penbe:**
Gazel 414
Mısra: **7**
Pamuk.
Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

penbe-i dāġ-ı ġam:

1. **penbe-i dāġ-ı ġam:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder yarasının pamuğu.
Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

pend:

1. **pend:**
Gazel 245
Mısra: **9**
(Fars.) Öğüt, nasîhat.
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün

Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

pend-i:

1. **pend-i:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Nasihat, öğüt.
Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

pend-i eḥibbā:

1. **pend-i eḥibbā:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gönül) dostlarının öğütleri.
Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **pend-i eḥibbā:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostların öğütleri.
Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

per:

1. **per:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Kanat.
Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

2. **per:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Tüy.
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

3. **per:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Kanat.
Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

4. **per:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Kanat.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

perçem:

1. **perçemüm:**
Gazel 304
Mısra: **12**
Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.
Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

2. **perçemi:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **12**
Kakül, tepede bırakılan saç.
Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

perde:

1. **perdedür:**-*dür*
Gazel 94
Mısra: **12**
Hicap, örtü. II Gönülde hakkın tecellîsine ve ilâhî hakîkatleri görmeye engel olan maddi manevi her şey.
Her ne vaż‘ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

2. **perdedār:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Hicap, örtü.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

3. **perde:**
Gazel 411
Mısra: **8**
Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye

veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt
Perde aşdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye

perde içre:

1. **perde içre:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli saklı; tenha yerlerde.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa ṣemʿ

pergāle:

1. **pergāle:**
Gazel 412
Mısra: **2**
Parça.

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger pergāle pergāle
Göñül bāġında her pergāle zeyn eyler birer lāle

pergend:

1. **pergend:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Dağınık, darmadağın.

Ḫaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

perhīz eyle:

1. **perhīz eyle:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak durmak.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

perhīz eylemez:

1. **perhīz eylemez:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

perhīz id-:

1. **perhīz id-:**-*em*
Gazel 265
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak.

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül

perī:

1. **perīdür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **6**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

2. **perīdür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **6**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

3. **perīye:**-*y*, -*e*
Gazel 7
Mısra: **5**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

4. **perīye:**-*y*, -*e*
Gazel 7
Mısra: **5**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

5. **perī:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın II Sevgili.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim

Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

6. **perī:**

Gazel 11

Mısra: **5**

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın II Sevgili.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

7. **perī:**

Gazel 40

Mısra: **1**

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.

İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

8. **perī:**

Gazel 90

Mısra: **3**

Far. güzel, sevgili.

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

9. **perī:**

Gazel 175

Mısra: **8**

Çekici güzelliğe sahip olan II sevgili.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

10. **perī:**

Gazel 196

Mısra: **5**

Çekici güzelliğe sahip olan II Sevgili.

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

11. **perī:**

Gazel 222

Mısra: **3**

1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

12. **perī:**

Gazel 227

Mısra: **3**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

13. **perī:**

Gazel 235

Mısra: **11**

1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

14. **perī:**

Gazel 321

Mısra: **8**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

15. **perī:**

Gazel 322

Mısra: **8**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

16. **perī:**

Gazel 323

Mısra: **8**

Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.

Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e
Var ise iy perī Süleymān'sın

17. **perī:**

Gazel 324

Mısra: **8**

1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

18. **perī:**

Gazel 326

Mısra: **7**

1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy perī
Fi'l-meşel ol āteşe beñzer ki artar bāddan

19. **perī:**

Gazel 331

Mısra: **3**

1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

20. **perī:**

Gazel 345

Mısra: **9**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

21. **perī:**

Gazel 348

Mısra: **5**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

22. **perī:**

Gazel 351

Mısra: **10**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

23. **perī:**

Gazel 353

Mısra: **11**

Çekici güzelliğe sahip olan II sevgili.

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

24. **perī:**

Gazel 368

Mısra: **1**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

25. **perī:**

Gazel 372

Mısra: **2**

Güzel/sevgili.

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

26. **perī:**

Gazel 401

Mısra: **3**

Peri II Güzel, Sevgili.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine

27. **perī:**

Gazel 414

Mısra: **10**

Güzel/sevgili.

Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa

28. **perī:**

Gazel 443

Mısra: **13**

Güzel/sevgili.

İy Muʿīdī ol
perī tesḫīrin ümmīđ itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ
duʿāsı ḳalmadı

perī]:

1. **perī]:**

Gazel 377

Mısra: **9**

Güzel, sevgili.

Dūd-ı āh [üzre urur
ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki
Süleymān'dur bu

perī-çihre:

1. **perī-çihre:**

Gazel 84

Mısra: **9**

Çehresi peri gibi olan, peri yüzlü.

Yine bir şūḫ-ı perī-
çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi
vīrān eyler

perī-hū:

1. **perī-ḫū:**

Gazel 373

Mısra: **1**

Peri huylu.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy
perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

perī-peyker:

1. **perī-peyker:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün
sulṭān aña

2. **perī-peyker:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Peri yüzlü II peri gibi çok güzel yüzlü (kimse); çok güzel sevgili.

Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün
sulṭān aña

3. **perī-peykerle:**-*le*

Gazel 61

Mısra: **6**

Peri yüzlü II Sevgili.

Ḥūr u cennet ʿālemin
dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün
seyrān-ı ʿīd

4. **perī-peyker:**

Gazel 79

Mısra: **4**

Peri gibi güzel yüzlü. II Sevgili.

Āşnālıḳlar virür her
gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne
ḫoş insān olur

5. **perī-peyker:**

Gazel 205

Mısra: **1**

Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Her perī-peyker olur
gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede
senden fāriġ

6. **perī-peyker:**

Gazel 259

Mısra: **1**

Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem
degül

7. **perī-peykerle:**-*le*

Gazel 279

Mısra: **13**

Peri yüzlü (sevgili).

İy Muʿīdī ol perī-
peykerle añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan
benüm

8. **perī-peykerle:**-*le*

Gazel 316

Mısra: **8**

Peri yüzlü.

ʿAḳl u cāndan el çeküp
dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā
olsun dirin

9. **perī-peykere:**-*e*

Gazel 383

Mısra: **3**

Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

perī-rū:

1. **perī-rūnuñ:**-*nuñ*

Gazel 20

Mısra: **11**

Peri yüzlü [güzel].

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

perī-ruḥsār:

1. **perī-ruḥsārı:**-*ı*

Gazel 78

Mısra: **9**

Peri yüzlü (sevgili).

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur

perīşān:

1. **perīşāndur:**-*dur*

Gazel 23

Mısra: **11**

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Dil perīşāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña

2. **perīşānlıḳda:**-*lıḳ, -da*

Gazel 44

Mısra: **15**

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum perīşānlıḳda kim
Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst

3. **perīşān:**

Gazel 140

Mısra: **3**

Acınacak bir durumda olan, zavallı.

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

4. **perīşāndur:**-*dur*

Gazel 154

Mısra: **2**

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm perīşāndur henüz

5. **perīşān:**

Gazel 165

Mısra: **9**

1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

6. **perīşān:**

Gazel 167

Mısra: **4**

1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaṣuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

7. **perīşān:**

Gazel 209

Mısra: **1**

1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

8. **perīşān:**

Gazel 212

Mısra: **3**

Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

9. **perīşān:**

Gazel 229

Mısra: **8**

1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

10. **perīşānlıḳ:**-*lıḳ*
Gazel 263
Mısra: **6**
Dağınık, dağılmış, karışık, toplu ve düzenli olmayan II üzüntülü, kederli; aşık.
Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

11. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 289
Mısra: **6**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

12. **perīşān:**
Gazel 290
Mısra: **10**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum

13. **perīşān:**
Gazel 293
Mısra: **7**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥza giryāndur gözüm

14. **perīşān:**
Gazel 343
Mısra: **9**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

15. **perīşān:**
Gazel 347
Mısra: **2**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli perīşān olmasun

16. **perīşān:**
Gazel 356
Mısra: **8**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

17. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **6**
Far. 1. Dağınık, karışık.
Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

18. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 394
Mısra: **4**
Far. 1. Dağınık, karışık.
Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine

19. **perīşān:**
Gazel 407
Mısra: **10**
Kötü, kederli, üzgün.
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

20. **perīşān:**
Gazel 409
Mısra: **1**
Far. 1. Dağınık, karışık.
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

21. **perīşān:**
Gazel 444

Mısra: **2**

Karmakarışık.

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

perīşān eyle:

1. **perīşān eyle:**

Gazel 216

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağıtmak.

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

perīşān eylemez:

1. **perīşān eylemez:**

Gazel 166

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağıtmak, karmakarışık duruma getirmek//acınacak duruma getirmek.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

perīşān- ḥāl:

1. **perīşān- ḥāl:**

Taştir 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan duruma getirmek.

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān-ḥāl idüp gitme

perīşān ol-:

1. **perīşān ol-:**-*ur*

Gazel 215

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ

2. **perīşān ol-:**-*dı*

Gazel 268

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağılmak, karmakarışık duruma gelmek.

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül

perişanlık:

1. **perīşānlıġı:**-*ı*

Gazel 232

Mısra: **7**

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Güyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

perīşān-rūzgār:

1. **perīşān-rūzgārumdur:**

Gazel 286

Mısra: **14**

Darmadağınık, düşkün halde, perişan (olan kimse).

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Şām iden ṣubḥum perīşān-rūzgārumdur benüm

perī-sīmā:

1. **perī-sīmā:**

Gazel 37

Mısra: **1**

Peri yüzlü, insanın aklını başından alacak kadar güzel (sevgili).

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

2. **perī-sīmā:**

Gazel 341

Mısra: **4**

Peri yüzlü güzel.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

perīveş:

1. **perīveşlerde:**-*ler*, -*de*

Gazel 17

Mısra: **4**

Peri gibi, çok güzel (kimseler).

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın

Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **perīveşden:**-*den*

Gazel 372

Mısra: **13**

Peri gibi olan sevgili; peri gibi çok güzel olan sevgili.

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn

3. **perīveşden:**-*den*

Gazel 430

Mısra: **7**

Peri gibi olan sevgili; peri gibi çok güzel olan sevgili.

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālığı

perīveşler:

1. **perīveşler:**

Gazel 93

Mısra: **5**

Peri gibi, çok güzel (kimseler).

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

perī̄:

1. **perīler:**-*ler*

Gazel 279

Mısra: **1**

(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm

perr:

1. **perri:**-*i*

Gazel 93

Mısra: **8**

Kanat .

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

2. **perrinden:**-*i, -n, -den*

Gazel 93

Mısra: **8**

Kanat.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

perr ü bāl:

1. **perr ü bāl:**

Gazel 4

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kol ve kant.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

perr ü bāl olmasa:

1. **perr ü bāl olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 4

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

Kol kanat germek, korumak.

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

perr-i ṭūtī:

1. **perr-i ṭūtī:**

Gazel 234

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Papağan kanadı.

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

pertāb eyle-:

1. **pertāb eyle-:**-*se, -m*

Gazel 118

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atmak, fırlatmak. .

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

pertev:

1. **pertevi:**-*i*

Gazel 422

Mısra: **1**

Işık.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

2. **pertevi:**-*i*

Gazel 422

Mısra: **8**

Işık.

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi

pertev-i mihrüñle:

1. **pertev-i mihrüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 27

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgili kastedilerek) güneşinin ışığı.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

pertev-i şebtāb:

1. **pertev-i şebtāb:**-*a*

Gazel 55

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş böceğinin ışığı.

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

pervāne:

1. **pervāne:**

Gazel 5

Mısra: **2**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

2. **pervāne:**

Gazel 5

Mısra: **2**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

3. **pervāneyi:**-*y, -i*

Gazel 41

Mısra: **6**

Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

4. **pervānedür:**-*dür*

Gazel 81

Mısra: **13**

Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

5. **pervāneler:**-*ler*

Gazel 93

Mısra: **8**

Gece vakti mum ışığının etrafında dönen kelebek. II Âşık.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

6. **pervāne:**

Gazel 141

Mısra: **9**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber

7. **pervāne:**

Gazel 207

Mısra: **5**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

8. **pervāneyüz:**-*yüz*

Gazel 216

Mısra: **13**

1. Geceleri ışığın etrafında

dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

9. **pervāne:**

Gazel 291

Mısra: **9**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

10. **pervānesi:**-*si*

Gazel 368

Mısra: **3**

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

pervāne gibi:

1. **pervāne gibi:**

Gazel 120

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi. II âşık.

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

pervāneler:

1. **pervāneler:**

Gazel 297

Mısra: **7**

(Kendini ateşe atıp yakan) pervane kelebeği.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

pervāneveş:

1. **pervāneveş:**

Gazel 18

Mısra: **13**

Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi.

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

2. **pervāneveş:**

Gazel 235

Mısra: **10**

Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

3. **pervāneveş:**

Gazel 268

Mısra: **13**

Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

4. **pervāneveş:**

Gazel 288

Mısra: **1**

Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.

Raḳs iderse ṭañ degül pervāneveş cānum benüm
Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm

5. **pervāneveş:**

Gazel 290

Mısra: **2**

Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

6. **pervāneveş:**

Gazel 304

Mısra: **5**

Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

7. **pervāneveş:**

Gazel 418

Mısra: **1**

Pervane gibi.

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

pervā-yı tenden:

1. **pervā-yı tenden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücut korkusu.

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

perverde:

1. **perverde:**

Gazel 94

Mısra: **3**

Perverde Tatlısı.

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

pervīz:

1. **pervīz:**

Gazel 77

Mısra: **4**

Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarı Husrev'in lakabı II İkbal ve izzet sahibi, galip.

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

pes:

1. **pes:**

Gazel 31

Mısra: **2**

Bu nedenle, bu yüzden, onun için.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

2. **pes:**

Gazel 267

Mısra: **2**

Bu nedenle, bu yüzden, onun için.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

3. **pes:**

Gazel 367

Mısra: **10**

(Durum) Öyle iken.

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü ḳāl itmek neden

peşīmān:

1. **peşīmān:**

Gazel 219

Mısra: **6**

Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

2. **peşīmāndur:**-*dur*

Gazel 219

Mısra: **6**

Pişman.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

3. **peşīmān:**

Gazel 347

Mısra: **6**

Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

peşīmān it-:

1. **peşīmān it-:**-*di*

Gazel 269

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pişman etmek.

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül

peşmīne-pūş:

1. **peşmīne-pūş:**

Gazel 443

Mısra: **11**

Yünden hırka giyen.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī peşmīne-pūş
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı

peydā:

1. **peydā:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.
Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

2. **peydā:**
Gazel 422
Mısra: **7**
Aşikâr, var, mevcut.
Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi

peydā olur:

1. **peydā olur:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

peyġām:

1. **peyġāmum:**-*um*
Gazel 287
Mısra: **1**
Haber, bilgi.
Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

peygār-ı dil:

1. **peygār-ı dil:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül savaşçısı.
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

peyk ol-:

1. **peyk ol-:**-*duñ*
Tahmis 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin etrafında, ona tabi olarak dönmek.
İy Muʿīdī yiter olduñ bu hevā yolında peyk
Niçe bir il sözine ola cevābuñ lebbeyk

peykān:

1. **peykānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 12
Mısra: **5**
Okun ucundaki sivri demir, temren, II Sevgilinin kirpiği.
Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

2. **peykānı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst

3. **peykānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 127
Mısra: **10**
Far. Ok temreni.
Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā peykānıdur

4. **peykāndur:**-*dur*
Gazel 154
Mısra: **12**
Ok temreni. (Okun ucundaki sivri demir).
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki bağrum ṭolu peykāndur henüz

5. **peykān:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Far. Ok temreni.
Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

6. **peykān:**
Gazel 269
Mısra: **10**

Ok temreni. II Sevgilinin kirpiği.

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa peykān itdi gül

7. **peykāndur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **16**
Okun ucundaki sivri demir II Sevgilinin kirpiği (Peykân yapılırken çeliğe su verilmesi nedeniyle terkibinde su vardır. Âşık peykânı isterken gönlünü bu su ile ferahlandıracak, şâd olacaktır.).

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm

8. **peykān:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Far. Ok temreni.

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm

9. **peykānlarıyla:**-*ları, -yla*
Gazel 346
Mısra: **5**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

10. **peykān:**
Gazel 349
Mısra: **10**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

11. **peykāne:**-*e*
Gazel 371
Mısra: **10**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

12. **peykān:**
Gazel 385
Mısra: **6**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

13. **peykānlar:**-*lar*
Gazel 389
Mısra: **12**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

14. **peykāndur:**-*dur*
Gazel 394
Mısra: **10**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

15. **peykān:**
Gazel 413
Mısra: **8**
Far. Ok temreni.

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ursun sīne-i sūzānuma

16. **peykānı:**-*ı*
Gazel 439
Mısra: **1**
Far. Ok temreni.

İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

peykān-ı belā:

1. **peykān-ı belā:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela temreni.

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded

peykān-ı gül:

1. **peykān-ı gül:**-*dür*

Gazel 264

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül peykanları.

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül

peymān:

1. **peymānı:**-*ı*

Gazel 38

Mısra: **12**

Ahd, yemin, söz.

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

2. **peymān:**

Gazel 335

Mısra: **8**

Ahd, yemin, söz.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

peymāne:

1. **peymāne:**

Gazel 120

Mısra: **6**

(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür

2. **peymāne:**

Gazel 128

Mısra: **6**

Far. Kadeh.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

3. **peymāneden:**-*den*

Gazel 195

Mısra: **9**

Far. Kadeh.

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

4. **peymāne:**

Gazel 443

Mısra: **5**

Kadeh.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

peyvend:

1. **peyvend:**

Gazel 267

Mısra: **4**

Far. Bağ, rabıta, ittisal, taalluk: mâsivallahtan gönül peyvendi kes.

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

peyveste:

1. **peyveste:**

Gazel 167

Mısra: **4**

"Sürekli olarak, her zaman, daima, hep" anlamında gelen zarf.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

2. **peyveste:**-*dur*

Gazel 372

Mısra: **1**

Bitişik.

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn

peyveste kaş-:

1. **peyveste ḳaş-:**--*lar*, --*uñ*, --*ı*

Gazel 149

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) bitişik, çatık kaşı.

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker

piç-ā-piç:

1. **pīç-ā-pīç:**

Gazel 388

Mısra: **1**

Far. Birbirine dolaşmış, karma karışık, eğri büğrü (saç).

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile

Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

pinhān:

1. **pinhān:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Ar. Gizli.
Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

2. **pinhān:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Ar. Gizli.
Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

pinhān ol-:

1. **pinhān ol-:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklanmak, gizlenmek.
Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur

pīr:

1. **pīr:**
Gazel 33
Mısra: **13**
Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II Yaşlı, ihtiyar kimse II pir.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī aṣṣı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb

2. **pīr:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Yaşlı, ihtiyar II Görmüş geçirmiş kimse.
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir ṣūḥ-ı müstesnā yigit

3. **pīr:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II yaşlı, ihtiyar kimse II pir.
Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

4. **pīr:**
Gazel 164
Mısra: **13**
Far. Yaşlı kişi.
Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oğlan eylemez

5. **pīr:**
Gazel 186
Mısra: **3**
(Fars.) Bir tarîkatın kurucusu.
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

6. **pīrüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **14**
Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oğlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

7. **pīrüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **4**
Pir, mürşit.
Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

8. **pīr:**
Gazel 255
Mısra: **13**
İhtiyar, yaşlı.
Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

pīr eyle-:

1. **pīr eyle-:**-*di*
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḥi gördügi oğlane imrenür

pīr oldı:

1. **pīr oldı:**
Gazel 82
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşlanmak.

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

pīrāhen:

1. **pīrāhen:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Gömlek.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

2. **pīrāhen:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Gömlek, kamis.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

3. **pīrāhenüm:**-*üm*
Gazel 306
Mısra: **6**
Gömlek.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

pīrāye:

1. **pīrāyedür:**-*dür*
Gazel 345
Mısra: **13**
Süs, zinet.

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

2. **pīrāyedür:**-*dür*
Gazel 357
Mısra: **9**
Süs, zinet.

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

pīrehen:

1. **pīrehen:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Gömlek.

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

2. **pīrehendür:**-*dür*
Gazel 245
Mısra: **8**
Gömlek.

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

3. **pīrehen:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Gömlek.

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

4. **pīrehen:**
Gazel 412
Mısra: **4**
Gömlek.

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

5. **pīrehen:**
Taştir 1
Mısra: **17**
Gömlek.

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

pīre-zen:

1. **pīre-zendür:**-*dür*
Gazel 55
Mısra: **10**
Acûze, kocakarı, ihtiyar.

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür zāl-i çerḫ

pīr-i muġān:

1. **pīr-i muġān:**
Murabba 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar meyhaneci.

Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz

pīr-i nā-tüvān oldumsa:

1. **pīr-i nā-tüvān oldumsa:***-du, -m, -sa*
Gazel 37
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dermansız bir ihtiyar olmak.

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

pīr-i suḫendān:

1. **pīr-i suḫendān:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz erbabı.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

pīrūz:

1. **pīrūz:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Bahtlı, talihli olmak.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

pīrūze:

1. **pīrūze:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

pīrūze-cām:

1. **pīrūze-cām:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Firuze kadeh.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

pīrūze-şürāḫī:

1. **pīrūze-şürāḫī:**
Gazel 189
Mısra: **11**
Firuze sürahi.

Serv pīrūze-şürāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

pīş:

1. **pīşüñde:***-üñ, -de*
Gazel 256
Mısra: **7**
Ön.

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ

pīş-keş:

1. **pīş-keşin:**
Gazel 149
Mısra: **12**
Hediye, armağan.

ʿArż itse naḳd-i cānı gönül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

pīş-keş-i cān:

1. **pīş-keş-i cān:***-i*
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın canını armağan etmesi.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña

2. **pīş-keş-i cān:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili uğruna âşığın canını armağan etmesi.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

pīste-dehān ü şekkerīn-leb:

1. **pīste-dehān ü şekkerīn-leb:**

Gazel 29

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fıstık ağızlı ve şeker dudaklı (sevgili).

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

pister:

1. **pisterde:**-*de*

Gazel 91

Mısra: **4**

Yatak, döşek.

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

piyāle:

1. **piyālesin:**-*sin*

Gazel 296

Mısra: **9**

Kadeh, şarap bardağı.

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

2. **piyāle:**

Gazel 441

Mısra: **10**

Kadeh, şarap bardağı.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi

pul:

1. **pula:**-*a*

Gazel 252

Mısra: **8**

Akçe, para.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

pūlād-kalkān:

1. **pūlād-ḳalḳāndur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **6**

Çelikten yapılmış kalkan.

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

pūlād-miġfer:

1. **pūlād-miġfer:**

Gazel 408

Mısra: **14**

Çelik miğfer.

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür pūlād-miġfer başuma

pür:

1. **pür:**

Gazel 51

Mısra: **3**

Çok, dolu, pek çok.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

2. **pür:**

Gazel 84

Mısra: **6**

Ağacın yapraklarının bolluğu.

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

3. **pürdür:**-*dür*

Gazel 101

Mısra: **11**

Dolu; çok fazla II çok, pek çok.

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña fırāḳ günleri daḫi yalān gelür

4. **pür:**

Gazel 114

Mısra: **5**

Dolmak.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

5. **pür:**

Gazel 125

Mısra: **1**

(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Sīnemüñ her cānibi
kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış
maḥabbet ṭaġıdur

6. **pürdür:**-*dür*

Gazel 145

Mısra: **13**

Çok fazla, dolu.

Dem-be-dem ḫūn-āb
ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

7. **pürdür:**-*dür*

Gazel 152

Mısra: **11**

Çok fazla, dolu.

Leblerüñsüz eşk-i
meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı
yoḳ mıdur

8. **pür:**

Gazel 154

Mısra: **6**

Ağacın yapraklarının bolluğu.

Bitdi yir yir sebzeler
gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı
hicrāndur henüz

9. **pür:**

Gazel 188

Mısra: **7**

(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Sīne pür dāġ ü elifdür
gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper
zeyn eylemiş

10. **pür:**

Gazel 190

Mısra: **1**

(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Yine sūz-ı derūnumdan
pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde
var nihān āteş

11. **pürdür:**-*dür*

Gazel 209

Mısra: **12**

Çok fazla, dolu.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü
bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür
ḫaṭarlar her ṭaraf

12. **pürdür:**-*dür*

Gazel 220

Mısra: **2**

Çok fazla, dolu.

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü
ḳarāre yir yoḳ

13. **pürdür:**-*dür*

Gazel 310

Mısra: **12**

Çok fazla, dolu.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir
oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle
ḳulacıġum

14. **pür:**

Gazel 323

Mısra: **13**

(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Pür maʿnāsın iy
Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

pür belā:

1. **pür belā:**

Gazel 114

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela dolu.

Cism-i gül pür dāġ-ı
derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür
bülbül midür

pür- humār ol-:

1. **pür- ḫumār ol-:**-*mış*

Murabba 2

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan ayağa sarhoş olmak.

Bezm-i gülde mest
olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār
olmış yine

pür itmekde:

1. **pür itmekde:**-*mek, -de*

Gazel 37

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak, kaplamak.

Yine sevdüm bir delüķanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıķı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

pür şafā:

1. **pür şafā:**
Gazel 198
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşe dolu, eğlenceli.

Āyīne-i ruḫuñla göñül pür ṣafā iken
Bıraķdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ

pür-belā:

1. **pür-belā:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Bela dolu. II Âşığın bedeni.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ķara olmış

pür-cūş iden:

1. **pür-cūş iden:**-*en*
Taştir 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Denizi) coşturmak.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

pür-dāġ:

1. **pür-dāġ:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Yarayla dolu.

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışķ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ķalkanıdur

pür-fiġān ol-:

1. **pür-fiġān ol-:**--*mış*
Gazel 185
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Inilti ile dolmak, inlemeye başlamak.

Bilür kim vaṣl-ı gül bāķī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ādem pür-fiġān olmış

pür-ḫayāl:

1. **pür-ḫayāl:**
Gazel 368
Mısra: **14**
Hayalle dolu.

Ger miyānın ol sehī-ķaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

pür-humār:

1. **pür-ḫumār:**
Gazel 41
Mısra: **10**
İçkiden sonra gelen aşırı baş ağrısı, sersemlik halinde bulunmak.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

pür-ḫūn:

1. **pür-ḫūn:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Kanlı, kan dolu.

Saña ʿāşıķdur mey-i nāb ile her altun ķadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ķadeḥ

2. **pür-ḫūn:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Kan dolu, kan içinde.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāķıdur henüz

3. **pür-ḫūn:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kan dolu, kan içinde.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ķaddüm kemān gibi dü-tā olmış

4. **pür-ḫūn:**
Gazel 345
Mısra: **6**
Kan dolu, kanlı.

Yay idüp ķaddüm atarsın ġamze oķın her yaña

Billāh insāf eyle baġrum niçe pür-ḫūn olmasun

5. **pür-ḫūndur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **13**
Kan içinde kalmak ‖ kan ağlamak.
Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

pür-nūr:

1. **pür-nūr:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Nurla dolu.
Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

pür-sūz:

1. **pür-sūz:**
Gazel 77
Mısra: **10**
Ateş dolu, yakıcı.
İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

2. **pür-sūz:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Ateş dolu, yakıcı.
Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim İtmişdür eşer nāle ile efġānum

pür-sūz oldı:

1. **pür-sūz oldı:**-*dı*
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisiyle dolu olmak.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

püser:

1. **püser:**
Gazel 430
Mısra: **1**
Oğul, erkek çocuk.
Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı

pusu:

1. **pusudadur:**-*da*, -*dur*
Gazel 138
Mısra: **4**
Gizli, görünmeyecek yer.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur

pūte-i hicrān:

1. **pūte-i hicrān:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

pā: *Far. Ayak.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü **pādur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [pādur, -dur]*

pādşā: *Padişah, hükümdar.*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż / Ol gedālıḳdan cihāna **pādşālıḳdur** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [pādşālıḳdur, -lıḳ, -dur]*

pādşā: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*

Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ / Her kim görürse dir başına **pādşā** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [pādşā,]*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline **pādşā** geçer / Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [pādşā,]*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür / Yazuḳdur iy efendicigüm **pādşācıġum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 7). [pādşācıġum,]*

pādşā: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*

Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez / Oldı gedā iken başına **pādşā** göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [pādşā,]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum / **Pādşāh** ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [pādşāh,]*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber / Anı gören **pādşāh** olur ılan ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [pādşāh,]*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [pādşāh,]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir **pādşāh** Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [pādşāh,]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña / Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [pādşāh,]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma / **Pādşāham** ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 1). [pādşāham, -am]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar II sevgili.*

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme / **Pādşāhum** ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [pādşāhum, -um]*

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni / **Pādşāhum** bu diyāre gelicek devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [pādşāhum, -um]*

pādşāh: *Padişah, sultan II Sevgili.*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile / **Pādşāhum** ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 5). [pādşāhum, -um]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar. II Sevgili.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme / Güzeller **pādşāhısın** y araşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [pādşāhısın, -ı, -sın]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā / Sāye şalsa **pādşāh** olur gedā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [pādşāh,]

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

Başuma **pādşāhum** ben de şimdi / Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [pādşāhum, -um]*

pādşāh: *Padişah, sultan.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun / **Pādşāhum** ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [pādşāhum, -(u)m]*

pādşāh-ı ʿışḳ: *Aşk padişahı II Sevgili.*

Āferīn ol bendeye kim **pādşāh-ı ʿışḳ** iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [pādşāh-ı ʿışḳ,]*

pādşāh-ı ʿışk: *Aşk padişahı. II Mecnun/Âşık.*

Āferīn ol bendeye kim **pādşāh-ı ʿışḳ** iken / Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [pādşāh-ı ʿışḳ,]*

pādşāhum: *Padişah, hükümdar. II Sevgili.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / **Pādşāhum** devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [pādşāhum,]*

pādşālık: *Sultanlık, hükümdarlık, padişahlık.*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni / Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ **pādşālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 1). [pādşālıḳdan, -dan]*

pādşeh: *Padişah, sultan II Sevgili.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş / Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol **pādşehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 4). [pādşehüñ, -üñ]*

pādşeh: *Padişah, sultan.*

ʿAḳla eydüñ ki delü gönlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol **pādşehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [pādşehüñ, -üñ]*

pādşeh-i sīm-ber-: *Gümüş tenli padişah.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [pādşeh-i sīm-ber-, -üm]*

pādşehler-: *Padişah.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne **pādşehlersüz** ve lī / Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [pādşehlersüz,]*

pāk: *Temiz, saf.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf

ü **pāk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [pāk,]*

pāk-bāz: *Sâdık, vefalı.*

Yüz sürüp yār ayaġına **pāk-bāzem** şöyle kim / And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [pāk-bāzem, -em]*

pāk-dāmān: *İffetli, namuslu (sevgili).*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol **pāk-dāmāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [pāk-dāmāndan, -dan]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet yaḳası ol **pāk-dāmāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [pāk-dāmāndan, -dan]*

pāk-dāmān: *"Eteği temiz" namuslu, iffetli, masum.*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan / **Pāk-dāmān** olmasa gül gibi dildārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 2). [pāk-dāmān,]*

pāk-dāmen: *Eteği temiz, namuslu, afif II günahsız.*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine / Gül gibi ḫandān gerekdür **pāk-dāmenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [pāk-dāmenler, -ler]*

pāk-dīdārı: *Temiz yüz, temiz çehre.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ **pāk-dīdārı** nedür / Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [pāk-dīdārı, -ı]*

pāk-dil: *Gönlü temiz.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa **pāk-dillerdür** ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [pāk-dillerdür, -lerdür]*

pālūde: *Nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soğutulmasıyla yapılan bir tür tatlı.*

Leblerüñ **pālūdesin** dün gice dişlerdüm bugün / Lez̤zetinden şınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 5). [pālūdesin,]*

pā-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u **pā-māl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [pā-māl,]*

pā-māl eyle-: *Ayaklar altına almak, çiğnemek.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [pā-māl eyle-, -düñ]*

pāmāl ide: *Ayaklar altına almak.*

Ẓulm eliyle niçe bir **pāmāl ide** zülfüñ beni /

Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [pāmāl ide,]*

pāre: *Parça, kıt'a, cüz.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol ṣāḥ-ı gülüm bir **pāre** māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [pāre,]*

pāre: *Parça.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et **pāresidür** görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [pāresidür, -sidür]*

pāre: *Azıcık, nebze, bir miktar.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler bir **pāre** beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [pāre,]*

pāre: *Adet, miktar, parça, tane.*

Cevrüñi bir **pāre** ḳıl kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [pāre,]*

pāre pāre-: *Parça parça.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [pāre pāre-, -dür]*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [pāre pāre-, -dür]*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen / Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [pāre pāre-, -dür]*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim / Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [pāre pāre-, -dür]*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [pāre pāre-, -dür]*

pāre pāre-: *Parça parça.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim / Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [pāre pāre-,]*

pāre pāre: *Parça parça.*

Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine / Ḫār-ı cefā ile yüregüm pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [pāre pāre, -dür]*

pāre pāredür: *Parçalanmış, yaralı.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil **pāre pāredür** naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [pāre pāredür,]*

pāy: *(Sevgilinin) ayağı.*

Āsān degül ki **pāyuña** yüz sürmek ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [pāyuña, -(u)ñ, -a]

ʿAks-i ḥüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim **pāyına** / Ḥalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 5). [pāyına, -ı, -(n)a]*

pāy: *Ayak; hisse, nasip, kısmet.*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül / Ḥarīm-i Kaʿbe ise **pāyuma** kim ṣevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 1). [pāyuma, -um, -a]*

pāyān: *Nihayet, son.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur **pāyānı** bu şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [pāyānı, -ı]*

pāyān: *Son bulma, nihayet, bitip tükenme.*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi / Çün olur **pāyān** bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [pāyān,]*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime / Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya **pāyān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [pāyān,]*

pāyān-ı ʿīd: *Mutlu günlerin sonu. II Sevincin, bayramın nihayete ermesi.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum bu nükteye **pāyān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [pāyān-ı ʿīd,]*

pāy-būs: *Far. Ayak öpme.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa şāhum **pāy-būsa** dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [pāy-būsa, -a]*

pāy-būs: *Ayak öpme. II Âşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi..*

Kime kim el virürse **pāy-būsuñ** / Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 4). [pāy-būsuñ, -(u)ñ]*

pāyende: *Kalıcı, sürekli, daim.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ / Devletüñ **pāyende** vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [pāyende,]*

pāyende: *Kalıcı, sürekli, daim.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni / Pādşāhum devletüñ **pāyende** vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [pāyende,]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ **pāyende** yarı cın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [pāyende,]*

pāy-ı taḫt-ı fitne-: *Fitnenin başkenti.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede / Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [pāy-ı taḥt-ı fitne-, -de]

pāyına düşmüşdür: *Sevgilinin ayağına düşmek, ayağına kapanmak.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına / Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [pāyına düşmüşdür, -müş, -dür]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / Kimse bu resme **pāy-māl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [pāy-māl,]*

‘Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm / **Pāy-māl** olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi / Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ **pāy-māl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [pāy-māl,]*

pāy-māl it-: *Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II çok acı, sıkıntı vermek; yırtmak.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni / Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 4). [pāy-māl it-, -düñ]*

pāy-māl-i ġam ol-: *Derdin zelili olmak, dert tarafından ayaklar altına düşürülmek.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim / Yüz yirde zaḥm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [pāy-māl-i ġam ol-,]*

pā-zehr: *Panzehir, zehri etkisiz hâle getiren madde.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur / Semmini defʿ itmeye **pā-zehr** kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [pā-zehr,]*

peftere: *Şahini çağırmak için kullanılan yapma kuş.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı / **Peftere** ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [peftere,]*

pehlū: *Göğüs, sine.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḥayālüñ çekmeye **pehlūsına** / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [pehlūsına, -sı, -n, -a]*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar **pehlūya** gelmezs in / Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [pehlūya, -y, -a]*

pehlū: *Göğüs, sine.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḥayālüñ çekmeye **pehlūsına** / Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

38, Beyit 3). [pehlūsına, -sı, -n, -a]

pehlüvān: *Pehlivan.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün / Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla **pehlüvān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [pehlüvān,]*

Bir mübārız **pehlüvānam** ʿışḳ meydānında kim / Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [pehlüvānam, -am]*

penbe: *Pamuk.*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [penbe,]*

penbe: *Pamuk.*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış **penbedür** / Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [penbedür, -dür]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / Ṣan **penbedür** ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [penbedür, -dür]*

penbe: *Pamuk.*

Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum **penbesinden** ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [penbesinden, -si, -n, -den]*

penbe-i dāġ-ı ġam: *Gam, keder yarasının pamuğu.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā / Uşar **penbe-i dāġ-ı ġam** baña kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [penbe-i dāġ-ı ġam,]*

pend: *(Fars.) Öğüt, nasîhat.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme **pend** eyleme sün / Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [pend,]*

pend-i: *Nasihat, öğüt.*

Geh **pend-i** ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [pend-i,]*

pend-i ehibbā: *(Gönül) dostlarının öğütleri.*

Bir yaña **pend-i eḥibbā** bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [pend-i eḥibbā, -i]*

pend-i ehibbā: *Dostların öğütleri.*

Bir yaña **pend-i eḥibbā** bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [pend-i eḥibbā,]*

per: *Kanat.*

Ḥalḳa idüp şaçların yüz şīve ile şalınup / Beñzer ol

ṭāvūsa kim cevlān ile **per** gösterür *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [per,]*

Câme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki **per** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [per,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs **per** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [per,]*

per: *Tüy.*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ **per** yiter *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [per,]*

perçem: *Kakül, tepede bırakılan saç.*

Bezm-i ḥüsne ṣemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre **perçemi** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [perçemi, -i]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre **perçemüm** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [perçemüm,]*

perde: *Hicap, örtü.*

Māh-ı cemālüñe olalı **perdedār** ḫaṭṭ / ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [perdedār,]*

perde: *Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı zemzeme dikdi nebāt / **Perde** aṣdı sünbül-i zülfüñ muʿanber Kaʿbe'ye *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 4). [perde,]*

perde: *Hicap, örtü. II Gönülde hakkın tecellîsine ve ilâhî hakîkatleri görmeye engel olan maddi manevi her şey.*

Her ne vaʿẓ eylerse ʿāṣıḳ ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı **perdedür** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [perdedür, -dür]*

perde içre: *Gizli saklı; tenha yerlerde.*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / **Perde içre** ṣaḳlanur iy māh bārān olsa ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [perde içre,]*

pergāle: *Parça.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger **pergāle** pergāle / Göñül bāġında her **pergāle** zeyn eyler birer lāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 1). [pergāle,]*

pergend: *Dağınık, darmadağın.*

Ḫaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ **pergend** gül *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [pergend,]*

perhīz eyle: *Uzak durmak.*

Gerçi **perhīz eyle** dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [perhīz eyle,]*

perhīz eylemez: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse **perhīz eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [perhīz eylemez,]*

perhīz id-: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak.*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem / Yimek isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [perhīz id-, -em]*

perī: *Güzel/sevgili.*

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste ḳaşuñ itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy **perī** ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [perī,]*

Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen / Laʿl-i nābuñ iy **perī** mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 5). [perī,]*

İy Muʿīdī ol **perī** tesḫīrin ümmīđ itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [perī,]*

perī: *Peri (soylu güzel) II Sevgili.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir **perīdür** baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [perīdür, -dür]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye / Bir **perīdür** baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [perīdür, -dür]*

Bir **perīye** mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [perīye, -y, -e]*

perī: *Peri II Güzel, Sevgili.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy **perī** / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [perī,]*

perī: *Far. güzel, sevgili.*

Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy **perī** / Ejdehālar bekler anı el şunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın II Sevgili.*

Bir **perī** hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [perī,]*

Bir **perī** hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı

baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [perī,]*

perī: *Peri (soylu güzel) II Sevgili.*

Bir **perīye** mübtelā olmaġa dil cānlar virür / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [perīye, -y, -e]*

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.*

İy **perī** ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst / Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [perī,]*

perī: *1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı **perī** / Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [perī,]*

Mescid ü meyḫāne birdür iy **perī** yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [perī,]*

Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar / Kākülüñden ol **perī** yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [perī,]*

Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy **perī** / Fi'l-meṣel ol āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 4). [perī,]*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy **perī** / Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.*

Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e / Var ise iy **perī** Süleymān'sın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 4). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan II Sevgili.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy **perī** / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [perī,]*

perī: *(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).*

Ol **perī** boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [perī,]*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḫūdedür sözi / Bir daḫi uşlanursa **perī** daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [perī,]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür / Bir daḫi uşlanursa **perī** daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [perī,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy **perī** / Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [perī,]*

İy **perī** ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar / Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān

olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [perī,]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem / İy **perī** ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [perī,]*

Tāb-ı mülden [iy **perī** ruḫlaruñ] āl itmek neden / Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 1). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan II sevgili.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol **perī** ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [perī,]*

Ol **perī** vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [perī,]*

perī]: *Güzel, sevgili.*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o **perī]** / Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [perī],]*

perī-çihre: *Çehresi peri gibi olan, peri yüzlü.*

Yine bir şūḫ-ı **perī-çihre** güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [perī-çihre,]*

perī-hū: *Peri huylu.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy **perī-ḫū** / Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [perī-ḫū,]*

perī-peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen / Sen **perī-peykerle** varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [perī-peykerle, -le]*

perī-peyker: *Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol **perī-peyker** ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [perī-peyker,]*

Her **perī-peyker** olur gerçi sevenden fāriġ / Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 1). [perī-peyker,]*

Şol **perī-peyker** ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [perī-peyker,]*

Sen **perī-peykere** ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [perī-peykere, -e]*

perī-peyker: *Peri yüzlü.*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir **perī-peykerle** göñlüm āşnā olsun

dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [perī-peykerle, -le]*

perī-peyker: *Peri yüzlü II peri gibi çok güzel yüzlü (kimse); çok güzel sevgili.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına / Ol **perī-peyker** ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [perī-peyker,]*

perī-peyker: *Peri gibi güzel yüzlü. II Sevgili.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol **perī-peyker** ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [perī-peyker,]*

perī-peyker: *Peri yüzlü (sevgili).*

İy Muʿīdī ol **perī-peykerle** añma ḥālümi / İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 7). [perī-peykerle, -le]*

perī-rū: *Peri yüzlü [güzel].*

Ṭolaşurken ol **perī-rūnuñ** ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [perī-rūnuñ, -nuñ]*

perī-ruhsār: *Peri yüzlü (sevgili).*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı **perī-ruḫsārı** kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [perī-ruḫsārı, -ı]*

perīşān: *Far. 1. Dağınık, karışık.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest ü seher zār ü **perīşāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [perīşāndur, -dur]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum tīre vü ḥālüm **perīşāndur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [perīşāndur, -dur]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre **perīşān** eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [perīşān,]*

perīşān: *Karmakarışık.*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / Cānum ur ger añma billāh ol **perīşān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [perīşān,]*

perīşān: *Kötü, kederli, üzgün.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi yüz dürlü **perīşān** mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [perīşān,]*

perīşān: *Dağınık, dağılmış, karışık, toplu ve düzenli olmayan II üzüntülü, kederli; aşık.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu **perīşānlıḳ** baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [perīşānlıḳ, -lıḳ]

perīşān: *Acınacak bir durumda olan, zavallı.*

Maḥşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli **perīşān** / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [perīşān,]*

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer **perīşāndur** dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [perīşāndur, -dur]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli **perīşān** oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [perīşān,]*

Zülfüñ ucından **perīşān** olduġ ıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [perīşān,]*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı **perīşān** olmış / Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [perīşān,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun / Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli **perīşān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 1). [perīşān,]*

perīşān: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Dil **perīşāndur** Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem / Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [perīşāndur, -dur]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz / Açdı gül mecmūʿasın göñlüm **perīşāndur** he nüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [perīşāndur, -dur]*

perīşān: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum **perīşānlıḳda** k im / Ḥālüm itmişdür mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 8). [perīşānlıḳda, -lıḳ, -da]*

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār ü **perīşān** eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [perīşān,]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu günlerde baña çoḳdur **perīşān** rūzgār umdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [perīşān,]*

perīşān: *Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ **perīşān** eyledü m / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

212, Beyit 2). [perīşān,]

<u>perīşān:</u> *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Ben **perīşān** olduġım iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [perīşān,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaṣuñla gözüñ kim / Peyveste **perīşān** ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [perīşān,]*

Oldı zülfüñden **perīşān** müş g-i terler her ṭaraf / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [perīşān,]*

<u>perīşān eyle:</u> *Dağıtmak.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre **perīşān eyle** kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [perīşān eyle,]*

<u>perīşān eylemez:</u> *Dağıtmak, karmakarışık duruma getirmek//acınacak duruma getirmek.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü **perīşān eylemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [perīşān eylemez,]*

<u>perīşān- hāl:</u> *Perişan duruma getirmek.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni zülf-i siyāhuñsuz **perīşān-ḥāl** idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [perīşān-ḥāl,]*

<u>perīşān ol-:</u> *Dağılmak, karmakarışık duruma gelmek.*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [perīşān ol-, -dı]*

<u>perīşān ol-:</u> *Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [perīşān ol-, -ur]*

<u>perişanlık:</u> *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış **perīşānlıġı** var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [perīşānlıġı, -ı]*

<u>perīşān-rūzgār:</u> *Darmadağınık, düşkün halde, perişan (olan kimse).*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña / Şām iden ṣubḥum **perīşān-rūzgārumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 7). [perīşān-rūzgārumdur,]*

<u>perī-sīmā:</u> *Peri yüzlü, insanın aklını başından alacak kadar güzel (sevgili).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu **perī-**

sīmā yigit / ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [perī-sīmā,]*

<u>perī-sīmā:</u> *Peri yüzlü güzel.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol **perī-sīmā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [perī-sīmā,]*

<u>perīveş:</u> *Peri gibi, çok güzel (kimseler).*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / Beñzemez buñca **perīveşlerde** bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [perīveşlerde, -ler, -de]*

<u>perīveş:</u> *Peri gibi olan sevgili; peri gibi çok güzel olan sevgili.*

Ol **perīveşden** Muʿīdī ādem īlüġ umma kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [perīveşden, -den]*

Dil no'la Mecnūn olursa ol **perīveşden** cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [perīveşden, -den]*

<u>perīveşler:</u> *Peri gibi, çok güzel (kimseler).*

Vehm ider dilde **perīveşler** ḫayāli nden ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [perīveşler,]*

<u>perī:</u> *(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).*

Çün **perīler** per döker āh ü fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḫaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [perīler, -ler]*

<u>perr:</u> *Kanat.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / Perri **perrinden** öñürd ür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [perrinden, -i, -n, -den]*

<u>perr:</u> *Kanat .*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / **Perri** perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [perri, -i]*

<u>perr ü bāl:</u> *Kol ve kant.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa **perr ü bāl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [perr ü bāl,]*

<u>perr ü bāl olmasa:</u> *Kol kanat germek, korumak.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [perr ü bāl olmasa, -ma, -sa]*

perr-i ṭūtī: *Papağan kanadı.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür / **Perr-i ṭūtī** ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [perr-i ṭūtī,]*

pertāb eyle-: *Atmak, fırlatmak. .*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe / Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [pertāb eyle-, -se, -m]*

pertev: *Işık.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ **pertevi** / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [pertevi, -i]*

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf / Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ **pertevi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 4). [pertevi, -i]*

pertev-i mihrüñle: *(Sevgili kastedilerek) güneşinin ışığı.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / **Pertev-i mihrüñle** eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [pertev-i mihrüñle, -üñ, -le]*

pertev-i şebtāb: *Ateş böceğinin ışığı.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [pertev-i şebtāb, -a]*

pervāne: *Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.*

Şemʿveş **pervānedür** cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [pervānedür, -dür]*

pervāne: *1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

2. Gönül, âşık.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam **pervāne** gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [pervāne,]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam **pervāne** gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [pervāne,]*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa / Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [pervāne,]*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [pervāne,]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün **pervāneyüz** / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [pervāneyüz, -yüz]*

Muʿīdī gerçi **pervāne** olupd ur ḥüsnüñe ammā / Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [pervāne,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül **pervānesi** / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [pervānesi, -si]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden / Kim ider **pervāneyi** her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [pervāneyi, -y, -i]*

pervāne: *Gece vakti mum ışığının etrafında dönen kelebek. II Âşık.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / Perri perrinden öñürdür varmaġa **pervāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [pervāneler, -ler]*

pervāne gibi: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi. II âşık.*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / **Pervāne gibi** şemʿ-i şebistāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [pervāne gibi,]*

pervāneler: *(Kendini ateşe atıp yakan) pervane kelebeği.*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [pervāneler,]*

pervāneveş: *Pervane gibi.*

Yansa reşkinden ne ṭañ **pervāneveş** cān her gice / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [pervāneveş,]*

pervāneveş: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi.*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara **pervāne veş** / ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [pervāneveş,]*

pervāneveş: *Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül / Göreyin kim nūr ola **pervāneveş** yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [pervāneveş,]*

Her ṭaraf **pervāneveş** çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [pervāneveş,]*

Raḳs iderse ṭañ degül **pervāneveş** cān um benüm / Her gice ḳarşumdadur şemʿ-i şebistānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 1). [pervāneveş,]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār ü ser-

gerdān
olur **pervāneveş** cānu
m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [pervāneveş,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem **pervāneveş** /
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ ṭutsun
mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [pervāneveş,]*

pervā-yı tenden: *Vücut korkusu.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ /
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ **pervā-yı**
tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [pervā-yı tenden, -den]*

perverde: *Perverde Tatlısı.*

Ne şeker-senbūse
ne **perverde** ister
ḫāṭırum / Çāre ne
çünkim ṭamʿa laʿl-i
leb-i
dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [perverde,]*

pervīz: *Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarı Husrev'in lakabı II İkbal ve izzet sahibi, galip.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā /
Būsesin alsa cihāna
ḥükm
ider **Pervīz** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [pervīz,]*

pes: *Bu nedenle, bu yüzden, onun için.*

Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb / **Pes** ne
ḥācetdür cemālüñ
māhına ṭutmaḳ
niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [pes,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez
ġonçe şekker-ḥande
gül / **Pes** ne vech ile
olur yā Rab saña
mānend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [pes,]*

pes: *(Durum) Öyle iken.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün gibi /
Ḫurde-bīnler yoḳ
yire **pes** ḳīl ü ḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [pes,]*

peşīmān: *Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı
cefākār olduġın içün /
Peşīmāndur sevenler
hep
velī benden **peşīmān** y
oḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [peşīmān,]*

Gevher-i vaṣlum dilerse
naḳd-i cān virsün
dimiş / Ben aña cān
virürem tek
ol **peşīmān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [peşīmān,]*

peşīmān: *Pişman.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı
cefākār olduġın içün
/ **Peşīmāndur** sevenler
hep velī benden
peşīmān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [peşīmāndur, -dur]*

peşīmān it-: *Pişman etmek.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz
ile cevlān itdi gül /
Bādeden geçmişleri
geldi peşīmān itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 1). [peşīmān it-, -di]*

peşmīne-pūş: *Yünden hırka*

giyen.

Gāh göñlüm bāde-nūş oldı gehī **peşmīne-pūş** / ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 6). [peşmīne-pūş,]*

peydā: *Aşikâr, var, mevcut.*

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı **peydā** her ṭaraf / Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 4). [peydā,]*

peydā: *Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ **peydā** / Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 3). [peydā,]*

peydā olur: *Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim **peydā olur** elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [peydā olur,]*

peyġām: *Haber, bilgi.*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi **peyġāmum** b enüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [peyġāmum, -um]*

peygār-ı dil: *Gönül savaşçısı.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā **peygār-ı dil** / Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [peygār-ı dil,]*

peyk ol-: *Bir şeyin etrafında, ona tabi olarak dönmek.*

İy Muʿīdī yiter olduñ bu hevā yolında peyk / Niçe bir il sözine ola cevābuñ lebbeyk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 11). [peyk ol-, -duñ]*

peykān: *Far. Ok temreni.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā **peykānıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [peykānıdur, -ı, -dur]*

Serv bir **peykān** ü gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [peykān,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḫmum var ki **peykān** oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [peykān,]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi / Her ne **peykān** kim ursun sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [peykān,]*

İy müjen **peykānı** göñlüm yāresinüñ merhemi / Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [peykānı, -ı]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem
görüp añla anı kim /
Ḳara baġrum ṭoludur
nāvek
ü **peykānlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [peykānlar, -lar]*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem /
Tīr-i ġam her tāze
gülbün
ġonçe **peykāndur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [peykāndur, -dur]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk /
Āh eger çekmezse bir
cerrāḥ **peykānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [peykānı, -ı]*

Cevr oḳı **peykānlarıyla** ḫāk idersin ʿāḳıbet / Sen
kemān-ebrūya bir
miskīn hevādār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 3). [peykānlarıyla, -ları, -yla]*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām /
Ber-nişānam gūyiyā ol
tīr
ile **peykāne** ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [peykāne, -e]*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ
cevr-i dilber çoḳ degül /
Oñulur zaḫmuñ
içinden
çıḳdı **peykān** ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [peykān,]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir II Sevgilinin kirpiği (Peykân yapılırken çeliğe su verilmesi nedeniyle terkibinde su vardır. Âşık peykânı isterken gönlünü bu su ile ferahlandıracak, şâd olacaktır.).*

Gicelerdür kirpigüñ
hecrinde bir dem
uyumaz / Ṭurmadan
ṣancır ṣanasın
ṭolu **peykāndur** gözü
m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [peykāndur, -dur]*

peykān: *Ok temreni. II Sevgilinin kirpiği.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı
bülbül ḳaṣdına /
Ġonçe-i nev-resteden
ol oḳa **peykān** itdi
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 5). [peykān,]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir, temren, II Sevgilinin kirpiği.*

Ol ḳadar **peykānlaruñ** var
cism-i efkārumda kim /
Sīne-i ṣad-pāre bir
pūlād-ḳalḳāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [peykānlaruñ, -lar, -uñ]*

peykān: *I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.*

Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḫmı ṣancır ṭurmadan
/ Ḳorḳaram
ġamzeñden özge
anda **peykān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [peykān,]*

peykān: *Ok temreni. (Okun ucundaki sivri demir).*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş
itdi zaḫmın bülbülüñ /
Bana yazuḳlar ki
baġrum
ṭolu **peykāndur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [peykāndur, -dur]*

peykān-ı belā: *Bela temreni.*

Dilde **peykān-ı belā** ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [peykān-ı belā,]*

peykān-ı gül: *Gül peykanları.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf / Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 2). [peykān-ı gül, -dür]*

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü **peymān** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [peymān,]*

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim / Rāst olur vaʿdesi dünyāda **peymānı** dür üst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [peymānı, -ı]*

peymāne: *Far. Kadeh.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile **peymāne** derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [peymāne,]*

Laʿl-i nābuñ rengidür **peymāneden** maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [peymāneden, -den]*

peymāne: *Kadeh.*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ **peymāne** yo ḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [peymāne,]*

peymāne: *(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını **peymāne** imren ür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [peymāne,]*

peyvend: *Far. Bağ, rabıta, ittisal, taalluk: mâsivallahtan gönül peyvendi kes.*

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña **peyvend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [peyvend,]*

peyveste: *Bitişik.*

Kīn idüp ʿāṣıḳlara **peyveste** ḳaş uñ itme çīn / Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 1). [peyveste, -dur]*

peyveste: *"Sürekli olarak, her zaman, daima, hep" anlamında gelen zarf.*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim / **Peyveste** perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [peyveste,]*

peyveste kaş-: *(Sevgilinin) bitişik, çatık kaşı.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil / Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [peyveste ḳaş-, --lar, --uñ, --ı]*

piç-ā-piç: *Far. Birbirine dolaşmış, karma karışık, eğri büğrü (saç).*

Veh ki **pīç-ā-pīç** olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [pīç-ā-pīç,]*

pinhān: *Ar. Gizli.*

Gül yüzüñden utanup şol resme **pinhān** oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [pinhān,]*

Āşkāre çīn şalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile **pinhān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [pinhān,]*

pinhān ol-: *Saklanmak, gizlenmek.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur / Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [pinhān ol-,]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse.*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur **pīrüñ** senüñ *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [pīrüñ, -üñ]*

pīr: *Pir, mürşit.*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā / Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa **pīrüñ** senüñ *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 2). [pīrüñ, -üñ]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [pīr,]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II Yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

Gerçi **pīr** olduñ Muʿīdī aşşı ne āh itmedin / ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oġlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [pīr,]*

pīr: *Yaşlı, ihtiyar II Görmüş geçirmiş kimse.*

Her ne deñlü **pīr** ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [pīr,]*

pīr: *İhtiyar, yaşlı.*

Vaḳtidür terk eyle **pīr** olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [pīr,]*

pīr: *(Fars.) Bir tarîkatın kurucusu.*

İy **pīr** olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [pīr,]*

pīr: *Far. Yaşlı kişi.*

Gerçi **pīr** olduñ Mu'īdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [pīr,]*

pīr eyle-: *Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.*

Pīr eyledi Mu'īdīyi devr-i zemān velī / Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [pīr eyle-, -di]*

pīr oldı: *Yaşlanmak.*

Pīr oldı maḥabbet ile Mu'īdī velī yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [pīr oldı,]*

pīrāhen: *Gömlek, kamis.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar **pīrāhen** ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [pīrāhen,]*

pīrāhen: *Gömlek.*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi / Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña **pīrāhenüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [pīrāhenüm, -üm]*

pīrāhen: *Gömlek.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar **pīrāhen** ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [pīrāhen,]*

pīrāye: *Süs, zinet.*

İy Mu'īdī gūş-ı cāna her sözüñ **pīrāyedür** / Var iken 'ālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 7). [pīrāyedür, -dür]*

Nev-'arūsın ṭab'uma **pīrāyedür** lü' lü' gibi / Her ne söz kim işidem ol la'l-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [pīrāyedür, -dür]*

pīrehen: *Gömlek.*

Bulansa 'aceb mi ḳanlara geydügi **pīrehen** / Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [pīrehen,]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök **pīrehen** itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

Görüp āhum yilini şem'-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / **Pīrehendür** ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

245, Beyit 4). [pīrehendür, -dür]

Ṣarılduġında kefen
baña **pīrehen** yirine /
Sirişk-i dīde yiter
zemzem ü kefen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem
kefenden **pīrehen** eyle
ñ / Şehīd oldum benüm
naʿşum nihāl-i
Sidre'den
eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [pīrehen,]*

pīre-zen: *Acûze, kocakarı, ihtiyar.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn
ḳıṣṣasından iy göñül /
Niçe erden arta
ḳalmış **pīre-zendür** zāl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [pīre-zendür, -dür]*

pīr-i muġān: *İhtiyar meyhaneci.*

Dikelüm **pīr-i**
muġān gözine nerges
gibi göz / Sürelüm
ġonçe-dehen
muġbeçeler yüzine
yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3). [pīr-i muġān,]*

pīr-i nā-tüvān
oldumsa: *Dermansız bir ihtiyar olmak.*

Şimdi **pīr-i nā-tüvān**
oldumsa baḳmaz
yüzüme / Sevdügimde
gerçi ol ṭıfl idi ben
şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [pīr-i nā-tüvān oldumsa, -du, -m, -sa]*

pīr-i suḫendān: *Söz erbabı.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred /
Ṭıfl-ı nādān
idemez **pīr-i**
suḫendān ile
baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [pīr-i suḫendān,]*

pīrūz: *Bahtlı, talihli olmak.*

Çerḫ gibi
ṭāliʿüm **pīrūz** olursa
ṭañ mı kim / Ṣubḥa-
dek ḳoynumda yatur
māh-ı tābānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [pīrūz,]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

Gerçi dil bir
bendedür **pīrūze** vü
laʿl istemez / Olalı
ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı
müşgāsā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [pīrūze,]*

pīrūze-cām: *Firuze kadeh.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i
şafaḳ-rengüm dutar
şanmañ / Ki ol **pīrūze-**
cām içre şerāb-ı
erġavāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [pīrūze-cām,]*

pīrūze-şürāḫī: *Firuze sürahi.*

Serv **pīrūze-şürāḫī** lāledür
laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze
bezmin gör ne ḫoş
bād-ı seḥer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [pīrūze-şürāḫī,]*

pīş: *Ön.*

Varmaz iseñ
gülşene **pīşüñde** külḫā
n gül gibi / Nūr-ı
vaṣlın görmez iseñ nār-
ı hicrān

ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [pīşüñde, -üñ, -de]*

pīş-keş: *Hediye, armağan.*

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül / Sulṭān öñüne **pīş-keşin** her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [pīş-keşin,]*

pīş-keş-i cān: *Âşığın canını armağan etmesi.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [pīş-keş-i cān, -i]*

pīş-keş-i cān: *Sevgili uğruna âşığın canını armağan etmesi.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [pīş-keş-i cān,]*

pīste-dehān ü şekkerīn-leb: *Fıstık ağızlı ve şeker dudaklı (sevgili).*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā / Ol **pīste-dehān ü şekkerīn-leb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [pīste-dehān ü şekkerīn-leb,]*

pister: *Yatak, döşek.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer **pisterde** bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [pisterde, -de]*

piyāle: *Kadeh, şarap bardağı.*

Laʿlüñ **piyālesin** göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [piyālesin, -sin]*
Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı / Ne çāre göñlümi çünkim **piyāle** döndür di *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [piyāle,]*

pul: *Akçe, para.*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek / Yoġ ise bir **pula** bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [pula, -a]*

pūlād-kalkān: *Çelikten yapılmış kalkan.*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim / Sīne-i ṣad-pāre bir **pūlād-ḳalḳāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [pūlād-ḳalḳāndur, -dur]*

pūlād-miġfer: *Çelik miğfer.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün / Dūd-ı āhum giydirür **pūlād-miġfer** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 7). [pūlād-miġfer,]*

pür: *Dolmak.*

Cism-i gül **pür** dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül **pür** belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [pür,]*

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

Derūnuñ lāleveş **pür** dāġ olupdur bāġı n’eylersün / Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [pür,]*

pür: *Ağacın yapraklarının bolluğu.*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini **pür** gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [pür,]*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ / Lāleveş bir şūḥ içün **pür** dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [pür,]*

pür: *Çok fazla, dolu.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile **pürdür** bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [pürdür, -dür]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile **pürdür** gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [pürdür, -dür]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim **pürdür** ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [pürdür, -dür]*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla **pürdür** ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [pürdür, -dür]*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam / **Pürdür** nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [pürdür, -dür]*

pür: *(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.*

Sīnemüñ her cānibi kim **pür** cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [pür,]*

Sīne **pür** dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [pür,]*

Yine sūz-ı derūnumdan **pür** oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [pür,]*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī / Ṣūrete aldanursan oġlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [pür,]*

pür: *Dolu; çok fazla II çok, pek çok.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile **pürdür** şu resme kim / Baña firāḳ günleri daḥi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [pürdür, -dür]*

pür belā: *Bela dolu.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül **pür belā** / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül

midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [pür belā,]*

pür- ḫumār ol-: *Baştan ayağa sarhoş olmak.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine / Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [pür- ḫumār ol-, -mış]*

pür itmekde: *Doldurmak, kaplamak.*

Yine sevdüm bir delüķanlu perī-sīmā yigit / ʿĀşıķı cevr ile **pür itmekde** nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [pür itmekde, -mek, -de]*

pür ṣafā: *Neşe dolu, eğlenceli.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül **pür ṣafā** iken / Bıraķdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 6). [pür ṣafā,]*

pür-belā: *Bela dolu. II Âşığın bedeni.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna **pür-belā** olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ķara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [pür-belā,]*

pür-cūş iden: *(Denizi) coşturmak.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu / Hevā deryāsını **pür-cūş iden** seyl-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 2). [pür-cūş iden, -en]*

pür-dāġ: *Yarayla dolu.*

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışķ meydānında kim / Sīne-i **pür-dāġ** anuñ āyīnelü ķalkanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [pür-dāġ,]*

pür-fiġān ol-: *Inilti ile dolmak, inlemeye başlamak.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāķī degül hicrānına degmez / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [pür-fiġān ol-, --mış]*

pür-hayāl: *Hayalle dolu.*

Ger miyānın ol sehī-ķaddüñ kenāre çekmeseñ / Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī **pür-ḫayāl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 7). [pür-ḫayāl,]*

pür-humār: *İçkiden sonra gelen aşırı baş ağrısı, sersemlik halinde bulunmak.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges **pür-ḫumār** ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [pür-ḫumār,]*

pür-hūn: *Kan içinde kalmak ǁ kan ağlamak.*

Şafaķ mānendi **pür-ḫūndur** Muʿīdīnüñ gözi beñzer / Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [pür-ḫūndur, -dur]*

pür-hūn: *Kanlı, kan dolu.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi şarudur gözi **pür-ḫūn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [pür-ḫūn,]*

pür-hūn: *Kan dolu, kanlı.*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña / Billāh insāf eyle baġrum niçe **pür-ḫūn** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 3). [pür-ḫūn,]*

pür-hūn: *Kan dolu, kan içinde.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / Yüregüm **pür-ḫūn** iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [pür-ḫūn,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına **pür-ḫūn** / Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [pür-ḫūn,]*

pür-nūr: *Nurla dolu.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş **pür-nūr** olupdur iy şanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [pür-nūr,]*

pür-sūz: *Ateş dolu, yakıcı.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim diye **pür-sūz** ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [pür-sūz,]*

pür-sūz: *Ateş dolu, yakıcı.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim / İtmişdür eşer nāle ile efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [pür-sūz,]*

pür-sūz oldı: *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisiyle dolu olmak.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle **pür-sūz oldı** kim / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [pür-sūz oldı, -dı]*

püser: *Oğul, erkek çocuk.*

Şol **püser** kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı / Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 1). [püser,]*

pusu: *Gizli, görünmeyecek yer.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün / Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni **pusudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [pusudadur, -da, -dur]*

pūte-i hicrān: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [pūte-i hicrān, -a]*

pā: *Far. Ayak.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca Baş ḳomış ayaġuñda

bir bī-ser ü **pādur** bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 10). [pādur, -dur]

pādşā: *Padişah, hükümdar.*
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna **pādşālıḳdur** ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 2). [pādşālıḳdur, -lıḳ, -dur]

pādşā: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*
Geçdi Muʿīdī kendüden olup gedā-yı ʿışḳ
Her kim görürse dir başına **pādşā** budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [pādşā,]
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline **pādşā** geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [pādşā,]
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm **pādşācıġum**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 14). [pādşācıġum,]

pādşā: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına **pādşā** göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 10). [pādşā,]

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [pādşāh,]
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören **pādşāh** olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [pādşāh,]
Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 11). [pādşāh,]
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir **pādşāh** Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [pādşāh,]
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 5). [pādşāh,]

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*
ʿĀşıḳam terk-i cihān olmışdur efser başuma
Pādşāham ben de iy şūḫ-ı sitemger başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 2). [pādşāham, -am]

pādşāh: *Padişah, hükümdar II sevgili.*
Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 8). [pādşāhum, -um]
Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 12). [pādşāhum, -um]

pādşāh: *Padişah, sultan II Sevgili.*
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 10). [pādşāhum, -um]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar. II Sevgili.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller **pādşāhısın** yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 14). [pādşāhısın, -ı, -sın]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye şalsa **pādşāh** olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [pādşāh,]*

pādşāh: *Padişah, hükümdar.*

Başuma **pādşāhum** ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [pādşāhum, -um]*

pādşāh: *Padişah, sultan.*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 2). [pādşāhum, -(u)m]*

pādşāh-ı ʿışḳ: *Aşk padişahı II Sevgili.*

Āferīn ol bendeye kim **pādşāh-ı ʿışḳ** iken
Kendüyi şūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [pādşāh-ı ʿışḳ,]*

pādşāh-ı ʿışḳ: *Aşk padişahı. II Mecnun/Âşık.*

Āferīn ol bendeye kim **pādşāh-ı ʿışḳ** iken
Kendüyi şūretde dervīş ü ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 15). [pādşāh-ı ʿışḳ,]*

pādşāhum: *Padişah, hükümdar. II Sevgili.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [pādşāhum,]*

pādşālıḳ: *Sultanlık, hükümdarlık, padişahlık.*

Āh kim ḳapuñda redd itdüñ gedālıḳdan beni
Ẓulm idüp gūyā düşürdüñ **pādşālıḳdan** beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 2). [pādşālıḳdan, -dan]*

pādşeh: *Padişah, sultan II Sevgili.*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol **pādşehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 8). [pādşehüñ, -üñ]*

pādşeh: *Padişah, sultan.*

ʿAḳla eydüñ ki delü gönlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol **pādşehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [pādşehüñ, -üñ]*

pādşeh-i sīm-ber-: *Gümüş tenli padişah.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [pādşeh-i sīm-ber-, -üm]*

pādşehler-: *Padişah.*

Devlet ile mülk-i ḥüsne **pādşehlersüz** velī
Düşdüginee bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158,*

Mısra 5). [pādşehlersüz,]

pāk: *Temiz, saf.*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı
laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne
güherdür latīf ü **pāk**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 8). [pāk,]

pāk-bāz: *Sâdık, vefalı.*

Yüz sürüp yār ayaġına **pāk-bāzem** şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 9). [pāk-bāzem, -em]

pāk-dāmān: *İffetli, namuslu (sevgili).*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol **pāk-dāmāndan** cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [pāk-dāmāndan, -dan]

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol **pāk-dāmāndan** cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [pāk-dāmāndan, -dan]

pāk-dāmān: *"Eteği temiz" namuslu, iffetli, masum.*

Ḥaḳ budur kim yüz çevirmezdi raḳīb-i ḫārdan
Pāk-dāmān olmasa gül gibi dildārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 4). [pāk-dāmān,]

pāk-dāmen: *Eteği temiz, namuslu, afif II günahsız.*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür **pāk-dāmenler** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [pāk-dāmenler, -ler]

pāk-dīdārı: *Temiz yüz, temiz çehre.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ **pāk-dīdārı** nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [pāk-dīdārı, -ı]

pāk-dil: *Gönlü temiz.*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa **pāk-dillerdür** ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 12). [pāk-dillerdür, -lerdür]*

pālūde: *Nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soğutulmasıyla yapılan bir tür tatlı.*

Leblerüñ **pālūdesin** dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden şınmaġa başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 9). [pālūdesin,]*

pā-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u **pā-māl** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 8). [pā-māl,]*

pā-māl eyle-: *Ayaklar altına almak, çiğnemek.*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 2). [pā-māl eyle-, -düñ]*

pāmāl ide: *Ayaklar altına almak.*

Ẓulm eliyle niçe bir **pāmāl ide** zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [pāmāl ide,]*

pāre: *Parça, kıt'a, cüz.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḥ-ı gülüm bir **pāre** māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [pāre,]

pāre: *Parça.*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et **pāresidür** görmedi çün ḫvāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [pāresidür, -sidür]

pāre: *Azıcık, nebze, bir miktar.*

Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir **pāre** beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 12). [pāre,]*

pāre: *Adet, miktar, parça, tane.*

Cevrüñi bir **pāre** ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 1). [pāre,]

pāre pāre-: *Parça parça.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [pāre pāre-, -dür]

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [pāre pāre-, -dür]

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [pāre pāre-, -dür]

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [pāre pāre-, -dür]*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [pāre pāre-, -dür]

pāre pāre-: *Parça parça.*

Her yaña atdum ol ḳadar āh oḳlarını kim
Çerḫüñ elinde çīnī-siper pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [pāre pāre-,]

pāre pāre: *Parça parça.*

Sen gül-ʿiẕār ü ġonçe-dehāndan cüdā yine
Ḫār-ı cefā ile yüregüm pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [pāre pāre, -dür]

pāre pāredür: *Parçalanmış, yaralı.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil **pāre pāredür** naẕar it sīne çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 2). [pāre pāredür,]

pāy: *(Sevgilinin) ayağı.*

Āsān degül ki **pāyuña** yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [pāyuña, -(u)ñ, -a]

ʿAks-i ḫüsnüñ bir ʿarūs-ı tāzedür kim **pāyına** Ḫalḳa-i çeşmümden iki laʿl-ḫalḫāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 9). [pāyına, -ı, -(n)a]

pāy: *Ayak; hisse, nasip, kısmet.*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ
ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise
pāyuma kim şevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 2). [pāyuma, -um, -a]*

pāyān: *Nihayet, son.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur **pāyānı** bu şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 14). [pāyānı, -ı]*

pāyān: *Son bulma, nihayet, bitip tükenme.*

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur **pāyān** bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 6). [pāyān,]*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya **pāyān** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [pāyān,]*

pāyān-ı ʿīd: *Mutlu günlerin sonu. II Sevincin, bayramın nihayete ermesi.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye **pāyān-ı ʿīd** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [pāyān-ı ʿīd,]*

pāy-būs: *Far. Ayak öpme.*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum **pāy-būsa** destres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [pāy-būsa, -a]*

pāy-būs: *Ayak öpme. II Âşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi..*

Kime kim el virürse **pāy-būsuñ**
Geçer pervā-yı ten sevdā-yı serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 7). [pāy-būsuñ, -(u)ñ]*

pāyende: *Kalıcı, sürekli, daim.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ **pāyende** vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 4). [pāyende,]*

pāyende: *Kalıcı, sürekli, daim.*

Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ **pāyende** vü ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [pāyende,]*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ **pāyende** yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [pāyende,]*

pāy-ı taḫt-ı fitne-: *Fitnenin başkenti.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 13). [pāy-ı taḫt-ı fitne-, -de]*

pāyına düşmüşdür: *Sevgilinin ayağına düşmek, ayağına kapanmak.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [pāyına düşmüşdür, -müş, -dür]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme **pāy-māl** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 262, Mısra 8). [pāy-māl,]

‘Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 2). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ **pāy-māl** itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 6). [pāy-māl,]*

pāy-māl it-: *Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II çok acı, sıkıntı vermek; yırtmak.*

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 7). [pāy-māl it-, -düñ]*

pāy-māl-i ġam ol-: *Derdin zelili olmak, dert tarafından ayaklar altına düşürülmek.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [pāy-māl-i ġam ol-,]*

pā-zehr: *Panzehir, zehri etkisiz hâle getiren madde.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye **pā-zehr** kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [pā-zehr,]*

peftere: *Şahini çağırmak için kullanılan yapma kuş.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [peftere,]*

pehlū: *Göğüs, sine.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye **pehlūsına**
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [pehlūsına, -sı, -n, -a]*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar **pehlūya** gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [pehlūya, -y, -a]*

pehlū: *Göğüs, sine.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye **pehlūsına**
Kāfirem ger var ise gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [pehlūsına, -sı, -n, -a]*

pehlüvān: *Pehlivan.*

Muʿīdīyem ki başılmayup il sözine bugün
Dutuşdum āteş-i ʿışḳuñla **pehlüvān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [pehlüvān,]*

Bir mübārız **pehlüvānam** ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 3). [pehlüvānam, -am]*

penbe: *Pamuk.*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 7). [penbe,]*

penbe: *Pamuk.*

Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış **penbedür**
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [penbedür, -dür]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden
yaḳar çerāġ
Ṣan **penbedür** ki
āyīnelerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 2). [penbedür, -dür]*

penbe: *Pamuk.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum
penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā
eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [penbesinden, -si, -n, -den]*

penbe-i dāġ-ı ġam: *Gam, keder yarasının pamuğu.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz
öldügüm içün tenhā
Uşar **penbe-i dāġ-ı ġam** baña kefen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [penbe-i dāġ-ı ġam,]*

pend: *(Fars.) Öğüt, nasîhat.*

ʿAḳla eydüñ ki delü
göñlüme **pend**
eylemesün
Ḥükmi geçmez bu
vilāyetde çün ol
pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 9). [pend,]*

pend-i: *Nasihat, öğüt.*

Geh **pend-i** ehl-i zühd gehī
taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [pend-i,]*

pend-i ehibbā: *(Gönül) dostlarının öğütleri.*

Bir yaña **pend-i eḥibbā** bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [pend-i eḥibbā, -i]*

pend-i ehibbā: *Dostların öğütleri.*

Bir yaña **pend-i eḥibbā** bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña
bunlar da hicrāndan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [pend-i eḥibbā,]*

per: *Kanat.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve
ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim
cevlān ile **per** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [per,]*

Cāme-i sebz içre sen bu
ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki **per** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [per,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir
tāvūs **per** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [per,]*

per: *Tüy.*

Ben ki meydān-ı belāda bir
dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma
sevdā-yı zülfüñ **per**
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [per,]*

perçem: *Kakül, tepede bırakılan saç.*

Bezm-i ḫüsne şemʿ olalı
rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya
beñzer başı üzre
perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 12). [perçemi, -i]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim
nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur
başum üzre
perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 12). [perçemüm,]*

perde: *Hicap, örtü.*

Māh-ı cemālüñe olalı
perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi
gösterür iy gül-ʿiẕār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 1). [perdedār,]*

perde: *Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.*

Ḫaṭṭ-ı reyhānuñ kenār-ı
zemzeme dikdi nebāt
Perde aşdı sünbül-i
zülfüñ muʿanber
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 8). [perde,]

perde: *Hicap, örtü. II Gönülde hakkın tecellîsine ve ilâhî hakîkatleri görmeye engel olan maddi manevi her şey.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ
ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi
görmez kim riyāsı
perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [perdedür, -dür]

perde içre: *Gizli saklı; tenha yerlerde.*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 4). [perde içre,]

pergāle: *Parça.*

Olup dāġ-ı firāḳuñla ciger
pergāle pergāle
Göñül bāġında her
pergāle zeyn eyler
birer lāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 2). [pergāle,]

pergend: *Dağınık, darmadağın.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī
mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ **pergend** gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 18). [pergend,]

perhīz eyle: *Uzak durmak.*

Gerçi **perhīz eyle** dir
ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler
ölürse perhīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [perhīz eyle,]

perhīz eylemez: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Gerçi perhīz eyle dir
ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler
ölürse **perhīz eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [perhīz eylemez,]

perhīz id-: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak.*

Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 9). [perhīz id-, -em]*

perī: *Güzel/sevgili.*

Kīn idüp ʿāşıḳlara peyveste
ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz
bilürsin iy **perī**
ādemde kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 2). [perī,]

Ḥükmüñe maḥkūm ider
miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy **perī**
mühr-i Süleymān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 10). [perī,]*

İy Muʿīdī ol **perī** tesḫīrin
ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir
oḳunmaduḳ duʿāsı
ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 13). [perī,]

perī: *Peri (soylu güzel) II Sevgili.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum
yāre kim şerḥ eyleye
Bir **perīdür** baḳıcaḳ

ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [perīdür, -dür]
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir **perīdür** baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [perīdür, -dür]
Bir **perīye** mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [perīye, -y, -e]

perī: *Peri II Güzel, Sevgili.*
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy **perī**
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 3). [perī,]*

perī: *Far. güzel, sevgili.*
Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy **perī**
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın II Sevgili.*
Bir **perī** hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [perī,]
Bir **perī** hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [perī,]

perī: *Peri (soylu güzel) II Sevgili.*
Bir **perīye** mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [perīye, -y, -e]

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.*
İy **perī** ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [perī,]*

perī: *1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.*
Görüp cemālüñi şol vech ile utandı **perī**
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 3). [perī,]*
Mescid ü meyḫāne birdür iy **perī** yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [perī,]*
Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol **perī** yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 8). [perī,]*
Sūz-ı dil efzūn olur āh itdügimce iy **perī**
Fi'l-meṣel ol āteşe beñzer ki artar bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 7). [perī,]*
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy **perī**
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 3). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.*
Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e
Var ise iy **perī** Süleymān'sın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 8). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan II Sevgili.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy **perī**
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 5). [perī,]*

perī: *(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).*

Ol **perī** boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 3). [perī,]*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa **perī** daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 8). [perī,]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa **perī** daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 8). [perī,]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy **perī**
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 9). [perī,]*

İy **perī** ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [perī,]*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy **perī** ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 10). [perī,]*

Tāb-ı mülden [iy **perī** ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 1). [perī,]*

perī: *Çekici güzelliğe sahip olan II sevgili.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol **perī** ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [perī,]*

Ol **perī** vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [perī,]*

perī]: *Güzel, sevgili.*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o **perī]**
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 9). [perī],]*

perī-çihre: *Çehresi peri gibi olan, peri yüzlü.*

Yine bir şūḫ-ı **perī-çihre** güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [perī-çihre,]*

perī-hū: *Peri huylu.*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy **perī-ḫū**
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 1). [perī-ḫū,]*

perī-peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

Ḫūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen **perī-peykerle** varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [perī-peykerle, -le]*

perī-peyker: *Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol **perī-peyker** ḫayālidür bugün sulṭān

aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [perī-peyker,]*

Her **perī-peyker** olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [perī-peyker,]*

Şol **perī-peyker** ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [perī-peyker,]*

Sen **perī-peykere** ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 3). [perī-peykere, -e]*

perī-peyker: *Peri yüzlü.*

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir **perī-peykerle** göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 8). [perī-peykerle, -le]*

perī-peyker: *Peri yüzlü II peri gibi çok güzel yüzlü (kimse); çok güzel sevgili.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol **perī-peyker** ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [perī-peyker,]*

perī-peyker: *Peri gibi güzel yüzlü. II Sevgili.*

Āşnālıḳlar virür her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol **perī-peyker** ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [perī-peyker,]*

perī-peyker: *Peri yüzlü (sevgili).*

İy Muʿīdī ol **perī-peykerle** añma ḥālümi
İşiden dīvāne olur dāstānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 13). [perī-peykerle, -le]*

perī-rū: *Peri yüzlü [güzel].*

Ṭolaşurken ol **perī-rūnuñ** ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [perī-rūnuñ, -nuñ]*

perī-ruḥsār: *Peri yüzlü (sevgili).*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı **perī-ruḫsārı** kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde vālih nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [perī-ruḫsārı, -ı]*

perīşān: *Far. 1. Dağınık, karışık.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü **perīşāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [perīşāndur, -dur]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm **perīşāndur** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 4). [perīşāndur, -dur]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre **perīşān** eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 1). [perīşān,]*

perīşān: *Karmakarışık.*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol **perīşān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 2). [perīşān,]*

perīşān: *Kötü, kederli, üzgün.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü **perīşān** mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [perīşān,]*

perīşān: *Dağınık, dağılmış, karışık, toplu ve düzenli olmayan II üzüntülü, kederli; aşık.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu **perīşānlıḳ** baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 6). [perīşānlıḳ, -lıḳ]*

perīşān: *Acınacak bir durumda olan, zavallı.*

Maḫşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli **perīşān**
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [perīşān,]*

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḥi
Zülfüñe beñzer **perīşāndur** dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [perīşāndur, -dur]*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli **perīşān** oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 10). [perīşān,]*

Zülfüñ ucından **perīşān** olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 7). [perīşān,]*

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı **perīşān** olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [perīşān,]*

Küfr-i zülfüñsüz cihānda bir müselmān olmasun
Kimsenüñ ḥālüm gibi ḥāli **perīşān** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 2). [perīşān,]*

perīşān: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Dil **perīşāndur** Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [perīşāndur, -dur]*

Gerçi nevrūz oldı çeşmüm ebr-i giryāndur henüz
Açdı gül mecmūʿasın göñlüm **perīşāndur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [perīşāndur, -dur]*

perīşān: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Bir ḳurı sevdā ile ḳaldum **perīşānlıḳda** kim
Ḥālüm itmişdürʿ mükedder kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 15). [perīşānlıḳda, -lıḳ, -da]*

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü **perīşān** eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [perīşān,]*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur **perīşān** rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [perīşān,]*

perīşān: *Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ
perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i
dırāzum yoḳ yire
ḳıldum telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 3). [perīşān,]

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Ben **perīşān** olduġım iy
māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden
zülf-i dil-āvīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 9). [perīşān,]

Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste **perīşān** ü
siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [perīşān,]

Oldı zülfüñden **perīşān**
müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür
ḫūnīn-cigerler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 1). [perīşān,]

perīşān eyle: *Dağıtmak.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre **perīşān eyle** kim
Nev-cüvānsın yaraşur
ṭop ile çevgān
oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 5). [perīşān eyle,]

perīşān eylemez: *Dağıtmak, karmakarışık duruma getirmek//acınacak duruma getirmek.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur
ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm
zār ü **perīşān eylemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [perīşān eylemez,]

perīşān- ḥāl: *Perişan duruma getirmek.*

Ne var olduñ ise dilber
ḳayurmaz bildügin
itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz
perīşān- ḥāl idüp
gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 12). [perīşān-ḥāl,]*

perīşān ol-: *Dağılmak, karmakarışık duruma gelmek.*

Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 2). [perīşān ol-, -dı]*

perīşān ol-: *Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı
zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān
olur aḫşām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 6). [perīşān ol-, -ur]

perişanlık: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış
perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i
siyāhumdur muṣavver
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 7). [perīşānlıġı, -ı]

perīşān-rūzgār: *Darmadağınık, düşkün halde, perişan (olan kimse).*

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i
ʿanbersā bāña
Şām iden ṣubḥum
perīşān-rūzgārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 14). [perīşān-rūzgārumdur,]*

perī-sīmā: *Peri yüzlü, insanın aklını başından alacak kadar güzel (sevgili).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu
perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür
itmekde nā-pervā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [perī-sīmā,]

perī-sīmā: *Peri yüzlü güzel.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca
ol **perī-sīmā** yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 4). [perī-sīmā,]

perīveş: *Peri gibi, çok güzel (kimseler).*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca **perīveşlerde** bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [perīveşlerde, -ler, -de]*

perīveş: *Peri gibi olan sevgili; peri gibi çok güzel olan sevgili.*

Ol **perīveşden** Muʿīdī
ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 13). [perīveşden, -den]

Dil no'la Mecnūn olursa ol **perīveşden** cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 7). [perīveşden, -den]

perīveşler: *Peri gibi, çok güzel (kimseler).*

Vehm ider dilde **perīveşler** ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [perīveşler,]

perī̇: *(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).*

Çün **perīler** per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḫaẓer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 1). [perīler, -ler]*

perr: *Kanat.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri **perrinden** öñürdür varmaġa pervāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [perrinden, -i, -n, -den]

perr: *Kanat .*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [perri, -i]

perr ü bāl: *Kol ve kant.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa **perr ü bāl** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [perr ü bāl,]

perr ü bāl olmasa: *Kol kanat germek, korumak.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [perr ü bāl olmasa, -ma, -sa]

perr-i ṭūtī: *Papağan kanadı.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 6). [perr-i ṭūtī,]

pertāb eyle-: *Atmak, fırlatmak. .*

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [pertāb eyle-, -se, -m]*

pertev: *Işık.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ **pertevi**
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 422, Mısra 1). [pertevi, -i]

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı peydā her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ **pertevi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 8). [pertevi, -i]

pertev-i mihrüñle: *(Sevgili kastedilerek) güneşinin ışığı.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [pertev-i mihrüñle, -üñ, -le]*

pertev-i şebtāb: *Ateş böceğinin ışığı.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [pertev-i şebtāb, -a]*

pervāne: *Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.*

Şemʿveş **pervānedür** cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 13). [pervānedür, -dür]*

pervāne: *1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam **pervāne** gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [pervāne,]*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam **pervāne** gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [pervāne,]*

Pervāne oda düşdi Muʿīdī ġam-ı ʿışḳa
Cān virdi iki ʿāşıḳ-ı dīvāne ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [pervāne,]*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 5). [pervāne,]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün **pervāneyüz**
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 13). [pervāneyüz, -yüz]*

Muʿīdī gerçi **pervāne** olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 9). [pervāne,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül **pervānesi**
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [pervānesi, -si]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider **pervāneyi** her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [pervāneyi, -y, -i]*

pervāne: *Gece vakti mum ışığının etrafında dönen kelebek. II Âşık.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa **pervāneler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [pervāneler, -ler]

pervāne gibi: *Geceleri ışığın*

etrafında dönen küçük kelebek gibi. II âşık.

Āşüfte dil cemālüñi
gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i
şebistāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [pervāne gibi,]

pervāneler: *(Kendini ateşe atıp yakan) pervane kelebeği.*

Pervāneler gibi añıcaḳ
şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña
kim yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 7). [pervāneler,]

pervāneveş: *Pervane gibi.*

Yansa reşkinden ne ṭañ
pervāneveş cān her
gice
Yār ile ḫalvetdedür
şemʿ-i şebistān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 1). [pervāneveş,]*

pervāneveş: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi.*

Niçe yanmasun Muʿīdī
odlara **pervāneveş**
ʿĀşıḳ olmışdur benüm
şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [pervāneveş,]

pervāneveş: *Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.*

Çün maḥabbet nārına cān
atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola
pervāneveş yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 10). [pervāneveş,]*

Her ṭaraf **pervāneveş**
çizginse bülbüller ne
ṭañ
Sebze bezmin zeyn
içün şemʿ-i şebistān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 13). [pervāneveş,]*

Raḳs iderse ṭañ degül
pervāneveş cānum
benüm
Her gice ḳarşumdadur
şemʿ-i şebistānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 1). [pervāneveş,]*

Dirīġā her gice meclis gezer
şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-
gerdān olur
pervāneveş cānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 2). [pervāneveş,]

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem **pervāneveş**
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ ṭutsun mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [pervāneveş,]

pervā-yı tenden: *Vücut korkusu.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef
olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden
çek elüñ **pervā-yı**
tenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [pervā-yı tenden, -den]

perverde: *Perverde Tatlısı.*

Ne şeker-senbūse ne
perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa
laʿl-i leb-i dilberdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [perverde,]

pervīz: *Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarı Husrev'in lakabı II İkbal ve izzet sahibi, galip.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider **Pervīz** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [pervīz,]

pes: *Bu nedenle, bu yüzden, onun için.*

Göz ḳamaşur baḳamazam
yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür
cemālüñ māhına
ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [pes,]

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [pes,]

pes: *(Durum) Öyle iken.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire **pes** ḳīl ü ḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 10). [pes,]*

peşīmān: *Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden **peşīmān** yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [peşīmān,]

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol **peşīmān** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [peşīmān,]

peşīmān: *Pişman.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [peşīmāndur, -dur]

peşīmān it-: *Pişman etmek.*

Nev-bahār eyyāmıdur nāz ile cevlān itdi gül
Bādeden geçmişleri geldi peşīmān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 2). [peşīmān it-, -di]

peşmīne-pūş: *Yünden hırka giyen.*

Gāh gönlüm bāde-nūş oldı gehī **peşmīne-pūş**
ʿĀlem içre itmedük bir yüz ḳarası ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 11). [peşmīne-pūş,]

peydā: *Aşikâr, var, mevcut.*

Ẓulmet-i şebden duḫān olmazdı **peydā** her ṭaraf
Ḫırmen-i mehtāba od urmasa ḥüsnüñ pertevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 7). [peydā,]

peydā: *Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ **peydā**
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 5). [peydā,]

peydā olur: *Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim **peydā olur** elbette āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [peydā olur,]

peyġām: *Haber, bilgi.*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi **peyġāmum** benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 1). [peyġāmum, -um]*

peygār-ı dil: *Gönül savaşçısı.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā **peygār-ı dil**
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [peygār-ı dil,]

peyk ol-: *Bir şeyin etrafında, ona tabi olarak dönmek.*

İy Muʿīdī yiter olduñ bu hevā yolında peyk

Niçe bir il sözine ola cevābuñ lebbeyk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 21). [peyk ol-, -duñ]

<u>peykān:</u> *Far. Ok temreni.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā **peykānıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [peykānıdur, -ı, -dur]

Serv bir **peykān** ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [peykān,]

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki **peykān** oldı yine merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [peykān,]

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne **peykān** kim ururs ın sīne-i sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 8). [peykān,]

İy müjen **peykānı** göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 1). [peykānı, -ı]

<u>peykān:</u> *Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü **peykānlar** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 12). [peykānlar, -lar]

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe **peykāndur** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 10). [peykāndur, -dur]

<u>peykān:</u> *Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ **peykānı** dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [peykānı, -ı]

Cevr oḳı **peykānlarıyla** ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 5).

[peykānlarıyla, -ları, -yla]

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile **peykāne** ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 10). [peykāne, -e]

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı **peykān** ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 6). [peykān,]

<u>peykān:</u> *Okun ucundaki sivri demir II Sevgilinin kirpiği (Peykân yapılırken çeliğe su verilmesi nedeniyle terkibinde su vardır. Âşık peykânı isterken gönlünü bu su ile ferahlandıracak, şâd olacaktır.).*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu **peykāndur** gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 16). [peykāndur, -dur]

<u>peykān:</u> *Ok temreni. II Sevgilinin kirpiği.*

Her nihāl-i tāze bir oḳ oldı bülbül ḳaṣdına
Ġonçe-i nev-resteden ol oḳa **peykān** itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 269, Mısra 10). [peykān,]

peykān: *Okun ucundaki sivri demir, temren, II Sevgilinin kirpiği.*

Ol ḳadar **peykānlaruñ** var
cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [peykānlaruñ, -lar, -uñ]

peykān: *I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda **peykān** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 10). [peykān,]

peykān: *Ok temreni. (Okun ucundaki sivri demir).*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu **peykāndur** henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [peykāndur, -dur]

peykān-ı belā: *Bela temreni.*

Dilde **peykān-ı belā** ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [peykān-ı belā,]*

peykān-ı gül: *Gül peykanları.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 3). [peykān-ı gül, -dür]

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü **peymān** eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [peymān,]*

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

Āferīn şol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda **peymānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [peymānı, -ı]*

peymāne: *Far. Kadeh.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile **peymāne** derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [peymāne,]*

Laʿl-i nābuñ rengidür **peymāneden** maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 9). [peymāneden, -den]*

peymāne: *Kadeh.*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ **peymāne** yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 5). [peymāne,]*

peymāne: *(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını **peymāne** imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [peymāne,]*

peyvend: *Far. Bağ, rabıta, ittisal, taalluk: mâsivallahtan gönül peyvendi kes.*

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña **peyvend** gül *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 267, Mısra 4). [peyvend,]

peyveste: *Bitişik.*

Kīn idüp ʿāşıḳlara **peyveste** ḳaşuñ itme çīn
Kim eyü olmaz bilürsin iy perī ādemde kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 1). [peyveste, -dur]*

peyveste: *"Sürekli olarak, her zaman, daima, hep" anlamında gelen zarf.*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [peyveste,]*

peyveste kaş-: *(Sevgilinin) bitişik, çatık kaşı.*

Peyveste ḳaşlaruñı eger kendüzine dil
Bir nā-tüvānı gör ki iñen iki yā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [peyveste ḳaş-, --lar, --uñ, --ı]*

piç-ā-piç: *Far. Birbirine dolaşmış, karma karışık, eğri büğrü (saç).*

Veh ki **pīç-ā-pīç** olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 1). [pīç-ā-pīç,]*

pinhān: *Ar. Gizli.*

Gül yüzüñden utanup şol resme **pinhān** oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [pinhān,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile **pinhān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 4). [pinhān,]*

pinhān ol-: *Saklanmak, gizlenmek.*

Cān gibi laʿlüñ ḳaçan kim dīdeden pinhān olur
Her ḳadeḥ kim nūş idem ġamdan içinde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [pinhān ol-,]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse.*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oğlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur **pīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 14). [pīrüñ, -üñ]*

pīr: *Pir, mürşit.*

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa **pīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 4). [pīrüñ, -üñ]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [pīr,]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II Yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

Gerçi **pīr** olduñ Muʿīdī aşşı ne āh itmedin
ʿĀşıḳın ḥālini bilmez çünki oğlandur ḥabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [pīr,]*

pīr: *Yaşlı, ihtiyar II Görmüş geçirmiş kimse.*

Her ne deñlü **pīr** ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [pīr,]

pīr: *İhtiyar, yaşlı.*

Vaḳtidür terk eyle **pīr** olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 13). [pīr,]

pīr: *(Fars.) Bir tarîkatın kurucusu.*

İy **pīr** olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 3). [pīr,]*

pīr: *Far. Yaşlı kişi.*

Gerçi **pīr** olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [pīr,]

pīr eyle-: *Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [pīr eyle-, -di]

pīr oldı: *Yaşlanmak.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 17). [pīr oldı,]

pīrāhen: *Gömlek, kamis.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar **pīrāhen** ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [pīrāhen,]

pīrāhen: *Gömlek.*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña **pīrāhenüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 6). [pīrāhenüm, -üm]

pīrāhen: *Gömlek.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar **pīrāhen** ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [pīrāhen,]

pīrāye: *Süs, zinet.*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ **pīrāyedür**
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 13). [pīrāyedür, -dür]

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma **pīrāyedür** lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 9). [pīrāyedür, -dür]

pīrehen: *Gömlek.*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi **pīrehen**
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [pīrehen,]

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök **pīrehen** itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245,

Mısra 8). [pīrehendür, -dür]

Ṣarılduġında kefen baña **pīrehen** yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 1). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

Bürehne ʿāṣıḳ-ı zārem kefenden **pīrehen** eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 17). [pīrehen,]*

pīre-zen: *Acûze, kocakarı, ihtiyar.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış **pīre-zendür** zāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [pīre-zendür, -dür]*

pīr-i muġān: *İhtiyar meyhaneci.*

Dikelüm **pīr-i muġān** gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 5). [pīr-i muġān,]*

pīr-i nā-tüvān oldumsa:

Dermansız bir ihtiyar olmak.

Şimdi **pīr-i nā-tüvān oldumsa** baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [pīr-i nā-tüvān oldumsa, -du, -m, -sa]*

pīr-i suḫendān: *Söz erbabı.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez **pīr-i suḫendān** ile baḥş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [pīr-i suḫendān,]*

pīrūz: *Bahtlı, talihli olmak.*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm **pīrūz** olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 3). [pīrūz,]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

Gerçi dil bir bendedür **pīrūze** vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [pīrūze,]*

pīrūze-cām: *Firuze kadeh.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol **pīrūze-cām** içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 8). [pīrūze-cām,]*

pīrūze-ṣürāḥī: *Firuze sürahi.*

Serv **pīrūze-ṣürāḥī** lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 11). [pīrūze-ṣürāḥī,]*

pīş: *Ön.*

Varmaz iseñ gülşene **pīşüñde** külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 7). [pīşüñde, -üñ, -de]*

pīş-keş: *Hediye, armağan.*

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne **pīş-keşin** her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [pīş-keşin,]*

pīş-keş-i cān: *Âşığın canını armağan etmesi.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına

Bilmezem daḥi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [pīş-keş-i cān, -i]

pīş-keş-i cān: *Sevgili uğruna âşığın canını armağan etmesi.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [pīş-keş-i cān,]

pīste-dehān ü şekkerīn-leb: *Fıstık ağızlı ve şeker dudaklı (sevgili).*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol **pīste-dehān ü şekkerīn-leb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [pīste-dehān ü şekkerīn-leb,]

pister: *Yatak, döşek.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer **pisterde** bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [pisterde, -de]*

piyāle: *Kadeh, şarap bardağı.*

Laʿlüñ **piyālesin** göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 9). [piyālesin, -sin]

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı
Ne çāre göñlümi çünkim **piyāle** döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 10). [piyāle,]

pul: *Akçe, para.*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir **pula** bāzār içre bāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 8). [pula, -a]

pūlād-ḳalḳān: *Çelikten yapılmış kalkan.*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir **pūlād-ḳalḳāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [pūlād-ḳalḳāndur, -dur]*

pūlād-miġfer: *Çelik miğfer.*

Ol Muʿīdīyem ki cānā düşmen ile ceng içün
Dūd-ı āhum giydirür **pūlād-miġfer** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 14). [pūlād-miġfer,]

pür: *Dolmak.*

Cism-i gül **pür** dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül **pür** belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [pür,]

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

Derūnuñ lāleveş **pür** dāġ olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [pür,]

pür: *Ağacın yapraklarının bolluğu.*

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini **pür** gül ü reyḥān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [pür,]

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün **pür** dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [pür,]*

pür: *Çok fazla, dolu.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile **pürdür** bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

145, Mısra 13). [pürdür, -dür]

Leblerüñsüz eşk-i meygün ile **pürdür** gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [pürdür, -dür]

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim **pürdür** ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 12). [pürdür, -dür]*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla **pürdür** ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 2). [pürdür, -dür]*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oğlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 12). [pürdür, -dür]*

pür: *(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.*

Sīnemüñ her cānibi kim **pür** cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [pür,]*

Sīne **pür** dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [pür,]*

Yine sūz-ı derūnumdan **pür** oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [pür,]*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oğlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 13). [pür,]*

pür: *Dolu; çok fazla II çok, pek çok.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile **pürdür** şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [pürdür, -dür]*

pür belā: *Bela dolu.*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül **pür belā**
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [pür belā,]*

pür- humār ol-: *Baştan ayağa sarhoş olmak.*

Bezm-i gülde mest olup ġonçe kenār olmış yine
Bāde-i nāz ile nerges pür- ḫumār olmış yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 22). [pür-ḫumār ol-, -mış]*

pür itmekde: *Doldurmak, kaplamak.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile **pür itmekde** nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [pür itmekde, -mek, -de]*

pür şafā: *Neşe dolu, eğlenceli.*

Āyīne-i ruḫuñla göñül **pür şafā** iken
Bıraḳdı araya keder ol nā-bekār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 11). [pür şafā,]*

pür-belā: *Bela dolu. II Âşığın bedeni.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna **pür-belā** olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp şuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [pür-belā,]*

pür-cūş iden: *(Denizi) coşturmak.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını **pür-**

cūş iden seyl-i
revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 4). [pür-cūş iden, -en]

pür-dāġ: *Yarayla dolu.*

Bir mübārızdur bu gönlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i **pür-dāġ** anuñ āyīnelü ḳalkanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [pür-dāġ,]

pür-fiġān ol-: *Inilti ile dolmak, inlemeye başlamak.*

Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 12). [pür-fiġān ol-, --mış]

pür-hayāl: *Hayalle dolu.*

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī **pür-ḫayāl** itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 14). [pür-ḫayāl,]

pür-humār: *İçkiden sonra gelen aşırı baş ağrısı, sersemlik halinde bulunmak.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges **pür-ḫumār** ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [pür-ḫumār,]*

pür-ḫūn: *Kan içinde kalmak ‖ kan ağlamak.*

Şafaḳ mānendi **pür-ḫūndur** Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [pür-ḫūndur, -dur]*

pür-hūn: *Kanlı, kan dolu.*

Saña ʿāṣıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi **pür-ḫūn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [pür-ḫūn,]*

pür-hūn: *Kan dolu, kanlı.*

Yay idüp ḳaddüm atarsın ġamze oḳın her yaña
Billāh insāf eyle baġrum niçe **pür-ḫūn** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 6). [pür-ḫūn,]

pür-hūn: *Kan dolu, kan içinde.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm **pür-ḫūn** iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [pür-ḫūn,]*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına **pür-ḫūn**
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 5). [pür-ḫūn,]

pür-nūr: *Nurla dolu.*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş **pür-nūr** olupdur iy ṣanem gönlüm evi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [pür-nūr,]

pür-sūz: *Ateş dolu, yakıcı.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye **pür-sūz** ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [pür-sūz,]*

pür-sūz: *Ateş dolu, yakıcı.*

Pür-sūz ise ṭañ mı benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eşer nāle ile efġānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [pür-sūz,]

pür-sūz oldı: *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb.*

duyguların yakıcı etkisiyle dolu olmak.

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle **pür-sūz oldı** kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [pür-sūz oldı, -dı]

püser: *Oğul, erkek çocuk.*

Şol **püser** kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 1). [püser,]

pusu: *Gizli, görünmeyecek yer.*

Başa çıḳardı göñül zülfüñle ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni **pusudadur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [pusudadur, -da, -dur]

pūte-i hicrān: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 10). [pūte-i hicrān, -a]

rā ḳaş-:

1. **rā ḳaş-:***-lar, -u, --ña, -*

Gazel 119

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) "□" harfine benzeyen yay gibi kaşları.

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur

rab:

1. **rab:**

Gazel 196

Mısra: **8**

Allah.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

raġbet:

1. **raġbeti:***-i*

Gazel 399

Mısra: **11**

Değer, kıymet.

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

2. **raġbet:**

Gazel 431

Mısra: **12**

Dilemek, istemek.

Şimdi bildüm faẓl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

rāḥat:

1. **rāḥat:**

Gazel 438

Mısra: **3**

Istırapsız, kedersiz olma.

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

2. **rāḥat:**

Gazel 438

Mısra: **14**

Rahat, gönül huzûru.

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

rāḥat ḳomadı:

1. **rāḥat ḳomadı:***-ma, -dı*

Gazel 13

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**

Rahat bırakmak.

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

rāhib:

1. **rāhib:**

Gazel 321

Mısra: **6**

Ar. Rahip, Hıristiyan din adamı.

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün

raḥm:

1. **raḥm:**
Gazel 167
Mısra: **9**
Acıma, esirgeme, merhamet etme.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

2. **raḥm:**
Gazel 299
Mısra: **9**
Acıma, esirgeme, merhamet etme.

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

3. **raḥm:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Acıma, esirgeme, merhamet etme.

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

4. **raḥm:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Acımak esirgemek.

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

5. **raḥm:**
Gazel 309
Mısra: **7**
Acımak esirgemek.

Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

6. **raḥm:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Acıma, esirgeme, merhamet etme.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

7. **raḥm:**
Gazel 333
Mısra: **11**
Acıma, esirgeme, merhamet etme.

Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen

8. **raḥmı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **5**
Merhamet, acıma.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

raḥm eyle:

1. **raḥm eyle:**-*yüp*
Gazel 60
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaş u ḫār ile sedd

2. **raḫm eyle:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

raḥm it:

1. **raḥm it:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

2. **raḥm it:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

raḥm it-:

1. **raḥm it-:**--*se*
Gazel 142
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

raḥm itme-:

1. **raḥm itme-:**-*se*
Gazel 214
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet göstermemek,acımamak.

Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

raḥm itmedüñ:

1. **raḥm itmedüñ:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmedin, acımadın.

İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür

raḥm itmez:

1. **raḥm itmez:**-*mez*
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmemek, acımamak.

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

2. **raḥm itmez:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmemek, acımamak.

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḥi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

raḥm itseñ:

1. **raḥm itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek.

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

raht:

1. **raḫtını:**-*ın, -ı*
Gazel 191
Mısra: **3**
Mal varlığı, servet.

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş

raḳam:

1. **raḳam:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Ar. yazı yazma.

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek
Gerçi ḫaṭuñ raḳam döküp eyler ḥisāb-ı nāz

rakîb:

1. **raḳīb:**
Gazel 25
Mısra: **11**
Düşman. II Sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

2. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **11**
Sevgili ile âşığın görüşmesini engelleyen canlı cansız her şey.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ş̲evāb

3. **raḳīb:**

Gazel 33

Mısra: **2**

Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan her şey.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

4. **raḳīb:**

Gazel 34

Mısra: **8**

Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan her şey.

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

5. **raḳīb:**

Gazel 108

Mısra: **7**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

6. **raḳībe:**-*e*

Gazel 118

Mısra: **11**

Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri. II Divân şiirinde âşık- mâşûk ikilisi arasında âşık ile yarışan ve ona ortak olan kişidir.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

7. **raḳīb:**

Gazel 177

Mısra: **13**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

N'içün
Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz raḳīb
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz

8. **raḳīb:**

Gazel 180

Mısra: **11**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

9. **raḳībüñ:**-*üñ*

Gazel 192

Mısra: **8**

Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

10. **raḳīb:**

Gazel 233

Mısra: **11**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

11. **raḳīb:**

Gazel 321

Mısra: **9**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḫabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün

12. **raḳīb:**

Gazel 322

Mısra: **5**

(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.

Bir görmesün raḳīb ile biz ḳulların ḫabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün

13. **raḳībi:**-*i*

Gazel 348

Mısra: **5**

Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

14. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 350
Mısra: **6**
Ağyar, gayr.

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

15. **raḳībe:**-*e*
Gazel 398
Mısra: **9**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

raḳīb-:

1. **raḳībledür:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

raḳīb-i bed-liḳā:

1. **raḳīb-i bed-liḳā:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çirkin yüzlü rakip.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

raḳīb-i nākes-:

1. **raḳīb-i nākes-:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşağılık rakip.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḫayvāna rāz

rakīb:

1. **raḳīb:**
Gazel 56
Mısra: **13**
Rakip.

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nādān küstāḫ

rakṣ:

1. **raḳṣ:**
Gazel 200
Mısra: **9**
Dans etmek.

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḫaẕẕ

rakṣ id-:

1. **raḳṣ id-:**-*er*
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek.

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

rakṣ urduġınca:

1. **raḳṣ urduġınca:**-*duġ, -ınca*
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek, oynamak.

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

raksa gir-:

1. **raḳṣa gir-:**-*di*
Gazel 268
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek.

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

rakīb:

1. **raḳībi:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **15**
Aşığın rakibi.
Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

rām:

1. **rām:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Uyan, buyruk altına giren.
Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını rām eyleñüz

rām eyle-:

1. **rām eyle-:**-*düñ*
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaat etmek, boyun eğmek.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

rām ol-:

1. **rām ol-:**-*ur*, --*sa*
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uymak, boyun eğmek.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

raʿnā:

1. **raʿnā:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Güzel, hoş, latif.
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

2. **raʿnā:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Pek hoş, pek güzel.
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

raʿnā düḫavī-:

1. **raʿnā düḫavī-:**-*ler*
Gazel 143
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, hoş kıymetli kumaş.
Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

rāst:

1. **rāst:**
Gazel 38
Mısra: **12**
Doğru, doğrudan, doğru bir şekilde.
Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

rāst urur:

1. **rāst urur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vurmak.
ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

rāstī:

1. **rāstī:**
Gazel 327
Mısra: **7**
1. Doğruluk. 2. zf. Doğrusu.
Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

rāst-ḳadd ü kec-küleh:

1. **rāst-ḳadd ü kec-küleh:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) düzgün boyu ve eğik külahı.
Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

rāy:

1. **rāyına:**-*ı, -n, -a*

Tahmis 3

Mısra: **18**

Ra misali kaş.

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

rāyet:

1. **rāyet:**

Gazel 143

Mısra: **1**

(Ar.) Sancak, bayrak.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

râygân:

1. **rāygān:**

Gazel 105

Mısra: **6**

Bedava.

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

2. **rāygān:**

Gazel 295

Mısra: **8**

Bedava, bedelsiz.

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil- ḫasteyi
Naḳd-i cān ise murāduñ rāygān olmaz begüm

rāygān ol-:

1. **rāygān ol-:**-*mış*

Gazel 91

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bolca, Pek çok.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

rā-yı raḥmetdür:

1. **rā-yı raḥmetdür:**-*dür*

Gazel 28

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmet ra'sı. (Harf manasında).

Dāl-i devletdür bu kākül ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol ebrū-yı dü-tā

rāz:

1. **rāzuñ:**-*uñ*

Gazel 46

Mısra: **13**

Gizlenen şey, sır.

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs

2. **rāzını:**-*ın, -ı*

Gazel 159

Mısra: **4**

(Fars.) Gizlenen şey, sır.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

3. **rāz:**

Gazel 175

Mısra: **8**

Gizlenen şey, sır.

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

4. **rāzum:**-*um*

Gazel 197

Mısra: **18**

Gizlenen şey, sır.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

5. **rāzın:**-*ı, -n*

Gazel 204

Mısra: **4**

Gizlenen şey, sır.

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār şemʿ

6. **rāzumı:**-*um, -ı*

Gazel 282

Mısra: **13**

Gizlenen şey, sır.

İy Muʿīdī rāzumı ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm

7. **rāzum:**-*um*

Gazel 307

Mısra: **10**

Gizlenen şey, sır.

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

8. **rāzuñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 308

Mısra: **11**

Gizlenen şey, sır.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

9. **rāzum:**-*um*

Gazel 335

Mısra: **14**

Gizlenen şey, sır.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḥalḳa destān eyleyen

10. **rāzın:**-*ı, -n*

Gazel 363

Mısra: **7**

Gizlenen şey, sır.

Şerm ider açmaġa rāzın ʿāşıḳ-ı mestāneler
Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet çekmeden

11. **rāzum:**-*u, -m*

Gazel 414

Mısra: **1**

Sır, gizli şey, gizem.

Āşkār olmazdı rāzum dīde giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān olmasa

12. **rāzın:**-*ın*

Gazel 439

Mısra: **13**

Sır.

Būse rāzın açmasun dirseñ Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ ḫātemi

rāz açıl-:

1. **rāz açıl-:**-*ma, -sun*

Gazel 240

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırrım açılmasın, ortaya çıkmasın.

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

rāz-dār:

1. **rāz-dār:**

Tahmis 3

Mısra: **10**

Sır sahibi, sır tutan.

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

rāżı:

1. **rāżı:**

Gazel 335

Mısra: **13**

(Ar.) Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḥalḳa destān eyleyen

rāz-ı ʿāşıḳ:

1. **rāz-ı ʿāşıḳ:**-*a*

Gazel 259

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların sırrı.

Ṣol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

rāz-ı ʿışḳı:

1. **rāz-ı ʿışḳı:**

Gazel 89

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sırrı.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿis cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

2. **rāz-ı ʿışḳı:**

Gazel 115

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sırrı.

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

rāz-ı laʿlüñ:

1. **rāz-ı laʿlüñ:**

Gazel 201

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağın sırları.

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ

rāz-ı leb-:

1. **rāz-ı leb-:**-*üñ*

Gazel 196

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) dudağının sırrı.

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż

rāz-ı nihān:

1. **rāz-ı nihān:**-*um*

Gazel 75

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli, saklı tutulan sır.

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

rāz-ı pinhān:

1. **rāz-ı pinhān:**-*uñ*

Gazel 244

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli tutulan sır.

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ

rebābuñ:

1. **rebābuñ:**

Gazel 257

Mısra: **2**

Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.

Vücūdı şīşe şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ

recā:

1. **recā:**

Gazel 331

Mısra: **11**

Dilek, niyâz,istek, ümit.

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

red it-:

1. **red it-:**-*me*

Gazel 64

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri çevirme,.

Pādşāhum çünki iḫlāṣın bilürsin şübhe yoḳ
İtme yazuḳdur Muʿīdī beñdeni billāh red

refik:

1. **refīḳ:**

Gazel 337

Mısra: **4**

Arkadaş, dost.

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy refīḳ Allāh içün

2. **refīḳ:**

Gazel 424

Mısra: **5**

Arkadaş, yoldaş.

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni

reftār:

1. **reftāruñı:**-*uñ, -ı*

Gazel 46

Mısra: **7**

Yürüyüş, gidiş, (sevgilinin) salına salına yürüyüşü.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫş

2. **reftārın:**-*ın*

Gazel 283

Mısra: **3**

Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

reftār vakt-:

1. **reftār vaḳt-:**-*i*

Gazel 97

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) salına salına yürüdüğü vakit.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

rehber:

1. **rehber:**

Gazel 5

Mısra: **12**

Kılavuz, yol gösterici.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

2. **rehberüñ:**-*üñ*

Gazel 385

Mısra: **12**

Kılavuz, yol gösterici.

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

rehber olmasa:

1. **rehber olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 5

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol göstermek, kılavuzluk yapmak.

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña

rehe yaḳın yir:

1. **rehe yaḳın yir:**

Gazel 57

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yola yakın yer.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

reh-güzār:

1. **reh-güzāruñdur:**-*(u)ñ, -dur*

Gazel 239

Mısra: **8**

Güzergâh, geçilen yer.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

reh-güzer:

1. **reh-güzerdür:**-*dür*

Gazel 50

Mısra: **6**

Geçit, geçecek yol.

Gerçi iy ġamze cānı gözlersin
Reh-güzerdür hele bedenden geç

2. **reh-güzerüñ:**-*üñ*

Gazel 233

Mısra: **4**

Geçilen yol, geçit.

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ

reh-i dildāre:

1. **reh-i dildāre:**-*e*

Gazel 32

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yolu.

İy Muʿīdī reh-i dildāre nişār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher dīde-i ter leb-ber-leb

reh-i ʿışḳ-:

1. **reh-i ʿışḳ-:**-*a*

Gazel 92

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu.

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n’ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

reh-i ʿışḳ:

1. **reh-i ʿışḳ:**-*uñ, -da*

Gazel 248

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n’içün dāl eyledüñ

reh-nümâ:

1. **reh-nümā:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Yol gösteren, rehber, kılavuz.
ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

reh-zenler:

1. **reh-zenler:**
Gazel 395
Mısra: **10**
Yol kesenler, eşkıyalar.
Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

remz:

1. **remz:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Gizlice işaret, ima, belirti.
Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile şaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

remz-i nihān-:

1. **remz-i nihān-:**--*dan*
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli işaret.
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

renc:

1. **renc:**
Gazel 276
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. renc/renç) 1. Ağrı, sızı: 2. Zahmet, eziyet, ıztırap.
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

2. **renc:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Zahmet, eziyet, ıstırap, dert.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

rencīde:

1. **rencīdedür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **7**
İncinmiş, kırılmış (kimse).
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

reng:

1. **rengidür:**-*idür*
Gazel 195
Mısra: **9**
Renk.
Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

2. **rengi:**-*i*
Gazel 241
Mısra: **3**
Renk.
Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

3. **rengi:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **13**
Renk.
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

4. **reng:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Düzen, oyun, hîle.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

5. **reng:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Boya.
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim

Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

6. **reng:**

Gazel 307

Mısra: **8**

Düzen, oyun, hîle.

İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

7. **rengi:**-*i*

Gazel 345

Mısra: **4**

I. Renk. II. Görünüş, tarz, şekil, suret.

Kīmyādur çün kara ṭoprāġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

8. **reng:**

Gazel 351

Mısra: **1**

Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

9. **rengīn:**-*i, -n*

Gazel 365

Mısra: **12**

Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

10. **renginden:**-*i, -n, -den*

Gazel 440

Mısra: **6**

Renk.

Āferīn ol
erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

reng eyle-:

1. **reng eyle-:**-*y, --üp*

Gazel 213

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile yapmak, oyun etmek, aldatmak.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

rengi:

1. **rengi:**

Gazel 332

Mısra: **9**

Gülün kırmızı rengi.

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

reng-i nazm:

1. **reng-i naẓm:**-*uñ, -dan*

Gazel 268

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renkli şiirler.

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

reng-i rūy-:

1. **reng-i rūy-:**--*uñ*

Gazel 195

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün rengi.

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż

reng-i rūy:

1. **reng-i rūy:**

Gazel 244

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün rengi.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

rengīn:

1. **rengīn:**

Gazel 74

Mısra: **11**

Renkli olan, parlak renkli II güzel, hoş, süslü.

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

2. **rengīndür:**-*dür*

Gazel 185

Mısra: **13**

I. Renkli, parlak renkli. II. Güzel, latif, hoş.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān olmış

3. **rengīn:**

Gazel 272

Mısra: **12**

Güzel, parlak, renkli, boyalı.

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

4. **rengīn:**

Gazel 274

Mısra: **13**

Güzel, hoş, latif. || Renkli.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

5. **rengīn:**

Gazel 297

Mısra: **4**

Parlak renkli.

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

6. **rengīn:**

Gazel 300

Mısra: **7**

Daha renkli, daha canlı.

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

7. **rengīn:**

Gazel 410

Mısra: **12**

Hoş, güzel ‖ parlak.

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

rengīn leb-:

1. **rengīn leb-:**-*üñ*

Gazel 207

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. (Sevgilinin) Renkli; boyalı; parlak dudak. II. (Sevgilinin) Güzel; hoş; latif dudak.

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

rengīn-ġazel:

1. **rengīn-ġazel:**

Gazel 404

Mısra: **14**

Renkli gazel.

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

rengīn-laṭīfe:

1. **rengīn-laṭīfedür:**

Gazel 296

Mısra: **2**

Hoş söz.

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

reşk:

1. **reşk:**

Gazel 109

Mısra: **3**

Far. 1. kıskançlık 2. haset.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

2. **reşk:**

Gazel 179

Mısra: **9**

Far. 1. kıskançlık 2. haset.

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

3. **reşkiyle:**-*iyle*

Gazel 181

Mısra: **8**

Far. 1. kıskançlık 2. haset.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

4. **reşk:**

Gazel 211

Mısra: **13**

Far. 1. kıskançlık 2. haset.

Reşk iderse yiridür
rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i
revānuñdan şeref

5. **reşk:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Far. 1. kıskançlık 2. haset.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ
var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler
[gülist]ān-ı İrem

6. **reşkinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 418
Mısra: **1**
Kıskançlık.
Yansa reşkinden ne ṭañ
pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i
şebistān her gice

7. **reşk:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Kıskançlık.
Nāz ile gülzāre ʿazm
itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i
şehlā seni

reşk id-:

1. **reşk id-:**-*er*
Gazel 240
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıskanmak.
Rūm içre iy
Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı
ʿAcem senüñ

reşk-i cemāl:

1. **reşk-i cemāl:**-*üñ, -den*
Gazel 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilini yüzünü kıskanmak.
Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden
perīşān oldı gül

2. **reşk-i cemāl:**-*üñ, -den*
Gazel 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünü kıskanmak.
Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden
perīşān oldı gül

resm:

1. **resm:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Ar. eser, iz, resim, suret.
Sürḫ ile resm
eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir
gevher-i nā-yāb göz

2. **resme:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Biçim(böylece. bu şekilde).
Ser virüp sırruñ
dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme
destān eylemek

3. **resme:**-*e*
Gazel 262
Mısra: **8**
Ar. Suret, şekil. II Tarz.
Ṭaşlar altında ḳaldı iki
elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

4. **resm:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Ar. eser, iz, resim, suret.
Resm olalı ḳanlu
yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış
gülistāndur gözüm

5. **resme:**-*e*
Gazel 426
Mısra: **6**
Şekil, tarz, suret.
Cān revān itsem olur
ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār
itdüñ beni

resme:

1. **resme:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Ar. Suret, şekil. tarz.
Gül yüzüñden utanup
şol resme pinhān oldı kim

ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

2. **resme:**

Gazel 171

Mısra: **11**

Ar. Suret, şekil. tarz.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

3. **resme:**

Gazel 265

Mısra: **4**

Görüntü, şekil II Durum, hal.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

4. **resme:**

Gazel 352

Mısra: **9**

Ar. Suret, şekil. tarz.

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

5. **resme:**

Gazel 434

Mısra: **9**

Ar. Suret, şekil. tarz.

Ḥālüm ne resme ṣerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

resm-i belā:

1. **resm-i belā:**

Gazel 70

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela sureti.

Gehī resm-i belā geh naḳş-ı miḥnet
Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var

revā:

1. **revādur:**-*dur*

Gazel 383

Mısra: **4**

Uygun, yaraşır.

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

revādur:

1. **revādur:**

Gazel 313

Mısra: **6**

(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

revān:

1. **revān:**

Gazel 94

Mısra: **8**

Akan, giden, yürüyen.

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

2. **revān:**

Gazel 99

Mısra: **5**

Akan, giden.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

3. **revān:**

Gazel 191

Mısra: **14**

Akan, akıcı, süratle.

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

4. **revānuma:**-*uma*

Gazel 223

Mısra: **3**

Yürüyücü, akıcı, giden.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

5. **revān:**

Gazel 276

Mısra: **5**

(Fa.) Geçerli, doğru.

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

6. **revān:**

Gazel 303

Mısra: **6**

(Su) Akmak, akıp gitmek.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

7. **revān:**
Gazel 325
Mısra: **1**
1. Yürüyüp giden. 2. Akan, akıcı 3. Salınarak yürüyen sevgili 4. Can, ruh.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

8. **revān:**
Gazel 404
Mısra: **11**
Yürüyücü, akıcı, giden.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

9. **revān:**
Taştir 1
Mısra: **8**
Hemen, derhal, çabucak.
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān

revān idüp:

1. **revān idüp:**-*üp*
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akmak, akıp gitmek.
Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

revān ol-:

1. **revān ol-:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akmak II dökülmek.
Her ḳatre ḳan ki dīdelerümden revān olur
Yaḳmaġ içün ġamuñda beni bir şerāredür

2. **revān ol-:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıp gitmek.
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur

revān olmaz:

1. **revān olmaz:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sıf. (Fars. reften "gitmek"ten revān) Yürüyen, giden (Revan olmak: Yola koyulmak, gitmek) revān olmaz : gitmez.
Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

reviş:

1. **revişler:**-*ler*
Gazel 142
Mısra: **4**
Far. Gidiş, tarz, tavır, üslûp (Sevgili).
Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

2. **revişüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **5**
Yürüyüş.
Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün

revzen:

1. **revzenin:**-*i, -n*
Gazel 353
Mısra: **1**
Pencere.
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

2. **revzenler:**-*ler*
Gazel 395
Mısra: **6**
Pencere.
Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine

revzene:

1. **revzene:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Pencere.
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

reyḥān:

1. **reyḥāniyi:**-*i, -y, -i*
Gazel 52
Mısra: **7**
Reyhan kokulu şarap.
Niçe bir nūş idelüm reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ

2. **reyhāne:**-*e*
Gazel 154
Mısra: **7**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.
Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

3. **reyḥān:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

4. **reyhān:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Ar. Fesleğen bitkisi.
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

reyḥāncı-:

1. **reyḥāncılar:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre şancırsın cigerler her ṭaraf

reyḥāncı:

1. **reyhāncıdur:**-*dur*
Gazel 232
Mısra: **9**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.
Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

reyḥāncıdur:

1. **reyḥāncıdur:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

reyḥāni-:

1. **reyḫānidür:**-*dür*
Gazel 127
Mısra: **12**
Fesleğen şarabı.
Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḫānidür

riʿāyet ḳıl-:

1. **riʿāyet ḳıl-:**-*a*
Gazel 253
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Itibar etmek.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ

rifʿat:

1. **rifʿatde:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **6**
Yücelik.
Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg

Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber

2. **rifʿat:**

Gazel 405

Mısra: **15**

Yücelik.

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

rind:

1. **rind:**

Gazel 165

Mısra: **12**

(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

2. **rind-i:**-*i*

Gazel 166

Mısra: **9**

(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

3. **rind:**

Gazel 178

Mısra: **8**

(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

4. **rind-i:**-*i*

Gazel 187

Mısra: **8**

(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

rindāne:

1. **rindāne:**

Gazel 296

Mısra: **10**

Aldırışsız, umursamadan.

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

rişte:

1. **rištesinden:**-*si*, -*n*, -*den*

Gazel 360

Mısra: **1**

İp, bağ.

Cān rištesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin

2. **rištedür:**-*dür*

Gazel 393

Mısra: **10**

Ip.

Tāb-ı ḫüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rištedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

rişte rişte:

1. **rişte rişte:**

Gazel 241

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça beyitte parçalamak anlamında kullanılmıştır.

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

rişte-i cān-:

1. **rişte-i cān-:**-*ın*
Gazel 204
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ipliği.
Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ

rīv:

1. **rīv:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Hile.
Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

rivāyet:

1. **rivāyetini:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Nakledilen haber veya söz, söylenti.
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

riyā:

1. **riyāsı:**-*sı*
Gazel 94
Mısra: **12**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

2. **riyā:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Ar. İkiyüzlülük.
Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

rıżā:

1. **rıżāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 409
Mısra: **13**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

rızḳuñı ṭaşdan çık-:

1. **rızḳuñı ṭaşdan çıḳ-:**-*ar*
Tahmis 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rızkını taştan çıkarmak. II Çok çalışıp en zor şartlarda ekmek parası kazanmak.
İy Necātī lāle gibi rızḳuñı ṭaşdan çıḳar

rodos adası'-:

1. **rodos adası'-:**
Gazel 192
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rodos adası.
İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

rū-be-rū:

1. **rū-be-rū:**
Gazel 379
Mısra: **8**
Yüz yüze, karşı karşıya.
Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh gāh ol mehveş ile rū-be-rū

rū-be-rū ol-:

1. **rū-be-rū ol-:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz yüze gelmek, karşılaşmak.
Dün ṭoġdı dūnla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

ruh:

1. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **11**
Yanak II Sevgilinin yanağı.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi

Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol
nā-tüvān tenhā

2. **ruḫuñ:**-*uñ*

Gazel 3

Mısra: **11**

Yanak (mecazen yüz) II Tasavvufî manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı, vahdet noktası.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol
nā-tüvān tenhā

3. **ruḫuñda:**-*uñ, -da*

Gazel 35

Mısra: **3**

Yanak. (Mecazen sevgilinin yüzü manasında da kullanılır).

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan
ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i
bī-dīn ṣalup

4. **ruḫuñ:**-*uñ*

Gazel 43

Mısra: **10**

(Sevgilinin) yanağı.

Ġam-ı zülfüñle
ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

5. **ruḫuñ:**-*un*

Gazel 75

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ehl-i kerāmetem ki
ruḫuñ ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum
gülsitān olur

6. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*

Gazel 81

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ gülzār-ı
cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun
yaş añdurur

7. **ruḫ:**

Gazel 84

Mısra: **5**

Yanak II Sevgilinin yanağı.

Āferīn ol ruḫ ü gīsūya
ki ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü
reyḥān eyler

8. **ruḫuñ:**-*un*

Gazel 129

Mısra: **9**

(Sevgilinin) yanağı.

Dil bülbüline ẕevḳ ü
temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān
gelür geçer

9. **ruḫ:**

Gazel 150

Mısra: **3**

1. Yanak 2. Yüz.

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu
ḳazarlar

10. **ruḫuñ:**-*un*

Gazel 155

Mısra: **3**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḥuñ ġamında lebüñ
yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur
ayılmadum hergiz

11. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 165

Mısra: **5**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḥlaruñ gülzārın anup
ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-
ḫīz eylemez

12. **ruḫlaruña:**-*lar, -uñ, -a*

Gazel 174

Mısra: **6**

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

Çünkim sipihr-i
şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-
ı nāz

13. **ruḫuñ:**-*uñ*

Gazel 185

Mısra: **4**

(Sevgilinin ay gibi parlak) yanağı.

Şarāb-ı erġavānī nūş
idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir
ḳızarmış gülsitān olmış

14. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 187

Mısra: **1**

(Sevgilinin) yanağı.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ
gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker
zeyn eylemiş

15. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 188

Mısra: **6**

(Sevgilinin) yanağı.

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

16. **ruḫlaruñdan:**-*laruñdan*

Gazel 188

Mısra: **10**

Sevgilinin yanağı.

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

17. **ruḫumda:**-*um, -da*

Gazel 223

Mısra: **1**

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ

18. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 231

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

19. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 234

Mısra: **5**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

20. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 243

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

21. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*

Gazel 263

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥs̱i teselsülden degül

22. **ruḫuñ:**-*un*

Gazel 271

Mısra: **8**

(Sevgilinin) yanağı.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

23. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 289

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

24. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 300

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı.

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

25. **rūḫuma:**-*um, -a*

Gazel 316

Mısra: **14**

Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden
Rūḫuma ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin

26. **ruḫ:**

Gazel 320

Mısra: **11**

1. Yanak 2. Yüz.

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

27. **ruḫ:**

Gazel 323

Mısra: **9**

1. Yanak 2. Yüz.

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

28. **ruḫlar:**-*lar*

Gazel 378

Mısra: **5**

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu

29. **ruḫ:**

Gazel 389

Mısra: **7**

1. Yanak 2. Yüz.

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

30. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 411

Mısra: **3**

Yanak.

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

31. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 446

Mısra: **5**

Yanak.

Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

rūḥ-efzā:

1. **rūḥ-efzālıġuñ:**

Gazel 244

Mısra: **2**

Cana can katan, ruha tazelik veren.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

2. **rūḥ-efzālıġuñ:**

Gazel 255

Mısra: **6**

Cana can katan, ruha tazelik veren.

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān
İki cevherden mükerrer gibi rūḥ-efzālıġuñ

rūḥ-ı:

1. **ruḫ-ı:**

Gazel 183

Mısra: **12**

(Sevgilinin) yanağı.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

ruḥ-ı cānān-:

1. **ruḫ-ı cānān-:**-*e*

Gazel 120

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağı.

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür

2. **ruḫ-ı cānān-:**-*a*

Gazel 140

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağı.

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber

ruḫ-ı gül-reng:

1. **ruḫ-ı gül-reng:**

Gazel 195

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül renkli yanağı.

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

ruhlar:

1. **ruḫlaruñ]:**-*uñ*

Gazel 368

Mısra: **1**

Yanak.

Tāb-ı mülden [iy perī ruḫlaruñ] āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden

ruhsār:

1. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 60

Mısra: **5**

Yanak ‖ yüz.

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

2. **ruḫsār:**

Gazel 130

Mısra: **3**

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

3. **ruḫsār:**

Gazel 157

Mısra: **8**

Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

4. **ruḫsār-ı:**-*-ı*

Gazel 204

Mısra: **1**

Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

5. **ruḫsāruñı:**-*u, -ñ, -ı*

Gazel 204

Mısra: **11**

1. Yanak 2. Yüz.

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

6. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 252

Mısra: **7**

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

7. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*

Gazel 261

Mısra: **5**

(Sevgilinin) yüzü/yanağı.

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

8. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 275

Mısra: **6**

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

9. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 304

Mısra: **5**

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

10. **ruḫsār:**

Gazel 340

Mısra: **2**

Sevgilinin yanağı.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

11. **ruḫsārdan:**-*dan*

Gazel 357

Mısra: **4**

Yanak, yüz.

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol ruḫsārdan

12. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 390

Mısra: **12**

1. Yanak 2. Yüz.

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

13. **ruḫsāruñ:**-*uñ*

Gazel 399

Mısra: **5**

1. Yanak 2. Yüz.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

14. **ruḫsārum:**-*um*

Gazel 402

Mısra: **1**

Yüz, yanak. II Sevgilinin yüzü veya yanağı.

Nakş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

15. **ruḫsāruñ:**-*un, -ı*

Gazel 403

Mısra: **7**

Yanak.

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

16. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 404
Mısra: **13**
1. Yanak 2. Yüz.
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine

ruḥsār-ı cānān:

1. **ruḫsār-ı cānān:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzü.
Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs

ruḫsār-ı mehveş:

1. **ruḫsār-ı mehveş:**-*den*
Tahmis 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aya benzeyen yüz, ay gibi güzel yüzlü (kadın).
Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar

rühü'l-emīn:

1. **rühü'l-emīn:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Cebrail (AS).
Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rühü'l-emīn

ruhuñ ʿīdinde:

1. **ruḫuñ ʿīdinde:**
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının bayramı.
Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

ruḫuñla:

1. **ruḫuñla:**
Gazel 420
Mısra: **3**
Yanak.
Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla şaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

rūm:

1. **rūm:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn şalup

2. **rūm'dan:**-*dan*
Gazel 42
Mısra: **9**
Anadolu, Osmanlı toprağı.
Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

3. **rūm:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.
Geydi çün
Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

4. **rūm:**
Gazel 146
Mısra: **4**
(Anadolu bölgesi halkının beyaz tenli olmasından hareketle) Sevgilinin yüzü, yanakları.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

5. **rūm:**
Gazel 240
Mısra: **13**
Anadolu.
Rūm içre iy
Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim

Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı
ʿAcem senüñ

rūm ili:

1. **rūm ili:**
Gazel 126
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rumeli.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ
ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili
yasaġıdur

rumūz:

1. **rumūzın:**-*ı, -n*
Gazel 45
Mısra: **3**
İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.
Ögredüp laʿlüñ
rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre
Loḳmān ile baḥs

2. **rumūzı:**-*ı*
Gazel 367
Mısra: **9**
(Ar.) Remizler, işaretler;gizli imler.
Āşkāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire pes ḳīl ü
ḳāl itmek neden

rūşen:

1. **rūşen:**
Gazel 291
Mısra: **2**
1. aydın,. 2.açık, belli.
Murādumdur senüñ
aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül
maḳṣūd-ı pinhānum

2. **rūşen:**
Gazel 293
Mısra: **5**
1. aydın,. 2.açık, belli.
Pertev-i ruḫsāruñı gün
gibi rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim āyīne-i
cāndur gözüm

rūşen it-:

1. **rūşen it-:**--*señ*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.
Rūşen itseñ ṭañ degül
ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı
şīrīnkār şemʿ

rūşen itdüm:

1. **rūşen itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 39
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlatmak, aydınlatmak.
Faṣl-ı hicrānuñ
maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i
cānı dürüst

rūşen ol-:

1. **rūşen ol-:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşikar olmak, açığa çıkmak II aydınlanmak.
Göricek tīre-i baḫtum
saña rūşen olsun ol kim
Aṣılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-
tüvān benümdür

rūşenter:

1. **rūşenter:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Çok aydınlık.
Dem dem āh itdükce
ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı
lālenüñ

rüsvā:

1. **rüsvālıġuñ:**-*lı, -ġ, -uñ*
Gazel 244
Mısra: **14**
Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze kimse.
Rāz-ı pinhānuñ
Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ

rüsvālık:

1. **rüsvālığı:**-*ı*
Gazel 430
Mısra: **10**
Ayıplanmışlık, rezillik.
Yine bir meh-rū-içün
yaḳmış Muʿīdī ḳolların

Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālığı

rüsvāluḳ:

1. **rüsvāluḳ:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Rezillik.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

rüsvā-yı cihān:

1. **rüsvā-yı cihān:**
Gazel 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyaya rezil olmak.
Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

rūy-i dil-ārā-:

1. **rūy-i dil-ārā-:**-*ya*
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Gönlü süsleyen güzel yüzü.
Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

rūy-i dilber:

1. **rūy-i dilber:**-*den*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelin(sevgilinin) yüzü.
Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

rūy-i zemīn-:

1. **rūy-i zemīn-:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref

rūy-ı zerd:

1. **rūy-ı zerd:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sararmış, solgun yüz.
Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ

rūy-ı zerd ü eşk-i āl:

1. **rūy-ı zerd ü eşk-i āl:**-*ı, -i*
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sararmış beniz ve kanlı gözyaşı.
ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

2. **rūy-ı zerd ü eşk-i āl:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın sararmış benzi ve kanlı gözyaşları.
ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḥoş- ḫāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

rūy-i zībā-:

1. **rūy-i zībā-:**--*dan*
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüz.
ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ

rūz:

1. **rūz:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Gün.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

2. **rūzum:**-*um*
Gazel 346

Mısra: **4**

Gün.

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭağıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

3. **rūz:**

Gazel 409

Mısra: **2**

Gün, gündüz.

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

rūz ü şeb:

1. **rūz ü şeb:**

Gazel 33

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

2. **rūz ü şeb:**

Gazel 97

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece.

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter

3. **rūz ü şeb:**

Gazel 138

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece.

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

4. **rūz u şeb:**

Gazel 208

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Far. Gece gündüz.

Çün bilürsin rūz u şeb devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ

rūze:

1. **rūzeye:**-*ye*

Gazel 283

Mısra: **6**

Oruç.

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh rūzeye döndürme bayramum benüm

2. **rūze:**

Gazel 441

Mısra: **2**

Oruç.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

rūze-i faḳr:

1. **rūze-i faḳr:**

Gazel 158

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fakirlik orucu. Oruç tutulan zamanda yiyip içme isteğini dizginleme II uzun süren yoksulluk, uzun zamandır bir şeyden yoksun olma durumu.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

rūze-i hicrān:

1. **rūze-i hicrān:**

Gazel 129

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık günleri.

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

2. **rūze-i hicrān:**

Gazel 264

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık orucu.

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

rūzgār:

1. **rūzgār:**

Gazel 10

Mısra: **10**

1. Zaman. 2. Rüzgar, yel.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **rūzgār:**

Gazel 10

Mısra: **10**

1. Zaman. 2. Rüzgar, yel.

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

3. **rūzgārum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **3**

Devir, zaman, dünya.Talih.

Ebr-i ġamdan
rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

4. **rūzgārumdan:**-*um*, -*dan*

Gazel 356

Mısra: **8**

Kader, talih, baht.

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

5. **rūzgārum:**-*um*

Gazel 364

Mısra: **4**

Rüzgâr, yel. II Talih, baht.

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

6. **rūzgārum:**-*um*

Gazel 394

Mısra: **4**

Rüzgâr, yel. II Talih, baht.

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine

7. **rūzgāruñ:**-*uñ*

Gazel 421

Mısra: **3**

Esinti, yel.

Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr iderüm dilden dile

8. **rūzgār:**

Gazel 425

Mısra: **10**

Rüzgar, yel.

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

9. **rūzgār:**

Gazel 426

Mısra: **1**

Esinti, yel.

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

10. **rūzgāruñ:**-*uñ*

Gazel 428

Mısra: **1**

Devir, zaman.

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

rūzgār el virme-:

1. **rūzgār el virme-:**-*y*, --*üp*

Gazel 228

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihi el vermeyip.

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

rūz-ı ecel:

1. **rūz-ı ecel:**

Gazel 272

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölüm günü.

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

rūz-ı ezelde:

1. **rūz-ı ezelde:**-*de*

Gazel 28

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezel meclisi. (Bezm-i elest kastedilmiştir.).

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

rūz-ı maşāff:

1. **rūz-ı maşāff:**

Gazel 213

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş Günü.

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

rūz-ı miḥnet-:

1. **rūz-ı miḥnet-:**--*de* **Gazel 181**

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izdırap, sıkıntı günü.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Ṣām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

rā kaş-: *(Sevgilinin) "□" harfine benzeyen yay gibi kaşları.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ / Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [rā ḳaş-, -lar, -u, --ña, -]*

rab: *Allah.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā **Rab** nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [rab,]*

raġbet: *Dilemek, istemek.*

Şimdi bildüm faż̧l u irfān mūcib-i ḥırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü **raġbet** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [raġbet,]*

raġbet: *Değer, kıymet.*

Yār sözüm ṣıduġıçün **raġbeti** yoḳ naẓmumuñ / Naḳş olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 6). [raġbeti, -i]*

rāḥat: *Istırapsız, kedersiz olma.*

Oldı **rāḥat** bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [rāḥat,]*

rāḥat: *Rahat, gönül huzûru.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u **rāḥat** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [rāḥat,]*

rāḥat ḳomadı: *Rahat bırakmak.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur / Hīç **rāḥat ḳomadı** bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [rāḥat ḳomadı, -ma, -dı]*

rāhib: *Ar. Rahip, Hıristiyan din adamı.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram / **Rāhib** saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [rāhib,]*

raḥm: *Acımak esirgemek.*

Sīnemüñ dāġın görüp **raḥm** itmedüñ bir dem daḫi / Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 3). [raḥm,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı **raḥm** iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [raḥm,]

raḥm: *Merhamet, acıma.*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [raḥmı, -ı]*

raḥm: *Acıma, esirgeme, merhamet etme.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [raḥm,]*

Nāleme **raḥm** eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [raḥm,]*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim / Kimse **raḥm** itmez eger yıllarla yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [raḥm,]*

Sen benüm eşküm görüp **raḥm** itmedüñ bī-gāneveş / Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 4). [raḥm,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören **raḥm** itmemek olur mı kim / Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [raḥm,]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere / Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḥaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 6). [raḥm eyle, -yüp]*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ / **Raḫm eyle** ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [raḫm eyle,]*

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [raḥm it,]*

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [raḥm it,]*

raḥm it-: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [raḥm it-, --se]*

raḥm itme-: *Merhamet göstermemek,acımamak.*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [raḫm itme-, -se]*

raḥm itmedüñ: *Merhamet etmedin, acımadın.*

İstedügim gibi gördüm ḫālüme **raḫm**

itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [raḥm itmedüñ,]*

raḥm itmez: *Merhamet etmemek, acımamak.*

Kimse **raḥm itmez** ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [raḥm itmez, -mez]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında **raḥm itmez** daḥi / Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [raḥm itmez,]*

raḥm itseñ: *Merhamet etmek.*

N'ola **raḥm itseñ** Muʿīdī bendeñe / Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [raḥm itseñ, -se, -ñ]*

raht: *Mal varlığı, servet.*

Dil ü cān **raḫtını** ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [raḫtını, -ın, -ı]*

rakam: *Ar. yazı yazma.*

Biñde birisi defter olınmaya ḫaşre dek / Gerçi ḫaṭuñ **raḳam** döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [raḳam,]*

rakîb: *Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it **raḳībe** uyup / Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [raḳībe, -e]*

rakîb: *Düşman. II Sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ **raḳīb** / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [raḳīb,]*

rakîb: *Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri. II Divân şiirinde âşık- mâşûk ikilisi arasında âşık ile yarışan ve ona ortak olan kişidir.*

Diñ **raḳībe** tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [raḳībe, -e]*

rakîb: *Ağyar, gayr.*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi / Ki mecrūḥam **raḳībüñ** ve rheminden *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [raḳīb,]*

N’içün Muʿīdī n’itdügimüz
añlamaz **raḳīb** /
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ
ile hem-dem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [raḳīb,]*

Vechi var dilden ḳomazsa
ḫālüñüñ ẕikrin **raḳīb** /
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ
it aġzına düşse
meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [raḳīb,]*

Hey ne itdür varup adum
geçe yanuñda **raḳīb** /
Sözini diñleme luṭf
eyle anuñ
gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [raḳīb,]*

Bir görmesün **raḳīb** ile biz
ḳulların ḥabīb / Ādem
degül miyüz ol ite
nisbet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 5). [raḳīb,]*

Bir görmesün **raḳīb** ile biz
ḳulların ḥabīb / Ādem
degül miyüz bir ite
nisbet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 3). [raḳīb,]*

rakîb: *Sevgili ile âşığın görüşmesini engelleyen canlı cansız her şey.*

Çekme yazuḳdur müjen
tīġin **raḳībüñ** ḳatline /
Gel beni öldür beni
hey kāfir
istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan her şey.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
/ Ya benüm yoḳdur
sitārem ya nifāḳ
itdi **raḳīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [raḳīb,]*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār
itdüm ben / Daḥi ġāfil
yiler it gibi ara
yirde **raḳīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [raḳīb,]*

rakîb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

Niçe bir dildāra varup cān
dirīġ eyler diye / Ḳıl
beni yā
Rab **raḳībüñ** iftirāsınd
an
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

İy perī ḳahr ile
kūyuñdan **raḳībi** sür
çıḳar / Āstānuñ
Kaʿbe’dür derbānı
şeytān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 3). [raḳībi, -i]*

rakīb-: *Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

Köpek **raḳībledür** şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
/ Göñülde yir ider yā
Rab ne ṣūḫa āşınā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [raḳībledür,]*

rakīb-i bed-liḳā: *Çirkin yüzlü rakip.*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa
ʿaceb olmaz velī /
İy **raḳīb-i bed-liḳā** sen ḫār ü
ḫasdansın
eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [raḳīb-i bed-liḳā,]*

rakīb-i nākes-: *Aşağılık rakip.*

Aġzın açup söylemez hergiz
rakīb-i nākese / Ol
perī ādemdür açmaz
degme bir ḥayvāna
rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [raḳīb-i nākes-, --e]*

raḳīb: *Rakip.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya
Muʿīdīye **raḳīb** /
Ḥaddini bilmeyüp olsa
n'ola nā-dān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [raḳīb,]*

raḳs: *Dans etmek.*

Raḳṣ itse n'ola eşküm
meclisde ki itmişdür /
Şol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan
ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [raḳṣ,]*

raḳs id-: *Dans etmek.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli
Manṣūr-ı dil / Raḳṣ
ider ḫandān olup ne
gökdedür ne
yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [raḳṣ id-, -er]*

raḳs urduġınca: *Dans etmek, oynamak.*

Bezm içinde zer degül
cānlar niṣār olmaḳ
gerek / Sen ṭurup **raḳṣ**
urduġınca sāʿid-i
sīmīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [raḳṣ urduġınca, -duġ, -ınca]*

raḳṣa gir-: *Dans etmek.*

Ḳāmetüñ servin mi gördi
raḳṣa girdi nāreven /
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber
mi aldı ḫandān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 6). [raḳṣa gir-, -di]*

raḳīb: *Aşığın rakibi.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa
yazmışsın **raḳībi** dutal
um / Gel sen inṣāf eyle
andan ol bu defterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [raḳībi, -i]*

rām: *Uyan, buyruk altına giren.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz dām eyleñüz /
Dāne vü dām ile diller
mürġını **rām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [rām,]*

rām eyle-: *İtaat etmek, boyun eğmek.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām
eylemek ḥācet degül /
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [rām eyle-, -düñ]*

rām ol-: *Uymak, boyun eğmek.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen
rām olursa ḥükmüñe /
Sen güzeller şāhısın
mühr-i Süleymān'dur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [rām ol-, -ur, --sa]*

raʿnā: *Pek hoş, pek güzel.*

Olup meyden yüzin gül gül
teferrüc eyleyen eydür
/ Ne zībā lāleler bitmiş
ne **raʿnā** gülsitāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [raʿnā,]*

raʿnā: *Güzel, hoş, latif.*

Serv-ḳāmet lāle-
ḫad **raʿnā** güzeller ḫaḳ

velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [raʿnā,]*

raʿnā düḥavī-: *Güzel, hoş kıymetli kumaş.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [raʿnā düḥavī-, -ler]*

rāst: *Doğru, doğrudan, doğru bir şekilde.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim / **Rāst** olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [rāst,]*

rāst urur: *Vurmak.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / **Rāst urur** kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [rāst urur, -ur]*

rāstī: *1. Doğruluk. 2. zf. Doğrusu.*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende **rāstī** / İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [rāstī,]*

rāst-kadd ü kec-küleh: *(Sevgilinin) düzgün boyu ve eğik külahı.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [rāst-ḳadd ü kec-küleh,]*

rāy: *Ra misali kaş.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör / İrmek ister dil ḳaşuñ **rāyına** ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [rāyına, -ı, -n, -a]*

rāyet: *(Ar.) Sancak, bayrak.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm **rāyet** ü leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [rāyet,]*

râygân: *Bedava, bedelsiz.*

Būse inʿām eyleyüp öldürme ben dil-ḫasteyi / Naḳd-i cān ise murāduñ **rāygān** olma z begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 4). [rāygān,]*

râygân: *Bedava.*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene / Ṣaḳın aldanma **rāygān** ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [rāygān,]*

rāygān ol-: *Bolca, Pek çok.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [rāygān ol-, -mış]*

rā-yı rahmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa / **Rā-yı raḥmetdür** ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [rā-yı raḥmetdür, -dür]*

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa / **Rā-yı raḥmetdür** ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [rā-yı raḥmetdür, -dür]*

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa / **Rā-yı raḥmetdür** ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [rā-yı raḥmetdür, -dür]*

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa / **Rā-yı raḥmetdür** ol ebrū-yı dü-tā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [rā-yı raḥmetdür, -dür]*

rāz: *Sır.*

Büse **rāzın** açmasun dirseñ
Muʿīdī kimseye / Aġzına mühr eylesün iy dōst laʿlüñ
ḫātemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 7). [rāzın, -ın]*

rāz: *Sır, gizli şey, gizem.*

Āşkār olmazdı **rāzum** dīde
giryān olmasa / Mā-cerāmı kim bilürdi eşk-i ġalṭān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 1). [rāzum, -u, -m]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Açma iy dil
zāhide **rāzuñ** Muʿīdī v ar iken / Baḥs idersen
bāri eyle bir süḥendān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [rāzuñ, -uñ]*
Gördi kim derd-i derūnın
gizlemekde aşşı yoḳ / Baş ḳoyup
ortaya **rāzın** eyledi izhār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [rāzın, -ı, -n]*
Şerm ider
açmaġa **rāzın** ʿāşıḳ-ı mestāneler / Bezm-i
ġamda bir iki cām-ı
maḥabbet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 4). [rāzın, -ı, -n]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese / Ol
perī ādemdür açmaz degme bir
ḥayvāna **rāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [rāz,]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
/ **Rāzum** ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [rāzum, -um]*
ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḥāletdür bu kim /
Gizlü **rāzum** ṣaḳlayam didükce dāstān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [rāzum, -um]*
Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli **rāzuñı** / ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

308, Beyit 6). [rāzuñı, -uñ, -ı]

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam / Bu hevādur gizlü **rāzum** ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [rāzum, -um]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

İy Muʿīdī **rāzumı** ḳābil degüldür gizlemek / Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 7). [rāzumı, -um, -ı]*

rāz: *(Fars.) Gizlenen şey, sır.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña / Bir kişi **rāzını** dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [rāzını, -ın, -ı]*

rāz açıl-: *Sırrım açılmasın, ortaya çıkmasın.*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [rāz açıl-, -ma, -sun]*

rāz-dār: *Sır sahibi, sır tutan.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / Ben şeb-i tarīk-i yāri **rāz-dār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [rāz-dār,]*

rāżı: *(Ar.) Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.*

Sünbülüñden mū degül bir būya **rāżı** olmışam / Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 7). [rāżı,]*

rāz-ı ʿāşık: *Aşıkların sırrı.*

Ṣol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül / Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 1). [rāz-ı ʿāşık, -a]*

rāz-ı ʿışkı: *Aşk sırrı.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī **rāz-ı ʿışḳı** fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [rāz-ı ʿışḳı,]*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem / **Rāz-ı ʿışḳı** iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [rāz-ı ʿışḳı,]*

rāz-ı laʿlüñ: *Dudağın sırları.*

Ṭuyurdı **rāz-ı laʿlüñ** ḫande ile / Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [rāz-ı laʿlüñ,]*

rāz-ı leb-: *(Sevgilinin) dudağının sırrı.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḫyādan ġaraż / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [rāz-ı leb-, -üñ]*

rāz-ı nihān: *Gizli, saklı tutulan sır.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī / Gelsem

fiġāna rāz-ı nihānum
ʿiyān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [rāz-ı nihān, -um]*

rāz-ı pinhān: *Gizli tutulan sır.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i
dilber fāş ider / Mest
olup ol bādedendür
ʿāleme
rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [rāz-ı pinhān, -uñ]*

rebābuñ: *Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.*

Vücūdı şīşe ṣancılmış
anuñçün / İñilder
derüñdür
ḥāli **rebābuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [rebābuñ,]*

recā: *Dilek, niyâz,istek, ümit.*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf
ü **recā** sevdāsı yoḳ /
Bīm-i hicrānuñla
ümmīd-i viṣālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [recā,]*

red it-: *Geri çevirme,.*

Pādşāhum çünki iḥlāṣın
bilürsin şübhe yoḳ /
İtme yazuḳdur
Muʿīdī beñdeni billāh
red *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [red it-, -me]*

refik: *Arkadaş, yoldaş.*

Baña pend idüp n'idersin
düşmenümdür
iy **refīḳ** / Kim ki menʿ
eylerse zār ü
mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [refīḳ,]*

refik: *Arkadaş, dost.*

Hecr ile cān virdügim
bilmez daḫi dilber
benüm / Luṭf idüp ʿarż
eyle ḥālüm
iy **refīḳ** Allāh
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 2). [refīḳ,]*

reftār: *Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

Serv **reftārın** unutdı gül
muṭarrāluġını / Tā ki
cevlān eyledi serv-i
gül-endāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [reftārın, -ın]*

reftār: *Yürüyüş, gidiş, (sevgilinin) salına salına yürüyüşü.*

Göricek **reftāruñı** baş egdi
Ṭūbā n'eylesün /
Eyleyemez bildi ol
serv-i ḫırāmān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [reftāruñı, -uñ, -ı]*

reftār vaḳt-: *(Sevgilinin) salına salına yürüdüğü vakit.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar
şīveler nedür / Ṭāvūsa
kendü cilvesi ḫod zīb ü
fer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [reftār vaḳt-, -i]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
/ **Rehber** olmasa
ceresler itdügi efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [rehber,]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

Ẕulmet-ābād-ı belādur
şimdi gerçi menzilüñ / Oldı
çünkim **rehberüñ** zülf
-i perīşān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [rehberüñ, -üñ]*

rehber olmasa: *Yol göstermek, kılavuzluk yapmak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
/ **Rehber
olmasa** ceresler itdügi
efġān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [rehber olmasa, -ma, -sa]*

rehe yakın yir: *Yola yakın yer.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ şafā /
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [rehe yaḳın yir,]*

reh-güzār: *Güzergâh, geçilen yer.*

Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī /
Bilmedüm şol yirleri
kim **reh-
güzāruñdur** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [reh-güzāruñdur, -(u)ñ, -dur]*

reh-güzer: *Geçilen yol, geçit.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup /
Her seher beklerem
aḫşāma degin **reh-
güzerüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [reh-güzerüñ, -üñ]*

reh-güzer: *Geçit, geçecek yol.*

Gerçi iy ġamze cānı
gözlersin / **Reh-
güzerdür** hele
bedenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [reh-güzerdür, -dür]*

reh-i dildāre: *Sevgilinin yolu.*

İy Muʿīdī **reh-i
dildāre** nişār itmeg
içün / Dāmenin ḳıldı
güher dīde-i ter leb-
ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [reh-i dildāre, -e]*

reh-i ʿışḳ-: *Aşk yolu.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem
n’ola naḳd-i cān
benümdür / Beni
kendü ḥālüme ḳoñ size
ne ziyān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [reh-i ʿışḳ-, -a]*

reh-i ʿışḳ: *Aşk yolu.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam / Sen
beni kec-rā şanup
ḳaddüm n’içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [reh-i ʿışḳ, -uñ, -da]*

reh-nümâ: *Yol gösteren, rehber, kılavuz.*

ʿIşḳa meylüñ çünki
bildüm **reh-
nümā** oldum saña / İy
göñül sen baña derd ü
ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [reh-nümā,]*

reh-zenler: *Yol kesenler, eşkıyalar.*

Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ
çīninde kim / Başdı
yolum fitne der-
bendinde **reh-
zenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 395, Beyit 5). [reh-zenler,]

remz: *Gizlice işaret, ima, belirti.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı **remz** ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [remz,]*

remz: *Gizlice işaret, ima, belirti.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı **remz** ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [remz,]*

remz-i nihān-: *Gizli işaret.*

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [remz-i nihān-, --dan]*

renc: *(□□□) i. (Fars. renc/renç) 1. Ağrı, sızı: 2. Zahmet, eziyet, ıztırap.*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde **renc** ü āzārumdur ol / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [renc,]*

renc: *Zahmet, eziyet, ıstırap, dert.*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā **renc** ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [renc,]*

rencīde: *İncinmiş, kırılmış (kimse).*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum **rencīdedür** / Kim hevā serd olsa artar ḥaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [rencīdedür, -dür]*

reng: *Renk.*

Laʿl-i nābuñ **rengidür** peym āneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [rengidür, -idür]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim / Oldı **renginden** ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [renginden, -i, -n, -den]*

reng: *Renk.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ **rengi** degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [rengi, -i]*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ **rengi** degül / Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [rengi, -i]*

reng: *Boya.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı ṣād eyle kim / **Reng** ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [reng,]*

reng: *Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile

düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [reng,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü **rengīn** ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [rengīn, -i, -n]*

reng: *Düzen, oyun, hîle.*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş **reng** ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [reng,]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser **reng** ü ḥayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [reng,]*

reng: *I. Renk. II. Görünüş, tarz, şekil, suret.*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ **rengi** altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [rengi, -i]*

reng eyle-: *Hile yapmak, oyun etmek, aldatmak.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār / Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 5). [reng eyle-, -y, --üp]*

rengi: *Gülün kırmızı rengi.*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü **rengi** yoḳ / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [rengi,]*

reng-i nazm: *Renkli şiirler.*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn / Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 9). [reng-i naẓm, -uñ, -dan]*

reng-i rūy-: *Yüzün rengi.*

Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz / Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [reng-i rūy-, --uñ]*

reng-i rūy: *Yüzün rengi.*

Sen bu **reng-i rūy** ile bir serv-i gül-ruḫsın velī / Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [reng-i rūy,]*

rengīn: *Hoş, güzel ‖ parlak.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ / **Rengīn** hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [rengīn,]*

rengīn: *Parlak renkli.*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / **Rengīn** latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [rengīn,]*

rengīn: *Renkli olan, parlak renkli II güzel, hoş, süslü.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile **rengīn** ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma

güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [rengīn,]*

rengīn: *Daha renkli, daha canlı.*

Veh ne **rengīn** ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [rengīn,]*

rengīn: *I. Renkli, parlak renkli. II. Güzel, latif, hoş.*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü **rengīndür** / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [rengīndür, -dür]*

rengīn: *Güzel, hoş, latif. || Renkli.*

İy Muʿīdī sözlerüñ **rengīn** gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [rengīn,]*

rengīn: *Güzel, parlak, renkli, boyalı.*

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur / Bu ḫayāl-engīz bu **rengīn** ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 6). [rengīn,]*

rengīn leb-: *I. (Sevgilinin) Renkli; boyalı; parlak dudak. II. (Sevgilinin) Güzel; hoş; latif dudak.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [rengīn leb-, -üñ]*

rengīn-ġazel: *Renkli gazel.*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir **rengīn-ġazel** evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [rengīn-ġazel,]*

rengīn-laṭīfe: *Hoş söz.*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam / **Rengīn-laṭīfedür** ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [rengīn-laṭīfedür,]*

reşk: *Far. 1. kıskançlık 2. haset.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem **reşk** ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [reşk,]*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [reşk,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān / Ḫaste-dil **reşkiyle** eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [reşkiyle, -iyle]*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān / Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [reşk,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña **reşk** eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [reşk,]*

reşk: *Kıskançlık.*

Yansa **reşkinden** ne ṭañ pervāneveş cān her gice / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [reşkinden, -i, -n, -den]*

reşk: *Kıskançlık.*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni **reşk** öldürür / Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 3). [reşk,]*

reşk id-: *Kıskanmak.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim / Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [reşk id-, -er]*

reşk-i cemāl: *Sevgilini yüzünü kıskanmak.*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [reşk-i cemāl, -üñ, -den]*

reşk-i cemāl: *Sevgilinin yüzünü kıskanmak.*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül / ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 1). [reşk-i cemāl, -üñ, -den]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle şu **resme** dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [resme, -e]*

resm: *Ar. eser, iz, resim, suret.*

Sürḫ ile **resm** eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini / Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [resm,]*

Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [resm,]*

resm: *Biçim(böylece. bu şekilde).*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ / Ne revādur sen beni bu **resme** destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 3). [resme,]*

resm: *Ar. Suret, şekil. II Tarz.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / Kimse bu **resme** pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [resme, -e]*

resme: *Ar. Suret, şekil. tarz.*

Gül yüzüñden utanup şol **resme** pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [resme,]*

Ol māh nāz ile beni şol **resme** yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [resme,]*

Dildür beni bu **resme** yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir

göreyin kim anı vīrān ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [resme,]*

Ḥālüm ne **resme** şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim /
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [resme,]*

resme: *Görüntü, şekil II Durum, hal.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı /
Olmasun kāfir daḫi bu **resme** nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [resme,]*

resm-i belā: *Bela sureti.*

Gehī **resm-i belā** geh naḳş-ı miḥnet / Bu deyrüñ dürlü dürlü ṣūreti var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [resm-i belā,]*

revā: *Uygun, yaraşır.*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn / Ne **revādur** [bu] ki dīv ola musallaṭ melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 2). [revādur, -dur]*

revādur: *(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene / Terkini urmaḳ **revādur** vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [revādur,]*

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

Ġam geldi sīneden dile dilden **revānuma** / Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 2). [revānuma, -uma]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı **revān** / Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [revān,]*

revān: *(Fa.) Geçerli, doğru.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum **revān** / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [revān,]*

revān: *Akan, giden.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil **revān** / Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [revān,]*

revān: *Akan, giden, yürüyen.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim **revān** geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [revān,]*

revān: *1. Yürüyüp giden. 2. Akan, akıcı 3. Salınarak yürüyen sevgili 4. Can, ruh.*

Dirildürdüñ **revān** iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [revān,]*

revān: *Hemen, derhal, çabucak.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp

anı **revān** düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [revān,]*

revān: *Akan, akıcı, süratle.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı **revān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [revān,]*

revān: *(Su) Akmak, akıp gitmek.*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden **revān** ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [revān,]*

revān idüp: *Akmak, akıp gitmek.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper / Yoluña cānum **revān idüp** fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [revān idüp, -üp]*

revān ol-: *Akıp gitmek.*

Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [revān ol-, -ur]*

revān ol-: *Akmak II dökülmek.*

Her ḳatre ḳan ki dīdelerümden revān olur / Yaḳmaġ içün ġamuñda beni bir şerāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [revān ol-, -ur]*

revān olmaz: *Sıf. (Fars. reften "gitmek"ten revān) Yürüyen, giden (Revan olmak: Yola koyulmak, gitmek) revān olmaz : gitmez.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [revān olmaz,]*

reviş: *Far. Gidiş, tarz, tavır, üslûp (Sevgili).*

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi / Şol **revişler** kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [revişler, -ler]*

reviş: *Yürüyüş.*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz / Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [revişüñ, -üñ]*

revzen: *Pencere.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı **revzenin** / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [revzenin, -i, -n]*

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ / Nāveküñ dil ḫānesinde açdı **revzenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [revzenler, -ler]*

revzene: *Pencere.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin / Her baḳan ol **revzene** seyr itdi cennet

gülşenin *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [revzene,]*

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü **reyhāne** kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [reyhāne, -e]*

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil / Açılup yüz lāle vü biñ dürlü **reyḥān** esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [reyḥān,]*

reyḥān: *Reyhan kokulu şarap.*

Niçe bir nūş idelüm **reyḥāniyi** / Lāle gibi al berü laʿlīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [reyḥāniyi, -i, -y, -i]*

reyḥān: *Ar. Fesleğen bitkisi.*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını / **Reyhān** ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [reyhān,]*

reyḥāncı-: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi **reyḥāncılar** / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [reyḥāncılar,]*

reyhāncı: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*

Gūyiyā **reyhāncıdur** gelmi ş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [reyhāncıdur, -dur]*

reyhāncıdur: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*

Zülfüñ ol **reyḥāncıdur** kim cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [reyḥāncıdur,]*

reyḥāni-: *Fesleğen şarabı.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler / Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi **reyḫānidür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [reyḫānidür, -dür]*

riʿāyet ḳıl-: *Itibar etmek.*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [riʿāyet ḳıl-, -a]*

rifʿat: *Yücelik.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg / **Rifʿatde** olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

141, Beyit 3). [rifʿatde, -de]

Çerḥ-i aṭlas
bunca **rifʿat** bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [rifʿat,]*

rind: *(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-büse vir didüm didi / **Rind** olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [rind,]*

Bezm-i yāre gelmesün **rind-i** suḫendān olmayan / Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [rind-i, -i]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / **Rind** ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [rind,]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / **Rind-i** nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [rind-i, -i]*

rindāne: *Aldırışsız, umursamadan.*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls ben ḫumārumı **rindāne** yaz mışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [rindāne,]*

rişte: *Ip.*

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / **Rişte**dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [rişte**dür**, -dür]*

rişte: *İp, bağ.*

Cān **rişte**sinden eyleyüp ol dil-sitān ipin / Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 1). [rişte**sinden**, -si, -n, -den]*

rişte rişte: *Parça parça beyitte parçalamak anlamında kullanılmıştır.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / **Rişte rişte** eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [rişte rişte,]*

rişte-i cān-: *Can ipliği.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine / Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [rişte-i cān-, --ın]*

rīv: *Hile.*

Geçmeden **rīv** işlerin alur ḳarārum ṣu gibi / Ṣol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [rīv,]*

rivāyet: *Nakledilen haber veya söz, söylenti.*

Yazdum
lebüñ **rivāyetini** cān
beyāżına / Rengīn
latīfedür ki Gülistān'e
yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [rivāyetini,]*

<u>riyā:</u> *İki yüzlülük, gösteriş yapma.*

Her ne vaż' eylerse 'āşıḳ
ṭa'n ider zāhid velī /
Kendü 'aybın gözi
görmez
kim **riyāsı** perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [riyāsı, -sı]*

<u>riyā:</u> *Ar. İkiyüzlülük.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin / Derūn-ı
dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [riyā,]*

<u>rıżā:</u> *Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

Çün Mu'īdī 'āşıḳa
yārüñ **rıżāsıdur** ġaraż /
Gāh ümīd-i vaṣl ü
gāhī bīm-i hicrān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [rıżāsıdur, -sı, -dur]*

<u>rızkuñı ṭaşdan çık-:</u> *Rızkını taştan çıkarmak. II Çok çalışıp en zor şartlarda ekmek parası kazanmak.*

İy Necātī lāle gibi rızḳuñı
ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 13). [rızḳuñı ṭaşdan çıḳ-, -ar]*

<u>rodos adası'-:</u> *Rodos adası.*

İy Mu'īdī göñlüme düşdi
Sitanbul yolları / Āh
eger kim olmayam
Rodos Adası'ndan
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [rodos adası'-,]*

<u>rū-be-rū:</u> *Yüz yüze, karşı karşıya.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
/ Olmaḳ dilerseñ gāh
gāh ol mehveş ile **rū-be-rū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 4). [rū-be-rū,]*

<u>rū-be-rū ol-:</u> *Yüz yüze gelmek, karşılaşmak.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-
ı münīri gör / Mihr-i
ruḫuñla geldi bugün
rū-be-rū
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [rū-be-rū ol-,]*

<u>ruh:</u> *Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy
meh-liḳā ḫaṭuñ /
Dirsem 'aceb
mi **ruḫlaruña** āftāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]*
Yazdı **ruḫumda** ḫālümi
eşküm varaḳ varaḳ /
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ
sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [ruḫumda, -um, -da]*
Şarāb-ı erġavānīden
ḳızarmış yine
ol **ruḫlar** / Açılmış
lāleler yir yir ne ra'nā
gülsitāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [ruḫlar, -lar]*

<u>ruh:</u> *1. Yanak 2. Yüz.*

Āh ol **ruḫ** u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden /
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu
ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [ruḫ,]*

Ḳo ḫāk olsun **ruḫ** u
çeşmüm ḳayurmaz /
Yoluñda aġlamazam
sīm ü
zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [ruḫ,]*

Ruḫ ü laʿlüñle ẕāhir oldı bu
kim / Gözüme nūr ü
cismüme
cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [ruḫ,]*

Ruḫ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
/ [Meşk ider al varaḳ]
üstine ḳızıl ḳanlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [ruḫ,]*

ruh: *Yanak.*

Görse bahār-ı
ḥüsnde **ruḫlaruñ** āh
ider göñül / Bülbüle
ġulġul añdurur yaz
güninüñ
seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

ruh: *Yanak.*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ
ceng içün ṣaf bağlamış
/ Veh niçe kāfirdür ol
kim çekdi leşker
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

ruh: *Sevgilinin yanağı.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim
cerr idüp cān bezmini
/ **Ruḫlaruñdan** ortaya
gül-berg-i ter zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [ruḫlaruñdan, -laruñdan]*

ruh: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ehl-i kerāmetem
ki **ruḫuñ** ḥasreti ile /
Ḳan aġladuḳca her
ṭarafum gülsitān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [ruḫuñ, -un]*

Dil bülbüline ẕevḳ ü
temāşā **ruḫuñ** yiter /
Faṣl-ı bahār ü devr-i
gülistān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ruḫuñ, -un]*

Ruḫuñ ġamında lebüñ
yādına ṣarāba düşüp /
Bugün tamām bir
aydur ayılmadum
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [ruḫuñ, -un]*

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-
ı hicrān içre dil /
Nāleler eyler ki bir
mürġ-i seḥer-ḫīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Bāġ-ı ḥüsne **ruḫlaruñ** gül-
berg-i ter zeyn eylemiş
/ Leblerüñ Mıṣr-ı
melāḥatde şeker zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege
her dem beni
/ **Ruḫlaruñ** āyīne vü
laʿlüñ şeker zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet
olduġıçün ʿāṣıḳa /
Būy-i ʿömr-i cāvidān
virür muʿanber
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ruḫlaruñ gülzār ise şīrīn-
dehānuñ ġonçedür /
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ
şekkeristāndur
lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür
açılmış sebzede /
Sebzedür gülşende
bitmiş ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / Yüz dürlü āl idüp **ruḫuñ** avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [ruḫuñ, -un]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Veh ne rengīn **ruḫlaruñ** var kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

ruh: *Yanak (mecazen yüz) II Tasavvufî manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı, vahdet noktası.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ruḥuñ, -uñ]*

ruh: *Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı yāri gitmeden / **Rūḫuma** ṣoñ demde bāri bir duʿā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 7). [rūḫuma, -um, -a]*

ruh: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ruḫuñ, -uñ]*

Āferīn ol **ruḫ** ü gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ruḫ,]*

ruḫ: *Yanak. (Mecazen sevgilinin yüzü manasında da kullanılır).*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan **ruḫuñda** fit ne ḳopdı her ṭaraf / Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ruḫuñda, -uñ, -da]*

ruh: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum / Uyarmasa **ruḫuñ** şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [ruḫuñ, -uñ]*

ruh: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -(u)ñ]*

Ruḫlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥs̱i teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [ruḫlaruñ, -lar, -(u)ñ]*

ruh: *(Sevgilinin ay gibi parlak) yanağı.*

Ṣarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / Ki tābından **ruḫuñ** yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [ruḫuñ, -uñ]*

rūḥ-efzā: *Cana can katan, ruha tazelik veren.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var yine güldükce **rūḥ-efzālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [rūḥ-efzālıġuñ,]*

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce bağışlar cāna cān / İki cevherden mükerrer gibi **rūḥ-efzālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 3). [rūḥ-efzālıġuñ,]*

rūh-ı: *(Sevgilinin) yanağı.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol **ruḫ-ı** gül-nāre baḳup nūr şandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [ruḫ-ı,]*

ruh-ı cānān-: *Sevgilinin yanağı.*

Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür / Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [ruḫ-ı cānān-, -e]*

Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz / Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [ruḫ-ı cānān-, -a]*

ruḫ-ı gül-reng: *Sevgilinin gül renkli yanağı.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol **ruḫ-ı gül-reng** ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ruḫ-ı gül-reng,]*

ruhlar: *Yanak.*

Tāb-ı mülden [iy perī **ruḫlaruñ]** āl itmek neden / Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 1). [ruḫlaruñ], -uñ]*

ruhsār: *1. Yanak 2. Yüz.*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ **ruḫsāruñı** / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [ruḫsāruñı, -u, -ñ, -ı]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / Yine āl eyledüñ iy gül baña **ruḫsāruñ** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Zülf ü **ruḫsāruñ** ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] **ruḫsāruñ** Muʿīdī na ẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruhsār: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol **ruḫsār** ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ruḫsār,]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren **ruḫsār-ı** şemʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [ruḫsār-ı, --ı]

ruḥsār: *Yanak ‖ yüz.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin **ruḫsāruñ** üzre dir gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruḥsār: *Yanak.*

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören **ruḫsāruñı** / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [ruḫsāruñı, -un, -ı]*

ruḥsār: *Sevgilinin yanağı.*

Bī-ḳarāram şu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od olmışdur ol **ruḫsār** ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [ruḫsār,]*

ruḥsār: *Yanak, yüz.*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur / Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol **ruḫsārdan** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 2). [ruḫsārdan, -dan]*

ruḥsār: *(Sevgilinin) yanağı, yüzü.*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña **ruḫsāruñ** gerek / Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı **ruḫsāruñ** āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Zülf ü **ruḫsāruñ** ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruḥsār: *Yüz, yanak. II Sevgilinin yüzü veya yanağı.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine **ruḫsārum** üstine / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [ruḫsārum, -um]*

ruḥsār: *(Sevgilinin) yanağı, yüzü.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol **ruḫsār** ü leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ruḫsār,]*

ruḥsār: *(Sevgilinin) yüzü/yanağı.*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin **ruḫsāruña** / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [ruḫsāruña, -uñ, -a]*

ruḥsār-ı cānān: *Sevgilinin yüzü.*

Vechi yoḳ māh itmesün **ruḫsār-ı cānān** ile baḥs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [ruḫsār-ı cānān,]*

ruḥsār-ı mehveş: *Aya benzeyen*

yüz, ay gibi güzel yüzlü (kadın).

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp
ruḫsār-ı mehveşden
çıḳar / Dūd-ı āfetdür
beni aġladup āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 1). [ruḫsār-ı mehveş, -den]*

rühü'l-emīn: *Cebrail (AS).*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben
kim duʿālar eyleyem /
El açar āmine ṣāḥ-ı
Sidre'den **Rūhü'l-emīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [rūhü'l-emīn,]*

ruḥuñ ʿīdinde: *Sevgilinin yanağının bayramı.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile
bulmış iḳtirān /
Ya **ruḫuñ ʿīdinde** alnuñ üzre
ḳurbān
ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [ruḫuñ ʿīdinde,]*

ruḫuñla: *Yanak.*

Çoḳ fitne bilür
gerçi **ruḫuñla** ṣaçuñ
ammā / Fettān olıcaḳ
ḫaṭ gibi arada
seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [ruḫuñla,]*

rūm: *Anadolu.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ
olur mı kim / Naẓmuña
reşk ider şuʿarā-yı
ʿAcem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [rūm,]*

rūm: *Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf
/ **Rūm** ilin ġavġāya
virdüñ leşker-i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [rūm,]*

rūm: *Anadolu, Osmanlı toprağı.*

Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e /
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [rūm'dan, -dan]*

rūm: *Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.*

Geydi çün Şāmī zirihler
kākül-i müşgīn-i dōst
/ **Rūm** ilin itdi
musaḫḫar kākül-i
müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [rūm,]*

rūm: *(Anadolu bölgesi halkının beyaz tenli olmasından hareketle) Sevgilinin yüzü, yanakları.*

Fitne ḳopardı yine devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl /
Ṣaldı **Rūm** ilini
ġavġāya bir iki
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [rūm,]*

rūm ili: *Rumeli.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül /
İy Muʿīdī aya
varmaz **Rūm**
ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [rūm ili,]*

rumūz: *(Ar.) Remizler, işaretler;gizli imler.*

Āşkāredür leb-i
laʿlüñ **rumūzı** gün gibi
/ Ḫurde-bīnler yoḳ yire
pes ḳīl ü ḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 5). [rumūzı, -ı]*

rumūz: *İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.*

Ögredüp laʿlüñ **rumūzın** cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [rumūzın, -ı, -n]*

rūşen: *1. aydın,. 2.açık, belli.*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum / Velīkin ẕerrece **rūşen** degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [rūşen,]*

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi **rūşen** gösterür / Gel temāşā eyle kim āyīne-i cāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 3). [rūşen,]*

rūşen it-: *Aydınlatmak.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [rūşen it-, --señ]*

rūşen itdüm: *Parlatmak, aydınlatmak.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim / **Rūşen itdüm** gün gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [rūşen itdüm, -dü, -m]*

rūşen ol-: *Aşikar olmak, açığa çıkmak II aydınlanmak.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [rūşen ol-,]*

rūşenter: *Çok aydınlık.*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ / Daḫi **rūşenter** olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [rūşenter,]*

rüsvā: *Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze kimse.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider / Mest olup ol bādedendür ʿāleme **rüsvālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 7). [rüsvālıġuñ, -lı, -ġ, -uñ]*

rüsvālık: *Ayıplanmışlık, rezillik.*

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların / Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup **rüsvālığı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [rüsvālığı, -ı]*

rüsvāluḳ: *Rezillik.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam / Her ne **rüsvāluḳ** olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [rüsvāluḳ,]*

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [rüsvā-yı cihān,]*

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [rüsvā-yı cihān,]*

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [rüsvā-yı cihān,]*

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [rüsvā-yı cihān,]*

rūy-i dil-ārā-: *(Sevgilinin) Gönlü süsleyen güzel yüzü.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber / Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [rūy-i dil-ārā-, -ya]*

rūy-i dilber: *Güzelin(sevgilinin) yüzü.*

Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān / Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [rūy-i dilber, -den]*

rūy-i zemīn-: *Yeryüzü.*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān / Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [rūy-i zemīn-, -e]*

rūy-ı zerd: *Sararmış, solgun yüz.*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü **rūy-ı zerd** ile / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [rūy-ı zerd,]*

rūy-ı zerd ü eşk-i āl: *Sararmış beniz ve kanlı gözyaşı.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı **rūy-ı zerd ü eşk-i āl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [rūy-ı zerd ü eşk-i āl, -ı, -i]*

rūy-ı zerd ü eşk-i āl: *Âşıġın sararmış benzi ve kanlı gözyaşları.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña / Bir ḫazān yapraġı **rūy-ı zerd ü eşk-i āl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [rūy-ı zerd ü eşk-i āl,]*

rūy-i zībā-: *Güzel yüz.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḥaẓẓ / Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [rūy-i zībā-, --dan]*

rūz: *Gün, gündüz.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / **Rūz** ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān

eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [rūz,]*

rūz: *Gün.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / **Rūz** ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [rūz,]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü **rūzum** şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [rūzum, -um]*

rūz ü şeb: *Gündüz ve gece.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde **rūz ü şeb** / Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [rūz ü şeb,]*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [rūz ü şeb,]*

rūz ü şeb: *Far. Gece gündüz.*

Çün bilürsin **rūz u şeb** devrān ayaġ almaḳdadur / İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 7). [rūz u şeb,]*

rūz ü şeb: *Gündüz ve gece.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / **Rūz ü şeb** gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [rūz ü şeb,]*

rūze: *Oruç.*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden / Billāh iy meh **rūzeye** döndürme bayramum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 3). [rūzeye, -ye]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi / Ki **rūze** sen meh-i bedri hilāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 1). [rūze,]*

rūze-i faḳr: *Fakirlik orucu. Oruç tutulan zamanda yiyip içme isteğini dizginleme II uzun süren yoksulluk, uzun zamandır bir şeyden yoksun olma durumu.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [rūze-i faḳr,]*

rūze-i hicrān: *Ayrılık orucu.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [rūze-i hicrān,]*

rūze-i hicrān: *Ayrılık günleri.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl ü **rūze-i hicrān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [rūze-i hicrān,]*

rūzgār: *Devir, zaman.*

Żaʿfumı arturdı gün gün **rūzgāruñ** şiddeti / Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

428, Beyit 1). [rūzgāruñ, -uñ]

rūzgār: *Rüzgar, yel.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı /
Bu **rūzgār** çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [rūzgār,]*

rūzgār: *Esinti, yel.*

Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ / Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr iderüm dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 2). [rūzgāruñ, -uñ]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı **rūzgār** itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [rūzgār,]*

rūzgār: *1. Zaman. 2. Rüzgar, yel.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi **rūzgār** baña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [rūzgār,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi **rūzgār** baña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [rūzgār,]*

rūzgār: *Kader, talih, baht.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma / Bu günlerde baña çoḳdur perīşān **rūzgārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [rūzgārumdan, -um, -dan]*

rūzgār: *Devir, zaman, dünya.Talih.*

Ebr-i ġamdan **rūzgārum** tīre dür zülfüñ gibi / Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [rūzgārum, -um]*

rūzgār: *Rüzgâr, yel. II Talih, baht.*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi / **Rūzgārum** tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [rūzgārum, -um]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / **Rūzgārum** tīre vü ḥālüm perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [rūzgārum, -um]*

rūzgār el virme-: *Talihi el vermeyip.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [rūzgār el virme-, -y, --üp]*

rūz-ı ecel: *Ölüm günü.*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ / Ṣām-ı hecrüñdür baña **rūz-ı ecel** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [rūz-ı ecel,]*

rūz-ı ezelde: *Ezel meclisi. (Bezm-i elest kastedilmiştir.).*

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim / Olmışuz **rūz-ı ezelde** āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 28, Beyit 3). [rūz-ı ezelde, -de]

rūz-ı maşāff: *Savaş Günü.*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf / Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek **rūz-ı maşāff** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [rūz-ı maṣāff,]*

rūz-ı miḥnet-: *Izdırap, sıkıntı günü.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān / Ṣām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [rūz-ı miḥnet-, --de]*

rā kaş-: *(Sevgilinin) "□" harfine benzeyen yay gibi kaşları.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i re'y olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [rā ḳaş-, -lar, -u, --ña, -]*

rab: *Allah.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā **Rab** nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [rab,]*

raġbet: *Dilemek, istemek.*

Şimdi bildüm faż̧l u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü **raġbet** kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 12). [raġbet,]*

raġbet: *Değer, kıymet.*

Yār sözüm ṣıduġıçün **raġbeti** yoḳ naẓmumuñ
Naḳş olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [raġbeti, -i]*

rāḥat: *Istırapsız, kedersiz olma.*

Oldı **rāḥat** bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 3). [rāḥat,]*

rāḥat: *Rahat, gönül huzûru.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u **rāḥat** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 14). [rāḥat,]*

rāḥat ḳomadı: *Rahat bırakmak.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç **rāḥat ḳomadı** bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [rāḥat ḳomadı, -ma, -dı]*

rāhib: *Ar. Rahip, Hıristiyan din adamı.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 6). [rāhib,]*

raḥm: *Acımak esirgemek.*

Sīnemüñ dāġın görüp **raḥm** itmedüñ bir dem daḥi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 5). [raḥm,]*

Lāleveş yırtup yaḳañı **raḥm** iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 7). [raḥm,]*

raḥm: *Merhamet, acıma.*

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [raḥmı, -ı]

raḥm: *Acıma, esirgeme, merhamet etme.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [raḥm,]

Nāleme **raḥm** eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [raḥm,]

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse **raḥm** itmez eger yıllarla yanam yaḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [raḥm,]

Sen benüm eşküm görüp **raḥm** itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [raḥm,]*

Ḥāl-i nā-çārüm gören **raḥm** itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 11). [raḥm,]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḥaṣ u ḫār ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [raḥm eyle, -yüp]*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [raḫm eyle,]

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [raḥm it,]

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [raḥm it,]

raḥm it-: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [raḥm it-, --se]

raḥm itme-: *Merhamet göstermemek,acımamak.*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 17). [raḫm itme-, -se]

raḥm itmedüñ: *Merhamet etmedin, acımadın.*

İstedügim gibi gördüm ḥālüme **raḥm itmedüñ**
Bilmezem āhen mi gönlüñ yoḫsa mermerden midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [raḥm itmedüñ,]

raḥm itmez: *Merhamet etmemek, acımamak.*

Kimse **raḥm itmez** ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [raḥm itmez, -mez]

Varumı yoḳ eyledüm yolında **raḫm itmez** daḫi
Bī-vefādur dirdi il

didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 3). [raḥm itmez,]*

raḥm itseñ: *Merhamet etmek.*

N'ola **raḥm itseñ** Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [raḥm itseñ, -se, -ñ]*

raht: *Mal varlığı, servet.*

Dil ü cān **raḫtını** ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [raḫtını, -ın, -ı]*

rakam: *Ar. yazı yazma.*

Biñde birisi defter olınmaya ḥaşre dek
Gerçi ḥaṭuñ **raḳam** döküp eyler ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [raḳam,]*

rakîb: *Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it **raḳībe** uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 9). [raḳībe, -e]*

rakîb: *Düşman. II Sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ **raḳīb**
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [raḳīb,]*

rakîb: *Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri. II Divân şiirinde âşık- mâşûk ikilisi arasında âşık ile yarışan ve ona ortak olan kişidir.*

Diñ **raḳībe** tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [raḳībe, -e]*

rakîb: *Ağyar, gayr.*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam **raḳībüñ** verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 6). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [raḳīb,]*

N'içün Muʿīdī n'itdügimüz añlamaz **raḳīb**
Ḳānūn-ı ġamda çerḫ ile hem-dem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 13). [raḳīb,]*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ żikrin **raḳīb**
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [raḳīb,]*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda **raḳīb**
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [raḳīb,]*

Bir görmesün **raḳīb** ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz ol ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 9). [raḳīb,]*

Bir görmesün **raḳīb** ile biz ḳulların ḥabīb
Ādem degül miyüz bir ite nisbet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 322, Mısra 5). [raḳīb,]

rakîb: *Sevgili ile âşığın görüşmesini engelleyen canlı cansız her şey.*

Çekme yazuḳdur müjen tīġin **raḳībüñ** ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan her şey.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi **raḳīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [raḳīb,]*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde **raḳīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [raḳīb,]*

rakîb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab **raḳībüñ** iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 8). [raḳībüñ, -üñ]*

rakîb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan **raḳībi** sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [raḳībi, -i]*

rakīb-: *Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

Köpek **raḳībledür** şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 3). [raḳībledür,]*

rakīb-i bed-liḳā: *Çirkin yüzlü rakip.*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy **raḳīb-i bed-liḳā** sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 4). [raḳīb-i bed-liḳā,]*

rakīb-i nākes-: *Aşağılık rakip.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [raḳīb-i nākes-, --e]*

rakīb: *Rakip.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdîye **raḳīb**
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [raḳīb,]*

rakṣ: *Dans etmek.*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 9). [raḳṣ,]*

raḳṣ id-: *Dans etmek.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [raḳṣ id-, -er]*

raḳṣ urduġınca: *Dans etmek, oynamak.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup **raḳṣ urduġınca** sāʿid-i sīmīn ṣalup

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [raḳṣ urduġınca, -duġ, -ınca]

raḳṣa gir-: *Dans etmek.*

Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [raḳṣa gir-, -di]*

rakīb: *Aşığın rakibi.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın **raḳībi** dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 15). [raḳībi, -i]*

rām: *Uyan, buyruk altına giren.*

Ḫālüñüz dāne kemend-i zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne vü dām ile diller mürġını **rām** eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [rām,]*

rām eyle-: *İtaat etmek, boyun eğmek.*

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 6). [rām eyle-, -düñ]*

rām ol-: *Uymak, boyun eğmek.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 9). [rām ol-, -ur, --sa]*

raʿnā: *Pek hoş, pek güzel.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne **raʿnā** gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [raʿnā,]*

raʿnā: *Güzel, hoş, latif.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad **raʿnā** güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [raʿnā,]*

raʿnā dūḥavī-: *Güzel, hoş kıymetli kumaş.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [raʿnā düḥavī-, -ler]*

rāst: *Doğru, doğrudan, doğru bir şekilde.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [rāst,]*

rāst urur: *Vurmak.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [rāst urur, -ur]*

rāstī: *1. Doğruluk. 2. zf. Doğrusu.*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende **rāstī**
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 7). [rāstī,]*

rāst-ḳadd ü kec-küleh: *(Sevgilinin) düzgün boyu ve eğik külahı.*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [rāst-ḳadd ü kec-küleh,]*

rāy: *Ra misali kaş.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar
çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ
rāyına ḥüsn-ārāyı gör
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 18). [rāyına, -ı, -n, -a]

rāyet: *(Ar.) Sancak, bayrak.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler efser
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [rāyet,]*

râygân: *Bedava, bedelsiz.*

Būse inʿām eyleyüp
öldürme ben dil-
ḫasteyi
Naḳd-i cān ise
murāduñ **rāygān**
olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 8). [rāygān,]

râygân: *Bedava.*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān
virene
Ṣaḳın aldanma **rāygān**
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [rāygān,]*

rāygān ol-: *Bolca, Pek çok.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür
vegerni sebzede
Sünbül ü nerges
döşenmiş rāygān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [rāygān ol-, -mış]*

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [rā-yı raḥmetdür, -dür]

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [rā-yı raḥmetdür, -dür]

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [rā-yı raḥmetdür, -dür]

rā-yı raḥmetdür: *Rahmet ra'sı. (Harf manasında).*

Dāl-i devletdür bu kākül
ʿāşıḳa
Rā-yı raḥmetdür ol
ebrū-yı dü-tā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [rā-yı raḥmetdür, -dür]

rāz: *Sır.*

Būse **rāzın** açmasun dirseñ
Muʿīdī kimseye
Aġzına mühr eylesün
iy dōst laʿlüñ ḫātemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 13). [rāzın, -ın]

rāz: *Sır, gizli şey, gizem.*

Āşkār olmazdı **rāzum** dīde
giryān olmasa
Mā-cerāmı kim bilürdi
eşk-i ġalṭān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 1). [rāzum, -u, -m]

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Açma iy dil zāhide **rāzuñ**
Muʿīdī var iken
Baḥs idersen bāri eyle
bir süḥendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [rāzuñ, -uñ]

Gördi kim derd-i derūnın
gizlemekde aşşı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya
rāzın eyledi iẓhār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 4). [rāzın, -ı, -n]

Şerm ider açmaġa **rāzın**
ʿāşıḳ-ı mestāneler

Bezm-i ġamda bir iki cām-ı maḥabbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 7). [rāzın, -ı, -n]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna **rāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [rāz,]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 18). [rāzum, -um]*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḫāletdür bu kim
Gizlü **rāzum** ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 10). [rāzum, -um]*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli **rāzuñı**
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 11). [rāzuñı, -uñ, -ı]*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü **rāzum** ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 14). [rāzum, -um]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

İy Muʿīdī **rāzumı** ḳābil degüldür gizlemek
Oḳınurken çeng ile meclisde eşʿārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 13). [rāzumı, -um, -ı]*

rāz: *(Fars.) Gizlenen şey, sır.*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi **rāzını** dir mi aña iḳrār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [rāzını, -ın, -ı]*

rāz açıl-: *Sırrım açılmasın, ortaya çıkmasın.*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 3). [rāz açıl-, -ma, -sun]*

rāz-dār: *Sır sahibi, sır tutan.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri **rāz-dār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 10). [rāz-dār,]*

rāżı: *(Ar.) Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.*

Sünbülüñden mū degül bir būya **rāżı** olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [rāżı,]*

rāz-ı ʿāşıḳ: *Aşıkların sırrı.*

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [rāz-ı ʿāşıḳ, -a]*

rāz-ı ʿışḳı: *Aşk sırrı.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī **rāz-ı ʿışḳı** fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [rāz-ı ʿışḳı,]*

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [rāz-ı ʿışḳı,]

rāz-ı laʿlüñ: *Dudağın sırları.*

Ṭuyurdı **rāz-ı laʿlüñ** ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 5). [rāz-ı laʿlüñ,]*

rāz-ı leb-: *(Sevgilinin) dudağının sırrı.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 1). [rāz-ı leb-, -üñ]*

rāz-ı nihān: *Gizli, saklı tutulan sır.*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [rāz-ı nihān, -um]*

rāz-ı pinhān: *Gizli tutulan sır.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i dilber fāş ider
Mest olup ol bādedendür ʿāleme rüsvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 13). [rāz-ı pinhān, -uñ]*

rebābuñ: *Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.*

Vücūdı şīşe şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli **rebābuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 2). [rebābuñ,]*

recā: *Dilek, niyâz,istek, ümit.*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü **recā** sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [recā,]*

red it-: *Geri çevirme,.*

Pādşāhum çünki iḥlāṣın bilürsin şübhe yoḳ
İtme yazuḳdur Muʿīdī beñdeni billāh red *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [red it-, -me]*

refik: *Arkadaş, yoldaş.*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy **refīḳ**
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 5). [refīḳ,]*

refik: *Arkadaş, dost.*

Hecr ile cān virdügim bilmez daḫi dilber benüm
Luṭf idüp ʿarż eyle ḥālüm iy **refīḳ** Allāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 4). [refīḳ,]*

reftār: *Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

Serv **reftārın** unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 3). [reftārın, -ın]*

reftār: *Yürüyüş, gidiş, (sevgilinin) salına salına yürüyüşü.*

Göricek **reftāruñı** baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [reftāruñı, -uñ, -ı]*

reftār vakt-: *(Sevgilinin) salına salına yürüdüğü vakit.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [reftār vaḳt-, -i]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [rehber,]

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

Ẓulmet-ābād-ı belādur
şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim **rehberüñ**
zülf-i perīşān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 12). [rehberüñ, -üñ]*

rehber olmasa: *Yol göstermek, kılavuzluk yapmak.*

Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [rehber olmasa, -ma, -sa]

rehe yaḳın yir: *Yola yakın yer.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [rehe yaḳın yir,]

reh-güzār: *Güzergâh, geçilen yer.*

Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri
kim **reh-güzāruñdur**
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [reh-güzāruñdur, -(u)ñ, -dur]*

reh-güzer: *Geçilen yol, geçit.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin **reh-güzerüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 4). [reh-güzerüñ, -üñ]

reh-güzer: *Geçit, geçecek yol.*

Gerçi iy ġamze cānı
gözlersin
Reh-güzerdür hele
bedenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [reh-güzerdür, -dür]

reh-i dildāre: *Sevgilinin yolu.*

İy Muʿīdī **reh-i dildāre**
niṣār itmeg içün
Dāmenin ḳıldı güher
dīde-i ter leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [reh-i dildāre, -e]

reh-i ʿışḳ-: *Aşk yolu.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem
n'ola naḳd-i cān
benümdür
Beni kendü ḥālüme
ḳoñ size ne ziyān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [reh-i ʿışḳ-, -a]

reh-i ʿışḳ: *Aşk yolu.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda
çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup
ḳaddüm n'içün dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 7). [reh-i ʿışḳ, -uñ, -da]*

reh-nümâ: *Yol gösteren, rehber, kılavuz.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd
ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [reh-nümā,]

reh-zenler: *Yol kesenler, eşkıyalar.*

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde **reh-zenler**
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 10). [reh-zenler,]*

remz: *Gizlice işaret, ima, belirti.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı
remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim

ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [remz,]

remz: *Gizlice işaret, ima, belirti.*
Gösterür oldı zenaḫdānuñı **remz** ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [remz,]

remz-i nihān-: *Gizli işaret.*
Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥazż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 6). [remz-i nihān-, --dan]

renc: *(□□□) i. (Fars. renc/renç) 1. Ağrı, sızı: 2. Zahmet, eziyet, ıztırap.*
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde **renc** ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 1). [renc,]*

renc: *Zahmet, eziyet, ıstırap, dert.*
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā **renc** ü zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [renc,]*

rencīde: *İncinmiş, kırılmış (kimse).*
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum **rencīdedür**
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 7). [rencīdedür, -dür]*

reng: *Renk.*
Laʿl-i nābuñ **rengidür** peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 9). [rengidür, -idür]*
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı **renginden** ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [renginden, -i, -n, -den]*

reng: *Renk.*
Şükr aña kim ʿārıżuñ **rengi** degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [rengi, -i]*
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ **rengi** degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 13). [rengi, -i]*

reng: *Boya.*
Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 6). [reng,]*

reng: *Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.*
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [reng,]*
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü **rengīn** ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 12). [rengīn, -i, -n]*

reng: *Düzen, oyun, hîle.*
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş **reng** ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [reng,]*
İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş

ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser **reng** ü ḥayrān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [reng,]

reng: *I. Renk. II. Görünüş, tarz, şekil, suret.*
Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ **rengi** altun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 4). [rengi, -i]

reng eyle-: *Hile yapmak, oyun etmek, aldatmak.*
Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 9). [reng eyle-, -y, --üp]

rengi: *Gülün kırmızı rengi.*
Serv reftār itse güller gülse luṭf ü **rengi** yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [rengi,]

reng-i nazm: *Renkli şiirler.*
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 18). [reng-i naẓm, -uñ, -dan]*

reng-i rūy-: *Yüzün rengi.*
Laʿl-i nābuñ rengidür peymāneden maḳṣūdumuz
Reng-i rūyuñ ʿaksidür gül-berg-i raʿnādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 10). [reng-i rūy-, --uñ]*

reng-i rūy: *Yüzün rengi.*
Sen bu **reng-i rūy** ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [reng-i rūy,]

rengīn: *Hoş, güzel ‖ parlak.*
ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 12). [rengīn,]

rengīn: *Parlak renkli.*
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 4). [rengīn,]

rengīn: *Renkli olan, parlak renkli II güzel, hoş, süslü.*
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile **rengīn** ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [rengīn,]

rengīn: *Daha renkli, daha canlı.*
Veh ne **rengīn** ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [rengīn,]

rengīn: *I. Renkli, parlak renkli. II. Güzel, latif, hoş.*
Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz ü **rengīndür**
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 13). [rengīndür, -dür]

rengīn: *Güzel, hoş, latif. || Renkli.*
İy Muʿīdī sözlerüñ **rengīn** gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 13). [rengīn,]

rengīn: *Güzel, parlak, renkli, boyalı.*

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu **rengīn** ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 12). [rengīn,]*

rengīn leb-: *I. (Sevgilinin) Renkli; boyalı; parlak dudak. II. (Sevgilinin) Güzel; hoş; latif dudak.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 3). [rengīn leb-, -üñ]*

rengīn-ġazel: *Renkli gazel.*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir **rengīn-ġazel** evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 14). [rengīn-ġazel,]*

rengīn-laṭīfe: *Hoş söz.*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 2). [rengīn-laṭīfedür,]*

reşk: *Far. 1. kıskançlık 2. haset.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem **reşk** ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [reşk,]*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḫayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 9). [reşk,]*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil **reşkiyle** eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 8). [reşkiyle, -iyle]*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 13). [reşk,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña **reşk** eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [reşk,]*

reşk: *Kıskançlık.*

Yansa **reşkinden** ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 1). [reşkinden, -i, -n, -den]*

reşk: *Kıskançlık.*

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni **reşk** öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 5). [reşk,]*

reşk id-: *Kıskanmak.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 14). [reşk id-, -er]*

reşk-i cemāl: *Sevgilini yüzünü kıskanmak.*

Cilve idüp gerçi kim gülşende ḫandān oldı gül
ʿĀḳıbet reşk-i cemālüñden perīşān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 2). [reşk-i cemāl, -üñ, -den]*

reşk-i cemāl: *Sevgilinin yüzünü kıskanmak.*

Cilve idüp gerçi kim
gülşende ḫandān oldı
gül
ʿĀḳıbet reşk-i
cemālüñden perīşān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 2). [reşk-i cemāl, -üñ, -den]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i
mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu
resme dāġdār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 6). [resme, -e]*

resm: *Ar. eser, iz, resim, suret.*

Sürḫ ile **resm** eyleyelden
laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük
bir gevher-i nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [resm,]

Resm olalı ḳanlu yaşumla
ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn
olmış gülistāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 9). [resm,]*

resm: *Biçim(böylece. bu şekilde).*

Ser virüp sırruñ dimezken
ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu
resme destān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [resme,]

resm: *Ar. Suret, şekil. II Tarz.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu **resme** pāy-
māl degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 8). [resme, -e]

resme: *Ar. Suret, şekil. tarz.*

Gül yüzüñden utanup şol
resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez
bāġ-ı Rıḍvān'dan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [resme,]

Ol māh nāz ile beni şol
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [resme,]*

Dildür beni bu **resme** yaḳan
genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı
vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 9). [resme,]

Ḥālüm ne **resme** şerḥ
ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü
cedele ḥālet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 9). [resme,]

resme: *Görüntü, şekil II Durum, hal.*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u
ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu
resme nā-çār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 4). [resme,]

resm-i belā: *Bela sureti.*

Gehī **resm-i belā** geh naḳş-ı
miḥnet
Bu deyrüñ dürlü dürlü
ṣūreti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [resm-i belā,]

revā: *Uygun, yaraşır.*

Sen perī-peykere ḥükm
itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne **revādur** [bu] ki dīv
ola musallaṭ melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 4). [revādur, -dur]

revādur: *(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

Çünki ol hercāī ʿahdin
bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ
revādur vāz geldüm
sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 6). [revādur,]

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

Ġam geldi sīneden dile
dilden **revānuma**
Ol kārbānı gör ki
göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [revānuma, -uma]

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı **revān**
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 11). [revān,]*

revān: *(Fa.) Geçerli, doğru.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum **revān**
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 5). [revān,]*

revān: *Akan, giden.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil **revān**
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [revān,]*

revān: *Akan, giden, yürüyen.*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr'a beñzer kim **revān** geh baḥr ü gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [revān,]*

revān: *1. Yürüyüp giden. 2. Akan, akıcı 3. Salınarak yürüyen sevgili 4. Can, ruh.*

Dirildürdüñ **revān** iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 1). [revān,]*

revān: *Hemen, derhal, çabucak.*

Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı **revān** düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [revān,]*

revān: *Akan, akıcı, süratle.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı **revān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [revān,]*

revān: *(Su) Akmak, akıp gitmek.*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden **revān** ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 6). [revān,]*

revān idüp: *Akmak, akıp gitmek.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum **revān idüp** fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [revān idüp, -üp]*

revān ol-: *Akıp gitmek.*

Her cām-ı mey ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [revān ol-, -ur]*

revān ol-: *Akmak II dökülmek.*

Her ḳatre ḳan ki dīdelerümden revān olur
Yaḳmaġ içün ġamuñda beni bir şerāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 11). [revān ol-, -ur]*

revān olmaz: *Sıf. (Fars. reften "gitmek"ten revān) Yürüyen, giden (Revan olmak: Yola koyulmak, gitmek) revān olmaz : gitmez.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [revān olmaz,]*

reviş: *Far. Gidiş, tarz, tavır, üslûp (Sevgili).*

Geçmeden rīv işlerin alur
ḳarārum ṣu gibi
Şol **revişler** kim
benüm serv-i
ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [revişler, -ler]

reviş: *Yürüyüş.*
Revişüñ Sidre'ye
beñzetmeye varmaz
dilimüz
Yücedür himmetimüz
serv-i ḫırāmānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 5). [revişüñ, -üñ]

revzen: *Pencere.*
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr
açdı luṭfı **revzenin**
Her baḳan ol revzene
seyr itdi cennet
gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [revzenin, -i, -n]
Tāb-ı mihrüñle derūnum
şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde
açdı **revzenler** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 6). [revzenler, -ler]

revzene: *Pencere.*
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr
açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol **revzene**
seyr itdi cennet
gülşenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 2). [revzene,]

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*
Dil ne meyl itsün çemende
sünbül ü **reyḥāne** kim
Bir gül-endāmuñ ser-i
zülfüñde ḫayrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [reyḥāne, -e]*

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*
Ḥamdülillāh yine bāġ içre
gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ
dürlü **reyḥān** esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 2). [reyḥān,]

reyḥān: *Reyhan kokulu şarap.*
Niçe bir nūş idelüm
reyḥāniyi
Lāle gibi al berü laʿlīn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [reyḥāniyi, -i, -y, -i]*

reyḥān: *Ar. Fesleğen bitkisi.*
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ
beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i
ḫandāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 4). [reyhān,]

reyḥāncı-: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi **reyḥāncılar**
Tīr-i müjgān üzre
ṣancırsın cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [reyḥāncılar,]*

reyḥāncı: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*
Gūyiyā **reyhāncıdur**
gelmiş cihānuñ
bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar
elde gül-i ter kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 9). [reyhāncıdur, -dur]

reyḥāncıdur: *Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan; hat sanatında bir yazı (reyhânî) çeşidi.*
Zülfüñ ol **reyḥāncıdur** kim
cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya
gül-berg-i ter zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [reyḥāncıdur,]*

reyhāni-: *Fesleğen şarabı.*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āşüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi **reyḫānidür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [reyḫānidür, -dür]

riʿāyet ḳıl-: *Itibar etmek.*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 13). [riʿāyet ḳıl-, -a]

rifʿat: *Yücelik.*

Başına ber-ā-berdür anuñ zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [rifʿatde, -de]

Çerḫ-i aṭlas bunca **rifʿat** bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 15). [rifʿat,]*

rind: *(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 12). [rind,]

Bezm-i yāre gelmesün **rind-i** suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [rind-i, -i]

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 8). [rind,]

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [rind-i, -i]*

rindāne: *Aldırışsız, umursamadan.*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı **rindāne** yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 10). [rindāne,]

rişte: *Ip.*

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 10). [rişte dür, -dür]

rişte: *İp, bağ.*

Cān **rişte sinden** eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı hemān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 1). [rişte sinden, -si, -n, -den]

rişte rişte: *Parça parça beyitte parçalamak anlamında kullanılmıştır.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 8). [rişte rişte,]

rişte-i cān-: *Can ipliği.*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

204, Mısra 15). [rişte-i cān-, --ın]

rīv: *Hile.*

Geçmeden **rīv** işlerin alur
ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm
serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [rīv,]

rivāyet: *Nakledilen haber veya söz, söylenti.*

Yazdum lebüñ **rivāyetini**
cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki
Gülistān'e yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 3). [rivāyetini,]

riyā: *İki yüzlülük, gösteriş yapma.*

Her ne vaż' eylerse ʿāṣıḳ
ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi
görmez kim **riyāsı**
perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [riyāsı, -sı]

riyā: *Ar. İkiyüzlülük.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [riyā,]*

rıżā: *Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

Çün Muʿīdī ʿāṣıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī
bīm-i hicrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [rıżāsıdur, -sı, -dur]

rızḳuñı ṭaşdan çık-: *Rızkını taştan çıkarmak. II Çok çalışıp en zor şartlarda ekmek parası kazanmak.*

İy Necātī lāle gibi rızḳuñı
ṭaşdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 25). [rızḳuñı ṭaşdan çıḳ-, -ar]

rodos adası'-: *Rodos adası.*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi
Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam
Rodos Adası'ndan
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 14). [rodos adası'-,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

Kesb-i ṣafā ḳıl iy göñül
āyīne gibi dem-be-dem
Olmaḳ dilerseñ gāh
gāh ol mehveş ile **rū-be-rū** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 8). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū ol-: *Yüz yüze gelmek, karşılaşmak.*

Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi
bugün rū-be-rū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [rū-be-rū ol-,]

ruh: *Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).*

Çünkim sipihr-i şīvedür iy
meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi
ruḫlaruña āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]

Yazdı **ruḫumda** ḫālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 1). [ruḫumda, -um, -da]

Şarāb-ı erġavānīden
ḳızarmış yine ol
ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir
ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 5). [ruḫlar, -lar]

ruh: *1. Yanak 2. Yüz.*

Āh ol **ruḫ** u ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu ḳazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [ruḫ,]

Ḳo ḫāk olsun **ruḫ** u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 11). [ruḫ,]

Ruḫ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 9). [ruḫ,]

Ruḫ u eşküm saña çün ḫālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [ruḫ,]

ruḫ: *Yanak.*

Görse bahār-ı ḫüsnde **ruḫlaruñ** āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 5). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

ruḫ: *Yanak.*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 3). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

ruḫ: *Sevgilinin yanağı.*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 10). [ruḫlaruñdan, -laruñdan]*

ruḫ: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ehl-i kerāmetem ki **ruḫuñ** ḥasreti ile
Ḳan aġladuḳca her ṭarafum gülsitān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ruḫuñ, -un]

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā **ruḫuñ** yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [ruḫuñ, -un]

Ruḫuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [ruḫuñ, -un]*

Ruḫlaruñ gülzārın anup ḫār-ı hicrān içre dil
Nāleler eyler ki bir mürġ-i seḥer-ḫīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

Bāġ-ı ḥüsne **ruḫlaruñ** gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 1). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāṣıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

Ruḫlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 5). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Degme budaġa ḳonmaz idi
gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp
ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 8). [ruḫuñ, -un]

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup
teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür
iy āb-ı ḥayvānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Veh ne rengīn **ruḫlaruñ** var
kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi
gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]

ruḥ: *Yanak (mecazen yüz) II Tasavvufî manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı, vahdet noktası.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [ruḥuñ, -uñ]*

ruḥ: *Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.*

İy Muʿīdī isterem düşnām-ı
yāri gitmeden
Rūḥuma ṣoñ demde
bāri bir duʿā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 14). [rūḥuma, -um, -a]*

ruḥ: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [ruḥuñ, -uñ]*

Āferīn ol **ruḥ** ü gīsūya ki
ʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür
gül ü reyḥān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [ruḥ,]

ruh: *Yanak. (Mecazen sevgilinin yüzü manasında da kullanılır).*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan **ruḫuñda**
fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya
virdüñ leşker-i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [ruḫuñda, -uñ, -da]*

ruh: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde
ḳalurdum
Uyarmasa **ruḫuñ**
şemʿ-i hidāyet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [ruḫuñ, -uñ]

ruh: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet
olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i
zülfüñ uzun yaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -(u)ñ]*

Ruḫlaruñ devrinde
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ
baḫṣi teselsülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 7). [ruḫlaruñ, -lar, -(u)ñ]

ruh: *(Sevgilinin ay gibi parlak) yanağı.*

Ṣarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından **ruḫuñ** yir
yir ḳızarmış gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 4). [ruḫuñ, -uñ]*

rūh-efzā: *Cana can katan, ruha tazelik veren.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz
ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine
güldükce **rūḥ-efzālıġuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [rūḥ-efzālıġuñ,]

Laʿl-i nābuñ ḫande itdükce
bağışlar cāna cān
İki cevherden
mükerrer gibi **rūḥ-efzālıġuñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 6). [rūḥ-efzālıġuñ,]

rūḥ-ı: *(Sevgilinin) yanağı.*
Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol **ruḫ-ı** gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [ruḫ-ı,]*

ruh-ı cānān-: *Sevgilinin yanağı.*
Dimeñ ki cān n'içün ruḫ-ı cānāne imrenür
Bülbül degül midür gül-i ḫandāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [ruḫ-ı cānān-, -e]
Çoḳ yüz görüp il gezmişe beñzer ʿaceb olmaz
Āyīne gelürse ruḫ-ı cānāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [ruḫ-ı cānān-, -a]

ruh-ı gül-reng: *Sevgilinin gül renkli yanağı.*
Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol **ruḫ-ı gül-reng** ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 4). [ruḫ-ı gül-reng,]*

ruhlar: *Yanak.*
Tāb-ı mülden [iy perī **ruḫlaruñ]** āl itmek neden
Ben belālu bülbüle bu yüzden āl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 1). [ruḫlaruñ], -uñ]

ruhsār: *1. Yanak 2. Yüz.*
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ **ruḫsāruñı**
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 11). [ruḫsāruñı, -u, -ñ, -ı]
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña **ruḫsāruñ** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 12). [ruḫsāruñ, -uñ]
Zülf ü **ruḫsāruñ** ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 5). [ruḫsāruñ, -uñ]
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] **ruḫsāruñ** Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 13). [ruḫsāruñ, -uñ]

ruhsār: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol **ruḫsār** ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [ruḫsār,]
Ṣararup olmazdı iy gül nesteren **ruḫsār-ı** şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 1). [ruḫsār-ı, --ı]

ruhsār: *Yanak ‖ yüz.*
Ebr-i zülfüñ sāyesin **ruḫsāruñ** üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [ruḫsāruñ, -uñ]

ruhsār: *Yanak.*
Ṣol kemān-ebrūlar ile dir gören **ruḫsāruñı**

Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 7). [ruḫsāruñı, -un, -ı]*

ruḫsār: *Sevgilinin yanağı.*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol **ruḫsār** ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 2). [ruḫsār,]*

ruhsār: *Yanak, yüz.*

Lālelerdür fitne gülzārında yir yir açılur
Tāb-ı mey kim ẓāhir olur her dem ol **ruḫsārdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 4). [ruḫsārdan, -dan]*

ruhsār: *(Sevgilinin) yanağı, yüzü.*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña **ruḫsāruñ** gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 7). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı **ruḫsāruñ** āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 6). [ruḫsāruñ, -uñ]*

Zülf ü **ruḫsāruñ** ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruhsār: *Yüz, yanak. II Sevgilinin yüzü veya yanağı.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine **ruḫsārum** üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 1). [ruḫsārum, -um]*

ruḫsār: *(Sevgilinin) yanağı, yüzü.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol **ruḫsār** ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [ruḫsār,]*

ruḫsār: *(Sevgilinin) yüzü/yanağı.*

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin **ruḫsāruña** Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [ruḫsāruña, -uñ, -a]*

ruhsār-ı cānān: *Sevgilinin yüzü.*

Vechi yoḳ māh itmesün **ruḫsār-ı cānān** ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [ruḫsār-ı cānān,]*

ruhsār-ı mehveş: *Aya benzeyen yüz, ay gibi güzel yüzlü (kadın).*

Ebr-i ḫaṭṭ kim baş çeküp ruḫsār-ı mehveşden çıḳar
Dūd-ı āfetdür beni aġladup āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 1). [ruḫsār-ı mehveş, -den]*

rühü'l-emīn: *Cebrail (AS).*

Ḳadd-i yāre şevḳ ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den **Rūhü'l-emīn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 8). [rūhü'l-emīn,]*

ruhuñ ʿīdinde: *Sevgilinin yanağının bayramı.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya **ruḫuñ ʿīdinde** alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ruḫuñ ʿīdinde,]*

ruḫuñla: *Yanak.*

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [ruḫuñla,]

rūm: *Anadolu.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẕīrüñ
olur mı kim
Naẕmuña reşk ider
şuʿarā-yı ʿAcem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 13). [rūm,]

rūm: *Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya
virdüñ leşker-i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [rūm,]*

rūm: *Anadolu, Osmanlı toprağı.*

Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī
ġazeliyyātını Selmān'e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [rūm'dan, -dan]*

rūm: *Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.*

Geydi çün Şāmī zirihler
kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar
kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [rūm,]

rūm: *(Anadolu bölgesi halkının beyaz tenli olmasından hareketle) Sevgilinin yüzü, yanakları.*

Fitne ḳopardı yine devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı **Rūm** ilini
ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [rūm,]

rūm ili: *Rumeli.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz
Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [rūm ili,]

rumūz: *(Ar.) Remizler, işaretler;gizli imler.*

Āşkāredür leb-i laʿlüñ
rumūzı gün gibi
Ḫurde-bīnler yoḳ yire
pes ḳīl ü ḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 9). [rumūzı, -ı]*

rumūz: *İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.*

Ögredüp laʿlüñ **rumūzın**
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [rumūzın, -ı, -n]*

rūşen: *1. aydın,. 2.açık, belli.*

Murādumdur senüñ aġzuñ
benüm ḫurşīd-i
raḫşānum
Velīkin ẕerrece **rūşen**
degül maḳṣūd-ı
pinhānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 2). [rūşen,]

Pertev-i ruḫsāruñı gün gibi
rūşen gösterür
Gel temāşā eyle kim
āyīne-i cāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 5). [rūşen,]

rūşen it-: *Aydınlatmak.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i
şafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü
güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 7). [rūşen it-, --señ]*

rūşen itdüm: *Parlatmak, aydınlatmak.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür
baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi
āyīne-i cānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [rūşen itdüm, -dü, -m]

rūşen ol-: *Aşikar olmak, açığa çıkmak II aydınlanmak.*

Göricek tīre-i baḫtum saña
rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan
dil-i nā-tüvān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [rūşen ol-,]

rūşenter: *Çok aydınlık.*

Dem dem āh itdükce ben
artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi **rūşenter** olur
yilden çerāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [rūşenter,]

rüsvā: *Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze kimse.*

Rāz-ı pinhānuñ Muʿīdī laʿl-i
dilber fāş ider
Mest olup ol
bādedendür ʿāleme
rüsvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 14). [rüsvālıġuñ, -lı, -ġ, -uñ]

rüsvālık: *Ayıplanmışlık, rezillik.*

Yine bir meh-rū-içün
yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde
mest-i ʿışḳ olup
rüsvālığı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 10). [rüsvālığı, -ı]

rüsvāluk: *Rezillik.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ
seng-i belāya ṭurmışam
Her ne **rüsvāluḳ**
olursa iḫtiyār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 8). [rüsvāluḳ,]*

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [rüsvā-yı cihān,]

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [rüsvā-yı cihān,]

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [rüsvā-yı cihān,]

rüsvā-yı cihān: *Dünyaya rezil olmak.*

Ḳul degüldür diyü **rüsvā-yı cihān** itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [rüsvā-yı cihān,]

rüy-i dil-ārā-: *(Sevgilinin) Gönlü süsleyen güzel yüzü.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i
bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i
dil-ārāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [rūy-i dil-ārā-, -ya]

rūy-i dilber: *Güzelin(sevgilinin) yüzü.*

Bülbül-i dil bāġa varup
n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż
gül-berg-i sīr-ābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 6). [rūy-i dilber, -den]*

rūy-i zemīn-: *Yeryüzü.*

Reşk iderse yiridür rūy-i
zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i
serv-i revānuñdan
şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

211, Mısra 13). [rūy-i zemīn-, -e]

rūy-ı zerd: *Sararmış, solgun yüz.*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü **rūy-ı zerd** ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 7). [rūy-ı zerd,]

rūy-ı zerd ü eşk-i āl: *Sararmış beniz ve kanlı gözyaşı.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı **rūy-ı zerd ü eşk-i āl** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [rūy-ı zerd ü eşk-i āl, -ı, -i]

rūy-ı zerd ü eşk-i āl: *Âşığın sararmış benzi ve kanlı gözyaşları.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña
Bir ḫazān yapraġı **rūy-ı zerd ü eşk-i āl** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [rūy-ı zerd ü eşk-i āl,]

rūy-i zībā-: *Güzel yüz.*

ʿIşḳuñ iy dil olmasa ol rūy-i zībādan ne ḫaẕẕ
Baḳmasañ Mecnūn göziyle ḥüsni Leylī'den ne ḫaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 1). [rūy-i zībā-, --dan]

rūz: *Gün, gündüz.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḫasretle bārān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 2). [rūz,]

rūz: *Gün.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 6). [rūz,]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü **rūzum** şeb-i tār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 4). [rūzum, -um]

rūz ü şeb: *Gündüz ve gece.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde **rūz ü şeb**
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 13). [rūz ü şeb,]

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [rūz ü şeb,]

rūz ü şeb: *Far. Gece gündüz.*

Çün bilürsin **rūz u şeb** devrān ayaġ almaḳdadur
İy Muʿīdī el çeküp her nesneden çekme ferāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 13). [rūz u şeb,]

rūz ü şeb: *Gündüz ve gece.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [rūz ü şeb,]

rūze: *Oruç.*

Meclis-i vaṣluñda [maḥrūm] itme cām-ı būseden
Billāh iy meh **rūzeye** döndürme bayramum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 6). [rūzeye, -ye]*

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki **rūze** sen meh-i bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 2). [rūze,]

rūze-i fakr: *Fakirlik orucu. Oruç tutulan zamanda yiyip içme isteğini dizginleme II uzun süren*

yoksulluk, uzun zamandır bir şeyden yoksun olma durumu.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [rūze-i faḳr,]*

rūze-i hicrān: *Ayrılık orucu.*

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 11). [rūze-i hicrān,]*

rūze-i hicrān: *Ayrılık günleri.*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü **rūze-i hicrān** gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [rūze-i hicrān,]*

rūzgār: *Devir, zaman.*

Żaʿfumı arturdı gün gün **rūzgāruñ** şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 1). [rūzgāruñ, -uñ]*

rūzgār: *Rüzgar, yel.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu **rūzgār** çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 10). [rūzgār,]*

rūzgār: *Esinti, yel.*

Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr iderüm dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 3). [rūzgāruñ, -uñ]*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı **rūzgār** itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 1). [rūzgār,]*

rūzgār: *1. Zaman. 2. Rüzgar, yel.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi **rūzgār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [rūzgār,]*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi **rūzgār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [rūzgār,]*

rūzgār: *Kader, talih, baht.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān **rūzgārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 8). [rūzgārumdan, -um, -dan]*

rūzgār: *Devir, zaman, dünya.Talih.*

Ebr-i ġamdan **rūzgārum** tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [rūzgārum, -um]*

rūzgār: *Rüzgâr, yel. II Talih, baht.*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 4). [rūzgārum, -um]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 4). [rūzgārum, -um]*

rūzgār el virme-: *Talihi el vermeyip.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp

zülf-i dü-tāsın
görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 2). [rūzgār el virme-, -y, --üp]

rūz-ı ecel: *Ölüm günü.*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam
ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña
rūz-ı ecel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 4). [rūz-ı ecel,]

rūz-ı ezelde: *Ezel meclisi. (Bezm-i elest kastedilmiştir.).*

Sen bize bī-gāneveş
deprenme kim
Olmışuz **rūz-ı ezelde**
āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [rūz-ı ezelde, -de]*

rūz-ı maşāff: *Savaş Günü.*

Ġamze tīġin şavarum dime
idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın
ölicek **rūz-ı maşāff**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 2). [rūz-ı maşāff,]

rūz-ı miḥnet-: *Izdırap, sıkıntı günü.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan
baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda
ancaḳ nāledür feryād-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 3). [rūz-ı miḥnet-, --de]*

saʿādet:

1. **saʿādetlü:**-*lü*

Gazel 30

Mısra: **3**

Mutlu,kutlu, uğurlu.

Ne saʿādetlü beşersin
iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i
ʿālem-tāb tāb

2. **saʿādet:**

Gazel 79

Mısra: **7**

Ar. Mutluluk.

Çün saʿādet sehmidür
tīrüñ naşīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil
ḳurbān olur

3. **saʿādetdür:**-*dür*

Gazel 235

Mısra: **7**

Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Yoluña ölmek
saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı
şemşīrüñ senüñ

sabā:

1. **şabā:**

Gazel 109

Mısra: **12**

Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Dilden āh itsem yaşum
cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı
ʿummān oynadur

2. **şabā:**

Gazel 136

Mısra: **7**

(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣaġ esen olsun ṣabā
kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı
vefādārum budur

3. **şabā:**

Gazel 317

Mısra: **1**

Ar. Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.

İy ṣabā itdüñ yine
cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer
getürdüñ müşg-i Çīn

4. **şabā:**

Gazel 358

Mısra: **1**

(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

İy ṣabā seyyāḥı yād
itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı
ʿOs̱mān illerin

ṣabaḥ:

1. **ṣabāḥ:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **ṣabāḥ:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman, sabah.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

3. **ṣabāḥa:**-*a*

Gazel 290

Mısra: **8**

Ar. Sabah.

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

4. **ṣabāḥa:**-*a*

Gazel 378

Mısra: **10**

Sabah.

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli
Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu

5. **ṣabāḥ:**

Gazel 447

Mısra: **9**

Sabah.

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

ṣabr:

1. **ṣabrum:**-*um*

Gazel 2

Mısra: **14**

Sabır, dayanma, katlanma.

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **ṣabrum:**-*um*

Gazel 2

Mısra: **14**

Sabır, dayanma, katlanma.

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

3. **ṣabr:**

Gazel 10

Mısra: **8**

Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne ẕerrece ḳarār bana

4. **ṣabrum:**-*um*

Gazel 158

Mısra: **11**

Sabır, dayanma gücü.

Ḳalmadı ḥicrāna ṣabrum luṭf idüp iy dōstlar
Ḫālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz

5. **ṣabr:**

Gazel 159

Mısra: **13**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

6. **ṣabr:**

Gazel 213

Mısra: **11**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

7. **ṣabr:**

Gazel 220

Mısra: **2**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

8. **ṣabr:**

Gazel 258

Mısra: **9**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

9. **ṣabr:**

Gazel 265

Mısra: **3**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül

10. **ṣabr:**

Gazel 287

Mısra: **10**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

11. **ṣabr:**

Gazel 305

Mısra: **13**

"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

12. **ṣabrum:**-*um*

Gazel 332

Mısra: **11**

Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

13. **ṣabr:**

Gazel 384

Mısra: **7**

Üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

14. **ṣabr:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Sabır.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

<u>ṣabr it-:</u>

1. **ṣabr it-:**-*mek*

Gazel 220

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır göstermek, tahammül etmek.

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aṣdı gel intiẓāre yir yoḳ

<u>ṣabr ola:</u>

1. **ṣabr ola:**-*a*

Gazel 10

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

<u>ṣabr ü ḳarār-:</u>

1. **ṣabr ü ḳarār-:**-*um*

Gazel 101

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve tahammül.

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

<u>ṣabrī:</u>

1. **ṣabrī'ye:**-*ye*

Gazel 168

Mısra: **9**

Mora Yarımadası şairlerinden Es-seyyid Mehmed Emin Sabrī Efendi H. 1182/ M.1768 yılında Mora'nın Anabolu kasabasında doğmuştur. Lakabı "Karayılan-zāde" olup şiirlerinde "Sabrī" mahlasını kullanmıştır. Sabrī dört yaşındayken geçirmiş olduğu çiçek hastalığından dolayı āmā olmuştur Sabrī yaşadığı dönemde nakībü'l-eşrāflık görevi yaptığı için toplumun ileri gelenlerinin başvuracağı bir kimsedir. Hayatının tamamı Mora'da geçtiği tahmin edilen Sabrī H.1229/ M.1813'de Anabolu'da vefat etmiştir:.

Kim ola Muʿīdī ile Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz

sabrı yok:

1. **ṣabrı yoḳ:**
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırsızlanmak.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

sabrum evrāḳı-:

1. **ṣabrum evrāḳı-:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabır yaprakları. II Âşığın sabrı.

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler

saç:

1. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 5
Mısra: **9**
Sevgilinin kıvrım kıvrım saçı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 5
Mısra: **9**
Zülf, sevgilinin saçı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **ṣaçalı:**-*alı*
Gazel 10
Mısra: **5**
T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

4. **ṣaçalı:**-*alı*
Gazel 10
Mısra: **5**
Saçtığından beri.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

5. **ṣaçı:**-*ı*
Gazel 20
Mısra: **11**
Saç, sevgilinin saçı.

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

6. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 34
Mısra: **9**
Başı kaplayan kıllar, zülüf, sevgilinin saçı.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

7. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 61
Mısra: **2**
Saç II Sevgilinin saçı.

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz saçuñ ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd

8. **ṣaçuña:**-*uñ, -a*
Gazel 72
Mısra: **5**
I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

9. **ṣaçuñ:**-*u*
Gazel 80
Mısra: **7**
I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Ḥüsnüñ teferrücinde ṣaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

10. **ṣaçuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 92
Mısra: **8**
Saç II sevgilinin saçı.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

11. **ṣaçlaruñ:**-*lar*, -*uñ*
Gazel 93
Mısra: **12**
I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı
Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen
dīvāneler

12. **şaçlaruñ:**-*lar, -u, -ñ*

Gazel 124

Mısra: **9**

Saç.

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ
olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi
ḳareliḳ göñlüm diler

13. **şaçların:**-*ların*

Gazel 130

Mısra: **5**

Saç II sevgilinin saçı.

Ḥalḳa idüp ṣaçların
yüz ṣīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile
per gösterür

14. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 160

Mısra: **7**

Başı kaplayan kıllar, zülüf, sevgilinin saçı.

Fenn-i fiten içinde
ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse
ʿaceb olmaz

15. **şaçlaruñ:**-*lar, -u, -ñ*

Gazel 187

Mısra: **5**

Saç.

Bāġ-ı cennetde iki
ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per
zeyn eylemiş

16. **şaçuña:**-*uñ, -a*

Gazel 216

Mısra: **7**

I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Dil ṣaçuña aṣılup virse
hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze
urġān oynamaḳ

17. **şaçar:**-*ar*

Gazel 232

Mısra: **6**

Saçmak.

Ṣanma yüzüñ görinür
yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i
ejder kākülüñ

18. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 250

Mısra: **2**

(Sevgilinin) saçı.

Bilmezem cāżū
gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuṣṣāḳı
meftūn eyledüñ

19. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 260

Mısra: **6**

(Sevgilinin) saçı.

Dimāġ-ı ʿālemi ṣām ü
seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i
nāb degül

20. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 278

Mısra: **5**

(Sevgilinin) saçı.

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz
ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

21. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 280

Mısra: **3**

(Sevgilinin) saçı.

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ
zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı
cünūnumdur benüm

22. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 291

Mısra: **4**

(Sevgilinin) saçı.

Yüzüñdür Kaʿbe-i
ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ
küfridür īmānum

23. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 320

Mısra: **10**

(Sevgilinin) saçı.

Olur Mecnūn gibi
āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i
terden

24. **şaçı:**-*ı*

Gazel 329

Mısra: **11**

(Sevgilinin) saçı.

Maḥaldür bezm-i
vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde
kāse-i serden

25. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 334

Mısra: **11**

(Sevgilinin) saçı.

ʿAḳla uymaz cān virür
Leylī şaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḥālet-i Mecnūn'ı
idrāk eyleyen

26. **şaçuña:**-*uñ, -a*

Gazel 342

Mısra: **3**

Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber şaçuña iy şanem
Bu günehdendür siyeh-rūy
olduġı müşg-i Ḫoten

27. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 345

Mısra: **7**

(Sevgilinin) saçı.

Dil şaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre
Mecnūn olmasun

28. **şaçlaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 349

Mısra: **7**

I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Naḳd-i ʿömrüm şaçlaruñ küfrine ger ḫarc itmeyem
Şoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun

29. **şaçın:**-*ın*

Gazel 360

Mısra: **6**

I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān şaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

30. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 360

Mısra: **11**

(Sevgilinin) saçı.

Göñlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

31. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 363

Mısra: **3**

(Sevgilinin) saçı.

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün şaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden

32. **şaçuñı:**-*uñı*

Gazel 370

Mısra: **5**

Saç II Sevgilinin saçı.

Şaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

33. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 382

Mısra: **11**

Saç.

Müşgīn şaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih

34. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 417

Mısra: **1**

Saç.

Tañ degül ṭop eylesem başum şaçuñ çevgānına
Ölmek içün rakş ura geldüm belā meydanına

35. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 420

Mısra: **3**

Saç.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla şaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

36. **şaçınuñ:**-*ı, -n, -uñ*

Gazel 427

Mısra: **2**

Saç.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna şaçınuñ bir ḳılını

37. **şaçuñ:**-*uñ*

Gazel 444

Mısra: **11**

Saç.

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş şaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

<u>saç-:</u>

1. **şaçdı:**-*dı*

Gazel 273

Mısra: **14**

(Bir şeyi) Ortalığa

dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Vaṣf idüp ḥüsnüñ
Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i
ḫandān esdi yil

saçı leylī':

1. **ṣaçı leylī':**-*ye*
Gazel 251
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece - gibi karanlık- saçlı.

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i
Mecnūn gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı Leylī'ye
irsāl eyledüñ

saçı zünnār-:

1. **ṣaçı zünnār-:**
Gazel 166
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçları papaz kuşağı gibi siyah olan sevgili.

Ḳaṭʿ iderse kendü
luṭfıdur ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse müselmān
eylemez

saçıl:

1. **ṣaçılsa:**-*sa*
Gazel 420
Mısra: **6**
Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.

Biñ cān biter her gül
yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire
ṣaçılsa

saçıl-:

1. **ṣaçıldı:**-*dı*
Gazel 446
Mısra: **1**
Saçılmak, serpilmek.

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ
odınuñ şererleri

saçınuñ küfri-:

1. **ṣaçınuñ küfri-:**-*n*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın siyahlığı.

Maḫşerde yüzi ḳara
ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna
ber-ā-ber

saçmaġ:

1. **ṣaçmaġ:**
Gazel 267
Mısra: **13**
Saçmak, dağıtmak.

Laʿl ü zer elde ne var
ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur
zihī nuḫsend gül

sad-çāk:

1. **ṣad-çāk:**
Gazel 71
Mısra: **14**
Yüz parça, paramparça.

Ger Muʿīdī zühd ü
taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı
nedür

ṣadef:

1. **ṣadef:**
Gazel 211
Mısra: **12**
İçinde inci bulunan deniz hayvanı. II Yuva, bir şeyin çok bulunduğu yer.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it
iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı
deryādan ṣadef

2. **ṣadef:**
Gazel 212
Mısra: **12**
İçinden inci çıkan deniz hayvanı. (aşığın gönlü).

Umma her ālūde-
dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-
dillerdür ṣadef

ṣadefveş:

1. **ṣadefveş:**
Gazel 279
Mısra: **11**
Sadef gibi, inci gibi.

Gör ne ṣarrāf-ı
cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-
feşānumdan benüm

ṣad-hezārān:

1. **ṣad-hezārān:**

Gazel 40

Mısra: **11**

Yüz binlerce II pek çok.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

2. **ṣad-hezārān:**

Gazel 109

Mısra: **13**

Yüz binlerce II pek çok.

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿde
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

<u>ṣāf:</u>

1. **ṣaf:**

Gazel 320

Mısra: **4**

Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

<u>saf bağla-:</u>

1. **ṣaf bağla-:**

Gazel 210

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıralı bir şekilde durmak, sıralanmak.

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf

<u>saf çek-:</u>

1. **ṣaf çek-:**-*di*

Gazel 160

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıraya dizilmek.

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz

<u>sāf ol-:</u>

1. **ṣāf ol-:**-*dı*

Gazel 249

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

<u>saf tutup:</u>

1. **ṣaf ṭutup:**-*up*

Gazel 7

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıralanmak, sıraya girmek.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

2. **ṣaf ṭutup:**-*up*

Gazel 7

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şey karşısında el bağlamak, saf tutmak.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

<u>şafā:</u>

1. **şafādadur:**-*da, -dur*

Gazel 83

Mısra: **8**

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

2. **şafāsı:**-*s, -ı*

Gazel 114

Mısra: **10**

Gönül huzuru/şenliği.

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür

3. **şafā:**

Gazel 119

Mısra: **2**

Eğlence, zevk, neşe; gönül şenliği, huzur.

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

4. **şafā:**

Gazel 156

Mısra: **9**

1. Hac ve umre sırasında

Merve Tepesi ile arasında sa'y yapılan tepe. 2. Gönül şenliği, rahat, huzur..

Merve ḥaḳḳı nūr-ı ḥüsnüñden Ṣafā bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

5. **şafā:**
Gazel 160
Mısra: **5**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

6. **şafā:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Ar. Saflık, temizlik.

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

7. **şafā:**
Gazel 270
Mısra: **7**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

8. **şafā:**
Gazel 298
Mısra: **5**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

9. **şafā:**
Gazel 299
Mısra: **2**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Dün gice aya baḳup cānānı añdum aġladum
Ol ṣafā ile geçen devrānı añdum aġladum

10. **şafā:**
Gazel 325
Mısra: **5**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

11. **şafā:**
Gazel 347
Mısra: **11**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

12. **şafāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 386
Mısra: **2**
Gönül şenliği, neşe, zevk.

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

13. **şafāsı:**-*s*, -*ı*
Gazel 443
Mısra: **6**
Gönül huzuru/şenliği.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḥum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

<u>şafā ol-:</u>

1. **şafā ol-:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.

Oldı çün ḥüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it
Muʿīdī çekme ġam

<u>şafā yoḳ:</u>

1. **şafā yoḳ:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Berraklığın kalmaması. II Temiz olmayan su.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḥ

<u>şafḥa-i gül-berge:</u>

1. **şafḥa-i gül-berge:**
Gazel 231
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprağının her bir yüzü.

Naẓm-ı rengīnin
Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

safḥa-i gülşen:

1. **ṣafḥa-i gülşen:**-*de*

Murabba 2

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesi sayfası.

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ ile mektūbdur
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

ṣāfī:

1. **ṣāfī:**

Gazel 31

Mısra: **8**

Saf, temiz, doğru.

Niçe bir ümmīdvār olam ṣarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb

ṣāfī-dil:

1. **ṣāfī-dil:**

Gazel 194

Mısra: **11**

Saf, temiz gönüllü (kimse).

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

saflar çek-:

1. **ṣaflar çek-:**-*lar, -di*

Gazel 242

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıraya dizmek, düzene sokmak.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

ṣafrāyī mizāc:

1. **ṣafrāyī mizāc:**

Gazel 199

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçe dönük, sıkıntılı, toplumdan kaçan, eksiklik duygusunun hâkim olduğu melankolik mizaç.

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ

saġ:

1. **ṣāġ:**

Gazel 43

Mısra: **4**

Hayatta, canlı.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

2. **ṣaġ:**

Gazel 101

Mısra: **14**

Canlı,sağlam,diri.

Dār-ı ṣifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür

3. **ṣāġ:**

Gazel 203

Mısra: **13**

Canlı, sağlam, diri.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

saġ esen:

1. **ṣaġ esen:**

Gazel 136

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlam esen (rüzgâr).

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur

saġ ilet:

1. **saġ ilet:**

Gazel 117

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ (canlı) ulaştır.

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

sāġ ol:

1. **ṣāġ ol:**

Gazel 202

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ

sāġer:

1. **sāġer:**

Gazel 86

Mısra: **5**

F. sagar:İçki bardağı.

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

2. **ṣāġer:**

Gazel 256

Mısra: **1**

I. Kadeh. II. Şarap.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

sāġer-:

1. **sāġerden:**-*den*

Gazel 116

Mısra: **4**

F. sagar:İçki bardağı.

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi sāġerden midür

2. **sāġerden:**-*den*

Gazel 118

Mısra: **4**

F. sagar:İçki bardağı.

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer

sāġer-i zer:

1. **ṣāġer-i zer:**

Gazel 32

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın kadeh.

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni ṣāġer-i zer leb-ber-leb

saġlu şollu:

1. **şaġlu şollu:**-*lu*, -*lu*

Gazel 17

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki yönden de karşı gelmek.

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

ṣahīfe:

1. **ṣaḥīfesine:**-*si*, -*n*, -*e*

Gazel 442

Mısra: **8**

Sayfa.

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti

sāhil:

1. **sāhil:**

Gazel 227

Mısra: **6**

Deniz, nehir veya göl kenarı, kıyı, yaka.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir sāhil gerek

sāḥir:

1. **sāḥiri:**-*i*

Gazel 344

Mısra: **6**

Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

sāḥir olmışdur:

1. **sāḥir olmışdur:**-*mış*, -*dur*

Gazel 85

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihir yapan, büyücü olmak.

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

ṣahn:

1. **ṣaḥnı:**-*ı*

Gazel 237

Mısra: **9**

Avlu; mekanın ortası, orta yer.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

<u>saḥn-ı bāġ:</u>

1. **ṣaḥn-ı bāġ:**-*a*

Gazel 271

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçenin meydanı.

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

<u>saḥn-ı çemen:</u>

1. **ṣaḥn-ı çemen:**-*e*

Tahmis 2

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çimen sahnesi, bahçe.

Baḳmazam bülbül-i şeydā gibi ṣaḥn-ı çemene
Āh kim ḥasret ile döndi yüzüm nesterene

<u>sahn-ı çemenden:</u>

1. **ṣaḥn-ı çemenden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçenin ortası, meydanı.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

<u>saḥn-ı gülzār:</u>

1. **ṣaḥn-ı gülzār:**

Gazel 256

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin meydanı II gül bahçesi.

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser ṣaḥn-ı gülzār ḫāżıruñ

<u>ṣaḥn-ı sīne-:</u>

1. **ṣaḥn-ı sīne-:**-*m*

Gazel 212

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göğsün ortası II kalbin, gönlün orta yeri.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

<u>saḥn-ı sīnem:</u>

1. **ṣaḥn-ı sīnem:**-*m*

Gazel 25

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın gönlünün ortası.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

<u>ṣaḥrā:</u>

1. **ṣaḥrāsı:**-*sı*

Gazel 14

Mısra: **2**

Geniş alan, genişlik, düzlük, ova.

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **ṣaḥrā:**

Gazel 115

Mısra: **1**

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür

3. **ṣaḥrā:**

Gazel 303

Mısra: **4**

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

4. **ṣaḥrā:**

Gazel 341

Mısra: **1**

Az eğimli alan, kır, ova; seyir yerlerinin bulunduğu mekanlar.

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin

Lāle seyr eylerdi yārüm ben
anuñ zībā yüzin

5. **ṣaḥrā:**
Gazel 341
Mısra: **12**
Çöl, kır, ova.
Şehr için iy dil
n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it
gehī ṣaḥrā yüzin

6. **ṣaḥrāya:**-*ya*
Gazel 393
Mısra: **7**
Çöl.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp
her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri
āhūlar ile

7. **ṣaḥrā:**
Gazel 435
Mısra: **12**
Kır, ova.
Lāle vü şebnem degül
ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile
ṣaḥrā seni

8. **ṣaḥrāda:**-*da*
Gazel 435
Mısra: **11**
Kır, ova, çöl.
Lāle vü şebnem degül
ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile
ṣaḥrā seni

9. **ṣaḥrāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 440
Mısra: **2**
Çöl, kır, ova.
Ṭoldı ṣanmañ dāġ-ı
hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi
ḥasret lālesi

ṣaḥrā-yı ġam-:

1. **ṣaḥrā-yı ġam-:**-*-da*
Gazel 207
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile
seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden
yaḳar çerāġ

sāʿid:

1. **sāʿidüñ:**-*üñ*
Gazel 40
Mısra: **9**
Kolun dirsekle ile bilek arasındaki kısmı.
Āstīnüñden ʿiyān
olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz
girībānı dürüst

2. **saʿīd:**
Gazel 312
Mısra: **2**
(Ar.) Kutlu, uğurlu, mübârek.
Mihr-i ḥüsnüñden
yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd
olsun begüm

saʿīd ol:

1. **saʿīd ol:**-*maz*
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu, uğurlu olmak.
Görinüp ḳaşuñ hilāli
ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm
olmaz saʿīd

sāʿid-i sīmīn şalup:

1. **sāʿid-i sīmīn şalup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gümüş kollarını kaldırması.
Bezm içinde zer degül
cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i
sīmīn şalup

sāʾil:

1. **sāʾil:**
Gazel 134
Mısra: **5**
(Ar.) Dilenen kimse, dilenci.
Şükrüm bu ki bir sāʾil
iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān
ile oynar

sā'il:

1. **sā'ilüñ:**-*üñ*
Gazel 445

Mısra: **4**

Sual eden, soran; dilenci.

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳş urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri

<u>şaḳallu:</u>

1. **şaḳalluya:**-*y, -a*

Gazel 226

Mısra: **3**

Sakallı. II Yaşlı.

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ şaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek

<u>sāḳī:</u>

1. **sāḳī:**

Gazel 40

Mısra: **9**

Kadeh, içki sunan II Ey sâkî!.

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

2. **sāḳī:**

Gazel 52

Mısra: **3**

Kadeh sunan, içki dağıtan. II Ey sâkî!.

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ

3. **sāḳī:**

Gazel 53

Mısra: **4**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan kimse!.

Ġonçeveş bağrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

4. **sāḳī:**

Gazel 76

Mısra: **4**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan sāḳī ḳadeḥ-gerdān olur

5. **sākī:**

Gazel 78

Mısra: **5**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur

6. **sāḳī-i:**

Gazel 86

Mısra: **5**

Kadeh, içki sunan II sevgili.

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur

7. **sāḳī:**

Gazel 93

Mısra: **9**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ şunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

8. **sāḳī:**

Gazel 98

Mısra: **3**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

9. **sāḳī:**

Gazel 99

Mısra: **11**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

10. **sāḳiyā:**-*yā*

Gazel 117

Mısra: **1**

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

11. **sāḳiyā:**-*yā*

Gazel 127

Mısra: **11**

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āşüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür

12. **sāḳī:**

Gazel 141

Mısra: **3**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

13. **sāḳiyā:**-*yā*

Gazel 143

Mısra: **6**

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter

14. **sāḳīlerimüz:**-*ler*, -*i*, -*müz*

Gazel 150

Mısra: **7**

Kadeh, içki sunan.

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar

15. **sāḳīdür:**

Gazel 153

Mısra: **14**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

16. **sāḳīye:**-*y*, -*e*

Gazel 165

Mısra: **11**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

17. **sāḳī:**

Gazel 208

Mısra: **12**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

18. **sāḳī:**

Gazel 226

Mısra: **1**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

19. **sāḳī:**

Gazel 240

Mısra: **10**

1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan.

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

20. **sāḳī:**

Gazel 248

Mısra: **12**

Bir mecliste içki dağıtan kimse.

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest ü ḫarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

21. **sāḳī:**

Gazel 254

Mısra: **10**

Içki dağıtan, kadeh sunan kimse II sevgili.

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

22. **sāḳiyā:**-*ya*

Gazel 268

Mısra: **15**

1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

23. **sāḳiyā:**-*yā*

Gazel 288

Mısra: **8**

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

24. **sāḳi:**

Gazel 348

Mısra: **3**

(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse I. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse. II. Sevgili.

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

25. **sāḳiyā:**-*ya*

Gazel 364

Mısra: **2**

1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun

26. **sāḳī:**

Gazel 381

Mısra: **5**

Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

27. **sāḳī:**

Gazel 412

Mısra: **5**

Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

sākī-i cefā:

1. **sāḳī-i cefā:**

Gazel 172

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa sakisi.

Ṣol sāḳī-i cefā ki içüpdür ṣarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

sākī-i gül-çihre:

1. **sāḳī-i gül-çihre:**

Gazel 12

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Argo**

Gül yüzlü (bir) sâki.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

2. **sāḳī-i gül-çihre:**

Gazel 12

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Argo**

Gül yüzlü sâki.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

sāḳī-i meclis:

1. **sāḳī-i meclis:**

Gazel 113

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki meclisinin sakisi.

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker

şakın:

1. **şaḳın:**

Gazel 98

Mısra: **9**

"Aman ha" / "dikkat et". II Asla.

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

2. **şaḳın:**

Gazel 105

Mısra: **6**

"Aman ha!".

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

3. **şaḳın:**

Gazel 110

Mısra: **12**

"Aman ha" / "dikkat et".

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ş̲ebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer

4. **şaḳın:**

Gazel 131

Mısra: **1**

"Aman ha" / "dikkat et".

Vaḥşī āhūdur şaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

5. **şaḳın:**

Gazel 169

Mısra: **3**

"Aman ha!".

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler şaḳın
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz

6. **şaḳın:**

Gazel 175

Mısra: **13**

"Aman ha" / "dikkat et".

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme şaḳın ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz

7. **şaḳın:**

Gazel 190

Mısra: **7**

"Aman ha" / "dikkat et".

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm şaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

8. **şaḳın:**

Gazel 213

Mısra: **2**

"Aman ha" / "dikkat et".

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

9. **sākin:**

Gazel 273

Mısra: **3**

1. Hareketsiz olan, hâli üzre duran.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

10. **şaḳın:**

Gazel 291

Mısra: **5**

"Aman ha!", "dikkat et!".

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa şaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

11. **şaḳın:**

Gazel 344

Mısra: **4**

"Aman ha!", "dikkat et!".

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

12. **şaḳın:**

Gazel 349

Mısra: **12**

"Aman ha, sakın, asla" anlamında bir uyarı sözü.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

13. **şaḳın:**

Gazel 350

Mısra: **4**

"Aman ha!", "dikkat et!".

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden

14. **şaḳın:**

Gazel 359

Mısra: **2**

"Aman ha!", "dikkat et!".

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün

15. **şaḳın:**

Gazel 361

Mısra: **1**

"Aman ha!", "dikkat et!".

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

16. **şaḳın:**

Gazel 361

Mısra: **2**

"Aman ha!", "dikkat et!".

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

17. **şaḳın:**

Gazel 361

Mısra: **4**

"Aman ha!", "dikkat et!".

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi

ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

18. **ṣaḳın:**
Gazel 361
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

19. **ṣaḳın:**
Gazel 361
Mısra: **8**
"Aman ha!", "dikkat et!".
Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ baṣarsa yaġmādan ṣaḳın

20. **ṣaḳın:**
Gazel 361
Mısra: **10**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın

21. **ṣaḳın:**
Gazel 361
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın

22. **ṣaḳın:**
Gazel 361
Mısra: **14**
"Aman ha!", "dikkat et!".
Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

23. **ṣaḳın:**
Gazel 438
Mısra: **13**
Sakın.
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḫużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḫat gitmedi

ṣakın-:

1. **ṣaḳınup:**-*(u)p*
Gazel 231
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korunmak.
Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

sākin-i kūy-ı ʿadem:

1. **sākin-i kūy-ı ʿadem:**
Gazel 182
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk mahallesinin insanı,.
Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş

ṣakınmaz:

1. **ṣaḳınmazuz:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Sakınmak, geride tutmak.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

sākiyā:

1. **sāḳiyā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **sāḳiyā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **sāḳiyā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.
Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine

Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **sāḳiyā:**

Gazel 4

Mısra: **14**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

5. **sāḳiyā:**

Gazel 4

Mısra: **14**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

6. **sāḳiyā:**

Gazel 20

Mısra: **7**

Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

7. **sāḳiyā:**

Gazel 27

Mısra: **11**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

8. **sāḳiyā:**

Gazel 41

Mısra: **3**

Ey içki dağıtan!.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

9. **sāḳiyā:**

Gazel 53

Mısra: **11**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ

10. **sāḳiyā:**

Gazel 54

Mısra: **13**

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ

11. **sāḳiyā:**

Gazel 126

Mısra: **1**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

12. **sāḳiyā:**

Gazel 131

Mısra: **4**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

13. **sāḳiyā:**

Gazel 199

Mısra: **9**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥazz

14. **sāḳiyā:**

Gazel 206

Mısra: **11**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

15. **sāḳiyā:**

Gazel 212

Mısra: **7**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

16. **sāḳiyā:**

Gazel 224

Mısra: **7**

1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

17. **sāḳiyā:**
Gazel 293
Mısra: **1**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm

18. **sāḳiyā:**
Gazel 307
Mısra: **12**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

19. **sāḳiyā:**
Gazel 359
Mısra: **11**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

20. **sāḳiyā:**
Gazel 396
Mısra: **5**
Ey saki.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

21. **sāḳiyā:**
Gazel 419
Mısra: **5**
Ey saki.

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

22. **sāḳiyā:**
Gazel 424
Mısra: **8**
Ey saki.

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

23. **sāḳiyā:**
Gazel 440
Mısra: **7**
Ey saki.

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi

<u>sakla:</u>

1. **şaḳlanur:**-*n, -ur*
Gazel 203
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

2. **saḳlarsam:**-*r, -sa, -m*
Gazel 286
Mısra: **9**
Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. || *Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak.*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

3. **şaḳlayam:**-*y, -a, -m*
Gazel 307
Mısra: **10**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

ʿIşḳ içinde bilmezem yā Rab ne ḫāletdür bu kim
Gizlü rāzum ṣaḳlayam didükce dāstān eyledüm

4. **saḳlarsam:**-*r, -sam*
Gazel 374
Mısra: **11**
Saklamak, gizlemek.

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

saḳla-:

1. **ṣaḳlamaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 245

Mısra: **7**

Saklamak, gizlemek.

Görüp āhum yilini ṣemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

ṣal:

1. **ṣalup:**-*up*

Gazel 16

Mısra: **7**

Bırakmak, yaymak, salmak.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **ṣaldum:**-*du, -m*

Gazel 21

Mısra: **12**

Bırakmak, göndermek.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

3. **ṣaldı:**-*dı*

Gazel 22

Mısra: **7**

Bırakmak, göndermek, salmak.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

4. **ṣalsa:**-*sa*

Gazel 28

Mısra: **2**

Bırakmak, salmak.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

5. **ṣalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **14**

Bırakmak, göndermek.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

6. **ṣalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **10**

Sevk etmek, bırakmak, göndermek.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup

7. **ṣalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **6**

Sevk etmek, bırakmak, göndermek.

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

8. **ṣalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **4**

Sevk etmek, bırakmak, göndermek.

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

9. **ṣalup:**-*up*

Gazel 35

Mısra: **2**

Yollamak, göndermek, salmak.

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

10. **ṣalup:**-*up*

Gazel 36

Mısra: **12**

Bırakmak, göndermek.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

11. **ṣalup:**-*up*

Gazel 36

Mısra: **14**

Bırakmak, yaymak.

Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ her yirde ol miskīn ṣalup

12. **ṣalar:**-*ar*

Gazel 44

Mısra: **12**

Yollamak, göndermek, salmak.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

13. **ṣalsa:**-*sa*

Gazel 47

Mısra: **5**

Bırakmak, salmak.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

14. **ṣaldı:**-*dı*

Gazel 75

Mısra: **9**

1.Çıkarmak.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur

15. **ṣalup:**-*up*

Gazel 97

Mısra: **7**

Kılıç sallamak bağlamında.

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter

16. **ṣaldı:**-*dı*

Gazel 109

Mısra: **7**

1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭıf gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

17. **ṣal:**

Gazel 121

Mısra: **7**

Bırakmak, göndermek.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi ṣanursın beni āḫir naẓarum var

18. **ṣalup:**-*up*

Gazel 142

Mısra: **5**

Bırakmak, salmak.

Başını aşaġa ṣalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḫāl-i perīşānumdadur

19. **ṣaldı:**-*dı*

Gazel 146

Mısra: **4**

1.Salmak.

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

20. **ṣalupdur:**-*up*, -*dur*

Gazel 167

Mısra: **3**

Koyvermek, salıvermek.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

21. **ṣalup:**-*up*

Gazel 179

Mısra: **4**

Bırakmak, göndermek, salmak.

Göreli ḫālüm yoluñda iy meh-i maḫmil-nişīn
Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres

22. **ṣalma:**-*ma*

Gazel 186

Mısra: **11**

Bırakmak, göndermek.

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā yitiş

23. **ṣaldı:**-*di*

Gazel 191

Mısra: **1**

1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

24. **ṣalalı:**-*alı*

Gazel 197

Mısra: **3**

Atmak, düşürmek.

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ

25. **ṣaldı:**-*dı*

Gazel 200

Mısra: **7**

(Işık, nur, ısı vb.) Yaymak, saçmak; bir kaynaktan etrafa yayılmasını sağlamak; kendinden dışa doğru yayılmasını sağlamak.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẓẓ

26. **ṣalup:**-*up*

Gazel 216

Mısra: **2**

Bırakmak, salmak.

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

27. **ṣalup:**-*up*

Gazel 216

Mısra: **3**

(saç için) koyvermek, salıvermek.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

28. **ṣalduḳca:**-*duḳça*

Gazel 230

Mısra: **5**

Koyvermek, salıvermek.

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

29. **ṣalmadın:**-*ma*, -*dı*, -*n*

Gazel 248

Mısra: **3**

Yollamak, göndermek, salmak.

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

30. **ṣalan:**-*an*

Gazel 263

Mısra: **5**

Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

31. **ṣalsa:**-*sa*

Gazel 317

Mısra: **12**

1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

32. **sāl:**

Gazel 341

Mısra: **6**

Sal.

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

33. **sālüm:**

Gazel 365

Mısra: **10**

Sal.

Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki sālüm var iken

34. **ṣalar:**-*ar*

Gazel 401

Mısra: **6**

Salmak, bırakmak, yaymak.

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine

35. **ṣalsañ:**-*sa*, -*ñ*

Gazel 402

Mısra: **4**

Bırakmak, göndermek.

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi
Ṣalsañ neẓāre ḥāl-i siyehkārum üstine

36. **ṣalup:**-*up*

Gazel 402

Mısra: **15**

Bırakmak, salmak.

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine

37. **ṣalar:**-*ar*

Gazel 404

Mısra: **1**

Salmak.

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

38. **sāle:**-*e*

Gazel 441

Mısra: **8**

Sal.

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

39. **şalayum:**-*ayum*

Tahmis 3

Mısra: **23**

Bırakmak, yaymak, salıvermek.

Āh ü yaşumdan oda cān şalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfîl yürür beñzer ki ben

<u>sal-:</u>

1. **şalup:**-*up*

Gazel 73

Mısra: **7**

Bırakmak ll koymak.

Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā şalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür

2. **şalar:**-*ar*

Gazel 86

Mısra: **11**

Bırakmak, salıvermek.

Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī şuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

3. **şalar:**-*ar*

Gazel 202

Mısra: **9**

Atmak, göndermek; açık bırakmak, salmak.

Lebüñ zülfe şalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

4. **şalma:**-*ma*

Gazel 278

Mısra: **9**

Salmak, bırakmak.

Didüm öldür beni tek şalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

5. **şalduḳca:**-*duḳ, -ça*

Gazel 382

Mısra: **1**

Bırakmak, göndermek, salmak.

Şalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih

<u>şalāḥ:</u>

1. **şalāḥ:**

Gazel 447

Mısra: **13**

Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.

Şalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

<u>salġın:</u>

1. **şalġın:**

Gazel 35

Mısra: **10**

Vermek; ver.

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın şalup

2. **şalġınlar:**-*lar*

Gazel 401

Mısra: **6**

Yapmak, inşa etmek.

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi şalġınlar şalar il üstine

<u>sālik-i ʿışḳam:</u>

1. **sālik-i ʿışḳam:**-*am*

Gazel 23

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolcusu.

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña

<u>şalın:</u>

1. **şalınup:**-*up*

Gazel 130

Mısra: **5**

Naz ve eda ile yürümek.

Ḥalḳa idüp şaçların yüz şīve ile şalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

2. **şalınıcaḳ:**-*ıcak*

Gazel 139

Mısra: **6**

Edalı bir biçimde yürümek.

Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

3. **şalınur:**-*ur*

Gazel 227

Mısra: **4**

Sallanmak.

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz ṣalınur boynına eyler dilek

4. **ṣalınduḳca:**-*duḳca*

Gazel 317

Mısra: **9**

Naz ve eda ile yürümek.

Serv-i gül-rūyum ṣalınduḳca ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāṣıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn

5. **ṣalındurma:**

Gazel 360

Mısra: **14**

Salınmak.

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī ṣalındurma yan ipin

6. **ṣalınan:**-*an*

Gazel 389

Mısra: **4**

Salınmak, sallanmak.

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār
Ḥalḳa ḥalḳa ṣalınan zülf-i perīşānlar ile

7. **ṣalınup:**-*up*

Gazel 409

Mısra: **6**

Naz ve eda ile yürümek.

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme

ṣalın-:

1. **ṣalınup:**-*up*

Gazel 162

Mısra: **11**

Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

2. **ṣalınduġınca:**-*duġ, -ınca*

Gazel 433

Mısra: **8**

Naz ve eda ile yürümek.

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri

ṣalınış:

1. **ṣalınışı:**-*ı*

Gazel 161

Mısra: **9**

Salınarak yürüme.

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

ṣalınmak:

1. **ṣalınur:**-*ur*

Gazel 189

Mısra: **10**

(sevgilinin) naz ve eda ile yürümesi.

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

salṭanat bulsa:

1. **salṭanat bulsa:**-*sa*

Gazel 44

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bolluk, bereket, zenginlik; refah, huzur, mutluluk bulmak.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

şan:

1. **şan:**

Gazel 7

Mısra: **7**

Sanki, adeta, güya.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

2. **şan:**

Gazel 7

Mısra: **7**

Sanki, adeta.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

3. **saña:**-*a*

Gazel 17

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

İy güzeller ḫüsrevi
lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur
yidi kişver saña

4. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Ṣūḫlar cemʿindesin
yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir
dilber saña

5. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **6**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Serv-ḳāmet lāle-ḫad
raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña
beñzer saña

6. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **6**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Serv-ḳāmet lāle-ḫad
raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña
beñzer saña

7. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **8**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-
dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur
ḫançer saña

8. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Gördügüñ ḫūbuñ
cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd
ḳatar saña

9. **saña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

İy güzeller ḫüsrevi
lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur
yidi kişver saña

10. **saña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Yüz ḳızardup derdüm
aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür
eşk-i ġalṭānum saña

11. **saña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **2**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Yüz ḳızardup derdüm
aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür
eşk-i ġalṭānum saña

12. **saña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Ebr-i ġamdan
rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i
perīşānum saña

13. **saña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **6**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Āsmāna āstānuñ var
iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü
sulṭānum saña

14. **saña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **8**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Sīnemi çāk eyle billāh
tīġ-i müjgānuñla kim

Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

15. **saña:**-*a*

Gazel 18

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

16. **saña:**-*a*

Gazel 18

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

17. **saña:**-*a*

Gazel 18

Mısra: **14**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

18. **sañadur:**-*a, -dur*

Gazel 18

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

19. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **14**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña

20. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **2**

"Sen", ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimidir. (Sevgili kastedilmektedir.).

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

21. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

22. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

23. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

24. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū saña

25. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

26. **saña:**-*a*

Gazel 19

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

27. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

28. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

29. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

30. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

31. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

32. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

33. **saña:**-*a*

Gazel 20

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

34. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **14**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

35. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

36. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire Allāh'um saña

37. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

38. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

39. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum saña

40. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

41. **saña:**-*a*

Gazel 21

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

42. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

43. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

44. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḥi başḳa bir belā oldum saña

45. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

46. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

47. **saña:**-*a*

Gazel 22

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

48. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḫūblar çoḳdur
velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez
göñül illā saña

49. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḫūblar çoḳdur
velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez
göñül illā saña

50. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün
āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi
ʿAẕrā saña

51. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz
nerges-i şehlā saña

52. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Ḫastenāk olmış
nigāruñ çeşm-i ḥvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya
bañadur ya saña

53. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Nāṣiḥā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-
meʾvā saña

54. **saña:**-*a*

Gazel 23

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Dil perīşāndur
Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i
raʿnā saña

55. **şanasın:**-*a, -sın*

Gazel 25

Mısra: **10**

Sanırsın ki II Sanki, güya.

Eksük olmaz dīdeden
ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider
ṣudan yaña

56. **saña:**-*a*

Gazel 26

Mısra: **3**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Cān emānetdür baña
gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü
şeydādan yaña

57. **saña:**-*a*

Gazel 28

Mısra: **14**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).

N'ola raḥm itseñ
Muʿīdī bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur saña

58. **şanur:**-*ur*

Gazel 29

Mısra: **6**

Zannetmek; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.

Bu ḳadd-i ḫam ile
cism-i zerdüm
Kim görse kemān ṣanur
müzehheb

59. **şanma:**-*ma*

Gazel 38

Mısra: **9**

Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek.

Ṣanma ḥüsnin medḥ
ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara

Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

60. **şanma:**-*ma*

Gazel 41

Mısra: **3**

Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.

Sāḳiyā şanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

61. **şanma:**-*ma*

Gazel 73

Mısra: **5**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

62. **şan:**

Gazel 85

Mısra: **6**

Gibi.

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar baġışlar laʿl-i yār
Şan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

63. **şanasın:**-*a, -sın*

Gazel 92

Mısra: **12**

Düşünmek, sanmak, zannetmek. II Sanki.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda Sevinüp açıldı göñlüm şanasın cihān benümdür

64. **şanursın:**-*ur, -sın*

Gazel 121

Mısra: **8**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi şanursın beni āḫir naẓarum var

65. **şan:**

Gazel 130

Mısra: **14**

"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Şan ḳafesden şayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

66. **şanurlar:**-*ūr, -lar*

Gazel 139

Mısra: **5**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

67. **şan:**

Gazel 207

Mısra: **2**

"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Şan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

68. **şanma:**-*ma*

Gazel 285

Mısra: **1**

Sanmak, zannetmek.

Bezm-i ġamda şanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm

69. **şanmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 374

Mısra: **7**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar şanmañ
Ki ol pīrüze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

70. **şan:**

Gazel 401

Mısra: **4**

Sanki, güya.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Şan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine

71. **şan:**

Gazel 402

Mısra: **8**

Sanki.

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Şan ḳatre ḳatre şu serpilür nārum üstine

72. **şanasın:**-*a, -sın*

Gazel 412

Mısra: **8**

Adeta.

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle

73. **saña:**-*a*

Gazel 413

Mısra: **6**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı ṣarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

74. **şanma:**-*ma*

Gazel 446

Mısra: **1**

Sanmak, zannetmek.

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

san-:

1. **şanmañ:**-*ma, -ñ*

Gazel 77

Mısra: **7**

1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳındugım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

2. **şan:**

Gazel 89

Mısra: **6**

"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar

3. **şandum:**-*du, -m*

Gazel 183

Mısra: **12**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş

4. **şandum:**-*du, -m*

Gazel 294

Mısra: **8**

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

saña:

1. **saña:**

Gazel 13

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli.

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña

2. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **1**

İkinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi. (sevgili).

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

3. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **14**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

4. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

5. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

6. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **8**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

7. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum saña

8. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

9. **saña:**

Gazel 16

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamirine yönelme hal eki getirilmiştir.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

10. **saña:**

Gazel 50

Mısra: **9**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (Âşık kendisiyle konuşur.).

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

11. **saña:**

Gazel 51

Mısra: **1**

"Sen" ikinci teklik zamirinin yönelme hâli eki almış şekli (âşığın, Şairin gönlü).

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

12. **saña:**

Gazel 53

Mısra: **1**

Sen, ikinci tekil şahış zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi (sevgili yerine).

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

13. **saña:**

Gazel 215

Mısra: **7**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

14. **saña:**

Gazel 256

Mısra: **5**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Saña ṣunmazlarsa kevs̲er iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ

15. **saña:**

Gazel 264

Mısra: **10**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

16. **saña:**

Gazel 266

Mısra: **1**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Bālā boyuñı göreli düşdi saña göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül

17. **saña:**

Gazel 267

Mısra: **2**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḥande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

18. **saña:**

Gazel 311

Mısra: **3**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm

19. **saña:**

Gazel 312

Mısra: **8**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

20. **saña:**

Gazel 321

Mısra: **6**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün

21. **saña:**

Gazel 330

Mısra: **14**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

22. **saña:**

Gazel 333

Mısra: **5**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen

23. **saña:**

Gazel 351

Mısra: **3**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

24. **saña:**

Gazel 361

Mısra: **11**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Ḫār ü ḥas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın

25. **saña:**

Gazel 377

Mısra: **13**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu

26. **saña:**

Gazel 379

Mısra: **6**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

27. **saña:**

Gazel 384

Mısra: **10**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam saña yitmez mi niʿmet ġam yime

28. **saña:**

Gazel 389

Mısra: **7**

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler

[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

29. **saña:**
Gazel 404
Mısra: **7**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

30. **saña:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

31. **saña:**
Gazel 435
Mısra: **10**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni

32. **saña:**
Gazel 436
Mısra: **11**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

33. **saña:**
Gazel 437
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi ṣāh u vezīr ü gedā seni

34. **saña:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

saña mı ḳaldı:

1. **saña mı ḳaldı:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sana mı düştü bağlamında sözde soru kalıbıdır.
Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

ṣanasın:

1. **ṣanasın:**
Gazel 132
Mısra: **6**
Adeta, sanki.
Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme Bir muʿallimdür ṣanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

2. **ṣanasın:**
Gazel 293
Mısra: **16**
Adeta, sanki.
Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm

sanʿat:

1. **ṣanʿat:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Sanat, ustalık, marifet, hüner.
Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç

2. **ṣanʿatdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **2**
Marifet, hüner.
Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña ṣanʿatdür cevr aña fenn olmışdur

3. **ṣanʿat:**
Gazel 190
Mısra: **13**
Ar. Ustalık.
Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

4. **şanʿatin:**-*i, -n*

Gazel 197

Mısra: **3**

Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sahip olunması gereken bilgi ve ustalık.

Gör şanʿatın ki
leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̲er yazar ḫaṭṭ

5. **şanʿat:**

Gazel 216

Mısra: **10**

Ar. Ustalık.

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki hindūya ḳalḳan oynamaḳ

6. **şanʿatde:**-*de*

Gazel 221

Mısra: **4**

Marifet, hüner.

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs̲ idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

7. **şanʿatidür:**-*i, -dür*

Gazel 317

Mısra: **6**

Sanat.

Bī-vefālar ādetidür gāh ṣīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

8. **şanʿat:**

Gazel 326

Mısra: **14**

Edebîlik, üslûbunca.

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan

9. **şanʿat:**

Gazel 387

Mısra: **14**

Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.

Pāy-māl itse
Muʿīdī ehl-i ṣiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu ṣanʿat kimseye

10. **şanʿat:**

Gazel 391

Mısra: **14**

Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur ṣanʿat ile

<u>şanʿat-:</u>

1. **şanʿatini:**

Gazel 203

Mısra: **9**

Sanat.

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ

<u>sancak:</u>

1. **sancaḳ:**

Gazel 274

Mısra: **10**

1. Bayrak 2. Genellikle askeri birliklere verilen, üzeri yazı işlemeli, kenarları saçaklı, gönderli bayrak.

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

<u>şancı-:</u>

1. **şancırsın:**

Gazel 209

Mısra: **8**

Batmak, saplanmak.

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf

2. **şancır:**-*r*

Gazel 293

Mısra: **16**

Saplanmak, batmak.

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm

3. **şancır:**-*r*

Gazel 349

Mısra: **9**

Saplanmak, batmak.

Cānuma geçdi bu gönlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan

Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

<u>şancıl-:</u>

1. **şancılmış:**-*mış*

Gazel 257

Mısra: **1**

Batırılmak, saplanmak.

Vücūdı şīşe şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ

<u>şanem:</u>

1. **şanem:**

Gazel 36

Mısra: **1**

Put II Put gibi güzel sevgili.

Ol ṣanem n'eyler daḥi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup

2. **şanem:**

Gazel 60

Mısra: **1**

Put, büt.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

3. **şanem:**

Gazel 107

Mısra: **9**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

4. **şanem:**

Gazel 162

Mısra: **3**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

5. **şanem:**

Gazel 173

Mısra: **9**

Ar .put, güzel.

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

6. **şanemi:**-*i*

Gazel 174

Mısra: **9**

Güzel, dilber.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

7. **şanemüñ:**-*üñ*

Gazel 176

Mısra: **3**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

8. **şanem:**

Gazel 222

Mısra: **2**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

9. **şanemüñ:**-*üñ*

Gazel 226

Mısra: **11**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek

10. **şanem:**

Gazel 237

Mısra: **1**

1 Put. 2.Put gibi güzel sevgili.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ

11. **şanem:**

Gazel 243

Mısra: **5**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

12. **şanem:**

Gazel 264

Mısra: **9**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Sen beni derd ile
Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

13. **ṣanem:**
Gazel 265
Mısra: **7**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

14. **ṣaneme:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **18**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol ṣaneme āṣnā göñül

15. **ṣanem:**
Gazel 300
Mısra: **1**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

16. **ṣanem:**
Gazel 309
Mısra: **4**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

17. **ṣanem:**
Gazel 309
Mısra: **14**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī ṣol ḳadar ḫazẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

18. **ṣanem:**
Gazel 309
Mısra: **10**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Gün gibi hercāī mehrūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

19. **ṣanem:**
Gazel 309
Mısra: **6**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

20. **ṣanem:**
Gazel 313
Mısra: **1**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

21. **ṣanem:**
Gazel 327
Mısra: **11**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol ṣanem
Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan

22. **ṣanem:**
Gazel 330
Mısra: **9**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy ṣanem
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden

23. **ṣanem:**
Gazel 342
Mısra: **3**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

24. **ṣanem:**
Gazel 366
Mısra: **1**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

25. **şanem:**

Gazel 407

Mısra: **7**

Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.

Görmedüm bir derd-i mühlik iy şanem [benüm gibi]
Gerçi bu yolda gelüpdür çoḳ belālar başuma

26. **şanem:**

Gazel 411

Mısra: **12**

Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] yazdı naḳḳāş-ı ḥayāl
Gör ne kāfirdür şanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye

27. **şanem:**

Gazel 416

Mısra: **3**

Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol şanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

28. **şanem:**

Gazel 422

Mısra: **2**

1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy şanem göñlüm evi

29. **şanem:**

Gazel 435

Mısra: **10**

Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy şanem ḫāşā seni

30. **şanem:**

Gazel 444

Mısra: **9**

Güzel, dilber.

İy kemān-ebrū şanem ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri

şanemā:

1. **şanemā:**

Gazel 205

Mısra: **13**

Ey put gibi olan güzel.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

2. **şanemā:**

Gazel 383

Mısra: **9**

Ey güzel, ey dilber.

Deldi yir yir şanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā şaydına atdı şebeke

3. **şanemā:**

Gazel 389

Mısra: **5**

Ey güzel, ey dilber.

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül şanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

şanemi:

1. **şanemi:**

Gazel 321

Mısra: **6**

Put.

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup şanemi ṣūret itmesün

şanem-i sīmber-:

1. **şanem-i sīmber-:-** *üñ*

Gazel 233

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş göğüslü sevgili.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir şanem-i sīmberüñ

şanevber:

1. **şanevber:**

Gazel 417

Mısra: **11**

Çam ağacı (sevgilinin boyu münasebetiyle).

Tīġ-i reşk ile şanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına

<u>şāniʿ:</u>

1. **şāniʿ:**

Gazel 201

Mısra: **6**

Her şeyi sanatla yaratan Allah.

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı şāniʿ

<u>şanki:</u>

1. **şanki:**

Gazel 362

Mısra: **2**

"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.

Gönlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Şanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan

2. **şanki:**

Gazel 377

Mısra: **10**

Sanki, güya.

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu

<u>şanma:</u>

1. **şanmaġıl:**-*ġıl*

Gazel 80

Mısra: **11**

Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire şanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur

2. **şanma:**

Gazel 82

Mısra: **15**

Sanma II zannetme.

Dūşīze şanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

3. **şanma:**

Gazel 104

Mısra: **11**

Sanma! II Zannetme!.

Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

4. **şanma:**

Gazel 132

Mısra: **1**

Sanma II zannetme.

Çeşmüñe ḳan dökmegi şanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

5. **şanma:**

Gazel 142

Mısra: **1**

Sanma! II Zannetme!.

Şanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

6. **şanma:**

Gazel 150

Mısra: **1**

Sanma! II Zannetme!.

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

7. **şanma:**

Gazel 185

Mısra: **7**

Sanma! II Zannetme!.

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde şanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

8. **şanma:**

Gazel 188

Mısra: **11**

Zannetme.

Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

9. **şanma:**

Gazel 239

Mısra: **14**

Sanma! II Zannetme!.

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin şanma ḫüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

10. **şanma:**

Gazel 276

Mısra: **11**

Sanma; zannetme.

Şanma kim oldı ḫavāle üstüme tīġ-i ecel

Ḥamle-i hicrānı menʿ içün
ḳafadārumdur ol

11. **şanma:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Sanma! II Zannetme!.
Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı şanma
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl

12. **şanma:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Sanma; zannetme.
Ḥaṭ çekdi şanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam

13. **şanma:**
Gazel 415
Mısra: **5**
Zannetme.
Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur şanma kim
Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize

sanmañ:

1. **sanmañ:**
Gazel 404
Mısra: **11**
Zannetmeyin!.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

2. **şanmañ:**
Gazel 440
Mısra: **1**
Sanmayın ki, zannetmeyin ki.
Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ şaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

şanuram:

1. **şanuram:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Sanmak, zannetmek.
Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḥayāl itdükce anı şanuram ḳarşudadur

şar:

1. **şarup:**-*up*
Gazel 32
Mısra: **4**
Çepeçevre çevirmek, dolamak.
Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne şarup yāri öper leb-ber-leb

2. **şaruñ:**-*uñ*
Gazel 398
Mısra: **6**
Sarmak.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa şaruñ kefen yirine

3. **şardı:**-*dı*
Gazel 437
Mısra: **10**
Sarmak, dolamak.
İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne şardı mı ol bed-liḳā seni

şar-:

1. **şarup:**-*up*
Gazel 304
Mısra: **6**
Çepeçevre çevirmek, dolamak.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına şarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm

2. **şaraydı:**-*ay, -dı*
Gazel 342
Mısra: **2**
Çepeçevre çevirmek, dolamak.
Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün şaraydı penbe-i dāġum kefen

sarar:

1. **şararup:**-*up*
Gazel 204
Mısra: **1**
Sararmak, solmak.
Şararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ

sarāy:

1. **sarāyına:**-*ın, -a*
Gazel 442
Mısra: **14**
Saray.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

şarf id:

1. **şarf id:**-*er*
Gazel 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

şarı:

1. **şarıdur:**-*dur*
Gazel 218
Mısra: **1**
Sararmış II sarı.
Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

şarıl-:

1. **şarılduġında:**-*dug, -ın, -da*
Gazel 398
Mısra: **1**
Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

şarıl:

1. **şarılur:**-*ur*
Gazel 418
Mısra: **14**
Kollarını dolamak, kucaklamak.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

şaru:

1. **şarudur:**-*dur*
Gazel 53
Mısra: **2**
Sarı renk.
Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ

2. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Sarı.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

3. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Sarı.
Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Sarı.
Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḫ
Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

5. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Sarı.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

6. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Sarı.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

7. **şaru:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Sarı.
Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

8. **şaru:**

Gazel 274

Mısra: **12**

Sarı renk.

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

9. **şaru:**

Gazel 274

Mısra: **14**

Sarı renk.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **şaru:**

Gazel 376

Mısra: **10**

Sarı.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

saru-:

1. **şaruluġ:**--*luġ*

Gazel 143

Mısra: **12**

Sarı.

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

şat:

1. **şatdılar:**-*dı, -lar*

Gazel 103

Mısra: **1**

Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek II feda etmek.

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

satma:

1. **şatma:**

Gazel 105

Mısra: **5**

Satmak, Sunmak (beyitte sevgilinin canını feda etmesi sonucu kullanılmıştır. sevgilinin bu hususta aldanmaması anlamında kullanılmıştır.).

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

savar-:

1. **şavarum:**--*um*

Gazel 213

Mısra: **1**

Savar: Sav-, savmak.

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

savaş:

1. **şavaş:**

Gazel 81

Mısra: **2**

Savaş, mücadele, kavga,uğraş.

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste ṣavaş añdurur

sav:

1. **şayam:**-*am*

Gazel 139

Mısra: **7**

Saymak.

Ben müddet-i hecrüñ niçe ṣayam ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber

2. **şayaram:**-*ar, -am*

Gazel 445

Mısra: **6**

Saymak.

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

saʿy:

1. **saʿy:**

Gazel 202

Mısra: **2**

Ar. Çalışma, çabalama.

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

2. **saʿyüm:**-*üm*

Gazel 303

Mısra: **9**

Çaba, gayret, çalışıp çabalama.

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim

Anı zer-kār ü bunı derḫāl sīmāsā ḳılam

saʿy itme-:

1. **saʿy itme-:**-*se*, -*m*

Gazel 97

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çabalamamak, çalışmamak, çabalamasam.

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

şayd:

1. **şayd:**

Gazel 215

Mısra: **8**

Av, avlama, avlanma.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

2. **şayd:**

Gazel 225

Mısra: **5**

Av, avlama, avlanma.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

3. **şayd:**

Gazel 306

Mısra: **11**

Av.

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya ṣayd
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm

4. **şaydına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 308

Mısra: **9**

1. Av, şikâr. 2. Avlama, avlanma.

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber ṣaydına
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm

5. **şaydına:**-*ı, -na*

Gazel 383

Mısra: **10**

Avlama.

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke

[ṣayd]:

1. **[ṣayd]:**

Gazel 300

Mısra: **11**

Avlama.

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı [ṣayd] olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-be-ḫam

ṣayd-ı mār:

1. **ṣayd-ı mār:**-*ı*

Tahmis 3

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yılan avı. Yılan avlamak.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

sāye:

1. **sāyesinde:**-*si, -nde*

Gazel 27

Mısra: **3**

Gölge; yardım, himaye, koruyup gözetme.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

2. **sāye:**

Gazel 28

Mısra: **2**

Gölge, himaye, gözetme.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

3. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*

Gazel 44

Mısra: **13**

Gölge; yardım, himaye, koruyup gözetme.

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst

4. **sāye:**

Gazel 47

Mısra: **5**

Gölge, himaye, gözetme.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

5. **sāyesin:**-*si, -n*

Gazel 60

Mısra: **5**

Gölge.

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

6. **sāye:**

Gazel 139

Mısra: **6**

Far. Gölge, gölgelik.

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

7. **sāye:**

Gazel 147

Mısra: **5**

Far. Gölge, gölgelik.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar

8. **sāye:**

Gazel 197

Mısra: **3**

Far. Gölge, gölgelik.

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er yazar ḫaṭṭ

9. **sāye:**

Gazel 200

Mısra: **7**

Far. Gölge, gölgelik.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẕẕ

10. **sāye-i:**

Gazel 238

Mısra: **5**

Far.Gölge.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

11. **sāye:**

Gazel 248

Mısra: **3**

Far. Gölge II Himaye.

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ

12. **sāyem:**-*m*

Gazel 276

Mısra: **9**

Far. Gölge, gölgelik.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

13. **sāye:**

Gazel 285

Mısra: **10**

Far. Gölge II Himaye.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

14. **sāye:**

Gazel 382

Mısra: **1**

Far.Gölge.

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih

15. **sāye:**

Gazel 417

Mısra: **12**

Far.Gölge.

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına

16. **sāyeñde:**-*ñ, -de*

Taştir 1

Mısra: **13**

Gölge, himaye, gözetme.

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

<u>sāye ṣal-:</u>

1. **sāye ṣal-:**-*ar*

Gazel 69

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.

Ṣol ḳıymeti güher ki saña gūşvāredür
Bedr-i münīre sāye ṣalar bir sitāredür

<u>sāyebān:</u>

1. **sāyebānumdur:**-*um, -dur*

Gazel 284

Mısra: **4**

Gölgelik; büyük çadır, otağ.

Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

sāye-i dergāh-:

1. **sāye-i dergāh-:**

Gazel 229

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dergahının himayesi/ gölgesi.

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek

sāye-i serv-i revā-:

1. **sāye-i serv-i revā-:**

Gazel 211

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınan servinin gölgesi.

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref

sāye-i zülf-:

1. **sāye-i zülf-:**-*üñ, --de*

Gazel 229

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının gölgesi.

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

sāye-perver:

1. **sāye-perver:**

Gazel 335

Mısra: **3**

Gölgelendiren, gölge veren; koruyan.

Serv-i nāzuñ sāye-perver olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen

sāyesinde:

1. **sāyesinde:**

Gazel 176

Mısra: **5**

(Biri veya bir şey) Vesilesiyle, yardımıyla, desteğiyle. ll Gölge.

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

sāyeveş:

1. **sāyeveş:**

Gazel 251

Mısra: **8**

Gölge gibi.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

saymaz:

1. **şaymaz:**

Gazel 287

Mısra: **13**

Saymamak.

Güni gün şaymaz Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm

sayr:

1. **şayr:**

Gazel 386

Mısra: **6**

Hastalık.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı şayr u derd ü belāyı añma

sayrefī:

1. **şayrefīdür:**-*dür*

Gazel 105

Mısra: **14**

Sarraf II bir şeyden iyi anlayan kimse.

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Şayrefīdür hemīşe kān ister

2. **şayrefī:**

Gazel 130

Mısra: **14**

Sarraf II bir şeyden iyi anlayan kimse.

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Şan ḳafesden şayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

3. **şayrefī:**

Gazel 187

Mısra: **4**

Sarraf II bir şeyden iyi anlayan kimse.

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

4. **şayrefī:**

Gazel 189

Mısra: **2**

Sarraf II bir şeyden iyi anlayan kimse.

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

<u>şayru:</u>

1. **şayrudur:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **18**

Hasta.

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü ṣayrudur

2. **şayru:**

Gazel 289

Mısra: **9**

Hasta.

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

<u>şayru-:</u>

1. **şayrudadur:**--*da, --dur*

Gazel 138

Mısra: **1**

Hasta.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

<u>şayyād:</u>

1. **şayyād:**

Gazel 327

Mısra: **10**

(Ar.) Avcı.

Nālesinden gönlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider ṣayyād olan mürġ itdügi feryāddan

<u>sāz:</u>

1. **sāz:**

Gazel 175

Mısra: **9**

Çalgı aleti, kamış.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz

2. **sāz:**

Gazel 364

Mısra: **10**

1. Enstrüman. 2. İcra. 3.ahenk, saz.

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i cünūn

3. **sāzuñ:**-*uñ*

Gazel 375

Mısra: **11**

Çalgı aleti.

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu

<u>sāz eyle-:</u>

1. **sāz eyle-:**-*r*

Gazel 130

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğretmek, kavratmak.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

<u>sebak almış-:</u>

1. **sebaḳ almış-:**-*dur*

Gazel 87

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ders almak; bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

<u>sebak sebak:</u>

1. **sebaḳ sebaḳ:**

Gazel 223

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ders ders.

Yazdı ruḫumda ḥālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ
sebaḳ

sebaḳdaş-:

1. **sebaḳdaşlaruz:**--*lar, --uz*

Gazel 168

Mısra: **2**

Ders arkadaşı.

Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına
kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde
sebaḳdaşlaruz biz

sebātı yoḳ:

1. **sebātı yoḳ:**

Gazel 110

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonu olmama, sürekli devam etme.

Dünyā begüm aḳar
ṣuya beñzer sebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma
hā geçer

sebeb:

1. **sebebden:**-*den*

Gazel 15

Mısra: **8**

Sebep, neden, gerekçe.

Ḫōr baḳma baña iy
düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne
söylersin baña

2. **sebebdendür:**-*den, -dir*

Gazel 20

Mısra: **6**

Sebep, neden, gerekçe.

Mātem-i ġamda ser-ā-
ser ḳaraya boyanduġım
Ṣol sebebdendür ki oldum
bende-i hindū saña

3. **sebebden:**-*den*

Gazel 53

Mısra: **2**

Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.

Saña ʿāṣıḳdur mey-i
nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi
pür-ḫūn ḳadeḥ

4. **sebeb:**

Gazel 167

Mısra: **7**

Ar. Neden.

İḥyāda Mesīḥā iken ol
ṣūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde
giriftārlaruz biz

5. **sebebden:**-*den*

Gazel 282

Mısra: **10**

Ar. sebep.

Müşterīyem bir meh-i
nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı
bāzārum benüm

6. **sebeb:**

Gazel 412

Mısra: **12**

Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.

Derūnum bülbülüñ
pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini
ġonçenüñ jāle

sebeb ne-:

1. **sebeb ne-:**-*dür*

Gazel 101

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep nedir.

Dār-ı şifā iken ser-i
kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-
tüvān gelür

sebze:

1. **sebzede:**-*de*

Gazel 58

Mısra: **8**

Yeşillik, çimenlik yer; seyir, gezinti yeri.

Sīnem ol gül-ruḫ
ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı
ʿarʿar şāḫ şāḫ

2. **sebzeler:**-*ler*

Gazel 154

Mısra: **5**

Yeşillik.

Bitdi yir yir sebzeler
gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı
hicrāndur henüz

3. **sebze:**

Gazel 163

Mısra: **4**

Çimen, yeşillik.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

4. **sebze:**

Gazel 189

Mısra: **12**

Çimen, yeşillik.

Serv pīrūze-ṣürāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

5. **sebzede:**-*de*

Gazel 243

Mısra: **7**

Çimen, yeşillik.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

6. **sebzedür:**-*dür*

Gazel 243

Mısra: **8**

Çimen, yeşillik.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

7. **sebzede:**-*de*

Gazel 252

Mısra: **4**

Çimen, yesillik.

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

8. **sebze:**

Gazel 268

Mısra: **14**

Çayır / çimen.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

9. **sebze:**

Gazel 328

Mısra: **6**

Çayır / çimen.

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen

10. **sebze:**

Gazel 336

Mısra: **11**

Çayır / çimen.

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün

11. **sebzede:**-*de*

Gazel 355

Mısra: **3**

Çimen, yesillik.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

12. **sebzedür:**-*dür*

Gazel 399

Mısra: **2**

Çimen, yeşillik.

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda

sebze vaḳti:

1. **sebze vaḳti:**

Gazel 126

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi . yeşillik vakti.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur

sebzede:

1. **sebzede:**

Gazel 91

Mısra: **7**

Yeşillik, çimenlik yer; seyir, gezinti yeri.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

sebzezār:

1. **sebzezār:**

Gazel 197

Mısra: **2**

(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel sebzezār ḫaṭṭ

sebz-ġilāf:

1. **sebz-ġilāf:**

Gazel 213

Mısra: **10**

Yeşil kılıf.

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki sebz-ġilāf

seccāde:

1. **seccāde:**

Gazel 86

Mısra: **11**

Yere serilip üzerinde namaz kılmaya yarayan eşya.

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

2. **seccādesini:**-*s, -i, -n, -i*

Gazel 87

Mısra: **7**

Üzerinde namaz kılınan küçük halı.

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

seçil-:

1. **seçilse:**--*se*

Gazel 420

Mısra: **4**

Ayırt edilmek, fark edilmek.

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse

sedd çek:

1. **sedd çek:**-*di*

Gazel 60

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin önü veya üzerine duvar, bent vb. bir engel koymak II engellemek, bir şeyin gerçekleşmesine engel olmak.

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe müjgānum ḫaṣ u ḫār ile sedd

sefer:

1. **sefer:**

Gazel 102

Mısra: **1**

Sefer, yolculuk.

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

2. **seferle:**--*le*

Gazel 384

Mısra: **7**

Yolculuk, seyahat.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

3. **sefer:**

Gazel 437

Mısra: **5**

Yolculuk.

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni

seg-i kūyuñ:

1. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*

Gazel 54

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Ḫazẓ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

2. **seg-i kūyūñ:**--*la*

Gazel 213

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahallesinin köpeği.

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

seḥāb:

1. **seḥābından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 292

Mısra: **2**

Bulut.

Tā ki dūr olmışdur ol ḫüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm

seher:

1. **seḥerden:**-*den*

Gazel 3

Mısra: **4**

Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **seḥerden:**-*den*

Gazel 3

Mısra: **4**

Sabah olmağa başladığı vakit.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

3. **seḥerde:**-*de*

Gazel 112

Mısra: **1**

Sabah vakti.

Gül yüzüñ medḥin seḥerde çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı mektebdür çeküp efġān oḳur

4. **seḥer:**

Gazel 201

Mısra: **4**

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

5. **seḥer:**

Gazel 260

Mısra: **5**

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

6. **seher:**

Gazel 273

Mısra: **13**

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

7. **seherden:**-*den*

Gazel 319

Mısra: **2**

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Āh itsem añup yüzüñ cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden

8. **seher:**

Gazel 377

Mısra: **6**

Far. Seher vakti.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

9. **seḥerleri:**-*ler, -i*

Gazel 446

Mısra: **6**

Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Görse bahār-ı ḫüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur yaz güninüñ seḥerleri

sehī serv-:

1. **sehī serv-:**--*üm*

Gazel 184

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi gibi uzun boy.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

sehī-ḳadd:

1. **sehī-ḳaddüñ:**-*üñ*

Gazel 368

Mısra: **13**

Doğru, düzgün, fidan gibi boylu.

Ger miyānın ol sehī-ḳaddüñ kenāre çekmeseñ
Şiʿr-i mevzūnuñ Muʿīdī pür-ḫayāl itmek neden

sehm-:

1. **sehmidür:**

Gazel 79

Mısra: **7**

Ok.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

sehm-i ġamzeñ:

1. **sehm-i ġamzeñ:**

Gazel 108

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamze oku, süzgün, yan bakış oku II yaralayıcı, delici, öldürücü, avlayıcı süzgün, yan bakış (Divân şiirinde gamze en çok ok ve kılıca benzetilir. Gamze ok olunca yaralamak, delmek, öldürmek, avlamak gibi eylemleri üstlenir. Bir ok olan gamzenin hedefi ise can, gönül, sine, ciğer ve yürektir. Gamzenin ok oluşunun en büyük nedeni kirpik oklarından dolayıdır. Sevgili şöyle süzgün bir bakışıyla yay kaşlarından kirpik oklarını hedefe atar. Sevgili bu okları atmada öyle bir ustadır ki hiç biri hedefini şaşırmaz).

Muʿārıż oldı göñül cāna sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ ortada kāmrān kim olur

sekiz cennete:

1. **sekiz cennete:**

Gazel 167

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam inancında sekiz adet cennet olduğu genel kabul görmektedir. Bunun başlıca nedeni ise Kur'an'da cennet isimleri olarak; Cennet, Dâru'l-Âhiret, Cennetü'l-Huld, Dâru's-Selâm, Dâru'l-Mukâme, Hüsnâ, Firdevs Cenneti, Me'vâ Cenneti, Naîm Cenneti, Adn Cenneti gibi adların kullanılması ve çoğu din adamının bu adlardan yola çıkarak cennetin sekiz derece ya da adet olduğunu söylemesidir.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāṣıḳ-ı dīdārlaruz biz

selām:

1. **selāmın:**-*ı, -n*

Gazel 42

Mısra: **2**

Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste selāmın gül-i ḫandāne ilet

selāmet:

1. **selāmet:**

Gazel 2

Mısra: **10**

1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **selāmet:**

Gazel 2

Mısra: **10**

Ar. 1. Belâyâ ve ekdârdan berî olma, sâlimlik. 2. Salim.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **selamet:**

Gazel 43

Mısra: **4**

Kurtulma, kurtuluş.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

selmān:

1. **selmān'e:**-*e*

Gazel 42

Mısra: **10**

14.asırda yaşamış, ünlü Fars şairi Selman-ı Saveci.

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

selsebîl:

1. **selsebīl:**

Gazel 82

Mısra: **12**

Cennette bir çeşme II Sevgilinin dudakları.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

2. **selsebil:**

Gazel 359

Mısra: **3**

Cennette bir çeşme. II Sevgilinin dudakları.

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur selsebil

ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün

semāʿ:

1. **semāʿa:**-*a*

Gazel 422

Mısra: **6**

Tasavvuf ehlinin müzik aletleri de çalınarak söylenen neşidelere uyup raksetmeleri ‖ dönme.

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

semāʿ eyle-:

1. **semāʿ eyle-:**-*r*

Gazel 235

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Semâ yapmak, dönmek.

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

semen:

1. **semenden:**-*den*

Gazel 205

Mısra: **14**

Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.,şiirde sevgilinin teni yasemine benzetilir.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī şanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

2. **semen:**

Gazel 206

Mısra: **9**

Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek; yasemin. Beyitte sevgilinin yanağı yasemin çiçeğine benzetilmiştir.

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

3. **semen:**

Gazel 271

Mısra: **12**

Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek; yasemin.

Gül gibi göñlüm açubanı şaḫn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel

4. **semen:**

Gazel 355

Mısra: **3**

Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. II Sevgilinin yanağı.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

semen beyāżı-:

1. **semen beyāżı-:**--*na*

Gazel 197

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin beyazı.

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

semenber:

1. **semenber:**

Gazel 355

Mısra: **4**

(Fa.) Yasemin göğüslü.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

semend:

1. **semendin:**-*i, -n*

Gazel 161

Mısra: **6**

Çevik ve gösterişli at.

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

semender:

1. **semenderdür:**-*dür*

Gazel 362

Mısra: **4**

Ateşte yanmayan yahut ateşte yaşayan, tilkiden küçük (masal kabilinden) bir hayvandır. Bazılarına göre fareden büyücek kertenkele şeklinde kuyruğu uzundur yahut Hindistan'da bulunan ve ateşte yanmayan bir kuştur. Ateşten çıktığı sırada yakalanıp tüyünden yapılan mendil ve sarık gibi şeylerin ateşte yanmayacağı

rivayet edilmektedir. Kara ve suda yaşayabilen semenderin bir söylentiye göre vücudundan su çıkardığı için ateşte yanmadığı nakledilmektedir.

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

semend-i nāz:

1. **semend-i nāz:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz atı.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

semend-i nāza:

1. **semend-i nāza:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz atı. II Sevgili.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

semen-sīmā-:

1. **semen-sīmāyı:**-*(y)ı*
Gazel 76
Mısra: **13**
Yasemin yüzlü. II Sevgili.

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

semm:

1. **semmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 138
Mısra: **2**
Zehir.

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur

sen:

1. **sen:**
Gazel 1
Mısra: **12**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **sen:**
Gazel 1
Mısra: **12**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **senüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

4. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

5. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **9**
İkinci tekil şahıs zamiri (sevgili için).

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḫayāline senüñ
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā

6. **sen:**
Gazel 2
Mısra: **5**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

7. **sen:**
Gazel 2
Mısra: **5**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım

Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

8. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 5

Mısra: **3**

1- İkinci teklik şahıs zamiri, 2- sevgili.

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

9. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 5

Mısra: **3**

İkinci tekil şahıs zamiri (sevgili için).

Nāfe miskīndür ḫam-ı zülfüñe öykünmez senüñ
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña

10. **sen:**

Gazel 16

Mısra: **2**

İkinci tekil şahıs zamiri (gönül yerine).

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

11. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 16

Mısra: **3**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

12. **seni:**-*i*

Gazel 21

Mısra: **12**

İkinci teklik şahıs zamirinin yükleme hal eki almış şekli.

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

13. **sen:**

Gazel 24

Mısra: **13**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

14. **sensüz:**-*süz*

Gazel 24

Mısra: **6**

İkinci tekil kişi zamiri. II Sevgili.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

15. **sen:**

Gazel 25

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekser varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

16. **sen:**

Gazel 26

Mısra: **10**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Zahid kastedilerek.).

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

17. **senden:**-*den*

Gazel 26

Mısra: **5**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

İy şanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

18. **seni:**-*i*

Gazel 27

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Âşığın kendisi.).

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẕālim seni gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā

19. **sen:**

Gazel 28

Mısra: **5**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Sen bize bī-gāneveş deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde āşnā

20. **sen:**

Gazel 29

Mısra: **14**

Allah (c.c.) kastedilir.

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā Rab

21. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 29

Mısra: **3**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilerek).

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

22. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 31

Mısra: **3**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek.).

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

23. **seni:**-*i*

Gazel 32

Mısra: **2**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek).

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni şāġer-i zer leb-ber-leb

24. **sen:**

Gazel 33

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

25. **sen:**

Gazel 36

Mısra: **6**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

26. **sen:**

Gazel 38

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

27. **sen:**

Gazel 43

Mısra: **4**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen olʿālemde ṣāġ u biz selamet

28. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 46

Mısra: **3**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek.).

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫṣ

29. **sen:**

Gazel 61

Mısra: **6**

" Sen" birinci tekil şahıs zamiri.

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd

30. **saña:**-*a*

Gazel 83

Mısra: **3**

"Sen" ikici tekil şahıs zamiri.

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur

31. **sen:**

Gazel 98

Mısra: **5**

" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (güzel sevgili).

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

32. **sen:**

Gazel 99

Mısra: **9**

" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (güzel sevgili).

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

33. **sensüz:**-*süz*

Gazel 104

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

34. **seni:**-*i*

Gazel 114

Mısra: **7**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür

35. **sen:**

Gazel 116

Mısra: **16**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın raḳîbi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

36. **senden:**-*den*

Gazel 116

Mısra: **13**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerüm yaşı mıdur senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña kimdendür aḫterden midür

37. **sen:**

Gazel 118

Mısra: **14**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿîdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

38. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 124

Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

39. **saña:**-*a*

Gazel 128

Mısra: **9**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Göklere irse Muʿîdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

40. **sen:**

Gazel 128

Mısra: **1**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḥazān yapraġıdur

41. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 128

Mısra: **10**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Göklere irse Muʿîdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur

42. **sensüñ:**-*sün*

Gazel 130

Mısra: **17**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿîdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

43. **sen:**

Gazel 131

Mısra: **11**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

44. **saña:**-*a*

Gazel 133

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

45. **sen:**

Gazel 133

Mısra: **6**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

46. **sensin:**-*sin*

Gazel 135

Mısra: **7**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Güzel çoḳdur
velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

47. **sensüz:**-*süz*

Gazel 142

Mısra: **10**

Ikinci tekil şahıs zamiri.

Çīm-i zülfüñ noḳṭası
yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-
tüvān cānumdadur

48. **sen:**

Gazel 143

Mısra: **13**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

49. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 147

Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar

50. **saña:**-*a*

Gazel 149

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

51. **saña:**-*a*

Gazel 152

Mısra: **13**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

52. **seni:**-*i*

Gazel 155

Mısra: **5**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

53. **saña:**-*a*

Gazel 159

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

54. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 159

Mısra: **6**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

55. **saña:**-*a*

Gazel 160

Mısra: **1**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

56. **sencileyin:**-*cileyin*

Gazel 160

Mısra: **12**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

57. **saña:**-*a*

Gazel 162

Mısra: **13**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

58. **sen:**

Gazel 163

Mısra: **4**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma

Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

59. **senden:**-*den*

Gazel 163

Mısra: **10**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

60. **saña:**-*a*

Gazel 167

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

61. **sen:**

Gazel 167

Mısra: **9**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

62. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 168

Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gönli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

63. **saña:**-*a*

Gazel 169

Mısra: **9**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü fiġānumuz

64. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 172

Mısra: **12**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

65. **saña:**-*a*

Gazel 173

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Görseñ Muʿīdī ḥālin esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz

66. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 177

Mısra: **3**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

67. **saña:**-*a*

Gazel 178

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

68. **sen:**

Gazel 178

Mısra: **4**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

69. **sen:**

Gazel 179

Mısra: **12**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

70. **sen:**

Gazel 180

Mısra: **4**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

71. **senden:**-*den*

Gazel 180

Mısra: **7**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes

72. **sen:**

Gazel 188

Mısra: **3**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Câme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

73. **seni:**-*i*

Gazel 190

Mısra: **7**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

74. **sen:**

Gazel 192

Mısra: **1**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

75. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 192

Mısra: **11**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

76. **sen:**

Gazel 194

Mısra: **7**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż

77. **sen:**

Gazel 200

Mısra: **4**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḫaẕẕ

78. **sen:**

Gazel 201

Mısra: **4**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ

79. **saña:**-*a*

Gazel 202

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

80. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 202

Mısra: **3**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḫādiṣe kim ola vāḳiʿ

81. **sen:**

Gazel 205

Mısra: **6**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam lîkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

82. **senden:**-*den*

Gazel 205

Mısra: **2**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

83. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 208

Mısra: **4**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

84. **sen:**

Gazel 211

Mısra: **3**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Sen kemān-ebrūya
ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṯ tīrine
dā'im hedef

85. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 214

Mısra: **17**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Raḥm itmese
Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār
zülf

86. **saña:**-*a*

Gazel 218

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ
baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

87. **sen:**

Gazel 218

Mısra: **14**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ
eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

88. **saña:**-*a*

Gazel 222

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Şeker lebüñe ḳaçan
öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña
göre sözi yoḳ

89. **senden:**-*den*

Gazel 227

Mısra: **1**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥasretā derdā ki
senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun
göreyin çerḫ-i felek

90. **sen:**

Gazel 229

Mısra: **6**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Ser virüp sırruñ
dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme
destān eylemek

91. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 229

Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ser virüp sırruñ
dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme
destān eylemek

92. **sen:**

Gazel 230

Mısra: **5**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi
şalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste
deste ḫāk

93. **saña:**-*a*

Gazel 232

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gūyiyā reyhāncıdur
gelmiş cihānuñ bezmine
Saña şunmaġa ṭutar elde gül-i ter
kākülüñ

94. **sen:**

Gazel 232

Mısra: **2**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-
rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı
mücevher kākülüñ

95. **sen:**

Gazel 234

Mısra: **10**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.

Ṭañ degüldür dīv ü
düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i
Süleymān'dur lebüñ

96. **seni:**-*i*

Gazel 235

Mısra: **3**

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Niçe taşvīr eylesün yā
Rab seni naḳḳāş kim

Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa
taṣvīrüñ senüñ

97. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

98. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .
Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

99. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

100. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

101. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

102. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

103. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

104. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

105. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

106. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

107. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **6**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

108. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **8**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

109. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

110. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 236

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

111. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 236

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

112. **sen:**

Gazel 237

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

113. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

114. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

115. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Nev-cüvān dilberlere olmazduñ iy dil mübtelā
Mürşid-i rāh-ı maḥabbet olmasa pīrüñ senüñ

116. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

117. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

118. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

119. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

120. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

121. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ

Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

122. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

123. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

124. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

125. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

126. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

127. **sen:**

Gazel 239

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ

128. **senden:**-*den*

Gazel 239

Mısra: **9**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ

129. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

130. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

131. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḥāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

132. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā şunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

133. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

134. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

135. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

136. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 239

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

137. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

138. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

139. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

140. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

141. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

142. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

143. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

144. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 240

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

145. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 241

Mısra: **1**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

146. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 241

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

147. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 241

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

148. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 241

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

149. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 241

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ senüñ

150. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 242

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

151. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 242

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

152. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 242

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

153. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 242

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ

154. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 242

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

155. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 243

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

156. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 243

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

157. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 243

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ

158. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 243

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

159. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 243

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

160. **sen:**

Gazel 244

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

161. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 244

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

162. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 246

Mısra: **2**

"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

163. **sen:**

Gazel 248

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

164. **sen:**

Gazel 249

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ

165. **sen:**

Gazel 249

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

166. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 252

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

167. **sen:**

Gazel 253

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ

168. **sen:**

Gazel 255

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

169. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 255

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

170. **sen:**

Gazel 258

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

171. **sensüñ:**-*sün*

Gazel 258

Mısra: **2**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ

degül
Āl ile göñlüm alan sensüñ leb-i nābuñ degül

172. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 258
Mısra: **8**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

173. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 261
Mısra: **10**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

174. **sen:**
Gazel 263
Mısra: **1**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Ben ʿadūdan aġlaram sen ṣūḫ-ı ṣen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

175. **sen:**
Gazel 264
Mısra: **9**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

176. **sen:**
Gazel 265
Mısra: **8**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

177. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 266
Mısra: **4**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

178. **sensüz:**-*süz*
Gazel 267
Mısra: **17**
İkinci teklik şahıs zamiri. II Sensiz, sen olmadan.
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

179. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **3**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

180. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **8**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

181. **sen:**
Gazel 268
Mısra: **6**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

182. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 268
Mısra: **18**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn
Reng-i naẓmuñdan senüñ evrāḳ-ı dīvān oldı gül

183. **sen:**
Gazel 270
Mısra: **4**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.
Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

184. **sensin:**-*sin*

Gazel 270

Mısra: **2**

"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

185. **sen:**

Gazel 272

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Ṣām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

186. **sen:**

Gazel 277

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel

187. **sen:**

Gazel 278

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

188. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 281

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür senüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm

189. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 284

Mısra: **9**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

190. **saña:**-*a*

Gazel 286

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

191. **sende:**-*de*

Gazel 287

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

192. **sensüz:**-*süz*

Gazel 289

Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II "Tek başına, yapayalnız, sen olmadan, sensiz" anlamında zarf.

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded hey derde dermānum benüm

193. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 291

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

194. **sen:**

Gazel 294

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

195. **sen:**

Gazel 295

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

196. **sen:**

Gazel 295

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

197. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 295

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur senüñ
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm

198. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 296

Mısra: **13**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

199. **seni:**-*i*

Gazel 298

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfir seni
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum

200. **senüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 298

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

201. **sen:**

Gazel 306

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

202. **sen:**

Gazel 307

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Germ olup sen mehliḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm

203. **saña:**-*a*

Gazel 309

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gün gibi hercāī mehrūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem

204. **senden:**-*den*

Gazel 309

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

205. **sensüz:**-*süz*

Gazel 310

Mısra: **13**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum

206. **sen:**

Gazel 312

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

207. **senden:**-*den*

Gazel 312

Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

208. **sende:**-*de*

Gazel 317

Mısra: **13**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İy Muʿīdī ʿışḳ ile sende kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn

209. **seni:**-*i*

Gazel 322

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

210. **saña:**-*a*

Gazel 323

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

211. **sen:**

Gazel 323

Mısra: **12**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

N'ola ben ebre girye ögretsem
Hele sen ġonçe gibi ḫandānsın

212. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 325

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm senüñ ʿışḳuñ gülistānın

213. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 326

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

214. **sen:**

Gazel 327

Mısra: **1**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

215. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 328

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen

216. **sen:**

Gazel 330

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

217. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 330

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden

218. **sen:**

Gazel 333

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

219. **sen:**

Gazel 334

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

220. **sensin:**-*sin*

Gazel 335

Mısra: **15**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

221. **senüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 335

Mısra: **8**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā

Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

222. **saña:**-*a*

Gazel 336

Mısra: **14**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur saña bu iḥsānuñ içün

223. **sen:**

Gazel 337

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

224. **sen:**

Gazel 342

Mısra: **10**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı sen mehveşi bu āsmānī-pīrehen

225. **sen:**

Gazel 345

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Düşmen oldum ḫalḳ ile sen dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergün olmasun

226. **sen:**

Gazel 346

Mısra: **6**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun

227. **sen:**

Gazel 346

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

228. **sen:**

Gazel 346

Mısra: **13**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

229. **sen:**

Gazel 347

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḫūr u ġılmān olmasun

230. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 347

Mısra: **3**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḫūr u ġılmān olmasun

231. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 348

Mısra: **2**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

232. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 349

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Mest ise ġamzeñ senüñ dīvānedür göñlüm benüm
El-ḥaẕer bir gün arada nā-gehān ḳan olmasun

233. **sen:**

Gazel 352

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

234. **sen:**

Gazel 355

Mısra: **4**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

235. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 355

Mısra: **5**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı diñmez gül-i ter var iken

236. **senüñ:**-*üñ*

Gazel 355

Mısra: **7**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken

237. **senüñdür:**-*üñ, -dür*

Gazel 366

Mısra: **11**

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

238. **sen:**

Gazel 369

Mısra: **7**

Ikinci tekil şahıs.

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

239. **sen:**

Gazel 375

Mısra: **13**

Ikinci tekil şahıs.

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

240. **sen:**

Gazel 379

Mısra: **2**

Ikinci tekil şahıs.

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

241. **sen:**

Gazel 381

Mısra: **6**

Ikinci tekil şahıs.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup ṣüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

242. **sen:**

Gazel 383

Mısra: **3**

Ikinci tekil şahıs.

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege

243. **sensün:**-*sün*

Gazel 397

Mısra: **3**

İkinci tekil şahıs zamiri.

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi sensün
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde

244. **sen:**

Gazel 398

Mısra: **8**

Ikinci tekil şahıs.

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine

245. **sen:**

Gazel 408

Mısra: **5**

Ikinci tekil şahıs.

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma

246. **sen:**

Gazel 410

Mısra: **8**

Ikinci tekil şahıs.

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

247. **senüñdür:**--*üñ, --dür*

Gazel 410

Mısra: **10**

Senin.

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

248. **sen:**

Gazel 413

Mısra: **4**

Ikinci tekil şahıs.

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma

249. **sen:**

Gazel 414

Mısra: **9**

Ikinci tekil şahıs.

Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi sen
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa

250. **sen:**

Gazel 421

Mısra: **8**

Ikinci tekil şahıs.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

251. **sen:**

Gazel 429

Mısra: **4**

Ikinci tekil şahıs.

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri

252. **sende:**-*de*

Gazel 432

Mısra: **7**

Ikinci tekil şahıs.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

253. **sen:**

Gazel 433

Mısra: **3**

Ikinci tekil şahıs.

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

254. **sen:**

Gazel 441

Mısra: **2**

Ikinci tekil şahıs.

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze sen meh-i bedri hilāle döndürdi

255. **sen:**

Gazel 441

Mısra: **13**

Ikinci tekil şahıs.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi

256. **sen:**

Taştir 1

Mısra: **23**

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

sen-:

1. **saña:**-*a*

Gazel 63

Mısra: **5**

" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

2. **saña:**-*a*

Gazel 92

Mısra: **7**

" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aşılup şaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

3. **saña:**-*a*

Gazel 99

Mısra: **14**

" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

sen ki:

1. **sen ki:**

Gazel 247

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen ki.

Sen ki bezm-i ḥüsn
içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü
bed-nām eyledüñ

sen kim-:

1. **sen kim-:**-*süñ*
Gazel 99
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sen Kimsin.
Sen kimsüñ iy
Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña
yiter

sen misin:

1. **sen misin:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sen misin?.
İy Muʿīdī söyleyen
dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür
bülbül midür

sende:

1. **sende:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Sen: İkinci teklik şahıs zamiri.
Söz yoḳ bu ḳaş u
ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat
didükleri

senden:

1. **senden:**
Gazel 215
Mısra: **2**
Sen: İkinci teklik şahıs zamiri.
Sevinür ḫaste göñül
cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña
düşnām olıcaḳ

senden mi ya benden:

1. **senden mi ya benden:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Senden mi yoksa, (ya da) benden mi.
Derd-i dil senden mi ya
benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür
bülbül midür

sened:

1. **sened:**
Gazel 60
Mısra: **14**
Dayanak, dayanılacak şey II Delil.
Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki
bulmaduñ sened

sened ṭutsam:

1. **sened ṭutsam:**-*sa, -m*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yere yerleşmek.
Ben ser-i kūyuñ sened
ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḫaddini bilsüñ ki itmez kendü
aḳrānıyle baḥs

seng-i belā-:

1. **seng-i belā-:**-*ya*
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela taşı.
Mest-i ʿışḳam baş açuḳ
seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār
itsem gerek

seng-i cān:

1. **seng-i cān:**
Gazel 134
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can taşı.
Bāzār ideli ḫvāce-i
ʿışḳuñ ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda seng-i cān
ile oynar

seng-i ġuṣṣadan:

1. **seng-i ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder taşı.
Raḥm it ol bimāre kim
derdüñle ṭoprāḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan
bālīn ṣalup

seng-i hāre:

1. **seng-i ḫāre:**-*dür*

Gazel 69

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mermer.

Nerm eylemezse āh ü şiyem gönlüñe ne ṭañ
Bārān ü bād n'itsün aña seng-i ḫāredür

seng-i mezār:

1. **seng-i mezār:**

Gazel 197

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mezar taşı.

Ḫaṭṭuñla ḳatı gönlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

seng-i ta'n:

1. **seng-i ta'n:**

Gazel 234

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplama taşı ‖ Kötüleme, dedikodu.

Ḳıymetin bilmekde ācizdür gönül ṣarrāfı kim
Kime seng-i ta'n kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ

seni:

1. **seni:**

Gazel 429

Mısra: **7**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭururs ın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

2. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **1**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

3. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **2**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

4. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **4**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Baş ṣalup ḥayrān ḳalıpdur şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā seni

5. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **6**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā seni

6. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **8**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

7. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **10**

Sen, ikinci tekil şahıs.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

8. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **12**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

9. **seni:**

Gazel 435

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs.

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni

10. **seni:**

Gazel 436

Mısra: **6**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa
dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle
bilmezdüm seni

11. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Ādem olmaduñ
Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle
bilmezdüm seni

12. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Müddeʿīlerden
kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle
bilmezdüm seni

13. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Yüzüme evvel gülüp
ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle
bilmezdüm seni

14. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **8**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle
bilmezdüm seni

15. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **4**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Ehl-i dillerden ḳaçup
hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle
bilmezdüm seni

16. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **2**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Bī-vefā dildār imişsün
böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle
bilmezdüm seni

17. **seni:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Bī-vefā dildār imişsün
böyle bilmezdüm seni
Mā'il-i aġyār imişsün böyle
bilmezdüm seni

18. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Çün gördi bir naẓar
gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben
mübtelā seni

19. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Çün gördi bir naẓar
gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben
mübtelā seni

20. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Ben niçe secde
itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā
seni

21. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Sen, ikinci tekil şahıs.
ʿAzm eyledüm
żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i
dü-tā seni

22. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Sen, ikinci tekil şahıs.
Dünyā işiginde şöhre-i
şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü
behā seni

23. **seni:**
Gazel 437
Mısra: **10**
Sen, ikinci tekil şahıs.
İnce bilüñi çekdi mi
düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā
seni

24. **seni:**
Gazel 437

Mısra: **12**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

25. **seni:**

Gazel 437

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs.

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

sensüz:

1. **sensüz:**

Gazel 190

Mısra: **11**

Sensiz.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

2. **señsüz:**

Gazel 203

Mısra: **2**

Sensiz.

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ

3. **sensüzin:**-*in*

Gazel 306

Mısra: **7**

Sensiz, sen olmadan (Sevgili olmadan bağlamında).

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

4. **sensüzin:**-*in*

Gazel 348

Mısra: **7**

Sen olmadan, sen yokken; sevgiliden ayrı, sevgiliye yakın olmadan.

Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

5. **sensüz:**

Gazel 370

Mısra: **3**

Sensiz, sen olmadan.

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı sensüz n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben

6. **sensüz:**

Gazel 394

Mısra: **9**

Sensiz (Sevgili yerine).

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

senüñ:

1. **senüñ:**

Gazel 213

Mısra: **12**

Senin.

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı fırāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf

2. **senüñ:**--*ün*

Gazel 235

Mısra: **12**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

3. **senüñ:**--*ün*

Gazel 241

Mısra: **6**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

4. **senüñ:**--*ün*

Gazel 241

Mısra: **8**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

5. **senüñ:**--*ün*

Gazel 241

Mısra: **14**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

6. **senüñ:**--*ün*

Gazel 242

Mısra: **1**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ

7. **senüñ:**--*ün*

Gazel 242

Mısra: **4**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

8. **senüñ:**--*ün*

Gazel 242

Mısra: **8**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

9. **senüñ:**--*ün*

Gazel 243

Mısra: **4**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

İy kemān-ebrū göñül zaḥmını muḥkem bağla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ senüñ

10. **senüñ:**--*ün*

Gazel 243

Mısra: **6**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

11. **senüñ:**

Gazel 383

Mısra: **6**

Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler meleke

12. **senüñ:**

Gazel 395

Mısra: **12**

Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

13. **senüñ:**

Gazel 402

Mısra: **5**

Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine

14. **senüñ:**

Gazel 441

Mısra: **3**

Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

ser:

1. **ser:**

Gazel 111

Mısra: **8**

(Far.) Baş, kafa.

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

2. **ser:**

Gazel 187

Mısra: **12**

(Far.) Baş, kafa.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

3. **ser:**

Gazel 188

Mısra: **14**

(Far.) Baş, kafa.

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

4. **ser:**

Gazel 189

Mısra: **8**

(Far.) Baş, kafa.

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

5. **ser:**
Gazel 355
Mısra: **14**
(Fars.) Baş, kafa.
Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

ser virüp sırruñ dimezken:

1. **ser virüp sırruñ dimezken:**-*ken*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzı çok sıkı olmak, ne olursa olsun sırrını söylememek.
Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek

ser-āgāz eyle:

1. **ser-āgāz eyle:**-*se*
Gazel 61
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
[diğer şairlerin şiirlerine] başlık yapmak.
Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

ser-āġāz eyle-:

1. **ser-āġāz eyle-:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söze başlamak.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

ser-āmed:

1. **ser-āmed:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Başta bulunan, ileri gelen II üstün, kıymetli.
Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz

ser-āmed pehlüvān-:

1. **ser-āmed pehlüvān-:**-*dur*
Gazel 232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş pehlivan.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Baştan başa, tamamen.
Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

2. **ser-ā-ser:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Baştan başa, tamamen.
Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ

3. **ser-ā-ser:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Baştan başa, büsbütün.
İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

4. **ser-ā-ser:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Baştan başa, büsbütün.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser ḳaṣdı īmānumdadur

5. **ser-ā-ser:**
Gazel 191
Mısra: **12**
Baştan başa, büsbütün.
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

6. **ser-ā-ser:**

Gazel 232

Mısra: **12**

Baştan ayağa, tamamen.

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ

7. **ser-ā-ser:**

Gazel 247

Mısra: **7**

Baştan ayağa, tamamen.

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

8. **ser-ā-ser:**

Gazel 275

Mısra: **8**

Baştan başa, bütün, büsbütün.

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

9. **ser-ā-ser:**

Gazel 307

Mısra: **8**

Baştan ayağa, tamamen.

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü ḫayrān eyledüm

10. **ser-ā-ser:**

Gazel 325

Mısra: **10**

Baştan ayağa, tamamen.

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**

Gazel 24

Mısra: **3**

Baştan başa, tamamen.

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

2. **ser-be-ser:**

Gazel 82

Mısra: **5**

Baştan başa.

Güllerle dīde gülşeni zeyn oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür

3. **ser-be-ser:**

Gazel 303

Mısra: **4**

Baştan başa.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

4. **ser-be-ser:**

Gazel 446

Mısra: **2**

Baştan başa.

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

ser-çeşme-i cān:

1. **ser-çeşme-i cān:**-*dur*

Müstezad 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can çeşmesi.

Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy ḫūr-ı perī- ḫū
Ser-çeşme-i cāndur

ser-çeşme-i cān-:

1. **ser-çeşme-i cān-:**--*dan*

Gazel 200

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can çeşmesi.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẕẕ

serd:

1. **serd:**

Gazel 193

Mısra: **8**

Soğuk, sert.

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

2. **serd:**

Gazel 213

Mısra: **6**

Soğuk, sert.

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā serd olıcaḳ nem ṭutar āyīne-i ṣāf

serden geçer:

1. **serden geçer:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir ideal, bir amaç uğrunda) Ölümü göze almak, ölmeye râzı ve hazır olmak.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

ser-encām:

1. **ser-encāmum:**-*um*
Gazel 283
Mısra: **12**
Başa gelen bir durum veya olay.

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

2. **ser-encāmum:**-*um*
Gazel 287
Mısra: **6**
Başa gelen bir durum veya olay.

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

ser-firāz:

1. **ser-firāzı:**-*ı*
Gazel 355
Mısra: **4**
Benzerlerinden üstün olan kimse, seçkin, mümtaz.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

ser-firāz olmaḳ:

1. **ser-firāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önde/ileride gelmek, seçkin olmak.

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

ser-gerdān:

1. **ser-gerdān:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Şaşkın, perişan, başı dönmüş bir şekilde.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

2. **ser-gerdān:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Başı dönmüş, şaşkın, perişan. II Âşık.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḫālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

3. **ser-gerdān:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, şaşkın, perişan.

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

4. **ser-gerdānuma:**-*uma*
Gazel 413
Mısra: **10**
Şaşkın, perişan ‖ âşık.

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḫayf oldı bu ser-gerdānuma

ser-girān ol-:

1. **ser-girān ol-:**-*mak*
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok sarhoş olmak.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ şunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

ser-güzeşt:

1. **ser-güẕeştüm:**-*üm*

Gazel 400

Mısra: **3**

Macera, baştan geçen haller.

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine

ser-ḫoş:

1. **ser-ḫoşdan:**-*dan*

Gazel 89

Mısra: **10**

Sarhoş.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiş cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

2. **ser-ḫoş:**

Gazel 206

Mısra: **12**

Sarhoş.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

ser-i kūyında:

1. **ser-i kūyında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 26

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) mahallesinin başı.

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

ser-i kūyuñ:

1. **ser-i kūyuñ:**-*uñ*

Gazel 46

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahallesi.

Ben ser-i kūyuñ sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḥs

2. **ser-i kūyuñ:**

Gazel 101

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī şaġ varur nā-tüvān gelür

ser-i mū-:

1. **ser-i mū-:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kılının ucu.

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur

ser-i zülf-:

1. **ser-i zülf-:**--*üñ*

Gazel 150

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç ucu.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

2. **ser-i zülf-:**--*üñ, --de*

Gazel 154

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zülfün ucu.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

ser-i zülfüñ:

1. **ser-i zülfüñ:**

Gazel 81

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- saçının ucu.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

ser-keş:

1. **ser-keş:**

Gazel 7

Mısra: **4**

Baş çeken. Eğik olmayan, çok dik olan; dikbaşlı, inatçı, itaatsiz.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum şıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **ser-keş:**

Gazel 7

Mısra: **4**

Baş çeken. Eğik olmayan, çok dik olan; dikbaşlı, inatçı, itaatsiz.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

3. **ser-keşler:**-*ler*

Gazel 103

Mısra: **9**

Far. İnatçı, dik başlı.

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

4. **ser-keş:**

Gazel 268

Mısra: **3**

Baş çeken, dik başlı, asi, inatçı. II Sevgili.

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

5. **ser-keşdür:**-*dür*

Gazel 288

Mısra: **6**

Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itaatsiz kimse, isyankar.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

6. **ser-keş:**

Gazel 290

Mısra: **7**

Baş çeken, dik başlı, asi, inatçı. II Sevgili.

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum

7. **ser-keş:**

Gazel 435

Mısra: **7**

Far. İnatçı, dik başlı.

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

ser-keş-:

1. **ser-keşliġ:**-*liġ*

Gazel 126

Mısra: **11**

Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itaatsiz kimse, isyankar.

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur

serkeş:

1. **serkeş:**

Gazel 162

Mısra: **3**

Dik başlı, kafa tutan.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

ser-mest:

1. **ser-mest:**

Gazel 243

Mısra: **10**

Kendinden geçmiş, sarhoş.

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

2. **ser-mest:**

Gazel 247

Mısra: **2**

Kendinden geçmiş, sarhoş.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

3. **ser-mest:**

Gazel 309

Mısra: **1**

Kendinden geçme, sarhoş gibi.

Çün yüzüñ gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

4. **ser-mest:**

Gazel 332

Mısra: **8**

Kendinden geçme, sarhoş gibi.

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

5. **ser-mest:**

Gazel 381

Mısra: **5**

Sarhoş, kendinden geçme.

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

ser-nāme:

1. **ser-nāme:**
Gazel 296
Mısra: **6**
Mektup, kitap vs. nin başına yazılan yazı.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

ser-nigūn:

1. **ser-nigūn:**-*dı*
Gazel 232
Mısra: **7**
1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

2. **ser-nigūn:**-*dı*
Gazel 364
Mısra: **4**
1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.
Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḫālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

serpil:

1. **serpilür:**-*ür*
Gazel 402
Mısra: **8**
Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

ser-pūş:

1. **ser-pūş:**
Gazel 401
Mısra: **10**
Başa giyilen her türlü kisve.
Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḫüsnüñde ser-pūş aṣdı ḳandīl üstine

ser-sebz:

1. **ser-sebz:**
Gazel 219
Mısra: **4**
(Fa.) Yemyeşil.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā nakşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

2. **ser-sebz:**
Gazel 261
Mısra: **6**
(Fa.) Yemyeşil.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül

3. **ser-sebz:**
Gazel 269
Mısra: **6**
(Fa.) Yemyeşil.
Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü ḫandān itdi gül

ser-tā-ser:

1. **ser-tā-ser:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Baştan başa.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ

serv:

1. **serv:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Servi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç. II Sevgilinin uzun boyu.
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

2. **serve:**-*e*
Gazel 35
Mısra: **13**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

3. **servüñ:**-*üñ*

Gazel 58

Mısra: **6**

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser ṣāḫ ṣāḫ

4. **serv:**

Gazel 71

Mısra: **2**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür

5. **serv:**

Gazel 139

Mısra: **1**

Boyu, endâmı böyle bir serviyi andıran sevgili.

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber

6. **serv:**

Gazel 139

Mısra: **5**

F. servi, selvi.

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

7. **serv:**

Gazel 160

Mısra: **11**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

8. **serv:**

Gazel 163

Mısra: **3**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

9. **serv:**

Gazel 189

Mısra: **11**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Serv pīrūze-ṣūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ

Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş

10. **serv:**
Gazel 206
Mısra: **9**
F. servi, selvi.
ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

11. **serv:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Boyu, endâmı böyle bir serviyi andıran sevgili.
Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ

12. **servüñ:**-*ün*
Gazel 267
Mısra: **7**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. Selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.
İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

13. **serv:**
Gazel 268
Mısra: **3**
İnce uzun bir ağaç çeşidi. Eski metinlerde servi ve sevgilinin boyu arasında ilgi kurulur.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

14. **servin:**-*in*
Gazel 268
Mısra: **11**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.
Ḳāmetüñ servin mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül

15. **serv:**
Gazel 274
Mısra: **7**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

16. **serv:**
Gazel 283
Mısra: **3**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.
Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

17. **serv:**

Gazel 306

Mısra: **2**

F. servi, selvi.

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

18. **serv:**

Gazel 315

Mısra: **4**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

19. **serv:**

Gazel 332

Mısra: **9**

"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

20. **serv:**

Gazel 355

Mısra: **3**

Far. Selvi ağacı.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

21. **serv:**

Gazel 373

Mısra: **9**

Servi II Sevgilinin uzun boyu.

Kenār-ı ābda serv olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū

22. **servüñ:**-*ün*

Gazel 375

Mısra: **5**

Servi II Sevgilinin uzun boyu.

Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

23. **serv:**

Gazel 429

Mısra: **9**

Servi II Sevgilinin uzun boyu.

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri

<u>serv ü semenden:</u>

1. **serv ü semenden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ve yasemin.

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp serv ü semenden geç

<u>servi:</u>

1. **servi:**

Gazel 24

Mısra: **13**

Servi ağacı, boyunun uzun olması sebebiyle uzun boylu sevgiliye benzetilen ağaç.

Eyledüm dirmiş
Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṯāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

<u>serv-i dil-ārā-:</u>

1. **serv-i dil-ārā-:**--*dan*

Gazel 199

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül süsleyen servi.

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ

serv-i dil-cū-:

1. **serv-i dil-cū-:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı servi [boylu güzel].

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur

serv-i dil-cūdan:

1. **serv-i dil-cūdan:**

Gazel 25

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı servi (boylu güzel).

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

serv-i dil-cūdur:

1. **serv-i dil-cūdur:**-*i, -dur*

Gazel 9

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı servi (boylu güzel).

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

2. **serv-i dil-cūdur:**-*dur*

Gazel 9

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı servi boylu güzel.

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

serv-i gül-endām:

1. **serv-i gül-endām:**

Gazel 215

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teni gül gibi ve (boyu) servi gibi olan (sevgili).

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

serv-i gül-ʿiżār:

1. **serv-i gül-ʿiżār:**-*i*

Gazel 10

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi, sevgili.

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiżār baña

2. **serv-i gül-ʿiẕār:**

Gazel 10

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi boylu güzel (sevgili).

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol serv-i gül-ʿiẕār baña

serv-i gül-ruḥ:

1. **serv-i gül-ruḫ:**-*sın*

Gazel 244

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

I. Gül yanaklı sevgili. II. Gül yanaklı, servi boylu sevgili.

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

2. **serv-i gül-ruḫ:**-*sın*

Gazel 244

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi (boylu sevgili).

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ

serv-i gül-ruhsār-:

1. **serv-i gül-ruḫsār-:**

Gazel 163

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı sevgili (gül yanaklı, servi boylu sevgili).

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma

Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

serv-i gül-ruhsāre:

1. **serv-i gül-ruḫsāre:**-*e*

Gazel 40

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi (boylu) sevgili.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

serv-i gül-ruhsāre-:

1. **serv-i gül-ruḫsāre-:**

Gazel 107

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi (boylu) sevgili.

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler

serv-i gül-ruhsuz:

1. **serv-i gül-ruḫsuz:**

Gazel 154

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı servi (boylu sevgili).

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

serv-i gülşen-ārā-:

1. **serv-i gülşen-ārā-:**--*dan*

Gazel 195

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin servisi.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

serv-i hırāmān:

1. **serv-i ḫırāmān:**

Gazel 46

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürüyen servi (Sevgili).

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

2. **serv-i ḫırāmān:**

Gazel 46

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

serv-i hırāmān-:

1. **serv-i ḫırāmān-:**--*um, --da, --dur*

Gazel 142

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürüyen servi.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

serv-i nāz:

1. **serv-i nāz:**

Gazel 52

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḫ

2. **serv-i nāz:**-*uñ*

Gazel 259

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş gönlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül

serv-i nāzum:

1. **serv-i nāzum:**-*um*

Gazel 32

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı servi (sevgili).

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

2. **serv-i nāzum:**

Gazel 189

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı sevgili.

Serv-i nāzum āl idüp āl
üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser
zeyn eylemiş

serv-i nāzumdan:

1. **serv-i nāzumdan:**-*um, -dan*

Gazel 28

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı servi.(Sevgili).

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

serv-i nāzuñ:

1. **serv-i nāzuñ:**-*uñ*

Gazel 27

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz servisi (Sevgili).

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

serv-i revān-:

1. **serv-i revān-:**-*ı*

Gazel 133

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Sīnede yir yir
Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

2. **serv-i revān-:**

Gazel 170

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUṣṣāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

3. **serv-i revān-:**

Gazel 184

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**-*dur*

Müstezad 1

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Bu şīve-i reftār ile ol ḳāmet-i dil-cū
Bir serv-i revāndur

serv-i revāne:

1. **serv-i revāne:**

Tahmis 1

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi gibi salına salına yürüyen (sevgili).

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ

serv-i semensādan:

1. **serv-i semensādan:**-*dan*

Gazel 26

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin ile döşenmiş servi.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

serv-i ser-keş:

1. **serv-i ser-keş:**

Gazel 66

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dik başlı servi.

Egelden serv-i ser-keş ḳaddüñe baş
Ḳapuñda bir gedādur adı āzād

serv-kad:

1. **serv-ḳad:**

Gazel 38

Mısra: **9**

Servi gibi boyu olan sevgili.

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

2. **serv-ḳadler:**-*ler*

Gazel 98

Mısra: **5**

(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

3. **serv-ḳadler:**-*ler*

Gazel 114

Mısra: **6**

Boyu servi gibi uzun olan (sevgili).

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

4. **serv-ḳadler:**-*ler*

Gazel 267

Mısra: **11**

(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül

5. **serv-ḳadler:**-*ler*

Gazel 355

Mısra: **4**

(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

serv-ḳadd:

1. **serv-ḳadd:**

Gazel 60

Mısra: **1**

Servi boylu.

Ṣol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

serv-ḳāmet:

1. **serv-ḳāmet:**

Gazel 17

Mısra: **5**

Servi boylu. Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

2. **serv-ḳāmet:**

Gazel 43

Mısra: **1**

Servi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).

Giyüp gülgūn ḳabā ol serv-ḳāmet
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet

3. **serv-ḳāmet:**

Gazel 224

Mısra: **1**

Selvi boylu ; selvi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

4. **serv-ḳāmeti:**-*i*

Gazel 442

Mısra: **12**

Servi boylu (güzel) ǁ Sevgili.

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

sev:

1. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 6

Mısra: **1**

1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

2. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 6

Mısra: **1**

1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

3. **sevüp:**-*üp*

Gazel 14

Mısra: **7**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi

duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

4. **sevdügimde:**-*düg, -im, -de*

Gazel 37

Mısra: **8**

Sevdiğim zamanlarda.

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

5. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 37

Mısra: **1**

Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek. II Âşık olmak.

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

6. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 47

Mısra: **5**

Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek. II Âşık olmak.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs

7. **sev:**

Gazel 76

Mısra: **13**

"Sevmek" fiilinin ikinci tekil emir hâli.

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

8. **severseñ:**-*er, -señ*

Gazel 76

Mısra: **13**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

İy Muʿīdī sev severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

9. **sevdügin:**-*dük, -i, -n*

Gazel 91

Mısra: **9**

Âşık olmak, gönül vermek.

Bilmezem n'eyler Muʿīdī sevdügin inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur

10. **sevüp:**-*üp*

Gazel 113

Mısra: **9**

Sevmek.

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī sevüp
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker

11. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 116

Mısra: **11**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

12. **seven:**-*en*

Gazel 148

Mısra: **2**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

13. **sevdügin:**-*dügin*

Gazel 151

Mısra: **13**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

14. **sev:**

Gazel 172

Mısra: **13**

"Sevmek" fiilinin ikinci tekil emir hâli.

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

15. **sever:**-*er*

Gazel 172

Mısra: **13**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

16. **sevdi:**-*di*

Gazel 174

Mısra: **9**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

17. **sevmez:**-*mez*

Gazel 176

Mısra: **6**

Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez

18. **sevmez:**-*mez*

Gazel 176

Mısra: **4**

Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

19. **sevmez:**-*mez*

Gazel 176

Mısra: **1**

Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

20. **sevmez:**-*mez*

Gazel 176

Mısra: **2**

Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

21. **severüz:**-*er, -üz*

Gazel 178

Mısra: **3**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

22. **sevdügin:**-*dügin*

Gazel 224

Mısra: **1**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

23. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 271

Mısra: **14**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

24. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 272

Mısra: **1**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek. II Sevilen kişi, sevgili.

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel

25. **sevdügim:**-*dük , -üm*

Gazel 306

Mısra: **8**

Sevmek.

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm

26. **sevmek:**-*mek*

Gazel 313

Mısra: **2**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

27. **sevmek:**-*mek*

Gazel 313

Mısra: **12**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

28. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 317

Mısra: **11**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

29. **sever:**-*er*

Gazel 328

Mısra: **9**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

30. **sevmek:**-*mek*

Gazel 347

Mısra: **10**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

31. **sevdügüñ:**-*düg, -üñ*

Gazel 349

Mısra: **13**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

32. **sevmez:**-*mez*

Gazel 364

Mısra: **14**

Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

33. **sevdüm:**-*düm*

Gazel 387

Mısra: **9**

Sevgi beslemek, dostluk göstermek.

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

34. **seven:**-*en*

Gazel 398

Mısra: **10**

1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

35. **sevüp:**-*üp*

Gazel 435

Mısra: **2**

1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

36. **sevmişem:**-*miş, -em*

Gazel 442

Mısra: **12**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

sev-:

1. **sevinür:**-*in, -ür*

Gazel 54

Mısra: **5**

Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah

2. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 84

Mısra: **9**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

3. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 134

Mısra: **7**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

4. **sevenler:**-*en, -ler*

Gazel 219

Mısra: **6**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

5. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 271

Mısra: **1**

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

6. **sevenlere:**-*en, -ler, -e*

Gazel 301

Mısra: **1**

(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḥi yoḳ varumuz bizüm

7. **sevdüm:**-*dü, -m*

Gazel 437

Mısra: **2**

Sevmek.

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni

sevāb:

1. **sevāb:**

Gazel 30

Mısra: **12**

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen sevāb

2. **sevāb:**

Gazel 260

Mısra: **2**

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim sevāb degül

3. **sevābın:**-*ı, -n*

Gazel 425

Mısra: **11**

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

İlāhī Mekke sevābın müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni

sevād-ı ġamze-i çeşm:

1. **sevād-ı ġamze-i çeşm:**-*üñ*

Gazel 66

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözünün yan bakış oku.

Sevād-ı ġamze-i çeşmüñ olupdur
Cemālüñ muṣḥafında sūre-i Sād

sevād-ı ʿışḳ:

1. **sevād-ı ʿışḳ:**

Gazel 103

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk Karanlığı.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar

sevād-ı zülfüñe:

1. **sevād-ı zülfüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 27

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saçlarının karanlığı.

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

sevdā:

1. **sevdāsına:**-*sı, -n, -a*

Gazel 1

Mısra: **3**

Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk, kara sevda.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. **sevdāsına:**-*sı, -n, -a*

Gazel 1

Mısra: **3**

Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. **sevdāsına:**-*sı, -n, -a*

Gazel 1

Mısra: **3**

Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

4. **sevdālara:**-*lar, -a*

Gazel 16

Mısra: **7**

Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

5. **sevdālara:**-*lar, -a*

Gazel 22

Mısra: **7**

Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

6. **sevdā:**

Gazel 74

Mısra: **10**

Aşk, sevgi; aşırı sevgiden doğan bir çeşit hastalık; istek, heves, arzu.

Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

7. **sevdā:**

Gazel 89

Mısra: **1**

Aşk, sevgi.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

8. **sevdā:**

Gazel 89

Mısra: **2**

Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

9. **sevdā-yı:**--*yı*

Gazel 129

Mısra: **2**

Aşk.

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḥayrān gelür geçer

10. **sevdā:**

Gazel 156

Mısra: **2**

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

İy ḫayālüñ şāhına me’vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

11. **sevdāya:**-*y, -a*

Gazel 167

Mısra: **3**

1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

12. **sevdā:**

Gazel 181

Mısra: **2**

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves

13. **sevdāsın:**-*sın*

Gazel 187

Mısra: **11**

Aşk, şiddetli sevgi.

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına

Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

14. **sevdāya:**-*y*, -*a*

Gazel 195

Mısra: **7**

Aşırı istek, tutku, arzu, heves // Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz kim düşe sevdāya dil
Nāz ile geldi didi bu ḳuru sevdādan ġaraż

15. **sevdāda:**-*da*

Gazel 211

Mısra: **2**

1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

16. **sevdā:**

Gazel 264

Mısra: **6**

Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

17. **sevdā:**

Gazel 303

Mısra: **1**

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

18. **sevdāsı:**-*sı*

Gazel 331

Mısra: **11**

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Lāubālī ʿāṣıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

19. **sevdādur:**-*dur*

Gazel 353

Mısra: **6**

Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

20. **sevdādan:**-*dan*

Gazel 361

Mısra: **2**

1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan ṣaḳın

21. **sevdāsını:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*

Gazel 363

Mısra: **3**

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden

22. **sevdāda:**-*da*

Gazel 388

Mısra: **5**

Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Nāfeveş ḫūn oldı bağrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḥi ol kākül-i pür-çīn ile

23. **sevdādan:**-*dan*

Gazel 396

Mısra: **14**

Aşk, sevgi.

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

24. **sevdāsı:**-*sı*

Gazel 406

Mısra: **7**

Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma

25. **sevdāsı:**-*sı*

Gazel 408

Mısra: **4**

Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

26. **sevdāyı:**-*yı*

Tahmis 3

Mısra: **19**

Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

sevdā-:

1. **sevdā-yı:**

Gazel 150

Mısra: **5**

Aşırı istek, tutku, arzu, heves // Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

sevdā-yı:

1. **sevdā-yı:**

Gazel 81

Mısra: **8**

Sevda, sevgi. aşk.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

sevdā-yı būy-ı zülf-i yār:

1. **sevdā-yı būy-ı zülf-i yār:**-*yı, -ı, -i*

Tahmis 3

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının kokusunun sevdası.

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

sevdā-yı mihr it-:

1. **sevdā-yı mihr it-:**-*düm*

Gazel 251

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzünü kara etmek.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

sevdā-yı serden:

1. **sevdā-yı serden:**-*den*

Gazel 51

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başa gelen sevda.

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül sevdā-yı serden çek elüñ pervā-yı tenden geç

sevdā-yı zencīr-:

1. **sevdā-yı zencīr-:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevda Zincirleri.

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ

sevdā-yı zülf-:

1. **sevdā-yı zülf-:**--*ü, --ñ*

Gazel 143

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın sevdası.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

2. **sevdā-yı zülf-:**-*üñ, --le*

Gazel 192

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın sevdası.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḥi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

sevdā-yı zülf:

1. **sevdā-yı zülf:**-*üñ, -le*

Gazel 249

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın sevdası.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

sevdā-yı zülfi:

1. **sevdā-yı zülfi:**

Gazel 83

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçının sevdası.

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

sevdā-yı zülf-i yār:

1. **sevdā-yı zülf-i yār:**

Gazel 212

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının sevdası; sevgilinin saçının karalığı, siyahlığı.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

sevdā-zede:

1. **sevdā-zede:**

Gazel 123

Mısra: **2**

Aşk vurgunu, sevdalı.

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

2. **sevdā-zede:**

Gazel 393

Mısra: **1**

Aşk vurgunu, sevdalı.

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile

sevdügim:

1. **sevdügim:**

Gazel 59

Mısra: **9**

Sevdiğim [güzel].

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd

2. **sevdügim:**

Gazel 104

Mısra: **13**

Sevdiğim [güzel].

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

3. **sevdügim:**

Gazel 136

Mısra: **2**

Sevdiğim.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

4. **sevdügim:**

Gazel 183

Mısra: **1**

Muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

sevdügim bilmezse:

1. **sevdügim bilmezse:**

Gazel 152

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdiğimi bilmezse, anlamaz ise.

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

sevdügimi bildüñ:

1. **sevdügimi bildüñ:**

Gazel 110

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdiğimi bildi, anladı.

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

sevdük-:

1. **sevdüklerin:**-*-ler*, -*-in*

Gazel 148

Mısra: **1**

Sevgi duyulan, muhabbet beslenilen kişi.

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler

seven:

1. **sevenden:**-*den*

Gazel 205

Mısra: **1**

Aşık.

Her perī-peyker olur gerçi sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

sevin:

1. **sevinme:**-*me*
Gazel 61
Mısra: **11**
"Sevinmek"; sevinç duymak, memnun olmak.
Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

2. **sevinüp:**-*üp*
Gazel 92
Mısra: **12**
İstenen veya hoşa giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku.
Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

3. **sevinür:**-*ür*
Gazel 380
Mısra: **8**
Sevinç duymak.
Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

sevin-:

1. **sevinür:**-*ür*
Gazel 215
Mısra: **1**
Sevinç duymak, mutlu olmak.
Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

sevincümden:

1. **sevincümden:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Istenen hoşa giden bir durumun olmasıyla yaşanan çoşku.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

sevinme:

1. **sevinme:**
Gazel 397
Mısra: **13**
Mutluluk, sevinç.
Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde

sevme:

1. **sevme:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Aşık olmamak, bağlanmamak, sevmeme hali.
Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

sevmeme:

1. **sevmedi:**
Gazel 446
Mısra: **12**
Sevmemek II iyi duygular beslememek.
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri

sevmez:

1. **sevmezem:**-*em*
Gazel 308
Mısra: **3**
Sevmemek.
Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm

2. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **1**
Sevmemek.
Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

3. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **2**
Sevmemek.
Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem

4. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **4**
Sevmemek.
Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Ṣīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

5. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **6**
Sevmemek.
Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

6. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **8**
Sevmemek.
Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm sevmezem

7. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **10**
Sevmemek.
Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

8. **sevmezem:**-*em*
Gazel 313
Mısra: **12**
Sevmemek.
İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem

sey:

1. **seyle:**-*le*
Gazel 292
Mısra: **9**
Ar. Kesretle akan su, hususiyle yağmurdan birikip kesretle akan su.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm

seyḥun:

1. **seyḥun:**
Gazel 433
Mısra: **2**
Seyhun nehri.
Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile Seyḥun didükleri

seyl:

1. **seyl:**
Gazel 78
Mısra: **4**
Sel. II Gözyaşı.
Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

2. **seyline:**-*i, -n, -e*
Gazel 366
Mısra: **10**
Ar. Sel.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

seyl-āb:

1. **seyl-āb:**
Gazel 140
Mısra: **10**
I. Sel, sel suyu. II. Âşığın gözyaşları.
Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber

2. **seyl-āb:**
Gazel 379
Mısra: **4**
Sel, sel suyu.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

seyl-i eşk:

1. **seyl-i eşk:**-*üm, -den,* -
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

seyl-i revāndur:

1. **seyl-i revāndur:**-*dur*

Taştir 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp giden ırmak, sel.

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu

seyr:

1. **seyre:**-*e*

Gazel 3

Mısra: **4**

Gezinti, gezme.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

2. **seyre:**-*e*

Gazel 3

Mısra: **4**

Gezmek, gezinmek, temaşa etmek.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

3. **seyriyle:**-*i, -y, -le*

Gazel 136

Mısra: **3**

Bakma, seyretme, temaşa.

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

4. **seyrin:**-*in*

Gazel 144

Mısra: **7**

Gezinti, gezme.

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer

5. **seyr:**

Gazel 162

Mısra: **11**

(Ar.) Yürüyüş, yürüme, gidiş.

Tenhā şalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

6. **seyrin:**-*in*

Gazel 163

Mısra: **4**

Gezinti, gezme.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

7. **seyri:**-*i*

Gazel 164

Mısra: **12**

Ar. seyir, bakma, yürüme, yürüyüş.

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḫüsnüñsüz beni gül seyri ḫandān eylemez

8. **seyr:**

Gazel 177

Mısra: **9**

(Ar.) Yürüyüş, yürüme, gidiş.

İki cihānı seyr iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz

9. **seyr:**

Gazel 179

Mısra: **7**

Ar. Bakma, görme.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

10. **seyri:**-*i*

Gazel 195

Mısra: **6**

Bakmak, seyretmek.

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż

11. **seyr:**

Gazel 196

Mısra: **3**

Bakmak, seyretmek.

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

12. **seyr:**

Gazel 199

Mısra: **4**

(Ar.) Yürüyüş, yürüme, gidiş.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḫaẓẓ

13. **seyrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 206

Mısra: **9**

Seyretme, temaşa.

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

14. **seyrin:**-*in*

Gazel 252

Mısra: **13**

Gezinti, gezme.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

15. **seyrini:**-*i, -n, -i*

Gazel 303

Mısra: **1**

Gezinti, gezme.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

16. **seyrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 355

Mısra: **3**

Ar. Bakma, görme.

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken

17. **seyr:**

Gazel 369

Mısra: **4**

Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

18. **seyr:**

Gazel 423

Mısra: **5**

Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.

Her gün altunlu giyüp seyr itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi

19. **seyrine:**-*i, -n, -e*

Kıt'a 4

Mısra: **1**

Bakmak, seyretmek.

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

<u>seyr id-:</u>

1. **seyr id-:**-*en*

Gazel 228

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

2. **seyr id-:**-*e*

Gazel 233

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzlemek, bakmak, seyretmek.

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ

3. **seyr id-:**-*üp*

Murabba 2

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.

Lāleler cāmında seyr idüp şarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi gelmişdür demi

4. **seyr id-:**-*en*

Tahmis 1

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak,gözlemek.

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ

<u>seyr idelden:</u>

1. **seyr idelden:**-*elden*

Gazel 46

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek.

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs

2. **seyr idelden:**-*el, -den*

Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, temaşa etmek.
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḥs

seyr iden:

1. **seyr iden:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, izlemek.
Lāle-ruḥsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer

seyr idüp:

1. **seyr idüp:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaktan bakıp karışmama.
Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāṣıḳ eydür es-salīb

2. **seyr idüp:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek. II Bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, bakmak.
Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

seyr it:

1. **seyr it:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.
Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

2. **seyr it:**
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzlemek. Temaşa etmek.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

seyr itdi:

1. **seyr itdi:**-*di*
Gazel 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

seyrân:

1. **seyrāne:**-*e*
Gazel 249
Mısra: **3**
Gezip dolaşma, gezme, gezinti; bakıp seyretme, temâşâ.
Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ

2. **seyrān:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Gezme, gezinme.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

3. **seyrān:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Gezme, gezinme.
Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı seyrān günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri

seyrān id-:

1. **seyrān id-:**-*e*
Müstezad 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.
Ol gözleri āhū yine mestāne vü bī-bāk
Seyrān ide çıḳmış

seyrān-ı ʿīd eyle:

1. **seyrān-ı ʿīd eyle:**-*sün*
Gazel 61

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gezmesine çıkmak.

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd

seyre çık:

1. **seyre çık:**-*up*

Gazel 59

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezmeye, dolaşmaya çıkmak.

Yār ṣāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

seyr-i bāġ it-:

1. **seyr-i bāġ it-:**-*düm*

Gazel 268

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ-bahçe gezmek.

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül

seyr-i serv:

1. **seyr-i serv:**

Gazel 205

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi seyretmek.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

seyriyle:

1. **seyriyle:**-*i, -(y)le*

Gazel 190

Mısra: **11**

Seyretme, izleme, bakma.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

seyyāḥ:

1. **seyyāḥı:**-*ı*

Gazel 358

Mısra: **1**

Gezen, gezgin.

İy ṣabā seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin

sı:

1. **şıdı:**-*dı*

Gazel 7

Mısra: **3**

Bozmak, çiğnemek.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

2. **şıdı:**-*dı*

Gazel 7

Mısra: **3**

Kırmak, kesmek, bozmak.

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

3. **şıma:**-*ma*

Gazel 129

Mısra: **11**

Kırma!.

İy ḫvāce var benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

sı-:

1. **şıma:**-*ma*

Gazel 127

Mısra: **13**

Dil bağlamında gönül kırmak, gönül incitmek.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

2. **şıdı:**-*dı*

Gazel 173

Mısra: **8**

Kırmak II parçalamak.

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp ṣarāb-ı nāz

3. **şıyup:**-*y, -up*

Gazel 232

Mısra: **14**

Yenmek, mağlup etmek.

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

sīb:

1. **sīb:**

Gazel 34

Mısra: **10**

Elma. II Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

sīb-i nāzükdür:

1. **sīb-i nāzükdür:**-*i, -dür*

Gazel 8

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze bir elma.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

2. **sīb-i nāzükdür:**-*dür*

Gazel 8

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze elma.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

sīb-i zenaḫdāne:

1. **sīb-i zenaḫdāne:**

Gazel 120

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çene çukurunun elması.

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Ṣol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

sīb-zeḳan:

1. **sīb-ẕeḳan:**

Gazel 160

Mısra: **12**

Elma çeneli, çenesi elma gibi olan (sevgili).

Çoḳ serv yine gülşen-i ḫüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

sidre:

1. **sidre'ye:**-*ye*

Gazel 336

Mısra: **5**

Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam.

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün

sidretü'l-müntehā':

1. **sidretü'l-müntehā'yı:**

Gazel 176

Mısra: **2**

(Ar.) Arşın sağ yanında bulunan ve ötesine hiçbir yaratılmışın geçemeyeceği ağaç.

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez

sıduġıçün:

1. **ṣıduġıçün:**

Gazel 399

Mısra: **11**

Dinlemediği için.

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

ṣıfāhān:

1. **ṣıfāhān:**

Gazel 358

Mısra: **4**

Isfahan şehri.

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin

ṣıfr:

1. **ṣıfrını:**-*ı, -(n)ı*

Gazel 250

Mısra: **5**

Sıfır, hiç.

Çün elif-ḳaddüñle gösterdüñ dehānuñ ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her birisin on eyledüñ

sığ:

1. **ṣığamaz:**-*a, -maz*

Gazel 122

Mısra: **9**

Sığmamak.

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

2. **ṣıġmaz:**-*maz*

Gazel 285

Mısra: **14**

Sığmaz.

Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

<u>ṣıḥḥat:</u>

1. **ṣıḥḥat:**

Gazel 76

Mısra: **11**

Sağlam, sağlıklı.

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü dil billāh kim
ʿĀṣıḳ-ı bīmāre derdüñ māye-i dermān olur

2. **ṣıḥḥatüm:**-*üm*

Gazel 199

Mısra: **9**

Sağlık, afiyet.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẕẕ

3. **ṣıḥḥat:**

Gazel 221

Mısra: **2**

Ar. Sağlık.

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

4. **ṣıḥḥat:**

Gazel 234

Mısra: **11**

Ar. Sağlık.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

5. **ṣıḥḥat:**

Gazel 431

Mısra: **4**

Sağlık, afiyet.

Bir gün ol nā-mihrbān ṣāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

<u>ṣıḥḥate ir-:</u>

1. **ṣıḥḥate ir-:**-*e*, --*mez*

Gazel 262

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlığına kavuşmak, iyileşmek; sıkıntıdan kurtulmak.

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl degül
Ṣıḥḥate iremez iḫtimāl degül

<u>sihr:</u>

1. **siḥr:**

Gazel 85

Mısra: **8**

Büyü, sihir, efsun.

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

2. **siḥr:**

Gazel 127

Mısra: **1**

Büyü, efsun.

Çeşm-i ser-mestüñ ki siḥr ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi her dem cigerler ḳanıdur

3. **siḥri:**-*i*

Gazel 166

Mısra: **4**

Büyü, efsun.

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn itdi kāfir gözlerüñ
Ḥaḳ bu kim ol siḥri bir cāżū-yı fettān eylemez

4. **siḥre:**-*e*

Gazel 214

Mısra: **14**

Büyü, efsun.

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile bağlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

5. **siḥr:**

Gazel 344

Mısra: **6**

Büyü.

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun

<u>sihr okı-:</u>

1. **siḥr oḳı-:**--*dum*

Gazel 162

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihir, büyü yapmak.

Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

sihr okıd-:

1. **siḥr oḳıd-:**

Gazel 102

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihir oku.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

sihr okur:

1. **siḥr oḳur:**-*ur*

Gazel 77

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülemek,büyü yapmak.

Bilmezem ne siḥr oḳur cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur

sihr ol-:

1. **siḥr ol-:**-*ur*, -*sa*

Tahmis 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihir olur; sihirdir.

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür

sikender:

1. **sikender:**

Gazel 9

Mısra: **6**

1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

2. **sikender:**

Gazel 9

Mısra: **6**

1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

sikke:

1. **sikkedür:**-*dür*

Gazel 402

Mısra: **2**

Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

sil-:

1. **sildi:**-*di*

Gazel 220

Mısra: **3**

Silmek, yok etmek.

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ

silk-i gevher:

1. **silk-i gevher:**

Gazel 232

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci ipliği.

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

silk-i lü'lü'dür:

1. **silk-i lü'lü'dür:**-*i*, -*dür*

Gazel 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci dizisi.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lü'lü'dür baña

silk-i lüʾlüʾdür:

1. **silk-i lüʾlüʾdür:**-*dür*

Gazel 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci dizisi.

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir silk-i lüʾlüʾdür baña

silsile-i zülfüñe:

1. **silsile-i zülfüñe:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın zinciri, saç örgüsü.

Gönlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

sīm:

1. **sīm:**
Gazel 187
Mısra: **14**
(Ar.) Gümüş.

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḥayālüñe kemer zeyn eylemiş

2. **sīm:**
Gazel 195
Mısra: **13**
(Ar.) Gümüş.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

3. **sīm:**
Gazel 225
Mısra: **4**
(Ar.) Gümüş.

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

4. **sīm:**
Gazel 233
Mısra: **8**
(Ar.) Gümüş.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

5. **sīm:**
Gazel 253
Mısra: **8**
(Ar.) Gümüş.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

6. **sīm:**
Gazel 320
Mısra: **12**
(Ar.) Gümüş.

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

7. **sīm:**
Gazel 338
Mısra: **7**
(Ar.) Gümüş.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün

8. **sīm:**
Gazel 403
Mısra: **5**
Gümüş.

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine

sīm ü zer:

1. **sīm ü zer:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

sīmāsā:

1. **sīmāsā:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Gümüş.

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam

sīm-ber:

1. **sīm-berüm:**-*üm*
Gazel 139
Mısra: **14**
Gümüş gibi beyaz göğüslü (sevgili).

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī

Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

2. **sīm-berler:**-*ler*
Gazel 209
Mısra: **14**
Gümüş gibi beyaz göğüslü.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

3. **sīm-berler:**-*ler*
Gazel 279
Mısra: **12**
Gümüş gibi beyaz göğüslü.
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm

sīmber:

1. **sīmber:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Gümüş gibi beyaz göğüslü.
Ṣol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż

sīm-i eşk:

1. **sīm-i eşk:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı gümüşü ile. II. Gümüşten göz yaşı.
Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda sīm-i eşk ile Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ

sīm-i eşküm:

1. **sīm-i eşküm:**-*üm*
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüşe benzeyen gözyaşı taneleri.
Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N’içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah

sīmīn elleri:

1. **sīmīn elleri:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş gibi beyaz elleri Simin: Gümüş.
Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan ṣafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

sīmīn-beden:

1. **sīmīn-beden:**
Gazel 342
Mısra: **6**
Gümüş beden. II Sevgilinin gümüş gibi parlak ve bembeyaz olan bedeni.
Ḳatre ḳatre yaş akıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden

sīmīn-sürāḥī:

1. **sīmīn-ṣürāḥī:**
Gazel 353
Mısra: **3**
Gümüş sürahi.
Laʿl-i terle zeyn olur sīmīn-ṣürāḥī gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin

sīmīn-ten:

1. **sīmīn-ten:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Gümüş tenli sevgili.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

sīm-ten:

1. **sīm-ten:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

2. **sīm-ten:**
Gazel 271
Mısra: **1**
Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel

3. **sīm-ten:**

Gazel 271

Mısra: **14**

Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

<u>sın:</u>

1. **şınmış:**-*mış*

Gazel 38

Mısra: **11**

Kırmak, kırılmak.

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

2. **sīn:**

Gazel 404

Mısra: **8**

Mezar, kabir.

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

<u>sın-:</u>

1. **şınmaḳ:**-*maḳ*

Gazel 127

Mısra: **14**

Kırılmak, parçalanmak.

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi
Ṣāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur

2. **şınmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 288

Mısra: **10**

Yenilmek, bozguna uğramak, mağlup olmak.

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Leẕẕetinden şınmaġa başladı dendānum benüm

<u>sīne:</u>

1. **sīneni:**-*n, -i*

Gazel 2

Mısra: **9**

1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **sīneni:**-*n, -i*

Gazel 2

Mısra: **9**

Göğüs, bağır; gönül, yürek.

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **sīneme:**-*m, -e*

Gazel 9

Mısra: **3**

1- Sadr, göğüs,kalp. 2- Âşıḳın kalbi.

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

4. **sīneme:**-*m, -e*

Gazel 9

Mısra: **3**

1- Sadr, göğüs,kalp. 2- Âşıḳın kalbi.

Ḳana ġarḳ olan ḫadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña

5. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 18

Mısra: **7**

Göğüs; yürek, kalp. Âşıḳın gönlü.

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña

6. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 22

Mısra: **5**

Göğüs; yürek, kalp. Âşıḳın gönlü.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

7. **sīnem:**-*m*

Gazel 58

Mısra: **7**

Âşıḳın gönlü.

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

8. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 60

Mısra: **7**

Göğüs, bağır ǁ gönül yürek.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed

9. **sīneden:**-*den*

Gazel 74

Mısra: **5**

(Âşıḳın) göğsü, bağrı.

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ sīneden eksük
Derd ehli maḥaldür aña ġamḫāne disünler

10. **sīne:**

Gazel 86

Mısra: **9**

(Âşıḳın) bağrı, göğsü.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

11. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 97

Mısra: **5**

(Âşıḳın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

12. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 99

Mısra: **5**

(Âşıḳın) göğsü, bağrı.

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter

13. **sīne:**

Gazel 106

Mısra: **6**

(Âşıḳın) sinesi, bağrı, gönlü.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

14. **sīne-i:**--*i*

Gazel 111

Mısra: **6**

Göğüs, bağır ǁ gönül yürek.

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle sīne-i gül-i ter pāre pāredür

15. **sīnemüñ:**-*m, -(ü)ñ*

Gazel 125

Mısra: **1**

(Âşıḳın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

16. **sīne-i:**

Gazel 127

Mısra: **8**

1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur

17. **sīnem:**-*m*

Gazel 129

Mısra: **7**

(Âşıḳın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

18. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 138

Mısra: **9**

(Âşıḳın) göğsü, bağrı.

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

19. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 140

Mısra: **7**

(Âşıḳın) göğsü, bağrı.

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber

20. **sīnesin:**-*si, -n*

Gazel 143

Mısra: **9**

(Âşıḳın) sinesi, bağrı, gönlü.

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

21. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 160

Mısra: **5**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

22. **sīne:**

Gazel 188

Mısra: **7**

(Âşığın) bağrı, göğsü.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

23. **sīnede:**-*de*

Gazel 203

Mısra: **11**

(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

24. **sīnemüñ:**-*m, -(ü)ñ*

Gazel 205

Mısra: **3**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

25. **sīne:**

Gazel 209

Mısra: **10**

(Âşığın) bağrı, göğsü.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

26. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 211

Mısra: **8**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

27. **sīneden:**-*den*

Gazel 223

Mısra: **3**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ġam geldi sīneden dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ

28. **sīnemüñ:**-*m, -(ü)ñ*

Gazel 223

Mısra: **8**

(Âşığın) sinesi, göğsü.

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḫadeng-i yār
Ġam-ḫānesini sīnemüñ arar bucaḳ bucaḳ

29. **sīne:**

Gazel 230

Mısra: **2**

(Fars.) Göğüs, bağır, sadr.

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

30. **sīneme:**-*m, -e*

Gazel 235

Mısra: **8**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

31. **sīnem:**-*m*

Gazel 237

Mısra: **9**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

32. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 237

Mısra: **11**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

33. **sīnede:**-*de*

Gazel 238

Mısra: **3**

(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

34. **sīnem:**-*m*

Gazel 239

Mısra: **11**

(Âşığın) göğsü, bağrı.

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

35. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 252
Mısra: **14**
(Âşığın) göğsü, bağrı.
İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

36. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 278
Mısra: **3**
(Âşığın) göğsü, bağrı.
Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil

37. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 286
Mısra: **9**
(Âşığın) göğsü, bağrı.
Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm

38. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 289
Mısra: **10**
(Âşığın) göğsü, bağrı.
Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

39. **sīne:**
Gazel 305
Mısra: **11**
(Âşığın) bağrı, göğsü.
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

40. **sīnemüñ:**-*m, -(ü)ñ*
Gazel 306
Mısra: **5**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.
Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi
Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm

41. **sīneye:**-*y, -e*
Gazel 353
Mısra: **5**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

42. **sīnesinde:**-*(s)i, -n, -de*
Gazel 362
Mısra: **5**
(Âşığın) sinesi, göğsü.
Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan

43. **sīnemüñ:**-*m, -(ü)ñ*
Gazel 363
Mısra: **9**
(Âşığın) sinesi, göğsü.
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

44. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 366
Mısra: **5**
(Âşığın) göğsü, bağrı.
Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

45. **sīnemden:**-*m, -den*
Gazel 378
Mısra: **11**
Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

46. **sīnen:**-*ñ*
Gazel 381
Mısra: **10**
(Âşığın) sinesi, göğsü.
İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

47. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 383
Mısra: **9**
Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.
Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke

48. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 384

Mısra: **1**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Ṣāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime

49. **sīnemde:**-*m, -de*

Gazel 386

Mısra: **5**

Göğüs, yürek.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

50. **sīneni:**-*ñi*

Gazel 390

Mısra: **13**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

51. **sīnem:**-*m*

Gazel 412

Mısra: **10**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

52. **sīnem:**-*m*

Gazel 417

Mısra: **11**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına

53. **sīne:**

Gazel 421

Mısra: **7**

1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

54. **sīneler:**

Gazel 422

Mısra: **3**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

55. **sīnemi:**-*m, -i*

Gazel 423

Mısra: **2**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

56. **sīnem:**-*m*

Gazel 426

Mısra: **10**

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

57. **sīneden:**-*den*

Tahmis 3

Mısra: **22**

1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı sīneden

sīne def:

1. **sīne def:**

Gazel 119

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göğsüm def.

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

sīne ṣaḥrā-:

1. **sīne ṣaḥrā-:**-*sı, --n, --da*

Gazel 128

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sine sahrası.

Ṣāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

sīne şehristān:

1. **sīne şehristān:**

Gazel 73

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gönül Şehri -Sine: Gönül, kalp, yürek -Şehristan: i. (Fars.

şehr "şehir" ve yer bildiren -istān ekiyle şehr-istān) Büyük şehir.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

sīne-ber:

1. **sīne-ber-sīne:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Göğüs göğüse.

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb

sīne-be-sīne:

1. **sīne-be-sīne:**
Gazel 437
Mısra: **10**
(Fa.) Göğüs göğüse.

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne ṣardı mı ol bed-liḳā seni

sīne-çāk:

1. **sīne-çāküm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **11**
Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

2. **sīne-çāküm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **2**
Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

sīnede:

1. **sīnede:**
Gazel 133
Mısra: **13**
(Aşığın) göğüs II gönül.

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur

2. **sīnede:**
Gazel 305
Mısra: **9**
(Aşığın) göğüs II gönül.

Her dāġ-ı ʿışḳ sīnede bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam

3. **sīnede:**
Gazel 329
Mısra: **3**
(Aşığın) göğüs II gönül.

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināb̆uñ var gibi taṣvīr olan yirden

sīne-i çāk-:

1. **sīne-i çāk-:**--*üm, --de*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalanmış göğüs, sine.

Lāle seyrin istemez āṣüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer

sīne-i mecrūh-:

1. **sīne-i mecrūḫ-:**--*uma*
Gazel 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı gönül; acılı, kederli gönül.

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ yāreler

2. **sīne-i mecrūḫ-:**--*um, --uñ*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı göğüs.

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

sīne-i ṣad-çāk:

1. **sīne-i ṣad-çāk:**-*de*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmuş gönül.

Sīne-i ṣad-çākde
peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl
eyler göñül

sīne-i ṣad-pāre:

1. **sīne-i ṣad-pāre:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) yüz parça olmuş gönlü.

Ol ḳadar peykānlaruñ
var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-
ḳalḳāndur baña

sinem:

1. **sīnem:**
Gazel 220
Mısra: **2**
(aşığın) gönlü.

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü
ḳarāre yir yoḳ

sīnem çāk ol-:

1. **sīnem çāk ol-:**-*ur*
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsüm parçalanır, yaralanır.

Āşıḳ öldürmekde
ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk
ü sīnem çāk olur

sīnemüñ ḫānesi-:

1. **sīnemüñ ḫānesi-:**-*ne*
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsümün evi.

Ḫānesine sīnemüñ
mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp
yir gösterür

sīne-ṭabl:

1. **sīne-ṭablını:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Sine davulu.

Cān riştesinden
eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı sīne-ṭablını ḳurdı
hemān ipin

sīneye çek-:

1. **sīneye çek-:**-*düm*
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğsüne yaslamak, göğsüne doğru çekmek.

Gördüm ki bir şafā
naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen
güzel

sipāh:

1. **sipāh:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Far. Asker.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca
sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı
zer yiter

2. **sipāh:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Asker.

Çün eşk ü āh yıḳmadı
ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü
ʿalem senüñ

sipāh-ı ġam:

1. **sipāh-ı ġam:**
Gazel 179
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder ordusu; gam, keder askeri.

Yıllar olmışdur ki
ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra
bulmayam bir dest-res

sipāh-ı ṭaʿn-ı:

1. **sipāh-ı ṭaʿn-ı:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama askerleri.

Muʿīdī ḫāk-i rehüm
şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya
yenilmedüm hergiz

siper:

1. **siper:**

Gazel 188

Mısra: **8**

Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

2. **siper:**

Gazel 381

Mısra: **10**

Kalkan, korunmak, gizlenmek maksadıyla arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu

siper kıldum:

1. **siper ḳıldum:**-*du, -m*

Gazel 22

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

siper takın-:

1. **siper ṭaḳın-:**-*dı*

Gazel 212

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siper, Kalkan takmak.

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

sipihr:

1. **sipihr-i:**--*i*

Gazel 174

Mısra: **5**

(□□□□) i. (Fars. sipihr) 1. Gök, semâ, âsuman. 2. mec. Tâlih, baht, kader, felek.

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

2. **sipihrüñ:**-*üñ*

Gazel 374

Mısra: **7**

Felek ‖ gök ‖ talih.

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu

3. **sipihrüñ:**-*üñ*

Gazel 412

Mısra: **3**

Felek ‖ gök ‖ talih.

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

sırça:

1. **şırça:**

Gazel 173

Mısra: **8**

Cam, camdan yapılmış, camdan yapılmış, billur.

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-ı nāz

şırça serāy ol-:

1. **şırça serāy ol-:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Camdan yapılmış bir saray olur.

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

sirişk:

1. **sirişküm:**-*üm*

Gazel 29

Mısra: **8**

Gözyaşı.

Düşüp ayaġuña aġlayalı
Mūzeñde sirişküm oldı kebkeb

2. **sirişkümden:**-*üm, -den*

Gazel 305

Mısra: **2**

Gözyaşı.

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam

3. **sirişküm:**-*üm*

Gazel 335

Mısra: **16**

Göz yaşı.

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

4. **sirişkümden:**-*üm, -den*

Gazel 378

Mısra: **3**

Gözyaşı.

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

sırr:

1. **sırrına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 261

Mısra: **14**

(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

2. **sırruñ:**-*uñ*

Gazel 439

Mısra: **10**

Gizli husus.

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

sitanbul:

1. **sitanbul:**

Gazel 192

Mısra: **13**

İstanbul şehri.

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

sitāre:

1. **sitārem:**-*m*

Gazel 33

Mısra: **2**

Yıldız ‖ Talih, baht.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

2. **sitāreler:**-*ler*

Gazel 169

Mısra: **7**

Yıldız.

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

3. **sitārem:**-*m*

Gazel 201

Mısra: **2**

Yıldız.

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḫüsn tālīʿ

sitâyiş:

1. **sitāyişler:**-*ler*

Gazel 366

Mısra: **13**

Övme, övüş.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

sitemkār:

1. **sitemkār:**

Gazel 159

Mısra: **6**

Sitem eden, zulmeden, cefa eden.

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz

siyāh:

1. **siyāh:**

Gazel 367

Mısra: **11**

Far. Siyah, kara.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

siyāset:

1. **siyāset:**

Gazel 149

Mısra: **7**

(Ar.) İdam.

ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

siyeh:

1. **siyeh:**

Gazel 8

Mısra: **9**

Siyah, kara renkli.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

2. **siyeh:**

Gazel 8

Mısra: **9**

Siyah, kara renkli.

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña

3. **siyeh:**

Gazel 143

Mısra: **13**

Far. Siyah, kara.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

4. **siyeh:**

Gazel 184

Mısra: **1**

Far. Siyah, kara.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

siyeh olur:

1. **siyeh olur:**-*ur*

Gazel 87

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararmak, siyah olmak.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

siyeh-baḫt:

1. **siyeh-baḫtuñ:**-*uñ*

Gazel 158

Mısra: **7**

(Fa.) Kara bahtlı.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

siyehkār-:

1. **siyehkārlaruz:**--*lar*, --*uz*

Gazel 167

Mısra: **4**

Günah işlemiş, suçlu ll Kötülük yapan.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

siyehkār:

1. **siyehkār:**

Gazel 339

Mısra: **1**

Günah işlemiş, suçlu.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

siyeh-per:

1. **siyeh-per:**

Gazel 408

Mısra: **4**

Siyah kanat.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

siyeh-rūy:

1. **siyeh-rūy:**

Gazel 342

Mısra: **4**

Yüzü kara, günahkar.

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten

siz:

1. **siz:**

Gazel 158

Mısra: **8**

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

2. **siz:**

Gazel 225

Mısra: **9**

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

size ne:

1. **size ne:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kime ne.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

sö:

1. **söz:**-*z*
Gazel 242
Mısra: **3**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ

2. **söz:**-*z*
Gazel 246
Mısra: **8**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu söz içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ

3. **söz:**-*z*
Gazel 266
Mısra: **9**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Āzādedür zamāne ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül

4. **sözüm:**-*z*, -*ü*, -*m*
Gazel 283
Mısra: **14**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur sözüm cāndan gelür nāmum benüm

5. **söz:**-*z*
Gazel 295
Mısra: **12**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

6. **söz:**-*z*
Gazel 301
Mısra: **6**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

7. **söz:**-*z*
Gazel 328
Mısra: **13**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Diz Muʿīdī söz yirine Silk-i naẓma dürr-i ʿAden

8. **sözin:**-*z*, -*i*, -*n*
Gazel 334
Mısra: **13**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.
Kimsenüñ sözin işitmezsin ġurūr-ı ʻışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen

9. **söz:**-*z*
Gazel 357
Mısra: **10**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya

koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi
Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

sög:

1. **sögdükce:**-*dükce*

Gazel 47

Mısra: **1**

Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.

Leblerüñ sögdükce göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs

2. **sögme:**-*me*

Gazel 50

Mısra: **7**

Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

3. **sögse:**-*se*

Gazel 265

Mısra: **7**

Sövmek: Can yakıcı, kötü söz söylemek.

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

soḫbet:

1. **ṣoḥbet:**

Gazel 12

Mısra: **1**

Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur bāña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur bāña

2. **ṣoḥbetdür:**-*dür*

Gazel 53

Mısra: **7**

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez bāña gerdūn ḳadeḥ

3. **ṣoḥbetde:**-*de*

Gazel 57

Mısra: **13**

Sohbet, muhabbet.

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

4. **ṣoḥbetüñ:**-*üñ*

Gazel 128

Mısra: **5**

Konuşma, görüşüp söyleşme.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

5. **ṣoḥbet:**

Gazel 153

Mısra: **4**

(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

6. **ṣoḥbetümüz:**-*ümüz*

Gazel 211

Mısra: **7**

Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

7. **ṣoḥbet:**

Gazel 331

Mısra: **14**

(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç ṣarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

8. **ṣoḥbetdür:**-*dür*

Gazel 359

Mısra: **10**

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musahabe.

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün

<u>soḥbet kıl-:</u>

1. **şoḥbet ḳıl-:**-*ur*

Gazel 119

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet etmek.

Şoḥbet ḳılur
Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

<u>şol:</u>

1. **şol:**

Gazel 9

Mısra: **6**

"Şu" işaret sıfatı.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

2. **şol:**

Gazel 9

Mısra: **6**

"Şu" işaret sıfatı.

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña

3. **şol:**

Gazel 20

Mısra: **6**

"Şu" işaret sıfatı.

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū saña

4. **şol:**

Gazel 36

Mısra: **9**

"Şu" işaret sıfatı.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

5. **şol:**

Gazel 37

Mısra: **6**

"Şu" işaret sıfatı.

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

6. **şol:**

Gazel 38

Mısra: **11**

"Şu" işaret sıfatı.

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

7. **şol:**

Gazel 44

Mısra: **9**

"Şu, o" işaret sıfatı.

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

8. **şol:**

Gazel 60

Mısra: **1**

"Şu" / "O" işaret sıfatı.

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded

9. **şol:**

Gazel 71

Mısra: **6**

(< uş+ol) E. T. Türk. Şu, o şu ile sevgilinin (ebru) kaşını işaret etmektedir.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

10. **şol:**

Gazel 75

Mısra: **11**

" Şu " işaret sıfatı".

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

11. **şol:**

Gazel 81

Mısra: **12**

" Şu " işaret sıfatı.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

12. **şol:**

Gazel 83

Mısra: **13**

" Şu " işaret zamiri".

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur

13. **şol:**

Gazel 90

Mısra: **5**

" Şu " işaret sıfat.

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

14. **şol:**

Gazel 93

Mısra: **10**

" Şu " işaret sıfatı".

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ şunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

15. **şol:**

Gazel 110

Mısra: **1**

"bu, şu " işaret sıfatı.

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

16. **şol:**

Gazel 112

Mısra: **6**

" Şu " işaret sıfat.

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

17. **şol:**

Gazel 113

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat.

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın çeker
Öpmege el ṣunsam ayaġın çeker

18. **şol:**

Gazel 132

Mısra: **2**

" Şu " işaret sıfat.

Çeşmüñe ḳan dökmegi ṣanma ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür

19. **şol:**

Gazel 142

Mısra: **4**

" Şu " işaret sıfat.

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

20. **şol:**

Gazel 144

Mısra: **3**

" Şu " işaret sıfat.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

21. **şol:**

Gazel 166

Mısra: **10**

" Şu " işaret sıfatı.

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

22. **şol:**

Gazel 171

Mısra: **11**

" Şu " işaret sıfat ı.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

23. **şol:**

Gazel 172

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat.

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

24. **şol:**

Gazel 172

Mısra: **13**

" Şu " işaret sıfat ı.

Şol nāzenīni sev sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz

25. **şol:**

Gazel 173

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat ı.

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

26. **şol:**

Gazel 174

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat ı.

Şol nāzenīn ki mest ola içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya bakışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz

27. **şol:**

Gazel 193

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat ı.

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü cevher bi’l-ʿaraż

28. **şol:**

Gazel 200

Mısra: **10**

" Şu " işaret sıfatı.

Raḳṣ itse n’ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ

29. **şol:**

Gazel 226

Mısra: **9**

" Şu " işaret sıfatı.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

30. **şol:**

Gazel 239

Mısra: **8**

" Şu " işaret sıfatı".

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

31. **şol:**

Gazel 248

Mısra: **14**

" Şu " işaret sıfatı.

Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

32. **şol:**

Gazel 250

Mısra: **8**

" Şu " işaret sıfatı.

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḥālüm digergün eyledüñ

33. **şol:**

Gazel 259

Mısra: **1**

" Şu " işaret sıfat.

Şol perī-peyker ki rāz-ı ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ adını ādem degül

34. **şol:**

Gazel 299

Mısra: **8**

" Şu " işaret sıfat.

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

35. **şol:**

Gazel 300

Mısra: **3**

" Şu " işaret sıfatı".

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

36. **şol:**

Gazel 301

Mısra: **4**

" Şu " işaret sıfatı.

Cān virsevüz önüñde dönüp itmeye naẓar
Şol fitne gözlü şūḫ-ı sitemkārumuz bizüm

37. **şol:**

Gazel 331

Mısra: **8**

" Şu " işaret sıfatı.

Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

38. **şol:**

Gazel 338

Mısra: **6**

" Şu " işaret sıfatı.

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem şol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

39. **şol:**

Gazel 355

Mısra: **8**

" Şu " işaret sıfatı.

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ

Leblerüñ üstinde şol ḫāl-i muʿanber var iken

40. **şol:**
Gazel 361
Mısra: **5**
" Şu " işaret sıfat (çeşm).
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan şaḳın

41. **şol:**
Gazel 375
Mısra: **1**
T. Şu, o.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

42. **şol:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Şu, o, bu.
Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür oynar iki çevgān ile

43. **şol:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Şu, o, bu.
Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

44. **şol:**
Gazel 419
Mısra: **3**
Şu, o, bu.
Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice

45. **şol:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Şu, işaret sıfatı.
Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

46. **şol:**
Gazel 430
Mısra: **1**
Şu, o, bu.
Şol püser kim vaṣf olınmaz ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-gün efzūn olur ġarrālıġı

47. **şolmasun:**-*ma, -sun*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Solmak, sararmak.
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] şolmasun

<u>soñ:</u>

1. **şoñ:**
Gazel 425
Mısra: **9**
En sonu, nihayeti.
Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger şoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni

<u>soñı:</u>

1. **şonı:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Son (ömrün sonu).
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar şonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

<u>soñra:</u>

1. **şoñra:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Sonra, ardından, daha ileri bir zamanda, müteakiben.
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde şaḳın şoñra ḫū olur

<u>şor:</u>

1. **şorma:**-*ma*
Gazel 2
Mısra: **13**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
İy Muʿīdī ḥālümi şorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **şorduḳda:**-*duk-ta*
Gazel 30

Mısra: **6**

Sormak, soruşturmak.

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

3. **ṣorar:**-*ar*

Gazel 81

Mısra: **9**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Dil ṣorar yaṣdanmaġ içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur

4. **ṣordum:**-*du, -m*

Gazel 94

Mısra: **2**

Bilgi almak için sual etmek.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

5. **ṣor:**

Gazel 117

Mısra: **13**

(Bir şeyi öğrenmek amacıyla) bilgi istemek, danışmak.

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür

6. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*

Gazel 118

Mısra: **5**

(Hâlini, durumunu) Sormak.

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḥālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer

7. **ṣorma:**-*ma*

Gazel 156

Mısra: **13**

(hiç) sorma.

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḥālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

8. **ṣorma:**-*ma*

Gazel 159

Mısra: **3**

(hiç) sorma.

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü ṣorma baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz

9. **ṣordum:**-*du, -m*

Gazel 207

Mısra: **4**

Aramak, araştırmak; soru sorarak bilgi edinmeye çalışmak.

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

10. **ṣordum:**-*du, -m*

Gazel 218

Mısra: **7**

Aramak, araştırmak. || Soru sorarak bilgi istemek.

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

11. **ṣorma:**-*ma*

Gazel 240

Mısra: **3**

(hiç) sorma.

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

12. **ṣor:**

Gazel 270

Mısra: **13**

Sor! Su'âl et!.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Ṣīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

13. **ṣor:**

Gazel 295

Mısra: **12**

(Bir şeyi öğrenmek amacıyla) bilgi almak, danışmak.

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

14. **ṣorarken:**-*ar, -ken*

Gazel 325

Mısra: **9**

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

15. **ṣorma:**-*ma*

Gazel 356

Mısra: **9**

(hiç) sorma.

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan

16. **ṣorar:**-*ar*

Gazel 364

Mısra: **3**

Bilgi almak için soru sormak.

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

17. **ṣorma:**-*ma*

Gazel 377

Mısra: **5**

(hiç) sorma.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

18. **ṣorarsañ:**-*arṣañ*

Gazel 378

Mısra: **3**

Sormak, sual etmek.

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin sirişkümden ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu

19. **ṣor:**

Gazel 403

Mısra: **13**

Sormak.

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

20. **ṣor:**

Gazel 421

Mısra: **8**

Sormak.

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile

21. **ṣor:**

Gazel 427

Mısra: **4**

Sor! Su'âl et!.

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

22. **ṣoruñ:**-*uñ*

Gazel 442

Mısra: **10**

Sormak.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

23. **ṣorı:**-*ı*

Kıt'a 4

Mısra: **4**

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

24. **ṣorup:**-*up*

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

25. **ṣorarsañuz:**-*ar, -sa, -ñuz*

Kıt'a 5

Mısra: **3**

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında

<u>sor-:</u>

1. **ṣorayın:**-*ayın*

Gazel 95

Mısra: **7**

Sormak.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

<u>sorduġ:</u>

1. **ṣorduġımı:**

Gazel 441

Mısra: **9**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı

Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi

sorġuç:

1. **sorġuç:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Kavuk ve başlıkların ön tarafına takılan, tüyden veya kıymetli madenlerden çeşitli şekillerde yapılmış, mücevherlerle bezenmiş süs.
Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

sorma:

1. **şorma:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Sormamak II öğrenmeye çalışmamak.
İy Muʿīdī ḫālümi şorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **şorma:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Sorma! (veya sormayın!); sorma gitsin!, Vehameti yüksek bir durumda anlatmanın zorluğunu belirten kalıp ifade.
Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin şorma kim ḳarāñūdur

sorma-:

1. **şormaduñ:**-*-duñ*
Gazel 183
Mısra: **14**
Sormadın.
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

sorul:

1. **şorulmaz:**-*maz*
Gazel 174
Mısra: **8**
(hesabı) sorulmak.
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz

sovuk:

1. **şovuḳluḳ:**-*luḳ*
Gazel 14
Mısra: **5**
Soğuk; duygusuz, hissiz.
Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

2. **şovuḳ:**
Gazel 43
Mısra: **14**
Soğuk.
Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

söyle-:

1. **söylemeg:**-*meg*
Gazel 99
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā yiter

2. **söyletmege:**-*t, -mek, -e*
Gazel 188
Mısra: **5**
Demek.
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

3. **söyler:**-*r*
Gazel 338
Mısra: **10**
1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.
Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

söylemez:

1. **söylemez:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Söylememek.
Aġzın açup söylemez hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz

söylen-:

1. **söylenür:**-*ür*
Gazel 209
Mısra: **4**
Ağızdan ağza dolaşmak, bahsedilmek.
Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

2. **söylenen:**-*en*
Gazel 284
Mısra: **9**
Anlatılmak, konuşulmak, dilden dile dolaşmak.
Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḫüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

söylen:

1. **söylenür:**-*ür*
Gazel 301
Mısra: **6**
Anlatılmak, konuşulmak.
Ḫayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm

2. **söylenür:**-*ür*
Gazel 338
Mısra: **12**
Demek, söylemek, dile getirmek.
Ḫaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

3. **söylenen:**-*en*
Gazel 379
Mısra: **10**
Söylenmek, dilden dile dolaşmak.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

söylenen:

1. **söylenen:**
Gazel 263
Mısra: **7**
Söylenen, konuşulan.
Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḫ̲si teselsülden degül

söyleş:

1. **söyleşürken:**-*ür, -ken*
Gazel 242
Mısra: **13**
Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

2. **söyleşürken:**-*ür, -ken*
Gazel 243
Mısra: **11**
Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

söyleşi-:

1. **söyleşicek:**-*cek*
Gazel 122
Mısra: **8**
Karşılıklı konuşma, sohbet etme//anlaşmak.
Ḳan olur ortada iy dōst lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp söyleşicek ne sözi var

söylet:

1. **söyletme:**-*me*
Gazel 240
Mısra: **4**
1. söyletmek. 2. Konuşturmak.
Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

söyletme:

1. **söyletme:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Söyletmeyin, konuşturmayın, kelam ettirmeyin.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

söyündür:

1. **söyündürmez:**-*mez*
Gazel 293
Mısra: **17**
Söndürmek.
Gönlümüñ odın söyündürmez Muʿīdī gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile baḥr-i ʿummāndur gözüm

söz:

1. **söz:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam. Şiir.
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs

2. **sözin:**-*i, -n*
Gazel 47
Mısra: **11**
Bir düşünceyi anlatan kelime dizisi, kelam.
İncinüp dīvāne gönlüm diñlemez nāṣiḥ sözin
İy Muʿīdī güç gelür dānāya nā-dān ile baḥs

3. **söz:**
Gazel 51
Mısra: **13**
Bir düşünceyi anlatan kelime dizisi, kelam.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

4. **sözde:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **6**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.
Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur

5. **söz:**
Gazel 163
Mısra: **8**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

6. **sözinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 193
Mısra: **7**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż

7. **sözi:**-*i*
Gazel 222
Mısra: **2**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

8. **sözini:**-*i, -n, -i*
Gazel 233
Mısra: **12**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

9. **sözde:**-*de*
Gazel 234
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

10. **sözin:**-*in*
Gazel 261
Mısra: **13**

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül

11. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 274
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl

12. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 275
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

13. **sözüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 291
Mısra: **3**
Laf, kelâm.

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum

14. **sözin:**-*i, -n*
Gazel 296
Mısra: **1**
(Sevgilinin) sözleri.

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

15. **sözlerini:**-*ler, -i, -(n)i*
Gazel 297
Mısra: **6**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam

16. **sözi:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **7**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḫūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

17. **sözde:**-*de*
Gazel 333
Mısra: **9**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

18. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 345
Mısra: **13**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her sözüñ pīrāyedür
Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun

19. **sözidür:**-*i, -dür*
Gazel 349
Mısra: **12**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen sözidür yāre bühtān olmasun

20. **sözden:**-*den*
Gazel 351
Mısra: **10**
Ağızdan çıkan bir veya

birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Cān fedā eyle
Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

21. **sözin:**-*i, -n*
Gazel 355
Mısra: **15**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam II Hakkında.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

22. **sözde:**-*de*
Gazel 375
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

23. **söz:**
Gazel 388
Mısra: **9**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır taḥsīn ile

24. **sözüm:**-*üm*
Gazel 399
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

25. **söz:**
Gazel 410
Mısra: **1**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

26. **söz:**
Gazel 421
Mısra: **10**
Söz.

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

27. **söz:**
Gazel 434
Mısra: **3**
Söz.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

28. **sözler:**-*ler*
Gazel 435
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

29. **sözi:**-*i*
Gazel 444
Mısra: **8**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

30. **sözler:**-*ler*
Taştir 1
Mısra: **24**
Söz II söylem II şiir.

Muʿīdī ḫāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen

söz açamaz:

1. **söz açamaz:**-*(a), -maz*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bahis konusu etmek, söylemek.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred

Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i
suḫendān ile baḥs

söz açup:

1. **söz açup:**-*up*
Gazel 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahis konusu etmek, söylemek.

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḥyādan eyler āb-ı ḥayvān ile baḥs

söz diñle-:

1. **söz diñle-:**-*mez*
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz dinlememek.

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

söz gelmesüñ:

1. **söz gelmesüñ:**-*me, -süñ*
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birine hoşlanmadığı sözler söylenmesi.

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña

söz götürür:

1. **söz götürür:**-*ür*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğruluğu kesin ve açık.

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs

söz ṭutsa:

1. **söz ṭutsa:**--*sa*
Gazel 46
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin öğüdüne uymak, itaat etmek.

Nāy eger ḳānūn bilüp söz ṭutsa cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs

söz yok:

1. **söz yoḳ:**
Gazel 39
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz yok, diyecek bir şey yok.

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

2. **söz yoḳ:**
Gazel 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz yok, diyecek bir şey yok.

Em olur ḫaste cānuma söz yoḳ
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur

sözden döndi:

1. **sözden döndi:**-*di*
Gazel 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Verilen bir sözden caymak.

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs

sözi:

1. **sözi:**
Gazel 273
Mısra: **11**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil

2. **sözi:**
Gazel 320
Mısra: **14**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

sözüm:

1. **sözüm:**
Gazel 190
Mısra: **7**
1. Şiir 2. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

sözüñ:

1. **sözüñ:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Söz II Şiir.
Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

[şu]:

1. **[şu]:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Su.
Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [şu] girih girih

su gibi:

1. **şu gibi:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su gibi.
Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur

şu üzre:

1. **şu üzre:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su üzerinde.
Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

suʿāl:

1. **suʿāle:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **8**
Ar. soru.
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

şuʿāl eyle-:

1. **şuʿāl eyle-:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak.
ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

suāl-i būse:

1. **suāl-i būse:**-*ye*
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpücük isteği.
Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

suʿbān:

1. **suʿbān:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Büyük yılan II Ejderha.
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar

sū-be-sū:

1. **sū-be-sū:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Taraf taraf, her taraf, her yan.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

subḥ:

1. **şubḥ:**
Gazel 84

Mısra: **3**

Sabah.

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü ṣeydā eyler

2. **ṣubḥ:**

Gazel 167

Mısra: **10**

A. subh:sabah.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

3. **ṣubḥa:**-*a*

Gazel 204

Mısra: **18**

A. subh:sabah.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar ṣemʿ

4. **ṣubḥa:**-*a*

Gazel 211

Mısra: **8**

A. subh:sabah.

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def

5. **ṣubḥ:**

Gazel 273

Mısra: **4**

A. subh:sabah.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

6. **ṣubḥ:**

Gazel 283

Mısra: **8**

I. Sabah. II. Aydınlık.

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile ṣāmum benüm

7. **ṣubḥum:**-*üm*

Gazel 286

Mısra: **14**

Sabah.

İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i ʿanbersā baña
Ṣām iden ṣubḥum perīṣān-rūzgārumdur benüm

8. **ṣubḥ:**

Gazel 287

Mısra: **12**

A. subh:sabah.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm

9. **ṣubḥ:**

Gazel 338

Mısra: **5**

A. subh:sabah.

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün

10. **ṣubḥa:**-*a*

Gazel 339

Mısra: **8**

A. subh:sabah.

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan

11. **ṣubḥ:**

Gazel 393

Mısra: **12**

Ar. Sabah vakti: subh u mesâ.

Ḳan yudup inledügim ne bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş ide çalgular ile

12. **ṣubḥa:**-*a*

Gazel 394

Mısra: **2**

Sabah.

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek ṣemʿ-i [şebistāndur] yine

13. **ṣubḥ:**

Gazel 395

Mısra: **14**

Sabah.

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

14. **ṣubḥ:**

Gazel 399

Mısra: **13**

Sabah.

İy Muʿīdī istemezdüm ḫaşre-dek ṣubḥ olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-ruḫsārı görsem ḫvābda

15. **ṣubḥ:**

Gazel 418

Mısra: **9**

Sabah.

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur gönlüm perīşān her gice

16. **ṣubḥ:**

Gazel 440

Mısra: **9**

Ar. Sabah vakti: subh u mesâ.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

subḥ olınca:

1. **ṣubḥ olınca:**-*ınca*

Gazel 38

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah olmak, günün aydınlanması.

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

subḥ u şām:

1. **ṣubḥ u şām:**

Gazel 49

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah ve akşam.

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

subḥa:

1. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 288

Mısra: **4**

Sabaha kadar.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

2. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 324

Mısra: **5**

Sabaha kadar.

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm ṣubḥa-dek
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün

3. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 389

Mısra: **6**

Sabaha kadar.

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

4. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 418

Mısra: **6**

Sabaha kadar.

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

5. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 419

Mısra: **12**

Sabaha kadar.

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her gice

ṣubḥa degin:

1. **ṣubḥa degin:**

Gazel 34

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatlerine kadar.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste gönül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

ṣubḥa-dek:

1. **ṣubḥa-dek:**

Gazel 284

Mısra: **14**

Sabaha kadar.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

ṣubḥ-dem:

1. **ṣubḥ-demde:**-*de*

Gazel 30

Mısra: **10**

Sabah vaktinde, sabahleyin.

Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḫācetüm
Ṣubḥ-demde ḫod olur dirler duʿālar müstecāb

2. **ṣubḥ-dem:**

Gazel 52

Mısra: **1**

Sabah vaktinde, sabahleyin.

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

3. **ṣubḥ-dem:**

Gazel 93

Mısra: **4**

Sabah vakti, sabahleyin II sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

4. **ṣubḥ-dem:**

Gazel 240

Mısra: **8**

Sabah vaktinde, sabahleyin.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

<u>subḥ-geh:</u>

1. **ṣubḥ-gehüñ:**-*üñ*

Gazel 245

Mısra: **14**

Sabah vakti.

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

<u>ṣubḥ-ı ṣādī:</u>

1. **ṣubḥ-ı ṣādī:**-*ye*

Gazel 61

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk (aydınlık) sabahı.

Ṣubḥ-ı ṣādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

<u>suç:</u>

1. **ṣuç:**

Gazel 116

Mısra: **10**

Suç, kabahat, günah.

Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh ṣuç benden mi dilberden midür

2. **suç:**

Gazel 151

Mısra: **14**

Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

3. **ṣuçı:**-*ı*

Gazel 185

Mısra: **6**

Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

4. **ṣuç:**

Gazel 263

Mısra: **4**

Kabahat, günah.

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

5. **ṣuçum:**-*um*

Gazel 288

Mısra: **12**

Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne sulṭānum benüm

6. **ṣuçum:**-*um*

Gazel 321

Mısra: **2**

Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa zerre ḳadar şefḳat itmesün

<u>sūd:</u>

1. **sūddan:**-*dan*

Gazel 362

Mısra: **10**

(Fa.) Kazanç, yarar.

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

sūfi:

1. **ṣūfī:**
Gazel 4
Mısra: **9**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

2. **ṣūfī:**
Gazel 4
Mısra: **9**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

3. **ṣūfī:**
Gazel 87
Mısra: **5**
Devamlı ibadetle meşgul olan, dinin emir ve yasaklarına uyan, ancak İslamı hakiki manada kavrayamamış kaba sofu, zahit.
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

4. **ṣūfī:**
Gazel 153
Mısra: **9**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.
Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

5. **ṣūfī:**
Gazel 194
Mısra: **11**
Dindar ve takva sahibi kimse, zahit II Ham, kuru sofu.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

6. **ṣūfī:**
Gazel 272
Mısra: **13**
Sufi.
Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

7. **ṣūfīliḳ:**-*lik*
Gazel 359
Mısra: **14**
Tasavvuf ehli, sofu.
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

8. **ṣūfī:**
Gazel 416
Mısra: **10**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

sūfiyā:

1. **ṣūfiyā:**
Gazel 332
Mısra: **7**
Ey sofu!.
Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

süglün:

1. **süglün:**
Gazel 35
Mısra: **14**
Sülüngillerden, kuyruğu çok uzun, eti yenilen bir kuş.
Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

suhendān:

1. **süḫendān:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Güzel söz söyleyen.
Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḫs idersen bāri eyle bir süḫendān ile baḫs

suhendān olmayan:

1. **suḫendān olmayan:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş olmayan.

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez

sükūn:

1. **sükūn:**
Gazel 364
Mısra: **14**
Ar. Sakinlik, huzur.

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn

sulan:

1. **şulanur:**-*ur*
Gazel 220
Mısra: **4**
Islanmak.

Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim şulanur anda ġubāre yir yoḳ

süleymān:

1. **süleymān:**
Gazel 131
Mısra: **13**
Hükümdar. (Hz. Süleyman).

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

2. **süleymān:**
Gazel 349
Mısra: **14**
Hz. Süleyman; mec. güçlü hükümdar.

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

3. **süleymān'dur:**-*dur*
Gazel 377
Mısra: **10**
Hazreti Süleyman. Davut peygamberin oğlu, on iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır. Klasik edebiyatta gücün ve iktidarın sembolüdür.

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu

süleymān ḫātem-:

1. **süleymān ḫātem-:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalıp ifade. Hz. Süleyman'ın yüzüğü.

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Şan Süleymān ḫātemidür el şunan başdan çıḳar

süleymān'dur:

1. **süleymān'dur:**
Gazel 401
Mısra: **4**
Süleyman Peygamber.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Şan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine

süleymān'e:

1. **süleymān'e:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Özel isim (Hz. Süleyman).

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

süleymān'sın:

1. **süleymān'sın:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Kanûnî Sultan Süleyman.

Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e
Var ise iy perī Süleymān'sın

sulṭān:

1. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 1
Mısra: **6**
Sultan, padişah, hükümdar II Sevgili.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl

Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **sulṭānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **6**

Hükümdar, padişah, yöneten; sevgili, yâr.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **sulṭānum:**-*um*

Gazel 1

Mısra: **6**

Padişah, sultan, -sevgili yerine-.

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

4. **sulṭān:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Padişah ll Sevgili.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

5. **sulṭān:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Padişah ll Sevgili.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña

6. **sulṭānıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 7

Mısra: **7**

Padişah ‖ Sevgili; gönül sultânı.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

7. **sulṭānıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 7

Mısra: **7**

Sultan, padişah. II Sevgili.

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña

8. **sulṭānı:**-*ı*

Gazel 11

Mısra: **2**

Padişah, hükümdar II sevgili.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

9. **sulṭānı:**-*ı*

Gazel 11

Mısra: **2**

Hükümdar, sultan, padişah. II Sevgili.

Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

10. **sulṭānıyam:**-*ı, -(y), -am*

Gazel 15

Mısra: **7**

Hükümdar, sultan.

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

11. **sulṭānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **6**

Hükümdar, padişah, yöneten; sevgili, yâr.

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

12. **sulṭān:**

Gazel 149

Mısra: **12**

(Ar.) Hükümdar.

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

13. **sulṭān:**

Gazel 151

Mısra: **4**

Buyruğu geçen, manevi yüceliğe sahip kişi.

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

14. **sulṭān:**

Gazel 164

Mısra: **10**

(Ar.) Hükümdar.

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni

Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

15. **sulṭāndur:**-*dur*

Gazel 253

Mısra: **3**

Ar. Padişah, sultan (sevgili yerine).

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḥtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḥalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

16. **sulṭānısın:**-*ı, -sın*

Gazel 259

Mısra: **11**

Hükümdar, padişah.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

17. **sulṭān:**

Gazel 268

Mısra: **8**

(Ar.) Hükümdar.

Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

18. **sulṭān:**

Gazel 274

Mısra: **10**

(Ar.) Hükümdar.

Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

19. **sultān:**

Gazel 294

Mısra: **8**

(Ar.) Hükümdar.

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

20. **sulṭān:**

Gazel 316

Mısra: **2**

(Ar.) Hükümdar.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir ṣūḫa gedā olsun dirin

21. **sulṭān:**

Gazel 327

Mısra: **2**

(Ar.) Hükümdar.

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan

22. **sulṭān:**

Gazel 344

Mısra: **14**

Hükümdar / padişah.

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aṣmayan
Ḳul degül sulṭān ise ʿömrinde Manṣūr olmasun

23. **sulṭānıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 349

Mısra: **14**

Hükümdar, melik, padişah.

İy Muʿīdī sevdügüñ ṣūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun

24. **sulṭānum:**-*um*

Gazel 366

Mısra: **14**

Ar. Padişah. II Mânevî ululuk sahibi.

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün

25. **sulṭānda:**-*da*

Gazel 428

Mısra: **14**

Hükümdar, padişah.

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

26. **sulṭān:**

Gazel 429

Mısra: **1**

Padişah, hükümdar.

İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri

sultān-ı hevā:

1. **sultān-ı hevā:**

Gazel 125

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sultanı.

Dīde mülkinde Muʿīdī ḳondı sultān-ı hevā
Her ḥabāb-ı eşk anuñ bir ḳırmızı otaġıdur

sulṭān-ı ʿışḳ:

1. **sulṭān-ı ʿışḳ:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.
Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu
deñlü ġavġādan ġaraż

sulṭānum:

1. **sulṭānum:**
Gazel 131
Mısra: **12**
Hitap sözü.
Zār gönlümden çıḳar
sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum
diyār elden gider

2. **sulṭānum:**
Gazel 288
Mısra: **12**
1.Sultanlara hitap sözü 2. 'Gönlümün sultanı' (sevgili için).
Cām-ı laʿlüñ düşmen
emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne
sulṭānum benüm

3. **sulṭānum:**
Gazel 291
Mısra: **6**
1.Sultanlara hitap sözü 2. 'Gönlümün sultanı' (sevgili için).
Maḥalleñ ṭolaşurlarsa
ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb
olmaz mı sulṭānum

şuñ:

1. **şun:**
Gazel 4
Mısra: **14**
Sunmak, takdim etmek.
Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

2. **şun:**
Gazel 4
Mısra: **14**
1. sunmak 2. ikram etmek.
Çün bu menzilden
Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña

3. **şunmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 4
Mısra: **4**
Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.
Lāleveş yanup
ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ
şarāb-ı āl aña

4. **şunup:**-*up*
Gazel 27
Mısra: **12**
Sunmak, ikram etmek.
Sāḳiyā dünyā ġamın
bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

5. **şun:**
Gazel 52
Mısra: **5**
İkram etmek, uzatmak.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ
ṣun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn
ḳadeḥ

6. **şunar:**-*ar*
Gazel 52
Mısra: **2**
İkram etmek, uzatmak.
Ṣubḥ-dem alup ele
nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn
ḳadeḥ

7. **şun:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Ikram etmek, sunmak.
Sāḳiyā mey ṣun ki
ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler çaġıdur

8. **şunsam:**-*sa, -m*
Gazel 134
Mısra: **3**
Uzatmak, vermek.
Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān
ile oynar

9. **şunar:**-*ar*
Gazel 153

Mısra: **3**

İkram etmek.

Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

10. **ṣunar:**-*ar*

Gazel 157

Mısra: **14**

Sunmak II ikram etmek.

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz

11. **ṣun:**

Gazel 206

Mısra: **11**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun bana kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

12. **ṣun:**

Gazel 208

Mısra: **12**

1. sunmak 2. ikram etmek.

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem ṣun ayaġ

13. **ṣun:**

Gazel 212

Mısra: **7**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

14. **ṣunmadın:**-*ma, -dı, -n*

Gazel 251

Mısra: **3**

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

15. **ṣun:**

Gazel 268

Mısra: **15**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

16. **ṣun:**

Gazel 288

Mısra: **8**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm

17. **ṣun:**

Gazel 289

Mısra: **8**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

18. **ṣun:**

Gazel 307

Mısra: **12**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

19. **ṣun:**

Gazel 359

Mısra: **11**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

20. **ṣun:**

Gazel 364

Mısra: **2**

1. sunmak 2. ikram etmek.

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun

21. **ṣun:**

Gazel 373

Mısra: **13**

Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

22. **ṣunmadın:**-*ma, -dı, -n*

Gazel 447

Mısra: **3**

Sunmak, vermek, takdim etmek.

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme

Ḳıya bakışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

sun-:

1. **şunmaya:**-*ma, -y, -a*

Gazel 4

Mısra: **4**

Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **şunan:**-*an*

Gazel 239

Mısra: **5**

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya bakışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ

3. **şunmaz:**-*maz*

Gazel 366

Mısra: **12**

Sunmak, vermek, takdim etmek.

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger ṣunmaz ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün

4. **şunmazsañ:**-*maz, -sañ*

Gazel 368

Mısra: **5**

Sunmazsan, ikram etmezsen.

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden

5. **şundı:**-*dı*

Gazel 415

Mısra: **1**

Sunmak, ikram etmek.

Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

sünbül:

1. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 1

Mısra: **3**

Sünbül II Sevgili'nin sümbüle benzeyen saç(lar)ı.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 1

Mısra: **3**

Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi. II Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 1

Mısra: **3**

Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

4. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 4

Mısra: **6**

Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

5. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 4

Mısra: **6**

Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

6. **sünbül:**

Gazel 5

Mısra: **9**

Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīṣedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

7. **sünbül:**

Gazel 5

Mısra: **9**

Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña

8. **sünbül:**
Gazel 91
Mısra: **8**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

9. **sünbül:**
Gazel 98
Mısra: **8**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

10. **sünbül:**
Gazel 154
Mısra: **7**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz

11. **sünbül:**
Gazel 190
Mısra: **12**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş

12. **sünbülüñden:***-üñ, -den*
Gazel 201
Mısra: **11**
Far. Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳāniʿ

13. **sünbül:**
Gazel 204
Mısra: **9**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

14. **sünbülinden:***-i, -n, -den*
Gazel 288
Mısra: **5**
Sümbül.Sevgilinin saçlarıyla ilgili olarak ele alınır. Divan şiirinin sık rastlanan çiçek adlarından biridir. Şekli ve kokusu itibariyle sevgilinin saçına benzer. Hatta sevgilinin saçını kıskanır ona özenir. Sümbül ile gül çoğu zaman birlikte anılır. Bunun sebebi sümbül saçların, gül yanaklar üzerine dökülmesidir.

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm

15. **sünbüline:***-i, -n, -e*
Gazel 294
Mısra: **5**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

16. **sünbülüñden:***-ü, -n, -den, -*
Gazel 335
Mısra: **13**
(Sevgilinin) saçı.

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen

17. **sünbül:**
Gazel 403
Mısra: **2**
Far. Maruf çiçek, sünbül.

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

18. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 403

Mısra: **1**

Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

19. **sünbülüñ:**-*üñ*

Gazel 404

Mısra: **3**

Sevgilinin sümbül gibi saçı.

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḥalḳa sünbülüñ
Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i dīn üstine

sünbül ṣaç-:

1. **sünbül ṣaç-:**--, -

Gazel 93

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

2. **sünbül ṣaç-:**-*u*, --*ñ*, --*a*

Gazel 127

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür

3. **sünbül saç-:**--*uñ*

Gazel 177

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Ṣevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

4. **sünbül ṣaç-:**

Gazel 189

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

sünbül-i miskī:

1. **sünbül-i miskī:**-*n*, -*üñ*

Gazel 208

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu saç.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

sünbül-i müşgīn:

1. **sünbül-i müşgīn:**

Müstezad 1

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu saç. II Sevgilinin çok güzel kokan saçı.

Bu sünbül-i müşgīn ile ol ġonçe-dehānsuz
Bīmār olalı dil

sünbül-i ter:

1. **sünbül-i ter:**

Gazel 58

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze sümbül II Sevgilinin saçı.

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

2. **sünbül-i ter:**

Gazel 230

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze sümbül.

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

3. **sünbül-i ter:**

Gazel 231

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze sümbül II Sevgilinin saçı.

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

sünbül-i zülfüñ:

1. **sünbül-i zülfüñ:**-*üñ*

Gazel 16

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin sünbül saçları.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **sünbül-i zülfüñ:**-*üñ*

Gazel 22

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin sünbül misali saçları.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

<u>şunma-:</u>

1. **şunmadın:**-*dı, -n*

Gazel 247

Mısra: **2**

Sunmadın.

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ

2. **şunma:**

Gazel 409

Mısra: **9**

Sunmamak, vermemek.

Cām-ı laʿlüñ ṣunma her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme

<u>sunmak:</u>

1. **şunmaġa:**-*a*

Gazel 232

Mısra: **10**

Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

<u>şunmaz-:</u>

1. **şunmazsa:**-*sa*

Gazel 93

Mısra: **9**

Bir şeyi vermemek, sunmamak.

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler

2. **şunmazlarsa:**-*lar, -sa*

Gazel 256

Mısra: **5**

Bir şeyi vermemek, sunmamak.

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

<u>sür-:</u>

1. **sürdügince:**-*düg, -ince*

Gazel 52

Mısra: **10**

Sunmak.

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ

2. **sürseydüñ:**-*ey, -y, -*

Gazel 325

Mısra: **2**

Sürmek.

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

3. **sürmüşem:**-*müş, -em, -*

Gazel 370

Mısra: **5**

Sürmek.

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben

<u>sūr:</u>

1. **sūr:**

Gazel 55

Mısra: **5**

Düğün , eğlence .

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

2. **şūr:**

Gazel 160

Mısra: **10**

Acı, üzücü. ll kargaşa, gürültü.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

3. **sürsem:**-*se, -m*

Gazel 245

Mısra: **3**

Sürmek.

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

4. **şūr:**

Gazel 326

Mısra: **3**

(Ar.) Kale duvarı.

Laʿl-i şīrīnüñ görüp şūr ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

5. **sür:**

Gazel 348

Mısra: **5**

Çığıltı, şamata.

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi sür çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun

6. **sürme:**-*me*

Gazel 409

Mısra: **11**

Kovmak, uzaklaştırmak.

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

<u>şürāḥī:</u>

1. **şüraḥī:**

Gazel 381

Mısra: **5**

İçine şarap konan uzun boyunlu kap.

Bir cürʿan ile sāḳī sermest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu

2. **şürāḥīlerle:**-*ler, -le*

Gazel 395

Mısra: **4**

İçine şarap konan uzun boyunlu kap.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine

<u>şürāḥī ḳulḳul-:</u>

1. **şürāḥī ḳulḳul-:**-*i*

Gazel 98

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürahinin şarap dökülürken çıkardığı ses.

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

<u>sürʿat:</u>

1. **sürʿat:**

Gazel 273

Mısra: **8**

Ar. çabukluk, hız.

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil

2. **sürʿat:**

Gazel 322

Mısra: **4**

Ar. Çabukluk.

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

<u>sūre-i kevser:</u>

1. **sūre-i kevser:**

Gazel 197

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kevser Suresi.

Gör şanʿatin ki leblerüñe sāye şalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevser yazar ḫaṭṭ

<u>sūre-i sād:</u>

1. **sūre-i sād:**

Gazel 66

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sad suresi.

Sevād-ı ġamze-i çeşmüñ olupdur
Cemālüñ muṣḥafında sūre-i Sād

<u>sūret:</u>

1. **şūretde:**-*de*

Gazel 130

Mısra: **16**

Görünüş.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

2. **ṣūrete:**-*e*

Gazel 323

Mısra: **14**

1. Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim 2. Yüz, çehre, surat 3. Bir varlığın dıştan görünen, beş duyu ile bilinen yönü.

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

3. **ṣūretin:**-*in*

Gazel 385

Mısra: **3**

Yüz, çehre, surat (sevgilinin yüzü).

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime

ṣūretā:

1. **ṣūretā:**

Gazel 81

Mısra: **11**

Dış görünüşe göre / zâhiren.

Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

2. **ṣūretā:**

Gazel 137

Mısra: **10**

(Ar.) Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.

Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür

ṣūret-i cān-:

1. **ṣūret-i cān-:**-*dur*

Gazel 234

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can şekli.

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ

sürḫ-:

1. **sürḫin:**--*in*

Gazel 150

Mısra: **1**

Kırmızı, kızıl.

Merdümleri ṣanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar

sürḫ:

1. **sürḫ:**

Gazel 154

Mısra: **11**

Kırmızı renk.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

2. **sürḫ:**

Gazel 157

Mısra: **9**

Kırmızı (mürekkep).

Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz

sürḫ-i rū:

1. **sürḫ-i rū:**

Gazel 267

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz kızartmak.

Mülzem olup sürḫ-i rū gitdi ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-i ḫüsn içün her çend gül

sürme:

1. **sürme:**

Gazel 417

Mısra: **3**

Sürme.

Dilberā sürme ḳapuñdan ʿāşıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına

sürmez:

1. **sürmez:**

Gazel 162

Mısra: **4**

Devam etmez.

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

sürü:

1. **sürür:**-*r*

Gazel 360

Mısra: **12**

Bir şeyi yerden

kaldırmaksızın çekerek, iterek götürmek, sürüklemek.

Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

sürün:

1. **sürünür:**-*ür*
Gazel 194
Mısra: **13**
Perişan olmak.

Küy-ı dilberde Muʿīdī sürünür itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż

sürüp:

1. **sürüp:**-*üp*
Gazel 102
Mısra: **3**
(Yüz için) sürmek, dokundurmak, aşırı sevgi ve saygı göstermek.

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

sürür:

1. **sürür:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Sevinç, mutluluk.

ʿĀşıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne sürür isteyem artuḳ daḫi cānāne feraḥ

süsen:

1. **süsen:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Far. Susam denilen çiçek.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze süsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

2. **süsen-i:**
Gazel 138
Mısra: **11**
Susen çiçeği, susam || Sevgili.

Süsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı süsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

3. **süsenī:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **12**
Far. Susam denilen çiçek.

Süsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı süsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

4. **süsen-i:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Susen çiçeği, susam || Sevgili.

Kimse baḳmaz süsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

5. **süsen-i:**
Gazel 191
Mısra: **11**
Susen çiçeği, susam || Sevgili.

ʿAceb mi süsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

6. **süsenler:**-*ler*
Gazel 237
Mısra: **10**
Far. Susam denilen çiçek.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze süsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

7. **süsen:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Susen çiçeği.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i süsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

8. **süsenüm:**-*üm*
Gazel 306
Mısra: **2**
Susen çiçeği. ll Sevgili.

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü süsenüm

9. **süsenler:**-*ler*
Gazel 395
Mısra: **4**
Far. Susam denilen çiçek.

ʿĪş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

sūsen gibi:

1. **sūsen gibi:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Susam çiçeği gibi.
Bendeyem ol rinde ki sūsen gibi
Oturup āzāde ḳabaġun çeker

sūsen-i āzāde:

1. **sūsen-i āzāde:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kayıtsız zambak, dertsiz zambak çiçeği.
Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

süst:

1. **süst:**
Gazel 162
Mısra: **4**
Gevşek, zayıf; tembel, üşengeç.
Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez

süvār:

1. **süvār:**
Gazel 161
Mısra: **5**
At binen, binici (kimse).
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

süz:

1. **süzüp:**-*üp*
Gazel 15
Mısra: **1**
Baygın ve anlamlı bir şekilde bakmak, dikkatlice bakmak.
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

2. **süzmüş:**-*müş*
Gazel 33
Mısra: **11**
Gözleriyle dikkatle incelemek, inceleyerek bakmak.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

3. **sūz:**
Gazel 74
Mısra: **13**
1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.
Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

4. **sūzı:**-*ı*
Gazel 142
Mısra: **14**
Yakıcı, yakan.
N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

5. **sūz:**
Gazel 153
Mısra: **2**
Ateş, acı, ıztırap.
Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

6. **süzdükçe:**-*dükçe*
Gazel 175
Mısra: **4**
(Bir kimseyi veya şeyi) Dikkatle gözden geçirmek, bakışlarıyla incelemek.
Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

7. **sūzından:**-*ın, -dan*
Gazel 191
Mısra: **5**
Ateş.
Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

8. **sūz:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Yakıcı, yakan, ateş.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḥat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

9. **sūz:**
Gazel 223
Mısra: **13**
1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

10. **sūz:**
Gazel 301
Mısra: **10**
Aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı etkisi.
Çeşmüñ
Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm

11. **süzme:**-*me*
Gazel 380
Mısra: **5**
Göz baygın ve anlamlı bakmak.
Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

12. **sūz:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Yanma, yanık, ateş. mec. Iztırap, acı.
Çün defterüñ
Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

süz-:

1. **süzüp:**-*(ü)p*
Gazel 173
Mısra: **2**
Baygın ve anlamlı bir şekilde bakmak, dikkatlice bakmak.
Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

2. **süzüp:**-*üp*
Gazel 317
Mısra: **12**
(Gözler için) Süzgün bakışlarla baygın baygın bakmak.
Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

sūz-ı āh-:

1. **sūz-ı āh-:**--*um*
Gazel 202
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi II acısı.
Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ

2. **sūz-ı āh-:**--*um*, --*dan*
Gazel 203
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi ile.
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa şemʿ

sūz-ı derūnum-:

1. **sūz-ı derūnum-:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yangını, içten gelen ah.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

sūz-i dil-:

1. **sūz-i dil-:**-*den*
Gazel 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi, yürek yanması II aşk ateşi.
Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden şudadur

sūz-ı dil-i:

1. **sūz-ı dil-i:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi, gönül yangını.
Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan

Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

sūz-ı eşʿār:

1. **sūz-ı eşʿār:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirlerin ateşi.
Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

sūz-ı mihr:

1. **sūz-ı mihr:**-*üñ*
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın ateşi.
Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül

sūz-ı naẓm:

1. **sūz-ı naẓm:**-*uñ, -dan*
Gazel 248
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı şiir şiir ateşi.
Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ

sūz-ı sīnem:

1. **sūz-ı sīnem:**-*ı, -m*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) sinesindeki ateş.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

2. **sūz-ı sīnem:**-*m*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlündeki yakıcı ateş.
Bülbül-i şūrīdedür göñlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña

süzı söz:

1. **süzı söz:**-*üm*
Gazel 63
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözün yakıcılığı, ateşi.
Bāl ü per n'olsun ki sözüm süzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded

süziş:

1. **süzişin:**-*in*
Gazel 390
Mısra: **13**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
Süzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

2. **süzişin:**-*in*
Gazel 404
Mısra: **5**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
Şemʿ bilür süzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

şakın:

1. **şaḳın:**
Gazel 80
Mısra: **6**
"Dikkat et, dikkatli ol" anlamında uyarı sözü.
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde şaḳın şoñra ḫū olur

şanma:

1. **şanma:**
Gazel 232
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Şanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar şaçar mānend-i ejder kākülüñ

şanup:

1. **şanup:**
Gazel 248

Mısra: **8**

... olduğunu düşünmek.

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n’içün dāl eyledüñ

saʿādet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

Yoluña ölmek **saʿādetdür** velī gör ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḥm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [saʿādetdür, -dür]*

saʿādet: *Mutlu,kutlu, uğurlu.*

Ne **saʿādetlü** beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [saʿādetlü, -lü]*

saʿādet: *Ar. Mutluluk.*

Çün **saʿādet** sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü / Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [saʿādet,]*

sabā: *Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ / Ḳatı esdükce **ṣabā** deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [ṣabā,]*

sabā: *Ar. Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.*

İy **ṣabā** itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn / Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 1). [ṣabā,]*

sabā: *(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.*

Ṣaġ esen olsun **ṣabā** kim būy-i zülfüñ irgürür / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [ṣabā,]*

İy **ṣabā** seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin / Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̲mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 1). [ṣabā,]*

ṣabaḥ: *Sabah.*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḫāli / **Ṣabāḥa** çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 5). [ṣabāḥa, -a]*

Bu gice baḫr olup aḳdı **ṣabāḥ** olınca yaşum / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [ṣabāḥ,]*

sabah: *Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman, sabah.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / **Ṣabāḥ** olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ṣabāḥ,]*

sabah: *Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / **Ṣabāḥ** olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [ṣabāḥ,]

sabah: *Ar. Sabah.*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş / **Ṣabāḥa** ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 4). [ṣabāḥa, -a]*

sabr: *Üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya **ṣabr** ile / Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ṣabr,]*

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim / Ḳılca **ṣabrum** ḳalmam ışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ṣabrum, -um]*

sabr: *Sabır.*

Bende ne ārām u **ṣabr** u sende ne mihr ü vefā / Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [ṣabr,]*

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim / Ḳılca **ṣabrum** ḳalmam ışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [ṣabrum, -um]*

sabr: *Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca **ṣabr** ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ṣabr,]*

sabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

ʿAḳl ü **ṣabr** añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ṣabr,]*

Ben bu żaʿf ile niçe **ṣabr** ideyin cevrüñe kim / Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 6). [ṣabr,]*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür **ṣabr** ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ṣabr,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü **ṣabr** ü cān ü dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ṣabr,]*

Gitdi elden dīn ü dil **ṣabr** u ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [ṣabr,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü **ṣabr** ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ṣabr,]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne **ṣabr** idüp / Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [ṣabr,]*

sabr: *Dayanma, katlanma,*

tahammül gösterme.

ʿAḳl ü **ṣabrum** gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ṣabrum, -um]*

ṣabr: *Sabır, dayanma gücü.*

Ḳalmadı ḥicrāna **ṣabrum** luṭf idüp iy dōstlar / Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 6). [ṣabrum, -um]*

ṣabr it-: *Sabır göstermek, tahammül etmek.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [ṣabr it-, -mek]*

ṣabr ola: *Sabretmek.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma / Ne ḳılca **ṣabr ola** ne żerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ṣabr ola, -a]*

ṣabr ü ḳarār-: *Sabır ve tahammül.*

Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [ṣabr ü ḳarār-, -um]*

ṣabrī: *Mora Yarımadası şairlerinden Es-seyyid Mehmed Emin Sabrī Efendi H. 1182/ M.1768 yılında Mora'nın Anabolu kasabasında doğmuştur. Lakabı "Karayılan-zāde" olup şiirlerinde "Sabrī" mahlasını kullanmıştır. Sabrī dört yaşındayken geçirmiş olduğu çiçek hastalığından dolayı āmā olmuştur Sabrī yaşadığı dönemde nakībü'l-eşrāflık görevi yaptığı için toplumun ileri gelenlerinin başvuracağı bir kimsedir. Hayatının tamamı Mora'da geçtiği tahmin edilen Sabrī H.1229/ M.1813'de Anabolu'da vefat etmiştir:.*

Kim ola Muʿīdī ile **Ṣabrī'ye** m uʿāṣır / Her fende müsellem iki ḳardaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [ṣabrī'ye, -ye]*

ṣabrı yoḳ: *Sabırsızlanmak.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [ṣabrı yoḳ,]*

ṣabrum evrākı-: *Sabır yaprakları. II Âşığın sabrı.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim / Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [ṣabrum evrāḳı-,]*

saç: *Saç.*

Müşgīn **ṣaçuñ** ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram / Cān riştesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [ṣaçuñ, -uñ]*

Tañ degül ṭop eylesem başum **ṣaçuñ** çevgānın a / Ölmek içün rakṣ ura geldüm belā meydanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 417, Beyit 1). [şaçuñ, -uñ]

Çoḳ fitne bilür gerçi ruḫuñla **şaçuñ** ammā / Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi arada seçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 2). [şaçuñ, -uñ]*

Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş **şaçuñ** çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [şaçuñ, -uñ]*

saç: *T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler **şaçalı** / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [şaçalı, -alı]*

saç: *Saç.*

İy Muʿīdī **şaçlaruñ** aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [şaçlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer **şaçlaruñ** / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [şaçlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḫüsn ilini / Virmezem iki cihāna **şaçınuñ** bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [şaçınuñ, -ı, -n, -uñ]*

saç: *Saç II Sevgilinin saçı.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd / Çöz **saçuñ** ḫüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [saçuñ, -uñ]*

Şaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim / Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 3). [şaçuñı, -uñı]*

saç: *Zülf, sevgilinin saçı.*

Gül yüzüñ sünbül **şaçuñ** ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [şaçuñ, -uñ]*

saç: *Saçmak.*

Şanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar **şaçar** mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [şaçar, -ar]*

saç: *Saç, sevgilinin saçı.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ **şaçı** zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uşlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [şaçı, -ı]*

saç: *Saç II sevgilinin saçı.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup **şaçuñda** ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [şaçuñda, -uñ, -da]*

Ḥalḳa idüp **şaçların** yüz şīve ile şalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

130, Beyit 3). [ṣaçların, -ların]

saç: *Saçtığından beri.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler **ṣaçalı** / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [ṣaçalı, -alı]*

saç: *Sevgilinin kıvrım kıvrım saçı.*

Gül yüzüñ sünbül **ṣaçuñ** ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ṣaçuñ, -uñ]*

saç: *Başı kaplayan kıllar, zülüf, sevgilinin saçı.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile **ṣaçuñ** / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ṣaçuñ, -uñ]*

Fenn-i fiten içinde **ṣaçuñ** oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [ṣaçuñ, -uñ]*

saç: *I. Saç II. Sevgilinin saçı.*

Çīndür **ṣaçuña** Çīn dise dil ḳorḳaram velī / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [ṣaçuña, -uñ, -a]*

Ḥüsnüñ teferrücinde **ṣaçuñ** ġa m virür dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [ṣaçuñ, -u]*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin / **Ṣaçlaruñ** zencīrine baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [ṣaçlaruñ, -lar, -uñ]*

Dil **ṣaçuña** aşılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [ṣaçuña, -uñ, -a]*

Naḳd-i ʿömrüm **ṣaçlaruñ** küfri ne ger ḫarc itmeyem / Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 4). [ṣaçlaruñ, -lar, -uñ]*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir zemān **ṣaçın** ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [ṣaçın, -ın]*

ṣaç: *Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber **ṣaçuña** iy ṣanem / Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [ṣaçuña, -uñ, -a]*

saç: *(Sevgilinin) saçı.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim **ṣaçuñ** meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [ṣaçuñ, -uñ]*

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden / **Ṣaçuñ** hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

260, Beyit 3). [şaçuñ, -uñ]

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur / Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [şaçuñ, -uñ]*

Devr-i ḥüsnüñde **şaçuñ** zencīr in istersem n'ola / Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [şaçuñ, -uñ]*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet / Gözüñdür rehber-i millet **şaçuñ** küfridür ī mānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 2). [şaçuñ, -uñ]*

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis / **Şaçuñ** būyın alanlar müşg-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 5). [şaçuñ, -uñ]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī **şaçuñ** zencīrine / ʿIşḳ içinde ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [şaçuñ, -uñ]*

Dil **şaçuñ** zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice / Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [şaçuñ, -uñ]*

Gönlüm **şaçuñ** kemendine ṭolaşsa yiridür / Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [şaçuñ, -uñ]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün **şaçuñ** sevdāsın ı / Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 2). [şaçuñ, -uñ]*

<u>şaç:</u> *(Sevgilinin) saçı.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy **şaçı** Leylī / Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [şaçı, -ı]*

<u>saç-:</u> *(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / **Şaçdı** fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [şaçdı, -dı]*

<u>şaçı leylī':</u> *Gece - gibi karanlık-saçlı.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi göynüklüdür / Her ġazel kim ol şaçı Leylī'ye irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 7). [şaçı leylī', -ye]*

<u>şaçı zünnār-:</u> *Saçları papaz kuşağı gibi siyah olan sevgili.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur şaçı zünnārını / Güç ile ol kāfiri kimse müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [şaçı zünnār-,]*

<u>saçıl:</u> *Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.*

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire **şaçılsa** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [şaçılsa, -sa]*

<u>saçıl-:</u> *Saçılmak, serpilmek.*

Şanma **şaçıldı** her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri

/ Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [şaçıldı, -dı]*

saçınuñ küfri-: *Saçın siyahlığı.*

Maḥşerde yüzi ḳara ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [şaçınuñ küfri-, -n]*

saçmaġ: *Saçmak, dağıtmak.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp **şaçmaġ** ile / Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī nuḥsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [şaçmaġ,]*

sad-çāk: *Yüz parça, paramparça.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül / Cāme-i **şad-çāk** ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [şad-çāk,]*

sadef: *İçinden inci çıkan deniz hayvanı. (aşığın gönlü).*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür **şadef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [şadef,]*

sadef: *İçinde inci bulunan deniz hayvanı. II Yuva, bir şeyin çok bulunduğu yer.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan **şadef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [şadef,]*

sadefveş: *Sadef gibi, inci gibi.*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim **şadefveş** zeyn olur / Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [şadefveş,]*

sad-hezārān: *Yüz binlerce II pek çok.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [ṣad-hezārān,]*

Bir kez öpdürmez dehānın **ṣad-hezārān** vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [ṣad-hezārān,]*

ṣāf: *Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ / İki **ṣaf** leşkeri var ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [ṣaf,]*

ṣaf bağla-: *Sıralı bir şekilde durmak, sıralanmak.*

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede / Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [ṣaf bağla-,]*

ṣaf çek-: *Sıraya dizilmek.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü

yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [ṣaf çek-, -di]*

<u>ṣāf ol-:</u> *Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [ṣāf ol-, -dı]*

<u>ṣaf ṭutup:</u> *Sıralanmak, sıraya girmek.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında **ṣaf ṭutup** dīvān ṭurur müjgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ṣaf ṭutup, -up]*

<u>ṣaf tutup:</u> *Bir şey karşısında el bağlamak, saf tutmak.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ ṣan Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında **ṣaf ṭutup** dīvān ṭurur müjgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ṣaf ṭutup, -up]*

<u>ṣafā:</u> *Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān bu **ṣafādadur** kim el ṣunsa
merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [ṣafādadur, -da, -dur]*

<u>ṣafā:</u> *Gönül huzuru/şenliği.*

Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy göñül / Meclis-i
ʿışḳuñ **ṣafāsı** gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [ṣafāsı, -s, -ı]*
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ
ü **ṣafāsı** ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ṣafāsı, -s, -ı]*

<u>ṣafā:</u> *Gönül şenliği, neşe, zevk.*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur ol zevḳ
ü **ṣafāyı** añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ṣafāyı, -y, -ı]*

<u>ṣafā:</u> *Eğlence, zevk, neşe; gönül şenliği, huzur.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm ṭolup **ṣafā** ile ṣırça serāy
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ṣafā,]*

<u>ṣafā:</u> *1. Hac ve umre sırasında Merve Tepesi ile arasında sa'y yapılan tepe. 2. Gönül şenliği, rahat, huzur..*

Merve ḫaḳḳı nūr-ı ḫüsnüñden **Ṣafā** bulma zdı cān / Olmasaydı Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [ṣafā,]*

<u>ṣafā:</u> *(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.*

Gördüm ki bir **ṣafā** naẓarı var anuñ baña / Āyine gibi sīneye çekdüm iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [ṣafā,]*
Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü **ṣafā** / Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm
aġladum *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [ṣafā,]

Dün gice aya baḳup cānānı
añdum aġladum /
Ol **ṣafā** ile geçen
devrānı añdum
aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 1). [ṣafā,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı
çün **ṣafā** vü ẕevḳ
anuñdur kim / Ḥalāṣ
olmaġ içün ġamdan
fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ṣafā,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna **ṣafā** /
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [ṣafā,]*

safā: *(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü
sīnemde **ṣafā** yoḳ /
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş ü ṭareb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ṣafā,]*

safā: *Ar. Saflık, temizlik.*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti / Āyīne gibi
göñlüme
virüp **ṣafā** yitiş *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [ṣafā,]*

safā ol-: *Mutlu olmak.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir
zīnet]-i bāġ-ı İrem /
Nāle-i neyden ṣafā
kesb it Muʿīdī çekme
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [ṣafā ol-, -dı]*

safā yok: *Berraklığın kalmaması. II Temiz olmayan su.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā /
Ekşer olur rehe yaḳın
yirde āb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ṣafā yoḳ,]*

safḥa-i gül-berge: *Gül yaprağının her bir yüzü.*

Naẓm-ı rengīnin
Muʿīdī ḳuluñuñ
yazmaġ içün / Çekdi
yir yir **ṣafḥa-i gül-berge** mıṣṭar
ḳākülüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [ṣafḥa-i gül-berge,]*

safḥa-i gülşen: *Gül bahçesi sayfası.*

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ
ile mektūbdur / Bāġa
gel kim ṭarf-ı gülşen
ḫūbdur
merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2). [ṣafḥa-i gülşen, -de]*

ṣāfī: *Saf, temiz, doğru.*

Niçe bir ümmīdvār olam
ṣarāb-ı laʿlüñe / İy
ḥabīb-i cān buyur luṭf
eyle
bir **ṣāfī** cevāb *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [ṣāfī,]*

ṣāfī-dil: *Saf, temiz gönüllü (kimse).*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş
ola **ṣāfī-dil** degül /
Yüzi berk-āyīne gibi
ḫod-nümālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [ṣāfī-dil,]*

saflar çek-: *Sıraya dizmek, düzene sokmak.*

Ceng idüp dil almaġ içün
çeşm-i fettānuñ senüñ /
Fitne meydānında
ṣaflar çekdi müjgānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 1). [ṣaflar çek-, -lar, -di]*

safrāyī mizāc: *İçe dönük, sıkıntılı, toplumdan kaçan, eksiklik duygusunun hâkim olduğu melankolik mizaç.*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden /
Kişi **şafrāyī mizāc** olı nca ḥelvādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [şafrāyī mizāc,]*

şaġ: *Hayatta, canlı.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen ol
ʿālemde **şāġ** u biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [ṣāġ,]*

saġ: *Canlı,sağlam,diri.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür / Miskīn Muʿīdī **şaġ** varur nā-tüvān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [şaġ,]*

saġ: *Canlı, sağlam, diri.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī **şāġ** olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [ṣāġ,]*

saġ esen: *Sağlam esen (rüzgâr).*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [ṣaġ esen,]*

saġ ilet: *Sağ (canlı) ulaştır.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni / **Saġ ilet** kūyına dil-ḫaste vü üftāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [saġ ilet,]*

sāġ ol: *Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse **şāġ ol** / Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce
ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [ṣāġ ol,]*

sāġer: *F. sagar:İçki bardağı.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür **sāġer** / ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [sāġer,]*

sāġer: *I. Kadeh. II. Şarap.*

İy göñül **şāġer** yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [ṣāġer,]*

sāġer-: *F. sagar:İçki bardağı.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden / Naʿresi bezm ehlinüñ meyden
mi **sāġerden** midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [sāġerden, -den]*

Ḥusnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde **sāġerden** geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [sāġerden, -den]*

şāġer-i zer: *Altın kadeh.*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb / Öper aġzuñda
seni **şāġer-i zer** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

32, Beyit 1). [ṣāġer-i zer,]

saġlu ṣollu: *İki yönden de karşı gelmek.*

Ṣāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege / **Ṣaġlu ṣollu** ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [ṣaġlu ṣollu, -lu, -lu]*

ṣaḥīfe: *Sayfa.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin / Yazıldı cān **ṣaḥīfesine** Kevs̱er āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [ṣaḥīfesine, -si, -n, -e]*

sāhil: *Deniz, nehir veya göl kenarı, kıyı, yaka.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim / Bu cihān içinde her deryāda bir **sāhil** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 3). [sāhil,]*

sāḥir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / **Sāḥiri** gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [sāḥiri, -i]*

sāhir olmışdur: *Sihir yapan, büyücü olmak.*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [sāḫir olmışdur, -mış, -dur]*

sahn: *Avlu; mekanın ortası, orta yer.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem **ṣaḥnı** kim / Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [ṣaḥnı, -ı]*

saḥn-ı bāġ: *Bahçenin meydanı.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel / Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 6). [ṣaḥn-ı bāġ, -a]*

ṣaḥn-ı çemen: *Çimen sahnesi, bahçe.*

Baḳmazam bülbül-i şeydā gibi ṣaḥn-ı çemene / Āh kim ḥasret ile döndi yüzüm nesterene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 9). [ṣaḥn-ı çemen, -e]*

ṣaḥn-ı çemenden: *Bahçenin ortası, meydanı.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri **ṣaḥn-ı çemenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [ṣaḥn-ı çemenden, -den]*

ṣaḥn-ı gülzār: *Gül bahçesinin meydanı II gül bahçesi.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye / Cennet olmazsa müyesser **ṣaḥn-ı gülzār** ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 2). [ṣaḥn-ı gülzār,]*

ṣaḥn-ı sīne-: *Göğsün ortası II*

kalbin, gönlün orta yeri.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ṣaḥn-ı sīne-, -m]*

<u>saḥn-ı sīnem:</u> *Âşığın gönlünün ortası.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ṣaḥn-ı sīnem, -m]*

<u>ṣaḥrā:</u> *Çöl.*

Deşt ü **ṣaḥrāya** düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı gönül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ṣaḥrāya, -ya]*

<u>saḥrā:</u> *Kır, ova.*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn gönül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile **ṣaḥrā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [ṣaḥrā,]*

<u>saḥrā:</u> *Kır, ova, çöl.*

Lāle vü şebnem degül **ṣaḥrāda** iy Mecnūn gönül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [ṣaḥrāda, -da]*

<u>saḥrā:</u> *Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.*

Zīnet-i gülzār-ı **ṣaḥrā** gül midür bülbül midür / Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [ṣaḥrā,]*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları **ṣaḥrā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ṣaḥrā,]*

<u>saḥrā:</u> *Çöl, kır, ova.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī **ṣaḥrā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ṣaḥrā,]*

Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ **ṣaḥrāsında** yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ṣaḥrāsında, -sı, -n, -da]*

<u>ṣaḥrā:</u> *Geniş alan, genişlik, düzlük, ova.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla ʿadem **ṣaḥrāsı** menzild ür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [ṣaḥrāsı, -sı]*

<u>ṣaḥrā:</u> *Az eğimli alan, kır, ova; seyir yerlerinin bulunduğu mekanlar.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup **ṣaḥrā** yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ṣaḥrā,]*

<u>saḥrā-yı ġam-:</u> *Gam çölü.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ṣaḥrā-yı ġam-, --da]

sāʿid: *Kolun dirsekle ile bilek arasındaki kısmı.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī **sāʿidüñ** / Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [sāʿidüñ, -üñ]*

sāʿid: *(Ar.) Kutlu, uğurlu, mübârek.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ **saʿīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [saʿīd,]*

saʿīd ol: *Kutlu, uğurlu olmak.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [saʿīd ol, -maz]*

sāʿid-i sīmīn ṣalup: *Sevgilinin gümüş kollarını kaldırması.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca **sāʿid-i sīmīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [sāʿid-i sīmīn ṣalup, -up]*

sāʾil: *(Ar.) Dilenen kimse, dilenci.*

Şükrüm bu ki bir **sāʾil** iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [sāʾil,]*

sā'il: *Sual eden, soran; dilenci.*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur / Güni ṭoġar **sā'ilüñ** geldükce ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 2). [sā'ilüñ, -üñ]*

sakallu: *Sakallı. II Yaşlı.*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ **ṣaḳalluya** / Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [ṣaḳalluya, -y, -a]*

sākī: *Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.*

Leb-i laʿlüñ ki iy **sāḳī** yaḳıpdur cevr ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [sāḳī,]*

sākī: *Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Bir cürʿan ile **sāḳī** ser-mest olup ṣüraḥī / Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 3). [sāḳī,]*

sākī: *Kadeh, içki sunan.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [sāḳīlerimüz, -ler, -i, -müz]*

sākī: *1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / **Sāḳī** lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [sāḳī,]

sāḳī: *1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [sāḳiyā, -ya]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn / **Sāḳiyā** gül devridür cām-ı sürūr encāmı ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 1). [sāḳiyā, -ya]*

sāḳī: *Kadeh, içki sunan II sevgili.*

İy **sāḳī-i** meh-peyker gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [sāḳī-i,]*

sāḳī: *Kadeh sunan, içki dağıtan. II Ey sâkî!.*

Āl ile almazdı **sāḳī** būseñi / Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [sāḳī,]*

sāḳī: *Kadeh, içki sunan II Ey sâkî!.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca **sāḳī** sāʿidüñ / Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [sāḳī,]*

sāḳī: *Ey içki dağıtan, kadeh sunan kimse!.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur **sāḳī** getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [sāḳī,]*

sāḳī: *1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür / Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [sāḳiyā, -yā]*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āṣüfteler / Cām-ı gülgündan geçüpdür içdügi reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [sāḳiyā, -yā]*

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / **Sāḳiyā** bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [sāḳiyā, -yā]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek / **Sāḳiyā** mey ṣun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 4). [sāḳiyā, -yā]*

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm / Bezm içinde her ḳaçan **sāḳī** ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [sāḳī,]*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme **sākī** bādeye / Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [sākī,]*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy **sāḳī** müdām / Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i

mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [sāḳī,]*

Cām-ı gülgūnı
gider **sāḳī** getürme
ortaya / Bizi bī-hūş
itmege şevḳ-i cemālüñ
mül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [sāḳī,]*

Öpüşmedi **sāḳī** ṭolu başında
bizümle / Ol şūḫ bir iş
itdi yine ḳana ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [sāḳī,]*

Ġam ḫumārından
Muʿīdī ḫaste olmışdur
yatur / Çeşm-i ser-
mestüñ cefā
bezminde **sāḳīdür** hen
üz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [sāḳīdür,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan
helāk olmaḳ neden /
Bāri bī-ḫūş
olalum **sāḳī** dem-ā-
dem ṣun
ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 6). [sāḳī,]*

Sāḳī bahār geldi mey-i
ergavān gerek / Ḳaşı
ġamıyla ḫaste-dilem
nūş-ı cān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 1). [sāḳī,]*

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.*

Sāḳī getürme şemʿ-i
şebistānı ortaya / Bezm
ehline fürūġ-ı cemālüñ
żiyā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [sāḳī,]*

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Ṭolu içüp **sāḳīye** gül-būse
vir didüm didi / Rind
olan cām-ı şarābı
şekker-āmīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [sāḳīye, -y, -e]*

sākī: *Bir mecliste içki dağıtan kimse.*

Meclis-i ḫüsnüñde hep mest
ü ḫarāb oldı cihān /
Bādeye **sāḳī** ne ḳatduñ
böyle ḳattāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [sāḳī,]*

sākī: *Içki dağıtan, kadeh sunan kimse II sevgili.*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz
Muʿīdī ġuṣṣadan /
Bādesüz **sāḳī** açılmaz
ḳalb-i maḫzūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [sāḳī,]*

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse I. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse. II. Sevgili.*

Mey gerekmez var iken
meclisde iy **sāḳi** lebüñ
/ Nūr u fer ḫüsnüñ
yiter şemʿ-i şebistān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [sāḳi,]*

sākī-i cefā: *Cefa sakisi.*

Ṣol **sāḳī-i cefā** ki içüpdür
şarāb-ı nāz / Mestāne
yıḳsa ʿālemi eyler
ḫarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [sāḳī-i cefā,]*

sākī-i gül-çihre: *Gül yüzlü (bir) sâki.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ
u būstāndur baña /
Çünki yoḳ bir **sāḳī-i
gül-çihre** zindāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

12, Beyit 1). [sāḳī-i gül-çihre,]

sāḳī-i gül-çihre: *Gül yüzlü sâki.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña / Çünki yoḳ bir **sāḳī-i gül-çihre** zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [sāḳī-i gül-çihre,]*

sāḳī-i meclis: *İçki meclisinin sakisi.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür / Bir daḫi bulınmaz ayaġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [sāḳī-i meclis,]*

şaḳın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [şaḳın,]*

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [şaḳın,]*

Şol ḫarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [şaḳın,]*

sakın: *Sakın.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḫużūr olma **şaḳın** / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [şaḳın,]*

sakın: *"Aman ha" / "dikkat et".*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer sebātı yoḳ / **Şaḳın** bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [şaḳın,]*

Vaḥşī āhūdur **şaḳın** iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [şaḳın,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme **şaḳın** ḥüsnine / İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 7). [şaḳın,]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm **şaḳın** / Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [şaḳın,]*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf / **Şaḳın** iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [şaḳın,]*

şakın: *"Aman ha" / "dikkat et". II Asla.*

Yār idinme düşmeni **şaḳın** Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [şaḳın,]*

şakın: *"Aman ha!".*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene / **Şaḳın** aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [şaḳın,]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler **şaḳın** / Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelen*

li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [şaḳın,]

<u>saḳın:</u> *1. Hareketsiz olan, hâli üzre duran.*

Eşk ü āhum **sākin** olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [sākin,]*

<u>saḳın:</u> *"Aman ha, sakın, asla" anlamında bir uyarı sözü.*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / Key **şaḳın** düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [şaḳın,]*

<u>saḳın:</u> *"Aman ha!", "dikkat et!".*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa **şaḳın** men ʿitme ʿuşşāḳı / Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [şaḳın,]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī / Ki **şaḳın** her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [şaḳın,]*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum / **Şaḳın** iy dōst ejderhā deminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 2). [şaḳın,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil **şaḳın** furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [şaḳın,]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan **şaḳın** / Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [şaḳın,]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan **şaḳın** / Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 1). [şaḳın,]*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [şaḳın,]*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [şaḳın,]*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [şaḳın,]*

<u>saḳın-:</u> *Çekinmek, kendini gözetmek, korunmak.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden **şaḳınup** / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [şaḳınup, -(u)p]*

<u>sākin-i kūy-ı ʿadem:</u> *Yokluk mahallesinin insanı,.*

Gice gündüz olmışam ben **sākin-i kūy-ı ʿadem** / Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [sākin-i kūy-ı ʿadem,]*

<u>saḳınmaz:</u> *Sakınmak, geride tutmak.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin **şaḳınmazuz** / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş

iy
ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ṣaḳınmazuz,]*

sāḳiyā: *Ey saki.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [sāḳiyā,]*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş / **Sāḳiyā** billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa / Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey içki dağıtan!.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā** bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / **Sāḳiyā** billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [sāḳiyā,]*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler / **Sāḳiyā** billāh ṣun bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün / Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ / Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā** bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine / Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā** bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki

ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

<u>sāḳiyā:</u> *1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem
tāze cennet bāġıdur /
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler
çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [sāḳiyā,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile
getür gülgūn-şarāb
/ **Sāḳiyā** tīz ol ki vaḳt-i
nev-bahār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür ṣıḥḥatüm
/ ʿīş u nūş olmayıcaḳ
bu dār-ı dünyādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu
ṣun baña kim / Olayın
ser-ḫoş olup devr-i
zemāndan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm
leşkerin ṭaġıtmaġa /
Nāy eline nīzesin alup
siper ṭaḳındı
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

Gül eyyāmıdur **sāḳiyā** ṭolu
ṣun / Bu mevsimde
kişi melāmet
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle
ṭopṭolu ḳandur gözüm /
Var ise bezm-i belāda
cām-ı hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [sāḳiyā,]*

Yārüñ ebrūsın görüp
miḥrāba meylüm
ḳalmadı / **Sāḳiyā** mey
ṣun binā-yı zühdi vīrān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden
bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim /
Rūze-i hecr oldı āḫir
ʿīd-ı vuṣlatdur
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [sāḳiyā,]*

<u>sakla:</u> *Saklamak, gizlemek.*

Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ
yiridür
cānda **saḳlarsam** /
Şikeste bülbüle gülden
hemīşe armaġāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [saḳlarsam, -r, -sam]*

<u>sakla:</u> *(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
/ Perde
içre **ṣaḳlanur** iy māh
bārān olsa
ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [ṣaḳlanur, -n, -ur]*

<u>sakla:</u> *Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.*

ʿIşḳ içinde bilmezem yā
Rab ne ḥāletdür bu
kim / Gizlü
rāzum **ṣaḳlayam** didük
ce dāstān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 5). [ṣaḳlayam, -y, -a, -m]*

<u>sakla:</u> *Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. || Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle*

başkalarından gizli tutmak.

Cān gibi
sīnemde **saḳlarsam** ḫa
yālüñ yiridür / Kim
cüdālıḳ demlerinde
ġam-güsārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [saḳlarsam, -r, -sa, -m]*

sakla-: *Saklamak, gizlemek.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i
ruḫuñ **şaḳlamaġa** /
Pīrehendür ḳatı vālā
ḫam-ı zülf-i
siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [şaḳlamaġa, -maġ, -a]*

sal: *Bırakmak, yaymak.*

Hīç ögüp ḳanmaz
Muʿīdī ġamze-i ḫūn-
rīzüñi / Medḥüñ eyler
ḳılıcuñ her yirde ol
miskīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [şalup, -up]*

sal: *Koyvermek, salıvermek.*

Sevdāya **şalupdur** bizi
ḳaşuñla gözüñ kim /
Peyveste perīşān ü
siyehkārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [şalupdur, -up, -dur]*
Sen ḥalḳa ḥalḳa
zülfüñi **şalduḳca** ayaġ
a / Olur çemende
sünbül-i ter deste deste
ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [şalduḳca, -duḳça]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

Kühl añma baña gözlerüme
ḫāk-i rehüñ **şal** /
Bilmez mi şanursın
beni āḫir naẓarum
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [şal,]*
Şalma diyār-ı ġurbete bī-
gāneler gibi / Ben
derdmende olmış iken
āşnā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [şalma, -ma]*
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i
naḫsum güneş gibi
/ **Şalsañ** neẓāre ḥāl-i
siyehkārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [şalsañ, -sa, -ñ]*

sal: *Sal.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ
kirpügüm üzre vaṭan /
Seyr ider gūyā
ḳamışdan **sāl** ile deryā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [sāl,]*
Başum ucında gözüm şol
ḳadardan aġladı kim /
Şu içre taḫta-i ten-
şūyi **sāle** döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [sāle, -e]*

şal: *Bırakmak, salmak.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya
hümā /
Sāye **şalsa** pādşāh olur
gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [şalsa, -sa]*
Bir hümā sevdüm ki nā-geh
sāye **şalsa** üstüme /
Ẕerre iken eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile
baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [şalsa, -sa]*
Başını
aşaġa **şalup** münkesird
ür kākülüñ / Var ise
endīşesi ḥāl-i
perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [şalup, -up]*
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ /
Serv gibi
ḳolların **şalup** ḫırāmān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

216, Beyit 1). [ṣalup, -up]

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū **ṣalup** durur / Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [ṣalup, -up]*

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye **ṣalmadın** / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [ṣalmadın, -ma, -dı, -n]*

sal: *1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ **ṣaldı** hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [ṣaldı, -di]*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider / Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına **ṣalsa** çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 6). [ṣalsa, -sa]*

sal: *Salmak.*

Dem-be-dem āfet **ṣalar** ġamzeñ dil ü dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ṣalar, -ar]*

sal: *Bırakmak, göndermek, salmak.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn / Nāḳalar başın **ṣalup** dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [ṣalup, -up]*

sal: *(saç için) koyvermek, salıvermek.*

Āşkāre çīn **ṣalup** ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ṣalup, -up]*

sal: *Kılıç sallamak bağlamında.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā **ṣalup** / Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [ṣalup, -up]*

sal: *Salmak, bırakmak, yaymak.*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar **ṣalar** il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [ṣalar, -ar]*

sal: *Atmak, düşürmek.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye **ṣalalı** / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [ṣalalı, -alı]*

sal: *Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara **ṣalan** beni / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [şalan, -an]

sal: *1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet **şaldı** kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [şaldı, -dı]*

sal: *1.Çıkarmak.*

Yüz fitne **şaldı** mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [şaldı, -dı]*

sal: *1.Salmak.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl / **Şaldı** Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [şaldı, -dı]*

sal: *Bırakmak, yaymak, salmak.*

Sünbül-i zülfüñ beni **şalup** uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [şalup, -up]*

sal: *Bırakmak, göndermek.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a **şaldum** ne diyem şāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [şaldum, -du, -m]*

sal: *Bırakmak, göndermek, salmak.*

Sünbül-i zülfüñ beni **şaldı** ḳurı sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [şaldı, -dı]*

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn **şalup** / Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [şalup, -up]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

Dil virüp ol serve
düşmüşdür
Muʿīdī pāyına /
Güyiyā süglün ḳovar
ardınca bir
şāhīn **şalup** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [şalup, -up]*

sal: *Bırakmak, göndermek.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ
ḫışm ile ḳaṣd itmesün /
Dāme düşen murġa
n'eylersün begüm
şāhīn **şalup** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [şalup, -up]*

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Bir göñül şehbāzın uçurdum
oḳımaġa anı /
Peftere **şalar** muʿanber
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [şalar, -ar]*

sal: *Bırakmak, yaymak, salıvermek.*

Āh ü yaşumdan oda
cān **şalayum** deryāya
ten / Tīr-i āhumdan
iñen ġāfīl yürür beñzer
ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [şalayum, -ayum]*

sal: *(Işık, nur, ısı vb.) Yaymak, saçmak; bir kaynaktan etrafa yayılmasını sağlamak; kendinden dışa doğru yayılmasını sağlamak.*

Ya **şaldı** ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye / Ya Ḫıżr-ı
zamān aldı ser-çeşme-i
cāndan
ḫazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [şaldı, -dı]*

sal: *Sal.*

Eşk-i çeşmüm baḥr eger
olursa gelmez ʿaynuma
/ Bu neyistān
müjemden
iki **sālüm** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 5). [sālüm,]*

sal-: *Bırakmak ll koymak.*

Çeşm-i kāfır-kīş ile
yaġmā **şalup** dīn
ehline / Fitne-i āḫir
zamāndur kim ʿiyān
olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [şalup, -up]*

sal-: *Bırakmak, göndermek, salmak.*

Şalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū
girih girih / Bīster gül
üzre sünbül-i ḫoş-bū
girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [şalduḳca, -duḳ, -ça]*

sal-: *Atmak, göndermek; açık bırakmak, salmak.*

Lebüñ zülfe **şalar** zülfüñ
lebüñe / Arada ḫātem-i
dil oldı
żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [şalar, -ar]*

sal-: *Bırakmak, salıvermek.*

Gāh oda **şalar** zülfüñ
seccāde gehī ṣuya /
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [şalar, -ar]*

sal-: *Salmak, bırakmak.*

Didüm öldür beni
tek **şalma** hecre / Didi
mümkin degül taḥṣīl
ḫāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [şalma, -ma]*

salāḥ: *Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ṣalāḥ,]*

salġın: *Vermek; ver.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet ṣāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme **ṣalġın** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [ṣalġın,]*

salġın: *Yapmak, inşa etmek.*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Ṣāh-ı ẓālim gibi **ṣalġınlar** ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [ṣalġınlar, -lar]*

sālik-i ʿışḳam: *Aşk yolcusu.*

Nāṣiḥā yolumdan ırma **sālik-i ʿışḳam** beni / ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [sālik-i ʿışḳam, -am]*

salın: *Salınmak, sallanmak.*

Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār / Ḥalḳa ḥalḳa **ṣalınan** zülf-i perīṣānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 2). [ṣalınan, -an]*

salın: *Sallanmak.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese / Heykeli ḳomaz **ṣalınur** boynın a eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 2). [ṣalınur, -ur]*

salın: *Naz ve eda ile yürümek.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile **ṣalınup** / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ṣalınup, -up]*

Serv-i gül-rūyum **ṣalınduḳca** ḳabā-yı sebz ile / Āh ider ʿāṣıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 5). [ṣalınduḳca, -duḳca]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise / **Ṣalınup** her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [ṣalınup, -up]*

şalın: *Salınmak.*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī **şalındurma** ya n ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [şalındurma,]*

şalın: *Edalı bir biçimde yürümek.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar / Yanuña düşüp **şalınıcaḳ** sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [şalınıcaḳ, -ıcak]*

şalın-: *Naz ve eda ile yürümek.*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār / **Şalınduġınca** ol ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4).*

[ṣalınduġınca, -duġ, -ınca]

salın-: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Tenhā **ṣalınup** ne seyr idersün / Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [ṣalınup, -up]*

salınış: *Salınarak yürüme.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ **ṣalınışı** / Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [ṣalınışı, -ı]*

salınmak: *(sevgilinin) naz ve eda ile yürümesi.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / **Ṣalınur** gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ṣalınur, -ur]*

saltanat bulsa: *Bolluk, bereket, zenginlik; refah, huzur, mutluluk bulmak.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları / Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [salṭanat bulsa, -sa]*

san: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / **Saña** ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [saña, -a]*

san: *Sanki, güya.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışkuñ iy perī / **Ṣan** Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [ṣan,]*

san: *Sanmak, zannetmek.*

Bezm-i ġamda **ṣanma** çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm / İki ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [ṣanma, -ma]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ṣanma, -ma]*

ṣan: *Sanki.*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam / **Ṣan** ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [ṣan,]*

ṣan: *Adeta.*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ / **Ṣanasın** māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [ṣanasın, -a, -sın]*

ṣan: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri / Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [ṣanma, -ma]*

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal / Bilmez mi **şanursın** beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [şanursın, -ur, -sın]*

Nūrānī vü zulmānī iki serv **şanurlar** / Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [şanurlar, -ūr, -lar]*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar **şanmañ** / Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 4). [şanmañ, -ma, -ñ]*

san: *Sanki, adeta.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ **şan** Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [şan,]*

san: *Zannetmek; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm / Kim görse kemān **şanur** müzehhe b *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [şanur, -ur]*

san: *Gibi.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār / **Şan** Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [şan,]*

san: *Sanki, adeta, güya.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ **şan** Ḥabeş sulṭānıdur / Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [şan,]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker **saña** / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [saña, -a]*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [saña, -a]*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum **saña** / Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [saña, -a]*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum **saña** / Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [saña, -a]*

Dilde mihrüñ olduġın iy dōst inkār itme kim / Gün gibi rūşen ḳılur āh-ı seḥer-gāhum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [saña, -a]*

Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin / Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [saña, -a]*

Niçe kez eksüklügim gördüñ beni arturmaduñ / Göreyin çoḳ çoḳ ʿömürler vire

Allāh'um **saña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [saña, -a]*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem
şāhum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [saña, -a]*

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend / Göklere irişdi āhı irmez iy
māhum **saña** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [saña, -a]*

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī bendeñe / Çoḳdan ol bī-çāre ʿāşıḳdur **saña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 7). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker **saña** / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ **saña** beñzer **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī / Baña bir āfet gerekdür çaḳ **saña** beñzer **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege / Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar **saña** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum **saña** / Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum **saña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum **saña** / Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum **saña** *(Kalka*

ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [saña, -a]

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi / Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / İntisābum **sañadur** de vletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [sañadur, -a, -dur]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [saña, -a]*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uşlu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [saña, -a]*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [saña, -a]*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [saña, -a]*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım / Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [saña, -a]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḳu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [saña, -a]*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ / Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [saña, -a]*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [saña, -a]*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper / Yoluña cānum revān idüp fedā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [saña, -a]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum **saña** / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [saña, -a]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum **saña** / Ne

belāya uġradum kim mübtelā
oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [saña, -a]*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm / İy göñül ben daḫi başḳa bir belā
oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [saña, -a]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā **saña** / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül
illā **saña** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [saña, -a]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā **saña** / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül
illā **saña** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [saña, -a]*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi
ʿAẕrā **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [saña, -a]*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine / Göz ider her kūşeden yüz nerges-i
şehlā **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [saña, -a]*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur
ya **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [saña, -a]*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni / ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-
meʾvā **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [saña, -a]*

Dil perīṣāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem / Ḥālümi kim ʿarż ide iy dilber-i
raʿnā **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [saña, -a]*

Cān emānetdür baña gel **saña** teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür
cānum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş / ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū **saña** / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur
ḫū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen", ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimidir. (Sevgili kastedilmektedir.).*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū **saña** / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül / Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül / Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Ḥasret-i ḥālüñle ḳara geydüginden añla kim / ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin / Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ **saña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru **saña** / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru **saña** / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri

āhū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [saña, -a]*

san: *Sanırsın ki II Sanki, güya.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem / **Ṣanasın** āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [ṣanasın, -a, -sın]*

san: *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara / Ṣūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [ṣanma, -ma]*

san: *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.*

Sāḳiyā **şanma** ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [şanma, -ma]*

san: *Düşünmek, sanmak, zannetmek. II Sanki.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp açıldı göñlüm **şanasın** cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [şanasın, -a, -sın]*

san: *"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / **Ṣan** ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [ṣan,]*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ / **Ṣan** penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [ṣan,]*

san-: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr **şandum** nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [şandum, -du, -m]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm / Öyle **şandum** ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [şandum, -du, -m]*

san-: *"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ / **Ṣan** Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [ṣan,]*

san-: *1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.*

Yār yolında ölmeden vehm ider **şanmañ** beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [şanmañ, -ma, -ñ]*

saña: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

İy Muʿīdī **saña** müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [saña,]*

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum **saña** ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [saña,]*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc / İy Muʿīdī ġam **saña** yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 5). [saña,]*

Ruḥ u eşküm **saña** çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [saña,]*

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler **saña** / Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [saña,]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [saña,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī / **Saña** bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [saña,]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı **saña** / Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [saña,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst **saña** kim / Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [saña,]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun **saña** / Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [saña,]*

saña: *İkinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi. (sevgili).*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum **saña** / İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirine yönelme hal eki getirilmiştir.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum **saña** / İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḫş idelüm / **Saña** cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 16, Beyit 2). [saña,]

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim / Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [saña,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [saña,]*

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum **saña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci teklik zamirinin yönelme hâli eki almış şekli (âşıġın, Şairin gönlü).*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [saña,]*

saña: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (Âşık kendisiyle konuşur.).*

Kūy-ı dilber Muʿīdī **saña** yiter / Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [saña,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahış zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi (sevgili yerine).*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ / Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [saña,]*

saña: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ **saña** meyl itse n’ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [saña,]*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç ṣarāb-ı lāle-reng / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [saña,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem / Añsalar Şīrīn’i **saña** intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [saña,]*

Bālā boyuñı göreli düşdi **saña** göñül / Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 1). [saña,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile olur yā

Rab **saña** mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [saña,]*

Ġarežüm **saña** secde itmekdür / Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [saña,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / **Saña** yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [saña,]*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram / Rāhib **saña** ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [saña,]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet olmayup **saña** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [saña,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem / Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 3). [saña,]*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde **saña** / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [saña,]*

Ḫār ü ḫas n'eyler **saña** iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [saña,]*

saña mı ḳaldı: *Sana mı düştü bağlamında sözde soru kalıbıdır.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / **Saña mı ḳaldı** göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [saña mı ḳaldı,]*

şanasın: *Adeta, sanki.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür **şanasın** ṭı fla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [şanasın,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan şancır **şanasın** ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [şanasın,]*

sanʿat: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim / Böyle el virmiş degül hergiz bu **şanʿat** kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 7). [şanʿat,]*

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb / İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur **şanʿat** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 7). [şanʿat,]*

sanʿat: *Edebîlik, üslûbunca.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / **Şanʿat** ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [şanʿat,]*

sanʿat: *Sanat.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz / Mübtelālar **şanʿatidür** gāh nāle gāh enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [şanʿatidür, -i, -dür]*

sanʿat: *Marifet, hüner.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur / Fitne buña **ṣanʿatdür** cevr aña fenn olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [ṣanʿatdür, -dür]*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi / Baḥs idemez benümle bu **ṣanʿatde** cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [ṣanʿatde, -de]*

sanʿat: *Sanat, ustalık, marifet, hüner.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç / Görüp cān virmemek **ṣanʿat** degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [ṣanʿat,]*

sanʿat: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sahip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Gör **ṣanʿatin** ki leblerüñe sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [ṣanʿatin, -i, -n]*

sanʿat: *Ar. Ustalık.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī **ṣanʿat** ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ṣanʿat,]*

Her ṭaraf merdümlerin oynatsa çeşmüñ dir gören / **Ṣanʿat** olmış ol iki hindüya ḳalḳan oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 5). [ṣanʿat,]*

ṣanʿat-: *Sanat.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [ṣanʿatini,]*

sancak: *1. Bayrak 2. Genellikle askeri birliklere verilen, üzeri yazı işlemeli, kenarları saçaklı, gönderli bayrak.*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / Dir ki **sancaḳ** çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [sancaḳ,]*

ṣancı-: *Batmak, saplanmak.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre **ṣancırsın** cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [ṣancırsın,]*

ṣancı-: *Saplanmak, batmak.*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan **ṣancır** ṣana sın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [ṣancır, -r]*

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı **ṣancır** ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [ṣancır, -r]*

ṣancıl-: *Batırılmak, saplanmak.*

Vücūdı şīşe **ṣancılmış** anuñçün / İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [ṣancılmış, -mış]

ṣanem: *Güzel, dilber.*

İy kemān-
ebrū **ṣanem** ḳanum
ḥelāl olsun saña / Ger
sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 5). [ṣanem,]*

ṣanem: *Güzel, dilber.*

Sevdi
Muʿīdī bir **ṣanemi** kim
olupdur / Nāzı ʿitāb ü
şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [ṣanemi, -i]*

ṣanem: *Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.*

Görmedüm bir derd-i
mühlik
iy **ṣanem** [benüm gibi]
/ Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [ṣanem,]*
Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl /
Gör ne
kāfirdür **ṣanem** zeyn
itdi yir yir
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 6). [ṣanem,]*
Luṭfı yüzinden baña
ṭoġmadı bir gün
ol **ṣanem** / Ne ḳażādan
uġradum yā Rab ṣeb-i
hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ṣanem,]*
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler velī /
Saña bühtāndur bu
sözler iy **ṣanem** ḫāṣā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [ṣanem,]*

ṣanem: *Put, büt.*

Ṣol kemān-ebrū **ṣanem** kim
kec-külehdür serv-
ḳadd / Ḳara baġrum
nāvek-i cevriyle ḫūn
eyler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [ṣanem,]*

ṣanem: *1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol **ṣanem** /
Ḫāk-i pāyına düşüp
niçe niçe
yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [ṣanem,]*
Serkeş gerek
iy **ṣanem** ḳaşuñ kim /
Süst olsa kemān oḳını
sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [ṣanem,]*
Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem
iken / Yā Rab ol meh-
liḳāyı kim
sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [ṣanemüñ, -üñ]*
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ
/ **Ṣanem** ḳurı bir
aġaçdur saña göre sözi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [ṣanem,]*
Cevri zamānı
ol **ṣanemüñ** āḫir
olmaġa / Ḫaṭṭı
gelincedür ammā
zamān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [ṣanemüñ, -üñ]*
Niçe elden gitmesün āşüfte
göñlüm iy **ṣanem** /
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar
zülf-i perīşānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [ṣanem,]*
Sen beni derd ile Ferhād
itdüginçün iy **ṣanem** /
Añsalar Şīrīn'i saña

intiḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [ṣanem,]*

Kūyına varduḳca sögse
ol **ṣanem** incinme kim
/ Sen naṣīḥat
diñlemezsin ḳo beni
var iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [ṣanem,]*

Bīgāneler gibi ḳılınursın
Muʿīdīye / Olduñ
meger ki
ol **ṣaneme** āṣnā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 9). [ṣaneme, -e]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-
ı [leb]üñsüz iy **ṣanem** /
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup
ṭamlar gözümden dem-
be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ṣanem,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī ṣol
ḳadar ḫaẕẕ itdi kim /
İtmeye ölince bu ẕevḳi
ferāmūş
iy **ṣanem** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [ṣanem,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar
iñen çoḳdur velī / Saña
beñzer bī-vefāya
olmadum ṭuş
iy **ṣanem** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [ṣanem,]*

Şemselerdür dāġlar zerrīn
kemerdür ḳollarum /
Cism-i sīmīnüñ ne var
itsem der-āġūş
iy **ṣanem** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [ṣanem,]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden
birin ṣaḳınmazuz / Her
ne dirseñ ḫaste göñlüm
yoḳ dimez ḫoş
iy **ṣanem** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ṣanem,]*

Ol **ṣanem** çün bī-vefādur
vāz geldüm sevmezem
/ Bī-vefā sevmek
ḫaṭādur vāz geldüm
sevmezem *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 1). [ṣanem,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş
itse āhum ol **ṣanem** /
Gūyiyā bir ġonçe-i
terdür açılur
bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 6). [ṣanem,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ
evrāḳında ḫaṭṭuñ
iy **ṣanem** / Gel ṭırāş it
anı muṣḥafda ḫaṭā
olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 5). [ṣanem,]*

Öykünürmüş dem-be-dem
ʿanber ṣaçuña
iy **ṣanem** / Bu
günehdendür siyeh-rūy
olduġı müşg-i
Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 2). [ṣanem,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol
hilāl-ebrū **ṣanem** bir
gün / Helāk eyler beni
āḫir ṣeb-i endūh-ı ġam
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [ṣanem,]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi
cemālüñ pertevi /
Kaʿbeveş pür-nūr
olupdur
iy **ṣanem** göñlüm
evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [ṣanem,]*

ṣanem: *Ar .put, güzel.*

Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy **ṣanem** /
Ammā ne çāre saña
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ṣanem,]*

ṣanem: *1 Put. 2.Put gibi güzel sevgili.*

İy **ṣanem** cān içre olsa
vechi var yirüñ senüñ /

Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür
ʿuşşāḳa taṣvīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [ṣanem,]*

ṣanem: *Put II Put gibi güzel sevgili.*

Ol **ṣanem** n'eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup /
Çeşm-i mesti ḫod beni
öldürdi tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ṣanem,]*

ṣanemā: *Ey güzel, ey dilber.*

Deldi yir yir **ṣanemā** sīnemi
peykān-ı müjen /
Māhī-i derd ü belā
ṣaydına atdı
şebeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 5). [ṣanemā,]*
Gül yüzüñ añdı meger dün
gice bülbül **ṣanemā** /
Ki uyutmadı yine
ṣubḥa-dek efgānlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [ṣanemā,]*

ṣanemā: *Ey put gibi olan güzel.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī **ṣanemā** / Seyr-
i serv itmeden āzād ü
semenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ṣanemā,]*

ṣanemi: *Put.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur
oldı ḳorḳaram / Rāhib
saña
ṭapup **ṣanemi** ṣūret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [ṣanemi,]*

ṣanem-i sīmber-: *Gümüş göğüslü sevgili.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi
Muʿīdīye bu kim / Dil
ü cāndan ḳulıdur bir
ṣanem-i
sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [ṣanem-i sīmber-, -üñ]*

ṣanevber: *Çam ağacı (sevgilinin boyu münasebetiyle).*

Tīġ-i reşk ile **ṣanevber** gibi
sīnem ṭoġrarum / Sāye
ol serv-i revānuñ
düşdügince
yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ṣanevber,]*

ṣāniʿ: *Her şeyi sanatla yaratan Allah.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande
ile / Yoġı var eyleyen
üstād-
ı **ṣāniʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ṣāniʿ,]*

ṣanki: *Sanki, güya.*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī] /
Taḫtını yil
götürür **ṣanki** Süleymā
n'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [ṣanki,]*

ṣanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

Göñlümi ḳayġu başupdur
āh-ı derd-ālūddan
/ **Ṣanki** bir ġam-
ḫānedür içi ḳararmış
dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 1). [ṣanki,]*

ṣanma: *Zannetme.*

Māh-ı nevdür
görinen **ṣanma** ki
çerḫüñ zergeri / Tuḥfe
içün bilüñe zerrīn
kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [ṣanma,]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur **şanma** kim / Şāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 3). [şanma,]*

<u>şanma:</u> *Sanma II zannetme.*

Dūşīze **şanma** çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [şanma,]*

Çeşmüñe ḳan dökmegi **şanma** ki müjgān ögredür / Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [şanma,]*

<u>şanma:</u> *Sanma! II Zannetme!.*

Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler / Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [şanma,]*

Şanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [şanma,]*

Merdümleri **şanma** ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [şanma,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde **şanma** kirpik dür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [şanma,]*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿrin **şanma** ḫüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [şanma,]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı **şanma** / Ki aġlar ḫālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 4). [şanma,]*

<u>sanma:</u> *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire **şanmaġıl** / Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [şanmaġıl, -ġıl]*

<u>şanma:</u> *Sanma; zannetme.*

Şanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel / Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [şanma,]*

Ḫaṭ çekdi **şanma** bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [şanma,]*

<u>sanmañ:</u> *Zannetmeyin!.*

Menzil-i Şīrīn’de **sanmañ** cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [sanmañ,]*

<u>sanmañ:</u> *Sanmayın ki, zannetmeyin ki.*

Ṭoldı **şanmañ** dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [şanmañ,]*

sanuram: *Sanmak, zannetmek.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sînemde tasvîr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı **şanuram** ḳarşudad ur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [şanuram,]*

sar: *Sarmak.*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / Tenümi penbe-i dāġa **şaruñ** kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [şaruñ, -uñ]*

sar: *Sarmak, dolamak.*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh / Sîne-be-sîne **şardı** mı ol bed-liḳā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 5). [şardı, -dı]*

sar: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*

Câme vü câmuñ elinden oda yandum nitekim / Sîne-ber-sîne **şarup** yāri öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [şarup, -up]*

sar-: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına **şarup** ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [şarup, -up]*

sar-: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*

Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben / Cismüme n'içün **şaraydı** penbe-i dāġum kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 1). [şaraydı, -ay, -dı]*

sarar: *Sararmak, solmak.*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bîmār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [ṣararup, -up]*

sarāy: *Saray.*

İy ḫvāce genc ü māli Muʿîdîye añma kim / Virmez cihān **sarāyına** künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [sarāyına, -ın, -a]*

ṣarf id: *Harcamak.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [ṣarf id, -er]*

sarı: *Sararmış II sarı.*

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ / Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [ṣarıdur, -dur]*

sarıl-: *Bir şeyin üzerine bir veya*

birkaç kez dolanmak.

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [ṣarılduġında, -dug, -ın, -da]*

<u>şarıl:</u> *Kollarını dolamak, kucaklamak.*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / **Ṣarılur** aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ṣarılur, -ur]*

<u>şaru:</u> *Sarı.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne **ṣaru** to

<u>saʿādet:</u> *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

Yoluña ölmek **saʿādetdür** velī gör ṭāliʿüm Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 7). [saʿādetdür, -dür]*

<u>saʿādet:</u> *Mutlu,kutlu, uğurlu.*

Ne **saʿādetlü** beşersin iy perī-ruḫsāre kim Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [saʿādetlü, -lü]*

<u>saʿādet:</u> *Ar. Mutluluk.*

Çün **saʿādet** sehmidür tīrüñ naşīb olur diyü Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [saʿādet,]*

<u>sabā:</u> *Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.*

Dilden āh itsem yaşum cūş itdügin ʿayb eylemeñ Ḳatı esdükce **ṣabā** deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [ṣabā,]*

<u>sabā:</u> *Ar. Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.*

İy **ṣabā** itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 1). [ṣabā,]*

<u>sabā:</u> *(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.*

Ṣaġ esen olsun **ṣabā** kim būy-i zülfüñ irgürür Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [ṣabā,]*

İy **ṣabā** seyyāḥı yād itme Ḫorāsān illerin Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̱mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 1). [ṣabā,]*

<u>ṣabah:</u> *Sabah.*

Ḫam-ı zülfüñde ḫaddüñsüz mükedderdür göñül ḥāli Ṣabāḥa çıḳmaya gibi be-ġāyet nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 10). [ṣabāḥa, -a]*

Bu gice baḫr olup aḳdı **ṣabāḥ** olınca yaşum ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [ṣabāḥ,]*

<u>ṣabah:</u> *Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman, sabah.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ṣabāḥ,]

sabah: *Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri.*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ṣabāḥ,]*

sabah: *Ar. Sabah.*

Açup gün yüzin ol ser-keş bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 8). [ṣabāḥa, -a]*

sabr: *Üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya **ṣabr** ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 7). [ṣabr,]*

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca **ṣabrum** ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ṣabrum, -um]*

sabr: *Sabır.*

Bende ne ārām u **ṣabr** u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [ṣabr,]*

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma ṣeb-i fürḳatde kim
Ḳılca **ṣabrum** ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ṣabrum, -um]*

sabr: *Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca **ṣabr** ola ne ẕerrece ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ṣabr,]*

sabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

ʿAḳl ü **ṣabr** añma kerem eyle Muʿīdîye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [ṣabr,]*

Ben bu żaʿf ile niçe **ṣabr** ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ senüñ Elbürz ile Ḳāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 11). [ṣabr,]*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür **ṣabr** ü ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 2). [ṣabr,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü **ṣabr** ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 9). [ṣabr,]*

Gitdi elden dīn ü dil **ṣabr** u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy gönül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 3). [ṣabr,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü **ṣabr** ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 10). [ṣabr,]*

İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne **ṣabr** idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 13). [ṣabr,]*

sabr: *Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

ʿAḳl ü **ṣabrum** gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm

kārbārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 11). [ṣabrum, -um]

sabr: *Sabır, dayanma gücü.*

Ḳalmadı ḥicrāna **ṣabrum**
luṭf idüp iy dōstlar
Ḥālüm ol düşmen-baḳışlu yāre iʿlām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [ṣabrum, -um]*

ṣabr it-: *Sabır göstermek, tahammül etmek.*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel
intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [ṣabr it-, -mek]

ṣabr ola: *Sabretmek.*

Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca **ṣabr ola** ne
żerrece ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ṣabr ola, -a]

ṣabr ü karār-: *Sabır ve tahammül.*

Gitdükce yār ṣabr ü
ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [ṣabr ü ḳarār-, -um]

ṣabrī: *Mora Yarımadası şairlerinden Es-seyyid Mehmed Emin Sabrī Efendi H. 1182/ M.1768 yılında Mora'nın Anabolu kasabasında doğmuştur. Lakabı "Karayılan-zāde" olup şiirlerinde "Sabrī" mahlasını kullanmıştır. Sabrī dört yaşındayken geçirmiş olduğu çiçek hastalığından dolayı āmā olmuştur Sabrī yaşadığı dönemde nakībü'l-eşrāflık görevi yaptığı için toplumun ileri gelenlerinin başvuracağı bir kimsedir. Hayatının tamamı Mora'da geçtiği tahmin edilen Sabrī H.1229/ M.1813'de Anabolu'da vefat etmiştir:.*

Kim ola Muʿīdī ile
Ṣabrī'ye muʿāṣır
Her fende müsellem
iki ḳardaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [ṣabrī'ye, -ye]

ṣabrı yoḳ: *Sabırsızlanmak.*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ
añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp
n'eyleye kendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [ṣabrı yoḳ,]

sabrum evrāḳı-: *Sabır yaprakları. II Âşığın sabrı.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf
yüz serv-i gül-ruḫsāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [ṣabrum evrāḳı-,]

saç: *Saç.*

Müşgīn **ṣaçuñ** ṭolaşdı yine
baña ḳorḳaram
Cān riştesini
eylemedin bū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 11). [ṣaçuñ, -uñ]*

Tañ degül ṭop eylesem
başum **ṣaçuñ**
çevgānına
Ölmek içün raḳṣ ura
geldüm belā
meydanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 1). [ṣaçuñ, -uñ]

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla **ṣaçuñ** ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada seçilse
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 3). [ṣaçuñ, -uñ]

Her ṭarafdan ṭop olur biñ
baş **ṣaçuñ** çevgānına
ʿAzm-i meydān
eyleseñ nāz ile cevlān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 11). [ṣaçuñ, -uñ]*

saç: *T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler **şaçalı**
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [şaçalı, -alı]*

saç: *Saç.*

İy Muʿīdī **şaçlaruñ** aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [şaçlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer **şaçlaruñ**
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 5). [şaçlaruñ, -lar, -u, -ñ]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna **şaçınuñ** bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 2). [şaçınuñ, -ı, -n, -uñ]*

saç: *Saç II Sevgilinin saçı.*

İy hilāl-ebrūlar ile āfet-i devrān-ı ʿīd
Çöz **saçuñ** ḥüsnüñde kim bī-ḳadr ola meydān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [saçuñ, -uñ]*

Ṣaçuñı alup gözüme sürmüşem ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 5). [ṣaçuñı, -uñı]*

saç: *Zülf, sevgilinin saçı.*

Gül yüzüñ sünbül **şaçuñ** ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [şaçuñ, -uñ]*

saç: *Saçmak.*

Şanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar **şaçar** mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 6). [şaçar, -ar]*

saç: *Saç, sevgilinin saçı.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ **şaçı** zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [şaçı, -ı]*

saç: *Saç II sevgilinin saçı.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim
Aṣılup **şaçuñda** ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [şaçuñda, -uñ, -da]*

Ḥalḳa idüp **şaçların** yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [şaçların, -ların]*

saç: *Saçtığından beri.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler **şaçalı**
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [şaçalı, -alı]*

saç: *Sevgilinin kıvrım kıvrım saçı.*

Gül yüzüñ sünbül **şaçuñ** ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [şaçuñ, -uñ]*

saç: *Başı kaplayan kıllar, zülüf, sevgilinin saçı.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile **şaçuñ**
Bir ḳalender gibi kim

ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [şaçuñ, -uñ]

Fenn-i fiten içinde **şaçuñ** oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [şaçuñ, -uñ]

saç: *I. Saç II. Sevgilinin saçı.*

Çīndür **şaçuña** Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [şaçuña, -uñ, -a]*

Ḥüsnüñ teferrücinde **şaçuñ** ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [şaçuñ, -u]

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Şaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 12). [şaçlaruñ, -lar, -uñ]

Dil **şaçuña** aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 7). [şaçuña, -uñ, -a]

Naḳd-i ʿömrüm **şaçlaruñ** küfrine ger ḫarc itmeyem
Ṣoñ nefesde adum iy dilber müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 7). [şaçlaruñ, -lar, -uñ]

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān **şaçın** ög anuñ bur [ke]mān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [şaçın, -ın]

saç: *Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber **şaçuña** iy ṣanem
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 3). [şaçuña, -uñ, -a]*

saç: *(Sevgilinin) saçı.*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim **şaçuñ** meftūlına ʿuṣṣāḳı meftūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 2). [şaçuñ, -uñ]

Dimāġ-ı ʿālemi ṣām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 6). [şaçuñ, -uñ]

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 5). [şaçuñ, -uñ]

Devr-i ḥüsnüñde **şaçuñ** zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cününumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 3). [şaçuñ, -uñ]*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet **şaçuñ** küfridür īmānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 4). [şaçuñ, -uñ]

Olur Mecnūn gibi āhūya mūnis
Ṣaçuñ būyın alanlar müşg-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 10). [şaçuñ, -uñ]

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī **şaçuñ** zencīrine
ʿIşḳ içinde ḥāl-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 11). [şaçuñ, -uñ]*

Dil **şaçuñ** zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice

Ḳorḳaram kim bir gün
ol bī-çāre Mecnūn
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 7). [ṣaçuñ, -uñ]

Göñlüm **ṣaçuñ** kemendine
ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol
nā-tüvān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 11). [ṣaçuñ, -uñ]

Laʿlüñe meyl eyleyen
çeksün **ṣaçuñ**
sevdāsını
Çeşme-i ḥayvān
içilmez renc-i ẓulmet
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 3). [ṣaçuñ, -uñ]

saç: *(Sevgilinin) saçı.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy **ṣaçı** Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı
var elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 11). [ṣaçı, -ı]*

saç-: *(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [ṣaçdı, -dı]*

saçı leylī': *Gece - gibi karanlık-saçlı.*

İy Muʿīdī ḳıṣṣa-i Mecnūn
gibi göynüklüdür
Her ġazel kim ol ṣaçı
Leylī'ye irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 14). [ṣaçı leylī', -ye]

saçı zünnār-: *Saçları papaz kuşağı gibi siyah olan sevgili.*

Ḳaṭʿ iderse kendü luṭfıdur
ṣaçı zünnārını
Güç ile ol kāfiri kimse
müselmān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [ṣaçı zünnār-,]

saçıl: *Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.*

Biñ cān biter her gül yirine
ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire **ṣaçılsa**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 6). [ṣaçılsa, -sa]

saçıl-: *Saçılmak, serpilmek.*

Ṣanma **ṣaçıldı** her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser
ʿışḳ odınuñ şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 1). [ṣaçıldı, -dı]

saçınuñ küfri-: *Saçın siyahlığı.*

Maḥşerde yüzi ḳara ḳopar
ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ
ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [ṣaçınuñ küfri-, -n]*

saçmaġ: *Saçmak, dağıtmak.*

Laʿl ü zer elde ne var ise
döküp **ṣaçmaġ** ile
Lāle-ruḥlar bezmine
varur zihī nuḫsend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [ṣaçmaġ,]

ṣad-çāk: *Yüz parça, paramparça.*

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan
geçüp ʿāṣıḳ degül
Cāme-i **ṣad-çāk** ile
āṣüfte destārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [ṣad-çāk,]

ṣadef: *İçinden inci çıkan deniz hayvanı. (aşığın gönlü).*

Umma her ālūde-dāmāndan
maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i
ʿışḳa pāk-dillerdür
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 12). [ṣadef,]*

ṣadef: *İçinde inci bulunan deniz hayvanı. II Yuva, bir şeyin çok bulunduğu yer.*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy
Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın
kʿar-ı deryādan **şadef**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 12). [şadef,]

sadefveş: *Sadef gibi, inci gibi.*
Gör ne şarrāf-ı cihānam kim
şadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı
dür-feşānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 11). [şadefveş,]*

sad-hezārān: *Yüz binlerce II pek çok.*
Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru
dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [şad-hezārān,]*
Bir kez öpdürmez dehānın
şad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol
bī-vefā cān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 13). [şad-hezārān,]

sāf: *Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.*
Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ
İki **şaf** leşkeri var
ġamzelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 4). [şaf,]

saf bağla-: *Sıralı bir şekilde durmak, sıralanmak.*
Ṣaf bağlayunca ġamzesi
meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü
cidāli ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 3). [şaf bağla-,]

saf çek-: *Sıraya dizilmek.*
Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin
gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu
deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [şaf çek-, -di]*

sāf ol-: *Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.*
Cism-i zerdüm yanalı ṣāf
oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ
zer gibi ḳāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 9). [şāf ol-, -dı]

saf tutup: *Sıralanmak, sıraya girmek.*
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında **şaf ṭutup**
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [şaf ṭutup, -up]

saf tutup: *Bir şey karşısında el bağlamak, saf tutmak.*
Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
şan Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında **şaf ṭutup**
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [şaf ṭutup, -up]

şafā: *Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.*
Yār ol hevādadur kim el
şunup ala cānum
Cān bu **şafādadur** kim
el şunsa merḥabādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [şafādadur, -da, -dur]

şafā: *Gönül huzuru/şenliği.*
Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa
niyāzum iy göñül
Meclis-i ʿışḳuñ **şafāsı**
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [şafāsı, -s, -ı]
Veh ki dürd-i derd ile bir
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ
ẕevḳ ü **şafāsı** ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 6). [şafāsı, -s, -ı]

şafā: *Gönül şenliği, neşe, zevk.*
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı
feryād-ı nāyı añma

Ādem helāk olur ol
zevḳ ü **ṣafāyı** añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 2). [ṣafāyı, -y, -ı]

<u>ṣafā:</u> *Eğlence, zevk, neşe; gönül şenliği, huzur.*

V'ey ol perī ḫayāline her
dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup **ṣafā** ile
ṣırça serāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [ṣafā,]

<u>ṣafā:</u> *1. Hac ve umre sırasında Merve Tepesi ile arasında sa'y yapılan tepe. 2. Gönül şenliği, rahat, huzur..*

Merve ḥaḳḳı nūr-ı
ḥüsnüñden **Ṣafā**
bulmazdı cān
Olmasaydı Kaʿbe-i
ʿulyā göñül mīzāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [ṣafā,]

<u>ṣafā:</u> *(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.*

Gördüm ki bir **ṣafā** naẓarı
var anuñ baña
Āyine gibi sīneye
çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [ṣafā,]

Göñlüme düşüp senüñle
itdügim ẕevḳ ü **ṣafā**
Bezm içinde bāde-i
gülgūnı gördüm
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 5). [ṣafā,]

Dün gice aya baḳup cānānı
añdum aġladum
Ol **ṣafā** ile geçen
devrānı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 2). [ṣafā,]

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün
ṣafā vü ẕevḳ anuñdur
kim
Ḫalāṣ olmaġ içün
ġamdan fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [ṣafā,]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna **ṣafā**
Yüzüñi kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 11). [ṣafā,]

<u>ṣafā:</u> *(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü
sīnemde **ṣafā** yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [ṣafā,]

<u>ṣafā:</u> *Ar. Saflık, temizlik.*

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti
Āyīne gibi göñlüme
virüp **ṣafā** yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [ṣafā,]

<u>ṣafā ol-:</u> *Mutlu olmak.*

Oldı çün ḥüsn [ile her yir
zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā
kesb it Muʿīdī çekme
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 26). [ṣafā ol-, -dı]*

<u>ṣafā yok:</u> *Berraklığın kalmaması. II Temiz olmayan su.*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā
Ekṣer olur rehe yaḳın
yirde āb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [ṣafā yoḳ,]

<u>ṣafha-i gül-berge:</u> *Gül yaprağının her bir yüzü.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī
ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir **ṣafḥa-i**
gül-berge mıṣṭar
ḳākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 14). [ṣafḥa-i gül-berge,]

<u>ṣafha-i gülşen:</u> *Gül bahçesi sayfası.*

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ
ile mektūbdur
Bāġa gel kim ṭarf-ı
gülşen ḫūbdur
merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2,

Mısra 3). [ṣafḥa-i gülşen, -de]

sāfī: *Saf, temiz, doğru.*

Niçe bir ümmīdvār olam ṣarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir **ṣāfī** cevāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [ṣāfī,]

sāfī-dil: *Saf, temiz gönüllü (kimse).*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola **ṣāfī-dil** degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [ṣāfī-dil,]

saflar çek-: *Sıraya dizmek, düzene sokmak.*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ senüñ
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 2). [ṣaflar çek-, -lar, -di]*

safrāyī mizāc: *İçe dönük, sıkıntılı, toplumdan kaçan, eksiklik duygusunun hâkim olduğu melankolik mizaç.*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi **ṣafrāyī mizāc** olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 6). [ṣafrāyī mizāc,]*

saġ: *Hayatta, canlı.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde **ṣāġ** u biz selamet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [ṣāġ,]

saġ: *Canlı,sağlam,diri.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī **ṣaġ** varur nā-tüvān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [ṣaġ,]

saġ: *Canlı, sağlam, diri.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī **ṣāġ** olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 13). [ṣāġ,]

saġ esen: *Sağlam esen (rüzgâr).*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [ṣaġ esen,]

saġ ilet: *Sağ (canlı) ulaştır.*

İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [saġ ilet,]

sāġ ol: *Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.*

Ayaġuñ öpmek el virmezse **ṣāġ ol**
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳānīʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 11). [ṣāġ ol,]

sāġer: *F. sagar:İçki bardağı.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür **sāġer**
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [sāġer,]

sāġer: *I. Kadeh. II. Şarap.*

İy göñül **ṣāġer** yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 1). [ṣāġer,]*

sāġer-: *F. sagar:İçki bardağı.*

ʿIşḳ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Naʿresi bezm ehlinüñ meyden mi **sāġerden** midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [sāġerden, -den]*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin

n’ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan
şūrīde **sāġerden** geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [sāġerden, -den]

sāġer-i zer: *Altın kadeh.*

N’ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda seni **şāġer-i zer** leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [şāġer-i zer,]

saġlu şollu: *İki yönden de karşı gelmek.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu şollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [ṣaġlu şollu, -lu, -lu]

saḥīfe: *Sayfa.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān **ṣaḥīfesine** Kevs̱er āyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 8). [ṣaḥīfesine, -si, -n, -e]

sāhil: *Deniz, nehir veya göl kenarı, kıyı, yaka.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum kenār ol baña kim
Bu cihān içinde her deryāda bir **sāhil** gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 6). [sāhil,]

sāḥir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi yaġmur olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [sāḥiri, -i]

sāhir olmışdur: *Sihir yapan, büyücü olmak.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 13). [sāḫir olmışdur, -mış, -dur]

sahn: *Avlu; mekanın ortası, orta yer.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem **ṣaḥnı** kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [ṣaḥnı, -ı]

sahn-ı bāġ: *Bahçenin meydanı.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur semen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 11). [ṣaḥn-ı bāġ, -a]*

ṣaḥn-ı çemen: *Çimen sahnesi, bahçe.*

Baḳmazam bülbül-i şeydā gibi ṣaḥn-ı çemene
Āh kim ḥasret ile döndi yüzüm nesterene
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 17). [ṣaḥn-ı çemen, -e]

ṣaḥn-ı çemenden: *Bahçenin ortası, meydanı.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri **ṣaḥn-ı çemenden** geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [ṣaḥn-ı çemenden, -den]

ṣaḥn-ı gülzār: *Gül bahçesinin meydanı II gül bahçesi.*

Mescide ḳoymazlar ise gel berü meyḫāneye
Cennet olmazsa müyesser **ṣaḥn-ı gülzār** ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 4). [ṣaḥn-ı gülzār,]

ṣaḥn-ı sīne-: *Göğsün ortası II kalbin, gönlün orta yeri.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 9). [ṣaḥn-ı sīne-, -m]*

ṣaḥn-ı sīnem: *Âşığın gönlünün ortası.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [ṣaḥn-ı sīnem, -m]*

ṣaḥrā: *Çöl.*

Deşt ü **ṣaḥrāya** düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı gönül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 7). [ṣaḥrāya, -ya]*

ṣaḥrā: *Kır, ova.*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn gönül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile **ṣaḥrā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 12). [ṣaḥrā,]*

ṣaḥrā: *Kır, ova, çöl.*

Lāle vü şebnem degül **ṣaḥrāda** iy Mecnūn gönül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḥūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [ṣaḥrāda, -da]*

ṣaḥrā: *Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.*

Zīnet-i gülzār-ı **ṣaḥrā** gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [ṣaḥrā,]*
ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları **ṣaḥrā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 4). [ṣaḥrā,]*

ṣaḥrā: *Çöl, kır, ova.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī **ṣaḥrā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 12). [ṣaḥrā,]*
Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ **ṣaḥrāsında** yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 2). [ṣaḥrāsında, -sı, -n, -da]*

ṣaḥrā: *Geniş alan, genişlik, düzlük, ova.*

Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem **ṣaḥrāsı** menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ṣaḥrāsı, -sı]*

ṣaḥrā: *Az eğimli alan, kır, ova; seyir yerlerinin bulunduğu mekanlar.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup **ṣaḥrā** yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 1). [ṣaḥrā,]*

ṣaḥrā-yı ġam-: *Gam çölü.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 14). [ṣaḥrā-yı ġam-, --da]*

sāʿid: *Kolun dirsekle ile bilek arasındaki kısmı.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī **sāʿidüñ**
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [sāʿidüñ, -üñ]*

sāʿid: *(Ar.) Kutlu, uğurlu, mübârek.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ **saʿīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [saʿīd,]*

saʿīd ol: *Kutlu, uğurlu olmak.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [saʿīd ol, -maz]*

sāʿid-i sīmīn şalup: *Sevgilinin gümüş kollarını kaldırması.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca **sāʿid-i sīmīn şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [sāʿid-i sīmīn şalup, -up]*

sāʾil: *(Ar.) Dilenen kimse, dilenci.*

Şükrüm bu ki bir **sāʾil** iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [sāʾil,]*

sā'il: *Sual eden, soran; dilenci.*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar **sā'ilüñ** geldükce ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 4). [sā'ilüñ, -üñ]*

sakallu: *Sakallı. II Yaşlı.*

ʿĀlem cināna beñzedi yir yoḳ **şaḳalluya**
Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 3). [şaḳalluya, -y, -a]*

sākī: *Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.*

Leb-i laʿlüñ ki iy **sāḳī** yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 5). [sāḳī,]*

sākī: *Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Bir cürʿan ile **sāḳī** ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [sāḳī,]*

sākī: *Kadeh, içki sunan.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [sāḳīlerimüz, -ler, -i, -müz]*

sākī: *1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 10). [sāḳī,]*

sākī: *1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [sāḳiyā, -ya]*

Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan baġrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürür encāmı ṣun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 2). [sāḳiyā, -ya]*

sākī: *Kadeh, içki sunan II sevgili.*

İy **sāḳī-i** meh-peyker gül gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir yaşıl çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [sāḳī-i,]

<u>sāḳī:</u> *Kadeh sunan, içki dağıtan. II Ey sâkî!.*

Āl ile almazdı **sāḳī** būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-dīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [sāḳī,]

<u>sāḳī:</u> *Kadeh, içki sunan II Ey sâkî!.*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca **sāḳī** sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [sāḳī,]

<u>sāḳī:</u> *Ey içki dağıtan, kadeh sunan kimse!.*

Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur **sāḳī** getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [sāḳī,]*

<u>sāḳī:</u> *1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [sāḳiyā, -yā]*

Sāḳiyā sünbül şaçuña dil viren āşüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [sāḳiyā, -yā]

İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [sāḳiyā, -yā]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey şun ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [sāḳiyā, -yā]*

<u>sāḳī:</u> *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Laʿl-i meygūnuñ añup derd ile ḳan aġlar gözüm
Bezm içinde her ḳaçan **sāḳī** ḳadeḥ-gerdān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [sāḳī,]*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme **sākī** bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [sākī,]*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ şunmazsa iy **sāḳī** müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [sāḳī,]*

Cām-ı gülgūnı gider **sāḳī** getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [sāḳī,]*

Öpüşmedi **sāḳī** ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [sāḳī,]*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde **sāḳīdür** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [sāḳīdür,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum **sāḳī** dem-ā-dem şun ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [sāḳī,]*

Sāḳī bahār geldi mey-i ergavān gerek
Ḳaşı ġamıyla ḫaste-dilem nūş-ı cān gerek

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 1). [sāḳī,]

sāḳī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [sāḳī,]

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Ṭolu içüp **sāḳīye** gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 11). [sāḳīye, -y, -e]

sākī: *Bir mecliste içki dağıtan kimse.*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye **sāḳī** ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 12). [sāḳī,]

sāḳī: *Içki dağıtan, kadeh sunan kimse II sevgili.*

Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz **sāḳī** açılmaz ḳalb-i maḥzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 10). [sāḳī,]

sāḳī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse I. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse. II. Sevgili.*

Mey gerekmez var iken meclisde iy **sāḳi** lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 3). [sāḳi,]

sākī-i cefā: *Cefa sakisi.*

Şol **sāḳī-i cefā** ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [sāḳī-i cefā,]

sākī-i gül-çihre: *Gül yüzlü (bir) sâki.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir **sāḳī-i gül-çihre** zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [sāḳī-i gül-çihre,]*

sāḳī-i gül-çihre: *Gül yüzlü sâki.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir **sāḳī-i gül-çihre** zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [sāḳī-i gül-çihre,]*

sāḳī-i meclis: *İçki meclisinin sakisi.*

Sāḳī-i meclis ne ʿaceb fitnedür
Bir daḥi bulınmaz ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [sāḳī-i meclis,]

şakın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

Ḫār ü ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 12). [ṣaḳın,]*

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 10). [ṣaḳın,]*

Şol ḫarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan **şaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [ṣaḳın,]*

şakın: *Sakın.*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḫużūr olma **şaḳın**
Bu cihāna bir gelen

ḫoşnūd u rāḥat gitmedi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 13). [ṣaḳın,]

saḳın: *"Aman ha" / "dikkat et".*

Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer ṣebātı yoḳ
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [ṣaḳın,]*

Vaḥşī āhūdur **ṣaḳın** iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [ṣaḳın,]*

Ḳaḫpe ʿavretdür cihān meyl itme **ṣaḳın** ḥüsnine
İy Muʿīdī çün gerek ʿışḳ ehli merd-i pāk-bāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [ṣaḳın,]*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm **ṣaḳın**
Ki yana yana ṣevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [ṣaḳın,]*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maşāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 2). [ṣaḳın,]*

saḳın: *"Aman ha" / "dikkat et".*

II Asla.

Yār idinme düşmeni **ṣaḳın**
Muʿīdī var iken Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [ṣaḳın,]*

saḳın: *"Aman ha!".*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [ṣaḳın,]*

Boynuñ ḳanatmasun ışırup özgeler **ṣaḳın**
Ḫavf eylemez misin düşe boynuña ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [ṣaḳın,]*

saḳın: *1. Hareketsiz olan, hâli üzre duran.*

Eşk ü āhum **sākin** olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [sākin,]*

saḳın: *"Aman ha, sakın, asla" anlamında bir uyarı sözü.*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül
Key **ṣaḳın** düşmen sözidür yāre bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [ṣaḳın,]*

saḳın: *"Aman ha!", "dikkat et!".*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa **ṣaḳın** menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 5). [ṣaḳın,]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki **ṣaḳın** her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 4). [ṣaḳın,]*

Ser-i zülfüñde gözle dūd-ı āhum
Ṣaḳın iy dōst ejderhā deminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 4). [ṣaḳın,]*

Düş ayaġa öp elin yārüñ ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil **ṣaḳın** furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 2). [ṣaḳın,]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan **ṣaḳın**
Nāgehān dīvāne olursın bu sevdādan **ṣaḳın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 1). [ṣaḳın,]*

İpe çek iy dil elüñ zülf-i semensādan **ṣaḳın**

Nāgehān dīvāne
olursın bu sevdādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [şaḳın,]*

Çeşm-i yāre meyl idüp
aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol
bed-meste ġavġādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 4). [şaḳın,]*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i
ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ
baṣarsa yaġmādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 8). [şaḳın,]*

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma
ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ
gözlerler aʿdādan
şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 14). [şaḳın,]*

<u>saḳın-:</u> *Çekinmek, kendini gözetmek, korunmak.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum
yilinden **şaḳınup**
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 9). [şaḳınup, -(u)p]

<u>sākin-i kūy-ı ʿadem:</u> *Yokluk mahallesinin insanı,.*

Gice gündüz olmışam ben
sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne
ḫoş dārü'l emānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 11). [sākin-i kūy-ı ʿadem,]*

<u>sakınmaz:</u> *Sakınmak, geride tutmak.*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden
birin **şaḳınmazuz**
Her ne dirseñ ḫaste
göñlüm yoḳ dimez ḫoş
iy ṣanem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [şaḳınmazuz,]

<u>sākiyā:</u> *Ey saki.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme
kim
Yüz çevirdüm şimdi
tesbīḥ ü muṣallādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 5). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā lāzım degüldür
şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen
ḳılurken bizi cānān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [sāḳiyā,]*

Āftāb-ı cām ile maḥv it
vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar
ḫod-nümālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 8). [sāḳiyā,]

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle
bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi
şehrüñ zāhid-i ṣad-
sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 7). [sāḳiyā,]*

<u>sākiyā:</u> *Ey içki dağıtan!.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde
mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan
olupdur cān u dil
tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [sāḳiyā,]

<u>sākiyā:</u> *Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Ġam degül cān virsem āḫir
cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā**
bir cürʿaña ḳanum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [sāḳiyā,]

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [sāḳiyā,]

Çün bu menzilden Muʿīdī
mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh ṣun bir
cām-ı māl-ā-māl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [sāḳiyā,]

Sāḳiyā dünyā ġamın bir
dem ferāmūş itmege

Mey ṣunup ʿuṣṣāḳı
mest ü bī-ḫaber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā cevr ile baġrum delüp iñletmez idüñ
Ehl-i ʿīş olmasa nāy itdügi efġāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 13). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā** bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [sāḳiyā,]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam **sāḳiyā** bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *Ey saki, ey içki dağıtan, kadeh sunan!.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [sāḳiyā,]*

sāḳiyā: *1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [sāḳiyā,]*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 9). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [sāḳiyā,]*

Gül eyyāmıdur **sāḳiyā** ṭolu ṣun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 7). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 1). [sāḳiyā,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 12). [sāḳiyā,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuṣṣāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [sāḳiyā,]*

saḳla: *Saklamak, gizlemek.*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [saḳlarsam, -r, -sam]*

saḳla: *(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre **şaḳlanur** iy
māh bārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 4). [şaḳlanur, -n, -ur]

sakla: *Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.*
ʿIşḳ içinde bilmezem yā
Rab ne ḥāletdür bu
kim
Gizlü rāzum **şaḳlayam**
didükce dāstān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 10). [şaḳlayam, -y, -a, -m]

sakla: *Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. || Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak.*
Cān gibi sīnemde
saḳlarsam ḥayālüñ
yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [saḳlarsam, -r, -sa, -m]

sakla-: *Saklamak, gizlemek.*
Görüp āhum yilini şemʿ-i
ruḫuñ **şaḳlamaġa**
Pīrehendür ḳatı vālā
ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 7). [şaḳlamaġa, -maġ, -a]

sal: *Bırakmak, yaymak.*
Hīç ögüp ḳanmaz Muʿīdī
ġamze-i ḫūn-rīzüñi
Medḥüñ eyler ḳılıcuñ
her yirde ol miskīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [şalup, -up]*

sal: *Koyvermek, salıvermek.*
Sevdāya **şalupdur** bizi
ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü
siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [şalupdur, -up, -dur]
Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi
şalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i
ter deste deste ḫāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 5). [şalduḳca, -duḳça]

sal: *Bırakmak, göndermek.*
Kühl añma baña gözlerüme
ḫāk-i rehüñ **şal**
Bilmez mi şanursın
beni āḫir naẓarum var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [şal,]
Şalma diyār-ı ġurbete bī-
gāneler gibi
Ben derdmende olmış
iken āşnā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 11). [şalma, -ma]
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i
naḫsum güneş gibi
Şalsañ neẓāre ḫāl-i
siyehkārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 4). [şalsañ, -sa, -ñ]

sal: *Sal.*
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ
kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā
ḳamışdan **sāl** ile deryā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 6). [sāl,]*
Başum ucında gözüm şol
ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi
sāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 8). [sāle, -e]

şal: *Bırakmak, salmak.*
Bu hümāyūn ṭurre midür ya
hümā
Sāye **şalsa** pādşāh olur
gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [şalsa, -sa]*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye **ṣalsa** üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [ṣalsa, -sa]

Başını aşaġa **ṣalup** münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ṣalup, -up]

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların **ṣalup** ḫırāmān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [ṣalup, -up]

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū **ṣalup** durur
Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 15). [ṣalup, -up]*

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme sāye **ṣalmadın**
Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [ṣalmadın, -ma, -dı, -n]*

sal: *1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ **ṣaldı** hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [ṣaldı, -di]

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına **ṣalsa** çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 12). [ṣalsa, -sa]

sal: *Salmak.*

Dem-be-dem āfet **ṣalar** ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 1). [ṣalar, -ar]*

sal: *Bırakmak, göndermek, salmak.*

Göreli ḥālüm yoluñda iy meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın **ṣalup** dilden fiġān eyler ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 4). [ṣalup, -up]

sal: *(saç için) koyvermek, salıvermek.*

Āşkāre çīn **ṣalup** ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 3). [ṣalup, -up]

sal: *Kılıç sallamak bağlamında.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā **ṣalup**
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [ṣalup, -up]

ṣal: *Salmak, bırakmak, yaymak.*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar **ṣalar** il üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 6). [ṣalar, -ar]

ṣal: *Atmak, düşürmek.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye **ṣalalı**
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevṣer yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [ṣalalı, -alı]

sal: *Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara **ṣalan** beni
Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 5). [ṣalan, -an]

sal: *1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet **şaldı** kim
Berḳ-i ḫāṭıf gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [şaldı, -dı]

sal: *1.Çıkarmak.*

Yüz fitne **şaldı** mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [şaldı, -dı]

sal: *1.Salmak.*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Şaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [şaldı, -dı]

sal: *Bırakmak, yaymak, salmak.*

Sünbül-i zülfüñ beni **şalup** uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [şalup, -up]

sal: *Bırakmak, göndermek.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a **şaldum** ne diyem şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [şaldum, -du, -m]

sal: *Bırakmak, göndermek, salmak.*

Sünbül-i zülfüñ beni **şaldı** ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [şaldı, -dı]

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn **şalup**
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [şalup, -up]*

sal: *Sevk etmek, bırakmak, göndermek.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [şalup, -up]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Güyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [şalup, -up]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn **şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [şalup, -up]*

sal: *Yollamak, göndermek, salmak.*

Bir gönül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere **şalar** muʿanber

kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [şalar, -ar]

şal: *Bırakmak, yaymak, salıvermek.*
Āh ü yaşumdan oda cān **şalayum** deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfīl yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 23). [şalayum, -ayum]*

şal: *(Işık, nur, ısı vb.) Yaymak, saçmak; bir kaynaktan etrafa yayılmasını sağlamak; kendinden dışa doğru yayılmasını sağlamak.*
Ya **şaldı** ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [şaldı, -dı]*

şal: *Sal.*
Eşk-i çeşmüm baḥr eger olursa gelmez ʿaynuma
Bu neyistān müjemden iki **sālüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 10). [sālüm,]*

şal-: *Bırakmak ll koymak.*
Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā **şalup** dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [şalup, -up]*

şal-: *Bırakmak, göndermek, salmak.*
Şalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 1). [şalduḳca, -duḳ, -ça]*

şal-: *Atmak, göndermek; açık bırakmak, salmak.*
Lebüñ zülfe **şalar** zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 9). [şalar, -ar]*

şal-: *Bırakmak, salıvermek.*
Gāh oda **şalar** zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [şalar, -ar]*

şal-: *Salmak, bırakmak.*
Didüm öldür beni tek **şalma** hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 9). [şalma, -ma]*

şalāḥ: *Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.*
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 13). [ṣalāḥ,]*

şalġın: *Vermek; ver.*
Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme **şalġın** şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [şalġın,]*

salġın: *Yapmak, inşa etmek.*
Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi **şalġınlar** ṣalar il üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 6). [şalġınlar, -lar]*

sālik-i ʿışḳam: *Aşk yolcusu.*
Nāṣiḥā yolumdan ırma **sālik-i ʿışḳam** beni
ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [sālik-i ʿışḳam, -am]*

salın: *Salınmak, sallanmak.*
Dāne dāne görinen beñlerüñ eyler beni zār

Ḥalḳa ḥalḳa **şalınan** zülf-i perīşānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 4). [şalınan, -an]*

şalın: *Sallanmak.*

Ol perī boynum ḥamāilvār çalmaġ istese
Heykeli ḳomaz **şalınur** boynına eyler dilek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 4). [şalınur, -ur]*

şalın: *Naz ve eda ile yürümek.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile **şalınup**
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [şalınup, -up]*

Serv-i gül-rūyum **şalınduḳca** ḳabā-yı sebz ile
Āh ider ʿāşıḳ gibi ṭāvūs-ı firdevs-i berīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 9). [şalınduḳca, -duḳca]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ var ise
Şalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 6). [şalınup, -up]*

şalın: *Salınmak.*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī **şalındurma** yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 14). [şalındurma,]*

şalın: *Edalı bir biçimde yürümek.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp **şalınıcaḳ** sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [şalınıcaḳ, -ıcak]*

şalın-: *Naz ve eda ile yürümek.*

El arḳasını yirde ḳor inṣāf idüp çenār
Şalınduġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 8). [şalınduġınca, -duġ, -ınca]*

şalın-: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Tenhā **şalınup** ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 11). [şalınup, -up]*

şalınış: *Salınarak yürüme.*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ **şalınışı**
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [şalınışı, -ı]*

şalınmak: *(sevgilinin) naz ve eda ile yürümesi.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [şalınur, -ur]*

şalṭanat bulsa: *Bolluk, bereket, zenginlik; refah, huzur, mutluluk bulmak.*

Salṭanat bulsa maḥaldür sāyesinde ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [salṭanat bulsa, -sa]*

şan: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 6). [saña, -a]*

şan: *Sanki, güya.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 4). [şan,]*

şan: *Sanmak, zannetmek.*

Bezm-i ġamda **şanma** çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe şarāb-ı erġavānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 1). [şanma, -ma]*

Ṣanma şaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 1). [şanma, -ma]*

şan: *Sanki.*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 8). [şan,]*

şan: *Adeta.*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 8). [şanasın, -a, -sın]*

şan: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [şanma, -ma]*

Kühl añma baña gözlerüme ḫāk-i rehüñ ṣal
Bilmez mi **şanursın** beni āḫir naẓarum var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [şanursın, -ur, -sın]*

Nūrānī vü zulmānī iki serv **şanurlar**
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [şanurlar, -ūr, -lar]*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar **şanmañ**
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 7). [şanmañ, -ma, -ñ]*

şan: *Sanki, adeta.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ **şan** Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [şan,]*

şan: *Zannetmek; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.*

Bu ḳadd-i ḫam ile cism-i zerdüm
Kim görse kemān **şanur** müzehheb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [şanur, -ur]*

şan: *Gibi.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [şan,]*

şan: *Sanki, adeta, güya.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ **şan** Ḥabeş sulṭānıdur
Ḳarşusında ṣaf ṭutup dīvān ṭurur müjgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [şan,]*

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker **saña**
Çünki ʿaskersüz

musaḫḫardur yidi
kişver **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [saña, -a]

Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [saña, -a]*

Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña
Gitdi yanup yaḳılup
feryād içün āhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [saña, -a]

Bendeñe ẓulm olduġın
bildürmege şāhum
saña
Gitdi yanup yaḳılup
feryād içün āhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [saña, -a]

Dilde mihrüñ olduġın iy
dōst inkār itme kim
Gün gibi rūşen ḳılur
āh-ı seḥer-gāhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [saña, -a]

Virseler göñlüm ḳabūl
itmez cihānuñ
beglügin
Bende olmaġ iledür bu
ʿizzet ü cāhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [saña, -a]

Niçe kez eksüklügim
gördüñ beni
arturmaduñ
Göreyin çoḳ çoḳ
ʿömürler vire
Allāh'um **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [saña, -a]

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı
cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a
şaldum ne diyem
şāhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [saña, -a]

Yiridür artursa feryādın
Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı
irmez iy māhum **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [saña, -a]

N'ola raḥm itseñ Muʿīdī
bendeñe
Çoḳdan ol bī-çāre
ʿāşıḳdur **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [saña, -a]

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım
degül ʿasker **saña**
Çünki ʿaskersüz
musaḫḫardur yidi
kişver **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [saña, -a]

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar
içre māhsın
Beñzemez buñca
perīveşlerde bir dilber
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [saña, -a]*

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ **saña** beñzer **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [saña, -a]

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ **saña** beñzer **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [saña, -a]

şan: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem
baş kesüp ḳan
dökmege
Şaġlu şollu ṭaḳınırsuñ
yaraşur ḫançer **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [saña, -a]

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum **saña**
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum **saña**
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum **sañadur** devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [sañadur, -a, -dur]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Padişah ve sevgili kastedilir.).*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [saña, -a]*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [saña, -a]*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [saña, -a]*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [saña, -a]*

Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki oldum bende-i hindū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [saña, -a]*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḳu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [saña, -a]*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [saña, -a]*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā
oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [saña, -a]*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [saña, -a]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum **saña**
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [saña, -a]*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum **saña**
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [saña, -a]*

Gāh kendü ḫālüñ aġlarsın gehī derdüm benüm
İy göñül ben daḫi başḳa bir belā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [saña, -a]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā **saña**
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [saña, -a]*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā **saña**
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [saña, -a]*

Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [saña, -a]*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [saña, -a]*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [saña, -a]*

Nāṣiḥā yolumdan ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [saña, -a]*

Dil perīṣāndur Muʿīdī nā-tüvāndur bilmezem
Ḫālümi kim ʿarż ide iy dilber-i raʿnā **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [saña, -a]*

Cān emānetdür baña gel **saña** teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Arturırsın zārumı her laḫẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [saña, -a]*

<u>san:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

18, Mısra 14). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū **saña**
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [saña, -a]*

san: *"Sen", ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimidir. (Sevgili kastedilmektedir.).*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū **saña**
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Ḥasret-i ḫālüñle ḳara geydüginden añla kim
ʿAnber-i sārā olupdur bende-i hindū **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [saña, -a]*

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru **saña**
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [saña, -a]

san: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru **saña**
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū **saña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [saña, -a]

san: *Sanırsın ki II Sanki, güya.*

Eksük olmaz dīdeden
ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [ṣanasın, -a, -sın]

şan: *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ṣanma, -ma]

şan: *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.*

Sāḳiyā **şanma** ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ṣanma, -ma]

şan: *Düşünmek, sanmak, zannetmek. II Sanki.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm **şanasın** cihān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [ṣanasın, -a, -sın]

san: *"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 14). [ṣan,]

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 2). [ṣan,]*

san-: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr **şandum** nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 12). [ṣandum, -du, -m]*

Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle **şandum** ki cihān mülkine sultān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [ṣandum, -du, -m]

san-: *"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.*

Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ṣan,]

san-: *1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.*

Yār yolında ölmeden vehm ider **şanmañ** beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*

saña: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

İy Muʿīdī **saña** müşkil mi gelür ṣīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār içün āsāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 13). [saña,]

Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña

Ḥāl-i perīşānum **saña**
ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 6). [saña,]*

Ac ölürseñ kimseye ʿarż itme hergiz iḥtiyāc
İy Muʿīdī ġam **saña** yitmez mi niʿmet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 10). [saña,]*

Ruḥ u eşküm **saña** çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 7). [saña,]*

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler **saña**
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 7). [saña,]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 9). [saña,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [saña,]*

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı **saña**
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 11). [saña,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst **saña** kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 3). [saña,]*

İy kemān-ebrū ṣanem ḳanum ḥelāl olsun **saña**
Ger sürerseñ alnuña bir ḳatre ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [saña,]*

saña: *İkinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi. (sevgili).*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum **saña**
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirine yönelme hal eki getirilmiştir.*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum **saña**
İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli.*

Nāṣiḥā dünye vü ʿuḳbāyı iki baḥş idelüm
Saña cennet mey-i dil-cū ile gülzār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [saña,]*

Bīm-i cāndan ḫaste göñlüm ol dem āzād oldı kim
Bir naẓar ḫūnī-gözüñ gördüm fedā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [saña,]*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu

devlet kim gedā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [saña,]*

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek.).*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum **saña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci teklik zamirinin yönelme hâli eki almış şekli (âşığın, Şairin gönlü).*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek ṣanʿat degüldür gel bu fenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [saña,]*

saña: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (Âşık kendisiyle konuşur.).*

Kūy-ı dilber Muʿīdī **saña** yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [saña,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahış zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi (sevgili yerine).*

Saña ʿāṣıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [saña,]*

saña: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ **saña** meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [saña,]*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç ṣarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 5). [saña,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i **saña** intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 10). [saña,]*

Bālā boyuñı göreli düşdi **saña** göñül
Kendü eliyle başına aldı belā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 1). [saña,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab **saña** mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [saña,]*

Ġareżüm **saña** secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 3). [saña,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [saña,]*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib **saña** ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 6). [saña,]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup **saña** olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 14). [saña,]*

Saña āsāndur ʿilācum ne ḳadar bīmār isem
Bir ḳıya baḳmaḳ degül mi ḫāṭırum ḫoş eyleyen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 5). [saña,]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde **saña**
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 3). [saña,]

Ḫār ü ḥas n'eyler **saña** iy ḫaste bülbül fārigˇ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 11). [saña,]

saña mı ḳaldı: *Sana mı düştü bağlamında sözde soru kalıbıdır.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 2). [saña mı ḳaldı,]

sanasın: *Adeta, sanki.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme
Bir muʿallimdür **şanasın** ṭıfla Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [şanasın,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan şancır **şanasın** ṭolu peykāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 16). [şanasın,]

sanʿat: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Pāy-māl itse Muʿīdī ehl-i şiʿri ṭañ mı kim
Böyle el virmiş degül hergiz bu **şanʿat** kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 14). [şanʿat,]

Ġam degüldür ne ḳadar berk ise bünyād-ı raḳīb
İy Muʿīdī anı ḳalʿ itmek olur **şanʿat** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 14). [şanʿat,]

sanʿat: *Edebîlik, üslûbunca.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin
Şanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise üstāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 14). [şanʿat,]

sanʿat: *Sanat.*

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar **şanʿatidür** gāh nāle gāh enīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 6). [şanʿatidür, -i, -dür]

sanʿat: *Marifet, hüner.*

Ol ḳaş ile kirpik kim nāvek-figen olmışdur
Fitne buña **şanʿatdür** cevr aña fenn olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [şanʿatdür, -dür]

Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḫs idemez benümle bu **şanʿatde** cānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 4). [şanʿatde, -de]

sanʿat: *Sanat, ustalık, marifet, hüner.*

Saña ben dimezem iy dil nigār-ı pür-fitenden geç
Görüp cān virmemek **şanʿat** degüldür gel bu fenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [şanʿat,]

sanʿat: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sahip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Gör **şanʿatin** ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [şanʿatin, -i, -n]

sanʿat: *Ar. Ustalık.*

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī **şanʿat** ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar
zemīn ü āsmān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 13). [şanʿat,]

Her ṭaraf merdümlerin
oynatsa çeşmüñ dir gören
Ṣanʿat olmış ol iki
hindūya ḳalḳan oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 10). [şanʿat,]

sanʿat-: *Sanat.*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir
āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya
girse gül-efşān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 9). [şanʿatini,]*

sancak: *1. Bayrak 2. Genellikle askeri birliklere verilen, üzeri yazı işlemeli, kenarları saçaklı, gönderli bayrak.*

Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki **sancaḳ** çekdi bir
sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [sancaḳ,]

sancı-: *Batmak, saplanmak.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler
gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre
şancırsın cigerler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 8). [şancırsın,]*

sancı-: *Saplanmak, batmak.*

Gicelerdür kirpigüñ
hecrinde bir dem
uyumaz
Ṭurmadan **şancır**
ṣanasın ṭolu peykāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 16). [şancır, -r]*

Cānuma geçdi bu göñlüm
zaḫmı **şancır** ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden
özge anda peykān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [şancır, -r]

sancıl-: *Batırılmak, saplanmak.*

Vücūdı şīşe **şancılmış**
anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli
rebābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 1). [şancılmış, -mış]

sanem: *Güzel, dilber.*

İy kemān-ebrū **şanem**
ḳanum ḥelāl olsun saña
Ger sürerseñ alnuña bir
ḳatre ḳurbān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 9). [şanem,]

şanem: *Güzel, dilber.*

Sevdi Muʿīdī bir **şanemi**
kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi
ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [şanemi, -i]

şanem: *Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.*

Görmedüm bir derd-i
mühlik iy **şanem**
[benüm gibi]
Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 7). [şanem,]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür **şanem**
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 12). [şanem,]

Luṭfı yüzinden baña
ṭoġmadı bir gün ol
şanem
Ne ḳażādan uġradum
yā Rab şeb-i hicrānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [şanem,]

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu
sözler iy **şanem** ḫāşā

seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [ṣanem,]*

ṣanem: *Put, büt.*

Şol kemān-ebrū **ṣanem** kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [ṣanem,]*

ṣanem: *1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol **ṣanem**
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ṣanem,]*

Serkeş gerek iy **ṣanem** ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [ṣanem,]*

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 3). [ṣanemüñ, -üñ]*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [ṣanem,]*

Cevri zamānı ol **ṣanemüñ** āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [ṣanemüñ, -üñ]*

Niçe elden gitmesün āṣüfte göñlüm iy **ṣanem**
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīṣānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 5). [ṣanem,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy **ṣanem**
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 9). [ṣanem,]*

Kūyına varduḳca sögse ol **ṣanem** incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 7). [ṣanem,]*

Bīgāneler gibi ḳılınursın Muʿīdīye
Olduñ meger ki ol **ṣaneme** āṣnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 18). [ṣaneme, -e]*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy **ṣanem**
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 1). [ṣanem,]*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫazẓ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy **ṣanem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 14). [ṣanem,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy **ṣanem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 10). [ṣanem,]*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy **ṣanem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 6). [ṣanem,]*

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy **ṣanem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 4). [ṣanem,]*

Ol **ṣanem** çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 1). [ṣanem,]*

Gül gibi ḫandān olur ġūş itse āhum ol **ṣanem**

Gūyiyā bir ġonçe-i terdür açılur bāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 11). [ṣanem,]*

Çün ḫaṭādur ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭṭuñ iy **ṣanem**
Gel ṭırāş it anı muṣḥafda ḫaṭā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 9). [ṣanem,]*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy **ṣanem**
Bu günehdendür siyeh-rūy olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 3). [ṣanem,]*

Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū **ṣanem** bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [ṣanem,]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy **ṣanem** göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 2). [ṣanem,]*

ṣanem: *Ar .put, güzel.*

Görseñ Muʿīdī ḫālin esirgerdüñ iy **ṣanem**
Ammā ne çāre saña göz açdurmaz ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [ṣanem,]*

ṣanem: *1 Put. 2.Put gibi güzel sevgili.*

İy **ṣanem** cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḫaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [ṣanem,]*

ṣanem: *Put II Put gibi güzel sevgili.*

Ol **ṣanem** n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [ṣanem,]*

ṣanemā: *Ey güzel, ey dilber.*

Deldi yir yir **ṣanemā** sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 9). [ṣanemā,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül **ṣanemā**
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 5). [ṣanemā,]*

sanemā: *Ey put gibi olan güzel.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī **ṣanemā**
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 13). [ṣanemā,]*

sanemi: *Put.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup **ṣanemi** ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 6). [ṣanemi,]*

ṣanem-i sīmber-: *Gümüş göğüslü sevgili.*

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 14). [ṣanem-i sīmber-, -üñ]*

ṣanevber: *Çam ağacı (sevgilinin boyu münasebetiyle).*

Tīġ-i reşk ile **ṣanevber** gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 11). [ṣanevber,]*

ṣāniʿ: *Her şeyi sanatla yaratan Allah.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı **ṣāniʿ**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 6). [ṣānīʿ,]

sanki: *Sanki, güya.*

Dūd-ı āh [üzre ururʿ ışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür **ṣanki** Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 10). [ṣanki,]*

sanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

Göñlümi ḳayġu başupdur āh-ı derd-ālūddan
Ṣanki bir ġam-ḫānedür içi ḳararmış dūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 2). [ṣanki,]*

ṣanma: *Zannetme.*

Māh-ı nevdür görinen **ṣanma** ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 11). [ṣanma,]*

Cismimüz başdan ayaġa dāġlardur **ṣanma** kim
Ṣāh-ı ʿışḳ iḥsān idüp geydürdi çatmalar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 5). [ṣanma,]*

sanma: *Sanma II zannetme.*

Dūşīze **ṣanma** çerḫi be-ġāyetʿ acūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 15). [ṣanma,]*

Çeşmüñe ḳan dökmegi **ṣanma** ki müjgān ögredür
Baş egüp gūşına şol ebrū-yı fettān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ṣanma,]*

sanma: *Sanma! II Zannetme!.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [ṣanma,]*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [ṣanma,]*

Merdümleri **ṣanma** ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ṣanma,]*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde **ṣanma** kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 7). [ṣanma,]*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿrin **ṣanma** ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 14). [ṣanma,]*

Teb-i ġamdan ʿaraḳ-rīz oldı **ṣanma**
Ki aġlar ḥālüme cismümde her ḳıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 7). [ṣanma,]*

ṣanma: *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire **ṣanmaġıl**
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [ṣanmaġıl, -ġıl]*

ṣanma: *Sanma; zannetme.*

Ṣanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḫamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 11). [ṣanma,]*

Ḫaṭ çekdi **ṣanma** bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı

ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 7). [şanma,]

sanmañ: *Zannetmeyin!.*
Menzil-i Şīrīn'de **sanmañ**
cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş
[Ferhād-ı miskīn]
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 11). [sanmañ,]*

sanmañ: *Sanmayın ki, zannetmeyin ki.*
Ṭoldı **şanmañ** dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 1). [şanmañ,]

sanuram: *Sanmak, zannetmek.*
Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı **şanuram** ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [şanuram,]

sar: *Sarmak.*
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa **şaruñ** kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 6). [şaruñ, -uñ]

sar: *Sarmak, dolamak.*
İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne **şardı** mı ol bed-liḳā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [şardı, -dı]

sar: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*
Câme vü câmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne **şarup** yāri öper leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [şarup, -up]

sar-: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına **şarup** ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 6). [şarup, -up]

sar-: *Çepeçevre çevirmek, dolamak.*
Dirligümde ölmesem cānā ġam-ı ʿışḳuñla ben
Cismüme n'içün **şaraydı** penbe-i dāġum kefen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 2). [şaraydı, -ay, -dı]

sarar: *Sararmak, solmak.*
Şararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 1). [şararup, -up]

sarāy: *Saray.*
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān **sarāyına** künc-i ferāġati
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 14). [sarāyına, -ın, -a]

şarf id: *Harcamak.*
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı şarf ider velī
Bilmez ki olısar şonı vaḳt-i ḥisāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [şarf id, -er]

şarı: *Sararmış II sarı.*
Şarıdur beñzi şemʿüñ baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 1). [şarıdur, -dur]

şarıl-: *Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.*
Şarılduġında kefen baña pīrehen yirine

Sirişk-i dīde yiter
zemzem ü kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 1). [şarılduġında, -dug, -ın, -da]

sarıl: *Kollarını dolamak, kucaklamak.*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur
Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı
ʿüryān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 14). [şarılur, -ur]

şaru: *Sarı.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından
bükülmişdür ten-i
zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne
şaru tozlu kemāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 10). [şaru,]*

şaru: *Sarı.*

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl **şaru** yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl **şaru**
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [şaru,]*

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl **şaru** yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl **şaru**
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 2). [şaru,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 4). [şaru,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür
devrān ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [şaru,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [şaru,]

Bende-i ʿışḳam velīkin
şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir
sulṭān ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [şaru,]

saru: *Sarı renk.*

Saña ʿāşıḳdur mey-i nāb ile
her altun ḳadeḥ
Ol sebebden beñzi
şarudur gözi pür-ḫūn
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [şarudur, -dur]*

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [şaru,]

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān
ḳızıl **şaru** yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [şaru,]

şaru-: *Sarı.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i
derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm
aña ḳabā-yı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 12). [şaruluġ, --luġ]

şat: *Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek II feda etmek.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı
yāre **şatdılar**
Ḥaḳḳā ṭamaʿla
cānlarını oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [şatdılar, -dı, -lar]

satma: *Satmak, Sunmak (beyitte sevgilinin canını feda etmesi sonucu kullanılmıştır. sevgilinin bu hususta aldanmaması anlamında kullanılmıştır.).*

Vaṣluñı **şatma** naḳd-i cān
virene
Ṣaḳın aldanma rāygān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

105, Mısra 5). [ṣatma,]

<u>savar-:</u> *Savar: Sav-, savmak.*

Ġamze tīġin **ṣavarum** dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 1). [ṣavarum, --um]

<u>savaş:</u> *Savaş, mücadele, kavga,uğraş.*

Çeşmüñe gerçi egilüp fitneyi ḳaş añdurur
Kirpigüñ ḫançer ṣunup ol meste **ṣavaş** añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [ṣavaş,]

<u>sav:</u> *Saymak.*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı **ṣayaram** iy māh-ı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 6). [ṣayaram, -ar, -am]

<u>sav:</u> *Saymak.*

Ben müddet-i hecrüñ niçe **ṣayam** ki olupdur
Her sāʿati bir güne güni aya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [ṣayam, -am]

<u>saʿy:</u> *Çaba, gayret, çalışıp çabalama.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege **saʿyüm** bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 9). [saʿyüm, -üm]

<u>saʿy:</u> *Ar. Çalışma, çabalama.*

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ **saʿy** aña bir ẕerre nāfiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 2). [saʿy,]

<u>saʿy itme-:</u> *Çabalamamak, çalışmamak, çabalamasam.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [saʿy itme-, -se, -m]

<u>sayd:</u> *Avlama.*

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā **ṣaydına** atdı şebeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 10). [ṣaydına, -ı, -na]

<u>sayd:</u> *Av.*

Didüm olmaz mürġ-i dil degme kemān-ebrūya **ṣayd**
Didi beñzer görmemişdür ġamze-i ṭīr-efgenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 11). [ṣayd,]

<u>sayd:</u> *Av, avlama, avlanma.*

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ **ṣayd** olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 8). [ṣayd,]

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [ṣayd,]

<u>ṣayd:</u> *1. Av, şikâr. 2. Avlama, avlanma.*

Gitmedi cismüm cihāndan bil ki dilber **ṣaydına**
Kendümi ḥasret kemīngāhında pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 9). [ṣaydına, -ı, -n, -a]

<u>[ṣayd]:</u> *Avlama.*

Dāne-i ḫālüñ görüp dil murġı **[ṣayd]** olsun diyü
Cāna dām-ı ġuṣṣadur sevdā-yı zülf-i ḫam-

be-ḥam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 11). [[ṣayd],]*

sayd-ı mār: *Yılan avı. Yılan avlamak.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup **ṣayd-ı mār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 20). [ṣayd-ı mār, -ı]*

sāye: *Far.Gölge.*

Tāze açılmış gül üzre **sāye-i** sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 5). [sāye-i,]*

Ṣalduḳca **sāye** ḥaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 1). [sāye,]*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 12). [sāye,]*

sāye: *Gölge.*

Ebr-i zülfüñ **sāyesin** ruḫsāruñ üzre dir gören Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [sāyesin, -si, -n]*

sāye: *Far. Gölge II Himaye.*

Ne hümāsın kim daḫi üstüme **sāye** ṣalmadın Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 3). [sāye,]*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [sāye,]*

sāye: *Gölge, himaye, gözetme.*

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [sāye,]*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh **sāye** ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [sāye,]*

Bugün **sāyeñde** āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 13). [sāyeñde, -ñ, -de]*

sāye: *Gölge; yardım, himaye, koruyup gözetme.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [sāyesinde, -si, -nde]*

sāye: *Gölge; yardım, himaye, koruyup gözetme.*

Salṭanat bulsa maḥaldür **sāyesinde** ḳulları
Bir hümādur ʿanberīn-per kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

sāye: *Far. Gölge, gölgelik.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ **sāye** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [sāye,]*

Gāh yanuña senüñ **sāye** geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [sāye,]*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe **sāye** ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i

Kevs̱er yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 3). [sāye,]

Ya ṣaldı ḫaṭuñ **sāye** bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [sāye,]*

Ṣemʿ uyarduḳca ṣeb-i ġamda gelür **sāyem** hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 9). [sāyem, -m]*

sāye ṣal-: *Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.*

Ṣol ḳıymeti güher ki saña gūşvāredür
Bedr-i münīre sāye ṣalar bir sitāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [sāye ṣal-, -ar]*

sāyebān: *Gölgelik; büyük çadır, otağ.*

Ṣāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstinde ḳurulmış **sāyebānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 4). [sāyebānumdur, -um, -dur]*

sāye-i dergāh-: *Dergahının himayesi/ gölgesi.*

İrişürse sāye-i dergāhuña bir gün elüm
Neẕrüm olsun Kaʿbe'de cānumı ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 3). [sāye-i dergāh-,]*

sāye-i serv-i revā-: *Salınan servinin gölgesi.*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 14). [sāye-i serv-i revā-,]*

sāye-i zülf-: *Sevgilinin saçının gölgesi.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 7). [sāye-i zülf-, -üñ, --de]*

sāye-perver: *Gölgelendiren, gölge veren; koruyan.*

Serv-i nāzuñ **sāye-perver** olduġın bilmez misin
Ḳāmetüñsüz iy beni ḫāk ile yeksān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 3). [sāye-perver,]*

sāyesinde: *(Biri veya bir şey) Vesilesiyle, yardımıyla, desteğiyle. ll Gölge.*

Her kişi **sāyesinde** beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 5). [sāyesinde,]*

sāyeveş: *Gölge gibi.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ **sāyeveş** maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 8). [sāyeveş,]*

şaymaz: *Saymamak.*

Güni gün **şaymaz** Muʿīdī görmese meh-pāresin
Āh eger böyle güẕār eylerse eyyāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 13). [şaymaz,]*

sayr: *Hastalık.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı **şayr** u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 6). [şayr,]*

sayrefī: *Sarraf II bir şeyden iyi anlayan kimse.*

Cām-ı laʿlüñ arar Muʿīdī müdām
Ṣayrefīdür hemīşe kān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 14). [ṣayrefīdür, -dür]*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden **ṣayrefī** yāḳūt-ı aḥmer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 14). [ṣayrefī,]*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 4). [ṣayrefī,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 2). [ṣayrefī,]*

ṣayru: *Hasta.*

Gözlerüm **ṣayru** görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 9). [ṣayru,]*

sayru: *Hasta.*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü **ṣayrudur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 18). [ṣayrudur, -dur]*

sayru-: *Hasta.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben **ṣayrudadur**
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [ṣayrudadur, --da, --dur]*

sayyād: *(Ar.) Avcı.*

Nālesinden göñlümüñ āzürde olmazsañ ne ṭañ
Ḫaẕẕ ider **ṣayyād** olan mürġ itdügi feryāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 10). [ṣayyād,]*

sāz: *Çalgı aleti.*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [sāzuñ, -uñ]*

sāz: *Çalgı aleti, kamış.*

Sāz olup żaʿf ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [sāz,]*

sāz: *1. Enstrüman. 2. İcra. 3.ahenk, saz.*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü **sāz** olur āvāz zencīr-i cünün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 10). [sāz,]*

sāz eyle-: *Öğretmek, kavratmak.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [sāz eyle-, -r]*

sebaḳ almış-: *Ders almak; bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.*

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [sebaḳ almış-, -dur]*

sebak sebak: *Ders ders.*

Yazdı ruḫumda ḥālümi eşküm varaḳ varaḳ

Oḳudı ġam risālesini
dil **sebaḳ sebaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 2). [sebaḳ sebaḳ,]

sebaḳdaş-: *Ders arkadaşı.*
Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde **sebaḳdaşlaruz** biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [sebaḳdaşlaruz, --lar, --uz]

sebātı yoḳ: *Sonu olmama, sürekli devam etme.*
Dünyā begüm aḳar ṣuya beñzer **sebātı yoḳ**
Ṣaḳın bu ḥüsn ü devlete aldanma hā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [sebātı yoḳ,]*

sebeb: *Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.*
Derūnum bülbülüñ pür-ḫūn iderken ḫārḫār-ı ġam
Sebeb ne her gice dişler lebini ġonçenüñ jāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 12). [sebeb,]*

sebeb: *Ar. sebep.*
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol **sebebden** ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 10). [sebebden, -den]*

sebeb: *Sebep, neden, gerekçe.*
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne **sebebden** böyle güstāḫāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [sebebden, -den]*
Mātem-i ġamda ser-ā-ser ḳaraya boyanduġım
Şol **sebebdendür** ki oldum bende-i hindū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [sebebdendür, -den, -dir]*

sebeb: *Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.*
Saña ʿāṣıḳdur mey-i nāb ile her altun ḳadeḥ
Ol **sebebden** beñzi ṣarudur gözi pür-ḫūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [sebebden, -den]*

sebeb: *Ar. Neden.*
İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḫ **sebeb** ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [sebeb,]*

sebeb ne-: *Sebep nedir.*
Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 13). [sebeb ne-, -dür]*

sebze: *Çimen, yeşillik.*
Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [sebze,]*
Serv pīrūze-ṣūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [sebze,]*
Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış **sebzede**
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 7). [sebzede, -de]*

sebze: *Yeşillik.*
Bitdi yir yir **sebzeler** gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [sebzeler, -ler]

sebze: *Çimen, yesillik.*

ʿĪş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı **sebzede** gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 4). [sebzede, -de]*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [sebzede, -de]*

sebze: *Çimen, yeşillik.*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 8). [sebzedür, -dür]*

Ḫaṭ degüldür görinen ol rūy-ı āteş-tābda
Sebzedür kim āşkār olmış kenār-ı ābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 2). [sebzedür, -dür]*

sebze: *Yeşillik, çimenlik yer; seyir, gezinti yeri.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [sebzede, -de]*

sebze: *Çayır / çimen.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [sebze,]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 6). [sebze,]*

Sebze başdan ayaġa dil olur āmīn dimege
Ben duʿā ḳılsam el açup gül-i ḫandānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 11). [sebze,]*

sebze vakti: *Bahar mevsimi . yeşillik vakti.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ geldi çün menʿ itme cām-ı laʿlüñi
Sebze vaḳti ʿīş ü nūş eyyāmı ʿişret çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [sebze vaḳti,]*

sebzede: *Yeşillik, çimenlik yer; seyir, gezinti yeri.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni **sebzede**
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [sebzede,]*

sebzezār: *(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.*

Gerçi gözümi eyledi ebr-i bahār ḫaṭṭ
Cān bülbüline oldı güzel **sebzezār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 2). [sebzezār,]*

sebz-ġilāf: *Yeşil kılıf.*

Ḫam-ı ebrūsını reng eyleyüp āl ile nigār
Fitne ḫançerlerine itmiş iki **sebz-ġilāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 10). [sebz-ġilāf,]*

seccāde: *Yere serilip üzerinde namaz kılmaya yarayan eşya.*

Gāh oda ṣalar zülfüñ **seccāde** gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [seccāde,]*

seccāde: *Üzerinde namaz kılınan küçük halı.*

Seccādesini zülfüñ od üzre
döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [seccādesini, -s, -i, -n, -i]

seçil-: *Ayırt edilmek, fark edilmek.*

Çoḳ fitne bilür gerçi
ruḫuñla ṣaçuñ ammā
Fettān olıcaḳ ḫaṭ gibi
arada **seçilse**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 4). [seçilse, --se]

sedd çek: *Bir şeyin önü veya üzerine duvar, bent vb. bir engel koymak II engellemek, bir şeyin gerçekleşmesine engel olmak.*

Gördi cūşın eşkümüñ raḥm
eyleyüp merdümlere
Çekdi ol seyl-ābe
müjgānum ḫaṣ u ḫār
ile sedd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [sedd çek, -di]*

sefer: *Yolculuk.*

ʿAzm eyledüm żarūrī **sefer**
düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem
eyledi çerḫ-i dü-tā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 5). [sefer,]

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

Ya **seferle** defʿ olur ālām-ı
ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu
derdüñ elbet ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 7). [seferle, --le]

sefer: *Sefer, yolculuk.*

İtsem ne var ġamuñla
ʿademden yaña **sefer**
Evvel ḳadem bu yolda
gerek çünki terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [sefer,]

seg-i kūyuñ: *Sevgilinin mahallesinin köpeği.*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla
Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo
geçinsün yaraşur şāʿire
lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 13). [seg-i kūyūñ, --la]*

seg-i kūyuñ: *(Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.*

Ḥaẓẓ ider geçse Muʿīdī **seg-i kūyuñ** yirine
Ki hüner ehli olur
himmet-i sulṭāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 17). [seg-i kūyuñ, -uñ]

sehāb: *Bulut.*

Tā ki dūr olmışdur ol ḫüsn
āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet
ġam **seḫābından**
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 2). [seḫābından, -ı, -n, -dan]*

seher: *Far. Seher vakti.*

Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül ḫālini kim
Giceler mest ü **seher**
zār ü perīṣāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [seher,]

seher: *Sabah olmağa başladığı vakit.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [seḥerden, -den]*

seher: *(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.*

Düşümde dün gice ay
görmüş idüm
Seḥer sen geldüñ oldı
ʿayn-ı vāḳiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 4). [seḥer,]

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü **seḥer**
muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy
dōst müşg-i nāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 5). [seḥer,]

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken **seher**
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 13). [seher,]*

Āh itsem añup yüzüñ
cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş
seherden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 2). [seherden, -den]

seher: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden seyre gitse ol
meh-i nā-mihrbān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [seḫerden, -den]*

seher: *Sabah vakti.*

Gül yüzüñ medḥin **seḫerde**
çünki mürġ-ı cān oḳur
Gūyiyā bir ṭıfl-ı
mektebdür çeküp
efġān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [seḥerde, -de]

seher: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.*

Görse bahār-ı ḥüsnde
ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur
yaz güninüñ **seḫerleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [seḥerleri, -ler, -i]

sehī serv-: *Servi gibi uzun boy.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet
güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne
mest-i dil-rübā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 7). [sehī serv-, --üm]

sehī-ḳadd: *Doğru, düzgün, fidan gibi boylu.*

Ger miyānın ol **sehī-ḳaddüñ** kenāre
çekmeseñ
Ṣiʿr-i mevzūnuñ
Muʿīdī pür-ḫayāl
itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 13). [sehī-ḳaddüñ, -üñ]

sehm-: *Ok.*

Çün saʿādet **sehmidür** tīrüñ
naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp
cān ile dil ḳurbān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [sehmidür,]

sehm-i ġamzeñ: *Gamze oku, süzgün, yan bakış oku II yaralayıcı, delici, öldürücü, avlayıcı süzgün, yan bakış (Divân şiirinde gamze en çok ok ve kılıca benzetilir. Gamze ok olunca yaralamak, delmek, öldürmek, avlamak gibi eylemleri üstlenir. Bir ok olan gamzenin hedefi ise can, gönül, sine, ciğer ve yürektir. Gamzenin ok oluşunun en büyük nedeni kirpik oklarından dolayıdır. Sevgili şöyle süzgün bir bakışıyla yay kaşlarından kirpik oklarını hedefe atar. Sevgili bu okları atmada öyle bir ustadır ki hiç biri hedefini şaşırmaz).*

Muʿārıż oldı göñül cāna
sehm-i ġamzeñ içün
Gel imdi oḳ bıraḳ
ortada kāmrān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [sehm-i ġamzeñ,]*

sekiz cennete: *İslam inancında sekiz adet cennet olduğu genel kabul görmektedir. Bunun başlıca nedeni ise Kur'an'da cennet isimleri olarak; Cennet, Dâru'l-Âhiret, Cennetü'l-Huld, Dâru's-Selâm, Dâru'l-Mukâme, Hüsnâ, Firdevs Cenneti, Me'vâ Cenneti, Naîm Cenneti, Adn Cenneti gibi adların kullanılması ve çoğu din adamının bu adlardan yola çıkarak cennetin sekiz derece ya da adet olduğunu söylemesidir.*

Bir ẕerre **sekiz cennete** yoḳ
meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāṣıḳ-ı
dīdārlaruz biz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [sekiz cennete,]

selām: *Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste **selāmın** gül-i ḫandāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [selāmın, -ı, -n]*

selāmet: *Ar. 1. Belâyâ ve ekdârdan berî olma, sâlimlik. 2. Salim.*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir **selāmet** yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [selāmet,]*

selāmet: *1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir **selāmet** yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [selāmet,]*

selāmet: *Kurtulma, kurtuluş.*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz **selamet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [selamet,]*

selmān: *14.asırda yaşamış, ünlü Fars şairi Selman-ı Saveci.*

Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını **Selmān'e** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [selmān'e, -e]*

selsebîl: *Cennette bir çeşme II Sevgilinin dudakları.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü **Selsebīl** ü cinândan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [selsebīl,]*

selsebîl: *Cennette bir çeşme. II Sevgilinin dudakları.*

İʿtidālinden hevānuñ āb olupdur **selsebil**
ʿĀlemüñ her kūşesi gülzār-ı cennetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 3). [selsebil,]*

semāʿ: *Tasavvuf ehlinin müzik aletleri de çalınarak söylenen neşidelere uyup raksetmeleri I dönme.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar **semāʿa** nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 6). [semāʿa, -a]*

semāʿ eyle-: *Semâ yapmak, dönmek.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 2). [semāʿ eyle-, -r]*

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek; yasemin. Beyitte sevgilinin yanağı yasemin çiçeğine benzetilmiştir.*

ʿĀşıḳam serv ü **semen** seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 9). [semen,]*

semen: *Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. II Sevgilinin yanağı.*

Sebzede serv ü **semen** seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-fırāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [semen,]*

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.,şiirde sevgilinin teni yasemine benzetilir.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı
Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden
āzād ü **semenden** fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 14). [semenden, -den]

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek; yasemin.*

Gül gibi göñlüm açubanı ṣaḥn-ı bāġa gel
Bu dem ki ġonçe nāzük olupdur **semen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 12). [semen,]*

semen beyāżı-: *Yasemin beyazı.*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 10). [semen beyāżı-, --na]*

semenber: *(Fa.) Yasemin göğüslü.*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen **semenber** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 4). [semenber,]*

semend: *Çevik ve gösterişli at.*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni **semendin** yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [semendin, -i, -n]*

semender: *Ateşte yanmayan yahut ateşte yaşayan, tilkiden küçük (masal kabilinden) bir hayvandır. Bazılarına göre fareden büyücek kertenkele şeklinde kuyruğu uzundur yahut Hindistan'da bulunan ve ateşte yanmayan bir kuştur. Ateşten çıktığı sırada yakalanıp tüyünden yapılan mendil ve sarık gibi şeylerin ateşte yanmayacağı rivayet edilmektedir. Kara ve suda yaşayabilen semenderin bir söylentiye göre vücudundan su çıkardığı için ateşte yanmadığı nakledilmektedir.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol **semenderdür** ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [semenderdür, -dür]*

semend-i nāz: *Naz atı.*

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol **semend-i nāz** ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [semend-i nāz,]*

semend-i nāza: *Naz atı. II Sevgili.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim **semend-i nāza** cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [semend-i nāza,]*

semen-sīmā-: *Yasemin yüzlü. II Sevgili.*

İy Muʿīdī sev severseñ ol **semen-sīmāyı** kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [semen-sīmāyı, -(y)ı]*

semm: *Zehir.*

Çeşm-i pür-ḫışmuñ ki nīş-i ḳahrı ben ṣayrudadur
Semmini defʿ itmeye pā-zehr kim āhūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [semmini, -i, -n, -i]*

sen: *Ikinci tekil şahıs.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur **sen** de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [sen,]

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī **sen** aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [sen,]

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki **sen** māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [sen,]*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup şüraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem **sen** ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 6). [sen,]*

Sen perī-peykere ḥükm itmesün aġyār-ı laʿīn
Ne revādur [bu] ki dīv ola musallaṭ melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 3). [sen,]

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre **sen** yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 8). [sen,]

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 5). [sen,]

Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 8). [sen,]

Lāleveş ḫūn olduġına yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur **sen** gül-i ḫandānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 4). [sen,]

Ḥükmüñe maḥkūm ider miydüñ raḳīb-i dīvi **sen**
Laʿl-i nābuñ iy perī mühr-i Süleymān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 9). [sen,]*

Batdı ḳaldı sīne şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [sen,]

Ḫār-ı endūh ile ben zār olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 4). [sen,]

Bende ne ārām u ṣabr u **sende** ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [sende, -de]*

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle **sen**
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 3). [sen,]

Bilüñ gibi beni ġam bir ḫayāle döndürdi
Ki rūze **sen** meh-i bedri hilāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 2). [sen,]

Muʿīdī-ḳuluñı **sen** ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳṣı kemāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 13). [sen,]

sen: *Senin.*

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi **senüñdür**
iy bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 10). [senüñdür, --üñ, --dür]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri.*

Melāḥat burcınuñ ḫurşīdi **sensün**
Naẓīrüñ görmedüm rūy-i zemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 3). [sensün, -sün]

sen: *Ikinci tekil şahıs zamiri.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki **sensüz** nā-tüvān cānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [sensüz, -süz]

sen: *İkinci tekil kişi zamiri. II Sevgili.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki **sensüz** ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [sensüz, -süz]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile **sen** cānāneye cānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [sen,]

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [sen,]

sen: *İkinci teklik şahıs zamiri. II Sensiz, sen olmadan.*

Ḥaḳ bu kim **sensüz** Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 17). [sensüz, -süz]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.*

Hep **senüñ** fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [senüñ, -üñ]

Şanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [sensüz, -süz]

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir **sencileyin** sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [sencileyin, -cileyin]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile **sen** cānāneye cānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [sen,]

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [sen,]

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline **senüñ**
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [senüñ, -(ü)ñ]*

sen: *1- İkinci teklik şahıs zamiri, 2- sevgili.*

Nāfe miskīndür ḥam-ı zülfüñe öykünmez **senüñ**
Bilmezem kimden olupdur bu ḳuru bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [senüñ, -üñ]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.*

Der-miyāndur cān u dil bilüñ ḥayāline **senüñ**
Ḫāk-i pāyuñ küḫline bu çeşm-i giryānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [senüñ, -üñ]*

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (sevgili için).*

Der-miyāndur cān u dil
bilüñ ḫayāline **senüñ**
Ḫāk-i pāyuñ küḥline
bu çeşm-i giryānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Muʿīdī ḥāliş ü muḫliş
ḳuluñdur ḫod bilürsin
sen
Bu sözler ġayrı
vāḳiʿdür inanma iy
yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 23). [sen,]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (sevgili için).*

Nāfe miskīndür ḫam-ı
zülfüñe öykünmez
senüñ
Bilmezem kimden
olupdur bu ḳuru
bühtān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [senüñ, -üñ]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (gönül yerine).*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña
İy göñül **sen** baña derd
ü ben belā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [sen,]

sen: *İkinci teklik şahıs zamirinin yükleme hal eki almış şekli.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı
cihān itdüñ beni
Ben **seni** Allāh'a
ṣaldum ne diyem
şāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [seni, -i]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).*

İy ṣanem **senden** şikāyetler
idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm
idüpdür göge īsā'dan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [senden, -den]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili kastedilerek.).*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī **sen**
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [sen,]

Gitse āhum ṭañ degül **sen**
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [sen,]*

Sen bize bī-gāneveş
deprenme kim
Olmışuz rūz-ı ezelde
āşnā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [sen,]*

Yanuma uġramaz oldı āşnā
bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni
sen eyledüñ iy meh
ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [sen,]*

Bezm içinde zer degül
cānlar niṣār olmaḳ
gerek
Sen ṭurup raḳṣ
urduġınca sāʿid-i sīmīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [sen,]*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz
ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider
sen māh-ı tābānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [sen,]*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz
iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u
biz selamet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [sen,]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Zahid kastedilerek.).*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fārigˇ ol
Zāhidā var yüri **sen**
firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [sen,]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Âşığın kendisi.).*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim **seni** gözler ḥaẕer ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [seni, -i]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilerek).*

Meydān **senüñ** oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *Allah (c.c.) kastedilir.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine **sen** esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek.).*

Çoḳdan ölürdüm **senüñ** ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [senüñ, -üñ]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek).*

N'ola olursa gözüm ḫūn-ı ciger leb-ber-leb
Öper aġzuñda **seni** ṣāġer-i zer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [seni, -i]

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Naẓm ile şöhret viren **sensüñ** Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [sensüñ, -sün]

Ḳaṣd-ı cān iden müjeñdür çeşm-i pür-ḫvābuñ degül
Āl ile göñlüm alan **sensüñ** leb-i nābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 2). [sensüñ, -sün]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili kastedilerek.).*

Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın **senüñ**
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Ṭan degüldür **senden** ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 9). [senden, -den]*

sen: *"Sen" ikici tekil şahıs zamiri.*

Gerçi **saña** girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi yeñi yaḳadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [saña, -a]

sen: *"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 2). [senüñ, -üñ]

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ **senüñ**
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 2). [senüñ, -üñ]

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 4). [senüñ, -üñ]

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Āh ü zār ider iseñ
çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise
Mecnūn mıdur pīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ **senüñ**
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

İy Muʿīdī ʿışḳ ile **sende** kerāmet olmasa
Baş egüp gördükce virmezdi selām ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 13). [sende, -de]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum **senüñ**
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez saña
Hey melek yüzlüm **senüñ** ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Gāh yanuña **senüñ** sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir **senüñ** gibi cefā-pīşe sitemkār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem **senüñ** içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki **senüñ** ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ **senüñ**
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle **senüñ** Veh ki daḥi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 11). [senüñ, -üñ]*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ **senüñ** germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp **senüñ**
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 17). [senüñ, -üñ]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben **senüñ**
Ne revādur sen beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ **senüñ**
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān
eyledi tīrüñ **senüñ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 235,
Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme
her zaḫm-ı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
235, Mısra 8). [senüñ,
-üñ]*

Çün maḥabbet nārına cān
atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola
pervāneveş yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
235, Mısra 10).
[senüñ, -üñ]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i
girih-gīrüñ **senüñ**
Veh ki ben miskīni
Mecnūn itdi zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
236, Mısra 1). [senüñ,
-üñ]*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i
girih-gīrüñ **senüñ**
Veh ki ben miskīni
Mecnūn itdi zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
236, Mısra 2). [senüñ,
-üñ]*

Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ
üstinde her tīrüñ **senüñ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 236,
Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam
gün mi gösterür
Yazuḳdur iy
efendicigüm
pādşācıġum
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 310,
Mısra 13). [sensüz, -
süz]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş
eyler **seni** ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası
gül midür bülbül midür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 114,
Mısra 7). [seni, -i]*

sen: *" Sen" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ḥūr u cennet ʿālemin
dünyāda görmek
isteyen
Sen perī-peykerle
varup eylesün seyrān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
61, Mısra 6). [sen,]*

sen: *" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (güzel sevgili).*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin **sen**
gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ
ādeme bir gül yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 98,
Mısra 5). [sen,]*

Ġam şāhıdur şikāyete varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol başında
yanan būriyā yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 99,
Mısra 9). [sen,]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.*

Güzel çoḳdur velī **sensin**
murādum
Belī encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
135, Mısra 7). [sensin,
-sin]*

Vaʿde-i vaşlı unutduñ
yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm **senden** iy
ḳavli yalan iḳrārsuz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 163,
Mısra 10). [senden, -
den]*

Bir nefes biñ gevher-i yek-
dānedür **senden** baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ
içün eyle iḥsān bir
nefes *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
180, Mısra 7).
[senden, -den]*

Her perī-peyker olur gerçi
sevenden fāriġ
Görmedük ne diyelüm
dünyede **senden** fāriġ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 205,
Mısra 2). [senden, -
den]*

Ḥasretā derdā ki **senden**
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 1). [senden, -den]

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab
seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül
ḳılsa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [seni, -i]

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Gözlerüm yaşı mıdur
senden ıraḳ iden beni
Bu ḳara günler baña
kimdendür aḫterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 13). [senden, -den]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 5). [senden, -den]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamir.*

Defter-i ʿuşşāḳa yazmışsın
raḳībi dutalum
Gel **sen** inṣāf eyle
andan ol bu defterden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 16). [sen,]*

Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi **sen** bī-vefāya
mübtelālardan geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [sen,]

Sen gül-i tersin yirüñ
firdevs-i cennet
bāġıdur
Ben ayaḳ ṭoprağıyam
beñzüm ḥazān
yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [sen,]

Zār göñlümden çıḳar **sen**
cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma
sulṭānum diyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [sen,]*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb
itme dil-teng olduġum
Ġonçeler güldükce **sen**
şīrīn-dehānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [sen,]

Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭoprak Muʿīdī
ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [sen,]

Görüp yol üzre **seni** öyle
vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp
geçdi bilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [seni, -i]

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı
cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem
sen serv-i gül-ruḫsārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [sen,]

Raḥm it bize kim **sen** meh-i
bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice
bīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [sen,]

Ne cevr idersen it severüz
yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı
ṣādıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 4). [sen,]

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar
sipāh-ı ġam beni
Āh eger **sen** şeh-süvāra
bulmayam bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [sen,]

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa
ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā **sen**
ḫār ü ḫasdansın eḫas
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 4). [sen,]

Cāme-i sebz içre **sen** bu
ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 3). [sen,]*

Beni söyletme billāh **seni**
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle
olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [seni, -i]

Buldı ṭut **sen** māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 1). [sen,]*

Sen güzellendükce arturduñ cefā vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [sen,]*

N’eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña **sen** gülsüz gülzār-ı cinândan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [sen,]*

Düşümde dün gice ay görmüş idüm
Seḥer **sen** geldüñ oldı ʿayn-ı vāḳiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 4). [sen,]*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi **sen** ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 6). [sen,]*

Sen kemān-ebrūya ʿāşıḳ geçmesün lāyıḳ degül
İtmeyen cānın ḥavādiṣ tīrine dā’im hedef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 3). [sen,]*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger **sen** bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 14). [sen,]*

Ser virüp sırruñ dimezken ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur **sen** beni bu resme destān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 6). [sen,]*

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 5). [sen,]*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 2). [sen,]*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān’dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 10). [sen,]*

sen: *" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.*

Göklere irse Muʿīdī ādemīlenmez **saña**
Hey melek yüzlüm senüñ ol ayaġuñ ṭopraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [saña, -a]*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün **saña** ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [saña, -a]*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül **saña** ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [saña, -a]*

Ger Muʿīdī **saña** dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [saña, -a]*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki **saña** ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [saña, -a]*

Çün **saña** Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 13). [saña, -a]*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ
meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi **saña** ʿāşıḳ-ı
dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [saña, -a]

Düşde yüzüñ görüp **saña** dil
virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü figānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [saña, -a]

Görseñ Muʿīdī ḥālin
esirgerdüñ iy ṣanem
Ammā ne çāre **saña**
göz açdurmaz ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [saña, -a]*

İy gül-ʿiẕār biz **saña** ʿāşıḳ
degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi
Vāmıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 1). [saña, -a]

Muʿīdī devr-i güldür
tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz
saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 14). [saña, -a]

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ baġrı
yanıḳ
Meger ol daḫi olmış
saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 2). [saña, -a]

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur
saña göre sözi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [saña, -a]

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş
cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar
elde gül-i ter kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 10). [saña, -a]

Cemʿ olup meh-pāreler kim
şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi
besbellüdür yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Dūd-ı āhum göklere
boyanduġından añla
kim
Ḳara çulda ḳor beni
zülf-i girih-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür
göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy
māh taṣvīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 10). [senüñ, -üñ]

Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ
n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez
taḳdīri tedbīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 14). [senüñ, -üñ]

Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna
sen
Gün gibi dördünci ḳat
gökdür meger yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [sen,]*

İy ṣanem cān içre olsa vechi
var yirüñ **senüñ**
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür
ʿuşşāḳa taşvīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [senüñ, -üñ]

İy ṣanem cān içre olsa vechi
var yirüñ **senüñ**
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür
ʿuşşāḳa taşvīrüñ **senüñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 2). [senüñ, -üñ]

Nev-cüvān dilberlere
olmazduñ iy dil
mübtelā
Mürşid-i rāh-ı
maḥabbet olmasa pīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Ḫāne-i dilde becidd ne
maslaḥat var idi kim

Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n’eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n’ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ **senüñ**
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ **senüñ**
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

İy kemān ebrū n’ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n’idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [sen,]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur **senüñ**
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur **senüñ**
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

İçmeden mest eyleyen bir merhabā ṣunan bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam **senüñ**
Cān virürüz biz aña efendüm kerem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

Öldürse ġam degül bizi yoluñda ġam **senüñ**
Cān virürüz biz aña efendüm kerem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ **senüñ**
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür var ise dermānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ **senüñ**
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur

Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ **senüñ**
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ **senüñ**
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Ruḫlaruñ bir tāze gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [sen,]*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa
Mihr-i cān-sūzumladur iy meh **senüñ** zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [sen,]*

Sen baña bu câme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḫālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 1). [sen,]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [sen,]*

Dem dem āh itdükce ben artar **senüñ** zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [senüñ, -üñ]*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir **sen** degülsin mübtelāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 14). [sen,]*

Dehr bāzārında **sen** dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 11). [sen,]*

Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden **senüñ** zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme **sen** kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 10). [sen,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol **senüñ** bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol **senüñ** bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*

Ben ʿadūdan aġlaram **sen** şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [sen,]*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 9). [sen,]*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [sen,]*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı **senüñ** mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ **senüñ**
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden **senüñ** bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma **sen** lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 6). [sen,]*

İy Muʿīdī luṭf-ı ṭabʿına hezārān āferīn Reng-i naẓmuñdan **senüñ** evrāḳ-ı dīvān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 18). [senüñ, -üñ]*

Ger ḥūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki **sen** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 4). [sen,]*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 3). [sen,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 3). [sen,]*

Arayup **sen** mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 1). [sen,]*

Ḥüsn-i Leylī kim işidürsen cemālüñdür **senüñ**
Ḳıṣṣa-i Mecnūn ki dirler dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 7). [senüñ, -üñ]*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḫüsnüñdür **senüñ**
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [senüñ, -üñ]*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun **saña**
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 11). [saña, -a]*

Bende ne cevre taḥammül var ne **sende** merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [sende, -de]*

Murādumdur **senüñ** aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*

Ṭolaşaldan berü **sen** lāle-rūḫuñ sünbüline
Gönlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 5). [sen,]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ **sen** şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [sen,]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 10). [sen,]*

Rūşen iden mihrümi ḫaṭṭuñ hevāsıdur **senüñ**
ʿIşḳ būy-i müşg ile hergiz nihān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

Medḥ ideli Muʿīdī **senüñ** ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 13). [senüñ, -üñ]*

Seyr-i deyr eyler iken añdum [iñen] kāfır **seni**
Ben ki nā-geh bir büt-i [mevzūnı] gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 7). [seni, -i]*

Gönlüme düşüp **senüñle** itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 5). [senüñle, -üñ, -le]*

Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 4). [sen,]*

Germ olup **sen** meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 5). [sen,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 10). [saña, -a]*

Cān ü baş ü dīn ü dil **senden** birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste gönlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 3). [senden, -den]*

Sen ḫasensin ḫüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 7). [sen,]*

Gönlüm **seni** oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [seni, -i]

Çünki ḫūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 4). [saña, -a]

N’ola ben ebre girye ögretsem
Hele **sen** ġonçe gibi ḫandānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 12). [sen,]

Dökelden ḳanumı ḳurbān gibi ol nerges-i ḫūnī
Ḳızıl güllerle zeyn itdüm **senüñ** ʿışḳuñ gülistānın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 4). [senüñ, -üñ]

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda **senüñ**
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 11). [senüñ, -üñ]

Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki sulṭān ḥükm ide gelmez emān cellāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 1). [sen,]

Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı **senüñ** Sebze ile vech-i ḥasen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 5). [senüñ, -üñ]

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben senüñ baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 7). [sen,]*

Sen benüm eşküm görüp raḥm itmedüñ bī-gāneveş
Ben **senüñ** baḥr-i ġamuñda āşnā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 4). [sen,]*

Şād olurduñ **sen** ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 3). [sen,]*

Acıdan deryā gibi **sensin** bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 15). [sensin, -sin]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir **senüñle** ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 8). [senüñle, -üñ, -le]*

Ger Muʿīdīye ḳulumdur diyü cevr eyler iseñ
Niçeler bende olur **saña** bu iḥsānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 14). [saña, -a]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm **sen** şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [sen,]*

Ben ḳara günlünüñ āhı boyanupdur göklere
Ḳuçalı **sen** mehveşi bu āsmānī-pīrehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 10). [sen,]*

Düşmen oldum ḫalḳ ile **sen** dōst olmazsın baña
Kimsenüñ ḫālüm gibi ḥāli digergūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 11). [sen,]*

Cevr oḳı peykānlarıyla ḫāk idersin ʿāḳıbet
Sen kemān-ebrūya bir miskīn hevādār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 6). [sen,]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ **sen** baña
Kimsenüñ cānānesi

aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [sen,]*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi
sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise
ʿömrinde bīdār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 13). [sen,]*

Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez
göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [sen,]*

Var iken kūyuñ **senüñ**
firdevse meyl itmez
göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse
dermān olmasun
Tek **senüñ** cevrüñ
çeküp cān virmek āsān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 2). [senüñ, -üñ]*

Mest ise ġamzeñ **senüñ**
dīvānedür göñlüm
benüm
El-ḥaẕer bir gün arada
nā-gehān ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören
eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet
ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 5). [sen,]*

Sebzede serv ü semen
seyrine meylüm yoḳ
benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı
sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 4). [sen,]*

Dil **senüñ** ḳarşuñda iy
dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılıġı
diñmez gül-i ter var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem
dāġ-ı ʿışḳuñdan **senüñ**
Leblerüñ üstinde şol
ḫāl-i muʿanber var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 7). [senüñ, -üñ]*

Bu ʿişret-ḫānede ʿālem
senüñdür iy gedā
göñlüm
Eger şunmaz ise nā-
gāh elüñde cām-ı Cem
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 11). [senüñdür, -üñ, -dür]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II "Tek başına, yapayalnız, sen olmadan, sensiz" anlamında zarf.*

Çünki **sensüz** ḥālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded
hey derde dermānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 1). [sensüz, -süz]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.*

Āyīne **saña** olsa muḳābil
ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-
dil olanda edeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [saña, -a]*

sen: *"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.*

İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 2). [sensin, -sin]*

sen-: *" Sen" 2. teklik şahıs adılı.*

Ger murāduñ cān ise gel
saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ
üstüme ḫançerler
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [saña, -a]*

Göricek tīre-i baḫtum **saña**
rūşen olsun ol kim

Aşılup ṣaçuñda ḳalan
dil-i nā-tüvān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [saña, -a]

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol
yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek
ölince **saña** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [saña, -a]

sen ki: *Sen ki.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde
leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni
ser-mest ü bed-nām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 1). [sen ki,]*

sen kim-: *Sen Kimsin.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol
yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek
ölince saña yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 13). [sen kim-, -süñ]

sen misin: *Sen misin?.*

İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi dilde **sen misin**
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [sen misin,]

sende: *Sen: İkinci teklik şahıs zamiri.*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı **sende** ḥüsn
ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 4). [sende,]

senden: *Sen: İkinci teklik şahıs zamiri.*

Sevinür ḫaste göñül cāna
lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine
senden baña düşnām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [senden,]*

senden mi ya benden: *Senden mi yoksa, (ya da) benden mi.*

Derd-i dil **senden mi ya**
benden ṭuyuldı
bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā
gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [senden mi ya benden,]

sened: *Dayanak, dayanılacak şey II Delil.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs
idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler
anı çünki bulmaduñ
sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [sened,]*

sened ṭutsam: *Bir yere yerleşmek.*

Ben ser-i kūyuñ **sened**
ṭutsam ne menʿ eyler
aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki
itmez kendü aḳrānıyle
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [sened ṭutsam, -sa, -m]*

seng-i belā-: *Bela taşı.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ
seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa
iḫtiyār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 7). [seng-i belā-, -ya]

seng-i cān: *Can taşı.*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ
ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda
seng-i cān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 14). [seng-i cān,]

seng-i ġuṣṣadan: *Keder taşı.*

Raḥm it ol bimāre kim
derdüñle ṭoprāḳ
düşevüz
Başınuñ altına **seng-i**
ġuṣṣadan bālīn şalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [seng-i ġuṣṣadan, -dan]

seng-i hāre: *Mermer.*

Nerm eylemezse āh ü şiyem
göñlüñe ne ṭañ
Bārān ü bād n'itsün
aña seng-i ḫāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [seng-i ḫāre, -dür]

seng-i mezār: *Mezar taşı.*

Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde zeyn ola **seng-i mezār** ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 14). [seng-i mezār,]

seng-i ta'n: *Ayıplama taşı ‖ Kötüleme, dedikodu.*

Ḳıymetin bilmekde ācizdür göñül ṣarrāfı kim
Kime **seng-i ta'n** kime ḫoş gevher-efşāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 4). [seng-i ta'n,]*

seni: *Sen, ikinci tekil şahıs.*

Daʿvet eyler çün **seni** ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 7). [seni,]

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā **seni**
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 1). [seni,]

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā **seni**
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 2). [seni,]

Baş şalup ḫayrān ḳalıpdur şīve-i reftāruña
Göreli ṣaḥn-ı çemende serv-i ḫoş-bālā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 4). [seni,]

Nāz ile gülzāre ʿazm itseñ beni reşk öldürür
Seyr iderken göre diyü nerges-i şehlā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 6). [seni,]

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 8). [seni,]

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā **seni** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [seni,]*

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 12). [seni,]

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 14). [seni,]

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 6). [seni,]

Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [seni,]

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 12). [seni,]

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 10). [seni,]

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün

böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 8). [seni,]

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 4). [seni,]

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 2). [seni,]

Bī-vefā dildār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
Mā'il-i aġyār imişsün böyle bilmezdüm **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 1). [seni,]

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā **seni**
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 1). [seni,]

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā **seni**
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [seni,]

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 4). [seni,]

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 6). [seni,]

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 8). [seni,]

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne şardı mı ol bed-liḳā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [seni,]

Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 12). [seni,]

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā **seni**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 14). [seni,]

sensüz: *Sensiz.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim **sensüz**
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [sensüz,]

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ Ḫāne **señsüz**
karānūlıḳdur hezārān olsa şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [señsüz,]

sensüz: *Sensiz (Sevgili yerine).*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 9). [sensüz,]

sensüz: *Sensiz, sen olmadan (Sevgili olmadan bağlamında).*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 7). [sensüzin, -in]*

sensüz: *Sen olmadan, sen yokken; sevgiliden ayrı, sevgiliye yakın olmadan.*

Baña biñ kez yigdür ölmek **sensüzin** zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 7). [sensüzin, -in]

sensüz: *Sensiz, sen olmadan.*

Bülbül-i āşüfteyem gülzārı **sensüz** n'ideyüm
Virmezem iki cihāna bir gül-i ḫod-rūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 3). [sensüz,]

senüñ: *Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.*

Ḥall ider yoluña cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda **senüñ** ḥāṣıl idenler meleke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 6). [senüñ,]

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol **senüñ** cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 12). [senüñ,]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek **senüñ**
Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 5). [senüñ,]

Ne ḫoş yaraşdı **senüñ** ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 3). [senüñ,]

senüñ: *Senin.*

Ben bu żaʿf ile niçe ṣabr ideyin cevrüñe kim
Çekemez bār-ı firāḳuñ **senüñ** Elbürz ile Ḳāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 12). [senüñ,]

senüñ: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 12). [senüñ, --ün]*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 6). [senüñ, --ün]*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 8). [senüñ, --ün]*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 14). [senüñ, --ün]*

Ceng idüp dil almaġ içün çeşm-i fettānuñ **senüñ**
Fitne meydānında ṣaflar çekdi müjgānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 1). [senüñ, --ün]*

Leblerüñ nükteyle söz vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 4). [senüñ, --ün]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḫkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 8). [senüñ, --ün]*

İy kemān-ebrū göñül zaḫmını muḫkem baġla kim
Çıḳmayup ḳalsun içinde ḳanlu peykānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 4). [senüñ, --ün]*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ **senüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 6). [senüñ, --ün]*

ser: *(Fars.) Baş, kafa.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır **ser** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 14). [ser,]*

ser: *(Far.) Baş, kafa.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam
oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı
tīġüñle **ser** pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [ser,]*

Dil güzeller zülfinüñ
sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki
sorġuç ile **ser** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [ser,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle **ser** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [ser,]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḫalḳı kim
Ergavānīler giyüp
güllerle **ser** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 8). [ser,]*

ser virüp sırruñ dimezken: *Ağzı çok sıkı olmak, ne olursa olsun sırrını söylememek.*

Ser virüp sırruñ dimezken
ḫalḳa cānā ben senüñ
Ne revādur sen beni bu
resme destān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 5). [ser virüp sırruñ dimezken, -ken]

ser-āġāz eyle: *[diğer şairlerin şiirlerine] başlık yapmak.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-
āġāz eylese ḫoş-ḫvān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 14). [ser-āġāz eyle, -se]*

ser-āġāz eyle-: *Söze başlamak.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara
gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-
āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [ser-āġāz eyle-,]*

ser-āmed: *Başta bulunan, ileri gelen II üstün, kıymetli.*

Fenn-i fiten içinde şaçuñ
oldı **ser-āmed**
Yüz virdüñ aña başuña
binse ʿaceb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [ser-āmed,]

ser-āmed pehlüvān-: *Baş pehlivan.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur
pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim ṣıyup cān ḳalbini
giydi zirihler kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 13). [ser-āmed pehlüvān-, -dur]

ser-ā-ser: *Baştan ayağa, tamamen.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı
bend eyler **ser-ā-ser**
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 12). [ser-ā-ser,]

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ
itdüñ **ser-ā-ser**
cismümi
Yine baña bir firengī-
cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 7). [ser-ā-ser,]

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan
daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın **ser-ā-ser** reng ü ḫayrān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 8). [ser-ā-ser,]

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 10). [ser-ā-ser,]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, tamamen.*

Mātem-i ġamda **ser-ā-ser**
ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki
oldum bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [ser-ā-ser,]*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar
ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni
servüñ **ser-ā-ser** şāḫ
şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [ser-ā-ser,]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı
velī
Ḥasb-i ḥālümdür **ser-ā-ser** yazduġım
efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 14). [ser-ā-ser,]

Hey ne kāfirdür gözüñ kim
ġamzeden ḫançer
çeküp
Yıḳdı cān mülkin **ser-ā-ser** ḳaṣdı
īmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [ser-ā-ser,]

ser-ā-ser: *Baştan başa, bütün, büsbütün.*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı **ser-ā-ser** dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 8). [ser-ā-ser,]

ser-ā-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp
degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i
gülden **ser-ā-ser**
gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 12). [ser-ā-ser,]

ser-be-ser: *Baştan başa.*

Güllerle dīde gülşeni zeyn
oldı **ser-be-ser**
Beñzüm egerçi berg-i
ḥazāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [ser-be-ser,]

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde
ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı
ṭaġları ṣaḥrā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 4). [ser-be-ser,]

Şanma şaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı **ser-be-ser**
ʿışḳ odınuñ şererleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 2). [ser-be-ser,]

ser-be-ser: *Baştan başa, tamamen.*

Ṭoldı göñlüm **ser-be-ser**
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [ser-be-ser,]*

ser-çeşme-i cān: *Can çeşmesi.*

Laʿl-i leb-i nābuñ meger iy
ḫūr-ı perī- ḫū
Ser-çeşme-i cāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 12). [ser-çeşme-i cān, -dur]

ser-çeşme-i cān-: *Can çeşmesi.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [ser-çeşme-i cān-, --dan]*

serd: *Soğuk, sert.*

Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā **serd** olsa
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 8). [serd,]*

Āh-ı serdümden olur ḫaṭṭ-ı
ʿiẕāruñ peydā
Ki hevā **serd** olıcaḳ
nem ṭutar āyīne-i ṣāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 6). [serd,]

serden geçer: *(Bir ideal, bir amaç uğrunda) Ölümü göze almak, ölmeye râzı ve hazır olmak.*

Diñ raḳībe tīġ ile
ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem **serden geçer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [serden geçer,]*

ser-encām: *Başa gelen bir durum veya olay.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz **ser-encāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [ser-encāmum, -um]*

Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur **ser-encāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 6). [ser-encāmum, -um]*

ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan kimse, seçkin, mümtaz.*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler **ser-firāzı** sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 4). [ser-firāzı, -ı]*

ser-firāz olmaḳ: *Önde/ileride gelmek, seçkin olmak.*

Sāyesinde **ser-firāz olmaḳ** dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [ser-fîrāz olmaḳ, -maḳ]*

ser-gerdān: *Şaşkın, perişan ‖ âşık.*

Añmayam çevgān-ı zülfüñ başumı ṭop itdügin
Dir iseñ bir kerre ḥayf oldı bu **ser-gerdānuma** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 10). [ser-gerdānuma, -uma]*

ser-gerdān: *Şaşkın, perişan, başı dönmüş bir şekilde.*

Dil ki **ser-gerdān** olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [ser-gerdān,]*

ser-gerdān: *Başı dönmüş, şaşkın, perişan. II Âşık.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle **ser-gerdān** olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [ser-gerdān,]*

ser-gerdān: *Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, şaşkın, perişan.*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü **ser-gerdān** olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 2). [ser-gerdān,]*

ser-girān ol-: *Çok sarhoş olmak.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden ṣol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [ser-girān ol-, -mak]*

ser-güzeşt: *Macera, baştan geçen haller.*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 3). [ser-güẕeştüm, -üm]*

ser-hoş: *Sarhoş.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿiṣ cezā ol türk-i **ser-ḫoşdan** çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

89, Mısra 10). [ser-ḫoşdan, -dan]

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu ṣun baña kim
Olayın **ser-ḫoş** olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 12). [ser-ḫoş,]*

ser-i kūyında: *(Sevgilinin) mahallesinin başı.*

Ḳo Muʿīdīyi **ser-i kūyında** yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ser-i kūyında, -ı, -n, -da]*

ser-i kūyuñ: *Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.*

Dār-ı şifā iken **ser-i kūyuñ** sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ varur nā-tüvān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 13). [ser-i kūyuñ,]*

ser-i kūyuñ: *Sevgilinin mahallesi.*

Ben **ser-i kūyuñ** sened ṭutsam ne menʿ eyler aʿdū
Ḥaddini bilsüñ ki itmez kendü aḳrānıyle baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ser-i kūyuñ, -uñ]*

ser-i mū-: *Saç kılının ucu.*

Būy-ı cān viren ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [ser-i mū-, -dur]*

ser-i zülf-: *Zülfün ucu.*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḥayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [ser-i zülf-, --üñ, --de]*

ser-i zülf-: *Saç ucu.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [ser-i zülf-, --üñ]*

ser-i zülfüñ: *-Sevgilinin- saçının ucu.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna sevdā-yı **ser-i zülfüñ** uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [ser-i zülfüñ,]*

ser-keş: *Far. İnatçı, dik başlı.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı sergeşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [ser-keşler, -ler]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 7). [ser-keş,]*

ser-keş: *Baş çeken. Eğik olmayan, çok dik olan; dikbaşlı, inatçı, itaatsiz.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzūyı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe **ser-keş** kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ser-keş,]*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzūyı ārāmum ṣıdı
Oḥ niçe **ser-keş** kemāndur olayın ḳurbān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ser-keş,]*

ser-keş: *Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itaatsiz kimse, isyankar.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe **ser-keşdür** ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

288, Mısra 6). [ser-keşdür, -dür]

ser-keş: *Baş çeken, dik başlı, asi, inatçı. II Sevgili.*

Serv gibi **ser-keş** ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [ser-keş,]

Açup gün yüzin ol **ser-keş** bıraḳdı cānuma āteş
Ṣabāḥa ḳarşu kevkebveş dökilür eşk-i ġalṭānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 7). [ser-keş,]

ser-keş-: *Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itaatsiz kimse, isyankar.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ **ser-keşliġ** itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [ser-keşliġ, -liġ]

serkeş: *Dik başlı, kafa tutan.*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [serkeş,]*

ser-mest: *Sarhoş, kendinden geçme.*

Bir cürʿan ile sāḳī **ser-mest** olup ṣuraḥī
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [ser-mest,]*

ser-mest: *Kendinden geçme, sarhoş gibi.*

Çün yüzüñ gören olur **ser-mest** ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [ser-mest,]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi **ser-mest** ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 8). [ser-mest,]*

ser-mest: *Kendinden geçmiş, sarhoş.*

Ḫüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin **ser-mest** olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 10). [ser-mest,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni **ser-mest** ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [ser-mest,]*

ser-nāme: *Mektup, kitap vs. nin başına yazılan yazı.*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 6). [ser-nāme,]*

ser-nigūn: *1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.*

Tīre-baḫt ü **ser-nigūn** olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 7). [ser-nigūn, -dı]*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum **ser-nigūn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 4). [ser-nigūn, -dı]*

serpil: *Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak.*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu **serpilür** nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 8). [serpilür, -ür]*

ser-pūş: *Başa giyilen her türlü kisve.*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḥüsnüñde **ser-pūş** aṣdı ḳandīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 10). [ser-pūş,]

ser-sebz: *(Fa.) Yemyeşil.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen **ser-sebz** ü bārān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 4). [ser-sebz,]

ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ **ser-sebz** olmayınca bāġbān ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 6). [ser-sebz,]

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi **ser-sebz** ü ḫandān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 6). [ser-sebz,]

ser-tā-ser: *Baştan başa.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki **ser-tā-ser** muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 9). [ser-tā-ser,]

serv: *Servi II Sevgilinin uzun boyu.*

Dil virüp ol **serve** düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [serve, -e]

Kenār-ı ābda **serv** olsa ḫoşdur
Gözümden gitmesün ol ḳadd-i dil-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 9). [serv,]

Her **servüñ** ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [servüñ, -ün]

Serv gibi çek elüñ baş ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin pāk-dāmān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 9). [serv,]

serv: *F. servi, selvi.*

Nūrānī vü zulmānī iki **serv** ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [serv,]

ʿĀşıḳam **serv** ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 9). [serv,]

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde **serv** ü sūsenüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 2). [serv,]

serv: *İnce uzun bir ağaç çeşidi. Eski metinlerde servi ve sevgilinin boyu arasında ilgi kurulur.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [serv,]

serv: *Servi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç. II Sevgilinin uzun boyu.*

Ḳatlüme her **serv** olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [serv,]*

serv: *Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin

Hep ḳırardı köküni
servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [servüñ, -üñ]*

serv: *"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.*

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [serv,]*

Çoḳ **serv** yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [serv,]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [serv,]*

Serv pīrūze-ṣürāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 11). [serv,]*

Ḳāmetüñ **servin** mi gördi raḳṣa girdi nāreven
Ġonçe-aġzuñdan ḫaber mi aldı ḫandān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 11). [servin, -in]*

ʿĀṣıḳam **serv** ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [serv,]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 3). [serv,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ **serv** üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 4). [serv,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [serv,]*

serv: *"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. Selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp **servüñ** eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 7). [servüñ, -ün]*

serv: *Boyu, endâmı böyle bir serviyi andıran sevgili.*

Serv irmedi ol ḳāmet-i bālāya ber-ā-ber
Gül bitmedi bu rūy-i dil-ārāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [serv,]*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 216, Mısra 2). [serv,]

serv: *Far. Selvi ağacı.*

Sebzede **serv** ü semen
seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [serv,]

serv ü semenden: *Servi ve yasemin.*

Derūnuñ lāleveş pür dāġ olupdur bāġı
n'eylersün
Nigāruñ ḳadd ü ruḫsārın görüp **serv ü semenden** geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [serv ü semenden, -den]

servi: *Servi ağacı, boyunun uzun olması sebebiyle uzun boylu sevgiliye benzetilen ağaç.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı **servi** kenār
Miṣāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [servi,]

serv-i dil-ārā-: *Gönül süsleyen servi.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 12). [serv-i dil-ārā-, --dan]

serv-i dil-cū-: *Gönül alıcı servi [boylu güzel].*

Dil-i ʿāşıḳda ḳāmetüñ fikri
Bāġ-ı cennetde serv-i dil-cūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [serv-i dil-cū-, -dur]

serv-i dil-cūdan: *Gönül alıcı servi (boylu güzel).*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol **serv-i dil-cūdan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [serv-i dil-cūdan,]*

serv-i dil-cūdur: *Gönül alıcı servi (boylu güzel).*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir **serv-i dil-cūdur** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [serv-i dil-cūdur, -i, -dur]

serv-i dil-cūdur: *Gönül alıcı servi boylu güzel.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ sīneme çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir **serv-i dil-cūdur** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [serv-i dil-cūdur, -dur]

serv-i gül-endām: *Teni gül gibi ve (boyu) servi gibi olan (sevgili).*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir **serv-i gül-endām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 10). [serv-i gül-endām,]*

serv-i gül-ʿiżār: *Gül yanaklı servi, sevgili.*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol **serv-i gül-ʿiżār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [serv-i gül-ʿiżār, -i]

serv-i gül-ʿiẕār: *Gül yanaklı servi boylu güzel (sevgili).*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol **serv-i gül-ʿiẕār** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [serv-i gül-ʿiẕār,]

serv-i gül-ruh: *I. Gül yanaklı sevgili. II. Gül yanaklı, servi boylu sevgili.*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste

eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [serv-i gül-ruḫ, -sın]

serv-i gül-ruh: *Gül yanaklı servi (boylu sevgili).*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [serv-i gül-ruḫ, -sın]

serv-i gül-ruhsār-: *Gül yanaklı sevgili (gül yanaklı, servi boylu sevgili).*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [serv-i gül-ruḫsār-,]

serv-i gül-ruhsāre: *Gül yanaklı servi (boylu) sevgili.*

Ṣad-hezārān **serv-i gül-ruḫsāre** dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [serv-i gül-ruḫsāre, -e]*

serv-i gül-ruhsāre-: *Gül yanaklı servi (boylu) sevgili.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [serv-i gül-ruḫsāre-,]

serv-i gül-ruhsuz: *Gül yanaklı servi (boylu sevgili).*

Nev-bahār eyyāmıdur bir **serv-i gül-ruḫsuz** velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [serv-i gül-ruḫsuz,]

serv-i gülşen-ārā-: *Gülbahçesinin servisi.*

Nāvek olsun cānuma her şāḫ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ seyri serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 6). [serv-i gülşen-ārā-, --dan]*

serv-i hırāmān: *Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol **serv-i ḫırāmān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [serv-i ḫırāmān,]*

serv-i hırāmān: *Salınarak yürüyen servi (Sevgili).*

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol **serv-i ḫırāmān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [serv-i ḫırāmān,]*

serv-i ḫırāmān-: *Salınarak yürüyen servi.*

Geçmeden rīv işlerin alur ḳarārum şu gibi
Şol revişler kim benüm serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [serv-i ḫırāmān-, --um, --da, --dur]

serv-i nāz: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Olalı ol serv-i nāzuñ bāġ-ı vaṣlından cüdā
Ġonçeveş göñlüm açılmaz ḫāṭırum ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 5). [serv-i nāz, -uñ]

serv-i nāz: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Gül bitirür gūyiyā bir **serv-i nāz**
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [serv-i nāz,]

serv-i nāzum: *Nazlı sevgili.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [serv-i nāzum,]*

serv-i nāzum: *Nazlı servi (sevgili).*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [serv-i nāzum, -um]*

serv-i nāzumdan: *Nazlı servi.(Sevgili).*

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [serv-i nāzumdan, -um, -dan]*

serv-i nāzuñ: *Naz servisi (Sevgili).*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol **serv-i nāzuñ** terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [serv-i nāzuñ, -uñ]*

serv-i revān-: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 14). [serv-i revān-, -ı]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUṣṣāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [serv-i revān-,]*

Muʿīdī gögsine geçmiş elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ serv-i revāna mübtelā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 10). [serv-i revān-,]*

serv-i revān: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Bu şīve-i reftār ile ol ḳāmet-i dil-cū
Bir serv-i revāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 8). [serv-i revān, -dur]*

serv-i revāne: *Servi gibi salına salına yürüyen (sevgili).*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup **serv-i revāne** ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 16). [serv-i revāne,]*

serv-i semensādan: *Yasemin ile döşenmiş servi.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol **serv-i semensādan** yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [serv-i semensādan, -dan]*

serv-i ser-keş: *Dik başlı servi.*

Egelden **serv-i ser-keş** ḳaddüñe baş
Ḳapuñda bir gedādur adı āzād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [serv-i ser-keş,]*

serv-kad: *(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [serv-ḳadler, -ler]*

Serv-ḳadler ortasında müntehāsın ḥüsn ile
Nitekim ezhār içinde oldı bī-mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267,*

Mısra 11). [serv-ḳadler, -ler]

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 4). [serv-ḳadler, -ler]*

serv-ḳad: *Servi gibi boyu olan sevgili.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol **serv-ḳad** ʿāṣıḳlara
Ṣūḥ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [serv-ḳad,]*

serv-kad: *Boyu servi gibi uzun olan (sevgili).*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [serv-ḳadler, -ler]*

serv-ḳadd: *Servi boylu.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür **serv-ḳadd**
Ḳara bağrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [serv-ḳadd,]*

serv-ḳāmet: *Servi boylu (güzel) ǁ Sevgili.*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol **serv-ḳāmeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 12). [serv-ḳāmeti, -i]*

serv-ḳāmet: *Servi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).*

Giyüp gülgūn ḳabā ol **serv-ḳāmet**
Ḳoparur āl ile bir gün ḳıyāmet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [serv-ḳāmet,]*

serv-ḳāmet: *Servi boylu. Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.*

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [serv-ḳāmet,]*

serv-kāmet: *Selvi boylu ; selvi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).*

Göñül sevdügin **serv-ḳāmet** gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 1). [serv-ḳāmet,]*

sev: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

Bir büt-i naḳḳāşı **sevdüm** kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [sevdüm, -dü, -m]*

Bir büt-i naḳḳāşı **sevdüm** kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [sevdüm, -dü, -m]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle **seven** yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [seven, -en]*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar **sevüp** dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 2). [sevüp, -üp]*

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

İy Muʿīdī sev **severseñ** ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur

ʿālem bahāristān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [severseñ, -er, -señ]

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile **sevmişem** ol serv-ḳāmeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 12). [sevmişem, -miş, -em]

sev: *Sevgi beslemek, dostluk göstermek.*

Yine **sevdüm** bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [sevdüm, -düm]

sev: *Sevmek.*

Bir gül-i raʿnāyı Muʿīdī **sevüp**
Lāle gibi ġuṣṣası dāġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [sevüp, -üp]*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy Yūsuf-cemāl
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 8). [sevdügim, -dük , -üm]*

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.*

Düşmen olur istemez sevdüklerin meh-pāreler
N'itsün ölsün mi **seven** āşüfte vü bī-çāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [seven, -en]

İy Muʿīdī **sevdügüñ** şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler Süleymān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 13). [sevdügüñ, -düg, -üñ]

sev: *Âşık olmak, gönül vermek.*

Bilmezem n'eyler Muʿīdī **sevdügin** inkār idüp
Ḥasb-i ḥāli gün gibi çünkim ʿiyān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [sevdügin, -dük, -i, -n]*

sev: *Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek. II Âşık olmak.*

Yine **sevdüm** bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [sevdüm, -dü, -m]

Bir hümā **sevdüm** ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [sevdüm, -dü, -m]

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

Göz görüp gönlüm **sevüp** dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [sevüp, -üp]*

sev: *Sevdiğim zamanlarda.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [sevdügimde, -düg, -im, -de]

sev: *Sev- fiilinin olumsuzluk eki almış hâli.*

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim **sevmez**
Sidretü'l-müntehā'yı kim **sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 1). [sevmez, -mez]

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim **sevmez**

Sidretü'l-müntehā'yı
kim **sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 2). [sevmez, -mez]

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı
kim **sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 4). [sevmez, -mez]

Her kişi sāyesinde beglik ider
Bu hümāyūn-ı hümāyı
kim **sevmez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 6). [sevmez, -mez]

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür **sevmez** sükūn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 14). [sevmez, -mez]

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Şol nāzenīni sev **sever** iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdüginçe nāzını eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [sever, -er]

Bir güzel **sever** yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 9). [sever, -er]*

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Ne cevr idersen it **severüz** yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 3). [severüz, -er, -üz]

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek. II Sevilen kişi, sevgili.*

Yine biñ cān ile **sevdüm** bir güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā kim güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 1). [sevdüm, -dü, -m]

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [sevdügin, -dügin]*

Göñül **sevdügin** serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 1). [sevdügin, -dügin]*

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [sevdi, -di]

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Bī-vefā **sevdüm** yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 11). [sevdüm, -dü, -m]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [sevdüm, -dü, -m]

Yine bir āşūb-ı dil **sevdüm** ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 11). [sevdüm, -dü, -m]

sev: *"Sevmek" fiilinin ikinci tekil emir hâli.*

İy Muʿīdī **sev** severseñ ol semen-sīmāyı kim
Gülse güller açılur ʿālem bahāristān olur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [sev,]

Şol nāzenīni **sev** sever iseñ Muʿīdī kim
Çoġ itdügince nāzını eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [sev,]

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

İy Muʿīdī bī-bedeldür mişli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā **sevmek** ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 12). [sevmek, -mek]

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm sevmezem
Bī-vefā **sevmek** ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 2). [sevmek, -mek]

Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar **sevmek** āsān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 10). [sevmek, -mek]

sev-: *Sevmek.*

Çün gördi bir naẓar gözüm iy dil-rübā seni
Sevdüm hezār cān ile ben mübtelā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 2). [sevdüm, -dü, -m]

sev-: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār oldugın içün
Peşīmāndur **sevenler** hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [sevenler, -en, -ler]

sev-: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel **sevdüm** kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [sevdüm, -dü, -m]

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [sevdüm, -dü, -m]

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [sevdüm, -dü, -m]

sev-: *Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm **sevinür**
N'içün olmaya kişi genc-i fırāvāne ferah
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [sevinür, -in, -ür]

sev-: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Bī-mihr iken **sevenlere** [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 1). [sevenlere, -en, -ler, -e]

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

İlāhī Mekke **sevābın** müyesser it aña kim
Elüm alup ilede āstān-ı yāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 11). [sevābın, -ı, -n]

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını*

kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen **sevāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [sevāb,]*

Göñül ki genc-i ġam-ı ʿışḳ ile ḫarāb degül
Ḥarīm-i Kaʿbe ise pāyuma kim **sevāb** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 2). [sevāb,]*

sevād-ı ġamze-i çeşm: *Gözünün yan bakış oku.*

Sevād-ı ġamze-i çeşmüñ olupdur
Cemālüñ muṣḥafında sūre-i Sād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [sevād-ı ġamze-i çeşm, -üñ]*

sevād-ı ʿışḳ: *Aşk Karanlığı.*

Billāh **sevād-ı ʿışḳ** ulu deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [sevād-ı ʿışḳ,]*

sevād-ı zülfüñe: *(Sevgilinin) saçlarının karanlığı.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme **sevād-ı zülfüñe** Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [sevād-ı zülfüñe, -üñ, -e]*

sevdā: *Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun **sevdāda** kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 5). [sevdāda, -da]*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar **sevdāsı** yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 7). [sevdāsı, -sı]*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ **sevdāsı** ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 4). [sevdāsı, -sı]*

El uzadup zülfüñe yalvaruram **sevdāyı** gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 19). [sevdāyı, -yı]*

sevdā: *Aşk, sevgi.*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı **sevdādan** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 14). [sevdādan, -dan]*

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk.*

Sünbülüñ **sevdāsına** şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sevdāsına, -sı, -n, -a]*

sevdā: *Aşk, şiddetli sevgi.*

Dil güzeller zülfinüñ **sevdāsın** almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [sevdāsın, -sın]*

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk, kara sevda.*

Sünbülüñ **sevdāsına** şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sevdāsına, -sı, -n, -a]*

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk.*

Sünbülüñ **sevdāsına**
şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sevdāsına, -sı, -n, -a]

sevdā: *Aşk, sevgi.*
Başda her **sevdā** ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol **sevdā**
ile başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [sevdā,]

sevdā: *Aşırı istek, tutku, arzu, heves // Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*
Didüm ol müşgīn ṣaçuñ çöz
kim düşe **sevdāya** dil
Nāz ile geldi didi bu
ḳuru sevdādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 7). [sevdāya, -y, -a]

sevdā: *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*
Başda her **sevdā** ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol **sevdā**
ile başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [sevdā,]
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ
yolında ḫarc idüp
Bizi bu **sevdā** ile
Mecnūn-miṣāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 6). [sevdā,]*
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne **sevdādur** bu
kim unutdı miskīn
meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [sevdādur, -dur]

sevdā: *Şiddetli sevgi duygusu, aşk.*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup
uzun **sevdālara**
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [sevdālara, -lar, -a]

sevdā: *Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı
ḳurı **sevdālara**
Gül yüzüñ şevḳiyle
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [sevdālara, -lar, -a]

sevdā: *Aşk, sevgi; aşırı sevgiden doğan bir çeşit hastalık; istek, heves, arzu.*
Göñlüm ṭolaşur silsile-i
zülfüñe ġāyet
Olmış bu da **sevdā** ile
dīvāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [sevdā,]

sevdā: *(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*
Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā
sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla
ümmīd-i viṣālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [sevdāsı, -sı]*

sevdā: *1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*
Sevdāya ṣalupdur bizi
ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü
siyehkārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [sevdāya, -y, -a]
Veh ki zülf-i yār ile olmadı
ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet
oldı bu **sevdāda** telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 2). [sevdāda, -da]
İpe çek iy dil elüñ zülf-i
semensādan ṣaḳın
Nāgehān dīvāne
olursın bu **sevdādan**
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 2). [sevdādan, -dan]*

sevdā: *Aşk.*

Her kim cihāna mest ü perīşān gelür geçer
Sevdā-yı çeşm ü zülf ile ḫayrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [sevdā-yı, --yı]*

sevdā: *(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu **sevdā** göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [sevdā,]*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm urup nefes
Başda **sevdā** deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 2). [sevdā,]*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini **sevdā** ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 1). [sevdā,]*

Laʿlüñe meyl eyleyen çeksün ṣaçuñ **sevdāsını**
Çeşme-i ḥayvān içilmez renc-i ẓulmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 3). [sevdāsını, -s, -ı, -n, -ı]*

sevdā-: *Aşırı istek, tutku, arzu, heves // Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [sevdā-yı,]*

sevdā-yı: *Sevda, sevgi. aşk.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile
Cāna **sevdā-yı** ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [sevdā-yı,]*

sevdā-yı būy-ı zülf-i yār: *Sevgilinin saçlarının kokusunun sevdası.*

Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice **sevdā-yı būy-ı zülf-i yār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 4). [sevdā-yı būy-ı zülf-i yār, -yı, -ı, -i]*

sevdā-yı mihr it-: *Yüzünü kara etmek.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 7). [sevdā-yı mihr it-, -düm]*

sevdā-yı serden: *Başa gelen sevda.*

Kemān-ebrūlar oḳına hedef olmaġ ise ḳaṣduñ
Göñül **sevdā-yı serden** çek elüñ pervā-yı tenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [sevdā-yı serden, -den]*

sevdā-yı zencīr-: *Sevda Zincirleri.*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 6). [sevdā-yı zencīr-, -üñ]*

sevdā-yı zülf-: *Saçın sevdası.*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [sevdā-yı zülf-, --ü, --ñ]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 11). [sevdā-yı zülf-, -üñ, --le]*

sevdā-yı zülf: *Saçın sevdası.*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 11). [sevdā-yı zülf, -üñ, -le]*

sevdā-yı zülfi: *Saçının sevdası.*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [sevdā-yı zülfî,]*

sevdā-yı zülf-i yār: *Sevgilinin saçının sevdası; sevgilinin saçının karalığı, siyahlığı.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı **sevdā-yı zülf-i yār** ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 9). [sevdā-yı zülf-i yār,]*

sevdā-zede: *Aşk vurgunu, sevdalı.*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [sevdā-zede,]*

Ben ki **sevdā-zede** oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 1). [sevdā-zede,]*

sevdügim: *Sevdiğim.*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden **sevdügim** ṣūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [sevdügim,]*

sevdügim: *Muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.*

Yār diyü **sevdügim** dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 1). [sevdügim,]*

sevdügim: *Sevdiğim [güzel].*

Bir ṣanemdür **sevdügim** deyr-i cihānda yine kim
Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [sevdügim,]*

Tīre-baḫtum ki **sevdügim** dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [sevdügim,]*

sevdügim bilmezse: *Sevdiğimi bilmezse, anlamaz ise.*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [sevdügim bilmezse,]*

sevdügimi bildüñ: *Sevdiğimi bildi, anladı.*

Çün **sevdügimi bildüñ** işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [sevdügimi bildüñ,]*

sevdük-: *Sevgi duyulan, muhabbet beslenilen kişi.*

Düşmen olur istemez **sevdüklerin** meh-pāreler
N'itsün ölsün mi seven āşüfte vü bī-çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [sevdüklerin, --ler, --in]*

seven: *Aşık.*

Her perī-peyker olur gerçi **sevenden** fāriġ
Görmedük ne diyelüm dünyede senden fāriġ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 1). [sevenden, -den]

sevin: *Sevinç duymak.*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 8). [sevinür, -ür]

sevin: *İstenen veya hoşa giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku.*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [sevinüp, -üp]

sevin: *"Sevinmek"; sevinç duymak, memnun olmak.*

Ṣubḥ-ı ṣādīye **sevinme** ṣām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [sevinme, -me]

sevin-: *Sevinç duymak, mutlu olmak.*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 1). [sevinür, -ür]

sevincümden: *Istenen hoşa giden bir durumun olmasıyla yaşanan çoşku.*

Ġam defʿ olur göñülde **sevincümden** aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 7). [sevincümden,]

sevinme: *Mutluluk, sevinç.*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen var kemīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 13). [sevinme,]

sevme: *Aşık olmamak, bağlanmamak, sevmeme hali.*

Ṣol bī-vefāyı **sevme** ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [sevme,]

sevmeme: *Sevmemek II iyi duygular beslememek.*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 12). [sevmedi,]

sevmez: *Sevmemek.*

Sevmezem didüm görüp āteşde naʿl-i zülfüñi
Ḫavf idüp işkenceden kendüme bühtān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 3). [sevmezem, -em]

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm **sevmezem**
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 1). [sevmezem, -em]

Ol ṣanem çün bī-vefādur vāz geldüm **sevmezem**
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 2). [sevmezem, -em]

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 4). [sevmezem, -em]

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 313, Mısra 6). [sevmezem, -em]

Gāh nāle gāh girye gāh miḥnet gāh ġam
Baña buñlar ne belādur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 8). [sevmezem, -em]

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 10). [sevmezem, -em]

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm **sevmezem**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 12). [sevmezem, -em]

sey: *Ar. Kesretle akan su, hususiyle yağmurdan birikip kesretle akan su.*

Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 9). [seyle, -le]*

seyḥun: *Seyhun nehri.*

Ṭūfān ḳoparsa dīde-i pür-ḫūn didükleri
Yire geçer ḥayā ile **Seyḥun** didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 2). [seyḥun,]

seyl: *Sel. II Gözyaşı.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu **seyl** ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [seyl,]

seyl: *Ar. Sel.*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā **seyline** varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [seyline, -i, -n, -e]*

seyl-āb: *Sel, sel suyu.*

Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm **seyl-āb** aḳıdur cū-be-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 4). [seyl-āb,]

seyl-āb: *I. Sel, sel suyu. II. Âşığın gözyaşları.*

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [seyl-āb,]

seyl-i eşk: *Gözyaşı seli.*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 4). [seyl-i eşk, -üm, -den, -]*

seyl-i revāndur: *Akıp giden ırmak, sel.*

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden **seyl-i revāndur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 4). [seyl-i revāndur, -dur]*

seyr: *Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā **seyr** içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 4). [seyr,]*

Her gün altunlu giyüp **seyr** itdügiçün gün gibi
Çerḫ-i aṭlasdur metaʿ-ı mihrinüñ āvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 423, Mısra 5). [seyr,]

seyr: *Bakmak, seyretmek.*

Nāvek olsun cānuma her ṣāḥ eger kim olmasa
Ḳadd-i yārüñ **seyri** serv-i gülşen-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 6). [seyri, -i]*

Ḥüsnüñi **seyr** itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 3). [seyr,]*

Cemālüñ **seyrine** māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1). [seyrine, -i, -n, -e]*

seyr: *Gezinti, gezme.*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden **seyre** gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [seyre, -e]*

Lāle **seyrin** istemez āşüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [seyrin, -in]*

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze **seyrin** eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [seyrin, -in]*

İy Muʿīdī lāle **seyrin** añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [seyrin, -in]*

seyr: *Seyretme, temaşa.*

ʿĀşıḳam serv ü semen **seyrine** māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 9). [seyrine, -i, -n, -e]*

seyr: *Ar. seyir, bakma, yürüme, yürüyüş.*

Nār-ı ʿışḳuñ lāleveş dāġ urdı çünkim baġruma
Bāġ-ı ḥüsnüñsüz beni gül **seyri** ḫandān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [seyri, -i]*

seyr: *Gezinti, gezme.*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ **seyrini** sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 1). [seyrini, -i, -n, -i]*

seyr: *Gezmek, gezinmek, temaşa etmek.*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḫerden **seyre** gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [seyre, -e]*

seyr: *Bakma, seyretme, temaşa.*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen **seyriyle** kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [seyriyle, -i, -y, -le]*

seyr: *Ar. Bakma, görme.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ **seyr** ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [seyr,]*

Sebzede serv ü semen **seyrine** meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355,*

Mısra 3). [seyrine, -i, -n, -e]

seyr: *(Ar.) Yürüyüş, yürüme, gidiş.*

Tenhā ṣalınup ne **seyr** idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 11). [seyr,]

İki cihānı **seyr** iderüz bir ayaḳda biz
Cām-ı belāyı nūş ideli Cem degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 9). [seyr,]

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye **seyr** ü temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 4). [seyr,]*

seyr id-: *Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 11). [seyr id-, -en]*

Lāleler cāmında seyr idüp ṣarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi gelmişdür demi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 9). [seyr id-, -üp]*

seyr id-: *Bakmak,gözlemek.*

Ḫaste eyler nergesi çeşm-i sitemkāruñ senüñ
Gül yüzüñ seyr iden olur bülbül-i zāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 18). [seyr id-, -en]*

seyr id-: *İzlemek, bakmak, seyretmek.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 2). [seyr id-, -e]*

seyr idelden: *Bakmak, temaşa etmek.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ bahāristānını
Eylerem bülbüllere ḳarşu gülistān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [seyr idelden, -el, -den]*

seyr idelden: *Bakmak, izlemek.*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [seyr idelden, -elden]*

seyr iden: *Bakmak, izlemek.*

Lāle-ruḫsāruñ gören gül-berg-i aḥmerden geçer
Seyr iden ay alnuñı ḫurşīd-i ḫāverden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [seyr iden,]*

seyr idüp: *Seyretmek. II Bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, bakmak.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın **seyr idüp**
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [seyr idüp,]*

seyr idüp: *Uzaktan bakıp karışmama.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [seyr idüp,]*

seyr it: *İzlemek. Temaşa etmek.*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile **seyr it** Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 13). [seyr it,]*

seyr it: *Seyretmek, bakmak.*

Hevā şemşīri teʾs̲īrin
cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ **seyr it** anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [seyr it,]*

seyr itdi: *Seyretmek, bakmak.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki **seyr itdi** baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [seyr itdi, -di]*

seyrân: *Gezme, gezinme.*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi **seyrān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 6). [seyrān,]*

Ḥamdülillāh irdi ʿīd eyyāmı **seyrān** günleri
ʿAzm-i meydān eyle imdi geldi cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 1). [seyrān,]*

seyrân: *Gezip dolaşma, gezme, gezinti; bakıp seyretme, temâşâ.*

Gāh nārencī giyüp **seyrāne** çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca yüz āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 3). [seyrāne, -e]*

seyrān id-: *Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.*

Ol gözleri āhū yine mestāne vü bī-bāk
Seyrān ide çıḳmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 14). [seyrān id-, -e]*

seyrān-ı ʿīd eyle: *Bayram gezmesine çıkmak.*

Ḥūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle varup eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [seyrān-ı ʿīd eyle, -sün]*

seyre çık: *Gezmeye, dolaşmaya çıkmak.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [seyre çıḳ, -up]*

seyr-i bāġ it-: *Bağ-bahçe gezmek.*

Ḥāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 5). [seyr-i bāġ it-, -düm]*

seyr-i serv: *Servi seyretmek.*

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 14). [seyr-i serv,]*

seyriyle: *Seyretme, izleme, bakma.*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ **seyriyle** kim sensüz
Gözüme dūd olur sünbül çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 11). [seyriyle, -i, -(y)le]*

seyyāḥ: *Gezen, gezgin.*

İy ṣabā **seyyāḥı** yād itme Ḫorāsān illerin
Kim ḳoyup gitmez göñül abdālı ʿOs̲mān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 1). [seyyāḥı, -ı]*

sı: *Kırmak, kesmek, bozmak.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum **şıdı**
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [şıdı, -dı]

sı: *Kırma!.*

İy ḫvāce var benüm **şıma** dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [şıma, -ma]

sı: *Bozmak, çiğnemek.*

Hīç egilmez ḳaşlaruñ bāzū-yı ārāmum **şıdı**
Oḥ niçe ser-keş kemāndur olayın ḳurbān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [şıdı, -dı]

sı-: *Dil bağlamında gönül kırmak, gönül incitmek.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ **şıma** didüm didi
Ṣāʿirüñ şınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [şıma, -ma]

sı-: *Yenmek, mağlup etmek.*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim **şıyup** cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [şıyup, -y, -up]

sı-: *Kırmak II parçalamak.*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu şırça göñlümi **şıdı** içüp şarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [şıdı, -dı]

sīb: *Elma. II Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla **sīb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [sīb,]

sīb-i nāzükdür: *Taze bir elma.*

Ġabġabuñ bir **sīb-i nāzükdür** siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [sīb-i nāzükdür, -i, -dür]

sīb-i nāzükdür: *Taze elma.*

Ġabġabuñ bir **sīb-i nāzükdür** siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [sīb-i nāzükdür, -dür]

sīb-i zenaḫdāne: *Çene çukurunun elması.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki **sīb-i zenaḫdāne** imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [sīb-i zenaḫdāne,]

sīb-zeḳan: *Elma çeneli, çenesi elma gibi olan (sevgili).*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḫüsn içre velīkin
Bir sencileyin **sīb-ẕeḳan** ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [sīb-ẕeḳan,]*

sidre: *Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam.*

Revişüñ **Sidre'ye** beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 5). [sidre'ye, -ye]

sidretü'l-müntehā': *(Ar.) Arşın sağ yanında bulunan ve ötesine hiçbir yaratılmışın geçemeyeceği ağaç.*

Ḳāmet-i dil-rübāyı kim sevmez
Sidretü'l-müntehā'yı kim sevmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176,

Mısra 2). [sidretü'l-müntehā'yı,]

sıdugıçün: *Dinlemediği için.*

Yār sözüm **sıdugıçün**
raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳş olur kesr olıcaḳ
bir güher-i nā-yābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [sıdugıçün,]

sıfāhān: *Isfahan şehri.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe
yıllar **Ṣıfāhān** illerin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 4). [ṣıfāhān,]

sıfr: *Sıfır, hiç.*

Çün elif-ḳaddüñle
gösterdüñ dehānuñ
ṣıfrını
Ehl-i ʿışḳa fitnenüñ her
birisin on eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 5). [ṣıfrını, -ı, -(n)ı]

sığ: *Sığmaz.*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī
zülfüñe Mecnūn olup
Deftere **ṣıġmaz** bir
uzun dāstānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [ṣıġmaz, -maz]*

sığ: *Sığmamak.*

Gözi yaşıyla Muʿīdī
ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı
başına ʿaceb yılduzı
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [ṣıġamaz, -a, -maz]*

sıhhat: *Sağlık, afiyet.*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz
derd-i serdür
ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu
dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 9). [ṣıḥḥatüm, -üm]

Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam
bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [ṣıḥḥat,]

sıhhat: *Sağlam, sağlıklı.*

Ṣıḥḥat añma iy ṭabīb-i cān ü
dil billāh kim
ʿĀşıḳ-ı bīmāre derdüñ
māye-i dermān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [ṣıḥḥat,]

sıhhat: *Ar. Sağlık.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir **ṣıḥḥat** nişānı yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [ṣıḥḥat,]

Dem-be-dem **ṣıḥḥat**
bağışlar biñ ölümlü
ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya
āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 11). [ṣıḥḥat,]

sıhhate ir-: *Sağlığına kavuşmak, iyileşmek; sıkıntıdan kurtulmak.*

Her ki derdüñ ile ḫaste-ḥāl
degül
Ṣıḥḥate iremez iḥtimāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 2). [ṣıḥḥate ir-, -e, --mez]*

sihr: *Büyü, efsun.*

Çeşm-i ser-mestüñ ki **siḥr**
ile cihān fettānıdur
Mey diyü nūş itdügi
her dem cigerler
ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [siḥr,]*

Bir naẓarda ḫalḳı meftūn
itdi kāfir gözlerüñ
Ḫaḳ bu kim ol **siḥri** bir
cāżū-yı fettān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [siḥri, -i]

sihr: *Büyü.*

Ağlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [siḥr,]

siḥr: *Büyü, efsun.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı **siḥre** daḥi el ḳarar zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 14). [siḥre, -e]

sihr: *Büyü, sihir, efsun.*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken **siḥr** ile bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [siḥr,]

sihr okı-: *Sihir, büyü yapmak.*

Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [siḥr oḳı-, --dum]*

siḥr oḳıd-: *Sihir oku.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı göñlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [siḥr oḳıd-,]

siḥr oḳur: *Büyülemek,büyü yapmak.*

Bilmezem ne **siḥr oḳur** cāzū gözüñ iy māh kim
Ḳatlüme her kirpigüñ bir ḫançer-i ser-tīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [siḥr oḳur, -ur]

siḥr ol-: *Sihir olur; sihirdir.*

Ḫışm ile dil naḳdin almaḳ çeşm-i kāfirden gelür
Her ne siḥr olursa ol ebrū-yı sāḥirden gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 14). [siḥr ol-, -ur, -sa]

sikender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol **Sikender** isteyüp bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [sikender,]

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol **Sikender** isteyüp bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [sikender,]

sikke: *Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş **sikkedür** uruldı bu dīnārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 2). [sikkedür, -dür]

sil-: *Silmek, yok etmek.*

Hep māsivāyı dilden **sildi** giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 3). [sildi, -di]

silk-i gevher: *İnci ipliği.*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir **silk-i gevher** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 16). [silk-i gevher,]

silk-i lü'lü'dür: *İnci dizisi.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir **silk-i lü'lü'dür** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [silk-i lü'lü'dür, -i, -dür]

silk-i lüʾlüʾdür: *İnci dizisi.*

Gerçi bir müflis gedāyam devletüñde her müjem
Dāne dāne eşk ile bir **silk-i lüʾlüʾdür** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [silk-i lüʾlüʾdür, -dür]

silsile-i zülfüñe: *Saçın zinciri, saç örgüsü.*

Göñlüm ṭolaşur **silsile-i zülfüñe** ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [silsile-i zülfüñe,]

sīm: *Gümüş.*

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 5). [sīm,]

sīm: *(Ar.) Gümüş.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 14). [sīm,]

İy Muʿīdī **sīm** ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 13). [sīm,]*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 4). [sīm,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā **sīm** ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [sīm,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki **sīm** ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [sīm,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam **sīm** ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 12). [sīm,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [sīm,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise **sīm ü zer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [sīm ü zer,]*

sīmāsā: *Gümüş.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl **sīmāsā** ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [sīmāsā,]*

sīm-ber: *Gümüş gibi beyaz göğüslü.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin **sīm-berler** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 14). [sīm-berler, -ler]*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 12). [sīm-berler, -ler]*

sīm-ber: *Gümüş gibi beyaz göğüslü (sevgili).*

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir **sīm-berüm** var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [sīm-berüm, -üm]*

sīmber: *Gümüş gibi beyaz göğüslü.*

Şol nigār-ı **sīmber** kim adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

193, Mısra 1). [sīmber,]

sīm-i eşk: *Göz yaşı gümüşü ile. II. Gümüşten göz yaşı.*

Oynar oldum devlet-i ʿışḳuñda **sīm-i eşk** ile
Pādşāhum ben gedānuñ işin altun eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 9). [sīm-i eşk,]*

sīm-i eşküm: *Gümüşe benzeyen gözyaşı taneleri.*

Sīm-i eşküm göricek merdüm-i çeşmüm sevinür
N'içün olmaya kişi genc-i firāvāne ferah *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [sīm-i eşküm, -üm]*

sīmīn elleri: *Gümüş gibi beyaz elleri Simin: Gümüş.*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki **sīmīn elleri**
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan ṣafaḳ mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [sīmīn elleri,]*

sīmīn-beden: *Gümüş beden. II Sevgilinin gümüş gibi parlak ve bembeyaz olan bedeni.*

Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol **sīmīn-beden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 6). [sīmīn-beden,]*

sīmīn-sürāḥī: *Gümüş sürahi.*

Laʿl-i terle zeyn olur **sīmīn-ṣürāḥī** gūyiyā
Işırup yir yir ḳanatsam ol nigāruñ gerdenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 3). [sīmīn-ṣürāḥī,]*

sīmīn-ten: *Gümüş tenli sevgili.*

Zer-küleh **sīmīn-ten** iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 5). [sīmīn-ten,]*

sīm-ten: *Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.*

İy gevher-i yegāne ve iy **sīm-ten** güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 1). [sīm-ten,]*
Sevdüm hezār cān ile bir **sīm-ten** güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 1). [sīm-ten,]*
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir **sīm-ten** güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 14). [sīm-ten,]*

sın: *Mezar, kabir.*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler **sīn** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [sīn,]*

sın: *Kırmak, kırılmak.*

Āferīn şol göñli **şınmış** ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [şınmış, -mış]*

sın-: *Kırılmak, parçalanmak.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ şıma didüm didi
Şāʿirüñ **şınmaḳ** gerek göñli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [şınmaḳ, -maḳ]*

şın-: *Yenilmek, bozguna uğramak, mağlup olmak.*

Leblerüñ pālūdesin dün gice dişlerdüm bugün
Lezzetinden **şınmaġa** başladı dendānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

288, Mısra 10). [ṣınmaġa, -maġ, -a]

sīne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Câme gibi **sīneni** çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [sīneni, -n, -i]

Bir mübārızdur bu göñlüm ʿışḳ meydānında kim
Sīne-i pür-dāġ anuñ āyīnelü ḳalkanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [sīne-i,]

Batdı ḳaldı **sīne** şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [sīne,]

sīne: *Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.*

Bulansa ʿaceb mi ḳanlara geydügi pīrehen
Hecrüñle **sīne-i** gül-i ter pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [sīne-i, --i]

Çeküp **sīnemden** alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 11). [sīnemden, -m, -den]*

Deldi yir yir ṣanemā **sīnemi** peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 9). [sīnemi, -m, -i]

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 1). [sīnemi, -m, -i]

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi **sīnem** anuñ içün eylerem nāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 10). [sīnem, -m]

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi **sīnem** ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 11). [sīnem, -m]

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 2). [sīnemi, -m, -i]

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile **sīnem** çāk ü zār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 10). [sīnem, -m]

sīne: *Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.*

Sūzişin **sīneni** luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 13). [sīneni, -ñi]

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 3). [sīneler,]

sīne: *Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.*

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp **sīnemde** yaḳdum dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [sīnemde, -m, -de]

sīne: *Göğüs, yürek.*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386,

Mısra 5). [sīnemde, -m, -de]

sīne: *Göğüs, bağır; gönül, yürek.*

Cāme gibi **sīneni** çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [sīneni, -n, -i]

sīne: *1- Sadr, göğüs,kalp. 2- Âşıḳın kalbi.*

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ **sīneme** çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [sīneme, -m, -e]

Ḳana ġarḳ olan ḥadengüñ **sīneme** çeksem n'ola
Erġavānī cāmelü bir serv-i dil-cūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [sīneme, -m, -e]

sīne: *Göğüs; yürek, kalp. Âşıḳın gönlü.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [sīnemi, -m, -i]

Dönmeyüp tīr-i müjeñden **sīnemi** ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [sīnemi, -m, -i]

sīne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Göz görüp göñül sevüpdür bir büt-i ġonçe-dehen
Eksük olmaz lāleveş dāġ-ı firāḳı **sīneden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 22). [sīneden, -den]

sīne: *Âşıḳın gönlü.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [sīnem, -m]

sīne: *(Âşıḳın) göğsü, bağrı.*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [sīnemde, -m, -de]

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram **sīnemi** dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [sīnemi, -m, -i]

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm **sīnemi** mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 8). [sīnemi, -m, -i]

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur **sīneme** her zaḥm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 8). [sīneme, -m, -e]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde **sīnem** ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 9). [sīnem, -m]

Dāġ-ı ʿışḳuñ **sīnem** içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 11). [sīnem, -m]*

Ḥadengüñ **sīneme** ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 3). [sīneme, -m, -e]

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü

Yāre urup **sīneme** dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [sīneme, -m, -e]*

Ṭonatdum **sīnemi** yir yir yine dāġ ü eliflerle Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 5). [sīnemi, -m, -i]*

sīne: *(Âşıġın) göğsü, bağrı.*

Bir dem ġam ü derd olmayıcaḳ **sīneden** eksük Derd ehli maḥaldür aña ġam-ḫāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [sīneden, -den]*

sīne: *(Âşıġın) sinesi, göğsü.*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde Sīnen siper gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 10). [sīnen, -ñ]*

sīne: *(Âşıġın) sinesi, bağrı, gönlü.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [sīnemde, -m, -de]*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [sīne,]*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [sīnem, -m]*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ **sīnesin** Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [sīnesin, -si, -n]*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [sīnede, -de]*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 3). [sīnede, -de]*

Sīnemüñ dāġın görüp raḥm itmedüñ bir dem daḫi Lāleveş çāk oldı biñ kez ḳarşuña pīrāhenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 5). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez **sīneye** Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [sīneye, -y, -e]*

sīne: *(Âşıġın) bağrı, göğsü.*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu **sīne** kim içinde Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [sīne,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 7). [sīne,]*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm

Sīne ġam gülzārı anlar
nilüferler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 10). [sīne,]

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü
göñlüm rebāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 11). [sīne,]

sīne: *(Fars.) Göğüs, bağır, sadr.*

Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it **sīne** çāk çāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 2). [sīne,]

sīne: *(Âşıġın) sinesi, göğsü.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 3). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]

Ġam geldi **sīneden** dile dilden revānuma
Ol kārbānı gör ki göçerler ḳonaḳ ḳonaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 3). [sīneden, -den]

Gizlendi diyü düzd-i maḥabbet ḥadeng-i yār
Ġam-ḫānesini **sīnemüñ** arar bucaḳ bucaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 8). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

Sīnesinde öper ol serv-i ḫırāmānı bugün
Kim ki ber-ḫūrdār olursa ṭāliʿ-i mesʿūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 5). [sīnesinde, -(s)i, -n, -de]

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm **sīnemüñ** ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 9). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]

sīne: *(Âşıġın) göğsü, bağrı.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar **sīnemde** tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [sīnemde, -m, -de]

Dil ʿāşıḳ olaldan berü **sīnemde** ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [sīnemde, -m, -de]

Ṭurmayup çeşm ü dil ü **sīnemde** geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 11). [sīnemde, -m, -de]*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā **sīnemde** olan ʿışḳ dāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 14). [sīnemde, -m, -de]

Cān gibi **sīnemde** saḳlarsam ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [sīnemde, -m, -de]

sīne def: *Göğsüm def.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü **sīne def** ü nāle nāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [sīne def,]

sīne ṣaḥrā-: *Sine sahrası.*

Ṣāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [sīne ṣaḥrā-, -sı, --n, --da]

sīne şehristān: *-Gönül Şehri -*

Sine: Gönül, kalp, yürek - Şehristan: i. (Fars. şehr "şehir" ve yer bildiren -istān ekiyle şehristān) Büyük şehir.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [sīne şehristān,]

sīne şehristān: *-Gönül Şehri - Sine: Gönül, kalp, yürek - Şehristan: i. (Fars. şehr "şehir" ve yer bildiren -istān ekiyle şehristān) Büyük şehir.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [sīne şehristān,]

sīne şehristān: *-Gönül Şehri - Sine: Gönül, kalp, yürek - Şehristan: i. (Fars. şehr "şehir" ve yer bildiren -istān ekiyle şehristān) Büyük şehir.*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [sīne şehristān,]

sīne-ber: *Göğüs göğüse.*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne şarup yāri öper leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [sīne-ber-sīne,]

sīne-be-sīne: *(Fa.) Göğüs göğüse.*

İnce bilüñi çekdi mi düşmen kenāre āh
Sīne-be-sīne şardı mı ol bed-liḳā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 10). [sīne-be-sīne,]

sīne-çāk: *Yaralı, paramparça olmuş gönül.*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 11). [sīne-çāküm, -üm]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 2). [sīne-çāküm, -üm]

sīnede: *(Aşığın) göğüs II gönül.*

Sīnede yir yir Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 13). [sīnede,]

Her dāġ-ı ʿışḳ **sīnede** bir derd-otāġıdur
Kim çevresine çekdüm elifden ṭınāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 9). [sīnede,]

Ḫayālüñ **sīnede** görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināb̲uñ var gibi taṣvīr olan yirden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 3). [sīnede,]

sīne-i çāk-: *Parçalanmış göğüs, sine.*

Lāle seyrin istemez āṣüfte göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [sīne-i çāk-, --üm, --de]

sīne-i mecrūḥ-: *Yaralı göğüs.*

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḫumuñ üstinde her tīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 4). [sīne-i mecrūḫ-, --um, --uñ]

sīne-i mecrūḫ-: *Yaralı gönül; acılı, kederli gönül.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma

urduḳça ġamzeñ
yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [sīne-i mecrūḥ-, --uma]*

sīne-i ṣad-çāk: *Yüz parça olmuş gönül.*

Sīne-i ṣad-çākde peykān-ı güldür her ṭaraf
Dil olup başdan ayaġa ʿarż-ı ḥāl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 3). [sīne-i ṣad-çāk, -de]

sīne-i ṣad-pāre: *(Âşığın) yüz parça olmuş gönlü.*

Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [sīne-i ṣad-pāre,]

sinem: *(aşığın) gönlü.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 2). [sīnem,]

sīnem çāk ol-: *Göğsüm parçalanır, yaralanır.*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [sīnem çāk ol-, -ur]

sīnemüñ ḫānesi-: *Göğsümün evi.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [sīnemüñ ḫānesi-, -ne]

sīne-ṭabl: *Sine davulu.*

Cān riştesinden eyleyüp ol dil-sitān ipin
Çaldurdı **sīne-ṭablını** ḳurdı hemān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 2). [sīne-ṭablını,]

sīneye çek-: *Göğsüne yaslamak, göğsüne doğru çekmek.*

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 8). [sīneye çek-, -düm]

sipāh: *Far. Asker.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca **sipāh** eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [sipāh,]

sipāh: *Asker.*

Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu **sipāh** ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 12). [sipāh,]

sipāh-ı ġam: *Gam, keder ordusu; gam, keder askeri.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar **sipāh-ı ġam** beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [sipāh-ı ġam,]

sipāh-ı ṭaʿn-ı: *Ayıplama askerleri.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [sipāh-ı ṭaʿn-ı,]

siper: *Kalkan, korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.*

İy dil nişān dilerseñ meydān-ı ʿışḳ içinde
Sīnen **siper** gerekdür peykān-ı yāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 381, Mısra 10). [siper,]

siper: *Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü **siper** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 8). [siper,]*

siper kıldum: *Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.*

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [siper ḳıldum, -du, -m]*

siper ṭakın-: *Siper, Kalkan takmak.*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 8). [siper ṭaḳın-, -dı]*

sipihr: *Felek ‖ gök ‖ talih.*

Sipihrüñ dāmenin eşk-i şafaḳ-rengüm dutar ṣanmañ
Ki ol pīrūze-cām içre şerāb-ı erġavāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 7). [sipihrüñ, -üñ]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [sipihrüñ, -üñ]*

sipihr: *(□□□□) i. (Fars. sipihr) 1. Gök, semâ, âsuman. 2. mec. Tâlih, baht, kader, felek.*

Çünkim **sipihr-i** şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [sipihr-i, --i]*

sırça: *Cam, camdan yapılmış, camdan yapılmış, billur.*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile
Bu **şırça** göñlümi şıdı içüp şarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [şırça,]*

sırça serāy ol-: *Camdan yapılmış bir saray olur.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [şırça serāy ol-, -ur]*

sirişk: *Gözyaşı.*

Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña **sirişkümden** āb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 2). [sirişkümden, -üm, -den]*

N'ola sulṭān-ı dil ḫālin **sirişkümden** ṣorarsañ kim
Ġam-ı ʿışḳuñ diyārından gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 3). [sirişkümden, -üm, -den]*

sirişk: *Göz yaşı.*

Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür **sirişküm** dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 16). [sirişküm, -üm]*

sirişk: *Gözyaşı.*

Düşüp ayaġuña aġlayalı Müzeñde **sirişküm** oldı kebkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [sirişküm, -üm]*

sırr: *Gizli husus.*

Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḥoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu **sırruñ** maḥremi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 10). [sırruñ, -uñ]

sırr: *(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

İy Muʿīdī ġam sözin añma ḫıred bī-gānedür
Āşnālar **sırrına** her bir kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 14). [sırrına, -ı, -n, -a]

sitanbul: *İstanbul şehri.*

İy Muʿīdī gönlüme düşdi **Sitanbul** yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 13). [sitanbul,]*

sitāre: *Yıldız.*

Düşmezdi yire her gice gözden **sitāreler**
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [sitāreler, -ler]

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḫüsn tālīʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 2). [sitārem, -m]

sitāre: *Yıldız ǁ Talih, baht.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur **sitārem** ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [sitārem, -m]*

sitâyiş: *Övme, övüş.*

Muʿīdī bendeñe gerçi **sitāyişler** çoġ eylersün
Benüm devletlü sulṭānum n'içün gelmez kerem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 13). [sitāyişler, -ler]

sitemkār: *Sitem eden, zulmeden, cefa eden.*

Cevr ile ʿāşıḳın öldürücü dilberlerde
Bir senüñ gibi cefā-pīşe **sitemkār** olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [sitemkār,]

siyāh: *Far. Siyah, kara.*

Tañ degül baḫtuñ **siyāh** olursa iy şeydā gönül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [siyāh,]*

siyāset: *(Ar.) İdam.*

ʿĀşıḳların **siyāset** ile ḳorḳudup yine
Gönlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [siyāset,]

siyeh: *Siyah, kara renkli.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür **siyeh** beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [siyeh,]

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür **siyeh** beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın dendān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [siyeh,]

siyeh: *Far. Siyah, kara.*

Sen varup şāhum **siyeh** raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [siyeh,]

Yüzüñ üzre **siyeh** beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [siyeh,]

siyeh olur: *Kararmak, siyah olmak.*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ
siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [siyeh olur, -ur]*

siyeh-baḫt: *(Fa.) Kara bahtlı.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [siyeh-baḫtuñ, -uñ]*

siyehkār-: *Günah işlemiş, suçlu ll Kötülük yapan.*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü **siyehkārlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [siyehkārlaruz, --lar, --uz]*

siyehkār: *Günah işlemiş, suçlu.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından
siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 1). [siyehkār,]*

siyeh-per: *Siyah kanat.*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur **siyeh-per** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 4). [siyeh-per,]*

siyeh-rūy: *Yüzü kara, günahkar.*

Öykünürmüş dem-be-dem ʿanber ṣaçuña iy ṣanem
Bu günehdendür **siyeh-rūy** olduġı müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 4). [siyeh-rūy,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [siz,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 9). [siz,]*

size ne: *Kime ne.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ **size ne** ziyān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [size ne,]*

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

İy Muʿīdī çün oḳur dīvānum ol Ḫıżr-ı zebān
Āb-ı ḥayvāndur **sözüm** cāndan gelür nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 14). [sözüm, -z, -ü, -m]*

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Leblerüñ nükteyle **söz** vaḳti helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [söz, -z]*

İtmeyen cānını ḳurbān baña irmez dir imiş
Bu **söz** içün ḳulı ḳurbānıyam ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 8). [söz, -z]*

Āzādedür zamāne ġamından **söz** eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 266, Mısra 9). [söz, -z]

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her **söz** yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [söz, -z]*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde söylenür esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 6). [söz, -z]*

Diz Muʿīdī **söz** yirine
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 13). [söz, -z]*

Kimsenüñ **sözin** işitmezsin ġurūr-ı ‘ışḳ ile
İy Muʿīdī bu göñüldür yüz ṣuyın ḫāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 13). [sözin, -z, -i, -n]*

Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü’lü’ gibi
Her ne **söz** kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 10). [söz, -z]*

<u>sög:</u> *Sövmek: Can yakıcı, kötü söz söylemek.*

Kūyına varduḳca **sögse** ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 7). [sögse, -se]*

<u>sög:</u> *Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.*

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [sögme, -me]*

<u>sög:</u> *Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.*

Leblerüñ **sögdükce** göñlüm eyler efġān ile baḥs
Niçe efġān itmesün çün kim ider cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [sögdükce, -dükce]*

<u>ṣoḥbet:</u> *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ **ṣoḥbetdür** velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ṣoḥbetdür, -dür]*

<u>ṣoḥbet:</u> *Allah’a gönül veren insanların bir araya gelip her an O’nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.*

Gerçi **ṣoḥbet** yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [ṣoḥbet,]*

<u>ṣohbet:</u> *Konuşma, görüşüp söyleşme.*

Dadı yoḳdur **ṣoḥbetüñ** yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [ṣoḥbetüñ, -üñ]*

<u>ṣohbet:</u> *Sohbet, muhabbet.*

Gice ḫayāl-i yār ile **ṣoḥbetde** iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [ṣoḥbetde, -de]*

<u>ṣohbet:</u> *Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.*

Nāy-ı nālemle gice bir **ṣoḥbetümüz** geçdi kim

Ṣubḥa dek meclisde
dögdüm sīnemi
mānend-i def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 7). [ṣoḥbetümüz, -ümüz]

sohbet: *(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Cān virürken hecr ile göz
mey ṣunar baġrum
kebāb
Ben yıḳıldum mest
olup **ṣoḥbet** ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [ṣoḥbet,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç
ṣarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne **ṣoḥbet**
vaḳtidür bunca
melālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [ṣoḥbet,]

soḥbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musahabe.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def
döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge **ṣoḥbetdür**
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 10). [ṣoḥbetdür, -dür]*

sohbet kıl-: *Sohbet etmek.*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī
ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def
ü nāle nāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [ṣoḥbet ḳıl-, -ur]

sol: *T. Şu, o.*

Gel müşg-i Ḫıṭā dime **şol**
zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil
zencīr-i belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [şol,]

sol: *Şu, o, bu.*

Şol hilālī ḳaşlaruñla ḥüsn
meydānında ḫāl
Cest-i hindū-beççedür
oynar iki çevgān ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 5). [şol,]

Şol kemān-ebrūlar ile dir
gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev
mihr-i cihān-gird
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 7). [şol,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın **şol**
nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 3). [şol,]

Şol püser kim vaṣf olınmaz
ḥüsn-i bī-hem-tālıġı
Māh-ı nevdür gün-be-
gün efzūn olur
ġarrālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 1). [şol,]

sol: *Şu, işaret sıfatı.*

Cān alur bīdād ile bir būse
virmez ḳan-behā
Dād **şol** şīrīn lebüñden
iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [şol,]

sol: *"Şu, o" işaret sıfatı.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül
yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca
bister kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [şol,]*

sol: *"Şu" işaret sıfatı.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [şol,]

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [şol,]

Mātem-i ġamda ser-ā-ser
ḳaraya boyanduġım
Şol sebebdendür ki
oldum bende-i hindū
saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [şol,]

Çünkim öldürdüñ beni **şol** uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [şol,]

Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [şol,]

Āferīn **şol** göñli ṣınmış ḳaddi ḫam ṣeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [şol,]*

sol: *Solmak, sararmak.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] **şolmasun**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 12). [şolmasun, -ma, -sun]

sol: *" Şu " işaret sıfatı".*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi **şol** kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [şol,]

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ ṣunmazsa iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden **şol** ġamze-i mestāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [şol,]

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm **şol** yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [şol,]*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma **şol** deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 3). [şol,]

sol: *" Şu " işaret sıfatı.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [şol,]

Dest-gīr olsañ dir idüm pāy-māl itdüñ beni
Şol ḳara zülfüñ gibi ḫālüm digergün eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 8). [şol,]*

sol: *(< uş+ol) E. T. Türk. Şu, o şu ile sevgilinin (ebru) kaşını işaret etmektedir.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında **şol** ebrū-yı mekkārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [şol,]

sol: *"Şu" / "O" işaret sıfatı.*

Şol kemān-ebrū ṣanem kim kec-külehdür serv-ḳadd
Ḳara baġrum nāvek-i cevriyle ḫūn eyler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [şol,]*

sol: *" Şu " işaret zamiri".*

Yolında iy Muʿīdī **şol** bī-vefāñuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [şol,]

sol: *" Şu " işaret sıfatı.*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā **şol** naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 12). [şol,]*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre **şol** bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [şol,]

Raḳṣ itse n’ola eşküm
meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim
feryād ü fiġāndan ḥaẕẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 10). [şol,]

Sūz-ı naẕmuñdan kebāb
olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla
nāme irsāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 14). [şol,]

Cān virsevüz önüñde dönüp
itmeye naẓar
Şol fitne gözlü ṣūḫ-ı
sitemkārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 4). [şol,]

Gün yüzüñ ʿīd olduġına
kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi
müşgīn hilālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [şol,]*

Ṣubḥ olınca yummazam
kirpüklü gözüm her
gice
Ben ki bīmārem **şol** iki
nerges-i ḫūn-ḫvār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 6). [şol,]

Cān ḫalāṣ olur mı bir dem
dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstinde **şol**
ḫāl-i muʿanber var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 8). [şol,]*

sol: *" Şu " işaret sıfat.*

Kākülüñ **şol** ʿanbere beñzer
ki ṣu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā ki āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [şol,]*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū
gibi tesḥīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını **şol**
ġamze-i fettān oḳur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [şol,]

Şol gözi ser-ḫoş ki bıçaġın
çeker
Öpmege el ṣunsam
ayaġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [şol,]

Çeşmüñe ḳan dökmegi
ṣanma ki müjgān
ögredür
Baş egüp gūşına **şol**
ebrū-yı fettān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [şol,]

Geçmeden rīv işlerin alur
ḳarārum ṣu gibi
Şol revişler kim benüm
serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [şol,]

Gül yüzüñden utanup **şol**
resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez
bāġ-ı Rıḍvān’dan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [şol,]

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [şol,]

Şol perī-peyker ki rāz-ı
ʿāşıḳa maḥrem degül
Āftāb olursa añmañ
adını ādem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 1). [şol,]

Gizlü derdüm uzun uzaḳ
söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i
müşg-efşānı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 8). [şol,]

sol: *"bu, şu " işaret sıfatı.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline
pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına
begler gedā geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [şol,]

sol: *" Şu " işaret sıfat ı.*

Ol māh nāz ile beni **şol**
resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü
ḳalmadı göñülde tāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [şol,]*

Şol nāzenīni sev sever iseñ
Muʿīdī kim

Çoġ itdügince nāzını
eyler ʿitābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [şol,]

Şol ġamzekār ider beni
mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin
süzüp itdükce ḫvāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [şol,]*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [şol,]

Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż
bi'ẕ-ẕāt ü cevher bi'l-
ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 1). [şol,]*

sol: *" Şu " işaret sıfat (çeşm).*

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine
cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ
oḳ ile yādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 5). [şol,]

soñ: *En sonu, nihayeti.*

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh eger **şoñ**
ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa
bir kenāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 9). [şoñ,]

soñı: *Son (ömrün sonu).*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı
ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar **şonı**
vaḳt-i ḥisāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [şonı,]

şoñra: *Sonra, ardından, daha ileri bir zamanda, müteakiben.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep
ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde
ṣaḳın **şoñra** ḫū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [şoñra,]

sor: *Sormak.*

Gel Muʿīdī ḥālini **şor** kim
lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [şor,]

Batdı ḳaldı sīne şehrinde
bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı
benden **şor** gerek
dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 8). [şor,]

Biñ vaʿde itse birine yārüñ
vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña
şoruñ ol ṣūḫ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [şoruñ, -uñ]

sor: *Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.*

İy Muʿīdī ḥālümi **şorma**
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [şorma, -ma]

Ṣorarken ḥālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 9). [şorarken, -ar, -ken]*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ
ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd
olanlara **şorı** ḥisāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4). [şorı, -ı]*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ
ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd
olanlara ṣorı ḥisāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [şorup, -up]*

sor: *Sormak, sual etmek.*

N'ola sulṭān-ı dil ḥālin
sirişkümden **şorarsañ**
kim
Ġam-ı ʿışḳuñ
diyārından gelür peyk-
i revāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 378, Mısra 3). [ṣorarsañ, -arṣañ]

sor: *Sor! Su'âl et!.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel **ṣor**
Muʿīdīye
Ṣīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 13). [ṣor,]

Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña **ṣor** ben bilürem iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 4). [ṣor,]

sor: *Aramak, araştırmak; soru sorarak bilgi edinmeye çalışmak.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [ṣordum, -du, -m]

sor: *Aramak, araştırmak. || Soru sorarak bilgi istemek.*

Dehānuñ sırrını **ṣordum** lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 7). [ṣordum, -du, -m]

sor: *Bilgi almak için sual etmek.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe **ṣordum** devāsın şekkerī-perverdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [ṣordum, -du, -m]

sor: *Bilgi almak için soru sormak.*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz **ṣorar** isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 3). [ṣorar, -ar]*

sor: *Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

Dil **ṣorar** yaṣdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [ṣorar, -ar]

sor: *Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.*

İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde yasaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 3). [ṣorarsañuz, -ar, -sa, -ñuz]

sor: *Sormak, soruşturmak.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā **ṣorduḳda** virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [ṣorduḳda, -duk-ta]*

sor: *(Hâlini, durumunu) Sormak.*

Caʿd-ı zülfüñsüz **ṣorarsañ** ḥaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [ṣorarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

sor: *(hiç) sorma.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile **ṣorma** ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [ṣorma, -ma]*

Ḫvāb içinde lebüm öpdüñ mi diyü **ṣorma** baña
Bir kişi rāzını dir mi aña iḳrār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ṣorma, -ma]

Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 3). [ṣorma, -ma]

Muʿīdī ol kemān-ebrū
ġamında **şorma** ḥālüm kim
Ḳara bağrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü zārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 9). [şorma, -ma]

Çeşm ü zülfünden [cüdā]
şorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [şorma, -ma]

sor: *(Bir şeyi öğrenmek amacıyla) bilgi istemek, danışmak.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḥall eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [şor,]

sor: *(Bir şeyi öğrenmek amacıyla) bilgi almak, danışmak.*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir **şor** aşlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [şor,]*

sor-: *Sormak.*

Çenber-i zülfüñ ġamından **şorayın** urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [şorayın, -ayın]

sorduġ: *Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre **sorduġımı**
Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 9). [şorduġımı,]

sorġuç: *Kavuk ve başlıkların ön tarafına takılan, tüyden veya kıymetli madenlerden çeşitli şekillerde yapılmış, mücevherlerle bezenmiş süs.*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki **sorġuç** ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [sorġuç,]*

sorma: *Sormamak II öğrenmeye çalışmamak.*

İy Muʿīdī ḫālümi **şorma** şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [şorma,]

sorma: *Sorma! (veya sormayın!); sorma gitsin!, Vehameti yüksek bir durumda anlatmanın zorluğunu belirten kalıp ifade.*

Āb-ı ḥayvāndur ol dehān ammā
Ötesin **şorma** kim ḳarāñūdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [şorma,]

şorma-: *Sormadın.*

Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 14). [şormaduñ, --duñ]*

şorul: *(hesabı) sorulmak.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger **şorulmaz** ol aydan ḥisāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [şorulmaz, -maz]

sovuk: *Soğuk; duygusuz, hissiz.*

Bād-ı āhumdur iden bunca **şovuḳluḳ** ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [şovuḳluḳ, -luḳ]

sovuk: *Soğuk.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [ṣovuḳ,]

söyle-: *Demek, söylemek.*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını **söylemeg** içün belā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [söylemeg, -meg]*

söyle-: *1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne **söyler** dōstum ġūş eylesen aġyār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 10). [söyler, -r]

söyle-: *Demek.*

Ṭūtī-i gūyā gibi **söyletmege** her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 5). [söyletmege, -t, -mek, -e]*

söylemez: *Söylememek.*

Aġzın açup **söylemez** hergiz raḳīb-i nākese
Ol perī ādemdür açmaz degme bir ḥayvāna rāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [söylemez,]

söylen-: *Anlatılmak, konuşulmak, dilden dile dolaşmak.*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [söylenen, -en]

söylen-: *Ağızdan ağza dolaşmak, bahsedilmek.*

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde **söylenür** egri ḫaberler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 4). [söylenür, -ür]

söylen: *Söylenmek, dilden dile dolaşmak.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur **söylenen** meclis-be-meclis kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 10). [söylenen, -en]

söylen: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 12). [söylenür, -ür]

söylen: *Anlatılmak, konuşulmak.*

Ḥayretdeyem ki aġzumuzı açmadın daḫi
Söz olmış ilde **söylenür** esrārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 6). [söylenür, -ür]*

söylenen: *Söylenen, konuşulan.*

Ruḫlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem **söylenen**
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḫsi teselsülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 7). [söylenen,]

söyleş: *Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 13). [söyleşürken, -ür, -ken]

Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī
āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 11). [söyleşürken, -ür, -ken]

söyleşi-: *Karşılıklı konuşma, sohbet etme//anlaşmak.*

Ḳan olur ortada iy dōst
lebüñle ḳadeḥüñ
Aġız aġıza virüp
söyleşicek ne sözi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [söyleşicek, -cek]

söylet: *1. söyletmek. 2. Konuşturmak.*

Ṣorma cigerde yāre görüp
rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar
oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 4). [söyletme, -me]

söyletme: *Söyletmeyin, konuşturmayın, kelam ettirmeyin.*

Beni **söyletme** billāh seni
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana ṣevḳüñle
olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [söyletme,]

söyündür: *Söndürmek.*

Gönlümüñ odın
söyündürmez Muʿīdī
gerçi kim
Eşk-i bī-pāyānum ile
baḥr-i ʿummāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 17). [söyündürmez, -mez]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın
bilin ög yārüñ
Her **sözde** gerek nükte
bezm-i zürefādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 14). [sözde, -de]

Söz diyü gevher niṣār eyler
Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ
bir aġır taḥsīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 9). [söz,]

Yār **sözüm** ṣıduġıçün
raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ
bir güher-i nā-yābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [sözüm, -üm]

İy āftāb-talʿat **söz** yoḳdur ol
dehāne
Biñ arasañ bulunmaz
bir ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 1). [söz,]

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu
sözler iy ṣanem ḫāṣā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 10). [sözler, -ler]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ
istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ **sözi** söyler
ḫaste hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [sözi, -i]

söz: *Söz.*

Adın añmazdum dile dilde
ḫayālüñ olmasa
Her ne **söz** kim
söylenür cānā gelür
dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [söz,]

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [söz,]

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.*

Vāʿizüñ bārid **sözinden**
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

193, Mısra 7). [sözinden, -i, -n, -den]

söz: *Söz II söylem II şiir.*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu **sözler** ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 24). [sözler, -ler]

söz: *1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār
söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [söz,]*

Leblerüñ **sözde** ağız açdurmayalı ġonçeye Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 9). [sözde, -de]*

İy Muʿīdī gūş-ı cāna her **sözüñ** pīrāyedür Var iken ʿālemde naẓmuñ dürr-i meknūn olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 13). [sözüñ, -üñ]

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār Ṣan Mesīḥā'dur ki **sözde** āb-ı ḥayvān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [sözde, -de]

söz: *Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.*

İy Muʿīdī ġam **sözin** añma ḫıred bī-gānedür Āşnālar sırrına her bir kişi maḥrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 13). [sözin, -in]

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam. Şiir.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [söz,]

söz: *Bir düşünceyi anlatan kelime dizisi, kelam.*

Gel iy dürr isteyen bu **söz** ḳulaġuñda küpe olsun Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [söz,]

söz: *Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.*

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 12). [sözini, -i, -n, -i]

Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 1). [sözde, -de]*

İy Muʿīdī **sözlerüñ** rengīn gerekdür yoġ ise Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 13). [sözlerüñ, -ler, -üñ]

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī **sözlerüñ** medḥinde kim Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 9). [sözlerüñ, -ler, -üñ]

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem

İy perī ādem olan
çıḳmaz ölürse **sözden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 10). [sözden, -den]

söz: *Bir düşünceyi anlatan kelime dizisi, kelam.*
İncinüp dīvāne göñlüm
diñlemez nāṣiḥ **sözin**
İy Muʿīdī güç gelür
dānāya nā-dān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [sözin, -i, -n]

söz: *1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.*
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur
saña göre **sözi** yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [sözi, -i]

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.*
Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 12). [sözidür, -i, -dür]

söz: *1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.*
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-
ḥūdedür **sözi**
Bir daḫi uṣlanursa perī
daʿvet itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 7). [sözi, -i]

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam II Hakkında.*
İy Muʿīdī il **sözin** ḳo zāde-i
ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden
z̲ātuñda cevher var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 15). [sözin, -i, -n]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.*
Zülfüñ hevāsına düşeli
sürḫ-i eşk ile
Ġam **sözlerini** levḥ-i
perīşāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 6). [sözlerini, -ler, -i, -(n)i]

söz: *(Sevgilinin) sözleri.*
Ġonçe-lebüñ **sözin** varaḳ-ı
cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki
Gülistān'e yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 1). [sözin, -i, -n]

söz: *Laf, kelâm.*
Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret
sözüñdür āyet-i
raḥmet
Gözüñdür rehber-i
millet ṣaçuñ küfridür
īmānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 3). [sözüñdür, -üñ, -dür]

söz açamaz: *Bahis konusu etmek, söylemek.*
ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez
pīr-i suḫendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [söz açamaz, -(a), -maz]

söz açup: *Bahis konusu etmek, söylemek.*
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ ki ḳıldı
laʿl-i ḫandān ile baḥs
Söz açup iḫyādan eyler
āb-ı ḥayvān ile baḥs

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [söz açup, -up]

söz diñle-: *Söz dinlememek.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl añа şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [söz diñle-, -mez]

söz gelmesüñ: *Birine hoşlanmadığı sözler söylenmesi.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn **söz gelmesüñ** iy gözleri ḳanlu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [söz gelmesüñ, -me, -süñ]

söz götürür: *Doğruluğu kesin ve açık.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ **söz götürür**
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [söz götürür, -ür]*

söz ṭutsa: *Birinin öğüdüne uymak, itaat etmek.*

Nāy eger ḳānūn bilüp **söz ṭutsa** cānā bir nefes
Eylemezdi meclis-i ʿışḳuñda efġān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [söz ṭutsa, --sa]*

söz yoḳ: *Söz yok, diyecek bir şey yok.*

Em olur ḫaste cānuma **söz yoḳ**
Leb-i laʿlün ki nūş-dārūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [söz yoḳ,]*

söz yoḳ: *Söz yok, diyecek bir şey yok.*

Faẕlına **söz yoḳ** müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [söz yoḳ,]*

sözden döndi: *Verilen bir sözden caymak.*

Döndi çün sözden lebüñ ʿahd itmiş iken būseye
Ben anı iṣbāt içün itsem n'ola cān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [sözden döndi, -di]*

sözi: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Vāʿiẓüñ bārid **sözi** meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [sözi,]*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki **sözi** daḫi şīrīndür şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 14). [sözi,]*

sözüm: *1. Şiir 2. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.*

Beni söyletme billāh seni yaḳar **sözüm** ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [sözüm,]*

sözüñ: *Söz II Şiir.*

Sūz ile **sözüñ** meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [sözüñ,]*

[şu]: *Su.*

Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur **[şu]** girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 4). [[şu],]*

şu gibi: *Su gibi.*

Geçmeden rīv işlerin alur
ḳarārum **şu gibi**
Şol revişler kim benüm
serv-i ḫırāmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [şu gibi,]

su üzre: *Su üzerinde.*
Kākülüñ şolʿanbere beñzer
ki **şu üzre** yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā ki āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [şu üzre,]*

suʿāl: *Ar. soru.*
Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre
gerek
Keder cevābı **suʿāle**
uyar cevāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 8). [suʿāle, -e]

suʿāl eyle-: *Sormak.*
ʿArż idüp derdin diler göñ
lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi
ḥikmetden ṣuʿāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 8). [ṣuʿāl eyle-, -r]*

suāl-i būse: *Öpücük isteği.*
Laʿlüñ suāl-i būseye virür
cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlıʿīşümi iy
āftāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [suāl-i būse, -ye]

suʿbān: *Büyük yılan II Ejderha.*
Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki
suʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [ṣuʿbān,]

sū-be-sū: *Taraf taraf, her taraf, her yan.*
Peyk-i revān olup yaşum
şehri ṭolanur **sū-be-sū**
Yaʿni ki sen māhı arar
menzil-be-menzil kū-
be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 1). [sū-be-sū,]*

subḥ: *Ar. Sabah vakti: subh u mesâ.*
Ḳan yudup inledügim ne
bilür ol kimesne kim
Ṣubḥ olınca giceler ʿīş
ide çalgular ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 12). [ṣubḥ,]
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 9). [ṣubḥ,]

subḥ: *Sabah.*
İşigüñde giceler **ṣubḥ** dek
efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol
ḫaste vü şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [ṣubḥ,]
Merkez-i hecrüñde çeşmüm
kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum **ṣubḥa**
dek şemʿ-i
[şebistāndur] yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 2). [ṣubḥa, -a]
Aġladı yārān görüp ḥālin
Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi
feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [ṣubḥ,]
İy Muʿīdī istemezdüm
ḫaşre-dek **ṣubḥ**
olduġın
Bir gice ol māh-ı gül-
ruḫsārı görsem ḫvābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 13). [ṣubḥ,]
Āh kim bir **ṣubḥ** irişmez
rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 9). [ṣubḥ,]*

subḥ: *Sabah.*
İy Muʿīdī n'eyledi bu zülf-i
ʿanbersā baña
Şām iden **ṣubḥum**
perīşān-rūzgārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 14). [ṣubḥum, -üm]*

subḥ: *A. subh:sabah.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā **ṣubḥ** olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [ṣubḥ,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [ṣubḥa, -a]*

Nāy-ı nālemle gice bir ṣoḥbetümüz geçdi kim
Ṣubḥa dek meclisde dögdüm sīnemi mānend-i def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 8). [ṣubḥa, -a]*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā **ṣubḥ** olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 4). [ṣubḥ,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür **ṣubḥ** ile ṣāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [ṣubḥ,]*

Ṣubḥ olınca yummazam kirpüklü gözüm her gice
Ben ki bīmārem ṣol iki nerges-i ḫūn-ḫvār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 5). [ṣubḥ,]*

Ḳande bilsün gül yüzüñ hecrinde ḳanlar yutduġım
Ṣubḥa dek bülbül gibi her gice bīdār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 8). [ṣubḥa, -a]*

subḥ: *I. Sabah. II. Aydınlık.*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi **ṣubḥ** ile ṣāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 8). [ṣubḥ,]*

ṣubḥ olınca: *Sabah olmak, günün aydınlanması.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [ṣubḥ olınca, -ınca]*

subḥ u ṣām: *Sabah ve akşam.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar **ṣubḥ u ṣām** baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [ṣubḥ u ṣām,]*

subḥa: *Sabaha kadar.*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 4). [ṣubḥa-dek,]*

Dün gice bir māh ile hem-sāye idüm **ṣubḥa-dek**
Eydüñ ol meh-pāreye bu ḫvābı taʿbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 5). [ṣubḥa-dek,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine **ṣubḥa-dek** efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 6). [ṣubḥa-dek,]*

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [ṣubḥa-dek,]*

Başum ucına gelüp yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni ṣemʿ-i ṣebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 12). [ṣubḥa-dek,]*

ṣubḥa degin: *Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatlerine kadar.*

Ḫvāba varmaz giceler **ṣubḥa degin** ḫaste

göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [ṣubḥa degin,]*

subha-dek: *Sabaha kadar.*
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḳuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 14). [ṣubḥa-dek,]*

subh-dem: *Sabah vaktinde, sabahleyin.*
Gün yüzüñ gördüm n'içün olmaz müyesser ḥācetüm
Ṣubḥ-demde ḳod olur dirler duʿālar müstecāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [ṣubḥ-demde, -de]*
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [ṣubḥ-dem,]*

subh-dem: *Sabah vaktinde, sabahleyin.*
ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir **ṣubḥ-dem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 8). [ṣubḥ-dem,]*

subḥ-dem: *Sabah vakti, sabahleyin II sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.*
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [ṣubḥ-dem,]*

subh-geh: *Sabah vakti.*
İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar **ṣubḥ-gehüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 14). [ṣubḥ-gehüñ, -üñ]*

subḥ-ı ṣādī: *Mutluluk (aydınlık) sabahı.*
Ṣubḥ-ı ṣādīye sevinme ṣām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [ṣubḥ-ı ṣādī, -ye]*

suç: *Suç, kabahat, günah.*
Düşmene uyma didügümçün beni düşmen ṣanur
Dōstlar billāh **ṣuç** benden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [ṣuç,]*

suç: *Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.*
Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü **suç** itdi iḥsān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [suç,]*
Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram **ṣuçum** ne sulṭānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [ṣuçum, -um]*
Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 2). [ṣuçum, -um]*

suç: *Kabahat, günah.*
Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña **ṣuç** ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [ṣuç,]*

suç: *Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre*

ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne **şuçı** var miyānınuñ ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [şuçı, -ı]

sūd: *(Fa.) Kazanç, yarar.*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü **sūddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [sūddan, -dan]*

sūfi: *Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy **ṣūfī** tenine cānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 10). [ṣūfī,]

sūfi: *A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.*

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi **ṣūfī** bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [ṣūfī,]

Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi **ṣūfī** bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [ṣūfī,]

Mescide varmazsam iy **ṣūfī** beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [ṣūfī,]*

sūfi: *Tasavvuf ehli, sofu.*

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī **ṣūfīliḳ** bir ḳurı ġayretdür bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 14). [ṣūfīliḳ, -lik]

sūfi: *Dindar ve takva sahibi kimse, zahit II Ham, kuru sofu.*

Her ne **ṣūfī** kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 11). [ṣūfī,]

sūfi: *Sufi.*

Zühdüñe **ṣūfī** neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 13). [ṣūfī,]

sūfi: *Devamlı ibadetle meşgul olan, dinin emir ve yasaklarına uyan, ancak İslamı hakiki manada kavrayamamış kaba sofu, zahit.*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [ṣūfī,]

ṣūfiyā: *Ey sofu!.*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 7). [ṣūfiyā,]*

süglün: *Sülüngillerden, kuyruğu çok uzun, eti yenilen bir kuş.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Güyiyā **süglün** ḳovar ardınca bir şāhīn şalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [süglün,]

suhendān: *Güzel söz söyleyen.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḫs idersen bāri eyle bir **süḫendān** ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [süḫendān,]

suhendān olmayan: *Hoş olmayan.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i **suḫendān olmayan**
Varmasun gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [suḫendān olmayan,]

sükūn: *Ar. Sakinlik, huzur.*
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez **sükūn**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 14). [sükūn,]

sulan: *Islanmak.*
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden
Bir ḫāne kim **şulanur** anda ġubāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 4). [şulanur, -ur]

süleymān: *Hazreti Süleyman. Davut peygamberin oğlu, on iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır. Klasik edebiyatta gücün ve iktidarın sembolüdür.*
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki **Süleymān'dur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 10). [süleymān'dur, -dur]*

süleymān: *Hükümdar. (Hz. Süleyman).*
ʿIşḳ mülkinde **Süleymān** olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 13). [süleymān,]

süleymān: *Hz. Süleyman; mec. güçlü hükümdar.*
İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili sulṭānıdur dirler **Süleymān** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 14). [süleymān,]

süleymān ḫātem-: *Kalıp ifade. Hz. Süleyman'ın yüzüğü.*
Laʿlüñe ḳaṣdın görüp ḳaṭʿ eyledüñ gīsūlaruñ
Ṣan Süleymān ḫātemidür el ṣunan başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [süleymān ḫātem-,]

süleymān'dur: *Süleyman Peygamber.*
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan **Süleymān'dur** ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 4). [süleymān'dur,]*

süleymān'e: *Özel isim (Hz. Süleyman).*
Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi **Süleymān'e** disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [süleymān'e,]

süleymān'sın: *Kanûnî Sultan Süleyman.*
Ḥükm idersin raḳīb-i Ehremen'e
Var ise iy perī **Süleymān'sın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 8). [süleymān'sın,]

sulṭān: *Padişah, hükümdar.*
İy ʿazīzüm gel göñül Mışr'ında **sulṭān** ol yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi āşūb-ı devrān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [sulṭān,]

sulṭān: *Padişah, sultan, -sevgili yerine-.*
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü **sulṭānum** fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

1, Mısra 6). [sulṭānum, -um]

sulṭān: *Ar. Padişah, sultan (sevgili yerine).*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ
taḫtında **sulṭāndur**
bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān
olsa gedāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 3). [sulṭāndur, -dur]

sulṭān: *Padişah ‖ Sevgili; gönül sultânı.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
şan Ḥabeş **sulṭānıdur**
Ḳarşusında şaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [sulṭānıdur, -ı, -dur]

sulṭān: *Padişah ll Sevgili.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün
sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [sulṭān,]

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker
ḫayālidür bugün
sulṭān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [sulṭān,]

sulṭān: *Padişah, hükümdar II sevgili.*

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ **sulṭānı**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [sulṭānı, -ı]*

sulṭān: *Hükümdar, melik, padişah.*

İy Muʿīdī sevdügüñ şūḫ-ı
perī-ruḫsāreyi
Ḥüsn ili **sulṭānıdur**
dirler Süleymān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 14). [sulṭānıdur, -ı, -dur]

sulṭān: *Hükümdar, padişah.*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ
Yūsuf gibi **sulṭānısın**
Bir ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum ġam
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [sulṭānısın, -ı, -sın]*

sulṭān: *Sultan, padişah, hükümdar II Sevgili.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü **sulṭānum**
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [sulṭānum, -um]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah, yöneten; sevgili, yâr.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü **sulṭānum**
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [sulṭānum, -um]*

sulṭān: *Sultan, padişah. II Sevgili.*

Devlet-i ḫüsnüñde çeşmüñ
şan Ḥabeş **sulṭānıdur**
Ḳarşusında şaf ṭutup
dīvān ṭurur müjgān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [sulṭānıdur, -ı, -dur]

sulṭān: *Hükümdar, sultan, padişah. II Sevgili.*

Dil n'ola yüklense her dem
bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş
buyurmaz ʿışḳ **sulṭānı**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [sulṭānı, -ı]*

sulṭān: *Hükümdar, sultan.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen
ki ġam **sulṭānıyam**
Ne sebebden böyle
güstāḫāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [sulṭānıyam, -ı, -(y), -am]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah, yöneten; sevgili, yâr.*

Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü **sulṭānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [sulṭānum, -um]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir **sulṭānda** yoḳdur ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [sulṭānda, -da]*

sulṭān: *Buyruğu geçen, manevi yüceliğe sahip kişi.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa **sulṭān** yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [sulṭān,]*

sulṭān: *Hükümdar / padişah.*

Zülf-i yār içün Muʿīdī kendüzini aşmayan
Ḳul degül **sulṭān** ise ʿömrinde Manṣūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 14). [sulṭān,]

sulṭān: *Ar. Padişah. II Mânevî ululuk sahibi.*

Muʿīdī bendeñe gerçi sitāyişler çoġ eylersün
Benüm devletlü **sulṭānum** n'içün gelmez kerem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 14). [sulṭānum, -um]*

sulṭān: *(Ar.) Hükümdar.*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [sulṭān,]*
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula **sulṭān** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [sulṭān,]*
Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde **sulṭān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 8). [sulṭān,]*
Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir **sulṭān** ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [sulṭān,]*
Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine **sultān** oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 8). [sultān,]*
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma **sulṭān** ü bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [sulṭān,]*
Sen cefā ḳılsañ ne çāre ġamze-i bī-dāddan
Çünki **sulṭān** ḥükm ide gelmez emān cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 2). [sulṭān,]*

sultān-ı hevā: *Aşk sultanı.*

Dīde mülkinde Muʿīdī ḳondı **sultān-ı hevā**
Her ḥabāb-ı eşk anuñ bir ḳırmızı otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 13). [sultān-ı hevā,]*

sultān-ı ʿışḳ: *Aşk sultanı, sevgili.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi **sulṭān-ı ʿışḳ**
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 7). [sulṭān-ı ʿışḳ,]*

sulṭānum: *1.Sultanlara hitap sözü 2. 'Gönlümün sultanı' (sevgili için).*

Cām-ı laʿlüñ düşmen emdükce Muʿīdī ḳan yudar
Öyle gül-reng aġlaram ṣuçum ne **sulṭānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 12). [sulṭānum,]*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿuṣṣāḳı
Ḥarīm-i ṣāha çākerler ḳarīb olmaz mı **sulṭānum** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 6). [sulṭānum,]*

sulṭānum: *Hitap sözü.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma **sulṭānum** diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [sulṭānum,]*

suñ: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

Muʿīdī teşne-dildür **ṣun** lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 13). [ṣun,]*

suñ: *Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim **ṣunmaya** laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [ṣunmaya, -ma, -y, -a]*

suñ: *İkram etmek, uzatmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ **ṣun** ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [ṣun,]*

suñ: *Sunmak, takdim etmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh **ṣun** bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [ṣun,]*

suñ: *1. sunmak 2. ikram etmek.*

Çün bu menzilden Muʿīdī mest olup geçmek diler
Sāḳiyā billāh **ṣun** bir cām-ı māl-ā-māl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [ṣun,]*

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu **ṣun** baña kim
Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 11). [ṣun,]*

İşidüp il ṭaʿnesin ġamdan helāk olmaḳ neden
Bāri bī-ḫūş olalum sāḳī dem-ā-dem **ṣun** ayaġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 12). [ṣun,]*

Sāḳiyā mey **ṣun** ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [ṣun,]*

Sāḳiyā mey **ṣun** ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 15). [ṣun,]*

Dāġ-ı sīnem germ olup ḳarşuñda ʿarż itsem gerek
Sāḳiyā mey **ṣun** ki çāk olsun girībānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 8). [ṣun,]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ **ṣun** vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 8). [ṣun,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey **ṣun** binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 12). [ṣun,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde **ṣun** ʿuṣṣāḳa kim

Rūze-i hecr oldı āḫir
ʿīd-ı vuṣlatdur bugün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 11). [ṣun,]
Ḫārḫār-ı ġuṣṣadan bağrum niçe pür ola ḫūn
Sāḳiyā gül devridür cām-ı sürūr encāmı **ṣun** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 2). [ṣun,]*

suñ: *Uzatmak, vermek.*
Yalvarup elüm zülfüñe **ṣunsam** gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [ṣunsam, -sa, -m]

suñ: *Sunmak II ikram etmek.*
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda **ṣunar** durmaz şarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [ṣunar, -ar]

suñ: *Sunmak, vermek, takdim etmek.*
Ayaġı **ṣunmadın** ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya bakışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 3). [ṣunmadın, -ma, -dı, -n]

suñ: *Sunmak, uzatmak, takdim etmek.*
Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa **ṣunmadın** baña
Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [ṣunmadın, -ma, -dı, -n]*

suñ: *Sunmak, ikram etmek.*
Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey **ṣunup** ʿuṣṣāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [ṣunup, -up]*

suñ: *İkram etmek, uzatmak.*
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste **ṣunar** zerrīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [ṣunar, -ar]

suñ: *Ikram etmek, sunmak.*
Sāḳiyā mey **ṣun** ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [ṣun,]

suñ: *İkram etmek.*
Cān virürken hecr ile göz mey **ṣunar** bağrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [ṣunar, -ar]*

sun-: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim **ṣunmaya** laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [ṣunmaya, -ma, -y, -a]*

sun-: *Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.*
İçmeden mest eyleyen bir merhabā **ṣunan** bize
Ol ḳıya baḳışlu çeşm-i pür-ḫumāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 5). [ṣunan, -an]*

sun-: *Sunmak, vermek, takdim etmek.*
Bu ʿişret-ḫānede ʿālem senüñdür iy gedā göñlüm
Eger **ṣunmaz** ise nā-gāh elüñde cām-ı Cem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 12). [ṣunmaz, -maz]*

ṣun-: *Sunmak, ikram etmek.*
Gerçi yayın **ṣundı** ol ebrū-yı kej-rālar bize

Çeşm oḳın urur daḫi
bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 1). [şundı, -dı]

sun-: *Sunmazsan, ikram etmezsen.*

Aġzuma **şunmazsañ** āḫir
laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 5). [şunmazsañ, -maz, -sañ]*

sünbül: *Far. Maruf çiçek, sünbül.*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile **sünbül** zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 2). [sünbül,]*

sünbül: *Sevgilinin sümbül gibi saçı.*

Sāye şalmış **sünbülüñ** mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 1). [sünbülüñ, -üñ]*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḥalḳa **sünbülüñ**
Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i dīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 3). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Far. Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.*

Muʿanber **sünbülüñden** iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 11). [sünbülüñden, -üñ, -den]*

sünbül: *Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa **sünbülüñ** yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sünbülüñ, -üñ]*

Gül yüzüñ **sünbül** ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [sünbül,]*

sünbül: *Sünbül II Sevgili'nin sümbüle benzeyen saç(lar)ı.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi. II Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa **sünbülüñ** yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı.*

Gül yüzüñ **sünbül** ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [sünbül,]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ **sünbüline**
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 5). [sünbüline, -i, -n, -e]*

sünbül: *Sümbül.Sevgilinin saçlarıyla ilgili olarak ele alınır. Divan şiirinin sık rastlanan çiçek adlarından biridir. Şekli ve kokusu itibariyle sevgilinin saçına benzer. Hatta sevgilinin saçını kıskanır ona özenir. Sümbül ile gül çoğu zaman birlikte anılır. Bunun sebebi sümbül saçların, gül yanaklar üzerine dökülmesidir.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [sünbülinden, -i, -n, -den]*

sünbül: *(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [sünbül,]*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm **sünbül** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [sünbül,]*

Dil ne meyl itsün çemende **sünbül** ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [sünbül,]*

Açılmaz bülbül-i ṭabʿum ayaḳ seyriyle kim sensüz
Gözüme dūd olur **sünbül** çemende erġavān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 12). [sünbül,]*

Başı üzre dūd **sünbül** ṣuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [sünbül,]*

sünbül: *(Sevgilinin) saçı.*

Sünbülüñden mū degül bir būya rāżı olmışam
Bu hevādur gizlü rāzum ḫalḳa destān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 13). [sünbülüñden, -ü, -n, -den, -]*

sünbül saç-: *(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [sünbül ṣaç-, --, -]*

Sāḳiyā sünbül ṣaçuña dil viren āşüfteler
Cām-ı gülgūndan geçüpdür içdügi reyḥānidür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [sünbül ṣaç-, -u, --ñ, --a]*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 7). [sünbül saç-, --uñ]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189,*

Mısra 9). [sünbül şaç-,]

sünbül-i miskī: *Misk kokulu saç.*

Zülfüñüñ zencīrini
gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 10). [sünbül-i miskī, -n, -üñ]*

sünbül-i müşgīn: *Misk kokulu saç. II Sevgilinin çok güzel kokan saçı.*

Bu **sünbül-i müşgīn** ile ol
ġonçe-dehānsuz
Bīmār olalı dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 21). [sünbül-i müşgīn,]*

sünbül-i ter: *Taze sümbül II Sevgilinin saçı.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem **sünbül-i ter** şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [sünbül-i ter,]*

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün
Nerges-i şehlā gözüñdür **sünbül-i ter** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 6). [sünbül-i ter,]*

sünbül-i ter: *Taze sümbül.*

Sen ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende **sünbül-i ter** deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 6). [sünbül-i ter,]*

sünbül-i zülfüñ: *Sevgilinin sünbül saçları.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [sünbül-i zülfüñ, -üñ]*

sünbül-i zülfüñ: *Sevgilinin sünbül misali saçları.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [sünbül-i zülfüñ, -üñ]*

sunma-: *Sunmamak, vermemek.*

Cām-ı laʿlüñ **şunma** her kendüyi bilmez nākese
Bezm-i ġamda göñlümi ney gibi nālān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 9). [şunma,]*

sunma-: *Sunmadın.*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa **şunmadın** beni ser-mest ü bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 2). [şunmadın, -dı, -n]*

sunmak: *Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña **şunmaġa** ṭutar elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 10). [şunmaġa, -a]*

sunmaz-: *Bir şeyi vermemek, sunmamak.*

Laʿl-i meygūnuñ ḳadeḥ **şunmazsa** iy sāḳī müdām
Ser-girān olmaḳ neden şol ġamze-i mestāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [şunmazsa, -sa]*

Saña **şunmazlarsa** kevser iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 5).*

[şunmazlarsa, -lar, -sa]

sür-: *Sürmek.*

Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre **sürseydüñ** mübārek elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 2). [sürseydüñ, -ey, -y, -]

sür-: *Sunmak.*

Gül bitirür gūyiyā bir serv-i nāz
Sürdügince ol nigār-i çīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [sürdügince, -düg, -ince]

sür-: *Sürmek.*

Ṣaçuñı alup gözüme **sürmüşem** ol deñlü kim
Tār-ı müjgān eyledüm her mūy-ı ʿanber-būyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 5). [sürmüşem, -müş, -em, -]*

sūr: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

Cān cemālüñ bendesidür **sürme** ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 11). [sürme, -me]*

sūr: *Düğün , eğlence .*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [sūr,]*

sūr: *Sürmek.*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe **sürsem** n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 3). [sürsem, -se, -m]*

sūr: *Çığıltı, şamata.*

İy perī ḳahr ile kūyuñdan raḳībi **sūr** çıḳar
Āstānuñ Kaʿbe'dür derbānı şeytān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 5). [sūr,]*

sūr: *Acı, üzücü. ll kargaşa, gürültü.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü **şūr** ü şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [şūr,]*

sūr: *(Ar.) Kale duvarı.*

Laʿl-i şīrīnüñ görüp **şūr** ile ḳanlar yutduġım
Oḳısañ maʿlūm olurdı ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 3). [şūr,]*

sürāḥī: *İçine şarap konan uzun boyunlu kap.*

Bir cürʿan ile sāḳī ser-mest olup **şüraḥī**
Boyun çeker dem-ā-dem sen ġamzekāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 5). [şüraḥī,]*
ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī **şürāḥīlerle** sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 4). [şürāḥīlerle, -ler, -le]*

şürāḥī kulḳul-: *Sürahinin şarap dökülürken çıkardığı ses.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [şürāḥī ḳulḳul-, -i]*

sürʿat: *Ar. çabukluk, hız.*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez

üftān ü ḫizān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 8). [sürʿat,]

sürʿat: *Ar. Çabukluk.*
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp **sürʿat** itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [sürʿat,]

sūre-i kevser: *Kevser Suresi.*
Gör ṣanʿatin ki lebleriñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba **sūre-i Kevser** yazar ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 4). [sūre-i kevser,]

sūre-i sād: *Sad suresi.*
Sevād-ı ġamze-i çeşmüñ olupdur
Cemālüñ muṣḥafında **sūre-i Sād**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [sūre-i sād,]

sūret: *Yüz, çehre, surat (sevgilinin yüzü).*
Lāle-ruḫlar **ṣūretin** çün yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş gönül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 3). [ṣūretin, -in]*

sūret: *Görünüş.*
Āferīn ol bendeye kim pādṣāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi **ṣūretde** dervīş ü ḳalender gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 16). [ṣūretde, -de]

sūret: *1. Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim 2. Yüz, çehre, surat 3. Bir varlığın dıştan görünen, beş duyu ile bilinen yönü.*
Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī Ṣūrete aldanursan oġlansın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 14). [ṣūrete, -e]

sūretā: *Dış görünüşe göre / zâhiren.*
Ehl-i maʿnā **ṣūretā** her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 11). [ṣūretā,]*

sūretā: *(Ar.) Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.*
Ḫvān-ı vaṣla Muʿīdī aç ölüyor
Ṣūretā gerçi gözi ṭoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [ṣūretā,]*

ṣūret-i cān-: *Can şekli.*
Sözde cān-baḫş isem ölsek derde dermāndur lebüñ
Her ne maʿnādan ögersem ṣūret-i cāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 2). [ṣūret-i cān-, -dur]*

sürh-: *Kırmızı, kızıl.*
Merdümleri ṣanma ki ġamum **sürḫin** ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme yazarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [sürḫin, --in]

sürh: *Kırmızı renk.*
Merhem-i **sürḫ** ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [sürḫ,]*

sürḫ: *Kırmızı (mürekkep).*
Sürḫ ile resm eyleyelden laʿl-i nābuñ aksini
Buldı gözler görmedük bir gevher-i nā-yāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [sürḫ,]

sürh-i rū: *Yüz kızartmak.*
Mülzem olup **sürḫ-i rū** gitdi ḫayādan ʿāḳıbet
Dilberümle geldi baḫş-

i ḥüsn içün her çend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 9). [sürḫ-i rū,]*

sürme: *Sürme.*
Dilberā **sürme** ḳapuñdan ʿāṣıḳ-ı miskīni kim
Resm olupdur kişi taʿẓīm eylemek mihmānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 3). [sürme,]

sürmez: *Devam etmez.*
Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını **sürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [sürmez,]*

sürü: *Bir şeyi yerden kaldırmaksızın çekerek, iterek götürmek, sürüklemek.*
Göñlüm ṣaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur **sürür** ol nā-tüvān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 12). [sürür, -r]

sürün: *Perişan olmak.*
Kūy-ı dilberde Muʿīdī **sürünür** itler gibi
N'itsün ol āhū ile bir āşnālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 13). [sürünür, -ür]

sürüp: *(Yüz için) sürmek, dokundurmak, aşırı sevgi ve saygı göstermek.*
Ḫāk eyledüm **sürüp** izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [sürüp, -üp]

sürūr: *Sevinç, mutluluk.*
ʿĀṣıḳuñ ger vire ġamgīnligi cānāne feraḥ
Ne **sürūr** isteyem artuḳ daḥi cānāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [sürūr,]

sūsen: *Far. Susam denilen çiçek.*
Ḳatlüme her serv olur bir nīze **sūsen** tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [sūsen,]*
Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı **sūsenī** kim ol ḳad-i dil-cūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [sūsenī, -i]
Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze **sūsenler** diküpdür anda şemşīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 10). [sūsenler, -ler]
ʿĪş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle **sūsenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 4). [sūsenler, -ler]*

sūsen: *Susen çiçeği, susam || Sevgili.*
Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [sūsen-i,]
Kimse baḳmaz **sūsen-i** āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [sūsen-i,]
ʿAceb mi **sūsen-i** çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 11). [sūsen-i,]

sūsen: *Susen çiçeği. ll Sevgili.*
İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü **sūsenüm**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 2). [sūsenüm, -üm]

sūsen: *Susen çiçeği.*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i **sūsen** midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 5). [sūsen,]*

sūsen gibi: *Susam çiçeği gibi.*

Bendeyem ol rinde ki **sūsen gibi**
Oturup āzāde ḳabaġun çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [sūsen gibi,]*

sūsen-i āzāde: *Kayıtsız zambak, dertsiz zambak çiçeği.*

Kimse baḳmaz **sūsen-i āzāde** ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [sūsen-i āzāde,]*

süst: *Gevşek, zayıf; tembel, üşengeç.*

Serkeş gerek iy ṣanem ḳaşuñ kim
Süst olsa kemān oḳını sürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [süst,]*

süvār: *At binen, binici (kimse).*

Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı **süvār**
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [süvār,]*

süz: *Yakıcı, yakan.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād **sūzı** āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [sūzı, -ı]*

süz: *Yanma, yanık, ateş. mec. Iztırap, acı.*

Çün defterüñ Muʿīdī **sūz** ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 9). [sūz,]*

süz: *Yakıcı, yakan, ateş.*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 5). [sūz,]*

süz: *Göz baygın ve anlamlı bakmak.*

Belürdi çün ḫaṭuñ **süzme** gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Mısra 5). [süzme, -me]*

süz: *Ateş.*

Dil-i Ferhād **sūzından** eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 5). [sūzından, -ın, -dan]*

süz: *1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [sūz,]*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir **sūz** virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [sūz,]*

süz: *Baygın ve anlamlı bir şekilde bakmak, dikkatlice bakmak.*

Dōstum ġamzeñ **süzüp** mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [süzüp, -üp]*

süz: *Ateş, acı, ıztırap.*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm **sūz** bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [sūz,]*

süz: *Gözleriyle dikkatle incelemek, inceleyerek bakmak.*

Gözlerin **süzmüş** baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [süzmüş, -müş]*

süz: *(Bir kimseyi veya şeyi) Dikkatle gözden geçirmek, bakışlarıyla incelemek.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ **süzdükçe** eyler yüz cefā yüz dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [süzdükçe, -dükçe]*

süz: *Aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı etkisi.*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı **sūz** ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 10). [sūz,]*

süz-: *Baygın ve anlamlı bir şekilde bakmak, dikkatlice bakmak.*

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin **süzüp** itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [süzüp, -(ü)p]*

süz-: *(Gözler için) Süzgün bakışlarla baygın baygın bakmak.*

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın **süzüp** ebrūlarına ṣalsa çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 12). [süzüp, -üp]*

süz-ı āh-: *Ah ateşi ile.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 7). [sūz-ı āh-, --um, --dan]*

süz-ı āh-: *Ah ateşi II acısı.*

Ġam-ı zülfüñde gözle sūz-ı āhum
Görem dirseñ güc ile berḳ-i lāmiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 7). [sūz-ı āh-, --um]*

süz-ı derūnum-: *Gönül yangını, içten gelen ah.*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [sūz-ı derūnum-,]*

süz-i dil-: *Gönül ateşi, yürek yanması II aşk ateşi.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [sūz-i dil-, -den]*

süz-ı dil-i: *Gönül ateşi, gönül yangını.*

Bir eserdür ṭaġda **sūz-ı dil-i** Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [sūz-ı dil-i,]*

süz-ı eşʿār: *Şiirlerin ateşi.*

Māhir olmışdur Muʿīdī **sūz-ı eşʿār** ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [sūz-ı eşʿār,]*

süz-ı mihr: *Aşkın ateşi.*

Ol ḳadar virdi ḥarāret sūz-ı mihrüñ cānına
Kim hevā kesb itmege çāḳ-ı girībān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 3). [sūz-ı mihr, -üñ]*

sūz-ı naẓm: *Yakıcı şiir şiir ateşi.*
Sūz-ı naẓmuñdan kebāb olur Muʿīdī ḳorḳaram
Şol kebūter kim anuñla nāme irsāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 13). [sūz-ı naẓm, -uñ, -dan]*

sūz-ı sīnem: *(Âşığın) sinesindeki ateş.*
Bülbül-i şūrīdedür gönlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [sūz-ı sīnem, -ı, -m]*

sūz-ı sīnem: *Âşığın gönlündeki yakıcı ateş.*
Bülbül-i şūrīdedür gönlüm belā bāġında kim
Sūz-ı sīnem dūd āhumdur gül ü reyhān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [sūz-ı sīnem, -m]*

sūzı söz: *Sözün yakıcılığı, ateşi.*
Bāl ü per n'olsun ki sözüm sūzı ʿālemi yaḳar
İltemez mektūbum ol yāre kebūterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [sūzı söz, -üm]*

sūziş: *Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.*
Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 13). [sūzişin, -in]*
Şemʿ bilür **sūzişin** ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [sūzişin, -in]*

şakın: *"Dikkat et, dikkatli ol" anlamında uyarı sözü.*
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde **şaḳın** ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [şaḳın,]*

sanma: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*
Şanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [şanma,]*

şanup: *... olduğunu düşünmek.*
Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā **şanup** ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 8). [şanup,]*

şābāş:

1. **sābāş:**
Gazel 74
Mısra: **12**
"Aferin, bravo" anlamlarında takdir sözü.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

2. **sābāş:**
Gazel 82
Mısra: **11**
(Fars. şād bāş "şen ol, âferin, var ol"dan şābāş) Takdir ve beğenme ifâde eder; âferin, bravo.
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

şād:

1. **şād:**
Gazel 315
Mısra: **6**

(Far.) Mutlu, sevinçli, neşeli.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

2. **şād:**

Gazel 369

Mısra: **5**

Mutluluk.

Ḳo gönül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

3. **şādum:**-*um*

Gazel 410

Mısra: **9**

Mutluluk.

Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā bana ne

şād eyle:

1. **şād eyle:**

Gazel 267

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül

şād id:

1. **şād id:**

Gazel 55

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

şād ol-:

1. **şād ol-:**-*ur, -sın*

Gazel 66

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

Ne düşmen dōstsun iy bī-vefā kim
Olursın ġuṣṣa vü ḥüznüm görüp şād

şād olduġım:

1. **şād olduġım:**-*duġ, -ım*

Gazel 19

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu ve huzurlu olmak.

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

şād olduġımı:

1. **şād olduġımı:**-*duġ, -ım, -ı*

Gazel 54

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu ve huzurlu olmak.

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

şād olmaz:

1. **şād olmaz:**-*maz*

Gazel 25

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu ve huzurlu olmak.

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña

şādī:

1. **şādī:**

Gazel 325

Mısra: **11**

(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

2. **şādī:**

Gazel 361

Mısra: **13**

(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.

Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

şādmān:

1. **şādmān:**

Gazel 295

Mısra: **1**

Memnun, mesrur, sevinçli.

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

şafak:

1. **şafaḳdur:**-*dur*

Gazel 53

Mısra: **10**

Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, kızıllık.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

2. **şafaḳ:**

Gazel 73

Mısra: **6**

1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıllık [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Şanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan şafaḳ mānendi ḳan olmış gelür

3. **şafaḳdur:**-*dur*

Gazel 127

Mısra: **5**

Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

4. **şafaḳ:**

Gazel 245

Mısra: **13**

Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

5. **şafaḳ:**

Gazel 394

Mısra: **6**

Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

6. **şafaḳ:**

Gazel 412

Mısra: **13**

Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.

Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle

7. **şafaḳdan:**-*dan*

Gazel 412

Mısra: **3**

Şafak. (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

şāh:

1. **şāhına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 11

Mısra: **9**

Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

2. **şāhına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 11

Mısra: **9**

Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña

3. **şāhum:**-*um*

Gazel 21

Mısra: **1**

Ey şahım! Ey sultanım!.

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

4. **şāhum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **12**
Şahım! Sultanım!.
Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem şāhum saña

5. **şāhum:**-*um*
Gazel 25
Mısra: **6**
Ey şahım! Ey sultanım!.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

6. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 143
Mısra: **13**
Efendi, padişah.
Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

7. **şāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 156
Mısra: **1**
(Fars.) Padişah, hükümdar.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

8. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 180
Mısra: **6**
Efendi, padişah.
Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res

9. **şāhısın:**-*ı, -sın*
Gazel 232
Mısra: **2**
Hükümdar, padişah.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

10. **şāhısın:**-*ı, -sın*
Gazel 234
Mısra: **10**
Hükümdar, padişah.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

11. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 259
Mısra: **12**
(Fars.) Padişah, hükümdar II. Sevgili.
Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül

12. **şāh:**
Gazel 298
Mısra: **3**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.
Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum

13. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 330
Mısra: **13**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.
Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

14. **şāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 333
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar.
Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

15. **şāh:**
Gazel 337
Mısra: **1**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

16. **şāh:**
Gazel 337
Mısra: **6**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim

Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm
sen şāh içün

17. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 384
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar ‖ sevgili.
Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

18. **şāh:**
Gazel 405
Mısra: **16**
Padişah, hükümdar ‖ sevgili.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

19. **şāh:**
Gazel 427
Mısra: **11**
Padişah, hükümdar ‖ sevgili.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki şāh
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini

20. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 432
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar ‖ sevgili.
Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

21. **şāh:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar ‖ sevgili.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

<u>şāh şāh:</u>

1. **şāḫ şāḫ:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kol kol, dal dal, parça parça.
Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

2. **şāḫ şāḫ:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol kol, dal dal, parça parça.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

3. **şāḫ şāḫ:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol kol, dal dal, parça parça.
Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser şāḫ şāḫ

4. **şāḫ şāḫ:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kol kol, dal dal, parça parça.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

5. **şāḫ şāḫ:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol kol, dal dal, parça parça.
İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

<u>şāh şāh olup:</u>

1. **şāḫ şāḫ olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bölünmek, parçalanmak, ayrılmak. Dal dal olmak.
Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

<u>şahâ:</u>

1. **şāhā:**

Gazel 15

Mısra: **2**

"Ey şah" anlamında hitap.

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin bāña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin bāña

<u>şāh-ı cemāl-:</u>

1. **şāh-ı cemāl-:**-*i*

Gazel 210

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik padişahı.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

2. **şāh-ı cemāl-:**-*e*

Gazel 219

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik padişahı/sultanı.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

<u>şāh-ı ġam:</u>

1. **şāḫ-ı ġam:**

Gazel 128

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam,keder padişahı.

Şāḫ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur

<u>şāh-ı ġam-:</u>

1. **şāh-ı ġam-:**--*dur*

Gazel 189

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acının ve kederin padişahı | âşık.

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

<u>şāh-ı gülüm:</u>

1. **şāḫ-ı gülüm:**-*üm*

Gazel 14

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül sultanı; Sevgili.

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür bāña

<u>şāh-ı ḫayālüñ-:</u>

1. **şāh-ı ḫayālüñ-:**--*e*

Gazel 187

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal padişahı.

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş

<u>şāh-ı ḥüsn-:</u>

1. **şāh-ı ḥüsn-:**-*üñ*

Gazel 130

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik padişahı.

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

<u>şāh-ı ʿışḳ:</u>

1. **şāh-ı ʿışḳ:**

Gazel 97

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

2. **şāh-ı ʿışḳ:**

Gazel 155

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı. // Sevgili.

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

<u>şāh-ı ʿışḳ-:</u>

1. **şāh-ı ʿışḳ-:**--*am*

Gazel 142

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı. // Sevgili.

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

2. **şāh-ı ʿışḳ-:**--*am*

Gazel 143

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahı. // Sevgili.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

şāh-ı sūsen-:

1. **şāḥ-ı sūsen-:**--*den*

Gazel 145

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susam çiçeğinin dalı.

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

şāh-ı tāze:

1. **şāḥ-ı tāze:**

Gazel 268

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze (yeni açılmış) ağaç dalı.

Sāḳiyā mey şun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

şāh-ı ẓālimsin:

1. **şāh-ı ẓālimsin:**-*sin*

Gazel 17

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zalim (bir) padişah.

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

şāhid:

1. **şāhidüm:**-*üm*

Gazel 59

Mısra: **7**

Şahit, tanık.

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

2. **şāhid:**

Gazel 87

Mısra: **6**

1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

3. **şāhid:**

Gazel 106

Mısra: **5**

(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

4. **şāhidi:**-*i*

Gazel 396

Mısra: **3**

Güzel, sevgili.

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

şāhid-i gül:

1. **şāhid-i gül:**

Gazel 70

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül güzeli.

Açupdur şāhid-i gül ḫumreti var
Yaḫūd zībā yüzüñden ḫacleti var

şahin:

1. **şāhīn:**

Gazel 35

Mısra: **14**

Doğana benzer yırtıcı avcı kuş.

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir şāhīn ṣalup

2. **şāhīn:**

Gazel 36

Mısra: **12**

55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

<u>şāʿir:</u>

1. **şāʿirüñ:**-*üñ*

Gazel 24

Mısra: **14**

Şiir söyleyen veya yazan kimse.

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

2. **şāʿir:**

Gazel 85

Mısra: **13**

1. Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse. 2. Yaratılışında güzellikleri görme, sırlı mânâlara erme ve geniş hayal kurma yeteneği olan kimse.

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur

3. **şāʿirüñ:**-*üñ*

Gazel 127

Mısra: **14**

Ar. Şiir söyleyen.

Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Şāʿirüñ ṣınmaḳ gerek gönli ki gevher kānıdur

4. **şāʿirlere:**-*ler, -e*

Gazel 132

Mısra: **14**

Ar. Şiir söyleyen.

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

5. **şāʿire:**-*e*

Gazel 213

Mısra: **14**

Ar. Şiir söyleyen.

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

<u>şākir:</u>

1. **şākir:**

Gazel 318

Mısra: **14**

Ar. Şükreden.

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü gönülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

<u>şām:</u>

1. **şām'dan:**-*dan*

Gazel 101

Mısra: **10**

Şam şehri. ll Akşam (siyah). ll Sevgilinin siyah ayva tüyleri.

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

2. **şām:**

Gazel 260

Mısra: **5**

Akşam II karanlık.

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül

3. **şāmum:**-*um*

Gazel 283

Mısra: **8**

Akşam II karanlık.

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

4. **şāmum:**-*um*

Gazel 287

Mısra: **12**

Akşam II karanlık.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

5. **şāmı:**-*ı*

Gazel 318

Mısra: **12**

Akşam.

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

6. **şām:**

Gazel 327

Mısra: **4**

Bugün Suriye sınırları içinde kalan şehir.

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan

Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

7. **şāmına:**-*ı, -na*

Gazel 352

Mısra: **1**

Far. Akşam, gecenin başlangıcı.

Vaḳt oldı ki ġam şāmına pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün

8. **şām'dan:**-*dan*

Gazel 411

Mısra: **14**

Şam şehri. ll Akşam (siyah). ll Sevgilinin siyah ayva tüyleri.

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

9. **şāmın:**-*ın*

Gazel 445

Mısra: **9**

Akşam.

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

<u>şām ü seher:</u>

1. **şām ü seḥer:**

Gazel 215

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah akşam, her daim.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

<u>şāmī:</u>

1. **şāmī:**

Gazel 44

Mısra: **1**

Şam işi, Şam'a ait.

Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

<u>şām-ı ġam:</u>

1. **şām-ı ġam:**-*dan*

Gazel 61

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam gecesi.

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd

<u>şām-ı hecr-:</u>

1. **şām-ı hecr-:**--*üñ*

Gazel 158

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık akşamı.

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

<u>şām-ı hecr:</u>

1. **şām-ı hecr:**-*üñ, -dür*

Gazel 272

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

<u>şām-ı hecrüñde:</u>

1. **şām-ı hecrüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 31

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

<u>şām-ı hicrān-:</u>

1. **şām-ı hicrān-:**--*uñ, --da*

Gazel 181

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi II Ayrılık mumu.

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res

<u>şām-ı zülf-:</u>

1. **şām-ı zülf-:**--*üñ*

Gazel 179

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçların akşamı, saçların siyahlığı.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

şāne:

1. **şānelersüñ:**-*ler, -süñ*

Gazel 329

Mısra: **5**

Tarak.

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

şānele:

1. **şāneler:**-*r*

Gazel 93

Mısra: **4**

Taramak.

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

şarāb:

1. **şarāb:**

Gazel 57

Mısra: **8**

1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

2. **şarāb:**

Gazel 102

Mısra: **9**

Ar. Şarap, mey.

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

3. **şarāba:**-*a*

Gazel 155

Mısra: **3**

1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

4. **şarābından:**-*ın, -dan*

Gazel 292

Mısra: **4**

(Aşk) şarabı.

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

5. **şarāb:**

Gazel 333

Mısra: **14**

1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen

şarāb-ı aḥmer:

1. **şarāb-ı aḥmer:**-*i*

Murabba 3

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı şarap.

ʿĪş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī
Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri

şarāb-ı āl:

1. **şarāb-ı āl:**-*ı*

Gazel 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı renkli bir şarap.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **şarāb-ı āl:**

Gazel 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı şarap.

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

şarāb-ı erġavān:

1. **şarāb-ı erġavān:**-*ı*

Gazel 3

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erguvan renkli şarap.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

2. **şarāb-ı erġavān:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erguvan şarabı.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

<u>şarāb-ı erġavāndur:</u>

1. **şarāb-ı erġavāndur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı şarap.
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

<u>şarāb-ı erġavānī:</u>

1. **şarāb-ı erġavānī:**-*ī*
Gazel 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erguvan renkli şarap.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

2. **şarāb-ı erġavānī:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erguvan şarabı.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

<u>şarāb-ı gül-:</u>

1. **şarāb-ı gül-:**-*den*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1.gülden yapılan şarap 2. kırmızı güle benzer şarap.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

<u>şarāb-ı lāle-reng:</u>

1. **şarāb-ı lāle-reng:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli şarap.
Saña şunmazlarsa kevşer iç şarāb-ı lāle-reng
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ

2. **şarāb-ı lāle-reng:**
Murabba 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli şarap.
Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

<u>şarāb-ı laʿlüñe:</u>

1. **şarāb-ı laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dudağının şarabı.
Niçe bir ümmīdvār olam şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir şāfī cevāb

<u>şarāb-ı nāb:</u>

1. **şarāb-ı nāb:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf şarap kadehi.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda şunar durmaz şarāb-ı nāb göz

<u>şarāb-ı nāz:</u>

1. **şarāb-ı nāz:**
Gazel 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz şarabı.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

2. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 171

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

Maḫmūr gözlerüñ
n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḫastedür ol aña devādur
şarāb-ı nāz

3. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 172

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

Şol sāḳī-i cefā ki
içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler
ḫarāb-ı nāz

4. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 172

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

Ḳan ṭutsa ḫaste
çeşmüñi incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp
şarāb-ı nāz

5. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 173

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

İy dōst çeşm-i mestüñe
hey di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp şarāb-
ı nāz

6. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 174

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

Şol nāzenīn ki mest ola
içüp şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı
nāz

7. **şarāb-ı nāz:**

Gazel 187

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz, işve şarabı.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i
ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü
şeker zeyn eylemiş

<u>şarāb-ı şebnemi:</u>

1. **şarāb-ı şebnemi:**

Murabba 2

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiğ tanesi şarabı.

Lāleler cāmında seyr
idüp şarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi
gelmişdür demi

<u>şarṭ:</u>

1. **şarṭ:**

Gazel 244

Mısra: **12**

Ar. Koşul.

Naḳd-i cān al būse-i
yār içün iy dellāl-dil
Līkīn ol şarṭ ile kim andan bite
ḫelvālıġuñ

<u>şāyed:</u>

1. **şāyed:**

Gazel 59

Mısra: **13**

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz
çıḳmaduḳ cāndan ümīd

2. **şāyed:**

Gazel 352

Mısra: **4**

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Yıllarla o māhuñ
çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir
gün

3. **şāyed:**

Gazel 431

Mısra: **3**

Belki.

Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī

4. **şāyed:**

Gazel 432

Mısra: **13**

Belki, ola ki, olabilir ki.

Ḫālüm ol ẓālim bilüp
şāyed ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān
kāşkī

şâyet:

1. **şāyet:**

Gazel 384

Mısra: **2**

"Eğer" anlamında bir bağlaç.

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime

şāyiʿ:

1. **şāyiʿ:**

Gazel 202

Mısra: **6**

Duyulmuş, herkesçe bilinen.

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu nükte şāyiʿ

şeb:

1. **şeb:**

Gazel 29

Mısra: **1**

Akşam ve/veya gece.

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

2. **şeb:**

Gazel 160

Mısra: **14**

Akşam, gece.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

3. **şeb:**

Gazel 196

Mısra: **6**

Far. Gece.

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

4. **şeb:**

Gazel 277

Mısra: **7**

Far. Gece.

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel

5. **şeb:**

Gazel 283

Mısra: **1**

Akşam, gece.

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

6. **şeb:**

Gazel 409

Mısra: **2**

Gece.

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

şeb-bū:

1. **şeb-būlar:**-*lar*

Gazel 393

Mısra: **6**

Şebboy çiçeği.

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile

şebeke:

1. **şebeke:**

Gazel 383

Mısra: **10**

Ar. Ağ, balık ağı.

Deldi yir yir şanemā sīnemi peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı şebeke

şeb-i belā:

1. **şeb-i belā:**

Gazel 240

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela, eziyet gecesi.

ʿÖmri şeb-i belā ile geçdi cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ

şeb-i fürḳatde:

1. **şeb-i fürḳatde:**-*i*, -*de*

Gazel 2

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **şeb-i fürḳatde:**-*de-i, -de*

Gazel 2

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

şeb-i tarīk-i yāri:

1. **şeb-i tarīk-i yāri:**-*i, -i, -i*

Tahmis 3

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yolunun karanlığı.

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

şebīh:

1. **şebīh:**

Gazel 328

Mısra: **7**

Ar. Benzeyici, benzeyen.

Ḳıl ḳadar şebīh olamaz Zülf-i yāre müşg-i Ḫoten

şebīḫūn:

1. **şebīḫūn:**

Gazel 250

Mısra: **12**

Gece baskını.

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme şebīḫūn eyledüñ

şeb-külāh:

1. **şeb-külāh:**

Gazel 102

Mısra: **12**

Gece külahı. || Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

şebnem:

1. **şebnem:**

Gazel 26

Mısra: **2**

Çiğ tanesi.

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

2. **şebnem:**

Gazel 145

Mısra: **3**

Çiğ tanesi.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

3. **şebnem:**

Gazel 255

Mısra: **9**

Çiğ tanesi.

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

4. **şebnem:**

Gazel 435

Mısra: **11**

Çiğ tanesi.

Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

5. **şebnemi:**-*i*

Gazel 439

Mısra: **4**

Gece yağan rutubet, çiy.

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem şebnemi

şeb-rev:

1. **şeb-revi:**-+*i*

Gazel 422

Mısra: **4**

Hırsız, gece yürüyen.

Sīneler ḳaşrın delüp diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi

şebtāb:

1. **şebtāb:**

Gazel 45

Mısra: **2**

Ateş böceği.

Vechi yoḳ māh
itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i
şebistān ile baḫs

2. **şebtāb:**

Gazel 48

Mısra: **2**

Ateş böceği.

Māh-ı tābān idemez
gün yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i
şebistān ile baḫs

<u>şefḳat:</u>

1. **şefḳat:**

Gazel 321

Mısra: **2**

Acımak.

Ḫūnī gözüñe gerçi
direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat
itmesün

2. **şefḳat:**

Gazel 384

Mısra: **2**

Acıyıp esirgemek.

Sīnemi çāk itse iy dil
tīġ-i fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek ide şefḳat
ġam yime

3. **şefḳat:**

Gazel 387

Mısra: **10**

Acıyıp esirgemek.

Yine sevdüm bir
emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse
şefḳat kimseye

4. **şefḳat:**

Gazel 391

Mısra: **4**

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

Güldürürseñ beni
demdür yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ
şefḳat ile

<u>şeftālū:</u>

1. **şeftāludur:**-*dur*

Gazel 196

Mısra: **4**

Far. Şeftâli.

Ḥüsnüñi seyr
itdügimden aġzuñ öpmekdür
murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan
ġaraż

<u>şeġeb:</u>

1. **şeġeb:**

Gazel 160

Mısra: **10**

Fitne, fesat, karışıklık çıkarıcı.

Olmasa lebüñ fitneler
eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü
şeġeb olmaz

<u>şeh:</u>

1. **şeh:**

Gazel 82

Mısra: **14**

"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile
göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan
ḫaber virür

2. **şeh:**

Gazel 140

Mısra: **11**

"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Zülfi gibi ol şeh niçe
yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna
ber-ā-ber

<u>şehā:</u>

1. **şehā:**

Gazel 24

Mısra: **4**

Ey şah, ey padişah!.

Ṭoldı göñlüm ser-be-
ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i
vīrāndan yaña

2. **şehā:**

Gazel 233

Mısra: **8**

(f.n.) Ey şah, ey padişah.

Baḳmaduñ çihre-i
zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā
sīm ü zerüñ

3. **şehā:**

Gazel 312

Mısra: **7**

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

4. **şehā:**

Gazel 326

Mısra: **9**

"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

<u>şehādet:</u>

1. **şehādeti:**-*i*

Gazel 442

Mısra: **4**

Şehit olma.

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür şehādeti

<u>şehbāz:</u>

1. **şehbāzın:**-*ı, -n*

Gazel 44

Mısra: **11**

Doğan kuşu.

Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere şalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

<u>şehbāz-ı kuds:</u>

1. **şehbāz-ı ḳuds:**

Gazel 225

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutsal doğan kuş.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

<u>şeh-bāz-ı zülfüñ:</u>

1. **şeh-bāz-ı zülfüñ:**

Gazel 82

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) doğan kuşuna benzeyen zülfü.

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

<u>şehd-i fā'iḳ:</u>

1. **şehd-i fā'iḳ:**

Gazel 218

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakiki Bal.

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise şehd-i fā'iḳ

<u>şeh-i ʿālī-cenāb:</u>

1. **şeh-i ʿālī-cenāb:**-*uñ*

Gazel 257

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmet edilen yüce pâdişah.

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ

<u>şeh-i ḥüsn-:</u>

1. **şeh-i ḥüsn-:**--*e*

Gazel 164

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı, sevgili.

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

<u>şehīd eyle:</u>

1. **şehīd eyle:**-*dügine*

Gazel 59

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehit etmek.

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

<u>şehīd olanlara:</u>

1. **şehīd olanlara:**-*an, -lar, -a*

Kıt'a 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak yolunda ölen, şehadet makamına eren kimseler.

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi şehīd olanlara ṣorı ḥisāb olmaz

şehīd oldum:

1. **şehīd oldum:**-*du, -m*

Taştir 1

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşk) yolunda vefat eden, şehit.

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ

şehlā:

1. **şehlālaruñ:**-*lar, -uñ*

Gazel 63

Mısra: **6**

Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

şehmāt:

1. **şehmāt:**

Gazel 280

Mısra: **7**

(Fa. Ar.) Şahmat, satranç oyunu.

Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

şehr:

1. **şehrümde:**-*üm, -de*

Gazel 33

Mısra: **4**

İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri.

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

2. **şehrin:**-*iñ*

Gazel 85

Mısra: **3**

Kent, şehir.

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

3. **şehr:**

Gazel 148

Mısra: **7**

Şehir, büyük belde, büyük kasaba II sevgilinin bulunduğu yer.

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

4. **şehr:**

Gazel 161

Mısra: **8**

(Fars.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret, sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

5. **şehri:**-*i*

Gazel 191

Mısra: **2**

İl, kent.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

6. **şehrüñde:**-*üñ, -de*

Gazel 204

Mısra: **14**

Şehir.

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

7. **şehr:**

Gazel 209

Mısra: **4**

(Fars.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret, sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent.

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf

8. **şehrine:**-*i, -ne*

Gazel 300

Mısra: **5**

1. Şehir, Belde 2. ay.

Niçe varam bilmezem
ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde
baḥr ü kūh-ı ġam

9. **şehr:**

Gazel 341

Mısra: **11**

"İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri" anlamında olsa da beyitte, bu yerleşim yerinde yaşayan halk kastedilmiştir.

Şehr için iy dil
n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it
gehī ṣaḥrā yüzin

10. **şehri:**-*i*

Gazel 379

Mısra: **1**

1. Şehir, Belde 2. ay.

Peyk-i revān olup
yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

11. **şehrinde:**-*in*, -*de*

Gazel 421

Mısra: **7**

Kent, şehir.

Batdı ḳaldı sīne
şehrinde bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek
dilden dile

12. **şehrine:**-*i, -n, -e*

Gazel 421

Mısra: **11**

Şehir.

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol
dilden dile

13. **şehrüñ:**-*üñ*

Gazel 440

Mısra: **8**

Kent, şehir.

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi

şehryār:

1. **şehryāre:**-*e*

Gazel 381

Mısra: **8**

Büyük padişâh, hükümdar.

Bir boynı bağlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var şehryāre ḳarşu

şeh-süvār:

1. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 24

Mısra: **12**

Usta binici II Sevgili.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

2. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 61

Mısra: **10**

Usta binici II Sevgili.

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

3. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 132

Mısra: **4**

Ata iyi binen, usta binici.

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür

4. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 164

Mısra: **1**

Ata iyi binen, usta binici.

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez

5. **şeh-süvārüm:**-*um*

Gazel 166

Mısra: **14**

Ata iyi binen, usta binici.

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

6. **şeh-süvāra:**-*a*

Gazel 179

Mısra: **12**

Çok usta binici.

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

7. **şeh-süvārumdur:**-*um, -dur*

Gazel 286

Mısra: **1**

Usta binici. II Sevgili.

ʻAzm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

8. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 316

Mısra: **9**

Ata iyi binen, usta binici.

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin

9. **şeh-süvārüm:**-*um*

Gazel 332

Mısra: **4**

At binmede usta olan kişi. II Sevgili.

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir şeh-süvārüm var iken

10. **şeh-süvārum:**-*um*

Gazel 427

Mısra: **1**

At binmede usta olan kişi. II Sevgili.

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını

<u>şeh-süvāre:</u>

1. **şeh-süvāre:**

Gazel 295

Mısra: **6**

Sultan atlısı.

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

<u>şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ:</u>

1. **şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ:**-*ı, -ı, -üñ*

Gazel 8

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kıvrımlarının süvarisi.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

2. **şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ:**-*üñ*

Gazel 8

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saç kıvrımlarının süvarisi.

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

<u>şeh-süvār-ı züfüñüñ:</u>

1. **şeh-süvār-ı züfüñüñ:**-*üñ, -üñ*

Gazel 40

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının süvarisi.

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

<u>şeh-süvārum:</u>

1. **şeh-süvārum:**

Gazel 109

Mısra: **7**

Ata iyi binenlerin şahı. II Sevgili.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

<u>şeker:</u>

1. **şeker:**

Gazel 27

Mısra: **14**

Şeker, tatlı yiyecek.

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

2. **şeker:**

Gazel 72

Mısra: **11**

Şeker kamışı, şeker pancarı gibi maddelerden elde edilen tatlı bir madde.

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

3. **şeker:**

Gazel 187

Mısra: **8**

Far. şeker.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

4. **şeker:**

Gazel 188

Mısra: **6**

Far. şeker.

Ṭūṭī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

5. **şeker:**

Gazel 241

Mısra: **2**

Far. şeker.

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

6. **şekerden:**-*den*

Gazel 320

Mısra: **14**

Far. Şeker.

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

7. **şeker:**

Gazel 368

Mısra: **5**

Far. Şeker.

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan şeker
Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden

şeker leb-:

1. **şeker leb-:**-*üñ, -e*

Gazel 222

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker dudak.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

şeker zeyn eyle-:

1. **şeker zeyn eyle-:**--*miş*

Gazel 187

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şekerle süslemiştir.

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

şekerfām:

1. **şekerfām:**

Gazel 215

Mısra: **12**

Şeker renkli.

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ

2. **şekerfām:**

Gazel 247

Mısra: **4**

Şeker renkli.

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eledüñ

şeker-güftār:

1. **şeker-güftār:**

Gazel 163

Mısra: **6**

Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

2. **şeker-güftār:**

Gazel 275

Mısra: **1**

Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūṭī-i gūyā yaşıl

3. **şeker-güftār:**

Gazel 338

Mısra: **12**

Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūṭī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

şeker-ḫand:

1. **şeker-ḫand:**

Gazel 128

Mısra: **5**

Tatlı gülüş, şeker gibi tatlı gülme.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

şeker-leb:

1. **şeker-lebler:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **7**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

2. **şeker-leb:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı.

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

şeker-senbūse:

1. **şeker-senbūse:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Şekerli senbûse Tatlısı. (Sevgilinin Dudakları).

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

şekk:

1. **şekk:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Şüphe / zan.

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

şekker:

1. **şekker:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Şeker.

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

2. **şekker:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Şeker.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

3. **şekker:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Şeker.

ʿĀrıżuñ ābın görüp şekker ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile

şekker-āmīz:

1. **şekker-āmīz:**
Gazel 165
Mısra: **12**
Şekerli, şekerle karışık.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

şekker-ḫande:

1. **şekker-ḫande:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Tatlı gülüşlü.

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

şekkerīn:

1. **şekkerīn:**
Gazel 430
Mısra: **5**
Şeker gibi.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

şekkerī-perverde-:

1. **şekkerī-perverdedür:**-*dür*
Gazel 94
Mısra: **2**
Şekerli Perverde Tatlısı.

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın şekkerī-perverdedür

şekkeristāndur:

1. **şekkeristāndur:**-*dur*

Gazel 234

Mısra: **6**

Şeker kamışı tarlası.

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

şekker-leb:

1. **şekker-leb:**

Gazel 180

Mısra: **9**

Şeker dudaklı.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

şekker-şiken ol-:

1. **şekker-şiken ol-:**-*mış, -dur*

Gazel 86

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı konuşmak, tatlı söz söylemek.

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

şekl-i ilmek:

1. **şekl-i ilmek:**

Gazel 236

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlmek Şekli.

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

şemʿ:

1. **şemʿin:**-*iñ*

Gazel 3

Mısra: **11**

Mum II ışık.

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **şemʿin:**-*iñ*

Gazel 3

Mısra: **11**

Mum II sevgili; sevgilinin parlak yüzü, yanağı.

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

3. **şemʿ:**

Gazel 73

Mısra: **4**

A. mum.

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

4. **şemʿ:**

Gazel 93

Mısra: **7**

Ar. mum.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

5. **şemʿ:**

Gazel 171

Mısra: **13**

A. mum.

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

6. **şemʿ:**

Gazel 203

Mısra: **6**

A. mum.

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

7. **şemʿ:**

Gazel 203

Mısra: **14**

A. mum.

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

8. **şemʿ:**

Gazel 203

Mısra: **12**

A. mum.

Sīnede ġam var yanar
dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda
mihmān olsa şemʿ

9. **şemʿ:**
Gazel 203
Mısra: **10**
A. mum.
Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā
bir āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya girse gül-
efşān olsa şemʿ

10. **şemʿ:**
Gazel 203
Mısra: **8**
A. mum.
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur
ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde
fırāvān olsa şemʿ

11. **şemʿ:**
Gazel 203
Mısra: **4**
A. mum.
Ṭan degül giryem
görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān
olsa şemʿ

12. **şemʿ:**
Gazel 203
Mısra: **2**
A. mum.
İy gözüm nūrı
gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur
hezārān olsa şemʿ

13. **şemʿ:**
Gazel 203
Mısra: **1**
A. mum.
İy gözüm nūrı
gerekmez māh-ı tābān olsa şemʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur
hezārān olsa şemʿ

14. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **4**
A. mum.
Gördi kim derd-i
derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi
iẓhār şemʿ

15. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **16**
A. mum.
Rişte-i cānın fetīl idüp
ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña
iy yār şemʿ

16. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **12**
A. mum.
Zülf ile ʿömrüm
geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ
bīdār şemʿ

17. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **18**
A. mum.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp
aġlar şemʿ

18. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **10**
A. mum.
Başı üzre dūd sünbül
ṣuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i
gülzār şemʿ

19. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **8**
A. mum.
Rūşen itseñ ṭañ degül
ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı
ṣīrīnkār şemʿ

20. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **2**
A. mum.
Ṣararup olmazdı iy gül
nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa
bīmār şemʿ

21. **şemʿ:**
Gazel 204
Mısra: **1**
A. mum.
Ṣararup olmazdı iy gül
nesteren ruḫsār-ı şemʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa
bīmār şemʿ

22. **şemʿ:**
Gazel 216

Mısra: **13**

A. mum.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü
ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān
oynamaḳ

23. **şemʿüñ:**-*üñ*

Gazel 218

Mısra: **1**

Mum.

Ṣarıdur beñzi şemʿüñ
baġrı yanıḳ
Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ

24. **şemʿ:**

Gazel 276

Mısra: **9**

A. mum.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i
ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz
yārümdür ol

25. **şemʿ:**

Gazel 304

Mısra: **6**

A. mum.

Zülf ü ruḫsāruñ
ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun
mātemüm

26. **şemʿ:**

Gazel 371

Mısra: **3**

Mum, ışık.

Şemʿ gibi odlara
yanmaḳ nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm
bugün meydāne ben

27. **şemʿ:**

Gazel 404

Mısra: **5**

Mum. || *Sevgili.*

Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-
bālīn üstine

28. **şemʿi:**-*i*

Gazel 418

Mısra: **7**

Mum, çerağ.

Şemʿi n'eylersün keder
şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı
hicrān her gice

29. **şemʿi:**-*i*

Gazel 419

Mısra: **5**

Mum, çerağ.

Sāḳiyā lāzım degüldür
şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi
cānān her gice

30. **şemʿ:**

Gazel 427

Mısra: **6**

Mum, ışık.

Cilve itmek dilese bir
gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn
içün menzilini

31. **şemʿ:**

Gazel 439

Mısra: **11**

Mum, çerağ.

Bezm-i ḫüsne şemʿ
olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı
üzre perçemi

32. **şemʿ:**

Tahmis 3

Mısra: **14**

Mum. II Işık.

Yoluña cān virmeyen
ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde
iñen germ olmasun

şem:

1. **şem:**

Gazel 204

Mısra: **14**

Mum.

Dir görenler yir yüzine
indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol
miḳdār şem

şemʿ-i āh:

1. **şemʿ-i āh:**

Gazel 112

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahın mumu.

Dil yine zeyn itdi
şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca
mihmān oḳur

şemʿ-i cemāl-:

1. **şemʿ-i cemāl-:**-*üñ*

Gazel 214

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mumu.

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

<u>şemʿ-i hidāyet:</u>

1. **şemʿ-i hidāyet:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yolu aydınlatan mum.

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

<u>şemʿ-i ḥüsn:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsn:**
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğinin mumu.

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

<u>şemʿ-i ḥüsnüñ:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsnüñ:**-*i, -üñ*
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

2. **şemʿ-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

<u>şemʿ-i melāḥat:</u>

1. **şemʿ-i melāḥat:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḥat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

<u>şemʿ-i ruh-:</u>

1. **şemʿ-i ruḫ-:**-*uñ*
Gazel 207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu.

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

<u>şemʿ-i ruḥ:</u>

1. **şemʿ-i ruḫ:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

<u>şemʿ-i ruḫuñ tābı:</u>

1. **şemʿ-i ruḫuñ tābı:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Yanağının mumunun parıltısı, ateşi.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

<u>şemʿ-i şeb:</u>

1. **şemʿ-i şeb:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece mumu.

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi şemʿ-i şeb
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs

<u>şemʿ-i şebistān:</u>

1. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece mumu.

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḥs

2. **şemʿ-i şebistān:**

Gazel 48

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi aydınlatan mum.

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs

3. **şemʿ-i şebistān:**

Gazel 268

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halvet odasının mumu.

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

şemʿ-i şebistān-:

1. **şemʿ-i şebistān-:**-*ı*

Gazel 99

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece mumu.

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

2. **şemʿ-i şebistān-:**-*e*

Gazel 120

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece mumu.

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür

şemʿ-i şebistān küstāḥ:

1. **şemʿ-i şebistān küstāḫ:**

Gazel 56

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küstah gece mumu.

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

şemʿ-i şebistāndur:

1. **şemʿ-i şebistāndur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Odayı aydınlatan mum (gibi).

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña

şemʿ-i şebistānum:

1. **şemʿ-i şebistānum:**-*um*

Gazel 18

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi aydınlatan mum.

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

şemʿ-i şuʿle:

1. **şemʿ-i şuʿle:**-*dār, -uñ, -dur*

Gazel 239

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçan mum.

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

şemse:

1. **şemselerle:**-*ler, -le*

Gazel 189

Mısra: **14**

Parlak güneş şeklinde çizilmiş resim, nakış.

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

2. **şemselerdür:**-*lerdür*

Gazel 309

Mısra: **5**

Güneş şeklinde yapılan işleme resim (âşığın bedeninde oluşan yaralar).

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

şemşīr:

1. **şemşīr-i:**--*i*

Gazel 146

Mısra: **12**

Kılıç.

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz

Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

2. **şemşīri:**-*i*

Gazel 185

Mısra: **9**

Kılıç.

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

3. **şemşīrüñ:**-*üñ*

Gazel 236

Mısra: **12**

Kılıç.

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

4. **şemşīrüñ:**-*üñ*

Gazel 237

Mısra: **10**

Kılıç (Parlaklık bağlamında) II dikkat çekici derecede başarı, gösteriş.

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem şaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ

5. **şemşīrüñ:**-*üñ*

Gazel 238

Mısra: **6**

Kılıç.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

6. **şemşīrin:**-*i, -n*

Gazel 318

Mısra: **6**

Kılıç.

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

7. **şemşīri:**-*i*

Gazel 443

Mısra: **7**

Kılıç.

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

<u>şemʿveş:</u>

1. **şemʿveş:**

Gazel 1

Mısra: **11**

Mum gibi.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **şemʿveş:**

Gazel 1

Mısra: **11**

Mum misali.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

3. **şemʿveş:**

Gazel 15

Mısra: **3**

Mum gibi, mum misali.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

4. **şemʿveş:**

Gazel 19

Mısra: **7**

Mum gibi, mum misali.

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña

5. **şemʿveş:**

Gazel 81

Mısra: **13**

Mum gibi.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

6. **şemʿveş:**

Gazel 106

Mısra: **5**

Mum gibi.

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

7. **şemʿveş:**

Gazel 153

Mısra: **2**

Mum gibi.

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

8. **şemʿveş:**

Gazel 279

Mısra: **8**

Mum gibi.

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

9. **şemʿveş:**

Gazel 320

Mısra: **5**

Mum gibi.

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem cigerden

10. **şemʿveş:**

Gazel 419

Mısra: **9**

Mum gibi.

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

<u>şerār-ı āteş-i dil-:</u>

1. **şerār-ı āteş-i dil-:**

Gazel 184

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ateşinin kıvılcımı.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

<u>şerbet:</u>

1. **şerbeti:**-*i*

Gazel 34

Mısra: **4**

Su ve şekerle yapılan tatlı içecek.

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

2. **şerbet:**

Gazel 229

Mısra: **11**

1. ilaç 2. şerbet.

Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

3. **şerbet:**

Gazel 316

Mısra: **3**

Ar. şerbet, içilecek tatlı şey.

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

4. **şerbetin:**-*in*

Gazel 396

Mısra: **13**

Tatlı içecek.

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

5. **şerbetüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 403

Mısra: **9**

Şerbet II İlaç.

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

6. **şerbeti:**-*i*

Gazel 428

Mısra: **2**

Ar. Tatlı içecek.

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

<u>şeref:</u>

1. **şeref:**

Gazel 211

Mısra: **14**

Ar. Onur, mânevî yücelik.

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref

2. **şeref:**

Gazel 212

Mısra: **6**

Fazîlet, cesâret vb. üstün niteliklerle kazanılmış iyi şöhret.

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden şeref

3. **şeref:**

Gazel 373

Mısra: **8**

Manevî yükseklik, ululuk.

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu

şerer:

1. **şerer:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Ar. Kıvılcım.
Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan şerer düşmüş ney-istānumdadur

2. **şererler:**-*ler*
Gazel 209
Mısra: **6**
Kıvılcım.
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

3. **şererleri:**-*ler, -i*
Gazel 446
Mısra: **2**
Kıvılcım.
Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

şerer ü duḫān:

1. **şerer ü duḫān:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvılcım ve Duman.
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen şerer ü duḫān benümdür

şerḥ:

1. **şerḥ:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Açıklama, izah.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

2. **şerḥ:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Açıklama,izah etme.
Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle şerḥ olmaz ser-encāmum benüm

3. **şerḥ:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs̱ın sīne-i sūzānuma

şerḥ eyleye:

1. **şerḫ eyleye:**-*(y)e*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, anlamlandırmak.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḫ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

2. **şerḫ eyleye:**-*(y)e*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, şerh etmek.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḫ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

şerh itmek:

1. **şerḫ itmek:**-*mek*
Gazel 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açmak, açıklamak veya söylemek.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḫ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **şerḫ itmek:**-*mek*
Gazel 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemek, açıklamak.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḫ itmek neden
Ḫalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

şevk:

1. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **7**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

2. **şevḳine:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **7**

Arzu, istek.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

3. **şevḳine:**-*i, -n, -e*

Gazel 1

Mısra: **7**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ şevḳine
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā

4. **şevḳiyle:**-*i, -(y)le*

Gazel 11

Mısra: **3**

Gönül meyli, arzu.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

5. **şevḳiyle:**-*i, -(y)le*

Gazel 11

Mısra: **3**

Gönül meyli, arzu.

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña

6. **şevḳiyle:**-*i, -u, -le*

Gazel 16

Mısra: **8**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

7. **şevḳiyle:**-*i, -(y), -le*

Gazel 22

Mısra: **8**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

8. **şevḳ:**

Gazel 24

Mısra: **11**

Arzu, istek, heves, neşe.

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

9. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*

Gazel 27

Mısra: **7**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

10. **şevḳden:**-*den*

Gazel 38

Mısra: **8**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Oḳısam bülbül gibi gülşende medḥin laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ ḳalmaz girībānı dürüst

11. **şevḳden:**-*den*

Gazel 40

Mısra: **10**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

12. **şevḳ:**

Gazel 154

Mısra: **13**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

13. **şevḳ:**

Gazel 157

Mısra: **7**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

14. **şevḳüñ:**-*(u)ñ*

Gazel 188

Mısra: **13**

(Sevgiliye duyulan) şiddetli arzu, istek, heves.

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

15. **şevḳüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 190

Mısra: **8**

Ar. Gönül meyli, arzu.

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

16. **şevḳ:**

Gazel 200

Mısra: **13**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ḥüsnüñi beyān eyler şevḳ ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ

17. **şevḳ:**

Gazel 215

Mısra: **3**

(□□□) i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ

18. **şevḳ:**

Gazel 227

Mısra: **7**

(□□□) i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

19. **şevḳi:**-*i*

Gazel 284

Mısra: **1**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm

20. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*

Gazel 289

Mısra: **7**

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves; sevinç, neşe, keyif II coşkunluk, çoşku.

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

21. **şevḳ:**

Gazel 293

Mısra: **14**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara yanmış dāġ-ı hicrāndur gözüm

22. **şevḳ:**

Gazel 294

Mısra: **10**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum

23. **şevḳ:**

Gazel 297

Mısra: **8**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

24. **şevḳ:**

Gazel 303

Mısra: **5**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

25. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*

Gazel 309

Mısra: **11**

Ar. Gönül meyli, arzu.

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem

26. **şevḳ:**

Gazel 315

Mısra: **3**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün

Āşiyānı bülbülüñ serv üzre
bünyād olmadın

27. **şevḳ:**
Gazel 317
Mısra: **7**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.
Ḳadd-i yāre şevḳ ile
ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine ṣāḥ-ı Sidre'den
Rūhü'l-emīn

28. **şevḳidür:**-*i, -dür*
Gazel 333
Mısra: **14**
Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
Cān fedā olsun
Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb şevḳidür ġam nīşini
nūş eyleyen

29. **şevḳ:**
Gazel 334
Mısra: **10**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.
Ḫār-ı ḥasretde ciger-
ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın
ġonçeveş çāk eyleyen

30. **şevḳ:**
Gazel 353
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.
İy Muʿīdī cān virüp
ḳurbān olurduñ şevḳ ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-
i tīr-efgenin

31. **şevḳ:**
Gazel 356
Mısra: **3**
Aşk.
İçinden ṣu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben
öldükde ġubārumdan

32. **şevḳ:**
Gazel 359
Mısra: **9**
Aşk.
Bir yaña şevḳ ile
gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge
ṣoḥbetdür bugün

33. **şevḳ:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Aşk.
Źerre iseñ ġam degül
şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-
ārādur gelen

34. **şevḳ:**
Gazel 375
Mısra: **11**
Ar. Gönül meyli, arzu.
Sāzuñ elüñe alup
yaḳduñ beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne
hevādur bu

35. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 376
Mısra: **3**
Ar. Gönül meyli, arzu.
Lebüñ şevḳiyle dil
ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-
tüvāndur bu

36. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 404
Mısra: **8**
Ar. Gönül meyli, arzu.
Ḳan yudup ḫūn-ı
cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler
sīn üstine

37. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 426
Mısra: **14**
Gönül meyli, arzu.
Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-
ḫumār itdüñ beni

38. **şevḳiyle:**-*iyle*
Gazel 440
Mısra: **7**
Ar. Gönül meyli, arzu.
Sāḳiyā cām-ı lebüñ
şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-
i ṣad-sālesi

<u>şevḳ ile:</u>

1. **şevḳ ile:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ile; canıgönülden, büyük bir arzuyla.
Nesterenler gibi şevḳ
ile zer-efşān olalum

Laʿl renginde gümüş sāġer ile
bāde getür

şevket:

1. **şevketi:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **14**
Büyüklük, heybet.
Ceyş-i ġam çekmiş
Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol
gedānuñ şevketi

şevket ile:

1. **şevket ile:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklükle, heybetle.
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı
baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān
kim olur

şevk-i cemāl-:

1. **şevḳ-i cemāl-:**-*üñ*
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yüz güzelliğinin arzusu,
coşkusu.*
Cām-ı gülgūnı gider
sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i
cemālüñ mül yiter

şevk-i cemālüñ nūrı:

1. **şevḳ-i cemālüñ
nūrı:**
Gazel 191
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevkinin nuru.
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup
yaḳdı revān āteş

şevk-i firāk-:

1. **şevḳ-i firāḳ-:**-*uñ*
Gazel 171
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık coşkusu.
Şemʿ olalı
Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın āz

şevḳ-i ḫüsn-:

1. **şevḳ-i ḫüsn-:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) güzelliğinin
ışığı, parıltısı. II Sevgilinin
güzelliğine duyulan arzu, istek.*
ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i
ḫüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur
şimdengirü bārān olur

şevk-i laʿl-:

1. **şevḳ-i laʿl-:**-*üñ, --le*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Lal renkli (kırmızı) dudağın
arzusu.*
Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i
Ḫoten'den fāriġ

şevḳ-i laʿlüñ:

1. **şevḳ-i laʿlüñ:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin la'l gibi olan
dudağının arzusu.*
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher
zeyn eylemiş

şevk-i nār:

1. **şevḳ-i nār:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yakıcı arzu, istek. II
Kavuşma arzusunun yakıcılığı.*
Tāb-ı ḫüsnüñdür beni
her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa
şevḳ-i nār mest

şevk-i ruhsāruñla:

1. **şevḳ-i ruḫsāruñla:**-
uñ, -la
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) yanağının
arzusu.*

Şevḳ-i ruḥsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest

<u>şevḳ-i ruḥuñ-:</u>

1. **şevḳ-i ruḥuñ-:**-*la*
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağının parlaklığı.
Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḥuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz

<u>şevḳiyle:</u>

1. **şevḳiyle:**
Gazel 225
Mısra: **11**
Aşkıyla; arzusuyla, hasretiyle.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek

<u>şevküñ:</u>

1. **şevḳüñ:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Aşk, gönül meyli, arzu.
Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

<u>şey di-:</u>

1. **şey di-:**-*mez*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey söylemez.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

<u>şeydā:</u>

1. **şeydā:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın. II Âşık.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

2. **şeydā:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.
Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

3. **şeydāya:**-*y*, -*a*
Gazel 38
Mısra: **11**
Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.
Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam şeydāya kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst

4. **şeydā:**
Gazel 84
Mısra: **4**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.
İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste vü şeydā eyler

5. **şeydā:**
Gazel 341
Mısra: **14**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.
Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol şeydā yüzin

6. **şeydā:**
Gazel 346
Mısra: **1**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.
Delme baġrum ney gibi şeydā göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

7. **şeydā:**
Gazel 367
Mısra: **11**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫatṭ ü ḫāl itmek neden

8. **şeydā:**
Gazel 422
Mısra: **5**
Deli, çılgın.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

9. **şeydālıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 430
Mısra: **8**
Divane, müptela, çılgın.
Dil noʾla Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ şeydālıġı

10. **şeydā:**
Gazel 435
Mısra: **14**
Divane, müptelâ.
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni

11. **şeydāyı:**-*(y)ı*
Tahmis 3
Mısra: **16**
Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.
Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör

şeydā göñül:

1. **şeydā göñül:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gönül.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

2. **şeydā göñül:**
Gazel 156
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın kalp. // [tas.] İlahî aşkla coşup kendinden geçen gönül.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile şorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm şeydā göñül nem-yāb göz

3. **şeydā göñül:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gönül.
Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

şeydālıġ:

1. **şeydālıġuñ:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Şeydâ olma durumu, aşkın çokluğundan aklı başında olmama, dîvânelik.
Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

şeyṭān:

1. **şeytān:**
Gazel 132
Mısra: **8**
A. şeytan.
Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

şiddet:

1. **şiddetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 421
Mısra: **3**
Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.
Rūzgāruñ şiddetinden mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr iderüm dilden dile

2. **şiddeti:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **1**
Sertlik. || Sıkıntı, zorluk.
Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti

şifā eylerseñ:

1. **şifā eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*

Gazel 45

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa vermek, iyileştirmek.

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

şihāb:

1. **şihāb:**

Gazel 31

Mısra: **12**

Kıvılcım; akan yıldız.

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

şikār:

1. **şikār:**

Gazel 10

Mısra: **6**

Av; düşmandan ele geçirilen mal; değerli, ender bulunan şey II tuzağa düşürülen, aldatılan kimse.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

2. **şikār:**

Gazel 10

Mısra: **6**

Av, avlama.

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm şikār baña

3. **şikār:**

Gazel 131

Mısra: **2**

Av.

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider

4. **şikār:**

Gazel 214

Mısra: **2**

Av II avlama; elde etme.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

5. **şikār:**

Gazel 337

Mısra: **7**

(Fars.) Av.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün

şikār it-:

1. **şikār it-:**-*sem*

Gazel 225

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak.

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

2. **şikār it-:**-*se, -m*

Tahmis 3

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi

şikār itdüm:

1. **şikār itdüm:**-*dü, -m*

Gazel 34

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak, avlanmak.

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

şikāyet:

1. **şikāyete:**-*e*

Gazel 99

Mısra: **9**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

şikāyetler idüp:

1. **şikāyetler idüp:**-*ler, -üp*

Gazel 26

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

şikeste:

1. **şikeste:**

Gazel 92

Mısra: **13**

Kırılmış, incinmiş.

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür

2. **şikeste:**

Gazel 374

Mısra: **12**

Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

şikeste-ḫāṭır-:

1. **şikeste-ḫāṭıruñ:**--*uñ*

Gazel 151

Mısra: **2**

Gönlü kırık.

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

şikestelik:

1. **şikestelik:**

Gazel 447

Mısra: **1**

(Gönül için) Kırıklık, kırgınlık.

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

şimdengirü:

1. **şimdengirü:**

Gazel 78

Mısra: **2**

Bundan böyle, bundan sonra.

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḫüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur

2. **şimdengirü:**

Gazel 162

Mısra: **10**

Artık / bundan sonra.

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez

3. **şimdengirü:**

Gazel 337

Mısra: **10**

Artık / bundan sonra.

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

4. **şimdengirü:**

Gazel 346

Mısra: **10**

Artık / bundan sonra.

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül şimdengirü ʿālemde gülzār olmasun

5. **şimdengirü:**

Gazel 369

Mısra: **5**

Artık, bundan sonra.

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen

şimdi:

1. **şimdi:**

Gazel 12

Mısra: **1**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

2. **şimdi:**

Gazel 13

Mısra: **10**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

3. **şimdi:**

Gazel 37

Mısra: **7**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

4. **şimdi:**

Gazel 43

Mısra: **11**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.

Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

5. **şimdi:**

Gazel 51

Mısra: **7**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç

6. **şimdi:**

Gazel 94

Mısra: **6**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür

7. **şimdi:**

Gazel 115

Mısra: **10**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

8. **şimdi:**

Gazel 126

Mısra: **7**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

9. **şimdiki:**-*ki*

Gazel 132

Mısra: **14**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür

10. **şimdi:**

Gazel 134

Mısra: **6**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

11. **şimdi:**

Gazel 136

Mısra: **1**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

12. **şimdi:**

Gazel 139

Mısra: **4**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber

13. **şimdi:**

Gazel 170

Mısra: **6**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı bizüm dāstānumuz

14. **şimdi:**

Gazel 179

Mısra: **8**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases

15. **şimdi:**
Gazel 184
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

16. **şimdi:**
Gazel 219
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

17. **şimdi:**
Gazel 233
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ

18. **şimdi:**
Gazel 249
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ

19. **şimdi:**
Gazel 253
Mısra: **11**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsuf'uñ

20. **şimdi:**
Gazel 263
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

21. **şimdi:**
Gazel 274
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

22. **şimdi:**
Gazel 275
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

23. **şimdi:**
Gazel 278
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

24. **şimdi:**
Gazel 280
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

25. **şimdi:**
Gazel 284
Mısra: **9**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Söylenen ḫalḳuñ dilinde şimdi ḥüsnüñdür senüñ
Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm

26. **şimdi:**

Gazel 289

Mısra: **12**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzündur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

27. **şimdi:**

Gazel 304

Mısra: **13**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

İrdüm ol ḫāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

28. **şimdi:**

Gazel 326

Mısra: **9**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

29. **şimdi:**

Gazel 326

Mısra: **12**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fārigem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

30. **şimdi:**

Gazel 327

Mısra: **14**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

31. **şimdi:**

Gazel 334

Mısra: **4**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur şimdi ben miskīni ġamnāk eyleyen

32. **şimdi:**

Gazel 343

Mısra: **1**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

33. **şimdi:**

Gazel 352

Mısra: **12**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḥn-ı çemenler
Ger şimdi ḫarāb ise gülistān ola bir gün

34. **şimdi:**

Gazel 378

Mısra: **13**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu

35. **şimdi:**

Gazel 385

Mısra: **11**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Ẓulmet-ābād-ı belādur şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime

36. **şimdi:**

Gazel 395

Mısra: **3**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

37. **şimdi:**

Gazel 396

Mısra: **6**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

38. **şimdi:**

Gazel 397

Mısra: **10**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Dil ü cānı gözüñ
çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

39. **şimdi:**

Gazel 401

Mısra: **11**

Şimdi.

Yol yaraġın şimdi
görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl
üstine

40. **şimdiden:**-*den*

Gazel 429

Mısra: **6**

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Pādşāh olmaḳ dilerseñ
āḫir iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ kūyında
derbān ol yüri

41. **şimdi:**

Gazel 431

Mısra: **11**

Şimdi.

Şimdi bildüm faẓl u
irfān mūcib-i ḫırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü
raġbet kāşkī

şimşād:

1. **şimşādını:**-*ını*

Gazel 231

Mısra: **9**

Far. Şimşir ağacı.

Ḳāmetüñ şimşādını
āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa
ditrer kākülüñ

2. **şimşāddan:**-*dan*

Gazel 326

Mısra: **6**

Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i
ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter
şimşāddan

3. **şimşāddan:**-*dan*

Gazel 327

Mısra: **8**

Far. Şimşir ağacı.

Ḳāmetüñ vaṣfuñ
bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi
şimşāddan

şiʿr:

1. **şiʿrüm:**-*üm*

Gazel 61

Mısra: **14**

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Ḫuṭbe gibi her kişi
diñler Muʿīdī cān ile
Oḳıyup şiʿrüm ser-āgāz eylese
ḫoş-ḫvān-ı ʿīd

2. **şiʿri:**-*i*

Gazel 74

Mısra: **14**

Şiir,edebi değeri olan nazımlı, kafiyeli söz.

Sūz ile sözüñ meclīsi
germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne
disünler

3. **şiʿrüm:**-*üm*

Gazel 112

Mısra: **12**

Şiir.

Āh ile bülbül yaḳar
odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz
eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

4. **şiʿri:**-*i*

Gazel 150

Mısra: **10**

Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. Manzume.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl
eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti
bozarlar

5. **şiʿr:**

Gazel 196

Mısra: **10**

Ar. Şiir.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü
inşādan ġaraż

6. **şiʿr:**

Gazel 199

Mısra: **14**

Ar. Şiir.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

7. **şiʿrini:**-*i, -ñ, -i*

Gazel 296

Mısra: **14**

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

8. **şiʿre:**-*e*

Gazel 338

Mısra: **11**

Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebi eser.

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

9. **şiʿr:**

Gazel 410

Mısra: **14**

Şiir.

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

10. **şiʿrüme:**-*üm, -e*

Kıt'a 1

Mısra: **3**

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

şīrāne:

1. **şīrāne:**

Gazel 71

Mısra: **9**

Arslanca, arslan gibi.

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

şīrīn:

1. **şīrīn:**

Gazel 38

Mısra: **13**

Far. Tatlı, şirin.

Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

2. **şīrīn:**

Gazel 43

Mısra: **7**

Tatlı, güzel, hoş.

N'ola şīrīn görinse ḫvān-ı ḥüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat

3. **şīrīn'i:**-*i*

Gazel 264

Mısra: **10**

"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikâyesinin kadın kahramanı.

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar Şīrīn'i saña intiḳāl eyler göñül

4. **şīrīn'üñ:**-*ün*

Gazel 270

Mısra: **14**

"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel

5. **şīrīndür:**-*dür*

Gazel 320

Mısra: **14**

Güzel, şirin, tatlı.

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür şekerden

6. **şīrīn:**

Gazel 410

Mısra: **12**

Tatlı.

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

7. **şīrīndür:**-*dür*

Gazel 417

Mısra: **13**

Güzel, hoş.

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim

Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

8. **şīrīn:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Tatlı.
Cān alur bīdād ile bir büse virmez ḳan-behā
Dād şol şīrīn lebüñden iy güzeller ḫusrevi

<u>şīrīn id-:</u>

1. **şīrīn id-:**-*üp*
Gazel 86
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlandırmak.
Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur

<u>şīrīn- leb-:</u>

1. **şīrīn- leb-:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) tatlı dudağı.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Büsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur

<u>şīrīn leb-:</u>

1. **şīrīn leb-:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) tatlı dudağı.
Şīrīn lebüñ ki büsede cāndan ḫaber virür
Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür

2. **şīrīn leb-:**-*ler*, --*üñ*, -
Gazel 145
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı dudak, sevgilinin dudağı; tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.
Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

<u>şīrīn-dehān-:</u>

1. **şīrīn-dehānı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **6**
Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || *Şirin ağızlı.*
ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım
Ġonçeler güldükce sen şīrīn-dehānı añdurur

<u>şīrīn-dehān:</u>

1. **şīrīn-dehān:**
Gazel 142
Mısra: **13**
Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || *Şirin ağızlı.*
N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

2. **şīrīn-dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 234
Mısra: **5**
Tatlı ağızlı; tatlı dilli.
Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ

<u>şīrīnkār:</u>

1. **şīrīnkār:**
Gazel 77
Mısra: **2**
Tatlı bir biçimde II Şirin gibi.
Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḫaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

<u>şīrīn-kelām:</u>

1. **şīrīn-kelāmın:**-*ın*
Gazel 403
Mısra: **3**
Tatlı söz.
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred
Baḫş idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine

<u>şīrīn-leb:</u>

1. **şīrīn-leb:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş dudaklı güzel.
Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri

ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür

şīşe:

1. **şīşedür:**-*dür*

Gazel 5

Mısra: **10**

Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür güyā ki zeyn olmış bahāristān aña

2. **şīşedür:**-*dür*

Gazel 5

Mısra: **10**

Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür güyā ki zeyn olmış bahāristān aña

3. **şīşe:**

Gazel 257

Mısra: **1**

Ağzı dar cam kap II Şişenin içindeki şarap renginin sevgilinin ten rengine benzemesi.

Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ

4. **şīşe:**

Gazel 292

Mısra: **4**

Cam, kadeh.

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin Şīşe gibi reng alur laʿlüñ ṣarābından gözüm

5. **şīşe:**

Gazel 333

Mısra: **7**

Ağzı dar ve uzun cam kap II İçki.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

şīşeveş:

1. **şīşeveş:**

Gazel 154

Mısra: **4**

Şişe gibi II kırılgan, hassas şey gibi.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

2. **şīşeveş:**

Gazel 391

Mısra: **10**

Şişe gibi II kırılgan, hassas şey gibi.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

şīve:

1. **şīve:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Naz, eda, işve, cilve.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

2. **şīveler:**-*ler*

Gazel 97

Mısra: **9**

(Sevgilinin) gönülleri cezbeden, gönülleri fetheden cilveli davranışı.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

3. **şīve:**

Gazel 130

Mısra: **5**

Cilve ve naz.

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

4. **şīveyi:**-*y, -i*

Gazel 162

Mısra: **12**

Cilve, edâ, naz.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

5. **şīvedür:**-*dür*

Gazel 174

Mısra: **5**

Cilve, edâ.

Çünkim sipihr-i şīvedür iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz

6. **şīvesi:**-*s, -i*

Gazel 174

Mısra: **10**

Cilve, edâ, naz.

Sevdi Muʿīdī bir şanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

7. **şīvesi:**-*s, -i*

Gazel 313

Mısra: **4**

Cilve, edâ, naz.

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem

8. **şīve:**

Gazel 317

Mısra: **5**

Cilve ve naz.

Bī-vefālar ādetidür gāh şīve gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn

9. **şīve:**

Gazel 328

Mısra: **4**

Cilve ve naz.

Baḳmaz olduñ āh baña Çaḳ bu deñlü şīve neden

10. **şīvede:**-*de*

Gazel 376

Mısra: **11**

Naz, şive.

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

11. **şīve:**

Gazel 397

Mısra: **6**

Naz, şive.

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

12. **şīve:**

Gazel 397

Mısra: **8**

Naz, şive.

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

<u>şīve-i reftār-:</u>

1. **şīve-i reftār-:**--*suz*

Gazel 163

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edalı, işveli yürüyüş.

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz

<u>şīve-i reftār:</u>

1. **şīve-i reftār:**

Müstezad 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edalı, işveli yürüyüş.

Bu şīve-i reftār ile ol ḳāmet-i dil-cū
Bir serv-i revāndur

<u>şīve-i selmān:</u>

1. **şīve-i selmān:**

Gazel 84

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selman'a mahsus eda, söyleyiş. (Selmân-ı Sâveci: İran şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.).

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

<u>şivekār:</u>

1. **şīvekār:**

Gazel 226

Mısra: **9**

İşveli, cilveli.

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya şīvekār
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek

<u>şīvekār ḫaṭṭ:</u>

1. **şīvekār ḫaṭṭ:**

Gazel 198

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşveli ayva tüyü.

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy şīvekār ḫaṭṭ

şīven:

1. **şīvenüm:**-*üm*
Gazel 306
Mısra: **10**
Matem.
Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

2. **şīvenler:**-*ler*, -
Gazel 395
Mısra: **14**
Matem, yas, feryat.
Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

şöhret:

1. **şöhret:**
Gazel 130
Mısra: **17**
Ar. şöhret, ün.
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

2. **şöhret:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

3. **şöhret:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

4. **şöhret:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma

şöhret vir-:

1. **şöhret vir-:**-*en*
Gazel 239
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meşhur etmek, ün kazandırmak, şöhrete ulaştırmak.
Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿ rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ

şol dem ki:

1. **şol dem ki:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu zaman ki.
Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

şol ḥadde:

1. **şol ḥadde:**
Gazel 204
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar çok, o denli.
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḥastenüñ şol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ

şol ḫaste:

1. **şol ḫaste:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu hasta.
Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

şol kim:

1. **şol kim:**
Gazel 82
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki, o kimse ki.
Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

şol vech:

1. **şol vech:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöyle, şu şekilde.
Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

şol vech ile:

1. **şol vech ile:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöyle, şu şekilde.
Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer

söyle:

1. **şöyle:**
Gazel 11
Mısra: **5**
1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

2. **şöyle:**
Gazel 11
Mısra: **5**
1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.
Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

3. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **8**
Demek, söylemek, konuşmak.
Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne söylersin baña

4. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **1**
Demek, söylemek, konuşmak.
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

5. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **10**
Demek, söylemek, konuşmak.
İy perī-peyker
Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña

6. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **6**
Demek, söylemek, konuşmak.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

7. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **4**
Demek, söylemek, konuşmak.
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

8. **söylersin:**-*r, -sin*
Gazel 15
Mısra: **2**
Demek, söylemek, konuşmak.
Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne söylersin baña

9. **şöyle:**
Gazel 58
Mısra: **7**
O denli, öyle.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

10. **şöyle:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Öylesine.
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

11. **şöylece:**

Gazel 74

Mısra: **14**

1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece mestāne disünler

12. **şöyle:**

Gazel 76

Mısra: **1**

"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Bir meh-i nā-mihr içün dil şöyle ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur

13. **söylesem:***-se, -m*

Gazel 79

Mısra: **10**

Anlatmak, dile getirmek.

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḫayrān olur

14. **şöyle:**

Gazel 91

Mısra: **5**

Öylesine.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

15. **şöyle:**

Gazel 103

Mısra: **5**

"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

16. **söyleyen:***-yen*

Gazel 115

Mısra: **9**

Demek, konuşmak, söylemek.

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

17. **söyle:**

Gazel 151

Mısra: **8**

"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

18. **şöyle:**

Gazel 152

Mısra: **5**

"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

19. **söylemezsin:***-mezsin*

Gazel 163

Mısra: **8**

Söylememek.

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

20. **söyle:**

Gazel 177

Mısra: **2**

"Söyle, anlat" anlamında emir ifadesi.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

21. **şöyle:**

Gazel 181

Mısra: **9**

"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

22. **şöyle:**

Gazel 211

Mısra: **11**

"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī şöyle kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef

23. **şöyle:**

Gazel 218

Mısra: **8**

"Şu şekilde, şu tarzda" anlamlarında sıfat.

Dehānuñ sırrını
ṣordum lebüñden
Ḫaberler virdi şöyle cāna lāyıḳ

24. **şöyle:**
Gazel 228
Mısra: **10**
Öyle II şu şekilde.
Dil levendin ḥüsn
deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz
ḳarasın görmedük

25. **şöyle:**
Gazel 246
Mısra: **10**
"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.
Çoḳ duʿālar diledüñ
hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı
çoḳdur günehüñ

26. **söylese:**-*se*
Gazel 255
Mısra: **3**
Demek, konuşmak, söylemek.
İy şeker-leb vechi var
söylese dil ṭūṭī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

27. **söyler:**-*r*
Gazel 261
Mısra: **11**
Bildirmek, ifade etmek, açıklamak, öğüt vermek, nasihat etmek.
Egri söyler ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül

28. **söyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **6**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.
Yaşı çoḳ olsun
gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler
tercemānumdur benüm

29. **şöyle:**
Gazel 289
Mısra: **11**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.
Bī-vefā yārā ġam ü
derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi
yārānum benüm

30. **söyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 299
Mısra: **7**
Anlatmak, dile getirmek.
Gizlü derdüm uzun
uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı
añdum aġladum

31. **söyle:**
Gazel 310
Mısra: **3**
"Söyle, anlat" anlamında emir ifadesi.
Çün derdmendüñem
bir aġız söyle baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur
devācıġum

32. **şöyle:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Şöyle,öyle, o kadar çok.
Yüz bulup dilber
yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

33. **söyler:**-*r*
Gazel 404
Mısra: **7**
Söylemek.
Ḳan yudup ḫūn-ı
cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

34. **şöyle:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Şöyle.
Yüz sürüp yār ayaġına
pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma

35. **şöyle:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Şöyle.
Derd ile şöyle żaʿīf
oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

36. **şöyle:**
Gazel 417
Mısra: **13**
Şöyle.
Şöyle şīrīndür
Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim

Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

37. **söylenür:**-*n, -ür*
Gazel 421
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa
Her ne söz kim söylenür cānā gelür dilden dile

38. **söyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 428
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü söyleseñ
ʿĀşıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti

39. **söyler:**-*r*
Gazel 444
Mısra: **8**
Söylemek.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

40. **söylenür:**-*n, -ür*
Tahmis 3
Mısra: **7**
Bahsi geçmek, konuşulmak.
Söylenür ḫaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

41. **şöyle:**
Taştir 1
Mısra: **14**
Öylece, o şekilde.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

şu:

1. **şu:**
Gazel 8
Mısra: **2**
"Şu" işaret sıfatı.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

2. **şu:**
Gazel 8
Mısra: **2**
"Şu" işaret sıfatı.
Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

3. **şudur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **6**
1- Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.2- Âb-ı hayat.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadıġı ṣudur baña

4. **şudur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **6**
1- Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.2- Âb-ı hayat.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadıġı ṣudur baña

5. **şudan:**-*dan*
Gazel 25
Mısra: **10**
Sudan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.
Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

6. **şu:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Akarsu, nehir, ırmak.
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç

7. **şu:**
Gazel 71
Mısra: **1**
"Bu" işaret sıfatı.
Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

8. **şu:**
Gazel 80
Mısra: **13**
"Bu" işaret sıfatı.
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

9. **şular:**-*lar*

Gazel 103

Mısra: **1**

"Bu" işaret sıfatı.

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

10. **şudadur:**-*da, -dur*

Gazel 138

Mısra: **6**

Su.

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

11. **şu:**

Gazel 156

Mısra: **7**

Su.

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

12. **şu:**

Gazel 159

Mısra: **8**

Su.

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Ṣu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

13. **şu:**

Gazel 167

Mısra: **12**

Su.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz

14. **şuya:**-*ya*

Gazel 184

Mısra: **2**

Saf, berrak ve akıcı madde, su.

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış

15. **şu:**

Gazel 191

Mısra: **2**

Su.

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş

16. **şu:**

Gazel 218

Mısra: **6**

Su.

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ

17. **şu:**

Gazel 270

Mısra: **6**

Su.

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā çemen güzel

18. **şuyın:**-*y, -ın*

Gazel 287

Mısra: **9**

Su. II Gözyaşı.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

19. **şu:**

Gazel 329

Mısra: **12**

" Şu " işaret sıfatı.

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Ṣu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

20. **şu:**

Gazel 329

Mısra: **13**

" Şu " işaret sıfatı.

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

21. **şu:**

Gazel 334

Mısra: **2**

Su.

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum ṣu gibi pāk eyleyen

22. **şu:**

Gazel 340

Mısra: **1**

Su.

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan

Yirüm od olmışdur ol ruḫsār
ḥaḳḳı çün inan

23. **şu:**
Gazel 356
Mısra: **3**
Su.
İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan

24. **şu:**
Gazel 357
Mısra: **7**
Su.
Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

25. **şu:**
Gazel 375
Mısra: **5**
Su.
Her servüñ ayaġına şu gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu

26. **şu:**
Gazel 402
Mısra: **8**
Su.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Şan ḳatre ḳatre şu serpilür nārum üstine

27. **şu:**
Gazel 426
Mısra: **6**
Şu, işaret sıfatı.
Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle şu resme dāġdār itdüñ beni

28. **şu:**
Gazel 426
Mısra: **11**
Su.
Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı şu ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni

29. **şu:**
Gazel 441
Mısra: **8**
Su.
Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi

<u>şu resm-:</u>

1. **şu resm-:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle bir; pek çok.
Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür

<u>şuʿarā-yı ʿacem:</u>

1. **şuʿarā-yı ʿacem:**
Gazel 240
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acem şairleri.
Rūm içre iy
Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider şuʿarā-yı ʿAcem senüñ

<u>şübhesiz:</u>

1. **şübhesiz:**
Gazel 214
Mısra: **11**
Kuşkusuz, şüphesiz, kesinlikle; tam anlamıyla inanma.
Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

<u>şūh:</u>

1. **şūḫlar:**-*lar*
Gazel 17
Mısra: **3**
İşveli, cilveli ll Sevgili, güzel.
Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

2. **şūḫ:**
Gazel 33
Mısra: **9**
İşveli, cilveli II Güzel.
Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḫāzıḳ olınca ṭabīb

3. **şūḫ:**

Gazel 38

Mısra: **10**

İşveli, cilveli güzel. II Sevgili.

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḫ dilberdür ki ḥ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst

4. **şūḫuñ:**-*uñ*

Gazel 77

Mısra: **1**

Güzel.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

5. **şūḫ-ı:**-*ı*

Gazel 84

Mısra: **9**

İşveli, cilveli dilber-güzel ǁ sevgili.

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

6. **şūḫlar:**-*lar*

Gazel 106

Mısra: **4**

İşveli, cilveli ll Sevgili, güzel.

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

7. **şūhı:**-*ı*

Gazel 134

Mısra: **7**

Far.güzel,neşeli.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

8. **şūḫlar:**-*lar*

Gazel 148

Mısra: **10**

İşveli, cilveli ll Sevgili, güzel.

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler

9. **şūḫuñ:**-*uñ*

Gazel 152

Mısra: **1**

Far.güzel,neşeli.

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

10. **şūḫ:**

Gazel 154

Mısra: **6**

Baştan çıkarıcı güzel. || Sevgili.

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz

11. **şūḫ-ı:**-*ı*

Gazel 164

Mısra: **8**

İşveli, cilveli.

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

12. **şūḫ:**

Gazel 167

Mısra: **7**

Baştan çıkarıcı güzel. || Sevgili.

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

13. **şūḫ-ı:**--*ı*

Gazel 183

Mısra: **8**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

14. **şūḫa:**-*a*

Gazel 184

Mısra: **4**

Güzel, sevgili.

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

15. **şūḫuñ:**-*uñ*

Gazel 217

Mısra: **1**

Cilveli ve işveli sevgili.

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ

16. **şūḫa:**-*a*

Gazel 316

Mısra: **2**

Cilveli ve işveli sevgili.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

17. **şūḫ:**

Gazel 339

Mısra: **12**

(Fars.) Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın).

Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

18. **şūḫuñ:**-*uñ*

Gazel 374

Mısra: **11**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu

19. **şūḫı:**-*ı*

Gazel 427

Mısra: **7**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

20. **şūḫ:**

Gazel 429

Mısra: **7**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

21. **şūḫ:**

Gazel 442

Mısra: **10**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

şūh]:

1. **şūḫ]:**

Gazel 300

Mısra: **14**

İşveli, cilveli dilber/güzel.

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı şūḫ] dīvāneyem

şūh ü fettān:

1. **şūh ü fettān:**

Gazel 109

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşeli ve gönül alıcı.

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol şūh ü fettān oynadur

şūh-ı bed-hūdan:

1. **şūḫ-ı bed-ḫūdan:**-*dan*

Gazel 25

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefasız bir güzel.

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

şūh-ı cefā-ḫū:

1. **şūḫ-ı cefā-ḫū:**

Gazel 74

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa etmeyi kendine huy edinmiş işveli güzel II Sevgili.

Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

şūh-ı cefākār:

1. **şūḫ-ı cefākār:**

Gazel 219

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet eden sevgili.

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

şūh-ı cefā-pīşe:

1. **şūḫ-ı cefā-pīşe:**

Gazel 87

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefalı, zalim güzel.

Kimden sebaḳ almışdur ol şūḫ-ı cefā-pīşe
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur

şūḥ-ı cihān:

1. **şūḫ-ı cihān:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyalar güzeli.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẕarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

şūḥ-ı cihān-:

1. **şūḫ-ı cihān-:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyalar güzeli.

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

şūḥ-ı fettān:

1. **şūḫ-ı fettān:**-*dan*
Gazel 67
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitneci şuh güzel. II sevgili.

Bezm-i devrānda Muʿīdī telḫ-i ʿīş olmañ neden
Būseler al cām içüp ol şūḫ-ı fettāndan leẕīẕ

şūḥ-ı gül-ruḥ:

1. **şūḫ-ı gül-ruḫ:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül -gibi kırmızı,güzel-yanaklı sevgili.

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

şūḥ-ı mehveş-:

1. **şūḫ-ı mehveş-:**-*ler, -le*
Gazel 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay gibi güzel olan işveli sevgili.

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

şūḥ-ı müstesnā:

1. **şūḫ-ı müstesnā:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin, eşi benzeri bulunmayan cilveli sevgili.

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

şūḥ-ı pür-fitenden:

1. **şūḫ-ı pür-fitenden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne dolu güzel (sevgili).

İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç

şūḥ-ı şen:

1. **şūḫ-ı şen:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güler yüzlü güzel.

Ben ʿadūdan aġlaram sen şūḫ-ı şen gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül

şūḥ-ı şīrīnkār:

1. **şūḫ-ı şīrīnkār:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Davranışları güzel sevgili.

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ

şūḥ-ı sitemkār-:

1. **şūḫ-ı sitemkār-:**-*um*
Gazel 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zalim olan güzel.

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur

şūhlar:

1. **şūḫlar:**

Gazel 107

Mısra: **6**

Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli, nazlı güzeller/sevgililer.

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

<u>şūh-reftār:</u>

1. **şūḫ-reftārı:**-*ı*

Gazel 71

Mısra: **2**

(Fars. şūḫ) şūḫ : Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın) reftār : (Fars. reften "gitmek"ten reftār) Gidiş, yürüyüş şūḫ-reftār: işveli yürüyüş.

Ṣu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

<u>şükr:</u>

1. **şükrüm:**-*üm*

Gazel 134

Mısra: **5**

Şükür, Allah'a duyulan minnet.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

2. **şükrüm:**-*üm*

Gazel 134

Mısra: **5**

Allah'a duyulan minnet.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

3. **şükr:**

Gazel 193

Mısra: **3**

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

4. **şükr:**

Gazel 295

Mısra: **2**

Ar. görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk.

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm

5. **şükr:**

Gazel 338

Mısra: **7**

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̱ār içün

<u>şükr aña:</u>

1. **şükr aña:**

Gazel 121

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükür.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

2. **şükr aña:**

Gazel 241

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükür.

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ

3. **şükr aña:**

Gazel 244

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a şükür.

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

<u>şükrāne:</u>

1. **şükrāne:**

Gazel 1

Mısra: **3**

(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

2. **şükrāne:**

Gazel 1

Mısra: **3**

(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

3. **şükrāne:**
Gazel 1
Mısra: **3**
Gönül borcu, minnettarlık; teşekkür.

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā

4. **şükrānedür:**-*dür*
Gazel 18
Mısra: **12**
(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

5. **şükrāneye:**-*y*, -*e*
Gazel 225
Mısra: **3**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

6. **şükrāne:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Teşekkür, minnettarlık göstergesi.

Cān virürsem n'ola şükrāne Muʿīdī gibi kim ʿīd-i vaṣluña irüp şevḳ ile ḳurbān oldum

<u>şuʿle:</u>

1. **şuʿleler:**-*ler*
Gazel 143
Mısra: **2**
(Ar.) Ateş alevi, alev.

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter

2. **şuʿle:**
Gazel 204
Mısra: **9**
(Ar.) Ateş alevi, alev.

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ

3. **şuʿle:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Alev ‖ ışık, parıltı.

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

<u>şuʿledār:</u>

1. **şuʿledār:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Alevlenmiş, alevli, ışıklı.

Tāb-ı mihrüñle derūnum şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine

<u>şuʿle-i āhum:</u>

1. **şuʿle-i āhum:**-*um*
Gazel 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) ahının kıvılcımı.

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña

<u>şuʿlesin:</u>

1. **şuʿlesin:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Alev, ateş.

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

<u>şūr ü şer:</u>

1. **şūr ü şer:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne ve kötülük.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

<u>şūr ü şevḳ ehl-:</u>

1. **şūr ü şevḳ ehl-:**-*i*, -*ni*
Gazel 117
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılı ve Arzulu aşıklar.

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür

şūr ü şevḳüm:

1. **şūr ü şevḳüm:**-*üm*

Gazel 53

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinç ve neşe.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

şūr-engīz ol-:

1. **şūr-engīz ol-:**

Gazel 77

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gürültü koparmak.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḫaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

şūrīde:

1. **şūrīde:**

Gazel 118

Mısra: **4**

Çılgın, perişan, tutkun, kendinden geçmiş, aşık.

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳın ṭuyan şūrīde sāġerden geçer

2. **şūrīde:**

Gazel 346

Mısra: **4**

Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

3. **şūrīde:**

Gazel 362

Mısra: **11**

Âşık, tutkun, perişan.

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

4. **şūrīde:**

Gazel 416

Mısra: **7**

Aşık.

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

5. **şūrīde:**

Gazel 438

Mısra: **9**

Perişan.

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

şūrīde göñl-:

1. **şūrīde göñl-:**--*üm*

Gazel 179

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) çılgın, divane gönlü.

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

şūrīde- ḥāl:

1. **şūrīde- ḥāl:**

Murabba 1

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan halde olmak.

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi şūrīde- ḥāl
Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl

şūrīde-ṭāliʿümde:

1. **şūrīde-ṭāliʿümde:**

Gazel 386

Mısra: **7**

Perişan talihim.

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma

şūruʿ eyle-:

1. **şūruʿ eyle-:**-*se*

Gazel 84

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

Ġamzesi ġamza şūruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḥẓada biñ ḳan eyler

şābāş: *(Fars. şād bāş "şen ol, âferin, var ol"dan şābāş) Takdir ve beğenme ifâde eder; âferin, bravo.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [sābāş,]*

şābāş: *"Aferin, bravo" anlamlarında takdir sözü.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / **Sābāş** bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [sābāş,]*

şād: *Mutluluk.*

Ḳo göñül aġlamaġı şimdengirü **şād** ol yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [şād,]*

Ne yapduġına **şādum** ne yıḳduġına ġamgīn / Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [şādum, -um]*

şād: *(Far.) Mutlu, sevinçli, neşeli.*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes **şād** olmadın *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [şād,]*

şād eyle: *Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.*

Nūr-ı ḫüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı **şād eyle** kim / Reng ü bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [şād eyle,]*

şād id: *Mutlu etmek.*

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [şād id,]*

şād ol-: *Mutlu olmak.*

Ne düşmen dōstsun iy bī-vefā kim / Olursın ġuṣṣa vü ḫüznüm görüp şād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 8). [şād ol-, -ur, -sın]*

şād olduġım: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram **şād olduġım** nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [şād olduġım, -duġ, -ım]*

şād olduġımı: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

İy perī tañlama **şād olduġımı** derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [şād olduġımı, -duġ, -ım, -ı]*

şād olmaz: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Kimse **şād olmaz** Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın üstād açupdur ḫüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [şād olmaz, -maz]*

şādī: *(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.*

Egerçi ʿīd ile ālem
ṭolup **şādī** gidüpdür
ġam / Bugün ʿışḳ
ehline mātem olur
görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [şādī,]*
Źevḳ ü **şādī** öldürür ayrılma
ġamdan bir nefes / İy
Muʿīdī fırṣatuñ
gözlerler aʿdādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [şādī,]*

şādmān: *Memnun, mesrur, sevinçli.*

Gerçi her laḥẓa bir
ādem **şādmān** olmaz
begüm / Şükr aña kim
ġam cihānda cāvidān
olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [şādmān,]*

şafaḳ: *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

Ya **şafaḳdur** māh-ı tābān
ile bulmış iḳtirān / Ya
ruḫuñ ʿīdinde alnuñ
üzre ḳurbān
ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [şafaḳdur, -dur]*
İy Muʿīdī ḳızaran
gökde **şafaḳ** rengi
degül / Ṭutuşup
dāmeni āhumla yanar
ṣubḥ-
gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [şafaḳ,]*
Şafaḳ mānendi pür-ḫūndur
Muʿīdīnüñ gözi beñzer
/ Ana reng itdi bir
mehveş nigār çār-deh-
sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 7). [şafaḳ,]*

şafak: *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

Çerḫ oḳından rūşen
olmışdur dil-efgār
olduġım /
Kim **şafaḳ** gibi
derūnum ṭopṭolu
ḳandur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [şafaḳ,]*

şafak: *Şafak. (Sevgilinin yüzü bağlamında).*

Sipihrüñ mihri yüz
açdı **şafaḳdan** yaḫūd
ol meh-rū / Giyüp gök
pīrehen itmiş yaḳasın
[ḳırmızı]
vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [şafaḳdan, -dan]*

şafak: *1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıllık [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış
bil ki sīmīn elleri /
Ḳaṭl-i
ʿāşıḳdan **şafaḳ** mānend
i ḳan olmış
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [şafaḳ,]*

şafak: *Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, kızıllık.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
süsʿatdedür ol deñlü
kim / Bezm ider
olsam **şafaḳdur** bāde
mihr altun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [şafaḳdur, -dur]*

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

Ḫāk-i pāyın göresin
ol **şāhuñ** ölmezseñ
yine / Er başından
eksük olmaz tāc ü
devlet ġam

yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [şāhuñ, -uñ]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür **şāh** otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [şāh,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki **şāh** / Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 6). [şāh,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim / Maʿbūd idindi **şāh** u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [şāh,]*

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

Ḫaḳ bilür **şāhum** bu dirlikden ölüm yigdür baña / Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [şāhum, -(u)m]*

<u>şāh:</u> *Hükümdar, padişah.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller **şāhısın** tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [şāhısın, -ı, -sın]*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller **şāhısın** mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [şāhısın, -ı, -sın]*

<u>şāh:</u> *(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle **şāh** olur gibi / Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [şāh,]*

Umma ol **şāhuñ** Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [şāhuñ, -uñ]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen **şāh** için *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [şāh,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir **şāh** için / Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh için *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [şāh,]*

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller **şāhına** / Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [şāhına, -ı, -n, -a]*

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller **şāhına** / Bilmezem daḫi nedür bu yolda fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [şāhına, -ı, -n, -a]*

<u>şāh:</u> *Ey şahım! Ey sultanım!.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege **şāhum** saña / Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

21, Beyit 1). [şāhum, -um]

şāh: *Şahım! Sultanım!.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni / Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem **şāhum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [şāhum, -um]*

şāh: *Ey şahım! Ey sultanım!.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü **şāhum** temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [şāhum, -um]*

şāh: *Efendi, padişah.*

Sen varup **şāhum** siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [şāhum, -(u)m]*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa **şāhum** pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [şāhum, -(u)m]*

şāh: *(Fars.) Padişah, hükümdar.*

İy ḫayālüñ **şāhına** me'vā göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [şāhına, -ı, -n, -a]*

şāh: *(Fars.) Padişah, hükümdar II. Sevgili.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa **şāhum** ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [şāhum, -(u)m]*

şāh: *Padişah, hükümdar.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña / Sen güzeller **şāhını** serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [şāhını, -ı, -n, -ı]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber **şāḫ şāḫ** / Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öyküdügin / Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça*

parça.

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören / Ġam gülistānında açılmış çiçekler **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh olup: *Bölünmek, parçalanmak, ayrılmak. Dal dal olmak.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ / Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [şāḫ şāḫ olup, -up]*

şahâ: *"Ey şah" anlamında hitap.*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña / Çün bilürsin ḳuluñam **şāhā** ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [şāhā,]*

şāh-ı cemāl-: *Güzellik padişahı.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [şāh-ı cemāl-, -i]*

şāh-ı cemāl-: *Güzellik padişahı/sultanı.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [şāh-ı cemāl-, -e]*

şāh-ı ġam: *Gam,keder padişahı.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim / Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [şāḥ-ı ġam,]*

şāh-ı ġam-: *Acının ve kederin padişahı ‖ âşık.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [şāh-ı ġam-, --dur]*

şāh-ı gülüm: *Gül sultanı; Sevgili.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / Yoḫsa ol **şāḫ-ı gülüm** bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [şāḫ-ı gülüm, -üm]*

şāh-ı hayālüñ-: *Hayal padişahı.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini / Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [şāh-ı ḫayālüñ-, --e]*

şāh-ı hüsn-: *Güzellik padişahı.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür / Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [şāh-ı ḥüsn-, -üñ]*

şāh-ı ʿışḳ: *Aşk padişahı. // Sevgili.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm **şāh-ı ʿışḳ** olalı velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [şāh-ı ʿışḳ,]

<u>şāh-ı ʿışḳ:</u> *Aşk padişahı.*

Ben **şāh-ı ʿışḳ** olınca sipāh
eşk-i ter yiter / Hecr
odı şuʿlesi başumda
tāc-ı zer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [şāh-ı ʿışḳ,]*

<u>şāh-ı ʿışḳ-:</u> *Aşk padişahı. // Sevgili.*

Ben gedāyı dem-be-dem
bekler belā vü derd ü
ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol
melāmet leşkeri
yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [şāh-ı ʿışḳ-, --am]*
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter /
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler efser
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [şāh-ı ʿışḳ-, --am]*

<u>şāh-ı sūsen-:</u> *Susam çiçeğinin dalı.*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir
gül-i terdür baña / Ḳan
ki ġamzeñ dökdügi ol
tīr-i peykāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [şāḥ-ı sūsen-, --den]*

<u>şāḥ-ı tāze:</u> *Taze (yeni açılmış) ağaç dalı.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe
leşkeriyle ceng içün /
Nīze **şāḥ-ı tāze** ḫançer
ḫār ü ḳalḳan oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [şāḥ-ı tāze,]*

<u>şāh-ı zālimsin:</u> *Zalim (bir) padişah.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem
baş kesüp ḳan
dökmege / Ṣaġlu ṣollu
ṭaḳınırsuñ yaraşur
ḫançer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [şāh-ı ẓālimsin, -sin]*

<u>şāhid:</u> *Güzel, sevgili.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi
ʿīdüñ **şāhidi** / Toldı
ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü
temāşādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [şāhidi, -i]*

<u>şāhid:</u> *Şahit, tanık.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı
cigerdür **şāhidüm** /
Eyledügine beni ol
gözleri kāfir
şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [şāhidüm, -üm]*

<u>şāhid:</u> *1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ
siyeh olur kim / Aġ
olduġına
yüzüm **şāhid** kefen
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [şāhid,]*

<u>şāhid:</u> *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma **şāhid** bu
kim / Sīne yir yir çāk ü
çeşmüm dem-be-dem
nemnāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [şāhid,]*

<u>şāhid-i gül:</u> *Gül güzeli.*

Açupdur **şāhid-i**
gül ḫumreti var /

Yaḫūd zībā yüzüñden ḫacleti
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [şāhid-i gül,]*

şahin: *55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

Gönlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n'eylersün
begüm **şāhīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [şāhīn,]*

şahin: *Doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür
Muʿīdī pāyına / Gūyiyā süglün ḳovar ardınca
bir **şāhīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 7). [şāhīn,]*

şāʿir: *Ar. Şiir söyleyen.*

Gönli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi / **Şāʿirüñ** ṣınmaḳ gerek gönli ki gevher kānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [şāʿirüñ, -üñ]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim / Şimdiki **şāʿirlere** üslū b-ı dīvān
ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [şāʿirlere, -ler, -e]*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur **şāʿire** lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [şāʿire, -e]*

şāʿir: *Şiir söyleyen veya yazan kimse.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli
yoḳdur **şāʿirüñ** ṭoġrusı yalāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [şāʿirüñ, -üñ]*

şāʿir: *1. Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse. 2. Yaratılışında güzellikleri görme, sırlı mânâlara erme ve geniş hayal kurma yeteneği olan kimse.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile **şāʿir** degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [şāʿir,]*

şākir: *Ar. Şükreden.*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam /
İñen **şākir** degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [şākir,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

Vaḳt oldı ki ġam **şāmına** pāyān ola bir gün / Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 1). [şāmına, -ı, -na]*

şām: *Akşam II karanlık.*

Dimāġ-ı ʿālemi **şām** ü seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [şām,]*

şām: *Akşam II karanlık.*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi

ṣubḥ
ile **şāmum** benüm *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [şāmum, -um]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ
ile **şāmum** benüm *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [şāmum, -um]*

<u>şām:</u> *Akşam.*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre / Meded irmezse
ġam **şāmı** sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [şāmı, -ı]*

<u>şām:</u> *Akşam.*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa **şāmın** defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [şāmın, -ın]*

<u>şām:</u> *Şam şehri. ll Akşam (siyah). ll Sevgilinin siyah ayva tüyleri.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi **Şām'dan** bir ulu ḳārbān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [şām'dan, -dan]*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / **Şām'dan** mektūb ile gelmiş kebūter
Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [şām'dan, -dan]*

<u>şām:</u> *Bugün Suriye sınırları içinde kalan şehir.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḥaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm **Şām** ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [şām,]*

<u>şām ü seḥer:</u> *Sabah akşam, her daim.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı **şām ü seḥer** / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [şām ü seḥer,]*

<u>şāmī:</u> *Şam işi, Şam'a ait.*

Geydi çün **Şāmī** zirihler kākül-i müşgīn-i dōst / Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [şāmī,]*

<u>şāmī:</u> *Şam işi, Şam'a ait.*

Geydi çün **Şāmī** zirihler kākül-i müşgīn-i dōst / Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [şāmī,]*

<u>şām-ı ġam:</u> *Gam gecesi.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer / Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [şām-ı ġam, -dan]*

<u>şām-ı hecr-:</u> *Ayrılık akşamı.*

Ṣām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [şām-ı hecr-, --üñ]*

<u>şām-ı hecr:</u> *Ayrılık gecesi.*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ / Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [şām-ı hecr, -üñ, -dür]*

<u>şām-ı hecrüñde:</u> *Ayrılık gecesi.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz **şām-ı hecrüñde** gözüm / İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [şām-ı hecrüñde, -üñ, -de]*

<u>şām-ı hicrān-:</u> *Ayrılık gecesi II Ayrılık mumu.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān / Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [şām-ı hicrān-, --uñ, --da]*

<u>şām-ı zülf-:</u> *Saçların akşamı, saçların siyahlığı.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [şām-ı zülf-, --üñ]*

<u>şāne:</u> *Tarak.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup **şānelersüñ** kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [şānelersüñ, -ler, -süñ]*

<u>şānele:</u> *Taramak.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını **şāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [şāneler, -r]*

<u>şarāb:</u> *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına **şarāba** düşüp / Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [şarāba, -a]*

<u>şarāb:</u> *1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa **şarāb** telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [şarāb,]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye / Kim **şarāb** şevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [şarāb,]*

<u>şarāb:</u> *(Aşk) şarabı.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Şīşe gibi reng alur laʿlüñ **şarābından** göz üm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [şarābından, -ın, -dan]*

<u>şarāb:</u> *Ar. Şarap, mey.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan **şarāb** / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [şarāb,]*

<u>şarāb-ı aḥmer:</u> *Kırmızı şarap.*

ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī / Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3). [şarāb-ı aḥmer, -i]

şarāb-ı āl: *Kırmızı renkli bir şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ **şarāb-ı āl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [şarāb-ı āl, -ı]*

şarāb-ı āl: *Kırmızı şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ **şarāb-ı āl** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [şarāb-ı āl,]*

sarāb-ı erġavān: *Erguvan renkli şarap.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer **şarāb-ı erġavān** tenhā *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [şarāb-ı erġavān, -ı]*

sarāb-ı erġavān: *Erguvan şarabı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer **şarāb-ı erġavān** tenhā *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [şarāb-ı erġavān,]*

sarāb-ı erġavāndur: *Kırmızı şarap.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde **şarāb-ı erġavāndur** bu / Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [şarāb-ı erġavāndur, -dur]*

sarāb-ı erġavānī: *Erguvan renkli şarap.*

Gül gibi nūş it **şarāb-ı erġavānī** kim yine / Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [şarāb-ı erġavānī, -ī]*

sarāb-ı erġavānī: *Erguvan şarabı.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [şarāb-ı erġavānī,]*

şarāb-ı gül-: *1.gülden yapılan şarap 2. kırmızı güle benzer şarap.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [şarāb-ı gül-, -den]*

şarāb-ı lāle-reng: *Lale renkli şarap.*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç **şarāb-ı lāle-reng** / Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 3). [şarāb-ı lāle-reng,]*

Geldi çün devrān-ı gül nūş it **şarāb-ı lāle-reng** / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [şarāb-ı lāle-reng,]*

şarāb-ı laʿlüñe: *(Sevgilinin) dudağının şarabı.*

Niçe bir ümmīdvār olam **şarāb-ı laʿlüñe** / İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir

ṣāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [şarāb-ı laʿlüñe, -üñ, -e]*

<u>şarāb-ı nāb:</u> *Saf şarap kadehi.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz **şarāb-ı nāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [şarāb-ı nāb,]*

<u>şarāb-ı nāz:</u> *Naz, işve şarabı.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz / Kim ḫastedür ol aña devādur **şarāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1). [şarāb-ı nāz,]*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür **şarāb-ı nāz** / Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [şarāb-ı nāz,]*

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi incinme dōstum / Ḫoş mıydı ḳanlar itdügi içüp **şarāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [şarāb-ı nāz,]*

İy dōst çeşm-i mestüñe hey di ki ḫışm ile / Bu ṣırça göñlümi ṣıdı içüp **şarāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [şarāb-ı nāz,]*

Şol nāzenīn ki mest ola içüp **şarāb-ı nāz** / Eyler ḳıya baḳışları ḫalḳı ḫarāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [şarāb-ı nāz,]*

Çeşm-i ṣūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde **şarāb-ı nāz** içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [şarāb-ı nāz,]*

<u>şarāb-ı nāz:</u> *Naz şarabı.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş yir ḳanuma ol kāfir **şarāb-ı nāz** içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [şarāb-ı nāz,]*

<u>şarāb-ı şebnemi:</u> *Çiğ tanesi şarabı.*

Lāleler cāmında seyr idüp **şarāb-ı şebnemi** / Ḫurrem ol kim ʿīş ü nūşuñ şimdi gelmişdür demi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [şarāb-ı şebnemi,]*

<u>şart:</u> *Ar. Koşul.*

Naḳd-i cān al būse-i yār içün iy dellāl-dil / Līkīn ol **şarṭ** ile kim andan bite ḫelvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 6). [şarṭ,]*

<u>şāyed:</u> *Belki, ola ki, olabilir ki.*

Ḫālüm ol ẓālim bilüp **şāyed** ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [şāyed,]*

<u>şāyed:</u> *Belki.*

Bir gün ol nā-mihrbān **şāyed** geleydi görmege / Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [şāyed,]*

<u>şāyed:</u> *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.*

Yār **şāyed** seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [şāyed,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın / İtdügine **şāyed** ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [şāyed,]*

şâyet: *"Eğer" anlamında bir bağlaç.*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / **Şāyet** ol ḫūnī göricek ide şefḳat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [şāyet,]*

şāyiʿ: *Duyulmuş, herkesçe bilinen.*

Niye gizler lebüñ mey içdügüñi / Gözüñden oldı ḫod bu nükte **şāyiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 3). [şāyiʿ,]*

seb: *Gece.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz ü **şeb** göz yaşın ol ḫasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [şeb,]*

seb: *Akşam ve/veya gece.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe **şeb** / Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [şeb,]*

seb: *Akşam, gece.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca **şeb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [şeb,]*

Tīre olsa ṭañ degül **şeb** gibi eyyāmum benüm / Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [şeb,]*

şeb: *Far. Gece.*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz ü **şeb** māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [şeb,]*

Gül yüzüñ hecrüñde her **şeb** zār olup bülbül gibi / Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [şeb,]*

şeb-bū: *Şebboy çiçeği.*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña **şeb-būlar** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [şeb-būlar, -lar]*

şebeke: *Ar. Ağ, balık ağı.*

Deldi yir yir ṣanemā sīnemi peykān-ı müjen / Māhī-i derd ü belā ṣaydına atdı **şebeke** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 5). [şebeke,]*

şeb-i belā: *Bela, eziyet gecesi.*

ʿÖmri **şeb-i belā** ile geçdi cihānda āh / Mihr-i ruḫuñ görünmedi bir ṣubḥ-dem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 4). [şeb-i belā,]*

şeb-i fürkatde: *Ayrılık gecesi.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma **şeb-i**

fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [şeb-i fürḳatde, -i, -de]*

şeb-i fürkatde: *Ayrılık gecesi.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma **şeb-i fürḳatde** kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [şeb-i fürḳatde, -de-i, -de]*

şeb-i fürḳatde: *Ayrılık gecesi.*

İy Muʿīdī ḥālümi ṣorma **şeb-i fürḳatde** kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [şeb-i fürḳatde, -de-i, -de]*

şeb-i tarīk-i yāri: *Sevgilinin yolunun karanlığı.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / Ben **şeb-i tarīk-i yāri** rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [şeb-i tarīk-i yāri, -i, -i, -i]*

şebīh: *Ar. Benzeyici, benzeyen.*

Ḳıl ḳadar **şebīh** olamaz / Zülf-i yāre müşg-i Ḫoten *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 4). [şebīh,]*

şebīhūn: *Gece baskını.*

Ġamzelerle gönlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle üstüme **şebīḫūn** eyled üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [şebīḫūn,]*

şeb-külāh: *Gece külahı. || Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında **şeb-külāh** ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [şeb-külāh,]*

şebnem: *Gece yağan rutubet, çiy.*

Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle dil gülzārınuñ / Dāġ-ı sīnem lālesidür eşk-i dīdem **şebnemi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 2). [şebnemi, -i]*

şebnem: *Çiğ tanesi.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü **şebnem** yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [şebnem,]*

Gül ḥayādan derledi **şebnem** degüld ür görinen / Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [şebnem,]*

Lāle vü **şebnem** degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül / Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [şebnem,]*

şebnem: *Çiğ tanesi.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña / Gitdi **şebnem** gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [şebnem,]*

şeb-rev: *Hırsız, gece yürüyen.*

Sīneler ḳaṣrın delüp diller uġurlar her gice / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ **şeb-revi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [şeb-revi, -+i]*

şebtāb: *Ateş böceği.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs / Ḳanġı **şebtāb** eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [şebtāb,]*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫs / Veh niçe **şebtāb** ider şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [şebtāb,]*

sefkat: *Acıyıp esirgemek.*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i fürḳat ġam yime / Ṣāyet ol ḫūnī göricek ide **şefḳat** ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 1). [şefḳat,]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse **şefḳat** kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [şefḳat,]*

şefḳat: *Acımak.*

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün / Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar **şefḳat** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [şefḳat,]*

şefkat: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

Güldürürseñ beni demdür yiter aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ **şefḳat** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [şefḳat,]*

şeftālū: *Far. Şeftâli.*

Ḫüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki **şeftāludur** bāġı temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [şeftāludur, -dur]*

şeġeb: *Fitne, fesat, karışıklık çıkarıcı.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü **şeġeb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [şeġeb,]*

şeh: *"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / **Şeh** devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [şeh,]*

Zülfi gibi ol **şeh** niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [şeh,]*

şehā: *(f.n.) Ey şah, ey padişah.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda **şehā** sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [şehā,]*

şehā: *Ey şah, ey padişah!.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ **şehā** bu mülk-i vīrāndan

yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [şehā,]*

şehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür **şehā** dād eyle dād / İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [şehā,]*

şehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile **şehā** olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [şehā,]*

şehādet: *Şehit olma.*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören / Yā Rab müyesser eyle demidür **şehādeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 2). [şehādeti, -i]*

şehbāz: *Doğan kuşu.*

Bir göñül **şehbāzın** uçurdum oḳımaġa anı / Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [şehbāzın, -ı, -n]*

şehbāz-ı kuds: *Kutsal doğan kuş.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına **şehbāz-ı ḳuds** / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [şehbāz-ı ḳuds,]*

şeh-bāz-ı zülfüñ: *(Sevgilinin) doğan kuşuna benzeyen zülfü.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [şeh-bāz-ı zülfüñ,]*

şehd-i fā'ik: *Hakiki Bal.*

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ / Ne deñlü kelle ise **şehd-i fā'iḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 6). [şehd-i fā'iḳ,]*

şeh-i ʿālī-cenāb: *Hürmet edilen yüce pâdişah.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı / İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [şeh-i ʿālī-cenāb, -uñ]*

şeh-i hüsn-: *Güzellik sultanı, sevgili.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī / Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [şeh-i ḥüsn-, --e]*

şehīd eyle: *Şehit etmek.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [şehīd eyle, -dügine]*

şehīd olanlara: *Hak yolunda ölen, şehadet makamına eren kimseler.*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāṣıḳ öldürdi / Gelüp didi **şehīd olanlara** ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [şehīd olanlara, -an, -lar, -a]

şehīd oldum: *(Aşk) yolunda vefat eden, şehit.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ / **Şehīd oldum** benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 9). [şehīd oldum, -du, -m]*

şehlā: *Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafîf şaşı (göz).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün **şehlālaruñ** üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [şehlālaruñ, -lar, -uñ]*

şehmāt: *(Fa. Ar.) Şahmat, satranç oyunu.*

Daḫı ġam naṭʿında **şehmāt** olmad an ferzānevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [şehmāt,]*

şehr: *Kent, şehir.*

Zühdümüñ **şehrin** yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [şehrin, -iñ]*

Batdı ḳaldı sīne **şehrinde** bulınma z nāveküñ / Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 4). [şehrinde, -in, -de]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa / Bādeden geçmezdi **şehrüñ** zāhi d-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [şehrüñ, -üñ]*

şehr: *Şehir.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi **şehrüñde** ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [şehrüñde, -üñ, -de]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil **şehrine** / Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [şehrine, -i, -n, -e]*

şehr: *Şehir, büyük belde, büyük kasaba II sevgilinin bulunduğu yer.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [şehr,]*

şehr: *"İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri" anlamında olsa da beyitte, bu yerleşim yerinde yaşayan halk kastedilmiştir.*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [şehr,]*

şehr: *1. Şehir, Belde 2. ay.*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ **şehrine** / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

300, Beyit 3). [şehrine, -i, -ne]

Peyk-i revān olup yaşum **şehri** ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [şehri, -i]*

şehr: *İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş / Kendü **şehrümde** beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [şehrümde, -üm, -de]*

şehr: *İl, kent.*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu **şehri** bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [şehri, -i]*

şehr: *(Fars.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret, sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā / **Şehr** yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [şehr,]*

Ben ḥamīde-ḳāmete meyl itdügimçün ḳaşlaruñ / **Şehr** içinde söylenür egri ḫaberler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 2). [şehr,]*

şehryār: *Büyük padişâh, hükümdar.*

Bir boynı baġlu ḳulam merdūd eger ḳabūlüm / Ḳul olanuñ ne sözi var **şehryāre** ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 4). [şehryāre, -e]*

şeh-süvār: *Çok usta binici.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni / Āh eger sen **şeh-süvāra** bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [şeh-süvāra, -a]*

şeh-süvār: *Usta binici II Sevgili.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol **şeh-süvārum** nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [şeh-süvārum, -um]*

şeh-süvār: *Usta binici. II Sevgili.*

ʻAzm-i meydān eyleyen kim **şeh-süvārumdur** benüm / Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [şeh-süvārumdur, -um, -dur]*

şeh-süvār: *Ata iyi binen, usta binici.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh / **Şeh-süvārum** kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [şeh-süvārum, -um]*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez / ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

164, Beyit 1). [şeh-süvārum, -um]

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün ol **şeh-süvārüm** ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [şeh-süvārüm, -um]*

Görinüp ol **şeh-süvārum** didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [şeh-süvārum, -um]*

<u>şeh-süvār:</u> *Usta binici II Sevgili.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / **Şeh-süvārum** atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [şeh-süvārum, -um]*

<u>şeh-süvār:</u> *At binmede usta olan kişi. II Sevgili.*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem / Elde çevgān oynadur bir **şeh-süvārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 2). [şeh-süvārüm, -um]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini / Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 1). [şeh-süvārum, -um]*

<u>şeh-süvāre:</u> *Sultan atlısı.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre yoḳ sen **şeh-süvāre** hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [şeh-süvāre,]*

<u>şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ:</u> *Saç kıvrımlarının süvarisi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / **Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ** urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ, -ı, -ı, -üñ]*

<u>şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ:</u> *(Sevgilinin) saç kıvrımlarının süvarisi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / **Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ** urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ, -üñ]*

<u>şeh-süvār-ı züfüñüñ:</u> *Sevgilinin saçlarının süvarisi.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı / **Şeh-süvār-ı züfüñüñ** destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [şeh-süvār-ı züfüñüñ, -üñ, -üñ]*

<u>şeh-süvārum:</u> *Ata iyi binenlerin şahı. II Sevgili.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [şeh-süvārum,]*

<u>şeker:</u> *Far. şeker.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü **şeker** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [şeker,]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü

laʿlüñ **şeker** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [şeker,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / Kim **şeker** virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [şeker,]*

şeker: *Şeker, tatlı yiyecek.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ **şeker** ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [şeker,]*

şeker: *Şeker kamışı, şeker pancarı gibi maddelerden elde edilen tatlı bir madde.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm **şeker** gibi / Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [şeker,]*

şeker: *Far. Şeker.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī / Ki sözi daḫi şīrīndür **şekerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [şekerden, -den]*

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan **şeker** / Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 3). [şeker,]*

şeker leb-: *Şeker dudak.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [şeker leb-, -üñ, -e]*

şeker zeyn eyle-: *Şekerle süslemiştir.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş / Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [şeker zeyn eyle-, --miş]*

şekerfām: *Şeker renkli.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi **şekerfām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [şekerfām,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir **şekerfām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [şekerfām,]*

şeker-güftār: *Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye / Bu **şeker-güftār** ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [şeker-güftār,]*

N'ola giyse ol **şeker-güftār** ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūṭī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [şeker-güftār,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine / Söylenür ṭūṭī-i ṭabʿum bir **şeker-güftār** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [şeker-güftār,]*

şeker-hand: *Tatlı gülüş, şeker gibi tatlı gülme.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı **şeker-ḫand** olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

128, Beyit 3). [şeker-ḫand,]

şeker-leb: *Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı.*

Şöyle ṭolmışdur **şeker-lebler** ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [şeker-lebler, -ler]*

İy **şeker-leb** vechi var söylese dil ṭūtī gibi / Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [şeker-leb,]*

şeker-senbūse: *Şekerli senbûse Tatlısı. (Sevgilinin Dudakları).*

Ne **şeker-senbūse** ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [şeker-senbūse,]*

şekk: *Şüphe / zan.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire **şekk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [şekk,]*

şekker: *Şeker.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / **Şekker** ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [şekker,]*

ʿĀrıżuñ ābın görüp **şekker** ezilür dem-be-dem / Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 3). [şekker,]*

şekker: *Şeker.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḥsār ü leb / Kim biri āyīne vü birisi **şekker** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [şekker,]*

şekker-āmīz: *Şekerli, şekerle karışık.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind olan cām-ı şarābı **şekker-āmīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [şekker-āmīz,]*

şekker-hande: *Tatlı gülüşlü.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe **şekker-ḫande** gül / Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [şekker-ḫande,]*

şekkerīn: *Şeker gibi.*

Açamaz aġzın güzeller **şekkerīn** laʿlüñ görüp / Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [şekkerīn,]*

şekkerī-perverde-: *Şekerli Perverde Tatlısı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḥasret cān-ı ġam-perverdedür / Laʿlüñe ṣordum devāsın **şekkerī-perverdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [şekkerī-perverdedür, -dür]*

şekkeristāndur: *Şeker kamışı tarlası.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür /

Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ **şekkeristāndur** lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [şekkeristāndur, -dur]*

şekker-leb: *Şeker dudaklı.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her **şekker-leb** göñline / Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [şekker-leb,]*

şekker-şiken ol-: *Tatlı konuşmak, tatlı söz söylemek.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [şekker-şiken ol-, -mış, -dur]*

sekl-i ilmek: *İlmek Şekli.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim **şekl-i ilmek** bağlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [şekl-i ilmek,]*

semʿ: *Mum, çerağ.*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [şemʿi, -i]*

Sāḳiyā lāzım degüldür **şemʿi** n'eyler sin yaḳup / Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [şemʿi, -i]*

Bezm-i ḥüsne **şemʿ** olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [şemʿ,]*

semʿ: *Mum, ışık.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [şemʿ,]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp **şemʿ** uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [şemʿ,]*

şemʿ: *Mum. || Sevgili.*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [şemʿ,]*

şemʿ: *Mum.*

Şarıdur beñzi **şemʿüñ** baġrı yanıḳ / Meger ol daḫi olmış saña ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 1). [şemʿüñ, -üñ]*

şemʿ: *Ar. mum.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk / Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [şemʿ,]*

şemʿ: *Mum II ışık.*

Ruḫuñ **şemʿin** gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān

tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [şemʿin, -iñ]*

<u>şemʿ:</u> *A. mum.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine / **Şem**ʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [şemʿ,]*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [şemʿ,]*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [şemʿ,]*

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir āteş-bāzdur / Bezm içinde ortaya girse gül-efşān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 5). [şemʿ,]*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [şemʿ,]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [şemʿ,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa **şem**ʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [şemʿ,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa **şem**ʿ / Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 1). [şemʿ,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [şemʿ,]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [şemʿ,]*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine / Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 8). [şemʿ,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ şol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [şemʿ,]*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [şemʿ,]*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [şemʿ,]*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [şemʿ,]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ / Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār **şem**ʿ *(Kalkandel*

enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 2). [şemʿ,]

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı **şem**ʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [şemʿ,]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı **şem**ʿ / Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 1). [şemʿ,]*

Bezm-i ʿışḳa **şem**ʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [şemʿ,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [şemʿ,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar **şem**ʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [şemʿ,]*

<u>şemʿ:</u> *Mum. II Işık.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun / **Şem**ʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [şemʿ,]*

<u>şemʿ:</u> *Mum II sevgili; sevgilinin parlak yüzü, yanağı.*

Ruḥuñ **şem**ʿ**in** gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [şemʿin, -iñ]*

<u>şem:</u> *Mum.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār **şem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [şem,]*

<u>şemʿ-i āh:</u> *Ahın mumu.*

Dil yine zeyn itdi **şem**ʿ**-i āh** ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [şemʿ-i āh,]*

<u>şemʿ-i cemāl-:</u> *Güzellik mumu.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür / Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [şemʿ-i cemāl-, -üñ]*

<u>şemʿ-i hidāyet:</u> *Yolu aydınlatan mum.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum / Uyarmasa ruḫuñ **şem**ʿ**-i hidāyet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [şemʿ-i hidāyet,]*

<u>şemʿ-i ḥüsn:</u> *Güzelliğinin mumu.*

Ol **şem**ʿ**-i ḥüsn** bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [şemʿ-i ḥüsn,]*

<u>şemʿ-i ḥüsnüñ:</u> *(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsnüñ, -i, -üñ]*

<u>şemʿ-i hüsnüñ:</u> *(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsnüñ, -üñ]*

<u>şemʿ-i melāhat:</u> *Güzellik mumu II Sevgili.*

Sūz ḳandan virdüñ iy **şemʿ-i melāḥat** ʿışḳuña / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [şemʿ-i melāḥat,]*

<u>şemʿ-i ruḥ-:</u> *Yanağının mumu.*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [şemʿ-i ruḫ-, -uñ]*

<u>şemʿ-i ruḥ:</u> *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [şemʿ-i ruḫ, -uñ]*

<u>şemʿ-i ruḫuñ tābı:</u> *(Sevgilinin) Yanağının mumunun parıltısı, ateşi.*

Ne ṭañ **şemʿ-i ruḫuñ tābı** göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [şemʿ-i ruḫuñ tābı,]*

<u>şemʿ-i şeb:</u> *Gece mumu.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi **şemʿ-i şeb** / Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [şemʿ-i şeb,]*

<u>şemʿ-i şebistān:</u> *Halvet odasının mumu.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze bezmin zeyn içün **şemʿ-i şebistān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [şemʿ-i şebistān,]*

<u>şemʿ-i şebistān:</u> *Geceyi aydınlatan mum.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫs / Veh niçe şebtāb ider **şemʿ-i şebistān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [şemʿ-i şebistān,]*

<u>şemʿ-i şebistān:</u> *Gece mumu.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi **şemʿ-i şebistān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [şemʿ-i şebistān,]*

<u>şemʿ-i şebistān-:</u> *Gece mumu.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

99, Beyit 6). [şemʿ-i şebistān-, -ı]

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur / Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [şemʿ-i şebistān-, -e]*

<u>şemʿ-i şebistān küstāh:</u> *Küstah gece mumu.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe **şemʿ-i şebistān küstāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [şemʿ-i şebistān küstāḫ,]*

<u>şemʿ-i şebistāndur:</u> *Odayı aydınlatan mum (gibi).*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ / Şuʿle-i āhum gice **şemʿ-i şebistāndur** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [şemʿ-i şebistāndur, -dur]*

<u>şemʿ-i şebistānum:</u> *Geceyi aydınlatan mum.*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş / ʿĀşıḳ olmışdur benüm **şemʿ-i şebistānum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [şemʿ-i şebistānum, -um]*

<u>şemʿ-i şuʿle:</u> *Işık saçan mum.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [şemʿ-i şuʿle, -dār, -uñ, -dur]*

<u>şemse:</u> *Parlak güneş şeklinde çizilmiş resim, nakış.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / **Şemselerle** bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [şemselerle, -ler, -le]*

<u>şemse:</u> *Güneş şeklinde yapılan işleme resim (âşığın bedeninde oluşan yaralar).*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum / Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [şemselerdür, -lerdür]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta boynum ḳıldan ince uşta **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [şemşīrüñ, -üñ]*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [şemşīrüñ, -üñ]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Hevā **şemşīri** teʾsīrin cihānda bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [şemşīri, -i]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā **şemşīri** āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [şemşīri, -i]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi **şemşīr-i** ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [şemşīr-i, --i]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç (Parlaklık bağlamında) II dikkat çekici derecede başarı, gösteriş.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / Tāze sūsenler diküpdür anda **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [şemşīrüñ, -üñ]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp **şemşīrin** ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [şemşīrin, -i, -n]*

<u>semʿveş:</u> *Mum gibi.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [şemʿveş,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [şemʿveş,]*

ʿIşḳ odına **şemʿveş** yanduġı ma ṣāhid bu kim / Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [şemʿveş,]*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz / **Şemʿveş** maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [şemʿveş,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim ṭutuşdum **şemʿveş** sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [şemʿveş,]*

Yanardum **şemʿveş** başdan ayaġa / Eger āh itmesem dem dem cigerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 3). [şemʿveş,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [şemʿveş,]*

<u>semʿveş:</u> *Mum gibi, mum misali.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam **şemʿveş** / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [şemʿveş,]*

<u>şemʿveş:</u> *Mum misali.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [şemʿveş,]*

<u>semʿveş:</u> *Mum gibi, mum misali.*

Ṭañ degüldür **şemʿveş** cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [şemʿveş,]*

şerār-ı āteş-i dil-: *Gönül ateşinin kıvılcımı.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [şerār-ı āteş-i dil-,]*

şerbet: *Tatlı içecek.*

Laʿl-i nābuñ **şerbetin** özler Muʿīdī n'eylesün / Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [şerbetin, -in]*

şerbet: *1. ilaç 2. şerbet.*

Özge derdüm var benüm **şerbet** gerekme z iy ṭabīb / Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [şerbet,]*

şerbet: *Ar. Tatlı içecek.*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti / Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ **şerbeti** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [şerbeti, -i]*

şerbet: *Şerbet II İlaç.*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ **şerbetüñe** iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [şerbetüñe, -üñ, -e]*

şerbet: *Su ve şekerle yapılan tatlı içecek.*

Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḥaste göñül / Āh eger laʿl-i lebüñ **şerbeti** olmaya naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [şerbeti, -i]*

şerbet: *Ar. şerbet, içilecek tatlı şey.*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin **şerbet** gibi / Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [şerbet,]*

şeref: *Manevî yükseklik, ululuk.*

Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan / **Şeref** virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 4). [şeref,]*

şeref: *Ar. Onur, mânevî yücelik.*

Reşk iderse yiridür rūy-i zemīne āsmān / Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan **şeref** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [şeref,]*

şeref: *Fazîlet, cesâret vb. üstün niteliklerle kazanılmış iyi şöhret.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi / İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden **şeref** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 3). [şeref,]*

şerer: *Kıvılcım.*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur **şererler** he r ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [şererler, -ler]*

Şanma şaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri

/ Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ **şererleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [şererleri, -ler, -i]*

şerer: *Ar. Kıvılcım.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur / Nār-ı ʿışḳuñdan **şerer** düşmüş ney-istānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [şerer,]*

şerer ü duḫān: *Kıvılcım ve Duman.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle / Beni yaḳduñ ol görinen **şerer ü duḫān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [şerer ü duḫān,]*

şerḥ: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

Bir dil olur ḳızarup **şerḥ** itmeg içün ḫālümi / Her ne peykān kim ururs ın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [şerḥ,]*

şerḥ: *Açıklama,izah etme.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam / Ne diyem dillerle **şerḥ** olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 6). [şerḥ,]*

şerḥ: *Açıklama, izah.*

Yāremi **şerḥ** itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [şerḥ,]*

şerḥ eyleye: *Açıklamak, anlamlandırmak.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim **şerḫ eyleye** / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [şerḫ eyleye, -(y)e]*

şerḥ eyleye: *Açıklamak, şerh etmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim **şerḥ eyleye** / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [şerḥ eyleye, -(y)e]*

şerḥ itmek: *Açmak, açıklamak veya söylemek.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı **şerḥ itmek** neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [şerḫ itmek, -mek]*

şerḥ itmek: *Söylemek, açıklamak.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı **şerḥ itmek** neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [şerḥ itmek, -mek]*

şevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki yana yana **şevḳüñle** olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [şevḳüñle, -üñ, -le]*

Gül yüzüñ **şevḳiyle** giryān olduġım ʿayb itme kim

/ Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni **şevḳ** ile / İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [şevḳ,]*

Lebüñ **şevḳiyle** dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim / Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 2). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül yüzüñ **şevḳiyle** biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ **şevḳiyle** bī-hūş olmasa / Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 4). [şevḳiyle, -iyle]*

şevk: *Gönül meyli, arzu.*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden / Leblerüñ **şevḳiyle** mes t ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine** / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [şevḳine, -i, -n, -e]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine** / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [şevḳine, -i, -n, -e]*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ / **Şevḳden** bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [şevḳden, -den]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye / Kim şarāb **şevḳidür** ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 7). [şevḳidür, -i, -dür]*

şevk: *Aşk.*

İçinden ṣu içen bir kez yanar **şevḳ** odına biñ yıl / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [şevḳ,]*

Bir yaña **şevḳ** ile gögsin def döger bir yaña ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [şevḳ,]*

Źerre iseñ ġam degül **şevḳ** ile çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [şevḳ,]*

şevḳ: *Arzu, istek.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine** / Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [şevḳine, -i, -n, -e]*

şevk: *(□□□) i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Görse kūyuñda
yüzüñ **şevḳ** ile biñ
ʿāşıḳ ölür / Niçe
ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [şevḳ,]*
Vaṣluñ eyyāmında
öldür **şevḳ** ileʿāşıḳları
/ Çünki varʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [şevḳ,]*

şevḳ: *Gönül meyli, arzu.*

Gül yüzüñ **şevḳiyle** cennet
olmış iken her ṭaraf /
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [şevḳiyle, -i, -(y)le]*

şevḳ: *Arzu, istek, heves, neşe.*

Kendin atar ṭop olup
ortaya **şevḳ** ile güneş /
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [şevḳ,]*

şevḳ: *Gönül meyli, arzu.*

Gül yüzüñ **şevḳiyle** cennet
olmış iken her ṭaraf /
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [şevḳiyle, -i, -(y)le]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup
uzun sevdālara / Gül
yüzüñ **şevḳiyle** mürġ-i
ḫoş-nevā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [şevḳiyle, -i, -u, -le]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı
ḳurı sevdālara / Gül
yüzüñ **şevḳiyle** mürġ-i
ḫoş-nevā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [şevḳiyle, -i, -(y), -le]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ **şevḳiyle** dil /
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin
laʿlüñüñ / **Şevḳden** bir
ġonçenüñ ḳalmaz
girībānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [şevḳden, -den]*

şevḳ: *(Sevgiliye duyulan) şiddetli arzu, istek, heves.*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına / Mest-i
cām-ı ʿışḳ olup güllerle
ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [şevḳüñ, -(u)ñ]*

şevḳ: *(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.*

Laʿl ü zülfüñ **şevḳi** kim
ārām-ı cānumdur
benüm / Çeşme-i
ḥayvān üʿömr-i
cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [şevḳi, -i]*
Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ
/ **Şevḳ** ile ḳapḳara
yanmış dāġ-ı hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 7). [şevḳ,]*

Cān virürsem n’ola şükrāne Muʿīdī gibi kim / ʿīd-i vaṣluña irüp **şevḳ** ile ḳurbān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [şevḳ,]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü / Bir **şevḳ** geldi ḳuluña kim yāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [şevḳ,]*

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme / Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [şevḳ,]*

Naġme-sāz idi göñül **şevḳ** ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [şevḳ,]*

Ḳadd-i yāre **şevḳ** ile ben kim duʿālar eyleyem / El açar āmine şāḫ-ı Sidre’den Rūhü’l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 4). [şevḳ,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / **Şevḳ** ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [şevḳ,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ **şevḳ** ile / Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 7). [şevḳ,]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves; sevinç, neşe, keyif II coşkunluk, çoşku.*

Ruḫlaruñ **şevḳiyle** yaḳup teşne-cān itdüñ beni / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

şevk: *(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Cūş idüp **şevḳ** ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [şevḳ,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi **şevḳ** ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [şevḳ,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler **şevḳ** ile Muʿīdī çün / Naẓm ehli n’ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 7). [şevḳ,]*

şevḳ ile: *Aşk ile; canıgönülden, büyük bir arzuyla.*

Nesterenler gibi **şevḳ ile** zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [şevḳ ile,]*

şevket: *Büyüklük, heybet.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp / Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ **şevketi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [şevketi, -i]*

şevket ile: *Büyüklükle, heybetle.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam / Bu deñlü **şevket ile** ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [şevket ile,]*

şevk-i cemāl-: *Yüz güzelliğinin arzusu, coşkusu.*

Cām-ı gülgūnı gider
sāḳī getürme ortaya /
Bizi bī-hūş itmege
şevḳ-i cemālüñ mül
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [şevḳ-i cemāl-, -üñ]*

<u>şevk-i cemālüñ nūrı:</u> *Şevkinin nuru.*

Muʿīdī ḳuluñı **şevḳ-i cemālüñ nūrı** nār itdi /
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı revān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [şevḳ-i cemālüñ nūrı,]*

<u>şevk-i firāk-:</u> *Ayrılık coşkusu.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup
ʿışḳ bezmine / Şevḳ-i
firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın
āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [şevḳ-i firāḳ-, -uñ]*

<u>şevḳ-i ḫüsn-:</u> *(Sevgilinin) güzelliğinin ışığı, parıltısı. II Sevgilinin güzelliğine duyulan arzu, istek.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i
ḫüsnüñde gözüm
giryān olur / Nev-
bahār eyyāmıdur
şimdengirü bārān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [şevḳ-i ḫüsn-,]*

<u>şevk-i laʿl-:</u> *Lal renkli (kırmızı) dudağın arzusu.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm
gevher-i terden yudı el
/ Būy-i zülfüñle göñül
misk-i Ḫoten'den
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 4). [şevḳ-i laʿl-, -üñ, --le]*

<u>şevk-i laʿlüñ:</u> *Sevgilinin la'l gibi olan dudağının arzusu.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde yir itmiş yine
/ Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [şevḳ-i laʿlüñ,]*

<u>şevk-i nār:</u> *Yakıcı arzu, istek. II Kavuşma arzusunun yakıcılığı.*

Tāb-ı ḫüsnüñdür beni her
kūşede bī-hūş iden /
Kim ider pervāneyi her
laḥẓa **şevḳ-i
nār** mest *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [şevḳ-i nār,]*

<u>şevḳ-i ruḥsāruñla:</u> *(Sevgilinin) yanağının arzusu.*

Şevḳ-i ruḥsāruñla içüp
oluram her bār mest /
Tāze gül devrinde
kimdür olmayan iy yār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [şevḳ-i ruḥsāruñla, -uñ, -la]*

<u>şevk-i ruḫuñ-:</u> *(Sevgilinin) yanağının parlaklığı.*

Sünbül saçuñ hevāsına dil
hem-dem olalı / Şevḳ-i
ruḫuñla gül gibi
ḫurrem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [şevḳ-i ruḫuñ-, --la]*

<u>şevkiyle:</u> *Aşkıyla; arzusuyla, hasretiyle.*

Gül yüzüñ **şevḳiyle** giryān
olduġum ʿayb itme kim
/ Çevremi ḳanlu
yaşumdan lālezār
itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 6). [şevḳiyle,]*

<u>şevküñ:</u> *Aşk, gönül meyli, arzu.*

Şemʿveş pervānedür cānā
Muʿīdī yanmaġa /
N'eylesün **şevḳüñ** aña
ne cān ü ne baş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [şevḳüñ,]*

şey di-: *Bir şey söylemez.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [şey di-, -mez]*

şeydā: *Divane, müptelâ.*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḫāletin / Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen **şeydā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7). [şeydā,]*

şeydā: *Divane, müptela, çılgın.*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā / Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ **şeydālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 4). [şeydālıġı, -lıġ, -ı]*

şeydā: *Deli, çılgın.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur **şeydā** göñül / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [şeydā,]*

şeydā: *Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme / Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben **şeydā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [şeydā,]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol **şeydāyı** gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [şeydāyı, -(y)ı]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın. II Âşık.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp **şeydā** saña / Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [şeydā,]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḫam **şeydāya** kim / Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [şeydāya, -y, -a]*

şeydā: *(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem / Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü **şeydā** eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [şeydā,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol **şeydā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [şeydā,]*

Delme baġrum ney gibi **şeydā** göñül zār olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [şeydā,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy **şeydā** göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [şeydā,]

<u>şeydā gönül:</u> *Çılgın kalp. // [tas.] İlahî aşkla coşup kendinden geçen gönül.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi / Ḫūn olupdur yüregüm **şeydā gönül** nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [şeydā gönül,]*

<u>şeydā gönül:</u> *Çılgın gönül.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb **şeydā gönül** / İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [şeydā gönül,]*

<u>şeydā gönül:</u> *Çılgın gönül.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy **şeydā gönül** / Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [şeydā gönül,]*

<u>şeydālıġ:</u> *Şeydâ olma durumu, aşkın çokluğundan aklı başında olmama, dîvânelik.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu **şeydālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [şeydālıġuñ,]*

<u>şeytān:</u> *A. şeytan.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i miskīne **şeytān** ögredü r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [şeytān,]*

<u>şiddet:</u> *Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.*

Rūzgāruñ **şiddetinden** mev c urur deryā-yı ʿışḳ / Zevraḳ-ı ḥasretle ben seyr iderüm dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 2). [şiddetinden, -i, -n, -den]*

<u>siddet:</u> *Sertlik. || Sıkıntı, zorluk.*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ **şiddeti** / Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [şiddeti, -i]*

<u>şifā eylerseñ:</u> *Şifa vermek, iyileştirmek.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [şifā eylerseñ, -r, -se, -ñ]*

<u>şihāb:</u> *Kıvılcım; akan yıldız.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz **şihāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [şihāb,]*

<u>şikār:</u> *Av II avlama; elde etme.*

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf / İster meger ki eyleye göñlüm **şikār** zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [şikār,]*

<u>şikār:</u> *Av, avlama.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm **şikār** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [şikār,]

şikār: *Av.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu **şikār** elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [şikār,]*

şikār: *Av; düşmandan ele geçirilen mal; değerli, ender bulunan şey II tuzağa düşürülen, aldatılan kimse.*

Hevā dūzaġına göz yaşı dāneler ṣaçalı / Hümā-yı ʿışḳuñ olupdur begüm **şikār** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [şikār,]*

şikār: *(Fars.) Av.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı **şikār** idem diyü / Ḳāmetüm cāḥı kemān oldı ḫadeng-i āh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 4). [şikār,]*

şikār it-: *Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek / Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [şikār it-, -se, -m]*

şikār it-: *Avlamak.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [şikār it-, -sem]*

şikār itdüm: *Avlamak, avlanmak.*

Gerçi ol gözleri āhūyı **şikār itdüm** ben / Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [şikār itdüm, -dü, -m]*

şikāyet: *Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.*

Ġam şāhıdur **şikāyete** varan sen āfete / Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [şikāyete, -e]*

şikāyetler idüp: *Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.*

İy ṣanem senden **şikāyetler idüp** yanmaġ içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [şikāyetler idüp, -ler, -üp]*

şikeste: *Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.*

Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam / **Şikeste** bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [şikeste,]*

şikeste: *Kırılmış, incinmiş.*

Bu çemende ben Muʿīdī o **şikeste** bülbü lem kim / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [şikeste,]*

şikeste-ḫāṭır-: *Gönlü kırık.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur /

Ben **şikeste-ḥāṭıruñ** derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [şikeste-ḥāṭıruñ, --uñ]*

şikestelik: *(Gönül için) Kırıklık, kırgınlık.*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [şikestelik,]*

şimdengirü: *Bundan böyle, bundan sonra.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur / Nev-bahār eyyāmıdur **şimdengirü** bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [şimdengirü,]*

şimdengirü: *Artık, bundan sonra.*

Ḳo göñül aġlamaġı **şimdengirü** ṣād ol yüri / Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [şimdengirü,]*

şimdengirü: *Artık / bundan sonra.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ / **Şimdengirü** tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [şimdengirü,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez **şimdengirü** ʿāle mde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [şimdengirü,]*

Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür / Ġam degül **şimdengirü** ʿāle mde gülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 5). [şimdengirü,]*

simdi: *Şimdi.*

Yol yaraġın **şimdi** görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [şimdi,]*

Şimdi bildüm faẕl u irfān mūcib-i ḫırmān imiş / Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [şimdi,]*

şimdi: *İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı **şimdi** / Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [şimdi,]*

Ẓulmet-ābād-ı belādur **şimdi** gerçi menzilüñ / Oldı çünkim rehberüñ zülf-i perīşān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 6). [şimdi,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül **şimdi** kim / Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [şimdi,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm **şimdi** tesbīḥ ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [şimdi,]*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur /

Velī **şimdi** naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [şimdi,]*

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir iy dil başuña / **Şimdiden** o dilberüñ kūyında derbān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [şimdiden, -den]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.*

Gerçi ṣoḥbet yiri **şimdi** bāġ u būstāndur baña / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [şimdi,]*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek **şimdi** zihī ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [şimdi,]*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme / Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [şimdi,]*

Başuma pādşāhum ben de **şimdi** / Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [şimdi,]*

Bahār eyyāmıdur **şimdi** cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [şimdi,]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / **Şimdi** tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [şimdi,]*

Nev-bahār eyyāmıdur **şimdi** gül ü sūsen yine / Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [şimdi,]*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim / **Şimdiki** şāʿirlere üslūb-ı dīvān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [şimdiki, -ki]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / İllere **şimdi** temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [şimdi,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / **Şimdi** ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [şimdi,]*

Dōstlar āgāh oluñ kim **şimdi** dildārum budur / Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [şimdi,]*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm ṭutaram **şimdi** oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [şimdi,]*

Oḳınmaz oldı Leylī vü Mecnūn ḥikāyeti / **Şimdi** cihānı dutdı bizüm dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [şimdi,]*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider / Āşnādur **şimdi** ol mey-

ḫvār ile mīr-i ʿases *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [şimdi,]*

Köpek raḳībledür **şimdi** bizü mle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [şimdi,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda **şimdi** ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [şimdi,]*

Manṣıb u cāh yiter **şimdi** Muʿīdīye bu kim / Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [şimdi,]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ velī / **Şimdi** ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [şimdi,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi **şimdi** baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [şimdi,]*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen / **Şimdi** ehl-i ḥikmetüñ baḥs̱i teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [şimdi,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña **şimdi** görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [şimdi,]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi / **Şimdi** kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [şimdi,]*

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm **şimdi** müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [şimdi,]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde **şimdi** ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [şimdi,]*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde **şimdi** ḫüsnüñdür senüñ / Oḳınan hengāmelerde dāstānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 5). [şimdi,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī **şimdi** hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [şimdi,]*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ / Fāriġem dünyāda **şimdi** āşnāda n yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [şimdi,]*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ / **Şimdi** ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [şimdi,]*

Şād olurduñ sen ezel ʿāşıḳuñda ġam göricek / Ol feraḥdur **şimdi** ben miskīni ġamnāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 2). [şimdi,]*

Yār **şimdi** çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [şimdi,]*

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne ġam ṣaḫn-ı çemenler / Ger **şimdi** ḫarāb ise gülistān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 6). [şimdi,]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan **şimdi** yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [şimdi,]*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [şimdi,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

Ḳāmetüñ **şimşādını** āhum yilinden ṣaḳınup / Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [şimşādını, -ını]*

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī / İşidüp ḳumrılar āheng eyledi **şimşāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [şimşāddan, -dan]*

şimşād: *Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter **şimşāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [şimşāddan, -dan]*

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker ile **şiʿrini** dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [şiʿrini, -i, -ñ, -i]*

şiʿr: *Şiir.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan **şiʿrüm** ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [şiʿrüm, -üm]*

Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu **şiʿr** ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [şiʿr,]*

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler Muʿīdī cān ile / Oḳıyup **şiʿrüm** ser-āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [şiʿrüm, -üm]*

şiʿr: *Şiir,edebi değeri olan nazımlı, kafiyeli söz.*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī / **Şiʿri** dimege şöylece mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [şiʿri, -i]*

şiʿr: *Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. Manzume.*

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā / **Şiʿri** oḳımazlar da hemān beyti bozarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [şiʿri, -i]*

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

Dimesünler naẓīre **şiʿrüme** kim / Diyemezler utanma vāki ʿ

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [şiʿrüme, -üm, -e]*

<u>şiʿr:</u> *Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebi eser.*

Ḥaḳ budur
kim **şiʿre** meylüm yoḳ
velī geh geh yine /
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [şiʿre, -e]*

<u>şiʿr:</u> *Ar. Şiir.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi / Oda
yansun yā nedür
bu **şiʿr** ü inşādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [şiʿr,]*
İy Muʿīdī çün oḳur diñler
kimesne ḳalmadı /
Niçe bir uṣanmaduñ
mı **şiʿr** ü inşādan ne
ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [şiʿr,]*

<u>şīrāne:</u> *Arslanca, arslan gibi.*

Gözlerüñ **şīrāne** baḳsa
kimdür āhū-yı Ḫıṭā /
ʿAnber-efşān olsa
zülfüñ müşg-i tātārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [şīrāne,]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

ʿAyb itme gūş idersem cān
ile vaṣf-ı laʿlüñ /
Rengīn hikāyedür
ol **şīrīn** ü ter
fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [şīrīn,]*
Cān alur bīdād ile bir būse
virmez ḳan-behā / Dād
şol **şīrīn** lebüñden iy
güzeller
ḫusrevi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 5). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Far. Tatlı, şirin.*

Çoḳ alur **şīrīn** lebin yārüñ
Muʿīdī aġzına / Ol
sebebden ḳalmamış bir
dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor
Muʿīdīye
/ **Şīrīn'üñ** işlerini bilür
kūhken
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 7).*
[şīrīn'üñ, -ün]

<u>şīrīn:</u> *Güzel, hoş.*

Şöyle **şīrīndür** Muʿīdī ḳulu
ñuñ eşʿārı kim / Reşk
ider Ḫusrev ü Kemāl
naẓm ile
dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7).*
[şīrīndür, -dür]

<u>şīrīn:</u> *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikâyesinin kadın kahramanı.*

Sen beni derd ile Ferhād
itdüginçün iy ṣanem /
Añsalar **Şīrīn'i** saña
intiḳāl eyler
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 5). [şīrīn'i, -i]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı, güzel, hoş.*

N'ola **şīrīn** görinse ḫvān-ı
ḫüsnüñ / Ki laʿlüñdür
nemekdān-ı
melāḥat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Güzel, şirin, tatlı.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā
Muʿīdī / Ki sözi
daḫi **şīrīndür** şekerden

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 7). [şīrīndür, -dür]

<u>şīrīn id-:</u> *Tatlandırmak.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [şīrīn id-, -üp]*

<u>şīrīn- leb-:</u> *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [şīrīn-leb-,]*

<u>şīrīn leb-:</u> *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür / Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [şīrīn leb-, -üñ]*

<u>şīrīn leb-:</u> *Tatlı dudak, sevgilinin dudağı; tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [şīrīn leb-, -ler, --üñ, -]*

<u>şīrīn-dehān-:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || Şirin ağızlı.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım / Ġonçeler güldükce sen **şīrīn-dehānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [şīrīn-dehānı, -ı]*

<u>şīrīn-dehān:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli.*

Ruḫlaruñ gülzār ise **şīrīn-dehānuñ** ġonçedür / Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 3). [şīrīn-dehānuñ, -uñ]*

<u>şīrīn-dehān:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || Şirin ağızlı.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol **Şīrīn-dehān** / Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [şīrīn-dehān,]*

<u>şīrīnkār:</u> *Tatlı bir biçimde II Şirin gibi.*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun ne **şīrīnkār** ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [şīrīnkār,]*

<u>şīrīn-kelām:</u> *Tatlı söz.*

Laʿlüñüñ **şīrīn-kelāmın** çün işitmişdür ḫıred / Baḫş idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [şīrīn-kelāmın, -ın]*

<u>şīrīn-leb:</u> *Tatlı, hoş dudaklı güzel.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [şīrīn-leb,]*

<u>şīşe:</u> *Ağzı dar ve uzun cam kap II*

İçki.

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [şīşe,]*

sīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / **Şīşedür** gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [şīşedür, -dür]*

şīşe: *Ağzı dar cam kap II Şişenin içindeki şarap renginin sevgilinin ten rengine benzemesi.*

Vücūdı **şīşe** ṣancılmış anuñçün / İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [şīşe,]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / **Şīşedür** gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [şīşedür, -dür]*

şīşe: *Cam, kadeh.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / **Şīşe** gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [şīşe,]*

şīşeveş: *Şişe gibi II kırılgan, hassas şey gibi.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / **Şīşeveş** ġamdan derūnum ṭoptolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [şīşeveş,]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu ḳandur yüregüm **şīşeveş** ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [şīşeveş,]*

şīve: *Naz, şive.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü **şīvede** māhir / Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [şīvede, -de]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / Bu nāz u **şīve** olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [şīve,]*

Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ / Begüm bu **şīve** yoḳ āhū-yı Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [şīve,]*

şīve: *Cilve, edâ, naz.*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün / Bu **şīveyi** ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [şīveyi, -y, -i]*

şīve: *Cilve ve naz.*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz **şīve** ile ṣalınup / Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [şīve,]*

Bī-vefālar ādetidür gāh **şīve** gāh nāz / Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Beyit 3). [şīve,]

Baḳmaz olduñ āh baña / Çaḳ bu deñlü **şīve** neden *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 2). [şīve,]*

<u>şīve:</u> *Cilve, edâ.*

Çünkim sipihr-i **şīvedür** iy meh-liḳā ḫaṭuñ / Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [şīvedür, -dür]*

<u>şīve:</u> *Cilve, edâ, naz.*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur / Nāzı ʿitāb ü **şīvesi** ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [şīvesi, -s, -i]*

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān / **Şīvesi** ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 2). [şīvesi, -s, -i]*

<u>şīve:</u> *Naz, eda, işve, cilve.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh **şīve** gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [şīve,]*

<u>şīve:</u> *(Sevgilinin) gönülleri cezbeden, gönülleri fetheden cilveli davranışı.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar **şīveler** nedür / Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [şīveler, -ler]*

<u>şīve-i reftār-:</u> *Edalı, işveli yürüyüş.*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye / Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [şīve-i reftār-, --suz]*

<u>şīve-i reftār:</u> *Edalı, işveli yürüyüş.*

Bu **şīve-i reftār** ile ol ḳāmet-i dil-cū / Bir serv-i revāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4). [şīve-i reftār,]*

<u>şīve-i selmān:</u> *Selman'a mahsus eda, söyleyiş. (Selmân-ı Sâveci: İran şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.).*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin **şīve-i Selmān** eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [şīve-i selmān,]*

<u>şivekār:</u> *İşveli, cilveli.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya **şīvekār** / Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 5). [şīvekār,]*

<u>şīvekār hatṭ:</u> *İşveli ayva tüyü.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg / Mātem ṭutar ḳara geyüp iy **şīvekār ḫaṭṭ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 7). [şīvekār ḫaṭṭ,]*

<u>şīven:</u> *Matem.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü **şīvenüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [şīvenüm, -üm]*

<u>şīven:</u> *Matem, yas, feryat.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü **şīvenler** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [şīvenler, -ler, -]*

<u>şöhret:</u> *Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / **Şöhret** içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [şöhret,]*

<u>şöhret:</u> *Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche **şöhret** buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [şöhret,]*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı **şöhret** / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [şöhret,]*

<u>şöhret:</u> *Ar. şöhret, ün.*

Naẓm ile **şöhret** viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [şöhret,]*

<u>şöhret vir-:</u> *Meşhur etmek, ün kazandırmak, şöhrete ulaştırmak.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren / Naḳd-i şiʿrin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 7). [şöhret vir-, -en]*

<u>şol dem ki:</u> *Şu zaman ki.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [şol dem ki,]*

<u>şol ḥadde:</u> *O kadar çok, o denli.*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḥastenüñ **şol ḥadde** kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [şol ḥadde,]*

<u>şol ḥaste:</u> *Şu hasta.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / **Şol ḫaste** veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [şol ḫaste,]*

<u>şol kim:</u> *O ki, o kimse ki.*

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh / Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [şol kim,]*

<u>şol vech:</u> *Şöyle, şu şekilde.*

Görüp cemālüñi **şol vech** ile utandı perī / Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi

yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [şol vech,]*

sol vech ile: *Şöyle, şu şekilde.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / Żaʿfı **şol vech ile** ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [şol vech ile,]*

şöyle: *Şöyle.*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem **şöyle** kim / And içer bir ḫāl gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [şöyle,]*

Derd ile **şöyle** żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [şöyle,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [şöyle,]*

söyle: *Söylemek.*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] **söyler** saña / Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [söyler, -r]*

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim / Olmayıcaḳ sözi **söyler** ḫaste hicrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [söyler, -r]*

söyle: *Demek, söylemek.*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa / Her ne söz kim **söylenür** cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 5). [söylenür, -n, -ür]*

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü **söyleseñ** / ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 5). [söyleseñ, -se, -ñ]*

söyle: *Öylesine.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [şöyle,]*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan **şöyle** mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [şöyle,]*

şöyle: *Şöyle,öyle, o kadar çok.*

Yüz bulup dilber yanında **şöyle** küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [şöyle,]*

şöyle: *Söylememek.*

ʿĀṣıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim / **Söylemezsin** ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [söylemezsin, -mezsin]*

söyle: *Öyle II şu şekilde.*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı / **Şöyle** alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 228, Beyit 5). [şöyle,]

söyle: *O denli, öyle.*

Sīnem ol gül-ruḫ
ġamından **şöyle** pür-
sūz oldı kim / Sebzede
āh eylesem yanardı
ʿarʿar şāḫ
şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [şöyle,]*

söyle: *Anlatmak, dile getirmek.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm
kime vaṣf eyleyem
/ **Söylesem** esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḥayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [söylesem, -se, -m]*
Gizlü derdüm uzun
uzaḳ **söyleyüp** yandum
yine / Şol muʿanber
zülf-i müşg-efşānı
añdum
aġladum *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 4). [söyleyüp, -y, -üp]*

söyle: *Öylece, o şekilde.*

Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir incitme /
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz **şöyle** ẓulm
itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [şöyle,]*

söyle: *Demek, konuşmak, söylemek.*

İy Muʿīdī **söyleyen** dilber
mi dilde sen misin /
İllere şimdi temāşā gül
midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [söyleyen, -yen]*
İy şeker-leb vechi
var **söylese** dil ṭūtī gibi
/ Ḳarşuda āyīnedür bu
ḥüsn-i bī-
hemtālıġuñ *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [söylese, -se]*

söyle: *1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.*

Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur **şöyle** kim /
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [şöyle,]*
Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur **şöyle** kim /
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [şöyle,]*
Sūz ile sözüñ meclīsi germ
itdi Muʿīdī / Şiʿri
dimege **şöylece** mestān
e
disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 7). [şöylece,]*

söyle: *"Söyle, anlat" anlamında emir ifadesi.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı
mücessem degül
miyüz / Billāh
ṭoġrı **söyle** diye hem
degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [söyle,]*
Çün derdmendüñem bir
aġız **söyle** baña kim /
Ol ḥoḳḳa-i dehānda
nihāndur
devācıġum *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 2). [söyle,]*

söyle: *Bahsi geçmek, konuşulmak.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün
tāze bir güftār-ı ʿışḳ /
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum bir yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [söylenür, -n, -ür]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne **söylersin** bañ
a / Çün bilürsin

ḳuluñam şāhā
ne **söylersin** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Dōstum ġamzeñ süzüp
mestāne **söylersin** bañ a / Çün bilürsin
ḳuluñam şāhā
ne **söylersin** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Didüm iy meh niçe bir
yanam yaḳılam
şemʿveş / Didi kendüñ
düşdüñ oda yā
ne **söylersin** baña *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir
añma cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ niçe
efsāne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen
ki ġam sulṭānıyam / Ne sebebden böyle
güstāḫāne **söylersin** ba ña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Bildirmek, ifade etmek, açıklamak, öğüt vermek, nasihat etmek.*

Egri **söyler** ḳaşuñı cāy-ı
kemāne beñzeden / Māh-ı nevdür diseler
bir pāre beñzer kem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 6). [söyler, -r]*

söyle: *"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri
olmadı ḳabūl
/ **Şöyle** beñzer ki
Muʿīdī ḳatı çoḳdur
günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 5). [şöyle,]*

söyle: *"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.*

Bir meh-i nā-mihr içün
dil **şöyle** ser-gerdān
olur / Dōstlar ḥālüm
görüp aġlar aʿdū
ḫandān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [şöyle,]*
Dil **şöyle** geçdi kim
gelemez kendüye daḫi
/ Yoġ ise ʿışḳ cāmına
aġu mı
ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [şöyle,]*
Şöyle cevr ider baña kim
Tañrı yaratdı dimez /
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ
yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [şöyle,]*
Dil hevesdür bir cefākāra
Muʿīdī **şöyle** kim / Cān
eger tenden giderse
gitmeye başdan
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [şöyle,]*
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm
füzündur **şöyle** kim /
Vāz gelmişdür
devādan şimdi
yārānum
benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [şöyle,]

şöyle: *"Şu şekilde, şu tarzda" anlamlarında sıfat.*

Dehānuñ sırrını ṣordum lebüñden / Ḫaberler virdi **şöyle** cāna lāyıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 4). [şöyle,]*

şöyle: *"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün **söyle** arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [söyle,]*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī **şöyle** kim / Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 6). [şöyle,]*

söyle: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre **söyler** tercemānu mdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [söyler, -r]*

şu: *Su.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden **şudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [şudadur, -da, -dur]*

Ṣu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [şu,]*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / **Şu** gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [şu,]*

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ / **Şu** gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [şu,]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm **şu** bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [şu,]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf ü **şu** ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [şu,]*

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen / Nār-ı şevḳüñdür derūnum **şu** gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 1). [şu,]*

Bī-ḳarāram **şu** gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan / Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [şu,]*

İçinden **şu** içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl / Düzerse küze-ger küze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [şu,]*

Çün żarār yoḳdur bilürsin **şu** gibi pāk olduġım / İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [şu,]*

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı **şu** ḳoysun diyü / Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 6). [şu,]*

şu: *Su.*

Her servüñ ayaġına **şu** gibi aḳup göñlüm / Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [şu,]*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam / Ṣan ḳatre ḳatre **şu** serpilür nārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [şu,]*

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim / **Şu** içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 4). [şu,]*

şu: *Şu, işaret sıfatı.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār / Nār-ı hecrüñle **şu** resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 3). [şu,]*

şu: *Su.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ / **Şu** gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [şu,]*

şu: *Sudan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider **şudan** yaña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [şudan, -dan]*

şu: *"Şu" işaret sıfatı.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben **şu** derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [şu,]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña / Ben **şu** derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [şu,]*

şu: *Akarsu, nehir, ırmak.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter / **Şu** gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [şu,]*

şu: *1- Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.2- Âb-ı hayat.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Ṣol Sikender isteyüp bulmadıġı **şudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [şudur, -dur]*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Ṣol Sikender isteyüp bulmadıġı **şudur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [şudur, -dur]*

şu: *Saf, berrak ve akıcı madde, su.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp **şuya** ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [şuya, -ya]*

şu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [şu,]*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse **şu** virüp / Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [şu,]*

Varın **şular** ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [şular, -lar]*

şu: *Su. II Gözyaşı.*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz **şuyın** / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [şuyın, -y, -ın]*

şu: *" Şu " işaret sıfatı.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / **Şu** Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [şu,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz **şu** vech ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [şu,]*

şu resm-: *Öyle bir; pek çok.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim / Baña firāḳ günleri daḫı yalān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [şu resm-,]*

şuʿarā-yı ʿacem: *Acem şairleri.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim / Naẓmuña reşk ider **şuʿarā-yı ʿAcem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 7). [şuʿarā-yı ʿacem,]*

şübhesiz: *Kuşkusuz, şüphesiz, kesinlikle; tam anlamıyla inanma.*

Göñlüm ġarībi **şübhesiz** olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [şübhesiz,]*

şūḫ: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir **şūḫ-ı** bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [şūḫ-ı, --ı]*

Cefāsı ḫārın ol **şūḫuñ** yiridür cānda saḳlarsam / Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [şūḫuñ, -uñ]*

Çünki ol **şūḫı** ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [şūḫı, -ı]*

Daʿvet eyler çün seni ol **şūḫ** ayaġı tozına / Ne ṭutursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [şūḫ,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ ol **şūḫ** āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [şūḫ,]*

şūh: *İşveli, cilveli.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola / **Şūḫ-ı** bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [şūḫ-ı, -ı]*

şūh: *Güzel.*

Lebleri cān-baḫş olan **şūḫuñ** gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [şūḫuñ, -uñ]*

şūh: *İşveli, cilveli dilber-güzel ǁ sevgili.*

Yine bir **şūḫ-ı** perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [şūḫ-ı, -ı]*

şūh: *İşveli, cilveli II Güzel.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [şūḫ,]*

şūh: *İşveli, cilveli güzel. II Sevgili.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara / **Şūḫ** dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [şūḫ,]*

şūh: *Far.güzel,neşeli.*

Sevdüm yine bir **şūhı** ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [şūhı, -ı]*

Yā Rab ol **şūḫuñ** cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [şūḫuñ, -uñ]*

şūh: *Güzel, sevgili.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā Rab ne **şūḫa** āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [şūḫa, -a]*

şūh: *İşveli, cilveli ll Sevgili, güzel.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın / Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [şūḫlar, -lar]*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop ü çevgān oynamaḳda **şūḫlar** çāl āk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [şūḫlar, -lar]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile / Dil-rübālar **şūḫlar** ʿayyārel er meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [şūḫlar, -lar]*

şūh: *Cilveli ve işveli sevgili.*

Göñli ol **şūḫuñ** Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [şūḫuñ, -uñ]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān ü bir **şūḫa** gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [şūḫa, -a]*

şūh: *(Fars.) Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın).*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle **şūḫ** ü ʿayyār

olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [şūḫ,]*

<u>şūh:</u> *Başlatan çıkarıcı güzel. || Sevgili.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası gönlümüñ / Lāleveş bir **şūḫ** içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [şūḫ,]*

İḥyāda Mesīḥā iken ol **şūḫ** sebeb ne / Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [şūḫ,]*

<u>şūh]:</u> *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül] / Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı **şūḫ]** dīvāneyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 7). [şūḫ],]*

<u>şūh ü fettān:</u> *Neşeli ve gönül alıcı.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben / Her ḳaçan ḳaşın gözin ol **şūh ü fettān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [şūh ü fettān,]*

<u>şūh-ı bed-hūdan:</u> *Vefasız bir güzel.*

Gitse āhum ṭañ degül sen **şūḫ-ı bed-ḫūdan** yaña / Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [şūḫ-ı bed-ḫūdan, -dan]*

<u>şūh-ı cefā-hū:</u> *Cefa etmeyi kendine huy edinmiş işveli güzel II Sevgili.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol **şūḫ-ı cefā-ḫū** / Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [şūḫ-ı cefā-ḫū,]*

<u>şūh-ı cefākār:</u> *Eziyet eden sevgili.*

Be-ġāyet bī-vefā **şūḫ-ı cefākār** olduġın içün / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [şūḫ-ı cefākār,]*

<u>şūh-ı cefā-pīşe:</u> *Cefalı, zalim güzel.*

Kimden sebaḳ almışdur ol **şūḫ-ı cefā-pīşe** / Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [şūḫ-ı cefā-pīşe,]*

<u>şūh-ı cihān:</u> *Dünyalar güzeli.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne **şūḫ-ı cihān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [şūḫ-ı cihān,]*

<u>şūh-ı cihān-:</u> *Dünyalar güzeli.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [şūḫ-ı cihān-,]*

<u>şūh-ı fettān:</u> *Fitneci şuh güzel. II sevgili.*

Bezm-i devrānda Muʿīdī telḫ-i ʿīş olmañ neden / Būseler al cām içüp ol şūḫ-ı fettāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

67, Beyit 7). [şūḫ-ı fettān, -dan]

<u>şūh-ı gül-ruh:</u> *Gül -gibi kırmızı,güzel- yanaklı sevgili.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol **şūḫ-ı gül-ruḫ** nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [şūḫ-ı gül-ruḫ,]*

<u>şūh-ı mehveş-:</u> *Ay gibi güzel olan işveli sevgili.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [şūḫ-ı mehveş-, -ler, -le]*

<u>şūh-ı müstesnā:</u> *Seçkin, eşi benzeri bulunmayan cilveli sevgili.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile ider bir **şūḫ-ı müstesnā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [şūḫ-ı müstesnā,]*

<u>şūh-ı pür-fitenden:</u> *Fitne dolu güzel (sevgili).*

İy göñül gel bu yolda benden geç / Yaḫūd ol **şūḫ-ı pür-fitenden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [şūḫ-ı pür-fitenden, -den]*

<u>şūh-ı şen:</u> *Güler yüzlü güzel.*

Ben ʿadūdan aġlaram sen **şūḫ-ı şen** gülden degül / Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 1). [şūḫ-ı şen,]*

<u>şūh-ı şīrīnkār:</u> *Davranışları güzel sevgili.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafāñuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür **şūḫ-ı şīrīnkār** şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [şūḫ-ı şīrīnkār,]*

<u>şūh-ı sitemkār-:</u> *Zalim olan güzel.*

Dōstlar āgāh oluñ kim şimdi dildārum budur / Cān ü dilden sevdügim şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [şūḫ-ı sitemkār-, -um]*

<u>şūhlar:</u> *Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli, nazlı güzeller/sevgililer.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḥmına āsāndur velī / **Şūḫlar** mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [şūḫlar,]*

<u>şūh-reftār:</u> *(Fars. şūḫ) şūḫ : Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın) reftār : (Fars. reften "gitmek"ten reftār) Gidiş, yürüyüş şūḫ-reftār: işveli yürüyüş.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān ol **şūḫ-reftārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [şūḫ-reftārı, -ı]*

<u>şükr:</u> *Şükür, Allah'a duyulan minnet.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

134, Beyit 3). [şükrüm, -üm]

şükr: *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī **şükr** aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [şükr,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül **şükr** aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [şükr,]*

şükr: *Ar. görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem ṣādmān olmaz begüm / **Şükr** aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 1). [şükr,]*

şükr: *Allah'a duyulan minnet.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [şükrüm, -üm]*

şükr aña: *Allah'a şükür.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var / **Şükr aña** ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [şükr aña,]*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [şükr aña,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / **Şükr aña** kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [şükr aña,]*

şükrāne: *(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿö mr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [şükrāne,]*

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿö mr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [şükrāne,]*

Ḳorḳıdup ʿuṣṣāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe **şükrānedür** cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [şükrānedür, -dür]*

şükrāne: *Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol **şükrāneye** / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [şükrāneye, -y, -e]*

şükrāne: *Gönül borcu, minnettarlık; teşekkür.*

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿö mr-i cāvidān / Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [şükrāne,]*

şükrāne: *Teşekkür, minnettarlık göstergesi.*

Cān virürsem
n’ola **şükrāne** Muʿīdī
gibi kim / ʿīd-i vaṣluña
irüp ṣevḳ ile ḳurbān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 5). [şükrāne,]*

<u>şuʿle:</u> *Alev ‖ ışık, parıltı.*

Yir yir iy gül başuma berg-i
ḫazānlar ṭaḳmadum
/ **Şuʿle** virmişdür fetīl-i
dāġ-ı hicrānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [şuʿle,]*

<u>şuʿle:</u> *(Ar.) Ateş alevi, alev.*

Başı üzre dūd
sünbül **şuʿle** güldür
āteşīn / Gel temāşā ḳıl
ki olmış ġayret-i gülzār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [şuʿle,]*

<u>şuʿle:</u> *(Ar.) Ateş alevi, alev.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter /
Dāġ yaḳduḳca
başumda **şuʿleler** efser
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [şuʿleler, -ler]*

<u>şuʿledār:</u> *Alevlenmiş, alevli, ışıklı.*

Tāb-ı mihrüñle
derūnum **şuʿledār** olsa
ne ṭañ / Nāveküñ dil
ḫānesinde açdı
revzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [şuʿledār,]*

<u>şuʿle-i āhum:</u> *(Âşığın) ahının kıvılcımı.*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir
büt-i meh-pārenüñ
/ **Şuʿle-i āhum** gice
şemʿ-i şebistāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [şuʿle-i āhum, -um]*

<u>şuʿlesin:</u> *Alev, ateş.*

Dir gören zülfüñ ḫamında
āh-ı ʿāşıḳ **şuʿlesin** /
Ejdehādur kim
deminden nār-ı sūzān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [şuʿlesin,]*

<u>şūr ü şer:</u> *Fitne ve kötülük.*

Ṭoldı zamāne **şūr ü şer** āḫir
zamān gibi / Oldı
nihān fitne iken āşkār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [şūr ü şer,]*

<u>şūr ü şevḳ ehl-:</u> *Acılı ve Arzulu aşıklar.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür
bāde getür / Şūr ü şevḳ
ehlini bülbül gibi
feryāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [şūr ü şevḳ ehl-, -i, -ni]*

<u>şūr ü şevḳüm:</u> *Sevinç ve neşe.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
süsʿatdedür ol deñlü
kim / Bezm ider olsam
şafaḳdur bāde mihr
altun
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [şūr ü şevḳüm, -üm]*

<u>şūr-engīz ol-:</u> *Gürültü koparmak.*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ
gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ
bāġışlasun ne şīrīnkār
ü şūr-engīz
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [şūr-engīz ol-,]*

<u>şūrīde:</u> *Perişan.*

Ārzūlar gitdi
hep **şūrīde** göñlümden
velī / Dil-rübālar
ḥüsnine meyl ü
maḥabbet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [şūrīde,]*

şūrīde: *Aşık.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ
velī **şūrīde** dil /
Virmez ol derdi ölürse
ʿālemüñ
dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [şūrīde,]*

şūrīde: *Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.*

Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim /
Ṭāliʿüm **şūrīde** vü
rūzum şeb-i tār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [şūrīde,]*

şūrīde: *Âşık, tutkun, perişan.*

Niçe gitsün jeng-i
ġam **şūrīde** göñlümde
n benüm / Mihr yüzin
görmedüm āyīne-i
maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [şūrīde,]*

şūrīde: *Çılgın, perişan, tutkun, kendinden geçmiş, aşık.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen
āşüfte gül bezmin
n'ider / Leblerüñ
ẕevḳin
ṭuyan **şūrīde** sāġerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [şūrīde,]*

şūrīde göñl-: *(Âşığın) çılgın, divane gönlü.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez / İy
Muʿīdī bülbüle gülşen
gelür gülsüz
ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [şūrīde göñl-, --üm]*

şūrīde- ḥāl: *Perişan halde olmak.*

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ
gibi **şūrīde- ḥāl** /
Ḳanum içerse
ḥarāmī gözlerüñ olsun
helāl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [şūrīde- ḥāl,]*

şūrīde-ṭāliʿümde: *Perişan talihim.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-
rūzgāre / Ḫaṭṭuñ ḳara
ḳażādur zülf-i dü-tāyı
añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [şūrīde-ṭāliʿümde,]*

şūruʿ eyle-: *Başlamak.*

Ġamzesi ġamza şūruʿ
eylese ādemler ölür /
Çeşmi ḫışma gelicek
laḫzada biñ ḳan
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [şūruʿ eyle-, -se]*

şābāş: *(Fars. şād bāş "şen ol, âferin, var ol"dan şābāş) Takdir ve beğenme ifâde eder; âferin, bravo.*

Sābāş olʿiẕār ü leb ü ḳadd-i
yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü
cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [sābāş,]*

şābāş: *"Aferin, bravo" anlamlarında takdir sözü.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile
rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma
güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [sābāş,]*

şād: *Mutluluk.*

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü **şād** ol yüri
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [şād,]*

Ne yapduġına **şādum** ne
yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy
bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [şādum, -um]

şād: *(Far.) Mutlu, sevinçli, neşeli.*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr
ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi
ʿömrüm bir nefes **şād**
olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 6). [şād,]

şād eyle: *Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-
ḫūnumı **şād eyle** kim
Reng ü bū içün olur
meh-tāba ḥācetmend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 5). [şād eyle,]*

şād id: *Mutlu etmek.*

Sūr ile dün şād u mātemle
bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem
durmaz ʿacebdür ḥāl-i
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [şād id,]*

şād ol-: *Mutlu olmak.*

Ne düşmen dōstsun iy bī-
vefā kim
Olursın ġuṣṣa vü
ḥüznüm görüp şād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 16). [şād ol-, -ur, -sın]

şād olduġum: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla
gülerken aġlasam
Ḳorḳaram **şād**
olduġum nā-geh vire
ḳayġu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [şād olduġum, -duġ, -ım]

şād olduġımı: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

İy perī tañlama **şād**
olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim
olmaya iḥsāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [şād olduġımı, -duġ, -ım, -ı]

şād olmaz: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Kimse **şād olmaz** Muʿīdī
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [şād olmaz, -maz]

şādī: *(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.*

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup
şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline
mātem olur görmezse
cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 11). [şādī,]*

Źevḳ ü **şādī** öldürür ayrılma
ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ
gözlerler aʿdādan ṣaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 13). [şādī,]

şādmān: *Memnun, mesrur, sevinçli.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem
şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam
cihānda cāvidān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 1). [şādmān,]*

şafak: *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

Ya **şafaḳdur** māh-ı tābān
ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ
üzre ḳurbān ḳanıdur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [şafaḳdur, -dur]

İy Muʿīdī ḳızaran gökde **şafaḳ** rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 13). [şafaḳ,]*

Ṣafaḳ mānendi pür-ḫūndur Muʿīdīnüñ gözi beñzer
Ana reng itdi bir mehveş nigār çār-deh-sāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 13). [şafaḳ,]*

şafak: *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim **şafaḳ** gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [şafaḳ,]*

şafak: *Şafak. (Sevgilinin yüzü bağlamında).*

Sipihrüñ mihri yüz açdı **şafaḳdan** yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [şafaḳdan, -dan]*

şafaḳ: *1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıllık [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].*

Ṣanma kim ḫınnā yaḳınmış bil ki sīmīn elleri
Ḳaṭl-i ʿāşıḳdan **şafaḳ** mānendi ḳan olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [şafaḳ,]*

şafak: *Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, kızıllık.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam **şafaḳdur** bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [şafaḳdur, -dur]*

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol **şāhuñ** ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 3). [şāhuñ, -uñ]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür **şāh** otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 16). [şāh,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳı irgür ḥarem-i vaṣla ki **şāh**
Maḥrem-i rāz idinür ḳullarınuñ muḳbilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 11). [şāh,]*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi **şāh** u vezīr ü gedā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 4). [şāh,]*

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

Ḥaḳ bilür **şāhum** bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [şāhum, -(u)m]*

şāh: *Hükümdar, padişah.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller **şāhısın** tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 2). [şāhısın, -ı, -sın]*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller **şāhısın** mühr-i Süleymān'dur

lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 10). [şāhısın, -ı, -sın]*

şāh: *(□□– hāş .sraF) .i (□□□ – şeh) Pâdişah, hükümdar:.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle **şāh** olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 3). [şāh,]

Umma ol **şāhuñ** Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 13). [şāhuñ, -uñ]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen **şāh** içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 6). [şāh,]

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir **şāh** içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 1). [şāh,]

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller **şāhına**
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [şāhına, -ı, -n, -a]

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ Sevgili.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller **şāhına**
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [şāhına, -ı, -n, -a]

şāh: *Ey şahım! Ey sultanım!.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege **şāhum** saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [şāhum, -um]

şāh: *Şahım! Sultanım!.*

Ḳul degüldür diyü rüsvā-yı cihān itdüñ beni
Ben seni Allāh'a ṣaldum ne diyem **şāhum** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [şāhum, -um]

şāh: *Ey şahım! Ey sultanım!.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü **şāhum** temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [şāhum, -um]*

şāh: *Efendi, padişah.*

Sen varup **şāhum** siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [şāhum, -(u)m]

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa **şāhum** pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 6). [şāhum, -(u)m]*

şāh: *(Fars.) Padişah, hükümdar.*

İy ḫayālüñ **şāhına** me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [şāhına, -ı, -n, -a]*

şāh: *(Fars.) Padişah, hükümdar II. Sevgili.*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa **şāhum** ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 12). [şāhum, -(u)m]*

şāh: *Padişah, hükümdar.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller **şāhını** serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 4). [şāhını, -ı, -n, -ı]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber **şāḫ şāḫ**
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [şāḫ şāḫ,]*

şāḫ şāḫ: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Bāġbān bilseydi ʿarʿar ḳaddüñe öykündügin
Hep ḳırardı köküni servüñ ser-ā-ser **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh: *Kol kol, dal dal, parça parça.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler **şāḫ şāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [şāḫ şāḫ,]*

şāh şāh olup: *Bölünmek, parçalanmak, ayrılmak. Dal dal olmak.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [şāḫ şāḫ olup, -up]*

şahâ: *"Ey şah" anlamında hitap.*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne söylersin baña
Çün bilürsin ḳuluñam **şāhā** ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [şāhā,]*

şāh-ı cemāl-: *Güzellik padişahı.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 2). [şāh-ı cemāl-, -i]*

şāh-ı cemāl-: *Güzellik padişahı/sultanı.*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [şāh-ı cemāl-, -e]*

şāh-ı ġam: *Gam,keder padişahı.*

Şāḥ-ı ġam leşkerle ḳondı sīne ṣaḥrāsında kim
Dāġ-ı ḫūn-ālūdum anuñ bir ḳızıl otaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [şāḥ-ı ġam,]*

şāh-ı ġam-: *Acının ve kederin padişahı ‖ âşık.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 3). [şāh-ı ġam-, --dur]*

şāh-ı gülüm: *Gül sultanı; Sevgili.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol **şāḫ-ı gülüm** bir pāre māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [şāḫ-ı gülüm, -üm]

şāh-ı ḫayālüñ-: *Hayal padişahı.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 14). [şāh-ı ḫayālüñ-, --e]

şāh-ı ḫüsn-: *Güzellik padişahı.*

Şāh-ı ḫüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [şāh-ı ḫüsn-, -üñ]

şāh-ı ʿışk: *Aşk padişahı. // Sevgili.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm **şāh-ı ʿışḳ** olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [şāh-ı ʿışḳ,]

şāh-ı ʿışk: *Aşk padişahı.*

Ben **şāh-ı ʿışḳ** olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [şāh-ı ʿışḳ,]

şāh-ı ʿışk-: *Aşk padişahı. // Sevgili.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [şāh-ı ʿışḳ-, --am]

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [şāh-ı ʿışḳ-, --am]*

şāḫ-ı sūsen-: *Susam çiçeğinin dalı.*

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [şāḫ-ı sūsen-, --den]

şāḫ-ı tāze: *Taze (yeni açılmış) ağaç dalı.*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze **şāḫ-ı tāze** ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 16). [şāḫ-ı tāze,]

şāh-ı ẓālimsin: *Zalim (bir) padişah.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [şāh-ı ẓālimsin, -sin]

şāhid: *Güzel, sevgili.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ **şāhidi**
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 3). [şāhidi, -i]

şāhid: *Şahit, tanık.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür **şāhidüm**
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [şāhidüm, -üm]

şāhid: *1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini*

anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm **şāhid** kefen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [şāhid,]

şāhid: *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma **şāhid** bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [şāhid,]

şāhid-i gül: *Gül güzeli.*

Açupdur **şāhid-i gül** ḫumreti var
Yaḫūd zībā yüzüñden ḫacleti var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [şāhid-i gül,]

şahin: *55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm **şāhīn** ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [şāhīn,]

şahin: *Doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

Dil virüp ol serve düşmüşdür Muʿīdī pāyına
Gūyiyā süglün ḳovar ardınca bir **şāhīn** ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [şāhīn,]

şāʿir: *Ar. Şiir söyleyen.*

Göñli nāzükdür Muʿīdīnüñ ṣıma didüm didi
Ṣāʿirüñ ṣınmaḳ gerek göñli ki gevher kānıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [şāʿirüñ, -üñ]

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eṣʿār ile kim
Şimdiki **şāʿirlere** üslūb-ı dīvān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [şāʿirlere, -ler, -e]

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur **şāʿire** lāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [şāʿire, -e]

şāʿir: *Şiir söyleyen veya yazan kimse.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur **şāʿirüñ** ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [şāʿirüñ, -üñ]

şāʿir: *1. Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse. 2. Yaratılışında güzellikleri görme, sırlı mânâlara erme ve geniş hayal kurma yeteneği olan kimse.*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile **şāʿir** degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 13). [şāʿir,]

şākir: *Ar. Şükreden.*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen **şākir** degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [şākir,]

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

Vaḳt oldı ki ġam **şāmına** pāyān ola bir gün
Ġam-ḫāneme dilber gele mihmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

352, Mısra 1). [şāmına, -ı, -na]

şām: *Akşam II karanlık.*

Dimāġ-ı ʿālemi **şām** ü seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 5). [şām,]*

şām: *Akşam II karanlık.*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile **şāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 8). [şāmum, -um]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile **şāmum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 12). [şāmum, -um]*

şām: *Akşam.*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam **şāmı** sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 12). [şāmı, -ı]*

şām: *Akşam.*

İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa **şāmın** defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [şāmın, -ın]*

şām: *Şam şehri. ll Akşam (siyah). ll Sevgilinin siyah ayva tüyleri.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi **Şām'dan** bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [şām'dan, -dan]*

Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 14). [şām'dan, -dan]*

şām: *Bugün Suriye sınırları içinde kalan şehir.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm **Şām** ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 4). [şām,]*

şām ü seḥer: *Sabah akşam, her daim.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı **şām ü seḥer**
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 11). [şām ü seḥer,]*

şāmī: *Şam işi, Şam'a ait.*

Geydi çün **Şāmī** zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [şāmī,]*

şāmī: *Şam işi, Şam'a ait.*

Geydi çün **Şāmī** zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [şāmī,]*

şām-ı ġam: *Gam gecesi.*

Ṣubḥ-ı şādīye sevinme şām-ı ġamdan ḳıl ḥazer
Dāl olupdur dōstum bu nükteye pāyān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [şām-ı ġam, -dan]*

şām-ı hecr-: *Ayrılık akşamı.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

158, Mısra 9). [şām-ı hecr-, --üñ]

şām-ı hecr: *Ayrılık gecesi.*

Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 4). [şām-ı hecr, -üñ, -dür]

şām-ı hecrüñde: *Ayrılık gecesi.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz **şām-ı hecrüñde** gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [şām-ı hecrüñde, -üñ, -de]

şām-ı hicrān-: *Ayrılık gecesi II Ayrılık mumu.*

Rūz-ı miḥnetde enīs olan baña ġamdur hemān
Şām-ı hicrānuñda ancaḳ nāledür feryād-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 4). [şām-ı hicrān-, --uñ, --da]*

şām-ı zülf-: *Saçların akşamı, saçların siyahlığı.*

Ġamzeñe dil hem-dem olup şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur şimdi ol mey-ḫvār ile mīr-i ʿases
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 7). [şām-ı zülf-, --üñ]

şāne: *Tarak.*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ ṭaġıdup **şānelersüñ** kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 5). [şānelersüñ, -ler, -süñ]

şānele: *Taramak.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını **şāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [şāneler, -r]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına **şarāba** düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [şarāba, -a]*

şarāb: *1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa **şarāb** telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [şarāb,]

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim **şarāb** ṣevḳidür ġam nīşini nūş eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 14). [şarāb,]

şarāb: *(Aşk) şarabı.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ **şarābından** gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 4). [şarābından, -ın, -dan]*

şarāb: *Ar. Şarap, mey.*

Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan **şarāb**
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [şarāb,]

şarāb-ı aḥmer: *Kırmızı şarap.*

ʿīş ü nūş eyyāmıdur açıldı gül-berg-i tarī
Gel utanmaġı gider nūş it şarāb-ı aḥmeri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 6). [şarāb-ı aḥmer, -i]

şarāb-ı āl: *Kırmızı renkli bir şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ **şarāb-ı āl** aña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [şarāb-ı āl, -ı]

<u>şarāb-ı āl:</u> *Kırmızı şarap.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ **şarāb-ı āl** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [şarāb-ı āl,]

<u>şarāb-ı erġavān:</u> *Erguvan renkli şarap.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer **şarāb-ı erġavān** tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [şarāb-ı erġavān, -ı]

<u>sarāb-ı erġavān:</u> *Erguvan şarabı.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer **şarāb-ı erġavān** tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [şarāb-ı erġavān,]

<u>şarāb-ı erġavāndur:</u> *Kırmızı şarap.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde **şarāb-ı erġavāndur** bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 5). [şarāb-ı erġavāndur, -dur]*

<u>şarāb-ı erġavānī:</u> *Erguvan renkli şarap.*

Gül gibi nūş it **şarāb-ı erġavānī** kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [şarāb-ı erġavānī, -ī]

<u>sarāb-ı erġavānī:</u> *Erguvan şarabı.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 3). [şarāb-ı erġavānī,]*

<u>şarāb-ı gül-:</u> *1.gülden yapılan şarap 2. kırmızı güle benzer şarap.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 5). [şarāb-ı gül-, -den]

<u>şarāb-ı lāle-reng:</u> *Lale renkli şarap.*

Saña ṣunmazlarsa kevşer iç **şarāb-ı lāle-reng**
Laʿl-i yārüñ olmaz ise āb-ı ḥayvān ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 5). [şarāb-ı lāle-reng,]

Geldi çün devrān-ı gül nūş it **şarāb-ı lāle-reng**
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 19). [şarāb-ı lāle-reng,]

<u>şarāb-ı laʿlüñe:</u> *(Sevgilinin) dudağının şarabı.*

Niçe bir ümmīdvār olam **şarāb-ı laʿlüñe**
İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir ṣāfī cevāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [şarāb-ı laʿlüñe, -üñ, -e]

<u>şarāb-ı nāb:</u> *Saf şarap kadehi.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz **şarāb-ı nāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [şarāb-ı nāb,]*

<u>şarāb-ı nāz:</u> *Naz, işve şarabı.*

Maḫmūr gözlerüñ n'ola eylerse ḫvāb-ı nāz
Kim ḥastedür ol aña devādur **şarāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [şarāb-ı nāz,]

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [şarāb-ı nāz,]

Ḳan ṭutsa ḫaste çeşmüñi
incinme dōstum
Ḫoş mıydı ḳanlar
itdügi içüp **şarāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [şarāb-ı nāz,]

İy dōst çeşm-i mestüñe hey
di ki ḫışm ile
Bu ṣırça göñlümi ṣıdı
içüp **şarāb-ı nāz**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [şarāb-ı nāz,]

Şol nāzenīn ki mest ola içüp
şarāb-ı nāz
Eyler ḳıya baḳışları
ḫalḳı ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [şarāb-ı nāz,]

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i
ḥüsnüñde **şarāb-ı nāz**
içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ
nuḳl ü şeker zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 7). [şarāb-ı nāz,]*

şarāb-ı nāz: *Naz şarabı.*

Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir
şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [şarāb-ı nāz,]

şarāb-ı şebnemi: *Çiğ tanesi şarabı.*

Lāleler cāmında seyr idüp
şarāb-ı şebnemi
Ḫurrem ol kim ʿīş ü
nūşuñ şimdi gelmişdür
demi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 9). [şarāb-ı şebnemi,]*

şart: *Ar. Koşul.*

Naḳd-i cān al būse-i yār
içün iy dellāl-dil
Līkīn ol **şarṭ** ile kim
andan bite ḫelvālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 12). [şarṭ,]

şāyed: *Belki, ola ki, olabilir ki.*

Ḫālüm ol ẓālim bilüp **şāyed**
ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı
pinhān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 13). [şāyed,]

şāyed: *Belki.*

Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam
bulmasam yıllarla
ṣıḥḥat kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 3). [şāyed,]

şāyed: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.*

Yār **şāyed** seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [şāyed,]

Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın
İtdügine **şāyed** ki
peşīmān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 4). [şāyed,]

şâyet: *"Eğer" anlamında bir bağlaç.*

Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i
fürḳat ġam yime
Şāyet ol ḫūnī göricek
ide şefḳat ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 2). [şāyet,]

şāyiʿ: *Duyulmuş, herkesçe bilinen.*

Niye gizler lebüñ mey
içdügüñi
Gözüñden oldı ḫod bu
nükte **şāyi**ʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 6). [şāyiʿ,]

şeb: *Gece.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre
perīşān eyleme
Rūz ü **şeb** göz yaşın ol
ḥasretle bārān eyleme
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 409,
Mısra 2). [şeb,]*

şeb: *Akşam ve/veya gece.*
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe
şeb
Her ḳatre ʿaraḳ
yüzüñde kevkeb
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 29,
Mısra 1). [şeb,]*

şeb: *Akşam, gece.*
Vuṣlaṭda iken fürḳate
uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde
ki ardınca **şeb** olmaz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 160,
Mısra 14). [şeb,]*
Tīre olsa ṭañ degül **şeb** gibi
eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez
māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
283, Mısra 1). [şeb,]*

şeb: *Far. Gece.*
Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī
Rūz ü **şeb** māh ile
mihr-i ʿālem-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
196, Mısra 6). [şeb,]*
Gül yüzüñ hecrüñde her **şeb**
zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa
uyutmaz fiġānum
gitme gel
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 277,
Mısra 7). [şeb,]*

şeb-bū: *Şebboy çiçeği.*
Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i
zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān
her yaña **şeb-būlar** ile
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 393,
Mısra 6). [şeb-būlar, -
lar]*

şebeke: *Ar. Ağ, balık ağı.*
Deldi yir yir ṣanemā sīnemi
peykān-ı müjen
Māhī-i derd ü belā
ṣaydına atdı **şebeke**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 383,
Mısra 10). [şebeke,]*

şeb-i belā: *Bela, eziyet gecesi.*
ʿÖmri **şeb-i belā** ile geçdi
cihānda āh
Mihr-i ruḫuñ
görünmedi bir ṣubḥ-
dem senüñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 240,
Mısra 7). [şeb-i belā,]*

şeb-i fürḳatde: *Ayrılık gecesi.*
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 2, Mısra
13). [şeb-i fürḳatde, -i,
-de]*

şeb-i fürḳatde: *Ayrılık gecesi.*
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 2, Mısra
13). [şeb-i fürḳatde, -i,
-de]*

şeb-i fürḳatde: *Ayrılık gecesi.*
İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma
şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum
ḳalmamışdur zülf-i
cānāndan cüdā
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 2, Mısra
13). [şeb-i fürḳatde, -i,
-de]*

şeb-i tarīk-i yāri: *Sevgilinin yolunun karanlığı.*
Tekye-i rūzī degüldür
maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben **şeb-i tarīk-i yāri**
rāz-dār itsem gerek
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Tahmis 3,
Mısra 10). [şeb-i tarīk-
i yāri, -i, -i, -i]*

şebīh: *Ar. Benzeyici, benzeyen.*
Ḳıl ḳadar **şebīh** olamaz
Zülf-i yāre müşg-i
Ḫoten *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
328, Mısra 7). [şebīh,]*

şebīhūn: *Gece baskını.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ
ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme
şebīḫūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 12). [şebīḫūn,]

seb-külāh: *Gece külahı. || Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.*
Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür
Başında **şeb-külāh** ü
miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12). [şeb-külāh,]

şebnem: *Gece yağan rutubet, çiy.*
Ḥasret-i rūy-ı ʿaraḳ-rīzüñle
dil gülzārınuñ
Dāġ-ı sīnem lālesidür
eşk-i dīdem **şebnemi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 4). [şebnemi, -i]

şebnem: *Çiğ tanesi.*
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü **şebnem** yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [şebnem,]

Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür
görinen
Var ise işte budur
gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 9). [şebnem,]
Lāle vü **şebnem** degül
ṣaḥrāda iy Mecnūn
göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-
ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [şebnem,]

şebnem: *Çiğ tanesi.*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i
semensādan yaña
Gitdi **şebnem** gibi
mihr-i ʿālem-ārādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [şebnem,]*

şeb-rev: *Hırsız, gece yürüyen.*
Sīneler ḳaşrın delüp diller
uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile
zülf-i siyāhuñ **şeb-revi**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 4). [şeb-revi, -+i]

şebtāb: *Ateş böceği.*
Vechi yoḳ māh itmesün
ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı **şebtāb** eyledi
şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [şebtāb,]
Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe **şebtāb** ider
şemʿ-i şebistān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [şebtāb,]

şefḳat: *Acıyıp esirgemek.*
Sīnemi çāk itse iy dil tīġ-i
fürḳat ġam yime
Ṣāyet ol ḫūnī göricek
ide **şefḳat** ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 2). [şefḳat,]
Yine sevdüm bir emānsız
gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ
ḳan itse **şefḳat**
kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 10). [şefḳat,]

şefḳat: *Acımak.*
Ḫūnī gözüñe gerçi direm
ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre
ḳadar **şefḳat** itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 2). [şefḳat,]

şefḳat: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*
Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḫālüme baḳ **şefḳat** ile
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 391, Mısra 4). [şefḳat,]

seftālū: *Far. Şeftâli.*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki **şeftāludur** bāġı temāşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 4). [şeftāludur, -dur]

şeġeb: *Fitne, fesat, karışıklık çıkarıcı.*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü **şeġeb** olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [şeġeb,]

şeh: *"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [şeh,]

Zülfi gibi ol **şeh** niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [şeh,]

şehā: *(f.n.) Ey şah, ey padişah.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda **şehā** sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [şehā,]*

şehā: *Ey şah, ey padişah!.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ **şehā** bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [şehā,]*

şehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür **şehā** dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 9). [şehā,]

şehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile **şehā** olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 7). [şehā,]*

şehādet: *Şehit olma.*

Kāfir gözüñ cefā ḳılıcın çekse dir gören
Yā Rab müyesser eyle demidür **şehādeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 4). [şehādeti, -i]*

şehbāz: *Doğan kuşu.*

Bir göñül **şehbāzın** uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [şehbāzın, -ı, -n]

şehbāz-ı ḳuds: *Kutsal doğan kuş.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına **şehbāz-ı ḳuds**
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 5). [şehbāz-ı ḳuds,]

şeh-bāz-ı zülfüñ: *(Sevgilinin) doğan kuşuna benzeyen zülfü.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [şeh-bāz-ı zülfüñ,]

şehd-i fā'ik: *Hakiki Bal.*

Ḥayādan maḥv olur gördükce laʿlüñ
Ne deñlü kelle ise **şehd-i fā'iḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218,

Mısra 12). [şehd-i fā'iḳ,]

şeh-i ʿālī-cenāb: *Hürmet edilen yüce pâdişah.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 6). [şeh-i ʿālī-cenāb, -uñ]

şeh-i ḥüsn-: *Güzellik sultanı, sevgili.*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [şeh-i ḥüsn-, --e]

şehīd eyle: *Şehit etmek.*

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [şehīd eyle, -dügine]

şehīd olanlara: *Hak yolunda ölen, şehadet makamına eren kimseler.*

Ṣorup didüm ki müjgānuñ ne deñlü ʿāşıḳ öldürdi
Gelüp didi **şehīd olanlara** ṣorı ḥisāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4). [şehīd olanlara, -an, -lar, -a]*

şehīd oldum: *(Aşḳ) yolunda vefat eden, şehit.*

Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eyleñ
Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eyleñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 18). [şehīd oldum, -du, -m]

şehlā: *Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün **şehlālaruñ** üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [şehlālaruñ, -lar, -uñ]*

şehmāt: *(Fa. Ar.) Şahmat, satranç oyunu.*

Daḫı ġam naṭʿında **şehmāt** olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 7). [şehmāt,]*

şehr: *Kent, şehir.*

Zühdümüñ **şehrin** yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [şehrin, -iñ]*

Batdı ḳaldı sīne **şehrinde** bulınmaz nāveküñ
Sen gerekse anı benden ṣor gerek dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 7). [şehrinde, -in, -de]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ şevḳiyle bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi **şehrüñ** zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 8). [şehrüñ, -üñ]*

şehr: *Şehir.*

Dir görenler yir yüzine indi yıldızlarla gök
Yandı bayram gicesi **şehrüñde** ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 14). [şehrüñde, -üñ, -de]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil **şehrine**
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 11). [şehrine, -i, -n, -e]*

şehr: *Şehir, büyük belde, büyük kasaba II sevgilinin bulunduğu yer.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki āvāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [şehr,]

şehr: *"İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri" anlamında olsa da beyitte, bu yerleşim yerinde yaşayan halk kastedilmiştir.*

Şehr için iy dil n'idersin
ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr
it gehī ṣaḥrā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 11). [şehr,]

şehr: *1. Şehir, Belde 2. ay.*

Niçe varam bilmezem ol
meh-liḳānuñ **şehrine**
Ben be-ġāyet nā-tüvān
öñümde baḥr ü kūh-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5). [şehrine, -i, -ne]*

Peyk-i revān olup yaşum
şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar
menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 1). [şehri, -i]*

şehr: *İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā
bī-gāneveş
Kendü **şehrümde** beni
sen eyledüñ iy meh
ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [şehrümde, -üm, -de]*

şehr: *İl, kent.*

Yaşum dökdi göñülüme
ġamuñ ṣaldı hemān
āteş
Bu **şehri** bir zamān
yaḳdı begüm şu bir
zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [şehri, -i]

şehr: *(Fars.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret, sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ
kimse levendin
yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [şehr,]

Ben ḫamīde-ḳāmete meyl
itdügimçün ḳaşlaruñ
Şehr içinde söylenür
egri ḫaberler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 4). [şehr,]

şehryār: *Büyük padişâh, hükümdar.*

Bir boynı bağlu ḳulam
merdūd eger ḳabūlüm
Ḳul olanuñ ne sözi var
şehryāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 8). [şehryāre, -e]

şeh-süvār: *Çok usta binici.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar
sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen **şeh-süvāra** bulmayam bir
dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 12). [şeh-süvāra, -a]*

şeh-süvār: *Usta binici II Sevgili.*

Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu
çevgāndur hilāl
İtmege ol **şeh-süvārum** nāz ile
cevlān-ı ʿīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [şeh-süvārum, -um]

şeh-süvār: *Usta binici. II Sevgili.*

'Azm-i meydān eyleyen
kim **şeh-süvārumdur**
benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında
iftiḫārumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 1). [şeh-süvārumdur, -um, -dur]

şeh-süvār: *Ata iyi binen, usta binici.*

Ḥüsn meydānında diller leşkerin çekişdi āh
Şeh-süvārum kim semend-i nāza cevlān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [şeh-süvārum, -um]*

Şeh-süvārum ḳandedür kim ʿazm-i meydān eylemez
ʿAzm-i meydān eyleyüp ḳarşumda cevlān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [şeh-süvārum, -um]*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol **şeh-süvārüm** ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [şeh-süvārüm, -um]*

Görinüp ol **şeh-süvārum** didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende yarıcın Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 9). [şeh-süvārum, -um]*

şeh-süvār: *Usta binici II Sevgili.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [şeh-süvārum, -um]*

şeh-süvār: *At binmede usta olan kişi. II Sevgili.*

Ḳanı ol devlet ki meydān içre başum ṭop idem
Elde çevgān oynadur bir **şeh-süvārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 4). [şeh-süvārüm, -um]*

Şeh-süvārum ki basar ġamze ile ḥüsn ilini
Virmezem iki cihāna ṣaçınuñ bir ḳılını *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 1). [şeh-süvārum, -um]*

şeh-süvāre: *Sultan atlısı.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen **şeh-süvāre** hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [şeh-süvāre,]*

şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ: *Saç kıvrımlarının süvarisi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ, -ı, -ı, -üñ]*

şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ: *(Sevgilinin) saç kıvrımlarının süvarisi.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ, -üñ]*

şeh-süvār-ı züfüñüñ: *Sevgilinin saçlarının süvarisi.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [şeh-süvār-ı züfüñüñ, -üñ, -üñ]*

şeh-süvārum: *Ata iyi binenlerin şahı. II Sevgili.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [şeh-süvārum,]*

şeker: *Far. şeker.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ

nuḳl ü **şeker** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [şeker,]*

Ṭūṭī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ **şeker** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [şeker,]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḥaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim **şeker** virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [şeker,]*

şeker: *Şeker, tatlı yiyecek.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ **şeker** ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [şeker,]*

şeker: *Şeker kamışı, şeker pancarı gibi maddelerden elde edilen tatlı bir madde.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm **şeker** gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [şeker,]*

şeker: *Far. Şeker.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḫi şīrīndür **şekerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 14). [şekerden, -den]*

Aġzuma ṣunmazsañ āḫir laʿl-i nābuñdan **şeker** Ṭabʿ-ı pāküm ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 5). [şeker,]*

şeker leb-: *Şeker dudak.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 1). [şeker leb-, -üñ, -e]*

şeker zeyn eyle-: *Şekerle süslemiştir.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 2). [şeker zeyn eyle-, --miş]*

şekerfām: *Şeker renkli.*

Leblerüñ yādına ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi **şekerfām** olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 12). [şekerfām,]*

Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir **şekerfām** eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 4). [şekerfām,]*

şeker-güftār: *Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu **şeker-güftār** ile ol şīve-i reftārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [şeker-güftār,]*

N'ola giyse ol **şeker-güftār** ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūṭī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [şeker-güftār,]*

Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūṭī-i ṭabʿum bir **şeker-güftār** içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 12). [şeker-güftār,]*

şeker-ḫand: *Tatlı gülüş, şeker gibi tatlı gülme.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı **şeker-ḫand** olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

128, Mısra 5). [şeker-ḫand,]

<u>şeker-leb:</u> *Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı.*

Şöyle ṭolmışdur **şeker-lebler** ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [şeker-lebler, -ler]*

İy **şeker-leb** vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 3). [şeker-leb,]*

<u>şeker-senbūse:</u> *Şekerli senbûse Tatlısı. (Sevgilinin Dudakları).*

Ne **şeker-senbūse** ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [şeker-senbūse,]*

<u>şekk:</u> *Şüphe / zan.*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire **şekk** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 10). [şekk,]*

<u>şekker:</u> *Şeker.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [şekker,]*

ʿĀrıżuñ ābın görüp **şekker** ezilür dem-be-dem
Vechi var düşse aġızdan aġıza dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 5). [şekker,]*

<u>şekker:</u> *Şeker.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi **şekker** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [şekker,]*

<u>şekker-āmīz:</u> *Şekerli, şekerle karışık.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı **şekker-āmīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 12). [şekker-āmīz,]*

<u>şekker-ḫande:</u> *Tatlı gülüşlü.*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe **şekker-ḫande** gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 1). [şekker-ḫande,]*

<u>şekkerīn:</u> *Şeker gibi.*

Açamaz aġzın güzeller **şekkerīn** laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 5). [şekkerīn,]*

<u>şekkerī-perverde-:</u> *Şekerli Perverde Tatlısı.*

Gerçi biñ biñ derd ü ḫasret cān-ı ġam-perverdedür
Laʿlüñe ṣordum devāsın **şekkerī-perverdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [şekkerī-perverdedür, -dür]*

<u>şekkeristāndur:</u> *Şeker kamışı tarlası.*

Ruḥlaruñ gülzār ise şīrīn-dehānuñ ġonçedür
Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ **şekkeristāndur** lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 6). [şekkeristāndur, -dur]*

<u>şekker-leb:</u> *Şeker dudaklı.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her **şekker-leb** göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 9). [şekker-leb,]*

şekker-şiken ol-: *Tatlı konuşmak, tatlı söz söylemek.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi
Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın
şekker-şiken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [şekker-şiken ol-, -mış, -dur]

sekl-i ilmek: *İlmek Şekli.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim
şekl-i ilmek bağlaya
Ara yirde gün gibi
besbellüdür yirüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 5). [şekl-i ilmek,]*

şemʿ: *Mum, çerağ.*

Şemʿi n'eylersün keder
şemʿ-i şebistāndur
baña
Ḳollarum üstinde
yanan dāġ-ı hicrān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 7). [şemʿi, -i]*

Sāḳiyā lāzım degüldür
şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen
ḳılurken bizi cānān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [şemʿi, -i]*

Bezm-i ḥüsne **şemʿ** olalı
rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya
beñzer başı üzre
perçemi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 11). [şemʿ,]

semʿ: *Mum, ışık.*

Şemʿ gibi odlara yanmaḳ
nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [şemʿ,]

Cilve itmek dilese bir gice
ol zühre-cebīn
Meh gelüp **şemʿ**
uyarur zeyn içün
menzilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 6). [şemʿ,]

şemʿ: *Mum.* || *Sevgili.*

Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir köhne-bālīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 5). [şemʿ,]

semʿ: *Mum.*

Ṣarıdur beñzi **şemʿüñ** bağrı
yanıḳ
Meger ol daḫi olmış
saña ʿāşıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 1). [şemʿüñ, -üñ]

semʿ: *Ar. mum.*

Şemʿ meydāna geçüp
çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden
öñürdür varmaġa
pervāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [şemʿ,]

şemʿ: *Mum II ışık.*

Ruḫuñ **şemʿin** gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-tüvān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [şemʿin, -iñ]*

şemʿ: *A. mum.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış
cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña
āteş-feşān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [şemʿ,]

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup
ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini
çoḳ ḳıldı ḫvābın āz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [şemʿ,]

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur
ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner
yirde fırāvān olsa **şemʿ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [şemʿ,]

Ṣanʿatini ʿarż ider gūyā bir
āteş-bāzdur
Bezm içinde ortaya

girse gül-efşān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 10). [şemʿ,]*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 12). [şemʿ,]*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 14). [şemʿ,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa **şem**ʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 1). [şemʿ,]*

İy gözüm nūrı gerekmez māh-ı tābān olsa **şem**ʿ
Ḫāne señsüz karānūlıḳdur hezārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 2). [şemʿ,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 4). [şemʿ,]*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [şemʿ,]*

Rişte-i cānın fetīl idüp ḳodı baş üstine
Dāġ yaḳmaḳdur murādı ʿışḳuña iy yār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 16). [şemʿ,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 18). [şemʿ,]*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 12). [şemʿ,]*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 10). [şemʿ,]*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 8). [şemʿ,]*

Gördi kim derd-i derūnın gizlemekde aṣṣı yoḳ
Baş ḳoyup ortaya rāzın eyledi iẓhār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 4). [şemʿ,]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı **şem**ʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 2). [şemʿ,]*

Ṣararup olmazdı iy gül nesteren ruḫsār-ı **şem**ʿ
Lāleveş dāġ-ı ġamuñdan olmasa bīmār **şem**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 1). [şemʿ,]*

Bezm-i ʿışḳa **şem**ʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 13). [şemʿ,]*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 9). [şemʿ,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar **şem**ʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 304, Mısra 6). [şemʿ,]

<u>şemʿ:</u> *Mum. II Işık.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 14). [şemʿ,]

<u>şemʿ:</u> *Mum II sevgili; sevgilinin parlak yüzü, yanağı.*

Ruḥuñ **şemʿin** gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [şemʿin, -iñ]*

<u>şem:</u> *Mum.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār **şem** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 14). [şem,]*

<u>şemʿ-i āh:</u> *Ahın mumu.*

Dil yine zeyn itdi **şemʿ-i āh** ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [şemʿ-i āh,]*

<u>şemʿ-i cemāl-:</u> *Güzellik mumu.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 9). [şemʿ-i cemāl-, -üñ]

<u>şemʿ-i hidāyet:</u> *Yolu aydınlatan mum.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ **şemʿ-i hidāyet**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [şemʿ-i hidāyet,]

<u>şemʿ-i ḥüsn:</u> *Güzelliğinin mumu.*

Ol **şemʿ-i ḥüsn** bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [şemʿ-i ḥüsn,]

<u>şemʿ-i ḫüsnüñ:</u> *(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [şemʿ-i ḫüsnüñ, -i, -üñ]

<u>şemʿ-i ḫüsnüñ:</u> *(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [şemʿ-i ḫüsnüñ, -üñ]

<u>şemʿ-i melāḥat:</u> *Güzellik mumu II Sevgili.*

Sūz ḳandan virdüñ iy **şemʿ-i melāḥat** ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 5). [şemʿ-i melāḥat,]*

<u>şemʿ-i ruh-:</u> *Yanağının mumu.*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 6). [şemʿ-i ruḫ-, -uñ]

<u>şemʿ-i ruh:</u> *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 7). [şemʿ-i ruḫ, -uñ]

<u>şemʿ-i ruhuñ tābı:</u> *(Sevgilinin)*

Yanağının mumunun parıltısı, ateşi.

Ne ṭañ **şemʿ-i ruḫuñ tābı**
göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 3). [şemʿ-i ruḫuñ tābı,]*

şemʿ-i şeb: *Gece mumu.*

Dil uzadup lāf-ı ḥüsn eyler egerçi **şemʿ-i şeb**
Cānı yoḳdur kim ide ol māh-ı tābān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [şemʿ-i şeb,]*

şemʿ-i şebistān: *Halvet odasının mumu.*

Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün **şemʿ-i şebistān** oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [şemʿ-i şebistān,]*

şemʿ-i şebistān: *Geceyi aydınlatan mum.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḥs
Veh niçe şebtāb ider **şemʿ-i şebistān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [şemʿ-i şebistān,]*

şemʿ-i şebistān: *Gece mumu.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḥs
Ḳanġı şebtāb eyledi **şemʿ-i şebistān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [şemʿ-i şebistān,]*

şemʿ-i şebistān-: *Gece mumu.*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [şemʿ-i şebistān-, -ı]*

Āşüfte dil cemālüñi gördükce germ olur
Pervāne gibi şemʿ-i şebistāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [şemʿ-i şebistān-, -e]*

şemʿ-i şebistān küstāḥ: *Küstah gece mumu.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe **şemʿ-i şebistān küstāḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [şemʿ-i şebistān küstāḫ,]*

şemʿ-i şebistāndur: *Odayı aydınlatan mum (gibi).*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice **şemʿ-i şebistāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [şemʿ-i şebistāndur, -dur]*

şemʿ-i şebistānum: *Geceyi aydınlatan mum.*

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm **şemʿ-i şebistānum** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [şemʿ-i şebistānum, -um]*

şemʿ-i şuʿle: *Işık saçan mum.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 1). [şemʿ-i şuʿle, -dār, -uñ, -dur]*

şemse: *Parlak güneş şeklinde çizilmiş resim, nakış.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 14). [şemselerle, -ler, -le]*

şemse: *Güneş şeklinde yapılan işleme resim (âşığın bedeninde oluşan yaralar).*

Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum

Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 5). [şemselerdür, -lerdür]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 12). [şemşīrüñ, -üñ]*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [şemşīrüñ, -üñ]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Hevā **şemşīri** teʾs̲īrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 9). [şemşīri, -i]*

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā **şemşīri** āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 7). [şemşīri, -i]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi **şemşīr-i** ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [şemşīr-i, --i]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç (Parlaklık bağlamında) II dikkat çekici derecede başarı, gösteriş.*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda **şemşīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 10). [şemşīrüñ, -üñ]*

<u>şemşīr:</u> *Kılıç.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp **şemşīrin** ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 6). [şemşīrin, -i, -n]*

<u>şemʿveş:</u> *Mum gibi.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [şemʿveş,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 13). [şemʿveş,]*

ʿIşḳ odına **şemʿveş** yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [şemʿveş,]*

Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [şemʿveş,]*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum **şemʿveş** sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 8). [şemʿveş,]*

Yanardum **şemʿveş** başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem cigerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 5). [şemʿveş,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū

velī
Cānuma odlar yaḳar
añduḳça hicrān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [şemʿveş,]*

semʿveş: *Mum gibi, mum misali.*
Didüm iy meh niçe bir
yanam yaḳılam
şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ
oda yā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [şemʿveş,]*

semʿveş: *Mum misali.*
Şemʿveş kesseñ başum
tīġüñle yüz
döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [şemʿveş,]

semʿveş: *Mum gibi, mum misali.*
Ṭañ degüldür **şemʿveş** cānla
gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım
nā-geh vire ḳayġu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [şemʿveş,]

serār-ı āteş-i dil-: *Gönül ateşinin kıvılcımı.*
Yüzüñ üzre siyeh beñler ki
cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp ṣuya ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 2). [şerār-ı āteş-i dil-,]

serbet: *Tatlı içecek.*
Laʿl-i nābuñ **şerbetin** özler
Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı
ṭoldı sevdādan yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 13). [şerbetin, -in]

serbet: *1. ilaç 2. şerbet.*
Özge derdüm var benüm
şerbet gerekmez iy
ṭabīb
Kimsenüñ gelmez
elinden baña dermān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [şerbet,]

serbet: *Ar. Tatlı içecek.*
Żaʿfumı arturdı gün gün
rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm
naṣīb olmaz mı laʿlüñ
şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 2). [şerbeti, -i]*

serbet: *Şerbet II İlaç.*
Bilmezem aġu mı ḳatduñ
şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur
ben ḥasteye derd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 9). [şerbetüñe, -üñ, -e]

serbet: *Su ve şekerle yapılan tatlı içecek.*
Ḥvāba varmaz giceler
ṣubḥa degin ḥaste
göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ
şerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [şerbeti, -i]

serbet: *Ar. şerbet, içilecek tatlı şey.*
Zehr ise nūş eylerem
didüklerin **şerbet** gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 3). [şerbet,]

seref: *Manevî yükseklik, ululuk.*
Gözüm yaşını menʿ itme
ḳapuñdan
Şeref virmez mi
gülzāre aḳar ṣu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 8). [şeref,]

seref: *Ar. Onur, mânevî yücelik.*
Reşk iderse yiridür rūy-i
zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i
serv-i revānuñdan
şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 14). [şeref,]*

şeref: *Fazîlet, cesâret vb. üstün niteliklerle kazanılmış iyi şöhret.*

Ḥaḳ budur kim baş egüp itmezdi ʿizzet her kişi
İrmeseydi Kaʿbe'ye nūr-ı cemālüñden **şeref**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 6). [şeref,]

şerer: *Kıvılcım.*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur **şererler** her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 6). [şererler, -ler]

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ **şererleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 2). [şererleri, -ler, -i]

şerer: *Ar. Kıvılcım.*

Ṣanma kim ḫūn-āb-ı eşküm nevk-i müjgānumdadur
Nār-ı ʿışḳuñdan **şerer** düşmüş ney-istānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [şerer,]

şerer ü duḫān: *Kıvılcım ve Duman.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol görinen **şerer ü duḫān** benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [şerer ü duḫān,]

şerh: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

Bir dil olur ḳızarup **şerḥ** itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs ın sīne-i sūzānuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 7). [şerḥ,]

şerh: *Açıklama,izah etme.*

Gāh girye gāh nā-gāh maḥabbet gāh ġam
Ne diyem dillerle **şerḥ** olmaz ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 12). [şerḥ,]*

şerh: *Açıklama, izah.*

Yāremi **şerḥ** itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [şerḥ,]*

şerh eyleye: *Açıklamak, anlamlandırmak.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim **şerḫ eyleye**
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [şerḫ eyleye, -(y)e]

şerh eyleye: *Açıklamak, şerh etmek.*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim **şerḫ eyleye**
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [şerḫ eyleye, -(y)e]

şerh itmek: *Açmak, açıklamak veya söylemek.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı **şerḫ itmek** neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [şerḫ itmek, -mek]*

şerh itmek: *Söylemek, açıklamak.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı **şerḫ itmek** neden
Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [şerḫ itmek, -mek]*

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana **şevḳüñle** olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190,

Mısra 8). [şevḳüñle, -üñ, -le]

Gül yüzüñ **şevḳiyle** giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 11). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ beni **şevḳ** ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [şevḳ,]*

Lebüñ **şevḳiyle** dil ḳanlar yutar gel ḥikmeti gör kim
Mesīh'e āşnā iken ölümlü nā-tüvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 3). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ **şevḳiyle** biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñ **şevḳiyle** bī-hūş olmasa
Bādeden geçmezdi şehrüñ zāhid-i ṣad-sālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 7). [şevḳiyle, -iyle]*

şevk: *Gönül meyli, arzu.*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ **şevḳiyle** mest ü pür- ḫumār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 14). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine**
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [şevḳine, -i, -n, -e]*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine**
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [şevḳine, -i, -n, -e]*

Āstīnüñden ʿiyān olduḳca sāḳī sāʿidüñ
Şevḳden bezm ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [şevḳden, -den]*

Cān fedā olsun Muʿīdī ol gözi mestāneye
Kim şarāb **şevḳidür** ġam nīşini nūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 14). [şevḳidür, -i, -dür]*

şevk: *Aşk.*

İçinden ṣu içen bir kez yanar **şevḳ** odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [şevḳ,]*

Bir yaña **şevḳ** ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [şevḳ,]*

Źerre iseñ ġam degül **şevḳ** ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [şevḳ,]*

şevk: *Arzu, istek.*

Ġam degül cān virsem āḫir cām-ı laʿlüñ **şevḳine**
Mest-i ʿışḳam sāḳiyā bir cürʿaña ḳanum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [şevḳine, -i, -n, -e]*

şevk: *(□□□) i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Görse kūyuñda yüzüñ **şevḳ** ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [şevḳ,]*

Vaṣluñ eyyāmında öldür **şevḳ** ile ʿāşıḳları

Çünki var ʿālemde
bayram olsa ḳurbān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 7). [şevḳ,]

şevk: *Gönül meyli, arzu.*
Gül yüzüñ **şevḳiyle** cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [şevḳiyle, -i, -(y)le]*

şevk: *Arzu, istek, heves, neşe.*
Kendin atar ṭop olup ortaya
şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [şevḳ,]*

şevḳ: *Gönül meyli, arzu.*
Gül yüzüñ **şevḳiyle** cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [şevḳiyle, -i, -(y)le]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup
uzun sevdālara
Gül yüzüñ **şevḳiyle**
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [şevḳiyle, -i, -u, -le]

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı
ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ **şevḳiyle**
mürġ-i ḫoş-nevā
oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [şevḳiyle, -i, -(y), -le]

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
Çün ḥarāmīler yataġıdur
gözüñ **şevḳiyle** dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr
ü zeber ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [şevḳiyle, -i, -y, -le]

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
Oḳısam bülbül gibi
gülşende medḥin
laʿlüñüñ
Şevḳden bir ġonçenüñ
ḳalmaz girībānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [şevḳden, -den]

şevk: *(Sevgiliye duyulan) şiddetli arzu, istek, heves.*
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle ser zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 13). [şevḳüñ, -(u)ñ]*

şevk: *(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.*
Laʿl ü zülfüñ **şevḳi** kim
ārām-ı cānumdur
benüm
Çeşme-i ḥayvān ü
ʿömr-i cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 1). [şevḳi, -i]*
Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara
yanmış dāġ-ı hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 14). [şevḳ,]*
Cān virürsem n'ola şükrāne
Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp **şevḳ**
ile ḳurbān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 10). [şevḳ,]
Pervāneler gibi añıcaḳ
şemʿ-i ḫüsnüñü
Bir **şevḳ** geldi ḳuluña
kim yāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [şevḳ,]
Şevḳ ile zemzem kenārında
ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi deryā
ḳılam *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 5). [şevḳ,]

Naġme-sāz idi göñül **şevḳ** ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 3). [şevḳ,]*

Ḳadd-i yāre **şevḳ** ile ben kim duʿālar eyleyem
El açar āmine şāḫ-ı Sidre'den Rūhü'l-emīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 7). [şevḳ,]*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 10). [şevḳ,]*

İy Muʿīdī cān virüp ḳurbān olurduñ **şevḳ** ile
Görseñ ol ebrū-kemānuñ ġamze-i tīr-efgenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 13). [şevḳ,]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves; sevinç, neşe, keyif II coşkunluk, çoşku.*

Ruḥlaruñ **şevḳiyle** yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 7). [şevḳiyle, -i, -y, -le]*

şevk: *(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

Cūş idüp **şevḳ** ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [şevḳ,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi **şevḳ** ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [şevḳ,]*

Ḥüsnüñi beyān eyler **şevḳ** ile Muʿīdī çün
Naẓm ehli n'ola alsa bu ḥüsn-i beyāndan ḫazẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 13). [şevḳ,]*

şevḳ ile: *Aşk ile; canıgönülden, büyük bir arzuyla.*

Nesterenler gibi **şevḳ ile** zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [şevḳ ile,]*

şevket: *Büyüklük, heybet.*

Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ **şevketi** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [şevketi, -i]*

şevket ile: *Büyüklükle, heybetle.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü **şevket ile** ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [şevket ile,]*

şevk-i cemāl-: *Yüz güzelliğinin arzusu, coşkusu.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [şevḳ-i cemāl-, -üñ]*

şevk-i cemālüñ nūrı: *Şevkinin nuru.*

Muʿīdī ḳuluñı **şevḳ-i cemālüñ nūrı** nār itdi
Bir avuç ḫār ḥasen buldı urup yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 13). [şevḳ-i cemālüñ nūrı,]*

şevḳ-i firāḳ-: *Ayrılık coşkusu.*

Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i fırāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [şevḳ-i firāḳ-, -uñ]*

şevḳ-i ḥüsn-: *(Sevgilinin) güzelliğinin ışığı, parıltısı. II Sevgilinin güzelliğine duyulan arzu, istek.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḥüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur şimdengirü bārān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [şevḳ-i ḥüsn-,]

şevk-i laʿl-: *Lal renkli (kırmızı) dudağın arzusu.*

Şevḳ-i laʿlüñle gözüm gevher-i terden yudı el
Būy-i zülfüñle göñül misk-i Ḫoten'den fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 7). [şevḳ-i laʿl-, -üñ, --le]

şevḳ-i laʿlüñ: *Sevgilinin la'l gibi olan dudağının arzusu.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 3). [şevḳ-i laʿlüñ,]*

şevk-i nār: *Yakıcı arzu, istek. II Kavuşma arzusunun yakıcılığı.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa **şevḳ-i nār** mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [şevḳ-i nār,]*

şevk-i ruhsāruñla: *(Sevgilinin) yanağının arzusu.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [şevḳ-i ruḫsāruñla, -uñ, -la]*

şevḳ-i ruḫuñ-: *(Sevgilinin) yanağının parlaklığı.*

Sünbül saçuñ hevāsına dil hem-dem olalı
Şevḳ-i ruḫuñla gül gibi ḫurrem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 8). [şevḳ-i ruḫuñ-, --la]*

şevkiyle: *Aşkıyla; arzusuyla, hasretiyle.*

Gül yüzüñ **şevḳiyle** giryān olduġım ʿayb itme kim
Çevremi ḳanlu yaşumdan lālezār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 11). [şevḳiyle,]*

şevküñ: *Aşk, gönül meyli, arzu.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün **şevḳüñ** aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 14). [şevḳüñ,]*

şey di-: *Bir şey söylemez.*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [şey di-, -mez]*

şeydā: *Divane, müptelâ.*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen **şeydā** seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 14). [şeydā,]*

şeydā: *Divane, müptela, çılgın.*

Dil no'la Mecnūn olursa ol perīveşden cüdā
Bir gül-i raʿnā içündür bülbülüñ **şeydālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 8). [şeydālıġı, -lıġ, -ı]*

şeydā: *Deli, çılgın.*

Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur **şeydā** göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 5). [şeydā,]*

şeydā: *Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini*

duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben **şeydā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [şeydā,]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol **şeydāyı** gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 16). [şeydāyı, -(y)ı]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın. II Âşık.*

Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp **şeydā** saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [şeydā,]*

şeydā: *Aşktan aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın.*

Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam **şeydāya** kim
Rāst olur vaʿdesi dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [şeydāya, -y, -a]*

şeydā: *(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.*

İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir ağız dimedüñ ol ḫaste vü **şeydā** eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [şeydā,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol **şeydā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 14). [şeydā,]*

Delme baġrum ney gibi **şeydā** göñül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [şeydā,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy **şeydā** göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 11). [şeydā,]*

şeydā göñül: *Çılgın kalp. // [tas.] İlahî aşkla coşup kendinden geçen gönül.*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm **şeydā göñül** nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [şeydā göñül,]*

şeydā göñül: *Çılgın gönül.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb **şeydā göñül**
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [şeydā göñül,]*

şeydā göñül: *Çılgın gönül.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy **şeydā göñül**
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 9). [şeydā göñül,]*

şeydālıġ: *Şeydâ olma durumu, aşkın çokluğundan aklı başında olmama, dîvânelik.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu **şeydālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 14). [şeydālıġuñ,]*

şeytān: *A. şeytan.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne **şeytān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

132, Mısra 8). [şeytān,]

siddet: *Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.*

Rūzgāruñ **şiddetinden**
mevc urur deryā-yı ʿışḳ
Zevraḳ-ı ḥasretle ben
seyr iderüm dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 3). [şiddetinden, -i, -n, -den]

şiddet: *Sertlik. || Sıkıntı, zorluk.*

Żaʿfumı arturdı gün gün
rūzgāruñ **şiddeti**
Hey meded öldüm
naṣīb olmaz mı laʿlüñ
şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 1). [şiddeti, -i]*

şifā eylerseñ: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān
ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [şifā eylerseñ, -r, -se, -ñ]*

şihāb: *Kıvılcım; akan yıldız.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı
hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem
zāhir eyler yüz **şihāb**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [şihāb,]

şikār: *Av II avlama; elde etme.*

Almış ele kemendin idüp
tābdār zülf
İster meger ki eyleye
göñlüm **şikār** zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [şikār,]

şikār: *Av, avlama.*

Hevā dūzaġına göz yaşı
dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ
olupdur begüm **şikār**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [şikār,]*

şikār: *Av.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil
nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-
geh bu **şikār** elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [şikār,]*

şikār: *Av; düşmandan ele geçirilen mal; değerli, ender bulunan şey II tuzağa düşürülen, aldatılan kimse.*

Hevā dūzaġına göz yaşı
dāneler ṣaçalı
Hümā-yı ʿışḳuñ
olupdur begüm **şikār**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [şikār,]*

şikār: *(Fars.) Av.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār idem diyü
Ḳāmetüm cāḥı kemān
oldı ḫadeng-i āh içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 7). [şikār,]

şikār it-: *Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı
şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup
gögsüme berg-i gül
gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 25). [şikār it-, -se, -m]*

şikār it-: *Avlamak.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ
dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges
niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [şikār it-, -sem]

şikār itdüm: *Avlamak, avlanmak.*

Gerçi ol gözleri āhūyı **şikār itdüm** ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi
ara yirde raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [şikār itdüm, -dü, -m]

şikāyet: *Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.*

Ġam şāhıdur **şikāyete** varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol başında

yanan būriyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [şikāyete, -e]

<u>şikāyetler idüp:</u> *Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.*

İy ṣanem senden **şikāyetler idüp** yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [şikāyetler idüp, -ler, -üp]*

<u>şikeste:</u> *Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.*

Cefāsı ḫārın ol şūḫuñ yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 12). [şikeste,]*

<u>şikeste:</u> *Kırılmış, incinmiş.*

Bu çemende ben Muʿīdī o **şikeste** bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [şikeste,]*

<u>şikeste-ḫāṭır-:</u> *Gönlü kırık.*

Yāremi ṣerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben **şikeste-ḫāṭıruñ** derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [şikeste-ḫāṭıruñ, --uñ]*

<u>şikestelik:</u> *(Gönül için) Kırıklık, kırgınlık.*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 1). [şikestelik,]*

<u>şimdengirü:</u> *Bundan böyle, bundan sonra.*

ʿĀşıḳ oldum şevḳ-i ḫüsnüñde gözüm giryān olur
Nev-bahār eyyāmıdur **şimdengirü** bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [şimdengirü,]*

<u>şimdengirü:</u> *Artık, bundan sonra.*

Ḳo göñül aġlamaġı **şimdengirü** şād ol yüri
Bülbülin zār itmege gül-berg-i raʿnādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [şimdengirü,]*

<u>şimdengirü:</u> *Artık / bundan sonra.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 10). [şimdengirü,]*
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez **şimdengirü** ʿālemde ʿizz ü cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 10). [şimdengirü,]*
Bülbül-i cāna cemālüñ çünki ḫūb eglencedür
Ġam degül **şimdengirü** ʿālemde gülzār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 10). [şimdengirü,]*

<u>şimdi:</u> *Şimdi.*

Yol yaraġın **şimdi** görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 11). [şimdi,]*
Şimdi bildüm faẕl u irfān mūcib-i ḫırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 11). [şimdi,]*

<u>şimdi:</u> *İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı **şimdi**
Zamān ola ki anasın

benüm cānum
cihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 13). [şimdi,]

Ẓulmet-ābād-ı belādur
şimdi gerçi menzilüñ
Oldı çünkim rehberüñ
zülf-i perīşān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 11). [şimdi,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen
bezmine iy gül **şimdi**
kim
Ḳarşular çīnī
ṣürāḥīlerle sūsenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 3). [şimdi,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme
kim
Yüz çevirdüm **şimdi**
tesbīḥ ü muṣallādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 6). [şimdi,]*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan
alupdur
Velī **şimdi** naẓar
yaġmā-yı dīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 10). [şimdi,]

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir
iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 6). [şimdiden, -den]

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.*

Gerçi ṣoḥbet yiri **şimdi** bāġ
u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i
gül-çihre zindāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [şimdi,]*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe
neng ü niçe nām
ʿĀr u nāmūs dimek
şimdi zihī ʿār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [şimdi,]

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme
Sevdügimde gerçi ol
ṭıfl idi ben şeydā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [şimdi,]

Başuma pādşāhum ben de
şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı
saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [şimdi,]*

Bahār eyyāmıdur **şimdi**
cihān uçmaġa
dönmişdür
Dilerseñ tāze cān
bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı
çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [şimdi,]

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline
ḳaṣdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [şimdi,]

Nev-bahār eyyāmıdur **şimdi**
gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [şimdi,]

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-
ı eṣʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere
üslūb-ı dīvān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [şimdiki, -ki]

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

İy Muʿīdī söyleyen dilber
mi dilde sen misin
İllere **şimdi** temāşā gül
midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [şimdi,]

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken
hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr
ü mercān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [şimdi,]

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [şimdi,]*

Ol ġamze vü ebrū ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram **şimdi**
oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [şimdi,]

Oḳınmaz oldı Leylī vü
Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı
bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [şimdi,]

Ġamzeñe dil hem-dem olup
şām-ı zülfüñ seyr ider
Āşnādur **şimdi** ol mey-
ḫvār ile mīr-i ʿases
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 8). [şimdi,]

Köpek raḳībledür **şimdi**
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne şūḫa āşinā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 3). [şimdi,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim
Ḳara baḫtumda **şimdi**
ay olur bir hefte dīvān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 8). [şimdi,]*

Manṣıb u cāh yiter **şimdi**
Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur
bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [şimdi,]

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin
Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı
gözden ṣavduñ ihmāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 14). [şimdi,]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [şimdi,]

Ruḥlaruñ devrinde
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ
baḫşi teselsülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 8). [şimdi,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Baña **şimdi** görinür
devrān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [şimdi,]

ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-
ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 8). [şimdi,]

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla
çāre
Dirīġā oldı ḥālüm
şimdi müşkil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 12). [şimdi,]

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i
yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde **şimdi**
ejderler zebūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 10). [şimdi,]*

Söylenen ḫalḳuñ dilinde
şimdi ḥüsnüñdür
senüñ
Oḳınan hengāmelerde
dāstānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 9). [şimdi,]

İrdüm ol ḫāle Muʿīdī **şimdi**
hicrān ile kim
Öldügime şād olur
yārān görüp derd ü
ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 13). [şimdi,]*

Göz yaşıyla el yudum
hicrān ü vaṣluñda
senüñ
Fāriġem dünyāda
şimdi āşnādan yāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 12). [şimdi,]

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var
ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı

yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [şimdi,]*

Şād olurduñ sen ezel
ʿāşıḳuñda ġam göricek
Ol feraḥdur **şimdi** ben
miskīni ġamnāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 4). [şimdi,]*

Yār **şimdi** çevirür yüzini
güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç
ummaz idüm
yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 1). [şimdi,]

Bī-berg ü nevā ḳalsa ne
ġam şaḥn-ı çemenler
Ger **şimdi** ḫarāb ise
gülistān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 12). [şimdi,]

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm
füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür
devādan **şimdi**
yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 12). [şimdi,]

Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād
İrte bir gün utanursın
itdügin bī-dāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 9). [şimdi,]

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

Ḳāmetüñ **şimşādını** āhum
yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 9). [şimşādını, -ını]

Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend
itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng
eyledi **şimşāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 8). [şimşāddan, -dan]

şimşād: *Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i
ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı
felekden ne biter
şimşāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 6). [şimşāddan, -dan]

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ
ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile **şiʿrini**
dīvāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 14). [şiʿrini, -i, -ñ, -i]

şiʿr: *Şiir.*

Āh ile bülbül yaḳar odlara
gül mecmūʿasın
Her ḳaçan **şiʿrüm** ser-
āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [şiʿrüm, -üm]*

Nāy iy Muʿīdī yine
feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib
bu **şiʿr** ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 14). [şiʿr,]

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.*

Ḫuṭbe gibi her kişi diñler
Muʿīdī cān ile
Oḳıyup **şiʿrüm** ser-
āgāz eylese ḫoş-ḫvān-ı
ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 14). [şiʿrüm, -üm]*

şiʿr: *Şiir,edebi değeri olan nazımlı, kafiyeli söz.*

Sūz ile sözüñ meclīsi germ
itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege şöylece
mestāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [şiʿri, -i]

şiʿr: *Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak*

etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. Manzume.

Dīvāne Muʿīdīyi ḳabūl eylemez aʿdā
Şiʿri oḳımazlar da hemān beyti bozarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [şiʿri, -i]

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

Dimesünler naẓīre **şiʿrüme** kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 3). [şiʿrüme, -üm, -e]

şiʿr: *Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebi eser.*

Ḥaḳ budur kim **şiʿre** meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [şiʿre, -e]

şiʿr: *Ar. Şiir.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu **şiʿr** ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [şiʿr,]

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı **şiʿr** ü inşādan ne ḥaẓẓ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 14). [şiʿr,]

şīrāne: *Arslanca, arslan gibi.*

Gözlerüñ **şīrāne** baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [şīrāne,]*

şīrīn: *Tatlı.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol **şīrīn** ü ter fesāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 12). [şīrīn,]

Cān alur bīdād ile bir būse virmez ḳan-behā
Dād şol **şīrīn** lebüñden iy güzeller ḫusrevi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 10). [şīrīn,]

şīrīn: *Far. Tatlı, şirin.*

Çoḳ alur **şīrīn** lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [şīrīn,]*

şīrīn: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Cānā cefā-yı laʿlüñi gel ṣor Muʿīdīye
Şīrīn'üñ işlerini bilür kūhken güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 14). [şīrīn'üñ, -ün]

şīrīn: *Güzel, hoş.*

Şöyle **şīrīndür** Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [şīrīndür, -dür]

şīrīn: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikâyesinin kadın kahramanı.*

Sen beni derd ile Ferhād itdüginçün iy ṣanem
Añsalar **Şīrīn'i** saña intiḳāl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 10). [şīrīn'i, -i]

şīrīn: *Tatlı, güzel, hoş.*

N'ola **şīrīn** görinse ḫvān-ı ḫüsnüñ
Ki laʿlüñdür nemekdān-ı melāḥat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [şīrīn,]

şīrīn: *Güzel, şirin, tatlı.*

Lebüñ mi vaṣf ider cānā Muʿīdī
Ki sözi daḥi **şīrīndür** şekerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 14). [şīrīndür, -dür]*

<u>şīrīn id-:</u> *Tatlandırmak.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [şīrīn id-, -üp]*

<u>şīrīn- leb-:</u> *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [şīrīn- leb-,]*

<u>şīrīn leb-:</u> *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Şīrīn lebüñ ki būsede cāndan ḫaber virür Cevr ile cānum acıdur andan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [şīrīn leb-, -üñ]*

<u>şīrīn leb-:</u> *Tatlı dudak, sevgilinin dudağı; tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [şīrīn leb-, -ler, --üñ, -]*

<u>şīrīn-dehān-:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || Şirin ağızlı.*

ʿAzm-i gülzār eylesem ʿayb itme dil-teng olduġım Ġonçeler güldükce sen **şīrīn-dehānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [şīrīn-dehānı, -ı]*

<u>şīrīn-dehān:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli.*

Ruḥlaruñ gülzār ise **şīrīn-dehānuñ** ġonçedür Perr-i ṭūtī ise ḫaṭṭuñ şekkeristāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 5). [şīrīn-dehānuñ, -uñ]*

<u>şīrīn-dehān:</u> *Tatlı ağızlı; tatlı dilli. || Şirin ağızlı.*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol **Şīrīn-dehān** Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [şīrīn-dehān,]*

<u>şīrīnkār:</u> *Tatlı bir biçimde II Şirin gibi.*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur Ḥaḳ bağışlasun ne **şīrīnkār** ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [şīrīnkār,]*

<u>şīrīn-kelām:</u> *Tatlı söz.*

Laʿlüñüñ **şīrīn-kelāmın** çün işitmişdür ḫıred Baḫş idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 3). [şīrīn-kelāmın, -ın]*

<u>şīrīn-leb:</u> *Tatlı, hoş dudaklı güzel.*

Çün yine iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [şīrīn-leb,]*

<u>şīşe:</u> *Ağzı dar ve uzun cam kap II İçki.*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun İy beni meygün-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 7). [şīşe,]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [şīşedür, -dür]*

şīşe: *Ağzı dar cam kap II Şişenin içindeki şarap renginin sevgilinin ten rengine benzemesi.*
Vücūdı **şīşe** ṣancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 1). [şīşe,]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap; şarap kabı.*
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [şīşedür, -dür]*

şīşe: *Cam, kadeh.*
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 4). [şīşe,]*

şīşeveş: *Şişe gibi II kırılgan, hassas şey gibi.*
Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [şīşeveş,]*
Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm **şīşeveş** ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 10). [şīşeveş,]*

şīve: *Naz, şive.*
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü **şīvede** māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [şīvede, -de]*
Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u **şīve** olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 6). [şīve,]*
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu **şīve** yoḳ āhū-yı Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 8). [şīve,]*

şīve: *Cilve, edâ, naz.*
Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu **şīveyi** ḳul begüm götürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 12). [şīveyi, -y, -i]*

şīve: *Cilve ve naz.*
Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz **şīve** ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [şīve,]*
Bī-vefālar ādetidür gāh **şīve** gāh nāz
Mübtelālar ṣanʿatidür gāh nāle gāh enīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 5). [şīve,]*
Baḳmaz olduñ āh baña
Çaḳ bu deñlü **şīve** neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 4). [şīve,]*

şīve: *Cilve, edâ.*
Çünkim sipihr-i **şīvedür** iy meh-liḳā ḫaṭuñ
Dirsem ʿaceb mi ruḫlaruña āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [şīvedür, -dür]*

şīve: *Cilve, edâ, naz.*
Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü **şīvesi** ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174,*

Mısra 10). [şīvesi, -s, -i]

Meyl ider her gördügine bir aḳar ṣudur hemān
Şīvesi ancaḳ bañadur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 4). [şīvesi, -s, -i]

şīve: *Naz, eda, işve, cilve.*

Ne tebessüm ne tekellüm gāh **şīve** gāh nāz
Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [şīve,]*

şīve: *(Sevgilinin) gönülleri cezbeden, gönülleri fetheden cilveli davranışı.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar **şīveler** nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [şīveler, -ler]

şīve-i reftār-: *Edalı, işveli yürüyüş.*

Kimse baḳmaz sūsen-i āzāde ile ġonçeye
Bu şeker-güftār ile ol şīve-i reftārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [şīve-i reftār-, --suz]

şīve-i reftār: *Edalı, işveli yürüyüş.*

Bu **şīve-i reftār** ile ol ḳāmet-i dil-cū
Bir serv-i revāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 7). [şīve-i reftār,]

şīve-i selmān: *Selman'a mahsus eda, söyleyiş. (Selmân-ı Sâveci: İran şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.).*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin **şīve-i Selmān** eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [şīve-i selmān,]

şivekār: *İşveli, cilveli.*

Şol bī-vefāyı sevme ger olmaya **şīvekār**
Çün ḫūba dil virünce kişi dil-sitān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 9). [şīvekār,]

şīvekār haṭṭ: *İşveli ayva tüyü.*

Gördi ḳuluñ Muʿīdī helāk olduġın beg
Mātem ṭutar ḳara geyüp iy **şīvekār ḫaṭṭ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 14). [şīvekār ḫaṭṭ,]

şīven: *Matem.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü **şīvenüm**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 10). [şīvenüm, -üm]

şīven: *Matem, yas, feryat.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü **şīvenler** yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [şīvenler, -ler, -]

şöhret: *Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 8). [şöhret,]

şöhret: *Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche **şöhret** buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [şöhret,]

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile ṭutdı **şöhret**
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 9). [şöhret,]

şöhret: *Ar. şöhret, ün.*

Naẓm ile **şöhret** viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭoprāġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [şöhret,]

şöhret vir-: *Meşhur etmek, ün kazandırmak, şöhrete ulaştırmak.*

Arturup ḳadrin Muʿīdī ḳuluña şöhret viren
Naḳd-i şiʿr rin ṣanma ḥüsn-i iʿtibāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 13). [şöhret vir-, -en]*

şol dem ki: *Şu zaman ki.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [şol dem ki,]

şol ḥadde: *O kadar çok, o denli.*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḥastenüñ **şol ḥadde** kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 17). [şol ḥadde,]*

şol haste: *Şu hasta.*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḥaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [şol ḥaste,]

şol kim: *O ki, o kimse ki.*

Şol kim ḥamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [şol kim,]

şol vech: *Şöyle, şu şekilde.*

Görüp cemālüñi **şol vech** ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 3). [şol vech,]

şol vech ile: *Şöyle, şu şekilde.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı **şol vech ile** ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [şol vech ile,]*

şöyle: *Şöyle.*

Yüz sürüp yār ayaġına pāk-bāzem **şöyle** kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 9). [şöyle,]

Derd ile **şöyle** żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 3). [şöyle,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 13). [şöyle,]

şöyle: *Söylemek.*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] **söyler** saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 7). [söyler, -r]

Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi **söyler** ḫaste hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 8). [söyler, -r]

şöyle: *Demek, söylemek.*

Adın añmazdum dile dilde ḫayālüñ olmasa

Her ne söz kim **söylenür** cānā gelür dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 10). [söylenür, -n, -ür]*

Ḳulaġuma girmez iy nāṣiḥ ne deñlü **söyleseñ** ʿĀṣıḳ-ı dīdār-ı yārem baña añma cenneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 9). [söyleseñ, -se, -ñ]*

söyle: *Öylesine.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḥayāli dilde kim Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [şöyle,]*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan **şöyle** mecrūḥ oldı kim Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [şöyle,]*

söyle: *Şöyle,öyle, o kadar çok.*

Yüz bulup dilber yanında **şöyle** küstāḫ oldı kim İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [şöyle,]*

söyle: *Söylememek.*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [söylemezsin, -mezsin]*

söyle: *Öyle II şu şekilde.*

Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 10). [şöyle,]*

söyle: *O denli, öyle.*

Sīnem ol gül-ruḥ ġamından **şöyle** pür-sūz oldı kim Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [şöyle,]*

söyle: *Anlatmak, dile getirmek.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime vaṣf eyleyem Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [söylesem, -se, -m]*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ **söyleyüp** yandum yine Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 7). [söyleyüp, -y, -üp]*

şöyle: *Öylece, o şekilde.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme Güzeller pādşāhısın yaraşmaz **şöyle** ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 14). [şöyle,]*

şöyle: *Demek, konuşmak, söylemek.*

İy Muʿīdī **söyleyen** dilber mi dilde sen misin İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [söyleyen, -yen]*

İy şeker-leb vechi var **söylese** dil ṭūtī gibi Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 3). [söylese, -se]*

şöyle: *1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur **şöyle** kim Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [şöyle,]*

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur **şöyle** kim Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [şöyle,]

Sūz ile sözüñ meclīsi germ itdi Muʿīdī
Şiʿri dimege **şöylece** mestāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [şöylece,]*

söyle: *"Söyle, anlat" anlamında emir ifadesi.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı **söyle** diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 2). [söyle,]*

Çün derdmendüñem bir aġız **söyle** baña kim
Ol ḥoḳḳa-i dehānda nihāndur devācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 3). [söyle,]*

söyle: *Bahsi geçmek, konuşulmak.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 7). [söylenür, -n, -ür]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne **söylersin** baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Dōstum ġamzeñ süzüp mestāne **söylersin** baña
Çün bilürsin ḳuluñam şāhā ne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [söylersin, -r, -sin]*

söyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Ḫōr baḳma baña iy düşmen ki ġam sulṭānıyam
Ne sebebden böyle güstāḫāne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [söylersin, -r, -sin]*

şöyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne **söylersin** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [söylersin, -r, -sin]*

şöyle: *Bildirmek, ifade etmek, açıklamak, öğüt vermek, nasihat etmek.*

Egri **söyler** ḳaşuñı cāy-ı kemāne beñzeden
Māh-ı nevdür diseler bir pāre beñzer kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 11). [söyler, -r]*

söyle: *"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.*

Çoḳ duʿālar diledüñ hīç biri olmadı ḳabūl
Şöyle beñzer ki Muʿīdī ḳatı çoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 10). [şöyle,]*

şöyle: *"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.*

Bir meh-i nā-mihr içün dil **şöyle** ser-gerdān olur
Dōstlar ḥālüm görüp aġlar aʿdū ḫandān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [şöyle,]

Dil **şöyle** geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [şöyle,]

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [şöyle,]*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī **şöyle** kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 9). [şöyle,]

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur **şöyle** kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [şöyle,]

söyle: *"Şu şekilde, şu tarzda" anlamlarında sıfat.*

Dehānuñ sırrını şordum lebüñden
Ḫaberler virdi **şöyle** cāna lāyıḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 8). [şöyle,]

söyle: *"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün **söyle** arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [söyle,]*

Dürr-i naẓmuñ ābdār it iy Muʿīdī **şöyle** kim
Diñlesün açup ḳulaġın kʿar-ı deryādan ṣadef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 11). [şöyle,]

söyle: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre **söyler** tercemānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 6). [söyler, -r]

şu: *Su.*

Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden **şudadur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [şudadur, -da, -dur]

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [şu,]

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [şu,]

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ meylimüz elḥaḳ
Şu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [şu,]

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm **şu** bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [şu,]

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü **şu** ġarrā çemen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 6). [şu,]

Serv-i mevzūnuñ hevāsıdur beni ḫāk eyleyen
Nār-ı şevḳüñdür derūnum **şu** gibi pāk eyleyen *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 2). [şu,]

Bī-ḳarāram **şu** gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 1). [şu,]

İçinden **şu** içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [şu,]

Çün żarār yoḳdur bilürsin **şu** gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [şu,]

Ocaġuma ʿāḳıbet hecr odı **şu** ḳoysun diyü
Kārbārum yile virüp ḫāksār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 11). [şu,]

şu: *Su.*

Her servüñ ayaġına **şu** gibi aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 5). [şu,]

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Şan ḳatre ḳatre **şu** serpilür nārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 8). [şu,]

Başum ucında gözüm şol ḳadardan aġladı kim
Şu içre taḫta-i ten-şūyi sāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 8). [şu,]

şu: *Şu, işaret sıfatı.*

Cān revān itsem olur ḫāk-i mezārum lālezār
Nār-ı hecrüñle **şu** resme dāġdār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 6). [şu,]*

şu: *Su.*

Başumda yoḳ hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 6). [şu,]*

şu: *Sudan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Şanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider **şudan** yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [şudan, -dan]

şu: *"Şu" işaret sıfatı.*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben **şu** derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [şu,]*

Gerçi dermān añsalar her ḫaste virür cān aña
Ben **şu** derdi isterem kim olmaya dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [şu,]*

şu: *Akarsu, nehir, ırmak.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña yiter
Şu gibi ʿarṣa-i çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [şu,]

şu: *1- Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.2- Âb-ı hayat.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadıġı **şudur** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [şudur, -dur]

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmadıġı **şudur** baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [şudur, -dur]

şu: *Saf, berrak ve akıcı madde, su.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış

Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp **şuya** ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 2). [şuya, -ya]

şu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [şu,]

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse **şu** virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [şu,]

Varın **şular** ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [şular, -lar]

şu: *Su. II Gözyaşı.*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz **şuyın**
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 9). [şuyın, -y, -ın]

şu: *" Şu " işaret sıfatı.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [şu,]*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz **şu** vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 13). [şu,]

şu resm-: *Öyle bir; pek çok.*

Gönlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [şu resm-,]

şuʿarā-yı ʿacem: *Acem şairleri.*

Rūm içre iy Muʿīdī naẓīrüñ olur mı kim
Naẓmuña reşk ider **şuʿarā-yı ʿAcem** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 14). [şuʿarā-yı ʿacem,]*

şübhesiz: *Kuşkusuz, şüphesiz, kesinlikle; tam anlamıyla inanma.*

Gönlüm ġarībi **şübhesiz** olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 11). [şübhesiz,]

şūh: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir **şūḫ-ı** bī-ikrār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 8). [şūḫ-ı, --ı]

Cefāsı ḫārın ol **şūḫuñ** yiridür cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [şūḫuñ, -uñ]

Çünki ol **şūḫı** ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 7). [şūḫı, -ı]

Daʿvet eyler çün seni ol **şūḫ** ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 7). [şūḫ,]

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol **şūḫ** āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 10). [şūḫ,]

şūh: *İşveli, cilveli.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Şūḫ-ı bed-kīş olmayan yaġmā-yı īmān eylemez

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [şūḫ-ı, -ı]

şūh: *Güzel.*

Lebleri cān-baḫş olan **şūḫuñ** gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [şūḫuñ, -uñ]*

şūh: *İşveli, cilveli dilber-güzel ‖ sevgili.*

Yine bir **şūḫ-ı** perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [şūḫ-ı, -ı]*

şūh: *İşveli, cilveli II Güzel.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [şūḫ,]*

şūh: *İşveli, cilveli güzel. II Sevgili.*

Ṣanma ḥüsnin medḥ ider ol serv-ḳad ʿāşıḳlara
Şūḫ dilberdür ki ḫ ıfẓ itmiş gülistānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [şūḫ,]*

şūh: *Far.güzel,neşeli.*

Sevdüm yine bir **şūhı** ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [şūhı, -ı]*

Yā Rab ol **şūḫuñ** cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [şūḫuñ, -uñ]*

şūh: *Güzel, sevgili.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne **şūḫa** āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [şūḫa, -a]*

şūh: *İşveli, cilveli ll Sevgili, güzel.*

Şūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [şūḫlar, -lar]*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda **şūḫlar** çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [şūḫlar, -lar]*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar **şūḫlar** ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [şūḫlar, -lar]*

şūh: *Cilveli ve işveli sevgili.*

Göñli ol **şūḫuñ** Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Mısra 1). [şūḫuñ, -uñ]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir **şūḫa** gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 2). [şūḫa, -a]*

şūh: *(Fars.) Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın).*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle **şūḫ** ü ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 12). [şūḫ,]*

şūh: *Baştan çıkarıcı güzel. || Sevgili.*

Bitdi yir yir sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir **şūḫ** içün

pür dāġ-ı hicrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [şūḫ,]*

İḥyāda Mesīḥā iken ol **şūḫ**
sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [şūḫ,]

şūḫ]: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

İy [Muʿīdī ḫā]ke döksem yüz [ṣuyın kim ṭaʿn degül]
Lāubālī baş açuḳ [abdāl-ı **şūḫ]**
dīvāneyem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 14). [şūḫ],]

şūh ü fettān: *Neşeli ve gönül alıcı.*

Kimedür bu ġamze diyü ölürem reşk ile ben
Her ḳaçan ḳaşın gözin ol **şūh ü fettān**
oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [şūh ü fettān,]

şūh-ı bed-ḫūdan: *Vefasız bir güzel.*

Gitse āhum ṭañ degül sen **şūḫ-ı bed-ḫūdan** yaña
Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [şūḫ-ı bed-ḫūdan, -dan]*

şūh-ı cefā-hū: *Cefa etmeyi kendine huy edinmiş işveli güzel II Sevgili.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol **şūḫ-ı cefā-ḫū**
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [şūḫ-ı cefā-ḫū,]

şūh-ı cefākār: *Eziyet eden sevgili.*

Be-ġāyet bī-vefā **şūḫ-ı cefākār** olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 5). [şūḫ-ı cefākār,]

şūh-ı cefā-pīşe: *Cefalı, zalim güzel.*

Kimden sebaḳ almışdur ol **şūḫ-ı cefā-pīşe**
Kim mekteb-i ḥüsn içre cevr aña fen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [şūḫ-ı cefā-pīşe,]

şūh-ı cihān: *Dünyalar güzeli.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne **şūḫ-ı cihān** olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [şūḫ-ı cihān,]

şūh-ı cihān-: *Dünyalar güzeli.*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [şūḫ-ı cihān- ,]

şūh-ı fettān: *Fitneci şuh güzel. II sevgili.*

Bezm-i devrānda Muʿīdī telḫ-i ʿīş olmañ neden
Büseler al cām içüp ol şūḫ-ı fettāndan leẕīẕ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [şūḫ-ı fettān, -dan]

şūh-ı gül-ruh: *Gül -gibi kırmızı,güzel- yanaklı sevgili.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol **şūḫ-ı gül-ruḫ** nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 9). [şūḫ-ı gül-ruḫ,]

şūh-ı mehveş-: *Ay gibi güzel olan işveli sevgili.*

Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum

budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [şūḫ-ı mehveş-, -ler, -le]*

<u>şūḫ-ı müstesnā:</u> *Seçkin, eşi benzeri bulunmayan cilveli sevgili.*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan
Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir **şūḫ-ı müstesnā** yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [şūḫ-ı müstesnā,]*

<u>şūḫ-ı pür-fitenden:</u> *Fitne dolu güzel (sevgili).*

İy göñül gel bu yolda
benden geç
Yaḫūd ol **şūḫ-ı pür-fitenden** geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [şūḫ-ı pür-fitenden, -den]

<u>şūḫ-ı şen:</u> *Güler yüzlü güzel.*

Ben ʿadūdan aġlaram sen **şūḫ-ı şen** gülden degül
Ḫārdandur bülbülüñ nālişleri gülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 1). [şūḫ-ı şen,]

<u>şūḫ-ı şīrīnkār:</u> *Davranışları güzel sevgili.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür **şūḫ-ı şīrīnkār** şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 8). [şūḫ-ı şīrīnkār,]

<u>şūḫ-ı sitemkār-:</u> *Zalim olan güzel.*

Dōstlar āgāh oluñ kim
şimdi dildārum budur
Cān ü dilden sevdügim
şūḫ-ı sitemkārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [şūḫ-ı sitemkār-, -um]*

<u>şūhlar:</u> *Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli, nazlı güzeller/sevgililer.*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [şūḫlar,]*

<u>şūh-reftār:</u> *(Fars. şūḫ) şūḫ : Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın) reftār : (Fars. reften "gitmek"ten reftār) Gidiş, yürüyüş şūḫ-reftār: işveli yürüyüş.*

Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol **şūḫ-reftārı** nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [şūḫ-reftārı, -ı]

<u>şükr:</u> *Şükür, Allah'a duyulan minnet.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [şükrüm, -üm]*

<u>şükr:</u> *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī **şükr** aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [şükr,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül **şükr** aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs<u>ā</u>r içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [şükr,]*

<u>şükr:</u> *Ar. görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk.*

Gerçi her laḥẓa bir ādem şādmān olmaz begüm
Şükr aña kim ġam cihānda cāvidān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 2). [şükr,]*

<u>şükr:</u> *Allah'a duyulan minnet.*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [şükrüm, -üm]

<u>şükr aña:</u> *Allah'a şükür.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [şükr aña,]

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 3). [şükr aña,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [şükr aña,]

<u>şükrāne:</u> *(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [şükrāne,]

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [şükrāne,]

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe **şükrānedür** cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [şükrānedür, -dür]*

<u>şükrāne:</u> *Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol **şükrāneye**
Sīm ile zer yirine cānum niṯār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [şükrāneye, -y, -e]*

<u>şükrāne:</u> *Gönül borcu, minnettarlık; teşekkür.*

Sünbülüñ sevdāsına **şükrāne** ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [şükrāne,]

<u>şükrāne:</u> *Teşekkür, minnettarlık göstergesi.*

Cān virürsem n'ola **şükrāne** Muʿīdī gibi kim
ʿīd-i vaṣluña irüp ṣevḳ ile ḳurbān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 9). [şükrāne,]

<u>şuʿle:</u> *Alev ‖ ışık, parıltı.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 6). [şuʿle,]

<u>şuʿle:</u> *(Ar.) Ateş alevi, alev.*

Başı üzre dūd sünbül **şuʿle** güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 9). [şuʿle,]

<u>şuʿle:</u> *(Ar.) Ateş alevi, alev.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda **şuʿleler** efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [şuʿleler, -ler]*

<u>şuʿledār:</u> *Alevlenmiş, alevli, ışıklı.*

Tāb-ı mihrüñle derūnum **şuʿledār** olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 5). [şuʿledār,]

<u>şuʿle-i āhum:</u> *(Âşığın) ahının kıvılcımı.*

Ḥasret-i zülf ü ruḫıyle bir büt-i meh-pārenüñ
Şuʿle-i āhum gice şemʿ-i şebistāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [şuʿle-i āhum, -um]*

<u>şuʿlesin:</u> *Alev, ateş.*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ **şuʿlesin**
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [şuʿlesin,]*

<u>şūr ü şer:</u> *Fitne ve kötülük.*

Ṭoldı zamāne **şūr ü şer** āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 7). [şūr ü şer,]*

<u>şūr ü şevḳ ehl-:</u> *Acılı ve Arzulu aşıklar.*

Sāḳiyā güller açıldı demidür bāde getür
Şūr ü şevḳ ehlini bülbül gibi feryāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [şūr ü şevḳ ehl-, -i, -ni]*

<u>şūr ü şevḳüm:</u> *Sevinç ve neşe.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [şūr ü şevḳüm, -üm]*

<u>şūr-engīz ol-:</u> *Gürültü koparmak.*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [şūr-engīz ol-,]*

<u>şūrīde:</u> *Perişan.*

Ārzūlar gitdi hep **şūrīde** göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [şūrīde,]*

<u>şūrīde:</u> *Aşık.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī **şūrīde** dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 7). [şūrīde,]*

<u>şūrīde:</u> *Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm **şūrīde** vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 4). [şūrīde,]*

<u>şūrīde:</u> *Âşık, tutkun, perişan.*

Niçe gitsün jeng-i ġam **şūrīde** göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 11). [şūrīde,]*

<u>şūrīde:</u> *Çılgın, perişan, tutkun, kendinden geçmiş, aşık.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan **şūrīde** sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [şūrīde,]*

<u>şūrīde göñl-:</u> *(Âşığın) çılgın, divane gönlü.*

Yār kūyın yārsuz şūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 13). [şūrīde göñl-, --üm]*

<u>şūrīde- ḥāl:</u> *Perişan halde olmak.*

Ḳā'ilem ḳıl göñlümi zülfüñ gibi **şūrīde- ḥāl**
Ḳanum içerse ḥarāmī gözlerüñ olsun helāl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1,*

Mısra 21). [şūrīde-ḥāl,]

<u>şūrīde-ṭāliʿümde:</u> *Perişan talihim.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 7). [şūrīde-ṭāliʿümde,]

<u>şüruʿ eyle-:</u> *Başlamak.*

Ġamzesi ġamza şüruʿ eylese ādemler ölür
Çeşmi ḫışma gelicek laḫzada biñ ḳan eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [şüruʿ eyle-, -se]

<u>tā:</u>

1. **tā:**
Gazel 22
Mısra: **1**
-den/-dan beri.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

2. **tā:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Kadar,dek,değin.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

3. **tā:**
Gazel 87
Mısra: **1**
"-den beri" anlamında kullanılan kelime.

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur
Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur

4. **tā:**
Gazel 167
Mısra: **10**
"-den beri" anlamında kullanılan kelime.

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından
Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz

5. **tā:**
Gazel 182
Mısra: **3**
"-e kadar" anlamında edat.

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

6. **tā:**
Gazel 272
Mısra: **16**
"-e dek, -e kadar" anlamında edat.

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim
Tā ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel

7. **tā:**
Gazel 273
Mısra: **4**
"-den beri" anlamında bir söz.

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

8. **tā:**
Gazel 282
Mısra: **7**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

9. **tā:**
Gazel 283
Mısra: **4**
"-den beri" anlamında bir söz.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

10. **tā:**
Gazel 400
Mısra: **12**
Değin, dek, kadar.

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

11. **tā:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Değin, dek, kadar.

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ

Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

12. **tā:**
Gazel 422
Mısra: **1**
Değin, dek, kadar.
Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi
Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi

13. **tā:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Değin, dek, kadar.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

tā ebed:

1. **tā ebed:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuza kadar.
Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı tā ebed
Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ

tā ki:

1. **tā ki:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.
Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

2. **tā ki:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
....den beri.
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ

taʿaccüb:

1. **taʿaccüb:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Ar. şaşma, şaşa kalma.
Göñlüm ol hercāīye virsem taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem

taʿaccüb eyleme:

1. **taʿaccüb eyleme:**
Gazel 163
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırmamak.
Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

tāb:

1. **tāb:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Parlaklık.
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

2. **tāb-ı:**-*ı*
Gazel 158
Mısra: **4**
Hararet ǀ ateş.
Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı
Çihreñüz tāb-ı mey-i nāb ile gülfām eyleñüz

3. **tābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 185
Mısra: **4**
Sıcaklık, hararet.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış

ṭabʿ:

1. **ṭabʿuñu:**-*uñ , -ı*
Gazel 281
Mısra: **13**
Yaradılış, tabiat (Şairlik tabiatı, gücü).
Dürr-i naẓm ile Muʿīdī ṭabʿuñı deryā ḳılan
Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm

2. **ṭabʿuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 357
Mısra: **9**
Tabiat, yaratılış.
Nev-ʿarūsın ṭabʿuma pīrāyedür lü'lü' gibi

Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan

tabʿ ehli-:

1. **ṭabʿ ehli-:**-*n*

Gazel 217

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğuştan kabiliyetli kimseler II tabiat ehli. (İnsanın yaratılış ve karakterinden anlayan arifler.).

Göñli ol şūḫuñ
Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ
Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi
ḫandān oynamaḳ

tāb ol-:

1. **tāb ol-:**-*ur*

Müstezad 1

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık, aydınlık olmak.

Geh pīç ü gehī tāb olur iy māh Muʿīdī
Her gice ġamuñla

tāb tāb:

1. **tāb tāb:**

Kıt'a 4

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrım kıvrım (saç).

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

tābān:

1. **tābān:**

Gazel 444

Mısra: **14**

Parlak, ışıklı.

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

tābdār:

1. **tābdār:**

Gazel 214

Mısra: **1**

Parlak.

Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

tābiʿ:

1. **tābiʿ:**

Gazel 201

Mısra: **8**

Uyan, boyun eğen.

Delinmezdi firāḳ odıyla bağrum
Hevāya olmasam ney gibi tābiʿ

2. **tābiʿ:**

Gazel 202

Mısra: **14**

Uyan, boyun eğen.

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

3. **tābiʿdür:**-*dür*

Gazel 280

Mısra: **9**

Birinin emri altında bulunan, onun hâkimiyeti altında olan, bağlı.

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm

tāb-ı ʿālem:

1. **tāb-ı ʿālem:**

Gazel 176

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alemin güneşi.

Şanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

tāb-ı ḥüsnüñ-:

1. **tāb-ı ḥüsnüñ-:**-*den*

Gazel 89

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin parıltısı.

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

2. **tāb-ı ḥüsnüñ-:**

Gazel 232

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğinin harareti.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ

Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

tāb-ı ḥüsnüñden:

1. **tāb-ı ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*

Gazel 44

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin parıltısı.

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst

tāb-ı ḥüsnüñdür:

1. **tāb-ı ḥüsnüñdür:**-*üñ, -dür*

Gazel 41

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) eşsiz güzelliği.

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden
Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest

tāb-ı ḳamer-:

1. **tāb-ı ḳamer-:**--*den*

Gazel 207

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay ışığı.

Pervāne gibi yirini od itdi gönlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

tāb-ı mihr:

1. **tāb-ı mihr:**

Gazel 32

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşinin harareti.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

tāb-ı nāz:

1. **tāb-ı nāz:**

Gazel 171

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığın) Bakışlarının harareti.

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

tabʿ-ı nüktedān-:

1. **ṭabʿ-ı nüktedān-:**

Gazel 106

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nükte bilen / ince ve zarif tabiatı anlatma.

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

ṭabʿ-ı pāki:

1. **ṭabʿ-ı pāki:**

Gazel 75

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılış, saf karakter.

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

ṭabʿ-ı şekkerbār:

1. **ṭabʿ-ı şekkerbār:**-*um, -ı*

Tahmis 3

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker saçan yaratılış.

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı
Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı

ṭabīʿat:

1. **ṭabīʿat:**

Gazel 363

Mısra: **6**

Mizaç, karakter || İstekler.

Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

ṭabīb:

1. **ṭabīb:**

Gazel 33

Mısra: **1**

Hekim, doktor II Sevgili.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb

Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

2. **ṭabīb:**

Gazel 33

Mısra: **10**

Hekim, doktor. || *Sevgili.*

Ṣūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāṣıḳın
Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca ṭabīb

3. **ṭabīb:**

Gazel 165

Mısra: **7**

(Ar.) Hekim, doktor.

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

4. **ṭabībinden:**-*i*, -*(n)den*

Gazel 264

Mısra: **7**

Doktor, hekim II sevgili.

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ ṭabībinden cevāb
Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül

5. **ṭabībe:**-*e*

Gazel 321

Mısra: **4**

Doktor, hekim.

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

6. **ṭabīb:**

Gazel 329

Mısra: **9**

(Ar.) Hekim, doktor.

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

7. **ṭabīb:**

Gazel 389

Mısra: **10**

Hekim doktor ‖ sevgili.

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

8. **ṭabīb:**

Gazel 402

Mısra: **9**

Hekim doktor ‖ sevgili.

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine

9. **ṭabīb:**

Gazel 403

Mısra: **9**

Hekim doktor ‖ sevgili.

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

10. **ṭabīb:**

Gazel 423

Mısra: **11**

Hekim doktor ‖ sevgili.

El urup nabżına ben dil- ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

11. **ṭabīb:**

Gazel 443

Mısra: **3**

Hekim doktor ‖ sevgili.

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi ṭabīb
N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı

12. **ṭabībi:**-*i*

Taştir 1

Mısra: **6**

Doktor. II Sevgili.

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān

<u>ṭabībi:</u>

1. **ṭabībi:**

Gazel 350

Mısra: **5**

(Ar.) Hekim, doktor.

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

<u>ṭabīb-i cān:</u>

1. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 108

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can tabibi.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

2. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 186

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can tabibi.

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş

3. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 234

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

<u>ṭabīb-i cān ü dil:</u>

1. **ṭabīb-i cān ü dil:**

Gazel 164

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canın ve gönlün doktoru.

İy ṭabīb-i cān ü dil gerçi Mesīhā'dur lebüñ
Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez

<u>ṭabīb-laʿl:</u>

1. **ṭabīb-laʿlüñi:**

Gazel 110

Mısra: **13**

Tabip gibi şifa veren dudak.

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer

2. **ṭabīb-laʿlüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 441

Mısra: **9**

Tabip gibi şifa veren dudak.

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣordugımı
Ne çāre gönlümi çünkim piyāle döndürdi

<u>tabībüm]:</u>

1. **tabībüm]:**

Gazel 412

Mısra: **9**

Hekim, doktor ‖ sevgili.

Benüm derdüm ne bilsün [kim tabībüm] çāre-sāz olmaz
Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle

<u>ṭabl:</u>

1. **ṭabl:**

Gazel 366

Mısra: **6**

(Ar.) Sancak ile beraber padişahlık alametlerinden olan davul.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

<u>tabʿuña:</u>

1. **ṭabʿuña:**

Gazel 422

Mısra: **13**

Tabiat, yaradılış.

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān ṭabʿuña kim
Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī

<u>tābūt:</u>

1. **tābūt:**

Gazel 342

Mısra: **12**

Ar. Ölü taşınan sandık.

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

<u>tāc:</u>

1. **tācını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 344

Mısra: **11**

Çiçeklerin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların bütünü II Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.

Bād-ı ṣubḥa tācını ḳapdursa nerges ṭañ degül
Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun

2. **tāc:**

Gazel 384

Mısra: **4**

Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine

Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

tāc ü taḫtına:

1. **tāc ü taḫtına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 16

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taç ve taht II Mal mülk.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

tāc-ı saʿādet:

1. **tāc-ı saʿādet:**

Gazel 43

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet, mutluluk tacı.

Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet

tāc-ı zer:

1. **tāc-ı zer:**

Gazel 97

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın tac.

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

2. **tāc-ı zer:**

Gazel 99

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın tac.

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

tācir- çeşm-:

1. **tācir- çeşm-:**--*i, -üm, -*

Gazel 130

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözümün Tüccarı.

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

taġ:

1. **ṭaġda:**-*da*

Gazel 89

Mısra: **7**

Dağ.

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

2. **ṭaġ:**

Gazel 150

Mısra: **6**

Dağ.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

3. **ṭaġlarda:**-*lar, -da*

Gazel 191

Mısra: **5**

Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

4. **ṭaġları:**-*ları*

Gazel 303

Mısra: **4**

Dağ.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

5. **ṭaġlar:**-*lar*

Gazel 341

Mısra: **12**

Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

6. **ṭaġa:**-*a*

Gazel 353

Mısra: **11**

Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

7. **taġlarda:**-*lar, -da*

Gazel 373

Mısra: **2**

Dağ.

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū
Gezer Mecnūn olup taġlarda āhū

8. **ṭaġ:**

Gazel 404

Mısra: **12**

Dağ.

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

<u>tagıd:</u>

1. **ṭaġıdup:**-*up*

Gazel 166

Mısra: **6**

Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak II varlığına son vermek, düzenini bozup yıkmak.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

<u>taġıd-:</u>

1. **ṭaġıdup:**-*(u)p*

Gazel 189

Mısra: **9**

Dağıtmak, saçmak.

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş

2. **ṭaġıdup:**-*(u)p*

Gazel 248

Mısra: **1**

Dağıtmak, saçmak.

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pāmāl eyledüñ

3. **ṭaġıdup:**-*up*

Gazel 329

Mısra: **5**

Dağıtmak, savurmak (saç bağlamında).

Meger gīsū-yi pürçīnüñ ṭaġıdup şānelersüñ kim
Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden

<u>taġıdup:</u>

1. **ṭaġıdup:**

Gazel 426

Mısra: **1**

Dağıtmak, dağınık hale getirmek.

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

<u>taġıl:</u>

1. **ṭaġılmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 209

Mısra: **6**

Dağılmak II Savrulmak.

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿi-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

<u>ṭaġıl-:</u>

1. **ṭaġılıcaḳ:**

Gazel 393

Mısra: **5**

Dağılmak, yayılmak.

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile

<u>ṭaġıt:</u>

1. **ṭaġıtmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 134

Mısra: **9**

Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

2. **ṭaġıtmış:**-*mış*

Gazel 172

Mısra: **4**

Dağıtmak.

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn
Döküp ṭaġıtmış eylemek ister ḥisāb-ı nāz

3. **ṭaġıtmaġa:**-*maġ, -a*

Gazel 212

Mısra: **7**

Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

4. **ṭaġıtma:**-*ma*
Gazel 346
Mısra: **3**
Dağıtmak II savurmak.
Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

5. **ṭaġıtmış:**-*mış*
Gazel 405
Mısra: **1**
Savurmak II (saçını) çözüp dağıtmak.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

taġıt-:

1. **ṭaġıtdı:**-*dı*
Gazel 137
Mısra: **7**
Dağıtmak; düzenini, nizamını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.
Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

taġyīr:

1. **taġyīr:**
Gazel 238
Mısra: **10**
(□□□□□) i. (Ar. ġayr "değiştirmek" ten taġyir) 1. Değiştirme, başkalaştırma, başka şekle sokma: 2. Bozma:.
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

2. **taġyīrine:**-*i*, -*n*, -*e*
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Başkalaştırmak, başkalaştırılmak; başka hâle koymak, konulmak.
Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken
Ḫayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

tahakküm-:

1. **taḥakkümler:**--*ler*
Gazel 164
Mısra: **10**
Zorbalıkla hüküm sürme,hükmetme.
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez

taḥammül:

1. **taḥammül:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Dayanma gücü, katlanma, sabretme.
Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

taḥammül eyle:

1. **taḥammül eyle:**
Gazel 129
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak.
Sīnem otaġına girüp incitme giryeden
Bir dem taḥammül eyle ki bārān gelür geçer

taḥammül olur-:

1. **taḥammül olur-:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katlanmak, tahammül edilmek.
Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk
Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur

tahayyül:

1. **taḫayyül:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Bir şeyi hayalinde canlandırma; hayal etme; imgeleme.
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

tahrīk:

1. **taḥrīk:**

Gazel 181

Mısra: **1**

Hareketlendirmek.

Her ḳaçan taḥrīk ide
zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler
hevāya dil heves

taḥrīr ideler:

1. **ṭaḥrīr ideler:**-*e, -ler*

Kıt'a 3

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazma; kaydetme, deftere geçirme, kopyalamak.

Naẓm ehli çün
eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

taḥrīr ol-:

1. **taḥrīr ol-:**-*ın, --dı*

Gazel 171

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.

Devr-i ruḥuñda ḫoş
yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre
kitāb-ı nāz

taḥsil:

1. **taḫsīlimüz:**

Gazel 177

Mısra: **4**

Ilim edinmek. ilim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak.

Bu ten-i zerd ile
bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem
degül miyüz

2. **taḥṣīl:**

Gazel 278

Mısra: **10**

Elde etme, kazanç; bilgi edinme, haber alma.

Didüm öldür beni tek
ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

tahsīn:

1. **taḥsīndür:**-*dür*

Gazel 219

Mısra: **10**

Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

Muʿīdī naẓm-ı pür-
sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru
taḥsīndür iḥsān yoḳ

2. **taḥsīn:**

Gazel 382

Mısra: **5**

Güzel, övülmüş.

Taḥsīn cemāl ü
ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih
girih

3. **taḥsīn:**

Gazel 388

Mısra: **10**

Güzel, övülmüş.

Söz diyü gevher niṣār
eyler Muʿīdī dem-be-dem
Gönlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır
taḥsīn ile

taḥsīn id-:

1. **taḥsīn id-:**-*er*

Gazel 219

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek, takdir etmek, övmek.

Muʿīdī naẓm-ı pür-
sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru
taḥsīndür iḥsān yoḳ

taḫt:

1. **taḫtına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 6

Mısra: **3**

Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.

Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün
sulṭān aña

2. **taḫtına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 6

Mısra: **3**

Taht, makam.

Ḥükmi geçmez
kimsenüñ vīrāne gönlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün
sulṭān aña

3. **taḫtını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 377

Mısra: **10**

Hükümdarların üzerine

oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu

4. **taḫtın:**-*ın*

Gazel 401

Mısra: **4**

(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

5. **taḫtıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 409

Mısra: **12**

Taht, makam.

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

<u>tak:</u>

1. **ṭaḳınırsuñ:**-*(ı)n, -ır, -suñ*

Gazel 17

Mısra: **8**

Takınmak, giyinmek.

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Ṣağlu ṣollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

2. **ṭāḳıdur:**-*ı, -dur*

Gazel 153

Mısra: **10**

Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

<u>ṭaḳ-:</u>

1. **ṭaḳduḳca:**--*duk, --ca*

Gazel 181

Mısra: **7**

Ṭaḳmaḳ.

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres

2. **ṭaḳmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 408

Mısra: **4**

Takmak, iliştirmek.

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

<u>ṭāḳat:</u>

1. **ṭāḳat:**

Gazel 167

Mısra: **5**

(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

2. **ṭāḳatüm:**-*üm, -*

Gazel 265

Mısra: **11**

Kuvvet, derman, dayanma gücü.

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

3. **ṭaḳat:**

Gazel 278

Mısra: **11**

(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

4. **ṭāḳati:**-*i*

Gazel 405

Mısra: **14**

Kudret, kuvvet II Derman.

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

5. **ṭāḳat:**

Gazel 439

Mısra: **8**

Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

İy perī ḳarşuñda ḫayrān olduġım ʿayb itme kim
Ḥüsnüñi seyr itmege ṭāḳat getürmez ādemī

<u>takdīr:</u>

1. **taḳdīri:**-*i*

Gazel 236

Mısra: **14**

Allah'ın takdir ve tayini, kader.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

2. **taḳdīri:**-*i*

Gazel 238

Mısra: **10**

Allah'ın takdir ve tayini, kader.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

<u>ṭāḳı:</u>

1. **ṭāḳı:**

Gazel 393

Mısra: **13**

(Ar.) Kubbe, kemer.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

<u>ṭāḳ-ı nīlī-:</u>

1. **ṭāḳ-ı nīlī-:**--*ye*

Gazel 197

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mavi renkli gökyüzünün kubbesi.

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

<u>taḳmadum:</u>

1. **ṭaḳmadum:**

Gazel 241

Mısra: **5**

Beyitte süslememek anlamında kullanılmıştır.

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

<u>taḳsīr:</u>

1. **taḳṣīrini:**-*i*, -*ni*

Gazel 324

Mısra: **10**

Ar. Kusur, kabahat.

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim
Göricek taḳṣīrini luṭf ile taġyīr eylesün

2. **taḳsīri:**-*i*

Kıt'a 3

Mısra: **2**

Kusur, eksiklik.

Naẓm ehli çün eṣʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

<u>taḳṣīr ideler:</u>

1. **taḳṣīr ideler:**-*e*, -*ler*

Kıt'a 3

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yapabilirken yapmama.

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken
Ḥayf ola ki taġyīrine taḳṣīr ideler

<u>taḳvā:</u>

1. **taḳvādan:**-*dan*

Gazel 71

Mısra: **13**

Dünyâdan el etek çekip bir yere kapanma ve ibâdetle meşgul olma, züht || Kaba sofuluk, taassub, zahirî ibadet.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür

<u>taḳvā yol-:</u>

1. **taḳvā yol-:**-*ın*

Gazel 215

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın emir ve yasaklarına dürüst bir şekilde uymaya çalışmak, ibadetlere riya karıştırmamak.

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

<u>taḳvīm:</u>

1. **taḳvīme:**-*e*

Gazel 60

Mısra: **6**

Takvim II Zaman.

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

2. **taḳvīme:**-*e*

Gazel 78

Mısra: **4**

Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

ṭalar:

1. **ṭalar:**

Gazel 103

Mısra: **13**

Köpeğin ısırması.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar

taleb:

1. **ṭaleb:**

Gazel 200

Mısra: **5**

(Ar.) İsteme, istek, dileme.

Būse ṭaleb itdükde gerçi baña diş ḳışduñ
Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḥaẕẕ

tāliʿ:

1. **ṭāliʿümde:**-*ü, -m, -de*

Gazel 55

Mısra: **2**

Kısmet, talih.

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ

2. **tāliʿüm:**-*üm*

Gazel 59

Mısra: **2**

Baht, talih, şans.

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

3. **ṭāliʿümde:**-*ümde*

Gazel 119

Mısra: **4**

Talih, baht, kader.

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur

4. **ṭāliʿümde:**-*üm, -de*

Gazel 151

Mısra: **12**

Kısmet, baht.

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

5. **ṭāliʿümde:**-*üm, -de*

Gazel 159

Mısra: **1**

Kısmet, baht.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

6. **ṭāliʿümde:**-*üm, -de*

Gazel 164

Mısra: **6**

Kısmet, baht.

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

7. **ṭāliʿ:**

Gazel 192

Mısra: **2**

Baht, talih, şans.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

8. **tāliʿ:**

Gazel 201

Mısra: **2**

Baht, talih, şans.

Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ
Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn tāliʿ

9. **ṭāliʿ:**

Gazel 202

Mısra: **1**

Baht, kısmet, kader.

Keşīde olmasa iy māh ṭāliʿ
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre nāfiʿ

10. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 235

Mısra: **7**

Baht, talih, şans.

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

11. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 288

Mısra: **3**

Baht, talih, şans.

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

12. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 293

Mısra: **7**

Baht, kısmet, kader.

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm

13. **ṭāliʿüñ:**-*üñ*

Gazel 312

Mısra: **2**

Ar. talih, kısmet.

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

14. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 313

Mısra: **10**

Baht, kısmet, kader.

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
Ṭāliʿüm ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem

15. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 346

Mısra: **4**

Baht, talih, şans.

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

16. **ṭāliʿüm:**-*üm*

Gazel 419

Mısra: **7**

Kısmet, baht.

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice

ṭāliʿ- naḥs ol-:

1. **ṭāliʿ- naḫs ol-:**

Gazel 116

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihsiz, bahtsız olmak.

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür

ṭālib:

1. **ṭālib:**

Gazel 321

Mısra: **7**

(Ar.) İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

ṭālib-i ʿirfān:

1. **ṭālib-i ʿirfān:**

Gazel 47

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim isteyen, ilmi talep eden.

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫs

ṭāliʿi:

1. **ṭāliʿi:**

Gazel 346

Mısra: **14**

Baht, talih, kısmet.

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye
Ṭāliʿi mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun

ṭam:

1. **ṭamar:**-*ar*

Gazel 145

Mısra: **1**

Damlamak, akmak, süzülmek.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

2. **ṭamar:**-*ar*

Gazel 145

Mısra: **2**

Damlamak, akmak, süzülmek.

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

3. **ṭamar:**-*ar*

Gazel 145

Mısra: **4**

Damlamak, akmak, süzülmek.

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

4. **ṭamar:**-*ar*

Gazel 145

Mısra: **6**

Damlamak, akmak, süzülmek.

Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ
Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan ṭamar

5. **ṭamar:**-*ar*

Gazel 145

Mısra: **8**

Damlamak || Belirmek, ortaya çıkmak.

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

<u>tamʿa:</u>

1. **ṭamʿa:**

Gazel 94

Mısra: **4**

Umut, istek, arzu, inanç, ümit.

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum
Çāre ne çünkim ṭamʿa laʿl-i leb-i dilberdedür

<u>tamaʿ:</u>

1. **ṭamaʿla:**-*la*

Gazel 103

Mısra: **2**

Açgözlülük.

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

<u>tamam:</u>

1. **tamām:**

Gazel 155

Mısra: **4**

A. Bütün.

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz

<u>tamām oldı:</u>

1. **tamām oldı:**-*dı*

Gazel 49

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim
İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs

<u>tamar:</u>

1. **ṭamar:**

Gazel 145

Mısra: **10**

Damlamak.

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

2. **ṭamar:**

Gazel 145

Mısra: **12**

Damlamak.

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp
Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan ṭamar

3. **ṭamar:**

Gazel 145

Mısra: **14**

Damlamak.

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar

<u>ṭamla:</u>

1. **ṭamlar:**-*r*

Gazel 281

Mısra: **3**

Damlamak - Gözyaşı-.

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki ṭamlar dīdeden
Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm

<u>ṭamla-:</u>

1. **ṭamlar:**-*r*

Gazel 300

Mısra: **2**

Damla durumunda tane tane düşmek, damlamak.

Her ṭolu kim nūş idem
cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar
gözümden dem-be-dem

ṭamu:

1. **ṭamudan:**-*dan*

Gazel 25

Mısra: **12**

Cehennem.

Māniʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru
ṭamudan yaña

ṭañ:

1. **ṭañ:**

Gazel 3

Mısra: **5**

Ayıp, ayıplama.

İle ḳarşu ḳabā gibi
yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli
her zamān tenhā

2. **ṭañ:**

Gazel 3

Mısra: **5**

Ayıp, ayıplama.

İle ḳarşu ḳabā gibi
yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli
her zamān tenhā

3. **ṭañ:**

Gazel 19

Mısra: **7**

Tuhaf, acayip, şaşılacak şey.

Ṭañ degüldür şemʿveş
cānla gülerken aġlasam
Ḳorḳaram şād olduġım nā-geh
vire ḳayġu saña

4. **ṭañ:**

Gazel 25

Mısra: **1**

Ayıplamak, kötülemek.

Gitse āhum ṭañ degül
sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur bir ḫūb-ı
meh-rūdan yaña

5. **ṭañ:**

Gazel 197

Mısra: **18**

Ayıp, ayıplama.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile
olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol
müşg-bār ḫaṭṭ

6. **ṭañ:**

Gazel 336

Mısra: **3**

Ayıp, ayıplama.

Geçürürsem günümi
ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram sīb-i
zenaḫdānuñ içün

7. **tañ:**

Gazel 367

Mısra: **11**

Ayıp, tuhaf, acayip.

Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü
ḫāl itmek neden

8. **ṭañ:**

Gazel 418

Mısra: **3**

Tan, gün doğumu vakti.

Ṭañ olınca gözlerin
yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü
efġān her gice

9. **ṭañ:**

Gazel 419

Mısra: **7**

Şaşılmaz.

Başuma gün ṭoġsa ṭañ
mı ṭāliʿüm ferḫundedür
Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı
tābān her gice

10. **ṭañ:**

Kıt'a 2

Mısra: **3**

Şaşırma, hayrete düşme, şaşılacak şey.

Pür-sūz ise ṭañ mı
benüm eşʿārüm kim
İtmişdür eṣer nāle ile efġānum

ṭaʿn:

1. **ṭaʿnı:**

Gazel 143

Mısra: **10**

Ayıplama, kınama.

Çāk idüp n'eyler
müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa
bir ḫançer yiter

2. **taʿn-ı:**

Gazel 149

Mısra: **5**

Kötülemek, ayıplamak.

Geh pend-i ehl-i zühd gehī taʿn-ı müddeʿī
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker

3. **ṭaʿn:**

Gazel 159

Mısra: **11**

(Ar.) Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.

Geçmezüz bādeden il ṭaʿn ile ne dirse disün
Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz

4. **ṭaʿnın:**-*ın*

Gazel 385

Mısra: **5**

Ayıplama, kınama.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

5. **ṭaʿña:**-*a*

Gazel 405

Mısra: **3**

T. Tuhaf, acayip.

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

<u>tañ degül:</u>

1. **ṭañ degül:**

Gazel 41

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

2. **ṭañ degül:**

Gazel 76

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılmaz.

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

3. **ṭañ degül:**

Gazel 118

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamalı.

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer

4. **ṭañ degül:**

Gazel 149

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamalı.

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña ṭañ degül
Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker

5. **ṭañ degül:**

Gazel 194

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamalı.

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ
Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż

6. **ṭan degül:**

Gazel 203

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamalı.

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre şaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ

7. **ṭañ degül:**

Gazel 204

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamalı.

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ

8. **ṭan degül:**-*dür*

Gazel 239

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılmaz.

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

9. **ṭan degül:**

Gazel 253

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmamak gerek.

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ

ṭaʿn degül:

1. **ṭaʿn degül:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmamalı.

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur

tan degül-:

1. **ṭan degül-:**-*dür*
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña
Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür

2. **ṭañ degül-:**-*dür*
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmamalı.

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

ṭaʿn id:

1. **ṭaʿn id:**-*er, -se*
Gazel 56
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb
Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nādān küstāḫ

ṭaʿn id-:

1. **ṭaʿn id-:**-*er*
Gazel 94
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.

Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

2. **ṭaʿn id-:**
Gazel 110
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider
Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer

3. **ṭaʿn id-:**-*er*
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

4. **ṭaʿn id-:**-*er*
Gazel 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hor görmek, ayıplamak, kınamak.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ

ṭañ mı:

1. **ṭañ mı:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

2. **ṭañ mı:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

3. **ṭañ:**
Gazel 418
Mısra: **13**
Şaşılır mı.

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

ṭaʿn oḳ-:

1. **ṭaʿn oḳ-:**-*ı, -n*

Gazel 103

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplama oku.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

ṭaʿne:

1. **ṭaʿne:**

Gazel 443

Mısra: **7**

Ayıplama, azarlama, sövme.

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

ṭaʿne-i düşmen:

1. **ṭaʿne-i düşmen:**

Gazel 104

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanı kötüleme, ayıplama.

Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur

ṭaʿn-ı aʿdū:

1. **ṭaʿn-ı aʿdū:**-*ı*

Gazel 2

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların kınaması.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

2. **ṭaʿn-ı aʿdū:**

Gazel 2

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların kınaması.

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā

ṭaʿn-ı aġyār:

1. **ṭaʿn-ı aġyār:**

Gazel 118

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların kınaması, ayıplaması.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider
Ṭaʿn-ı aġyār ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer

tanık:

1. **ṭanıḳ:**

Gazel 218

Mısra: **14**

Bir olayı gören kişi, şahid.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

tañla-:

1. **tañlama:**-*ma*

Gazel 54

Mısra: **7**

Ayıplama, kötüleme, kınama.

İy perī tañlama şād olduġımı derd ü ġama
Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ

tañrı:

1. **tañrı:**

Gazel 218

Mısra: **14**

Allah.

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin
Eger sen bilmez iseñ Tañrı ṭanıḳ

2. **tañrı'dan:**-*'dan*

Gazel 262

Mısra: **6**

Tanrı, İlâh, Allah.

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ
Dōstum Tañrı'dan ḥelāl degül

3. **tañrı:**

Gazel 315

Mısra: **2**

Allah.

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

tañrı yaratdı di-:

1. **tañrı yaratdı di-:**--*mez*

Gazel 152

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah yarattı dememek; merhamet etmemek.

Şöyle cevr ider baña
kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı
yoḳ mıdur

tap-:

1. **ṭapup:**-*up*

Gazel 321

Mısra: **6**

İtaat etmek, boyun eğmek, tabi olmak.

Zünnār-ı zülfüñe
ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret
itmesün

tār:

1. **tār:**

Gazel 305

Mısra: **12**

1. Dar 2. Bir çalgı aleti 3. İplik.

Żaʿf ile tāre döndi
tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm
rebāb-ı ġam

2. **tāre:**-*e*

Gazel 305

Mısra: **11**

Ip, iplik, tel.

Żaʿf ile tāre döndi
tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm
rebāb-ı ġam

tara:

1. **ṭararsın:**-*rsın*

Gazel 273

Mısra: **6**

Taramak (saçı taramak), düzeltmek, düzgün hale getirmek.

Būy-i ʿömr-i cāvidān
ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-
efşān esdi yil

tarab:

1. **ṭarebden:**-*den*

Gazel 235

Mısra: **2**

Şenlik, sevinçlilik, ferah.

Cān-fezādur iy kemān-
ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i
naḫçīrüñ senüñ

tārāc eyle-:

1. **tārāc eyle-:**-*düñ*

Gazel 272

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak.

Naḳd-i cānum çünki
tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

taraf:

1. **ṭarafdan:**-*dan*

Gazel 4

Mısra: **8**

Yan, yön, bölge, yer.

Kūyuñı yād idüp
uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr
ü bāl aña

2. **ṭarafdan:**-*dan*

Gazel 4

Mısra: **8**

Yan, yön, bölge, yer.

Kūyuñı yād idüp
uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr
ü bāl aña

3. **ṭarafdan:**-*dan*

Gazel 400

Mısra: **11**

Yön, taraf.

Her ṭarafdan geldi yüz
āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı
fettān üstine

4. **ṭarafdan:**-*dan*

Gazel 414

Mısra: **14**

Yön, taraf.

İy Muʿīdī ol güle bir
vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ
hezārān olmasa

taraf taraf:

1. **ṭaraf ṭaraf:**

Gazel 210

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraftan.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ
ü ḫāli ṭaraf ṭaraf

Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

2. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yönden.

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli ṭaraf ṭaraf
Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli ṭaraf ṭaraf

3. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraftan.

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede
Dillerle itdi ceng ü cidāli ṭaraf ṭaraf

4. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

5. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraftan.

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

6. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her tarafa, her yöne.

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḥs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

ṭareb:

1. **ṭareb:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Mutluluk.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

ṭarf-ı gülşen:

1. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi tarafı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ ile mektūbdur
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

2. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi tarafı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın gül-berg-i ter
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

3. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi tarafı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

4. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

5. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.

Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

6. **ṭarf-i gülşen:**

Murabba 2

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.

Ḳande baḳsañ her ṭaraf tāze bahār olmış yine
Bāġa gel kim ṭarf-i gülşen ḫūbdur merġūbdur

7. **ṭarf-i gülşen:**

Murabba 2

Mısra: **28**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.

Elde furṣat var iken ʿīş idegör bir iki dem
Bāġa gel kim ṭarf-i gülşen ḫūbdur merġūbdur

tārmār it-:

1. **tārmār it-:***-se, -m*

Tahmis 3

Mısra: **40**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağıtmak.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi
Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek

tārmār itsem:

1. **tārmār itsem:**

Gazel 225

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarumar etmek, dağıtmak.

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

ṭartıl:

1. **ṭartılup:***-up*

Gazel 364

Mısra: **12**

Ölçülmek, karşılaştırılmak.

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger
Ṭartılup derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn

ṭarz:

1. **ṭarz-ı:***--ı*

Gazel 177

Mısra: **12**

Biçim, şekil.

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez
Ṭarz-ı maḥabbet içre müsellem degül miyüz

ṭarz-ı ġazel-:

1. **ṭarz-ı ġazel-:**

Gazel 178

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazel tarzı.

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eṣʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz

ṭarz-ı naẓm:

1. **ṭarz-ı naẓm:**

Gazel 84

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir tarzı, üslubu.

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl
Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler

taş:

1. **ṭaşlarda:***-lar, -da*

Gazel 150

Mısra: **6**

Taş.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās
Dīvāne olup ṭaġ ile ṭaşlarda gezerler

2. **ṭaşdan:***-dan*

Gazel 191

Mısra: **6**

Taş II kayalık.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

3. **ṭaş:**

Gazel 209

Mısra: **9**

Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

4. **ṭaş:**

Gazel 252

Mısra: **2**

Baskı aleti amacıyla kullanılan sert ve katı madde.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

5. **ṭaşdan:**-*dan*

Gazel 286

Mısra: **6**

Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II vücut, beden.

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm

6. **ṭaşa:**-*a*

Gazel 371

Mısra: **5**

Taş.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

7. **ṭaş:**

Gazel 404

Mısra: **12**

Tas.

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

8. **ṭaşın:**-*ın*

Gazel 407

Mısra: **6**

Tas.

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

9. **ṭaşıyla:**-*ı, -y, -la*

Gazel 443

Mısra: **7**

Taş.

Eksük olmaz ṭaʿne ṭaşıyla cefā şemşīri āh
Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı

taşdan çıkar:

1. **ṭaşdan çıḳar:**

Gazel 89

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taştan çıkarmak.

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan
Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

2. **ṭaşdan çıḳar:**

Gazel 90

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taştan çıkarmak.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

taşdan taşa dög-:

1. **ṭaşdan ṭaşa dög-:**--*üp*

Gazel 159

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başını taştan taşa dövmek(vurmak). Bir fırsatı kaçırdığı için çok üzülmek, çok pişman duruma düşmek.

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

taşla-:

1. **ṭaşlaruz:**-*r, -uz*

Gazel 168

Mısra: **6**

Taş yağdırmak, taş savurmak.

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün
Başına üşüp her yañadan ṭaşlaruz biz

taşlar:

1. **ṭaşlar:**

Gazel 262

Mısra: **7**

Kaya, taş.

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm
Kimse bu resme pāy-māl degül

taşnīf:

1. **taşnīf:**

Gazel 402

Mısra: **11**

Sınıflandırmak || Kitap haline getirme.

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taşnīf ile yazup

Bir tāze naḳş baġladum eşʿārüm üstine

taşvīr:

1. **taşvīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 6
Mısra: **2**
1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

2. **taşvīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 6
Mısra: **2**
1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.
Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña
İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

3. **taşvīr:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Ar. Tasvir, çizim. II Heykel.
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

4. **taşvīrüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **4**
Görüntü II suret II şekil.
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

5. **taşvīrüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **10**
Görüntü; resim.
Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi
Naḳş olalı cā-be-cā iy māh taṣvīrüñ senüñ

6. **taşvīrüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **2**
Tasvir. II Hal.
İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

7. **taşvīr:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Ar. Tasvir, çizim. II Heykel.
Ḥayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

tasvīr eyle-:

1. **tasvīr eyle-:**-*dü, --m*
Gazel 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Resmetmek, betimlemek.
Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

tātar:

1. **tātārı:**-*ı*
Gazel 71
Mısra: **10**
Tatar miski.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

tatlu:

1. **ṭatlu:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Hoşa gidecek bir biçimde, tatlılıkla.
Düşmenle ṭatlu dirilüp itdüñ beni helāk
ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum

2. **ṭatlu:**
Gazel 335
Mısra: **15**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
Acıdan deryā gibi sensin bu ṭatlu cānumı
Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen

tatlu cān:

1. **ṭatlu cān:**-*ın*
Gazel 66
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı, kıymetli can.
Muʿīdīnüñ acıtduñ ṭatlu cānın
Elüñden iy şeker-leb dād ü feryād

ṭatlu güftār-:

1. **ṭatlu güftār-:**--*uñ, --dur*

Gazel 196

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı söz, kelam.

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż
Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż

ṭatlu ʿīş:

1. **ṭatlu ʿīş:**-*üm, -i*

Gazel 57

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**

Tatlı meze.

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

ṭatlu ṭatlu:

1. **ṭatlu ṭatlu:**

Gazel 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**

Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoşa giden, güzel. İkileme.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **ṭatlu ṭatlu:**-*lu, -lu*

Gazel 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı tatlı.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

3. **ṭatlu ṭatlu:**

Gazel 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı tatlı.

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḫalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

4. **ṭatlu ṭatlu:**

Gazel 57

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı tatlı.

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

ṭavāf:

1. **ṭavāf:**

Gazel 213

Mısra: **4**

(Ar.) Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme II. Kâbe'nin etrafını dolaşma.

Ḳapuñuñ ḫalḳasına bir gün irişürse elüm
Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre ṭavāf

ṭavla-:

1. **ṭavladı:**-*dı*

Gazel 382

Mısra: **14**

Yakmak.

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

ṭāvūs:

1. **ṭāvūsa:**-*a*

Gazel 97

Mısra: **10**

(Ar.) Tavus kuşu.

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

2. **ṭāvūsa:**-*a*

Gazel 130

Mısra: **6**

(Ar.) Tavus kuşu.

Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür

3. **ṭāvūsa:**-*a*

Gazel 187

Mısra: **5**

(Ar.) Tavus kuşu.

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş

4. **tāvūsa:**-*a*

Gazel 188

Mısra: **4**

(Ar.) Tavus kuşu.

Câme-i sebz içre sen
bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per
zeyn eylemiş

5. **tāvūs:**
Gazel 189
Mısra: **10**
(Ar.) Tavus kuşu.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın
ol ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per
zeyn eylemiş

6. **ṭāvūsa:**-*a*
Gazel 405
Mısra: **6**
Tavus kuşu.
Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı
üstine

taʿyīn:

1. **taʿyīn:**
Gazel 101
Mısra: **7**
(Ar. ‘ayn “göz, pınar; açık, vâzıh”tan ta‘yin) görerek.
Bildüm dehānuñ
olmaduġını taʿyīn ile
Ammā işitdügimce kelāmuñ
gümān gelür

tāze:

1. **tāze:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Taze, canlı.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze
dīvānı dürüst

2. **tāze:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Canlı, yeşil.
Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
Tāze gül devrinde kimdür
olmayan iy yār mest

3. **tāze:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Bozulmamış, yeni, taze.
Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri
ṣaḥn-ı çemenden geç

4. **tāze:**
Gazel 82
Mısra: **18**
"Yeni" anlamında sıfat.
Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan
ḫaber virür

5. **tāze:**
Gazel 126
Mısra: **1**
"Yeni" anlamında sıfat (tāze bağ).
Sāḳiyā mey ṣun ki
ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine
mestāneliḳler çaġıdur

6. **tāze:**
Gazel 237
Mısra: **10**
"Yeni" anlamında sıfat.
Bir belā gülzārıdur
hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim
Tāze sūsenler diküpdür anda
şemşīrüñ senüñ

7. **tāze:**
Gazel 238
Mısra: **5**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.
Tāze açılmış gül üzre
sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı
şemşīrüñ senüñ

8. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 241
Mısra: **4**
Canlı, yeni, körpe; kurumamış olan, yeşil.
Şükr aña kim ʿārıżuñ
rengi degüldür ʿārıżī
Tāzedür cennet gibi her dem
gülistānuñ senüñ

9. **tāze:**
Gazel 243
Mısra: **7**
"Yeni" anlamında sıfat (tāze gül).
Ruḫlaruñ bir tāze
gülşendür açılmış sebzede
Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı
reyhānuñ senüñ

10. **tāze:**
Gazel 267

Mısra: **3**

"Yeni" anlamında sıfat.

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

11. **tāze:**

Gazel 274

Mısra: **2**

"Yeni" anlamında sıfat.

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl

12. **tāze:**

Gazel 276

Mısra: **14**

"Yeni" anlamında sıfat.

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ
Bülbül-i şūrīde- ḥālem tāze gülzārumdur ol

13. **tāze:**

Gazel 306

Mısra: **1**

"Yeni" anlamında sıfat.

İy göñül eglencesi tāze bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm

14. **tāze:**

Gazel 325

Mısra: **13**

"Yeni" anlamında sıfat (tāze gül).

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

15. **tāze:**

Gazel 372

Mısra: **8**

Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle).

Bu ḥazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn

16. **tāze:**

Gazel 377

Mısra: **2**

Yeni, körpe.

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu
ʿIşḳ bülbüllerine tāze gülistāndur bu

17. **tāze:**

Gazel 394

Mısra: **8**

Yeni, körpe.

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

18. **tāze:**

Gazel 394

Mısra: **10**

Yeni, körpe.

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

19. **tāze:**

Gazel 402

Mısra: **12**

Yeni, körpe.

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş baġladum eşʿārüm üstine

20. **tāze:**

Gazel 408

Mısra: **10**

Yeni, körpe.

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler
Gūyiyā dizdüñ elüñle tāze güller başuma

21. **tāze:**

Gazel 434

Mısra: **5**

Yeni, körpe.

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

22. **tāze:**

Tahmis 3

Mısra: **7**

Bozulmamış, yeni, taze.

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

23. **tāzedür:**-*dür*

Tahmis 3

Mısra: **12**

Bozulmamış, yeni, taze.

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

tāze bāġ:

1. **tāze bāġ:**
Gazel 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze bağ, yeni bahçe.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

tāze cān:

1. **tāze cān:**
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni, taze ruh.

Dil-i şūrīde dil-sitān ister
Ḳuru tendür ki tāze cān ister

tāze gülüñ:

1. **tāze gülüñ:**-*üñ*
Gazel 54
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni açılmış gül. II Genç, güzel sevgili.

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

tāze sünbül:

1. **tāze sünbül:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze, yeni yetişmiş sümbül.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

tāze tāze:

1. **tāze tāze:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni yeni.

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

2. **tāze tāze:**
Tahmis 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni yeni.

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek
Tāze tāze dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi

tāze tāze dāġ:

1. **tāze tāze dāġ:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın sinesindeki) yeni, yeni açılmış yara.

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter

tāze yigit-:

1. **tāze yigit-:**--*sin*
Gazel 186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir genç delikanlı. II Mecnûn.

İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā yitiş

taʿẓīm id-:

1. **taʿẓīm id-:**-*üp*
Gazel 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

teʿālallāh:

1. **teʿālallāh:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Allah yüceltsin!.

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet
Teʿālallāh niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış

tebdīl eyle-:

1. **tebdīl eyle-:**-*yüp, -*

Gazel 124

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirme, başka biçime sokma.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

tebessüm:

1. **tebessüm:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Ar. Gülümsemek; sessiz gülmek.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

tebessüm eyle-:

1. **tebessüm eyle-:**-*sün*

Murabba 2

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülümsemek.

Sen şarāb iç sebzede bülbül terennüm eylesün
Aç yüzüñ gülzārını ġonçe tebessüm eylesün

tedbīr:

1. **tedbīrüñ:**-*üñ*

Gazel 236

Mısra: **14**

Bir şeyi önlemek için başvurulan çare.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

2. **tedbīrüñ:**-*ü, -ñ*

Gazel 238

Mısra: **10**

Önlem alma.

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol
Çünki taġyīr eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ

3. **tedbīr:**

Gazel 406

Mısra: **13**

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma

tedbīr-i beden:

1. **tedbīr-i beden:**-*i*

Gazel 6

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi vücuda getirecek hâl.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

2. **tedbīr-i beden:**

Gazel 6

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücuda tedbir gerektirecek bir hâl.

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

tefāvüt:

1. **tefāvüt:**

Gazel 373

Mısra: **4**

Farklılık.

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

teferrüc:

1. **teferrücinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 80

Mısra: **7**

(Ar.) Bakmak, seyretmek.

Ḥüsnüñ teferrücinde şaçuñ ġam virür dile
Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur

teferrüc eyle:

1. **teferrüc eyle:**

Gazel 219

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezmek, temaşa eylemek.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

tefsīr ideler:

1. **tefsīr ideler:**-*e, -ler*

Kıt'a 3

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak, düzeltmek.

Naẓm ehli çün
eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

tefsīr-i ḥaṭṭuñ:

1. **tefsīr-i ḥaṭṭuñ:**-*uñ*

Gazel 40

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) ayva tüylerinin manası.

Ḳaşuña meyl itmesün
tefsīr-i ḥaṭṭuñ bilmeyen
Geçmesün miḥrāba bilmez çünki
Ḳur'ān'ı dürüst

teftīş:

1. **teftīş:**

Gazel 392

Mısra: **7**

Sorup araştırmak.

Bir ʿArab ʿayyārıdur
ḫālüñ beni teftīş içün
Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i
devrān ile

tegayyür:

1. **teġayyür:**

Gazel 236

Mısra: **14**

Değişme, başkalaşma.

İy Muʿīdī fikr idüp
ḥālüñ n'idersin fāriġ ol
Hīç teġayyür eylemez taḳdīri
tedbīrüñ senüñ

tehī-dest:

1. **tehī-dest:**

Gazel 42

Mısra: **9**

Eli boş olma, hiç bir şeye sahip olmama.

Rūm'dan varma tehī-
dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e ilet

tek:

1. **tek:**

Gazel 1

Mısra: **5**

Sadece, bir tek.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

2. **tek:**

Gazel 1

Mısra: **5**

Yalnız. II Yeter ki.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

3. **tek:**

Gazel 1

Mısra: **5**

Sadece, bir tek.

Bende-ḫānemden yaña
tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü
sulṭānum fedā

4. **tek:**

Gazel 19

Mısra: **4**

Yeter ki, sadece.

Leblerüñ bir būseye
biñ cān alursa ġam degül
Tek hemīn söz gelmesüñ iy
gözleri ḳanlu saña

5. **tek:**

Gazel 30

Mısra: **13**

Yeter ki, sadece.

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme
kim birdür ḥisāb

6. **tek:**

Gazel 31

Mısra: **13**

Yeter ki, sadece.

Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme
kim birdür ḥisāb

7. **tek:**

Gazel 103

Mısra: **14**

"Gibi" edatı.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini
uzatdılar

8. **tek:**

Gazel 136

Mısra: **10**

"Sadece, yalnızca" anlamında edat.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

9. **tek:**

Gazel 278

Mısra: **9**

Bir. II. Sadece, yalnız. III. Tek, eşsiz.

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre
Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl

10. **tek:**

Gazel 347

Mısra: **6**

"Yeter ki" anlamında zarf.

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun

11. **tek:**

Gazel 348

Mısra: **2**

"Yeter ki" anlamında zarf.

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun
Tek senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun

12. **tek:**

Gazel 427

Mısra: **8**

Yeter ki, yalnız.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

tekellüf:

1. **tekellüf:**

Gazel 34

Mısra: **10**

Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb

tekellüm:

1. **tekellüm:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Ar. Söylemek, söz söylemek, gûyâ olmak, konuşmak.

Ne tebessüm ne tekellüm gāh şīve gāh nāz
Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña

2. **tekellümden:**-*den*

Gazel 208

Mısra: **7**

Konuşmak, söylemek.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

tekmīl eylemiş:

1. **tekmīl eylemiş:**-*miş*

Gazel 39

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak, bütünlemek.

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş üslūb-ı dīvānı dürüst

tekrār:

1. **tekrār:**

Gazel 41

Mısra: **4**

Yeniden, bir daha.

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni
Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil tekrār mest

tekye:

1. **tekyedür:**-*dür*

Gazel 419

Mısra: **14**

Tekke, dergah.

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice

tekye-i rūzī:

1. **tekye-i rūzī:**-*i*

Tahmis 3

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ramazan tekkesi.

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ
Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek

tel:

1. **telden:**-*den*

Gazel 189

Mısra: **2**

Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

telef:

1. **telef:**

Gazel 211

Mısra: **2**

Boş yere haracama, yıpratma, yok etme.

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

2. **telef:**

Gazel 361

Mısra: **7**

Bitirmek, harcamak.

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ baṣarsa yaġmādan ṣaḳın

telef kıldum:

1. **telef ḳıldum:**-*dum*

Gazel 212

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Telef etmek, mahvetmek, boşa harcamak.

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

telḫ:

1. **telḫ:**

Gazel 57

Mısra: **10**

Acı. II bulanık [su].

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā
Ekṣer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

2. **telḫ:**

Gazel 399

Mısra: **8**

Acı.

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile
Degmeñüz telḫ olmamaḳ olmaz ṣarāb-ı nābda

telh eyle:

1. **telḫ eyle:**-*se*

Gazel 57

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılaştırmak (Kötü hale getirmek).

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

telh it:

1. **telḫ it:**-*düñ*

Gazel 57

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı etmek, tadını bozmak.

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

2. **telḫ it:**-*di*

Gazel 57

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı etmek. Iı Tadını kaçırmak(sohbetin).

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh
Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ

telh it-:

1. **telḫ it-:**--*di*

Gazel 186

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılaştırmak II Tadını kaçırmak.

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

telh it:

1. **telḫ it:**-*düñ*

Gazel 57

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı etmek, tadını bozmak.

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ
İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ

telh ol:

1. **telḫ ol:**
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı olmak.
Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

2. **telḫ ol:**-*dı*
Gazel 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı olmak.
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

3. **telḫ ol:**-*sa*
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı olmak.
Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

4. **telḫ ol:**-*ısar*
Gazel 57
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acılaşmak, kötüleşmek.
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

telh-kām:

1. **telḫ-kām:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Damağı acı olan; kederli.
Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

temāşā:

1. **temāşā:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Seyirlik. II hayran hayran bakılan.
İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin
İllere şimdi temāşā gül midür bülbül midür

2. **temāşā:**
Gazel 129
Mısra: **9**
Bakıp seyretme, izleme.
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

3. **temāşāya:**-*y*, -*a*
Gazel 151
Mısra: **7**
Bakıp seyretme; gezme, dolaşma.
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

4. **temāşādan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **2**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

5. **temāşā:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Ar. Görünüm, görünüş, görüntü.
Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

6. **temāşādan:**-*dan*
Gazel 196
Mısra: **4**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād
Bir iki şeftāludur bāġı temāşādan ġaraż

7. **temāşādan:**-*dan*
Gazel 199
Mısra: **4**
Eğlence, haz, safa.
Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

8. **temāşāya:**-*ya*

Gazel 202

Mısra: **12**

Bakıp seyretme, izleme.

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol
Temāşāya ḳuluñ iy ḫvāce ḳānīʿ

9. **temāşā:**

Gazel 252

Mısra: **3**

Bakıp seyretme; gezme, dolaşma.

ʿĪş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

10. **temāşā:**

Gazel 374

Mısra: **3**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

Ruḫ-ı zerdüm temāşā ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim
Bahār-ı ḫüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḫazāndur bu

11. **temāşādan:**

Gazel 396

Mısra: **4**

Eğlence II seyirlik.

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

temāşā eyle:

1. **temāşā eyle:**

Gazel 25

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, gezinmek.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

temāşā ḳıl:

1. **temāşā ḳıl:**

Gazel 204

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Başı üzre dūd sünbül ṣuʿle güldür āteşīn
Gel temāşā ḳıl ki olmış ġayret-i gülzār ṣemʿ

ten:

1. **ten:**

Gazel 138

Mısra: **18**

(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun
İy Muʿīdī cān degül cānına ten fersūdedür

2. **tenüm:**-*üm*

Gazel 143

Mısra: **12**

(Âşığın) bedeni, cismi.

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

3. **tende:**-*de*

Gazel 170

Mısra: **2**

(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḫasret ile yarı cānumuz

4. **tenden:**-*den*

Gazel 181

Mısra: **10**

Beden.

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim
Cān eger tenden giderse gitmeye başdan heves

5. **ten:**

Gazel 201

Mısra: **9**

(Âşığın) bedeni, vücudu.

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

6. **tenüm:**-*üm*

Gazel 305

Mısra: **11**

(Âşığın) bedeni, cismi.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

7. **tenüm:**-*üm*

Gazel 306

Mısra: **14**

(Âşığın) bedeni, cismi.

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

8. **tenüñ:**-*üñ*

Gazel 333

Mısra: **2**

Beden, cisim, gövde, vücut

II sevgilinin varlığı.

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen

9. **tenüm:**-*üm*

Gazel 382

Mısra: **13**

Beden, cisim, gövde, vücut.

Oldı [zebūn]
Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih

10. **tenümi:**-*ümi*

Gazel 398

Mısra: **6**

Beden, cisim, gövde, vücut.

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

11. **tenümle:**-*(ü)m, -le*

Gazel 413

Mısra: **6**

(Âşığın) bedeni, vücudu.

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

12. **tenine:**-*i, -n, -e*

Gazel 416

Mısra: **10**

Beden.

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

13. **tendeki:**-*de, -ki*

Gazel 432

Mısra: **1**

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

Cānda olsa tendeki her dāġ-ı hicrān kāşkī
Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī

ten fülki:

1. **ten fülki:**

Gazel 266

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücut, beden kayığı, can gemisi.

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden atdı ḳaraya
Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül

tenaʿum eyle-:

1. **tenaʿum eyle-:**-*sün*

Murabba 2

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimet içinde bulunarak rahat etmek.

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

teng-dest oldum:

1. **teng-dest oldum:**-*du, -m*

Gazel 27

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fakirleşmek.

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel
Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā

tenhâ:

1. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **2**

Boş yer, kimsesiz yer.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

2. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **14**

Boş yer, kimsesiz yer.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Boş yer, kimsesiz yer.

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

4. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **10**

Boş yer, kimsesiz yer.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

5. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **8**

Boş yer, kimsesiz yer.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

6. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **6**

Boş yer, kimsesiz yer.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

7. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **4**

Boş yer, kimsesiz yer.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

8. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **2**

Boş yer, kimsesiz yer.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

9. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **1**

Boş yer, kimsesiz yer.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

10. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **14**

Boş yer, kimsesiz yer.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

11. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **12**

Boş yer, kimsesiz yer.

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

12. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **10**

Boş yer, kimsesiz yer.

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

13. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **8**

Boş yer, kimsesiz yer.

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

14. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **6**

Boş yer, kimsesiz yer.

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

15. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **4**

Boş yer, kimsesiz yer.

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz
Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān tenhā

16. **tenhā:**

Gazel 3

Mısra: **1**

Boş yer, kimsesiz yer.

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā

17. **tenhā:**

Gazel 86

Mısra: **3**

Yalnız / kimsesiz.

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün tenhā
Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur

18. **tenhā:**

Gazel 162

Mısra: **11**

Tek başına / yalnız.

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün
Bu şīveyi ḳul begüm götürmez

19. **tenhā:**

Gazel 228

Mısra: **13**

Far. Issız.

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük

20. **tenhā:**

Gazel 276

Mısra: **10**

Bir başına, tek, yalnız.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

tenhāca:

1. **tenhāca:**

Gazel 158

Mısra: **8**

Baş başa.

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni
Siz dem-ā-dem ʿīş idüp tenhāca bayram eyleñüz

ten-i zerd:

1. **ten-i zerd:**

Gazel 177

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış ten, beniz.

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül miyüz

2. **ten-i zerd:**-*üm*

Gazel 264

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış ten, beniz.

Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim
Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül

tennūr-ı ġam:

1. **tennūr-ı ġam:**

Gazel 57

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam fırını, tandırı.

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ

ter:

1. **ter:**

Gazel 188

Mısra: **2**

Canlı, taze.

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

2. **ter:**

Gazel 359

Mısra: **13**

Canlı, taze.

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün

3. **ter:**

Gazel 410

Mısra: **12**

Yeni, taze.

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

4. **ter:**

Gazel 434

Mısra: **5**

Yeni, taze.

Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

ter benefşe-:

1. **ter benefşe-:**--*ler*

Gazel 197

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze menekşeler.

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler
Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ

terahhum:

1. **teraḫḫum:**

Gazel 169

Mısra: **11**

(Ar.) Merhamet etmek, acımak.

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

terāzū:

1. **terāzūdur:**-*dur*

Gazel 9

Mısra: **8**

Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

2. **terāzūdur:**-*dur*

Gazel 9

Mısra: **8**

Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

tercemān:

1. **tercemānumdur:**-*u, -m, -dur*

Gazel 284

Mısra: **6**

Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vasıta veya kimse.

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

tereddüd:

1. **tereddüd:**

Gazel 30

Mısra: **14**

Kararsız olma durumu, kuşku, şüphe.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

tereddüd çekme:

1. **tereddüd çekme:**-*me*

Gazel 31

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşkulanmak, tedirgin olmak.

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

terennüm it-:

1. **terennüm it-:**-*meg, -e*

Gazel 266

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bülbül gibi) şarkı söylemek, şiir okumak.

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege
Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül

terk:

1. **terkin:**-*i, -n*

Gazel 34

Mısra: **2**

Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

terk eyle:

1. **terk eyle:**

Gazel 255

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk etmek.

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

terk eylemek:

1. **terk eylemek:**

Gazel 83

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşkından vazgeçmek kastedilmiştir.

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā
Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur

terk id:

1. **terk id:**-*üp*

Gazel 62

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk etmek, uzaklaşmak, ayrılmak.

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

terk iderse:

1. **terk iderse:**-*er, -se*
Gazel 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.
Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña

terk-i diyār:

1. **terk-i diyār:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulunduğu yeri terk etmek.
Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek
ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek

2. **terk-i diyār:**-*i*
Tahmis 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Memleketi terk etmek.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte gönlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

terk-i ḫayl ü ḫānmān:

1. **terk-i ḫayl ü ḫānmān:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyevi zenginlikleri terk etmek.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

terk-i külāhum:

1. **terk-i külāhum:**-*um*
Gazel 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takkeyi terk etmek. II Düstur edinmek. Mal ve mülkten vazgeçmek.
Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı
El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña

terk-i ser:

1. **terk-i ser:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını ortaya koymak,baştan vazgeçmek; canını vermek.
İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

terk-i ser ḳıl:

1. **terk-i ser ḳıl:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşıḳın) sevgili uğruna başını feda etmesi.
Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā

2. **terk-i ser ḳıl:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşıḳın) sevgili uğruna başını feda etmesi.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

terlikde:

1. **terlikde:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Tazelik, dinçlik.
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

teşbīh:

1. **teşbīḥ:**
Gazel 8
Mısra: **3**
Benzetme, kıyas etme.
Yañılup ḥurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

2. **tesbīḥ:**

Gazel 235

Mısra: **12**

Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

3. **tesbīḥ:**

Gazel 396

Mısra: **6**

Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

teşbīh itdügiçün:

1. **teşbīh itdügiçün:**-*düg, -(i)çün*

Gazel 8

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḥayādan dīde-i giryān aña

teselli:

1. **tesellī:**-, -, -

Gazel 228

Mısra: **5**

Avuntu, teselli.

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

teselsül:

1. **teselsülin:**-*i, -n*

Gazel 49

Mısra: **5**

Birbirine bağlı, birbiri ile ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra, silsile, zincirleme.

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

2. **teselsülden:**-*den*

Gazel 263

Mısra: **8**

Sürekli olmak II zincir gibi sürekli devam etmek.

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

teshir:

1. **tesḫīr:**

Gazel 112

Mısra: **5**

Büyüleme, sihir yapma.

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi tesḫīr içün
ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur

2. **tesḫīrin:**-*i, -n*

Gazel 443

Mısra: **13**

Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.

İy Muʿīdī ol perī tesḫīrin ümmīd itme kim
Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı

teʾsīr:

1. **teʾsīrin:**-*i, -n*

Gazel 185

Mısra: **9**

Etki.

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

teʿsīr id:

1. **teʿsīr id:**

Gazel 57

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etki etmek.

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm
Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ

teskīn:

1. **teskīn:**

Gazel 219

Mısra: **3**

Yatıştırma, sükunete erdirme.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

teslīm id:

1. **teslīm id:**-*eyin*

Gazel 63

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Teslim etmek, vermek.

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded

teslīm ider:

1. **teslīm ider:**-*er*

Gazel 45

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(öyle olduğunu, gerçek olduğunu) kabul etmek.

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs

teslīm ideyin:

1. **teslīm ideyin:**-*eyin*

Gazel 26

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teslim etmek, vermek.

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña

teslīm-i cān ider:

1. **teslīm-i cān ider:**-*i, -er*

Gazel 3

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canın teslim etmek.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **teslīm-i cān ider:**-*er*

Gazel 3

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Deyim**

(Âşığın) sevgili uğrunda canını vermesi, canından vazgeçmesi.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

teşne:

1. **teşne:**

Gazel 7

Mısra: **2**

Çok susamış.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña

2. **teşne:**

Gazel 7

Mısra: **2**

Susamış II arzulu, hevesli.

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḫayvān aña

3. **teşne:**

Gazel 32

Mısra: **7**

Çok susamış.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

4. **teşnedür:**-*dür*

Gazel 151

Mısra: **9**

Çok susamış.

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

5. **teşneye:**-*y, -e*

Gazel 155

Mısra: **7**

Susamış.

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

6. **teşne:**

Gazel 240

Mısra: **10**

(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını
Sāḳī lebüñe teşne gibi cām-ı Cem senüñ

7. **teşne:**
Gazel 331
Mısra: **2**
(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.
Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

teşne-cān:

1. **teşne-cān:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Susamış gönül.
Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

teşne-dil:

1. **teşne-dildür:**-*dür*
Gazel 373
Mısra: **13**
Bağrı yanık, âşık.
Muʿīdī teşne-dildür ṣun lebüñ kim
Devādur derdüñe ol nūş-dārū

teşne-leb:

1. **teşne-leb:**
Gazel 323
Mısra: **5**
(Fa.) Dudağı kurumuş, çok susamış.
Ben dil-efgārı teşne-leb ḳoduñ āh
Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın

tevbe:

1. **tevbeliyem:**-*li, -(y), -em*
Gazel 12
Mısra: **11**
Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña

2. **tevbemüz:**-*müz*
Gazel 202
Mısra: **13**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

3. **tevbe:**
Gazel 268
Mısra: **15**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.
Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül

tevbe idüp:

1. **tevbe idüp:**
Gazel 158
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak, bir daha yapmamaya söz vermek.
Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

tevbe leşker:

1. **tevbe leşker:**-*in-maġ, -a*
Gazel 59
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tövbe ordusu.
Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

tevbe-i bārān:

1. **tevbe-i bārān:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmur Tövbesi.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

tevbe-i peymāne:

1. **tevbe-i peymāne:**-*yi*
Tahmis 3
Mısra: **39**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçkiye tövbe etme.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi
Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek

tevbemi bozmayup:

1. **tevbemi bozmayup:**-*ma, -yup*

Gazel 133

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte tövbeyi bozmak anlamında kullanılmıştır.

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur

tevbemüz boz-:

1. **tevbemüz boz-:**

Gazel 269

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tövbe bozmak, verdiği sözü bozmak.

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül

tezyīn:

1. **tezyīn:**

Gazel 231

Mısra: **5**

(Ar.) Süsleme, süslenme.

Gül gibi ḥüsnüñ bahāristānını tezyīn içün Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ

tezyīn itmege:

1. **tezyīn itmege:**-*meg, -e*

Gazel 44

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, güzelleştirmek.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

ṭıfl:

1. **ṭıflı:**-*ı*

Gazel 4

Mısra: **5**

Küçük çocuk; toy, tecrübesiz kimse.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **ṭıflı:**-*ı*

Gazel 4

Mısra: **5**

Küçük çocuk; güzel.

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **ṭıfl:**

Gazel 37

Mısra: **8**

Çocuk || Gönül.

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

4. **ṭıfla:**-*a*

Gazel 132

Mısra: **6**

Çocuk.

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḥaṭṭuñ kitābın gönlüme
Bir muʿallimdür şanasın ṭıfla Ḳur'ān ögredür

5. **ṭıfl:**

Gazel 380

Mısra: **8**

Çocuk.

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı gönlüm
Sevinür ṭıfl olan bayrama ḳarşu

ṭıfl-ı ḥabeş'-:

1. **ṭıfl-ı ḥabeş'-:**--*dür*

Gazel 147

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Habeşli çocuk II esmer çocuk II yüzdeki ben.

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu müşgīn-ḥaṭ ile
Gūyiyā ṭıfl-ı Ḥabeş'dür ki miṣālin ḳaralar

ṭıfl-ı nādān:

1. **ṭıfl-ı nādān:**

Gazel 48

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haddini bilmez, aklı ermez çocuk.

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya söz açamaz ḫıred
Ṭıfl-ı nādān idemez pīr-i suḫendān ile baḥs

<u>ıfl-ı nev-resīde:</u>

1. **ṭıfl-ı nev-resīde:**

Gazel 80

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yetme çocuk.

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

<u>tīġ:</u>

1. **tīġüñle:**-*üñ, -(i)le*

Gazel 1

Mısra: **11**

Kılıç, Sevgilinin yan bakışı veya kirpiği.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **tīġin:**-*i, -n*

Gazel 30

Mısra: **11**

Ok, temren.

Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen <u>ş</u>evāb

3. **tīġ:**

Gazel 118

Mısra: **11**

Far. Kılıç.

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

4. **tīġ:**

Gazel 134

Mısra: **8**

Far. Kılıç.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

5. **tīġi:**-*i*

Gazel 165

Mısra: **1**

Kılıç.

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

6. **tīġ:**

Gazel 188

Mısra: **8**

Far. Kılıç.

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

7. **tīġ:**

Gazel 203

Mısra: **5**

Far. Kılıç.

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

8. **tīġin:**-*in*

Gazel 276

Mısra: **5**

Kılıç.

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

9. **tīġ:**

Gazel 285

Mısra: **3**

Kılıç II keskin yan bakış.

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

10. **tīġ:**

Gazel 312

Mısra: **6**

Far. Kılıç.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

11. **tīġin:**-*in*

Gazel 322

Mısra: **1**

Kılıç (yan bakış kılıcı).

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

12. **tīġ:**

Gazel 341

Mısra: **14**

Far. Kılıç.

Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül
Ger çalarsañ tīġ ile döndürmez ol
şeydā yüzin

13. **ṭīġ:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Kılıç.
Sen gözi cellāduñ
elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü
ḫançer başuma

tīġ al- el-:

1. **tīġ al- el-:**-*ine*
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline Kılıç Almış.
Dīn ü dil yaġmā idüp
kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü
serdedür

tīġ-i cefā:

1. **tīġ-i cefā:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.
Her dem n'idersüñ
üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir
naẓar yiter

2. **tīġ-i cefā:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola
tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā
çeker

tīġ-i ġamzeñ:

1. **tīġ-i ġamzeñ:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) öldürücü yan bakışının kılıcı.
Dil ḫaste çāk çāk ü
ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre
pāredür

tīġ-i hevā:

1. **tīġ-i hevā:**-*dan*
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu, istek oku/kılıcı.
Ḫaste-dil tīġ-i hevādan
şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan
olmış yatur

tīġ-i kīn ṣalup:

1. **tīġ-i kīn ṣalup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin kılıcını çekmek.
Çünkim öldürdüñ beni
şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i
kīn ṣalup

2. **tīġ-i kīn ṣalup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin kılıcını çekmek.
Ol ṣanem n'eyler daḫi
ebrūlarına çīn ṣalup
Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi
tīġ-i kīn ṣalup

tīġ-i lā-teʾmen:

1. **tīġ-i lā-teʾmen:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güvenilmez Kılıç.
Öldürürdi tīġ-i lā-
teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-
i lā-teḫaf

tīġ-i müjeñ:

1. **tīġ-i müjeñ:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirpiğinin kılıcı.
Tīġ-i müjeñ içün ki dil-
efgārlaruz biz
Dermān aramaz bir niçe
bīmārlaruz biz

2. **tīġ-i müjeñ:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirpik kılıcı.
Tīġ-i müjeñ öldürse
ḫalāṣ eylese bārī

Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz

tīġ-i müjgānuñla:

1. **tīġ-i müjgānuñla:**-*uñ, -la*

Gazel 18

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mec. Sevgilinin kirpiğinin okları.

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde zaḥm-ı pinhānum saña

tīġ-i tābnāk:

1. **tīġ-i tābnāk:**

Gazel 93

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak Kılıç.

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce tīġ-i tābnāk
Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler

tīġ-i tīz:

1. **tīġ-i tīz:**

Gazel 24

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keskin kılıç.

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña

tīġ-i ʿuryān:

1. **tīġ-i ʿuryān:**

Gazel 109

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalın kılıç, kınından çıkmış kılıç.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭıf gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

tīġüñle:

1. **tīġüñle:**-*üñ, -(i)le*

Gazel 1

Mısra: **11**

Kılıç.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

ṭılısm:

1. **ṭılısm:**

Gazel 130

Mısra: **11**

Büyü, sihir, muska.

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

tīmār:

1. **tīmār:**

Gazel 159

Mısra: **2**

Ar. Tedavi, iyileştirme.

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

tīr:

1. **tīrin:**-*i, -n*

Gazel 33

Mısra: **5**

Ok. || Sevgilinin kirpikleri.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

2. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*

Gazel 79

Mısra: **7**

(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.

Çün saʿādet sehmidür tīrüñ naṣīb olur diyü
Ḳaşlaruñ yayın görüp cān ile dil ḳurbān olur

3. **tīri:**-*i*

Gazel 118

Mısra: **8**

(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.

İy kemān-ebrū neden kār itmez āhum göñlüñe
Çünki pertāb eylesem ol tīri mermerden geçer

4. **tīr:**

Gazel 147

Mısra: **9**

(Fars.) Ok.

Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

5. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 166
Mısra: **2**
(Sevgilinin yan bakış) oku.
İy kemān-ebrū beni ġam zaḥmı giryān eylemez
Cānuma işler geçer tīrüñ hemīn ḳan eylemez

6. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 235
Mısra: **1**
(Sevgilinin yan bakış) oku.
Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger tīrüñ senüñ
Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ

7. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 235
Mısra: **6**
(Sevgilinin yan bakış) oku.
Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına āşiyān olmaġ içün
Cismümi āḫir neyistān eyledi tīrüñ senüñ

8. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 236
Mısra: **4**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.
Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ

9. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 237
Mısra: **14**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ kemān olsa n'ola
Cānına görseñ ki ne işler geçer tīrüñ senüñ

10. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 238
Mısra: **8**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.
İy kemān ebrū n'ola ḳanlar dökerse her ṭaraf
Aġzı ḳanlu bir ḥarāmīdür bugün tīrüñ senüñ

11. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 267
Mısra: **3**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.
Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

12. **tīr:**
Gazel 281
Mısra: **6**
(Fars.) Ok.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

13. **tīrine:**-*ine*
Gazel 354
Mısra: **4**
(Sevgilinin yan bakış) oku.
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

14. **tīr:**
Gazel 371
Mısra: **10**
Ok.
İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām
Ber-nişānam gūyiyā ol tīr ile peykāne ben

15. **tīrin:**-*in*
Gazel 378
Mısra: **11**
Ok. || *Sevgilinin kirpikleri.*
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

16. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 386
Mısra: **3**
Ok. || *Sevgilinin kirpikleri.*
Tīrüñ geçüp cigerden akıtdı gerçi ḳanum
Luṭf eyle geç geçenden ol mā-cerāyı añma

tīr ü kemāndan:

1. **tīr ü kemāndan:**
Gazel 82
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok ve yay.

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup eyler hemīşe āh
Meydān-ı ġamda tīr ü kemāndan ḫaber virür

tīr ü peykān:

1. **tīr ü peykān:**

Gazel 85

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok ve okun ucundaki temren.

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

tīre:

1. **tīredür:**-*dür*

Gazel 18

Mısra: **3**

Bulanık, kara, karanlık.

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

2. **tīre:**

Gazel 283

Mısra: **1**

(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

3. **tīre:**

Gazel 318

Mısra: **11**

(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur tīre
Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından

4. **tīredür:**-*dür*

Gazel 364

Mısra: **4**

(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi
Rūzgārum tīredür baḫt-ı siyāhum ser-nigūn

5. **tīre:**

Gazel 394

Mısra: **4**

(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine

tīre-baht-:

1. **tīre-baḫtum:**-*um*

Gazel 104

Mısra: **13**

Kara baht.

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

tīre-baht:

1. **tīre-baḫt:**

Gazel 232

Mısra: **7**

Kara baht.

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḥāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

tīre-dil:

1. **tīre-dildür:**-*dür*

Gazel 339

Mısra: **1**

Gamgin, kederli, melûl.

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

tīre-dil ḳal:

1. **tīre-dil ḳal:**-*du, -m-dum*

Gazel 59

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin karanlıklar içinde kalması.

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd
Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd

tīre-i baht-:

1. **tīre-i baḫt-:**-*um*

Gazel 92

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara Baht.

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim

Aşılup şaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür

tīre-i dildür:

1. **tīre-i dildür:**-*dür*
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fesatlık yapmak, kötülük işlemek.

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

tīre-rūzgāre:

1. **tīre-rūzgāre:**
Gazel 386
Mısra: **7**
Kara baht.

Şūrīde-ṭāliʿümde ben tīre-rūzgāre
Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma

tīre-şām:

1. **tīre-şām:**
Gazel 337
Mısra: **2**
Karanlık,bulanık akşam.

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün

tīr-i āh-:

1. **tīr-i āh-:**-*-um, --dan*
Gazel 152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah kılıcı. II Aşığın ahı keskin bir kılıca benzetilmiş.

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

tīr-i āh:

1. **tīr-i āh:**-*um, -dan*
Tahmis 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh oku.

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten
Tīr-i āhumdan iñen ġāfil yürür beñzer ki ben

tīr-i bārān:

1. **tīr-i bārān:**-*uñ, -la*
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok yağmuru.

İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ
Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ

tīr-i ciger-dūz-:

1. **tīr-i ciger-dūz-:**-*i-uñ*
Gazel 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer delen ok.

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde
Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur

tīr-i ġamdan:

1. **tīr-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü okları.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

tīr-i ġamze:

1. **tīr-i ġamze:**-*ñ*
Gazel 241
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakış oku.

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün
Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ

tīr-i ġamzeñ:

1. **tīr-i ġamzeñ:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamze oku.

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

tīr-i heves:

1. **tīr-i heves:**

Gazel 179

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heves oku.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

tīr-i müjen:

1. **tīr-i müjen:**-*n*

Gazel 51

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kirpik oku.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

tīr-i müjeñden:

1. **tīr-i müjeñden:**-*ñ, -den*

Gazel 22

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kirpik okları.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña

tīr-i müjgān:

1. **tīr-i müjgān:**

Gazel 209

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik okları.

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf

2. **tīr-i müjgān:**-*uñ, -la*

Murabba 1

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kirpik okları.

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden
Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden

tīr-i müjgāndan:

1. **tīr-i müjgāndan:**-*i, -dan*

Gazel 2

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kirpik okları.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

2. **tīr-i müjgāndan:**-*dan*

Gazel 2

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kirpik okları.

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım
Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol tīr-i müjgāndan cüda

tīr-i müjgānı:

1. **tīr-i müjgānı:**-*ı*

Gazel 39

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik okları.

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst

tīr-i peykān-:

1. **tīr-i peykān-:**-*-dan*

Gazel 145

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kirpiğinin oku.

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña
Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar

tīşe:

1. **tīşe:**

Gazel 191

Mısra: **6**

Far. Balta, keser.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş

tīşe-i đarb:

1. **tīşe-i đarb:**

Gazel 89

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazma darbeleri.

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan

Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar

tīz:

1. **tīz:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Hemen, çabuk.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

2. **tīz:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Çabucak, hızlıca,derhal, hemen.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā

3. **tīz:**
Gazel 131
Mısra: **4**
"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider

4. **tīz:**
Gazel 427
Mısra: **9**
Tez, çabuk.
Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini

tīz eylemez:

1. **tīz eylemez:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acele etmez.
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

toġ-:

1. **ṭoġar:**-*ar*
Gazel 54
Mısra: **11**
Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

2. **ṭoġdı:**-*dı*
Gazel 403
Mısra: **8**
Doğmak, ortaya çıkmak.
Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine

3. **ṭoġmadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 416
Mısra: **3**
Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

tog:

1. **ṭoġdı:**-*dı*
Gazel 80
Mısra: **3**
(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.
Dün ṭoġdı dünla bu idi māh-ı münīri gör
Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur

2. **ṭoġar:**-*ar*
Gazel 326
Mısra: **6**
(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.
Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken
Ne ṭoġar māh-ı felekden ne biter şimşāddan

3. **ṭoġdı:**-*dı*
Gazel 356
Mısra: **7**
Doğmak, görünmek, tecelli etmek.
Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün ṭoġdı başuma
Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan

4. **ṭoġdı:**-*dı*
Gazel 392

Mısra: **3**

Doğdu.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

<u>ṭoġma-:</u>

1. **ṭoġmasun:**--*sun*

Gazel 203

Mısra: **7**

Doğmasın.

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

<u>toġra-:</u>

1. **ṭoġrarum:**-*rum*

Gazel 417

Mısra: **11**

Doğranmak, parçalanmak, parça parça edilmek, kesilip parçalanmak.

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına

<u>toġrı:</u>

1. **ṭoġrıyam:**-*y*, -*am*

Gazel 21

Mısra: **3**

Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II Hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakîkat .

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

2. **ṭoġrı:**

Gazel 28

Mısra: **11**

...doğru, tarafına.

Serv-i nāzumdan virüp ṭoġrı ḫaber
Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā

3. **ṭoġrı:**

Gazel 135

Mısra: **9**

Dosdoğru.

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

4. **ṭoġrı:**

Gazel 177

Mısra: **2**

Doğru.

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz
Billāh ṭoġrı söyle diye hem degül miyüz

<u>ṭoġrıl-:</u>

1. **ṭoġrılsa:**-*sa*

Gazel 101

Mısra: **9**

Bir yere doğru yönelmek, teveccüh etmek.

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

2. **ṭoġrılduġınca:**

Gazel 278

Mısra: **3**

Doğrultmak.

Ḫadengüñ sīneme ṭoġrılduġınca
Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil

<u>toġru:</u>

1. **ṭoġru:**

Gazel 20

Mısra: **1**

Doğru, düzgün.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

2. **ṭoġrusı:**-*sı*

Gazel 24

Mısra: **14**

Doğruyu söylemek gerekirse, gerçek şu ki.

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur şāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

3. **ṭoġru:**

Gazel 25

Mısra: **4**

...a/e doğru.

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

4. **ṭoġru:**

Gazel 40

Mısra: **12**

Doğru sözlü, dürüst.

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

5. **ṭoġruyam:**-*y, -am*
Gazel 248
Mısra: **7**
Doğru, düzgün.
Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim ṭoġruyam
Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ

<u>toġruluġ:</u>

1. **ṭoġruluġ:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Doğruluk; doğru hareket etme, dürüstlük, sıdk.
Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
Ṭoġruluġ ile sevmişem ol serv-ḳāmeti

<u>tokın-:</u>

1. **ṭokınurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 243
Mısra: **2**
Dokunmak, değmek.
Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ

2. **ṭoḳınduñ:**-*duñ*
Gazel 247
Mısra: **9**
Dokunmak, değmek; ilişkin, ilgili olmak.
Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

<u>toḳındukca:</u>

1. **ṭoḳındukca:**
Gazel 191
Mısra: **6**
Dokunmak ll değmek.
Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş

<u>tokuz:</u>

1. **ṭoḳuz:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Dokuz.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

<u>tol:</u>

1. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **3**
Dolmak, doldurmak, birikmek.
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña

2. **ṭolmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 61
Mısra: **7**
Dolmak, dolup taşmak.
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd

3. **ṭolup:**-*up*
Gazel 119
Mısra: **2**
Dolmak, dolup taşmak.
V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

4. **ṭolmış:**-*mış*
Gazel 143
Mısra: **3**
Dolmak.
Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter

5. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 157
Mısra: **1**
Dolmak.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

6. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 190
Mısra: **14**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.
Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim

Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

7. **ṭolar:**-*ar*

Gazel 191

Mısra: **8**

Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

8. **ṭoldı:**-+*dı*

Gazel 198

Mısra: **7**

(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ

9. **ṭoldı:**-*du*

Gazel 273

Mısra: **5**

Doldu.

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

10. **ṭoldıysa:**--*dı, --y, --sa*

Gazel 285

Mısra: **15**

Dolmak, birikmek, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

11. **ṭolup:**-*up*

Gazel 325

Mısra: **11**

Dolmak.

Egerçi ʿīd ile ālem ṭolup şādī gidüpdür ġam
Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın

12. **ṭolu:**-*u*

Gazel 335

Mısra: **1**

(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak // Tamamlanmak.

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

13. **ṭoldı:**-*dı*

Gazel 359

Mısra: **10**

(Bir duygu ile her yer) dolmak, kaplanmak.

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge şoḥbetdür bugün

14. **ṭolmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 395

Mısra: **11**

Dolmak.

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

15. **toldı:**-*dı*

Gazel 396

Mısra: **4**

Dolmak.

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf zevḳ ü temāşādan yine

16. **ṭoldı:**-*dı*

Gazel 396

Mısra: **14**

Dolmak.

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

17. **ṭoldı:**-*dı*

Gazel 440

Mısra: **1**

Dolmak.

Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi
ʿIşḳ şaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi

18. **ṭolmaduḳ:**-*ma, -duḳ*

Gazel 443

Mısra: **5**

Dolmak, dolup taşmak.

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ zevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

19. **ṭolmasun:**-*ma, -sun*

Tahmis 3

Mısra: **11**

T. Birikmek, bir araya gelmek.

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

ṭol-:

1. **ṭoldı:**-*dı*

Gazel 25

Mısra: **5**

Birikmek, bir araya gelmek.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

2. **ṭolalı:**-*alı*

Gazel 212

Mısra: **9**

Bir duygu insanın içini, gönlünü kaplamak, sarmak.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile
Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf

3. **ṭola:**-*a*

Gazel 270

Mısra: **3**

Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ger ḫūr-ı ʿayn ile ṭola cennet gibi cihān
Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel

ṭola:

1. **ṭolaşurken:**-*ş, -ur, -ken*

Gazel 20

Mısra: **11**

Dolaşmak, temaşa etmek.

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

2. **ṭolanup:**-*n, -up*

Gazel 50

Mısra: **7**

Bir şeyin etrafında gezinmek, dolaşmak.

Sögme kūyūñı ṭolanup geçene
Kerem eyle begüm geçenden geç

ṭola-:

1. **ṭolayaldan:**-*yal, -dan*

Gazel 407

Mısra: **9**

Doladığından beri.

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

ṭōlāb-:

1. **ṭōlāba:**

Gazel 88

Mısra: **2**

Su değirmeni.

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer

ṭōlāb:

1. **ṭōlāb:**

Gazel 156

Mısra: **8**

Su değirmeni.

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına
Bu hevā ile olur bennā göñül ṭōlāb göz

ṭolan:

1. **ṭolanurken:**-*ur, -ken*

Gazel 56

Mısra: **3**

Dolanmak, gezmek.

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

2. **ṭolanmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 214

Mısra: **12**

(bir şeyin etrafında) dönmek, dolaşmak.

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

3. **ṭolanup:**-*(u)p*

Gazel 341

Mısra: **1**

Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin

Lāle seyr eylerdi yārüm ben
anuñ zībā yüzin

4. **ṭolan:**
Gazel 364
Mısra: **13**
Dolanmak, dolaşmak.
Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḥidür sevmez sükūn

<u>ṭolan-:</u>

1. **ṭolanan:**-*an*
Gazel 90
Mısra: **3**
Dolanmak, dolaşmak.
Ḳorḳusuz başdur ṭolanan genc-i ḥüsnüñ iy perī
Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar

2. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 148
Mısra: **7**
Dolanmak, bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

3. **ṭolansun:**-*sun*
Gazel 295
Mısra: **5**
Dolanmak, dolaşmak, gezmek.
Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

4. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 379
Mısra: **1**
Dolanmak, dolaşmak.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

5. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 422
Mısra: **5**
Dolanmak, dolaşmak.
Ben fiġān itdükce kūyuñ ṭolanur şeydā göñül
Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī

6. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 428
Mısra: **7**
Dolanmak, dolaşmak.
İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ ṭolanur
Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḥi māhiyyeti

7. **ṭolanup:**-*up*
Gazel 436
Mısra: **7**
Dolanmak, dolaşmak.
Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni

<u>ṭolaş:</u>

1. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 74
Mısra: **9**
Dolaşmak ǁ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.
Göñlüm ṭolaşur silsile-i zülfüñe ġāyet
Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler

2. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 278
Mısra: **5**
Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.
Şaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

3. **ṭolaşaldan:**-*aldan*
Gazel 294
Mısra: **5**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline
Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum

4. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 321
Mısra: **5**
Dolaşmak ǁ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.
Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram
Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün

5. **ṭolaşsa:**-*şa*

Gazel 360

Mısra: **11**

Bir şeyin çevresine sarılmak, bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.

Gönlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin

<u>tolaş-:</u>

1. **ṭolaşurlarsa:**

Gazel 291

Mısra: **5**

Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa şaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

2. **ṭolaşdı:**-*dı*

Gazel 366

Mısra: **3**

Birbirine geçip karışmak. II Bağlanmak, gönül vermek.

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

<u>tolaşdı:</u>

1. **ṭolaşdı:**

Gazel 382

Mısra: **11**

Dolaşmak, ilişmek, saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek.

Müşgīn şaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih

<u>ṭoldur-:</u>

1. **ṭoldurdı:**-*dı*

Gazel 214

Mısra: **7**

Doldurmak.

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı
Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf

<u>ṭolı:</u>

1. **ṭolı:**

Gazel 20

Mısra: **8**

İçkiyle doldurulmuş kadeh.

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

<u>ṭolıp-:</u>

1. **ṭolıpdur:**--*dur*

Gazel 203

Mısra: **7**

Dolmak, dolup taşmak.

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ

<u>ṭolu:</u>

1. **ṭolu:**

Gazel 141

Mısra: **3**

Bir şey ile dolu olan II. Şarap.

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

2. **ṭolunuñ:**-*nuñ*

Gazel 152

Mısra: **12**

Dolu.

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

3. **ṭolu:**

Gazel 154

Mısra: **12**

Bir şey ile dolmuş olma.

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

4. **ṭolu:**

Gazel 156

Mısra: **2**

Bir şey ile dolu olan.

İy ḫayālüñ şāhına me’vā gönül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

5. **ṭolu:**

Gazel 206

Mısra: **11**

Bir şey ile dolmuş olan.

Sāḳiyā devri ḳo billāh ṭolu şun baña kim

Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ

6. **ṭolular:**-*lar*

Gazel 223

Mısra: **12**

Bir duygunun etkisi altında.

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline
Mest oldı lāle ṭolular içer çanaḳ çanaḳ

7. **ṭoludur:**-*dur*

Gazel 249

Mısra: **11**

Bir şey ile dolmuş olma.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

8. **ṭolu:**

Gazel 293

Mısra: **16**

Bir şey ile dolmuş olan.

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan şancır şanasın ṭolu peykāndur gözüm

9. **ṭolu:**

Gazel 300

Mısra: **1**

Dolmuş hâlde olan, kadeh.

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem

10. **ṭoludur:**-*dur*

Gazel 389

Mısra: **12**

Dolu.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

11. **ṭolu:**

Gazel 391

Mısra: **10**

Dolu.

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile

12. **ṭolu:**

Gazel 418

Mısra: **11**

Dolu.

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice

<u>tolu iç:</u>

1. **ṭolu iç:**-*üp*

Gazel 56

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu (içi içki ile doldurulmuş kadeh) içmek.

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ
Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ

<u>tolu iç-:</u>

1. **ṭolu iç-:**--*üp*

Gazel 165

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmek, sarhoş olmak.

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

<u>tolu şun:</u>

1. **ṭolu şun:**

Gazel 224

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçilecek bir şeyi kadehle sunmak.

Gül eyyāmıdur sāḳiyā ṭolu şun
Bu mevsimde kişi melāmet gerek

<u>tona:</u>

1. **ṭonanup:**-*n, -up*

Gazel 32

Mısra: **6**

Güzel elbiseler giymek, süslenmek.

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül
Giyinüñce ṭonanup cāme-i zer leb-ber-leb

<u>tonat:</u>

1. **ṭonatdum:**-*du, -m*

Gazel 366

Mısra: **5**

Giydirip donatmak.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

ṭonuḳ:

1. **ṭonuḳ:**
Gazel 137
Mısra: **4**
Cansız, ruhsuz.
Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı
Göñül āyīnesi ṭonuḳ görinür

ṭop:

1. **ṭopın:**-*ı, -n*
Gazel 7
Mısra: **11**
Top, çevgan topu.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **ṭopın:**-*ı, -n*
Gazel 7
Mısra: **11**
Top, çevgan topu.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **ṭop:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

4. **ṭop:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Çevgân oyununda kullanılan top, guy; yuvarlak nesne, küre.
ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña

5. **ṭop:**
Gazel 24
Mısra: **11**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña

6. **ṭop:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

7. **ṭop:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

8. **ṭopa:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **6**
Top, çevgan topu, guy.
ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

9. **ṭop:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Top, çevgan topu, guy.
Çerḫ bir fīrūze ṭop altunlu çevgāndur hilāl
İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd

10. **ṭop:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy. || Yuvarlak nesne, küre.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

11. **ṭop:**
Gazel 151
Mısra: **6**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy. ll Aşığın feda etmeye hazır olduğu başı.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

12. **ṭopa:**-*a*
Gazel 179
Mısra: **6**
Top, çevgan topu, guy.

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

13. **ṭop:**
Gazel 216
Mısra: **6**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

14. **ṭop:**
Gazel 336
Mısra: **8**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

15. **ṭop:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Top, çevgan topu, guy.
Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben
Ḳomazam ṭop itmeyince başum ol çevgāne ben

16. **ṭop:**
Gazel 414
Mısra: **11**
Top, çevgan topu, guy.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

17. **ṭop:**
Gazel 444
Mısra: **11**
Yuvarlak nesne, küre.
Her ṭarafdan ṭop olur biñ baş şaçuñ çevgānına
ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri

<u>ṭop idüp:</u>

1. **ṭop idüp:**-*üp*
Gazel 40
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.
Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı
Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst

<u>ṭop it-:</u>

1. **ṭop it-:**--*di*
Gazel 166
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez

<u>ṭop itme-:</u>

1. **ṭop itme-:**-*ye*
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başın gövdeden ayrılması. II Bir şey uğruna can vermek.
ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye
Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ

<u>ṭop ü çevgān:</u>

1. **ṭop ü çevgān:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top ve ucu eğri değnek (ile oynan bir oyun).
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

<u>ṭopraġ:</u>

1. **ṭopraġı:**-*ı*
Gazel 130
Mısra: **18**
Toprak.
Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

2. **ṭopraġı:**-*ı*
Gazel 345
Mısra: **3**
1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey

bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.

Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

3. **ṭopraġ:**

Gazel 408

Mısra: **7**

Toprak.

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma

4. **ṭopraġın:**-*ı, -n*

Taştir 1

Mısra: **19**

Toprak (şairin, âşığın ölünce gömüldüğü toprak).

Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ
Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu

toprak:

1. **ṭopraḳ:**

Gazel 35

Mısra: **7**

Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle ṭopraḳ düşevüz
Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup

2. **ṭopraḳ:**

Gazel 143

Mısra: **14**

Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

3. **ṭopraḳ:**

Gazel 252

Mısra: **2**

1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

4. **ṭopraḳ:**

Gazel 306

Mısra: **14**

Toprak.

Yār ayaġına
Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet
ṭopraḳ olmadın tenüm

toptolu:

1. **ṭopṭolu:**

Gazel 154

Mısra: **4**

Dopdolu.

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

2. **ṭopṭolu:**

Gazel 293

Mısra: **1**

(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Sāḳiyā ʿaks-i lebüñle ṭopṭolu ḳandur gözüm
Var ise bezm-i belāda cām-ı hicrāndur gözüm

3. **ṭopṭolu:**

Gazel 394

Mısra: **6**

Dopdolu.

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

toy:

1. **ṭoyınca:**-*ınca*

Gazel 11

Mısra: **7**

Kanmak, tatmin olmak.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı bana

2. **ṭoyınca:**-*ınca*

Gazel 11

Mısra: **7**

Doyana kadar, doyasıya.

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide yüzin ṭoyınca görmeyem

Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

3. **ṭoydı:**-*dı*

Gazel 443

Mısra: **10**

Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hâle gelmek.

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ ger bu kez olsam ḫalāṣ
Ḫūn-ı ġamdan ṭoydı göñlüm iştihāsı ḳalmadı

toyınca:

1. **ṭoyınca:**

Gazel 341

Mısra: **4**

Doyana kadar, doyasıya.

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

toz:

1. **tozını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 42

Mısra: **5**

Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak. II Sevgilinin ayağının izinin tozu.

Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

2. **toz:**

Gazel 143

Mısra: **14**

Bir tür kimyevi gübre.

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter

3. **tozına:**-*ı, -n, -a*

Gazel 338

Mısra: **8**

(Atın ayağının) tozu (At hızla giderken ayağından çıkan toz bağlamında.).

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̱ār içün

4. **tozına:**-+*ı, -+(ñ)a*

Gazel 355

Mısra: **13**

(Sevgili'nin/güzelin) yürüdüğü yolun tozu-ṭoprağı.

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken

5. **tozına:**-+*ı, -+(ñ)a*

Gazel 362

Mısra: **9**

(Sevgili'nin/güzelin) yürüdüğü yolun tozu-ṭoprağı.

Naḳd-i cānum ḳo nis̱ār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

6. **tozlu:**-*lu*

Gazel 376

Mısra: **10**

İnce un halinde toprak, zerre.

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm
Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru tozlu kemāndur bu

7. **tozını:**-*ını*

Gazel 408

Mısra: **8**

Toz, toprak.

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma

8. **tozına:**-*ı, -na*

Gazel 433

Mısra: **5**

Toz.

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ tozına beni
Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri

9. **tozına:**-*ı, -n, -a*

Tahmis 3

Mısra: **15**

İnce un halinde toprak, zerre.

Ben ayaġuñ tozına cānum nis̱ār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol ṣeydāyı gör

tozlar kopar-:

1. **tozlar ḳopar-:**

Gazel 198

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz kaldırmak.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫatṭ

ṭūbā:

1. **ṭūbā:**

Gazel 46

Mısra: **7**

Tuba. II Cennetteki bir ağaç.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

2. **ṭūbā:**

Gazel 46

Mısra: **7**

Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç ‖ güzelin boyu.

Göricek reftāruñı baş egdi Ṭūbā n'eylesün
Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫs

3. **ṭūbā:**

Gazel 82

Mısra: **12**

Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II Sevgilinin boyu III Gölge salan, koruyucu.

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

ṭūb-ı micmer:

1. **ṭūb-ı micmer:**

Gazel 44

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Micmer topları.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

ṭudak:

1. **ṭudaġuñ:**-*uñ*

Gazel 333

Mısra: **1**

Dudak II sevgilinin dudağı.

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen
Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen

ṭūfān:

1. **ṭūfān:**

Gazel 85

Mısra: **1**

Çok şiddetli şekilde yağarak her yeri sular altında bırakan yağmur. || Nuh tufanı.

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdüginçe ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

2. **ṭūfāna:**-*a*

Gazel 415

Mısra: **9**

Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.

Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

ṭūfān olur:

1. **ṭūfān olur:**

Gazel 78

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tufan kopması, yağmurun her yeri kaplayacak kadar çok yağması.

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur

ṭūfān-ı āfet:

1. **ṭūfān-ı āfet:**

Gazel 109

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela tufanı, bela yağmuru.

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur

ṭūfān-ı eşk:

1. **ṭūfān-ı eşk:**

Gazel 209

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı tufanı.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

tūġ-ı mücevher:

1. **tūġ-ı mücevher:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevherli tuğu.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ
Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ

tuḥfe:

1. **tuḥfe:**
Gazel 188
Mısra: **12**
(Ar.) Armağan, hediye.
Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

tuḥfe vir-:

1. **tuḥfe vir-:**-*em*
Gazel 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hediye vermek, armağan etmek.
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

tūmār ü dīvān:

1. **tūmār ü dīvān:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Divan ve kağıt.
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḥs

2. **tūmār ü dīvān:**
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Divan ve kağıt.
Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim
Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḥs

tuʿme:

1. **ṭuʿmesin:**-*si, -n*
Gazel 27
Mısra: **14**
Yiyecek, azık, yem.
Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

tur:

1. **ṭurırsañ:**-*ır, -sa, -ñ*
Gazel 18
Mısra: **12**
(Sözünde) durmak.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

2. **ṭurup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **6**
Ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek.
Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

3. **ṭura:**-*a*
Gazel 51
Mısra: **11**
Ayakta kalmak. II Katlanmak, dayanmak.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

4. **ṭurup:**-*up*
Gazel 93
Mısra: **4**
Bir iş yapmak için harekete geçmek.
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

5. **ṭurup:**-*up*
Gazel 184
Mısra: **3**
Durmak, bulunmak.
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

6. **ṭurmışam:**-*mış, -am*
Gazel 225
Mısra: **7**
Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya ṭurmışam
Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek

7. **ṭura:**-*a*

Gazel 360

Mısra: **9**

-a, -e, -o, -ö eki alan fiilerle " devamlılık" anlamında kullanılır.

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup ṭura
Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin

8. **ṭurursın:**-*ur, -sın*

Gazel 429

Mısra: **8**

Durmak, beklemek.

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

<u>tur-:</u>

1. **ṭurup:**-*up*

Gazel 233

Mısra: **3**

Durmak.

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ

2. **ṭurur:**-*(u)r*

Gazel 285

Mısra: **9**

Ayakta durmak.

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

3. **ṭursun:**-*sun*

Gazel 362

Mısra: **3**

Belli bir durumda süreklilik göstermek, devam etmek.

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

4. **ṭurmaz:**-*maz*

Gazel 396

Mısra: **11**

Durmaz.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

5. **ṭura:**-*a*

Gazel 405

Mısra: **14**

Ayağa kalkmak.

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine

<u>turaġ:</u>

1. **ṭuraġı:**-*ı*

Gazel 208

Mısra: **1**

Yer, mekân.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

2. **ṭuraġı:**-*ı*

Gazel 252

Mısra: **2**

Yer, mekân.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprak olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

<u>turduġı yir:</u>

1. **ṭurduġı yir:**-*de*

Gazel 56

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durduğu, bulunduğu yer.

ʿArż-ı ḫāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle
Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ

<u>turduk:</u>

1. **ṭurduḳda:**-*da*

Gazel 352

Mısra: **5**

Durmak.

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

<u>türk:</u>

1. **türk-i:**--*i*

Gazel 89

Mısra: **10**

Güzel, civan.

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden
Fitneye bāʿi<u>ş</u> cezā ol türk-i ser-ḫoşdan çıḳar

2. **türk:**

Gazel 318

Mısra: **7**

Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

türk-:

1. **türk-i:**

Gazel 108

Mısra: **1**

Türk.

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur
Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur

türk-i hūn-rīz:

1. **türk-i ḫūn-rīz:**

Gazel 165

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan döken Türk. II Sevgilinin kan dökücü gözleri.

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez

türk-i ser-hōş:

1. **türk-i ser-ḫōş:**-*dan*

Tahmis 1

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş Türk.

Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i ser-ḫōşdan çıḳar
Ḳatlüme ḳaṣd eyleyelden ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst

turma:

1. **ṭurma:**

Gazel 110

Mısra: **6**

"Durmadan, devamlı" anlamında zarf.

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı
Nāz eyle imdi ṭurma ki nāzuñ baña geçer

2. **ṭurmayup:**-*y, -up*

Gazel 237

Mısra: **11**

Durmadan, devamlı.

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

3. **ṭurma:**

Gazel 238

Mısra: **3**

Durma, bekleme.

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

ṭurmadan:

1. **ṭurmadan:**

Gazel 243

Mısra: **6**

Durmadan II sürekli olarak.

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

2. **ṭurmadan:**

Gazel 293

Mısra: **16**

Durmadan II sürekli olarak.

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm

3. **ṭurmadan:**

Gazel 349

Mısra: **9**

Durmadan II sürekli olarak.

Cānuma geçdi bu göñlüm zaḥmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

4. **ṭurmadan:**

Gazel 407

Mısra: **6**

Durmadan II sürekli olarak.

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

turmaġ:

1. **ṭurmaġ:**

Gazel 249

Mısra: **7**

Durmak.

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün

Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni
lāl eyledüñ

ṭurmaz:

1. **ṭurmaz:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Devamlı, durmaksızın, sürekli.
Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline
Dest-i ḥayretle başın ṭurmaz döger miskīn meges

2. **ṭurmaz:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Aralıksız, sürekli, durmaksızın.
Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf

3. **ṭurmaz:**
Gazel 278
Mısra: **5**
Durmadan, devamlı.
Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

4. **ṭurmaz:**
Gazel 393
Mısra: **7**
Devamlı, durmaksızın.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

ṭurre:

1. **ṭurre:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.
Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

2. **ṭurredür:**-*dür*
Gazel 287
Mısra: **11**
Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.
Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm

3. **ṭurre:**
Gazel 382
Mısra: **9**
Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.
Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

turur:

1. **ṭurur:**
Gazel 102
Mısra: **13**
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker

2. **ṭurur:**
Gazel 322
Mısra: **3**
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

ṭut:

1. **ṭutsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 40
Mısra: **1**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
İy perī ṭutsañ n'ola gün gibi devrānı dürüst
Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst

2. **ṭutsam:**-*sa, -m*
Gazel 141
Mısra: **2**
Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

3. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 162
Mısra: **13**
Çevirmek, yönelmek.
Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

4. **ṭutsam:**-*sam*

Gazel 179

Mısra: **2**

Tutmak.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

5. **ṭut:**

Gazel 181

Mısra: **6**

Tutmak.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

6. **ṭut:**

Gazel 192

Mısra: **1**

Uymak; kabul etmek.

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ
Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ

7. **ṭutupdur:**-*up*, -*dur*

Gazel 196

Mısra: **7**

Ele geçirmek.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

8. **ṭutup:**-*up*

Gazel 198

Mısra: **5**

Çevirmek, yönlendirmek.

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ

9. **ṭutdum:**-*du*, -*m*

Gazel 211

Mısra: **9**

Elde etmek, sahip olmak, edinmek.

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

10. **ṭutar:**-*ar*

Gazel 232

Mısra: **10**

Elde bulundurmak, ele almak.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine
Saña ṣunmaġa ṭutar elde gül-i ter kākülüñ

11. **ṭutar:**-*ar*

Gazel 252

Mısra: **13**

1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ

12. **ṭutsam:**-*sa*, -*m*

Gazel 270

Mısra: **11**

Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü maḥbūbdan güzel

13. **ṭutsun:**-*sun*

Gazel 304

Mısra: **6**

Tutmak.

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm

14. **ṭutmışdur:**-*mışdur*

Gazel 306

Mısra: **10**

Zaptetmek, ele geçirmek, kuşatmak.

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān ü şīvenüm

15. **ṭutdı:**-*dı*

Gazel 327

Mısra: **3**

Bürümek, bezemek, kaplamak.

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

16. **ṭutdı:**-*dı*

Gazel 341

Mısra: **5**

(Yolunu) tutmak.

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan

Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile
deryā yüzin

17. **ṭutsa:**-*sa*
Gazel 342
Mısra: **7**
Kaplamak, sarmak.
Bāġbān-ı zülf etek
ṭutsa n'ola altında kim
Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden
sīb-i ẕeḳan

18. **ṭut:**
Gazel 357
Mısra: **12**
(Sözünü) tutmak.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil
gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol
bāzārdan

19. **ṭutarken:**-*ar, -ken*
Gazel 359
Mısra: **13**
Tutmak.
Ter ṭutarken bāde-i
ṣāfī dimāġı gül gibi
İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı
ġayretdür bugün

20. **ṭutarduñ:**-*ardun*
Gazel 411
Mısra: **9**
Elle kavramak, tutmak, eline almak.
Dōstum
hercāʿī olmasañ ṭutarduñ ʿālemi
Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler
Kaʿbe'ye

21. **ṭutmış:**-*mış*
Gazel 412
Mısra: **8**
Tutmak, kapatmak. Yolu tutmak.
Görinür ḥalḳa-i zülfüñ
içinden pertev-i ḥüsnüñ
Ṣanasın māh-ı tābāndur ki ṭutmış
çevresin hāle

22. **ṭutdı:**
Gazel 413
Mısra: **13**
Tutmak.
İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i
zebānum ṭutdı hep
Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel
berü dīvānuma

23. **ṭutmış:**-*mış*
Gazel 416
Mısra: **5**
Tutmak.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ
kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ
gerekdür ḳanına

24. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 446
Mısra: **2**
Kaplamak, doldurmak.
Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ
odınuñ şererleri

<u>ṭut-:</u>

1. **ṭutaram:**-*ar, -am*
Gazel 139
Mısra: **4**
Tutmak.
Ol ġamze vü ebrū ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi oḳ ü yaya
ber-ā-ber

2. **ṭutaram:**-*ar, -am*
Gazel 140
Mısra: **7**
Tutmak.
Dil ġamzeñe ḳarşu
ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise meydāna
ber-ā-ber

3. **ṭutsa:**-*sa*
Gazel 178
Mısra: **9**
Kaplamak, çevresini sarmak.
Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi
eşʿārımuz n'ola
Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ
degül miyüz

4. **ṭutup:**-*up*
Gazel 245
Mısra: **2**
Ele almak, elde bulundurmak, tutmak.
Leb-i laʿlüñe el
uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi
külehüñ

5. **ṭutaram:**-*ar, -am*
Gazel 276
Mısra: **5**
Ele almak, elde bulundurmak.
Ġamzeler tīġin
çekerseñ ṭutaram boynum revān

Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

6. **ṭutsa:**-*sa*

Gazel 353

Mısra: **12**

Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

7. **ṭutdı:**-*dı*

Gazel 386

Mısra: **9**

Saymak, kabul etmek.

Çün defterüñ
Muʿīdī sūz ile ṭutdı şöhret
Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī aña

8. **ṭutdı:**-*dı*

Gazel 447

Mısra: **14**

Saymak, kabul etmek.

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

<u>tutan:</u>

1. **ṭutan:**

Gazel 372

Mısra: **11**

Durumda kalmasını sağlamak.

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı ṭutan
Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn

<u>tutayın:</u>

1. **ṭutayın:**

Gazel 165

Mısra: **9**

Tutayım.

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

<u>tutdı:</u>

1. **ṭutdı:**-*/dı*

Gazel 238

Mısra: **6**

1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

<u>tūti:</u>

1. **ṭūṭī:**

Gazel 29

Mısra: **11**

Dudu kuşu || Papağan.

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā
Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb

2. **ṭūtīye:**-*y, -e*

Gazel 180

Mısra: **10**

Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline
Eyledüñ ol ṭūtīye gūyā ki āhenden ḳafes

3. **ṭūtī-i:**

Gazel 208

Mısra: **8**

Papağan.

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

4. **ṭūtī:**

Gazel 255

Mısra: **3**

(Fars.) Papağan.

İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

5. **ṭūtīlerüñ:**-*ler, -üñ*

Gazel 430

Mısra: **6**

Papağan.

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp
Kim Mesīh'e beñzemez ṭūtīlerüñ gūyālıġı

<u>tūtī-i:</u>

1. **ṭūtī-i:**

Gazel 188

Mısra: **5**

1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni

Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

2. **ṭūtī-i:**
Gazel 275
Mısra: **2**
1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

<u>ṭūtī-i gūyā-:</u>

1. **ṭūtī-i gūyā-:**-*ya*
Gazel 123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşan papağan.
Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

<u>ṭūtī-i gūyā:</u>

1. **ṭūṭī-i gūyā:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşan papağan.
Diñlemezsin ṭūṭī-i gūyā iken güftārumı
Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ

<u>ṭūṭī-i hindūsitān:</u>

1. **ṭūṭī-i hindūsitān:**-*dur*
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hindistan papağanı.
Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

<u>ṭūtī-i rūhuñ:</u>

1. **ṭūṭī-i rūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül papağanı.
Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdden dirīġ
Ṭuʿmesin ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā

<u>ṭūtī-i ṭabʿ-:</u>

1. **ṭūtī-i ṭabʿ-:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Papağan tabiatlı II Güzel sözler söyleyen kimse.
Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

<u>tütiyā:</u>

1. **ṭūtiyā:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Gözlere şifa veren sürme.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

2. **tūtiyā:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II sevgilinin ayak tozu. || Sevgilinin ayak tozu.
Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker

3. **tūtiyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 162
Mısra: **10**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.
Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ
Şimdengirü tūtiyāyı görmez

4. **ṭūṭiyādur:**-*dur*
Gazel 245
Mısra: **4**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.
İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ

5. **tūtiyā:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Göze çekilen sürme.
Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ

6. **ṭūtiyādur:**-*dur*

Gazel 293

Mısra: **3**

Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.

Ayaġuñ ṭopraġı kim bir ṭūtiyādur cevherī
Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm

7. **tūtiyā:**

Gazel 358

Mısra: **3**

Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Şıfāhān illerin

tutma-:

1. **ṭutmasa:**

Gazel 267

Mısra: **17**

Tutmamak.

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül

tutmak:

1. **ṭutmaḳ:**

Gazel 31

Mısra: **2**

Boydan boya kapatmak.

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

ṭutmaz:

1. **ṭutmaz:**

Gazel 193

Mısra: **5**

Zabt edememek II durduramamak.

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes ṭutmaz ḳarār
Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż

ṭutuş:

1. **ṭutuşup:**-, -*up*

Gazel 245

Mısra: **14**

Tutuşmak II yanmak.

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ

2. **ṭutuşup:**-*up*

Gazel 414

Mısra: **7**

Yanmak.

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

ṭutuş-:

1. **ṭutuşdum:**-*du*, -*m*

Gazel 279

Mısra: **8**

Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. II Aşk ateşiyle yanmak, âşık olmak.

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

2. **ṭutuşam:**-*am*

Gazel 304

Mısra: **11**

Yanmak.

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

tüvānger:

1. **tüvānger:**

Gazel 411

Mısra: **16**

Zengin, güçlü, iktidar sahibi.

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

tuy:

1. **ṭuymadan:**-*ma*, -*dan*

Gazel 3

Mısra: **14**

Duymak.

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

2. **ṭuymadan:**-*ma*, -*dan*

Gazel 3

Mısra: **14**

Duymak; hissetmek, anlamak.

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün
Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā

3. **ṭuymadum:**-*ma, -du, -m*

Gazel 13

Mısra: **5**

Duymak; hissetmek, anlamak.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

<u>tuy-:</u>

1. **ṭuyan:**-*an*

Gazel 118

Mısra: **4**

Duymak; hissetmek, anlamak.

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider
Leblerüñ ẕevḳin ṭuyan şūrīde sāġerden geçer

2. **ṭuyar:**-*ar*

Gazel 197

Mısra: **18**

Duymak.

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş
Rāzum ṭuyar ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ

<u>tuyuldı:</u>

1. **ṭuyuldı:**-*ul, -dı*

Gazel 115

Mısra: **5**

İşitilmek, duyulmak.

Derd-i dil senden mi ya benden ṭuyuldı bilmezem
Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür

<u>tuyur:</u>

1. **ṭuyurdı:**-*dı*

Gazel 201

Mısra: **5**

Duyurmak.

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı şāniʿ

<u>ṭuzı yoḳ:</u>

1. **ṭuzı yoḳ:**

Gazel 222

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok tatsız, yavan.

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ

<u>tā:</u> *Değin, dek, kadar.*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / **Tā** ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [tā,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / **Tā** ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [tā,]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [tā,]*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [tā,]*

<u>tā:</u> *Kadar,dek,değin.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [tā,]*

<u>tā:</u> *"-e kadar" anlamında edat.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle **tā** kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [tā,]

tā: *-den/-dan beri.*

Cümleden bī-gāneyem **tā** āşnā oldum saña / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında kullanılan kelime.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [tā,]*

tā: *"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında kullanılan kelime.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / **Tā** ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [tā,]*

tā: *"-e dek, -e kadar" anlamında edat.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / **Tā** ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında bir söz.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice **tā** ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [tā,]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını / **Tā** ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [tā,]*

tā ebed: *Sonsuza kadar.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı **tā ebed** / Bir gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [tā ebed,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem **tā ki** gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [tā ki,]*

tā ki: *....den beri.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsuf'uñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [tā ki,]*

taʿaccüb: *Ar. şaşma, şaşa kalma.*

Gönlüm ol hercāīye virsem **taʿaccüb** itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [taʿaccüb,]*

taʿaccüb eyleme: *Şaşırmamak.*

Günde yüz kez kūyuña varsam **taʿaccüb eyleme** / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6).
[taʿaccüb eyleme,]

tāb: *Sıcaklık, hararet.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer /
Ki **tābından** ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2).*
[tābından, -ı, -n, -dan]

tāb: *Hararet ǁ ateş.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz **tāb-ı** mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [tāb-ı, --ı]*

tāb: *Parlaklık.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb **tāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [tāb,]*

tabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

Nev-ʿarūsın **ṭabʿuma** pīrāy edür lü'lü' gibi / Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5).*
[ṭabʿuma, -u, -m, -a]

tabʿ: *Yaradılış, tabiat (Şairlik tabiatı, gücü).*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī **ṭabʿuñı** deryā ḳılan / Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [ṭabʿuñı, -uñ , -ı]*

tabʿ ehli-: *Doğuştan kabiliyetli kimseler II tabiat ehli. (İnsanın yaratılış ve karakterinden anlayan arifler.).*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ṭabʿ ehli-, -n]*

tāb ol-: *Işık, aydınlık olmak.*

Geh pīç ü gehī tāb olur iy māh Muʿīdī / Her gice ġamuñla *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 13). [tāb ol-, -ur]*

tāb tāb: *Kıvrım kıvrım (saç).*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf **tāb tāb** olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [tāb tāb,]*

tābān: *Parlak, ışıklı.*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı **tābān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [tābān,]*

tābdār: *Parlak.*

Almış ele kemendin idüp **tābdār** zülf / İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [tābdār,]*

tābiʿ: *Birinin emri altında bulunan, onun hâkimiyeti altında olan, bağlı.*

Bana **tābiʿdür** Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

280, Beyit 5). [tābiʿdür, -dür]

tābiʿ: *Uyan, boyun eğen.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya olmasam ney gibi **tābiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [tābiʿ,]*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ olmışuz biz saña **tābiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [tābiʿ,]*

tāb-ı ʿālem: *Alemin güneşi.*

Ṣanemüñ āb ü **tāb-ı ʿālem** iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [tāb-ı ʿālem,]*

tāb-ı ḥüsnüñ-: *Güzelliğin parıltısı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [tāb-ı ḥüsnüñ-, -den]*

tāb-ı ḥüsnüñ-: *Güzelliğinin harareti.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [tāb-ı ḥüsnüñ-,]*

tāb-ı ḥüsnüñden: *Güzelliğin parıltısı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına / Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [tāb-ı ḥüsnüñden, -üñ, -den]*

tāb-ı ḥüsnüñdür: *(Sevgilinin) eşsiz güzelliği.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [tāb-ı ḥüsnüñdür, -üñ, -dür]*

tāb-ı kamer-: *Ay ışığı.*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [tāb-ı ḳamer-, --den]*

tāb-ı mihr: *Aşk ateşinin harareti.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [tāb-ı mihr,]*

tāb-ı nāz: *(Aşığın) Bakışlarının harareti.*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde **tāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [tāb-ı nāz,]*

ṭabʿ-ı nüktedān-: *Nükte bilen / ince ve zarif tabiatı anlatma.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ṭabʿ-ı nüktedān-,]*

ṭabʿ-ı pāki: *Temiz yaratılış, saf*

karakter.

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki **ṭabʿ-ı pāki** olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [ṭabʿ-ı pāki,]*

ṭabʿ-ı şekkerbār: *Şeker saçan yaratılış.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı / Rūz ü şeb medḥ eylerem ben dilber-i mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 16). [ṭabʿ-ı şekkerbār, -um, -ı]*

ṭabīʿat: *Mizaç, karakter || İstekler.*

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek **ṭabīʿat** çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [ṭabīʿat,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi **ṭabīb** itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [ṭabīb,]*

Var iy **ṭabīb** ḳo beni kim düşdi hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ṭabīb,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy **ṭabīb** / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḥasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ṭabīb,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi **ṭabīb** / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ṭabīb,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi **ṭabīb** / N’eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim, doktor. || Sevgili.*

Şūḫ dilberdür n’içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca **ṭabīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Doktor, hekim II sevgili.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ **ṭabībinden** cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [ṭabībinden, -i, -(n)den]*

ṭabīb: *Doktor. II Sevgili.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler **ṭabībi** kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [ṭabībi, -i]*

ṭabīb: *Hekim, doktor II Sevgili.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez **ṭabīb** / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *(Ar.) Hekim, doktor.*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden **ṭabīb** / Lebüñ ol dil-ḫasteler

ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ṭabīb,]*

Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy **ṭabīb** ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ṭabīb,]*

tabīb: *Doktor, hekim.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / Billāh diñ **ṭabībe** gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [ṭabībe, -e]*

tabībi: *(Ar.) Hekim, doktor.*

Baña merhem gerek iy cān **ṭabībi** / Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [ṭabībi,]*

tabīb-i cān: *Gönül doktoru.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya **ṭabīb-i cān** ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ṭabīb-i cān,]*

tabīb-i cān: *Can tabibi.*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur / Lebüñe baḳsa bir ādem **ṭabīb-i cān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [ṭabīb-i cān,]*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy **ṭabīb-i cān** / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ṭabīb-i cān,]*

tabīb-i cān ü dil: *Canın ve gönlün doktoru.*

İy **ṭabīb-i cān ü dil** gerçi Mesīhā'dur lebüñ / Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [ṭabīb-i cān ü dil,]*

tabīb-laʿl: *Tabip gibi şifa veren dudak.*

Gördi **ṭabīb-laʿlüñi** ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ṭabīb-laʿlüñi,]*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣorduġımı / Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [ṭabīb-laʿlüñe, -üñ, -e]*

tabībüm]: *Hekim, doktor ‖ sevgili.*

Benüm derdüm ne bilsün [kim **tabībüm]** çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [tabībüm],]*

ṭabl: *(Ar.) Sancak ile beraber padişahlık alametlerinden olan davul.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp **ṭabl** u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ṭabl,]*

ṭabʿuña: *Tabiat, yaradılış.*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān **ṭabʿuña** kim / Dürr-i

meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ṭabʿuña,]*

tābūt: *Ar. Ölü taşınan sandık.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña **tābūt** ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [tābūt,]*

tāc: *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz **tāc** ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [tāc,]*

tāc: *Çiçeklerin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların bütünü II Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Bād-ı ṣubḥa **tācını** ḳapdursa nerges ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [tācını, -ı, -n, -ı]*

tāc ü taḫtına: *Taç ve taht II Mal mülk.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [tāc ü taḫtına, -ı, -n, -a]*

tāc-ı saʿādet: *Saadet, mutluluk tacı.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi / Yiter ḫāk-i rehüñ **tāc-ı saʿādet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [tāc-ı saʿādet,]*

tāc-ı zer: *Altın tac.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter / Hecr odı şuʿlesi başumda **tāc-ı zer** yiter *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [tāc-ı zer,]*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / **Tāc-ı zer** ol başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [tāc-ı zer,]*

tācir- çeşm-: *Gözümün Tüccarı.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [tācir-çeşm-, --i, -üm, -]*

ṭaġ: *Dağ.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne olup **ṭaġ** ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ṭaġ,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn olup **taġlarda** āhū *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [taġlarda, -lar, -da]*

ṭaġ: *Dağ.*

Bir eserdür **ṭaġda** sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ṭaġda, -da]*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda ulı **ṭaġları** ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ṭaġları, -ları]

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar **ṭaġ** u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [ṭaġ,]*

ṭaġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Dil-i Ferhād sūzından eṣer yoġ ise **ṭaġlarda** / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭaġlarda, -lar, -da]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh **ṭaġlar** başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ṭaġlar, -lar]*

ṭaġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ **ṭaġa** düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ṭaġa, -a]*

ṭagıd: *Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak II varlığına son vermek, düzenini bozup yıkmak.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / **Ṭaġıdup** cemʿiyyetü m zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ṭaġıdup, -up]*

ṭaġıd-: *Dağıtmak, saçmak.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ṭaġıdup, -(u)p]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ṭaġıdup, -(u)p]*

ṭaġıd-: *Dağıtmak, savurmak (saç bağlamında).*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ **ṭaġıdup** şānelersüñ kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [ṭaġıdup, -up]*

ṭaġıdup: *Dağıtmak, dağınık hale getirmek.*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [ṭaġıdup,]*

ṭaġıl: *Dağılmak II Savrulmak.*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim ol āteşden **ṭaġılmışdur** şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ṭaġılmışdur, -mış, -dur]*

ṭaġıl-: *Dağılmak, yayılmak.*

Yüzüñe **ṭaġılıcaḳ** sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

393, Beyit 3). [ṭaġılıcaḳ,]

taġıt: *Dağıtmak.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḥālin o nāzenīn / Döküp **ṭaġıtmış** eylem ek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [ṭaġıtmış, -mış]*

taġıt: *Savurmak II (saçını) çözüp dağıtmak.*

Yār **ṭaġıtmış** yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [ṭaġıtmış, -mış]*

taġıt: *Dağıtmak II savurmak.*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü **ṭaġıtma** kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [ṭaġıtma, -ma]*

taġıt: *Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīṣān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ṭaġıtmaġa, -maġ, -a]*

Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin **ṭaġıtmaġa** / Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [ṭaġıtmaġa, -maġ, -a]*

taġıt-: *Dağıtmak; düzenini, nizamını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.*

Belī yāduñ **ṭaġıtdı** var bilümi / Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [ṭaġıtdı, -dı]*

taġyīr: *(□□□□□) i. (Ar. ġayr "değiştirmek" ten taġyir) 1. Değiştirme, başkalaştırma, başka şekle sokma: 2. Bozma:.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki **taġyīr** eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [taġyīr,]*

taġyīr: *Başkalaştırmak, başkalaştırılmak; başka hâle koymak, konulmak.*

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf ola ki **taġyīrine** taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [taġyīrine, -i, -n, -e]*

tahakküm-: *Zorbalıkla hüküm sürme,hükmetme.*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir **taḥakkümler** ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [taḥakkümler, --ler]*

tahammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

Bende ne cevre **taḥammül** var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [taḥammül,]*

tahammül eyle: *Sabretmek, dayanmak.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / Bir dem **taḥammül eyle** ki bārān gelür

geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [taḥammül eyle,]*

taḥammül olur-: *Katlanmak, tahammül edilmek.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [taḥammül olur-, -dı]*

tahayyül: *Bir şeyi hayalinde canlandırma; hayal etme; imgeleme.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı **taḫayyül** ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taḫayyül,]*

taḥrīk: *Hareketlendirmek.*

Her ḳaçan **taḥrīk** ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [taḥrīk,]*

taḥrīr ideler: *Yazma; kaydetme, deftere geçirme, kopyalamak.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı **ṭaḥrīr ideler** / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [ṭaḥrīr ideler, -e, -ler]*

taḥrīr ol-: *Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [taḥrīr ol-, -ın, --dı]*

taḫsil: *Ilim edinmek. ilim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ **taḫsīlimüz** kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [taḫsīlimüz,]*

taḫsil: *Elde etme, kazanç; bilgi edinme, haber alma.*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül **taḫṣīl** ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [taḫṣīl,]*

tahsīn: *Güzel, övülmüş.*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [taḥsīn,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir aġır **taḫsīn** ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [taḥsīn,]*

tahsīn: *Beğenme, güzel bulma, takdir etme.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru **taḫsīndür** iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [taḥsīndür, -dür]*

taḥsīn id-: *Beğenmek, takdir etmek, övmek.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür

iḥsān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [taḥsīn id-, -er]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne
göñlüm **taḫtına** / Ol
perī-peyker ḥayālidür
bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [taḥtına, -ı, -n, -a]*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī]
/ **Taḫtını** yil götürür
ṣanki Süleymān'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

taḫt: *Taht, makam.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ
vīrāne
göñlüm **taḫtına** / Ol
perī-peyker ḥayālidür
bugün sulṭān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [taḫtına, -ı, -n, -a]*

Cān cemālüñ bendesidür
sürme ḳapuñdan
begüm / Dil
ḥayālüñ **taḫtıdur** ẓulm
ile vīrān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [taḫtıdur, -ı, -dur]*

taḫt: *(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

Āh-ı ʿuṣṣāḳ üzre bünyād
urdı ʿışḳuñ iy perī /
Ṣan Süleymān'dur
ki **taḫtın** baġlamış yil
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [taḫtın, -ın]*

tak: *Takınmak, giyinmek.*

Ṣāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem
baş kesüp ḳan
dökmege / Ṣaġlu
ṣollu **ṭaḳınırsuñ** yaraş
ur ḫançer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [ṭaḳınırsuñ, -(ı)n, -ır, -suñ]*

tak: *Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.*

Mescide varmazsam iy
ṣūfī beni ʿayb itme kim
/ Ḳıble-gāhum bir
nigāruñ
ḳaşı **ṭāḳıdur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [ṭāḳıdur, -ı, -dur]*

tak-: *Ṭaḳmaḳ.*

Maḥmil-i yāre
ceres **ṭaḳduḳca** yolda
kārbān / Ḫaste-dil
reşkiyle eyler nāle
mānend-i
ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [ṭaḳduḳca, --duk, --ca]*

tak-: *Takmak, iliştirmek.*

Bir mübārız pehlüvānam
ʿışḳ meydānında kim /
Zülfünüñ
sevdāsı **ṭaḳmışdur** siy
eh-per
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [ṭaḳmışdur, -mış, -dur]*

ṭākat: *Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān
olduġım ʿayb itme kim
/ Ḥüsnüñi seyr
itmege **ṭāḳat** getürmez
ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ṭāḳat,]*

ṭākat: *Kudret, kuvvet II Derman.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş
idelden bir ḳadeḥ
/ **Ṭāḳati** ḳalmadı kim

ṭura ayaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ṭāḳati, -i]*

ṭākat: *Kuvvet, derman, dayanma gücü.*

Ne vişāle çāre var ü ne firāḳa **ṭāḳatüm** / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [ṭāḳatüm, -üm, -]*

ṭākat: *(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

Zārī vü fiġān itmege **ṭāḳat** mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [ṭāḳat,]*
Ne hecre **ṭaḳat** ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [taḳat,]*

takdīr: *Allah'ın takdir ve tayini, kader.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür eylemez **taḳdīri** tedbīr üñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [taḳdīri, -i]*
İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez **taḳdīri** tedbīr üñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [taḳdīri, -i]*

tākı: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

Niçe biñ zühd ü veraʿ **ṭāḳı** Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ṭāḳı,]*

tāk-ı nīlī-: *Mavi renkli gökyüzünün kubbesi.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [ṭāḳ-ı nīlī-, --ye]*

taḳmadum: *Beyitte süslememek anlamında kullanılmıştır.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar **ṭaḳmadum** / Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [ṭaḳmadum,]*

taḳsīr: *Kusur, eksiklik.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / **Taḳsīri** eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [taḳsīri, -i]*

taḳsīr: *Ar. Kusur, kabahat.*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek **taḳṣīrini** luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [taḳṣīrini, -i, -ni]*

taḳsīr ideler: *Bir şeyi yapabilirken yapmama.*

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf ola ki taġyīrine **taḳṣīr ideler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [taḳṣīr ideler, -e, -ler]*

takvā: *Dünyâdan el etek çekip bir yere kapanma ve ibâdetle meşgul olma, züht || Kaba*

sofuluk, taassub, zahirî ibadet.

Ger Muʿīdī zühd
ü **taḳvādan** geçüp
ʿāşıḳ degül / Cāme-i
ṣad-çāk ile āşüfte
destārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [taḳvādan, -dan]*

takvā yol-: *Allah'ın emir ve yasaklarına dürüst bir şekilde uymaya çalışmak, ibadetlere riya karıştırmamak.*

Añma taḳvā yolın iy dōst
Muʿīdīye kim ol / ʿĀr
ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile
bed-nām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [taḳvā yol-, -ın]*

taḳvīm: *Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i
eşküm ḳırānın seyr
idüp /
Yazdı **taḳvīme** münec
cimler bu seyl ṭūfān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [taḳvīme, -e]*

takvīm: *Takvim II Zaman.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
/ Gün ṭutulmasın
yazar **taḳvīme** erbāb-ı
raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [taḳvīme, -e]*

talar: *Köpeğin ısırması.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb /
Gīsūlaruñ tek anuñ
ipini
uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [ṭalar,]*

taleb: *(Ar.) İsteme, istek, dileme.*

Būse **ṭaleb** itdükde gerçi
baña diş ḳışduñ /
Ölince alur cānum ol
remz-i nihāndan
ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ṭaleb,]*

tāliʿ: *Baht, kısmet, kader.*

Keşīde olmasa iy māh **ṭāliʿ** /
Degül biñ saʿy aña bir
ẕerre
nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [ṭāliʿ,]*
Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün **ṭāliʿüm** /
Ḳara bulutlar gibi her
laḥẓa giryāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*
Bu göñül meh-pāreler
mihrinde yüz
aġardamaz
/ **Ṭāliʿüm** ġāyet
ḳaradur vāz geldüm
sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Ar. talih, kısmet.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
/ **Ṭāliʿüñ** ferḫunde vü
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [ṭāliʿüñ, -üñ]*

tāliʿ: *Kısmet, baht.*

Niçe gündür kim varup ol
ḥüsn şāhın görmezem
/ **Ṭāliʿümde** yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*
Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā
yār olmaz / Ben de
bildüm dil-i bīmāruma
tīmār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne
velī / **Ṭāliʿümde** ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı **ṭāliʿüm** ferḥundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Talih, baht, kader.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur /
Kim **ṭāliʿümde** her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [ṭāliʿümde, -ümde]*

tāliʿ: *Kısmet, talih.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / **Ṭāliʿümde** olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [ṭāliʿümde, -ü, -m, -de]*

tāliʿ: *Baht, talih, şans.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı **ṭāli**ʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ṭāliʿ,]*

Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ / Sitārem ḫūbdur ẕī-ḥüsn **tāli**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [tāliʿ,]*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör **ṭāliʿüm** / Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*

Çerḫ gibi **ṭāliʿüm** pīrūz olursa ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [ṭāliʿüm, -üm]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / **Ṭāliʿüm** şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Baht, talih, şans.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince **tāliʿüm** olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [tāliʿüm, -üm]*

ṭāliʿ- naḥs ol-: *Talihsiz, bahtsız olmak.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [ṭāliʿ-naḫs ol-,]*

ṭālib: *(Ar.) İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.*

Dil vaṣla **ṭālib** olalı bī-ḫūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [ṭālib,]*

ṭālib-i ʿirfān: *İlim isteyen, ilmi talep eden.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [ṭālib-i ʿirfān,]*

ṭāliʿi: *Baht, talih, kısmet.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / **Ṭāliʿi** mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [ṭāliʿi,]*

tam: *Damlamak, akmak, süzülmek.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan **ṭamar** / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ṭamar, -ar]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan **ṭamar** / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ṭamar, -ar]*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [ṭamar, -ar]*

Āb-ı ḥayvāndur bağışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [ṭamar, -ar]*

tam: *Damlamak || Belirmek, ortaya çıkmak.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [ṭamar, -ar]*

tamʿa: *Umut, istek, arzu, inanç, ümit.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne çünkim **ṭamʿa** laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ṭamʿa,]*

tamaʿ: *Açgözlülük.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā **ṭamaʿla** cānları nı oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [ṭamaʿla, -la]*

tamam: *A. Bütün.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına şarāba düşüp / Bugün **tamām** bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [tamām,]*

tamām oldı: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

Āşüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim / İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [tamām oldı, -dı]*

ṭamar: *Damlamak.*

Şāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ṭamar,]*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [ṭamar,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ / Bunca
yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem
ḳandan **ṭamar** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ṭamar,]*

tamla: *Damlamak - Gözyaşı-.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan
ki **ṭamlar** dīdeden /
Bād-ı ḥasretle açılmış
erġavānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [ṭamlar, -r]*

tamla-: *Damla durumunda tane tane düşmek, damlamak.*

Her ṭolu kim nūş idem cām-
ı [leb]üñsüz iy ṣanem /
Ḳaṭre ḳaṭre ḳan
olup **ṭamlar** gözümden
dem-be-
dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ṭamlar, -r]*

tamu: *Cehennem.*

Mānīʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb /
Bir zebānīdür ḳo
gitsün
doġru **ṭamudan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [ṭamudan, -dan]*

tañ: *Tan, gün doğumu vakti.*

Ṭañ olınca gözlerin
yummaz felek
yılduzları / Derd-i
dilden eylerem ol
deñlü efġān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [ṭañ,]*

tañ: *Ayıp, tuhaf, acayip.*

Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy ṣeydā göñül /
Her gice sevdā-yı zülf
ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [tañ,]*

tañ: *Şaşılmaz.*

Başuma gün ṭoġsa **ṭañ** mı
ṭāliʿüm ferḫundedür /
Bile aḫşamlar gelüp ol
māh-ı tābān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ṭañ,]*

tañ: *Ayıplamak, kötülemek.*

Gitse āhum **ṭañ** degül sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün düter ekṣer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ṭañ,]*

ṭañ: *Şaşırma, hayrete düşme, şaşılacak şey.*

Pür-sūz ise **ṭañ** mı benüm
eṣʿārüm kim / İtmişdür
eṣer nāle ile
efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ṭañ,]*

ṭañ: *Ayıp, ayıplama.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa **ṭañ** mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ṭañ,]*
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa **ṭañ** mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ṭañ,]*
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş / Rāzum
ṭuyar ise **ṭañ** mıdur ol
müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ṭañ,]*
Geçürürsem
günümi **ṭañ** degül
eyvāy ile kim / Nār-ı
ġamda yanaram sīb-i
zenaḫdānuñ

içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [ṭañ,]*

<u>ṭañ:</u> *Tuhaf, acayip, şaşılacak şey.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla gülerken aġlasam / Ḳorḳaram şād oldugım nā-geh vire ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [ṭañ,]*

<u>ṭaʿn:</u> *T. Tuhaf, acayip.*

Câme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum **ṭaʿña** kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [ṭaʿña, -a]*

<u>ṭaʿn:</u> *Ayıplama, kınama.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sînesin / Düşmenüñ her **ṭaʿnı** ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ṭaʿnı,]*

<u>ṭaʿn:</u> *Kötülemek, ayıplamak.*

Geh pend-i ehl-i zühd gehī **taʿn-ı** müddeʿī / ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ olan çoḳ belā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [taʿn-ı,]*

<u>taʿn:</u> *Ayıplama, kınama.*

Müddeʿī **ṭaʿnın** unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül / Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [ṭaʿnın, -ın]*

<u>taʿn:</u> *(Ar.) Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.*

Geçmezüz bādeden il **ṭaʿn** ile ne dirse disün / Lāubālī kişiyüz bizde iñen ʿār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ṭaʿn,]*

<u>tañ degül:</u> *Şaşmamalı.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī **ṭañ degül** / Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [ṭañ degül,]*

ʿArż itse naḳd-i cānı göñül saña **ṭañ degül** / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [ṭañ degül,]*

Ṭañ degül her laḥża feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [ṭañ degül,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [ṭan degül,]*

Rūşen itseñ **ṭañ degül** ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşmamak gerek.*

Çün melāḥat Mışrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün / **Ṭan degül** ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [ṭan degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem **ṭañ degül** / Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse **ṭañ degül** / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz.*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḥāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [ṭan degül, -dür]*

<u>ṭaʿn degül:</u> *Şaşmamalı.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa **ṭaʿn degül** / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [ṭaʿn degül,]*

<u>ṭan degül-:</u> *Şaşmamalı.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [ṭañ degül-, -dür]*

<u>ṭan degül-:</u> *Şaşılmaz.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [ṭan degül-, -dür]*

<u>ṭaʿn id:</u> *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb / Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [ṭaʿn id, -er, -se]*

<u>ṭaʿn id-:</u> *Hor görmek, ayıplamak, kınamak.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭaʿn id-:</u> *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ṭaʿn id-,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭaʿn id-:</u> *Kınamak, ayıplamak.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭañ mı:</u> *Şaşılır mı.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem **ṭañ mı** kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [ṭañ mı,]

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam **ṭañ mı** kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [ṭañ mı,]*

Yaḳasın yırtarsa **ṭañ** mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ṭañ,]*

ṭaʿn ok-: *Ayıplama oku.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [ṭaʿn oḳ- , -ı, -n]*

ṭaʿne: *Ayıplama, azarlama, sövme.*

Eksük olmaz **ṭaʿne** ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [ṭaʿne,]*

ṭaʿne-i düşmen: *Düşmanı kötüleme, ayıplama.*

Cevr-i devrān ü **ṭaʿne-i düşmen** / Baña bunlar daḥi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [ṭaʿne-i düşmen,]*

ṭaʿn-ı aʿdū: *Düşmanların kınaması.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña **ṭaʿn-ı aʿdū** / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [ṭaʿn-ı aʿdū, -ı]*

ṭaʿn-ı aʿdū: *Düşmanların kınaması.*

Bir yaña pend-i eḥibbā bir yaña **ṭaʿn-ı aʿdū** / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [ṭaʿn-ı aʿdū,]*

ṭaʿn-ı aġyār: *İnsanların kınaması, ayıplaması.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / **Ṭaʿn-ı aġyār** ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ṭaʿn-ı aġyār,]*

ṭanık: *Bir olayı gören kişi, şahid.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen bilmez iseñ Tañrı **ṭanıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [ṭanıḳ,]*

tañla-: *Ayıplama, kötüleme, kınama.*

İy perī **tañlama** ṣād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne ferāḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [tañlama, -ma]*

tañrı: *Tanrı, İlâh, Allah.*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ / Dōstum **Tañrı'dan** ḥel āl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [tañrı'dan, -'dan]*

tañrı: *Allah.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen

bilmez
iseñ **Tañrı** ṭanıḳ *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [tañrı,]*
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū
yārüm daḥi yād olmadın /
Bāri **Tañrı** cānum alsa bir yavuz ād
olmadın *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [tañrı,]*

tañrı yaratdı di-: *Allah yarattı dememek; merhamet etmemek.*

Şöyle cevr ider baña kim
Tañrı yaratdı dimez /
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ
yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [tañrı yaratdı di-, --mez]*

tap-: *İtaat etmek, boyun eğmek, tabi olmak.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur
oldı ḳorḳaram / Rāhib
saña **ṭapup** ṣanemi
ṣūret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [ṭapup, -up]*

tār: *1. Dar 2. Bir çalgı aleti 3. İplik.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya / Bir **tār** ile
çalar delü göñlüm
rebāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tār,]*

tār: *Ip, iplik, tel.*

Żaʿf ile **tāre** döndi tenüm
sīne yaḳıya / Bir tār ile
çalar delü göñlüm
rebāb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tāre, -e]*

ṭara: *Taramak (saçı taramak), düzeltmek, düzgün hale getirmek.*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile
neden ṭoldı cihān /
Yoḳsa zülfüñ
mi **ṭararsın** ʿanber-efşān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ṭararsın, -rsın]*

tarab: *Şenlik, sevinçlilik, ferah.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū
meger tīrüñ senüñ /
Kim semāʿ
eyler **ṭarebden** mürġ-i
naḫçīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [ṭarebden, -den]*

tārāc eyle-: *Yağmalamak.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc
eyledüñ / Bāri gel bir
būse vir andan
bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [tārāc eyle-, -düñ]*

ṭaraf: *Yön, taraf.*

Her **ṭarafdan** geldi yüz
āşūb u fitne başuma /
Tā ki ṣaldum bir naẓar
ol ṣūḫ-ı fettān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [ṭarafdan, -dan]*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi /
Her **ṭarafdan** ḫārveş
mānīʿ hezārān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ṭarafdan, -dan]*

ṭaraf: *Yan, yön, bölge, yer.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil /
Her **ṭarafdan** oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [ṭarafdan, -dan]*
Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil /
Her **ṭarafdan** oḳlaruñ

olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [ṭarafdan, -dan]*

taraf taraf: *Her taraftan.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli **ṭaraf ṭaraf** / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [ṭaraf ṭaraf,]*

Ṣaf bağlayunca ġamzesi meydān-ı fitnede / Dillerle itdi ceng ü cidāli **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [ṭaraf ṭaraf,]*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [ṭaraf ṭaraf,]*

taraf taraf: *Her yönden.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü ḫāli **ṭaraf ṭaraf** / Cān mülkin aldı şāh-ı cemāli **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [ṭaraf ṭaraf,]*

taraf ṭaraf: *Yer yer.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [ṭaraf ṭaraf,]*

taraf ṭaraf: *Her tarafa, her yöne.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili / Yıllarla baḫş iderse hevālı **ṭaraf ṭaraf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ṭaraf ṭaraf,]*

ṭareb: *Mutluluk.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü **ṭareb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ṭareb,]*

ṭarf-ı gülşen: *Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.*

Devlet-i ḫüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [ṭarf-ı gülşen,]*

Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [ṭarf-ı gülşen,]*

Ḳande baḳsañ her ṭaraf tāze bahār olmış yine / Bāġa gel kim **ṭarf-i gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12). [ṭarf-i gülşen,]*

Elde furṣat var iken ʿīş idegör bir iki dem / Bāġa gel kim **ṭarf-i gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 14). [ṭarf-i gülşen,]*

ṭarf-ı gülşen: *Gül bahçesi tarafı. II Sevgilinin bulunduğu yer.*

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ ile mektūbdur / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2). [ṭarf-ı gülşen,]*

İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın gül-berg-i ter /

Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [ṭarf-ı gülşen,]*

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [ṭarf-ı gülşen,]*

tārmār it-: *Dağıtmak.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi / Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 20). [tārmār it-, -se, -m]*

tārmār itsem: *Tarumar etmek, dağıtmak.*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı **tārmār itsem** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [tārmār itsem,]*

tartıl: *Ölçülmek, karşılaştırılmak.*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger / **Ṭartılup** derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [ṭartılup, -up]*

tarz: *Biçim, şekil.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / **Ṭarz-ı** maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [ṭarz-ı, --ı]*

tarz-ı ġazel-: *Gazel tarzı.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ṭarz-ı ġazel-,]*

tarz-ı naẓm: *Şiir tarzı, üslubu.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne ʿaceb buldı kemāl / Her ġazelde göresin şīve-i Selmān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [ṭarz-ı naẓm,]*

taş: *Tas.*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ u **ṭaş** [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [ṭaş,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam **ṭaşın** urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [ṭaşın, -ın]*

taş: *Taş.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne olup ṭaġ ile **ṭaşlarda** gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ṭaşlarda, -lar, -da]*

taş: *Taş.*

Ḳuluñam dilden gerek **ṭaşa** gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ṭaşa, -a]*

taş: *Taş.*

Eksük olmaz ṭaʿne **ṭaşıyla** cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [ṭaşıyla, -ı, -y, -la]*

taş: *Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [ṭaş,]*

taş: *Taş II kayalık.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur **ṭaşdan** hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭaşdan, -dan]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II vücut, beden.*

Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine **ṭaşdan** ḥişāru mdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [ṭaşdan, -dan]*

taş: *Baskı aleti amacıyla kullanılan sert ve katı madde.*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / **Ṭaş** u ṭoprāḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭaş,]*

taşdan çıkar: *Taştan çıkarmak.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i ḍarb ile āteş-pāre kim **ṭaşdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ṭaşdan çıḳar,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter **ṭaşdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [ṭaşdan çıḳar,]*

taşdan taşa dög-: *Başını taştan taşa dövmek(vurmak). Bir fırsatı kaçırdığı için çok üzülmek, çok pişman duruma düşmek.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ṭaşdan ṭaşa dög-, --üp]*

taşla-: *Taş yağdırmak, taş savurmak.*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan **ṭaşlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [ṭaşlaruz, -r, -uz]*

taşlar: *Kaya, taş.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [ṭaşlar,]*

taşnīf: *Sınıflandırmak || Kitap haline getirme.*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü **taşnīf** ile yazup / Bir tāze nakş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [taşnīf,]*

taṣvīr: *Tasvir. II Hal.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa **taṣvīrüñ** senü ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [taṣvīrüñ, -üñ]*

taṣvīr: *Görüntü II suret II şekil.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa **taṣvīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taṣvīrüñ, -üñ]*

taṣvīr: *Görüntü; resim.*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş olalı cā-be-cā iy māh **taṣvīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [taṣvīrüñ, -üñ]*

taṣvīr: *1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ **taṣvīrine** ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [taṣvīrine, -i, -n, -e]*

taṣvīr: *1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ **taṣvīrine** ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [taṣvīrine, -i, -n, -e]*

taṣvīr: *Ar. Tasvir, çizim. II Heykel.*

Niçe **taṣvīr** eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taṣvīr,]*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtinābuñ var gibi **taṣvīr** olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [taṣvīr,]*

tasvīr eyle-: *Resmetmek, betimlemek.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [tasvīr eyle-, -dü, --m]*

tātar: *Tatar miski.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i **tātārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [tātārı, -ı]*

ṭatlu: *"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.*

Acıdan deryā gibi sensin bu **ṭatlu** cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [ṭatlu,]*

ṭatlu: *Hoşa gidecek bir biçimde, tatlılıkla.*

Düşmenle **ṭatlu** dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [ṭatlu,]*

ṭatlu cān: *Tatlı, kıymetli can.*

Muʿīdīnüñ acıtduñ ṭatlu cānın / Elüñden iy şeker-leb dād ü feryād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 9). [ṭatlu cān, -ın]*

<u>ṭatlu güftār-:</u> *Tatlı söz, kelam.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [ṭatlu güftār-, --uñ, --dur]*

<u>ṭatlu ʿīş:</u> *Tatlı meze.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [ṭatlu ʿīş, -üm, -i]*

<u>ṭatlu ṭatlu:</u> *Tatlı tatlı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ṭatlu ṭatlu,]*

<u>ṭatlu ṭatlu:</u> *Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoşa giden, güzel. İkileme.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ṭatlu ṭatlu,]*

<u>ṭavāf:</u> *(Ar.) Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme II. Kâbe'nin etrafını dolaşma.*

Ḳapuñuñ ḫalḳasına bir gün irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre **ṭavāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ṭavāf,]*

<u>ṭavla-:</u> *Yakmak.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim **ṭavladı** derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [ṭavladı, -dı]*

<u>ṭāvūs:</u> *(Ar.) Tavus kuşu.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / **Ṭāvūsa** kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [ṭāvūsa, -a]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / Beñzer ol **ṭāvūsa** kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

Bāġ-ı cennetde iki **ṭāvūsa** beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile / Bir güzel **tāvūsa** beñzersin

ki per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [tāvūsa, -a]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile /
Ṣalınur gūyā ki
bir **tāvūs** per zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [tāvūs,]*

tāvūs: *Tavus kuşu.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli zülfüñüñ /
Yazılu **ṭāvūsa** beñzer
ṣu ḳabaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

taʿyīn: *(Ar. 'ayn "göz, pınar; açık, vâzıh"tan ta'yin) görerek.*

Bildüm dehānuñ
olmaduġını **taʿyīn** ile /
Ammā işitdügimce
kelāmuñ gümān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [taʿyīn,]*

tāze: *Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle).*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i
bahār itsem ne ṭañ /
Lāle vü güldür baña
her **tāze** dāġ-ı
āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [tāze,]*

tāze: *Yeni, körpe.*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i
cānānedür bu / ʿIşḳ
bülbüllerine **tāze** gülist
āndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [tāze,]*

Sensüz iy dilber niçe gül-
geşt-i būstān eyleyem /
Tīr-i ġam
her **tāze** gülbün ġonçe
peykāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [tāze,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes / Ölmüş
idüm baña
Ḥaḳ'dan **tāze** bir
cāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [tāze,]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü
taṣnīf ile yazup /
Bir **tāze** nakş
baġladum eşʿārüm
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [tāze,]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir
açdı ḳanlu yāreler /
Gūyiyā dizdüñ
elüñle **tāze** güller
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [tāze,]*

Bu deñlü **tāze** [vü] ter iken
yüzüñe göre / Yoḳdur
gül-i semende letāfet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [tāze,]*

tāze: *Taze, canlı.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde
Muʿīdī naẓm-ı
rengīnin yazup / Gül
gibi çıḳdı yine
bir **tāze** dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [tāze,]*

tāze: *Bozulmamış, yeni, taze.*

Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa
dönmişdür /
Dilerseñ **tāze** cān
bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı
çemenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [tāze,]*

Söylenür ḥaḳḳumda her
gün **tāze** bir güftār-ı
ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı
zamānda bulmadum
bir yār-ı
ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [tāze,]*

tāze: *Canlı, yeşil.*

Şevḳ-i ruḫsāruñla içüp
oluram her bār mest
/ **Tāze** gül devrinde

kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [tāze,]*

tāze: *Bozulmamış, yeni, taze.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / **Tāzedür** ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [tāzedür, -dür]*

tāze: *Canlı, yeni, körpe; kurumamış olan, yeşil.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / **Tāzedür** cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [tāzedür, -dür]*

tāze: *"Yeni, taze" anlamında sıfat .*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / Bir gül yanaḳlu **tāze** cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [tāze,]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / **Tāze** sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [tāze,]*

Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [tāze,]*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / Gösterür **tāze** bahāristā n ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [tāze,]*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne ṭañ / Bülbül-i şūrīde-ḥālem **tāze** gülzārumd ur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [tāze,]*

İy göñül eglencesi **tāze** bahār ü gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat (tāze gül).*

Ruḫlaruñ bir **tāze** gülşendür açılmış sebzede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [tāze,]*

Dikensiz **tāze** gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat (tāze bağ).*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem **tāze** cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [tāze,]*

tāze bāġ: *Taze bağ, yeni bahçe.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün **tāze bāġ** / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [tāze bāġ,]*

tāze cān: *Yeni, taze ruh.*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister / Ḳuru tendür ki **tāze cān** ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [tāze cān,]*

tāze gülüñ: *Yeni açılmış gül. II Genç, güzel sevgili.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile **tāze gülüñ** / Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [tāze gülüñ, -üñ]*

tāze sünbül: *Taze, yeni yetişmiş sümbül.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş **tāze sünbül** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [tāze sünbül,]*

tāze tāze: *Yeni yeni.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / **Tāze tāze** dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [tāze tāze,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek / **Tāze tāze** dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [tāze tāze,]*

tāze tāze dāġ: *(Âşığın sinesindeki) yeni, yeni açılmış yara.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan **tāze tāze dāġ** / Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [tāze tāze dāġ,]*

tāze yigit-: *Bir genç delikanlı. II Mecnûn.*

İy pīr olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [tāze yigit-, --sin]*

taʿẓīm id-: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [taʿẓīm id-, -üp]*

teʿālallāh: *Allah yüceltsin!.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / **Teʿālallāh** niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [teʿālallāh,]*

tebdīl eyle-: *Değiştirme, başka biçime sokma.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [tebdīl eyle-, -yüp, -]*

tebessüm: *Ar. Gülümsemek; sessiz gülmek.*

Ne **tebessüm** ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūş itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [tebessüm,]*

tebessüm eyle-: *Gülümsemek.*

Sen şarāb iç sebzede bülbül terennüm eylesün / Aç yüzüñ gülzārını ġonçe tebessüm eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [tebessüm eyle-, -sün]*

tedbīr: *Önlem alma.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez taḳdīri **tedbīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [tedbīrüñ, -ü, -ñ]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne **tedbīr** ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek için başvurulan çare.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür eylemez taḳdīri **tedbīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [tedbīrüñ, -üñ]*

tedbīr-i beden: *Bir şeyi vücuda getirecek hâl.*

Bende **tedbīr-i beden** yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [tedbīr-i beden, -i]*

tedbīr-i beden: *Vücuda tedbir gerektirecek bir hâl.*

Bende **tedbīr-i beden** yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [tedbīr-i beden,]*

tefāvüt: *Farklılık.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer / **Tefāvüt** belki yoḳdur bir ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [tefāvüt,]*

teferrüc: *(Ar.) Bakmak, seyretmek.*

Ḥüsnüñ **teferrücinde** ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [teferrücinde, -i, -n, -de]*

teferrüc eyle: *Gezmek, temaşa eylemek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / **Teferrüc eyle** iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [teferrüc eyle,]*

tefsīr ideler: *Yorumlamak, düzeltmek.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise **tefsīr ideler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [tefsīr ideler, -e, -ler]*

tefsīr-i ḫaṭṭuñ: *(Sevgilinin) ayva tüylerinin manası.*

Ḳaşuña meyl itmesün **tefsīr-i ḫaṭṭuñ** bilmeyen /

Geçmesün miḥrāba
bilmez çünki Ḳur’ān’ı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [tefsīr-i ḫaṭṭuñ, -uñ]*

teftīş: *Sorup araştırmak.*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ
beni **teftīş** içün /
Üstüme gelmiş nişān-ı
ḫusrev-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [teftīş,]*

tegayyür: *Değişme, başkalaşma.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ
n’idersin fāriġ ol /
Hīç **teġayyür** eylemez
taḳdīri tedbīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [teġayyür,]*

tehī-dest: *Eli boş olma, hiç bir şeye sahip olmama.*

Rūm’dan varma **tehī-dest** varur iseñ Acem’e /
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān’e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [tehī-dest,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre
degin ölmez imiş /
Uşta biñ cān aña bir
kez
kuçayın **tek** bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [tek,]*

tek: *Sadece, bir tek.*

Bende-ḫānemden
yaña **tek** bir ḳadem-
rencīde ḳıl / Yoluña
nem var ise devletlü
sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*
Bende-ḫānemden
yaña **tek** bir ḳadem-
rencīde ḳıl / Yoluña
nem var ise devletlü
sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*

tek: *Yalnız. II Yeter ki.*

Bende-ḫānemden
yaña **tek** bir ḳadem-
rencīde ḳıl / Yoluña
nem var ise devletlü
sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*

tek: *"Gibi" edatı.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb /
Gīsūlaruñ **tek** anuñ
ipini
uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [tek,]*

tek: *Yeter ki, sadece.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān
alursa ġam degül
/ **Tek** hemīn söz
gelmesüñ iy gözleri
ḳanlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [tek,]*
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma **tek** cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd çekme kim
birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [tek,]*
Naḳd-i cān isterse vir
ayrılma **tek** cānāneden
/ İy Muʿīdī hīç
tereddüd çekme kim
birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [tek,]*

tek: *"Sadece, yalnızca" anlamında edat.*

Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni /

Āşnālıḳ virme **tek** her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [tek,]*

tek: *"Yeter ki" anlamında zarf.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña cān virürem **tek** ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [tek,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / **Tek** senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [tek,]*

tek: *Bir. II. Sadece, yalnız. III. Tek, eşsiz.*

Didüm öldür beni **tek** ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [tek,]*

tekellüf: *Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa **tekellüf** ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [tekellüf,]*

tekellüm: *Konuşmak, söylemek.*

Yiridür ṭutsam **tekellümden** di lüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [tekellümden, -den]*

tekellüm: *Ar. Söylemek, söz söylemek, gûyâ olmak, konuşmak.*

Ne tebessüm ne **tekellüm** gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [tekellüm,]*

tekmīl eylemiş: *Tamamlamak, bütünlemek.*

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile / Çünki **tekmīl eylemiş** üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [tekmīl eylemiş, -miş]*

tekrār: *Yeniden, bir daha.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil **tekrār** mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [tekrār,]*

tekye: *Tekke, dergah.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / **Tekyedür** eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [tekyedür, -dür]*

tekye-i rūzī: *Ramazan tekkesi.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / Ben şeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [tekye-i rūzī, -i]*

tel: *Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī **telden** ḳafesler de güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

189, Beyit 1). [telden, -den]

telef: *Bitirmek, harcamak.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola **telef** / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [telef,]*

telef: *Boş yere haracama, yıpratma, yok etme.*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda **telef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [telef,]*

telef ḳıldum: *Telef etmek, mahvetmek, boşa harcamak.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [telef ḳıldum, -dum]*

telh: *Acı.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n’ola düşnām ile / Degmeñüz **telḫ** olmam aḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [telḫ,]*

telh: *Acı. II bulanık [su].*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb **telḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [telḫ,]*

telh eyle: *Acılaştırmak (Kötü hale getirmek).*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n’ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [telḫ eyle, -se]*

telh it: *Acı etmek, tadını bozmak.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿışümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [telḫ it, -düñ]*

telh it: *Acı etmek. Iı Tadını kaçırmak(sohbetin).*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [telḫ it, -di]*

telh it-: *Acılaştırmak II Tadını kaçırmak.*

Telḫ itdi ʿışümi yine hecrüñ küdūreti / Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [telḫ it-, --di]*

telh it: *Acı etmek, tadını bozmak.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿışümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [telḫ it, -düñ]*

telh ol: *Acı olmak.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n’ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [telḫ ol,]*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

57, Beyit 3). [telḫ ol, -dı]

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [telḫ ol, -sa]*

telh ol: *Acılaşmak, kötüleşmek.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [telḫ ol, -ısar]*

telh-kām: *Damağı acı olan; kederli.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / **Telḫ-kām** olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [telḫ-kām,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü **temāşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [temāşādan, -dan]*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki şeftāludur bāġı **temāşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [temāşādan, -dan]*

Ruḫ-ı zerdüm **temāşā** ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [temāşā,]*

temāşā: *Eğlence, haz, safa.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü **temāşādan** ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [temāşādan, -dan]*

temāşā: *Seyirlik. II hayran hayran bakılan.*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / İllere şimdi **temāşā** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [temāşā,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, izleme.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü **temāşā** ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [temāşā,]*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol / **Temāşāya** ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [temāşāya, -ya]*

temāşā: *Eğlence II seyirlik.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü **temāşādan** yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [temāşādan,]*

temāşā: *Bakıp seyretme; gezme, dolaşma.*

İl **temāşāya** baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [temāşāya, -y, -a]*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü **temāşā** vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [temāşā,]*

temāşā: *Ar. Görünüm, görünüş, görüntü.*

Bir naẓar yüzüñ **temāşā** eylemek dür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [temāşā,]*

temāşā eyle: *Seyretmek, gezinmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum **temāşā eyle** ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [temāşā eyle,]*

temāşā kıl: *Seyretmek, bakmak.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel **temāşā ḳıl** ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [temāşā ḳıl,]*

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

Cānda olsa **tendeki** her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [tendeki, -de, -ki]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī **tenüm** tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [tenüm, -üm]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / **Tenümi** penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [tenümi, -ümi]*

ten: *Beden.*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger **tenden** giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [tenden, -den]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her kişi n'eylerse iy ṣūfī **tenine** cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [tenine, -i, -n, -e]*

ten: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş **tenüm** aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [tenüm, -üm]*

Żaʿf ile tāre döndi **tenüm** sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tenüm, -üm]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭoprak olmadın **tenüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [tenüm, -üm]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Evden çıḳup gelinceye dek
yār-i cānumuz /
Ḳalmadı **tende** ḥasret
ile yarı
cānumuz *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [tende, -de]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış
içüp cām-ı şarāb / Saña
ne zāhid ne
eylersem **tenümle** cān
uma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [tenümle, -(ü)m, -le]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk
olup **ten** / Belī her şey
olur aṣlına
rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [ten,]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut II sevgilinin varlığı.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ
Ḫıżr olur nūş eyleyen /
Māye-i
cāndur **tenüñ** ölmez
der-āġūş
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [tenüñ, -üñ]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Mey gerekmez n'ideyin
cānānesüz cān
olmasun / İy
Muʿīdī cān degül
cānına **ten** fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [ten,]*

ten fülki: *Vücut, beden kayığı, can gemisi.*

Ten fülki mevc-i ḥādiṣeden
atdı ḳaraya / Deryā-yı
ʿışḳuña olalı āşnā
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [ten fülki,]*

tenaʿum eyle-: *Nimet içinde bulunarak rahat etmek.*

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar
tenaʿum eylesün /
Bāġa gel kim ṭarf-ı
gülşen ḫūbdur
merġūbdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [tenaʿum eyle-, -sün]*

teng-dest oldum: *Fakirleşmek.*

Teng-dest oldum lebüñsüz
bāri gül andan bedel /
Pertev-i mihrüñle
eşküm laʿl-i ter ḳıl
dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [teng-dest oldum, -du, -m]*

tenhâ: *Boş yer, kimsesiz yer.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan **tenhā** /
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-
gehān **tenhā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*
Muʿīdī ḫastenüñ derdi
öküşdür ḳorḳaram bir
gün / Kimesne
ṭuymadan miskīn ider
teslīm-i
cān **tenhā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [tenhā,]*
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh
dil-i pervāne yād itdi /
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ
ben ü ol nā-
tüvān **tenhā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [tenhā,]*
İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan
kim / Dem-ā-dem ḳan
yudup eyler niçe bī-dil
fiġān **tenhā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [tenhā,]*
Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng
olmış / İçersin gizlüce
beñzer şarāb-ı
erġavān **tenhā** *(Kalkan*

delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [tenhā,]

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [tenhā,]*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān **tenhā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [tenhā,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan **tenhā** / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan **tenhā** / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān **tenhā** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [tenhā,]*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [tenhā,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [tenhā,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer ṣarāb-ı erġavān **tenhā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [tenhā,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [tenhā,]*

Bu ḫüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān **tenhā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [tenhā,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan **tenhā** / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*

tenhâ: *Tek başına / yalnız.*

Tenhā ṣalınup ne seyr idersün / Bu ṣīveyi ḳul begüm götürmez *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [tenhā,]*

tenhâ: *Yalnız / kimsesiz.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz öldügüm içün **tenhā** / Uşar penbe-i dāġ-ı ġam baña kefen olmışdur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [tenhā,]*

tenhâ: *Far. Issız.*

Dilberüñ **tenhā** görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī var ise müflis-gedāsın görmedük *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [tenhā,]*

tenhâ: *Bir başına, tek, yalnız.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni **tenhā** ḳomaz

yārümdür
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [tenhā,]*

tenhāca: *Baş başa.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben siyeh-baḫtuñ güni / Siz dem-ā-dem ʿīş idüp **tenhāca** bayram eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [tenhāca,]*

ten-i zerd: *Sararmış ten, beniz.*

Bu **ten-i zerd** ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ taḫsīlimüz kem degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [ten-i zerd,]*
Rūze-i hicrān ile oldum nizār ol veche kim / Ḳorḳaram bir gün ten-i zerdüm hilāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 6). [ten-i zerd, -üm]*

tennūr-ı ġam: *Gam fırını, tandırı.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [tennūr-ı ġam,]*

ter: *Yeni, taze.*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn
ü **ter** fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ter,]*
Bu deñlü tāze [vü] **ter** iken yüzüñe göre / Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [ter,]*

ter: *Canlı, taze.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü **ter** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ter,]*
Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [ter,]*

ter benefşe-: *Taze menekşeler.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül
āḫirinde gösterür evvel bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [ter benefşe-, --ler]*

teraḥḥum: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

Ḥālüm
bilüp **teraḥḥum** iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i
cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [teraḥḥum,]*

terāzū: *Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir **terāzūdur** b
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [terāzūdur, -dur]*

terāzū: *Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir **terāzūdur** b
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

9, Beyit 4). [terāzūdur, -dur]

tercemān: *Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vasıta veya kimse.*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler **tercemānumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [tercemānumdur, -u, -m, -dur]*

tereddüd: *Kararsız olma durumu, kuşku, şüphe.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç **tereddüd** ç ekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [tereddüd,]*

tereddüd çekme: *Kuşkulanmak, tedirgin olmak.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç **tereddüd çekme** kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [tereddüd çekme, -me]*

terennüm it-: *(Bülbül gibi) şarkı söylemek, şiir okumak.*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [terennüm it-, -meg, -e]*

terk: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan **terkin** idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [terkin, -i, -n]*

terk eyle: *Terk etmek.*

Vaḳtidür **terk eyle** pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [terk eyle,]*

terk eylemek: *Sevgilinin aşkından vazgeçmek kastedilmiştir.*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [terk eylemek,]*

terk id: *Terk etmek, uzaklaşmak, ayrılmak.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi fırāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [terk id, -üp]*

terk iderse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Māniʿ olma **terk iderse** cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [terk iderse, -er, -se]*

terk-i diyār: *Memleketi terk etmek.*

Müşg gibi ḳan yudup **terk-i diyār** itsem gerek / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [terk-i diyār, -i]*

terk-i diyār: *Bulunduğu yeri*

terk etmek.

Bir gün ol māhı añup **terk-i diyār** itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [terk-i diyār,]*

terk-i ḥayl ü ḫānmān: *Dünyevi zenginlikleri terk etmek.*

Terk-i ḥayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [terk-i ḥayl ü ḫānmān,]*

terk-i külāhum: *Takkeyi terk etmek. II Düstur edinmek. Mal ve mülkten vazgeçmek.*

Terk-i ḥayl ü ḫānmān **terk-i külāhum** olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [terk-i külāhum, -um]*

terk-i ser: *Başını ortaya koymak,baştan vazgeçmek; canını vermek.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki **terk-i ser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [terk-i ser,]*

terk-i ser ḳıl: *(Âşığın) sevgili uğruna başını feda etmesi.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes / Yolına ol serv-i nāzuñ **terk-i ser ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [terk-i ser ḳıl, -i]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin **terk-i ser ḳıl** iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [terk-i ser ḳıl,]*

terlikde: *Tazelik, dinçlik.*

Ṭaʿn ider **terlikde** biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [terlikde,]*

teşbīh: *Benzetme, kıyas etme.*

Yañılup ḥurşīde **teşbīḥ** itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [teşbīḥ,]*

teşbīh: *Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi **tesbīḥ** ü muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [tesbīḥ,]*

teşbīh: *Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye **tesbīḥ** zencīr üñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [tesbīḥ,]*

teşbīh itdügiçün: *Benzetmek.*

Yañılup ḥurşīde **teşbīh itdügiçün** ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [teşbīh itdügiçün, -düg, -(i)çün]

teselli: *Avuntu, teselli.*

Her kişi buldı **tesellī** ʿışḳ ü müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [tesellī, -, -, -]*

teselsül: *Sürekli olmak II zincir gibi sürekli devam etmek.*

Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḫsi **teselsülden** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [teselsülden, -den]*

teselsül: *Birbirine bağlı, birbiri ile ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra, silsile, zincirleme.*

Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ **teselsülin** / Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [teselsülin, -i, -n]*

teshir: *Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.*

İy Muʿīdī ol perī **tesḫīrin** ümmīd itme kim / Ehl-i vefḳüñ bir oḳunmaduḳ duʿāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [tesḫīrin, -i, -n]*

teshir: *Büyüleme, sihir yapma.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū gibi **tesḫīr** içün / ʿĀlemüñ efsūnını şol ġamze-i fettān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [tesḫīr,]*

teʾsīr: *Etki.*

Hevā şemşīri **teʾsīrin** cihānda bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [teʾsīrin, -i, -n]*

teʿsīr id: *Etki etmek.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [teʿsīr id,]*

teskīn: *Yatıştırma, sükunete erdirme.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına **teskīn** / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [teskīn,]*

teslīm id: *Teslim etmek, vermek.*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [teslīm id, -eyin]*

teslīm ider: *(öyle olduğunu, gerçek olduğunu) kabul etmek.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen **teslīm ider** / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [teslīm ider, -er]*

teslīm ideyin: *Teslim etmek,*

vermek.

Cān emānetdür baña gel saña **teslīm ideyin** / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [teslīm ideyin, -eyin]*

teslīm-i cān ider: *Canın teslim etmek.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [teslīm-i cān ider, -i, -er]*

teslīm-i cān ider: *(Âşığın) sevgili uğrunda canını vermesi, canından vazgeçmesi.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [teslīm-i cān ider, -er]*

teşne: *Çok susamış.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir **teşne** dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [teşne,]*

Tāb-ı mihr ile gönül **teşne** ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [teşne,]*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru **teşnedür** ġāyet gönül / Hey meded öldüm bir içim şuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [teşnedür, -dür]*

teşne: *Susamış.*

Ḳılıcı **teşneye** āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [teşneye, -y, -e]*

teşne: *Susamış II arzulu, hevesli.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir **teşne** dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [teşne,]*

teşne: *(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe **teşne** gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [teşne,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken / **Teşne** öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [teşne,]*

teşne-cān: *Susamış gönül.*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup **teşne-cān** itdüñ beni / Leblerüñ şun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [teşne-cān,]*

teşne-dil: *Bağrı yanık, âşık.*

Muʿīdī **teşne-dildür** şun lebüñ kim / Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [teşne-dildür, -dür]*

teşne-leb: *(Fa.) Dudağı*

kurumuş, çok susamış.

Ben dil-efgārı **teşne-leb** ḳoduñ āh / Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [teşne-leb,]*

tevbe: *Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem / Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [tevbeliyem, -li, -(y), -em]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Muʿīdī devr-i güldür **tevbemüz** var / Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [tevbemüz, -müz]*

tevbe: *İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.*

Sāḳiyā mey ṣun ki **tevbe** leşkeriyle ceng içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [tevbe,]*

tevbe idüp: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak, bir daha yapmamaya söz vermek.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [tevbe idüp,]*

tevbe leşker: *Tövbe ordusu.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [tevbe leşker, -in-mağ, -a]*

tevbe-i bārān: *Yağmur Tövbesi.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine / **Tevbe-i bārān** ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [tevbe-i bārān,]*

tevbe-i peymāne: *İçkiye tövbe etme.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi / Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 20). [tevbe-i peymāne, -yi]*

tevbemi bozmayup: *Beyitte tövbeyi bozmak anlamında kullanılmıştır.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [tevbemi bozmayup, -ma, -yup]*

tevbemüz boz-: *Tövbe bozmak, verdiği sözü bozmak.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [tevbemüz boz-,]*

tezyīn: *(Ar.) Süsleme, süslenme.*

Gül gibi ḥüsnüñ
bahāristānını **tezyīn** iç
ün / Nerges-i şehlā
gözüñdür sünbül-i ter
kākülüñ *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
231, Beyit 3). [tezyīn,]*

tezyīn itmege: *Süslemek, güzelleştirmek.*

Ḥüsn zībāsını āmildür
ki **tezyīn itmege** / Aṣdı
yir yir ṭūb-ı micmer
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 2). [tezyīn
itmege, -meg, -e]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ
kitābın göñlüme / Bir
muʿallimdür
şanasın **ṭıfla** Ḳur'ān
ögredür *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
132, Beyit 3). [ṭıfla, -a
]*
Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı
göñlüm /
Sevinür **ṭıfl** olan
bayrama
ḳarşu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
380, Beyit 4). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Küçük çocuk; toy, tecrübesiz kimse.*

Ḳāmetüm lām olduġın
dil **ṭıflı** şerḥ itmek
neden / Ḥalḳa ḫalḳa
sünbülüñ yitmez mi iy
gül dāl
aña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
4, Beyit 3). [ṭıflı, -ı]*

ṭıfl: *Küçük çocuk; güzel.*

Ḳāmetüm lām olduġın
dil **ṭıflı** şerḥ itmek
neden / Ḥalḳa ḫalḳa
sünbülüñ yitmez mi iy
gül dāl
aña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
4, Beyit 3). [ṭıflı, -ı]*

ṭıfl: *Çocuk || Gönül.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme / Sevdügimde
gerçi ol **ṭıfl** idi ben
şeydā
yigit *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 4). [ṭıfl,]*

ṭıfl-ı ḥabeş'-: *Habeşli çocuk II esmer çocuk II yüzdeki ben.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu
müşgīn-ḥaṭ ile /
Gūyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür ki miṣālin
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
147, Beyit 4). [ṭıfl-ı
ḥabeş'-, --dür]*

ṭıfl-ı nādān: *Haddini bilmez, aklı ermez çocuk.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred
/ **Ṭıfl-ı nādān** idemez
pīr-i suḫendān ile
baḥṣ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
48, Beyit 4). [ṭıfl-ı
nādān,]*

ṭıfl-ı nev-resīde: *Yeni yetme çocuk.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep
ḳā'ilüz velī / İy **ṭıfl-ı
nev-resīde** şaḳın şoñra
ḫū olur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 3). [ṭıfl-ı nev-
resīde,]*

tīġ: *Kılıç.*

Gerçi **tīġi** ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
/ Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
165, Beyit 1). [tīġi, -i]*
Ġamzeler **tīġin** çekerseñ
ṭutaram boynum revān
/ Yolumda cānum fedā
ḳıl dir iseñ kārumdur
ol *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
276, Beyit 3). [tīġin, -
in]*
Sen gözi cellāduñ elden
ḳomayam dāmānını /
Ger ḥavāle itseler
yüz **ṭīġ** ü ḫançer

başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç, Sevgilinin yan bakışı veya kirpiği.*

Şemʿveş kesseñ
başum **tīġüñle** yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [tīġüñle, -üñ, -(i)le]*

tīġ: *Ok, temren.*

Çekme yazuḳdur
müjen **tīġin** raḳībüñ
ḳatline / Gel beni öldür
beni hey kāfir
istersen sevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [tīġin, -i, -n]*

tīġ: *Far. Kılıç.*

Diñ raḳībe **tīġ** ile
ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı
kim / ʿIşḳ yolından
geçen ehl-i ḳadem
serden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [tīġ,]*
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda /
Geh **tīġ** ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [tīġ,]*
Sīne pür dāġ ü elifdür
gūyiyā peygār-ı dil /
Şöhret içün
ḫāneye **tīġ** ü siper zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [tīġ,]*
Zer-küleh sīmīn-ten
iken **tīġ** ururlar başına
/ Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [tīġ,]*
Senden umarsa raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin /
Aña bir **tīġ** ur ki
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [tīġ,]*
Derdmendüñdür
Muʿīdī cevre ṣabr
itmek degül / Ger
çalarsañ **tīġ** ile
döndürmez ol şeydā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç II keskin yan bakış.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāẓır iken **tīġ** ile /
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç (yan bakış kılıcı).*

Tīġin çeküp iñende müjeñ
ḥiddet itmesün / Ẓulm
ile cān vilāyetini ġāret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [tīġin, -in]*

tīġ al- el-: *Eline Kılıç Almış.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni /
Şimdi tīġ almış eline
ḳaṣdı cān ü
serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [tīġ al- el-, -ine]*

tīġ-i cefā: *Cefa kılıcı.*

Her dem n'idersüñ
üstüme **tīġ-i cefā** ṣalup
/ Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [tīġ-i cefā,]*
Ḫūnī gözüñ ki mest ola **tīġ-i cefā** çeker / Cellādveş
beni ipe zülf-i dü-tā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [tīġ-i cefā,]*

tīġ-i ġamzeñ: *(Sevgilinin)*

öldürücü yan bakışının kılıcı.

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör **tīġ-i ġamzeñ** ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [tīġ-i ġamzeñ,]*

tīġ-i hevā: *Arzu, istek oku/kılıcı.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [tīġ-i hevā, -dan]*

tīġ-i kīn şalup: *Kin kılıcını çekmek.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme billāh **tīġ-i kīn şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [tīġ-i kīn şalup, -up]*

tīġ-i kīn şalup: *Kin kılıcını çekmek.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi **tīġ-i kīn şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [tīġ-i kīn ṣalup, -up]*

tīġ-i lā-teʾmen: *Güvenilmez Kılıç.*

Öldürürdi **tīġ-i lā-teʾmen** çeküp çeşmüñ beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [tīġ-i lā-teʾmen,]*

tīġ-i müjeñ: *Kirpik kılıcı.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [tīġ-i müjeñ,]*

tīġ-i müjeñ: *Kirpiğinin kılıcı.*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [tīġ-i müjeñ,]*

tīġ-i müjgānuñla: *Mec. Sevgilinin kirpiğinin okları.*

Sīnemi çāk eyle billāh **tīġ-i müjgānuñla** kim / Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [tīġ-i müjgānuñla, -uñ, -la]*

tīġ-i tābnāk: *Parlak Kılıç.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce **tīġ-i tābnāk** / Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [tīġ-i tābnāk,]*

tīġ-i tīz: *Keskin kılıç.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen **tīġ-i tīz** / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [tīġ-i tīz,]*

tīġ-i ʿuryān: *Yalın kılıç, kınından çıkmış kılıç.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde **tīġ-i ʿuryān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [tīġ-i ʿuryān,]*

tīġüñle: *Kılıç.*

Şemʿveş kesseñ
başum **tīġüñle** yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [tīġüñle, -üñ, -(i)le]*

ṭılısm: *Büyü, sihir, muska.*

Ne **ṭılısm** eyler ḫaṭuñ
gencīne-i hüsnüñde
kim / Bir naẓarda
zülfüñe biñ başlu ejder
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [ṭılısm,]*

tīmār: *Ar. Tedavi, iyileştirme.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā
yār olmaz / Ben de
bildüm dil-i
bīmāruma **tīmār** olma
z *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [tīmār,]*

tīr: *Ok.*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber
beni gözler müdām /
Ber-nişānam gūyiyā
ol **tīr** ile peykāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [tīr,]*

tīr: *(Sevgilinin yan bakış) oku.*

İy kemān-ebrū beni ġam
zaḫmı giryān eylemez /
Cānuma işler
geçer **tīrüñ** hemīn ḳan
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū
meger **tīrüñ** senüñ /
Kim semāʿ eyler
ṭarebden mürġ-i
naḥçīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān olmaġ içün /
Cismümi āḫir neyistān
eyledi **tīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 3). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze
eyler /
Bayıḳ **tīrine** gözle
yayḳarasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 2). [tīrine, -ine]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū
müjeñ **tīrin** / Ki zīrā
daʿvīye maʿnī ġam-ı
ʿışḳa nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [tīrin, -in]*

Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı
gerçi ḳanum / Luṭf
eyle geç geçenden ol
mā-cerāyı
añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 2). [tīrüñ, -üñ]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Dil müjeñ **tīrin** diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını /
Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī biz yā
nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [tīrin, -i, -n]*

tīr: *(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.*

Çün saʿādet
sehmidür **tīrüñ** naṣīb
olur diyü / Ḳaşlaruñ
yayın görüp cān ile dil
ḳurbān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür / Sīne-i
mecrūḥumuñ üstinde
her **tīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ
kemān olsa n'ola /
Cānına görseñ ki ne
işler
geçer **tīrüñ** senüñ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 7). [tīrüñ, -(ü)ñ]*
İy kemān ebrū n'ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf /
Aġzı ḳanlu bir
ḥarāmīdür
bugün **tīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 4). [tīrüñ, -(ü)ñ]*
Tāze açılmış ciger
zaḥmında
her **tīrüñ** senüñ / Bir
nihāl-i tāzedür olmış
aña peyvend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

tīr: *(Fars.) Ok.*

Eyledüñ **tīr** ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk / Anuñ
içün geyer ol ġamze vü
ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [tīr,]*
Bu ḥamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var /
ʿIşḳ gencin ḥıfẓ
içün **tīr** ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [tīr,]*

tīr: *(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü kirpikleri veya yan bakışı.*

İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum göñlüñe /
Çünki pertāb eylesem
ol **tīri** mermerden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [tīri, -i]*

tīr ü kemāndan: *Ok ve yay.*

Şol kim ḥamīde-ḳadd olup
eyler hemīşe āh /
Meydān-ı ġamda **tīr ü kemāndan** ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [tīr ü kemāndan,]*

tīr ü peykān: *Ok ve okun ucundaki temren.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan
dökdüginden añla kim
/ Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ **tīr ü peykān** yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [tīr ü peykān,]*

tīre: *(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi
eyyāmum benüm /
Żerrece mihr eylemez
māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [tīre,]*
Gözüme rūz-ı rūşenler gice
gibi olur **tīre** / Meded
irmezse ġam şāmı
sevād-ı
tūtiyāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [tīre,]*
Āftābum ebr-i zülfüñsüz
ṣorar isen ḥālümi /
Rūzgārum **tīredür** baḫ
t-ı siyāhum ser-
nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [tīredür, -dür]*
Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile /
Rūzgārum **tīre** vü
ḥālüm perīşāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [tīre,]*

tīre: *Bulanık, kara, karanlık.*

Ebr-i ġamdan
rūzgārum **tīredür** zülf
üñ gibi / Āh eger arż
olmaya ḥāl-i
perīşānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [tīredür, -dür]*

tīre-baht-: *Kara baht.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [tīre-baḫtum, -um]*

tīre-baht: *Kara baht.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlığı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [tīre-baḫt,]*

tīre-dil: *Gamgin, kederli, melûl.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [tīre-dildür, -dür]*

tīre-dil ḳal: *Kalbin karanlıklar içinde kalması.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [tīre-dil ḳal, -du, -m-dum]*

tīre-i baht-: *Kara Baht.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aṣılup ṣaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [tīre-i baḫt-, -um]*

tīre-i dildür: *Fesatlık yapmak, kötülük işlemek.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen kedersüz **tīre-i dildür** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [tīre-i dildür, -dür]*

tīre-rūzgāre: *Kara baht.*

Ṣūrīde-ṭāliʿümde ben **tīre-rūzgāre** / Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [tīre-rūzgāre,]*

tīre-şām: *Karanlık,bulanık akşam.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / Veh ki **tīre-şām** olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [tīre-şām,]*

tīr-i āh-: *Ah kılıcı. II Aşığın ahı keskin bir kılıca benzetilmiş.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [tīr-i āh-, --um, --dan]*

tīr-i āh: *Âh oku.*

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten / Tīr-i āhumdan iñen ġāfil yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [tīr-i āh, -um, -dan]*

tīr-i bārān: *Ok yağmuru.*

İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ / Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [tīr-i bārān, -uñ, -la]*

tīr-i ciger-dūz-: *Ciğer delen ok.*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [tīr-i ciger-dūz-, -i-uñ]*

tīr-i ġamdan: *Üzüntü okları.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [tīr-i ġamdan, -dan]*

tīr-i ġamze: *Sevgilinin yan bakış oku.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [tīr-i ġamze, -ñ]*

tīr-i ġamzeñ: *Gamze oku.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ fırāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ,]*

tīr-i heves: *Heves oku.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi **tīr-i heves** / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [tīr-i heves,]*

tīr-i müjen: *(Sevgilinin) kirpik oku.*

Didüm **tīr-i müjen** dilden geçüp dökdi yire ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [tīr-i müjen, -n]*

tīr-i müjeñden: *Sevgilinin kirpik okları.*

Dönmeyüp **tīr-i müjeñden** sīnemi ḳıldum siper / Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [tīr-i müjeñden, -ñ, -den]*

tīr-i müjgān: *Kirpik okları.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / **Tīr-i müjgān** üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [tīr-i müjgān,]*

tīr-i müjgān: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden / Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [tīr-i müjgān, -uñ, -la]*

tīr-i müjgāndan: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol **tīr-i müjgāndan** cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [tīr-i müjgāndan, -i, -dan]*

tīr-i müjgāndan: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḥoş degül ol **tīr-i müjgāndan** cüda *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [tīr-i müjgāndan, -dan]

tīr-i müjgānı: *Kirpik okları.*

İy kemān-ebrū atarsın **tīr-i müjgānı** dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [tīr-i müjgānı, -ı]*

tīr-i müjgānı: *Kirpik okları.*

İy kemān-ebrū atarsın **tīr-i müjgānı** dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [tīr-i müjgānı, -ı]*

tīr-i peykān-: *Sevgilinin kirpiğinin oku.*

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [tīr-i peykān-, --dan]*

tīşe: *Far. Balta, keser.*

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda / N'içün **tīşe** ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [tīşe,]*

tīşe-i ḍarb: *Kazma darbeleri.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / **Tīşe-i ḍarb** ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [tīşe-i ḍarb,]*

tīz: *Tez, çabuk.*

Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm / Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [tīz,]*

tīz: *Hemen, çabuk.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā **tīz** günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [tīz,]*

tīz: *Çabucak, hızlıca,derhal, hemen.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā **tīz** günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [tīz,]*

tīz: *"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā **tīz** ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [tīz,]*

tīz eylemez: *Acele etmez.*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ **tīz eylemez** / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [tīz eylemez,]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak.*

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı / **Ṭoġdı** iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [ṭoġdı, -dı]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak,*

görünmek.

Dil-i sevdā-zedemüñ güni **ṭoġar** görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [ṭoġar, -ar]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.*

Luṭfı yüzinden baña **ṭoġmadı** bir gün ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ṭoġmadı, -ma, -dı]*

tog: *Doğdu.*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz **ṭoġdı** burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḥāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ṭoġdı, -dı]*

tog: *(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / Ne **ṭoġar** māh-ı felekden ne biter şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [ṭoġar, -ar]*

tog: *(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.*

Dün **ṭoġdı** dünla bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [ṭoġdı, -dı]*

tog: *Doğmak, görünmek, tecelli etmek.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün **ṭoġdı** başuma / Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [ṭoġdı, -dı]*

toġma-: *Doğmasın.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm **ṭoġmasun** / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [ṭoġmasun, --sun]*

toġra-: *Doğranmak, parçalanmak, parça parça edilmek, kesilip parçalanmak.*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem **ṭoġrarum** / Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ṭoġrarum, -rum]*

toġrı: *Doğru.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh **ṭoġrı** söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Dosdoğru.*

Dirīġā **ṭoġrı** yār iken Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [ṭoġrı,]*

toġrı: *...doğru, tarafına.*

Serv-i nāzumdan virüp **ṭoġrı** ḫaber / Gönlümi gül gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [ṭoġrı,]

<u>toġrı:</u> *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II Hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakîkat .*

Çün
bilürsin **ṭoġrıyam** ʿışḳ uñ yolında oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [ṭoġrıyam, -y, -am]*

<u>toġrıl-:</u> *Bir yere doğru yönelmek, teveccüh etmek.*

Zülfüñ cefāları
dile **ṭoġrılsa** vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ṭoġrılsa, -sa]*

<u>toġrıl-:</u> *Doğrultmak.*

Ḫadengüñ
sīneme **ṭoġrılduġınca** / Çıḳup cān ḳarşular bir iki
menzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 2). [ṭoġrılduġınca,]*

<u>toġru:</u> *Doğru, düzgün.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim **ṭoġruyam** / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [ṭoġruyam, -y, -am]*

<u>toġru:</u> *Doğru, düzgün.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi **ṭoġru** saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [ṭoġru,]*

<u>toġru:</u> *Doğruyu söylemek gerekirse, gerçek şu ki.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur
şāʿirüñ **ṭoġrusı** yalānd an yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [ṭoġrusı, -sı]*

<u>toġru:</u> *...a/e doğru.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp /
Kimse **ṭoġru** baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [ṭoġru,]*

<u>toġru:</u> *Doğru sözlü, dürüst.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum
bir **ṭoġru** dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [ṭoġru,]*

<u>toġruluġ:</u> *Doğruluk; doğru hareket etme, dürüstlük, sıdk.*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma
/ **Ṭoġruluġ** ile sevmişem ol serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 6). [ṭoġruluġ,]*

<u>tokın-:</u> *Dokunmak, değmek; ilişkin, ilgili olmak.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine **ṭoḳınduñ** anuñ / Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [ṭoḳınduñ, -duñ]*

<u>tokın-:</u> *Dokunmak, değmek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
/ **Ṭokınurdı** yüzüme geçdükce dāmānuñ

senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [ṭokınurdı, -ur, -dı]*

<u>toḳınduḳca:</u> *Dokunmak ll değmek.*

Dil-i Ferhād sūzından eṣer yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe **ṭoḳınduḳca** olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭoḳınduḳca,]*

<u>tokuz:</u> *Dokuz.*

Şehr içinde kūyuñı **ṭoḳuz** ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ṭoḳuz,]*

<u>tol:</u> *T. Birikmek, bir araya gelmek.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem **ṭolmasun** / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [ṭolmasun, -ma, -sun]*

<u>tol:</u> *Dolmak.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile **ṭolmış** gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ṭolmış, -mış]*

ʿIşḳ ile bīdār olup **ṭoldı** yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ṭoldı, -dı]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile **ṭolmışdur** gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün / Būy-i zülfüñle dimāġı **ṭoldı** sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [ṭoldı, -dı]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / **Toldı** ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [toldı, -dı]*

Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ṭoldı, -dı]*

<u>ṭol:</u> *Dolmak, dolup taşmak.*

Şöyle **ṭolmışdur** şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm **ṭolup** ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ṭolup, -up]*

Veh ki dürd-i derd ile bir **ṭolmaduḳ** peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ṭolmaduḳ, -ma, -duḳ]*

<u>ṭol:</u> *Dolmak.*

Egerçi ʿīd ile ālem **ṭolup** şādī gidüpd ür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ṭolup, -up]*

tol: *Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.*

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ **ṭolar** zemīn ü āsmān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ṭolar, -ar]*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab
ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez **ṭolar** iki cihān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [ṭolar, -ar]*

tol: *(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak // Tamamlanmak.*

İy ḫumār-ı hecr ile
çeşmüm **ṭolu** ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ṭolu, -u]*

tol: *(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [ṭoldı, -+dı]*

tol: *Dolmak, birikmek, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

Şām-ı zülfüñ ġam
degül **ṭoldıysa** fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [ṭoldıysa, --dı, --y, --sa]*

tol: *Dolmak, doldurmak, birikmek.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ṭoldı, -dı]*

tol: *Doldu.*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden **ṭoldı** cihān / Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān
esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ṭoldı, -du]*

tol: *(Bir duygu ile her yer) dolmak, kaplanmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben / Naʿelerden **ṭoldı** mecl
is özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [ṭoldı, -dı]*

tol-: *Birikmek, bir araya gelmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem **ṭoldı** zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ṭoldı, -dı]*

tol-: *Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.*

Ger ḫūr-ı ʿayn
ile **ṭola** cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ṭola, -a]*

tol-: *Bir duygu insanın içini, gönlünü kaplamak, sarmak.*

Ṣaḥn-ı sīnem **ṭolalı** sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ṭolalı, -alı]*

tola: *Dolaşmak, temaşa etmek.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ṭolaşurken, -ş, -ur, -ken]*

ṭola: *Bir şeyin etrafında gezinmek, dolaşmak.*

Sögme kūyūñı **ṭolanup** geçene / Kerem eyle begüm geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [ṭolanup, -n, -up]*

tola-: *Doladığından beri.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ **ṭolayaldan** kākül üñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [ṭolayaldan, -yal, -dan]*

tōlāb-: *Su değirmeni.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer / Dü-tādur ḳāmetüm **ṭōlāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [ṭōlāba,]*

tōlāb: *Su değirmeni.*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā göñül **ṭōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [ṭōlāb,]*

tolan: *Dolanmak, dolaşmak.*

Yār işigin dem-be-dem **ṭolan** dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [ṭolan,]*

tolan: *(bir şeyin etrafında) dönmek, dolaşmak.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ **ṭolanmasa** mān end-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [ṭolanmasa, -ma, -sa]*

tolan: *Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.*

Ḳanı ol günler ki dem dem **ṭolanup** ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ṭolanup, -(u)p]*

tolan: *Dolanmak, gezmek.*

Yüz edeble **ṭolanurken** gice māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [ṭolanurken, -ur, -ken]*

tolan-: *Dolanmak, dolaşmak.*

Ḳorḳusuz başdur **ṭolanan** genc-i ḫüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [ṭolanan, -an]*

Peyk-i revān olup yaşum şehri **ṭolanur** sū-be-sū

/ Yaʿni ki sen māhı
arar menzil-be-menzil
kū-be-
kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [ṭolanur, -ur]*

Ben fiġān itdükce
kūyuñ **ṭolanur** şeydā
göñül / Nitekim başlar
semāʿa nāy işidüp
mevlevī *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [ṭolanur, -ur]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice
kūyuñ **ṭolanur** / Oldı
rūşen gün gibi māhuñ
daḫi
māhiyyeti *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [ṭolanur, -ur]*

Āstānun **ṭolanup** zārī ḳılurd
um n'eyleyem / Zārdan
bīzār imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [ṭolanup, -up]*

<u>tolan-:</u> *Dolanmak, dolaşmak, gezmek.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ
yıl **ṭolansun** ʿālemi /
Çāre yoḳ sen şeh-
süvāre hem-ʿinān
olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [ṭolansun, -sun]*

<u>tolan-:</u> *Dolanmak, bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.*

Şehr içinde kūyuñı
ṭoḳuz **ṭolanur** mihr ü
māh / Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki
āvāreler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ṭolanur, -ur]*

<u>tolaş:</u> *Dolaşmak ‖ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.*

Göñlüm **ṭolaşur** silsile-i
zülfüñe ġāyet / Olmış
bu da sevdā ile dīvāne
disünler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ṭolaşur, -ur]*

Zünnār-ı
zülfüñe **ṭolaşur** oldı
ḳorḳaram / Rāhib saña
ṭapup ṣanemi ṣūret
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [ṭolaşur, -ur]*

<u>tolaş:</u> *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-
rūḫuñ sünbüline /
Göñlümüñ ḳarası
gitmez ne perīşān
oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [ṭolaşaldan, -aldan]*

<u>tolaş:</u> *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

Ṣaçuñ zencīrine
ṭurmaz **ṭolaşur** /
Perī yüzlüm ʿaceb
dīvānedür
dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [ṭolaşur, -ur]*

<u>tolaş:</u> *Bir şeyin çevresine sarılmak, bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.*

Göñlüm ṣaçuñ
kemendine **ṭolaşsa** yiri
dür / Bir aşılasıdur
sürür ol nā-tüvān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [ṭolaşsa, -şa]*

<u>tolaş-:</u> *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Maḥalleñ **ṭolaşurlarsa** ṣaḳı
n menʿ itme ʿuşşāḳı /
Ḥarīm-i şāha çākerler
ḳarīb olmaz mı
sulṭānum *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [ṭolaşurlarsa,]*

<u>tolaş-:</u> *Birbirine geçip karışmak.*

II Bağlanmak, gönül vermek.

Dil-i āvāreyi dirler **ṭolaşdı** zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [ṭolaşdı, -dı]*

tolaşdı: *Dolaşmak, ilişmek, saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek.*

Müşgīn ṣaçuñ **ṭolaşdı** yine baña ḳorḳaram / Cān riştesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [ṭolaşdı,]*

toldur-: *Doldurmak.*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ṭoldurdı, -dı]*

tolı: *İçkiyle doldurulmuş kadeh.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki **ṭolı** yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [ṭolı,]*

tolıp-: *Dolmak, dolup taşmak.*

Sūz-ı āhumdan **ṭolıpdur** ʿāle m encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde firāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [ṭolıpdur, --dur]*

tolu: *Dolu.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki **ṭolunuñ** bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [ṭolunuñ, -nuñ]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum **ṭoludur** nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ṭoludur, -dur]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / **Ṭolu** ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ṭolu,]*

Yiridür çeşmüm **ṭolu** ḳan olsa mānend-i ṣafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [ṭolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olma.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum **ṭolu** peykāndu r henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ṭolu,]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [ṭoludur, -dur]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olan.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh **ṭolu** ṣun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [ṭolu,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan ṣancır ṣanasın **ṭolu** peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [ṭolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan.*

İy ḫayālüñ şāhına me’vā göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz **ṭolu** sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ṭolu,]*

tolu: *Dolmuş hâlde olan, kadeh.*

Her **ṭolu** kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dembe-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ṭolu,]*

tolu: *Bir duygunun etkisi altında.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle **ṭolular** içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [ṭolular, -lar]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan II. Şarap.*

Öpüşmedi sāḳī **ṭolu** başında bizümle / Ol ṣūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ṭolu,]*

tolu iç: *Dolu (içi içki ile doldurulmuş kadeh) içmek.*

Ṭolu içüp n’ola mestāne öper isem elüñ / Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [ṭolu iç, -üp]*

tolu iç-: *Şarap içmek, sarhoş olmak.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [ṭolu iç-, --üp]*

tolu şun: *İçilecek bir şeyi kadehle sunmak.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā **ṭolu şun** / Bu mevsimde kişi melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [ṭolu şun,]*

tona: *Güzel elbiseler giymek, süslenmek.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül / Giyinüñce **ṭonanup** cā me-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [ṭonanup, -n, -up]*

tonat: *Giydirip donatmak.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ṭonatdum, -du, -m]*

tonuk: *Cansız, ruhsuz.*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı / Göñül āyīnesi **ṭonuḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [ṭonuḳ,]*

top: *Yuvarlak nesne, küre.*

Her ṭarafdan **ṭop** olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [ṭop,]*

top: *Top, çevgan topu, guy.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol **ṭopa** çevgānı

dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ṭopa, -a]*

Çerḫ bir fīrūze **ṭop** altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ṭop,]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz **ṭopa** çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [ṭopa, -a]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam **ṭop** itmeyin ce başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ṭop,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile **ṭop** alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ṭop,]*

top: *Top, çevgan topu.*

ʿIşḳ **ṭopın** göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ṭopın, -ı, -n]*

top: *Çevgân oyununda kullanılan top, guy; yuvarlak nesne, küre.*

ʿIşḳ meydānında başum **ṭop** olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ṭop,]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy.*

ʿIşḳ meydānında başum **ṭop** olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ṭop,]*

Kendin atar **ṭop** olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ṭop,]*

Meydān senüñ oldı kim olupdur / Çevgān ile **ṭop** zülf ü ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ṭop,]*

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı **ṭop** / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ṭop,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur **ṭop** ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [ṭop,]*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet **ṭop** iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [ṭop,]*

top: *Top, çevgan topu.*

ʿIşḳ **ṭopın** göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ṭopın, -ı, -n]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy. || Yuvarlak nesne, küre.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / **Ṭop** ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ṭop,]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy. ll Aşığın feda etmeye hazır olduğu başı.*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup / Başını **ṭop** itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [ṭop,]*

top idüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol ḳadar kim ḳalmadı / Şeh-süvār-ı züfüñüñ destinde çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [ṭop idüp, -üp]*

top it-: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [ṭop it-, --di]*

top itme-: *Başın gövdeden ayrılması. II Bir şey uğruna can vermek.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı ṭop itmeye / Elde çevgān oynadur hindūya beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [ṭop itme-, -ye]*

top ü çevgān: *Top ve ucu eğri değnek (ile oynan bir oyun).*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne **ṭop ü çevgān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ṭop ü çevgān,]*

toprag: *Toprak.*

Başuma **ṭopraġ** yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [ṭopraġ,]*

toprag: *Toprak.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ **ṭopraġı** cev her gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [ṭopraġı, -ı]*

toprağ: *Toprak (şairin, âşığın ölünce gömüldüğü toprak).*

Mezārum **ṭopraġın** himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [ṭopraġın, -ı, -n]*

toprağ: *1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.*

Kīmyādur çün kara **ṭopraġı** cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [ṭopraġı, -ı]*

toprak: *Toprak.*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet **ṭopraḳ** olmadın tenüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [ṭopraḳ,]

toprak: *Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.*

Raḥm it ol bimāre kim
derdüñle **ṭopraḳ** düşev
üz / Başınuñ altına
seng-i ġuṣṣadan bālīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ṭopraḳ,]*
Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḥavīler döşen /
Toz
ile **ṭopraḳ** Muʿīdī ḳulu
ña bister
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [ṭopraḳ,]*

toprak: *1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.*

Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ /
Ṭaş u **ṭopraḳ** olsa
yiridür ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭopraḳ,]*

toptolu: *Dopdolu.*

Vaḳt-i güldür diyü devr
eyler ḳadeḥler her ṭaraf
/ Şīşeveş ġamdan
derūnum **ṭopṭolu** ḳand
ur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [ṭopṭolu,]*
Çerḫ oḳından rūşen
olmışdur dil-efgār
olduġım / Kim şafaḳ
gibi
derūnum **ṭopṭolu** ḳand
ur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [ṭopṭolu,]*

toptolu: *(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.*

Sāḳiyā ʿaks-i
lebüñle **ṭopṭolu** ḳandur
gözüm / Var ise bezm-
i belāda cām-ı
hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [ṭopṭolu,]*

toy: *Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hâle gelmek.*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ
ger bu kez olsam ḫalāṣ
/ Ḫūn-ı
ġamdan **ṭoydı** göñlüm
iştihāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ṭoydı, -dı]*

toy: *Kanmak, tatmin olmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin **ṭoyınca** görmeye
m / Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i
cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ṭoyınca, -ınca]*

toy: *Doyana kadar, doyasıya.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin **ṭoyınca** görmeye
m / Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i
cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ṭoyınca, -ınca]*

toyınca: *Doyana kadar, doyasıya.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur /
Göremez
ādem **ṭoyınca** ol perī-
sīmā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ṭoyınca,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne ṣaru **tozlu** kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [tozlu, -lu]*

Ben ayaġuñ **tozına** cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [tozına, -ı, -n, -a]*

toz: *Toz.*

Yüz sürmege ḳomazsın izüñ **tozına** beni / Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [tozına, -ı, -na]*

toz: *(Sevgili'nin/güzelin) yürüdüğü yolun tozu-ṭopraġı.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ ayaġı **tozına** / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [tozına, -+ı, -+(ñ)a]*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ **tozına** / Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [tozına, -+ı, -+(ñ)a]*

toz: *Toz, toprak.*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ **tozını** tutmazs am ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [tozını, -ını]*

toz: *Çok hafîf ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak. II Sevgilinin ayağının izinin tozu.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi **tozını** getür / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [tozını, -ı, -n, -ı]*

toz: *Bir tür kimyevi gübre.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / **Toz** ile ṭoprak Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [toz,]*

toz: *(Atın ayağının) tozu (At hızla giderken ayağından çıkan toz bağlamında.).*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ **tozına** īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [tozına, -ı, -n, -a]*

tozlar kopar-: *Toz kaldırmak.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [tozlar ḳopar-,]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç ‖ güzelin boyu.*

Göricek reftāruñı baş egdi **Ṭūbā** n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḫṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ṭūbā,]*

ṭūbā: *Tuba. II Cennetteki bir ağaç.*

Göricek reftāruñı baş egdi **Ṭūbā** n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ṭūbā,]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II Sevgilinin boyu III Gölge salan, koruyucu.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / **Ṭūbā** vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ṭūbā,]*

ṭūb-ı micmer: *Micmer topları.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir **ṭūb-ı micmer** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ṭūb-ı micmer,]*

tudak: *Dudak II sevgilinin dudağı.*

Āb-ı ḥayvāndur **ṭudaġuñ** Ḫı żr olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [ṭudaġuñ, -uñ]*

tūfān: *Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.*

Göz yaşı **ṭūfāna** döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [ṭūfāna, -a]*

tūfān: *Çok şiddetli şekilde yağarak her yeri sular altında bırakan yağmur. || Nuh tufanı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa **ṭūfān** yaġdurur / Esdüginçe ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [ṭūfān,]*

tūfān olur: *Tufan kopması, yağmurun her yeri kaplayacak kadar çok yağması.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl **ṭūfān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [ṭūfān olur,]*

tūfān-ı āfet: *Bela tufanı, bela yağmuru.*

Şeh-süvārum üstüme **ṭūfān-ı āfet** ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [ṭūfān-ı āfet,]*

ṭūfān-ı eşk: *Gözyaşı tufanı.*

Bir yaña **ṭūfān-ı eşk** ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [ṭūfān-ı eşk,]*

tūġ-ı mücevher: *Cevherli tuğu.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın **tūġ-ı mücevher** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [tūġ-ı mücevher,]*

tuhfe: *(Ar.) Armağan, hediye.*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri / **Tuḥfe** içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [tuḫfe,]

tuḫfe vir-: *Hediye vermek, armağan etmek.*

Tūtiyā tuḫfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [tuḫfe vir-, -em]*

tūmār ü dīvān: *Divan ve kağıt.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola **tūmār ü dīvān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [tūmār ü dīvān,]*

tūmār ü dīvān: *Divan ve kağıt.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz **tūmār ü dīvān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [tūmār ü dīvān,]*

tuʿme: *Yiyecek, azık, yem.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / **Ṭuʿmesin** ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʿimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ṭuʿmesin, -si, -n]*

ṭur: *Durmak, beklemek.*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına / Ne **ṭurursın** iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [ṭurursın, -ur, -sın]*

ṭur: *Ayakta kalmak. II Katlanmak, dayanmak.*

Niçe bir göz diküp **ṭura** viṣālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [ṭura, -a]*

ṭur: *Bir iş yapmak için harekete geçmek.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh **ṭurup** sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

ṭur: *Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya **ṭurmışam** / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [ṭurmışam, -mış, -am]*

ṭur: *(Sözünde) durmak.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger **ṭurırsañ** ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ṭurırsañ, -ır, -sa, -ñ]*

ṭur: *Ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen **ṭurup** raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [ṭurup, -up]*

ṭur: *-a, -e, -o, -ö eki alan fiilerle " devamlılık" anlamında kullanılır.*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aşılup **ṭura** / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [ṭura, -a]*

tur: *Durmak, bulunmak.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle **ṭurup** oturma z / Göñülde yir ider yā Rab ne şūḥa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

tur-: *Durmak.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü **ṭurup** / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

tur-: *Ayağa kalkmak.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim **ṭura** ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ṭura, -a]*

tur-: *Ayakta durmak.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler **ṭurur** / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [ṭurur, -(u)r]*

tur-: *Belli bir durumda süreklilik göstermek, devam etmek.*

Ḳo ḫayāl-i zülfüñi **ṭursun** derūn-ı dilde kim / Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [ṭursun, -sun]*

tur-: *Durmaz.*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez **ṭurmaz** iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ṭurmaz, -maz]*

turaġ: *Yer, mekân.*

Ḫār ü ḫāşāküñ **ṭuraġı** oldugı çün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ṭuraġı, -ı]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür **ṭuraġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭuraġı, -ı]*

ṭurduġı yir: *Durduğu, bulunduğu yer.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-i dil-ḫaste güle / Ṭurduġı yirde güler ġonçe-i ḫandān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [ṭurduġı yir, -de]*

ṭurduḳ: *Durmak.*

Sen gitmege **ṭurduḳda** gör en eşküm ü āhum / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [ṭurduḳda, -da]*

türk: *Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak*

büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ **türk** idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [türk,]*

türk: *Güzel, civan.*

Çeşm-i dilberdür Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş iden / Fitneye bāʿiş cezā ol **türk-i** ser-ḫoşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [türk-i, --i]*

türk-: *Türk.*

Gözüñi gözleyicek **türk-i** bī-emān kim olur / Lebüñe baḳsa bir ādem ṭabīb-i cān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [türk-i,]*

türk-i hūn-rīz: *Kan döken Türk. II Sevgilinin kan dökücü gözleri.*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / Var mıdur bir fitne kim ol **türk-i ḫūn-rīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [türk-i ḫūn-rīz,]*

türk-i ser-ḫōş: *Sarhoş Türk.*

Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i ser-ḫōşdan çıḳar / Ḳatlüme ḳaṣd eyleyelden ġamze-i ḫūn-ḫvār-ı dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 3). [türk-i ser-ḫōş, -dan]*

turma: *Durmadan, devamlı.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ṭurmayup, -y, -up]*

turma: *Durma, bekleme.*

Sīnede **ṭurma** ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [ṭurma,]*

turma: *"Durmadan, devamlı" anlamında zarf.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle imdi **ṭurma** ki nāzuñ baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [ṭurma,]*

turmadan: *Durmadan II sürekli olarak.*

Niçe elden gitmesün āşüfte gönlüm iy ṣanem / **Ṭurmadan** ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [ṭurmadan,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / **Ṭurmadan** ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [ṭurmadan,]*

Cānuma geçdi bu gönlüm zaḫmı ṣancır **ṭurmadan** / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [ṭurmadan,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim / **Ṭurmadan** ġam ṭaşın urur bī-vefālar

başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [ṭurmadan,]*

<u>turmaġ:</u> *Durmak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile **ṭurmaġ** içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [ṭurmaġ,]*

<u>turmaz:</u> *Devamlı, durmaksızın.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña **ṭurmaz** yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ṭurmaz,]*

<u>turmaz:</u> *Durmadan, devamlı.*

Ṣaçuñ zencīrine **ṭurmaz** ṭolaş ur / Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [ṭurmaz,]*

<u>ṭurmaz:</u> *Aralıksız, sürekli, durmaksızın.*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim **ṭurmaz** aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [ṭurmaz,]*

<u>ṭurmaz:</u> *Devamlı, durmaksızın, sürekli.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline / Dest-i ḥayretle başın **ṭurmaz** döger miskīn meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [ṭurmaz,]*

<u>ṭurre:</u> *Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol **ṭurredür** / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ṭurredür, -dür]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol **ṭurre** kim olur / [Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [ṭurre,]*

<u>ṭurre:</u> *Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.*

Bu hümāyūn **ṭurre** midür ya hümā / Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [ṭurre,]*

<u>ṭurur:</u> *-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.*

Geh cürʿa-i belā vü gehī ḳan yuṭup **ṭurur** / Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [ṭurur,]*

Cānum çıḳa **ṭurur** göreyin yāri bir naẓar / Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [ṭurur,]*

<u>ṭut:</u> *Tutmak.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya uġramazdum ger ezel **ṭutsam** nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [ṭutsam, -sam]*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña / Gözgü **ṭut** aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [ṭut,]

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ **ṭutsun** mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ṭutsun, -sun]*

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i zebānum **ṭutdı** hep / Mīr-i naẓm oldum naẓar ḳıl gel berü dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [ṭutdı,]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn **ṭutmış** ḥarāmīler gibi / İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [ṭutmış, -mış]*

ṭut: *Kaplamak, doldurmak.*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri / **Ṭutdı** cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi **ṭutsam** yaraşur cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [ṭutsam, -sa, -m]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey ü maḫbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ṭutsam, -sa, -m]*

ṭut: *Uymak; kabul etmek.*

Buldı **ṭut** sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ṭut,]*

ṭut: *Çevirmek, yönlendirmek.*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber **ṭutup** yine / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Tutmak, kapatmak. Yolu tutmak.*

Görinür ḫalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḫüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur ki **ṭutmış** çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [ṭutmış, -mış]*

ṭut: *Kaplamak, sarmak.*

Bāġbān-ı zülf etek **ṭutsa** n'ola altında kim / Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i ẕeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [ṭutsa, -sa]*

ṭut: *Ele geçirmek.*

Güft ü gū ile **ṭutupdur** ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ṭutupdur, -up, -dur]*

ṭut: *(Yolunu) tutmak.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Elde bulundurmak, ele*

almak.

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa **ṭutar** elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [ṭutar, -ar]*

ṭut: *Tutmak.*

Ter **ṭutarken** bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [ṭutarken, -ar, -ken]*

ṭut: *Elde etmek, sahip olmak, edinmek.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin **ṭutdum** velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [ṭutdum, -du, -m]*

ṭut: *Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.*

İy perī **ṭutsañ** n'ola gün gibi devrānı dürüst / Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [ṭutsañ, -sa, -ñ]*

ṭut: *Çevirmek, yönelmek.*

Çün saña Muʿīdī **ṭutdı** boynın / Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Zaptetmek, ele geçirmek, kuşatmak.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı **ṭutmışdur** fiġ ān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ṭutmışdur, -mışdur]*

ṭut: *Elle kavramak, tutmak, eline almak.*

Dōstum hercāʿī olmasañ **ṭutardı uñ** ʿālemi / Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [ṭutarduñ, -ardun]*

ṭut: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin **ṭutar** / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [ṭutar, -ar]*

ṭut: *Bürümek, bezemek, kaplamak.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *(Sözünü) tutmak.*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān ile **ṭut** kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ṭut,]*

ṭut-: *Tutmak.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm **ṭutaram** şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ṭutaram, -ar, -am]

Dil ġamzeñe
ḳarşu **ṭutaram** sīnemi
dirmiş / Gelsün cigeri
var ise meydāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [ṭutaram, -ar, -am]*

tut-: *Saymak, kabul etmek.*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz
ile **ṭutdı** şöhret /
Hergiz oḳınmaz oldı
naẓm-ı
Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [ṭutdı, -dı]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer
murāda kişi /
Muʿīdī ʿışḳ
yolın **ṭutdı** iḫtiyār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ṭutdı, -dı]*

tut-: *Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn gibi
/ **Ṭutsa** maḥrūm olmaz
ādem bir ulunuñ
dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ṭutsa, -sa]*

tut-: *Ele almak, elde bulundurmak.*

Ġamzeler tīġin
çekerseñ **ṭutaram** boy
num revān / Yolumda
cānum fedā ḳıl dir iseñ
kārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [ṭutaram, -ar, -am]*

tut-: *Ele almak, elde bulundurmak, tutmak.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa
zülf-i siyehüñ / Ne
içün **ṭutup** anı ḥabs ide
idi
külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ṭutup, -up]*

tut-: *Kaplamak, çevresini sarmak.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi
eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-
ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ
degül
miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ṭutsa, -sa]*

tutan: *Durumda kalmasını sağlamak.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol
ḫadd-i gül-nārı **ṭutan** /
Ḥātem-i pīrūzedür
yāḳūt-ı nāb olmış
nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [ṭutan,]*

tutayın: *Tutayım.*

Ben perīşān olduġım iy māh
kimden **ṭutayın** / Ḳara
baḫtumdur iden zülf-i
dil-āvīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [ṭutayın,]*

tutdı: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i
sūsen midür / Ya ciger
zaḫmında
mesken **ṭutdı** şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [ṭutdı, -/dı]*

ṭūṭi: *Papağan.*

Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim
/ **Ṭūtī-i** gūyā miṣāli
beslenür ḳand ile
zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [ṭūtī-i,]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / Kim Mesīh'e beñzemez **ṭūtīlerüñ** gū yālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [ṭūtīlerüñ, -ler, -üñ]*

ṭūṭi: *Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol **ṭūtīye** gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ṭūtīye, -y, -e]*

tūṭi: *Dudu kuşu || Papağan.*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā / Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [ṭūṭī,]*

tūṭi: *(Fars.) Papağan.*

İy şeker-leb vechi var söylese dil **ṭūtī** gibi / Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [ṭūtī,]*

ṭūṭī-i: *1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.*

Ṭūṭī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [ṭūtī-i,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger **ṭūtī-i** gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ṭūtī-i,]*

ṭūtī-i gūyā-: *Konuşan papağan.*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [ṭūtī-i gūyā-, -ya]*

ṭūṭī-i gūyā: *Konuşan papağan.*

Diñlemezsin **ṭūṭī-i gūyā** iken güftārumı / Beñzümi bu cevr ile āḫir şekerfām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [ṭūṭī-i gūyā,]*

ṭūṭī-i hindūsitān: *Hindistan papağanı.*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ / Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [ṭūṭī-i hindūsitān, -dur]*

tūtī-i rūḥuñ: *Gönül papağanı.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / Ṭuʿmesin ol **ṭūṭī-i rūḥuñ** şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ṭūṭī-i rūḥuñ, -uñ]*

ṭūtī-i ṭabʿ-: *Papağan tabiatlı II Güzel sözler söyleyen kimse.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ṭūtī-i ṭabʿ-, -um]*

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher **tūtiyā** / Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [tūtiyā,]

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i pāyuñ / Şimdengirü **tūtiyāyı** g örmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [tūtiyāyı, -y, -ı]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / **Ṭūṭiyādur** dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [ṭūṭiyādur, -dur]*

Ayaġuñ ṭoprağı kim bir **ṭūtiyādur** cevherī / Kimse almasun diyü gözler nigehbāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [ṭūtiyādur, -dur]*

tütiyā: *Gözlere şifa veren sürme.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken / Ẕerrece gözüme girmez **ṭūtiyā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [ṭūtiyā,]*

tütiyā: *Göze çekilen sürme.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [tūtiyā,]*

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II sevgilinin ayak tozu. || Sevgilinin ayak tozu.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine **tūtiyā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [tūtiyā,]*

tutma-: *Tutmamak.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini **ṭutmasa** / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [ṭutmasa,]*

tutmak: *Boydan boya kapatmak.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına **ṭutmaḳ** niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [ṭutmaḳ,]*

ṭutmaz: *Zabt edememek II durduramamak.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes **ṭutmaz** ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [ṭutmaz,]*

ṭutuş: *Yanmak.*

Penbe gibi **ṭutuşup** yanmazdı göñlüm göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [ṭutuşup, -up]*

ṭutuş: *Tutuşmak II yanmak.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül / **Ṭutuşup** dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [ṭutuşup, -, -up]*

ṭutuş-: *Yanmak.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla **ṭutuşam** / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 304, Beyit 6). [ṭutuşam, -am]

tutuş-: *Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. II Aşk ateşiyle yanmak, âşık olmak.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim **ṭutuşdum** şemʿve ş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [ṭutuşdum, -du, -m]*

tüvānger: *Zengin, güçlü, iktidar sahibi.*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ **tüvānger** Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [tüvānger,]*

tuy: *Duymak.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne **ṭuymadan** m iskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ṭuymadan, -ma, -dan]*

tuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne **ṭuymadan** m iskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ṭuymadan, -ma, -dan]*

tuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [ṭuymadum, -ma, -du, -m]*

tuy-: *Duymak.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum **ṭuyar** ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ṭuyar, -ar]*

tuy-: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳin **ṭuyan** şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [ṭuyan, -an]*

ṭuyuldı: *İşitilmek, duyulmak.*

Derd-i dil senden mi ya benden **ṭuyuldı** bilmez em / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [ṭuyuldı, -ul, -dı]*

ṭuyur: *Duyurmak.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile / Yoġı var eyleyen üstād-ı şāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ṭuyurdı, -dı]*

ṭuzı yoḳ: *Çok tatsız, yavan.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç **ṭuzı yoḳ** / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [ṭuzı yoḳ,]*

tā: *Değin, dek, kadar.*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / **Tā** ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [tā,]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / **Tā** ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [tā,]*

Tā ki cām-ı dīdeden düşdi cemālüñ pertevi / Kaʿbeveş pür-nūr olupdur iy ṣanem göñlüm evi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 1). [tā,]*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [tā,]*

tā: *Kadar,dek,değin.*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [tā,]*

tā: *"-e kadar" anlamında edat.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle **tā** kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [tā,]*

tā: *-den/-dan beri.*

Cümleden bī-gāneyem **tā** āşnā oldum saña / Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında kullanılan kelime.*

Tā çihre-i ḫandānuñ berg-i semen olmışdur / Gülzār-ı cemālüñde ḫaṭṭuñ çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [tā,]*

tā: *"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında kullanılan kelime.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından / **Tā** ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [tā,]*

tā: *"-e dek, -e kadar" anlamında edat.*

İy Muʿīdī ʿışḳa bünyād eyle kim / **Tā** ḳıyāmet ol binā bulmaz ḫalel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 8). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında bir söz.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice **tā** ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [tā,]*

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını / **Tā** ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [tā,]*

tā ebed: *Sonsuza kadar.*

Ḫastedür gerçi Muʿīdī ṣāġ olurdı **tā ebed** / Bir

gice anuñ başı ucında cānān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 7). [tā ebed,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem **tā ki** gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [tā ki,]*

tā ki: *....den beri.*

Tā ki cāna od şalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [tā ki,]*

taʿaccüb: *Ar. şaşma, şaşa kalma.*

Göñlüm ol hercāīye virsem **taʿaccüb** itme kim / Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz nʾeyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [taʿaccüb,]*

taʿaccüb eyleme: *Şaşırmamak.*

Günde yüz kez kūyuña varsam **taʿaccüb eyleme** / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [taʿaccüb eyleme,]*

tāb: *Sıcaklık, hararet.*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin gizlüce beñzer / Ki **tābından** ruḫuñ yir yir ḳızarmış gülsitān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [tābından, -ı, -n, -dan]*

tāb: *Hararet ‖ ateş.*

Bülbül olsun dirseñüz iy ġonçe-lebler ʿāşıḳı / Çihreñüz **tāb-ı** mey-i nāb ile gülfām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [tāb-ı, --ı]*

tāb: *Parlaklık.*

Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim / Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb **tāb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [tāb,]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

Nev-ʿarūsın **ṭabʿuma** pīrāy edür lüʾlüʾ gibi / Her ne söz kim işidem ol laʿl-i gevher-bārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 5). [ṭabʿuma, -u, -m, -a]*

ṭabʿ: *Yaradılış, tabiat (Şairlik tabiatı, gücü).*

Dürr-i naẓm ile Muʿīdī **ṭabʿuñı** deryā ḳılan / Dem-be-dem taḥsīn-i şāh-ı ḫurdedānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 7). [ṭabʿuñı, -uñ , -ı]*

ṭabʿ ehli-: *Doğuştan kabiliyetli kimseler II tabiat ehli. (İnsanın yaratılış ve karakterinden anlayan arifler.).*

Göñli ol şūḫuñ Muʿīdī ḫoş olur cān oynasañ / Luṭf-ı ṭabʿ ehlin ider gül gibi ḫandān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 217, Beyit 1). [ṭabʿ ehli-, -n]*

tāb ol-: *Işık, aydınlık olmak.*

Geh pīç ü gehī tāb olur iy māh Muʿīdī / Her gice ġamuñla *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 13). [tāb ol-, -ur]*

tāb tāb: *Kıvrım kıvrım (saç).*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf **tāb tāb** olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [tāb tāb,]*

tābān: *Parlak, ışıklı.*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı **tābān** günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [tābān,]*

tābdār: *Parlak.*

Almış ele kemendin idüp **tābdār** zülf / İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [tābdār,]*

tābiʿ: *Birinin emri altında bulunan, onun hâkimiyeti altında olan, bağlı.*

Bana **tābiʿdür** Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [tābiʿdür, -dür]*

tābiʿ: *Uyan, boyun eğen.*

Delinmezdi firāḳ odıyla baġrum / Hevāya olmasam ney gibi **tābiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 4). [tābiʿ,]*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var / Ne dirseñ olmışuz biz saña **tābiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [tābiʿ,]*

tāb-ı ʿālem: *Alemin güneşi.*

Şanemüñ āb ü **tāb-ı ʿālem** iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [tāb-ı ʿālem,]*

tāb-ı ḥüsnüñ-: *Güzelliğin parıltısı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [tāb-ı ḥüsnüñ-, -den]*

tāb-ı ḥüsnüñ-: *Güzelliğinin hararet.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın tūġ-ı mücevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [tāb-ı ḥüsnüñ-,]*

tāb-ı ḥüsnüñden: *Güzelliğin parıltısı.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına / Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [tāb-ı ḥüsnüñden, -üñ, -den]*

tāb-ı ḥüsnüñdür: *(Sevgilinin) eşsiz güzelliği.*

Tāb-ı ḥüsnüñdür beni her kūşede bī-hūş iden / Kim ider pervāneyi her laḥẓa şevḳ-i nār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

41, Beyit 3). [tāb-ı ḥüsnüñdür, -üñ, -dür]

<u>tāb-ı ḳamer-:</u> *Ay ışığı.*

Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [tāb-ı ḳamer-, --den]*

<u>tāb-ı mihr:</u> *Aşk ateşinin harareti.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [tāb-ı mihr,]*

<u>tāb-ı nāz:</u> *(Aşığın) Bakışlarının harareti.*

Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde **tāb-ı nāz** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [tāb-ı nāz,]*

<u>tabʿ-ı nüktedān-:</u> *Nükte bilen / ince ve zarif tabiatı anlatma.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ṭabʿ-ı nüktedān-,]*

<u>tabʿ-ı pāki:</u> *Temiz yaratılış, saf karakter.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı / Zīrā ki **ṭabʿ-ı pāki** olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [ṭabʿ-ı pāki,]*

<u>tabʿ-ı şekkerbār:</u> *Şeker saçan yaratılış.*

Söyledüp ṭūtī gibi bu ṭabʿ-ı şekkerbārumı / Rūz ü şeb medḫ eylerem ben dilber-i mekkārumı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 16). [ṭabʿ-ı şekkerbār, -um, -ı]*

<u>tabīʿat:</u> *Mizaç, karakter || İstekler.*

Ḫaste-dil ġamdan uṣanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek **ṭabīʿat** çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [ṭabīʿat,]*

<u>ṭabīb:</u> *Hekim doktor || sevgili.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi **ṭabīb** itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [ṭabīb,]*

Var iy **ṭabīb** ḳo beni kim düşdi hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [ṭabīb,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy **ṭabīb** / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [ṭabīb,]*

El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi **ṭabīb** / Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [ṭabīb,]*

Derdüme āḫir ʿilāc itmekden el çekdi **ṭabīb** / N'eylesün bīçāre kim artuḳ devāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 2). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim, doktor. || Sevgili.*

Şūḫ dilberdür n'içün bilmez bu gerçek ʿāşıḳın / Ölicek bīmārı bilür ḥāzıḳ olınca **ṭabīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Doktor, hekim II sevgili.*

ʿArż idüp derdin diler göñ lüñ **ṭabībinden** cevāb / Ḫurde-bīndür geldi ḥikmetden ṣuʿāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 4). [ṭabībinden, -i, -(n)den]*

ṭabīb: *Doktor. II Sevgili.*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler **ṭabībi** kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [ṭabībi, -i]*

ṭabīb: *Hekim, doktor II Sevgili.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez **ṭabīb** / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *(Ar.) Hekim, doktor.*

Gerçi perhīz eyle dir ʿuṣṣāḳa dilberden **ṭabīb** / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ṭabīb,]*
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy **ṭabīb** ammā / Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Doktor, hekim.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / Billāh diñ **ṭabībe** gelüp zaḥmet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [ṭabībe, -e]*

ṭabībi: *(Ar.) Hekim, doktor.*

Baña merhem gerek iy cān **ṭabībi** / Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [ṭabībi,]*

ṭabīb-i cān: *Gönül doktoru.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya **ṭabīb-i cān** ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ṭabīb-i cān,]*

ṭabīb-i cān: *Can tabibi.*

Gözüñi gözleyicek türk-i bī-emān kim olur / Lebüñe baḳsa bir ādem **ṭabīb-i cān** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [ṭabīb-i cān,]*
Bī-derd olana itme ʿilāc iy **ṭabīb-i cān** / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [ṭabīb-i cān,]*

ṭabīb-i cān ü dil: *Canın ve gönlün doktoru.*

İy **ṭabīb-i cān ü dil** gerçi Mesīhā'dur lebüñ / Hey meded öldüm disem derdüme dermān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [ṭabīb-i cān ü dil,]*

tabīb-laʿl: *Tabip gibi şifa veren dudak.*

Gördi **ṭabīb-laʿlüñi** ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ṭabīb-laʿlüñi,]*

Ṭabīb-laʿlüñe ʿayb itme çāre ṣordugımı / Ne çāre göñlümi çünkim piyāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 5). [ṭabīb-laʿlüñe, -üñ, -e]*

tabībüm]: *Hekim, doktor ǁ sevgili.*

Benüm derdüm ne bilsün [kim **tabībüm]** çāre-sāz olmaz / Dögüp def gibi sīnem anuñ içün eylerem nāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 5). [tabībüm],]*

ṭabl: *(Ar.) Sancak ile beraber padişahlık alametlerinden olan davul.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp **ṭabl** u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ṭabl,]*

tabʿuña: *Tabiat, yaradılış.*

Āferīn olsun Muʿīdī ḫurdedān **ṭabʿu ña** kim / Dürr-i meknūndur ne dirseñ ger ġazeller meşnevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 7). [ṭabʿuña,]*

tābūt: *Ar. Ölü taşınan sandık.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña **tābūt** ü yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [tābūt,]*

tāc: *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz **tāc** ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [tāc,]*

tāc: *Çiçeklerin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların bütünü II Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Bād-ı ṣubḥa **tācını** ḳapdursa nerges ṭañ degül / Eksük ise gāh mest gāh maḫmūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 6). [tācını, -ı, -n, -ı]*

tāc ü tahtına: *Taç ve taht II Mal mülk.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [tāc ü taḫtına, -ı, -n, -a]*

tāc-ı saʿādet: *Saadet, mutluluk tacı.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi / Yiter ḫāk-i rehüñ **tāc-ı saʿādet** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [tāc-ı saʿādet,]*

tāc-ı zer: *Altın tac.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter / Hecr odı şuʿlesi başumda **tāc-ı zer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

97, Beyit 1). [tāc-ı zer,]

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / **Tāc-ı zer** ol başında yanan būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [tāc-ı zer,]*

tācir- çeşm-: *Gözümün Tüccarı.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [tācir-çeşm-, --i, -üm, -]*

taġ: *Dağ.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne olup **ṭaġ** ile ṭaşlarda gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ṭaġ,]*

Ḫayāl-i ġamzeñ ile iy perī-ḫū / Gezer Mecnūn olup **taġlarda** āhū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 1). [taġlarda, -lar, -da]*

taġ: *Dağ.*

Bir eserdür **ṭaġda** sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / Tīşe-i đarb ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ṭaġda, -da]*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda ulı **ṭaġları** ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ṭaġları, -ları]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar **ṭaġ** u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [ṭaġ,]*

taġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise **ṭaġlarda** / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭaġlarda, -lar, -da]*

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh **ṭaġlar** başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [ṭaġlar, -lar]*

taġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ **ṭaġa** düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ṭaġa, -a]*

tagıd: *Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak II varlığına son vermek, düzenini bozup yıkmak.*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ / **Ṭaġıdup** cemʿiyyetü m zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ṭaġıdup, -up]*

taġıd-: *Dağıtmak, saçmak.*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ṭaġıdup, -(u)p]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl

eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ṭaġıdup, -(u)p]*

<u>taġıd-:</u> *Dağıtmak, savurmak (saç bağlamında).*

Meger gīsū-yi pür-çīnüñ **ṭaġıdup** şānelers üñ kim / Muʿaṭṭar eyledüñ ʿālem demāġın būy-i ʿanberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 3). [ṭaġıdup, -up]*

<u>taġıdup:</u> *Dağıtmak, dağınık hale getirmek.*

Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [ṭaġıdup,]*

<u>taġıl:</u> *Dağılmak II Savrulmak.*

Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña / Kim ol āteşden **ṭaġılmışdur** şe rerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [ṭaġılmışdur, -mış, -dur]*

<u>taġıl-:</u> *Dağılmak, yayılmak.*

Yüzüñe **ṭaġılıcaḳ** sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [ṭaġılıcaḳ,]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

Naʿṭ-ı cemāle dāne-i ḫālin o nāzenīn / Döküp **ṭaġıtmış** eylem ek ister ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [ṭaġıtmış, -mış]*

<u>taġıt:</u> *Savurmak II (saçını) çözüp dağıtmak.*

Yār **ṭaġıtmış** yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [ṭaġıtmış, -mış]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak II savurmak.*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü **ṭaġıtma** kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [ṭaġıtma, -ma]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [ṭaġıtmaġa, -maġ, -a]*

Sāḳiyā mey şun ki zühdüm leşkerin **ṭaġıtmaġa** / Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [ṭaġıtmaġa, -maġ, -a]*

<u>taġıt-:</u> *Dağıtmak; düzenini, nizamını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.*

Belī yāduñ **ṭaġıtdı** var bilümi / Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġyīr:</u> *(□□□□□) i. (Ar. ġayr "değiştirmek" ten taġyir) 1. Değiştirme, başkalaştırma, başka şekle sokma: 2. Bozma:.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n’idersin fāriġ ol / Çünki **taġyīr** eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [taġyīr,]*

taġyīr: *Başkalaştırmak, başkalaştırılmak; başka hâle koymak, konulmak.*

Dīvānımuñ ışlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf ola ki **taġyīrine** taḳṣīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [taġyīrine, -i, -n, -e]*

taḥakküm-: *Zorbalıkla hüküm sürme,hükmetme.*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir **taḥakkümler** ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [taḥakkümler, --ler]*

taḥammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

Bende ne cevre **taḥammül** var ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n’olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [taḥammül,]*

taḥammül eyle: *Sabretmek, dayanmak.*

Sīnem otaġına girüp incitme giryeden / Bir dem **taḥammül eyle** ki bārān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [taḥammül eyle,]*

taḥammül olur-: *Katlanmak, tahammül edilmek.*

Bir iki gün firāḳa taḥammül olurdı līk / Aġladuġım budur ki görünmezsen ay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5). [taḥammül olur-, -dı]*

taḥayyül: *Bir şeyi hayalinde canlandırma; hayal etme; imgeleme.*

Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı **taḫayyül** ḳılsa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taḫayyül,]*

taḥrīk: *Hareketlendirmek.*

Her ḳaçan **taḥrīk** ide zülfüñ nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [taḥrīk,]*

taḥrīr ideler: *Yazma; kaydetme, deftere geçirme, kopyalamak.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı **ṭaḥrīr ideler** / Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [taḥrīr ideler, -e, -ler]*

taḥrīr ol-: *Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [taḥrīr ol-, -ın, --dı]*

taḥsil: *Ilim edinmek. ilim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca yoḳ **taḫsīlimüz** kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

177, Beyit 2). [taḫsīlimüz,]

taḥsil: *Elde etme, kazanç; bilgi edinme, haber alma.*

Didüm öldür beni tek ṣalma hecre / Didi mümkin degül **taḥṣīl** ḥāṣıl *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [taḥṣīl,]*

tahsīn: *Güzel, övülmüş.*

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [taḥsīn,]*

Söz diyü gevher niṣār eyler Muʿīdī dem-be-dem / Göñlüni iḥyā ḳılursañ bir ağır **taḥsīn** ile *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 5). [taḥsīn,]*

tahsīn: *Beğenme, güzel bulma, takdir etme.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḥayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru **taḥsīndür** iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [taḥsīndür, -dür]*

taḥsīn id-: *Beğenmek, takdir etmek, övmek.*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḥayyeldür / Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [taḥsīn id-, -er]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm **taḫtına** / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [taḫtına, -ı, -n, -a]*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī] / **Taḫtını** yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

taht: *Taht, makam.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm **taḫtına** / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [taḫtına, -ı, -n, -a]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḥayālüñ **taḫtıdur** ẓulm ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [taḫtıdur, -ı, -dur]*

taht: *(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki **taḫtın** bağlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [taḫtın, -ın]*

tak: *Takınmak, giyinmek.*

Ṣāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege / Ṣaġlu ṣollu **ṭaḳınırsuñ** yaraş ur ḫançer saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [ṭaḳınırsuñ, -(ı)n, -ır, -suñ]*

tak: *Çatı, kemer, kubbe. II*

Sevgilinin kaşları.

Mescide varmazsam iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı **ṭāḳıdur** henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [ṭāḳıdur, -ı, -dur]*

tak-: *Ṭaḳmaḳ.*

Maḥmil-i yāre ceres **ṭaḳduḳca** yolda kārbān / Ḥaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [ṭaḳduḳca, --duk, --ca]*

tak-: *Takmak, iliştirmek.*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim / Zülfünüñ sevdāsı **ṭaḳmışdur** siy eh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [ṭaḳmışdur, -mış, -dur]*

tākat: *Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

İy perī ḳarşuñda ḥayrān olduġım ʿayb itme kim / Ḥüsnüñi seyr itmege **ṭāḳat** getürmez ādemī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 4). [ṭāḳat,]*

tākat: *Kudret, kuvvet II Derman.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / **Ṭāḳati** ḳalmadı kim ṭura ayaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ṭāḳati, -i]*

tākat: *Kuvvet, derman, dayanma gücü.*

Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa **ṭāḳatüm** / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [ṭāḳatüm, -üm, -]*

tākat: *(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

Zārī vü fiġān itmege **ṭāḳat** mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḥi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [ṭāḳat,]*

Ne hecre **ṭaḳat** ü ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ṭaḳat,]*

takdīr: *Allah'ın takdir ve tayini, kader.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür eylemez **taḳdīri** tedbīr üñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [taḳdīri, -i]*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez **taḳdīri** tedbīr üñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [taḳdīri, -i]*

ṭāḳı: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

Niçe biñ zühd ü veraʿ **ṭāḳı** Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ṭāḳı,]*

ṭāḳ-ı nīlī-: *Mavi renkli gökyüzünün kubbesi.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār

ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [ṭāḳ-ı nīlī-, --ye]*

<u>taḳmadum:</u> *Beyitte süslememek anlamında kullanılmıştır.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar **ṭaḳmadum** / Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [ṭaḳmadum,]*

<u>taḳsīr:</u> *Kusur, eksiklik.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / **Taḳsīri** eger var ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [taḳsīri, -i]*

<u>taksīr:</u> *Ar. Kusur, kabahat.*

İy Muʿīdī naẓmuñ ehl-i dillere ʿarż eyle kim / Göricek **taḳṣīrini** luṭf ile taġyīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 5). [taḳṣīrini, -i, -ni]*

<u>taḳṣīr ideler:</u> *Bir şeyi yapabilirken yapmama.*

Dīvānımuñ ıṣlāḥına ḳādirler iken / Ḥayf ola ki taġyīrine **taḳṣīr ideler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [taḳṣīr ideler, -e, -ler]*

<u>taḳvā:</u> *Dünyâdan el etek çekip bir yere kapanma ve ibâdetle meşgul olma, züht || Kaba sofuluk, taassub, zahirî ibadet.*

Ger Muʿīdī zühd ü **taḳvādan** geçüp ʿāṣıḳ degül / Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [taḳvādan, -dan]*

<u>taḳvā yol-:</u> *Allah'ın emir ve yasaklarına dürüst bir şekilde uymaya çalışmak, ibadetlere riya karıştırmamak.*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [taḳvā yol-, -ın]*

<u>takvīm:</u> *Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı **taḳvīme** münec cimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [taḳvīme, -e]*

<u>taḳvīm:</u> *Takvim II Zaman.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören / Gün ṭutulmasın yazar **taḳvīme** erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [taḳvīme, -e]*

<u>ṭalar:</u> *Köpeğin ısırması.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [ṭalar,]*

<u>taleb:</u> *(Ar.) İsteme, istek, dileme.*

Būse **ṭaleb** itdükde gerçi baña diş ḳışduñ / Ölince alur cānum ol remz-i nihāndan ḫaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ṭaleb,]*

<u>tāliʿ:</u> *Baht, kısmet, kader.*

Keşīde olmasa iy māh **ṭāli**ʿ /
Degül biñ saʿy aña bir ẕerre
nāfiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 1). [ṭāliʿ,]*

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün **ṭāli**ʿ**üm** /
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*

Bu göñül meh-pāreler mihrinde yüz aġardamaz
/ **Ṭāli**ʿ**üm** ġāyet ḳaradur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 5). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Ar. talih, kısmet.*

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
/ **Ṭāli**ʿ**üñ** ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [ṭāliʿüñ, -üñ]*

tāliʿ: *Kısmet, baht.*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
/ **Ṭāli**ʿ**ümde** yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne
velī / **Ṭāli**ʿ**ümde** ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ṭāliʿümde, -üm, -de]*

Başuma gün ṭoġsa ṭañ mı **ṭāli**ʿ**üm** ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Talih, baht, kader.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur /
Kim **ṭāli**ʿ**ümde** her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [ṭāliʿümde, -ümde]*

tāliʿ: *Kısmet, talih.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / **Ṭāli**ʿ**ümde** olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [ṭāliʿümde, -ü, -m, -de]*

tāliʿ: *Baht, talih, şans.*

Buldı ṭut sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından ḫalāṣ / Ḳanı **ṭāli**ʿ kim olam göñlüm belāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ṭāliʿ,]*

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ / Sitārem ḫūbdur ẕī-
ḥüsn **tāli**ʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [tāliʿ,]*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör **ṭāli**ʿ**üm** /
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [ṭāliʿüm, -üm]*

Çerḫ gibi **ṭāli**ʿ**üm** pīrūz olursa ṭañ mı kim /
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [ṭāliʿüm, -üm]*

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim

/ **Ṭāliʿüm** şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [ṭāliʿüm, -üm]*

tāliʿ: *Baht, talih, şans.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince **tāliʿüm** olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [tāliʿüm, -üm]*

tāliʿ- nahs ol-: *Talihsiz, bahtsız olmak.*

Ṭāliʿüm naḫs olduġı çerḫ-i sitemgerden midür / Başuma bunca belā dilden mi dilberden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [ṭāliʿ-naḫs ol-,]*

tālib: *(Ar.) İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.*

Dil vaṣla **ṭālib** olalı bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [ṭālib,]*

tālib-i ʿirfān: *İlim isteyen, ilmi talep eden.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [ṭālib-i ʿirfān,]*

tāliʿi: *Baht, talih, kısmet.*

Çünki ḫvāb içre Muʿīdī irdi sen meh-pāreye / **Ṭāliʿi** mesʿūd ise ʿömrinde bīdār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 7). [ṭāliʿi,]*

ṭam: *Damlamak, akmak, süzülmek.*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan **ṭamar** / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ṭamar, -ar]*
Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan **ṭamar** / Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ṭamar, -ar]*
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [ṭamar, -ar]*
Āb-ı ḥayvāndur baġışlar baña şīrīn leblerüñ / Cān-fezā her cürʿa kim ol laʿl-i ḫandāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [ṭamar, -ar]*

ṭam: *Damlamak || Belirmek, ortaya çıkmak.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [ṭamar, -ar]*

ṭamʿa: *Umut, istek, arzu, inanç, ümit.*

Ne şeker-senbūse ne perverde ister ḫāṭırum / Çāre ne çünkim **ṭamʿa** laʿl-i leb-i dilberdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [ṭamʿa,]*

tamaʿ: *Açgözlülük.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā **ṭamaʿla** cānları nı oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [ṭamaʿla, -la]*

tamam: *A. Bütün.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ yādına ṣarāba düşüp / Bugün **tamām** bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [tamām,]*

tamām oldı: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

Āṣüfte-ḥālüz evvel-i vaṣfuñda gerçi kim / İrişdi meclis āḫire oldı tamām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [tamām oldı, -dı]*

tamar: *Damlamak.*

Şāḫ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [ṭamar,]*

Geldi aġzum dadı lafẓ-ı ābdāruñ gūş idüp / Gūyiyā bir āb-ı terdür çeşme-i cāndan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 6). [ṭamar,]*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca yaşlar iy Muʿīdī bilmezem ḳandan **ṭamar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [ṭamar,]*

ṭamla: *Damlamak - Gözyaşı-.*

Āh çeksem ḳatre ḳatre ḳan ki **ṭamlar** dīdeden / Bād-ı ḥasretle açılmış erġavānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 2). [ṭamlar, -r]*

ṭamla-: *Damla durumunda tane tane düşmek, damlamak.*

Her ṭolu kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy ṣanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup **ṭamlar** gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ṭamlar, -r]*

ṭamu: *Cehennem.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru **ṭamudan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [ṭamudan, -dan]*

ṭañ: *Tan, gün doğumu vakti.*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları / Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [ṭañ,]*

ṭañ: *Ayıp, tuhaf, acayip.*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [tañ,]*

ṭañ: *Şaşılmaz.*

Başuma gün ṭoġsa **ṭañ** mı ṭāliʿüm ferḫundedür / Bile aḫşamlar gelüp ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 4). [ṭañ,]

<u>tañ:</u> *Ayıplamak, kötülemek.*

Gitse āhum **ṭañ** degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün düter ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ṭañ,]*

<u>tañ:</u> *Şaşırma, hayrete düşme, şaşılacak şey.*

Pür-sūz ise **ṭañ** mı benüm
eṣʿārüm kim / İtmişdür
eşer nāle ile
efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ṭañ,]*

<u>tañ:</u> *Ayıp, ayıplama.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa **ṭañ** mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ṭañ,]*
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa **ṭañ** mıdur /
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ṭañ,]*
Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur
Muʿīdī fāş / Rāzum
ṭuyar ise **ṭañ** mıdur ol
müşg-bār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ṭañ,]*
Geçürürsem
günümi **ṭañ** degül
eyvāy ile kim / Nār-ı
ġamda yanaram sīb-i
zenaḫdānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [ṭañ,]*

<u>tañ:</u> *Tuhaf, acayip, şaşılacak şey.*

Ṭañ degüldür şemʿveş cānla
gülerken aġlasam /
Ḳorḳaram şād olduġım
nā-geh vire ḳayġu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [ṭañ,]*

<u>ṭaʿn:</u> *T. Tuhaf, acayip.*

Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı
ḳaldum **ṭaʿña** kim /
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [ṭaʿña, -a]*

<u>ṭaʿn:</u> *Ayıplama, kınama.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin /
Düşmenüñ
her **ṭaʿnı** ḫod ʿuṣṣāḳa
bir ḫançer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ṭaʿnı,]*

<u>ṭaʿn:</u> *Kötülemek, ayıplamak.*

Geh pend-i ehl-i zühd
gehī **taʿn-ı** müddeʿī /
ʿIşḳuñ yoluñda ʿāşıḳ
olan çoḳ belā
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [taʿn-ı,]*

<u>ṭaʿn:</u> *Ayıplama, kınama.*

Müddeʿī **ṭaʿnın** unutduñ
cevr-i dilber çoḳ degül
/ Oñulur zaḫmuñ
içinden çıḳdı peykān
ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [ṭaʿnın, -ın]*

<u>ṭaʿn:</u> *(Ar.) Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.*

Geçmezüz bādeden
il **ṭaʿn** ile ne dirse
disün / Lāubālī kişiyüz
bizde iñen ʿār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ṭaʿn,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşmamalı.*

Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī **ṭañ degül** / Ol

daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [ṭañ degül,]*

ʿArẓ itse naḳd-i cānı göñül saña **ṭañ degül** / Sulṭān öñüne pīş-keşin her gedā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 6). [ṭañ degül,]*

Ṭañ degül her laḥẓa feryād eylesem iy lāle-ruḫ / Gülşen-i kūyuñda mürġ-i ḫoş-nevālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [ṭañ degül,]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ yüzüñe / Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [ṭan degül,]*

Rūşen itseñ **ṭañ degül** ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşmamak gerek.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün / **Ṭan degül** ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [ṭan degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem **ṭañ degül** / Gāh olur kim gökde bulut yoḳ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse **ṭañ degül** / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [ṭañ degül,]*

<u>ṭañ degül:</u> *Şaşılmaz.*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [ṭan degül, -dür]*

<u>ṭaʿn degül:</u> *Şaşmamalı.*

Ḳara ḳara dāġlar bağrumda olsa **ṭaʿn degül** / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [ṭaʿn degül,]*

<u>ṭan degül-:</u> *Şaşmamalı.*

Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḫükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [ṭañ degül-, -dür]*

<u>ṭan degül-:</u> *Şaşılmaz.*

Ṭan degüldür ḫālüñi añdursa aġyāruñ baña / Dāne meylin ādem-i miskīne şeytān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [ṭan degül-, -dür]*

<u>ṭaʿn id:</u> *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

Ṭaʿn iderse ʿaceb olmaya Muʿīdīye raḳīb / Ḥaddini bilmeyüp olsa n'ola nā-dān küstāḫ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 7). [ṭaʿn id, -er, -se]

<u>ṭaʿn id-:</u> *Hor görmek, ayıplamak, kınamak.*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭaʿn id-:</u> *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

Gördi ṭabīb-laʿlüñi ʿīsā'ya ṭaʿn ider / Miskīn Muʿīdī ḫaste olup mübtelā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ṭaʿn id-,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭaʿn id-:</u> *Kınamak, ayıplamak.*

Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [ṭaʿn id-, -er]*

<u>ṭañ mı:</u> *Şaşılır mı.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem **ṭañ mı** kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [ṭañ mı,]*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi yaḳsam **ṭañ mı** kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [ṭañ mı,]*

Yaḳasın yırtarsa **ṭañ** mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ṭañ,]*

<u>ṭaʿn oḳ-:</u> *Ayıplama oku.*

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [ṭaʿn oḳ-, -ı, -n]*

<u>ṭaʿne:</u> *Ayıplama, azarlama, sövme.*

Eksük olmaz **ṭaʿne** ṭaşıyla cefā şemşīri āh / Başuma hep geldi dünyānuñ belāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [ṭaʿne,]*

<u>ṭaʿne-i düşmen:</u> *Düşmanı kötüleme, ayıplama.*

Cevr-i devrān ü **ṭaʿne-i düşmen** / Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [ṭaʿne-i düşmen,]*

<u>ṭaʿn-ı aʿdū:</u> *Düşmanların kınaması.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña **ṭaʿn-ı aʿdū** / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [ṭaʿn-ı aʿdū, -ı]*

<u>ṭaʿn-ı aʿdū:</u> *Düşmanların kınaması.*

Bir yaña pend-i eḫibbā bir yaña **ṭaʿn-ı aʿdū** / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

2, Beyit 6). [ṭaʿn-ı aʿdū,]

<u>taʿn-ı aġyār:</u> *İnsanların kınaması, ayıplaması.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degüldür kendüye bühtān ider / **Ṭaʿn-ı aġyār** ile her kim ʿışḳ-ı dilberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [ṭaʿn-ı aġyār,]*

<u>tanıḳ:</u> *Bir olayı gören kişi, şahid.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen bilmez iseñ Tañrı **ṭanıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [ṭanıḳ,]*

<u>tañla-:</u> *Ayıplama, kötüleme, kınama.*

İy perī **tañlama** ṣād olduġımı derd ü ġama / Niçe insān ola kim olmaya iḥsāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [tañlama, -ma]*

<u>tañrı:</u> *Tanrı, İlâh, Allah.*

Ḳanum içmek ḥarāmī ġamzelerüñ / Dōstum **Tañrı'dan** ḥel āl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 3). [tañrı'dan, -'dan]*

<u>tañrı:</u> *Allah.*

Muʿīdī daʿvī-i ʿışḳ eyledügin / Eger sen bilmez iseñ **Tañrı** ṭanıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 7). [tañrı,]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın / Bāri **Tañrı** cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [tañrı,]*

<u>tañrı yaratdı di-:</u> *Allah yarattı dememek; merhamet etmemek.*

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [tañrı yaratdı di-, --mez]*

<u>tap-:</u> *İtaat etmek, boyun eğmek, tabi olmak.*

Zünnār-ı zülfüñe ṭolaşur oldı ḳorḳaram / Rāhib saña **ṭapup** ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [ṭapup, -up]*

<u>tār:</u> *1. Dar 2. Bir çalgı aleti 3. İplik.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir **tār** ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tār,]*

<u>tār:</u> *Ip, iplik, tel.*

Żaʿf ile **tāre** döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tāre, -e]*

<u>ṭara:</u> *Taramak (saçı taramak), düzeltmek, düzgün hale getirmek.*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān / Yoḳsa zülfüñ mi **ṭararsın** ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ṭararsın, -rsın]*

<u>ṭarab:</u> *Şenlik, sevinçlilik, ferah.*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū
meger tīrüñ senüñ /
Kim semāʿ
eyler **ṭarebden** mürġ-i
naḫçīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [ṭarebden, -den]*

<u>tārāc eyle-:</u> *Yağmalamak.*

Naḳd-i cānum çünki tārāc
eyledüñ / Bāri gel bir
būse vir andan
bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [tārāc eyle-, -düñ]*

<u>ṭaraf:</u> *Yön, taraf.*

Her **ṭarafdan** geldi yüz
āşūb u fitne başuma /
Tā ki ṣaldum bir naẓar
ol şūḫ-ı fettān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [ṭarafdan, -dan]*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi /
Her **ṭarafdan** ḫārveş
mānīʿ hezārān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ṭarafdan, -dan]*

<u>ṭaraf:</u> *Yan, yön, bölge, yer.*

Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil /
Her **ṭarafdan** oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [ṭarafdan, -dan]*
Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil /
Her **ṭarafdan** oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [ṭarafdan, -dan]*

<u>ṭaraf ṭaraf:</u> *Her taraftan.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü
ḫāli **ṭaraf ṭaraf** / Cān
mülkin aldı şāh-ı
cemāli **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [ṭaraf ṭaraf,]*
Ṣaf bağlayunca ġamzesi
meydān-ı fitnede /
Dillerle itdi ceng ü
cidāli **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 2). [ṭaraf ṭaraf,]*
Ḳūyuñ gözüm yaşıyla
meger Bursa şehridür /
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı
zülāli **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [ṭaraf ṭaraf,]*

<u>ṭaraf ṭaraf:</u> *Her yönden.*

Leşker çeküp anuñ ḫaṭ ü
ḫāli **ṭaraf ṭaraf** / Cān
mülkin aldı şāh-ı
cemāli **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 1). [ṭaraf ṭaraf,]*

<u>ṭaraf ṭaraf:</u> *Yer yer.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili
ġam sipāhīsi / Ordū-yı
sīnem içre ḳonalı **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [ṭaraf ṭaraf,]*

<u>ṭaraf ṭaraf:</u> *Her tarafa, her yöne.*

Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili / Yıllarla
baḫs iderse
hevālı **ṭaraf**
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [ṭaraf ṭaraf,]*

<u>ṭareb:</u> *Mutluluk.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü
sīnemde ṣafā yoḳ /
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş
ü **ṭareb** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 160, Beyit 3). [ṭareb,]

ṭarf-ı gülşen: *Gül bahçesinin tarafı, yanı. II Gül bahçesi gibi güzel olan sevgili; sevgilinin tarafı; sevgilinin kendisi.*

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [ṭarf-ı gülşen,]*

Geldi çün devrān-ı gül nūş it şarāb-ı lāle-reng / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [ṭarf-ı gülşen,]*

Ḳande baḳsañ her ṭaraf tāze bahār olmış yine / Bāġa gel kim **ṭarf-i gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12). [ṭarf-i gülşen,]*

Elde furṣat var iken ʿīş idegör bir iki dem / Bāġa gel kim **ṭarf-i gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 14). [ṭarf-i gülşen,]*

ṭarf-ı gülşen: *Gül bahçesi tarafı. II Sevgilinin bulunduğu yer.*

Ṣafḥa-i gülşende rūşen ḫaṭṭ ile mektūbdur / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2). [ṭarf-ı gülşen,]*

İçmeden mest oldı yırtar yaḳasın gül-berg-i ter / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [ṭarf-ı gülşen,]*

Dürlü dürlü ḳuşlaruñ feryādı ṭutdı ʿālemi / Bāġa gel kim **ṭarf-ı gülşen** ḫūbdur merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [ṭarf-ı gülşen,]*

tārmār it-: *Dağıtmak.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi / Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 20). [tārmār it-, -se, -m]*

tārmār itsem: *Tarumar etmek, dağıtmak.*

Bir gün ol māhı añup terk-i diyār itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı **tārmār itsem** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [tārmār itsem,]*

ṭartıl: *Ölçülmek, karşılaştırılmak.*

Adım ādem olmasun dünyāda nā-merdem eger / **Ṭartılup** derdüm ġam-ı Mecnūn'dan olmazsa füzūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 6). [ṭartılup, -up]*

ṭarz: *Biçim, şekil.*

Lām oldı çün eliflerümüz kimse lā dimez / **Ṭarz-ı** maḥabbet içre müsellem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [ṭarz-ı, --ı]*

ṭarz-ı ġazel-: *Gazel tarzı.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ṭarz-ı ġazel-,]*

tarz-ı naẓm: *Şiir tarzı, üslubu.*

Ṭarz-ı naẓm içre Muʿīdī ne
ʿaceb buldı kemāl /
Her ġazelde göresin
şīve-i Selmān
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [ṭarz-ı naẓm,]*

taş: *Tas.*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ
cūy-ı Şīr oldı revān /
Bil ki aġlar ṭaġ
u **ṭaş** [Ferhād-ı miskīn]
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [ṭaş,]*
Niçe diñsün ḫunḳ-i bend
itmegle zaḫmum ḳanı
kim / Ṭurmadan
ġam **ṭaşın** urur bī-
vefālar
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [ṭaşın, -ın]*

taş: *Taş.*

Sevdā-yı ser-i zülfüñ içün
Ḫıżr ile İlyās / Dīvāne
olup ṭaġ
ile **ṭaşlarda** gezerler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ṭaşlarda, -lar, -da]*

taş: *Taş.*

Ḳuluñam dilden
gerek **ṭaşa** gerekse oḳa
dik / Ger ölürsem
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [ṭaşa, -a]*

taş: *Taş.*

Eksük olmaz
ṭaʿne **ṭaşıyla** cefā
şemşīri āh / Başuma
hep geldi dünyānuñ
belāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 4). [ṭaşıyla, -ı, -y, -la]*

taş: *Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz
yirde gök-dāġ eyledüm
/ Sīne ġam gülzārı
anlar nilüferler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [ṭaş,]*

taş: *Taş II kayalık.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer
yoġ ise ṭaġlarda /
N'içün tīşe ṭoḳınduḳca
olur **ṭaşdan** hemān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭaşdan, -dan]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II vücut, beden.*

Başuma eṭfāl üşüp
yaġdurduġı seng-i cefā
/ Leşker-i ġam
defʿine **ṭaşdan** ḥişāru
mdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [ṭaşdan, -dan]*

taş: *Baskı aleti amacıyla kullanılan sert ve katı madde.*

Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ
/ **Ṭaş** u ṭoprak olsa
yiridür ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭaş,]*

taşdan çıkar: *Taştan çıkarmak.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i
Ferhād'dan ḳalan /
Tīşe-i đarb ile āteş-
pāre kim **ṭaşdan**
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [ṭaşdan çıḳar,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter **ṭaşdan çıḳar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [ṭaşdan çıḳar,]*

taşdan taşa dög-: *Başını taştan taşa dövmek(vurmak). Bir fırsatı kaçırdığı için çok üzülmek, çok pişman duruma düşmek.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ṭaşdan ṭaşa dög-, --üp]*

taşla-: *Taş yağdırmak, taş savurmak.*

Göñli ḳatıdur dise bir ādem senüñ içün / Başına üşüp her yañadan **ṭaşlaruz** biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [ṭaşlaruz, -r, -uz]*

taşlar: *Kaya, taş.*

Ṭaşlar altında ḳaldı iki elüm / Kimse bu resme pāy-māl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 4). [ṭaşlar,]*

taşnīf: *Sınıflandırmak || Kitap haline getirme.*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü **taşnīf** ile yazup / Bir tāze naḳş baġladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [taşnīf,]*

taşvīr: *Tasvir. II Hal.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa **taşvīrüñ** senü ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [taşvīrüñ, -üñ]*

taşvīr: *Görüntü II suret II şekil.*

Niçe taşvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa **taşvīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taşvīrüñ, -üñ]*

taşvīr: *Görüntü; resim.*

Ḥaḳ bu kim dārü'l-melikdür göñlümüñ büt-ḫānesi / Naḳş olalı cā-be-cā iy māh **taşvīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 5). [taşvīrüñ, -üñ]*

taşvīr: *1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ **taşvīrine** ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [taşvīrine, -i, -n, -e]*

taşvīr: *1- Görüntü, suret. 2- Sevgilin yüzü.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ **taşvīrine** ḫayrān ü ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [taşvīrine, -i, -n, -e]*

taşvīr: *Ar. Tasvir, çizim. II Heykel.*

Niçe **taşvīr** eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḫayyül ḳılsa taşvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [taşvīr,]*
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtināb̃uñ var gibi **taşvīr** olan

yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [taṣvīr,]*

tasvīr eyle-: *Resmetmek, betimlemek.*

Naḳş-ı yāri ol ḳadar sînemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [tasvīr eyle-, -dü, --m]*

tātar: *Tatar miski.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i **tātārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [tātārı, -ı]*

ṭatlu: *"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.*

Acıdan deryā gibi sensin bu **ṭatlu** cānumı / Şevḳ-i laʿlüñdür sirişküm dürr-i ġaltān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 8). [ṭatlu,]*

ṭatlu: *Hoşa gidecek bir biçimde, tatlılıkla.*

Düşmenle **ṭatlu** dirilüp itdüñ beni helāk / ʿAyb itme aġladuġıma kim çoḳdur acıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 3). [ṭatlu,]*

ṭatlu cān: *Tatlı, kıymetli can.*

Muʿīdīnüñ acıtduñ ṭatlu cānın / Elüñden iy şeker-leb dād ü feryād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 9). [ṭatlu cān, -ın]*

ṭatlu güftār-: *Tatlı söz, kelam.*

Dōstum rāz-ı lebüñ bilmekdür iḥyādan ġaraż / Ṭatlu güftāruñdur enfās-ı Mesīḥā'dan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [ṭatlu güftār-, --uñ, --dur]*

ṭatlu ʿīş: *Tatlı meze.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [ṭatlu ʿīş, -üm, -i]*

ṭatlu ṭatlu: *Tatlı tatlı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ṭatlu ṭatlu,]*

ṭatlu ṭatlu: *Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoşa giden, güzel. İkileme.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ṭatlu ṭatlu,]*

ṭatlu ṭatlu: *Tatlı tatlı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ṭatlu ṭatlu, -lu, -lu]*

Dil **ṭatlu ṭatlu** naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [ṭatlu ṭatlu,]*

ṭavāf: *(Ar.) Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme II.*

Kâbe'nin etrafını dolaşma.

Ḳapuñuñ ḥalḳasına bir gün irişürse elüm / Neẕrüm olsun ideyin Kaʿbe'yi biñ kerre **ṭavāf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 2). [ṭavāf,]*

ṭavla-: *Yakmak.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim **ṭavladı** derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [ṭavladı, -dı]*

ṭāvūs: *(Ar.) Tavus kuşu.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / **Ṭāvūsa** kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [ṭāvūsa, -a]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların yüz şīve ile ṣalınup / Beñzer ol **ṭāvūsa** kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

Bāġ-ı cennetde iki **ṭāvūsa** beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel **tāvūsa** beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [tāvūsa, -a]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir **tāvūs** per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [tāvūs,]*

ṭāvūs: *Tavus kuşu.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ / Yazılu **ṭāvūsa** beñzer ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [ṭāvūsa, -a]*

taʿyīn: *(Ar. 'ayn "göz, pınar; açık, vâzıh"tan ta'yin) görerek.*

Bildüm dehānuñ olmaduġını **taʿyīn** ile / Ammā işitdügimce kelāmuñ gümān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [taʿyīn,]*

tāze: *Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle).*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle vü güldür baña her **tāze** dāġ-ı āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [tāze,]*

tāze: *Yeni, körpe.*

Niçe ʿārıż niçe ruḫ-ṭalʿat-i cānānedür bu / ʿIşḳ bülbüllerine **tāze** gülist āndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 1). [tāze,]*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her **tāze** gülbün ġonçe peykāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [tāze,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḫaḳ'dan **tāze** bir cāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [tāze,]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü taṣnīf ile yazup / Bir **tāze** naḳş baġladum eşʿārüm

üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [tāze,]*

Seng-i bārānuñ ki yir yir açdı ḳanlu yāreler / Gūyiyā dizdüñ elüñle **tāze** güller başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 5). [tāze,]*

Bu deñlü **tāze** [vü] ter iken yüzüñe göre / Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [tāze,]*

tāze: *Taze, canlı.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / Gül gibi çıḳdı yine bir **tāze** dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [tāze,]*

tāze: *Bozulmamış, yeni, taze.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān uçmaġa dönmişdür / Dilerseñ **tāze** cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [tāze,]*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün **tāze** bir güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [tāze,]*

tāze: *Canlı, yeşil.*

Şevḳ-i ruḥsāruñla içüp oluram her bār mest / **Tāze** gül devrinde kimdür olmayan iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [tāze,]*

tāze: *Bozulmamış, yeni, taze.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun / **Tāzedür** ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [tāzedür, -dür]*

tāze: *Canlı, yeni, körpe; kurumamış olan, yeşil.*

Şükr aña kim ʿārıżuñ rengi degüldür ʿārıżī / **Tāzedür** cennet gibi her dem gülistānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 2). [tāzedür, -dür]*

tāze: *"Yeni, taze" anlamında sıfat .*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine / Bir gül yanaḳlu **tāze** cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [tāze,]*

Bir belā gülzārıdur hecrüñde sīnem ṣaḥnı kim / **Tāze** sūsenler diküpdür anda şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 5). [tāze,]*

Tāze açılmış ciger zaḥmında her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [tāze,]*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru yaşıl / Gösterür **tāze** bahāristān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [tāze,]*

Şevḳ-i yār ile Muʿīdī nāleler itsem ne

ṭañ / Bülbül-i şūrīde-ḥālem **tāze** gülzārumd ur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 7). [tāze,]*

İy gönül eglencesi **tāze** bahār ü gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv ü sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat (tāze gül).*

Ruḫlaruñ bir **tāze** gülşendür açılmış sebzede / Sebzedür gülşende bitmiş ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 4). [tāze,]*

Dikensiz **tāze** gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [tāze,]*

tāze: *"Yeni" anlamında sıfat (tāze bağ).*

Sāḳiyā mey şun ki ʿālem **tāze** cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [tāze,]*

tāze bāġ: *Taze bağ, yeni bahçe.*

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün **tāze bāġ** / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [tāze bāġ,]*

tāze cān: *Yeni, taze ruh.*

Dil-i şūrīde dil-sitān ister / Ḳuru tendür ki **tāze cān** ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [tāze cān,]*

tāze gülüñ: *Yeni açılmış gül. II Genç, güzel sevgili.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile **tāze gülüñ** / Devr-i ḫüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [tāze gülüñ, -üñ]*

tāze sünbül: *Taze, yeni yetişmiş sümbül.*

Şaḥn-ı sīnem ṭolalı sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş **tāze sünbül** her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [tāze sünbül,]*

tāze tāze: *Yeni yeni.*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / **Tāze tāze** dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [tāze tāze,]*

Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek / **Tāze tāze** dāġ urup gögsüme berg-i gül gibi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 13). [tāze tāze,]*

tāze tāze dāġ: *(Âşığın sinesindeki) yeni, yeni açılmış yara.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan **tāze tāze dāġ** / Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [tāze tāze dāġ,]*

tāze yigit-: *Bir genç delikanlı. II Mecnûn.*

İy pīr olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu'ā yitiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [tāze yigit-, --sin]

taʿẓīm id-: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [taʿẓīm id-, -üp]*

teʿālallāh: *Allah yüceltsin!.*

Sehī servüm çeküp ḳāmet güzeldür gül gibi ġāyet / **Teʿālallāh** niçe āfet ne mest-i dil-rübā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [teʿālallāh,]*

tebdīl eyle-: *Değiştirme, başka biçime sokma.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [tebdīl eyle-, -yüp, -]*

tebessüm: *Ar. Gülümsemek; sessiz gülmek.*

Ne **tebessüm** ne tekellüm gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [tebessüm,]*

tebessüm eyle-: *Gülümsemek.*

Sen şarāb iç sebzede bülbül terennüm eylesün / Aç yüzüñ gülzārını ġonçe tebessüm eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [tebessüm eyle-, -sün]*

tedbīr: *Önlem alma.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālin n'idersin fāriġ ol / Çünki taġyīr eylemez taḳdīri **tedbīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 5). [tedbīrüñ, -ü, -ñ]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne **tedbīr** ideyin / Çün yazılmışdur ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek için başvurulan çare.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḥālüñ n'idersin fāriġ ol / Hīç teġayyür eylemez taḳdīri **tedbīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [tedbīrüñ, -üñ]*

tedbīr-i beden: *Bir şeyi vücuda getirecek hâl.*

Bende **tedbīr-i beden** yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [tedbīr-i beden, -i]*

tedbīr-i beden: *Vücuda tedbir gerektirecek bir hâl.*

Bende **tedbīr-i beden** yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [tedbīr-i beden,]*

tefāvüt: *Farklılık.*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer / **Tefāvüt** belki yoḳdur bir ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [tefāvüt,]*

teferrüc: *(Ar.) Bakmak, seyretmek.*

Ḥüsnüñ **teferrücinde** ṣaçuñ ġam virür dile / Bayram gün aḫşam olsa kişi ḳayġulu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [teferrücinde, -i, -n, -de]*

teferrüc eyle: *Gezmek, temaşa eylemek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / **Teferrüc eyle** iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [teferrüc eyle,]*

tefsīr ideler: *Yorumlamak, düzeltmek.*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger var ise **tefsīr ideler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [tefsīr ideler, -e, -ler]*

tefsīr-i ḫaṭṭuñ: *(Sevgilinin) ayva tüylerinin manası.*

Ḳaşuña meyl itmesün **tefsīr-i ḫaṭṭuñ** bilmeyen / Geçmesün miḥrāba bilmez çünki Ḳur'ān'ı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [tefsīr-i ḫaṭṭuñ, -uñ]*

teftīş: *Sorup araştırmak.*

Bir ʿArab ʿayyārıdur ḫālüñ beni **teftīş** içün / Üstüme gelmiş nişān-ı ḫusrev-i devrān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 4). [teftīş,]*

tegayyür: *Değişme, başkalaşma.*

İy Muʿīdī fikr idüp ḫālüñ n'idersin fāriġ ol / Hīç **teġayyür** eylemez taḳdīri tedbīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 7). [teġayyür,]*

tehī-dest: *Eli boş olma, hiç bir şeye sahip olmama.*

Rūm'dan varma **tehī-dest** varur iseñ Acem'e / Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [tehī-dest,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḫaşre degin ölmez imiş / Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın **tek** bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [tek,]*

tek: *Sadece, bir tek.*

Bende-ḫānemden yaña **tek** bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*

Bende-ḫānemden yaña **tek** bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*

tek: *Yalnız. II Yeter ki.*

Bende-ḫānemden yaña **tek** bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña

nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [tek,]*

tek: *"Gibi" edatı.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ **tek** anuñ ipini uzatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [tek,]*

tek: *Yeter ki, sadece.*

Leblerüñ bir būseye biñ cān alursa ġam degül / **Tek** hemīn söz gelmesüñ iy gözleri ḳanlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [tek,]*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma **tek** cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [tek,]*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma **tek** cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [tek,]*

tek: *"Sadece, yalnızca" anlamında edat.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme **tek** her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [tek,]*

tek: *"Yeter ki" anlamında zarf.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña cān virürem **tek** ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [tek,]*

Ḳā'ilem dil derdine ölmezse dermān olmasun / **Tek** senüñ cevrüñ çeküp cān virmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 1). [tek,]*

tek: *Bir. II. Sadece, yalnız. III. Tek, eşsiz.*

Didüm öldür beni **tek** ṣalma hecre / Didi mümkin degül taḥṣīl ḥāṣıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 5). [tek,]*

tekellüf: *Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.*

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ / Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa **tekellüf** ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [tekellüf,]*

tekellüm: *Konuşmak, söylemek.*

Yiridür ṭutsam **tekellümden** di lüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [tekellümden, -den]*

tekellüm: *Ar. Söylemek, söz söylemek, gûyâ olmak, konuşmak.*

Ne tebessüm ne **tekellüm** gāh şīve gāh nāz / Dil ḫulūṣ itmek bu ortalıḳda müşkildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [tekellüm,]*

tekmīl eylemiş: *Tamamlamak, bütünlemek.*

Faẓlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile / Çünki **tekmīl eylemiş** üslūb-ı dīvānı dürüst *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [tekmīl eylemiş, -miş]

tekrār: *Yeniden, bir daha.*

Sāḳiyā ṣanma ki ancaḳ bāde mest eyler beni / Laʿl-i nābuñdan olupdur cān u dil **tekrār** mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [tekrār,]*

tekye: *Tekke, dergah.*

Dilde geh ġam var Muʿīdī geh nedāmet geh belā / **Tekyedür** eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [tekyedür, -dür]*

tekye-i rūzī: *Ramazan tekkesi.*

Tekye-i rūzī degüldür maḥrem-i esrār-ıʿışḳ / Ben ṣeb-i tarīk-i yāri rāz-dār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 5). [tekye-i rūzī, -i]*

tel: *Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī **telden** ḳafesler de güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [telden, -den]*

telef: *Bitirmek, harcamak.*

Āṣnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola **telef** / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [telef,]*

telef: *Boş yere haracama, yıpratma, yok etme.*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda **telef** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [telef,]*

telef kıldum: *Telef etmek, mahvetmek, boşa harcamak.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [telef ḳıldum, -dum]*

telh: *Acı.*

Laʿl-i dilber cānum acıtsa n'ola düşnām ile / Degmeñüz **telḫ** olmam aḳ olmaz şarāb-ı nābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 4). [telḫ,]*

telh: *Acı. II bulanık [su].*

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb **telḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [telḫ,]*

telh eyle: *Acılaştırmak (Kötü hale getirmek).*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [telḫ eyle, -se]*

telh it: *Acı etmek, tadını bozmak.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

57, Beyit 1). [telḫ it, -düñ]

telh it: *Acı etmek. Iı Tadını kaçırmak(sohbetin).*

Gice ḫayāl-i yār ile ṣoḥbetde iken āh / Nā-gāh irüp Muʿīdī anı itdi ḫvāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 7). [telḫ it, -di]*

telh it-: *Acılaştırmak II Tadını kaçırmak.*

Telḫ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti / Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [telḫ it-, --di]*

telḫ it: *Acı etmek, tadını bozmak.*

Laʿlüñ suāl-i būseye virür cevāb-ı telḫ / İtdüñ bu ṭatlu ʿīşümi iy āftāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [telḫ it, -düñ]*

telh ol: *Acı olmak.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [telḫ ol,]*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [telḫ ol, -dı]*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa ṣarāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [telḫ ol, -sa]*

telh ol: *Acılaşmak, kötüleşmek.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [telḫ ol, -ısar]*

telh-kām: *Damağı acı olan; kederli.*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ velī / **Telḫ-kām** olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [telḫ-kām,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ
ü **temāşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [temāşādan, -dan]*

Ḥüsnüñi seyr itdügimden aġzuñ öpmekdür murād / Bir iki şeftāludur
bāġı **temāşādan** ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [temāşādan, -dan]*

Ruḫ-ı zerdüm **temāşā** ḳıl ġam-ı ʿışḳuñla iy gül kim / Bahār-ı ḥüsnüñe ḳarşu ʿiyān olmış ḥazāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 2). [temāşā,]*

temāşā: *Eğlence, haz, safa.*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr ü **temāşādan** ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [temāşādan, -dan]*

temāşā: *Seyirlik. II hayran hayran bakılan.*

İy Muʿīdī söyleyen dilber mi dilde sen misin / İllere şimdi **temāşā** gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [temāşā,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, izleme.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü **temāşā** ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [temāşā,]*

Ayaġuñ öpmek el virmezse ṣāġ ol / **Temāşāya** ḳuluñ iy ḫvāce ḳāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 6). [temāşāya, -ya]*

temāşā: *Eğlence II seyirlik.*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü **temāşādan** yine *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [temāşādan,]*

temāşā: *Bakıp seyretme; gezme, dolaşma.*

İl **temāşāya** baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [temāşāya, -y, -a]*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü **temāşā** vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [temāşā,]*

temāşā: *Ar. Görünüm, görünüş, görüntü.*

Bir naẓar yüzüñ **temāşā** eylemek dür iy perī / Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [temāşā,]*

temāşā eyle: *Seyretmek, gezinmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum **temāşā eyle** ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [temāşā eyle,]*

temāşā kıl: *Seyretmek, bakmak.*

Başı üzre dūd sünbül şuʿle güldür āteşīn / Gel **temāşā ḳıl** ki olmış ġayret-i gülzār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 5). [temāşā ḳıl,]*

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

Cānda olsa **tendeki** her dāġ-ı hicrān kāşkī / Ölse idüm bulmayup derdüme dermān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 1). [tendeki, -de, -ki]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Oldı [zebūn] Muʿīdī **tenüm** tāb-ı ʿışḳ ile / Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [tenüm, -üm]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / **Tenümi** penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

398, Beyit 3). [tenümi, -ümi]

ten: *Beden.*

Dil hevesdür bir cefākāra Muʿīdī şöyle kim / Cān eger **tenden** giderse gitmeye başdan heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [tenden, -den]*

Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey / Her kişi n'eylerse iy ṣūfī **tenine** cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [tenine, -i, -n, -e]*

ten: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş **tenüm** aña ḳabā-yı zer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [tenüm, -üm]*

Żaʿf ile tāre döndi **tenüm** sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [tenüm, -üm]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın **tenüm** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [tenüm, -üm]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı **tende** ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [tende, -de]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb / Saña ne zāhid ne eylersem **tenümle** cān uma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [tenümle, -(ü)m, -le]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup **ten** / Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [ten,]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut II sevgilinin varlığı.*

Āb-ı ḥayvāndur ṭudaġuñ Ḫıżr olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur **tenüñ** ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [tenüñ, -üñ]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Mey gerekmez n'ideyin cānānesüz cān olmasun / İy Muʿīdī cān degül cānına **ten** fersūdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9). [ten,]*

ten fülki: *Vücut, beden kayığı, can gemisi.*

Ten fülki mevc-i ḥādiseden atdı ḳaraya / Deryā-yı ʿışḳuña olalı āşnā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 6). [ten fülki,]*

tenaʿum eyle-: *Nimet içinde bulunarak rahat etmek.*

Devlet-i ḥüsnüñde ʿāşıḳlar tenaʿum eylesün / Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur

merġūbdur *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [tenaʿum eyle-, -sün]*

teng-dest oldum: *Fakirleşmek.*

Teng-dest oldum lebüñsüz bāri gül andan bedel / Pertev-i mihrüñle eşküm laʿl-i ter ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [teng-dest oldum, -du, -m]*

tenhâ: *Boş yer, kimsesiz yer.*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan **tenhā** / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān **tenhā** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [tenhā,]*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [tenhā,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [tenhā,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān **tenhā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [tenhā,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [tenhā,]*

Bu ḥüsn ile cihānuñ āftābıdur ʿaceb olmaz / Seḥerden seyre gitse ol meh-i nā-mihrbān **tenhā** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [tenhā,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña hem-rāh olan **tenhā** / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [tenhā,]*

Muʿīdī ḥastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān **tenhā** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [tenhā,]*

Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [tenhā,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān **tenhā** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [tenhā,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān **tenhā** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [tenhā,]*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān **tenhā** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 3, Beyit 3). [tenhā,]

Bu ḫüsn ile cihānuñ
āftābıdur ʿaceb olmaz /
Seḫerden seyre gitse ol
meh-i nā-
mihrbān **tenhā** *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 3, Beyit 2).
[tenhā,]*

Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan **tenhā** /
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-
gehān **tenhā** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 3, Beyit 1).
[tenhā,]*

tenhâ: *Tek başına / yalnız.*

Tenhā ṣalınup ne seyr
idersün / Bu şīveyi ḳul
begüm
götürmez *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 162, Beyit 6).
[tenhā,]*

tenhâ: *Yalnız / kimsesiz.*

Bir lāle-ruḫ āfetsüz
öldügüm içün **tenhā** /
Uşar penbe-i dāġ-ı
ġam baña kefen
olmışdur *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 2). [tenhā,]*

tenhâ: *Far. Issız.*

Dilberüñ **tenhā** görürsin
ḫāk-i pāyı cevherin / İy
Muʿīdī var ise müflis-
gedāsın
görmedük *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 228, Beyit 7).
[tenhā,]*

tenhâ: *Bir başına, tek, yalnız.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i
ġamda gelür sāyem
hemīn / Ḳara günlerde
beni **tenhā** ḳomaz
yārümdür
ol *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
276, Beyit 5). [tenhā,]*

tenhāca: *Baş başa.*

Rūze-i faḳr ile geçsün ben
siyeh-baḫtuñ güni / Siz
dem-ā-dem ʿīş
idüp **tenhāca** bayram
eyleñüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
158, Beyit 4).
[tenhāca,]*

ten-i zerd: *Sararmış ten, beniz.*

Bu **ten-i zerd** ile bilemedük
bilüñ senüñ / Bir ḳılca
yoḳ taḫsīlimüz kem
degül
miyüz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
177, Beyit 2). [ten-i
zerd,]*

Rūze-i hicrān ile oldum
nizār ol veche kim /
Ḳorḳaram bir gün ten-i
zerdüm hilāl eyler
göñül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
264, Beyit 6). [ten-i
zerd, -üm]*

tennūr-ı ġam: *Gam fırını, tandırı.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb
eyledüm ciger / Ḳahr
ile zehremi ṣıduñ oldı
kebāb
telḫ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
57, Beyit 3). [tennūr-ı
ġam,]*

ter: *Yeni, taze.*

ʿAyb itme gūş idersem cān
ile vaṣf-ı laʿlüñ /
Rengīn hikāyedür ol
şīrīn
ü **ter** fesāne *(Kalkande
lenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 410, Beyit 6).
[ter,]*

Bu deñlü tāze [vü] **ter** iken
yüzüñe göre / Yoḳdur
gül-i semende letāfet
didükleri *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
434, Beyit 3). [ter,]*

ter: *Canlı, taze.*

Dürr-i sīr-āb üzre kim
laʿlüñ güher zeyn
eylemiş / Ḫurdeler
geçmiş be-ġāyet ḫūb
ü **ter** zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ter,]

Ter ṭutarken bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [ter,]*

ter benefşe-: *Taze menekşeler.*

Bāġ-ı cemālüñ içre açup ter benefşeler / Gül āḫirinde gösterür evvel bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [ter benefşe-, --ler]*

teraḥḥum: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

Ḥālüm bilüp **teraḥḥum** iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [teraḥḥum,]*

terāzū: *Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir **terāzūdur** b aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [terāzūdur, -dur]*

terāzū: *Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir **terāzūdur** b aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [terāzūdur, -dur]*

tercemān: *Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vasıta veya kimse.*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler **tercemānumdu r** benüm *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [tercemānumdur, -u, - m, -dur]*

tereddüd: *Kararsız olma durumu, kuşku, şüphe.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç **tereddüd** ç ekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [tereddüd,]*

tereddüd çekme: *Kuşkulanmak, tedirgin olmak.*

Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç **tereddüd çekme** kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [tereddüd çekme, -me]*

terennüm it-: *(Bülbül gibi) şarkı söylemek, şiir okumak.*

Gül-ruḫlaruña ḳarşu terennümler itmege / Kūyuñda bülbül oldı senüñ mübtelā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 2). [terennüm it-, -meg, -e]*

terk: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan **terkin** idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [terkin, -i, -n]*

terk eyle: *Terk etmek.*

Vaḳtidür **terk eyle** pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [terk eyle,]*

terk eylemek: *Sevgilinin aşkından vazgeçmek kastedilmiştir.*

Terk eylemek olurdı ol māh mihrin ammā / Sevdā-yı zülfi dilde bir kāfirī binādur *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [terk eylemek,]*

terk id: *Terk etmek, uzaklaşmak, ayrılmak.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [terk id, -üp]*

terk iderse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Māniʿ olma **terk iderse** cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [terk iderse, -er, -se]*

terk-i diyār: *Memleketi terk etmek.*

Müşg gibi ḳan yudup **terk-i diyār** itsem gerek / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 3). [terk-i diyār, -i]*

terk-i diyār: *Bulunduğu yeri terk etmek.*

Bir gün ol māhı añup **terk-i diyār** itsem gerek / ʿĀḳıbet bu kār u bārı tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 1). [terk-i diyār,]*

terk-i ḫayl ü ḫānmān: *Dünyevi zenginlikleri terk etmek.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān terk-i külāhum olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [terk-i ḫayl ü ḫānmān,]*

terk-i külāhum: *Takkeyi terk etmek. II Düstur edinmek. Mal ve mülkten vazgeçmek.*

Terk-i ḫayl ü ḫānmān **terk-i külāhum** olalı / El virüp iḳbāl-i devlet ḫāk-pā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [terk-i külāhum, -um]*

terk-i ser: *Başını ortaya koymak,baştan vazgeçmek; canını vermek.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki **terk-i ser** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [terk-i ser,]*

terk-i ser ḳıl: *(Âşıġın) sevgili uğruna başını feda etmesi.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes / Yolına ol serv-i nāzuñ **terk-i ser ḳıl** dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [terk-i ser ḳıl, -i]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin **terk-i ser ḳıl** iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [terk-i ser ḳıl,]*

terlikde: *Tazelik, dinçlik.*

Ṭaʿn ider **terlikde** biñ biñ
yāsemīn ü lāleye / Aḳ
dilber kim libāsı ola
gülgūnī anuñ *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [terlikde,]*

teşbīh: *Benzetme, kıyas etme.*

Yañılup
ḫurşīde **teşbīḥ** itdügiçü
n ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan
derler ḫayādan dīde-i
giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [teşbīḥ,]*

teşbīh: *Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp
düşdügim ʿayb itme
kim / Yüz çevirdüm
şimdi **tesbīḥ** ü
muṣallādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [tesbīḥ,]*

teşbīh: *Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.*

Mescid ü meyḫāne birdür iy
perī yanumda kim /
Oldı ben
dīvāneye **tesbīḥ** zencīr
üñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [tesbīḥ,]*

teşbīh itdügiçün: *Benzetmek.*

Yañılup ḫurşīde **teşbīh
itdügiçün** ʿārıżuñ /
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [teşbīh itdügiçün, -düg, -(i)çün]*

teselli: *Avuntu, teselli.*

Her kişi buldı **tesellī** ʿışḳ ü
müşg-i yārdan / Biz
daḫi bir göz ucıyla
merḥabāsın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [tesellī, -, -, -]*

teselsül: *Sürekli olmak II zincir gibi sürekli devam etmek.*

Ruḥlaruñ devrinde
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen / Şimdi ehl-i
ḥikmetüñ
baḫ<u>s</u>i **teselsülden** degü
l *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [teselsülden, -den]*

teselsül: *Birbirine bağlı, birbiri ile ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra, silsile, zincirleme.*

Devr-i ruḫuñda göreli
zülfüñ **teselsülin** /
Eyler hemīşe ehl-i
naẓar ṣubḥ u şām
baḫ<u>s</u> *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [teselsülin, -i, -n]*

teshir: *Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.*

İy Muʿīdī ol
perī **tesḫīrin** ümmīd
itme kim / Ehl-i
vefḳüñ bir oḳunmaduḳ
duʿāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 7). [tesḫīrin, -i, -n]*

teshir: *Büyüleme, sihir yapma.*

Gördügi dil-ḫasteyi cāżū
gibi **tesḫīr** içün /
ʿĀlemüñ efsūnını şol
ġamze-i fettān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [tesḫīr,]*

teʾsīr: *Etki.*

Hevā şemşīri **teʾsīrin** cihānd a bilmek istersen / Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [teʾsīrin, -i, -n]*

teʿsīr id: *Etki etmek.*

Cevr itdügince dilbere artar maḥabbetüm / Teʿsīr ider ne deñlü kim olsa şarāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [teʿsīr id,]*

teskīn: *Yatıştırma, sükunete erdirme.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına **teskīn** / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [teskīn,]*

teslīm id: *Teslim etmek, vermek.*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ üstüme ḫançerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [teslīm id, -eyin]*

teslīm ider: *(öyle olduğunu, gerçek olduğunu) kabul etmek.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen **teslīm ider** / Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [teslīm ider, -er]*

teslīm ideyin: *Teslim etmek, vermek.*

Cān emānetdür baña gel saña **teslīm ideyin** / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [teslīm ideyin, -eyin]*

teslīm-i cān ider: *Canın teslim etmek.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [teslīm-i cān ider, -i, -er]*

teslīm-i cān ider: *(Âşıġın) sevgili uğrunda canını vermesi, canından vazgeçmesi.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne ṭuymadan miskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [teslīm-i cān ider, -er]*

teşne: *Çok susamış.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña / Cān virür bir **teşne** dildür çeşme-i ḫayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [teşne,]*

Tāb-ı mihr ile göñül **teşne** ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [teşne,]*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru **teşnedür** ġāyet göñül / Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [teşnedür, -dür]*

teşne: *Susamış.*

Ḳılıcı **teşneye** āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [teşneye, -y, -e]*

teşne: *Susamış II arzulu, hevesli.*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña / Cān virür bir **teşne** dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [teşne,]*

teşne: *(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.*

Iraḳdan imrenüp aḳıdur aġzı ṣuyını / Sāḳī lebüñe **teşne** gibi cām-ı Cem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 5). [teşne,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken / **Teşne** öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [teşne,]*

teşne-cān: *Susamış gönül.*

Ruḥlaruñ şevḳiyle yaḳup **teşne-cān** itdüñ beni / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [teşne-cān,]*

teşne-dil: *Bağrı yanık, âşık.*

Muʿīdī **teşne-dildür** ṣun lebüñ kim / Devādur derdüñe ol nūş-dārū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 7). [teşne-dildür, -dür]*

teşne-leb: *(Fa.) Dudağı kurumuş, çok susamış.*

Ben dil-efgārı **teşne-leb** ḳoduñ āh / Bir içim gerçi āb-ı ḥayvānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 3). [teşne-leb,]*

tevbe: *Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem / Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [tevbeliyem, -li, -(y), -em]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Muʿīdī devr-i güldür **tevbemüz** var / Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [tevbemüz, -müz]*

tevbe: *İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.*

Sāḳiyā mey ṣun ki **tevbe** leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [tevbe,]*

tevbe idüp: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak, bir daha yapmamaya söz vermek.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [tevbe idüp,]

tevbe leşker: *Tövbe ordusu.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [tevbe leşker, -in-maġ, -a]*

tevbe-i bārān: *Yağmur Tövbesi.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine / **Tevbe-i bārān** ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [tevbe-i bārān,]*

tevbe-i peymāne: *İçkiye tövbe etme.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe-i peymāneyi / Ṣūfiler dülbendi gibi tārmār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 20). [tevbe-i peymāne, -yi]*

tevbemi bozmayup: *Beyitte tövbeyi bozmak anlamında kullanılmıştır.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki zamānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [tevbemi bozmayup, -ma, -yup]*

tevbemüz boz-: *Tövbe bozmak, verdiği sözü bozmak.*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ velī / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [tevbemüz boz-,]*

tezyīn: *(Ar.) Süsleme, süslenme.*

Gül gibi ḫüsnüñ bahāristānını **tezyīn** iç ün / Nerges-i şehlā gözüñdür sünbül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 3). [tezyīn,]*

tezyīn itmege: *Süslemek, güzelleştirmek.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki **tezyīn itmege** / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [tezyīn itmege, -meg, -e]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Mürşid-i ʿışḳ añdurur ḫaṭṭuñ kitābın göñlüme / Bir muʿallimdür ṣanasın **ṭıfla** Ḳur'ān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [ṭıfla, -a]*

Görüp māh-ı ruḫuñ açıldı göñlüm / Sevinür **ṭıfl** olan bayrama ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 4). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Küçük çocuk; toy, tecrübesiz kimse.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil **ṭıflı** şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ṭıflı, -ı]*

ṭıfl: *Küçük çocuk; güzel.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil **ṭıflı** şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḫalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [ṭıflı, -ı]*

tıfl: *Çocuk || Gönül.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz
yüzüme / Sevdügimde
gerçi ol **ṭıfl** idi ben
şeydā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [tıfl,]*

tıfl-ı habeş'-: *Habeşli çocuk II esmer çocuk II yüzdeki ben.*

Ḫālüñ ol ḥüsn beyāżında bu
müşgīn-ḥaṭ ile /
Gūyiyā ṭıfl-ı
Ḥabeş'dür ki miṣālin
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [tıfl-ı ḥabeş'-, --dür]*

tıfl-ı nādān: *Haddini bilmez, aklı ermez çocuk.*

ʿIşḳ feninden dil-i şeydāya
söz açamaz ḫıred
/ **Ṭıfl-ı nādān** idemez
pīr-i suḫendān ile
baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [tıfl-ı nādān,]*

tıfl-ı nev-resīde: *Yeni yetme çocuk.*

Cevr ü cefāñı çekmege hep
ḳā'ilüz velī / İy **ṭıfl-ı nev-resīde** ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [ṭıfl-ı nev-resīde,]*

tīġ: *Kılıç.*

Gerçi **tīġi** ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
/ Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [tīġi, -i]*
Ġamzeler **tīġin** çekerseñ
ṭutaram boynum revān
/ Yolumda cānum fedā
ḳıl dir iseñ kārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [tīġin, -in]*
Sen gözi cellāduñ elden
ḳomayam dāmānını /
Ger ḥavāle itseler
yüz **ṭīġ** ü ḫançer
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [ṭīġ,]*

tīġ: *Kılıç, Sevgilinin yan bakışı veya kirpiği.*

Şemʿveş kesseñ
başum **tīġüñle** yüz
döndürmezem /
ʿĀşıḳam cān ile sen
cānāneye cānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [tīġüñle, -üñ, -(i)le]*

tīġ: *Ok, temren.*

Çekme yazuḳdur
müjen **tīġin** raḳībüñ
ḳatline / Gel beni öldür
beni hey kāfir
istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [tīġin, -i, -n]*

tīġ: *Far. Kılıç.*

Diñ raḳībe **tīġ** ile
ḳorḳutmasun ʿuṣṣāḳı
kim / ʿIşḳ yolından
geçen ehl-i ḳadem
serden
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [tīġ,]*
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda /
Geh **tīġ** ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [tīġ,]*
Sīne pür dāġ ü elifdür
gūyiyā peygār-ı dil /
Şöhret içün
ḫāneye **tīġ** ü siper zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [tīġ,]*
Zer-küleh sīmīn-ten
iken **tīġ** ururlar başına
/ Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [tīġ,]*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir **tīġ** ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [tīġ,]*

Derdmendüñdür Muʿīdī cevre ṣabr itmek degül / Ger çalarsañ **tīġ** ile döndürmez ol şeydā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 7). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç II keskin yan bakış.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken **tīġ** ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç (yan bakış kılıcı).*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün / Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [tīġin, -in]*

tīġ al- el-: *Eline Kılıç Almış.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [tīġ al- el-, -ine]*

tīġ-i cefā: *Cefa kılıcı.*

Her dem n'idersüñ üstüme **tīġ-i cefā** ṣalup / Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [tīġ-i cefā,]*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola **tīġ-i cefā** çeker / Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [tīġ-i cefā,]*

tīġ-i ġamzeñ: *(Sevgilinin) öldürücü yan bakışının kılıcı.*

Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür / Gör **tīġ-i ġamzeñ** ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [tīġ-i ġamzeñ,]*

tīġ-i hevā: *Arzu, istek oku/kılıcı.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [tīġ-i hevā, -dan]*

tīġ-i kīn ṣalup: *Kin kılıcını çekmek.*

Çünkim öldürdüñ beni ṣol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme billāh **tīġ-i kīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [tīġ-i kīn ṣalup, -up]*

tīġ-i kīn ṣalup: *Kin kılıcını çekmek.*

Ol ṣanem n'eyler daḫi ebrūlarına çīn ṣalup / Çeşm-i mesti ḫod beni öldürdi **tīġ-i kīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [tīġ-i kīn ṣalup, -up]*

tīġ-i lā-teʾmen: *Güvenilmez Kılıç.*

Öldürürdi **tīġ-i lā-teʾmen** çeküp çeşmüñ beni / Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [tīġ-i lā-teʾmen,]*

tīġ-i müjeñ: *Kirpik kılıcı.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ eylese bārī / Bir niçe oñulmaz yüregi başlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [tīġ-i müjeñ,]*

tīġ-i müjeñ: *Kirpiğinin kılıcı.*

Tīġ-i müjeñ içün ki dil-efgārlaruz biz / Dermān aramaz bir niçe bīmārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [tīġ-i müjeñ,]*

tīġ-i müjgānuñla: *Mec. Sevgilinin kirpiğinin okları.*

Sīnemi çāk eyle billāh **tīġ-i müjgānuñla** kim / Āşkār olsun cigerde zaḫm-ı pinhānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [tīġ-i müjgānuñla, -uñ, -la]*

tīġ-i tābnāk: *Parlak Kılıç.*

Şemʿ meydāna geçüp çekdükce **tīġ-i tābnāk** / Perri perrinden öñürdür varmaġa pervāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [tīġ-i tābnāk,]*

tīġ-i tīz: *Keskin kılıç.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen **tīġ-i tīz** / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [tīġ-i tīz,]*

tīġ-i ʿuryān: *Yalın kılıç, kınından çıkmış kılıç.*

Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde **tīġ-i ʿuryān** oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [tīġ-i ʿuryān,]*

tīġüñle: *Kılıç.*

Şemʿveş kesseñ başum **tīġüñle** yüz döndürmezem / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [tīġüñle, -üñ, -(i)le]*

ṭılısm: *Büyü, sihir, muska.*

Ne **ṭılısm** eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [ṭılısm,]*

tīmār: *Ar. Tedavi, iyileştirme.*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma **tīmār** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [tīmār,]*

tīr: *Ok.*

İy Muʿīdī ġamze-i dilber beni gözler müdām / Ber-nişānam gūyiyā ol **tīr** ile peykāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 5). [tīr,]*

tīr: *(Sevgilinin yan bakış) oku.*

İy kemān-ebrū beni ġam zaḫmı giryān eylemez / Cānuma işler geçer **tīrüñ** hemīn ḳan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Cān-fezādur iy kemān-ebrū meger **tīrüñ** senüñ / Kim semāʿ eyler ṭarebden mürġ-i naḫçīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 1). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Baḫr-i miḥnet ḳuşlarına
āşiyān olmaġ içün /
Cismümi āḫir neyistān
eyledi **tīrüñ** senüñ *(Ka
lkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 235,
Beyit 3). [tīrüñ, -(ü)ñ]*
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze
eyler /
Bayıḳ **tīrine** gözle
yayḳarasın *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 354, Beyit 2).
[tīrine, -ine]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū
müjeñ **tīrin** / Ki zīrā
daʿvīye maʿnī ġam-ı
ʿışḳa nişāndur
bu *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
378, Beyit 6). [tīrin, -in
]*
Tīrüñ geçüp cigerden aḳıtdı
gerçi ḳanum / Luṭf
eyle geç geçenden ol
mā-cerāyı
añma *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
386, Beyit 2). [tīrüñ, -
üñ]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Dil müjeñ **tīrin** diler ben
ḳara ḳaşuñ yayını /
Rūz ü şeb gāh ol niyāz
eyler gehī biz yā
nasīb *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 3). [tīrin, -i, -
n]*

tīr: *(Sevgilinin) ok gibi
yaralayıcı, öldürücü kirpikleri
veya yan bakışı.*

Çün saʿādet
sehmidür **tīrüñ** naṣīb
olur diyü / Ḳaşlaruñ
yayın görüp cān ile dil
ḳurbān
olur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [tīrüñ, -
(ü)ñ]*
Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür / Sīne-i
mecrūḥumuñ üstinde
her **tīrüñ** senüñ *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 236, Beyit 2).
[tīrüñ, -(ü)ñ]*
Ġuṣṣadan ḳaddi Muʿīdīnüñ
kemān olsa n'ola /
Cānına görseñ ki ne
işler
geçer **tīrüñ** senüñ *(Kal
kandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 237,
Beyit 7). [tīrüñ, -(ü)ñ]*
İy kemān ebrū n'ola ḳanlar
dökerse her ṭaraf /
Aġzı ḳanlu bir
ḥarāmīdür
bugün **tīrüñ** senüñ *(Ka
lkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 238,
Beyit 4). [tīrüñ, -(ü)ñ]*
Tāze açılmış ciger
zaḫmında
her **tīrüñ** senüñ / Bir
nihāl-i tāzedür olmış
aña peyvend
gül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
267, Beyit 2). [tīrüñ, -
(ü)ñ]*

tīr: *(Fars.) Ok.*

Eyledüñ **tīr** ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk / Anuñ
içün geyer ol ġamze vü
ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
147, Beyit 5). [tīr,]*
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var /
ʿIşḳ gencin ḥıfẓ
içün **tīr** ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
281, Beyit 3). [tīr,]*

tīr: *(Sevgilinin) ok gibi
yaralayıcı, öldürücü kirpikleri
veya yan bakışı.*

İy kemān-ebrū neden kār
itmez āhum göñlüñe /
Çünki pertāb eylesem
ol **tīri** mermerden
geçer *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
118, Beyit 4). [tīri, -i]*

tīr ü kemāndan: *Ok ve yay.*

Şol kim ḫamīde-ḳadd olup
eyler hemīşe āh /
Meydān-ı ġamda **tīr ü
kemāndan** ḫaber
virür *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [tīr ü kemāndan,]

tīr ü peykān: *Ok ve okun ucundaki temren.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ **tīr ü peykān** yaġdurur *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [tīr ü peykān,]*

tīre: *(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm / Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [tīre,]*

Gözüme rūz-ı rūşenler gice gibi olur **tīre** / Meded irmezse ġam şāmı sevād-ı tūtiyāsından *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 6). [tīre,]*

Āftābum ebr-i zülfüñsüz ṣorar isen ḥālümi / Rūzgārum **tīredür** baḫ t-ı siyāhum ser-nigūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 2). [tīredür, -dür]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum **tīre** vü ḥālüm perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [tīre,]*

tīre: *Bulanık, kara, karanlık.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum **tīredür** zülf üñ gibi / Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [tīredür, -dür]*

tīre-baht-: *Kara baht.*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [tīre-baḫtum, -um]*

tīre-baht: *Kara baht.*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḥāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [tīre-baḫt,]*

tīre-dil: *Gamgin, kederli, melûl.*

Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [tīre-dildür, -dür]*

tīre-dil ḳal: *Kalbin karanlıklar içinde kalması.*

Görinüp ḳaşuñ hilāli ger bu kez olmazsa ʿīd / Tīre-dil ḳaldum ölince tāliʿüm olmaz saʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [tīre-dil ḳal, -du, -m-dum]*

tīre-i baht-: *Kara Baht.*

Göricek tīre-i baḫtum saña rūşen olsun ol kim / Aşılup şaçuñda ḳalan dil-i nā-tüvān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [tīre-i baḫt-, -um]*

tīre-i dildür: *Fesatlık yapmak, kötülük işlemek.*

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum / Dōstlar düşmen kedersüz **tīre-i**

dildür baña *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [tīre-i dildür, -dür]*

tīre-rūzgāre: *Kara baht.*

Şūrīde-ṭāliʿümde ben **tīre-rūzgāre** / Ḫaṭṭuñ ḳara ḳażādur zülf-i dü-tāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 4). [tīre-rūzgāre,]*

tīre-şām: *Karanlık,bulanık akşam.*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / Veh ki **tīre-şām** olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [tīre-şām,]*

tīr-i āh-: *Ah kılıcı. II Aşığın ahı keskin bir kılıca benzetilmiş.*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [tīr-i āh- , --um, --dan]*

tīr-i āh: *Âh oku.*

Āh ü yaşumdan oda cān ṣalayum deryāya ten / Tīr-i āhumdan iñen ġāfîl yürür beñzer ki ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 12). [tīr-i āh, -um, -dan]*

tīr-i bārān: *Ok yağmuru.*

İy kemān-ebrū ṣanem v'ey lebleri cāndan leẕīẕ / Tīr-i bārānuñla ölmek ḫvāb-ı bārāndan leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [tīr-i bārān, -uñ, -la]*

tīr-i ciger-dūz-: *Ciğer delen ok.*

Gülzār-ı maḥabbetdür bu sīne kim içinde / Her tīr-i ciger-dūzuñ bir nārven olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [tīr-i ciger-dūz-, -i-uñ]*

tīr-i ġamdan: *Üzüntü okları.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [tīr-i ġamdan, -dan]*

tīr-i ġamze: *Sevgilinin yan bakış oku.*

İy kemān-ebrū Muʿīdī ḳuluñı bilmez misün / Tīr-i ġamzeñ ḫastesi cān ile ḳurbānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 7). [tīr-i ġamze, -ñ]*

tīr-i ġamzeñ: *Gamze oku.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ fırāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ,]*

tīr-i heves: *Heves oku.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi **tīr-i heves** / Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [tīr-i heves,]*

tīr-i müjen: *(Sevgilinin) kirpik oku.*

Didüm **tīr-i müjen** dilden geçüp dökdi yire

ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [tīr-i müjen, -n]*

tīr-i müjeñden: *Sevgilinin kirpik okları.*

Dönmeyüp **tīr-i müjeñden** sīnemi ḳıldum siper / Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [tīr-i müjeñden, -ñ, -den]*

tīr-i müjgān: *Kirpik okları.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / **Tīr-i müjgān** üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [tīr-i müjgān,]*

tīr-i müjgān: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum ḳara ḫāk itmek neden / Tīr-i müjgānuñla baġrum çāk çāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [tīr-i müjgān, -uñ, -la]*

tīr-i müjgāndan: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol **tīr-i müjgāndan** cüda *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [tīr-i müjgāndan, -i, -dan]*

tīr-i müjgāndan: *(Sevgilinin) kirpik okları.*

Sen kemān-ebrū içün ʿayb itme ḳurbān olduġım / Ḫaste göñlüm ḫoş degül ol **tīr-i müjgāndan** cüda *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [tīr-i müjgāndan, -dan]*

tīr-i müjgānı: *Kirpik okları.*

İy kemān-ebrū atarsın **tīr-i müjgānı** dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [tīr-i müjgānı, -ı]*

tīr-i müjgānı: *Kirpik okları.*

İy kemān-ebrū atarsın **tīr-i müjgānı** dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler zaḫm-ı peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [tīr-i müjgānı, -ı]*

tīr-i peykān-: *Sevgilinin kirpiğinin oku.*

Ṣāḥ-ı sūsenden açılur bir gül-i terdür baña / Ḳan ki ġamzeñ dökdügi ol tīr-i peykāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [tīr-i peykān-, --dan]*

tīşe: *Far. Balta, keser.*

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda / N'içün **tīşe** ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [tīşe,]*

tīşe-i đarb: *Kazma darbeleri.*

Bir eserdür ṭaġda sūz-ı dil-i Ferhād'dan ḳalan / **Tīşe-i đarb** ile āteş-pāre kim ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [tīşe-i đarb,]*

tīz: *Tez, çabuk.*

Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm / Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [tīz,]*

tīz: *Hemen, çabuk.*

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā **tīz** günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [tīz,]*

tīz: *Çabucak, hızlıca,derhal, hemen.*

Cān fedā ḳılmazsam āḥir dil-rübālar yolına / Ḥaḳ Teʿālā **tīz** günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [tīz,]*

tīz: *"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb / Sāḳiyā **tīz** ol ki vaḳt-i nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [tīz,]*

tīz eylemez: *Acele etmez.*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ **tīz eylemez** / Var mıdur bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [tīz eylemez,]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak.*

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı / **Ṭoġdı** iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [ṭoġdı, -dı]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni **ṭoġar** görse yüzüñ / Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [ṭoġar, -ar]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.*

Luṭfı yüzinden baña **ṭoġmadı** bir gün ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [ṭoġmadı, -ma, -dı]*

tog: *Doğdu.*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz **ṭoġdı** burc-ı fitneden / Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ṭoġdı, -dı]*

tog: *(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.*

Āftāb-ı ʿārıżuñla serv-i ḳaddüñ var iken / Ne **ṭoġar** māh-ı felekden ne biter şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 3). [ṭoġar, -ar]*

tog: *(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.*

Dün **ṭoġdı** dünla bu idi māh-ı münīri gör / Mihr-i ruḫuñla geldi bugün rū-be-rū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [ṭoġdı, -dı]*

tog: *Doğmak, görünmek, tecelli etmek.*

Egerçi şām-ı zülfüñsüz ḳara gün **ṭoġdı** başuma / Bu günlerde baña çoḳdur perīşān rūzgārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 4). [ṭoġdı, -dı]*

toġma-: *Doğmasın.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm **ṭoġmasun** / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fırāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [ṭoġmasun, --sun]*

toġra-: *Doğranmak, parçalanmak, parça parça edilmek, kesilip parçalanmak.*

Tīġ-i reşk ile şanevber gibi sīnem **ṭoġrarum** / Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [ṭoġrarum, -rum]*

toġrı: *Doğru.*

Ḳadd-i ḫam ile cān-ı mücessem degül miyüz / Billāh **ṭoġrı** söyle diye hem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Dosdoğru.*

Dirīġā **ṭoġrı** yār iken Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [ṭoġrı,]*

toġrı: *...doğru, tarafına.*

Serv-i nāzumdan virüp **ṭoġrı** ḫaber / Göñlümi gül gibi açduñ iy ṣabā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II Hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakîkat .*

Çün bilürsin **ṭoġrıyam** ʿışḳ uñ yolında oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [ṭoġrıyam, -y, -am]*

toġrıl-: *Bir yere doğru yönelmek, teveccüh etmek.*

Zülfüñ cefāları dile **ṭoġrılsa** vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ṭoġrılsa, -sa]*

toġrıl-: *Doğrultmak.*

Ḫadengüñ sīneme **ṭoġrılduġınca** / Çıḳup cān ḳarşular bir iki menzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 2). [ṭoġrılduġınca,]*

toġru: *Doğru, düzgün.*

Ben elif gibi reh-i ʿışḳuñda çünkim **ṭoġruyam** / Sen beni kec-rā ṣanup ḳaddüm n'içün dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 4). [ṭoġruyam, -y, -am]*

toġru: *Doğru, düzgün.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi **ṭoġru** saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [ṭoġru,]*

toġru: *Doğruyu söylemek gerekirse, gerçek şu ki.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ **ṭoġrusı** yalānd an yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [ṭoġrusı, -sı]*

toġru: *...a/e doğru.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp / Kimse **ṭoġru** baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [ṭoġru,]*

toġru: *Doğru sözlü, dürüst.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī / Bulmadum bir **ṭoġru** dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [ṭoġru,]*

toġruluġ: *Doğruluk; doğru hareket etme, dürüstlük, sıdk.*

Aġyāruñ egri sözleri girmez ḳulaġuma / **Ṭoġruluġ** ile sevmişem ol serv-ḳāmeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 6). [ṭoġruluġ,]*

tokın-: *Dokunmak, değmek; ilişkin, ilgili olmak.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine **ṭoḳınduñ** anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [ṭoḳınduñ, -duñ]*

tokın-: *Dokunmak, değmek.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / **Ṭokınurdı** yüzüme geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [ṭokınurdı, -ur, -dı]*

ṭoḳınduḳca: *Dokunmak ll değmek.*

Dil-i Ferhād sūzından eser yoġ ise ṭaġlarda / N'içün tīşe **ṭoḳınduḳca** olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [ṭoḳınduḳca,]*

tokuz: *Dokuz.*

Şehr içinde kūyuñı **ṭoḳuz** ṭolanur mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ṭoḳuz,]*

ṭol: *T. Birikmek, bir araya gelmek.*

Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem **ṭolmasun** / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [ṭolmasun, -ma, -sun]*

ṭol: *Dolmak.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile **ṭolmış** gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [ṭolmış, -mış]*

ʿIşḳ ile bīdār olup **ṭoldı** yine ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [ṭoldı, -dı]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile **ṭolmışdur** gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün / Būy-i zülfüñle dimāġı **ṭoldı** sevdādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [ṭoldı, -dı]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / **Toldı** ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [toldı, -dı]*

Ṭoldı şanmañ dāġ-ı hecr ile ciger pergālesi / ʿIşḳ ṣaḥrāsında yir yir bitdi ḥasret lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 1). [ṭoldı, -dı]*

tol: *Dolmak, dolup taşmak.*

Şöyle **ṭolmışdur** şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm **ṭolup** ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [ṭolup, -up]*

Veh ki dürd-i derd ile bir **ṭolmaduḳ** peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ṭolmaduḳ, -ma, -duḳ]*

tol: *Dolmak.*

Egerçi ʿīd ile ālem **ṭolup** ṣādī gidüpd ür ġam / Bugün ʿışḳ ehline mātem olur görmezse cānānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 6). [ṭolup, -up]*

tol: *Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ **ṭolar** zemīn ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ṭolar, -ar]*

Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez **ṭolar** iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [ṭolar, -ar]*

tol: *(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak // Tamamlanmak.*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm **ṭolu** ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ṭolu, -u]*

tol: *(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.*

Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [ṭoldı, -+dı]*

tol: *Dolmak, birikmek, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

Şām-ı zülfüñ ġam degül **ṭoldıysa** fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [ṭoldıysa, --dı, --y, --sa]*

tol: *Dolmak, doldurmak, birikmek.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ṭoldı, -dı]*

tol: *Doldu.*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden **ṭoldı** cihān / Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [ṭoldı, -du]*

tol: *(Bir duygu ile her yer) dolmak, kaplanmak.*

Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben / Naʿrelerden **ṭoldı** mecl is özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [ṭoldı, -dı]*

tol-: *Birikmek, bir araya gelmek.*

Ṣaḥn-ı sīnem **ṭoldı** zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ṭoldı, -dı]*

tol-: *Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.*

Ger ḫūr-ı ʿayn ile **ṭola** cennet gibi cihān / Gelmez birisi ʿaynuma illā ki sen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 2). [ṭola, -a]*

tol-: *Bir duygu insanın içini, gönlünü kaplamak, sarmak.*

Ṣaḥn-ı sīnem **ṭolalı** sevdā-yı zülf-i yār ile / Bir gülistāndur ki bitmiş tāze sünbül her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 5). [ṭolalı, -alı]*

tola: *Dolaşmak, temaşa etmek.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ṭolaşurken, -ş, -ur, -ken]*

ṭola: *Bir şeyin etrafında gezinmek, dolaşmak.*

Sögme kūyūñı **ṭolanup** geçene / Kerem eyle begüm geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [ṭolanup, -n, -up]*

ṭola-: *Doladığından beri.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ **ṭolayaldan** kākül üñ / Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [ṭolayaldan, -yal, -dan]*

ṭōlāb-: *Su değirmeni.*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer / Dü-tādur ḳāmetüm **ṭōlāba** beñze r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [ṭōlāba,]*

ṭōlāb: *Su değirmeni.*

Şu götürmek ister eşkümden maḥabbet bāġına / Bu hevā ile olur bennā

göñül **ṭōlāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4). [ṭōlāb,]*

tolan: *Dolanmak, dolaşmak.*

Yār işigin dem-be-dem **ṭolan** dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḫidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [ṭolan,]*

tolan: *(bir şeyin etrafında) dönmek, dolaşmak.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ **ṭolanmasa** mān end-i mār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [ṭolanmasa, -ma, -sa]*

tolan: *Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.*

Ḳanı ol günler ki dem dem **ṭolanup** ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [ṭolanup, -(u)p]*

tolan: *Dolanmak, gezmek.*

Yüz edeble **ṭolanurken** gice māh işigüñ / Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [ṭolanurken, -ur, -ken]*

tolan-: *Dolanmak, dolaşmak.*

Ḳorḳusuz başdur **ṭolanan** genc-i ḥüsnüñ iy perī / Ejdehālar bekler anı el ṣunan başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [ṭolanan, -an]*

Peyk-i revān olup yaşum şehri **ṭolanur** sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [ṭolanur, -ur]*

Ben fiġān itdükce kūyuñ **ṭolanur** şeydā göñül / Nitekim başlar semāʿa nāy işidüp mevlevī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 3). [ṭolanur, -ur]*

İḳtibās-ı nūr içün her gice kūyuñ **ṭolanur** / Oldı rūşen gün gibi māhuñ daḫi māhiyyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 4). [ṭolanur, -ur]*

Āstānun **ṭolanup** zārī ḳılurdum n'eyleyem / Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [ṭolanup, -up]*

ṭolan-: *Dolanmak, dolaşmak, gezmek.*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl **ṭolansun** ʿālemi / Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [ṭolansun, -sun]*

tolan-: *Dolanmak, bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz **ṭolanur** mihr ü māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ṭolanur, -ur]*

tolaş: *Dolaşmak ‖ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte*

güç çözülür duruma gelmek.

Göñlüm **ṭolaşur** silsile-i zülfüñe ġāyet / Olmış bu da sevdā ile dīvāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ṭolaşur, -ur]*

Zünnār-ı zülfüñe **ṭolaşur** oldı ḳorḳaram / Rāhib saña ṭapup ṣanemi ṣūret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 3). [ṭolaşur, -ur]*

tolaş: *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Ṭolaşaldan berü sen lāle-rūḫuñ sünbüline / Göñlümüñ ḳarası gitmez ne perīşān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 3). [ṭolaşaldan, -aldan]*

tolaş: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz **ṭolaşur** / Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [ṭolaşur, -ur]*

tolaş: *Bir şeyin çevresine sarılmak, bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.*

Göñlüm ṣaçuñ kemendine **ṭolaşsa** yiri dür / Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [ṭolaşsa, -şa]*

tolaş-: *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Maḥalleñ **ṭolaşurlarsa** ṣaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı / Ḥarīm-i ṣāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [ṭolaşurlarsa,]*

tolaş-: *Birbirine geçip karışmak. II Bağlanmak, gönül vermek.*

Dil-i āvāreyi dirler **ṭolaşdı** zülfüñe yārüñ / ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [ṭolaşdı, -dı]*

tolaşdı: *Dolaşmak, ilişmek, saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek.*

Müşgīn ṣaçuñ **ṭolaşdı** yine baña ḳorḳaram / Cān rişṭesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [ṭolaşdı,]*

toldur-: *Doldurmak.*

Ṭoldurdı nāfeler gibi ḳan ile baġrumı / Ol ābdār-laʿl ile bu müşg-bār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 4). [ṭoldurdı, -dı]*

tolı: *İçkiyle doldurulmuş kadeh.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki **ṭolı** yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [ṭolı,]*

tolıp-: *Dolmak, dolup taşmak.*

Sūz-ı āhumdan **ṭolıpdur** ʿāle m encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner yirde fīrāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [ṭolıpdur, --dur]*

tolu: *Dolu.*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki **ṭolunuñ** bir merḥabāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [ṭolunuñ, -nuñ]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum **ṭoludur** nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ṭoludur, -dur]*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / **Ṭolu** ḳandur yüregüm şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [ṭolu,]*

Yiridür çeşmüm **ṭolu** ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [ṭolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olma.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum **ṭolu** peykāndu r henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [ṭolu,]*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [ṭoludur, -dur]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olan.*

Sāḳiyā devri ḳo billāh **ṭolu** şun baña kim / Olayın ser-ḫoş olup devr-i zemāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 6). [ṭolu,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / Ṭurmadan şancır şanasın **ṭolu** peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [ṭolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan.*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz / Zülf ü laʿlüñsüz **ṭolu** sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ṭolu,]*

tolu: *Dolmuş hâlde olan, kadeh.*

Her **ṭolu** kim nūş idem cām-ı [leb]üñsüz iy şanem / Ḳaṭre ḳaṭre ḳan olup ṭamlar gözümden dem-be-dem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 1). [ṭolu,]*

tolu: *Bir duygunun etkisi altında.*

Bezm-i çemende ġonçe-i laʿlüñ ḫayāline / Mest oldı lāle **ṭolular** içer çanaḳ çanaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 6). [ṭolular, -lar]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan II. Şarap.*

Öpüşmedi sāḳī **ṭolu** başında bizümle / Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ṭolu,]*

tolu iç: *Dolu (içi içki ile doldurulmuş kadeh) içmek.*

Ṭolu içüp n'ola mestāne öper isem elüñ / Beni luṭfuñdur iden iy gözi fettān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [ṭolu iç, -üp]*

tolu iç-: *Şarap içmek, sarhoş olmak.*

Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi / Rind

olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [ṭolu iç-, --üp]*

ṭolu şun: *İçilecek bir şeyi kadehle sunmak.*

Gül eyyāmıdur sāḳiyā **ṭolu şun** / Bu mevsimde kişi melāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 4). [ṭolu şun,]*

tona: *Güzel elbiseler giymek, süslenmek.*

Serv-i nāzum gül-i nesrīne döner özge degül / Giyinüñce **ṭonanup** cā me-i zer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [ṭonanup, -n, -up]*

tonat: *Giydirip donatmak.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ṭonatdum, -du, -m]*

tonuk: *Cansız, ruhsuz.*

Ebr-i zülfüñ ġamında nem ḳapalı / Göñül āyīnesi **ṭonuḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [ṭonuḳ,]*

top: *Yuvarlak nesne, küre.*

Her ṭarafdan **ṭop** olur biñ baş ṣaçuñ çevgānına / ʿAzm-i meydān eyleseñ nāz ile cevlān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 6). [ṭop,]*

ṭop: *Top, çevgan topu, guy.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī / Rāst urur kāküllerüñ ol **ṭopa** çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [ṭopa, -a]*

Çerḫ bir fīrūze **ṭop** altunlu çevgāndur hilāl / İtmege ol şeh-süvārum nāz ile cevlān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ṭop,]*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda urılmaz **ṭopa** çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [ṭopa, -a]*

Çün bugün bil baġladum bu zülf-i müşg-efşāne ben / Ḳomazam **ṭop** itmeyin ce başum ol çevgāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 1). [ṭop,]*

Mihr ü mehden ḥüsn ile **ṭop** alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgünuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ṭop,]*

top: *Top, çevgan topu.*

ʿIşḳ **ṭopın** göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde yüzüñ ḥāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ṭopın, -ı, -n]*

top: *Çevgân oyununda kullanılan top, guy; yuvarlak nesne, küre.*

ʿIşḳ meydānında başum **ṭop** olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ṭop,]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy.*

ʿIşḳ meydānında
başum **ṭop** olupdur āh
eger / Şeh-süvār-ı
caʿd-ı zülfüñ urmaya
çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ṭop,]*

Kendin atar **ṭop** olup ortaya
şevḳ ile güneş / Şeh-
süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ṭop,]*

Meydān senüñ oldı kim
olupdur / Çevgān
ile **ṭop** zülf ü
ġabġab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ṭop,]*

Daḥi çevgān urmadın
meydānda başum
ḳıldı **ṭop** / Şol semend-
i nāz ile cevlān iden
mirzā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ṭop,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ
üzre perīşān eyle kim /
Nev-cüvānsın
yaraşur **ṭop** ile çevgān
oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [ṭop,]*

Virmezem ʿāleme zülfüñ
ġamın aṣarlar ise /
ʿĀḳıbet **ṭop** iderem
başumı çevgānuñ
içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [ṭop,]*

top: *Top, çevgan topu.*

ʿIşḳ **ṭopın** göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi /
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [ṭopın, -ı, -n]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy. || Yuvarlak nesne, küre.*

Ġabġab ü zülfüñle ʿāṣıḳ
göñlüni ḳapsañ n'ola
/ **Ṭop** ü çevgān
oynamaḳda ṣūḫlar
çālāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ṭop,]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy. ll Aşığın feda etmeye hazır olduğu başı.*

Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān alup /
Başını **ṭop** itmege bir
merd-i meydān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [ṭop,]*

top idüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Ṭop idüp oynatdı başum ol
ḳadar kim ḳalmadı /
Şeh-süvār-ı züfüñüñ
destinde çevgānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [ṭop idüp, -üp]*

top it-: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop
itdi çevgān-ı ḳażā / Yā
n'içün ol şeh-süvārüm
ʿazm-i meydān
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [ṭop it-, --di]*

top itme-: *Başın gövdeden ayrılması. II Bir şey uğruna can vermek.*

ʿIşḳ meydānı içinde başumı
ṭop itmeye / Elde
çevgān oynadur
hindūya beñzer
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 2). [ṭop itme-, -ye]*

top ü çevgān: *Top ve ucu eğri değnek (ile oynan bir oyun).*

Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle
her çālāk ü ṣūḫ / ʿAzm

idüp meydān-ı ḥüsne **ṭop ü çevgān** oynadur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ṭop ü çevgān,]*

<u>toprağ:</u> *Toprak.*

Başuma **ṭoprağ** yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [ṭopraġ,]*

<u>ṭoprağ:</u> *Toprak.*

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿîdî ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ **ṭoprağı** cev her gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [ṭopraġı, -ı]*

<u>toprağ:</u> *Toprak (şairin, âşığın ölünce gömüldüğü toprak).*

Mezārum **ṭoprağın** himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eyleñ / Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 10). [ṭopraġın, -ı, -n]*

<u>toprağ:</u> *1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.*

Kīmyādur çün kara **ṭoprağı** cevher eyleyen / Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [ṭopraġı, -ı]*

<u>toprak:</u> *Toprak.*

Yār ayaġına Muʿîdî yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet **ṭopraḳ** olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [ṭopraḳ,]*

<u>toprak:</u> *Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.*

Raḥm it ol bimāre kim derdüñle **ṭopraḳ** düşev üz / Başınuñ altına seng-i ġuṣṣadan bālīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ṭopraḳ,]*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile **ṭopraḳ** Muʿîdī ḳulu ña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [ṭopraḳ,]*

<u>toprak:</u> *1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u **ṭopraḳ** olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭopraḳ,]*

<u>topṭolu:</u> *Dopdolu.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Şīşeveş ġamdan derūnum **topṭolu** ḳand ur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [ṭopṭolu,]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ

gibi
derūnum **ṭopṭolu** ḳand ur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [ṭopṭolu,]*

ṭopṭolu: *(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.*

Sāḳiyā ʿaks-i
lebüñle **ṭopṭolu** ḳandur gözüm / Var ise bezm-i belāda cām-ı
hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 1). [ṭopṭolu,]*

toy: *Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hâle gelmek.*

ʿIşḳ adın añmazdum artuḳ
ger bu kez olsam ḫalāṣ / Ḫūn-ı
ġamdan **ṭoydı** göñlüm iştihāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 5). [ṭoydı, -dı]*

toy: *Kanmak, tatmin olmak.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin **ṭoyınca** görmeyem / Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ṭoyınca, -ınca]*

toy: *Doyana kadar, doyasıya.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin **ṭoyınca** görmeyem / Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ṭoyınca, -ınca]*

ṭoyınca: *Doyana kadar, doyasıya.*

Yüzin açsa bir naẓar biñ
ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez
ādem **ṭoyınca** ol perī-sīmā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ṭoyınca,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Elif-ḳaddüñ hevāsından
bükülmişdür ten-i zerdüm / Meger ol tīr-i sīmīne
ṣaru **tozlu** kemāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 5). [tozlu, -lu]*

Ben ayaġuñ **tozına** cānum niṣār itsem gerek / Cān ümīd-i būse eyler āḫir
ol şeydāyı
gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [tozına, -ı, -n, -a]*

toz: *Toz.*

Yüz sürmege ḳomazsın
izüñ **tozına** beni / Ḫāk-i siyāha degmedi altun didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 3). [tozına, -ı, -na]*

toz: *(Sevgili'nin/güzelin) yürüdüğü yolun tozu-ṭopraġı.*

Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı **tozına** / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [tozına, -+ı, -+(ñ)a]*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ **tozına** / Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [tozına, -+ı, -+(ñ)a]*

toz: *Toz, toprak.*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün yirlere / Ayaġuñ **tozını** tutmazsam ber-ā-ber
başuma *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [tozını, -ını]

toz: *Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak. II Sevgilinin ayağının izinin tozu.*

Gel bugün gözüme yārüñ izi **tozını** getür / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [tozını, -ı, -n, -ı]*

toz: *Bir tür kimyevi gübre.*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / **Toz** ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [toz,]*

toz: *(Atın ayağının) tozu (At hızla giderken ayağından çıkan toz bağlamında.).*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ **tozına** īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [tozına, -ı, -n, -a]*

tozlar ḳopar-: *Toz kaldırmak.*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [tozlar ḳopar-,]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç ‖ güzelin boyu.*

Göricek reftāruñı baş egdi **Ṭūbā** n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ṭūbā,]*

ṭūbā: *Tuba. II Cennetteki bir ağaç.*

Göricek reftāruñı baş egdi **Ṭūbā** n'eylesün / Eyleyemez bildi ol serv-i ḫırāmān ile baḥṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ṭūbā,]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II Sevgilinin boyu III Gölge salan, koruyucu.*

Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim / **Ṭūbā** vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ṭūbā,]*

ṭūb-ı micmer: *Micmer topları.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir **ṭūb-ı micmer** kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ṭūb-ı micmer,]*

ṭudak: *Dudak II sevgilinin dudağı.*

Āb-ı ḥayvāndur **ṭudaġuñ** Ḫı żr olur nūş eyleyen / Māye-i cāndur tenüñ ölmez der-āġūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 1). [ṭudaġuñ, -uñ]*

ṭūfān: *Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.*

Göz yaşı **ṭūfāna** döndi yār ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

415, Beyit 5). [ṭūfāna, -a]

tūfān: *Çok şiddetli şekilde yağarak her yeri sular altında bırakan yağmur. || Nuh tufanı.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa **ṭūfān** yaġdurur / Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [tūfān,]*

tūfān olur: *Tufan kopması, yağmurun her yeri kaplayacak kadar çok yağması.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl **ṭūfān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [ṭūfān olur,]*

tūfān-ı āfet: *Bela tufanı, bela yağmuru.*

Şeh-süvārum üstüme **ṭūfān-ı āfet** ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [ṭūfān-ı āfet,]*

tūfān-ı eşk: *Gözyaşı tufanı.*

Bir yaña **ṭūfān-ı eşk** ü bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [ṭūfān-ı eşk,]*

tūġ-ı mücevher: *Cevherli tuğu.*

Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ʿanber ḳākülüñ / Sen güzeller şāhısın **tūġ-ı mücevher** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 1). [tūġ-ı mücevher,]*

tuhfe: *(Ar.) Armağan, hediye.*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri / **Tuḥfe** içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [tuḥfe,]*

tuḥfe vir-: *Hediye vermek, armağan etmek.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna yarın / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [tuḥfe vir-, -em]*

tūmār ü dīvān: *Divan ve kağıt.*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz yazup itsem n'ola **tūmār ü dīvān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [tūmār ü dīvān,]*

tūmār ü dīvān: *Divan ve kağıt.*

Ṭālib-i ʿirfān isen erbāb-ı dilden ḳaçma kim / Baḫş olıcaḳ eylerüz **tūmār ü dīvān** ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [tūmār ü dīvān,]*

tuʿme: *Yiyecek, azık, yem.*

Gāh ü bī-gāh itme düşnāmuñ Muʿīdīden dirīġ / **Ṭuʿmesin** ol ṭūṭī-i rūḫuñ şeker ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ṭuʿmesin, -si, -n]*

ṭur: *Durmak, beklemek.*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayağı tozına / Ne **ṭururs**ın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [ṭururs*ın*, -ur, -sın]*

tur: *Ayakta kalmak. II Katlanmak, dayanmak.*

Niçe bir göz diküp **ṭura** viṣālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [ṭura, -a]*

tur: *Bir iş yapmak için harekete geçmek.*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine / Ṣubḥ-dem ol meh **ṭurup** sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

tur: *Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Mest-i ʿışḳam baş açuḳ seng-i belāya **ṭurmışam** / Her ne rüsvāluḳ olursa iḫtiyār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 4). [ṭurmışam, -mış, -am]*

tur: *(Sözünde) durmak.*

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī / Ger **ṭurırsañ** ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ṭurırsañ, -ır, -sa, -ñ]*

tur: *Ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek.*

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen **ṭurup** raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [ṭurup, -up]*

tur: *-a, -e, -o, -ö eki alan fiilerle " devamlılık" anlamında kullanılır.*

Dār-ı cefāda dil niçe bir aṣılup **ṭura** / Demdür keserseñ iy meh-i nā-mihrbān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 5). [ṭura, -a]*

tur: *Durmak, bulunmak.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle **ṭurup** oturma z / Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

tur-: *Durmak.*

Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü **ṭurup** / Her seher beklerem aḫṣāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [ṭurup, -up]*

tur-: *Ayağa kalkmak.*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim **ṭura** ayağı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [ṭura, -a]*

tur-: *Ayakta durmak.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler **ṭurur** / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [ṭurur, -(u)r]*

tur-: *Belli bir durumda süreklilik göstermek, devam etmek.*

Ḳo ḫayāl-i
zülfüñi **ṭursun** derūn-ı
dilde kim / Ol
semenderdür ziyān
irmez aña bu
oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [ṭursun, -sun]*

tur-: *Durmaz.*

Gör ne kec-rāyam ki bir
kez **ṭurmaz** iken
ḳavline / İstiḳāmet
umaram ol serv-i
bālādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [ṭurmaz, -maz]*

turaġ: *Yer, mekân.*

Ḫār ü
ḫāşāküñ **ṭuraġı** olduġı
çün tāze bāġ /
Ġayretümden lāleveş
eksük degül baġrumda
dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ṭuraġı, -ı]*
Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ /
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür **ṭuraġı** lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [ṭuraġı, -ı]*

turduġı yir: *Durduğu, bulunduğu yer.*

ʿArż-ı ḥāl eyler iken bülbül-
i dil-ḫaste güle /
Ṭurduġı yirde güler
ġonçe-i ḫandān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [turduġı yir, -de]*

turduḳ: *Durmak.*

Sen
gitmege **ṭurduḳda** gör
en eşküm ü āhum /
Ḳorḳar ki ḳıyāmet
ḳopa ṭūfān ola bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [ṭurduḳda, -da]*

türk: *Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.*

Yanında oḳ ü yā gördüm
gözüñ **türk** idügin
bildüm / Otaġ itdüm
aña çeşm-i dür-
efşānum
ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [türk,]*

türk: *Güzel, civan.*

Çeşm-i dilberdür
Muʿīdī rāz-ı ʿışḳı fāş
iden / Fitneye
bāʿiş cezā ol **türk-
i** ser-ḫoşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [türk-i, --i]*

türk-: *Türk.*

Gözüñi gözleyicek **türk-
i** bī-emān kim olur /
Lebüñe baḳsa bir ādem
ṭabīb-i cān kim
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [türk-i,]*

türk-i hūn-rīz: *Kan döken Türk. II Sevgilinin kan dökücü gözleri.*

Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
/ Var mıdur bir fitne
kim ol **türk-i ḫūn-
rīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [türk-i ḫūn-rīz,]*

türk-i ser-hōş: *Sarhoş Türk.*

Gizlü rāzı ʿāşıḳuñ ol türk-i
ser-ḫōşdan çıḳar /
Ḳatlüme ḳaṣd
eyleyelden ġamze-i
ḫūn-ḫvār-ı

dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 3). [türk-i ser-ḫōş, -dan]*

<u>turma:</u> *Durmadan, devamlı.*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ṭurmayup, -y, -up]*

<u>turma:</u> *Durma, bekleme.*

Sīnede **ṭurma** ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [ṭurma,]*

<u>turma:</u> *"Durmadan, devamlı" anlamında zarf.*

Çün sevdügimi bildüñ işidüp niyāzumı / Nāz eyle imdi **ṭurma** ki nāzuñ baña geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [ṭurma,]*

<u>turmadan:</u> *Durmadan II sürekli olarak.*

Niçe elden gitmesün āşüfte gönlüm iy ṣanem / **Ṭurmadan** ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [ṭurmadan,]*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem uyumaz / **Ṭurmadan** ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [ṭurmadan,]*

Cānuma geçdi bu gönlüm zaḥmı ṣancır **ṭurmadan** / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [ṭurmadan,]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / **Ṭurmadan** ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [ṭurmadan,]*

<u>turmaġ:</u> *Durmak.*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile **ṭurmaġ** içün / Lāle gibi dāġ urup yaḳduñ beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [ṭurmaġ,]*

<u>turmaz:</u> *Devamlı, durmaksızın.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña **ṭurmaz** yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ṭurmaz,]*

<u>turmaz:</u> *Durmadan, devamlı.*

Ṣaçuñ zencīrine **ṭurmaz** ṭolaş ur / Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [ṭurmaz,]*

<u>turmaz:</u> *Aralıksız, sürekli, durmaksızın.*

Ḳūyuñ gözüm yaşıyla meger Bursa şehridür / Kim **ṭurmaz** aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [ṭurmaz,]*

<u>turmaz:</u> *Devamlı, durmaksızın, sürekli.*

Reşk idüp laʿl-i şeker-bāruñda ḫālüñ ḫāline /

Dest-i ḥayretle
başın **ṭurmaz** döger
miskīn
meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [ṭurmaz,]*

ṭurre: *Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem
bu ʿārıż ü
ol **ṭurredür** / ʿīd ü
ḳadr olsa maḥaldür
ṣubḥ ile ṣāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ṭurredür, -dür]*

Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur
ol **ṭurre** kim olur /
[Yanduḳda günde]
mār-ı siyeh-rū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [ṭurre,]*

ṭurre: *Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.*

Bu hümāyūn **ṭurre** midür
ya hümā / Sāye ṣalsa
pādşāh olur
gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [ṭurre,]*

ṭurur: *-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.*

Geh cürʿa-i belā vü
gehī ḳan yuṭup **ṭurur** /
Miskīn Muʿīdī cām-ı
lebüñsüz neler
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [ṭurur,]*

Cānum çıḳa **ṭurur** göreyin
yāri bir naẓar / Diñ
yāre ʿömr gibi gidüp
sürʿat
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [ṭurur,]*

ṭut: *Tutmak.*

Āh kim deldi derūnum ney
gibi tīr-i heves / Bu
belāya uġramazdum
ger
ezel **ṭutsam** nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [ṭutsam, -sam]*

Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña /
Gözgü **ṭut** aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [ṭut,]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem pervāneveş /
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ **ṭutsun** mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ṭutsun, -sun]

İy Muʿīdī ʿālemi tīġ-i
zebānum **ṭutdı** hep /
Mīr-i naẓm oldum
naẓar ḳıl gel berü
dīvānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 7). [ṭutdı,]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ
kemīn **ṭutmış** ḥarāmīle
r gibi / İyʿaceb yine
kimüñ girseñ gerekdür
ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [ṭutmış, -mış]*

ṭut: *Kaplamak, doldurmak.*

Şanma şaçıldı her ṭaraf
ḳanlu yaşum güherleri
/ **Ṭutdı** cihānı ser-be-
ser ʿışḳ odınuñ
şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i
ḥayvāna ber-ā-ber /
Her
büseñi **ṭutsam** yaraşur
cāna ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [ṭutsam, -sa, -m]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin /
Eglence bulmadum
mey ü maḥbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ṭutsam, -sa, -m]*

ṭut: *Uymak; kabul etmek.*

Buldı **ṭut** sen māh-ı bed-mihrüñ hevāsından
ḫalāṣ / Ḳanı ṭāliʿ kim olam göñlüm belāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [ṭut,]*

ṭut: *Çevirmek, yönlendirmek.*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber **ṭutup** yine / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Tutmak, kapatmak. Yolu tutmak.*

Görinür ḥalḳa-i zülfüñ içinden pertev-i ḥüsnüñ / Ṣanasın māh-ı tābāndur
ki **ṭutmış** çevresin hāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 4). [ṭutmış, -mış]*

ṭut: *Kaplamak, sarmak.*

Bāġbān-ı zülf etek **ṭutsa** n'ola altında kim / Düşmege ṭurur nihāl-i tāzeden sīb-i
ẕeḳan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 4). [ṭutsa, -sa]*

ṭut: *Ele geçirmek.*

Güft ü gū ile **ṭutupdur** ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ṭutupdur, -up, -dur]*

ṭut: *(Yolunu) tutmak.*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Elde bulundurmak, ele almak.*

Gūyiyā reyhāncıdur gelmiş cihānuñ bezmine / Saña ṣunmaġa **ṭutar** elde gül-i ter kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 5). [ṭutar, -ar]*

ṭut: *Tutmak.*

Ter **ṭutarken** bāde-i ṣāfī dimāġı gül gibi / İy Muʿīdī ṣūfīliḳ bir ḳurı ġayretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 7). [ṭutarken, -ar, -ken]*

ṭut: *Elde etmek, sahip olmak, edinmek.*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin **ṭutdum** velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [ṭutdum, -du, -m]*

ṭut: *Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.*

İy perī **ṭutsañ** n'ola gün gibi devrānı dürüst / Naḳş olupdur laʿlüñe mühr-i Süleymānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [ṭutsañ, -sa, -ñ]*

ṭut: *Çevirmek, yönelmek.*

Çün saña Muʿīdī **ṭutdı** boynın / Çalsañ ḳılıç ile yüz

çevürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [ṭutdı, -dı]*

tut: *Zaptetmek, ele geçirmek, kuşatmak.*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim / Ölmedin dünyāyı **ṭutmışdur** fiġ ān ü şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ṭutmışdur, -mışdur]*

tut: *Elle kavramak, tutmak, eline almak.*

Dōstum hercāʿī olmasañ **ṭutarduñ** ʿālemi / Ber-ḳarār olduġı içün baş egerler KaʿbeʾYe *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 5). [ṭutarduñ, -ardun]*

tut: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim yirin **ṭutar** / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [ṭutar, -ar]*

tut: *Bürümek, bezemek, kaplamak.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḥaddüñde vaṭan / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [ṭutdı, -dı]*

tut: *(Sözünü) tutmak.*

İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī / Cān ile **ṭut** kim ziyān itmezsin ol bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ṭut,]*

tut-: *Tutmak.*

Ol ġamze vü ebrū ile ḳorḳutma beni kim / Gögsüm **ṭutaram** şimdi oḳ ü yaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [ṭutaram, -ar, -am]*

Dil ġamzeñe ḳarşu **ṭutaram** sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri var ise meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [ṭutaram, -ar, -am]*

tut-: *Saymak, kabul etmek.*

Çün defterüñ Muʿīdī sūz ile **ṭutdı** şöhret / Hergiz oḳınmaz oldı naẓm-ı Nevāī añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 5). [ṭutdı, -dı]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ yolın **ṭutdı** iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ṭutdı, -dı]*

tut-: *Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / **Ṭutsa** maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ṭutsa, -sa]*

tut-: *Ele almak, elde bulundurmak.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ **ṭutaram** boy num revān / Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

276, Beyit 3). [ṭutaram, -ar, -am]

tut-: *Ele almak, elde bulundurmak, tutmak.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün **ṭutup** anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [ṭutup, -up]*

tut-: *Kaplamak, çevresini sarmak.*

Ṭutsa Muʿīdī ʿālemi eşʿārımuz n'ola / Ṭarz-ı ġazelde biz daḫi fāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ṭutsa, -sa]*

tutan: *Durumda kalmasını sağlamak.*

Ḫaṭ degüldür çevreden ol ḫadd-i gül-nārı **ṭutan** / Ḥātem-i pīrūzedür yāḳūt-ı nāb olmış nigīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 6). [ṭutan,]*

tutayın: *Tutayım.*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden **ṭutayın** / Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [ṭutayın,]*

tutdı: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḫmında mesken **ṭutdı** şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [ṭutdı, -/dı]*

ṭūṭi: *Papağan.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / **Ṭūtī-i** gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [ṭūtī-i,]*

Açamaz aġzın güzeller şekkerīn laʿlüñ görüp / Kim Mesīḥ'e beñzemez **ṭūtīlerüñ** gū yālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 3). [ṭūtīlerüñ, -ler, -üñ]*

ṭūṭi: *Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.*

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ fikri düşdi her şekker-leb göñline / Eyledüñ ol **ṭūtīye** gūyā ki āhenden ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [ṭūtīye, -y, -e]*

ṭūṭi: *Dudu kuşu || Papağan.*

Ṭūṭī gibi göñlüm itdi gūyā / Ol pīste-dehān ü şekkerīn-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 6). [ṭūṭī,]*

ṭūṭi: *(Fars.) Papağan.*

İy şeker-leb vechi var söylese dil **ṭūtī** gibi / Ḳarşuda āyīnedür bu ḫüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [ṭūtī,]*

ṭūṭī-i: *1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [ṭūtī-i,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger **ṭūtī-**

i gūyā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ṭūtī-i,]*

tūtī-i gūyā-: *Konuşan papağan.*

Kürsīye çıḳup naġmeler
itdükce o meh-rū / Bir
tūtī-i gūyāya döner
kim ḳafesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [tūtī-i gūyā-, -ya]*

ṭūṭī-i gūyā: *Konuşan papağan.*

Diñlemezsin **ṭūṭī-i**
gūyā iken güftārumı /
Beñzümi bu cevr ile
āḫir şekerfām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 2). [ṭūṭī-i gūyā,]*

ṭūṭī-i hindūsitān: *Hindistan papağanı.*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı
reyhānuñ senüñ / Kim
şeker virür aña bu laʿl-
i ḫandānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [ṭūṭī-i hindūsitān, -dur]*

ṭūṭī-i rūḫuñ: *Gönül papağanı.*

Gāh ü bī-gāh itme
düşnāmuñ Muʿīdīden
dirīġ / Ṭuʿmesin
ol **ṭūṭī-i rūḫuñ** şeker
ḳıl
dāʿimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 7). [ṭūṭī-i rūḫuñ, -uñ]*

tūtī-i ṭabʿ-: *Papağan tabiatlı II Güzel sözler söyleyen kimse.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler
ol ruḫsār ü leb / Kim
biri āyīne vü birisi
şekker
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ṭūtī-i ṭabʿ-, -um]*

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi
cevher **tütiyā** / Gerçi
seyr itdüm niçe yıllar
Ṣıfāhān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [tütiyā,]*

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.*

Ḫoş geldi gözüme ḫāk-i
pāyuñ /
Şimdengirü **tütiyāyı** g
örmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [tütiyāyı, -y, -ı]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe
sürsem n'ola kim
/ **Ṭūṭiyādur** dil ü cān
dīdesine ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [ṭūṭiyādur, -dur]*

Ayaġuñ ṭopraġı kim
bir **ṭūtiyādur** cevherī /
Kimse almasun diyü
gözler nigehbāndur
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 2). [ṭūtiyādur, -dur]*

tütiyā: *Gözlere şifa veren sürme.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var
iken / Ẕerrece gözüme
girmez **ṭūtiyā** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [ṭūtiyā,]*

tütiyā: *Göze çekilen sürme.*

Tūtiyā tuḥfe virem ḫūr ile
ġılmāna yarın / Ger
bugün gözüme ḳoysañ
ölicek ḫāk-i
rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [tūtiyā,]*

tütiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II sevgilinin ayak tozu. || Sevgilinin ayak tozu.*

Keḥḥāl bād yoldan alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine **tūtiyā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [tūtiyā,]*

tutma-: *Tutmamak.*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini **ṭutmasa** / Nāḥun-ı ḫār ile itmezdi yüzüñ pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [ṭutmasa,]*

tutmak: *Boydan boya kapatmak.*

Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb / Pes ne ḥācetdür cemālüñ māhına **ṭutmaḳ** niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [ṭutmaḳ,]*

tutmaz: *Zabt edememek II durduramamak.*

Cān-ı ʿāşıḳ leblerüñsüz bir nefes **ṭutmaz** ḳarār / Cevher olmışdur lebi gūyā ki cānlardur ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [ṭutmaz,]*

tutuş: *Yanmak.*

Penbe gibi **ṭutuşup** yanmazdı gönlüm göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [ṭutuşup, -up]*

tutuş: *Tutuşmak II yanmak.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül / **Ṭutuşup** dāmeni āhumla yanar ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [ṭutuşup, -, -up]*

tutuş-: *Yanmak.*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla **ṭutuşam** / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [ṭutuşam, -am]*

tutuş-: *Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. II Aşk ateşiyle yanmak, âşık olmak.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā / Kim **ṭutuşdum** şemʿve ş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [ṭutuşdum, -du, -m]*

tüvānger: *Zengin, güçlü, iktidar sahibi.*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ **tüvānger** Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [tüvānger,]*

tuy: *Duymak.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne **ṭuymadan** m iskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ṭuymadan, -ma, -dan]*

tuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Muʿīdī ḫastenüñ derdi öküşdür ḳorḳaram bir gün / Kimesne **ṭuymadan** m iskīn ider teslīm-i cān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [ṭuymadan, -ma, -dan]*

tuy: *Duymak; hissetmek,*

anlamak.

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ / Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [ṭuymadum, -ma, -du, -m]*

<u>tuy-:</u> *Duymak.*

Çün ʿışḳ būy-ı müşg ile olur Muʿīdī fāş / Rāzum **ṭuyar** ise ṭañ mıdur ol müşg-bār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 9). [ṭuyar, -ar]*

<u>tuy-:</u> *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Ḥüsnüñüñ ḳadrin bilen āşüfte gül bezmin n'ider / Leblerüñ ẕevḳin **ṭuyan** şūrīde sāġerden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [ṭuyan, -an]*

<u>tuyuldı:</u> *İşitilmek, duyulmak.*

Derd-i dil senden mi ya benden **ṭuyuldı** bilmez em / Rāz-ı ʿışḳı iden ifşā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [ṭuyuldı, -ul, -dı]*

<u>tuyur:</u> *Duyurmak.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile / Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [ṭuyurdı, -dı]*

<u>tuzı yok:</u> *Çok tatsız, yavan.*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç **ṭuzı yoḳ** / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [ṭuzı yoḳ,]*

<u>u:</u>

1. **ü:**

Gazel 6

Mısra: **2**

"Ve" bağlacı.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

2. **ü:**

Gazel 6

Mısra: **2**

"Ve" bağlacı.

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña İl anuñ taṣvīrine ḫayrān ü ben ḫayrān aña

3. **ü:**

Gazel 16

Mısra: **2**

"Ve" bağlacı.

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña İy göñül sen baña derd ü ben belā oldum saña

4. **ü:**

Gazel 19

Mısra: **1**

"Ve" bağlacı.

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña

5. **ü:**

Gazel 33

Mısra: **8**

"Ve" bağlacı.

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb

6. **ü:**

Gazel 41

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

7. **ü:**

Gazel 41

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele
Oldı nerges pür-ḫumār ü bülbül-i bīdār mest

8. **u:**

Gazel 43

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ
Sen ol ʿālemde ṣāġ u biz selamet

9. **u:**

Gazel 55

Mısra: **5**

İle.

Sūr ile dün şād u mātemle bugün ġamgīn ider
Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ

10. **ü:**

Gazel 57

Mısra: **9**

Ve bağlacı. II +dA.

Cūş itdi eşk ü çeşme-i cānımda yoḳ şafā
Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ

11. **u:**

Gazel 59

Mısra: **6**

Ise.

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin
Giydi dāvūdī zirihler āb u ḫançer çekdi bīd

12. **ü:**

Gazel 59

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Lāleveş dāġ-ı dil ü ḫūn-ı cigerdür şāhidüm
Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd

13. **ü:**

Gazel 71

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāşıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür

14. **ü:**

Gazel 73

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür
Āfet-i devrān ü āşūb-ı cihān olmış gelür

15. **ü:**

Gazel 73

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

16. **ü:**

Gazel 73

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim
Derd ü endūh ü belā bir kārbān olmış gelür

17. **ü:**

Gazel 75

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

18. **ü:**

Gazel 75

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur

19. **ü:**

Gazel 77

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur
Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār ü şūr-engīz olur

20. **ü:**

Gazel 77

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

21. **ü:**

Gazel 78

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

22. **ü:**

Gazel 80

Mısra: **9**

‘‘Ve’’ bağlacı.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n’eylesün ādem delü olur

23. **ü:**

Gazel 81

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

24. **ü:**

Gazel 81

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N’eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

25. **ü:**

Gazel 82

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ
Āb-ı ḥayvān ü çeşme-i cāndan ḫaber virür

26. **ü:**

Gazel 82

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Sābāş olʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

27. **ü:**

Gazel 82

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Sābāş olʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

28. **ü:**

Gazel 82

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Sābāş olʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür

29. **ü:**

Gazel 82

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

30. **ü:**

Gazel 84

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Āferīn ol ruḥ ü gīsūya kiʿaksi düşicek
Dil ü cān baġçesini pür gül ü reyḥān eyler

31. **ü:**

Gazel 91

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

32. **ü:**

Gazel 94

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes
Ḫıżr’a beñzer kim revān geh baḥr ü gāhī berdedür

33. **u:**

Gazel 97

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger yiter

34. **ü:**

Gazel 102

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile

Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

35. **ü:**
Gazel 102
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Baġrum kebāb ü ḳanlu yaşum olmadan şarāb
Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar

36. **ü:**
Gazel 102
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer

37. **ü:**
Gazel 104
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber
Meh-i nā-mihrbān ü bed-ḫūdur

38. **ü:**
Gazel 104
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.
Cevr-i devrān ü ṭaʿne-i düşmen
Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur

39. **ü:**
Gazel 104
Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.
Göre gelseñ Muʿīdīyi n’ola kim
Ḳatı āşüfte-ḥāl ü şayrudur

40. **ü:**
Gazel 106
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

41. **ü:**
Gazel 106
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur
Gözlerüm nemnāk ü dil ġamnāk ü sīnem çāk olur

42. **ü:**
Gazel 106
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n’ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

43. **ü:**
Gazel 106
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n’ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

44. **ü:**
Gazel 106
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

45. **ü:**
Gazel 109
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur

46. **ü:**
Gazel 110
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Dil ʿaḳla hergiz uymaz ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer

47. **ü:**
Gazel 111
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Dil ḫaste çāk çāk ü ciger pāre pāredür
Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür

48. **ü:**
Gazel 114
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Bu cemāl-i dil-keş ü bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile
Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür

49. **ü:**

Gazel 114

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Cism-i gül pür dāġ-ı derd ü cān-ı bülbül pür belā
Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür

50. **ü:**

Gazel 119

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

51. **ü:**

Gazel 119

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice
Eşküm şarāb ü sīne def ü nāle nāy olur

52. **ü:**

Gazel 128

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

53. **ü:**

Gazel 129

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer

54. **ü:**

Gazel 129

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer

55. **ü:**

Gazel 129

Mısra: **9**

"İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

56. **ü:**

Gazel 129

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

57. **ü:**

Gazel 129

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ
ʿīd-i viṣāl ü rūze-i hicrān gelür geçer

58. **ü:**

Gazel 130

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār ü leb
Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür

59. **ü:**

Gazel 130

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

60. **ü:**

Gazel 130

Mısra: **16**

" Ve" bağlacı.

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken
Kendüyi ṣūretde dervīş ü ḳalender gösterür

61. **ü:**

Gazel 134

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm
Şimdi ḳademüñde dürr ü mercān ile oynar

62. **ü:**

Gazel 134

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda

Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

63. **ü:**
Gazel 136
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

64. **ü:**
Gazel 136
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim
Bülbül-i zārum bahār ü bāġ ü gülzārum budur

65. **ü:**
Gazel 138
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Rūz ü şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā
Sūz-i dilden od ü eşk-i dīdesinden ṣudadur

66. **ü:**
Gazel 139
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

67. **ü:**
Gazel 142
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

68. **ü:**
Gazel 142
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān
Nāle-i Ferhād sūzı āh ü efġānumdadur

69. **ü:**
Gazel 143
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda ṣuʿleler efser yiter

70. **ü:**
Gazel 143
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca başumda ṣuʿleler efser yiter

71. **ü:**
Gazel 144
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer

72. **ü:**
Gazel 145
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar
Cürʿa-i derd ü belādur cām-ı hicrāndan ṭamar

73. **ü:**
Gazel 146
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḥaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

74. **ü:**
Gazel 146
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Eksük olmaz ḫıred ü hūş ile ġavġālarumuz
Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar

75. **ü:**
Gazel 146
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar

76. **ü:**
Gazel 147
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

77. **ü:**
Gazel 147
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü zülfüñ ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar

78. **ü:**
Gazel 147
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Eyledüñ tīr ü kemān ile Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar

79. **ü:**
Gazel 148
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

80. **ü:**
Gazel 148
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr ü māh
Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler

81. **u:**
Gazel 150
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

82. **ü:**
Gazel 154
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Dil ne meyl itsün çemende sünbül ü reyhāne kim
Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz

83. **ü:**
Gazel 154
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

84. **ü:**
Gazel 154
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

85. **ü:**
Gazel 156
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz

86. **ü:**
Gazel 156
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz

87. **ü:**
Gazel 157
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege
Kaʿbe ol ruḫsār ü ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz

88. **u:**
Gazel 158
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdüginçe bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

89. **ü:**
Gazel 159
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

90. **ü:**
Gazel 159

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

91. **ü:**

Gazel 160

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz

92. **ü:**

Gazel 160

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr ü şeġeb olmaz

93. **ü:**

Gazel 161

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

94. **u:**

Gazel 161

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş u ḫurūş
Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez

95. **u:**

Gazel 161

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

96. **ü:**

Gazel 163

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Serv bir peykān ü gül dāġ-ı cefādur cānuma
Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz

97. **u:**

Gazel 163

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

ʿIşḳ dilden gidicek hūş u ḫıred baş ḳaldırur
İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz

98. **ü:**

Gazel 165

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

99. **ü:**

Gazel 166

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

100. **ü:**

Gazel 166

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

101. **ü:**

Gazel 167

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim
Peyveste perīşān ü siyehkārlaruz biz

102. **ü:**

Gazel 167

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

103. **ü:**

Gazel 167

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

104. **ü:**

Gazel 167

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

105. **ü:**

Gazel 168

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

106. **ü:**

Gazel 169

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü fiġānumuz

107. **ü:**

Gazel 173

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Şol ġamzekār ider beni mest ü ḫarāb-ı nāz
Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz

108. **ü:**

Gazel 174

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur
Nāzı ʿitāb ü şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz

109. **ü:**

Gazel 175

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

110. **u:**

Gazel 175

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz
Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz

111. **ü:**

Gazel 176

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

112. **ü:**

Gazel 176

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

113. **ü:**

Gazel 176

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Eşk ü āhı yirinde kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez

114. **ü:**

Gazel 178

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

115. **ü:**

Gazel 178

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Kūy-ı muġānda ḫumretimüz n'içün olmaya
Rind ü levend ü müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz

116. **ü:**

Gazel 180

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

117. **ü:**

Gazel 180

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

118. **ü:**

Gazel 185

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ
kim ḫayāl-engīz ü rengīndür
Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña
gevher-feşān olmış

119. **ü:**

Gazel 187

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i
ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü
şeker zeyn eylemiş

120. **ü:**

Gazel 188

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Dürr-i sīr-āb üzre kim
laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü
ter zeyn eylemiş

121. **ü:**

Gazel 188

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Sīne pür dāġ ü elifdür
gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper
zeyn eylemiş

122. **ü:**

Gazel 188

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Sīne pür dāġ ü elifdür
gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper
zeyn eylemiş

123. **ü:**

Gazel 189

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Mest ü bī-hūş itmege
ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-
peymāneler zeyn eylemiş

124. **ü:**

Gazel 189

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer
zeyn eylemiş

125. **ü:**

Gazel 190

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī şanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü
āsmān āteş

126. **ü:**

Gazel 191

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Dil ü cān raḫtını
ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı
nāgehān āteş

127. **ü:**

Gazel 193

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Şol nigār-ı sīmber kim
adına dirler ʿİvaż
Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt ü
cevher bi’l-ʿaraż

128. **ü:**

Gazel 194

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile
güzeller bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün
aġalıḳdur ġaraż

129. **ü:**

Gazel 195

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Ġonçe-lebler būsesidür
cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü
temāşādan ġaraż

130. **ü:**

Gazel 195

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Cennet içre ʿömr-i
cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i
semensādan ġaraż

131. **ü:**

Gazel 195

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

İy Muʿīdī sīm ü zer
iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı
güherzādan ġaraż

132. **ü:**

Gazel 196

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż

133. **ü:**

Gazel 196

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż

134. **ü:**

Gazel 196

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

135. **ü:**

Gazel 199

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

136. **ü:**

Gazel 199

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ ü būstān istemez
Bir ölümlü ḫasteye seyr ü temāşādan ne ḥaẓẓ

137. **u:**

Gazel 199

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm
ʿīş u nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ

138. **ü:**

Gazel 199

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẓẓ

139. **ü:**

Gazel 200

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür
Şol ney gibi itdügim feryād ü fiġāndan ḥaẓẓ

140. **ü:**

Gazel 200

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẓẓ

141. **ü:**

Gazel 204

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

142. **ü:**

Gazel 205

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

143. **ü:**

Gazel 205

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

144. **ü:**

Gazel 205

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

145. **ü:**

Gazel 205

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Ḳadd ü ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā
Seyr-i serv itmeden āzād ü semenden fāriġ

146. **ü:**

Gazel 206

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

ʿIşḳ ile yār olalı
ʿaynuma gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ

147. **ü:**

Gazel 206

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Āb-ı Ḫızr ile Mesīhā nefesinden bize ne
Lebüñ ölmelüsiyüz cān ü cihāndan fāriġ

148. **ü:**

Gazel 206

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

ʿĀşıḳam serv ü semen seyrine māʾil degülem
Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ

149. **ü:**

Gazel 207

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

150. **ü:**

Gazel 207

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

151. **ü:**

Gazel 208

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Ḫār ü ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ
Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ

152. **u:**

Gazel 208

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Cān u dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi
Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ

153. **ü:**

Gazel 209

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Bir yaña ṭūfān-ı eşk ü bir yaña hecr āteşi
ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf

154. **ü:**

Gazel 215

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

155. **ü:**

Gazel 215

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ

156. **ü:**

Gazel 215

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol
ʿĀr ü nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ

157. **ü:**

Gazel 216

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni
ʿIşḳ bāzūsın dil ü cān ile pinhān oynamaḳ

158. **ü:**

Gazel 216

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Bezm-i ʿışḳa şemʿ ü ġam şemʿine çün pervāneyüz
Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ

159. **ü:**

Gazel 219

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn

Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

160. **ü:**
Gazel 220
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

161. **ü:**
Gazel 220
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

162. **ü:**
Gazel 220
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

163. **ü:**
Gazel 225
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

164. **ü:**
Gazel 228
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Her kişi buldı tesellī ʿışḳ ü müşg-i yārdan
Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük

165. **ü:**
Gazel 228
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

166. **ü:**
Gazel 228
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

167. **ü:**
Gazel 229
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Sāye-i zülfüñde bir dem gönlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

168. **ü:**
Gazel 230
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile
Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf ü pāk

169. **ü:**
Gazel 232
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

170. **ü:**
Gazel 233
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

171. **ü:**
Gazel 234
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Ṭañ degüldür dīv ü düşmen rām olursa ḥükmüñe
Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ

172. **ü:**
Gazel 234
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ

173. **ü:**
Gazel 235
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Mescid ü meyḫāne
birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ
zencīrüñ senüñ

174. **ü:**
Gazel 237
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür
meger yirüñ senüñ

175. **ü:**
Gazel 237
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü
sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür
meger yirüñ senüñ

176. **ü:**
Gazel 240
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Çün eşk ü āh yıḳmadı
ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü
ʿalem senüñ

177. **ü:**
Gazel 240
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Çün eşk ü āh yıḳmadı
ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü
ʿalem senüñ

178. **ü:**
Gazel 242
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Dil-rübālar iy göñül bī-
şefḳat ü ḫūn-rīz olur
Çünki bildüñ ḥāli kendü
boynuña ḳanuñ senüñ

179. **ü:**
Gazel 242
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ

180. **ü:**
Gazel 243
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Söyleşürken düşde ol
māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü
efġānuñ senüñ

181. **ü:**
Gazel 244
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider
bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce
rūḥ-efzālıġuñ

182. **ü:**
Gazel 245
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
İy gözüm nūrı yüzüm
izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-
i rehüñ

183. **ü:**
Gazel 245
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Āferīn ḥüsn-i cihān-
tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür
mihr ü mehüñ

184. **ü:**
Gazel 247
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Sen ki bezm-i ḥüsn
içinde leblerüñ cām eyledüñ
Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest ü
bed-nām eyledüñ

185. **ü:**
Gazel 247
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü
dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm
mürġini rām eyledüñ

186. **ü:**
Gazel 248
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Efser olmışdur
cemālüñ nev-ʿarūsı başına
Ol ki adın cīm-i zülf ü noḳṭa-i
ḫāl eyledüñ

187. **ü:**
Gazel 248

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

188. **ü:**

Gazel 248

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest ü ḥarāb oldı cihān
Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ

189. **u:**

Gazel 251

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

190. **u:**

Gazel 252

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

191. **ü:**

Gazel 252

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

192. **ü:**

Gazel 252

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

193. **ü:**

Gazel 253

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

194. **ü:**

Gazel 253

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ

195. **ü:**

Gazel 254

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ

196. **ü:**

Gazel 255

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Çünki iḫyāda Mesīḥʾe ṭaʿn ider gūyālıġuñ

197. **ü:**

Gazel 256

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ

198. **ü:**

Gazel 256

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

199. **ü:**

Gazel 258

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

200. **ü:**

Gazel 258

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül

201. **ü:**

Gazel 258

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Hep nigāruñdur
Muʿīdī ʿaḳl ü ṣabr ü cān ü dil
Çek elüñ ḥükm itme sen kim
kendü esbābuñ degül

202. **ü:**

Gazel 259

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Gerçi ol çihreyle
mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler
ise kem degül

203. **ü:**

Gazel 260

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Dimāġ-ı ʿālemi şām ü
seḥer muʿaṭṭar iden
Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i
nāb degül

204. **ü:**

Gazel 263

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Ḥüsn-i sāḳīdür beni
geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña
mülden degül

205. **u:**

Gazel 265

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Gitdi elden dīn ü dil
ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-
çār iy göñül

206. **ü:**

Gazel 266

Mısra: **14**

" ve " bağlacı.

Ġamzeñ ḫadengi
zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir
yaña göñül

207. **ü:**

Gazel 267

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i
pür-ḫūnumı şād eyle kim
Reng ü bū içün olur meh-tāba
ḥācetmend gül

208. **ü:**

Gazel 267

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Laʿl ü zer elde ne var
ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḥlar bezmine varur
zihī nuḫsend gül

209. **ü:**

Gazel 268

Mısra: **16**

İle.

Sāḳiyā mey ṣun ki
tevbe leşkeriyle ceng içün
Nīze şāḥ-ı tāze ḫançer ḫār ü
ḳalḳan oldı gül

210. **ü:**

Gazel 269

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Fāriġ ol iy ebr-i
çeşmüm giryeden bu demde kim
ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz ü
ḫandān itdi gül

211. **ü:**

Gazel 270

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim
Olmış hevā latīf ü ṣu ġarrā
çemen güzel

212. **ü:**

Gazel 270

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ
ile mey-ḫāne kūşesin
Eglence bulmadum mey ü
maḥbūbdan güzel

213. **ü:**

Gazel 271

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet
dehen güzel

214. **ü:**

Gazel 271

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum
u gördüm güzellerin

El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

215. **u:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Ama / fakat.
Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

216. **ü:**
Gazel 271
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Billāh Muʿīdī añma baña neng ü nāmı kim
Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel

217. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

218. **ü:**
Gazel 274
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

219. **ü:**
Gazel 274
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

220. **ü:**
Gazel 275
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
N'ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl

221. **ü:**
Gazel 275
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

222. **ü:**
Gazel 276
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

223. **ü:**
Gazel 277
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

224. **ü:**
Gazel 277
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil ü cān mürdesin
İy Mesīḥ-i ʿālem ü Ḫıżr-ı zemānum gitme gel

225. **ü:**
Gazel 277
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Dürr-i naẓmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ
İy şeh-i gevher-şinās ü ḫurdedānum gitme gel

226. **ü:**
Gazel 278
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

227. **ü:**
Gazel 279
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẓer ḳıl gitme yanumdan benüm

228. **ü:**
Gazel 280
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi

Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-
nigūnumdur benüm

229. **ü:**

Gazel 280

Mısra: **9**

" Ve" bağlacı.

Bana tābiʿdür
Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler
zebūnumdur benüm

230. **ü:**

Gazel 281

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh
ü fiġānumdur benüm
Cūş iden seyl-i bahār eşk-i
revānumdur benüm

231. **ü:**

Gazel 281

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-
ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü
kemānumdur benüm

232. **ü:**

Gazel 281

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Eksük itme iy kemān-
ebrū melāmet nāvekin
Kim nişān olmaḳ aña nām ü
nişānumdur benüm

233. **ü:**

Gazel 283

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin
zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile
şāmum benüm

234. **ü:**

Gazel 284

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i
cāvidānumdur benüm

235. **ü:**

Gazel 284

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Laʿl ü zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i
cāvidānumdur benüm

236. **ü:**

Gazel 284

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

İy Muʿīdī her gice
gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü
fiġānumdur benüm

237. **ü:**

Gazel 286

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile
serv-i ḫırāmānumdur ol
ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ ü
bahārumdur benüm

238. **ü:**

Gazel 287

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Nār-ı hecrüñle yanup
ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü
ārāmum benüm

239. **ü:**

Gazel 287

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Nār-ı hecrüñle yanup
ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü
ārāmum benüm

240. **ü:**

Gazel 287

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Çünki ẕikrüm dem-be-
dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm

241. **ü:**

Gazel 287

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Çünki ẕikrüm dem-be-
dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile
şāmum benüm

242. **ü:**

Gazel 288

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Her ġazel bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz ü ḳaş oynadur
Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm

243. **ü:**
Gazel 289
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efġānum benüm

244. **ü:**
Gazel 289
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

245. **ü:**
Gazel 289
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

246. **ü:**
Gazel 290
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

247. **ü:**
Gazel 290
Mısra: **3**
"ve" bağlacı.
Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād ü ġulġuldur
Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum

248. **ü:**
Gazel 290
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

249. **ü:**
Gazel 295
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

250. **ü:**
Gazel 295
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

251. **ü:**
Gazel 296
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

252. **ü:**
Gazel 296
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

253. **ü:**
Gazel 297
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

254. **ü:**
Gazel 298
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

255. **ü:**
Gazel 300
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam

256. **ü:**
Gazel 300

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Ney gibi baġrum
[delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn
olıpdur zīr ü bem

257. **ü:**

Gazel 303

Mısra: **10**

"İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.

Kaʿbe'nüñ dīvārına
yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı zer-kār ü bunı derḥāl sīmāsā
ḳılam

258. **ü:**

Gazel 303

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü
Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü
gāh inşā ḳılam

259. **ü:**

Gazel 303

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü
Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü
gāh inşā ḳılam

260. **ü:**

Gazel 303

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Vāmıḳ ü Ferḥād ü
Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü
gāh inşā ḳılam

261. **ü:**

Gazel 304

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Zülf ü ruḫsāruñ
ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun
mātemüm

262. **ü:**

Gazel 304

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

İrdüm ol ḥāle
Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp
derd ü ġamum

263. **ü:**

Gazel 306

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

İy gönül eglencesi tāze
bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü
sūsenüm

264. **ü:**

Gazel 306

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

İy gönül eglencesi tāze
bahār ü gülşenüm
Şīve-i reftār ile āzāde serv ü
sūsenüm

265. **ü:**

Gazel 306

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

Gözlerüñ cellādı ben
bīmāre bir zaḫm urdı kim
Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān
ü şīvenüm

266. **ü:**

Gazel 307

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem
ʿazm-i gülistān eyledüm
Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh ü
efġān eyledüm

267. **ü:**

Gazel 307

Mısra: **8**

" Ve" bağlacı.

İtmeden esrār-ı
ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş
ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng ü
ḫayrān eyledüm

268. **ü:**

Gazel 309

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

Çün yüzüñ gören olur
ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫātırum çekmez ki idem bir
ḳadeḥ nūş iy ṣanem

269. **ü:**

Gazel 309

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Cān ü baş ü dīn ü dil
senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste gönlüm yoḳ
dimez ḫoş iy ṣanem

270. **ü:**

Gazel 309

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

271. **ü:**

Gazel 309

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Cān ü baş ü dīn ü dil senden birin ṣaḳınmazuz
Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem

272. **ü:**

Gazel 310

Mısra: **1**

" Ve" bağlacı.

İy ḳaşları kemān ü güzel Muṣṭafā'cıġum
Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum

273. **ü:**

Gazel 312

Mısra: **10**

" Ve" bağlacı.

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā
Kim giceñ ḳadr ü günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm

274. **ü:**

Gazel 316

Mısra: **2**

" Ve" bağlacı.

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

275. **u:**

Gazel 316

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

ʿAḳl u cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim
Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin

276. **ü:**

Gazel 318

Mısra: **7**

" Ve" bağlacı.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

277. **ü:**

Gazel 318

Mısra: **13**

" Ve" bağlacı.

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

278. **ü:**

Gazel 318

Mısra: **14**

" Ve" bağlacı.

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

279. **ü:**

Gazel 319

Mısra: **11**

" Ve" bağlacı.

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

280. **ü:**

Gazel 319

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Diñle dil ü dīde mā-cerāsın
Efsāne gerekse baḥr ü berden

281. **u:**

Gazel 320

Mısra: **11**

"Ve" bağlacı.

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

282. **ü:**

Gazel 320

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

283. **u:**

Gazel 323

Mısra: **3**

" Ve" bağlacı.

Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

284. **ü:**
Gazel 323
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

285. **ü:**
Gazel 323
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Ruḥ ü laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim
Gözüme nūr ü cismüme cānsın

286. **ü:**
Gazel 325
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

287. **ü:**
Gazel 325
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

288. **ü:**
Gazel 326
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

289. **ü:**
Gazel 328
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn
Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

290. **ü:**
Gazel 328
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Ḫaṭṭ ü ḫaddüñ oldı senüñ
Sebze ile vech-i ḥasen

291. **ü:**
Gazel 328
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Bir güzel sever yine dil
Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

292. **ü:**
Gazel 330
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

293. **ü:**
Gazel 331
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

294. **ü:**
Gazel 331
Mısra: **9**
"Ve "bağlacı.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

295. **ü:**
Gazel 331
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

296. **ü:**
Gazel 331
Mısra: **11**
"Ve "bağlacı.
Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

297. **ü:**
Gazel 332
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Şūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül
Bir gözi ser-mest ile ḳavl ü ḳarārüm var iken

298. **ü:**
Gazel 332
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

299. **ü:**
Gazel 332
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

300. **ü:**
Gazel 332
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

301. **ü:**
Gazel 333
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Ṣīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun
İy beni meygūn-lebünden mest ü bī-hūş eyleyen

302. **ü:**
Gazel 333
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Leblerüñ sözde ağız açdurmayalı ġonçeye
Āh ü nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen

303. **ü:**
Gazel 335
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen
Cānumı cām-ı lebüñdür mest ü ḫayrān eyleyen

304. **ü:**
Gazel 335
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

305. **ü:**
Gazel 335
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

306. **ü:**
Gazel 337
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

307. **ü:**
Gazel 337
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr
Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz ü cāh içün

308. **ü:**
Gazel 338
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh ü nāleyi
Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün

309. **ü:**
Gazel 338
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̱ār içün

310. **ü:**
Gazel 339
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ
ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ ü ʿayyār olmayan

311. **ü:**
Gazel 339
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını

Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

312. **ü:**
Gazel 341
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

313. **ü:**
Gazel 342
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

314. **ü:**
Gazel 344
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

315. **u:**
Gazel 347
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber yitersin ḥūr u ġılmān olmasun

316. **ü:**
Gazel 347
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun

317. **u:**
Gazel 348
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

318. **u:**
Gazel 349
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

319. **ü:**
Gazel 351
Mısra: **3**
"Ve "bağlacı.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

320. **ü:**
Gazel 351
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

321. **ü:**
Gazel 351
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

322. **ü:**
Gazel 352
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün

323. **ü:**
Gazel 352
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm ü āhum
Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün

324. **ü:**
Gazel 355
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-fīrāzı sen semenber var iken

325. **ü:**
Gazel 356
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Muʿīdī ol kemān-ebrū
ġamında ṣorma ḥālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür
ḫadeng-i āh ü zārumdan

326. **ü:**
Gazel 357
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Dil ḫalāṣ itmek
Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile
küffārdan

327. **ü:**
Gazel 358
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Devlet-i ʿışḳuñda
çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur açduḳca
iḥsān illerin

328. **ü:**
Gazel 359
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Ġonçeler ḫandān olup
açıldı yir yir lāleler
ʿīş ü nūş eyyāmı geldi vaḳt-i
ʿişretdür bugün

329. **ü:**
Gazel 361
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Ṣol ḥarāmī gözlünüñ
üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile
yādan ṣaḳın

330. **ü:**
Gazel 361
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.
Āh ü eşküm var iken
umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i
deryādan ṣaḳın

331. **ü:**
Gazel 361
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ḫār ü ḫas n'eyler saña
iy ḫaste bülbül fāriġ ol
İki yüzlü fitnedür gül-berg-i
ḥamrādan ṣaḳın

332. **ü:**
Gazel 361
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.
Źevḳ ü şādī öldürür
ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler
aʿdādan ṣaḳın

333. **ü:**
Gazel 362
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Luṭf ü ḳahruñ ḥikmetin
bilmez çün iy dilber göñül
Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm
ile mevcūddan

334. **ü:**
Gazel 362
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Naḳd-i cānum ḳo niṣār
olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce
ziyān ü sūddan

335. **ü:**
Gazel 362
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.
İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ
mi te'sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü
ʿūddan

336. **ü:**
Gazel 364
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Bezm-i ʿışḳuñda dil-i
dīvāne ʿīş itsün diyü
Bāde eşk ü sāz olur āvāz zencīr-i
cünūn

337. **u:**
Gazel 365
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Hecre düşdüm bende
n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil
ʿīş u nūş itmek revā mıdur
melālüm var iken

338. **ü:**
Gazel 365
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Gül yüzüñsüz mürġ-i
dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i
ālüm var iken

339. **ü:**
Gazel 365

Mısra: **6**

" Ve" bağlacı.

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i ālüm var iken

340. **ü:**

Gazel 365

Mısra: **8**

"Ve" bağlacı.

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Gönlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

341. **ü:**

Gazel 365

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

342. **ü:**

Gazel 366

Mısra: **5**

" Ve" bağlacı.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

343. **u:**

Gazel 366

Mısra: **6**

"ve" bağlacı.

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

344. **ü:**

Gazel 367

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

345. **ü:**

Gazel 367

Mısra: **12**

" Ve" bağlacı.

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül
Her gice sevdā-yı zülf ü ḫaṭṭ ü ḫāl itmek neden

346. **ü:**

Gazel 368

Mısra: **4**

" Ve" bağlacı.

Çün vişālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

347. **u:**

Gazel 369

Mısra: **8**

Ve.

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

348. **u:**

Gazel 369

Mısra: **9**

Vü: ve.

Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

349. **ü:**

Gazel 369

Mısra: **10**

Ve.

Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

350. **u:**

Gazel 369

Mısra: **10**

Ve.

Benden ol yāre
Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen

351. **u:**

Gazel 371

Mısra: **6**

Ve.

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş u cāne ben

352. **ü:**

Gazel 372

Mısra: **4**

Ve.

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

353. **ü:**

Gazel 375

Mısra: **10**

Vü: ve.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu

354. **ü:**

Gazel 377

Mısra: **4**

Vü: ve.

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā
İy ṣanem cān ü cihān naḳdine erzāndur bu

355. **ü:**

Gazel 377

Mısra: **5**

Vü: ve.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

356. **ü:**

Gazel 377

Mısra: **6**

Vü: ve.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

357. **ü:**

Gazel 377

Mısra: **6**

Vü: ve.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

358. **u:**

Gazel 381

Mısra: **3**

Vü: ve.

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu

359. **ü:**

Gazel 382

Mısra: **5**

Vü: ve.

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

360. **ü:**

Gazel 382

Mısra: **6**

Vü: ve.

Taḥsīn cemāl ü ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim
ʿĀrıż güşāde kākül ü gīsū girih girih

361. **ü:**

Gazel 383

Mısra: **7**

Vü: ve.

Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

362. **ü:**

Gazel 383

Mısra: **14**

Vü: ve.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

363. **ü:**

Gazel 384

Mısra: **4**

Vü: ve.

Ḫāk-i pāyın göresin ol ṣāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

364. **ü:**

Gazel 385

Mısra: **10**

Vü: ve.

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

365. **ü:**

Gazel 386

Mısra: **2**

Vü: ve.

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

366. **u:**

Gazel 386

Mısra: **6**

Vü: ve.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

367. **ü:**

Gazel 386

Mısra: **6**

Vü: ve.

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma

368. **ü:**

Gazel 387

Mısra: **3**

Vü: ve.

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān ü dil
Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye

369. **u:**

Gazel 389

Mısra: **7**

Vü: ve.

Ruḥ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

370. **ü:**

Gazel 389

Mısra: **12**

Vü: ve.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

371. **ü:**

Gazel 389

Mısra: **14**

Vü: ve.

Ḳuluñ olmaġa
Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh
Mīr-i naẓm olmış iken defter ü dīvānlar ile

372. **ü:**

Gazel 390

Mısra: **7**

Vü: ve.

Gitme iy serv-i revān kim dil ü cān eglenemez
Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile

373. **ü:**

Gazel 393

Mısra: **7**

Vü: ve.

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

374. **ü:**

Gazel 393

Mısra: **10**

Vü: ve.

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

375. **ü:**

Gazel 393

Mısra: **13**

Vü: ve.

Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

376. **ü:**

Gazel 394

Mısra: **11**

Vü: ve.

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

377. **ü:**

Gazel 395

Mısra: **3**

Vü: ve.

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī şürāḥīlerle sūsenler yine

378. **ü:**

Gazel 395

Mısra: **14**

Vü: ve.

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

379. **ü:**

Gazel 396

Mısra: **4**

Vü: ve.

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

380. **ü:**

Gazel 396

Mısra: **6**

Vü: ve.

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim

Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

381. **ü:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Vü: ve.
Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde

382. **u:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Vü: ve.
Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim
Bu nāz u şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde

383. **ü:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Vü: ve.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

384. **ü:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Vü: ve.
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

385. **u:**
Gazel 399
Mısra: **3**
Vü: ve.
Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

386. **ü:**
Gazel 399
Mısra: **5**
Vü: ve.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

387. **ü:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Vü: ve.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

388. **u:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Vü: ve.
Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

389. **ü:**
Gazel 403
Mısra: **5**
Vü: ve.
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine

390. **ü:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Vü: ve.
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine

391. **ü:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Vü: ve.
Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine

392. **u:**
Gazel 404
Mısra: **12**
Vü: ve.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine

393. **ü:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Vü: ve.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

394. **ü:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Vü: ve.

Sen gözi cellāduñ
elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü
ḫançer başuma

395. **ü:**
Gazel 409
Mısra: **2**
Vü: ve.
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

396. **ü:**
Gazel 409
Mısra: **4**
Vü: ve.
Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña
Ḳaṣd-ı cān ü dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme

397. **ü:**
Gazel 409
Mısra: **14**
Vü: ve.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme

398. **ü:**
Gazel 410
Mısra: **12**
Vü: ve.
ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ
Rengīn hikāyedür ol şīrīn ü ter fesāne

399. **ü:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Vü: ve.
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḥalḳa-i der Kaʿbe'ye

400. **ü:**
Gazel 411
Mısra: **13**
Vü: ve.
Ḥaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

401. **ü:**
Gazel 411
Mısra: **15**
Vü: ve.
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye

402. **ü:**
Gazel 414
Mısra: **4**
Vü: ve.
Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

403. **ü:**
Gazel 414
Mısra: **11**
Vü: ve.
Mihr ü mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ
Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa

404. **ü:**
Gazel 416
Mısra: **2**
Vü: ve.
Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

405. **ü:**
Gazel 417
Mısra: **9**
Vü: ve.
Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

406. **ü:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Vü: ve.
Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

407. **ü:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Vü: ve.
Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim
Reşk ider Ḫusrev ü Kemāl naẓm ile dīvānına

408. **ü:**
Gazel 418

Mısra: **5**

Vü: ve.

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

409. **ü:**

Gazel 419

Mısra: **2**

Vü: ve.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

410. **ü:**

Gazel 419

Mısra: **3**

Vü: ve.

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice

411. **ü:**

Gazel 423

Mısra: **9**

Vü: ve.

Küfr-i zülfüñ dīn ü dil mülkin ḫarāb itmek diler
Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi

412. **ü:**

Gazel 424

Mısra: **6**

Vü: ve.

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse zār ü mübtelālıḳdan beni

413. **ü:**

Gazel 425

Mısra: **7**

Vü: ve.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

414. **ü:**

Gazel 426

Mısra: **10**

Vü: ve.

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü zār itdüñ beni

415. **ü:**

Gazel 426

Mısra: **14**

Vü: ve.

Ol Muʿīdīyem ki daḫi bezm-i vaṣla irmeden
Leblerüñ şevḳiyle mest ü pür-ḫumār itdüñ beni

416. **ü:**

Gazel 427

Mısra: **9**

Vü: ve.

Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse virürsem ser-i kūyuñ külini

417. **u:**

Gazel 431

Mısra: **11**

Vü: ve.

Şimdi bildüm faẓl u irfān mūcib-i ḥırmān imiş
Kesb-i ʿilme itmesem bu deñlü raġbet kāşkī

418. **u:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Vü: ve.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

419. **u:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Vü: ve.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

420. **ü:**

Gazel 432

Mısra: **7**

Vü: ve.

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī

421. **u:**

Gazel 434

Mısra: **3**

Vü: ve.

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

422. **ü:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Vü: ve.
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

423. **ü:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Vü: ve.
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

424. **ü:**
Gazel 435
Mısra: **14**
Vü: ve.
İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı zāruñ ḥāletin
Bī-sütūn-ı derd ü ġamda görmeyen şeydā seni

425. **u:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Vü: ve.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

426. **ü:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Vü: ve.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

427. **ü:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Vü: ve.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

428. **ü:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Vü: ve.
Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz
Fāş itdi derd ü ġam beni ḥüsn ü behā seni

429. **ü:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Vü: ve.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü zaḥmet gitmedi

430. **ü:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Vü: ve.
Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür
Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd ü fürḳat gitmedi

431. **ü:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Vü: ve.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī
Dil-rübālar ḥüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

432. **u:**
Gazel 438
Mısra: **12**
Vü: ve.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

433. **u:**
Gazel 438
Mısra: **14**
Vü: ve.
Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın
Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd u rāḥat gitmedi

434. **ü:**
Gazel 440
Mısra: **9**
Vü: ve.
ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi

435. **ü:**
Gazel 442
Mısra: **1**
Vü: ve.
İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti

Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

436. **u:**
Gazel 442
Mısra: **2**
Vü: ve.
İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

437. **ü:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Vü: ve.
İy ḫvāce genc ü māli
Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

438. **ü:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Vü: ve.
Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg ü nevāsı ḳalmadı
Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı

439. **ü:**
Gazel 443
Mısra: **6**
Vü: ve.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

440. **ü:**
Gazel 444
Mısra: **5**
Vü: ve.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri

441. **u:**
Gazel 446
Mısra: **3**
Vü: ve.
Cān u dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına
Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri

442. **ü:**
Gazel 447
Mısra: **1**
Vü: ve.
Ṣikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

443. **ü:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Vü: ve.
Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme
Ḳıya baḳışlar ile mest ü pür-ḫumār itdi

444. **ü:**
Gazel 447
Mısra: **12**
Vü: ve.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṯār itdi

445. **ü:**
Gazel 447
Mısra: **13**
Vü: ve.
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

uç:

1. **uçmaġ:**-*maġ*
Gazel 4
Mısra: **7**
Uçmak, havalanmak II Bir yerden, bir şeyden ayrılmak, uzaklaşmak.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

2. **uçurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 44
Mısra: **11**
Uçurmak, özgür bırakmak, uçmasına sebep olmak.
Bir göñül şehbāzın uçurdum oḳımaġa anı
Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst

3. **ucından:**-*ından*
Gazel 167
Mısra: **9**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.II Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.
Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ ucından

Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice
bīdārlaruz biz

4. **ucında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 236

Mısra: **3**

Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Ġonçe açılmış ucında
bir nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her
tīrüñ senüñ

5. **ucından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 293

Mısra: **7**

Bir şeyin kenarı, kıyısı.

Zülfüñ ucından perīşān
olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa
giryāndur gözüm

6. **ucından:**-*ı, -n, -dan*

Gazel 339

Mısra: **1**

Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası // kılıcın ucu.

Tīre-dildür zülfüñ
ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma
giriftār olmayan

7. **ucındandur:**-*ın, -dan, -dur*

Gazel 415

Mısra: **4**

Bir şeyin baş veya son noktası.

Dil virelden ġamzeñe
ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül
İki bed-mestüñ ucındandur bu
ġavġālar bize

8. **ucından:**-*ından*

Gazel 418

Mısra: **10**

Kenarından köşesinden, bir kenarından.

Āh kim bir ṣubḥ
irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm
perīşān her gice

9. **ucına:**-*ı, -na*

Gazel 419

Mısra: **11**

Uç kısım.

Başum ucına gelüp
yār-ı hevādārum gibi
Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i
şebistān her gice

10. **ucı:**-*ı*

Gazel 425

Mısra: **9**

Sınır,had.

Miyān-ı baḥr-i ġama
düşdüm āh eger ṣoñ ucı
Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre
beni

11. **ucı:**-*ı*

Gazel 425

Mısra: **13**

Uç kısım.

Cigerdedür bir ucı ġam
ḫadengi ḳande çıḳar
Muʿīdī göz göre bu derd alur ne
çāre beni

uç-:

1. **uçardı:**-*ar, -dı*

Gazel 447

Mısra: **7**

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Egerçi yüksek uçardı
hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār
itdi

ucı:

1. **ucında:**-*n, -da*

Gazel 127

Mısra: **10**

Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Ḳadd-i mevzūnuñla iy
meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören
Ol ḫadeng-i siḥr ucında bir ḳażā
peykānıdur

uçmaġ:

1. **uçmaġ:**

Gazel 4

Mısra: **7**

Uçmak, havalanmak; cennet.

Kūyuñı yād idüp
uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr
ü bāl aña

2. **uçmaġa:**-*a*

Gazel 51

Mısra: **7**

Cennet.

Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa dönmişdür
Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri
ṣaḥn-ı çemenden geç

uçur-:

1. **uçuran:**

Gazel 284

Mısra: **13**

Uyandırmak, uykuyu kaçırmak.

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

2. **uçurdum:**-*du, -m*

Gazel 307

Mısra: **13**

Uçurmak.

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

ʿūd:

1. **ʿūddan:**-*dan*

Gazel 362

Mısra: **14**

Ar. Ut, çalgı aleti.

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim
ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿūddan

uġra:

1. **uġradum:**-*du, -m*

Gazel 14

Mısra: **7**

Maruz kalmak, duçar olmak.

Göz görüp gönlüm sevüp dürlü belāya uġradum
Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña

2. **uġradum:**-*du, -m*

Gazel 16

Mısra: **4**

(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña

3. **uġradum:**-*du, -m*

Gazel 22

Mısra: **2**

Maruz kalmak, duçar olmak.

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña
Ne belāya uġradum kim mübtelā oldum saña

4. **uġradı:**-*dı*

Gazel 160

Mısra: **13**

Denk gelmek, isabet etmek, maruz kalmak.

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

5. **uġradı:**-*dı*

Gazel 405

Mısra: **10**

Karşılaşmak, maruz kalmak.

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yatağı üstine

6. **uġraduḳ:**-*du, -ḳ*

Gazel 415

Mısra: **13**

Kötü bir durum başına gelmek, hoş olmayan bir şeye maruz kalmak.

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde uġraduḳ
Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā’lar bize

7. **uġraduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 429

Mısra: **12**

Maruz kalmak.

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy dil perīşān ol yüri

uġra-:

1. **uġradı:**-*dı*

Gazel 102

Mısra: **7**

Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.

Nevk-i müjeñ ki dīdeden uġradı gönlüme
Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer

2. **uġraduġıma:**

Gazel 266

Mısra: **5**

Uğramak.

ʿAyb itme derd-i hecrüñe uġraduġıma kim
Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā gönül

3. **uġradum:**-*du*, -*m*

Gazel 314

Mısra: **6**

(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh
Uġradum bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem

4. **uġradum:**-*du*, -*m*

Gazel 416

Mısra: **4**

Karşılaşmak, maruz kalmak.

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol şanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına

uġramaz-:

1. **uġramazdum:**--*dum*

Gazel 179

Mısra: **2**

Uğramak, maruz kalmak.

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves
Bu belāya uġramazdum ger ezel ṭutsam nefes

uġramaz oldı:

1. **uġramaz oldı:**-*dı*

Gazel 33

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelip gitmemek.

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

uġrat-:

1. **uġratdı:**-*dı*

Gazel 425

Mısra: **6**

Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak.

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

uġrı:

1. **uġrı:**

Gazel 395

Mısra: **7**

Hırsız.

Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

uġrın uġrın:

1. **uġrın uġrın:**

Gazel 253

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli gizli, gizlice.

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ

uġrun uġrun:

1. **uġrun uġrun:**

Gazel 36

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli gizli.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

uġurla-:

1. **uġurladuġı:**-*duġ*, -*ı*

Gazel 351

Mısra: **1**

Çalmak.

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

2. **uġurlasañ:**-*sa*, -*ñ*

Gazel 433

Mısra: **3**

Çalmak.

ʿAḳlum uġurlasañ n'ola bu ġamzelerle sen
Dīvāne eyler ādemi efsūn didükleri

uġurla:

1. **uġurlar:**-*r*

Gazel 400

Mısra: **7**

Çalmak.

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

2. **uġurlar:**-*r*

Gazel 422

Mısra: **3**

Çalmak.

Sīneler ḳaṣrın delüp
diller uġurlar her gice
Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ
şeb-revi

<u>ʿuḳde:</u>

1. ʿ**uḳdemi:**-*m, -i*

Taştir 1

Mısra: **7**

Elde edilemediği veya yapılamadığı için insanın içinde düğüm gibi kalan, içine dert olan şey. II Dert.

Bu müşkil ʿuḳdemi
dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm yire bī-
ʿaḳl ü ser-gerdān

<u>ulı:</u>

1. **ulı:**

Gazel 303

Mısra: **4**

Büyük, yüce.

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir
yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları
ṣaḥrā ḳılam

<u>ulu:</u>

1. **ulu:**

Gazel 11

Mısra: **14**

Büyük, ulu.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

2. **ulu:**

Gazel 11

Mısra: **14**

Büyük, yüce.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram dügündür
göñlüm efġānı baña

3. **ulu:**

Gazel 101

Mısra: **10**

Büyük, geniş, kalabalık, ihtişamlı.

Zülfüñ cefāları dile
ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān
gelür

4. **ulu:**

Gazel 283

Mısra: **9**

1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

Ulu devletdür seg-i
kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur
ibrāmum benüm

5. **ulunuñ:**-*n, -uñ*

Gazel 353

Mısra: **12**

Büyük, yüce kişi.

Ol perī vaṣlın dilerseñ
ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir
ulunuñ dāmenin

<u>ulu deryā:</u>

1. **ulu deryā:**

Gazel 103

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük deniz.

Billāh sevād-ı ʿışḳ ulu
deryā degül mi kim
Bunca gedā vü şāh gelüp anda
batdılar

<u>um-:</u>

1. **umma:**--*ma*

Gazel 106

Mısra: **7**

İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II Dilemek, temennî etmek II Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet
vücūdum ḫāk olur

2. **umayın:**-*ayın*

Gazel 205

Mısra: **3**

Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.

Sīnemüñ yāresine
merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise
benden fāriġ

3. **umardum:**-*ar, -du, -m*

Gazel 261

Mısra: **3**

Ummak, beklemek, dilemek.

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

um:

1. **umar:**-*ar*

Gazel 90

Mısra: **7**

Beklemek, istemek.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar

2. **umarsa:**-*ar, -sa*

Gazel 312

Mısra: **5**

1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin
Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

3. **umaram:**-*ar, -am*

Gazel 391

Mısra: **11**

Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.

Elüm alup umaram ḳoymaya ayaḳda beni
Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile

4. **umaram:**-*ar, -am*

Gazel 396

Mısra: **12**

1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

5. **umar:**-*ar*

Tahmis 3

Mısra: **17**

Ummak, ümit etmek,.

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin umar çeşm-ı nā-bīnāyı gör
İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör

umma:

1. **umma:**

Gazel 175

Mısra: **11**

Umma bekleme.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

2. **umma:**

Gazel 195

Mısra: **13**

Umma, isteme.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

3. **umma:**

Gazel 197

Mısra: **15**

Umma, isteme.

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ

4. **umma:**

Gazel 212

Mısra: **11**

Umma bekleme.

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin
Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef

5. **umma:**

Gazel 329

Mısra: **8**

Umma, isteme.

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

6. **umma:**

Gazel 330

Mısra: **13**

Umma, isteme.

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın
Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden

7. **umma:**

Gazel 361

Mısra: **9**

Umma bekleme.

Āh ü eşküm var iken umma selāmet yaḳasın
Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın

8. **umma:**

Gazel 363

Mısra: **13**

Umma bekleme.

İy Muʿīdī gülmek
umma aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde
zaḥmet çekmeden

9. **umma:**
Gazel 372
Mısra: **13**
Umma, Bekleme.
Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ umma kim
Dōstluḳ gösterdügümce ol ider
kibr ile kīn

10. **umma:**
Gazel 421
Mısra: **13**
Umma , bekleme.
İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı
ʿādilden dile

ʿummān:

1. **ʿummāna:**-*a*
Gazel 140
Mısra: **10**
A. umman: Ana deniz, okyanus.
Hecrüñde gözüm oldı
iki baḥr-i muʿallaḳ
Seyl-āb aḳıdur her biri ʿummāna
ber-ā-ber

ummaz:

1. **ummaz:**
Gazel 343
Mısra: **2**
Ummamak II beklememek.
Yār şimdi çevirür
yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz
idüm yārümden

ummaz idüm:

1. **ummaz idüm:**
Gazel 182
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beklemezdim, hayal kırıklığı oldu.
Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş

umul:

1. **umulur:**-*ur*
Gazel 445
Mısra: **8**
Beklenmek, umulmak, ümit edilmek.
Düşmeni ḳatl ide gibi
cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān
günleri

unıd:

1. **unıdup:**-*up*
Gazel 117
Mısra: **11**
Unutmak, aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.
Ġamuñ iy dil unıdup
ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep
yāde getür

ʿunnāb-:

1. ʿ**unnāba:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **4**
Hünnap, kırmızı kabuklu ve çok lezzetli küçük meyve. II. Sevgilinin dudağı.
Ne ḫoşdur leblerüñde
ḫāl-i müşgīn
Ki beñlenmiş güzel ʿunnāba
beñzer

ʿunnāb:

1. ʿ**ünnāb:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Ar. Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği sert bir cins küçük meyve, çiğde.
Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile
gördi bīmār olduġım
Geldi ister cān atup ḫurmā göñül
ʿünnāb göz

unud-:

1. **unuduldum:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Unutulmak, hatırlanmamak.
Yıllar oldı unuduldum
kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-
tüvānı añdurur

unut:

1. **unutdum:**-*dum*
Gazel 124

Mısra: **5**

Akılda kalmamak.

Ḫānmān fikrin unutdum āşıḳuñ oldum senüñ
Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler

2. **unutduñ:**-*duñ*

Gazel 380

Mısra: **9**

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz unutduñ
Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu

3. **unutduñ:**-*du, -ñ*

Gazel 385

Mısra: **5**

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

4. **unutduñ:**-*duñ*

Gazel 424

Mısra: **4**

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

unut-:

1. **unutdı:**-*dı*

Gazel 162

Mısra: **8**

(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil
Unutdı bugün geçen belürmez

2. **unutduñ:**-*duñ*

Gazel 163

Mısra: **9**

Aklında kalmamak II hatırlamamak.

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

3. **unutdı:**-*dı*

Gazel 283

Mısra: **3**

(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.

Serv reftārın unutdı gül muṭarrāluġını
Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum benüm

4. **unutdı:**-*dı*

Gazel 353

Mısra: **6**

(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

unutdur:

1. **unutdurdı:**-*dı*

Gazel 283

Mısra: **7**

Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

ʿunvān:

1. ʿ**unvān:**

Gazel 5

Mısra: **8**

Derece, mertebe, rütbe; şan, şöhret.

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

2. ʿ**unvān:**

Gazel 5

Mısra: **8**

Derece, mertebe, rütbe; şan, şöhret.

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

3. ʿ**unvān:**

Gazel 287

Mısra: **2**

Ad, san.

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm

4. ʿ**unvān:**

Gazel 363

Mısra: **11**

İftihar, şan, şöhret.

ʿIşḳ ile dīvāneler
içinde ʿunvān bulmadum
Defter-i idrāke yir yir kilk-i
ḥayret çekmeden

ur:

1. **urmadın:**-*ma, -dın*

Gazel 8

Mısra: **10**

Temas etmek, vurmak.

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın
dendān aña

2. **urmadın:**-*ma, -dın*

Gazel 8

Mısra: **10**

Vurmak, değmek.

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür urmadın
dendān aña

3. **urmaya:**-*ma, -ya*

Gazel 8

Mısra: **6**

Vurmak, yaralamak.

ʿIşḳ meydānında
başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya
çevgān aña

4. **urmaya:**-*ma, -(y)a*

Gazel 8

Mısra: **6**

Vurmak, yaralamak.

ʿIşḳ meydānında
başum ṭop olupdur āh eger
Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ urmaya
çevgān aña

5. **urmadın:**-*ma, -dın*

Gazel 37

Mısra: **5**

Vurmak, yaralamak.

Daḫi çevgān urmadın
meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden
mirzā yiğit

6. **urdı:**-*dı*

Gazel 39

Mısra: **3**

Vurmak, saplamak.

Yine bir oḳ urdı
ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ
peykānı dürüst

7. **ürdükçe:**-*dükçe*

Gazel 45

Mısra: **5**

Köpeklerin havlaması, uluması.

İtlerüñ ürdükçe göñlüm
başlar āh u nāleye
Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler
aḳrān ile baḥs

8. **urma:**-*ma*

Gazel 146

Mısra: **7**

Atmak.

Çīn urup ḳaşlaruñı
urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar
yayḳaralar

9. **urduḳça:**-*ça, -duḳ*

Gazel 148

Mısra: **4**

Vurmak, yaralamak.

Gülşen-i dilde ḳızıl
güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḥuma urduḳça
ġamzeñ yāreler

10. **urup:**-*up*

Gazel 181

Mısra: **1**

1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.

Her ḳaçan taḥrīk ide
zülfüñ nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp eyler
hevāya dil heves

11. **ururlar:**-*urlar*

Gazel 203

Mısra: **5**

Vurmak.

Zer-küleh sīmīn-ten
iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh
giryān olsa şemʿ

12. **uran:**-*an*

Gazel 239

Mısra: **4**

Atmak, vurmak.

Bād-ı āhumdur benüm
āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur
senüñ

13. **ur:**

Gazel 312

Mısra: **6**

Saplamak, vurmak.

Senden umarsa raḳīb-i
rū-siyeh cān devletin

Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm

14. **ur:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Süzülmek, seyahat etme.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

15. **urur:**-*ur*
Gazel 377
Mısra: **9**
Vurmak.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu

16. **urmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 405
Mısra: **18**
Vurmak, yaralamak.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı üstine

17. **ursa:**-*sa*
Gazel 406
Mısra: **12**
Vurmak.
Furşat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

18. **urur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **6**
Vurmak.
Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

19. **ururs ın:**-*ur, -sın*
Gazel 413
Mısra: **8**
Vurmak, yaralamak.
Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi
Her ne peykān kim ururs ın sīne-i sūzānuma

20. **urur:**-*ur*
Gazel 415
Mısra: **2**
Vurmak.
Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

21. **ur:**
Gazel 444
Mısra: **2**
Vurmak, yaralamak.
Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri
Cānum ur ger añma billāh ol perīşān günleri

22. **urdı:**-*dı*
Taştir 1
Mısra: **10**
Uygulamak, basmak, koymak.
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

ur-:

1. **urdı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **2**
(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak, vurmak.
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

2. **ürmez:**--*mez*
Gazel 162
Mısra: **1**
Havlamaz.
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez

3. **urup:**
Gazel 191
Mısra: **14**
Vurmak, yaralamak.
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup yaḳdı revān āteş

4. **ursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 220
Mısra: **13**
Vurmak, yaralamak.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ

Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

5. **urup:**-*up*
Gazel 230
Mısra: **1**
(kılıç) vurmak.
Biñ biñ urup cefā oḳın itdüñ beni helāk
Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk

6. **urup:**-*up*
Gazel 289
Mısra: **10**
(kılıç) vurmak.
Gözlerüm şayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

urgan:

1. **urġanını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 95
Mısra: **7**
Kalın ip II Sevgilinin saçının teli.
Çenber-i zülfüñ ġamından şorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

2. **urġān:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Kalın ip II Sevgilinin saçının teli.
Dil şaçuña aşılup virse hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ

urıl-:

1. **urılmaz:**--*maz*
Gazel 179
Mısra: **6**
Vurulmaz.
ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül
Kim bu meydānda urılmaz ṭopa çevgān-ı heves

urul-:

1. **uruldı:**-*dı*
Gazel 402
Mısra: **2**
Vurulmak (sikke bağlamında).
Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

urulup-:

1. **urulupdur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **12**
Vurulmak, dövülmek.
Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd üstine

ʿurve-i vuska:

1. ʿ**urve-i vusḳa:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam kulp, tutacak yer.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş

ʿuryān:

1. ʿ**üryān:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Çıplak.
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

2. ʿ**üryān:**
Gazel 418
Mısra: **14**
Çıplak.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

us:

1. **uşlu:**-*lu*
Gazel 20
Mısra: **12**
Akıllı kimse.
Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uşlu saña

2. **üşüp:**-*üp*
Gazel 286
Mısra: **5**
Bir yerde toplanmak, birikmek, üşüşmek, toplanmak, yığılmak.

Başuma etḥāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm

3. **uş:**
Gazel 410
Mısra: **7**
İşte.
Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

4. **uş:**
Gazel 410
Mısra: **7**
İşte.
Ger öldürem dir iseñ uş boynum uş ḳılıcuñ
Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne

uş varı varı:

1. **uş varı varı:**
Gazel 214
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz göre göre.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

uşan:

1. **uşandum:**-*du*, -*m*
Gazel 200
Mısra: **11**
Bıkmak, sıkılmak.
Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

2. **uşanmışdur:**-*mış*, -*dur*
Gazel 363
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.
Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

uşan-:

1. **uşanup:**-*up*
Gazel 206
Mısra: **5**
Bıkmak, bezmek.
Her hevādan uşanup gönlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

uşanma-:

1. **uşanmaduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 199
Mısra: **14**
Sıkılmamak, yapmaya devam etmek, sürdürmek.
İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı
Niçe bir uşanmaduñ mı şiʿr ü inşādan ne ḥaẕẕ

uşlan-:

1. **uşlanursa:**-*ur*, -*sa*
Gazel 321
Mısra: **8**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün

2. **uşlanursa:**-*ur*, -*sa*
Gazel 322
Mısra: **8**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
Gönlüm seni oḳur delü olursa yiridür
Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün

3. **uşlansa:**-*sa*
Gazel 324
Mısra: **7**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
Bu gönül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

ʿuşşāk:

1. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 18
Mısra: **11**
Âşık kelimesinin çoğulu. Âşıklar.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī

Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

2. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 27
Mısra: **12**
Âşıklar. Sevenler.
Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege
Mey ṣunup ʿuşşāḳı mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

3. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 58
Mısra: **2**
Seven, âşıklar.
Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

4. ʿ**uşşāḳın:**-*ıñ*
Gazel 85
Mısra: **7**
(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.
Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

5. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 118
Mısra: **11**
(Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Âşıklar.
Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿuşşāḳı kim
ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer

6. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 140
Mısra: **12**
(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

7. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 143
Mısra: **10**
(Ar.) Âşıklar.
Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer yiter

8. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 165
Mısra: **7**
(Ar.) Âşıklar.
Gerçi perhīz eyle dir ʿuşşāḳa dilberden ṭabīb
Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez

9. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 170
Mısra: **4**
(Ar.) Âşıklar.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

10. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 178
Mısra: **5**
(Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Âşıklar.
Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿuşşāḳı dōstum
N'oldı ḳapuñda hiẕmete lāyıḳ degül miyüz

11. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **2**
(□□□ (□□i. (Ar. 'āşıḳ'ın çoğul şekli 'uşşāḳ) Âşıklar.
Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ
ʿUşşāḳa gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

12. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **2**
(Ar.) Âşıklar.
İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ

13. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 248
Mısra: **1**
(Ar.) Âşıklar.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pāmāl eyledüñ

14. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 250
Mısra: **2**
(Ar.) Âşıklar.
Bilmezem cāẓū gözüñle niçe efsūn eyledüñ
Kim ṣaçuñ meftūlına ʿuşşāḳı meftūn eyledüñ

15. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*

Gazel 251

Mısra: **2**

(Ar.) Âşıklar.

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ
ʿĀḳıbet ol noḳtasız ʿuşşāḳı bed-ḥāl eyledüñ

16. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*

Gazel 291

Mısra: **5**

(Ar.) Âşıklar.

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa şaḳın menʿ itme ʿuşşāḳı
Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum

17. ʿ**uşşāḳ:**

Gazel 354

Mısra: **10**

(Ar.) Âşıklar.

Muʿīdī kimse ıṣlāḥ itmedi āh
Raḳīb-i kelb ile ʿuşşāḳ arasın

18. ʿ**uşşāḳa:**-*a*

Gazel 359

Mısra: **11**

(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿuşşāḳa kim
Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün

19. ʿ**uşşāḳa:**-*a*

Gazel 375

Mısra: **13**

Aşıklar.

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu

20. ʿ**uşşāḳa:**-*a*

Gazel 436

Mısra: **5**

Aşıklar.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

21. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*

Gazel 445

Mısra: **7**

Aşıklar.

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

22. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*

Kıt'a 2

Mısra: **1**

Âşıklar, aşk sahipleri.

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

uşşak:

1. **uşşāḳı:**-*ı*

Gazel 388

Mısra: **7**

Aşıklar.

Ġamze idüp düşmene uşşāḳı mecrūḥ eyleme
Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile

uşta:

1. **uşta:**

Gazel 50

Mısra: **3**

İşte.

Geçmelü olduñ uşta çenberden
Heves-i zülf-i pür-şikenden geç

2. **uşta:**

Gazel 236

Mısra: **12**

İşte.

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

3. **uşta:**

Gazel 236

Mısra: **12**

İşte.

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Uşta boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ

4. **uşta:**

Gazel 385

Mısra: **10**

İşte.

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

5. **uşta:**

Gazel 427

Mısra: **8**

İşte.

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş
Uşta biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini

utan:

1. **utanup:**-*up*

Gazel 144

Mısra: **3**

Çekinmek, mahçup olmak.

Gül yüzüñden utanup şol resme pinhān oldı kim
ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer

2. **utanursın:**-*ur*, -*sın*

Gazel 213

Mısra: **2**

Çekinmek, mahçup olmak.

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf
Ṣaḳın iy dil utanursın ölicek rūz-ı maṣāff

3. **utandı:**-*dı*

Gazel 222

Mısra: **3**

Çekinmek, mahçup olmak.

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

4. **utanursın:**-*ur*, -*sın*

Gazel 326

Mısra: **10**

Çekinmek, mahçup olmak.

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād
İrte bir gün utanursın itdügin bī-dāddan

5. **utanur:**-*ur*

Gazel 351

Mısra: **4**

Çekinmek, mahçup olmak.

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

6. **utanma:**-*ma*

Kıt'a 1

Mısra: **4**

Çekinmek, utanmak.

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma vākiʿ olur

uy:

1. **uydı:**-*dı*

Gazel 72

Mısra: **1**

Kapılmak, bağlanmak.

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur

2. **uyup:**-*up*

Gazel 214

Mısra: **5**

Aynı şekilde hareket etmek, uymak.

Dīn üzre baş virürken uyup ḥaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

3. **uy:**

Gazel 224

Mısra: **9**

Uymak, tabi olmak, izinden gitmek, taklit etmek, uyum sağlamak.

Gel iy vāʿiẓ uy ʿışḳa ġavġāyı ḳo
Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek

4. **uyar:**-*ar*

Gazel 260

Mısra: **8**

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek
Keder cevābı suʿāle uyar cevāb degül

5. **uymazam:**-*maz*, -*am*

Gazel 310

Mısra: **11**

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oġlana uymazam
Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacıġum

6. **uyup:**-*up*

Gazel 346

Mısra: **7**

Ayak uydurmak.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

7. **uyma:**-*ma*

Gazel 361

Mısra: **4**

Aldanma!, Kanma!.

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi
ʿĀḳil iseñ uyma ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın

8. **uyup:**-*up*

Gazel 398

Mısra: **9**

Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

9. **uyup:**-*up*

Gazel 424

Mısra: **4**

Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum
Düşmene uyup unutduñ āşnālıḳdan beni

uy-:

1. **uyarsañ:**-*arsañ*

Gazel 131

Mısra: **8**

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil
Ol ḥarāmīye uyarsañ kārbān elden gider

2. **uydum:**-*dum*

Gazel 308

Mısra: **12**

Aynı şekilde hareket etmek II benzemek.

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı
ʿĀḳıbet göñlüme uydum anı dāstān eyledüm

3. **uyup:**-*up*

Gazel 313

Mısra: **5**

Bir şey neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmek, gereğini yapmak, riayet etmek.

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı uyup düşmene
Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem

4. **uyarduñ:**-*ar*, -*du*, -*ñ*

Gazel 432

Mısra: **5**

Sözlerine riayet etmek, aldanmak, kanmak.

Çün bizi ḳoyup uyarduñ ʿāḳıbet bī-gāneye
Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī

uyan:

1. **uyanup:**-*up*

Gazel 172

Mısra: **11**

(Uykudan) uyanmak.

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

2. **uyanup:**-*up*

Gazel 438

Mısra: **11**

Uyanmak.

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi

uyar:

1. **uyarur:**-*ur*

Gazel 13

Mısra: **3**

Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

2. **uyarmasa:**-*ma*, -*sa*

Gazel 43

Mısra: **10**

Uyandırmak. II Ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

3. **uyarduḳca:**-*duḳca*

Gazel 276

Mısra: **9**

(ışık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn

Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

4. **uyarur:**-*u, -r*
Gazel 427
Mısra: **6**
(ışık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

uyar-:

1. **uyarurlar:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Yakmak,Uyandırmak.
Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

2. **uyarduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 242
Mısra: **13**
Uyandırmak.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

3. **uyarduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 243
Mısra: **11**
Uyandırmak.
Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ

uyhu:

1. **uyḫu:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Uyumak, uyku halini almak.
Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

2. **uyḫudur:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Uyku.
Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler
Sensüz uyḫu gözüme uyḫudur

3. **uyḫumı:**-*m, -ı*
Gazel 214
Mısra: **13**
Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile bağlar uyḫumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

4. **uyḫuñı:**
Gazel 284
Mısra: **13**
Uyku.
İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı
Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm

5. **uyḫusın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 307
Mısra: **13**
Uyku.
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum uyḫusın
Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm

6. **uyḫu:**
Gazel 393
Mısra: **2**
Uyku.
Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile
Gözüme uyḫu görinmez ḳara ḳayġular ile

uyhu gör-:

1. **uyḫu gör-:**-*mez, -em*
Müstezad 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözü uyku görmemek, uyuyamamak.
Uzun giceler z̲erre ḳadar görmezem uyḫu
Çeşmüm ṭolu ḳandur

uyḫu ḥarām oldı:

1. **uyḫu ḥarām oldı:**-*dı*
Gazel 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyumanın imkansız olması.
Hefte n’olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

uyḫu uç-:

1. **uyḫu uç-:**

Gazel 92

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyku kaçması.

Bu çemende ben
Muʿīdī o şikeste bülbülem kim
Giceler gözüñden uyḫu uçrılan
fiġān benümdür

uyı-:

1. **uyımazam:**-*maz, -am*

Gazel 394

Mısra: **3**

Uyumuyorum.

Uyımazam giceler
sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm
perīşāndur yine

uyku:

1. **uyḳudadur:**-*da, -dur*

Gazel 138

Mısra: **14**

Uyku.

Bir gice yanumda
yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi
uyḳudadur

uymaz:

1. **uymaz:**

Gazel 110

Mısra: **3**

Uymamak.

Dil ʿaḳla hergiz uymaz
ü ʿaḳl aña şey dimez
Söz diñlemez mi her birisi bir
aġa geçer

uyu:

1. **uyurken:**-*r, -ken*

Gazel 12

Mısra: **13**

Uyumak, uyku halini almak.

Öpmedüm aġzın
uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne
bühtāndur baña

2. **uyurken:**-*r, -ken*

Gazel 347

Mısra: **13**

Uyku halinde olmak.

Öpdi dirsen gice
uyurken Muʿīdī leblerüm
Bāri gel bir būse iḥsān eyle
bühtān olmasun

3. **uyumaḳ:**

Gazel 380

Mısra: **6**

Uyku durumunda olmak.

Belürdi çün ḫaṭuñ
süzme gözüñi
Uyumaḳ ey degül aḫşāma ḳarşu

uyu-:

1. **uyur:**-*r*

Gazel 159

Mısra: **9**

Uyku durumunda olmak veya uyku hâlini almak.

Nālişümden bir uyur
kimesne bulunmaz iken
Bilmezem dīde-i baḫtum niye
bīdār olmaz

2. **uyurken:**-*r, -ken*

Gazel 265

Mısra: **5**

Uyku durumunda olmak.

Yāri uyurken bulup
öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı
bīdār iy göñül

3. **uyumazam:**-*maz, -am*

Gazel 336

Mısra: **2**

Uyumak, uyku halini almak.

Ben ki dil- ḫasteyem ol
ġamze-i fettān içün
Uyumazam giceler zülf-i
perīşānuñ içün

uyuma:

1. **uyumaz:**-*z*

Gazel 279

Mısra: **4**

Uyku durumunda olmamak II boş durmamak, birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak.

Ḫvāb-ı nāz idüp
işitmez nālem ol meh gerçi kim
Uyumaz gökde melekler bu
fiġānumdan benüm

uyumaz:

1. **uyumaz:**

Gazel 293

Mısra: **15**

Uyumaz.

Gicelerdür kirpigüñ
hecrinde bir dem uyumaz
Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu
peykāndur gözüm

uyut-:

1. **uyutmadı:**-*ma, -dı*

Gazel 389

Mısra: **6**

Uyumasına izin vermemek.

Gül yüzüñ añdı meger
dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek
efgānlar ile

uyutma:

1. **uyutmaz:**-*z*

Gazel 169

Mısra: **10**

Uyutmamak.

Düşde yüzüñ görüp
saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü
fiġānumuz

2. **uyutmaz:**-*z*

Gazel 277

Mısra: **8**

Uyutmamak.

Gül yüzüñ hecrüñde
her şeb zār olup bülbül gibi
Kimseyi bir laḫẓa uyutmaz
fiġānum gitme gel

3. **uyutmaz:**-*z*

Gazel 282

Mısra: **1**

Uyutmamak.

Gerçi kim ḫalḳı
uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı
siyehkārum benüm

uyutmaz:

1. **uyutmaz:**

Gazel 440

Mısra: **9**

Uyutmamak.

ʿīş ü nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi

uza-:

1. **uzadı:**-*dı*

Gazel 375

Mısra: **9**

Uzamak.

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim
uzadı boyuñca
Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü
pādur bu

uzad:

1. **uzadup:**-*up*

Gazel 379

Mısra: **5**

Uzatmak.

Zülfüñ uzadup ẓulm
ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi
çün mū-be-mū

uzak:

1. **uzaḳ:**

Gazel 374

Mısra: **6**

Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.

Ḫayāl-i ġamzeñ içün
dil sevād-ı zülfüñe düşdi
Uzaḳ menzilden oḳ alup gelür
peyk-i revāndur bu

2. **uzāḳ:**

Gazel 427

Mısra: **13**

Uzak.

Gel Muʿīdīye vedāʿ it
ki uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel
maḥmilini

uzat-:

1. **uzatdılar:**-*dı, -lar*

Gazel 103

Mısra: **14**

Uzamasını sağlamak, bir şeyin boy olarak uzunluğunu artırmak.

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı
gördükce it raḳīb
Gīsūlaruñ tek anuñ ipini
uzatdılar

uzat:

1. **uzadup:**-*up*

Gazel 241

Mısra: **7**

(bir tavrı) sürdürmek.

Niçe bir göñlüm
yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i
perīşānuñ senüñ

2. **uzadup:**-*up*

Gazel 390

Mısra: **1**

(bir tavrı) sürdürmek.

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile
Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile

uzun:

1. **uzun:**

Gazel 16

Mısra: **7**

Çok süren, çok zaman alan.

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

2. **uzun:**

Gazel 27

Mısra: **6**

Uzun süre, uzun olarak, uzunca.

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

3. **uzun:**

Gazel 285

Mısra: **14**

Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

4. **uzundur:**-*dur*

Gazel 327

Mısra: **6**

Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

5. **uzundur:**-*dur*

Gazel 384

Mısra: **5**

Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.

Oruc ayından uzundur gerçi hicrān gicesi
Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime

6. **uzun:**

Gazel 388

Mısra: **5**

Uzun.

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu uzun sevdāda kim
Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile

uzun sevdā:

1. **uzun sevdā:**-*lar, -a*

Gazel 263

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara sevda.

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni
Bu perīṣānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül

uzun uzaḳ bir sefer-:

1. **uzun uzaḳ bir sefer-:**-*üm*

Gazel 121

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ve uzak bir sefer (yolculuk).

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

uzun yaş:

1. **uzun yaş:**

Gazel 81

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun süre yaşama.

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḫüsn ile
Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ uzun yaş añdurur

u: *Vü: ve.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser **ü** pādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [ü,]*

Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān **ü** cihān naḳdine erzāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [ü,]*

Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*

Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*

Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān **u** ġulġul / ʿArż ide ʿārızın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [u,]*

Taḥsīn cemāl **ü** ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül **ü** gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ü,]*

Taḥsīn cemāl **ü** ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül **ü** gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ü,]*

Niçe bir zülfün **ü** ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [ü,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr **ü** cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [ü,]*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz tāc **ü** devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [ü,]*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk **ü** nuḳl-ı ġam fırāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [ü,]*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur ol zevḳ **ü** ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ü,]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr **u** derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [u,]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd **ü** belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [ü,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān **ü** dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [ü,]*

Ruḥ **u** eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [u,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek **ü** peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ü,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter **ü** dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [ü,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil **ü** cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [ü,]*

Deşt **ü** ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ü,]

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Riştedür zeyn olınur gevher **ü** lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ü,]*

Niçe biñ zühd **ü** veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ü,]*

ʿīş **ü** nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [ü,]*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād **ü** şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [ü,]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ **ü** temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ü,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ **ü** muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [ü,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr **ü** kīnde / Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [ü,]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / Bu nāz **u** şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [u,]*

Dil **ü** cānı gözüñ çoḳdan alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [ü,]*

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem **ü** kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [ü,]*

Ḳaşuñ **u** zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [u,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş **ü** nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ü,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş **ü** nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ü,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb **u** fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [u,]*

Sīm **ü** zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd **ü** çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [ü,]*

Sīm **ü** zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd **ü** çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [ü,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil **ü** dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ü,]

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ **u** ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [u,]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb **ü** ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [ü,]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ **ü** ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [ü,]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz **ü** şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [ü,]*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān **ü** dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [ü,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl **ü** gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [ü,]*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn **ü** ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ü,]*

Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf **ü** cemāle beñzemez / Fi'l-meşel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ü,]*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf **ü** ḫālüñil / Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ü,]*

Eşk-i sīm **ü** rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [ü,]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh **ü** efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [ü,]*

Mihr **ü** mehden ḥüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ü,]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān **ü** dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb **ü** dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb **ü** dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ü,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev **ü** Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [ü,]*

Çeşm **ü** zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [ü,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice /

Dīn **ü** dil naḳdin alur
bir nā-müselmān her
gice *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
419, Beyit 1). [ü,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol
nā-tüvān **ü** zāre kim /
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her
gice *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
419, Beyit 2). [ü,]*

Küfr-i zülfüñ dīn **ü** dil
mülkin ḫarāb itmek
diler / Hey meded iy
fitne deyrinüñ büt-i
ʿayyāresi *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
423, Beyit 5). [ü,]*

Baña pend idüp n'idersin
düşmenümdür iy refīḳ
/ Kim ki menʿ eylerse
zār **ü** mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
424, Beyit 3). [ü,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḫāl **ü** ḫaṭı / Ne
yüzi ḳara geçer bilsem
ol nigāre
beni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
425, Beyit 4). [ü,]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā
ile sīnem çāk **ü** zār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
426, Beyit 5). [ü,]*

Ol Muʿīdīyem ki daḫi
bezm-i vaṣla irmeden /
Leblerüñ şevḳiyle
mest **ü** pür- ḫumār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
426, Beyit 7). [ü,]*

Tīz günde yile varsun
göreyin āb **ü** gilüm /
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
427, Beyit 5). [ü,]*

Şimdi bildüm faẓl **u** irfān
mūcib-i ḥırmān imiş /
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet
kāşkī *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
431, Beyit 6). [u,]*

Bende ne
ārām **u** ṣabr **u** sende ne
mihr ü vefā / Bir gün
evvel gelse ḫaṭṭ-ı
ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
432, Beyit 4). [u,]*

Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne mihr **ü** vefā /
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
432, Beyit 4). [ü,]*

Bende ne
ārām **u** ṣabr **u** sende ne
mihr ü vefā / Bir gün
evvel gelse ḫaṭṭ-ı
ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
432, Beyit 4). [u,]*

Söz yoḳ bu ḳaş **u** ġamzeye
ḳanġı güzelde var /
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat
didükleri *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
434, Beyit 2). [u,]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var /
Ḫatm oldı sende
ḥüsn **ü** melāḥat
didükleri *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
434, Beyit 2). [ü,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ
ayaġuña ʿālemi / Veh
ne āfet eylemiş bu
nāz **ü** istiġnā
seni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
435, Beyit 4). [ü,]*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḫāletin / Bī-
sütūn-ı derd **ü** ġamda
görmeyen şeydā
seni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
435, Beyit 7). [ü,]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim /
Maʿbūd idindi
şāh **u** vezīr ü gedā
seni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
437, Beyit 2). [u,]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim /
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr **ü** gedā
seni *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
437, Beyit 2). [ü,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz / Fāş itdi
derd **ü** ġam beni
ḥüsn **ü** behā

seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ü,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr olduḳ ikimüz / Fāş itdi derd **ü** ġam beni ḥüsn **ü** behā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ü,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh **u** vāveylā ki bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [u,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-ḥużūr olma ṣaḳın / Bu cihāna bir gelen ḫoşnūd **u** rāḥat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [u,]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden velī / Dil-rübālar ḥüsnine meyl **ü** maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [ü,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş ile ʿişretdedür / Gülşen-i cāndan ḫazān-ı derd **ü** fürḳat gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ü,]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc **ü** zaḥmet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş ehlin uyutmaz ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [ü,]*

İller bileydi bende olan derd **ü** ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [ü,]*

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi Vāmıḳ **u** Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [u,]*

İy ḫvāce genc **ü** māli Muʿīdīye añma kim / Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [ü,]*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ berg **ü** nevāsı ḳalmadı / Çıḳdı başdan serv-i gül-ruḫlar hevāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ü,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ **ü** ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ü,]*

Lāleler güller açıldı ʿīş **ü** ʿişret vaḳtidür / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [ü,]*

Cān **u** dil aġzuñ arayup düşdi ʿadem diyārına / Daḫi gider ne kendüler geldi ne bir ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [u,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr **ü** bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [ü,]*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i cefā elüme / Ḳıya baḳışlar ile mest **ü** pür-ḫumār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ü,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / Yoluñda zer yirine cān **ü** başın niṯār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [ü,]*

Ṣalāḥ **ü** zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ü,]*

u: *Vü: ve.*

Benden ol yāre Muʿīdī āh **u** efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh **u** ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [u,]*

u: *Ve.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān **u** dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [u,]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet **ü** endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [ü,]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh **u** efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh **u** ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [u,]*

Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm / Bu ne ʿizz **ü** nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [ü,]*

u: *Ve.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu yolda baş **u** cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [u,]*

u: *''Ve'' bağlacı.*

Bir yaña zülf-i dilber **ü** bir yaña bend-i ġam / Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [ü,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taşvīrine ḫayrān **ü** ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ü,]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm reh-nümā oldum saña / İy göñül sen baña derd **ü** ben belā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [ü,]*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm **ü** bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [ü,]*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / Zāhid eydür es-salāt **ü** ʿāşıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [ü,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm kim fedādur cān aña / İl anuñ taşvīrine ḫayrān **ü** ben ḫayrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ü,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ **u** çeşmüm ḳayurmaz / Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [u,]*

u: *"ve" bağlacı.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl **u** ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [u,]*

u: *Ve bağlacı. II +dA.*

Cūş itdi eşk **ü** çeşme-i cānımda yoḳ ṣafā / Ekşer olur rehe yaḳın yirde āb telḫ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ü,]

u: *İle.*

Sūr ile dün şād **u** mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [u,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze ṣāḥ-ı tāze ḫançer ḫār **ü** ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār **ü** zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [ü,]*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār **ü** bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [ü,]*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen ol ʿālemde ṣāġ **u** biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [u,]*

Lāleveş dāġ-ı dil **ü** ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [ü,]*

Ger Muʿīdī zühd **ü** taḳvāda n geçüp ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ü,]*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān **ü** āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [ü,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd **ü** endūh **ü** belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ü,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd **ü** endūh **ü** belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ü,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār **ü** ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [ü,]*

Pīr **ü** cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [ü,]*

Lebleri cān-baḫş olan ṣūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ baġışlasun ne şīrīnkār **ü** ṣūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ü,]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim diye pür-sūz **ü** ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ü,]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz **ü** göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [ü,]*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb **ü** mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ü,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān **ü** ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [ü,]*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān **ü** çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn **ü** emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [ü,]*

Āferīn ol ruḥ **ü** gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil **ü** cān baġçesini pür gül **ü** reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ü,]*

İstedügim zülf **ü** çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül **ü** nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [ü,]*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḥr **ü** gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [ü,]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb **u** mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [u,]*

Raḫm it baña ki zülf **ü** ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb **ü** nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ü,]*

Bī-vefā yārā ġam **ü** derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [ü,]*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh **ü** efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās **ü** ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās **ü** ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ü,]*

Bu caʿd-ı zülf **ü** lāle-ʿiẕāruñ beyānını / Reyhān ile kızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [ü,]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet **ü** lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ü,]*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter **ü** dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [ü,]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr **ü** bem *(Kalkandele*

nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [ü,]

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ü,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd **ü** ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ü,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār **ü** gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv **ü** sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ü,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār **ü** gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv **ü** sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ü,]*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḥm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān **ü** şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ü,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh **ü** efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [ü,]*

İtmeden esrār-ı ʿışḳuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng **ü** ḥayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [ü,]*

Çün yüzüñ gören olur ser-mest **ü** bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

İy ḳaşları kemān **ü** güzel Muṣṭafā'cıġum / Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [ü,]*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā / Kim giceñ ḳadr **ü** günüñ nevrūz-ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [ü,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān **ü** bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [ü,]*

ʿAḳl **u** cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim

/ Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [u,]*

Yanında oḳ **ü** yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [ü,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz **ü** göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb **ü** hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [ü,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz **ü** göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb **ü** hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [ü,]*

Diñle dil **ü** dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr **ü** berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [ü,]*

Diñle dil **ü** dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr **ü** berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [ü,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz / Yoluñda aġlamazam sīm **ü** zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [ü,]*

Çünki ḥūr **u** melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [u,]*

Ruḫ **ü** laʿlüñle ẕāhir oldı bu kim / Gözüme nūr **ü** cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [ü,]*

Ruḫ **ü** laʿlüñle ẕāhir oldı bu kim / Gözüme nūr **ü** cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [ü,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil **ü** cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ü,]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken / Yazarlar āsmānın mihrin **ü** ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [ü,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār **ü** ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫaddüñ oldı senüñ / Sebze ile vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ü,]*

Bir güzel sever yine dil / Lāle-rūy **ü** ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [ü,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben zār **ü** bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [ü,]*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / Dāne vü dāmı n'idersin zülf **ü** ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [ü,]*

Eşk-i sīm **ü** rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl **ü** menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ü,]*

Ṣūfīyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl **ü** ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ü,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf **ü** rengi yoḳ / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var

iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [ü,]*

ʿAḳl **ü** ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ü,]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim / Kimse bülbül diñlemez feryād **ü** zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [ü,]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest **ü** bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [ü,]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye / Āh **ü** nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [ü,]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest **ü** ḥayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ü,]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd **ü** peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [ü,]*

Āh-ı şāmum yazdıġımdan añla her dīvāre kim / Āh **ü** efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [ü,]*

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz **ü** cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [ü,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh **ü** nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [ü,]*

Sīm **ü** zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̱ār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [ü,]*

Ḫaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb **ü** dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [ü,]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl **ü** dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ü,]*

Yaḳın olmayan ġam **ü** endūha mesrūr olmasun / Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [ü,]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña dilber yitersin ḥūr **u** ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [u,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil **ü** cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [ü,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr **u** fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [u,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār **u** giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān

olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [u,]*

Dil yüzün görse olur vālih **ü** görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam **ü** ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ü,]*

Dil yüzün görse olur vālih **ü** görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam **ü** ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ü,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr **ü** cefāsın / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [ü,]*

Sebzede serv **ü** semen seyrine meylüm yoḳ benüm / Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 2). [ü,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm **ü** zülfüñd en anuñ / Bir ḥiṣār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ü,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr **ü** güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [ü,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿīş **ü** nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿişretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [ü,]*

Āh **ü** eşküm var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [ü,]*

Ḫār **ü** ḥas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḥamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ü,]*

Źevḳ **ü** şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [ü,]*

Luṭf **ü** ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫs idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ü,]*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına / Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān **ü** sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [ü,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'sīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy **ü** ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [ü,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / Bāde eşk **ü** sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [ü,]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş **u** nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [u,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn **ü** lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd **ü** eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [ü,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn **ü** lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd **ü** eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [ü,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde

nāzük **ü** rengīn
ḫayālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [ü,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül /
Her gice sevdā-yı
zülf **ü** ḫaṭṭ **ü** ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ü,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh
olursa iy şeydā göñül /
Her gice sevdā-yı
zülf **ü** ḫaṭṭ **ü** ḫāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ü,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez
göñül pervānesi / Nāre
yaḳup cevr ile bī-
perr **ü** bāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [ü,]*

u: *" ve " bağlacı.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün /
Mecrūḥ bir yañada
ben **ü** bir yaña
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [ü,]*

u: *"İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.*

Dil bülbüline ẕevḳ **ü** temāşā
ruḫuñ yiter / Faṣl-ı
bahār **ü** devr-i gülistān
gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ü,]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz
sürmege saʿyüm bu
kim / Anı zer-
kār **ü** bunı derḫāl
sīmāsā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [ü,]*

u: *Ise.*

Devr-i güldür münhezim
ḳılmaġa tevbe leşkerin
/ Giydi dāvūdī zirihler
āb **u** ḫançer çekdi
bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [u,]*

u: *Ama / fakat.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya
vardum **u** gördüm
güzellerin / El- ḥaḳ
bulınmaz ol büt-i
mestāneden
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [u,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Her biri bir eşrefīdür gerçi
dāġ-ı sīnemüñ /
Göñlüm alçaḳdur yine
māl **ü** menālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [ü,]*

u: *"ve" bağlacı.*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi
feryād **ü** ġulġuldür /
Aña bir āteşīn-güldür
cigerde dāġ-ı
pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

Baġrum kebāb **ü** ḳanlu
yaşum olmadan şarāb /
Mestāne ġamzelerle
baña itmedüñ
naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [ü,]*

Ol şemʿ-i ḫüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür /
Başında şeb-
külāh **ü** miyānında zer-
kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [ü,]*

Tīre-baḫtum ki sevdügim
dilber / Meh-i nā-
mihrbān **ü** bed-
ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [ü,]*

Cevr-i devrān **ü** ṭaʿne-i
düşmen / Baña bunlar
daḫi ne
ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [ü,]*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola
kim / Ḳatı āşüfte-

ḥāl **ü** ṣayrudur *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [ü,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk **ü** dil ġamnāk **ü** sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ü,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk **ü** dil ġamnāk **ü** sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ü,]*

Ġabġab **ü** zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop **ü** çevgān oynamaḳda ṣūḥlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ü,]*

Ġabġab **ü** zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop **ü** çevgān oynamaḳda ṣūḥlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ü,]*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir çāk **ü** çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [ü,]*

Ārzū-yı ġabġab **ü** zülfüñle her çālāk **ü** ṣūḥ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop **ü** çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ü,]*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz **ü** ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [ü,]*

Dil ḫaste çāk çāk **ü** ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ü,]*

Bu cemāl-i dil-keş **ü** bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ü,]*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd **ü** cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [ü,]*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb **ü** sīne def **ü** nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [ü,]*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb **ü** sīne def **ü** nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [ü,]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd **ü** aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ü,]*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem **ü** devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [ü,]*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf **ü** āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ü,]*

Dil bülbüline ẕevḳ **ü** temāşā ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār **ü** devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ü,]*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl **ü** rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ü,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḫsār **ü** leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ü,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān **ü** dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [ü,]*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş **ü** ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [ü,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr **ü** mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [ü,]*

Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ **ü** gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [ü,]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār **ü** bāġ **ü** gülzāru m budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [ü,]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār **ü** bāġ **ü** gülzāru m budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [ü,]*

Rūz **ü** şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden od **ü** eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [ü,]*

Ger māl **ü** menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [ü,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd **ü** ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [ü,]*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh **ü** efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [ü,]*

Şāh-ı ʿışḳam āh **ü** eşküm rāyet **ü** leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ü,]*

Şāh-ı ʿışḳam āh **ü** eşküm rāyet **ü** leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ü,]*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād **ü** efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [ü,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd **ü** belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ü,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ **ü** ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ü,]*

Eksük olmaz ḫıred **ü** hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ü,]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter **ü** dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ü,]

Ḥasret-i ḥāl **ü** ḫaṭ **ü** zülfüñ
ile dīdelerüm / Beñzer
ol baḥre ki baḳduḳça
görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ü,]*

Ḥasret-i ḥāl **ü** ḫaṭ **ü** zülfüñ
ile dīdelerüm / Beñzer
ol baḥre ki baḳduḳça
görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ü,]*

Eyledüñ tīr **ü** kemān ile
Muʿīdī'yi helāk / Anuñ
içün geyer ol ġamze vü
ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫālüñ ittifāḳ itdi beni
öldürmege / Cānuma
ḳaṣd eyledi bir niçe
yüzi
ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [ü,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz
ṭolanur mihr **ü** māh /
Gezmegi iş güç
idinmiş ol iki
āvāreler *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ü,]*

Āh ol ruḫ **u** ol çāh-ı
zenaḫdānuñ elinden /
Yüze gülüp ardumca
velī ḳuyu
ḳazarlar *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [u,]*

Dil ne meyl itsün çemende
sünbül **ü** reyhāne kim /
Bir gül-endāmuñ ser-i
zülfüñde ḫayrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [ü,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin /
Ġonçeler
ḫandān **ü** miskīn
zār **ü** giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ü,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı
Muʿīdī nālesin /
Ġonçeler
ḫandān **ü** miskīn
zār **ü** giryāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ü,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā
göñül ebvāb göz /
Zülf **ü** laʿlüñsüz ṭolu
sevdā göñül ḫūn-āb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ü,]*

Ḥırz-ı çeşm **ü** lebüñ ile
gördi bīmār olduġım /
Geldi ister cān atup
ḫurmā göñül ʿünnāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ü,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile
ḳurbān itmege / Kaʿbe
ol ruḫsār **ü** ḫançer
ġamzedür ḳaṣṣāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ü,]*

Devlet ile mülk-i ḫüsne
pādşehlersüz velī /
Düşdügince bendeye
iḥsān **u** inʿām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [u,]*

Dün **ü** gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin /
Ṣu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ü,]*

ʿAḳl **ü** ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye kim ol /
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile yār
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ü,]*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü
sīnemde ṣafā yoḳ /
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş **ü** ṭareb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ü,]*

Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ / Mey
olmayıcaḳ fitne vü
şūr **ü** şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [ü,]*

Zülf **ü** ebrūñ içün aġlar kişi
kendin yiñemez / Ġam
kemānın çekemez nāle
kemendin
yiñemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [ü,]*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ
añsam ider cūş **u** ḫurūş

/ Delü göñlüm nic’idüp n’eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [u,]*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endüh **u** belā / Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [u,]*

Serv bir peykān **ü** gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [ü,]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş **u** ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [u,]*

Āh eger zülf **ü** lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [ü,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf **ü** ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār **ü** perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ü,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf **ü** ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār **ü** perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ü,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim / Peyveste perīşān **ü** siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [ü,]*

İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḫ sebeb ne / Yüz dürlü ġam **ü** derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ü,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb **ü** dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān **ü** güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [ü,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb **ü** dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān **ü** güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [ü,]*

Ḫāk-i rehüñe cān **ü** cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [ü,]*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı kimseyi āh **ü** fiġānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [ü,]*

Şol ġamzekār ider beni mest **ü** ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ü,]*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur / Nāzı ʿitāb **ü** şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [ü,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz **ü** nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [ü,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz **u** niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [u,]*

Ṣanemüñ āb **ü** tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [ü,]*

Eşk **ü** āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb **ü** hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ü,]

Eşk **ü** āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb **ü** hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ü,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / Rind **ü** levend **ü** müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ü,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / Rind **ü** levend **ü** müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ü,]*

Gül yanında ḫār **ü** ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār **ü** ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ü,]*

Gül yanında ḫār **ü** ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār **ü** ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ü,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz **ü** rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [ü,]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl **ü** şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [ü,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb **ü** ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ü,]*

Sīne pür dāġ **ü** elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ **ü** siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [ü,]*

Sīne pür dāġ **ü** elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ **ü** siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [ü,]*

Mest **ü** bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [ü,]*

Zerd **ü** zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [ü,]*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn **ü** āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ü,]*

Dil **ü** cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [ü,]*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi'ẕ-ẕāt **ü** cevher bi'l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [ü,]*

Ḥüsn **ü** ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ü,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ **ü** temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ü,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng **ü** bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ü,]

İy Muʿīdī sīm **ü** zer iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [ü,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz **ü** şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [ü,]*

Güft **ü** gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ü,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr **ü** inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [ü,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ **ü** būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr **ü** temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [ü,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ **ü** būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr **ü** temāşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [ü,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş **u** nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [u,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr **ü** inşādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [ü,]*

Raḳṣ itse n'ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād **ü** fiġāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [ü,]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne leẕẕet alur dilden ne cān **ü** cihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ü,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der **ü** dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [ü,]*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam **ü** yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [ü,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ **ü** çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [ü,]*

Ḳadd **ü** ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād **ü** semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ü,]*

Ḳadd **ü** ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād **ü** semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ü,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil **ü** cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ü,]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān **ü** cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [ü,]*

ʿĀṣıḳam serv **ü** semen seyrine māʾil degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [ü,]*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī /

Ṣordum behāda laʿl **ü** güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [ü,]*

Ḫūn-ı sirişk **ü** dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ü,]*

Ḫār **ü** ḫāṣāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ü,]*

Cān **u** dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [u,]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk **ü** bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [ü,]*

Dil görüp ḫālüñ **ü** zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [ü,]*

Ḫāṭırı ḫurrem **ü** kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [ü,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdīye kim ol / ʿĀr **ü** nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ü,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil **ü** cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ü,]*

Bezm-i ʿışḳa ṣemʿ **ü** ġam ṣemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [ü,]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz **ü** bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [ü,]*

Mest **ü** melāmet oldum nāmūs **ü** ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr **ü** ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ü,]*

Mest **ü** melāmet oldum nāmūs **ü** ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr **ü** ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ü,]*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād **ü** zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [ü,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād **ü** zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [ü,]*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ **ü** müşg-i yārdan / Biz daḫi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [ü,]*

Eşküm **ü** āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb **ü** hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [ü,]*

Eşküm **ü** āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb **ü** hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [ü,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār **ü** perīşān

eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [ü,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf **ü** pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ü,]*

Tīre-baḫt **ü** ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [ü,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm **ü** zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [ü,]*

Ṭañ degüldür dīv **ü** düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [ü,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān **ü** dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ü,]*

Mescid **ü** meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [ü,]*

Ṭurmayup çeşm **ü** dil **ü** sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ü,]*

Ṭurmayup çeşm **ü** dil **ü** sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ü,]*

Çün eşk **ü** āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh **ü** ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ü,]*

Çün eşk **ü** āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh **ü** ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ü,]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat **ü** ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [ü,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh **ü** efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [ü,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh **ü** efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [ü,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz **ü** bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [ü,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / Ṭūṭiyādur dil **ü** cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [ü,]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr **ü** mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [ü,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest **ü** bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [ü,]*

Ḫāl **ü** zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle gönlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [ü,]

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf **ü** noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [ü,]*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül bāña ḫoş reng **ü** ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ü,]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest **ü** ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ü,]*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr **u** pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [u,]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş **u** ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [u,]*

ʿīş **ü** ʿişret günleri ẕevḳ **ü** temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ü,]*

ʿīş **ü** ʿişret günleri ẕevḳ **ü** temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ü,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm **ü** rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm **ü** zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ü,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm **ü** rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm **ü** zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ü,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn **ü** lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [ü,]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz **ü** bī-pervālıġuñ / Çünki iḥyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ü,]*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme āh **ü** efġān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir **ü** gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [ü,]*

Dimāġ-ı ʿālemi şām **ü** seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb

degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [ü,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd **ü** gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [ü,]*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr **u** ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḥi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [u,]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng **ü** bū içün olur meh-tāba ḥācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [ü,]*

Laʿl **ü** zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḥlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [ü,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm giryeden bu demde kim / ʿĀlemi cennet gibi ser-sebz **ü** ḫandān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [ü,]*

Göñlüm bahār günleri açılmasun mı kim / Olmış hevā latīf **ü** ṣu ġarrā çemen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [ü,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile mey-ḫāne kūşesin / Eglence bulmadum mey **ü** maḥbūbdan güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ü,]*

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf **ü** leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [ü,]*

Çīn **ü** Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin / El-ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [ü,]*

Billāh Muʿīdī añma baña neng **ü** nāmı kim / Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [ü,]*

Eşk **ü** āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [ü,]*

ʿĀşıḳam serv **ü** gül **ü** nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ü,]*

ʿĀşıḳam serv **ü** gül **ü** nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ü,]*

N'ola giyse ol şeker-güftār **ü** ḫoş-bālā yaşıl / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ü,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ āl **ü** ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [ü,]*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc **ü** āzārumdur ol / Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [ü,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil **ü** cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem **ü** Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [ü,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ dirgür dil **ü** cān mürdesin / İy Mesīḥ-i ʿālem **ü** Ḫıżr-ı zemānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [ü,]*

Dürr-i naẕmı kāsid olmasun Muʿīdī bendeñüñ / İy şeh-i gevher-şinās **ü** ḫurdedānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [ü,]*

Ne hecre ṭaḳat **ü** ne vaṣla çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ü,]*

Çün perīler per döker āh **ü** fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme yanumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [ü,]*

Cān **ü** dil cemʿin perīṣān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [ü,]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār **ü** dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler zebūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [ü,]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli āh **ü** fiġānumdur benüm / Cūş iden seyl-i bahār eşk-i revānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [ü,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr **ü** kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ü,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū melāmet nāvekin / Kim nişān olmaḳ aña nām **ü** nişānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ü,]*

Laʿl **ü** zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm / Çeşme-i ḥayvān **ü** ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [ü,]*

Laʿl **ü** zülfüñ şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm / Çeşme-i ḥayvān **ü** ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [ü,]*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh **ü** fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [ü,]*

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ **ü** bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [ü,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār **ü** ṣabr **ü** ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ü,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār **ü** ṣabr **ü** ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ü,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż **ü** ol ṭurredür / ʿīd **ü** ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ü,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż **ü** ol ṭurredür / ʿīd **ü** ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ü,]*

Her ġazel bir ḫūr-ı gül-ruḫdur göz **ü** ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [ü,]

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez āh **ü** efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [ü,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil **ü** cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [ü,]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār **ü** ser-gerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [ü,]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ **ü** ṣafā / Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [ü,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr **ü** kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [ü,]*

Göz yaşıyla el yudum hicrān **ü** vaṣluñda senüñ / Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [ü,]*

Göñlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle şūḫ **ü** ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ü,]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña tābūt **ü** yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [ü,]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm **ü** āhum / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [ü,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh **ü** zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ü,]*

Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük **ü** ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ü,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ **ü** eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ü,]*

u: *"Ve "bağlacı.*

Eşk-i sīm **ü** rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl **ü** menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ü,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf **ü** recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [ü,]*

Beñzedür kendüyi gül ḫüsn **ü** leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [ü,]*

uç: *Kenarından köşesinden, bir kenarından.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ **ucından** olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [ucından, -ından]*

uç: *Uç kısım.*

Başum **ucına** gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni şemʿ-i şebistān her

gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [ucına, -ı, -na]*

Cigerdedür bir **ucı** ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [ucı, -ı]*

uç: *Sınır,had.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ **ucı** / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [ucı, -ı]*

uç: *Uçmak, havalanmak II Bir yerden, bir şeyden ayrılmak, uzaklaşmak.*

Kūyuñı yād idüp **uçmaġ** istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [uçmaġ, -maġ]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası // kılıcın ucu.*

Tīre-dildür zülfüñ **ucından** siyehk ār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [ucından, -ı, -n, -dan]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.*

Ġonçe açılmış **ucında** bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [ucında, -ı, -n, -da]*

uç: *Uçurmak, özgür bırakmak, uçmasına sebep olmak.*

Bir göñül şehbāzın **uçurdum** oḳı maġa anı / Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [uçurdum, -ur, -du, -m]*

uç: *Bir şeyin baş veya son noktası.*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ **ucındandur** b u ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [ucındandur, -ın, -dan, -dur]*

uç: *Bir şeyin kenarı, kıyısı.*

Zülfüñ **ucından** perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [ucından, -ı, -n, -dan]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.II Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ **ucından** / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [ucından, -ından]*

uç-: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

Egerçi yüksek **uçardı** hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [uçardı, -ar, -dı]*

ucı: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr **ucında** bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ucında, -n, -da]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak; cennet.*

Kūyuñı yād idüp **uçmaġ** istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [uçmaġ,]*

uçmaġ: *Cennet.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān **uçmaġa** dönmiş dür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [uçmaġa, -a]*

uçur-: *Uyandırmak, uykuyu kaçırmak.*

İy Muʿīdī her gice gözden **uçuran** uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [uçuran,]*

uçur-: *Uçurmak.*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden **uçurdum** uyḫu sın / Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [uçurdum, -du, -m]*

ʿūd: *Ar. Ut, çalgı aleti.*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te’sīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy ü ʿ**ūddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [ʿūddan, -dan]*

uġra: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / **Uġradı** miskīn ḥarāmīler yataġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [uġradı, -dı]*

uġra: *Maruz kalmak.*

Ḳande cemʿ olur ḥıred sevdā-yı zülf-i yār ile / Müşkil işe **uġraduñ** iy dil perīşān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [uġraduñ, -du, -ñ]*

uġra: *Kötü bir durum başına gelmek, hoş olmayan bir şeye maruz kalmak.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge derde **uġraduḳ** / Kim ʿilāc itmekde ʿācizdür Mesīḥā’lar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 7). [uġraduḳ, -du, -ḳ]*

uġra: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

Göz görüp göñlüm sevüp dürlü belāya **uġradum** / Dōstlar düşmen kedersüz tīre-i dildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [uġradum, -du, -m]*

uġra: *(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez yāduma / Ne belāya **uġradum** kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

16, Beyit 2). [uġradum, -du, -m]

uġra: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

Cümleden bī-gāneyem tā āşnā oldum saña / Ne belāya **uġradum** kim mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [uġradum, -du, -m]*

uġra: *Denk gelmek, isabet etmek, maruz kalmak.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate **uġradı** Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [uġradı, -dı]*

uġra-: *Uğramak.*

ʿAyb itme derd-i hecrüñe **uġraduġıma** kim / Göz görmeyince ḳatlanur iy dil-rübā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 3). [uġraduġıma,]*

uġra-: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol şanem / Ne ḳażādan **uġradum** yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [uġradum, -du, -m]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.*

Nevk-i müjeñ ki dīdeden **uġradı** göñlü me / Bir siḥr oḳıdur eyler iki şīşeden güẕer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [uġradı, -dı]*

uġra-: *(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.*

Ayaġa düşdüm el irmez dāmen-i dildāre āh / **Uġradum** bir derde kim öldüm devāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 3). [uġradum, -du, -m]*

uġramaz-: *Uğramak, maruz kalmak.*

Āh kim deldi derūnum ney gibi tīr-i heves / Bu belāya **uġramazdum** g er ezel ṭutsam nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [uġramazdum, --dum]*

uġramaz oldı: *Gelip gitmemek.*

Yanuma **uġramaz oldı** āşnā bī-gāneveş / Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [uġramaz oldı, -dı]*

uġrat-: *Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya **uġratdı** ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [uġratdı, -dı]*

uġrı: *Hırsız.*

Ḥalḳa **uġrı** baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaşduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [uġrı,]*

uġrın uġrın: *Gizli gizli, gizlice.*

Dīn ü dil naḳdin virüp
yaġmāya mest eyler
beni / Göz
ucıyla **uġrın**
uġrın merḥabāsı
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [uġrın uġrın,]*

uġrun uġrun: *Gizli gizli.*

Çünkim öldürdüñ beni
şol **uġrun**
uġrun ġamzeden / Yā
n'idersin üstüme billāh
tīġ-i kīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [uġrun uġrun,]*

uġurla-: *Çalmak.*

Reng **uġurladuġı** çün ḳanlu
yaşum ol yüzden / Yire
depdüm anı ḳahr ile
düşürdüm
gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [uġurladuġı, -duġ, -ı]*
ʿAḳlum **uġurlasañ** n'ola bu
ġamzelerle sen /
Dīvāne eyler ādemi
efsūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [uġurlasañ, -sa, -ñ]*

uġurla: *Çalmak.*

Dilberümden şīve-i
reftār **uġurlar** gerçi
kim / Müstaḳīm olmaḳ
düşer serv-i ḫırāmān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [uġurlar, -r]*
Sīneler ḳaşrın delüp
diller **uġurlar** her gice
/ Ġamze-i ʿayyār ile
zülf-i siyāhuñ şeb-
revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [uġurlar, -r]*

ʿ**ukde:** *Elde edilemediği veya yapılamadığı için insanın içinde düğüm gibi kalan, içine dert olan şey. II Dert.*

Bu müşkil ʿ**uḳdemi** dermān
eliyle ḥall ide āsān /
Görüp anı revān
düşdüm yire bī-ʿaḳl ü
ser-
gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [ʿuḳdemi, -m, -i]*

ulı: *Büyük, yüce.*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde
ārām itmeyüp / Ser-be-
ser ol yolda **ulı** ṭaġları
şaḥrā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ulı,]*

ulu: *Büyük, yüce kişi.*

Ol perī vaşlın dilerseñ ṭaġa
düş Mecnūn gibi /
Ṭutsa maḥrūm olmaz
ādem
bir **ulunuñ** dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ulunuñ, -n, -uñ]*

ulu: *Büyük, yüce.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara /
Bir **ulu** bayram
dügündür göñlüm
efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [ulu,]*

ulu: *Büyük, ulu.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara /
Bir **ulu** bayram
dügündür göñlüm
efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [ulu,]*

ulu: *Büyük, geniş, kalabalık, ihtişamlı.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa
vechi var / Dirlerdi

Şām'dan
bir **ulu** ḳārbān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ulu,]*

ulu: *1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla
yār olmaḳ velī / Kendü
luṭfuñdur iderseñ
yoḳdur ibrāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [ulu,]*

ulu deryā: *Büyük deniz.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ **ulu**
deryā degül mi kim /
Bunca gedā vü şāh
gelüp anda
batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [ulu deryā,]*

um-: *Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.*

Sīnemüñ yāresine merhemi
kimden **umayın** / Yār
ise bī-ġam ü yārān ise
benden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [umayın, -ayın]*

um-: *İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II Dilemek, temennî etmek II Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.*

Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin velī / El
virünce baña ol devlet
vücūdum ḫāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [umma, -ma]*

um-: *Ummak, beklemek, dilemek.*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ **umardum** velī /
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr iñen muḥkem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [umardum, -ar, -du, -m]*

um: *Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.*

Elüm
alup **umaram** ḳoymay
a ayaḳda beni /
Pādşāhum bu diyāre
gelicek devlet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [umaram, -ar, -am]*

um: *1. Ümit etmek. 2. Beklemek.*

Senden **umarsa** raḳīb-i rū-
siyeh cān devletin /
Aña bir tīġ ur ki
cāndan nā-ümīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [umarsa, -ar, -sa]*
Gör ne kec-rāyam ki bir kez
ṭurmaz iken ḳavline /
İstiḳāmet **umaram** ol
serv-i bālādan
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [umaram, -ar, -am]*

um: *Ummak, ümit etmek,.*

Ḫāk-i pāyuñ
küḥlin **umar** çeşm-ı
nā-bīnāyı gör / İrmek
ister dil ḳaşuñ rāyına
ḥüsn-ārāyı
gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [umar, -ar]*

um: *Beklemek, istemek.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā / Bu
cihāndur gül dikenden
laʿl-i ter ṭaşdan
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [umar, -ar]*

umma: *Umma, isteme.*

İy Muʿīdī sīm ü zer
iḥsānın **umma** kimsed
en / Aduñ añılmaḳ
yiter naẓm-ı
güherzādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [umma,]*

Mihr **umma** diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
/ Her gün bu ṭāḳ-ı
nīlīye bir zer-nigār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [umma,]*

Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz /
Yüri var **umma** iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [umma,]*

Umma ol şāhuñ
Muʿīdī ḳapusı
derbānlıġın / Kimseye
bu devlet olmayup
saña olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma bekleme.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil
kimseden **umma** vefā /
Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande
az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [umma,]*

Umma her ālūde-dāmāndan
maḥabbet şīvesin / Çün
bilürsin dürr-i ʿışḳa
pāk-dillerdür
ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [umma,]*

Āh ü eşküm var
iken **umma** selāmet
yaḳasın / Rūzgār oldı
muḫālif mevc-i
deryādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [umma,]*

İy
Muʿīdī gülmek **umma**
aġlamadan bir zemān /
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma, Bekleme.*

Ol perīveşden
Muʿīdī ādemīlüġ **umm
a** kim / Dōstluḳ
gösterdügümce ol ider
kibr ile
kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma , bekleme.*

İy Muʿīdī ālem içre
kimseden **umma** vefā /
Himmet isterseñ yüri
var şāh-ı ʿādilden
dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [umma,]*

ʿummān: *A. umman: Ana deniz, okyanus.*

Hecrüñde gözüm oldı iki
baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-
āb aḳıdur her
biri ʿ**ummāna** ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [ʿummāna, -a]*

ummaz: *Ummamak II beklememek.*

Yār şimdi çevirür yüzini
güftārumdan / Ben bu
düşmenligi
hīç **ummaz** idüm
yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [ummaz,]*

ummaz idüm: *Beklemezdim, hayal kırıklığı oldu.*

Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh
üstüme / Başuma gün
ṭoġdı niçe kāmrānum
var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [ummaz idüm,]*

umul: *Beklenmek, umulmak, ümit edilmek.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār / **Umulur** bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [umulur, -ur]*

unıd: *Unutmak, aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.*

Ġamuñ iy dil **unıdup** ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [unıdup, -up]*

ʿunnāb-: *Hünnap, kırmızı kabuklu ve çok lezzetli küçük meyve. II. Sevgilinin dudağı.*

Ne ḫoşdur lebleriñde ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş güzel ʿ**unnāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ʿunnāba, -a]*

ʿunnāb: *Ar. Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği sert bir cins küçük meyve, çiğde.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿ**ünnāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ʿünnāb,]*

unud-: *Unutulmak, hatırlanmamak.*

Yıllar oldı **unuduldum** kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [unuduldum,]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz **unutduñ** / Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [unutduñ, -duñ]*

Müddeʿī ṭaʿnın **unutduñ** ce vr-i dilber çoḳ degül / Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [unutduñ, -du, -ñ]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum / Düşmene uyup **unutduñ** āşnālıḳ dan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [unutduñ, -duñ]*

unut: *Akılda kalmamak.*

Ḫānmān fikrin **unutdum** āşıḳuñ oldum senüñ / Nev-bahār eyyyāmıdur āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [unutdum, -dum]*

unut-: *Aklında kalmamak II hatırlamamak.*

Vaʿde-i vaṣlı **unutduñ** yüzüme baḳmazsın āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [unutduñ, -duñ]*

unut-: *(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin dil / **Unutdı** bugün geçen belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [unutdı, -dı]*

Serv reftārın **unutdı** gül muṭarrāluġını / Tā ki cevlān eyledi serv-i gül-endāmum

benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [unutdı, -dı]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye / Veh ne sevdādur bu kim **unutdı** miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [unutdı, -dı]*

unutdur: *Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.*

Ḫatṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ **unutdurdı** baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile ṣāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [unutdurdı, -dı]*

ʿ**unvān:** *İftihar, şan, şöhret.*

ʿIşḳ ile dīvāneler içinde ʿ**unvān** bulmad um / Defter-i idrāke yir yir kilk-i ḥayret çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ʿunvān,]*

ʿ**unvān:** *Derece, mertebe, rütbe; şan, şöhret.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿ**unvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿunvān,]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿ**unvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿunvān,]*

ʿ**unvān:** *Ad, san.*

Her ṭaraf derd ehline yitmezdi peyġāmum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿ**unvān** olmas a nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [ʿunvān,]*

ur: *Vurmak.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ **ururlar** başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [ururlar, -urlar]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ **urmaya** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [urmaya, -ma, -ya]*

Daḫi çevgān **urmadın** meyd ānda başum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [urmadın, -ma, -dın]*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin / Sīne-i mecrūḫuma **urduḳça** ġ amzeñ yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [urduḳça, -ça, -duḳ]*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel / Maʿdelet bünyādın **urmışdur** ya saġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [urmışdur, -mış, -dur]*

Bir dil olur ḳızarup şerḥ itmeg içün ḫālümi / Her ne peykān kim **ururs**ın sīne-i sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [ururs ın, -ur, -sın]*

Şām-ı zülfüñden bedeldür gerçi hicrān günleri / Cānum **ur** ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [ur,]*

ur: *Saplamak, vurmak.*

Senden umarsa raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir tīġ **ur** ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [ur,]*

ur: *Süzülmek, seyahat etme.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ **ur** sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [ur,]*

ur: *Vurmak.*

Dūd-ı āh [üzre **urur** ʿışḳuña bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [urur, -ur]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın **urur** bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [urur, -ur]*

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın **urur** daḫi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / **Ursa** lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [ursa, -sa]*

ur: *1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm **urup** nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [urup, -up]*

ur: *Uygulamak, basmak, koymak.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El **urdı** nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [urdı, -dı]*

ur: *Atmak.*

Çīn urup ḳaşlaruñı **urma** baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [urma, -ma]*

ur: *Temas etmek, vurmak.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür **urmadın** dend ān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [urmadın, -ma, -dın]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ **urmaya** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [urmaya, -ma, -(y)a]*

ur: *Vurmak, değmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür **urmadın** dend ān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

8, Beyit 5). [urmadın, -ma, -dın]

ur: *Vurmak, saplamak.*

Yine bir oḳ **urdı** ġamzeñ cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [urdı, -dı]*

ur: *Köpeklerin havlaması, uluması.*

İtlerüñ **ürdükçe** göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ürdükçe, -dükçe]*

ur: *Atmak, vurmak.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḥāk iden / Āteş **uran** cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [uran, -an]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḫasen buldı **urup** yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [urup,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi **ururs**añ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [ururs**añ**, -ur, -sa, -ñ]*

ur-: *(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak, vurmak.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ **urdı** gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [urdı, -dı]*

ur-: *(kılıç) vurmak.*

Biñ biñ **urup** cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [urup, -up]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre **urup** sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [urup, -up]*

ur-: *Havlamaz.*

Üstümüze it raḳībi **ürmez** / Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [ürmez, --mez]*

urgan: *Kalın ip II Sevgilinin saçının teli.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın **urġanını** / Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [urġanını, -ı, -n, -ı]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze **urġān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [urġān,]*

urıl-: *Vurulmaz.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda **urılmaz** ṭop a çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

179, Beyit 3). [urılmaz, --maz]

urul-: *Vurulmak (sikke bağlamında).*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine / Ḫoş sikkedür **uruldı** bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [uruldı, -dı]*

urulup-: *Vurulmak, dövülmek.*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / **Urulupdur** eşk-i germ ile dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [urulupdur, -dur]*

ʿ**urve-i vuṣḳa:** *Sağlam kulp, tutacak yer.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿ**Urve-i vuṣḳa** diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [ʿurve-i vuṣḳa,]*

ʿ**uryān:** *Çıplak.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿ**üryān** oynam aḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [ʿüryān,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿ**üryān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ʿüryān,]*

us: *İşte.*

Ger öldürem dir iseñ **uş** boynum **uş** ḳılı cuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [uş,]*

Ger öldürem dir iseñ **uş** boynum **uş** ḳılı cuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [uş,]*

us: *Akıllı kimse.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen **uşlu** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [uşlu, -lu]*

us: *Akıllı kimse.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine / İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen **uşlu** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [uşlu, -lu]*

us: *Bir yerde toplanmak, birikmek, üşüşmek, toplanmak, yığılmak.*

Başuma eṭfāl **üşüp** yaġdurduġı seng-i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [üşüp, -üp]*

uş varı varı: *Göz göre göre.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı / **Uş varı varı** siḥre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [uş varı varı,]*

uşan: *Bıkmak, sıkılmak.*

Her nesneden **uşandum** zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne

leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [uṣandum, -du, -m]*

uṣan: *(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.*

Ḫaste-dil ġamdan **uṣanmışdur** tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [uṣanmışdur, -mış, -dur]*

uṣan-: *Bıkmak, bezmek.*

Her hevādan **uṣanup** göñlüm elin çekdi velī / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [uṣanup, -up]*

uṣanma-: *Sıkılmamak, yapmaya devam etmek, sürdürmek.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir **uṣanmaduñ** mı şiʿr ü inṣādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [uṣanmaduñ, -du, -ñ]*

uṣlan-: *Akıllanmak, aklı başına gelmek.*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi **uṣlanursa** perī da ʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [uṣlanursa, -ur, -sa]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa yiridür / Bir daḫi **uṣlanursa** perī da ʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [uṣlanursa, -ur, -sa]*

Bu göñül dīvānedür **uṣlansa** olm az dōstlar / Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [uṣlansa, -sa]*

ʿuṣṣāk: *Aşıklar.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög yārüñ / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

Raḥmı yoḳ ʿ**uṣṣāḳa** dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿ**uṣṣāḳı** yār / Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [ʿuṣṣāḳı, -ı]*

ʿuṣṣāk: *(□□□ (□□i. (Ar. ʻāṣıḳ'ın çoğul şekli ʻuṣṣāḳ) Âşıklar.*

Māh-ı cemālüñe olalı perdedār ḫaṭṭ / ʿ**Uṣṣāḳa** gün mi gösterür iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

ʿuṣṣāk: *Âşıklar, aşk sahipleri.*

ʿUṣṣāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [ʿuṣṣāḳı, -ı]*

ʿuṣṣāk: *Âşık kelimesinin çoğulu.*

Âşıklar.

Ḳorḳıdup ʿ**uşşāḳı** öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿ**uşşāk:** *Âşıklar. Sevenler.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿ**uşşāḳı** mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿ**uşşāk:** *Seven, âşıklar.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ / Baḫş ider ʿ**uşşāḳa** her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿ**uşşāk:** *(Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Âşıklar.*

Diñ raḳībe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿ**uşşāḳı** k im / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿ**uşşāḳı** dōstum / N'oldı ḳapuñda hiẓmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿ**uşşāk:** *(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / Varmaya mı ʿ**uşşāḳ** ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ʿuşşāḳ,]*

Sāḳiyā gülgūn lebüñden bāde ṣun ʿ**uşşāḳa** kim / Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿ**uşşāk:** *(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Aġladur ʿ**uşşāḳın** ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [ʿuşşāḳın, -ıñ]*

ʿ**uşşāk:** *(Ar.) Âşıklar.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿ**uşşāḳa** bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ʿuşşāḳa, -a]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿ**uşşāḳa** dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ʿuşşāḳa, -a]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım / ʿ**Uşşāḳa** diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [ʿuşşāḳa, -a]*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿ**uşşāḳa** taṣ vīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿ**uşşāḳı** bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl

eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim şaçuñ meftūlına ʿ**uşşāḳı** meft ūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿ**uşşāḳı** bed-ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa şaḳın menʿ itme ʿ**uşşāḳı** / Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Muʿīdī kimse ıṣlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb ile ʿ**uşşāḳ** arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [ʿuşşāḳ,]*

uşşak: *Aşıklar.*

Ġamze idüp düşmene **uşşāḳı** mecrūḥ eyleme / Pādşāhum ḳullaruñ öldürme tīġ-i kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [uşşāḳı, -ı]*

uşta: *İşte.*

Geçmelü olduñ **uşta** çenberden / Heves-i zülf-i pür-şikenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [uşta,]*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine / **Uşta** cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [uşta,]*

Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre degin ölmez imiş / **Uşta** biñ cān aña bir kez kuçayın tek bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [uşta,]*

uşta: *İşte.*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / **Uşta** boynum ḳıldan ince uşta şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [uşta,]*

Gerçi incinmekle geçdüm ġamze-i ḫūn-rīzüñe / Uşta boynum ḳıldan ince **uşta** şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [uşta,]*

utan: *Çekinmek, mahçup olmak.*

Gül yüzüñden **utanup** şol resme pinhān oldı kim / ʿĀlem içinde görinmez bāġ-ı Rıḍvān'dan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [utanup, -up]*

Ġamze tīġin ṣavarum dime idüp lāf ü güzāf / Ṣaḳın iy dil **utanursın** ölicek rūz-ı maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [utanursın, -ur, -sın]*

Görüp cemālüñi şol vech ile **utandı** perī / Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [utandı, -dı]*

Şimdi kim devrān-ı hüsnüñdür şehā dād eyle dād / İrte bir gün **utanursın** itdügin bī-dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [utanursın, -ur, -sın]*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola

dimezse **utanur** yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [utanur, -ur]*

utan: *Çekinmek, utanmak.*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim /
Diyemezler **utanma** v ākiʿ
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [utanma, -ma]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre gerek / Keder cevābı suʿāle **uyar** cevāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [uyar, -ar]*

İy pīr-i ʿışḳ degme bir oğlana **uymazam** / Pürdür nasīḥatüñ güheriyle ḳulacığum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [uymazam, -maz, -am]*

uy: *Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe **uyup** / Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [uyup, -up]*

Añmaz olduñ cevr ile bīgāne gibi dōstum / Düşmene **uyup** unutdu ñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [uyup, -up]*

uy: *Kapılmak, bağlanmak.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [uydı, -dı]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmek, uymak.*

Dīn üzre baş virürken **uyup** ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [uyup, -up]*

uy: *Aldanma!, Kanma!.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ **uyma** ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [uyma, -ma]*

uy: *Uymak, tabi olmak, izinden gitmek, taklit etmek, uyum sağlamak.*

Gel iy vāʿiẓ **uy** ʿışḳa ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı ḫālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [uy,]*

uy: *Ayak uydurmak.*

Yāde **uyup** āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [uyup, -up]*

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol
ḫarāmīye **uyarsañ** kār bān elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [uyarsañ, -arsañ]*

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek II benzemek.*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme **uydum** anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [uydum, -dum]*

uy-: *Sözlerine riayet etmek, aldanmak, kanmak.*

Çün bizi ḳoyup **uyarduñ** ʿāḳıbet bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [uyarduñ, --ar, --du, --ñ]*

uy-: *Bir şey neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmek, gereğini yapmak, riayet etmek.*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı **uyup** düşmene / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [uyup, -up]*

uyan: *Uyanmak.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [uyanup, -up]*

uyan: *(Uykudan) uyanmak.*

Yüz fitne **uyanup** niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [uyanup, -up]*

uyar: *(ışık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.*

Şemʿ **uyarduḳca** şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [uyarduḳca, -duḳca]*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ **uyarur** zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [uyarur, -u, -r]*

uyar: *Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl **uyarur** / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [uyarur, -ur]*

uyar: *Uyandırmak. II Ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum / **Uyarmasa** ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [uyarmasa, -ma, -sa]*

uyar-: *Yakmak,Uyandırmak.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan **uyarurlar** od a mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [uyarurlar,]*

uyar-: *Uyandırmak.*

Söyleşürken düşde ol māh
ile **uyarduñ** beni /
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [uyarduñ, -du, -ñ]*
Söyleşürken düşde ol māh
ile **uyarduñ** beni /
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [uyarduñ, -du, -ñ]*

uyḥu: *Uyku.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem
giceler / Sensüz uyḫu
gözüme **uyḫudur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [uyḫudur,]*
İy Muʿīdī bülbülüñ gözden
uçurdum **uyḫusın** / Bir
gül içün dün gice şol
deñlü efġān
eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [uyḫusın, -s, -ı, -n]*
Ben ki sevdā-zede oldum
ġam-ı gīsūlar ile /
Gözüme **uyḫu** görinm
ez ḳara ḳayġular
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [uyḫu,]*

uyḥu: *Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile
baġlar **uyḫumı** / Uş
varı varı siḥre daḫi el
ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [uyḫumı, -m, -ı]*

uyḥu: *Uyumak, uyku halini almak.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem
giceler /
Sensüz **uyḫu** gözüme
uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [uyḫu,]*

uyḥu: *Uyku.*

İy Muʿīdī her gice gözden
uçuran **uyḫuñı** /
Ṣubḥa-dek bülbül gibi
āh ü fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [uyḫuñı,]*

uyḥu gör-: *Gözü uyku görmemek, uyuyamamak.*

Uzun giceler ẕerre ḳadar
görmezem uyḫu /
Çeşmüm ṭolu
ḳandur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 12). [uyḫu gör-, -mez, -em]*

uyḥu ḥarām oldı: *Uyumanın imkansız olması.*

Hefte n'olsun ay olur
göstermez ol meh-rū
yüzin / İy gözüm ḳan
aġla kim oldı ḥarām
uyḫu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [uyḫu ḥarām oldı, -dı]*

uyḫu uç-: *Uyku kaçması.*

Bu çemende ben Muʿīdī o
şikeste bülbülem kim /
Giceler gözüñden uyḫu
uçrılan fiġān
benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [uyḫu uç-,]*

uyı-: *Uyumuyorum.*

Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile /
Rūzgārum tīre vü
ḥālüm perīşāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [uyımazam, -maz, -am]*

uyku: *Uyku.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi **uyḳudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [uyḳudadur, -da, -dur]*

uymaz: *Uymamak.*

Dil ʿaḳla hergiz **uymaz** ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [uymaz,]*

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / **Uyumaḳ** ey degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [uyumaḳ,]*

uyu: *Uyku halinde olmak.*

Öpdi dirsen gice **uyurken** Muʿīdī l eblerüm / Bāri gel bir būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [uyurken, -r, -ken]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

Öpmedüm aġzın **uyurken** ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [uyurken, -r, -ken]*

uyu-: *Uyumak, uyku halini almak.*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün / **Uyumazam** giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [uyumazam, -maz, -am]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak.*

Yāri **uyurken** bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [uyurken, -r, -ken]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak veya uyku hâlini almak.*

Nālişümden bir **uyur** kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [uyur, -r]*

uyuma: *Uyku durumunda olmamak II boş durmamak, birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / **Uyumaz** gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [uyumaz, -z]*

uyumaz: *Uyumaz.*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem **uyumaz** / Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [uyumaz,]*

uyut-: *Uyumasına izin vermemek.*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki **uyutmadı** yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

389, Beyit 3). [uyutmadı, -ma, -dı]

uyutma: *Uyutmamak.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / **Uyutmaz** oldı kimseyi āh ü figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [uyutmaz, -z]*

Gül yüzüñ hecrüñde her şeb zār olup bülbül gibi / Kimseyi bir laḫẓa **uyutmaz** fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [uyutmaz, -z]*

Gerçi kim ḫalḳı **uyutmaz** nāle vü zārum benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [uyutmaz, -z]*

uyutmaz: *Uyutmamak.*

ʿīş ü nūş ehlin **uyutmaz** ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [uyutmaz,]*

uza-: *Uzamak.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim **uzadı** boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [uzadı, -dı]*

uzad: *Uzatmak.*

Zülfüñ **uzadup** ẓulm ilen n’eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [uzadup, -up]*

uzaḳ: *Uzak.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki **uzāḳ** yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [uzāḳ,]*

uzak: *Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / **Uzaḳ** menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [uzaḳ,]*

uzat-: *Uzamasını sağlamak, bir şeyin boy olarak uzunluğunu artırmak.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ ipini **uzatdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [uzatdılar, -dı, -lar]*

uzat: *(bir tavrı) sürdürmek.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına **uzadup** ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [uzadup, -up]*

Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [uzadup, -up]*

uzun: *Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.*

Oruc ayından **uzundur** gerçi

hicrān gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [uzundur, -dur]*

uzun: *Uzun.*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu **uzun** sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḫi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [uzun,]*

uzun: *Çok süren, çok zaman alan.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup **uzun** sevdālara / Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [uzun,]*

uzun: *Uzun süre, uzun olarak, uzunca.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol **uzun** gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [uzun,]*

uzun: *Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.*

Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ **uzundur** ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [uzundur, -dur]*

uzun: *Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir **uzun** dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [uzun,]*

uzun sevdā: *Kara sevda.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīşānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [uzun sevdā, -lar, -a]*

uzun uzaḳ bir sefer-: *Uzun ve uzak bir sefer (yolculuk).*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [uzun uzaḳ bir sefer-, -üm]*

uzun yaş: *Uzun süre yaşama.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ **uzun yaş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [uzun yaş,]*

u: *Vü: ve.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim uzadı boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser **ü** pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [ü,]*
Dil nedür kim ola [bū]y-i ser-i zülfüñe behā / İy ṣanem cān **ü** cihān naḳdine erzāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 2). [ü,]*
Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*
Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*
Çeşm **ü** zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim / Giceler mest **ü** seher zār **ü** perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [ü,]*
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān **u** ġulġul / ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre

ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [u,]*

Taḥsīn cemāl **ü** ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül **ü** gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ü,]*

Taḥsīn cemāl **ü** ḥüsnüñe iy serv-i nāz kim / ʿĀrıż güşāde kākül **ü** gīsū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 3). [ü,]*

Niçe bir zülfün **ü** ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [ü,]*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr **ü** cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [ü,]*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine / Er başından eksük olmaz tāc **ü** devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [ü,]*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine / Uşta cām-ı eşk **ü** nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [ü,]*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur ol zevḳ **ü** ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [ü,]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr **u** derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [u,]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān yanar ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd **ü** belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [ü,]*

Kāse kāse ḳan yuṭar bezm-i belāda cān **ü** dil / Sāḳī-i hicrānuñ itmez gibi ḥürmet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 2). [ü,]*

Ruḥ **u** eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] üstine kızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [u,]*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara baġrum ṭoludur nāvek **ü** peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [ü,]*

Ḳuluñ olmaġa Muʿīdīyi ḳabūl itmedüñ āh / Mīr-i naẓm olmış iken defter **ü** dīvānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 7). [ü,]*

Gitme iy serv-i revān kim dil **ü** cān eglenemez / Bī-ḳarār itme beni şīve-i reftāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 4). [ü,]*

Deşt **ü** ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem / Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [ü,]*

Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür / Rişṭedür zeyn olınur gevher **ü** lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [ü,]*

Niçe biñ zühd **ü** veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [ü,]*

ʿīş **ü** nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [ü,]*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād **ü** şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [ü,]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ **ü** temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ü,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ **ü** muṣallādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [ü,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr **ü** kīnde / Behey kāfir ne dīnde var ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [ü,]*

Perī yüzlüm ne ādem cānısın kim / Bu nāz **u** şīve olmaz ḫūr-ı ʿīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 3). [u,]*

Dil **ü** cānı gözüñ çoḳdan alupdur / Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [ü,]*

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine / Sirişk-i dīde yiter zemzem **ü** kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [ü,]*

Ḳaşuñ **u** zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [u,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş **ü** nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ü,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş **ü** nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [ü,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb **u** fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [u,]*

Sīm **ü** zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd **ü** çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [ü,]*

Sīm **ü** zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd **ü** çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [ü,]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil **ü** dīn üstine / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [ü,]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ **u** ṭaş [Ferhād-ı miskīn] üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [u,]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb **ü** ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [ü,]*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ **ü** ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [ü,]*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme / Rūz **ü** şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [ü,]*

Zülf-i kāfir-kīş ile yüz virme cānā ḫaṭṭuña / Ḳaṣd-ı cān **ü** dil ḳılup yaġmā-yı īmān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 2). [ü,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ rıżāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl **ü** gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [ü,]*

ʿAyb itme gūş idersem cān ile vaṣf-ı laʿlüñ / Rengīn hikāyedür ol şīrīn **ü** ter fesāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 6). [ü,]*

Ḫaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf **ü** cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [ü,]*

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf **ü** ḫālüñil / Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [ü,]*

Eşk-i sīm **ü** rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim / İy Muʿīdī farż olur varmaḳ tüvānger Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [ü,]*

Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim / Kimse bilmezdi vücūdum āh **ü** efgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [ü,]*

Mihr **ü** mehden ḫüsn ile ṭop alamazdı ġabġabuñ / Zülf-i şebgūnuñ gibi destüñde çevgān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 6). [ü,]*

Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına / Cān **ü** dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb **ü** dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb **ü** dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [ü,]*

Şöyle şīrīndür Muʿīdī ḳuluñuñ eşʿārı kim / Reşk ider Ḫusrev **ü** Kemāl naẓm ile dīvānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 7). [ü,]*

Çeşm **ü** zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [ü,]*

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice / Dīn **ü** dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [ü,]*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān **ü** zāre kim / Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efgān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [ü,]*

Küfr-i zülfüñ dīn **ü** dil mülkin ḫarāb itmek diler / Hey meded iy fitne deyrinüñ büt-i ʿayyāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 5). [ü,]*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ

/ Kim ki menʿ eylerse
zār **ü** mübtelālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [ü,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz
ider ya ḫāl **ü** ḫaṭı / Ne
yüzi ḳara geçer bilsem
ol nigāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ü,]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā
ile sīnem çāk **ü** zār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [ü,]*

Ol Muʿīdīyem ki daḥi
bezm-i vaṣla irmeden /
Leblerüñ ṣevḳiyle
mest **ü** pür- ḫumār
itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 7). [ü,]*

Tīz günde yile varsun
göreyin āb **ü** gilüm /
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [ü,]*

Şimdi bildüm faẕl **u** irfān
mücib-i ḥırmān imiş /
Kesb-i ʿilme itmesem
bu deñlü raġbet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 6). [u,]*

Bende ne
ārām **u** ṣabr **u** sende ne
mihr ü vefā / Bir gün
evvel gelse ḫaṭṭ-ı
ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [u,]*

Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne mihr **ü** vefā /
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [ü,]*

Bende ne
ārām **u** ṣabr **u** sende ne
mihr ü vefā / Bir gün
evvel gelse ḫaṭṭ-ı
ʿanber-efşān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [u,]*

Söz yoḳ bu ḳaş **u** ġamzeye
ḳanġı güzelde var /
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [u,]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var /
Ḫatm oldı sende
ḥüsn **ü** melāḥat
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [ü,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ
ayaġuña ʿālemi / Veh
ne āfet eylemiş bu
nāz **ü** istiġnā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [ü,]*

İy Muʿīdī ne bilür Ferhād-ı
zāruñ ḥāletin / Bī-
sütūn-ı derd **ü** ġamda
görmeyen ṣeydā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 7). [ü,]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim /
Maʿbūd idindi
şāh **u** vezīr ü gedā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [u,]*

Ben niçe secde itmeyem iy
dōst saña kim /
Maʿbūd idindi şāh u
vezīr **ü** gedā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [ü,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz / Fāş itdi
derd **ü** ġam beni
ḥüsn **ü** behā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ü,]*

Dünyā işiginde şöhre-i şehr
olduḳ ikimüz / Fāş itdi
derd **ü** ġam beni
ḥüsn **ü** behā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 4). [ü,]*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden
açdı nerges gözlerin /
Āh **u** vāveylā ki bizden
daḥi ġaflet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [u,]*

Derd ile ölseñ Muʿīdī bī-
ḥużūr olma ṣaḳın / Bu
cihāna bir gelen
ḫoşnūd **u** rāḥat
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 7). [u,]*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde
göñlümden velī / Dil-
rübālar ḥüsnine
meyl **ü** maḥabbet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [ü,]*

Gerçi nevrūz oldı ʿālem ʿīş
ile ʿişretdedür /
Gülşen-i cāndan
ḫazān-ı derd **ü** fürḳat
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 3). [ü,]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār /
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc **ü** zaḥmet
gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş ehlin uyutmaz
ṣubḥ olınca her gice /
Gāh bülbül naġmesi
gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [ü,]*

İller bileydi bende olan
derd **ü** ḫāleti /
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u
Mecnūn
ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [ü,]*

İller bileydi bende olan derd
ü ḫāleti / Oḳınmaz idi
Vāmıḳ **u** Mecnūn
ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [u,]*

İy ḫvāce genc **ü** māli
Muʿīdīye añma kim /
Virmez cihān sarāyına
künc-i
ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [ü,]*

Tā ki ʿömrüm bāġınuñ
berg **ü** nevāsı ḳalmadı
/ Çıḳdı başdan serv-i
gül-ruḫlar hevāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 1). [ü,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir
ṭolmaduḳ peymāne
yoḳ / Gitdi bu ḫum-
ḫānenüñ ẕevḳ **ü** ṣafāsı
ḳalmadı *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ü,]

Lāleler güller açıldı
ʿīş **ü** ʿişret vaḳtidür /
Müjde iy āvāre göñlüm
geldi seyrān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [ü,]*

Cān **u** dil aġzuñ arayup
düşdi ʿadem diyārına /
Daḫi gider ne kendüler
geldi ne bir
ḫaberleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 2). [u,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr **ü** bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ
yine ben dil-figāre kār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [ü,]*

Ayaġı ṣunmadın ol sāḳī-i
cefā elüme / Ḳıya
baḳışlar ile mest **ü** pür-ḫumār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 2). [ü,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim /
Yoluñda zer yirine
cān **ü** başın nis̲ār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [ü,]*

Ṣalāḥ **ü** zühd ile gerçi irer
murāda kişi /
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı
iḫtiyār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [ü,]*

u: *Vü: ve.*

Benden ol yāre
Muʿīdī āh **u** efġāndur
giden / Baña andan
miḥnet ü
endūh **u** ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [u,]*

u: *Ve.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ
ile çerḫ ur sen de kim /
Cān **u** dil burcına
mihr-i ʿālem-ārādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [u,]*

Benden ol yāre Muʿīdī āh u
efġāndur giden / Baña
andan miḥnet **ü** endūh
u ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [ü,]*

Benden ol yāre
Muʿīdī āh **u** efġāndur
giden / Baña andan
miḥnet ü
endūh **u** ġavġādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [u,]*

Biñ niyāz itdüm velī bir
āferīnüñ görmedüm /
Bu ne ʿizz **ü** nāz olur
yā Rab hezārān
āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [ü,]*

u: *Ve.*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa
gerekse oḳa dik / Ger
ölürsem ḳalmayam bu
yolda baş **u** cāne
ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [u,]*

u: *‘‘Ve’’ bağlacı.*

Bir yaña zülf-i dilber **ü** bir
yaña bend-i ġam / Yā
Rab arada n’eylesün
ādem delü
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [ü,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña /
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān **ü** ben ḫayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ü,]*

ʿIşḳa meylüñ çünki bildüm
reh-nümā oldum saña /
İy göñül sen baña
derd **ü** ben belā oldum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [ü,]*

Veh niçe fetvā virür bu
çeşm **ü** bu ebrū saña /
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek olupdur ḫū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [ü,]*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile
caʿd-ı zülfüñi / Zāhid
eydür es-salāt **ü** ʿāşıḳ
eydür es-
salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [ü,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Bir büt-i naḳḳāşı sevdüm
kim fedādur cān aña /
İl anuñ taşvīrine
ḫayrān **ü** ben ḫayrān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ü,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ **u** çeşmüm
ḳayurmaz / Yoluñda
aġlamazam sīm ü
zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [u,]*

u: *"ve" bağlacı.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü eliflerle /
Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl **u** ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [u,]*

u: *Ve bağlacı. II +dA.*

Cūş itdi eşk **ü** çeşme-i
cānımda yoḳ ṣafā /
Ekṣer olur rehe yaḳın
yirde āb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ü,]*

u: *İle.*

Sūr ile dün şād **u** mātemle bugün ġamgīn ider / Bir ḳarāre iki dem durmaz ʿacebdür ḥāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [u,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki tevbe leşkeriyle ceng içün / Nīze şāḫ-ı tāze ḫançer ḫār **ü** ḳalḳan oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 8). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim / Ġamzeler bīmār **ü** zülf āşüftedür dildār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [ü,]*

Tā çemende lāleler laʿlīn ayaġ aldı ele / Oldı nerges pür-ḫumār **ü** bülbül-i bīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [ü,]*

Metāʿ-ı vaṣlı cāna ṣatmaz iseñ / Sen ol ʿālemde ṣāġ **u** biz selamet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [u,]*

Lāleveş dāġ-ı dil **ü** ḫūn-ı cigerdür şāhidüm / Eyledügine beni ol gözleri kāfir şehīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [ü,]*

Ger Muʿīdī zühd **ü** taḳvāda n geçüp ʿāṣıḳ degül / Cāme-i ṣad-çāk ile āşüfte destārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [ü,]*

Ḳarşudan gün gibi ol meh kim ʿiyān olmış gelür / Āfet-i devrān **ü** āşūb-ı cihān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [ü,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd **ü** endūh **ü** belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ü,]*

Niçe olmasun ʿimāret sīne şehristānı kim / Derd **ü** endūh **ü** belā bir kārbān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [ü,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār **ü** ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [ü,]*

Pīr **ü** cüvāna meyl ide mi ṣol kimesne kim / Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [ü,]*

Lebleri cān-baḫş olan şūḫuñ gözi ḫūn-rīz olur / Ḥaḳ bağışlasun ne şīrīnkār **ü** şūr-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ü,]*

İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara / Her ġazel kim diye pür-sūz **ü** ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ü,]*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz **ü** gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [ü,]*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb **ü** mescid kūşesin / Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [ü,]*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān **ü** ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [ü,]*

Öldürdügüñe ġam yimezem çünki leblerüñ / Āb-ı ḥayvān **ü** çeşme-i cāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Sābāş ol ʿiẕār **ü** leb **ü** ḳadd-i yāre kim / Ṭūbā vü Selsebīl **ü** cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [ü,]*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup / Şeh devletinde emn **ü** emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [ü,]*

Āferīn ol ruḫ **ü** gīsūya ki ʿaksi düşicek / Dil **ü** cān baġçesini pür gül **ü** reyḥān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ü,]*

İstedügim zülf **ü** çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül **ü** nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [ü,]*

Dīde vü dilden degül ḥālī ḫayālüñ bir nefes / Ḫıżr'a beñzer kim revān geh baḫr **ü** gāhī berdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [ü,]*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb **u** mey baña ḫūn-ı ciger yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [u,]*

Raḥm it baña ki zülf **ü** ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb **ü** nāle-i

seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ü,]*

Bī-vefā yārā ġam **ü** derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [ü,]*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden / Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh **ü** efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 3). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās **ü** ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ü,]*

Dürr **ü** yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās **ü** ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [ü,]*

Bu caʿd-ı zülf **ü** lāle-ʿiẕāruñ beyānını / Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [ü,]*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet **ü** lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [ü,]*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter **ü** dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [ü,]*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Bāña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr **ü** bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [ü,]*

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Vāmıḳ **ü** Ferḥād **ü** Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm **ü** gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [ü,]*

Zülf **ü** ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar şemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [ü,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur yārān görüp derd **ü** ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [ü,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār **ü** gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv **ü** sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ü,]*

İy göñül eglencesi tāze bahār **ü** gülşenüm / Şīve-i reftār ile āzāde serv **ü** sūsenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 1). [ü,]*

Gözlerüñ cellādı ben bīmāre bir zaḫm urdı kim / Ölmedin dünyāyı ṭutmışdur fiġān **ü** şīvenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 5). [ü,]*

Ben ki vaḳt-i ṣubḥ-dem ʿazm-i gülistān eyledüm / Gül yüzüñ hecriyle yüz yüz āh **ü** efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 1). [ü,]*

İtmeden esrār-ı ʿışkuñdan daḫi bir nükte fāş / ʿĀlemüñ ḫalḳın ser-ā-ser reng **ü** ḫayrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 4). [ü,]*

Çün yüzüñ gören olur sermest **ü** bī-hūş iy ṣanem / Ḫātırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

Cān **ü** baş **ü** dīn **ü** dil senden birin ṣaḳınmazuz / Her ne dirseñ ḫaste göñlüm yoḳ dimez ḫoş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 2). [ü,]*

İy ḳaşları kemān **ü** güzel Muṣṭafā'cıġum / Ḳurbānlar olduġım ṣanem-i bī-vefācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 1). [ü,]*

El götürmişdür Muʿīdī baş açuḳ eyler duʿā / Kim giceñ ḳadr **ü** günüñ nevrūz- ı ʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 5). [ü,]*

Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin / Başuma sulṭān **ü** bir şūḫa gedā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 1). [ü,]*

ʿAḳl **u** cāndan el çeküp dīvāne olduġım bu kim / Bir perī-peykerle göñlüm āşnā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 4). [u,]*

Yanında oḳ **ü** yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [ü,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz **ü** göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb **ü** hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [ü,]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz **ü** göñülden ġam / İñen şākir degüldür bu yirüñ āb **ü** hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [ü,]*

Diñle dil **ü** dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr **ü** berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [ü,]*

Diñle dil **ü** dīde mā-cerāsın / Efsāne gerekse baḥr **ü** berden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 6). [ü,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz / Yoluñda aġlamazam sīm **ü** zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [ü,]*

Çünki ḫūr **u** melekde yoḳ bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [u,]*

Ruḫ **ü** laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / Gözüme nūr **ü** cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [ü,]*

Ruḫ **ü** laʿlüñle ẓāhir oldı bu kim / Gözüme nūr **ü** cismüme cānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 5). [ü,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil **ü** cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ü,]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken / Yazarlar āsmānın mihrin **ü** ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [ü,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / Zār **ü** ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫaddüñ oldı senüñ / Sebze ile vech-i ḥasen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 3). [ü,]*

Bir güzel sever yine dil / Lāle-rūy **ü** ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 5). [ü,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben zār **ü** bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [ü,]*

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī / Dāne vü dāmı n'idersin zülf **ü** ḫālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [ü,]*

Eşk-i sīm **ü** rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl **ü** menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ü,]*

Ṣūfiyā geçmek olur mı cām-ı ṣāfīden göñül / Bir gözi ser-mest ile ḳavl **ü** ḳarārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 4). [ü,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf **ü** rengi yoḳ / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [ü,]*

ʿAḳl **ü** ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [ü,]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim / Kimse bülbül diñlemez feryād **ü** zārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [ü,]*

Şīşe gibi dem-be-dem ḳan yutduġım añmaz mısun / İy beni meygūn-lebünden mest **ü** bī-hūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 4). [ü,]*

Leblerüñ sözde aġız açdurmayalı ġonçeye / Āh **ü** nālemdür çemen mürġini ḫāmūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 5). [ü,]*

İy ḫumār-ı hecr ile çeşmüm ṭolu ḳan eyleyen / Cānumı cām-ı lebüñdür mest **ü** ḫayrān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 1). [ü,]*

Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd **ü** peymān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [ü,]*

Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim / Āh **ü** efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 3). [ü,]

Çünki ḳapuñda Muʿīdī oldı itüñ gibi ḫōr / Ġam yimez şimdengirü ʿālemde ʿizz **ü** cāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 5). [ü,]*

Dil ser-i kūyuñ añup arturdı āh **ü** nāleyi / Bülbül-i şūrīde gibi kūşe-i gülzār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 2). [ü,]*

Sīm **ü** zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṯār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [ü,]*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb **ü** dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [ü,]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl **ü** dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [ü,]*

Yaḳın olmayan ġam **ü** endūha mesrūr olmasun / Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [ü,]*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña dilber yitersin ḥūr **u** ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [u,]*

İy kemān-ebrū iñen yaġdurma ġamzeñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil **ü** cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [ü,]*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr **u** fer ḥüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [u,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār **u** giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [u,]*

Dil yüzün görse olur vālih **ü** görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam **ü** ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ü,]*

Dil yüzün görse olur vālih **ü** görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam **ü** ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [ü,]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr **ü** cefāsın / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [ü,]*

Sebzede serv **ü** semen seyrine meylüm yoḳ benüm / Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 2). [ü,]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm **ü** zülfüñd en anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [ü,]*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr **ü** güher yaġdurur açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [ü,]*

Ġonçeler ḫandān olup açıldı yir yir lāleler / ʿīş **ü** nūş eyyāmı geldi vaḳt-i ʿışretdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 3). [ü,]*

Āh **ü** eşküm var iken umma selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [ü,]*

Ḫār **ü** ḫas n'eyler saña iy ḫaste bülbül fāriġ ol / İki yüzlü fitnedür gül-berg-i ḫamrādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 6). [ü,]*

Źevḳ **ü** ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [ü,]*

Luṭf **ü** ḳahruñ ḥikmetin bilmez çün iy dilber göñül / Baḫṣ idüp n'eyler ʿaceb maʿdūm ile mevcūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 4). [ü,]*

Naḳd-i cānum ḳo niṯār olsun ayaġuñ tozına / Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān **ü** sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [ü,]*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi te'ṯīr itdi kim / ʿIşḳ feryādı gelür her laḥẓa nāy **ü** ʿūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 7). [ü,]*

Bezm-i ʿışḳuñda dil-i dīvāne ʿīş itsün diyü / Bāde eşk **ü** sāz olur āvāz zencīr-i cünūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 5). [ü,]*

Hecre düşdüm bende n'eyler nuḳl-ı ġamla ḫūn-ı dil / ʿīş **u** nūş itmek revā mıdur melālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 2). [u,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn **ü** lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd **ü** eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [ü,]*

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn **ü** lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd **ü** eşk-i ālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [ü,]*

Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük **ü** rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [ü,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf **ü** ḫaṭṭ **ü** ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ü,]*

Tañ degül baḫtuñ siyāh olursa iy şeydā göñül / Her gice sevdā-yı zülf **ü** ḫaṭṭ **ü** ḫāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 6). [ü,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr **ü** bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [ü,]*

u: *" ve " bağlacı.*

Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün / Mecrūḥ bir yañada ben **ü** bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [ü,]*

u: *"İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.*

Dil bülbüline ẕevḳ **ü** temāşā ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār **ü** devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ü,]*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı zer-kār **ü** bunı derḫāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [ü,]*

u: *Ise.*

Devr-i güldür münhezim ḳılmaġa tevbe leşkerin / Giydi dāvūdī zirihler āb **u** ḫançer çekdi bīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [u,]*

u: *Ama / fakat.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum **u** gördüm güzellerin / El- ḫaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [u,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ / Göñlüm alçaḳdur yine māl **ü** menālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [ü,]*

u: *"ve" bağlacı.*

Göñül şūrīde-bülbüldür işi feryād **ü** ġulġuldür / Aña bir āteşīn-güldür cigerde dāġ-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 2). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

Baġrum kebāb **ü** ḳanlu yaşum olmadan şarāb / Mestāne ġamzelerle baña itmedüñ naẓar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [ü,]*

Ol şemʿi ḥüsn bezmeʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh **ü** miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [ü,]*

Tīre-baḫtum ki sevdügim dilber / Meh-i nā-mihrbān **ü** bed-ḫūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [ü,]*

Cevr-i devrān **ü** ṭaʿne-i düşmen / Baña bunlar daḫi ne ḳayġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 8). [ü,]*

Göre gelseñ Muʿīdīyi n'ola kim / Ḳatı āşüfte-ḥāl **ü** şayrudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 9). [ü,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk **ü** dil ġamnāk **ü** sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ü,]*

Āşıḳ öldürmekde ġamzeñ her ḳaçan bī-bāk olur / Gözlerüm nemnāk **ü** dil ġamnāk **ü** sīnem çāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ü,]*

Ġabġab **ü** zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop **ü** çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ü,]*

Ġabġab **ü** zülfüñle ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola / Ṭop **ü** çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ü,]*

ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim / Sīne yir yir çāk **ü** çeşmüm dem-bedem nemnāk

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [ü,]*

Ārzū-yı ġabġab **ü** zülfüñle her çālāk **ü** şūḫ / ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop **ü** çevgān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ü,]*

Dil ʿaḳla hergiz uymaz **ü** ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [ü,]*

Dil ḫaste çāk çāk **ü** ciger pāre pāredür / Gör tīġ-i ġamzeñ ile neler pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ü,]*

Bu cemāl-i dil-keş **ü** bu lafẓ-ı rūḥ-efzā ile / Ol cihānuñ meh-liḳāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ü,]*

Cism-i gül pür dāġ-ı derd **ü** cān-ı bülbül pür belā / Serv-ḳadler mübtelāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [ü,]*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb **ü** sīne def **ü** nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [ü,]*

Ṣoḥbet ḳılur Muʿīdī ḫayālüñle her gice / Eşküm şarāb **ü** sīne def **ü** nāle nāy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7). [ü,]*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd **ü** aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ü,]*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem **ü** devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [ü,]*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf **ü** āh ile / Baḳmaz yüzüme ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ü,]*

Dil bülbüline ẕevḳ **ü** temāşā ruḥuñ yiter / Faṣl-ı bahār **ü** devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ü,]*

Ḫoş gör didi niʿmet-i ʿışḳını ol mehüñ / ʿīd-i viṣāl **ü** rūze-i hicrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [ü,]*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler ol ruḥsār **ü** leb / Kim biri āyīne vü birisi şekker gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [ü,]*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān **ü** dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [ü,]*

Āferīn ol bendeye kim pādşāh-ı ʿışḳ iken / Kendüyi ṣūretde dervīş **ü** ḳalender gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [ü,]*

Şükrüm bu ki bir sāʾil iken hindū-yı çeşmüm / Şimdi ḳademüñde dürr **ü** mercān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [ü,]*

Sevdüm yine bir ṣūhı ki meydān-ı cefāda / Geh tīġ **ü** gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [ü,]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār **ü** bāġ **ü** gülzāru m budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [ü,]*

Gül yüzüñsüz göñlüm açılmaz çemen seyriyle kim / Bülbül-i zārum bahār **ü** bāġ **ü** gülzāru m budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [ü,]*

Rūz **ü** şeb ḥadd-i ʿaraḳ-rīzüñsüz olan mübtelā / Sūz-i dilden od **ü** eşk-i dīdesinden ṣudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [ü,]*

Ger māl **ü** menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [ü,]*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd **ü** ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [ü,]*

N'ola raḥm itse Muʿīdī baña ol Şīrīn-dehān / Nāle-i Ferhād sūzı āh **ü** efġānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 7). [ü,]*

Şāh-ı ʿışḳam āh **ü** eşküm rāyet **ü** leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda ṣuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ü,]*

Şāh-ı ʿışḳam āh **ü** eşküm rāyet **ü** leşker yiter / Dāġ yaḳduḳca başumda ṣuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ü,]*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur var ise / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād **ü** efġāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [ü,]*

Dem-be-dem ḫūn-ı ciger kim çeşm-i giryāndan ṭamar / Cürʿa-i derd **ü** belādur cām-ı hicrāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [ü,]*

Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ **ü** ḫāl / Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ü,]*

Eksük olmaz ḫıred **ü** hūş ile ġavġālarumuz / Aralarsa bizi şemşīr-i ġam-ı ʿışḳ aralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 6). [ü,]*

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter **ü** dīvān ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [ü,]*

Ḥasret-i ḫāl **ü** ḫaṭ **ü** zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ü,]*

Ḥasret-i ḫāl **ü** ḫaṭ **ü** zülfüñ ile dīdelerüm / Beñzer ol baḥre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [ü,]*

Eyledüñ tīr **ü** kemān ile Muʿīdī'yi helāk / Anuñ içün geyer ol ġamze vü ebrū ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [ü,]*

Şehr içinde kūyuñı ṭoḳuz ṭolanur mihr **ü** māh / Gezmegi iş güç idinmiş ol iki āvāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ü,]*

Āh ol ruḫ **u** ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [u,]*

Dil ne meyl itsün çemende sünbül **ü** reyhāne kim / Bir gül-endāmuñ ser-i zülfüñde ḫayrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [ü,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān **ü** miskīn zār **ü** giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ü,]*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān **ü** miskīn zār **ü** giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [ü,]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz / Zülf **ü** laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [ü,]*

Ḫırz-ı çeşm **ü** lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿünnāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ü,]*

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreyi şevḳ ile ḳurbān itmege / Kaʿbe ol ruḫsār **ü** ḫançer ġamzedür ḳaṣṣāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [ü,]*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī / Düşdügince bendeye iḥsān **u** inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [u,]*

Dün **ü** gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp yürüsin / Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ü,]*

ʿAḳl **ü** ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [ü,]*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā yoḳ / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş **ü** ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [ü,]*

Olmasa lebüñ fitneler eyler midi çeşmüñ / Mey olmayıcaḳ fitne vü şūr **ü** şeġeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [ü,]*

Zülf **ü** ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [ü,]*

Ṣabrı yoḳ cām-ı lebüñ añsam ider cūş **u** ḫurūş / Delü göñlüm nic'idüp n'eyleye kendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [u,]*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh **u** belā / Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [u,]*

Serv bir peykān **ü** gül dāġ-ı cefādur cānuma / Sebze seyrin eylesem sen serv-i gül-ruḫsārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [ü,]*

ʿIşḳ dilden gidicek hūş **u** ḫıred baş ḳaldırur / İy Muʿīdī olmasın hīç memleket ḫünkārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [u,]*

Āh eger zülf **ü** lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [ü,]

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf **ü** ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār **ü** perīşān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ü,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf **ü** ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār **ü** perīşān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ü,]*

Sevdāya ṣalupdur bizi ḳaşuñla gözüñ kim / Peyveste perīşān **ü** siyehkārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [ü,]*

İḥyāda Mesīḥā iken ol ṣūḥ sebeb ne / Yüz dürlü ġam **ü** derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ü,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb **ü** dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān **ü** güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [ü,]*

Vaṣf eyleyeli ol leb **ü** dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān **ü** güher-bārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [ü,]*

Ḫāk-i rehüñe cān **ü** cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [ü,]*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / Uyutmaz oldı kimseyi āh **ü** figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [ü,]*

Şol ġamzekār ider beni mest **ü** ḫarāb-ı nāz / Maḫmūr gözlerin süzüp itdükce ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1). [ü,]*

Sevdi Muʿīdī bir ṣanemi kim olupdur / Nāzı ʿitāb **ü** şīvesi ḫışm-ı ʿitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [ü,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz **ü** nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz u niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [ü,]*

Ben niyāz itsem ider ol nāzenīnüm ʿizz ü nāz / Biribirine münāsibdür bilür nāz **u** niyāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [u,]*

Ṣanemüñ āb **ü** tāb-ı ʿālem iken / Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [ü,]*

Eşk **ü** āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb **ü** hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ü,]*

Eşk **ü** āhı yirinde kim ḳılmaz / Böyle āb **ü** hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ü,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / Rind **ü** levend **ü** müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ü,]*

Kūy-ı muġānda ḥumretimüz n'içün olmaya / Rind **ü** levend **ü** müflis ḫalāʾiḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ü,]*

Gül yanında ḫār **ü** ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār **ü** ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ü,]*

Gül yanında ḫār **ü** ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār **ü** ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ü,]*

Muʿīdī naẓm-ı pāküñ kim ḫayāl-engīz **ü** rengīndür / Meger laʿl-i lebüñ medḥi aña gevher-feşān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 7). [ü,]*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḫüsnüñde şarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl **ü** şeker zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [ü,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb **ü** ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [ü,]*

Sīne pür dāġ **ü** elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ **ü** siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [ü,]*

Sīne pür dāġ **ü** elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ **ü** siper zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [ü,]*

Mest **ü** bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [ü,]*

Zerd **ü** zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [ü,]*

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim / Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn **ü** āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [ü,]*

Dil **ü** cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa yaġmā / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [ü,]*

Şol nigār-ı sīmber kim adına dirler ʿİvaż / Laʿl-i nābıdur ʿaraż bi’ẕ-ẕāt **ü** cevher bi’l-ʿaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [ü,]*

Ḥüsn **ü** ḫulḳ ile güzeller bölügin żabṭ eyle kim / Bu cihān mülkinde bir ḳaç gün aġalıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ü,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ **ü** temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ü,]*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng **ü** bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ü,]*

İy Muʿīdī sīm **ü** zer iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [ü,]*

Bir naẓar yüzüñ temāşā eylemekdür iy perī / Rūz **ü** şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [ü,]*

Güft **ü** gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem yā Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ü,]*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr **ü** inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [ü,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ **ü** būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr **ü** temāşādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [ü,]*

Dil hevādāruñdur iy gül bāġ **ü** būstān istemez / Bir ölümlü ḫasteye seyr **ü** temāşādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [ü,]*

Sāḳiyā cām-ı lebüñsüz derd-i serdür ṣıḥḥatüm / ʿīş **u** nūş olmayıcaḳ bu dār-ı dünyādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [u,]*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler kimesne ḳalmadı / Niçe bir uṣanmaduñ mı şiʿr **ü** inşādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [ü,]*

Raḳṣ itse n’ola eşküm meclisde ki itmişdür / Şol ney gibi itdügim feryād **ü** fiġāndan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [ü,]*

Her nesneden uṣandum zīrā ki düşen ʿışḳa / Ne lezzet alur dilden ne cān **ü** cihāndan ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [ü,]*

Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / Zeyn olur āhum şerārından der **ü** dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [ü,]*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam **ü** yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [ü,]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter / Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ **ü** çemenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [ü,]*

Ḳadd **ü** ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād **ü** semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ü,]*

Ḳadd **ü** ḫaddün göreli oldı Muʿīdī ṣanemā / Seyr-i serv itmeden āzād **ü** semenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 7). [ü,]*

ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil **ü** cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cināndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [ü,]*

Āb-ı Ḫıżr ile Mesīhā nefesinden bize ne / Lebüñ ölmelüsiyüz cān **ü** cihāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 4). [ü,]*

ʿĀṣıḳam serv **ü** semen seyrine māʾil degülem / Dāġ-ı şevḳüñle benem lālesitāndan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 5). [ü,]*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda laʿl **ü** güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [ü,]*

Ḫūn-ı sirişk **ü** dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [ü,]*

Ḫār **ü** ḫāşāküñ ṭuraġı olduġıçün tāze bāġ / Ġayretümden lāleveş eksük degül baġrumda dāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 1). [ü,]*

Cān **u** dil mevc urmasa her yaña māhīler gibi / Ḥüsn baḥrinde ḳara zülfüñ senüñ germezdi aġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 2). [u,]*

Bir yaña ṭūfān-ı eşk **ü** bir yaña hecr āteşi / ʿIşḳ yolın gözle kim pürdür ḫaṭarlar her

ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 6). [ü,]*

Dil görüp ḫālüñ **ü** zülfüñ saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [ü,]*

Ḫāṭırı ḫurrem **ü** kendüsi yüce-himmet olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [ü,]*

Añma taḳvā yolın iy dōst Muʿīdîye kim ol / ʿĀr **ü** nāmūsı n'ider ʿışḳ ile bed-nām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 7). [ü,]*

Āşkāre çīn ṣalup ḳaşına gördükce beni / ʿIşḳ bāzūsın dil **ü** cān ile pinhān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 2). [ü,]*

Bezm-i ʿışḳa şemʿ **ü** ġam şemʿine çün pervāneyüz / Oldı āsān iy Muʿīdī baş ile cān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 7). [ü,]*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz **ü** bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [ü,]*

Mest **ü** melāmet oldum nāmūs **ü** ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr **ü** ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ü,]*

Mest **ü** melāmet oldum nāmūs **ü** ʿāre yir yoḳ / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr **ü** ḳarāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [ü,]*

Bülbül ṣarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād **ü** zāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [ü,]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād **ü** zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [ü,]*

Her kişi buldı tesellī ʿışḳ **ü** müşg-i yārdan / Biz daḥi bir göz ucıyla merḥabāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 3). [ü,]*

Eşküm **ü** āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb **ü** hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [ü,]*

Eşküm **ü** āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir yerde bunuñ āb **ü** hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [ü,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir zār **ü** perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [ü,]*

Bu ḳatre ḳatre göz yaşı laʿlüñ ġamı ile / Gūyā ki dāne dāne güherdür latīf **ü** pāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 4). [ü,]*

Tīre-baḫt **ü** ser-nigūn olmış perīşānlıġı var / Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [ü,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm **ü** zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [ü,]*

Ṭañ degüldür dīv **ü** düşmen rām olursa ḥükmüñe / Sen güzeller şāhısın mühr-i Süleymān'dur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 5). [ü,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat baġışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān **ü** dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ü,]*

Mescid **ü** meyḫāne birdür iy perī yanumda kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [ü,]*

Ṭurmayup çeşm **ü** dil **ü** sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ü,]*

Ṭurmayup çeşm **ü** dil **ü** sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [ü,]*

Çün eşk **ü** āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh **ü** ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ü,]*

Çün eşk **ü** āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül / Bilsem nene gerek bu sipāh **ü** ʿalem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [ü,]*

Dil-rübālar iy göñül bī-şefḳat **ü** ḫūn-rīz olur / Çünki bildüñ ḥāli kendü boynuña ḳanuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 6). [ü,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun Muʿīdī āh **ü** efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [ü,]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara yansun

Muʿīdī āh **ü** efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [ü,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz **ü** bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [ü,]*

İy gözüm nūrı yüzüm izüñe sürsem n'ola kim / Ṭūṭiyādur dil **ü** cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [ü,]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr **ü** mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [ü,]*

Sen ki bezm-i ḥüsn içinde leblerüñ cām eyledüñ / Cürʿa ṣunmadın beni ser-mest **ü** bed-nām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 1). [ü,]*

Ḫāl **ü** zülfüñ dāne vü dām eylemek ḫācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [ü,]*

Efser olmışdur cemālüñ nev-ʿarūsı başına / Ol ki adın cīm-i zülf **ü** noḳṭa-i ḫāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 3). [ü,]*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş reng **ü** ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [ü,]*

Meclis-i ḥüsnüñde hep mest **ü** ḫarāb oldı cihān / Bādeye sāḳī ne ḳatduñ böyle ḳattāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 6). [ü,]*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr **u** pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [u,]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş **u** ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [u,]*

ʿīş **ü** ʿişret günleri ẕevḳ **ü** temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ü,]*

ʿīş **ü** ʿişret günleri ẕevḳ **ü** temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ü,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm **ü** rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm **ü** zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ü,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm **ü** rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm **ü** zer degül dirler behāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [ü,]*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ yāsemīn **ü** lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [ü,]*

ʿĀşıḳ öldürse ne ġam bu nāz **ü** bī-pervālıġuñ / Çünki iḫyāda Mesīḥ'e ṭaʿn ider gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 1). [ü,]*

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme āh **ü** efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [ü,]*

ʿīş **ü** nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Hep nigāruñdur Muʿīdī ʿaḳl **ü** ṣabr **ü** cān **ü** dil / Çek elüñ ḥükm itme sen kim kendü esbābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 5). [ü,]*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir **ü** gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [ü,]*

Dimāġ-ı ʿālemi şām **ü** seḥer muʿaṭṭar iden / Ṣaçuñ hevāsıdur iy dōst müşg-i nāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 3). [ü,]*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd **ü** gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [ü,]*

Gitdi elden dīn ü dil ṣabr **u** ḳarārum ḳalmadı / Olmasun kāfir daḫi bu resme nā-çār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 2). [u,]*

Nūr-ı ḥüsnüñle dil-i pür-ḫūnumı şād eyle kim / Reng **ü** bū içün olur meh-tāba ḫācetmend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 3). [ü,]*

Laʿl **ü** zer elde ne var ise
döküp ṣaçmaġ ile /
Lāle-ruḫlar bezmine
varur zihī nuḫsend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [ü,]*

Fāriġ ol iy ebr-i çeşmüm
giryeden bu demde
kim / ʿĀlemi cennet
gibi ser-sebz **ü** ḫandān
itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 3). [ü,]*

Göñlüm bahār günleri
açılmasun mı kim /
Olmış hevā latīf **ü** ṣu
ġarrā çemen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 3). [ü,]*

Ṭutsam ʿaceb mi ʿışḳ ile
mey-ḫāne kūşesin /
Eglence bulmadum
mey **ü** maḥbūbdan
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 6). [ü,]*

Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi /
ʿĀrıż güşāde zülf **ü** leb
āfet dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [ü,]*

Çīn **ü** Ḫıṭā'ya vardum u
gördüm güzellerin / El-
ḥaḳ bulınmaz ol büt-i
mestāneden
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [ü,]*

Billāh Muʿīdī añma baña
neng **ü** nāmı kim /
Sevdüm hezār cān ile
bir sīm-ten
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 7). [ü,]*

Eşk **ü** āhum sākin olmadı
görince yüzüñi / Dün
gice tā ṣubḥ olınca
yaġdı bārān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [ü,]*

ʿĀşıḳam serv **ü** gül **ü** nerges
hevāsı bende yoḳ / Bu
cihāndur var niçe elvān
ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ü,]*

ʿĀşıḳam serv **ü** gül **ü** nerges
hevāsı bende yoḳ / Bu
cihāndur var niçe elvān
ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [ü,]*

N'ola giyse ol şeker-
güftār **ü** ḫoş-bālā yaşıl
/ Kim olur ʿālemde
eger ṭūtī-i gūyā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [ü,]*

Gerçi dil bir bendedür
pīrūze vü laʿl istemez /
Olalı ruḫsāruñ
āl **ü** ḫaṭṭ-ı müşgāsā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [ü,]*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde
renc **ü** āzārumdur ol /
Yādgāruñ olduġıçün
çeşm-i ḫūn-bārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [ü,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil **ü** cān
mürdesin / İy Mesīḥ-i
ʿālem **ü** Ḫıżr-ı
zemānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [ü,]*

Āb-ı ḥayvāndur lebüñ
dirgür dil **ü** cān
mürdesin / İy Mesīḥ-i
ʿālem **ü** Ḫıżr-ı
zemānum gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 3). [ü,]*

Dürr-i naẓmı kāsid olmasun
Muʿīdī bendeñüñ / İy
şeh-i gevher-
şinās **ü** ḫurdedānum
gitme
gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 7). [ü,]*

Ne hecre ṭaḳat **ü** ne vaṣla
çāre / Dirīġā oldı
ḥālüm şimdi
müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [ü,]*

Çün perīler per döker
āh **ü** fiġānumdan
benüm / İy perī-peyker
ḫaẓer ḳıl gitme
yanumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [ü,]*

Cān **ü** dil cemʿin perīşān
eyleyen bulut gibi / Ya
ser-i zülfüñ ya baḫt-ı
ser-nigūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [ü,]*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i
yār **ü** dūd-ı āh /
Himmetüñde şimdi
ejderler zebūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [ü,]*

Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli
āh **ü** fiġānumdur
benüm / Cūş iden seyl-
i bahār eşk-i
revānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 1). [ü,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki var /
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün
tīr **ü** kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [ü,]*

Eksük itme iy kemān-ebrū
melāmet nāvekin /
Kim nişān olmaḳ aña
nām **ü** nişānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 6). [ü,]*

Ḫaṭṭ **ü** ḫaddün ḫasretin
zülfüñ unutdurdı baña /
Bu uzun sevdāda geçdi
ṣubḥ ile şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [ü,]*

Laʿl **ü** zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur
benüm / Çeşme-i
ḥayvān **ü** ʿömr-i
cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [ü,]*

Laʿl **ü** zülfüñ şevḳi kim
ārām-ı cānumdur
benüm / Çeşme-i
ḥayvān **ü** ʿömr-i
cāvidānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [ü,]*

İy Muʿīdī her gice gözden
uçuran uyḫuñı / Ṣubḥa-
dek bülbül gibi
āh **ü** fiġānumdur
benüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [ü,]

Ḳadd-i ḫoş-reftār ile serv-i ḫırāmānumdur ol / ʿĀrıż-ı gül-reng ile bāġ **ü** bahārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 4). [ü,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār **ü** ṣabr **ü** ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ü,]*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār **ü** ṣabr **ü** ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [ü,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż **ü** ol ṭurredür / ʿīd **ü** ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ü,]*

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż **ü** ol ṭurredür / ʿīd **ü** ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ü,]*

Her ġazel bir ḥūr-ı gül-ruḫdur göz **ü** ḳaş oynadur / Bāġ-ı cennetdür meger evrāḳ-ı dīvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 7). [ü,]*

ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña / Var ise gūşuña girmez āh **ü** efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [ü,]*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḥi / Zülfüñe beñzer perīşāndur dil **ü** cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [ü,]*

Dirīġā her gice meclis gezer ṣemʿ-i şebistānum / Anuñ çün zār **ü** sergerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [ü,]*

Gönlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ **ü** ṣafā / Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [ü,]*

Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine / Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr **ü** kūh-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [ü,]*

Göz yaşıyla el yudum hicrān **ü** vaṣluñda senüñ / Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [ü,]*

Gönlüm alup āl ile döndüñ cefāya başladuñ / ʿĀşıḳuñ aldar mı böyle ṣūḫ **ü** ʿayyār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 6). [ü,]*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña tābūt **ü** yelkendür kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [ü,]*

Sen gitmege ṭurduḳda gören eşküm **ü** āhum / Ḳorḳar ki ḳıyāmet ḳopa ṭūfān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 3). [ü,]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḥālüm kim / Ḳara bağrum delinmişdür ḫadeng-i āh **ü** zārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [ü,]*

Ṣol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük **ü** ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [ü,]*

Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ **ü** eliflerle / Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [ü,]*

u: *"Ve "bağlacı.*

Eşk-i sīm **ü** rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl **ü** menālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [ü,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf **ü** recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [ü,]*

Beñzedür kendüyi gül ḫüsn **ü** leṭāfetde saña / Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [ü,]*

uç: *Kenarından köşesinden, bir kenarından.*

Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / Zülfüñ **ucından** olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [ucından, -ından]*

uç: *Uç kısım.*

Başum **ucına** gelüp yār-ı hevādārum gibi / Ṣubḥa-dek bekler beni ṣemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 6). [ucına, -ı, -na]*

Cigerdedür bir **ucı** ġam ḫadengi ḳande çıḳar / Muʿīdī göz göre bu derd alur ne çāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 7). [ucı, -ı]*

uç: *Sınır,had.*

Miyān-ı baḥr-i ġama düşdüm āh eger ṣoñ **ucı** / Bu rūzgār çıḳarmazsa bir kenāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 5). [ucı, -ı]*

uç: *Uçmak, havalanmak II Bir yerden, bir şeyden ayrılmak, uzaklaşmak.*

Kūyuñı yād idüp **uçmaġ** istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [uçmaġ, -maġ]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası // kılıcın ucu.*

Tīre-dildür zülfüñ **ucından** siyehk ār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [ucından, -ı, -n, -dan]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.*

Ġonçe açılmış **ucında** bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ üstinde her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [ucında, -ı, -n, -da]*

uç: *Uçurmak, özgür bırakmak, uçmasına sebep olmak.*

Bir göñül şehbāzın **uçurdum** oḳı maġa anı / Peftere ṣalar muʿanber kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [uçurdum, -ur, -du, -m]*

uç: *Bir şeyin baş veya son noktası.*

Dil virelden ġamzeñe ṭaʿn-ı aʿdū eksük degül / İki bed-mestüñ **ucındandur** b u ġavġālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 2). [ucındandur, -ın, -dan, -dur]*

uç: *Bir şeyin kenarı, kıyısı.*

Zülfüñ **ucından** perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [ucından, -ı, -n, -dan]*

uç: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.II Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.*

Raḥm it bize kim sen meh-i bed-mihrüñ **ucından** / Tā ṣubḥ olıcaḳ her gice bīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [ucından, -ından]*

uç-: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

Egerçi yüksek **uçardı** hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl ile ṣikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [uçardı, -ar, -dı]*

ucı: *Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.*

Ḳadd-i mevzūnuñla iy meh nevʿ-i ġamzeñ dir gören / Ol ḫadeng-i siḥr **ucında** bir ḳażā peykānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ucında, -n, -da]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak; cennet.*

Kūyuñı yād idüp **uçmaġ** istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [uçmaġ,]*

uçmaġ: *Cennet.*

Bahār eyyāmıdur şimdi cihān **uçmaġa** dönmiş dür / Dilerseñ tāze cān bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [uçmaġa, -a]*

uçur-: *Uyandırmak, uykuyu kaçırmak.*

İy Muʿīdī her gice gözden **uçuran** uyḫuñı / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [uçuran,]*

uçur-: *Uçurmak.*

İy Muʿīdī bülbülüñ
gözden **uçurdum** uyḫu
sın / Bir gül içün dün
gice şol deñlü efġān
eyledüm *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
307, Beyit 7).
[uçurdum, -du, -m]*

ʿūd: *Ar. Ut, çalgı aleti.*

İy Muʿīdī sūz-ı eşʿārüñ mi
te'sīr itdi kim / ʿIşḳ
feryādı gelür her laḥẓa
nāy
ü ʿ**ūddan** *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 362, Beyit 7).
[ʿūddan, -dan]*

uġra: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup
şeb-i zülfüñde dil
/ **Uġradı** miskīn
ḥarāmīler yataġı
üstine *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
405, Beyit 5). [uġradı,
-dı]*

uġra: *Maruz kalmak.*

Ḳande cemʿ olur ḥıred
sevdā-yı zülf-i yār ile /
Müşkil işe **uġraduñ** iy
dil perīşān ol
yüri *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
429, Beyit 6).
[uġraduñ, -du, -ñ]*

uġra: *Kötü bir durum başına gelmek, hoş olmayan bir şeye maruz kalmak.*

Laʿl-i dilbersüz Muʿīdī özge
derde **uġraduḳ** / Kim
ʿilāc itmekde ʿācizdür
Mesīḥā'lar
bize *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
415, Beyit 7).
[uġraduḳ, -du, -ḳ]*

uġra: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

Göz görüp göñlüm sevüp
dürlü
belāya **uġradum** /
Dōstlar düşmen
kedersüz tīre-i dildür
baña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
14, Beyit 4).
[uġradum, -du, -m]*

uġra: *(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir
kimse gelmez yāduma
/ Ne
belāya **uġradum** kim
āşnā oldum
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 2).
[uġradum, -du, -m]*

uġra: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

Cümleden bī-gāneyem tā
āşnā oldum saña / Ne
belāya **uġradum** kim
mübtelā oldum
saña *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
22, Beyit 1).
[uġradum, -du, -m]*

uġra: *Denk gelmek, isabet etmek, maruz kalmak.*

Vuṣlaṭda iken
fürḳate **uġradı** Muʿīdī
/ Gün ṭoġdı mı ʿālemde
ki ardınca şeb
olmaz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
160, Beyit 7). [uġradı,
-dı]*

uġra-: *Uğramak.*

ʿAyb itme derd-i
hecrüñe **uġraduġıma**
kim / Göz görmeyince
ḳatlanur iy dil-rübā
göñül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
266, Beyit 3).
[uġraduġıma,]*

uġra-: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

Luṭfı yüzinden baña
ṭoġmadı bir gün ol
şanem / Ne
ḳażādan **uġradum** yā
Rab şeb-i
hicrānına *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
416, Beyit 2).
[uġradum, -du, -m]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.*

Nevk-i müjeñ ki
dīdeden **uġradı** göñlü
me / Bir siḥr oḳıdur
eyler iki şīşeden
güẕer *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
102, Beyit 4). [uġradı,
-dı]*

uġra-: *(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.*

Ayaġa düşdüm el irmez
dāmen-i dildāre āh
/ **Uġradum** bir derde
kim öldüm devāsuz
n'eyleyem *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 314, Beyit 3).
[uġradum, -du, -m]*

uġramaz-: *Uğramak, maruz kalmak.*

Āh kim deldi derūnum ney
gibi tīr-i heves / Bu
belāya **uġramazdum** g

er ezel ṭutsam
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [uġramazdum, --dum]*

uġramaz oldı: *Gelip gitmemek.*

Yanuma **uġramaz oldı** āşnā bī-gāneveş / Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [uġramaz oldı, -dı]*

uġrat-: *Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār
ġuṣṣaya **uġratdı** ol neẓāre
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [uġratdı, -dı]*

uġrı: *Hırsız.*

Ḥalḳa **uġrı** baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [uġrı,]*

uġrın uġrın: *Gizli gizli, gizlice.*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz
ucıyla **uġrın**
uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [uġrın uġrın,]*

uġrun uġrun: *Gizli gizli.*

Çünkim öldürdüñ beni şol **uġrun**
uġrun ġamzeden / Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [uġrun uġrun,]*

uġurla-: *Çalmak.*

Reng **uġurladuġı** çün ḳanlu yaşum ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm
gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [uġurladuġı, -duġ, -ı]*
ʿAḳlum **uġurlasañ** n'ola bu ġamzelerle sen / Dīvāne eyler ādemi efsūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 2). [uġurlasañ, -sa, -ñ]*

uġurla: *Çalmak.*

Dilberümden şīve-i reftār **uġurlar** gerçi kim / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [uġurlar, -r]*
Sīneler ḳaşrın delüp diller **uġurlar** her gice / Ġamze-i ʿayyār ile zülf-i siyāhuñ şeb-revi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 2). [uġurlar, -r]*

ʿukde: *Elde edilemediği veya yapılamadığı için insanın içinde düğüm gibi kalan, içine dert olan şey. II Dert.*

Bu müşkil ʿ**uḳdemi** dermān eliyle ḥall ide āsān / Görüp anı revān düşdüm yire bī-ʿaḳl ü ser-
gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [ʿuḳdemi, -m, -i]*

ulı: *Büyük, yüce.*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol yolda **ulı** ṭaġları ṣaḥrā
kılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [ulı,]*

ulu: *Büyük, yüce kişi.*

Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem
bir **ulunuñ** dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 6). [ulunuñ, -n, -uñ]*

ulu: *Büyük, yüce.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir **ulu** bayram dügündür göñlüm efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [ulu,]*

ulu: *Büyük, ulu.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī yanduġımçün odlara / Bir **ulu** bayram dügündür göñlüm efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [ulu,]*

ulu: *Büyük, geniş, kalabalık, ihtişamlı.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var / Dirlerdi Şām'dan bir **ulu** ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ulu,]*

ulu: *1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [ulu,]*

ulu deryā: *Büyük deniz.*

Billāh sevād-ı ʿışḳ **ulu deryā** degül mi kim / Bunca gedā vü şāh gelüp anda batdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [ulu deryā,]*

um-: *Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden **umayın** / Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [umayın, -ayın]*

um-: *İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II Dilemek, temennî etmek II Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [umma, --ma]*

um-: *Ummak, beklemek, dilemek.*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ **umardum** velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [umardum, -ar, -du, -m]*

um: *Istemek ‖ beklemek, ümit etmek.*

Elüm alup **umaram** ḳoymay a ayaḳda beni / Pādşāhum bu diyāre gelicek devlet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 6). [umaram, -ar, -am]*

um: *1. Ümit etmek. 2. Beklemek.*

Senden **umarsa** raḳīb-i rū-siyeh cān devletin / Aña bir tīġ ur ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [umarsa, -ar, -sa]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet **umaram** ol serv-i bālādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [umaram, -ar, -am]*

um: *Ummak, ümit etmek,.*

Ḫāk-i pāyuñ küḥlin **umar** çeşm-ı nā-bīnāyı gör / İrmek ister dil ḳaşuñ rāyına ḥüsn-ārāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 9). [umar, -ar]*

um: *Beklemek, istemek.*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla gönlüñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [umar, -ar]*

umma: *Umma, isteme.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın **umma** kimsed en / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [umma,]*

Mihr **umma** diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [umma,]*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz / Yüri var **umma** iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [umma,]*

Umma ol şāhuñ Muʿīdī ḳapusı derbānlıġın / Kimseye bu devlet olmayup saña olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma bekleme.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden **umma** vefā / Kim bu vīrān ḫāne içre

girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [umma,]*

Umma her ālūde-dāmāndan maḥabbet şīvesin / Çün bilürsin dürr-i ʿışḳa pāk-dillerdür ṣadef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 6). [umma,]*

Āh ü eşküm var iken **umma** selāmet yaḳasın / Rūzgār oldı muḫālif mevc-i deryādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 5). [umma,]*

İy Muʿīdī gülmek **umma** aġlamadan bir zemān / Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma, Bekleme.*

Ol perīveşden Muʿīdī ādemīlüġ **umm a** kim / Dōstluḳ gösterdügümce ol ider kibr ile kīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 7). [umma,]*

umma: *Umma , bekleme.*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden **umma** vefā / Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [umma,]*

ʿummān: *A. umman: Ana deniz, okyanus.*

Hecrüñde gözüm oldı iki baḥr-i muʿallaḳ / Seyl-āb aḳıdur her biri ʿ**ummāna** ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [ʿummāna, -a]*

ummaz: *Ummamak II beklememek.*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç **ummaz** idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [ummaz,]*

ummaz idüm: *Beklemezdim, hayal kırıklığı oldu.*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [ummaz idüm,]*

umul: *Beklenmek, umulmak, ümit edilmek.*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı yār / **Umulur** bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [umulur, -ur]*

unıd: *Unutmak, aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.*

Ġamuñ iy dil **unıdup** ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [unıdup, -up]*

ʿunnāb-: *Hünnap, kırmızı kabuklu ve çok lezzetli küçük meyve. II. Sevgilinin dudağı.*

Ne ḫoşdur leblerüñde ḫāl-i müşgīn / Ki beñlenmiş güzel ʿ**unnāba** beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ʿunnāba, -a]*

ʿunnāb: *Ar. Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği sert bir cins küçük meyve, çiğde.*

Ḥırz-ı çeşm ü lebüñ ile gördi bīmār olduġım / Geldi ister cān atup ḫurmā göñül ʿ**ünnāb** göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [ʿünnāb,]*

unud-: *Unutulmak, hatırlanmamak.*

Yıllar oldı **unuduldum** kūşe-i ḥasretde āh / Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [unuduldum,]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

Muʿīdī ḳuluñı ʿāciz **unutduñ** / Ezel gerçi gelürdi nāme ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 5). [unutduñ, -duñ]*

Müddeʿī ṭaʿnın **unutduñ** ce vr-i dilber çoḳ degül / Oñulur zaḥmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [unutduñ, -du, -ñ]*

Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum /
Düşmene
uyup **unutduñ** āşnālıḳ
dan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [unutduñ, -duñ]*

unut: *Akılda kalmamak.*

Ḫānmān
fikrin **unutdum** āşıḳuñ
oldum senüñ / Nev-
bahār eyyyāmıdur
āvāreliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [unutdum, -dum]*

unut-: *Aklında kalmamak II hatırlamamak.*

Vaʿde-i
vaṣlı **unutduñ** yüzüme
baḳmazsın āh /
Vazgeldüm senden iy
ḳavli yalan
iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [unutduñ, -duñ]*

unut-: *(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında kalmamak, iradesi dışında hatırından çıkmak.*

Dün cevr oḳı cāna geçdügin
dil / **Unutdı** bugün
geçen
belürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [unutdı, -dı]*
Serv reftārın **unutdı** gül
muṭarrāluġını / Tā ki
cevlān eyledi serv-i
gül-endāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 2). [unutdı, -dı]*
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye /
Veh ne sevdādur bu
kim **unutdı** miskīn
meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [unutdı, -dı]*

unutdur: *Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin
zülfüñ **unutdurdı** baña
/ Bu uzun sevdāda
geçdi ṣubḥ ile şāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [unutdurdı, -dı]*

ʿunvān: *İftihar, şan, şöhret.*

ʿIşḳ ile dīvāneler
içinde ʿ**unvān** bulmad
um / Defter-i idrāke yir
yir kilk-i ḫayret
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 6). [ʿunvān,]*

ʿunvān: *Derece, mertebe, rütbe; şan, şöhret.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ /
Müstedām ol kim yiter
ölince
bu ʿ**unvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿunvān,]*
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāşıḳuñ /
Müstedām ol kim yiter
ölince
bu ʿ**unvān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [ʿunvān,]*

ʿunvān: *Ad, san.*

Her ṭaraf derd ehline
yitmezdi peyġāmum
benüm / Defter-i
ʿışḳuñda ʿ**unvān** olmas
a nāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [ʿunvān,]*

ur: *Vurmak.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken
tīġ **ururlar** başına /
Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [ururlar, -urlar]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop
olupdur āh eger / Şeh-
süvār-ı caʿd-ı
zülfüñ **urmaya** çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [urmaya, -ma, -ya]*
Daḥi
çevgān **urmadın** meyd
ānda başum ḳıldı ṭop /
Şol semend-i nāz ile
cevlān iden mirzā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [urmadın, -ma, -dın]*
Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin / Sīne-i
mecrūḫuma **urduḳça** ġ
amzeñ
yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [urdukça, -ça, -duḳ]*
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān
Şeh ki üstād-ı ezel /
Maʿdelet
bünyādın **urmışdur** ya
saġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [urmışdur, -mış, -dur]*
Bir dil olur ḳızarup şerḥ
itmeg içün ḫālümi /
Her ne peykān
kim **ururs**ın sīne-i
sūzānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 4). [ururs**ın**, -ur, -sın]*
Şām-ı zülfüñden bedeldür
gerçi hicrān günleri /

Cānum **ur** ger añma billāh ol perīşān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 1). [ur,]*

ur: *Saplamak, vurmak.*

Senden umarsa raḳīb-i rūsiyeh cān devletin / Aña bir tīġ **ur** ki cāndan nā-ümīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 3). [ur,]*

ur: *Süzülmek, seyahat etme.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ **ur** sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [ur,]*

ur: *Vurmak.*

Dūd-ı āh [üzre **urur** ʿışḳuña bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [urur, -ur]*

Niçe diñsün ḥunḳ-i bend itmegle zaḥmum ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın **urur** bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [urur, -ur]*

Gerçi yayın şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın **urur** daḥi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

Furşat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm / **Ursa** lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿşālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [ursa, -sa]*

ur: *1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.*

Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ nesīm **urup** nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [urup, -up]*

ur: *Uygulamak, basmak, koymak.*

Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān / El **urdı** nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 5). [urdı, -dı]*

ur: *Atmak.*

Çīn urup ḳaşlaruñı **urma** baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [urma, -ma]*

ur: *Temas etmek, vurmak.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür **urmadın** dend ān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [urmadın, -ma, -dın]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

ʿIşḳ meydānında başum ṭop olupdur āh eger / Şeh-süvār-ı caʿd-ı zülfüñ **urmaya** çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [urmaya, -ma, -(y)a]*

ur: *Vurmak, değmek.*

Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim / Dānesi yir yir görinür **urmadın** dend ān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [urmadın, -ma, -dın]*

ur: *Vurmak, saplamak.*

Yine bir oḳ **urdı** ġamzeñ cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [urdı, -dı]*

ur: *Köpeklerin havlaması, uluması.*

İtlerüñ **ürdükçe** göñlüm başlar āh u nāleye / Gūyiyā bir ehl-i dildür eyler aḳrān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [ürdükçe, -dükçe]*

ur: *Atmak, vurmak.*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden / Āteş **uran** cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

239, Beyit 2). [uran, -an]

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḫasen buldı **urup** yaḳdı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [urup,]*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi **urursañ** / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [urursañ, -ur, -sa, -ñ]*

ur-: *(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak, vurmak.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / Ẕerredür çerḫ **urdı** gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [urdı, -dı]*

ur-: *(kılıç) vurmak.*

Biñ biñ **urup** cefā oḳın itdüñ beni helāk / Dil pāre pāredür naẓar it sīne çāk çāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 1). [urup, -up]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre **urup** sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [urup, -up]*

ur-: *Havlamaz.*

Üstümüze it raḳībi **ürmez** / Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [ürmez, --mez]*

urgan: *Kalın ip II Sevgilinin saçının teli.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın **urġanını** / Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [urġanını, -ı, -n, -ı]*

Dil ṣaçuña aṣılup virse hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze **urġān** oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [urġān,]*

urıl-: *Vurulmaz.*

ʿIşḳ daʿvāsın idersin terk-i ser ḳıl iy göñül / Kim bu meydānda **urılmaz** ṭop a çevgān-ı heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [urılmaz, --maz]*

urul-: *Vurulmak (sikke bağlamında).*

Nakş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine / Ḫoş sikkedür **uruldı** bu dīnārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [uruldı, -dı]*

urulup-: *Vurulmak, dövülmek.*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / **Urulupdur** eşk-i germ ile dem-i serd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [urulupdur, -dur]*

ʿurve-i vuṣḳa: *Sağlam kulp, tutacak yer.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿ**Urve-i vuṣḳa** diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [ʿurve-i vuṣḳa,]*

ʿuryān: *Çıplak.*

Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿ**üryān** oynam aḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [ʿüryān,]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿ**üryān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [ʿüryān,]*

uş: *İşte.*

Ger öldürem dir iseñ **uş** boynum **uş** ḳılı cuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [uş,]*

Ger öldürem dir iseñ **uş** boynum **uş** ḳılı cuñ / Sen ḳaṣd-ı cān idince minnet degül mi cāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 4). [uş,]*

uş: *Akıllı kimse.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
ṣaçı zencīrine / İy
Muʿīdī ḳanḳı
Mecnūn'dur
diyen **uşlu** saña *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [uşlu, -lu]*

uş: *Akıllı kimse.*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
ṣaçı zencīrine / İy
Muʿīdī ḳanḳı
Mecnūn'dur
diyen **uşlu** saña *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [uşlu, -lu]*

uş: *Bir yerde toplanmak, birikmek, üşüşmek, toplanmak, yığılmak.*

Başuma
eṭfāl **üşüp** yaġdurduġı
seng-i cefā / Leşker-i
ġam defʿine ṭaşdan
ḥişārumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [üşüp, -üp]*

uş varı varı: *Göz göre göre.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile
bağlar uyḥumı / **Uş varı varı** siḥre daḥi el
ḳarar
zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [uş varı varı,]*

uşan: *Bıkmak, sıkılmak.*

Her
nesneden **uşandum** zīr
ā ki düşen ʿışḳa / Ne
lezzet alur dilden ne
cān ü cihāndan
ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [uşandum, -du, -m]*

uşan: *(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.*

Ḫaste-dil
ġamdan **uşanmışdur** t
ekellüf ḳılma kim / Bir
ġıdāyı güç olur yimek
ṭabīʿat
çekmeden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [uşanmışdur, -mış, -dur]*

uşan-: *Bıkmak, bezmek.*

Her
hevādan **uşanup** göñlü
m elin çekdi velī /
Hamdülillāh ki degül
ʿışḳ ḳalandan
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [uşanup, -up]*

uşanma-: *Sıkılmamak, yapmaya devam etmek, sürdürmek.*

İy Muʿīdī çün oḳur diñler
kimesne ḳalmadı /
Niçe
bir **uşanmaduñ** mı şiʿr
ü inşādan ne
ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [uşanmaduñ, -du, -ñ]*

uslan-: *Akıllanmak, aklı başına gelmek.*

Dil vaṣla ṭālib olalı bī-
ḥūdedür sözi / Bir
daḥi **uşlanursa** perī da
ʿvet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [uşlanursa, -ur, -sa]*
Göñlüm seni oḳur delü
olursa yiridür / Bir
daḥi **uşlanursa** perī da
ʿvet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [uşlanursa, -ur, -sa]*
Bu göñül
dīvānedür **uşlansa** olm
az dōstlar /
Kākülüñden ol
perī yüzüñde zencīr
eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [uşlansa, -sa]*

ʿuşşāk: *Aşıklar.*

ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın
bilin ög yārüñ / Her
sözde gerek nükte
bezm-i zürefādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [ʿuşşāḳa, -a]*
Raḥmı yoḳ **ʿuşşāḳa** dirdi
nā-tüvān göñlüm velī /
Didügince var imişsün
böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [ʿuşşāḳa, -a]*
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ
idüp **ʿuşşāḳı** yār /
Umulur bir ḥādiṣe bu
hefte dīvān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿuşşāk: *(□□□ (□□i. (Ar. ʿāşıḳ'ın çoğul şekli ʿuşşāḳ) Âşıklar.*

Māh-ı cemālüñe olalı
perdedār ḥaṭṭ
/ ʿ**Uşşāḳa** gün mi
gösterür iy gül-ʿiẕār
ḥaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿuşşāk: *Âşıklar, aşk sahipleri.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿuşşāḳ: *Âşık kelimesinin çoğulu. Âşıklar.*

Ḳorḳıdup ʿ**uşşāḳı** öldürsem gerek dirsin velī / Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿuşşāḳ: *Âşıklar. Sevenler.*

Sāḳiyā dünyā ġamın bir dem ferāmūş itmege / Mey ṣunup ʿ**uşşāḳı** mest ü bī-ḫaber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿuşşāḳ: *Seven, âşıklar.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ / Baḫş ider ʿ**uşşāḳa** her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿuşşāḳ: *(Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Âşıklar.*

Diñ raḳîbe tīġ ile ḳorḳutmasun ʿ**uşşāḳı** k im / ʿIşḳ yolından geçen ehl-i ḳadem serden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 6). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Hīç añmaduñ ḳulum diyü ʿ**uşşāḳı** dōstum / N'oldı ḳapuñda hizmete lāyıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [ʿuşşāḳı, -ı]*

ʿuşşāḳ: *(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye / Varmaya mı ʿ**uşşāḳ** ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [ʿuşşāḳ,]*

Sāḳiyā gülgün lebüñden bāde ṣun ʿ**uşşāḳa** kim / Rūze-i hecr oldı āḫir ʿīd-ı vuṣlatdur bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 6). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿuşşāḳ: *(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Aġladur ʿ**uşşāḳın** ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [ʿuşşāḳın, -ıñ]*

ʿuşşāḳ: *(Ar.) Âşıklar.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿ**uşşāḳa** bir ḫançer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [ʿuşşāḳa, -a]*

Gerçi perhīz eyle dir ʿ**uşşāḳa** dilberden ṭabīb / Lebüñ ol dil-ḫasteler ölürse perhīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [ʿuşşāḳa, -a]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım / ʿ**Uşşāḳa** diñ gelür yine serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [ʿuşşāḳa, -a]*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿ**uşşāḳa** taṣ vīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿ**uşşāḳı** bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Bilmezem cāżū gözüñle niçe efsūn eyledüñ / Kim ṣaçuñ meftūlına ʿ**uşşāḳı** meft ūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Cīm-i zülfüñ noḳtasın görmez iken ḫāl eyledüñ / ʿĀḳıbet ol noḳṭasız ʿ**uşşāḳı** bed-ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 1). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Maḥalleñ ṭolaşurlarsa ṣaḳın menʿ itme ʿ**uşşāḳı** / Ḥarīm-i şāha çākerler ḳarīb olmaz mı sulṭānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 3). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Muʿīdī kimse ışlāḥ itmedi āh / Raḳīb-i kelb ile ʿ**uşşāḳ** arasın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 5). [ʿuşşāḳ,]*

uşşak: *Aşıklar.*

Ġamze idüp
düşmene **uşşāḳı** mecrū
ḥ eyleme / Pādşāhum
ḳullaruñ öldürme tīġ-i
kīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 4). [uşşāḳı, -ı]*

uşta: *İşte.*

Geçmelü
olduñ **uşta** çenberden /
Heves-i zülf-i pür-
şikenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [uşta,]*
Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı
müheyyādur yine
/ **Uşta** cām-ı eşk ü
nuḳl-ı ġam firāvān
ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [uşta,]*
Çünki ol şūḫı ḳuçan ḥaşre
degin ölmez imiş
/ **Uşta** biñ cān aña bir
kez kuçayın tek
bilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 4). [uşta,]*

uşta: *İşte.*

Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
/ **Uşta** boynum ḳıldan
ince uşta şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [uşta,]*
Gerçi incinmekle geçdüm
ġamze-i ḫūn-rīzüñe /
Uşta boynum ḳıldan
ince **uşta** şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 6). [uşta,]*

utan: *Çekinmek, mahçup olmak.*

Gül yüzüñden **utanup** şol
resme pinhān oldı kim
/ ʿĀlem içinde
görinmez bāġ-ı
Rıḍvān'dan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [utanup, -up]*
Ġamze tīġin ṣavarum dime
idüp lāf ü güzāf / Ṣaḳın
iy dil **utanursın** ölicek
rūz-ı
maṣāff *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 1). [utanursın, -ur, -sın]*
Görüp cemālüñi şol vech
ile **utandı** perī / Ki
hergiz ādemī zāde
görünmege yüzi
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [utandı, -dı]*
Şimdi kim devrān-ı
hüsnüñdür şehā dād
eyle dād / İrte bir
gün **utanursın** itdügin
bī-
dāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 5). [utanursın, -ur, -sın]*
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña /
Yüzüñe n'ola
dimezse **utanur** yüz
yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [utanur, -ur]*

utan: *Çekinmek, utanmak.*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme
kim /
Diyemezler **utanma** v
ākiʿ
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [utanma, -ma]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.*

Firāḳ ḫastesine iy ṭabīb çāre
gerek / Keder cevābı
suʿāle **uyar** cevāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 4). [uyar, -ar]*
İy pīr-i ʿışḳ degme bir
oġlana **uymazam** /
Pürdür nasīḥatüñ
güheriyle
ḳulacıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 6). [uymazam, -maz, -am]*

uy: *Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it
raḳībe **uyup** / Yazuḳ
degül mi ki düşmen
güle seven
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [uyup, -up]*
Añmaz olduñ cevr ile
bīgāne gibi dōstum /
Düşmene **uyup** unutdu
ñ āşnālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 2). [uyup, -up]*

uy: *Kapılmak, bağlanmak.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-
nevā budur / Yoḳdur
günāhı kimsenüñ iden
baña
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [uydı, -dı]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmek, uymak.*

Dīn üzre baş
virürken **uyup** ḫaṭṭ-ı
sebzüñe / Ḥikmet
nedür ki yine olur ehl-i
nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [uyup, -up]*

uy: *Aldanma!, Kanma!.*

Çeşm-i yāre meyl idüp aldanma çoḳdur fitnesi / ʿĀḳil iseñ **uyma** ol bed-meste ġavġādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 2). [uyma, -ma]*

uy: *Uymak, tabi olmak, izinden gitmek, taklit etmek, uyum sağlamak.*

Gel iy vāʿiẓ **uy** ʿışḳa ġavġāyı ḳo / Ḳuru naʿradan n'oldı ḥālet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 5). [uy,]*

uy: *Ayak uydurmak.*

Yāde **uyup** āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [uyup, -up]*

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.*

Āli çoḳdur bādenüñ aldanma iy āvāre dil / Ol ḥarāmīye **uyarsañ** kār bān elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [uyarsañ, -arsañ]*

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek II benzemek.*

Gerçi ʿaḳlum bend idüp eydürdi gizli rāzuñı / ʿĀḳıbet göñlüme **uydum** anı dāstān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 6). [uydum, -dum]*

uy-: *Sözlerine riayet etmek, aldanmak, kanmak.*

Çün bizi ḳoyup **uyarduñ** ʿāḳıbet bī-gāneye / Āşnālıḳ itmeseñ iy nā-müselmān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 3). [uyarduñ, --ar, --du, --ñ]*

uy-: *Bir şey neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmek, gereğini yapmak, riayet etmek.*

Çünki ol hercāī ʿahdin bozdı **uyup** düşmene / Terkini urmaḳ revādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 3). [uyup, -up]*

uyan: *Uyanmak.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [uyanup, -up]*

uyan: *(Uykudan) uyanmak.*

Yüz fitne **uyanup** niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [uyanup, -up]*

uyar: *(ışık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.*

Şemʿ **uyarduḳca** şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [uyarduḳca, -duḳca]*
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ **uyarur** zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [uyarur, -u, -r]*

uyar: *Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.*

Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl **uyarur** / Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [uyarur, -ur]*

uyar: *Uyandırmak. II Ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.*

Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum / **Uyarmasa** ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [uyarmasa, -ma, -sa]*

uyar-: *Yakmak,Uyandırmak.*

Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña / Her ṭarafdan **uyarurlar** od a mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [uyarurlar,]*

uyar-: *Uyandırmak.*

Söyleşürken düşde ol māh ile **uyarduñ** beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [uyarduñ, -du, -ñ]*

Söyleşürken düşde ol māh ile **uyarduñ** beni / Odlara yansun Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [uyarduñ, -du, -ñ]*

uyḫu: *Uyku.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler / Sensüz uyḫu gözüme **uyḫudur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [uyḫudur,]*

İy Muʿīdī bülbülüñ gözden uçurdum **uyḫusın** / Bir gül içün dün gice şol deñlü efġān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 7). [uyḫusın, -s, -ı, -n]*

Ben ki sevdā-zede oldum ġam-ı gīsūlar ile / Gözüme **uyḫu** görinm ez ḳara ḳayġular ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 1). [uyḫu,]*

uyḫu: *Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar **uyḫumı** / Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [uyḫumı, -m, -ı]*

uyḫu: *Uyumak, uyku halini almak.*

Ṣanma hecrüñde ḫvāb idem giceler / Sensüz **uyḫu** gözüme uyḫudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [uyḫu,]*

uyḫu: *Uyku.*

İy Muʿīdī her gice gözden uçuran **uyḫuñı** / Ṣubḥa-dek bülbül gibi āh ü fiġānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 7). [uyḫuñı,]*

uyḫu gör-: *Gözü uyku görmemek, uyuyamamak.*

Uzun giceler ẕerre ḳadar görmezem uyḫu / Çeşmüm ṭolu ḳandur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 12). [uyḫu gör-, -mez, -em]*

uyḫu ḥarām oldı: *Uyumanın imkansız olması.*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [uyḫu ḥarām oldı, -dı]*

uyḫu uç-: *Uyku kaçması.*

Bu çemende ben Muʿīdī o şikeste bülbülem kim / Giceler gözüñden uyḫu uçrılan fiġān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 7). [uyḫu uç-,]*

uyı-: *Uyumuyorum.*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [uyımazam, -maz, -am]*

uyku: *Uyku.*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi **uyḳudadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [uyḳudadur, -da, -dur]*

uymaz: *Uymamak.*

Dil ʿaḳla hergiz **uymaz** ü ʿaḳl aña şey dimez / Söz diñlemez mi her birisi bir aġa geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [uymaz,]*

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

Belürdi çün ḫaṭuñ süzme gözüñi / **Uyumaḳ** ey degül aḫşāma ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 380, Beyit 3). [uyumaḳ,]*

uyu: *Uyku halinde olmak.*

Öpdi dirsen gice **uyurken** Muʿīdī leblerüm / Bāri gel bir

būse iḥsān eyle bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 7). [uyurken, -r, -ken]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

Öpmedüm ağzın **uyurken** ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [uyurken, -r, -ken]*

uyu-: *Uyumak, uyku halini almak.*

Ben ki dil- ḫasteyem ol ġamze-i fettān içün / **Uyumazam** giceler zülf-i perīşānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 1). [uyumazam, -maz, -am]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak.*

Yāri **uyurken** bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāṣıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [uyurken, -r, -ken]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak veya uyku hâlini almak.*

Nālişümden bir **uyur** kimesne bulunmaz iken / Bilmezem dīde-i baḫtum niye bīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [uyur, -r]*

uyuma: *Uyku durumunda olmamak II boş durmamak, birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak.*

Ḫvāb-ı nāz idüp işitmez nālem ol meh gerçi kim / **Uyumaz** gökde melekler bu fiġānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 2). [uyumaz, -z]*

uyumaz: *Uyumaz.*

Gicelerdür kirpigüñ hecrinde bir dem **uyumaz** / Ṭurmadan ṣancır ṣanasın ṭolu peykāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 8). [uyumaz,]*

uyut-: *Uyumasına izin vermemek.*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki **uyutmadı** yine ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [uyutmadı, -ma, -dı]*

uyutma: *Uyutmamak.*

Düşde yüzüñ görüp saña dil virmesün diyü / **Uyutmaz** oldı kimseyi āh ü fiġānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [uyutmaz, -z]*

Gül yüzüñ hecrüñde her ṣeb zār olup bülbül gibi / Kimseyi bir laḥẓa **uyutmaz** fiġānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 4). [uyutmaz, -z]*

Gerçi kim ḫalḳı **uyutmaz** nāle vü zārum benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [uyutmaz, -z]*

uyutmaz: *Uyutmamak.*

ʿīş ü nūş ehlin **uyutmaz** ṣubḥ olınca her gice / Gāh bülbül naġmesi gāhī Muʿīdī nālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 5). [uyutmaz,]*

uza-: *Uzamak.*

Gīsū-yı dil-āvīzüñ kim **uzadı** boyuñca / Baş ḳomış ayaġuñda bir bī-ser ü pādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 5). [uzadı, -dı]*

uzad: *Uzatmak.*

Zülfüñ **uzadup** ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [uzadup, -up]*

uzak: *Uzak.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki **uzāḳ** yola gider / Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 427, Beyit 7). [uzāḳ,]

uzaḳ: *Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.*

Ḫayāl-i ġamzeñ içün dil sevād-ı zülfüñe düşdi / **Uzaḳ** menzilden oḳ alup gelür peyk-i revāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 3). [uzaḳ,]*

uzat-: *Uzamasını sağlamak, bir şeyin boy olarak uzunluğunu artırmak.*

Ṭalar Muʿīdī ḳoluñı gördükce it raḳīb / Gīsūlaruñ tek anuñ ipini **uzatdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 7). [uzatdılar, -dı, -lar]*

uzat: *(bir tavrı) sürdürmek.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına **uzadup** ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [uzadup, -up]*
Uzadup ẓulm elini ṭurre-i ṭarrāruñ ile / Ḫāke ṣalduñ niçesin ġamze-i ḫūn-ḫvāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 1). [uzadup, -up]*

uzun: *Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.*

Oruc ayından **uzundur** gerçi hicrān gicesi / Çün olur pāyān bir gün ʿīd-i vuṣlat ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 3). [uzundur, -dur]*

uzun: *Uzun.*

Nāfeveş ḫūn oldı baġrum bu **uzun** sevdāda kim / Başa çıḳmadum daḥi ol kākül-i pür-çīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 3). [uzun,]*

uzun: *Çok süren, çok zaman alan.*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup **uzun** sevdālara / Gül yüzüñ ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [uzun,]*

uzun: *Uzun süre, uzun olarak, uzunca.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / Yol **uzun** gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [uzun,]*

uzun: *Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.*

Ḫaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı ṣīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḫālüm çoḳ **uzundur** ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [uzundur, -dur]*

uzun: *Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.*

Ol Muʿīdīyem ki Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir **uzun** dāstānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [uzun,]*

uzun sevdā: *Kara sevda.*

Ḳara baḫtumdur uzun sevdālara ṣalan beni / Bu perīṣānlıḳ baña ol caʿd-ı kākülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 3). [uzun sevdā, -lar, -a]*

uzun uzak bir sefer-: *Uzun ve uzak bir sefer (yolculuk).*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [uzun uzaḳ bir sefer-, -üm]*

uzun yaş: *Uzun süre yaşama.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ḥüsn ile / Cāna sevdā-yı ser-i zülfüñ **uzun yaş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [uzun yaş,]*

ü]:

1. **ü]:**

Gazel 404
Mısra: **13**
Ve.

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile

Yazdı bir rengīn-ġazel
evrāḳ-ı rengīn üstine

üftāde:

1. **üftāde:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Âşık, düşkün, meftun.
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu
vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü
olmış ġarīb üftāde
çenberden

ümīd:

1. **ümīdi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

2. **ümīdi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
İy Muʿīdīnüñ ümīdi aġzuñ
aç kim eyleyem
Lafẓ-ı gevher-bāruña
naẓm-ı dür-efşānum
fedā

3. **ümīdüm:**-*ü, -m*
Gazel 343
Mısra: **12**
1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.
N'ola bī-ḥadd ise derdüm
baña dermān itmeñ
Ki ümīdüm kesilüpdür
dil-i bīmārümden

4. **ümīdüm:**-*üm*
Gazel 357
Mısra: **1**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur
ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi
bir būya ben gülẕārdan

5. **ümīdi:**-*i*
Gazel 414
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
māniʿ hezārān olmasa

ümīd-i būse:

1. **ümīd-i būse:**-*i*
Tahmis 3
Mısra: **16**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliyi) öpme ümidi.
Ben ayaġuñ tozına cānum
niṯār itsem gerek
Cān ümīd-i būse eyler
āḫir ol şeydāyı gör

ümmīdvār olam:

1. **ümmīdvār olam:**-*am*
Gazel 31
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitli olmak, medet ummak.
Niçe bir ümmīdvār olam
şarāb-ı laʿlüñe
İy ḥabīb-i cān buyur
luṭf eyle bir şāfī cevāb

ürk:

1. **ürker:**-*er*
Gazel 326
Mısra: **2**
Korkmak, çekinmek.
Ṭañ degül ḫavf eylesem ol
ġamze-i bī-dāddan
Kim göricek cānum
ürker nitekim
cellāddan

üslūb-ı dīvān:

1. **üslūb-ı dīvān:**
Gazel 132
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dīvanının üslubu, söyleyişi.
Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-
ı eşʿār ile kim
Şimdiki şāʿirlere
üslūb-ı dīvān ögredür

üslūb-ı dīvānı:

1. **üslūb-ı dīvānı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dīvanının üslubu, söyleyişi.
Fażlına söz yoḳ
müsellemdür
Muʿīdī naẓm ile
Çünki tekmīl eylemiş
üslūb-ı dīvānı dürüst

üst:

1. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 34
Mısra: **5**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde
neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i
Ka'be'de zünnār ü
ṣalīb

2. **üstüme:**-*üm, -e*
Gazel 36
Mısra: **10**
Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.
Çünkim öldürdüñ beni şol
uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme
billāh tīġ-i kīn ṣalup

3. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 45
Mısra: **11**
Üstüne üstlük anlamında bir zarftır.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükce döner üstine
ʿĀḳil isen eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḫs

4. **üstüme:**-*üm, -e*
Gazel 47
Mısra: **5**
Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh
sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem
ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs

5. **üstine:**-*i, -(n)e*
Gazel 48
Mısra: **9**
Bir şeyin yukarı tarafı.
Ehle baḳmaz nā-maḥall
gördükçe döner üstine
ʿĀḳil iseñ eyleme bu
çerḫ-i devrān ile baḥs

6. **üstüme:**-*üme*
Gazel 63
Mısra: **6**
Üzeri (-ne doğru).
Ger murāduñ cān ise gel
saña teslīm ideyin
Çekmesün şehlālaruñ
üstüme ḫançerler
meded

7. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 85
Mısra: **4**
Beden, vücut. II Âşığın gönlü.
Zühdümüñ şehrin yıḳup
yapar maḥabbet
ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim
üstüme devrān
yaġdurur

8. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 96
Mısra: **12**
Üstünde, üzerinde.
Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser

9. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 97
Mısra: **7**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Her dem n’idersüñ üstüme
tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar yiter

10. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 103
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n’ola kim il
Her bir yañadan
üstüme ṭaʿn oḳın
atdılar

11. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 109
Mısra: **7**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Şeh-süvārum üstüme ṭūfān-ı
āfet ṣaldı kim
Berḳ-i ḫāṭif gibi elde
tīġ-i ʿuryān oynadur

12. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 112
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ
ġamıyle āh kim
Kimsenem yoḳdur
ölicek üstüme Ḳur’ān
oḳur

13. **üstümüze:**-*ümüz, -e*
Gazel 162
Mısra: **1**
Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.
Üstümüze it raḳībi ürmez
Bir siḥr oḳıdum ki gözi
görmez

14. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 182
Mısra: **13**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh
üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş

15. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 221
Mısra: **1**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

16. **üstüne:**-*ü(n), -e*
Gazel 231
Mısra: **10**
Bir şeyin üste bakan kısmı.
Ḳāmetüñ şimşādını āhum
yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ

17. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 236
Mısra: **4**
Bir şeyin üzeri, üstü.
Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür
Sīne-i mecrūḥumuñ
üstinde her tīrüñ senüñ

18. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 248
Mısra: **3**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Ne hümāsın kim daḫi
üstüme sāye ṣalmadın
Ḳurtarup ʿālem
ġamından fāriġü’l-bāl
eyledüñ

19. **üstüme:**-*üme*
Gazel 250
Mısra: **12**
Bedenin üzeri, vücut, beden.
Ġamzelerle göñlümi dutduñ
ḫam-ı zülfüñde āh
Bir iki kāfirle üstüme
şebīḫūn eyledüñ

20. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 251
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir
ḳaddümi dāl eyledüñ

21. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 259
Mısra: **8**
Bir şeyin dış yüzü, yüzey.
Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül

22. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 268
Mısra: **9**
Bir şeyin dış yüzü, yüzey.
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül

Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül

23. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 276
Mısra: **11**
(Âşığın) bedeni, vücudu.
Şanma kim oldı ḥavāle üstüme tīġ-i ecel
Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol

24. **üstünde:**-*i, -n, -de*
Gazel 284
Mısra: **4**
Bir şeyin üzeri, üstü.
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile
Başum üstünde ḳurulmış sāyebānumdur benüm

25. **üstünde:**-*i, -n, -de*
Gazel 285
Mısra: **3**
Bir şeyin üzeri, üstü.
Leblerüñ üstünde ġamzeñ nāẕır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

26. **üstüme:**-*üm, -e*
Gazel 285
Mısra: **11**
"-e doğru", üzeri, karşı.
Gün ṣayarsañ üstüme iy māh fürḳat gicesin
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum var benüm

27. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 346
Mısra: **3**
"-e doğru", üzeri, karşı.
Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

28. **üstünde:**-*i, -n, -de*
Gazel 355
Mısra: **8**
Bir şeyin dış yüzü, yüzey.
Cān ḫalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ
Leblerüñ üstünde şol ḫāl-i muʿanber var iken

29. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 400
Mısra: **1**
Üzerine.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan üstine

30. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 400
Mısra: **4**
Üzerine.
Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān üstine

31. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 400
Mısra: **14**
Üzerine.
Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür
Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan üstine

32. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **14**
Üzerine.
İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim
Ḳorḳaram od düşe nā-geh perr-i Cibrīl üstine

33. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **12**
Üzerine.
Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

34. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **12**
Üzerine.
Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

35. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **10**
Üzerine.
Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm
Cāmiʿ-i ḫüsnüñde serpūş aṣdı ḳandīl üstine

36. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **6**
Üzerine.
Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ
Şāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il üstine

37. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **2**
Üzerine.
Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

38. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **1**
Üzerine.
Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine

39. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 401
Mısra: **8**
Üzerine.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

40. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **8**
Üzerine.
Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam
Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum üstine

41. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **18**
Üzerine.
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine

42. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **16**
Üzerine.

Kākül degül bu sünbül-i
ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine

43. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **14**
Üzerine.
Zīnet yiter başumda ölicek
şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi
destārum üstine

44. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **12**
Üzerine.
Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü
taşnīf ile yazup
Bir tāze nakş
baġladum eşʿārüm
üstine

45. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **10**
Üzerine.
Var iy ṭabīb ḳo beni kim
düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum üstine

46. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **6**
Üzerine.
Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ
gözlemek senüñ
Minnet degül mi dīde-i
ḫūn-bārum üstine

47. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **4**
Üzerine.
Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i
naḫsum güneş gibi
Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i
siyehkārum üstine

48. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **2**
Üzerine.
Nakş itdi kebkebüñ yine
ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu
dīnārum üstine

49. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **1**
Üzerine.
Nakş itdi kebkebüñ yine
ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu
dīnārum üstine

50. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **14**
Üzerine.
Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim
lebüñ zaḥmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı
ġuṣṣa-perverd üstine

51. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **12**
Üzerine.
Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam
mı kim bünyād-ı ʿışḳ
Urulupdur eşk-i germ
ile dem-i serd üstine

52. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **8**
Üzerine.
Şol kemān-ebrūlar ile dir
gören ruḫsāruñı
Ṭoġdı iki māh-ı nev
mihr-i cihān-gird
üstine

53. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **4**
Üzerine.
Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün
işitmişdür ḫıred
Baḫş idüp n'eyler
bizümle cevher-i ferd
üstine

54. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **2**
Üzerine.
Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-
i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül
zeyn ider verd üstine

55. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **1**
Üzerine.
Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-
i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül
zeyn ider verd üstine

56. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **6**
Üzerine.
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i
pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü
çihre-i zerd üstine

57. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **14**
Üzerine.
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü]
ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm
ile
Yazdı bir rengīn-ġazel
evrāḳ-ı rengīn üstine

58. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **12**
Üzerine.
Menzil-i Şīrīn'de sanmañ
cūy-ı Şīr oldı revān
Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş
[Ferhād-ı miskīn]
üstine

59. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **10**
Üzerine.
Kirpigüme aşmazam kühl-i
Şıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti
çeşm-i cihān-bīn üstine

60. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **8**
Üzerine.
Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden
çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle
biten lāleler sīn üstine

61. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **6**
Üzerine.
Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ
bir köhne-bālīn üstine

62. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **4**
Üzerine.
ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa
ḫalḳa sünbülüñ

Dāl-i devletdür
yazılmış ṣafḥa-i dīn
üstine

63. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **2**
Üzerine.
Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine

64. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **1**
Üzerine.
Dem-be-dem āfet ṣalar
ġamzeñ dil ü dīn üstine
Ben gedāya ʿāḳıbet
ḳıyduñ begüm kīn
üstine

65. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **1**
Üzerine.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine

66. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **2**
Üzerine.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine

67. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **4**
Üzerine.
Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine

68. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **6**
Üzerine.
Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer
ṣu ḳabaġı üstine

69. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **8**
Üzerine.
Ḳadd-i ḫoş-reftāruña
baġlandı göñlüm
gūyiyā
Āşiyān idindi bülbül
gül budaġı üstine

70. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **10**
Üzerine.
Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup
şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn
ḥarāmīler yataġı üstine

71. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **14**
Üzerine.
Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş
idelden bir ḳadeḥ
Ṭāḳati ḳalmadı kim
ṭura ayaġı üstine

72. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **16**
Üzerine.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat
bunca zīb ü ferr ile
Muḫtaṣar bir
gölgelikdür şāh otaġı
üstine

73. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 405
Mısra: **18**
Üzerine.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān
Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın
urmışdur yasaġı üstine

74. **üstüme:**-*üme*
Gazel 433
Mısra: **10**
Bedenin üzeri, vücut, beden.
Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-
mihrbān ile
Bir gün döneydi
üstüme gerdūn
didükleri

75. **üstünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 440
Mısra: **5**
Üzerinde.
Āferīn ol erġavānī cāmeye
üstünde kim
Oldı renginden ḫacil
yüz būstānuñ lālesi

üstād:

1. **üstād:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Üstat, öğretici.
Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı dünyā içre
kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḫüzn ü ḳayġudan yaña

2. **üstāde:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **14**
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse.
Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ var ise ḫall
eylesün üstāde getür

3. **üstād-ı:**--*ı*
Gazel 201
Mısra: **6**
Usta.
Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande
ile
Yoġı var eyleyen
üstād-ı ṣāniʿ

4. **üstādlaruñ:**-*lar, -un*
Gazel 220
Mısra: **12**
Öğretici, üstat, hoca.
Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı
belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol
nā-bekāre yir yoḳ

5. **üstāddan:**-*dan*
Gazel 326
Mısra: **14**
Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.
Gel Muʿīdīden gör iy
Mecnūn maḥabbet
fenlerin
Ṣanʿat ögren başda
ʿaḳluñ var ise üstāddan

üstād-ı dehr:

1. **üstād-ı dehr:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın Üstadı.
Ferhād egerçi ʿışḳ ile üstād-ı dehr idi
Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ

üstinde:

1. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **1**
Üzerinde, üstünde.
Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

2. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **2**
Üzerinde, üstünde.
Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā üstindedür
Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā üstindedür

3. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **4**
Üzerinde, üstünde.
Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā üstindedür

4. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **6**
Üzerinde, üstünde.
Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst
Kim nigehbān olup iki ejdehā üstindedür

5. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **8**
Üzerinde, üstünde.
Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

6. **üstindedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **10**
Üzerinde, üstünde.
Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel
Derdmendi gör ki biñ dürlü belā üstindedür

7. **üstinde:**
Gazel 411
Mısra: **3**
Üzerinde.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye

8. **üstinde:**
Gazel 418
Mısra: **8**
Üzerinde.
Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

üstine:

1. **üstine:**
Gazel 273
Mısra: **14**
"-de/-da".
Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

2. **üstine:**
Gazel 361
Mısra: **5**
1) Üzerine 2) için, sebebiyle.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

3. **üstine:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Üzerine.
Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ] üstine ḳızıl ḳanlar ile

4. **üstine:**
Gazel 400
Mısra: **2**
Üstü, üzeri.
Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān üstine
Kim düşer dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan üstine

5. **üstine:**
Gazel 400
Mısra: **8**
Üstü, üzeri.
Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim
Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫırāmān üstine

6. **üstine:**
Gazel 400
Mısra: **10**
Üzerine.
Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

7. **üstine:**
Gazel 400
Mısra: **12**
Üzerine.
Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine

8. **üstine:**
Gazel 401
Mısra: **4**
Üzerine.
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

9. **üstine:**
Gazel 403
Mısra: **10**
Üstü, üzeri.
Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb
Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd üstine

10. **üstine:**
Gazel 405
Mısra: **12**
Üstü, üzeri.

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur
cānuma çerḫ-ı felek
Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ dāġı üstine

üstine gel-:

1. **üstine gel-:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Üstüne gelmek, üzerine doğru hareket etmek II hücum etmek, saldırmak.
Leşker-i ġam üstine gelse
Muʿīdī ṭañ degül
Ol daḫi sen bī-vefāya
mübtelālardan geçer

üstüvār:

1. **üstüvār:**
Gazel 225
Mısra: **14**
Sağlam, dayanıklı, kuvvetli.
Ḳo yıḳılsun cān u dil
maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī üstüvār itsem
gerek

üzre:

1. **üzre:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Üzerine, üzerinde.
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

2. **üzre:**
Gazel 45
Mısra: **4**
... ile ilgili, üzerine.
Ögredüp laʿlüñ rumūzın
cāna eylerseñ şifā
İdeyin ḥikmetde
Ḳānūn üzre Loḳmān ile baḥs

3. **üzre:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Üstünde, üzerinde.
İy Muʿīdī göz yaşın
müjgānum üzre dir gören
Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ

4. **üzre:**
Gazel 60
Mısra: **5**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.
Ebr-i zülfüñ sāyesin
ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar
taḳvīme erbāb-ı raṣad

5. **üzre:**
Gazel 88
Mısra: **6**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.
Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

6. **üzre:**
Gazel 127
Mısra: **6**
"Üstüne, üzerine" anlamında kullanılan kelime.
Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

7. **üzre:**
Gazel 171
Mısra: **4**
"Üstüne, üzerine, doğrultusunda" anlamlarına gelen kelimedir.
Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn
Taḥrīr olındı berg-i gül üzre kitāb-ı nāz

8. **üzre:**
Gazel 188
Mısra: **1**
"-de/da"; üstünde, üzerinde.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

9. **üzre:**
Gazel 189
Mısra: **1**
"Üzerine, doğrultusunda" anlamımı katan kelimedir.
Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

10. **üzre:**
Gazel 189
Mısra: **7**
"-de/-da.".
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

11. **üzre:**
Gazel 197
Mısra: **5**
"-de/da"; üstünde, üzerinde.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

12. **üzre:**
Gazel 209
Mısra: **8**
"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf

13. **üzre:**
Gazel 209
Mısra: **13**
"Üstüne, üzerine, doğrultusunda" anlamlarına gelen kelimedir.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

14. **üzre:**
Gazel 216
Mısra: **5**
"-de/da"; üstünde, üzerinde.
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

15. **üzre:**
Gazel 238
Mısra: **5**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

16. **üzre:**
Gazel 242
Mısra: **9**
"-de/-da.".
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

17. **üzre:**
Gazel 296
Mısra: **7**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.
Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam

18. **üzre:**
Gazel 304
Mısra: **12**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.
Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam
Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum üzre perçemüm

19. **üzre:**
Gazel 315
Mısra: **4**
"-de/da"; üstünde, üzerinde.
Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün
Āşiyānı bülbülüñ serv üzre bünyād olmadın

20. **üzre:**
Gazel 328
Mısra: **11**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.
Cismüm üzre penbe-i dāġ
Oldı mürde-cāna kefen

21. **üzre:**
Gazel 341
Mısra: **5**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳa

ü]: *Ve.*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ **ü]** ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [ü],]*

üftāde: *Âşık, düşkün, meftun.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb **üftāde** çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [üftāde,]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

İy Muʿīdīnüñ **ümīdi** aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [ümīdi, -i]*
İy Muʿīdīnüñ **ümīdi** aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [ümīdi, -i]*
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl **ümīdi** var idi / Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ümīdi, -i]*

ümīd: *1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ / Ki **ümīdüm** kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [ümīdüm, -ü, -m]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur **ümīdüm** yār dan / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [ümīdüm, -üm]*

ümīd-i būse: *(Sevgiliyi) öpme ümidi.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek / Cān **ümīd-i būse** eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [ümīd-i būse, -i]*

ümmīdvār olam: *Ümitli olmak, medet ummak.*

Niçe bir **ümmīdvār olam** şarāb-ı laʿlüñe / İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [ümmīdvār olam, -am]*

ürk: *Korkmak, çekinmek.*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek cānum **ürker** nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [ürker, -er]*

üslūb-ı dīvān: *Divanının üslubu, söyleyişi.*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim / Şimdiki şāʿirlere **üslūb-ı dīvān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [üslūb-ı dīvān,]*

üslūb-ı dīvānı: *Divanının üslubu, söyleyişi.*

Faẕlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile / Çünki tekmīl eylemiş **üslūb-ı dīvānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [üslūb-ı dīvānı, -ı]*

üst: *Üzerine.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān **üstine** / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege / Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil **üstine** / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil **üstine** / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Ṣāh-ı ẓālim gibi ṣalġınlar ṣalar il **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim / Ḳorḳaram od düşe nāgeh perr-i Cibrīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / **Üstine** ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm / Cāmiʿ-i ḫüsnüñde ser-pūş aṣdı ḳandīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün daḫi destārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [üstine, -i, -n, -e]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı gölgesin ol yārüm **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [üstine, -i, -n, -e]*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum **üstine** / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum **üstine** / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi / Ṣalsañ neẓāre ḫāl-i siyehkārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ / Minnet degül mi dīde-i ḫūn-bārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam / Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür nārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum **üstine** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü taşnīf ile yazup / Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm **üstine** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred / Baḫş idüp n'eyler bizümle cevher-i ferd **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird **üstine** / Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird **üstine** / Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-gird **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ ile dem-i serd **üstine** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḥmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd **üstine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı miskīn] **üstine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Medḫ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn **üstine** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī / Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn **üstine** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn **üstine** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn **üstine** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḫalḳa sünbülüñ / Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i dīn **üstine** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn **üstine** / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn **üstine** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü dīn **üstine** / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm kīn **üstine** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı **üstine** / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı **üstine** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı **üstine** / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı **üstine** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı **üstine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ / Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı **üstine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña bağlandı göñlüm gūyiyā / Āşiyān idindi bülbül gül budaġı **üstine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı miskīn ḫarāmīler yataġı **üstine** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura ayaġı **üstine** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile /

Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel / Maʿdelet bünyādın urmışdur yasaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üstünde, üzerinde.*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim / Göñlegüm **üstinde** ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Üzerinde.*

Āferīn ol erġavānī cāmeye **üstünde** kim / Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [üstünde, -ü, -n, -de]*

üst: *Bedenin üzeri, vücut, beden.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki kāfirle **üstüme** şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [üstüme, -üme]*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi **üstüme** gerdūn didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [üstüme, -üme]*

üst: *Bir şeyin dış yüzü, yüzey.*

Görinen **üstinde** yir yir ḳaṭre-i şebnem degül / Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Üzeri (-ne doğru).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün şehlālaruñ **üstüme** ḫan çerler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [üstüme, -üme]*

üst: *Bir şeyin yukarı tarafı.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe döner **üstine** / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [üstine, -i, -(n)e]*

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa **üstüme** / Żerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [üstüme, -üm, -e]*

Üstümüze it rakībi ürmez / Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [üstümüze, -ümüz, -e]*

üst: *Bir şeyin üste bakan kısmı.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / **Üstüne** bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [üstüne, -ü(n), -e]*

üst: *Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin **üstinde** neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / Yā n'idersin **üstüme** billāh tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [üstüme, -üm, -e]*

üst: *Üstüne üstlük anlamında bir zarftır.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce döner **üstine** / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Beden, vücut. II Âşığın gönlü.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı

kim **üstüme** devrān
yaġdurur *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*

üst: *"-e doğru", üzeri, karşı.*

Gün ṣayarsañ **üstüme** iy
māh fürḳat gicesin /
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i
cāvidānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 6). [üstüme, -üm, -e]*
Gün yüzüñ **üstine** ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim /
Ṭāliʿüm şūrīde vü
rūzum şeb-i tār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [üstine, -i, -(n), -e]*

üst: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Her dem
n'idersüñ **üstüme** tīġ-i
cefā ṣalup / Öldürmeg
ise ger ġareżüñ bir
naẓar
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [üstüme, -(ü)m, -e]*
İki bükülse yā gibi ḳaddüm
n'ola kim il / Her bir
yañadan **üstüme** ṭaʿn
oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Şeh-süvārum **üstüme** ṭūfān-
ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i
ḫāṭıf gibi elde tīġ-i
ʿuryān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ
ġamıyle āh kim /
Kimsenem yoḳdur
ölicek **üstüme** Ḳur'ān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol
māh **üstüme** / Başuma
gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Oḳ sepdi
ġamzeñ **üstüme** hergiz
īmānı yoḳ / Raḥm eyle
ḫaste cāna bir ṣıḥḥat
nişānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Ne hümāsın kim
daḥi **üstüme** sāye
ṣalmadın / Ḳurtarup
ʿālem ġamından
fāriġü'l-bāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Üstüme ol deñlü yükletdüñ
ġam-ı hicrānı kim /
Bār-ı derd altında āḫir
ḳaddümi dāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Ṣanma kim oldı
ḥavāle **üstüme** tīġ-i
ecel / Ḥamle-i hicrānı
menʿ içün
ḳafadārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [üstüme, -(ü)m, -e]*

üst: *Bir şeyin üzeri, üstü.*

Ġonçe açılmış ucında bir
nihāl-i tāzedür / Sīne-i
mecrūḥumuñ **üstinde**
her tīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*
Şāh-ı ʿışḳam ben gedā kim
dūd-ı pīç-ā-pīç ile /
Başum **üstinde** ḳurulm
ış sāyebānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*
Leblerüñ **üstinde** ġamzeñ
nāẓır iken tīġ ile /
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Bir şeyin dış yüzü, yüzey.*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ /
Görinen **üstinde** yir yir
ḳaṭre-i şebnem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [üstinde, -i, -n, -de]*
Cān ḫalāṣ olur mı bir dem
dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ /
Leblerüñ **üstinde** şol
ḫāl-i muʿanber var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [üstinde, -i, -n, -de]*

üstād: *Usta.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande
ile / Yoġı var
eyleyen **üstād-**
ı şāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [üstād-ı, --ı]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı
belā bizümdür
/ **Üstādlaruñ** yanında
ol nā-bekāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [üstādlaruñ, -lar, -un]*

üstād: *Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳın ögren /

Müşkilüñ var ise ḥall eylesün **üstāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [üstāde, -e]*

üstād: *Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise **üstāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [üstāddan, -dan]*

üstād: *Üstat, öğretici.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın **üstād** açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [üstād,]*

üstād-ı dehr: *Dünyanın Üstadı.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile **üstād-ı dehr** idi / Baḥs idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [üstād-ı dehr,]*

üstinde: *Üzerinde.*

Ruḫlaruñ **üstinde** ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [üstinde,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum **üstinde** yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [üstinde,]*

üstinde: *Üzerinde, üstünde.*

Câme-i sincābī kim ol mehliḳā **üstindedür** / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [üstindedür, -dür]*

Câme-i sincābī kim ol mehliḳā **üstindedür** / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [üstindedür, -dür]*

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-fezā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [üstindedür, -dür]*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [üstindedür, -dür]*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [üstindedür, -dür]*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü belā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [üstindedür, -dür]*

üstine: *Üzerine.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] **üstine** ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [üstine,]*

Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [üstine,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [üstine,]*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [üstine,]*

üstine: *Üstü, üzeri.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān **üstine** / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur ḳan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [üstine,]*

Dilberümden şīve-i reftār uġurlar gerçi kim / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i ḫurāmān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [üstine,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye derd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [üstine,]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḫasret ʿışḳ dāġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [üstine,]*

üstine: *1) Üzerine 2) için,*

sebebiyle.

Şol ḥarāmī gözlünüñ **üstin e** cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [üstine,]*

üstine: *"-de/-da".*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-ḥāl **üstine** gül-berg-i ḫandān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [üstine,]*

üstine gel-: *Üstüne gelmek, üzerine doğru hareket etmek II hücum etmek, saldırmak.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [üstine gel-,]*

üstüvār: *Sağlam, dayanıklı, kuvvetli.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña / ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī **üstüvār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [üstüvār,]*

üzre: *Üzere.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ **üzre** perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [üzre,]*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına / Ne ṭururs̱ın iy yaşum yüz **üzre** ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *Üzerine.*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ **üzre** halḳa ḥalḳa sünbülüñ / Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i dīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *Üzere,üzerine.*

Āh-ı ʿuṣṣāḳ **üzre** bünyād urdı ʿışkuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [üzre,]*

Ḥaddüñ **üzre** dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Ṣām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [üzre,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı **üzre** perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [üzre,]*

üzre: *Üst, üstünde, üzerinde.*

Ṣalduḳca sāye ḥaddüñe gīsū girih girih / Bīster gül **üzre** sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [üzre,]*

üzre: *Üzerine, üzerinde.*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur belā **üzre** belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *... ile ilgili, üzerine.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn **üzre** Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *Üstünde, üzerinde.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum **üzre** dir gören / Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [üzre,]*

üzre: *"Üzerinde" anlamı veren kelime.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ **üzre** dir gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [üzre,]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer **üzre** yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da.".*

Serv-i nāzum āl idüp āl **üzre** yaḳdı ḥalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [üzre,]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil **üzre** berg-i gül gibi

/ At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [üzre,]*

üzre: *"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān **üzre** şancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *"Üzerine, doğrultusunda" anlamını katan kelimedir.*

Kirpigüm **üzre** gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [üzre,]*

üzre: *"Üstüne, üzerine" anlamında kullanılan kelime.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ **üzre** ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [üzre,]*

üzre: *"Üstüne, üzerine, doğrultusunda" anlamlarına gelen kelimedir.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül **üzre** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [üzre,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn **üzre** kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [üzre,]*

üzre: *"-de/da"; üstünde, üzerinde.*

Dürr-i sīr-āb **üzre** kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [üzre,]*

Çoḳ laʿl ḫātem **üzre** güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [üzre,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ **üzre** perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [üzre,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv **üzre** bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da"; üstünde, üzerinde.*

Tāze açılmış gül **üzre** sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [üzre,]*

Cismüm **üzre** penbe-i dāġ / Oldı mürde-cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da"; üstünde, üzerinde.*

Ḫaṭ çekdi şanma bu ruḫ-ı zerd **üzre** gözyaşı / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [üzre,]*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum **üzre** perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [üzre,]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm **üzre** vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [üzre,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḫüsnüñ **üzre** yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [üzre,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / Her ḳadeḥ mey başum **üzre** tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [üzre,]*

[üzre: *Üzerine.*

Dūd-ı āh **[üzre** urur ʿışḳuña bünyād o perī] / Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [[üzre,]*

ü]: *Ve.*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ **ü]** ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [ü],]*

üftāde: *Âşık, düşkün, meftun.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb **üftāde** çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [üftāde,]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

İy Muʿīdīnüñ **ümīdi** aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [ümīdi, -i]*

İy Muʿīdīnüñ **ümīdi** aġzuñ aç kim eyleyem / Lafẓ-ı gevher-bāruña naẓm-ı dür-efşānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [ümīdi, -i]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl **ümīdi** var idi / Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [ümīdi, -i]*

ümīd: *1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.*

N'ola bī-ḥadd ise derdüm baña dermān itmeñ / Ki **ümīdüm** kesilüpdür dil-i bīmārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 6). [ümīdüm, -ü, -m]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur **ümīdüm** yārdan / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [ümīdüm, -üm]*

ümīd-i būse: *(Sevgiliyi) öpme ümidi.*

Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek / Cān **ümīd-i būse** eyler āḫir ol şeydāyı gör *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8). [ümīd-i būse, -i]*

ümmīdvār olam: *Ümitli olmak, medet ummak.*

Niçe bir **ümmīdvār olam** şarāb-ı laʿlüñe / İy ḥabīb-i cān buyur luṭf eyle bir şāfī cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [ümmīdvār olam, -am]*

ürk: *Korkmak, çekinmek.*

Ṭañ degül ḫavf eylesem ol ġamze-i bī-dāddan / Kim göricek cānum **ürker** nitekim cellāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 1). [ürker, -er]*

üslūb-ı dīvān: *Divanının üslubu, söyleyişi.*

Māhir olmışdur Muʿīdī sūz-ı eşʿār ile kim / Şimdiki şāʿirlere **üslūb-ı dīvān** ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [üslūb-ı dīvān,]*

üslūb-ı dīvānı: *Divanının üslubu, söyleyişi.*

Fażlına söz yoḳ müsellemdür Muʿīdī naẓm ile / Çünki tekmīl eylemiş **üslūb-ı dīvānı** dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 7). [üslūb-ı dīvānı, -ı]*

üst: *Üzerine.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān **üstine** / Kim düşer dīvāne gönlüm ḳan olur ḳan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege / Ḳıl ḳalemle yazmışam levḥ-i perīşān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Pīr olup gerçi Muʿīdī bir ölümlü ḫastedür / Kef geçer miskīn daḫi gördükce oġlan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil **üstine** / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Dilberüm kim zer-kemer baġlar gümüş bil **üstine** / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Geh metāʿ-ı cān alur geh ḳaṣd-ı dīn ister gözüñ / Şāh-ı ẓālim gibi

ṣalġınlar ṣalar
il **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

İy Muʿīdī zülf-i dilbersüz iñen āh itme kim / Ḳorḳaram od düşe nāgeh perr-i
Cibrīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül billāh
taʿcīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / **Üstine** ol iy göñül billāh taʿcīl
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Vehm idüp ferrāş-ı zülfüñ bād-ı āhumdan benüm / Cāmiʿ-i ḥüsnüñde ser-pūş aṣdı
ḳandīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh
Nīl **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün daḫi destārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Daʿvā idüp ki yāre ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [üstine, -i, -n, -e]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı gölgesin ol
yārüm **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [üstine, -i, -n, -e]*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum **üstine** / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum **üstine** / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Mesʿūd olurdı ṭāliʿ-i naḫsum güneş gibi / Ṣalsañ neẕāre ḥāl-i siyehkārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Kühl-i cevāhir-i ḳademüñ gözlemek senüñ / Minnet degül mi dīde-i ḫūn-
bārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġam defʿ olur göñülde sevincümden aġlasam / Ṣan ḳatre ḳatre ṣu serpilür
nārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile / Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile yazup / Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Laʿlüñüñ şīrīn-kelāmın çün işitmişdür ḫıred / Baḫş idüp n'eyler bizümle cevher-i
ferd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird **üstine** / Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider
verd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird **üstine** / Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider
verd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i
zerd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Şol kemān-ebrūlar ile dir gören ruḫsāruñı / Ṭoġdı iki māh-ı nev mihr-i cihān-
gird **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫastalıḳlardan ḫalāṣ olam mı kim bünyād-ı ʿışḳ / Urulupdur eşk-i germ ile dem-i
serd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-
perverd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Menzil-i Şīrīn'de sanmañ cūy-ı Şīr oldı revān / Bil ki aġlar ṭaġ u ṭaş [Ferhād-ı
miskīn] **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / Yazdı bir rengīn-
ġazel evrāḳ-ı
rengīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī / Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-
bīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler
sīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḥastenüñ hecrümde kim / Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-
bālīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḥalḳa sünbülüñ / Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i
dīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü
dīn **üstine** / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm
kīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Dem-be-dem āfet ṣalar ġamzeñ dil ü
dīn **üstine** / Ben gedāya ʿāḳıbet ḳıyduñ begüm
kīn **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı **üstine** / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün
çerāġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı **üstine** / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün
çerāġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Kim bilürdi gögsüme yir yir elifler kesdügim /
Göñlegüm **üstinde** ḫaṭṭ ḫaṭṭ olmasa ḳandan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [üstinde, -i, -n, -de]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış
yanaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ / Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu
ḳabaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḳadd-i ḫoş-reftāruña baġlandı göñlüm gūyiyā / Āşiyān idindi bülbül gül
budaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı miskīn ḫarāmīler
yataġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]*

Bezm-i ʿışḳuñda Muʿīdī nūş idelden bir ḳadeḥ / Ṭāḳati ḳalmadı kim ṭura
ayaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 7). [üstine, -i, -n, -e]*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh
otaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel / Maʿdelet bünyādın urmışdur
yasaġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üstünde, üzerinde.*

Āferīn ol erġavānī cāmeye **üstünde** kim / Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ
lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [üstünde, -ü, -n, -de]*

üst: *Bedenin üzeri, vücut, beden.*

Ġamzelerle göñlümi dutduñ ḫam-ı zülfüñde āh / Bir iki
kāfirle **üstüme** şebīḫūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 6). [üstüme, -üme]*

Aḫşāmlar idüm ol meh-i nā-mihrbān ile / Bir gün döneydi **üstüme** gerdūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 5). [üstüme, -üme]*

üst: *Bir şeyin dış yüzü, yüzey.*

Görinen **üstinde** yir yir ḳaṭre-i şebnem degül / Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-rīzüñle giryān oldı
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Üzeri (-ne doğru).*

Ger murāduñ cān ise gel saña teslīm ideyin / Çekmesün
şehlālaruñ **üstüme** ḫan çerler
meded *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [üstüme, -üme]

üst: *Bir şeyin yukarı tarafı.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükçe
döner **üstine** / ʿĀḳil iseñ eyleme bu çerḫ-i devrān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [üstine, -i, -(n)e]*

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa **üstüme** / Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [üstüme, -üm, -e]*
Üstümüze it raḳībi ürmez / Bir siḥr oḳıdum ki gözi görmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [üstümüze, -ümüz, -e]*

üst: *Bir şeyin üste bakan kısmı.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup / **Üstüne** bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [üstüne, -ü(n), -e]*

üst: *Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.*

Zülf ü ḳaşuñ
yüzin **üstinde** neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / Yā
n'idersin **üstüme** billā h tīġ-i kīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [üstüme, -üm, -e]*

üst: *Üstüne üstlük anlamında bir zarftır.*

Ehle baḳmaz nā-maḥall gördükce
döner **üstine** / ʿĀḳil isen eyleme bu çerḫ-i devrān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Beden, vücut. II Âşığın gönlü.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı
kim **üstüme** devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*

üst: *"-e doğru", üzeri, karşı.*

Gün ṣayarsañ **üstüme** iy māh fürḳat gicesin / ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 6). [üstüme, -üm, -e]*
Gün yüzüñ **üstine** ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [üstine, -i, -(n), -e]*

üst: *(Âşığın) bedeni, vücudu.*

Her dem
n'idersüñ **üstüme** tīġ-i cefā ṣalup / Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [üstüme, -(ü)m, -e]*
İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan **üstüme** ṭaʿn oḳın
atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Şeh-süvārum **üstüme** ṭūfān-ı āfet ṣaldı kim / Berḳ-i ḫāṭif gibi elde tīġ-i ʿuryān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Bir ġarīb üftādeyem ḫaṭṭuñ ġamıyle āh kim / Kimsenem yoḳdur ölicek **üstüme** Ḳur'ān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh **üstüme** / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Oḳ sepdi ġamzeñ **üstüme** hergiz īmānı yoḳ / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [üstüme, -(ü)m, -e]*
Ne hümāsın kim daḥi **üstüme** sāye ṣalmadın / Ḳurtarup ʿālem ġamından fāriġü'l-bāl

eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 2). [üstüme, -(ü)m, -e]*

Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [üstüme, -(ü)m, -e]*

Ṣanma kim oldı ḥavāle **üstüme** tīġ-i ecel / Ḥamle-i hicrānı menʿ içün ḳafadārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 6). [üstüme, -(ü)m, -e]*

üst: *Bir şeyin üzeri, üstü.*

Ġonçe açılmış ucında bir nihāl-i tāzedür / Sīne-i mecrūḥumuñ **üstinde** her tīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*

Ṣāh-ı ʿışḳam ben gedā kim dūd-ı pīç-ā-pīç ile / Başum **üstinde** ḳurulmış sāyebānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*

Leblerüñ **üstinde** ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Bir şeyin dış yüzü, yüzey.*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi ḥayādan gül ʿaraḳ / Görinen **üstinde** yir yir ḳaṭre-i şebnem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [üstinde, -i, -n, -de]*

Cān ḥalāṣ olur mı bir dem dāġ-ı ʿışḳuñdan senüñ / Leblerüñ **üstinde** ṣol ḫāl-i muʿanber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 4). [üstinde, -i, -n, -de]*

üstād: *Usta.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile / Yoġı var eyleyen **üstād-ı** ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [üstād-ı, --ı]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / **Üstādlaruñ** yanında ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [üstādlaruñ, -lar, -un]*

üstād: *Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳın ögren / Müşkilüñ var ise ḥall eylesün **üstāde** getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [üstāde, -e]*

üstād: *Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.*

Gel Muʿīdīden gör iy Mecnūn maḥabbet fenlerin / Ṣanʿat ögren başda ʿaḳluñ var ise **üstāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 7). [üstāddan, -dan]*

üstād: *Üstat, öğretici.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın **üstād** açupdur ḥüzn ü ḳayġudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [üstād,]*

üstād-ı dehr: *Dünyanın Üstadı.*

Ferhād egerçi ʿışḳ ile **üstād-ı dehr** idi / Baḫş idemez benümle bu ṣanʿatde cānı yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 2). [üstād-ı dehr,]*

üstinde: *Üzerinde.*

Ruḫlaruñ **üstinde** ġamzeñ ceng içün ṣaf bağlamış / Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [üstinde,]*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum **üstinde** yanan dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [üstinde,]*

üstinde: *Üzerinde, üstünde.*

Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā **üstindedür** / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [üstindedür, -dür]*

Cāme-i sincābī kim ol mehliḳā **üstindedür** / Ebr-i sīmīndür ki cism-i Muṣṭafā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [üstindedür, -dür]

Ḫātem üzre yazılu mühr-i Süleymān gibidür / Ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki laʿl-i cān-
fezā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [üstindedür, -dür]*

Hey niçe gencīnedür ḥüsn-i cihān-ārā-yı dōst / Kim nigehbān olup iki ejdehā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [üstindedür, -dür]*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer ol cān-bāze ki yiri
hevā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [üstindedür, -dür]*

Geh firāḳ olur Muʿīdīye ḥavāle geh ecel / Derdmendi gör ki biñ dürlü
belā **üstindedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [üstindedür, -dür]*

üstine: *Üzerine.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḥālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al varaḳ] **üstine** ḳızıl ḳanlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [üstine,]*

Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i
raḫşān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [üstine,]*

Her ṭarafdan geldi yüz āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı
fettān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [üstine,]*

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış
yil **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [üstine,]*

üstine: *Üstü, üzeri.*

Çekme ġamzeñ ḫançerin iki de bir cān **üstine** / Kim düşer dīvāne göñlüm ḳan olur
ḳan **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 1). [üstine,]*

Dilberümden ṣīve-i reftār uġurlar gerçi kim / Müstaḳīm olmaḳ düşer serv-i
ḫırāmān **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 4). [üstine,]*

Bilmezem aġu mı ḳatduñ şerbetüñe iy ṭabīb / Kim ʿilācuñ derd olur ben ḫasteye
derd **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 5). [üstine,]*

Gerçi biñ biñ dāġ urupdur cānuma çerḫ-ı felek / Görmedüm bir dāġ-ı ḥasret ʿışḳ
dāġı **üstine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 6). [üstine,]*

üstine: *1) Üzerine 2) için, sebebiyle.*

Ṣol ḫarāmī gözlünüñ **üstine** cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan
ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [üstine,]*

üstine: *"-de/-da".*

Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher / Ṣaçdı fiʿl-
ḫāl **üstine** gül-berg-i ḫandān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [üstine,]*

üstine gel-: *Üstüne gelmek, üzerine doğru hareket etmek II hücum etmek, saldırmak.*

Leşker-i ġam üstine gelse Muʿīdī ṭañ degül / Ol daḫi sen bī-vefāya mübtelālardan
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 7). [üstine gel-,]*

üstüvār: *Sağlam, dayanıklı, kuvvetli.*

Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña / ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī **üstüvār** itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [üstüvār,]*

üzre: *Üzere.*

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ **üzre** perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [üzre,]*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına / Ne ṭutursın iy yaşum yüz **üzre** ġalṭān ol
yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *Üzerine.*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ **üzre** halḳa ḫalḳa sünbülüñ / Dāl-i devletdür yazılmış ṣafḥa-i dīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *Üzere,üzerine.*

Āh-ı ʿuşşāḳ **üzre** bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī / Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [üzre,]*

Ḥaddüñ **üzre** dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil / Ṣām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 7). [üzre,]*

Bezm-i ḥüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol / Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı **üzre** perçemi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 6). [üzre,]*

üzre: *Üst, üstünde, üzerinde.*

Ṣalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih / Bīster gül **üzre** sünbül-i ḫoş-bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 1). [üzre,]*

üzre: *Üzerine, üzerinde.*

Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh / Cāna olmışdur belā **üzre** belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *... ile ilgili, üzerine.*

Ögredüp laʿlüñ rumūzın cāna eylerseñ şifā / İdeyin ḥikmetde Ḳānūn **üzre** Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *Üstünde, üzerinde.*

İy Muʿīdī göz yaşın müjgānum **üzre** dir gören / Ġam gülistānında açılmış çiçekler şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [üzre,]*

üzre: *"Üzerinde" anlamı veren kelime.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ **üzre** dir gören / Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [üzre,]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer **üzre** yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da.".*

Serv-i nāzum āl idüp āl **üzre** yaḳdı ḫalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [üzre,]*

Ḫalḳuñ ārāmın alur yil **üzre** berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [üzre,]*

üzre: *"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān **üzre** ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *"Üzerine, doğrultusunda" anlamını katan kelimedir.*

Kirpigüm **üzre** gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [üzre,]*

üzre: *"Üstüne, üzerine" anlamında kullanılan kelime.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ **üzre** ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [üzre,]*

üzre: *"Üstüne, üzerine, doğrultusunda" anlamlarına gelen kelimedir.*

Devr-i ruḫuñda ḫoş yaraşur ḫaṭṭ-ı ʿanberīn / Taḥrīr olındı berg-i gül **üzre** kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [üzre,]*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn **üzre** kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [üzre,]*

üzre: *"-de/da"; üstünde, üzerinde.*

Dürr-i sīr-āb **üzre** kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [üzre,]*

Çoḳ laʿl ḫātem **üzre** güzel mühr olur velī / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [üzre,]*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ **üzre** perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [üzre,]*

Naġme-sāz idi göñül şevḳ ile ḳadd-i yār içün / Āşiyānı bülbülüñ serv **üzre** bünyād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da"; üstünde, üzerinde.*

Tāze açılmış gül **üzre** sāye-i sūsen midür / Ya ciger zaḥmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [üzre,]*

Cismüm **üzre** penbe-i dāġ / Oldı mürde-cāna kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 6). [üzre,]*

üzre: *"-de/-da"; üstünde, üzerinde.*

Ḫaṭ çekdi şanma bu ruḫ-ı zerd **üzre** gözyaşı / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [üzre,]*

Küşte-gīr itdüñ beni kim nār-ı ġamla ṭutuşam / Dūd-ı pīç-ā-pīç olıpdur başum **üzre** perçemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 6). [üzre,]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm **üzre** vaṭan / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [üzre,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ **üzre** yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [üzre,]*

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken / Her ḳadeḥ mey başum **üzre** tāc-ı devletdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 4). [üzre,]*

[üzre: *Üzerine.*

Dūd-ı āh **[üzre** urur ʿışḳuña bünyād o perī**]** / Taḫtını yil götürür şanki Süleymān'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [[üzre,]*

mışdan sāl ile deryā yüzin

22. **üzre:**
Gazel 355
Mısra: **10**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

23. **üzre:**
Gazel 359
Mısra: **8**
"-de/-da";
üstünde, üzerinde.

Evc-i eflāke irişdüm ḫāḳ-i bī-miḳdār iken
Her ḳadeḥ mey başum üzre tāc-ı devletdür bugün

24. **üzre:**
Gazel 382
Mısra: **2**
Üst, üstünde, üzerinde.

Şalduḳca sāye ḫaddüñe gīsū girih girih
Bīster gül üzre sünbül-i ḫoş-bū girih girih

25. **üzre:**
Gazel 401
Mısra: **3**
Üzere,üzerine.

Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī Şan Süleymān'dur ki taḫtın bağlamış yil üstine

26. **üzre:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Üzerine.

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḫalḳa sünbülüñ
Dāl-i devletdür yazılmış şafḥa-i dīn üstine

27. **üzre:**
Gazel 409
Mısra: **1**
Üzere.

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

28. **üzre:**
Gazel 411
Mısra: **13**
Üzere,üzerine.

Ḫaddüñ üzre dir gören ṭūmār-ı zülf ü ḫālüñil
Şām'dan mektūb ile gelmiş kebūter Kaʿbe'ye

29. **üzre:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Üzere.

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

30. **üzre:**
Gazel 439
Mısra: **12**
Üzere,üzerine.

Bezm-i ḫüsne şemʿ olalı rūy-ı mehtāb ile ol
Dūd-ı müşgāsāya beñzer başı üzre perçemi

[üzre:

1. **[üzre:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Üzerine.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür
ṣanki Süleymān'dur bu

vaʿde:

1. **vaʿdesi:**-*si*
Gazel 5
Mısra: **13**
Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

2. **vaʿdesi:**-*si*
Gazel 5
Mısra: **13**
Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

3. **vaʿde:**
Gazel 14
Mısra: **9**
(Ar.) Erteleme, söz verme, belirlenmiş zaman.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü
her laḥẓa biñ yıldur
baña

4. **vaʿdesi:**-*si*
Gazel 38
Mısra: **12**
Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.
Āferīn ṣol göñli ṣınmış
ḳaddi ḫam ṣeydāya
kim
Rāst olur vaʿdesi
dünyāda peymānı
dürüst

5. **vaʿdede:**-*de*
Gazel 109
Mısra: **13**
Ahid, söz.
Bir kez öpdürmez dehānın
ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol
bī-vefā cān oynadur

vaʿde vir-:

1. **vaʿde vir-:**-*di*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süre vermek.
Bir aya vaʿde virdi gidüp
ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile
ol ay ḳaçan gelür

vaʿde-i:

1. **vaʿde-i:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Ar. vade, söz verme.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ
yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy
ḳavli yalan iḳrārsuz

vahşi:

1. **vaḥşīdür:**-*dür*
Gazel 127
Mısra: **3**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol
perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir
nefes görseñ ne ādem
cānıdur

2. **vaḥşī:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Ar. Yabani.
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil
nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-
geh bu ṣikār elden
gider

3. **vahşī:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir
düşürdüm dāmuma
Avladum vahşī iken ol
gözleri āhūyı ben

vāʿiz:

1. **vāʿiẓ:**
Gazel 11
Mısra: **4**
İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü II zâhit, kaba sofu.
Gül yüzüñ ṣevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña

2. **vāʿiẓ:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Ne yapsın, ne etsin. Ham sofu.
Gül yüzüñ ṣevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña

3. **vāʿiẓ:**
Gazel 121
Mısra: **12**
Dini öğütlerde bulunan kişi; ey vâiz II zâhit, kaba sofu; ey zâhit.
Başumda iken bāde-i ʿışḳ
itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme
yiter derd-i serüm var

4. **vāʿizüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **7**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.
Vāʿizüñ bārid sözinden
ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa
artar ḫaste dillerde
maraż

5. **vāʿiẓüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **11**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.
Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm
giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele
ṣemʿ-i ṣebistān esdi yil

vāʿizā:

1. **vāʿiẓā:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Ey vâiz.
Vāʿiẓā minber depüp ne
çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur
yoḫsa bu ġavġādan
ġaraż

vāḳiʿ:

1. **vāḳiʿ:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Olan, vukū bulan.
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ
fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim
ola vāḳiʿ

2. **vāḳiʿdür:**-*dür*
Taştir 1
Mısra: **24**
Bulunan, mevcut.
Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ
ḳuluñdur ḫod bilürsin
sen
Bu sözler ġayrı
vāḳiʿdür inanma iy
yüzi gülşen

vāḳiʿ olur:

1. **vāḳiʿ olur:**-*ur*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mevcut olmak, meydana gelmek.
Dimesünler naẓīre şiʿrüme
kim
Diyemezler utanma
vāḳiʿ olur

vāḳıʿa:

1. **vāḳıʿamda:**-*mda*
Gazel 298
Mısra: **4**
Rüya, düş.
Ḫayr ola bir mehveşüñ
mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice
Mecnūn'ı gördüm
aġladum

vakit:

1. **vaḳtidür:**-*dür*
Gazel 252
Mısra: **3**
Vakit, zaman, an.
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü
temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede
gülgūn otāġı lālenüñ

2. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 310
Mısra: **8**
Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-
yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki
vaḳtidür iy āşnācıġum

vakt:

1. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 60
Mısra: **10**
Tam vakti, uygun zamanı.
Gün gün efzūn oldı ẕaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded

2. **vaḳtinde:**-*inde*
Gazel 77
Mısra: **8**
Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.
Yār yolında ölmeden vehm
ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu
kim vaḳtinde dest-āvīz
olur

3. **vaḳt-i:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Çağ, zaman, devir.
Dem-be-dem altun-ayaġ ile
getür gülgūn-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki vaḳt-i
nev-bahār elden gider

4. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 241
Mısra: **12**
Belirlenmiş zaman, belirli zaman.
Āciz olmışdur ʿilācumdan
eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ
vaḳtidür var ise
dermānuñ senüñ

5. **vaḳti:**-*i*
Gazel 242
Mısra: **3**
Zaman, vakit, an.
Leblerüñ nükteyle söz vaḳti
helāk eyler beni
Cān alur cānlar
virürken āb-ı ḥayvānuñ
senüñ

6. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 289
Mısra: **8**
Tam vakti, uygun zamanı.
Ruḥlaruñ şevḳiyle yaḳup
teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür
iy āb-ı ḥayvānum
benüm

7. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 303
Mısra: **2**
Belirlenmiş zaman, belirli zaman.
Niçe bir kūy-ı nigāruñ
seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı
Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

8. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 331
Mısra: **14**
Belirlenmiş zaman, belirli zaman.
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç
şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür
bunca melālüñ var iken

9. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 444
Mısra: **5**
Çağ, zaman, devir.
Lāleler güller açıldı ʿīş ü
ʿişret vaḳtidür
Müjde iy āvāre göñlüm
geldi seyrān günleri

vakt ola:

1. **vaḳt ola:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman gelir II an olur.
Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem

aḫşāma degin reh-güzerüñ

vaḳt-i gül-:

1. **vaḳt-i gül-:**--*dür*
Gazel 154
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül mevsimi.
Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Şīşeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz

vakt-i ḥisāb:

1. **vaḳt-i ḥisāb:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hesap günü.
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

vaḳtidür:

1. **vaḳtidür:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Vaktidir, zamanıdır.
Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

vālā:

1. **vālā:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Baş örtüsü; ipek kumaş.
Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı vālā ḫam-ı zülf-i siyehüñ

vāle:

1. **vāle:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Bir çeşit ipek kumaş.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

2. **vāle:**
Gazel 412
Mısra: **4**
Bir çeşit ipek kumaş.
Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

vālih:

1. **vālih:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Şaşırmış, şaşkın.
Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḫüsninde vālih nāṭıḳa ḫayrān olur

2. **vālih:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Hayran olma.
Görüp yol üzre seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

3. **vālih:**
Gazel 157
Mısra: **6**
Hayran olma.
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

4. **vālih:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Hayran olma.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

vallāhi:

1. **vallāhi:**
Taştir 1
Mısra: **25**
"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.
Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu

vāmıḳ:

1. **vāmıḳ:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Vamık ve Azra hikâyesinin erkek kahramanı.
Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

2. **vāmıḳ:**
Gazel 178
Mısra: **2**
İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.
İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi Vāmıḳ degül miyüz

3. **vāmıḳ:**
Gazel 303
Mısra: **11**
İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.
Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam

4. **vāmıḳ:**
Gazel 442
Mısra: **2**
Meşhur Arap aşk hikayesinin erkek karakteri (bkz. Vamık u Azra).
İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti
Oḳınmaz idi Vāmıḳ u Mecnūn ḥikāyeti

var:

1. **var:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Bulunmak, olmak.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

2. **var:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Bulunma durumu.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

3. **var:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Var, mevcut; yokun karşıtı.
Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā

4. **var:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Bulunma, mevcut olma.
Ol ḳadar peykānlaruñ var cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña

5. **varam:**-*am*
Gazel 13
Mısra: **3**
Ulaşmak, erişmek.
Gice kim ḫvāba varam nālesi derḥāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña

6. **var:**
Gazel 18
Mısra: **5**
Elde bulunan, mevcut.
Āsmāna āstānuñ var iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña

7. **var:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Mevcut II var.
Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña

8. **varşun:**-*şun*
Gazel 18
Mısra: **2**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.
Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

9. **var:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Ver- eylemi.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña

10. **varursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 24
Mısra: **8**
Gitmek, ulaşmak.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña

11. **var:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Bulunma, mevcut olma.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

12. **varur:**-*ur*
Gazel 25
Mısra: **2**
Gitmek, uzaklaşmak.
Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

13. **var:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Var, git.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

14. **var:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Bulunma, mevcut olma.
Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

15. **varup:**-*up*
Gazel 30
Mısra: **6**
Varmak, gitmek, ulaşmak.
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

16. **varmaz:**-*maz*
Gazel 34
Mısra: **3**
Gitmek, erişmek, ulaşmak.
Ḫvāba varmaz giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ şerbeti olmaya naṣīb

17. **varma:**-*ma*
Gazel 42
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
Rūm'dan varma tehī-dest varur iseñ Acem'e Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet

18. **varup:**-*up*
Gazel 42
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẓerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

19. **varur:**-*ur*
Gazel 42

Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
Rūm'dan varma tehī-dest
varur iseñ Acem'e
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e ilet

20. **varmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 43
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne
ġamze āfet

21. **var:**
Gazel 55
Mısra: **11**
(Teşbih edatıdır)
Gibi.
Ebr-i şengerfi ki var ḳana
bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı çerḫ

22. **varup:**-*up*
Gazel 61
Mısra: **6**
(Birinin yanına)Varmak, gitmek.
Ḥūr u cennet ʿālemin
dünyāda görmek
isteyen
Sen perī-peykerle
varup eylesün seyrān-ı
ʿīd

23. **var:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Mevcut olan,bulunan.
Başda her sevdā ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā
ile başdan çıḳar

24. **var:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade.
Her ne kāfirliḳ ki var bu
zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol
miskīni āteşden çıḳar

25. **vardur:**-*dur*
Gazel 96
Mısra: **6**
Bulunmak II Var olmak.
Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden
nişān vardur ne
dermāndan eser

26. **varum:**-*um*
Gazel 96
Mısra: **10**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy
büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu
yolda bulmadum
andan eser

27. **varan:**-*an*
Gazel 99
Mısra: **9**
(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek; kalmak, konaklamak.
Ġam şāhıdur şikāyete varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol başında
yanan būriyā yiter

28. **var:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Bir durumda olmak.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa
vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir
ulu ḳārbān gelür

29. **varur:**-+*(u)r*
Gazel 101
Mısra: **14**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ
sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī şaġ
varur nā-tüvān gelür

30. **varın:**-*ı, -n*
Gazel 103
Mısra: **1**
Bir kimsenin her şeyi, bütün varı.
Varın şular ki naḳd-i ġam-ı
yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla
cānlarını oda atdılar

31. **varumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 105
Mısra: **3**
Elde bulunan her şey, sahip olunan şeylerin tümü.
Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye
ziyān ister

32. **var:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Bir durumda olmak.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ
vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı
var ne ḫūb-idrāk olur

33. **var:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Bulunan, olan.
Ben gerçi gedāyam ne
zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-
i sīm-berüm var

34. **var:**
Gazel 121
Mısra: **2**
Bulunan, olan.
Ben gerçi gedāyam ne
zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-
i sīm-berüm var

35. **var:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Bulunan, olan.
Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı
dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn
itmege nuḳl ü şekerüm
var

36. **var:**
Gazel 121
Mısra: **6**
Beyitte yolculuğa çıkmak anlamında kullanılmıştır.
İki gicedür düşüme zülfüñ
girer oldı
Beñzer ki yine uzun
uzaḳ bir seferüm var

37. **var:**
Gazel 121

Mısra: **10**
Bulunan, olan.
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya’ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

38. **var:**
Gazel 121
Mısra: **12**
Bulunan, olan.
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

39. **var:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Bulunan, olan.
Dil n’ider küḥl-i Ṣıfāhān’ı ki izüñ tozı var
N’oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi var

40. **var:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Bir durumda olmak.
Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

41. **var:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Bir durumda olmak.
Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

42. **var:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Bir durumda olmak.
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

43. **var:**
Gazel 123
Mısra: **2**
Bulunan, olan.
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

44. **var:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Bulunan, olan.
Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası var

45. **var:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Bulunan, olan.
Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi var

46. **var:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Bulunan,mevcut olan.
Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi var

47. **var:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Bulunan, olan.
ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli var ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler

48. **var:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.
İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

49. **var:**
Gazel 137
Mısra: **6**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II sahip olmak.
Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

50. **var:**
Gazel 137
Mısra: **7**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür

51. **var:**
Gazel 139
Mısra: **14**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.
Ger māl ü menālüm yoġ ise n’ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

52. **varıcaḳ:**-+*ıcaḳ*
Gazel 139
Mısra: **12**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

53. **varup:**-*up*
Gazel 143
Mısra: **13**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḫavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ
Muʿīdī ḳuluña bister yiter

54. **var:**
Gazel 144
Mısra: **2**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh var daḫi bu ḫastede cāndan eser

55. **var:**
Gazel 144
Mısra: **10**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde zaḥm-ı peykāndan e̱ser

56. **varup:**-*up*
Gazel 151
Mısra: **11**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.
Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

57. **var:**
Gazel 152
Mısra: **1**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

58. **var:**
Gazel 156
Mısra: **11**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Ne miyānuñdan nişān var ne dehānuñdan e̱ser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz

59. **var:**
Gazel 157
Mısra: **13**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz

60. **var:**
Gazel 164
Mısra: **14**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

61. **varımı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 168
Mısra: **8**
Bir kimsenin her şeyi, bütün varı.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

62. **var:**
Gazel 175
Mısra: **5**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

63. **varumı:**-*um, -ı*
Gazel 183
Mısra: **3**
(Âşığın) Bütün varlığı, sahip olduğu her şey.
Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

64. **var:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Var.
Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

65. **var:**
Gazel 186
Mısra: **13**
Var.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş

66. **var:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Var.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

67. **vardı:**-*dı*
Gazel 201
Mısra: **9**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Lebüñe vardı göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ

68. **var:**
Gazel 202
Mısra: **13**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz var
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ

69. **var:**
Gazel 212
Mısra: **14**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi var ḫayrü'l-ḫalef

70. **var:**
Gazel 227
Mısra: **8**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

71. **var:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Var.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

72. **var:**
Gazel 229
Mısra: **11**
Var.
Özge derdüm var benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek

73. **var:**
Gazel 232
Mısra: **7**
Var.
Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı var
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ

74. **varup:**-*up*
Gazel 233
Mısra: **11**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.
Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

75. **var:**
Gazel 237
Mısra: **1**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

76. **var:**
Gazel 244
Mısra: **2**
"varsın öyle olsun, feda olsun!" manalarında kullanılan bir ifade.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

77. **var:**
Gazel 255
Mısra: **10**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen
Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

78. **varmaz:**-*maz*
Gazel 256
Mısra: **7**
Ulaşmaz, uğramaz.
Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḥāżıruñ

79. **varup:**-*up*
Gazel 258
Mısra: **5**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.
Bülbül-i dil bāġa varup n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül

80. **var:**
Gazel 265
Mısra: **8**
"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

81. **var:**
Gazel 265
Mısra: **11**
"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.
Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

82. **varduḳca:**-*duḳ, -ca*
Gazel 265
Mısra: **7**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.
Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül

83. **varur:**-*ur*
Gazel 267
Mısra: **14**
(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek; kalmak, konaklamak.
Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

84. **var:**
Gazel 269
Mısra: **8**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluña ḳurbān itdi gül

85. **var:**
Gazel 270
Mısra: **7**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Gördüm ki bir ṣafā naẓarı var anuñ baña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel

86. **var:**
Gazel 273
Mısra: **7**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil

87. **var:**
Gazel 274
Mısra: **8**
1-Bulunma durumu, mevcut.
ʿĀṣıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

88. **var:**
Gazel 281
Mısra: **5**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki var
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm

89. **var:**
Gazel 285

Mısra: **1**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var benüm

90. **var:**
Gazel 285
Mısra: **2**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum var benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum var benüm

91. **var:**
Gazel 285
Mısra: **4**
(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.
Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẕır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne cānum var benüm

92. **var:**
Gazel 285
Mısra: **6**
(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

93. **var:**
Gazel 285
Mısra: **7**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

94. **var:**
Gazel 285
Mısra: **8**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Ḳılca görinmez miyānuñ var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm

95. **var:**
Gazel 285
Mısra: **10**
(Bir şeye) sahip olmak, mevcut olması.
Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm

96. **var:**
Gazel 285
Mısra: **12**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Gün ṣayarsañ üstüme iy māh fürḳat gicesin
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum var benüm

97. **var:**
Gazel 285
Mısra: **14**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir uzun dāstānum var benüm

98. **var:**
Gazel 285
Mısra: **16**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi dārü'l-emānum var benüm

99. **var:**
Gazel 287
Mısra: **5**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Bende ne cevre taḥammül var ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm

100. **var:**
Gazel 289
Mısra: **4**
1-Bulunma durumu, mevcut.
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm

101. **varsa:**-*sa*
Gazel 295
Mısra: **13**
Bulunan, mevcut olan şey.
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

102. **var:**
Gazel 300
Mısra: **7**
(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem

103. **varam:**-*am*
Gazel 300
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Niçe varam bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḫr ü kūh-ı ġam

104. **var:**
Gazel 304
Mısra: **4**
(Bir şeye) sahip olmak, mevcut olması.
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm

105. **var:**
Gazel 320
Mısra: **4**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var ġamzelerden

106. **var:**
Gazel 327

Mısra: **13**
"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

107. **var:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Mevcut olan (şey).
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

108. **var:**
Gazel 329
Mısra: **8**
"Git" anlamında emir bildiren söz.
Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden

109. **var:**
Gazel 329
Mısra: **10**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded var ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden

110. **var:**
Gazel 329
Mısra: **12**
(Bir şeyin) sahibi olmak II bulunma durumu, mevcut.
Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı var elinde kāse-i serden

111. **var:**
Gazel 331
Mısra: **1**
1-Bulunma durumu, mevcut.
Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

112. **var:**
Gazel 331
Mısra: **2**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ var iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ var iken

113. **var:**
Gazel 331
Mısra: **6**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

114. **var:**
Gazel 331
Mısra: **8**
(Bir şeyin) sahibi olmak II bulunma durumu, mevcut.
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen
Şol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ var iken

115. **var:**
Gazel 331
Mısra: **10**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

116. **var:**
Gazel 331
Mısra: **12**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

117. **var:**
Gazel 331
Mısra: **14**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ var iken

118. **varma:**-*ma*
Gazel 331
Mısra: **9**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken

119. **var:**
Gazel 332
Mısra: **12**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm var iken

120. **var:**
Gazel 338
Mısra: **8**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īs̲ār içün

121. **varur:**-*ur*
Gazel 344
Mısra: **9**
Varmak, ulaşmak, erişmek.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun

122. **varur:**-*+(u)r*
Gazel 355
Mısra: **12**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim varur destinde ḫançer var iken

123. **vardur:**-*dur*
Gazel 357
Mısra: **14**
Elde bulunan, sahip olunan her şey, zenginlik.
Dil ḫalāṣ itmek
Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥışār almaḳca
vardur ceng ile
küffārdan

124. **var:**
Gazel 365
Mısra: **6**
(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.
Gül yüzüñsüz mürġ-i dil
nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd
ü eşk-i ālüm var iken

125. **varmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **10**
Ulaşmak.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden
yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun
bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

126. **var:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Var: Var, yokun karşıtı.
Var ise baña kīnüñ düşnām
ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün
meşhūr duʿādur bu

127. **var:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
Ya seferle defʿ olur ālām-ı
ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu
derdüñ elbet ġam yime

128. **var:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ
dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ
beñzer ki ehl-i dīn ile

129. **var:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
Dem-ā-dem ādem olmaḳ
kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde
var ne dīnde

130. **var:**
Gazel 397
Mısra: **14**
Var: Var, yokun karşıtı.
Sevinme devlet-i vaṣla
Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen
var kemīnde

131. **varur:**-*ur*
Gazel 397
Mısra: **11**
Gitmek, ulaşmak.
Kimi Çīn'e varur kimi
Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu
zülf-i ʿanberīnde

132. **var:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Haydi, durma (pekiştirme sözü).
Var iy ṭabīb ḳo beni kim
düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i
bīmārum üstine

133. **varmış:**-*mış*
Gazel 405
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.
Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış yanaġı üstine

134. **var:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Mevcut olan (şey).
Gül gibi her cānīlikden
iḫtirāzuñ var ise
Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān eyleme

135. **varduğı:**-*duk, -ı*
Gazel 411
Mısra: **2**
Gitmek.
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol
şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduğı
dünyāda kāfir
Kaʿbe'ye

136. **varmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 411
Mısra: **16**
Gitmek, ulaşmak.
Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle
kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur
varmaḳ tüvānger
Kaʿbe'ye

137. **var:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Var: Var, yokun karşıtı.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl
ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş
mānīʿ hezārān olmasa

138. **var:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Var: Var, yokun karşıtı.
Dilde geh ġam var
Muʿīdī geh nedāmet
geh belā
Tekyedür eksük mi
olur anda mihmān her
gice

139. **var:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Gitmek.
İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri
var şāh-ı ʿādilden dile

140. **var:**
Gazel 434
Mısra: **3**
Mevcut olan (şey).
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat didükleri

141. **var:**
Gazel 435
Mısra: **9**

Var: Var, yokun karşıtı.

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy şanem ḫāşā seni

142. **var:**
Gazel 436
Mısra: **6**
Var: Var, yokun karşıtı.

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

143. **varımaz:**-*ımaz*
Gazel 436
Mısra: **11**
Gitmek, ulaşmak.

Müddeʿīlerden kimesne varımaz oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni

144. **var:**
Gazel 437
Mısra: **14**
Var: Var, yokun karşıtı.

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

145. **var:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Var: Var, yokun karşıtı.

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü var ise naḳşı kemāle döndürdi

146. **var:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler
Taḳsīri eger var ise tefsīr ideler

147. **vardum:**-*du, -m*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Varmak, ulaşmak, erişmek.

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḫi çağında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayağında

148. **varum:**-*um*
Tahmis 3
Mısra: **2**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niẕār itsem gerek

var-:

1. **varmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 140
Mısra: **12**
Bir maksat için bir yere gitmek, ulaşmak.

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber

2. **varsam:**-*sa, -m*
Gazel 163
Mısra: **11**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

3. **varup:**-*up*
Gazel 192
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

4. **varup:**-*up*
Gazel 219
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ

5. **varduġıçün:**-*du, -k, -ı, -çün*
Gazel 245
Mısra: **11**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

6. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 271
Mısra: **5**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Çīn ü Ḫıṭā'ya vardum u gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden güzel

7. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 299
Mısra: **3**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vasıl olmak.

Bāġa vardum ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

8. **varumuz:**-*(u)muz*
Gazel 301
Mısra: **2**
Elde bulunan her şey (TDK).

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

9. **varup:**-*up*
Gazel 303
Mısra: **2**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

10. **vardı:**-*dı*
Gazel 392
Mısra: **2**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḫācib-i fettān ile

Mülk-i dil vardı ḫarāba
fitne-i devrān ile

11. **var:**
Gazel 421
Mısra: **12**
Gitmek.
Dil getürdüm leşker-i
ġamdan yine dil
şehrine
Var ḫaber vir iy belā
cāsūsı ol dilden dile

var i-:

1. **var i-:**-*ken*
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken.
Yār idinme düşmeni ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ
kişiye bir ḳul yiter

var idi:

1. **var idi:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vardı.
Gerçi dün var idi bende bir
ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle
ḳalmadı bugün andan
eser

2. **var idi:**
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vardı.
Ḫāne-i dilde becidd ne
maslaḥat var idi kim
Ḫalḳa çıñratdı gice
sevdā-yı zencīrüñ
senüñ

var iken:

1. **var iken:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken, bulunurken anlamında zarf.
Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var
iken
Ẕerrece gözüme
girmez ṭūtiyā

2. **var iken:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken, dururken, yerine.
Açma iy dil zāhide rāzuñ
Muʿīdī var iken
Baḫs idersen bāri eyle
bir süḫendān ile baḫs

3. **var iken:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken.
ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i
dilber var iken
Meyi ne aġzuña al ne
dil-i nā-şāde getür

4. **var iken:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken.
Lāle seyrin istemez āşüfte
göñlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir
dāġ-ı hicrāndan eser

5. **var iken:**
Gazel 251
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varken.
Būse ʿahdi var iken ḳan
yutdırursın dem-be-
dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū
gösterüp āl eyledüñ

var imiş:

1. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Hecr oḳından ölmedüm
daḥi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb
miḥnetlü cānum var
imiş

2. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Hecr oḳından ölmedüm
daḥi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb
miḥnetlü cānum var
imiş

3. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Lāle gibi gögsümi çāk eyle
tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara
dāġ-ı nihānum var imiş

4. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Dişleyüp laʿlüñ baña göz
itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir
ārzū-yı cānum var imiş

5. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş

6. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Ġamdan öldüm ġayrı çāre
n’eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez
bir nā-tüvānum var
imiş

7. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.

Gice gündüz olmışam ben
sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne
ḫoş dārü'l emānum var
imiş

8. **var imiş:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Ummaz idüm iy
Muʿīdī geldi ol māh
üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe
kāmrānum var imiş

9. **var imiş:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varmış.
Varumı yoḳ eyledüm
yolında raḥm itmez
daḥi
Bī-vefādur dirdi il
didüklerince var imiş

var ise:

1. **var ise:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğer varsa.
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

2. **var ise:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eğer varsa.
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger var ise
gögsinde īmānı dürüst

3. **var ise:**
Gazel 86
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca; bkz. TS. C.V, s. 4153.
Var ise ışırmışdur laʿlüñi
Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın
şekker-şiken olmışdur

4. **var ise:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Şor Muʿīdīye göñül ʿışḳ
ṭarīḳın ögren
Müşkilüñ var ise ḥall
eylesün üstāde getür

5. **var ise:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram
sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri var ise
meydāna ber-ā-ber

6. **var ise:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ihtimal ki, belki, galiba, olsa da, zannımca.
Başını aşaġa şalup
münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i
perīşānumdadur

7. **var ise:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Nāleme āheng ider ṭaġlar
ḳalupdur var ise
Ḫaste-Ferhād itdügi
feryād ü efġāndan eşer

8. **var ise:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Öldüm firāḳ ile demidür gel
baña yitiş
Bir çāre var ise meded
iy dil-rübā yitiş

9. **var ise:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Dilberüñ tenhā görürsin
ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī var ise
müflis-gedāsın
görmedük

10. **var ise:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İhtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ

11. **var ise:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp
gitmeye meylüñ var ise
Gül-i tersin güzelüm
gel berü baş üzre yirüñ

12. **var ise:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
Āciz olmışdur ʿilācumdan
eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ
vaḳtidür var ise
dermānuñ senüñ

13. **var ise:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Galiba, her halde.
Ẕerre deñlü görmedüm
ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise
yoḳdur vefāsı
Yūsuf'uñ

var mıdur:

1. **var mıdur:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır; yoktur.
Gerçi tīġi ḳatlüme
ḫūnī gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez

var ü yoḳ:

1. **var ü yoḳ:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Var ve yok.
Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü
idersem n'ola yārān ile
baḥs

varaḳ:

1. **varaḳ:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Yaprak.
Ruḫ u eşküm saña çün
ḫālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al varaḳ]
üstine ḳızıl ḳanlar ile

varak varak:

1. **varaḳ varaḳ:**
Gazel 223
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yaprak yaprak, sayfa sayfa.
Yazdı ruḫumda ḫālümi
eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ

2. **varaḳ varaḳ:**
Gazel 223
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yaprak yaprak, sayfa sayfa.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir
sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise
ʿacebdür varaḳ varaḳ

varalı:

1. **varalı:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Varmak, gitmek.
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk
itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i
lāle-ruḫsārum benüm

vardır:

1. **vardır:**
Gazel 282
Mısra: **8**
(Bir özelliğe) Sahip olmak.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm

varduġ-:

1. **varduġımca:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Varmak, gitmek, ulaşmak.
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş

varma-:

1. **varmayalum:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Ulaşmamak, gitmemek.
Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel
didiler

varmasun:

1. **varmasun:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Varmamak, ulaşmamak.
Bezm-i yāre gelmesün rind-
i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol
bülbül ki efġān
eylemez

varmaz:

1. **varmaz:**
Gazel 126
Mısra: **12**
"Ulaşamaz, gidemez, erişemez, vâsıl olamaz." anlamlarına gelen bir ifade.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz
Rūm ili yasaġıdur

varmaz-:

1. **varmazsam:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Gitmemek, geçmemek.
Mescide varmazsam iy
ṣūfī beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir
nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur
henüz

varmazam:

1. **varmazam:**
Gazel 332
Mısra: **13**
Gitmek, ulaşmak.
Rūy-i dilbersüz
Muʿīdī varmazam
gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez
feryād ü zārüm var
iken

vaṣf:

1. **vaṣf:**
Gazel 79
Mısra: **9**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.
İy Muʿīdī bilmezem ḫālüm
kime vaṣf eyleyem
Söylesem esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḫayrān olur

2. **vaṣf:**
Gazel 146
Mısra: **13**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle
Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter
ü dīvān ḳaralar

3. **vaṣfın:**-*ı, -ñ*
Gazel 165
Mısra: **13**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz eylemez

4. **vaṣf:**
Gazel 167
Mısra: **13**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.
Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz

5. **vaṣfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 168
Mısra: **1**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.
Leylī ṣaçuñuñ vaṣfına kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz

6. **vaṣfıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 272
Mısra: **11**
Övgü, övme ‖ güzelliğini dile getirme.
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ vaṣfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel

7. **vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.
Ḳāmetüñ vaṣfuñ bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan

8. **vaṣfını:**-*ın, -ı*
Gazel 335
Mısra: **11**
Bir kimse veya bir şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen

9. **vaṣf:**
Gazel 365
Mısra: **11**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik, özellik.
Ben n'içün vaṣf itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken

10. **vaṣfın:**-*ın*
Gazel 376
Mısra: **1**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
Dehānuñ kim anuñ vaṣfın işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāṣıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur bu

vaṣf eyle:

1. **vaṣf eyle:**-*r isen*
Gazel 62
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, dile getirmek. ll övmek, methetmek.
İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded

vaṣf- yazar:

1. **vaṣf- yazar:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Özelliklerini anlatan şiir yazmak.
İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur

vaṣf-ı ḥüsnüñde:

1. **vaṣf-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzelliğinin anlatılması.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

vaṣf-ı leb-:

1. **vaṣf-ı leb-:**-*üñ*
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dudağının niteliği, övgüsü.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

vaṣf-ı leb ü ḫāl-:

1. **vaṣf-ı leb ü ḫāl-:**-*üñ*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağının ve beninin vasıfları.
Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var

vaṣl:

1. **vaṣluña:**-*uñ, -a*
Gazel 41
Mısra: **13**
(Sevgiliye) Kavuşma.
Çün Muʿīdī vaṣluña irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest

2. **vaṣluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 105
Mısra: **5**
Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.
Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

3. **vaṣla:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **9**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.
Câme-i vaṣla neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider

4. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **9**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

5. **vaṣluña:**-*uñ, -a*
Gazel 232
Mısra: **3**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Müşterīdür vaṣluña her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ

6. **vaṣla:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **11**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.
Ne hecre ṭaḳat ü ne vaṣla çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil

7. **vaṣlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 282
Mısra: **9**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ vaṣlına
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm

8. **vaṣluña:**-*uñ, -a*
Gazel 305
Mısra: **13**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.
İrer Muʿīdī vaṣluña hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam

9. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 307
Mısra: **3**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Virdi çün dil bülbüli vaṣluñ bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm

10. **vaṣla:**-*a*
Gazel 321
Mısra: **7**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.
Dil vaṣla ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün

11. **vaṣluñda:**-*uñda*
Gazel 326
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma.
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan

12. **vaṣlın:**-*(ı)n*
Gazel 353
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.
Ol perī vaṣlın dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin

13. **vaṣl:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Kavuşma.
Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẕāre ḳarşu

14. **vaṣla:**-*a*
Gazel 387
Mısra: **11**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
Ḳanda irer vaṣla dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye

15. **vaṣl:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Kavuşma.
İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa

16. **vaṣluñda:**-*uñda*
Gazel 420
Mısra: **9**
Kavuşma.
Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa

17. **vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 432
Mısra: **12**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

18. **vaṣl:**
Gazel 439
Mısra: **9**
Kavuşma.
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün vaṣl içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi

19. **vaṣluñ:**-*un*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kavuşma.
Ḥālet-i şevḳümde vaṣluñ istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri

<u>vaṣl - dürr-:</u>

1. **vaṣl - dürr-:**-*uñ , --i, --ne*
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma incisi.
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile

deryā göñül ġarḳ-āb göz

vaṣl-ı dilberden:

1. **vaṣl-ı dilberden:**-*den*
Gazel 15
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña

vaṣl-ı gül:

1. **vaṣl-ı gül:**
Gazel 185
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güle (sevgiliye) kavuşma.
Bilür kim vaṣl-ı gül bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış

vaṣl-ı leylī:

1. **vaṣl-ı leylī:**
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un Leyla'ya kavuşması.
Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ vaṣl-ı Leylī bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ

vaṣl-ı yār:

1. **vaṣl-ı yār:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi vaṣl-ı yār ile
Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb

2. **vaṣl-ı yār:**
Gazel 60
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.
Vaṣl-ı yār içün
Muʿīdī baḥṣ idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened

vaṣluñ eyyāmı-:

1. **vaṣluñ eyyāmı-:**-*uñ, --n, --da*
Gazel 227
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma günleri.
Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek

vaṭan:

1. **vaṭan:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

2. **vaṭanum:**-*um*
Gazel 62
Mısra: **6**
Vatan, memleket, yurt.
Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

3. **vaṭanın:**-*ın*
Gazel 191
Mısra: **11**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse vaṭanın
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş

4. **vaṭan:**
Gazel 327
Mısra: **3**
Bir milletin üzerinde yaşadığı, hâkim olduğu toprak, yurt.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

5. **vaṭan:**
Gazel 341
Mısra: **5**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

6. **vaṭan:**
Gazel 363
Mısra: **10**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim vaṭan ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden

vaṭan ṭutdı:

1. **vaṭan ṭutdı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yeri yurt edinmek.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

vāveylā:

1. **vāveylā:**
Gazel 438
Mısra: **12**
Feryat figan.
Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u vāveylā ki bizden daḥi ġaflet gitmedi

vāy:

1. **vāy:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Eyvah, yazık.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

2. **vāy:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Şaşma anlatan bir söz; eyvah, yazık.
Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ
Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña

3. **vāy:**
Gazel 247
Mısra: **10**
"Beğenme, hoşa gitme" bildiren ünlem.
Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun
Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

4. **vāy:**
Gazel 383
Mısra: **12**
Eyvah, yazık.
Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez vāy bu leke

vażʿ eyle-:

1. **vażʿ eyle-:**-*r, -se*
Gazel 94
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Nasihat vermek.
Her ne vażʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

vāz gel:

1. **vāz gel:**
Gazel 180
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.
Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes

vāz gelsün:

1. **vāz gelsün:**-*sün*
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmek, caymak.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

2. **vāz gelsün:**-*sün*
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Vaz geçmek, bırakmak, feragat etmek.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña

vāzgel-:

1. **vazgeldüm:**-*düm*
Gazel 163
Mısra: **10**
Vazgeçmek.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavlı yalan iḳrārsuz

ve:

1. **ve:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"Ve bağlacı.
İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel

vecd:

1. **vecd:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Kendinden geçme, coşkunluk; tas. İlahi aşkla kendinden geçme.
Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh vecd ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḫāletler baña mülden degül

vecd ü ḫāl:

1. **vecd ü ḫāl:**
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ile kendinden geçmek.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

vecd ü ḫāl ehli:

1. **vecd ü ḫāl ehli:**-*i*
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İlahi coşkunluk ile kendinden geçen kimseler.
Vecd ü ḫāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḫalvetde iken olmasa bir ḫāl aña

vech:

1. **vechi:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **1**
1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.
Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs

2. **vech:**
Gazel 46
Mısra: **4**
1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.
Seyr idelden bir naẓar ḫüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her vech ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫs

3. **vech:**
Gazel 74
Mısra: **11**
Yöntem / tarz / usul.
Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler

4. **vechi:**-*i*
Gazel 101
Mısra: **9**
Yön / taraf.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

5. **vechi:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **5**
Açı, yön, durum.
Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz

6. **vech:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Çehre, yüz; yönelme. II sebep, neden.
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu vech ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden

7. **veche:**-*e*
Gazel 379
Mısra: **9**
Biçim, yol, yöntem.
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir veche şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū

8. **veche:**-*e*
Gazel 418
Mısra: **5**
Tarz, biçim, yol, sebep.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

vechi:

1. **vechi:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Sebep, neden II yüz, çehre.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

2. **vechi:**
Gazel 157
Mısra: **13**
Nitelik, durum, şekil, yüz, neden.
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz

3. **vechi:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Nitelik, durum, şekil, yüz, neden.
İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ

vechi var:

1. **vechi var:**
Gazel 180
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeridir.
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḥalāş it aġzına düşse meges

2. **vechi var:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeri var, uygundur.
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ

3. **vechi var:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
"Uygundur, yeridir" anlamında kullanılan bir söz.
İy şeker-leb vechi var söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ

vechi var-:

1. **vechi var-:**--*dur*
Gazel 203
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeri var, uygundur.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ

vechi var mı-:

1. **vechi var mı-:**-*dur*
Gazel 223
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü var mı? (eleştiren bir tavırla) Hangi yüzle...
Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ

vedāʿ:

1. **vedaʿ:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Ar. Ayrılma, veda.
Sen vedaʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel

vefā:

1. **vefālar:**-*lar*
Gazel 15
Mısra: **9**
Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde durma.

İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña

2. **vefā:**
Gazel 78
Mısra: **11**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.
Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẕālim olınca
memleket vīrān olur

3. **vefā:**
Gazel 90
Mısra: **7**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.
Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar

4. **vefāsı:**-*sı*
Gazel 152
Mısra: **1**
Sözünde durma, bağlılık, sadakat.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk
oldum devāsı yoḳ
mıdur

5. **vefā:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Ar. bağlılık, sadakat.
Az gülüp çoḳ aġla iy dil
kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre
girye çoḳdur ḫande az

6. **vefāsın:**-*sı, -n*
Gazel 228
Mısra: **8**
Vefa, sözünde durma, sadakat.
Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük
bir vefāsın görmedük

7. **vefāsı:**-*sı, -ı*
Gazel 253
Mısra: **10**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.
Ẕerre deñlü görmedüm
ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise
yoḳdur vefāsı
Yūsuf'uñ

8. **vefāsuz:**-*suz*
Gazel 314
Mısra: **8**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen ,sevgili.
Ḳatlüme ʿahd itmiş iken
döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz
bir vefāsuz n'eyleyem

9. **vefā:**
Gazel 329
Mısra: **8**
(Ar.) Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.
Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden

10. **vefā:**
Gazel 390
Mısra: **3**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa
cevr eyler iken
Hele bir görmedügin
yig beni aġyāruñ ile

11. **vefā:**
Gazel 415
Mısra: **11**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
Çün vefā yoḳdur
benī ādemde iy
Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter
āhū-yı ṣaḥrālar bize

12. **vefā:**
Gazel 421
Mısra: **13**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri
var şāh-ı ʿādilden dile

13. **vefā:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
Bende ne ārām u ṣabr u
sende ne mihr ü vefā
Bir gün evvel gelse
ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān
kāşkī

14. **vefāya:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu
sözler iy ṣanem ḫāşā
seni

15. **vefāsı:**-*sı*
Gazel 442
Mısra: **9**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
Biñ vaʿde itse birine yārüñ
vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña
ṣoruñ ol şūḫ āfeti

<u>vefā bezim:</u>

1. **vefā bezim:**-*in, -de*
Gazel 239
Mısra: **1**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa Meeclisi.
Dil vefā beziminde şemʿ-i
şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar
başında zāruñdur
senüñ

vefā ḳılmazsın:

1. **vefā ḳılmazsın:**
Gazel 76
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sözünde durmamak.
Öldürem dirsin velī ʿahdüñe
ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler
bī-ʿahd ü bī-peymān
olur

vefā nakṣ-:

1. **vefā naḳṣ-:**-*ın*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa nakşı.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın
virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül
kim çemen ser-sebz ü
bārān yoḳ

vefāsız:

1. **vefāsız:**
Gazel 229
Mısra: **8**
1-Vefâsı olmayan; sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse. 2-Sevgilinin bir özelliğidir ve sevgiliye hitap edilmektedir.
Sāye-i zülfüñde bir dem
göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir
zār ü perīşān eylemek

2. **vefāsız:**
Gazel 298
Mısra: **10**
1-Vefâsı olmayan; sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse. 2-Sevgilinin bir özelliğidir ve sevgiliye hitap edilmektedir.
Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç
gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

3. **vefāsız:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).
Çünki maẓhar düşdüm āḫir
hey vefāsız ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam
luṭfuñla ülfet kāşkī

vegerni:

1. **vegerni:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Aksi halde, değilse, yoksa.
İstedügim zülf ü çeşmüñdür
vegerni sebzede
Sünbül ü nerges
döşenmiş rāygān olmış
yatur

veh:

1. **veh:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Vah, yazık! Pes doğrusu!.
Veh niçe fetvā virür bu
çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ
öldürmek olupdur ḫū
saña

2. **veh:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Eyvahlar olsun!.
Veh ne ẓālimdür cihān içre
maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın ṣalup

3. **veh:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Üzüntü, keder, pişmanlık bildiren bir ünlem. II Vah, yazık.
Māh-ı tābān idemez gün
yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider
şemʿ-i şebistān ile baḫs

4. **veh:**
Gazel 77
Mısra: **3**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ
ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna
ḥükm ider Pervīz olur

5. **veh:**
Gazel 113
Mısra: **5**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh niçe bed-mest olur ol
ġamze kim
Gördügi miskīne
yaraġın çeker

6. **veh:**
Gazel 120
Mısra: **10**
(Ar.) Vah, yazık.
Ġam nārına yanup güni
eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i
zenaḫdāne imrenür

7. **veh:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Eyvahlar olsun!.
Veh ne gülşendür yüzüñ
kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile
beñzüm ḫazān
yapraġıdur

8. **veh:**
Gazel 138
Mısra: **14**
(Ar.) Vah, yazık.
Bir gice yanumda yatmaz ol
büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı
baḫtum daḫi
uyḳudadur

9. **veh:**
Gazel 182
Mısra: **12**
(Ar.) Vah, yazık.
Gice gündüz olmışam ben
sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne
ḫoş dārü'l emānum var
imiş

10. **veh:**
Gazel 192
Mısra: **12**
(Ar.) Vah, yazık.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-
yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum
bu yüz ḳarasından
ḫalāṣ

11. **veh:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Yazık!, Eyvah!
Esef bildiren bir
ünlem.
Veh nedür bu ḳadd ile gül
yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup
ḫırāmān oynamaḳ

12. **veh:**
Gazel 236
Mısra: **2**
Eyvahlar olsun!.
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i
girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni
Mecnūn itdi zencīrüñ
senüñ

13. **veh:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Ne güzel, ne
acayip şey! anlamında
kullanılan bir ünlem.
Veh ne Leylī'sin ki daḫi
cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü
dillerde Mecnūn
eyledüñ

14. **veh:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Eyvahlar olsun!.
Veh ne cāẕūlıḳ ider gīsū-yı
ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol
meftūle meftūnı anuñ

15. **veh:**
Gazel 267
Mısra: **15**
Ne güzel, ne
acayip şey! anlamında
kullanılan bir ünlem.
Veh ne ḫandāndur yüzüñ
taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim
görüpdür ʿādeme
ferzend gül

16. **veh:**
Gazel 287
Mısra: **4**
(Ar.) Vah, yazık.
Meyl idüp her gördügi kec-
rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ
serv-i gül-endāmum
benüm

17. **veh:**
Gazel 288
Mısra: **6**
(Ar.) Vah, yazık.
Sünbülinden mū degül bir
būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol
serv-i ḫırāmānum
benüm

18. **veh:**
Gazel 300
Mısra: **7**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ne rengīn ruḫlaruñ var
kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi
gizler [gülist]ān-ı İrem

19. **veh:**
Gazel 304
Mısra: **4**
(Ar.) Vah, yazık.
Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki
peykān oldı yine
merhemüm

20. **veh:**
Gazel 337
Mısra: **2**
(Ar.) Vah, yazık.
Baş egüp zencīr-i ʿışḳa
bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām
olupdur gündüzüm ol
māh içün

21. **veh:**
Gazel 351
Mısra: **8**
Eyvahlar olsun!.
Dil yüzün görse olur vālih ü
görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam
ü ġuṣṣa çeker her
yüzden

22. **veh:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Eyvahlar olsun!.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu
kim unutdı miskīn
meskenin

23. **veh:**
Gazel 355
Mısra: **9**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ne cānsuz düzd olur
ḫālüñ ki her dem ḳaṣd
ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre
yatur iki ejder var iken

24. **veh:**
Gazel 365
Mısra: **13**
(Ar.) Vah, yazık.
İy Muʿīdī veh ki ʿöẕr itdi
baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi
ḫoş kemālüm var iken

25. **veh:**
Gazel 390
Mısra: **5**
(Ar.) Vah, yazık.
Bilmezem ḳande gidem veh
ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı
zülf-i siyehkāruñ ile

26. **veh:**
Gazel 411
Mısra: **4**
(Ar.) Vah, yazık.
Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ
ceng içün ṣaf baġlamış
Veh niçe kāfirdür ol
kim çekdi leşker
Kaʿbe'ye

27. **veh:**
Gazel 417
Mısra: **6**
(Ar.) Vah, yazık.
Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile
öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḥaḳ yire
girdüñ ben ġarībüñ
ḳanına

28. **veh:**
Gazel 432
Mısra: **11**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ne müşkildür şeb-i
hecrüñde her gün
aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel
vaṣluñla ḫandān kāşkī

29. **veh:**
Gazel 435
Mısra: **8**
(Ar.) Vah, yazık.
Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni

30. **veh:**
Gazel 440
Mısra: **3**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

31. **veh:**
Gazel 443
Mısra: **5**
(Ar.) Vah, yazık.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

32. **veh:**
Gazel 444
Mısra: **14**
(Ar.) Vah, yazık.
ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri

veh ki:

1. **veh ki:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki.
İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ

2. **veh ki:**
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vah ki. Yazık ki.
Ḫabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

3. **veh ki:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vah ki. Yazık ki.
Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

4. **veh ki:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vah ki. Yazık ki.
Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ

5. **veh ki:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vah ki. Yazık ki.
Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

vehm eyle:

1. **vehm eyle:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sakınmak, temkinli olmak.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

2. **vehm eyle:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Göz ardı etmek.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

vehm id-:

1. **vehm id-:**-*er*
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak, çekinmek, sakınmak.
Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

2. **vehm id-:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak, çekinmek.
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

vehm idüp:

1. **vehm idüp:**-*üp*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak, çekinmek.
Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

vehm it-:

1. **vehm it-:**-*düg, -im*
Gazel 68
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak, çekinmek, sakınmak.
Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ

vehm itme:

1. **vehm itme:**-*me*
Gazel 37
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Olmayan bir şeyi var saymak, zannetmek.

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

velī:

1. **velī:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Ama, fakat //
şöyle ki.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

2. **velī:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Ama, fakat, lâkin.
Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm velī
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā

3. **velī:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Ama, fakat. II
Şöyle ki.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

4. **velī:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Ama, fakat, lâkin.
İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā

5. **velī:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

6. **velī:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Ama, fakat, lâkin.
Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler velī
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña

7. **velī:**
Gazel 12
Mısra: **3**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña

8. **velī:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā güzeller ḫaḳ velī
Baña bir āfet gerekdür çaḳ saña beñzer saña

9. **velī:**
Gazel 18
Mısra: **11**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem gerek dirsin velī
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe şükrānedür cānum saña

10. **velī:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Ama, fakat, lâkin.
Ḫūblar çoḳdur velī oldum görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya baş egmez göñül illā saña

11. **velī:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Ama, fakat, lakin.
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb

12. **velī:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

13. **velī:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.
ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum velī
Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst

14. **velī:**
Gazel 40
Mısra: **11**
Ama, fakat, lâkin.
Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm velī
Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst

15. **velī:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Lâkin, amma, fakat.
Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ ṣoḥbetdür velī
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ

16. **velī:**
Gazel 57
Mısra: **11**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.
Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ

17. **velī:**
Gazel 72
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.
Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram velī
Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur

18. **velī:**
Gazel 75

Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.
Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil velī
Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur

19. **velī:**
Gazel 76
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen Farsça bir bağlaç.
Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur

20. **velī:**
Gazel 80
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.
Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz velī
İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur

21. **velī:**
Gazel 81
Mısra: **11**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.
Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler velī
Cān fedā şol naḳşa kim gördükce naḳḳāş añdurur

22. **velī:**
Gazel 82
Mısra: **17**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

23. **velī:**
Gazel 93
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

24. **velī:**
Gazel 94
Mısra: **11**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

25. **velī:**
Gazel 101
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür

26. **velī:**
Gazel 103
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

27. **velī:**
Gazel 106
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

28. **velī:**
Gazel 107
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler

29. **velī:**
Gazel 120
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān velī
Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür

30. **velī:**
Gazel 127
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur

31. **velī:**
Gazel 131
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur velī
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider

32. **velī:**
Gazel 132
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

33. **velī:**
Gazel 133
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Lāleler güller açılsa eglenür gönlüm velī
Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur

34. **velī:**
Gazel 135
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

35. **velī:**
Gazel 136
Mısra: **8**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ

velī yār-ı vefādārum budur

36. **velī:**
Gazel 150
Mısra: **4**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

37. **velī:**
Gazel 152
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

38. **velī:**
Gazel 153
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

39. **velī:**
Gazel 154
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz velī
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz

40. **velī:**
Gazel 155
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Muʿīdī ḥāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

41. **velī:**
Gazel 158
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz velī
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz

42. **velī:**
Gazel 164
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne velī
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez

43. **velī:**
Gazel 164
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

44. **velī:**
Gazel 180
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

45. **velī:**
Gazel 183
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş

46. **velī:**
Gazel 193
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Öldürür ḳaddüm kemān idüp velī şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż

47. **velī:**
Gazel 197
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur velī
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ

48. **velī:**
Gazel 206
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Her hevādan uṣanup gönlüm elin çekdi velī
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ

49. **velī:**
Gazel 207
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

50. **velī:**
Gazel 211
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

51. **velī:**
Gazel 219
Mısra: **6**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān yoḳ

52. **velī:**
Gazel 224
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur velī
Güzellerde ān ü melāḥat gerek

53. **velī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-

bārın ider yoḳ yire
şekk

54. **velī:**
Gazel 235
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme
her zaḫm-ı şemşīrüñ
senüñ

55. **velī:**
Gazel 239
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ

56. **velī:**
Gazel 244
Mısra: **5**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Sen bu reng-i rūy ile bir
serv-i gül-ruḫsın velī
Bülbüli dem-beste
eyler ġonçeveş
gūyālıġuñ

57. **velī:**
Gazel 249
Mısra: **13**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin
Muʿīdīnüñ velī
Şimdi ol bīmārı
gözden ṣavduñ ihmāl
eyledüñ

58. **velī:**
Gazel 251
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
El uzadup zülfüñe sevdā-yı
mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş
maḳhūr u pā-māl
eyledüñ

59. **velī:**
Gazel 255
Mısra: **11**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Dehr bāzārında sen dellāl-i
ʿışḳ olduñ velī
Telḫ-kām olmaḳdur iy
dil ʿāḳıbet helvālıġuñ

60. **velī:**
Gazel 261
Mısra: **3**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr iñen muḥkem
degül

61. **velī:**
Gazel 265
Mısra: **5**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ
ol baḫt-ı bīdār iy göñül

62. **velī:**
Gazel 266
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Baş egmez idüm ol ḳad-i
bālāya ben velī
Bunca belāyı hep
göñül itdi baña göñül

63. **velī:**
Gazel 268
Mısra: **5**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i
bāġ itdüm velī
Cānuma sen lāle-
ruḫsuz dāġ-ı hicrān
oldı gül

64. **velī:**
Gazel 269
Mısra: **11**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
İy Muʿīdī güç gelürdi
tevbemüz bozmaḳ velī
Luṭf idüp ol
müşkilümüz āḫir āsān
itdi gül

65. **velī:**
Gazel 282
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm

66. **velī:**
Gazel 283
Mısra: **9**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla
yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur
iderseñ yoḳdur
ibrāmum benüm

67. **velī:**
Gazel 292
Mısra: **7**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Māhı bedr olmış görüp
dildāre beñzetdüm velī
Gün yüzin gördükce
ḳan derler ḥicābından
gözüm

68. **velī:**
Gazel 298
Mısra: **9**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Yāre cān virmek
Muʿīdī baña güç
gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

69. **velī:**
Gazel 306
Mısra: **13**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Yār ayaġına Muʿīdī yüz
sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu
devlet ṭopraḳ olmadın
tenüm

70. **velī:**
Gazel 309
Mısra: **9**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Gün gibi hercāī meh-rūlar
iñen çoḳdur velī
Saña beñzer bī-vefāya
olmadum ṭuş iy ṣanem

71. **velī:**
Gazel 313
Mısra: **11**

"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem

72. **velī:**
Gazel 323
Mısra: **13**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Pür maʿnāsın iy Muʿīdī velī
Ṣūrete aldanursan oġlansın

73. **velī:**
Gazel 335
Mısra: **17**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

74. **velī:**
Gazel 338
Mısra: **9**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ velī
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün

75. **velī:**
Gazel 338
Mısra: **11**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

76. **velī:**
Gazel 342
Mısra: **13**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven

77. **velī:**
Gazel 344
Mısra: **3**
"Ama, fakat"
anlamında bağlaç.
Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur velī
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun

78. **velī:**
Gazel 372
Mısra: **3**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Biñ niyāz itdüm velī bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn

79. **velī:**
Gazel 397
Mısra: **10**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde

80. **velī:**
Gazel 404
Mısra: **9**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı velī
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine

81. **velī:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına

82. **velī:**
Gazel 419
Mısra: **9**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

83. **velī:**
Gazel 422
Mısra: **11**
Lâkin, amma.
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī

84. **velī:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni

85. **velī:**
Gazel 436
Mısra: **5**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān gönlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

86. **velī:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Ama, fakat; şöyle ki.
Ārzūlar gitdi hep şūrīde gönlümden velī
Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi

87. **velī:**
Gazel 446
Mısra: **11**
Ama, fakat ‖ şöyle ki.
Bāġ-ı firāḳ-ı ḫasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç gönlümüz iy yüzi gül bu yirleri

velīkin:

1. **velīkin:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Ama, fakat, lakin.
Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

2. **velīkin:**
Gazel 160

Mısra: **11**
Ama, fakat, lakin.
Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

3. **velīkin:**
Gazel 274
Mısra: **9**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.
Bende-i ʿışḳam velīkin şuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

4. **velīkin:**
Gazel 291
Mısra: **2**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.
Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

5. **velīkin:**
Gazel 335
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.
Öldürem dirsin velīkin ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen

6. **velīkin:**
Gazel 376
Mısra: **12**
Fakat.
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

<u>veraʿ:</u>

1. **veraʿ:**
Gazel 393
Mısra: **13**
Allah'tan korkup haramdan, günahtan, kötülüklerden sakınma, dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

<u>verd:</u>

1. **verd:**
Gazel 403
Mısra: **2**
Ar. Gül.
Sāye ṣalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider verd üstine

<u>verd-i ruḥsār:</u>

1. **verd-i ruḫsār:**-*uñ*
Tahmis 3
Mısra: **34**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının gülü.
Öñde meşhūr itmeg içün defter ü ṭūmārumı
Ḫaṭṭ-ı laʿl ü verd-i ruḫsāruñ görüp eşʿārumı

<u>verhem:</u>

1. **verhemle:**-*lelele*
Gazel 57
Mısra: **4**
Kötü, acı söz.
Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ

2. **verhem:**
Gazel 259
Mısra: **4**
(Fa.) Küfür, kötü söz.
Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol verhem degül

3. **verheminden:**-*in, -den*
Gazel 350
Mısra: **6**
(Fa.) Küfür, kötü söz.
Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ verheminden

<u>v'ey:</u>

1. **v'ey:**
Gazel 119
Mısra: **1**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Gönlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur

2. **v'ey:**
Gazel 267
Mısra: **8**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
İy ḳad-i bālāña ḥayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül

<u>vezīr:</u>

1. **vezīr:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Vezir ‖ makam, mevkî.
Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u vezīr ü gedā seni

<u>vezn:</u>

1. **vezn:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Ar. 1. Tartma, terazi ile bir şeyin ağırlığını tahkik etme.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

2. **vezn:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Vezin, ölçü.
Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña

vilāyet:

1. **vilāyeti:**-*i*
Gazel 99
Mısra: **2**
Ar. Ülke; şehir, memleket.
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

2. **vilāyetde:**-*de*
Gazel 245
Mısra: **10**
Diyar, ülke, memleket.
ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu vilāyetde çün ol pādşehüñ

3. **vilāyeti:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **6**
İl, diyar, ülke, memleket.
Daḥi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feth oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti

vir:

1. **virmese:**-*me, -se*
Gazel 7
Mısra: **10**
Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek; bildirmek; göstermek.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

2. **virmese:**-*me, -se*
Gazel 7
Mısra: **10**
Vermek.
Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān virmese hicrān aña

3. **virür:**-*ür*
Gazel 7
Mısra: **5**
Feda etmek, bağışlamak, vermek.
Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar virür
N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān aña

4. **viren:**-*en*
Gazel 9
Mısra: **1**
Bağışlamak, ihsan etmek.
Būy-ı cān viren müdām ol caʿd-ı gīsūdur bāña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur bāña

5. **virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 11
Mısra: **9**
Bağışlamak, ihsan etmek.
Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı bāña

6. **virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 11
Mısra: **9**
Bağışlamak, ihsan etmek.
Pīş-keş-i cān virdüm āḥir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı bāña

7. **vir:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Yaymak, salmak, getirmek.
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin bāña

8. **virseler:**-*se, -ler*
Gazel 21
Mısra: **7**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
Virseler göñlüm ḳabūl itmez cihānuñ beglügin
Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum saña

9. **vir:**
Gazel 30
Mısra: **13**
Feda et, bağışla, ver.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

10. **vir:**
Gazel 31
Mısra: **13**
Bahşetmek, ihsan etmek.
Naḳd-i cān isterse vir ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb

11. **virmez:**-*mez*
Gazel 32
Mısra: **8**
Bağışlamak, sunmak, vermek.
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Büse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

12. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 35
Mısra: **4**
Vermek, salmak.
Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya virdüñ leşker-i bī-dīn ṣalup

13. **virüp:**-*üp*
Gazel 80
Mısra: **13**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir büse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur

14. **virürem:**-*ür, -em*
Gazel 105
Mısra: **3**
1. Vermek.
Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

15. **virür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **7**
(Bir şeyi bir

kimseye) İletmek, eriştirmek,vermek.
Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür

16. **virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 136
Mısra: **5**
1. Vermek.
Naḳd-i cān virdüm alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur

17. **vir:**
Gazel 165
Mısra: **11**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Ṭolu içüp sāḳīye gül-būse vir didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez

18. **virür:**-*ür*
Gazel 168
Mısra: **8**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

19. **virüp:**-*üp*
Gazel 186
Mısra: **10**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

20. **virdi:**-*di*
Gazel 198
Mısra: **3**
(bir hâli bir kimse veya yerde) hâkim kılmak, hasıl etmek.
Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫatṭ

21. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 209
Mısra: **5**
(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.
Sūz ḳandan virdüñ iy şemʿ-i melāḫat ʿışḳuña
Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf

22. **virdi:**-*di*
Gazel 210
Mısra: **5**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf

23. **virür:**-*ür*
Gazel 219
Mısra: **3**
(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

24. **virdi:**-*di*
Gazel 223
Mısra: **13**
(Bir hali bir kimse veya yerde) Hakim kılmak, hasıl etmek.
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

25. **virdügine:**-*dügine*
Gazel 224
Mısra: **12**
Bağışlamak, ihsan etmek.
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḫudā virdügine ḳanāʿat gerek

26. **virmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 241
Mısra: **6**
Vermek.
Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ

27. **virür:**-*ür*
Gazel 241
Mısra: **2**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker virür aña bu laʿl-i ḫandānuñ senüñ

28. **virüp:**-*üp*
Gazel 253
Mısra: **5**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ

29. **vir:**
Gazel 272
Mısra: **10**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse vir andan bedel

30. **vir:**
Gazel 279
Mısra: **7**
(Haber) Vermek.
Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber vir iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm

31. **virmek:**-*mek*
Gazel 280
Mısra: **8**
(Gönül) vermek.
Daḫı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār
Ḫālüñe dil-beydaḳın virmek oyunumdur benüm

32. **virdi:**-*di*
Gazel 292
Mısra: **9**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Seyle virdi ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger

Ḫaṭṭuñı maḥv itmege
ḥüsnüñ kitābından
gözüm

33. **virsem:**-*se, -m*
Gazel 314
Mısra: **3**
Vermek. II Gönül vermek.
Göñlüm ol hercāīye virsem
taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz
n'eyleyem

34. **virürem:**-*ür, -em*
Gazel 347
Mısra: **6**
Feda etmek, bağışlamak, vermek.
Gevher-i vaṣlum dilerse
naḳd-i cān virsün
dimiş
Ben aña cān virürem
tek ol peşīmān
olmasun

35. **virmez:**-*mez*
Gazel 416
Mısra: **8**
Vermek II Değişmek.
Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ
velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse
ʿālemüñ dermānına

vir-:

1. **virseler:**-*se, -ler*
Gazel 54
Mısra: **16**
Bahşetmek, bağışlamak, sunmak.
Bendeyem cān ile ol ʿāṣıḳ-ı
āzādeye kim
Virseler olmaya biñ
mülk-i Süleymān'e
feraḥ

2. **virür:**-*ür*
Gazel 79
Mısra: **3**
Vermek, göstermek.
Āṣnālıḳlar virür her gördügi
bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-
peyker ne ḫoş insān
olur

3. **viren:**-*en*
Gazel 104
Mısra: **1**
1. Vermek.
Būy-ı cān viren ol ser-i
mūdur
Niçe mū ʿömr-i
cāvidān būdur

4. **virse:**-*se*
Gazel 216
Mısra: **7**
(Belli bir yere doğru) Çevirmek, yöneltmek.
Dil ṣaçuña aṣılup virse
hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile
cān-bāze urġān
oynamaḳ

5. **virmez:**-*mez*
Gazel 288
Mısra: **5**
Bağışlamak, sunmak, vermek.
Sünbülinden mū degül bir
būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol
serv-i ḫırāmānum
benüm

6. **virmezem:**-*mez, -(e)m*
Gazel 336
Mısra: **7**
Vermek,bir şey ile deyiş tokuş etmek.
Virmezem ʿāleme zülfüñ
ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem
başumı çevgānuñ içün

7. **virsün:**-*sün*
Gazel 347
Mısra: **5**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Gevher-i vaṣlum dilerse
naḳd-i cān virsün
dimiş
Ben aña cān virürem
tek ol peşīmān
olmasun

8. **virme:**-*me*
Gazel 361
Mısra: **7**
Bağışlamak, sunmak, vermek, ihsan etmek.
Āṣnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i
ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ
baṣarsa yaġmādan
ṣaḳın

9. **vireyin:**-*eyin*
Gazel 403
Mısra: **6**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i
pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü
çihre-i zerd üstine

10. **virürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 427
Mısra: **10**
Vermek II Değişmek.
Tīz günde yile varsun
göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse
virürsem ser-i kūyuñ
külini

vīrān:

1. **vīrān:**
Gazel 257
Mısra: **5**
Far. Yıkık, dökük harap.
Göñül iḳlīmi vīrān olmasun
mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-
cenābuñ

2. **vīrān:**
Gazel 307
Mısra: **12**
Far. yıkık, harabe, üzgün.
Yārüñ ebrūsın görüp
miḥrāba meylüm
ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-
yı zühdi vīrān eyledüm

3. **vīrān:**
Gazel 352
Mısra: **10**
(Hazine, define gibi değerli şeylerin saklı olduğuna inanılan) Yıkık, yıkılmış, harap yer.
Dildür beni bu resme yaḳan
genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı
vīrān ola bir gün

4. **vīrān:**
Gazel 409
Mısra: **12**

Yıkık, dökük harap.

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

5. **vīrān:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Yıkık, dökük harap.

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa vīrān her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice

vīrān eyle-:

1. **vīrān eyle-:**-*mek*
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, bozmak, harap etmek.

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek

vīrān eyler:

1. **vīrān eyler:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Viran eylemek, yıkmak, harap etmek.

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

vīrān ḫāne:

1. **vīrān ḫāne:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Viran ev, dünya.

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az

vīrān olur:

1. **vīrān olur:**
Gazel 78
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkılmak. Dağılmak. Harap olmak.

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

virāne:

1. **vīrāne:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

2. **vīrāne:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Harap, yıkık; üzgün, perişan. Âşığın gönlü.

Ḥükmi geçmez kimsenüñ vīrāne göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña

3. **vīrāneler:**-*ler*
Gazel 93
Mısra: **6**
1. Yıkılmış, harap olmuş eski yapı. 2. Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler

viren:

1. **virene:**-*e*
Gazel 105
Mısra: **5**
Veren(kişi),"sıfat fiil".

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister

2. **viren:**
Gazel 130
Mısra: **17**
Veren, bahşeden (kimse).

Naẓm ile şöhret viren sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür

virme:

1. **virme:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Vermemek II sağlamamak.

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur

virme-:

1. **virmeseydi:**-*sey, -di*
Gazel 211
Mısra: **6**
Vermeseydi.

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf

virmez:

1. **virmez:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Vermemek II sakınmak II değişmemek.

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş

2. **virmez:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Vermemek II sakınmak II değişmemek.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun

3. **virmez:**
Gazel 427
Mısra: **3**
(Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine sunmak.
Dilini emmege virmez dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini

4. **virmez:**
Gazel 442
Mısra: **14**
Vermemek II sakınmak II değişmemek.
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati

virmez-:

1. **virmezseñ:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Vermezsen.
Būse virmezseñ ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ

virmezsin:

1. **virmezsin:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Vermezsin.
Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

virür:

1. **virür:**
Gazel 231
Mısra: **8**
1. Vermek.
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāṣıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān virür muʿanber kākülüñ

viṣāl:

1. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 51
Mısra: **11**
Buluşma; sevdiğine kavuşma.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

2. **viṣāle:**-*e*
Gazel 83
Mısra: **9**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āṣnā kim yār ile āṣnādur

3. **viṣālüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 96
Mısra: **9**
(Sevgiliye) kavuşma.
Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer

4. **viṣāle:**-*e*
Gazel 219
Mısra: **1**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

5. **viṣāle:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **11**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.
Ne viṣāle çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül

6. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 325
Mısra: **1**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.
Dirildürdüñ revān iy meh viṣālüñ ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın

7. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 335
Mısra: **5**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.
Didüm iy meh kim irer bilsem viṣālüñ ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen

8. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 363
Mısra: **1**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.
Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce zillet çekmeden

9. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 368
Mısra: **3**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

vü:

1. **vü:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Ve" bağlacı.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

2. **vü:**
Gazel 23
Mısra: **3**
"Ve" bağlacı.
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

3. **vü:**
Gazel 28
Mısra: **7**
"Ve" bağlacı.
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

4. **vü:**
Gazel 32

Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Câme vü câmuñ elinden
oda yandum nitekim
Sîne-ber-sîne ṣarup
yâri öper leb-ber-leb

5. **vü:**
Gazel 59
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Ḳul yazarken ḥüsn
dîvânında añmazsın
beni
Pâdṣâhum devletüñ
pâyende vü ʿömrüñ
mezîd

6. **vü:**
Gazel 82
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.
Sâbâş ol ʿiẕâr ü leb ü ḳadd-i
yâre kim
Ṭûbâ vü Selsebîl ü
cinândan ḫaber virür

7. **vü:**
Gazel 84
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
İşigüñde giceler ṣubḥ dek
efġân iderem
Bir ağız dimedüñ ol
ḫaste vü şeydâ eyler

8. **vü:**
Gazel 102
Mısra: **13**
"Ve" bağlacı ||
Veya.
Geh cürʿa-i belâ vü
gehî ḳan yuṭup ṭurur
Miskîn Muʿîdî câm-ı
lebüñsüz neler çeker

9. **vü:**
Gazel 130
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.
Ṭûtî-i ṭabʿum gibi sâz eyler
ol ruḥsâr ü leb
Kim biri âyîne vü
birisi şekker gösterür

10. **vü:**
Gazel 134
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.
Sevdüm yine bir ṣûhı ki
meydân-ı cefâda
Geh tîġ ü gehî nîze vü
ḳalḳan ile oynar

11. **vü:**
Gazel 139
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Bir câm içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden
Biñ nâle vü
zârî iderüm nâya ber-â-
ber

12. **vü:**
Gazel 139
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Nûrânî vü zulmânî iki serv
ṣanurlar
Yanuña düşüp
ṣalınıcaḳ sâye ber-â-
ber

13. **vü:**
Gazel 139
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Ol ġamze vü ebrû ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi
oḳ ü yaya ber-â-ber

14. **vü:**
Gazel 142
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.
Ben gedâyı dem-be-dem
bekler belâ vü derd ü
ġam
Şâh-ı ʿışḳam ol
melâmet leşkeri
yanumdadur

15. **vü:**
Gazel 145
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.
Zeyn içün gülzâr-ı ʿışḳa lâle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
â-dem çeşm-i
giryândan ṭamar

16. **vü:**
Gazel 147
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Eyledüñ tîr ü kemân ile
Muʿîdî'yi helâk
Anuñ içün geyer ol
ġamze vü ebrû ḳaralar

17. **vü:**
Gazel 148
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pâreler
N'itsün ölsün mi seven
âşüfte vü bî-çâreler

18. **vü:**
Gazel 158
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.
Ḫâlüñüz dâne kemend-i
zülfüñüz dâm eyleñüz
Dâne vü dâm ile diller
mürġını râm eyleñüz

19. **vü:**
Gazel 160
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.
Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şûr ü şeġeb olmaz

20. **vü:**
Gazel 167
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Zârî vü fiġân itmege ṭâḳat
mi ḳalupdur
Bu derd ile cândan
daḫi bîzârlaruz biz

21. **vü:**
Gazel 170
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.
Oḳınmaz oldı Leylî vü
Mecnûn ḥikâyeti
Şimdi cihânı dutdı
bizüm dâstânumuz

22. **vü:**
Gazel 188
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.
Ṭûtî-i gûyâ gibi söyletmege
her dem beni
Ruḫlaruñ âyîne vü
laʿlüñ şeker zeyn
eylemiş

23. **vü:**
Gazel 194
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.
Sen güzellendükce arturduñ
cefâ vü cevrüñi
Dilber olmaḳdan
meger kim bî-
vefâlıḳdur ġaraż

24. **vü:**

Gazel 198
Mısra: **3**
Bağlama vavı, ve bağlacı.

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ

25. **vü:**

Gazel 219
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ

26. **vü:**

Gazel 220
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ

27. **vü:**

Gazel 247
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

28. **vü:**

Gazel 250
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ

29. **vü:**

Gazel 260
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Cefā vü cevrüñi cümle cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd itmeyem ḥisāb degül

30. **vü:**

Gazel 273
Mısra: **2**
İle.

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

31. **vü:**

Gazel 275
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

32. **vü:**

Gazel 282
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

33. **vü:**

Gazel 282
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

34. **vü:**

Gazel 312
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

35. **vü:**

Gazel 312
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

36. **vü:**

Gazel 325
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

37. **vü:**

Gazel 331
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

38. **vü:**

Gazel 346
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

39. **vü:**

Gazel 372
Mısra: **8**
Vü: ve.

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle vü güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn

40. **vü:**

Gazel 376
Mısra: **11**
Vü: ve.

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu

41. **vü:**

Gazel 394
Mısra: **4**
Vü: ve.

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḫālüm perīşāndur yine

42. **vü:**

Gazel 400
Mısra: **6**
Vü: ve.

Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm

Gül gibi güldi vü didi
ḫoş ola cān üstine

43. **vü:**
Gazel 434
Mısra: **10**
Vü: ve.
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna vü cedele ḥālet didükleri

44. **vü:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Vü: ve.
Lāle vü şebnem degül ṣaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni

[vü]:

1. **[vü]:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Vü: ve.
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

vücūd:

1. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **1**
Beden, cisim, varlık.
Görmesem nāzük vücūduñ ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña

2. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 55
Mısra: **3**
Beden gövde.
Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ

3. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 106
Mısra: **8**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur

4. **vücūdın:**-*ı, -n*
Gazel 185
Mısra: **10**
Ar. Beden.
Hevā şemşīri teʾs̱īrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış

5. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 190
Mısra: **2**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

6. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 239
Mısra: **3**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Bād-ı āhumdur benüm āḫir vücūdum ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ

7. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 257
Mısra: **1**
Beden, cisim // varlık, mevcudiyet.
Vücūdı şīşe şancılmış anuñçün
İñilder derüñdür ḫāli rebābuñ

8. **vücūdum:**-*um*
Gazel 302
Mısra: **2**
Beden.
Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp vücūdum āḫir ḫayāle döndüm

9. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 338
Mısra: **1**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

10. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 353
Mısra: **10**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḫāṣılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin

11. **vücūdum:**-*(u)m*
Gazel 366
Mısra: **7**
(Âşığın) bedeni, cismi.
Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum z̲erreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

12. **vücūdum:**-*um*
Gazel 379
Mısra: **3**
Beden, cisim, varlık.
Āḫir vücūdum ḫānesin yoluñda ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū

13. **vücūdum:**-*um*
Gazel 414
Mısra: **4**
Beden, cisim, varlık.
Derd ile şöyle żaʿīf oldum belā küncinde kim
Kimse bilmezdi vücūdum āh ü efgān olmasa

14. **vücūdum:**-*um*
Gazel 424
Mısra: **7**
Beden, cisim, varlık.
Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum z̲erreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

vüsʿat:

1. **vüsʿatdedür:**-*de, -dür*
Gazel 53
Mısra: **9**
Genişlik, bolluk;

maddi durumu iyi olma II Huzur, refah.

Şūr ü şevḳüm ʿālemi
vüsʿatdedür ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ

vuṣlat:

1. **vuṣlaṭda:**-*da*
Gazel 160
Mısra: **13**
Kavuşma, erişme, ulaşma.
Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz

2. **vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **13**
(Ar.) Kavuşma, ulaşma.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan yāddan

vaʿde: *Ahid, söz.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān **vaʿdede** / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [vaʿdede, -de]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*

Yitdi ġālib **vaʿdesi** cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [vaʿdesi, -si]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*

Yitdi ġālib **vaʿdesi** cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [vaʿdesi, -si]*

vaʿde: *(Ar.) Erteleme, söz verme, belirlenmiş zaman.*

Gerçi bu aya Muʿīdī **vaʿde** itmişdür nigār / Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [vaʿde,]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*

Āferīn şol göñli şınmış ḳaddi ḥam şeydāya kim / Rāst olur **vaʿdesi** dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [vaʿdesi, -si]*

vaʿde vir-: *Süre vermek.*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [vaʿde vir-, -di]*

vaʿde-i: *Ar. vade, söz verme.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [vaʿde-i,]*

vahşi: *Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.*

Gerçi kim **vaḥşīdür** iy dil ol perī-peyker velī / Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [vaḥşīdür, -dür]*
Ḳaçduġına baḳmayup āḥir düşürdüm dāmuma / Avladum **vahşī** iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 4). [vahşī,]*

vahşi: *Ar. Yabani.*

Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider / Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [vaḥşī,]*

vāʿiz: *Ar. Vaaz eden, nâsıh.*

Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür / Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [vāʿizüñ, -üñ]*
Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden / Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 6). [vāʿiẓüñ, -üñ]*

vāʿiz: *İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü II zâhit, kaba sofu.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki **vāʿiẓ** ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [vāʿiẓ,]*

vāʿiz: *Ne yapsın, ne etsin. Ham sofu.*

Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki **vāʿiẓ** ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [vāʿiẓ,]*

vāʿiz: *Dini öğütlerde bulunan kişi; ey vâiz II zâhit, kaba sofu; ey zâhit.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / **Vāʿiẓ** beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [vāʿiẓ,]*

vāʿiẓā: *Ey vâiz.*

Vāʿiẓā minber depüp ne çağırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [vāʿiẓā,]*

vākiʿ: *Bulunan, mevcut.*

Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen / Bu sözler ġayrı **vāḳiʿdür** inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 12). [vāḳiʿdür, -dür]*

vākiʿ: *Olan, vukū bulan.*

Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür / Bu gün her ḥādiṣe kim ola **vāḳiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 2). [vāḳiʿ,]*

vākiʿ olur: *Mevcut olmak, meydana gelmek.*

Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim / Diyemezler utanma **vākiʿ olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [vākiʿ olur, -ur]*

vāḳıʿa: *Rüya, düş.*

Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi / **Vāḳıʿamda** dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 2). [vāḳıʿamda, -mda]*

vakit: *Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh / Ḫızr ol yitiş ki **vaḳtidür** iy āşnācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vakit: *Vakit, zaman, an.*

ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā **vaḳtidür** / Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [vaḳtidür, -dür]*

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgūn-şarāb / Sāḳiyā tīz ol ki **vaḳt-i** nev-bahār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [vaḳt-i,]*

Lāleler güller açıldı ʿīş ü ʿişret **vaḳtidür** / Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 3). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vakt: *Tam vakti, uygun zamanı.*

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm **vaḳtidür** bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [vaḳtidür, -i, -dür]*

Ruḥlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni / Leblerüñ şun **vaḳtidür** iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vakt: *Belirlenmiş zaman, belirli zaman.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel / Hey meded çaḳ **vaḳtidür** var ise dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [vaḳtidür, -i, -dür]*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam / **Vaḳtidür** varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [vaḳtidür, -i, -dür]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç şarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne şoḥbet **vaḳtidür** bunca

melālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vaḳt: *Zaman, vakit, an.*

Leblerüñ nükteyle söz **vaḳti** helāk eyler beni / Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 2). [vaḳti, -i]*

vakt: *Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim **vaḳtinde** dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [vaḳtinde, -inde]*

vaḳt ola: *Zaman gelir II an olur.*

Gün yüzüñ **vaḳt ola** ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [vaḳt ola,]*

vakt-i gül-: *Gül mevsimi.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf / Ṣīṣeveş ġamdan derūnum ṭopṭolu ḳandur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [vaḳt-i gül-, --dür]*

vaḳt-i ḥisāb: *Hesap günü.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī / Bilmez ki olısar ṣonı **vaḳt-i ḥisāb** telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [vaḳt-i ḥisāb,]*

vaḳtidür: *Vaktidir, zamanıdır.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu ṣeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [vaḳtidür,]*

vālā: *Baş örtüsü; ipek kumaş.*

Görüp āhum yilini ṣemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa / Pīrehendür ḳatı **vālā** ḫam-ı zülf-i siyehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 4). [vālā,]*

vāle: *Bir çeşit ipek kumaş.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber / Āl **vāle** içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [vāle,]*
Sipihrüñ mihri yüz açdı ṣafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] **vāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [vāle,]*

vālih: *Şaşırmış, şaşkın.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim / ʿAḳl anuñ ḥüsninde **vālih** nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [vālih,]*

vālih: *Hayran olma.*

Görüp yol üzre seni öyle **vālih** oldum kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [vālih,]*
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya **vālih** gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [vālih,]*
Dil yüzün görse olur **vālih** ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [vālih,]*

vallāhi: *"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.*

Yolında öldügüm **vallāhi** billāh i yalandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [vallāhi,]*

vāmık: *Meşhur Arap aşk hikayesinin erkek karakteri (bkz. Vamık u Azra).*

İller bileydi bende olan derd ü ḥāleti / Oḳınmaz idi **Vāmıḳ** u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 1). [vāmıḳ,]*

vāmık: *Vamık ve Azra hikâyesinin erkek kahramanı.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım / Kim ki seyr itdi baña **Vāmıḳ** didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [vāmıḳ,]*

vāmık: *İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz / ʿAẕrā bilüp cemālüñi **Vāmıḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1). [vāmıḳ,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur / Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 6). [vāmıḳ,]*

var: *Var: Var, yokun karşıtı.*

Var ise baña kīnüñ düşnām ile teskīn it / Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 4). [var,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / **Var** ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [var,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile / Kīni **var** ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [var,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde / Behey kāfir ne dīnde **var** ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 1). [var,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī / Ki fürḳat gibi düşmen **var** kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 7). [var,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi **var** idi / Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [var,]*

Dilde geh ġam **var** Muʿīdī geh nedāmet geh belā / Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 7). [var,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli **var** dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [var,]*

Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince **var** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [var,]*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini / Meclisde añdı **var** ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [var,]*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli / Ne deñlü **var** ise naḳṣı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 7). [var,]*

var: *Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp **varum** bu yolda bulmadum andan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [varum, -um]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle **varum** yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [varum, -um]*

var: *Gitmek.*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / Çünki yoḳdur **varduġı** dünyā da kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [varduġı, -duk, -ı]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā / Himmet isterseñ yüri **var** şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [var,]*

var: *Var.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı **var** miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [var,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli **var** / Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [var,]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde **var** nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [var,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı **var** dimez velī / İşiden lafẕ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [var,]*

Özge derdüm **var** benüm şerbet gerekmez iy

ṭabīb / Kimsenüñ
gelmez elinden baña
dermān
eylemek *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 6). [var,]*

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış
perīşānlıġı **var** /
Güyiyā ḫāl-i
siyāhumdur muṣavver
kākülüñ *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 4). [var,]*

var: *Haydi, durma (pekiştirme sözü).*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim
düşdi hecr ile / Ölüm
ʿalāmeti dil-i bīmārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 5). [var,]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Câme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
/ Ḳara kirpikler
inüp **varmış** yanaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [varmış, -mış]*

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle
kūyına ʿazm eyle kim /
İy Muʿīdī farż
olur **varmaḳ** tüvānger
Kaʿbe'ye *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 8). [varmaḳ, -maḳ]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Kimi Çīn'e **varur** kimi
Ḫıṭā'ya / Benüm
göñlüm bu zülf-i
ʿanberīnde *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 6). [varur, -ur]*

Müddeʿīlerden
kimesne **varımaz** oldı
saña / Ḫārı çoḳ gülzār
imişsün böyle
bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 6). [varımaz, -ımaz]*

var: *Mevcut olan (şey).*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar
pehlūya gelmezsin /
Meleksin
içtinābuñ **var** gibi
taṣvīr olan
yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [var,]*

Gül gibi her cānīlikden
iḫtirāzuñ **var** ise /
Ṣalınup her ḫār ile
seyr-i gülistān
eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 3). [var,]*

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye
ḳanġı güzelde **var** /
Ḫatm oldı sende ḥüsn
ü melāḥat
didükleri *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [var,]*

var: *(Teşbih edatıdır) Gibi.*

Ebr-i şengerfī ki **var** ḳana
bulaşmış penbedür /
Ḳopdı dāġın yüregin
bārān ile abdāl-ı
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [var,]*

var: *Ulaşmak.*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden
yaġar ol deñlü bārān
kim / Belā
seyline **varmasun** bu
ʿālem ḳorḳaram bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [varmasun, -ma, -sun]*

var: *Mevcut II var.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa
iy gül **var** ise / Naġme-
i bülbül gelür feryād u
efġānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [var,]*

var: *(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.*

Belī yāduñ
ṭaġıtdı **var** bilümi /
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ
görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [var,]*

Nā-tüvān göñlümde buldum
laʿl-i cānāndan eser /
Ḥamdülillāh **var** daḥi
bu ḫastede cāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [var,]*

Göricek ḳan aġladuġım ol
kemān-ebrū didi /
Daḥi **var** gibi cigerde
zaḫm-ı peykāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [var,]*

Yā Rab ol şūḫuñ
cefāsı **var** vefāsı yoḳ
mıdur / Ben bu derd ile
helāk oldum devāsı
yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [var,]*

Ne miyānuñdan
nişān **var** ne
dehānuñdan eser / Āh
eger olursa nā-peydā
göñül nā-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [var,]*

İy Muʿīdī mest-i medhūş
olsa göñlüm
vechi **var** / Meclis-i
ġamda şunar durmaz
şarāb-ı nāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [var,]*

Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile
velī / İşlerüñ **var** yine
kim bir dünki oġlan
eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [var,]*

Vechi **var** mescidde
gözlersem ḳaşuñ
miḥrābını /
Durmayınca ḳıbleye
ḳarşu dürüst olmaz

namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [var,]*

Muʿîdî devr-i güldür tevbemüz **var** / Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 7). [var,]*

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd / Ḥamdülillāh ki Muʿîdî gibi **var** ḫayrü' l-ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 7). [var,]*

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları / Çünki **var** ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [var,]*

İy ṣanem cān içre olsa vechi **var** yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [var,]*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün **var** ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [var,]*

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı **var** ol deñlü kim / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [var,]*

Bende ne cevre taḥammül **var** ne sende merḥamet / Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 3). [var,]*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ / İki ṣaf leşkeri **var** ġamzelerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [var,]*

Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ **var** iken / Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [var,]*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [var,]*

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya / İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [var,]*

Lāubālī ʿāṣıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [var,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿîdî geç ṣarāb-ı ʿışḳdan / Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 7). [var,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḫālüm idrāk itmedin / Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 6). [var,]*

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum **var** ayaġuñ tozına īs̱ār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [var,]*

Naẓm ehli çün eşʿārumı ṭaḥrīr ideler / Taḳsīri eger **var** ise tefsīr ideler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [var,]*

var: *Bir kimsenin her şeyi, bütün varı.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [varın, -ı, -n]*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim / Yoḳ yire virür **varını** ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [varını, -ı, -n, -ı]*

var: *(Birinin yanına)Varmak, gitmek.*

Ḫūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen / Sen perī-peykerle **varup** eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [varup, -up]*

var: *Elde bulunan, mevcut.*

Āsmāna āstānuñ **var** iken baş egmezem / İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [var,]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā / Bulam **varıcaḳ** anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [varıcaḳ, -+ıcaḳ]*

Kūyına **varduḳca** sögse ol ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [varduḳca, -duḳ, -ca]*

var: *(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek;*

kalmak, konaklamak.

Ġam şāhıdur
şikāyete **varan** sen
āfete / Tāc-ı zer ol
başında yanan būriyā
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [varan, -an]*
Laʿl ü zer elde ne var ise
döküp şaçmaġ ile /
Lāle-ruḫlar
bezmine **varur** zihī nu
ḫsend
gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [varur, -ur]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Sen **varup** şāhum siyeh
raʿnā düḫavīler döşen /
Toz ile ṭopraḳ
Muʿīdī ḳuluña bister
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [varup, -up]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ
sebeb nedür / Miskīn
Muʿīdī ṣaġ **varur** nā-
tüvān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [varur, -+(u)r]*
Gördüm ki bir ṣafā
naẕarı **var** anuñ baña /
Āyine gibi sīneye
çekdüm iñen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 4). [var,]*
Niçe **varam** bilmezem ol
meh-liḳānuñ şehrine /
Ben be-ġāyet nā-tüvān
öñümde baḫr ü kūh-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 3). [varam, -am]*
Eşk-i sīm ü rūy-i
zerle **varma** her bir
ḳapuya / İbtiẕāl itme
göñül māl ü menālüñ
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 5). [varma, -ma]*
Gözüñe görinmez oldum
kirpügüñden vehm
idüp / Meste ḳarşu
kim **varur** destinde
ḫançer var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 6). [varur, -+(u)r]*

var: *Var, mevcut; yokun karşıtı.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña nem **var** ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunmak, olmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña nem **var** ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunmak II Var olmak.*

Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun /
Kim ne zaḥmetden
nişān **vardur** ne
dermāndan
eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [vardur, -dur]*

var: *Bulunma durumu.*

Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña nem **var** ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunma, mevcut olma.*

Ol ḳadar
peykānlaruñ **var** cism-
i efkārumda kim /
Sīne-i ṣad-pāre bir
pūlād-ḳalḳāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [var,]*
Çün meh-i nev gözlenür
bayrama ḳarşu
vechi **var** / Devr-i
ḫüsnüñde naẕarlar
ṣalsam ebrūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [var,]*
Yay oḳ götürür ḳaşuñla
ġamzeñ / Ceng āleti
cümle **var** müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [var,]*

var: *Varmak, ulaşmak, erişmek.*

Bir dilber-i çār-ebrū
gördüm daḫi çaġında
/ **Vardum** göze göz
elden baş ḳoydum
ayaġında *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [vardum, -du, -m]*

var: *Ulaşmak, erişmek.*

Gice kim
ḫvāba **varam** nālesi
derḫāl uyarur / Hīç
rāḥat ḳomadı bu dil-i
bīmār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [varam, -am]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar
çeşm-i giryānum saña /

Dem-be-
dem **varşun** mı öldür
eşk-i ġalṭānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [varşun, -şun]*

var: *Ver- eylemi.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler
beni gāhī gözüñ
/ **Var** di bir kez
öpmege iki ṭolı yāhū
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [var,]*

var: *Var, git.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol /
Zāhidā **var** yüri sen
firdevs-i aʿlādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [var,]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
/ Leblerüñ
ḳoyup **varursam** āb-ı
ḥayvāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [varursam, -ur, -sa, -m]*

var: *Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.*

İy ḫvāce **var** benüm ṣıma
dīnüm serāyını / Zīrā
bu menzile niçe
mihmān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [var,]*
Ger māl ü menālüm yoġ ise
n'ola Muʿīdī / Bir sīm-
berüm **var** iki dünyāya
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [var,]*

var: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Gitse āhum ṭañ degül sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña /
Çün düter
ekṣer **varur** bir ḫūb-ı
meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [varur, -ur]*

var: *Varmak, gitmek, ulaşmak.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy
ṭabīb-i cān velī /
Derdüme **varup** devā
ṣorduḳda virmezsin
cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [varup, -up]*

var: *Gitmek, erişmek, ulaşmak.*

Ḫvāba **varmaz** giceler
ṣubḥa degin ḫaste
göñül / Āh eger laʿl-i
lebüñ şerbeti olmaya
naṣīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [varmaz, -maz]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Dil ü cān derdini
dildāre **varup** ʿarż
idegör / Ḫaberin
ẕerrelerüñ mihr-i
dıraḫşāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [varup, -up]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Rūm'dan **varma** tehī-dest
varur iseñ Acem'e /
Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [varma, -ma]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Rūm'dan varma tehī-
dest **varur** iseñ
Acem'e / Gel
Muʿīdī ġazeliyyātını
Selmān'e
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [varur, -ur]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Niçe
yaġmāya **varmasun** g
öñül kim / Göz ü ḳaş
ise fitne ġamze
āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [varmasun, -ma, -sun]*

var: *(Birinin yanına) Varmak, gitmek.*

Niçe gündür kim **varup** ol
ḫüsn şāhın görmezem /
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [varup, -up]*
Hey ne itdür **varup** adum
geçe yanuñda raḳīb /
Sözini diñleme luṭf
eyle anuñ
gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [varup, -up]*
Bülbül-i dil
bāġa **varup** n'eylesün
iy bāġbān / Rūy-i
dilberden ġaraż gül-
berg-i sīr-ābuñ
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 3). [varup, -up]*

var: *"varsın öyle olsun, feda olsun!" manalarında kullanılan bir ifade.*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim **var** yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [var,]*

var: *Bulunan, olan.*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm **var** / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [var,]*

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm **var** / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [var,]*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [var,]*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [var,]*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [var,]*

Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı **var** / N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [var,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi **var** / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [var,]*

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm / Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [var,]*

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū / Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [var,]*

ʿIşḳuñ ḫoş ḥāli **var** ölince dermān istemez / Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [var,]*

var: *Elde bulunan her şey, sahip olunan şeylerin tümü.*

Virürem ʿışḳa **varumı** gerçi / Kimse yoḳ kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [varumı, -(u)m, -ı]*

var: *Ulaşmaz, uğramaz.*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi / Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 4). [varmaz, -maz]*

var: *Varmak, ulaşmak, erişmek.*

Bülbülüñ bir āhına döymez **varur** çünkim yile / Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [varur, -ur]*

var: *Mevcut olan,bulunan.*

Başda her sevdā ki **var** bu zülf-i ser-keşden çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [var,]*

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade.*

Her ne kāfirliḳ ki **var** bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [var,]*

var: *"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.*

Ne viṣāle çāre **var** ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [var,]*

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II sahip olmak.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri **var** ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [var,]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Lebüñe **vardı** göñlüm ḫāk olup ten / Belī her şey olur aşlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 5). [vardı, -dı]*

var: *Bulunan,mevcut olan.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller / ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [var,]*

var: *Bir durumda olmak.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi **var** / Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [var,]*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı **var** ne ḫūb-idrāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [var,]*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [var,]*

Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde / Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [var,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi **var** / Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [var,]*

var: *Beyitte yolculuğa çıkmak anlamında kullanılmıştır.*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [var,]*

var: *(Âşığın) Bütün varlığı, sahip olduğu her şey.*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [varumı, -um, -ı]*

var: *"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim / Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni **var** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 4). [var,]*

var: *Elde bulunan, sahip olunan her şey, zenginlik.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ / Bir ḫiṣār almaḳca **vardur** ceng ile küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [vardur, -dur]*

var: *1-Bulunma durumu, mevcut.*

Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen / **Var** ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [var,]*

ʿĀṣıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur **var** niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [var,]*

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı ciger-sūzum ki **var** / ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün tīr ü kemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 3). [var,]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum **var** benüm / İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [var,]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-i ḫūn-feşānum **var** benüm / İki ḳurrābe ṣarāb-ı erġavānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 1). [var,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ **var** ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [var,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ **var** ise yoḳdur didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [var,]*

Gün ṣayarsañ üstüme iy māh fürḳat gicesin / ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i cāvidānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 6). [var,]*

Ol Muʿīdīyem ki
Leylī zülfüñe Mecnūn olup / Deftere ṣıġmaz bir uzun
dāstānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 7). [var,]*
Şām-ı zülfüñ ġam degül ṭoldıysa fitne her ṭaraf / Dergeh-i Pāṣā gibi dārü'l-
emānum **var** benüm *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 8). [var,]*
ʿAynuña gelmez ölürsem çāre ḳılmazsın baña / **Var** ise gūşuña girmez āh ü efgānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 2). [var,]*
Benüm derdüm degül ḳābil ʿilāca iy ṭabīb ammā / Meded **var** ise bir çāreñ devā-yı vaṣl-ı dilberden *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 5). [var,]*
Būse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ **var** iken / Teşne öldürdüñ beni āb-ı
zülālüñ **var** iken *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 1). [var,]*

var: *(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ nāẓır iken tīġ ile / Ārzū-yı būse ḳılmaġa ne
cānum **var** benüm *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 2). [var,]*
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḥm-ı
nihānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [var,]*
Veh ne rengīn ruḫlaruñ **var** kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi
gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [var,]*
Gül yüzüñsüz mürġ-i dil nesrīn ü lāle istemez / Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd ü eşk-i
ālüm **var** iken *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunan, mevcut olan şey.*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu **varsa** ṭañ degül / Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [varsa, -sa]*

var: *(Bir şeye) sahip olmak, mevcut olması.*

Dem-be-dem ġam günlerinde yanumı bekler ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum **var** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [var,]*
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne zaḥmum **var** ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [var,]*

var: *"Git" anlamında emir bildiren söz.*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz / Yüri **var** umma iy bülbül vefā būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [var,]*

var: *"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı **var** ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [var,]*

var: *(Bir şeyin) sahibi olmak II bulunma durumu, mevcut.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña irerse iy ṣaçı Leylī / Şu Mecnūn kim
ayaġı **var** elinde kāse-i serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 6). [var,]*
Gün yüzüñ ʿīd olduġına kimdür inkār eyleyen / Şol kemān-ebrū gibi müşgīn
hilālüñ **var** iken *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 4). [var,]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya **vardum** u gördüm güzellerin / El-ḥaḳ bulınmaz ol büt-i mestāneden
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 3). [vardum, -du, -m]*
Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan ḥācib-i fettān ile / Mülk-i
dil **vardı** ḫarāba fitne-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 1). [vardı, -dı]*

var-: *Gitmek.*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine / **Var** ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [var,]

var-: *Elde bulunan her şey (TDK).*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda bir daḫi yoḳ **varumuz** bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [varumuz, -(u)muz]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün **varduġıçün** / Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 6). [varduġıçün, -du, -k, -ı, -çün]*

var-: *Bir maksat için bir yere gitmek, ulaşmak.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol baṣa yüriye / **Varmaya** mı ʿuşşāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [varmaya, -ma, -y, -a]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Günde yüz kez kūyuña **varsam** taʿacc üb eyleme / Çün bilürsin ʿāṣıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [varsam, -sa, -m]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Niçe bir dildāra **varup** cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [varup, -up]*

Ne yüzden **varup** ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [varup, -up]*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam / Vaḳtidür **varup** ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 1). [varup, -up]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vasıl olmak.*

Bāġa **vardum** ḫaste göñlüm bāġını açmaġa dün / Ġonçe gördüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 2). [vardum, -du, -m]*

var i-: *Varken.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [var i-, -ken]*

var idi: *Vardı.*

Gerçi dün **var idi** bende bir ramaḳ cāndan eşer / Āh kim hecrüñle ḳalmadı bugün andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [var idi,]*

Ḫāne-i dilde becidd ne maslaḥat **var idi** kim / Ḫalḳa çıñratdı gice sevdā-yı zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 3). [var idi,]*

var iken: *Varken.*

ʿĀrif ol cürʿa-i cām-ı leb-i dilber **var iken** / Meyi ne aġzuña al ne dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [var iken,]*

Lāle seyrin istemez āşüfte göñlüm **var iken** / Sīne-i çākümde yir yir dāġ-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [var iken,]*

Būse ʿahdi **var iken** ḳan yutdırursın dem-be-dem / Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [var iken,]*

var iken: *Varken, bulunurken anlamında zarf.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher **var iken** / Ẕerrece gözüme girmez tūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [var iken,]*

var iken: *Varken, dururken, yerine.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī **var iken** / Baḫş idersen bāri eyle bir süḥendān ile

baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [var iken,]*

var imiş: *Varmış.*

Hecr oḳından ölmedüm daḥi zamānum **var imiş** / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [var imiş,]*

Hecr oḳından ölmedüm daḥi zamānum **var imiş** / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [var imiş,]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin / Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [var imiş,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum / Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [var imiş,]*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [var imiş,]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi / Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [var imiş,]*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [var imiş,]*

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme / Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [var imiş,]*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḥi / Bī-vefādur dirdi il didüklerince **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [var imiş,]*

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin / İy Muʿīdī **var ise** müflis-gedāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 7). [var ise,]*

var ise: *Varsa.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren / Müşkilüñ **var ise** ḥall eylesün üstāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 7). [var ise,]*

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş / Gelsün cigeri **var ise** meydāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [var ise,]*

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur **var ise** / Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [var ise,]*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş / Bir çāre **var ise** meded iy dil-rübā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [var ise,]*

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ **var ise** / Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 3). [var ise,]*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel / Hey meded çaḳ vaḳtidür **var ise** dermānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 6). [var ise,]*

var ise: *Galiba, her halde.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi **var ise** yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [var ise,]*

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca; bkz. TS. C.V, s. 4153.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim / Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 7). [var ise,]*

var ise: *Ihtimal ki, belki, galiba, olsa da, zannımca.*

Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ / **Var ise** endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [var ise,]*

var ise: *İhtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ / Gözüñ aç seyr ide gör **var ise** iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [var ise,]*

var ise: *Eğer varsa.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger **var ise** gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [var ise,]*

var ise: *Eğer varsa.*

Her ne ʿāṣıḳ kim ḫayālüñ çekmeye pehlūsına / Kāfirem ger **var ise** gögsinde īmānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [var ise,]*

var mıdur: *Var mıdır; yoktur.*

Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī gözüñ tīz eylemez / **Var mıdur** bir fitne kim ol türk-i ḫūn-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [var mıdur,]*

var ü yoḳ: *Var ve yok.*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / **Var ü yoḳ** diyü idersem n'ola yārān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [var ü yoḳ,]*

varaḳ]: *Yaprak.*

Ruḫ u eşküm saña çün ḫālümi ʿarż itmek diler / [Meşk ider al **varaḳ]** üstine ḳızıl ḳanlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 4). [varaḳ],]*

varak varak: *Yaprak yaprak, sayfa sayfa.*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm **varaḳ varaḳ** / Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [varaḳ varaḳ,]*
Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür **varaḳ varaḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [varaḳ varaḳ,]*

varalı: *Varmak, gitmek.*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın / **Varalı** gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [varalı,]*

vardır: *(Bir özelliğe) Sahip olmak.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī / Żaʿfı **vardır** duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [vardır,]*

varduġ-: *Varmak, gitmek, ulaşmak.*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti / **Varduġımca** ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [varduġımca,]*

varma-: *Ulaşmamak, gitmemek.*

Varmayalum mı bāde bezmine kim / Ḳaġırup ḫürmet ile gel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [varmayalum,]*

varmasun: *Varmamak, ulaşmamak.*

Bezm-i yāre gelmesün rind-i suḫendān olmayan / **Varmasun** gülzāre şol bülbül ki efġān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [varmasun,]*

varmaz: *"Ulaşamaz, gidemez, erişemez, vâsıl olamaz." anlamlarına gelen bir ifade.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ serkeşliġ itse ġam degül / İy Muʿīdī aya **varmaz** Rūm ili yasaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [varmaz,]*

varmaz-: *Gitmemek, geçmemek.*

Mescide **varmazsam** iy ṣūfī beni ʿayb itme kim / Ḳıble-gāhum bir nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [varmazsam,]

varmazam: *Gitmek, ulaşmak.*

Rūy-i dilbersüz
Muʿīdī **varmazam** gül zāre kim / Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [varmazam,]*

vasf: *Nitelik, özellik, ayrıcalık.*

Dehānuñ kim
anuñ **vaṣfın** işiden dir ki cāndur bu / Niçe ʿāṣıḳlaruñ göñlin alup gözden nihāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 1). [vaṣfın, -ın]*

vaṣf: *Övgü, övme ‖ güzelliğini dile getirme.*

İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ **vaṣfıdur** / Bu ḫayāl-engīz bu rengīn ġazel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 6). [vaṣfıdur, -ı, -dur]*

vaṣf: *(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.*

İy Muʿīdī bilmezem ḥālüm kime **vaṣf** eyleyem / Söylesem esrār-ı ʿışḳum diñleyen ḫayrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [vaṣf,]*
Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı / Eline ḫāme alup defter ü dīvān
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 7). [vaṣf,]*
Leylī ṣaçuñuñ **vaṣfına** kim başlaruz biz / Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [vaṣfına, -ı, -n, -a]*

vasf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī / Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 7). [vaṣf,]*
Ḳāmetüñ **vaṣfuñ** bülend itdüm çemende rāstī / İşidüp ḳumrılar āheng eyledi
şimşāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 4). [vaṣfuñ, -uñ]*

vaṣf: *(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Āh eger zülf ü lebüñ **vaṣfın** Muʿīdī ya zmaya / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [vaṣfın, -ı, -ñ]*

vaṣf: *Bir kimse veya bir şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ **vaṣfını** gūş itmemişdür var ise / Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [vaṣfını, -ın, -ı]*

vaṣf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik, özellik.*

Ben n'içün **vaṣf** itmeyem bilüñle cānā leblerüñ / Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 6). [vaṣf,]*

vaṣf eyle: *Anlatmak, dile getirmek. ll övmek, methetmek.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ / Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre
meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [vaṣf eyle, -r isen]*

vaṣf- yazar: *Özelliklerini anlatan şiir yazmak.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar / Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [vaṣf-yazar,]*

vaṣf-ı ḥüsnüñde: *Sevgilinin güzelliğinin anlatılması.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup / Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [vaṣf-ı ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

vaṣf-ı leb-: *(Sevgilinin)*

dudağının niteliği, övgüsü.

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [vaṣf-ı leb-, -üñ]*

vaṣf-ı leb ü ḫāl-: *Sevgilinin dudağının ve beninin vasıfları.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [vaṣf-ı leb ü ḫāl-, -üñ]*

vaṣl: *1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.*

Ḳanda irer **vaṣla** dilden yoluña cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [vaṣla, -a]*

vaṣl: *Kavuşma.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī / Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 5). [vaṣluñda, -uñda]*
Ḥālet-i şevḳümde **vaṣluñ** istes em ʿayb itme kim / Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 4). [vaṣluñ, -un]*

vaṣl: *Kavuşma.*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [vaṣl,]*
İy Muʿīdī ol güle bir **vaṣl** ümīdi var idi / Her ṭarafdan ḫārveş māniʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 7). [vaṣl,]*
Ḥālet-i ʿışḳı ne bilsün **vaṣl** içinde ḫoş geçen / Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḫremi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 5). [vaṣl,]*

vaṣl: *Vuslat, sevgiliye kavuşma.*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam bāri ezel **vaṣluñla** ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [vaṣluñla, -uñ, -la]*

vaṣl: *(Ar.) Kavuşma, birleşme.*

Cāme-i **vaṣla** neden maġmūr olursın iy göñül / Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [vaṣla, -a]*
Ne hecre ṭaḳat ü ne **vaṣla** çāre / Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 6). [vaṣla, -a]*
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ **vaṣlına** / Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 5). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*
Dil **vaṣla** ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi / Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 4). [vaṣla, -a]*

vaṣl: *(Sevgiliye) Kavuşma.*

Çün Muʿīdī **vaṣluña** irdi içerse ṭañ degül / Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [vaṣluña, -uñ, -a]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma.*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü **vaṣluñda** senüñ / Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [vaṣluñda, -uñda]*

vaṣl: *Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene / Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [vaṣluñı, -u, -ñ, -ı]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.*

Ol perī **vaṣlın** dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi / Ṭutsa maḫrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

353, Beyit 6). [vaṣlın, -(ı)n]

vaṣl: *(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

Vaʿde-i **vaṣlı** unutduñ yüzüme baḳmazsın āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan ikrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [vaṣlı, -ı]*

vaṣl: *(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

Müşterīdür **vaṣluña** her kişi naḳd-i cān ile / Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 2). [vaṣluña, -uñ, -a]*

İrer Muʿīdī **vaṣluña** hicrāne ṣabr idüp / Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 7). [vaṣluña, -uñ, -a]*

Virdi çün dil bülbüli **vaṣluñ** bahārın dan ḫaber / Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 2). [vaṣluñ, -uñ]*

vaṣl - dürr-: *Kavuşma incisi.*

Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān / Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [vaṣl - dürr-, -uñ , --i, --ne]*

vaṣl-ı dilberden: *Sevgiliye kavuşma.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [vaṣl-ı dilberden, -den]*

vasl-ı gül: *Güle (sevgiliye) kavuşma.*

Bilür kim **vaṣl-ı gül** bāḳī degül hicrānına degmez / Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 6). [vaṣl-ı gül,]*

vaṣl-ı leylī: *Mecnun'un Leyla'ya kavuşması.*

Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ **vaṣl-ı Leylī** bezmine / Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [vaṣl-ı leylī,]*

vaṣl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*

Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḥs idüp ḳılma cedel / Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 7). [vaṣl-ı yār,]*

vasl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*

İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi **vaṣl-ı yār** ile / Aġzımuñ dadı gidüpdür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 8). [vaṣl-ı yār,]*

vaṣluñ eyyāmı-: *Kavuşma günleri.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları / Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 4). [vaṣluñ eyyāmı-, -uñ, --n, --da]*

vatan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse **vaṭanın** / Olupdur aḫker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 6). [vaṭanın, -ın]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre **vaṭan** / Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [vaṭan,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin / Kim **vaṭan** ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 5). [vaṭan,]*

vatan: *Vatan, memleket, yurt.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ / **Vaṭanum** terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [vaṭanum, -um]*

vatan: *Bir kimsenin doğduğu,*

yaşadığı yer, memleket.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda **vaṭan** terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [vaṭan,]*

vatan: *Bir milletin üzerinde yaşadığı, hâkim olduğu toprak, yurt.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde **vaṭan** / Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [vaṭan,]*

vaṭan ṭutdı: *Bir yeri yurt edinmek.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [vaṭan ṭutdı, -dı]*

vāveylā: *Feryat figan.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin / Āh u **vāveylā** ki bizden daḥi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 6). [vāveylā,]*

vāy: *Eyvah, yazık.*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül / Ġam sipāhīsini maġlūb idemez **vāy** bu leke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 6). [vāy,]*

vāy: *Eyvah, yazık.*

Lāleveş yanup ḳarармışdur derūnı ʿāşıḳuñ / **Vāy** eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [vāy,]*

vāy: *Şaşma anlatan bir söz; eyvah, yazık.*

Lāleveş yanup ḳarармışdur derūnı ʿāşıḳuñ / **Vāy** eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [vāy,]*

vāy: *"Beğenme, hoşa gitme" bildiren ünlem.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī **vāy** ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [vāy,]*

vaż ʿ eyle-: *Nasihat vermek.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [vaż ʿ eyle-, -r, -se]*

vāz gel: *Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney **vāz gel** feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [vāz gel,]*

vāz gelsün: *Vazgeçmek, caymak.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [vāz gelsün, -sün]*

vāz gelsün: *Vaz geçmek, bırakmak, feragat etmek.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [vāz gelsün, -sün]*

vāzgel-: *Vazgeçmek.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh / **Vazgeldüm** senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [vazgeldüm, -düm]*

ve: *"Ve bağlacı.*

İy gevher-i yegāne **ve** iy sīm-ten güzel / Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [ve,]*

vecd: *Kendinden geçme, coşkunluk; tas. İlahi aşkla kendinden geçme.*

Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh **vecd** ü gāhī mest iden / İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 5). [vecd,]*

vecd ü ḥāl: *Aşk ile kendinden geçmek.*

Vecd ü ḥāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [vecd ü ḥāl,]*

vecd ü hāl ehli: *İlahi coşkunluk ile kendinden geçen kimseler.*

Vecd ü ḥāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden / Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [vecd ü ḥāl ehli, -i]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḥasteyem bir **veche** kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [veche, -e]*

vech: *1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.*

Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [vechi, -i]*

Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ / Eylerem her **vech** ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [vech,]*

vech: *Biçim, yol, yöntem.*

Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir **veche** şöhret buldı kim / Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 5). [veche, -e]*

vech: *Açı, yön, durum.*

Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını / Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [vechi, -i]*

vech: *Çehre, yüz; yönelme. II sebep, neden.*

Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu **vech** ile żaʿīf oldı / Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 7). [vech,]*

vech: *Yön / taraf.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa **vechi** var / Dirlerdi Ṣām'dan bir ulu ḳārbān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [vechi, -i]*

vech: *Yöntem / tarz / usul.*

Vaṣf-ı lebüñ ol **vech** ile rengīn ideyin kim / Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 6). [vech,]*

vechi: *Nitelik, durum, şekil, yüz, neden.*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm **vechi** var / Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 7). [vechi,]*

İy ṣanem cān içre olsa **vechi** var yirüñ senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [vechi,]*

vechi: *Sebep, neden II yüz, çehre.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu **vechi** var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [vechi,]*

vechi var: *Yeri var, uygundur.*

Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ / **Vechi var** olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 1). [vechi var,]*

vechi var: *Yeridir.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [vechi var,]*

vechi var: *"Uygundur, yeridir" anlamında kullanılan bir söz.*

İy şeker-leb **vechi var** söylese dil ṭūtī gibi / Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 2). [vechi var,]*

vechi var-: *Yeri var, uygundur.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [vechi var-, --dur]*

vechi var mı-: *Yüzü var mı? (eleştiren bir tavırla) Hangi yüzle...*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur / Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [vechi var mı-, -dur]*

vedāʿ: *Ar. Ayrılma, veda.*

Sen **vedaʿ** itdükce aġlarsam ne ṭañ / Ṣām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 2). [vedaʿ,]*

vefā: *Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.*

N'ola aġyāre **vefā** ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [vefā,]*

Çün **vefā** yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [vefā,]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma **vefā** / Himmet isterseñ yüri var ṣāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [vefā,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü **vefā** / Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 4). [vefā,]*

ʿĀşıḳ öldürmez **vefāya** meyli var dirler velī / Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [vefāya,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ **vefāsı** yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [vefāsı, -sı]*

vefā: *Vefa, sözünde durma, sadakat.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini yıllarla çekdük bir **vefāsın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [vefāsın, -sı, -n]*

vefā: *Ar. bağlılık, sadakat.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma **vefā** / Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [vefā,]*

vefā: *Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen ,sevgili.*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi / İtdügi iḳrāra durmaz bir **vefāsuz** n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 4). [vefāsuz, -suz]*

vefā: *Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde durma.*

İy perī-peyker Muʿīdīye **vefālar** ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [vefālar, -lar]*

vefā: *Sözünde durma, bağlılık, sadakat.*

Yā Rab ol ṣūḫuñ cefāsı var **vefāsı** yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [vefāsı, -sı]*

vefā: *(Ar.) Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz / Yüri var umma iy bülbül **vefā** būyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [vefā,]*

vefā: *1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

Bir **vefā** bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum / Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [vefā,]*
Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden **vefā** / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [vefā,]*
Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur **vefāsı** Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [vefāsı, -sı, -ı]*

vefā bezim: *Vefa Meeclisi.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [vefā bezim, -in, -de]*

vefā ḳılmazsın: *Sözünde durmamak.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [vefā ḳılmazsın,]*

vefā nakş-: *Vefa nakşı.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [vefā nakş-, -ın]*

vefāsız: *Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).*

Çünki maẓhar düşdüm āḫir hey **vefāsız** ḳahruña / Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 4). [vefāsız,]*

vefāsız: *1-Vefâsı olmayan; sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse. 2- Sevgilinin bir özelliğidir ve sevgiliye hitap edilmektedir.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey **vefāsız** niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [vefāsız,]*
Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet **vefāsız** ḫūnī gör düm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [vefāsız,]*

vegerni: *Aksi halde, değilse, yoksa.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür **vegerni** se bzede / Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [vegerni,]*

veh: *(Ar.) Vah, yazık.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā / Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [veh,]*
Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [veh,]*
Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer / Şol ḫaste **veh** ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [veh,]*
Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / **Veh** ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [veh,]*
Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem / Bilmez idüm **veh** ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [veh,]*
Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ / **Veh** ki daḫi olmadum

bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [veh,]*

Meyl idüp her gördügi kecrāye baḳmaz yüzüme / **Veh** ki bilmez doġrılıḳ serv-i gülendāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [veh,]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña / **Veh** niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [veh,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp / İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 4). [veh,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / **Veh** ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [veh,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün / **Veh** ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Beyit 1). [veh,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [veh,]*

İy Muʿīdī **veh** ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn / Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 7). [veh,]*

Bilmezem ḳande gidem **veh** ne perīşān oldum / Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [veh,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣaf baġlamış / **Veh** niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 2). [veh,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni / **Veh** ki nā-ḥaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 3). [veh,]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ / Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 6). [veh,]*

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi / **Veh** ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 4). [veh,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [veh,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [veh,]*

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile / **Veh** ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Beyit 7). [veh,]*

veh: *Üzüntü, keder, pişmanlık bildiren bir ünlem. II Vah, yazık.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫş / **Veh** niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [veh,]*

veh: *Ne güzel, ne acayip şey! anlamında kullanılan bir ünlem.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña / Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [veh,]*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [veh,]*

veh: *Yazık!, Eyvah! Esef bildiren bir ünlem.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ / Serv gibi ḳolların şalup ḫırāmān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 1). [veh,]*

veh: *Vah, yazık! Pes doğrusu!.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña / Kim dem-ā-dem ʿāşıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [veh,]*

veh: *Eyvahlar olsun!.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme şalġın şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [veh,]*

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā / Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 126, Beyit 5). [veh,]

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / **Veh** ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [veh,]*

Veh ne cāẕūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār / Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 3). [veh,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / **Veh** ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [veh,]*

ʿAnberīn zülfüñde gönlüm ḳaldı gelmez sīneye / **Veh** ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [veh,]*

veh ki: *Vah ki. Yazık ki.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler / **Veh ki** hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [veh ki,]*

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [veh ki,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile / **Veh ki** sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [veh ki,]*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / **Veh ki** ʿāṣıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [veh ki,]*

veh ki: *Ne yazık ki.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña / **Veh ki** öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 7). [veh ki,]*

vehm eyle: *Sakınmak, temkinli olmak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī **vehm eyle** andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [vehm eyle,]*

vehm eyle: *Göz ardı etmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī **vehm eyle** andan kim / Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [vehm eyle,]*

vehm id-: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [vehm id-, -er]*

vehm id-: *Korkmak, çekinmek.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [vehm id-, -er]*

vehm idüp: *Korkmak, çekinmek.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan **vehm idüp** / Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [vehm idüp, -üp]*

vehm it-: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ / Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [vehm it-, -düg, -im]*

vehm itme: *Olmayan bir şeyi var saymak, zannetmek.*

Bāde-i gülgūn içüp **vehm itme** her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [vehm itme, -me]*

velī: *Ama, fakat; şöyle ki.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden **velī** / Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 5). [velī,]*

velī: *Ama, fakat ‖ şöyle ki.*

Biñ niyāz itdüm **velī** bir
āferīnüñ görmedüm /
Bu ne ʿizz ü nāz olur
yā Rab hezārān
āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 2). [velī,]*
Kirpigüme aşmazam kühl-i
Ṣıfāhān'ı **velī** / Ḫāk-i
pāyuñ minneti çeşm-i
cihān-bīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 5). [velī,]*
Gerçi derd oldı baña
ʿışḳuñ **velī** şūrīde dil /
Virmez ol derdi ölürse
ʿālemüñ
dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [velī,]*
Şemʿveş par par yanar
ḳarşumda ol meh-
rū **velī** / Cānuma odlar
yaḳar añduḳça hicrān
her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [velī,]*
ʿĀşıḳ öldürmez vefāya
meyli var dirler **velī** /
Saña bühtāndur bu
sözler iy ṣanem ḫāṣā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 5). [velī,]*
Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-
tüvān göñlüm **velī** /
Didügince var imişsün
böyle bilmezdüm
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [velī,]*
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete
ögrenelüm dirüz **velī** /
Sevmedi hīç göñlümüz
iy yüzi gül bu
yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [velī,]*

velī: *Lâkin, amma.*

Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ
firāḳından **velī** / ʿIşḳ
daʿvīsine żaʿfum
ḥüccet olmışdur
ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [velī,]*

velī: *Ama, fakat ‖ şöyle ki.*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan
alupdur / **Velī** şimdi
naẓar yaġmā-yı
dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 5). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler **velī** /
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm **velī** /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [velī,]*
İçerseñ nūş-ı cān
olsun **velī** vehm eyle
andan kim / Dem-ā-
dem ḳan yudup eyler
niçe bī-dil fiġān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [velī,]*

velī: *Ama, fakat. II Şöyle ki.*

İçerseñ nūş-ı cān
olsun **velī** vehm eyle
andan kim / Dem-ā-
dem ḳan yudup eyler
niçe bī-dil fiġān
tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [velī,]*

velī: *Lâkin, amma, fakat.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-
germ ṣoḥbetdür **velī** /
Cānumı acıtmadın
virmez baña gerdün
ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [velī,]*

velī: *Ama, fakat // şöyle ki.*

Cevr-i yāre incinüp dūr
olmaġ isterdüm **velī** /
Ne belālar geldi görseñ
başuma andan
cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler **velī** /
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [velī,]*
Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi **velī** /
Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [velī,]*
Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ **velī** /
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ saña beñzer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [velī,]*
Ḳorḳıdup ʿuṣṣāḳı öldürsem
gerek dirsin **velī** / Ger
ṭurırsañ ʿahdüñe
şükrānedür cānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [velī,]*
Çoḳdan ölürdüm senüñ
ʿışḳuñ firāḳında **velī** /
Ādeme gelmez ne çāre
ḳorḫulu yirlerde
ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Ḫūblar çoḳdur **velī** oldum
görüp şeydā saña /
Degme bir meh-rūya
baş egmez göñül illā

saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lakin.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān **velī** / Derdüme varup devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

ʿIşḳ meydānında başum ortaya atdum **velī** / Rāst urur kāküllerüñ ol ṭopa çevgānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-ruḫsāre dil virdüm **velī** / Bulmadum bir ṭoġru dilber ʿahd ü peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen Farsça bir bağlaç.*

Öldürem dirsin **velī** ʿahdüñe ḳılmazsın vefā / Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider **velī** / Bilmez ki olısar ṣonı vaḳt-i ḥisāb telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 6). [velī,]*

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil ḳorḳaram **velī** / Müşg-i Ḫıṭā'ya beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [velī,]*

Ṭutsam dehānum incinür āşüfte dil **velī** / Gelsem fiġāna rāz-ı nihānum ʿiyān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [velī,]*

Cevr ü cefāñı çekmege hep ḳā'ilüz **velī** / İy ṭıfl-ı nev-resīde ṣaḳın ṣoñra ḫū olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [velī,]*

Ehl-i maʿnā ṣūretā her ṣūḫa meyl eyler **velī** / Cān fedā ṣol naḳṣa kim gördükce naḳḳāş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī **velī** yine / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [velī,]*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı **velī** / Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [velī,]*

Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid **velī** / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [velī,]*

Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme **velī** / Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [velī,]*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler **velī** / Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [velī,]*

Lāleler güller açılsa eglenür göñlüm **velī** / Baña ġurbet ʿālemin bülbül fiġānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin **velī** / El virünce baña ol devlet vücūdum ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [velī,]*

Merhem urmaḳ cān ü dil zaḫmına āsāndur **velī** / Ṣūḫlar mestāne baḳduḳca yürekler pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [velī,]*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i zemān **velī** / Bī-çāre daḫi gördügi oġlane imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [velī,]*

Gerçi kim vaḫşīdür iy dil ol perī-peyker **velī** / Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [velī,]*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur **velī** / İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 7). [velī,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek **velī** / Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [velī,]*

Güzel çoḳdur **velī** sensin murādum /

Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [velī,]*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür / Hem-nefesler çoḳ **velī** yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [velī,]*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / Yüze gülüp ardumca **velī** ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [velī,]*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ **velī** / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [velī,]*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi **velī** / Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [velī,]*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz **velī** / Bülbül-i āṣüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5). [velī,]*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm ṣāh-ı ʿışḳ olalı **velī** / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [velī,]*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz **velī** / Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [velī,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile **velī** / İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [velī,]*

ʿArż-ı ḫāl itmek dilerdüm ol ṣeh-i ḥüsne **velī** / Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [velī,]*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz **velī** / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [velī,]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm **velī** / Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [velī,]*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp **velī** şükr aña kim / Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [velī,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur **velī** / Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3). [velī,]*

Her hevādan uṣanup gönlüm elin çekdi **velī** / Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 3). [velī,]*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür **velī** / Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [velī,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum **velī** / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [velī,]*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār oldugın içün / Peşīmāndur sevenler hep **velī** benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [velī,]*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur **velī** / Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 3). [velī,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez **velī** / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [velī,]*

Yoluña ölmek saʿādetdür **velī** gör ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [velī,]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur **velī** / Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [velī,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın **velī** / Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 3). [velī,]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ **velī** / Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 7). [velī,]*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm **velī** / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [velī,]*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ **velī** / Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 6). [velī,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum **velī** / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [velī,]

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur **velī** / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār ıy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [velī,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben **velī** / Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 4). [velī,]*

Ḫātır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm **velī** / Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 3). [velī,]*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ **velī** / Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 6). [velī,]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm **velī** / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [velī,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ **velī** / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [velī,]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm **velī** / Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 4). [velī,]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez **velī** / Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [velī,]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm **velī** / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [velī,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur **velī** / Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş ıy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 5). [velī,]*

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ **velī** / Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 6). [velī,]*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī **velī** / Ṣūrete aldanursan oġlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 7). [velī,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler **velī** / Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [velī,]*

Ḥaḳ budur kim ṣiʿre meylüm yoḳ **velī** geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [velī,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ **velī** / İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 5). [velī,]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ **velī** / Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [velī,]*

Ḫüsn içinde ʿārıżuñ ṣemʿ-i şebistāndur **velī** / Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 2). [velī,]*

velīkin: *Fakat.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir / **Velīkin** bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [velīkin,]*

velīkin: *Ama, fakat, lakin.*

Serv-ḳadler çoḳ **velīkin** sen gereksin iy perī / Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [velīkin,]*

velīkin: *"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.*

Bende-i ʿışḳam **velīkin** şuʿle-i āhum gören / Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [velīkin,]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum / **Velīkin** ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [velīkin,]*

velīkin: *Ama, fakat, lakin.*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḫüsn içre **velīkin** / Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 6). [velīkin,]*

velīkin: *"Ama, fakat, lâkin"*

anlamlarında bağlaç.

Öldürem dirsin **velīkin** ʿahde ḳılmazsın vefā / Aldanur āḫir senüñle ʿahd ü peymān eyleyen *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 4). [velīkin,]*

veraʿ: *Allah'tan korkup haramdan, günahtan, kötülüklerden sakınma, dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.*

Niçe biñ zühd ü **veraʿ** ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam / Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [veraʿ,]*

verd: *Ar. Gül.*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine / Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider **verd** üstine *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 1). [verd,]*

verd-i ruḥsār: *Sevgilinin yanağının gülü.*

Öñde meşhūr itmeg içün defter ü ṭūmārumı / Ḫaṭṭ-ı laʿl ü verd-i ruḫsāruñ görüp eşʿārumı *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 17). [verd-i ruḫsār, -uñ]*

verhem: *(Fa.) Küfür, kötü söz.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol **verhem** degül *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 2). [verhem,]*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi / Ki mecrūḥam raḳībüñ **verheminden** *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 3). [verheminden, -in, -den]*

verhem: *Kötü, acı söz.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar / **Verhemle** eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [verhemle, -lelele]*

v'ey: *"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur / Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [v'ey,]*

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli / **V'ey** cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 4). [v'ey,]*

vezīr: *Vezir ‖ makam, mevkî.*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim / Maʿbūd idindi şāh u **vezīr** ü gedā seni *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 2). [vezīr,]*

vezn: *Ar. 1. Tartma, terazi ile bir şeyin ağırlığını tahkik etme.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [vezn,]*

vezn: *Vezin, ölçü.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm / Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [vezn,]*

vilāyet: *İl, diyar, ülke, memleket.*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen / Fetḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm **vilāyeti** *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [vilāyeti, -i]*

vilāyet: *Diyar, ülke, memleket.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün / Ḥükmi geçmez bu **vilāyetde** çün ol pādşehüñ *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 5). [vilāyetde, -de]*

vilāyet: *Ar. Ülke; şehir, memleket.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa bu **vilāyeti** bir yayḳara yiter *(Kalkandelenli Muʿîdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [vilāyeti, -i]*

vir: *1. Vermek.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi / Kimse yoḳ kendüye ziyān
ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [virürem, -ür, -em]*
Naḳd-i cān **virdüm** alup mihr ü maḥabbet cevherin / Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [virdüm, -dü, -m]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

Būy-ı cān **viren** müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña / Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [viren, -en]*
Pīş-keş-i cān **virdüm** āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [virdüm, -dü, -m]*
Pīş-keş-i cān **virdüm** āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu yolda fermānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [virdüm, -dü, -m]*
Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr / Ḫudā **virdügine** ḳanāʿat
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 6). [virdügine, -dügine]*

vir: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa dil cānlar **virür** / N'eylesün dīvānedür bilmez gelür āsān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [virür, -ür]*
Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān virsün dimiş / Ben aña
cān **virürem** tek ol peşīmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [virürem, -ür, -em]*

vir: *Vermek II Değişmek.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ velī şūrīde dil / **Virmez** ol derdi ölürse ʿālemüñ
dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 4). [virmez, -mez]*

vir: *(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.*

Sūz ḳandan **virdüñ** iy şemʿ-i melāḥat ʿışḳuña / Kim ol āteşden ṭaġılmışdur şererler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 3). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *Vermek.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum / Şuʿle **virmişdür** fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [virmişdür, -miş, -dür]*

vir: *(bir hâli bir kimse veya yerde) hâkim kılmak, hasıl etmek.*

Yaġmaya **virdi** yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [virdi, -di]*

vir: *Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek; bildirmek; göstermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında
noḳṣān **virmese** hicrān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [virmese, -me, -se]*

vir: *Feda et, bağışla, ver.*

Naḳd-i cān
isterse **vir** ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [vir,]*

vir: *(Gönül) vermek.*

Daḥı ġam naṭʿında şehmāt olmadan ferzānevār / Ḫālüñe dil-beydaḳın **virmek** oyun umdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 4). [virmek, -mek]*

vir: *Vermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı vaṣluña dünyāda hīç / Ḥüsn bāzārında
noḳṣān **virmese** hicrān

aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [virmese, -me, -se]*

vir: *Yaymak, salmak, getirmek.*

Vaṣl-ı dilberden
ḫaber **vir** añma cennet gülşenin / Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [vir,]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

Virseler gönlüm ḳabūl
itmez cihānuñ beglügin / Bende olmaġ iledür bu ʿizzet ü cāhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [virseler, -se, -ler]*

vir: *Bahşetmek, ihsan etmek.*

Naḳd-i cān
isterse **vir** ayrılma tek cānāneden / İy Muʿīdī hīç tereddüd çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [vir,]*

vir: *Bağışlamak, sunmak, vermek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken / Būse **virmez** daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [virmez, -mez]*

vir: *Vermek, salmak.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf / Rūm ilin
ġavġāya **virdüñ** leşker -i bī-dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu **virüp** / Ya cānın al didüm gülerek didi bu
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [virüp, -üp]*
Ṭolu içüp sāḳīye gül-
būse **vir** didüm didi / Rind olan cām-ı ṣarābı şekker-āmīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 6). [vir,]*
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān
naḳdi fedā kim / Yoḳ yire **virür** varını ḳallāşlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [virür, -ür]*
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti / Āyīne gibi göñlüme **virüp** ṣafā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [virüp, -üp]*
Yaġmaya **virdi** mülk-i dili
ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [virdi, -di]*
Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḫaṭṭ-ı
reyhānuñ senüñ / Kim şeker **virür** aña bu
laʿl-i ḫandānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 1). [virür, -ür]*
Dīn ü dil
naḳdin **virüp** yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın
merḥabāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [virüp, -üp]*
Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ / Bāri gel bir
būse **vir** andan
bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 5). [vir,]*
Seyle **virdi** ʿālemi bārān-ı
eşküm āh eger / Ḫaṭṭuñı maḥv itmege
ḥüsnüñ kitābından
gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 5). [virdi, -di]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek,vermek.*

Tācir-i çeşmüm **virür** ḫālüñ
ḫayālinden ḫaber / Āl
vāle içre gūyā müşg-i ezfer
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [virür, -ür]*

vir: *(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā
naḳşın **virür** göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü
bārān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [virür, -ür]*

vir: *Vermek. II Gönül vermek.*

Göñlüm ol
hercāīye **virsem** taʿacc üb itme kim / Bulmadum ʿālemde bir
dilber cefāsuz
n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Beyit 2). [virsem, -se, -m]*

vir: *(Haber) Vermek.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber **vir** iy ṣabā / Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 4). [vir,]*

vir: *(Bir hali bir kimse veya yerde) Hakim kılmak, hasıl etmek.*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz **virdi** kim / Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ
varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [virdi, -di]*

vir-: *1. Vermek.*

Būy-ı cān **viren** ol ser-i mūdur / Niçe mū ʿömr-i cāvidān
būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [viren, -en]*

vir-: *Bağışlamak, sunmak, vermek.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür **virmez** baña / Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 3). [virmez, -mez]*

vir-: *Vermek II Değişmek.*

Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm / Gül-i firdevse **virürsem** ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 5). [virürsem, -ür, -se, -m]*

vir-: *Vermek,bir şey ile deyiş tokuş etmek.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [virmezem, -mez, -(e)m]*

vir-: *Bahşetmek, bağışlamak, sunmak.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim / **Virseler** olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 8). [virseler, -se, -ler]*

vir-: *Vermek, göstermek.*

Āşnālıḳlar **virür** her gördügi bī-gāneye / Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [virür, -ür]*

vir-: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān **virsün** dimiş / Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 3). [virsün, -sün]*
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / **Vireyin** çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [vireyin, -eyin]*

vir-: *(Belli bir yere doğru) Çevirmek, yöneltmek.*

Dil ṣaçuña aṣılup **virse** hevā-hengāmesin / Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 4). [virse, -se]*

vir-: *Bağışlamak, sunmak, vermek, ihsan etmek.*

Āşnālıḳ **virme** ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [virme, -me]*

vīrān: *Yıkık, dökük harap.*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile **vīrān** eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [vīrān,]*
Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa **vīrān** her gice / Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 1). [vīrān,]*

vīrān: *Far. yıkık, harabe, üzgün.*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi **vīrān** eyledüm *(*

Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [vīrān,]

vīrān: *(Hazine, define gibi değerli şeylerin saklı olduğuna inanılan) Yıkık, yıkılmış, harap yer.*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin kim anı **vīrān** ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [vīrān,]*

vīrān: *Far. Yıkık, dökük harap.*

Göñül iḳlīmi **vīrān** olmasun mı / İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [vīrān,]*

vīrān eyle-: *Yıkmak, bozmak, harap etmek.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek / Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 1). [vīrān eyle-, -mek]*

vīrān eyler: *Viran eylemek, yıkmak, harap etmek.*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi **vīrān eyler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [vīrān eyler,]*

vīrān ḫāne: *Viran ev, dünya.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā / Kim bu **vīrān ḫāne** içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 6). [vīrān ḫāne,]*

vīrān olur: *Yıkılmak. Dağılmak. Harap olmak.*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum / Pādşāh ẓālim olınca memleket **vīrān olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [vīrān olur,]*

virāne: *Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ **vīrāne** göñl üm taḫtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [vīrāne,]*

virāne: *Harap, yıkık; üzgün, perişan. Âşığın gönlü.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ **vīrāne** göñl üm taḫtına / Ol perī-peyker ḥayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [vīrāne,]*

virāne: *1. Yıkılmış, harap olmuş eski yapı. 2. Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür **vīrāneler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [vīrāneler, -ler]*

viren: *Veren(kişi),"sıfat fiil".*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān **virene** / Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [virene, -e]*

viren: *Veren, bahşeden (kimse).*

Naẓm ile şöhret **viren** sensüñ Muʿīdî ḳuluña / Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [viren,]*

virme: *Vermemek II sağlamamak.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ **virme** tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [virme,]*

virme-: *Vermeseydi.*

Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni / **Virmeseydi** ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 3). [virmeseydi, -sey, -di]*

virmez: *(Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine*

sunmak.

Dilini
emmege **virmez** dime dildārum içün / Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ
dilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 2). [virmez,]*

virmez: *Vermemek II sakınmak II değişmemek.*

Ne ṭañ ṣemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz yaġıdur **virmez** kişiye hīç emān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [virmez,]*
Yāde uyup
āşnālıḳ **virmez** olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [virmez,]*
İy ḫvāce genc ü māli
Muʿīdīye añma kim / **Virmez** cihān sarāyına künc-i ferāġati *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 7). [virmez,]*

virmez-: *Vermezsen.*

Būse **virmezseñ** ḫalāṣ olmaz
Muʿīdī ġuṣṣadan / Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḥzūnı
anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 5). [virmezseñ,]*

virmezsin: *Vermezsin.*

Çünki cān **virmezsin** ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [virmezsin,]*

virür: *1. Vermek.*

Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāṣıḳa / Būy-i ʿömr-i
cāvidān **virür** muʿanber
kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 4). [virür,]*

vişāl: *(Sevgiliye) kavuşma.*

Kīmyā mıdur **vişālüñ** iy büt-i ʿayyāre kim / Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum
andan
eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [vişālüñ, -ü, -ñ]*

vişāl: *Buluşma; sevdiğine kavuşma.*

Niçe bir göz diküp ṭura **vişālüñ** ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum yüzüñ
döndürdüginden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [vişālüñ, -üñ]*

vişāl: *(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

Mümkin degüldür iy dil irmek **vişāle** bāri / Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [vişāle, -e]*
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ / Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḥi dermān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [vişāle, -e]*
Ne **vişāle** çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm / Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 6). [vişāle, -e]*

vişāl: *(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.*

Dirildürdüñ revān iy meh **vişālüñ** ʿīdi ḳurbānuñ / Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe
ḳanın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 1). [vişālüñ, -üñ]*
Didüm iy meh kim irer bilsem **vişālüñ** ʿīdine / Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 3). [vişālüñ, -üñ]*
Niçe el virsün **vişālüñ** bār-ı fürḳat çekmeden / Kimse irmez devlete iy ḫvāce zillet
çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [vişālüñ, -üñ]*
Çün **vişālüñ** yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [vişālüñ, -üñ]*

vü: *Vü: ve.*

Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ / Lāle **vü** güldür baña her tāze dāġ-ı
āteşīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 4). [vü,]*

Hezārān meh-liḳā gördüm
cefā **vü** şīvede māhir /
Velīkin bī-vefālarda
ʿaceb nā-mihrbāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 6). [vü,]*
Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile /
Rūzgārum
tīre **vü** ḥālüm
perīşāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [vü,]*
Ḫaste-dil bir būse ister
ġonçe-laʿlüñden didüm
/ Gül gibi güldi **vü** didi
ḫoş ola cān
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 3). [vü,]*
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin
iy Muʿīdī kim /
Gelmez
beyāna **vü** cedele ḥālet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 5). [vü,]*
Lāle **vü** şebnem degül
şaḥrāda iy Mecnūn
göñül / Bil ki aġlar
dīde-i pür-ḫūn ile şaḥrā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 6). [vü,]*

vü: *Bağlama vavı, ve bağlacı.*

Yaġmaya virdi
yine **vü** tozlar ḳopardı
āh / Leşker çekelden ol
melik-i zengbār
ḫatṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [vü,]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni bir laḥẓa **vü** her
laḥẓa biñ yıldur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [vü,]*
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün
āşüfte **vü** zār oldugım /
Kim ki seyr itdi baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [vü,]*
Bu ḳad-i bālā **vü** ol zülf-i
siyeh / Cāna olmışdur
belā üzre
belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [vü,]*

vü: *"Ve" bağlacı || Veya.*

Geh cürʿa-i
belā **vü** gehī ḳan yuṭup
ṭurur / Miskīn
Muʿīdī cām-ı lebüñsüz
neler
çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [vü,]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

Câme **vü** câmuñ elinden
oda yandum nitekim /
Sīne-ber-sīne şarup
yāri öper leb-ber-
leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [vü,]*
Ḳul yazarken ḥüsn
dīvānında añmazsın
beni / Pādşāhum
devletüñ
pāyende **vü** ʿömrüñ
mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [vü,]*
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i
yāre kim /
Ṭūbā **vü** Selsebīl ü
cinândan ḫaber
virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [vü,]*
İşigüñde giceler ṣubḥ dek
efġān iderem / Bir aġız
dimedüñ ol
ḫaste **vü** şeydā
eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [vü,]*
Sevdüm yine bir şūhı ki
meydān-ı cefāda / Geh
tīġ ü
gehī nīze **vü** ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [vü,]*
Zārī **vü** fiġān itmege ṭāḳat
mi ḳalupdur / Bu derd
ile cāndan daḥi
bīzārlaruz
biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [vü,]*
Sen güzellendükce arturduñ
cefā **vü** cevrüñi /
Dilber olmaḳdan
meger kim bī-
vefālıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [vü,]*
Viṣāle irmege çünkim bu
ben dil-ḫaste imkān
yoḳ / Belā **vü** derdüñe
muʿtād olayın daḥi
dermān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 1). [vü,]*
Biñ biñ cefā **vü** cevre ṣabr
itmek olur idi / İy dōst
ḥadden aşdı gel
intiẓāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [vü,]*
Ḫāl ü zülfüñ dāne **vü** dām
eylemek ḥācet degül /
Çünki bir ġamzeyle
göñlüm mürġini rām
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [vü,]*
Veh ne Leylī'sin ki daḥi
cilve ḳılmadın baña /
Adımı
illerde **vü** dillerde
Mecnūn
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 2). [vü,]*
Gerçi dil bir bendedür
pīrüze **vü** laʿl istemez /
Olalı ruḫsāruñ āl ü
ḫaṭṭ-ı müşgāsā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [vü,]*
Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin
ḥālüme / Gūşuña
girmez mi yoḳsa
nāle **vü** zārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [vü,]*
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük
zemāne çākerüñ /
Devletüñ
pāyende **vü** ʿömrüñ
mezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [vü,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün
ṣafā **vü** ẕevḳ anuñdur
kim / Ḫalāṣ olmaġ içün
ġamdan fedā ḳıla dil ü
cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [vü,]*
Çün murāduñ mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī / Dāne **vü** dāmı
n'idersin zülf ü ḫālüñ
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [vü,]*

vü: *İle.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre
gül-efşān esdi yil /
Açılup yüz lāle **vü** biñ
dürlü reyḥān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [vü,]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler
ol ruḫsār ü leb / Kim
biri āyīne **vü** birisi
şekker
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [vü,]*
Ol ġamze **vü** ebrū ile
ḳorḳutma beni kim /
Gögsüm ṭutaram şimdi
oḳ ü yaya ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [vü,]*
Nūrānī **vü** zulmānī iki serv
ṣanurlar / Yanuña
düşüp ṣalınıcaḳ sāye
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [vü,]*
Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden /
Biñ
nāle **vü** zārī iderüm
nāya ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [vü,]*
Ben gedāyı dem-be-dem
bekler belā **vü** derd ü
ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol
melāmet leşkeri
yanumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [vü,]*
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa
lāle **vü** şebnem yiter /
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [vü,]*
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk / Anuñ
içün geyer ol
ġamze **vü** ebrū
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [vü,]*
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pāreler / N'itsün ölsün
mi seven āşüfte **vü** bī-
çāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [vü,]*
Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz dām eyleñüz /
Dāne **vü** dām ile diller
mürġını rām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [vü,]*
Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ / Mey
olmayıcaḳ fitne **vü** şūr
ü şeġeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [vü,]*
Oḳınmaz oldı
Leylī **vü** Mecnūn
ḥikāyeti / Şimdi cihānı
dutdı bizüm
dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [vü,]*
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege
her dem beni /
Ruḫlaruñ
āyīne **vü** laʿlüñ şeker
zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [vü,]*
Cefā **vü** cevrüñi cümle
cihān bilür ammā /
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 2). [vü,]*
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle **vü** zārum benüm /
Daḫi bīdār olmadı
baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [vü,]*
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm / Ṭāliʿüñ
ferḫunde **vü** baḫtuñ
saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [vü,]*
Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim /
Ṭāliʿüm
şūrīde **vü** rūzum şeb-i
tār
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [vü,]*

[vü]: *Vü: ve.*

Bu deñlü tāze **[vü]** ter iken
yüzüñe göre / Yoḳdur
gül-i semende letāfet
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [[vü],]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

Āḫir **vücūdum** ḫānesin
yoluñda ber-bād
itmege / Ebr-i belādan
gözlerüm seyl-āb
aḳıdur cū-be-
cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [vücūdum, -um]*
Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim /
Kimse
bilmezdi **vücūdum** āh
ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 2). [vücūdum, -um]*
Āftāb-ı cām ile maḥv
it **vücūdum** ẕerreveş /
Sāḳiyā billāh ḳurtar
ḫod-nümālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [vücūdum, -um]*

vücūd: *Beden.*

Ben nāleden miyānuñ hecrinde nāle döndüm / Kim incelüp **vücūdum** āḫir ḫayāle döndüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Beyit 1). [vücūdum, -um]*

vücūd: *Beden gövde.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir **vücūdı** yoḳ anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [vücūdı, -ı]*

vücūd: *Beden, cisim // varlık, mevcudiyet.*

Vücūdı şīşe ṣancılmış anuñçün / İñilder derüñdür ḥāli rebābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 1). [vücūdı, -ı]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

Görmesem nāzük **vücūduñ** ḳatı müşkildür baña / Kim firāḳuñla ʿadem ṣaḥrāsı menzildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [vücūduñ, -uñ]*

vücūd: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī / El virünce baña ol devlet **vücūdum** ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [vücūdum, -(u)m]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / **Vücūdum** bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [vücūdum, -(u)m]*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir **vücūdum** ḫāk iden / Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 2). [vücūdum, -(u)m]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı **vücūdum** yār içün / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [vücūdum, -(u)m]*

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum / Berk-i āhumdur oda yaḳan **vücūdum** ḫırme nin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 5). [vücūdum, -(u)m]*

Hevā-yı mihr ile çünkim **vücūdum** ẕerr eden kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [vücūdum, -(u)m]*

vücūd: *Ar. Beden.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen / **Vücūdın** lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [vücūdın, -ı, -n]*

vüsʿat: *Genişlik, bolluk; maddi durumu iyi olma II Huzur, refah.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi **vüsʿatdedür** ol deñlü kim / Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [vüsʿatdedür, -de, -dür]*

vuslat: *(Ar.) Kavuşma, ulaşma.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne **vuṣlatuñ** / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āṣnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [vuṣlatuñ, -uñ]*

vuṣlat: *Kavuşma, erişme, ulaşma.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī / Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 7). [vuṣlaṭda, -da]*

vaʿde: *Ahid, söz.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān **vaʿdede** İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 13). [vaʿdede, -de]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*

Yitdi ġālib **vaʿdesi** cānā Muʿīdī-ḫastenüñ Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [vaʿdesi, -si]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*

Yitdi ġālib **vaʿdesi** cānā Muʿīdī-ḫastenüñ Yoḳ yire zaḥmet virüp

dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [vaʿdesi, -si]

vaʿde: *(Ar.) Erteleme, söz verme, belirlenmiş zaman.*
Gerçi bu aya Muʿīdī **vaʿde** itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [vaʿde,]*

vaʿde: *Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.*
Āferīn ṣol göñli ṣınmış ḳaddi ḫam ṣeydāya kim
Rāst olur **vaʿdesi** dünyāda peymānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [vaʿdesi, -si]*

vaʿde vir-: *Süre vermek.*
Bir aya vaʿde virdi gidüp ḳatlüme velī
Ben öldüm intiẓār ile ol ay ḳaçan gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [vaʿde vir-, -di]*

vaʿde-i: *Ar. vade, söz verme.*
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 9). [vaʿde-i,]*

vahşi: *Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.*
Gerçi kim **vaḥşīdür** iy dil ol perī-peyker velī
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [vaḥşīdür, -dür]*
Ḳaçduġına baḳmayup āḫir düşürdüm dāmuma
Avladum **vahşī** iken ol gözleri āhūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 8). [vahşī,]*

vaḥşi: *Ar. Yabani.*
Vaḥşī āhūdur ṣaḳın iy dil nigār elden gider
Furṣatı ḫoş gör ki nā-geh bu şikār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [vaḥşī,]*

vāʿiz: *Ar. Vaaz eden, nâsıh.*
Vāʿizüñ bārid sözinden ḫāṭırum rencīdedür
Kim hevā serd olsa artar ḫaste dillerde maraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 7). [vāʿizüñ, -üñ]*
Vāʿiẓüñ bārid sözi meylüm giderdi bādeden
Veh ki ben aldum ele şemʿ-i şebistān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 11). [vāʿiẓüñ, -üñ]*

vāʿiz: *İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü II zâhit, kaba sofu.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki **vāʿiẓ** ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [vāʿiz,]*

vāʿiz: *Ne yapsın, ne etsin. Ham sofu.*
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki **vāʿiẓ** ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [vāʿiz,]*

vāʿiz: *Dini öğütlerde bulunan kişi; ey vâiz II zâhit, kaba sofu; ey zâhit.*
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [vāʿiz,]*

vāʿiẓā: *Ey vâiz.*
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 11). [vāʿiẓā,]*

vākiʿ: *Bulunan, mevcut.*
Muʿīdī ḥāliṣ ü muḫliṣ ḳuluñdur ḫod bilürsin sen
Bu sözler ġayrı **vāḳiʿdür** inanma iy yüzi gülşen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 24). [vāḳiʿdür, -dür]*

vākiʿ: *Olan, vukū bulan.*
Senüñ mirrīḫ çeşmüñ fitnesidür
Bu gün her ḥādiṣe kim ola **vāḳiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 4). [vāḳiʿ,]*

vākiʿ olur: *Mevcut olmak, meydana gelmek.*
Dimesünler naẓīre şiʿrüme kim
Diyemezler utanma **vākiʿ olur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 4). [vākiʿ olur, -ur]*

vākıʿa: *Rüya, düş.*
Ḫayr ola bir mehveşüñ mihriyle şāh olur gibi
Vāḳıʿamda dün gice Mecnūn'ı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 4). [vāḳıʿamda, -mda]*

vakit: *Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.*
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki **vaḳtidür** iy āşnācıġum

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 8). [vaḳtidür, -i, -dür]

vaḳit: *Vakit, zaman, an.*

ʿîş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā **vaḳtidür**
Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 3). [vaḳtidür, -dür]

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

Dem-be-dem altun-ayaġ ile getür gülgün-şarāb
Sāḳiyā tīz ol ki **vaḳt-i** nev-bahār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [vaḳt-i,]

Lāleler güller açıldı ʿîş ü ʿişret **vaḳtidür**
Müjde iy āvāre göñlüm geldi seyrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 5). [vaḳtidür, -i, -dür]

vakt: *Tam vakti, uygun zamanı.*

Gün gün efzūn oldı ẕaʿfum kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm **vaḳtidür** bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [vaḳtidür, -i, -dür]*

Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun **vaḳtidür** iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 8). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vakt: *Belirlenmiş zaman, belirli zaman.*

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ **vaḳtidür** var ise dermānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [vaḳtidür, -i, -dür]

Niçe bir kūy-ı nigāruñ seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür varup ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 2). [vaḳtidür, -i, -dür]

Rūz-ı fürḳatdür Muʿîdī geç şarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet **vaḳtidür** bunca melālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [vaḳtidür, -i, -dür]

vakt: *Zaman, vakit, an.*

Leblerüñ nükteyle söz **vaḳti** helāk eyler beni
Cān alur cānlar virürken āb-ı ḥayvānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 3). [vaḳti, -i]*

vakt: *Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim **vaḳtinde** dest-āvīz olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [vaḳtinde, -inde]

vaḳt ola: *Zaman gelir II an olur.*

Gün yüzüñ **vaḳt ola** ʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 3). [vaḳt ola,]

vakt-i gül-: *Gül mevsimi.*

Vaḳt-i güldür diyü devr eyler ḳadeḥler her ṭaraf
Ṣīṣeveş ġamdan derūnum ṭoptolu ḳandur henüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [vaḳt-i gül-, -dür]

vakt-i ḥisāb: *Hesap günü.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı ṣarf ider velī
Bilmez ki olısar ṣonı **vaḳt-i ḥisāb** telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [vaḳt-i ḥisāb,]

vaktidür: *Vaktidir, zamanıdır.*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿîdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 13). [vaḳtidür,]

vālā: *Baş örtüsü; ipek kumaş.*

Görüp āhum yilini şemʿ-i ruḫuñ ṣaḳlamaġa
Pīrehendür ḳatı **vālā** ḫam-ı zülf-i siyehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 8). [vālā,]

vāle: *Bir çeşit ipek kumaş.*

Tācir-i çeşmüm virür ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl **vāle** içre gūyā müşg-i ezfer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [vāle,]

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] **vāle** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [vāle,]*

vālih: *Şaşırmış, şaşkın.*

Ben niçe medḥ idem ol ḫūr-ı perī-ruḫsārı kim
ʿAḳl anuñ ḥüsninde **vālih** nāṭıḳa ḥayrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [vālih,]*

vālih: *Hayran olma.*

Görüp yol üzre seni öyle **vālih** oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [vālih,]

Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya **vālih** gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [vālih,]*

Dil yüzün görse olur **vālih** ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [vālih,]*

vallāhi: *"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.*

Yolında öldügüm **vallāhi** billāhi yalandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [vallāhi,]*

vāmık: *Meşhur Arap aşk hikayesinin erkek karakteri (bkz. Vamık u Azra).*

İller bileydi bende olan derd ü ḫāleti
Oḳınmaz idi **Vāmıḳ** u Mecnūn ḥikāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 2). [vāmıḳ,]*

vāmık: *Vamık ve Azra hikâyesinin erkek kahramanı.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi bańa **Vāmıḳ** didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [vāmıḳ,]*

vāmık: *İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.*

İy gül-ʿiẕār biz saña ʿāşıḳ degül miyüz
ʿAẕrā bilüp cemālüñi **Vāmıḳ** degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 2). [vāmıḳ,]*

Vāmıḳ ü Ferḥād ü Mecnūn ḳıṣṣası ebter ḳalur
Ben ki ḥasb-i ḥālümi geh naẓm ü gāh inşā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 11). [vāmıḳ,]*

var: *Var: Var, yokun karşıtı.*

Var ise bańa kīnüñ düşnām ile teskīn it
Kim defʿ-i belā içün meşhūr duʿādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 7). [var,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 8). [var,]*

Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni **var** ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 2). [var,]*

Dem-ā-dem ādem olmaḳ kibr ü kīnde
Behey kāfir ne dīnde **var** ne dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 2). [var,]*

Sevinme devlet-i vaṣla Muʿīdī
Ki fürḳat gibi düşmen **var** kemīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 14). [var,]*

İy Muʿīdī ol güle bir vaṣl ümīdi **var** idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [var,]*

Dilde geh ġam **var** Muʿīdī geh nedāmet geh belā
Tekyedür eksük mi olur anda mihmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 13). [var,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli **var** dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [var,]*

Raḥmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince **var** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 6). [var,]*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı **var** ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 14). [var,]*

Muʿīdī-ḳuluñı sen ḫıdmete ḳabūl ideli
Ne deñlü **var** ise naḳṣı kemāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 14). [var,]*

var: *Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.*

Kīmyā mıdur viṣālüñ iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp **varum** bu yolda bulmadum andan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [varum, -um]*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle **varum** yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [varum, -um]*

var: *Gitmek.*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur **varduġı** dünyāda kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [varduġı, -duk, -ı]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri **var** ṣāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 14). [var,]*

var: *Var.*

Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı **var** miyānınuñ ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 6). [var,]

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli **var**
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 13). [var,]

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde **var** nihān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [var,]

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı **var** dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [var,]*

Özge derdüm **var** benüm şerbet gerekmez iy ṭabīb
Kimsenüñ gelmez elinden baña dermān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 11). [var,]

Tīre-baḫt ü ser-nigūn olmış perīşānlıġı **var**
Gūyiyā ḫāl-i siyāhumdur muṣavver kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 7). [var,]

var: *Haydi, durma (pekiştirme sözü).*

Var iy ṭabīb ḳo beni kim düşdi hecr ile
Ölüm ʿalāmeti dil-i bīmārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 9). [var,]

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp **varmış** yanaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 4). [varmış, -mış]

Eşk-i sīm ü rūy-ı zerle kūyına ʿazm eyle kim
İy Muʿīdī farż olur **varmaḳ** tüvānger Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 16). [varmaḳ, -maḳ]

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Kimi Çīn'e **varur** kimi Ḫıṭā'ya
Benüm göñlüm bu zülf-i ʿanberīnde
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 11). [varur, -ur]

Müddeʿīlerden kimesne **varımaz** oldı saña
Ḫārı çoḳ gülzār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 11). [varımaz, -ımaz]

var: *Mevcut olan (şey).*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ **var** gibi taşvīr olan yirden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 4). [var,]*

Gül gibi her cānīlikden iḫtirāzuñ **var** ise
Ṣalınup her ḫār ile seyr-i gülistān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 5). [var,]

Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde **var**
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [var,]

var: *(Teşbih edatıdır) Gibi.*

Ebr-i şengerfi ki **var** ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [var,]

var: *Ulaşmak.*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline **varmasun** bu ʿālem ḳorḳaram bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 10). [varmasun, -ma, -sun]

var: *Mevcut II var.*

Arturırsın zārumı her laḥẓa iy gül **var** ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [var,]

var: *(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı **var** bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [var,]

Nā-tüvān göñlümde buldum laʿl-i cānāndan eser
Ḥamdülillāh **var** daḥi bu ḫastede cāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [var,]

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi
Daḥi **var** gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [var,]

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı **var** vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [var,]*

Ne miyānuñdan nişān **var** ne dehānuñdan eser
Āh eger olursa nā-peydā göñül nā-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [var,]*

İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm vechi **var**
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz şarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [var,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī
cevr-i devr ile velī
İşlerüñ **var** yine kim
bir dünki oġlan eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [var,]

Vechi **var** mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [var,]*

Muʿīdī devr-i güldür tevbemüz **var**
Ne dirseñ olmışuz biz saña tābiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 13). [var,]

Ġam yimeñ gitdiyse Mecnūn dünyeden iy ehl-i derd
Ḥamdülillāh ki Muʿīdī gibi **var** ḫayrü'l-ḫalef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 14). [var,]

Vaṣluñ eyyāmında öldür ṣevḳ ile ʿāṣıḳları
Çünki **var** ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 8). [var,]

İy ṣanem cān içre olsa vechi **var** yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [var,]

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün **var** ise yoluñda ḳurbān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 8). [var,]

Nergesüñsüz ḫaste olup żaʿfı **var** ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 7). [var,]

Bende ne cevre taḥammül **var** ne sende merḥamet
Bilmezem kim ʿāḳıbet n'olur ser-encāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 5). [var,]*

Göñüller mülkini yaġmaġa çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri **var** ġamzelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 4). [var,]

Büse virmezsin leb-i şīrīn-maḳāmuñ **var** iken
Teşne öldürdüñ beni āb-ı zülālüñ **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 2). [var,]

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede ṣāh-ı ḫayālüñ **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 6). [var,]

Eşḳ-i sīm ü rūy-i zerle varma her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 10). [var,]

Lāubālī ʿāṣıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 12). [var,]*

Rūz-ı fürḳatdür Muʿīdī geç ṣarāb-ı ʿışḳdan
Hey ne ṣoḥbet vaḳtidür bunca melālüñ **var** iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 14). [var,]*

ʿAḳl ü ṣabrum gitdi ḳaldum ḥālüm idrāk itmedin
Gör niçe āvāre düşdüm kārbārüm **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 12). [var,]

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum **var** ayaġuñ tozına īṣār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 8). [var,]

Naẓm ehli çün eşʿārumı taḥrīr ideler
Taḳsīri eger **var** ise tefsīr ideler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 2). [var,]

var: *Bir kimsenin her şeyi, bütün varı.*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḫaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [varın, -ı, -n]

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür **varını** ḳallāşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [varını, -ı, -n, -ı]

var: *(Birinin yanına)Varmak, gitmek.*

Ḫūr u cennet ʿālemin dünyāda görmek isteyen
Sen perī-peykerle **varup** eylesün seyrān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [varup, -up]*

var: *Elde bulunan, mevcut.*

Āsmāna āstānuñ **var** iken baş egmezem
İntisābum sañadur devletlü sulṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [var,]

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam **varıcaḳ** anları aġaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [varıcaḳ, -+ıcaḳ]

Kūyına **varduḳca** sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat diñlemezsin ḳo beni var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265,

Mısra 7). [varduḳca, -duḳ, -ca]

var: *(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek; kalmak, konaklamak.*

Ġam şāhıdur şikāyete **varan** sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [varan, -an]

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp şaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine **varur** zihī nuḫsend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [varur, -ur]

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Sen **varup** şāhum siyeh raʿnā düḫavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 13). [varup, -up]

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Dār-ı şifā iken ser-i kūyuñ sebeb nedür
Miskīn Muʿīdī ṣaġ **varur** nā-tüvān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 14). [varur, -+(u)r]

Gördüm ki bir ṣafā naẓarı **var** anuñ bāña
Āyine gibi sīneye çekdüm iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 7). [var,]

Niçe **varam** bilmezem ol meh-liḳānuñ şehrine
Ben be-ġāyet nā-tüvān öñümde baḥr ü kūh-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 5). [varam, -am]

Eşk-i sīm ü rūy-i zerle **varma** her bir ḳapuya
İbtiẕāl itme göñül māl ü menālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 9). [varma, -ma]

Gözüñe görinmez oldum kirpügüñden vehm idüp
Meste ḳarşu kim **varur** destinde ḫançer var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 12). [varur, -+(u)r]

var: *Var, mevcut; yokun karşıtı.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem **var** ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [var,]

var: *Bulunmak, olmak.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem **var** ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [var,]

var: *Bulunmak II Var olmak.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden nişān **vardur** ne dermāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [vardur, -dur]

var: *Bulunma durumu.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem **var** ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [var,]

var: *Bulunma, mevcut olma.*

Ol ḳadar peykānlaruñ **var** cism-i efkārumda kim
Sīne-i ṣad-pāre bir pūlād-ḳalḳāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [var,]

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi
var
Devr-i ḫüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [var,]

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle **var** müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [var,]

var: *Varmak, ulaşmak, erişmek.*

Bir dilber-i çār-ebrū gördüm daḥi çaġında
Vardum göze göz elden baş ḳoydum ayaġında
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [vardum, -du, -m]

var: *Ulaşmak, erişmek.*

Gice kim ḫvāba **varam** nālesi derḫāl uyarur
Hīç rāḥat ḳomadı bu dil-i bīmār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [varam, -am]

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem **varşun** mı öldür eşk-i ġalṭānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [varşun, -şun]

var: *Ver- eylemi.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [var,]

var: *Var, git.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā **var** yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [var,]

var: *Gitmek, ulaşmak.*
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup **varursam** āb-ı ḥayvāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [varursam, -ur, -sa, -m]

var: *Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.*
İy ḫvāce **var** benüm ṣıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [var,]
Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm **var** iki dünyāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [var,]

var: *Gitmek, uzaklaşmak.*
Gitse āhum ṭañ degül sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekşer **varur** bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [varur, -ur]*

var: *Varmak, gitmek, ulaşmak.*
İşigüñ dārü'ş-şifādur iy ṭabīb-i cān velī
Derdüme **varup** devā ṣorduḳda virmezsin cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [varup, -up]*

var: *Gitmek, erişmek, ulaşmak.*
Ḫvāba **varmaz** giceler ṣubḥa degin ḫaste göñül
Āh eger laʿl-i lebüñ ṣerbeti olmaya naṣīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [varmaz, -maz]

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*
Dil ü cān derdini dildāre **varup** ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [varup, -up]

var: *Gitmek, ulaşmak.*
Rūm'dan **varma** tehī-dest varur iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [varma, -ma]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*
Rūm'dan varma tehī-dest **varur** iseñ Acem'e
Gel Muʿīdī ġazeliyyātını Selmān'e ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [varur, -ur]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*
Niçe yaġmāya **varmasun** göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [varmasun, -ma, -sun]

var: *(Birinin yanına) Varmak, gitmek.*
Niçe gündür kim **varup** ol ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [varup, -up]
Hey ne itdür **varup** adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [varup, -up]
Bülbül-i dil bāġa **varup** n'eylesün iy bāġbān
Rūy-i dilberden ġaraż gül-berg-i sīr-ābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 5). [varup, -up]*

var: *"varsın öyle olsun, feda olsun!" manalarında kullanılan bir ifade.*
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim **var** yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [var,]

var: *Bulunan, olan.*
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm **var**
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [var,]
Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm **var**
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [var,]
Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [var,]*
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [var,]
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [var,]
Dil n'ider küḥl-i Ṣıfāhān'ı ki izüñ tozı **var**
N'oldı bī-çāre naẓarsuz degül āḫir gözi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [var,]
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi **var**
Sevdā-zede olmaġa

meger kim hevesi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [var,]

Müjgānum arasında nedür çeşm-i pür-eşküm
Ġam çeşmesidür her yañadan ḫār ü ḫası **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [var,]

Kürsīye çıḳup naġmeler itdükce o meh-rū
Bir tūtī-i gūyāya döner kim ḳafesi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [var,]

ʿIşḳuñ ḫoş ḫāli **var** ölince dermān istemez
Bildi ḳadrin derdinüñ bī-çāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [var,]

var: *Elde bulunan her şey, sahip olunan şeylerin tümü.*

Virürem ʿışḳa **varumı** gerçi Kimse yoḳ kendüye ziyān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [varumı, -(u)m, -ı]

var: *Ulaşmaz, uğramaz.*

Varmaz iseñ gülşene pīşüñde külḫān gül gibi
Nūr-ı vaṣlın görmez iseñ nār-ı hicrān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 7). [varmaz, -maz]*

var: *Varmak, ulaşmak, erişmek.*

Bülbülüñ bir āhına döymez **varur** çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [varur, -ur]

var: *Mevcut olan,bulunan.*

Başda her sevdā ki **var** bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [var,]

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade.*

Her ne kāfirliḳ ki **var** bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [var,]

var: *"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.*

Ne viṣāle çāre **var** ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [var,]

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II sahip olmak.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri **var** ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [var,]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Lebüñe **vardı** göñlüm ḫāk olup ten
Belī her şey olur aṣlına rāciʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 9). [vardı, -dı]*

var: *Bulunan,mevcut olan.*

Āvāzın işitse dirilür mürde göñüller
ʿīsā gibi ol ġonçe-lebüñ ḫoş nefesi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [var,]

var: *Bir durumda olmak.*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi **var**
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [var,]

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı **var** ne ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [var,]

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [var,]

Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı **var** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [var,]*

Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi **var**
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [var,]

var: *Beyitte yolculuğa çıkmak anlamında kullanılmıştır.*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm **var**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [var,]

var: *(Âşığın) Bütün varlığı, sahip olduğu her şey.*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḥi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 3). [varumı, -um, -ı]

var: *"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.*

Kūyına varduḳca sögse ol ṣanem incinme kim
Sen naṣīḥat

diñlemezsin ḳo beni
var iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 8). [var,]

var: *Elde bulunan, sahip olunan her şey, zenginlik.*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī
çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca
vardur ceng ile
küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 14). [vardur, -dur]

var: *1-Bulunma durumu, mevcut.*

Gül ḥayādan derledi
şebnem degüldür
görinen
Var ise işte budur
gülden senüñ zībālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 10). [var,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur **var** niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [var,]

Bu ḫamīde-ḳadd ile āh-ı
ciger-sūzum ki **var**
ʿIşḳ gencin ḫıfẓ içün
tīr ü kemānumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 5). [var,]*

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-
i ḫūn-feşānum **var**
benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı
erġavānum **var** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 1). [var,]

Bezm-i ġamda ṣanma çeşm-
i ḫūn-feşānum **var**
benüm
İki ḳurrābe ṣarāb-ı
erġavānum **var** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 2). [var,]

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum **var**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [var,]*

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum **var**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 8). [var,]*

Gün ṣayarsañ üstüme iy
māh fürḳat gicesin
ʿĀlem-i fānīde ʿömr-i
cāvidānum **var** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 12). [var,]

Ol Muʿīdīyem ki Leylī
zülfüñe Mecnūn olup
Deftere ṣıġmaz bir
uzun dāstānum **var**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 14). [var,]*

Şām-ı zülfüñ ġam degül
ṭoldıysa fitne her ṭaraf
Dergeh-i Pāşā gibi
dārü'l-emānum **var**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 16). [var,]*

ʿAynuña gelmez ölürsem
çāre ḳılmazsın baña
Var ise gūşuña girmez
āh ü efgānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 4). [var,]

Benüm derdüm degül ḳābil
ʿilāca iy ṭabīb ammā
Meded **var** ise bir
çāreñ devā-yı vaṣl-ı
dilberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 10). [var,]

Būse virmezsin leb-i şīrīn-
maḳāmuñ **var** iken
Teşne öldürdüñ beni
āb-ı zülālüñ **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 1). [var,]

var: *(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.*

Leblerüñ üstinde ġamzeñ
nāzır iken tīġ ile
Ārzū-yı būse ḳılmaġa
ne cānum **var** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 4). [var,]

Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḫm-ı nihānum **var**
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 6). [var,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ **var**
kim añа reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi
gizler [gülist]ān-ı İrem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [var,]

Gül yüzüñsüz mürġ-i dil
nesrīn ü lāle istemez
Ḫār-ı ġamda rūy-i zerd
ü eşk-i ālüm **var** iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 6). [var,]

var: *Bulunan, mevcut olan şey.*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu
varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan
ʿāşıḳda cān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 13). [varsa, -sa]*

var: *(Bir şeye) sahip olmak, mevcut olması.*

Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir
mihrbānum **var** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 10). [var,]

Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum **var** ki
peykān oldı yine
merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [var,]

var: *"Git" anlamında emir bildiren söz.*

Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri **var** umma iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 8). [var,]*

var: *"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı kazandırmıştır.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı
var ne vuṣlatuñ

Şimdi ḳılca aṣṣı
yoḳdur āşnādan
yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [var,]*

var: *(Bir şeyin) sahibi olmak II bulunma durumu, mevcut.*

Maḥaldür bezm-i vaṣluña
irerse iy ṣaçı Leylī
Şu Mecnūn kim ayaġı **var** elinde kāse-i
serden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 12). [var,]*

Gün yüzüñ ʿīd olduġına
kimdür inkār eyleyen
Ṣol kemān-ebrū gibi müşgīn hilālüñ **var**
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 8). [var,]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Çīn ü Ḫıṭā'ya **vardum** u
gördüm güzellerin
El- ḥaḳ bulınmaz ol
büt-i mestāneden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 5). [vardum, -du, -m]*

Ḫāl-i sebzüñ baş ḳoşaldan
ḥācib-i fettān ile
Mülk-i dil **vardı**
ḫarāba fitne-i devrān
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 2). [vardı, -dı]*

var-: *Gitmek.*

Dil getürdüm leşker-i
ġamdan yine dil
şehrine
Var ḫaber vir iy belā
cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 12). [var,]*

var-: *Elde bulunan her şey (TDK).*

Bī-mihr iken sevenlere
[dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi
yoḳ **varumuz** bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 2). [varumuz, -(u)muz]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.*

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün **varduġıçün**
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 11). [varduġıçün, -du, -k, -ı, -çün]*

var-: *Bir maksat için bir yere gitmek, ulaşmak.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol
baṣa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [varmaya, -ma, -y, -a]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Günde yüz kez kūyuña
varsam taʿaccüb
eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-
çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 11). [varsam, -sa, -m]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Niçe bir dildāra **varup** cān
dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab
raḳībüñ iftirāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 7). [varup, -up]*

Ne yüzden **varup** ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim
Ḳara baḫtumda şimdi
ay olur bir hefte dīvān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [varup, -up]*

Niçe bir kūy-ı nigāruñ
seyrini sevdā ḳılam
Vaḳtidür **varup** ṭavāf-ı
Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 2). [varup, -up]*

var-: *(Belli bir yere) Ulaşmak, vasıl olmak.*

Bāġa **vardum** ḫaste gönlüm
bāġını açmaġa dün
Ġonçe gördüm ol gül-i
ḫandānı añdum
aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 3). [vardum, -du, -m]*

var i-: *Varken.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ
kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [var i-, -ken]*

var idi: *Vardı.*

Gerçi dün **var idi** bende bir
ramaḳ cāndan eser
Āh kim hecrüñle
ḳalmadı bugün andan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [var idi,]*

Ḫāne-i dilde becidd ne
maslaḥat **var idi** kim
Ḫalḳa çıñratdı gice
sevdā-yı zencīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 5). [var idi,]*

var iken: *Varken.*

ʿĀrifʿ ol cürʿa-i cām-ı leb-i
dilber **var iken**
Meyi ne aġzuña al ne
dil-i nā-şāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [var iken,]*

Lāle seyrin istemez āṣüfte
gönlüm **var iken**
Sīne-i çākümde yir yir
dāġ-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [var iken,]*

Būse ʿahdi **var iken** ḳan
yutdırursın dem-be-
dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū
gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 11). [var iken,]*

var iken: *Varken, bulunurken anlamında zarf.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher **var iken**
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [var iken,]

var iken: *Varken, dururken, yerine.*

Açma iy dil zāhide rāzuñ Muʿīdī **var iken**
Baḥs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [var iken,]

var imiş: *Varmış.*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum **var imiş**
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 1). [var imiş,]*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi zamānum **var imiş**
İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 2). [var imiş,]*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 4). [var imiş,]*

Dişleyüp laʿlüñ baña göz itdüginden añladum
Ḳan yutar cevr ile bir ārzū-yı cānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 6). [var imiş,]*

Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 8). [var imiş,]*

Ġamdan öldüm ġayrı çāre n'eylerem didüm didi
Öldügine ġam yimez bir nā-tüvānum **var imiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 10). [var imiş,]*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm veh ne ḫoş dārü'l emānum **var imiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 12). [var imiş,]

Ummaz idüm iy Muʿīdī geldi ol māh üstüme
Başuma gün ṭoġdı niçe kāmrānum **var imiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 14). [var imiş,]

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince **var imiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 4). [var imiş,]

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Dilberüñ tenhā görürsin ḫāk-i pāyı cevherin
İy Muʿīdī **var ise** müflis-gedāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 14). [var ise,]

var ise: *Varsa.*

Ṣor Muʿīdīye göñül ʿışḳ ṭarīḳin ögren
Müşkilüñ **var ise** ḥall eylesün üstāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [var ise,]

Dil ġamzeñe ḳarşu ṭutaram sīnemi dirmiş
Gelsün cigeri **var ise** meydāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [var ise,]

Nāleme āheng ider ṭaġlar ḳalupdur **var ise**
Ḫaste-Ferhād itdügi feryād ü efġāndan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 11). [var ise,]

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña yitiş
Bir çāre **var ise** meded iy dil-rübā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [var ise,]

Bezm-i ʿuşşāḳa gelüp gitmeye meylüñ **var ise**
Gül-i tersin güzelüm gel berü baş üzre yirüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 5). [var ise,]

Āciz olmışdur ʿilācumdan eṭibbā-yı ecel
Hey meded çaḳ vaḳtidür **var ise** dermānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 12). [var ise,]

var ise: *Galiba, her halde.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi **var ise** yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [var ise,]

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca; bkz. TS. C.V, s. 4153.*

Var ise ışırmışdur laʿlüñi Muʿīdī kim
Şīrīn idüp eşʿārın şekker-şiken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [var ise,]

var ise: *Ihtimal ki, belki, galiba, olsa da, zannımca.*

Başını aşaġa şalup münkesirdür kākülüñ
Var ise endīşesi ḥāl-i perīşānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [var ise,]

var ise: *İhtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi Ḥācı ʿÖmer'üñ

Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 2). [var ise,]

var ise: *Eğer varsa.*
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger **var ise**
gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [var ise,]

var ise: *Eğer varsa.*
Her ne ʿāşıḳ kim ḫayālüñ
çekmeye pehlūsına
Kāfirem ger **var ise**
gögsinde īmānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [var ise,]

var mıdur: *Var mıdır; yoktur.*
Gerçi tīġi ḳatlüme ḫūnī
gözüñ tīz eylemez
Var mıdur bir fitne
kim ol türk-i ḫūn-rīz
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [var mıdur,]

var ü yoḳ: *Var ve yok.*
Cevher-i ferd-i dehānuñ
çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü
idersem n'ola yārān ile
baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [var ü yoḳ,]*

varaḳ]: *Yaprak.*
Ruḫ u eşküm saña çün
ḥālümi ʿarż itmek diler
[Meşk ider al **varaḳ]**
üstine ḳızıl ḳanlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 8). [varaḳ],]

varak varak: *Yaprak yaprak, sayfa sayfa.*
Yazdı ruḫumda ḥālümi
eşküm **varaḳ varaḳ**
Oḳudı ġam risālesini
dil sebaḳ sebaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 1). [varaḳ varaḳ,]

Cānā Muʿīdī naẓmına bir
sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise
ʿacebdür **varaḳ varaḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 14). [varaḳ varaḳ,]

varalı: *Varmak, gitmek.*
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk
itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i
lāle-ruḫsārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 12). [varalı,]

vardır: *(Bir özelliğe) Sahip olmak.*
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı **vardır** duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 8). [vardır,]*

varduġ-: *Varmak, gitmek, ulaşmak.*
Gitme diyü dāmenüme
yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular
bir mihrbānum var
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 8). [varduġımca,]*

varma-: *Ulaşmamak, gitmemek.*
Varmayalum mı bāde
bezmine kim
Ḳaġırup ḥürmet ile gel
didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [varmayalum,]*

varmasun: *Varmamak, ulaşmamak.*
Bezm-i yāre gelmesün rind-
i suḫendān olmayan
Varmasun gülzāre şol
bülbül ki efġān
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [varmasun,]

varmaz: *"Ulaşamaz, gidemez, erişemez, vâsıl olamaz." anlamlarına gelen bir ifade.*
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya **varmaz**
Rūm ili yasaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [varmaz,]

varmaz-: *Gitmemek, geçmemek.*
Mescide **varmazsam** iy ṣūfī
beni ʿayb itme kim
Ḳıble-gāhum bir
nigāruñ ḳaşı ṭāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [varmazsam,]*

varmazam: *Gitmek, ulaşmak.*
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī
varmazam gülzāre
kim
Kimse bülbül diñlemez
feryād ü zārüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 13). [varmazam,]*

vaşf: *Nitelik, özellik, ayrıcalık.*
Dehānuñ kim anuñ **vaşfın**
işiden dir ki cāndur bu
Niçe ʿāşıḳlaruñ göñlin
alup gözden nihāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 1). [vaşfın, -ın]*

vaşf: *Övgü, övme ‖ güzelliğini dile getirme.*
İnce bilüñ ġonçe-laʿlüñ
vaşfıdur
Bu ḫayāl-engīz bu
rengīn ġazel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 11). [vaşfıdur, -ı, -dur]

vaşf: *(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.*
İy Muʿīdī bilmezem ḫālüm
kime **vaşf** eyleyem
Söylesem esrār-ı
ʿışḳum diñleyen
ḫayrān olur

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [vaṣf,]

Vaṣf idelden berü ḳaddüñle Muʿīdī ḫaṭṭuñı
Eline ḫāme alup defter ü dīvān ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [vaṣf,]

Leylī ṣaçuñuñ **vaṣfına** kim başlaruz biz
Mecnūn ile mektebde sebaḳdaşlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [vaṣfına, -ı, -n, -a]

vaṣf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.*

Vaṣf eyleyeli ol leb ü dendānı Muʿīdī
Naẓm içre dür-efşān ü güher-bārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [vaṣf,]

Ḳāmetüñ **vaşfuñ** bülend itdüm çemende rāstī
İşidüp ḳumrılar āheng eyledi şimşāddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 7). [vaşfuñ, -uñ]

vaṣf: *(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Āh eger zülf ü lebüñ **vaşfın** Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [vaşfın, -ı, -ñ]

vaṣf: *Bir kimse veya bir şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ **vaşfını** gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 11). [vaşfını, -ın, -ı]

vaṣf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik, özellik.*

Ben n'içün **vaşf** itmeyem bilüñle cānā leblerüñ
Her ġazelde nāzük ü rengīn ḫayālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 11). [vaṣf,]*

vaṣf eyle: *Anlatmak, dile getirmek. ll övmek, methetmek.*

İy Muʿīdī leb-i cānāneyi vaṣf eyler iseñ
Cān-fezā naġme ile naẓm-ı şeker-bāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [vaṣf eyle, -r isen]*

vaṣf- yazar: *Özelliklerini anlatan şiir yazmak.*

İnce bilüñle Muʿīdī ʿārıżuñ vaṣfın yazar
Gör ne ṭabʿ-ı nüktedānı var ne ḫūb-idrāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [vaṣf- yazar,]

vaṣf-ı ḥüsnüñde: *Sevgilinin güzelliğinin anlatılması.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [vaṣf-ı ḥüsnüñde, -üñ, -de]

vaṣf-ı leb-: *(Sevgilinin) dudağının niteliği, övgüsü.*

Vaṣf-ı lebüñ ol vech ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [vaṣf-ı leb-, -üñ]

vaṣf-ı leb ü ḫāl-: *Sevgilinin dudağının ve beninin vasıfları.*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [vaṣf-ı leb ü ḫāl-, -üñ]*

vaṣl: *1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.*

Ḳanda irer **vaşla** dilden yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 11). [vaşla, -a]

vaṣl: *Kavuşma.*

Vaṣluñda lebüñ dişleyüp emsen ḳo Muʿīdī
Eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 9). [vaṣluñda, -uñda]

Ḫālet-i şevḳümde **vaṣluñ** istesem ʿayb itme kim
Olmayıcaḳ sözi söyler ḫaste hicrān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 7). [vaṣluñ, -un]

vaṣl: *Kavuşma.*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu yiter kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [vaṣl,]

İy Muʿīdī ol güle bir **vaṣl** ümīdi var idi
Her ṭarafdan ḫārveş mānīʿ hezārān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 13). [vaṣl,]

Ḫālet-i ʿışḳı ne bilsün **vaṣl** içinde ḫoş geçen
Hecr ile cān virmeyen olmaz bu sırruñ maḥremi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 9). [vaṣl,]

vaṣl: *Vuslat, sevgiliye kavuşma.*
Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel **vaṣluñla** ḫandān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 12). [vaṣluñla, -uñ, -la]*

vaṣl: *(Ar.) Kavuşma, birleşme.*
Cāme-i **vaṣla** neden maġmūr olursın iy göñül
Ḫod bilürsin ʿāḳıbet dāmān-ı yār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [vaṣla, -a]*
Ne hecre ṭaḳat ü ne **vaṣla** çāre
Dirīġā oldı ḥālüm şimdi müşkil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 11). [vaṣla, -a]*
Müşterīyem bir meh-i nā-mihrbānuñ **vaṣlına**
Ol sebebden ʿışḳ ile germ oldı bāzārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 9). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*
Dil **vaṣla** ṭālib olalı bī-ḥūdedür sözi
Bir daḥi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 7). [vaṣla, -a]*

vaṣl: *(Sevgiliye) Kavuşma.*
Çün Muʿīdī **vaṣluña** irdi içerse ṭañ degül
Nev-bahār eyyāmıdur olmaḳ gerek iy yār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [vaṣluña, -uñ, -a]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma.*
Göz yaşıyla el yudum hicrān ü **vaṣluñda** senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 11). [vaṣluñda, -uñda]*

vaṣl: *Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.*
Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān virene
Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [vaṣluñı, -u, -ñ, -ı]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.*
Ol perī **vaṣlın** dilerseñ ṭaġa düş Mecnūn gibi
Ṭutsa maḥrūm olmaz ādem bir ulunuñ dāmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 11). [vaṣlın, -(ı)n]*

vaṣl: *(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.*
Vaʿde-i **vaṣlı** unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 9). [vaṣlı, -ı]*

vaṣl: *(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.*
Müşterīdür **vaṣluña** her kişi naḳd-i cān ile
Mihr içün āteşde ḳonmış naʿle beñzer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 3). [vaṣluña, -uñ, -a]*
İrer Muʿīdī **vaṣluña** hicrāne ṣabr idüp
Maḥrūm ḳomaz āḫir anı intisāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 13). [vaṣluña, -uñ, -a]*
Virdi çün dil bülbüli **vaṣluñ** bahārından ḫaber
Ġonçeveş ḫandān olup çāk-i girībān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 3). [vaṣluñ, -uñ]*

vaṣl - dürr-: *Kavuşma incisi.*
Āşnā olmaġa vaṣluñ dürrine ġavvāṣ-ı cān
Oldı mevc-i ʿışḳ ile deryā göñül ġarḳ-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [vaṣl - dürr-, -uñ , --i, --ne]*

vaṣl-ı dilberden: *Sevgiliye kavuşma.*
Vaṣl-ı dilberden ḫaber vir añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe efsāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [vaṣl-ı dilberden, -den]*

vaṣl-ı gül: *Güle (sevgiliye) kavuşma.*
Bilür kim **vaṣl-ı gül** bāḳī degül hicrānına degmez
Bahār eyyāmı bülbüller dem-ā-dem pür-fiġān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 11). [vaṣl-ı gül,]*

vaṣl-ı leylī: *Mecnun'un Leyla'ya kavuşması.*
Bir ḳadem varmaḳ dilerseñ **vaṣl-ı Leylī** bezmine
Kāse-i serden gerekdür iy dil-i Mecnūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [vaṣl-ı leylī,]*

vaṣl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*
Vaṣl-ı yār içün Muʿīdī baḫs idüp ḳılma cedel
Müddeʿī menʿ eyler anı çünki bulmaduñ sened *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [vaṣl-ı yār,]*

vaṣl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*
İy Muʿīdī gerçi ʿīş itdümdi **vaṣl-ı yār** ile
Aġzımuñ dadı

gidüpdür acı hicrānuñ görüb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [vaṣl-ı yār,]*

<u>vaṣluñ eyyāmı-:</u> *Kavuşma günleri.*

Vaṣluñ eyyāmında öldür şevḳ ile ʿāşıḳları
Çünki var ʿālemde bayram olsa ḳurbān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 7). [vaṣluñ eyyāmı-, -uñ, --n, --da]

<u>vatan:</u> *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

ʿAceb mi sūsen-i çīnī dirüp degşürse **vaṭanın**
Olupdur aḥker-i gülden ser-ā-ser gülsitān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 11). [vaṭanın, -ın]

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre **vaṭan**
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 5). [vaṭan,]*

Çoḳ aña kūyuñda göñlüm sīnemüñ ġam-ḫānesin
Kim **vaṭan** ḳadrini bilmez kişi ġurbet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 10). [vaṭan,]

<u>vatan:</u> *Vatan, memleket, yurt.*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [vaṭanum, -um]*

<u>vatan:</u> *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda **vaṭan** terkin idüp zār u ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [vaṭan,]*

<u>vatan:</u> *Bir milletin üzerinde yaşadığı, hâkim olduğu toprak, yurt.*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḥaddüñde **vaṭan**
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 3). [vaṭan,]

<u>vaṭan ṭutdı:</u> *Bir yeri yurt edinmek.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [vaṭan ṭutdı, -dı]*

<u>vāveylā:</u> *Feryat figan.*

Uyanup ḫvāb-ı ʿademden açdı nerges gözlerin
Āh u **vāveylā** ki bizden daḫi ġaflet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 12). [vāveylā,]*

<u>vāy:</u> *Eyvah, yazık.*

Pādşāh olmış iken mülk-i maḫabbetde göñül
Ġam sipāhīsini maġlūb idemez **vāy** bu leke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 12). [vāy,]

<u>vāy:</u> *Eyvah, yazık.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [vāy,]

<u>vāy:</u> *Şaşma anlatan bir söz; eyvah, yazık.*

Lāleveş yanup ḳararmışdur derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [vāy,]

<u>vāy:</u> *"Beğenme, hoşa gitme" bildiren ünlem.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī **vāy** ne iḳdām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 10). [vāy,]

<u>vażʿ eyle-:</u> *Nasihat vermek.*

Her ne vażʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider zāhid velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [vażʿ eyle-, -r, -se]

<u>vāz gel:</u> *Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.*

Çünki yoḳdur bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney **vāz gel** feryādı ḳo ġavġāyı kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 2). [vāz gel,]

<u>vāz gelsün:</u> *Vazgeçmek, caymak.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [vāz gelsün, -sün]

<u>vāz gelsün:</u> *Vaz geçmek, bırakmak, feragat etmek.*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa yiter bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [vāz gelsün, -sün]

<u>vāzgel-:</u> *Vazgeçmek.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163,

Mısra 10). [vazgeldüm, -düm]

ve: *"Ve bağlacı.*
İy gevher-i yegāne **ve** iy sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile altun iden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 1). [ve,]

vecd: *Kendinden geçme, coşkunluk; tas. İlahi aşkla kendinden geçme.*
Ḥüsn-i sāḳīdür beni geh **vecd** ü gāhī mest iden
İy Muʿīdī bunca ḥāletler baña mülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 9). [vecd,]*

vecd ü ḥāl: *Aşk ile kendinden geçmek.*
Vecd ü ḥāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [vecd ü ḥāl,]

vecd ü ḥāl ehli: *İlahi coşkunluk ile kendinden geçen kimseler.*
Vecd ü ḥāl ehli geçüp geçmezdi ṣūfī bādeden
Dün gice ḥalvetde iken olmasa bir ḥāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [vecd ü ḥāl ehli, -i]

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḥasteyem bir **veche** kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [veche, -e]*

vech: *1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.*
Vechi yoḳ māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [vechi, -i]*
Seyr idelden bir naẓar ḥüsnüñ maḳālātın senüñ
Eylerem her **vech** ile ḥikmetde Loḳmān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [vech,]*

vech: *Biçim, yol, yöntem.*
Kuluñ Muʿīdī ʿışḳ ile bir **veche** şöhret buldı kim
Her yirde oldur söylenen meclis-be-meclis kū-be-kū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 9). [veche, -e]

vech: *Açı, yön, durum.*
Vechi var mescidde gözlersem ḳaşuñ miḥrābını
Durmayınca ḳıbleye ḳarşu dürüst olmaz namāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [vechi, -i]*

vech: *Çehre, yüz; yönelme. II sebep, neden.*
Muʿīdī caʿd-ı zülfüñsüz şu **vech** ile żaʿīf oldı
Gören dir geçmelü olmış ġarīb üftāde çenberden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 13). [vech,]

vech: *Yön / taraf.*
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa **vechi** var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [vechi, -i]

vech: *Yöntem / tarz / usul.*
Vaṣf-ı lebüñ ol **vech** ile rengīn ideyin kim
Sābāş bu naẓmuma güher-efşāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [vech,]

vechi: *Nitelik, durum, şekil, yüz, neden.*
İy Muʿīdī mest-i medhūş olsa göñlüm **vechi** var
Meclis-i ġamda ṣunar durmaz ṣarāb-ı nāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [vechi,]
İy ṣanem cān içre olsa **vechi** var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuşşāḳa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [vechi,]

vechi: *Sebep, neden II yüz, çehre.*
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu **vechi** var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [vechi,]

vechi var: *Yeri var, uygundur.*
Ḫalḳa çünkim baş egüp miskīnlik eyler kākülüñ
Vechi var olsa meh-i tābāna hem-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 2). [vechi var,]

vechi var: *Yeridir.*
Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ żikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [vechi var,]

vechi var: *"Uygundur, yeridir" anlamında kullanılan bir söz.*
İy şeker-leb **vechi var** söylese dil ṭūtī gibi
Ḳarşuda āyīnedür bu ḥüsn-i bī-hemtālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 3). [vechi var,]

vechi var-: *Yeri var, uygundur.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 6). [vechi var-, --dur]*

vechi var mı-: *Yüzü var mı? (eleştiren bir tavırla) Hangi yüzle...*

Gül beñzerin dimiş yüzüñe vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 9). [vechi var mı-, -dur]*

vedāʿ: *Ar. Ayrılma, veda.*

Sen **veda**ʿ itdükce aġlarsam ne ṭañ
Şām-ı hecrüñdür baña rūz-ı ecel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 3). [vedaʿ,]*

vefā: *Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.*

N'ola aġyāre **vefā** ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 3). [vefā,]*

Çün **vefā** yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 11). [vefā,]*

İy Muʿīdī ālem içre kimseden umma **vefā**
Himmet isterseñ yüri var şāh-ı ʿādilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 13). [vefā,]*

Bende ne ārām u ṣabr u sende ne mihr ü **vefā**
Bir gün evvel gelse ḫaṭṭ-ı ʿanber-efşān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 7). [vefā,]*

ʿĀşıḳ öldürmez **vefāya** meyli var dirler velī
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāşā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [vefāya,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ **vefāsı** yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 9). [vefāsı, -sı]*

vefā: *Vefa, sözünde durma, sadakat.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük bir **vefāsın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [vefāsın, -sı, -n]*

vefā: *Ar. bağlılık, sadakat.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma **vefā**
Kim bu vīrān ḫāne içre girye çoḳdur ḫande az *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [vefā,]*

vefā: *Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen ,sevgili.*

Ḳatlüme ʿahd itmiş iken döndi inkār eyledi
İtdügi iḳrāra durmaz bir **vefāsuz** n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 8). [vefāsuz, -suz]*

vefā: *Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde durma.*

İy perī-peyker Muʿīdīye **vefālar** ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [vefālar, -lar]*

vefā: *Sözünde durma, bağlılık, sadakat.*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var **vefāsı** yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [vefāsı, -sı]*

vefā: *(Ar.) Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

Çün ehl-i nāz olan dilber niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy bülbül **vefā** büyın gül-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 8). [vefā,]*

vefā: *1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

Bir **vefā** bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [vefā,]*

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla göñlüñden **vefā**
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [vefā,]*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur **vefāsı**
Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [vefāsı, -sı, -ı]*

vefā bezim: *Vefa Meeclisi.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

239, Mısra 1). [vefā bezim, -in, -de]

vefā ḳılmazsın: *Sözünde durmamak.*

Öldürem dirsin velī ʿahdüñe ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler bī-ʿahd ü bī-peymān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [vefā ḳılmazsın,]*

vefā nakş-: *Vefa nakşı.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 3). [vefā nakş-, -ın]*

vefāsız: *Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).*

Çünki maẕhar düşdüm āḫir hey **vefāsız** ḳahruña
Bāri evvel ṭutmasam luṭfuñla ülfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 7). [vefāsız,]*

vefāsız: *1-Vefâsı olmayan; sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse. 2-Sevgilinin bir özelliğidir ve sevgiliye hitap edilmektedir.*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey **vefāsız** niçe bir zār ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [vefāsız,]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet **vefāsız** ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 10). [vefāsız,]*

vegerni: *Aksi halde, değilse, yoksa.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür **vegerni** sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [vegerni,]*

veh: *(Ar.) Vah, yazık.*

Veh ne şīrīndür leb-i laʿlüñ ki nā-geh bir gedā
Būsesin alsa cihāna ḥükm ider Pervīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [veh,]*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [veh,]*

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste **veh** ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [veh,]*

Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [veh,]*

Gice gündüz olmışam ben sākin-i kūy-ı ʿadem
Bilmez idüm **veh** ne ḫoş dārü'l emānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 12). [veh,]*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [veh,]*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 4). [veh,]*

Sünbülinden mū degül bir būtedür virmez baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 6). [veh,]*

Veh ne rengīn ruḫlaruñ var kim aña reşk eyleyüp
İl gözinden kendüyi gizler [gülist]ān-ı İrem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 7). [veh,]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [veh,]*

Baş egüp zencīr-i ʿışḳa bendeyem bir şāh içün
Veh ki tīre-şām olupdur gündüzüm ol māh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 2). [veh,]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḫüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 9). [veh,]*

İy Muʿīdī **veh** ki ʿöẕr itdi baña gerdūn-ı dūn
Bī-vefālar ʿışḳı gibi ḫoş kemālüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 13). [veh,]*

Bilmezem ḳande gidem **veh** ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı zülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 5). [veh,]*

Ruḫlaruñ üstinde ġamzeñ ceng içün ṣafʿ baġlamış
Veh niçe kāfirdür ol kim çekdi leşker Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 4). [veh,]*

Ḳırmızı-ḫilʿat geyüp āl ile öldürdüñ beni
Veh ki nā-ḫaḳ yire girdüñ ben ġarībüñ ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 6). [veh,]*

Veh ne müşkildür şeb-i hecrüñde her gün aġlamaḳ
Olmasam bāri ezel vaṣluñla ḫandān kāşkī

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 11). [veh,]

Ser-keş olduḳca aḳıtduñ ayaġuña ʿālemi
Veh ne āfet eylemiş bu nāz ü istiġnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 8). [veh,]

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [veh,]

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 5). [veh,]

ʿÖmri ḫatm oldı Muʿīdīnüñ şeb-i endūh ile
Veh ki dāḫi hecrinüñ bulmadı tābān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 444, Mısra 14). [veh,]

veh: *Üzüntü, keder, pişmanlık bildiren bir ünlem. II Vah, yazık.*

Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [veh,]

veh: *Ne güzel, ne acayip şey! anlamında kullanılan bir ünlem.*

Veh ne Leylī'sin ki daḫi cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde vü dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 3). [veh,]*

Veh ne ḫandāndur yüzüñ taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 15). [veh,]

veh: *Yazık!, Eyvah! Esef bildiren bir ünlem.*

Veh nedür bu ḳadd ile gül yüzlü cānān oynamaḳ
Serv gibi ḳolların ṣalup ḫırāmān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 1). [veh,]

veh: *Vah, yazık! Pes doğrusu!.*

Veh niçe fetvā virür bu çeşm ü bu ebrū saña
Kim dem-ā-dem ʿāṣıḳ öldürmek olupdur ḫū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [veh,]*

veh: *Eyvahlar olsun!.*

Veh ne ẓālimdür cihān içre maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [veh,]

Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḫazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [veh,]

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [veh,]*

Veh ne cāẓūlıḳ ider gīsū-yı ʿanber-bār-ı yār
Kim olur kim baḳsa ol meftūle meftūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 5). [veh,]

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [veh,]*

ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 6). [veh,]

veh ki: *Vah ki. Yazık ki.*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [veh ki,]

Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 1). [veh ki,]

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [veh ki,]

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāṣıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [veh ki,]

veh ki: *Ne yazık ki.*

İy Muʿīdī gerçi ḳıymet yoḳ metaʿ-ı naẓmuña
Veh ki öẕr idüp mezād itmez anı dellāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [veh ki,]

vehm eyle: *Sakınmak, temkinli olmak.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī **vehm eyle** andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [vehm eyle,]*

vehm eyle: *Göz ardı etmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī **vehm eyle** andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [vehm eyle,]*

vehm id-: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [vehm id-, -er]*

vehm id-: *Korkmak, çekinmek.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [vehm id-, -er]*

vehm idüp: *Korkmak, çekinmek.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan **vehm idüp**
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [vehm idüp, -üp]*

vehm it-: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

Baḳduḳça laʿl-i nābuña ḫışm itse gözlerüñ
Vehm itdügim ʿaceb ile kim cān olur leẕīẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [vehm it-, -düg, -im]*

vehm itme: *Olmayan bir şeyi var saymak, zannetmek.*

Bāde-i gülgūn içüp **vehm itme** her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [vehm itme, -me]*

velī: *Ama, fakat; şöyle ki.*

Ārzūlar gitdi hep şūrīde göñlümden **velī**
Dil-rübālar ḫüsnine meyl ü maḥabbet gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 9). [velī,]*

velī: *Ama, fakat ǁ şöyle ki.*

Biñ niyāz itdüm **velī** bir āferīnüñ görmedüm
Bu ne ʿizz ü nāz olur yā Rab hezārān āferīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 3). [velī,]*

Kirpigüme aşmazam kühl-i Ṣıfāhān'ı **velī**
Ḫāk-i pāyuñ minneti çeşm-i cihān-bīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 9). [velī,]*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ **velī** şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse ʿālemüñ dermānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 7). [velī,]*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū **velī**
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [velī,]*

ʿĀşıḳ öldürmez vefāya meyli var dirler **velī**
Saña bühtāndur bu sözler iy ṣanem ḫāṣā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 9). [velī,]*

Raḫmı yoḳ ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm **velī**
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [velī,]*

Bāġ-ı fırāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz **velī**
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu yirleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 11). [velī,]*

velī: *Lâkin, amma.*

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ fırāḳından **velī**
ʿIşḳ daʿvīsine żaʿfum ḫüccet olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Mısra 11). [velī,]*

velī: *Ama, fakat ǁ şöyle ki.*

Dil ü cānı gözüñ çoḳdan alupdur
Velī şimdi naẓar yaġmā-yı dīnde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 10). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre müşkil olur dirler **velī**
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ budur en āsānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm **velī**
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [velī,]*

İçerseñ nūş-ı cān olsun **velī** vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [velī,]*

velī: *Ama, fakat. II Şöyle ki.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun **velī** vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan yudup eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [velī,]*

velī: *Lâkin, amma, fakat.*

Her ṭaraf ʿālemde germ-ā-germ şoḥbetdür **velī**
Cānumı acıtmadın virmez baña gerdūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [velī,]*

velī: *Ama, fakat // şöyle ki.*

Cevr-i yāre incinüp dūr olmaġ isterdüm **velī**
Ne belālar geldi görseñ başuma andan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

Cāna ḳıymaḳ göz göre
müşkil olur dirler **velī**
Derdi çoḳ ʿāşıḳlıġuñ
budur en āsānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [velī,]

Yalıñuz künc-i belāda
göñlüm irgürdi **velī**
Müstedām olsun
ḫayālüñ mūnis-i
cāndur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [velī,]

Serv-ḳāmet lāle-ḫad raʿnā
güzeller ḫaḳ **velī**
Baña bir āfet gerekdür
çaḳ saña beñzer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [velī,]

Ḳorḳıdup ʿuşşāḳı öldürsem
gerek dirsin **velī**
Ger ṭurırsañ ʿahdüñe
şükrānedür cānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [velī,]*

Çoḳdan ölürdüm senüñ
ʿışḳuñ firāḳında **velī**
Ādeme gelmez ne çāre
ḳorḫulu yirlerde ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [velī,]

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Ḫūblar çoḳdur **velī** oldum
görüp şeydā saña
Degme bir meh-rūya
baş egmez göñül illā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lakin.*

İşigüñ dārü'ş-şifādur iy
ṭabīb-i cān **velī**
Derdüme varup devā
şorduḳda virmezsin
cevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

ʿIşḳ meydānında başum
ortaya atdum **velī**
Rāst urur kāküllerüñ ol
ṭopa çevgānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [velī,]

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

Ṣad-hezārān serv-i gül-
ruḫsāre dil virdüm **velī**
Bulmadum bir ṭoġru
dilber ʿahd ü peymānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen Farsça bir bağlaç.*

Öldürem dirsin **velī** ʿahdüñe
ḳılmazsın vefā
Çāre ne meh-pāreler
bī-ʿahd ü bī-peymān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.*

Dil ṭatlu ṭatlu naḳd-i ġamı
ṣarf ider **velī**
Bilmez ki olısar ṣonı
vaḳt-i ḥisāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [velī,]

Çīndür ṣaçuña Çīn dise dil
ḳorḳaram **velī**
Müşg-i Ḫıṭā'ya
beñzede ḫaṭṭuñ ḫaṭā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [velī,]*

Ṭutsam dehānum incinür
āşüfte dil **velī**
Gelsem fiġāna rāz-ı
nihānum ʿiyān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [velī,]

Cevr ü cefāñı çekmege hep
ḳā'ilüz **velī**
İy ṭıfl-ı nev-resīde
ṣaḳın ṣoñra ḫū olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [velī,]

Ehl-i maʿnā ṣūretā her şūḫa
meyl eyler **velī**
Cān fedā şol naḳşa kim
gördükce naḳḳāş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 11). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī **velī** yine
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 17). [velī,]

İy Muʿīdī görmedüm
Ferhād ü Mecnūn'ı
velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-
ser yazduġım efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 13). [velī,]

Her ne vaż' eylerse ʿāşıḳ
ṭaʿn ider zāhid **velī**
Kendü ʿaybın gözi
görmez kim riyāsı
perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [velī,]

Bir aya vaʿde virdi gidüp
ḳatlüme **velī**
Ben öldüm intiẓār ile
ol ay ḳaçan gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [velī,]

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-
geşteler **velī**
Cān vireli firāḳ ile bir
pāre yatdılar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [velī,]

Lāleler güller açılsa eglenür
göñlüm **velī**
Baña ġurbet ʿālemin
bülbül fiġānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [velī,]

velī: *"Ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Umma öpersin ayaġum
ṭopraġın dirsin **velī**
El virünce baña ol
devlet vücūdum ḫāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [velī,]*

Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḫmına āsāndur **velī**
Şūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [velī,]*

Pīr eyledi Muʿīdīyi devr-i
zemān **velī**
Bī-çāre daḫi gördügi
oġlane imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [velī,]

Gerçi kim vaḥşīdür iy dil ol perī-peyker **velī**
Hem-dem olsañ bir nefes görseñ ne ādem cānıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [velī,]*

ʿIşḳ mülkinde Süleymān olmaḳ āsāndur **velī**
İy Muʿīdī ḫātem-i ʿizz ü veḳār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 13). [velī,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek **velī**
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [velī,]*

Güzel çoḳdur **velī** sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [velī,]*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ **velī** yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [velī,]*

Āh ol ruḫ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca **velī** ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [velī,]*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ **velī**
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [velī,]*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi **velī**
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [velī,]*

Nev-bahār eyyāmıdur bir serv-i gül-ruḫsuz **velī**
Bülbül-i āşüfte-ḥālem işüm efġāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [velī,]*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı **velī**
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [velī,]*

Devlet ile mülk-i ḥüsne pādşehlersüz **velī**
Düşdügince bendeye iḥsān u inʿām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [velī,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile **velī**
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [velī,]*

ʿArż-ı ḥāl itmek dilerdüm ol şeh-i ḥüsne **velī**
Ṭāliʿümde ay olur bir kerre dīvān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [velī,]*

Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz **velī**
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [velī,]*

Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm **velī**
Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [velī,]*

Öldürür ḳaddüm kemān idüp **velī** şükr aña kim
Nāvek-i müjgānıdur cismümde cānumdan ʿİvaż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 3). [velī,]*

Çoḳ laʿl ḫātem üzre güzel mühr olur **velī**
Ḫaṭṭ-ı lebüñ gibi ḳanı bir ābdār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 5). [velī,]*

Her hevādan uṣanup göñlüm elin çekdi **velī**
Hamdülillāh ki degül ʿışḳ ḳalandan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 5). [velī,]*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür **velī**
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 3). [velī,]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum **velī**
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 9). [velī,]*

Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep **velī** benden peşīmān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [velī,]*

Ḳaşı kirpügi ḳara çoḳdur **velī**
Güzellerde ān ü melāḥat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 5). [velī,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez **velī**
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 9). [velī,]*

Yoluña ölmek saʿādetdür **velī** gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 7). [velī,]*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur **velī**
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [velī,]*

Sen bu reng-i rūy ile bir serv-i gül-ruḫsın **velī**
Bülbüli dem-beste eyler ġonçeveş gūyālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 5). [velī,]*

Ġamzeñe ışmarladuñ ḳatlin Muʿīdīnüñ **velī**
Şimdi ol bīmārı gözden ṣavduñ ihmāl eyledüñ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 13). [velī,]

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm **velī**
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 7). [velī,]*

Dehr bāzārında sen dellāl-i ʿışḳ olduñ **velī**
Telḫ-kām olmaḳdur iy dil ʿāḳıbet helvālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 11). [velī,]*

Ben yoluñda ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum **velī**
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 3). [velī,]*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur **velī**
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 5). [velī,]*

Baş egmez idüm ol ḳad-i bālāya ben **velī**
Bunca belāyı hep göñül itdi baña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 7). [velī,]*

Ḫāṭır-ı yār içün dün seyr-i bāġ itdüm **velī**
Cānuma sen lāle-ruḫsuz dāġ-ı hicrān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 5). [velī,]*

İy Muʿīdī güç gelürdi tevbemüz bozmaḳ **velī**
Luṭf idüp ol müşkilümüz āḫir āsān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 11). [velī,]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm **velī**
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [velī,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ **velī**
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 9). [velī,]*

Māhı bedr olmış görüp dildāre beñzetdüm **velī**
Gün yüzin gördükce ḳan derler ḥicābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 7). [velī,]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez **velī**
Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 9). [velī,]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm **velī**
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 13). [velī,]*

Gün gibi hercāī meh-rūlar iñen çoḳdur **velī**
Saña beñzer bī-vefāya olmadum ṭuş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 9). [velī,]*

İy Muʿīdī bī-bedeldür mi<u>ş</u>li yoḳ yārüñ **velī**
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Mısra 11). [velī,]*

Pür maʿnāsın iy Muʿīdī **velī**
Ṣūrete aldanursan oġlansın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 13). [velī,]*

Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler **velī**
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [velī,]*

Ḥaḳ budur kim ṣiʿre meylüm yoḳ **velī** geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [velī,]*

Çoḳ nifāḳ eyler benüm ḥaḳḳumda aġyāruñ **velī**
İl ne söyler dōstum ġūş eylesen aġyār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 9). [velī,]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ **velī**
Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [velī,]*

Ḥüsn içinde ʿārıżuñ şemʿ-i şebistāndur **velī**
Ki ṣaḳın her nā-maḥal bezminde manẓūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 3). [velī,]*

<u>velīkin:</u> *Fakat.*

Hezārān meh-liḳā gördüm cefā vü şīvede māhir Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 12). [velīkin,]*

<u>velīkin:</u> *Ama, fakat, lakin.*

Serv-ḳadler çoḳ **velīkin** sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [velīkin,]*

<u>velīkin:</u> *"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.*

Bende-i ʿışḳam **velīkin** ṣuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 9). [velīkin,]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 2). [velīkin,]*

<u>velīkin:</u> *Ama, fakat, lakin.*

Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre **velīkin**
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [velīkin,]

velīkin: *"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.*

Öldürem dirsin **velīkin**
ʿahde ḳılmazsın vefā
Aldanur āḫir senüñle
ʿahd ü peymān eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 7). [velīkin,]

veraʿ: *Allah'tan korkup haramdan, günahtan, kötülüklerden sakınma, dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.*

Niçe biñ zühd ü **veraʿ** ṭāḳı
Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [veraʿ,]

verd: *Ar. Gül.*

Sāye şalmış sünbülüñ mihr-i cihān-gird üstine
Kākülüñ luṭf ile sünbül zeyn ider **verd** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 2). [verd,]

verd-i ruḫsār: *Sevgilinin yanağının gülü.*

Öñde meşhūr itmeg içün defter ü ṭūmārumı
Ḫaṭṭ-ı laʿl ü verd-i ruḫsāruñ görüp eşʿārumı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 34). [verd-i ruḫsār, -uñ]

verhem: *(Fa.) Küfür, kötü söz.*

Ben n'içün mecrūḥ olam düşnām-ı laʿl-i yāre kim
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye merhemdür ol **verhem** degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 4). [verhem,]*

Baña merhem gerek iy cān ṭabībi
Ki mecrūḥam raḳībüñ **verheminden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 6). [verheminden, -in, -den]*

verhem: *Kötü, acı söz.*

Dārū ki telḫ ola kişinüñ derdine yarar
Verhemle eylese n'ola ol laʿl-i nāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [verhemle, -lelele]

v'ey: *"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.*

V'ey ol perī ḫayāline her dem ki cāy olur
Göñlüm ṭolup ṣafā ile ṣırça serāy olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [v'ey,]

İy ḳad-i bālāña ḫayrān irmeyüp servüñ eli
V'ey cemālüñden senüñ bir būy ile ḫursend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 8). [v'ey,]

vezīr: *Vezir ‖ makam, mevkî.*

Ben niçe secde itmeyem iy dōst saña kim
Maʿbūd idindi şāh u **vezīr** ü gedā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 4). [vezīr,]

vezn: *Ar. 1. Tartma, terazi ile bir şeyin ağırlığını tahkik etme.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [vezn,]

vezn: *Vezin, ölçü.*

Vezn içün ḫāk-i rehüñ küḫline ḳaşum gözlerüm
Keffesi laʿl ābnūsī bir terāzūdur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [vezn,]

vilāyet: *İl, diyar, ülke, memleket.*

Daḫi yüriyiş eylemedin leşker-i müjen
Feṭḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm **vilāyeti**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 6). [vilāyeti, -i]

vilāyet: *Diyar, ülke, memleket.*

ʿAḳla eydüñ ki delü göñlüme pend eylemesün
Ḥükmi geçmez bu **vilāyetde** çün ol pādşehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 10). [vilāyetde, -de]

vilāyet: *Ar. Ülke; şehir, memleket.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu **vilāyeti** bir yayḳara yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [vilāyeti, -i]

vir: *1. Vermek.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse yoḳ kendüye ziyān ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [virürem, -ür, -em]

Naḳd-i cān **virdüm** alup mihr ü maḥabbet cevherin
Müşterīyem şūḫ-ı mehveşlerle bāzārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [virdüm, -dü, -m]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

Būy-ı cān **viren** müdām ol caʿd-ı gīsūdur baña
Dünyede ʿömr-i dırāzumdan ġareż budur baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [viren, -en]

Pīş-keş-i cān **virdüm** āḥir
ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [virdüm, -dü, -m]

Pīş-keş-i cān **virdüm** āḫir
ol güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür
bu yolda fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [virdüm, -dü, -m]

Dilersen bu dünyāda genc-i ḫużūr
Ḥudā **virdügine**
ḳanāʿat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 12). [virdügine, -dügine]

vir: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

Bir perīye mübtelā olmaġa
dil cānlar **virür**
N'eylesün dīvānedür
bilmez gelür āsān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [virür, -ür]

Gevher-i vaṣlum dilerse
naḳd-i cān virsün
dimiş
Ben aña cān **virürem**
tek ol peşīmān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 6). [virürem, -ür, -em]

vir: *Vermek II Değişmek.*

Gerçi derd oldı baña ʿışḳuñ
velī şūrīde dil
Virmez ol derdi ölürse
ʿālemüñ dermānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 8). [virmez, -mez]

vir: *(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.*

Sūz ḳandan **virdüñ** iy şemʿ-i melāḥat ʿışḳuña
Kim ol āteşden
ṭaġılmışdur şererler her
ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 5). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *Vermek.*

Yir yir iy gül başuma berg-i ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle **virmişdür** fetīl-i dāġ-ı hicrānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 6). [virmişdür, -miş, -dür]

vir: *(bir hâli bir kimse veya yerde) hâkim kılmak, hasıl etmek.*

Yaġmaya **virdi** yine vü
tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol
melik-i zengbār ḫatṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 3). [virdi, -di]

vir: *Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek; bildirmek; göstermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [virmese, -me, -se]

vir: *Feda et, bağışla, ver.*

Naḳd-i cān isterse **vir**
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13). [vir,]*

vir: *(Gönül) vermek.*

Daḥı ġam naṭʿında şehmāt
olmadan ferzānevār
Ḥālüñe dil-beydaḳın
virmek oyunumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 8). [virmek, -mek]*

vir: *Vermek.*

Ḳıymet olmazdı metaʿ-ı
vaṣluña dünyāda hīç
Ḥüsn bāzārında noḳṣān
virmese hicrān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [virmese, -me, -se]

vir: *Yaymak, salmak, getirmek.*

Vaṣl-ı dilberden ḫaber **vir**
añma cennet gülşenin
Billāh iy vāʿiẓ niçe
efsāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [vir,]

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

Virseler göñlüm ḳabūl
itmez cihānuñ
beglügin
Bende olmaġ iledür bu
ʿizzet ü cāhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [virseler, -se, -ler]

vir: *Bahşetmek, ihsan etmek.*

Naḳd-i cān isterse **vir**
ayrılma tek cānāneden
İy Muʿīdī hīç tereddüd
çekme kim birdür
ḥisāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [vir,]*

vir: *Bağışlamak, sunmak, vermek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne
ciger yanmış iken
Būse **virmez** daḥi ol
yüzi ḳamer leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [virmez, -mez]

vir: *Vermek, salmak.*

Ḫāl ü ḫaṭṭuñdan ruḫuñda
fitne ḳopdı her ṭaraf
Rūm ilin ġavġāya
virdüñ leşker-i bī-dīn
şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu **virüp**
Ya cānın al didüm
gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80,

Mısra 13). [virüp, -üp]

Ṭolu içüp sāḳīye gül-büse **vir** didüm didi
Rind olan cām-ı şarābı şekker-āmīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 11). [vir,]*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire **virür** varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [virür, -ür]*

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdüreti
Āyīne gibi gönlüme **virüp** ṣafā yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [virüp, -üp]*

Yaġmaya **virdi** mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 5). [virdi, -di]*

Ṭūṭī-i Hindūsitāndur ḥaṭṭ-ı reyhānuñ senüñ
Kim şeker **virür** aña bu laʿl-i ḥandānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 2). [virür, -ür]*

Dīn ü dil naḳdin **virüp** yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [virüp, -üp]*

Naḳd-i cānum çünki tārāc eyledüñ
Bāri gel bir būse **vir** andan bedel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 10). [vir,]*

Seyle **virdi** ʿālemi bārān-ı eşküm āh eger
Ḫaṭṭuñı maḥv itmege ḥüsnüñ kitābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 9). [virdi, -di]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek,vermek.*

Tācir-i çeşmüm **virür** ḫālüñ ḫayālinden ḫaber
Āl vāle içre gūyā müşg-i ezfer gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [virür, -ür]*

vir: *(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın **virür** göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 3). [virür, -ür]*

vir: *Vermek. II Gönül vermek.*

Gönlüm ol hercāīye **virsem** taʿaccüb itme kim
Bulmadum ʿālemde bir dilber cefāsuz n'eyleyem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 314, Mısra 3). [virsem, -se, -m]*

vir: *(Haber) Vermek.*

Ṣubḥ-ı vaṣlından ol māhuñ bir ḫaber **vir** iy ṣabā
Kim ṭutuşdum şemʿveş sūz-ı nihānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 7). [vir,]*

vir: *(Bir hali bir kimse veya yerde) Hakim kılmak, hasıl etmek.*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz **virdi** kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 13). [virdi, -di]*

vir-: *1. Vermek.*

Būy-ı cān **viren** ol ser-i mūdur
Niçe mū ʿömr-i cāvidān būdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [viren, -en]*

vir-: *Bağışlamak, sunmak, vermek.*

Sünbülinden mū degül bir būtedür **virmez** baña
Veh niçe ser-keşdür ol serv-i ḫırāmānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 5). [virmez, -mez]*

vir-: *Vermek II Değişmek.*

Tīz günde yile varsun göreyin āb ü gilüm
Gül-i firdevse **virürsem** ser-i kūyuñ külini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 10). [virürsem, -ür, -se, -m]*

vir-: *Vermek,bir şey ile deyiş tokuş etmek.*

Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aşarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 7). [virmezem, -mez, -(e)m]*

vir-: *Bahşetmek, bağışlamak, sunmak.*

Bendeyem cān ile ol ʿāşıḳ-ı āzādeye kim
Virseler olmaya biñ mülk-i Süleymān'e feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 16). [virseler, -se, -ler]*

vir-: *Vermek, göstermek.*

Āşnālıḳlar **virür** her gördügi bī-gāneye
Allāh Allāh ol perī-peyker ne ḫoş insān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [virür, -ür]*

vir-: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

Gevher-i vaṣlum dilerse naḳd-i cān **virsün** dimiş
Ben aña cān virürem tek ol peşīmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347,*

Mısra 5). [virsün, -sün]

Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 6). [vireyin, -eyin]

vir-: *(Belli bir yere doğru) Çevirmek, yöneltmek.*

Dil ṣaçuña aşılup **virse** hevā-hengāmesin
Ögredür bir bend ile cān-bāze urġān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 7). [virse, -se]

vir-: *Bağışlamak, sunmak, vermek, ihsan etmek.*

Āşnālıḳ **virme** ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ baṣarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 7). [virme, -me]*

vīrān: *Yıkık, dökük harap.*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile **vīrān** eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 12). [vīrān,]

Ṭañ degül bünyād-ı zühdüm olsa **vīrān** her gice
Dīn ü dil naḳdin alur bir nā-müselmān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 1). [vīrān,]*

vīrān: *Far. yıkık, harabe, üzgün.*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi **vīrān** eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 12). [vīrān,]

vīrān: *(Hazine, define gibi değerli şeylerin saklı olduğuna inanılan) Yıkık, yıkılmış, harap yer.*

Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı **vīrān** ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 10). [vīrān,]

vīrān: *Far. Yıkık, dökük harap.*

Göñül iḳlīmi **vīrān** olmasun mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-cenābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 5). [vīrān,]

vīrān eyle-: *Yıkmak, bozmak, harap etmek.*

Çeşm-i mestüñ niçe bir ḫançer çeküp ḳan eylemek
Saña mı ḳaldı göñül mülkini vīrān eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 2). [vīrān eyle-, -mek]

vīrān eyler: *Viran eylemek, yıkmak, harap etmek.*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi **vīrān eyler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [vīrān eyler,]

vīrān ḫāne: *Viran ev, dünya.*

Az gülüp çoḳ aġla iy dil kimseden umma vefā
Kim bu **vīrān ḫāne** içre girye çoḳdur ḫande az
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [vīrān ḫāne,]

vīrān olur: *Yıkılmak. Dağılmak. Harap olmak.*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket **vīrān olur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [vīrān olur,]

virāne: *Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ **vīrāne** göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [vīrāne,]*

virāne: *Harap, yıkık; üzgün, perişan. Âşığın gönlü.*

Ḥükmi geçmez kimsenüñ **vīrāne** göñlüm taḫtına
Ol perī-peyker ḫayālidür bugün sulṭān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [vīrāne,]*

virāne: *1. Yıkılmış, harap olmuş eski yapı. 2. Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz olmaz bilür **vīrāneler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [vīrāneler, -ler]

viren: *Veren(kişi),"sıfat fiil".*

Vaṣluñı ṣatma naḳd-i cān **virene**
Ṣaḳın aldanma rāygān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [virene, -e]*

viren: *Veren, bahşeden (kimse).*

Naẓm ile şöhret **viren** sensüñ Muʿīdī ḳuluña
Kīmyādur himmetüñ ṭopraġı cevher gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 17). [viren,]

virme: *Vermemek II sağlamamak.*
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ **virme** tek her yāde güftārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [virme,]

virme-: *Vermeseydi.*
Öldürürdi tīġ-i lā-teʾmen çeküp çeşmüñ beni
Virmeseydi ḫande-i laʿlüñ nüvīd-i lā-teḫaf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 6). [virmeseydi, -sey, -di]

virmez: *(Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine sunmak.*
Dilini emmege **virmez** dime dildārum içün
Baña ṣor ben bilürem iy göñül anuñ dilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 3). [virmez,]

virmez: *Vermemek II sakınmak II değişmemek.*
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur **virmez** kişiye hīç emān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [virmez,]
Yāde uyup āşnālıḳ **virmez** olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [virmez,]
İy ḫvāce genc ü māli Muʿīdīye añma kim
Virmez cihān sarāyına künc-i ferāġati
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 14). [virmez,]

virmez-: *Vermezsen.*
Būse **virmezseñ** ḫalāṣ olmaz Muʿīdī ġuṣṣadan
Bādesüz sāḳī açılmaz ḳalb-i maḫzūnı anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 9). [virmezseñ,]

virmezsin: *Vermezsin.*
Çünki cān **virmezsin** ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [virmezsin,]

virür: *1. Vermek.*
Ruḫlaruñ gülzār-ı cennet olduġıçün ʿāşıḳa
Būy-i ʿömr-i cāvidān **virür** muʿanber kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 8). [virür,]

vişāl: *(Sevgiliye) kavuşma.*
Kīmyā mıdur **vişālüñ** iy büt-i ʿayyāre kim
Ḫarc idüp varum bu yolda bulmadum andan eşer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [vişālüñ, -ü, -ñ]

vişāl: *Buluşma; sevdiğine kavuşma.*
Niçe bir göz diküp ṭura **vişālüñ** ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [vişālüñ, -üñ]

vişāl: *(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.*
Mümkin degüldür iy dil irmek **vişāle** bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [vişāle, -e]*
Vişāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā vü derdüñe muʿtād olayın daḫi dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 1). [vişāle, -e]
Ne **vişāle** çāre var ü ne firāḳa ṭāḳatüm
Dām-ı ʿışḳa olmasun kimse giriftār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 11). [vişāle, -e]

vişāl: *(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.*
Dirildürdüñ revān iy meh **vişālüñ** ʿīdi ḳurbānuñ
Eger bir ḳatre sürseydüñ mübārek elüñe ḳanın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 1). [vişālüñ, -üñ]
Didüm iy meh kim irer bilsem **vişālüñ** ʿīdine
Didi cānın Kaʿbe-i kūyumda ḳurbān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 5). [vişālüñ, -üñ]*
Niçe el virsün **vişālüñ** bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce zillet çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 1). [vişālüñ, -üñ]
Çün **vişālüñ** yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [vişālüñ, -üñ]

vü: *Vü: ve.*
Bu ḫazān-ı ġussada ʿīş-i bahār itsem ne ṭañ
Lāle **vü** güldür baña her tāze dāġ-ı āteşīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 8). [vü,]
Hezārān meh-liḳā gördüm cefā **vü** şīvede māhir
Velīkin bī-vefālarda ʿaceb nā-mihrbāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 11). [vü,]*
Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre **vü**

ḥālüm perīşāndur yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 4). [vü,]
Ḫaste-dil bir būse ister ġonçe-laʿlüñden didüm
Gül gibi güldi **vü** didi ḫoş ola cān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 6). [vü,]
Ḥālüm ne resme şerḥ ideyin iy Muʿīdī kim
Gelmez beyāna **vü** cedele ḥālet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 10). [vü,]
Lāle **vü** şebnem degül şaḥrāda iy Mecnūn göñül
Bil ki aġlar dīde-i pür-ḫūn ile ṣaḥrā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 11). [vü,]

vü: *Bağlama vavı, ve bağlacı.*

Yaġmaya virdi yine **vü** tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 3). [vü,]

vü: *"Ve" bağlacı.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa **vü** her laḥẓa biñ yıldur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [vü,]*
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte **vü** zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [vü,]
Bu ḳad-i bālā **vü** ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [vü,]

vü: *"Ve" bağlacı || Veya.*

Geh cürʿa-i belā **vü** gehī ḳan yuṭup ṭurur
Miskīn Muʿīdī cām-ı lebüñsüz neler çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [vü,]

vü: *" Ve" bağlacı.*

Câme **vü** cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup yāri öper leb-ber-leb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [vü,]
Ḳul yazarken ḥüsn dīvānında añmazsın beni
Pādşāhum devletüñ pāyende **vü** ʿömrüñ mezīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [vü,]*
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā **vü** Selsebīl ü cinândan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [vü,]
İşigüñde giceler ṣubḥ dek efġān iderem
Bir aġız dimedüñ ol ḫaste **vü** şeydā eyler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [vü,]
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze **vü** ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [vü,]
Zārī **vü** fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫı bīzārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [vü,]
Sen güzellendükce arturduñ cefā **vü** cevrüñi
Dilber olmaḳdan meger kim bī-vefālıḳdur ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 7). [vü,]
Viṣāle irmege çünkim bu ben dil-ḫaste imkān yoḳ
Belā **vü** derdüñe muʿtād olayın daḫı dermān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 2). [vü,]
Biñ biñ cefā **vü** cevre ṣabr itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 9). [vü,]
Ḫāl ü zülfüñ dāne **vü** dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle gönlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [vü,]*
Veh ne Leylī'sin ki daḫı cilve ḳılmadın baña
Adımı illerde **vü** dillerde Mecnūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 4). [vü,]*
Gerçi dil bir bendedür pīrūze **vü** laʿl istemez
Olalı ruḥsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 5). [vü,]
Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle **vü** zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [vü,]*
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende **vü** ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 4). [vü,]*
Cihānda Merve ḫaḳḳı çün ṣafā **vü** ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [vü,]*
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne **vü** dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [vü,]

vü: *İle.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre
gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle **vü** biñ
dürlü reyḥān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 2). [vü,]

vü: *" Ve" bağlacı.*
Ṭūtī-i ṭabʿum gibi sāz eyler
ol ruḥsār ü leb
Kim biri āyīne **vü**
birisi şekker gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [vü,]
Ol ġamze **vü** ebrū ile
ḳorḳutma beni kim
Gögsüm ṭutaram şimdi
oḳ ü yaya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [vü,]
Nūrānī **vü** zulmānī iki serv
ṣanurlar
Yanuña düşüp
ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [vü,]*
Bir cām içeli bezm-i
maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle **vü** zārī
iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [vü,]
Ben gedāyı dem-be-dem
bekler belā **vü** derd ü
ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol
melāmet leşkeri
yanumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [vü,]
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [vü,]
Eyledüñ tīr ü kemān ile
Muʿīdī'yi helāk
Anuñ içün geyer ol
ġamze **vü** ebrū ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [vü,]
Düşmen olur istemez
sevdüklerin meh-
pāreler
N'itsün ölsün mi seven
āşüfte **vü** bī-çāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [vü,]
Ḫālüñüz dāne kemend-i
zülfüñüz dām eyleñüz
Dāne **vü** dām ile diller
mürġını rām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [vü,]
Olmasa lebüñ fitneler eyler
midi çeşmüñ
Mey olmayıcaḳ fitne
vü şūr ü şeġeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [vü,]
Oḳınmaz oldı Leylī **vü**
Mecnūn ḥikāyeti
Şimdi cihānı dutdı
bizüm dāstānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [vü,]
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege
her dem beni
Ruḥlaruñ āyīne **vü**
laʿlüñ şeker zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [vü,]*
Cefā **vü** cevrüñi cümle
cihān bilür ammā
Eger ki deftere ḳayd
itmeyem ḥisāb degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 3). [vü,]
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz
nāle **vü** zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı
baḫt-ı siyehkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [vü,]*
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz
gözler baʿīd olsun
begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde **vü**
baḫtuñ saʿīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 2). [vü,]*
Gün yüzüñ üstine ebr-i
zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde **vü**
rūzum şeb-i tār
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 4). [vü,]

[vü]: *Vü: ve.*

Bu deñlü tāze **[vü]** ter iken
yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende
letāfet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 5). [[vü],]

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*
Āḫir **vücūdum** ḫānesin
yoluñda ber-bād
itmege
Ebr-i belādan
gözlerüm seyl-āb
aḳıdur cū-be-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 3). [vücūdum, -um]
Derd ile şöyle żaʿīf oldum
belā küncinde kim
Kimse bilmezdi
vücūdum āh ü efgān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 4). [vücūdum, -um]*
Āftāb-ı cām ile maḥv it
vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar
ḫod-nümālıḳdan beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 7). [vücūdum, -um]

vücūd: *Beden.*
Ben nāleden miyānuñ
hecrinde nāle döndüm
Kim incelüp **vücūdum**
āḫir ḫayāle döndüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 302, Mısra 2). [vücūdum, -um]

vücūd: *Beden gövde.*
Ġırra olma kim ʿademsüz
bir **vücūdı** yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer
devlet ü iḳbāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [vücūdı, -ı]

vücūd: *Beden, cisim // varlık, mevcudiyet.*
Vücūdı şīşe şancılmış
anuñçün
İñilder derüñdür ḥāli
rebābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 1). [vücūdı, -ı]

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

Görmesem nāzük **vücūduñ** ḳatı müşkildür baña
Kim firāḳuñla ʿadem şaḥrāsı menzildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [vücūduñ, -uñ]

vücūd: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Umma öpersin ayaġum ṭopraġın dirsin velī
El virünce baña ol devlet **vücūdum** ḫāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [vücūdum, -(u)m]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 2). [vücūdum, -(u)m]*

Bād-ı āhumdur benüm āḫir **vücūdum** ḫāk iden
Āteş uran cāna laʿl-i ābdāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 3). [vücūdum, -(u)m]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı **vücūdum** yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 1). [vücūdum, -(u)m]*

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḫāşılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan **vücūdum** ḫırmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 10). [vücūdum, -(u)m]*

Hevā-yı mihr ile çünkim **vücūdum** ẕerreden kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 7). [vücūdum, -(u)m]*

vücūd: *Ar. Beden.*

Hevā şemşīri teʾsīrin cihānda bilmek istersen
Vücūdın lālenüñ seyr it anuñçün baġrı ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 10). [vücūdın, -ı, -n]*

vüsʿat: *Genişlik, bolluk; maddi durumu iyi olma II Huzur, refah.*

Şūr ü şevḳüm ʿālemi **vüsʿatdedür** ol deñlü kim
Bezm ider olsam şafaḳdur bāde mihr altun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [vüsʿatdedür, -de, -dür]*

vuṣlat: *(Ar.) Kavuşma, ulaşma.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne **vuṣlatuñ**
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 13). [vuṣlatuñ, -uñ]*

vuṣlat: *Kavuşma, erişme, ulaşma.*

Vuṣlaṭda iken fürḳate uġradı Muʿīdī
Gün ṭoġdı mı ʿālemde ki ardınca şeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [vuṣlaṭda, -da]*

yā:

1. **yā:**

Gazel 15
Mısra: **4**
Peki ya, daha?.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

2. **yā:**

Gazel 20
Mısra: **2**
"Peki, iyi, ama, fakat" anlamında bağlaç.

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

3. **yā:**

Gazel 21
Mısra: **4**
Peki ya, neden, niçin?.

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña

4. **ya:**

Gazel 23
Mısra: **8**
"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

5. **ya:**

Gazel 23
Mısra: **8**
"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı ya bañadur ya saña

6. **ya:**

Gazel 28
Mısra: **1**
Yahut, veya, yoksa.

Bu hümāyūn ṭurre midür ya hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā

7. **ya:**

Gazel 33
Mısra: **2**
"Ya ... ya ..." bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı. Ya da; isterse de.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur
sitārem ya nifāḳ itdi
raḳīb

8. **ya:**

Gazel 33
Mısra: **2**
"Ya ... ya ..." bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur
sitārem ya nifāḳ itdi
raḳīb

9. **yā:**

Gazel 35
Mısra: **6**
O halde, peki.

Çün ḳarasın göremez ebrū-
yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı
Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn
ṣalup

10. **ya:**

Gazel 80
Mısra: **14**
"Ya ... ya ..." bağlacı.

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir
būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm
gülerek didi bu olur

11. **ya:**

Gazel 88
Mısra: **7**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı
revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i
nāba beñzer

12. **ya:**

Gazel 114
Mısra: **7**
"de / da" anlamını katan bağlaç.

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş
eyler seni ya ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası
gül midür bülbül midür

13. **ya:**

Gazel 116
Mısra: **6**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Daḫi durur leẕẕeti būseñ
demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ
ya ḳand ü şekkerden
midür

14. **ya:**

Gazel 116
Mısra: **12**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Bī-vefā sevdüm yañıldum
oda atdum cānumı
Bu günāh benden
midür ya dīde-i terden
midür

15. **yā:**

Gazel 166
Mısra: **14**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop
itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-
süvārüm ʿazm-i
meydān eylemez

16. **yā:**

Gazel 183
Mısra: **11**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile
delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre
baḳup nūr ṣandum nār
imiş

17. **yā:**

Gazel 193
Mısra: **10**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-
ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür
billāh dirlikden ġaraż

18. **yā:**

Gazel 196
Mısra: **8**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Güft ü gū ile ṭutupdur
ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem yā Rab
nedür bu deñlü
ġavġādan ġaraż

19. **yā:**

Gazel 196
Mısra: **10**
Ve yahut.

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż

20. **ya:**

Gazel 200
Mısra: **7**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḫaẕẕ

21. **ya:**

Gazel 200
Mısra: **8**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḫaẕẕ

22. **ya:**

Gazel 234
Mısra: **12**
Ya.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar
biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya
āb-ı ḥayvāndur lebüñ

23. **ya:**

Gazel 234
Mısra: **12**
Ya.

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar
biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya
āb-ı ḥayvāndur lebüñ

24. **ya:**

Gazel 238
Mısra: **6**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Tāze açılmış gül üzre sāye-i
sūsen midür
Ya ciger zaḫmında
mesken ṭutdı şemşīrüñ
senüñ

25. **ya:**

Gazel 280
Mısra: **6**
Ya ... ya ...
Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

26. **ya:**

Gazel 280
Mısra: **6**
Ya ... ya ...
Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm

27. **yā:**

Gazel 318
Mısra: **7**
Yay, ok atılan yay.

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

28. **ya:**

Gazel 325
Mısra: **8**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

29. **ya:**

Gazel 353
Mısra: **8**
Ya da.

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

30. **ya:**

Gazel 367
Mısra: **4**
Yay, ok atılan yay.

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

31. **ya:**

Gazel 375
Mısra: **4**
Yahut, veya.

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin
Reyhān-ı semen-būdur ya müşg-i Ḫıṭā'dur bu

32. **yā:**

Gazel 383
Mısra: **14**
Yâ: Yay, kaşların yay'a teşbih edilmesi.

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim
Niçe bir yā ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke

33. **ya:**

Gazel 384
Mısra: **7**
İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

34. **ya:**

Gazel 384
Mısra: **7**
İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime

35. **yā:**

Gazel 389
Mısra: **11**
Yay, ok atılan yay. II Aşığın bükülmüş bedeni.

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile

36. **ya:**

Gazel 392
Mısra: **3**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

37. **ya:**

Gazel 392
Mısra: **4**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden
Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile

38. **ya:**

Gazel 396
Mısra: **10**
İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

39. **ya:**

Gazel 425
Mısra: **7**
Ve yahut.

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider ya ḫāl ü ḫaṭı
Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni

40. **yā:**

Gazel 428
Mısra: **6**
Yâ: Yay, kaşların yay'a teşbih edilmesi.

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun
Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti

41. **ya:**

Gazel 431
Mısra: **2**
Ve yahut.

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī
Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī

42. **ya:**

Gazel 446
Mısra: **10**
Ve yahut.

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı
Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları

<u>yā gibi:</u>

1. **yā gibi:**

Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yay gibi.

İki bükülse yā gibi ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar

<u>yā ḳaşın ġamı-:</u>

1. **yā ḳaşın ġamı-:***-ı, -n, -ı-nı*

Gazel 226
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin Yay gibi Kaşının gamı.

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

<u>yā nasīb:</u>

1. **yā nasīb:**

Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Neyin ne olacağını bilmeden konuşmamayı, başa neler geleceğini, zamanın neler göstereceğini beklemeyi öğütleyen kaderci yaklaşım yapısına sahip söz.

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

<u>yā n'idersin:</u>

1. **yā n'idersin:***-er, -sin*

Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hâlâ ne yapıyorsun?.

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup

<u>yā rab:</u>

1. **yā rab:**

Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım!.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

2. **yā rab:**

Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim !.

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi yā Rab kimüñle eylesem irsāl aña

3. **yā rab:**

Gazel 29
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim! Ey Allah'ım!.

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes Anı yine sen esirge yā Rab

4. **yā rab:**

Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

5. **yā rab:**

Gazel 86
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

6. **yā rab:**

Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

7. **yā rab:**

Gazel 115
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Rab.

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür

8. **yā rab:**

Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup ağzı suyını peymāne imrenür

9. **yā rab:**

Gazel 134
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Rab.

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki <u>ş</u>uʿbān ile oynar

10. **yā rab:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

11. **yā rab:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.
Mescid içre ayaġum yā Rab dürüst olur mı kim
Gönlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz

12. **yā rab:**
Gazel 176
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Rab.
Ṣanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez

13. **yā rab:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey rabbim.
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Gönülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış

14. **yā rab:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Rab.
Ne ḳılam n'eyleyem yā Rab ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş

15. **yā rab:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey rabbim.
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni yā Rab raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ

16. **yā rab:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
"Ey Rabbim" anlamında Allah'a seslenme sözü.
Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek

17. **yā rab:**
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim.
Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp yā Rab anı olmaz mı āsān eylemek

18. **yā rab:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim.
Niçe taṣvīr eylesün yā Rab seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taṣvīrüñ senüñ

19. **yā rab:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.
Ḥüsn bezminde lebüñ yā Rab ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ

20. **yā rab:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey rabbim.
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur yā Rab saña mānend gül

21. **yā rab:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim!.
ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

22. **yā rab:**
Müstezad 1
Mısra: **20**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.
Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur

ya ya:

1. **ya ya:**
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur

2. **ya ya:**
Gazel 132
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ya...ya bağlacı.
Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṣ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür

yād:

1. **yāduma:**-*um, -a*
Gazel 16
Mısra: **3**
Yâd etmek, anmak, hatırlamak.

Hep senüñ fikrüñdeyem bir
kimse gelmez yāduma
Ne belāya uġradum
kim āşnā oldum saña

2. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 36
Mısra: **7**
Hatırlama, anma, zikretme II Sevgilinin ayva tüylerini hatırlama, sevgilinin ayva tüylerinden bahsetme.
Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan
yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn
içdüginçe bāde-i
miskīn ṣalup

3. **yāde:**-*e*
Gazel 136
Mısra: **10**
Yabancı II rakip.
Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her
yāde güftārum budur

4. **yāduñ:**-*uñ*
Gazel 137
Mısra: **7**
Hatırlama, anma.
Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ görinür

5. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 155
Mısra: **3**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.
Ruḥuñ ġamında lebüñ
yādına şarāba düşüp
Bugün tamām bir
aydur ayılmadum
hergiz

6. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 215
Mısra: **11**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.
Leblerüñ yādına ḳan
yutmaya mı şām ü
seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ
beñzi şekerfām olıcaḳ

7. **yād:**
Gazel 253
Mısra: **11**
Yabancı, el.
Yād iken çoḳ luṭfʾiderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsufʾuñ

8. **yādedür:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Yabancı (rakip).
Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḫayli perīşān oldı
dāstānum

9. **yādumda:**-*um, -da*
Gazel 290
Mısra: **9**
Hatırlama,anma.
Benüm yādumda ol
Leylī anuñ her yādedür
meyli
Dil-i Mecnūn gibi
ḫayli perīşān oldı
dāstānum

10. **yāddan:**-*dan*
Gazel 326
Mısra: **12**
Yabancı, hasım kimse.
Göz yaşıyla el yudum
hicrān ü vaṣluñda
senüñ
Fāriġem dünyāda
şimdi āşnādan yāddan

11. **yāddan:**-*dan*
Gazel 327
Mısra: **14**
Yabancı.
İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var
ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı
yoḳdur āşnādan
yāddan

12. **yād:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Akına gelme, hatırlama, anma.
Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp
incindügine
İncinüp adını yād
eylemezem ʿārümden

13. **yāde:**-*e*
Gazel 346
Mısra: **7**
Yabancı II rakip.
Yāde uyup āşnālıḳ virmez
olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi
aġyār ile yār olmasun

yād eylemezseñ:

1. **yād eylemezseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamaz.
Ġam degül yād eylemezseñ
āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her
yāde güftārum budur

yād- getür:

1. **yād- getür:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü
ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz
demleri hep yāde getür

yād idesin:

1. **yād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Anmak, hatırlamak.
Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan
yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn
içdüginçe bāde-i
miskīn ṣalup

yād idüp:

1. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, düşünmek.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ
istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ
olmasa perr ü bāl aña

2. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 4

Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, düşünmek.
Kūyuñı yād idüp uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña

3. **yād idüp:**
Gazel 58
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, düşünmek.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

yād it-:

1. **yād it-:**-*sen*
Gazel 66
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Senüñle āşnāyuz iy perīveş N'ola ādem gibi itsen bizi yād

yād itdi:

1. **yād itdi:**-*di*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

2. **yād itdi:**-*di*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak.
Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne yād itdi
Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā

yādgār:

1. **yādgāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 239
Mısra: **12**
Yadigâr, hatıra.
Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim yādgāruñdur senüñ

2. **yādgāruñ:**-*(u)ñ*
Gazel 276
Mısra: **2**
Hatıra.
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol

yaġ:

1. **yaġdırur:**-*dır, -ur*
Gazel 31
Mısra: **6**
Gökten yere düşmek, yağmur vs. yağması.
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb

2. **yaġdurur:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Yağ-, yağmak.
Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān yaġdurur
Esdügince ḳarayil dirler ki bārān yaġdurur

yaġ-:

1. **yaġdı:**-*dı*
Gazel 273
Mısra: **4**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.
Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil

2. **yaġar:**--*ar*
Gazel 366
Mısra: **9**
(Mecazen) yağmur gibi yağmak.
Ġam-ı hecr ile çeşmümden yaġar ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün

yaġdur:

1. **yaġdurur:**-*(u)r*
Gazel 85
Mısra: **4**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

2. **yaġdurur:**-*(u)r*
Gazel 85
Mısra: **10**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.
Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

3. **yaġdurur:**-*(u)r*
Gazel 85
Mısra: **12**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.
Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

4. **yaġdurduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 286
Mısra: **5**
Yağdırmak, yağmasını sağlamak.
Başuma eṭfāl üşüp yaġdurduġı seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥiṣārumdur benüm

5. **yaġdurur:**-*(u)r*
Gazel 292
Mısra: **2**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.
Tā ki dūr olmışdur ol ḫüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet

ġam seḥābından
gözüm

6. **yaġdurur:**-*(u)r*
Gazel 358
Mısra: **6**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak. II Gözyaşı akıtmak.
Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm
bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher yaġdurur
açduḳca iḥsān illerin

yaġdur-:

1. **yaġdurur:**-*ur*
Gazel 85
Mısra: **6**
Yağdırmak.
Niçe yıllıḳ ölüye cānlar
baġışlar laʿl-i yār
Ṣan Mesīḥā'dur ki
sözde āb-ı ḥayvān
yaġdurur

2. **yaġdurur:**-*ur*
Gazel 85
Mısra: **14**
Yağdırmak.
Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm
ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna
dürr ü mercān
yaġdurur

3. **yaġdurma:**-*ma*
Gazel 347
Mısra: **7**
Ok yağdırmak.
İy kemān-ebrū iñen
yaġdurma ġamzeñ
oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü
cān ortada ḳan
olmasun

yaġı:

1. **yaġıdur:**-*dur*
Gazel 126
Mısra: **8**
Düşman.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi
gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu yaġıdur

2. **yaġıdur:**-*dur*
Gazel 190
Mısra: **4**
Düşman.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı
göñül pervānesin
yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur
virmez kişiye hīç emān
āteş

yaġmā:

1. **yaġmāya:**-*y, -a*
Gazel 43
Mısra: **5**
Bozguna uğratmak, zarar vermek.
Niçe yaġmāya varmasun
göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne
ġamze āfet

2. **yaġmā:**
Gazel 73
Mısra: **7**
1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.
Çeşm-i kāfir-kīş ile yaġmā
ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur
kim ʿiyān olmış gelür

3. **yaġmā:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Ele geçirmek, talan etmek.
Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül
midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi
yaġmā gül midür
bülbül midür

4. **yaġmā:**
Gazel 191
Mısra: **3**
1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.
Dil ü cān raḫtını ġamzeñ
levendi ḳılmaġa yaġmā
Diyār-ı sīneme hecrüñ
bıraḳdı nāgehān āteş

5. **yaġmaya:**-*y, -a*
Gazel 198
Mısra: **3**
1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.
Yaġmaya virdi yine vü
tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol
melik-i zengbār ḫaṭṭ

6. **yaġmaya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **5**
(Fars.) Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.
Yaġmaya virdi mülk-i dili
ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre
ḳonalı ṭaraf ṭaraf

7. **yaġmāya:**-*y, -a*
Gazel 253
Mısra: **5**
(Fars.) Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.
Dīn ü dil naḳdin virüp
yaġmāya mest eyler
beni
Göz ucıyla uġrın uġrın
merḥabāsı Yūsuf'uñ

8. **yaġmaġa:**-*ġa*
Gazel 320
Mısra: **3**
Yağmalamak, talan etmek.
Göñüller mülkini yaġmaġa
çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var
ġamzelerden

9. **yaġmādan:**-*dan*
Gazel 361
Mısra: **8**
Yağmalamak, talan etmek.
Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i
ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ
baṣarsa yaġmādan
ṣaḳın

yaġmā id-:

1. **yaġmā id-:**-*üp*
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağma etmek; savaş sonunda zafer kazanmış asker insanları tutsak olarak almak ve malı ele geçirmek.
Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir
gözüñ ḳomaz beni

Şimdi tīġ almış eline
ḳaṣdı cān ü serdedür

yaġmā ḳıl:

1. **yaġmā ḳıl:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak.
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā
ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur
bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup:

1. **yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl ve dini zorla ele geçiren.
Gör ne ẓālimdür benüm ol
Cem bakışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
ṣalup

yaġmā-yı dīn ḳıl-:

1. **yaġmā-yı dīn ḳıl-:**-*sa*
Murabba 3
Mısra: **17**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dini yağmalamak.
Ġam degül diller alup ḳılsa
gözüñ yaġmā-yı dīn
Yine yüz cān ile
ḳapuñda gedāyuz
kemterīn

yaġmā-yı īmān:

1. **yaġmā-yı īmān:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İmanını yağmalamak.
Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre
beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan
yaġmā-yı īmān
eylemez

yaġmur:

1. **yaġmur:**
Gazel 344
Mısra: **6**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.
Aġlamaz oldum gözüñ
ḫançer çekelden
ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe
siḥr itdi yaġmur
olmasun

yāhu:

1. **yāhū:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū saña

2. **yāhū:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Yahu, hey.
Sāḳiyā geh bāde mest eyler
beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege
iki ṭolı yāhū saña

yāhūd:

1. **yaḫūd:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Veyahut, ya da.
İy göñül gel bu yolda
benden geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-
fitenden geç

2. **yaḫūd:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Veya.
Sipihrüñ mihri yüz açdı
şafaḳdan yaḫūd ol
meh-rū
Giyüp gök pīrehen
itmiş yaḳasın [ḳırmızı]
vāle

3. **yaḫūd:**
Taştir 1
Mısra: **5**
Veyahut, ya da.
Yaḫūd cām-ı maḥabbetde
şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim
bile derdüm ḳıla
dermān

yaḳ:

1. **yaḳdum:**-*dum*
Gazel 60
Mısra: **7**
Ateşe vermek, tutuşturmak, yok etmek.
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp
sīnemde yaḳdum dāġ
kim
Nāmede mühr olmasa
olmaz iñende
muʿtemed

2. **yaḳduñ:**-*duñ*
Gazel 60
Mısra: **3**
Yakmak ‖ gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere
boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

3. **yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 92
Mısra: **6**
Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Aşk ateşiyle yakmak, aşkın katlanılması güç ızdırabıyla acı çektirmek.
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar
döküp itsem āh ü nāle
Beni yaḳduñ ol
görinen şerer ü duḫān
benümdür

4. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 104
Mısra: **9**
Yakmak; çok güçlü bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.
Çeşm-i şūḫuñ egerçi yaḳdı
beni
Ḳara çulda ḳoyan bu
gīsūdur

5. **yaḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 136
Mısra: **11**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acıtmak.
Oñmadan bir dāġ yirin daḥi
yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ
bī-kāruñam kārum
budur

6. **yaḳduḳca:**-*dukça*
Gazel 143
Mısra: **2**
Ateşe vermek, acıtmak.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler efser
yiter

7. **yaḳup:**-*up*
Gazel 146
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Cümle iḥrāmı yaḳup nār-ı
ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup
geydi anuñçün ḳaralar

8. **yaḳupdur:**-*dur, -up*
Gazel 148
Mısra: **9**
Yakmak ‖ üzmek, ıztırap çektirmek.
Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ
yaḳupdur nāz ile
Dil-rübālar şūḫlar
ʿayyāreler meh-pāreler

9. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 173
Mısra: **4**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acı içinde bırakmak, ıstırap vermek.
Bir gün gelüp cemālini
göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol
āftāb-ı nāz

10. **yaḳmış:**-*mış*
Gazel 188
Mısra: **13**
Etkisi altına almak.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış
Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup
güllerle ser zeyn
eylemiş

11. **yaḳmış:**-*mış*
Gazel 189
Mısra: **13**
Ateşe vermek, acıtmak.
Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış
yine
Şemselerle bilüñe
zerrīn-kemer zeyn
eylemiş

12. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 190
Mısra: **7**
Acıtmak, incitmek.
Beni söyletme billāh seni
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle
olupdur bu zebān āteş

13. **yaḳmaġ:**-*maġ*
Gazel 190
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak, yakmak.
Añup zülfüñ fetilin dil
dögünler yaḳmaġ
isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i
gülgünuñ getürdi nā-
gehān āteş

14. **yaḳsa:**-*sa*
Gazel 190
Mısra: **3**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.
Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı
göñül pervānesin
yaḳsa
Ki dilsüz yaġıdur
virmez kişiye hīç emān
āteş

15. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 191
Mısra: **2**
(aşk ateşiyle) yakmak.
Yaşum dökdi göñülüme
ġamuñ ṣaldı hemān
āteş
Bu şehri bir zamān
yaḳdı begüm ṣu bir
zamān āteş

16. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 191
Mısra: **14**
(aşk ateşiyle) yakmak.
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i
cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen
buldı urup yaḳdı revān
āteş

17. **yaḳduġ:**-*dug, -ı*
Gazel 232
Mısra: **11**
Ateş içinde bırakmak, ateşe vermek.
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ
yaḳduġı miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı
bend eyler ser-ā-ser
kākülüñ

18. **yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 249
Mısra: **8**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Künc-i dilde genc-i mihrüñ
mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup
yaḳduñ beni lāl
eyledüñ

19. **yaḳılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 299
Mısra: **9**
Ateşe vermek, acıtmak.
Nāleme raḥm eyleyüp yanar
yaḳılur gerçi dil
Baña böyle
yanduġıçün anı añdum
aġladum

20. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 301
Mısra: **10**
(Ateş) yakmak.
Çeşmüñ Muʿīdī giryeden
olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile
eşʿārumuz bizüm

21. **yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 375
Mısra: **11**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Sāzuñ elüñe alup yaḳduñ
beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce
bāri ne hevādur bu

22. **yaḳmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 385
Mısra: **7**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Dāġ-ı fürḳat gerçi yaḳmışdur ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime

23. **yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 390
Mısra: **11**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

24. **yaḳmış:**-*mış*
Gazel 413
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

25. **yaḳup:**-*up*
Gazel 416
Mısra: **9**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Saña ne ḳolun yaḳup içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına

26. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 419
Mısra: **10**
Ateşe vermek.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añdukça hicrān her gice

27. **yaḳup:**-*up*
Gazel 419
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin yaḳup
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice

28. **yaḳmış:**-*mış*
Gazel 430
Mısra: **9**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı

29. **yaḳsa:**-*sa*
Gazel 431
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī

30. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 437
Mısra: **13**
Ateşe vermek.
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni

31. **yaḳarken:**-*ar, -ken*
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Yakmak II tutuşturmak.
ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

<u>yak-:</u>

1. **yaḳar:**-*(a)r*
Gazel 112
Mısra: **11**
(ateş) yakmak.
Āh ile bülbül yaḳar odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur

2. **yaḳan:**-*an*
Gazel 153
Mısra: **1**
Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.
Oda yaḳan cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz

3. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 189
Mısra: **7**
Alev almasını sağlamak ‖ yıkıma, zarara yol açmak.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş

4. **yaḳdum:**-*du, -m*
Gazel 307
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm

5. **yaḳan:**-*an*
Gazel 353
Mısra: **10**
Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḥāṣılum
Berk-i āhumdur oda yaḳan vücūdum ḫırmenin

6. **yaḳıpdur:**-*ıp, -dur*
Gazel 412
Mısra: **5**
Ateşe vermek, acıtmak.
Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī yaḳıpdur cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle

<u>yaka:</u>

1. **yaḳası:**-*sı*
Gazel 2
Mısra: **10**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **yaḳası:**-*sı*
Gazel 2
Mısra: **10**
Kıyı, taraf.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **yaḳam:**-*m*
Gazel 3
Mısra: **5**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

4. **yaḳam:**-*m*
Gazel 3
Mısra: **5**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā

5. **yaḳamı:**-*mı*
Gazel 62
Mısra: **5**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri. Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler.
Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded

6. **yaḳañı:**-*ñı*
Gazel 107
Mısra: **9**
Elbisenin boynu örtecek yeri.
İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler

7. **yaḳam:**-*m*
Gazel 192
Mısra: **6**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.
Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger yaḳam olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ

8. **yaḳasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 241
Mısra: **7**
Yaka, taraf.
Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

9. **yaḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 244
Mısra: **4**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri. Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler.
Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum yaḳasın ḫüsn-i bī-hem-tālıġuñ

10. **yaḳañı:**-*ñ, -ı*
Gazel 309
Mısra: **7**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḫālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

11. **yaḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 334
Mısra: **10**
Boynun etrafını saran giysi parçası.
Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum yaḳasın ġonçeveş çāk eyleyen

12. **yaḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 353
Mısra: **1**
1. Giyeceklerin boynun etrâfına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça. 2. Kıyı, sâhil.
Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin

13. **yaḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 356
Mısra: **2**
Yaka, taraf.
Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan

14. **yaḳasın:**-*s, -ın*
Gazel 412
Mısra: **4**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

15. **yaḳasın:**-*s, -ın*
Gazel 418
Mısra: **13**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

16. **yaḳasın:**-*s, -ın*
Gazel 435
Mısra: **2**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

<u>yaka- çāk iden:</u>

1. **yaḳa- çāk iden:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Kelime

Tipi: **Kalıp İfade**
Yakasını yırtan, parçalayan.
Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür

yaḳañ:

1. **yaḳan:**
Gazel 352
Mısra: **9**
Yakan kimse II aşığın gönlünü çalan kimse.
Dildür beni bu resme yaḳan genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün

yakar:

1. **yaḳar:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Yakmak.
Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden yaḳar çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden yaḳar çerāġ

2. **yaḳar:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Yakmak.
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden yaḳar çerāġ

3. **yaḳar:**
Gazel 207
Mısra: **8**
(Ateş) tesir eder.
Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden yaḳar çerāġ

4. **yaḳar:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Yakmak.
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden yaḳar çerāġ

5. **yaḳar:**
Gazel 207
Mısra: **14**
(Ateş) tesir eder.
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden yaḳar çerāġ

ya[ḳar:

1. **ya[ḳar:**
Gazel 300
Mısra: **4**
Yakmak.
Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda ya[ḳar āteşi] āh eylesem

yaḳasın:

1. **yaḳasın:**
Gazel 282
Mısra: **11**
Kıyı, kenar, taraf.
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller yaḳasın
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm

yakdı:

1. **yaḳdı:**
Gazel 446
Mısra: **13**
Ateşe vermek.
Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

yaḳı:

1. **yaḳıya:**
Gazel 305
Mısra: **11**
İlaç, merhem.
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam

yakıl:

1. **yaḳılam:**-*am*
Gazel 15
Mısra: **3**
Yakılmak, tutuşmak.
Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña

yaḳılam:

1. **yaḳılam:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Yanıp yakılmak.
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam yaḳılam

yakın:

1. **yaḳın:**
Gazel 344
Mısra: **1**
1. Uzak olmadan. 2. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun

yakışmaz:

1. **yaḳışmaz:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Yakışmazi , uygun olmamak.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

yaḳma:

1. **yaḳma:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına yaḳma benüm şemʿ-i şebistānum

yakmak:

1. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 171
Mısra: **11**
(Aşığın gönlünü) yakmak.
Ol māh nāz ile beni şol resme yaḳdı kim
Bir ẕerre deñlü

ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz

2. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 253
Mısra: **1**
(Aşığın gönlünü) yakmak.
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ

yakup:

1. **yaḳup:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Aşk ateşiyle yakmak.
Ruḫlaruñ şevḳiyle yaḳup teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm

2. **yaḳup:**
Gazel 368
Mısra: **4**
Aşk ateşiyle yakmak.
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

yāḳūt:

1. **yāḳūt:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Kırmızı renkli değerli taş.
Lebüñ yāḳūt ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer

2. **yāḳūtın:**-*ı, -n*
Gazel 295
Mısra: **9**
Yakut, değerli taş. || *Değerli şey.*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināş ü ḫurdedān olmaz begüm

3. **yāḳūtı:**-*ı*
Gazel 417
Mısra: **9**
Yakut II
Sevgilinin dudağı.
Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

yāḳūt-ı aḥmer:

1. **yāḳūt-ı aḥmer:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı yakut taşı (Sevgilinin dudağı).
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī yāḳūt-ı aḥmer gösterür

yāḳūt-ı vaḳt:

1. **yāḳūt-ı vaḳt:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Devrin Yâkût'u olmak.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

yalan:

1. **yalāndan:**-*dan*
Gazel 24
Mısra: **14**
Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña

2. **yalān:**
Gazel 101
Mısra: **12**
Aldatıcı, sahte.
Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḫi yalān gelür

3. **yalan:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Aldatıcı / sahte / samimi olmayan kimse.
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur

4. **yalān:**
Gazel 295
Mısra: **12**
Aldatıcı, doğru olmayan.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aşlı var ola her söz yalān olmaz begüm

5. **yalandur:**-*dur*
Taştir 1
Mısra: **25**
Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.
Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu

yalıñ yaraḳ-:

1. **yalıñ yaraḳ-:**-*lu*
Gazel 125
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Silahsız.
Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur

yalın yüzlü:

1. **yalın yüzlü:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü açık, aydınlık, parlak.
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir yalın yüzlü güzeldür şūḫ-ı şīrīnkār şemʿ

yalıñuz:

1. **yalıñuz:**
Gazel 12
Mısra: **3**
Tek, sadece, yalnızca.
Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun

ḫayālüñ mūnis-i
cāndur bańa

2. **yalıñuz:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Yalnız, tek başına.
Vehm ider dilde perīveşler
ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim yalıñuz
olmaz bilür vīrāneler

3. **yalıñuz:**
Gazel 253
Mısra: **14**
Tek, sadece, yalnızca.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen
degülsin mübtelāsı
Yūsufʾuñ

4. **yalıñuz:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Sadece.
Oldı zülfüñ dile belā-yı
siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl
degül

yalvar:

1. **yalvaruñ:**-*uñ*
Gazel 62
Mısra: **2**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.
Ḳomasın derd ile böyle beni
bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp
yalvaruñ ol yāre
meded

2. **yalvarup:**-*up*
Gazel 134
Mısra: **3**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.
Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi
ki suʿbān ile oynar

3. **yalvaruram:**-*ur, -am*
Tahmis 3
Mısra: **19**
Sızlanarak, ısrarlı bir şekilde yardımda ve istekte bulunmak.
El uzadup zülfüñe
yalvaruram sevdāyı
gör
Mūr iken efsūn okıyup
ṣayd-ı mār itsem gerek

yalvare-:

1. **yalvareler:**
Gazel 107
Mısra: **10**
Yalvarmak, yakarmak.
İy Muʿīdī yaḳañı elden
ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp
niçe niçe yalvareler

yañ:

1. **yaña:**-*a*
Gazel 1
Mısra: **5**
Yan, cihet, yön.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

2. **yaña:**-*a*
Gazel 1
Mısra: **5**
Taraf, yön, cihet // Yana: (-den yana şeklinde kullanıldığında) -e doğru.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

3. **yaña:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **11**
Taraf, cihet.
Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ bańa
bunlar da hicrāndan
cüdā

4. **yaña:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **11**
Taraf, cihet, yön.
Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ bańa
bunlar da hicrāndan
cüdā

5. **yaña:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **11**
Taraf, cihet, yön.
Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ bańa
bunlar da hicrāndan
cüdā

6. **yaña:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **11**
Taraf.
Bir yaña pend-i eḫibbā bir
yaña ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ bańa
bunlar da hicrāndan
cüdā

7. **yanup:**-*up*
Gazel 4
Mısra: **3**
Gönül bağlamında çok acı ve sıkıntı çekmek, yüreği yanmak.
Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl aña

8. **yanup:**-*up*
Gazel 4
Mısra: **3**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Lāleveş yanup ḳararmışdur
derūnı ʿāşıḳuñ
Vāy eger kim ṣunmaya
laʿlüñ şarāb-ı āl aña

9. **yanduġımçün:**-*duġ, -ım, -çün*
Gazel 11
Mısra: **13**
Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.
Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün
odlara
Bir ulu bayram
dügündür göñlüm
efġānı bańa

10. **yanduġımçün:**-*duġ, -ım, -çün*
Gazel 11
Mısra: **13**

Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.

Mātem-i ġamda
Muʿīdī yanduġımçün odlara
Bir ulu bayram düğündür göñlüm efġānı bağa

11. **yanam:**-*am*
Gazel 15
Mısra: **3**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin bağa

12. **yanmasun:**-*ma*, -*sun*
Gazel 18
Mısra: **13**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Niçe yanmasun Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña

13. **yanmaġ:**-*maġ*
Gazel 26
Mısra: **5**
(Dert) yanmak.

İy şanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

14. **yanmış:**-*mış*
Gazel 32
Mısra: **7**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

15. **yanuma:**-*um*, -*a*
Gazel 33
Mısra: **3**
Çevre, etraf, civar.

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb

16. **yanında:**-*ın*, -*da*
Gazel 71
Mısra: **6**
"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi yanında şol ebrū-yı mekkārı nedür

17. **yanduḳca:**-*duḳca*
Gazel 80
Mısra: **12**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire şanmağıl
Yanduḳca āteş üzre daḥi zer eyü olur

18. **yanan:**-*an*
Gazel 99
Mısra: **10**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā yiter

19. **yanup:**-*up*
Gazel 120
Mısra: **9**
Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.

Ġam nārına yanup güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür

20. **yanuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 139
Mısra: **6**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf.

Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

21. **yanuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 147
Mısra: **5**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı, yakını.

Gāh yanuña senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḥi ne bir iki yüzi ḳaralar

22. **yanından:**-*ı*, -*n*, -*dan*
Gazel 155
Mısra: **8**
(Birinin) Yanı, yakını.

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ yanından ölince kesilmedüm hergiz

23. **yanmaz:**-*maz*
Gazel 223
Mısra: **14**
Alev almak, tutuşmak.

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı yanmaz ise ʿacebdür varaḳ varaḳ

24. **yanuñda:**-*uñ*, -*da*
Gazel 233
Mısra: **11**
(birinin) yanı, yakını.

Hey ne itdür varup adum geçe yanuñda raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ

25. **yanuñda:**-*uñ*, -*da*
Gazel 233
Mısra: **8**
"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

26. **yanumda:**-*u*, -*m*, -*da*
Gazel 235
Mısra: **11**
Beraberinde olma.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

27. **yansun:**-*sun*
Gazel 242
Mısra: **14**
Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.
Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ

28. **yansun:**-*sun*
Gazel 243
Mısra: **12**
Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.
Söyleşürken düşde ol māh
ile uyarduñ beni
Odlara yansun
Muʿīdī āh ü efġānuñ
senüñ

29. **yanar:**-*ar*
Gazel 245
Mısra: **14**
(Aşk ateşiyle) yanmak. II. Çok elem, keder çekmek.
İy Muʿīdī ḳızaran gökde
şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni
āhumla yanar ṣubḥ-
gehüñ

30. **yañada:**-*a, -da*
Gazel 266
Mısra: **14**
Taraf, yakın, yan, çevre.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına
merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben
ü bir yaña göñül

31. **yanumdan:**-*um, -dan*
Gazel 279
Mısra: **2**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı, yakını.
Çün perīler per döker āh ü
fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḫaẕer
ḳıl gitme yanumdan
benüm

32. **yanumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 285
Mısra: **9**
(Âşığın) yanı, beraberi.
Dem-be-dem ġam
günlerinde yanumı
bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir
mihrbānum var benüm

33. **yaña:**-*a*
Gazel 289
Mısra: **13**
Bakış açısı.
Yār olup aġyār ile baḳmaz
Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol
māh-ı tābānum benüm

34. **yanardı:**-*ar, -dı*
Gazel 292
Mısra: **13**
(Aşk ateşiyle) yanmak, tutuşmak.
İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan
yanardı şehr-i dil
Ger meded irgürmese
her laḥẓa ābından
gözüm

35. **yāne:**-*e*
Gazel 297
Mısra: **8**
(Aşk ateşiyle) yanmak.
Pervāneler gibi añıcaḳ
şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña
kim yāne yazmışam

36. **yanar:**-*ar*
Gazel 299
Mısra: **9**
(aşk ateşiyle) yanmak.
Nāleme raḥm eyleyüp yanar
yaḳılur gerçi dil
Baña böyle
yanduġıçün anı añdum
aġladum

37. **yanardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 320
Mısra: **5**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Yanardum şemʿveş başdan
ayaġa
Eger āh itmesem dem
dem cigerden

38. **yanaram:**-*ar, -am*
Gazel 336
Mısra: **4**
Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.
Geçürürsem günümi ṭañ
degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda yanaram
sīb-i zenaḫdānuñ içün

39. **yanaldan:**-*al, -dan*
Gazel 350
Mısra: **9**
Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.
Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa
Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i
pür-neminden

40. **yan:**
Gazel 360
Mısra: **14**
(Birinin) Yanı, yakını.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ
zülf-i yārdan
Mīzān gözet
Muʿīdī ṣalındurma yan
ipin

41. **yanar:**-*ar*
Gazel 386
Mısra: **5**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Sīnemde gāh göñlüm geh
cān yanar ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u
derd ü belāyı añma

42. **yanar:**-*ar*
Gazel 390
Mısra: **14**
Yanmak.
Sūzişin sīneni luṭf eyle
Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd
yanar eşʿārüñ ile

43. **yanar:**-*ar*
Gazel 410
Mısra: **6**
Yanmak.
Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir
od ṣalar kim
Her dem yanar anuñla
dil mülkiḫāne ḫāne

44. **yanmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 414
Mısra: **7**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.
Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

45. **yanına:**-*ına*
Gazel 417
Mısra: **12**
Taraf, yakın.
Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe yanına

46. **yanan:**-*an*
Gazel 418
Mısra: **8**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña
Ḳollarum üstinde yanan dāġ-ı hicrān her gice

47. **yansa:**-*sa*
Gazel 418
Mısra: **1**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

48. **yanar:**-*ar*
Gazel 419
Mısra: **9**
Yanmak.
Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice

49. **yanmaz:**-*maz*
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Tutuşmak, kül olmak, yok olmak.
ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum

yan-:

1. **yanardı:**-*ar, -dı*
Gazel 58
Mısra: **8**
Yanmak; çok elem, acı çekmek.
Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem yanardı ʿarʿar şāḫ şāḫ

2. **yanmada:**-*ma, -da*
Gazel 58
Mısra: **4**
Tutuşmak, yanmak yakılmak.
Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ

3. **yanmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 81
Mısra: **13**
Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak. || Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī yanmaġa
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur

4. **yanduḳda:**--*duḳ, --da*
Gazel 161
Mısra: **8**
Yandıkça.
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

5. **yanup:**-*up*
Gazel 171
Mısra: **13**
(Aşk ateşiyle) yanmak.
Şemʿ olalı Muʿīdī yanup ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz

6. **yansun:**-*sun*
Gazel 196
Mısra: **10**
(aşk ateşiyle) yanmak.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

7. **yandı:**-*dı*
Gazel 204
Mısra: **14**
(Isı veya ışık veren şeyler) Çalışır, ısı ve ışık verir duruma gelmek.
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

8. **yandı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **6**
Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak. || Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

9. **yanup:**-*up*
Gazel 287
Mısra: **9**
(Aşk ateşiyle) yanmak.
Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm

10. **yandı:**-*dı*
Gazel 290
Mısra: **5**
(Aşk ateşiyle) Yanmak, tutuşmak.
Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum yandı ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum

11. **yanmış:**-*mış*
Gazel 293
Mısra: **14**
(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara
yanmış dāġ-ı hicrāndur
gözüm

12. **yandum:**-*dum*
Gazel 299
Mısra: **7**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.
Gizlü derdüm uzun uzaḳ
söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i
müşg-efşānı añdum
aġladum

13. **yanam:**-*am*
Gazel 303
Mısra: **14**
Çok ızdırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben
ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam yaḳılam

14. **yanup:**-*up*
Gazel 304
Mısra: **7**
(Aşk ateşiyle) yanmak.
Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre
yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi
yoḳ çün andan özge
maḫremüm

15. **yanup:**-*up*
Gazel 318
Mısra: **10**
(Aşk ateşiyle) yanmak.
Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara kül
oldum yine göñlüm
belāsından

16. **yanmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 371
Mısra: **3**
Ateşte yanmak.
Şemʿ gibi odlara yanmaḳ
nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup
geldüm bugün
meydāne ben

17. **yanmada:**-*ma, -da*
Gazel 393
Mısra: **4**
Yanmak ‖ 'aşk ateşiyle yanmak.
Ḫāl-i ruḫsāruña yā Rab niçe
ḳāhir dimeyem
Baḫs ider oda düşüp
yanmada hindūlar ile

yaña:

1. **yaña:**
Gazel 1
Mısra: **5**
-e doğru.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

2. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña

3. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña

4. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña

5. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Ḳatlüme her serv olur bir
nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm
idem tā ki gülistāndan
yaña

6. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña

7. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḫşān'dan yaña

8. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **12**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Kendin atar ṭop olup ortaya
şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña

9. **yaña:**
Gazel 24
Mısra: **14**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña

10. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Kimse şād olmaz
Muʿīdī dār-ı dünyā içre
kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan yaña

11. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Mānīʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo

gitsün doġru ṭamudan yaña

12. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **10**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan yaña

13. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan yaña

14. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan yaña

15. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Gitse āhum ṭañ degül sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

16. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Gitse āhum ṭañ degül sen ṣūḫ-ı bed-ḫūdan yaña
Çün düter ekṣer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan yaña

17. **yaña:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü ṣāhum temāṣā eyle ordūdan yaña

18. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

19. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

20. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña

21. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü ṣeydādan yaña

22. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **2**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

23. **yaña:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Taraf, yön, tarafa, yöne.
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan yaña
Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan yaña

24. **yaña:**
Gazel 102
Mısra: **1**
-e doğru.
İtsem ne var ġamuñla ʿademden yaña sefer
Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser

25. **yanar:**-*r*
Gazel 169
Mısra: **14**
(aşk ateşiyle) yanmak.
Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda yanar ḫānmānumuz

26. **yanar:**-*r*
Gazel 239
Mısra: **2**
(aşk ateşiyle) yanmak.
Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

27. **yanar:**-*r*
Gazel 252
Mısra: **1**
(aşk ateşiyle) yanmak.
Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa yiridür ṭuraġı lālenüñ

28. **yanar:**-*r*
Gazel 356
Mısra: **3**
(aşk ateşiyle) yanmak.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

29. **yaña:**
Gazel 359
Mısra: **9**
... cihetinden, ... bakımından.
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

30. **yaña:**
Gazel 359
Mısra: **9**
-e doğru. || *Taraf, yön, cihet.*
Bir yaña şevḳ ile gögsin def döger bir yaña ben
Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün

31. **yañadan:**-*dan*
Gazel 406
Mısra: **6**
Yan: Taraf, yön.
Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḥrine
Her yañadan çökdiler mürġ-i belālar başuma

32. **yaña:**
Gazel 420
Mısra: **8**
Yan: Taraf, yön.
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

yana yana:

1. **yana yana:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrar tekrar yanmak, yanarak.
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

yañaġ:

1. **yañaġuñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **7**
Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

2. **yañaġuñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **7**
Yanak II
Sevgilinin yanağı.
Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā

3. **yanaġuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 122
Mısra: **5**
Yanak II
sevgilinin yanağı.
Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed yanaġuñ
Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var

4. **yanaġı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **1**
Yanak.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

5. **yanaġı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **4**
Yanak.
Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp varmış yanaġı üstine

yanaġı lāle:

1. **yanaġı lāle:**-*nüñ*
Gazel 252
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağı laleye benzer.
Görmeden öykünmüş idi ḫüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ

yanalı:

1. **yanalı:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Yandığından beri.
Cism-i zerdüm yanalı şāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

yanan:

1. **yanan:**
Gazel 125
Mısra: **8**
Acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak.
Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye
Aġlayup yanan hemīşe eşkle baġrum dāġıdur

yanar:

1. **yanar:**-*(a)r*
Gazel 203
Mısra: **11**
(Aşk ateşiyle) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.
Sīnede ġam var yanar dil bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ

yanduġ-:

1. **yanduġıma:**
Gazel 106
Mısra: **5**
Yanmak.
ʿIşḳ odına şemʿveş yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur

yanduġıçün:

1. **yanduġıçün:**
Gazel 77
Mısra: **9**
Yandığı İçin.
İnce bilüñsüz Muʿīdī yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur

2. **yanduġıçün:**
Gazel 299
Mısra: **10**
Yandığı İçin.
Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum

[yanduḳda:

1. **[yanduḳda:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Yandıkça.
Ḫaddüñde ḥalḳa ḥalḳadur ol ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde] mār-ı siyeh-rū girih girih

ya'ni:

1. **ya'ni:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Sanki, şöyle ki ,kısacası.
Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḥarīdāruñam avcumda zerüm var

yaʿni:

1. **yaʿni:**
Gazel 142
Mısra: **9**
"Demek oluyor ki, sözün kısası, doğrusu" anlamlarında bir bağlaç.
Çīm-i zülfüñ noḳṭası yaʿni muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur

2. **yaʿni:**
Gazel 161
Mısra: **6**
"Sözün kısası, doğrusu, şöyle ki" anlamında bağlaç.
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

3. **yaʿnī:**
Gazel 316
Mısra: **4**
Şöyleki.
Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin

4. **yaʿni:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

yanık:

1. **yanıḳdur:**-*dur*
Gazel 290
Mısra: **13**
Yanık, yanmış olan.
Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

yañıl:

1. **yañılup:**-*up*
Gazel 8
Mısra: **3**
Yanılmak, hataya düşmek.
Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

2. **yañılup:**-*up*
Gazel 8
Mısra: **3**
Aldanmak, hatâ yapmak.
Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña

3. **yañılduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 244
Mısra: **10**
Yanılmak, hata yapmak, aldanmak, şaşırmak, azmak.
Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

4. **yañılup:**-*up*
Gazel 343
Mısra: **14**
Aldanmak, hataya düşmek.
İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü yazup yañılup oḳuya eşʿārümden

yañıldum:

1. **yañıldum:**
Gazel 116
Mısra: **11**
Yanıldım, hata ettim.
Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür

yanınca:

1. **yanınca:**
Gazel 268
Mısra: **7**
Yanında, yanıbaşında.
Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

yanında:

1. **yanında:**
Gazel 180
Mısra: **3**
"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.
Gül yanında ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas

2. **yanında:**
Gazel 220
Mısra: **12**
"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre yir yoḳ

3. **yanında:**
Gazel 318
Mısra: **7**
"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.
Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm añа çeşm-i dür-efşānum ḳarasından

4. **yanında:**
Gazel 341
Mısra: **7**
"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.
Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

yanumda:

1. **yanumda:**
Gazel 138
Mısra: **13**
Birlikte, beraberinde olma.
Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur

2. **yanumdadur:**-*dur*
Gazel 142
Mısra: **12**
Yakınımda, beraberimde.
Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri yanumdadur

yanuñda:

1. **yanuñda:**
Gazel 135
Mısra: **10**
"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

2. **yanuñda:**
Gazel 239
Mısra: **10**
"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.
Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol yanuñda ḫāruñdur senüñ

yanup yaḳılup:

1. **yanup yaḳılup:**-*up, -ıl, -up*
Gazel 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınma olarak, derdini, sıkıntısını belli ederek, çok dertli bir biçimde, yakınarak, sızlanarak.
Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

yap:

1. **yapdı:**-*dı*
Gazel 401
Mısra: **8**
Bina etme.
Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri yapdı ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine

yapar:

1. **yapar:**-*ar*
Gazel 85
Mısra: **3**
Etmek, gerçekleştirmek, oluşturmak.
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

yapduġ:

1. **yapduġına:**
Gazel 410
Mısra: **9**
Yapmak(iş ve hareket bağlamında).
Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā bаña ne

yapış-:

1. **yapışur:**-*ur*
Gazel 182
Mısra: **7**
(Bir şey bir yere) Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.
Gitme diyü dāmenüme yapışur kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş

yapış:

1. **yapışupdur:**-*up, -dur*
Gazel 372
Mısra: **9**
Yapışmak.
Leẕẕetinden birbirine yapışupdur lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn

yapmaz-:

1. **yapmazdı:**--*dı, -*
Gazel 144
Mısra: **13**
Yapmamak, yapmazdı.
İy Muʿīdī ḫāṭırum yapmazdı bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eser

yapraġ:

1. **yapraġı:**-*ı*
Gazel 4
Mısra: **2**
Yaprak.
ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl añа
Bir ḫazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl añа

2. **yapraġı:**-*ı*
Gazel 4

Mısra: **2**
Bitkilerde fotosentezin gerçekleştirildiği kısım II Zayıf ve biçare aşık.
ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḥāl aña
Bir ḥazān yapraġı rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña

yār:

1. **yārdur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **8**
Sevgili ‖ dost.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

2. **yārdur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **8**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

3. **yāre:**-*e*
Gazel 6
Mısra: **5**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

4. **yāre:**-*e*
Gazel 6
Mısra: **5**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Bilmezem esrār-ı ʿışḳum yāre kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña

5. **yār:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Arkadaş, dost, sevgili.
Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña

6. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 26
Mısra: **9**
Sevgili ‖ dost.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña

7. **yāri:**-*i*
Gazel 32
Mısra: **4**
Dost, arkadaş; sevgili.
Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne şarup yāri öper leb-ber-leb

8. **yārüm:**-*üm*
Gazel 35
Mısra: **12**
Dost, tanıdık, sevgili.
Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn şalup

9. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **13**
Yâr, sevgili.
Çoḳ alur şīrīn lebin yārüñ Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst

10. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 42
Mısra: **5**
Sevgili, maşuk.
Gel bugün gözüme yārüñ izi tozını getür
Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet

11. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 43
Mısra: **13**
Sevgili, maşuk.
Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Şovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

12. **yār:**
Gazel 59
Mısra: **13**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

13. **yāre:**
Gazel 62
Mısra: **10**
Sevgili ‖ dost.
Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı bağrumda olan yāre meded

14. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **1**
Sevgili, dost, canan.
Şu ḳarār itmezse yārüñ pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān ol şūḫ-reftārı nedür

15. **yār:**
Gazel 72
Mısra: **12**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur

16. **yār:**
Gazel 75
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yüz fitne şaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

17. **yār:**
Gazel 77
Mısra: **7**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yār yolında ölmeden vehm ider şanmañ beni
Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur

18. **yāre:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **11**

(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Sābāş ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i yāre kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cinândan ḫaber virür

19. **yār:**
Gazel 83
Mısra: **7**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur

20. **yār:**
Gazel 83
Mısra: **10**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim yār ile āşnādur

21. **yār:**
Gazel 88
Mısra: **5**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

22. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.
İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

23. **yāri:**-*i*
Gazel 99
Mısra: **13**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

24. **yār:**
Gazel 100
Mısra: **5**
(Far.) Sevgili; dost.
Beni bir yerde yār ile göricek
Ehl-i diller niçe meṣel didiler

25. **yāre:**-*e*
Gazel 100
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler

26. **yār:**
Gazel 101
Mısra: **5**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Gitdükce yār ṣabr ü ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür

27. **yāre:**-*e*
Gazel 103
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Varın şular ki naḳd-i ġam-ı yāre ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar

28. **yār:**
Gazel 117
Mısra: **12**
(Far.) Sevgili; dost.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

29. **yāriyle:**-*iyle*
Gazel 123
Mısra: **9**
Sevgili ‖ dost.
Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var

30. **yār-ı:**-+*n*
Gazel 128
Mısra: **5**
Sevgili.
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur

31. **yār:**
Gazel 132
Mısra: **10**
(Far.) Sevgili; dost.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

32. **yār:**
Gazel 132
Mısra: **10**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī
Yār eger ben bildügim yār ise āsān ögredür

33. **yār:**
Gazel 134
Mısra: **10**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

34. **yār:**
Gazel 135
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili. II Dost.
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

35. **yārüm:**-*üm*
Gazel 136
Mısra: **14**
Dost, sevgili.
ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür yārüm budur

36. **yāri:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Naḳş-ı yāri ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur

37. **yāre:**-*e*
Gazel 151

Mısra: **1**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

38. **yārüm:**-*um*
Gazel 151
Mısra: **5**
Sevgili.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

39. **yār:**
Gazel 159
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.
Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā yār olmaz
Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz

40. **yār:**
Gazel 159
Mısra: **14**
(Far.) Sevgili; dost.
ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile yār olmaz

41. **yār:**
Gazel 163
Mısra: **8**
(Far.) Sevgili; dost.
ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim
Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy yār söz

42. **yār:**
Gazel 173
Mısra: **5**
(Far.) Sevgili; dost.
Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende yār
Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz

43. **yār:**
Gazel 179
Mısra: **13**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār kūyın yārsuz ṣūrīde gönlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes

44. **yār:**
Gazel 183
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

45. **yār:**
Gazel 183
Mısra: **2**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş

46. **yār:**
Gazel 183
Mısra: **5**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy gönül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

47. **yārüm:**-*üm*
Gazel 183
Mısra: **7**
Dost, sevgili.
Ḳatlüme ʿahd itdi yārüm dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir ṣūḫ-ı bī-ikrār imiş

48. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 183
Mısra: **5**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy gönül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş

49. **yāri:**
Gazel 185
Mısra: **5**
(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili, dost.
Der-āġūş eyleyüp yāri kemerdür çün giren ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış

50. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 192
Mısra: **4**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

51. **yār:**
Gazel 194
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż

52. **yāre:**-*e*
Gazel 196
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż

53. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 201
Mısra: **13**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

54. **yār:**
Gazel 205
Mısra: **4**
(Far.) Sevgili; dost.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

55. **yār:**
Gazel 206
Mısra: **3**
(Far.) Sevgili; dost.
ʿIşḳ ile yār olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān

Gül yüzüñ bülbüliyem
bāġ-ı cinândan fāriġ

56. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 226
Mısra: **13**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek

57. **yār:**
Gazel 244
Mısra: **9**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ

58. **yār:**
Gazel 256
Mısra: **10**
(Far.) Sevgili; dost.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

59. **yār:**
Gazel 257
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.
İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯḥ-i bābuñ

60. **yār:**
Gazel 258
Mısra: **7**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

61. **yār:**
Gazel 260
Mısra: **10**
(Far.) Sevgili; dost.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül

62. **yār:**
Gazel 261
Mısra: **9**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül

63. **yāri:**-*i*
Gazel 265
Mısra: **5**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāṣıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül

64. **yār:**
Gazel 268
Mısra: **4**
Dost.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

65. **yārümdür:**-*um, -dur*
Gazel 276
Mısra: **10**
Sevgili.
Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz yārümdür ol

66. **yāre:**-*e*
Gazel 279
Mısra: **5**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm

67. **yār:**
Gazel 283
Mısra: **9**
(Far.) Sevgili; dost.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm

68. **yāre:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **6**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

69. **yārümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 286
Mısra: **12**
Dost, arkadaş.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm

70. **yār:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Arkadaş, dost.
Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm

71. **yārā:**-*a*
Gazel 289
Mısra: **11**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

72. **yāre:**-*e*
Gazel 289
Mısra: **10**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Gözlerüm şayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm

73. **yāre:**-*e*
Gazel 298
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yāre cān virmek Muʿīdī bāña güç gelmez velī

Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum

74. **yār:**
Gazel 306
Mısra: **13**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm

75. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **11**
(Far.) Sevgili; dost.
Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm

76. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 313
Mısra: **11**
Sevgili.
İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ yārüñ velī
Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem

77. **yārüm:**-*um*
Gazel 315
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

78. **yāre:**-*e*
Gazel 322
Mısra: **4**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

79. **yāri:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **3**
(Far.) Sevgili; dost.
Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün

80. **yāre:**-*e*
Gazel 324
Mısra: **1**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm yāre taḳrīr eylesün
Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün

81. **yār:**
Gazel 325
Mısra: **13**
(Far.) Sevgili; dost.
Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

82. **yār:**
Gazel 338
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.
Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum yār içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün

83. **yār:**
Gazel 339
Mısra: **6**
(Ezelden) Bildik, tanıdık, âşinâ. II Dost, sevgili.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

84. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 339
Mısra: **13**
(□□□) (Fars.) Sevgili.
Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez yārüñ leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan

85. **yārüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 339
Mısra: **6**
Sevgili ‖ dost.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

86. **yārüm:**-*um*
Gazel 341
Mısra: **2**
Sevgili.
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

87. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 342
Mısra: **13**
(□□□) (Fars.) Sevgili.
Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine yārüñ velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven

88. **yār:**
Gazel 343
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

89. **yārümden:**-*üm, -den*
Gazel 343
Mısra: **2**
(Far.) Sevgili; dost.
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

90. **yāre:**-*e*
Gazel 344
Mısra: **7**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun

91. **yār:**
Gazel 346
Mısra: **8**
(Ezel) Bildik / tanıdık / âşinâ.

Yāde uyup āşnālıḳ virmez
olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi
aġyār ile yār olmasun

92. **yāre:**-*e*
Gazel 349
Mısra: **12**
(Fars.) Sevgili II. Dost.
Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür yāre bühtān
olmasun

93. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 355
Mısra: **13**
(□□□) (Fars.) Sevgili.
Ölmez iseñ iresin yārüñ
ayaġı tozına
İy göñül ġam yime
efser bulunır ser var
iken

94. **yārdan:**-*dan*
Gazel 357
Mısra: **1**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
Sünbül-i zülfi hevāsıdur
ümīdüm yārdan
Ḳāniʿem bülbül gibi
bir būya ben gülzārdan

95. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 359
Mısra: **1**
(□□□) (Fars.) Sevgili.
Düş ayaġa öp elin yārüñ ki
furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın
furṣat ġanīmetdür
bugün

96. **yār:**
Gazel 361
Mısra: **8**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.
Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i
ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ
baṣarsa yaġmādan
ṣaḳın

97. **yār:**
Gazel 364
Mısra: **13**
(Ezel) Bildik / tanıdık / âşinâ.
Yār işigin dem-be-dem
ṭolan dilersen feth-i
bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş
daḫidür sevmez sükūn

98. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 366
Mısra: **3**
(□□□) (Fars.) Sevgili.
Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı
zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger
aşılmazsa çün oldu
müttehem bir gün

99. **yār:**
Gazel 367
Mısra: **13**
(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili.
ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek
elüñ yār istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-
i kemāl itmek neden

100. **yāre:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Sevgili ǁ dost.
Benden ol yāre Muʿīdī āh u
efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü
endūh u ġavġādur
gelen

101. **yārüñ:**
Gazel 375
Mısra: **13**
Sevgili ǁ dost.
ʿUşşāḳa Muʿīdī sen aġzın
bilin ög yārüñ
Her sözde gerek nükte
bezm-i zürefādur bu

102. **yār:**
Gazel 377
Mısra: **14**
Sevgili ǁ dost.
İy Muʿīdī saña müşkil mi
gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise yār
içün āsāndur bu

103. **yāre:**
Gazel 385
Mısra: **14**
Sevgili ǁ dost.
İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine
dermān eylemek
Her kime müşkil
gelürse yāre āsān ġam
yime

104. **yār:**
Gazel 399
Mısra: **11**
Sevgili ǁ dost.
Yār sözüm ṣıduġıçün
raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ
bir güher-i nā-yābda

105. **yāre:**
Gazel 402
Mısra: **17**
Sevgili ǁ dost.
Daʿvā idüp ki yāre ezel cān
fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem
iḳrārum üstine

106. **yārüm:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **16**
Sevgili ǁ dost.
Kākül degül bu sünbül-i
ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı
gölgesin ol yārüm
üstine

107. **yār:**
Gazel 405
Mısra: **1**
Sevgili ǁ dost.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine

108. **yār:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Sevgili ǁ dost.
Yüz sürüp yār ayaġına pāk-
bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse
mübtelālar başuma

109. **yārüñ:**-*un*
Gazel 409
Mısra: **13**
Sevgili ǁ dost.
Çün Muʿīdī ʿāşıḳa yārüñ
rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü
gāhī bīm-i hicrān
eyleme

110. **yār:**
Gazel 415

Mısra: **9**
Sevgili ‖ dost.
Göz yaşı ṭūfāna döndi yār ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize

111. **yārüñ:**-*un*
Gazel 416
Mısra: **1**
Sevgili ‖ dost.
Ben niçe ḳıymet diyem yārüñ leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına

112. **yārüñ:**-*un*
Gazel 417
Mısra: **10**
Sevgili ‖ dost.
Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına

113. **yār:**
Gazel 418
Mısra: **2**
Sevgili ‖ dost.
Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice

114. **yāre:**
Gazel 423
Mısra: **1**
Sevgili ‖ dost.
Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

115. **yār:**
Gazel 436
Mısra: **4**
Sevgili, dost.
Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle yār imişsün böyle bilmezdüm seni

116. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 442
Mısra: **9**
Sevgili ‖ dost.
Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol şūḫ āfeti

117. **yār:**
Gazel 445
Mısra: **7**
Sevgili ‖ dost.
Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuşşāḳı yār
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri

yar-:

1. **yarar:**-*ar*
Gazel 318
Mısra: **5**
Parçalamak, bölmek, dağıtmak.
Gözüñ bir ceng-cūdur kim yarar ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından

[yâr]:

1. **[yār]:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Sevgili ‖ dost.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

yār idin-:

1. **yār idin-:**-*me*
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sırdaş, dost edinmek.
Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter

yār işig:

1. **yār işig:**-*i, -dür*
Gazel 265
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eşiği, kapısı.
Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

yār ʿışḳı:

1. **yār ʿışḳı:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye karşı olan aşk.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

yār olmadı:

1. **yār olmadı:**-*ma, -dı*
Tahmis 3
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yardımcı olmak.
Baḫt yār olmadı ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek

yār olup:

1. **yār olup:**
Gazel 82
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dost, hemdem, sevgili olmak.
Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı yār olup
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür

yara:

1. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Gazel 7
Mısra: **14**
Uygun olmak, uygun düşmek.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

2. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Gazel 7
Mısra: **14**
Uygun olmak, yakışmak.
Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-

ı ġam
Hem-dem olursa yaraşur nāle vü efġān aña

3. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Gazel 17
Mısra: **8**
Layık, uygun, değer.
Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Şaġlu şollu ṭaḳınırsuñ yaraşur ḫançer saña

4. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Gazel 52
Mısra: **6**
Uymak, uygun düşmek, yakışmak.
Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ şun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ

5. **yaraşmaz:**-*ş, -maz*
Taştir 1
Mısra: **14**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

yara-:

1. **yarayum:**-*yum*
Gazel 117
Mısra: **5**
Uygun olmak.
İy ṣabā ger yarayum dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür

yaraġ:

1. **yaraġ:**
Gazel 208
Mısra: **6**
Silah.
ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḥarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur yaraġ

2. **yaraġın:**-*ın*
Gazel 401
Mısra: **11**
Hazırlık.
Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine

yaraġ- çeker:

1. **yaraġ- çeker:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Silah çeker.
Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker

yaraḳ:

1. **yaraḳ:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Hazırlık.
Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz

yaralar:

1. **yaralar:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Yara.
Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu yaralar başuma

yārān:

1. **yārān:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Arkadaşlar, dostlar.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **yārān:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Arkadaş, dost; sevgili.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

3. **yārān:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Arkadaş, dost; sevgili.
Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

4. **yārān:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Arkadaş, dost; sevgili.
Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler yārān aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña

5. **yārāne:**-*e*
Gazel 42
Mısra: **8**
Güzel, dilber, sevgili.
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile yārāne ilet

6. **yārān:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Arkadaş, dost; sevgili.
Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola yārān ile baḥs

7. **yārāna:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **8**
Arkadaşlar, dostlar II âşıklar.
Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler

8. **yārāna:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **10**
Arkadaş, dost.
Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül yārāna ʿīş-i cāvidānı añdurur

9. **yārān:**
Gazel 151
Mısra: **1**
(Fars.) Dostlar.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

10. **yārān:**
Gazel 205
Mısra: **4**
(Fars.) Dostlar.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

11. **yārān:**
Gazel 256
Mısra: **10**
(Fars.) Dostlar.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ

12. **yārānum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **12**
Arkadaşlar, dostlar.
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm

13. **yārān:**
Gazel 304
Mısra: **14**
(Fars.) Dostlar.
İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur yārān görüp derd ü ġamum

14. **yārān:**
Gazel 395
Mısra: **13**
Dostlar.
Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

15. **yārān:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Dostlar.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

16. **yārān:**
Gazel 418
Mısra: **6**
Dostlar.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

yaraş:

1. **yaraşur:**-*u, -r*
Gazel 216
Mısra: **6**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın yaraşur ṭop ile çevgān oynamaḳ

2. **yaraşur:**-*u, -r*
Gazel 271
Mısra: **9**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde yaraşur
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel

3. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 311
Mısra: **7**
Uygun düşmek, münasip, yakışmak.
Gider oldum ben aġlasam yaraşur
Ġam bañadur saña ne begcegizüm

4. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 389
Mısra: **9**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile

5. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 400
Mısra: **9**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Ḫarf atarsa yaraşur genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḫuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine

6. **yaraşdı:**-*dı*
Gazel 441
Mısra: **3**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
Ne ḫoş yaraşdı senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi

yaraşur:

1. **yaraşur:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Yaraşır, yakışır, lâyıktır.
Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür

2. **yaraşur:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Layık, uygun, değer.
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḫayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam yaraşur cāna ber-ā-ber

3. **yaraşur:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Layık, uygun, değer.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḫüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

4. **yaraşur:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Layık, uygun, değer.
Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün yaraşur şāʿire lāf

5. **yaraşur:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Yakışır.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

6. **yaraşur:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Layıktır, uygundur.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl

yāre:

1. **yāre:**
Gazel 85
Mısra: **11**
Yara.
Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur

2. **yāreler:**-*ler*
Gazel 148
Mısra: **4**
Yara.
Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḥuma urduḳça ġamzeñ yāreler

3. **yāremi:**-*m, -i*
Gazel 151
Mısra: **1**
Âşığın gönül yarası.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

4. **yāresine:**-*si, -n, -e*
Gazel 205
Mısra: **3**
Yara.
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ

5. **yāre:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Keskin bir alet ile vücutta açılmış derin kesik; üzüntü, keder.
Ṣorma cigerde yāre görüp rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ

6. **yāreden:**-*den*
Gazel 334
Mısra: **8**
Sevgiliden kaynaklı aşığın gönül yarası.
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden
Ceng içün meydāne girmez yāreden bāk eyleyen

7. **yāre:**
Gazel 420
Mısra: **1**
Yara.
Ġamzeñ ile cigerde bir iki yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa

8. **yāresi:**-*si*
Gazel 423
Mısra: **1**
Yara.
Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi

9. **yāresinüñ:**-*s, -i, -n, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **1**
Yara.
İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

yār-i cān-:

1. **yār-i cān-:**-*umuz*
Gazel 169
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Can dostu, arkadaş.
Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

yār-i cānum-:

1. **yār-i cānum-:**-*-uz*
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Can dostu, sevgili.
Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

yarı cānum-:

1. **yarı cānum-:**-*-uz*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek dost; candan dost.
Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz

yār-ı ʿışḳ:

1. **yār-ı ʿışḳ:**-*ı*
Tahmis 3
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık olacak bir sevgili.
Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir yār-ı ʿışḳ

yār-ı muvāfıḳ:

1. **yār-ı muvāfıḳ:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Denk, uygun sevgili olmak.
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī
Bu aña ol buña yār-ı muvāfıḳ

yār-ı vefādār-:

1. **yār-ı vefādār-:**-*um*
Gazel 136

Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Vefalı sevgili.
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ
velī yār-ı vefādārum
budur

yarıc:

1. **yarıcın:**-*ıñ*
Gazel 316
Mısra: **10**
Yardımcı, muin, şefaatçi.
Görinüp ol şeh-süvārum
didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende
yarıcın Ḫudā olsun
dirin

yarın:

1. **yarın:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Ahiret günü, ahirette.
Yārüñ bugün ki nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz
ol aydan ḥisāb-ı nāz

2. **yārüñ:**
Gazel 174
Mısra: **7**
Ahiret günü.
Yārüñ bugün ki nāzına
hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz
ol aydan ḥisāb-ı nāz

3. **yarın:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Ahiret günü, ahirette.
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile
ġılmāna yarın
Ger bugün gözüme
ḳoysañ ölicek ḫāk-i
rehüñ

yārsüz:

1. **yārsuz:**
Gazel 179
Mısra: **13**
Sevgilisiz, sevgiliden ayrı, sevgili olmadan.
Yār kūyın yārsuz şūrīde
göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes

yaş:

1. **yaşum:**-*um*
Gazel 31
Mısra: **5**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.
Dūd-ı āhumdan dökilür
ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam yaġdırur
gūyā ki bir āfet-seḥāb

2. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 75
Mısra: **4**
(Âşığın) gözyaşı.
Her cām-ı mey ki bezm-i
firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup yaşumla
gözümden revān olur

3. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 88
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.
Yaşum gülzār-ı ġamda āba
beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm
ṭōlāba beñzer

4. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 109
Mısra: **11**
(Âşığın) gözyaşı.
Dilden āh itsem yaşum cūş
itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā
deryā-yı ʿummān
oynadur

5. **yaşı:**-*ı*
Gazel 111
Mısra: **9**
(Âşığın) gözyaşı.
Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu
aḳar yaşı
Baġrı cefālar ile meger
pāre pāredür

6. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 125
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.
Göz bıñarında aḳup yaşum
dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan
geldügin bilmez belā
ırmaġıdur

7. **yaşlar:**-*lar*
Gazel 145
Mısra: **14**
(Âşığın) Gözyaşı.
Dem-be-dem ḫūn-āb ile
pürdür bıñarı
çeşmümüñ
Bunca yaşlar iy
Muʿīdī bilmezem
ḳandan ṭamar

8. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 146
Mısra: **9**
(Âşığın) gözyaşı.
Dīde merdümleri yaşum
dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā
ki deñizden ḳaralar

9. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 190
Mısra: **9**
(Âşığın) gözyaşı.
Yire yaşum döküldükce
irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim
efzūn ide āb-ı revān
āteş

10. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 191
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.
Yaşum dökdi göñülüme
ġamuñ ṣaldı hemān
āteş
Bu şehri bir zamān
yaḳdı begüm ṣu bir
zamān āteş

11. **yāsından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 192
Mısra: **4**
Göz yaşı.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḥm
ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ
ḳaşı yāsından ḫalāṣ

12. **yaşıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 210
Mısra: **7**
(Âşığın) Gözyaşı.
Ḳūyuñ gözüm yaşıyla
meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı
zülāli ṭaraf ṭaraf

13. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 264
Mısra: **13**
(Âşığın) gözyaşı.
Gerçi ḳalmadı yaşum diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül

14. **yaşın:**-*ı, -n*
Gazel 272
Mısra: **7**
(Âşığın) gözyaşı.
Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

15. **yaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 278
Mısra: **13**
(Âşığın) Gözyaşı.
Muʿīdī ġarḳ olup yaşına aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil

16. **yaşı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm

17. **yaş:**
Gazel 285
Mısra: **5**
(Âşığın) Gözyaşı.
Gözlerüm yaş yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm

18. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 319
Mısra: **7**
(Âşığın) gözyaşı.
Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan

19. **yaş:**
Gazel 342
Mısra: **5**
(Âşığın) Gözyaşı.
Ḳatre ḳatre yaş aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden

20. **yaşı:**-*ı*
Gazel 345
Mısra: **10**
(Âşığın) gözyaşı.
Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

21. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 351
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

22. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 351
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

23. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 373
Mısra: **7**
Gözyaşı.
Gözüm yaşını menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu

24. **yaşı:**-*ı*
Gazel 376
Mısra: **14**
Gözyaşı.
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

25. **yaşın:**-*ın*
Gazel 378
Mısra: **1**
Gözyaşı.
Görüp gözüm yaşın dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu

26. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 379
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşları.
Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū

27. **yaşlar:**-*lar*
Gazel 413
Mısra: **12**
Gözyaşı.
Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ yaşlar ol giryānuma

28. **yaşum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **7**
Gözyaşı.
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse

29. **yaşum:**-*um*
Gazel 429
Mısra: **8**
Gözyaşı.
Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭursursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

30. **yaşum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **1**
Gözyaşı.
Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu yaşum güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri

31. **yaşum:**-*um*
Gazel 447
Mısra: **9**
Gözyaşı.
Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

32. **yaşumı:**-*um, -ı*
Taştir 1
Mısra: **1**
Gözyaşı II Âşığın gözyaşları.
Lebüñ ʿaksiyle yaşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki

hecrüñde helāk oldum
nişāndur bu

yasaġ:

1. **yasaġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 126
Mısra: **12**
Kanun, ferman, kaide, türe, emir.
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-
keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz
Rūm ili yasaġıdur

2. **yasaġı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **18**
Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel.
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān
Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın
urmışdur yasaġı üstine

3. **yasaġında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
I. Bir şeyin yapılmasına karşı konulan yasal ya da yasal olmayan engel. II. Yapılmaması istenmiş olan, yasaklanmış.
İy güni ḳara ḳullar
ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi
ḥükmüñde yasaġında

yaşak:

1. **yasaḳ:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Tertip, tertibat.
Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin
gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu
deñlü yasaḳ bī-sebeb
olmaz

yaşdan-:

1. **yaşdanmaġ:**-*maġ*
Gazel 81
Mısra: **9**
Yaslanmak, dayanmak. (TS).
Dil ṣorar yaşdanmaġ içün
işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim
dīvāneye ṭaş añdurur

yāsemīn:

1. **yāsemīn:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği.
Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ
yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı
ola gülgūnī anuñ

yaşıl:

1. **yaşıl:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Yeşil.
İy sāḳī-i meh-peyker gül
gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir
yaşıl çemen olmışdur

2. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Yeşil.
Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl

3. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Yeşil.
Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru yaşıl
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl

4. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Yeşil.
Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl ṣaru yaşıl

5. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Yeşil.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür
devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

6. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Yeşil.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

7. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Yeşil.
Bende-i ʿışḳam velīkin
ṣuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir
sulṭān ḳızıl ṣaru yaşıl

8. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **12**
Yeşil renk.
Ḫalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

9. **yaşıl:**
Gazel 274
Mısra: **14**
Yeşil renk.
İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān
ḳızıl ṣaru yaşıl

10. **yaşıl:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Yeşil.
N'ola giyse ol şeker-güftār
ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā yaşıl

11. **yaşıl:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Yeşil.
N'ola giyse ol şeker-güftār
ü ḫoş-bālā yaşıl
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā yaşıl

12. **yaşıl:**
Gazel 275

Mısra: **4**
Yeşil.
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl

13. **yaşıl:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Yeşil.
Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā yaşıl

14. **yaşıl:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Yeşil.
ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā yaşıl

15. **yaşıl:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Yeşil.
Āb-ı ḥayvān it
Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim
Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā yaşıl

16. **yaşıl:**
Gazel 435
Mısra: **1**
Yeşil.
Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

yaşlu göz-:

1. **yaşlu göz-:**-*-üm, --de*
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözü yaşlı; gözyaşı içinde olma durumu.
Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür
Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış

yaşum ḳana dön-:

1. **yaşum ḳana dön-:**-*a-dür, -düñ*
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı kana dönmek: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

yat:

1. **yatduḳca:**-*duḳca*
Gazel 44
Mısra: **10**
Boylu boyunca uzanmak.
Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **1**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

3. **yatur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **2**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).
Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış yatur
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış yatur

4. **yatur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **4**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.
Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

5. **yatur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **6**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; yatmak.
Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış yatur

6. **yatur:**-*ur*
Gazel 269
Mısra: **7**
Boylu boyunca uzanıp yatmak.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül

7. **yatur:**-*ur*
Gazel 288
Mısra: **4**
Bir yere boylu boyunca uzanmak.
Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda yatur māh-ı tābānum benüm

8. **yatur:**-*ur*
Gazel 355
Mısra: **10**
Bir yere boylu boyunca uzanmak.
Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre yatur iki ejder var iken

9. **yaturken:**-*ur, -(i)ken*
Taştir 1
Mısra: **13**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

yat-:

1. **yatur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **8**
Bulunmak.
İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 214
Mısra: **3**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

3. **yatup:**-*up*
Gazel 225
Mısra: **9**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek

4. **yatsam:**-*sam*
Gazel 431
Mısra: **4**
Yatmak.
Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

yataġ:

1. **yataġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 27
Mısra: **7**
Yatak, in, barınak.
Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

2. **yataġı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **10**
Yatak II barınak.
Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler yataġı üstine

yatdı:

1. **yatdılar:**-*lar*
Gazel 103
Mısra: **10**
Yatışdılar, sakinleştiler.
Ser-keşler idi ʿāṣıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre yatdılar

yatmaz:

1. **yatmaz:**
Gazel 138
Mısra: **13**
Yatmaz.
Bir gice yanumda yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur

yatur:

1. **yatur:**
Gazel 153
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde üzerinde bulunmak. Orada var olmak, II. Boylu boyunca uzanmak.
Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur yatur
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz

yavuz:

1. **yavuz:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Kötü, fena, kem.
Mihr-i ḥüsnüñden yavuz gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm

2. **yavuz:**
Gazel 312
Mısra: **8**
Kötü, fena, kem.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

3. **yavuz:**
Gazel 315
Mısra: **2**
Fena, kötü.
Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın

yay:

1. **yay:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Ok atma aracı.
Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb

2. **yayını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 33
Mısra: **5**
Ok atma aracı II Sevgilinin kaşı.
Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb

3. **yayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 352
Mısra: **8**
I. Yay, kavis. II. Sevgilinin yay gibi kavisli olan kaşı.
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāṣıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

4. **yādan:**-*dan*
Gazel 361
Mısra: **6**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile yādan ṣaḳın

5. **yayın:**-*ı, -n*
Gazel 415

Mısra: **1**
Yay, sevgilinin kaşı.
Gerçi yayın ṣundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḫi bu çeşm-i şehlālar bize

6. **yay:**
Gazel 439
Mısra: **2**
Ok atma aracı.
İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı

yayḳara:

1. **yayḳara:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Yaygara, bağırıp çağırma.
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

2. **yayḳaralar:**-*lar*
Gazel 146
Mısra: **8**
Yaygara, bağırıp çağırma.
Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar yayḳaralar

3. **yayḳaralar:**-*lar*
Gazel 147
Mısra: **1**
Yaygara, bağırıp çağırma.
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken yayḳaralar
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar

4. **yayḳarasın:**-*sı, -n*
Gazel 354
Mısra: **4**
Yaygara, kargaşa, bağırıp çağırma.
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle yayḳarasın

yaz:

1. **yazmamışsın:**-*ma, -mış, -sın*
Gazel 5
Mısra: **7**
Yazmak ||
Sevgilinin ağzından çıkan sözler.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

2. **yazmamışsın:**-*ma, -mış, -sın*
Gazel 5
Mısra: **7**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña

3. **yazup:**-*up*
Gazel 17
Mısra: **9**
Yazmak.
Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın yazup eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña

4. **yazsam:**-*sa, -m*
Gazel 30
Mısra: **8**
Kaleme almak, yazmak.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

5. **yazsam:**-*sa, -m*
Gazel 31
Mısra: **10**
Yazma eylemi, kaleme almak.
Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi yazsam olurdı bir kitāb

6. **yazar:**-*ar*
Gazel 39
Mısra: **10**
Yazmak, nakş etmek.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst

7. **yazup:**-*up*
Gazel 40
Mısra: **13**
Kaleme almak.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin yazup
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst

8. **yazup:**-*up*
Gazel 45
Mısra: **14**
Kaleme almak.
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz yazup itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫs

9. **yazar:**-*ar*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kaydetmek.
Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın yazar taḳvīme erbāb-ı raṣad

10. **yazmışsın:**-*mış, -sın*
Gazel 116
Mısra: **15**
Kaleme almak, yazmak.
Defter-i ʿuṣṣāḳa yazmışsın raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

11. **yazmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 165
Mısra: **13**
Yazmak.
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez

12. **yaz:**
Gazel 216
Mısra: **12**
21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.
Devr-i ḥüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ

13. **yazdı:**-*dı*
Gazel 223
Mısra: **1**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Yazdı ruḫumda ḥālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ

14. **yazılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 242
Mısra: **5**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre yazılmış nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ

15. **yazduḳda:**-*dukda*
Gazel 294
Mısra: **7**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek.
Ḳullaruñ defterine adumı yazduḳda benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum

16. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **12**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam

17. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **10**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne yazmışam

18. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **8**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne yazmışam

19. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **4**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne yazmışam

20. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **2**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

21. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **1**
Yazmak, kaleme almak.
Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne yazmışam
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e yazmışam

22. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **6**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

23. **yazduġı:**-*du, -ġ, -ı*
Gazel 297
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

24. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 297
Mısra: **3**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

25. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **10**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam

26. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **8**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne yazmışam

27. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **6**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam

28. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **4**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam

29. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **2**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati
cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin
varaḳ-ı cāne yazmışam

30. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 297
Mısra: **1**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.
Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati
cānāne yazmışam
Ḥikmet mesā'ilin
varaḳ-ı cāne yazmışam

31. **yaza:**-*a*
Gazel 309
Mısra: **12**
21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.
Gül yüzüñ şevḳiyle giryān
olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz yaza
ḳarşu seyl-i pür-cūş iy
ṣanem

32. **yazup:**-*up*
Gazel 343
Mısra: **14**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.
İy Muʿīdī kim añar adumı
dildāre meger
Kendü yazup yañılup
oḳuya eşʿārümden

33. **yazdı:**-*dı*
Gazel 385
Mısra: **3**
Kaleme almak.
Lāle-ruḫlar ṣūretin çün
yazdı naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḫazān görmiş göñül
olduñ gülistān ġam
yime

34. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 400
Mısra: **4**
Kaleme almak.
Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ
gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle yazmışam
levḥ-i perīşān üstine

35. **yazup:**-*up*
Gazel 402
Mısra: **11**
Yazmak, kaleme almak.
Vaṣf-ı bahār-ı ḫüsnüñü
taṣnīf ile yazup
Bir tāze naḳş
baġladum eşʿārüm
üstine

36. **yazdı:**-*dı*
Gazel 404
Mısra: **14**
Kaleme almak.
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü]
ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm
ile
Yazdı bir rengīn-ġazel
evrāḳ-ı rengīn üstine

37. **yazılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 404
Mısra: **4**
Yazmak.
ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa
ḫalḳa sünbülüñ
Dāl-i devletdür
yazılmış ṣafḥa-i dīn
üstine

38. **yazılu:**-*ılu*
Gazel 405
Mısra: **6**
Tasvir etmek, nakşetmek, çizmek.
Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer
ṣu ḳabaġı üstine

39. **yazılmışdur:**-*ıl, -mış, -dur*
Gazel 406
Mısra: **14**
Yazma işi yapılmak.
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben
ne tedbīr ideyin
Çün yazılmışdur ezel
bu mā-cerālar başuma

40. **yazdı:**-*dı*
Gazel 411
Mısra: **11**
Kaleme almak.
Ḫūn nakşı [levh-i dilde]
yazdı naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem
zeyn itdi yir yir
Kaʿbe'ye

41. **yaz:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Yaz mevsimi.
Görse bahār-ı ḫüsnde
ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur
yaz güninüñ seḥerleri

<u>yaz-:</u>

1. **yazdı:**-*dı*
Gazel 78
Mısra: **4**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.
Burc-ı ġamda kevkeb-i
eşküm ḳırānın seyr
idüp
Yazdı taḳvīme
müneccimler bu seyl
ṭūfān olur

2. **yazarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 150
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.
Merdümleri ṣanma ki
ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile
nāme yazarlar

3. **yazar:**-*ar*
Gazel 197
Mısra: **4**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.
Gör ṣanʿatin ki leblerüñe
sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i
Kevşer yazar ḫaṭṭ

4. **yazar:**-*ar*
Gazel 197
Mısra: **15**
Çizmek, nakşetmek, işlemek.
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye
bir zer-nigār ḫaṭṭ

5. **yazar:**-*ar*
Gazel 198
Mısra: **9**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

6. **yaz:**
Gazel 209
Mısra: **13**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.
Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf

7. **yazup:**-*up*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ

8. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 296
Mısra: **14**
Yazmak; kaleme almak.
Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne yazmışam

9. **yazarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 325
Mısra: **8**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.
Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın

10. **yazıpdur:**-*ıpdur*
Gazel 333
Mısra: **3**
Yazmak, nakş etmek.
Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul yazıpdur ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen

11. **yazduġımdan:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Yazmak.
Āh-ı şāmum yazduġımdan añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün

12. **yazmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 367
Mısra: **3**
Yazmak.
Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni
Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden

13. **yazıldı:**--*ıl, --dı*
Gazel 442
Mısra: **8**
Yazmak.
Ḫaṭṭuñ iḫāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti

yazduġım:

1. **yazduġım:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Yazmak.
İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḫasb-i ḥālümdür ser-ā-ser yazduġım efsāneler

yazduñ:

1. **yazduñ:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Çizmek, biçimlendirmek, şekil vermek.
Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ

yazı:

1. **yazın:**-*n*
Gazel 51
Mısra: **14**
Yazı.
Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür yazın dürr-i ʿAden'den geç

yazıl:

1. **yazılan:**-*an*
Gazel 88
Mısra: **6**
Yazılmak, çizilmek, nakşedilmek.
Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

2. **yazılmasun:**-*masun*
Gazel 112
Mısra: **7**
Yazma işi yapılmak.
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

yazma:

1. **yazmaġ:**-*ġ*
Gazel 231
Mısra: **13**
Kaleme almak.
Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ

yazma-:

1. **yazma:**
Gazel 390
Mısra: **13**
Yazmamak II yaratmamak.
Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile

yazuḳ:

1. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 30
Mısra: **11**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.
Çekme yazuḳdur müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen s̲evāb

2. **yazuḳlar:**-*lar*
Gazel 74
Mısra: **4**
Yazık, günah.
İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı yazuḳlar bu müselmāne disünler

3. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 290
Mısra: **14**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

4. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 310
Mısra: **14**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.
Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum

5. **yazuḳ:**
Gazel 336
Mısra: **10**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

6. **yazuḳ:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder. Günah, suç.
Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu

7. **yazuḳ:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder. Günah, suç.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

8. **yazuḳdur:**
Gazel 409
Mısra: **8**
Yazık.
Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme

yazuklar:

1. **yazuḳlar:**
Gazel 154
Mısra: **12**
"Yazıklar olsun!" anlamında kınama bildirir.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

ye:

1. **ye:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Yönelme eki.
Çün ḫalḳ Muʿīdī ye ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden

yeg:

1. **yegdür:**-*dür*
Gazel 352
Mısra: **8**
Daha iyi, daha üstün, evla.
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün

yeksān olma:

1. **yeksān olma:**-*ma*
Gazel 39
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.
Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña yeksān olma kim
Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst

yelken:

1. **yelkendür:**-*dür*
Gazel 342
Mısra: **12**
Geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana, şeritler durumunda dikilerek teknenin direğine takılan, rüzgârın gücüyle teknenin yol almasını sağlayan kumaş.
Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü yelkendür kefen

yeni:

1. **yeni:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Ilk, daha önce görülmemiş, kullanılmamış olan.
Ol ki ḥışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir yeni āyīn ṣalup

2. **yeni:**
Gazel 446
Mısra: **14**
Yeni: En son edinilen.
Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

yeñi yaḳadur:

1. **yeñi yaḳadur:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni yetme, yeni yetişmiş.
Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḥi yeñi yaḳadur

yenilme-:

1. **yenilmedüm:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Yenilmemek.
Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya yenilmedüm hergiz

yėr:

1. **yerde:**-*de*
Gazel 228
Mısra: **12**
(bulunulan) yer, mekan.
Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir yerde bunuñ āb ü hevāsın görmedük

yet:

1. **yetmez:**-*mez*
Gazel 16
Mısra: **12**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

yetīm:

1. **yetīmdür:**-*dür*
Gazel 319
Mısra: **7**
Zavallı II yalnız ve şefkate muhtaç.
Lü'lü' yaşum ol yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan

yetiş:

1. **yetiş:**
Gazel 290
Mısra: **14**
Sıkıntısını gidermek, yardım etmek, zor bir durumunu kaldırmak; ulaşmak, vasıl olmak.
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum

yezīd:

1. **yezīd:**
Gazel 312
Mısra: **8**
I. Nefret edilen kimseler için kullanılan bir söz II. Hilekâr, sahtekâr.
Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm

yi:

1. **yir:**-*r*
Gazel 33
Mısra: **12**
Ağzında çiğnemek; yemek.
Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña
Aş yir ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp

2. **yiyem:**-*ye*, -*m*
Gazel 282
Mısra: **7**
Yemek. II gam bağlamında gam yemek deyimi: üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

3. **yimek:**-*mek*
Gazel 363
Mısra: **6**
Ağzında çiğnemek; yemek.
Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur yimek ṭabīʿat çekmeden

yi-:

1. **yiyeli:**-*(y)eli*
Gazel 272
Mısra: **8**
Ağızda çiğneyerek yutmak.
Dest-i ḥasretle döker yaşın meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel

yidi:

1. **yidi:**
Gazel 17
Mısra: **2**
"Yedi" sayı sıfatı.
İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña
Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur yidi kişver saña

yig:

1. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **1**
Daha üstün, daha makbul, daha evlâ.
Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

2. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **2**
Daha iyi, daha makbul, daha evlâ.
Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

3. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **4**
Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.
Hezārān māl mülkinden cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh yigdür

4. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **6**
-dan daha iyi, üstün.
Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

5. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **8**
-dan daha iyi, üstün.
Güzel çoḳdur velī sensin murādum
Belī encümden ise māh yigdür

6. **yigdür:**-*dür*
Gazel 135
Mısra: **10**
-dan daha iyi, üstün.
Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür

7. **yigdür:**-*dür*
Gazel 348
Mısra: **7**
Daha iyi, daha makbul, daha evlâ.
Baña biñ kez yigdür ölmek sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun

8. **yig:**
Gazel 390
Mısra: **4**
1. daha iyi, üstün.
2. Kuvvetli, baskın.
N'ola aġyāre vefā ʿāşıḳa cevr eyler iken
Hele bir görmedügin yig beni aġyāruñ ile

9. **yigdür:**-*dür*
Gazel 432
Mısra: **3**
1. daha iyi, üstün.
2. Kuvvetli, baskın.
Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāşkī

yigit:

1. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

2. **yiğit:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit

3. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü raʿnā yigit

4. **yiğit:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Daḫi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop
Şol semend-i nāz ile cevlān iden mirzā yiğit

5. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

6. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

7. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün
Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme ġavġā yigit

8. **yigit:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).
Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı müstesnā yigit

9. **yigitsin:**-*sin*
Gazel 37
Mısra: **10**
Gözü pek, düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen kimse.
Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi şehlā yigit

yık:

1. **yıḳup:**-*up*
Gazel 85
Mısra: **3**
Yıkmak,harap etmek.
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

2. **yıḳdı:**-*dı*
Gazel 142
Mısra: **8**
Bozmak, tahrip etmek, viran eylemek, yok etmek.
Hey ne kāfirdür gözüñ kim ġamzeden ḫançer çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur

3. **yıḳılsun:**-*ıl, -sun*
Gazel 225
Mısra: **13**
Bozmak, dağıtmak, viran etmek.
Ḳo yıḳılsun cān u dil maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī üstüvār itsem gerek

4. **yıḳdı:**-*dı*
Gazel 227
Mısra: **2**
Bozmak, tahrip etmek.
Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

5. **yıḳmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 240
Mısra: **11**
Yıkmak, inşa edilmiş bir parçayı bozmak, tahrip etmek. II Gönül yıkmak: Bir kimseyi çok üzecek ve kıracak bir davranışta bulunmak, gönül kırmak, gücendirmek.
Çün eşk ü āh yıḳmadı ġam ḳalʿasın göñül
Bilsem nene gerek bu sipāh ü ʿalem senüñ

6. **yıḳduġına:**
Gazel 410
Mısra: **9**
T. Bozmak, tahrip etmek.
Ne yapduġına şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne

yık-:

1. **yıḳup:**-*up*
Gazel 162
Mısra: **6**
Yere devirmek.
Çeşmüñ mey-i tāze çekmeyince
Ḫışm ile beni yıḳup düşürmez

2. **yıḳsa:**-*sa*
Gazel 172
Mısra: **2**
Bozmak, tahrip etmek.
Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür şarāb-ı nāz
Mestāne yıḳsa ʿālemi eyler ḫarāb-ı nāz

yıka:

1. **yıḳardı:**-*r, -dı*
Gazel 305
Mısra: **1**
Yıkamak.
Bizi yıḳardı bezm-i belāda şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña sirişkümden āb-ı ġam

yıkıl:

1. **yıḳıldum:**-*dum*
Gazel 153
Mısra: **4**
Yıkılmak, devrilmek.
Cān virürken hecr ile göz mey ṣunar baġrum kebāb
Ben yıḳıldum mest olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür henüz

yıkıl-:

1. **yıḳılsun:**-*sun*
Gazel 227
Mısra: **2**
Yıkılmak, devrilmek.
Ḥasretā derdā ki senden ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum yıḳılsun göreyin çerḫ-i felek

yıḳılup-:

1. **yıḳılupdur:**
Gazel 78
Mısra: **11**
Yıkılmak, harap olmak.
Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca memleket vīrān olur

yıḳma:

1. **yıḳma:**
Gazel 331
Mısra: **5**
(Gönül) yıkmak II (gönül) kırmak.
Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

yıl:

1. **yıldur:**-*dur*
Gazel 14
Mısra: **10**
Sene, yıl.
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü her laḥẓa biñ yıldur baña

2. **yıllardur:**-*lar, -dur*
Gazel 16
Mısra: **14**
Senelerce, çok uzun zamandan beri.
Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

3. **yıllardur:**-*lar, -dur*
Gazel 22
Mısra: **10**
Yıllarca, senelerdir.
Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi yıllardur esīr-i mübtelā oldum saña

4. **yil:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Yel, rüzgar.
Nev-bahār-ı ḫüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña

5. **yıllardur:**-*lar, -dur*
Gazel 183

Mısra: **13**
Seneler, yıllar.
Gerçi yıllardur Muʿīdī dil virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş

6. **yıllarla:**-*lar, -la*
Gazel 210
Mısra: **10**
Seneler, yıllar.
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫş iderse hevālı ṭaraf ṭaraf

7. **yilinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 231
Mısra: **9**
Rüzgar.
Ḳāmetüñ şimşādını āhum yilinden ṣaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ

8. **yilden:**-*den*
Gazel 232
Mısra: **5**
Rüzgar.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

9. **yil:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Rüzgar; yel.
Ḫalḳuñ ārāmın alur yil üzre berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ

10. **yilden:**-*den*
Gazel 252
Mısra: **12**
Rüzgar.
Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ
Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

11. **yil:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Rüzgar.
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı deryālar fırāvān esdi yil

12. **yil:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Rüzgar.
Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi yil

13. **yil:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Rüzgar, yel.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

14. **yil:**
Gazel 278
Mısra: **2**
Rüzgar.
Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

15. **yiler:**-*er*
Gazel 278
Mısra: **2**
Esmek.
Arayup sen mehi menzil-be-menzil
Yiler her yaña āhum nitekim yil

16. **yıllardur:**-*lar, -dur*
Gazel 335
Mısra: **17**
Sene, yıl. II uzun süreden beri.
Gerçi yıllardur Muʿīdī ney gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen

17. **yile:**-*e*
Gazel 344
Mısra: **9**
Rüzgar, yel.
Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim yile
Gül iñende açılup ḫüsnine maġrūr olmasun

18. **yıl:**
Gazel 356
Mısra: **3**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.
İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan

19. **yil:**
Gazel 377
Mısra: **10**
Yel, rüzgar.
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña bünyād o perī]
Taḫtını yil götürür ṣanki Süleymān'dur bu

20. **yil:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Yel, rüzgar.
Āh eylesem gözüm yaşı aḳar döne döne
Ḳatı yil esdügince olur [ṣu] girih girih

21. **yilerem:**
Gazel 393
Mısra: **7**
Koşmak, seğirtmek.
Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz yilerem
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar ile

22. **yil:**
Gazel 401
Mısra: **4**
Yel, rüzgar.
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād urdı ʿışḳuñ iy perī
Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın baġlamış yil üstine

<u>yıldız:</u>

1. **yıldızlar:**-*lar*
Gazel 17
Mısra: **3**
Geceleri gökte, kimileri parlakça, kimileri de donuk bir ışık noktası gibi görünen cisimlere verilen ad.
Ṣūḫlar cemʿindesin yıldızlar içre māhsın

Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña

yılduz:

1. **yılduzı:**-*ı*
Gazel 122
Mısra: **10**
Baht, talih, kader.
Gözi yaşıyla Muʿīdī şıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb yılduzı var

2. **yılduzlarla:**-*larla*
Gazel 204
Mısra: **13**
Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.
Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem

3. **yılduzı:**-*ı*
Gazel 245
Mısra: **6**
Baht, talih, kader.
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ

4. **yılduz:**
Gazel 341
Mısra: **9**
Işıklı ve sabit bir nokta halinde görülen gök cisimlerinden her biri.
Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

5. **yılduzdan:**-*dan*
Gazel 351
Mısra: **6**
Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

6. **yılduzları:**-*lar, -ı*
Gazel 418
Mısra: **3**
Yıldız.
Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek yılduzları
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice

yılduz şayarsam:

1. **yılduz şayarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıldız saymak, uyuyamamak.
Ṣubḥ olınca giceler yılduz şayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

yile vir-:

1. **yile vir-:**-*se, -m*
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savurmak, boşuna harcamak.
Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler

yıllar:

1. **yıllar:**-*lar*
Gazel 179
Mısra: **11**
Çok sene, uzun zaman.
Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res

2. **yıllar:**-*lar*
Gazel 310
Mısra: **9**
Çok sene, uzun zaman.
Ben yıllar oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum

3. **yıllar:**
Gazel 358
Mısra: **4**
Yıllar yılı, senelerce.
Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe yıllar Ṣıfāhān illerin

4. **yıllar:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Yıllar, seneler.
Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe yıllar baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine

5. **yıllarla:**-, -*la*
Gazel 431
Mısra: **4**
Yıllar yılı, yıllarca.
Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī

6. **yıllar:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Yıllar, seneler.
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri

yıllar ol-:

1. **yıllar ol-:**-*dı*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok zaman geçmek.
Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḥasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur

yıllardur:

1. **yıllardur:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Uzun zamandan beri, eskiden beri.
Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī

Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ

yıllarla:

1. **yıllarla:**-*la*
Gazel 228
Mısra: **8**
Yıllarca,
senelerce II uzun süre,
uzun zamandan beri.
Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini yıllarla çekdük
bir vefāsın görmedük

2. **yıllarla:**-*la*
Gazel 303
Mısra: **14**
Yıllarca,
senelerce II uzun süre,
uzun zamandan beri.
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben
ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam yaḳılam

3. **yıllarla:**-*la*
Gazel 352
Mısra: **3**
Yıllarca,
senelerce II uzun süre,
uzun zamandan beri.
Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki
peşīmān ola bir gün

yime:

1. **yime:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Ayrıca.
Dehenüñ ki būseye cān alup
itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi
yime ġam zimān
benümdür

2. **yime:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Da/de.
ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḥāżıruñ

3. **yimek:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Yemek.
Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül

yine:

1. **yine:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Bir kez daha,
tekrar.
Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser
bülbül gülistāndan
cüdā

2. **yine:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Aynıyla, her
zamanki gibi.
Dil yine efġān ider derd ile
cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser
bülbül gülistāndan
cüdā

3. **yine:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Her zamanki gibi.
Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng
olmış
İçersin gizlüce beñzer
şarāb-ı erġavān tenhā

4. **yine:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Aynıyla, her
zamanki gibi.
Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng
olmış
İçersin gizlüce beñzer
şarāb-ı erġavān tenhā

5. **yine:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Her zamanki gibi,
sadece.
Gül gibi nūş it şarāb-ı
erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden
yüz nerges-i şehlā saña

6. **yine:**
Gazel 29
Mısra: **14**
Tekrar, her
zaman olduğu gibi.
Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge yā
Rab

7. **yine:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Yine, tekrar, her
zaman olduğu gibi.
Yine sevdüm bir delüḳanlu
perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür
itmekde nā-pervā yiğit

8. **yine:**
Gazel 39
Mısra: **3**
Yine, her zamanki
gibi.
Yine bir oḳ urdı ġamzeñ
cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir
cerrāḥ peykānı dürüst

9. **yine:**
Gazel 59
Mısra: **9**
"Buna rağmen"
anlamında zarf.
Bir ṣanemdür sevdügim
deyr-i cihānda yine
kim
Naḳş-ı zībāsın göreni
ḥayrān ḳalup olur
ḳadīd

10. **yine:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Aynıyla, her
zamanki gibi.
Dest-i ḥasretle çeküp
yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp
oldum yine āvāre
meded

11. **yine:**
Gazel 71
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar"
anlamlarında zarf.
Çün yine iḥyā ider luṭfıyla
şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her
dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı
nedür

12. **yine:**
Gazel 73
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden yine
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür

13. **yine:**
Gazel 82
Mısra: **17**
"Buna rağmen" anlamında kullanılan zarf.
Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī yine
Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür

14. **yine:**
Gazel 84
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

15. **yine:**
Gazel 84
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler

16. **yine:**
Gazel 93
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer yine
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler

17. **yine:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Tekrar, yine.
Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur

18. **yine:**
Gazel 112
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur

19. **yine:**
Gazel 121
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

20. **yine:**
Gazel 124
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler

21. **yine:**
Gazel 126
Mısra: **2**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Sāḳiyā mey şun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür yine mestāneliḳler çaġıdur

22. **yine:**
Gazel 126
Mısra: **7**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur

23. **yine:**
Gazel 134
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Sevdüm yine bir şūhı ki meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar

24. **yine:**
Gazel 141
Mısra: **4**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle
Ol şūḫ bir iş itdi yine ḳana ber-ā-ber

25. **yine:**
Gazel 146
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Fitne ḳopardı yine devr-i ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini ġavġāya bir iki ḳaralar

26. **yine:**
Gazel 149
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
ʿĀşıḳların siyāset ile ḳorḳudup yine
Göñlümi dār-ı zülfüñe ol dil-rübā çeker

27. **yine:**
Gazel 151
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

28. **yine:**
Gazel 157
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı yine ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz

29. **yine:**
Gazel 160
Mısra: **11**
"Yine de, buna rağmen" anlamlarında zarf.
Çoḳ serv yine gülşen-i ḥüsn içre velīkin
Bir sencileyin sīb-ẕeḳan ġonçe-leb olmaz

30. **yine:**
Gazel 163
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz

31. **yine:**
Gazel 164
Mısra: **14**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Gerçi pīr olduñ
Muʿīdī cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var yine kim bir dünki oġlan eylemez

32. **yine:**
Gazel 170
Mısra: **4**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım
ʿUşşāḳa diñ gelür yine serv-i revānumuz

33. **yine:**
Gazel 178
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.
Ne cevr idersen it severüz yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz

34. **yine:**
Gazel 186
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamında zarf.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā yitiş

35. **yine:**
Gazel 187
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar, gene" anlamlarında kullanılan zarf.
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

36. **yine:**
Gazel 189
Mısra: **13**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

37. **yine:**
Gazel 190
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş

38. **yine:**
Gazel 198
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.
Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫatṭ

39. **yine:**
Gazel 198
Mısra: **5**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup yine
İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫatṭ

40. **yine:**
Gazel 214
Mısra: **6**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

41. **yine:**
Gazel 215
Mısra: **2**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur yine senden baña düşnām olıcaḳ

42. **yine:**
Gazel 244
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var yine güldükce rūḥ-efzālıġuñ

43. **yine:**
Gazel 245
Mısra: **12**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü gitdi bugün ol günehüñ

44. **yine:**
Gazel 246
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı yine ḳandīli mehüñ

45. **yine:**
Gazel 247
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser

cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ

46. **yine:**
Gazel 248
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuşşāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

47. **yine:**
Gazel 268
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Lāleler çekdi yanınca āl bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül

48. **yine:**
Gazel 272
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.
Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel
Her yiri ġarrā ḥuṣūṣā kim güzel

49. **yine:**
Gazel 273
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil

50. **yine:**
Gazel 292
Mısra: **3**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.
Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm

51. **yine:**
Gazel 294
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ḥamdülillāh ki yine ḫānene mihmān oldum
Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum

52. **yine:**
Gazel 296
Mısra: **5**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne yazmışam

53. **yine:**
Gazel 299
Mısra: **7**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp yandum yine
Şol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum

54. **yine:**
Gazel 304
Mısra: **4**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Gönlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki peykān oldı yine merhemüm

55. **yine:**
Gazel 307
Mısra: **5**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar yaḳdum yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm

56. **yine:**
Gazel 308
Mısra: **14**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

57. **yine:**
Gazel 316
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Dil ġam-ı ʿışḳ ile yine mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir şūḫa gedā olsun dirin

58. **yine:**
Gazel 317
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
İy ṣabā itdüñ yine cānum dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden beñzer getürdüñ müşg-i Çīn

59. **yine:**
Gazel 317
Mısra: **3**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ḳanġı bīmāruñ yine girmek dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī gözlerüñ ṭutmış kemīn

60. **yine:**
Gazel 317
Mısra: **11**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Yine bir āşūb-ı dil sevdüm ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp ebrūlarına ṣalsa çīn

61. **yine:**
Gazel 318
Mısra: **10**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından

62. **yine:**
Gazel 325
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i ḫırāmān diñlemez yine
Ser-ā-ser gül ḳulaġ iken işitmez bülbül efġānın

63. **yine:**
Gazel 328
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Bir güzel sever yine dil Lāle-rūy ü ġonçe-dehen

64. **yine:**
Gazel 334
Mısra: **6**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine ol zehri tiryāk eyleyen

65. **yine:**
Gazel 338
Mısra: **11**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Ḥaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

66. **yine:**
Gazel 343
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.
Yine zülfüñ ḳarārup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

67. **yine:**
Gazel 360
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

68. **yine:**
Gazel 365
Mısra: **8**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamında zarf.
Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur yine māl ü menālüm var iken

69. **yine:**
Gazel 366
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamında zarf.
Ṭonatdum sīnemi yir yir yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi çeküp ṭabl u ʿalem bir gün

70. **yine:**
Gazel 374
Mısra: **1**
Tekrar.
Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu

71. **yine:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış yine ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu

72. **yine:**
Gazel 382
Mısra: **11**
Tekrar.
Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı yine baña ḳorḳaram
Cān riştesini eylemedin bū girih girih

73. **yine:**
Gazel 383
Mısra: **2**
Tekrar.
N'ola āhum boyanup göklere irse felege
Ki yine mihr ile ḳul oldı göñül bir melege

74. **yine:**
Gazel 384
Mısra: **3**
Yine.
Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ yine
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime

75. **yine:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur yine
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime

76. **yine:**
Gazel 387
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye

77. **yine:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Tekrar.
Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı yine ṣubḥa-dek efgānlar ile

78. **yine:**
Gazel 390
Mısra: **11**
Tekrar.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

79. **yine:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile

80. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine

81. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Tekrar.
Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur yine
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] yine

82. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **4**
Tekrar.
Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur yine

83. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **6**
Tekrar.
Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım
Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur yine

84. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Tekrar.
Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes
Ölmüş idüm bana Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur yine

85. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Tekrar.
Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur yine

86. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **12**
Tekrar.
ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim
Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur yine

87. **yine:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Tekrar.
Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine

88. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

89. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Tekrar.
Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler yine
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler yine

90. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **4**
Tekrar.
ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim
Ḳarşular çīnī ṣürāḥīlerle sūsenler yine

91. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **6**
Tekrar.
Tāb-ı mihrüñle derūnum ṣuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler yine

92. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **8**
Tekrar.
Ḥalḳa uġrı baḳmaġı arturdı çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler yine

93. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **10**
Tekrar.
Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler yine

94. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **12**
Tekrar.
Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler yine

95. **yine:**
Gazel 395
Mısra: **14**
Aynıyla.
Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine

96. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **1**
Tekrar.
Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine

97. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Tekrar.
Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine

98. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **4**
Tekrar.
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

99. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **6**
Tekrar.
Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan yine

100. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **8**
Tekrar.
Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan yine

101. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **10**
Tekrar.
Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine

102. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **12**
Tekrar.
Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan yine

103. **yine:**
Gazel 396
Mısra: **14**
Tekrar.
Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan yine

104. **yine:**
Gazel 402
Mısra: **1**
Tekrar.
Naḳş itdi kebkebüñ yine ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine

105. **yine:**
Gazel 405
Mısra: **1**
Tekrar.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

106. **yine:**
Gazel 410
Mısra: **13**
Tekrar.
Nāy iy Muʿīdī yine feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne

107. **yine:**
Gazel 415
Mısra: **8**
Tekrar.
Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize

108. **yine:**
Gazel 416
Mısra: **6**
Tekrar.
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb yine kimüñ girseñ gerekdür ḳanına

109. **yine:**
Gazel 421
Mısra: **11**
Tekrar.
Dil getürdüm leşker-i ġamdan yine dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile

110. **yine:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Tekrar.
Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı

111. **yine:**
Gazel 446
Mısra: **13**
Tekrar.
Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri

112. **yine:**
Gazel 447
Mısra: **2**
Tekrar.
Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ yine ben dil-figāre kār itdi

113. **yine:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Tekrar.
Bu gice baḫr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi

<u>yiñemez:</u>

1. **yiñemez:**
Gazel 161
Mısra: **2**
Yenemez.
Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez

2. **yiñemez:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Yenemez.
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin yiñemez

3. **yiñemez:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Yenemez.
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin yiñemez

4. **yiñemez:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Yenemez.
Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin yiñemez

<u>yir:</u>

1. **yirde:**-*de*
Gazel 7
Mısra: **12**

Toprak, zemin, yeryüzü.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

2. **yirde:**-*de*
Gazel 7
Mısra: **12**
Toprak, zemin, yeryüzü.

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña

3. **yiri:**-*i*
Gazel 12
Mısra: **1**
Bulunulan, yaşanılan bölge, mekan.

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

4. **yiridür:**-*i, -dür*
Gazel 21
Mısra: **13**
"Layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña

5. **yirlerde:**-*ler, -de*
Gazel 31
Mısra: **4**
Yer, zemin, yeryüzü.

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu yirlerde ḫvāb

6. **yirde:**-*de*
Gazel 34
Mısra: **8**
Yer, zemin, yeryüzü.

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḥi ġāfil yiler it gibi ara yirde raḳīb

7. **yiridür:**-*i, -dür*
Gazel 38
Mısra: **3**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst

8. **yire:**-*e*
Gazel 51
Mısra: **5**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi yire ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç

9. **yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 54
Mısra: **17**
Durum, konum, mevki.

Ḥazz ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ yirine
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ

10. **yirdedür:**-*de, -dür*
Gazel 94
Mısra: **10**
Yeryüzü.

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

11. **yiri:**-*i*
Gazel 95
Mısra: **8**
Mekan, mevki, bulunduğu yer.

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki yiri hevā üstindedür

12. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 128
Mısra: **1**
Yer, mekan.

Sen gül-i tersin yirüñ firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḫazān yapraġıdur

13. **yir:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Mevki, mekan, mahal.

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp yir gösterür

14. **yirin:**-*i, -n*
Gazel 136
Mısra: **11**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Oñmadan bir dāġ yirin daḥi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur

15. **yiri:**-*i*
Gazel 137
Mısra: **6**
Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür

16. **yire:**
Gazel 169
Mısra: **7**
Toprak, yer.

Düşmezdi yire her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz

17. **yire:**-*e*
Gazel 190
Mısra: **9**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş

18. **yirde:**-*de*
Gazel 203
Mısra: **8**
Ayakla basılan,

ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak. II Dünya.
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner yirde fīrāvān olsa şemʿ

19. **yirini:**-*i, -n, -i*
Gazel 207
Mısra: **5**
Mevki, mekan, mahal.
Pervāne gibi yirini od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ

20. **yirin:**-*i, -n*
Gazel 211
Mısra: **9**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ yirin ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef

21. **yiri:**-*i*
Gazel 220
Mısra: **14**
Yer, mekan; eser, iz.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ
Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre yir yoḳ

22. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **6**
Mevki, mekân, mahal.
Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek bağlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür yirüñ senüñ

23. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **1**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.
İy ṣanem cān içre olsa vechi var yirüñ senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ

24. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **12**
Mevki, mekân, mahal.
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger yirüñ senüñ

25. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **1**
Yer, mekan, mahal.
İy perī göklerde olsa yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ

26. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **4**
Bulunulan, yaşanılan yer; mevki.
Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm yirüñ senüñ

27. **yirleri:**-*leri*
Gazel 239
Mısra: **8**
Yer, mekan.
Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm şol yirleri kim reh-güzāruñdur senüñ

28. **yir:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin; yeryüzü; dünya.
Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı yir ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül

29. **yire:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **7**
(Bir) araya, yere.
Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

30. **yire:**-*e*
Gazel 291
Mısra: **8**
(Bir) araya, yere.
Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür yire dökmezse bir içim şu gibi ḳanum

31. **yirde:**-*de*
Gazel 308
Mısra: **13**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

32. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 318
Mısra: **14**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen şākir degüldür bu yirüñ āb ü hevāsından

33. **yirden:**-*den*
Gazel 329
Mısra: **4**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan yirden

34. **yirüm:**-*üm*
Gazel 340
Mısra: **2**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.
Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan

35. **yir:**
Gazel 373
Mısra: **6**
Yer, mekan.
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm

Didi gitmek gerekdür
yir degül bu

36. **yiridür:**-*-i, --dür*
Gazel 374
Mısra: **11**
Layıktır, münasiptir, sırasıdır.
Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ
yiridür cānda
saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden
hemīşe armaġāndur bu

37. **yirde:**-*de*
Gazel 375
Mısra: **6**
Yer, mekan.
Her servüñ ayaġına ṣu gibi
aḳup göñlüm
Bir yirde ḳarār itmez
yā Rab ne belādur bu

38. **yirüm:**-*(ü)m*
Gazel 391
Mısra: **1**
Yer, mekan ‖ 'âşığın bulu(duğu/acağı) yer.
Yirüm od oldı ölüm yüz
ṣuyıdur ḥasret ile
Bu cihān içre
dirilmekden ise minnet
ile

39. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 408
Mısra: **7**
Yerlere.
Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı
dökülsün yirlere
Ayaġuñ tozını
tutmazsam ber-ā-ber
başuma

40. **yirine:**-*i, -n, -n*
Gazel 420
Mısra: **5**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Biñ cān biter her gül yirine
ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire ṣaçılsa

41. **yire:**-*e*
Gazel 432
Mısra: **4**
Toprak, zemin, yeryüzü.
Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm yigdür
baña
Yire dökse ḳanumı
cellād-ı müjgān kāşkī

42. **yirde:**-*de*
Gazel 433
Mısra: **7**
Yer, mekan.
El arḳasını yirde ḳor inşāf
idüp çenār
Ṣalınduġınca ol ḳad-i
mevzūn didükleri

43. **yirleri:**-*leri*
Gazel 446
Mısra: **12**
Yer.
Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete
ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz
iy yüzi gül bu yirleri

44. **yire:**-*e*
Taştir 1
Mısra: **8**
Toprak, zemin, yeryüzü.
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān
eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān
düşdüm yire bī-ʿaḳl ü
ser-gerdān

yir-:

1. **yire:**-*e*
Gazel 289
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.
Gözlerüm ṣayru görüp
ḳurbāna gelmezsin
diyü
Yāre urup sīneme
dökdüñ yire ḳanum
benüm

yir id-:

1. **yir id-:**-*er*
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Deyim**
İz bırakmak, iyice yerleşmek.
Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā
Rab ne ṣūḫa āşinā
olmış

yir itmiş:

1. **yir itmiş:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
İz bırakmak; iyice yerleşmek; yer tutmak.
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş

yir mi:

1. **yir mi:**
Gazel 97
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer mi?.
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter

yir yir:

1. **yir yir:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, taraf taraf.
Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña

2. **yir yir:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, taraf taraf.
Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim
Dānesi yir yir görinür
urmadın dendān aña

3. **yir yir:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.

Ḥüsn zībāsını āmildür ki
tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı
micmer kākül-i
müşgīn-i dōst

4. **yir yir:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.
Dem-be-dem ḳan ile
ṭolmazdı bıñarı
çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir
yir zaḥm-ı hicrāndan
eser

5. **yir yir:**
Gazel 96
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.
Kim bilürdi gögsüme yir yir
elifler kesdügim
Gönlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser

6. **yir yir:**
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.
ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu
kim
Sīne yir yir çāk ü
çeşmüm dem-be-dem
nemnāk olur

7. **yir yir:**
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, taraf
taraf.*
Sīnede yir yir
Muʿīdī kesdügim
ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i
revānı añdurur

8. **yir yir:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer.
Lāle seyrin istemez āşüfte
gönlüm var iken
Sīne-i çākümde yir yir
dāġ-ı hicrāndan eser

9. **yir yir:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, ara ara.
Levḥ-i ruḥsāruñda yir yir
görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i
zülf-i perīşāndan ṭamar

10. **yir yir:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, taraf
taraf.*
Bitdi yir yir sebzeler gitmez
ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir ṣūḥ içün
pür dāġ-ı hicrāndur
henüz

11. **yir yir:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, bir çok
yerde.*
Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup yir yir
Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış

12. **yir yir:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, ara ara.
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḫuñ yir
yir ḳızarmış gülsitān
olmış

13. **yir yir:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, taraf
taraf.*
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm
Dem demʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk

14. **yir yir:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, taraf
taraf.*
Naẓm-ı rengīnin
Muʿīdī ḳuluñuñ
yazmaġ içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i
gül-berge mıṣṭar
ḳākülüñ

15. **yir yir:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, bir çok
yerde.*
Yir yir iy gül başuma berg-i
ḫazānlar ṭaḳmadum
Ṣuʿle virmişdür fetīl-i
dāġ-ı hicrānuñ senüñ

16. **yir yir:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, ara ara.
Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül

17. **yir yir:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*Yer yer, bir çok
yerde.*
Görinen üstinde yir yir
ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı gül

<u>yir yir-:</u>

1. **yir yir-:**--*in*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, ara ara.
Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma

urduḳça ġamzeñ
yāreler

yir yoḳ:

1. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kamadı.
Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

2. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kamadı.
Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre yir yoḳ
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre yir yoḳ

3. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kamadı.
Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre yir yoḳ

4. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek yok, mahal yok.
Bülbül ṣarāb-ı gülden mest
olduñ ise n'ola
Fāṣ itme ʿışḳ rāzın
feryād ü zāre yir yoḳ

5. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek yok, mahal yok.
Didüm miyānuñ iy meh
n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp
didi kenāre yir yoḳ

6. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kamadı.
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi
İy dōst ḥadden aşdı gel
intiẓāre yir yoḳ

7. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeri yok.
Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı
belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol
nā-bekāre yir yoḳ

8. **yir yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kalmadı.
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ
daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā ne çāre yir yoḳ

9. **yir yoḳ:**
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yok, yer kalmadı.
ʿĀlem cināna beñzedi yir
yoḳ ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar
ile gülistān gerek

yir yüzi-:

1. **yir yüzi-:**--*ne*
Gazel 204
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
Dir görenler yir yüzine indi
yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi
şehrüñde ol miḳdār
şem

yirden göge dek:

1. **yirden göge dek:**
Gazel 70
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yerden göğe kadar, her taraf. || *Çok fazla.*
Muʿīdīyi ḳapuña iltür iseñ
Saña yirden göge dek
minneti var

yire:

1. **yire:**
Gazel 420
Mısra: **6**
Yer, zemin.
Biñ cān biter her gül yirine
ṣaḫn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları yire ṣaçılsa

yire çal-:

1. **yire çal-:**-*duñ*
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Yerden) Yere çalmak: Ayaklar altına almak, değersiz görmek, acınacak hâle düşürmek.
El uzadup zülfüñe sevdā-yı
mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş
maḳhūr u pā-māl
eyledüñ

yiri:

1. **yiridür:**-*dür*
Gazel 426
Mısra: **7**
Layıktır, münasiptir.
Dūd-ı āhum göklere
boyansa iy meh yiridür
Ḳara bulutlar miṣāli bī-
ḳarār itdüñ beni

yiridür:

1. **yiridür:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Yeridir, uygundur, layıktır.

Umar isem yiridür ḫaṭṭuñla
göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül
dikenden laʿl-i ter
ṭaşdan çıḳar

2. **yiridür:**
Gazel 120
Mısra: **11**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān
virse yiridür
Derd ile zār olan kişi
dermāne imrenür

3. **yiridür:**
Gazel 131
Mısra: **5**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Yiridür bī-iḫtiyār öpsem
ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe
baḳdugımca iḫtiyār
elden gider

4. **yiridür:**
Gazel 140
Mısra: **13**
*"Uygundur,
münasiptir" anlamında
bir söz.*
Ḳan aġlasa derdüñle
Muʿīdī yiridür kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler
ider ḳana ber-ā-ber

5. **yiridür:**
Gazel 208
Mısra: **7**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli
beslenür ḳand ile zāġ

6. **yiridür:**
Gazel 211
Mısra: **13**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Reşk iderse yiridür rūy-i
zemīne āsmān
Buldugı çün sāye-i
serv-i revānuñdan
şeref

7. **yiridür:**
Gazel 233
Mısra: **9**
*Yeridir; layıktır,
uygundur, yeri var.*
Mūy-ı bārike dönersem
yiridür ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ
ḳarşuma ḳuçar
kemerüñ

8. **yiridür:**
Gazel 252
Mısra: **2**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Çün hevāñ ile yanar
baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı lālenüñ

9. **yiridür:**
Gazel 286
Mısra: **9**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Cān gibi sīnemde saḳlarsam
ḫayālüñ yiridür
Kim cüdālıḳ
demlerinde ġam-
güsārumdur benüm

10. **yiridür:**
Gazel 322
Mısra: **7**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Göñlüm seni oḳur delü
olursa yiridür
Bir daḫi uṣlanursa
perī daʿvet itmesün

11. **yiridür:**
Gazel 360
Mısra: **11**
*"layıktır,
uygundur, münasiptir"
anlamında kullanılan
bir söz.*
Göñlüm şaçuñ kemendine
ṭolaşsa yiridür
Bir aşılasıdur sürür ol
nā-tüvān ipin

12. **yiridür:**
Gazel 418
Mısra: **11**
*Layıktır,
münasiptir, sırasıdır.*
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan
olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider
ol māh-ı tābān her gice

yirin:

1. **yirin:**
Gazel 252
Mısra: **13**
*Bir şeyin veya bir
kimsenin yerini almak
üzere.*
İy Muʿīdī lāle seyrin añma
kim yirin ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan
ʿışḳ dāġı lālenüñ

yirinde:

1. **yirinde:**-, -
Gazel 176
Mısra: **9**
*Olduğu yerde,
yerli yerinde.*
Eşk ü āhı yirinde kim
ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim
sevmez

yirine:

1. **yirine:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Yerine.
Nez̲rüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
şükrāneye
Sīm ile zer yirine
cānum niṣ̲ār itsem
gerek

2. **yirine:**
Gazel 285
Mısra: **5**
(Gözyaşı) yerine.
Gözlerüm yaş yirine ḳan
dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe
zaḫm-ı nihānum var
benüm

3. **yirine:**
Gazel 328
Mısra: **13**
(sözün) Yerine.

Diz Muʿīdī söz yirine
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden

4. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

5. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

6. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

7. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **6**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine

8. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **8**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen yirine

9. **yirine:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine

10. **yirine:**
Gazel 406
Mısra: **11**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Furṣat el virmiş iken itüñ yirine geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma

11. **yirine:**
Gazel 447
Mısra: **12**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi

yırt:

1. **yırtup:**-*up*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.
Lāleveş yırtup yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem

2. **yırtar:**-*ar*
Gazel 435
Mısra: **2**
Yırtmak, parçalamak.
Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni

yırt-:

1. **yırtarsa:**-*ar*, -*sa*
Gazel 418
Mısra: **13**
Yırtmak, parçalamak.
Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice

yirüñ:

1. **yirüñ:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Yer, mekan.
Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş yirüñ senüñ

yirüñi:

1. **yirüñi:**--*ü, --n, --i*
Gazel 72
Mısra: **4**
Sıra yer mekan.
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle yirüñi dār-ı şifā budur

yit:

1. **yitmez:**-*mez*
Gazel 4
Mısra: **6**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

2. **yitmez:**-*mez*
Gazel 4
Mısra: **6**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ yitmez mi iy gül dāl aña

3. **yitdi:**-*di*
Gazel 5
Mısra: **13**
Yetişmek, erişmek, ulaşmak.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

4. **yitdi:**-*di*
Gazel 5
Mısra: **13**
Yetmek, ulaşmak.
II Gelmek.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

5. **yiter:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **8**
Yetişecek
miktarda veya
derecede olmak,
elvermek, kâfi gelmek.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña

6. **yiter:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **8**
Yetişecek
miktarda veya
derecede olmak,
elvermek, kâfi gelmek.
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın
yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter
ölince bu ʿunvān aña

7. **yiter:**-*er*
Gazel 8
Mısra: **8**
Yeter, kafi.
(Başka bir şey
istemez.).
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāṣıḳa
yiter bahāristān aña

8. **yiter:**-*er*
Gazel 8
Mısra: **8**
Yetişecek
miktarda veya
derecede olmak,
elvermek, kâfi gelmek.
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde
ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāṣıḳa
yiter bahāristān aña

9. **yiter:**-*er*
Gazel 10
Mısra: **2**
Yetişecek
miktarda veya
derecede olmak,
elvermek, kâfi gelmek.
Belālu bülbülem añmañ gül
ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol
serv-i gül-ʿiżār baña

10. **yiter:**-*er*
Gazel 10
Mısra: **2**
Yetişecek
miktarda veya
derecede olmak,
elvermek, kâfi gelmek.
Belālu bülbülem añmañ gül
ü bahār baña
Bahār ü gül yiter ol
serv-i gül-ʿiẕār baña

11. **yiter:**-*er*
Gazel 43
Mısra: **12**
Yetmek, kafi
gelmek.
Başuma pādşāhum ben de
şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı
saʿādet

12. **yiter:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **9**
Bir gereksinimi
karşılayacak,
giderecek nicelikte
olmak, yeterli olmak,
kâfî olmak.
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña
yiter
Şu gibi ʿarṣa-i
çemenden geç

13. **yitmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 72
Mısra: **7**
Ulaşılamayan
Kaybolan.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ
itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil
işüñ kīmyā budur

14. **yiter:**-*er*
Gazel 97
Mısra: **1**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh
eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi
başumda tāc-ı zer yiter

15. **yiter:**-*er*
Gazel 97
Mısra: **6**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
Sīnemde cā-be-cā ḳonılan
tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete
gül-berg-i ter yiter

16. **yiter:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **1**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler efser
yiter

17. **yiter:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **6**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
İḫtiyācum yoḳ buḫūr-ı
meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn
göñlüm baña micmer
yiter

18. **yiter:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **14**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
Sen varup şāhum siyeh
raʿnā düḫavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ
Muʿīdī ḳuluña bister
yiter

19. **yiter:**-*er*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kâfi gelmek,
yeterli olmak.
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle
vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-
ā-dem çeşm-i
giryāndan ṭamar

20. **yiter:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **14**
I. Yetmek,
erişmek, ulaşmak,
yetişmek. II. Değmek.
İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın
umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter
naẓm-ı güherzādan
ġaraż

21. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 213
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfi olmak.
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf

22. **yitmezse:**-*mez, -se*
Gazel 241
Mısra: **10**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
Güy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger yitmezse bir gün añaçevgānuñ senüñ

23. **yiter:**-*er, -*
Gazel 348
Mısra: **4**
"Kâfi, yeter!".
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḫüsnüñ yiter şemʿ-i şebistān olmasun

yit-:

1. **yiter:**-*er*
Gazel 53
Mısra: **3**
Yeter, yeter artık.
Ġonçeveş baġrum yiter ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ

2. **yiter:**-*er*
Gazel 97
Mısra: **2**
Yeter, kafi.
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter yiter
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer yiter

3. **yiter:**-*er*
Gazel 97
Mısra: **4**
Kâfi gelmek, yetmek.
Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher yiter

4. **yiter:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **2**
Yeter, kafi.
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

5. **yiter:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **4**
Yeter, kafi.
Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül yiter

6. **yiter:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **6**
Yeter, kafi.
Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül yiter

7. **yiter:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **8**
Yeter, kafi.
Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter

8. **yiter:**-*er*
Gazel 99
Mısra: **14**
Yeter, kafi.
Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña yiter

9. **yiter:**-*er*
Gazel 99
Mısra: **2**
Yeter, kafi.
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

10. **yiter:**-*er*
Gazel 99
Mısra: **1**
Yeter, kafi.
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara yiter

11. **yiter:**-*er*
Gazel 121
Mısra: **12**
Kafi sebep olmak, bir husus için yeterli olmak.
Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme yiter derd-i serüm var

12. **yiter:**-*er*
Gazel 129
Mısra: **9**
Erişmek, ulaşmak.
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

13. **yiter:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **8**
Kâfi gelmek, yetmek.
Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

14. **yiter:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **12**
Kâfi gelmek, yetmek.
Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı zer yiter

15. **yiter:**-*er*
Gazel 205
Mısra: **11**
Yeter, kafi.
Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār yiter
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ

16. **yiter:**-*er*
Gazel 233
Mısra: **13**
Yeter, kafi.
Manṣıb u cāh yiter şimdi Muʿīdīye bu kim

Dil ü cāndan ḳulıdur
bir ṣanem-i sīmberüñ

17. **yitersin:**-*er, -sin*
Gazel 347
Mısra: **4**
Yetmek, kafi gelmek.
Var iken kūyuñ senüñ
firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber
yitersin ḥūr u ġılmān
olmasun

18. **yiter:**-*er*
Gazel 398
Mısra: **4**
Yeter, kafi.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz
bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün
berg-i yāsemen yirine

19. **yiter:**-*er*
Gazel 402
Mısra: **13**
Yeter, kafi.
Zīnet yiter başumda ölicek
ṣerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḥi
destārum üstine

yiter:

1. **yiter:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Yeter, yeter artık.
Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere
boyandı iy ḫurşīd-ḫadd

2. **yiter:**
Gazel 97
Mısra: **8**
Yeter!.
Her dem n'idersüñ üstüme
tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger
ġareżüñ bir naẓar yiter

3. **yiter:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Yeter!.
Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar
ṣīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi
ḫod zīb ü fer yiter

4. **yiter:**
Gazel 97
Mısra: **12**
Yeter!.
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter

5. **yiter:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Yeter, kâfi, yeterince.
ʿīş itmege Muʿīdī bu
ʿālemde rūz ü şeb
Baġrum kebāb u mey
baña ḫūn-ı ciger yiter

6. **yiter:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Kâfi, uygun, münasip.
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey
zerrīn-ḳadeḥler gül
yiter
Bülbül olmışdur
ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul
yiter

7. **yiter:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Yeter!.
Yār idinme düşmeni ṣaḳın
Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ
kişiye bir ḳul yiter

8. **yiter:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Yeter!.
Ġam şāhıdur şikāyete varan
sen āfete
Tāc-ı zer ol başında
yanan būriyā yiter

9. **yiter:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Yeter!.
Sāḳī getürme şemʿ-i
şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı
cemālüñ żiyā yiter

10. **yiter:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Kâfi.
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür
ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere
iy bī-vefā yiter

11. **yiter:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Yeter!.
Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar
ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu
mā-cerā yiter

12. **yiter:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Yeter!.
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü
rāzumı
Bülbül ġamını
söylemeg içün belā
yiter

13. **yiter:**
Gazel 143
Mısra: **2**
Artık tamam, kâfi.
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm
rāyet ü leşker yiter
Dāġ yaḳduḳca
başumda şuʿleler efser
yiter

14. **yiter:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Artık tamam / kâfi.
Ḥasretüñden dāne dāne eşk
ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına
gencīne-i gevher yiter

15. **yiter:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.
Çāk idüp n'eyler müjen ben
dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı
ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer
yiter

16. **yiter:**
Gazel 249
Mısra: **6**
"Kâfi, artık dur, yeter artık!".
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum
bir naẓar ḳıl ḥālüme

Ḥasret-i zülfüñle yiter
ḳaddümi dāl eyledüñ

17. **yiter:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Yeter, kâfi, yeterince.
Vaṣl istemez
Muʿīdī miskīne bu
yiter kim
Ayruḳdan işigüñe
eyler neẓāre ḳarşu

18. **yiter:**
Gazel 391
Mısra: **3**
Yeter, kâfi ‖ yeterince.
Güldürürseñ beni demdür
yiter aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam
ḥālüme baḳ şefḳat ile

19. **yiter:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Yeter, kâfi, yeterince.
Ṣarılduġında kefen baña
pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter
zemzem ü kefen yirine

20. **yiter:**
Gazel 415
Mısra: **12**
Yeter, kâfi, yeterince.
Çün vefā yoḳdur
benī ādemde iy
Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter
āhū-yı ṣaḥrālar bize

yitiş:

1. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Ulaşmak, erişmek.
Öldüm firāḳ ile demidür gel
baña yitiş
Bir çāre var ise meded
iy dil-rübā yitiş

2. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.
Öldüm firāḳ ile demidür gel
baña yitiş
Bir çāre var ise meded
iy dil-rübā yitiş

3. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.
İy pīr olası niçe bir
incidesin beni
Tāze yigitsin
eylemedin beddu'ā
yitiş

4. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı
göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i
ḥūrī-liḳā yitiş

5. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.
Bī-derd olana itme ʿilāc iy
ṭabīb-i cān
Ölmelü ḥasteyem
yitişürseñ baña yitiş

6. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Ulaşmak, erişmek.
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ
küdūreti
Āyīne gibi göñlüme
virüp ṣafā yitiş

7. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Ulaşmak, erişmek.
Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-
gāneler gibi
Ben derdmende olmış
iken āşnā yitiş

8. **yitiş:**
Gazel 186
Mısra: **14**
Ulaşmak, erişmek.
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca
özge ḥāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol
mübtelā yitiş

9. **yitiş:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Ulaşmak, erişmek.
Sen gidicek hecr ile ölmek
muḳarrerdür baña
Bāri var iken yitiş
cismümde cānum
gitme gel

10. **yitiş:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ
içredür cānum benüm
Gel yitiş öldüm meded
hey derde dermānum
benüm

11. **yitiş:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Ulaşmak, erişmek.
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-
yı ġamda āh
Ḫıżr ol yitiş ki
vaḳtidür iy āşnācıġum

yitişür-:

1. **yitişürseñ:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Yetişmek, ulaşmak, erişmek.
Bī-derd olana itme ʿilāc iy
ṭabīb-i cān
Ölmelü ḥasteyem
yitişürseñ baña yitiş

yitmez:

1. **yitmezdi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **1**
Yetmemek, az gelmek.
Her ṭaraf derd ehline
yitmezdi peyġāmum
benüm
Defter-i ʿışḳuñda

ʿunvān olmasa nāmum benüm

yitmez mi:

1. **yitmez mi:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yetmez mi, yeterli değil mi, kâfî değil mi?.

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher yitmez mi bir kāndan eşer

2. **yitmez mi:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yetmez mi.

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān yitmez mi kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış

yoġ:

1. **yoġ:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Bulunmama, mevcut olmama.

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler yoġ ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb

2. **yoġ:**
Gazel 139
Mısra: **13**
Bulunmama, mevcut olmama.

Ger māl ü menālüm yoġ ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber

3. **yoġ:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

İy göñül ṣāġer yoġ ise çeşm-i giryān ḫāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḫāżıruñ

4. **yoġ:**
Gazel 338
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Sīm ü zer yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün

5. **yoġ:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Olmayan, varın karşıtı.

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

6. **yoġ:**
Gazel 423
Mısra: **4**
Olmayan, varın karşıtı.

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi

yoġ idüp:

1. **yoġ idüp:**-*üp*
Tahmis 3
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Varlığını sevgili uğruna) yok etme.

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum yoġ idüp āḫir niṣār itsem gerek

yoġ iken:

1. **yoġ iken:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yokken.

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

2. **yoġ iken:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yokken.

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

3. **yoġ iken:**
Gazel 92
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yokken.

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür

yoġ ise:

1. **yoġ ise:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksa.

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar

2. **yoġ ise:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksa.

Dil-i Ferhād sūzından eşer yoġ ise ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş

3. **yoġ ise:**
Gazel 235
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksa.

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī yoġ ise Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ

4. **yoġ ise:**
Gazel 252

Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksa.
Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ

yoġı var eyleyen:

1. **yoġı var eyleyen:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yoktan var eden Allah.
Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣāniʿ

yoh:

1. **yoḫ:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey), varın zıddı.
Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

yohsa:

1. **yoḫsa:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña

2. **yoḫsa:**
Gazel 115
Mısra: **8**
"Yoksa, aksi hâlde" anlamında bağlaç.
Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür

3. **yoḫsa:**
Gazel 116
Mısra: **8**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
İstedügim gibi gördüm ḥālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ yoḫsa mermerden midür

4. **yoḫsa:**
Gazel 116
Mısra: **18**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür yoḫsa güzellerden midür

5. **yoḫsa:**
Gazel 152
Mısra: **6**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

6. **yoḫsa:**
Gazel 170
Mısra: **8**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi yoḫsa boynuña öldükde ḳanumuz

7. **yoḫsa:**
Gazel 195
Mısra: **12**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
Vāʿiẓā minber depüp ne çağırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur yoḫsa bu ġavġādan ġaraż

8. **yoḫsa:**
Gazel 311
Mısra: **4**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.
Ġarežüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm

yok:

1. **yoḳ:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Bulunmama, olmama.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

2. **yoḳ:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Bulunmama, olmama.
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā

3. **yoḳ:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Bulunmamak, mevcut olmamak.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

4. **yoḳ:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Bulunmama, olmama.
Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña

5. **yoḳ:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Bulunmamak, olmamak, mevcut olmamak.
Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

6. **yoḳ:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Bulunmamak, mevcut olmamak.
İy perī-peyker Muʿīdīye
vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ yoḳ mıdur
dīvāne söylersin baña

7. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 24
Mısra: **14**
Bulunmama, olmama.
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan yaña

8. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **2**
Bulunmama, olmama durumu.
Tīr-i ġamdan ger ölem bir
ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur
sitārem ya nifāḳ itdi
raḳīb

9. **yoḳ:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Bulunmama; olmama.
Vechi yoḳ māh itmesün
ruḫsār-ı cānān ile baḫṣ
Ḳanġı şebtāb eyledi
şemʿ-i şebistān ile baḫṣ

10. **yoḳ:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Bulunmama olmama.
Mülzem olup ġonçe aġzın
açamaz dem-bestedür
Cānı yoḳ kim ide bu
laʿl-i dür-efşān ile baḫṣ

11. **yoḳ:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Bulunmamak II yok.
Ġırra olma kim ʿademsüz
bir vücūdı yoḳ anuñ
Pertev-i şebtāba beñzer
devlet ü iḳbāl-i çerḫ

12. **yoḳ:**
Gazel 62
Mısra: **3**
(kimse) yok.
Bir kişi yoḳ ki varup ḥālümi
ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse
dil-i bīmāre meded

13. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 72
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-
nevā budur
Yoḳdur günāhı
kimsenüñ iden baña
budur

14. **yoḳtur:**-*tur*
Gazel 98
Mısra: **7**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.
Gülşene varmaġa yoḳtur
iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler
dūd-ı dilüm sünbül
yiter

15. **yoḳ:**
Gazel 105
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan kelime.
Virürem ʿışḳa varumı gerçi
Kimse yoḳ kendüye
ziyān ister

16. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 128
Mısra: **5**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.
Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ yār-ı
şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile
peymāne derd ü
aġudur

17. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 129
Mısra: **4**
Değil.
Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer

18. **yoḳ:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.
Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh
yigdür
Ḳamudan ol yüce
dergāh yigdür

19. **yoḳ:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.
Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı yoḳ
görinür
Ki belālar bu yolda
çoḳ görinür

20. **yoḳ:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Bulunmama durumu, mevcut değil II değil.
Belī yāduñ ṭaġıtdı var
bilümi
Baḳsañ ortada nesne
yoḳ görinür

21. **yoḳ:**
Gazel 160
Mısra: **5**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Dil ʿāşıḳ olaldan berü
sīnemde ṣafā yoḳ
Bīmār olıcaḳ ḫānede
ʿīş ü ṭareb olmaz

22. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **5**
1. Yok 2. Olmaz.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur
ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm
zār ü perīşān eylemez

23. **yoḳ:**
Gazel 167
Mısra: **11**
1. Yok 2. Olmaz, verilmesi mümkün olmaz.

Bir ẕerre sekiz cennete yoḳ
meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı
dīdārlaruz biz

24. **yoḳ:**
Gazel 177
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.
Bu ten-i zerd ile bilemedük
bilüñ senüñ
Bir ḳılca yoḳ
taḥsīlimüz kem degül
miyüz

25. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 180
Mısra: **1**
(kimse) yok.
Çünki yoḳdur bu cihān
bezminde bir feryād-
res
Billāh iy ney vāz gel
feryādı ḳo ġavġāyı kes

26. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 200
Mısra: **4**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
N'eylersin ögüp cānā billāh
cihānı kim
Yoḳdur baña sen
gülsüz gülzār-ı
cinândan ḥaẕẕ

27. **yoḳ:**
Gazel 206
Mısra: **13**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Ḳaḥbe-zendür bu cihān
kimseye mihr itdügi
yoḳ
İy Muʿīdī olıgör merd
iseñ andan fāriġ

28. **yoḳ:**
Gazel 218
Mısra: **5**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Başumda yoḳ hevā-yı pāy-
būsuñ
Ṣu gibi olmışam dīdāre
ʿāşıḳ

29. **yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Yok.
Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın
virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül
kim çemen ser-sebz ü
bārān yoḳ

30. **yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Be-ġāyet bī-vefā ṣūḫ-ı
cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler
hep velī benden
peşīmān yoḳ

31. **yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Yok.
Ne yüzden varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim
Ḳara baḫtumda şimdi
ay olur bir hefte dīvān
yoḳ

32. **yoḳ:**
Gazel 219
Mısra: **10**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki
ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider
ammā ḳuru taḥsīndür
iḥsān yoḳ

33. **yoḳ:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Bulunmama durumu, mevcut değil.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

34. **yoḳ:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme
hergiz īmānı yoḳ
Raḥm eyle ḫaste cāna
bir ṣıḥḥat nişānı yoḳ

35. **yoḳ:**
Gazel 222
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Şeker lebüñe ḳaçan öykünür
ki hīç ṭuzı yoḳ
Ṣanem ḳurı bir aġaçdur
saña göre sözi yoḳ

36. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 233
Mısra: **8**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.
Baḳmaduñ çihre-i zerdümle
gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi
yanuñda şehā sīm ü
zerüñ

37. **yoḳ:**
Gazel 245
Mısra: **6**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ yılduzı
düşkün görinür mihr ü
mehüñ

38. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 246
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Öldürür bülbülüñi nerges-i
çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen
ẕerrece yoḳdur
günehüñ

39. **yoḳ:**
Gazel 249
Mısra: **2**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Sen baña bu cāme-i gülgūn
ile āl eyledüñ
Nesne yoḳ ḥālümde
hey ẓālim ʿaceb ḥāl
eyledüñ

40. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 253
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Ẕerre deñlü görmedüm
ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise
yoḳdur vefāsı
Yūsufʾuñ

41. **yoḳ:**
Gazel 257
Mısra: **4**
" Yok mu ? " soru ifadesi.Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
İşüñ hīç oñmadı yār
işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir
feṯḥ-i bābuñ

42. **yoḳ:**
Gazel 260
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ
egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī yār işigine
iletme bāb degül

43. **yoḳken:**-*ken*
Gazel 264
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.
Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her
dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne
yoḳken kīl ü ḳāl eyler
göñül

44. **yoḳ:**
Gazel 265
Mısra: **6**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ
ol baḫt-ı bīdār iy göñül

45. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel

46. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Sevdüm hezār cān ile bir
sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem
içinde iñen güzel

47. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **3**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb
āfet dehen güzel

48. **yoḳ:**
Gazel 274
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru yaşıl

49. **yoḳ:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Bulunmama durumu, mevcut değil.
Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir
kimse aġlar yoḳ hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen
dāġ-ı nihānumdur
benüm

50. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 283
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Ulu devletdür seg-i kūyuñla
yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur
iderseñ yoḳdur
ibrāmum benüm

51. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 285
Mısra: **7**
Bulunmama durumu, mevcut değil.
Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise yoḳdur didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm

52. **yoḳ:**
Gazel 295
Mısra: **6**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre yoḳ sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm

53. **yoḳ:**
Gazel 295
Mısra: **11**
"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm

54. **yoḳ:**
Gazel 301
Mısra: **2**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḫi yoḳ varumuz bizüm

55. **yoḳ:**
Gazel 304
Mısra: **8**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm

56. **yoḳ:**
Gazel 304
Mısra: **9**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı yoḳ
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm

57. **yoḳ:**
Gazel 323
Mısra: **3**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Çünki ḥūr u melekde yoḳ bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın

58. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 325
Mısra: **13**
1. Yok 2. Olmaz.
Dikensiz tāze gül yoḳdur eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın

59. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **5**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Ḥaddi yoḳdur ġuṣṣamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḫālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan

60. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **14**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
İy Muʿīdī ne fırāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan yāddan

61. **yoḳ:**
Gazel 331
Mısra: **11**
"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.
Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı yoḳ
Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken

62. **yoḳ:**
Gazel 332
Mısra: **9**
"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.
Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi yoḳ
Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken

63. **yoḳ:**
Gazel 338
Mısra: **11**
"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.
Ḫaḳ budur kim şiʿre meylüm yoḳ velī geh geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün

64. **yoḳ:**
Gazel 339
Mısra: **5**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

65. **yoḳ:**
Gazel 351
Mısra: **9**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.
Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ yoḳ dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden

66. **yoḳ:**
Gazel 355
Mısra: **3**
(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.
Sebzede serv ü semen seyrine meylüm yoḳ benüm
Serv-ḳadler ser-fırāzı sen semenber var iken

67. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 357
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.
Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım

İḥtirāz itmek neden
ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

68. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 373
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki yoḳdur bir ser-i mū

69. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **2**
Yok.
Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime
Nesne yoḳ dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime

70. **yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Yok.
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu şīve yoḳ āhū-yı Çīn'de

71. **yoḳ:**
Gazel 399
Mısra: **11**
Yok.
Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳş olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda

72. **yoḳ:**
Gazel 406
Mısra: **7**
Mevcut olmama, bulunmama.
Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı yoḳ
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma

73. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 410
Mısra: **1**
Yok.
İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

74. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 411
Mısra: **2**
Yok, bulunmamak.
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki yoḳdur varduġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye

75. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 415
Mısra: **11**
Yok.
Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize

76. **yoḳ:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Yok.
El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki yoḳ ölmekden özge çāresi

77. **yoḳ:**
Gazel 425
Mısra: **3**
Yok.
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre yoḳ dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni

78. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 428
Mısra: **12**
Yok.
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç yoḳdur kimsenüñ boynumda bār-ı minneti

79. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 428
Mısra: **14**
Yok.
Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda yoḳdur ol gedānuñ şevketi

80. **yoḳ:**
Gazel 434
Mısra: **3**
Yok.
Söz yoḳ bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri

81. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 434
Mısra: **6**
Yok.
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

82. **yoḳ:**
Gazel 436
Mısra: **5**
Yok.
Raḥmı yoḳ ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni

83. **yoḳ:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Yok.
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı yoḳ dildār imişsün böyle bilmezdüm seni

84. **yoḳ:**
Gazel 437
Mısra: **11**
Yok.
Öldür günāh yoḳ beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni

85. **yoḳ:**
Gazel 442
Mısra: **9**
Yok.
Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña şoruñ ol şūḫ āfeti

86. **yoḳ:**
Gazel 443
Mısra: **5**
Yok.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

<u>yok dimez:</u>

1. **yoḳ dimez:**
Gazel 158

Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Geri çevirmez.
Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz

yoḳ eyle-:

1. **yoḳ eyle-:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok etmek, bitirmek.
Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş

yoḳ mı:

1. **yoḳ mı:**
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
'yok mu?'; anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter

yoḳ mıdur:

1. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu?.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

2. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

3. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur

4. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān yoḳ mıdur

5. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur? (Vardır elbet!).
Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān yoḳ mıdur

6. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu?.
Niçe gündür kim varup ol ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur

7. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu?.
Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü suç itdi iḫsān yoḳ mıdur

8. **yoḳ mıdur:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur

9. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu?.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

10. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur? (Vardır elbet!).
Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden
Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı yoḳ mıdur

11. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu?.
Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı yoḳ mıdur

12. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası yoḳ mıdur

13. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **8**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası yoḳ mıdur

14. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı yoḳ mıdur

15. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḫālümi ʿarż itmege bir āşnāsı yoḳ mıdur

16. **yoḳ mıdur:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur

17. **yoḳ mıdur:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde yoḳ mıdur kāfir müselmān eylemek

18. **yoḳ mıdur:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur? (Vardır elbet!).
Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī yoḳ mıdur pāyānı bu şeydālıġuñ

<u>yoḳ yir-:</u>

1. **yoḳ yir-:**
Gazel 109
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok yere, boş yere, boşu boşuna.
Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur

<u>yok yire:</u>

1. **yoḳ yire:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gereği yokken, boşu boşuna.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

2. **yoḳ yire:**-*e*
Gazel 12
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gereği yokken, hiçbir neden bulunmadığı halde.
Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī yoḳ yire bunlar ne bühtāndur baña

3. **yoḳ yire:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yok yere, boş yere, boşu boşuna.
Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz

4. **yoḳ yire:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Boş yere, boşu boşuna.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

5. **yoḳ yire:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gereği yokken, boşu boşuna.
Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider yoḳ yire şekk

<u>yoḳ yire zaḥmet virüp:</u>

1. **yoḳ yire zaḥmet virüp:**-*üp*
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Boşu boşuna sıkıntı çekmek.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña

<u>yokdur:</u>

1. **yoḳdur:**
Gazel 434
Mısra: **1**
Yoktur.
Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri

<u>yoksa:</u>

1. **yoḳsa:**-*sa*
Gazel 114
Mısra: **9**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.
Nāz-ı dilber mi gerek yoḳsa niyāzum iy gönül
Meclis-i ʿışḳuñ şafāsı gül midür bülbül midür

2. **yoḳsa:**-*sa*
Gazel 273
Mısra: **6**
"Aksi takdirde"

anlamında kullanılan bir söz.
Būy-i ʿömr-i cāvidān ile
neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi
ṭararsın ʿanber-efşān
esdi yil

3. **yoḳsa:**
Gazel 282
Mısra: **6**
Acaba, aksi halde.
Nā-tüvān bir bülbülem
raḥm eylemezsin
ḥālüme
Gūşuña girmez mi
yoḳsa nāle vü zārum
benüm

yoksul:

1. **yoḳsul:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Maddî imkânı çok az olan, geçinmekte güçlük çeken (kimse), fakir.
El irmez ise dāne-i ḫālüñe
ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne
yoḳsul ne bay olur

yol:

1. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **6**
Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

2. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **6**
Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

3. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 1
Mısra: **6**
Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.
Bende-ḫānemden yaña tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā

4. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 2
Mısra: **3**
Gaye, uğur, maksat.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir
dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan cüdā

5. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 2
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Cān fedā ḳılmazsam āḫir
dil-rübālar yolına
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde
eylesün cāndan cüdā

6. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3
Mısra: **1**
Yol, güzergah, yer. II Uğrunda, maksadında.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā

7. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3
Mısra: **1**
Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.
Göñüldür ʿışḳ yolında baña
hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan
ḳalursam nā-gehān
tenhā

8. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 5
Mısra: **11**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña

9. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 5
Mısra: **11**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ġam yolında kārbān-ı ʿışḳa
irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler
itdügi efġān aña

10. **yolda:**-*da*
Gazel 11
Mısra: **10**
Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür
bu yolda fermānı baña

11. **yolda:**-*da*
Gazel 11
Mısra: **10**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol
güzeller şāhına
Bilmezem daḫi nedür
bu yolda fermānı baña

12. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 21
Mısra: **3**
Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.
Çün bilürsin ṭoġrıyam
ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni
aġyār-ı bed-ḫvāhum
saña

13. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 22
Mısra: **6**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.
Dönmeyüp tīr-i müjeñden
sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān
idüp fedā oldum saña

14. **yolumdan:**-*um, -dan*
Gazel 23
Mısra: **9**
Çizgi, niyet, istek, düşünce.
Nāṣiḫā yolumdan ırma
sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür
cennetü'l-meʾvā saña

15. **yol:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp
düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice

ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl
dāʾimā

16. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 27
Mısra: **4**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.
Sāyesinde ser-firāz olmaḳ
dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ
terk-i ser ḳıl dāʾimā

17. **yolda:**-*da*
Gazel 50
Mısra: **1**
Yol, amaç, maksat. II Aşk yolu.
İy göñül gel bu yolda
benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-
fitenden geç

18. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 61
Mısra: **4**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ġamzeden ḫançer çeküp
ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum
yoluñda nitekim
ḳurbān-ı ʿīd

19. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 72
Mısra: **7**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgilinin yoluna, yârin uğruna.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ
itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil
işüñ kīmyā budur

20. **yoldaş:**-*daş*
Gazel 81
Mısra: **6**
Yol arkadaşı, aynı yolda yürüyenler; kader birliği yapanlar, aynı dertten muzdarip olanlar, dost.
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ
ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye
gice yoldaş añdurur

21. **yoluñda:**-*u, -ü, -da*
Gazel 102
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yolunda, uğrunda.
Ḫāk eyledüm sürüp izüñe
yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki
var ise sīm ü zer

22. **yoluñda:**-*un, -da*
Gazel 108
Mısra: **7**
(Sevgilinin geçeceği) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi
dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum
anuñla gör yalan kim
olur

23. **yoluñda:**-*un, -da*
Gazel 111
Mısra: **7**
(Sevgili) uğruna. II Yol, istikamet.
Ol deñlü pāy-māl-i ġam
oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı
tīġüñle ser pāre
pāredür

24. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 120
Mısra: **11**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān
virse yiridür
Derd ile zār olan kişi
dermāne imrenür

25. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 134
Mısra: **14**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bāzār ideli ḥvāce-i ʿışḳuñ
ile Muʿīdī
Dil naḳdini yoluñda
seng-i cān ile oynar

26. **yol:**
Gazel 140
Mısra: **11**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgiliye giden yol.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol
başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber

27. **yoldan:**-*dan*
Gazel 149
Mısra: **13**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.
Keḥḥāl bād yoldan alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş
Muʿīdī gözlerine tūtiyā
çeker

28. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 179
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Göreli ḥālüm yoluñda iy
meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın şalup
dilden fiġān eyler ceres

29. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 180
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res

30. **yolda:**-*da*
Gazel 181
Mısra: **7**
(Vatan) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.
Maḥmil-i yāre ceres
ṭaḳduḳca yolda kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler
nāle mānend-i ceres

31. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 183
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Varumı yoḳ eyledüm
yolında raḥm itmez
daḫi
Bī-vefādur dirdi il
didüklerince var imiş

32. **yolları:**-*lar, -ı*
Gazel 192
Mısra: **13**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol.
İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul yolları
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ

33. **yolına:**-*ıña*
Gazel 193
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż

34. **yolına:**-*ıña*
Gazel 224
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek

35. **yoluña:**-*uña*
Gazel 235
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ

36. **yolların:**-*lar, -ın*
Gazel 237
Mısra: **8**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir; (doğru) yol, istikamet.
Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

37. **yoluña:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 240
Mısra: **1**
(Senin) yolunda, uğrunda.
Öldürse ġam degül bizi yoluña ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ

38. **yoluña:**-*u, -n, -da*
Gazel 261
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Ben yoluña ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül

39. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 264
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ yolında ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül

40. **yoluña:**-*u, -n, -da*
Gazel 269
Mısra: **8**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise yoluña ḳurbān itdi gül

41. **yolumda:**-*um, -da*
Gazel 276
Mısra: **6**
(Sevgilinin) Yoluna, uğruna.
Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol

42. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 286
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ yolında iftiḫārumdur benüm

43. **yolda:**-*da*
Gazel 295
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm

44. **yoluña:**-*uña*
Gazel 295
Mısra: **14**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül
Yoluña ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm

45. **yolda:**-*da*
Gazel 303
Mısra: **4**
(Doğru) yol, istikamet, Allah yolu.
ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol yolda ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam

46. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 320
Mısra: **12**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden

47. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 321
Mısra: **14**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun yoluñda iñen ʿillet itmesün

48. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 322
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer

Cān oynasun yoluñda
iñen ʿillet itmesün

49. **yoluña:**-*uña*
Gazel 349
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Yoluña cān virmeyen
derdine dermān
olmasun
Zār u giryān olmayan
ʿışḳuñla ḫandān
olmasun

50. **yolın:**-*ı(n)*
Gazel 351
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh
yolın yılduzdan

51. **yolın:**-*ı(n)*
Gazel 358
Mısra: **7**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol.
Kaʿbe yolın gözüme nūr-ı
cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur
cāna Bedaḫşān illerin

52. **yol:**
Gazel 360
Mısra: **13**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Yol ḳıldan incedür çek elüñ
zülf-i yārdan
Mīzān gözet
Muʿīdī şalındurma yan
ipin

53. **yolda:**-*da*
Gazel 362
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.
Naḳd-i cānum ḳo niṣār
olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm
iy ḫvāce ziyān ü
sūddan

54. **yolda:**-*da*
Gazel 371
Mısra: **6**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa
gerekse oḳa dik
Ger ölürsem
ḳalmayam bu yolda
baş u cāne ben

55. **yoluñda:**-*uñda*
Gazel 379
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Āḫir vücūdum ḫānesin
yoluñda ber-bād
itmege
Ebr-i belādan
gözlerüm seyl-āb
aḳıdur cū-be-cū

56. **yoluña:**
Gazel 383
Mısra: **5**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ḥall ider yoluña cān virmeg
ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ
ḥāṣıl idenler meleke

57. **yoluña:**
Gazel 387
Mısra: **11**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ḳanda irer vaṣla dilden
yoluña cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı
dünyāda cennet
kimseye

58. **yollarumı:**-*lar, -um, -ı*
Gazel 390
Mısra: **6**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.
Bilmezem ḳande gidem veh
ne perīşān oldum
Baġladuñ yollarumı
zülf-i siyehkāruñ ile

59. **yolum:**-*um*
Gazel 395
Mısra: **10**
Yol, güzergah, yer.
Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ
çīninde kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine

60. **yol:**
Gazel 401
Mısra: **11**
Yol.
Yol yaraġın şimdi görgeç
varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül
billāh taʿcīl üstine

61. **yolda:**-*da*
Gazel 407
Mısra: **8**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Görmedüm bir derd-i
mühlik iy şanem
[benüm gibi]
Gerçi bu yolda
gelüpdür çoḳ belālar
başuma

62. **yolıma:**-*ım, -a*
Gazel 409
Mısra: **7**
Uğur.
Yolıma ölmez diyü cevr
itme hey kāfir baña
Bir müselmāna
yazuḳdur böyle bühtān
eyleme

63. **yollarımuz:**-*lar, -ı, -muz*
Gazel 415
Mısra: **7**
Yol.
Gitmege ʿazm eyledükce
yollarımuz baġladı
Gör ne bend itdi yine
zülf-i semensālar bize

64. **yola:**-*a*
Gazel 427
Mısra: **13**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki
uzāḳ yola gider
Resen-i hecr ile
baġladı ecel maḥmilini

65. **yoluña:**
Gazel 445
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Yoluña cān virdigümce eşk-
i çeşmüm raḳṣ urur

Güni ṭoġar sā'ilüñ
geldükce ḳurbān
günleri

66. **yolın:**-*ı, -n*
Gazel 447
Mısra: **14**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer
murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı
iḫtiyār itdi

67. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 447
Mısra: **12**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü başın nis̲ār itdi

68. **yoluña:**-*uñ, -a*
Tahmis 3
Mısra: **13**
Yol, güzergah, yer. II Sevgili uğruna.
Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ
murādın bulmasun
Şemʿ baş oynarsa
bezmüñde iñen germ
olmasun

69. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Taştir 1
Mısra: **25**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
Yolında öldügüm vallāhi
billāhi yalandur bu

yol- kes-:

1. **yol- kes-:**-*um, -dü, -g, -i*
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmesine engel olmak, durdurmak.
Deryā ḥarāmī gibi yolum
kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her
gemi bir oḳ ü yay olur

yol üzre:

1. **yol üzre:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yol üzerinde.
Görüp yol üzre seni öyle
vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp
geçdi bilmedüm hergiz

yoldaş:

1. **yoldaşı:**-*ı*
Gazel 75
Mısra: **12**
1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.
Pīr ü cüvāna meyl ide mi
şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile
baḫt-ı cüvān olur

yolında:

1. **yolında:**
Gazel 77
Mısra: **7**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.
Yār yolında ölmeden vehm
ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳındugım bu
kim vaḳtinde dest-āvīz
olur

2. **yolında:**
Gazel 83
Mısra: **13**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.
Yolında iy Muʿīdī şol bī-
vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ
cān ü cihān fedādur

yoluña:

1. **yoluña:**
Gazel 205
Mısra: **9**
(Sevgilinin) uğruna, uğrunda.
Cān fedādur yoluña ġam
yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem
ḳayd-ı bedenden fārig̱

yüce:

1. **yüce:**
Gazel 135
Mısra: **2**
İhtişamlı, görkemli, ulu, yüce.
Ẕahīrüm gerçi yoḳ Allāh
yigdür
Ḳamudan ol yüce
dergāh yigdür

2. **yüce:**
Gazel 270
Mısra: **10**
Ulu, büyük, yüce.
Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir
z̲erre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise
ince dehen güzel

3. **yücedür:**-*dür*
Gazel 336
Mısra: **6**
Ulu, büyük, yüce, yüksek.
Revişüñ Sidre'ye
beñzetmeye varmaz
dilimüz
Yücedür himmetimüz
serv-i ḫırāmānuñ içün

yüce-himmet:

1. **yüce-himmet:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Yüce himmet.
Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi
yüce-himmet olur
Ādemüñ dilberi bir
serv-i gül-endām
olıcaḳ

yud:

1. **yudup:**-*up*
Gazel 3
Mısra: **10**
Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.
İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan
kim
Dem-ā-dem ḳan yudup
eyler niçe bī-dil fiġān
tenhā

2. **yudup:**-*up*
Gazel 3
Mısra: **10**
Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.
İçerseñ nūş-ı cān olsun
velī vehm eyle andan
kim
Dem-ā-dem ḳan yudup
eyler niçe bī-dil fiġān
tenhā

3. **yudup:**-*up*
Tahmis 3
Mısra: **5**
Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.
Müşg gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ

yügrük:

1. **yügrük:**
Gazel 312
Mısra: **3**
Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk.
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

yükle:

1. **yüklense:**-*n, -se*
Gazel 11
Mısra: **1**
Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

2. **yüklense:**-*n, -se*
Gazel 11
Mısra: **1**
Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II Bir yükümlülük altına sokmak, sorumlu tutmak.
Dil n'ola yüklense her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña

3. **yükletdüñ:**-*t, -düñ*
Gazel 251
Mısra: **5**
Yüklemek.
Üstüme ol deñlü yükletdüñ ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ

yüklet:

1. **yükletme:**-*me*
Gazel 226
Mısra: **7**
Yükletmek.
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek

yüksek:

1. **yüksek:**
Gazel 447
Mısra: **7**
Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.
Egerçi yüksek uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi

yumuşa:

1. **yumuşamaz:**-*maz*
Gazel 43
Mısra: **13**
Yumuşak olma durumu.
Muʿīdī yumuşamaz çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat

yüreg:

1. **yüregin:**-*i, -n*
Gazel 19
Mısra: **11**
Yürek, kalp, gönül. Âşıḳın yüreği.
Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle yüregin
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña

2. **yüregin:**-*in*
Gazel 55
Mısra: **12**
Gönül, kalp, yürek.
Ebr-i şengerfi ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın yüregin bārān ile abdāl-ı çerḫ

3. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 153
Mısra: **6**
(Âşıḳın) gönlü.
Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz

4. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 156
Mısra: **14**
(Âşıḳın) gönlü.
İy Muʿīdī derd-i hicrān ile ṣorma ḫālümi
Ḫūn olupdur yüregüm ṣeydā göñül nem-yāb göz

5. **yüregümde:**-*üm, -de*
Gazel 182
Mısra: **4**
Gönül, bağır, sine.
Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş

6. **yüregüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 280
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.
Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm

7. **yüregüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 286
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.
Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem yüregüme oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm

8. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 353
Mısra: **7**
(Âşıḳın) gönlü.
Cānum alup yüregüm oynatmasun
ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin

9. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Yüz ḳızardup lebüñi
öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur yüregüm
şīşeveş ol ġayret ile

10. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 413
Mısra: **3**
Gönül, yürek.
Lāleveş ḫūn olduġına
yüregüm ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem
olupdur sen gül-i
ḫandānuma

11. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 447
Mısra: **6**
Gönül, yürek.
Yanup yaḳılduġım ol serv-i
lāle-ruḫdandur
Ki yüregüm ġam-ı hecr
ile dāġdār itdi

yürek:

1. **yüregi:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.
Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ
eylese bārī
Bir niçe oñulmaz
yüregi başlaruz biz

2. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 230
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk

yürek- pare-:

1. **yürek- pare-:**
Gazel 107
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla acımak, içi, kalbi parçalanmak.
Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḫmına āsāndur velī
Şūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler

yüri:

1. **yüri:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Yürü!, var git!.
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen
firdevs-i aʿlādan yaña

2. **yüri:**
Gazel 42
Mısra: **1**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.
İy ṣabā nāme-i şevḳüm yüri
cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste
selāmın gül-i ḫandāne
ilet

3. **yüri:**
Gazel 42
Mısra: **8**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm
derd ile yārāne ilet

4. **yüri:**
Gazel 51
Mısra: **8**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.
Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa
dönmişdür
Dilerseñ tāze cān
bulmaḳ yüri ṣaḥn-ı
çemenden geç

5. **yüri:**
Gazel 329
Mısra: **8**
"Haydi durma / ilerle!".
Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden

6. **yüri:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Devam et, ilerle.
Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād ol yüri
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen

7. **yüri:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ yüri
var ṣāh-ı ʿādilden dile

8. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
İy ʿazīzüm gel göñül
Mışr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri

9. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
İy ʿazīzüm gel göñül
Mışr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri

10. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **4**
Haydi, durma.
Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol yüri

11. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **6**
Haydi, durma.
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir
iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol yüri

12. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Haydi, durma.
Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ
ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum
yüz üzre ġalṭān ol yüri

13. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **10**
Haydi, durma.
Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol yüri

14. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **12**
Haydi, durma.
Ḳande cemʿ olur ḥıred
sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy
dil perīşān ol yüri

15. **yüri:**
Gazel 429
Mısra: **14**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi
cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün
ol māha ḳurbān ol yüri

yüri-:

1. **yüriye:**-*ye*
Gazel 140
Mısra: **11**
Yürümek.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol
başa yüriye
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber

yürit:

1. **yüridür:**-*ür*
Gazel 158
Mısra: **9**
Yürütmek, harekete geçirmek.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm
ḥabābından aña cām
eyleñüz

yüriyiş:

1. **yüriyiş:**
Gazel 442
Mısra: **5**
Yürüme, salınma.
Daḫi yüriyiş eylemedin
leşker-i müjen
Fetḥ oldı bir naẓarda
bu göñlüm vilāyeti

yürü:

1. **yürüsin:**-*sin*
Gazel 159
Mısra: **7**
İlerlemek, yol almak.
Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp yürüsin
Şu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

yûsuf:

1. **yūsuf'uñ:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.
Tā ki cāna od şalup yaḳdı
hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı Yūsuf'uñ

2. **yūsuf'uñ:**
Gazel 253
Mısra: **6**
Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.
Dīn ü dil naḳdin virüp
yaġmāya mest eyler
beni
Göz ucıyla uġrın uġrın
merḥabāsı Yūsuf'uñ

3. **yūsuf'uñ:**-*un*
Gazel 253
Mısra: **10**
Hz. Yusuf peygamber.
Ẕerre deñlü görmedüm
ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise
yoḳdur vefāsı
Yūsuf'uñ

4. **yūsuf'uñ:**-*un*
Gazel 253
Mısra: **12**
Hz. Yusuf peygamber.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsuf'uñ

5. **yūsuf'uñ:**-*un*
Gazel 253
Mısra: **14**
Hz. Yûsuf.
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe
riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen
degülsin mübtelāsı
Yūsuf'uñ

6. **yūsuf:**
Gazel 259
Mısra: **11**
(Güzelliği ile meşhur) Hz. Yusuf peygamber.
Çün melāḥat Mışrı'nuñ
Yūsuf gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi
olduñsa şāhum ġam
degül

7. **yūsuf:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Hz. Yusuf peygamber.
İy ʿazīzüm gel göñül
Mışr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āşūb-ı devrān ol yüri

yūsuf-cemāl:

1. **yūsuf-cemāli:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **6**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol
Yūsuf-cemāli her
zamān tenhā

2. **yūsuf-cemāli:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **6**
Yusuf yüzlü. ‖ Güzel yüzlü sevgili.
İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam
çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol

Yūsuf-cemāli her
zamān tenhā

3. **yūsuf-cemāl:**
Gazel 306
Mısra: **7**
Güzelliği Yûsuf gibi olan (kimse). II Sevgili.
Sensüzin dirlik ḥarām
olmışdur iy Yūsuf-
cemāl
Sevdügim ʿayb itme
kim cān-ı ʿazīzümsün
benüm

yūsuf'uñ:

1. **yūsuf'uñ:**
Gazel 253
Mısra: **2**
Hz. Yusuf.
Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı
hevāsı Yūsuf'uñ
Nīl idüpdür gözlerüm
yaşın cefāsı Yūsuf'uñ

2. **yūsuf'uñ:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Hz. Yusuf.
Çün melāḥat Mışrı'nuñ
taḫtında sulṭāndur
bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān
olsa gedāsı Yūsuf'uñ

yūsuf'uñ behā:

1. **yūsuf'uñ behā:**-*sı*
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yusuf'un değeri.
Müşterīyem gerçi eşk-i
çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül
dirler behāsı Yūsuf'uñ

yüz:

1. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 1
Mısra: **4**
Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.
Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā

2. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 1
Mısra: **4**
Yüz.(sevgilinin güneş gibi parlak ve aydınlık olan yüzü kastedilmiştir.).
Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā

3. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 1
Mısra: **4**
Yüz, çehre. (Sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki
bāġ ü gülistānum fedā

4. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 5
Mısra: **9**
Yüz. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

5. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 5
Mısra: **9**
Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

6. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 7
Mısra: **12**
Suret, çehre, başın ön kısmı, sima.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña

7. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 7
Mısra: **12**
Yüz, suret, çehre.
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup
ḳaddüñ gerek çevgān
aña

8. **yüz:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Yüz defa, yüzlerce; pek çok kez.
Getürdi başuma yüz fitne
biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār baña

9. **yüz:**
Gazel 10
Mısra: **3**
100 sayısı; Çokluğu kast eden sıfat.
Getürdi başuma yüz fitne
biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār baña

10. **yüzin:**-*i, -ñ*
Gazel 11
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre; yanak II sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı; gündüz.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña

11. **yüzin:**-*i, -n*
Gazel 11
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre. II Sevgilinin yüzü.
Ḳorḳaram ʿaḳlum gide
yüzin ṭoyınca
görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz
ol āfet-i cānı baña

12. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 11
Mısra: **3**
Yüz, taraf, cihet.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet
olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki
vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı
baña

13. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 11

Mısra: **3**
Yüz II Sevgilinin yüzü.
Gül yüzüñ şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña

14. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **8**
Yüz, çehre (sevgilinin güzel yüzü).
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

15. **yüzin:**-*i, -n*
Gazel 20
Mısra: **3**
Yüz. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū yüzin
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña

16. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 22
Mısra: **8**
Yüz, çehre. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül yüzüñ şevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña

17. **yüz:**
Gazel 23
Mısra: **6**
Yüz, yüzlerce, pek çok.
Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña

18. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 29
Mısra: **2**
Sevgilinin yüzü.
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe şeb
Her ḳatre ʿaraḳ yüzüñde kevkeb

19. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **4**
Sevgilinin yüzü.
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb

20. **yüz:**
Gazel 31
Mısra: **12**
Yüz, yüzlerce, pek çok.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

21. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 31
Mısra: **1**
Yüz, yanak. Sevgilinin yüzü.
Göz ḳamaşur baḳamazam yüzine iy āftāb
Pes ne ḫācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb

22. **yüzin:**-*in*
Gazel 34
Mısra: **5**
Yüz II sevgilinin yüzü.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

23. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 37
Mısra: **7**
Yüz, taraf, cihet. II Âşıġın yüzü.
Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit

24. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 48
Mısra: **1**
...gibi yüzü olan(sevgili).
Māh-ı tābān idemez gün yüzlü cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs

25. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 54
Mısra: **11**
Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse yüzüñ
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ

26. **yüz:**
Gazel 56
Mısra: **3**
"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.
Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ

27. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 72
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Ol yitmeyen yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur

28. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 75
Mısra: **13**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

29. **yüzüm:**-*(ü)m*
Gazel 87
Mısra: **6**
Yüz, çehre.
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına yüzüm şāhid kefen olmışdur

30. **yüzer:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **5**
Suda yüzmek.
Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre yüzer
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar

31. **yüzi:**-*i*
Gazel 94

Mısra: **13**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.
Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar
didi yaraşur zerdedür

32. **yüz:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Yüz sayısı || Yüzlerce, pek çok.
Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf
yüz serv-i gül-ruḫsāreler

33. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **9**
Sima, çehre, surat.
Yüzüm ele alup ayaġuñ
tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam
avcumda zerüm var

34. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 126
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Veh ne gülşendür yüzüñ
kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile
beñzüm ḫazān
yapraġıdur

35. **yüzüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 129
Mısra: **6**
Surat, çehre II Âşıḳın yüzü.
ʿÖmrüm güni geçerse ne
ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz yüzüme ol
meh-i tābān gelür
geçer

36. **yüz:**
Gazel 130
Mısra: **5**
"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.
Ḫalḳa idüp ṣaçların yüz şīve
ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim
cevlān ile per gösterür

37. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 131
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Yiridür bī-iḫtiyār öpsem
ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe
baḳduġımca iḫtiyār
elden gider

38. **yüz:**
Gazel 160
Mısra: **2**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.
Āyīne saña olsa muḳābil
ʿaceb olmaz
Çoḳ yüz görüp āhen-dil olanda edeb olmaz

39. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 169
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Düşde yüzüñ görüp saña dil
virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü figānumuz

40. **yüz:**
Gazel 175
Mısra: **4**
"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.
Bülbül-i şūrīde oldum bir
gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe
eyler yüz cefā yüz
dürlü nāz

41. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 180
Mısra: **5**
Surat, çehre II Âşıḳın yüzü.
Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-res

42. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 181
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Zindeligüm bilmek isterseñ
yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına
bīmāruñ gelür mi gör
nefes

43. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 196
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Bir naẓar yüzüñ temāşā
eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile
mihr-i ʿālem-ārādan
ġaraż

44. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 203
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Ṭan degül giryem görüp
çekseñ niḳābuñ yüzüñe
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa şemʿ

45. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **3**
Çehre, sima II Yüz nuru.
Görse kūyuñda yüzüñ şevḳ
ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ

46. **yüzden:**-*den*
Gazel 219
Mısra: **7**
(insanın) yüzü.
Ne yüzden varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim
Ḳara baḫtumda şimdi
ay olur bir hefte dīvān
yoḳ

47. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 223
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Gül beñzerin dimiş yüzüñe
vechi var mıdur
Nerges gözüñe
öykünür imiş babaḳ
babaḳ

48. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **3**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.

Neẕrüm oldur kim
görürsem yüzüñ ol
şükrāneye
Sīm ile zer yirine
cānum niṣār itsem
gerek

49. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 232
Mısra: **5**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden
dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar
mānend-i ejder
kākülüñ

50. **yüzi:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü.
Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur yüzi
Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör
var ise iy dil naẓaruñ

51. **yüzüñ:**-*ü, -n*
Gazel 233
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Gün yüzüñ vaḳt ola ʿarż
eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem
aḫşāma degin reh-
güzerüñ

52. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 243
Mısra: **2**
Yüz, surat, çehre.
Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse
hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı yüzüme
geçdükce dāmānuñ
senüñ

53. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 245
Mısra: **3**
I. Yüz, çehre. II. Kişinin kendi şahsı, zatı.
İy gözüm nūrı yüzüm izüñe
sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān
dīdesine ḫāk-i rehüñ

54. **yüz:**
Gazel 249
Mısra: **4**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.
Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül
alınca yüz āl eyledüñ

55. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 253
Mısra: **11**
Sima, surat, çehre.
Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum
āşnāsı Yūsuf'uñ

56. **yüzi:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
ʿĀşıḳuñ gülmez yüzi ḫaṭ
gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz
olmayınca bāġbān
ḫurrem degül

57. **yüzüñ:**-*ü, -n*
Gazel 267
Mısra: **15**
(Sevgilinin) yüzü.
Veh ne ḫandāndur yüzüñ
taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim
görüpdür ʿādeme
ferzend gül

58. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **18**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Ḫaḳ bu kim sensüz
Muʿīdī mātemini
ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi
yüzüñ pergend gül

59. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 270
Mısra: **2**
Âşığın yüzü, çehresi.
İy gevher-i yegāne ve iy
sīm-ten güzel
Sensin yüzümi cevr ile
altun iden güzel

60. **yüz:**
Gazel 273
Mısra: **2**
"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.
Ḥamdülillāh yine bāġ içre
gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ
dürlü reyḥān esdi yil

61. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 273
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü.
Eşk ü āhum sākin olmadı
görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ
olınca yaġdı bārān esdi
yil

62. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Benden evvel nāme yüzüñ
gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki
yüzlü aġyārumdur ol

63. **yüz:**
Gazel 286
Mısra: **11**
"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.
İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-
ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim
eski yārümdür benüm

64. **yüz:**
Gazel 287
Mısra: **9**
Başın,üzerinde alın,kaş,göz,burun,yanaklar,ağız ve çene bulunan ön kısmı,surat,çehre.
Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke
dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü
ṣabr ü ārāmum benüm

65. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 287
Mısra: **3**
(Âşığın) yüzü.
Meyl idüp her gördügi kec-
rāye baḳmaz yüzüme
Veh ki bilmez doġrılıḳ
serv-i gül-endāmum
benüm

66. **yüzüñdür:**-*ü, -ñ, -dür*
Gazel 291
Mısra: **3**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.
Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret
sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ
küfridür īmānum

67. **yüz:**
Gazel 308
Mısra: **13**
"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm

68. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 309
Mısra: **1**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Çün yüzüñ gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem

69. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 319
Mısra: **1**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Āh itsem añup yüzüñ cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden

70. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 324
Mısra: **8**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Bu göñül dīvānedür uşlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī yüzüñde zencīr eylesün

71. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **9**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün

72. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

73. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **2**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

74. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

75. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **4**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin

76. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā yüzin

77. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin

78. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin

79. **yüzin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **12**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā yüzin

80. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 343
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden

81. **yüzümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 345
Mısra: **4**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.
Kīmyādur çün kara ṭopraġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz yüzümüñ rengi altun olmasun

82. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 346
Mısra: **3**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Gün yüzüñ üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun

83. **yüz:**
Gazel 347
Mısra: **9**
"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.
Baña yā Rab yüz ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun

84. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 347
Mısra: **12**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna şafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun

85. **yüz:**
Gazel 350
Mısra: **10**
"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.
Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden

86. **yüz:**
Gazel 351
Mısra: **4**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

87. **yüz:**
Gazel 351
Mısra: **8**
"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

88. **yüzden:**-*den*
Gazel 351
Mısra: **4**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

89. **yüzün:**-*üñ*
Gazel 351
Mısra: **7**
(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

90. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 351
Mısra: **4**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden

91. **yüzin:**-*in*
Gazel 362
Mısra: **12**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr yüzin görmedüm āyīne-i maḳṣūddan

92. **yüzden:**-*den*
Gazel 366
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
Niḳāb açmazsa yüzden ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün

93. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 368
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden

94. **yüzi:**-*i*
Gazel 369
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen

95. **yüzin:**-*in*
Gazel 376
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

96. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 376
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
Dime āṣüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

97. **yüzümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 381
Mısra: **12**
Yüz, suret, çehre.
Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu

98. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 393
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile

99. **yüzi:**-*i*
Gazel 398
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine

100. **yüz:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Yüz, sayı sıfatı.
Her ṭarafdan geldi yüz āṣūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol ṣūḫ-ı fettān üstine

101. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 404
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül yüzüñ şevḳiyle biten lāleler sīn üstine

102. **yüz:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Yüz, sayı sıfatı.
Ḳıldı hem-dem gözlerüm yüz āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma

103. **yüz:**
Gazel 407
Mısra: **10**
Yüz, sayı sıfatı.
[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi yüz dürlü perīşān mā-cerālar başuma

104. **yüz:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Yüzlerce.
Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḥavāle itseler yüz ṭīġ ü ḫançer başuma

105. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre.
Ebr-i zülfüñ gün yüzüñ üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme

106. **yüz:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle

107. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa

108. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 425
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni

109. **yüz:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭutursın iy yaşum yüz üzre ġalṭān ol yüri

110. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 434
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri

111. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 436
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni

112. **yüz:**
Gazel 440
Mısra: **6**
Yüz, sayı sıfatı.
Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḫacil yüz būstānuñ lālesi

113. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
Veh ne gülşendür yüzüñ kim olalı andan cüdā
Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi

114. **yüz:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Yüz, sayı sıfatı.
İy Muʿīdī her demi yüz ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri

115. **yüzüme:**-*üm, -e*
Tahmis 3
Mısra: **11**
Yüz, taraf, cihet. II Âşığın yüzü.
Bir güle baḳ yüzüme āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun

yüz buldı:

1. **yüz buldı:**-*dı*
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şımarmak, hoşa gitmeyen davranışlarda bulunmak.ilgi ve yakınlık görmek.
Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst

yüz çevirdi:

1. **yüz çevirdi:**
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzüne bakmamak.
Gerçi benden yüz çevirdi ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān göñlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz

yüz çevürmez:

1. **yüz çevürmez:**
Gazel 162
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak,

gösterdiği ilgiyi kesmek.

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile yüz çevürmez

yüz döndürmezem:

1. **yüz döndürmezem:**-*mez, -em*
Gazel 1
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yüz çevirmek. (Yüz çevirmek, ilgisini kesmek anlamlarında).

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

2. **yüz döndürmezem:**-*dür, -mez, -em*
Gazel 1
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yüz çevirmek, terk etmek.

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle yüz döndürmezem
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā

yüz dürlü:

1. **yüz dürlü:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce, pek çok.

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz

2. **yüz dürlü:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz türlü, çeşit çeşit.

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā yüz dürlü nāz

3. **yüz dürlü:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz türlü, çeşit çeşit.

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel

yüz fitne:

1. **yüz fitne:**
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
-*Yüz fitne; çok fazla karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur

2. **yüz fitne:**
Gazel 172
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
-*Yüz fitne; çok fazla karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz

yüz gör-:

1. **yüz gör-:**-*ür*
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz bulmak, ilgi ve yakınlık görmek.

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var

yüz- ḳara:

1. **yüz- ḳara:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü kara.

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer

yüz ḳarası-:

1. **yüz ḳarası-:**--*n, --dan*
Gazel 192
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzün siyahlığı II utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri.

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ

yüz kez:

1. **yüz kez:**
Gazel 163
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz kere, birçok defa.

Günde yüz kez kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāṣıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz

yüz kızardup:

1. **yüz ḳızardup:**-*d, -up*
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Utanmak.

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña

yüz sür-:

1. **yüz sür-:**-*elüm*
Murabba 4
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz

yüz sürmek:

1. **yüz sürmek:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz sürmek: Çok fazla sevgi göstermek için yere doğru eğilmek. II Sevgilinin ayağının toprağına âşığın yüz sürmesi.
Āsān degül ki pāyuña yüz sürmek ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur

yüz sürüp:

1. **yüz sürüp:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz sürmek.
Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer

yüz şuyın dök-:

1. **yüz şuyın dök-:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yüz suyu dökmek: bir uğurda çok çalışıp ter dökmek II onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.
İy Muʿīdī gerçi yüz şuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine

yüz ṭut-:

1. **yüz ṭut-:**-*dı*
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz tutmak: Olmak üzere bulunmak, yönelmek, meyletmek.
Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur

yüz ṭutdı:

1. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Gazel 20
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Başlamak.
Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim yüz ṭutdı nā-geh bu ḳara ḳayġu saña

yüz ṭutup:

1. **yüz ṭutup:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek.
Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

yüz ursa:

1. **yüz ursa:**-*sa*
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.
Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḥs

yüz vir:

1. **yüz vir:**-*düñ*
Gazel 56
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yakınlık göstermek, Şımartmak.
Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ

yüz vir-:

1. **yüz vir-:**--*düñ*
Gazel 160
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınlık göstermek, Şımartmak.
Fenn-i fiten içinde ṣaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz

yüz virme:

1. **yüz virme:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Yüz vermemek: İlgi ve yakınlık göstermemek, önemsememek.
Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül

yüz yir-:

1. **yüz yir-:**-*de*
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Mahcup olmak, utanmak (ŞAKAR).
Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür

2. **yüz yir-:**-*de*
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Her yerde, birçok yerde; her zaman, çoğu zaman.
Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf

yüzden:

1. **yüzden:**
Gazel 351
Mısra: **1**
-den dolayı, sebebiyle.
Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden

2. **yüzden:**
Gazel 351
Mısra: **8**
-den dolayı II sebebiyle.
Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden

yüze gülüp:

1. **yüze gülüp:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüze gülmek: Yalandan dost gibi davranmak, samimiyetsiz olmak.
Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar

yüzi:

1. **yüzi:**
Gazel 90
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.
İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

yüzi berk-āyīne:

1. **yüzi berk-āyīne:**
Gazel 194
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sert yüzlü ayna.
Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż

yüzi gül:

1. **yüzi gül:**
Gazel 201
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü.
Muʿanber sünbülüñden iy yüzi gül
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ

2. **yüzi gül:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü gül (gibi olan güzel/sevgili).
Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ

3. **yüzi gül:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü gül (gibi olan güzel/sevgili).
Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül

yüzi güler:

1. **yüzi güler:**-*er*
Gazel 54
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinci yüzünden belli olmak, feraha kavuşmak, temiz, tertipli duruma gelmek.
Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ

yüzi kamer:

1. **yüzi ḳamer:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüzlü (sevgili).
Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb

yüzi kara:

1. **yüzi ḳara:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü kara; utanacak bir durumu olan (kimse).
Maḥşerde yüzi ḳara ḳopar ḫāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber

yüzi ḳare-:

1. **yüzi ḳare-:**-*liḳ*
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz karası; utanılacak bir durum veya şey.
İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler

2. **yüzi ḳare-:**--*ler*
Gazel 148
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Utanacak bir durumda bulunmak, mahcup olmak.
Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler

yüzi yoḳ:

1. **yüzi yoḳ:**
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak.
Görüp cemālüñi ṣol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege yüzi yoḳ

yüzinden:

1. **yüzinden:**
Gazel 416
Mısra: **3**
Yüzünden.
Luṭfı yüzinden baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab ṣeb-i hicrānına

yüzü:

1. **yüzüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 169
Mısra: **12**
(insanın) yüzü.
Ḫālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz

yüzüm ü gözüm:

1. **yüzüm ü gözüm:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz ve göz.
Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer

yüzüm üsti-:

1. **yüzüm üsti-:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzüne karşı, yüz yüze gelecek şekilde.
Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer

yüzüme baḳmazsın:

1. **yüzüme baḳmazsın:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değer vermemek, ilgilenmemek, suratına bakmamak.
Vaʿde-i vaṣlı unutduñ yüzüme baḳmazsın āh
Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz

yüzüñ aġ ol-:

1. **yüzüñ aġ ol-:**-*sun*
Gazel 247
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Yüzü ak olsun: □sağ olsun□ anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.
Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ

yüzüñ döndürdüginden:

1. **yüzüñ döndürdüginden:**-*dür, -düg, -i, -n, -den-üñ*
Gazel 51
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünü çevirmesi.
Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen
Bürād eyle gülüm balum yüzüñ döndürdüginden geç

yüzüñ güline:

1. **yüzüñ güline:**-*ne*
Gazel 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzün gülü.
Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur

yüzüñ üzre:

1. **yüzüñ üzre:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz üzerinde.
Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür düşüp şuya ḳara olmış

yā: *Ve yahut.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun **yā** nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [yā,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider **ya** ḫāl ü ḫaṭı / Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 4). [ya,]*
Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī / **Ya** göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 1). [ya,]*
Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı / **Ya** baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 5). [ya,]*

yā: *Yâ: Yay, kaşların yay'a teşbih edilmesi.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim / Niçe bir **yā** ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 7). [yā,]*
Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun / **Yā** gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 3). [yā,]*

yā: *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.*

Ya şaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / **Ya** Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [ya,]*
Ya şaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / **Ya** Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [ya,]*
Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / **Ya** ḳırān itdi ḳaşuñ

bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ya,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden / **Ya** ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Beyit 2). [ya,]*

yā: *Yahut, veya.*

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin / Reyhān-ı semen-būdur **ya** müşg-i Ḫıṭā'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 2). [ya,]*

yā: *Yay, ok atılan yay.*

Yanında oḳ ü **yā** gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [yā,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni / **Ya** ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [ya,]*

yā: *İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam **ya** ṣabr ile / Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ya,]*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile / Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 4). [ya,]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm / **Ya** idüpdür cāmesin gülberg-i ḫamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [ya,]*

yā: *Yay, ok atılan yay. II Aşığın bükülmüş bedeni.*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim / Ḳara bağrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 6). [yā,]*

yā: *Ya da.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ / **Ya** müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [ya,]*

yā: *Ya.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / Ya ṭabīb-i cān ü dil **ya** āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ya,]*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye / **Ya** ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Beyit 6). [ya,]*

yā: *Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi / Ya ser-i zülfüñ **ya** baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [ya,]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi / **Ya** ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 3). [ya,]*

yā: *"de / da" anlamını katan bağlaç.*

Bilmezem ḫüsnüñ mi fāş eyler seni **ya** ġam beni / ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Peki, iyi, ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / **Yā** n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [yā,]*

yā: *"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı **ya** bañadur **ya** sa ña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Ya ... ya ..." bağlacı.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp / **Ya** cānın al didüm gülerek didi bu olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [ya,]*

yā: *"Ya ... ya ..." bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem **ya** nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ya,]*

yā: *"Ya ... ya ..."*

bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı. Ya da; isterse de.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb / **Ya** benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ya,]*

yā: *O halde, peki.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / **Yā** n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [yā,]*

yā: *Peki ya, daha?.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda **yā** ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [yā,]*

yā: *Peki ya, neden, niçin?.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi / **Yā** çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [yā,]*

yā: *"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh / Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı **ya** bañadur **ya** sa ña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ya,]*

yā: *Yahut, veya, yoksa.*

Bu hümāyūn ṭurre midür **ya** hümā / Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*

Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā / **Yā** n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [yā,]*
Yā ḳaşuñ göñlümi āl ile delüpdür dilberā / Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr ṣandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 6). [yā,]*
Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ yolına / İy Muʿīdī **yā** nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [yā,]*
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / **Ya** ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [ya,]*
Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken / Yazarlar āsmānın mihrin ü **ya** māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Veya, ya da" anlamında bağlaç.*

Lebüñ yāḳūt **ya** ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.*

Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm / Āb-ı ḥayvān mı lebüñ **ya** ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [ya,]*
Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı / Bu günāh benden midür **ya** dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*

Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ / Bilmezem **yā** Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [yā,]*

yā gibi: *Yay gibi.*

İki bükülse **yā gibi** ḳaddüm n'ola kim il / Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [yā gibi,]*

yā kaşın ġamı-: *Sevgilinin Yay gibi Kaşının gamı.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim / Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [yā ḳaşın ġamı-, -ı, -n, -ı-nı]*

yā nasīb: *Neyin ne olacağını bilmeden konuşmamayı, başa neler geleceğini, zamanın neler göstereceğini beklemeyi öğütleyen kaderci yaklaşım yapısına sahip söz.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz **yā nasīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

33, Beyit 3). [yā nasīb,]

yā n'idersin: *Hâlâ ne yapıyorsun?.*

Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden / **Yā n'idersin** üstüme billāh tīġ-i kīn şalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [yā n'idersin, -er, -sin]*

yā rab: *Ya Rab.*

Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī / **Yā Rab** ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [yā rab,]*

Yalvarup elüm zülfüñe şunsam gören eydür / **Yā Rab** ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [yā rab,]*

Şanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken / **Yā Rab** ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [yā rab,]*

Ne ḳılam n'eyleyem **yā Rab** ölürem āh ḳılamazsam / Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [yā rab,]*

yā rab: *Ey rabbim.*

Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider **yā Rab** ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [yā rab,]*

Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye / Ḳıl beni **yā Rab** raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [yā rab,]*

Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül / Pes ne vech ile olur **yā Rab** saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 1). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabbim.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ ġam-ı hicrān ile / Ḥall idüp **yā Rab** anı olmaz mı āsān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 7). [yā rab,]*

Niçe taşvīr eylesün **yā Rab** seni naḳḳāş kim / Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül ḳılsa taşvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 2). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam / **Yā Rab** arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [yā rab,]*

Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī şuya / Kāfirde kerāmetler **yā Rab** neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [yā rab,]*

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim / Kāfirde kerāmetler **yā Rab** neden olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [yā rab,]*

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem / Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [yā rab,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [yā rab,]*

Mescid içre ayaġum **yā Rab** dürüst olur mı kim / Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [yā rab,]*

Ḥüsn bezminde lebüñ **yā Rab** ne cām-ı bādedür / İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 5). [yā rab,]*

Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū / **Yā Rab** ne kemāndur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 10). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Allah'ım!.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi **yā Rab** kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabbim !.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter / Nāmemi **yā Rab** kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabbim!.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / **Yā Rab** ne içün yanmaz oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabbim! Ey Allah'ım!.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes / Anı yine sen esirge **yā Rab** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [yā rab,]*

yā rab: *"Ey Rabbim" anlamında Allah'a seslenme sözü.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds / **Yā Rab** anı ben meges niçe şikār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 3). [yā rab,]*

ya ya: *İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān / Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [ya ya,]*

ya ya: *Ya...ya bağlacı.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine / Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [ya ya,]*

yād: *Hatırlama,anma.*

Benüm **yādumda** ol Leylī anuñ her yādedür meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [yādumda, -um, -da]*

yād: *Yabancı, hasım kimse.*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ / Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan **yāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Beyit 6). [yāddan, -dan]*

yād: *Yabancı.*

İy Muʿīdī ne fırāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı yoḳdur āşnādan **yāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [yāddan, -dan]*

yād: *Yabancı (rakip).*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her **yādedür** meyli / Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 5). [yādedür,]*

yād: *Hatırlama, anma.*

Belī **yāduñ** ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [yāduñ, -uñ]*

yād: *Yabancı II rakip.*

Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme tek her **yāde** güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [yāde, -e]*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [yāde, -e]*

yād: *Yâd etmek, anmak, hatırlamak.*

Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez **yāduma** / Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [yāduma, -um, -a]*

yād: *Akına gelme, hatırlama, anma.*

Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine / İncinüp adını **yād** eylemezem ʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 3). [yād,]*

yād: *Hatırlama, anma, zikretme II Sevgilinin ayva tüylerini hatırlama, sevgilinin ayva tüylerinden bahsetme.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ **yādına** ḳan yutduġım yād idesin / Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [yādına, -ı, -n, -a]*

yād: *1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.*

Ruḥuñ ġamında lebüñ **yādına** ṣarāba düşüp / Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [yādına, -ı, -n, -a]*

Leblerüñ **yādına** ḳan yutmaya mı şām ü seḥer / Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 6). [yādına, -ı, -n, -a]*

yād: *Yabancı, el.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum āşnāsı

Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [yād,]*

yād eylemezseñ: *Hatırlam az.*

Ġam degül **yād eylemezseñ** āşnā iken beni / Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [yād eylemezseñ, -se, -ñ]*

yād-getür: *Hatırlamak.*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [yād-getür, -e]*

yād idesin: *Anmak, hatırlamak.*

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım **yād idesin** / Cām-ı gülgūn içdüginçe bāde-i miskīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [yād idesin, -e, -sin]*

yād idüp: *Anmak, düşünmek.*

Kūyuñı **yād idüp** uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [yād idüp, -üp]*

yād idüp: *Hatırlamak, düşünmek.*

Kūyuñı **yād idüp** uçmaġ istemezdi mürġ-i dil / Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [yād idüp, -üp]*

yād idüp: *Hatırlamak, düşünmek.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ **yād idüp** ḳan aġlasun / Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [yād idüp,]*

yād it-: *Hatırlamak, anmak, bahsetmek.*

Senüñle āşnāyuz iy perīveş / N'ola ādem gibi itsen bizi yād *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [yād it-, -sen]*

yād itdi: *Hatırlamak, anmak.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne **yād itdi** / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [yād itdi, -di]*

yād itdi: *Hatırlamak, anmak.*

Ruḫuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne **yād itdi** / Ṣabāḥ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [yād itdi, -di]*

yādgār: *Hatıra.*

Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol / **Yādgāruñ** olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 1). [yādgāruñ, -(u)ñ]*

yādgār: *Yadigâr, hatıra.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi / Kimseye göstermezem kim **yādgāruñdur** sen üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 6). [yādgāruñdur, -uñ, -dur]*

yaġ: *Yağ-, yağmak.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān **yaġdurur** / Esdügince ḳarayil dirler ki bārān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [yaġdurur,]*

yaġ: *Gökten yere düşmek, yağmur vs. yağması.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum / Jāle-i ġam **yaġdırur** gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [yaġdırur, -dır, -ur]*

yaġ-: *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi / Dün gice tā ṣubḥ olınca **yaġdı** bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [yaġdı, -dı]*

yaġ-: *(Mecazen) yağmur gibi yağmak.*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden **yaġar** ol deñlü bārān kim / Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 5). [yaġar, --ar]*

yaġdur: *Yağdırmak,*

yağmasını sağlamak.

Başuma etfāl üşüp **yaġdurduġı** seng -i cefā / Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥişārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 3). [yaġdurduġı, -du, -ġı]*

yaġdur: *Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān **yaġdurur** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [yaġdurur, -(u)r]*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin / Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān **yaġdurur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [yaġdurur, -(u)r]*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān **yaġdurur** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [yaġdurur, -(u)r]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḫüsn āftābından gözüm / **Yaġdurur** ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 1). [yaġdurur, -(u)r]*

yaġdur: *Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak. II Gözyaşı akıtmak.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim / Dürr ü güher **yaġdurur** açduḳ ca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 3). [yaġdurur, -(u)r]*

yaġdur-: *Yağdırmak.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār / Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān **yaġdurur** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [yaġdurur, -ur]*

Sāḥir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül / Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān **yaġdurur** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [yaġdurur, -ur]*

yaġdur-: *Ok yağdırmak.*

İy kemān-ebrū iñen **yaġdurma** ġamze ñ oḳların / Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 4). [yaġdurma, -ma]*

yaġı: *Düşman.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine / Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu **yaġıdur** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [yaġıdur, -dur]*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa / Ki dilsüz **yaġıdur** virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [yaġıdur, -dur]*

yaġmā: *Yağmalamak, talan etmek.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa **yaġmādan** şaḳ ın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [yaġmādan, -dan]*

yaġmā: *Yağmalamak, talan etmek.*

Göñüller mülkini **yaġmaġa** çeş müñ / İki şaf leşkeri var ġamzelerden *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 2). [yaġmaġa, -ġa]*

yaġmā: *1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile **yaġmā** ṣalup dīn ehline / Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿıyān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [yaġmā,]*

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa **yaġmā** / Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [yaġmā,]*

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [yaġmaya, -y, -a]*

yaġmā: *Bozguna uğratmak, zarar vermek.*

Niçe **yaġmāya** varmasun göñül kim / Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [yaġmāya, -y, -a]*

yaġmā: *Ele geçirmek, talan etmek.*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür / Eyleyen göñlümi **yaġmā** gül midür bülbül

midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [yaġmā,]*

yaġmā: *(Fars.) Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi / Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 3). [yaġmaya, -y, -a]*

Dīn ü dil naḳdin virüp **yaġmāya** mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [yaġmāya, -y, -a]*

yaġmā id-: *Yağma etmek; savaş sonunda zafer kazanmış asker insanları tutsak olarak almak ve malı ele geçirmek.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni / Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [yaġmā id-, -üp]*

yaġmā kıl: *Yağmalamak.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek / Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [yaġmā ḳıl, -a]*

yaġmā-yı ʿakl ü dīn salup: *Akıl ve dini zorla ele geçiren.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme **yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn şalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup, -up]*

yaġmā-yı dīn ḳıl-: *Dini yağmalamak.*

Ġam degül diller alup ḳılsa gözüñ yaġmā-yı dīn / Yine yüz cān ile ḳapuñda gedāyuz kemterīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9). [yaġmā-yı dīn ḳıl-, -sa]*

yaġmā-yı īmān: *İmanını yağmalamak.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola / Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan **yaġmā-yı īmān** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [yaġmā-yı īmān,]*

yaġmur: *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme / Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi **yaġmur** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 3). [yaġmur,]*

yāhu: *Yahu, hey.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ / Var di bir kez öpmege iki ṭolı **yāhū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [yāhū,]*

yāhu: *Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek **yāhū** saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [yāhū,]*

yāhūd: *Veya.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı ṣafaḳdan **yaḫūd** ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [yaḫūd,]*

yāhūd: *Veyahut, ya da.*

İy göñül gel bu yolda benden geç / **Yaḫūd** ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [yaḫūd,]*

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde ṣarāb-ı erġavāndur bu / Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 3). [yaḫūd,]*

yaḳ: *Ateşe vermek, acıtmak.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter / Dāġ **yaḳduḳca** başum da ṣuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [yaḳduḳca, -dukça]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların **yaḳmış** yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [yaḳmış, -mış]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar **yaḳılur** gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [yaḳılur, -ıl, -ur]*

yaḳ: *Ateşe vermek.*

Şemʿveş par par yanar
ḳarşumda ol meh-rū
velī / Cānuma
odlar **yaḳar** añduḳça
hicrān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [yaḳar, -ar]*
Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi
gögsini / Meclisde añdı
var ise iy bī-vefā
seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 7). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Cümle iḥrāmı **yaḳup** nār-ı
ġamuñ eyledi kül /
Dūd-ı āhum acıyup
geydi anuñçün
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [yaḳup, -up]*
Künc-i dilde genc-i mihrüñ
mühr ile ṭurmaġ içün /
Lāle gibi dāġ
urup **yaḳduñ** beni lāl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 4). [yaḳduñ, -du, -ñ]*
Dāġ-ı fürḳat
gerçi **yaḳmışdur** ḳarār
e cismüñi / Bir ḳarāre
çün degül aḥvāl-i
devrān ġam
yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 4). [yaḳmışdur, -mış, -dur]*
Yine bülbül
gibi **yaḳduñ** beni
beñzüm kül idüp /
Yine āl eyledüñ iy gül
baña ruḫsāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [yaḳduñ, -du, -ñ]*
Dir imişsin
ḳolların **yaḳmış** içüp
cām-ı şarāb / Saña ne
zāhid ne eylersem
tenümle
cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [yaḳmış, -mış]*

Saña ne ḳolun **yaḳup** içse
Muʿīdī cām-ı mey /
Her kişi n'eylerse iy
ṣūfī tenine
cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 5). [yaḳup, -up]*
Sāḳiyā lāzım degüldür
şemʿi
n'eylersin **yaḳup** /
Gün gibi rūşen
ḳılurken bizi cānān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 3). [yaḳup, -up]*
Yine bir meh-rū-
içün **yaḳmış** Muʿīdī ḳo
ların / Āh anuñ her
yirde mest-i ʿışḳ olup
rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [yaḳmış, -mış]*
Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince
dānesine eşkümüñ
/ **Yaḳsa** ʿömrüm
ḥırmenin bir berḳ-i āfet
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 5). [yaḳsa, -sa]*

yak: *Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.*

Sāzuñ elüñe
alup **yaḳduñ** beni şevḳ
ile / İy muṭrib-i ḫoş-
lehce bāri ne hevādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 6). [yaḳduñ, -du, -ñ]*

yak: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Ne ṭañ şemʿi-i ruḫuñ tābı
göñül
pervānesin **yaḳsa** / Ki
dilsüz yaġıdur virmez
kişiye hīç emān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [yaḳsa, -sa]*

yak: *Yakmak ‖ gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle
yiter **yaḳduñ** beni /
Dūd-ı āhum göklere
boyandı iy ḫurşīd-
ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [yaḳduñ, -duñ]*

yak: *Yakmak ‖ üzmek, ıztırap çektirmek.*

Cānını miskīn-
Muʿīdīnüñ **yaḳupdur**
nāz ile / Dil-rübālar
şūḫlar ʿayyāreler meh-
pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [yaḳupdur, -dur, -up]*

yak: *Yakmak; çok güçlü bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.*

Çeşm-i şūḫuñ
egerçi **yaḳdı** beni /
Ḳara çulda ḳoyan bu
gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [yaḳdı, -dı]*

yaḳ: *Acıtmak, incitmek.*

Beni söyletme billāh
seni **yaḳar** sözüm
şaḳın / Ki yana yana
şevḳüñle olupdur bu
zebān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [yaḳar, -ar]*

yaḳ: *Yakmak II tutuşturmak.*

ʿUşşāḳı **yaḳarken** ġazel-i
sūzānum / Yā Rab ne
için yanmaz oda
dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [yaḳarken, -ar, -ken]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak, yok*

etmek.

Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde **yaḳdum** dāġ kim / Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [yaḳdum, -dum]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak, yakmak.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler **yaḳmaġ** ister ken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [yaḳmaġ, -maġ]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acıtmak.*

Oñmadan bir dāġ yirin daḫi **yaḳsam** ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [yaḳsam, -sa, -m]*

yak: *(aşk ateşiyle) yakmak.*

Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi / Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup **yaḳdı** revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 7). [yaḳdı, -dı]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ şaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān **yaḳdı** begüm şu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acı içinde bırakmak, ıstırap vermek.*

Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur / **Yaḳdı** cefā ile beni ol āftāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Ateş içinde bırakmak, ateşe vermek.*

ʿIşḳ meydānında ġamzeñ **yaḳduġı** miskī nleri / Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 6). [yaḳduġı, -dug, -ı]*

yak: *Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Aşk ateşiyle yakmak, aşkın katlanılması güç ızdırabıyla acı çektirmek.*

N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle / Beni **yaḳduñ** ol görinen şerer ü duḫān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [yaḳduñ, -du, -ñ]*

yak: *Etkisi altına almak.*

Şevḳüñ ile dāġlar **yaḳmış** Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [yaḳmış, -mış]*

yak: *(Ateş) yakmak.*

Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḫr eger / **Yaḳar** cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 5). [yaḳar, -ar]*

yak-: *Ateşe vermek, acıtmak.*

Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī **yaḳıpdur** cevr ile cānum / Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 3). [yaḳıpdur, -ıp, -dur]*

yak-: *(ateş) yakmak.*

Āh ile bülbül **yaḳar** odlara gül mecmūʿasın / Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 6). [yaḳar, -(a)r]*

yak-: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar **yaḳdum** yine / Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 3). [yaḳdum, -du, -m]*

yak-: *Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.*

Oda **yaḳan** cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz / Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [yaḳan, -an]*

Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḫāṣılum / Berk-i āhumdur oda **yaḳan** vücūdum ḫırmenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 5). [yaḳan, -an]*

yak-: *Alev almasını sağlamak‖yıkıma, zarara yol açmak.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre **yaḳdı** ḫalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [yaḳdı, -dı]

<u>yaka:</u> *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet **yaḳası** ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [yaḳası, -sı]*

İle ḳarşu ḳabā gibi **yaḳam** çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [yaḳam, -m]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş **yaḳasın** [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [yaḳasın, -s, -ın]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [yaḳasın, -s, -ın]*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni / **Yaḳasın** yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [yaḳasın, -s, -ın]*

<u>yaka:</u> *Kıyı, taraf.*

Câme gibi sîneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ / Bir selāmet **yaḳası** ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [yaḳası, -sı]*

<u>yaka:</u> *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri. Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler.*

Dest-i ḥasretle çeküp **yaḳamı** çāḳ itdi firāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [yaḳamı, -mı]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim / Çāk ider ʿaḳlum **yaḳasın** ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 2). [yaḳasın, -sı, -n]*

<u>yaka:</u> *Elbisenin boynu örtecek yeri.*

İy Muʿīdī **yaḳañı** elden ḳoyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [yaḳañı, -ñı]*

<u>yaka:</u> *Yaka, taraf.*

Niçe bir göñlüm **yaḳasına** uzad up ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [yaḳasına, -s, -ı, -n, -a]*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan / **Yaḳasın** çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 1). [yaḳasın, -sı, -n]*

<u>yaka:</u> *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.*

Lāleveş yırtup **yaḳañı** raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [yaḳañı, -ñ, -ı]*

<u>yaka:</u> *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.*

İle ḳarşu ḳabā gibi **yaḳam** çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [yaḳam, -m]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma / Ger **yaḳam** olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [yaḳam, -m]*

<u>yaka:</u> *1. Giyeceklerin boynun etrâfına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça. 2. Kıyı, sâhil.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin / Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 1). [yaḳasın, -sı, -n]*

<u>yaka:</u> *Boynun etrafını saran giysi parçası.*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli / Şevḳ ile ʿaḳlum **yaḳasın** ġonçe veş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 5). [yaḳasın, -sı, -n]*

<u>yaka- çāk iden:</u> *Yakasını yırtan,*

parçalayan.

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ / İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [yaḳa-çāk iden,]*

yakañ: *Yakan kimse II aşığın gönlünü çalan kimse.*

Dildür beni bu resme **yaḳan** genc-i ġamuñla / Āḫir göreyin kim anı vīrān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 5). [yaḳan,]*

yakar: *Yakmak.*

Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden **yaḳar** çerāġ / Ṣan penbedür ki āyīnelerden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 1). [yaḳar,]*

Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül / Germ olduġınca dāġ-ı cigerden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 5). [yaḳar,]*

yakar: *(Ateş) tesir eder.*

Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür / ʿIşḳ ocaġında er olan erden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 4). [yaḳar,]*

Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi / Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 7). [yaḳar,]*

yakar: *Yakmak.*

Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī / Ṣordum behāda laʿl ü güherden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 2). [yaḳar,]*

ya[kar: *Yakmak.*

Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim / İki ʿālem oda **ya[ḳar** āteşi] āh eylesem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 2). [ya[ḳar,]*

yakasın: *Kıyı, kenar, taraf.*

Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller **yaḳasın** / Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 6). [yaḳasın,]*

yakdı: *Ateşe vermek.*

Bādeye köp düşüp yine **yaḳdı** Muʿīdī ḳoll arın / Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [yaḳdı,]*

yaḳı: *İlaç, merhem.*

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne **yaḳıya** / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [yaḳıya,]*

yakıl: *Yakılmak, tutuşmak.*

Didüm iy meh niçe bir yanam **yaḳılam** şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [yaḳılam, -am]*

yakılam: *Yanıp yakılmak.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam **yaḳılam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [yaḳılam,]*

yakın: *1. Uzak olmadan. 2. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.*

Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun / Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 1). [yaḳın,]*

yakışmaz: *Yakışmazi , uygun olmamak.*

Bezm-i ʿışḳuñda yine meyḫvāreliḳ göñlüm diler / Hīç **yaḳışmaz** ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [yaḳışmaz,]*

yakma: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḫüsnüñe ammā / Anı ġam nārına **yaḳma** benüm şemʿ-i şebistānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 5). [yaḳma,]*

yakmak: *(Aşığın gönlünü) yakmak.*

Ol māh nāz ile beni şol resme **yaḳdı** kim / Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [yaḳdı, -dı]*

Tā ki cāna od şalup **yaḳdı** hevāsı

Yūsufʾuñ / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [yaḳdı, -dı]*

yaḳup: *Aşk ateşiyle yakmak.*

Ruḫlaruñ şevḳiyle **yaḳup** teşnecān itdüñ beni / Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 4). [yaḳup,]*

Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi / Nāre **yaḳup** cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [yaḳup,]*

yākūt: *Yakut II Sevgilinin dudağı.*

Dürr ü **yāḳūtı** gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [yāḳūtı, -ı]*

yāḳūt: *Kırmızı renkli değerli taş.*

Lebüñ **yāḳūt** ya ḳūt-ı revāndur / Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [yāḳūt,]*

yākūt: *Yakut, değerli taş. || Değerli şey.*

Dürr ü **yāḳūtın** ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim / Sen ḳadar güher-şinās ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [yāḳūtın, -ı, -n]*

yākūt-ı aḥmer: *Kırmızı yakut taşı (Sevgilinin dudağı).*

ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm / Ṣan ḳafesden ṣayrefī **yāḳūt-ı aḥmer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [yāḳūt-ı aḥmer,]*

yākūt-ı vaḳt: *Devrin Yâkût'u olmak.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli **Yāḳūt-ı vaḳt** olup göñül / Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [yāḳūt-ı vaḳt,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

Yolında öldügüm vallāhi billāhi **yalandur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [yalandur, -dur]*

yalan: *Aldatıcı, doğru olmayan.*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz **yalān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [yalān,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı **yalāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [yalāndan, -dan]*

yalan: *Aldatıcı / sahte / samimi olmayan kimse.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör **yalan** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [yalan,]*

yalan: *Aldatıcı, sahte.*

Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür ṣu resme kim / Baña fırāḳ günleri daḫi **yalān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [yalān,]*

yalıñ yarak-: *Silahsız.*

Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim / Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [yalıñ yaraḳ-, -lu]*

yalın yüzlü: *Yüzü açık, aydınlık, parlak.*

Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni / Bir **yalın yüzlü** güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 4). [yalın yüzlü,]*

yalıñuz: *Tek, sadece, yalnızca.*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / **Yalıñuz** bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Tek, sadece, yalnızca.*

Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī / Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Sadece.*

Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh / **Yalıñuz** fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, tek başına.*

Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred / N'eylesün kim **yalıñuz** olmaz bilür vīrāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [yalıñuz,]*

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.*

Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded / Dōstlar himmet idüp **yalvaruñ** ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [yalvaruñ, -uñ]*

Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki s̲uʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [yalvarup, -up]*

yalvar: *Sızlanarak, ısrarlı bir şekilde yardımda ve istekte bulunmak.*

El uzadup zülfüñe **yalvaruram** s evdāyı gör / Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [yalvaruram, -ur, -am]*

yalvare-: *Yalvarmak, yakarmak.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem / Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe **yalvareler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [yalvareler,]*

yañ: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Lāleveş **yanup** ḳarармışdur derūnı ʿāşıḳuñ / Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [yanup, -up]*

Sīnemde gāh göñlüm geh cān **yanar** ġamuñla / Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 3). [yanar, -ar]*

yañ: *Yanmak.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma / Ḳorḳaram odlara kāġıd **yanar** eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [yanar, -ar]*

Şemʿveş par par **yanar** ḳarşumda ol meh-rū velī / Cānuma odlar yaḳar añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 5). [yanar, -ar]*

yañ: *Beraberinde olma.*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī **yanumda** kim / Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [yanumda, -u, -m, -da]*

yañ: *Yanmak.*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim / Her dem **yanar** anuñla dil mülki ḫāne ḫāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 3). [yanar, -ar]*

yañ: *Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.*

Şemʿi n'eylersün keder şemʿ-i şebistāndur baña / Ḳollarum üstinde **yanan** dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 4). [yanan, -an]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice / Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [yansa, -sa]*

yañ: *Taraf, yakın.*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum / Sāye ol serv-i revānuñ düşdügince **yanına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 6). [yanına, -ına]*

yañ: *Bakış açısı.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden **yaña** / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [yaña, -a]*

yañ: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl / **Yanduḳca** āteş üzre daḫi zer eyü

olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [yanduḳca, -duḳca]*

yañ: *Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī **yanduġımçün** odlara / Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [yanduġımçün, -duġ, -ım, -çün]*

yañ: *Gönül bağlamında çok acı ve sıkıntı çekmek, yüreği yanmak.*

Lāleveş **yanup** ḳararmışdur derūnı ʿāşıkuñ / Vāy eger kim şunmaya laʿlüñ şarāb-ı āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [yanup, -up]*

yañ: *Tutuşmak, kül olmak, yok olmak.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum / Yā Rab ne içün **yanmaz** oda dīvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [yanmaz, -maz]*

yañ: *Taraf, yön, cihet // Yana: (-den yana şeklinde kullanıldığında) -e doğru.*

Bende-ḫānemden **yaña** tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yaña, -a]*

yañ: *Taraf.*

Bir **yaña** pend-i eḫibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [yaña, -a]*

yañ: *Alev almak, yanmak, tutuşmak.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / Tāc-ı zer ol başında **yanan** būriyā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [yanan, -an]*

yañ: *Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara **yansun** Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 7). [yansun, -sun]*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni / Odlara **yansun** Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 6). [yansun, -sun]*

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim / Nār-ı ġamda **yanaram** sīb-i zenaḫdānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 2). [yanaram, -ar, -am]*

yañ: *Taraf, cihet, yön.*

Bir **yaña** pend-i eḫibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [yaña, -a]*

Bir **yaña** pend-i eḫibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [yaña, -a]*

yañ: *Alev almak, tutuşmak.*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim / Dīvānı **yanmaz** ise ʿacebdür varaḳ varaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 7). [yanmaz, -maz]*

yañ: *Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.*

Ġam nārına **yanup** güni eyvāy ile geçer / Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [yanup, -up]*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī / Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 5). [yanaldan, -al, -dan]*

yañ: *(birinin) yanı, yakını.*

Hey ne itdür varup adum geçe **yanuñda** raḳīb / Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 6). [yanuñda, -uñ, -da]*

yañ: *Taraf, cihet.*

Bir **yaña** pend-i eḫibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū / Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [yaña, -a]*

yañ: *Yan, cihet, yön.*

Bende-ḫānemden **yaña** tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / Yoluña nem var ise

devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yañа, -a]*

<u>yañ:</u> *Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.*

Mātem-i ġamda
Muʿīdī **yanduġımçün** odlara / Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [yanduġımçün, -duġ, -ım, -çün]*

<u>yañ:</u> *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Didüm iy meh niçe
bir **yanam** yaḳılam şemʿveş / Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [yanam, -am]*

<u>yañ:</u> *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Niçe **yanmasun** Muʿīdī odl
ara pervāneveş / ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [yanmasun, -ma, -sun]*

<u>yañ:</u> *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Penbe gibi
ṭutuşup **yanmazdı** göñ
lüm göz göre / Çeşmüm āyine yüzüñ ḥurşīd-i raḫşān
olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [yanmazdı, -maz, -dı]*

<u>yañ:</u> *(aşk ateşiyle) yanmak.*

Nāleme raḥm
eyleyüp **yanar** yaḳılur gerçi dil / Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [yanar, -ar]*

<u>yañ:</u> *(Dert) yanmak.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp **yanmaġ** içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [yanmaġ, -maġ]*

<u>yañ:</u> *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger **yanmış** iken / Būse virmez daḥi ol yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [yanmış, -mış]*

<u>yañ:</u> *"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan / Ġamzesi **yanında** şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [yanında, -ın, -da]*
Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur
gibi **yanuñda** şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]*

<u>yañ:</u> *Çevre, etraf, civar.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş / Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [yanuma, -um, -a]*

<u>yañ:</u> *Taraf, yakın, yan, çevre.*

Ġamzeñ ḥadengi zaḫmına merhem kim itmesün / Mecrūḥ
bir **yañada** ben ü bir yaña
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [yañada, -a, -da]*

<u>yañ:</u> *(Birinin) Yanı, yakını.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün / Anuñ **yanından** ölince kesilmedüm
hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [yanından, -ı, -n, -dan]*
Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet
Muʿīdī şalındurma **yan** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [yan,]*

<u>yañ:</u> *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa / Eger āh itmesem dem dem cigerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 3). [yanardum, -ar, -du, -m]*

<u>yañ:</u> *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı, yakını.*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm / İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme **yanumdan** benü m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 1). [yanumdan, -um, -dan]*

<u>yañ:</u> *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı,*

yakını.

Gāh **yanuña** senüñ sāye geçer gāh ḥasūd / Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [yanuña, -uñ, -a]*

yañ: *(Âşığın) yanı, beraberi.*

Dem-be-dem ġam günlerinde **yanumı** be kler ṭurur / Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 5). [yanumı, -(u)m, -ı]*

yañ: *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar / **Yanuña** düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [yanuña, -uñ, -a]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak, tutuşmak.*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan **yanardı** şehr-i dil / Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 7). [yanardı, -ar, -dı]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak. II. Çok elem, keder çekmek.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül / Ṭutuşup dāmeni āhumla **yanar** ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 7). [yanar, -ar]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak.*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña kim **yāne** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [yāne, -e]*

yan-: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda **yansun** yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [yansun, -sun]*

yan-: *Ateşte yanmak.*

Şemʿ gibi odlara **yanmaḳ** nedür ölsem gerek / Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 2). [yanmaḳ, -maḳ]*

yan-: *Yanmak ǁ 'aşk ateşiyle yanmak.*

Ḥāl-i ruḥsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem / Baḫs ider oda düşüp **yanmada** hindū lar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 2). [yanmada, -ma, -da]*

yan-: *(Isı veya ışık veren şeyler) Çalışır, ısı ve ışık verir duruma gelmek.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / **Yandı** bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [yandı, -dı]*

yan-: *Çok ızdırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim / Kimse raḥm itmez eger yıllarla **yanam** yaḳıla m *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [yanam, -am]*

yan-: *Tutuşmak, yanmak yakılmak.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun / Cevre **yanmada** biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [yanmada, -ma, -da]*

yan-: *Yanmak; çok elem, acı çekmek.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim / Sebzede āh eylesem **yanardı** ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [yanardı, -ar, -dı]*

yan-: *Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak. || Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī **yanmaġa** / N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [yanmaġa, -mag, -a]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara **yandı** yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [yandı, -dı]*

yan-: *Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ
söyleyüp **yandum** yine
/ Şol muʿanber zülf-i
müşg-efşānı añdum
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
299, Beyit 4).
[yandum, --dum]*

yan-: *(Aşkla) Yanmak,
tutuşmak.*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir
büt-i meh-pārenüñ /
Şevḳ ile
ḳapḳara **yanmış** dāġ-ı
hicrāndur
gözüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
293, Beyit 7). [yanmış,
-mış]*

yan-: *(Aşk ateşiyle)
yanmak.*

Şemʿ olalı
Muʿīdī **yanup** ʿışḳ
bezmine / Şevḳ-i
firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı
ḫvābın
āz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
171, Beyit 7). [yanup, -
up]*
Nār-ı hecrüñle **yanup** ḫāke
dökelden yüz ṣuyın /
Yile varmışdur ḳarār ü
ṣabr ü ārāmum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
287, Beyit 5). [yanup, -
up]*
Her gice ḫālüm ḫayal-i
yāre **yanup** aġlaram /
N'eyleyem bir daḫi
yoḳ çün andan özge
maḫremüm *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 304, Beyit 4).
[yanup, -up]*
Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
/ **Yanup** odlara kül
oldum yine göñlüm
belāsından *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 318, Beyit 5).
[yanup, -up]*

yan-: *Yandıkça.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā /
Şehr **yanduḳda** anuñ
kimse levendin
yiñemez *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
161, Beyit 4).
[yanduḳda, --duḳ, --da
]*

yan-: *(Aşk ateşiyle)
Yanmak, tutuşmak.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden
derūnum **yandı** ḥasretd
en / Duḫān-ı nār-ı
fürḳatden nişāndur āh
ü
efġānum *(Kalkandelen
li Mu'îdî Dîvânı, Gazel
290, Beyit 3). [yandı, -
dı]*

yaña: *Yan: Taraf, yön.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan
melāmet baḥrine /
Her **yañadan** çökdiler
mürġ-i belālar
başuma *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
406, Beyit 3).
[yañadan, -dan]*
Yaşum deñizinden ötesi
gerçi görinür / Ne
fā'ide imkān olup
ol **yaña** geçilse *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 420, Beyit 4).
[yaña,]*

yaña: *(aşk ateşiyle)
yanmak.*

Derd-i derūndan āh ider
olduñ Muʿīdī āh /
Ḳorḳum budur ki
oda **yanar** ḫānmānum
uz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
169, Beyit 7). [yanar, -
r]*
Dil vefā beziminde şemʿ-i
ṣuʿledāruñdur senüñ /
Mihrüñ ile
od **yanar** başında
zāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
239, Beyit 1). [yanar, -
r]*
Çün hevāñ
ile **yanar** bağrında
dāġı lālenüñ / Ṭaş u
ṭoprak olsa yiridür
ṭuraġı
lālenüñ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
252, Beyit 1). [yanar, -
r]*
İçinden ṣu içen bir
kez **yanar** şevḳ odına
biñ yıl / Düzerse kūze-
ger kūze ben öldükde
ġubārumdan *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 356, Beyit 2).
[yanar, -r]*

yaña: *-e doğru.*

Bende-ḫānemden **yaña** tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl /
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum
fedā *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
1, Beyit 3). [yaña,]*

yaña: *... cihetinden, ...
bakımından.*

Bir **yaña** şevḳ ile gögsin def
döger bir **yaña** ben /
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge ṣoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
359, Beyit 5). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön,
tarafa, yöne.*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan **yaña** /
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i
tābāndan **yaña** *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 24, Beyit 1).
[yaña,]*
Gitse āhum ṭañ degül sen
ṣūḫ-ı bed-ḫūdan **yaña** /
Çün düter ekṣer varur
bir ḫūb-ı meh-
rūdan **yaña** *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 25, Beyit 1).
[yaña,]*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i
semensādan **yaña** /
Gitdi şebnem gibi
mihr-i ʿālem-
ārādan **yaña** *(Kalkand
elenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 26, Beyit 1).
[yaña,]*

yaña: *Taraf, yön,*

tarafa, yöne.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan **yaña** / Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan **yaña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Ḳatlüme her serv olur bir nīze sūsen tīġ-i tīz / Ben ki sensüz ʿazm idem tā ki gülistāndan **yaña** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün ẓulmet-i ġamda günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan **yaña** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl ü nāfe bulmaġa / Dil Ḫoten mülkine gitdi cān Bedaḥşān'dan **yaña** *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Kendin atar ṭop olup ortaya şevḳ ile güneş / Şeh-süvārum atın eylendürse meydāndan **yaña** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan **yaña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i semensādan **yaña** / Gitdi şebnem gibi mihr-i ʿālem-ārādan **yaña** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Cān emānetdür baña gel saña teslīm ideyin / Ḳıl ḳadem-rence bu ben bīmār ü şeydādan **yaña** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp yanmaġ içün / Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan **yaña** *(Ka lkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / Yil gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol / Zāhidā var yüri sen fırdevs-i aʿlādan **yaña** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol / Zāhidā var yüri sen fırdevs-i aʿlādan **yaña** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Gitse āhum ṭañ degül sen şūḫ-ı bed-ḫūdan **yaña** / Çün düter ekşer varur bir ḫūb-ı meh-rūdan **yaña** *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Nerges-i mestānesi ḳanludur andan vehm idüp / Kimse ṭoġru baḳamaz ol serv-i dil-cūdan **yaña** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön,*

tarafa, yöne.

Ṣaḥn-ı sīnem ṭoldı zaḥmum penbesinden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Çün meh-i nev gözlenür bayrama ḳarşu vechi var / Devr-i ḥüsnüñde naẓarlar ṣalsam ebrūdan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Eksük olmaz dīdeden ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem / Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür meyl ider ṣudan **yaña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir zebānīdür ḳo gitsün doġru ṭamudan **yaña** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Kimse şād olmaz Muʿīdī dār-ı dünyā içre kim / Ḳapusın üstād açupdur ḥüzn ü ḳayġudan **yaña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [yaña,]*

yaña: *-e doğru.*

İtsem ne var ġamuñla ʿademden **yaña** sefer / Evvel ḳadem bu yolda gerek çünki terk-i ser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [yaña,]*

yaña: *-e doğru.* || *Taraf, yön, cihet.*

Bir **yaña** şevḳ ile gögsin def döger bir **yaña** ben / Naʿrelerden ṭoldı meclis özge ṣoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 5). [yaña,]*

yana yana: *Tekrar tekrar yanmak, yanarak.*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın / Ki **yana yana** şevḳüñle olupdur bu zebān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [yana yana,]*

yañaġ: *Yanak.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin **yanaġı** üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [yanaġı, -ı]*

Cāme-ḫvābında görüp ol māhı ḳaldum ṭaʿña kim / Ḳara kirpikler inüp varmış **yanaġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 2). [yanaġı, -ı]*

yañaġ: *Yanak II sevgilinin yanağı.*

Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr ideşāyed **yanaġuñ** / Bu cihāndur güzelüm her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [yanaġuñ, -u, -ñ]*

yañaġ: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

Yine iy lebleri ġonçe **yañaġuñ** lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [yañaġuñ, -uñ]*

yañaġ: *Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.*

Yine iy lebleri ġonçe **yañaġuñ** lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [yañaġuñ, -uñ]*

yanaġı lāle: *Yanağı laleye benzer.*

Görmeden öykünmüş idi ḥüsn-i rūz-efzūnuña / Ol ḫacāletden ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 5). [yanaġı lāle, -nüñ]*

yanalı: *Yandığından beri.*

Cism-i zerdüm **yanalı** şāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [yanalı,]*

yanan: *Acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak.*

Kimse raḥm itmez ölürsem ben ġarīb üftādeye / Aġlayup **yanan** hemīş e eşkle bağrum dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [yanan,]*

yanar: *(Aşk ateşiyle) yanmak, çok güçlü ve*

derin bir aşkla sevmek.

Sīnede ġam var **yanar** dil bir yañа cān bir yañа / Her ṭarafdan uyarurlar oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 6). [yanar, -(a)r]*

yanduġ-: *Yanmak.*

ʿIşḳ odına şemʿveş **yanduġıma** ş āhid bu kim / Sīne yir yir çāk ü çeşmüm dem-be-dem nemnāk olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [yanduġıma,]*

yanduġıçün: *Yandığı İçin.*

İnce bilüñsüz Muʿīdī **yanduġıçün** od lara / Her ġazel kim diye pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [yanduġıçün,]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar yaḳılur gerçi dil / Baña böyle **yanduġıçün** anı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Beyit 5). [yanduġıçün,]*

[yandukda: *Yandıkça.*

Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol ṭurre kim olur / **[Yanduḳda** günde] mār-ı siyeh-rū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 5). [[yanduḳda,]*

ya'ni: *Sanki, şöyle ki ,kısacası.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / **Ya'ni** ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ya'ni,]*

yaʿni: *Sözün kısası, senin anlayacağın.*

Peyk-i revān olup yaşum şehri ṭolanur sū-be-sū / **Yaʿni** ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [yaʿni,]*

yaʿni: *Şöyleki.*

Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme bir nesneden **yaʿnī** devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [yaʿnī,]*

yaʿni: *"Demek oluyor ki, sözün kısası, doğrusu" anlamlarında bir bağlaç.*

Çīm-i zülfüñ noḳṭası **yaʿni** muʿanbe r beñlerüñ / Dāġ-ı ḥasretdür ki sensüz nā-tüvān cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [yaʿni,]*

yaʿni: *"Sözün kısası, doğrusu, şöyle ki" anlamında bağlaç.*

Görüñ ol āfeti ḫüsn atına olalı süvār / Çignedüp ḫalḳı gider **yaʿni** semendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [yaʿni,]*

yanık: *Yanık, yanmış olan.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan bağrı **yanıḳdur** / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [yanıḳdur, -dur]*

yañıl: *Yanılmak, hataya düşmek.*

Yañılup ḫurşīde teşbīḥ itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [yañılup, -up]*

yañıl: *Aldanmak, hatâ yapmak.*

Yañılup ḫurşīde teşbīh itdügiçün ʿārıżuñ / Baḳsa ḳan derler ḫayādan dīde-i giryān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [yañılup, -up]*

yañıl: *Aldanmak, hataya düşmek.*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger / Kendü yazup **yañılup** oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [yañılup, -up]*

yañıl: *Yanılmak, hata yapmak, aldanmak, şaşırmak, azmak.*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf urarsın iy göñül / Ḳorḳaram **yañılduġına** degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [yañılduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

yañıldum: *Yanıldım, hata ettim.*

Bī-vefā sevdüm **yañıldum** oda atdum cānumı / Bu günāh benden midür ya dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [yañıldum,]*

yanınca: *Yanında, yanıbaşında.*

Lāleler çekdi **yanınca** āl bayraḳlar yine / Öyle beñzer kim çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 4). [yanınca,]*

yanında: *"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.*

Gül **yanında** ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī / İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [yanında,]*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / Üstādlaruñ **yanında** ol nā-bekāre yir yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [yanında,]*

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm / Otaġ itdüm añа çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 4). [yanında,]*

Yüz bulup dilber **yanında** şöyle küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [yanında,]*

yanumda: *Birlikte, beraberinde olma.*

Bir gice **yanumda** yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [yanumda,]*

yanumda: *Yakınımda, beraberimde.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam / Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri **yanumdadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 6). [yanumdadur, -dur]*

yanuñda: *"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī / **Yanuñda** düş men-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [yanuñda,]*

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül / Sen gül-i raʿnāsın ol **yanuñda** ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 5). [yanuñda,]*

yanup yakılup: *Yakınma olarak, derdini, sıkıntısını belli ederek, çok dertli bir biçimde, yakınarak, sızlanarak.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña / Gitdi **yanup yaḳılup** feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [yanup yaḳılup, -up, -ıl, -up]*

yap: *Bina etme.*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum / Köpri **yapdı** ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 4). [yapdı, -dı]*

yapar: *Etmek, gerçekleştirmek, oluşturmak.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup **yapar** maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [yapar, -ar]*

yapduġ: *Yapmak(iş ve hareket bağlamında).*

Ne **yapduġına** şādum ne yıḳduġına ġamgīn / Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [yapduġına,]*

yapış-: *(Bir şey bir yere) Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.*

Gitme diyü dāmenüme **yapışur** kū yuñ iti / Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [yapışur, -ur]*

yapış: *Yapışmak.*

Leẕẕetinden birbirine **yapışupdur** l ebleri / Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Beyit 5). [yapışupdur, -up, -dur]*

yapmaz-: *Yapmamak, yapmazdı.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum **yapmazdı** bir fitne ile / Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eṣer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

144, Beyit 7). [yapmazdı, --dı, -]

<u>yapraġ:</u> *Yaprak.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş-ḫāl aña / Bir ḥazān **yapraġı** rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [yapraġı, -ı]*

<u>yapraġ:</u> *Bitkilerde fotosentezin gerçekleştirildiği kısım II Zayıf ve biçare aşık.*

ʿIşḳ gülşendür bu göñlüm bülbül-i ḫoş- ḫāl aña / Bir ḥazān **yapraġı** rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [yapraġı, -ı]*

<u>yār:</u> *Sevgili ‖ dost.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / **Yārdur** derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [yārdur, -dur]*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında **yārüñ** fāriġ ol / Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [yārüñ, -üñ]*

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile / Gitdi oñulmadı baġrumda olan **yāre** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [yāre,]*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz / Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [yāriyle, -iyle]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen **yārüñe** yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [yārüñe, -üñ, -e]*

Benden ol **yāre** Muʿīdī āh u efġāndur giden / Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 5). [yāre,]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ / Didügüñ ölmek ise **yār** içün āsāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 7). [yār,]*

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek / Her kime müşkil gelürse **yāre** āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 7). [yāre,]*

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ / Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 6). [yār,]*

Daʿvā idüp ki **yāre** ezel cān fedā didüm / Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 9). [yāre,]*

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur / Devlet hümāsı gölgesin ol **yārüm** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 8). [yārüm, -um]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [yār,]*

Yüz sürüp **yār** ayaġına pāk-bāzem şöyle kim / And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 5). [yār,]*

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa **yārüñ** rı żāsıdur ġaraż / Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 7). [yārüñ, -un]*

Göz yaşı ṭūfāna döndi **yār** ise raḥm eylemez / Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 5). [yār,]*

Ben niçe ḳıymet diyem **yārüñ** leb-i ḫandānına / Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 1). [yārüñ, -un]*

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ / Tā ki itdüm bir naẓar **yārüñ** leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Beyit 5). [yārüñ, -un]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice / **Yār** ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 1). [yār,]*

Āh kim ʿarż olmadı ol **yāre** baġrum yāresi / Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [yāre,]*

Biñ vaʿde itse birine **yārüñ** vefāsı yoḳ / Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [yārüñ, -uñ]*

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı **yār** / Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 4). [yār,]*

<u>yār:</u> *Sevgili ‖ dost.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög **yārüñ** / Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur

bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 7). [yārüñ,]*

yār: *Dost, arkadaş.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile kim eski **yārümdür** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [yārümdür, -üm, -dür]*

yār: *Sevgili.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ **yār-ı** şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [yār-ı, -+n]*

Yine **yārüm** cilveler eyler ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [yārüm, -um]*

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ **yārüñ** velī / Bī-vefā sevmek ḥaṭādur vāz geldüm sevmezem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313, Beyit 6). [yārüñ, -uñ]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi **yārüm** ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [yārüm, -um]*

yār: *Arkadaş, dost.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña / Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 7). [yār,]*

yār: *Sevgili, dost.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ / Gördüginle **yār** imişsü n böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 2). [yār,]*

yār: *Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb / **Yārdur** derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [yārdur, -dur]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum **yāre** kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [yāre, -e]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum **yāre** kim şerḥ eyleye / Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [yāre, -e]*

Yār olursa çāre ne aġyāra **yārüñ** iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [yārüñ, -uñ]*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege / ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 7). [yārüñ, -uñ]*

Sünbül-i zülfī hevāsıdur ümīdüm **yārdan** / Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülẕārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 1). [yārdan, -dan]*

yār: *Dost.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim / Ḫār ile **yār** olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [yār,]*

yār: *Dost, arkadaş; sevgili.*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim / Sīne-ber-sīne ṣarup **yāri** öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [yāri, -i]*

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi / **Yār** ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [yār,]*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni / Cān ṣaḳındugım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [yār,]*

Sābāṣ ol ʿiẕār ü leb ü ḳadd-i **yāre** kim / Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 6). [yāre, -e]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum / Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [yār,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek vişāle bāri / Ol aña āşnā kim **yār** ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [yār,]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i **yār** / Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [yār,]*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler / Ne didilerse hep güzel didiler *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [yāre, -e]

Varın şular ki naḳd-i ġamı **yāre** ṣatdılar / Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [yāre, -e]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż / Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [yār,]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar / Diñ **yāre** ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [yāre, -e]*

Yāre ʿāṣıḳsın diyü her kişi düşmendür baña / Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 4). [yāre, -e]*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef / Mülk-i cāna **yār** ayaḳ başarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 4). [yār,]*

yār: *Dost, sevgili.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül / İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür **yārüm** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 7). [yārüm, -üm]*

Ḳatlüme ʿahd itdi **yārüm** dönmeye dirdüm velī / Didügin inkār ider bir şūḫ-ı bī-ikrār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [yārüm, -üm]*

yār: *Arkadaş, dost, sevgili.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña / Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [yār,]*

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili, dost.*

Der-āġūş eyleyüp **yāri** kemerdür çün giren ḳana / Ne ṣuçı var miyānınuñ ki ortada nihān olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [yāri,]*

yār: *Dost, tanıdık, sevgili.*

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına **yārüm** çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [yārüm, -üm]*

yār: *Yâr, sevgili.*

Çoḳ alur şīrīn lebin **yārüñ** Muʿīdī aġ zına / Ol sebebden ḳalmamış bir dāne dendānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7). [yārüñ, -üñ]*

yār: *Sevgili, maşuk.*

Gel bugün gözüme **yārüñ** izi tozını getür / Öp elin benden aña cānı faḳīrāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [yārüñ, -üñ]*

yār: *Sevgili, maşuk.*

Muʿīdī yumuşamaz çün göñli **yārüñ** / Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [yārüñ, -üñ]*

yār: *Sevgili, dost, canan.*

Şu ḳarār itmezse **yārüñ** pāk-dīdārı nedür / Serv eger olmaz revān ol ṣūḫ-reftārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [yārüñ, -uñ]*

yār: *(Fars.) Sevgili II. Dost.*

Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [yār,]*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda **yār** / Gör niçe ġamzekār ü ne ṣūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [yār,]*

Gitdükce **yār** ṣabr ü ḳarārum gider bile / Geldükce nāz ile dil-i bīmāre cān gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [yār,]*

ʿĀṣıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek velī / Yār eger ben bildügim **yār** ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [yār,]*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāṣıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / **Yār** el uzadup zülf-i perīşān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [yār,]*

Yāremi ṣerḥ itmege ol **yāre** yārān yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yāre, -e]*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş /

Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle **yār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [yār,]*

İy Muʿīdī **yāre** çün ʿarż idemezsin ḥālüñi / Oda yansun yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [yāre, -e]*

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her laḥẓa kaṣd-ı cān ider / Bilmezem kim ne umar āzürde cānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 3). [yāre, -e]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı **yāre** söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [yāre, -e]*

Bī-vefā **yārā** ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi yārānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [yārā, -a]*

Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / **Yāre** urup sīneme dökdüñ yire ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [yāre, -e]*

Yāre cān virmek Muʿīdī baña güç gelmez velī / Gözlerin ġāyet vefāsız ḫūnī gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 5). [yāre, -e]*

Yār ayaġına Muʿīdī yüz sürem dirüm velī / Başuma ḳonmaz bu devlet ṭopraḳ olmadın tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 7). [yār,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim ḥālüm **yāre** taḳrīr eylesün / Ölmeden bu derd ile bir çāre tedbīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 1). [yāre, -e]*

Çāk dāmāndur diyü el çekme ol gülden göñül / Key ṣaḳın düşmen sözidür **yāre** bühtān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 6). [yāre, -e]*

yār: *(Fars.) Sevgili II. Dost.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol **yāri** ḳuçasın / Bir kez elini öpmek ölince saña yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [yāri, -i]*

Naḳş-ı **yāri** ol ḳadar sīnemde tasvīr eyledüm / Kim ḫayāl itdükce anı ṣanuram ḳarşudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [yāri, -i]*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda yoḳ ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [yāri, -i]*

yār: *1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.*

İşüñ hīç oñmadı **yār** işiginde / Muʿīdī yoḳ gibi bir feṯ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [yār,]*

yār: *1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.*

İy Muʿīdī yüzi ög **yārüñ** ḳo zülfi ḳışşasın / Gel beyāż it naẓmuñı ḫatṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [yārüñ, -uñ]*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḥm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola **yārüñ** ḳaşı yāsından ḫalāş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [yārüñ, -uñ]*

Muʿīdī zülf-i **yārüñ** bendini gör / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [yārüñ, -uñ]*

yār: *(Fars.) Sevgili. II Dost.*

Dirīġā ṭoġrı **yār** iken Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [yār,]*

yār: *(Ezel) Bildik / tanıdık / âşinâ.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña / Kimsenüñ cānānesi aġyār ile **yār** olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 4). [yār,]*

Yār işigin dem-be-dem ṭolan dilersen feth-i bāb / İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş daḥidür sevmez sükūn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 7). [yār,]*

yār: *(Far.) Sevgili; dost.*

Beni bir yerde **yār** ile göricek / Ehl-i diller niçe meṣel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [yār,]*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ / **Yār** ile itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [yār,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile cān virmek
velī / **Yār** eger ben bildügim yār ise āsān ögredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [yār,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā **yār** olmaz / Ben de bildüm dil-i bīmāruma tīmār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [yār,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem eyle Muʿīdīye kim ol / ʿIşḳ dīvānesidür kimse ile **yār** olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 7). [yār,]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik midür dünyāda kim / Söylemezsin ger ölürsem ḳarşuña iy **yār** söz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [yār,]*

Gül gibi māhir olmaġa fenn-i fitende **yār** / Açup cefā varaḳların oḳur kitāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [yār,]*

Yār kūyın yārsuz ṣūrīde göñlüm istemez / İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 7). [yār,]*

Yār diyü sevdügim dilber ʿaceb dildār imiş / Āşnāsından ḳaçar bī-gānelerle yār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [yār,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra yārüñ iy göñül / Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [yār,]*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / **Yār** ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [yār,]*

ʿIşḳ ile **yār** olalı ʿaynuma gelmez dil ü cān / Gül yüzüñ bülbüliyem bāġ-ı cinândan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 2). [yār,]*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf ürarsın iy göñül / Ḳorḳaram yañılduġına degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 5). [yār,]*

ʿĪş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī **yār** ele girmezse yārān ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [yār,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 4). [yār,]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ / Muʿīdī **yār** işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [yār,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi / Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 5). [yār,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla **yār** olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [yār,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı / Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Beyit 6). [yārüñ, -üñ]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū **yārüm** daḫi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [yārüm, -um]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin **yāri** bir naẓar / Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 2). [yāri, -i]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger **yār** ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [yār,]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum **yār** içün / Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 1). [yār,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [yār,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm **yārümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [yārümden, -üm, -den]*

yār: *Sevgili.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn / Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz **yārümdür** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 5). [yārümdür, -um, -dur]*

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili.*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ **yār** istemez / İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 7). [yār,]*

yār: *(Ezelden) Bildik, tanıdık, âşinâ. II Dost, sevgili.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe **yār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [yār,]*

yār: *(□□□) (Fars.) Sevgili.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez **yārüñ** leb ü dendānını / Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 7). [yārüñ, -üñ]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine **yārüñ** velī / Nā-revāndur ṣīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 7). [yārüñ, -üñ]*

Ölmez iseñ iresin **yārüñ** ayaġı tozına / İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 7). [yārüñ, -üñ]*

Düş ayaġa öp elin **yārüñ** ki furṣatdur bugün / Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Beyit 1). [yārüñ, -üñ]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe **yārüñ** / ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [yārüñ, -üñ]*

yar-: *Parçalamak, bölmek, dağıtmak.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim **yarar** ṣaf ṣaf göñül ḳalbin / Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 3). [yarar, -ar]*

[yâr]: *Sevgili ‖ dost.*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh **[yār]** içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [[yār],]*

yār idin-: *Sırdaş, dost edinmek.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [yār idin-, -me]*

yār işig: *Sevgilinin eşiği, kapısı.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [yār işig, -i, -dür]*

yār ʿışḳı: *Sevgiliye karşı olan aşk.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 1). [yār ʿışḳı,]*

yār olmadı: *Yardımcı olmak.*

Baḫt **yār olmadı** ġurbet iḫtiyār itsem gerek / Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2). [yār olmadı, -ma, -dı]*

yār olup: *Dost, hemdem, sevgili olmak.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı **yār olup** / Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 7). [yār olup,]*

yara: *Uygun olmak, uygun düşmek.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa **yaraşur** nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme / Güzeller pādşāhısın **yaraşmaz** ṣ öyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [yaraşmaz, -ş, -maz]*

yara: *Uygun olmak, yakışmak.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam / Hem-dem olursa **yaraşur** nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 7). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara: *Layık, uygun, değer.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege / Ṣaġlu ṣollu ṭaḳınırsuñ **yaraşur** ḫan

çer
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara: *Uymak, uygun düşmek, yakışmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ ṣun ʿāṣıḳa / **Yaraşur** cān bezmine müşgīn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara-: *Uygun olmak.*

İy ṣabā ger **yarayum** dir iseñ ol yāre beni / Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [yarayum, -yum]*

yaraġ: *Hazırlık.*

Yol **yaraġın** şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [yaraġın, -ın]*

yaraġ: *Silah.*

ʿĀṣıḳ öldürmek dilerseñ di ḫarāmī ġamzeñe / Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur **yaraġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 3). [yaraġ,]*

yaraġ- çeker: *Silah çeker.*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim / Gördügi miskīne yaraġın çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [yaraġ-çeker,]*

yarak: *Hazırlık.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü **yaraḳ** bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [yaraḳ,]*

yaralar: *Yara.*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma / Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu **yaralar** başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 1). [yaralar,]*

yārān: *Dostlar.*

Aġladı **yārān** görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [yārān,]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy **yārān** / Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [yārān,]*

Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde **yārān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [yārān,]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar **yārān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yārān,]*

Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim / Vāz gelmişdür devādan şimdi **yārānum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 6). [yārānum, -um]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar II âşıklar.*

Bī-gāneye çün meyl ider ol ṣūḫ-ı cefā-ḫū / **Yārāna** diñüz kim baña bī-gāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [yārāna, -a]*

yārān: *Arkadaş, dost; sevgili.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar **yārān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yārān,]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler **yārān** aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [yārān,]*

Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler **yārān** aña / Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [yārān,]*

Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür / Var ü yoḳ diyü idersem n'ola **yārān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [yārān,]*

yārān: *Güzel, dilber, sevgili.*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm / Yüri ḳara ḫaberüm derd ile **yārāne** ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [yārāne, -e]*

yārān: *Arkadaş, dost.*

Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf / Cām-ı gül **yārāna** ʿīş-i cāvidānı

añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [yārāna, -a]*

yārān: *(Fars.) Dostlar.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre **yārān** yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yārān,]*

Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam ü **yārān** ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [yārān,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse **yārān** ḥāżıru ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [yārān,]*

İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim / Öldügime şād olur **yārān** görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 7). [yārān,]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ / Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 5). [yaraşur, -ur]*

Ḥarf atarsa **yaraşur** genc aya müşgīn ḳaşlaruñ / Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 5). [yaraşur, -ur]*

Ne ḫoş **yaraşdı** senüñ ḳadduñe bu ḫilʿat-i āl / Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Beyit 2). [yaraşdı, -dı]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim / Nev-cüvānsın **yaraşur** ṭop ile çevgān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 3). [yaraşur, -u, -r]*

Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde **yaraşur** / Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 5). [yaraşur, -u, -r]*

yaraş: *Uygun düşmek, münasip, yakışmak.*

Gider oldum ben aġlasam **yaraşur** / Ġam bañadur saña ne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 4). [yaraşur, -ur]*

yaraşur: *Layık, uygun, değer.*

Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber / Her būseñi ṭutsam **yaraşur** cāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [yaraşur,]*

Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki **yaraşur** ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [yaraşur,]*

Hem-nişīnem seg-i kūyūñla Muʿīdī dir imiş / ʿAceb olmaz ḳo geçinsün **yaraşur** şāʿir e lāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 7). [yaraşur,]*

yaraşur: *Yaraşır, yakışır, lâyıktır.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek ehl-i naẓar didi **yaraşur** zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [yaraşur,]*

yaraşur: *Layıktır, uygundur.*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [yaraşur,]*

yaraşur: *Yakışır.*

İy perī göklerde olsa **yaraşur** yirüñ senüñ / Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [yaraşur,]*

yāre: *Yara.*

Āh kim ʿarż olmadı ol yāre baġrum **yāresi** / Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 1). [yāresi, -si]*

yāre: *Yara.*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim / Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [yāre,]*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin / Sīne-i mecrūḫuma urduḳça ġamzeñ **yāreler** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [yāreler, -ler]*

Sīnemüñ **yāresine** merhemi kimden umayın / Yār ise bī-ġam ü yārān ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 2). [yāresine, -si, -n, -e]*

Ġamzeñ ile cigerde bir iki **yāre** açılsa / Dembeste iken ġonçe gibi göñlüm açılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 1). [yāre,]*

yāre: *Sevgiliden kaynaklı aşığın gönül yarası.*

Tīġ-i cevrüñden ḳaçan daʿvā-yı ʿışḳ itmek neden / Ceng içün meydāne girmez **yāreden** bāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 4). [yāreden, -den]*

yāre: *Yara.*

İy müjen peykānı göñlüm **yāresinüñ** mer hemi / Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pürçīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [yāresinüñ, -s, -i, -n, -üñ]*

yāre: *Keskin bir alet ile vücutta açılmış derin kesik; üzüntü, keder.*

Ṣorma cigerde **yāre** görüp rāz açılmasun / Söyletme ḳanlu çıḳar oḳuñ iy ṣanem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 2). [yāre,]*

yāre: *Âşığın gönül yarası.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān yoḳ mıdur / Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yāremi, -m, -i]*

yār-i cān-: *Can dostu, arkadaş.*

Ḥālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān / Baḳmaz yüzüme nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [yār-i cān-, -umuz]*

yār-i cānum-: *Can dostu, sevgili.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [yār-i cānum-, --uz]*

yarı cānum-: *Gerçek dost; candan dost.*

Evden çıḳup gelinceye dek yār-i cānumuz / Ḳalmadı tende ḥasret ile yarı cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [yarı cānum-, --uz]*

yār-ı ʿışḳ: *Âşık olacak bir sevgili.*

Söylenür ḥaḳḳumda her gün tāze bir güftār-ı ʿışḳ / Āh kim bāġ-ı zamānda bulmadum bir **yār-ı ʿışḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 4). [yār-ı ʿışḳ, -ı]*

yār-ı muvāfıḳ: *Denk, uygun sevgili olmak.*

Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ ḥarāmī / Bu aña ol buña **yār-ı muvāfıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 2). [yār-ı muvāfıḳ,]*

yār-ı vefādār-: *Vefalı sevgili.*

Ṣaġ esen olsun ṣabā kim būy-i zülfüñ irgürür / Hem-nefesler çoḳ velī yār-ı vefādārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [yār-ı vefādār-, -um]*

yarıc: *Yardımcı, muin, şefaatçi.*

Görinüp ol şeh-süvārum didi ne dirsün didüm / Devletüñ pāyende **yarıcın** Ḫudā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 5). [yarıcın, -ıñ]*

yarın: *Ahiret günü.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [yārüñ,]*

yarın: *Ahiret günü, ahirette.*

Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ / **Yarın** meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [yarın,]*

Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna **yarın** / Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 2). [yarın,]*

yārsüz: *Sevgilisiz, sevgiliden ayrı, sevgili olmadan.*

Yār kūyın **yārsuz** şūrīde göñlüm istemez / İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

179, Beyit 7). [yārsuz,]

<u>yaş:</u> *Gözyaşı.*

Gözüm **yaşını** menʿ itme ḳapuñdan / Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 4). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ **yaşı** aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [yaşı, -ı]*

Görüp gözüm **yaşın** dem dem dime billāh ne ḳandur bu / Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḫadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 1). [yaşın, -ın]*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür / Ne fāʾide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 4). [yaşum, -um]*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına / Ne ṭururs ın iy **yaşum** yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [yaşum, -um]*

Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu **yaşum** güherleri / Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 1). [yaşum, -um]*

Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca **yaşum** / ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [yaşum, -um]*

<u>yaş:</u> *Gözyaşı.*

Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm / Ben ölürsem ġam degül çoḳ **yaşlar** ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 6). [yaşlar, -lar]*

<u>yaş:</u> *Göz yaşı.*

Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı **yāsından** ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [yāsından, -ı, -n, -dan]*

<u>yaş:</u> *Gözyaşı II Âşıġın gözyaşları.*

Lebüñ ʿaksiyle **yaşumı** görenler dir ki ḳandur bu / Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 1). [yaşumı, -um, -ı]*

<u>yaş:</u> *Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşıġın kanlı gözyaşı.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre **yaşum** / Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [yaşum, -um]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) gözyaşları.*

Peyk-i revān olup **yaşum** şehri ṭolanur sū-be-sū / Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) Gözyaşı.*

Muʿīdī ġarḳ olup **yaşına** aġlar / Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 7). [yaşına, -ı, -n, -a]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) Gözyaşı.*

Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ / Bunca **yaşlar** iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 7). [yaşlar, -lar]*

Ḳūyuñ gözüm **yaşıyla** meger Bursa şehridür / Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 4). [yaşıyla, -ı, -y, -la]*

Gözlerüm **yaş** yirine ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [yaş,]*

Ḳatre ḳatre **yaş** aḳıtdum dāne dāne dürr gibi / Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 3). [yaş,]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) gözyaşı.*

Her cām-ı mey ki bezm-i fırāḳuñda nūş idem / Ḫūn-āb olup **yaşumla** gözümden revān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [yaşumla, -(u)m, -la]*

Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer / Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Dilden āh itsem **yaşum** cūş itdügin ʿayb eylemeñ /

Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [yaşum, -(u)m]*

Göz bıñarında aḳup **yaşum** dükenmez se n'ola / Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [yaşum, -(u)m]*

Dīde merdümleri **yaşum** dö keli oldı ʿiyān / Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [yaşum, -(u)m]*

Yire **yaşum** döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [yaşum, -(u)m]*

Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş / Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm şu bir zamān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Gerçi ḳalmadı **yaşum** diyü ciger ḳanın döker / İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 7). [yaşum, -(u)m]*

Lü'lü' **yaşum** ol yetīmdür kim / Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [yaşum, -(u)m]*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu **yaşum** ol yüzden / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde **yaşum** rehber olup / Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [yaşum, -(u)m]*

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*

Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar **yaşı** / Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [yaşı, -ı]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile / Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 3). [yaşı, -ı]*

Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī / Gözlerüm **yaşı** n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [yaşı, -ı]*

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*

Dest-i ḥasretle döker **yaşın** meges / Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [yaşın, -ı, -n]*

yasaġ: *I. Bir şeyin yapılmasına karşı konulan yasal ya da yasal olmayan engel. II. Yapılmaması istenmiş olan, yasaklanmış.*

İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı / Begdür geregi gibi ḥükmüñde **yasaġında** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [yasaġında, -ı, -n, -da]*

yasaġ: *Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel.*

Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel / Maʿdelet bünyādın urmışdur **yasaġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 9). [yasaġı, -ı]*

yasaġ: *Kanun, ferman, kaide, türe, emir.*

ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül / İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili **yasaġıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 6). [yasaġıdur, -ı, -dur]*

yasak: *Tertip, tertibat.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı / Bu deñlü yaraḳ bu deñlü **yasaḳ** bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [yasaḳ,]*

yaşdan-: *Yaslanmak, dayanmak. (TS).*

Dil ṣorar **yaşdanmaġ** içün işigüñ ṭaşın baña / Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [yaşdanmaġ, -maġ]*

yāsemīn: *Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ **yāsemīn** ü lāleye / Aḳ dilber kim libāsı ola gülgūnī anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 2). [yāsemīn,]*

yaşıl: *Yeşil.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül gibi getür sāġer / ʿİşret demidür her yir **yaşıl** çemen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [yaşıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru **yaşıl** / Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [yaşıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān ḳızıl ṣaru **yaşıl** / Gösterür tāze bahāristān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 1). [yaşıl,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş itmege ḳavs-i ḳuzaḥ / Zeyn idüp nakş itdi bir eyvān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 2). [yaşıl,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [yaşıl,]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende yoḳ / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [yaşıl,]*

Bende-i ʿışḳam velīkin ṣuʿle-i āhum gören / Dir ki sancaḳ çekdi bir sulṭān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 5). [yaşıl,]*

N’ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā **yaşıl** / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [yaşıl,]*

N’ola giyse ol şeker-güftār ü ḫoş-bālā **yaşıl** / Kim olur ʿālemde eger ṭūtī-i gūyā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 1). [yaşıl,]*

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi cevlān eylese / Serv-i gül-rūyum ki nāz ile giyer kemhā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 2). [yaşıl,]*

Gerçi dil bir bendedür pīrūze vü laʿl istemez / Olalı ruḫsāruñ āl ü ḫaṭṭ-ı müşgāsā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 3). [yaşıl,]*

ʿĀrif iseñ al ele rengīn ayaġı gül gibi / Şimdi kim oldı ser-ā-ser dāmen-i ṣaḥrā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 4). [yaşıl,]*

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī sözlerüñ medḥinde kim / Ḫıżra dönmüşdür giyüp ol serv-i ḫōş-bālā **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Beyit 5). [yaşıl,]*

Serv-i āzād itdügiçün bu **yaşıl** kemḫā seni / Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [yaşıl,]*

yaşıl: *Yeşil renk.*

Ḥalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [yaşıl,]*

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn gerekdür yoġ ise / Defter evrāḳı olur āsān ḳızıl ṣaru **yaşıl** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 7). [yaşıl,]*

yaşlu göz-: *Gözü yaşlı; gözyaşı içinde olma durumu.*

Görinen her ṭaraf yaşlu gözümde ṣanma kirpikdür / Naẓar mürġine āhen bir ḳafesdür cümle ḳan olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [yaşlu göz-, --üm, --de]*

yaşum ḳana dön-: *Gözyaşı kana dönmek: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy yüzi gül baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [yaşum ḳana dön-, -a-dür, -düñ]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Bugün sāyeñde āsūde **yaturken** āḫir incitme / Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [yaturken, -ur, -(i)ken]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu*

boyunca uzanmak; yatmak.

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan şöyle mecrūḥ oldı kim / Lāleveş başdan ayaġa cismi ḳan olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış **yatur** / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [yatur, -ur]*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış **yatur** / Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [yatur, -ur]*

yat: *Boylu boyunca uzanıp yatmak.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış **yatur** / Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere boylu boyunca uzanmak.*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim / Ṣubḥa-dek ḳoynumda **yatur** māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Beyit 2). [yatur, -ur]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider / Genc-i ḥüsnüñ üzre **yatur** iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 5). [yatur, -ur]*

yat: *Boylu boyunca uzanmak.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice / Döşenür **yatduḳca** bist er kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [yatduḳca, -duḳca]*

yat-: *Bulunmak.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice **yatur** / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [yatur, -ur]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Siz **yatup** ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [yatup, -up]*

yat-: *Yatmak.*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege / Ḫaste **yatsam** bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [yatsam, -sam]*

yataġ: *Yatak II barınak.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil / Uġradı miskīn ḥarāmīler **yataġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 5). [yataġı, -ı]*

yataġ: *Yatak, in, barınak.*

Çün ḥarāmīler **yataġıdur** g özüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [yataġıdur, -ı, -dur]*

yatdı: *Yatışdılar, sakinleştiler.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī / Cān vireli firāḳ ile bir pāre **yatdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [yatdılar, -lar]*

yatmaz: *Yatmaz.*

Bir gice yanumda **yatmaz** ol büt-i meh-rū gelüp / Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [yatmaz,]*

yatur: *Bir şeyin içinde üzerinde bulunmak. Orada var olmak, II. Boylu boyunca uzanmak.*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur **yatur** / Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 7). [yatur,]

<u>yavuz:</u> *Kötü, fena, kem.*

Mihr-i ḥüsnüñden **yavuz** gözl er baʿīd olsun begüm / Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 1). [yavuz,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / Saña **yavuz** ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [yavuz,]*

<u>yavuz:</u> *Fena, kötü.*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın / Bāri Tañrı cānum alsa bir **yavuz** ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 1). [yavuz,]*

<u>yay:</u> *Yay, sevgilinin kaşı.*

Gerçi **yayın** şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize / Çeşm oḳın urur daḥi bu çeşm-i şehlālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 1). [yayın, -ı, -n]*

<u>yay:</u> *Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.*

Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden / Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile **yādan** şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 3). [yādan, -dan]*

<u>yay:</u> *Ok atma aracı.*

Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ / Ceng āleti cümle var müretteb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [yay,]*

İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi / **Yay** idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 1). [yay,]*

<u>yay:</u> *Ok atma aracı II Sevgilinin kaşı.*

Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ **yayını** / Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [yayını, -ı, -n, -ı]*

<u>yay:</u> *I. Yay, kavis. II. Sevgilinin yay gibi kavisli olan kaşı.*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ / Yegdür ki ḳaşuñ **yayına** ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [yayına, -ı, -n, -a]*

<u>yayḳara:</u> *Yaygara, bağırıp çağırma.*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter / Almaġa bu vilāyeti bir **yayḳara** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [yayḳara,]*

Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın / Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar **yayḳaralar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [yayḳaralar, -lar]*

Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken **yayḳaralar** / Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [yayḳaralar, -lar]*

<u>yayḳara:</u> *Yaygara, kargaşa, bağırıp çağırma.*

Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler / Bayıḳ tīrine gözle **yayḳarasın** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Beyit 2). [yayḳarasın, -sı, -n]*

<u>yaz:</u> *Kaleme almak.*

Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin **yazup** / Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7). [yazup, -up]*

Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider / Söz **yazup** itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7). [yazup, -up]*

Lāle-ruḫlar ṣūretin çün **yazdı** naḳḳāş-ı ḫāyāl / İy ḫazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 2). [yazdı, -dı]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege / Ḳıl ḳalemle **yazmışam** lev ḫ-i perīşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 2). [yazmışam, -mış, -am]*

Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile / **Yazdı** bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 7). [yazdı, -dı]*

Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] **yazdı** naḳḳāş-ı ḫayāl / Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

411, Beyit 6). [yazdı, -dı]

yaz: *Yazmak.*

Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī **yazmaya** / ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [yazmaya, -ma, -y, -a]*

yaz: *Yazmak.*

ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḥalḳa sünbülüñ / Dāl-i devletdür **yazılmış** ṣaf ḥa-i dīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 2). [yazılmış, -ıl, -mış]*

yaz: *Yazma işi yapılmak.*

İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin / Çün **yazılmışdur** ezel bu mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 7). [yazılmışdur, -ıl, -mış, -dur]*

yaz: *Yaz mevsimi.*

Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül / Bülbüle ġulġul añdurur **yaz** güninüñ seḥerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 3). [yaz,]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taṣnīf ile **yazup** / Bir tāze naḳş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 6). [yazup, -up]*

yaz: *21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim / Eksük olmaz **yaza** ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 6). [yaza, -a]*

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül / **Yazar** evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın **yazup** eylersin ḥisāb / İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [yazup, -up]*

yaz: *Tasvir etmek, nakşetmek, çizmek.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ / **Yazılu** ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [yazılu, -ılu]*

yaz: *Kaleme almak, yazmak.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa **yazmışsın** raḳī bi dutalum / Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 8). [yazmışsın, -mış, -sın]*

yaz: *Yazmak || Sevgilinin ağzından çıkan sözler.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın **yazmamışsın** ʿā ṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [yazmamışsın, -ma, -mış, -sın]*

yaz: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın **yazmamışsın** ʿā ṣıḳuñ / Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [yazmamışsın, -ma, -mış, -sın]*

Yazdı ruḥumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ / Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 1). [yazdı, -dı]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre **yazılmış** nūndur / Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 3). [yazılmış, -ıl, -mış]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum / Anuñls ben ḫumārumı rindāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 5). [yazmışam, -mış, -am]*

Cānā Muʿīdī **yazduġı** cevher -ġazelleri / Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [yazduġı, -du, -ġ, -ı]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / Rengīn

latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [yazdum, -du, -m]*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri / Altun-ḳalemle defter ü dīvāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 5). [yazmışam, -mış, -am]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına / Rengīn latīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 2). [yazmışam, -mış, -am]*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger / Kendü **yazup** yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 7). [yazup, -up]*

yaz: *Kaydetmek.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören / Gün ṭutulmasın **yazar** taḳvī me erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne **yazmışam** / Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [yazmışam, -mış, -am]*

yaz: *Kaleme almak, yazmak.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümüñ / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi **yazsam** olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [yazsam, -sa, -m]*

yaz: *Yazma eylemi, kaleme almak.*

Leylī-i zülfüñle olan mācerāsın göñlümün / Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi **yazsam** olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [yazsam, -sa, -m]*

yaz: *Yazmak, işlemek, nakşetmek.*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını / Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 2). [yazmışam, -mış, -am]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne **yazmışam** / Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 1). [yazmışam, -mış, -am]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile / Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı / ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 4). [yazmışam, -mış, -am]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine / Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 3). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne **yazmışam** / Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 1). [yazmışam, -mış, -am]*

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [yazmışam, -mış, -am]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü / Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 4). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne **yazmışam** / Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 1). [yazmışam, -mış, -am]*

yaz: *21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.*

Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola / **Yaz** gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Beyit 6). [yaz,]*

yaz: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Ḳullaruñ defterine adumı **yazduḳda** benüm / Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 4). [yazduḳda, -dukda]*

yaz-: *Yazmak.*

Āh-ı ṣāmum **yazduġımdan** añla her dīvāre kim / Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen ṣāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

337, Beyit 3). [yazduġımdan,]

yaz-: *Yazmak.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin / **Yazıldı** cān ṣaḥīfesine Kevs̱er āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 4). [yazıldı, --ıl, --dı]*

yaz-: *Yazmak.*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna **yazmazsın** be ni / Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 2). [yazmazsın, -maz, -sın]*

yaz-: *Yazmak, nakş etmek.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul **yazıpdur** ḳapuña / Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 2). [yazıpdur, -ıpdur]*

yaz-: *Çizmek, nakşetmek, işlemek.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan **yazar** güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [yazar, -ar]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim / Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 7). [yaz,]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı / Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevs̱er **yazar** ḫaṭṭ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [yazar, -ar]*

Ḫaṭṭuñ **yazar** ġubār ile ḥüsnüñ cerīdesin / Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [yazar, -ar]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp / **Yazdı** taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [yazdı, -dı]*

yaz-: *Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [yazup, -up]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler / Dildāre ciger ḳanı ile nāme **yazarlar** *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [yazarlar, -ar, -lar]*

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken / **Yazarlar** āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 4). [yazarlar, -ar, -lar]*

yaz-: *Yazmak; kaleme almak.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ / Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne **yazmışam** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 7). [yazmışam, -mış, -am]*

yazduġım: *Yazmak.*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī / Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser **yazduġım** efsānele r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 7). [yazduġım,]*

yazduñ: *Çizmek, biçimlendirmek, şekil vermek.*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup / **Yazduñ** semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [yazduñ,]*

yazı: *Yazı.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun / Muʿīdī naẓmı gevherdür **yazın** dürr-i ʿAden'den geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7). [yazın, -n]*

yazıl: *Yazma işi yapılmak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe **yazılmasun** / Nāme göndermiş yine

ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [yazılmasun, -masun]*

yazıl: *Yazılmak, çizilmek, nakşedilmek.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer üzre **yazılan** elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [yazılan, -an]*

yazma: *Kaleme almak.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ **yazmaġ** içün / Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [yazmaġ, -ġ]*

yazma-: *Yazmamak II yaratmamak.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī **yazma** / Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 7). [yazma,]*

yazuk: *Yazık.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna **yazuḳdur** böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [yazuḳdur,]*

yazuk: *Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder. Günah, suç.*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul / ʿArż ideʿārıżın gül her laḥẓa ḥāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 2). [yazuḳ,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / **Yazuḳ** degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [yazuḳ,]*

yazuk: *Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.*

Muʿīdī ḥaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur / Ḳoma dil-teşne **yazuḳdur** yetiş iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [yazuḳdur, -dur]*

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür / **Yazuḳdur** iy efendicigüm pādşācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 7). [yazuḳdur, -dur]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını / Ḳıyma **yazuḳ** bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [yazuḳ,]*

yazuk: *Yazık, günah.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il / Ḥayf oldı **yazuḳlar** bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [yazuḳlar, -lar]*

yazuk: *Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.*

Çekme **yazuḳdur** müjen tīġin raḳībüñ ḳatline / Gel beni öldür beni hey kāfır istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [yazuḳdur, -dur]*

yazuklar: *"Yazıklar olsun!" anlamında kınama bildirir.*

Merhem-i sürḥ ile gül ḫoş itdi zaḥmın bülbülüñ / Bana **yazuḳlar** ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [yazuḳlar,]*

ye: *Yönelme eki.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī **ye** ʿayb-cūdur / N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 7). [ye,]*

yeg: *Daha iyi, daha üstün, evla.*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāṣıḳ / **Yegdür** ki ḳaşuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 4). [yegdür, -dür]*

yeksān olma: *1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña **yeksān olma** kim / Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 6). [yeksān olma, -ma]*

yelken: *Geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana, şeritler durumunda dikilerek teknenin direğine takılan, rüzgârın gücüyle teknenin yol almasını sağlayan kumaş.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı / Keştī-i deryā baña tābūt ü **yelkendür** kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Beyit 6). [yelkendür, -dür]*

yeni: *Yeni: En son edinilen.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların añup çıḳdı **yeni** hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [yeni,]*

yeni: *Ilk, daha önce görülmemiş, kullanılmamış olan.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup / Virdi cān mülkin ḫarāba bir **yeni** āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [yeni,]*

yeñi yakadur: *Yeni yetme, yeni yetişmiş.*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev / Ḥaddini bilmez ol kim daḫi **yeñi yaḳadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [yeñi yaḳadur,]*

yenilme-: *Yenilmemek.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī / Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya **yenilmedüm** h ergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [yenilmedüm,]*

yėr: *(bulunulan) yer, mekan.*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden / Dir ki bir **yerde** bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 6). [yerde, -de]*

yet: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem / Baña **yetmez** mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [yetmez, -mez]*

yetīm: *Zavallı II yalnız ve şefkate muhtaç.*

Lü'lü' yaşum ol **yetīmdür** kim / Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 4). [yetīmdür, -dür]*

yetiş: *Sıkıntısını gidermek, yardım etmek, zor bir durumunu kaldırmak; ulaşmak, vasıl olmak.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur / Ḳoma dil-teşne yazuḳdur **yetiş** iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 7). [yetiş,]*

yezīd: *I. Nefret edilen kimseler için kullanılan bir söz II. Hilekâr, sahtekâr.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn / Saña yavuz ḳaṣd iden kimse **Yezīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 4). [yezīd,]*

yi: *Yemek. II gam bağlamında gam yemek deyimi: üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın **yiyem** derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [yiyem, -ye, -m]*

yi: *Ağzında çiğnemek; yemek.*

Gözlerin süzmüş baḳar mestāne mestāne baña / Aş **yir** ḳanuma ol kāfir şarāb-ı nāz içüp *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [yir, -r]*

Ḫaste-dil ġamdan uşanmışdur tekellüf ḳılma kim / Bir ġıdāyı güç olur **yimek** ṭabīʿat çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 3). [yimek, -mek]*

yi-: *Ağızda çiğneyerek yutmak.*

Dest-i ḥasretle döker yaşın meges / Leblerüñden **yiyeli** ḫāl üñ ʿasel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 4). [yiyeli, -(y)eli]*

yidi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım degül ʿasker saña / Çünki ʿaskersüz musaḫḫardur **yidi** kişv er saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [yidi,]*

yig: *Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.*

Hezārān māl mülkinden cihānuñ / Kişiye bir dil-i āgāh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [yigdür, -dür]*

yig: *1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.*

N'ola aġyāre vefā ʿāṣıḳa cevr eyler iken / Hele bir görmedügin **yig** beni

aġyāruñ
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 2). [yig,]*

Ḥaḳ bilür şāhum bu dirlikden
ölüm **yigdür** baña /
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [yigdür, -dür]*

yig: *-dan daha iyi, üstün.*

Riyā ile olan zühdi n'idersin / Derūn-ı dilden iren
āh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [yigdür, -dür]*

Güzel çoḳdur velī sensin murādum /
Belī encümden ise māh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [yigdür, -dür]*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī / Yanuñda düşmen-i bed-
ḫvāh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [yigdür, -dür]*

yig: *Daha üstün, daha makbul, daha evlâ.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh **yigdür** / Ḳamudan ol yüce dergāh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [yigdür, -dür]*

yig: *Daha iyi, daha makbul, daha evlâ.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh **yigdür** / Ḳamudan ol yüce dergāh **yigdür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [yigdür, -dür]*

Baña biñ kez **yigdür** ölmek sensüzin zār olmadan / Her ne derd olursa olsun derd-i hicrān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 4). [yigdür, -dür]*

yigit: *Gözü pek, düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen kimse.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh
kim **yigitsin** iy gözi şehlā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [yigitsin, -sin]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā **yigit** / ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā
yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit / ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-
pervā **yiğit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [yiğit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh dāmānın itmiş der-miyān / Naḳd-i dil ḳapmaḳda ġāyet çāpük ü
raʿnā **yigit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Daḥi çevgān urmadın meydānda başum ḳıldı ṭop / Şol semend-i nāz ile cevlān iden
mirzā **yiğit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [yiğit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz yüzüme / Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben
şeydā **yigit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Bāde-i gülgūn içüp vehm itme her bir ḫārdan / Ḥamdülillāh kim yigitsin iy gözi
şehlā **yigit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Hey di çeşm-i mestüñe ḫışm ile ḫançer çekmesün / Ḫastedür göñlüm kerem ḳıl eyleme
ġavġā **yigit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan Muʿīdī ġam degül / Cām-ı ʿışḳ ile ider bir şūḫ-ı
müstesnā **yigit** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [yigit,]*

yık: *T. Bozmak, tahrip*

etmek.

Ne yapduġına ṣādum
ne **yıḳduġına** ġamgīn /
Dil ḫānesi senüñdür iy
bī-vefā baña
ne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 5). [yıḳduġına,]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
/ **Yıḳdı** bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [yıḳdı, -dı]*

yık: *Bozmak, dağıtmak, viran etmek.*

Ḳo **yıḳılsun** cān u dil
maʿmūresin añma baña
/ ʿIşḳ bünyādın
Muʿīdī üstüvār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 7). [yıḳılsun, -ıl, -sun]*

yık: *Yıkmak,harap etmek.*

Zühdümüñ
şehrin **yıḳup** yapar
maḥabbet ḫānesin /
Her nedāmet ṭaşı kim
üstüme devrān
yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [yıḳup, -up]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek, viran eylemek, yok etmek.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim
ġamzeden ḫançer
çeküp / **Yıḳdı** cān
mülkin ser-ā-ser
ḳaṣdı īmānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [yıḳdı, -dı]*

yık: *Yıkmak, inşa edilmiş bir parçayı bozmak, tahrip etmek.*

II Gönül yıkmak: Bir kimseyi çok üzecek ve kıracak bir davranışta bulunmak, gönül kırmak, gücendirmek.

Çün eşḳ ü āh **yıḳmadı** ġam
ḳalʿasın göñül / Bilsem
nene gerek bu sipāh ü
ʿalem
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 6). [yıḳmadı, -ma, -dı]*

yık-: *Bozmak, tahrip etmek.*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz /
Mestāne **yıḳsa** ʿālemi
eyler ḫarāb-ı
nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [yıḳsa, -sa]*

yık-: *Yere devirmek.*

Çeşmüñ mey-i tāze
çekmeyince / Ḫışm ile
beni **yıḳup** düşürmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [yıḳup, -up]*

yıka: *Yıkamak.*

Bizi **yıḳardı** bezm-i belāda
şarāb-ı ġam / Ger
ḳatmasaydum aña
sirişkümden āb-ı
ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 1). [yıḳardı, -r, -dı]*

yıḳıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

Cān virürken hecr ile göz
mey ṣunar baġrum
kebāb /
Ben **yıḳıldum** mest
olup ṣoḥbet ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [yıḳıldum, -dum]*

yıkıl-: *Yıkılmak, devrilmek.*

Ḥasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
/ Yıḳdı
bünyādum **yıḳılsun** gö
reyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 1). [yıḳılsun, -sun]*

yıkılup-: *Yıkılmak, harap olmak.*

Bir vefā bulmaz
ġamından **yıḳılupdur**
ḥāṭırum / Pādşāh ẓālim
olınca memleket vīrān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [yıḳılupdur,]*

yıḳma: *(Gönül) yıkmak II (gönül) kırmak.*

Ẓulm ile göñlüm
diyārın **yıḳma** kim
lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı
sīnede şāh-ı ḫayālüñ
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [yıḳma,]*

yıl: *Sene, yıl.*

Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār / Her
güni bir laḥẓa vü her
laḥẓa
biñ **yıldur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [yıldur, -dur]*

yıl: *Yel, rüzgar.*

Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī] /
Taḫtını **yil** götürür
şanki Süleymān'dur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 5). [yil,]*
Āh eylesem gözüm yaşı
aḳar döne döne /
Ḳatı **yil** esdügince olur
[şu] girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 2). [yil,]*
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād
urdı ʿışkuñ iy perī /

Ṣan Süleymān'dur ki taḫtın
bağlamış **yil** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 2). [yil,]*

<u>yıl:</u> *Koşmak, seğirtmek.*

Deşt ü ṣaḥrāya düşüp her yaña ṭurmaz **yilerem** /
Hem-dem olalı göñül gözleri āhūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 4). [yilerem,]*

<u>yıl:</u> *Rüzgar.*

Ḳāmetüñ şimşādını āhum **yilinden** ṣaḳınup /
Üstüne bayraḳ gibi her laḥẓa ditrer kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 5). [yilinden, -i, -n, -den]*
Ṣanma yüzüñ görinür **yilden** dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [yilden, -den]*
Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ /
Daḥi rūşenter olur **yilden** çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [yilden, -den]*
Oynadup dil-fülkin āhum cūşa geldi göz yaşı /
Gūyiyā mevc urdı deryālar firāvān esdi **yil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 5). [yil,]*
Vaṣf idüp ḥüsnüñ Muʿīdī āh idem dirken seher /
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine gül-berg-i ḫandān esdi **yil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 7). [yil,]*
Arayup sen mehi menzil-be-menzil / Yiler her yaña āhum nitekim **yil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [yil,]*

<u>yıl:</u> *Rüzgar, yel.*

Bülbülüñ bir āhına döymez varur çünkim **yile** /
Gül iñende açılup ḥüsnine maġrūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Beyit 5). [yile, -e]*

<u>yıl:</u> *Senelerce, çok uzun zamandan beri.*

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin /
Gerçi **yıllardur** ki zār u mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [yıllardur, -lar, -dur]*

<u>yıl:</u> *Sene, yıl. II uzun süreden beri.*

Gerçi **yıllardur** Muʿīdī ney gibi iñler velī /
Dimedüñ bir gün görüñ kimdür bu efġān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 9). [yıllardur, -lar, -dur]*

<u>yıl:</u> *Esmek.*

Arayup sen mehi menzil-be-menzil / **Yiler** her yaña āhum nitekim yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 1). [yiler, -er]*

<u>yıl:</u> *Yıllarca, senelerdir.*

Ol Muʿīdīyem ki bir dem ġamdan āzād itmedüñ /
Gerçi **yıllardur** esīr-i mübtelā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [yıllardur, -lar, -dur]*

<u>yıl:</u> *Yel, rüzgar.*

Nev-bahār-ı ḥüsnüñ eyyāmında kim dīvāneyem / **Yil** gibi gitsem ʿaceb mi kūh u ṣaḥrādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [yil,]*

<u>yıl:</u> *Seneler, yıllar.*

Gerçi **yıllardur** Muʿīdī dil virüpdür derdüñe /
Ṣormaduñ ḥālini bir gün dimedüñ bīmār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 7). [yıllardur, -lar, -dur]*
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur ʿışḳ müşkili
/ **Yıllarla** baḫs iderse hevālı ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Beyit 5). [yıllarla, -lar, -la]*

<u>yıl:</u> *Rüzgar; yel.*

Ḥalḳuñ ārāmın alur **yil** üzre berg-i gül gibi / At segirdüp her ṭaraf meydānda cevlānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Beyit 5). [yil,]*

<u>yıl:</u> *Rüzgar, yel.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi **yil** /
Açılup yüz lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi **yil** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [yil,]*

<u>yıl:</u> *Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.*

İçinden ṣu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ **yıl** / Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 2). [yıl,]*

<u>yıldız:</u> *Geceleri gökte,*

kimileri parlakça, kimileri de donuk bir ışık noktası gibi görünen cisimlere verilen ad.

Şūḫlar
cemʿindesin **yıldızlar** i
çre māhsın / Beñzemez
buñca perīveşlerde bir
dilber
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [yıldızlar, -lar]*

yılduz: *Yıldız.*

Ṭañ olınca gözlerin
yummaz
felek **yılduzları** /
Derd-i dilden eylerem
ol deñlü efġān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 2). [yılduzları, -lar, -ı]*

yılduz: *Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.*

Dir görenler yir yüzine
indi **yılduzlarla** gök /
Yandı bayram gicesi
şehrüñde ol miḳdār
şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [yılduzlarla, -larla]*
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde
yaşum rehber olup /
Deñiz ehli bilür iy māh
yolın **yılduzdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [yılduzdan, -dan]*

yılduz: *Baht, talih, kader.*

Gözi yaşıyla
Muʿīdī ṣıġamaz bir
yirde / Gitdi gün
ṭoġmadı başına
ʿaceb **yılduzı** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [yılduzı, -ı]*
Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña
kim berḳ uralı / Nūrı
yoḳ **yılduzı** düşkün
görinür mihr ü
mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [yılduzı, -ı]*

yılduz: *Işıklı ve sabit bir nokta halinde görülen gök cisimlerinden her biri.*

Ṭurduġı yirde güzeller
maḥv olur **yılduz** gibi /
Nāgehān ʿarż itse ol
mihr-i cihān-ārā
yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [yılduz,]*

yılduz şayarsam: *Yıldız saymak, uyuyamamak.*

Ṣubḥ olınca giceler **yılduz**
şayarsam yiridür /
Görmedüm bir ay ider
sen māh-ı tābānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [yılduz şayarsam, -ar, -sa, -m]*

yile vir-: *Savurmak, boşuna harcamak.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim /
Cilve eyler her ṭaraf
yüz serv-i gül-
ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [yile vir-, -se, -m]*

yıllar: *Yıllar yılı, yıllarca.*

Bir gün ol nā-mihrbān
şāyed geleydi görmege
/ Ḫaste yatsam
bulmasam **yıllarla** ṣıḥḥ
at kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Beyit 2). [yıllarla, -, -la]*

yıllar: *Yıllar yılı, senelerce.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ
mānendi cevher tūtiyā
/ Gerçi seyr itdüm
niçe **yıllar** Ṣıfāhān
illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 2). [yıllar,]*

yıllar: *Yıllar, seneler.*

Şemʿ bilür sūzişin ben
ḫastenüñ hecrümde
kim / Niçe **yıllar** baş
ḳoduḳ bir köhne-bālīn
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 3). [yıllar,]*
İtmedüñ ġam-ḫānemi bir
gün müşerref gerçi kim
/ **Yıllar** oldı şayaram
iy māh-ı tābān
günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 3). [yıllar,]*

yıllar: *Çok sene, uzun zaman.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar
sipāh-ı ġam beni / Āh
eger sen şeh-süvāra
bulmayam bir dest-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 6). [yıllar, -lar]*
Ben **yıllar** oldı derd ile
bīmāram ol daḫi / Bir
gün gelüp dimez
nicesin
mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 5). [yıllar, -lar]*

yıllar ol-: *Çok zaman geçmek.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-
i ḫasretde āh / Kimse
yoḳ bir gün saña ben
nā-tüvānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [yıllar ol-, -dı]*

yıllardur: *Uzun zamandan beri, eskiden beri.*

Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi **yıllardur** velī /
Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

239, Beyit 4). [yıllardur,]

<u>yıllarla:</u> *Yıllarca, senelerce II uzun süre, uzun zamandan beri.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol māh-ı bed-mihr ile kim / Cevrini **yıllarla** çekdü k bir vefāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 4). [yıllarla, -la]*

İy Muʿīdī ağlar iseñ ben ġarībi ağla kim / Kimse raḥm itmez eger **yıllarla** yanam yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 7). [yıllarla, -la]*

Yıllarla o māhuñ çekeyin cevr ü cefāsın / İtdügine şāyed ki peşīmān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Beyit 2). [yıllarla, -la]*

<u>yime:</u> *Yemek.*

Ġam baña nāfiʿ degül ammā niçe perhīz idem / **Yimek** isterken muḫālif nesne bīmār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 5). [yimek,]*

<u>yime:</u> *Ayrıca.*

Dehenüñ ki būseye cān alup itmiş idi ġıybet / Lebüñe didüm eyitdi **yime** ġam zimān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [yime,]*

<u>yime:</u> *Da/de.*

ʿīş ü nūş it ġam **yime** gel kim kenāre gidelüm / İy Muʿīdī yār ele girmezse yārān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 5). [yime,]*

<u>yine:</u> *Tekrar.*

Yine bir būseñi aldum ne būse nūş-ı cāndur bu / Disem olmaz eger başum gide rāz-ı nihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 1). [yine,]*

Müşgīn ṣaçuñ ṭolaşdı **yine** baña ḳorḳaram / Cān riştesini eylemedin bū girih girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 6). [yine,]*

N'ola āhum boyanup göklere irse felege / Ki **yine** mihr ile ḳul oldı göñül bir melege *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 1). [yine,]*

Gül yüzüñ añdı meger dün gice bülbül ṣanemā / Ki uyutmadı **yine** ṣubḥa-dek efgānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Beyit 3). [yine,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / **Yine** āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [yine,]*

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur **yine** / Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 1). [yine,]*

Uyımazam giceler sevdā-yı zülf-i yār ile / Rūzgārum tīre vü ḥālüm perīşāndur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 2). [yine,]*

Çerḫ oḳından rūşen olmışdur dil-efgār olduġım / Kim şafaḳ gibi derūnum ṭopṭolu ḳandur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 3). [yine,]*

Ḥālet-i nezʿümde iken geldi ol īsā-nefes / Ölmüş idüm baña Ḥaḳ'dan tāze bir cāndur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 4). [yine,]*

Sensüz iy dilber niçe gül-geşt-i būstān eyleyem / Tīr-i ġam her tāze gülbün ġonçe peykāndur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 5). [yine,]*

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād itme ben Mecnūn'a kim / Çeng-i meclis naʿme[si tedbīr-i] hicrāndur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 6). [yine,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [yine,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler **yine** / Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [yine,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen bezmine iy gül şimdi kim / Ḳarşular çīnī ṣürāḫīlerle sūsenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 2). [yine,]*

Tāb-ı mihrüñle derūnum ṣuʿledār olsa ne ṭañ / Nāveküñ dil ḫānesinde açdı revzenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 3). [yine,]*

Ḥalḳa uġrı baḳmağı arturdı çeşmüñ ḫışm ile / Ḳaṣduma itmiş kemīn ol ḳanlu düşmenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 4). [yine,]*

Oldı göñlüm
kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / Başdı yolum fitne der-bendinde reh-zenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [yine,]*

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm / Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi
maḫzenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 6). [yine,]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan **yine** / Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i
Mesīḥā'dan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [yine,]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan **yine** / Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i
Mesīḥā'dan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [yine,]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [yine,]*

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim / Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 3). [yine,]*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur / İki barmaġuñ ki rengīn oldı
ḫınnādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 4). [yine,]*

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm / Ya idüpdür cāmesin gülberg-i
ḥamrādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 5). [yine,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline / İstiḳāmet umaram ol serv-i
bālādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 6). [yine,]*

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün / Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı
sevdādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 7). [yine,]*

Nakş itdi
kebkebüñ **yine** ruḫsāru m üstine / Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 1). [yine,]*

Yār ṭaġıtmış **yine** zülfin yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [yine,]*

Nāy iy
Muʿīdī **yine** feryādlar ḳopardı / Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 7). [yine,]*

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz baġladı / Gör ne bend
itdi **yine** zülf-i semensālar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [yine,]*

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi / İy ʿaceb **yine** kimüñ girseñ gerekdür ḳanına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 3). [yine,]*

Dil getürdüm leşker-i ġamdan **yine** dil şehrine / Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 6). [yine,]*

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların / Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 5). [yine,]*

Bādeye köp
düşüp **yine** yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski zamānların añup çıḳdı yeni
hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [yine,]*

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi / Ġarībliḳ **yine** ben dil-figāre kār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 1). [yine,]*

Bu gice baḫr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum / ʿAceb miyānuñı
kimler **yine** kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 5). [yine,]*

yine: *Aynıyla.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice / Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü
şīvenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 7). [yine,]*

yine: *Bir daha, tekrar, gene.*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış **yine** ol ruḫlar / Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 3). [yine,]*

Ḫurrem ol kim ʿişret esbābı müheyyādur **yine** / Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 5). [yine,]*

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim / Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 5). [yine,]*

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp / **Yine** āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 6). [yine,]

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur **yine** / Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] **yine** *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 1). [yine,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler **yine** / Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler **yine** *(Kalkan delenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 1). [yine,]*

yine: *Yine.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ **yine** / Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Beyit 2). [yine,]*

yine: *Her zamanki gibi.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [yine,]*

yine: *Tekrar, yine.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun / Nāme göndermiş **yine** ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [yine,]*

yine: *Tekrar, her zaman olduğu gibi.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes / Anı **yine** sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 7). [yine,]*

yine: *Aynıyla, her zamanki gibi.*

Dil **yine** efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [yine,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış / İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [yine,]*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ / Vaṭanum terk idüp oldum **yine** āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [yine,]*

yine: *Bir kez daha, tekrar.*

Dil **yine** efġān ider derd ile cānāndan cüdā / Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [yine,]*

yine: *Her zamanki gibi, sadece.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim **yine** / Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [yine,]*

yine: *Yine, her zamanki gibi.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk / Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [yine,]*

yine: *Yine, tekrar, her zaman olduğu gibi.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit / ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.*

Çün **yine** iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri / ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [yine,]*

Yaġmaya virdi **yine** vü tozlar ḳopardı āh / Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin / Ṣīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Beyit 2). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden **yine** / Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [yine,]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm / Ẓulmi dīvānda **yine** ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [yine,]*

Yine bir ṣūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim / ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [yine,]*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer **yine** / Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını

şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [yine,]*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı / Beñzer ki **yine** uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [yine,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ / Şükr aña kim var **yine** güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 1). [yine,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim / Bī-fitīl odlara yandı **yine** ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 3). [yine,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / **Yine** baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [yine,]*

Ṭaġıdup zülfüñ **yine** ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.*

Ne cevr idersen it severüz **yine** cān ile / Sen bī-vefāya ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [yine,]*

Yine biñ cān ile sevdüm bir güzel / Her yiri ġarrā ḥuṣūṣā kim güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 1). [yine,]*

yine: *"Buna rağmen" anlamında kullanılan zarf.*

Pīr oldı maḥabbet ile Muʿīdī velī **yine** / Bir gül yanaḳlu tāze cüvāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 9). [yine,]*

yine: *"Buna rağmen" anlamında zarf.*

Bir ṣanemdür sevdügim deyr-i cihānda **yine** kim / Naḳş-ı zībāsın gören ḥayrān ḳalup olur ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar, gene" anlamlarında kullanılan zarf.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş **yine** / Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.*

Dil **yine** zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [yine,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem tāze cennet bāġıdur / Mevsim-i güldür **yine** mestāneliḳ ler çaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [yine,]*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen **yine** / Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [yine,]*

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında bizümle / Ol şūḫ bir iş itdi **yine** ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [yine,]*

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı **yine** ḫūn-āb göz / Ḳıpḳızıl et pāresidür görmedi çün ḫvāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [yine,]*

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī cevr-i devr ile velī / İşlerüñ var **yine** kim bir dünki oġlan eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [yine,]*

Gül ruḫlarını ḳande görüp ġırre olduġım / ʿUṣṣāḳa diñ gelür **yine** serv-i revānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [yine,]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış **yine** / Ṣemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [yine,]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür oldı mülk-i cān āteş / Vücūdum bir avuç küldür içinde var nihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [yine,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı muʿanber ṭutup **yine** / İtdi gözümi girye çü ebr-i bahār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [yine,]*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki **yine** olur ehl-i nār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [yine,]*

Sevinür ḫaste göñül cāna lebüñ cām olıcaḳ / Ḫoş lisāndur **yine** senden baña düşnām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 1). [yine,]*

Ḥamdülillāh ki **yine** ḫānene mihmān oldum / Bāġ-ı firdevse girüp gül gibi ḫandān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Beyit 1). [yine,]*

Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp **yine** / Ser-
nāme gibi ḳan ile
cānāne
yazmışam *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 296, Beyit 3).
[yine,]*
Gizlü derdüm uzun uzaḳ
söyleyüp
yandum **yine** / Ṣol
muʿanber zülf-i müşg-
efşānı añdum
aġladum *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
299, Beyit 4). [yine,]*
Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi /
Veh ne zaḥmum var ki
peykān
oldı **yine** merhemüm *(
Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 304,
Beyit 2). [yine,]*
Germ olup sen meh-liḳāya
dāġlar yaḳdum **yine** /
Mühr-i ġamla mihrüñi
cānumda pinhān
eyledüm *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
307, Beyit 3). [yine,]*
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ
uyar yüz yirde kim
/ **Yine** bir mehveş
ḥayālin dilde mihmān
eyledüm *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
308, Beyit 7). [yine,]*
Dil ġam-ı ʿışḳ
ile **yine** mübtelā olsun
dirin / Başuma sulṭān ü
bir şūḥa gedā olsun
dirin *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
316, Beyit 1). [yine,]*
İy ṣabā itdüñ **yine** cānum
dimāġın ʿanberīn /
Sünbül-i cānāneden
beñzer getürdüñ müşg-
i Çīn *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
317, Beyit 1). [yine,]*
Ḳanġı bīmāruñ **yine** girmek
dilersin ḳanına / Kim
ḥarāmī gibi
ḫūnī gözlerüñ ṭutmış
kemīn *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
317, Beyit 2). [yine,]*
Yine bir āşūb-ı dil sevdüm
ki ḳaṣd-ı cān ider /
Çeşm-i tātārın süzüp
ebrūlarına ṣalsa
çīn *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
317, Beyit 6). [yine,]*
Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur / Yanup
odlara kül
oldum **yine** göñlüm
belāsından *(Kalkandel
enli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 318, Beyit 5).
[yine,]*
Ṣorarken ḥālüm ol serv-i
ḫırāmān
diñlemez **yine** / Ser-ā-
ser gül ḳulaġ iken
işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
325, Beyit 5). [yine,]*
Bir güzel sever **yine** dil /
Lāle-rūy ü ġonçe-
dehen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
328, Beyit 5). [yine,]*
Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü
ḫışm iderse eylesün /
Cām-ı
laʿlüñdür **yine** ol zehri
tiryāk
eyleyen *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
334, Beyit 3). [yine,]*
Ḥaḳ budur kim ṣiʿre
meylüm yoḳ velī geh
geh **yine** / Söylenür
ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-
güftār
içün *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
338, Beyit 6). [yine,]*
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı
perīşān olmış / Bir
ḫaber aldı meger ḥāl-i
siyehkārümden *(Kalka
ndelenli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 343, Beyit 5).
[yine,]*

yine: *"Yine de, buna rağmen" anlamlarında zarf.*

Çoḳ serv **yine** gülşen-i ḫüsn
içre velīkin / Bir
sencileyin sīb-ẕeḳan
ġonçe-leb
olmaz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
160, Beyit 6). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Bezm-i ʿışḳuñda **yine** mey-
ḫvāreliḳ göñlüm diler /
Hīç yaḳışmaz ḫāneye
āvāreliḳ göñlüm
diler *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
124, Beyit 1). [yine,]*
Sevdüm **yine** bir şūhı ki
meydān-ı cefāda / Geh
tīġ ü gehī nīze vü
ḳalḳan ile
oynar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
134, Beyit 4). [yine,]*
Fitne ḳopardı **yine** devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl /
Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya bir iki
ḳaralar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
146, Beyit 2). [yine,]*
ʿĀşıḳların siyāset ile
ḳorḳudup **yine** /
Göñlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā
çeker *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
149, Beyit 4). [yine,]*
Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān alup /
Başını ṭop itmege bir
merd-i meydān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
151, Beyit 3). [yine,]*
Mevsim-i güldür **yine** ḳan
aġlaram dildārsuz / Zār
bülbüller gibi geçdi
günüm
gülzārsuz *(Kalkandele
nli Mu'îdî Dîvânı,
Gazel 163, Beyit 1).
[yine,]*
Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün
/ **Yine** ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol
günehüñ *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
245, Beyit 6). [yine,]*
Lāleler çekdi yanınca āl
bayraḳlar **yine** / Öyle
beñzer kim çemen
mülkinde sulṭān oldı
gül *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
268, Beyit 4). [yine,]*
Ḥamdülillāh **yine** bāġ içre
gül-efşān esdi yil /
Açılup yüz lāle vü biñ
dürlü reyḥān esdi
yil *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
273, Beyit 1). [yine,]*

Germ oldı iy
göñül **yine** hengāme-i
hevā / Gel bir zemān
ṣaçın ög anuñ bur
[ke]mān
ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, aynı zamanda" anlamında zarf.*

Telḥ itdi ʿīşümi **yine** hecrüñ
küdüreti / Āyīne gibi
göñlüme virüp ṣafā
yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [yine,]*
Her biri bir eşrefīdür gerçi
dāġ-ı sīnemüñ /
Göñlüm
alçaḳdur **yine** māl ü
menālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Beyit 4). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamında zarf.*

Ṭonatdum sīnemi yir
yir **yine** dāġ ü eliflerle
/ Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 3). [yine,]*

yiñemez: *Yenemez.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin **yiñemez** / Ġam
kemānın çekemez nāle
kemendin **yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [yiñemez,]*
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına
olalı süvār / Çignedüp
ḫalḳı gider yaʿni
semendin **yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [yiñemez,]*
Dilde kim ʿışḳ ola eksük
degül endūh u belā /
Şehr yanduḳda anuñ
kimse
levendin **yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [yiñemez,]*

Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ
ṣalınışı / Ne belādur bu
ki bālā-yı
bülendin **yiñemez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [yiñemez,]*

yir: *Yer, mekan.*

Her servüñ ayaġına ṣu gibi
aḳup göñlüm /
Bir **yirde** ḳarār itmez
yā Rab ne belādur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 3). [yirde, -de]*

yir: *Yer, mekan.*

Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i
eşküm / Didi gitmek
gerekdür **yir** degül
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 3). [yir,]*

yir: *Layıktır, münasiptir, sırasıdır.*

Cefāsı ḫārın ol
şūḫuñ **yiridür** cānda
saḳlarsam / Şikeste
bülbüle gülden hemīşe
armaġāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Beyit 6). [yiridür, --i, --dür]*

yir: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

Biñ cān biter her
gül **yirine** ṣaḫn-ı
çemende / Cām-ı
lebüñüñ cürʿaları yire
ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [yirine, -i, -n, -n]*

yir: *Yerlere.*

Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı
dökülsün **yirlere** /
Ayaġuñ tozını
tutmazsam ber-ā-ber
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 4). [yirlere, -ler, -e]*

yir: *Yer, mekan.*

Sen gül-i
tersin **yirüñ** firdevs-i
cennet bāġıdur / Ben
ayaḳ ṭopraġıyam
beñzüm ḥazān
yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [yirüñ, -üñ]*
Gözlerem her dem cemālüñ
gerçi yıllardur velī /
Bilmedüm
şol **yirleri** kim reh-
güzāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 4). [yirleri, -leri]*
El arḳasını **yirde** ḳor inṣāf
idüp çenār /
Ṣalınduġınca ol ḳad-i
mevzūn
didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Beyit 4). [yirde, -de]*

yir: *Toprak, zemin, yeryüzü.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
/ **Yirde** yüzüñ ḫāk
olup ḳaddüñ gerek
çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [yirde, -de]*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ
dilersen gün gibi
/ **Yirde** yüzüñ ḫāk
olup ḳaddüñ gerek
çevgān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [yirde, -de]*
Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm yigdür
baña / **Yire** dökse
ḳanumı cellād-ı
müjgān
kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 2). [yire, -e]*
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān
eliyle ḥall ide āsān /
Görüp anı revān
düşdüm **yire** bī-ʿaḳl ü
ser-

gerdān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 4). [yire, -e]*

yir: *Yer, mekan ‖ 'âşığın bulu(duğu/acağı) yer.*

Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḥasret ile / Bu cihān içre dirilmekden ise minnet
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 1). [yirüm, -(ü)m]*

yir: *Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.*

Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū / Ne nişān **yiri** var ne oḳ
görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [yiri, -i]*

yir: *Yer.*

Bāġ-ı firāḳ-ı ḥasrete ögrenelüm dirüz velī / Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül
bu **yirleri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 6). [yirleri, -leri]*

yir: *Yeryüzü.*

Zülf-i yāre aṣılup cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür
ne **yirdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [yirdedür, -de, -dür]*

yir: *Yer, mekan; eser, iz.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi ursañ / Cān üzre **yiri** gelsün ammā ne çāre yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [yiri, -i]*

yir: *Yer, zemin, yeryüzü.*

Gerçi ol gözleri āhūyı ṣikār itdüm ben / Daḫi ġāfil yiler it gibi
ara **yirde** raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [yirde, -de]*

yir: *Mevki, mekan, mahal.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam / Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm
idüp **yir** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [yir,]*

Pervāne gibi **yirini** od itdi göñlümüñ / Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar
çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 3). [yirini, -i, -n, -i]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp
dökdi **yire** ḳanum / Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [yire, -e]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum / Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [yire, -e]*

yir: *Bulunulan, yaşanılan yer; mevki.*

Sīnede ṭurma ḳadem baṣ çeşm-i dilden cāna kim / Gün gibi dördünci ḳat gökdür
begüm **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 2). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Bulunulan, yaşanılan bölge, mekan.*

Gerçi ṣoḥbet **yiri** şimdi bāġ u būstāndur baña / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [yiri, -i]*

yir: *"Layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend / Göklere irişdi āhı irmez iy māhum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7). [yiridür, -i, -dür]*

yir: *Yer, zemin, yeryüzü.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī / Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu **yirlerde** ḫvāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [yirlerde, -ler, -de]

yir: *"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam **yiridür** / Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [yiridür, -i, -dür]*

yir: *Yer, mekan, mahal.*

İy perī göklerde olsa yaraşur **yirüñ** senüñ / Bī-bedeldür gün gibi ḥüsn-i cihān-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 1). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin; yeryüzü; dünya.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı **yir** ü gökcedür / Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 5). [yir,]*

yir: *(Bir) araya, yere.*

Degme **yire** ḳonmaz iken zülfüñe dil bağladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [yire, -e]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne / ʿAcebdür **yire** dökmez se bir içim şu gibi ḳanum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 4). [yire, -e]*

yir: *Durum, konum, mevki.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ **yirine** / Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 9). [yirine, -i, -n, -e]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.*

Bī-ḳarāram şu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan / **Yirüm** od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Beyit 1). [yirüm, -üm]*

yir: *Toprak, yer.*

Düşmezdi **yire** her gice gözden sitāreler / Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [yire,]*

yir: *Mekan, mevki, bulunduğu yer.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını / Beñzer ol cān-bāze ki **yiri** hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [yiri, -i]*

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

İy ṣanem cān içre olsa vechi var **yirüñ** senüñ / Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 1). [yirüñ, -üñ]*

Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam / İñen ṣākir degüldür bu **yirüñ** āb ü hevāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Beyit 7). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin / Meleksin içtinābuñ var gibi taṣvīr olan **yirden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 2). [yirden, -den]*

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

Oñmadan bir dāġ **yirin** daḫi yaḳsam ṭañ mı kim / Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 6). [yirin, -i, -n]*

Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ **yirin** ṭutdum velī / Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 5). [yirin, -i, -n]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak. II Dünya.*

Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun / Çerḫ-i gerdūna döner **yirde** fırāvān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 4). [yirde, -de]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar yüz **yirde** kim / Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [yirde, -de]*

yir: *Mevki, mekân, mahal.*

Cemʿ olup meh-pāreler kim şekl-i ilmek bağlaya / Ara yirde gün gibi besbellüdür **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 3). [yirüñ, -üñ]*

Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen / Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 6). [yirüñ, -üñ]*

yir-: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

Gözlerüm şayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü / Yāre urup

sîneme
dökdüñ **yire** ḳanum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 5). [yire, -e]*

yir id-: *İz bırakmak, iyice yerleşmek.*

Köpek raḳībledür şimdi
bizümle ṭurup oturmaz / Göñülde yir ider yā
Rab ne ṣūḥa āṣınā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [yir id-, -er]*

yir itmiş: *İz bırakmak; iyice yerleşmek; yer tutmak.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde **yir**
itmiş yine /
Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [yir itmiş,]*

yir mi: *Yer mi?.*

Giden ʿadem diyārına
ġam **yir mi** zād içün /
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [yir mi,]*

yir yir: *Yer yer, taraf taraf.*

Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim /
Dānesi **yir yir** görinür
urmadın dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [yir yir,]*
Ġabġabuñ bir sīb-i
nāzükdür siyeh
beñlerle kim /
Dānesi **yir yir** görinür
urmadın dendān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [yir yir,]*
Sīnede **yir**
yir Muʿīdī kesdügim
ḳanlu elif /
Erġavānī cāmelü serv-i revānı
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 7). [yir yir,]*
Bitdi **yir yir** sebzeler
gitmez ḳarası
göñlümüñ / Lāleveş bir
ṣūḥ içün pür dāġ-ı
hicrāndur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [yir yir,]*
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde yüregüm /
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [yir yir,]*
Naẓm-ı rengīnin
Muʿīdī ḳuluñuñ
yazmaġ içün /
Çekdi **yir yir** ṣafḥa-i
gül-berge mıṣṭar
ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Beyit 7). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer, ara ara.*

Levḥ-i ruḫsāruñda **yir**
yir görinen benler
degül / Noḳṭalardur
ḫāme-i zülf-i
perīşāndan
ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [yir yir,]*
Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer / Ki
tābından ruḫuñ **yir**
yir ḳızarmış gülsitān
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [yir yir,]*
Lāle-ruḫsāruñ görüp dökdi
ḥayādan gül ʿaraḳ /
Görinen üstinde **yir**
yir ḳaṭre-i şebnem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 4). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer, bir çok yerde.*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup **yir**
yir / Meger bir lāle-ruḫ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [yir yir,]*
Yir yir iy gül başuma berg-i
ḥazānlar ṭaḳmadum /
Şuʿle virmişdür fetīl-i
dāġ-ı hicrānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 3). [yir yir,]*
Görinen üstinde **yir**
yir ḳaṭre-i şebnem
degül / Ḥasret-i ḫadd-i
ʿaraḳ-rīzüñle giryān
oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 5). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer.*

Kim bilürdi gögsüme **yir**
yir elifler kesdügim /
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 6). [yir yir,]*
Dem-be-dem ḳan ile
ṭolmazdı bıñarı
çeşmümüñ / Olmasa
baġrumda **yir**
yir zaḫm-ı hicrāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [yir yir,]*
ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu
kim / Sīne **yir yir** çāk
ü çeşmüm dem-be-
dem nemnāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [yir yir,]*
Lāle seyrin istemez āṣüfte
göñlüm var iken /
Sīne-i çākümde **yir**
yir dāġ-ı hicrāndan
eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege /
Aṣdı **yir yir** ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [yir yir,]*

yir yir-: *Yer yer, ara ara.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller açılur yir yirin / Sīne-i mecrūḥuma urduḳça ġamzeñ
yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [yir yir-, --in]*

yir yok: *Gerek yok, mahal yok.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [yir yoḳ,]*
Didüm miyānuñ iy meh n'içün kenāre gelmez / Düzdīde ḫande idüp didi kenāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 4). [yir yoḳ,]*

yir yok: *Yer yok, yer kamadı.*

Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre **yir yoḳ** / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [yir yoḳ,]*
Mest ü melāmet oldum nāmūs ü ʿāre **yir yoḳ** / Sīnem ġamuñla pürdür ṣabr ü ḳarāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 1). [yir yoḳ,]*
Hep māsivāyı dilden sildi giderdi gözden / Bir ḫāne kim ṣulanur anda ġubāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 2). [yir yoḳ,]*
Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr itmek olur idi / İy dōst ḥadden aşdı gel intiẓāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 5). [yir yoḳ,]*

yir yok: *Yer yok, yer kalmadı.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḥi ururseñ / Cān üzre yiri gelsün ammā ne çāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 7). [yir yoḳ,]*
ʿĀlem cināna beñzedi **yir**
yoḳ ṣaḳalluya / Bezm içre lāle-ruḫlar ile gülistān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 2). [yir yoḳ,]*

yir yoḳ: *Yeri yok.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür / Üstādlaruñ yanında ol nā-bekāre **yir**
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 6). [yir yoḳ,]*

yir yüzi-: *Yeryüzü.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök / Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 7). [yir yüzi-, --ne]*

yirden göge dek: *Yerden göğe kadar, her taraf. || Çok fazla.*

Muʿīdīyi ḳapuña iltür iseñ / Saña **yirden göge dek** minneti
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 7). [yirden göge dek,]*

yire: *Yer, zemin.*

Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende / Cām-ı lebüñüñ
cürʿaları **yire** ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Beyit 3). [yire,]*

yire çal-: *(Yerden) Yere çalmak: Ayaklar altına almak, değersiz görmek, acınacak hâle düşürmek.*

El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [yire çal-, -duñ]*

yiri: *Layıktır, münasiptir.*

Dūd-ı āhum göklere boyansa iy
meh **yiridür** / Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 4). [yiridür, -dür]*

yiridür: *Layıktır, münasiptir, sırasıdır.*

Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ / Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 6). [yiridür,]*

yiridür: *"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse **yiridür** / Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

120, Beyit 6). [yiridür,]

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın / Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [yiridür,]*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [yiridür,]*

Reşk iderse **yiridür** rūy-i zemīne āsmān / Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 7). [yiridür,]*

Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ / Ṭaş u ṭopraḳ olsa **yiridür** ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 1). [yiridür,]*

Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḥayālüñ **yiridür** / Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 5). [yiridür,]*

Göñlüm seni oḳur delü olursa **yiridür** / Bir daḫi uşlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 4). [yiridür,]*

Göñlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa **yiridür** / Bir aşılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 6). [yiridür,]*

yiridür: *Yeridir, uygundur, layıktır.*

Umar isem **yiridür** ḥaṭṭuñla göñlüñden vefā / Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [yiridür,]*

yiridür: *"Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.*

Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī **yiridür** kim / Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 7). [yiridür,]*

yiridür: *Yeridir; layıktır, uygundur, yeri var.*

Mūy-ı bārike dönersem **yiridür** ḥasr et ile / Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 5). [yiridür,]*

yirin: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim **yirin** ṭutar / Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 7). [yirin,]*

yirinde: *Olduğu yerde, yerli yerinde.*

Eşk ü āhı **yirinde** kim ḳılmaz / Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [yirinde, -, -]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

Şarılduġında kefen baña pīrehen **yirine** / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [yirine,]*

Şarılduġında kefen baña pīrehen **yirine** / Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [yirine,]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [yirine,]*

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān / Tenümi penbe-i dāġa şaruñ kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 3). [yirine,]*

Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz / Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 4). [yirine,]*

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup / Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 5). [yirine,]*

Furṣat el virmiş iken itüñ **yirine** geçdüm / Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 6). [yirine,]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / Yoluñda zer **yirine** cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [yirine,]*

yirine: *Yerine.*

Nezrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile zer **yirine** cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [yirine,]

yirine: *(sözün) Yerine.*

Diz Muʿīdī söz **yirine** /
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 7). [yirine,]*

yirine: *(Gözyaşı) yerine.*

Gözlerüm yaş **yirine** ḳan dökdüginden añla kim / Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 3). [yirine,]*

yırt: *Yırtmak, parçalamak.*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni / Yaḳasın **yırtar** sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Beyit 1). [yırtar, -ar]*

yırt: *Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.*

Lāleveş **yırtup** yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme / Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 4). [yırtup, -up]*

yırt-: *Yırtmak, parçalamak.*

Yaḳasın **yırtarsa** ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend / Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 7). [yırtarsa, -ar, -sa]*

virüñ: *Yer, mekan.*

Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy ṣeydā göñül / Göreyin kim nūr ola pervāneveş **yirüñ** senü ñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 5). [yirüñ,]*

virüñi: *Sıra yer mekan.*

Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi / İy ḫaste bekle **yirüñi** dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [yirüñi, --ü, --n, --i]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ **yitmez** mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [yitmez, -mez]*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden / Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ **yitmez** mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [yitmez, -mez]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim **yiter** ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [yiter, -er]*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāşıḳuñ / Müstedām ol kim **yiter** ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [yiter, -er]*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa **yiter** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [yiter, -er]*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa **yiter** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [yiter, -er]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül **yiter** ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [yiter, -er]*

Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña / Bahār ü gül **yiter** ol serv-i gül-ʿiẓār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [yiter, -er]*

Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına / Āh eger **yitmezse** bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 5). [yitmezse, -mez, -se]*

yit: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yitdi, -di]*

yit: *Yeter, kafi. (Başka bir şey istemez.).*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur / Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa **yiter** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [yiter, -er]*

yit: *Yetmek, ulaşmak. II Gelmek.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yitdi, -di]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*

Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür

/ **Yiter** ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Beyit 4). [yiter, -(e)r]*

yit: *Yetmek, kafi gelmek.*

Başuma pādşāhum ben de şimdi / **Yiter** ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [yiter, -er]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*

Kūy-ı dilber Muʿīdī saña **yiter** / Ṣu gibi ʿarṣa-i çemenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [yiter, -er]*

yit: *I. Yetmek, erişmek, ulaşmak, yetişmek. II. Değmek.*

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ **yiter** naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [yiter, -er]*

yit: *Ulaşılamayan Kaybolan.*

Ol **yitmeyen** yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [yitmeyen, --me, -y, -en]*

yit: *Kâfî gelmek, yeterli olmak.*

Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ / Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [yiter, -er]*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter **yiter** / Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [yiter, -er]*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker **yiter** / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [yiter, -er]*

İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen / Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [yiter, -er]*

Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen / Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 7). [yiter, -er]*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem **yiter** / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [yiter, -er]*

yit: *"Kâfi, yeter!".*

Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ / Nūr u fer ḥüsnüñ **yiter** şemʿ-i şebistān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 2). [yiter, -er, -]*

yit-: *Yetmek, kafi gelmek.*

Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül / Sen baña dilber **yitersin** ḫūr u ġılmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 2). [yitersin, -er, -sin]*

yit-: *Yeter, kafi.*

Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter **yiter** / Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [yiter, -er]*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül **yiter** / Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [yiter, -er]*

Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī / Būstānında cihānuñ ādeme bir gül **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [yiter, -er]*

Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [yiter, -er]*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın / Bir kez elini öpmek ölince saña **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 7). [yiter, -er]*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā **yiter** / Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [yiter, -er]*

Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā **yiter** / Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [yiter, -er]*

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār **yiter** / Bülbül-i ḫaste-dilem

bāġ ü çemenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 6). [yiter, -er]*

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin / Kefen **yiter** baña çün berg-i yāsemen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [yiter, -er]*

Zīnet **yiter** başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün daḥi destārum
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [yiter, -er]*

yit-: *Erişmek, ulaşmak.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ **yiter** / Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [yiter, -er]*

yit-: *Yeter, kafi.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya / Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ
mül **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [yiter, -er]*

Manṣıb u cāh **yiter** şimdi Muʿīdīye bu kim / Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i
sīmberüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 7). [yiter, -er]*

yit-: *Yeter, yeter artık.*

Ġonçeveş baġrum **yiter** ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam / Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [yiter, -er]*

yit-: *Kâfi gelmek, yetmek.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola / Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm
güher **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [yiter, -er]*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ
per **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [yiter, -er]*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur / Ṣaruluġ düşmüş tenüm aña ḳabā-yı
zer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 6). [yiter, -er]*

yit-: *Kafi sebep olmak, bir husus için yeterli olmak.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat / Vāʿiẓ beni
incitme **yiter** derd-i serüm
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [yiter, -er]*

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb / Baġrum kebāb u mey baña ḫūn-ı
ciger **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 7). [yiter,]*

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu **yiter** kim / Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre
ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 7). [yiter,]*

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine / Sirişk-i
dīde **yiter** zemzem ü kefen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [yiter,]*

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa **yiter** āhū-yı ṣaḥrālar
bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfi ‖ yeterince.*

Güldürürseñ beni demdür **yiter** aġlatduñ acı / Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 2). [yiter,]*

yiter: *Yeter, yeter artık.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle **yiter** yaḳduñ beni / Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [yiter,]*

yiter: *Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin / Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir
ḫançer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [yiter,]*

yiter: *Yeter!.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup / Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir
naẓar **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [yiter,]*

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün / Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer **yiter** *(Kalkandele*

nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [yiter,]

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer **yiter** *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [yiter,]*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken / Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul **yiter** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [yiter,]*

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān / Dildāruña ʿadāvete bu mā- cerā **yiter** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [yiter,]*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete / Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā **yiter** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [yiter,]*

Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya / Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā **yiter** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [yiter,]*

Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı / Bülbül ġamını söylemeg içün belā **yiter** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [yiter,]*

yiter: *Artık tamam / kâfî.*

Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm / Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher **yiter** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [yiter,]*

yiter: *Artık tamam, kâfî.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker **yiter** / Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser **yiter** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [yiter,]*

yiter: *"Kâfî, artık dur, yeter artık!".*

Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme / Ḥasret-i zülfüñle **yiter** ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 3). [yiter,]*

yiter: *Kâfî, uygun, münasip.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül **yiter** / Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul **yiter** *(Kalkande lenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [yiter,]*

yiter: *Kâfî.*

Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī- vefā **yiter** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [yiter,]*

yitiş: *Ulaşmak, erişmek.*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña **yitiş** / Bir çāre var ise meded iy dil- rübā **yitiş** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [yitiş,]*

Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti / Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā **yitiş** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [yitiş,]*

Ṣalma diyār-ı ġurbete bī- gāneler gibi / Ben derdmende olmış iken āşnā **yitiş** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 6). [yitiş,]*

Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḥāli var / Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā **yitiş** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 7). [yitiş,]*

Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña / Bāri var iken **yitiş** cismümde cānum gitme gel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Beyit 2). [yitiş,]*

Dil fülki atdı ḳaraya deryā- yı ġamda āh / Ḫıżr ol **yitiş** ki vaḳtidür iy āşnācıġum *(Kalkandel enli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Beyit 4). [yitiş,]*

yitiş: *Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.*

Öldüm firāḳ ile demidür gel baña **yitiş** / Bir çāre var ise meded iy dil- rübā **yitiş** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [yitiş,]*

İy pīr olası niçe bir incidesin beni / Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā **yitiş** *(Kalkand elenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [yitiş,]*

Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded / Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī- liḳā **yitiş** *(Kalkandelen li Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [yitiş,]*

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña **yitiş** *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [yitiş,]*

Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm / Gel **yitiş** öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 1). [yitiş,]*

yitişür-: *Yetişmek,*

ulaşmak, erişmek.

Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān / Ölmelü ḫasteyem **yitişürseñ** b aña yitiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [yitişürseñ,]*

yitmez: *Yetmemek, az gelmek.*

Her ṭaraf derd ehline **yitmezdi** peyġā mum benüm / Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 1). [yitmezdi, -di]*

yitmez mi: *Yetmez mi.*

Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn / Nişān **yitmez mi** kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [yitmez mi,]*

yitmez mi: *Yetmez mi, yeterli değil mi, kâfî değil mi?.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı / Bu ḳadar laʿl ü güher **yitmez mi** bir kāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [yitmez mi,]*

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

Muʿīdī **yoġ** ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [yoġ,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin / **Yoġ** imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 2). [yoġ,]*

yoġ: *Bulunmama, mevcut olmama.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler **yoġ** ise / Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 7). [yoġ,]*

Ger māl ü menālüm **yoġ** ise n'ola Muʿīdī / Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [yoġ,]*

yoġ: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

İy göñül ṣāġer **yoġ** ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ / Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Beyit 1). [yoġ,]*

yoġ: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Sīm ü zer **yoġ** ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [yoġ,]*

yoġ idüp: *(Varlığını sevgili uğruna) yok etme.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek / Cümle varum **yoġ idüp** āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 1). [yoġ idüp, -üp]*

yoġ iken: *Yokken.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül / Gāh olur kim gökde bulut **yoġ iken** bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [yoġ iken,]*

Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp / Gökde bulut **yoġ iken** siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [yoġ iken,]*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda / Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 6). [yoġ iken,]*

yoġ ise: *Yoksa.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi / **Yoġ ise** ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [yoġ ise,]*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü / İy Muʿīdī **yoġ ise** Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 7). [yoġ ise,]*

yoġ ise: *Yoksa.*

Dil-i Ferhād sūzından eser **yoġ ise** ṭaġlarda / N'içün tīşe ṭoḳınduḳca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [yoġ ise,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek / **Yoġ ise** bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 4). [yoġ ise,]*

yoġı var

eyleyen: *Yoktan var eden Allah.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile / **Yoġı var eyleyen** üstād-ı ṣāniʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 3). [yoġı var eyleyen,]*

yoḫ: *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey), varın zıddı.*

Niçe gündür kim varup ol ḫüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde **yoḫ** ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [yoḫ,]*

yohsa: *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.*

İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ / Bilmezem āhen mi göñlüñ **yoḫsa** mermerd en midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [yoḫsa,]*
İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ / Kendü kendüñden midür **yoḫsa** güzellerd en midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 9). [yoḫsa,]*
Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀṣıḳ-ı bī-çārenüñ **yoḫsa** Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [yoḫsa,]*
Boynuñ ısırmaġ ile n'içün ḳan iderʿ adū / Düşmez mi **yoḫsa** boynuña öldükde ḳanumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [yoḫsa,]*
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem / Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur **yoḫsa** bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6). [yoḫsa,]*
Ġareżüm saña secde itmekdür / **Yoḫsa** mescid bahāne begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 2). [yoḫsa,]*

yohsa: *Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada / **Yoḫsa** ol şāḫ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [yoḫsa,]*

yohsa: *"Yoksa, aksi hâlde" anlamında bağlaç.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda / **Yoḫsa** Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [yoḫsa,]*

yoḳ: *Yok.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir şām-ı hicrān ġam yime / Nesne **yoḳ** dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 1). [yoḳ,]*
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ / Begüm bu ṣīve **yoḳ** āhū-yı Çīn'de *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Beyit 4). [yoḳ,]*
Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti **yoḳ** naẓmumuñ / Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 6). [yoḳ,]*
İy āftāb-talʿat söz **yoḳdur** ol dehāne / Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*
Çün vefā **yoḳdur** benī āde mde iy Mecnūn göñül / Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 6). [yoḳdur, -dur]*
El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb / Bu ne derd olur ki **yoḳ** ölmekden özge çāresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Beyit 6). [yoḳ,]*
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre **yoḳ** dönüşüm / İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 2). [yoḳ,]*
Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp / Degme bir sulṭānda **yoḳdur** ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 7). [yoḳdur, -dur]*
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim / Hīç **yoḳdur** kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 6). [yoḳdur, -dur]*
Söz **yoḳ** bu ḳaş u ġamzeye ḳanġı güzelde var / Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 2). [yoḳ,]*
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre / **Yoḳdur** gül-i semende letāfet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [yoḳdur, -dur]*
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet / Luṭfı **yoḳ** dildār imişsün böyle bilmezdüm

seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 7). [yoḳ,]*

Raḥmı **yoḳ** ʿuşşāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī / Didügince var imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 3). [yoḳ,]*

Öldür günāh **yoḳ** beni tīġ-i müjeñle kim / Ben baña eyledüm didilerdi baña seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 6). [yoḳ,]*

Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı **yoḳ** / Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 5). [yoḳ,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne **yoḳ** / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [yoḳ,]*

yok: *Yok.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā nakşın virür göz yaşına teskīn / Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 2). [yoḳ,]*

Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim / Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer / Tefāvüt belki **yoḳdur** bir ser-i mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Beyit 2). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Mevcut olmama, bulunmama.*

Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı **yoḳ** / Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Beyit 4). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmamak, olmamak, mevcut olmamak.*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña / Çünki **yoḳ** bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [yoḳ,]*

yok: *Yok, bulunmamak.*

ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol ṣūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye / Çünki **yoḳdur** vardıġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.*

Be-ġāyet bī-vefā ṣūḫ-ı cefākār oldıġın içün / Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 3). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmamak II yok.*

Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı **yoḳ** anuñ / Pertev-i şebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *1. Yok 2. Olmaz, verilmesi mümkün olmaz.*

Bir ẕerre sekiz cennete **yoḳ** meylimüz elḥaḳ / Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 6). [yoḳ,]*

yok: *(kimse) yok.*

Çünki **yoḳdur** bu cihān bezminde bir feryād-res / Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.*

Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ / Bir ḳılca **yoḳ** taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *Değil.*

Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim / **Yoḳdur** ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

Bende tedbīr-i beden **yoḳ** dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [yoḳ,]*

İy perī-peyker Muʿīdîye vefālar ḳıl didüm / Didi ʿaḳluñ **yoḳ** mıdur dīvāne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama, olmama.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki **yoḳ** / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [yoḳ,]*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki **yoḳ** / Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [yoḳ,]*

Bende tedbīr-i beden **yoḳ** dutma nabżum iy ṭabīb / Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [yoḳ,]*

Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār / Miṡāli **yoḳdur** ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [yoḳdur, -dur]*

yok: *(kimse) yok.*

Bir kişi **yoḳ** ki varup ḥālümi ʿarż ide aña / Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama olmama.*

Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür / Cānı **yoḳ** kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫṡ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama, olmama durumu.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir żerre mihr itmez ṭabīb / Ya benüm **yoḳdur** sitārem ya nifāḳ itdi rakīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı **yoḳ** / Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [yoḳ,]*

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar **yoḳ** hemīn / Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Beyit 5). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama; olmama.*

Vechi **yoḳ** māh itmesün ruḥsār-ı cānān ile baḫṡ / Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫṡ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [yoḳ,]*

yok: *1. Yok 2. Olmaz.*

Hīç bir gün bir gice **yoḳdur** ki zülf ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [yoḳdur, -dur]*

Dikensiz tāze gül **yoḳdur** eger yār ise maḳṣūduñ / Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 7). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Ẓahīrüm gerçi **yoḳ** Allāh yigdür / Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [yoḳ,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri **yoḳdur** gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Gülşene varmaġa **yoḳtur** iḫtiyā cum kim baña / Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [yoḳtur, -tur]*

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan kelime.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi / Kimse **yoḳ** kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı **yoḳ** görinür / Ki belālar bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [yoḳ,]*

yok: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur / **Yoḳdur** günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim / **Yoḳdur** baña sen gülsüz gülzār-ı cinândan ḫażż *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2). [yoḳdur, -dur]

Başumda **yoḳ** hevā-yı pāy-būsuñ / Ṣu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 3). [yoḳ,]*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı **yoḳ** / Ṣanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 1). [yoḳ,]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı / Nūrı **yoḳ** yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 3). [yoḳ,]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece **yoḳdur** güneh üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise **yoḳdur** vefāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [yoḳdur, -dur]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti **yoḳ** / Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Beyit 5). [yoḳ,]*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı **yoḳ** / Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [yoḳ,]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel / **Yoḳdur** nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 1). [yoḳdur, -dur]*

Gün yüzlülerde ẕerrece **yoḳdur** baḫāne si / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [yoḳdur, -dur]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende **yoḳ** / Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 4). [yoḳ,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī / Kendü luṭfuñdur iderseñ **yoḳdur** ibrāmu m benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 5). [yoḳdur, -dur]*

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi / Çāre **yoḳ** sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 3). [yoḳ,]*

Çünki ḥūr u melekde **yoḳ** bu cemāl / Saña kimdür diyen ki insānsın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Beyit 2). [yoḳ,]*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ / Şimdi ḳılca aṣṣı **yoḳdur** āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 7). [yoḳdur, -dur]*

Ḥaddi **yoḳdur** ġuṣṣamuñ bir ṣūḫ-ı şīrīnkār içün / Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳıṣṣa-i Ferhād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 3). [yoḳdur, -dur]*

Çün żarār **yoḳdur** bilürsin ṣu gibi pāk olduġım / İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Dadı **yoḳdur** ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa / Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil II değil.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi / Baḳsañ ortada nesne **yoḳ** görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [yoḳ,]*

yoḳ: *"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ **yoḳ** dimezem / İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 5). [yoḳ,]*

yok: *" Yok mu ? " soru ifadesi.Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde / Muʿīdī **yoḳ** gibi bir feṯḥ-i bābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā **yoḳ** / Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [yoḳ,]*

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi **yoḳ** / İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Beyit 7). [yoḳ,]*

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür / Gören taḥsīn ider

ammā ḳuru taḥsīndür iḥsān **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 5). [yoḳ,]*

Sen baña bu câme-i gülgūn ile āl eyledüñ / Nesne **yoḳ** ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 1). [yoḳ,]*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī / Veh ki ʿāşıḳlarda **yoḳ** ol baḫt-ı bīdār iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 3). [yoḳ,]*

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm / İki cihānda bir daḫi **yoḳ** varumuz bizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Beyit 1). [yoḳ,]*

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı **yoḳ** / Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 5). [yoḳ,]*

Her gice ḥālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram / N'eyleyem bir daḫi **yoḳ** çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 4). [yoḳ,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri **yoḳ** / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [yoḳ,]*

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm **yoḳ** benüm / Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 2). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı **yoḳ** / Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Beyit 1). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül / Orta yirde nesne **yoḳken** kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 1). [yoḳken, -ken]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

Ḳılca görinmez miyānuñ var ise **yoḳdur** didüm / Didi gözler görmedük nāzük miyānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Beyit 4). [yoḳdur, -dur]*

yok: *"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.*

Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ **yoḳ** dime / Bir ṣor aṣlı var ola her söz yalān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 6). [yoḳ,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā sevdāsı **yoḳ** / Bīm-i hicrānuñla ümmīd-i viṣālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 6). [yoḳ,]*

Serv reftār itse güller gülse luṭf ü rengi **yoḳ** / Ol melāḥat kānı serv-i gül-ʿiẕārüm var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 5). [yoḳ,]*

Ḫaḳ budur kim şiʿre meylüm **yoḳ** velī geh geh yine / Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum bir şeker-güftār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 6). [yoḳ,]*

yok dimez: *Geri çevirmez.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür Muʿīdī bādeden / **Yoḳ dimez** içer ise bir laḥẓa ibrām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 7). [yoḳ dimez,]*

yok eyle-: *Yok etmek, bitirmek.*

Varumı yoḳ eyledüm yolında raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [yoḳ eyle-,]*

yok mı: *'yok mu?'; anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.*

Nāzuñ oranı **yoḳ mı** nedür ġamzeñe diyü / Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [yoḳ mı,]*

yoḳ mıdur: *Yok mudur? (Vardır elbet!).*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru teşnedür ġāyet göñül / Hey meded öldüm bir içim ṣuya dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [yoḳ mıdur,]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu düşmenlik neden / Dōstum maḫbūb olanuñ mübtelāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [yoḳ mıdur,]*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ güzeller ʿışḳını / İy Muʿīdī **yoḳ mıdur** pāyānı bu

şeydālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 7). [yoḳ mıdur,]*

<u>yoḳ mıdur:</u> *Yok mu?.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān **yoḳ mıdur** / Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yoḳ mıdur,]*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye iñen cevr eyleme / Dutalum öldürmelü suç itdi iḥsān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [yoḳ mıdur,]*

Niçe gündür kim varup ol ḥüsn şāhın görmezem / Ṭāliʿümde yoḫ ise bu hefte dīvān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [yoḳ mıdur,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı **yoḳ mıdur** / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [yoḳ mıdur,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn ile pürdür gözlerüm / Hey bu iki ṭolunuñ bir merḥabāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [yoḳ mıdur,]*

<u>yoḳ mıdur:</u> *Yok mudur?.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [yoḳ mıdur,]*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre yārān **yoḳ mıdur** / Ben şikeste-ḥāṭıruñ derdine dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yoḳ mıdur,]*

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez / ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ yoḫsa Ḫudā'sı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [yoḳ mıdur,]*

Nev-cüvānlarda kemān-ebrū güzeller çoḳ velī / Tīr-i āhumdan ḳaçar bir yir olası **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [yoḳ mıdur,]*

Niçe bir giryān olam gelmez mi ḫaṭṭ-ı ʿārıżuñ / İy dür-i yektā bu deryānuñ ḳarası **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [yoḳ mıdur,]*

Ḫaddün āġūşa çekerse ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb / Dīnümüzde **yoḳ mıdur** kāfir müselmān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 5). [yoḳ mıdur,]*

<u>yoḳ mıdur:</u> *Yok mudur?.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni / Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [yoḳ mıdur,]*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup / Başını ṭop itmege bir merd-i meydān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [yoḳ mıdur,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı **yoḳ mıdur** / Ben bu derd ile helāk oldum devāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [yoḳ mıdur,]*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş / Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [yoḳ mıdur,]*

<u>yok yir-:</u> *Yok yere, boş yere, boşu boşuna.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede / İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [yoḳ yir-,]*

<u>yok yire:</u> *Gereği yokken, boşu boşuna.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ / **Yoḳ yire** zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yoḳ yire,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī / İşiden lafẓ-ı güher-bārın ider **yoḳ yire** şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Beyit 5). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Boş yere, boşu boşuna.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum **yoḳ yire** ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Yok yere, boş yere, boşu boşuna.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim / **Yoḳ yire** virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Gereği*

yokken, hiçbir neden bulunmadığı halde.

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ / İy Muʿīdī **yoḳ yire** bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [yoḳ yire, -e]*

yok yire zaḥmet virüp: *Boşu boşuna sıkıntı çekmek.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / **Yoḳ yire zaḥmet virüp** dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [yoḳ yire zaḥmet virüp, -üp]*

yokdur: *Yoktur.*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri / Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 1). [yoḳdur,]*

yoksa: *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.*

Nāz-ı dilber mi gerek **yoḳsa** niyāzum iy gönül / Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [yoḳsa, -sa]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān / **Yoḳsa** zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [yoḳsa, -sa]*

yoksa: *Acaba, aksi halde.*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme / Gūşuña girmez mi **yoḳsa** nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [yoḳsa,]*

yoksul: *Maddî imkânı çok az olan, geçinmekte güçlük çeken (kimse), fakir.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül / Bir ḥabbe ile kişi ne **yoḳsul** ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [yoḳsul,]*

yol: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar **yolına** / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [yolına, -ı, -n, -a]*

Ġam **yolında** kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [yolında, -ı, -n, -da]*

Ġam **yolında** kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül / Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6). [yolında, -ı, -n, -da]*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ / Cān fedā ḳıldum **yoluñda** niteki m ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [yoluñda, -uñ, -da]*

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik / Ger ölürsem ḳalmayam bu **yolda** baş u cāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Beyit 3). [yolda, -da]*

Ḥall ider **yoluña** cān virmeg ile müşkilini / Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḫāṣıl idenler meleke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 3). [yoluña,]*

Ḳanda irer vaṣla dilden **yoluña** cān virmeyen / Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 6). [yoluña,]*

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi] / Gerçi bu **yolda** gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 4). [yolda, -da]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur / Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 2). [yoluña,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi / Muʿīdī ʿışḳ **yolın** ṭutdı iḫtiyār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [yolın, -ı, -n]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / **Yoluñda** zer yirine cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [yoluñda, -uñ, -da]*

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 13). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ **yola** gider / Resen-i hecr ile

bağladı ecel maḥmilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 7). [yola, -a]*

yol: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Āḫir vücūdum ḫānesin **yoluñda** ber-bād itmege / Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 2). [yoluñda, -uñda]*

yol: *Yol.*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile / Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 6). [yol,]*

Gitmege ʿazm eyledükce **yollarımuz** bağladı / Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Beyit 4). [yollarımuz, -lar, -ı, -muz]*

yol: *Yol, güzergah, yer.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim / Başdı **yolum** fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Beyit 5). [yolum, -um]*

yol: *Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / **Yoluña** nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yoluña, -uñ, -a]*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / **Yoluña** nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yoluña, -uñ, -a]*

Göñüldür ʿışḳ **yolında** baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [yolında, -ı, -n, -da]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu **yolda** fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [yolda, -da]*

yol: *Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl / **Yoluña** nem var ise devletlü sulṭānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yoluña, -uñ, -a]*

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup / Deñiz ehli bilür iy māh **yolın** yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [yolın, -ı(n)]*

yol: *Gaye, uğur, maksat.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar **yolına** / Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [yolına, -ı, -n, -a]*

yol: *(Sevgilinin geçeceği) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir **yoluñda** begüm / Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [yoluñda, -un, -da]*

yol: *Yol, güzergah, yer. II Uğrunda, maksadında.*

Göñüldür ʿışḳ **yolında** baña hem-rāh olan tenhā / Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *Yol, güzergah, yer. II Sevgili uğruna.*

Yoluña cān virmeyen ʿāşıḳ murādın bulmasun / Şemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 7). [yoluña, -uñ, -a]*

yol: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına / Bilmezem daḥi nedür bu **yolda** fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [yolda, -da]*

yol: *Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ **yolında** oḳ gibi / Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *(Sevgilinin)*

uğrunda, yolunda.

Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper / **Yoluña** cānum revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [yoluña, -uñ, -a]*

yol: *Çizgi, niyet, istek, düşünce.*

Nāṣiḥā **yolumdan** ırma sālik-i ʿışḳam beni / ʿĀşıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [yolumdan, -um, -dan]*

yol: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*

Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes / **Yolına** ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [yolına, -ı, -n, -a]*

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.*

Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe / **Yol** uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [yol,]*

yol: *Yol, amaç, maksat. II Aşk yolu.*

İy göñül gel bu **yolda** benden geç / Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [yolda, -da]*

yol: *Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol.*

İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul **yolları** / Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 7). [yolları, -lar, -ı]*

Kaʿbe **yolın** gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür / Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Beyit 4). [yolın, -ı(n)]*

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir; (doğru) yol, istikamet.*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün / Baġlamışdur **yolların** zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [yolların, -lar, -ın]*

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.*

Varumı yoḳ eyledüm **yolında** raḥm itmez daḫi / Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [yolında, -ı, -(n)da]*

Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ **yolına** / İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [yolına, -ıña]*

Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek / **Yolına** ölürsin ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 1). [yolına, -ıña]*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [yoluña, -uña]*

Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ **yolında** ḫarc idüp / Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Beyit 3). [yolında, -ı, -(n)da]*

'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm / Pāy-māl olmaḳ **yolında** iftiḫāru mdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 1). [yolında, -ı, -(n)da]*

Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu **yolda** kim / Sen ḳadar güher-şināsü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 5). [yolda, -da]*

Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül / **Yoluña** ḳurbān olan ʿāşıḳda cān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Beyit 7). [yoluña, -uña]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [yoluña, -uña]*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan / Mīzān gözet Muʿīdī şalındurma yan ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 7). [yol,]*

Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına / Ben bu **yolda** geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [yolda, -da]*

yol: *Yol arkadaşı, aynı yolda yürüyenler; kader birliği yapanlar, aynı dertten muzdarip*

olanlar, dost.

ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni / Ḳorḫulu yolda kişiye gice **yoldaş** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [yoldaş, -daş]*

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.*

Bilmezem ḳande gidem veh ne perīşān oldum / Baġladuñ **yollarumı** z ülf-i siyehkāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 3). [yollarumı, -lar, -um, -ı]*

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgiliye giden yol.*

Zülfi gibi ol şeh niçe **yol** başa yüriye / Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [yol,]*

yol: *(Sevgilinin) yolunda, uğrunda.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe yüzüm ü gözüm / **Yoluñda** hep fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [yoluñda, -u, -ü, -da]*

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.*

Keḥḥāl bād **yoldan** alup ḫāk-i pāyuñı / Gelmiş Muʿīdī gözlerine tūtiyā çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 7). [yoldan, -dan]*

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgilinin yoluna, yârin uğruna.*

Ol yitmeyen **yolında** yüzüñ itdüñ ise ḫāk / Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *(Sevgilinin) Yoluna, uğruna.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ ṭutaram boynum revān / **Yolumda** cānum fedā ḳıl dir iseñ kārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 3). [yolumda, -um, -da]*

yol: *(Vatan) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.*

Maḥmil-i yāre ceres ṭaḳduḳca **yolda** kārbān / Ḫaste-dil reşkiyle eyler nāle mānend-i ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [yolda, -da]*

yol: *(Doğru) yol, istikamet, Allah yolu.*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde ārām itmeyüp / Ser-be-ser ol **yolda** ulı ṭaġları ṣaḥrā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 2). [yolda, -da]*

yol: *(Sevgili) uğruna. II Yol, istikamet.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum **yoluñda** kim / Yüz yirde zaḥm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [yoluñda, -un, -da]*

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.*

ʿĀşıḳ **yoluñda** ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ ile Muʿīdī / Dil naḳdini **yoluñda** seng-i cān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 7). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Göreli ḫālüm **yoluñda** iy meh-i maḥmil-nişīn / Nāḳalar başın ṣalup dilden fiġān eyler ceres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Yüzümi zülfüñ gibi **yoluñda** cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Ben **yoluñda** ʿāḳıbet ḫāk olmaḳ umardum velī / Seyl-i eşkümden binā-yı ʿömr iñen muḥkem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 2). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise **yoluñda** ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz / **Yoluñda** aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer / Cān oynasun **yoluñda** iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

321, Beyit 7). [yoluñda, -u, -n, -da]

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer / Cān oynasun **yoluñda** iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 5). [yoluñda, -u, -n, -da]*

yol: *Uğur.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña / Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 4). [yolıma, -ım, -a]*

yol: *(Senin) yolunda, uğrunda.*

Öldürse ġam degül bizi **yoluñda** ġam senüñ / Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 1). [yoluñda, -u, -ñ, -da]*

yol- kes-: *Geçmesine engel olmak, durdurmak.*

Deryā ḥarāmī gibi yolum kesdügi budur / Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [yol-kes-, -um, -dü, -g, -i]*

yol üzre: *Yol üzerinde.*

Görüp **yol üzre** seni öyle vālih oldum kim / Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [yol üzre,]*

yoldaş: *1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim / **Yoldaşı** ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [yoldaşı, -ı]*

yolında: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*

Yār **yolında** ölmeden vehm ider şanmañ beni / Cān şaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [yolında,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim / Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [yolında,]*

yoluña: *(Sevgilinin) uğruna, uğrunda.*

Cān fedādur **yoluña** ġam yimezem öldügime / Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 5). [yoluña,]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce, yüksek.*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz / **Yücedür** himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 3). [yücedür, -dür]*

yüce: *İhtişamlı, görkemli, ulu, yüce.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür / Ḳamudan ol **yüce** dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [yüce,]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ / Ḳāmet **yüce** miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [yüce,]*

yüce-himmet: *Yüce himmet.*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi **yüce-himmet** olur / Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 5). [yüce-himmet,]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan **yudup** eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [yudup, -up]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim / Dem-ā-dem ḳan **yudup** eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [yudup, -up]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

Müşg gibi ḳan **yudup** terk-i diyār itsem gerek / Olalı āşüfte göñlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis*

3, Beyit 3). [yudup, -up]

yügrük: *Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk.*

Ḳılıcuñ keskīn
atuñ **yügrük** zemāne çākerüñ / Devletüñ pāyende vüʿömrüñ mezīd olsun
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [yügrük,]*

yükle: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.*

Dil n'ola **yüklense** her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [yüklense, -n, -se]*

yükle: *Yüklemek.*

Üstüme ol
deñlü **yükletdüñ** ġam-ı hicrānı kim / Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 3). [yükletdüñ, -t, -düñ]*

yükle: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II Bir yükümlülük altına sokmak, sorumlu tutmak.*

Dil n'ola **yüklense** her dem bār-ı hicrānı baña / Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [yüklense, -n, -se]*

yüklet: *Yükletmek.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim / Anı çeken efendi cihān
pehlüvān
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [yükletme, -me]*

yüksek: *Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.*

Egerçi **yüksek** uçardı hümā gibi göñlüm / Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 4). [yüksek,]*

yumuşa: *Yumuşak olma durumu.*

Muʿīdī **yumuşamaz** çün göñli yārüñ / Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [yumuşamaz, -maz]*

yüreg: *Gönül, yürek.*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey / Ṭolu
ḳandur **yüregüm** şīşev eş ol ġayret
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 5). [yüregüm, -üm]*
Lāleveş ḫūn
olduġına **yüregüm** ʿill et bu kim / Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i
ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 2). [yüregüm, -üm]*
Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur /
Ki **yüregüm** ġam-ı hecr ile dāġdār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 3). [yüregüm, -üm]*

yüreg: *Gönül, bağır, sine.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
/ **Yüregümde** ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [yüregümde, -üm, -de]*

yüreg: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm / Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 1). [yüregüme, -ü, -m, -e]*
Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem **yüregüme** o ḳ uran / Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 2). [yüregüme, -ü, -m, -e]*

yüreg: *Gönül, kalp, yürek.*

Ebr-i şengerfī ki var ḳana bulaşmış penbedür / Ḳopdı
dāġın **yüregin** bārān ile abdāl-ı
çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 6). [yüregin, -in]*

yüreg: *Yürek, kalp, gönül. Âşığın yüreği.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle **yüregin** / Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [yüregin, -i, -n]*

yüreg: *(Âşığın) gönlü.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī / **Yüregüm** pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [yüregüm, -(ü)m]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile
ṣorma ḫālümi / Ḫūn
olupdur **yüregüm** ṣeyd
ā göñül nem-yāb
göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [yüregüm, -(ü)m]*
Cānum
alup **yüregüm** oynatm
asun ḫūnī gözüñ / Ya
müjeñ cerrāḥı dilden
çekmesün ġam
demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 4). [yüregüm, -(ü)m]*

yürek: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ
eylese bārī / Bir niçe
oñulmaz **yüregi** başlar
uz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [yüregi, -i]*
Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde **yüregüm** /
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 2). [yüregüm, -üm]*

yürek- pare-: *Çok fazla acımak, içi, kalbi parçalanmak.*

Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḫmına āsāndur velī /
Ṣūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [yürek-pare-,]*

yüri: *Yüri-: Yürü, haydi durma.*

İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā /
Himmet
isterseñ **yüri** var şāh-ı
ʿādilden
dile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Beyit 7). [yüri,]*
İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān
ol **yüri** / Ḥüsn ile
Yūsuf gibi āṣūb-ı
devrān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [yüri,]*
İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān
ol **yüri** / Ḥüsn ile
Yūsuf gibi āṣūb-ı
devrān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [yüri,]*
İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi
cān şükrāne vir / ʿīd-i
vuṣlatdur bugün ol
māha ḳurbān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 7). [yüri,]*

yüri: *Haydi, durma.*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi /
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [yüri,]*
Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir
iy dil başuña /
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 3). [yüri,]*
Daʿvet eyler çün seni ol ṣūḫ
ayaġı tozına / Ne
ṭururṣın iy yaşum yüz
üzre ġalṭān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [yüri,]*
Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile /
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 5). [yüri,]*
Ḳande cemʿ olur ḫıred
sevdā-yı zülf-i yār ile /
Müşkil işe uġraduñ iy
dil perīşān
ol **yüri** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 6). [yüri,]*

yüri: *Devam et, ilerle.*

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād
ol **yüri** / Bülbülin zār
itmege gül-berg-i
raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 3). [yüri,]*

yüri: *Yürü!, var git!.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol / Zāhidā
var **yüri** sen firdevs-i
aʿlādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [yüri,]*

yüri: *"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.*

İy ṣabā nāme-i
şevḳüm **yüri** cānāne
ilet / Mürġ-i dil-ḫaste
selāmın gül-i ḫandāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [yüri,]*
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm / **Yüri** ḳara
ḫaberüm derd ile
yārāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4). [yüri,]*
Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa
dönmişdür / Dilerseñ
tāze cān
bulmaḳ **yüri** ṣaḫn-ı
çemenden
geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [yüri,]*

yüri: *"Haydi durma / ilerle!".*

Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāṣıḳa baḳmaz
/ **Yüri** var umma iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Beyit 4). [yüri,]*

yüri-: *Yürümek.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol
baṣa **yüriye** / Varmaya
mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [yüriye, -ye]*

yürit: *Yürütmek, harekete geçirmek.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ **yüridür** / Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [yüridür, -ür]*

yüriyiş: *Yürüme, salınma.*

Daḥi **yüriyiş** eylemedin leşker-i müjen / Fetḥ oldı bir naẓarda bu göñlüm vilāyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Beyit 3). [yüriyiş,]*

yürü: *İlerlemek, yol almak.*

Dün ü gün başını ṭaşdan ṭaşa dögüp **yürüsin** / Şu gibi kim ki saña ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [yürüsin, -sin]*

yûsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [yūsuf'uñ, -un]*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme / Ne belā idi ki oldum āşnāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [yūsuf'uñ, -un]*

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri / Ḥüsn ile **Yūsuf** gibi āşūb-ı devrān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 1). [yūsuf,]*

yûsuf: *Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı **Yūsuf'uñ** / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [yūsuf'uñ,]*

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni / Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 3). [yūsuf'uñ,]*

yûsuf: *Hz. Yûsuf.*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim / Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 7). [yūsuf'uñ, -un]*

yûsuf: *(Güzelliği ile meşhur) Hz. Yusuf peygamber.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ **Yūsuf** gibi sulṭānısın / Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Beyit 6). [yūsuf,]*

yûsuf-cemāl: *Yusuf yüzlü.* ‖ *Güzel yüzlü sevgili.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol **Yūsuf-cemāli** her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [yūsuf-cemāli, -i]*

yûsuf-cemāl: *Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur / Ḳuçar pīrāhen ol **Yūsuf-cemāli** her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [yūsuf-cemāli, -i]*

yûsuf-cemāl: *Güzelliği Yûsuf gibi olan (kimse). II Sevgili.*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy **Yūsuf-cemāl** / Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Beyit 4). [yūsuf-cemāl,]*

yūsuf'uñ: *Hz. Yusuf.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı **Yūsuf'uñ** / Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 1). [yūsuf'uñ,]*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḥtında sulṭāndur bugün / Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı **Yūsuf'uñ** *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 2). [yūsuf'uñ,]*

yūsuf'uñ behā: *Yusuf'un değeri.*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [yūsuf'uñ behā, -sı]*

yüz: *Yüz, yanak.*

Ben öldüm ol **yüzi** gülsüz bahārı n’eyleyeyin / Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 2). [yüzi, -i]*

yüz: *Yüz, suret, çehre.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde **yüzüñ** ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [yüzüñ, -üñ]*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ / Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 2). [yüzi, -i]*

Olup meyden **yüzin** gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [yüzin, -in]*

Dime āṣüfte diller meyl ider **yüzüñe** zülfüñden / Sevād-ı Ṣām’dan Rūm’a çekilmiş kārvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [yüzüñe, -üñ, -e]*

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller / **Yüzümi** ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Beyit 6). [yüzümi, -ü, -m, -i]*

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ / Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 3). [yüzüñe, -üñ, -e]*

Ḳan yudup ḫūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña / Gül **yüzüñ** şevḳiyle biten lāleler sīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Beyit 4). [yüzüñ, -üñ]*

Ebr-i zülfüñ gün **yüzüñ** üzre perīşān eyleme / Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]*

Sipihrüñ mihri **yüz** açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū / Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Beyit 2). [yüz,]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre / Çeşmüm āyine **yüzüñ** ḫurşīd-i raḫşān olmasa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Beyit 4). [yüzüñ, -üñ]*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [yüzine, -i, -n, -e]*

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına / Ne ṭurursın iy yaşum **yüz** üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 4). [yüz,]*

Bu deñlü tāze [vü] ter iken **yüzüñe** göre / Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Beyit 3). [yüzüñe, -üñ, -e]*

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet / Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 5). [yüzüme, -üm, -e]*

Veh ne gülşendür **yüzüñ** kim olalı andan cüdā / Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, sayı sıfatı.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ / Geldi **yüz** dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 5). [yüz,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim / Oldı renginden ḫacil **yüz** būstānuñ lālesi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Beyit 3). [yüz,]*

İy Muʿīdī her demi **yüz** ġuṣṣa şāmın defʿ ider / Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Beyit 5). [yüz,]*

yüz: *Yüz, sayı sıfatı.*

Her ṭarafdan geldi **yüz** āşūb u fitne başuma / Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Beyit 6). [yüz,]*

Ḳıldı hem-dem gözlerüm **yüz** āl ile ʿışḳa beni / Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 2). [yüz,]*

yüz: *Yüz, taraf, cihet.*

Gül **yüzüñ** şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n’eyler ki vāʿiẓ ḫūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz. (sevgilinin*

yüzü kastedilerek.).

Gül **yüzüñ** sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm / Ṣīṣedür gūyā
ki zeyn olmış
bahāristān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *(insanın) yüzü.*

Ne **yüzden** varup ol şāh-ı
cemāle ʿarż olam ben
kim / Ḳara baḫtumda
şimdi ay olur bir hefte
dīvān
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Beyit 4). [yüzden, -den]*

yüz: *Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret
sözüñdür āyet-i raḥmet
/ Gözüñdür rehber-i
millet ṣaçuñ
küfridür īmānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 2). [yüzüñdür, -ü, -ñ, -dür]*

yüz: *Yüz, suret, çehre; yanak II sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı; gündüz.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum
gide **yüzin** ṭoyınca
görmeyem / Nā-gehān
göstermeñüz ol āfet-i
cānı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [yüzin, -i, -ñ]*

yüz: *Yüz defa, yüzlerce; pek çok kez.*

Getürdi başuma **yüz** fitne
biñ belā-yı siyāh /
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [yüz,]*

yüz: *Suda yüzmek.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer
ki şu üzre **yüzer** /
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı
ʿabīrāsā ki āteşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [yüzer, -er]*

yüz: *Yüz, yüzlerce, pek çok.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı
erġavānī kim yine /
Göz ider her
kūşeden **yüz** nerges-i
şehlā
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [yüz,]*

yüz: *Yüz sayısı || Yüzlerce, pek çok.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem
ʿaceb olmaya kim /
Cilve eyler her
ṭaraf **yüz** serv-i gül-
ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [yüz,]*

yüz: *Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.*

Kīmyādur çün kara ṭopraġı
cevher eyleyen / Ḫāk-i
pāyuñsuz **yüzümüñ** re
ngi altun
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 2). [yüzümüñ, -üm, -üñ]*

yüz: *1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ **yüzi** /
Göricek ehl-i naẓar
didi yaraşur
zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [yüzi, -i]*
Āyīne saña olsa muḳābil
ʿaceb olmaz /
Çoḳ **yüz** görüp āhen-
dil olanda edeb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [yüz,]*
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña /
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur **yüz** yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [yüz,]*
Beñzedür kendüyi gül ḥüsn
ü leṭāfetde saña /
Yüzüñe n'ola dimezse
utanur
yüz **yüzden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [yüzden, -den]*

yüz: *Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne
ʿömr-i cāvidān
/ **Yüzüñe** cennetdeki
bāġ ü gülistānum
fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [yüzüñe, -üñ, -e]*

yüz: *Çehre, sima II Yüz nuru.*

Görse kūyuñda **yüzüñ** şevḳ
ile biñ ʿāşıḳ ölür / Niçe
ḳurbānlar olur
Kaʿbe'de bayram
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *100 sayısı; Çokluğu kast eden sıfat.*

Getürdi başuma **yüz** fitne
biñ belā-yı siyāh /
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı
zülf-i yār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [yüz,]*

yüz: *Başın,üzerinde alın,kaş,göz,burun,yanaklar,ağız ve çene bulunan ön*

kısmı,surat,çehre.

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden **yüz** ṣuyın / Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 5). [yüz,]*

yüz: *Suret, çehre, başın ön kısmı, sima.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi / Yirde **yüzüñ** ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 6). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz.(sevgilinin güneş gibi parlak ve aydınlık olan yüzü kastedilmiştir.).*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / **Yüzüñe** cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [yüzüñe, -üñ, -e]*

yüz: *Yüz, çehre. (Sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān / **Yüzüñe** cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [yüzüñe, -üñ, -e]*

yüz: *Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Gül **yüzüñ** sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, taraf, cihet. II Âşığın yüzü.*

Bir güle baḳ **yüzüme** āhumla ʿālem ṭolmasun / Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 6). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Yüz II Sevgilinin yüzü.*

Gül **yüzüñ** ṣevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf / Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, suret, çehre. II Sevgilinin yüzü.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide **yüzin** ṭoyınca görmeyem / Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [yüzin, -i, -n]*

yüz: *Yüz, çehre (sevgilinin güzel yüzü).*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara / Gül **yüzüñ** ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū **yüzin** / İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [yüzin, -i, -n]*

yüz: *Yüz, çehre. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara / Gül **yüzüñ** ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Sevgilinin yüzü.*

Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe ṣeb / Her ḳatre ʿaraḳ **yüzüñde** kevkeb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [yüzüñde, -üñ, -de]*

yüz: *Sevgilinin yüzü.*

Ne saʿādetlü beṣersin iy perī-ruḫsāre kim / **Yüzüñ** ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, yanak. Sevgilinin yüzü.*

Göz ḳamaşur baḳamazam **yüzine** iy āftāb / Pes ne ḫācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [yüzine, -i, -n, -e]*

yüz: *Yüz, yüzlerce, pek çok.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler **yüz** şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [yüz,]*

yüz: *Yüz II sevgilinin yüzü.*

Zülf ü ḳaşuñ **yüzin** üstinde neden ṭutdı vaṭan / Ki

ḳomazlar ḥarem-i Ka’be’de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [yüzin, -in]*

yüz: *Yüz, taraf, cihet. II Âşığın yüzü.*

Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz **yüzüme** / Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *...gibi yüzü olan(sevgili).*

Māh-ı tābān idemez gün **yüzlü** cānān ile baḥs / Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [yüzlü, -lü]*

yüz: *Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse **yüzüñ** / Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, çehre.*

Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim / Aġ olduġına **yüzüm** şāhid kefen olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [yüzüm, -(ü)m]*

yüz: *I. Yüz, çehre. II. Kişinin kendi şahsı, zatı.*

İy gözüm nūrı **yüzüm** izüñe sürsem n’ola kim / Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 2). [yüzüm, -üm]*

yüz: *(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.*

ʿĀşıḳuñ gülmez **yüzi** ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña / Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Beyit 3). [yüzi, -i]*

Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa / Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi **yüzüñ** pergend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 9). [yüzüñ, -üñ]*

Benden evvel nāme **yüzüñ** gördügi çün dōstum / Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā **yüzin** / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [yüzin, -in]*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā **yüzin** / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [yüzin, -in]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [yüzin, -in]*

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur / Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 2). [yüzin, -in]*

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim / İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 4). [yüzin, -in]*

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yıldız gibi / Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 5). [yüzin, -in]*

Şehr için iy dil n’idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ / Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḥrā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 6). [yüzin, -in]*

Yār şimdi çevirür **yüzini** güftāru mdan / Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 1). [yüzini, -i, -(n)i]*

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña / **Yüzüñe** n’ola dimezse utanur yüz yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 2). [yüzüñe, -üñ, -e]*

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm / Mihr **yüzin** görmedüm āyīne-i maḳṣūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 6). [yüzin, -in]*

Çün viṣālüñ **yüzini** görmez göñül pervānesi / Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 2). [yüzini, -i, -(n)i]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Ol yitmeyen
yolında **yüzüñ** itdüñ
ise ḫāk / Altun olupdur
iy dil işüñ kīmyā
budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ
rāzın añladı / Zīrā ki
ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Veh ne
gülşendür **yüzüñ** kim
olalı andan cüdā /
Ḥārḫār-ı hecr ile
beñzüm ḫazān
yapraġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem
ayaġuñ ṭopraġın /
Kim **yüzüñe** baḳduġım
ca iḫtiyār elden
gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Düşde **yüzüñ** görüp saña dil
virmesün diyü /
Uyutmaz oldı kimseyi
āh ü
figānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Zindeligüm bilmek
isterseñ **yüzüñ** öpdür
baña / Gözgü ṭut
aġzına bīmāruñ gelür
mi gör
nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Bir naẓar **yüzüñ** temāşā
eylemekdür iy perī /
Rūz ü şeb māh ile
mihr-i ʿālem-ārādan
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Ṭan degül giryem görüp
çekseñ
niḳābuñ **yüzüñe** /
Perde içre ṣaḳlanur iy
māh bārān olsa
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 2). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Gül beñzerin
dimiş **yüzüñe** vechi
var mıdur / Nerges
gözüñe öykünür imiş
babaḳ
babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Beyit 5). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Bu göñül dīvānedür uṣlansa
olmaz dōstlar /
Kākülüñden ol
perī **yüzüñde** zencīr
eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Beyit 4). [yüzüñde, -(ü)ñ, -de]*

Ṭutdı çeşmümde ḫayālüñ
kirpügüm üzre vaṭan /
Seyr ider gūyā
ḳamışdan sāl ile
deryā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 3). [yüzin, -in]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden
irişür cāna ṣafā
/ **Yüzüñi** kāfir görüp
niçe müselmān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 6). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

Niḳāb açmazsa **yüzden** ol
hilāl-ebrū ṣanem bir
gün / Helāk eyler beni
āḫir şeb-i endūh-ı ġam
bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 1). [yüzden, -den]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Eşk ü āhum sākin olmadı
görince **yüzüñi** / Dün
gice tā ṣubḥ olınca
yaġdı bārān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 2). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

yüz: *Sima, surat, çehre.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi
şimdi
baḳmaz **yüzüme** / Ne
belā idi ki oldum
āşnāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 6). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.*

Yüz edeble ṭolanurken gice
māh işigüñ / Ne girer
ḫalvetüñe şemʿ-i
şebistān
küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [yüz,]*

Ḫalḳa idüp
şaçların **yüz** şīve ile
şalınup / Beñzer ol
ṭāvūsa kim cevlān ile
per
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [yüz,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir
gül-i raʿnāya kim /
Nergesüñ süzdükçe
eyler **yüz** cefā **yüz** dürl
ü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [yüz,]*

Baña yā Rab **yüz** ölümden
hecri düşvār eyle kim /
Her kişiye bī-vefālar
sevmek āsān
olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Beyit 5). [yüz,]*

yüz: *Surat, çehre II Âşığın yüzü.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne
ṭañ ḫayf ü āh ile /
Baḳmaz **yüzüme** ol
meh-i tābān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [yüzüme, -ü, -m, -e]*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin /
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [yüzümi, -üm, -i]*

yüz: *"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne
çıḳduñ geh ḳızıl / İy
yüzi gül bir göñül

alınca **yüz** āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 2). [yüz,]*

yüz: *Yüz, surat, çehre.*

Ben ḳuluñı kāşḳī ḫāk itse hicrānuñ senüñ / Ṭokınurdı **yüzüme** geç dükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 1). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Sima, çehre, surat.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [yüzüm, -üm]*

yüz: *(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.*

Neẕrüm oldur kim görürsem **yüzüñ** ol şükrāneye / Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

Ṣanma **yüzüñ** görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf / Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [yüzüñ, -üñ]*

Çün **yüzüñ** gören olur sermest ü bī-hūş iy ṣanem / Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]*

Āh itsem añup **yüzüñ** cigerden / Gökde ṭuṭulur güneş seherden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme **yüzüñ** muṣḥafını / Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 5). [yüzüñ, -üñ]*

Gün **yüzüñ** üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim / Ṭāliʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

Dil **yüzün** görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [yüzün, -üñ]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Gün **yüzüñ** vaḳt ola ʿarż eyleyesin diyü ṭurup / Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 2). [yüzüñ, -ü, -n]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur **yüzi** Ḥācı ʿÖmer'üñ / Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 1). [yüzi, -i]*

yüz: *"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil / Açılup **yüz** lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 1). [yüz,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen **yüz** nūş-ı cān olsun saña / Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Beyit 6). [yüz,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar **yüz** yirde kim / Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Beyit 7). [yüz,]*

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī / Aḳar **yüz** çeşme çeşm-i pür-neminden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Beyit 5). [yüz,]*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki **yüz** dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [yüz,]*

yüz: *Âşığın yüzü, çehresi.*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel / Sensin **yüzümi** cevr ile altun iden güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 1). [yüzümi, -üm, -i]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Veh ne ḫandāndur **yüzüñ** taḫsīn ataña anaña / Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 8). [yüzüñ, -ü, -n]*

yüz: *(Âşığın) yüzü.*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz **yüzüme** / Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 2). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Yüzlerce.*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını / Ger ḥavāle itseler **yüz** ṭīġ ü ḫançer başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 3). [yüz,]*

yüz buldı: *Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şımarmak, hoşa gitmeyen davranışlarda bulunmak.ilgi ve yakınlık görmek.*

Şol ḳadar **yüz buldı** kim gül yapraġında her gice / Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [yüz buldı, -dı]*

yüz çevirdi: *Yüzüne bakmamak.*

Gerçi benden **yüz çevirdi** ol meh-i nā-mihrbān / Nā-tüvān gönlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [yüz çevirdi,]*

yüz çevürmez: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın / Çalsañ ḳılıç ile **yüz çevürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 7). [yüz çevürmez,]*

yüz döndürmezem: *Yüz çevirmek. (Yüz çevirmek, ilgisini kesmek anlamlarında).*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle **yüz döndürmezem** / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [yüz döndürmezem, -mez, -em]*

yüz döndürmezem: *Yüz çevirmek, terk etmek.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle **yüz döndürmezem** / ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [yüz döndürmezem, -dür, -mez, -em]*

yüz dürlü: *Yüzlerce, pek çok.*

İḥyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne / **Yüz dürlü** ġam ü derde giriftārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [yüz dürlü,]*

yüz dürlü: *Yüz türlü, çeşit çeşit.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim / Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā **yüz dürlü** nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [yüz dürlü,]*

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil / **Yüz dürlü** āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 4). [yüz dürlü,]*

yüz fitne: *-Yüz fitne; çok fazla karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār / Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [yüz fitne,]*

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer / Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [yüz fitne,]*

yüz gör-: *Yüz bulmak, ilgi ve yakınlık görmek.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme / Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [yüz gör-, -ür]*

yüz- ḳara: *Yüzü kara.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola / Zülfüñ miṣāli ol daḥi yüzi ḳara geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [yüz-ḳara,]*

yüz ḳarası-: *Yüzün siyahlığı II utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri.*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ / Veh ki daḥi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 6). [yüz ḳarası-, --n, --dan]*

yüz kez: *Yüz kere, birçok defa.*

Günde **yüz kez** kūyuña varsam taʿaccüb eyleme / Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [yüz kez,]*

yüz kızardup: *Utanmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña /

Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [yüz ḳızardup, -d, -up]*

yüz sür-: *Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.*

Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz / Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3). [yüz sür-, -elüm]*

yüz sürmek: *Yüz sürmek: Çok fazla sevgi göstermek için yere doğru eğilmek. II Sevgilinin ayağının toprağına âşığın yüz sürmesi.*

Āsān degül ki pāyuña **yüz sürmek** ölmeden / Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [yüz sürmek,]*

yüz sürüp: *Yüz sürmek.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer / **Yüz sürüp** izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [yüz sürüp,]*

yüz suyın dök-: *Yüz suyu dökmek: bir uğurda çok çalışıp ter dökmek II onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.*

İy Muʿīdī gerçi yüz şuyın döküp ḫāküz yine / Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḥnāküz yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 13). [yüz şuyın dök-, -üp]*

yüz ṭut-: *Yüz tutmak: Olmak üzere bulunmak, yönelmek, meyletmek.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam / Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [yüz ṭut-, -dı]*

yüz ṭutdı: *Başlamak.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül / Āh kim **yüz ṭutdı** nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [yüz ṭutdı, -dı]*

yüz ṭutup: *Yönelmek.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm / **Yüz ṭutup** ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [yüz ṭutup,]*

yüz ursa: *Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ / **Yüz ursa** ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [yüz ursa, -sa]*

yüz vir: *Yakınlık göstermek, Şımartmak.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek / Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [yüz vir, -düñ]*

yüz vir-: *Yakınlık göstermek, Şımartmak.*

Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed / Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [yüz vir-, --düñ]*

yüz virme: *Yüz vermemek: İlgi ve yakınlık göstermemek, önemsememek.*

Serv gibi ser-keş ol **yüz virme** her nā-ehle kim / Ḫār ile yār oldıġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 2). [yüz virme,]*

yüz vir-: *Her yerde, birçok yerde; her zaman, çoğu zaman.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm / Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 5). [yüz yir-, -de]*

yüz yir-: *Mahcup olmak, utanmak (ŞAKAR).*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim / Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [yüz yir-, -de]*

yüzden: *-den dolayı II sebebiyle.*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür / Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her **yüzden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 4). [yüzden,]*

yüzden: *-den dolayı, sebebiyle.*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol **yüzden** / Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 1). [yüzden,]*

yüze gülüp: *Yüze gülmek: Yalandan dost gibi davranmak, samimiyetsiz olmak.*

Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden / **Yüze gülüp** ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [yüze gülüp,]*

yüzi: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

İy Muʿīdī **yüzi** ög yārüñ ḳo zülfi ḳışşasın / Gel beyāż it naẓmuñı ḫatṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [yüzi,]*

yüzi berk-āyīne: *Sert yüzlü ayna.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül / **Yüzi berk-āyīne** gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 6). [yüzi berk-āyīne,]*

yüzi gül: *Gül yüzlü.*

Muʿanber sünbülüñden iy **yüzi gül** / Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 6). [yüzi gül,]*

yüzi gül: *Yüzü gül (gibi olan güzel/sevgili).*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum / İy **yüzi gül** bāña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 5). [yüzi gül,]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş / Ben bāña itdüm bāña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 2). [yüzi gül, -den]*

yüzi güler: *Sevinci yüzünden belli olmak, feraha kavuşmak, temiz, tertipli duruma gelmek.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ / Devr-i ḫüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [yüzi güler, -er]*

yüzi kamer: *Ay yüzlü (sevgili).*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken / Būse virmez daḫi ol **yüzi ḳamer** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [yüzi ḳamer,]*

yüzi kara: *Yüzü kara; utanacak bir durumu olan (kimse).*

Maḥşerde **yüzi ḳara** ḳopar ḥāli perīşān / Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [yüzi ḳara,]*

yüzi kare-: *Utanacak bir durumda bulunmak, mahcup olmak.*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege / Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [yüzi ḳare-, --ler]*

yüzi kare-: *Yüz karası; utanılacak bir durum veya şey.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim / Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [yüzi ḳare-, -liḳ]*

yüzi yok: *Utanmak.*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī / Ki hergiz ādemī zāde görünmege **yüzi yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Beyit 2). [yüzi yoḳ,]*

yüzinden: *Yüzünden.*

Luṭfı **yüzinden** bāña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem / Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Beyit 2). [yüzinden,]*

yüzü: *(insanın) yüzü.*

Ḫālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān / Baḳmaz **yüzüme** nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 6). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

yüzüm ü gözüm: *Yüz ve göz.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe **yüzüm ü gözüm** / Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

102, Beyit 2). [yüzüm ü gözüm,]

yüzüm üsti-: *Yüzüne karşı, yüz yüze gelecek şekilde.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [yüzüm üsti-,]*

yüzüme baḳmazsın: *Değer vermemek, ilgilenmemek, suratına bakmamak.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ **yüzüme baḳmazsın** āh / Vazgeldüm senden iy ḳavli yalan iḳrārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [yüzüme baḳmazsın,]*

yüzüñ aġ ol-: *Yüzü ak olsun: □sağ olsun□ anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.*

Göz ḳarardup ġamzesi ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ / Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī vāy ne iḳdām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 5). [yüzüñ aġ ol-, -sun]*

yüzüñ döndürdüginden: *Sev gilinin yüzünü çevirmesi.*

Niçe bir göz diküp ṭura viṣālüñ ḫvānına düşmen / Bürād eyle gülüm balum **yüzüñ döndürdüginden** geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6). [yüzüñ döndürdüginden, -dür, -düg, -i, -n, -den-üñ]*

yüzüñ güline: *Yüzün gülü.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin dikeli düşmen / İl içre anı görseñ niçe diken olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [yüzüñ güline, -ne]*

yüzüñ üzre: *Yüz üzerinde.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki cāna pür-belā olmış / Şerār-ı āteş-i dildür düşüp ṣuya ḳara olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [yüzüñ üzre,]*

yā: *Ve yahut.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi Oda yansun **yā** nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [yā,]*

Göz ile ġamzesi mi ġamz ider **ya** ḫāl ü ḫaṭı Ne yüzi ḳara geçer bilsem ol nigāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 7). [ya,]*

Öldürüp ḳurtarsa ġamdan tīr-i ḥasret kāşkī Ya göñülde ḳalmasa bāḳī maḥabbet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 2). [ya,]*

Çün ışırup ḳanatmadum laʿl-i güher-feşānuñı Ya baña çeşmüñüñ nedür ḳanlu gibi naẓarları *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 10). [ya,]*

yā: *Yâ: Yay, kaşların yay'a teşbih edilmesi.*

Öldür iy dōst Muʿīdīyi diküp oḳlara kim Niçe bir **yā** ḳaşuñuñ cevr ü cefāsını çeke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 14). [yā,]*

Çāk olup ġamdan ḳara baġrum niçe ḳan ṭolmasun Yā gibi ḳaddüm büküpdür tīr-i ġamzeñ ḥasreti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 6). [yā,]*

yā: *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.*

Ya şaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 7). [ya,]*

Ya şaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye Ya Ḫıżr-ı zamān aldı ser-çeşme-i cāndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [ya,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 3). [ya,]*

Ya iki ḳuyruḳlu yılduz ṭoġdı burc-ı fitneden Ya ḳırān itdi ḳaşuñ bu ḫāl-i müşg-efşān ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 392, Mısra 4). [ya,]*

yā: *Yahut, veya.*

Ol gözleri āhūnuñ seyr it ḫaṭ-ı ser-sebzin Reyhān-ı semen-būdur **ya** müşg-i Ḫıṭā'dur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 4). [ya,]*

yā: *Yay, ok atılan yay.*

Yanında oḳ ü **yā** gördüm gözüñ türk idügin bildüm Otaġ itdüm aña çeşm-i dür-efşānum ḳarasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [yā,]*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna yazmazsın beni Ya ḫadeng-i żaʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 4). [ya,]*

yā: *İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.*

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam **ya** ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 7). [ya,]

Ya seferle defʿ olur ālām-ı ġam ya ṣabr ile
Var ola bir çāresi bu derdüñ elbet ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 7). [ya,]

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 10). [ya,]*

yā: *Yay, ok atılan yay. II Aşığın bükülmüş bedeni.*

Yā gibi ḳadd-i ḫamīdem görüp añla anı kim
Ḳara baġrum ṭoludur nāvek ü peykānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 11). [yā,]

yā: *Ya da.*

Cānum alup yüregüm oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 8). [ya,]

yā: *Ya.*

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil **ya** āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 12). [ya,]

Dem-be-dem ṣıḥḥat bağışlar biñ ölümlü ḫasteye
Ya ṭabīb-i cān ü dil ya āb-ı ḥayvāndur lebüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 234, Mısra 12). [ya,]

yā: *Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ **ya** baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 6). [ya,]*

Cān ü dil cemʿin perīşān eyleyen bulut gibi
Ya ser-i zülfüñ ya baḫt-ı ser-nigūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 6). [ya,]*

yā: *"de / da" anlamını katan bağlaç.*

Bilmezem ḥüsnüñ mi fāş eyler seni **ya** ġam beni
ʿĀḳıbet destān olası gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ya,]

yā: *"Peki, iyi, ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [yā,]

yā: *"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı **ya** bañadur **ya** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ya,]

yā: *"Ya ... ya ..." bağlacı.*

Dirgür Muʿīdī-ḫasteyi bir būse ṣu virüp
Ya cānın al didüm gülerek didi bu olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [ya,]

yā: *"Ya ... ya ..." bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem **ya** nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ya,]*

yā: *"Ya ... ya ..." bağlacı; ister ... ister ..." bağlacı. Ya da; isterse de.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ya,]*

yā: *O halde, peki.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [yā,]*

yā: *Peki ya, daha?.*

Didüm iy meh niçe bir yanam yaḳılam
ṣemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda **yā** ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [yā,]*

yā: *Peki ya, neden, niçin?.*

Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ yolında oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [yā,]*

yā: *"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.*

Ḫastenāk olmış nigāruñ çeşm-i ḫvāb-ālūdı āh
Ḥāżır ol iy dil ki ḳaṣdı **ya** bañadur **ya** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ya,]

yā: *Yahut, veya, yoksa.*

Bu hümāyūn ṭurre midür **ya** hümā
Sāye ṣalsa pādşāh olur gedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*
Çün Muʿīdīnüñ başın ṭop itdi çevgān-ı ḳażā
Yā n'içün ol şeh-süvārüm ʿazm-i meydān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [yā,]*
Yā ḳaşuñ gönlümi āl ile delüpdür dilberā
Ol ruḫ-ı gül-nāre baḳup nūr şandum nār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 11). [yā,]*
Çünki cān virmezsin ol ṣūḫ-ı cihānuñ yolına
İy Muʿīdī **yā** nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 10). [yā,]*
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [ya,]*
Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü **ya** māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 8). [ya,]*

yā: *"Veya, ya da" anlamında bağlaç.*
Lebüñ yāḳūt **ya** ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [ya,]*

yā: *"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.*
Daḫi durur leẕẕeti būseñ demāġumda benüm
Āb-ı ḥayvān mı lebüñ **ya** ḳand ü şekkerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ya,]*
Bī-vefā sevdüm yañıldum oda atdum cānumı
Bu günāh benden midür **ya** dīde-i terden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 12). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*
Güft ü gū ile ṭutupdur ʿālemi sulṭān-ı ʿışḳ
Bilmezem **yā** Rab nedür bu deñlü ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 8). [yā,]*

yā gibi: *Yay gibi.*
İki bükülse **yā gibi** ḳaddüm n'ola kim il
Her bir yañadan üstüme ṭaʿn oḳın atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [yā gibi,]*

yā kaşın ġamı-: *Sevgilinin Yay gibi Kaşının gamı.*
Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 7). [yā ḳaşın ġamı-, -ı, -n, -ı-nı]*

yā nasīb: *Neyin ne olacağını bilmeden konuşmamayı, başa neler geleceğini, zamanın neler göstereceğini beklemeyi öğütleyen kaderci yaklaşım yapısına sahip söz.*
Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ yayını
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz **yā nasīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [yā nasīb,]*

yā n'idersin: *Hâlâ ne yapıyorsun?.*
Çünkim öldürdüñ beni şol uġrun uġrun ġamzeden
Yā n'idersin üstüme billāh tīġ-i kīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [yā n'idersin, -er, -sin]*

yā rab: *Ya Rab.*
Gülse güldür söylese bülbül ne bilsün ādemī
Yā Rab ol şūḫ-ı dil-ārā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [yā rab,]*
Yalvarup elüm zülfüñe şunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [yā rab,]*
Şanemüñ āb ü tāb-ı ʿālem iken
Yā Rab ol meh-liḳāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 4). [yā rab,]*
Ne ḳılam n'eyleyem **yā Rab** ölürem āh ḳılamazsam
Eger āh eylesem bir kez ṭolar iki cihān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 7). [yā rab,]*

yā rab: *Ey rabbim.*
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider **yā Rab** ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [yā rab,]*
Niçe bir dildāra varup cān dirīġ eyler diye
Ḳıl beni **yā Rab** raḳībüñ iftirāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 8). [yā rab,]*
Çünki laʿlüñ gibi itmez ġonçe şekker-ḫande gül
Pes ne vech ile olur **yā Rab** saña mānend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 2). [yā rab,]*

yā rab: *Ey Rabbim.*

Ḥāli müşkildür Muʿīdīnüñ
ġam-ı hicrān ile
Ḥall idüp **yā Rab** anı
olmaz mı āsān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 14). [yā rab,]

Niçe taşvīr eylesün **yā Rab**
seni naḳḳāş kim
Çāḳ olur ʿaḳlı taḥayyül
ḳılsa taşvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 3). [yā rab,]

<u>yā rab:</u> *Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.*

Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada
n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [yā rab,]*

Gāh oda şalar zülfüñ seccāde gehī şuya
Kāfirde kerāmetler **yā Rab** neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [yā rab,]

Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler **yā Rab** neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [yā rab,]

Yā Rab ne bādedür leb-i meygūn ki dem-be-dem
Aḳıdup aġzı suyını peymāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [yā rab,]

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı yoḳ mıdur
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [yā rab,]*

Mescid içre ayaġum **yā Rab** dürüst olur mı kim
Göñlüm ol ebrūya vālih gözlemez miḥrāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [yā rab,]*

Ḥüsn bezminde lebüñ **yā Rab** ne cām-ı bādedür
İçmedin ser-mest olupdur çeşm-i fettānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 9). [yā rab,]

Nerm olmadı hīç āteş-i āh ile ol ebrū
Yā Rab ne kemāndur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 20). [yā rab,]

<u>yā rab:</u> *Ey Allah'ım!.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi **yā Rab** kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [yā rab,]*

<u>yā rab:</u> *Ey Rabbim !.*

Bir hevāīdür kebūter bād ise andan beter
Nāmemi **yā Rab** kimüñle eylesem irsāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [yā rab,]*

<u>yā rab:</u> *Ey Rabbim!.*

ʿUşşāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [yā rab,]

<u>yā rab:</u> *Ey Rabbim! Ey Allah'ım!.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı yine sen esirge **yā Rab** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [yā rab,]*

<u>yā rab:</u> *"Ey Rabbim" anlamında Allah'a seslenme sözü.*

Ṣayd olurken ol hümānuñ dāmına şehbāz-ı ḳuds
Yā Rab anı ben meges niçe şikār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 6). [yā rab,]

<u>ya ya:</u> *İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.*

Ya şafaḳdur māh-ı tābān ile bulmış iḳtirān
Ya ruḫuñ ʿīdinde alnuñ üzre ḳurbān ḳanıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ya ya,]

<u>ya ya:</u> *Ya...ya bağlacı.*

Cān hedef ḳılmaġı her dem biñ ḥavādiṯ tīrine
Çerḫe ya ol ya aña bu çerḫ-i devrān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [ya ya,]

<u>yād:</u> *Hatırlama,anma.*

Benüm **yādumda** ol Leylī anuñ her yādedür meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [yādumda, -um, -da]

<u>yād:</u> *Yabancı, hasım kimse.*

Göz yaşıyla el yudum hicrān ü vaṣluñda senüñ
Fāriġem dünyāda şimdi āşnādan **yāddan**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 326, Mısra 12). [yāddan, -dan]

<u>yād:</u> *Yabancı.*

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aşlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı yoḳdur āşnādan **yāddan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [yāddan, -dan]*

<u>yād:</u> *Yabancı (rakip).*

Benüm yādumda ol Leylī anuñ her **yādedür** meyli
Dil-i Mecnūn gibi ḫayli perīşān oldı dāstānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 9). [yādedür,]

<u>yād:</u> *Hatırlama, anma.*

Belī **yāduñ** ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne yoḳ görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [yāduñ, -uñ]

yād: *Yabancı II rakip.*
Ġam degül yād eylemezseñ āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her **yāde** güftārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [yāde, -e]
Yāde uyup āşnālıḳ virmez olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi aġyār ile yār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 7). [yāde, -e]

yād: *Yâd etmek, anmak, hatırlamak.*
Hep senüñ fikrüñdeyem bir kimse gelmez **yāduma**
Ne belāya uġradum kim āşnā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [yāduma, -um, -a]

yād: *Akına gelme, hatırlama, anma.*
Ṭaʿn-ı aġyāre göñül ʿār idüp incindügine
İncinüp adını **yād** eylemezem ʿārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 6). [yād,]

yād: *Hatırlama, anma, zikretme II Sevgilinin ayva tüylerini hatırlama, sevgilinin ayva tüylerinden bahsetme.*
Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ **yādına** ḳan yutduġım yād idesin
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [yādına, -ı, -n, -a]

yād: *1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.*
Ruḥuñ ġamında lebüñ **yādına** ṣarāba düşüp
Bugün tamām bir aydur ayılmadum hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [yādına, -ı, -n, -a]*
Leblerüñ **yādına** ḳan yutmaya mı şām ü seḥer
Ġuṣṣadan bir kişinüñ beñzi şekerfām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 11). [yādına, -ı, -n, -a]

yād: *Yabancı, el.*
Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [yād,]

yād eylemezseñ: *Hatırlamaz.*
Ġam degül **yād eylemezseñ** āşnā iken beni
Āşnālıḳ virme tek her yāde güftārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [yād eylemezseñ, -se, -ñ]

yād- getür: *Hatırlamak.*
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [yād- getür, -e]

yād idesin: *Anmak, hatırlamak.*
Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ yādına ḳan yutduġım **yād idesin**
Cām-ı gülgūn içdügince bāde-i miskīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [yād idesin, -e, -sin]

yād idüp: *Anmak, düşünmek.*
Kūyuñı **yād idüp** uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [yād idüp, -üp]

yād idüp: *Hatırlamak, düşünmek.*
Kūyuñı **yād idüp** uçmaġ istemezdi mürġ-i dil
Her ṭarafdan oḳlaruñ olmasa perr ü bāl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [yād idüp, -üp]

yād idüp: *Hatırlamak, düşünmek.*
Gülşen içre lāle ḥaddüñ **yād idüp** ḳan aġlasun
Cevre yanmada biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [yād idüp,]*

yād it-: *Hatırlamak, anmak, bahsetmek.*
Senüñle āşnāyuz iy perīveş N'ola ādem gibi itsen bizi yād
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [yād it-, -sen]

yād itdi: *Hatırlamak, anmak.*
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne **yād itdi**
Ṣabāḫ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [yād itdi, -di]*

yād itdi: *Hatırlamak, anmak.*
Ruḥuñ şemʿin gice nā-geh dil-i pervāne **yād itdi**
Ṣabāḫ olınca aġlaşduḳ ben ü ol nā-tüvān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [yād itdi, -di]*

yādgār: *Hatıra.*
Dāġ-ı ḥasret kim cigerde renc ü āzārumdur ol
Yādgāruñ olduġıçün çeşm-i ḫūn-bārumdur ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

276, Mısra 2). [yādgāruñ, -(u)ñ]

<u>yādgār:</u> *Yadigâr, hatıra.*

Dāġ-ı ʿışḳuñ sīnem içre gizlüdür cānum gibi
Kimseye göstermezem kim **yādgāruñdur** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 12). [yādgāruñdur, -uñ, -dur]*

<u>yaġ:</u> *Yağ-, yağmak.*

Dūd-ı āhum dīdeden her laḥẓa ṭūfān **yaġdurur**
Esdüginçe ḳarayil dirler ki bārān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [yaġdurur,]*

<u>yaġ:</u> *Gökten yere düşmek, yağmur vs. yağması.*

Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre yaşum
Jāle-i ġam **yaġdırur** gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [yaġdırur, -dır, -ur]*

<u>yaġ-:</u> *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince yüzüñi
Dün gice tā ṣubḥ olınca **yaġdı** bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 4). [yaġdı, -dı]*

<u>yaġ-:</u> *(Mecazen) yağmur gibi yağmak.*

Ġam-ı hecr ile çeşmümden **yaġar** ol deñlü bārān kim
Belā seyline varmasun bu ʿālem ḳorḳaram bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 9). [yaġar, --ar]*

<u>yaġdur:</u> *Yağdırmak, yağmasını sağlamak.*

Başuma eṭfāl üşüp **yaġdurduġı** seng-i cefā
Leşker-i ġam defʿine ṭaşdan ḥışārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 5). [yaġdurduġı, -du, -ġı]*

<u>yaġdur:</u> *Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [yaġdurur, -(u)r]*

Dir gören zülfüñ ḫamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [yaġdurur, -(u)r]*

Yāre gibi gözlerüm ḳan dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna ġamzeñ tīr ü peykān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [yaġdurur, -(u)r]*

Tā ki dūr olmışdur ol ḫüsn āftābından gözüm
Yaġdurur ṭūfān-ı āfet ġam seḥābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 2). [yaġdurur, -(u)r]*

<u>yaġdur:</u> *Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak. II Gözyaşı akıtmak.*

Devlet-i ʿışḳuñda çeşmüm bir tüvānger oldı kim
Dürr ü güher **yaġdurur** açduḳca iḥsān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 6). [yaġdurur, -(u)r]*

<u>yaġdur-:</u> *Yağdırmak.*

Niçe yıllıḳ ölüye cānlar bağışlar laʿl-i yār Ṣan Mesīḥā'dur ki sözde āb-ı ḥayvān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [yaġdurur, -ur]*

Sāḫir olmışdur Muʿīdī naẓm ile şāʿir degül
Ebr-i kilkinden cihāna dürr ü mercān **yaġdurur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 14). [yaġdurur, -ur]*

<u>yaġdur-:</u> *Ok yağdırmak.*

İy kemān-ebrū iñen **yaġdurma** ġamzeñ oḳların
Çünki düşmüşdür dil ü cān ortada ḳan olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 7). [yaġdurma, -ma]*

<u>yaġı:</u> *Düşman.*

Nev-bahār eyyāmıdur şimdi gül ü sūsen yine
Tevbe-i bārān ile ḳanlu bıçaḳlu **yaġıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [yaġıdur, -dur]*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin yaḳsa
Ki dilsüz **yaġıdur** virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 4). [yaġıdur, -dur]*

<u>yaġmā:</u> *Yağmalamak, talan etmek.*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna yār ayaḳ başarsa **yaġmādan** ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 8). [yaġmādan, -dan]*

<u>yaġmā:</u> *Yağmalamak, talan etmek.*

Göñüller mülkini **yaġmaġa** çeşmüñ
İki ṣaf leşkeri var

ġamzelerden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 3). [yaġmaġa, -ġa]

yaġmā: *1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Çeşm-i kāfir-kīş ile **yaġmā** ṣalup dīn ehline
Fitne-i āḫir zamāndur kim ʿiyān olmış gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [yaġmā,]

Dil ü cān raḫtını ġamzeñ levendi ḳılmaġa **yaġmā**
Diyār-ı sīneme hecrüñ bıraḳdı nāgehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 3). [yaġmā,]

Yaġmaya virdi yine vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 3). [yaġmaya, -y, -a]

yaġmā: *Bozguna uğratmak, zarar vermek.*

Niçe **yaġmāya** varmasun göñül kim
Göz ü ḳaş ise fitne ġamze āfet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [yaġmāya, -y, -a]

yaġmā: *Ele geçirmek, talan etmek.*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi **yaġmā** gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [yaġmā,]

yaġmā: *(Fars.) Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Yaġmaya virdi mülk-i dili ġam sipāhīsi
Ordū-yı sīnem içre ḳonalı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 5). [yaġmaya, -y, -a]

Dīn ü dil naḳdin virüp **yaġmāya** mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 5). [yaġmāya, -y, -a]

yaġmā id-: *Yağma etmek; savaş sonunda zafer kazanmış asker insanları tutsak olarak almak ve malı ele geçirmek.*

Dīn ü dil yaġmā idüp kāfir gözüñ ḳomaz beni
Şimdi tīġ almış eline ḳaṣdı cān ü serdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [yaġmā id-, -üp]

yaġmā ḳıl: *Yağmalamak.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [yaġmā ḳıl, -a]

yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup: *Akıl ve dini zorla ele geçiren.*

Gör ne ẓālimdür benüm ol Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme **yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup, -up]*

yaġmā-yı dīn ḳıl-: *Dini yağmalamak.*

Ġam degül diller alup ḳılsa gözüñ yaġmā-yı dīn
Yine yüz cān ile ḳapuñda gedāyuz kemterīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 17). [yaġmā-yı dīn ḳıl-, -sa]

yaġmā-yı īmān: *İmanını yağmalamak.*

Ġamze-i bī-raḥmuñı küffāre beñzetsem n'ola
Ṣūḫ-ı bed-kīş olmayan **yaġmā-yı īmān** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [yaġmā-yı īmān,]

yaġmur: *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

Aġlamaz oldum gözüñ ḫançer çekelden ḳatlüme
Sāḥiri gör kim niçe siḥr itdi **yaġmur** olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 6). [yaġmur,]

yāhu: *Yahu, hey.*

Sāḳiyā geh bāde mest eyler beni gāhī gözüñ
Var di bir kez öpmege iki ṭolı **yāhū** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [yāhū,]

yāhu: *Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.*

Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek **yāhū** saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [yāhū,]

yāhūd: *Veya.*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan **yaḫūd** ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [yaḫūd,]*

yāhūd: *Veyahut, ya da.*

İy göñül gel bu yolda benden geç
Yaḫūd ol ṣūḫ-ı pür-fitenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [yaḫūd,]

Yaḫūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu
Getürdiler ṭabībi kim bile derdüm ḳıla dermān *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 5). [yaḫūd,]*

yak: *Ateşe vermek, acıtmak.*

Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker yiter
Dāġ **yaḳduḳca** başumda şuʿleler efser yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [yaḳduḳca, -dukça]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların **yaḳmış** yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [yaḳmış, -mış]*

Nāleme raḥm eyleyüp yanar **yaḳılur** gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum ağladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [yaḳılur, -ıl, -ur]*

yaḳ: *Ateşe vermek.*

Şemʿveş par par yanar ḳarşumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar **yaḳar** añduḳça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 10). [yaḳar, -ar]*

Yaḳdı Muʿīdī ḳollarını çizdi gögsini
Meclisde añdı var ise iy bī-vefā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 13). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Cümle iḥrāmı **yaḳup** nār-ı ġamuñ eyledi kül
Dūd-ı āhum acıyup geydi anuñçün ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [yaḳup, -up]*

Künc-i dilde genc-i mihrüñ mühr ile ṭurmaġ içün
Lāle gibi dāġ urup **yaḳduñ** beni lāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 8). [yaḳduñ, -du, -ñ]*

Dāġ-ı fürḳat gerçi **yaḳmışdur** ḳarāre cismüñi
Bir ḳarāre çün degül aḥvāl-i devrān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 7). [yaḳmışdur, -mış, -dur]*

Yine bülbül gibi **yaḳduñ** beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḥsāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [yaḳduñ, -du, -ñ]*

Dir imişsin ḳolların **yaḳmış** içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 5). [yaḳmış, -mış]*

Saña ne ḳolun **yaḳup** içse Muʿīdī cām-ı mey
Her kişi n'eylerse iy ṣūfī tenine cānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 9). [yaḳup, -up]*

Sāḳiyā lāzım degüldür şemʿi n'eylersin **yaḳup**
Gün gibi rūşen ḳılurken bizi cānān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 5). [yaḳup, -up]*

Yine bir meh-rū-içün **yaḳmış** Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 9). [yaḳmış, -mış]*

Mürġ-i vaṣluñ gelmeyince dānesine eşkümüñ
Yaḳsa ʿömrüm ḥırmenin bir berḳ-i āfet kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 10). [yaḳsa, -sa]*

yak: *Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.*

Sāzuñ elüñe alup **yaḳduñ** beni şevḳ ile
İy muṭrib-i ḫoş-lehce bāri ne hevādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 11). [yaḳduñ, -du, -ñ]*

yak: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Ne ṭañ şemʿ-i ruḫuñ tābı göñül pervānesin **yaḳsa**
Ki dilsüz yaġıdur virmez kişiye hīç emān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 3). [yaḳsa, -sa]*

yak: *Yakmak ‖ gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle yiter **yaḳduñ** beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [yaḳduñ, -duñ]*

yak: *Yakmak ‖ üzmek, ıztırap çektirmek.*

Cānını miskīn-Muʿīdīnüñ **yaḳupdur** nāz ile
Dil-rübālar ṣūḫlar ʿayyāreler meh-pāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [yaḳupdur, -dur, -up]*

yak: *Yakmak; çok güçlü bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.*

Çeşm-i ṣūḫuñ egerçi **yaḳdı** beni
Ḳara çulda ḳoyan bu gīsūdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Acıtmak, incitmek.*
Beni söyletme billāh seni **yaḳar** sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 7). [yaḳar, -ar]

yak: *Yakmak II tutuşturmak.*
ʿUşşāḳı **yaḳarken** ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün yanmaz oda dīvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 1). [yaḳarken, -ar, -ken]

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak, yok etmek.*
Ḫaṭṭ-ı şemşīrüñ görüp sīnemde **yaḳdum** dāġ kim
Nāmede mühr olmasa olmaz iñende muʿtemed
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [yaḳdum, -dum]

yaḳ: *Ateşe vermek, tutuşturmak, yakmak.*
Añup zülfüñ fetilin dil dögünler **yaḳmaġ** isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 5). [yaḳmaġ, -maġ]

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acıtmak.*
Oñmadan bir dāġ yirin daḥi **yaḳsam** ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [yaḳsam, -sa, -m]*

yak: *(aşk ateşiyle) yakmak.*
Muʿīdī ḳuluñı şevḳ-i cemālüñ nūrı nār itdi
Bir avuç ḫār ḫasen buldı urup **yaḳdı** revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 14). [yaḳdı, -dı]*
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān **yaḳdı** begüm ṣu bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 2). [yaḳdı, -dı]

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acı içinde bırakmak, ıstırap vermek.*
Bir gün gelüp cemālini göstermez ay olur
Yaḳdı cefā ile beni ol āftāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [yaḳdı, -dı]

yak: *Ateş içinde bırakmak, ateşe vermek.*
ʿIşḳ meydānında ġamzeñ **yaḳdıġı** miskīnleri
Göz açınca ḳayd-ı bend eyler ser-ā-ser kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 11). [yaḳdıġı, -dug, -ı]

yak: *Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Aşk ateşiyle yakmak, aşkın katlanılması güç ızdırabıyla acı çektirmek.*
N'ola ḳanlu ḳanlu yaşlar döküp itsem āh ü nāle
Beni **yaḳduñ** ol görinen şerer ü duḫān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [yaḳduñ, -du, -ñ]

yak: *Etkisi altına almak.*
Şevḳüñ ile dāġlar **yaḳmış** Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 13). [yaḳmış, -mış]*

yak: *(Ateş) yakmak.*
Çeşmüñ Muʿīdī giryeden olmazsa baḥr eger
Yaḳar cihānı sūz ile eşʿārumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 10). [yaḳar, -ar]

yak-: *Ateşe vermek, acıtmak.*
Leb-i laʿlüñ ki iy sāḳī **yaḳıpdur** cevr ile cānum
Bu odı kimse defʿitmez kim [ol] yāḳūt-ı seyyāle
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 5). [yaḳıpdur, -ıp, -dur]

yak-: *(ateş) yakmak.*
Āh ile bülbül **yaḳar** odlara gül mecmūʿasın
Her ḳaçan şiʿrüm ser-āġāz eyleyüp ḫoş-ḫvān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [yaḳar, -(a)r]*

yaḳ-: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*
Germ olup sen meh-liḳāya dāġlar **yaḳdum** yine
Mühr-i ġamla mihrüñi cānumda pinhān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 5). [yaḳdum, -du, -m]

yak-: *Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.*
Oda **yaḳan** cānum ol māh iştiyāḳıdur henüz
Şemʿveş maḥv oldı cismüm sūz bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [yaḳan, -an]*
Dāne dāne göz yaşıdur yile viren ḫāṣılum
Berk-i āhumdur oda **yaḳan** vücūdum ḫırmenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353,

Mısra 10). [yaḳan, -an]

yaḳ-: *Alev almasını sağlamak‖yıkıma, zarara yol açmak.*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 7). [yaḳdı, -dı]*

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet **yaḳası** ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [yaḳası, -sı]*

İle ḳarşu ḳabā gibi **yaḳam** çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [yaḳam, -m]*

Sipihrüñ mihri yüz açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş **yaḳasın** [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 4). [yaḳasın, -s, -ın]*

Yaḳasın yırtarsa ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Şarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 13). [yaḳasın, -s, -ın]*

Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 2). [yaḳasın, -s, -ın]*

yaka: *Kıyı, taraf.*

Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki yoḳ
Bir selāmet **yaḳası** ol pāk-dāmāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [yaḳası, -sı]*

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri. Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler Mest olup ʿāşıḳ-ı rüsvā yaḳasın çāk eyler.*

Dest-i ḥasretle çeküp **yaḳamı** çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum yine āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [yaḳamı, -mı]*

Baş açuḳ dīvāne olsam iy perī ʿayb itme kim
Çāk ider ʿaḳlum **yaḳasın** ḥüsn-i bī-hem-tālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 4). [yaḳasın, -sı, -n]*

yaka: *Elbisenin boynu örtecek yeri.*

İy Muʿīdī **yaḳañı** elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe yalvareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [yaḳañı, -ñı]*

yaka: *Yaka, taraf.*

Niçe bir göñlüm **yaḳasına** uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 7). [yaḳasına, -s, -ı, -n, -a]*

Ölürsem ol yüzi gülsüz bu dāġ-ı intiẓārumdan
Yaḳasın çāk ide baş ḳalduran lāle mezārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 2). [yaḳasın, -sı, -n]*

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.*

Lāleveş yırtup **yaḳañı** raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 7). [yaḳañı, -ñ, -ı]*

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.*

İle ḳarşu ḳabā gibi **yaḳam** çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol Yūsuf-cemāli her zamān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [yaḳam, -m]*

Oturup fāriġ çekerdüm ayaġum dāmānuma
Ger **yaḳam** olsa anuñ dest-i cefāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 6). [yaḳam, -m]*

yaka: *1. Giyeceklerin boynun etrâfına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça. 2. Kıyı, sâhil.*

Yaḳasın çāk idüp ol ḥūr açdı luṭfı revzenin
Her baḳan ol revzene seyr itdi cennet gülşenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 1). [yaḳasın, -sı, -n]*

yaka: *Boynun etrafını saran giysi parçası.*

Ḫār-ı ḥasretde ciger-ḫūn eylemişdür bülbüli
Şevḳ ile ʿaḳlum **yaḳasın** ġonçeveş çāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 10). [yaḳasın, -sı, -n]*

yaka- çāk iden: *Yakasını yırtan, parçalayan.*

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 13). [yaḳa- çāk iden,]*

yaḳañ: *Yakan kimse II aşığın gönlünü çalan kimse.*
Dildür beni bu resme **yaḳan**
genc-i ġamuñla
Āḫir göreyin kim anı
vīrān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 9). [yaḳan,]

yakar: *Yakmak.*
Dil ʿışḳ içinde dīde-i terden **yaḳar** çerāġ
Ṣan penbedür ki āyīnelerden **yaḳar** çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 1). [yaḳar,]*
Bezm-i belāda ʿışḳuñ ile mest olan göñül
Germ olduġınca dāġ-ı cigerden **yaḳar** çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 10). [yaḳar,]

yakar: *(Ateş) tesir eder.*
Dervīş-i dil bu yolları Mecnūn'dan ögrenür
ʿIşḳ ocaġında er olan erden **yaḳar** çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 8). [yaḳar,]
Ḫūn-ı sirişk ü dāġ ile seyr it Muʿīdīyi
Ṣaḥrā-yı ġamda lāle-i terden **yaḳar** çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 14). [yaḳar,]

yakar: *Yakmak.*
Rengīn lebüñ müferrih-i yāḳūtīdür velī
Ṣordum behāda laʿl ü güherden **yaḳar** çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 4). [yaḳar,]

ya[kar: *Yakmak.*
Sūz-ı ʿışḳuñ cānuma şol deñlü başlar itdi kim
İki ʿālem oda **ya[ḳar** āteşi] āh eylesem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 4). [ya[ḳar,]

yaḳasın: *Kıyı, kenar, taraf.*
Kesdi ʿarʿarlar ḳolın çāk itdi güller **yaḳasın**
Varalı gülzāre serv-i lāle-ruḫsārum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 11). [yaḳasın,]

yaḳdı: *Ateşe vermek.*
Bādeye köp düşüp yine **yaḳdı** Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [yaḳdı,]

yakı: *İlaç, merhem.*
Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne **yaḳıya**
Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 11). [yaḳıya,]

yaḳıl: *Yakılmak, tutuşmak.*
Didüm iy meh niçe bir yanam **yaḳılam** şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [yaḳılam, -am]*

yakılam: *Yanıp yakılmak.*
İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla yanam **yaḳılam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [yaḳılam,]

yakın: *1. Uzak olmadan. 2. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.*
Yaḳın olmayan ġam ü endūha mesrūr olmasun
Derd ile cānın viren cānāneden dūr olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 1). [yaḳın,]

yakışmaz: *Yakışmazi , uygun olmamak.*
Bezm-i ʿışḳuñda yine mey-ḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç **yaḳışmaz** ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [yaḳışmaz,]

yakma: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*
Muʿīdī gerçi pervāne olupdur ḥüsnüñe ammā
Anı ġam nārına **yaḳma** benüm şemʿ-i şebistānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 10). [yaḳma,]

yakmak: *(Aşığın gönlünü) yakmak.*
Ol māh nāz ile beni şol resme **yaḳdı** kim
Bir ẕerre deñlü ḳalmadı göñülde tāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [yaḳdı, -dı]*
Tā ki cāna od ṣalup **yaḳdı** hevāsı Yūsufʾuñ
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 1). [yaḳdı, -dı]

yakup: *Aşk ateşiyle yakmak.*
Ruḫlaruñ şevḳiyle **yaḳup** teşne-cān itdüñ beni
Leblerüñ ṣun vaḳtidür iy āb-ı ḥayvānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 7). [yaḳup,]*
Çün viṣālüñ yüzini görmez göñül pervānesi
Nāre **yaḳup** cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 4). [yaḳup,]*

yākūt: *Yakut II Sevgilinin dudağı.*

Dürr ü **yāḳūtı** gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar yārüñ leb ü dendānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 9). [yāḳūtı, -ı]*

yākūt: *Kırmızı renkli değerli taş.*
Lebüñ **yāḳūt** ya ḳūt-ı revāndur
Dişüñ laʿl içre dürr-i nāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [yāḳūt,]*

yāḳūt: *Yakut, değerli taş. || Değerli şey.*
Dürr ü **yāḳūtın** ḳo ḫarc itsün gözüm bu yolda kim
Sen ḳadar güher-şināس ü ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [yāḳūtın, -ı, -n]*

yākūt-ı aḥmer: *Kırmızı yakut taşı (Sevgilinin dudağı).*
ʿAks-i laʿlüñ ʿarż ider müjgān arasından gözüm
Ṣan ḳafesden ṣayrefī **yāḳūt-ı aḥmer** gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 14). [yāḳūt-ı aḥmer,]*

yākūt-ı vaḳt: *Devrin Yâkût'u olmak.*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli **Yāḳūt-ı vaḳt** olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [yāḳūt-ı vaḳt,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*
Yolında öldügüm vallāhi billāhi **yalandur** bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [yalandur, -dur]*

yalan: *Aldatıcı, doğru olmayan.*
Ḳana girer āl ile dirlerse laʿlüñ yoḳ dime
Bir ṣor aṣlı var ola her söz **yalān** olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 12). [yalān,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ ṭoġrusı **yalāndan** yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [yalāndan, -dan]*

yalan: *Aldatıcı / sahte / samimi olmayan kimse.*
Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir yoluñda begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör **yalan** kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [yalan,]*

yalan: *Aldatıcı, sahte.*
Göñlüm ḫayāl-i yār ile pürdür şu resme kim
Baña firāḳ günleri daḥi **yalān** gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [yalān,]*

yalıñ yarak-: *Silahsız.*
Cān ḫalāṣ itmek olur mı ʿışḳ meydānında kim
Āteş-i āhum yalıñ yaraḳlu dilsüz yaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [yalıñ yaraḳ-, -lu]*

yalın yüzlü: *Yüzü açık, aydınlık, parlak.*
Rūşen itseñ ṭañ degül ehl-i ṣafānuñ göñlüni
Bir **yalın yüzlü** güzeldür ṣūḫ-ı şīrīnkār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 8). [yalın yüzlü,]*

yalıñuz: *Tek, sadece, yalnızca.*
İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 14). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Tek, sadece, yalnızca.*
Yalıñuz künc-i belāda göñlüm irgürdi velī
Müstedām olsun ḫayālüñ mūnis-i cāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Sadece.*
Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 4). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, tek başına.*
Vehm ider dilde perīveşler ḫayālinden ḫıred
N'eylesün kim **yalıñuz** olmaz bilür vīräneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [yalıñuz,]*

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.*
Ḳomasın derd ile böyle beni bī-çāre meded
Dōstlar himmet idüp **yalvaruñ** ol yāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [yalvaruñ, -uñ]*
Yalvarup elüm zülfüñe ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki ṣuʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [yalvarup, -up]*

yalvar: *Sızlanarak, ısrarlı bir şekilde yardımda ve istekte bulunmak.*

El uzadup zülfüñe **yalvaruram** sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 19). [yalvaruram, -ur, -am]

yalvare-: *Yalvarmak, yakarmak.*

İy Muʿīdī yaḳañı elden ḳoyınca ol ṣanem
Ḫāk-i pāyına düşüp niçe niçe **yalvareler**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [yalvareler,]

yañ: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Lāleveş **yanup** ḳararmışdur derūnı ʿāṣıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [yanup, -up]

Sīnemde gāh göñlüm geh cān **yanar** ġamuñla
Evde çoġaldı ṣayr u derd ü belāyı añma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 5). [yanar, -ar]

yañ: *Yanmak.*

Sūziṣin sīneni luṭf eyle Muʿīdī yazma
Ḳorḳaram odlara kāġıd **yanar** eṣʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 14). [yanar, -ar]

Ṣemʿveş par par **yanar** ḳarṣumda ol meh-rū velī
Cānuma odlar yaḳar añdukça hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 9). [yanar, -ar]*

yañ: *Beraberinde olma.*

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī **yanumda** kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 11). [yanumda, -u, -m, -da]

yañ: *Yanmak.*

Ruḫsār-ı tābnāküñ cāna bir od ṣalar kim
Her dem **yanar** anuñla dil mülki ḫāne ḫāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 6). [yanar, -ar]

yañ: *Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.*

Ṣemʿi n'eylersün keder ṣemʿ-i ṣebistāndur baña
Ḳollarum üstinde **yanan** dāġ-ı hicrān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 8). [yanan, -an]*

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür ṣemʿ-i ṣebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 1). [yansa, -sa]*

yañ: *Taraf, yakın.*

Tīġ-i reşk ile ṣanevber gibi sīnem ṭoġrarum
Sāye ol serv-i revānuñ düşdüginçe **yanına** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 12). [yanına, -ına]*

yañ: *Bakış açısı.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden **yaña** Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [yaña, -a]

yañ: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Ġam çekmek ile ʿāṣıḳa naḳṣ ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḫi zer eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [yanduḳca, -duḳca]

yañ: *Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī **yanduġımçün** odlara
Bir ulu bayram düğündür göñlüm efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [yanduġımçün, -duġ, -ım, -çün]

yañ: *Gönül bağlamında çok acı ve sıkıntı çekmek, yüreği yanmak.*

Lāleveş **yanup** ḳararmışdur derūnı ʿāṣıkuñ
Vāy eger kim ṣunmaya laʿlüñ ṣarāb-ı āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [yanup, -up]

yañ: *Tutuşmak, kül olmak, yok olmak.*

ʿUṣṣāḳı yaḳarken ġazel-i sūzānum
Yā Rab ne içün **yanmaz** oda dīvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [yanmaz, -maz]

yañ: *Taraf, yön, cihet // Yana: (-den yana şeklinde kullanıldığında) -e doğru.*

Bende-ḫānemden **yaña** tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [yaña, -a]

yañ: *Taraf.*

Bir **yaña** pend-i eḫibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [yaña, -a]*

yañ: *Alev almak, yanmak, tutuşmak.*

Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında **yanan** būriyā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [yanan, -an]

yañ: *Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.*

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara **yansun** Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 14). [yansun, -sun]

Söyleşürken düşde ol māh ile uyarduñ beni
Odlara **yansun** Muʿīdī āh ü efġānuñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 12). [yansun, -sun]

Geçürürsem günümi ṭañ degül eyvāy ile kim
Nār-ı ġamda **yanaram** sīb-i zenaḫdānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 4). [yanaram, -ar, -am]

yañ: *Taraf, cihet, yön.*

Bir **yaña** pend-i eḥibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [yaña, -a]*

Bir **yaña** pend-i eḥibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [yaña, -a]*

yañ: *Alev almak, tutuşmak.*

Cānā Muʿīdī naẓmına bir sūz virdi kim
Dīvānı **yanmaz** ise ʿacebdür varaḳ varaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 14). [yanmaz, -maz]

yañ: *Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.*

Ġam nārına **yanup** güni eyvāy ile geçer
Şol ḫaste veh ki sīb-i zenaḫdāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [yanup, -up]

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar yüz çeşme çeşm-i pür-neminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 9). [yanaldan, -al, -dan]

yañ: *(birinin) yanı, yakını.*

Hey ne itdür varup adum geçe **yanuñda** raḳīb
Sözini diñleme luṭf eyle anuñ gibilerüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 11). [yanuñda, -uñ, -da]

yañ: *Taraf, cihet.*

Bir **yaña** pend-i eḥibbā bir **yaña** ṭaʿn-ı aʿdū
Başḳa derd ancaḳ baña bunlar da hicrāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [yaña, -a]*

yañ: *Yan, cihet, yön.*

Bende-ḫānemden **yaña** tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [yaña, -a]

yañ: *Yanmak II çok zarar ve ziyan görmek.*

Mātem-i ġamda Muʿīdī **yanduġımçün** odlara
Bir ulu bayram dügündür göñlüm efġānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [yanduġımçün, -duġ, -ım, -çün]

yañ: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Didüm iy meh niçe bir **yanam** yaḳılam şemʿveş
Didi kendüñ düşdüñ oda yā ne söylersin baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [yanam, -am]*

yañ: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Niçe **yanmasun** Muʿīdī odlara pervāneveş
ʿĀşıḳ olmışdur benüm şemʿ-i şebistānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [yanmasun, -ma, -sun]

yañ: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Penbe gibi ṭutuşup **yanmazdı** göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine yüzüñ ḫurşīd-i raḫşān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 7). [yanmazdı, -maz, -dı]

yañ: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

Nāleme raḥm eyleyüp **yanar** yaḳılur gerçi dil
Baña böyle yanduġıçün anı añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 9). [yanar, -ar]

yañ: *(Dert) yanmak.*

İy ṣanem senden şikāyetler idüp **yanmaġ** içün
Dūd-ı āhum ʿazm idüpdür göge īsā'dan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [yanmaġ, -maġ]*

yañ: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger **yanmış** iken
Būse virmez daḥi ol

yüzi ḳamer leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [yanmış, -mış]*

yañ: *"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.*

Cānuma cevr oḳın atmazsa kemān ḳaşdan
Ġamzesi **yanında** şol ebrū-yı mekkārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [yanında, -ın, -da]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi **yanuñda** şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [yanuñda, -uñ, -da]*

yañ: *Çevre, etraf, civar.*

Yanuma uġramaz oldı āşnā bī-gāneveş
Kendü şehrümde beni sen eyledüñ iy meh ġarīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [yanuma, -um, -a]*

yañ: *Taraf, yakın, yan, çevre.*

Ġamzeñ ḥadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir **yañada** ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 14). [yañada, -a, -da]*

yañ: *(Birinin) Yanı, yakını.*

Ḳılıcı teşneye āb-ı ḥayāt içirdügiçün
Anuñ **yanından** ölince kesilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [yanından, -ı, -n, -dan]*

Yol ḳıldan incedür çek elüñ zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī şalındurma **yan** ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 14). [yan,]*

yañ: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Yanardum şemʿveş başdan ayaġa
Eger āh itmesem dem dem cigerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 5). [yanardum, -ar, -du, -m]*

yañ: *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı, yakını.*

Çün perīler per döker āh ü fiġānumdan benüm
İy perī-peyker ḥaẕer ḳıl gitme **yanumdan** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 2). [yanumdan, -um, -dan]*

yañ: *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Âşığın yanı, yakını.*

Gāh **yanuña** senüñ sāye geçer gāh ḥasūd
Eksük olmaz daḫi ne bir iki yüzi ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [yanuña, -uñ, -a]*

yañ: *(Âşığın) yanı, beraberi.*

Dem-be-dem ġam günlerinde **yanumı** bekler ṭurur
Sāye dirler adına bir mihrbānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 9). [yanumı, -(u)m, -ı]*

yañ: *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf.*

Nūrānī vü zulmānī iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [yanuña, -uñ, -a]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak, tutuşmak.*

İy Muʿīdī sūz-ı āhumdan **yanardı** şehr-i dil
Ger meded irgürmese her laḥẓa ābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 13). [yanardı, -ar, -dı]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak. II. Çok elem, keder çekmek.*

İy Muʿīdī ḳızaran gökde şafaḳ rengi degül
Ṭutuşup dāmeni āhumla **yanar** ṣubḥ-gehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 14). [yanar, -ar]*

yañ: *(Aşk ateşiyle) yanmak.*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḥüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim **yāne** yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [yāne, -e]*

yan-: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

İy Muʿīdī yāre çün ʿarż idemezsin ḥālüñi
Oda **yansun** yā nedür bu şiʿr ü inşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 10). [yansun, -sun]*

yan-: *Ateşte yanmak.*

Şemʿ gibi odlara **yanmaḳ** nedür ölsem gerek
Başum ortaya ḳoyup geldüm bugün meydāne ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 3). [yanmaḳ, -maḳ]*

yan-: *Yanmak ‖ 'aşk ateşiyle yanmak.*

Ḫāl-i ruḥsāruña yā Rab niçe ḳāhir dimeyem
Baḫş ider oda düşüp **yanmada** hindūlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 393, Mısra 4). [yanmada, -ma, -da]

<u>yan-:</u> *(Isı veya ışık veren şeyler) Çalışır, ısı ve ışık verir duruma gelmek.*

Dir görenler yir yüzine indi yılduzlarla gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 14). [yandı, -dı]*

<u>yan-:</u> *Çok ızdırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.*

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger yıllarla **yanam** yaḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [yanam, -am]*

<u>yan-:</u> *Tutuşmak, yanmak yakılmak.*

Gülşen içre lāle ḫaddüñ yād idüp ḳan aġlasun
Cevre **yanmada** biter gül-berg-i aḥmer şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [yanmada, -ma, -da]*

<u>yan-:</u> *Yanmak; çok elem, acı çekmek.*

Sīnem ol gül-ruḫ ġamından şöyle pür-sūz oldı kim
Sebzede āh eylesem **yanardı** ʿarʿar şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [yanardı, -ar, -dı]*

<u>yan-:</u> *Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak. || Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Şemʿveş pervānedür cānā Muʿīdī **yanmaġa**
N'eylesün şevḳüñ aña ne cān ü ne baş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 13). [yanmaġa, -mag, -a]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara **yandı** yine ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 6). [yandı, -dı]*

<u>yan-:</u> *Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.*

Gizlü derdüm uzun uzaḳ söyleyüp **yandum** yine
Ṣol muʿanber zülf-i müşg-efşānı añdum aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 7). [yandum, --dum]*

<u>yan-:</u> *(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.*

Ḥasret-i ḫāl-i ruḫından bir büt-i meh-pārenüñ
Şevḳ ile ḳapḳara **yanmış** dāġ-ı hicrāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 14). [yanmış, -mış]*

<u>yan-:</u> *(Aşk ateşiyle) yanmak.*

Şemʿ olalı Muʿīdī **yanup** ʿışḳ bezmine
Şevḳ-i firāḳuñ eşkini çoḳ ḳıldı ḫvābın āz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [yanup, -up]*

Nār-ı hecrüñle **yanup** ḫāke dökelden yüz ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 9). [yanup, -up]*

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre **yanup** aġlaram
N'eyleyem bir daḫi yoḳ çün andan özge maḥremüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 7). [yanup, -up]*

Ġamından ol gülüñ bülbül gibi beñzüm bozarmışdur
Yanup odlara kül oldum yine göñlüm belāsından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [yanup, -up]*

<u>yan-:</u> *Yandıkça.*

Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endūh u belā
Şehr **yanduḳda** anuñ kimse levendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [yanduḳda, --duḳ, --da]*

<u>yan-:</u> *(Aşk ateşiyle) Yanmak, tutuşmak.*

Cüdā bir māh-ṭalʿatden derūnum **yandı** ḥasretden
Duḫān-ı nār-ı fürḳatden nişāndur āh ü efġānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 5). [yandı, -dı]*

<u>yaña:</u> *Yan: Taraf, yön.*

Ġarḳ olalı ḳanlu yaşumdan melāmet baḫrine
Her **yañadan** çökdiler mürġ-i belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 6). [yañadan, -dan]*

Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol **yaña** geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 8). [yaña,]*

<u>yaña:</u> *(aşk ateşiyle) yanmak.*

Derd-i derūndan āh ider olduñ Muʿīdī āh
Ḳorḳum budur ki oda **yanar** ḫānmānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [yanar, -r]*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od **yanar** başında zāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [yanar, -r]*

Çün hevāñ ile **yanar** baġrında dāġı lālenüñ

Ṭaş u ṭopraḳ olsa
yiridür ṭuraġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 1). [yanar, -r]
İçinden şu içen bir kez
yanar şevḳ odına biñ yıl
Düzerse küze-ger küze
ben öldükde ġubārumdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [yanar, -r]

yaña: *-e doğru.*
Bende-ḫānemden **yaña** tek
bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise
devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [yaña,]

yaña: *... cihetinden, ... bakımından.*
Bir **yaña** şevḳ ile gögsin def
döger bir **yaña** ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge şoḥbetdür
bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan **yaña**
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [yaña,]*
Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan **yaña**
Çün düter ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [yaña,]*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i
semensādan **yaña**
Gitdi şebnem gibi
mihr-i ʿālem-ārādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Dil ki ser-gerdān olup ʿazm
itdi cānāndan **yaña**
Ẕerredür çerḫ urdı
gitdi mihr-i tābāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Ḳatlüme her serv olur bir
nīze sūsen tīġ-i tīz
Ben ki sensüz ʿazm
idem tā ki gülistāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Bu leb ü zülfe bedel bir laʿl
ü nāfe bulmaġa
Dil Ḫoten mülkine
gitdi cān
Bedaḫşān'dan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Kendin atar ṭop olup ortaya
şevḳ ile güneş
Şeh-süvārum atın
eylendürse meydāndan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen
boyı servi kenār
Miṣāli yoḳdur ṣāʿirüñ
ṭoġrusı yalāndan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Eşk-i çeşmüm aḳdı ol serv-i
semensādan **yaña**
Gitdi şebnem gibi
mihr-i ʿālem-ārādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Cān emānetdür bāña gel
saña teslīm ideyin
Ḳıl ḳadem-rence bu
ben bīmār ü şeydādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
İy ṣanem senden şikāyetler
idüp yanmaġ içün
Dūd-ı āhum ʿazm
idüpdür göge īsā'dan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Nev-bahār-ı ḥüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen
firdevs-i aʿlādan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen
firdevs-i aʿlādan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Gitse āhum ṭañ degül sen
şūḫ-ı bed-ḫūdan **yaña**
Çün düter ekşer varur
bir ḫūb-ı meh-rūdan **yaña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Nerges-i mestānesi
ḳanludur andan vehm idüp
Kimse ṭoġru baḳamaz
ol serv-i dil-cūdan **yaña** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum
penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā
eyle ordūdan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Çün meh-i nev gözlenür
bayrama ḳarşu vechi var
Devr-i ḥüsnüñde
naẓarlar ṣalsam
ebrūdan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Eksük olmaz dīdeden
ġamzeñ ḫayāli dem-be-dem
Ṣanasın āhū-yı Çīn'dür
meyl ider ṣudan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [yaña,]

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Mānīʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo
gitsün doġru ṭamudan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [yaña,]*

yaña: *Taraf, yön, tarafa, yöne.*
Kimse şād olmaz Muʿīdī
dār-ı dünyā içre kim
Ḳapusın üstād açupdur
ḥüzn ü ḳayġudan **yaña**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [yaña,]

yaña: *-e doğru.*
İtsem ne var ġamuñla
ʿademden **yaña** sefer
Evvel ḳadem bu yolda
gerek çünki terk-i ser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [yaña,]

yaña: *-e doğru.* || *Taraf, yön, cihet.*
Bir **yaña** şevḳ ile gögsin def
döger bir **yaña** ben
Naʿrelerden ṭoldı
meclis özge şoḥbetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 9). [yaña,]*

yana yana: *Tekrar tekrar yanmak, yanarak.*
Beni söyletme billāh seni
yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki **yana yana**
şevḳüñle olupdur bu
zebān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [yana yana,]

yañaġ: *Yanak.*
Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 1). [yanaġı, -ı]*
Cāme-ḫvābında görüp ol
māhı ḳaldum ṭaʿña kim
Ḳara kirpikler inüp
varmış **yanaġı** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 4). [yanaġı, -ı]

yañaġ: *Yanak II sevgilinin yanağı.*
Ġam-ı zülfüñ çekeyin mihr
ideşāyed **yanaġuñ**
Bu cihāndur güzelüm
her gicenüñ gündüzi var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [yanaġuñ, -u, -ñ]*

yañaġ: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*
Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer
şarāb-ı erġavān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [yañaġuñ, -uñ]

yañaġ: *Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.*
Yine iy lebleri ġonçe
yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer
şarāb-ı erġavān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [yañaġuñ, -uñ]

yanaġı lāle: *Yanağı laleye benzer.*
Görmeden öykünmüş idi
ḥüsn-i rūz-efzūnuña
Ol ḫacāletden
ḳızarmışdur yanaġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 10). [yanaġı lāle, -nüñ]*

yanalı: *Yandığından beri.*
Cism-i zerdüm **yanalı** şāf
oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ
zer gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 9). [yanalı,]*

yanan: *Acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak.*
Kimse raḥm itmez ölürsem
ben ġarīb üftādeye

Aġlayup **yanan**
hemīşe eşkle baġrum
dāġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [yanan,]*

yanar: *(Aşk ateşiyle) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.*
Sīnede ġam var **yanar** dil
bir yaña cān bir yaña
Her ṭarafdan uyarurlar
oda mihmān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 11). [yanar, -(a)r]*

yanduġ-: *Yanmak.*
ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu kim
Sīne yir yir çāk ü
çeşmüm dem-be-dem
nemnāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [yanduġıma,]

yanduġıçün: *Yandığı İçin.*
İnce bilüñsüz Muʿīdī
yanduġıçün odlara
Her ġazel kim diye
pür-sūz ü ḫayāl-engīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [yanduġıçün,]*
Nāleme raḥm eyleyüp yanar
yaḳılur gerçi dil
Baña böyle
yanduġıçün anı
añdum aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 10). [yanduġıçün,]

[yandukda: *Yandıkça.*
Ḫaddüñde ḫalḳa ḫalḳadur ol
ṭurre kim olur
[Yanduḳda günde]
mār-ı siyeh-rū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 10). [[yanduḳda,]*

ya'ni: *Sanki, şöyle ki ,kısacası.*
Yüzüm ele alup ayaġuñ
tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam
avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [ya'ni,]*

yaʿni: *Sözün kısası, senin anlayacağın.*
Peyk-i revān olup yaşum
şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar
menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 2). [yaʿni,]*

yaʿni: *Şöyleki.*
Zehr ise nūş eylerem
didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 4). [yaʿnī,]*

yaʿni: *"Demek oluyor ki, sözün kısası, doğrusu" anlamlarında bir bağlaç.*
Çīm-i zülfüñ noḳṭası **yaʿni**
muʿanber beñlerüñ
Dāġ-ı ḥasretdür ki
sensüz nā-tüvān
cānumdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [yaʿni,]*

yaʿni: *"Sözün kısası, doğrusu, şöyle ki" anlamında bağlaç.*
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına
olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider
yaʿni semendin
yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [yaʿni,]*

yanık: *Yanık, yanmış olan.*
Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur
ġamuñdan baġrı
yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne
yazuḳdur yetiş iy āb-ı
ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 13). [yanıḳdur, -dur]*

yañıl: *Yanılmak, hataya düşmek.*
Yañılup ḫurşīde teşbīḥ
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [yañılup, -up]*

yañıl: *Aldanmak, hatâ yapmak.*
Yañılup ḫurşīde teşbīh
itdügiçün ʿārıżuñ
Baḳsa ḳan derler
ḫayādan dīde-i giryān
aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [yañılup, -up]*

yañıl: *Aldanmak, hataya düşmek.*
İy Muʿīdī kim añar adumı
dildāre meger
Kendü yazup **yañılup**
oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 14). [yañılup, -up]*

yañıl: *Yanılmak, hata yapmak, aldanmak, şaşırmak, azmak.*
Yār cevrin çekmede çoḳ lāf
urarsın iy gönül
Ḳorḳaram **yañılduġına**
degmeye dānālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 10). [yañılduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

yañıldum: *Yanıldım, hata ettim.*
Bī-vefā sevdüm **yañıldum**
oda atdum cānumı
Bu günāh benden
midür ya dīde-i terden
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 11). [yañıldum,]*

yanınca: *Yanında, yanıbaşında.*
Lāleler çekdi **yanınca** āl
bayraḳlar yine
Öyle beñzer kim
çemen mülkinde sulṭān
oldı gül *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 7). [yanınca,]

yanında: *"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.*

Gül **yanında** ḫār ü ḫas olsa ʿaceb olmaz velī
İy raḳīb-i bed-liḳā sen ḫār ü ḫasdansın eḫas
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 3). [yanında,]

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı belā bizümdür
Üstādlaruñ **yanında** ol nā-bekāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 12). [yanında,]

Yanında oḳ ü yā gördüm gözüñ türk idügin bildüm
Otaġ itdüm añа çeşm-i dür-efşānum ḳarasından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 7). [yanında,]

Yüz bulup dilber **yanında** şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 7). [yanında,]

yanumda: *Birlikte, beraberinde olma.*

Bir gice **yanumda** yatmaz ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḫi uyḳudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [yanumda,]

yanumda: *Yakınımda, beraberimde.*

Ben gedāyı dem-be-dem bekler belā vü derd ü ġam
Şāh-ı ʿışḳam ol melāmet leşkeri **yanumdadur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [yanumdadur, -dur]

yanuñda: *"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Muʿīdī Yanuñda düşmen-i bed-ḫvāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [yanuñda,]

Ṭan degüldür senden ayrılmazsa düşmen devr-i gül
Sen gül-i raʿnāsın ol **yanuñda** ḫāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 10). [yanuñda,]*

yanup yaḳılup: *Yakınma olarak, derdini, sıkıntısını belli ederek, çok dertli bir biçimde, yakınarak, sızlanarak.*

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi **yanup yaḳılup** feryād içün āhum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [yanup yaḳılup, -up, -ıl, -up]

yap: *Bina etme.*

Ġarḳ-ı eşkem ḳaddümi ḫam ḳıl ki dinsün dōstum
Köpri **yapdı** ḫayr içün bir pādşāh Nīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 8). [yapdı, -dı]

yapar: *Etmek, gerçekleştirmek, oluşturmak.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup **yapar** maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [yapar, -ar]

yapduġ: *Yapmak(iş ve hareket bağlamında).*

Ne **yapduġına** şādum ne yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [yapduġına,]

yapış-: *(Bir şey bir yere) Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.*

Gitme diyü dāmenüme **yapışur** kūyuñ iti
Varduġımca ḳarşular bir mihrbānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 7). [yapışur, -ur]*

yapış: *Yapışmak.*

Leẕẕetinden birbirine **yapışupdur** lebleri
Anuñ içün aġzını açmış durur ol nāzenīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 372, Mısra 9). [yapışupdur, -up, -dur]

yapmaz-: *Yapmamak, yapmazdı.*

İy Muʿīdī ḫāṭırum **yapmazdı** bir fitne ile
Olmasa ol kāfirüñ gönlinde īmāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 13). [yapmazdı, --dı, -]

yapraġ: *Yaprak.*

ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḥoş-ḫāl aña
Bir ḫazān **yapraġı** rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [yapraġı, -ı]

yapraġ: *Bitkilerde fotosentezin gerçekleştirildiği kısım II Zayıf ve biçare aşık.*

ʿIşḳ gülşendür bu gönlüm bülbül-i ḥoş- ḫāl aña
Bir ḫazān **yapraġı** rūy-ı zerd ü eşk-i āl aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [yapraġı, -ı]

yār: *Sevgili ‖ dost.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

6, Mısra 8). [yārdur, -dur]

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [yārüñ, -üñ]

Dilde peykān-ı belā ḳaldı müjen hecri ile
Gitdi oñulmadı baġrumda olan **yāre** meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [yāre,]*

Yāriyle büyüklense Muʿīdī ʿaceb olmaz
Bī-çāre ġarībüñ daḫi ʿālemde nesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [yāriyle, -iyle]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen **yārüñe** yār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [yārüñe, -üñ, -e]

Benden ol **yāre** Muʿīdī āh u efġāndur giden
Baña andan miḥnet ü endūh u ġavġādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 9). [yāre,]*

İy Muʿīdī saña müşkil mi gelür şīve-i ʿışḳ
Didügüñ ölmek ise **yār** içün āsāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 14). [yār,]

İy Muʿīdī ḫaste-dil derdine dermān eylemek
Her kime müşkil gelürse **yāre** āsān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 14). [yāre,]*

Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti yoḳ naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [yār,]

Daʿvā idüp ki **yāre** ezel cān fedā didüm
Āḫir Muʿīdī ölürem iḳrārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 17). [yāre,]

Kākül degül bu sünbül-i ḫoş-bū ṣalup durur
Devlet hümāsı gölgesin ol **yārüm** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 16). [yārüm, -um]*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 1). [yār,]*

Yüz sürüp **yār** ayaġına pāk-bāzem şöyle kim
And içer bir ḥāl gelse mübtelālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 9). [yār,]

Çün Muʿīdī ʿāşıḳa **yārüñ** rıżāsıdur ġaraż
Gāh ümīd-i vaṣl ü gāhī bīm-i hicrān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 13). [yārüñ, -un]

Göz yaşı ṭūfāna döndi **yār** ise raḥm eylemez
Aġlasun bu acuġ ile cümle deryālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 9). [yār,]

Ben niçe ḳıymet diyem **yārüñ** leb-i ḫandānına
Cān ü dil naḳdi fedādur ḫande-i pinhānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 1). [yārüñ, -un]

Dürr ü yāḳūtı gözümden çıḳdı iki ʿālemüñ
Tā ki itdüm bir naẓar **yārüñ** leb ü dendānına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 417, Mısra 10). [yārüñ, -un]

Yansa reşkinden ne ṭañ pervāneveş cān her gice
Yār ile ḫalvetdedür şemʿ-i şebistān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 2). [yār,]*

Āh kim ʿarż olmadı ol **yāre** baġrum yāresi
Sīnemi çāk itse bāri ġamze-i ḫūn-ḫvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [yāre,]

Biñ vaʿde itse birine **yārüñ** vefāsı yoḳ
Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḫ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 9). [yārüñ, -uñ]

Düşmeni ḳatl ide gibi cemʿ idüp ʿuṣṣāḳı **yār**
Umulur bir ḥādiṣe bu hefte dīvān günleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 7). [yār,]

yār: *Sevgili ‖ dost.*

ʿUṣṣāḳa Muʿīdī sen aġzın bilin ög **yārüñ**
Her sözde gerek nükte bezm-i zürefādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 13). [yārüñ,]

yār: *Dost, arkadaş.*

İy şarāb-ı vaṣl içen yüz nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski **yārümdür** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 12). [yārümdür, -üm, -dür]

yār: *Sevgili.*

Dadı yoḳdur ṣoḥbetüñ **yār-ı** şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [yār-ı, -+n]*

Yine **yārüm** cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [yārüm, -um]*

İy Muʿīdī bī-bedeldür miṣli yoḳ **yārüñ** velī
Bī-vefā sevmek ḫaṭādur vāz geldüm sevmezem
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 313,

Mısra 11). [yārüñ, -uñ]

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin
Lāle seyr eylerdi **yārüm** ben anuñ zībā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [yārüm, -um]*

yār: *Arkadaş, dost.*

Yār olup aġyār ile baḳmaz Muʿīdīden yaña
Ḳavline ṭurmaz dirīġ ol māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 13). [yār,]*

yār: *Sevgili, dost.*

Ehl-i dillerden ḳaçup hercāīliḳdür ʿādetüñ
Gördüginle **yār** imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 4). [yār,]*

yār: *Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.*

Bende tedbīr-i beden yoḳ dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [yārdur, -dur]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum **yāre** kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [yāre, -e]*

Bilmezem esrār-ı ʿışḳum **yāre** kim şerḥ eyleye
Bir perīdür baḳıcaḳ ḫayrān olur insān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [yāre, -e]*

Yār olursa çāre ne aġyāra **yārüñ** iy göñül
Ḳande kim açılsa bir gül hem-nişīni ḫār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 5). [yārüñ, -uñ]*

Yārüñ hevā-yı zülfini başa iletmege
ʿÖmri Muʿīdī ʿışḳ erinüñ cāvidān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 13). [yārüñ, -uñ]*

Sünbül-i zülfi hevāsıdur ümīdüm **yārdan**
Ḳāniʿem bülbül gibi bir būya ben gülzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 1). [yārdan, -dan]*

yār: *Dost.*

Serv gibi ser-keş ol yüz virme her nā-ehle kim
Ḫār ile **yār** olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 4). [yār,]*

yār: *Dost, arkadaş; sevgili.*

Cāme vü cāmuñ elinden oda yandum nitekim
Sīne-ber-sīne ṣarup **yāri** öper leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [yāri, -i]*

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.*

Ol ḳanum içdi ben lebüñ emdüm şeker gibi
Yār ile aramızda olan mā-cerā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [yār,]*

Yār yolında ölmeden vehm ider ṣanmañ beni
Cān ṣaḳınduġım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [yār,]*

Sābāş ol ʿizār ü leb ü ḳadd-i **yāre** kim
Ṭūbā vü Selsebīl ü cināndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [yāre, -e]*

Yār ol hevādadur kim el ṣunup ala cānum
Cān bu ṣafādadur kim el ṣunsa merḥabādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [yār,]*

Mümkin degüldür iy dil irmek viṣāle bāri
Ol aña āşnā kim **yār** ile āşnādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [yār,]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i **yār**
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [yār,]*

Yāre bī-miṣl ü bī-bedel didiler
Ne didilerse hep güzel didiler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [yāre, -e]*

Varın şular ki naḳd-i ġam-ı **yāre** ṣatdılar
Ḥaḳḳā ṭamaʿla cānlarını oda atdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [yāre, -e]*

Yār ʿışḳın istedügimden gedālıḳdur ġaraż
Ol gedālıḳdan cihāna pādşālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 1). [yār,]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin yāri bir naẓar
Diñ **yāre** ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 4). [yāre, -e]*

Yāre ʿāşıḳsın diyü her kişi düşmendür baña
Töhmet-i ʿışḳ ile yā Rab kimse meşhūr olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 7). [yāre, -e]*

Āşnālıḳ virme ʿaḳla naḳd-i ʿışḳ ola telef
Mülk-i cāna **yār** ayaḳ baṣarsa yaġmādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 8). [yār,]*

yār: *Dost, sevgili.*

ʿIşḳ rāzın gizleyüp n'eyler ʿaceb şeydā göñül
İy Muʿīdī ḫod bütün dünyā bilür **yārüm** budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [yārüm, -üm]*

Ḳatlüme ʿahd itdi **yārüm**
dönmeye dirdüm velī
Didügin inkār ider bir
şūḫ-ı bī-ikrār imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 7). [yārüm, -üm]

yār: *Arkadaş, dost, sevgili.*

Yār iken iy dil güzeller oḳ
gibi ṭoġru saña
Yā n'içün egri baḳar ol
gözleri āhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [yār,]

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili, dost.*

Der-āġūş eyleyüp **yāri**
kemerdür çün giren
ḳana
Ne ṣuçı var miyānınuñ
ki ortada nihān olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 5). [yāri,]

yār: *Dost, tanıdık, sevgili.*

Baḥr-i eşkümde gözüm
zevraḳların ġarḳ
itmege
Mevc-i āfet ḳoparur
ḳaşına **yārüm** çīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [yārüm, -üm]*

yār: *Yâr, sevgili.*

Çoḳ alur şīrīn lebin **yārüñ**
Muʿīdī aġzına
Ol sebebden ḳalmamış
bir dāne dendānı
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [yārüñ, -üñ]*

yār: *Sevgili, maşuk.*

Gel bugün gözüme **yārüñ**
izi tozını getür
Öp elin benden aña
cānı faḳīrāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [yārüñ, -üñ]

yār: *Sevgili, maşuk.*

Muʿīdī yumuşamaz çün
göñli **yārüñ**
Ṣovuḳ āhen dögülmez
ḳıl ferāġat
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [yārüñ, -üñ]

yār: *Sevgili, dost, canan.*

Şu ḳarār itmezse **yārüñ**
pāk-dīdārı nedür
Serv eger olmaz revān
ol şūḫ-reftārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [yārüñ, -uñ]

yār: *(Fars.) Sevgili II. Dost.*

Yār şāyed seyre çıḳup
göresin zībā yüzin
İy Muʿīdī kesmek
olmaz çıḳmaduḳ
cāndan ümīd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [yār,]

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile
bir naẓarda **yār**
Gör niçe ġamzekār ü
ne şūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [yār,]

Gitdükce **yār** ṣabr ü
ḳarārum gider bile
Geldükce nāz ile dil-i
bīmāre cān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [yār,]

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī
Yār eger ben bildügim
yār ise āsān ögredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [yār,]

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı
miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i
perīşān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [yār,]

Yāremi şerḥ itmege ol **yāre**
yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ
derdine dermān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [yāre, -e]*

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle **yār** imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 2). [yār,]

İy Muʿīdī **yāre** çün ʿarż
idemezsin ḥālüñi
Oda yansun yā nedür
bu şiʿr ü inşādan ġaraż
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 9). [yāre, -e]

Yāre düşmen ṭaʿn idüp her
laḥẓa kaṣd-ı cān ider
Bilmezem kim ne
umar āzürde cānumdan
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 5). [yāre, -e]*

Yaşı çoḳ olsun gözümüñ
kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı **yāre** söyler
tercemānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 6). [yāre, -e]

Bī-vefā **yārā** ġam ü derdüm
füzündur şöyle kim
Vāz gelmişdür
devādan şimdi
yārānum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 11). [yārā, -a]

Gözlerüm şayru görüp
ḳurbāna gelmezsin
diyü
Yāre urup sīneme
dökdüñ yire ḳanum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [yāre, -e]*

Yāre cān virmek Muʿīdī
baña güç gelmez velī
Gözlerin ġāyet vefāsız
ḫūnī gördüm aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 9). [yāre, -e]

Yār ayaġına Muʿīdī yüz
sürem dirüm velī
Başuma ḳonmaz bu
devlet ṭoprāḳ olmadın
tenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 13). [yār,]*

Kimseñüz yoḳ mı kim
ḥālüm **yāre** taḳrīr
eylesün
Ölmeden bu derd ile
bir çāre tedbīr eylesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 1). [yāre, -e]

Çāk dāmāndur diyü el
çekme ol gülden göñül
Key ṣaḳın düşmen
sözidür **yāre** bühtān
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 349,
Mısra 12). [yāre, -e]*

yār: *(Fars.) Sevgili II.
Dost.*

Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol
yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek
ölince saña yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 99,
Mısra 13). [yāri, -i]*

Naḳş-ı **yāri** ol ḳadar
sīnemde tasvīr
eyledüm
Kim ḫayāl itdükce anı
ṣanuram ḳarşudadur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 138,
Mısra 9). [yāri, -i]*

Yāri uyurken bulup öpmek
murādumdur velī
Veh ki ʿāṣıḳlarda yoḳ
ol baḫt-ı bīdār iy göñül
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 265,
Mısra 5). [yāri, -i]*

yār: *1. Sevgili. 2.
Dost. 3. Bildik, tanıdık.*

İşüñ hīç oñmadı **yār**
işiginde
Muʿīdī yoḳ gibi bir
feṯḥ-i bābuñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 257,
Mısra 3). [yār,]*

yār: *1. Sevgili. 2.
Dost. 3. Bildik, tanıdık.*

İy Muʿīdī yüzi ög **yārüñ** ḳo
zülfi ḳıṣṣasın
Gel beyāż it naẕmuñı
ḫatṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
90, Mısra 9). [yārüñ, -
uñ]*

Bir naẕarda ḳanıyor zaḫm
ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola
yārüñ ḳaşı yāsından
ḫalāṣ *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
192, Mısra 4). [yārüñ,
-uñ]*

Muʿīdī zülf-i **yārüñ** bendini
gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm
oldı żāyiʿ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 201,
Mısra 13). [yārüñ, -uñ
]*

yār: *(Fars.) Sevgili. II
Dost.*

Dirīġā ṭoġrı **yār** iken
Muʿīdī
Yanuñda düşmen-i
bed-ḫvāh yigdür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 135,
Mısra 9). [yār,]*

yār: *(Ezel) Bildik /
tanıdık / âşinâ.*

Yāde uyup āşnālıḳ virmez
olduñ sen baña
Kimsenüñ cānānesi
aġyār ile **yār** olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 346,
Mısra 8). [yār,]*

Yār işigin dem-be-dem
ṭolan dilersen feth-i
bāb
İy Muʿīdī ʿışḳ berāyiş
daḫidür sevmez sükūn
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 364,
Mısra 13). [yār,]*

yār: *(Far.) Sevgili;
dost.*

Beni bir yerde **yār** ile
göricek
Ehl-i diller niçe meşel
dideler *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
100, Mısra 5). [yār,]*

Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü
ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz
demleri hep yāde getür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 117,
Mısra 12). [yār,]*

ʿĀşıḳa müşkil gelür derd ile
cān virmek velī
Yār eger ben bildügim
yār ise āsān ögredür
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 132,
Mısra 10). [yār,]*

Ṭāliʿümde baña ol māh-liḳā
yār olmaz
Ben de bildüm dil-i
bīmāruma tīmār olmaz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 159,
Mısra 1). [yār,]*

ʿAḳl ü ṣabr añma kerem
eyle Muʿīdīye kim ol
ʿIşḳ dīvānesidür kimse
ile **yār** olmaz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 159,
Mısra 14). [yār,]*

ʿĀşıḳ-ı bīmāre bu dirlik
midür dünyāda kim
Söylemezsin ger
ölürsem ḳarşuña iy **yār**
söz *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
163, Mısra 8). [yār,]*

Gül gibi māhir olmaġa
fenn-i fitende **yār**
Açup cefā varaḳların
oḳur kitāb-ı nāz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 173,
Mısra 5). [yār,]*

Yār kūyın yārsuz ṣūrīde
göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle
gülşen gelür gülsüz
ḳafes *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
179, Mısra 13). [yār,]*

Yār diyü sevdügim dilber
ʿaceb dildār imiş
Āşnāsından ḳaçar bī-
gānelerle yār imiş
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 183,
Mısra 1). [yār,]*

Yār olursa çāre ne aġyāra
yārüñ iy göñül
Ḳande kim açılsa bir
gül hem-nişīni ḫār imiş
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 183,
Mısra 5). [yār,]*

Sīnemüñ yāresine merhemi
kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān
ise benden fāriġ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 205,
Mısra 4). [yār,]*

ʿIşḳ ile **yār** olalı ʿaynuma
gelmez dil ü cān
Gül yüzüñ bülbüliyem
bāġ-ı cināndan fāriġ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 206,
Mısra 3). [yār,]*

Yār cevrin çekmede çoḳ lāf
urarsın iy göñül
Ḳorḳaram yañılduġına
degmeye dānālıġuñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 244,
Mısra 9). [yār,]*

ʿīş ü nūş it ġam yime gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī **yār** ele
girmezse yārān ḫāżıruñ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 10). [yār,]

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 7). [yār,]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti yoḳ
Muʿīdī **yār** işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 10). [yār,]*

Yār işigüñ Kaʿbe'den farḳ itmek istersin gibi
Billāh iy vāʿiẓ geç andan ol senüñ bābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 9). [yār,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla **yār** olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ yoḳdur ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 9). [yār,]*

Yārüñ ebrūsın görüp miḥrāba meylüm ḳalmadı
Sāḳiyā mey ṣun binā-yı zühdi vīrān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 11). [yārüñ, -üñ]*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū **yārüm** daḫi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa bir yavuz ād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 1). [yārüm, -um]*

Cānum çıḳa ṭurur göreyin **yāri** bir naẓar
Diñ yāre ʿömr gibi gidüp sürʿat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 3). [yāri, -i]*

Dikensiz tāze gül yoḳdur eger **yār** ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [yār,]*

Dāġ-ı ġamdan ḳana ġarḳ oldı vücūdum **yār** içün
Sīne-çāküm lāleveş ol serv-i gül-ruḫsār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 1). [yār,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 1). [yār,]*

Yār şimdi çevirür yüzini güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm **yārümden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 2). [yārümden, -üm, -den]*

yār: *Sevgili.*

Şemʿ uyarduḳca şeb-i ġamda gelür sāyem hemīn
Ḳara günlerde beni tenhā ḳomaz **yārümdür** ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 10). [yārümdür, -um, -dur]*

yār: *(□□□) i. (Fars. yār) Sevgili.*

ʿIşḳ fenninden Muʿīdī çek elüñ **yār** istemez
İʿtibār olmayıcaḳ kesb-i kemāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 13). [yār,]*

yār: *(Ezelden) Bildik, tanıdık, âşinâ. II Dost, sevgili.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe **yār** olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 6). [yār,]*

yār: *(□□□) (Fars.) Sevgili.*

Ḥaḳ bu kim vaṣf idemez **yārüñ** leb ü dendānını
Naẓm-ı pāk ile Muʿīdī gibi dürr-bār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 13). [yārüñ, -üñ]*

Nāreven dirsin Muʿīdī ḳaddine **yārüñ** velī
Nā-revāndur şīve-i reftār bilmez nāreven *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 13). [yārüñ, -üñ]*

Ölmez iseñ iresin **yārüñ** ayaġı tozına
İy göñül ġam yime efser bulunır ser var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 13). [yārüñ, -üñ]*

Düş ayaġa öp elin **yārüñ** ki furṣatdur bugün
Fevt olur iy dil ṣaḳın furṣat ġanīmetdür bugün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 359, Mısra 1). [yārüñ, -üñ]*

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe **yārüñ**
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 3). [yārüñ, -üñ]*

yar-: *Parçalamak, bölmek, dağıtmak.*

Gözüñ bir ceng-cūdur kim **yarar** ṣaf ṣaf göñül ḳalbin
Çeküp şemşīrin ebrūlar anı bekler ḳafasından *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 5). [yarar, -ar]*

[vâr]: *Sevgili ǁ dost.*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ Muʿīdī hecr ile Ḥamdülillāh **[yār]** içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 14). [[yār],]*

yār idin-: *Sırdaş, dost edinmek.*

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [yār idin-, -me]

yār işig: *Sevgilinin eşiği, kapısı.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 14). [yār işig, -i, -dür]

yār ʿışḳı: *Sevgiliye karşı olan aşk.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 1). [yār ʿışḳı,]

yār olmadı: *Yardımcı olmak.*

Baḫt **yār olmadı** ġurbet iḫtiyār itsem gerek
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 3). [yār olmadı, -ma, -dı]

yār olup: *Dost, hemdem, sevgili olmak.*

Şeh-bāz-ı zülfüñ ile göñül murġı **yār olup**
Şeh devletinde emn ü emāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [yār olup,]

yara: *Uygun olmak, uygun düşmek.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa **yaraşur** nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın **yaraşmaz** şöyle ẓulm itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 14). [yaraşmaz, -ş, -maz]*

yara: *Uygun olmak, yakışmak.*

Ney gibi deldi Muʿīdī baġruñı ḳānūn-ı ġam
Hem-dem olursa **yaraşur** nāle vü efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [yaraşur, -ş, -ur]*

yara: *Layık, uygun, değer.*

Şāh-ı ẓālimsin dem-ā-dem baş kesüp ḳan dökmege
Şaġlu şollu ṭaḳınırsuñ **yaraşur** ḫançer saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [yaraşur, -ş, -ur]

yara: *Uygmak, uygun düşmek, yakışmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ leblerüñ şun ʿāşıḳa
Yaraşur cān bezmine müşgīn ḳadeḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [yaraşur, -ş, -ur]

yara-: *Uygun olmak.*

İy ṣabā ger **yarayum** dir iseñ ol yāre beni
Saġ ilet kūyına dil-ḫaste vü üftāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [yarayum, -yum]

yaraġ: *Hazırlık.*

Yol **yaraġın** şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 11). [yaraġın, -ın]

yaraġ: *Silah.*

ʿĀşıḳ öldürmek dilerseñ di ḫarāmī ġamzeñe
Arada iy gözleri mestüm ne lāzımdur
yaraġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 6). [yaraġ,]*

yaraġ- çeker: *Silah çeker.*

Veh niçe bed-mest olur ol ġamze kim
Gördügi miskīne yaraġın çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [yaraġ-çeker,]

yarak: *Hazırlık.*

Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü **yaraḳ** bu deñlü yasaḳ bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [yaraḳ,]*

yaralar: *Yara.*

Tā ki çekdi nergesüñ tīġ-i cefālar başuma
Zeyn olupdur gül gibi ḳanlu **yaralar** başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 2). [yaralar,]

yārān: *Dostlar.*

Aġladı **yārān** görüp ḫālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler yine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 13). [yārān,]

Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy **yārān**
Tenümi penbe-i dāġa ṣaruñ kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 5). [yārān,]

Çeşm ü zülfüñ ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde **yārān** her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 6). [yārān,]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp

dermān arar **yārān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [yārān,]
Bī-vefā yārā ġam ü derdüm füzūndur şöyle kim
Vāz gelmişdür devādan şimdi **yārānum** benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 12). [yārānum, -um]

yārān: *Arkadaşlar, dostlar II âşıklar.*
Bī-gāneye çün meyl ider ol şūḫ-ı cefā-ḫū
Yārāna diñüz kim baña bī-gāne disünler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [yārāna, -a]

yārān: *Arkadaş, dost; sevgili.*
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar **yārān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [yārān,]
Laʿl-i şīrīnüñ ki dā'im diş biler **yārān** aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [yārān,]*
Laʿl-i şīrīnüñ ki dāʾim diş biler **yārān** aña
Cān virür bir teşne dildür çeşme-i ḥayvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [yārān,]*
Cevher-i ferd-i dehānuñ çünki çoḳ söz götürür
Var ü yoḳ diyü idersem n'ola **yārān** ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [yārān,]*

yārān: *Güzel, dilber, sevgili.*
Ḫaṭṭ-ı cānāne daḥi gelmedin irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm derd ile **yārāne** ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [yārāne, -e]

yārān: *Arkadaş, dost.*
Nev-bahār eyyāmı cennet olduġıçün her ṭaraf
Cām-ı gül **yārāna** ʿīş-i cāvidānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [yārāna, -a]

yārān: *(Fars.) Dostlar.*
Yāremi şerḥ itmege ol yāre **yārān** yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḫāṭıruñ derdine dermān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [yārān,]*
Sīnemüñ yāresine merhemi kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü **yārān** ise benden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 4). [yārān,]*
ʿīş ü nūş it ġam yime gel kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele girmezse **yārān** ḫāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 10). [yārān,]*
İrdüm ol ḥāle Muʿīdī şimdi hicrān ile kim
Öldügime şād olur **yārān** görüp derd ü ġamum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 14). [yārān,]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*
Yaraşur cānuma her niçe ʿaẕāb eyler iseñ
Degşürür [derdi ṭabīb itdü] gi dermānlar ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 9). [yaraşur, -ur]*
Ḫarf atarsa **yaraşur** genc aya müşgīn ḳaşlaruñ
Noḳṭa ḳor ḫāl-i ruḥuñ ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 9). [yaraşur, -ur]*
Ne ḫoş **yaraşdı** senüñ ḳaddüñe bu ḫilʿat-i āl
Ḳızıl gül ile bezenmiş nihāle döndürdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 441, Mısra 3). [yaraşdı, -dı]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*
Caʿd-ı zülfüñ ġabġabuñ üzre perīşān eyle kim
Nev-cüvānsın **yaraşur** ṭop ile çevgān oynamaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 6). [yaraşur, -u, -r]
Ḫaddüñ ḫayāli çeşm-i pür-eşkümde **yaraşur**
Bitse kenār-ı cūda olur nāreven güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 9). [yaraşur, -u, -r]

yaraş: *Uygun düşmek, münasip, yakışmak.*
Gider oldum ben aġlasam **yaraşur**
Ġam bañadur saña ne begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 7). [yaraşur, -ur]

yaraşur: *Layık, uygun, değer.*
Çün oldı lebüñ çeşme-i ḥayvāna ber-ā-ber
Her būseñi ṭutsam **yaraşur** cāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [yaraşur,]
Ḫaṭṭuñ yazar ġubār ile ḫüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki **yaraşur** ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 10). [yaraşur,]
Hem-nişīnem seg-i kūyüñla Muʿīdī dir imiş
ʿAceb olmaz ḳo geçinsün **yaraşur** şāʿire lāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 14). [yaraşur,]

yaraşur: *Yaraşır, yakışır, lâyıktır.*
Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar
didi **yaraşur** zerdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [yaraşur,]

yaraşur: *Layıktır, uygundur.*
Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi
cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki
nāz ile giyer kemhā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 3). [yaraşur,]*

yaraşur: *Yakışır.*
İy perī göklerde olsa
yaraşur yirüñ senüñ
Bī-bedeldür gün gibi
ḥüsn-i cihān-gīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 1). [yaraşur,]*

yāre: *Yara.*
Āh kim ʿarż olmadı ol yāre
baġrum **yāresi**
Sīnemi çāk itse bāri
ġamze-i ḫūn-ḫvāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 1). [yāresi, -si]

yāre: *Yara.*
Yāre gibi gözlerüm ḳan
dökdüginden añla kim
Her ṭarafdan cāna
ġamzeñ tīr ü peykān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [yāre,]
Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma
urduḳça ġamzeñ
yāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [yāreler, -ler]*
Sīnemüñ **yāresine** merhemi
kimden umayın
Yār ise bī-ġam ü yārān
ise benden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 3). [yāresine, -si, -n, -e]
Ġamzeñ ile cigerde bir iki
yāre açılsa
Dem-beste iken ġonçe
gibi göñlüm açılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 1). [yāre,]

yāre: *Sevgiliden kaynaklı aşığın gönül yarası.*
Tīġ-i cevrüñden ḳaçan
daʿvā-yı ʿışḳ itmek
neden
Ceng içün meydāne
girmez **yāreden** bāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 8). [yāreden, -den]*

yāre: *Yara.*
İy müjen peykānı göñlüm
yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi
ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 1). [yāresinüñ, -s, -i, -n, -üñ]

yāre: *Keskin bir alet ile vücutta açılmış derin kesik; üzüntü, keder.*
Ṣorma cigerde **yāre** görüp
rāz açılmasun
Söyletme ḳanlu çıḳar
oḳuñ iy ṣanem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 3). [yāre,]

yāre: *Âşığın gönül yarası.*
Yāremi ṣerḥ itmege ol yāre
yārān yoḳ mıdur
Ben şikeste-ḥāṭıruñ
derdine dermān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [yāremi, -m, -i]*

yār-i cān-: *Can dostu, arkadaş.*
Ḥālüm bilüp teraḥḥum
iderken bütün cihān
Baḳmaz yüzüme nāz
idüp ol yār-i cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [yār-i cān-, -umuz]

yār-i cānum-: *Can dostu, sevgili.*
Evden çıḳup gelinceye dek
yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret
ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [yār-i cānum-, --uz]

yarı cānum-: *Gerçek dost; candan dost.*
Evden çıḳup gelinceye dek
yār-i cānumuz
Ḳalmadı tende ḥasret
ile yarı cānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [yarı cānum-, --uz]

yār-ı ʿışḳ: *Âşık olacak bir sevgili.*
Söylenür ḥaḳḳumda her gün
tāze bir güftār-ı ʿışḳ
Āh kim bāġ-ı zamānda
bulmadum bir **yār-ı ʿışḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 8). [yār-ı ʿışḳ, -ı]*

yār-ı muvāfıḳ: *Denk, uygun sevgili olmak.*
Gözüñ dil uġrusı ġamzeñ
ḥarāmī
Bu aña ol buña **yār-ı muvāfıḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 4). [yār-ı muvāfıḳ,]*

yār-ı vefādār-: *Vefalı sevgili.*
Ṣaġ esen olsun ṣabā kim
būy-i zülfüñ irgürür
Hem-nefesler çoḳ velī
yār-ı vefādārum budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [yār-ı vefādār-, -um]

yarıc: *Yardımcı, muin, şefaatçi.*
Görinüp ol şeh-süvārum
didi ne dirsün didüm
Devletüñ pāyende
yarıcın Ḫudā olsun
dirin *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 10). [yarıcın, -ıñ]

<u>yarın:</u> *Ahiret günü.*
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [yārüñ,]*

<u>yarın:</u> *Ahiret günü, ahirette.*
Yārüñ bugün ki nāzına hergiz ḥisāb yoḳ
Yarın meger ṣorulmaz ol aydan ḥisāb-ı nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [yarın,]*
Tūtiyā tuḥfe virem ḥūr ile ġılmāna **yarın**
Ger bugün gözüme ḳoysañ ölicek ḫāk-i rehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 3). [yarın,]*

<u>yārsüz:</u> *Sevgilisiz, sevgiliden ayrı, sevgili olmadan.*
Yār kūyın **yārsuz** ṣūrīde göñlüm istemez
İy Muʿīdī bülbüle gülşen gelür gülsüz ḳafes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 13). [yārsuz,]*

<u>yaş:</u> *Gözyaşı.*
Gözüm **yaşını** menʿ itme ḳapuñdan
Şeref virmez mi gülzāre aḳar ṣu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 7). [yaşını, -ı, -n, -ı]*
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ **yaşı** aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 14). [yaşı, -ı]*
Görüp gözüm **yaşın** dem dem dime billāh ne ḳandur bu
Ki baġrumda olan zaḫm-ı ḥadengüñden nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 1). [yaşın, -ın]*
Yaşum deñizinden ötesi gerçi görinür
Ne fā'ide imkān olup ol yaña geçilse *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 7). [yaşum, -um]*
Daʿvet eyler çün seni ol ṣūḫ ayaġı tozına
Ne ṭururṣın iy **yaşum** yüz üzre ġalṭān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 8). [yaşum, -um]*
Ṣanma ṣaçıldı her ṭaraf ḳanlu **yaşum** güherleri
Ṭutdı cihānı ser-be-ser ʿışḳ odınuñ şererleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 1). [yaşum, -um]*
Bu gice baḥr olup aḳdı ṣabāḥ olınca **yaşum**
ʿAceb miyānuñı kimler yine kenār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 9). [yaşum, -um]*

<u>yaş:</u> *Gözyaşı.*
Ḥāline ben ḫastenüñ çün ḳanlar aġlar gözlerüm
Ben ölürsem ġam degül çoḳ **yaşlar** ol giryānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 12). [yaşlar, -lar]*

<u>yaş:</u> *Göz yaşı.*
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı **yāsından** ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 4). [yāsından, -ı, -n, -dan]*

<u>yaş:</u> *Gözyaşı II Âşıġın gözyaşları.*
Lebüñ ʿaksiyle **yaşumı** görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñde helāk oldum nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 1). [yaşumı, -um, -ı]*

<u>yaş:</u> *Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşıġın kanlı gözyaşı.*
Dūd-ı āhumdan dökilür ḳatre-ber-ḳatre **yaşum**
Jāle-i ġam yaġdırur gūyā ki bir āfet-seḥāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [yaşum, -um]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) gözyaşları.*
Peyk-i revān olup **yaşum** şehri ṭolanur sū-be-sū
Yaʿni ki sen māhı arar menzil-be-menzil kū-be-kū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 1). [yaşum, -(u)m]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) Gözyaşı.*
Muʿīdī ġarḳ olup **yaşına** aġlar
Maḥabbet mestidür gūyā ki ḳanzil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 13). [yaşına, -ı, -n, -a]*

<u>yaş:</u> *(Âşıġın) Gözyaşı.*
Dem-be-dem ḫūn-āb ile pürdür bıñarı çeşmümüñ
Bunca **yaşlar** iy Muʿīdī bilmezem ḳandan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [yaşlar, -lar]*
Ḳūyuñ gözüm **yaşıyla** meger Bursa şehridür
Kim ṭurmaz aḳar āb-ı zülāli ṭaraf ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 7). [yaşıyla, -ı, -y, -la]*
Gözlerüm **yaş** yirine ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [yaş,]*

Ḳatre ḳatre **yaş** aḳıtdum dāne dāne dürr gibi
Kirpügine birisin aşmadı ol sīmīn-beden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 5). [yaş,]

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*
Her cām-ı mey ki bezm-i firāḳuñda nūş idem
Ḫūn-āb olup **yaşumla** gözümden revān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [yaşumla, -(u)m, -la]
Yaşum gülzār-ı ġamda āba beñzer
Dü-tādur ḳāmetüm ṭōlāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [yaşum, -(u)m]
Dilden āh itsem **yaşum** cūş itdügin ʿayb eylemeñ
Ḳatı esdükce ṣabā deryā-yı ʿummān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [yaşum, -(u)m]
Göz bıñarında aḳup **yaşum** dükenmezse n'ola
Kimse ḳandan geldügin bilmez belā ırmaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [yaşum, -(u)m]
Dīde merdümleri **yaşum** dökeli oldı ʿiyān
Görinür başladı gūyā ki deñizden ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [yaşum, -(u)m]
Yire **yaşum** döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 9). [yaşum, -(u)m]*
Yaşum dökdi göñülüme ġamuñ ṣaldı hemān āteş
Bu şehri bir zamān yaḳdı begüm ṣu bir zamān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 1). [yaşum, -(u)m]
Gerçi ḳalmadı **yaşum** diyü ciger ḳanın döker
İy Muʿīdī hīç inanmaḳ olmaz āl eyler göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 13). [yaşum, -(u)m]
Lü'lü' **yaşum** ol yetīmdür kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 7). [yaşum, -(u)m]
Reng uġurladuġı çün ḳanlu **yaşum** ol yüzden
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [yaşum, -(u)m]
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde **yaşum** rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 5). [yaşum, -(u)m]

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*
Miskīn Muʿīdī aġlasa ḳanlu aḳar **yaşı**
Baġrı cefālar ile meger pāre pāredür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [yaşı, -ı]
Yaşı çoḳ olsun gözümüñ kim zebān-ı ḥāl ile
Mā-cerāmı yāre söyler tercemānumdur benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 5). [yaşı, -ı]
Çünki zevraḳla nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm **yaşı** n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 10). [yaşı, -ı]

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*
Dest-i ḥasretle döker **yaşın** meges
Leblerüñden yiyeli ḫālüñ ʿasel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 7). [yaşın, -ı, -n]

yasaġ: *I. Bir şeyin yapılmasına karşı konulan yasal ya da yasal olmayan engel. II. Yapılmaması istenmiş olan, yasaklanmış.*
İy güni ḳara ḳullar ṣorarsañuz ol māhı
Begdür geregi gibi ḥükmüñde **yasaġında**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [yasaġında, -ı, -n, -da]

yasaġ: *Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel.*
Ḫüsrev-i Ġāzī Süleymān Şeh ki üstād-ı ezel
Maʿdelet bünyādın urmışdur **yasaġı** üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 18). [yasaġı, -ı]

yasaġ: *Kanun, ferman, kaide, türe, emir.*
ʿĀrıż-ı dilberde ḫaṭ ser-keşliġ itse ġam degül
İy Muʿīdī aya varmaz Rūm ili **yasaġıdur**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [yasaġıdur, -ı, -dur]

yasak: *Tertip, tertibat.*
Ṣaf çekdi müjeñ öldüresin gibi cihānı
Bu deñlü yaraḳ bu deñlü **yasaḳ** bī-sebeb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [yasaḳ,]*

yasdan-: *Yaslanmak, dayanmak. (TS).*
Dil ṣorar **yaşdanmaġ** içün işigüñ ṭaşın baña
Āferīn ʿaḳlına kim dīvāneye ṭaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [yaşdanmaġ, -maġ]

yāsemīn: *Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği.*

Ṭaʿn ider terlikde biñ biñ
yāsemīn ü lāleye
Aḳ dilber kim libāsı
ola gülgūnī anuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 3). [yāsemīn,]

yaşıl: *Yeşil.*

İy sāḳī-i meh-peyker gül
gibi getür sāġer
ʿİşret demidür her yir
yaşıl çemen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [yaşıl,]

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru **yaşıl**
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 1). [yaşıl,]*

Cilve itdükce giyüp cānān
ḳızıl ṣaru **yaşıl**
Gösterür tāze
bahāristān ḳızıl ṣaru
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 2). [yaşıl,]*

Geldi gül devri diyü ʿīş
itmege ḳavs-i ḳuzaḥ
Zeyn idüp nakş itdi bir
eyvān ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 4). [yaşıl,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür
devrān ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 6). [yaşıl,]

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges
hevāsı bende yoḳ
Bu cihāndur var niçe
elvān ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 8). [yaşıl,]

Bende-i ʿışḳam velīkin
ṣuʿle-i āhum gören
Dir ki sancaḳ çekdi bir
sulṭān ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 10). [yaşıl,]

N’ola giyse ol şeker-güftār
ü ḫoş-bālā **yaşıl**
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 1). [yaşıl,]

N’ola giyse ol şeker-güftār
ü ḫoş-bālā **yaşıl**
Kim olur ʿālemde eger
ṭūtī-i gūyā **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 2). [yaşıl,]

Yaraşur ṭāvūs-ı raʿnā gibi
cevlān eylese
Serv-i gül-rūyum ki
nāz ile giyer kemhā
yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 4). [yaşıl,]*

Gerçi dil bir bendedür
pīrūze vü laʿl istemez
Olalı ruḫsāruñ āl ü
ḫaṭṭ-ı müşgāsā **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 6). [yaşıl,]

ʿĀrif iseñ al ele rengīn
ayaġı gül gibi
Şimdi kim oldı ser-ā-
ser dāmen-i ṣaḥrā **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 8). [yaşıl,]

Āb-ı ḥayvān it Muʿīdī
sözlerüñ medḥinde
kim
Ḫıżra dönmüşdür
giyüp ol serv-i ḫōş-
bālā **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 275, Mısra 10). [yaşıl,]

Serv-i āzād itdügiçün bu
yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın yırtar sevüp
dilden gül-i raʿnā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 1). [yaşıl,]

yaşıl: *Yeşil renk.*

Ḥalḳa reng itmek diler
zāhid ki ḳılmış
ḫırḳasın
Ger girībāndur eger
dāmān ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 12). [yaşıl,]

İy Muʿīdī sözlerüñ rengīn
gerekdür yoġ ise
Defter evrāḳı olur āsān
ḳızıl ṣaru **yaşıl**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 14). [yaşıl,]

yaşlu göz-: *Gözü yaşlı; gözyaşı içinde olma durumu.*

Görinen her ṭaraf yaşlu
gözümde ṣanma
kirpikdür
Naẓar mürġine āhen
bir ḳafesdür cümle ḳan
olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 185, Mısra 7). [yaşlu göz-, --üm, --de]*

yaşum kana dön-: *Gözyaşı kana dönmek: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden
ḳana döndürdüñ yaşum
İy yüzi gül baña ḫoş
reng ü ʿaceb āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 9). [yaşum ḳana dön-, -a-dür, -düñ]

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk
içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir
genc-i nihān olmış
yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Bugün sāyeñde āsūde
yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın
yaraşmaz şöyle ẓulm
itme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 13). [yaturken, -ur, -(i)ken]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; yatmak.*

Ḫaste-dil tīġ-i hevādan
şöyle mecrūḥ oldı kim
Lāleveş başdan ayaġa
cismi ḳan olmış **yatur**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [yatur, -ur]

<u>yat:</u> *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış **yatur**
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [yatur, -ur]*

Çeşm-i şūḫuñ ile mest ü ser-girān olmış **yatur**
Kim bu ġamdan niçe ʿāşıḳ nā-tüvān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [yatur, -ur]*

<u>yat:</u> *Boylu boyunca uzanıp yatmak.*

Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış **yatur**
Kendü kendün var ise yoluñda ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 7). [yatur, -ur]*

<u>yat:</u> *Bir yere boylu boyunca uzanmak.*

Çerḫ gibi ṭāliʿüm pīrūz olursa ṭañ mı kim
Ṣubḥa-dek ḳoynumda **yatur** māh-ı tābānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 288, Mısra 4). [yatur, -ur]*

Veh ne cānsuz düzd olur ḫālüñ ki her dem ḳaṣd ider
Genc-i ḥüsnüñ üzre **yatur** iki ejder var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 10). [yatur, -ur]*

<u>yat:</u> *Boylu boyunca uzanmak.*

Şol ḳadar yüz buldı kim gül yapraġında her gice
Döşenür **yatduḳca** bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [yatduḳca, -duḳca]*

<u>yat-:</u> *Bulunmak.*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış **yatur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [yatur, -ur]*

<u>yat-:</u> *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice **yatur**
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 3). [yatur, -ur]*

<u>yat-:</u> *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Siz **yatup** ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 9). [yatup, -up]*

<u>yat-:</u> *Yatmak.*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste **yatsam** bulmasam yıllarla ṣıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [yatsam, -sam]*

<u>yataġ:</u> *Yatak II barınak.*

Ġamzeñe ṭuş oldı yol azup şeb-i zülfüñde dil
Uġradı miskīn ḥarāmīler **yataġı** üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 10). [yataġı, -ı]*

<u>yataġ:</u> *Yatak, in, barınak.*

Çün ḥarāmīler **yataġıdur** gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [yataġıdur, -ı, -dur]*

<u>yatdı:</u> *Yatışdılar, sakinleştiler.*

Ser-keşler idi ʿāşıḳ-ı ser-geşteler velī
Cān vireli firāḳ ile bir pāre **yatdılar** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [yatdılar, -lar]*

<u>yatmaz:</u> *Yatmaz.*

Bir gice yanumda **yatmaz** ol büt-i meh-rū gelüp
Veh ki bīdār olmadı baḫtum daḥi uyḳudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [yatmaz,]*

<u>yatur:</u> *Bir şeyin içinde üzerinde bulunmak. Orada var olmak, II. Boylu boyunca uzanmak.*

Ġam ḫumārından Muʿīdī ḫaste olmışdur **yatur**
Çeşm-i ser-mestüñ cefā bezminde sāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [yatur,]*

<u>yavuz:</u> *Kötü, fena, kem.*

Mihr-i ḥüsnüñden **yavuz** gözler baʿīd olsun begüm
Ṭāliʿüñ ferḫunde vü baḫtuñ saʿīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 1). [yavuz,]*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña **yavuz** ḳaṣd iden kimse Yezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [yavuz,]*

<u>yavuz:</u> *Fena, kötü.*

Ḳaṣd-ı cān eyler ʿadū yārüm daḥi yād olmadın
Bāri Tañrı cānum alsa

bir **yavuz** ād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 2). [yavuz,]

yay: *Yay, sevgilinin kaşı.*
Gerçi **yayın** şundı ol ebrū-yı kej-rālar bize
Çeşm oḳın urur daḥi bu çeşm-i şehlālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 1). [yayın, -ı, -n]

yay: *Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.*
Şol ḥarāmī gözlünüñ üstine cān virmek neden
Kirpük ü ḳaşını gördüñ oḳ ile **yādan** şaḳın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 6). [yādan, -dan]

yay: *Ok atma aracı.*
Yay oḳ götürür ḳaşuñla ġamzeñ
Ceng āleti cümle var müretteb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [yay,]
İy müjen peykānı göñlüm yāresinüñ merhemi
Yay idüpdür ḳaddümi ebrū-yı pür-çīnüñ ġamı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 2). [yay,]

yay: *Ok atma aracı II Sevgilinin kaşı.*
Dil müjeñ tīrin diler ben ḳara ḳaşuñ **yayını**
Rūz ü şeb gāh ol niyāz eyler gehī biz yā nasīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [yayını, -ı, -n, -ı]

yay: *I. Yay, kavis. II. Sevgilinin yay gibi kavisli olan kaşı.*
Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāşıḳ
Yegdür ki ḳaşuñ **yayına** ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 8). [yayına, -ı, -n, -a]*

yayḳara: *Yaygara, bağırıp çağırma.*
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā yiter
Almaġa bu vilāyeti bir **yayḳara** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [yayḳara,]
Çīn urup ḳaşlaruñı urma baña ġamzeñ oḳın
Dili almaġa nedür çaḳ bu ḳadar **yayḳaralar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [yayḳaralar, -lar]
Ne revādur ki ḳaşuñ eyler iken **yayḳaralar**
Oḳ atup ġamzelerüñ ḳanumı ḫāke ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [yayḳaralar, -lar]

yayḳara: *Yaygara, kargaşa, bağırıp çağırma.*
Ḳaşın ḥışm ile çatup ġamze eyler
Bayıḳ tīrine gözle **yayḳarasın**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 354, Mısra 4). [yayḳarasın, -sı, -n]

yaz: *Kaleme almak.*
Vaṣf-ı ḥüsnüñde Muʿīdī naẓm-ı rengīnin **yazup**
Gül gibi çıḳdı yine bir tāze dīvānı dürüst
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [yazup, -up]
Ol Muʿīdīyem ki naẓmum diñleyen teslīm ider
Söz **yazup** itsem n'ola tūmār ü dīvān ile baḫş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [yazup, -up]
Lāle-ruḫlar şūretin çün **yazdı** naḳḳāş-ı ḫāyāl
İy ḥazān görmiş göñül olduñ gülistān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 3). [yazdı, -dı]*

Ser-güẕeştüm vaṣf-ı zülfüñ gibi destān itmege
Ḳıl ḳalemle **yazmışam** levḥ-i perīşān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 4). [yazmışam, -mış, -am]
Medḥ idicek [ḫaṭṭ ü] ruḫsāruñ Muʿīdī naẓm ile
Yazdı bir rengīn-ġazel evrāḳ-ı rengīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 14). [yazdı, -dı]
Ḫūn naḳşı [levh-i dilde] **yazdı** naḳḳāş-ı ḫayāl
Gör ne kāfirdür ṣanem zeyn itdi yir yir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 11). [yazdı, -dı]

yaz: *Yazmak.*
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī **yazmaya** ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [yazmaya, -ma, -y, -a]

yaz: *Yazmak.*
ʿĀrıż-ı gülfāmuñ üzre halḳa ḫalḳa sünbülüñ
Dāl-i devletdür **yazılmış** ṣafḥa-i dīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 4). [yazılmış, -ıl, -mış]*

yaz: *Yazma işi yapılmak.*
İy Muʿīdī derd-i ʿışḳa ben ne tedbīr ideyin
Çün **yazılmışdur** ezel bu mā-cerālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 14). [yazılmışdur, -ıl, -mış, -dur]

yaz: *Yaz mevsimi.*
Görse bahār-ı ḥüsnde ruḫlaruñ āh ider göñül
Bülbüle ġulġul añdurur **yaz** güninüñ seḥerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 446, Mısra 6). [yaz,]

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥüsnüñü taşnīf ile **yazup**
Bir tāze nakş bağladum eşʿārüm üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 11). [yazup, -up]*

yaz: *21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.*

Gül yüzüñ şevḳiyle giryān olduġım ʿayb itme kim
Eksük olmaz **yaza** ḳarşu seyl-i pür-cūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 12). [yaza, -a]*

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ göreli Yāḳūt-ı vaḳt olup göñül
Yazar evrāḳ-ı ḫayāle ḫaṭṭ-ı reyhānī dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak.*

Gördügüñ ḫūbuñ cefāsın **yazup** eylersin ḥisāb
İy Muʿīdī elde ḫoş eglence derd ḳatar saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [yazup, -up]*

yaz: *Tasvir etmek, nakşetmek, çizmek.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 6). [yazılu, -ılu]*

yaz: *Kaleme almak, yazmak.*

Defter-i ʿuṣṣāḳa **yazmışsın** raḳībi dutalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 15). [yazmışsın, -mış, -sın]*

yaz: *Yazmak || Sevgilinin ağzından çıkan sözler.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın **yazmamışsın** ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [yazmamışsın, -ma, -mış, -sın]*

yaz: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.*

ʿĀr idüp nāmeñde nāmın **yazmamışsın** ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim yiter ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [yazmamışsın, -ma, -mış, -sın]*

Yazdı ruḫumda ḫālümi eşküm varaḳ varaḳ
Oḳudı ġam risālesini dil sebaḳ sebaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 1). [yazdı, -dı]*

Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki nūr üzre **yazılmış** nündur
Noḳṭa ḳor ol nūna ḫāl-i ʿanber-efşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 5). [yazılmış, -ıl, -mış]*

Laʿlüñ piyālesin göreli ḳalmadı ġamum
Anuñls ben ḫumārumı rindāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 10). [yazmışam, -mış, -am]*

Cānā Muʿīdī **yazduġı** cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 9). [yazduġı, -du, -ġ, -ı]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 3). [yazdum, -du, -m]*

Cānā Muʿīdī yazduġı cevher-ġazelleri
Altun-ḳalemle defter ü dīvāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 10). [yazmışam, -mış, -am]*

Yazdum lebüñ rivāyetini cān beyāżına
Rengīn latīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 4). [yazmışam, -mış, -am]*

İy Muʿīdī kim añar adumı dildāre meger
Kendü **yazup** yañılup oḳuya eşʿārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 14). [yazup, -up]*

yaz: *Kaydetmek.*

Ebr-i zülfüñ sāyesin ruḫsāruñ üzre dir gören
Gün ṭutulmasın **yazar** taḳvīme erbāb-ı raṣad *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne **yazmışam**
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 1). [yazmışam, -mış, -am]*

yaz: *Kaleme almak, yazmak.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümüñ
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi **yazsam** olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [yazsam, -sa, -m]*

yaz: *Yazma eylemi, kaleme almak.*

Leylī-i zülfüñle olan mā-cerāsın göñlümün
Ḳıṣṣa-i Mecnūn gibi

yazsam olurdı bir kitāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [yazsam, -sa, -m]*

yaz: *Yazmak, işlemek, nakşetmek.*

Bu caʿd-ı zülf ü lāle-ʿiẕāruñ beyānını
Reyhān ile ḳızıl gül-i ḫandāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 4). [yazmışam, -mış, -am]*

Ġonçe-lebüñ sözin varaḳ-ı cāne **yazmışam**
Rengīn-laṭīfedür ki Gülistān'e **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 2). [yazmışam, -mış, -am]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 12). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḫaṭ çekdi ṣanma bu ruḫ-ı zerd üzre gözyaşı
ʿIşḳ āyetini levḥ-i zer-efşāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 8). [yazmışam, -mış, -am]*

Ben mācerā-yı çeşmümi ifşā idüp yine
Ser-nāme gibi ḳan ile cānāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 6). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne **yazmışam**
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 2). [yazmışam, -mış, -am]*

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 6). [yazmışam, -mış, -am]*

Pervāneler gibi añıcaḳ şemʿ-i ḫüsnüñü
Bir şevḳ geldi ḳuluña kim yāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 8). [yazmışam, -mış, -am]*

Ḳānūn-ı ʿışḳ u ṣanʿati cānāne **yazmışam**
Ḥikmet mesā'ilin varaḳ-ı cāne **yazmışam** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 1). [yazmışam, -mış, -am]*

yaz: *21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.*

Devr-i ḫüsnüñde ḫayālüñ çeşmüme gelse n'ola
Yaz gününde ḫūb olur deryāda ʿüryān oynamaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 216, Mısra 12). [yaz,]*

yaz: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Ḳullaruñ defterine adumı **yazduḳda** benüm
Öyle ṣandum ki cihān mülkine sultān oldum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 7). [yazduḳda, -dukda]*

yaz-: *Yazmak.*

Āh-ı şāmum **yazduġımdan** añla her dīvāre kim
Āh ü efġāndur hemīşe ʿādetüm sen şāh içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 337, Mısra 5). [yazduġımdan,]*

yaz-: *Yazmak.*

Ḫaṭṭuñ iḥāta eyledi laʿlüñ kenāresin
Yazıldı cān ṣaḥīfesine Kevser āyeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 8). [yazıldı, --ıl, --dı]*

yaz-: *Yazmak.*

Çünki ʿīd-ı vaṣl içün ḳurbāna **yazmazsın** beni
Ya ḫadeng-i ża ʿf ile cismüm hilāl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 3). [yazmazsın, -maz, -sın]*

yaz-: *Yazmak, nakş etmek.*

Lāleyi laʿlīn-külehle ḳul **yazıpdur** ḳapuña
Sen güzeller şāhını serv-i ḳabā-pūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 3). [yazıpdur, -ıpdur]*

yaz-: *Çizmek, nakşetmek, işlemek.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan **yazar** güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir zer-nigār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 15). [yazar, -ar]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.*

Yaz Muʿīdī naẓmuñı evrāḳ-ı rengīn üzre kim
Gül gibi elde götürsin sīm-berler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 13). [yaz,]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.*

Gör ṣanʿatin ki leblerüñe sāye ṣalalı
Bir ḳaṭre āba sūre-i Kevşer **yazar** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 4). [yazar, -ar]*

Ḫaṭṭuñ **yazar** ġubār ile ḫüsnüñ cerīdesin
Mecmūʿaya bilür ki yaraşur ġubār ḫaṭṭ

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 9). [yazar, -ar]

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Burc-ı ġamda kevkeb-i eşküm ḳırānın seyr idüp
Yazdı taḳvīme müneccimler bu seyl ṭūfān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [yazdı, -dı]

yaz-: *Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā naḳşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 3). [yazup, -up]

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.*

Merdümleri şanma ki ġamum sürḫin ezerler
Dildāre ciger ḳanı ile nāme **yazarlar**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [yazarlar, -ar, -lar]

Cemālüñ nūrı cān bezmin dem-ā-dem rūşen eylerken
Yazarlar āsmānın mihrin ü ya māh-ı tābānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 8). [yazarlar, -ar, -lar]*

yaz-: *Yazmak; kaleme almak.*

Medḥ ideli Muʿīdī senüñ ḳāmet ü lebüñ
Ney-şekker ile şiʿrini dīvāne **yazmışam**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 14). [yazmışam, -mış, -am]

yazduġım: *Yazmak.*

İy Muʿīdī görmedüm Ferhād ü Mecnūn'ı velī
Ḥasb-i ḥālümdür ser-ā-ser **yazduġım** efsāneler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 14). [yazduġım,]

yazduñ: *Çizmek, biçimlendirmek, şekil vermek.*

Ben aġlamaġ içün geceyi gündüze ḳatup
Yazduñ semen beyāżına iy gül-ʿiẕār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 10). [yazduñ,]*

yazı: *Yazı.*

Gel iy dürr isteyen bu söz ḳulaġuñda küpe olsun
Muʿīdī naẓmı gevherdür **yazın** dürr-i ʿAden'den geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [yazın, -n]

yazıl: *Yazma işi yapılmak.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe **yazılmasun**
Nāme göndermiş yine ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [yazılmasun, -masun]*

yazıl: *Yazılmak, çizilmek, nakşedilmek.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre **yazılan** elḳāba beñzer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [yazılan, -an]

yazma: *Kaleme almak.*

Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ **yazmaġ** içün
Çekdi yir yir ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 13). [yazmaġ, -ġ]

yazma-: *Yazmamak II yaratmamak.*

Sūzişin sīneni luṭf eyle Muʿīdī **yazma**
Ḳorḳaram odlara kāġıd yanar eşʿārüñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 13). [yazma,]

yazuḳ: *Yazık.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna **yazuḳdur** böyle bühtān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 8). [yazuḳdur,]

yazuḳ: *Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder. Günah, suç.*

Yazuḳ degül mi bülbül ḳılup fiġān u ġulġul
ʿArż ide ʿārıżın gül her laḥẓa ḫāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 3). [yazuḳ,]

Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it raḳībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [yazuḳ,]*

yazuḳ: *Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāşıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne **yazuḳdur** yetiş iy āb-ı ḥayvānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 14). [yazuḳdur, -dur]

Sensüz ḳuluñ Muʿīdīye ġam gün mi gösterür
Yazuḳdur iy efendicigüm pādşācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 14). [yazuḳdur, -dur]

Küfr-i zülfüñle nihān itme yüzüñ muṣḥafını

Ḳıyma **yazuḳ** bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 10). [yazuḳ,]*

yazuḳ: *Yazık, günah.*

İy ġamzesi kāfir beni öldür ki görüp il
Ḥayf oldı **yazuḳlar** bu müselmāne disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [yazuḳlar, -lar]*

yazuk: *Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.*

Çekme **yazuḳdur** müjen tīġin raḳībüñ ḳatline
Gel beni öldür beni hey kāfir istersen ṣevāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [yazuḳdur, -dur]*

yazuklar: *"Yazıklar olsun!" anlamında kınama bildirir.*

Merhem-i sürḥ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana **yazuḳlar** ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [yazuḳlar,]*

ye: *Yönelme eki.*

Çün ḫalḳ Muʿīdī **ye** ʿayb-cūdur
N'eyler dem urup kişi hünerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 13). [ye,]*

yeg: *Daha iyi, daha üstün, evla.*

Biñ kez hedef olmaḳdan ise ġamzene ʿāṣıḳ
Yegdür ki ḳaṣuñ yayına ḳurbān ola bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 8). [yegdür, -dür]*

yeksān olma: *1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.*

Faṣl-ı hicrānuñ maḥaldür baña **yeksān olma** kim Rūşen itdüm gün gibi āyīne-i cānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [yeksān olma, -ma]*

yelken: *Geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana, şeritler durumunda dikilerek teknenin direğine takılan, rüzgârın gücüyle teknenin yol almasını sağlayan kumaş.*

Sāḥil-i vaṣluñ ġamından iy leṭāfet menbaʿı
Keştī-i deryā baña tābūt ü **yelkendür** kefen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 342, Mısra 12). [yelkendür, -dür]*

yeni: *Yeni: En son edinilen.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı **yeni** hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [yeni,]*

yeni: *Ilk, daha önce görülmemiş, kullanılmamış olan.*

Ol ki ḫışm ile hilāl ebrūlarına çīn ṣalup
Virdi cān mülkin ḫarāba bir **yeni** āyīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [yeni,]*

yeñi yaḳadur: *Yeni yetme, yeni yetişmiş.*

Gerçi saña girībān olmaḳ diler meh-i nev
Ḥaddini bilmez ol kim daḫi **yeñi yaḳadur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [yeñi yaḳadur,]*

yenilme-: *Yenilmemek.*

Muʿīdī ḫāk-i rehüm şāh-ı ʿışḳ olalı velī
Sipāh-ı ṭaʿn-ı ʿadūya **yenilmedüm** hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [yenilmedüm,]*

ẏėr: *(bulunulan) yer, mekan.*

Eşküm ü āhum görüp iḳlīm-i ʿışḳı seyr iden
Dir ki bir **yerde** bunuñ āb ü hevāsın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 12). [yerde, -de]*

yet: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ zerrece meyl itmezem
Baña **yetmez** mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [yetmez, -mez]*

yetīm: *Zavallı II yalnız ve şefkate muhtaç.*

Lü'lü' yaşum ol **yetīmdür** kim
Düşmüş ola ḫvār olup naẓardan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 7). [yetīmdür, -dür]*

yetiş: *Sıkıntısını gidermek, yardım etmek, zor bir durumunu kaldırmak; ulaşmak, vasıl olmak.*

Muʿīdī ḫaste-ʿāṣıḳdur ġamuñdan baġrı yanıḳdur
Ḳoma dil-teşne yazuḳdur **yetiş** iy āb-ı ḥayvānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 14). [yetiş,]*

yezīd: *I. Nefret edilen kimseler için kullanılan bir söz II. Hilekâr, sahtekâr.*

Sen ḫasensin ḥüsn-i ḫulḳ ile şehā olduñ Ḥüseyn
Saña yavuz ḳaṣd iden kimse **Yezīd** olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 8). [yezīd,]*

yi: *Yemek. II gam bağlamında gam yemek deyimi: üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın
yiyem derdüm velī
Ża'fı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [yiyem, -ye, -m]*

yi: *Ağzında çiğnemek; yemek.*

Gözlerin süzmüş baḳar
mestāne mestāne baña
Aş **yir** ḳanuma ol kāfir
şarāb-ı nāz içüp
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [yir, -r]

Ḫaste-dil ġamdan
uṣanmışdur tekellüf
ḳılma kim
Bir ġıdāyı güç olur
yimek ṭabī'at
çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 6). [yimek, -mek]

yi-: *Ağızda çiğneyerek yutmak.*

Dest-i ḥasretle döker yaşın
meges
Leblerüñden **yiyeli**
ḫālüñ 'asel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 8). [yiyeli, -(y)eli]

yidi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

İy güzeller ḫüsrevi lāzım
degül 'asker saña
Çünki 'askersüz
musaḫḫardur **yidi**
kişver saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [yidi,]

yig: *Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.*

Hezārān māl mülkinden
cihānuñ
Kişiye bir dil-i āgāh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [yigdür, -dür]*

yig: *1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.*

N'ola aġyāre vefā 'āşıḳa
cevr eyler iken
Hele bir görmedügin
yig beni aġyāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 4). [yig,]

Ḥaḳ bilür şāhum bu
dirlikden ölüm **yigdür**
baña
Yire dökse ḳanumı
cellād-ı müjgān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 3). [yigdür, -dür]

yig: *-dan daha iyi, üstün.*

Riyā ile olan zühdi
n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [yigdür, -dür]*

Güzel çoḳdur velī sensin
murādum
Belī encümden ise māh
yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [yigdür, -dür]*

Dirīġā ṭoġrı yār iken Mu'īdī
Yanuñda düşmen-i
bed-ḫvāh **yigdür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [yigdür, -dür]

yig: *Daha üstün, daha makbul, daha evlâ.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh
yigdür
Ḳamudan ol yüce
dergāh **yigdür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [yigdür, -dür]

yig: *Daha iyi, daha makbul, daha evlâ.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh
yigdür
Ḳamudan ol yüce
dergāh **yigdür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [yigdür, -dür]

Baña biñ kez **yigdür** ölmek
sensüzin zār olmadan
Her ne derd olursa
olsun derd-i hicrān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 7). [yigdür, -dür]

yigit: *Gözü pek, düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen kimse.*

Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim
yigitsin iy gözi şehlā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [yigitsin, -sin]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu
perī-sīmā **yigit**
'Āşıḳı cevr ile pür
itmekde nā-pervā yiğit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [yigit,]

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Yine sevdüm bir delüḳanlu
perī-sīmā yigit
'Āşıḳı cevr ile pür
itmekde nā-pervā **yiğit**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [yiğit,]

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Rāst-ḳadd ü kec-küleh
dāmānın itmiş der-
miyān
Naḳd-i dil ḳapmaḳda
ġāyet çāpük ü ra'nā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Daḥi çevgān urmadın
meydānda başum ḳıldı
ṭop

Şol semend-i nāz ile
cevlān iden mirzā **yiğit**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [yiğit,]

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Şimdi pīr-i nā-tüvān
oldumsa baḳmaz yüzüme
Sevdügimde gerçi ol
ṭıfl idi ben şeydā **yigit**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [yigit,]

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Bāde-i gülgūn içüp vehm
itme her bir ḫārdan
Ḥamdülillāh kim
yigitsin iy gözi şehlā
yigit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [yigit,]*

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Hey di çeşm-i mestüñe
ḫışm ile ḫançer
çekmesün
Ḫastedür gönlüm
kerem ḳıl eyleme
ġavġā **yigit**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [yigit,]

yigit: *Delikanlı, genç insan, yürekli kimse. (Sevgili kastedilir.).*

Her ne deñlü pīr ise ġamdan
Muʿīdī ġam degül
Cām-ı ʿışḳ ile ider bir
şūḫ-ı müstesnā **yigit**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [yigit,]

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

Ne yapduġına şādum ne
yıḳduġına ġamgīn
Dil ḫānesi senüñdür iy
bī-vefā baña ne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 9). [yıḳduġına,]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

Ḫasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 2). [yıḳdı, -dı]*

yık: *Bozmak, dağıtmak, viran etmek.*

Ḳo **yıḳılsun** cān u dil
maʿmūresin añma baña
ʿIşḳ bünyādın Muʿīdī
üstüvār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 13). [yıḳılsun, -ıl, -sun]

yık: *Yıkmak,harap etmek.*

Zühdümüñ şehrin **yıḳup**
yapar maḥabbet
ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim
üstüme devrān
yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [yıḳup, -up]

yık: *Bozmak, tahrip etmek, viran eylemek, yok etmek.*

Hey ne kāfirdür gözüñ kim
ġamzeden ḫançer
çeküp
Yıḳdı cān mülkin ser-
ā-ser ḳaṣdı
īmānumdadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [yıḳdı, -dı]

yık: *Yıkmak, inşa edilmiş bir parçayı bozmak, tahrip etmek. II Gönül yıkmak: Bir kimseyi çok üzecek ve kıracak bir davranışta bulunmak, gönül kırmak, gücendirmek.*

Çün eşk ü āh **yıḳmadı** ġam
ḳalʿasın gönül
Bilsem nene gerek bu
sipāh ü ʿalem senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 11). [yıḳmadı, -ma, -dı]

yık-: *Bozmak, tahrip etmek.*

Şol sāḳī-i cefā ki içüpdür
şarāb-ı nāz
Mestāne **yıḳsa** ʿālemi
eyler ḫarāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [yıḳsa, -sa]

yık-: *Yere devirmek.*

Çeşmüñ mey-i tāze
çekmeyince
Ḫışm ile beni **yıḳup**
düşürmez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [yıḳup, -up]

yıka: *Yıkamak.*

Bizi **yıḳardı** bezm-i belāda
şarāb-ı ġam
Ger ḳatmasaydum aña
sirişkümden āb-ı ġam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Mısra 1). [yıḳardı, -r, -dı]

yıkıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

Cān virürken hecr ile göz
mey şunar baġrum
kebāb
Ben **yıḳıldum** mest
olup şoḥbet ḳıyāḳīdür
henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [yıḳıldum, -dum]*

yıkıl-: *Yıkılmak, devrilmek.*

Ḫasretā derdā ki senden
ayru düşdüm iy melek
Yıḳdı bünyādum
yıḳılsun göreyin çerḫ-i
felek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 2). [yıḳılsun, -sun]*

yıkılup-: *Yıkılmak, harap olmak.*

Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḫāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca
memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [yıḳılupdur,]

yıkma: *(Gönül) yıkmak II (gönül) kırmak.*

Ẓulm ile göñlüm diyārın
yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı
ḫayālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [yıḳma,]

yıl: *Sene, yıl.*
Gerçi bu aya Muʿīdī vaʿde
itmişdür nigār
Her güni bir laḥẓa vü
her laḥẓa biñ **yıldur**
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [yıldur, -dur]*

yıl: *Yel, rüzgar.*
Dūd-ı āh [üzre urur ʿışḳuña
bünyād o perī]
Taḫtını **yil** götürür
şanki Süleymān'dur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 10). [yil,]
Āh eylesem gözüm yaşı
aḳar döne döne
Ḳatı **yil** esdügince olur
[şu] girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 4). [yil,]
Āh-ı ʿuşşāḳ üzre bünyād
urdı ʿışḳuñ iy perī
Şan Süleymān'dur ki
taḫtın baġlamış **yil**
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 4). [yil,]*

yıl: *Koşmak, seğirtmek.*
Deşt ü şaḥrāya düşüp her
yaña ṭurmaz **yilerem**
Hem-dem olalı göñül
gözleri āhūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 7). [yilerem,]

yıl: *Rüzgar.*
Ḳāmetüñ şimşādını āhum
yilinden şaḳınup
Üstüne bayraḳ gibi her
laḥẓa ditrer kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 9). [yilinden, -i, -n, -den]
Şanma yüzüñ görinür
yilden dü-nīm olduḳca
zülf
Dem urup odlar şaçar
mānend-i ejder
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [yilden, -den]
Dem dem āh itdükce ben
artar senüñ zībālıġuñ
Daḫi rūşenter olur
yilden çerāġı lālenüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 12). [yilden, -den]
Oynadup dil-fülkin āhum
cūşa geldi göz yaşı
Gūyiyā mevc urdı
deryālar firāvān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 10). [yil,]*
Vaṣf idüp ḫüsnüñ Muʿīdī āh
idem dirken seher
Ṣaçdı fiʿl-ḥāl üstine
gül-berg-i ḫandān esdi
yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 14). [yil,]*
Arayup sen mehi menzil-
be-menzil
Yiler her yaña āhum
nitekim **yil**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 2). [yil,]

yıl: *Rüzgar, yel.*
Bülbülüñ bir āhına döymez
varur çünkim **yile**
Gül iñende açılup
ḫüsnine maġrūr
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 344, Mısra 9). [yile, -e]

yıl: *Senelerce, çok uzun zamandan beri.*
Dimedüñ bir gün daḫi
miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi **yıllardur** ki zār
u mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [yıllardur, -lar, -dur]

yıl: *Sene, yıl. II uzun süreden beri.*
Gerçi **yıllardur** Muʿīdī ney
gibi iñler velī
Dimedüñ bir gün
görüñ kimdür bu efġān
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 17). [yıllardur, -lar, -dur]*

yıl: *Esmek.*
Arayup sen mehi menzil-
be-menzil
Yiler her yaña āhum
nitekim yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 2). [yiler, -er]

yıl: *Yıllarca, senelerdir.*
Ol Muʿīdīyem ki bir dem
ġamdan āzād itmedüñ
Gerçi **yıllardur** esīr-i
mübtelā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [yıllardur, -lar, -dur]

yıl: *Yel, rüzgar.*
Nev-bahār-ı ḫüsnüñ
eyyāmında kim
dīvāneyem
Yil gibi gitsem ʿaceb
mi kūh u ṣaḥrādan
yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [yil,]*

yıl: *Seneler, yıllar.*
Gerçi **yıllardur** Muʿīdī dil
virüpdür derdüñe
Ṣormaduñ ḥālini bir
gün dimedüñ bīmār
imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 13). [yıllardur, -lar, -dur]*
Ḥall olmayup Muʿīdī ḳalur
ʿışḳ müşkili
Yıllarla baḫs iderse
hevālı ṭaraf ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 210, Mısra 10). [yıllarla, -lar, -la]

yıl: *Rüzgar; yel.*
Ḥalḳuñ ārāmın alur **yil** üzre
berg-i gül gibi
At segirdüp her ṭaraf
meydānda cevlānuñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 242, Mısra 9). [yil,]*

yıl: *Rüzgar, yel.*
Ḥamdülillāh yine bāġ içre
gül-efşān esdi **yil**
Açılup yüz lāle vü biñ
dürlü reyḥān esdi **yil**

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [yil,]

yıl: *Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.*

İçinden şu içen bir kez yanar şevḳ odına biñ **yıl**
Düzerse kūze-ger kūze ben öldükde ġubārumdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 3). [yıl,]*

yıldız: *Geceleri gökte, kimileri parlakça, kimileri de donuk bir ışık noktası gibi görünen cisimlere verilen ad.*

Şūḫlar cemʿindesin **yıldızlar** içre māhsın
Beñzemez buñca perīveşlerde bir dilber saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [yıldızlar, -lar]*

yılduz: *Yıldız.*

Ṭañ olınca gözlerin yummaz felek **yılduzları**
Derd-i dilden eylerem ol deñlü efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 3). [yılduzları, -lar, -ı]*

yılduz: *Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.*

Dir görenler yir yüzine indi **yılduzlarla** gök
Yandı bayram gicesi şehrüñde ol miḳdār şem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 13). [yılduzlarla, -larla]*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın **yılduzdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [yılduzdan, -dan]*

yılduz: *Baht, talih, kader.*

Gözi yaşıyla Muʿīdī ṣıġamaz bir yirde
Gitdi gün ṭoġmadı başına ʿaceb **yılduzı** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [yılduzı, -ı]*

Āferīn ḥüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı yoḳ **yılduzı** düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [yılduzı, -ı]*

yılduz: *Işıklı ve sabit bir nokta halinde görülen gök cisimlerinden her biri.*

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur **yılduz** gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 9). [yılduz,]*

yılduz şayarsam: *Yıldız saymak, uyuyamamak.*

Şubḥ olınca giceler **yılduz şayarsam** yiridür
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [yılduz şayarsam, -ar, -sa, -m]*

yile vir-: *Savurmak, boşuna harcamak.*

Şabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf yüz serv-i gül-ruḫsāreler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [yile vir-, -se, -m]*

yıllar: *Yıllar yılı, yıllarca.*

Bir gün ol nā-mihrbān şāyed geleydi görmege
Ḫaste yatsam bulmasam **yıllarla** şıḥḥat kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 431, Mısra 4). [yıllarla, -, -la]*

yıllar: *Yıllar yılı, senelerce.*

Görmedüm ḫāk-i rehüñ mānendi cevher tūtiyā
Gerçi seyr itdüm niçe **yıllar** Ṣıfāhān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 4). [yıllar,]*

yıllar: *Yıllar, seneler.*

Şemʿ bilür sūzişin ben ḫastenüñ hecrümde kim
Niçe **yıllar** baş ḳoduḳ bir köhne-bālīn üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 6). [yıllar,]*

İtmedüñ ġam-ḫānemi bir gün müşerref gerçi kim
Yıllar oldı ṣayaram iy māh-ı tābān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 6). [yıllar,]*

yıllar: *Çok sene, uzun zaman.*

Yıllar olmışdur ki ayaḳlar sipāh-ı ġam beni
Āh eger sen şeh-süvāra bulmayam bir dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 11). [yıllar, -lar]*

Ben **yıllar** oldı derd ile bīmāram ol daḫi
Bir gün gelüp dimez nicesin mübtelācıġum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 9). [yıllar, -lar]*

yıllar ol-: *Çok zaman geçmek.*

Yıllar oldı unuduldum kūşe-i ḫasretde āh
Kimse yoḳ bir gün saña ben nā-tüvānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [yıllar ol-, -dı]*

yıllardur: *Uzun zamandan beri, eskiden beri.*

Gözlerem her dem cemālüñ gerçi **yıllardur** velī

Bilmedüm şol yirleri
kim reh-güzāruñdur
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 7). [yıllardur,]*

<u>yıllarla:</u> *Yıllarca, senelerce II uzun süre, uzun zamandan beri.*

Ḫaste-diller n'eylesün ol
māh-ı bed-mihr ile kim
Cevrini **yıllarla**
çekdük bir vefāsın
görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 8). [yıllarla, -la]

İy Muʿīdī aġlar iseñ ben
ġarībi aġla kim
Kimse raḥm itmez eger
yıllarla yanam
yaḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 14). [yıllarla, -la]

Yıllarla o māhuñ çekeyin
cevr ü cefāsın
İtdügine şāyed ki
peşīmān ola bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 352, Mısra 3). [yıllarla, -la]

<u>yime:</u> *Yemek.*

Ġam baña nāfiʿ degül
ammā niçe perhīz idem
Yimek isterken
muḫālif nesne bīmār iy
göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 10). [yimek,]*

<u>yime:</u> *Ayrıca.*

Dehenüñ ki būseye cān alup
itmiş idi ġıybet
Lebüñe didüm eyitdi
yime ġam zimān
benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [yime,]

<u>yime:</u> *Da/de.*

ʿīş ü nūş it ġam **yime** gel
kim kenāre gidelüm
İy Muʿīdī yār ele
girmezse yārān ḫāżıruñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 9). [yime,]

<u>yine:</u> *Tekrar.*

Yine bir būseñi aldum ne
būse nūş-ı cāndur bu
Disem olmaz eger
başum gide rāz-ı
nihāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 1). [yine,]

Müşgīn şaçuñ ṭolaşdı **yine**
baña ḳorḳaram
Cān riştesini
eylemedin bū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 11). [yine,]*

N'ola āhum boyanup
göklere irse felege
Ki **yine** mihr ile ḳul
oldı göñül bir melege
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 2). [yine,]

Gül yüzüñ añdı meger dün
gice bülbül ṣanemā
Ki uyutmadı **yine**
ṣubḥa-dek efgānlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 389, Mısra 6). [yine,]

Yine bülbül gibi yaḳduñ
beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül
baña ruḫsāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 11). [yine,]

Merkez-i hecrüñde çeşmüm
kevkeb-efşāndur **yine**
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek
şemʿ-i [şebistāndur]
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 2). [yine,]*

Uyımazam giceler sevdā-yı
zülf-i yār ile
Rūzgārum tīre vü
ḥālüm perīşāndur **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 4). [yine,]

Çerḫ oḳından rūşen
olmışdur dil-efgār
olduġım
Kim şafaḳ gibi
derūnum ṭoptolu
ḳandur **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 6). [yine,]

Ḫālet-i nezʿümde iken geldi
ol īsā-nefes
Ölmüş idüm baña
Ḥaḳ'dan tāze bir
cāndur **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 8). [yine,]

Sensüz iy dilber niçe gül-
geşt-i būstān eyleyem
Tīr-i ġam her tāze
gülbün ġonçe
peykāndur **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 10). [yine,]

ʿīş ü nūşın ʿālemüñ yād
itme ben Mecnūn'a
kim
Çeng-i meclis naʿme[si
tedbīr-i] hicrāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 12). [yine,]*

Gerçi müşkildür żaʿīf olmaḳ
Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 14). [yine,]*

Çünki cennet-i zīnet
gösterdi gülşenler **yine**
Gül gibi ḫandān
gerekdür pāk-dāmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 2). [yine,]*

ʿīş ü nūş it gel çemen
bezmine iy gül şimdi
kim
Ḳarşular çīnī
şürāḫīlerle sūsenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 4). [yine,]*

Tāb-ı mihrüñle derūnum
şuʿledār olsa ne ṭañ
Nāveküñ dil ḫānesinde
açdı revzenler **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 6). [yine,]

Ḫalḳa uġrı baḳmaġı arturdı
çeşmüñ ḫışm ile
Ḳaşduma itmiş kemīn
ol ḳanlu düşmenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 8). [yine,]*

Oldı göñlüm kārvānī
ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı yolum fitne der-
bendinde reh-zenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

395, Mısra 10). [yine,]

Dürlü dürlü laʿlgūn-eşk ile ṭolmışdur gözüm
Devletüñde ol senüñ cemʿ itdi maḫzenler
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 12). [yine,]*

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan **yine**
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 1). [yine,]

Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan **yine**
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 2). [yine,]

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 4). [yine,]

Sāḳiyā mey-ḫāneye köp düşdügim ʿayb itme kim
Yüz çevirdüm şimdi tesbīḥ ü muṣallādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 6). [yine,]*

Māh-ı nev gibi cemālüñ ʿīdünüñ bürhānıdur
İki barmaġuñ ki rengīn oldı ḫınnādan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 8). [yine,]

Ḳana girmişdür bu niçe serv-i çālāküm benüm
Ya idüpdür cāmesin gülberg-i ḥamrādan **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 10). [yine,]*

Gör ne kec-rāyam ki bir kez ṭurmaz iken ḳavline
İstiḳāmet umaram ol serv-i bālādan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 12). [yine,]

Laʿl-i nābuñ şerbetin özler Muʿīdī n'eylesün
Būy-i zülfüñle dimāġı ṭoldı sevdādan **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 14). [yine,]

Naḳş itdi kebkebüñ **yine** ruḫsārum üstine
Ḫoş sikkedür uruldı bu dīnārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 1). [yine,]

Yār ṭaġıtmış **yine** zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 1). [yine,]*

Nāy iy Muʿīdī **yine** feryādlar ḳopardı
Beñzer ki itdi muṭrib bu şiʿr ile terāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 13). [yine,]

Gitmege ʿazm eyledükce yollarımuz bağladı
Gör ne bend itdi **yine** zülf-i semensālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 8). [yine,]

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ kemīn ṭutmış ḥarāmīler gibi
İy ʿaceb **yine** kimüñ girseñ gerekdür ḳanına
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 6). [yine,]

Dil getürdüm leşker-i ġamdan **yine** dil şehrine
Var ḫaber vir iy belā cāsūsı ol dilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 11). [yine,]

Yine bir meh-rū-içün yaḳmış Muʿīdī ḳolların
Āh anuñ her yirde mest-i ʿışḳ olup rüsvālıġı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 9). [yine,]

Bādeye köp düşüp **yine** yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup çıḳdı yeni hünerleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 13). [yine,]

Şikestelik beni bī-ṣabr ü bī-ḳarār itdi
Ġarībliḳ **yine** ben dil-figāre kār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 2). [yine,]

Bu gice baḫr olup aḳdı ṣabāḥ olınca yaşum
ʿAceb miyānuñı kimler **yine** kenār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 10). [yine,]

yine: *Aynıyla.*

Aġladı yārān görüp ḥālin Muʿīdīnüñ gice
Ṣubḥ olınca diñmedi feryād ü şīvenler **yine**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 14). [yine,]

yine: *Bir daha, tekrar, gene.*

Şarāb-ı erġavānīden ḳızarmış **yine** ol ruḫlar
Açılmış lāleler yir yir ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 5). [yine,]

Ḫurrem ol kim ʿışret esbābı müheyyādur **yine**
Uşta cām-ı eşk ü nuḳl-ı ġam firāvān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 9). [yine,]

Yine sevdüm bir emānsız gözleri cellādı kim
Eylemez bir demde biñ ḳan itse şefḳat kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 9). [yine,]

Yine bülbül gibi yaḳduñ beni beñzüm kül idüp
Yine āl eyledüñ iy gül baña ruḫsāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 12). [yine,]

Merkez-i hecrüñde çeşmüm kevkeb-efşāndur **yine**
Berḳ-i āhum ṣubḥa dek şemʿ-i [şebistāndur] **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 1). [yine,]*

Çünki cennet-i zīnet gösterdi gülşenler **yine**
Gül gibi ḫandān gerekdür pāk-dāmenler **yine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 1). [yine,]*

yine: *Yine.*

Ḫāk-i pāyın göresin ol şāhuñ ölmezseñ **yine**
Er başından eksük olmaz tāc ü devlet ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 384, Mısra 3). [yine,]*

yine: *Her zamanki gibi.*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [yine,]*

yine: *Tekrar, yine.*

Ġuṣṣadan āzād olup göñlüm niçe yazılmasun
Nāme göndermiş **yine** ben ḳulın ol sulṭān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [yine,]*

yine: *Tekrar, her zaman olduğu gibi.*

Bī-çāre Muʿīdī ḳaldı bī-kes
Anı **yine** sen esirge yā Rab *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [yine,]*

yine: *Aynıyla, her zamanki gibi.*

Dil **yine** efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [yine,]*

Yine iy lebleri ġonçe yañaġuñ lāle-reng olmış
İçersin gizlüce beñzer şarāb-ı erġavān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [yine,]*

Dest-i ḥasretle çeküp yaḳamı çāḳ itdi firāḳ
Vaṭanum terk idüp oldum **yine** āvāre meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [yine,]*

yine: *Bir kez daha, tekrar.*

Dil **yine** efġān ider derd ile cānāndan cüdā
Naġmesini ḫod keser bülbül gülistāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [yine,]*

yine: *Her zamanki gibi, sadece.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim **yine**
Göz ider her kūşeden yüz nerges-i şehlā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [yine,]*

yine: *Yine, her zamanki gibi.*

Yine bir oḳ urdı ġamzeñ cāna kim oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāḥ peykānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [yine,]*

yine: *Yine, tekrar, her zaman olduğu gibi.*

Yine sevdüm bir delüḳanlu perī-sīmā yigit
ʿĀşıḳı cevr ile pür itmekde nā-pervā yiğit *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.*

Çün **yine** iḥyā ider luṭfıyla şīrīn lebleri
ʿĀşıḳ öldürdügi her dem çeşm-i ḫūn-ḫvārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [yine,]*

Yaġmaya virdi **yine** vü tozlar ḳopardı āh
Leşker çekelden ol melik-i zengbār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 3). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.*

Yine bir āl ile zeyn idüp maḥabbet meclisin
Şīşe gibi reng alur laʿlüñ şarābından gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 292, Mısra 3). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Bürḳaʿ-i şeb-rengini açmış cemālinden **yine**
Şemʿ gibi her yaña āteş-feşān olmış gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [yine,]*

Devr-i ruḥuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda **yine** ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [yine,]*

Yine bir şūḫ-ı perī-çihre güzel sevdüm kim
ʿAḳlumı ġāret idüp göñlümi vīrān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [yine,]*

Her yaña müşgīn eser bād-ı ṣabā beñzer **yine**
Ṣubḥ-dem ol meh ṭurup sünbül ṣaçını şāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [yine,]*

İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki **yine** uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [yine,]*

Gerçi ḳaṣd-ı cān ider bu nāz ü bī-pervālıġuñ
Şükr aña kim var **yine** güldükce rūḥ-efzālıġuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 2). [yine,]*

Dün gice ḥasret-i zülfüñle bir āh itdüm kim
Bī-fitīl odlara yandı **yine** ḳandīli mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 6). [yine,]*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 8). [yine,]*

Ṭaġıdup zülfüñ **yine** ʿuṣṣāḳı
bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il
ʿömrini pā-māl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 1). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.*

Ne cevr idersen it severüz
yine cān ile
Sen bī-vefāya ʿāṣıḳ-ı
ṣādıḳ degül miyüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 178, Mısra 3). [yine,]

Yine biñ cān ile sevdüm bir
güzel
Her yiri ġarrā ḫuṣūṣā
kim güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 1). [yine,]

yine: *"Buna rağmen" anlamında kullanılan zarf.*

Pīr oldı maḥabbet ile
Muʿīdī velī **yine**
Bir gül yanaḳlu tāze
cüvāndan ḫaber virür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 17). [yine,]

yine: *"Buna rağmen" anlamında zarf.*

Bir ṣanemdür sevdügim
deyr-i cihānda **yine**
kim
Naḳş-ı zībāsın gören
ḥayrān ḳalup olur
ḳadīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar, gene" anlamlarında kullanılan zarf.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar
göñlünde yir itmiş **yine**
Ṣayrefī āhen
ḳafeslerde güher zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 3). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.*

Dil **yine** zeyn itdi ṣemʿ-i āh
ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ
ḫayālin bunca mihmān
oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [yine,]*

Sāḳiyā mey ṣun ki ʿālem
tāze cennet bāġıdur
Mevsim-i güldür **yine**
mestāneliḳler çaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [yine,]

Nev-bahār eyyāmıdur ṣimdi
gül ü sūsen **yine**
Tevbe-i bārān ile ḳanlu
bıçaḳlu yaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [yine,]

Öpüşmedi sāḳī ṭolu başında
bizümle
Ol ṣūḫ bir iş itdi **yine**
ḳana ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [yine,]

ʿIşḳ ile bīdār olup ṭoldı **yine**
ḫūn-āb göz
Ḳıpḳızıl et pāresidür
görmedi çün ḫvāb göz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [yine,]

Gerçi pīr olduñ Muʿīdī
cevr-i devr ile velī
İşlerüñ var **yine** kim
bir dünki oġlan
eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [yine,]

Gül ruḫlarını ḳande görüp
ġırre olduġım
ʿUṣṣāḳa diñ gelür **yine**
serv-i revānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [yine,]

Zerd ü zār olup Muʿīdī
ḳolların yaḳmış **yine**
Ṣemselerle bilüñe
zerrīn-kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [yine,]*

Yine sūz-ı derūnumdan pür
oldı mülk-i cān āteş
Vücūdum bir avuç
küldür içinde var nihān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 1). [yine,]*

Gül yüzüñe niḳāb-ı
muʿanber ṭutup **yine**
İtdi gözümi girye çü
ebr-i bahār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 5). [yine,]

Dīn üzre baş virürken uyup
ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki **yine**
olur ehl-i nār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [yine,]

Sevinür ḫaste göñül cāna
lebüñ cām olıcaḳ
Ḫoş lisāndur **yine**
senden baña düşnām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 2). [yine,]*

Ḥamdülillāh ki **yine** ḫānene
mihmān oldum
Bāġ-ı fırdevse girüp
gül gibi ḫandān oldum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 294, Mısra 1). [yine,]

Ben mācerā-yı çeşmümi
ifşā idüp **yine**
Ser-nāme gibi ḳan ile
cānāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 5). [yine,]

Gizlü derdüm uzun uzaḳ
söyleyüp yandum **yine**
Şol muʿanber zülf-i
müşg-efşānı añdum
aġladum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 299, Mısra 7). [yine,]

Göñlümüñ derdi oñulmaz
görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḥmum var ki
peykān oldı **yine**
merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [yine,]

Germ olup sen meh-liḳāya
dāġlar yaḳdum **yine**
Mühr-i ġamla mihrüñi
cānumda pinhān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 307, Mısra 5). [yine,]

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī ṣemʿ
uyar yüz yirde kim
Yine bir mehveş
ḫayālin dilde mihmān
eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 308, Mısra 14). [yine,]

Dil ġam-ı ʿışḳ ile **yine**
mübtelā olsun dirin
Başuma sulṭān ü bir
şūḫa gedā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 1). [yine,]

İy ṣabā itdüñ **yine** cānum
dimāġın ʿanberīn
Sünbül-i cānāneden
beñzer getürdüñ müşg-i Çīn *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 1). [yine,]*

Ḳanġı bīmāruñ **yine** girmek
dilersin ḳanına
Kim ḥarāmī gibi ḫūnī
gözlerüñ ṭutmış kemīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 3). [yine,]

Yine bir āşūb-ı dil sevdüm
ki ḳaṣd-ı cān ider
Çeşm-i tātārın süzüp
ebrūlarına ṣalsa çīn
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 317, Mısra 11). [yine,]

Ġamından ol gülüñ bülbül
gibi beñzüm
bozarmışdur
Yanup odlara kül
oldum **yine** göñlüm
belāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 10). [yine,]

Ṣorarken ḫālüm ol serv-i
ḫırāmān diñlemez **yine**
Ser-ā-ser gül ḳulaġ
iken işitmez bülbül
efġānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 9). [yine,]*

Bir güzel sever **yine** dil
Lāle-rūy ü ġonçe-dehen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 9). [yine,]*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü
ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür **yine**
ol zehri tiryāk eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 6). [yine,]

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm yoḳ velī geh
geh **yine**
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [yine,]

Yine zülfüñ ḳararup ḳatı
perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger
ḥāl-i siyehkārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [yine,]

yine: *"Yine de, buna rağmen" anlamlarında zarf.*

Çoḳ serv **yine** gülşen-i ḥüsn
içre velīkin
Bir sencileyin sīb-zeḳan ġonçe-leb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [yine,]

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Bezm-i ʿışḳuñda **yine** meyḫvāreliḳ göñlüm diler
Hīç yaḳışmaz ḫāneye āvāreliḳ göñlüm diler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [yine,]

Sevdüm **yine** bir şūhı ki
meydān-ı cefāda
Geh tīġ ü gehī nīze vü ḳalḳan ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [yine,]

Fitne ḳopardı **yine** devr-i
ruḫuñda ḫaṭ ü ḫāl
Ṣaldı Rūm ilini
ġavġāya bir iki ḳaralar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [yine,]

ʿĀşıḳların siyāset ile
ḳorḳudup **yine**
Göñlümi dār-ı zülfüñe
ol dil-rübā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [yine,]

Yine yārüm cilveler eyler
ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir
merd-i meydān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [yine,]*

Mevsim-i güldür **yine** ḳan
aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi
geçdi günüm gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [yine,]

Dile ḫışm itdüñ idi kūyuña
dün varduġıçün
Yine ʿöẕrin dileyü
gitdi bugün ol günehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 12). [yine,]

Lāleler çekdi yanınca āl
bayraḳlar **yine**
Öyle beñzer kim
çemen mülkinde sulṭān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 7). [yine,]*

Ḥamdülillāh **yine** bāġ içre
gül-efşān esdi yil
Açılup yüz lāle vü biñ
dürlü reyḥān esdi yil
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 1). [yine,]

Germ oldı iy göñül **yine**
hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög
anuñ bur [ke]mān ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 5). [yine,]

yine: *"Ayrıca, aynı zamanda" anlamında zarf.*

Telḫ itdi ʿīşümi **yine** hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme
virüp ṣafā yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 9). [yine,]

Her biri bir eşrefīdür gerçi dāġ-ı sīnemüñ
Göñlüm alçaḳdur **yine**
māl ü menālüm var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 365, Mısra 8). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamında zarf.*

Ṭonatdum sīnemi yir yir
yine dāġ ü eliflerle
Emīr-i ʿışḳ olam gibi
çeküp ṭabl u ʿalem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 5). [yine,]*

yiñemez: *Yenemez.*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin **yiñemez**
Ġam kemānın
çekemez nāle

kemendin **yiñemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [yiñemez,]
Görüñ ol āfeti ḥüsn atına olalı süvār
Çignedüp ḫalḳı gider yaʿni semendin **yiñemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [yiñemez,]
Dilde kim ʿışḳ ola eksük degül endüh u belā
Şehr yanduḳda anuñ kimse levendin **yiñemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [yiñemez,]
Öldürür niçe Muʿīdīyi anuñ ṣalınışı
Ne belādur bu ki bālā-yı bülendin **yiñemez**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [yiñemez,]

yir: *Yer, mekan.*
Her servüñ ayaġına ṣu gibi aḳup göñlüm
Bir **yirde** ḳarār itmez yā Rab ne belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 6). [yirde, -de]

yir: *Yer, mekan.*
Görüp gözde ḫayālüñ seyl-i eşküm
Didi gitmek gerekdür **yir** degül bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 6). [yir,]

yir: *Layıktır, münasiptir, sırasıdır.*
Cefāsı ḫārın ol ṣūḫuñ **yiridür** cānda saḳlarsam
Şikeste bülbüle gülden hemīşe armaġāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 374, Mısra 11). [yiridür, --i, --dür]

yir: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*
Biñ cān biter her gül **yirine** ṣaḫn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları yire ṣaçılsa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 5). [yirine, -i, -n, -n]

yir: *Yerlere.*
Başuma ṭopraġ yüzüm ṣuyı dökülsün **yirlere**
Ayaġuñ tozını tutmazsam ber-ā-ber başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 7). [yirlere, -ler, -e]*

yir: *Yer, mekan.*
Sen gül-i tersin **yirüñ** firdevs-i cennet bāġıdur
Ben ayaḳ ṭopraġıyam beñzüm ḫazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [yirüñ, -üñ]
Gözlerem her dem cemālüñ gerçi yıllardur velī
Bilmedüm ṣol **yirleri** kim reh-güzāruñdur senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 8). [yirleri, -leri]*
El arḳasını **yirde** ḳor inṣāf idüp çenār
Ṣalındıġınca ol ḳad-i mevzūn didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 433, Mısra 7). [yirde, -de]

yir: *Toprak, zemin, yeryüzü.*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [yirde, -de]*
ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde yüzüñ ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [yirde, -de]*
Ḥaḳ bilür ṣāhum bu dirlikden ölüm yigdür baña
Yire dökse ḳanumı cellād-ı müjgān kāṣkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 4). [yire, -e]
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān eliyle ḫall ide āsān
Görüp anı revān düşdüm **yire** bī-ʿaḳl ü ser-gerdān
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 8). [yire, -e]

yir: *Yer, mekan ‖ ʾâşığın bulu(duğu/acağı) yer.*
Yirüm od oldı ölüm yüz ṣuyıdur ḫasret ile
Bu cihān içre dirilmekden ise minnet ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 1). [yirüm, -(ü)m]*

yir: *Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.*
Cāna zaḫm urdı bir kemān-ebrū
Ne nişān **yiri** var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [yiri, -i]*

yir: *Yer.*
Bāġ-ı firāḳ-ı ḫasrete ögrenelüm dirüz velī
Sevmedi hīç göñlümüz iy yüzi gül bu **yirleri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 12). [yirleri, -leri]

yir: *Yeryüzü.*
Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne **yirdedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [yirdedür, -de, -dür]

yir: *Yer, mekan; eser, iz.*
Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ daḫi urursañ
Cān üzre **yiri** gelsün ammā ne çāre yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 14). [yiri, -i]

yir: *Yer, zemin, yeryüzü.*

Gerçi ol gözleri āhūyı şikār itdüm ben
Daḫi ġāfil yiler it gibi ara **yirde** raḳīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [yirde, -de]

yir: *Mevki, mekan, mahal.*

Ḫānesine sīnemüñ mihmān olup geldükce ġam
Cān ü dil ḳarşu çıḳar taʿẓīm idüp **yir** gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [yir,]

Pervāne gibi **yirini** od itdi göñlümüñ
Şemʿ-i ruḫuñ ki tāb-ı ḳamerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 5). [yirini, -i, -n, -i]

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.*

Didüm tīr-i müjen dilden geçüp dökdi **yire** ḳanum
Didi ol mācerāyı luṭf idüp añma geçenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [yire, -e]*

Yire yaşum döküldükce irişe göklere āhum
Ne ḥiḳmetdür bu kim efzūn ide āb-ı revān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 9). [yire, -e]*

yir: *Bulunulan, yaşanılan yer; mevki.*

Sīnede ṭurma ḳadem baş çeşm-i dilden cāna kim
Gün gibi dördünci ḳat gökdür begüm **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 4). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Bulunulan, yaşanılan bölge, mekan.*

Gerçi ṣoḥbet **yiri** şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [yiri, -i]*

yir: *"Layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

Yiridür artursa feryādın Muʿīdī-derdmend
Göklere irişdi āhı irmez iy māhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [yiridür, -i, -dür]*

yir: *Yer, zemin, yeryüzü.*

Çoḳdan ölürdüm senüñ ʿışḳuñ firāḳında velī
Ādeme gelmez ne çāre ḳorḫulu **yirlerde** ḫvāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [yirlerde, -ler, -de]*

yir: *"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

Ṣubḥ olınca giceler yılduz ṣayarsam **yiridür**
Görmedüm bir ay ider sen māh-ı tābānı dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [yiridür, -i, -dür]*

yir: *Yer, mekan, mahal.*

İy perī göklerde olsa yaraşur **yirüñ** senüñ
Bī-bedeldür gün gibi ḫüsn-i cihān-gīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 1). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin; yeryüzü; dünya.*

Gerçi ol çihreyle mihrüñ farḳı **yir** ü gökcedür
Māh-ı nev ḳaşuña beñzer dirler ise kem degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 9). [yir,]*

yir: *(Bir) araya, yere.*

Degme **yire** ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [yire, -e]*

Çeküp ḫançerlerin ġamzeñ baḳar mestāne mestāne
ʿAcebdür **yire** dökmezse bir içim ṣu gibi ḳanum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 8). [yire, -e]

yir: *Durum, konum, mevki.*

Ḥaẕẕ ider geçse Muʿīdī seg-i kūyuñ **yirine**
Ki hüner ehli olur himmet-i sulṭāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 17). [yirine, -i, -n, -e]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.*

Bī-ḳarāram ṣu gibi dīdār ḥaḳḳı çün inan
Yirüm od olmışdur ol ruḫsār ḥaḳḳı çün inan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 340, Mısra 2). [yirüm, -üm]

yir: *Toprak, yer.*

Düşmezdi **yire** her gice gözden sitāreler
Hercāī olmasa mihr-i nā-mihrbānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [yire,]*

yir: *Mekan, mevki, bulunduğu yer.*

Çenber-i zülfüñ ġamından ṣorayın urġanını
Beñzer ol cān-bāze ki **yiri** hevā üstindedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [yiri, -i]*

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*
İy ṣanem cān içre olsa vechi var **yirüñ** senüñ
Ḳıble ḥaḳḳı Kaʿbe'dür ʿuṣṣāḳa taṣvīrüñ senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 1). [yirüñ, -üñ]
Muʿīdī künc-i hecrüñde görür göz ü göñülden ġam
İñen ṣākir degüldür bu **yirüñ** āb ü hevāsından
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 318, Mısra 14). [yirüñ, -üñ]

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*
Ḫayālüñ sīnede görüp ḳaçar pehlūya gelmezsin
Meleksin içtināb̲uñ var gibi taṣvīr olan **yirden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 4). [yirden, -den]

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*
Oñmadan bir dāġ **yirin** daḫi yaḳsam ṭañ mı kim
Bir dil-efgār oñmaduḳ bī-kāruñam kārum budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [yirin, -i, -n]*
Derd ü ġam fenninde Mecnūn'uñ **yirin** ṭutdum velī
Aġladuġım bu ki bulmaz beni ol dilde ḫalef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 9). [yirin, -i, -n]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak. II Dünya.*
Sūz-ı āhumdan ṭolıpdur ʿālem encüm ṭoġmasun
Çerḫ-i gerdūna döner **yirde** fırāvān olsa ṣemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 8). [yirde, -de]

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*
Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī ṣemʿ uyar yüz **yirde** kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 308, Mısra 13). [yirde, -de]

yir: *Mevki, mekân, mahal.*
Cemʿ olup meh-pāreler kim ṣekl-i ilmek baġlaya
Ara yirde gün gibi besbellüdür **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 6). [yirüñ, -üñ]*
Ṭurmayup çeşm ü dil ü sīnemde geldüñ cāna sen
Gün gibi dördünci ḳat gökdür meger **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 12). [yirüñ, -üñ]*

yir-: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*
Gözlerüm ṣayru görüp ḳurbāna gelmezsin diyü
Yāre urup sīneme dökdüñ **yire** ḳanum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 10). [yire, -e]*

yir id-: *İz bırakmak, iyice yerleşmek.*
Köpek raḳībledür şimdi bizümle ṭurup oturmaz
Göñülde yir ider yā Rab ne şūḫa āşinā olmış *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 4). [yir id-, -er]*

yir itmiş: *İz bırakmak; iyice yerleşmek; yer tutmak.*
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde **yir itmiş** yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 3). [yir itmiş,]*

yir mi: *Yer mi?.*
Giden ʿadem diyārına ġam **yir mi** zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 11). [yir mi,]*

yir yir: *Yer yer, taraf taraf.*
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi **yir yir** görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [yir yir,]*
Ġabġabuñ bir sīb-i nāzükdür siyeh beñlerle kim
Dānesi **yir yir** görinür urmadın dendān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [yir yir,]*
Sīnede **yir yir** Muʿīdī kesdügim ḳanlu elif
Erġavānī cāmelü serv-i revānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 13). [yir yir,]*
Bitdi **yir yir** sebzeler gitmez ḳarası göñlümüñ
Lāleveş bir şūḫ içün pür dāġ-ı hicrāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [yir yir,]*
Yir yir delindi ney gibi hecrüñde yüregüm
Dem dem ʿaceb mi eyler isem āh-ı derdnāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [yir yir,]*
Naẓm-ı rengīnin Muʿīdī ḳuluñuñ yazmaġ içün
Çekdi **yir yir** ṣafḥa-i gül-berge mıṣṭar ḳākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 231, Mısra 14). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer, ara ara.*

Levḥ-i ruḥsāruñda **yir yir**
görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i
zülf-i perīşāndan ṭamar
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 145,
Mısra 7). [yir yir,]*

Şarāb-ı erġavānī nūş idersin
gizlüce beñzer
Ki tābından ruḥuñ **yir
yir** ḳızarmış gülsitān
olmış *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
185, Mısra 4). [yir yir,
]*

Lāle-ruḥsāruñ görüp dökdi
ḫayādan gül ʿaraḳ
Görinen üstinde **yir yir**
ḳaṭre-i şebnem degül
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 259,
Mısra 8). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer, bir
çok yerde.*

Muʿīdī gögsine geçmiş
elifler dāġ urup **yir yir**
Meger bir lāle-ruḥ
serv-i revāna mübtelā
olmış *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
184, Mısra 9). [yir yir,
]*

Yir yir iy gül başuma berg-i
ḫazānlar ṭaḳmadum
Şuʿle virmişdür fetīl-i
dāġ-ı hicrānuñ senüñ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 241,
Mısra 5). [yir yir,]*

Görinen üstinde **yir yir**
ḳaṭre-i şebnem degül
Ḥasret-i ḫadd-i ʿaraḳ-
rīzüñle giryān oldı gül
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 268,
Mısra 9). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer.*

Kim bilürdi gögsüme **yir
yir** elifler kesdügim
Göñlegüm üstinde ḫaṭṭ
ḫaṭṭ olmasa ḳandan
eser *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
96, Mısra 11). [yir yir,
]*

Dem-be-dem ḳan ile
ṭolmazdı bıñarı
çeşmümüñ
Olmasa baġrumda **yir
yir** zaḫm-ı hicrāndan
eser *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
96, Mısra 4). [yir yir,]*

ʿIşḳ odına şemʿveş
yanduġıma şāhid bu
kim
Sīne **yir yir** çāk ü
çeşmüm dem-be-dem
nemnāk olur
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 106,
Mısra 6). [yir yir,]*

Lāle seyrin istemez āşüfte
göñlüm var iken
Sīne-i çākümde **yir yir**
dāġ-ı hicrāndan eser
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 144,
Mısra 8). [yir yir,]*

yir yir: *Yer yer.*

Ḥüsn zībāsını āmildür ki
tezyīn itmege
Aşdı **yir yir** ṭūb-ı
micmer kākül-i
müşgīn-i dōst
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 44,
Mısra 4). [yir yir,]*

yir yir-: *Yer yer, ara
ara.*

Gülşen-i dilde ḳızıl güller
açılur yir yirin
Sīne-i mecrūḫuma
urduḳça ġamzeñ
yāreler *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
148, Mısra 3). [yir yir-
, --in]*

yir yok: *Gerek yok,
mahal yok.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest
olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın
feryād ü zāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 6). [yir yoḳ,]*

Didüm miyānuñ iy meh
n'içün kenāre gelmez
Düzdīde ḫande idüp
didi kenāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 8). [yir yoḳ,]*

yir yok: *Yer yok, yer
kamadı.*

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre **yir yoḳ**
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 1). [yir yoḳ,]*

Mest ü melāmet oldum
nāmūs ü ʿāre **yir yoḳ**
Sīnem ġamuñla pürdür
ṣabr ü ḳarāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 2). [yir yoḳ,]*

Hep māsivāyı dilden sildi
giderdi gözden
Bir ḫāne kim ṣulanur
anda ġubāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 4). [yir yoḳ,]*

Biñ biñ cefā vü cevre ṣabr
itmek olur idi
İy dōst ḫadden aşdı gel
intiẓāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 10). [yir yoḳ,]*

yir yok: *Yer yok, yer
kalmadı.*

Minnet bilür Muʿīdī bir oḳ
daḫi urursañ
Cān üzre yiri gelsün
ammā ne çāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 14). [yir yoḳ,]*

ʿĀlem cināna beñzedi **yir
yoḳ** ṣaḳalluya
Bezm içre lāle-ruḫlar
ile gülistān gerek
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 226,
Mısra 3). [yir yoḳ,]*

yir yok: *Yeri yok.*

Ferhād'ı añma iy dil kūh-ı
belā bizümdür
Üstādlaruñ yanında ol
nā-bekāre **yir yoḳ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 220,
Mısra 12). [yir yoḳ,]*

yir yüzi-: *Yeryüzü.*

Dir görenler yir yüzine indi
yıldızlarla gök
Yandı bayram gicesi
şehrüñde ol miḳdār
şem *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
204, Mısra 13). [yir
yüzi-, --ne]*

yirden göge dek:
*Yerden göğe kadar,
her taraf. || Çok fazla.*

Muʿīdīyi ḳapuña iltür iseñ
Saña **yirden göge dek**
minneti var
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14). [yirden göge dek,]

yire: *Yer, zemin.*
Biñ cān biter her gül yirine ṣaḥn-ı çemende
Cām-ı lebüñüñ cürʿaları **yire** ṣaçılsa *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 420, Mısra 6). [yire,]*

yire çal-: *(Yerden) Yere çalmak: Ayaklar altına almak, değersiz görmek, acınacak hâle düşürmek.*
El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 8). [yire çal-, -duñ]*

yiri: *Layıktır, münasiptir.*
Dūd-ı āhum göklere boyansa iy meh **yiridür**
Ḳara bulutlar miṣāli bī-ḳarār itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 7). [yiridür, -dür]*

yiridür: *Layıktır, münasiptir, sırasıdır.*
Yiridür çeşmüm ṭolu ḳan olsa mānend-i şafaḳ
Özge menzil seyr ider ol māh-ı tābān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 11). [yiridür,]*

yiridür: *"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse **yiridür**
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [yiridür,]*
Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim yüzüñe baḳduġımca iḫtiyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [yiridür,]*
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 7). [yiridür,]*
Reşk iderse **yiridür** rūy-i zemīne āsmān
Bulduġı çün sāye-i serv-i revānuñdan şeref *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 13). [yiridür,]*
Çün hevāñ ile yanar baġrında dāġı lālenüñ
Ṭaş u ṭoprak olsa **yiridür** ṭuraġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 2). [yiridür,]*
Cān gibi sīnemde saḳlarsam ḫayālüñ **yiridür**
Kim cüdālıḳ demlerinde ġam-güsārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 9). [yiridür,]*
Göñlüm seni oḳur delü olursa **yiridür**
Bir daḫi uṣlanursa perī daʿvet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 7). [yiridür,]*
Göñlüm şaçuñ kemendine ṭolaşsa **yiridür**
Bir aṣılasıdur sürür ol nā-tüvān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 11). [yiridür,]*

yiridür: *Yeridir, uygundur, layıktır.*
Umar isem **yiridür** ḫaṭṭuñla göñlüñden vefā
Bu cihāndur gül dikenden laʿl-i ter ṭaşdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [yiridür,]*

yiridür: *"Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.*
Ḳan aġlasa derdüñle Muʿīdī **yiridür** kim
Ġamzeñ aña çoḳ işler ider ḳana ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [yiridür,]*

yiridür: *Yeridir; layıktır, uygundur, yeri var.*
Mūy-ı bārike dönersem **yiridür** ḥasret ile
Ki döne döne bilüñ ḳarşuma ḳuçar kemerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 9). [yiridür,]*

yirin: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*
İy Muʿīdī lāle seyrin añma kim **yirin** ṭutar
Cā-be-cā sīnemde olan ʿışḳ dāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 13). [yirin,]*

yirinde: *Olduğu yerde, yerli yerinde.*
Eşk ü āhı **yirinde** kim ḳılmaz
Böyle āb ü hevāyı kim sevmez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 176, Mısra 9). [yirinde, -, -]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen **yirine**
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 1). [yirine,]*
Ṣarılduġında kefen baña pīrehen **yirine**
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 2). [yirine,]*
Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 4). [yirine,]*
Kefen behālı n'idersüz gerekmez iy yārān
Tenümi penbe-i dāġa

ṣaruñ kefen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 6). [yirine,]*
Giderse cān-ı ʿazīzüm ḳayurmazam hergiz
Bedelsin iy ṣanem-i lāle-çihre sen **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 8). [yirine,]*
Muʿīdī ḳuluñı aġlatma it rakībe uyup
Yazuḳ degül mi ki düşmen güle seven **yirine** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 10). [yirine,]*
Furṣat el virmiş iken itüñ **yirine** geçdüm
Ursa lāyıḳdur ġam-ı zülfüñ aʿṣālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 11). [yirine,]*
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer **yirine** cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 12). [yirine,]*

yirine: *Yerine.*
Neẓrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer **yirine** cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 4). [yirine,]*

yirine: *(sözün) Yerine.*
Diz Muʿīdī söz **yirine**
Silk-i naẓma dürr-i ʿAden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 13). [yirine,]*

yirine: *(Gözyaşı) yerine.*
Gözlerüm yaş **yirine** ḳan dökdüginden añla kim
Dilde ġamzeñsüz niçe zaḫm-ı nihānum var benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 5). [yirine,]*

yırt: *Yırtmak, parçalamak.*
Serv-i āzād itdügiçün bu yaşıl kemḫā seni
Yaḳasın **yırtar** sevüp dilden gül-i raʿnā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 435, Mısra 2). [yırtar, -ar]*

yırt: *Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.*
Lāleveş **yırtup** yaḳañı raḥm iderdüñ ḥālüme
Eyleseñ ben bülbülüñ nālişlerin gūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 7). [yırtup, -up]*

yırt-: *Yırtmak, parçalamak.*
Yaḳasın **yırtarsa** ṭañ mıdur Muʿīdī-derdmend
Ṣarılur aġyār ile dildārı ʿüryān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 13). [yırtarsa, -ar, -sa]*

yirüñ: *Yer, mekan.*
Çün maḥabbet nārına cān atduñ iy şeydā göñül
Göreyin kim nūr ola pervāneveş **yirüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 10). [yirüñ,]*

yirüñi: *Sıra yer mekan.*
Kūyuñda göricek beni erbāb-ı ġam didi
İy ḫaste bekle **yirüñi** dār-ı şifā budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [yirüñi, --ü, --n, --i]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*
Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ **yitmez** mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [yitmez, -mez]*

Ḳāmetüm lām olduġın dil ṭıflı şerḥ itmek neden
Ḥalḳa ḥalḳa sünbülüñ **yitmez** mi iy gül dāl aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [yitmez, -mez]*
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim **yiter** ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [yiter, -er]*
ʿĀr idüp nāmeñde nāmın yazmamışsın ʿāṣıḳuñ
Müstedām ol kim **yiter** ölince bu ʿunvān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [yiter, -er]*
Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n'olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāṣıḳa **yiter** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [yiter, -er]*
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül **yiter** ol serv-i gül-ʿiżār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [yiter, -er]*
Belālu bülbülem añmañ gül ü bahār baña
Bahār ü gül **yiter** ol serv-i gül-ʿiẓār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [yiter, -er]*
Gūy-ı ġaltāndur başum atuñ ayaġı altına
Āh eger **yitmezse** bir gün añaçevgānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 10). [yitmezse, -mez, -se]*

yit: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḫmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [yitdi, -di]*

yit: *Yeter, kafi. (Başka bir şey istemez.).*

Vāz gelsün bülbül-i şūrīde ġavġādan n’olur
Bāġ-ı ḫüsnüñ ʿāşıḳa **yiter** bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [yiter, -er]

yit: *Yetmek, ulaşmak. II Gelmek.*
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13). [yitdi, -di]

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*
Dirligüm ḫvān -ı ġam-ı ʿışḳ ile begler gibidür
Yiter ölince gedā göñlüme ol deñlü kefāf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 213, Mısra 8). [yiter, -(e)r]

yit: *Yetmek, kafi gelmek.*
Başuma pādşāhum ben de şimdi
Yiter ḫāk-i rehüñ tāc-ı saʿādet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [yiter, -er]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*
Kūy-ı dilber Muʿīdī saña **yiter**
Şu gibi ʿarşa-i çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [yiter, -er]

yit: *I. Yetmek, erişmek, ulaşmak, yetişmek. II. Değmek.*
İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ **yiter** naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 14). [yiter, -er]*

yit: *Ulaşılamayan Kaybolan.*
Ol **yitmeyen** yolında yüzüñ itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [yitmeyen, --me, -y, -en]

yit: *Kâfî gelmek, yeterli olmak.*
Sīnemde cā-be-cā ḳonılan tāze tāze dāġ
Bāġ-ı belā vü ḥasrete gül-berg-i ter **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [yiter, -er]
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter **yiter**
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [yiter, -er]
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker **yiter**
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [yiter, -er]*
İḥtiyācum yoḳ buḫūr-ı meclis-ārāya iñen
Sāḳiyā bu āteşīn göñlüm baña micmer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [yiter, -er]*
Sen varup şāhum siyeh raʿnā düḥavīler döşen
Toz ile ṭopraḳ Muʿīdī ḳuluña bister **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 14). [yiter, -er]
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem **yiter**
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [yiter, -er]

yit: *"Kâfi, yeter!".*
Mey gerekmez var iken meclisde iy sāḳi lebüñ
Nūr u fer ḫüsnüñ **yiter** şemʿ-i şebistān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Mısra 4). [yiter, -er, -]

yit-: *Yetmek, kafi gelmek.*
Var iken kūyuñ senüñ firdevse meyl itmez göñül
Sen baña dilber **yitersin** ḥūr u ġılmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 4). [yitersin, -er, -sin]

yit-: *Yeter, kafi.*
Ben şāh-ı ʿışḳ olınca sipāh eşk-i ter **yiter**
Hecr odı şuʿlesi başumda tāc-ı zer **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [yiter, -er]
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül **yiter**
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [yiter, -er]
Serv-ḳadler çoḳ velīkin sen gereksin iy perī
Būstānında cihānuñ ādeme bir gül **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [yiter, -er]
Gülşene varmaġa yoḳtur iḥtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [yiter, -er]*
Sen kimsüñ iy Muʿīdī ki ol yāri ḳuçasın
Bir kez elini öpmek ölince saña **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 14). [yiter, -er]
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā **yiter**
Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [yiter, -er]
Ḳaşuñ kemānı göñlüme cānā belā **yiter**

Almaġa bu vilāyeti bir yayḳara **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [yiter, -er]

Gül temāşāsı gerekmez baña dīdār **yiter**
Bülbül-i ḫaste-dilem bāġ ü çemenden fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 11). [yiter, -er]

Ben öldüm ol yüzi gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen **yiter** baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 4). [yiter, -er]

Zīnet **yiter** başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 13). [yiter, -er]

yit-: *Erişmek, ulaşmak.*

Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ **yiter**
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [yiter, -er]

yit-: *Yeter, kafi.*

Cām-ı gülgūnı gider sāḳī getürme ortaya
Bizi bī-hūş itmege şevḳ-i cemālüñ mül **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [yiter, -er]*

Manṣıb u cāh **yiter** şimdi Muʿīdīye bu kim
Dil ü cāndan ḳulıdur bir ṣanem-i sīmberüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 13). [yiter, -er]

yit-: *Yeter, yeter artık.*

Ġonçeveş bağrum **yiter** ḫūn itdi ḫāristān-ı ġam
Nev-bahār eyyāmıdur sāḳī getür gülgūn ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [yiter, -er]*

yit-: *Kâfi gelmek, yetmek.*

Māl ü menāl cemʿine saʿy itmesem n'ola
Göz maḥzeninde ḫūn-ı sirişküm güher **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [yiter, -er]

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [yiter, -er]*

Cān-ı bīmārum ki mülk-i derd ü ġam sulṭānıdur
Ṣaruluġ düşmüş tenüm añа ḳabā-yı zer **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 12). [yiter, -er]

yit-: *Kafi sebep olmak, bir husus için yeterli olmak.*

Başumda iken bāde-i ʿışḳ itme naṣīḥat
Vāʿiẓ beni incitme **yiter** derd-i serüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [yiter, -er]

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

ʿīş itmege Muʿīdī bu ʿālemde rūz ü şeb
Bağrum kebāb u mey baña ḫūn-ı ciger **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 14). [yiter,]

Vaṣl istemez Muʿīdī miskīne bu **yiter** kim
Ayruḳdan işigüñe eyler neẓāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 13). [yiter,]

Ṣarıldugında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde **yiter** zemzem ü kefen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 2). [yiter,]

Çün vefā yoḳdur benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa **yiter** āhū-yı ṣaḥrālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 12). [yiter,]

yiter: *Yeter, kâfi ‖ yeterince.*

Güldürürseñ beni demdür **yiter** aġlatduñ acı
Bir kemīne-ḳuluñam ḥālüme baḳ şefḳat ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 3). [yiter,]

yiter: *Yeter, yeter artık.*

Merḥamet ḳıl nār-ı hecrüñle **yiter** yaḳduñ beni
Dūd-ı āhum göklere boyandı iy ḫurşīd-ḫadd
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [yiter,]

yiter: *Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.*

Çāk idüp n'eyler müjen ben dil-figāruñ sīnesin
Düşmenüñ her ṭaʿnı ḫod ʿuşşāḳa bir ḫançer **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [yiter,]*

yiter: *Yeter!.*

Her dem n'idersüñ üstüme tīġ-i cefā ṣalup
Öldürmeg ise ger ġareżüñ bir naẓar **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [yiter,]

Giden ʿadem diyārına ġam yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire zād-ı sefer **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 12). [yiter,]

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [yiter,]

Yār idinme düşmeni ṣaḳın Muʿīdī var iken
Dōstum muḳbil olıcaḳ kişiye bir ḳul **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [yiter,]

Sīnemde dāġ-ı ġamdan aḳar ḫūn-ı dil revān
Dildāruña ʿadāvete bu mā-cerā **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [yiter,]
Ġam şāhıdur şikāyete varan sen āfete
Tāc-ı zer ol başında yanan būriyā **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [yiter,]
Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [yiter,]
Āhumdur āşkāre ḳılan gizlü rāzumı
Bülbül ġamını söylemeg içün belā **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [yiter,]*

yiter: *Artık tamam / kâfî.*
Ḥasretüñden dāne dāne eşk ile ṭolmış gözüm
Ben maḥabbet şāhına gencīne-i gevher **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [yiter,]

yiter: *Artık tamam, kâfî.*
Şāh-ı ʿışḳam āh ü eşküm rāyet ü leşker **yiter**
Dāġ yaḳduḳca başumda şuʿleler efser **yiter** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [yiter,]*

yiter: *"Kâfî, artık dur, yeter artık!".*
Ḫāmeveş ḳan aġlar oldum bir naẓar ḳıl ḥālüme
Ḥasret-i zülfüñle **yiter** ḳaddümi dāl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 6). [yiter,]

yiter: *Kâfî, uygun, münasip.*
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül **yiter**
Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [yiter,]

yiter: *Kâfî.*
Nāzuñ oranı yoḳ mı nedür ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere iy bī-vefā **yiter**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [yiter,]

yitiş: *Ulaşmak, erişmek.*
Öldüm firāḳ ile demidür gel baña **yitiş**
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 1). [yitiş,]
Telḥ itdi ʿīşümi yine hecrüñ küdūreti
Āyīne gibi göñlüme virüp ṣafā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 10). [yitiş,]
Ṣalma diyār-ı ġurbete bī-gāneler gibi
Ben derdmende olmış iken āşnā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 12). [yitiş,]
Miskīn-Muʿīdīnüñ buñca özge ḫāli var
Çıḳmaya gibi irteye ol mübtelā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 14). [yitiş,]
Sen gidicek hecr ile ölmek muḳarrerdür baña
Bāri var iken **yitiş** cismümde cānum gitme gel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 277, Mısra 4). [yitiş,]
Dil fülki atdı ḳaraya deryā-yı ġamda āh
Ḫıżr ol **yitiş** ki vaḳtidür iy āşnācıġum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 310, Mısra 8). [yitiş,]

yitiş: *Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.*
Öldüm firāḳ ile demidür gel baña **yitiş**
Bir çāre var ise meded iy dil-rübā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 2). [yitiş,]
İy pīr olası niçe bir incidesin beni
Tāze yigitsin eylemedin beddu ʿā **yitiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 4). [yitiş,]*
Gird-āb-ı ġamda ḳaldı göñül zevraḳı meded
Ḫıżr ol bu yaña iy büt-i ḥūrī-liḳā **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 6). [yitiş,]
Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem yitişürseñ baña **yitiş**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 8). [yitiş,]
Çünki sensüz ḥālet-i nezʿ içredür cānum benüm
Gel **yitiş** öldüm meded hey derde dermānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 2). [yitiş,]*

yitişür-: *Yetişmek, ulaşmak, erişmek.*
Bī-derd olana itme ʿilāc iy ṭabīb-i cān
Ölmelü ḫasteyem **yitişürseñ** baña yitiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 186, Mısra 8). [yitişürseñ,]

yitmez: *Yetmemek, az gelmek.*
Her ṭaraf derd ehline **yitmezdi** peyġāmum benüm
Defter-i ʿışḳuñda ʿunvān olmasa nāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 1). [yitmezdi, -di]*

yitmez mi: *Yetmez mi.*
Derūnum nāvek-i hicrān ile olduġına pür-ḫūn
Nişān **yitmez mi** kim ḳaddüm kemān gibi dü-tā olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 6). [yitmez mi,]

yitmez mi: *Yetmez mi, yeterli değil mi, kâfî değil mi?.*

Eşk-i ḫūnīnüm görüp fehm eyle dilde ʿışḳuñı
Bu ḳadar laʿl ü güher **yitmez mi** bir kāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [yitmez mi,]*

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

Muʿīdī **yoġ** ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 13). [yoġ,]*

Dir gören cismümde iy gül ḳanlu dāġum mühresin
Yoġ imiş ṣaḥrā-yı miḥnet lālesinüñ ḳaresi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 4). [yoġ,]*

yoġ: *Bulunmama, mevcut olmama.*

İy Muʿīdī n'ola ger nāle mi diñler **yoġ** ise
Ḥamdülillāh kim niyāzum bilür ol Ḥayy-ı mucīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [yoġ,]*

Ger māl ü menālüm **yoġ** ise n'ola Muʿīdī
Bir sīm-berüm var iki dünyāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [yoġ,]*

yoġ: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

İy göñül ṣāġer **yoġ** ise çeşm-i giryān ḥāżıruñ
Nāyzen gelmezse bezme āh ü efġān ḥāżıruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 256, Mısra 1). [yoġ,]*

yoġ: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Sīm ü zer **yoġ** ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [yoġ,]*

yoġ idüp: *(Varlığını sevgili uğruna) yok etme.*

Ben ki bir meh-rū içün biñ āh ü zār itsem gerek
Cümle varum **yoġ idüp** āḫir niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 2). [yoġ idüp, -üp]*

yoġ iken: *Yokken.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut **yoġ iken** bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [yoġ iken,]*

Aġladur ʿuşşāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut **yoġ iken** siḥr ile bārān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [yoġ iken,]*

Yoġ iken menāl ü mālüm ḳuluñ olalı ḳapuñda
Sevinüp açıldı göñlüm ṣanasın cihān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [yoġ iken,]*

yoġ ise: *Yoksa.*

Dil şöyle geçdi kim gelemez kendüye daḫi
Yoġ ise ʿışḳ cāmına aġu mı ḳatdılar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [yoġ ise,]*

Āh ü zār ider iseñ çekmezsin oġlandan berü
İy Muʿīdī **yoġ ise** Mecnūn mıdur pīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 14). [yoġ ise,]*

yoġ ise: *Yoksa.*

Dil-i Ferhād sūzından eşer **yoġ ise** ṭaġlarda
N'içün tīşe ṭoḳındukca olur ṭaşdan hemān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 191, Mısra 5). [yoġ ise,]*

Bülbül-i bāġ-ı vefāyam baña ruḫsāruñ gerek
Yoġ ise bir pula bāzār içre bāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 8). [yoġ ise,]*

yoġı var eyleyen: *Yoktan var eden Allah.*

Ṭuyurdı rāz-ı laʿlüñ ḫande ile
Yoġı var eyleyen üstād-ı ṣānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 6). [yoġı var eyleyen,]*

yoh: *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey), varın zıddı.*

Niçe gündür kim varup ol ḫüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde **yoḫ** ise bu hefte dīvān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [yoḫ,]*

yohsa: *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.*

İstedügim gibi gördüm ḫālüme raḥm itmedüñ
Bilmezem āhen mi göñlüñ **yoḫsa** mermerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [yoḫsa,]*

İy Muʿīdī gice gündüz durmayup ḳan aġlamaḳ
Kendü kendüñden midür **yoḫsa** güzellerden midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 18). [yoḫsa,]*

Şöyle cevr ider baña kim Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ **yoḫsa** Ḫudā'sı yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [yoḫsa,]*

Boynuñ ışırmaġ ile n'içün ḳan ider ʿadū
Düşmez mi **yoḫsa** boynuña öldükde ḳanumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [yoḫsa,]
Vāʿiẓā minber depüp ne çaġırursın bilmezem
Bizi ḳorḳutmaḳ mıdur **yoḫsa** bu ġavġādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 12). [yoḫsa,]*
Ġareżüm saña secde itmekdür
Yoḫsa mescid bahāne begcegizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 4). [yoḫsa,]

yoḫsa: *Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.*

Bād-ı āhumdur iden bunca ṣovuḳluḳ ortada
Yoḫsa ol ṣāḥ-ı gülüm bir pāre māʾildür baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [yoḫsa,]

yohsa: *"Yoksa, aksi hâlde" anlamında bağlaç.*

Bülbül aġlar gül güler her dem ḥarīm-i ʿışḳda
Yoḫsa Mecnūn ile Leylī gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [yoḫsa,]*

yok: *Yok.*

Rūz-ı vaṣla döner āḫir ṣām-ı hicrān ġam yime
Nesne **yoḳ** dünyāda kim bulmaya pāyān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 2). [yoḳ,]
Beni Mecnūn ider mestāne ġamzeñ
Begüm bu ṣīve **yoḳ** āhū-yı Çīn'de
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 397, Mısra 8). [yoḳ,]
Yār sözüm ṣıduġıçün raġbeti **yoḳ** naẓmumuñ
Naḳṣ olur kesr olıcaḳ bir güher-i nā-yābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 11). [yoḳ,]
İy āftāb-talʿat söz **yoḳdur** ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 1). [yoḳdur, -dur]
Çün vefā **yoḳdur** benī ādemde iy Mecnūn göñül
Mūnis olmaġa yiter āhū-yı ṣaḥrālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 11). [yoḳdur, -dur]
El urup nabżına ben dil-ḫastenüñ didi ṭabīb
Bu ne derd olur ki **yoḳ** ölmekden özge çāresi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 423, Mısra 12). [yoḳ,]
Gedā-yı ḥalḳa-be-ġūşem nigāre **yoḳ** dönüşüm
İderler ise ḳulaġumca pāre pāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 3). [yoḳ,]
Ceyş-i ġam çekmiş Muʿīdī sancaḳ-ı āhın çözüp
Degme bir sulṭānda **yoḳdur** ol gedānuñ şevketi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 14). [yoḳdur, -dur]*
Kūy-ı faḳr içinde bu devlet baña yetmez mi kim
Hīç **yoḳdur** kimsenüñ boynumda bār-ı minneti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 12). [yoḳdur, -dur]*
Söz **yoḳ** bu ḳaş u ġamzeye ḳangı güzelde var
Ḫatm oldı sende ḥüsn ü melāḥat didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 3). [yoḳ,]
Bu deñlü tāze [vü] ter iken yüzüñe göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 6). [yoḳdur, -dur]
Ādem olmaduñ Muʿīdīden ḳaçarsun ʿāḳıbet
Luṭfı **yoḳ** dildār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 14). [yoḳ,]
Raḥmı **yoḳ** ʿuṣṣāḳa dirdi nā-tüvān göñlüm velī
Didüginçe var imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 5). [yoḳ,]
Öldür günāh **yoḳ** beni tīġ-i müjeñle kim
Ben baña eyledüm didilerdi baña seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 11). [yoḳ,]
Biñ vaʿde itse birine yārüñ vefāsı **yoḳ**
Ben bilürem baña ṣoruñ ol ṣūḥ āfeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 9). [yoḳ,]
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne **yoḳ**
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 5). [yoḳ,]

yok: *Yok.*

Yazup ḫaṭṭuñ vefā nakşın virür göz yaşına teskīn
Teferrüc eyle iy gül kim çemen ser-sebz ü bārān **yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 4). [yoḳ,]
Ne yüzden varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 8). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).*

Dehānuñ noḳṭa-i mevhūma beñzer
Tefāvüt belki **yoḳdur** bir ser-i mū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 373, Mısra 4). [yoḳdur, -dur]

yok: *Mevcut olmama, bulunmama.*
Başum [üzre ser-i zülf-i] ḫūblar sevdāsı **yoḳ**
Dizmişem defʿ-i belā içün duʿālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 406, Mısra 7). [yoḳ,]

yok: *Bulunmamak, olmamak, mevcut olmamak.*
Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki **yoḳ** bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [yoḳ,]*

yok: *Yok, bulunmamak.*
ʿAzm idüp n'eyler ʿaceb ol şūḫ-ı dilber Kaʿbe'ye
Çünki **yoḳdur** vardıġı dünyāda kāfir Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]

yok: *Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.*
Be-ġāyet bī-vefā şūḫ-ı cefākār olduġın içün
Peşīmāndur sevenler hep velī benden peşīmān **yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 6). [yoḳ,]

yok: *Bulunmamak II yok.*
Ġırra olma kim ʿademsüz bir vücūdı **yoḳ** anuñ
Pertev-i ṣebtāba beñzer devlet ü iḳbāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [yoḳ,]

yok: *1. Yok 2. Olmaz, verilmesi mümkün olmaz.*
Bir ẕerre sekiz cennete **yoḳ** meylimüz elḥaḳ
Ṣu gibi saña ʿāşıḳ-ı dīdārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [yoḳ,]

yok: *(kimse) yok.*
Çünki **yoḳdur** bu cihān bezminde bir feryād-res
Billāh iy ney vāz gel feryādı ḳo ġavġāyı kes
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 1). [yoḳdur, -dur]

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.*
Bu ten-i zerd ile bilemedük bilüñ senüñ
Bir ḳılca **yoḳ** taḫsīlimüz kem degül miyüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 177, Mısra 4). [yoḳ,]*

yok: *Değil.*
Ḥüsnüm zamānıdur diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [yoḳdur, -dur]

yok: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*
Bende tedbīr-i beden **yoḳ** dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [yoḳ,]*
İy perī-peyker Muʿīdīye vefālar ḳıl didüm
Didi ʿaḳluñ **yoḳ** mıdur dīvāne söylersin baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama, olmama.*
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki **yoḳ**
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [yoḳ,]
Cāme gibi sīneni çāk eyle iy dil çünki **yoḳ**
Bir selāmet yaḳası ol pāk-dāmāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [yoḳ,]
Bende tedbīr-i beden **yoḳ** dutma nabżum iy ṭabīb
Yārdur derdüm bilürsin idegör dermān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [yoḳ,]*
Eyledüm dirmiş Muʿīdī sen boyı servi kenār
Miṣāli **yoḳdur** ṣāʿirüñ ṭoġrusı yalāndan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [yoḳdur, -dur]

yok: *(kimse) yok.*
Bir kişi **yoḳ** ki varup ḥālümi ʿarż ide aña
Kimseden irmez ölürse dil-i bīmāre meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama olmama.*
Mülzem olup ġonçe aġzın açamaz dem-bestedür
Cānı **yoḳ** kim ide bu laʿl-i dür-efşān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama, olmama durumu.*
Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm **yoḳdur** sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*
Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı **yoḳ**
Raḥm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı **yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 221, Mısra 1). [yoḳ,]

Ġarḳ-ı ḫūnam lāleveş bir kimse aġlar **yoḳ** hemīn
Yas ṭutup ḳara giyen dāġ-ı nihānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 281, Mısra 9). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama; olmama.*

Vechi **yoḳ** māh itmesün ruḫsār-ı cānān ile baḫs
Ḳanġı şebtāb eyledi şemʿ-i şebistān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [yoḳ,]*

yok: *1. Yok 2. Olmaz.*

Hīç bir gün bir gice **yoḳdur** ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]*

Dikensiz tāze gül **yoḳdur** eger yār ise maḳṣūduñ
Muʿīdī saʿy idüp elden ḳoma aġyār dāmānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 13). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Ẓahīrüm gerçi **yoḳ** Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [yoḳ,]*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri **yoḳdur** gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Gülşene varmaġa **yoḳtur** iḫtiyācum kim baña
Dāġ-ı sīnem lāleler dūd-ı dilüm sünbül yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [yoḳtur, -tur]*

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan kelime.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse **yoḳ** kendüye ziyān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [yoḳ,]*

yok: *Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.*

Ġam-ı ʿışḳuñ ḥisābı **yoḳ** görinür
Ki belālar bu yolda çoḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [yoḳ,]*

yok: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Uydı hevā-yı ʿışḳa göñül bī-nevā budur
Yoḳdur günāhı kimsenüñ iden baña budur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]*

N'eylersin ögüp cānā billāh cihānı kim
Yoḳdur baña sen gülsüz gülzār-ı cināndan ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 4). [yoḳdur, -dur]*

Başumda **yoḳ** hevā-yı pāy-būsuñ
Şu gibi olmışam dīdāre ʿāşıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 5). [yoḳ,]*

Şeker lebüñe ḳaçan öykünür ki hīç ṭuzı **yoḳ**
Şanem ḳurı bir aġaçdur saña göre sözi **yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 2). [yoḳ,]*

Āferīn ḫüsn-i cihān-tābuña kim berḳ uralı
Nūrı **yoḳ** yılduzı düşkün görinür mihr ü mehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 6). [yoḳ,]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece **yoḳdur** günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise **yoḳdur** vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [yoḳdur, -dur]*

Metāʿ-ı ṣabr ü ḳarāruñ egerçi ḳıymeti **yoḳ**
Muʿīdī yār işigine iletme bāb degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 260, Mısra 9). [yoḳ,]*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı **yoḳ**
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [yoḳ,]*

Sevdüm hezār cān ile bir sīm-ten güzel
Yoḳdur nazīri ʿālem içinde iñen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]*

Gün yüzlülerde ẕerrece **yoḳdur** baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 3). [yoḳdur, -dur]*

ʿĀşıḳam serv ü gül ü nerges hevāsı bende **yoḳ**
Bu cihāndur var niçe elvān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 7). [yoḳ,]*

Ulu devletdür seg-i kūyuñla yār olmaḳ velī
Kendü luṭfuñdur iderseñ **yoḳdur** ibrāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283,*

Mısra 10). [yoḳdur, -dur]

Ḫink-i çerḫ ile ḳamer biñ yıl ṭolansun ʿālemi
Çāre **yoḳ** sen şeh-süvāre hem-ʿinān olmaz begüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 6). [yoḳ,]

Çünki ḫūr u melekde **yoḳ** bu cemāl
Saña kimdür diyen ki insānsın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 323, Mısra 3). [yoḳ,]

İy Muʿīdī ne firāḳuñ aṣlı var ne vuṣlatuñ
Şimdi ḳılca aşşı **yoḳdur** āşnādan yāddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 14). [yoḳdur, -dur]*

Ḥaddi **yoḳdur** ġuşşamuñ bir şūḫ-ı şīrīnkār içün
Vaṣf-ı ḥālüm çoḳ uzundur ḳışşa-i Ferhād'dan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]

Çün żarār **yoḳdur** bilürsin ṣu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [yoḳdur, -dur]

yoḳ: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Dadı **yoḳdur** ṣoḥbetüñ yār-ı şeker-ḫand olmasa
Ḫūblarsuz nuḳl ile peymāne derd ü aġudur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil II değil.*

Belī yāduñ ṭaġıtdı var bilümi
Baḳsañ ortada nesne **yoḳ** görinür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [yoḳ,]

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.*

Cān fedā eyle Muʿīdī dir iseñ **yoḳ** dimezem
İy perī ādem olan çıḳmaz ölürse sözden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 9). [yoḳ,]

yok: *" Yok mu ? " soru ifadesi.Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).*

İşüñ hīç oñmadı yār işiginde
Muʿīdī **yoḳ** gibi bir feṯḥ-i bābuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 4). [yoḳ,]

yok: *(ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.*

Dil ʿāşıḳ olaldan berü sīnemde ṣafā **yoḳ**
Bīmār olıcaḳ ḫānede ʿīş ü ṭareb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [yoḳ,]

Ḳaḫbe-zendür bu cihān kimseye mihr itdügi **yoḳ**
İy Muʿīdī olıgör merd iseñ andan fāriġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 206, Mısra 13). [yoḳ,]

Muʿīdī naẓm-ı pür-sūzuñ ki ser-tā-ser muḫayyeldür
Gören taḥsīn ider ammā ḳuru taḥsīndür iḫsān **yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 10). [yoḳ,]

Sen baña bu cāme-i gülgūn ile āl eyledüñ
Nesne **yoḳ** ḥālümde hey ẓālim ʿaceb ḥāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 2). [yoḳ,]*

Yāri uyurken bulup öpmek murādumdur velī
Veh ki ʿāşıḳlarda **yoḳ** ol baḫt-ı bīdār iy göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 6). [yoḳ,]

Bī-mihr iken sevenlere [dildārumuz] bizüm
İki cihānda bir daḥi **yoḳ** varumuz bizüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 301, Mısra 2). [yoḳ,]

Bir ʿaceb gird-āba düşdüm kim necāt imkānı **yoḳ**
Ḳandesün hey ḳande iy Ḫıżr-ı mübārek-maḳdemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 9). [yoḳ,]

Her gice ḫālüm ḫayal-i yāre yanup aġlaram
N'eyleyem bir daḥi **yoḳ** çün andan özge maḥremüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 8). [yoḳ,]

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri **yoḳ**
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 5). [yoḳ,]

Sebzede serv ü semen seyrine meylüm **yoḳ** benüm
Serv-ḳadler ser-firāzı sen semenber var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 3). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

Oḳ sepdi ġamzeñ üstüme hergiz īmānı **yoḳ**
Raḫm eyle ḫaste cāna bir ṣıḥḥat nişānı **yoḳ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 221, Mısra 2). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

Gerçi bilüñ ḳuçmaġı her dem ḫayāl eyler göñül
Orta yirde nesne **yoḳken** kīl ü ḳāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 2). [yoḳken, -ken]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

Ḳılca görinmez miyānuñ
var ise **yoḳdur** didüm
Didi gözler görmedük
nāzük miyānum var
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 285, Mısra 7). [yoḳdur, -dur]*

yok: *"Olmaz, hayır" anlamında olumsuzluk ifadesi.*

Ḳana girer āl ile dirlerse
laʿlüñ **yoḳ** dime
Bir şor aşlı var ola her
söz yalān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 11). [yoḳ,]*

Lāubālī ʿāşıḳam ḫavf ü recā
sevdāsı **yoḳ**
Bīm-i hicrānuñla
ümmīd-i viṣālüñ var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 11). [yoḳ,]*

Serv reftār itse güller gülse
luṭf ü rengi **yoḳ**
Ol melāḥat kānı serv-i
gül-ʿiẕārüm var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 9). [yoḳ,]

Ḥaḳ budur kim şiʿre
meylüm **yoḳ** velī geh
geh yine
Söylenür ṭūtī-i ṭabʿum
bir şeker-güftār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 11). [yoḳ,]

yok dimez: *Geri çevirmez.*

Tevbe idüp gerçi geçmişdür
Muʿīdī bādeden
Yoḳ dimez içer ise bir
laḥẓa ibrām eyleñüz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [yoḳ dimez,]

yok eyle-: *Yok etmek, bitirmek.*

Varumı yoḳ eyledüm
yolında raḥm itmez
daḫi
Bī-vefādur dirdi il
didüklerince var imiş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 3). [yoḳ eyle-,]

yoḳ mı: *'yok mu?'; anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.*

Nāzuñ oranı **yoḳ mı** nedür
ġamzeñe diyü
Cevr itse ḫaste-dillere
iy bī-vefā yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [yoḳ mı,]

yok mıdur: *Yok mudur? (Vardır elbet!).*

Ḫançer-i ġamzeñden ayru
teşnedür ġāyet göñül
Hey meded öldüm bir
içim şuya dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [yoḳ mıdur,]*

Ger Muʿīdī saña dil virdi bu
düşmenlik neden
Dōstum maḥbūb
olanuñ mübtelāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [yoḳ mıdur,]*

Vaḳtidür terk eyle pīr olduñ
güzeller ʿışḳını
İy Muʿīdī **yoḳ mıdur**
pāyānı bu şeydālıġuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 14). [yoḳ mıdur,]

yok mıdur: *Yok mu?.*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre
yārān **yoḳ mıdur**
Ben şikeste-ḥāṭıruñ
derdine dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [yoḳ mıdur,]*

Sevdügin bilüp Muʿīdīye
iñen cevr eyleme
Dutalum öldürmelü
suç itdi iḫsān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [yoḳ mıdur,]*

Niçe gündür kim varup ol
ḥüsn şāhın görmezem
Ṭāliʿümde yoḫ ise bu
hefte dīvān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [yoḳ mıdur,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var
vefāsı **yoḳ mıdur**
Ben bu derd ile helāk
oldum devāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [yoḳ mıdur,]*

Leblerüñsüz eşk-i meygūn
ile pürdür gözlerüm
Hey bu iki ṭolunuñ bir
merḥabāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [yoḳ mıdur,]*

yok mıdur: *Yok mudur?.*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [yoḳ mıdur,]*

Yāremi şerḥ itmege ol yāre
yārān **yoḳ mıdur**
Ben şikeste-ḥāṭıruñ
derdine dermān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [yoḳ mıdur,]*

Şöyle cevr ider baña kim
Tañrı yaratdı dimez
ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ
yoḫsa Ḫudā'sı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [yoḳ mıdur,]*

Nev-cüvānlarda kemān-
ebrū güzeller çoḳ velī
Tīr-i āhumdan ḳaçar
bir yir olası **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [yoḳ mıdur,]*

Niçe bir giryān olam
gelmez mi ḫaṭṭ-ı
ʿārıżuñ
İy dür-i yektā bu
deryānuñ ḳarası **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [yoḳ mıdur,]*

Ḫaddün āġūşa çekerse
ḫaṭṭuñı olmaz ʿaceb
Dīnümüzde **yoḳ mıdur** kāfir müselmān
eylemek
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 229, Mısra 10). [yoḳ mıdur,]

<u>yoḳ mıdur:</u> *Yok mudur?.*

İl temāşāya baḳar öldürse ol kāfir beni
Ḥaḳḳ içün söyle arada bir müselmān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [yoḳ mıdur,]*

Yine yārüm cilveler eyler ele çevgān alup
Başını ṭop itmege bir merd-i meydān **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [yoḳ mıdur,]*

Yā Rab ol şūḫuñ cefāsı var vefāsı **yoḳ mıdur**
Ben bu derd ile helāk oldum devāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [yoḳ mıdur,]*

Sevdügim bilmezse āḫir ol büt-i bīgāneveş
Ḥālümi ʿarż itmege bir āşnāsı **yoḳ mıdur** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [yoḳ mıdur,]*

<u>yoḳ yir-:</u> *Yok yere, boş yere, boşu boşuna.*

Bir kez öpdürmez dehānın ṣad-hezārān vaʿdede
İy Muʿīdī yoḳ yire ol bī-vefā cān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 14). [yoḳ yir-,]*

<u>yok yire:</u> *Gereği yokken, boşu boşuna.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [yoḳ yire,]*

Kimse dildāruñ Muʿīdī aġzı var dimez velī
İşiden lafẕ-ı güher-bārın ider **yoḳ yire** şekk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 227, Mısra 10). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Boş yere, boşu boşuna.*

Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum **yoḳ yire** ḳıldum telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 4). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Yok yere, boş yere, boşu boşuna.*

Ḫāk-i rehüñe cān ü cihān naḳdi fedā kim
Yoḳ yire virür varını ḳallāşlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [yoḳ yire,]*

<u>yok yire:</u> *Gereği yokken, hiçbir neden bulunmadığı halde.*

Öpmedüm aġzın uyurken ol gözi mestānenüñ
İy Muʿīdī **yoḳ yire** bunlar ne bühtāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [yoḳ yire, -e]*

<u>yok yire zaḥmet virüp:</u> *Boşu boşuna sıkıntı çekmek.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [yoḳ yire zaḥmet virüp, -üp]*

<u>yoḳdur:</u> *Yoktur.*

Yoḳdur şeb-i firāḳa nihāyet didükleri
Oldur meger ki rūz-ı ḳıyāmet didükleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 1). [yoḳdur,]*

<u>yoksa:</u> *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.*

Nāz-ı dilber mi gerek **yoḳsa** niyāzum iy gönül
Meclis-i ʿışḳuñ ṣafāsı gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [yoḳsa, -sa]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 6). [yoḳsa, -sa]*

<u>yoksa:</u> *Acaba, aksi halde.*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi **yoḳsa** nāle vü zārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [yoḳsa,]*

<u>yoḳsul:</u> *Maddî imkânı çok az olan, geçinmekte güçlük çeken (kimse), fakir.*

El irmez ise dāne-i ḫālüñe ġam degül
Bir ḥabbe ile kişi ne **yoḳsul** ne bay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [yoḳsul,]*

<u>yol:</u> *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar **yolına**
Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [yolına, -ı, -n, -a]*

Ġam **yolında** kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [yolında, -ı, -n, -da]*

Ġam **yolında** kārbān-ı ʿışḳa irmezdi göñül
Rehber olmasa ceresler itdügi efġān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [yolında, -ı, -n, -da]*

Ġamzeden ḫançer çeküp ḳaṣṣāb olalı gözlerüñ
Cān fedā ḳıldum **yoluñda** nitekim ḳurbān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61,*

Mısra 4). [yoluñda, -uñ, -da]

Ḳuluñam dilden gerek ṭaşa gerekse oḳa dik
Ger ölürsem ḳalmayam bu **yolda** baş u cāne ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 371, Mısra 6). [yolda, -da]

Ḥall ider **yoluña** cān virmeg ile müşkilini
Fenn-i ʿışḳuñda senüñ ḥāṣıl idenler meleke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 5). [yoluña,]

Ḳanda irer vaṣla dilden **yoluña** cān virmeyen
Hīç müyesser ola mı dünyāda cennet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 11). [yoluña,]

Görmedüm bir derd-i mühlik iy ṣanem [benüm gibi]
Gerçi bu **yolda** gelüpdür çoḳ belālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 8). [yolda, -da]*

Yoluña cān virdigümce eşk-i çeşmüm raḳṣ urur
Güni ṭoġar sā'ilüñ geldükce ḳurbān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 3). [yoluña,]*

Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ **yolın** ṭutdı iḫtiyār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 14). [yolın, -ı, -n]

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān ü başın niṣār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 12). [yoluñda, -uñ, -da]

Yolında öldügüm vallāhi billāhi yalandur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 25). [yolında, -ı, -n, -da]

yol: *Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.*

Gel Muʿīdīye vedāʿ it ki uzāḳ **yola** gider
Resen-i hecr ile baġladı ecel maḥmilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 13). [yola, -a]

yol: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Āḫir vücūdum ḫānesin **yoluñda** ber-bād itmege
Ebr-i belādan gözlerüm seyl-āb aḳıdur cū-be-cū
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 3). [yoluñda, -uñda]

yol: *Yol.*

Yol yaraġın şimdi görgeç varmayasın menzile
Üstine ol iy göñül billāh taʿcīl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 11). [yol,]

Gitmege ʿazm eyledükce **yollarımuz** baġladı
Gör ne bend itdi yine zülf-i semensālar bize
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 415, Mısra 7). [yollarımuz, -lar, -ı, -muz]

yol: *Yol, güzergah, yer.*

Oldı göñlüm kārvānī ḳaşlaruñ çīninde kim
Başdı **yolum** fitne der-bendinde reh-zenler yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 395, Mısra 10). [yolum, -um]*

yol: *Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [yoluña, -uñ, -a]

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [yoluña, -uñ, -a]

Göñüldür ʿışḳ **yolında** baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [yolında, -ı, -n, -da]*

Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu **yolda** fermānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [yolda, -da]

yol: *Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.*

Bende-ḫānemden yaña tek bir ḳadem-rencīde ḳıl
Yoluña nem var ise devletlü sulṭānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [yoluña, -uñ, -a]

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir.*

Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh **yolın** yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 6). [yolın, -ı(n)]

yol: *Gaye, uğur, maksat.*

Cān fedā ḳılmazsam āḫir dil-rübālar **yolına** Ḥaḳ Teʿālā tīz günde eylesün cāndan cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [yolına, -ı, -n, -a]

yol: *(Sevgilinin geçeceği) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.*

Raḳīb ḥaḳḳuma ölimez mi dir **yoluñda** begüm
Ber-ā-ber olalum anuñla gör yalan kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [yoluñda, -un, -da]*

yol: *Yol, güzergah, yer. II Uğrunda, maksadında.*
Göñüldür ʿışḳ **yolında** baña hem-rāh olan tenhā
Dirīġā dūr olup andan ḳalursam nā-gehān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *Yol, güzergah, yer. II Sevgili uğruna.*
Yoluña cān virmeyen ʿāṣıḳ murādın bulmasun
Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde iñen germ olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 13). [yoluña, -uñ, -a]*

yol: *Uğruna,uğrunda amaç, maksat.*
Pīş-keş-i cān virdüm āḫir ol güzeller şāhına
Bilmezem daḥi nedür bu **yolda** fermānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [yolda, -da]*

yol: *Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.*
Çün bilürsin ṭoġrıyam ʿışḳuñ **yolında** oḳ gibi
Yā çeküp n'eyler beni aġyār-ı bed-ḫvāhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*
Dönmeyüp tīr-i müjeñden sīnemi ḳıldum siper
Yoluña cānum revān idüp fedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [yoluña, -uñ, -a]*

yol: *Çizgi, niyet, istek, düşünce.*
Nāṣiḥā **yolumdan** ırma sālik-i ʿışḳam beni
ʿĀṣıḳa dīdār besdür cennetü'l-meʾvā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [yolumdan, -um, -dan]*

yol: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*
Sāyesinde ser-firāz olmaḳ dilerseñ bir nefes
Yolına ol serv-i nāzuñ terk-i ser ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [yolına, -ı, -n, -a]*

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.*
Ḫaṭṭın ol māhuñ görüp düşme sevād-ı zülfüñe
Yol uzun gice ḳarānūdur ḫaẕer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [yol,]*

yol: *Yol, amaç, maksat. II Aşk yolu.*
İy göñül gel bu **yolda** benden geç
Yaḫūd ol şūḫ-ı pür-fitenden geç *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [yolda, -da]*

yol: *Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol.*
İy Muʿīdī göñlüme düşdi Sitanbul **yolları**
Āh eger kim olmayam Rodos Adası'ndan ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 13). [yolları, -lar, -ı]*
Kaʿbe **yolın** gözüme nūr-ı cemālüñ gösterür
Şevḳ-i laʿlüñ añdurur cāna Bedaḫşān illerin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 358, Mısra 7). [yolın, -ı(n)]*

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir; (doğru) yol, istikamet.*
Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur **yolların** zülf-i girih-gīrün senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 8). [yolların, -lar, -ın]*

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.*
Varumı yoḳ eyledüm **yolında** raḥm itmez daḥi
Bī-vefādur dirdi il didüklerince var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 3). [yolında, -ı, -(n)da]*
Çünki cān virmezsin ol şūḫ-ı cihānuñ **yolına**
İy Muʿīdī yā nedür billāh dirlikden ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 193, Mısra 9). [yolına, -ıña]*
Göñül sevdügin serv-ḳāmet gerek
Yolına ölürsin ḳıyāmet gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 2). [yolına, -ıña]*
Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme her zaḫm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 7). [yoluña, -uña]*
Naḳd-i ʿömrin leyle-i zülfüñ **yolında** ḫarc idüp
Bizi bu sevdā ile Mecnūn-miṣāl eyler göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 264, Mısra 5). [yolında, -ı, -(n)da]*
'Azm-i meydān eyleyen kim şeh-süvārumdur benüm
Pāy-māl olmaḳ **yolında** iftiḫārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 2). [yolında, -ı, -(n)da]*
Dürr ü yāḳūtın ḳo ḫarc itsün gözüm bu **yolda** kim
Sen ḳadar güher-şināsı ḫurdedān olmaz begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 9). [yolda, -da]*
Ġamzeñ oḳına Muʿīdī ḳarşu varsa ṭañ degül

Yoluña ḳurbān olan
ʿāşıḳda cān olmaz
begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 295, Mısra 14). [yoluña, -uña]*

Yoluña cān virmeyen
derdine dermān
olmasun
Zār u giryān olmayan
ʿışḳuñla ḫandān
olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 1). [yoluña, -uña]

Yol ḳıldan incedür çek elüñ
zülf-i yārdan
Mīzān gözet Muʿīdī
şalındurma yan ipin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 13). [yol,]

Naḳd-i cānum ḳo niṣār
olsun ayaġuñ tozına
Ben bu **yolda** geçdüm
iy ḫvāce ziyān ü
sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [yolda, -da]*

yol: *Yol arkadaşı, aynı yolda yürüyenler; kader birliği yapanlar, aynı dertten muzdarip olanlar, dost.*

ʿIşḳ şaḥrāsında zülfüñ
ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye
gice **yoldaş** añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [yoldaş, -daş]

yol: *Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.*

Bilmezem ḳande gidem veh
ne perīşān oldum
Baġladuñ **yollarumı**
zülf-i siyehkāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 6). [yollarumı, -lar, -um, -ı]

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgiliye giden yol.*

Zülfi gibi ol şeh niçe **yol**
başa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [yol,]

yol: *(Sevgilinin) yolunda, uğrunda.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe
yüzüm ü gözüm
Yoluñda hep fedā ne ki
var ise sīm ü zer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [yoluñda, -u, -ü, -da]

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.*

Keḥḥāl bād **yoldan** alup
ḫāk-i pāyuñı
Gelmiş Muʿīdī
gözlerine tūtiyā çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [yoldan, -dan]

yol: *Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet. II Sevgilinin yoluna, yârin uğruna.*

Ol yitmeyen **yolında** yüzüñ
itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil
işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [yolında, -ı, -n, -da]

yol: *(Sevgilinin) Yoluna, uğruna.*

Ġamzeler tīġin çekerseñ
ṭutaram boynum revān
Yolumda cānum fedā
ḳıl dir iseñ kārumdur
ol *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 6). [yolumda, -um, -da]*

yol: *(Vatan) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.*

Maḥmil-i yāre ceres
ṭaḳduḳca **yolda** kārbān
Ḫaste-dil reşkiyle eyler
nāle mānend-i ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 7). [yolda, -da]

yol: *(Doğru) yol, istikamet, Allah yolu.*

ʿĀşıḳ-ı dīvāneveş bir yerde
ārām itmeyüp
Ser-be-ser ol **yolda** ulı
ṭaġları şaḥrā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 4). [yolda, -da]

yol: *(Sevgili) uğruna. II Yol, istikamet.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam
oldum **yoluñda** kim
Yüz yirde zaḫm-ı
tīġüñle ser pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [yoluñda, -un, -da]*

yol: *(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.*

ʿĀşıḳ **yoluñda** ölmege cān
virse yiridür
Derd ile zār olan kişi
dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [yoluñda, -u, -n, -da]

Bāzār ideli ḫvāce-i ʿışḳuñ
ile Muʿīdī
Dil naḳdini **yoluñda**
seng-i cān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 14). [yoluñda, -u, -n, -da]

Göreli ḥālüm **yoluñda** iy
meh-i maḥmil-nişīn
Nāḳalar başın şalup
dilden fiġān eyler ceres
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 179, Mısra 3). [yoluñda, -u, -n, -da]

Yüzümi zülfüñ gibi
yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 5). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Ben **yoluñda** ʿāḳıbet ḫāk
olmaḳ umardum velī
Seyl-i eşkümden binā-
yı ʿömr iñen muḥkem
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 3). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise **yoluñda** ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 8). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Ḳo ḫāk olsun ruḥ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü zerden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 12). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun **yoluñda** iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 14). [yoluñda, -u, -n, -da]*

Bīmār ise Muʿīdī ne var āşıḳuñ geçer
Cān oynasun **yoluñda** iñen ʿillet itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 10). [yoluñda, -u, -n, -da]*

yol: *Uğur.*

Yolıma ölmez diyü cevr itme hey kāfir baña
Bir müselmāna yazuḳdur böyle bühtān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 7). [yolıma, -ım, -a]*

yol: *(Senin) yolunda, uğrunda.*

Öldürse ġam degül bizi **yoluñda** ġam senüñ
Cān virürüz biz aña efendüm kerem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 1). [yoluñda, -u, -ñ, -da]*

yol- kes-: *Geçmesine engel olmak, durdurmak.*

Deryā ḫarāmī gibi yolum kesdügi budur
Kim ṭāliʿümde her gemi bir oḳ ü yay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [yol- kes-, -um, -dü, -g, -i]*

yol üzre: *Yol üzerinde.*

Görüp **yol üzre** seni öyle vālih oldum kim
Bahār-ı tāze gelüp geçdi bilmedüm hergiz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [yol üzre,]*

yoldaş: *1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.*

Pīr ü cüvāna meyl ide mi şol kimesne kim
Yoldaşı ʿaḳl-ı pīr ile baḫt-ı cüvān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [yoldaşı, -ı]*

yolında: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*

Yār **yolında** ölmeden vehm ider şanmañ beni
Cān şaḳındugım bu kim vaḳtinde dest-āvīz olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [yolında,]*

Yolında iy Muʿīdī şol bī-vefānuñ ol kim
Bir ḫandesine biñ biñ cān ü cihān fedādur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [yolında,]*

yoluña: *(Sevgilinin) uğruna, uğrunda.*

Cān fedādur **yoluña** ġam yimezem öldügime
Bir mücerred kişiyem ḳayd-ı bedenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 9). [yoluña,]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce, yüksek.*

Revişüñ Sidre'ye beñzetmeye varmaz dilimüz
Yücedür himmetimüz serv-i ḫırāmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 6). [yücedür, -dür]*

yüce: *İhtişamlı, görkemli, ulu, yüce.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol **yüce** dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [yüce,]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir zerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet **yüce** miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 10). [yüce,]*

yüce-himmet: *Yüce himmet.*

Ḫāṭırı ḫurrem ü kendüsi **yüce-himmet** olur
Ādemüñ dilberi bir serv-i gül-endām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 9). [yüce-himmet,]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan **yudup** eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [yudup, -up]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

İçerseñ nūş-ı cān olsun velī vehm eyle andan kim
Dem-ā-dem ḳan **yudup** eyler niçe bī-dil fiġān tenhā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [yudup, -up]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

Müşg gibi ḳan **yudup** terk-i diyār itsem gerek
Olalı āşüfte gönlüm bülbül-i gülzār-ı ʿışḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 5). [yudup, -up]

yügrük: *Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ **yügrük** zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [yügrük,]*

yükle: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.*

Dil n'ola **yüklense** her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [yüklense, -n, -se]*

yükle: *Yüklemek.*

Üstüme ol deñlü **yükletdüñ** ġam-ı hicrānı kim
Bār-ı derd altında āḫir ḳaddümi dāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 5). [yükletdüñ, -t, -düñ]*

yükle: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II Bir yükümlülük altına sokmak, sorumlu tutmak.*

Dil n'ola **yüklense** her dem bār-ı hicrānı baña
Bundan özge iş buyurmaz ʿışḳ sulṭānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [yüklense, -n, -se]*

yüklet: *Yükletmek.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben żaʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 7). [yükletme, -me]*

yüksek: *Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.*

Egerçi **yüksek** uçardı hümā gibi göñlüm
Ḳara gözüñ anı bir āl ile şikār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 7). [yüksek,]*

yumuşa: *Yumuşak olma durumu.*

Muʿīdī **yumuşamaz** çün göñli yārüñ
Ṣovuḳ āhen dögülmez ḳıl ferāġat *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [yumuşamaz, -maz]*

yüreg: *Gönül, yürek.*

Yüz ḳızardup lebüñi öpdügiçün sāġer-i mey
Ṭolu ḳandur **yüregüm** şīşeveş ol ġayret ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 10). [yüregüm, -üm]*

Lāleveş ḫūn olduġına **yüregüm** ʿillet bu kim
Ḫār ile hem-dem olupdur sen gül-i ḫandānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Mısra 3). [yüregüm, -üm]*

Yanup yaḳılduġım ol serv-i lāle-ruḫdandur
Ki **yüregüm** ġam-ı hecr ile dāġdār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 6). [yüregüm, -üm]*

yüreg: *Gönül, bağır, sine.*

Lāle gibi gögsümi çāk eyle tā kim bilesin
Yüregümde ḳapḳara dāġ-ı nihānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 4). [yüregümde, -üm, -de]*

yüreg: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.*

Yüregüme dāġ uran āh-ı derūnumdur benüm
Zey iden ġam bāġın eşk-i lālegūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 1). [yüregüme, -ü, -m, -e]*

Yay idüp ḳadd-i ḫamīdem **yüregüme** oḳ uran
Ḳaşı fitne kirpigi āfet nigārumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 3). [yüregüme, -ü, -m, -e]*

yüreg: *Gönül, kalp, yürek.*

Ebr-i şengerfî ki var ḳana bulaşmış penbedür
Ḳopdı dāġın **yüregin** bārān ile abdāl-ı çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [yüregin, -in]*

yüreg: *Yürek, kalp, gönül. Âşığın yüreği.*

Gerçi delmişdür leb-i laʿlüñ ġamıyle **yüregin**
Bir boġazı iplidür ʿāşıḳ geçer lüʾlüʾ saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [yüregin, -i, -n]*

yüreg: *(Âşığın) gönlü.*

Tīr-i ġamzeñ çāk-ı sīnemden geçüp gitdi velī
Yüregüm pür-ḫūn iden anuñ firāḳıdur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [yüregüm, -(ü)m]*

İy Muʿīdī derd-i hicrān ile şorma ḫālümi
Ḫūn olupdur **yüregüm** şeydā göñül nem-yāb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [yüregüm, -(ü)m]*

Cānum alup **yüregüm** oynatmasun ḫūnī gözüñ
Ya müjeñ cerrāḥı dilden çekmesün ġam demrenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 7). [yüregüm, -(ü)m]*

yürek: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.*

Tīġ-i müjeñ öldürse ḫalāṣ
eylese bārī
Bir niçe oñulmaz
yüregi başlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [yüregi, -i]

Yir yir delindi ney gibi
hecrüñde **yüregüm**
Dem dem ʿaceb mi
eyler isem āh-ı
derdnāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 3). [yüregüm, -üm]

yürek- pare-: *Çok fazla acımak, içi, kalbi parçalanmak.*

Merhem urmaḳ cān ü dil
zaḫmına āsāndur velī
Ṣūḫlar mestāne
baḳduḳca yürekler
pareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [yürek-pare-,]*

yüri: *Yüri-: Yürü, haydi durma.*

İy Muʿīdī ālem içre
kimseden umma vefā
Himmet isterseñ **yüri**
var şāh-ı ʿādilden dile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 421, Mısra 14). [yüri,]

İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āṣūb-ı devrān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 1). [yüri,]

İy ʿazīzüm gel göñül
Mıṣr'ında sulṭān ol
yüri
Ḥüsn ile Yūsuf gibi
āṣūb-ı devrān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 2). [yüri,]

İy Muʿīdī rūze-i ġam gitdi
cān şükrāne vir
ʿīd-i vuṣlatdur bugün
ol māha ḳurbān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 14). [yüri,]

yüri: *Haydi, durma.*

Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 4). [yüri,]

Pādşāh olmaḳ dilerseñ āḫir
iy dil başuña
Şimdiden o dilberüñ
kūyında derbān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 6). [yüri,]

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ
ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum
yüz üzre ġalṭān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 8). [yüri,]

Serv gibi çek elüñ baş
ḳoşma her bir ḫār ile
Yūsuf-ı gül-pīrehensin
pāk-dāmān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 10). [yüri,]

Ḳande cemʿ olur ḫıred
sevdā-yı zülf-i yār ile
Müşkil işe uġraduñ iy
dil perīşān ol **yüri**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 12). [yüri,]

yüri: *Devam et, ilerle.*

Ḳo göñül aġlamaġı
şimdengirü şād ol **yüri**
Bülbülin zār itmege
gül-berg-i raʿnādur
gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 5). [yüri,]*

yüri: *Yürü!, var git!.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında
yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var **yüri** sen
firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [yüri,]

yüri: *"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.*

İy ṣabā nāme-i şevḳüm **yüri**
cānāne ilet
Mürġ-i dil-ḫaste
selāmın gül-i ḫandāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [yüri,]*

Ḫaṭṭ-ı cānāne daḫi gelmedin
irdi ecelüm
Yüri ḳara ḫaberüm
derd ile yārāne ilet
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [yüri,]

Bahār eyyāmıdur şimdi
cihān uçmaġa
dönmişdür
Dilerseñ tāze cān
bulmaḳ **yüri** ṣaḫn-ı
çemenden geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [yüri,]

yüri: *"Haydi durma / ilerle!"*.

Çün ehl-i nāz olan dilber
niyāz-ı ʿāşıḳa baḳmaz
Yüri var umma iy
bülbül vefā būyın gül-i
terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 329, Mısra 8). [yüri,]*

yüri-: *Yürümek.*

Zülfi gibi ol şeh niçe yol
başa **yüriye**
Varmaya mı ʿuşşāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [yüriye, -ye]

yürit: *Yürütmek, harekete geçirmek.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm
deryāya zevraḳ
yüridür
Zeyn içün eşküm
ḫabābından aña cām
eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [yüridür, -ür]*

yüriyiş: *Yürüme, salınma.*

Daḫi **yüriyiş** eylemedin
leşker-i müjen
Feṭḥ oldı bir naẓarda
bu göñlüm vilāyeti
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 442, Mısra 5). [yüriyiş,]

yürü: *İlerlemek, yol almak.*

Dün ü gün başını ṭaşdan
ṭaşa dögüp **yürüsin**
Ṣu gibi kim ki saña
ʿāşıḳ-ı dīdār olmaz

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [yürüsin, -sin]

yûsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefâsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 10). [yūsuf'uñ, -un]

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz yüzüme
Ne belā idi ki oldum āşnāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 12). [yūsuf'uñ, -un]

İy ʿazīzüm gel göñül Mıṣr'ında sulṭān ol yüri
Ḥüsn ile **Yūsuf** gibi āşūb-ı devrān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 2). [yūsuf,]

yûsuf: *Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı **Yūsuf'uñ**
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 1). [yūsuf'uñ,]

Dīn ü dil naḳdin virüp yaġmāya mest eyler beni
Göz ucıyla uġrın uġrın merḥabāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 6). [yūsuf'uñ,]

yûsuf: *Hz. Yûsuf.*

İy Muʿīdī ḫāṭıruñ niçe riʿāyet ḳıla kim
Yalıñuz bir sen degülsin mübtelāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 14). [yūsuf'uñ, -un]

yûsuf: *(Güzelliği ile meşhur) Hz. Yusuf peygamber.*

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ **Yūsuf** gibi sulṭānısın
Bir ʿazīzüñ bendesi olduñsa şāhum ġam degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 259, Mısra 11). [yūsuf,]*

yūsuf-cemāl: *Yusuf yüzlü.* ‖ *Güzel yüzlü sevgili.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol **Yūsuf-cemāli** her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [yūsuf-cemāli, -i]

yūsuf-cemāl: *Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.*

İle ḳarşu ḳabā gibi yaḳam çāk olsa ṭañ mıdur
Ḳuçar pīrāhen ol **Yūsuf-cemāli** her zamān tenhā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [yūsuf-cemāli, -i]

yūsuf-cemāl: *Güzelliği Yûsuf gibi olan (kimse). II Sevgili.*

Sensüzin dirlik ḥarām olmışdur iy **Yūsuf-cemāl**
Sevdügim ʿayb itme kim cān-ı ʿazīzümsün benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 7). [yūsuf-cemāl,]*

yūsuf'uñ: *Hz. Yusuf.*

Tā ki cāna od ṣalup yaḳdı hevāsı **Yūsuf'uñ**
Nīl idüpdür gözlerüm yaşın cefāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 2). [yūsuf'uñ,]

Çün melāḥat Mıṣrı'nuñ taḫtında sulṭāndur bugün
Ṭan degül ḫalḳ-ı cihān olsa gedāsı **Yūsuf'uñ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 4). [yūsuf'uñ,]

yūsuf'uñ behā: *Yusuf'un değeri.*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [yūsuf'uñ behā, -sı]

yüz: *Yüz, yanak.*

Ben öldüm ol **yüzi** gülsüz bahārı n'eyleyeyin
Kefen yiter baña çün berg-i yāsemen yirine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 3). [yüzi, -i]

yüz: *Yüz, suret, çehre.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde **yüzüñ** ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [yüzüñ, -üñ]*

Yüzi gözi hep güler berg-i gül ile nergesüñ
Bāġa gūyā seyr içün ol serv-i bālādur gelen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 3). [yüzi, -i]

Olup meyden **yüzin** gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 5). [yüzin, -in]

Dime āşüfte diller meyl ider **yüzüñe** zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 7). [yüzüñe, -üñ, -e]

Ḥālāt-ı nezʿa geldüm döndürsün ehl-i diller
Yüzümi ḳıblegāh-ı kūy-ı nigāre ḳarşu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 381, Mısra 12). [yüzümi, -ü, -m, -i]

Yüzüñe ṭaġılıcaḳ sünbül-i zülf-i siyehüñ
Bezenür gülşen-i cān her yaña şeb-būlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 5). [yüzüñe, -üñ, -e]

Ḳan yudup ḥūn-ı cig[erden çekdügim] söyler saña
Gül **yüzüñ** şevḳiyle biten lāleler sīn üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 404, Mısra 8). [yüzüñ, -üñ]

Ebr-i zülfüñ gün **yüzüñ**
üzre perīşān eyleme
Rūz ü şeb göz yaşın ol ḥasretle bārān eyleme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 1). [yüzüñ, -üñ]

Sipihrüñ mihri **yüz** açdı şafaḳdan yaḫūd ol meh-rū
Giyüp gök pīrehen itmiş yaḳasın [ḳırmızı] vāle *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 412, Mısra 3). [yüz,]*

Penbe gibi ṭutuşup yanmazdı göñlüm göz göre
Çeşmüm āyine **yüzüñ** ḥurşīd-i raḫşān olmasa
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 414, Mısra 8). [yüzüñ, -üñ]

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Daʿvet eyler çün seni ol şūḫ ayaġı tozına
Ne ṭurursın iy yaşum **yüz** üzre ġalṭān ol yüri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 8). [yüz,]

Bu deñlü tāze [vü] ter iken **yüzüñe** göre
Yoḳdur gül-i semende letāfet didükleri
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 434, Mısra 5). [yüzüñe, -üñ, -e]

Yüzüme evvel gülüp ḳan aġladursın ʿāḳıbet
Ne ʿaceb mekkār imişsün böyle bilmezdüm seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 9). [yüzüme, -üm, -e]

Veh ne gülşendür **yüzüñ**
kim olalı andan cüdā Çihremüñ nesrīnini ġarḳ itdi eşküm jālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Yüz, sayı sıfatı.*

[Ol Muʿīdīyem] ki ayaḳ ṭolayaldan kākülüñ
Geldi **yüz** dürlü perīşān mā-cerālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 10). [yüz,]*

Āferīn ol erġavānī cāmeye üstünde kim
Oldı renginden ḥacil **yüz** būstānuñ lālesi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 440, Mısra 6). [yüz,]

İy Muʿīdī her demi **yüz** ġuṣṣa şāmın defʿ ider
Ḫoş mübārek günler olur vaṣl-ı cānān günleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 445, Mısra 9). [yüz,]*

yüz: *Yüz, sayı sıfatı.*

Her ṭarafdan geldi **yüz** āşūb u fitne başuma
Tā ki ṣaldum bir naẓar ol şūḫ-ı fettān üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 400, Mısra 11). [yüz,]

Ḳıldı hem-dem gözlerüm **yüz** āl ile ʿışḳa beni
Āh kim ḳaṣd itmiş ol yüzi ḳaralar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 3). [yüz,]

yüz: *Yüz, taraf, cihet.*

Gül **yüzüñ** şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḫ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Gül **yüzüñ** sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *(insanın) yüzü.*

Ne **yüzden** varup ol şāh-ı cemāle ʿarż olam ben kim
Ḳara baḫtumda şimdi ay olur bir hefte dīvān yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 219, Mısra 7). [yüzden, -den]*

yüz: *Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.*

Yüzüñdür Kaʿbe-i ḳudret sözüñdür āyet-i raḥmet
Gözüñdür rehber-i millet ṣaçuñ küfridür īmānum
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 3). [yüzüñdür, -ü, -ñ, -dür]

yüz: *Yüz, suret, çehre; yanak II sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı; gündüz.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide **yüzin** ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [yüzin, -i, -ñ]

yüz: *Yüz defa, yüzlerce; pek çok kez.*

Getürdi başuma **yüz** fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [yüz,]

yüz: *Suda yüzmek.*

Kākülüñ şol ʿanbere beñzer ki şu üzre **yüzer**
Ḫaṭṭuñ ol dūd-ı ʿabīrāsā ki āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [yüzer, -er]*

yüz: *Yüz, yüzlerce, pek çok.*

Gül gibi nūş it şarāb-ı erġavānī kim yine
Göz ider her kūşeden **yüz** nerges-i şehlā saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [yüz,]

yüz: *Yüz sayısı || Yüzlerce, pek çok.*

Ṣabrum evrāḳın yile virsem ʿaceb olmaya kim
Cilve eyler her ṭaraf **yüz** serv-i gül-ruḫsāreler
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [yüz,]

yüz: *Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.*

Kīmyādur çün kara ṭoprāġı cevher eyleyen
Ḫāk-i pāyuñsuz **yüzümüñ** rengi altun olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 4). [yüzümüñ, -üm, -üñ]

yüz: *1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ **yüzi**
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [yüzi, -i]

Āyīne saña olsa muḳābil ʿaceb olmaz
Çoḳ **yüz** görüp āhen-dil olanda edeb olmaz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [yüz,]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur **yüz** yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 4). [yüz,]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz **yüzden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 4). [yüzden, -den]

yüz: *Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [yüzüñe, -üñ, -e]

yüz: *Çehre, sima II Yüz nuru.*

Görse kūyuñda **yüzüñ** şevḳ ile biñ ʿāşıḳ ölür
Niçe ḳurbānlar olur Kaʿbe'de bayram olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *100 sayısı; Çokluğu kast eden sıfat.*

Getürdi başuma **yüz** fitne biñ belā-yı siyāh
Ayaḳ ṭolayalı ʿayyār-ı zülf-i yār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [yüz,]

yüz: *Başın,üzerinde alın,kaş,göz,burun,yanaklar,ağız ve çene bulunan ön kısmı,surat,çehre.*

Nār-ı hecrüñle yanup ḫāke dökelden **yüz** ṣuyın
Yile varmışdur ḳarār ü ṣabr ü ārāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 9). [yüz,]

yüz: *Suret, çehre, başın ön kısmı, sima.*

ʿIşḳ ṭopın göge aġdurmaḳ dilersen gün gibi
Yirde **yüzüñ** ḫāk olup ḳaddüñ gerek çevgān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz.(sevgilinin güneş gibi parlak ve aydınlık olan yüzü kastedilmiştir.).*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [yüzüñe, -üñ, -e]

yüz: *Yüz, çehre. (Sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Sünbülüñ sevdāsına şükrāne ʿömr-i cāvidān
Yüzüñe cennetdeki bāġ ü gülistānum fedā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [yüzüñe, -üñ, -e]

yüz: *Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*

Gül **yüzüñ** sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki zeyn olmış bahāristān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Yüz, taraf, cihet. II Âşığın yüzü.*

Bir güle baḳ **yüzüme** āhumla ʿālem ṭolmasun
Tāzedür ḥüsnüñ güli ol bādeden [kim] ṣolmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 11). [yüzüme, -üm, -e]

yüz: *Yüz II Sevgilinin yüzü.*

Gül **yüzüñ** şevḳiyle cennet olmış iken her ṭaraf
Medḥ idüp n'eyler ki vāʿiẓ ḥūr u ġılmānı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]*

yüz: *Yüz, suret, çehre. II Sevgilinin yüzü.*

Ḳorḳaram ʿaḳlum gide **yüzin** ṭoyınca görmeyem
Nā-gehān göstermeñüz ol āfet-i cānı baña

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [yüzin, -i, -n]

yüz: *Yüz, çehre (sevgilinin güzel yüzü).*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣalup uzun sevdālara
Gül **yüzüñ** ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Yüz. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*
Hefte n'olsun ay olur göstermez ol meh-rū **yüzin**
İy gözüm ḳan aġla kim oldı ḥarām uyḫu saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [yüzin, -i, -n]

yüz: *Yüz, çehre. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*
Sünbül-i zülfüñ beni ṣaldı ḳurı sevdālara
Gül **yüzüñ** ṣevḳiyle mürġ-i ḫoş-nevā oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Sevgilinin yüzü.*
Dirsem n'ola caʿd-ı zülfüñe ṣeb
Her ḳatre ʿaraḳ **yüzüñde** kevkeb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [yüzüñde, -üñ, -de]

yüz: *Sevgilinin yüzü.*
Ne saʿādetlü beşersin iy perī-ruḫsāre kim
Yüzüñ ayından alur ḫurşīd-i ʿālem-tāb tāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Yüz, yanak. Sevgilinin yüzü.*
Göz ḳamaşur baḳamazam **yüzine** iy āftāb
Pes ne ḫācetdür cemālüñ māhına ṭutmaḳ niḳāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [yüzine, -i, -n, -e]

yüz: *Yüz, yüzlerce, pek çok.*
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler **yüz** şihāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [yüz,]

yüz: *Yüz II sevgilinin yüzü.*
Zülf ü ḳaşuñ **yüzin** üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [yüzin, -in]*

yüz: *Yüz, taraf, cihet. II Āşıġın yüzü.*
Şimdi pīr-i nā-tüvān oldumsa baḳmaz **yüzüme**
Sevdügimde gerçi ol ṭıfl idi ben şeydā yigit
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [yüzüme, -üm, -e]

yüz: *...gibi yüzü olan(sevgili).*
Māh-ı tābān idemez gün **yüzlü** cānān ile baḫs
Veh niçe şebtāb ider şemʿ-i şebistān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [yüzlü, -lü]

yüz: *Yüz, yanak. (sevgilinin yüzü kastedilerek.).*
Dil-i sevdā-zedemüñ güni ṭoġar görse **yüzüñ**
Nev-bahār ile olur niteki dīvāne feraḥ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [yüzüñ, -üñ]

yüz: *Yüz, çehre.*
Ṣūfī dime maḥşerde nāmuñ siyeh olur kim
Aġ olduġına **yüzüm** şāhid kefen olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [yüzüm, -(ü)m]

yüz: *I. Yüz, çehre. II. Kişinin kendi şahsı, zatı.*
İy gözüm nūrı **yüzüm** izüñe sürsem n'ola kim
Ṭūṭiyādur dil ü cān dīdesine ḫāk-i rehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 3). [yüzüm, -üm]

yüz: *(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.*
ʿĀşıḳuñ gülmez **yüzi** ḫaṭ gelmedin ruḫsāruña
Bāġ ser-sebz olmayınca bāġbān ḫurrem degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 5). [yüzi, -i]
Ḥaḳ bu kim sensüz Muʿīdī mātemini ṭutmasa
Nāḫun-ı ḫār ile itmezdi **yüzüñ** pergend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 18). [yüzüñ, -üñ]
Benden evvel nāme **yüzüñ** gördügi çün dōstum
Añmaz oldum adın iki yüzlü aġyārumdur ol
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 276, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā **yüzin**
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 1). [yüzin, -in]*
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā **yüzin**
Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [yüzin, -in]*
Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḫayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā yüzin
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 341, Mısra 3). [yüzin, -in]

Yüzin açsa bir naẓar biñ ʿaḳl ü dil ḥayrān olur
Göremez ādem ṭoyınca ol perī-sīmā **yüzin**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 4). [yüzin, -in]

Yüz bulup dilber yanında şöyle küstāḫ oldı kim
İllere ḳarşu öper bu zülf-i müşgāsā **yüzin**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 8). [yüzin, -in]

Ṭurduġı yirde güzeller maḥv olur yılduz gibi
Nāgehān ʿarż itse ol mihr-i cihān-ārā **yüzin**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 10). [yüzin, -in]

Şehr için iy dil n'idersin ʿışḳ ile Ferhād iseñ
Gāh ṭaġlar başını seyr it gehī ṣaḫrā **yüzin**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 12). [yüzin, -in]

Yār şimdi çevirür **yüzini** güftārumdan
Ben bu düşmenligi hīç ummaz idüm yārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 1). [yüzini, -i, -(n)i]

Beñzedür kendüyi gül ḥüsn ü leṭāfetde saña
Yüzüñe n'ola dimezse utanur yüz yüzden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 4). [yüzüñe, -üñ, -e]

Niçe gitsün jeng-i ġam şūrīde göñlümden benüm
Mihr **yüzin** görmedüm āyīne-i maḳṣūddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 12). [yüzin, -in]

Çün viṣālüñ **yüzini** görmez göñül pervānesi
Nāre yaḳup cevr ile bī-perr ü bāl itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 3). [yüzini, -i, -(n)i]

yüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Ol yitmeyen yolında **yüzüñ** itdüñ ise ḫāk
Altun olupdur iy dil işüñ kīmyā budur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [yüzüñ, -(ü)ñ]

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḥurdedān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [yüzüñ, -(ü)ñ]

Veh ne gülşendür **yüzüñ** kim olalı andan cüdā
Ḫārḫār-ı hecr ile beñzüm ḥazān yapraġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [yüzüñ, -(ü)ñ]

Yiridür bī-iḫtiyār öpsem ayaġuñ ṭopraġın
Kim **yüzüñe** baḳduġımca iḫtiyār elden gider
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]

Düşde **yüzüñ** görüp saña dil virmesün diyü
Uyutmaz oldı kimseyi āh ü figānumuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [yüzüñ, -(ü)ñ]

Zindeligüm bilmek isterseñ **yüzüñ** öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 5). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Bir naẓar **yüzüñ** temāşā eylemekdür iy perī
Rūz ü şeb māh ile mihr-i ʿālem-ārādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 196, Mısra 5). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Ṭan degül giryem görüp çekseñ niḳābuñ **yüzüñe**
Perde içre ṣaḳlanur iy māh bārān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 3). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Gül beñzerin dimiş **yüzüñe** vechi var mıdur
Nerges gözüñe öykünür imiş babaḳ babaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 223, Mısra 9). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Bu göñül dīvānedür uṣlansa olmaz dōstlar
Kākülüñden ol perī **yüzüñde** zencīr eylesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 324, Mısra 8). [yüzüñde, -(ü)ñ, -de]*

Ṭutdı çeşmümde ḥayālüñ kirpügüm üzre vaṭan
Seyr ider gūyā ḳamışdan sāl ile deryā **yüzin** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 6). [yüzin, -in]*

Çün cemālüñ Kaʿbe'sinden irişür cāna ṣafā
Yüzüñi kāfir görüp niçe müselmān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 12). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]

Niḳāb açmazsa **yüzden** ol hilāl-ebrū ṣanem bir gün
Helāk eyler beni āḫir şeb-i endūh-ı ġam bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 1). [yüzden, -den]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Eşk ü āhum sākin olmadı görince **yüzüñi**
Dün gice tā ṣubḥ olınca yaġdı bārān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 3). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

yüz: *Sima, surat, çehre.*

Yād iken çoḳ luṭf iderdi şimdi baḳmaz **yüzüme**
Ne belā idi ki oldum āşnāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 253, Mısra 11). [yüzüme, -üm, -e]

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.*

Yüz edeble ṭolanurken gice māh işigüñ
Ne girer ḫalvetüñe şemʿ-i şebistān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [yüz,]*

Ḥalḳa idüp ṣaçların **yüz** şīve ile ṣalınup
Beñzer ol ṭāvūsa kim cevlān ile per gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [yüz,]*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler **yüz** cefā **yüz** dürlü nāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [yüz,]*

Baña yā Rab **yüz** ölümden hecri düşvār eyle kim
Her kişiye bī-vefālar sevmek āsān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 347, Mısra 9). [yüz,]*

yüz: *Surat, çehre II Âşığın yüzü.*

ʿÖmrüm güni geçerse ne ṭañ ḥayf ü āh ile
Baḳmaz **yüzüme** ol meh-i tābān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [yüzüme, -ü, -m, -e]*

Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa şāhum pāy-būsa destres *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 5). [yüzümi, -üm, -i]*

yüz: *"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.*

Gāh nārencī giyüp seyrāne çıḳduñ geh ḳızıl
İy yüzi gül bir göñül alınca **yüz** āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 4). [yüz,]*

yüz: *Yüz, surat, çehre.*

Ben ḳuluñı kāşkī ḫāk itse hicrānuñ senüñ
Ṭokınurdı **yüzüme** geçdükce dāmānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 2). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Sima, çehre, surat.*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [yüzüm, -üm]*

yüz: *(Sevgilinin güneş gibi parlak, güzel) yüzü.*

Neẕrüm oldur kim görürsem **yüzüñ** ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṯār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]*

Şanma **yüzüñ** görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [yüzüñ, -üñ]*

Çün **yüzüñ** gören olur ser-mest ü bī-hūş iy ṣanem
Ḫāṭırum çekmez ki idem bir ḳadeḥ nūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 1). [yüzüñ, -üñ]*

Āh itsem añup **yüzüñ** cigerden
Gökde ṭuṭulur güneş seherden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 1). [yüzüñ, -üñ]*

Küfr-i zülfüñle nihān itme **yüzüñ** muṣḥafını
Ḳıyma yazuḳ bu müselmānlıġa īmānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 9). [yüzüñ, -üñ]*

Gün **yüzüñ** üstine ebr-i zülfüñü ṭaġıtma kim
Ṭālīʿüm şūrīde vü rūzum şeb-i tār olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Mısra 3). [yüzüñ, -üñ]*

Dil **yüzün** görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 7). [yüzün, -üñ]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Gün **yüzüñ** vaḳt olaʿarż eyleyesin diyü ṭurup
Her seher beklerem aḫşāma degin reh-güzerüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 3). [yüzüñ, -ü, -n]*

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur **yüzi** Ḥācı ʿÖmer'üñ
Gözüñ aç seyr ide gör var ise iy dil naẓaruñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 1). [yüzi, -i]*

yüz: *"Çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Ḥamdülillāh yine bāġ içre gül-efşān esdi yil
Açılup **yüz** lāle vü biñ dürlü reyḥān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 2). [yüz,]*

İy şarāb-ı vaṣl içen **yüz** nūş-ı cān olsun saña
Ḳo beni hicrān ile kim eski yārümdür benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 286, Mısra 11). [yüz,]*

Sūz-ı āhuñdan Muʿīdī şemʿ uyar **yüz** yirde kim
Yine bir mehveş ḫayālin dilde mihmān eyledüm *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 308, Mısra 13). [yüz,]

Yanaldan ʿāteş-i ʿışḳa Muʿīdī
Aḳar **yüz** çeşme çeşm-i pür-neminden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 350, Mısra 10). [yüz,]

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki **yüz** dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her yüzden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [yüz,]*

yüz: *Âşıḳın yüzü, çehresi.*

İy gevher-i yegāne ve iy sīm-ten güzel
Sensin **yüzümi** cevr ile altun iden güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 2). [yüzümi, -üm, -i]

yüz: *(Sevgilinin) yüzü.*

Veh ne ḫandāndur **yüzüñ** taḫsīn ataña anaña
Allāh Allāh kim görüpdür ʿādeme ferzend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 15). [yüzüñ, -ü, -n]

yüz: *(Âşıḳın) yüzü.*

Meyl idüp her gördügi kec-rāye baḳmaz **yüzüme**
Veh ki bilmez doġrılıḳ serv-i gül-endāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 3). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Yüzlerce.*

Sen gözi cellāduñ elden ḳomayam dāmānını
Ger ḫavāle itseler **yüz** ṭīġ ü ḫançer başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 6). [yüz,]

yüz buldı: *Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şımarmak, hoşa gitmeyen davranışlarda bulunmak.ilgi ve yakınlık görmek.*

Şol ḳadar **yüz buldı** kim gül yapraġında her gice
Döşenür yatduḳca bister kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [yüz buldı, -dı]*

yüz çevirdi: *Yüzüne bakmamak.*

Gerçi benden **yüz çevirdi** ol meh-i nā-mihrbān
Nā-tüvān gönlümde ammā ʿışḳı bāḳīdür henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [yüz çevirdi,]*

yüz çevürmez: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Çün saña Muʿīdī ṭutdı boynın
Çalsañ ḳılıç ile **yüz çevürmez** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 14). [yüz çevürmez,]*

yüz döndürmezem: *Yüz çevirmek. (Yüz çevirmek, ilgisini kesmek anlamlarında).*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle **yüz döndürmezem**
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [yüz döndürmezem, -mez, -em]*

yüz döndürmezem: *Yüz çevirmek, terk etmek.*

Şemʿveş kesseñ başum tīġüñle **yüz döndürmezem**
ʿĀşıḳam cān ile sen cānāneye cānum fedā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [yüz döndürmezem, -dür, -mez, -em]*

yüz dürlü: *Yüzlerce, pek çok.*

İḫyāda Mesīḥā iken ol şūḫ sebeb ne
Yüz dürlü ġam ü derde giriftārlaruz biz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [yüz dürlü,]

yüz dürlü: *Yüz türlü, çeşit çeşit.*

Bülbül-i şūrīde oldum bir gül-i raʿnāya kim
Nergesüñ süzdükçe eyler yüz cefā **yüz dürlü** nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [yüz dürlü,]

Degme budaġa ḳonmaz idi gerçi mürġ-i dil
Yüz dürlü āl idüp ruḫuñ avlar iñen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 8). [yüz dürlü,]

yüz fitne: *-Yüz fitne; çok fazla karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Yüz fitne ṣaldı mülk-i dile bir naẓarda yār
Gör niçe ġamzekār ü ne şūḫ-ı cihān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [yüz fitne,]

Yüz fitne uyanup niçe dil-ḫaste kef geçer
Maḫmūr gözlerüñ ki senüñ ide ḫvāb-ı nāz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [yüz fitne,]

yüz gör-: *Yüz bulmak, ilgi ve yakınlık görmek.*

Geh baña yüz görür ol serv gehī düşmenüme
Gül-i raʿnā gibi kim her ṭarafa bir yüzi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [yüz gör-, -ür]

yüz- ḳara: *Yüzü kara.*

Bāzār iderse ḳalb ile ḫāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miṣāli ol daḫi yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [yüz- ḳara,]

yüz karası-: *Yüzün siyahlığı II utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri.*

Sīne-çāküm nāfeveş sevdā-yı zülfüñle senüñ
Veh ki daḫi olmadum bu yüz ḳarasından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 12). [yüz ḳarası-, --n, --dan]*

yüz kez: *Yüz kere, birçok defa.*

Günde **yüz kez** kūyuña varsam taʿaccüb eyleme
Çün bilürsin ʿāşıḳ-i bī-çāre olur ʿārsuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 11). [yüz kez,]*

yüz kızardup: *Utanmak.*

Yüz ḳızardup derdüm aġlar çeşm-i giryānum saña
Dem-be-dem varşun mı öldür eşk-i ġalṭānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [yüz ḳızardup, -d, -up]*

yüz sür-: *Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.*

Dikelüm pīr-i muġān gözine nerges gibi göz
Sürelüm ġonçe-dehen muġbeçeler yüzine yüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 4, Mısra 6). [yüz sür-, -elüm]*

yüz sürmek: *Yüz sürmek: Çok fazla sevgi göstermek için yere doğru eğilmek. II Sevgilinin ayağının toprağına âşığın yüz sürmesi.*

Āsān degül ki pāyuña **yüz sürmek** ölmeden
Bu yolda ʿışḳdan ölicek iş ḳolay olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [yüz sürmek,]*

yüz sürüp: *Yüz sürmek.*

Şol bī-vefā ki ḥüsn iline pādşā geçer
Yüz sürüp izi tozına begler gedā geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [yüz sürüp,]*

yüz suyın dök-: *Yüz suyu dökmek: bir uğurda çok çalışıp ter dökmek II onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.*

İy Muʿīdī gerçi yüz şuyın döküp ḫāküz yine
Ḫātem-i sāġer ele girdi feraḫnāküz yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 3, Mısra 25). [yüz şuyın dök-, -üp]*

yüz ṭut-: *Yüz tutmak: Olmak üzere bulunmak, yönelmek, meyletmek.*

Esīrüñ olalı yüz ṭutdı baña leşker-i ġam
Bu deñlü şevket ile ḫıred-i cihān kim olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [yüz ṭut-, -dı]*

yüz ṭutdı: *Başlamak.*

Ḫaṭṭ-ı dilber geldügin gördüñ helāk olduñ göñül
Āh kim **yüz ṭutdı** nā-geh bu ḳara ḳayġu saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [yüz ṭutdı, -dı]*

yüz ṭutup: *Yönelmek.*

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 12). [yüz ṭutup,]*

yüz ursa: *Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.*

Mümkin degül ḳıyāsa gele cevher-i lebüñ
Yüz ursa ḫāke fikr ile ehl-i kelām baḫş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [yüz ursa, -sa]*

yüz vir: *Yakınlık göstermek, Şımartmak.*

Ḳorḳaram küfr ile yaġmā ḳıla dīnüm giderek
Ḳatı yüz virdüñ olur bu ḫaṭṭ-ı reyhān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [yüz vir, -düñ]*

yüz vir-: *Yakınlık göstermek, Şımartmak.*

Fenn-i fiten içinde şaçuñ oldı ser-āmed
Yüz virdüñ aña başuña binse ʿaceb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [yüz vir-, --düñ]*

yüz virme: *Yüz vermemek: İlgi ve yakınlık göstermemek, önemsememek.*

Serv gibi ser-keş ol **yüz virme** her nā-ehle kim
Ḫār ile yār olduġı çün çāk-dāmān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 3). [yüz virme,]*

yüz vir-: *Her yerde, birçok yerde; her zaman, çoğu zaman.*

Ṭaş ile gögsüm dögüp yüz yirde gök-dāġ eyledüm
Sīne ġam gülzārı anlar nilüferler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 9). [yüz yir-, -de]*

yüz yir-: *Mahcup olmak, utanmak (ŞAKAR).*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [yüz yir-, -de]

yüzden: *-den dolayı II sebebiyle.*

Dil yüzün görse olur vālih ü görmezse ölür
Veh ki yüz dürlü ġam ü ġuṣṣa çeker her **yüzden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 8). [yüzden,]*

yüzden: *-den dolayı, sebebiyle.*

Reng uġurladuġı çün ḳanlu yaşum ol **yüzden**
Yire depdüm anı ḳahr ile düşürdüm gözden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 1). [yüzden,]*

yüze gülüp: *Yüze gülmek: Yalandan dost gibi davranmak, samimiyetsiz olmak.*

Āh ol ruḥ u ol çāh-ı zenaḫdānuñ elinden
Yüze gülüp ardumca velī ḳuyu ḳazarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [yüze gülüp,]*

yüzi: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

İy Muʿīdī **yüzi** ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [yüzi,]*

yüzi berk-āyīne: *Sert yüzlü ayna.*

Her ne ṣūfī kim nemed-pūş ola ṣāfī-dil degül
Yüzi berk-āyīne gibi ḫod-nümālıḳdur ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Mısra 12). [yüzi berk-āyīne,]*

yüzi gül: *Gül yüzlü.*

Muʿanber sünbülüñden iy **yüzi gül**
Olupdur mürġ-i dil bir būya ḳānīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 11). [yüzi gül,]*

yüzi gül: *Yüzü gül (gibi olan güzel/sevgili).*

Ġonçe-laʿlüñ ḥasretinden ḳana döndürdüñ yaşum
İy **yüzi gül** baña ḫoş reng ü ʿaceb āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 10). [yüzi gül,]*

Dāġ-ı ḥasretle maḥaldür ḳana yunsam lāleveş
Ben baña itdüm baña ṣuç ol yüzi gülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 4). [yüzi gül, -den]*

yüzi güler: *Sevinci yüzünden belli olmak, feraha kavuşmak, temiz, tertipli duruma gelmek.*

Hep güler yüzi gözi nerges ile tāze gülüñ
Devr-i ḥüsnüñde anuñ geldi gülistāne feraḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [yüzi güler, -er]*

yüzi ḳamer: *Ay yüzlü (sevgili).*

Tāb-ı mihr ile göñül teşne ciger yanmış iken
Būse virmez daḫi ol **yüzi ḳamer** leb-ber-leb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [yüzi ḳamer,]*

yüzi ḳara: *Yüzü kara; utanacak bir durumu olan (kimse).*

Maḥşerde **yüzi ḳara** ḳopar ḥāli perīşān
Küfrin ṣaçınuñ ṭutmayan īmāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [yüzi ḳara,]*

yüzi ḳare-: *Utanacak bir durumda bulunmak, mahcup olmak.*

Ḫaṭṭ ü ḫālüñ ittifāḳ itdi beni öldürmege
Cānuma ḳaṣd eyledi bir niçe yüzi ḳareler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [yüzi ḳare-, --ler]*

yüzi ḳare-: *Yüz karası; utanılacak bir durum veya şey.*

İy Muʿīdī ṣaçlaruñ aġ olduġından n'oldı kim
Dem-be-dem lehv ile yüzi ḳareliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [yüzi ḳare-, -liḳ]*

yüzi yoḳ: *Utanmak.*

Görüp cemālüñi şol vech ile utandı perī
Ki hergiz ādemī zāde görünmege **yüzi yoḳ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 222, Mısra 4). [yüzi yoḳ,]*

yüzinden: *Yüzünden.*

Luṭfı **yüzinden** baña ṭoġmadı bir gün ol ṣanem
Ne ḳażādan uġradum yā Rab şeb-i hicrānına *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 416, Mısra 3). [yüzinden,]*

yüzü: *(insanın) yüzü.*

Ḫālüm bilüp teraḥḥum iderken bütün cihān
Baḳmaz **yüzüme** nāz idüp ol yār-i cānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

yüzüm ü gözüm: *Yüz ve göz.*

Ḫāk eyledüm sürüp izüñe **yüzüm ü gözüm**
Yoluñda hep fedā ne ki var ise sīm ü zer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [yüzüm ü gözüm,]*

yüzüm üsti-: *Yüzüne karşı, yüz yüze gelecek şekilde.*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba

beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [yüzüm üsti-,]*

yüzüme baḳmazsın: *Değer vermemek, ilgilenmemek, suratına bakmamak.*

Vaʿde-i vaṣlı unutduñ
yüzüme baḳmazsın
āh
Vazgeldüm senden iy
ḳavli yalan iḳrārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 9). [yüzüme baḳmazsın,]

yüzüñ aġ ol-: *Yüzü ak olsun: sağ olsun anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.*

Göz ḳarardup ġamzesi
ḳalbine ṭoḳınduñ anuñ
Yüzüñ aġ olsun Muʿīdī
vāy ne iḳdām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 10). [yüzüñ aġ ol-, -sun]

yüzüñ döndürdüginden: *Sevgilinin yüzünü çevirmesi.*

Niçe bir göz diküp ṭura
vişālüñ ḫvānına
düşmen
Bürād eyle gülüm
balum **yüzüñ döndürdüginden** geç
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [yüzüñ döndürdüginden, -dür, -düg, -i, -n, -den-üñ]

yüzüñ güline: *Yüzün gülü.*

Yüzüñ güline ḳarşu gözin
dikeli düşmen
İl içre anı görseñ niçe
diken olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [yüzüñ güline, -ne]

yüzüñ üzre: *Yüz üzerinde.*

Yüzüñ üzre siyeh beñler ki
cāna pür-belā olmış
Şerār-ı āteş-i dildür
düşüp ṣuya ḳara olmış
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 184, Mısra 1). [yüzüñ üzre,]

żabṭ eyle:

1. **żabṭ eyle:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ele geçirme, hâkim olma II ulaşma, erişme.

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin żabṭ eyle kim
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż

zād:

1. **zād:**
Gazel 97
Mısra: **11**
Yiyecek, azık.

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter

zād-ı sefer:

1. **zād-ı sefer:**
Gazel 97
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yolculuk erzağı, yol azığı.

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter

zaʿf:

1. **ẓaʿfum:**-*um*
Gazel 60
Mısra: **9**
Güçsüzlük , zayıflık hastalık.

Gün gün efzūn oldı ẓaʿfum
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded

2. **żaʿfı:**-*ı*
Gazel 118
Mısra: **6**
Güçsüzlük, zayıflık.

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ
ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile
ġālibdür ki çenberden
geçer

3. **żaʿf:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Güçsüzlük, zayıflık.

Sāz olup żaʿf ile beñzüm
ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup
olmayasın çāre-sāz

4. **żaʿfı:**-*ı*
Gazel 204
Mısra: **17**
Güçsüzlük, zayıflık.

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde
kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı
bekleyüp aġlar şemʿ

5. **żaʿfı:**-*ı*
Gazel 273
Mısra: **7**
Güçsüzlük, zayıflık.

Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḫizān esdi yil

6. **żaʿfı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **8**
Güçsüzlük, zayıflık.

Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm

7. **żaʿf:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Güçsüzlük, zayıflık.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü
göñlüm rebāb-ı ġam

8. **żaʿf:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Arıklık, zayıflık,

dermansızlık, kuvvetsizlik.
Çıḳmaz bu gice irteye ża'f ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp zaḥmet itmesün

9. **ża'fı:**-*ı*
Gazel 348
Mısra: **9**
Güçsüzlük, zayıflık.
Āh kim artar Mu'īdī ża'fı gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn 'adem mülkinde mihmān olmasun

10. **ża'fum:**-+*(u)m*
Gazel 422
Mısra: **12**
A. Zayıf, güçsüz; zavallı.
Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī
'Işḳ da'vīsine ża'fum ḥüccet olmışdur ḳavī

11. **ża'fumı:**-*um, -ı*
Gazel 428
Mısra: **1**
Güçsüzlük, zayıflık.
Ża'fumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı la'lüñ şerbeti

<u>ża'f-ı hicrān-:</u>

1. **ża'f-ı hicrān-:**-*uñ, --la*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.
Ża'f-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

<u>ża'f-ı hicrān:</u>

1. **ża'f-ı hicrān:**-*uñ, --la-uñ, -la*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.
Ża'f-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded

<u>zaġ:</u>

1. **zāġ:**
Gazel 208
Mısra: **8**
Karga.
Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile zāġ

<u>zāhid:</u>

1. **zāhid:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Çok, aşırı sofu; kaba sofu.
Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile ca'd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü 'āşıḳ eydür es-salīb

2. **zāhide:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **13**
Çok dindar olup irfanı olmayan kimse; ham sofu, kaba softa.
Açma iy dil zāhide rāzuñ Mu'īdī var iken
Baḫṣ idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḫṣ

3. **zāhid:**
Gazel 94
Mısra: **11**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.
Her ne vaż' eylerse 'āşıḳ ṭa'n ider zāhid velī
Kendü 'aybın gözi görmez kim riyāsı perdedür

4. **zāhide:**-*e*
Gazel 109
Mısra: **2**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ 'ışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur

5. **zāhid:**
Gazel 274
Mısra: **11**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.
Ḫalḳa reng itmek diler zāhid ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl

6. **zāhid:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Kaba sofu. || Çok dindar olup irfanı olmayan kimse.
Dime iy zāhid ġam-ı hecr ile 'āşıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden

7. **zāhid:**
Gazel 413
Mısra: **6**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı şarāb
Saña ne zāhid ne eylersem tenümle cānuma

<u>zāhidā:</u>

1. **zāhidā:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Ey zâhid!.
Ḳo Mu'īdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i a'lādan yaña

zāhid-i bī-çāreye:

1. **zāhid-i bī-çāreye:**-*ye*
Gazel 81
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz, zavallı, zahid.
Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur

zahīr:

1. **ẓahīrüm:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Arka çıkan, yardımcı.
Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür

zāhir eyler:

1. **zāhir eyler:**-*r*
Gazel 31
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmek, meydana çıkmak.
Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem zāhir eyler yüz şihāb

zaḫm:

1. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 25
Mısra: **5**
Yara, âşığın gönül yaraları.
Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı zaḫmum penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña

2. **zaḫmın:**-*ı, -n*
Gazel 154
Mısra: **11**
Far. Yara, ceriha.
Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi zaḫmın bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz

3. **zaḫm:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Far. Yara, ceriha.
Bir naẓarda ḳanıyor zaḫm ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ

4. **zaḫmında:**-*ın, -da*
Gazel 238
Mısra: **6**
Far. Yara, ceriha.
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger zaḫmında mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ

5. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 266
Mısra: **13**
(Fars.) Yara.
Ġamzeñ ḫadengi zaḫmına merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül

6. **zaḫmında:**-*ın, -da*
Gazel 267
Mısra: **3**
Far. Yara, ceriha.
Tāze açılmış ciger zaḫmında her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül

7. **zaḫmın:**-*ı, -n*
Gazel 282
Mısra: **7**
Far. Yara, ceriha.
Tā ölince ġamzenüñ zaḫmın yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm

8. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **4**
Far. Yara, ceriha.
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne zaḫmum var ki peykān oldı yine merhemüm

9. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 319
Mısra: **5**
Far. Yara, ceriha.
Olmasa ġam oḳı zaḫmı dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden

10. **zaḫmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 343
Mısra: **7**
Far. Yara, ceriha.
Dilde peykān-ı müjeñ zaḫmını bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden

11. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 349
Mısra: **9**
Far. Yara, ceriha.
Cānuma geçdi bu göñlüm zaḫmı ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun

12. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 376
Mısra: **13**
Far. Yara, ceriha.
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı zaḫmı
Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu

13. **zaḫmuñ:**-*uñ*
Gazel 385
Mısra: **6**
Yara.
Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur zaḫmuñ içinden çıḳdı peykān ġam yime

14. **zaḫmın:**-*ı, -n*
Gazel 403
Mısra: **13**
Far. Yara, ceriha.
Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ zaḫmın görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine

15. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 407
Mısra: **5**
Yara.
Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle zaḫmum ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma

16. **zaḥmı:**-*ı*
Gazel 410
Mısra: **3**
Far. Yara, ceriha.
Ġam zaḥmı acısından göz
yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile
feryādum āsmāne

zaḥm ur-:

1. **zaḥm ur-:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yara açmak, yaralamak.
Oḳa dikmiş idi gerçi beni
ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḥm urınca
ġamzeñ didi kim nişān
benümdür

zaḥm urdı:

1. **zaḥm urdı:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yara açmak.
Cāna zaḥm urdı bir kemān-
ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ
görinür

zaḥmet:

1. **zaḥmetden:**-*den*
Gazel 96
Mısra: **6**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
Aġlar ise ehl-i dil ben
derdmendi aġlasun
Kim ne zaḥmetden
nişān vardur ne
dermāndan eser

2. **zaḥmet:**
Gazel 321
Mısra: **4**
Güçlük, zorluk; eziyet, sıkıntı.
Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün

3. **zaḥmet:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Güçlük, zorluk; eziyet, sıkıntı.
İy Muʿīdī gülmek umma
aġlamadan bir zemān
Çün ḥużūr olmaz cihān
mülkinde zaḥmet
çekmeden

4. **zaḥmeti:**-*i*
Gazel 428
Mısra: **4**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
Bülbül-i şūrīdeyem kim
dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḥlar cefāsı
ḫār-ı düşmen zaḥmeti

5. **zaḥmet:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
Oldı rāḥat bülbülüñ cānı
irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden
dirīġā renc ü zaḥmet
gitmedi

zaḥmet çekme:

1. **zaḥmet çekme:**-*me*
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.
Çekme zaḥmet kim
ḫumārum defʿ olınmaz
iy ṭabīb
Özge meyden olmışam
ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest

zaḥmet virüp:

1. **zaḥmet virüp:**-*üp*
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Deyim**
Zahmet vermek, zahmet çekmek.
Yitdi ġālib vaʿdesi cānā
Muʿīdī-ḥastenüñ
Yoḳ yire zaḥmet virüp
dermān arar yārān aña

zahm-ı ġam:

1. **zaḫm-ı ġam:**-*dan*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yarası.
Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ
itdüñ ser-ā-ser
cismümi
Yine baña bir firengī-
cāme inʿām eyledüñ

zaḫm-ı hicrān-:

1. **zaḫm-ı hicrān-:**-*dan*
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yarası.
Dem-be-dem ḳan ile
ṭolmazdı bıñarı
çeşmümüñ
Olmasa baġrumda yir
yir zaḫm-ı hicrāndan
eser

zaḫm-ı nihān-:

1. **zaḫm-ı nihān-:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli yara.
Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-
ı nihānı añdurur
Ḥasret oḳı dilde ol
ebrū-kemānı añdurur

zaḫm-ı peykān-:

1. **zaḫm-ı peykān-:**--*dan*
Gazel 144
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Temren yarası II Sevgilinin ok gibi kirpiklerinin veya bakışının açtığı yara.
Göricek ḳan aġladuġım ol
kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde
zaḫm-ı peykāndan eser

zahm-ı peykānı:

1. **zaḫm-ı peykānı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Peykanların açtığı yara.
İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı dürüst

Çaḳ ciger-gāhumda
işler zaḫm-ı peykānı
dürüst

zaḫm-ı pinhānum:

1. **zaḫm-ı pinhānum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli yara.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i
müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde
zaḫm-ı pinhānum saña

zaḫm-ı şemşīr-:

1. **zaḫm-ı şemşīr-:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kılıç yarası.
Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭāliʿüm
Merhem olur sīneme
her zaḫm-ı şemşīrüñ
senüñ

zaḫm-ı tīġ-:

1. **zaḫm-ı tīġ-:**-*üñ, -le*
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin okunun açtığı yara.
Ol deñlü pāy-māl-i ġam
oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı
tīġüñle ser pāre
pāredür

zaḫm-ı tīġ-i ḫār:

1. **zaḫm-ı tīġ-i ḫār:**
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Diken oklarının açtığı yara.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara
ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise
yoluñda ḳurbān itdi gül

ża ʿīf:

1. **ża ʿīfe:**-+*e*
Gazel 226
Mısra: **7**
A. Zayıf, güçsüz; zavallı.
Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben ża ʿīfe kim
Anı çeken efendi cihān
pehlüvān gerek

2. **ża ʿīf:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Zayıf, dayanıksız.
Gerçi müşkildür ża ʿīf olmaḳ
Mu ʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur
yine

zāl-i çerḫ:

1. **zāl-i çerḫ:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar felek.
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn
ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış
pīre-zendür zāl-i çerḫ

zālim:

1. **ẓālim:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Acımasız ve haksız davranan, zulmeden II Sevgili.
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil
naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki ẓālim seni
gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā

2. **ẓālimdür:**-*dür*
Gazel 35
Mısra: **9**
Zalim, zulmeden; sevgili.
Veh ne ẓālimdür cihān içre
maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın ṣalup

3. **ẓālimdür:**-*dür*
Gazel 36
Mısra: **3**
Zulm eden, eziyet eden (sevgili).
Gör ne ẓālimdür benüm ol
Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
ṣalup

4. **ẓālim:**
Gazel 78
Mısra: **12**
Acımasız davranan; zulüm, eziyet eden (kimse).
Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh ẓālim olınca
memleket vīrān olur

5. **zālim:**
Gazel 218
Mısra: **10**
Acımasız davranan, zulmeden (sevgili).
N'içün bī-gāne gibi
deprenürsin
Behey zālim ḳanı ol
āşnālıḳ

6. **ẓālime:**-*e*
Gazel 224
Mısra: **3**
(Ar.) Zulüm ve haksızlık yapan (kimse).
Gedā olmaġ istersen ol
ẓālime
Cihān milketinden
ferāġat gerek

7. **ẓālim:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Acımasız davranan, zulmeden II sevgili.
Göñül iḳlīmi vīrān olmasun
mı
İñen ẓālim şeh-i ʿālī-
cenābuñ

8. **ẓālim:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Zulüm edici. || Sevgili.
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur
ammā ki bu gīsūyı ben

9. **ẓālim:**
Gazel 432
Mısra: **13**
Zulüm edici. || Sevgili.

Ḥālüm ol ẓālim bilüp şāyed
ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı
pinhān kāşkī

zālim ü bī-dīn:

1. **zālim ü bī-dīn:**
Gazel 52
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zalim ve dinsiz.
Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir zālim ü bī-
dīn ḳadeḥ

zamān:

1. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 129
Mısra: **3**
Zaman, an, vakit.
Ḥüsnüm zamānıdur diyü
aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem
ü devrān gelür geçer

2. **zamānı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **12**
*1-Vakit, çağ. 2-
Devir: 3-Süre, mühlet.*
Tevbemi bozmayup āḫir
n'eyleyem kim devr-i
gül
ʿīş ü nūş eyyāmın
evvelki zamānı
añdurur

3. **zamānum:**-*um*
Gazel 182
Mısra: **1**
Zaman.
Hecr oḳından ölmedüm
daḫi zamānum var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb
miḫnetlü cānum var
imiş

4. **zamān:**
Gazel 200
Mısra: **8**
A. zaman.
Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i
girān-māye
Ya Ḫıżr-ı zamān aldı
ser-çeşme-i cāndan
ḫaẕẕ

5. **zamān:**
Gazel 226
Mısra: **12**
*1-Vakit, çağ. 2-
Devir: 3-Süre, mühlet.*
Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir olmaġa
Ḫatṭı gelincedür ammā
zamān gerek

6. **zamānı:**-*ı*
Gazel 226
Mısra: **11**
*1-Vakit, çağ. 2-
Devir: 3-Süre, mühlet.*
Cevri zamānı ol ṣanemüñ
āḫir olmaġa
Ḫatṭı gelincedür ammā
zamān gerek

7. **zamān:**
Gazel 296
Mısra: **11**
*1-Vakit, çağ. 2-
Devir: 3-Süre, mühlet.*
Destān-ı ʿışḳum añıla diyü
zamān ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i
devrāne yazmışam

8. **zamān:**
Gazel 333
Mısra: **12**
A. zaman.
Ḥāl-i nā-çārüm gören raḥm
itmemek olur mı kim
Çoḳ zamān ḥayretde
ḳalur nālemi gūş
eyleyen

9. **zamān:**
Gazel 378
Mısra: **14**
*Mevsim; süre,
vakit.*
Ferāmūş eyledüñ gerçi
Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın
benüm cānum
cihāndur bu

zamāne:

1. **zamāne:**
Gazel 198
Mısra: **7**
A. çağ, devir.
Ṭoldı zamāne şūr ü şer āḫir
zamān gibi
Oldı nihān fitne iken
āşkār ḥaṭṭ

2. **zamāne:**
Gazel 266
Mısra: **9**
A. çağ, devir.
Āzādedür zamāne ġamından
söz eylemez
Oldı gedā iken başına
pādşā göñül

3. **zamāne:**
Gazel 311
Mısra: **6**
*Devir, zaman;
içinde yaşanılan
zaman II içinde
bulunulan zamanda,
devirde yaşayan
insanlar.*
Baña itdüklerüñ bulursın
hep
Kīne-cūdur zamāne
begcegizüm

zamānların:

1. **zamānların:**
Gazel 446
Mısra: **14**
Devir, dönem.
Bādeye köp düşüp yine
yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski zamānların añup
çıḳdı yeni hünerleri

zār:

1. **zār:**
Gazel 11
Mısra: **5**
*1. Ağlama, girye.
2.Hazin hazin ağlayan.*
Bir perī hecriyle cismüm
zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste
ḳalur ādem oġlanı baña

2. **zārumı:**-*um, -ı*
Gazel 18
Mısra: **9**
Ağlama, inleme.
Arturırsın zārumı her laḥẓa
iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür
feryād u efġānum saña

3. **zār:**
Gazel 23
Mısra: **3**
*Ağlayarak,
inleyerek.*
Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte
vü zār olduġım
Kim ki seyr itdi baña
Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña

4. **zār:**
Gazel 131

Mısra: **11**
(□□□) sıf. (Fars. zār) 1. Ağlayan, inleyen.
Zār gönlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

5. **zār:**
Gazel 154
Mısra: **14**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn zār ü giryāndur henüz

6. **zār:**
Gazel 166
Mısra: **6**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez

7. **zārī:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **5**
Ağlama, inleme.
Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz

8. **zār:**
Gazel 189
Mısra: **13**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

9. **zāre:**-*e*
Gazel 220
Mısra: **6**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü zāre yir yoḳ

10. **zār:**
Gazel 229
Mısra: **8**
(□□□) sıf. (Fars. zār) 1. Ağlayan, inleyen.
Sāye-i zülfüñde bir dem gönlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir zār ü perīşān eylemek

11. **zāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 239
Mısra: **2**
Ağlayan, inleyen.
Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında zāruñdur senüñ

12. **zārılıġı:**
Gazel 250
Mısra: **14**
Ağlama, sızlanma.
Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe zārılıġı ney gibi ḳānūn eyledüñ

13. **zārum:**-*um*
Gazel 282
Mısra: **1**
1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.
Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü zārum benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm

14. **zārum:**-*um*
Gazel 282
Mısra: **6**
Ağlama, inleme.
Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḥālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü zārum benüm

15. **zār:**
Gazel 290
Mısra: **2**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün zār ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum

16. **zār:**
Gazel 328
Mısra: **2**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Ḫışm olalı çeşmüñe fenn Zār ü ḫasteyem ḳatı ben

17. **zār:**
Gazel 330
Mısra: **4**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben zār ü bīmāruñ devā olmaḳ neden

18. **zārüm:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **14**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü zārüm var iken

19. **zār:**
Gazel 346
Mısra: **1**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Delme baġrum ney gibi şeydā gönül zār olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun

20. **zār:**
Gazel 349
Mısra: **2**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun

21. **zārılıġı:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Ağlama, sızlanma.

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber
niçe āh itmesün
Bülbülüñ zārılığı
diñmez gül-i ter var
iken

22. **zārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 356
Mısra: **10**
*1. Ağlama,2.
inleme, şikâyet 3)
feryat, figan.*
Muʿīdī ol kemān-ebrū
ġamında ṣorma ḥālüm
kim
Ḳara baġrum
delinmişdür ḫadeng-i
āh ü zārumdan

23. **zār:**
Gazel 377
Mısra: **6**
*1. Ağlama, girye.
2.Hazin hazin ağlayan.*
Çeşm ü zülfünden [cüdā]
ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher
zār ü perīşāndur bu

24. **zāre:**-*e*
Gazel 419
Mısra: **3**
*Ağlayan,
ineleyen.*
Merḥamet ḳılmaz mısın ṣol
nā-tüvān ü zāre kim
Ġamze-i bīmāruñ içün
eyler efġān her gice

25. **zār:**
Gazel 424
Mısra: **6**
*Ağlayan,
ineleyen.*
Baña pend idüp n'idersin
düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse
zār ü mübtelālıḳdan
beni

26. **zār:**
Gazel 425
Mısra: **5**
Ağlayıp, inlemek.
Yüzine bir baḳup oldum
belā-yıʿışḳ ile zār
Hezār ġuṣṣaya uġratdı
ol neẕāre beni

27. **zār:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Ağlayıp, inlemek.
Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ
ḫaṭṭuñ ġamından
ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem
çāk ü zār itdüñ beni

28. **zār:**
Gazel 429
Mısra: **3**
*1. Ağlama, girye.
2.Hazin hazin ağlayan.*
Ḫār-ı endūh ile ben zār
olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān
bāġında ḫandān ol yüri

29. **zārdan:**-*dan*
Gazel 436
Mısra: **8**
*1. Ağlama, girye.
2.Hazin hazin ağlayan.*
Āstānun ṭolanup
zārī ḳılurdum
n'eyleyem
Zārdan bīzār imişsün
böyle bilmezdüm seni

<u>zār bülbül-:</u>

1. **zār bülbül-:**-*-ler*
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce bülbül.
Mevsim-i güldür yine ḳan
aġlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi
geçdi günüm gülzārsuz

<u>zār id:</u>

1. **zār id:**-*üp*
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatıp inletmek.
Zār idüp günden güne ben
ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir
kez mübārek fāl-i çerḫ

<u>zār id-:</u>

1. **zār id-:**-*üp*
Gazel 109
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatıp inletmek.
Ḳara ḳara dāġlar baġrumda
olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni
bu çerḫ-i gerdān
oynadur

2. **zār id-:**-*-üp*
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatıp inletmek.
Zār idüp gāh aġladur gāh
iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider
kim ḳula sulṭān
eylemez

<u>zār it-:</u>

1. **zār it-:**-*di*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatıp inletmek.
ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı
zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān
olur aḫşām olıcaḳ

2. **zār it-:**-*sem*
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatıp inletmek.
Siz yatup ārām idüñ bir dem
ḫarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi
feryād ü zār itsem
gerek

<u>zār ol-:</u>

1. **zār ol-:**-*up*
Gazel 114
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
*İnlemek, feryat
etmek.*
Zār olup ġamdan yaḳasın
çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı
gül midür bülbül midür

2. **zār ol-:**-*an*
Gazel 120
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān
virse yiridür
Derd ile zār olan kişi
dermāne imrenür

zār olupdur:

1. **zār olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan. (Âşığın) ayrılık acısıyla ağlaması.

Bir perī hecriyle cismüm zār olupdur şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña

zār u ġarīb:

1. **zār u ġarīb:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp sızlamak ve vatanından uzakta olmak.

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp zār u ġarīb

zār u mübtelā:

1. **zār u mübtelā:**
Gazel 16
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşk acısıyla) inlemek ve (sevgiliye) bağımlı olmak.

Dimedüñ bir gün daḫi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki zār u mübtelā oldum saña

zār ü ser-gerdān:

1. **zār ü ser-gerdān:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen ve başı dönen(pervane misali).

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

2. **zār ü ser-gerdān:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen ve başı dönen.

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi zār ü ser-gerdān aña

żarar:

1. **żarardur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **12**
Zarar.

Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze żarardur ġubār ḫaṭṭ

2. **żarār:**
Gazel 357
Mısra: **7**
Bir bir olayın yol açtığı olumsuz durum, zarar, ziyan.

Çün żarār yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan

zārī:

1. **zārī:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Ağlama, sızlama, figan, inleme.

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü zārī iderüm nāya ber-ā-ber

żarūrī:

1. **żarūrī:**
Gazel 437
Mısra: **5**
Zorunlu olarak, mecburi.

ʿAzm eyledüm żarūrī sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni

zāt:

1. **ẕātuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 355
Mısra: **16**
Kişinin öz varlığı, şahsı.

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden ẕātuñda cevher var iken

żāyiʿ:

1. **żāyiʿ:**
Gazel 201
Mısra: **14**
Kaybolan, kayıp, yitik.

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ

żāyiʿ ol:

1. **żāyiʿ ol:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded

żāyiʿ ol-:

1. **żāyiʿ ol-:**--*dı*
Gazel 202
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.

Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

zebān:

1. **zebān:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Dil.

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu zebān āteş

zebānī:

1. **zebānīdür:**-*dür*
Gazel 25
Mısra: **12**
Cehennem bekçisi.

Mānīʿ olma terk iderse
cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir zebānīdür ḳo
gitsün doġru ṭamudan
yaña

zebūn:

1. **zebūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 280
Mısra: **10**
Güçsüz, çaresiz, aciz.
Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i
yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi
ejderler zebūnumdur
benüm

2. **zebūn:**
Gazel 364
Mısra: **6**
Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.
Ġamze-i cāżū-firībüñ şol
ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden
oldı şīr-i dil zebūn

[zebūn]:

1. **[zebūn]:**
Gazel 382
Mısra: **13**
Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.
Oldı [zebūn] Muʿīdī tenüm
tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı
ol mū girih girih

zehr:

1. **zehr:**
Gazel 12
Mısra: **12**
İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.
Tevbeliyem bāde-i gül-
renge ammā
n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden
āb-ı ḥayvāndur bana

2. **zehr:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Zehir. II Öldürücü sıvı.
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından
ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp
biz mübtelāya ṣun
ḳadeḥ

3. **zehr:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem II mec. helâk edici ıztırap.
Māye-i cāndur disem ʿayb
itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ
deminden çeşme-i
ḥayvān olur

4. **zehr:**
Gazel 150
Mısra: **7**
Zehir.
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe
zehr ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil
niçe miskīni azarlar

5. **zehr:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Ağu / zehir. II Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.
Būse ʿahdi var iken ḳan
yutdırursın dem-be-
dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū
gösterüp āl eyledüñ

6. **zehr:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Zehir.
Zehr ise nūş eylerem
didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden
yaʿnī devā olsun dirin

7. **zehri:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **6**
(Fars.) Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu.
Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü
ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine
ol zehri tiryāk eyleyen

zehremi şıd:

1. **zehremi şıd:**-*un*
Gazel 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ödü patlamak.II çok korkmak.
Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb
eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi şıduñ
oldı kebāb telḫ

zehr-i hecrin:

1. **zehr-i hecrin:**-*i, -n*
Gazel 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık acısının zehri.
Cām-ı ʿışḳa zehr-i hecrin
ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne
içsem gerek yāhū saña

zehr-i ḳahr-:

1. **zehr-i ḳahr-:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.
Aġzı dadın ḳande bulsun
zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc
olınca ḥelvādan ne
ḥaẕẕ

zekāt-ı ḥüsn-:

1. **zekāt-ı ḥüsn-:**-*üñ*
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzelliğinin zekatı.
Bir nefes biñ gevher-i yek-
dānedür senden bana
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ
içün eyle iḥsān bir
nefes

zemān:

1. **zemāndan:**-*dan*
Gazel 82
Mısra: **16**

Zaman, devir, çağ, asır.

Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne zemāndan ḫaber virür

2. **zemān:**
Gazel 360
Mısra: **6**
Dem.

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir zemān ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin

3. **zemān:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Devir, zaman, vakit.

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden

zemāne:

1. **zemāne:**
Gazel 312
Mısra: **3**
1. Felek, talih. 2. Dönemin insanları; herkes.

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük zemāne çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm

zemīn:

1. **zemīn:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Âlem.

Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar zemīn ü āsmān āteş

zemzem:

1. **zemzem:**
Gazel 303
Mısra: **5**
(Ar.) Kâbe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

2. **zemzeme:**-*e*
Gazel 303
Mısra: **5**
Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.

Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam

3. **zemzem:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Zemzem suyu (Kâbe yakınlarındaki kutsal su).

Ṣarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter zemzem ü kefen yirine

zenaḥdān:

1. **zenaḫdānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 34
Mısra: **9**
Çene, çene çukuru.

Gösterür oldı zenaḫdānuñı remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḫalḳa tekellüf ḳıla sīb

2. **zenaḫdānuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 78
Mısra: **7**
Çene.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

zencīr:

1. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 20
Mısra: **11**
Zincir(e benzer kıvrımlar.).

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı zencīrine
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña

2. **zencīrine:**-*-i, --n, --e*
Gazel 93
Mısra: **12**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ zencīrine baş egmeyen dīvāneler

3. **zencīrüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **12**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ zencīrüñ senüñ

4. **zencīrüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **2**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

5. **zencīrine:**-*ine*
Gazel 278
Mısra: **5**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçuñ zencīrine ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil

6. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 280
Mısra: **3**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil

demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrin istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm

7. **zencīrine:**-*ine*
Gazel 334
Mısra: **11**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Sevgilinin saçı.

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ zencīrine
ʿIşḳ içinde ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen

8. **zencīrinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 345
Mısra: **7**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Sevgilinin saçı.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun

zencīre ur-:

1. **zencīre ur-:**-*malı*
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zincire vurmak, bağlamak.

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ

zencīr-i caʿd-ı zülf-:

1. **zencīr-i caʿd-ı zülf-:**--*üñe*
Gazel 169
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın kıvrım zinciri.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz

zencīr-i caʿd-ı zülf:

1. **zencīr-i caʿd-ı zülf:**-*ü, -ñe*
Gazel 240
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın kıvrım zinciri.

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ

zer:

1. **zer:**
Gazel 36
Mısra: **5**
Altın.

Bezm içinde zer degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup

2. **zer:**
Gazel 91
Mısra: **4**
(Fars.) Altın.

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki zer pisterde bir genc-i nihān olmış yatur

3. **zer:**
Gazel 93
Mısra: **1**
(Fars.) Altın.

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm zer diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler

4. **zerüm:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **1**
Altın.

Ben gerçi gedāyam ne zerüm ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var

5. **zerüm:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **10**
Altın.

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda zerüm var

6. **zer:**
Gazel 195
Mısra: **13**
(Fars.) Altın.

İy Muʿīdī sīm ü zer iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż

7. **zer:**
Gazel 225
Mısra: **4**
(Fars.) Altın.

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye
Sīm ile zer yirine cānum niṣār itsem gerek

8. **zerüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **8**
Altın, kıymetli bir maden.

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü zerüñ

9. **zer:**
Gazel 249
Mısra: **10**
(Fars.) Altın.

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ zer gibi ḳāl eyledüñ

10. **zer:**
Gazel 253
Mısra: **8**
(Fars.) Altın.

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü zer degül dirler behāsı Yūsuf'uñ

11. **zer:**
Gazel 267
Mısra: **13**
(Fars.) Altın.

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile

Lāle-ruḫlar bezmine
varur zihī nuḫsend gül

12. **zer:**
Gazel 274
Mısra: **5**
(Fars.) Altın.
Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde
mey-i nāb añma kim
Bana şimdi görinür
devrān ḳızıl ṣaru yaşıl

13. **zerden:**-*den*
Gazel 320
Mısra: **12**
(Fars.) Altın.
Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm
ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam
sīm ü zerden

14. **zer:**
Gazel 338
Mısra: **7**
(Fars.) Altın.
Sīm ü zer yoġ ise elde ġam
degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var
ayaġuñ tozına īṣār içün

15. **zerle:**-*le*
Gazel 403
Mısra: **5**
Altın.
Sīm ü zerle el virürse ḫāk-i
pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü
çihre-i zerd üstine

16. **zer:**
Gazel 447
Mısra: **12**
Altın.
Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol
gedānuñ kim
Yoluñda zer yirine cān
ü başın niṣār itdi

zerd:

1. **zerd:**
Gazel 189
Mısra: **13**
Altın, sarı renk.
Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış
yine
Şemselerle bilüñe
zerrīn-kemer zeyn
eylemiş

zerde:

1. **zerdedür:**-*dür*
Gazel 94
Mısra: **14**
Safran, pirinç ve şekerle pişirilen bir tatlı.
Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar
didi yaraşur zerdedür

zer-efşān ol-:

1. **zer-efşān ol-:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Altın saçıcı olmak.
Nesterenler gibi şevḳ ile
zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş
sāġer ile bāde getür

2. **zer-efşān ol-:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Altın saçmak.
Nesterenler gibi şevḳ ile
zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş
sāġer ile bāde getür

zer-kār:

1. **zer-kār:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Altın işlemeli.
Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz
sürmege saʿyüm bu
kim
Anı zer-kār ü bunı
derḥāl sīmāsā ḳılam

zer-kemer:

1. **zer-kemer:**
Gazel 102
Mısra: **12**
Altından kemer.
Ol şemʿ-i ḫüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü
miyānında zer-kemer

2. **zer-kemer:**
Gazel 401
Mısra: **1**
Altından kemer.
Dilberüm kim zer-kemer
baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider
kendüyi bir ḳıl üstine

zer-küleh:

1. **zer-küleh:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Altın işlemeli taç.
Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ
ururlar başına
Vechi vardur gāh
ḫandān gāh giryān olsa
şemʿ

zer-nigār:

1. **zer-nigār:**
Gazel 197
Mısra: **16**
Altın işlemeli.
Mihr umma diyü devr-i
zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye
bir zer-nigār ḫaṭṭ

zerr:

1. **zer:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Altın.
Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş
ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre
daḥi zer eyü olur

2. **zer:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Altın.
Yüzüm üstinde naḳş-ı
kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba
beñzer

żerre:

1. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 10
Mısra: **8**
Çok az, az bir miktar.
Miyānuñ ile dehānuñ
düşince ḫāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne
ẕerrece ḳarār bana

2. **żerrece:**-*ce*
Gazel 10
Mısra: **8**

Çok az, az bir miktar.

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne żerrece ḳarār baña

3. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 16
Mısra: **11**
Çok az, az bir miktar.

Tāc ü taḫtına cihānuñ ẕerrece meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña

4. **ẕerredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **2**
Çok az, az bir miktar.

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña

5. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 28
Mısra: **10**
Zerre, çok az, küçük.

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā

6. **ẕerre:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Az bir miktar, çok az miktarda.

Tīr-i ġamdan ger ölem bir ẕerre mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb

7. **ẕerrelerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 42
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin ẕerrelerüñ mihr-i dıraḫşāne ilet

8. **ẕerre:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Çok küçük parçacık, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs

9. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 205
Mısra: **5**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ

10. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 246
Mısra: **2**
Az bir miktar, çok az miktarda.

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen ẕerrece yoḳdur günehüñ

11. **ẕerre:**
Gazel 253
Mısra: **9**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ

12. **ẕerre:**
Gazel 270
Mısra: **9**
(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir ẕerre ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel

13. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 271
Mısra: **3**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

14. **źerrece:**-*ce*
Gazel 283
Mısra: **2**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Źerrece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm

15. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 291
Mısra: **2**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin ẕerrece rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum

16. **źerrece:**-*ce*
Gazel 315
Mısra: **5**
Az bir miktar, çok az miktarda.

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

17. **ẕerre:**
Gazel 321
Mısra: **2**
(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa ẕerre ḳadar şefḳat itmesün

18. **ẕerre:**
Gazel 339
Mısra: **5**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degül bir ẕerre deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan

19. **ẕerreden:**-*den*
Gazel 366
Mısra: **7**
Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum ẕerreden

kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün

20. **źerre:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Zerre, çok küçük.
Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen

21. **ẕerre:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Zerre, çok küçük.
Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir ẕerre minnet kimseye

22. **ẕerrede:**-*de*
Gazel 390
Mısra: **9**
Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.
Naẓm-ı pervīn görinür ẕerrede gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile

zerrece:

1. **ẕerrece:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Zerre kadar, çok az II çok az bile olsa.
Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ

2. **ẕerrece:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Zerre kadar.
Öldürüp ḳahr ile bir ẕerrece mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile

3. **ẕerrece:**
Gazel 410
Mısra: **2**
Zerre kadar.
İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir ẕerrece bahāne

zerreveş:

1. **ẕerreveş:**
Gazel 306
Mısra: **3**
Az bir miktar, çok az miktarda.
Āftābı ẕerreveş hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm

2. **ẕerreveş:**
Gazel 424
Mısra: **7**
Zerre gibi.
Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum ẕerreveş
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni

zerrīn:

1. **zerrīn:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Altın gibi sarı ve parlak.
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar zerrīn ḳadeḥ

2. **zerrīn:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Altın gibi sarı ve parlak.
Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp zerrīn ḳadeḥ

3. **zerrīn:**
Gazel 309
Mısra: **5**
(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.
Şemselerdür dāġlar zerrīn kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem

zerrīn kemer:

1. **zerrīn kemer:**
Gazel 188
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Altın kemer.
Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

zerrīn-çelīpā:

1. **zerrīn-çelīpādan:**-*dan*
Gazel 396
Mısra: **1**
Altın haç.
Zeyn olup deyr-i felek zerrīn-çelīpādan yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine

zerrīn-kadeḥ:

1. **zerrīn-ḳadeḥler:**-*ler*
Gazel 98
Mısra: **1**
Altın kadeh.
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey zerrīn-ḳadeḥler gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter

2. **zerrīn-ḳadeḥ:**
Gazel 199
Mısra: **11**
Altın kadeh II lale.
Nerges-i şehlā elinden ger içem zerrīn-ḳadeḥ
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẓẓ

zerrīn-kemer:

1. **zerrīn-kemer:**
Gazel 189
Mısra: **14**
Altın kemer.
Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş

zevk:

1. **ẕevḳ:**
Gazel 129
Mısra: **9**
Ar. Haz, zevk.
Dil bülbüline ẕevḳ ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer

2. **ẕevḳ:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Ar. Haz, zevk.
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol ẕevḳ ü temāşādan ġaraż

3. **ẕevḳ:**
Gazel 252
Mısra: **3**
(Ar.) Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II. Hoşa giden veya eğlendiren şey.
ʿīş ü ʿişret günleri ẕevḳ ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgūn otāġı lālenüñ

4. **ẕevḳ:**
Gazel 298
Mısra: **5**
(Ar.) Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II. Hoşa giden veya eğlendiren şey.
Göñlüme düşüp senüñle itdügim ẕevḳ ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum

5. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 309
Mısra: **14**
(Ar.) Zevk, beğeni; Tatma.
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫaẕẕ itdi kim
İtmeye ölince bu ẕevḳi ferāmūş iy ṣanem

6. **ẕevḳ:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Ar. Haz, zevk.
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü ẕevḳ anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın

7. **źevḳ:**
Gazel 361
Mısra: **13**
Ar. Haz, zevk.
Źevḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın

8. **ẕevḳ:**
Gazel 386
Mısra: **2**
Eğlence, eğlenti, cünbüş.
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol zevḳ ü ṣafāyı añma

9. **ẕevḳ:**
Gazel 396
Mısra: **4**
Eğlence, eğlenti, cünbüş.
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf ẕevḳ ü temāşādan yine

10. **ẕevḳ:**
Gazel 443
Mısra: **6**
Eğlence, eğlenti, cünbüş.
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ ẕevḳ ü ṣafāsı ḳalmadı

zevk ü safā:

1. **ẕevḳ ü ṣafā:**
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve mutluluk.
Ġamuñ iy dil unıdup ẕevḳ ü ṣafā ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür

zevraḳ:

1. **zevraḳların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 35
Mısra: **11**
Sandal, kayık.
Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳların ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup

2. **zevraḳları:**-*ları*
Gazel 138
Mısra: **8**
Ar. Kayık.
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā zevraḳları batmış ḳara ḳayġudadur

3. **zevraḳ:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Ar. Kayık.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

4. **zevraḳı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **9**
Kadeh ‖ sandal.
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ zevraḳı
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük

5. **zevraḳla:**-*la*
Gazel 345
Mısra: **9**
Kayık.
Çünki zevraḳla nihān olduñ naẕardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun

zevrak-ı dil:

1. **zevraḳ-ı dil:**-*ı*
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kayığı.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

2. **zevraḳ-ı dil:**
Gazel 10
Mısra: **9**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kayığı.
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda zevraḳ-ı dil
Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña

zevraḳ-ı zerrīn:

1. **zevraḳ-ı zerrīn:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Altın renkli kayık.
Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e zevraḳ-ı zerrīn ṣalup

zeyn:

1. **zeyn:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Bezemek, süslemek.
Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile zeyn olmış maḥabbet ṭaġıdur

2. **zeyn:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Süs, bezek. || *Süslenmiş, bezenmiş.*
Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar

3. **zeyn:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Ar. Ziynet.
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz

4. **zeyn:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Bezemek, süslemek.
Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter zeyn eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker zeyn eylemiş

5. **zeyn:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Ar. Ziynet.
Câme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş

6. **zeyn:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Bezemek, süslemek.
Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḥāl içün
Cān virdügümde zeyn ola seng-i mezār ḫaṭṭ

7. **zeyn:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Ar. Ziynet.
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ

8. **zeyn:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Süslemek.
Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

9. **zeyn:**
Gazel 232
Mısra: **15**
Bezemek, süslemek.
Dürlü medḥ ile Muʿīdī zeyn olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ

10. **zeyn:**
Gazel 268
Mısra: **14**
Bezemek, süslemek.
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin zeyn içün şemʿ-i şebistān oldı gül

11. **zeyn:**
Gazel 279
Mısra: **11**
Bezemek, süslemek.
Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş zeyn olur
Sīm-berler güşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm

12. **zeyn:**
Gazel 293
Mısra: **10**
Bezemek, süslemek.
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār
Lāleler güllerle zeyn olmış gülistāndur gözüm

13. **zeyn:**
Gazel 427
Mısra: **6**
Ziynet; süs.
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

zeyn eyle-:

1. **zeyn eyle-:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek, donatmak.
Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur

2. **zeyn eyle-:**-*r*
Gazel 209
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre şancırsın cigerler her ṭaraf

zeyn eylemiş:

1. **zeyn eylemiş:**
Gazel 187
Mısra: **8**

Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker zeyn eylemiş

2. **zeyn eylemiş:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler zeyn eylemiş

3. **zeyn eylemiş:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş

4. **zeyn eylemiş:**
Gazel 187
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer zeyn eylemiş

5. **zeyn eylemiş:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.
Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar göñlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

6. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer zeyn eylemiş

7. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser zeyn eylemiş

8. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş

9. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper zeyn eylemiş

10. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḥlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker zeyn eylemiş

11. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

12. **zeyn eylemiş:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher zeyn eylemiş
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter zeyn eylemiş

13. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

14. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter zeyn eylemiş
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher zeyn eylemiş

15. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter zeyn eylemiş

16. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḥüsne cevherī-peymāneler zeyn eylemiş

17. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Serv-i nāzum āl idüp āl üzre
yaḳdı ḥalḳı kim
Ergavānīler giyüp
güllerle ser zeyn
eylemiş

18. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek,
bezemek,
ziynetlendirmek.
Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol
ṣūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir
tāvūs per zeyn eylemiş

19. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Serv pīrūze-şürāḥī lāledür
laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne
ḫoş bād-ı seḥer zeyn
eylemiş

20. **zeyn eylemiş:**
Gazel 189
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Zerd ü zār olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış
yine
Ṣemselerle bilüñe
zerrīn-kemer zeyn
eylemiş

zeyn ider:

1. **zeyn ider:**-*er*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek,
bezemek,
ziynetlendirmek.
Tāb-ı ḥüsnüñden ʿaraḳ-rīz
oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i
mücevher kākül-i
müşgīn-i dōst

zeyn it-:

1. **zeyn it-:**-*di*
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh
ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ
ḫayālin bunca mihmān
oḳur

2. **zeyn it-:**-*me, -ge*
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.
Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı
dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn
itmege nuḳl ü şekerüm
var

zeyn ol:

1. **zeyn ol:**-*ma, -ya*
Gazel 61
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek.
Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler
ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar
zeyn olmaya dükkān-ı
ʿīd

zeyn ol-:

1. **zeyn ol-:**-*up*
Gazel 94
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek.
Gözleri yaşıyle zeyn olup
Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar
didi yaraşur zerdedür

2. **zeyn ol-:**-*up*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek.
Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb
zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü
miyānında zer-kemer

zeyn oldı:

1. **zeyn oldı:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek.
Güllerle dīde gülşeni zeyn
oldı ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i
ḫazāndan ḫaber virür

zeyn olmış:

1. **zeyn olmış:**-*mış*
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

2. **zeyn olmış:**-*mış*
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek,
bezenmek,
resmedilmek.
Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ
ʿaksiyle iy dilber
gözüm
Ṣīşedür gūyā ki zeyn
olmış bahāristān aña

zeyn per:

1. **zeyn per:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süslü kanat.
Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa
beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān
ile per zeyn eylemiş

zīb:

1. **zīb:**
Gazel 405
Mısra: **15**
Süs, güzellik.
Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca zīb ü ferr ile Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine

zīb ü fer:

1. **zīb ü fer:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Süs ve parlaklık.
Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod zīb ü fer yiter

zībā:

1. **zībāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 44
Mısra: **3**
Süs, ziynet.
Ḥüsn zībāsını āmildür ki tezyīn itmege Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst

2. **zībā:**
Gazel 341
Mısra: **2**
Far. Süslü, güzel.
Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ zībā yüzin

3. **zībā:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Güzel ‖ renkli ‖ yaraşıklı.
Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür Ne zībā lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu

4. **zībālıġı:**-*lıġı*
Gazel 430
Mısra: **4**
Güzel, süslü.
Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim Bir iki günden gider iy māh anuñ zībālıġı

zībā yüz:

1. **zībā yüz:**
Gazel 59
Mısra: **13**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüz.
Yār şāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd

zībālıġ:

1. **zībālıġuñ:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Süs, güzellik.
Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ zībālıġuñ

2. **zībālıġuñ:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Süs, güzellik.
Dem dem āh itdükce ben artar senüñ zībālıġuñ Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ

3. **zībālıġuñ:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Süs, güzellik.
Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen Var ise işte budur gülden senüñ zībālıġuñ

zihī:

1. **zihī:**
Gazel 13
Mısra: **10**
"Acıma, hayıflanma" anlamı katmıştır.
Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām ʿĀr u nāmūs dimek şimdi zihī ʿār baña

2. **ẕihī:**
Gazel 214
Mısra: **4**
(Fars.) Ne güzel, ne hoş, ne iyi.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

3. **zihī:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Ne güzel!, ne mutlu! aferin, bravo, çok yaşa.
Cām-ı laʿlüñden zihī bir cürʿa ṣunmadın baña Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ

4. **zihī:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Nasıl, öyle bir, ne güzel.
Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül

5. **zihī:**
Taştir 1
Mısra: **22**
Bir önceki beyitle oluşan bağlamı da göz önüne alırsak burada "ne acip, ne garip" manasındadır. Şaşkınlık bildirir.
Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden

ẕī-ḫüsn:

1. **ẕī-ḫüsn:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Senin güzelliğin.
Bu gün ol māha irdüm gitdi māniʿ Sitārem ḫūbdur ẕī-ḫüsn tāliʿ

ẕikr:

1. **ẕikrin:**-*i, -n*
Gazel 180
Mısra: **11**
Sözünü etme,

ismini söyleme, anma, anlatma.

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ ẕikrin raḳīb
Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges

2. **ẕikrüm:**-*üm*
Gazel 287
Mısra: **11**
Sözünü etme, dile getirme, anma.

Çünki ẕikrüm dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür
ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile ṣāmum benüm

ẕikr-i fikr:

1. **ẕikr-i fikr:**
Tahmis 3
Mısra: **44**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli söylediği ve düşündüğü. II Aklından ve dilinden düşürmediği.

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden
Ẓikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen

zillet:

1. **ẕillet:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Hor ve hakir olma, alçalma, küçük düşme.

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden
Kimse irmez devlete iy ḫvāce ẕillet çekmeden

zindān:

1. **zindāndur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **2**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II Çok karanlık, sıkıntılı yer.İZindan (sevgilinin ayrılığında yaşamın çekilmez hale gelmesi bağlamında).

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña
Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre zindāndur baña

2. **zindān:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Acılar mekanı, Karanlık, hapishane, karanlık mahal, Çok karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

zinde-:

1. **zindeligüm:**-*lig*, --*üm*
Gazel 181
Mısra: **5**
Canlı, diri.

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes

zinde ol-:

1. **zinde ol-:**-*ur*
Müstezad 1
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Diri, sağlam olmak.

Bir būseñ ile zinde olur biñ dil-i mürde
ʿĀṣıḳlar içinde

zīnet:

1. **zīnet:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Ar. Süs, bezek, donak.

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı zīnet bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña

2. **zīnet-i:**--*i*
Gazel 115
Mısra: **1**
Bahçenin süsü.

Zīnet-i gülzār-ı şaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen gönlümi yaġmā gül midür bülbül midür

3. **zīnet:**
Gazel 143
Mısra: **8**
(Ar.) Süs.

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter

4. **zīnet:**
Gazel 402
Mısra: **13**
Süs.

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine

zīnet-i bāġ-ı cinān:

1. **zīnet-i bāġ-ı cinān:**-*dur*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bağının süsü.

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ

zīnet]-i bāġ-ı irem:

1. **zīnet]-i bāġ-ı irem:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İrem bahçesinin süsü.

Oldı çün ḫüsn [ile her yir zīnet]-i bāġ-ı İrem
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam

zinhār:

1. **zinhār:**
Gazel 265
Mısra: **14**
Aman ha!, asla, sakın.

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma zinhār iy göñül

zīr:

1. **zīr:**
Gazel 300
Mısra: **10**
Alt, aşağı.
Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur zīr ü bem

zīr ü zeber:

1. **zīr ü zeber:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Alt üst, darmadağınık, karmakarışık.
Çün ḥarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

zīrā:

1. **zīrā:**
Gazel 75
Mısra: **14**
"Çünkü, şu sebepten, şundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.
Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur

2. **zīrā:**
Gazel 119
Mısra: **8**
(Bağlaç) Çünkü, şundan dolayı.
Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i reʾy olur

3. **zīrā:**
Gazel 129
Mısra: **12**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.
İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer

4. **zīrā:**
Gazel 200
Mısra: **11**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.
Her nesneden uşandum zīrā ki düşen ʿışḳa
Ne lezzet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ

5. **zīrā:**
Gazel 378
Mısra: **12**
Çünkü, onun için ki.
Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki zīrā daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu

zirih:

1. **zirihler:**-*ler*
Gazel 44
Mısra: **1**
Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.
Geydi çün Şāmī zirihler kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst

2. **zirihler:**-*ler*
Gazel 232
Mısra: **14**
Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.
Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḫt-ı fitnede
Kim şıyup cān ḳalbini giydi zirihler kākülüñ

zirih-:

1. **zirihdür:**-*dür*
Gazel 130
Mısra: **2**
Zırh.
Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül zirihdür ġamze ḫançer gösterür

żiyā:

1. **żiyā:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Aydınlık.
Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ żiyā yiter

ziyān:

1. **ziyān:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Zarar, ziyan.
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem nʾola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḫālüme ḳoñ size ne ziyān benümdür

2. **ziyān:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.
Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse yoḳ kendüye ziyān ister

3. **ziyān:**
Gazel 357
Mısra: **12**
Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim ziyān itmezsin ol bāzārdan

4. **ziyān:**
Gazel 362
Mısra: **4**
Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür ziyān irmez aña bu oddan

5. **ziyān:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.
Naḳd-i cānum ḳo nis̲ār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce ziyān ü sūddan

zühd:

1. **zühd:**
Gazel 71
Mısra: **13**
Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.
Ger Muʿīdī zühd ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Câme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür

2. **zühdümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 85
Mısra: **3**
Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ.
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur

3. **zühdi:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **5**
Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme.
Riyā ile olan zühdi n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür

4. **zühdüm:**-*üm*
Gazel 212
Mısra: **7**
Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.
Sāḳiyā mey ṣun ki zühdüm leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def

5. **zühdüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 272
Mısra: **13**
(Ar.) Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.
Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel

6. **zühd:**
Gazel 393
Mısra: **13**
Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.
Niçe biñ zühd ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḥam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile

7. **zühd:**
Gazel 447
Mısra: **13**
Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.
Ṣalāḥ ü zühd ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi

zühre-cebīn:

1. **zühre-cebīn:**
Gazel 427
Mısra: **5**
Zühre yıldızı gibi parlak. II. Sevgili.
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini

ẓuhūr itse:

1. **ẓuhūr itse:**-*se*
Gazel 89
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak / görünmek.
Tāb-ı ḥüsnüñden ẓuhūr itse ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar

zülāl:

1. **zülāl:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.
Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim zülāl ise içimde ḳan olur

ẓulām-ı şeb:

1. **ẓulām-ı şeb:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gecenin karanlığı.
Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

zülf:

1. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 1
Mısra: **2**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi II sevgilinin saçı.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

2. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 1
Mısra: **2**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç; sevgilinin zülfleri.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

3. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 1
Mısra: **2**
(sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa zülfüñüñ küfrine īmānum feda

4. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **3**
Saç II Sevgilinin saçı.
Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür zülfüñ gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña

5. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 36

Mısra: **11**
Sevgilinin uzun ve sarkan saçları.
Göñlüme zülfüñde çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm şāhīn ṣalup

6. **zülf:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Saç II Sevgilinin saçı.
Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü zülf āşüftedür dildār mest

7. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 49
Mısra: **5**
Yüzün iki yanından sarkan saç, saç büklümü.
Devr-i ruḫuñda göreli zülfüñ teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u şām baḥs

8. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 71
Mısra: **10**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.
Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa zülfüñ müşg-i tātārı nedür

9. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 78
Mısra: **7**
(Sevgilinin) saçı.
Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur

10. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **5**
(Sevgilinin) saçı.
ʿIşḳ ṣaḥrāsında zülfüñ ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur

11. **zülfin:**-*in*
Gazel 85
Mısra: **7**
(Sevgilinin) saçı.
Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-pāre zülfin gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur

12. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 86
Mısra: **11**
(Sevgilinin) saçı.
Gāh oda ṣalar zülfüñ seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

13. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 87
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Seccādesini zülfüñ od üzre döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur

14. **zülfi:**-*i*
Gazel 90
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.
İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo zülfi ḳışṣasın
Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden çıḳar

15. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 101
Mısra: **9**
(Sevgilinin) saçı.
Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür

16. **zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 106
Mısra: **3**
(Sevgilinin) saçı.
Ġabġab ü zülfüñle ʿāşıḳ göñlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur

17. **zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 109
Mısra: **9**
(Sevgilinin) saçı.
Ārzū-yı ġabġab ü zülfüñle her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḫüsne ṭop ü çevgān oynadur

18. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 110
Mısra: **8**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miş̱āli ol daḫi yüzi ḳara geçer

19. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 121
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
İki gicedür düşüme zülfüñ girer oldı
Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var

20. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 123
Mısra: **1**
(Sevgilinin) saçı.
Dil-ḫastemüzüñ zülfüñ ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var

21. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **5**
(Sevgilinin) saçı.
Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur

22. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 130
Mısra: **12**
(sevgilinin) saçı.
Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda zülfüñe biñ başlu ejder gösterür

23. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 134
Mısra: **3**
(sevgilinin) saçı.

Yalvarup elüm zülfüñe
ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi
ki s̲uʿbān ile oynar

24. **zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 138
Mısra: **3**
(Sevgilinin) saçı.
Başa çıḳardı göñül zülfüñle
ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn
düşmeni pusudadur

25. **zülfi:**
Gazel 140
Mısra: **11**
(Sevgilinin) saçı.
Zülfi gibi ol şeh niçe yol
baṣa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile
dīvāna ber-ā-ber

26. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 141
Mısra: **5**
(sevgilinin) saçı.
Başına ber-ā-berdür anuñ
zülfine baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i
tābāna ber-ā-ber

27. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Girdi zülfüñ ẓulmetine
cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
e̲ser

28. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 147
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ ü zülfüñ
ile dīdelerüm
Beñzer ol baḥre ki
baḳduḳça görünmez
ḳaralar

29. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl
ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur

30. **zülf:**
Gazel 156
Mısra: **2**
(sevgilinin) saçı.
İy ḫayālüñ ṣāhına me'vā
göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu
sevdā göñül ḫūn-āb
göz

31. **zülf:**
Gazel 161
Mısra: **1**
(sevgilinin) saçı.
Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi
kendin yiñemez
Ġam kemānın
çekemez nāle
kemendin yiñemez

32. **zülf:**
Gazel 165
Mısra: **13**
(Sevgilinin) saçı.
Āh eger zülf ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez

33. **zülf:**
Gazel 166
Mısra: **5**
(sevgilinin) saçı.
Hīç bir gün bir gice yoḳdur
ki zülf ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm
zār ü perīşān eylemez

34. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 180
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Yüzümi zülfüñ gibi yoluñda
cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res

35. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 181
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Her ḳaçan taḥrīk ide zülfüñ
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves

36. **zülfüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 183
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş

37. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 187
Mısra: **11**
(sevgilinin) saçı.
Dil güzeller zülfinüñ
sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki
sorġuç ile ser zeyn
eylemiş

38. **zülf:**
Gazel 188
Mısra: **3**
(sevgilinin) saçı.
Cāme-i sebz içre sen bu
ḫalḳa ḫalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa
beñzersin ki per zeyn
eylemiş

39. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 188
Mısra: **9**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim
cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya
gül-berg-i ter zeyn
eylemiş

40. **zülf-i:**-*-i*
Gazel 201
Mısra: **13**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini
gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm
oldı żāyiʿ

41. **zülfe:**-*e*
Gazel 202

Mısra: **9**
(Sevgilinin) saçı.
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

42. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 202
Mısra: **9**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ

43. **zülf:**
Gazel 204
Mısra: **11**
(Sevgilinin) saçı.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ

44. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 209
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.
Oldı zülfüñden perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf

45. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 212
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Aġzuñ içün āh idüp zülfüñ perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef

46. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **12**
(Sevgilinin/güzeli n) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār zülf

47. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **18**
(sevgilinin) saçı.
Raḥm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara geyüp inkisār zülf

48. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **16**
(Sevgilinin/güzeli n) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār zülf

49. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **14**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.
Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı
Uş varı varı siḥre daḫi el ḳarar zülf

50. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

51. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār zülf

52. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **1**
(sevgilinin) saçı.
Almış ele kemendin idüp tābdār zülf
İster meger ki eyleye göñlüm şikār zülf

53. **zülf:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Ar. yüzün iki tarafından sarkan saç.
Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār zülf

54. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Dil görüp ḫālüñ ü zülfüñ saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ

55. **zülfüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 230
Mısra: **5**
(Sevgilinin) saçı.
Sen ḫalḳa ḫalḳa zülfüñi ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk

56. **zülf:**
Gazel 232
Mısra: **5**
(sevgilinin) saçı.
Ṣanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca zülf
Dem urup odlar ṣaçar mānend-i ejder kākülüñ

57. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ḫāl ü zülfüñ dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ

58. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 248
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ṭaġıdup zülfüñ yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ

59. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 251
Mısra: **7**
(sevgilinin) saçı.
El uzadup zülfüñe sevdā-yı mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ

60. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 262
Mısra: **3**
(Sevgilinin) saçı.
Oldı zülfüñ dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül

61. **zülfüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 263
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ruḥlaruñ devrinde zülfüñdür dem-ā-dem söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḥsi teselsülden degül

62. **zülf:**
Gazel 271
Mısra: **4**
(sevgilinin) saçı.
Gün yüzlülerde ẕerrece yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel

63. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **6**
(Sevgilinin) saçı.
Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa zülfüñ mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil

64. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin zülfüñ unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm

65. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 287
Mısra: **7**
(sevgilinin) saçı.
Degme yire ḳonmaz iken zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm

66. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 289
Mısra: **6**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi
Zülfüñe beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm

67. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 293
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm

68. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 297
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam

69. **zülf:**
Gazel 304
Mısra: **5**
(sevgilinin) saçı.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm

70. **zülfünüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Gazel 315
Mısra: **7**
(Sevgilinin) saçı.
Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın

71. **zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 327
Mısra: **3**
(Sevgilinin) saçı.
Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil zülfüñle ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

72. **zülf:**
Gazel 331
Mısra: **4**
(Sevgilinin) saçı.
Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin zülf ü ḫālüñ var iken

73. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Virmezem ʿāleme zülfüñ ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün

74. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 339
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Tīre-dildür zülfüñ ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan

75. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 343
Mısra: **9**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Yine zülfüñ ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden

76. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 351
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Gördi zülfüñ ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan

77. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 353
Mısra: **5**
(Sevgilinin) saçı.
ʿAnberīn zülfüñde göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin

78. **zülfüñden:**-*ü, -n, -den*
Gazel 357
Mısra: **13**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī çeşm ü zülfüñden anuñ
Bir ḥışār almaḳca vardur ceng ile küffārdan

79. **zülfüñe:**-*üñe*
Gazel 366
Mısra: **3**
(Sevgilinin) saçı.
Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı zülfüñe yārüñ
ʿAcebdür ger aşılmazsa çün oldu müttehem bir gün

80. **zülfe:**-*e*
Gazel 375
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu

81. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 379
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḫāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

82. **zülfün:**-*üñ*
Gazel 383
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Niçe bir zülfün ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına
Ḫūşe-i ḥasret içün toḫm-ı nedāmetler eke

83. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 388
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Veh ki pīç-ā-pīç olur zülfüñ dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile

84. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 393
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Tāb-ı ḥüsn ile ki zülfüñde ʿaraḳlar dizilür
Rişte dür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile

85. **zülf:**
Gazel 399
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿIş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda

86. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 399
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ḳaşuñ u zülfüñi añup secde itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda

87. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 405
Mısra: **1**
Saç, yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı üstine

88. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 405
Mısra: **5**
Sevgilinin saçı; şakaklara sarkan saç lülesi.
Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber ḫayāli zülfüñüñ
Yazılu ṭāvūsa beñzer şu ḳabaġı üstine

89. **zülfünüñ:**-*ünüñ*
Gazel 408
Mısra: **4**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma

90. **zülf:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol zülf ü cemāle beñzemez
Fi'l-meṣel ʿanberden

olsa ḥalḳa-i der
Kaʿbe'ye

91. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Çeşm ü zülfüñ ḥasretinden ḥasteyem bir veche kim
Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice

92. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **10**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur göñlüm perīşān her gice

93. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 426
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ṭaġıdup zülfüñ perīşān-ı rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile şikār itdüñ beni

94. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 439
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Cān dimāġın dem-be-dem zülfüñ muʿaṭṭar ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı

95. **zülf:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü. Sevgilinin saçları.
Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı şeb ḥicāb olmaz

96. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Tahmis 3
Mısra: **19**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.
El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek

zülf tārmār:

1. **zülf tārmār:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dağılmış saç.
Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf

zülf ü çeşm-:

1. **zülf ü çeşm-:**--*üñ, --dür*
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saç ve göz (sevgilinin).
İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur

zülf ü ġabġab:

1. **zülf ü ġabġab:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı ve çenesi.
Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop zülf ü ġabġab

zülf ü ḳaşuñ:

1. **zülf ü ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 34
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı ve kaşı.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb

zülf ü ruḫ-:

1. **zülf ü ruḫ-:**-*un*
Gazel 102
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saç ve yanak.
Raḥm it bāña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher

zülf-i bī-dīn:

1. **zülf-i bī-dīn:**
Tahmis 2
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Kâfir, dinsiz saç. II Sevgilinin saçı.
Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀşıḳ-ı ḥaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene

zülf-i cānāndan:

1. **zülf-i cānāndan:**-*i, -dan*
Gazel 2
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.
İy Muʿīdī ḫālümi şorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

2. **zülf-i cānāndan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçları. Zülüf.
İy Muʿīdī ḫālümi şorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur zülf-i cānāndan cüdā

zülf-i dil-āvīz:

1. **zülf-i dil-āvīz:**
Gazel 165

Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü asan saç.
Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden zülf-i dil-āvīz eylemez

zülf-i dilber:

1. **zülf-i dilber:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.
Bir yaña zülf-i dilber ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur

zülf-i dü-tā:

1. **zülf-i dü-tā:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.
Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe zülf-i dü-tā çeker

zülf-i dü-tāsın:

1. **zülf-i dü-tāsın:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.
Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp zülf-i dü-tāsın görmedük

zülf-i girih-gīr-:

1. **zülf-i girih-gīr-:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ

zülf-i girih-gīrüñ:

1. **zülf-i girih-gīrüñ:**
Gazel 236
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Düğümlü, dolaşık saçları.
Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni zülf-i girih-gīrüñ senüñ

2. **zülf-i girih-gīrün:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Düğümlü, dolaşık saçları.
Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların zülf-i girih-gīrün senüñ

zülf-i muʿanber:

1. **zülf-i muʿanber:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Amber, misk kokulu saç.
Bāġ-ı ḥüsnüñde olup zülf-i muʿanber şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ

zülf-i nigāra:

1. **zülf-i nigāra:**-*a*
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kokusu.
Dir imişsün beñzerem zülf-i nigāra būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña

zülf-i perīşān:

1. **zülf-i perīşān:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup zülf-i perīşān ile oynar

2. **zülf-i perīşān:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

3. **zülf-i perīşān:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ

zülf-i perīşān-:

1. **zülf-i perīşān-:**--*dan*
Gazel 145
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

zülf-i pertāb-:

1. **zülf-i pertāb-:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık saç.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde

ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

zülf-i pertāb:

1. **zülf-i pertāb:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **8**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık saç.
Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül

zülf-i semensā-:

1. **zülf-i semensā-:**--*dan*
Gazel 195
Mısra: **4**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Yasemin kokulu saç.
Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż

zülf-i ser-keş:

1. **zülf-i ser-keş:**-*den*
Tahmis 1
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Inatçı, isyankar saç (sevgilinin saçları).
Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar

2. **zülf-i ser-keş:**-*den*
Tahmis 1
Mısra: **15**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
İnatçı saç II Sevgilinin saçı.
Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ

zülf-i ser-keşden:

1. **zülf-i ser-keşden:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dik başlı, isyankar saç.
Başda her sevdā ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar

2. **zülf-i ser-keşden:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Dik başlı, isyankar saç.
Her ne kāfirliḳ ki var bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar

zülf-i siyāhuñsuz:

1. **zülf-i siyāhuñsuz:**-*uñ, -suz*
Taştir 1
Mısra: **12**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah saçları.
Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni zülf-i siyāhuñsuz perīşān- ḥāl idüp gitme

zülf-i siyeh:

1. **zülf-i siyeh:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah saçı.
Bu ḳad-i bālā vü ol zülf-i siyeh
Cāna olmışdur belā üzre belā

2. **zülf-i siyeh:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah saç || Sevgili.
Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ

zülf-i siyehüñ:

1. **zülf-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 13
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiilnin) siyah saçı.
Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise zülf-i siyehüñ
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña

zülf-i yār-:

1. **zülf-i yār-:**
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.
Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Rakṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür

zülf-i yār:

1. **zülf-i yār:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.
Veh ki zülf-i yār ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef

zülfüñ:

1. **zülfüñ:**--*ün*
Gazel 199
Mısra: **7**
(Sevgilinin) saç teli.
Naḳd-i ʿömrüm ḫarc olup zülfüñ elüme gireydi
Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẓẓ

2. **zülfüñ:**--*ün*
Gazel 284
Mısra: **1**
(Sevgilinin) saç teli.
Laʿl ü zülfüñ ṣevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü

ʿömr-i cāvidānumdur benüm

zülfüñ fetil-:

1. **zülfüñ fetil-:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının fitili.

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş

zülfüñ ġamı-:

1. **zülfüñ ġamı-:***-y, -la*
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler

zülfüñ ġamı:

1. **zülfüñ ġamı:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ

zülfüñ ḥamında:

1. **zülfüñ ḥamında:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın kıvrımı, büklümü.

Dir gören zülfüñ ḥamında āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur

zülfüñ şeb-:

1. **zülfüñ şeb-:***--in, --de*
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının karanlığı.

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ

zülfüñ ucın:

1. **zülfüñ ucın:**
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının ucu.

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur

zülfüñden:

1. **zülfüñden:**
Gazel 376
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç.

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe zülfüñden
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu

2. **zülfünden:**
Gazel 377
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç.

Çeşm ü zülfünden [cüdā] şorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu

zülfüñüñ küfr-:

1. **zülfüñüñ küfr-:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Saçının siyahı.

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez

zülfüñüñ zencīri-:

1. **zülfüñüñ zencīri-:***-ni*
Gazel 208
Mısra: **9**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçlarının zinciri.

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ

zulm:

1. **ẓulm:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Eziyet, cevir, cefa.

Bendeñe ẓulm olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña

2. **ẓulmi:***-i*
Gazel 74
Mısra: **2**
Eziyet, cevir, cefa.

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan ẓulmi Süleymān'e disünler

3. **ẓulmi:***-i*
Gazel 84
Mısra: **8**
Eziyet, cevir, cefa.

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler

4. **ẓulmüni:***-üñi*
Gazel 105
Mısra: **11**
Eziyet, kötülük, fenalık.

Felegüñ ẓulmüni görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister

5. **ẓulmi:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **12**
Eziyet, cevir, cefa.
Zār gönlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider

6. **ẓulm:**
Gazel 139
Mısra: **11**
Ar. Zulüm, eziyet.
Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ ẓulm iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber

7. **ẓulm:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Ar. Zulüm, eziyet.
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur

8. **ẓulmüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 315
Mısra: **10**
Eziyet, cevir, cefa.
Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse ẓulmüñe dād olmadın

9. **ẓulm:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Ar. Zulüm, eziyet.
Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün

10. **ẓulm:**
Gazel 331
Mısra: **5**
(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.
Ẓulm ile gönlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken

11. **ẓulmüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 345
Mısra: **2**
Eziyet, cevir, cefa.
Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum ẓulmüñe dād eyle ḳānūn olmasun

12. **ẓulm:**
Gazel 367
Mısra: **6**
Eziyet, cefa, zulüm, cebr.
Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden

13. **ẓulm:**
Gazel 379
Mısra: **5**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.
Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū

14. **ẓulm:**
Gazel 409
Mısra: **12**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.
Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur ẓulm ile vīrān eyleme

ẓulm el:

1. **ẓulm el:**-*in*
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet eli. II Sevgilinin eziyetleri.
Niçe bir gönlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ

ẓulm elin uza:

1. **ẓulm elin uza:**-*dur-duradur-n*
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zulüm elini uzatmak.
Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ

ẓulm itme:

1. **ẓulm itme:**-*me*
Taştir 1
Mısra: **14**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Zulmetmek, zorbalık, bir kimseye kötü davranmak.
Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle ẓulm itme

zulmānī:

1. **zulmānī:**
Gazel 139
Mısra: **5**
Karanlık.
Nūrānī vü zulmānī iki serv ṣanurlar
Yanuña düşüp ṣalınıcaḳ sāye ber-ā-ber

zulmet:

1. **ẓulmetde:**-*de*
Gazel 43
Mısra: **9**
Karanlık içinde.
Ġam-ı zülfüñle ẓulmetde ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet

2. **ẓulmetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 144
Mısra: **5**
Karanlık.
Girdi zülfüñ ẓulmetine cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eser

3. **ẓulmet:**
Gazel 204
Mısra: **12**
(Ar.) Karanlık.
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde

ḳalurdum itmeseñ
bīdār şemʿ

4. **ẓulmet:**
Gazel 335
Mısra: **12**
(Ar.) Karanlık.
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını güş
itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-
ı ḥayvān eyleyen

5. **ẓulmetdür:***-dür*
Gazel 405
Mısra: **2**
Karanlık.
Yār ṭaġıtmış yine zülfin
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine

zulmet-i ġamda:

1. **ẓulmet-i ġamda:***-i, -da*
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü karanlığı.
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün
ẓulmet-i ġamda günüm
Leblerüñ ḳoyup
varursam āb-ı
ḥayvāndan yaña

zulmet-i hecrüñde:

1. **ẓulmet-i hecrüñde:***-i, -üñ, -de*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın karanlığı.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña

2. **ẓulmet-i hecrüñde:***-üñ, -de*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın karanlığı.
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ
özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp
bulmaduġı ṣudur baña

zulm-i sipāh-ı ʿışḳ:

1. **ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ:**
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk askerlerinin zulmü.
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser
ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā
bu mülk-i vīrāndan
yaña

zünnār:

1. **zünnārı:***-ı*
Gazel 71
Mısra: **8**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.
Āyet-i ḥüsnüñ görüp
geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt
bilinde zünnārı nedür

2. **zünnār:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Ar. Papazların kuşandıkları ip, kuşak.
Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür
beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vuṣḳa diyü
medḥ itdügim zünnār
imiş

zünnār ü ṣalīb:

1. **zünnār ü ṣalīb:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Papazların bellerine bağladıkları kuşak ve haç.
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde
neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i
Ka'be'de zünnār ü
ṣalīb

zünnār-ı zülf-:

1. **zünnār-ı zülf-:***-üñ*
Gazel 109
Mısra: **2**
Kelime
Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin zünnara benzeyen saçı. II Zünnar gibi uzun ve siyah saç. II Zünnar: Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān oynadur

żabṭ eyle: *Ele geçirme, hâkim olma II ulaşma, erişme.*

Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin **żabṭ eyle** kim
/ Bu cihān mülkinde
bir ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [żabṭ eyle,]*

zād: *Yiyecek, azık.*

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi **zād** içün / Derd
ü ġam ol misāfire zād-ı
sefer
yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [zād,]*

zād-ı sefer: *Yolculuk erzağı, yol azığı.*

Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün / Derd
ü ġam ol misāfire **zād-ı**
sefer yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 6). [zād-ı sefer,]*

zaʿf: *Arıklık, zayıflık, dermansızlık, kuvvetsizlik.*

Çıḳmaz bu gice
irteye **żaʿf** ile ḫaste-dil
/ Billāh diñ ṭabībe
gelüp zaḥmet
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [żaʿf,]*

zaʿf: *Güçsüzlük,*

zayıflık.

Żaʿf ile tāre döndi tenüm sīne yaḳıya / Bir tār ile çalar delü göñlüm rebāb-ı ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 305, Beyit 6). [żaʿf,]*

<u>zaʿf:</u> *Güçsüzlük, zayıflık.*

Caʿd-ı zülfüñsüz ṣorarsañ ḫaste-göñlüm ḫālini / **Żaʿfı** ṣol vech ile ġālibdür ki çenberden geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [żaʿfı, -ı]*

Sāz olup **żaʿf** ile beñzüm ḳıla döndi çün benüm / Cānumı bir ḳılda aṣup olmayasın çāre-sāz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [żaʿf,]*

Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-ḫastenüñ ṣol ḥadde kim / Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı bekleyüp aġlar ṣemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 9). [żaʿfı, -ı]*

Nergesüñsüz ḫaste olup **żaʿfı** var ol deñlü kim / Sürʿat ile gidemez üftān ü ḫizān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 4). [żaʿfı, -ı]*

Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın yiyem derdüm velī / **Żaʿfı** vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [żaʿfı, -ı]*

Āh kim artar Muʿīdī **żaʿfı** gün gün ḳorḳaram / Bir gice miskīn ʿadem mülkinde mihmān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 348, Beyit 5). [żaʿfı, -ı]*

Żaʿfumı arturdı gün gün rūzgāruñ şiddeti / Hey meded öldüm naṣīb olmaz mı laʿlüñ şerbeti *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 1). [żaʿfumı, -um, -ı]*

<u>zaʿf:</u> *A. Zayıf, güçsüz; zavallı.*

Bir ölümlü ḫasteyem çeşmüñ firāḳından velī / ʿIşḳ daʿvīsine **żaʿfum** ḥücc et olmışdur ḳavī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 422, Beyit 6). [żaʿfum, -+(u)m]*

<u>zaʿf:</u> *Güçsüzlük , zayıflık hastalık.*

Gün gün efzūn oldı **ẓaʿfum** kimse bilmez derdümi / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [ẓaʿfum, -um]*

<u>żaʿf-ı hicrān-</u>
<u>:</u> *(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [żaʿf-ı hicrān-, -uñ, --la]*

<u>żaʿf-ı hicrān:</u> *(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.*

Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi cānum aġzuma / İy ṭabībüm vaḳtidür bir çāre ḳıl öldüm meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [żaʿf-ı hicrān, -uñ, --la-uñ, -la]*

<u>zaġ:</u> *Karga.*

Yiridür ṭutsam tekellümden dilüm bu demde kim / Ṭūtī-i gūyā miṣāli beslenür ḳand ile **zāġ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 4). [zāġ,]*

<u>zāhid:</u> *Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).*

Dir imişsin ḳolların yaḳmış içüp cām-ı ṣarāb / Saña ne **zāhid** ne eylersem tenümle cānuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 413, Beyit 3). [zāhid,]*

<u>zāhid:</u> *Kaba sofu.* || *Çok dindar olup irfanı olmayan kimse.*

Dime iy **zāhid** ġam-ı hecr ile ʿāṣıḳ cān virür / Ḫayr ḥod gelmez dilüñden böyle ḫāk itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Beyit 6). [zāhid,]*

<u>zāhid:</u> *(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur / **Zāhide** zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [zāhide, -e]*

<u>zāhid:</u> *Çok, aşırı sofu; kaba sofu.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi / **Zāhid** eydür es-salāt ü ʿāṣıḳ eydür es-salīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [zāhid,]*

<u>zāhid:</u> *Çok dindar*

olup irfanı olmayan kimse; ham sofu, kaba softa.

Açma iy dil **zāhide** rāzuñ
Muʿīdī var iken / Baḫs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [zāhide, -e]*

zāhid: *(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.*

Her ne vaż‘ eylerse ʿāşıḳ
ṭaʿn ider **zāhid** velī / Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [zāhid,]*
Ḥalḳa reng itmek diler **zāhid** ki ḳılmış ḫırḳasın / Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 6). [zāhid,]*

zāhidā: *Ey zâhid!.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol / **Zāhidā** var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [zāhidā,]*

zāhid-i bī-çāreye: *Çaresiz, zavallı, zahid.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūşesin / **Zāhid-i bī-çāreye** ol göz ile ḳaş añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [zāhid-i bī-çāreye, -ye]*

zahīr: *Arka çıkan, yardımcı.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür / Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [ẓahīrüm,]*

zāhir eyler: *Görünmek, meydana çıkmak.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz şām-ı hecrüñde gözüm / İki aḫterdür ki her dem **zāhir eyler** yüz şihāb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [zāhir eyler, -r]*

zaḥm: *Far. Yara, ceriha.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi **zaḥmın** bülbülüñ / Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 6). [zaḥmın, -ı, -n]*
Bir naẓarda ḳanıyor **zaḥm** ile göz merdümlerin / Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2). [zaḥm,]*
Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür / Ya ciger **zaḥmında** meskeṉ ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Beyit 3). [zaḥmında, -ın, -da]*
Tāze açılmış ciger **zaḥmında** her tīrüñ senüñ / Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 2). [zaḥmında, -ın, -da]*
Tā ölince ġamzenüñ **zaḥmın** yiy em derdüm velī / Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 4). [zaḥmın, -ı, -n]*
Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi / Veh ne **zaḥmum** var ki peykān oldı yine merhemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 2). [zaḥmum, -um]*
Olmasa ġam oḳı **zaḫmı** dilde / Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Beyit 3). [zaḥmı, -ı]*
Dilde peykān-ı müjeñ **zaḥmını** bildür meg içün / Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 4). [zaḥmını, -ı, -n, -ı]*
Cānuma geçdi bu göñlüm **zaḥmı** ṣancır ṭurmadan / Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 5). [zaḥmı, -ı]*
Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı **zaḫmı** / Ne içün gözlerüñ yaşı aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 7). [zaḥmı, -ı]*
Gel Muʿīdī ḫālini ṣor kim lebüñ **zaḥmın** görüp / Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 7). [zaḥmın, -ı, -n]*
Ġam **zaḥmı** acısından göz yummaz oldum iy māh / Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 2). [zaḥmı, -ı]*

zaḥm: *Yara.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül / Oñulur **zaḫmuñ** içinde n çıḳdı peykān ġam yime *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Beyit 3). [zaḫmuñ, -uñ]*

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle **zaḫmum** ḳanı kim / Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Beyit 3). [zaḫmum, -um]*

zaḫm: *Yara, âşığın gönül yaraları.*

Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı **zaḫmum** penbesi nden ḫaymeler / Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [zaḫmum, -um]*

zaḫm: *(Fars.) Yara.*

Ġamzeñ ḫadengi **zaḫmına** mer hem kim itmesün / Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 7). [zaḫmına, -ı, -n, -a]*

zaḫm ur-: *Yara açmak, yaralamak.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı / Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [zaḫm ur-,]*

zaḫm urdı: *Yara açmak.*

Cāna **zaḫm urdı** bir kemān-ebrū / Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [zaḫm urdı,]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun / Kim ne **zaḫmetden** nişān vardur ne dermāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [zaḫmetden, -den]*

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül / Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen **zaḫmeti** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Beyit 2). [zaḫmeti, -i]*

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār / Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü **zaḫmet** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Beyit 2). [zaḫmet,]*

zaḫmet: *Güçlük, zorluk; eziyet, sıkıntı.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil / Billāh diñ ṭabībe gelüp **zaḫmet** itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 2). [zaḫmet,]*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān / Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde **zaḫmet** çek meden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [zaḫmet,]*

zaḫmet çekme: *Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.*

Çekme zaḫmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb / Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [zaḫmet çekme, -me]*

zaḫmet virüp: *Zahmet vermek, zahmet çekmek.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ / Yoḳ yire **zaḫmet virüp** dermān arar yārān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 7). [zaḫmet virüp, -üp]*

zaḫm-ı ġam: *Gam yarası.*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi / Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 4). [zaḫm-ı ġam, -dan]*

zaḫm-ı hicrān-: *Ayrılık yarası.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ / Olmasa baġrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [zaḫm-ı hicrān-, -dan]*

zaḫm-ı nihān-: *Gizli yara.*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur / Ḥasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [zaḫm-ı nihān-, -ı]*

zaḫm-ı peykān-: *Temren yarası II Sevgilinin ok gibi kirpiklerinin veya bakışının açtığı yara.*

Göricek ḳan aġladuġım ol kemān-ebrū didi / Daḥi var gibi cigerde zaḫm-ı peykāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

144, Beyit 5). [zaḥm-ı peykān-, --dan]

zaḥm-ı peykānı: *Peykanların açtığı yara.*

İy kemān-ebrū atarsın tīr-i müjgānı dürüst / Çaḳ ciger-gāhumda işler **zaḥm-ı peykānı** dürüst *(Kalka ndelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [zaḥm-ı peykānı, -ı]*

zaḥm-ı pinhānum: *Gizli yara.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun cigerde **zaḥm-ı pinhānum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḥm-ı pinhānum: *Gizli yara.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun cigerde **zaḥm-ı pinhānum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḥm-ı pinhānum: *Gizli yara.*

Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i müjgānuñla kim / Āşkār olsun cigerde **zaḥm-ı pinhānum** saña *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḥm-ı şemşīr-: *Kılıç yarası.*

Yoluña ölmek saʿādetdür velī gör ṭāliʿüm / Merhem olur sīneme her zaḥm-ı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 4). [zaḥm-ı şemşīr-, -üñ]*

zaḥm-ı tīġ-: *Sevgilinin okunun açtığı yara.*

Ol deñlü pāy-māl-i ġam oldum yoluñda kim / Yüz yirde zaḥm-ı tīġüñle ser pāre pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [zaḥm-ı tīġ-, -üñ, -le]*

zaḥm-ı tīġ-i hār: *Diken oklarının açtığı yara.*

Zaḥm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara ġarḳ olmış yatur / Kendü kendün var ise yoluña ḳurbān itdi gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Beyit 4). [zaḥm-ı tīġ-i ḫār,]*

żaʿīf: *Zayıf, dayanıksız.*

Gerçi müşkildür **żaʿīf** olmaḳ Muʿīdī hecr ile / Ḥamdülillāh [yār] içün cān virmek āsāndur yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Beyit 7). [żaʿīf,]*

żaʿīf: *A. Zayıf, güçsüz; zavallı.*

Yükletme yā ḳaşın ġamını ben **żaʿīfe** kim / Anı çeken efendi cihān pehlüvān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 4). [żaʿīfe, -+e]*

zāl-i çerh: *İhtiyar felek.*

ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn ḳıṣṣasından iy göñül / Niçe erden arta ḳalmış pīre-zendür **zāl-i çerḫ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [zāl-i çerḫ,]*

ẓālim: *Zulüm edici. || Sevgili.*

Ẓālim ancaḳ bilmezem ol ġamze-i cādūyı ben / Boynuma alsam olur ammā ki bu gīsūyı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Beyit 1). [ẓālim,]*

Ḥālüm ol **ẓālim** bilüp şāyed ḳılaydı merḥamet / Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı pinhān kāşkī *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Beyit 7). [ẓālim,]*

ẓālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden II Sevgili.*

Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā / Ol iki **ẓālim** seni gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [ẓālim,]*

ẓālim: *Zalim, zulmeden; sevgili.*

Veh ne **ẓālimdür** cihān içre maḥabbet şāhı kim / Naḳd-i cān alur diyār-ı sīneme ṣalġın ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [ẓālimdür, -dür]*

ẓālim: *Zulm eden, eziyet eden (sevgili).*

Gör ne **ẓālimdür** benüm ol Cem baḳışlu dilberüm / Ġamze eyler ʿāleme yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ẓālimdür, -dür]*

ẓālim: *Acımasız davranan; zulüm, eziyet eden (kimse).*

Bir vefā bulmaz ġamından yıḳılupdur ḫāṭırum / Pādşāh **ẓālim** olınca memleket vīrān olur *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6). [ẓālim,]

<u>zālim:</u> *(Ar.) Zulüm ve haksızlık yapan (kimse).*

Gedā olmaġ istersen ol **ẓālime** / Cihān milketinden ferāġat gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Beyit 2). [ẓālime, -e]*

<u>zālim:</u> *Acımasız davranan, zulmeden (sevgili).*

N'içün bī-gāne gibi deprenürsin / Behey **zālim** ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Beyit 5). [zālim,]*

<u>zālim:</u> *Acımasız davranan, zulmeden II sevgili.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı / İñen **ẓālim** şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Beyit 3). [ẓālim,]*

<u>zālim ü bī-dīn:</u> *Zalim ve dinsiz.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi / Olmasa bir **zālim ü bī-dīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [zālim ü bī-dīn,]*

<u>zamān:</u> *Zaman.*

Hecr oḳından ölmedüm daḫi **zamānum** var imiş / İy kemān-ebrū ʿaceb miḫnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [zamānum, -um]*

<u>zamān:</u> *Mevsim; süre, vakit.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi / **Zamān** ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 7). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.*

Tevbemi bozmayup āḫir n'eyleyem kim devr-i gül / ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki **zamānı** añduru r *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 6). [zamānı, -ı]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā **zamān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [zamān,]*

Cevri **zamānı** ol ṣanemüñ āḫir olmaġa / Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Beyit 6). [zamānı, -ı]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü **zamān** ile / Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Beyit 6). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *A. zaman.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye / Ya Ḫıżr-ı **zamān** aldı ser-çeşme-i cāndan ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [zamān,]*

Ḫāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim / Çoḳ **zamān** ḫayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Beyit 6). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *Zaman, an, vakit.*

Ḥüsnüm **zamānıdur** diyü aldanma devre kim / Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [zamānıdur, -ı, -dur]*

<u>zamāne:</u> *A. çağ, devir.*

Ṭoldı **zamāne** şūr ü şer āḫir zamān gibi / Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [zamāne,]*

Āzādedür **zamāne** ġamında n söz eylemez / Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Beyit 5). [zamāne,]*

<u>zamāne:</u> *Devir, zaman; içinde yaşanılan zaman II içinde bulunulan zamanda, devirde yaşayan insanlar.*

Baña itdüklerüñ bulursın hep / Kīne-cūdur **zamāne** begcegi züm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Beyit 3). [zamāne,]*

<u>zamānların:</u> *Devir, dönem.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların / Eski **zamānların** añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Beyit 7). [zamānların,]*

<u>zār:</u> *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

Bir perī hecriyle cismüm **zār** olupdur şöyle kim / Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [zār,]

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim / Giceler mest ü seher **zār** ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [zār,]*

Ḫār-ı endūh ile ben **zār** olayın bülbül gibi / Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Beyit 2). [zār,]*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n'eyleyem / **Zārdan** bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Beyit 4). [zārdan, -dan]*

zār: *Ağlayıp, inlemek.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile **zār** / Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẕāre beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Beyit 3). [zār,]*

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş / Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü **zār** itdüñ beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 5). [zār,]*

zār: *Ağlayan, ineleyen.*

Merḥamet ḳılmaz mısın şol nā-tüvān ü **zāre** kim / Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Beyit 2). [zāre, -e]*

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ / Kim ki menʿ eylerse **zār** ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 3). [zār,]*

zār: *Ağlama, sızlanma.*

Bezm-i ḥasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim / Kendüñe **zārılıġı** ney gibi ḳānūn eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Beyit 7). [zārılıġı,]*

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün / Bülbülüñ **zārılıġı** diñm ez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 3). [zārılıġı,]*

zār: *Ağlayan, inleyen.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ / Mihrüñ ile od yanar başında **zāruñdur** sen üñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Beyit 1). [zāruñdur, -uñ, -dur]*

zār: *(□□□) sıf. (Fars. zār) 1. Ağlayan, inleyen.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [zār,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla / Hey vefāsız niçe bir **zār** ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Beyit 4). [zār,]*

zār: *1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü **zārum** benüm / Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 1). [zārum, -um]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḫālüm kim / Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü **zārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Beyit 5). [zārumdan, -um, -dan]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur / Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [zārī, -i]*

zār: *Ağlayarak, inleyerek.*

Bu ʿiẕār u ḥüsn içün āşüfte vü **zār** olduġım / Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [zār,]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme / Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü **zārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Beyit 3). [zārum, -um]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Arturırsın **zārumı** her laḥẓa iy gül var ise / Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [zārumı, -um, -ı]*

zār: *(Fars.) Ağlayan, inleyen.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin / Ġonçeler ḫandān ü miskīn **zār** ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 7). [zār,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıẕuñ / Ṭaġıdup

cemʿiyyetüm **zār** ü perīşān
eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [zār,]*

Zerd ü **zār** olup
Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [zār,]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum / Anuñ çün **zār** ü ser-gerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Beyit 1). [zār,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn / **Zār** ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Beyit 1). [zār,]*

Miḥnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm / Derdine ben **zār** ü bīmāruñ devā olmaḳ
neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Beyit 2). [zār,]*

Rūy-i dilbersüz
Muʿīdī varmazam gülzāre kim / Kimse bülbül diñlemez feryād ü **zārüm** var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Beyit 7). [zārüm, -um]*

Delme baġrum ney gibi şeydā
göñül **zār** olmasun / El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 346, Beyit 1). [zār,]*

Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun / **Zār** u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān
olmasun *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Beyit 1). [zār,]*

zār: *(Fars.) Ağlayan, inleyen.*

Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola / Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü **zāre** yir
yoḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Beyit 3). [zāre, -e]*

zār bülbül-: *Binlerce bülbül.*

Mevsim-i güldür yine ḳan aġlaram dildārsuz / Zār bülbüller gibi geçdi günüm
gülzārsuz *(Kalkandele nli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [zār bülbül-, --ler]*

zār id: *Ağlatıp inletmek.*

Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḥāli çerḫ / Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [zār id, -üp]*

zār id-: *Ağlatıp inletmek.*

Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül / Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān
oynadur *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [zār id-, -üp]*

zār id-: *Ağlatıp inletmek.*

Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni / Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez *(Kalkandelenl i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [zār id-, --üp]*

zār it-: *Ağlatıp inletmek.*

ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [zār it-, -di]*

Siz yatup ārām idüñ bir dem ḫarīm-i sebzede / Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem
gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 5). [zār it-, -sem]*

zār ol-: *Ağlayıp inlemek.*

ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür / Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [zār ol-, -an]*

zār ol-: *İnlemek, feryat etmek.*

Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ / İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül
midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 7). [zār ol-, -up]*

zār olupdur: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan. (Âşığın) ayrılık acısıyla ağlaması.*

Bir perī hecriyle cismüm **zār olupdur** şöyle kim / Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [zār olupdur, -up, -dur]*

zār u ġarīb: *Ağlayıp sızlamak ve vatanından uzakta olmak.*

Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb / Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp **zār u ġarīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [zār u ġarīb,]*

zār u mübtelā: *(Aşk acısıyla) inlemek ve (sevgiliye) bağımlı olmak.*

Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin / Gerçi yıllardur ki **zār u mübtelā** oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [zār u mübtelā,]*

zār ü ser-gerdān: *İnleyen ve başı dönen(pervane misali).*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi **zār ü ser-gerdān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [zār ü ser-gerdān,]*

zār ü ser-gerdān: *İnleyen ve başı dönen.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña / Olmışam pervāne gibi **zār ü ser-gerdān** aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [zār ü ser-gerdān,]*

żarar: *Zarar.*

Dikḳatle ḥaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül / Bilmez misün ki göze **żarardur** ġubār ḥaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 6). [żarardur, -dur]*

żarar: *Bir bir olayın yol açtığı olumsuz durum, zarar, ziyan.*

Çün **żarār** yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım / İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 4). [żarār,]*

zārī: *Ağlama, sızlama, figan, inleme.*

Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden / Biñ nāle vü **zārī** iderüm nāya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [zārī,]*

żarūrī: *Zorunlu olarak, mecburi.*

ʿAzm eyledüm **żarūrī** sefer düşdi hey dirīġ / Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Beyit 3). [żarūrī,]*

zāt: *Kişinin öz varlığı, şahsı.*

İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek / Yile vir olmaḳ neden **ẕātuñda** cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Beyit 8). [ẕātuñda, -uñ, -da]*

żāyiʿ: *Kaybolan, kayıp, yitik.*

Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı **żāyiʿ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [żāyiʿ,]*

żāyiʿ ol: *Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.*

Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına / Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [żāyiʿ ol,]*

żāyiʿ ol-: *Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.*

Lebüñ zülfe şalar zülfüñ lebüñe / Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [żāyiʿ ol-, --dı]*

zebān: *Dil.*

Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm şaḳın / Ki yana yana şevḳüñle olupdur bu **zebān** āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [zebān,]*

zebānī: *Cehennem bekçisi.*

Mānīʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb / Bir **zebānīdür** ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [zebānīdür, -dür]*

zebūn: *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*

Ġamze-i cāżū-firībüñ şol ḳadar efsūn oḳur / Kim ol āhūnuñ elinden oldı şīr-i dil **zebūn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Beyit 3). [zebūn,]*

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz.*

Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh / Himmetüñde şimdi ejderler **zebūnumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 5). [zebūnumdur, -um, -dur]*

[zebūn]: *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*

Oldı **[zebūn]** Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile / Kim

ṭavladı derūnumı ol mū girih
girih *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Beyit 7). [[zebūn],]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā
n'eyleyem / **Zehr** ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [zehr,]*

zehr: *Zehir.*

Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe **zehr** ezer olmış / Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni
azarlar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [zehr,]*
Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi / Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun
dirin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Beyit 2). [zehr,]*

zehr: *Zehir. II Öldürücü sıvı.*

Sāḳiyā bu ġam ḥumārından ḫalāṣ olmaġ içün / **Zehr** ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [zehr,]*

zehr: *Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem II mec. helâk edici ıztırap.*

Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye / **Zehr** ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [zehr,]*

zehr: *Ağu / zehir. II Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.*

Būse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-bedem / **Zehr** içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 6). [zehr,]*

zehr: *(Fars.) Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu.*

Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse eylesün / Cām-ı laʿlüñdür yine ol **zehri** tiryāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 3). [zehri, -i]*

zehremi şıd: *Ödü patlamak.II çok korkmak.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger / Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb
telḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [zehremi ṣıd, -un]*

zehr-i hecrin: *Ayrılık acısının zehri.*

Cām-ı ʿışḳa **zehr-i hecrin** ḳatdı çün ol bī-vefā / İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [zehr-i hecrin, -i, -n]*

zehr-i ḳahr-: *Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.*

Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden / Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥazz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [zehr-i ḳahr-, -uñ]*

zekāt-ı ḥüsn-: *Sevgilinin güzelliğinin zekatı.*

Bir nefes biñ gevher-i yek-dānedür senden baña / Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [zekāt-ı ḥüsn-, --üñ]*

zemān: *Dem.*

Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā / Gel bir **zemān** ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Beyit 3). [zemān,]*

zemān: *Zaman, devir, çağ, asır.*

Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür / Bir söyledüp göre ne **zemāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 8). [zemāndan, -dan]*

zemān: *Devir, zaman, vakit.*

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir **zemān** / Çün ḥuẓūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 7). [zemān,]*

zemāne: *1. Felek, talih. 2. Dönemin insanları; herkes.*

Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük **zemāne** çākerü ñ / Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Beyit 2). [zemāne,]*

zemīn: *Âlem.*

Gel āteş-bāz āhumdan
Muʿīdī şanʿat ögren
kim / Gül-efşān olıcaḳ
ṭolar **zemīn** ü āsmān
āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [zemīn,]*

zemzem: *Zemzem suyu (Kâbe yakınlarındaki kutsal su).*

Şarılduġında kefen baña
pīrehen yirine / Sirişk-i
dīde yiter **zemzem** ü
kefen
yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Beyit 1). [zemzem,]*

zemzem: *Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.*

Şevḳ ile zemzem kenārında
ḳoparup **zemzeme** /
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi deryā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [zemzeme, -e]*

zemzem: *(Ar.) Kâbe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.*

Şevḳ ile **zemzem** kenārında
ḳoparup zemzeme /
Eşk-i çeşmümden
revān ol çeşmeyi deryā
ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 3). [zemzem,]*

zenahdān: *Çene.*

Öyle oldum
kim **zenaḫdānuñla** zül
füñ görmesem / Göz ü
göñlüm ḳararup ʿālem
baña zindān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [zenaḫdānuñla, -u, -ñ, -la]*

zenahdān: *Çene, çene çukuru.*

Gösterür
oldı **zenaḫdānuñı** rem
z ile şaçuñ / Bir
ḳalender gibi kim
ḥalḳa tekellüf ḳıla
sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [zenaḫdānuñı, -uñ, -ı]*

zencīr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.*

Mescid ü meyḫāne birdür iy
perī yanumda kim /
Oldı ben dīvāneye
tesbīḥ **zencīrüñ** senüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Beyit 6). [zencīrüñ, -üñ]

zencīr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i
girih-gīrüñ senüñ / Veh
ki ben miskīni Mecnūn
itdi **zencīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [zencīrüñ, -üñ]*

zencīr: *Zincir(e benzer kıvrımlar.).*

Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ
şaçı **zencīrine** / İy
Muʿīdī ḳanḳı
Mecnūn'dur diyen uşlu
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [zencīrine, -i, -n, -e]*

zencīr: *Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile
Mecnūn ḥāletin /
Şaçlaruñ **zencīrine** baş
egmeyen
dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 6). [zencīrine, --i, --n, --e]*

zencīr: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.*

Devr-i ḥüsnüñde
şaçuñ **zencīrin** isterse
m n'ola / Nev-bahār
eyyāmı hengām-ı
cünūnumdur
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Beyit 2). [zencīrin, -i, -n]*

zencīr: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Sevgilinin saçı.*

Şaçuñ **zencīrine** ṭurmaz
ṭolaşur / Perī yüzlüm
ʿaceb dīvānedür
dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Beyit 3). [zencīrine, -ine]*

ʿAḳla uymaz cān virür
Leylī şaçuñ **zencīrine** /
ʿIşḳ içinde ḥālet-i
Mecnūn'ı idrāk
eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Beyit 6). [zencīrine, -ine]*

Dil
şaçuñ **zencīrinüñ** sevd
āsın eyler her gice /
Ḳorḳaram kim bir gün
ol bī-çāre Mecnūn
olmasun *(Kalkandelenl*

i Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 4). [zencīrinüñ, -i, -nüñ]

zencīre ur-: *Zincire vurmak, bağlamak.*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī / Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 6). [zencīre ur-, -malı]*

zencīr-i caʿd-ı zülf-: *Saçın kıvrım zinciri.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil / İllerde ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [zencīr-i caʿd-ı zülf-, --üñe]*

zencīr-i caʿd-ı zülf: *Saçın kıvrım zinciri.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü / ʿĀlemde baṣ açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Beyit 3). [zencīr-i caʿd-ı zülf, -ü, -ñe]*

zer: *Altın.*

Bezm içinde **zer** degül cānlar niṣār olmaḳ gerek / Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [zer,]*

Ben gerçi gedāyam ne **zerüm** ne güherüm var / Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [zerüm, -üm]*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm / Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda **zerüm** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [zerüm, -üm]*

Sīm ü **zerle** el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri / Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Beyit 3). [zerle, -le]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim / Yoluñda **zer** yirine cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 6). [zer,]*

zer: *Altın, kıymetli bir maden.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh / Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü **zerüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Beyit 4). [zerüñ, -üñ]*

zer: *(Fars.) Altın.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım / Ol ki **zer** pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [zer,]*

Ḥabbeye ṣaymayup eşküm **zer** diler cānāneler / Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [zer,]*

İy Muʿīdī sīm ü **zer** iḥsānın umma kimseden / Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 7). [zer,]*

Neẓrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol şükrāneye / Sīm ile **zer** yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Beyit 2). [zer,]*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā / Pūte-i hicrāna ḳoyduñ **zer** gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Beyit 5). [zer,]*

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile / Veh ki sīm ü **zer** degül dirler behāsı Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 4). [zer,]*

Laʿl ü **zer** elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [zer,]*

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim / Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Beyit 3). [zer,]*

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz / Yoluñda aġlamazam sīm ü **zerden** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Beyit 6). [zerden, -den]*

Sīm ü **zer** yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim / Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Beyit 4). [zer,]*

zerd: *Altın, sarı renk.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [zerd,]*

zerde: *Safran, pirinç ve şekerle pişirilen bir tatlı.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur **zerdedür** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [zerdedür, -dür]*

zer-efşān ol-: *Altın saçıcı olmak.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [zer-efşān ol-,]*

zer-efşān ol-: *Altın saçmak.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum / Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [zer-efşān ol-,]*

zer-kār: *Altın işlemeli.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim / Anı **zer-kār** ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Beyit 5). [zer-kār,]*

zer-kemer: *Altından kemer.*

Ol şemʿ-i ḥüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü miyānında **zer-kemer** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [zer-kemer,]*

Dilberüm kim **zer-kemer** bağlar gümüş bil üstine / Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Beyit 1). [zer-kemer,]*

zer-küleh: *Altın işlemeli taç.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına / Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Beyit 3). [zer-küleh,]*

zer-nigār: *Altın işlemeli.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş / Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir **zer-nigār** ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 8). [zer-nigār,]*

zerr: *Altın.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmağıl / Yanduḳca āteş üzre daḥi **zer** eyü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [zer,]*

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār / **Zer** üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [zer,]*

żerre: *Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum **ẕerreden** kemdür / Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 4). [ẕerreden, -den]*

Naẓm-ı pervīn görinür **ẕerrede** gün gibi ʿīyān / Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Beyit 5). [ẕerrede, -de]*

żerre: *Zerre, çok küçük.*

Żerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim / Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Beyit 4). [żerre,]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup / Ger ölürsem itmezem bir **ẕerre** minnet kimseye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Beyit 3). [ẕerre,]*

żerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Żerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni / Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 3). [żerrece, -ce]*

żerre: *Çok az, az bir miktar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne **ẕerrece** ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [ẕerrece, -ce]*

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña / **Ẕerredür** çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [ẕerredür, -dür]*

żerre: *Çok az, az bir miktar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḫāṭıruma / Ne ḳılca ṣabr ola ne **żerrece** ḳarār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [żerrece, -ce]*

żerre: *Çok az, az bir miktar.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ **ẕerrece** meyl itmezem / Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [ẕerrece, -ce]

żerre: *Zerre, çok az, küçük.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken / **Ẕerrece** gözüme girmez
ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir **ẕerre** mihr itmez ṭabīb / Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi
raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ẕerre,]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ / Senüñ iy ġonçe-dehen **ẕerrece** yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Beyit 1). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör / Ḫaberin **ẕerrelerüñ** mihr-i dıraḫşāne
ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ẕerrelerüñ, -ler, -üñ]*

żerre: *Çok küçük parçacık, güneş ışığında görünen ufacık madde.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme / **Ẕerre** iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [ẕerre,]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin / Olımadum daḥi sen ġonçe-dehenden
fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Beyit 3). [ẕerrece, -ce]*

Gün
yüzlülerde **ẕerrece** yoḳ dur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [ẕerrece, -ce]*

Tīre olsa ṭañ degül ṣeb gibi
eyyāmum benüm / **Ẕerrece** mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 1). [ż̇errece, -ce]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum / Velīkin **ẕerrece** rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Beyit 1). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaṣıḳlara mihr itdügin / Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı
Yūsufʾuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Beyit 5). [ẕerre,]*

ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ degül bir **ẕerre** deñlü mihri yoḳ / Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 3). [ẕerre,]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir **ẕerre** ʿaybı yoḳ / Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen
güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Beyit 5). [ẕerre,]*

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün / Ṣuçum
bulursa **ẕerre** ḳadar şefḳat
itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Beyit 1). [ẕerre,]*

zerrece: *Zerre kadar.*

Öldürüp ḳahr ile bir **ẕerrece** mihr itmedüñ āh / İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Beyit 3). [ẕerrece,]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne / Biñ arasañ bulunmaz
bir **ẕerrece** bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Beyit 1). [ẕerrece,]*

zerrece: *Zerre kadar, çok az II çok az bile olsa.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere / **Ẕerrece** mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [ẕerrece,]*

zerreveş: *Zerre gibi.*

Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum **ẕerreveş** / Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Beyit 4). [ẕerreveş,]*

zerreveş: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Āftābı **ẕerreveş** hīç almaz idüm ʿaynuma / Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

306, Beyit 2). [ẕerreveş,]

zerrīn: *Altın gibi sarı ve parlak.*

Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ / Nerges-i meste ṣunar **zerrīn** ḳadeḥ *(K alkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [zerrīn,]*

Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara / Göz ider ibrām idüp **zerrīn** ḳadeḥ *(Kal kandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6). [zerrīn,]*

zerrīn: *(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.*

Şemselerdür dāġlar **zerrīn** kemerdü r ḳollarum / Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 3). [zerrīn,]*

zerrīn kemer: *Altın kemer.*

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri / Tuḥfe içün bilüñe **zerrīn kemer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [zerrīn kemer,]*

zerrīn-çelīpā: *Altın haç.*

Zeyn olup deyr-i felek **zerrīn-çelīpādan** yine / Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 1). [zerrīn-çelīpādan, -dan]*

zerrīn-kadeh: *Altın kadeh.*

Bāġ-ı cāndur bezm-i mey **zerrīn-ḳadeḥler** gül yiter / Bülbül olmışdur ṣürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [zerrīn-ḳadeḥler, -ler]*

zerrīn-kadeḥ: *Altın kadeh II lale.*

Nerges-i şehlā elinden ger içem **zerrīn-ḳadeḥ** / İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [zerrīn-ḳadeḥ,]*

zerrīn-kemer: *Altın kemer.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe **zerrīn-kemer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [zerrīn-kemer,]*

zevk: *Eğlence, eğlenti, cünbüş.*

İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma / Ādem helāk olur ol **zevḳ** ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Beyit 1). [zevḳ,]*

Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi / Toldı ʿālem her ṭaraf **zevḳ** ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Beyit 2). [ẕevḳ,]*

Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ / Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ **zevḳ** ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Beyit 3). [ẕevḳ,]*

zevk: *(Ar.) Zevk, beğeni; Tatma.*

Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫazż itdi kim / İtmeye ölince bu **ẕevḳi** ferāmūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Beyit 7). [ẕevḳi, -i]*

zevk: *(Ar.) Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II. Hoşa giden veya eğlendiren şey.*

ʿīş ü ʿişret günleri **ẕevḳ** ü temāşā vaḳtidür / Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 2). [ẕevḳ,]*

Göñlüme düşüp senüñle itdügim **ẕevḳ** ü ṣafā / Bezm içinde bāde-i gülgünı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Beyit 3). [ẕevḳ,]*

zevḳ: *Ar. Haz, zevk.*

Dil bülbüline **ẕevḳ** ü temāşā ruḫuñ yiter / Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ẕevḳ,]*

Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż / Bir göñül açmaḳdur ol **ẕevḳ** ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [ẕevḳ,]*

Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü **ẕevḳ** anuñdur kim / Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Beyit 3). [ẕevḳ,]*

Źevḳ ü ṣādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes / İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan ṣaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Beyit 7). [źevḳ,]*

zevk ü safā: *Zevk ve mutluluk.*

Ġamuñ iy dil unıdup **ẕevḳ ü ṣafā** ister iseñ / Yār ile itdügimüz demleri hep yāde
getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 6). [ẕevḳ ü ṣafā,]*

zevrak: *Kadeh ‖ sandal.*

Dil levendin ḥüsn deryāsında
ḳaşuñ **zevraḳı** / Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın
görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Beyit 5). [zevraḳı, -ı]*

zevraḳ: *Sandal, kayık.*

Baḥr-i eşkümde
gözüm **zevraḳların** ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [zevraḳların, -lar, -ı, -n]*

zevrak: *Sandal, kayık.*

Baḥr-i eşkümde
gözüm **zevraḳların** ġarḳ itmege / Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 6). [zevraḳların, -lar, -ı, -n]*

zevrak: *Kayık.*

Çünki **zevraḳla** nihān olduñ naẓardan iy perī / Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 5). [zevraḳla, -la]*

zevrak: *Ar. Kayık.*

Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül / Gūyiyā **zevraḳları** batmış ḳara
ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [zevraḳları, -ları]*
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya **zevraḳ** yüridür / Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [zevraḳ,]*

zevrak-ı dil: *Gönül kayığı.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda **zevraḳ-ı dil** / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [zevraḳ-ı dil, -ı]*

zevraḳ-ı dil: *Gönül kayığı.*

Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda **zevraḳ-ı dil** / Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār
baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [zevraḳ-ı dil,]*

zevrak-ı zerrīn: *Altın renkli kayık.*

Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev / Yā n'ider deryā-yı Nīl'e **zevraḳ-ı zerrīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [zevraḳ-ı zerrīn,]*

zeyn: *Ar. Ziynet.*

Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür / **Zeyn** içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [zeyn,]*
Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki
per **zeyn** eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [zeyn,]*
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice / **Zeyn** olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 3). [zeyn,]*

zeyn: *Ziynet; süs.*

Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn / Meh gelüp şemʿ
uyarur **zeyn** içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [zeyn,]*

zeyn: *Süslemek.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi **zeyn** içün / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [zeyn,]*

zeyn: *Bezemek, süslemek.*

Bāġ-ı ḥüsne ruḫlaruñ gül-berg-i ter **zeyn** eylemiş / Leblerüñ Mışr-ı melāḥatde
şeker **zeyn** eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [zeyn,]*
Ḫaṭṭuñla ḳatı gönlüñe iʿlām-ı ḫāl içün / Cān virdügümde **zeyn** ola seng-i mezār
ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 7). [zeyn,]*
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ / Sebze
bezmin **zeyn** içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Beyit 7). [zeyn,]*
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḫadd-i yār / Lāleler
güllerle **zeyn** olmış gülistāndur
gözüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 5). [zeyn,]

zeyn: *Bezemek, süslemek.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur / Lāle-i derd ile **zeyn** olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [zeyn,]*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī **zeyn** olaldan her ḳılın / Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 8). [zeyn,]*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş **zeyn** olur / Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Beyit 6). [zeyn,]*

zeyn: *Süs, bezek.* || *Süslenmiş, bezenmiş.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter / Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [zeyn,]*

zeyn eyle-: *Süslemek, donatmak.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına / Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [zeyn eyle-, -r]*

zeyn eyle-: *Süslemek.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar / Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 4). [zeyn eyle-, -r]*

zeyn

eylemiş: *Süslemek.*

Çeşm-i ṣūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde ṣarāb-ı nāz içüp / Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4). [zeyn eylemiş,]*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm / Cā-be-cā dükkānına āyīneler **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [zeyn eylemiş,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [zeyn eylemiş,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher **zeyn eylemiş** / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [zeyn eylemiş,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher **zeyn eylemiş** / Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [zeyn eylemiş,]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni / Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [zeyn eylemiş,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil / Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4). [zeyn eylemiş,]*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [zeyn eylemiş,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına / Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 7). [zeyn eylemiş,]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine / Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 7). [zeyn eylemiş,]*

Serv pīrūze-şūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ / Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [zeyn eylemiş,]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña / Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [zeyn eylemiş,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter **zeyn eylemiş** / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [zeyn eylemiş,]*

zeyn

eylemiş: *Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş yine / Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2). [zeyn eylemiş,]*

Ṭaġıdup sünbül şaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile / Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [zeyn eylemiş,]

zeyn eylemiş: *Süslemek.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini / Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [zeyn eylemiş,]*

Māh-ı nevdür görinen şanma ki çerḫüñ zergeri / Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [zeyn eylemiş,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter **zeyn eylemiş** / Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [zeyn eylemiş,]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār / Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [zeyn eylemiş,]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḫalḳı kim / Ergavānīler giyüp güllerle ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [zeyn eylemiş,]*

zeyn ider: *Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına / **Zeyn ider** nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [zeyn ider, -er]*

zeyn it-: *Süslemek.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin / Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [zeyn it-, -di]*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer / Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [zeyn it-, -me, -ge]*

zeyn ol: *Süslenmek, bezenmek.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim / Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [zeyn ol, -ma, -ya]*

zeyn ol-: *Süslenmek, bezenmek.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi / Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [zeyn ol-, -up]*

zeyn ol-: *Süslenmek, bezenmek.*

Ol şemʿ-i ḫüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür / Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [zeyn ol-, -up]*

zeyn oldı: *Süslenmek, bezenmek.*

Güllerle dîde gülşeni **zeyn oldı** ser-be-ser / Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [zeyn oldı,]*

zeyn olmış: *Süslenmek, bezenmek.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki **zeyn olmış** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [zeyn olmış, -mış]*

zeyn olmış: *Süslenmek, bezenmek, resmedilmek.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm / Ṣīşedür gūyā ki **zeyn olmış** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [zeyn olmış, -mış]*

zeyn per: *Süslü kanat.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ / Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [zeyn per,]*

zīb: *Süs, güzellik.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca **zīb** ü ferr ile / Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 8). [zīb,]*

zīb ü fer: *Süs ve parlaklık.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür / Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod **zīb ü fer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

97, Beyit 5). [zīb ü fer,]

zībā: *Güzel ‖ renkli ‖ yaraşıklı.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür / Ne **zībā** lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 3). [zībā,]*

zībā: *Güzel, süslü.*

Ne yüz ile öykünür gül ḥüsnüñe kendüyi kim / Bir iki günden gider iy māh anuñ **zībālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Beyit 2). [zībālıġı, -lıġı]*

zībā: *Süs, ziynet.*

Ḥüsn **zībāsını** āmildür ki tezyīn itmege / Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [zībāsını, -sı, -n, -ı]*

zībā: *Far. Süslü, güzel.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin / Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ **zībā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Beyit 1). [zībā,]*

zībā yüz: *Güzel yüz.*

Yār ṣāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin / İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [zībā yüz,]*

zībālıġ: *Süs, güzellik.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa / Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ **zībālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Beyit 4). [zībālıġuñ,]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ **zībālıġuñ** / Daḫi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Beyit 6). [zībālıġuñ,]*

Gül ḫayādan derledi şebnem degüldür görinen / Var ise işte budur gülden senüñ **zībālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Beyit 5). [zībālıġuñ,]*

zihī: *Ne güzel!, ne mutlu! aferin, bravo, çok yaşa.*

Cām-ı laʿlüñden **zihī** bir cürʿa ṣunmadın baña / Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 2). [zihī,]*

zihī: *Bir önceki beyitle oluşan bağlamı da göz önüne alırsak burada "ne acip, ne garip" manasındadır. Şaşkınlık bildirir.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen / **Zihī** düşmen ki düşmendür bizümle mā-teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 11). [zihī,]*

zihī: *"Acıma, hayıflanma" anlamı katmışdır.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām / ʿĀr u nāmūs dimek şimdi **zihī** ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [zihī,]*

zihī: *(Fars.) Ne güzel, ne hoş, ne iyi.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi **ẕihī** baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [ẕihī,]*

zihī: *Nasıl, öyle bir, ne güzel.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile / Lāle-ruḫlar bezmine varur **zihī** nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Beyit 7). [zihī,]*

zī-hüsn: *Senin güzelliğin.*

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ / Sitārem ḫūbdur **ẕī-ḥüsn** tāliʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 1). [ẕī-ḥüsn,]*

zikr: *Sözünü etme, dile getirme, anma.*

Çünki **ẕikrüm** dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür / ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 6). [ẕikrüm, -üm]*

zikr: *Sözünü etme, ismini söyleme, anma, anlatma.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ **ẕikrin** raḳīb / Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [ẕikrin, -i, -n]*

ẕikr-i fikr: *Sürekli söylediği ve düşündüğü. II Aklından ve dilinden*

düşürmediği.

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden / **Źikr-i fikr** isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 22). [źikr-i fikr,]*

zillet: *Hor ve hakir olma, alçalma, küçük düşme.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden / Kimse irmez devlete iy ḫvāce **zillet** çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Beyit 1). [zillet,]*

zindān: *Acılar mekanı, Karanlık, hapishane, karanlık mahal, Çok karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem / Göz ü göñlüm ḳarārup ʿālem baña **zindān** olur *(Kalk andelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [zindān,]*

zindān: *İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II Çok karanlık, sıkıntılı yer.İZindan (sevgilinin ayrılığında yaşamın çekilmez hale gelmesi bağlamında).*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña / Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre **zindāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [zindāndur, -dur]*

zinde-: *Canlı, diri.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña / Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [zindeligüm, -lig, --üm]*

zinde ol-: *Diri, sağlam olmak.*

Bir būseñ ile zinde olur biñ dil-i mürde / ʿĀşıḳlar içinde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [zinde ol-, -ur]*

zīnet: *Süs.*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ / Güller dizilmesün daḫi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Beyit 7). [zīnet,]*

zīnet: *Bahçenin süsü.*

Zīnet-i gülzār-ı ṣaḥrā gül midür bülbül midür / Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [zīnet-i, --i]*

zīnet: *Ar. Süs, bezek, donak.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı **zīnet** bulalı / Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [zīnet,]*

zīnet: *(Ar.) Süs.*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem / **Zīnet** içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [zīnet,]*

zīnet-i bāġ-ı cinān: *Cennet bağının süsü.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ / Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Beyit 1). [zīnet-i bāġ-ı cinān, -dur]*

zīnet]-i bāġ-ı irem: *İrem bahçesinin süsü.*

Oldı çün ḫüsn [ile her yir **zīnet]-i bāġ-ı İrem** / Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 13). [zīnet]-i bāġ-ı irem,]*

zinhār: *Aman ha!, asla, sakın.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne / Menzilüñ yār işigidür ḳoma **zinhār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Beyit 7). [zinhār,]*

zīr: *Alt, aşağı.*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi / Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur **zīr** ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Beyit 5). [zīr,]*

zīr ü zeber: *Alt üst, darmadağınık, karmakarışık.*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil / ʿAdl idüp ol ḫāneyi **zīr ü zeber** kıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [zīr ü zeber,]*

zīrā: *Çünkü, onun için ki.*

Çeküp sīnemden alma iy
kemān-ebrū müjeñ
tīrin / Ki **zīrā** daʿvīye
maʿnī ġam-ı ʿışḳa
nişāndur
bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Beyit 6). [zīrā,]*

zīrā: *(Bağlaç) Çünkü, şundan dolayı.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan
gedā-yı ʿışḳ
/ **Zīrā** nedīmi gice
mehüñ ehl-i re'y
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

İy ḫvāce var benüm şıma
dīnüm serāyını
/ **Zīrā** bu menzile niçe
mihmān gelür
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, şundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ
rāzın añladı / **Zīrā** ki
ṭabʿ-ı pāki olan
ḫurdedān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 7). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

Her nesneden
uṣandum **zīrā** ki düşen
ʿışḳa / Ne leẕẕet alur
dilden ne cān ü
cihāndan
ḫaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 6). [zīrā,]*

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

Geydi çün
Şāmī **zirihler** kākül-i
müşgīn-i dōst / Rūm
ilin itdi musaḫḫar
kākül-i müşgīn-i
dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [zirihler, -ler]*
Bir ser-āmed pehlüvāndur
pāy-ı taḫt-ı fitnede /
Kim şıyup cān ḳalbini
giydi **zirihler** kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 7). [zirihler, -ler]

zirih-: *Zırh.*

Şāh-ı ḫüsnüñ kim bizümle
cenge leşker gösterür /
Ol ḫam-ı
kākül **zirihdür** ġamze
ḫançer
gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [zirihdür, -dür]*

ziyā: *Aydınlık.*

Sāḳī getürme şemʿ-i
şebistānı ortaya / Bezm
ehline fürūġ-ı
cemālüñ **ziyā** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 6). [ziyā,]*

ziyān: *Zarar, ziyan.*

Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem
n'ola naḳd-i cān
benümdür / Beni
kendü ḫālüme ḳoñ size
ne **ziyān** benümdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [ziyān,]*

ziyān: *Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.*

Virürem ʿışḳa varumı gerçi
/ Kimse yoḳ
kendüye **ziyān** ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [ziyān,]*
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh
cāndan müşterī / Cān
ile ṭut
kim **ziyān** itmezsin ol
bāzārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 6). [ziyān,]*
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun
derūn-ı dilde kim / Ol
semenderdür **ziyān** irm
ez aña bu
oddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 2). [ziyān,]*
Naḳd-i cānum ḳo niṣār
olsun ayaġuñ tozına /
Ben bu yolda geçdüm
iy ḫvāce **ziyān** ü
sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Beyit 5). [ziyān,]*

zühd: *Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*

Ger Muʿīdī **zühd** ü
taḳvādan geçüp ʿāşıḳ
degül / Cāme-i ṣad-çāk
ile āşüfte destārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [zühd,]*
Sāḳiyā mey ṣun
ki **zühdüm** leşkerin
ṭaġıtmaġa / Nāy eline
nīzesin alup siper
ṭaḳındı
def *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 4). [zühdüm, -üm]*
Niçe biñ **zühd** ü veraʿ ṭāḳı
Muʿīdī ola ḫam / Bir
işāret ki nigār eyleye
ebrūlar
ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 7). [zühd,]*
Ṣalāḥ ü **zühd** ile gerçi irer
murāda kişi /
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı
iḫtiyār
itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Beyit 7). [zühd,]*

zühd: *Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme.*

Riyā ile
olan **zühdi** n'idersin /
Derūn-ı dilden iren āh
yigdür *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [zühdi, -i]

zühd: *Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ.*

Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin / Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [zühdümüñ, -üm, -üñ]*

zühd: *(Ar.) Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*

Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın / Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Beyit 7). [zühdüñe, -ü, -n, -e]*

zühre-cebīn: *Zühre yıldızı gibi parlak. II. Sevgili.*

Cilve itmek dilese bir gice ol **zühre-cebīn** / Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Beyit 3). [zühre-cebīn,]*

zuhūr itse: *Ortaya çıkmak / görünmek.*

Tāb-ı ḥüsnüñden **ẓuhūr itse** ʿaceb olmaz ḫaṭuñ / Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [ẓuhūr itse, -se]*

zülāl: *Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.*

Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur / Nūş itdügim **zülāl** ise içimde ḳan olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [zülāl,]*

zulām-ı şeb: *Gecenin karanlığı.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu zülf tāb tāb olmaz / Fürūġ-ı māh-ı tābāna **ẓulām-ı şeb** ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [ẓulām-ı şeb,]*

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur / Bu devri ḫoş geçürdi ẕihī baḫtiyār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 2). [zülf,]*
Zülf ü ruḫsāruñ ġamında ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim / ʿīş ü nūş itmek iñen ḫoşdur şeb-i mehtābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 3). [zülf,]*
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol **zülf** ü cemāle beñzemez / Fi'l-meṣel ʿanberden olsa ḫalḳa-i der Kaʿbe'ye *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Beyit 3). [zülf,]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

Ruḫlaruñ devrinde **zülfüñdür** de m-ā-dem söylenen / Şimdi ehl-i ḥikmetüñ baḫṣi teselsülden degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Beyit 4). [zülfüñdür, -üñ, -dür]*
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol **zülfe** ḫaṭādur bu / Dīvāne misin iy dil zencīr-i belādur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Beyit 1). [zülfe, -e]*
Zülfüñ uzadup ẓulm ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Niçe bir **zülfün** ü ḫālüñ ġamı cān mezraġına / Ḫūşe-i ḫasret içün toḫm-ı nedāmetler eke *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Beyit 4). [zülfün, -üñ]*
Veh ki pīç-ā-pīç olur **zülfüñ** dil-i miskīn ile / Kīni var ol ḳāfirüñ beñzer ki ehl-i dīn ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*
Tāb-ı ḥüsn ile ki **zülfüñde** ʿaraḳlar dizilür / Riştedür zeyn olınur gevher ü lü'lü'ler ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Beyit 5). [zülfüñde, -üñ, -de]*
Ḳaşuñ u **zülfüñi** añup secde itmekdür ġaraż / Mekke örtüsin ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Beyit 2). [zülfüñi, -üñ, -i]*
Āh kim bir ṣubḥ irişmez rişte-i maḳṣūda el / **Zülfüñ** ucından olur göñlüm perīşān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*
Çeşm ü **zülfüñ** ḫasretinden ḫasteyem bir veche kim / Ṣubḥa-dek bekler beni hecrümde yārān her gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Ṭaġıdup **zülfüñ** perīşān-ı rūzgār itdüñ beni / Āḫir ol dām-ı belā ile

şikār itdüñ
beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*

Cān dimāġın dem-be-dem **zülfüñ** muʿaṭṭar ḳılmaġa / Ṭop-ı micmerdür cemālüñ cāmiʿinde her ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

zülf: *Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*

Bir mübārız pehlüvānam ʿışḳ meydānında kim / **Zülfünüñ** sevdāsı ṭaḳmışdur siyeh-per başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Beyit 2). [zülfünüñ, -ünüñ]*

zülf: *Saç, yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Yār ṭaġıtmış
yine **zülfin** yanaġı üstine / Bu ne ẓulmetdür ki düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [zülfin, -i, -n]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ǁ saç ǁ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile baġlar uyḥumı / Uş varı varı siḥre daḥi el ḳarar **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 7). [zülf,]*

zülf: *Sevgilinin saçı; şakaklara sarkan saç lülesi.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy dilber
ḫayāli **zülfüñüñ** / Yazılu ṭāvūsa beñzer ṣu ḳabaġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 3). [zülfüñüñ, -üñ, -üñ]*

zülf: *Ar. yüzün iki tarafından sarkan saç.*

Dīn üzre baş virürken uyup ḫaṭṭ-ı sebzüñe / Ḥikmet nedür ki yine olur ehl-i nār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 3). [zülf,]*

zülf: *(sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḥalḳa ḫalḳa **zülfüñüñ** küfrin e īmānum
feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]*

zülf: *1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā / ʿAnber-efşān olsa **zülfüñ** müşg-i tātārı
nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [zülfüñ, -ü, -ñ]*

Kaʿbe-i ḫüsnüñde **zülfüñdür** b eni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vuṣḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [zülfüñdür, -üñ, -dür]*

Oldı **zülfüñden** perīşān müşg-i terler her ṭaraf / Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Beyit 1). [zülfüñden, -üñ, -den]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi II sevgilinin saçı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā / Ḫalḳa ḫalḳa **zülfüñüñ** küfrin e īmānum
feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]*

zülf: *(Sevgilinin) saçı.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla **zülfüñ** g örmesem / Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*

ʿIşḳ
ṣaḥrāsında **zülfüñ** ġuṣṣ asuz ḳomaz beni / Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş
añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-pāre **zülfin** gizleyüp / Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān

yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [zülfın, -in]*

Gāh oda
ṣalar **zülfüñ** seccāde
gehī ṣuya / Kāfirde
kerāmetler yā Rab
neden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 6). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa
vechi var / Dirlerdi
Ṣām'dan bir ulu
ḳārbān
gelür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*

Ġabġab ü **zülfüñle** ʿāṣıḳ
göñlüni ḳapsañ n'ola /
Ṭop ü çevgān
oynamaḳda ṣūḥlar
çālāk
olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]*

Ārzū-yı ġabġab
ü **zülfüñle** her çālāk ü
ṣūḥ / ʿAzm idüp
meydān-ı ḥüsne ṭop ü
çevgān
oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]*

Dil-ḫastemüzüñ **zülfüñ** ile
dest-resi var / Sevdā-
zede olmaġa meger
kim hevesi
var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil
niçe virsün ḫaber / Anı
gören pādṣāh olur ılan
ayaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Baṣa çıḳardı
göñül **zülfüñle** ammā
n'eylesün / Boyuña
ḫaṭṭuñ gibi dīn
düşmeni
pusudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]*

Zülfi gibi ol ṣeh niçe yol
baṣa yüriye / Varmaya
mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna
ber-ā-
ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 6). [zülfi,]*

Āh eger **zülf** ü lebüñ vaṣfın
Muʿīdī yazmaya /
ʿAnber-efşān eyleyüp
naẓma güher-rīz
eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 7). [zülf,]*

Lebüñ **zülfe** ṣalar zülfüñ
lebüñe / Arada ḫātem-i
dil oldı
żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [zülfe, -e]*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi
açmasañ ruḫsāruñı /
Ẓulmet içinde
ḳalurdum itmeseñ
bīdār
şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [zülf,]*

Oldı **zülfüñ** dile belā-yı
siyāh / Yalıñuz fitne
ḫaṭ ü ḫāl
degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile
neden ṭoldı cihān /
Yoḳsa **zülfüñ** mi
ṭararsın ʿanber-efşān
esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfünüñ cevri dükenmez
añma ḫaṭṭuñ fitnesin /
Bir belādur başuma
birinden āzād
olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 4). [zülfünüñ, -ü, -ñ, -üñ]*

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı
dil **zülfüñle** ḫaddüñde
vaṭan / Cennet-i ʿAdn
ise geçdüm Ṣām ile
Baġdād'dan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Beyit 2). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]*

Çün murāduñ mürġ-i dil
ṣayd eylemekdür iy
perī / Dāne vü dāmı
n'idersin **zülf** ü ḫālüñ
var
iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 2). [zülf,]*

ʿAnberīn **zülfüñde** göñlüm
ḳaldı gelmez sīneye /
Veh ne sevdādur bu
kim unutdı miskīn
meskenin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Beyit 3). [zülfüñde, -üñ, -de]*

Dil-i āvāreyi dirler
ṭolaşdı **zülfüñe** yārüñ /
ʿAcebdür ger
aṣılmazsa çün oldu
müttehem bir
gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Beyit 2). [zülfüñe, -üñe]*

zülf: *Saç II Sevgilinin saçı.*

Bezm içinde bī-tekellüf
aġzın öp ḫavf itme kim
/ Ġamzeler bīmār
ü **zülf** āşüftedür dildār
mest *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [zülf,]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç; sevgilinin zülfleri.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i
pinhānuña cānum fedā
/ Ḥalḳa
ḫalḳa **zülfüñüñ** küfrin
e īmānum
feda *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü. Sevgilinin saçları.*

Cemālüñ seyrine māniʿ
bu **zülf** tāb tāb olmaz /
Fürūġ-ı māh-ı tābāna
ẓulām-ı şeb ḥicāb
olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1). [zülf,]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.*

El
uzadup **zülfüñe** yalvar

uram sevdāyı gör / Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 10). [zülfüñe, -üñ, -e]*

zülf: *Saç II Sevgilinin saçı.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür **zülfüñ** gibi / Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīşānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*

zülf: *(sevgilinin) saçı.*

Başına ber-ā-berdür anuñ **zülfine** baş eg / Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]*

Dil güzeller **zülfinüñ** sevd āsın almış başına / Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

zülf: *Sevgilinin uzun ve sarkan saçları.*

Göñlüme **zülfüñde** çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün / Dāme düşen murġa n'eylersün begüm ṣāhīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [zülfüñde, -üñ, -de]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç, saç büklümü.*

Devr-i ruḫuñda göreli **zülfüñ** teselsülin / Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u ṣām baḥs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

zülf: *(Sevgilinin/güzelin) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād / Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 6). [zülf,]*

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü / Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 8). [zülf,]*

zülf: *(sevgilinin) saçı.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim / Bir naẓarda **zülfüñe** biñ başlu ejder gösterür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Yalvarup elüm **zülfüñe** ṣunsam gören eydür / Yā Rab ne füsūn itdi ki s̱uʿbān ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [zülfüñe, -üñ, -e]*

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz / **Zülf** ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1). [zülf,]*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez / Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [zülf,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki **zülf** ü ʿārıżuñ / Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [zülf,]*

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa **zülf** ile / Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [zülf,]*

Raḫm itmese Muʿīdī cenāzeñ görüp senüñ / Göstermez idi ḳara geyüp inkisār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 9). [zülf,]*

Almış ele kemendin idüp tābdār **zülf** / İster meger ki eyleye göñlüm şikār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [zülf,]*

Şanma yüzüñ görinür yilden dü-nīm olduḳca **zülf** / Dem urup odlar şaçar mānend-i ejder kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Beyit 3). [zülf,]*

El uzadup **zülfüñe** sevdā-yı mihr itdüm velī / Yire çalduñ sāyeveş maḳhūr u pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Beyit 4). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Gün yüzlülerde z̲errece yoḳdur baḫānesi / ʿĀrıż güşāde **zülf** ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Beyit 2). [zülf,]*

Degme yire ḳonmaz iken **zülfüñe** dil baġladum / Gerçi mürġ-i zīr kim āḫir budur dāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Beyit 4). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından ger ölem pervāneveş / Başına ṣarup ḳaralar ṣemʿ ṭutsun mātemüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Beyit 3). [zülf,]*

zülf: *(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ
ḳo **zülfi** ḳışṣasın / Gel beyāż it naẓmuñı ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [zülfi, -i]*
Muʿīdī **zülf-i** yārüñ bendini gör / Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı
żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Beyit 7). [zülf-i, -- i]*

zülf: *(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Almış ele kemendin idüp tābdār **zülf** / İster meger ki eyleye göñlüm
şikār **zülf** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 1). [zülf,]*

zülf: *(Sevgilinin) saçı.*

Sen ḫalḳa
ḫalḳa **zülfüñi** ṣalduḳca ayaġa / Olur çemende sünbül-i ter deste deste ḫāk *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Beyit 3). [zülfüñi, -(ü)ñ, -i]*

zülf: *(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ gelür ammā daḫi / **Zülfüñe** beñzer perīşāndur dil ü cānum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Beyit 3). [zülfüñe, -üñ, -e]*
Dil ḫalāṣ itmek
Muʿīdī çeşm
ü **zülfüñden** anuñ / Bir ḥişār almaḳca vardur ceng ile
küffārdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Beyit 7). [zülfüñden, -ü, -n, -den]*

zülf: *(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Seccādesini **zülfüñ** od üzre döşer dāʾim / Kāfirde kerāmetler yā Rab neden
olmışdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*
Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i ruḫuñ n'ola / **Zülfüñ** miṣāli ol daḫi yüzi ḳara
geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*
İki gicedür
düşüme **zülfüñ** girer oldı / Beñzer ki yine uzun uzaḳ bir seferüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Girdi **zülfüñ** ẓulmetine cānum İskender gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Ḥasret-i ḫāl ü ḫaṭ
ü **zülfüñ** ile dīdelerüm / Beñzer ol baḫre ki baḳduḳça görünmez ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*
Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide **zülfüñ** beni / Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*
Yüzümi **zülfüñ** gibi
yoluñda cārūb itmedin / Bulmadum bir laḥẓa ṣāhum pāy-būsa dest-res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Her ḳaçan taḥrīk
ide **zülfüñ** nesīm urup nefes / Başda sevdā deprenüp eyler hevāya dil
heves *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*
Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini / Ruḥlaruñdan ortaya gül-berg-i ter zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*
Lebüñ zülfe
ṣalar **zülfüñ** lebüñe / Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*
Aġzuñ içün āh
idüp **zülfüñ** perīşān eyledüm / Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum
telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*
Dil görüp ḫālüñ
ü **zülfüñ** saña meyl itse n'ola / Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām
olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*
Ḫāl ü **zülfüñ** dāne vü dām eylemek ḥācet degül / Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*
Ṭaġıdup **zülfüñ** yine ʿuşşāḳı bed- ḫāl eyledüñ / Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*
Ḫaṭṭ ü ḫaddün
ḫasretin **zülfüñ** unutdurdı baña / Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile ṣāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*
Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm / Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile / Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Virmezem ʿāleme **zülfüñ** ġamın aṣarlar ise / ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*

Tīre-dildür **zülfüñ** ucından siyehkār olmayan / Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Beyit 1). [zülfüñ, -üñ]*

Yine **zülfüñ** ḳararup ḳatı perīşān olmış / Bir ḫaber aldı meger ḥāl-i siyehkārümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*

Gördi **zülfüñ** ḳarasın dīde yaşum rehber olup / Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

zülf tārmār: *Dağılmış saç.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür / Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Beyit 5). [zülf tārmār,]*

zülf ü çeşm-: *Saç ve göz (sevgilinin).*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede / Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [zülf ü çeşm-, --üñ, --dür]*

zülf ü ġabġab: *Sevgilinin saçı ve çenesi.*

Meydān senüñ oldı kim olupdur / Çevgān ile ṭop **zülf ü ġabġab** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [zülf ü ġabġab,]*

zülf ü ḳaşuñ: *Sevgilinin saçı ve kaşı.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [zülf ü ḳaşuñ, -uñ]*

zülf ü ruh-: *Saç ve yanak.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile / Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [zülf ü ruḫ-, -un]*

zülf-i bī-dīn: *Kâfir, dinsiz saç. II Sevgilinin saçı.*

Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler / ʿĀṣıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Beyit 8). [zülf-i bī-dīn,]*

zülf-i cānāndan: *Sevgilinin saçı.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur **zülf-i cānāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [zülf-i cānāndan, -i, -dan]*

zülf-i cānāndan: *Sevgilinin saçları. Zülüf.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim / Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur **zülf-i cānāndan** cüdā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [zülf-i cānāndan, -dan]*

zülf-i dil-āvīz: *Gönlü asan saç.*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın / Ḳara baḫtumdur iden **zülf-i dil-āvīz** eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [zülf-i dil-āvīz,]*

zülf-i dilber: *Sevgilinin saçı.*

Bir yaña **zülf-i dilber** ü bir yaña bend-i ġam / Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [zülf-i dilber,]*

zülf-i dü-tā: *Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker / Cellādveş beni ipe **zülf-i dü-tā** çeker *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [zülf-i dü-tā,]*

zülf-i dü-tāsın: *İki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük / Rūzgār el virmeyüp **zülf-i dü-tāsın** görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı,*

Gazel 228, Beyit 1). [zülf-i dü-tāsın,]

zülf-i girih-gīr- : *(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ / Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 1). [zülf-i girih-gīr-, -üñ]*

zülf-i girih-gīrüñ: *(Sevgilinin) Düğümlü, dolaşık saçları.*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim / Ḳara çulda ḳor beni **zülf-i girih-gīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Beyit 4). [zülf-i girih-gīrüñ,]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün / Baġlamışdur yolların **zülf-i girih-gīrün** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Beyit 4). [zülf-i girih-gīrün,]*

zülf-i muʿanber: *Amber, misk kokulu saç.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup **zülf-i muʿanber** şāḫ şāḫ / Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [zülf-i muʿanber,]*

zülf-i nigāra: *Sevgilinin saçının kokusu.*

Dir imişsün beñzerem **zülf-i nigāra** būy alam / Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [zülf-i nigāra, -a]*

zülf-i perīşān: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın / Yār el uzadup **zülf-i perīşān** ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [zülf-i perīşān,]*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [zülf-i perīşān, -uñ]*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem / Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Beyit 3). [zülf-i perīşān, -uñ]*

zülf-i perīşān- : *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül / Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [zülf-i perīşān-, --dan]*

zülf-i pertāb- : *Dağınık saç.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Beyit 2). [zülf-i pertāb-, -uñ]*

zülf-i pertāb: *Dağınık saç.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur / Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel* *261, Beyit 4). [zülf-i pertāb, -uñ]*

zülf-i semensā- : *Yasemin kokulu saç.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür / Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [zülf-i semensā-, --dan]*

zülf-i ser-keş: *Inatçı, isyankar saç (sevgilinin saçları).*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 2). [zülf-i ser-keş, -den]*

zülf-i ser-keş: *İnatçı saç II Sevgilinin saçı.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar / Ḥarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 8). [zülf-i ser-keş, -den]*

zülf-i ser-keşden: *Dik başlı, isyankar saç.*

Başda her sevdā ki var bu **zülf-i ser-keşden** çıḳar / İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [zülf-i ser-keşden,]*

Her ne kāfirliḳ ki var bu **zülf-i ser-keşden** çıḳar / Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol miskīni āteşden çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [zülf-i ser-keşden,]*

zülf-i siyāhuñsuz: *Sevgilinin*

siyah saçları.

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme / Beni **zülf-i siyāhuñsuz** perīşān-ḥāl idüp gitme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 6). [zülf-i siyāhuñsuz, -uñ, -suz]*

zülf-i siyeh: *Siyah saç || Sevgili.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ / Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Beyit 1). [zülf-i siyeh, -üñ]*

zülf-i siyeh: *Sevgilinin siyah saçı.*

Bu ḳad-i bālā vü ol **zülf-i siyeh** / Cāna olmışdur belā üzre belā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [zülf-i siyeh,]*

zülf-i siyehüñ: *(Sevgiilnin) siyah saçı.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise **zülf-i siyehüñ** / Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [zülf-i siyehüñ, -üñ]*

zülf-i yār-: *Sevgilinin saçı.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil / Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [zülf-i yār-,]*

zülf-i yār: *Sevgilinin saçı.*

Veh ki **zülf-i yār** ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf / Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Beyit 1). [zülf-i yār,]*

zülfüñ: *(Sevgilinin) saç teli.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup **zülfüñ** elüme gireydi / Çünki ḳılca aṣṣı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [zülfüñ, --ün]*

Laʿl ü **zülfüñ** şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm / Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Beyit 1). [zülfüñ, --ün]*

zülfüñ fetil-: *(Sevgilinin) saçının fitili.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken / Ḫayāl-i ḫadd-i gülgūnuñ getürdi nā-gehān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [zülfüñ fetil-,]*

zülfüñ ġamı-: *(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim / Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [zülfüñ ġamı-, -y, -la]*

zülfüñ ġamı: *(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.*

ʿĀlem-i ʿışḳda **zülfüñ ġamı** zār itdi beni / Kişi ġurbetde perīşān olur aḥşām olıcaḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Beyit 3). [zülfüñ ġamı,]*

zülfüñ ḫamında: *Saçın kıvrımı, büklümü.*

Dir gören **zülfüñ ḫamında** āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin / Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [zülfüñ ḫamında,]*

zülfüñ şeb-: *(Sevgilinin) saçının karanlığı.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḫüsnüñi zeyn içün / Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Beyit 6). [zülfüñ şeb-, --in, --de]*

zülfüñ ucın: *(Sevgilinin) saçının ucu.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül / Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [zülfüñ ucın,]*

zülfüñden: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç.*

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe **zülfüñden** / Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Beyit 4). [zülfüñden,]*

Çeşm ü **zülfünden** [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim

/ Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Beyit 3). [zülfünden,]*

zülfüñüñ küfr- : *Saçının siyahı.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḫayretde kim / Muġbeçe ḥüsnüñ n'içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [zülfüñüñ küfr-,]*

zülfüñüñ zencīri- : *(Sevgilinin) saçlarının zinciri.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa / Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Beyit 5). [zülfüñüñ zencīri-, -ni]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

Zülfüñ uzadup **ẓulm** ilen n'eylerse lāyıḳdur baña / Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Beyit 3). [zulm,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm / Dil ḫayālüñ taḫtıdur **ẓulm** ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Beyit 6). [zulm,]*

zulm: *Eziyet, kötülük, fenalık.*

Felegüñ **ẓulmüni** görince göñlüm / Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [ẓulmüni, -üñi]*

zulm: *Eziyet, cefa, zulüm, cebr.*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi / **Ẓulm** ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Beyit 3). [ẓulm,]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefa.*

Bendeñe **ẓulm** olduġın bildürmege şāhum saña / Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [ẓulm,]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler / Ben mūra olan **ẓulmi** Süleymān'e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ẓulmi, -i]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm / **Ẓulmi** dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [ẓulmi, -i]*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo / **Ẓulmi** ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 6). [ẓulmi, -i]*

zulm: *Ar. Zulüm, eziyet.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ **ẓulm** iderler ammā / Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [ẓulm,]*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni / Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [ẓulm,]*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün / **Ẓulm** ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Beyit 1). [ẓulm,]*

zulm: *(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül / Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Beyit 3). [ẓulm,]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefa.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz Muʿīdī-ḫastenüñ / Āh eger miskīn ölürse **ẓulmüñe** dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Beyit 5). [ẓulmüñe, -ü, -n, -e]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun / Pādşāhum **ẓulmüñe** dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Beyit 1). [ẓulmüñe, -ü, -n, -e]*

zulm el: *Eziyet eli. II Sevgilinin eziyetleri.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin / Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Beyit 4). [ẓulm el, -in]*

zulm elin uza: *Zulüm elini uzatmak.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm / Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [ẓulm elin uza, -dur-duradur-n]

<u>zulm itme:</u> *Zulmetmek, zorbalık, bir kimseye kötü davranmak.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme / Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle **ẓulm itme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Beyit 7). [ẓulm itme, -me]*

<u>zulmānī:</u> *Karanlık.*

Nūrānī vü **zulmānī** iki serv şanurlar / Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [zulmānī,]*

<u>zulmet:</u> *Karanlık.*

Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine / Bu ne **ẓulmetdür** ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Beyit 1). [ẓulmetdür, -dür]*

<u>ẓulmet:</u> *Karanlık içinde.*

Ġam-ı zülfüñle **ẓulmetde** ḳal urdum / Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [ẓulmetde, -de]*

<u>zulmet:</u> *(Ar.) Karanlık.*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı / **Ẓulmet** içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Beyit 6). [zulmet,]*

Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise / **Ẓulmet** içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Beyit 6). [ẓulmet,]*

<u>zulmet:</u> *Karanlık.*

Girdi zülfüñ **ẓulmetine** cānu m İskender gibi / Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [ẓulmetine, -i, -n, -e]*

<u>zulmet-i ġamda:</u> *Üzüntü karanlığı.*

Āb-ı ḥayvān gibi geçsün **ẓulmet-i ġamda** günüm / Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [ẓulmet-i ġamda, -i, -da]*

<u>zulmet-i hecrüñde:</u> *Ayrılığın karanlığı.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [zulmet-i hecrüñde, -i, -üñ, -de]*

<u>zulmet-i hecrüñde:</u> *Ayrılığın karanlığı.*

Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim / Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [zulmet-i hecrüñde, -üñ, -de]*

<u>zulm-i sipāh-ı ʿışk:</u> *Aşk askerlerinin zulmü.*

Ṭoldı göñlüm ser-be-ser **ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ** ile / Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ,]*

<u>zünnār:</u> *Ar. Papazların kuşandıkları ip, kuşak.*

Kaʿbe-i ḥüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan / ʿUrve-i vuṣḳa diyü medḥ itdügim **zünnār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [zünnār,]*

<u>zünnār:</u> *Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

Āyet-i ḥüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ / Dāmeni altında büt bilinde **zünnārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [zünnārı, -ı]*

<u>zünnār ü ṣalīb:</u> *Papazların bellerine bağladıkları kuşak ve haç.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan / Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de **zünnār ü ṣalīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [zünnār ü ṣalīb,]*

<u>zünnār-ı zülf-:</u> *Sevgilinin zünnara benzeyen saçı. II Zünnar gibi uzun ve siyah saç. II Zünnar: Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ
ehline cān oynadur /
Zāhide zünnār-ı zülfüñ
naḳd-i īmān
oynadur *(Kalkandelenl
i Mu'îdî Dîvânı, Gazel
109, Beyit 1). [zünnār-
ı zülf-, -üñ]*

<u>żabṭ eyle:</u> *Ele
geçirme, hâkim olma II
ulaşma, erişme.*
Ḥüsn ü ḫulḳ ile güzeller
bölügin **żabṭ eyle** kim
Bu cihān mülkinde bir
ḳaç gün aġalıḳdur
ġaraż *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
194, Mısra 9). [żabṭ
eyle,]*

<u>zād:</u> *Yiyecek, azık.*
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi **zād** içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 97,
Mısra 11). [zād,]*

<u>zād-ı sefer:</u> *Yolculuk
erzağı, yol azığı.*
Giden ʿadem diyārına ġam
yir mi zād içün
Derd ü ġam ol misāfire
zād-ı sefer yiter
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 97,
Mısra 12). [zād-ı sefer,
]*

<u>zaʿf:</u> *Arıklık, zayıflık,
dermansızlık,
kuvvetsizlik.*
Çıḳmaz bu gice irteye **żaʿf**
ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp
zaḥmet itmesün
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 321,
Mısra 3). [żaʿf,]*

<u>zaʿf:</u> *Güçsüzlük,
zayıflık.*
Żaʿf ile tāre döndi tenüm
sīne yaḳıya
Bir tār ile çalar delü
göñlüm rebāb-ı ġam
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 305,
Mısra 11). [żaʿf,]*

<u>zaʿf:</u> *Güçsüzlük,
zayıflık.*
Caʿd-ı zülfüñsüz şorarsañ
ḫaste-göñlüm ḫālini
Żaʿfı şol vech ile
ġālibdür ki çenberden
geçer *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
118, Mısra 6). [żaʿfı, -ı
]*
Sāz olup **żaʿf** ile beñzüm
ḳıla döndi çün benüm
Cānumı bir ḳılda aşup
olmayasın çāre-sāz
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 175,
Mısra 9). [żaʿf,]*
Żaʿfı ġālibdür Muʿīdī-
ḫastenüñ şol ḥadde
kim
Ṣubḥa dek ol nā-tüvānı
bekleyüp aġlar şemʿ
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 204,
Mısra 17). [żaʿfı, -ı]*
Nergesüñsüz ḫaste olup
żaʿfı var ol deñlü kim
Sürʿat ile gidemez
üftān ü ḫizān esdi yil
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 273,
Mısra 7). [żaʿfı, -ı]*
Tā ölince ġamzenüñ zaḥmın
yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz
bu cān-ı efkārum
benüm *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
282, Mısra 8). [żaʿfı, -ı
]*
Āh kim artar Muʿīdī **żaʿfı**
gün gün ḳorḳaram
Bir gice miskīn ʿadem
mülkinde mihmān
olmasun
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 348,
Mısra 9). [żaʿfı, -ı]*
Żaʿfumı arturdı gün gün
rūzgāruñ şiddeti
Hey meded öldüm
naṣīb olmaz mı laʿlüñ
şerbeti *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
428, Mısra 1).
[żaʿfumı, -um, -ı]*

<u>zaʿf:</u> *A. Zayıf, güçsüz;
zavallı.*
Bir ölümlü ḫasteyem
çeşmüñ firāḳından velī
ʿIşḳ daʿvīsine **żaʿfum**
ḫüccet olmışdur ḳavī
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 422,
Mısra 12). [żaʿfum, -
+(u)m]*

<u>zaʿf:</u> *Güçsüzlük ,
zayıflık hastalık.*
Gün gün efzūn oldı **ẓaʿfum**
kimse bilmez derdümi
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 60,
Mısra 9). [ẓaʿfum, -um
]*

<u>żaʿf-ı hicrān-:</u>
*(sevgiliden) Ayrılığın
zayıflığı.*
Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi
cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 64,
Mısra 5). [żaʿf-ı
hicrān-, -uñ, --la]*

<u>żaʿf-ı hicrān:</u>
*(sevgiliden) Ayrılığın
zayıflığı.*
Żaʿf-ı hicrānuñla āḫir geldi
cānum aġzuma
İy ṭabībüm vaḳtidür bir
çāre ḳıl öldüm meded
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 64,
Mısra 5). [żaʿf-ı
hicrān, -uñ, --la-uñ, -la
]*

<u>zaġ:</u> *Karga.*
Yiridür ṭutsam tekellümden
dilüm bu demde kim
Ṭūtī-i gūyā miṣāli
beslenür ḳand ile **zāġ**
*(Kalkandelenli Mu'îdî
Dîvânı, Gazel 208,
Mısra 8). [zāġ,]*

<u>zāhid:</u> *Kaba sofu (çok
dindar olup irfanı
olmayan kimse).*
Dir imişsin ḳolların yaḳmış
içüp cām-ı şarāb
Saña ne **zāhid** ne
eylersem tenümle
cānuma *(Kalkandelenli
Mu'îdî Dîvânı, Gazel
413, Mısra 6). [zāhid,
]*

<u>zāhid:</u> *Kaba sofu. ||
Çok dindar olup irfanı
olmayan kimse.*
Dime iy **zāhid** ġam-ı hecr
ile ʿāṣıḳ cān virür
Ḫayr ḫod gelmez
dilüñden böyle ḫāk

itmek neden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 368, Mısra 11). [zāhid,]

zāhid: *(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.*

Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [zāhide, -e]

zāhid: *Çok, aşırı sofu; kaba sofu.*

Seyr idüp miḥrāb-ı ebrūñ ile caʿd-ı zülfüñi
Zāhid eydür es-salāt ü ʿāşıḳ eydür es-salīb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [zāhid,]

zāhid: *Çok dindar olup irfanı olmayan kimse; ham sofu, kaba softa.*

Açma iy dil **zāhide** rāzuñ Muʿīdī var iken
Baḫs idersen bāri eyle bir süḥendān ile baḫs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [zāhide, -e]

zāhid: *(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.*

Her ne vaż ʿ eylerse ʿāşıḳ ṭaʿn ider **zāhid** velī
Kendü ʿaybın gözi görmez kim riyāsı perdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [zāhid,]

Ḥalḳa reng itmek diler **zāhid** ki ḳılmış ḫırḳasın
Ger girībāndur eger dāmān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 11). [zāhid,]

zāhidā: *Ey zâhid!.*

Ḳo Muʿīdīyi ser-i kūyında yārüñ fāriġ ol
Zāhidā var yüri sen firdevs-i aʿlādan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [zāhidā,]

zāhid-i bī-çāreye: *Çaresiz, zavallı, zahid.*

Dāne-i tesbīḥ ile miḥrāb ü mescid kūṣesin
Zāhid-i bī-çāreye ol göz ile ḳaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [zāhid-i bī-çāreye, -ye]

zahīr: *Arka çıkan, yardımcı.*

Ẓahīrüm gerçi yoḳ Allāh yigdür
Ḳamudan ol yüce dergāh yigdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [ẓahīrüm,]

zāhir eyler: *Görünmek, meydana çıkmak.*

Āftāb-ı ʿārıżuñsuz ṣām-ı hecrüñde gözüm
İki aḫterdür ki her dem **zāhir eyler** yüz şihāb
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [zāhir eyler, -r]

zaḥm: *Far. Yara, ceriha.*

Merhem-i sürḫ ile gül ḫoş itdi **zaḫmın** bülbülüñ
Bana yazuḳlar ki baġrum ṭolu peykāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [zaḫmın, -ı, -n]*

Bir naẓarda ḳanıyor **zaḫm** ile göz merdümlerin
Cevr oḳı kim ola yārüñ ḳaşı yāsından ḫalāṣ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 192, Mısra 3). [zaḫm,]

Tāze açılmış gül üzre sāye-i sūsen midür
Ya ciger **zaḫmında** mesken ṭutdı şemşīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 238, Mısra 6). [zaḫmında, -ın, -da]*

Tāze açılmış ciger **zaḫmında** her tīrüñ senüñ
Bir nihāl-i tāzedür olmış aña peyvend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 3). [zaḫmında, -ın, -da]

Tā ölince ġamzenüñ **zaḫmın** yiyem derdüm velī
Żaʿfı vardır duyamaz bu cān-ı efkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 7). [zaḫmın, -ı, -n]*

Göñlümüñ derdi oñulmaz görmeyince ġamzeñi
Veh ne **zaḫmum** var ki peykān oldı yine merhemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 4). [zaḫmum, -um]

Olmasa ġam oḳı **zaḫmı** dilde
Ḳan aḳmaz idi bu çeşm-i terden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 319, Mısra 5). [zaḫmı, -ı]

Dilde peykān-ı müjeñ **zaḫmını** bildürmeg içün
Dökilür ḫūn-ı ciger dīde-i ḫūn-bārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 7). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]

Cānuma geçdi bu göñlüm **zaḫmı** ṣancır ṭurmadan
Ḳorḳaram ġamzeñden özge anda peykān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 9). [zaḫmı, -ı]

Muʿīdī yoġ ise kanlu cigerde hecr oḳı **zaḫmı**
Ne içün gözlerüñ yaşı

aḳar diñmez ne ḳandur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 13). [zaḫmı, -ı]*

Gel Muʿīdī ḥālini ṣor kim lebüñ **zaḫmın** görüp
Ne belālar geldi cān-ı ġuṣṣa-perverd üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 13). [zaḫmın, -ı, -n]

Ġam **zaḫmı** acısından göz yummaz oldum iy māh
Çıḳsa ne ṭañ güç ile feryādum āsmāne
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 3). [zaḫmı, -ı]

zaḫm: *Yara.*

Müddeʿī ṭaʿnın unutduñ cevr-i dilber çoḳ degül
Oñulur **zaḫmuñ** içinden çıḳdı peykān ġam yime
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 385, Mısra 6). [zaḫmuñ, -uñ]

Niçe diñsün ḫunḳ-i bend itmegle **zaḫmum** ḳanı kim
Ṭurmadan ġam ṭaşın urur bī-vefālar başuma
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 407, Mısra 5). [zaḫmum, -um]

zaḫm: *Yara, âşığın gönül yaraları.*

Ṣaḫn-ı sīnem ṭoldı **zaḫmum** penbesinden ḫaymeler
Gel berü şāhum temāşā eyle ordūdan yaña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [zaḫmum, -um]

zaḫm: *(Fars.) Yara.*

Ġamzeñ ḫadengi **zaḫmına** merhem kim itmesün
Mecrūḥ bir yañada ben ü bir yaña göñül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 13). [zaḫmına, -ı, -n, -a]

zaḫm ur-: *Yara açmak, yaralamak.*

Oḳa dikmiş idi gerçi beni ḳaşlaruñ kemānı
Dile zaḫm urınca ġamzeñ didi kim nişān benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [zaḫm ur-,]

zaḫm urdı: *Yara açmak.*

Cāna **zaḫm urdı** bir kemān-ebrū
Ne nişān yiri var ne oḳ görinür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [zaḫm urdı,]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*

Aġlar ise ehl-i dil ben derdmendi aġlasun
Kim ne **zaḫmetden** nişān vardur ne dermāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [zaḫmetden, -den]

Bülbül-i şūrīdeyem kim dā'imā eksük degül
Serv-i gül-ruḫlar cefāsı ḫār-ı düşmen **zaḫmeti**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 428, Mısra 4). [zaḫmeti, -i]

Oldı rāḥat bülbülüñ cānı irişüp nev-bahār
Ḫaste çeşmümden dirīġā renc ü **zaḫmet** gitmedi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 438, Mısra 4). [zaḫmet,]*

zaḫmet: *Güçlük, zorluk; eziyet, sıkıntı.*

Çıḳmaz bu gice irteye żaʿf ile ḫaste-dil
Billāh diñ ṭabībe gelüp **zaḫmet** itmesün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 4). [zaḫmet,]

İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir zemān
Çün ḫużūr olmaz cihān mülkinde **zaḫmet** çekmeden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 14). [zaḫmet,]

zaḫmet çekme: *Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.*

Çekme zaḫmet kim ḫumārum defʿ olınmaz iy ṭabīb
Özge meyden olmışam ben ʿāşıḳ-ı dīdār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [zaḫmet çekme, -me]

zaḫmet virüp: *Zahmet vermek, zahmet çekmek.*

Yitdi ġālib vaʿdesi cānā Muʿīdī-ḫastenüñ
Yoḳ yire **zaḫmet virüp** dermān arar yārān aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [zaḫmet virüp, -üp]

zaḫm-ı ġam: *Gam yarası.*

Zaḫm-ı ġamdan ḳana ġarḳ itdüñ ser-ā-ser cismümi
Yine baña bir firengī-cāme inʿām eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 7). [zaḫm-ı ġam, -dan]

zaḫm-ı hicrān-: *Ayrılık yarası.*

Dem-be-dem ḳan ile ṭolmazdı bıñarı çeşmümüñ
Olmasa bağrumda yir yir zaḫm-ı hicrāndan eser *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [zaḫm-ı hicrān-, -dan]*

zaḫm-ı nihān-: *Gizli yara.*

Gerçi merhem ʿāşıḳa zaḫm-ı nihānı añdurur
Ḫasret oḳı dilde ol ebrū-kemānı añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [zaḫm-ı nihān-, -ı]

zaḫm-ı peykān-: *Temren yarası II Sevgilinin ok gibi kirpiklerinin veya bakışının açtığı yara.*

Göricek ḳan aġladuġım ol
kemān-ebrū didi
Daḥi var gibi cigerde
zaḫm-ı peykāndan eser
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [zaḥm-ı peykān-, --dan]

zaḥm-ı peykānı:
Peykanların açtığı yara.
İy kemān-ebrū atarsın tīr-i
müjgānı dürüst
Çaḳ ciger-gāhumda
işler **zaḫm-ı peykānı**
dürüst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [zaḫm-ı peykānı, -ı]*

zaḫm-ı pinhānum:
Gizli yara.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i
müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde
zaḫm-ı pinhānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḫm-ı pinhānum:
Gizli yara.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i
müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde
zaḫm-ı pinhānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḫm-ı pinhānum:
Gizli yara.
Sīnemi çāk eyle billāh tīġ-i
müjgānuñla kim
Āşkār olsun cigerde
zaḫm-ı pinhānum
saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [zaḥm-ı pinhānum, -um]*

zaḫm-ı şemşīr-: *Kılıç yarası.*
Yoluña ölmek saʿādetdür
velī gör ṭālīʿüm
Merhem olur sīneme
her zaḫm-ı şemşīrüñ
senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 8). [zaḥm-ı şemşīr-, -üñ]*

zaḫm-ı tīġ-: *Sevgilinin okunun açtığı yara.*
Ol deñlü pāy-māl-i ġam
oldum yoluñda kim
Yüz yirde zaḫm-ı
tīġüñle ser pāre
pāredür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [zaḥm-ı tīġ-, -üñ, -le]*

zaḫm-ı tīġ-i hār:
Diken oklarının açtığı yara.
Zaḫm-ı tīġ-i ḫār ile ḳanlara
ġarḳ olmış yatur
Kendü kendün var ise
yoluñda ḳurbān itdi gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 269, Mısra 7). [zaḥm-ı tīġ-i ḫār,]

żaʿ**īf:** *Zayıf, dayanıksız.*
Gerçi müşkildür **ża**ʿ**īf**
olmaḳ Muʿīdī hecr ile
Ḥamdülillāh [yār] içün
cān virmek āsāndur
yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 394, Mısra 13). [żaʿīf,]*

żaʿ**īf:** *A. Zayıf, güçsüz; zavallı.*
Yükletme yā ḳaşın ġamını
ben **ża**ʿ**īfe** kim
Anı çeken efendi cihān
pehlüvān gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 7). [żaʿīfe, -+e]

zāl-i çerḫ: *İhtiyar felek.*
ʿİbret al Ferhād ü Mecnūn
ḳıṣṣasından iy göñül
Niçe erden arta ḳalmış
pīre-zendür **zāl-i çerḫ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [zāl-i çerḫ,]

ẓālim: *Zulüm edici. || Sevgili.*
Ẓālim ancaḳ bilmezem ol
ġamze-i cādūyı ben
Boynuma alsam olur
ammā ki bu gīsūyı ben
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 370, Mısra 1). [ẓālim,]

Ḥālüm ol **ẓālim** bilüp şāyed
ḳılaydı merḥamet
Āşkār olsa Muʿīdī rāz-ı
pinhān kāşkī
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 432, Mısra 13). [ẓālim,]

zālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden II Sevgili.*
Ġamze-i ḫūn-rīzine iy dil
naẓar ḳıl dāʾimā
Ol iki **ẓālim** seni
gözler ḥaẓer ḳıl dāʾimā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [ẓālim,]

zālim: *Zalim, zulmeden; sevgili.*
Veh ne **ẓālimdür** cihān içre
maḥabbet şāhı kim
Naḳd-i cān alur diyār-ı
sīneme ṣalġın ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [ẓālimdür, -dür]

zālim: *Zulm eden, eziyet eden (sevgili).*
Gör ne **ẓālimdür** benüm ol
Cem baḳışlu dilberüm
Ġamze eyler ʿāleme
yaġmā-yı ʿaḳl ü dīn
ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [ẓālimdür, -dür]*

zālim: *Acımasız davranan; zulüm, eziyet eden (kimse).*
Bir vefā bulmaz ġamından
yıḳılupdur ḥāṭırum
Pādşāh **ẓālim** olınca
memleket vīrān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [ẓālim,]

zālim: *(Ar.) Zulüm ve haksızlık yapan (kimse).*
Gedā olmaġ istersen ol
ẓālime
Cihān milketinden
ferāġat gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 224, Mısra 3). [ẓālime, -e]

zālim: *Acımasız*

davranan, zulmeden (sevgili).

N’içün bī-gāne gibi deprenürsin
Behey **zālim** ḳanı ol āşnālıḳ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 218, Mısra 10). [zālim,]*

<u>zālim:</u> *Acımasız davranan, zulmeden II sevgili.*

Göñül iḳlīmi vīrān olmasun mı
İnen **ẓālim** şeh-i ʿālī-cenābuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 257, Mısra 6). [ẓālim,]*

<u>zālim ü bī-dīn:</u> *Zalim ve dinsiz.*

Āl ile almazdı sāḳī būseñi
Olmasa bir **zālim ü bī-dīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [zālim ü bī-dīn,]*

<u>zamān:</u> *Zaman.*

Hecr oḳından ölmedüm daḥi **zamānum** var imiş
İy kemān-ebrū ʿaceb miḥnetlü cānum var imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 182, Mısra 1). [zamānum, -um]*

<u>zamān:</u> *Mevsim; süre, vakit.*

Ferāmūş eyledüñ gerçi Muʿīdī ḳuluñı şimdi
Zamān ola ki anasın benüm cānum cihāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 14). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.*

Tevbemi bozmayup āḫir n’eyleyem kim devr-i gül
ʿīş ü nūş eyyāmın evvelki **zamānı** añdurur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [zamānı, -ı]*

Cevri zamānı ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā **zamān** gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 12). [zamān,]*

Cevri **zamānı** ol ṣanemüñ āḫir olmaġa
Ḫaṭṭı gelincedür ammā zamān gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 226, Mısra 11). [zamānı, -ı]*

Destān-ı ʿışḳum añıla diyü **zamān** ile
Mecnūn-miṣāl ṣafḥa-i devrāne yazmışam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 296, Mısra 11). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *A. zaman.*

Ya ṣaldı ḫaṭuñ sāye bu laʿl-i girān-māye
Ya Ḫıżr-ı **zamān** aldı ser-çeşme-i cāndan ḫazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 8). [zamān,]*

Ḫāl-i nā-çārüm gören raḥm itmemek olur mı kim
Çoḳ **zamān** ḫayretde ḳalur nālemi gūş eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 333, Mısra 12). [zamān,]*

<u>zamān:</u> *Zaman, an, vakit.*

Ḫüsnüm **zamānıdur** diyü aldanma devre kim
Yoḳdur ḳarārı hīç dem ü devrān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [zamānıdur, -ı, -dur]*

<u>zamāne:</u> *A. çağ, devir.*

Ṭoldı **zamāne** şūr ü şer āḫir zamān gibi
Oldı nihān fitne iken āşkār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 198, Mısra 7). [zamāne,]*

Āzādedür **zamāne** ġamından söz eylemez
Oldı gedā iken başına pādşā göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 266, Mısra 9). [zamāne,]*

<u>zamāne:</u> *Devir, zaman; içinde yaşanılan zaman II içinde bulunulan zamanda, devirde yaşayan insanlar.*

Baña itdüklerüñ bulursın hep
Kīne-cūdur **zamāne** begcegizüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 311, Mısra 6). [zamāne,]*

<u>zamānların:</u> *Devir, dönem.*

Bādeye köp düşüp yine yaḳdı Muʿīdī ḳolların
Eski **zamānların** añup çıḳdı yeni hünerleri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 446, Mısra 14). [zamānların,]*

<u>zār:</u> *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

Bir perī hecriyle cismüm **zār** olupdur şöyle kim
Bakıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [zār,]*

Çeşm ü zülfünden [cüdā] ṣorma göñül ḫālini kim
Giceler mest ü seher **zār** ü perīşāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 6). [zār,]*

Ḫār-ı endūh ile ben **zār** olayın bülbül gibi
Sen gül-i tersin cihān bāġında ḫandān ol yüri *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 429, Mısra 3). [zār,]*

Āstānun ṭolanup zārī ḳılurdum n’eyleyem
Zārdan bīzār imişsün böyle bilmezdüm seni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 436, Mısra 8). [zārdan, -dan]*

<u>zār:</u> *Ağlayıp, inlemek.*

Yüzine bir baḳup oldum belā-yıʿışḳ ile **zār**
Hezār ġuṣṣaya uġratdı ol neẓāre beni

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 425, Mısra 5). [zār,]

Ḳanlar aġlarsam ne ṭañ ḫaṭṭuñ ġamından ḫāmeveş
Tīġ-i sevdā ile sīnem çāk ü **zār** itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 10). [zār,]

zār: *Ağlayan, ineleyen.*

Merḥamet ḳılmaz mısın ṣol nā-tüvān ü **zāre** kim
Ġamze-i bīmāruñ içün eyler efġān her gice
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 419, Mısra 3). [zāre, -e]

Baña pend idüp n'idersin düşmenümdür iy refīḳ
Kim ki menʿ eylerse **zār** ü mübtelālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 6). [zār,]*

zār: *Ağlama, sızlanma.*

Bezm-i ḫasretde Muʿīdī bir nefes diñlenme kim
Kendüñe **zārılıġı** ney gibi ḳānūn eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 250, Mısra 14). [zārılıġı,]

Dil senüñ ḳarşuñda iy dilber niçe āh itmesün
Bülbülüñ **zārılıġı** diñmez gül-i ter var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 6). [zārılıġı,]*

zār: *Ağlayan, inleyen.*

Dil vefā beziminde şemʿ-i şuʿledāruñdur senüñ
Mihrüñ ile od yanar başında **zāruñdur** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 239, Mısra 2). [zāruñdur, -uñ, -dur]*

zār: *(□□□) sıf. (Fars. zār) 1. Ağlayan, inleyen.*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 11). [zār,]*

Sāye-i zülfüñde bir dem göñlüm āsūde ḳıla
Hey vefāsız niçe bir **zār** ü perīşān eylemek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 229, Mısra 8). [zār,]*

zār: *1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.*

Gerçi kim ḫalḳı uyutmaz nāle vü **zārum** benüm
Daḫi bīdār olmadı baḫt-ı siyehkārum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 1). [zārum, -um]*

Muʿīdī ol kemān-ebrū ġamında ṣorma ḫālüm kim
Ḳara baġrum delinmişdür ḫadeng-i āh ü **zārumdan** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 356, Mısra 10). [zārumdan, -um, -dan]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Zārī vü fiġān itmege ṭāḳat mi ḳalupdur
Bu derd ile cāndan daḫi bīzārlaruz biz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [zārī, -i]*

zār: *Ağlayarak, inleyerek.*

Bu ʿiẕār u ḫüsn içün āşüfte vü **zār** olduġım
Kim ki seyr itdi baña Vāmıḳ didi ʿAẕrā saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [zār,]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Nā-tüvān bir bülbülem raḥm eylemezsin ḫālüme
Gūşuña girmez mi yoḳsa nāle vü **zārum** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 282, Mısra 6). [zārum, -um]*

zār: *Ağlama, inleme.*

Arturırsın **zārumı** her laḥẓa iy gül var ise
Naġme-i bülbül gelür feryād u efġānum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [zārumı, -um, -ı]*

zār: *(Fars.) Ağlayan, inleyen.*

Cūş idüp şevḳ ile arturdı Muʿīdī nālesin
Ġonçeler ḫandān ü miskīn **zār** ü giryāndur henüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [zār,]*

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki zülf ü ʿārıżuñ Ṭaġıdup cemʿiyyetüm **zār** ü perīşān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [zār,]*

Zerd ü **zār** olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [zār,]*

Dirīġā her gice meclis gezer şemʿ-i şebistānum
Anuñ çün **zār** ü sergerdān olur pervāneveş cānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 290, Mısra 2). [zār,]*

Ḫışm olalı çeşmüñe fenn Zār ü ḫasteyem ḳatı ben *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 328, Mısra 2). [zār,]*

Miḫnet-i ʿışḳuñladur ʿālemde çünkim dirligüm
Derdine ben **zār** ü bīmāruñ devā olmaḳ neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 330, Mısra 4). [zār,]*

Rūy-i dilbersüz Muʿīdī varmazam gülzāre kim
Kimse bülbül diñlemez feryād ü **zārüm** var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 332, Mısra 14). [zārüm, -um]*

Delme baġrum ney gibi şeydā göñül **zār** olmasun
El-emānet kimse derdümden ḫaberdār olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 346, Mısra 1). [zār,]
Yoluña cān virmeyen derdine dermān olmasun
Zār u giryān olmayan ʿışḳuñla ḫandān olmasun
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 349, Mısra 2). [zār,]

zār: *(Fars.) Ağlayan, inleyen.*
Bülbül şarāb-ı gülden mest olduñ ise n'ola
Fāş itme ʿışḳ rāzın feryād ü **zāre** yir yoḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 220, Mısra 6). [zāre, -e]

zār bülbül-: *Binlerce bülbül.*
Mevsim-i güldür yine ḳan ağlaram dildārsuz
Zār bülbüller gibi geçdi günüm gülzārsuz
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [zār bülbül-, --ler]

zār id: *Ağlatıp inletmek.*
Zār idüp günden güne ben ʿāşıḳ-ı bed-ḫāli çerḫ
Ṭāliʿümde olmadı bir kez mübārek fāl-i çerḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [zār id, -üp]

zār id-: *Ağlatıp inletmek.*
Ḳara ḳara dāġlar baġrumda olsa ṭaʿn degül
Zār idüp her dem beni bu çerḫ-i gerdān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [zār id-, -üp]

zār id-: *Ağlatıp inletmek.*
Zār idüp gāh aġladur gāh iñledür ʿışḳuñ beni
Bir taḥakkümler ider kim ḳula sulṭān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [zār id-, --üp]

zār it-: *Ağlatıp inletmek.*
ʿĀlem-i ʿışḳda zülfüñ ġamı zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 5). [zār it-, -di]
Siz yatup ārām idüñ bir dem ḥarīm-i sebzede
Ben biraz bülbül gibi feryād ü zār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 10). [zār it-, -sem]*

zār ol-: *Ağlayıp inlemek.*
ʿĀşıḳ yoluñda ölmege cān virse yiridür
Derd ile zār olan kişi dermāne imrenür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [zār ol-, -an]

zār ol-: *İnlemek, feryat etmek.*
Zār olup ġamdan yaḳasın çāk iden āşüftenüñ
İy Muʿīdī muḳteżāsı gül midür bülbül midür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 13). [zār ol-, -up]

zār olupdur: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan. (Âşığın) ayrılık acısıyla ağlaması.*
Bir perī hecriyle cismüm **zār olupdur** şöyle kim
Baḳıcaḳ dem-beste ḳalur ādem oġlanı baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [zār olupdur, -up, -dur]

zār u ġarīb: *Ağlayıp sızlamak ve vatanından uzakta olmak.*
Niçe āh itmeyeyin derd ile iy derde ṭabīb
Gelmişem bunda vaṭan terkin idüp **zār u ġarīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [zār u ġarīb,]*

zār u mübtelā: *(Aşk acısıyla) inlemek ve (sevgiliye) bağımlı olmak.*
Dimedüñ bir gün daḥi miskīn Muʿīdī nicesin
Gerçi yıllardur ki **zār u mübtelā** oldum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [zār u mübtelā,]

zār ü ser-gerdān: *İnleyen ve başı dönen(pervane misali).*
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi **zār ü ser-gerdān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [zār ü ser-gerdān,]

zār ü ser-gerdān: *İnleyen ve başı dönen.*
Şemʿ-i ḥüsnüñ kim atar dīvāne göñlüm cān aña
Olmışam pervāne gibi **zār ü ser-gerdān** aña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [zār ü ser-gerdān,]

żarar: *Zarar.*
Diḳḳatle ḫaṭṭ-ı yāre naẓar ḳılma iy göñül
Bilmez misün ki göze **żarardur** ġubār ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 12). [żarardur, -dur]

żarar: *Bir bir olayın yol açtığı olumsuz durum, zarar, ziyan.*
Çün **żarār** yoḳdur bilürsin şu gibi pāk olduġım
İḫtirāz itmek neden ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 7). [żarār,]

zārī: *Ağlama, sızlama, figan, inleme.*
Bir cām içeli bezm-i maḥabbetde lebüñden
Biñ nāle vü **zārī**

iderüm nāya ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [zārī,]

<u>żarūrī:</u> *Zorunlu olarak, mecburi.*
ʿAzm eyledüm **żarūrī** sefer düşdi hey dirīġ
Aġyāra hem-dem eyledi çerḫ-i dü-tā seni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 437, Mısra 5). [żarūrī,]

<u>zāt:</u> *Kişinin öz varlığı, şahsı.*
İy Muʿīdī il sözin ḳo zāde-i ṭabʿuñ gerek
Yile vir olmaḳ neden **zātuñda** cevher var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 355, Mısra 16). [zātuñda, -uñ, -da]*

<u>żāyiʿ:</u> *Kaybolan, kayıp, yitik.*
Muʿīdī zülf-i yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı **żāyiʿ**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 14). [żāyiʿ,]

<u>żāyiʿ ol:</u> *Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.*
Dünyeden gitdi Muʿīdī-ḫaste raḥmet cānına
Żāyiʿ olmasun görüñ billāh defterler meded
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [żāyiʿ ol,]

<u>żāyiʿ ol-:</u> *Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.*
Lebüñ zülfe ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 10). [żāyiʿ ol-, --dı]*

<u>zebān:</u> *Dil.*
Beni söyletme billāh seni yaḳar sözüm ṣaḳın
Ki yana yana ṣevḳüñle olupdur bu **zebān** āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 8). [zebān,]

<u>zebānī:</u> *Cehennem bekçisi.*
Māniʿ olma terk iderse cennet-i kūyuñ raḳīb
Bir **zebānīdür** ḳo gitsün doġru ṭamudan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [zebānīdür, -dür]*

<u>zebūn:</u> *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*
Ġamze-i cāżū-firībüñ ṣol ḳadar efsūn oḳur
Kim ol āhūnuñ elinden oldı ṣīr-i dil **zebūn** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 364, Mısra 6). [zebūn,]*

<u>zebūn:</u> *Güçsüz, çaresiz, aciz.*
Bana tābiʿdür Muʿīdī zülf-i yār ü dūd-ı āh
Himmetüñde şimdi ejderler **zebūnumdur** benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 10). [zebūnumdur, -um, -dur]*

<u>[zebūn]:</u> *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*
Oldı **[zebūn]** Muʿīdī tenüm tāb-ı ʿışḳ ile
Kim ṭavladı derūnumı ol mū girih girih
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 382, Mısra 13). [[zebūn],]

<u>zehr:</u> *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*
Tevbeliyem bāde-i gül-renge ammā n'eyleyem
Zehr ise dildār elinden āb-ı ḥayvāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [zehr,]*

<u>zehr:</u> *Zehir.*
Sāḳīlerimüz her ḳadeḥe **zehr** ezer olmış
Ḳorḳum bu ki ġāfil niçe miskīni azarlar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [zehr,]
Zehr ise nūş eylerem didüklerin şerbet gibi
Derdüme bir nesneden yaʿnī devā olsun dirin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 316, Mısra 3). [zehr,]

<u>zehr:</u> *Zehir. II Öldürücü sıvı.*
Sāḳiyā bu ġam ḫumārından ḫalāṣ olmaġ içün
Zehr ile memzūc idüp biz mübtelāya ṣun ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [zehr,]*

<u>zehr:</u> *Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem II mec. helâk edici ıztırap.*
Māye-i cāndur disem ʿayb itme sākī bādeye
Zehr ise laʿlüñ deminden çeşme-i ḥayvān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [zehr,]

<u>zehr:</u> *Ağu / zehir. II Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.*
Büse ʿahdi var iken ḳan yutdırursın dem-be-dem
Zehr içirdüñ nūş-dārū gösterüp āl eyledüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 12). [zehr,]

<u>zehr:</u> *(Fars.) Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu.*
Çeşm-i ser-mestüñ ne deñlü ḫışm iderse eylesün
Cām-ı laʿlüñdür yine ol **zehri** tiryāk eyleyen
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 6). [zehri, -i]

<u>zehremi şıd:</u> *Ödü patlamak.II çok korkmak.*

Tennūr-ı ġamda gerçi kebāb eyledüm ciger
Ḳahr ile zehremi ṣıduñ oldı kebāb telḫ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [zehremi ṣıd, -un]

zehr-i hecrin: *Ayrılık acısının zehri.*
Cām-ı ʿışḳa **zehr-i hecrin** ḳatdı çün ol bī-vefā
İy Muʿīdī çāre ne içsem gerek yāhū saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [zehr-i hecrin, -i, -n]

zehr-i ḳahr-: *Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.*
Aġzı dadın ḳande bulsun zehr-i ḳahruñ nūş iden
Kişi ṣafrāyī mizāc olınca ḥelvādan ne ḥaẓẓ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 5). [zehr-i ḳahr-, -uñ]*

zekāt-ı ḥüsn-: *Sevgilinin güzelliğinin zekatı.*
Bir nefes biñ gevher-i yekdānedür senden baña
Gel zekāt-ı ḥüsnüñ içün eyle iḥsān bir nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 8). [zekāt-ı ḥüsn-, --üñ]*

zemān: *Dem.*
Germ oldı iy göñül yine hengāme-i hevā
Gel bir **zemān** ṣaçın ög anuñ bur [ke]mān ipin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 360, Mısra 6). [zemān,]*

zemān: *Zaman, devir, çağ, asır.*
Dūşīze ṣanma çerḫi be-ġāyet ʿacūzedür
Bir söyledüp göre ne **zemāndan** ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 16). [zemāndan, -dan]*

zemān: *Devir, zaman, vakit.*
İy Muʿīdī gülmek umma aġlamadan bir **zemān**
Çün ḥużūr olmaz cihān mülkinde zaḥmet çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 13). [zemān,]*

zemāne: *1. Felek, talih. 2. Dönemin insanları; herkes.*
Ḳılıcuñ keskīn atuñ yügrük **zemāne** çākerüñ
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ mezīd olsun begüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 312, Mısra 3). [zemāne,]*

zemīn: *Âlem.*
Gel āteş-bāz āhumdan Muʿīdī ṣanʿat ögren kim
Gül-efşān olıcaḳ ṭolar **zemīn** ü āsmān āteş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 14). [zemīn,]*

zemzem: *Zemzem suyu (Kâbe yakınlarındaki kutsal su).*
Şarılduġında kefen baña pīrehen yirine
Sirişk-i dīde yiter **zemzem** ü kefen yirine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 398, Mısra 2). [zemzem,]*

zemzem: *Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.*
Şevḳ ile zemzem kenārında ḳoparup **zemzeme**
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 5). [zemzeme, -e]*

zemzem: *(Ar.) Kâbe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.*
Şevḳ ile **zemzem** kenārında ḳoparup zemzeme
Eşk-i çeşmümden revān ol çeşmeyi deryā ḳılam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 5). [zemzem,]*

zenahdān: *Çene.*
Öyle oldum kim **zenaḫdānuñla** zülfüñ görmesem
Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [zenaḫdānuñla, -u, -ñ, -la]*

zenahdān: *Çene, çene çukuru.*
Gösterür oldı **zenaḫdānuñı** remz ile ṣaçuñ
Bir ḳalender gibi kim ḥalḳa tekellüf ḳıla sīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [zenaḫdānuñı, -uñ, -ı]*

zencīr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.*
Mescid ü meyḫāne birdür iy perī yanumda kim
Oldı ben dīvāneye tesbīḥ **zencīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 235, Mısra 12). [zencīrüñ, -üñ]*

zencīr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.*
Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi **zencīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 2). [zencīrüñ, -üñ]*

zencīr: *Zincir(e benzer kıvrımlar.).*
Ṭolaşurken ol perī-rūnuñ ṣaçı **zencīrine**
İy Muʿīdī ḳanḳı Mecnūn'dur diyen uṣlu saña *(Kalkandelenli*

Mu'îdî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [zencīrine, -i, -n, -e]

zencīr: *Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.*

Ḳande bilsün ʿışḳ-ı Leylī ile Mecnūn ḥāletin
Ṣaçlaruñ **zencīrine** baş egmeyen dīvāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 12). [zencīrine, --i, --n, --e]*

zencīr: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.*

Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ **zencīrin** istersem n'ola
Nev-bahār eyyāmı hengām-ı cünūnumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 280, Mısra 3). [zencīrin, -i, -n]*

zencīr: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Sevgilinin saçı.*

Ṣaçuñ **zencīrine** ṭurmaz ṭolaşur
Perī yüzlüm ʿaceb dīvānedür dil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 278, Mısra 5). [zencīrine, -ine]*

ʿAḳla uymaz cān virür Leylī ṣaçuñ **zencīrine**
ʿIşḳ içinde ḥālet-i Mecnūn'ı idrāk eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 334, Mısra 11). [zencīrine, -ine]*

Dil ṣaçuñ **zencīrinüñ** sevdāsın eyler her gice
Ḳorḳaram kim bir gün ol bī-çāre Mecnūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 7). [zencīrinüñ, -i, -nüñ]*

zencīre ur-: *Zincire vurmak, bağlamak.*

Ṭoludur sevdā-yı zülfüñle dimāġum iy perī
Sen beni zencīre urmalı bir abdāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 249, Mısra 12). [zencīre ur-, -malı]*

zencīr-i caʿd-ı zülf-: *Saçın kıvrım zinciri.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe Mecnūn olalı dil
İllerde ḳışṣadur oḳınur dāstānumuz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [zencīr-i caʿd-ı zülf-, --üñe]*

zencīr-i caʿd-ı zülf: *Saçın kıvrım zinciri.*

Zencīr-i caʿd-ı zülfüñe bend idesin diyü
ʿĀlemde baş açuḳ deli dīvāneñem senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 240, Mısra 5). [zencīr-i caʿd-ı zülf, -ü, -ñe]*

zer: *Altın.*

Bezm içinde **zer** degül cānlar niṣār olmaḳ gerek
Sen ṭurup raḳṣ urduġınca sāʿid-i sīmīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [zer,]*

Ben gerçi gedāyam ne **zerüm** ne güherüm var
Şükr aña ki bir pādşeh-i sīm-berüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [zerüm, -üm]*

Yüzüm ele alup ayaġuñ tozına geldüm
Ya'ni ki ḫarīdāruñam avcumda **zerüm** var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [zerüm, -üm]*

Sīm ü **zerle** el virürse ḫāk-i pāyuñ cevheri
Vireyin çeşm-i sepīd ü çihre-i zerd üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 403, Mısra 5). [zerle, -le]*

Gümüş gibi yüzi aġ olsun ol gedānuñ kim
Yoluñda **zer** yirine cān ü başın niṣār itdi *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 12). [zer,]*

zer: *Altın, kıymetli bir maden.*

Baḳmaduñ çihre-i zerdümle gözüm yaşına āh
Ḳadri yoḳdur gibi yanuñda şehā sīm ü **zerüñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 233, Mısra 8). [zerüñ, -üñ]*

zer: *(Fars.) Altın.*

Ḳande bilsün giceler ḫāk içre ġalṭān olduġım
Ol ki **zer** pisterde bir genc-i nihān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [zer,]*

Ḫabbeye ṣaymayup eşküm **zer** diler cānāneler
Veh ki hīçe gitdi bunca güher-i yek-dāneler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [zer,]*

İy Muʿīdī sīm ü **zer** iḥsānın umma kimseden
Aduñ añılmaḳ yiter naẓm-ı güherzādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 13). [zer,]*

Neẕrüm oldur kim görürsem yüzüñ ol ṣükrāneye
Sīm ile **zer** yirine cānum niṣār itsem gerek *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 225, Mısra 4). [zer,]*

Cism-i zerdüm yanalı ṣāf oldı ḳalbim gūyiyā
Pūte-i hicrāna ḳoyduñ **zer** gibi ḳāl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 249, Mısra 10). [zer,]

Müşterīyem gerçi eşk-i çeşm ü rūy-ı zerd ile
Veh ki sīm ü **zer** degül dirler behāsı Yūsufʾuñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 8). [zer,]

Laʿl ü **zer** elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile
Lāle-ruḫlar bezmine varur zihī nuḫsend gül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 13). [zer,]

Zer ḳadeḥle çerḫ bezminde mey-i nāb añma kim
Baña şimdi görinür devrān ḳızıl ṣaru yaşıl
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 274, Mısra 5). [zer,]

Ḳo ḫāk olsun ruḫ u çeşmüm ḳayurmaz
Yoluñda aġlamazam sīm ü **zerden**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 320, Mısra 12). [zerden, -den]

Sīm ü **zer** yoġ ise elde ġam degül şükr aña kim
Naḳd-i cānum var ayaġuñ tozına īṣār içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 338, Mısra 7). [zer,]

zerd: *Altın, sarı renk.*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Ṣemselerle bilüñe zerrīn-kemer zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 13). [zerd,]*

zerde: *Safran, pirinç ve şekerle pişirilen bir tatlı.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur **zerdedür**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [zerdedür, -dür]

zer-efşān ol-: *Altın saçıcı olmak.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [zer-efşān ol-,]

zer-efşān ol-: *Altın saçmak.*

Nesterenler gibi şevḳ ile zer-efşān olalum
Laʿl renginde gümüş sāġer ile bāde getür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [zer-efşān ol-,]

zer-kār: *Altın işlemeli.*

Kaʿbe'nüñ dīvārına yüz sürmege saʿyüm bu kim
Anı **zer-kār** ü bunı derḥāl sīmāsā ḳılam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 303, Mısra 10). [zer-kār,]

zer-kemer: *Altından kemer.*

Ol şemʿ-i ḫusn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında **zer-kemer**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12). [zer-kemer,]

Dilberüm kim **zer-kemer** baġlar gümüş bil üstine
Bir güzeldür zeyn ider kendüyi bir ḳıl üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 401, Mısra 1). [zer-kemer,]

zer-küleh: *Altın işlemeli taç.*

Zer-küleh sīmīn-ten iken tīġ ururlar başına
Vechi vardur gāh ḫandān gāh giryān olsa şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 203, Mısra 5). [zer-küleh,]*

zer-nigār: *Altın işlemeli.*

Mihr umma diyü devr-i zamāndan yazar güneş
Her gün bu ṭāḳ-ı nīlīye bir **zer-nigār** ḫaṭṭ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 16). [zer-nigār,]

zerr: *Altın.*

Ġam çekmek ile ʿāşıḳa naḳş ire ṣanmaġıl
Yanduḳca āteş üzre daḥi **zer** eyü olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [zer,]

Yüzüm üstinde naḳş-ı kebkeb-i yār
Zer üzre yazılan elḳāba beñzer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [zer,]*

żerre: *Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.*

Hevā-yı mihr ile çünkim vücūdum **ẕerreden** kemdür
Mekānum olsa iy meh ṭañ degül kūy-ı ʿadem bir gün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 7). [ẕerreden, -den]*

Naẓm-ı pervīn görinür **ẕerrede** gün gibi ʿīyān
Gevher-efşān olıcaḳ laʿl-i güher-bāruñ ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 390, Mısra 9). [ẕerrede, -de]

żerre: *Zerre, çok küçük.*

Źerre iseñ ġam degül şevḳ ile çerḫ ur sen de kim
Cān u dil burcına mihr-i ʿālem-ārādur gelen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 369, Mısra 7). [źerre,]*

Mihr içün baş egmezem gerdūna ḳahruñdan ḳaçup
Ger ölürsem itmezem bir **ẕerre** minnet kimseye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 387, Mısra 6). [ẕerre,]

żerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Źerrece mihr itmeyüp ḳahr ile öldürdüñ beni
Aġlamaḳla geçdi ʿömrüm bir nefes şād olmadın

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 5). [ż̇errece, -ce]

żerre: *Çok az, az bir miktar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne **ẕerrece** ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ẕerrece, -ce]

Dil ki ser-gerdān olup ʿazm itdi cānāndan yaña
Ẕerredür çerḫ urdı gitdi mihr-i tābāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [ẕerredür, -dür]*

żerre: *Çok az, az bir miktar.*

Miyānuñ ile dehānuñ düşince ḥāṭıruma
Ne ḳılca ṣabr ola ne **żerrece** ḳarār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [żerrece, -ce]

ẕerre: *Çok az, az bir miktar.*

Tāc ü taḫtına cihānuñ **ẕerrece** meyl itmezem
Baña yetmez mi bu devlet kim gedā oldum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *Zerre, çok az, küçük.*

Ḫāk-i pāyuñ gibi cevher var iken
Ẕerrece gözüme girmez ṭūtiyā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Tīr-i ġamdan ger ölem bir **ẕerre** mihr itmez ṭabīb
Ya benüm yoḳdur sitārem ya nifāḳ itdi raḳīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ẕerre,]*

Öldürür bülbülüñi nerges-i çeşm-i siyehüñ
Senüñ iy ġonçe-dehen **ẕerrece** yoḳdur günehüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 246, Mısra 2). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.*

Dil ü cān derdini dildāre varup ʿarż idegör
Ḫaberin **ẕerrelerüñ** mihr-i dıraḫşāne ilet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [ẕerrelerüñ, -ler, -üñ]*

żerre: *Çok küçük parçacık, güneş ışığında görünen ufacık madde.*

Bir hümā sevdüm ki nā-geh sāye ṣalsa üstüme
Ẕerre iken eylerem ḫurşīd-i raḫşān ile baḫs *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [ẕerre,]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

Ẕerrece ḳalmadı ʿālemde ʿalāḳam līkin
Olımadum daḫi sen ġonçe-dehenden fāriġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 205, Mısra 5). [ẕerrece, -ce]*

Gün yüzlülerde **ẕerrece** yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde zülf ü leb āfet dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 3). [ẕerrece, -ce]*

Tīre olsa ṭañ degül şeb gibi eyyāmum benüm
Ż̇errece mihr eylemez māh-ı dil-ārāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 2). [ż̇errece, -ce]*

Murādumdur senüñ aġzuñ benüm ḫurşīd-i raḫşānum
Velīkin **ẕerrece** rūşen degül maḳṣūd-ı pinhānum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 291, Mısra 2). [ẕerrece, -ce]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

Ẕerre deñlü görmedüm ʿaşıḳlara mihr itdügin
Aġzı gibi var ise yoḳdur vefāsı Yūsuf'uñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 253, Mısra 9). [ẕerre,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ degül bir **ẕerre** deñlü mihri yoḳ
Düşmenüñ olana düşmen yārüñe yār olmayan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 5). [ẕerre,]*

żerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.*

Bir ḳıl ḳadar bahānesi bir **ẕerre** ʿaybı yoḳ
Ḳāmet yüce miyān ise ince dehen güzel *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 270, Mısra 9). [ẕerre,]*

Ḫūnī gözüñe gerçi direm ḥiddet itmesün
Ṣuçum bulursa **ẕerre** ḳadar şefḳat itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 321, Mısra 2). [ẕerre,]*

zerrece: *Zerre kadar.*

Öldürüp ḳahr ile bir **zerrece** mihr itmedüñ āh
İy dirīġa ki günüm geçdi şeb-i fürḳat ile *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 391, Mısra 5). [zerrece,]*

İy āftāb-talʿat söz yoḳdur ol dehāne
Biñ arasañ bulunmaz bir **ẕerrece** bahāne *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 410, Mısra 2). [ẕerrece,]*

zerrece: *Zerre kadar, çok az II çok az bile olsa.*

Çün boyanur ʿāḳıbet ḳahr ile āhuñ göklere
Ẕerrece mihrin görüp aldanma çoḳdur āl-i çerḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [ẕerrece,]*

zerreveş: *Zerre gibi.*
Āftāb-ı cām ile maḥv it vücūdum **ẕerreveş**
Sāḳiyā billāh ḳurtar ḫod-nümālıḳdan beni *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 424, Mısra 7). [ẕerreveş,]*

zerreveş: *Az bir miktar, çok az miktarda.*
Āftābı **ẕerreveş** hīç almaz idüm ʿaynuma
Sen olayduñ bir gice iy māh şemʿ-i rūşenüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 306, Mısra 3). [ẕerreveş,]*

zerrīn: *Altın gibi sarı ve parlak.*
Ṣubḥ-dem alup ele nesrīn ḳadeḥ
Nerges-i meste ṣunar **zerrīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [zerrīn,]*
Devr-i güldür iç diyü gül-ruḫlara
Göz ider ibrām idüp **zerrīn** ḳadeḥ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [zerrīn,]*

zerrīn: *(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.*
Şemselerdür dāġlar **zerrīn** kemerdür ḳollarum
Cism-i sīmīnüñ ne var itsem der-āġūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 5). [zerrīn,]*

zerrīn kemer: *Altın kemer.*
Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe **zerrīn kemer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 12). [zerrīn kemer,]*

zerrīn-çelīpā: *Altın haç.*
Zeyn olup deyr-i felek **zerrīn-çelīpādan** yine
Ḫoş nişāndur bāde āyīn-i Mesīḥā'dan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 1). [zerrīn-çelīpādan, -dan]*

zerrīn-ḳadeḥ: *Altın kadeh.*
Bāġ-ı cāndur bezm-i mey **zerrīn-ḳadeḥler** gül yiter
Bülbül olmışdur şürāḥī ḳulḳul-i ġulġul yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [zerrīn-ḳadeḥler, -ler]*

zerrīn-ḳadeḥ: *Altın kadeh II lale.*
Nerges-i şehlā elinden ger içem **zerrīn-ḳadeḥ**
İltifāt olmazsa ol serv-i dil-ārādan ne ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 11). [zerrīn-ḳadeḥ,]*

zerrīn-kemer: *Altın kemer.*
Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe **zerrīn-kemer** zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 14). [zerrīn-kemer,]*

zevḳ: *Eğlence, eğlenti, cünbüş.*
İy dil ḳo bezm-i vaṣlı feryād-ı nāyı añma
Ādem helāk olur ol **zevḳ** ü ṣafāyı añma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 386, Mısra 2). [zevḳ,]*
Çün hilāl-ebrūsını gösterdi ʿīdüñ şāhidi
Toldı ʿālem her ṭaraf **ẕevḳ** ü temāşādan yine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 396, Mısra 4). [ẕevḳ,]*
Veh ki dürd-i derd ile bir ṭolmaduḳ peymāne yoḳ
Gitdi bu ḫum-ḫānenüñ **ẕevḳ** ü ṣafāsı ḳalmadı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 443, Mısra 6). [zevḳ,]*

ẕevḳ: *(Ar.) Zevk, beğeni; Tatma.*
Cām-ı ʿışḳuñdan Muʿīdī şol ḳadar ḫazẕ itdi kim
İtmeye ölince bu **ẕevḳi** ferāmūş iy ṣanem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 309, Mısra 14). [ẕevḳi, -i]*

ẕevḳ: *(Ar.) Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II. Hoşa giden veya eğlendiren şey.*
ʿīş ü ʿişret günleri **ẕevḳ** ü temāşā vaḳtidür
Kim ḳuruldı sebzede gülgün otāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 3). [ẕevḳ,]*
Gönlüme düşüp senüñle itdügim **ẕevḳ** ü ṣafā
Bezm içinde bāde-i gülgūnı gördüm aġladum *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 298, Mısra 5). [ẕevḳ,]*

zevḳ: *Ar. Haz, zevk.*
Dil bülbüline **ẕevḳ** ü temāşā ruḫuñ yiter
Faṣl-ı bahār ü devr-i gülistān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [ẕevḳ,]*
Ġonçe-lebler būsesidür cām-ı ṣahbādan ġaraż
Bir göñül açmaḳdur ol **ẕevḳ** ü temāşādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 2). [ẕevḳ,]*
Cihānda Merve ḥaḳḳı çün ṣafā vü **ẕevḳ** anuñdur kim
Ḫalāṣ olmaġ içün ġamdan fedā ḳıla dil ü cānın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 325, Mısra 5). [ẕevḳ,]*

Ż̀evḳ ü şādī öldürür ayrılma ġamdan bir nefes
İy Muʿīdī fırṣatuñ gözlerler aʿdādan şaḳın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 361, Mısra 13). [ż̀evḳ,]*

zevḳ ü ṣafā: *Zevk ve mutluluk.*
Ġamuñ iy dil unıdup **zevḳ ü ṣafā** ister iseñ
Yār ile itdügimüz demleri hep yāde getür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [ẓevḳ ü ṣafā,]*

zevraḳ: *Kadeh ‖ sandal.*
Dil levendin ḥüsn deryāsında ḳaşuñ **zevraḳı**
Şöyle alup gitdi kim hergiz ḳarasın görmedük *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 9). [zevraḳı, -ı]*

zevraḳ: *Sandal, kayık.*
Baḥr-i eşkümde gözüm **zevraḳların** ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [zevraḳların, -lar, -ı, -n]*

zevraḳ: *Sandal, kayık.*
Baḥr-i eşkümde gözüm **zevraḳların** ġarḳ itmege
Mevc-i āfet ḳoparur ḳaşına yārüm çīn ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [zevraḳların, -lar, -ı, -n]*

zevraḳ: *Kayık.*
Çünki **zevraḳla** nihān olduñ naẓardan iy perī
Gözlerüm yaşı n'içün deryā-yı Ceyhun olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 9). [zevraḳla, -la]*

zevraḳ: *Ar. Kayık.*
Çīn-be-çīn olup ḳaşuñ bir kimseye mā'il degül
Gūyiyā **zevraḳları** batmış ḳara ḳayġudadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [zevraḳları, -ları]*
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya **zevraḳ** yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [zevraḳ,]*

zevrak-ı dil: *Gönül kayığı.*
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda **zevraḳ-ı dil** Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [zevraḳ-ı dil, -ı]*

zevrak-ı dil: *Gönül kayığı.*
Kenāre çıḳmadı deryā-yı ġamda **zevraḳ-ı dil** Muʿīdī çāre ne ġadr itdi rūzgār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [zevraḳ-ı dil,]*

zevraḳ-ı zerrīn: *Altın renkli kayık.*
Çün ḳarasın göremez ebrū-yı yārüñ māh-ı nev
Yā n'ider deryā-yı Nīl'e **zevraḳ-ı zerrīn** ṣalup *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [zevraḳ-ı zerrīn,]*

zeyn: *Ar. Ziynet.*
Şām-ı hecrüñ gözlerüm deryāya zevraḳ yüridür
Zeyn içün eşküm ḥabābından aña cām eyleñüz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [zeyn,]*
Cāme-i sebz içre sen bu ḥalḳa ḥalḳa zülf ile
Bir güzel tāvūsa beñzersin ki per **zeyn** eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 4). [zeyn,]*
Ne kerāmetdür bu kim gün yüzüñ añsam bir gice
Zeyn olur āhum şerārından der ü dīvār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 6). [zeyn,]*

zeyn: *Ziynet; süs.*
Cilve itmek dilese bir gice ol zühre-cebīn
Meh gelüp şemʿ uyarur **zeyn** içün menzilini *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 6). [zeyn,]*

zeyn: *Süslemek.*
Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi **zeyn** içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 11). [zeyn,]*

zeyn: *Bezemek, süslemek.*
Bāġ-ı ḥüsne ruḥlaruñ gül-berg-i ter **zeyn** eylemiş
Leblerüñ Mıṣr-ı melāḥatde şeker **zeyn** eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 1). [zeyn,]*
Ḫaṭṭuñla ḳatı göñlüñe iʿlām-ı ḫāl içün
Cān virdügümde **zeyn** ola seng-i mezār ḫaṭṭ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 197, Mısra 14). [zeyn,]*
Her ṭaraf pervāneveş çizginse bülbüller ne ṭañ
Sebze bezmin **zeyn** içün şemʿ-i şebistān oldı gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 268, Mısra 14). [zeyn,]*
Resm olalı ḳanlu yaşumla ḫayāl-i ḥadd-i yār
Lāleler güllerle **zeyn** olmış gülistāndur gözüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 10). [zeyn,]*

zeyn: *Bezemek, süslemek.*

Sīnemüñ her cānibi kim pür cüdālıḳ dāġıdur
Lāle-i derd ile **zeyn** olmış maḥabbet ṭaġıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [zeyn,]*

Dürlü medḥ ile Muʿīdī **zeyn** olaldan her ḳılın
Oldı başdan ayaġa bir silk-i gevher kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 15). [zeyn,]*

Gör ne ṣarrāf-ı cihānam kim ṣadefveş **zeyn** olur
Sīm-berler gūşı naẓm-ı dür-feşānumdan benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 279, Mısra 11). [zeyn,]*

zeyn: *Süs, bezek.* || *Süslenmiş, bezenmiş.*

Zeyn içün gülzār-ı ʿışḳa lāle vü şebnem yiter
Eşk-i ḥasret kim dem-ā-dem çeşm-i giryāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [zeyn,]*

zeyn eyle-: *Süslemek, donatmak.*

Sūsen-i āzāde zeyn eyler gözüm gülzārına
Bu ḳabā-yı sūsenī kim ol ḳad-i dil-cūdadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [zeyn eyle-, -r]*

zeyn eyle-: *Süslemek.*

Bir nihāle ġonçe zeyn eyler gibi reyḥāncılar
Tīr-i müjgān üzre ṣancırsın cigerler her ṭaraf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 7). [zeyn eyle-, -r]*

zeyn eylemiş: *Süslemek.*

Çeşm-i şūḫuñ bezm-i ḥüsnüñde ṣarāb-ı nāz içüp
Rind-i nāzükdür lebüñ nuḳl ü şeker **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 8). [zeyn eylemiş,]*

Berber-i hindū gibi eşküm ḥabābından gözüm
Cā-be-cā dükkānına āyīneler **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 10). [zeyn eylemiş,]*

Dil güzeller zülfinüñ sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 12). [zeyn eylemiş,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher **zeyn eylemiş**
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 1). [zeyn eylemiş,]*

Dürr-i sīr-āb üzre kim laʿlüñ güher **zeyn eylemiş**
Ḫurdeler geçmiş be-ġāyet ḫūb ü ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 2). [zeyn eylemiş,]*

Ṭūtī-i gūyā gibi söyletmege her dem beni
Ruḫlaruñ āyīne vü laʿlüñ şeker **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 6). [zeyn eylemiş,]*

Sīne pür dāġ ü elifdür gūyiyā peygār-ı dil
Şöhret içün ḫāneye tīġ ü siper **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 8). [zeyn eylemiş,]*

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim cerr idüp cān bezmini
Ruḫlaruñdan ortaya gül-berg-i ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 10). [zeyn eylemiş,]*

Şevḳüñ ile dāġlar yaḳmış Muʿīdī başına
Mest-i cām-ı ʿışḳ olup güllerle ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 14). [zeyn eylemiş,]*

Zerd ü zār olup Muʿīdī ḳolların yaḳmış yine
Şemselerle bilüñe zerrīn-kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 14). [zeyn eylemiş,]*

Serv pīrūze-şūrāḫī lāledür laʿlīn-ḳadeḥ
Sebze bezmin gör ne ḫoş bād-ı seḥer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 12). [zeyn eylemiş,]*

Şāh-ı ġamdur ḳollarum kim bāġbān-ı ʿışḳ aña
Tāze tāze dāġdan gül-berg-i ter **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 4). [zeyn eylemiş,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter **zeyn eylemiş**
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 2). [zeyn eylemiş,]*

zeyn eylemiş: *Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.*

Şevḳ-i laʿlüñ ḫūblar gönlünde yir itmiş yine
Ṣayrefī āhen ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 4). [zeyn eylemiş,]*

Ṭaġıdup sünbül ṣaçın ol şūḫ-ı gül-ruḫ nāz ile
Ṣalınur gūyā ki bir tāvūs per **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 10). [zeyn eylemiş,]*

zeyn eylemiş: *Süslemek.*

Gözleri yaşına ġarḳ itmiş Muʿīdī ḳaddini
Sīm ile şāh-ı ḫayālüñe kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî*

Dîvânı, Gazel 187, Mısra 14). [zeyn eylemiş,]

Māh-ı nevdür görinen ṣanma ki çerḫüñ zergeri
Tuḥfe içün bilüñe zerrīn kemer **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 12). [zeyn eylemiş,]*

Kirpigüm üzre gözüm kim eşk-i ter **zeyn eylemiş**
Ṣayrefī telden ḳafeslerde güher **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 1). [zeyn eylemiş,]*

Mest ü bī-hūş itmege ḫalḳ-ı cihānı laʿl-i yār
Bezm-i ḫüsne cevherī-peymāneler **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 6). [zeyn eylemiş,]*

Serv-i nāzum āl idüp āl üzre yaḳdı ḫalḳı kim
Ergavānīler giyüp güllerle ser **zeyn eylemiş** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 189, Mısra 8). [zeyn eylemiş,]*

zeyn ider: *Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.*

Tāb-ı ḫüsnüñden ʿaraḳ-rīz oldı ġonçe başına
Zeyn ider nevʿ-i mücevher kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [zeyn ider, -er]*

zeyn it-: *Süslemek.*

Dil yine zeyn itdi şemʿ-i āh ile ġam-ḫānesin
Beñzer ol māhuñ ḫayālin bunca mihmān oḳur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [zeyn it-, -di]*

Vaṣf-ı leb ü ḫālüñ olalı dilde mükerrer
Cān bezmini zeyn itmege nuḳl ü şekerüm var *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [zeyn it-, -me, -ge]*

zeyn ol: *Süslenmek, bezenmek.*

Şöyle ṭolmışdur şeker-lebler ḫayāli dilde kim
Şekker ile ol ḳadar zeyn olmaya dükkān-ı ʿīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [zeyn ol, -ma, -ya]*

zeyn ol-: *Süslenmek, bezenmek.*

Gözleri yaşıyle zeyn olup Muʿīdīnüñ yüzi
Göricek ehl-i naẓar didi yaraşur zerdedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [zeyn ol-, -up]*

zeyn ol-: *Süslenmek, bezenmek.*

Ol şemʿ-i ḫüsn bezme ʿaceb zeyn olup gelür
Başında şeb-külāh ü miyānında zer-kemer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [zeyn ol-, -up]*

zeyn oldı: *Süslenmek, bezenmek.*

Güllerle dīde gülşeni **zeyn oldı** ser-be-ser
Beñzüm egerçi berg-i ḫazāndan ḫaber virür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [zeyn oldı,]*

zeyn olmış: *Süslenmek, bezenmek.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki **zeyn olmış** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [zeyn olmış, -mış]*

zeyn olmış: *Süslenmek, bezenmek, resmedilmek.*

Gül yüzüñ sünbül ṣaçuñ ʿaksiyle iy dilber gözüm
Şīşedür gūyā ki **zeyn olmış** bahāristān aña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [zeyn olmış, -mış]*

zeyn per: *Süslü kanat.*

Bāġ-ı cennetde iki ṭāvūsa beñzer ṣaçlaruñ
Birbirine ḳarşu cevlān ile per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 6). [zeyn per,]*

zīb: *Süs, güzellik.*

Çerḫ-i aṭlas bunca rifʿat bunca **zīb** ü ferr ile
Muḫtaṣar bir gölgelikdür şāh otaġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 15). [zīb,]*

zīb ü fer: *Süs ve parlaklık.*

Reftār vaḳti çaḳ bu ḳadar şīveler nedür
Ṭāvūsa kendü cilvesi ḫod **zīb ü fer** yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [zīb ü fer,]*

zībā: *Güzel ‖ renkli ‖ yaraşıklı.*

Olup meyden yüzin gül gül teferrüc eyleyen eydür
Ne **zībā** lāleler bitmiş ne raʿnā gülsitāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 6). [zībā,]*

zībā: *Güzel, süslü.*

Ne yüz ile öykünür gül ḫüsnüñe kendüyi kim
Bir iki günden gider iy māh anuñ **zībālıġı** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 430, Mısra 4). [zībālıġı, -lıġı]*

zībā: *Süs, ziynet.*

Ḥüsn **zībāsını** āmildür ki tezyīn itmege
Aṣdı yir yir ṭūb-ı micmer kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [zībāsını, -sı, -n, -ı]*

zībā: *Far. Süslü, güzel.*

Ḳanı ol günler ki dem dem ṭolanup ṣaḥrā yüzin Lāle seyr eylerdi yārüm ben anuñ **zībā** yüzin *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 341, Mısra 2). [zībā,]*

zībā yüz: *Güzel yüz.*

Yār ṣāyed seyre çıḳup göresin zībā yüzin İy Muʿīdī kesmek olmaz çıḳmaduḳ cāndan ümīd *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [zībā yüz,]*

zībālıġ: *Süs, güzellik.*

Kimse çün Leylī adın añmazdı Mecnūn olmasa Mihr-i cān-sūzumladur iy meh senüñ **zībālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 244, Mısra 8). [zībālıġuñ,]*

Dem dem āh itdükce ben artar senüñ **zībālıġuñ** Daḥi rūşenter olur yilden çerāġı lālenüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 252, Mısra 11). [zībālıġuñ,]*

Gül ḥayādan derledi şebnem degüldür görinen Var ise işte budur gülden senüñ **zībālıġuñ** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 255, Mısra 10). [zībālıġuñ,]*

zihī: *Ne güzel!, ne mutlu! aferin, bravo, çok yaşa.*

Cām-ı laʿlüñden **zihī** bir cürʿa ṣunmadın baña Ḳurtarup ʿālem-i ġamdan fāriġü'l-bāl eledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 3). [zihī,]*

zihī: *Bir önceki beyitle oluşan bağlamı da göz önüne alırsak burada "ne acip, ne garip" manasındadır. Şaşkınlık bildirir.*

Necātī dōstdan cānın dirīġ eyler dimiş düşmen Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teḳaddümden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 22). [zihī,]*

zihī: *"Acıma, hayıflanma" anlamı katmıştır.*

Ehl-i ʿışḳ oldı Muʿīdī niçe neng ü niçe nām ʿĀr u nāmūs dimek şimdi **zihī** ʿār baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [zihī,]*

zihī: *(Fars.) Ne güzel, ne hoş, ne iyi.*

Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur Bu devri ḫoş geçürdi **ẕihī** baḫtiyār zülf *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [ẕihī,]*

zihī: *Nasıl, öyle bir, ne güzel.*

Laʿl ü zer elde ne var ise döküp ṣaçmaġ ile Lāle-ruḫlar bezmine varur **zihī** nuḫsend gül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 267, Mısra 14). [zihī,]*

zī-ḫüsn: *Senin güzelliğin.*

Bu gün ol māha irdüm gitdi mānīʿ Sitārem ḫūbdur **ẕī-ḫüsn** tālīʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 2). [ẕī-ḫüsn,]*

zikr: *Sözünü etme, dile getirme, anma.*

Çünki **ẕikrüm** dem-be-dem bu ʿārıż ü ol ṭurredür ʿīd ü ḳadr olsa maḥaldür ṣubḥ ile şāmum benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 11). [ẕikrüm, -üm]*

zikr: *Sözünü etme, ismini söyleme, anma, anlatma.*

Vechi var dilden ḳomazsa ḫālüñüñ **ẕikrin** raḳīb Degmeñüz olmaz ḫalāṣ it aġzına düşse meges *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 11). [ẕikrin, -i, -n]*

źikr-i fikr: *Sürekli söylediği ve düşündüğü. II Aklından ve dilinden düşürmediği.*

ʿĀlem-i cāna irişdüm ḳalmadı fikr-i beden Źikr-i fikr isterseñ Aḥmed uşta ḫalvet uşta sen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 44). [źikr-i fikr,]*

zillet: *Hor ve hakir olma, alçalma, küçük düşme.*

Niçe el virsün viṣālüñ bār-ı fürḳat çekmeden Kimse irmez devlete iy ḫvāce **ẕillet** çekmeden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 363, Mısra 2). [ẕillet,]*

zindān: *Acılar mekanı, Karanlık, hapishane, karanlık mahal, Çok karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla zülfüñ görmesem Göz ü göñlüm ḳararup ʿālem baña **zindān** olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [zindān,]*

zindān: *İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II Çok karanlık, sıkıntılı yer.İZindan (sevgilinin ayrılığında yaşamın çekilmez hale gelmesi bağlamında).*

Gerçi ṣoḥbet yiri şimdi bāġ u būstāndur baña Çünki yoḳ bir sāḳī-i gül-çihre **zindāndur** baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

12, Mısra 2). [zindāndur, -dur]

zinde-: *Canlı, diri.*

Zindeligüm bilmek isterseñ yüzüñ öpdür baña
Gözgü ṭut aġzına bīmāruñ gelür mi gör nefes *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 5). [zindeligüm, -lig, --üm]*

zinde ol-: *Diri, sağlam olmak.*

Bir būseñ ile zinde olur biñ dil-i mürde
ʿĀşıḳlar içinde *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Müstezad 1, Mısra 9). [zinde ol-, -ur]*

zīnet: *Süs.*

Zīnet yiter başumda ölicek şerār-ı ʿışḳ
Güller dizilmesün daḫi destārum üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 402, Mısra 13). [zīnet,]*

zīnet: *Bahçenin süsü.*

Zīnet-i gülzār-ı şaḥrā gül midür bülbül midür
Eyleyen göñlümi yaġmā gül midür bülbül midür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [zīnet-i, --i]*

zīnet: *Ar. Süs, bezek, donak.*

ʿAks-i rūyuñla gözüm gülzārı **zīnet** bulalı
Ḳande baḳsam her ṭaraf gül-berg-i ḫandāndur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [zīnet,]*

zīnet: *(Ar.) Süs.*

Ben ki meydān-ı belāda bir dilāver-bendeñem
Zīnet içün başuma sevdā-yı zülfüñ per yiter *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [zīnet,]*

zīnet-i bāġ-ı cinān: *Cennet bağının süsü.*

Zīnet-i bāġ-ı cināndur ḫadd-i gülgūnı anuñ
Ġayret-i serv-i revāndur ḳadd-i mevzūnı anuñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 254, Mısra 1). [zīnet-i bāġ-ı cinān, -dur]*

zīnet]-i bāġ-ı irem: *İrem bahçesinin süsü.*

Oldı çün ḫüsn [ile her yir **zīnet]-i bāġ-ı İrem**
Nāle-i neyden ṣafā kesb it Muʿīdī çekme ġam *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Murabba 2, Mısra 25). [zīnet]-i bāġ-ı irem,]*

zinhār: *Aman ha!, asla, sakın.*

Derd-i hecr ile Muʿīdī cān virürse çāre ne
Menzilüñ yār işigidür ḳoma **zinhār** iy göñül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 265, Mısra 14). [zinhār,]*

zīr: *Alt, aşağı.*

Ney gibi baġrum [delüp dāl] itdügiçün ḳaddümi
Baña efġan eylemek ḳānūn olıpdur **zīr** ü bem *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 300, Mısra 10). [zīr,]*

zīr ü zeber: *Alt üst, darmadağınık, karmakarışık.*

Çün ḫarāmīler yataġıdur gözüñ şevḳiyle dil
ʿAdl idüp ol ḫāneyi **zīr ü zeber** ḳıl dāʾimā *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [zīr ü zeber,]*

zīrā: *Çünkü, onun için ki.*

Çeküp sīnemden alma iy kemān-ebrū müjeñ tīrin
Ki **zīrā** daʿvīye maʿnī ġam-ı ʿışḳa nişāndur bu *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 378, Mısra 12). [zīrā,]*

zīrā: *(Bağlaç) Çünkü, şundan dolayı.*

Rā ḳaşlaruña meyl ider olan gedā-yı ʿışḳ
Zīrā nedīmi gice mehüñ ehl-i reʾy olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

İy ḫvāce var benüm şıma dīnüm serāyını
Zīrā bu menzile niçe mihmān gelür geçer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, şundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

Yüzüñ görüp Muʿīdī lebüñ rāzın añladı
Zīrā ki ṭabʿ-ı pāki olan ḫurdedān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [zīrā,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

Her nesneden uşandum **zīrā** ki düşen ʿışḳa
Ne leẕẕet alur dilden ne cān ü cihāndan ḥaẕẕ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 200, Mısra 11). [zīrā,]*

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

Geydi çün Şāmī **zirihler** kākül-i müşgīn-i dōst
Rūm ilin itdi musaḫḫar kākül-i müşgīn-i dōst *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [zirihler, -ler]*

Bir ser-āmed pehlüvāndur pāy-ı taḥt-ı fitnede
Kim şıyup cān ḳalbini giydi **zirihler** kākülüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 14). [zirihler, -ler]*

zirih-: *Zırh.*

Şāh-ı ḥüsnüñ kim bizümle cenge leşker gösterür
Ol ḫam-ı kākül **zirihdür** ġamze ḫançer gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [zirihdür, -dür]

<u>żiyā:</u> *Aydınlık.*
Sāḳī getürme şemʿ-i şebistānı ortaya
Bezm ehline fürūġ-ı cemālüñ **żiyā** yiter
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [żiyā,]

<u>ziyān:</u> *Zarar, ziyan.*
Reh-i ʿışḳa ḫarc idersem n'ola naḳd-i cān benümdür
Beni kendü ḥālüme ḳoñ size ne **ziyān** benümdür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [ziyān,]

<u>ziyān:</u> *Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.*
Virürem ʿışḳa varumı gerçi Kimse yoḳ kendüye **ziyān** ister
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [ziyān,]
İy metāʿ-ı vaṣla geh dil gāh cāndan müşterī
Cān ile ṭut kim **ziyān** itmezsin ol bāzārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 12). [ziyān,]
Ḳo ḫayāl-i zülfüñi ṭursun derūn-ı dilde kim
Ol semenderdür **ziyān** irmez aña bu oddan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 4). [ziyān,]
Naḳd-i cānum ḳo niṣār olsun ayaġuñ tozına
Ben bu yolda geçdüm iy ḫvāce **ziyān** ü sūddan *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 362, Mısra 10). [ziyān,]*

<u>zühd:</u> *Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*
Ger Muʿīdī **zühd** ü taḳvādan geçüp ʿāṣıḳ degül
Cāme-i ṣad-çāk ile āṣüfte destārı nedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [zühd,]
Sāḳiyā mey ṣun ki **zühdüm** leşkerin ṭaġıtmaġa
Nāy eline nīzesin alup siper ṭaḳındı def
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 7). [zühdüm, -üm]
Niçe biñ **zühd** ü veraʿ ṭāḳı Muʿīdī ola ḫam
Bir işāret ki nigār eyleye ebrūlar ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 13). [zühd,]
Ṣalāḥ ü **zühd** ile gerçi irer murāda kişi
Muʿīdī ʿışḳ yolın ṭutdı iḫtiyār itdi
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 447, Mısra 13). [zühd,]

<u>zühd:</u> *Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme.*
Riyā ile olan **zühdi** n'idersin
Derūn-ı dilden iren āh yigdür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [zühdi, -i]*

<u>zühd:</u> *Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ.*
Zühdümüñ şehrin yıḳup yapar maḥabbet ḫānesin
Her nedāmet ṭaşı kim üstüme devrān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [zühdümüñ, -üm, -üñ]

<u>zühd:</u> *(Ar.) Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*
Zühdüñe ṣūfī neden maġrūrsın
Mūcib-i cennet degül miskīn ʿamel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 272, Mısra 13). [zühdüñe, -ü, -n, -e]

<u>zühre-cebīn:</u> *Zühre yıldızı gibi parlak. II. Sevgili.*
Cilve itmek dilese bir gice ol **zühre-cebīn**
Meh gelüp şemʿ uyarur zeyn içün menzilini
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 427, Mısra 5). [zühre-cebīn,]

<u>ẓuhūr itse:</u> *Ortaya çıkmak / görünmek.*
Tāb-ı ḥüsnüñden **ẓuhūr itse** ʿaceb olmaz ḫaṭuñ
Dūd kim peydā olur elbette āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [ẓuhūr itse, -se]

<u>zülāl:</u> *Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.*
Şol dem ki dīdeden leb-i laʿlüñ nihān olur
Nūş itdügim **zülāl** ise içimde ḳan olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [zülāl,]

<u>zulām-ı şeb:</u> *Gecenin karanlığı.*
Cemālüñ seyrine mānīʿ bu zülf tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna **ẓulām-ı şeb** ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 2). [ẓulām-ı şeb,]*

<u>zülf:</u> *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*
Bir māhı ḳoltuġına alup her gice yatur
Bu devri ḫoş geçürdi ẓihī baḫtiyār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 4). [zülf,]

Zülf ü ruḫsāruñ ġamında
ḳan yuṭarsam ṭañ mı kim
ʿīş ü nūş itmek iñen
ḫoşdur şeb-i mehtābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 5). [zülf,]
Ḥaḳ bu kim bir ḳılca ol **zülf**
ü cemāle beñzemez
Fi'l-meşel ʿanberden
olsa ḫalḳa-i der
Kaʿbe'ye
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 411, Mısra 5). [zülf,]

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

Ruḥlaruñ devrinde
zülfüñdür dem-ā-dem
söylenen
Şimdi ehl-i ḥikmetüñ
baḫşi teselsülden degül
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 263, Mısra 7). [zülfüñdür, -üñ, -dür]
Gel müşg-i Ḫıṭā dime şol
zülfe ḫaṭādur bu
Dīvāne misin iy dil
zencīr-i belādur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 375, Mısra 1). [zülfe, -e]
Zülfüñ uzadup ẓulm ilen
n'eylerse lāyıḳdur
baña
Ḫāl-i perīşānum saña
ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*
Niçe bir **zülfün** ü ḫālüñ
ġamı cān mezrāġına
Ḫūşe-i ḥasret içün
toḫm-ı nedāmetler eke
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 383, Mısra 7). [zülfün, -üñ]
Veh ki pīç-ā-pīç olur **zülfüñ**
dil-i miskīn ile
Kīni var ol ḳāfirüñ
beñzer ki ehl-i dīn ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 388, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]
Tāb-ı ḫüsn ile ki **zülfüñde**
ʿaraḳlar dizilür
Riştedür zeyn olınur
gevher ü lü'lü'ler ile
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 393, Mısra 9). [zülfüñde, -üñ, -de]
Ḳaşuñ u **zülfüñi** añup secde
itmekdür ġaraż
Mekke örtüsin
ḳomaḳdan kūşe-i miḥrābda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 399, Mısra 3). [zülfüñi, -üñ, -i]
Āh kim bir ṣubḥ irişmez
rişte-i maḳṣūda el
Zülfüñ ucından olur
göñlüm perīşān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 10). [zülfüñ, -üñ]*
Çeşm ü **zülfüñ** ḥasretinden
ḫasteyem bir veche
kim
Ṣubḥa-dek bekler beni
hecrümde yārān her
gice *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 418, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*
Ṭaġıdup **zülfüñ** perīşān-ı
rūzgār itdüñ beni
Āḫir ol dām-ı belā ile
şikār itdüñ beni
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 426, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]
Cān dimāġın dem-be-dem
zülfüñ muʿaṭṭar
ḳılmaġa
Ṭop-ı micmerdür
cemālüñ cāmiʿinde her
ḫamı *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 439, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*

zülf: *Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*

Bir mübārız pehlüvānam
ʿışḳ meydānında kim
Zülfünüñ sevdāsı
ṭaḳmışdur siyeh-per
başuma *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 408, Mısra 4). [zülfünüñ, -ünüñ]*

zülf: *Saç, yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Yār ṭaġıtmış yine **zülfin**
yanaġı üstine
Bu ne ẓulmetdür ki
düşmiş gün çerāġı
üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 1). [zülfin, -i, -n]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

Ḳomaz ḳarārum almaġ ile
bağlar uyḫumı
Uş varı varı siḥre daḫi
el ḳarar **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 14). [zülf,]

zülf: *Sevgilinin saçı; şakaklara sarkan saç lülesi.*

Çeşm-i pür-eşkümde iy
dilber ḫayāli **zülfüñüñ**
Yazılu ṭāvūsa beñzer
şu ḳabaġı üstine
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 5). [zülfüñüñ, -üñ, -üñ]

zülf: *Ar. yüzün iki tarafından sarkan saç.*

Dīn üzre baş virürken uyup
ḫaṭṭ-ı sebzüñe
Ḥikmet nedür ki yine
olur ehl-i nār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî

Dîvânı, Gazel 214, Mısra 6). [zülf,]

zülf: *(sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa **zülfüñüñ** küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]

zülf: *1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.*

Gözlerüñ şīrāne baḳsa kimdür āhū-yı Ḫıṭā
ʿAnber-efşān olsa **zülfüñ** müşg-i tātārı nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [zülfüñ, -ü, -ñ]*

Kaʿbe-i ḫüsnüñde **zülfüñdür** beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vuṣḳa diyü medḥ itdügim zünnār imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 9). [zülfüñdür, -üñ, -dür]*

Oldı **zülfüñden** perīşān müşg-i terler her ṭaraf
Nāfeveş āvāredür ḫūnīn-cigerler her ṭaraf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 209, Mısra 1). [zülfüñden, -üñ, -den]

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi II sevgilinin saçı.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḫalḳa **zülfüñüñ** küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]

zülf: *(Sevgilinin) saçı.*

Öyle oldum kim zenaḫdānuñla **zülfüñ** görmesem
Göz ü gönlüm ḳararup ʿālem baña zindān olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

ʿIşḳ ṣaḥrāsında **zülfüñ** ġuṣṣasuz ḳomaz beni
Ḳorḫulu yolda kişiye gice yoldaş añdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

Aġladur ʿuṣṣāḳın ol meh-pāre **zülfin** gizleyüp
Gökde bulut yoġ iken siḥr ile bārān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [zülfin, -in]

Gāh oda ṣalar **zülfüñ** seccāde gehī ṣuya
Kāfirde kerāmetler yā Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ cefāları dile ṭoġrılsa vechi var
Dirlerdi Şām'dan bir ulu ḳārbān gelür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]

Ġabġab ü **zülfüñle** ʿāşıḳ gönlüni ḳapsañ n'ola
Ṭop ü çevgān oynamaḳda şūḫlar çālāk olur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]

Ārzū-yı ġabġab ü **zülfüñle** her çālāk ü şūḫ
ʿAzm idüp meydān-ı ḥüsne ṭop ü çevgān oynadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]

Dil-ḫastemüzüñ **zülfüñ** ile dest-resi var
Sevdā-zede olmaġa meger kim hevesi var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ altında ḫaṭuñdan dil niçe virsün ḫaber
Anı gören pādşāh olur ılan ayaġıdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

Başa çıḳardı göñül **zülfüñle** ammā n'eylesün
Boyuña ḫaṭṭuñ gibi dīn düşmeni pusudadur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]

Zülfi gibi ol şeh niçe yol başa yüriye
Varmaya mı ʿuṣṣāḳ ile dīvāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [zülfi,]

Āh eger **zülf** ü lebüñ vaṣfın Muʿīdī yazmaya
ʿAnber-efşān eyleyüp naẓma güher-rīz eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 13). [zülf,]

Lebüñ **zülfe** ṣalar zülfüñ lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 202, Mısra 9). [zülfe, -e]*

Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 11). [zülf,]

Oldı **zülfüñ** dile belā-yı siyāh
Yalıñuz fitne ḫaṭ ü ḫāl degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 262, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]*

Būy-i ʿömr-i cāvidān ile neden ṭoldı cihān
Yoḳsa **zülfüñ** mi ṭararsın ʿanber-efşān esdi yil *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 273, Mısra 6). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfünüñ cevri dükenmez añma ḫaṭṭuñ fitnesin
Bir belādur başuma birinden āzād olmadın
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 7). [zülfünüñ, -ü, -ñ, -üñ]

Ṭutdı çün seyyāḥ -ı dil **zülfüñle** ḫaddüñde vaṭan
Cennet-i ʿAdn ise geçdüm Şām ile Baġdād'dan

(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 327, Mısra 3). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]

Çün murāduñ mürġ-i dil ṣayd eylemekdür iy perī
Dāne vü dāmı n'idersin **zülf** ü ḫālüñ var iken
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 4). [zülf,]

ʿAnberīn **zülfüñde** göñlüm ḳaldı gelmez sīneye
Veh ne sevdādur bu kim unutdı miskīn meskenin
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 353, Mısra 5). [zülfüñde, -üñ, -de]

Dil-i āvāreyi dirler ṭolaşdı **zülfüñe** yārüñ
ʿAcebdür ger aṣılmazsa çün oldu müttehem bir gün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 366, Mısra 3). [zülfüñe, -üñe]

zülf: *Saç II Sevgilinin saçı.*

Bezm içinde bī-tekellüf aġzın öp ḫavf itme kim
Ġamzeler bīmār ü **zülf** āṣüftedür dildār mest
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [zülf,]

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç; sevgilinin zülfleri.*

Ṭatlu ṭatlu ḫande-i pinhānuña cānum fedā
Ḥalḳa ḥalḳa **zülfüñüñ** küfrine īmānum feda
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü. Sevgilinin saçları.*

Cemālüñ seyrine māniʿ bu **zülf** tāb tāb olmaz
Fürūġ-ı māh-ı tābāna ẓulām-ı ṣeb ḥicāb olmaz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1). [zülf,]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.*

El uzadup **zülfüñe** yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn okıyup ṣayd-ı mār itsem gerek
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 3, Mısra 19). [zülfüñe, -üñ, -e]

zülf: *Saç II Sevgilinin saçı.*

Ebr-i ġamdan rūzgārum tīredür **zülfüñ** gibi
Āh eger arż olmaya ḥāl-i perīṣānum saña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]

zülf: *(sevgilinin) saçı.*

Başına ber-ā-berdür anuñ **zülfine** baş eg
Rifʿatde olupdur meh-i tābāna ber-ā-ber
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [zülfine, -i, -n, -e]

Dil güzeller **zülfinüñ** sevdāsın almış başına
Bir dil-āverdür ki sorġuç ile ser zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 187, Mısra 11). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

zülf: *Sevgilinin uzun ve sarkan saçları.*

Göñlüme **zülfüñde** çeşmüñ ḫışm ile ḳaṣd itmesün
Dāme düşen murġa n'eylersün begüm ṣāhīn ṣalup
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [zülfüñde, -üñ, -de]

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç, saç büklümü.*

Devr-i ruḫuñda göreli **zülfüñ** teselsülin
Eyler hemīşe ehl-i naẓar ṣubḥ u ṣām baḥs
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

zülf: *(Sevgilinin/güzelin) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Göñlüm ġarībi şübhesiz olurdı ber-murād
Genc-i ruḫuñ ṭolanmasa mānend-i mār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 12). [zülf,]

Göz göre genc-i ʿışḳı bulup gizledüñ diyü
Ḥażırlar aşmaġa dil-i miskīni dār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 16). [zülf,]

zülf: *(sevgilinin) saçı.*

Ne ṭılısm eyler ḫaṭuñ gencīne-i hüsnüñde kim
Bir naẓarda **zülfüñe** biñ başlu ejder gösterür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 12). [zülfüñe, -üñ, -e]

Yalvarup elüm **zülfüñe** ṣunsam gören eydür
Yā Rab ne füsūn itdi ki suʿbān ile oynar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [zülfüñe, -üñ, -e]

İy ḫayālüñ şāhına me'vā göñül ebvāb göz
Zülf ü laʿlüñsüz ṭolu sevdā göñül ḫūn-āb göz *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [zülf,]*

Zülf ü ebrūñ içün aġlar kişi kendin yiñemez
Ġam kemānın çekemez nāle kemendin yiñemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [zülf,]

Hīç bir gün bir gice yoḳdur ki **zülf** ü ʿārıżuñ
Ṭaġıdup cemʿiyyetüm zār ü perīşān eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [zülf,]

Cāme-i sebz içre sen bu ḫalḳa ḫalḳa **zülf** ile
Bir güzel tāvūsa

beñzersin ki per zeyn eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 3). [zülf,]*

Raḫm itmese Muʿīdī
cenāzeñ görüp senüñ
Göstermez idi ḳara
geyüp inkisār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 18). [zülf,]

Almış ele kemendin idüp
tābdār **zülf**
İster meger ki eyleye
göñlüm şikār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 1). [zülf,]

Ṣanma yüzüñ görinür yilden
dü-nīm olduḳca **zülf**
Dem urup odlar ṣaçar
mānend-i ejder
kākülüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 232, Mısra 5). [zülf,]

El uzadup **zülfüñe** sevdā-yı
mihr itdüm velī
Yire çalduñ sāyeveş
maḳhūr u pā-māl
eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 251, Mısra 7). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Gün yüzlülerde ẕerrece
yoḳdur baḫānesi
ʿĀrıż güşāde **zülf** ü leb
āfet dehen güzel
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 271, Mısra 4). [zülf,]

Degme yire ḳonmaz iken
zülfüñe dil baġladum
Gerçi mürġ-i zīr kim
āḫir budur dāmum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 287, Mısra 7). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Zülf ü ruḫsāruñ ġamından
ger ölem pervāneveş
Başına ṣarup ḳaralar
şemʿ ṭutsun mātemüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 304, Mısra 5). [zülf,]

zülf: *(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.*

İy Muʿīdī yüzi ög yārüñ ḳo
zülfi ḳışşasın
Gel beyāż it naẓmuñı
ḫaṭṭ-ı müşevveşden
çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [zülfi, -i]*

Muʿīdī **zülf-i** yārüñ bendini gör
Ḳuru sevdāda ʿömrüm oldı żāyiʿ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 201, Mısra 13). [zülf-i, --i]

zülf: *(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Almış ele kemendin idüp
tābdār **zülf**
İster meger ki eyleye
göñlüm şikār **zülf**
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 2). [zülf,]

zülf: *(Sevgilinin) saçı.*

Sen ḥalḳa ḥalḳa **zülfüñi**
ṣalduḳca ayaġa
Olur çemende sünbül-i
ter deste deste ḫāk
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 230, Mısra 5). [zülfüñi, -(ü)ñ, -i]

zülf: *(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Fālüme gerçi elif-ḳaddüñ
gelür ammā daḥi
Zülfüñe beñzer
perīşāndur dil ü cānum
benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 289, Mısra 6). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Dil ḫalāṣ itmek Muʿīdī
çeşm ü **zülfüñden**
anuñ
Bir ḥiṣār almaḳca
vardur ceng ile
küffārdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 357, Mısra 13). [zülfüñden, -ü, -n, -den]

zülf: *(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Seccādesini **zülfüñ** od üzre
döşer dāʾim
Kāfirde kerāmetler yā
Rab neden olmışdur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

Bāzār iderse ḳalb ile ḥāl-i
ruḫuñ n'ola
Zülfüñ miş̱āli ol daḫi
yüzi ḳara geçer
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [zülfüñ, -üñ]

İki gicedür düşüme **zülfüñ**
girer oldı
Beñzer ki yine uzun
uzaḳ bir seferüm var
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

Girdi **zülfüñ** ẓulmetine
cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa
miskīn āb-ı ḥayvāndan
eş̱er *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*

Ḥasret-i ḥāl ü ḫaṭ ü **zülfüñ**
ile dīdelerüm
Beñzer ol baḫre ki
baḳduḳça görünmez
ḳaralar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl
ide **zülfüñ** beni
Memleketde ḫayfumı
almaġa sulṭān yoḳ
mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]*

Yüzümi **zülfüñ** gibi
yoluñda cārūb itmedin
Bulmadum bir laḥẓa
şāhum pāy-būsa dest-
res *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 180, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*

Her ḳaçan taḥrīk ide **zülfüñ**
nesīm urup nefes
Başda sevdā deprenüp
eyler hevāya dil heves
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 181, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ ol reyḥāncıdur kim
cerr idüp cān bezmini
Ruḥlaruñdan ortaya
gül-berg-i ter zeyn
eylemiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 188, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]*

Lebüñ zülfe ṣalar **zülfüñ**
lebüñe
Arada ḫātem-i dil oldı
żāyiʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

202, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]

Aġzuñ içün āh idüp **zülfüñ** perīşān eyledüm
Hey meded ʿömr-i dırāzum yoḳ yire ḳıldum telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 212, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]

Dil görüp ḫālüñ ü **zülfüñ** saña meyl itse n'ola
Mürġ ṣayd olmaya mı dāne ile dām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

Ḫāl ü **zülfüñ** dāne vü dām eylemek ḥācet degül
Çünki bir ġamzeyle göñlüm mürġini rām eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 247, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]*

Ṭaġıdup **zülfüñ** yine ʿuṣṣāḳı bed- ḥāl eyledüñ
Ḫāke ṣalduñ bunca il ʿömrini pā-māl eyledüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 248, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]*

Ḫaṭṭ ü ḫaddün ḫasretin **zülfüñ** unutdurdı baña
Bu uzun sevdāda geçdi ṣubḥ ile şāmum benüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 283, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ ucından perīşān olduġıçün ṭāliʿüm
Ḳara bulutlar gibi her laḥẓa giryāndur gözüm
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 293, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

Zülfüñ hevāsına düşeli sürḫ-i eşk ile
Ġam sözlerini levḥ-i perīşāne yazmışam
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 297, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

Virmezem ʿāleme **zülfüñ** ġamın aṣarlar ise
ʿĀḳıbet ṭop iderem başumı çevgānuñ içün
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 336, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]

Tīre-dildür **zülfüñ** ucından siyehkār olmayan
Ġamdan āzād olmaz ol dāma giriftār olmayan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 339, Mısra 1). [zülfüñ, -üñ]

Yine **zülfüñ** ḳararup ḳatı perīşān olmış
Bir ḫaber aldı meger ḫāl-i siyehkārümden
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 343, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]

Gördi **zülfüñ** ḳarasın dīde yaşum rehber olup
Deñiz ehli bilür iy māh yolın yılduzdan
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 351, Mısra 5). [zülfüñ, -üñ]

zülf tārmār: *Dağılmış saç.*

Cān meclisinde şemʿ-i cemālüñ fetīlidür
Artar melāḥatüñ olıcaḳ tārmār zülf
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 214, Mısra 10). [zülf tārmār,]

zülf ü çeşm-: *Saç ve göz (sevgilinin).*

İstedügim zülf ü çeşmüñdür vegerni sebzede
Sünbül ü nerges döşenmiş rāygān olmış yatur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [zülf ü çeşm-, --üñ, --dür]*

zülf ü ġabġab: *Sevgilinin saçı ve çenesi.*

Meydān senüñ oldı kim olupdur
Çevgān ile ṭop **zülf ü ġabġab** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [zülf ü ġabġab,]*

zülf ü kaşuñ: *Sevgilinin saçı ve kaşı.*

Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de zünnār ü ṣalīb *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [zülf ü ḳaşuñ, -uñ]*

zülf ü ruh-: *Saç ve yanak.*

Raḥm it baña ki zülf ü ruḫun ḥasreti ile
Eflāke çıḳdı āh-ı şeb ü nāle-i seher
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [zülf ü ruḫ-, -un]

zülf-i bī-dīn: *Kâfir, dinsiz saç. II Sevgilinin saçı.*

Zülf-i bī-dīn ile ol ġamze-i cādū begler
ʿĀṣıḳ-ı ḫaste-dilem bir gül-i nāzük-bedene
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 2, Mısra 15). [zülf-i bī-dīn,]

zülf-i cānāndan: *Sevgilinin saçı.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur **zülf-i cānāndan** cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [zülf-i cānāndan, -i, -dan]

zülf-i cānāndan: *Sevgilinin saçları. Zülüf.*

İy Muʿīdī ḫālümi ṣorma şeb-i fürḳatde kim
Ḳılca ṣabrum ḳalmamışdur **zülf-i cānāndan** cüdā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [zülf-i cānāndan, -dan]

zülf-i dil-āvīz: *Gönlü asan saç.*

Ben perīşān olduġım iy māh kimden ṭutayın
Ḳara baḫtumdur iden **zülf-i dil-āvīz** eylemez
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 10). [zülf-i dil-āvīz,]

zülf-i dilber: *Sevgilinin saçı.*

Bir yaña **zülf-i dilber** ü bir yaña bend-i ġam
Yā Rab arada n'eylesün ādem delü olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel*

80, Mısra 9). [zülf-i dilber,]

zülf-i dü-tā: *Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Ḫūnī gözüñ ki mest ola tīġ-i cefā çeker
Cellādveş beni ipe **zülf-i dü-tā** çeker
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [zülf-i dü-tā,]

zülf-i dü-tāsın: *İki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Yār ʿışḳı bir deñizdür kim ḳarasın görmedük
Rūzgār el virmeyüp **zülf-i dü-tāsın** görmedük
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 228, Mısra 2). [zülf-i dü-tāsın,]

zülf-i girih-gīr-: *(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.*

Aldı ʿaḳlum iy perī zülf-i girih-gīrüñ senüñ
Veh ki ben miskīni Mecnūn itdi zencīrüñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 1). [zülf-i girih-gīr-, -üñ]*

zülf-i girih-gīrüñ: *(Sevgilinin) Düğümlü, dolaşık saçları.*

Dūd-ı āhum göklere boyanduġından añla kim
Ḳara çulda ḳor beni **zülf-i girih-gīrüñ** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 236, Mısra 8). [zülf-i girih-gīrüñ,]*

Gitmek ister gerçi dil şehrüñden ammā n'eylesün
Baġlamışdur yolların **zülf-i girih-gīrün** senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 237, Mısra 8). [zülf-i girih-gīrün,]*

zülf-i muʿanber: *Amber, misk kokulu saç.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde olup **zülf-i muʿanber** şāḫ şāḫ
Baḫş ider ʿuşşāḳa her dem sünbül-i ter şāḫ şāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [zülf-i muʿanber,]*

zülf-i nigāra: *Sevgilinin saçının kokusu.*

Dir imişsün beñzerem **zülf-i nigāra** būy alam
Bilseñe miskinligüñ iy nāfe düşmez bū saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [zülf-i nigāra, -a]*

zülf-i perīşān: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Ṭaġıtmaġa ben ʿāşıḳ-ı miskīnüñ ayaġın
Yār el uzadup **zülf-i perīşān** ile oynar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [zülf-i perīşān,]*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 8). [zülf-i perīşān, -uñ]*

Niçe elden gitmesün āşüfte göñlüm iy ṣanem
Ṭurmadan ayaḳ ṭolar zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 243, Mısra 6). [zülf-i perīşān, -uñ]*

zülf-i perīşān-: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Levḥ-i ruḫsāruñda yir yir görinen benler degül
Noḳṭalardur ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [zülf-i perīşān-, --dan]*

zülf-i pertāb-: *Dağınık saç.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 258, Mısra 4). [zülf-i pertāb-, -uñ]*

zülf-i pertāb: *Dağınık saç.*

Dām-ı ḥüsne dāne dökmiş cān ü dil mürġin oḳur
Fitnedür ḫālüñde ancaḳ zülf-i pertābuñ degül *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 261, Mısra 8). [zülf-i pertāb, -uñ]*

zülf-i semensā-: *Yasemin kokulu saç.*

Cennet içre ʿömr-i cāvīd olduġın bildürmedür
Ol ruḫ-ı gül-reng ü bu zülf-i semensādan ġaraż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 195, Mısra 4). [zülf-i semensā-, --dan]*

zülf-i ser-keş: *Inatçı, isyankar saç (sevgilinin saçları).*

Rūzgāruñ fitnesi bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Hem-dem olan ġamze-i ḫūn-rīzüñe başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 3). [zülf-i ser-keş, -den]*

zülf-i ser-keş: *İnatçı saç II Sevgilinin saçı.*

Her ne fitne var ise bu zülf-i ser-keşden çıḳar
Ḫarf atup serv-i revāne ḥüsn-i reftāruñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Tahmis 1, Mısra 15). [zülf-i ser-keş, -den]*

zülf-i ser-keşden: *Dik başlı, isyankar saç.*

Başda her sevdā ki var bu **zülf-i ser-keşden** çıḳar
İy niçe āşüfte ol sevdā ile başdan çıḳar *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [zülf-i ser-keşden,]*

Her ne kāfirliḳ ki var bu **zülf-i ser-keşden** çıḳar
Bī-günehdür ḫaṭṭuñ ol

miskīni āteşden çıḳar
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [zülf-i ser-keşden,]

zülf-i siyāhuñsuz: *Sevgilinin siyah saçları.*

Ne var olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügin itme
Beni **zülf-i siyāhuñsuz** perīşān- ḥāl idüp gitme
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 12). [zülf-i siyāhuñsuz, -uñ, -suz]

zülf-i siyeh: *Siyah saç || Sevgili.*

Leb-i laʿlüñe el uzatmasa zülf-i siyehüñ
Ne içün ṭutup anı ḥabs ide idi külehüñ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 245, Mısra 1). [zülf-i siyeh, -üñ]

zülf-i siyeh: *Sevgilinin siyah saçı.*

Bu ḳad-i bālā vü ol **zülf-i siyeh**
Cāna olmışdur belā üzre belā
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [zülf-i siyeh,]

zülf-i siyehüñ: *(Sevgiilnin) siyah saçı.*

Ṭuymadum aġulu ʿaḳreb ise **zülf-i siyehüñ**
Hey meded çāre gerek eylemedin kār baña
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [zülf-i siyehüñ, -üñ]

zülf-i yār-: *Sevgilinin saçı.*

Zülf-i yāre aşılup cān vireli Manṣūr-ı dil
Raḳṣ ider ḫandān olup ne gökdedür ne yirdedür
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [zülf-i yār-,]

zülf-i yār: *Sevgilinin saçı.*

Veh ki **zülf-i yār** ile olmadı ḫālüm ber-ṭaraf
Naḳd-i ʿömrüm ʿāḳıbet oldı bu sevdāda telef
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 211, Mısra 1). [zülf-i yār,]

zülfüñ: *(Sevgilinin) saç teli.*

Naḳd-i ʿömrüm ḥarc olup **zülfüñ** elüme gireydi
Çünki ḳılca aşşı yoḳ bu ḳurı sevdādan ne ḥazż *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 199, Mısra 7). [zülfüñ, --ün]*

Laʿl ü **zülfüñ** şevḳi kim ārām-ı cānumdur benüm
Çeşme-i ḥayvān ü ʿömr-i cāvidānumdur benüm *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 284, Mısra 1). [zülfüñ, --ün]*

zülfüñ fetil-: *(Sevgilinin) saçının fitili.*

Añup zülfüñ fetilin dil dögünler yaḳmaġ isterken
Ḫayāl-i ḥadd-i gülgünuñ getürdi nā-gehān āteş
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 190, Mısra 5). [zülfüñ fetil-,]

zülfüñ ġamı-: *(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.*

Her gice zülfüñ ġamıyle ḳare giysem ṭañ mı kim
Cāme tebdīl eyleyüp ʿayyāreliḳ göñlüm diler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [zülfüñ ġamı-, -y, -la]*

zülfüñ ġamı: *(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.*

ʿĀlem-i ʿışḳda **zülfüñ ġamı** zār itdi beni
Kişi ġurbetde perīşān olur aḫşām olıcaḳ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 215, Mısra 5). [zülfüñ ġamı,]

zülfüñ hamında: *Saçın kıvrımı, büklümü.*

Dir gören **zülfüñ ḫamında** āh-ı ʿāşıḳ şuʿlesin
Ejdehādur kim deminden nār-ı sūzān yaġdurur
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [zülfüñ ḫamında,]

zülfüñ şeb-: *(Sevgilinin) saçının karanlığı.*

Zülfüñ şebinde meclis-i ḥüsnüñi zeyn içün
Kāfūrī şemʿler gibi gerden yaḳar çerāġ
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 207, Mısra 11). [zülfüñ şeb-, --in, --de]

zülfüñ ucın: *(Sevgilinin) saçının ucu.*

Zülfüñ ucın kesdügüñce girye itsem ṭañ degül
Gāh olur kim gökde bulut yoġ iken bārān olur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [zülfüñ ucın,]*

zülfüñden: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç.*

Dime āşüfte diller meyl ider yüzüñe **zülfüñden**
Sevād-ı Şām'dan Rūm'a çekilmiş kārvāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 376, Mısra 7). [zülfüñden,]

Çeşm ü **zülfünden** [cüdā] ṣorma göñül ḥālini kim
Giceler mest ü seher zār ü perīşāndur bu
(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 377, Mısra 5). [zülfünden,]

zülfüñüñ küfr-: *Saçının siyahı.*

Zülfüñüñ küfrin görelden ḳaldum ol ḥayretde kim
Muġbeçe ḥüsnüñ

n’içün anı müselmān eylemez *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [zülfüñüñ küfr-,]*

zülfüñüñ zencīri-: *(Sevgilinin) saçlarının zinciri.*

Zülfüñüñ zencīrini gördükde mecnūn olmasa
Sünbül-i miskīnüñ olmazdı ḳara boynında baġ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 208, Mısra 9). [zülfüñüñ zencīri-, -ni]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

Zülfüñ uzadup **ẓulm** ilen n’eylerse lāyıḳdur baña
Ḥāl-i perīşānum saña ʿarż itdügi çün mū-be-mū *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 379, Mısra 5). [ẓulm,]*

Cān cemālüñ bendesidür sürme ḳapuñdan begüm
Dil ḫayālüñ taḫtıdur **ẓulm** ile vīrān eyleme *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 409, Mısra 12). [ẓulm,]*

zulm: *Eziyet, kötülük, fenalık.*

Felegüñ **ẓulmüni** görince göñlüm
Yüz ṭutup ḳapuña emān ister *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 11). [ẓulmüni, -üñi]*

zulm: *Eziyet, cefa, zulüm, cebr.*

Mülk-i dil āsūde iken iy güzeller ḫusrevi
Ẓulm ile şeb-dīz-i zülfüñ pāy-māl itmek neden *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 367, Mısra 6). [ẓulm,]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefa.*

Bendeñe **ẓulm** olduġın bildürmege şāhum saña
Gitdi yanup yaḳılup feryād içün āhum saña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [ẓulm,]*

Cān virdügimi hecr ile cānāne disünler
Ben mūra olan **ẓulmi** Süleymān’e disünler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [ẓulmi, -i]*

Devr-i ruḫuñda beni gözlerüñ öldürdi begüm
Ẓulmi dīvānda yine ḳuluña aʿyān eyler *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [ẓulmi, -i]*

Zār göñlümden çıḳar sen cevr-i bī-pāyānı ḳo
Ẓulmi ʿādet ḳılma sulṭānum diyār elden gider *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 12). [ẓulmi, -i]*

ẓulm: *Ar. Zulüm, eziyet.*

Ḳul oġlı güzeller baña çoḳ **ẓulm** iderler ammā
Bulam varıcaḳ anları aġaya ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [ẓulm,]*

Ẓulm eliyle niçe bir pāmāl ide zülfüñ beni
Memleketde ḫayfumı almaġa sulṭān yoḳ mıdur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [ẓulm,]*

Tīġin çeküp iñende müjeñ ḥiddet itmesün
Ẓulm ile cān vilāyetini ġāret itmesün *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 322, Mısra 2). [ẓulm,]*

zulm: *(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.*

Ẓulm ile göñlüm diyārın yıḳma kim lāyıḳ degül
Taḫtgāh-ı sīnede şāh-ı ḫayālüñ var iken *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 331, Mısra 5). [ẓulm,]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefa.*

Acımışdur cānı laʿlüñsüz
Muʿīdī-ḫastenüñ
Āh eger miskīn ölürse **ẓulmüñe** dād olmadın *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 315, Mısra 10). [ẓulmüñe, -ü, -n, -e]*

Cevrüñi bir pāre ḳıl kim nālem efzūn olmasun
Pādşāhum **ẓulmüñe** dād eyle ḳānūn olmasun *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 345, Mısra 2). [ẓulmüñe, -ü, -n, -e]*

ẓulm el: *Eziyet eli. II Sevgilinin eziyetleri.*

Niçe bir göñlüm yaḳasına uzadup ẓulm elin
Rişte rişte eyleye zülf-i perīşānuñ senüñ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 241, Mısra 7). [ẓulm el, -in]*

ẓulm elin uza: *Zulüm elini uzatmak.*

Ayaġum almaġ içün bend ile bu yolda benüm
Uzadur ẓulm elin ol zülf-i perīşān küstāḫ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [ẓulm elin uza, -dur-duradur-n]*

ẓulm itme: *Zulmetmek, zorbalık, bir kimseye kötü davranmak.*

Bugün sāyeñde āsūde yaturken āḫir incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz şöyle **ẓulm itme** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Taştir 1, Mısra 14). [ẓulm itme, -me]*

zulmānī: *Karanlık.*

Nūrānī vü **zulmānī** iki serv şanurlar
Yanuña düşüp şalınıcaḳ sāye ber-ā-ber *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [zulmānī,]*

zulmet: *Karanlık.*
Yār ṭaġıtmış yine zülfin yanaġı üstine
Bu ne **ẓulmetdür** ki düşmiş gün çerāġı üstine *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 405, Mısra 2). [ẓulmetdür, -dür]*

zulmet: *Karanlık içinde.*
Ġam-ı zülfüñle **ẓulmetde** ḳalurdum
Uyarmasa ruḫuñ şemʿ-i hidāyet *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ẓulmetde, -de]*

zulmet: *(Ar.) Karanlık.*
Zülf ile ʿömrüm geçerdi açmasañ ruḫsāruñı
Ẓulmet içinde ḳalurdum itmeseñ bīdār şemʿ *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 204, Mısra 12). [ẓulmet,]*
Ḫaṭṭ ü laʿlüñ vaṣfını gūş itmemişdür var ise
Ẓulmet içre ārzū-yı āb-ı ḥayvān eyleyen *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 335, Mısra 12). [ẓulmet,]*

zulmet: *Karanlık.*
Girdi zülfüñ **ẓulmetine** cānum İskender gibi
Āh eger bulmazsa miskīn āb-ı ḥayvāndan eşer *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [ẓulmetine, -i, -n, -e]*

zulmet-i ġamda: *Üzüntü karanlığı.*
Āb-ı ḥayvān gibi geçsün **ẓulmet-i ġamda** günüm
Leblerüñ ḳoyup varursam āb-ı ḥayvāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [ẓulmet-i ġamda, -i, -da]*

zulmet-i hecrüñde: *Ayrılığın karanlığı.*
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [ẓulmet-i hecrüñde, -i, -üñ, -de]*

zulmet-i hecrüñde: *Ayrılığın karanlığı.*
Ẓulmet-i hecrüñde laʿlüñ özlesem ʿayb itme kim
Şol Sikender isteyüp bulmaduġı ṣudur baña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [ẓulmet-i hecrüñde, -üñ, -de]*

zulm-i sipāh-ı ʿışḳ: *Aşk askerlerinin zulmü.*
Ṭoldı göñlüm ser-be-ser **ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ** ile
Bir naẓar ṣalsañ şehā bu mülk-i vīrāndan yaña *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [ẓulm-i sipāh-ı ʿışḳ,]*

zünnār: *Ar. Papazların kuşandıkları ip, kuşak.*
Kaʿbe-i ḫüsnüñde zülfüñdür beni dinsüz ḳoyan
ʿUrve-i vusḳa diyü medḥ itdügim **zünnār** imiş *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 183, Mısra 10). [zünnār,]*

zünnār: *Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*
Āyet-i ḫüsnüñ görüp geldiyse dīne kākülüñ
Dāmeni altında büt bilinde **zünnārı** nedür *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [zünnārı, -ı]*

zünnār ü ṣalīb: *Papazların bellerine bağladıkları kuşak ve haç.*
Zülf ü ḳaşuñ yüzin üstinde neden ṭutdı vaṭan
Ki ḳomazlar ḥarem-i Ka'be'de **zünnār ü ṣalīb** *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [zünnār ü ṣalīb,]*

zünnār-ı zülf-: *Sevgilinin zünnara benzeyen saçı. II Zünnar gibi uzun ve siyah saç. II Zünnar: Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*
Gerçi ḫūnī gözlerüñ ʿışḳ ehline cān oynadur
Zāhide zünnār-ı zülfüñ naḳd-i īmān oynadur *(Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [zünnār-ı zülf-, -üñ]*